

1
6
515

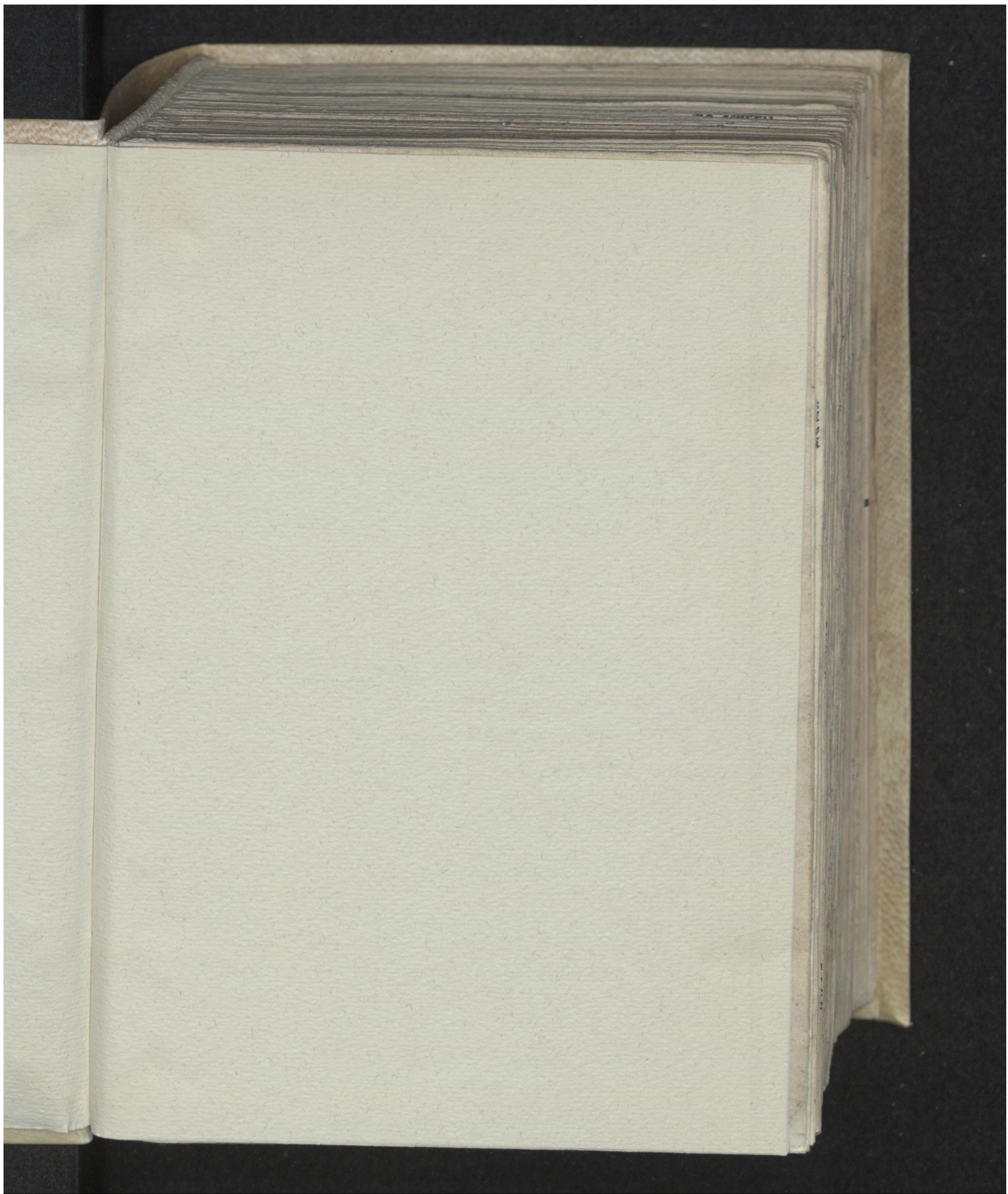

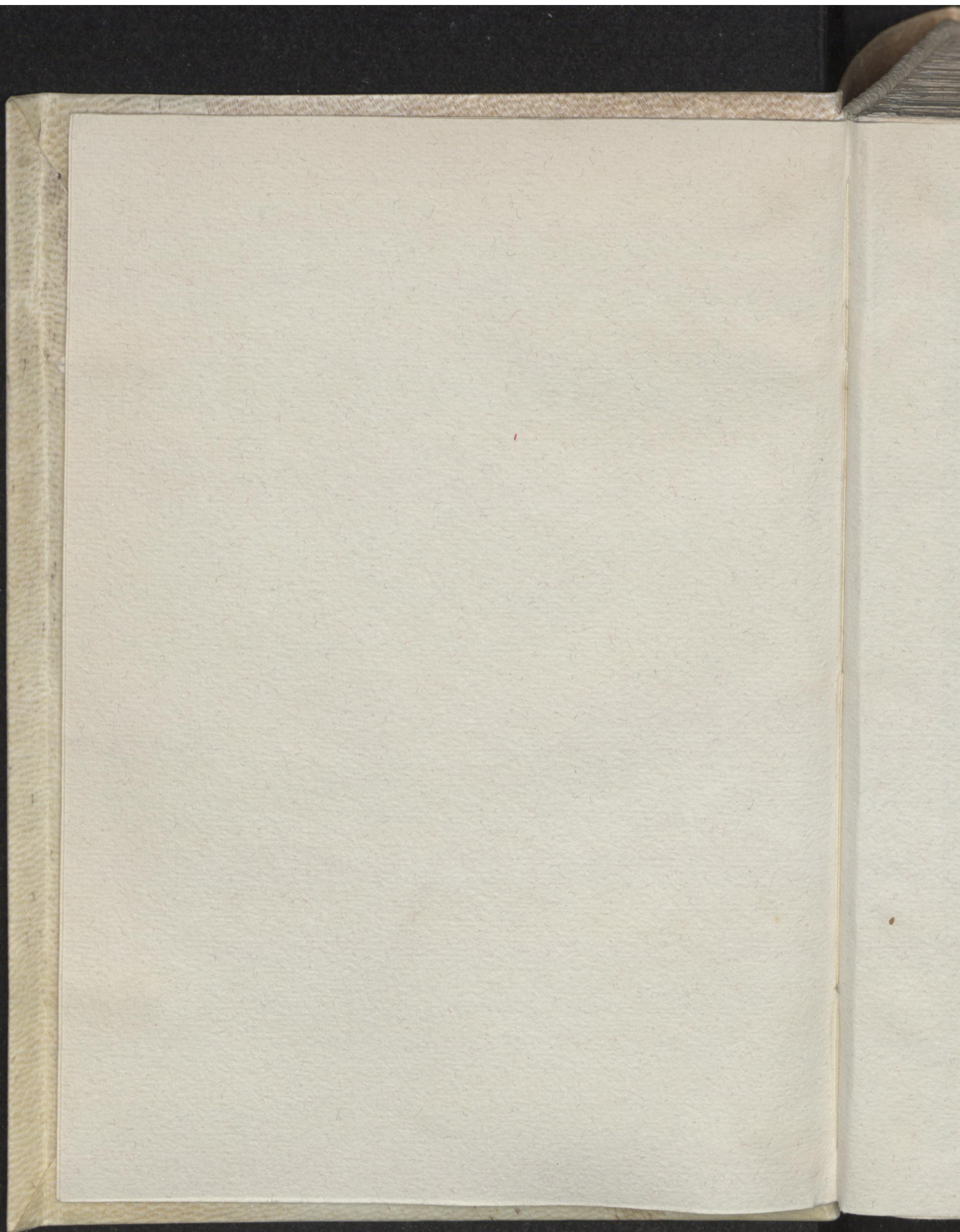

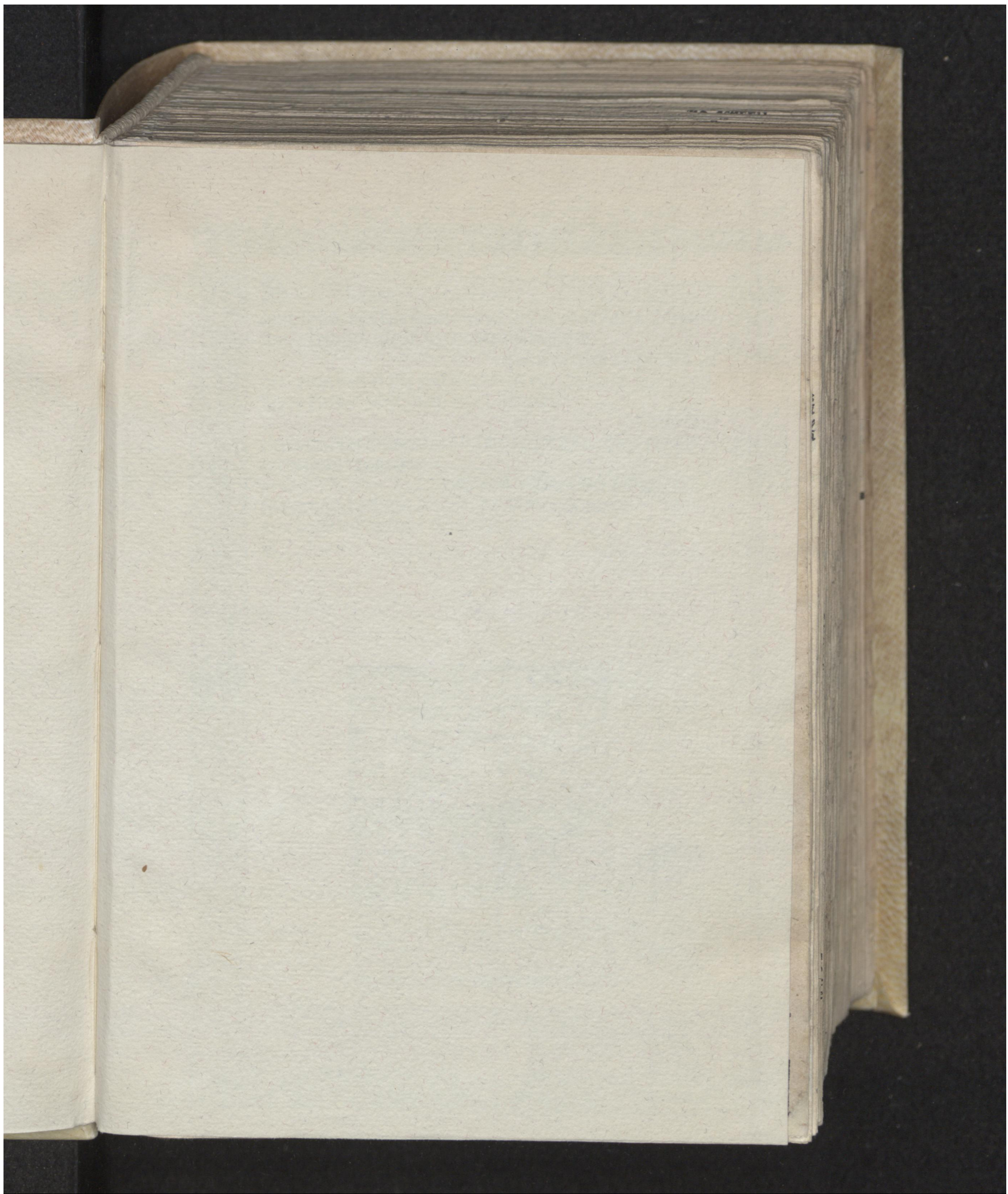

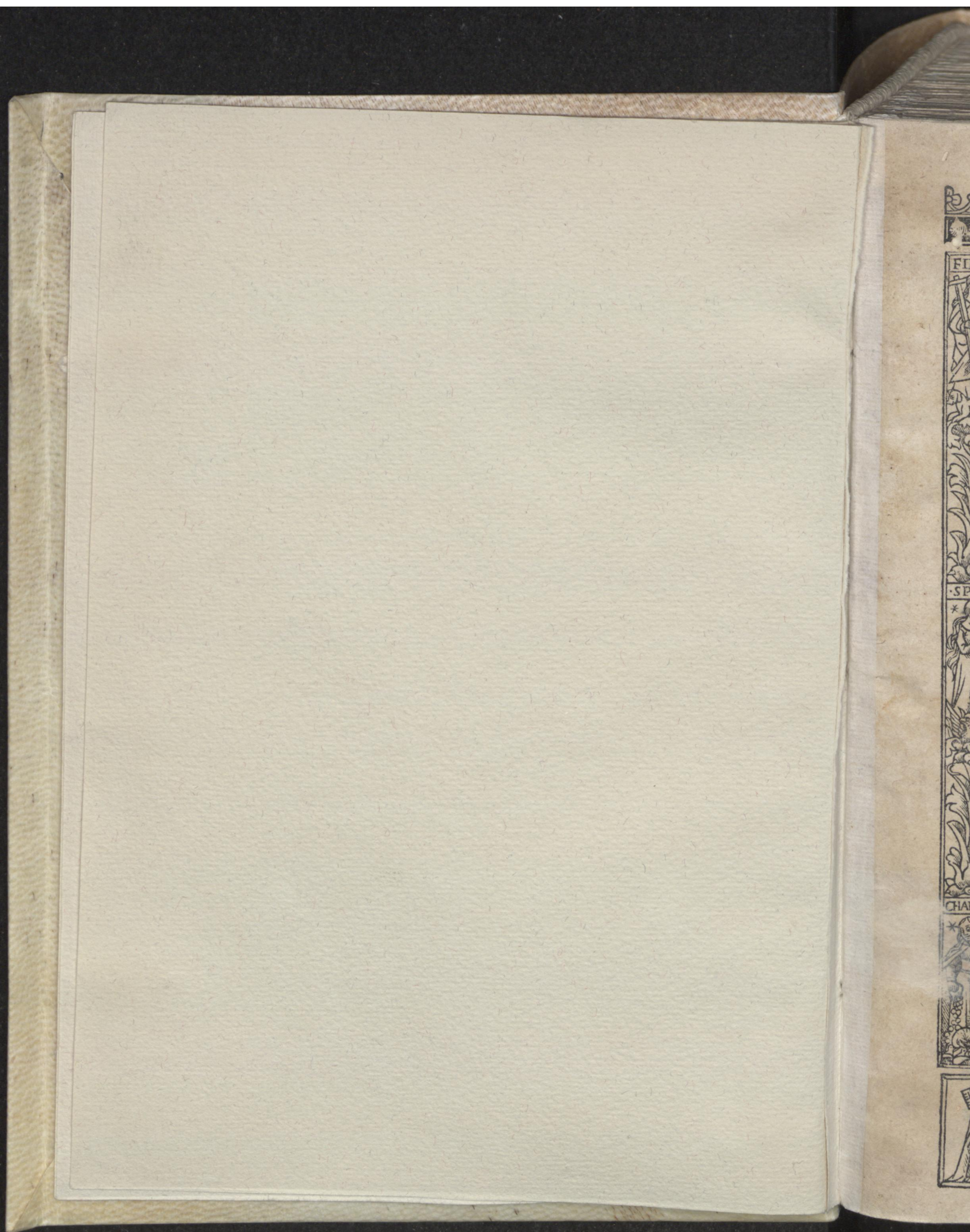

Practica Joan. Matthei de gradi.

FIDES

SPES

CHARITAS

¶ Praxis in nonum Almansoris: omnibus medicie studiosis apprime necessaria: ꝓfundissimi artium ⁊ medicine doctoris domini Joannis Matthei de gradi Mediolanēsis: que a vertice ad plantā pedis vniuscuiusque particularis egritudinis signa: causas: ⁊ curas absolutissime discutit: nouissime post omnes impressiones vbiq̄ȝ terrarum excussas: collatis multis exemplaribus affatim recognita: cunctisq̄ȝ mēdis: et erroribus expurgata: additis in margine quāpluribus vtilissimis appostillis: nec non reformato insigni repertorio: quod omnia notabilia: distinctiones: q[illegible] q̄ȝ digna cognitu optime demonstrat.

¶ Adiuncto insuper denuo singularissimo tractatu de febribus domini Antonij de gradi Mediolanensis: totam febriuȝ materiam ad vnguem complectente: quem in alijs Matthei de gradi practicis hactenus impressis non reperies.

¶ Jacobus Philippus de pellibus nigris Torlanus artium et medicine doctor moralem philosophiam patauij publice profitens in laudem excellentissimi domini Hieronymi salij fauentini.

Paeonios quicunque cupis gustare liquores:
  Visere Appollineum socraticumque gregem.
Hunc eme: quem veteri expulsa caligine solers
  Ad proprium salij cura reduxit iter.
Corpora matthaeus mutilatis trunca gerebat
  Partibus: et doctum quemque latebat opus.
Ecce nitet solidum: veluti cognoscere promptum est
  Undique: sic cunctis posse placere puto.
Dicite nunc medici: viuat matthaeus in aeuum:
  Atque fauentini tempus in omne labor.

¶ Hexastichon in laudem viri vndecunque doctissimi domini Michaelis de capella neruij in arte medica doctoris eximij: qui hoc opus acurate recognouit.

Mendosum quod erat: si quaeris habere volumen
  Tersum: hoc pre reliquis candide lector eme.
Illa etenim fuerant que deprauata: videbis
  Castigata: et in hoc addita multa libro.
Multum igitur medici debent tibi docte Michael
  Quo duce cultius est quam fuit istud opus.

Tabula.

¶ Rubrica seu tabula tractatuum & capitulorum prime partis huius commẽtarij textualis in nonum Almansoris cõtinentis duos tractatus speciales.

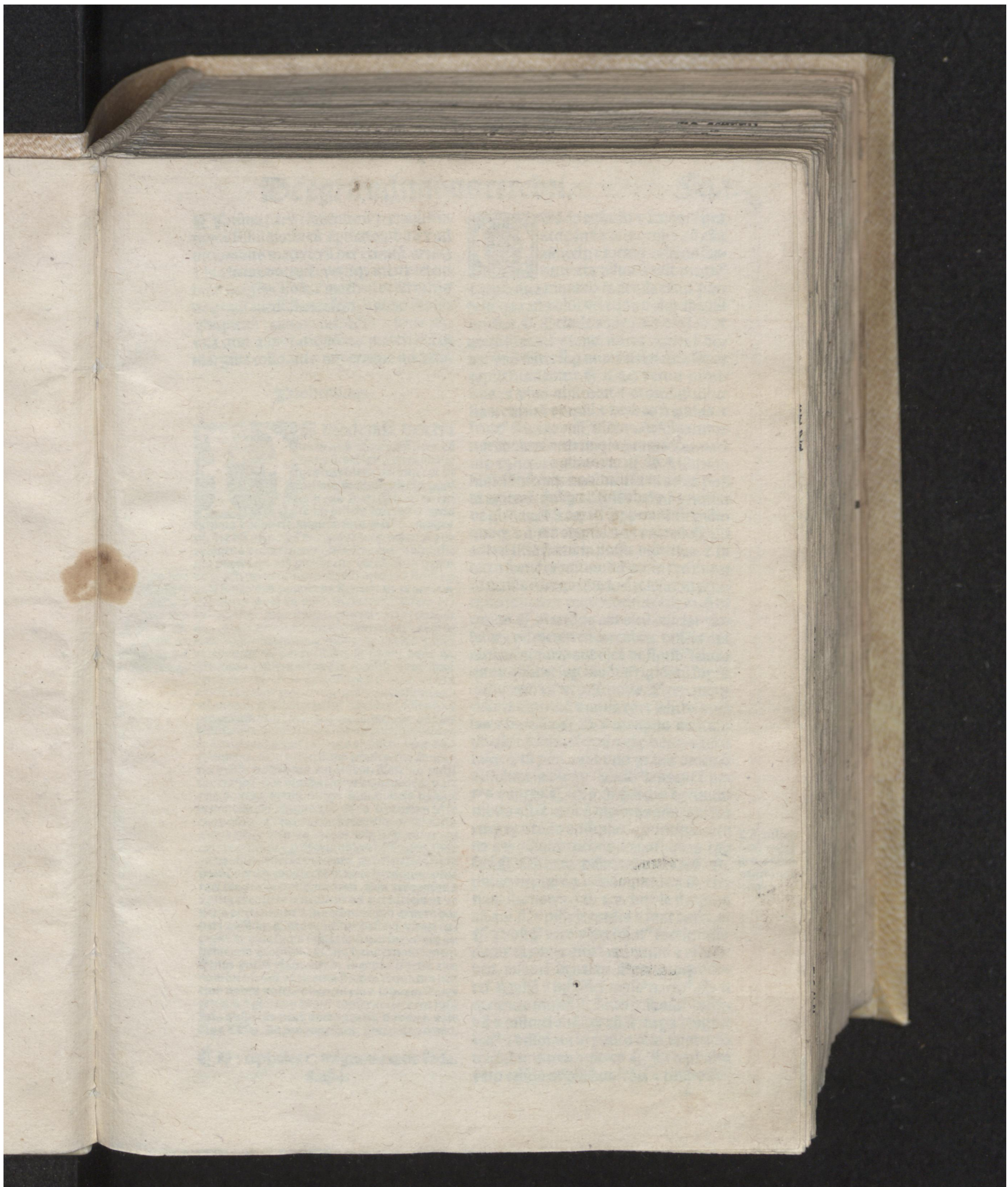
¶ Primus incipiens in primo folio tractat de egritudinibus capitis & neruorum continens capitula. xlviij.

¶ Tractatus ſecũdus incipiens. fo.166. tractat de egritudinibus pectoris ſiue ſpiritualium continens capitula ſeptem.

¶ Rubrica ſeu tabula ſecunde partis huius commentarij textualis in nonum Almanſoris cõtinentis tres tractactus: quorũ primus eſt tertius in ordine totius operis cõtinens capitula. xxj. tractans de egritudinibus multoꝝ naturalium.

Rubrica seu tabula questionum in hoc commentario textuali contentarum.

¶ Finis tabule

Ultra hoc opus scri-psit Mat-theus su-pra.22. fē. Auicen. et sup de vri nis fen. ij.

❡ Prima pars cōmentarij textualis in nonū Almāsoris cū āpliationibus ꝛ additionibus materierū per eximiū artiū ꝛ medicine doctorē: verūqꝫ interpretem dn̄m magr̄m Joānē matheū ex ferrarijs de gradi. mediolanensem in almo studio Papiensi primam cathedram tenentē: vna cum annotationibus materiarū in margine collocatis nuperrime additis.

Prohemium.

E medendi doctrine in qua etatē meā oēm cōsumpsi: vel labore vel negligentia videar defuisse. Et in primis in illustrissimū parētem tuū amor ille meus: cui semp cōiūcta fuit reuerentia summa ꝛ deuotio singularis in te ei⁹ primogenitū: ꝛ tm̄ principē meū: aut interceptus: aut receptus videretur: vt quēadmodū inuictissimo pncipi quōdā parēti tuo verissim us heres es constitutus: eius medendi operis ꝛ studioꝝ ac laboris mei particeps fieres: ꝛ in te nouum ac resurgentem amorem indicarem. Nemo totius europe principum occurrebat: cui potius ꝙ tibi hoc opus meum inscriberem: aut tāꝙ celeste numē inuocarem. Nā cū antea ad ipsius excellentissimi parentis tui gloriam ꝛ bone valitudinis conseruationē in secūdā ꝛ vigesimā tertij canonis. Aui. scripsissem: qđ in ea de his egrotationib⁹ in quas hi qui principibus aut astant aut assistunt agitur: incidere solent. Et pro earum dispositionū explanatione que potissime ex vrinarū cognitione percipi possunt in secundam primi canonis eiusdem de vrinis commentarios peritissimo phisico tuo Ambrosio griffo inscriptos edidissem. Tertius mihi superesse labor videbatur: vt eam medēdi partem nonam quam vulgo Almansoris dicunt exponendam assumerem. Et eo libentius id feci quod in ea summatim strictimqꝫ de singulis que a vtice ipso ad calces vsqꝫ in homine accidere possunt egrotationibus disseritur. Sūt enim eius generis precepta aut sententie que probe vereqꝫ intellecte magne hominum vtilitati cedunt ac conseruationi. Sin vero minus ꝛ pingui cortice teneantur ad perniciem vt venena portendunt ꝛ in acconitorum genere haberi possunt. ❡ Hanc igitur pestem vitari cupiens et hominum salutem tuam in primis vehementer exoptans meam hanc expositionem ꝙtum potui elaboratam ingenio libens tuo nomini dicaui vt tu eius pcepta sequutus diutius nobis volente deo ad eius laudem sempiternam ꝛ gloriam tuam conserueris ꝛ res ipsa tuis auspicijs plus auctoritatis haberet. vale diue Cesar. Ad propositū nūc pncipale accedo.

Ultra hoc opus scripsit Matheus supra .22. fē. Auicen. et sup de vrinis fen. ij.

❡ De cephalea et migranea et de soda. Cap. j.

Uādo rubedo ꝛ tensio: ꝛ grauedo in facie et oculis cū estu affuerit: ꝛ tactus calidus sentitur: et pulsus fuerit magn⁹ ꝛ cephalica minutio facienda est in parte in qua est dolor vel ī qua dolor magis infestat. ❡ Deinde aqua ro. ꝛ oleū ro. et acetū sumanꝛ ꝛ simul mixta agitenꝛ donec vnū fiāt: ꝛ sup niuē infrigidata super caput fundantur. ❡ Eger vero a carnibus: ꝛ vino abstineat ꝛ comedat ladhesiam citrinā ꝛ tapsil ꝛ herbas frigidas ꝛ fruct⁹ frigidos. ❡ Uēter aūt soluatur ex mirabolanis citrinis: ꝛ prunis ꝛ tamarīdis ꝛ zuccaro albissimo. ❡ Qꝫ si ista non sufficiūt: semina maluauisci in aceto posita agitenꝛ ꝙusqꝫ ad spissitudinē pueniāt de qb⁹ empl̄m capiti supponaꝛ: ex psilio quoqꝫ ꝛ aceto empl̄m fieri vtile est. ❡ Si aūt cū istis fuerit in pulsu velocitas ꝛ in tactu sentiꝛ caliditas: sed nec in facie neqꝫ in oculis fuerit rubedo nec tēsio: in principio soluatur venter: deinde fiāt ea ꝙ diximus. ❡ Naribus aūt oleū inijciaꝛ violatum vel oleum cucurcubite dulcis aut oleū mēnufaris aut oleū de florib⁹ salicis quoꝝ qđlibet sup niuē infrigidatū supfūdaꝛ: ꝛ nutriaꝛ vt p̄diximus. Eger quoqꝫ odoret cāphorā ꝛ aquā ro. ꝛ salices ꝛ violas ꝛ his silia. ❡ Qꝫ si egritudo multum inualescat: sumaꝛ opij ꝛ cāphore vniuscuiusqꝫ ꝙtū pōderant duo grana ordei: ꝙ dissoluta in oleo de salicib⁹ mittanꝛ ī nares ꝛ aures. ❡ Qꝫ si cū p̄dictis egritudinibus nihil eorū ꝙ diximus affuerit: fueritqꝫ egritudo antiqua: in principio venter cū pillulis cochijs: soluaꝛ: quas ego feci. ❡ Cōfectio pillularū cochiarū. ℞. pulueris pigre. ℥. x. colloqntide. ℥. iij. ꝛ tertiam scamonee. ℥. ij. ꝛ. v. turbit sticados aā. ℥. v. fiāt pillule ex istis ꝛ sunt doses. x. ❡ Postꝙ vero vēter solut⁹ fuerit: infūdatur caput ex oleo sambacino ꝛ oleo de ben. mitanꝛ in nares. Eger quoqꝫ odoreꝛ algaliā ꝛ insuffleꝛ musc⁹ narib⁹. Qꝫ si egritudo multū īfestauerit: sumaꝛ euforbij ꝛ castorei amboꝝ aā. sexta ps dragme vni⁹ ꝛ dissoluta in pauco oleo sambacio mittaꝛ in nares ꝛ aures. ❡ In cephalea vero calida empl̄ꝫ hoc frōti ꝛ timporib⁹

Dis. pillularū cochiarū sm̄ intentionē Ras.

est imponẽduz: cuius hec est cõfectio. ℞. semẽ lactucarũ sief. memitthe. sandalũ album ⁊ rubeuz: fautel: rosas: opiuz fiat ex eis emplr̃m postq̃ꝫ aceto ⁊ aqua rosata cõspersa fuerint. frõti imponãtur. super qδ mittaꝛ pannus aceto ⁊ aqua ro. infusus qui cũ calefactus fuerit iterum infunda⸗ ⁊ desuper ponatur. ¶ Linimentũ vero cephalee frigide. ℞. castoreuz euforbiuz piper sinapim storacẽ rutã marrubiũ: que siccata ⁊ puluerizata ⁊ etiaz triconizata misceãtur et cõspergantur vinoꝫ veteri ex quibus fiãt trocis. ⁊ desiccẽtur. Cũqꝫ necesse fuerit ex vno in vino veteri aut oleo costino vel camomellino dissoluto fiat fronti emplr̃m multotiens: hoc enim emplastrũ omni antiq̃ cephalee cõfert: non solũ superpositũ sed etiã auri iniectum: q̃ sequiꝛ illud tĩpus postq̃ꝫ in aliquo de p̃dictis oleis resolutũ fuerit. Egro vero vinum vetus ⁊ forte dandum est. ¶ Cum aũt cephalea ꝑ hebdomadã vnã ꝑseuerauerit: eger in balneũ mittendus est: ⁊ supꝑ caput aqua: in qua camomilla ⁊ sansuc⁹ ⁊ nemen ⁊ sticados arabicũ cocta fuerit simul aut singillatiz infundẽda est. ¶ Si cephalea quotidie ante comestionẽ inuadat: ⁊ post comestionem recurrat: succurrendum est infirmo ante horam qua venire consueuit. dando ei bucellas panis in succo granati: aut vue acerbe: aut horum similium infusas.

¶ Si aũt cephalea cõtingat ꝓpter multam in sole moram sufficient ex ex oleo rosa. ⁊ aceto infrigidatis curari poterit: q̃ tamen si ex hoc non quieuerit: ex alijs infrigidantibus curanda erit.

¶ Si aũt soda adhuc perseuerauerit: et fortior fiat neqꝫ vllo modo remoueatur: ⁊ timeatur ne eger visuz amittat ⁊ aqua oculos descendat: timporuz artarie sunt incidende et extrahende: hoc tñ qδ nunc loquitur est preter nostram intentionem in hoc lib. Jo. matheus.

Expositurus nonũ almansoris ex antiquato optimo more scribẽtiũ: prius supplex exoro diuinum auxiliũ ⁊ ducatuz ꝑ cõcessione rectificationis sermonis ⁊ operis mei: deinde multis reiectis q̃ diffuse nimis in principijs lecturaꝝ queri solent q̃ etiã indicio meo paꝝ sunt facientia in ipso libri apparatu quẽ exponendũ in manibus assumpsim⁹ ea tm̃ modo dixerim que mihi recitatiõe digniora videntur. ¶ Tria igitur ꝑ ordinẽ erũt vidẽda. Primũ erit quõ ab altissimo ⁊ oı̃potẽti deo ꝑ quadam necessitate humane cõditionis sit medic⁹ creatus. Scõm qδ sit nomẽ auctoris ⁊ libri cõsequenter vt rubrice totius libri habeatur declaratio: ⁊ ibidẽ de celebritate auctoris ⁊ ei⁹ p̃stãtia q̃sq̃ꝫ dicetur. Tertio ad lr̃e diuisionem ⁊ eius expositionẽ accedemus: facta prius cũ p̃cedẽtibus cõtinuatione: vbi ad declarationẽ mẽtis auctoris cuz⁹ dubia vel intricata videbitur non oı̃m auctoꝝ neqꝫ modernoꝝ tm̃ scriptoruz afferã sñias: sed illustrium magis vt de grecis. Hypo. ⁊ Gal. Pauli. vel Alexandri de arabicis. Auicẽ. Serap. Mesue ⁊ eiusdẽ auctoris incõtinenti. De latinis. Symonis ianuensis plusquã Cõmẽtatoris Cõciliatoris: Gentilis. Nico. florentini: Guillelmi brixiẽsis ⁊ alioꝝ p̃stãtiũ. Et si aliq̃n aliquã ꝓpriã declarationem fuero conatus exprimere eã vel clarissimoꝝ antiquoꝝ auctoritatibus vel euidẽtibus rõnibus suffulcire conabor. Neqꝫ velim vbi ita contigerit: id mihi ad iactantiã ⁊ extollentiã ascribaꝛ. Nam diuus Augusti. in quadã ep̃la ad Hieroñ. aliq̃n ita faciendũ declarauit. Ait em̃ ad Hierony. loquẽs. Ego em̃ fateor charitati tue solis eis scripturaꝝ libris q̃ iam canonice appellanꝛ didici hunc timorẽ honorẽqꝫ deferre vt nullũ eoꝝ auctorẽ scribẽdo errasse firmissime credã. Et si aliquid in eis offendero qδ videaꝛ cõtrariũ ṽitati nõ aliδ sup. existimabo q̃ꝫ vel mẽdosum esse codicẽ vel interp̃tem nõ assecutũ esse qδ dictũ est vel me minime intellexisse non ambigã. Alios aũt oẽs ita lego vt quãtalibet sãctitate doctrinaqꝫ p̃polleãt: non iδ veꝝ putẽ q: ipsi ita senserint: sed q: mihi vel ꝑ illos autẽticos auctores vel ꝓbabili rõne qδ a vero nõ deuiẽt: ꝑsuadere potuerũt. hec ipse. ¶ Circa igiꝛ primũ expediẽtiũ. s. de necessitate creationis medici aĩaduertendũ est hoiem deũ optimũ ꝯstituisse ex duabus substãtijs in gñe substãtie maxime distãtibus. s. corporea ⁊ incorporea: corpus taliter aĩe suo mõ ꝯformãs: vt sicut aĩa innocẽs erat: poterat tñ in culpã cadere: sic corpus esset impassibile vt posset tñ cadere in penã: vñ homo in statu innocẽtie immortalis dici poterat ⁊ mortalis. i. potẽs nõ mori si staret ⁊ potens mori si caderet. Posse aũt nõ mori nõ habuit ex nature principijs sed potius ex bñficio ꝯditoris. Primũ em̃ parẽtes nostri post culpã rebelliõis penã senserũt in carne quidẽ. i. in corpore infirmitates: ⁊ in aĩa malitiã ⁊ ignorantiã: ⁊ ꝯcupiscẽtiã incurrerũt: quas tñ spũales sequunꝛ corꝑe penalitates: ⁊ tandẽ mors ꝑ diuersos modos ⁊ multiplices positos a ph̃o in libello de morte ⁊ vita. ⁊ a dño Aui. p̃ᵃ primi de cõplexionib⁹ etatũ. ⁊ tertia primi. caº. p̃º. de cã necessitatis mortis. Nã sicut oı̃m natura ꝯstantiũ est rõ ⁊ terminus magnitudinis ⁊ augmenti. 2º de aĩa. capº. de augmẽto. ita cũctis viuẽtibus ꝯstituti sunt termini ad viuendũ: q̃ p̃teriri nõ possunt: ⁊ ab paucissimis attingunt. ¶ Multiplicatis igiꝛ hoı̃m infirmitatibus deus oı̃potens misertus

Nomĩa auctoꝝ quos inseq̃tur p̃sẽs auctor in hoc oꝑe

Medicus ꝑ quadaz hũane ꝯditionis necessitate creatur.

humano generi iam diuersis morbis dissoluto
deduxit Hyp. in lucem ad perfectaz traditionẽ
medicine tanꝙ peccare nõ potentẽ: vt dixit Cõ
ciliator differẽtia prima ⁊ 3ª autoritate Ar. in
quibusdam problematibus: vt sua excellen-
ti doctrina dictis infirmitatibꝰ occurri posset:
lꝫ eũ etiã de secta rõnalium medicoꝝ ꝑ multos
et lõgeuos annos antecesserit Esculapius vel
aliter Asclipius: qui pro eius excellẽtia in deo-
rum numero fuit receptus: vt refert Cornelius
celsus differẽtia pª. qui ab Apolline eiꝰ patre
primo rõnaliuz medicoꝝ plurima excerpsit me
dicinalia: ante quẽ tñ plurimi fuere medici et
methoici. i. vl'es. i. de vniuersalibus tm̃ conside
rantes ⁊ experimẽtales: vt in prohemio ꝯtinẽ-
tis ⁊ primo regiminis acutoꝝ cõtinet. Ante tñ
Hyp. nõ fuerat medicine habitus in totũ i aĩa
quietatus. sed in scrutatione quadam vt dixit
Conciliator: vnde ante Hypocra. medicina di-
cebatur ars: ⁊ non scientia. ⁊ ex his patet cla-
rificatio primi quesiti.

Nomẽ autoris.

¶ Et post eum plurimi successerunt. s. Archige-
nes: Diascorides: Gal. summus ⁊ multi aliorũ:
vt Serap. Auice. ⁊c. Et inter eos fuit Bubikit
arabs zacharie erasis filij q̃ multis sciẽtijs eru
ditus nõ parũ medicine adiecit: cõposuit q̃dez
librum grandẽ dictũ librũ continentis: in quo
oẽs sentẽtias primoꝝ illustriũ medicoꝝ anno-
tauit: ⁊ in quibus erant dubie semꝑ autoritati
bus Hyp. ⁊ Gal. declarauit ⁊ cõfirmauit: vt in
prohemio cõtinentis habet. Edidit etiã libruz
hunc quẽ pre manibus habemus exponendum
ad petitionem Almãsoris filij Isaac regis: inde
liber Almãsoris dictus est: nõ ꝙ Almãsor eum
ediderit neqꝫ Ras: sed fuit Bubikit zacharie fi
lij erasis: ⁊ sic rasi ascribitur. ¶ Solebãt eñ ve-
teres more bono vt parentibus deferrẽt et eos
honorarent cũ librũ aliquẽ cõponerent patris
et aui noĩa in titulo inscribere proprio noĩe ir-
recitato: ⁊ sic pꝫ expeditio secũdi de titulo libri
cũ nomine autoris. s. ⁊c. Nec hic obstet motiuũ
Symonis genuensis qđ cũ reuerentia est satis
facile: dixit nãqꝫ qđ autor huius libri non fuit
arabicus qm̃ similis: immo idẽ trãslatus est ex
greco. potuisset eñ primũ ex arabico in grecuz
traduci ⁊c. dixit etiã ꝙ hic liber ⁊ liber diuisio-
nis nõ erat suus qm̃ nõ tenet modum arab. ⁊ di
uersificatur a stillo quem obseruat in libro cõti
nentis: dicatur etiã mediũ esse facile qm̃ librũ
Almãsoris fecit dũ esset iuuenis: ⁊ post eũ librũ
diuisionis sicut ipse refert in Almãsoris in ꝓhe
mio diuisionũ: ⁊ postremo librũ cõtinẽtis dum
esset senex edidit pro armario oĩm medicinaliũ
vt in dicto prohemio cõtinentis: ⁊ qꝛ ſm euꝫ li
ber diuisionũ est pars Almansoris: nõ est mira-
bile si aliũ in diuersis etatibus stillũ scribendo
seruauerit: ⁊ maxime cum suoꝝ libroꝝ fines ha
buit diuersos: etiã ipse cõcedit qđ Diasco. est ex
greco translatus: nõ tñ seruat ordinẽ apud nos
quẽ habuit in greco: qm̃ in greco est diuisus to
tus liber in quinqꝫ libros vt etiã apparet in ꝓ
hemio eius: ⁊ tñ hic ordo nõ seruatur in libro:
qm̃ procedit in eo ſm literas alphabeti ⁊ nõ ſm
diuisionem in libros. potuit igitur esse hoc ex
trãslatore. Magis tñ placet primus modus di
cendi: non igitur sumatur admiratio apud ali-
quem ꝙ hic liber nõ fuit Rasis: quoniã in hoc
libro non se allegat in continente: quoniam vt
dictum est quando hunc librum composuit nõ
adhuc ediderat continentem: immo eum post
multos annos construxit: ⁊ sic sufficiẽter dictũ
sit de noĩe autoris libri ⁊ expeditione secundi.
¶ Ueniendo ad tertium de cõtinuatione huiꝰ
noni cum precedentibus ⁊ diuisione eiꝰ. postꝙ
autori placuit in precedentibus octo principa
libus partibus huius libri determinare de qui
busdam vniuersalibus: ⁊ particularibus medi
cine: vt in prohemio libri manifeste expressit.
Jam in hac nona parte placuit eidem determi-
nare de egritudinibus accidẽtibus a capite vs
qꝫ ad pedes: vt pꝫ in rubrica huiꝰ none partis.
¶ Et de ipsis egritudinibus determinãdo q̃n-
qꝫ per ordinem exequitur: ⁊ sic iste nonus tra-
ctatus in quinqꝫ speciales tractatus diuidit.

In quinqꝫ tractatꝰ diuidit nonus almãsoris.

Nam in primo determinat de egritudinibꝰ mẽ
brorum capitis ⁊ neruorum. In 2°. de egritudi-
nibus membroꝝ pectoris siue spiritualium. In
3°. de egritudinibus membrorum naturalium.
In 4°. de egritudinibus membrorũ generatio-
nis. precipue mulierum. In 5°. de egritudinibꝰ
membrorum extremoꝝ. Secundus incipit ibi.
(Cum tussis acciderit.) Tertius in principio
capĩi colice ⁊ incipit (Cumqꝫ dolor ⁊ punctio.)
Quartus ibi (Pro superfluis mẽstruis.) 5° ibi.
(Cum aliquis in mirac ventris.) ¶ Primꝰ tra-
ctatus prima diuisione diuiditur in duas par-
tes: qm̃ primo determinat de egritudinibus ce
rebri ⁊ neruoꝝ. In 2ª de egritudinibus organo
rum. iiij. sensuũ specialiũ: vt visus: auditus odo
ratus ⁊ gustus: vt oculoꝝ: auriũ: narium ⁊ lin-
gue: ⁊ adiacentiũ etiam vt de egritudinibus dẽ
tium: gingiuarũ: vuee ⁊ gutturis: propter vici-
nitatem horũ membroꝝ ad organũ gustꝰ vt ad
linguam. 2ª pars incipit in ca°. obtalmie ibi.
(Cum ea que in oculis alba sunt) pª adhuc in
duas: qm̃ p° determinat de egritudinibus cere
bri ⁊ partium eius attinẽtiũ preter neruos. 2°.
de egritudinibꝰ neruoꝝ. ibi 2ª de paralesi. (Cũ
aliquis se mouere nõ valet.) ¶ Prima pars ẽt
diuidit in sex partes ſm qđ sex fecit caª de his
egritudinibus. Nam primo determinat de ce-
phalea siue dolore capitis. 2°. de scothomia et
vertigine. tertio de frenesi. quarto de apople-
xia. quinto de subeth. sexto de congelatione. se
cunda ibi. (Cum aliquis quod ante euz est ⁊c.)
tertia ibi. (Quando aliquem febris conclusa
continua inuaserit ⁊c.) quarta ibi. (Cum ali-
quis quasi dormiens iacet) quinta ibi. (Cumqꝫ
aliquis quasi dormiens iacet ⁊ non sentit ⁊c.)
sexta et vltima ibi. (Cum aliquis quasi dor-
miens iacet ⁊ non mouetur ⁊c.)
¶ Presens capitulum prima diuisione diuidi-
tur in duo quoniam determinando de dolo-
re capitis ponendo curam. Primo ponit cu-
ram per dietam et medicinas non cirurgicas.
secundo ponit curam per quendam modum ci-
rurgicum vt per incisionem venarum vel arte-
riarum timporum. secunda ibi in fine capituli.
(Si autem adhuc soda perseuerauerit.) Prima
adhuc in duas: quoniam primo ponit curam so
de a causa corporali contingentis. secundo con
tingentis a causa primitiua. secunda ibi. (Si
autem cephalea contingat propter multam in
sole moram ⁊c.) Prima etiam in duas. qꝛ primo

ponit curã eius pẽdentis a cã corporali ꝓpter essentiã 2°. propter cõitatẽ. scđa ibi. (Si autez cephalea quotidie ante cõmestionẽ inuadat.) Prima etiã in duas qm̃ primo ponit signa ⁊ curã cephalee calide. 2°. frigide. scđa ibi. (Qđ si cũ soda nõ fuerit aliqđ eoꝝ que diximus.) Prima adhuc in duas: qm̃ p̃mo ponit signa ⁊ curã sanguinee. 2°. colerice. scđa ibi (Si aũt cũ istis fuerit pulsus velocitas ⁊c.) Prima pars posset diuidi in tot partes quot pũcta ponit. Nã primo ponit signa ad declarandũ sodã sanguineã. 2°. ponit curã per flõmiã ⁊ localia repercussiua. 3°. ordinat dietã conuenientẽ. 4°. ordinat vnũ eductiuum siue secessiuum ex mirabolanis ⁊c. addendo etiam duo localia quando reliqua non suffecerint ad remotionẽ doloris. ¶ Ponit igitur p̃° quinqꝫ signa ad innuendum materiam sanguineam esse in causa. s. ruborem ⁊ tensionẽ et grauitatem in facie ⁊ oculis: ⁊ quarto tactũ calidum: ⁊ quinto pulsum magnum. Unde nota hic quod si ista signa simul sumantur satis euidenter declarant causam doloris esse sanguineam: quoniam nulli alteri humori debentur ista simul: quoniam colere nõ ꝓprie conueniunt grauitas ⁊ tẽsio: sꝫ magis acuitas ⁊ vehemens inflãmatio. flãti aũt ⁊ mľie vel aquositati vel vẽtositati. ⁊ si in talib⁹ cõiũgi posset grauitas ⁊ tẽsio vt pꝫ: nõ debeꝛ eis color rubeus neqꝫ ex natura hoꝝ pulsus magnitudo. nullũ tñ horum signoꝝ est per se sufficiẽs ad probanduz humorẽ sanguineũ esse in cã doloris. nam rubedo faciei ⁊ oculoꝝ non euidenter significat: vt Aui. exp̃sse declarat p̃ª tertij in sermone vniuersali de signis oñdentibus spẽs sode: vbi ponit tres spãles casus ad hoc declarandũ: quos ego adducã infra in loco suo cũ ponenꝛ signa singularum causaꝝ sode. Et ideo cũ bona reuerentia Gerardi expositoris sup hoc passu: qui nitiꝛ declarare ꝙ color rubeus euidẽter significet cãm sanguineam: nõ credo sñiam suã fore verã: dixit ꝙ rubedo est signũ sanguĩs. qꝛ nullus humor sine sanguine est rube⁹: qđ ꝯstat esse falsum de colera rubea. sed verum est ꝙ ipsi⁹ rubedo est clara: vbi rubedo sanguĩs est magis obscura. ⁊ dixit silř ꝙ nullus humor põt facere tẽsionez sine sanguine ex parte ꝗ̃titatis. qđ cõstat eẽ falsum in multis casib⁹: sed est casus manifest⁹ in idrope asclite. Ex aggregatione tñ oĩm illoꝝ simul satis euidẽter ꝯcludiꝛ vt supradictũ est: maxĩe si annectanꝛ ꝯplexio: etas tp̃s: regimẽ ⁊c. ꝓporrionata sanguini. ¶ Circa scđm dictũ ⁊ tertiũ simul collige. primo qđ ex quo prius ordinauit flõmiã ⁊ localia ꝗ̃ regimẽ in dieta vř innuere ꝙ in dolore capitis a cã calida maior multo dꝫ eẽ medici intẽtio ad morbũ que cũ medicinalib⁹ perficitur ꝗ̃ sit intẽtio ad virtutẽ que cũ cibis perficiꝛ. ¶ Collige 2°. qđ in hoc ꝙ prius ordĩat flõmiã ꝗ̃ repercussiua localia innuit nobis qđ canonice operãdo in talib⁹ morbis materialibus cũ q̃bus plerũqꝫ ꝯiungiꝛ replõ a principio ante repcussiua dꝫ medicus ꝓrius facere eũonẽ vt est sñia Gal. 3°. tegni. text. ꝯmẽti. 155. vbi voluit ꝙ stãnte plectoria dꝫ prius fieri eũo a toto deinde diuersio ad oppositũ: deinde repcussio: qm̃ si nõ facta eũone vel diuersione fiat repcussio eius qđ est in fluxu ipsaz materiã fluentẽ repercussam corpus nõ recipiet: vel transmitteꝛ ad membrũ magis nobile. ¶ Et ibi dixit plusꝗ̃ cõmentator ꝙ si nõ fuerit plectoria sufficiet añ repercussionẽ vt fiat ad oppositũ diuersio: ⁊ hec vtraqꝫ de eũone in plectoria sanguinea vľ de diuersione ad oppositũ cõuenientissime cõpleꝛ p flõmiã vt pꝫ. sed vtrũ fieri debeat de vena brachij cephalea ex eadẽ parte in qua est dolor vt h̃ voluit Rasis vel ex alia vena: qꝛ de hoc sunt varie sñie. hic nõ intẽdo disputare: sed infra loco suo videbiꝛ: qm̃ circa textũ nõ intẽdo nisi sñiaz autoris cõpendiose elicere ⁊ summarie decľare intẽdens post expeditionẽ lr̃e materias seriosius: nõ ꝓlixe tñ locis suis ⁊ cũ ordĩe declarare. ¶ Post flõmiã ordinat repcussiuũ de oleo rosato: ⁊ aqua roſ. ⁊ aceto silř mixtis ⁊ sup niue infrigidatis. ⁊ dixit. sup caput fundanꝛ. nã tale repcussiuum est cõueniens multis de causis: tũ qꝛ sua repercussione ꝓhibet ascẽsum vapoꝝ ⁊ aliorũ humoꝝ cũ sanguine ad caput sua frigiditate et siccitate aq̃ rosate ⁊ olei ro. ⁊ iuuaꝛ penetratio hoꝝ frigidoꝝ ⁊ siccoꝝ in virtute aceti eis cõmixti. Et notate qđ dixit. fundanꝛ super caput. vt innuat ꝙ talia remedia applicanda capiti lꝫ diuersis modis applicationis valeãt: tñ maxĩe proficiunt si p modũ embroce: ⁊ ab alto sup caput fundanꝛ: ⁊ est cõis mens autoꝝ ꝓpter cãs q̃s ĩfra adducã: iuuat ẽt sua stipticitate mẽbrũ cõfortando: etiã qꝛ remittiꝛ mala cõplexio calida sua frigiditate: q̃ in casu isto est potissima cã doloris: sed qualis ⁊ ꝗ̃ta debeat esse proportio aceti ad oleũ ⁊ aquã: ⁊ ecõtra: qm̃ diuersi diuerso mõ sentiunt declarabiꝛ infra loco suo: ⁊ que alia repercussiua in casu cõuenirent ponentur. ¶ Addit in 3°. pũcto circa dietã ꝙ eger caueat a carne ⁊ a vino: tũ qꝛ ex his gñaꝛ sanguis multus: tũ qꝛ sanguis ĩde genitus est multũ vaporosus: ⁊ ex hoc innuiꝛ ꝙ ab alijs multi sanguĩs generatiuis est cauendũ. vt ab ouis ⁊ piscibus electis magni corporis ⁊ similibus. Innuit etiã qđ ab oĩbus vaporosis est abstinẽdũ: ⁊ sic a speciebus ⁊ a mellitis ⁊ vnctuosis ⁊ pinguibus: et agruminib⁹ ⁊ alijs acutis vel aliter calidis: est in hoc casu multũ cauenduz. Laudat pro cibis adhesiam qui est cibus frigidus stipticus fact⁹ ex lentibus decoctis in aqua ⁊ aceto ⁊ parũ croci. posuit crocuz forte ad intẽtionẽ resolutiõis aliqualis materie fluxe: vbi in principio flux⁹ non ꝯueniret. vel posuit forte ad deiectionẽ appetitus: qm̃ vehemẽtia appetitus ⁊ famis facit ad inflãmationẽ humoꝝ ⁊ ꝯñr ad euaporationẽ: alr̃ crocus noceret qm̃ ĩducit dolorẽ capitis et forte pro hoc laudauit immediate tapsil. ⁊ est cibus factus ex lẽtibus decoctis in aqua solũ. laudat etiã herbas frigidas ⁊ fructus frigidos vt lactucã: portulacã: plantaginẽ ⁊ mala granata: muca ⁊ pira ⁊ coctana: ⁊ ita intellige de oĩb⁹ cibis ad frigidũ ⁊ stipticũ declinãtib⁹: qm̃ oẽs tales faciunt ad remissionẽ inflãmatiõis ⁊ ebulitionis humoꝝ ⁊ ad cõpressionẽ euaporatiõis eoꝝ: ⁊ de istis fiet sermo spãlis ĩ cura ĩ loco suo. ¶ Cõsequenter docet soluere vẽtrẽ cũ mirabolanis citrinis. ⁊ prunis ⁊ tamarĩdis: ⁊ zuccaro albissimo. nã mirabolani. ci. eũant humorẽ colericum mundificando sanguinẽ: ⁊ ea oĩa extinguunt acuitatẽ ⁊ inflãmationẽ vt in capitulis proprijs cũ solutione. collige vt Mesue. ¶ Et ex hoc collige ꝙ etiã in peccãte sanguine cõne-

Decľatio prime ꝑticule p̃me partis. Ista quĩqꝫ signa simľ sũpta euidenter declarãt cãz doloris eẽ sãguineã.

Rep̃hẽdit p̃sens doctor gerardũ cremonensem.

Decľatio secũde ꝑticule p̃me partis.

Nota hũc canonem.

Nota sententiã cõmentatoris.

Nota modũ applicãdi remedia capiti

Decľatio tertie ꝑticule p̃me partis.

Adhesia ex quibus cõponitur.

Tapsil q̃d sit.

Decľatio quarte ꝑticule.

Nota sen-
tentiā cō-
mentato-
ris.

Nota mo-
duz appli-
cādi reme
dia capiti

Declatio
tertie pti-
cule pme
partis.

Adhesia ex
quibus cō
ponitur.

Capsil q̄d
sit.

Declatio
quarte p-
ticule.

nit solutio cū talibus: lz non immediate sum-
pta indicatione ab euacuatione sanguinis: qr
sibi debet̄ euacuatio p flebotomiā. Ex quo si ēt
reperiretur medicina appropriata euacuationi
sanguinis nō deberet cōuenienter euacuari p
eā vt voluit Galy. 3°. tegni. cōmēto. 201. vn̄ ibi
dē narrat hystoriā Gal'. q̄ iussit vt z interfectus
ille q̄ nouit talē medicinā. ¶ Dātur igit̄ tales
medicine peccante sanguine maxime cū nō est
minorata sufficiēter ebullitio prius p fleboto-
miā: qm̄ in lōga ebullitione multe partes vn-
ctuose in sanguine ꝑpter igneitatē earū facile
ad naturā colere deducunt̄: z ꝯn̄r ad purgatio-
nē illaꝝ partiū sic colericaꝝ tales medicine cō-
ueniūt. Ordinatio aūt de istis medicinis z mo
dus in cōpositione eaꝝ ponet̄ loco suo. ¶ Etiā
notate ꝙ signanter dixit cū zuccaro albissimo.
s. tabarzet: qm̄ ex hoc innuit̄ ꝙ vbi est necessa-
rius vsus zuccari ad dulcorandū vel ad aliō fa
ciēdū in hoc casu vel alio sil'i morbo calido: tūc
nō debemus vti nisi tali zuccaro z nō alio: qm̄
zuccarū grossum vel vnius cocte hz multuz de
vnctuoso vaporatiuo z de calido. vnde dicebat
Aui. 2°. canone. ca°. ꝓprio. Et mel q̄dē cāne nō
est inferius melle apū in abstergēdo: z sic in ca
su nō cōuenit. Et hoc bene notate qr est cōe ad
multa: z vbicūq̄ est indigētia infrigidationis:
z vbi est necessarius vsus zuc. nō dz apponi nisi
zuc. alb. ¶ Addit postremo circa hanc partem
ponendo duo empl'a. qō si ista sup. q̄ facta sunt
nō suffecerint. s. ad remotionē doloris sumātur
semina maluauisci. i. altee: z posita in aceto agi
tent̄ donec totū inspissetur z supponat̄. s. loco
dolēti vel fronti z timporibus ex psilio quoq̄
z aceto. s. sil'i mō fit empl'm vtile ad hoc. ¶ Ex
hoc mō ordinādi collige ꝙ ipse a prin°. post fle
botomiā ordinat repcussiua ꝑa frigida sicca ad
cōpressionē: sed in ꝓcessu qn̄ illa nō suffecerint
apponit ea in q̄bus lenificatio mollificatio: et
aliqualis resolutio vt est in semine altee. cap°.
ꝓprio. 2°. can̄. post stat intētio lenificatiōis ad
mitigationē doloris qm̄ medicine sicce simpl'r
repcussiue sunt cā solōnis ꝯtinui: z ꝯn̄r doloris
q̄ intētio repcussionis fuit a principio magna:
sed in ꝓcessu minuit̄ z augetur intētio resol'o-
nis z mitigationis doloris cū humectantibus
mollificātibus z resoluētibus q̄ oīa sunt in se-
mine altee: qm̄ est semē pingue humidū: z ab eo
educit̄ multū de mucillagine si cōquasset̄ p̄ci-
pue cū aceto calefacto paꝝ: neq̄ tn̄ ꝑpter eius
mollificationē est timor ꝙ mēbrū relaxet̄ z red
datur paratū receptioni vapoꝝ ꝑpter acetum
aliqual'r ꝯfortās cū sit frigidū z siccū: primo de
simplici medicina distinctione. 3ª. ca°. 4°. etiā
in dicto semine est aliq̄d de stiptico ꝑpter qō
vz in sputo sanguinis vt loco allegato. 2°. can̄.
iuuat etiam acetum ad penetrationem: simili
modo iuuat semen psilij taliter conquassatuz:
sed aduertatur ꝙ non rūpatur: qr pars cētralis
est acuta ignea sed supficialis: a qua reducitur
mucillago p agitationē cū aceto paꝝ calido est
frigida z humida. 2°. can̄. ca°. 2°. Et non eēt mi
rabile si forte in virtute aceti penetrantis ad ꝓ
fundū seminis educeretur a cētro eius aliqua
vis calefactiua z resolutiua: z sic istud valeret
sicut supra dictum est de semine altee. Et ex his
ptz vtilitas hoꝝ emplastroꝝ: z ꝯn̄r sit declara-

No. de zuc
caro tabar
zet.

Declara-
tio quinte
particule
prime par
tis princi-
palis.

Not. hunc
modum ꝓ
cedendi.

ta sniā huius partis toti⁹ principalis. lege eā.
¶ (Si aūt cū istis) In hac parte ponit curā al
terius sode calide vt colerice z tria facit: primo
declarans p signa cām colericā ponit curā per
euacuationē: z localia cū dieta vt supra. secun-
do ponit quedā inijcienda naribus z odoramē
ta: q̄dā simul cū applicādis exterius. tertio cū
egritudo non soluitur p p̄cedentia: immo inua
lescit ordinat quoddaz stupefactiuū etiā intra
nares inijciendū. scōa ibi. (Narib⁹ aūt inijcian
tur) tertia ibi. (Qō si egritudo multum inuase-
rit) ¶ Ponēs igitur signa colere declarat per
tria vt p velocitatē pulsus z tactū calidū: z qō
neq̄ in facie neq̄ in oculis fuerit rubedo z ten
sio: vbi nota etiā ista signa simul sumpta satis
clare euidentiā faciunt supra materiā colericā
qm̄ nulli alteri materie ista oīa sil' bene possūt
adaptari: vt patebit discurrere volēti p alias
materias: seorsum tn̄ sumpta nō ꝓbāt. nā velo
citas pulsus z in peccāte flegmate repiri pōt:
sed non ꝯiūgit̄ ex natura sui caliditas tactus:
cū sanguine aūt peccante pōt cū pulsu magno
cōiungi velocitas pulsus: z cū caliditate tact⁹
vt ptz intelligenti: vbi in soda colera sepe non
ꝯiūgitur magnitudo pulsus ꝑpter inobedien-
tiā instr̄i a siccitate: ēt tunc in facie est rubedo
obscura z tēsio: q̄ rubedo z tēsio simul ex natu-
ra materie colerice in facie nō repiuntur: vn̄ lz
certe colere debeatur posse cutim faciei vel ocu
los rubificare: qr tn̄ colera existit subtilis p cu
tē apta expandi: z nō sic in vasis apta cōtineri
sicut est de sanguine neq̄ ipsa ꝑpter ei⁹ acuita
tē tm̄ in quāto multiplicat̄ ꝙ extensionē faciat
sicut facit sanguis: inde est ꝙ lz faciat p eam co
lor rubeus aliqn̄ vt cū est ipsa rubea: nō tn̄ cuz
rubedine fit extēsio sicut fit in sanguine. iō Ra-
sis declarat colerā differēter a sanguine p hoc
qō nō apparet in facie tēsio z rubedo sil': z nō p
rubedinē tm̄: lz tn̄ rubedo colere differat a ru-
bedine sāguinis qr rubedo colere est magis cla
ra: z rubedo sanguinis est magis obscura: color
tn̄ a colera dependēs plerūq̄ ad citrinū decli-
nat. ¶ Addidit ꝙ stantib⁹ his signis in princi
pio soluatur venter: dehinc fiant q̄ supra dixi-
mus. s. de repcussiuis: z sic voluit pri⁹ fieri eua-
cuationē sicut supradictū est de flebotomia in
sanguinea ꝑpter eandē rōnē vt supradictū est.
¶ Sed quare nō dixit in hac fiendā esse flebo-
tomiā sed solutionē siue purgationē: iō est qm̄
colera peccāte qualitate sua magis debet̄ pur-
gatio q̄ꝫ flebothomia: secus est in sanguine: vt
voluit Gal'. p°. affoꝝ. cōmento. 2°. z exp̄ssius. 13°
Terapētice. distinct. 2ª. ca°. 3°. Sed vtrū in ta
li dolore a colera aliqn̄ ꝯueniat flebotomia vi
debit̄ loco suo etiā cū q̄bus appropriatis fien-
da est talis purgatio ibidē ponet̄ dando ibidē
descriptiones prius digestiuoꝝ vt siruporuz et
ipsoꝝ ꝯn̄r solutiuoꝝ in ꝓprijs formis. ¶ Circa
aliud dicendū de imponendis in narib⁹ z odo
randis. nota ꝙ ista nō ordinauit in sanguinea
sed solū tunc posuit localia extrinsecus: z hoc
etiā intrinsecus hoc ideo fecit qm̄ vehementio
res fiunt dolores ceteris parib⁹ ex materia co-
lerica q̄ꝫ sanguinea: vnde sunt necessaria plura
ingenia ad infrigidandū z remittendū malam
cōplexionem in dolore colerico q̄ꝫ in sanguineo
Proinde dicebat Aui. 3ª. quarti. in cura herisi-

Declara-
tio prime
particule
scōe ptis
p̄ncipalis

Nulli alte
ri materie
ista signa
sil' sumpta
possūt ada
ptari.

Decl'o scōe
particule
scōe ptis.

Declara-
tio tertie
particule
scōe ptis.
Nota bn̄.

pile. Et ad vltimum infrigidatio in herisipila est magis necessaria sup. φ in flegmone: qm̄ flāma ⁊ dolor inflāmatiuus in ea est plus: ⁊ euacuatio in flegmōe est magis necessaria: qm̄ materia in eo est magis inobediens ⁊ grossior: et ita in isto casu fuit necessaria infrigidatio per medicinas interius intra nares imponendas: ⁊ p̱ odoramēta frigida q̄ nō fuit necessaria ī cā priori. ¶ Collige etiā ex simplicibus q̄ ennumerat ad alterandū φ artificial'r multū processit: qm̄ enumerat simplicia frigida ⁊ humida ī ista cā vbi in sanguinea ponebat magis stiptica frigida ⁊ sic. cā huius fuit q: vt iā dictū est vehementior est inflāmatio ⁊ dolor pñr ex colera φ ex sanguine: qm̄ subtilitas ⁊ siccitas q̄ coniungunt cū caliditate colere, faciunt ad imp̄ssionē maiorē: ⁊ per ɔ̄ns oportet p̱ cōtrariā cām vt p̱ frigida ⁊ humida eā remittere: vt est oleū violatum de nenufare de salicibus cucurbite dulcis. i. domestice ad dr̄iam cucurbite aggrestis amare calide solutine ⁊ hmōi. ¶ Et ad maiorē alterationē docet infrigidare cū niue. s. ī locis in q̄bus etiā estate niues repiuntur: vt sunt loca ꝓpinqua alpibus: sed si nō fuerint niues ponantur apud fontē vel in fundo putei ad cōtactum quasi aque cū ingenio vel in locis vel in q̄bus flat ventus borealis maxime in sero vel in nocte: ⁊ vt melius infrigident ɔuenit pri⁹ vt calefiant paꝝ dicta olea in duplici vase vt eis calefactis ⁊ rarefactis cū postea ponunt in frigido magis infrigidentur: ⁊ hoc fit ɔuenienter magis in succis taliter frigidis ⁊ humidis: qm̄ olea ꝓpter frigiditatē occurrentē eis cuꝫ sunt calefacta faciliter inspissant ⁊ quasi coagulantur etiā cū eoꝝ formali caliditate: iuuant etiaꝫ talia sua humiditate in minuendo dolorē: non tm̄ in remittendo imp̄ssionē cāe imprimentis. s. p̱ humiditatē minuendo siccitatē colere q̄ est lima caloris in agendo: sed etiā qm̄ ad caliditatem cū siccitate colere fit solutio continui q̄ vltra malam cōplexionem est cā doloris: propter humiditatē aūt mollificatur mēbrum: ⁊ sic remittitur solutio continui: que per exiccationeꝫ fuit īducta: ⁊ sic dolor minuitur. ¶ Addit postea ꝓpter dubium ne causetur apostema in partibus cerebri ex dolore φ si egritudo multū inuaserit. i. dolor nullo modo minuatur cum precedentibus immo intendatur: tunc ordinat stupefactiuum ad minuendū sensum mēbri ⁊ malitiā cōplexionis: sumatur opij ⁊ cāphore vniuscuiusq; grana. ij. q̄ dissoluātur in oleo de salicibus ⁊ mittatur paꝝ eius intra aures: ad maiorem ēt ꝓfundationem versus cerebrū vt euitet apostema ⁊ intra nares. ¶ Sed bene no. hic φ hoc remediū est satis suspectū: nā sivt scribitur 16ᵃ. tertij visum est φ q̇ sibi supposuit p̱ anū collirium ex opio ⁊ mortuus est stante tāta distantia a principalibus mēbris: quale dubiū dꝫ eē in impositione opij vel medicine opiate nō correcte intra nares vel aures vbi est tanta vicinitas cū cerebro: raro tm̄ in dolore capitis ꝓpter eius intensionē videtur esse necessitas exhibitionis narcoticoꝝ siue stupefactiuoꝝ: qm̄ dixit Rasis p̄° continētis φ maximus dolor capitis est multo minor forti dolore auriū ⁊ oculorū et dentium: ⁊ hoc ꝓpter sensibilitatem hoꝝ membroꝝ: ⁊ lꝫ aliqui delicati aliquotiens videant multuꝫ dolere ꝓpter qd̄ inq̄etant se de loco ad locum: non oībus his est credendū supervehementiam doloris: cōtra quos fecit libellū Gal. quem intitulauit quō oportet redarguere simulantes egritudines: ⁊ ponit multas hystorias eoꝝ q̄ fingebāt multas egritudines quas de facto non patiebātur. Et ponit quedam ingenia ad sciendū si veraciter vehementer doleant vel non. Inter que est si vehementer doleant ad oē auxilium tolerandū fiunt prompti. s. clisteria: ⁊ prius ipsi p̄cantur medicos qd̄cunq; vtiq; velit agere quatenus egritudo curetur: si vero non totaliter vel moderate dolent hmōi auxilia recusant: neq; lōga sustinentes ieiunia neq; mordacium. i. acutoꝝ instr̄oꝝ ablationem sup. sustinent. Ex his ⁊ silibus pōt medicus cōiecturari si dolor est vehementissimus indicans de narcoticis applicandis vel non. In hoc igitur cuꝫ est maxima indigentia: ita vt sit necessariū ad ista deuenire: practicanda est hec sn̄ia Gerardi multum vtilis. Nam dixit φ hoc dꝫ apponi in modica quantitate ⁊ modicū dꝫ teneri: immo post paruam retentionem extrahi inclinando caput sic φ exeat per nares anterius ⁊ ad lat⁹ p̱ aures. ¶ Et si iam esset impressum nocumētuꝫ ab istis: qd̄ pōt manifestari ex obtusiōe sensuū ⁊ dormitatione siue impotentia vigilandi dissoluatur paꝝ castorei ⁊ croci: ⁊ cassie lignee que oīa habent ꝓprietatem cōtra stupefactionem cū oleo acuto calido vt aneti vel de lilio: ponatur de hoc cōposito intra nares ⁊ aures: et ista sn̄ia est cōis in oī casu qñ apparuerint sīlia accidentia post stupefactiua: q̄ si fuissēt ebibita ēt aliquid de dictis offeratur cū modico vini ⁊c. ⁊ sic ptꝫ tota hec pars p̄ricipalis de cura doloris a cā calida. ¶ Sequitur illa pars φ si cuꝫ soda non fuerit aliqd̄ eoꝝ q̄ diximus ⁊c. in qua determinat de soda a cā frigida postφ determinauit de soda calida. Et principaliter duo facit. Prīo ponit signa ⁊ curam sode frigide non cronice vl' diuturne. scd̄o ɔ̄nr ponit curaꝫ sode magis diuturne. scd̄a ibi. (Semp̱ loquendo de ea q̄ est talis per essentiam: cū aūt cephalea p̱ hebdomadam) Prima adhuc in duas: qm̄ declarata soda frigida per signa ponit curam eius per euacuationem. scd̄o ponit curam per localia siue extrīsecus applicata. secunda ibi. (Postφ vero venter solutus fuerit). ¶ De prima parte ponit signa sode frigide: ⁊ illis suppositis ɔsequēter innuit in textu φ in principio cum pillulis cochijs quas ipse fecit venter soluatur: et ponit descriptionem earum. Dixit igitur primo ad declarandum sodam frigidam: quod si cum soda non fuerit aliqd̄ eoꝝ que diximus de rubedine in facie neq; sup. alia signa de velocitate pulsus ⁊ caliditate tactus ⁊ vehementia doloris: in quibus communicāt omnes sode calide notabilis materie ⁊ malitie. s. sanguinea ⁊ colerica: etiam si fuerit egritudo antiqua sup. tūc declaratur egritudo frigida: ⁊ tunc addit φ ī p̄ncipio cum pillulis cochijs venter soluatur: et ponit descriptionem eius in litera. ¶ Pro intelligentia huius partis oportet primo notare φ ex priuatione signoꝝ cause calide cum diuturnitate egritudinis ipse declarat materiam frigidam. s. flegmaticam vel melancolicaꝫ: qm̄ longitudo egritudinis non est per se sufficiens

Artificio se p̄cedit.

Declaratio quarte p̄ticl'e scd̄e partis p̄ncipalis.

No. hic remediū esse suspectuꝫ.

Rasis p̄rio ɔtinētis.

Videant practici hūc libellū Gal.

Declaratio prime particule tertie p̄tis p̄ncipalis.

Videant practici hūc libel lū Gal.

Declara tio prime particule tertie ptis pncipalis.

ſignum ad declarandum cauſam frigidā: cū aliqua ſoda calida ſit longa:vt expreſſe colligitur prima tertij de ſoda temporali:neqꝫ ex ſola priuatione ſignorum poſitoꝝ in calida ſufficiēter probat cām frigidam.nam cū paucitate calide materie ⁊ remiſſe male qualitatis. ⁊ profunditate eius ſtat ꝙ non erunt ſigna cauſe calide de rubore ⁊c.ſꝫ tūc erit breuis.ſed ſtāte grauitate cū lōgitudie ⁊ ꝑuatōe ſignoꝝ cauſaꝝ calidaꝝ ſatis euidēter cōcludit ſup ſodā fridā. ¶De his aūt ſignis diſtinguentibꝰ a ſoda cal'a diſtinguētibus etiā ſodas frigidas inter ſe vt flegmaticam a mlīca:⁊ ventoſa ⁊ ecōtra cū erit infra ſermo de ſignis multa ſpālīſſima ſigna adducā:et ad illum locum me remitto. ¶Scđo notate et cum bona aduertentia propter errorē maximū qui cōtingere poſſet in vſu pillulaꝝ cochiarum ex textu.d.Raſis hic cū dixit:ꝙ in ſoda frigida in principio venter ſoluatur cū pillulis cochijs qm̄ ſi ſic intelligeretur:eſſet maximus error: de quo tm̄ modicum curant aliqui practici: q̄ etiā cum omni modica capitis leſione etiā in corpore nō egro audent ſuper has pillulas ⁊ ante cenam:⁊ poſt cenā.nam tales medicine ſunt multum fortes:vt ſtatim dicetur.neqꝫ eſt his vtendum in ſoda niſi facta minoratione cū alijs mitioribus ⁊ predigeſta materia propter fortitudinem eaꝝ:⁊ hoc inſinuauit nobis Auic. prima tertij in caº.de ſoda nota que dicit ouū in qua non audet ſuper has pillulas niſi poſt pillulas de aloe cū maſtice:⁊ tm̄ talis ſoda vt ibidem in prinº.capl'i dicit ouū propter ſuā cōprehenſionem totius capitis:⁊ eſt ſoda cōprehendēs mā ſiua fixa cronica.ſi igitur in hac nō audet: multominus in alijs.dixit ſic ad mediū capl'i.Et ad miniſtratio pullulaꝝ de aloe cuꝫ maſtice eſt de eis que multum cōferunt in ea:⁊ fiat id omi tertia nocte:⁊ vtatur cochijs in eūationibus ſuis ſi neceſſitas eſt vt dētur eis fortiores. ecce igit quomō non exhibet cochias niſi poſt alias minoratiuas:q2 ſi per ſe ſufficiant conuenientius ei videtur vt alia nō dentur.ſed qn̄ pur neceſſitas eſt vt fortiores dentur:tunc audet ſuper cochias:⁊ hoc eſt in ſoda grauiſſima. multo igit minus cōueniunt in alijs:⁊ precipue in principijs earum. ¶Qđ etiā nō fuerit mens Ra.ꝙ in pnº.ſode frigide debebantur pillule cochie: facio hoc motiuum ex ſerie textus ſui. nā non iubet exhiberi pillulas cochias in ſoda calida: ſꝫ ſolum in frigida:⁊ per ſigna declarantia ſodam frigidam inter cetera poſuit ꝙ egritudo fuerit antiqua.i.iam multi tpis:igit.voluit ꝙ iā poſt multū tp̄s de ſoda declaretur ꝙ ſoda ſit frigida et ſic a prinº.eius cū nō adhuc conſtaret:vtrum eſſet frigida voluit exhibēdas eſſe pillulas cochias. ¶Practica.ex cōi doctrina medicoꝝ peccante materia dante inducias difficili ad eam educendum cōuenit prius eā ꝓparare vt educatur.ꝙ ꝙ fiat eductio ex ea cū medicinis maxime laborioſe ſoluētibus ꝓpter plurima nocumenta que ſequunt ad eūonē materie indigeſte et difficilis eductiōis:de q̄bus in affo. digeſta medicari pª affo.in fi. ¶Cū igit materia ſode frigide ſiue ſit flegmatica ſiue melācolica ꝑ materiā ſuā nō eſt ita ledēs qn̄ nō trāſit ad aliaꝫ rubricam ꝙ ad rubricā ſode quin det inducias ad digōnem qm̄ nō eſt ſeuiſſimoꝝ accidentiū: Imo

Declaratio ſcđe ꝑticule tertie partis pncipalis Nota errorē ſepe cōmiſſum a mltis practicis pauca conſiderantibus.

Declaratio tertie ꝑticule tertie ꝑtis principalis.

dolor in ea eſt remiſſus vt infra videbit.ſequit ꝙ nō eſt a pnº.vtendū pillulis cochijs: ſꝫ prius minoranda eſt materia ſi expedit:⁊ poſtea digerenda.⁊ de hoc eſt ſpālis cañ.Gal.pª affo. cōmēto.24º.ad mediū cōmēti ⁊ tandē ſi cū mitioribus nō pōt eradicari:tunc veniēdū eſt ad pillulas cochias. ¶Cū igit dixit tex. In prinº.venter ſoluat cū pillulis cochijs:non intelligat in prinº.morbi fiat ſol'o cū dictis pillul': vt faciūt plurimi rudes:⁊ male canonici medici : ſed voluit ꝙ in prinº.añq̄ deueniat ad localia vt ad empl'a:⁊ epithimata ad frōtē ⁊ odoramēta:priꝰ fiat euo ſup.nō tm̄ cū mitioribꝰ: ⁊ minoratiuis ſed etiā cū fortibus qn̄ mitiores nō ſufficiūt vt cum pillulis co. ¶Et ꝙ hec fuerit mens ſua declaratur etiā ex proceſſu litere. nā poſtq̄ dixit ventrē eſſe ſoluendū cū cochijs ⁊ poſuit deſcriptionem earū cōtinuando addidit. poſtq̄ vero vēter ſolutꝰ fuerit:infundat caput ex oleo ſambacino ⁊c.⁊ hoc ſingl'r notate propter nocumēta apta ſequi oppoſito mō operātibus vt dictū eſt.nam cōpoſitio iſtaꝝ pillulaꝝ vt ptꝫ inſpiciēdo ſimplicia intrātia q̄ ſunt fortia nimis:⁊ paꝝ correcta eſt multū fortis:qm̄ in ipſa deſcriptione itrat primū puluis pigre.i. hierapigre: cuiꝰ interp̄tatio.5º.cañ.eſt hiera.i.ſacra:pigra amara:puluis igit hierapigre.i.confectionis ſacre amare:ſacre ꝓpter eius iuuamēta: amare propter neceſſitatē.nā ⁊ ſi de ea ponant multe deſcriptiones in oībus baſis eſt aloes. ¶Sꝫ qm̄ aloes ſi ſumatur ſine alio mixto ſm̄ ſniam Aui. in.2º.cañ.etiā.2º.cāticoꝝ.⁊ Auer.5º. colliget et etiā in cōmento ſcđi.cātico.⁊ ſil'r Serap.nō euacuat niſi colerā:idcirco ad eūandū flegma ſil' cū colera ⁊ ad vigorādū oꝑationē eiꝰ ēt ad colerā groſſā:⁊ vt virtꝰ eiꝰ ꝑueniat magis ad longinq̄ q̄ ſit virtꝰ aloes ſoliꝰ:qm̄ virtus eiꝰ cū purū eſt dicebat Aui.2º.cañ.caº.ꝓprio.ē vt nō penetret ad illa q̄ in corpore longinqua ſunt.imo nō pertranſeat epar:vt igit fiat potētior in ſoluēdo:⁊ a lōginq̄oribus addiderūt medici ſpēs in ꝯpoſitione cū eo:lꝫ Meſue in de ſimplicibꝰ dixerit circa finem capituli:quod ſolutione educit coleram:⁊ flegma ipſum: et mundificat caput ab eis ⁊c. ¶Et ideo ad euacuanduꝫ a capite hiera pro vno ſoluente eſt medicina ſingularis: quoniam vt omnes volunt:⁊ precipue Meſue:non ſolum ipſum aloes non nocet ſoluendo: ſed inuenitur addere ad confortationem membroꝝ dolentium:⁊ eſt rectificans nocumenta aliaruꝫ medicinarum ſoluentium. ¶De deſcriptionibus tamē ipſius hyere que magis obſeruanda eſt:eſt illa quam poſuit Gal'.7º.terapentice caº 15º.cuius compoſitio eſt talis.℞.cinanomi:carpobalſami:aſſari:ſpi. croci:maſticis.ana.ʒ.vj. aloes.ʒ.100.in qua aloes eſt baſis quoniam eſt quaſi triplum ſpecierum.in alijs autem nō tantum intrat de aloe:ſed vel ad duplum tantum ſpecierum vel ad equalitatem:⁊ ſic iſta Gal'. eſt magis ſolutiua. et de hyera vide latius infra. capitulo de dolore ſtomaci:vbi clarius terminabitur iſta materia.

¶Sequitur poſtea in compoſitione poſtquam poſuit.ʒ.x. pulueris pigre : ponit colloquintide.ʒ.iij.⁊ tertiā:que colloquintida: vt ēt Auer. loco allegato.2º.canticorum eſt medicina acutiſſima de medicinis eductiuis flegmatis. et

Nota qu liter inte ligat text Raſis n vt male c nonici m dici.

Quid ſit pigra.

Aloes de ſe nō eua cuat niſi coleram.

deſcripti hyere m gis obſer uanda.

De collo quintida

dicitur fel terre: q2 oẽs herbas circa nascentes necat: ⁊ tñ iuuat in egritudinibus cerebri nota biliter materias grossas educendo: sed nocet multum stomaco: postea ponit scamonee. ʒ. ij. ß. que scamonea est calcar medicinaꝝ nocens sto-maco epati ⁊ cordi: ⁊ est eius operatio velut fu riosi. Et Gal. 2°. regiminis acutoꝝ cõmento. xj. in fine dixit ꝙ securior est medicina cui cõiun-gitur eleborus ꝙ̃ cũ qua cõiungitur scamonea. Et ideo miratur ꝙ dimiserunt autores eleboꝝ pro scamonea: ⁊ dosis eius ꝼm quosdã est a gra nis. v. vsqꝫ ad. vj. postea addit turbith: ⁊ stica-dos: ante. ʒ. v. turbith etiã est medicina a turbã do dicta adducit ad nauseã ⁊ subuersionem: vt Mesue ca°. proprio: ⁊ vẽtositates: ⁊ tortiões fa cit. educit tñ materias grossas ⁊ viscoscas ex lõ ginquis. sticados est medicina creebralis. ⁊ con fortatione sua iuuat: oĩa igitur intrantia in di cta cõpositione pillularũ preter hyerã ⁊ stica-dos sunt fortissima: vt ptꝫ neqꝫ spãliter corrigũ tur simplicia illa appropriatis correctiuis: ⁊ si est in eis aliqualis correctio: est propter hyerã: et aloẽ rectificantẽ nocumenta soluentiũ: vt su pra dictum est. est ergo in se cõpositio fortis: et qđ plus est tota summa pillulaꝝ est. ʒ. xxvj. et si vt dicit tex. tota summa est doses. x. in qualibet dosi erunt. ʒ. ij. ⁊. ℈. j. quasi istoꝝ solutiuoꝝ: ⁊ sic pro vero est fortis nimis. nã intrarẽt in cõposi-tione singule dosis vltra reliqua solutiua plusꝙ̃ grana. xv. ⁊ forte. xx. de scamonea. sed in hoc cre do cũ Gentili de scamonea ꝙ error fuit in trãsfe rente. nam vt ipse dixit in quodam tractatu de dosibus medicinarum: vbi litera dicit scamo-nee. ʒ. ij. ß. debuit dixisse. ℈. ij. ß. tñ qđ me dubi-tare facit hoc est qđ Mesue in de appropriatis caplo de soda ponit easdẽ pillulas cochias za-charie cũ eisdẽ simplicibus: ⁊ cũ proportiõe ho rum: sꝫ est proportio duplicata ipsoꝝ simpliciũ in descriptione sua ad eã que ponit in tex. Ras. sed scamonea est cocta in pomo: sed pur ipe po tuisset ita accepisse ex trãslatione facta de ara-bico in grecũ: ⁊ fuisset error in transferente. vt dictum est supra. ⁊ sic cõpositio nõ esset ita verẽ da: nihil minus esset fortis satis ⁊ ego male li-benter vtor his pillulis. Posset tñ aliqs ad sal-uandum dictas pillulas nõ esse multuꝫ fortes dicere ꝙ de mẽte. A. 5°. cañ. ⁊ Gẽtilis ibidẽ ex-presse colligit ꝙ multotiens ex simplicibus nõ solutiuis fit cõpositũ solutiuũ. ⁊ ita nõ incõue-niret ex opposito ex solutiuis simplicib⁹ inter sese remitti solutionẽ: ⁊ fieri cõpositum minus solutiuũ: sed de facto pur experientia manife-stat ꝙ virtus harũ pillulaꝝ est vehemẽs labo-riose soluens: ideo suadeo ab eis cauendũ nisi stante vehemẽti necessitate. vt supra dictũ est. ¶ Sequitur illa pars. (Postꝙ̃ vero vẽter solu-tus fuerit ⁊c.) in qua parte postꝙ̃ posuit solu-tionem ventris fiendã a pᵘ°. i. ante alia pticu-laria in soda frigida ꝯñr ponit quedã remedia particularia in casu fienda. p° ꝑ exterius appli canda capiti: siue infundenda. 2°. ꝑ interius. s. per nares: ⁊ aures ⁊ ponẽdo localia extrinseca in casu valẽtia. Ponit etiã incidenter vnũ em-plastrũ faciẽs in cã calida. 2°. ponit vnũ reme-diũ precipuũ in casu valens ꝑ interius sumen-dũ maxime in ꝓcessu ibi. (Egro vero vinũ ⁊c.) Primo ẽt ponit remedia qñ egritudo nõ fuerit

Turbith a turbando dicit.

No. hunc errorem.

multũ infestans. 2°. qñ multũ infestauerit ibi. (Qđ si egritudo ⁊c.) De pᵃ parte dixit. postꝙ̃ vo venter solutus fuerit infundat caput. i. epithi-metur vel embrocetur melius ex oleo sambaci-no: ⁊ de ben: ⁊ mittat in aures ⁊ eger odoret al-galiam ⁊ insuffiet muscus in naribus. ¶ Circa quã partẽ collige duo. Primũ qđ ex mõ ꝓcessus et verboꝝ Rasis clare innuit qđ epithimata: et fomẽtationes: ⁊ inunctiones: ⁊ iniectiones in nares: ⁊ aures: ⁊ odoramẽta calida nũꝙ̃ debẽt regulr̃ applicari in soda frigida nisi pri⁹ capite mundificato per hoc qđ dixit: postꝙ̃ vẽter solu tus fuerit. Et rõ est satis clara: qm̃ occurrenti-bus dictis medicinis capiti repleto ꝓpter ma-teriam ledentẽ magis sua multitudine ꝙ̃ quali tate: tunc dicte materie frigide calefacte subti liate ⁊ rarefacte magis extẽdentes maiorẽ cau-sant dolorẽ. Neqꝫ sufficiens est virtus eoꝝ ad re soluenduꝫ de materia ꝓpter multitudinẽ ipsi⁹ in resistẽdo: ⁊ si sufficiat aliqualr̃ ꝗlefacere ⁊ sub tiliare vt dictũ est: ⁊ ita notabilr̃ nocẽt nõ fa-cta mũdificatione. ¶ Collige scđo ꝙ ad alterã-dũ in dolore capitis ex oĩ cã fortiter ledẽte non solũ debẽt medici applicare localia extrinsec⁹ per vnctiões: fomẽtationes epithimata ⁊ em-plastra: sed etiã ad maiorẽ alterationẽ cõuenit vt interius ista applicent iniiciẽdo intra nares vel aures ⁊ odorando. nã cũ istis melius mlto propter meliorẽ applicationẽ cause ꝯrie ad cãꝫ ledentẽ melior cõplet intẽtio de alterãdo ⁊ ita experientia sepe cognoui: lꝫ cõiter medici illis ingenijs ad alterandũ nõ vtant: quẽ tñ moduꝫ obseruauit Rasis ⁊ in cã calida ⁊ in cã frigida: vt ptꝫ in textu. ¶ Jussit igitur vt infundat ca-put ex oleo sambacino: ⁊ est oleũ calefactiuum subtiliatiuũ: ⁊ est oleũ factũ: vt dixit Sy. ex flo ribus iasmini q̃ est arbust⁹ nota. Nã ianue mul te tales reperiunt hꝫ hastas satis tenues cũ flo ribus albis satis odoriferis. laudat ẽt oleuꝫ de ben: de quo dicit Gerardus ꝙ est oleũ de piperi bus: sꝫ ꝼm Symonẽ in ca° de granis. de ben di-xit ꝙ tpe sue iuuẽtutis ponebat ben ꝓ pipere albo: sed ꝙ nostrates appellãt oleũ de ben mu-scellinũ qđ fit ex grano quodã albi corticis silꝛ cartamo: ⁊ est semẽ arboris silꝛs tamarisco ⁊ hꝫ semen medullã intus q̃ exprimit ⁊ egredit hũi-ditas ꝓ oleo. ita dixit Symon in ca° balan⁹. et oleũ qđ exprimit est dictũ muscellinũ: idẽ dicit in ca°. de oleo muscellino ita ꝙ nõ ẽ oleũ de pi-peribus vt dicit Gerard⁹. Et iuuamẽta hui⁹ olei ponunt a Mesue in distinctione de oleis: dicit qđ incidit ⁊ abstergit ⁊ mũdificat ⁊ aperit opi-latiões iniectũ ꝑ nares vel aures: in summa est calidũ ⁊ exicatiuũ. Et ꝙ nõ sit oleũ de piperib⁹: ptꝫ etiã qm̃ de oleo de piperibus vltra oleũ de ben fecit Mesue notam specialẽ ⁊ est oleũ com positũ multũ forte: vt pꝫ inspiciẽti ꝯpositionẽ. ¶ Addit quoqꝫ ꝯuenire ꝙ eger odoret algaliã: est cõfectio siue sit galia elefangina siue musca ta de quibus Mesue cõposita ex aromatib⁹ ele ctissimis maxime ambra et musco: et alijs que vltra hoc quod alterant calefaciendo etiam ce rebrum mirabili confortatione confortant vt potens reddatur ad resoluẽdum reliquias ma-terierum si remanserint: et confortando virtu-tes ei⁹ ꝓhibẽt regenerationẽ dictaꝝ materieꝝ et ita laudauit odorẽ musci vel ꝙ insuffletur in

Declaratio prime pticule qr te ptis pn cipalis.

Not. hunc cañ.

Not. aliuꝫ canonem.

Ex q̃b⁹ fit oleũ sambacinum.

Declaratio secũde pticule q̃r te ptis pn cipalis.

Quid sit algalia.

naribus ad istā intētionē: sȝ ista nō debēt offerri nisi versus declinationē: qm̄ vt dixit Mesue de soda frigida inq̄t Hypp. aromatica grauedinē capitꝪ faciūt sup. in affo. Muliebria educit ex aroātibus ꝛc. ⁊ ego q̄dē dico ꝙ nō elōgaꝛ͂ dixit Mesue q̄n hoc fit in frequēti vsu ipsoꝝ ꝯuertunt em̄ vapores ad caput: imo replēt id vaporibus. moderatus vero eoꝝ vsus cerebrū cōfortat ⁊ calefacit: sȝ nō fiat adeo frequēs vt ꝑducat ad illud: ⁊ addit ⁊ q̄dē est cañ. nō debere offerri apud repletionē ⁊ hoc est qđ Hipp. voluit. naȝ post mūdificationē confortat ⁊ calefacit ⁊ residuū sode ꝛ͂mouet ⁊ seq̄tur: ⁊ si soda est a malitia complexionis frigide sine materia aut frigiditate aeris: inueniemus esse iuuamenti sublimis vsum eorum. ¶ Addit post ea circa sequētem parteȝ ꝙ si egritudo multū infestauerit, sumatur euforbij ⁊ castorei. añ sexta pars. ʒ. vniu ⁊ est. ℈. ß. ꝓ quolȝ: ⁊ dissoluta ī pauco oleo sambacino mittantur in aures ⁊ nares. Sed hic notate ꝙ indicio meo nō est intelligēdū ꝙ si egritudo multum infestauerit. i. si dolor fiat acutissimus ⁊ in sua vltima malitia vt cōiter exponitur. nā dolor a cā frigida pendens nunꝙ̄ est maxime excessiuus in intentiōe eius vt infra videbitur de cāis doloris: q̄ꝛ cū frigiditate vehemētissima minuiꝛ͂ sensatio membri: q̄ꝛ spūs quasi stupefit ⁊ mēbrū: ⁊ sic ad sentiendū indisponiꝛ͂ etiam si dolor esset vehemētissimus intensiue: esset timor de fluxu māerum ad membrū dolorosum. Et ita medicine excessiue caliditatis: vt sunt euforbiū ⁊ castoreū q̄ sunt calꝫa in 4°. non conuenirēt vt pȝ: sed intellexit si egritudo multum īfestauerit. s. q̄ꝫtū ad nocumēta grauitatis ⁊ obtusionis sensuū ⁊ diuturnitatis ⁊ in eo qđ non recipit remissionē accidentiū ex mitioribꝰ remedijs tunc veniendū est ad talia q̄ sunt calida in 4°. facta euacuatiōe tñ sensibili prius ꝓpter nocumēta nota: ⁊ sic si misceanꝛ͂ dcti puluercs cuȝ oleo sābacino de q̄bus ponit modicam quantitatē ꝓpter vehementiā mordicationis intra aures facta mixtura ꝯueniet stante sensitiua hebetata: aliter forte nimis mordificarēt. ¶ Consequēter interponēdo remedia in cā frigida ꝯnumerat etiā vnū locale in cā calida faciendo empl'm. vt infra. ℞. se. lactuce. sieꝛ͂ memite ꝛc. ex qua descriptiōe: qm̄ est stupefactiua ꝓpter opium intrans: collige qđ nō dȝ poni nisi stante vehementissima caliditate ⁊ dolore acutissimo: ⁊ hoc bñ innuebat in textu: qm̄ in dicta compositiōe dixit ꝙ imponaꝛ͂ pānꝰ aceto ⁊ aq̄ rosata infusus: q̄ cū tepefactus fuerit. s. appositus capiti iterū infundaꝛ͂ ⁊ supponaꝛ͂. Ex quibꝰ verbis īnuit tantā eē vehementiā caliditatꝪ in capite ꝙ nō sufficit vna amplicatio emplastri huiꝰ fridi. sed oȝ reiterare applicationē ꝛc. Tota pars clara est q̄ꝛ intrāt hic medicine frigide ⁊ hūide ad alterationē ⁊ aliq̄ sicce ad confortationē mēbri ⁊ rep̄ssionē vaporū. Sȝ notate qm̄ ab expositoribus maxie a Gerardo ꝑ sieꝛ͂ memite intellexit ip̄e succū celidonie: sed pȝ ꝙ ī casu non valeret cuȝ celidonia dicaꝛ͂ esse calida vsq̄ȝ ad quartū gradū ⁊ acuta maxie maior vbi sieꝛ͂ memite poniꝛ͂ frigidū apud oēs. Vñ dixit Sy. memite est planta frigide nature: ex cuius succo fiūt sieꝛ͂ memite ⁊ appellaꝛ͂ a quibusdā glaucum, ⁊ verū est ꝙ est herba similima papaueri

Not. bene

Declaratio tertie particule quarte ꝑtis.

Not. bene

Declaratio 4ᵉ. ꝑticule quarte ꝑtis ꝑ̄ncipalis.

Not. bene

cornuto vt ibidē dixit Sy. ⁊ iō potuit in hoc errasse Gerardꝰ ꝓpter hoc ꝙ in capᵒ de celidonia dicit de celidonia maiore ꝙ semē eius est simile semini papaueris cornuti ⁊ iō ꝓpter similitudinē cū semine celidonie fortassis credidit ꝙ esset celidonia: etiā potuit esse error ex eo: qm̄ eodem cap'lo de celidonia minore dicit Sy. ꝙ vocatur apud Arabes memiren: vñ forte in libro suo reperiebaꝛ͂ memiten vel memite: ⁊ ita scribitur apud Serap. in libro meo: ⁊ iō bene dixit ꝙ multi errantes papauer cornutuȝ ꝓ memite vtunꝛ͂: sed in effectu est succus frigidus nā laudatur ī repercussiue in obtalmia calida ab auctoribus: ponit etiā faufel in descriptione dicit Sy. ꝙ est auellana indica ⁊ est fructꝰ similimus nucimuscate in figura: nisi q̄ꝛ vna ꝑs ē acutior ⁊ alia est plana: ita ꝙ possit stare rectꝰ sicut calculus qui in ludo scacorū dꝛ pedes et ī ceteris intus ⁊ extra nucimuscate est similis: sed est sine odore ⁊ sapore. Et dicit Sy. ꝙ est stipticꝰ valde ⁊ equiparaꝛ͂ sandalis in sua frigiditate. Et hoc etiā dicit Auic. in capᵒ de faufel: sed ipse voluit ꝙ faufel esset auelaua indica: sed dixit ī capitᵒ. de rota: al's roba ꝙ ē auellana indica ⁊ est callida ⁊ sicca. Et in hoc vꝛ͂ ab alijs discrepare ꝙ faufel sit auellana īdica ⁊ ꝙ auellana ista sit frigida vt volūt alij. ⁊ Sera. exp̄sse. ¶ Cōseq̄nter ponit ꝯtinuādo in cā frigida: aliđ linitiuuȝ fctm̄ ex euforbio: castoreo: pipere sinapi: storace: rutha ⁊ marubio. Ex q̄bus tritis et puluerizatis cū asperguntur cū vino veteri facit trociscos de q̄bꝰ dixit ⁊ ē singulare dictū: ꝙ si ex vno illorum trociscorū dissoluto in vino veteri: aut oleo camomellino siue costino liniaꝛ͂ ꝛ͂ros multotiēs ī dicta cā. s. ꝙ hoc linitiuū oī antique cephalee ꝯfert ⁊ nō solū suppositū: sed ēt auriᵇ iniectum. Ratio vꝛ͂ satis clara ex ꝯponētibus ītrātibꝰ satis notꝪ ad iuuādū in cā frīda ī tꝑe debito. Postremo ponit aliđ ingeniū in cura vt exhibitionē vini: ⁊ sic ponit regimē ꝑ interius sumendū medicinaliter dixit. Egro vero vinū vetus ⁊ forte dandū est. intelligatur in declinatione. nā vinū confortat virtutē multiplicādo sanguinē ⁊ spm̄: ⁊ tēperando ꝯpl'ones eoꝝ infrīdatas ⁊ resoluit reliq̄as materierū que remaserūt conducēdo ēt ad vias vrine vt fuit snīa Gal. in cōmēto. 32°. 6°. affo. affo. primo. Dolores oculoꝝ. Dixit em̄ ꝙ vinū ꝓprie coagulata dissoluit ⁊ ꝓpter motū suū citissime a venis ejicit. Sed dixit signāter in textu vinū vetus: q̄ꝛ vinuȝ nouum ꝓpter plurimas partes aqueas noceret q̄ in ꝓcessu resoluuntur dȝ etiā dari ī pauca quātitate. Nā eius multitudo est maxima cā nocumenti precipue cerebralis. vt 2°. cāticorū colligitur ⁊ īfra magis declarabitur. ¶ In alia parte sequēti ponit curā qñ egritudo est facta diuturna factis euacuationibꝰ: ⁊ quasi iā in declinatione ꝑ aliud ingeniū vt ꝑ Balneū. Et dixit cū cephalea per vnā hebdomadā perseuerauerit: nō intelligaꝛ͂ tm̄ a principio ꝙ durauerit ꝑ hebdomadā: q̄ꝛ forte nec ꝑ hebdomadā cognosci pōt proprie de cā vt supra visum est sȝ etiā: si constet de cā: q̄ꝛ balneum est agitatiuum materierum plurimū. vnde nō facta mūdificatione ipsum nō esset cōueniens. ⁊ nō est rōnabile intra vnam hebdomadā ꝙ materia frigida sit sufficienter digesta ⁊ ꝑparata ad expulsionē: ⁊ cuȝ

Nota errorē gerardi de sieꝛ͂ memite ab eo ꝯmissū ī hoc loco.

Quid sit faufel.

declaratio quinte ꝑticule quarte ꝑtis ꝑ̄ncipalis.

Declaratio sexte ꝑticule 4ᵉ ꝑtis ꝑ̄ncipalis.

Not. bñ de vino in declinatione bibitio.

Vinū vetꝰ in hoc casu dȝ dari in pauca q̄ntitate.

Declaratio quinte ꝑtis principalis.

hoc euacnata sufficiēter: idcirco p hoc qđ dixit cū cephalea p hebdomadā vnā pseuerauerit. i. pseuerauerit p hebdomadā vnā post purgationes factas ꝛ reliq̄ localia de q̄bus supra tūc īducendū est balneū ꝛ innuit in textu de q̄ balneo intellexit p hoc ꝙ dixit eger in balneū mittēd⁹ est. Ex hoc innuebat ꝙ totū corpus dꝫ ī balneū induci: ꝛ hoc intelligat̄ de balneo aereo siue cā balnei siue de balneo hūido resolutiuo nāli: vt sunt terme sulfuree ꝛ aliminose eree ꝛc. siue fuerit arficialiter factū cū appropriatis etiā: de q̄bus in lr̄a. vt cū decoctione camomille sansuci vel maiorane sticados sinsibri. nā talia oīa sūt calefactiua ꝛ resolutiua ꝛ cōuertentia mās ad exteri⁹: ꝛ sic in casu iuuāt: ꝛ non tm̄ balneū cōe toti: sed ēt balneū partiale fiendū capiti vt ipse insinuat in lr̄a faciendo ēbrocationē dictoꝝ. s. caput: ꝛ sic lr̄a est clara. ¶ Seq̄tur illa ps. Qđ si cephalea quotidie ante cōmestionē inuadat: in qua postq̄ supra determiauit de cura cephalee p eēntiā ledētis iā determīat de cura cephalee p cōitatē ꝛ qm̄ vt īfra videbit̄ loco suo maxima cōitas ad cerebrū est mediāte ip̄o stoāco ꝛ ēt maxia lesio q̄ euenit ī soda p cōitatē a stomaco: est p cōitatē fluētis colere ad stomacum: idcirco de ea principl̄r posuit curā remittēs reliquas cās cōitatis: qm̄ hūc librū fecit vt sūmarium ad librū ꝯtinētis: de q̄bus ēt loco suo dicet̄: dixit igit̄ breuiter: ꝙ si cephalea q̄tidie añ cōmestionē inuadat. s. hora inanitiōis ꝛ famis ꝛ post comestionē recedat: iā ex hoc satis declaratur ꝙ est talis p cōitatē materiei calide fluētis ad os stomaci hora famis ꝛ euaporantis ad caput q̄ euaporatio ꝯprimitur p cibū: ꝛ sic soda recedit. dixit succurendū est infirmo añ horā in qua euenire cōsueuit dādo bucellas panis īfusas in succo granati: aut agreste. nā p eas corroborat̄ os stomaci ad resistendū fluxui materie. etiā constringat̄ meatus ad ip̄m fluxū: ꝛ ita pꝫ sn̄ia clara. ¶ Cōsequēter in illa parte. (Si aūt cephalea.) Et fuit 2ª ps capl̄i: postq̄ posuit curam cephalee pendētis a cā corpali: iaꝫ ꝯñr ponit curā cephalee pēdētis a cā primitiua: ꝛ qm̄ inter cās primitiuas cōtingit sepe dolor capitis ꝑpter morā⁹ in sole. De hac ponēs exēplū dixit. Si aūt cephalea contingit ꝑpter multā in sole moram: curāda est cū frigidis vt supra cuꝫ epitimate facto ex oleo rosato ꝛ aceto ꝑfrigidatis: vt. s̄. ꝛ applicatis vt. s̄. Et si non suffecerint addit ꝙ cū alijs infrigidātibus curanda erit vt cū succis frigidis ꝛ iniectionibus intra nares ꝛ aures ꝛ cum odoramentis frigidis vt supra: ꝛ si ex alijs causis primitiuis euenerit: cū contrarijs curanda erit. ¶ Postremo in vltima parte qñ factis remedijs maxime in cā frigida si pur n̄ɔ remoueat̄ dolor ꝛ timeatur de descensu aq̄ ad oculos et cataracta ꝛ ꝑditione visus: docet incidēdas esse venas timpoꝝ ad ꝓhibendū de fluxū materierū p illas vias ad oculos. qđ q̄uo fieri debeat erit sermo īfra. ꝛ nō est pertinens ad hunc locum: sed magis ad septimum tractatum supra vbi est sermo de ciꝛugia: ideo bene dixit et sunt vltima verba capituli. Hoc tamen quod nunc loquimur est preter nostraꝫ intētionem in hoc libro: ꝛ sic sit cum dei laude summarie sn̄iatum capl̄m in quo sunt reportata multa vtiliter bñ ꝯsiderāti. Joānes Mattheus.

Declaratio. 6ᵉ. ptꝭ ꝑncipalis

Declaratio. 7ᵉ. ꝑtis pꝛincipalis.

Declaratio vltime partis ꝑncipalis.

Sed pro magis ꝯpleta habēda notitia ꝛ doctria de soda ponā quēdā ordinē obseruādū in hoc capº. ꝛ in reliq̄s. Primo videbit̄ de q̄d nominis ꝛ q̄d rei terminoꝝ. ꝯñr ponent̄ q̄daꝫ diuisiones de soda. deinde cāe ꝛ gñales ꝛ spāles deīde veniemus ad signa Primū ꝓnostica euētus ipsi⁹ sode: deinde ꝓnostica ad bonuꝫ ꝛ ad malū: de hinc ad signa demonstrantia generis ꝛ ꝯñr specieruꝫ veniemus: ꝛ postremo ponemus curā ꝛ primo magis generalē: deīde appropriatā cuilibet spei: ꝛ talē ordinē curabo seruare in singulis capitulis: vt tota materia possit faciliter memorie mandari.

Quid nominis Circa igit̄ primū in nomine dn̄i incipiam⁹ qm̄ precognitio q̄d nōis necessaria est in scientijs. primo posterioruꝫ. Circa quid nōis horum terminorū. Primo circa rubricā est notandū qm̄ a diuersis ꝛ in diuersis locis cum dolore capitis agitur: quidā dicūt intitulādo de soda vt Aui. prima tertij et mesue cū Serapione ꝛ aliq̄d de cephalea: vt hic Raſ. ꝛ Gal. scđo meiuir. i. decē tractatuū intitulauit hoc capl̄m de cephalargia: etiā idem facit Alexander: de q̄b⁹ terminis dicūt cōiter scribentes ꝙ hoc nomē soda semp est gñale ad oēm dolorē capitis: sed reliqui termini diuersificātur fm̄ distinctionē partiū dolentium. Nā si totū caput doleat dr̄ cephalea: si pars tm̄ emigranea ꝛc. ita qđ volūt qđ isti termini sunt spāles respectu sode qđ ex rubricis diuersis autorū cum de dolore capitis determināt cōstat non esse verū: cū ipsi sint diuerso modo nominantes in rubricis: cuꝫ tñ singuli eoꝝ vellent complete de oībus dolorib⁹ capitis determinare: ꝛ sic quilibet talis terminus in rubrica positus erit fm̄ eos gñalis ad oms̄ capi pitis dolores. Nō est etiā verum qđ dicit Barcicius doctor modern⁹ cum alijs. s. ꝙ soda sem est nomē gñale ad oēm dolorem capitis: qm̄ aliqñ ad particulareꝫ dolorē cōtrahitur: q2 ꝓprie sumēdo: vt dixit Gerardus Cremonensis in glosulis super viatico: ꝛ ita Serapio in principio capl̄i de soda nō dr̄ soda nisi sit dolor pulsatiu⁹ extēdēs se vsq3 ad timpora: ꝛ sic nō de oī dolore capitis dr̄ neq3 semp cephalea dr̄ de dolore capitis totū caput occupante: qm̄ vt dictum est Rasis cum intitulat capitulū de cephalea nō solū voluit determinare de isto solo dolore totuꝫ caput occupāte: sed complete de oībus dolorib⁹ capitis: ꝛ in istū errorē incidit: qm̄ ita senserat de cephalea: Gerard⁹ de solo: a quo posteriores oēs super hoc nono scribentes ceperunt fūdamenta ꝛ quidā in totum sumpserunt ab eo: sed non eque benedixerunt: non etiā recte dixit iunior doctor Joannes de arcoli. s. ꝙ dolor capitꝭ soda cephalea ꝛ cepharlargia sunt noīa sinonyma idem importantia: qm̄ pꝫ ꝙ dolor capitis dr̄ de oī dolore capitis: ꝛ non sic oī modo maxie ꝓprie sumēdo verificāt̄ isti termini cephalea ꝛ soda vt supra dictū est. ¶ Videt̄ igit̄ mihi dicēdū ꝓ ꝯcordia autoꝝ: qđ isti termini soda cephalea ꝛ cephalargia dupliciter sumi pñt. s. gñal'r id est cōiter ꝛ proprie: si cōiter sumant̄ idē significant vt dolor capitis absolute. Et hoc modo sumpserunt autores cum de dolore capitis determinare vellēt intitulabāt capl̄m de soda. i.

Quid p soda intelligimus.

No. hāc distinctionē terminoꝝ ꝓ ꝯcordia doctorum

Quid p sd dā intelligimus.

No. hāc distinctionē terminoꝝ p ꝯcordia doctorum

lesione capitis dolorosa vt exponit litera Gerardi exterior caplo proprio de soda prima tertij. vel de cephalea. i. dolore capitꝫ a cephal grece qđ est caput ꝛ lensis. i. lesio capitis. s. dolorosa ꝛc. Alio modo sumunt isti termini magis proprie ꝛ sic sumuntur a cōmuniter scribētibus: ꝛ sic emigranea distinguit a cephalea: qm̄ cephalea ꝓprie occupat totū caput: ꝛ emigranea medieratem ab emi qđ est mediū ꝛ craneū. Et hoc modo nō sumunt autores cōiter in rubricis capituloꝝ: imo sepe pro eodē vt in rubrica capituli nostri vbi determinat de cephalea ꝛ emigranea pro eodē: sumēdo. s. cōiter pro omni dolore capitis. Uerū est tn̄ vt dixit Sy. Januensis: cū cephalea cōiter sumit melius est vt scribatur p. k. vt dicat kafalea. Et ideo ad has tollēdas equinocationes mihi magis placet ꝙ istud capitulū ītitulet de dolore capitis sicut fecit Rasis in libro diuisionū ꝛ Azarauius ꝓprio caplo. ¶ Et ista notate ꝓpter multas cōfusiones scribentiū: neqꝫ laborādū est ī istis intricationib' terioꝝ: imo obseruāda ē illa aurea snīa Gal. 2°. terapē. ca. 7°. ꝯsus finē cū dixit. Sꝫ ꝙ sp dicim' sequētes diuinū platonē: ꝯtēnere qdē oꝫ noīa. nō ꝯtēnere vero rerū doctrinā. nā hoc quidem ad salutē hoīm sup. ꝓficit ꝛ fallimentū eius in perniciē desinit: noībus aūt siue ꝓprie siue imꝓprie vtamur laborātib' nihil plus aut min' ex hoc tali ꝛc. ꝛ sic ptꝫ declaratio rubrice capli.

Nota dictum Galeni.

Diuisiones. Cōsequēter sic declarata rubrica ꝑ intelligētia toti' materie de dolore capitis: est primo notādū ꝙ qn̄ intētio ad curationē alicui' morbi nō soluꝫ ad eā passionē q̄ curat vertit: sed etiā ad alia mlta ad curationē necessaria: vt ad notitiā ptis patientis ꝛ alioꝝ: qm̄ vt dixit Gal. in p̄n°. libri de cē tractatuū. Nō solū q̄ curat passio indicat curā: sed ꝛ laborātis crasis ꝛ natura patiētis particule nō paꝝ indicat: idcirco ad debitā doctrinā anteq̄ etiā ad cās signa ꝛ curā accedam': sunt ponēde quedā diuisiones doloꝝ capitis partiꝫ sumpte ex diuersa natura mēbroꝝ capitis vl ex diuersitate partiū capitis ptim sumunt ex ipo dolore partim ex varia dispōne corporis egrotātis: et partim ex accn̄tibus cōsequētib' ad ipm dolorē: que diuisiones cōiter ponunt a scribētibus expositoribus: sed in fonte sumūtur a dño Auic. prima tertij. tractatu 2°. ca. p°. ¶ Sit igit hec p̄ma diuisio sumpta ex pte mēbroꝝ in q̄bus fiunt dolores: qm̄ quidā fiūt in suba cerebri: q̄dā in pāniculis cooperiētib' cerebrū intra craneū vel altero eoꝝ: quidā in almocati pāniculo cooperiente craneū supra: vel sup. in cuti: q̄daꝫ in venis vel artarijs siue meatib' ꝛ cursibus: et alijs seruiētib' cerebro ꝛ pāniculis ei': q̄dā occupāt totū fere caput vt de galeata passiōe vel ouo: quidā mediā tm̄ partē vt dextram vel sinistram: anteriorē vel posteriorē: quidam quartā partem tantū: quidā modicā partē occupās vt in clano. ¶ Circa hanc primā diuisionē notare primo ꝙ fuit dictū ꝙ quidā est dolor in substātia cerebri: ꝙ qꝛ cerebrū nō est mēbrū sentiēs vt est cōis medicoꝝ snīa ꝛ expssa mēs Gal. in libello de dispēsantib' corp' nr̄m: ꝛ dolor sit passio membri sentientis qđ nō proprie in cerebro est dolor: ꝛ si in cerebro possit esse cā doloris: dolet ergo dixit Nicolaus id est percipit ex eo dolor:

Prima diuisio.

Dubiūꝫ ex hoc potest formari.

aut qꝛ eius lesio cōicat velaminib' ei' exn̄tib' intra eius sectiōes: aut qꝛ cōicat alijs partib' sensibilib' circūstātib' ei. ¶ Cadit ēt in dictis dubitatio cōis: nō videt ꝙ dolor capitis possit occupare partē ꝛ nō totū: qm̄ maior est colligātia in ptib' capitis inter se q̄ inter caput et os stomachi: sed in dolore capitis forti saltē vt plurimū cōicat dolor ori stomachi: ergo ꝛc. ¶ Dicatur breuiter qđ est illaꝝ partiū. s. capitis maior colligātia situalis ꝛ vicinitatis q̄ cerebri ꝛ orꝫ stomachi: sꝫ nō absoluta. vt ptꝫ ꝓpter ꝯtinuitatē nerui magni cū ore stomachi ꝛ directionē ei' ad cerebrū in euaporādo. ¶ Alia diuisio sūpta ex pte doloris: qm̄ q̄dā est debilis. q̄dā medius: q̄dā fortis. ita vt dicit Aui. loco allegato cū obuiat sincipiti infantis mollia h̄ntis ossa sepat ipm ꝛ frāgit cōmisurā ei' q̄dā ēt est cronicus ꝛ tpalis: ꝛ q̄dā modici tpis ꝛ q̄dā ex facili cā ꝯtingēs: ꝛ q̄dā nō: q̄dā ēt ꝯtinu' ꝛ q̄dā interpollationē h̄ns. ¶ Et no. ꝙ lꝫ Aui. 2ª primi. de causis cuiuslibet doloris ponat. xv. gn̄a doloꝝ: tn̄ idē Aui. p̄ª tertij. ca°. de eo qđ sentit cerebrū ex grauitate: ponit tm̄ q̄nqꝫ spēs cōiter cōtingētes capiti: qꝛ quidā est acut' pūgitiu' siue corrosiu': q̄dā grauatiuus vel pōderosus: q̄daꝫ extēsiu': q̄dā pulsatiu': ꝛ q̄dā ꝑcussiu' ac si cuꝫ malleo ꝑcutiat: ꝛ q̄dā aliq̄s spēs doloꝝ posuerūt vt fuit Archigenes. 2°. interioꝝ. 2°. ca°. q̄ posuit ꝯgelatiuū ꝯ quē dixit Gal. pulchra v̓ba declarās ꝙ ē passio nō dolor. Et dixit ca°. 7°. eiusdē ꝙ q̄ satagit ponere in libris spēs dolorꝫ: necesse est vt ipse eosdē habuisset dolores: quos ꝑ seipm intelligere valeat ꝛc. ¶ Alia diuisio sumpta ex varia dispōne egrotātis: qm̄ ex corpib': q̄dā sunt vt dixit Auic. q̄ sunt pata sode: ꝛ sunt q̄ h̄nt caput debile ꝛ mēbra digestiua. i. nālia ꝺbilia: ꝛ q̄dā nō: q̄dā ēt sūt fortia ꝛ q̄dā debilia: q̄da in etate iuuētutis ꝯstituta: q̄dā nō: q̄dam pati ꝯsueta: ꝛ q̄dā nō. ¶ Alia diuisio vltia q̄ sumit ex pte accidētiū cōicātiū: qꝛ q̄dā dolor fit salubris: qꝛ nō ꝯiūgit morbo īpediēti curā: quidā nō salubris q̄ ꝑꝑ oppositā cām fit nō sanatiuus: vt cū dolori capitis ꝯiūgit reumatismus scđa primi. ca°. de cōplēdo sermone dispōnum egritudinū: q̄dā ēt ꝯiungit cū paralisi vel alia mala dispōne: non tn̄ impediēte curā q̄dā nō: quidā adducit ad vomitū vel sincopin: q̄dā nō ꝛ sic oēs distinctiones de doloribus que in magno numero confuse ponūtur ab expositorib' cōplicando cū causis doloꝝ si consideratis ad aliqđ istoꝝ quatuor mēbroꝝ reduci possunt.

Alia dubitatio.

Scđa diuisio.

Not. ꝯtradictionē parnam.

Auicen.

Tertia diuisio.

Quarta diuisio.

Cause. Quib' sic visis iā ꝯn̄r vidēde sūt cāe ipsi' doloris. Et p° gn̄ales: deīde spāles magꝫ: qm̄ vt rectissime dixit Gal. sūm' medicoꝝ in p̄n° scđi tractact' meimir. Quicūqꝫ q̄deꝫ scripserūt absqꝫ determiatōe. s. diuersitatū causaꝝ cephalargie auxilia mai' nocumētū q̄ iuuamētū opati sūt his q̄ crediderūt ipis: nō em̄ dolēt ab vna dispōne caput oēs: sꝫ plures sunt dispōnes ꝛ sanatio cuiusqꝫ eoꝝ est per propria. ¶ Pꝛ°ko igit de cāis gn̄alib' dicat ꝙ tres sūt in gn̄e cause doloꝝ effectiue īmediate ꝯcurrentes s. mala ꝯplo diuersa a mansiua ꝛ ꝯueniēti membro q̄ est in cōtinua mutatione etiā subito īducta: qm̄ in mēbro exn̄te inq̄etato esse nō fit sensus. vt ꝓbat Cōmentator scđo de aīa. cōmento. 118°. qm̄ sentire stat in quodā pati: ꝛ oē patiēs

Tres sunt cause i gn̄e doloꝝ effectiue.

hȝ agens. Agens autē non agit in id qd̄ est si-
bi sile in actu: sed in potentia ⁊c. Et ideȝ voluit
d. Aui. scd̄a primi. de causis doloꝝ absolute. ⁊ se
cūda sexti naturaliū. ca. de tactu. exp̄sse ⁊ de si-
gnis ꝯiunctionū ⁊ alibi multotiens. Nā dolor
est passio tactus ꝓprie sumēdo: qm̄ ⁊ si dixerit
Gal'. 2°. interioꝝ. ca°. 2°. qd̄ dolor nō est aliud nisi
sensus nociuus: sumebat ibi dolorē large ꝓ tri
stitia sensuali qualibet: ptȝ p hoc qd̄ addidit: si
cut delectatio sensus est habilitatis. i. ꝯueniē-
tis. Et hoc mō ex visione mulieris turpis fieret
dolor: q: tristitia sensus: sicut ex apprehensione
pulchre figure ⁊ bene colorate fit delectatio: et
sic non sumunt medici cū de dolore loquuntur:
sed cōtrahunt verbū Gal'. qd̄ non est nisi sensus
nociuus: intelligēdo de sensu tact⁹ tm̄. Et si, ali
qn̄ in alijs sensibus vel organis eoꝝ fit ver⁹ do
lor: vt aliqn̄ ꝯtingit ex inspectione multū luci-
di fit dolor verus in sensu visus: hoc est ꝓ quā-
to cū sensu visus ꝯiūgitur tactus vel ei⁹ poten
tia ex quo est primus sensuū ⁊ cōis oībus sensi-
tiuis attributus. Et sic prima cā est mala ꝯplo

Prima mala cōplo.

diuersa ad modū expositum. ¶ Scd̄a cā etiam

Scd̄a solo ꝯtinuitatꝭ

aliqn̄ effectiue ꝯcurrēs est solutio ꝯtinuitatis
ꝫm cōes medicos: et maxime Gal'. lȝ Auerroys
fuerit in snīa ꝯtraria tertio colliger. volens qd̄
solutio nō est cā doloris nisi ꝓ q̄to ad solonēȝ
seq̄tur malitia cōplonis: p satis tn̄ apparens
motiuum ꝓbat Gal'. qd̄ etiā solutio ꝯtinui sine
mala cōplexione est cā p vehementissimū dolo
rem factū in intestinis a materia frigida vitrea
2°. interioꝝ. ca°. 5°. Sed q̄d de hoc sit tenenduȝ
non est hic speculādū: q: nō est nostre inq̄sitio-
nis: sed teneamus cū Gal'. q: in hoc ip̄m non in
totū negauit Aui. ¶ Tertia cā est aggregatum
ex his duabus causis vt in apostemate ꝯtingit.

Tertia cā. Aggregatuȝ ex his.

¶ Scd̄a cā pricipalis ex pte p̄ncipij passiuis se
tenēs ē mēbri sensibilitas vn̄ si i osse vel cartila
gie esset mala cōplo diuersa: non tn̄ efficeret do
lorem vt ptȝ: vnde quāto mēbrū est magis sen-
sitiuū tanto ceteris paribus magis doleret: vt
ptȝ de ore stomachi: ⁊ sic de causis faclis casus
in dolore capitis est fortis ⁊ acutus sensus ei⁹
vt omnes volunt. Preter has sunt etiā due cau
se satis generales ex parte cōpositionis se tenē
tes: vt magnitudo capitis ad retentionē mul-
torum vapoꝝ: ⁊ paruitas ⁊ strictura meatuum
ipsius capitis ⁊ cutis: sed iste cause se magis te
nent ex parte dispositionis ⁊ principij passiui
q̄ actiui: si etiam addatur debilitas naturalis
vel accidentalis cerebri erit cā satis generalis.

De causis spālibus.

¶ Circa speciales causas doloris tn̄ generali-
ter primo pro regula habeatur q̄ quecunq̧ si-
ne corpori intrinseca sine extrīseca: fuerint que
possint immutare mēbra capitis sensitiua ad
malam complexionem diuersam subita immu
tatione talia computari possunt inter causas
speciales doloris: quecunq̧ etiam possunt face
re solutionem continui manifestā in dictis mē
bris: etiam talia sunt de causis specialibus do
loris: ⁊ quecunq̧ possunt facere vtrunq̧. s. mu-
tare complexionem subito ⁊ illorum membroꝝ
soluere continuitatem talia sunt maxime cau-
se: ⁊ qm̄ hec immutatio complexionis velut na
turalis ad innaturalem subite fieri potest per
discrasiam simplicem absq̧ humore. s. per solaȝ
alterationem non ex humore dependentem et
alia fieri potest ex humorum ipsorum qualita-
te: sic ⁊ tertia fieri potest ex ipsoꝝ tantum mul-
titudine vel abundantia sine ipsoꝝ aliqua ma
la qualitate de primis: ⁊ tūc possunt esse causa
doloris per grauitatē tm̄: opilationē tn̄ nō cau
sando ⁊ aliqn̄ sua multitudine grossitie vel vi-
scositate opilationem causando: ⁊ tūc etiā aliū
possunt saltem mediate causare dolorem vapo
res malos ⁊ fumos in ipso capite claudendo: ⁊
aliqn̄ causant dolorē ⁊ multitudine ⁊ qualita-
te aliqua de primis simul. ¶ Si aūt fuerit ma-
licia cōplexionis sine materia: aut illa est sim-
plex vt calida tantū: aut sicca tm̄: aut frigida tā
tum: aut humida tm̄: lȝ illa simplex sine mate-
ria dolorem nō causet. vt secunda primi. de cau

Humida simplex sine materia dolorē nō causat.

sis doloris. ⁊ 2°. de accidenti. ⁊ p̄° cōtinentis. et
2°. meimir: ⁊ Aui. p̄ᵃ tertij. q: si aliqn̄ dolorem
causat hoc cōtingit qn̄ cum multitudine mate
rie ꝯiungitur. Dicebat nāq̧ Gal. in 2°. meimir.
Qui vero humectant indolorosi totaliter sunt
quantum in qualitate. propter multitudinem
enim organicas egritudines faciunt: aut est cō
posita vt calida cū siccitate: aut humida cū cali
ditate: ⁊ nocere tunc posset per caliditatē ei cō
iunctam: ⁊ sic oēs cause ad illud perducere po-
tentes: vel simpliciter vel composite sunt cause
speciales doloris: ⁊ ad has reduci possunt oēs
cause extrinsece nocentes vt casus ⁊ percussio
et aeris qualitas excellēs et intrinsece: vt ebrie
tas vermes ⁊ similes. ¶ Et qm̄ vehemētissime
et efficacissime sunt cause que ꝫm caliditatem ⁊
frigiditatem alterant ꝫm philosophos ⁊ medi
cos: ideo vidende erunt cause speciales ⁊ calefa
cientes ⁊ infrigidantes. Non est tn̄ negandum
quin vltra manifestas qualitates causantes
dolorem illo modo nō possit fieri dolor a quali
tate extranea nō proportionata calido nec fri-
gido: vt etiā dicit Auic. s. per aliū modum male
impressionis discōuenientis membro tactiuo
non cū excessu alicuius qualitatū primarum a
qualitate tali manifesta sibi conuenienti: sed
hoc raro cōtingit: sed maxime fit dolor cum est
talis per maliciā cōplexionis propter imp̄ssio-
nem causaꝝ calefacientium vel infrigidantiū.
¶ Cause igitur calefacientes: vt ponit Gal. 2°.

Cause calefaciētes sunt quinq̧ in gn̄e.

de accidenti. ca°. 2°. sunt in genere quinq̧. s. mo
tus. obuiatio ad rē se calidiorē. putrefactio. ꝓ-
hibitio euētationis. ⁊ assumptio p interi⁹ rerū
calidarum. Nā de motu cōstat q̄ calefacit vt pȝ
de cursoribus ⁊ agitatiuis motibus: sed mod⁹
quo calefacit est a diuersis ph̄is vario mō tra-
ditus: quā difficultatē nō curo ītrare ꝓpter ab
breuiare. Sȝ in effectu ē dicēdū q̄ p naturā suā
excitat caliditatē i re calida. qd̄ d: ꝓpterea: q:
mot⁹ aque nō efficit aquā calidā: sȝ ī calido ad
caliditatē adducit: lȝ aliquotiēs p accidens in
cōpositis maxīe aīatis cū supfluit p resolutio-
nē īfrigidat: vt 2ᵃ p̄mi. d̄ his q̄ ex motu eueniūt
Obuiatio ēt ad rē calidiorē est de causis calefa
ciētib⁹ vt ꝯstat: sicut ꝯtingit ex balneo calido ⁊
ex estiuo sole ⁊ appropinquatione flāme ignis:
vt volebat Gal. loco allegato. Nam cuȝ corpus
eis obuiat manifeste calefit. Putrefactio etiaȝ
dicebat Aui. secunda primi. de causis calefaciē-
tibus adducit caliditatem in re q̄ putrefit. Vn̄
dicebat ipse q̄ eius proprietas est vt caliditatē
extraneā euenire faciat. ⁊ de hoc dabat exēplū

Gal. loco allegato. Dicit. n. quadā eñ vice vidi stercus colūbinū putrefieri ⁊ ꝑ se ipsum nullo igne apposito ꝯburi. Qđ etiā ꝓhibitio euentationis adducat ad caliditatē satis ꝯstat ex eo: qm̄ cōstrictis poris vel ex aere frigido vl' ex balneo i aqua aluminosa vel alr̄ multi vapores calidi qui resoluerētur includunt ⁊ deinde febris vt ptꝫ experiētia gn̄atur q̄ nō ē nisi calor nimi⁹ ꝑ totū corp⁹ extēsus: vt Gal. loco allegato. Patet ēt per aliū modū intēditur calor. Nā ita se habet calor in cōpositis q̄ in humido depascit ꝙ nisi euentet supincendit: ⁊ tandē cita nimis facta ꝯsumptiōe humidi ꝓprij extinguit: vt in libro de morte ⁊ vita ⁊ alibi declarat. Quintuꝫ aūt genus sumebat ex assumptiōe ꝑ interi⁹ calidorū: vt vini potētis spērū calarū ⁊ hmōi a q̄bus cōstat corpus facile califieri ⁊ inflammari Et ad has cās si bn̄ ꝯsiderem⁹ vel ad aliquā eaꝝ reduci posset q̄lꝫcā corpus hūanū calefaciens

Cause īfrigidantes sunt q̄nqꝫ

¶ Et ex opposito declarari pn̄t cāe infidātes vt etiā declarātur ab eodē Gal. 2°. de accidente cap°. 3°. Nā sicut mot⁹ est cā calefactiōis ꝑ se: ⁊ cū supfluit cā infrigidationis ꝑ accn̄s: resoluēdo spm̄: ita ⁊ q̄es. ꝑmov̄r infrigidare: ꝓ quanto tn̄ ꝑ eā fit retentio vaporū calidorū ⁊ plurimaruꝫ superfluitatū calidarū in corpibus calidis aliqn̄ calefacit cū superfluit: tn̄ suffocādo calorēꝫ naturalē infrigidat. ⁊ sicut obuiatio ad reꝫ calidiorē ꝑ se calefacit: ita ⁊ obuiatio ad aereꝫ frigidū ⁊ ad aquas fridas ꝑ se īfrigidat ⁊ sicut obuiatio ad rē calidiorē ꝑ accidens pōt infrigidare nimis resoluēdo: vt fit de astātibus in balneis calidis vltra ꝙ ꝯuenit: ita occursus ad aerē frigidū ad corꝑa robusta debito mō facit ad calefactionē ꝑ quendā spālē modū nō cōem positū a me in q̄one quadā spāli de hac mā: quam nō adducā ꝓpter vitare ꝓlixitatē sicut etiā putrefactio ⁊ ꝓhibitio euētatiōis adducūt ad caliditateꝫ: ita largitas meatuū ꝑ id qđ parat ad resolutionē adducit ad frigiditatē: lꝫ cū hoc cōtingat īfrigidationē ⁊ mortificationē etiā fieri ex vehemētia spissitudīis ⁊ strictura meatuū siue ab extrīseco fcā vt i ligaturꝫ: siue ab ītrīseco a mā corꝑali ꝓhibendo transitū spūum ⁊ nutrimēti ad mēbra vt in appoplexia ⁊ ꝑalesi. Fit ēt frigiditas i corꝑib⁹ ex q̄dā suffocatiōe caloris ex nimia assūptiōe cibi i ꝙto: lꝫ ēt nimia nutrimēti paucitas fit cā infrīdatiōis vl' ex retētiōe supfluitatū ꝑcipue frīdaꝝ fit infrīdatio. Qn̄qꝫ etiā i eūatiōe supfluitatū calarū saltē ꝑ accn̄s corꝑa īfrigidant. Ex assūptione ēt rerū frīdaꝝ ꝑ interi⁹: vt ex potu aq̄ ⁊ assūptione lactucaꝝ ⁊ portulace ⁊ hmōi manifestū est corp⁹ infrīdari Et hos modos declarauit ēt Aui. 2a primi de cāis īfrigidātib⁹: lꝫ ibidē dixerit de mēte Gal. ꝙ ip̄e reduxerit in sex gn̄a: ⁊ sunt ꝰm eū mot⁹ superflu⁹: q̄es sufflua obuiatio ei⁹ qđ īfrigidat aut cū vehemēter calefacit donec resoluat: ⁊ materia infrīdās ⁊ vehemētia spissitudīs: ⁊ nimia nutrimenti paucitas. Et ita ad hos modos vel ad aliquē eoꝝ reduci pn̄t alie cāe īfrīdātes: idē intelligat de exsiccantib⁹ siue ꝑ se siue ꝑ accn̄s.

De causis sol'onem cāntibus.

¶ Cāe vero sol'onē cāntes sūt si sint corꝑee: aut vapores: aut ventositates aut hūores sua quātitate excedentes: aut apostemātes: aut qualitate generātes ⁊ corrūpentes: aut cāe multū exsiccantes: aut vermes in crebro vel mēbris vicinis cōicātib⁹. Et hos q̄si oēs modos collegit d. Gal. i paucis ꝟbis 12°. terapē. ca°. 6°. cū dixit Sup scrutādū igit nobis in vehemētib⁹ doloribus vel hūorē multū vel spm̄. i. vētositatē exitum nō hn̄tē: vel graue tumorē. i. apostemosuꝫ: vel mordax humidū: vel dispōnē siccā cū his: vt in principio diuisum est: ⁊ ꝙ calefacit ⁊ infrigidat fortiter ⁊c. Et si extrinsece fuerint vt casus ⁊ ꝑcussio: ⁊ iste cāe si fuerint corꝑee ⁊ intrinsece vel causant dolorē ꝑ proprietatē ⁊ essentiā: vel per cōitatem. Et hec est duplex: vel absoluta vl' non absoluta: qđ totū vt recti⁹ intelligat: oportet declarare. Primū q̄d sit mēbru dolere ꝑ proprietatē vel ꝑ essentiā esse egrū. q̄d ꝯn̄r sit dolere vel egrotare per cōitatē. ⁊ q̄d sit cōitas absoluta ⁊ q̄d nō absoluta. q2 nō ab oīb⁹ isti termini recte intelligūtur.

Notabis sequentia.

¶ Mēbra ergo egrotare per essentiā dicūt cōiter scribētes: nō est aliđ nisi ipsi⁹ mēbri aliquā naturā ad debitas oꝑationes essentialr̄ ꝯcurrētē esse lesam: ita vt nō possit ad debitas oꝑationes: ⁊ inde lesum eē per essentiā vel ꝓprietatē: ⁊ membrū egrotare ꝑ cōitatem ex opposito est ip̄m egrotare: nō ꝑ extraneationē essentialr̄ ꝯtingentē i aliqua natura mēbri: sed ꝓpter ip̄m nō posse i debitas oꝑationes ꝓpter nocumentū in alio mēbro sibi cōicati eēntialiter ꝯtingēs: vn̄ vel cōicat mēbro aliq̄d qđ nō est cōicandū ꝑ naturā vt cū a stōaco cōicatur vapor ad oculū sanū ledens visuꝫ: vel q2 nō cōicat qđ est sibi cōicanduꝫ: vt q2 musculi pectoris ꝑ suū motū debentes seruire epiglotti in formatiōe vocis cū nō pn̄t moueri ꝓpter nocumētū in eis. i. supfluā hūiditatē dicūt musculos ledi ꝑ eēntiā ⁊ epiglotim ꝑ cōitatē: neqꝫ vt dixit Jacob⁹ de forliuio scđo tegni. q̄ōne. 57. requirit ad hoc qđ mēbrū egrotet ipsi⁹ aliquam naturā ledi vel in aliq̄ eaꝝ eē nocumētū sꝫ sufficit vt dixit ip̄e: ꝙ tale nocumentū fit eēntialr̄ in aliq̄ mēbro ītrīseco in corꝑe illi⁹ in quo oꝑatio ledit ⁊ maxime si cū mēbro cōicante habuerit colligātiā. ¶ Istū modū alias declaraui nō esse verū ꝓpter multa: maxime ex textu Aui. 2a ꝑmi. cap. ꝑmo. ⁊. 2. nā ex quo tale mēbrū ꝑ cōitateꝫ nō est sanū: cū nō sit ita dispositū vt ex eo oēs oꝑationes ꝓueniāt i columes: neqꝫ neutrū q2 nō lesuꝫ insensibiliter ⁊c. Sequit qđ est egrū ⁊ ꝑ diffinitionē egritudinis opꝫ quod eēntialr̄ ledatur in aliqua natura ⁊c. Unde dico esse cōcedendū ꝙ oē mēbrū egrū qualitercūqꝫ egrum est essentialiter lesuꝫ. i. ipsi⁹ mēbri est lesa aliq̄ nā essentialr̄ ad oꝑatiōes ꝯcurrēs: vt ꝯpl'o ꝯpositio ⁊c. Ex quo diffinitio de egritudīe dꝫ oī egritudini cōuenire. Et cū dr̄ de oculo patiēte imaginem a vapore eleuato ⁊c. dr̄ qđ ocul⁹ est lesus essentialr̄ in natura organica: puta in via vl' receptaculo. Nā humor albugine⁹ fact⁹ est transparēs ꝑ naturā vt hmōi spēs obiectoꝝ in eo recipiant ꝯueniēter vt possit in christaloide tandē repn̄tare obiecta ⁊c. neqꝫ debent vapores vel corꝑa mixta intra oculū naturalr̄ recipi: et ita est egritudo i ꝯpositiōe. ¶ Ad 2m de epiglotti dixit etiā ꝙ epiglotis est lesa essentialr̄ in natura organica: puta in situ: ꝑ sitū intelligēdo societatē. ⁊ ꝓ hoc adduxi bonū textū. d. Aui. 2a. ꝑmi ca°. 3°. ad finē cū dixit Aui. Egritudines ꝟo societatis oēm colligūt dispositionē quā membrū hꝫ ꝯparatione sua ad aliđ mēbrū qđ sibi vi

cinū existit siue sibi fuerit ꝓpiquū siue ab eo elō
geť ſm cursuz naturalē ⁊c. Uñ dico qꝺ musculi
pectoris ſm cursuz naturalez moueri debēt in
formatiōe vocis ab epigloti. Est igiť dicēdum
mēbrū eē egrū ꝑ ꝓprietatē qñ in ipso est mala
dispō nō naturalis talis ꝙ si nullū aliꝺ mēbrū
eēt lesuz: ipm tñ in operationibꝰ sensibilr̄ lederet
⁊ ecōuerso dico mēbrū esse egrū ꝑ cōitatē maxi
me verā ⁊ absolutā qñ ipm nō eēt lesum nisi qñ
aliud mēbrū egrotaret: ⁊ iq̄tū tale per coitatē
que ab Aui. poniť duplex. s. absoluta ⁊ nō abso
luta p̄ma tertij. tractatu scd̄o. de spēbus sode
facte ꝑ cōitatē. ¶ Cōitatē aūt absolutā descri-
psit Aui. i loco allegato sic. Cōitas absoluta in
soda ꝑ cōitatē ē vt ad ꝑtē cerebri ex mēbro cōi-
cante nihil ꝓueniat corporeū penitꝰ nisi ipsuz
nocumentū: ⁊ cōitas nō absoluta est vt ad sub
stātiā cerebri ex illo mēbro ꝓueniat mā humo
rosa aut vapor: quā descriptionē cōiter intelli-
gūt scribētes expositores etiā iuniores: vt fuit
Christoforus barcitiꝰ: ꝙ ad ipm mēbrū nō ꝑue
uenit. s. cerebrū aliqꝺ corporeū. i. cōpositū. s. ex
mā ⁊ forma: sz tm̄ nocumētū. i. mēbrorū noceri
substantiā tm̄ ꝑ simplicē alteratione a q̄litate
manifesta vel occulta: vt a venenosis. ¶ Et exin
de īfert ꝙ in aliquo mēbro poterit esse dolor ꝙ
in eodē nō sit mala ꝯplexio neq; solutio ꝯtinui
⁊ verificat in duobꝰ casibꝰ. Primo vt pūcto ner
uo pedis dolebit cerebrū dato qꝺ in cerebro nō
sit ⁊c. ⁊ saluat hoc: q2 aīa eadē numero existens
in pede dolebit in cerebro. Secūdus casus est
qm̄ in coitu sentitur delicia in toto nō causata
aliqua sensatiōe in alijs partibus a virga. veri
ficat etiā per aliū modū imaginādo ꝑ spēm re-
presentatiuā cāe doloris in cerebro represente
tur dolor dato ꝙ nulla qualitas tangibilis di-
cit ipē ꝑcipiatur. Que dctā cōiter ab eo ꝑ̄cipue
fuerunt cum modica cōsideratione ⁊ intelligen
tia dicta. q̄ etiā nō placēt Gentili in expositio-
ne textꝰ: sed non impugnat cū rōne. ¶ Ego aūt
dico nō esse possibile in aliquo dolore aliquaz
de qualitatibus tangibilibꝰ nō sentiri vel sal-
tez aliqꝺ sensibile cōe: eo qꝺ dolor est quidā sen
sus tristis vel sensatio nociua: vt dicit Gal. in
secundo interiorū. sicut delectatio est sensatio
hilaris. Cū igitur quelibet sensatio vt ꝓbat cō
mentator. 2°. de aīa. cōmento. 118°. stet ī quodā
pati: ⁊ oē patiens hz agens: ⁊ agens nō agit ni
si in id qꝺ est sibi simile in potētia ⁊ nō in actu:
vt supra dictū est. vr̄ de necessitate qꝺ non fiat
sensatio dolorosa nisi ꝑ apphēsionē rei diuerse
⁊ ꝯrie q̄ ē illiꝰ doloris cā ⁊ effectiua ⁊ obiectiua
maxime cum talis sensatio stet in quodā motu
qm̄ vt declarat Auic. 2ª. sexti naturaliū cap. de
tactu. stante membro inquietato esse nō fit sen-
sus: ex ꝯsequēti nec dolor in dolore igiť fit im-
pressio in membrū sentiens a causa imprimen-
te que est illius doloris causa: ⁊ em̄ impossibile
est dicebat Aui. in libro de viribus cordis. capi
tulo. 5°. ꝙ in aliqua re fiat impressio sine īpres
sore aliquo. Et istud idē visus est velle in secun
da primi de causis doloris absolute. Et miran-
dum est de isto doctore ꝙ posuerit ipsum corpo
reum: cū tamē immediate ante dixerit ꝙ illud
nocumentuz quod membro communicatur nō
est a re corpulenta sed a qualitate per simplicē
alterationem manifesta vel occulta. ⁊ sic patet
ꝙ ille affectus scz nocumentum vel dolor habz
causam illa qualitatem. Non est tamē negan-
dū ꝙ aliquis affectus possit esse sine causa ipm
producente: vt patet de sor. generato patre nō
existente: ⁊ ita in reliquijs rebus permanenti-
bus: sed in habētibus esse dependens vt in his
que habent esse per modum ⁊ impressionē pas-
sionem est impossibile: vt dictum est de dolore.
¶ Neq; media declarandi sunt euidentia. nam
puncto neruo pedis dolet cerebrū per compas-
sionem. nam contracto neruo contrahitur nu-
cha ⁊ cerebrum: ⁊ sic fit motus forte adducēs so
lutionem continui. vel potest dici qꝺ multipli
catur mala qualitas iam in neruo pedis acqui
sita per simplicem alterationem ad ipsum cere
brum vel membra eius sensitiua neq; valet qꝺ
dixit ꝙ eadē anima est in pede ⁊ in cerebro. ⁊ sic
vult innuere ꝙ dolēs in pede dolet in cerebro
primo q2 nō est verū qꝺ anima doleat: proprie
sumendo dolorem. nam proprie dolor debetur
coniūcto ⁊ nō anime. ⁊ licet anima dicatur tri-
stari: non tñ ꝓprie dolere: neq; quilibet sensus
nociuus est dolor: qm̄ dolor est passio tm̄ sensus
tactus qui nō fit sine materiali alteratione. vt
infra dicetur: quoniam inspectio mulieris tur-
pis est sensatio rei non grate vl' nociue ⁊ tñ nō
est verus dolor. Et si aliqñ in visu ꝓpter inspe-
ctionē rerum albaruz vel lucidarum nimis dis
gregantium fiat dolor verus hoc est pro quan-
to cum potentia visiua alijs sensibus coniun-
gitur sensus tactus qui est omniuz primus. 2°.
de anima Ad propositũ ergo dico quod anima
in pede non proprie dolet: etiam vbi in pede do
leret: non sequitur apud bonam logicam. eadē
anima est in pede ⁊ in capite vel in cerebro ⁊ do
let in pede ergo dolet in crebro sed solum sequi
tur qꝺ aīa que est in cerebro dolet ⁊ ex hoc nō se
quitur ergo anima dolet ī cerebro. vt pz. ¶ Nō
etiam verum est quod dicit in 2°. casu ꝙ in coi
tu percipiatur delicia in toto nulla sensatione
fctā nisi in virga. nam delitia in toto cōtingēs
vel in pluribus partibus sequitur quādam ap
prehensionez obiecti deliciose imprimentis: vt
spirituum cum quadā titilatione transmissorū
a membris particularibus: vt dixi plusq̄ com-
mentator 3°. tegni. ⁊ sic non fit sine causa in mē-
bris imprimēte. ¶ Quod vltimo dicitur quod
per speciem obiecti doloris representatur in ce
rebro dolor sine qualitate reali: ē positio repro
bata antiq̄ ab Aui. 2ª. sexti naturaliū capit°. al
legato cum dixit. Dicemus autem contra auto
rem huius dictionis non esse necesse quod sen-
satum per se sentiatur sine passione accidente
ex eo. calidum enim quandiu non calefacit nō
sentitur: ⁊ consequenter vult ꝙ in sentiente ac
quiratur qualitas similis illi que est in sensato
de sensu tactus intelligendo ⁊ sic patet ex quo
dolor est passio tactus oportere alterari sensuz
materialiter: ⁊ nō ꝑ spēm tm̄. ¶ Est igiť dicēdū
qꝺ colligātia vel cōitas absoluta ē ſm quā ad
mēbruz ex mēbro cōicante nihil corpulentum
vel corporeum etiam si fuerit qualitas realis
communicatur: quod habeat esse ī dicto mem-
bro vt causa mansiua de se sufficiens per tem-
pus notabile causare dolorem sine dependētia
ab alio membro: immo qꝺ cūq; eidē cōicatū fue
rit: ita dependens est a mēbro cōicante vel a cā

Quid itel-
ligiť ꝑ cōi
tatem ab-
solutam.

vel a dolore in eo existēte: ꝙ per remotionē cau
se dolorose vel dolorosis nō remanebit in mem
bro cui cōicatur aliqua cā dolorē faciens saltē
per tp̄s notabile. i. per tp̄s de quo sit curandū: ⁊
sic cū hoc toto stat ꝙ a mēbro cōicante possit cō
municari realis qualitas: siue p̱ simplicē alte
rationem membroꝝ siue spirituum: siue per cō/
tractionē mēbri in se per cōtractionē ⁊ forte so
lutionē cōtinui: tali tñ qualitate in cōtinua de
pendētia existente: ita ꝙ ad remissionē vel de/
structionē doloris mēbri cōicantis dicta quali
tas sit in cōtinua tēdentia ad corruptionē ⁊ desi
tionem. Idcirco cōitas absoluta ⁊ proprijssima
vocatur: q2 maxime depēdens in esse cōseruari
ab alio: ⁊ de ista absoluta cōitate loquebat̃ do.
Auic. p̄ª tertij. in sermone vl̄i de signis ostendē/
tibus sp̄ēs sode cū dixit: Facta aūt p̱ cōitatē cō
tingit ⁊ destruit̃: ⁊ fit fortis ⁊ debilitat̃: ſm qd̄
accidit mēbro cōi. i. cōicanti ex dolore ⁊ destru/
ctione ⁊ fortitudine ⁊ debilitate. Cōitas ṽo nō
absoluta est qñ a mēbro cōicāte transmittit̃ hu
mor vel vapor ad aliud membrū. Et ista non est
verissima cōitas: q2 in totū nō depēdēter se ha
bens in cōseruari a membro cōicante qm̄ talis
humor vel vapor in mēbro receptus h3 se: vt cā
māsiua per tp̄s apta dolorē causare etiā destru
cto dolore in mēbro cōicante. ⁊ istū modū expo
nendi accepit ex verbis eiusdē Auic. pur p̄ª ter/
tij. in capl̄o de qualitate accidendi soda ex ma/
terijs in principio vbi vr̃ istū modū exprimere.
¶ Et ex hoc pt3 quō ex dolore per cōitatē abso
lutam fiat aliqñ dolor p̱ cōitatē nō absolutam:
vt qñ ex mala qualitate tm̄ fiat mēbrū recipiēs
vel in se habens sup̱fluitates humorales p̱ mo/
dos positos ab eodē in capl̄o de sp̄ēbus sode fa
cte per cōitatem: ⁊ sunt tres: vt patet in tex. Pri
mus modus est vt illa mala qualitas corrūpat
qd̄ inuenit de humoribus bonis in p̱tibus cere
bri vel de cibo bono. Secūdus modus est si fue/
rit cōplexio calida iuuet ad attrahendū ad ip̄m
cerebrum materias humorales propter calidi/
tatem. Tertius modus est debilitando cerebrū
vnde fit passibile ad recipiendū ab alijs mem/
bris. ¶ Est vlterius notandū de numero modo
rum colligantiaꝝ membroꝝ qui modi sunt sex:
et positi a. d. Auic. 2ª. primi. cap. 8°. ⁊ etiā prima
tertij aliqualiter: inter quos tñ duo sunt modi
maxime se in ledendo iuuantes. Primus est qñ
est colligantia p̱ cōtinuitatē: q2 inter ea aliqua
cōtinuant instrumenta sicut cerebrū ⁊ stomac⁹
propter cōtinuitatē neruoꝝ inter ea. Secūdus
est qñ associantur ⁊ sunt vicina vt pulmo ⁊ cere
brum maxime si vnū istorum sit debile: qm̄ vt di
cit Auic. tunc debile sui socij recipit sup̱fluita/
tes: sunt tñ inter membra quedā talē habentia
societatem vt vnius egritudines vt plurimum
sint pendentes ex egritudine alterius. Nā dice/
bat Auic. 2ª primi. doctrina 3ª. capl̄o 2°. Capi/
tis em̄ ſm plurimū suarum dispositionum sunt
egritudines per societatē stomaci: sed id ɔuer/
tere est perparum: ⁊ ſm dictos modos colligā/
tiarum ⁊ alios aliquotiens stat cōicatio cere/
bri ad diuersa membra ⁊ aliquotiens a toto et
aliquotiens cum febre et aliquotiēs sine febre.

Nota.

¶ Et hic notabis propter cōmunem errorē: q2
cōiter dicit̃ quod prima ⁊ magna colligātia ad
cerebrum in dolore vel alias fluxu materie est
per almocati ꝙ hoc non est verum qm̄ expresse
dicebat Auicē. de speciebus sode facte p̱ cōita/
tem: mēbroꝝ aūt cōicantiū. s. cerebro primū ⁊
dignius eoꝝ est stomachus: veꝝ est tñ ꝙ cōpara
tis partibus existentibus ad ipsum cerebrū in
ter se qd̄ prima ⁊ maior colligantia est almoca
ti ad ipsum cerebrū q̄ alioꝝ panniculoꝝ: tū3 q2
est spissus ɔcauus receptiuus vapoꝝ ⁊ materie
rum qd̄ non est in alijs: ⁊ sic nocumentū magis
cerebro cōicat. Itē q2 allegatur per cōmissuras
ad venas ramificatas ad nutricationem cere/
bri per eius sectiones: qd̄ non sic est de alijs pā
niculis. Jō l3 alij sint situaliter magis cerebro
immediati: tñ in effectu maior est colligātia iu
uamentoꝝ ⁊ nocumentoꝝ inter hunc almocati
⁊ cerebrum q̄ inter alios: ⁊ hoc intendebat in
fine capl̄i eiusdem cū dixit. Primū igitur ꝙ ce/
rebro cōicat sup. s. de partibus intrinsecis capi
tis: est id qd̄ ip̄m circuit de pāniculo cooperien
te craneū. ¶ Et postremo circa hec nota quō q̄
dam fit colligantia per simplicē alterationem
vt in colligantia p̱pter vicinitatē vt est de pul
mone ad cerebrū ⁊ aliqñ p̱ materias ⁊ etia3 ali
qñ fit per meatus manifestos: vt stomachi per
meri: ⁊ pectoris etiā per cannā pulmonis ⁊ ali
quotiens p̱ venas occultas: vt p̱ neruos ⁊ arte
rias non manifestas: ⁊ talis colligantia est ve/
renda. Na3 dolores fiunt magis diuturni ⁊ ma
gis profundi: ⁊ hoc intendebat Aui. in sermone
vniuersali de soda. in fin. cap. cum dixit. Soda
vero p'urimu3 fit propterea qd̄ artarie afferūt
capiti vapores fraudulētos. i. per artarias sub
mersas occulto modo feruntur. Et l3 Auic. dixe
rit sodam fieri vt plurimum isto modo non in/
telligatur ꝙ magis fiat ⁊ pluribus temporib⁹
vel vicibus isto modo: qm̄ per canales magis
manifestos vt plurimum fit: vt dictu3 est de sto
macho: sed intelligatur plurimum. i. qd̄ etiam
multotiens. Et ita etia3 exposuit Nicolus siue
talis colligantia fiat per vapores a cā intrinse
ca vel extrinseca: qm̄ odores boni ⁊ laudabiles
attracti: ⁊ per inspirationem ⁊ per poros mem/
broꝝ sunt aliqñ causa sode vt dixit Auic. nō mi
nus odores vel vapores mali: qm̄ attracti ad
cor per arterias corde resistente ⁊ forti trāsmit
tuntur per arterias a corde ad caput. Et sicut
dictum est de stomacho vel pulmōe respectu ce
rebri: ita declarari potest de matrice ⁊ renibus
⁊ mirach: ⁊ reliquis membris etiam extremis: a
quibus aliquotiens vapor eleuatus p̱pter ma
lam qualitatem: non tantum causat dolorē ca/
pitis: sed etiam epilepsiam ⁊ frequenter: ⁊ hec
sufficiant pro causis.

Prima diuisio signorum.

Signa. Jam veniendū est ad signa doloꝝ ⁊
causaꝝ eorūdē. primo p̱ cōi et vtili
intelligentia ad futura sunt ponēda q̄dā gñā/
lia de signis positis scd̄o tegni. vt qd̄ signorum
quedā sumunt̃ a substantialiter inherentibus
quedā ab operationibus: quedā a casibus siue
accidentibus: ⁊ quō prima sumpta a substātia/
liter inherentibus sunt necessarie verificatio/
nis: ⁊ scd̄a sumpta ab operationibus sunt ap/
parentis veritatis: ⁊ tertia sumpta a casibus
multotiēs sunt veridica. vt dixit Haly. 2° tegni
commento. 7°. licet Auicen. scd̄a primi. doctri/
na tertia. ca°. p̄°. videatur innuere ꝙ signa sum
pta ab operationibus sunt p̄ª ⁊ magis p̱durātia

quam reliqua. quod ꝛ verū est : quia loquebat̃ Auic. ibidem de signis in cognitione egritudinum occultarū: vbi Gal. ibidem volebat innuere signa corporis sani siue tēperati siue naturaliter lapsi: ꝛ ita ibidem Haly. in cōmento. ¶ Et opꝫ hic etiā cōmemorare que dixit Gal. vt que dicende sunt cognitiones de signis: opꝫ intelligi in bene tēperatis regionibus: qm̄ vbi vellemus declarare per colorē dn̄ium sanguinis vel flegmatis in indo male posset declarari: idē dicebat ipse ꝛ in moribus ex q̄bus aliqñ declarat̃ cōplexio: qm̄ nō dꝫ intelligi signum efficax si ex exercitio vel more sint acquisiti tales mores ꝛc. ¶ Addatur etiā diuisio ꝙ signoꝝ quedā sunt ꝓnostica in dolore capitis quedā demōstratiua: et eoꝝ vtilitas est maior q̄ pronosticoꝝ vl' rememoratiuoꝝ: vt dicit Gal. quibus sic suppositis ꝯñr ad materiā magis descēdendo doloꝝ capitis pronosticoꝝ: de q̄bus ꝭm ordinē est p° determinandū. quedā significāt dolorē futurū: q̄daꝫ significāt ipsius doloris terminationē ad bonū vel ad malū.

Scd̃a diuisio signo

Primuꝫ signū cōe.

¶ Signū igitur cōe pronosticum euētus doloris capitis sumit̃: maxime ex dolore vel ex corruptione operationū animaliū vel diminutiōe. s. sensitiuaꝝ intrinsecaꝝ vel extrinsecarum ꝛ maxime cū antecessione alicuius vel aliquarum causaꝝ sode primitiuaꝝ de q̄bus dictum est: vt de statione sub sole vel radijs lune: vel in balneo vel ex vigilijs vel motib' alijs laboriosis corporeis vel animalibus vel ebrietate ꝛc. que oīa pn̄t declarari ex infirmo: etiam ex antecessione causaꝝ intrinsecaꝝ: siue ꝑ essentiā cerebri: siue ꝑ cōitatē alioꝝ membroꝝ de quib' supra fuit dictū etiā ex soluto euētu vel casu in dolores. nā talibus causis p̄cedentibus: ꝛ maxime cū scitur ꝙ cerebrū est debile aut acuti multum sensus: qd̄ declarat̃ ex Aui. in sermone vniuersali de signis ostēdentibus spēs sode satis ad principiū. ¶ Ex istis vel multis eorū possumus aguere ꝓbabil'r de futura soda. nā cerebro debili existente vel etiā acuti sensus a qualibet facili causa ledit̃: sꝫ in hoc distinguit̃ debilitas et acuitas sensus. nam cū debilitate coniungitur perturbatio sensure vel debilitas in operationibus eius: ꝛ hoc intendebat loco allegato cum dixit. quod est cum perturbatione sensuū: ꝛ inuētione impedimenti in operationibus cerebri id est nocumenti vt exponit litera exterior: cum fortitudine vero sensus cerebri: licet patiatur a parua causa cerebrum. s. ex vocibus odoratis et reliquis sensibus: tamen. s. operatio sensitiua exterior est bona et meatus sunt mundi id est in emunctorijs est siccitas ꝛ priuatio humiditatum: quia emunctoria sunt meatus ad expurgationem superfluitatum: ꝛ operationes cerebri. i. interiores nō sunt lese. istis igitur concurrentibus probabiliter potest fieri argumentum de futura soda: vnde dicebat Rasis primo continentis autoritate iudei: quicunq̧ habet subtilem odoratum ꝛc. de leui incurrit sodam: ꝛ multum infestatur ab ea sicut ille qui multū habet in ore stomaci sensibilitateꝫ de facili incurrit dolorem stomaci ꝛ plurimum vexatur ab eo: ꝛ sicut ex opposito ex fortitudine et debilitate sensus: etiam si essent cause inductiue sode possumus arguere non esse futurum dolorem capitis : quod etiam experientia ꝓbatur cū nō semꝑ in febribus incēsiuis cōcomitetur dolor capitis: sicut ēt dicebat Gal. 3°. interioꝝ. ca°. 9°. in fine ꝙ aliq̄ ita disponuntur ꝭm os stomachi qd̄ euomūt ꝛ faciūt eructuationes fetidas q̄ ab alijs no pn̄t tolerari: ꝛ ab eisdē nō sentiūtur ꝓpter insensibilitatē oris stomachi: ꝛ ita in siēi in cerebro. ¶ Scd̄ꝫ signū cōe cōiter positū a medicis sumit̃ ex ꝑte vrine: nam apparente vrina cū migit̃ clara ꝛ postmodū nō facile ab extrīseco turbatur: significatur supra futuꝝ doloreꝫ capitis. nā denotat̃ calidū naturale nō posse debite terminare humidū ꝓpriū: ꝑ hoc qd̄ non pōt tenere partes grossas ꝛ opacas seq̄stratas a tenuibus ꝛ claris: q꞉ seq̄stratio est cā claritatis ꝛ ipsaꝝ cōfusio turbiditatis. secūda primi. summa de vrinis. ca°. p̄mo. in fine. ex ꝯsequenti ꝙ calor preter naturā dn̄abitur: q̄ vt dicit Gal. in quarta affo. cōmē. 71°. agens in materias faciet in eis ventositates ꝛ vapores: q̄ cū calore cito ascēdūt caput: ꝛ sūt cā doloris vnde ponēs exēplū dixit. cū calor in grossaꝫ materiā incipit operari. s. extraneus: videmus em̄ in exteriorib' cū calor ignis in aliquib' corporib' operet̃ vētos gn̄ari ꝛ materiā illā ꝑturbari sicut ī cera ꝛ ī pice ꝛ ī alijs silibus pōt inueniri. Hoc igitur est signū satis ꝓbabile futuri doloris capitis ꝛ maxime si hoc ꝯiungat̃ in febribus vt videbatur innuere Hypo. in textu dicti cōmēti. Et ex hoc ptꝫ ꝙlꝫ hoc sit signū doloꝛ capitis. Nō tn̄ necesse est in capitis dolore hmōi vrinā esse vel p̄cessisse. vt dicit Gal. eodē cōmēto. qm̄ aliqñ fieri pōt ex sola materia in' stomacho exn̄te nō materie ebullitione.

Secūdum signum.

Sed cuꝫ vrina fuerit turbida ꝛ manens turbida: est signuꝫ demonstratiuum pn̄tis doloris capitis: maxīe in febrib' ꝛ non exn̄te nocumento in vijs vrine neq̧ in crisi fienda aliquotiens ꝑ vrinā. Si vero fuerit turbida micta ꝛ clarificetur significat cū dolore capitis futurā terminationē ad bonum cū signis supradictis: q̄ oēs modi turbulētiaꝝ aliquotiens reperiunt̃ in vrinis. vt ptꝫ secūda primi. de substātia vrine. ꝛ ēt. de primo de crisi. Ideo dicebat. A. de signis nunciantibus sodam in egritudinibus p̄ma tertij. Urina similis vrinis asinoꝝ. s. cū mingit̃ ꝛ clarescit: vel cū est micta permanens talis vel prius q̄ fuit clara facta turbida significat ꝙ soda fuit aut fit: aut est existens aut erit: ꝛ addit ponēdo aliud signū etiaꝫ ꝓnosticū ex parte vrine: qd̄ etiā colligitur scd̄a primi de colorib' vrine illo. §. singulari. ¶ Scito p̄terea ꝙ vrina est aliquotiens alba: ꝛ tamē egritudo est calida ꝛc. ꝛ in. 6ª tertij ꝛ primo de crisi. ꝙ albedo vrine ꝛ subtilitas eius in febrib' ꝛ horis crisis significāt permutationē materieruꝫ ad capitis ꝛ id q̄dē est ex eis que proculdubio faciūt sodā. Hoc tamē totum intelligatur nisi cōuertatur materia ad alios canales vt ad intestina ꝛ faciat fluxum: vel ad cutim ꝛ faciat icteritiam vel sudorē: vt pl'm tamē in febribus acutis materia exn̄te calida et acuta subtili et mobili facilius mouebitur ad sup̄iora: ꝛ sic cābit dolorē capitis: vt fuit sentētia Ga. in commē. affo. In estate q̄dē per superiora ¶ Jaꝫ ponēdū est signū ꝓnosticū ad terminationem bonā vl' malā: qm̄ aliquotiens terminat̃ dolor capitꝭ ad alias egritudines ꝛ aliq̄tiēs ad mortē ꝛ aliquotiēs ad salutē. Nam cū remanet post fe-

Primū signū ꝓnosticum ad malum.

bres acutas ipse dolor capitis significat qd natura deficit a pficiẽdo expulsionẽ materie q̃ faciebat sodã. ꝛ sic significat terminationẽ ad nocumẽta cerebri vl' nuce diuerso mõ maxime ſm diuersitatẽ sit⁹ doloris ꝛ materie. Nã si mã fuerit sãguinea vt plurimũ peccãs in parte anteriori: si fluat ad vẽtriculos anteriores cerebri faciet subeth. vl' apoplexiã: qd si fuerit flegmatica vt multum peccãs in posteriore parte plerũq; cõuertitur materia ad nucã ꝛ meatus neruorũ: ꝛ sic significat futurã palesim stuporẽ tremorez ꝛ huiusmodi morbos neruosos. ꝙ si fuerit colerica faciliter penetrabit intra substantiã tunicarũ; ꝛ faciet apa frenesim ꝛc. ꝛ si melẽcolica est nata facere melẽcoliã.

Secundũ ad maluz.

¶ Aliud signũ pnosticũ ad mortẽ vel ad salutẽ sumit̃ ab ipso Aui. pma tertij de speciebus sode p cõmunitatẽ cũ dixit. Cũ autẽ in febribus acutis soda fit fortior eius fortitudo. i. eius augmentuz est signũ malũ immo perniciosuz cuz reliqua mala signa ei ꝯpia sunt. i. mala fuerint coniũcta. Uñ dicit̃ cõmuniter a scribẽtib⁹ qñ cũ soda cõiungitur vigilia ꝛ phibitio somni cũ vomitu est signũ mortale. Ratio est satis clara quoniam talis soda ꝛ agitando et debilitando adducit ad mortẽ. Intelligatur tamen si signa sint perseuerantia vt addebat Aui. loco allegato: qd si singularis fiat. i. solũ dolor capitis augeatur non cõiunctis alijs malis signis. s. in febribus acutis significat crisim fluxu sanguinis ex narib⁹ ꝛ quãdoq; significat crisim vomitu: ꝛ sic ad bonũ.

Aliud signũ ad malũ.

¶ Quoddã etiã est signuz spãle significans nõ tantũ mortẽ sz futurã de primo: ꝛ est qd dicit. A. pª tertij. de significatioib⁹ sũptis ex dispositionib⁹ mẽbro q̃ sunt cerebro ppagines dicit sic: ꝛ cũ lipitudo pillulã tegere icepit sicut tela aranee deinde adunat̃: tũc est morti ppinqu⁹: ꝛ hec de pnosticis sufficiant. ¶ Circa vo signa demõstrãtia dolorẽ capitis pmi generis nõ oz multã facere inuestigationẽ: qm̃ cuz dolor pñs est p seipm manifestat̃: sz de reliqs non manifestis i dolore capitꝫ prius vidẽduz erit de signis demõstrãtibus dolorẽ essentialẽ ei⁹: deĩde per cõitatẽ. i declarãdo aũt essentialez. i. cãm eius nõ p cõitatẽ opz distinguere p cãs ipsius doloris: qm̃ q̃dã est dolor imãlis ex malitia complexionis tm̃ pẽdẽs: ꝛ q̃dã est mãlis. sumit̃ aũt distinctio: q: dolor imãlis qñ cũ eo nõ coniũgitur grauitas qm̃ grauitas capitis semp significat mãm i ipo. pª tertij. pº tractatu. caº de significationib⁹ ei⁹ qd sentit cerebrũ de grauitate ꝛ leuitate capitis in pnº capl'i. ꝛ est caplm singulare ad totã mãm signoꝝ doloris capitis.

Secũdum signum.

¶ Secũdũ sigm sumit̃ ex pcessione cãꝝ pmitiuaꝝ: vt de statione in sole i cã cal'a vl' de statione i loco frigido vel ad vẽtũ: nõ cũ lesione opationũ maxime obtusiõe vl' debilitate eaꝝ sẽsuũ interioꝝ vl' exterioꝝ. ¶ Tertiũ sumit̃ ex iuuãtib⁹ vl' nocẽtib⁹. Nã si fuerit a caliditate ꝛ iuuet̃ a cã frigida occurẽte debite applicata: ita vt facile remoueat̃ est signũ ꝯpl'onis imãlis: ꝛ ꝙ a mã non cõseruat̃: q: nõ sic cito remouẽt̃. dico signanter debite applicata: qm̃ per occursuz cãe cõtratie ad malitiã ꝯpl'onis imãlem: nõ semp sequit̃ remissio doloris imo aliquotiẽs intẽdit̃ vt dicebat Gal'. 12. terapẽ. caº. 6º. cũ dixit. Uidet̃ enim nõ solũ ad id qd pter nãm repẽte dicta corpora tristẽ habere trãsmutationẽ: sz ad ipaz q̃ ad qd ſm naturã reuersi si nõ paulatiz susceperint. et hec laborãtia eos: ꝛ ibi ponit̃ bonũ exẽpluz de hoc de manib⁹ infrigidatis subito igni applicatis etiã qm̃ si a mã pẽderet aliquotiẽs iuuaret̃ dolor nõ solũ a cã frigida si mã est calida. sz etiã iuuaret̃ dolor a cã calida p medicinã certã calidã. nã rarefaciẽdo cutim ꝛ mãm resoluẽdo põt esse cã remissionis doloris: vt in multꝫ locis declarat̃ auctoꝝ. vt quarta pmi. de ipressione accidentali. ꝛ. 22. tertij. vbi si esset a mala ꝯpl'one tm̃ pẽdẽs non iuuaret̃ a calido ꝛ forte p hoc vt credo multũ attificiose pcessit. d. Auicẽ. qm̃ in ponẽdo signa male cõpl'onis. sine mã calide vel frigide posuit signuz ex iuuari a ꝯrijs ꝛ noceri a similib⁹: qd nõ fecit in complexione mãli.

Quartum signum.

¶ Aliud signũ sumit̃ ex puatione supfluitatũ q̃ solẽt ad emũctoria cerebri cõiter per naturã demãdari. nã cũ ꝯpl'o fuerit immãlis non abũdãt mãe in dictis emũctorijs vt de lippitudine oculorũ vel muco narium ꝛ ecõtra vbi fit materialis: vñ dicebat Aui. in ſmone vl'i de signis ostẽdẽtib⁹ spẽs sode: ꝛ oẽs q̃dẽ supple dolores: q̃ fiũt a causis mãlibus cõicãt in fece inuẽta i humiditate naris ꝛc. hoc tñ sigm est satꝫ dubiũ neq; est cõcludẽs qm̃ aliquotiẽs ppter grossitiẽ mãe ꝛ ppter stricturã meatuũ minoratur humiditas naris: ꝛ sic siccitas nõ semper significabit puationẽ materierũ: maxime cum grauitas ei associat̃. nã grauitas est essentiale magis sigm doloris mãlis: ꝛ hoc est ꝙ addebat textus: sz humiditas naris q̃nq; minorat̃ cum fuerit mãe grosse sup. p vna cã. ꝛ ponẽdo 2ªm. causaz addidit ꝛ siccitas q̃dẽ strictuꝛ nariũ in huiusmodi soda. i. cõtingẽs siccitas ꝛ priuatio humiditatis ppter stricturã nariũ non significat puationẽ mãerũ ꝛ verificat addẽdo cũ grauitas ei associat̃. ꝛ ideo mistice loq̃batur text⁹ ꝙ egritudines a causis mãlib⁹ cõicãt nõ dixit i humiditate naris: sz i fece iuẽta i humiditate naris. nã q̃tũcũq; ppter cãs dictas vl' aliquã earũ fiat siccitas. i. puatio humiditatũ sensibiliuz in dictis emũctorijs: tñ stãte ꝯpl'one mãli fit quasi impossibile sit ꝙ ex materia non resudet aliq̃d ad nares qd modicũ extñs adherens ibi p tps pmanẽs idurat̃ ꝛ appellabit̃ fex: ꝛ sic cõicãt i fece iuẽta i humiditate. i. ex humiditate naris nõ fluente sensibili humiditate: ꝛ ista sufficiãt ad distinguẽdũ inter cõplexionẽ imaterialẽ ꝛ materialẽ.

Grauitas capitis est essentiale signuz dolorꝫ materialis.

Sz si fuerit mãlis sumit̃ distictio vl' ex parte locorũ: in q̃bus peccat mã. s. intra craneũ vel ex: ꝛ si in vna pte capitis vl' in alia: ꝛ vtrũ talis mã sit apostemãs vl' nõ apostemãs: ꝛ vtrũ mã noceat q̃titate ꝛ nõ q̃litate: ꝛ si q̃litate vtrũ sit hũor calidus vt sanguis vl' colera vel frigidus vl' flegma vl' melãcolia vl' vẽtositates vl' vapores: ꝛ si vapores: vtrũ sint in cerebro gñati vl' p colligãtiaz alioꝝ membroꝝ vt totius vl' particulariũ mẽbroꝝ: vt supra visum est. Et hic habebũtur signa p cõitatẽ distĩcta a signis p essentiaz: ꝛ de his oĩb⁹ oz ponere signa distĩctiua p q̃bus videbis capl'm nonũ. Ga. 3º. interioꝝ de notitia dolorꝫ capitꝫ: ꝛ capl'm sextũ in quarto de accidenti ꝛ morbo: lꝫ nõ imediate tñ vtiliter trahet̃ ad mãm. ꝛ. 13º terapẽ. distinctione. iij. caº. 7º. vl'. 8º. i meo. ꝛ. 2ª. pmi. doc. 3ª. caº. pº. 2º. 3º. 6º. 7º. 8º. 9º. 10º. In his oĩb⁹ ha-

bet notitia ad declaratione cāꝛ cuiuſcūqꝫ doloris mãe ꝑcte magis de dolore capitis in p.ª tertij. in ca°. ſupra alle. tracta. p°. de eo qꝺ ſentit cerebrū de grauitate ꝛ leuitate cū ſequenti ca°. ꝛ trac. 2°. i. ca°. de qualitate accidēdi ſoda ex materijs cū ſequētibꝰ duobꝰ capitulis: maxime i ſmone vniuerſali: de ſignis oſtēdētibꝰ ſpecies ſode ꝛ modos eiꝰ: ꝛ a Raſi p°. ꝯtinētis ca°. 9°. ꝛ ēt ca°. ꝓprio in diuiſionibus: ꝛ a Gal. 2°. tra. i li. x. tractatuū: ego tñ diſcurrēdo ponā q̄dā ſigna ſpālia collecta ab auctoribꝰ hincīde.

De ſignis ex pte locorum.

¶ Signa igitur ex parte locorū: lꝫ aliqualiter dari poſſint: tñ multuꝫ difficulter aſſignātur. dicebat em̄ Raſis in p°. cōtinētis loco allegato: ſꝫ ſi humor humidus peccat q̄titatiue īducit doloreꝫ diſtēdēdo: ꝛ erit tūc ſoda in aliquo loco poſterioris partis capitis: ſꝫ leuis: ꝛ pōt fieri ſoda in tunicis. idest i pāniculis ꝛ ī venis ſup. vl' arterijs vel neruis: ꝛ intra craneuꝫ ꝛ extra craneū. Et addit. Et īdagatio huis rei. ſ. de cognitiōe ſitus cāe doloroſe eſt valde difficilis Eandē ſentētiā voluit Gal. 2°. meimir. ca°. p°. cū dixit. Difficillimū q̄dē eſt cognoſcere patiētē locū ſi vnꝰ eſt vel plures vno: vl' q̄ ſūt ſupple hec loca. Et addit: neqꝫ em̄ inuenire diſpoſitionē eſt ꝓprīū. Et addit. Et exercitatio eſt ſꝫ rationis exercitationē. Unde cōcludit: ꝓprietas em̄ id eſt ſigna propria quedā q̄dē indicibiles oīfariā q̄dā aūt difficile dicibiles ſiūt circa laborātiū corpa ſolūmodo his q̄ multotiens viderūt cognite ꝛc.

Signa ad cognoſcendū ſi materia ſit ītra craneū vl' extra. Primū.

¶ Probabiliter igit diſcurrēdo ponit p̄mo ſignū ad declarāduꝫ ſi fuerit materia extra craneū vel intra. Nā ſi eſt extra craneū cōicat dolor ad cutiꝫ ꝓpter vicinitatē neqꝫ ceteris paribus in cauſa impreſſiua dolor ſit ita intenſus ſi cā fuerit extra craneū: qm̄ ſi intra craneū fuerit dolor ſit vehemētior nec ſic ad exteriora cōicatur cū mēbra interiora vt pāniculi intrinſeci ſint magis ſenſitiui exterioribꝰ. ſit tñ aliquotiēs cōicatio nocumēti interioris vſqꝫ ad cutē per colligātiā mediātibꝰ allegationibꝰ panniculorū ꝛ maxime almocati per commiſſuras.

Secundū

¶ Et etiā ſigᵐ ſpeciale cōmuniter ab oībus poſitū eſt ꝙ dolor a cauſa ītra craneuꝫ vſqꝫ ad radices oculoꝝ cōmunicat: non ſic ſi fuerit cauſa extra craneū. nā lꝫ cōiūctiua originet ab almocati: qꝛ tñ ille pāniculus nō eque ſenſitiuus eſt ſicut pāniculi intrinſeci oculoꝝ q̄ origināṫur a pāniculis intrinſecis cooperiētibꝰ cerebrū: iō ſiūt dolores fortiores in radice oculoruꝫ ſtāte nocumento intrinſeco. Et hoc clare innuebat Gal. 3°. interiorū cap°. ſupra allegato. Unde loquēs de cephalea dixit. Igitur nō eſt hoc incertū ꝙ nō patiātur in his. ſ. taliter laborātibus niſi vl' pāniculi cerebri ſupple intra craneū exiſtentes aut pellicule craneum circūdātes. ꝛ addit: differētia hoꝝ ex dolore perpēditur vtrum ſentiāt dolorē venire vſqꝫ ad oculū vel nō: qꝛ ſi paſſio eſt interius in craneo: poſſibile eſt doloreꝫ vſqꝫ ad oculos pertingere. Idē voluit Aui. p.ª tertij. in ſmone vniuerſali. de ſignis.

¶ Si vero dolor ſu erit in parte capitis vt in emigranea vel in quarta parte tātū vel in modica vt in clauo ſcitur relatione patientis: vt plurimum tamen dolor a cauſa ſanguinea manifeſtatur in parte āteriori cū ps āterior ſit calidior ꝓpter organa ſenſuuꝫ: ꝛ ꝓpter multitudinē venarū maxime in rethe mirabili contextarū: ꝛ ſi fuerit ſanguinea vel colerica magis ad dextrū declinabit ꝓpter directionē epatis. ꝙ ſi cauſa fuerit frigida ꝛ p̄cipue humida manifeſtatur magis dolor in pte poſteriori ex cāis notis: cū pars illa ſit frigidior: etiaꝫ cum mãe grauesſa .ilr declinat ad partē decliuiorē. Utruꝫ autē materia ſit apoſtemans vel non apoſtemans maxie ſumitur ex vehementia doloris. nam ceteris paribꝰ mā apoſtemāte dolor ſit vehemētior ꝓpter cōcurrē oēm cām doloris ī apāte: et cū apāte iūgit febris ꝛ corruptio operationuꝫ aīaliū: vel ſaltē ſenſus ꝑmixtio: p̄cipue cū apā fuerit calidū. vt colligit. 13ª. terapē. ca°. alle. ꝙ aūt nō ꝯſequūtur vbi mā nō fuerit apoſtemās Et de his ſpecialius dicet cū determinabit de freneſi ꝛ litargia. Et ſi fuerit apoſtemās ex percuſſione vel caſu: hoc facile cognoſcit ex precedentibus ꝛ relatione infirmi. ¶ Si aūt nō ſit apoſtemās: tūc materia vtrū noceat quātitate ꝛ corpulētia ꝛ nō qualitate: declaratur maxie ex dolore grauatiuo ꝛ pōderoſo non percepta aliqua qualitate de tāgibilibus cū ꝑuatione acuitatꝫ doloris ꝛ mordicatiōe eiꝰ: ita ꝙ oporteat hominē caput cōq̄eſcere q̄ſi q̄dāmō odorare velit ꝛ ī eleuatiōe capitis ꝛ motu eiꝰ ḡuitas maior ꝑcipit ꝛ dictꝰ dolor auget. ¶ Si aūt noceāt ēt q̄litate. vtrū aūt ſit talis humor calidꝰ vel frigidꝰ declarabat Gal. 13°. terapē. loco. alleg. cū dixit. Igitur cū q̄dā humor ſupabundat ī cerebro. i. ī capite: ſi frigidus fuerit īſenſibilitas ꝛ imobilitas aſſumit hominē: cū autē calidus cōtinua mobilitas magꝫ ſil' cū mētis nocumento ꝛc. itaqꝫ dolor a cā frīda ꝓpter eē remiſſionē nō ſic iq̄etat hoīeꝫ: ꝛ a cā calida magis ſicut ꝛ ipā caliditas vehemētiꝰ alterat: ꝛ citiꝰ q̄ frīditas: ꝛ velocitas alterationis ſiue ſubita alteratio ē de p̄ncipibꝰ cāis doloꝝ.

Secūdū ſignum.

¶ Scōm ſignū ſumit ex pte q̄litatis tāgibilis: nā ſaltē vt plurimū ꝛ ab īfirmo ꝛ a medico ꝑcipit caliditas ſi humor fuerit calidus: ꝛ frīditas ſi humor fuerit frīdus. hoc tñ ſignū ex pte medici eſt ſatꝫ dubiū vt paulopoſt declarabit.

Tertiuꝫ ſignum.

¶ Aliud ſignū ſumitur ex parte coloris egrotātis. nā ſi color attineat ad ruborē vel citrinitatē videt declarari ſupra mām calidā. ꝙ ſi ad albedinē vl' pallíditatē ſupra materiam frigidam: iſtꝺ tamen ſignū licet accipiatur a communiter ſcribentibus ꝓ vero vniuerſaliter: nō tñ eſt vniuerſaliter verū: ꝛ ſic apparet ipſoruꝫ ſatis inſufficientia in hoc. nā Gal. 2°. regni. ponēs ſigna ipſius cerebri cū vult declarare cōplexionē eius ꝑ colorē faciei vl' oculoꝝ dixit: ſi nō cōtra operetur aliūde: ex quo pꝫ qꝺ ſtante cōplexione frigida etiā p̄ter naturā ledēte in cerebro dolorē cauſante ꝛ epē ꝛ corde calidis ꝛ ſanguificis apparebit cutꝫ faciei rubea: ꝛ ſi cā ſit frigida in cerebro: ꝛ ponit ꝓ hoc vnū pulchrū exēplū. d. Aui. 2ª. primi. doctrīa. 3ª. ca°. 3°. in. 4°. genere ſignorum. ſ. qꝺ in vna egritudine eſt diuerſitas colorum in duobus membris vt ꝙ lingua erit alba ꝛ facies citrina: queādmodū ī icteritia: etiam idem Aui. in ſermone vniuerſali de ſignis oſtēdentibus ſpecies ſode. nā videtur innuere quod aliquādo tantū eſt verū. quaſi non ſemper immo aliq̄ñ fallit vt ſupra dixi circa textum: ꝛ vt

ipse adducit in quibusdā casibus: vt pꝫ de serie litere. dicit eñ sic. aliqñ eñ significatur oīs humor p colorē faciei ⁊ oculoꝝ. ⁊ addit ⁊ fortasse fit diuersitas in paucitate. i. fit diuersitas in recte significando. s. p colorē ⁊c. in paucitate. i. in paucis casibus tñ: ⁊ declarās casus dixit. cā aūt in hoc aut est expulsio humoris inflammati ad oculū: supple vel ad faciē. q͛. s. a virtute: stāte tñ causa dolorosa frigida. nā ꝓpter ꝯpassionē partium exterioꝝ nā transmittit spūm ⁊ sanguinē ad exteriora vbi materiā fridā nō sic aptā expulsioni nō trāsmittit. ⁊ tūc apparebit color diuersus a cā. vt pꝫ. addit aut ꝯstrictio in ipso. s. ocl'o vel facie. s. de hūore calido. s. sanguine vel colera ex multo tp̄e p̄cedenti ibi ꝯstrictis: vñ ⁊ si adueniat dolor a cā frigida ꝓpter illos hūores esse ibi cōstrictos apparebit: tñ facies colorata ad rubeum vel citrinū. Addit tertiū casum. aut attractio materierū cal'aꝝ absq̄ materieb' fridis dolorē faciētib' vsq̄ ad partē oculoꝝ ⁊ faciei ꝓpter dolorē. ⁊ addit bonū tex. dolor cū ingredit͛ membrū attrahit ad ip̄m ⁊ ad mēbrū ei vicinū: et plurimū qd̄ attrahit͛ est sanguis ⁊c. Et hanc dubitationē remouet etiā Gal. in p̄° afforis. in cōmento afforismi. In ꝑturbationibus vētris ⁊ vomitibus. cū dixit allegās Hypo. color inquit corporis humorū dominantiā ostēdit si nō in ꝓfunditate corꝑis accubuerint: ⁊ idē voluit ipse Auic. 22. tertij in ca°. singul'i de signis doloꝝ iūcturaꝝ. vbi dixit ꝙ ꝓpter ꝓfunditatē materie istud signū fit fallax: ⁊ ibi ponit vnū difficilē textū q̄ fecit me multū musare qñ scribebā suꝑ eadem. 22. tertij ⁊ tibi vtiliter seruiet ad istā māin si videbis expōnem meā suꝑ illo ca°. difficili: sꝫ multū vtili. Et ex sil'ibus causis pōt falsificari signū de tactu. lꝫ nō sic facil'r sicut ex colore: vt pꝫ intelligēti. ⸿ Signū igitur sumptū a colore est inefficax: sed si ꝯiungat͛ cū alijs signis de tactu de acuitate doloris vel debilitate: de regimine precedēti: de etate nāli cōplexione: ⁊ regiōe ⁊ reliq̄s vidēdis. 2. p̄mi. doctrina. 3. ca°. 3°. de signis cōplexionū: fiet tunc euidēs significatio. ⸿ Sꝫ vtrum sit humor sanguine' vel colericus declaratur per accñtia posita in textu cū quibusdam annexis. Nā in sanguineo est color ad rubeū obscurū declinās: ⁊ maior grauitas ⁊ extēsio ꝙ̄ in colerico. In colerico vt multū cū rubore ad citrinitatē fit tēdentia. dolor est acutior sepe corrosiuus cū vehemēti adustione ⁊ pūctione. somnus longior. ⁊ ꝓfundior. in sanguineo ⁊ in colerico vigilia dñatur nisi p cōitatē toti' fieret euaporatio. In sanguineo pulsus magn'. In colerico nō sic: sꝫ magis velox: ⁊ in sanguineo maior abominatio ⁊ p̄uatio sitis: vbi in colerico stabit vehementia sitis: macies etiā cōcomitat͛ plerūq̄ colericū: ⁊ ꝓfunditas oculoꝝ vbi in sanguineo fit eminentia oculoꝝ ꝓpter plurimā materiam effundi versus radices oculoꝝ. vñ elōgant͛ exterius ex suꝑfluitatibus etiā vrinaꝝ. s. ⁊ aliaꝝ sanguini vel colere proportionataꝝ: satis declarat͛ etiā ex somnijs: ⁊ in multis locis autoꝝ: etiā ex alijs signis: vt antecessiōe regiminis ⁊ naturali habitudine ⁊c. fiet satis apparēs distinctio īter has materias calidas. ⸿ Qd̄ si materie fuerint frigide erit priuatio vel notabilis diminutio signorū que dicta sunt: ⁊ lꝫ in grauitate cōicēt: tñ nō est tanta intēsio doloris vt in cā cal'a: etiam

Quartū signuz sumptum a colore.

differunt in inuasione si sit interpolatus vel excrescentijs si cōtinuus: qm̄ veniēte aurora mouetur sanguis. postea ꝟsus meridiē colera: ⁊ sic postea in sero fl'a ⁊c. ⸿ Qd̄ si fuerit mā flegmatica maior ꝑcipit͛ grauitas ⁊ obtusio in oꝑōibus maxime sensuū interioꝝ: ⁊ maior somni ꝓfunditas: neq̄ quasi percipit͛ dolor nisi grauatiuus: ⁊ longior ⁊ ꝓfundior erit somnus: ⁊ suꝑfluitates ad emūctoria maxime ad oculos ⁊ nares multiplicabunt͛: ⁊ per palatū excreant͛: ⁊ pulsus non erit magnus. dispōes etiā vrinarū ad hoc satis indicabunt. Nā nō erūt colorate ad rubeū vel citrinū: sed albe cū sedimine satis grosso. ⸿ Ubi si fuerit materia melācolica etiā stabit notabilis pōderositas: sed minor obtusio in oꝑationibus aīalibus minor somni ꝓfunditas: īmo aliquotiens vigilia. Nā siccitas f'm oēm modū euigilare facit. vt dicebat Auic. Et si reliqua ꝯiungant͛ de naturali habitudine: de paruitate pulsus cū duricie: de sollicitudinib' cū timore vel tristitia: cū vrinis subtilib' ad claritatē tēdentibus vel fuscedinē in ꝓcessu magis: ⁊ somnijs terribilibus ⁊ reliq̄s colligēdis locis allegatis erit euidētia satis manifesta. ⸿ Qd̄ si mā fuerit ventosa tūc erit dolor sine grauitate ⁊ fiet extēsiuus aliquotiēs: ⁊ aliquotiēs pulsatiu': maxime si f'm artarias sit materia peccās. Et vbi fuerit dolor mutabilis de loco ad locū sine defluxu superfluitatum materialiū: tunc certior erit significatio ⁊ cōpleta. vt dicebat Auic. 2ª. primi de signis ventositatē significātibus: ⁊ aliqñ cōicatur sonitus ⁊ tinnitus. ⸿ Qd̄ si fuerit a vaporibus: qm̄ ipsi aliquotiēs generant͛ in capite et faciunt dolorē p essentiā. Aliqñ tñ ⁊ frequenter faciūt dolorē p cōitatē inferioꝝ: īmo dolor capitis p cōitatē maxime pēdet ex eis. p̄ª tertij de significatione mēbroꝝ: cōicatione quoꝝ patit͛ cerebrum: lꝫ etiā ex alijs p cōitatē pēdere possit vt supra visum est: cū agebat͛ de cōitate absoluta ⁊ nō absoluta. Ideo hic cōueniēs est p̄mo ponere signa distinctiua gñalia inter dolorē p cōitatē ⁊ per essentiā. Et sic apparebit si pēdeat ex vaporibus in capite gñatis vel inferiorib'. Deinde sp̄āliter si erūt p cōitatē ponēda erūt signa sp̄ālia si p cōitatē a toto vel a ꝑticularib' mēbris nobilibus vel ab extremis. ⁊ vtrū fiat cōicatio mediātibus venis vl' artarijs manifestis vl' neruis vl' occultis. ⸿ Declarat͛ igit͛ dolor p cōitatē a dolore p ꝓprietatē vt supra dictū est in causis. ex hoc vt dicebat Auic. p̄a tertij in sermone vl'i. de signis ostēdētib' spēs sode: qm̄ fact' p cōitatem contingit ⁊ destruitur: ⁊ fit fortis ⁊ debilitatur f'm quod accidit membro cōmuni: vel supple toti vel aliquibus membris. s. cōmunicantibus ex dolore: vel vniuersaliter ex mala dispōe vt ex dolore: ⁊ sic declarat omnē operationē corruptam. ⁊. i. vel destructione. i. ablatione debite operationis aut fortitudine aut debilitate. ⁊ sic declarat lesionem operationis aucte vel diminute. vnde si ex lesione operationis alicuius mēbri: vel membrorum totius variata in augmento. s. vel diminutione vel corruptione variatur dolor alterius mēbri cui cōicatur. verbi gratia cerebri. tunc est signū efficax talem esse dolorē p cōmunitatem: ⁊ maxime si non ꝯtingente nocumento in alio vel alijs membris ipsum cerebrum in proprijs non ledatur operationibus.

De signis mãe flegmatice.

De signis mãe melācolice.

De signis materie ventose.

Signa distinctiua īter dolorē capitis p cōitatē ex ꝓprietatē

¶ Et ex aduerso tunc est dolor ꝑ ꝓprietatē ⁊ nō per cōitatem vt ipse dicebat qn̄ erit in reliquis operationibus cerebri nocumentū: sicut tenebrositas oculorū ⁊ grauis somnus ⁊ grauitas .s. totius capitis perseuerans cū bonitate dispositionum alioꝝ mēbroꝝ: ⁊ eadē sn̄ia colligitur 2ª primi. doctrina. 3ª. caº. 2º. de signis distinguētibus inter egritudines proprias ⁊ associatas: et ponebat ipse modū ꝙ opꝫ cōsiderare que dispō prius accidit: ⁊ tūc autūmabimus ꝙ ipsa sit ꝑncipalis ⁊ altera sit ei associata: etiā ꝑ aliū modū ꝯsiderando que sit illa q̄ remanet: postꝙ̄ altera finitur: ⁊ autūmabimus ꝙ ip̄a sit principalis ⁊ altera sit ei associata: lꝫ vt ibidē Auic. ponit errorem aliqn̄ ꝯtingere in taliter significādo: qm̄ fortasse egritudo ꝑncipalis nō erit ꝑcepta sensu neqꝫ dolorosa in principio sui: sed postea sentietur ipsi⁹ impedimentū postꝙ̄ associata egritudo apparuerit: vt exēpli gratia. si cerebrū cuꝫ debili eius nocumēto cōicet materiā stomaco per defluxū materie stāte stomaco sano ⁊ cerebro parū leso: sed per ꝯtinuā influētiā ad stōm debilitet̄ stomacus: ita vt sensibil'r ledat̄: ⁊ ꝯn̄r per indigestionē multiplicata mā̄ in stomaco fiat eleuatio vapoꝝ ad ip̄m cerebrū vel trāsmissio hūoralis materie: ⁊ ꝯn̄r dolor in capite cōicetur: tunc ſm intentionē malicie ipsi⁹ stomaci et indigestionē illius multiplicabit̄ dolor ī capite: ⁊ ad eius remissionē remittet̄ ipso dolore dependenter se habēte a stomaco: ⁊ tn̄ in casu stomacus nō est primū mēbrū lesum nocumentum cōicans cerebro. vt ꝑꝫ immo ecōtra. ⁊ illū casum expressit Auic. ꝑª. iij. de significatiōe mēbri. cuius cōitate cerebrū patit̄ in fi. oportebit igitur in hoc. vt bene voluit Auic. vt fiat bona cōsideratio in accidētibus illoꝝ membrorū ⁊c. et istud nō dignoscit̄ nisi sapientia medici cum operationum impedimētū cōsiderat̄. ⁊ sic patebit si dolor pēdens ex vaporibus fiat ex vaporibus in capite gn̄atis vel ab aliȷ̈s cōicatis: vt cū nō est aliqualis tēsio in cerebro saltē notabilis et in aliȷ̈s particularibus mēbris vel in toto sic vel ecōtra. ¶ Et licet ꝑ vapores vt dictū est maxime cōicetur lesio in mēbro cui cōicat̄: tn̄ aliquotiens per simplicē alterationē: ⁊ aliqn̄ etiā per transmissionē materie fit vt supra dictū est immo dicebat Auic. ꝑª. iij. de speciebus sode facte per cōitatē in fine capl'i. ¶ Et plurimū q̄dē fit soda cōitatis apud permutationē materiei apatum mēbroꝝ interioꝝ cōicantiū cū monet̄ ad suꝑiora. Et ista notitia habebit̄ ex inspectione nocumentoꝝ mēbroꝝ apostemosoꝝ: ⁊ cū delitescētia vel minoratione nocumētoꝝ ipsoꝝ mēbroꝝ facta ꝑmutatiōe partis mā̄e ad suꝑiora. ¶ Et vbi nullū particulare mēbrū spāliter reperiatur lesum: ⁊ caput per naturā sit incolume in suis operationibus nō accidēte ab extrinseco aliqua cā̄ capitis lesiua in toto fuerit nocumētum repletionale: qd̄ percipiet̄ ex grauitate motus totius: vel si fuerit febris q̄ est passio toti cōis: ⁊ ꝯn̄r ad has dispositiōes vel sil'es sequatur dolor capitis q̄ intendat̄ ⁊ minuat̄ ſm intētionem ⁊ remissionē nocumentoꝝ in toto alio a capite: tunc manifeste declarat̄ dolorem capitis esse per cōitatē a toto ⁊ nō a particularibus membris. aliqn̄ tn̄ fit a particularibus mēbris spāliter. Et qm̄ īter maximas cōitates: vt dictū est: maxima est: que est cerebri ad stōm. Et tunc in prinº capl'i de significatione mēbri. cui⁹ cōitate cerebrū patit̄ dicebat Auic. ꝙ significatio maxime sumēda est ex cōsideratione dispōnis desiderȷ̈ appetitus cū ꝑmutatur: ⁊ ex dispositione digestionis: ⁊ eructuationis: ⁊ rugitus: ⁊ singultus: ⁊ nausee: ⁊ tremoris stomacalis: ⁊ supple ⁊ aliaꝝ dispōnum stomaci. Nam in qualitate horum est considerandum quomodo accidunt: ⁊ quomō ad ea sequit̄ passio in cerebro. Cū em̄ hmōi accidentia accidunt in stomaco: et postea cerebrū infirmat̄ vel delet signū est ꝙ cerebrū stomaco cōpatit̄. ¶ Significat̄ etiā dixit Auic. eodē caº. ex repletiōe vel vacuitate stomaci a cibo. nā cōitas cerebri cū stomaco qn̄ stōacus est repletus aut hꝫ inflāmationē: apparet in dispōne repletionis stomaci plus: sed cōitas cerebri cū stomaco ꝓpter caliditatē ⁊ coleram rub. ⁊ dolores q̇ fiūt inde ex imp̄ssione horū magis apparet in dispōne vacuitatis: vt exp̄sse declarabitur infra in caº. de dolore stomaci. ¶ Et tn̄ ibi ponent̄ alique cōtingētie propter quas aliquotiēs tp̄e vacuitatis plus nocebūt humores frigidi ꝙ̄ tp̄e repletionis: qꝛ hūores frigidi qn̄qꝫ tp̄e vacuitatis plus nocēt: ⁊ hoc ꝓpter aliquam vētositatē vel vaporē eleuatū ab eis tp̄e inanitionis. qꝛ forte quiesceret in toto vl' in p̄te sumpto cibo ꝓpter caliditatē stomaci nō posse tunc ex dicta materia vaporē vel vētositatē generare. ¶ Posset etiā cōtingere ex natura cibi si cibus sumptus corrigeret frigiditatē hūoris ledētis digestionē. ¶ Et sil'r per accidēs posset cōtingere ꝙ colera ⁊ hūores calidi plus lederēt tp̄e repletionis: vt qn̄ sumpto cibo: ⁊ ipso ad fūdū stomaci descēdente ipsi hūores sursum ascēderent ad os stomaci: ⁊ sic magis nocerēt vt erit sententia Auic. in loco de dolore stōaci. ¶ Alia cōitas est ex epate: ⁊ tunc ꝯsideret̄ in lesionib⁹ operationū epatis: sicut supradictū est de lesionibus operationū stomaci: ⁊ maxime declarat̄: dicebat Aui. eodē caº: qm̄ dolor ꝑ cōitatē ab eo maxime est partis dextre: sicut cum fit cōitas a splene fit declinatio doloris ad partē sinistrā. Et qn̄qꝫ fit ex matrice: ⁊ talis etiā cognoscit̄: qꝛ accidit nocumentū capiti ex nocumētis matricis: qꝛ maxime post partū vel aborsum vel retētionem mēstrui. ⁊ maxime stat dolor in summitate sincipitis circa cōmissurā coronalē: lꝫ etiā per cōitatē mediātibus māmillis cōicet̄ dolor anteriori partis capitis vt frōti ⁊ oculis. ¶ Et si fuerit a renib⁹ fit dolor post nocumēta renū ad p̄tē posteriorē capitis pri⁹. ¶ Et si fuerit ab extremis mēbris maxīe ꝑ vapores: sentit̄ q̄daꝫ iectigatio vel motus vel alias calefactio in dictis mēbris: ⁊ postea succedit dolor capitis: et hmōi vapores q̄ ascedunt. aliqn̄ ascēdūt ꝑ partem anteriorē: ⁊ tunc ꝑcipit̄ quedā extētio ⁊ tēsio toracis ad superiora. Et si transeāt dicti vapores per artarias profundas ⁊ immanifestas sentitur ad profundū quedā tēsio vt chorda tēsa cū pulsatione. ⁊ si ꝑ venas nō pulsatiles percipitur tensio sine pulsatione: ⁊ si per partē posteriorem fiat ascensio vapoꝝ tendunt̄ vt chorda vene ⁊ artarie posite posterius: ⁊ sentitur illic pulsatio ⁊ sentitur principium doloris esse posterius. ⁊ cum fit ascensus per neruos: vt plurimū sentitur tēsio in in profundo. qꝛ nerui per

naturā cōiter sunt in ꝓfundo situati: ⁊ fit q̄dā iectigatio dolorosa: ⁊ si nō fiat pulsatio: ⁊ si fiat mediantibꝰ venis vel artarijs manifestis vt venis guidez vel alijs circa faciē vel collū apparētibus manifestat̄ ad sensum ex tēsione ⁊ pulsatione illaꝝ venaꝝ. ¶ Sed si illi vapores dolorē causantes nō aliunde capiti cōicent̄: sed solum in capite gn̄ati ⁊ in eo reclusi: ꝓpter aliquā cāz extrinsecā vt ꝓpter frigus opilās significat̄ ꝑ nīū sup ipsos vapores. dicit Aui. in sermōe vniuersali cū multiplicatur vapor fit pulsatio fortior capitis: ⁊ imaginatur imaginationes corruptas. s. ꝓpter multiplicē ⁊ diuersam immutationē ⁊ apprehensionem doloris ex inordinato motu ꝯtingentē ⁊ associat̄ ei scotomia ⁊ vertigo: vt videbitur infra. ca°. ꝓprio. ⁊ si vapores ꝓpter aliquā intrinsecā opilationē in certo situ clauderent̄: tunc causarēt dolorē ꝑcussiuū siue marteliuū ex vehemēti ipsoꝝ conatu ad motuz ad exitū: ⁊ maxime si fuerint clausi inter panniculos sensitiuos ⁊ artariosos. ¶ Et si doloꝛʒ cā fuerint vermes declarat̄ ex corrosiuo dolore: et ex ꝑceptione motus ⁊ incessus eoꝝ cū cremēto doloris in motu eoꝝ ⁊ diminutiōe in q̄ete: ⁊ cū odore ab astātibꝰ ꝑcepto de his vermibꝰ cuz vt dictū sit supra eoꝝ gn̄atio. vt voluit. A. maxime fit supra radices oculoꝝ ⁊ instrumentoꝝ olfatꝰ ⁊ sic habet̄ sufficiens doctrina de signis causaꝝ ipsoꝝ doloꝝ capitis in spāli: ⁊ de signis partiū lesaꝝ principal'r: ⁊ de signis egritudinū ꝑ cōitatem: ⁊ a toto ⁊ a q̄busdā ꝑticularibus mēbris q̄bus stat maior cōitas ⁊ ab extremis: ⁊ signis viaꝝ vel membroꝝ per q̄ cōicatur talis lesio vt habitum est: ⁊ postremo de dictis vaporibus ⁊ vermibus essentialiter ledentibus.

Cura. Presuppositis q̄busdā ꝓhemialibus ⁊ causis ⁊ signis vt dixi ante: venio ad ad curam doloris capitis. ¶ Et primo p̄mitto fundamēta a Gal'. tradita. 3°. teg. illo ca°. Curatio q̄dē vnū hʒ modū cōem ⁊c. vbi colligit̄ qꝺ q̄dlibet soluendū est ꝑ suū ꝯtrariū s̄m virtutez nō s̄m apparentiā tm̄: qm̄ tale nō est vere ꝯtrium. Et ꝙ cā cōtraria tm̄ labat̄ a cā media ꝑ quātuz corpus est lapsum ad cōtrariū. Vn̄ exponit Galie. Si corpus fiat lapsum in septē numeris in siccitate ⁊c. ⁊ in totidē ꝑ cām humidā remoueatur. ¶ Scd̄o ꝯsiderandū ex quarta primi. cap°. 3°. de causis sedatiuis doloris: ꝙ q̄ cā eius est: aut mala cōpl'o aut solutio ꝯtinuitatis. Itē dicit ꝙ oīs cā. i. oē remissiuū doloris remouet dolorem ꝓpter alterā duaꝝ causaꝝ. s. ꝓpter exhibitionē ꝯtrarij: ⁊ sic cām remouendo: aut remittendo cōplexionē: aut resoluēdo materiā: aut ꝑ stupefacientia. ⁊ vt dicit tex. stupefacere membrū destruit sensum mēbri ⁊ et hoc dolorem remouet: ⁊ sic non vere dolor remouet̄ ⁊ hoc duobus modis fit: aut ꝑ extremā infrigidationē: vt si cōgelet̄ sanguis aut spūs: aut ꝓpter venenositatē eius q̄ currit ad mēbrū q̄ cōtrariat̄ cōpl'oni membri. Qꝺ nota ꝓpter Jacobū qui dicit ꝙ stupefactio doloris fit aliq̄n a cā calida sicut dicunt de piretro ⁊ tarcon. Qꝺ dictū nō est tenendū vt alibi declaraui ex mentibus auctoꝝ: sed id est potius per aliquā proprietatē venenosaz non ꝑ qualitatē sensibilem: sicut aliq̄ pisces stupefaciunt manus piscatoris mediante rhete ꝑ ꝓprietatē aliquā non ꝑ manifestā qualitatem

Not. istud dictum.

sensibilē eis cōicatā. vt Albertus in. 2°. de aīa. in ca° de tactu. ⁊ silr̄ Auerroys. ¶ Ponit etiam Auerroys. 5°. Colliget p̄ter has duas causas dictas aliā cām: ⁊ est modus qui habet̄ ꝑ occursum medicinaꝝ que dicunt̄ medicine anodine q̄ sunt calide in primo ⁊ humide in primo: qm̄ ꝑ dolorē mēbrū infrigidatur ꝑ priuationē spirituū ⁊ ꝑ dictas medicinas imprimit̄ in mēbro q̄dā delitiosa sensatio q̄ est contraria dolori in mēbro. Et hoc mō vtūtur cōiter medici in sedatione doloris approximādo anodina q̄ sunt calida ⁊ nō curando prius ꝑ cōtraria. Et hic modus magis respicit dolorē q̄ cām eius: quē modū spālius declarat Auer. eodez. 5°. colliget de medicinis mitigatiuis doloꝝ. Et dicit ꝙ iste est verax modus mitigationis: ꝓpterea q̄ p̄stat sine medio illud qꝺ resistit cause doloris. Nā facta resolutione calidi naturalis ꝓpter doloreʒ iste medicine: eo qꝺ augmentant calorē naturalem q̄ est instr̄m nature: tunc dn̄at̄ natura sup malā cōpl'onē siue sit calida siue frigida q̄ facit dolorē ⁊ ip̄m remouet. Et dixit ꝙ q̄uis iste medicine sint in hoc gradu tēperate sil'es calori naturali aut paꝝ calidiores: necesse est vt sint subtilis substātie penetrātes ⁊ velociter ꝑmutabiles ad calorē naturalē ⁊c. Et addit ꝙ res magis cōueniētes in hoc sunt pinguedines ⁊ olea ⁊ ex pinguedinibꝰ: sicut pinguedo galline ⁊ anatis ⁊ anseris piguedo melior est s̄m Gal'. ⁊ de oleis oleū vitelli ouoꝝ ⁊ oleum dulce oliue ⁊c.

¶ His p̄missis ponamus curā doloris in gn̄ali. Et primo est ordinandū regimē intelligēdo ꝑ regimē non tm̄ debitā oblationē offerendoꝝ sed ēt oblationē auferendoꝝ. ¶ In electiōe igitur aeris sit hec regula. Locetur infirmꝰ in aere puro sano in camera aeris laudabilis ex ꝑte modi substātie ⁊ qualitatis tēperate ⁊ depurati a vaporibus siue mali odoris: siue boni fuerint. Vn̄ aromatū odor inducit dolorē capitis cōuertēdo ad ip̄m materias vt est sn̄ia asso. q̄nte particule. muliebria educit ex aromatibꝰ calefactio ⁊c. vbi dicit Gal'. in cōmento. Experimentum aūt testatur ꝙ ex oībus aromatibus dolor capitis gn̄atur: ⁊ sic vitandus est odor maxime in prin° doloris ⁊ in materiali: qm̄ in declinatiōe ⁊ in materiali laudātur odorabilia appropriata non stāte in toto repletione: vt supra dictū est circa tex. est sn̄ia Mesue. ¶ Itē sit aer liber ⁊ amplus: qꝺ dico propter astantes qui implent cameram vaporibus. ¶ Item absint clamores stridores ⁊ alij soni: ⁊ qꝺ non fiat motꝰ aliquis in aere infirmi si possibile est. ¶ Itē nō sit luminosus aer: q̄ lumen commouet humores sed declinet ad tenebrositatem. ¶ De motu dicatur ꝙ omnis motus nocet dolenti caput: siue motus corporeus sit siue animalis: q̄ corporeus commouet materias ⁊ facit eas effumare ad caput. ¶ Item ex motu animali fit commotio in spiritibus capitis ⁊ consequenter in vaporibus ⁊ sic auget dolorem. Unde dicebat. A. de soda temporali in principio. Nihil est adeo conueniens sode temporali sicut tranquilitas ⁊ dimissio totius qꝺ cōmouet sicut coitus ⁊ cogitationes ⁊ reliquoꝝ. Unde ex hoc vituperabant aliqui fricationes pedum maxime in causa calida. Unde dicendū est vt q̄dam dicunt ꝙ in prin° augmento ⁊ statu semꝑ nocet motꝰ. In

De electione aeris.

De motu.

ꝓcessu vero.s.declinatione aliqualis mot⁹ maxime ꝓgressiuus iuuat: qꝛ facit descēdere mās a capite: mō fit motus suauis nō subitus nec repētinus ꝛ maxime in dolore mālī: qꝛ idez facit ad resolutionē mãe q̄ remā sitꝛ ita laudo. Non tñ est negandū q̄n leues ꝛ suaues fricatiões ad pedes ꝛ crura ēt a p̄n° ꝯueniāt ꝛ diuertēdo ꝛsonū ꝓuocādo: qm̄ dicebat. A. eodē ca°. Ex rebus ꝟo fortibus in attractiōe mãe sode ad inferiora in vigilāte ex soda est fricatio pedum. Addit multotiēs em̄ dormit sup ip̄am patiēs sodaȝ: ꝛ q̄nqꜫ sit ei⁹ assiduatio in pedib⁹ donec resoluat soda: ꝛ illū textū accepit a Rasi p̄° ꝯtinētis. cū dixit ꝙ p solā fricationē pedū p noctē vnam et diē curauit dolorē capitis ꝛc. ex hoc iuuuit fricationē quasi debere eē ꝯtinuā sed suauē ꝛ gratā: ꝛ nō sicut aliq̄ bestiales faciūt laboriosā: vn̄ ad leuē resolutionē ipse.d. Aui. laudauit aquā calidā effundi sup extremitates ēt ad ꝯuertendū deorsum dixit sic. Ego aūt dico ꝙ q̄nꜫ effundimus aquā calidā sup extremitates patiētis sodaȝ ꝛ assiduam⁹ id cū sentit supple infirmus ꝙ ex capite soda ad eius extrema descēdit cū q̄ descēsiōe resoluit ꝛc. nō est tñ in ꝓcessu sode negāda lenis capitis fricatio ꝛ pectinatio maxie in mālī ad trāspirationē vapoꝝ ꝛ ab antiquis p̄bis ad pectinādū eligit pectē factū ex cornu dextro arietis. ¶ De somno ꝛ vigilia breuit dicat cū eodē.d. Aui. in regimine vl'i sode ꝙ ex rebus iuuātib⁹ in remotiōe sode est multitudo somni: ꝛ hoc est veꝝ habita intētiōe ad dolorē tm̄: ꝛ nō ad cām ei⁹ qm̄ aliquotiēs ꝓpter cām paucitas somni est magis ꝯueniēs vt in soda a multitudine vapoꝝ vel in soda a multa mā fria vbi nō ꝯuenit multus somn⁹ nisi ad digestionē mãe sed ad resolutionē sensibilē nō ꝯuenit ꝛ remissionē ipsius doloris ꝓ quāto a mā dependet: ꝛ hoc exp̄sse dicit Aui. lȝ. tertij in cura nauseatiue satietatis. dixit sic. Et somn⁹ q̄dē nocet vbi egēt supfluitates expulsiōe: ꝛ vigilie nocēt vbi indiget mā digestione: ꝛ ita dico in multis alijs casibus: vt in dolore a mala cōplone frigida i materiali. Sūpta tñ indicatione a dolore tm̄ lōgitudo somni iuuat in remissiōe sode: qm̄ p somnū q̄etant virtutes aīales ab opationib⁹ eoꝝ: et si naturales magis vigeāt ꝛ cōiter circa caput in quo ꝟtutes aīales laborāt magis q̄etant mot⁹ sp̄ūum aīaliū deseruiētiū ad opationes aīales ad quoꝝ motionē spirituū mouent ēt vapores ꝛ h̄ūores in ipso capite: ꝛ ꝯsequenter ipsis quietatis: quietant ꝛ dicti humores ꝛ vapores: ꝛ cōsequēter minuitur dolor etiā ad organa sensuū ꝛ mēbra sensitiua modica mēsura sp̄ūum demādat: vn̄ reddunt minus sentiētia cām dolorosā ꝛ sic dolor minuit: ideo dici pōt: vt etiā dicebat Nicolus florentin⁹ ꝙ in oī dispōne doloris longitudo somni iuuat ad istū intellectū.s. ꝙ in dispositione nō ꝯiuncta dolori de se minus iuuaret somnus q̄ꝙ cū ꝯiungit cū dolore: ꝛ hoc est verū vt ptȝ ex dictis. Nimia igitur vigilia ex opposito p hoc qd̄ adducit ad motū spirituū ꝛ vapoꝝ in cerebro multu nocet: lȝ aliq̄n habita intentione ad cām doloris iuuet vt ꝯsiderāti paulo ante dictā ptȝ. Utrū aūt sit dormiendū capite eleuato vel non eleuato: breuiter dicatur ꝙ stante plenitudine in toto vbi dubiū sit de multa euaporatione ad caput: non dȝ caput eē multum eleuatum ne ꝓpter directionē fiat maior euaporatio: sed vbi esset caput repletū ꝛ timeretur de deflexu ex capite deorsum: lȝ caput debeat esse eleuatum non tñ rectum: sed sup aliquā partiū inclinatum. ¶ Circa passiões aīales dicatur ꝙ ex quo oīs motus in spiritibus ꝛ cerebro est nociuus vt dictū est supra: ꝛ in passionibus aīalibus necessario fiat motus sp̄ūuȝ ad intus vel extra. vt declaratur. 3°. teg. de mente Haly. cōmento. 34. sequitur ꝯn̄r ꝙ oīs passio aīalis est in casu nociua: ꝛ inde cauendū a tristitia ꝛ timore ꝛ sollicitudine ab ira ꝛ furore: lȝ indicatione sumpta aliquotiēs ad cām: vt in dolore a cā frigida forte ꝯueniret iracūdiā ꝓpter inflāmationē q̄ acq̄reretur in spiritibus: sicut ēt declarauit Haly. de quodā medico q̄ induxit quendā ducē militū ad iracundiā in. 3° teg. cōmento. 22. cuius hystoria est satis pulchra: nā dixit ꝙ cū dux ille esset infrigidatus p resolutionē ꝛ debilitatē ꝛ modicus calor q̄ remanserat: erat retractus ad interiora: ita ꝙ totum corpus erat infrigidatū: ꝛ dubitabat de morte eius: dicit medicus rei ꝙ curaret eū si astantes ei obedirent: ꝛ p̄cepit rex vt sibi obedirēt in oībus: ꝛ ipse iussit ꝙ amouerent ab eo arma circūligata: ꝛ ꝯn̄r forti voce dixit ꝙ acciperēt euȝ serui ꝛ extraherent sibi dētes singulos: ꝛ cū euȝ accepissent motus ad iracundiā voluit accipere arma sua: ꝛ cū ea nō repiret etiā magis irat⁹ ꝛ ipsis ꝯ instātibus tandē fuit multū inflāmatus: ꝛ tandē curatus de infrigidatione: q̄ curare vera non esset fienda iudicio meo, infrigidato priuatiue ꝛ p resolutionē: sed in positiue infrigidatis vt in ꝯgelatis ex materia replēte frigida credo iuuaret: inducere tñ in soda gaudiū suaue credo ꝯueniret. ¶ De inanitione ꝛ repletione dicatur ꝙ oīs repletio est nociua: non tñ seq̄tur ꝙ vltimata inanitio iuuet: immo in cā calida siue cū materia siue sine materia, tolerantia famis nō est iuuans: repletio tñ oīs est nocens: saltē per hoc qm̄ in oī dolore capitis cōicatur dolor stomacho vel ad minus ei lesio aliqua cōicatur: ꝛ p ꝯn̄s stomachus nō bñ digerit ꝛ ꝯn̄r postea effumant materie ad caput: et sic augetur dolor. ¶ De eūone videbitur in particularib⁹ causis. qꝛ alia debetur sanguini: ꝛ alia alijs humorib⁹: regula tñ est vl'is ꝙ lenitio ventris vl'r confert: vel natura vel arte facta: qꝛ stāte mollicie vētris materie fluxe vel fluxure sua grauitate ponderantes possunt recipi deorsuȝ etiā quia materie iste retente in intestinis euaporant ad caput: ꝛ addūt i dolore: ideo illaruȝ eductio confert. vnde de hoc dicebat Aui. in cura sode calide: ꝛ oportet vt lenificatio nature vniuersaliter perseueret ꝛc. ¶ In cibo autem ꝛ potu sunt he conditiones attendende. Prima ꝙ cibus in principio mense sit lenitiuus. Et notanter dicitur in principio mense: quia in scda mēsa: oportet ea que sumuntur participare stipticitate vt fiat prohibitio vaporum ad caput. Secunda conditio sumitur a cibis medicinalibus: quia si causa fuerit calida oportet cibum medicinalē eē frigidū ꝛc. ita vt sit cib⁹ se opponens cause facienti dolorem. Tertia conditio sumitur ex parte nature cibi vt sit bene restauratiu⁹ boni nutrimēti. Quarta ꝯditio ꝙ sit fa facilis digestionis ꝛ non vaporosus quia diffi-

De somno ꝛ vigilia.

Qualr̄ sit dormiēdū capite eleuato vl' nō eleuato.

De passiōibus aīe.

Haly. commēto. 22. 3° ſtegni. No. hystoriam.

De inanitione.

De eūone.

De cibo et potu sunt he cōditiones.

Prima:

Secunda.

Tertia.

Quarta.

cilis digõnis vt legumina sunt vaporosa etiam vt sunt nuces ꝛ castanee. Uñ Gal. 2°. meimir cõdemnat glandes ꝛ castaneas: maxime ēt nuces sunt euaporatiue: sed castanee ꝑpter cruditatē earũ sunt ꝓhibite. Et Rasis de fructibus p̄mo cõtinentis vituperat dactilos vbi dixit. Et caueat supple patiēs a fructib⁹ palmaꝝ. qꝛ de eorum ꝓprietate est inducere sodã. Quinta cõditio ꝙ cibi sint modice quãtitatis: qꝛ cõicat dolor capitis stomaco nocumentũ: ꝛ ita addit in dolorem capitis ex effumatione cibi existentis in stomaco si nõ bene digeraẗ: q̄ ꝑpter suã multitudinem nõ bene digeri põt: sed in malos humores trãsit. Sit tñ tãte quãtitatis ꝙ ex eo sufficienter possit virtus cõseruari: ꝛ ne sequaẗ famis tolerantia q̄ in casu sepe nocet. ¶ De potatione vini oẽs cõcordant vt auferaẗ p̄sertim in prioribus tꝑibus: sed in declinatione cõpetit mixtũ: ꝛ parũ tñ ꝙ sit aromaticũ. Sed in assuetis multũ vino a quo nequaꝙ̃ volũt abstinere etiã a prin°. debemus exhibere: sed albũ aquosum ꝛ debile ꝛ eo magis cõcediẗ: qꝛ est ex rebus calori naturali maxime cõuenientib⁹ lꝫ etiã sit ex rebus magis nociuis capiti aiali ꝛ neruis et nuce ꝛ nõ exhibeaẗ nigrũ. qꝛ vt vult Gnil. de bria vinũ nigrũ lꝫ ceteris paribus plus nutriat ꝙ̃ albũ ꝑpter substantiã eius esse magis densam: tñ qꝛ diuti⁹ moraẗ in stõaco ꝑpter tardiorē eius digõnē ꝙ̃ albũ: ideo pluri tꝑe ad caput effumat. Igiẗ in casu est auferendũ vinũ nigrũ: et albũ magis est ꝯueniens nihilomen⁹ in fine mẽse si exhibeaẗ de aliquo stiptico: est meli⁹ exhibere nigrũ ꝙ̃ albũ p̄sertim in dolore capitis nõ ꝑ cõitatē a stõaco. ¶ Istõ regimē qȯ fuit cõe facile trahi põt ꝑticularizari ad diuersas cãs qm̃ in mala cõplõne calida: siue materiali siue immateriali dꝫ totũ regimē iclinari ad fridũ: ꝛ ex parte aeris q̄ si nõ habeaẗ naturalr̃ ꝓcureẗ artificialr̃ cũ aspersiõe rerũ frigidaꝝ nõ aromaticarũ ꝑ camerã de q̄bus dictũ est circa textum ordinãdo ēt regimē in dieta inclinãdo ad frigidũ cũ cibis de q̄bus dictũ est supra: nõ tm̃ cũ lactucis: ꝛ portulacis: ꝛ cũ pultib⁹ ordei q̄ singularissime ab oĩbus laudanẗ in oĩb⁹ acutis morbis ꝛ pēdentibus a cã calida. Preterea q̄ ponit Aui. p̄° quarti. in ca°. gñali de cibatione febricitantiũ. ꝛ Hyp. ꝛ Gal. in p̄° regiminis acutoꝝ in pluribus textibus ꝛ cõmētis: ꝛ mirabiles eius dotes posuit Azaranius in ꝑticula. 26. ca°. p̄mo post prohemiũ. ꝛ ibi ponit moduꝫ p̄parationis multũ singularē ꝛ artificialē de kist ordei queꝫ nõ curo adducere ꝑpter abbreuiare: sꝫ ēt in multis alijs cibaris. qꝛ tñ vt dicit Auic. in cura sode calide: nõ tm̃ opꝫ vt nutriaẗ eger cibis infridãtibus gñatiuis sanguis fridi: sed ēt trahētis ad siccitatem: ꝛ grossitiē aliquantulã: ꝛ stipticitatem ꝑpter maiorē cõpressionem ne ex dolore vapores sursum eleuenẗ. proinde laudauit Rasis lentes in textu. ꝛ ita vꝫ milium vel panicũ decoctum in brodio. hoc tñ totum intelligaẗ vt dicebat Auic. nisi timeaẗ siccitas nature. nã tũc opꝫ cum lenitiuis magis intendere. qꝛ ventris leuitio vt supra dictum est: est in omni soda necessaria: etiam in dolore a causa colerica cibaria magis ad humidum debent declinare ꝙ̃ sanguinea vt etiã fuit supra dictũ. i. minus ad siccum. ꝛ de his nõ curo particulare ꝑpter abbreuiare: ꝛ qm̃ fortassis de aliquibus in curis specialibus causarum doloꝝ fiet mentio. semꝑ quidē memoranda in toto regimine est illa sñia aurea. d. Gal. 3° tex. textu cõmen. 22. qꝛ diuersis causis nõ potest vnum regimen adaptari qñ siquidē indiget motione corpus gimnasiũ quidē. i. exercitiũ sanũ: quies vero egra: qñ vero requie: quies quidē sana. egrum vero gimnasium. similiter vero ꝛ in cibis ꝛ in alijs oĩbus. vt dixit. Scõm igitur necessitatem contrariarum causarum oportet vti cõtrarijs applicationibus.

Quinta ꝯditio.

Auferatur vinũ prioribus tꝑibus.

Premisso regimine doloris capitis in generali quantũ ad res non naturales: restat nunc ponere regimen quãtũ ad res medicinales magis in sp̄ali: siue dolor fuerit a malicia cõplexionis simplici siue cõposita siue cum materia siue sine materia. ꝛ si cum materia aut per cõitatem a stomaco aut alioꝝ membrorum cõicantium. ¶ Si igitur fuerit dolor capitis a malicia cõplõnis tm̃ pendens ꝛ nõ a materia quõ cognoscitur. qꝛ nõ sentitur grauitas in capite nec antea lesio in oꝑationib⁹: sꝫ sentiẗ caliditas vel frigiditas tantũ vt supra dictum est. ¶ Dico ꝙ intētio est curare cũ ꝯtrarijs: vt si fuerit mala cõplexio calida ex statione sub sole: curare debemus cũ frigidis ex parte oĩm rerũ non naturalium deducentiũ ad ꝯtrariũ dispõnis vt locare egrum in camera frigida vel loco alio frigido. ꝛ remoueri debēt vociferationes: ꝛ omnia alia caput inflãmare potētia: sed om̄e ei⁹ regimen sit infrigidatiuũ: semper tñ obseruando p̄ceptum Mesue de cura sode: ꝙ si cõpetentia in gradu alterationis eius qȯ remouendũ est: et si nõ esset intēsus dolor neqꝫ febris: in cibis possetvti pullis gallinaceis: qꝛ aliqualr̃ ad frigidũ declinant. vt dicit Rabi moyses presertim si alterentur cũ frigidis vt cũ agresta vel alia re frigida: ꝛ oẽs scribentes cõueniãt in cibatiõe acetosoꝝ lꝫ Aui. dicat cibos tales noccre oĩ sode: nisi in soda ꝑ cõitatē stõi. s. a mã colʼlica: sꝫ intelligendũ s̄m illos ꝙ cibi dñt paꝝ sapere de nã acetosoꝝ nõ nimiũ tñ p̄sertim si dolor est ꝑ cõitatē a stõaco ꝑpter colerã: cui vt plurimũ oĩs cibus acetosus ꝛ fridus iuuat. qꝛ p̄parat dicebat Aui. os stõaci ꝛ cõfortat ip̄m: ꝛ ꝓhibet effusionē materierũ ad ip̄ꝫ. ¶ Et si cã doloris fuerit mala immãlis cõplõ frida oꝫ vt remoueaẗ ꝑ calʼaꝛ ex ꝑte aeris ꝛ alioꝝ. vnde Rasis p̄° cõtinentis dicit ꝙ eger est ponendus sub sole donec mitigeẗ soda. Sed in hoc opꝫ bene aduertere. qꝛ Aui. dicit qȯ sol facit ad dolorē capitis. tum qꝛ calefacit: tuꝫ etiã qꝛ vapores a toto eleuat ad caput. ꝛ ibi ponebat bonũ textũ innuens: ꝙ etiã in tali dolore immateriali a sole vel alia cã aliquotiēs cõuenit flõmia vel alia euacuatio. Nã in ca°. de cura sode calide dixit. Et multotiēs quidē accidit ex sole soda non ex eo quod calefacit tantum: sed ex eo qȯ eleuat vapores: ꝛ mouet humores quietos cũ huiusmodi ita non est excusatio ab eñonibus: ꝛ qñqꝫ etiam in ea in qua vapores nõ eleuantur neqꝫ humores mouentur est necessitas eñonis cũ sentiẗ repletio: ꝛ hoc bene nota. Iõ dicendum Rasim voluisse dicere ꝙ nõ sub sole sit ponend⁹: sed in loco calido naturali vlʼ artificiali cũ sparsione aliquaꝝ rerũ calidaꝝ nõ multũ effumantium: vt ligni aloes: myrrha: storace: cinamomo: vel cum igne facto ex lignis appro-

De cura doloris capitis a mala ꝯplõne calida immateriali.

De cura sode a mala complõne frigida immateriali.

Nota.

De passiõibus aie.

Galy. com mēto. 22. 3° fregni. No. hystoriam.

De inanitione.

De eñone.

De cibo et potu sunt he cõditiones. Prima: Secunda. Tertia. Quarta.

priatis ⁊c. sed cū alijs vt pipere ⁊c. ⁊ sic alteran
do locū calidū ad frigidū poterimus hoc face-
re cū frigidis illa per locū spargēdo. ¶ De regi
mine aūt per cibos aliquid infra dicet cuꝫ erit
sermo de cura sode fride mālis. ⁊ sic in hoc loco
ero excusatꝰ ꝓpter abbreuiare. ¶ Si ꝟo dolor
sit pēdens a malicia cōplōnis cū materia: sic est
aut ex materia calā sanguinea vel colīca: aut fri
gida melīca vel flātica simplici vl' cōposita: aut
ex materia vaporali vel vētosa. Si igit dolor est
a mala cōplōne cū materia supposito debito re
gimine in dieta: qđ quasi silē dꝫ esse sicut ⁊ in cō
plōne in materiali corrñdenter in cā. Prīo notā
dus est cañ. Gal. 3°. teg. q̄ ēt supra ē adductꝰ: ꝙ
quotienscuqꝫ ꝯiungit cū dolore repletio totiꝰ
semꝑ debemus p̄° añ euacuare q̄ repcutiamus.
Et rō est. qꝛ si fiat repcussio p̄° corpꝰ non recipit
ꝓpter plenitudinē. 2°. qꝛ vt dicit Sera. p̄° bre-
uiarij. ca°. 6°. qm̄ materia est multa ⁊ ꝓhibemꝰ
eā ab effusione: redit ad mēbra p̄ncipalia ⁊ cor-
rumpit ea ⁊c. opꝫ igit p̄mo eūare eūone facta:
tñ nō ex mēbro vbi est dolor. qꝛ talis eūatio vel
fit ſm qđ dixit Gal. 3° teg. textu cōmē. 155. cū ici
sionibꝰ vl' cū calefactionibꝰ diasoresim facienti
bus. si p̄° mō fiat dolor: ⁊ ita addit in dolorē et
fit attractio noue materie. si 2° mō tales medi-
cine subtiliatiue ⁊ calefactiue exñtes plus at-
trahunt q̄ resoluūt. igit nō opꝫ ex mēbro dolē-
te a p̄n°. fieri eūonē: sed ex mēbro diuerso: ⁊ tūc
si apponant postea repcussiua: qꝛ tūc faciunt ꝙ
materia repellit: ⁊ ꝙ mēbrū cōfortat. Jō tūc fa
cta eūone iuuāt repcussiua. Facta priꝰ igit eūo-
ne a toto presertim corpe egro exñte plectorico
deinde fiat diuersio: deinde repcussio: ⁊ deinde
resolō faciēda est. Et hoc itelligat regulr': qm̄ ali
quotiens in certis casibꝰ opꝫ ꝙ ex mēbris ime-
diate fiat eūotio: vt si materia esset venenosa ⁊
in alijs: etiam vt forte infra videbit: ⁊ sic hr̄ cu
ra etiā q̄tū ad eūonē in gñe. ¶ Sed spālr' descē
dendo in dolore materiali. stāte igit dolore a cā
sanguinea in capite manifesta ꝑ signa superius
posita. Prīo oꝫ flōmare postea approximare fri-
gida repcussiua. deinde dieta est imponēda. Ul
timo aliq̄ alia remedia localia faciēda. Et hoc
ſm ordinē Rasis in tex. vt vidistis. Prīo dicit ꝙ
fiat flōmia cephalice. Sꝫ hic nota ꝙ aliq̄ñ non
cōpetit flōmia talis vene a p̄°. qꝛ cōicat illa ve
na capiti seu ei colligat imediate. vt Auic. 4ᵃ.
primi. de flōmia ⁊ alibi. Jō stāte i toto materia
apta fluere ad caput ꝓpter dolorē si de ip̄a fie-
ret flōmia mā ꝯuerteret in sursuꝫ plusq̄ eūaret
ideo est magis apta nocere q̄ iuuare. Proinde
stāte plenitudine non dꝫ fieri flōmia cephalie.
Propter hoc q̄dā moderni scribētes dixerunt ⁊
bene ꝙ opꝫ cōsiderare si cū repletiōe capitis cō
iungatur totius plenitudo sanguinea vel non.
Si p̄° mō opꝫ cōsiderare nūquid ille dolor pen
dens ab illa materia sit pēdens totꝰ a mā fluxa
vel fluente. Si 2° mō p̄mo ⁊ principalr' stat idi-
catio de diuertendo a capite: sed ēt stāte pleni-
tudine totiꝰ: stabit etiā intētio de eūando a to
to: ⁊ sic oportebit facere flōmiā nō tm̄ diuersiuā
sꝫ etiā eūatiuā. Et in hoc magis ꝯuenit flōmia
saphenarū: qꝛ fiet copiosa flōmia eūatiua ⁊ di-
uersio notabilis a capite. Nā talis est diuersiua
⁊ eūatiua simul. Sed si esset vltima plectoria:
prius oꝫ icipere a vena cōi vel basilica: ⁊ postea
ad saphenas venire fluēte mā sꝫ stāte mediocri
plectoria sufficit saphenarū flōmia a p̄n°. Post
igitur hāc flōmiā pur stāte plectoria oportebit
deinde facere flōmiā de vena media ⁊ nō de ce
phalica. qꝛ ista flōmia cephalice traheret mās
supra versus caput: sicut ēt ex capite eūaret: sed
stāte adhuc vlterius dolore ⁊ rubedine in facie
oportebit ēt eūare de vena cephalica. ¶ Sꝫ no
ta ꝓpter errorē sepe ꝯtīngētē. qꝛ multi putant
venā cephalicā eē iter duos digitos manus. s.
grossum ⁊ indicē ꝙ hoc nō est verū. Jmmo gēti
lis in 3ᵃ. tertij i cura obtalmie declarat ꝙ ramꝰ
iste nō est ramus cephalice: qꝛ oīs ramꝰ venarū
manuum aut est basilice aut cōis ramus. Nā ra
mus cephalice nō manifestat in manu: imo ꝓ-
fundat in brachio. ⁊ ita apparet esse de mente
Aui. p̄ᵃ p̄mi de anothomia venaꝝ manuū satis
ad principiū caplī. ⁊ quarta p̄mi ca°. 22. bñ ispi
ciēti. quare si dolor ꝑseueraret cū signis sangui
neis tūc vltra flōmiā vene cephalice fleboto-
mande essent ēt vene ꝓpinq̄ores: vt vene q̄ sūt
itra nares quas aliq̄ flōmauerūt cū flebotomo
et est difficile. Aliq̄ ex setis porcoꝝ mouēdo ali
qualr' fortiter ꝑ nares: ⁊ tales imediate q̄si ex ce
rebro: ⁊ sibi imediatis eūant. Jtem flōmia vene
nasi aut frōtis laudat: de qua flōmia vene fron
tis dixit Aui. p̄ᵃ tertij in cura sode calide loq̄ns
de vena frōtis. Jpsa nāqꝫ est vena cuiꝰ flōmia
plurimū egritudines capitis extirpat. suppōit
alias factas flōmias ꝑ hoc qđ dixit extirpat. s.
radicitus remouet. Et vt tales ꝑticulares vene
manifestent vt possint flōmari: oꝫ notabilr' col
lum stringi cū aliquo pāno: vt vene manifestēt
superiores: ⁊ dicta flōmia vene frōtis multum
euacuat de ꝓfundo: ⁊ p̄sertim in doloribꝰ croni
cis iuuat ex mā siue calida siue frigida fuerit. et
fieri dꝫ flōmia maxime ex ꝑte anteriori capitis
si ꝑs posterior doleat iuxta afforismum. Posteriora ca-
pitis dolētia ⁊c. Et si ꝑs dolorosa esset anterior
⁊ pars posterior vbi esset fiēda flōmia nō habe
ret venas manifestas: apponi dñt vētose poste-
rius ⁊ debēt poni ifra nucā si supra apponi non
possent. vt voluit Auic. loco allegato. Sꝫ si mā
in capite ledēs esset fluxa in totū non amplius
fluens opꝫ nō sic diuertere: sed eūare. Ponit ēt
vt dictū est circa textū fieri eūationem eūando
colericū sanguinē cū medicina de qua dicet in
cura colerice. ¶ Quibus factis diuersionibꝰ di
uersis modis: tūc veniendū est ad localia. vñ no
ta ꝙ oēs dicte eūationes sunt prius fiēde q̄ qđ
aliqua applicent localia. immo facta diuersio-
ne cōuenienti ponenda sunt localia. igit dico
ꝙ applicanda sunt localia frigida verum non
ad humidum: sed ad quandam siccitatem decli
nantia: vt contrarientur sanguini peccāti qui
est humidus ⁊ calidus ⁊ ad maiorem repressio-
nem ⁊ membri confortationem. ergo oleo viola
to ⁊ oleo de salicibus vti non debemus: sed par
ticipare aliqua stipticitate vt est oleum rosatū:
presertim sibi addito modico aceti. ¶ Sed cir-
ca applicationem horum frigidorum notanda
sunt quedam: primo opꝫ considerare dispositio
nem ex parte preparationis capitis inungēdi.
vt. s. fiat inunctio abscisis capillis facta rasura.
vt dicit Auic. tamen ſm alios debet fieri cū for-
picibus. quia rasura capitis inspissat cutim.
¶ Secūdo ponat aliq̄d de lana aut pāno ad li

Not. bene cañ. Gal. 3°. teg.

Fiat p̄ma eūatio a toto corpe exñte plectorico deinde diuersio postea repcussio vltio resolutio.

De dolore māli a sanguine causato.

Notabis hunc cañ. quem sepe omittunt ignorātes

Not venā exñtē iter policē ⁊ indicē eē ramū mediane ⁊ nō cephalice vt multi credunt.

Qualiter flōmanda est vena frontis.

Qualr' manifestēt vene posteriores capitis q̄ nō se manifestant.

Circa applicatiōez fridorū ad caput sūt aliqua cōsiderāda.

gãdũcircũcirca caput.vt dixit Gal.2°.meimir. ne liquor cũ fit inunctio vl' embrocatio descen dat:vel cũ embrocatio fieri dꝫ fiat corona ex pa sta infra cõmissurã coronalẽ:vel lana circũcir/ ca caput apponat̃ vt res subtiles q̃ sup ipsum effundũtur retineãtur a cursu ⁊ cerebrũ earum cõpleat exucationẽ ⁊ earũ virtutẽ nõ expoliet aer velociter.vt dicit Aui.in cura sode tempo/ ralis. ¶Tertio ꝯsyderãduꝫ ꝙ nõ fiat inunctio vel embrocatio nisi in parte anteriori ⁊ nõ po/ steriori.qꝛ os posterius est valde durũ ⁊ dẽsum ⁊ ꝓpter hoc virtutes extrinsecaꝝ medicinaruꝫ ad cerebrũ penetrare nõ possunt:ẽt qꝛ a parte posteriori originãtur nerui motiui partiũ mẽ/ broꝝ inferiorũ ⁊ sensitiui. Ideo ne illa pars ni miũ infrigidet̃ ex appõne frigidoꝝ laudãt au/ ctores ꝑcipue Gal.loco allegato cũ est infrigi/ dãdũ ꝙ solũ pars anterior ꝑsertiꝫ cõmissura sa gittalis inũgi dꝫ vel embrocari versus corona lẽ. Nã ibi ꝯfidit̃ de penetratiõe.dicit Aui. Qui locus declarat̃ per duas experiẽtias positas a. d.Aui p̃a. tertij.i ca°p°.famoso. Cũ mãm eũare ⁊c.q̃ ponẽtur in fine capituli huius. ¶Quarto ꝯsiderãdũ est ex dispõne mẽbroꝝ q̃ ledunt̃. Nã in omni dolore capitis etiã forti nõ debemus applicare semꝑ oleũ rosatũ cũ aceto.qꝛ ꝺm sen tentiaꝫ Aui.stãte capite debili nõ oportet tan tũ infrigidare q̃tũ infrigidatur ex tali oleo cũ aceto:ideo in dolore capitis puerorũ ⁊ melan/ colie ⁊ mulierũ ⁊ decrepitorũ ⁊ quorũcũqꝫ alio ruꝫ debiliuꝫ de illis q̃ faciliter incurrũt ꝓfun ditatẽ somni ⁊ fluit materia multa ad oculos vl' nares ⁊c.nõ cõuenit eis ad infrigidationeꝫ oleo rosato et aceto inungi:sed ex oleo rosato solũ vl' cũ camomellino:etiã ꝓpter debilitatẽ vl' remissionẽ doloris capitꝭ i eis :laudauit ibi dẽ Gal.loco olei rosati oleũ camomellinũ i di/ ctis corporibus:ſꝫ in dolore capitis nõ sic i cor poribus debilibus ad infrigidandũ debemus ꝺt Sera.ꝯsyderare excessuꝫ igneitatis ⁊ vehe/ mẽtiã inflãmatiõis. Nam stãte modica flãma ipse laudat oleũ tm̃ rosatũ:ſꝫ vbi est necessaria maior infrĩdatio addat̃ acetũ ẽt ad ꝓfundatio nẽ. ¶Igit̃ in tali casu supposita fricatiõe ꝑus capitꝭ leui. Primũ ẽ faciẽda ẽbrocatio cũ oleo rosato ⁊ aceto. Acetũ aũt dꝫ esse quarta pars: vt dicit Rasis ⁊ Gal.alij dicũt media pars:alij dicũt ꝙ tãtũ de aceto q̃tũ de oleo. Pro q̊ scien dũ ꝙ in casu vbi nõ est vehemẽtissim⁹ dolor et nõ est nimia poroꝝ obstructio i his sufficit q̃r/ tã pars aceti:vbi aũt nõ ita esset ſꝫ esset dolor multũ vehemẽs cũ notabili multũ obstructio ne poroꝝ ⁊ plenitudine:tũc tm̃ dꝫ poni de vno q̃tũ de alio:lꝫ Ser.in multa inflãmatione ad multũ infrigidãduꝫ ponat duas partes aceti. vbi aũt si dolor mẽdiocris ⁊ spissitudo cutꝭ sit etiã mediocris:tũc tertia pars aceti.⁊ due par tes olei sufficiũt ⁊ hic nõ decipiat te verbũ.d. Aui.p̃a tertij.in ca°.generali de curationib⁹ ca pitis vltra mediũ capli.§.cũ aũt curas apãta calida vbi docet permiscere acetũ cũ infrĩdãti/ bus ſꝫ facit exceptionẽ dicẽs:nisi illic fuerit ve hemẽs dolor:tũc.n.aliena acetũ ⁊c. Nã ibi lo/ q̃bat̃ Aui.qñ dolor fuerit vehemẽs vehemen/ tia sẽsus mẽbri patiẽtꝭ:vt stãte solõne ꝯtinui vl' alr̃. Sꝫ qñ fuerit vehemẽs a multitudine va poꝝ cũ q̃litate ledẽtiũ nõ sic itellexit.vt pꝫ ispi ciẽti lr̃aꝫ paulopost vbi laudauit acetũ cũ mix tione alioꝝ frigidorũ:addẽdo ẽt crocũ ad reso/ lutionẽ aliqualẽ:⁊ oleũ fit ex oliuis imaturis ⁊ sit nouũ.qꝛ antiquuꝫ attinet calitati:vt vult Sera.⁊ Gal.loco alle.qꝛ exacuitur post annũ:⁊ fit ex multꝭ rosis. Et si fieret ex oleo oliuaꝝ ma/ turaꝝ fit quasi tẽperatum ⁊ nõ ꝯseq̃remur in/ tẽtũ nostrũ:⁊ sit factũ ꝺm modũ Mes.qꝛ oleuꝫ dꝫ esse lotũ bis vl' ter vel q̃nquies. Oleũ auteꝫ cõmune fit duplr̃ vl' fit cũ expressione tm̃ cõpri mẽdo carnositatẽ remotis ossibus. Ali⁹ mod⁹ est vt conterãtur ⁊ ossa ⁊ carnositates oliuarũ ⁊ hoc modo est calidũ.vt dixit Cõciliator in ꝓ blematib⁹:ſꝫ p̃mo est tẽperatũ si oliue sint ma ture. Debet igit̃ oleũ rosatũ esse factũ ex oliuis imaturꝭ q̃ participãt frigiditate. ¶Hic tñ not. ꝙ olea participãtia aliquali stipticitate ⁊ sub tilitate vt oleũ rosatũ fiũt magis penetratiua q̃ oleũ cõe:⁊ iõ sepe sufficit oleũ ro.sine aceto: mõ nõ velim⁹ nimis penetrare. Ratio qꝛ oleũ qualecũqꝫ participat acuitate penetratiua et partes olei habẽt ad inuicẽ magnã cõiunctio/ nẽ ⁊ fortẽ cõplexionẽ:ita ꝙ non possunt diuidi etiã igne. Unde dicit Aui.2°.cañ.ca°.p°. Et que dã cõmixta habẽt partes q̃ per se faciliter sepa rãtur vt lac. Quedaꝫ medio mõ se hñt vt olera qꝛ sola ablutio separat. Sꝫ aliqñ est tãta cõiũ/ ctio in partib⁹ ⁊ fortis cõplo alligãs ꝙ nec ar/ tificio nec nã pñt separari vt oleũ. qꝛ si eterno tpe bulliret partes nõ separentur nisi fecales. Ille igit̃ partes olei cũ incipiunt ꝓfundare in mẽbro partes stiptice se coadiuuãt.qꝛ cum iaꝫ intrauit pars ignea acuta ⁊ postea pars stipti ca impellit ⁊ iuuat eã in sic penetrãdo:tñ mul/ ta stipticitas ꝓhibet penetrationẽ.qꝛ claudit poros:ideo auctores raro in epithimatib⁹ vtũ tur succo vl' aqua solatri ꝓpter suã stipticitatẽ vt vult Gal.loco alle.si aũt ꝑticipat aliq̃ stipti citate facilius penetrat vt dictũ est. ¶In cor/ poribus igitur debilib⁹ pauca sit q̃titas aceti ⁊ multa olei ro.q̊ acetũ maxime ẽ ei admiscẽ/ dũ nõ acutũ ꝓpter igneitatẽ quãdã in eo ſꝫ sit acetosuꝫ.vt dixit Sera.⁊ hoc ꝓprie qñ cã cala est infra craneũ peccãs:alr̃ nõ. Pñt ẽt fieri epi/ thimata ad hãc itẽtionẽ multiplicia vt adden do aquã ro.cũ oleo ⁊ aceto vt facit Mes.vl' suc cũ portulace vl' lactuce vl' sempeuiue cũ lacte. Et Alexãder laudat cerotum Ga.⁊ ponit descri ptionẽ ei⁹.⁊ si misceat̃ cũ succis supra videbis effectũ mirabilẽ. ¶Utrũ aũt i oi cã mãli vl' fa/ ciẽte dolorẽ semꝑ sint ista extrinsec⁹ applicãda Rñde ꝙ nõ semper cõpetit vt in trib⁹ casibus precipue.dixit Mes.in cura sode. Nam in soda facta in febrib⁹ nõ debẽt apponi:qꝛ ꝓlõgãt so dã propter retẽtionẽ vapoꝝ. Et hoc etiaꝫ dixit Aui.in fine cap.sode calide cũ dixit. Sodaꝫ ꝟo calidã in febribus multiplicat vsus epithima tũ vapores exire nõ ꝑmittẽtiũ et licet aliquan do remittãt dolorẽ:tñ multiplicat̃ soda exten/ sine. Scõs casus est cũ fit a toto euaporatio vt in corpore plectorico ⁊ est fere idẽ. Tertius ca/ sus qñ vapores sũt i capite gñati:⁊ qñ nõ sũt ꝑ viã depẽdẽtie alioꝝ mẽbroꝝ i capite sed si fue/ rint alias depẽdentes iam sunt facti mansiui. Quartus casus additur de mente Aui.in cap° generali de soda temporali dicit ꝙ illius dolo/ ris cui cõiungitur reumatismus nõ fiat epithi

Nõ fiat inunctio in parte posteriori capitis.

In oi dolore capitis ẽt forti nõ est semper applicandũ oleum ro.cuꝫ aceto.

No.de q̃titate aceti respectu olei rosati.

Qualiter oleum cõe fit duob⁹ modis.

Quistio.

Prim⁹ casus. Aui p̃a tertij.

Scũs casus

Terti⁹ casus.

Quart⁹ casus additus.

Not venã exñtẽ iter policẽ in dicẽ eẽ ramũ media ne ⁊ nõ ce phalice yt multi credunt.

Qualiter flõmanda est vena frontis.

Quadr manifestẽ vene posteriores capitis q̃ nõ se manifestant.

Circa applicatiões fridorũ ad caput sũt aliqua cõsiderãda.

matio frigidorū neq̃ humidorū supra caput nā ista augēt ad catarrū dixit sic. In omni aūt soda cū associat reumatismus nō declines ad infrigidādū caput ⁊ humectādū cū oleis ⁊ silī bus: sꝫ fuge ad euacuādū ⁊c. De hoc tñ quarto casu: ⁊ ēt de pmo casu fiat modificatio spālr vti liter inferius v̄sus finē caplī. ❡ In talibus tñ vt remittat acuitas doloris. dt Mes. ⁊ Aui. cō cordat facit attractio aque rosate ⁊ olei ros. et euaporatio rex frigidarū p nares vl' aures. Nā illa frigiditas occurrit vaporib' ad intra ⁊ re primit dolorē neq̃ poros ꝓpterea obstruit: et tūc nō dꝫ ei cōicari acetū in caputpurgio. Et ī hoc Auēzoar laudat succū cucurbite ad infri gidādū: q2 dicit ꝙ talis succus nō sic cōuertit ad ꝯriū a calido. nā multo tpe suat eius frigi ditatē: ⁊ ideo maxime est cōueniēs ēt agresta: ⁊ aliqñ succus granatorū acetosoꝝ cum succo cucurbite cōueniret. Et ita ipse Gal. loco sepe alle. faciebat transiēs p cāpos ⁊ nō hñs aliud ⁊ tūc ad eādē intētionē laudat Auēzoar ēt odo rē floꝝ nenufaris violaꝝ ⁊ cucurbitaꝝ recētiū: ⁊ ita valēt alia odoramēta frigida de q̄bus in textu sm Rasim ⁊ alios. ❡ Cōpleta aūt inten tione repcussionis in principio cū his q̄ dicta sunt ⁊ hic ⁊ supra circa textū oꝫ postea iā flura mā p magna parte vt ꝯñr obseruātur cañ. po siti ⁊ ab Aui. 4ª. pmi caº. 25. ⁊ 3ª. quarti de me dicationib' apatuꝫ. q2 quātū ad hoc simile est ⁊ in dolore sine apmate. s. ꝙ. minuat repercus siua addēdo de resolutiuis ad mitigatiua ⁊ re solutiua in processu de his magis addēdo ⁊ de repercussiuis minorādo sm ꝙ intentio repcus sionis minorat ⁊ resolutionis maiorat. Et ita dicebat Gal. 2º. decē tractatuū. In pncipio igi tur repercussiua cura est vtendū post hoc miti gatiuorū ⁊ digestiuoꝝ ⁊ farmacoꝝ aliquid est addēdū deinde aliquid e diaforeticoꝝ est appo nēdū auferēdo paulatiꝫ aliquid de repercussi uis: q̄ aūt sint talia dicētur in cura sode frigi de. ❡ Circa euonē aūt fiēdā per medicinā: qm̄ vt supra visuꝫ est cōicat in hoc sanguinea cum colerica vt dictū est: prius videamus vtrū āte euonē particularē sit semper fiēda vlis: Rñdet Mes. ꝙ regulariter vniuersalis p̄cedere debet in tribus tñ casibus nō est necessaria vlis ante particularē: sꝫ sufficit particularis pmo existē te corpore cū paucis superfluitatibus ⁊ in to to ⁊ in particulari: ⁊ tūc pōt tm̄ fieri euo de ca pite vl' de venis particularibus vl' emūctorijs ipsius capitis immediate vt in corpore consue to ad exercitia vl' in corpore studioso vel in cor pore tenui: etiā si fiat dolor capitis per statio nē ad solē pōt euari particulariter vt supra di ctū est lꝫ dixerit Gētilis ꝙ vbi fuerit caput cū modica mensura vapoꝝ vl' hūoꝝ nō aduerten do ad totū possit fieri euatio particularis nō p̄ cedēte vlī: qd dictū cū reuerētia nō est tutum: qm̄ stāte mūdo capite si ꝯiūgat postea in toto repletio ⁊ fiat euo particularꝫ ex venis vel emū ctorijs ꝓprijs cerebri stāte dolore in capite es set timor ꝯuersionis materie ab inferioribus ad superiora: ⁊ istū canonē vel similē posuit. d. Aui. ī caº. generali supra alle. vbi dās ordineꝫ specialē in flōmia dixit: ⁊ est textus singularis Et si timet cōprehensio sup. humorū vl' vapoꝝ anteq̃ incipiat venire ad hoc vt cōtineātur. s.

> Not. cañ. Aui. 4ª. p̄ mi.

> Questio.

> Not. tres casus.

> Mes. ad solonēꝫ q̄ stionis.

> Prim' casus.

> Not. errorē gētilis.

> No. canonē Aui. pª ter tij.

in capite sup. humor attractus: sicut si cōtigat ꝓpter causaꝫ attrahētē hūoris in circuitu ca pitis ex caliditate extrinseca. aut percussione: aut reliquis flebotomet basilica: et ita voluit ꝙ stāte plenitudine in toto: ⁊ in anitione capi tis ꝓpter dubiū ꝯuersiōis materie in sursuꝫ vt fiat flōmia respiciēs totū basilice: ita silr ⁊ in casu nostro ꝯueniret euo vlis ante pticulareꝫ stāte modica materia ī capite vbi esset multa ī toto: ⁊ hāc sentētiā voluit in fine caplī de soda tpali vbi in vētosa dixit ꝙ flōmia ⁊ vētose forsi tan sunt necessarie vt doloris assiduatio in ca pita superfluitates euenire nō faciat. Et idem in capitulo sequen. cuꝫ dixit. Et quandoq̃ etiā in ea in qua vapores non eleuantur nec humo res mouentur est necessitas euacuationis sup ple eorum: ⁊ id quidem cum sentitur repletio ⁊ timetur in ipa materiei attractio ad locum do lorosum ⁊c. ⁊ sicut in textu videtur exemplifica ri de flōmia fiēda: ita ex eadē causa intelligat de euone p medicinas. nō igit sufficit vt tm̄ cō sideret si ē fiēda euatio particularis a capite absq̃ vniuersali ꝙ in capite sit in modica mā vt dicit Gētilis. ❡ Secūdus casus est qñ non est aptū cōmunicare mēbrū ī quo esset repletio illi mēbro a quo volumus euacuate. q2 mēbrū cōmunicās repletū nō esset forte in dādo neq̃ mēbrū recipiēs esset auarū in recipiēdo vt exi stēte repletione in pede vel in crure: ⁊ dolore in capite possumus euacuare a capite prius ipso capite confortato. p medicīas repcussiuas. Ter tio quando membrū repletū non haberet colli gantiam cū illo particulari: hoc tamē patitur instantiā. quia omnia mēbra habent aliquam colligantiā adinuicē. ❡ Quo sic supposito dica tur nūc de euacuatione fienda per medicinam q̄ est cōmunis ⁊ sanguini ⁊ colere primo nume rādo aliqua simplicia q̄ immediate respiciunt colerā: sed mediate etiaꝫ in peccāte sanguine cōueniūt. pº igitur sunt mirabolani citrini in mā calida ⁊ sanguinea: qm̄ sanguis cū putresit ei' subtile ꝯuertit in colerā. ⁊ sic p eos euando colerā sanguis infridat. Et ex hoc nota ꝙ non tm̄ in cā mālī calida ꝯuenit euatio calidi hūo ris: imo ēt ī mala ꝯplone cal'a sine mā si ꝯplo sit simplex calida ledēs: ⁊ ī toto sit augmētū san guinis ⁊ colere: tūc mai' iuuamētū qd fieri pos sit est ſeuare sanguinē ⁊ colerā simul. q2 sit infri datio p talē euonē: ⁊ si cā sit frida īmālis ledēs ⁊ in toto sit dominiū flegmatis: tunc maius iu uamentuꝫ est euacuatio flegmatis: vbi igit sā guis peccet cōuenit euacuatio cū mirabolanis nō tm̄ euacuādo coleram sed sanguinē ad ꝯtra rium alterando cū ipsi mirabolaōi sint frigidi in secūdo ⁊ sicci in tertio: tamarindi ēt ad eādē intentionem conueniūt euacuādo ⁊ alterando sunt enim tamarindi ⁊ frigidi ⁊ sic. in secundo. ideo ista conueniunt: sed in peccāte colera ma gis conuenirent pruna: ⁊ viole: ⁊ sebesten: ⁊ cas sia: ⁊ manna: quia cum eis cum frigiditate vel temperantia in actiuis coniungitur humidi tas ad alterandum cum virtute appropriata solutioni colere semper commemorando dictū Auicene in capitulo generali cum dixit. Caue bimus in euacuatione humorum acutoruꝫ ⁊c. ne post cōtingat malitia cōplexionis calide: sꝫ de exhibitiōe mirabol. ī cā cal'a aliq̄ absolute

> Secūdus casus me.

> Tertius casus.

> Not. istud dictū mat thei.

ꝯsentiūt vt fuit Rab. in textu: aliqui nō audēt ꝓpter stipticitatē. Et Aui. fuit ī hoc medi⁹ dicēs. Si nō fuerit fe. cū dolore capitꝫ ꝯueniunt mirabol. q2 si fuerit fe. nō ꝯueniūt mirabolani q2 tūc est signū ꝙ peccat mā in ābitu toti⁹ ꝛ nō solū peccatū est in capite: ꝛ iō nō debent poni mirabolani. Sꝫ si nō fuerit febris pñt poni mirabolani: q2 cū stipticitate cōprimūt vapores deorsuꝫ. Et sic ītelligit Rab. modū descriptionis ponēdo cū mirabol. imo Aui. in ca°. gñali ꝟificādo descriptionē pillularuꝫ alsegeret laudat mirabol. intrātes. dixit ꝙ ꝓhibēt vaporeꝫ cal'm siue in stomacho gñatur siue ī capite. Et si sit timor stipticitatis exhibeaꝶ in infusiōe sꝫ modū vt hic. ℞. prunoꝝ numero. x. tamarindorū. ℥. j. bulliāt bullitione ꝯueniēti in aqua debite q̄ntitatis ad ꝯsumptionē tertie partis. Postea addātur mirabol. citri. cōtusoꝝ. ʒ. iij. in dicta decoctione: ꝛ stent die ac nocte in ea decoctione tepida: ꝛ postea mane fricētur mirabo. ꝛ postea fiat collatura ꝛ capiāt de ea. ℥. vj. addēdo si placet de diaprunis nō solutiuo vel de diamāna: vt facit Mes. cōmiscēdo cū aqua fructuū. ¶ Et si volumus ad maiorē ꝯpressionem dare mirabol. i suba possumus dare: ꝛ fiat decoctio sic. ℞. prunoꝝ sebestē ꝛ tamarindoꝝ deductis ossib⁹. añ. ℥. ß. bulliāt in aqua debite q̄ntitatis ad ꝯsumptionē tertie ptis: ꝛ postea facta collatura de eadē sumāꝶ. ℥. circiter. v. ꝛ addāꝶ mirab. ci. ꝯtusoꝝ. ʒ. ij. zucca. al. vl' albissimi ʒ. iij. vel. ℥. ß. ꝛ deꝶ in mane hora medicinaꝝ: ita ꝙ nō dormiat post. Et his modis sil'ibus posset dari reubarbaꝝ: sꝫ ꝓpter ipsius caliditatem est aliqualiter suspectum. ¶ Anteq̄ tñ veniamus ad abscisionē cause dñt dicebat Mes. in alijs causis a soda sanguinea supp. ꝑus exhiberi medicine digestiue ꝛ sirupi q̄ solutiua. vñ dicebat Si aūt ab alterius humoris peccato sup. fiat soda q̄ a sanguine prius ipsuꝫ digerim⁹. deinde abscindim⁹ cām. Et idē voluit Aui. in cap°. gñali apud principiuꝫ: ꝛ ita vsq3 a prin° possumus vti sirupis. Ante igiꝶ euōnē pñt dari aliq̄ sirupi ꝓhibētes sanguinē ad naturā colere cōuerti ꝛ ēt ipsi⁹ colere digestiui vt de sirupo acetoso in quo sirupo opꝫ plus poni de aceto vl' minus ꝟm corpoꝝ diuersitatē. vt dicit Aui. 5°. cañ. Nā in maturatione materieꝝ calidaꝝ nil eligimus supra ipm. vt in ca°. gñali. vel cū sirupo de endiuia vel de portulaca: vel de succo acetose: vel ro. vel viol'. vel de aggresta. vel granatis ad cōpressionē: ꝛ stāte magna flāma ꝛ instātia vigiliaꝝ possum⁹ intēdere infrigidādo vsq3 ad sirupos de nenufare ꝛ de papauere cū aquis appropriatis vt plātaginis ꝛ endiuie vel virge pastoris lactuce cucurbite melonum ꝛ hmōi. Et dicti sirupi in soda ꝛ vl'r ī passiōib⁹ capitis nō solū ꝯueniūt semel tñ in die in mane vt fieri solet: immo ēt ꝛ in sero post cenā. Et ita laudauit Gētil'. suꝑ ca°. gñali prima tertij. imo magis seruiūt q̄ stomacho ieiuno vt ibidē ipse declarat: ¶ De q̄ntitate sirupoꝝ q̄dā dant notabilē q̄ntitatē. vt. ℥. x. vt sirupoꝝ. ℥. iiij. ꝛ aquaruꝫ. ℥. vj. Et istū moduꝫ laudo ꝛ credo ꝙ sit error in cōi mō dādi sirupos. nā ꝙ quatuor. ℥. ꝛ. ß. sufficiant in puero ad digerendū certū humorē in stomacho nō existēte febre in corpore magno: exñte post ea febre nō videꝶ sufficere cū sit intētio vt virtꝰ eius transeat ad oīa mēbra. Et iō Gerar. dat. ℥. x. ꝛ melius ꝯueniētius igiꝶ est dare. ℥. ix. vel. x. ꝛ cā cōis erroris vt arbitror sumiꝶ ex Gal'. p°. regiminis acutoꝝ cōmē. 43. vbi ponēs dr̄iā in exhibitione aq̄ frigide ꝛ exhibitiōe oximellis ī extinctione febris vnū dixit ꝙ de potu aq̄ dādū ē quātū possibile est vt satiet infirmū ṗter ꝙ attrahat aerē. i. q̄ntū sumere pōt vno anhelitu. De oximelle aūt vel secaniabin bibiꝶ ꝑua q̄ntitas ꝛ est. ℥. iiij. ß. ꝛ ita ex hoc colligūt credo ꝙ de sirupis exhiberi dꝫ ad q̄ntitatē. ℥. iiij. ß. sed qm̄ cū sirupis addūtur aq̄ in cōi vsu vel decoctiones ꝛ nō dꝫ minor q̄ntitas admisceri q̄ sirupoꝝ salteꝫ totū aggregatum ex sirupo ꝛ aq̄s erit. ℥. ix. ꝛ ita credo esse practicādū in corporib⁹ mediocrib⁹ Procedēte aūt tp̄e tendēdo ꝟsus declinationeꝫ opꝫ minorari de frigiditate sirupoꝝ ꝟm qđ maior vertiꝶ intētio ad resolutionē ꝛ addere de sirupis aliqual'r calefactiuis vt de melle rosato ꝛ reliq̄s dicēdis in cā sode frigide. ¶ Item ꝛ de aquis appropriatis resolutiuis magis vt camomille ꝛ absinthij ꝛ similibus. ꝛ sicut diciꝶ de sirupis ita intelligaꝶ de ꝯfectionibus digestiuis corñdenter in diuersis tp̄ibus: ꝛ ita de localib⁹ intelligendum est remittendo frigiditatē eorū siue sint vnctiones siue embrocationes vel odoramēta: ꝛ augēdo aliqua magis resolutiua ꝛ cōfortatiua. gargarismata aūt non laudantur ab Auic. in ca° generali si humores fuerint colerici puri. idē neq3 de masticatorijs inter sternutatoria laudauiꝶ vaporē aceti in ꝓcessu in quo paꝝ castorei sit dissolutū ad resolutionē integrā vaporum. Et si ponereꝶ aliquod aromaticū loco illius equale in virtute resol'onis credo ꝙ magis cōueniret. saltē esset magis gratū. ¶ De applicatiōe aūt narcoticoꝝ circa caput ꝛ extrinsecus et intrinsecus satis dictū ē circa textū quō ipsorum applicatio est suspecta ꝛ verēda ꝛ maxime per interius. Sed stāte necessitate ꝓpter instātiam vigiliaꝝ ꝛ in dubio ne ꝓpter vehementiā doloris fiat a̅pa: tūc possumus audere super ea vbi fuerint debite correcta vt supra dictū est: et vltra ea narcotica q̄ sunt supra enūerata hic adducā vnū singulare positū a Rasi de mēte Gal. primo cōtinentis. Nā dixit. piscis narcotic⁹ viuus positus supra caput patientis sodā liberat ipm: ꝛ hoc hꝫ ꝓpter sui narcoticitatē: ꝛ addit de propria mēte: ꝛ ego ipm expertus sum cuꝫ erat mortuus ꝛ nihil operatus est: sꝫ viuus habuit efficaciam: ꝛ ita possumus eo vti cum stat necessitas narcoticorum: et est piscis quo stupescunt manus piscatorum. ¶ Et sic expedita tota cura doloris capitis a causa calida ꝛ immateriali ꝛ materiali per proprietatem non apostemante: consequenter sequitur ponere curam sode a causa frigida etiam sine apostemate. Et diuiditur in debitum regimen sex rerum nō naturalium ꝛ in debitam applicationem medicinarum. igitur pro primo expediendo. ¶ Primo aer eligatur siue fuerit materia flegmatica siue melancolica vt saltem ad calidū parū declinet. Et si fuerit materia flegmatica declinet ad calidū cū siccitate. Sꝫ si est lapsus ad frigidum et siccum ꝛ hoc est raro: semper regimen declinet ad cōtrariū. Et si aer nō habeatur natural'r talis maxime in hyeme rectificetur vt cuꝫ igne ex lignis de nā calidis et siccis: vt lauri: iuni-

Propter timorē stipticitatis exhibeantur mirabol. ī infusione ꝑparati.

Mes. de soda sāguinea.

Sirupi digesti nō solū danꝶ semel in die s. mane: immo ēt post cenam.

No. errorē oī die commissum fere ab oīb⁹ practicātibus quo ad q̄ntitatē digestiuorum.

No. verba Ras. p° cōtinētis de pisce narcotico.

De aere.

peri:rorismarini. Et vbi vellemus magis exic/
care: fiāt suffumigia cū storace liq̄da: cinamo/
mo ⁊ gariofi. mascelatis p̄us in forma trocisco
rū cū cera ⁊ sup̄ carbones posita vna formula:
⁊ si fiat aer ad siccū declinās ⁊ hoc nisi totū cor
pus fuerit plenū: qm̄ tūc ex aromatibus time/
retur euaporatio: sed p̄ magis delicatis fiat ex
cassia lignea ⁊ musco. Naz p̄ aromatica magis
semp̄ fit efficaci⁹ iuuamētū ēt cū aspersione vi
ni aromatici p̄ camerā cū modico gariofi. ⁊ nu
cismusca. si fiat bullitio eoꝝ leuis cū vino. Naz
tūc fieret resolō partis subtilioris: sed tm̄ bul/
liant vna vel duab⁹ decoctionib⁹ semp̄ cōme/
morādo qđ dictū est p̄us ꝙ vsus aromatū stāte
replōne est suspectus: ⁊ iō stāte suspitiōe eorū
rectificet̄ aer ad calidū ⁊ siccū cū igne facto ex
lignis quercus ⁊c. ⁊ ex illo aspergat̄ camera et
sic aer rectificabit̄. ¶ Sōnus moderat⁹ non su

De somno

pra repletionē ⁊ capite s̄m debitū modū eleua
to iuuat. ¶ Addit quidā modernus ꝙ in reli/

De alijs rebus nō naturalib⁹.

quis. s. motu inanitione ⁊ repletiōe ⁊ animali
bus passionibus opposito modo fieri ei qđ dice
batur de dolore a cā calida: ⁊ ita op₃ fieri mo/
tū cuius oppositū erat in alio. S₃ hoc ita abso
lute dictū nō teneat̄ propter multa. Nam l₃ in
causa calida cōueniēter indicat̄ quies: nō tm̄ i
causa frigida in totū d₃ fieri oppositum: vt vbi
corpus fuerit delicatū ⁊ debile: nō debet mul/
tū induci ad motū corporeū ⁊ ad passiones ti/
morosas a q̄bus erat cauendū in cā calida: ita
dico de inanitione. i. lenitiōe vētris siue cōue/
nit in cā calida. restrictio tm̄ vētris nō cōuenit
in frigida. nā lenitio vt supra habitū est in om
ni soda cōuenit: iō in alijs p̄cedatur mēsuran/
do ⁊ dearticulādo s̄m varietatē circūstātiaru₃
vt supra. ¶ Circa aūt cibū ⁊ potū dicat̄ ꝙ cibi

De cibo et potu.

ꝯueniētes sunt ad calidū aliq̄lr declinātes vt
in p̄ncipio: tm̄ remissius ⁊ in p̄cessu magis. vn/
de pānata in brodio carniū est cōueniēs etia₃
aliquid ex carnib⁹: cōueniūt etiā carnes pullo
rum grossoꝝ: ⁊ caponū parce: ⁊ auiū mōtanarū
oua etiā satis ꝯueniūt: sed reliqua cibaria cali
da maxime vaporosa: ⁊ cū speciebus aromata
non placēt: maxime in primis dieb⁹ non facta
mundificatione: ⁊ p̄inde etiā in potu: l₃ cōiter
cōcedatur vinū: tm̄ in primis dieb⁹ nō pl₃: imo
dicebat Aui. in ca°. gn̄ali sepe allegato: ⁊ scias
ꝙ oīs qui cōquerit̄ de egritudine frigida in ca/
pite suo nocet̄ a vino ⁊ mora in balneo intelli/
gatur in primis diebus: rō est vt fuit supra dcm̄
qm̄ l₃ ipsum vinū sit ex reb⁹ cōuenientib⁹ calo/
ri naturali: tm̄ nocet calori aīali ⁊ cerebro ⁊ ner
uis: ⁊ iō loco vini aqua mellis laudat̄. ¶ Circa
curā aūt descēdendo si malitia ꝯplōnis sit sine
materia. dicit Auic. ꝙ facit ꝯuenienter fricatio
capitis cū pāno calido ⁊ euaporatio cū sale et
milio: ⁊ si eēt malitia cū materia noceret. dicit
etiā ꝙ miliū est subtilius ⁊ magis equale vt ca
lefacto milio ⁊ asperso lapide cū aceto ⁊ suppo
sito: postea in sacello cū rutha vel sale vel furfu
re: ⁊ postea fricetur caput. dicit Gal. 12°. terapē
tice. ꝙ miliu₃ est subtilissimū neq₃ acutas neq₃
mordaces faciens excreationes: ⁊ debēt iste sa/
cellationes esse calide actu: vnde dicebat text⁹
Aui. in prin. capl'i de cura sode frigide: confert
illi vaporatio cū eo qđ calefacit actu ex pānis
calefactis ⁊ ex milijs calefactis ⁊c. ⁊ in his vapo
ratiuis debent esse gradus: vt semp̄ p̄cedamus
a debilioribus ad fortiora. i. remisse calidis in
virtute ad fortius calida vt factis sacellationi
b⁹ post sacculos factos ex milijs ⁊ furfure: post
ea possunt fieri sacculi cū aneto ⁊ mellíloto. de
inde gradatim p̄cedendo ad fortiora vt stica/
dos maioranā: rosmarinū ⁊ in p̄cessu ad fortio
ra vt calamentū: ruthā: folia lauri. cortices ci/
tri: ⁊ in p̄cessu magis ad sequentia: vt grana iu
niperi: ⁊ baccas lauri: ⁊ cimini: aneti: seminis
ruthe: ⁊ vsq₃ ad sinapin ⁊ staphisagriā: ⁊ de ist₃
s̄m ordinē possunt fieri non tm̄ sacellatiōes cū
sacculis sed fomētationes ⁊ embrocationes cū
decoctionib⁹ hoꝝ gradatim factis. ¶ Et possūt
fieri inunctiones ēt calefactiue s̄m grad⁹ oleo
rū calefacientiū vt incipiēdo ab oleo camomel
lino ⁊ anetino ⁊ de amigdalis dulcibus simul:
postea addēdo oleū de lilio ⁊ in p̄cessu oleū spi
ce: ⁊ costi: ⁊ ruthe: tandē cū oleo de castoreo: et
magis acuendo caliditatē p̄nt addi de pipere
et sinapi vsq₃ ad euforbiū: sit tm̄ istoꝝ semp̄ mo/
dica quantitas: ⁊ maxime euforbij: qm̄ nūquā
s̄m doctrinam Gal. d₃ esse plus q̄ꝫ decima p̄s to
tius olei. nam vltra resolutionē iuuat ad pene/
trationem ad profundū in cā frida sicut acetu₃
in cā cal'a: ⁊ eo vtūtur autores ad penetrandū.
¶ Possunt etiā fieri attractoria p̄ nares ad ali
qualiter calefaciendū cū aqua mellis aromati
zata cū ligno aloes ⁊ succis depuratis feniculi
et maiorane ⁊ vigoratis cū nuce muscata tādē
cum nigella ⁊ mumia ⁊ ambra ⁊ musco: ⁊ in hoc
singul'r laudat̄ odor sansuci. vn̄ dicit Rasis p°
cōtinē. autoritate tabri. Quicūq₃ insuescit odo
rem sansuci ⁊ instillat sepe suis narib⁹ de eius

Nota de sansuco.

oleo nunq̄ꝫ incurrit sodā. ex ꝯn̄ti neq₃ etiā in ea
permanebit: ⁊ dixit Rasis. ⁊ hec spēs sansuci est
grossa ⁊ odoris boni. ¶ Et possunt distillari in/
tra aures aliqua olea de supradictis vigorata
cū aliq̄bus de dictis supra semp̄ obseruādo gra
dationem in eis: vt dictū est. ¶ Possunt etiā in
tali cā frigida siue materia exhiberi cōfectiōes
appropriate ad calefaciendū: de q̄bus dicet̄ in
cura fride materialis. ¶ Sed hic spāliter est ad
uertendū ⁊ bene mēti tenendū ꝙ ista que dicta
sunt de diuersis ingenijs calefactiuis obseruari
possunt nisi stāte in toto replōne vel in aliquo
membro famoso capiti cōicanti: qm̄ si fuerit re/
pletio vt dictū est: nō possunt regul'r talia appli
cari ad caput p̄pter dubiū agitationis materie
in toto vel in mēbro ⁊ cōuersionis eius ⁊ vapo
rationis ad caput: immo prius op₃ attēdere ad
materiam replentē ⁊ eā si fuerit sanguis vel san
guini mixta eūare cum flōmia vene appropria/
te dicte repletioni s̄m cañ. supra habitos. Et si
fuerit alia materia educibilis farmaco pri⁹ ea
mundificetur vel purgetur: ⁊ iste cañ. licet dica
tur esse cōis: vt supra visum est de mēte Mesue
eundem tacite innuebat Auic. in textu eiusdem
capituli cū dixit. Et oēs quidē q̄ habēt sodā ex
frigore post purgationem si ea indigent iuuāt
vnctiones ⁊ caputpurgia et suctiones cum na/
ribus ⁊c. signanter dixit si indiget purgatione
id est stante repletione post purgationē ista iu/
uant innuendo quod si ista ante purgationem
offerentur stante necessitate eius ꝙ nocerēt. Et

Nota.

istud est multū menti cōmendandū: vt. s. dictū
est: qm̄ nō incōuenit esse malā cōplōnē frigidā

sine materia ledentē in capite stante in toto vł in mēbro famoso replōne. vt pʒ itelligēti. Propterea dicebat Aui. supra apud p̄n^m capłi propriꝭ qn̄qꝫ vero oēs eos iuuat sup. qui leduntur a frigiditate sine mā: ꝛ p̄prie q̄ ex eis sunt congelati. i. mašie īfrigidati cū eorū corpa sunt munda. i. nō repleta: imo quasi vacua ab hūoribus ꝛ addit: ꝛ non sentitur in aliquo eorū mot⁹ humorū si ipoꝝ capita ī sole denudent ꝛc. quasi innueret non licere denudari capita sub sole etiā in multū infrigidatis neqꝫ sup. alr̄ calefieri: cū his q̄ dicta sunt supra q̄ corpa nō sunt mūda: ꝛ p̄pter ipuritatē ex applicatione sub sole vel ex alijs calefactiuis sentit̃ mot⁹ hūorū: sed qn̄ nō est talis timor cū secure audere possumus sup calefaciētia locatiua de quibus dictū est: inter q̄ laudant̃ si ponant̃ cineres calefacti aspersi cū modico vini potētis albi intra scutellā ꝛ panno lineo supposito taliter applicet̃ scutella cū dictis cineribus supra mēbrū infrigidatū. Nā tale remediū est vehentissimū in calefaciēdo ꝛ etiā in resoluendo in cā māli ventosa maxime. Et hoc experimētū ego vidi in dolore colico in Illustrissima dn̄a ducissa calabrie Illustrissimi principis nostri filia ꝛ dn̄a mea singularissima ꝛ hec q̄tū ad immālē sufficiant.

No. bn̄ presens calefactorium

¶ In materiali aūt ea q̄ dicta sunt localia non conuenirēt a principio etiā si corpus esset infra caput mūdū qm̄ stante mā in capite nisi esset modice q̄titatis aut ventosa vł vaporosa tm̄ q̄ nō foueretur a mā si dicta localia applicarent̃ esset ad nocumentū p̄pter agitationē māe ꝛ dilatationē eorū sicut etiā potus vini ꝛ vsus balnei p̄pter eādem rōnē vetat̃ ab autoribus. Est igit̃ recurrēdum ad cañ. supra allegatū in cā māli calida. naz inspicere opʒ si in toto vel in mēbro famoso fuerit replō vel non: qd̄ si non: curet̃ vt añ dictum est in frigida sine materia. si sic: cadūt q̄nr intētiones. p^a est diuersio ad oppositū 2^a. est equatio materie. 3^a. euō. 4^a. ꝯfortatio ꝛ remotio malicie cōplōnis q̄ remansit.

In mālicā plures intentiones sunt considerande.

¶ Prima aūt intētio diuersionis cōplet̃ cū fricationibus deorsū observando qd̄ dicebat Aui. in cap°. gn̄ali. vt q̄ taliter fiant vt seruetur caput vt non moueat̃ sed moueantur inferiora tm̄. Nā tunc fricatio extremitatū ꝛ earū cōstrictio a superioribus ad inferiora ꝛ p̄prie cū cibari dʒ ante horā cibationis est iuuans ad hāc intentionē. Et in hoc etiā iuuat effusio aq̄ cal̄e supra extremitates nō tantum actualiter talis sed ēt virtualr̄ talis vt decoctionis camomille: folioꝝ lauri maiorane: sticados: ꝛ hm̄oi.

Prima intentio.

¶ Ad intētionē ēt istā p̄cipue ꝛ singlarissime faciūt clisteria cū appropriatꝫ in principio remissioribus: ꝛ deinde gradatiꝫ ad fortiora p̄cedēdo: sed colligendo gradus medicinarum alteratiuarū b̄m id qd̄ dictū supra in immāli. Nā in his expectamus plurimū iuuamentū in attrahendo superfluitates a mēbris principalib⁹ superioribus: ꝛ maxime a cerebro vt erat sn̄ia Aui. 4^a. p̄mi. cap°. 16°. vt verbi gr̄a fiat clistere b̄m hāc formā. ℞. blitis mercurialis furfuris ꝛ camōille añ. ℳ. j. sticadꝰ maior. ana ℳ. ʒ. bulliant in aqua debite q̄titatis paucis bullitionibus: ꝛ de eadē facta colatura sumantur circiter. ℥. xviij. vel vsqꝫ ad. xxviij. in corpore magno ꝛ addatur cassie extracte nouiter. ℥. j. vł cassie fist. de zucaro. ℥. j. ʒ. mellis ro. ℥. j. olei cōis ꝛ cāomil. añ. ℥. j. ʒ. salis. ʒ. ij. misce p̄ clisteri: et in p̄cessu possum⁹ addere calefaciēdo in decoctione de maiorana ꝛ rutha: ꝛ ꝯsequēter de calamēto ꝛ de seminibus: ꝛ possumus etiā addere ī attrahēdo ponēdo de hiera simp. Gal. vsqꝫ ad. ℥. ʒ. vł. ʒ. vj. ꝛ in p̄cessu facta euōne de capite p̄ medicinas possum⁹ ēt magis acuere clisteria stāte mā difficili cū hiera logodiō: ꝛ ad subtiliationem ei⁹ ponere de oleis fortioribus vt oleū de lilio: oleū de rutha ꝛ de costo: vel castoreo si expediat: ꝛ addēdo est magis attrahēdū ī decoctiōe de agarico ꝛ de turbith vsqꝫ ad coloquintidā: cū videbit̃ mām obedire in euando p̄ secessuꝫ mām ledentē. nā talis euō diuersiua p̄ clisteria est multū iuuās p̄ totū p̄cessuꝫ morbi a p̄n° vsqꝫ ad finē: sʒ in hoc oʒ multū laborare in consideratiōe medici in aliquando fortius et in aliquando debilius attrahendo ꝛ euacuando b̄m q̄ mā est magis vel minus digesta ꝛ virt⁹ corporis est magis vł min⁹ apta tolerare euōnes ꝛ reliquas circūstātias sp̄ a medico ꝯsiderādas ꝛ b̄ q̄tū ad hāc intētioneꝫ sufficiāt.

Clisteria laudātur in ista p^a. intentiōe.

Diuersio p̄ clisteria est multuꝫ iuuans.

¶ Scd̄a v̄o intētio est equatio māe: qm̄ materia flātica est frigida ꝛ plm̄ grossa et viscosa: iō dicebat Aui. in ca° gn̄ali. de cura ꝛc. In digerēdo mām flāticā ꝛ melīcā matres medicinaruꝫ q̄ in ei⁹ digōne administrātur sūt ī q̄b⁹ est subtiliatio icisio ꝛ resolō: vt camomilla: anetū: sticados: maiorana: ysop⁹: ꝛc. ꝛ ibi ponit vnū canonē multū obseruādū. s. q̄ oʒ mēsurare grad⁹ istaꝝ medicinaꝝ iequaliū ad diuersitatē māeꝝ peccātiū. Nā si fuerint multe ꝛ multū fride opʒ q̄ sua digerētia sint multū calīa: vt piretrū ꝛc. Sʒ ponit exceptionē nisi timeatur sup. p̄ tales medicinas ebullitio māe ꝛ extēdat̃ ꝛ augmētetur ei⁹ totalitas ꝛ faciet extēsionē dolorosaꝫ ꝛ ap̄a. nā illic d̄t oʒ vt icipiam⁹ ꝛ euacuemus ex ea aliq̄d deide digeram⁹. Et ex hoc tex. collige q̄ qn̄qꝫ añ digōnē ꝯuenit euō minoratiua ꝛ in hoc pʒ error illoꝝ: q̄ ī dolore capitis a cā frida a p̄ncipio exhibēt sirupū de sticados: q̄ est sirupus vehemēter calid⁹. Ex quo aūt dʒ fieri talis euō minoratiua videbit̃ paulopost.

Secunda intentio.

Not. cañ. Auicen.

No. errorē a multꝫ sepe commissum.

¶ Sʒ pri⁹ remoueat̃ dubitatio q̄ hic pōt oriri. Nā dictuꝫ est supra q̄ matres medicinaꝝ valētiū ī mā flātica sunt ī q̄b⁹ est subtiliatio et icisio.

Questio.

¶ Cōtra hoc de subtiliatiōe videt̃ esse vn⁹ text⁹ eiusdeꝫ d. Aui. ī b̄mone vłi de signis ostēdētib⁹ spēs sode vbi ad finē capłi dixit: Et multotiēs fiūt res subtiliātes cā sode p̄pterea q̄ aperiūt viā vaporū ad cerebrū. ꝛ si sint nō calide sicut oximel similiter est dispō emigranee: nō igit̃ videt̃ qd̄ subtiliātia ī soda frida semp̄ cōueniāt. Ad saluādū hāc dubitationē Gētilis in expōne hui⁹ text⁹ dixit q̄ p̄ illū textū noluit Auic. p̄hibere medicos ab exhibitiōe istoꝝ subtiliatiuorū: lʒ p̄ exhibitionē eoꝝ augeret̃ soda ꝛ īfirmi cōq̄rerent̃: imo fecit istū cañ. vt redderētur medici in hoc cauti vt nō desistāt ab exhibitiōe istoꝝ subtiliātiū lʒ soda augeat̃. Que sn̄ia Gētil. cū reuerētia mihi nō plʒ: immo credo mētē suaꝫ fuisse ponere canonē: vt doceret medicū etiā in dolore a cā frigida nō semper vti debere subtiliatiuis maxime fortibus vt vbi materia mēbroruꝫ inferioruꝫ esset multū parata vaporationi vt ipse exprimit: vel etiā sup. vbi mā esset fluxibilis ꝛ meatus satis dilatati: ꝛ p̄ maiorem subti

Matte⁹ h reprehēdit getilē.

liationē fieret fluxibilior:qm̄ in dictis casibus
ꝓhibet subtiliatiua:ꝛ proinde credo ꝙ Gerar-
dus expositor noni ꝑ rn̄onē ad hoc posuit vnā
distinctionē talē vtiliter:ꝙ mā frigida digerē-

No. distinctionē gerardi.

da aut est liquida subtilis fluxibilis:aut gros-
sa spissa:ꝛ si p̄mo modo dicit ipse ī hoc est peri
culū medicorū ꝛ cōmunis error:ꝛ nō facit se ex
ēptū ab illo errore:qm̄ ipse fatet̄ ꝙ cōmuniter
errāt medici in tali casu digerētes cū diureti-
cis ꝛ subtiliatiuis qđ fieri nō dꝫ:sꝫ cū calefaciē
tibus inspissationē faciētibus ꝛ cōstātiā:ꝛ ibi
ponit multa simplicia ad istud ꝓpositūꝫ:qꝛ tn̄
mā fria flegmatica plerūqꝫ peccat grossitie et
viscositate cui debet̄ subtiliatio ꝛ incisio. Id-
circo.d.A.supra posuit illū can̄.generalē tanꝙ
in pluribus verificari debere. ¶ Ad ꝓpositum

No. resolutionē questionis.

igitur ad practicā reducendo si mā sit liquida
cōiūgeret̄ reumatism⁹:ꝛ stāte multitudine fa-
cta minoratione fiēda est digō ꝛ equatio mate
rie cū appropriatis dictis calefaciētibus ꝛ si-
stere faciētib⁹ ordināndo sirupū:vt infra.℞.mel
lis ro.℥.j.ꝛ si mā participaret acuitate addat̄
sirupi rob.℥.ß.ꝛ si nō participaret acuitate sit
totū mel rosatū:vt.℥.j.ß.vel.℥.ij.vel.℥.iij.sꝫ qđ
plꝫ aquarū saluie vl̄ mēthe ad duplū:ꝛ eādē in

Nota.

tētionē habēt aqua absinthij ꝛ aqua buglose:
q̄ si nō sufficiāt inspissando pōt in decoctione
ipsaꝝ aquarū addi paꝝ masticis vel nucismuſ.
vl̄ nucis cypressi:ꝛ similiū:vt thuris ꝛc.ꝛ iste si-
rup⁹ cōtinuet̄.vj.vij.vl̄.viij.dieb⁹ qm̄ materia
frida multo pluri tp̄e indiget vt digerat̄ ꝙ cal
lida:neqꝫ ī hoc obseruet̄ malus mod⁹ practicā
tiū cōiter.s.ꝙ post singulos tres sirupos exhi-
bēt solutiuū in oī materia ꝛ cū est facta aliqua
liter cōstās mā cū melle rosato pōt addi pars
sirupi de duabus radicib⁹ cū aqua ysopi vl̄ be
thōice:ꝛ postea fiat eūo:vt statiꝫ post dicetur.
¶ Si vero mā esset frida grossa ꝛ quasi cōgela
ta:ēt ī digerētib⁹ dn̄t eē grad⁹:vt dicebat ideꝫ
Aui.loco.s̄.alle.ꝛ spāl'r in ca°.de cura sode fri-
gide posuit can̄.cōem ad digerentia ꝛ eūantia
ad hoc cū dixit ꝛ administrētur maturatiua.i.
digerētia ꝛ eūantia determīata īcipiēdo a mi-
nimo ꝛ a minio.i.a minio ī digestiuis ꝛ a mini
mo ī eūatiuis ītelligit̄ ī sufficiētib⁹ tn̄ ꝛ postea
sup.ꝓcedat̄ ītēdēdo:fiat ergo digō cū sirupis:
vt infra a p̄n°.℞.oxiell.s.partes.ij.mell.ro.par
tē.j.aquaꝝ maiorane ꝛ fenicli ana ad duplū si-
ruporꝝ misce ꝛ ꝯtinuet̄ quatuor vel quinqꝫ die
bus:postea fiat aliqualis eūo cū dicēdis:dein
de iterato digerat̄ cū sirupis fortioribus vt in
fra oxiellis cōpositi partes.ij.mellis ro.parteꝫ
vnā aquarū maiorane ꝛ ysopi vl̄ bethonice ad
duplū misce:ꝛ si volueris facere fortiores in ꝓ
cessu:fiat sirupus vt infra:maxime peccāte mā
in ꝓfundo intra craneū ꝛ in clauo.vbi cōcludi
tur in certo loco.℞.oximellis squillitici ꝑtes
ij.sirupi de sticados parteꝫ.j.siue equaliter ꝭm
ꝙ est indigētia maior vel minor ī incidēdo vel
subtiliādo.nam si materia fuerit grossa nō mul
tum viscositate participans magis conueniet
de sirup.de sticados:ꝛ minus de oximele:et si
econtra plus de oximelle ꝛ minus de sirupo de
sticados:ꝛ si equaliter equalis fiat mixtio cum
aquis maiorane:ruthe:rorismarini:ꝛ similib⁹
fortibus:vel cum aqua decoctionis acori: ra-
dices peonie:ꝛ granoꝝ eius:vel granorum iu-
niperi:ꝛ filibus:ꝛ stāte mā grossa ꝛ multū frigi
da fiat maior cōtinuatio in istis sirupis sumē-
do vsqꝫ ad nūerū.x.vl̄.xij.ꝛ bis ī die nāli:vt ma
ne ꝛ sero ꝛ post cenā:ꝛ si nō placebit mult⁹ po-
tus illa hora sumātur sirupi solū sine aquis:ꝛ
credo sit melius. Possūmus ēt intendere ad di
gestionē dictaꝝ māeꝝ cū cōfectionib⁹:fomēta
tionib⁹ emplr̄is:sacellanionib⁹: et īiectionib⁹
in aures ꝛ ī nares de q̄b⁹ dicet̄ ī alia ītētione
p̄ncipali de ꝯfortatione mēbroꝝ resolōne reli-
quiaꝝ ꝛ q̄ remāserūt post eūones. ¶ Succedit

Tertia intentio.

igitur nūc alia intētio de eūone ꝛ ī hac ꝓceda
tur:vt dictuꝫ est gradatiꝫ a debiliorib⁹ semper
īcipiēdo ꝛ maxime ī mā difficili ad eductionē.
In mā ergo liq̄date ꝛ subtilitate ꝑticularitate
cui vt multū ꝯiūgit̄ aliq̄lis acuitas sunt pill'e.
d.A.de alsegeret maxie valētes .quas posuit ī
ca°.gn̄ali curationis dispōnū capitis quaꝝ cō
positio est hiera cuꝫ aloe:ꝛ mastice:ꝛ mirabol'.
ci.ꝛ pꝫ vtilitas ex simplicib⁹ ꝯsiderāti in dicta
mā:ꝛ eā ꝟificauit.d.A.ī tex.ꝛ d̄scriptionē ꝭm ꝓ

Des. pill'a. assegeret dosata ꝭm intētionē Gētilis.

positionē ītrātiū ordinauit Gētilis in hac for-
ma.℞.pulueris spēꝝ hiere.ʒ.ij. mirabol'. citri.
masticis.an̄.ʒ.j.aloes ad pōdus oīm fiāt pill'e:
ꝛ ꝭm doctrinā Rabi moysis ī.13ª.ꝑticula suorū
affo.ꝛ ad incorporandū dictas pill'as:vt meli⁹
educāt a capite addatur de succo alleoꝝ. Nā d̄t
ipse ponēdo regulā generalē ꝛ est bn̄ notāda:ꝛ
semꝑ immisce modicū alleorū.s. succi medicis
purgātibus caput. Ad hāc etiā intētionē vꝫ in
fusio aloes si infundat̄ in succo ēdiuie ꝛ ī succo
maiorane equaliter ꝭm doctrinaꝫ Mes.de in-
fusione aloes in ca° de soda. Et si in ea ponatur
paruꝫ masticis in infusione magis iuuabit ad
intentionē. ¶ Ubi autem materia non sit flu-
xibilis valēt a principio pillule alefangie siue
de aromatibus:ꝛ pillule de aloe cum mastice:
quas posuit Aui.in ca°.de soda nota si rectifi-
centur cum succo alleorum:vt dictuꝫ est supra
Et aliqui faciunt pillulas ex aloe tantū: quas
posuit Mes.de mente Gal'.in ca°. sode ꝛ ordi-

Pillule de aloe.

nant ꝭm hunc moduꝫ.℞.aloes.℥.j.puluericet̄
ꝛ infundatur in.℥.iij.succi caulium depurati:ꝛ
exiccetur sub sole vsqꝫ ad consumptionem suc
ci postea iterato pulueriꝫetur ꝛ addatur tātū-
dē de succo caulium vt supra ꝛ ita sub sole exic
cetur:ꝛ ita ter vel quater fiat:ꝛ sic cōponunt
pillulas multi iuuamenti in casu. Et credo qđ
de istis intellexit Cōciliator in differētia.si su-
per farmacū sit dormiendū.vbi dicit de mente
Oribasij qđ q̄ sepe dederit duas pill'as grossas
cum succo cauliū informataꝫ de sero vix nunꝙ
capitis vexabitur vllo dolore:ꝛ addit:et nihil
oculis credimus salubrius istis. Fortiores aūt
pillule in processu sunt tamen mites satis pil-
lule de mastice posita Mes.in eodē ca°.in qua
rum compositione intrant tantum aloes:ꝛ tur
bith:ꝛ mastix.ꝛ rose ꝓ correctiuis:ꝛ sunt nota
biles. Sꝫ Conciliator alibi fecit pill'as de ma-
stice:cum aloe ꝛ agarico loco turbith ꝛ masti-
ce tantum:ommes tales valent in casu ꝛ pillu
le stomatice secunde descriptionis. Et si volu-

Due regule obseruā de q̄ ad exhibitionē pillule.

mus fortiores eligere in processu addam⁹ vsqꝫ
ad pillulas Alexandri:quas etiā posuit Mes.
Et vltimo ad pillulas cochias Rasis. ¶ Et in
his omnibus obseruentur due regule. Prima
vt earum exhibitio sit post cenā leuē per duas

circiter horas ante somnū quietato iaȝ cibo in ore stomachi lȝ aliqui istū modū nō accepent sȝ tamē est obseruādus ⁊ est de mente Auic. et aliorū illustriū medicorū. Et Aui. posuit istum modū 5°. cañ. in fi. pillularū aggregatiuarū di xit: ⁊ bibātur post duas horas a ꝑncipio noctꝫ anteꝗ̄ dormiat. Et hāc sentētiā expssit bis Da mas. in suis affo. maxime cū dixit: Cuȝ ꝗ̄s vult caput purgare aut cerebrū aut instrumēta sen suuȝ pillulis maioribus. s. grossioribꝰ: ⁊ post ce nā eūti dormitū satisfaciēdū est. ¶ Secundus canō est ꝙ ex pillulis fiāt pillule grosse vel vna tantū. Et istud voluit Aui. in ca°. gñali. pᵃ tertij ⁊ vtrosq; hos cañ. posuit Rabi pticula sup̄ al le. cū dixit: dictū est de omni medicina solubili p quā purgare caput intēdis: fac pillulas gros sas ⁊ illas porrige eūtibus dormitū: cuȝ aqua calida in qua bulliant vue passe donec ascen- dāt superius. s. virtutes earū. Et idē Damas. in affo. expressius dixit: Medicinarū quedā: ⁊ ma xime que faciūt in summo capitis post cenā: ⁊ quādo itur dormitū dāde sunt vt natura ad in teriora retēta ab altissimis mēbris attrahēdo sensus alleuiet. Et idē voluit Ras. in affo. suis ⁊ ita fit cōpleta intētio euōnis per secessū edu- cēdo. ¶ Sed educēdo per propria emunctoria cerebri que euacuatio in ꝓcessu est necessaria possunt fieri diuersa gargarismata ex attracti uis ⁊ abstersiuis ⁊ in omnibus dicebat Aui. in illo ca°. gñali almuri sit administratū nō ꝙ ve lit. vt bene dixit Gētilis. ꝙ nō possit fieri gar- garisma sine almuri: sed ꝙ almuri vel eius vir tus est cōueniens in tali gargarismate: qm̄ sal samētū est subtiliatiuum abstersiuum ⁊ exicca tiuuȝ. Et ita in gargarismalibꝰ debēt poni me dicine habētes virtutē almuri in hac intētio- ne nostra: licet vltra dictas medicinas aliquo tiens ponātur medicine attractiue a forma et solutiue. nā fit gargarisma sepe cū hiera disso- luta cum modico oximellis ⁊ aqua succari vel mellis ⁊ in his etiā debet esse processus grada- tim: sed est cauendum ab vsu eorū stante mate ria fluxibili: ⁊ cū dolori coniungitur reumatis- mus: ⁊ maxime in corpore parato ledi ſm mē- bra pectoris. Nā tunc omnis gargarismus no- cet p hoc qđ fit motus agitatiuꝰ ⁊ sic subtilia- tiuus materie ⁊ ꝯuersiuꝰ mãe i deorsuȝ: ⁊ ꝓ tā to vitupauit Aui. vbi hūores fuerīt colkici: sȝ p idē intelligat ⁊ in cā fluxibili. Et si aliqñ cōue- niāt aliq̄ gargarismi fiūt ex stipticis in tali ca su ⁊ ꝯpressiuis. Et idē qđ dictū est intelligatur ⁊ de masticatorijs: qm̄ in mā fluxibili ⁊ stāte re pl'one nō ꝯueniūt: sȝ in materia alia frida fcrā iā euōne cū medicis solutiuꝫ pñt fieri ēt grada tim. vt exēpli grā. ℞. masticis. ʒ. j. passul'. ⁊ cere. añ. ʒ. ss. fiat pasta de q̄ sumat parū ore ad masti cādū. Et si volumꝰ fortificare addamꝰ parū aco ri ⁊ cubebarū: ⁊ si plꝰ parū piperis longi vel ȝin ȝiberis: ⁊ vsq; ad straphisariā ascendēdo. Sed nō fiat continuatio in masticatorijs: sed inter- ponātur duo dies ne assuescat nā ad transmit tendū materias deorsum: vnde aliquotiēs no- cte homine dormiēte cū effluit materia deorsuȝ ⁊ nō expuitur cadit in stomachū vel pectus. Ca putpurgia sunt etiā de modis euōnū vt trahē- do per nares aquā mellis a ꝑncipio ⁊ in proces su addere de succo radicis bletis cuȝ aqua ma- iorane: ⁊ in processu magis de succo anagalis ⁊ aliqualiter aromatizare cū nuce muscata ⁊ cu- bebis: ⁊ succus cauliū est fortior. Et si infūdat parū ciclamis est multū forte ⁊ verēdū. Et vidi de hoc mirabilē experiētiā ēt in corpore quasi ꝯgelato. ¶ Iā succedit alia intētio de conforta tione ⁊ remissione male qualitatꝫ iducte in re- solutiōe reliq̄ꝝ si q̄ remāserūt q̄ cōplet p medi cinas interiꝰ sumptas ⁊ per exteriꝰ applicatas Per interius aūt laudauit Aui. vt semel in heb domada sumāt. ʒ. j. ss. de tyriaca vel metridato: vȝ etiā confectio diamusci dulcis ⁊ amari vȝ ēt ꝯfectio mirabil'r pliris arcoticō ⁊ ꝯfectio diaco ri ⁊ similes: ⁊ per nares valent aromata caput- purgia ꝑcipue de nigella ⁊ nuce muscata. Et po test fieri pomū aromaticuȝ tenēdo in manu fa- ctū: vt ifra. ℞. foliorū citri: spice. añ. ʒ. j. gariofi. nucismuscate: ligni aloes. añ. ℈. j. musci. gr. v. laudāi. ʒ. ij. ⁊ cere. ℥. ss. misce: ⁊ fiat pomū. Intra aures aūt infundat de oleo de lilio cū modico oleo de spica: ⁊ vbi velimus multū alterare ad- dendo modicū de castoreo vel de euforbio. gra. ij. vel de musco ſm ꝙ magis placebit. Possunt etiam fieri emplastra super caput ad frontem: fiat emplastrum: vt infra. ℞. folioꝝ rute recen- tis. M. iiij. fol'. arthemisie. M. j. ss. fol'. bethoni- ce. M. ij. fol'. solatri. M. j. salis comestibilis. ℥. ss. croci. ʒ. j. omnia simul terantur: ⁊ cū albumi- ne oui incorporentur in forma emplastri vel cū modico mellis sumat pars eius: vel sic. ℞. florū camomille: ruthe sicce: maiorane. añ. ℥. ss. corti- cum citri: seminis aneti. añ. ʒ. j. ss. temperentur cum succo mente vel balsamite. Mes. posuit linimentum factū ex tyriaca vel metridato. cū succo mente possunt fieri embroce ⁊ epithima- ta: cū decoctionibus rerū: de q̄bus dictū est. s. semper ſm gradus ꝓcedendo: ⁊ hec de isto ca°. sufficiant. ¶ Cōsequēter dōm est de dolore pen dente a materia mel'ica. Stāte igit mā mel'ica in cā doloris: p̄mo opȝ dietā ordinare: ⁊ qm̄ mā mel'ica quedā est talis q: radicaliter talis vt na turalis: quedā talis facta per adustionē ex di- uersis humoribus quedā talis per cōgelationē generata: nō idem vel equale regimen omnibus his debetur: neq; quantū ad dietā: neq; quātū ad medicinalia: sed multum diuersum. nā si ma teria fuerit talis: q: radicaliter talis vel per cō gelationem generata idē quasi debetur regimē saltem in specie: lȝ magis calidum in cōgelata ꝗ̄ in naturali: sed in mel'ica facta per adustionē diuersum dȝ esse regimen: qm̄ non dȝ ad cal'm sic declinare. ¶ Stante igitur materia radicali vel cōgelata eligat aer ad cal'm in prin°. remisse de clinans. sed ad humidū notabil'r neq; in hume- ctatione pōt esse nocumētū in materia cal'a q̄- cunq; sit nisi cū humiditate cōiungantur mate rie vaporose. Si igitur aer nō sit naturaliter ca lidus ⁊ hūidus in tali mā artificial'r ꝓcu retur aspergendo cameram cū decoctione rerū ad ca lidum ⁊ humidum declinantium cū decoctione florum violarum: camomille: folioꝝ ⁊ radicum altee: ⁊ florum eius cū mixtione modici vini al bi in dicta decoctione: ⁊ si placet facere suffu- migium fiat cum floribus nenufaris: modico croco. et ambra mallaffatis: simul cum assun- gia galline: et in massaȝ reductis: de qua pōt su mi pars supra carbones ꝓ suffumigio. sed in ea

Auicē. 5°. cañ.

Secūdus canon.

Nō fiat cōtinuatio masticatoriorū.

Not. de ciclamine.

Pomum odoriferū.

De dolore capitis pēdēte a materia cmelkiorū.

que est ꝑ adustionē: opꝫ aerē ad frigidū decliã-re ⁊ ad humidū. Nã lꝫ materia sit iã ꝑ adustio-nē infrigidata: tñ ꝑ adustionē impressum est vesti-giū caliditatis: vñ si addãt calefaciētia exacui-tur illō igneū adustiuū: ⁊ sic eadē hora vehemē-tior fit exiccatio: ⁊ hoc notauit satis expsse. do. A. in caº. gñali cū materiã euacuare ⁊c. ad finē. Nã ibidē ponēs curã melãcolie dixit. Si mel'ia est nãlis calefactū hūectatiōe: sed si fuerit adu-sta aliena qō dēsiccat aut calefacit: ⁊ sis ꝯtentꝰ hūectatiuis sup. vel tēperatis in actiuis vel pa-rū fridis vt practicãt auctores. In hyeme igiꝶ fit aer tēperatus in actiuis in materia adusta: tñ ad humidum inclineꝶ ⁊ in estate ad frm̃: ⁊ in hoc valēt irrorationes ⁊ suffumigia ⁊ odoramē-ta: de q̃bus dictū est in cã colerica: lꝫ debeãt eē remissius frida: q̃bꝰ addi pñt ad remissionē flo-res camomille: cortices citri: ⁊ pomoꝝ redolen-tiū ⁊ filia. ¶ Sōnꝰ tñ in oĩ materia mel'ica ē cō-ueniēs: plus tñ in ea q̃ est ꝑ adustionē q̄ in non adusta: sꝫ vigilie sup̄flue sunt in oĩ tali mã noci-ne: ⁊ ita q̃es magis ꝯueniēs est q̄ motꝰ. ¶ Ina-nitio aūt lꝫ si ꝑ cã intelligaꝶ vētris mollicies ⁊ lubricitas ēt cū clisterijs fit in oĩ soda maxime ꝯueniēs: si tñ ꝑ eã intelligamus minorationeꝫ humoꝝ vel cãs ad hanc adducētes vt sunt ieiu-nia ⁊ paucitas cibi: ⁊ reliq̃ cãe resoluētes ⁊ ex-tenuãtes siue positiue siue priuatiue: sic dico q̄ inanitio nocet ⁊ ex aduerso repl'o iuuat qm̃ hu-mectat: ⁊ maxia radix cure in mã mel'ica est hūe-ctatio: ⁊ ꝓinde coitꝰ sup̄fluus est maxie nocēs. ¶ Ita ⁊ oēs passiōes aĩales q̃ ad siccitatē addu-cūt vt tristitia ⁊ timor ⁊ hmōi sunt multū inimi-mica sꝫ gaudere ⁊ bñ sperare ⁊ letari in casu mlꝰ-tū iuuat. ¶ Et sicut dcm̃ est de aere differenter in mã mel'ica diuersa: vt ꝑ adustionē ⁊ non per adustionē intelligaꝶ ⁊ in cibis ⁊ in potibꝰ. naꝫ intētio dꝫ eē ita cū cibis hūectatiuis multi nu-trimēti paucaꝝ sup̄fluitatū nō dãtibꝰ nutrimē-tū crudū sed digestū: neq̃ sit grosse sube neq̃ sit opilatiuus aliquo mō: q꞉ nō stipticitate ꝑtici-pãs: sꝫ magis mollificatiōe ⁊ hūectatiōe: sit tñ tēperatus frigidꝰ vel paꝝ calidꝰ ꝭm diuersita-tē mãe cui occurriꝶ vt dcm̃ est de aere. Nã dice-bat Aui. in cura sode sicce. Primū ğ cure eiꝰ est regere egrū in cibis hūectatiuis boni chimi ꝓ-prie multi nutrimēti sicvitellꝰ oui: ⁊ ius galloꝝ pingue vel pulloꝝ: ⁊ ibi laudat ꝑdices et sorbi-tiones pingues cū oleis hūidis. Sꝫ de actiuis q̃litatibꝰ dixit deinde declineꝶ a ꝑte cal'i ⁊ frigi-di: ad illō qō est ꝯueniētiꝰ. i. diuerso mō ꝭm di-uersitatē mãe. s. aduste vel nō aduste ⁊ magꝭ fri-gide ⁊ minꝰ fride. Et sup hoc pōt fundari totuꝫ regimē circa dietã circa quã nō spãliꝰ me extē-do ⁊ ꝓpter breuitatē ꝭuãdã: ⁊ qm̃ latiꝰ ⁊ cōple-te multū de ista mã mel'ica feci tractatū spãlē ⁊ in his q̃ ad dietã ꝑtinēt ⁊ in medicinalibꝰ cum tractaui mãm de varicibus ⁊ elephãtia. 22ª ter-tij. ad quē locū potestis cōcurrere. ¶ Qua sic or-diata dieta: deinde ꝯsiderare oꝫ si sit plectoria in toto aut nō: q̄ si fuerit ĩ toto ꝟa plectoria vt sãguinea opꝰ ē flōmia: ⁊ q̄uis nō videaꝶ conue-nire flōmia ad causaꝫ cōiūctã: tñ q꞉ postea pro-pter dolorē materia fluit ad locū opꝰ est flebo-tomia: ⁊ talis flōmia fiat ꝑ cañ. al's datos. Si ꝟo intētio fit de repl'one alioꝝ humoꝝ fiat ipo-rū pri' eũo vl'is. deinde fiat digestio appropria-ta: postea eũo eiusdē materie: ⁊ in hoc tres cañ. posuit Meſ. in soda mel'ica. Primo in tali soda nō est absoluēda cura ad vno triū regiminū: et sil'r in oĩbus morbis mel'icis. ¶ Primū regimē in dieta q̄ sit hūectatiuū ⁊ impinguatiuū: vt supra dictū est ꝑter id: qō facit euenire opilatio-nes: ⁊ addit. adequeꝶ materia cū medicinis ⁊ ci-bis hūidis ne resoluaꝶ subtile ⁊ grossū petrifi-cetur. ¶ Scōm regimē ex ꝑte medicinaꝝ digerē-tiū sit regimē cū moderate calefaciētibꝰ ⁊ mode-rate hūectãtibus: que intētiones dñt se succe-dere ꝯtinuo: ita q̄ fiat hūectatio ⁊ postea resol'o postea hūectatio: postea resol'o vt ēt est cañ. 3ª quarti. de apatibus mel'icis. Sꝫ pmū regimen de hūectatiuo ⁊ ĩpinguatiuo serueꝶ equal'r in prinº medio ⁊ fine. nō sic de 2º regimie resoluti-uo: sed in ipso 2º semꝑ a debilioribꝰ ad fortiora procedēdū est. ¶ Tertiū regimē ex ꝑte eũatiui circa qō tria ꝯsiderenꝶ. Primū vt nō fiat eũo se-mel ⁊ multū fortis imo gradata ⁊ paulatina et nō semel tm̃: sꝫ pluribꝰ vicibꝰ vt natura eũonē regulet ⁊ nō eũo naturã. Scōm q̄ talis medici-na cal'a nō dicaꝶ excedēs in virtute ꝟtutes me-dicinarū incolumiū: rō q꞉ medicine q̃ laboriose eũant sunt ꝯtrarie cordi ⁊ cerebro ⁊ stomaco: ꝫq̃ membra debilitata nisi in multo tp̄e pñt habi-litari postea ad debitas oꝑōnes. Sꝫ ꝯ. medicie quibus vtūtur autores in materia mel'ica sunt fortes: vt elleborus niger lapis lazuli: lapis ar-menus. Sed hic nota q̄ rabi moyses fecit nos cautos de lapide armeno: cū quedã in suo cōsi-lio dixit cuidã regi q̄ nō vtereꝶ aliquotiēs lapi-de armeno: q꞉ reuera nesciꝶ q̃d sit lapis armenꝰ nam lapis armenus est resolutiuꝰ ⁊ fortiter et laboriose soluit tñ quidã loco eiꝰ vtuntur bolo ar. stiptico. ergo nō vtamur eo cū nō sciatur q̃d sit: sed vtamur lapide lazuli loco eiꝰ. Utunꝶ igiꝶ autores in mã mel'ica medicinis fortibus loco eius: igiꝶ falsum qō dictū est. Dicaꝶ ꝯcedēdo di-ctum Mesue pro cañ. vl'i. vñ mitioribꝰ debemꝰ vti si possumus sufficiēter intētionē nostrã adi-plere: sed qñ cū leuioribus nō sufficit: tunc eis vtuntur autores: sed faciūt hoc in cōpositis ⁊ re-ctificant lapidē lazuli cū aqua buglose loto la-pide trigesies vel quadrigesies etiã miscēt: cuꝫ passulis liquiriciã ⁊ cū floribus boragis: ⁊ cum hmōi rectificãtibus maliciã ⁊ siccitatē eoꝝ: ⁊ cū succo pomoꝝ ⁊c. Aliq̃ tñ moderni purgãt mãm melicam cū lapide lazuli dando. v. vel. vj. gra. vsq̃ ad. ℈. j. ⁊ male q꞉ exhibeatur si exhiberi dꝫ in cōpositis ⁊ rectificãdo. 3ᵐ ꝯsiderabile cū solu-tiuo est vt cū solutiuis apponanꝶ mãm mel'icã humectãtia. Nã si solutiuū est calefactiuū tm̃ eoꝝ oꝑatio est sicut impetus flãme resoluit sub-tile ⁊ petrificat grossum. Addit quartū q̄ nūq̄ fit expoliatio ab his q̃ cōfortãt mineras ꝟtutū et maxime cor. ¶ Pro digōne igiꝶ ĩ mã frida ra-dicali a pñº ꝯuenit sirupus ex oximelle simplici pro parte. Nã incidit materiã grossaꝫ terrestrē et equat calefactiōe tēperata: vñ teneꝶ q̄ sit ca-de cōpl'onis: tñ cū Aui. dicit multotiēs siūt res subtiliãtes cause sode ⁊ si sint nō cal'a vt oximel sic exponaꝶ: ⁊ si sint nō cal'a. s. intēse: ideo innuit oximel nō esse intēse cal'e cōpl'onis: imo hꝫ cali-ditatē cōmensuratã: lꝫ iste tex. etiã aliter possit exponi: sed sensum priorē datū laudo credēdo esse ad mentē suã. Sumaꝶ ergo ℥. j. oximel. sim-

Sōnus in oĩ mã me-lãcolica ē ꝯueniens.

Lubrici-tas vētris in oĩ soda est conue-niens.

De cibis ⁊ potibꝰ in mã mel'ica ꝯuenienti-bus.

Not. tres cañ. quos ponit Me-sue i soda mel'ica.

Primū re-gimen.

Scōm re-gimen.

Tertiū re-gimen.

Nota tria q̊ ad eũo-nem mate-rie mel'ice.

Questio.

Lapis ar-menus nō reperiꝶ.

Notēt bo-ni practi-ci.

Not. bene istud quar-tū de dige-stiōis ma-terie mel'i-ce.

plicis sirupi de pomis cõpositi si mã sit radica-
lis melãcolica grossa: sȝ si fuerit nõ multũ gros
sa vel frigida cũ oximelle ponat̃ de melle ro. pa
rũ cũ aq̃s appropriatis vt buglose ꝛ mellisse: et
in ꝓcessu eiusdẽ mãe ad digerẽdũ ponat̃ sirupꝰ
de pomis ꝑ duabꝰ partibus cũ vna parte oxi-
mellis addẽdo ad aquas dictas aquã scolopen
drie: ꝛ magis in ꝓcessu ponat̃ de sirupo de epi-
thimo: ꝛ stãte mã multũ frigida sil'r aliq̃d de siru
po de sticados: cũ decoctione corticũ radicũ ca
paroꝝ: scolopẽdrie: tamarisci semꝑ apponendo
aliq̃d pas. vel liq̃ricie ad humectationem mãe.
Sed si mã sit melãcolica ꝑ adustionẽ vȝ sirupus
de fumoterre: cũ sirupo violato ad prinm cũ aq̃
lupuli fumiterre ꝛ buglose. aña. ℥. ij. Nã fumus-
terre est frigide cõpl'onis: ꝛ aqua fumiterre in
mã adusta multũ vȝ: sed in ꝓcessu magis in ta-
li mã adusta vȝ sirupus de bizãtijs ꝑ duabꝰ ꝑti
bus cũ vna parte sirupi de pomis ꝛ nõ transcen
damus ad fortiores cũ aq̃s lupuli: buglose: bo-
ragi. ꝛ mellisse: vel cũ decoctionibus dictoꝝ flo
rũ liq̃ricie se. endiuie ꝛ portulace. Nã seĩa por-
tulace a ꝓprietate ꝯfortant splenẽ. ¶ Sȝ post-
ea facta digestiõe in mã frigida grossa vt supra
ꝯueniẽter euũet mã cũ pill'is cochijs: ꝛ idis vl' ex
infusiõe facta vt infra. ℞. aquaꝝ buglose ꝛ mel-
lisse ꝛ feniculi. añ. ℥. j. ß. infundat̃ in eis polipo
dij. ʒ. ij. agarici. ʒ. j. pas. liq̃ritie. añ. ʒ. j. ß. stẽt in
infusiõe ꝑ horas. xij. ꝛ bulliãt postea duabꝰ bul
litionibꝰ: deinde facta collatura iterato infun-
dant̃ in dicta decoctiõe mirabo. kebul'. ʒ. ij. in-
doꝝ. ʒ. j. epithimi. ℈. ij. zinzi. cimini. añ. ℈. j. floꝝ
boragi. buglose: ꝛ sticados: ꝛ cuscute. aña. ʒ. ß. et
stẽt in infusiõe ꝑ alias. xij. horas in loco calido
debite cooꝑto cyato dicte infusiõis: postea fiat
collatura ꝛ addat̃ collature diacatholiconis. ʒ.
vj. confectionis hamech. ʒ. j. ß. misce fiat potio.
Et si dicta potio nõ suffecerit ad eradicandum
mãm in totuȝ ꝯtinuatis sirupis fortibus vt su-
pra ẽt ꝑ. x. dies iterato fiat mũdificatio cũ pillu
lis vt infra. ℞. pill'aꝝ de lapide lazuli. ʒ. j. pill'a-
rũ indaꝝ. ʒ. ß. cũ oximelle sq̃llitico fiant pillule.
¶ In mã aũt adusta ꝯueniẽtius ꝑficit̃ euõ cuȝ
medicinis ebibitis q̃ꝫ cũ pill'is. Fiat igit̃ ꝓmuȝ
euõ cũ medicina vt infra. ℞. mirabo. ci. ꝛ indoꝝ
gũmosoꝝ. añ. ʒ. j. ß. foliculoꝝ sene. ʒ. j. epithimi.
floꝝ boraginis: buglose: ꝛ viol'. añ. ʒ. j. ß. passula
rũ. ʒ. ij. oĩa infundant̃ in sero caprino. ꝛ stent in
infusione ꝑ. xx. horas postea fiat collatura: ꝛ ei
addat̃ diacatholiconis cassie extracte. ana. ℥. ß.
diasene. ʒ. ij. sirupi viol'. ℥. j. misce. Et si non suffi
ciat dicta euõ exhibeat̃ post. x. dies alia sil'r vel
addẽdo dosim si prima nõ sufficiẽter euũauerit:
in q̃bus tñ diebus ꝯtinue vtat̃ sirupis vt supra
ꝛ in ꝓcessu pñt dari pill'e vt infra. ℞. specieꝝ pil
lulaꝝ indaꝝ. ʒ. j. reubarbari electi. ʒ. ß. seĩs endi
uie. ℈. ß. cũ sirupo viol'. fiãt pill'e. vij. sed fuerint
facte ad minus ꝑ. v. dies ãnq̃ꝫ sumant̃: ꝛ in ꝓces
su pur si expediat põt addi minuẽdo de dosi pil
lulaꝝ dictaꝝ tantũdẽ de pill'is de lapide lazuli
ꝛ semꝑ dicte medicine exhibeant̃ ẜm ordines q̃
debẽtur in exhibitione medicinarum laboriose
euãntiũ: ꝛ sic sit expedita intẽtio eq̃tiõis ꝛ euõ
nis. ¶ Deinde fiant fomẽtationes ad caput ex
decoctione camomille: mellilioti: fenugreci: sti-
cados ꝛ aneti: cuȝ his põt fieri embrocatio ad
caput: põt etiã fieri inunctio cũ oleo amigdal'.
dul. cũ oleo de lilio simplici nõ cõposito cũ oleo
de croco: ꝛ dñt calefieri nõ apud ignẽ: sed in aq̃
cal'a: vt voluit Rabi moyses. ꝛ Gal'. 2°. decẽ tra-
ctatuũ. nã apud ignẽ dissoluit̃ virtus coꝝ cale
fiant in duplici vase ꝛ aq̃ in vase posita: ꝛ oleo
posito in vitro: deinde posito vitro in aqua ca-
lida istũ modũ seruat Rasis in cõtinente. Sed
si volumus vti oleis frigidis ponamus in aqua
frigida: ꝛ si calidis ĩ aqua cal'a vel oleo vtamur
sisamino: q2 est eiusdẽ virtutis sicut amiddale
dul. ꝛ imponat̃ timporibus vel naribus vel au
ribus: ꝛ hic sit regula q̃ꝫ sicut olea frigida q̃ fiũt
ex oleo oliuaꝝ debẽt fieri ex oleo onfancino. i.
oliuaꝝ immaturaꝝ: ita ꝛ olea calida q̃ fiunt ex
oleo oliuaꝝ dicebat Gal'. loco alle. debẽt fieri ex
oleo oliuaꝝ maturaꝝ: fiunt ẽt q̃dã ꝯfortãtia ca
put. Primũ ꝑ interius sumpta vt sumere confe
ctionẽ diamusci cũ diabuglosato si nõ in melã-
colia nõ adusta: ꝛ in adusta cũ zuccaro violato
ꝛ sil'r intelligat̃ de reliq̃s ꝯfectionibus ꝯfortã-
tibus cerebrũ: de q̃bus dictũ est in flegmatica:
sed eaꝝ siccitas remoueat̃ cõmiscẽdo aliqua hu
mectantia: ꝛ sil'r ꝑ exterius cũ euaporationibꝰ
aromaticis. vt. ℞. laudani ꝛ cere. añ. ʒ. iij. croci.
cassie lignee. aña. ℈. j. ambre: musci. ana. gra. v.
violaꝝ. ʒ. ß. misce ꝛ ponat̃ suꝑ carbões: ꝛ sic sua
euaporatione cõfortabit caput: sil'r fiãt garga-
rismata cũ appropꝛiatis. ¶ Et si mã fuerit nocẽs
sua q̃ꝫtitate ꝛ non qualitate siue flãtica fuerit:
siue melancolica causans repletionem ꝛ opila
tionẽ: tunc fiat apertio collatorij: ꝛ minoratio
mãe cũ cõibus exoluentibus: postea cũ caput-
purgijs ꝛ masticatorijs ꝛ eductiuis ꝑ illa emun
ctoria: non multũ calidis ꝛ in hoc vȝ nigella q̃
est efficacis virtutis in aꝑtione poroꝝ collato-
rij: ꝛ tunc sit torrefacta nõ infusa in aceto sit li-
gata in panno lineo ꝛ apponat̃ in naribus: ꝛ si
intẽdimus ad attractionem sit infusa in aceto
ꝑ noctẽ: ꝛ postea torrefiat ꝛ apponat̃ cuȝ pecia
naribus: ꝛ qñ cõiungeretur cõpl'o calida capitꝫ
cũ tali mã: ꝛ ꝑ applicationẽ taliũ aperientium
collatoriũ succederet in capite cõpl'o calida no
cẽs ꝓpter aꝑtionẽ facientia: ꝛ ꝯñr excitaret̃ so
da: ꝓpterea q̃ꝫ curatio sit cũ calido. tũc dicebat
Aui. in cura sode opilationis q̃ꝫ opȝ succurrere
illi cũ infrigidantibus in q̃bus est mollificatio
ꝛ non stipticitas: ꝛ postea cũ q̃escit supp. dolor
reitera sup. medicinas aꝑitiuas: ꝛ nõ cesses fa
ciendo id donec opilatio aperiatur: ꝛ hoc stan-
te materia grossa non sanguinea: sed si sit sãgui
nea fiat flebotomia de vena cõi: postea cepha-
lica: postea vena particulari. ¶ Sed si dolor sit
in superioribus supra craneũ attendat̃ ad cãm
ẜm qd dictum est supra si fuerit humoralis: sed
in localibus tunc non dȝ poni acetũ in infrigi-
dãtibus sed oleũ ro. tm̃. Si vero sit sub craneo
potest poni acetum in cã calida ꝛ in frigida: lo
co eius ponitur euforbium ad penetrandum.
¶ Si vero non pendet dolor ex materia humo
rali sed vaporali vel ventosa in ipso cerebro ge
nerata ꝛ non aliunde cõicata nisi forte ab extri
seco vt a flatu ventoꝝ calidoꝝ vel frigidoꝝ: vel
ex attractione vapoꝝ per nares odorabiliũ sua
uium vel fetidoꝝ: tunc q̃ꝫtum est ex parte ipsoꝝ
vapoꝝ in cerebro fiat leuis euaporatio circa ca
put cum milijs in sacello torrefactis addendo
flores camomille ꝛ hmõi. Nota tñ q̃ꝫ non semꝑ

Se. portulace a ꝓprietate cõfortat splenẽ. Infusio laudabil'.

Qual'r in mã adusta ꝯueniẽtiꝰ fit euõ cuȝ medicina ebibita.

Alia infusio.

Qual'r debẽt calefieri olea calida in aq̃ cal'a ꝛ non supra ignẽ

Not. de nigella.

Qñ dolor est suꝑ craneũ in mã cal'a ponit̃ oleũ ros. sine aceto.

No ꝟba sequentia ꝯ gentilem.

in tali imitatiuo dolore debemus immediate accedere ad ista localia: q2 aliqñ eũo cũ flõmia ⁊ alijs est necessaria vt stante repletione in toto: ⁊ tunc opꝫ prius eũonẽ minorare vel in totũ eradicare: vt supra fuit declaratũ ꝯtra gentilez qui voluit ꝙ stãte modica mã in capite possit fieri particularis eũo non p̄cedente vli. Et ibi fuit dictũ ꝙ stãte in toto repletione: lꝫ nõ in capite esset repletio: tñ nõ erat tuta eũo ꝑticularis alia non p̄cedẽte: ⁊ tunc facta eũone ⁊ facta euaporatione cũ sacello milij: qð est subtilissimũ ⁊ siccissimũ. vt dicit Gal. 12. terapentice: ⁊ si nõ sufficiat ponant̃ ẽt flores camomille ⁊ aneti: ⁊ rutha sicca ⁊ mẽtha: ⁊ est fortius faciendo ẽt odoramẽta: cũ ꝯtrarijs appropriatis. Postea vbi sit multũ necesse ponatur euforbij paꝝ: ⁊ sit eius pars decima. nec vltra, dicit Aui. ¶ Si ãt dolor hꝫ cãm ex debilitate tunc multiplicãtur superfluitates ⁊ cerebrũ ðr debile: ⁊ ꝓpter hoc multiplicat sup̄fluitates: ⁊ sic fit cã doloris ꝑ accidẽs. De qua debilitate dicit Aui. 2ª primi. q̄dã est debilitas ꝑ viã resolutionis spũum: et hoc mõ dolor cõicans inducit debilitatẽ resoluendo: q̄dã est debilitas ⁊ ꝯñr dolor ꝓpter malã dispõnẽ mẽbri: vt cũ stomacus est rare texture: idẽ dico de capite ⁊ cerebro ⁊ in prima cã debilitatis: tunc intẽtio est cũ gñantibus spm̃. vt cũ oblatione ouoꝝ pulloꝝ: vini dulcis: cũ galia aromata ⁊ odorare sepe aromatica. Et si fuerit ꝓpter laxitatẽ mẽbri: opꝫ inspissare mẽbrũ: vt cũ cerebellis alioꝝ aĩalium ⁊ maxime gallinaꝝ ⁊ ouiũ dicebat Gal. in libello de iuuãtibꝰ ⁊ nocẽtibus. nã cũ ꝓprietate spãli ẽt ꝯfortãt: ⁊ si cũ stipticitate volumus cõfortare ⁊ resoluere: tũc addatur in sacellis de nuce muscata ⁊ similibꝰ. ¶ Et si sit acuitas sensus cã doloris: opꝫ minuere sensum mẽbri nõ cũ stupefaciẽtibꝰ: sꝫ ingrossantibꝰ spũs ⁊ infrigidãtibus vt exhibitiõe decoctionis frumẽti ⁊ extremitatũ aĩaliũ maxime porcoꝝ ⁊ laganaꝝ casei recẽtis odorare aromatica frigida: vt ro. vio. flo. nenufa. ⁊ odorare cãpho. cũ lacte. Naꝫ lꝫ in dolore ex acuitate sensus sepe ꝯiungat̃ instãtia vigiliaꝝ: q2 vt plm̃ talis sensibilitas vel seq̄tur tẽperantiã vel cõplõnẽ calidam ⁊ siccã: ⁊ cãphora videatur sua siccitate impeditiua somni: si tñ infundatur in lacte muliebri: q2 minuit̃ eiꝰ siccitas multũ cerebruꝫ cõfortat: ⁊ magis ad somnũ ꝓmouet: ⁊ cũ istis ⁊ silibꝰ minuet̃ dolor capitis: q2 acuitas sensus minuet̃: dꝫ ẽt ex oleo de mirto vngere caput: q2 vltra frigiditatẽ cõfortat caput ⁊ inspissat: ⁊ sic fit expedita cura vlr oĩm causaꝝ doloris capitꝭ ꝑ essentiã: si prius tñ addãtur q̄dã verba de cura vnius cãe raro ꝯtingẽtis vt de cura vermiũ ⁊ ẽt si ponatur cura differẽter mãe ledẽtis ĩtra craneũ vel supra: qm̃ in aliquibus opꝫ diuersificari curaꝫ eadẽ manẽte materia sed variata ꝯm sitũ. ¶ Dicebat ergo Aui. in cura vermium ꝙ p̄mum opꝫ euacuari totũ corpus si fuerit necessitas ⁊ cerebrũ. s. de materia ꝓportionata vermibus vcꝫ materia flegmatica: ⁊ cũ appropriatis medicinis de soda flegmatica: vt cũ hieris ⁊ pillulis cochijs: qñ reliqua nõ suffecerint: non dico de pillulis Rasis. quas ipse cõposuit cũ sint verende multum: vt supra dixi. Et cuꝫ auctores laudant pillulas cochias in multis casibꝰ non intelligatur de eisdem Rasis. Nam cum Gal. q̄ fuit ante Rasim laudat illas intelligit de illis quas ipse fecit: ⁊ quas ponit, Mes. in caº. de soda: ⁊ intrat nõ scamonea absolute sed correcte: ita ꝙ ille pillule cochie sunt minus soluẽtes q̄ꝫ iste Rasis: ⁊ ita Aui. ⁊ reliqui magis sequuntur illas Gal. Et postea facta eũone dꝫ educi si possibile est ꝑ nares vel palatũ cũ appropriatis. Et dicit Aui. vt dissoluatur hiera ⁊ trahat̃ ꝑ nares semel vel bis in hebdomada: ⁊ si ex ea ẽt cuꝫ aq̄ mellis fiat gargarisma multũ vꝫ: qm̃ in virtute specieꝝ intrantiũ interficit vermes ⁊ cõsumit materiã flegmaticã facientẽ vermes: vꝫ etiam ad attrahendũ vermes. succus folioꝝ ꝑsicoꝝ et ꝑnecat vermes: ⁊ cũ sint necati ꝟmes sepe educitur mã: q̄ nõ est in forma vermiũ: sicut etiã fit sepe in eductione vermiũ ꝑ vẽtrẽ in forma alba ꝑ secessum: postea ꝯfortet̃ caput cũ aromatibus: vt cũ diamulco amaro q̄ cõfortat cerebruꝫ ⁊ in ipm intrat aloes: ⁊ sic iuuat p̄seruãdo a generatione vermiũ. Detur ẽt metridatũ: ⁊ tyriaca post eũonẽ: sed tyriaca dꝫ esse electa ⁊ bona. ¶ Nam descriptio tyriacaꝝ cõiter lõbardie nõ est cõueniens: qm̃ capiunt. ℥. iij. specieꝝ cũ lib. j. mellis. ⁊ debẽt esse. ℥. vij. ʒ. specieꝝ ĩ lib. j. mellis ꝯm andromacũ cuius est descriptio radicalis: ⁊ tunc tyriaca est electuariũ electissimũ. Et dicit Aui. in de viribus cordis. ꝙ est medicina diuina: qm̃ vꝫ cõtra venenũ plusq̄ꝫ metridatuꝫ maxime reptiliũ. vt. 5º. cañ. detur igitur. ʒ. j. metridati vel tyriace ⁊ detur ante diẽꝫ ꝑ duas aut tres horas ⁊ stetur ad minus ꝑ sex aut septẽ horas anteq̄ꝫ sumat̃ cibus. ¶ In mã aũt peccante intra craneũ vel extra craneũ suppositis reliq̄s que facta sunt de euacuatione totius si expedit de diuersione materie ⁊ digestione ⁊ euacuatione cũ appropriatis. ¶ Circa localia est quedaꝫ diuersitas. Nã peccante materia extra craneuꝫ in almocati vel in partibus curis magis valẽt ea que per exterius applicãtur de repcussionibus in principio factis ex resolutionibus in ꝓcessu siue epithimatibus siue vnctionibus siue sacellationibus fiant quam in materia peccante in profundo intra craneum: ⁊ in ea que intra craneum magis valent localia particularia per gargarismata. s. ⁊ caputpurgia ⁊ odoramenta: ⁊ per iniectiões intra nares vel aures: siue sint repercussiua siue doloris mitigatiua siue attractiua ⁊ euacuatiua: siue resolutiua ⁊ ꝯfortatiua ⁊ hoc satis notum est consideranti. Et proinde sequitur quod peccante materia infra craneum vbi debent apponi supra caput vel embrocari medicine in casu valentes: quod debent esse in casu fortiores ad materiam repercutiendaꝫ digerendam ⁊ resoluendam quam peccante materia supra craneum: quoniam in transitu ad profundum exoluitur virtus medicine vt fuit sentẽtia Gal. tertio tegni. ⁊ ex hoc patet quod etiam dictis medicinis peccante materia in ꝓfundo debent applicari quedam iuuantia ad penetrationem vbi peccante materia supra craneum non erit necessitas: vt dictis medicinis talia penetrationem facientia ⁊ acuta admisceantur: vnde peccante materia calida ĩfra craneum docent auctores ad repercutiendum cum oleo ros. misceri acetum: vbi si peccaret exterius materia sufficit applicatio solius olei rosa. precipue cũ acetum cũ sua qualitate mor-

Cãphora est impeditiua sõni.

Per pillas cochias intelligũtur pillule cochie. Gal. nõ rasis.

Proportio spẽꝝ tyriace ad mel.

Aui. de viribus cordis.

Stet̃ ꝑ sex horas anq̄ꝫ sumat̃ cibus post comestionẽ tyriace.

daci nō alteratum in transitu occurrat ad mē-bra lesa ⁊ sic ledit ea: vbi ad profundū veniēs ꝓ-pter ipsius alteratione̅ in trāsitu ad profundū membra ibide̅ lesa nō sic percutit ⁊ ledit: et ita similiter si materia esset frigida vt duo gr̄a exē-pli. peccāte in membris exterioribus sufficere̅t medicine calide vt duo ad digōne̅: necꝫ expedi-ret fortiora apponi ad penetrandū. Sꝫ si pecca-ret in ꝓfundo oporteret simplicia esse parū per calidiora propter virtutem ipsarꝫ exolui in trā-situ ⁊ vt melius ⁊ citius ad profundum venire possint: vnde auctores cum dictis medicinis ad-miscent aliquod ad penetrationem faciens: vt calidum in tertio vel quarto: vt parum euforbij vel castorei: sicut e̅t paulo añ aliqualr̄ e̅ dictū. s.

Quibus sic expeditis ꝯñr est pone̅da cura doloris capitis per cōitatem.

De dolore capit̄ a toto p̄ cōitatē a crisi.

Et in hac primo ponet̄ cura doloris p̄ cōitatem a toto: deinde a p̄ticularibus quibusdā mēbris maxime capiti cōicantibus ⁊ ab extremis. Et in cura per cōitatem a toto p̄° videbitur de cura p̄ cōitatem in crisi: deinde in febribus a q̄b⁹ dua-bus causis maxime pendere videt̄. ¶ In dolore igitur facto in crisi p̄° nota ꝙ crisis tripliciter sumitur.

Quot modis sumit̄ crisis.

Primo sumitur ꝓ añti cōmotione ma-terie q̄ dꝫ expelli. 2° pro ipsa expulsione. 3° ꝓ al-teratiōe seque̅te ad expulsione̅ materie. Sume̅-do igitur crisim ꝓ cōmotione: tūc fit separatio materie expellende ad vias expulsionis ⁊ in ta-li motu fit soda: opꝫ igitur in hac ꝯsiderare ma-teriam per quā viam natura tentat expellere.

Vie expulsionis sūt quinꝗ.

¶ Vie añt expulsiōis sunt quinꝗ vnde 2ª quar-ti. dicebat Aui. Acutior crisis est: que fit p̄ fluxū sanguinis nariū: deinde per vomitū: deinde per secessum: deinde per vrinā: postea per sudorem. ¶ Opꝫ igitur vt cōsideres motū materie. verbi gratia. si videris materiaꝫ moueri ad stōm: ita vt vomitu debeat educi: qꝺ declarat̄ p̄ nauseā: et subuersione aie ⁊ tremore̅ labij inferioris ⁊c. tunc natura: vt dicebat Auic. iuuet̄ vomitu fa-cto cū oximelle calefacto cū lenitiuis frigidis: ⁊ fiat vomitus: innuit Aui. per hec verba ꝙ nō de-bemus iuuare naturā cū fortibus eūantib⁹ cuꝫ vomitiuo forti qñ natura ita parat expellere p̄ superiora. qꝛ tunc fieret laboratiua nimis solu-tio: sed fit leue vomitiuū: vt oximel calefactum cum lenitiuis frigidis. ¶ Nota ꝙ oximel nō sp̄

Quid itelligit̄ p̄ oximel.

tm̄ dicit cōpositū ex melle ꝓprie sumpto aqua ⁊ aceto: sꝫ e̅t aliqñ admixtū compositū ex aqua aceto ⁊ zuccaro: ⁊ taliter aliquotie̅s sumitur ꝓ sirupo acetoso: ⁊ hoc nota ꝓpter vitare equiuo-catiōes: que aliqñ sunt cā magni erroris: vnde in simili dicit Symon. errauit traductor Almā-soris. nā in 4° dicit. ꝙ zuccarū ro. calefacit ⁊ si-tim affert. dꝫ dicere mel ro. nō zuc. ro. error fuit: qꝛ geleniabin est termin⁹ cōis ad mel ro. ⁊ zuc. ro. ⁊ in arabico dicebat geleniabin calefacit: iō errauit ⁊ cā erroris fuit: qꝛ mel est duplex. s. mel cāne qꝺ dꝛ zuccarꝫ ⁊ mel apū: qꝺ est calr̄m in scꝺo et mel cāne dicit̄ esse temperatū vel parū ad ca-lidum declinans. i. cū oximelle calefacto. i. cum oximelle facto de melle apum refracto cū leniti-uis frigidis: vt oleo violato. dicit lenitiuis: qꝛ stiptica prohiberent vomitū.

Quid itelligit̄ p̄ rugitum.

¶ Si vero mate-ria descēdat deorsum: ita vt natura te̅tet educe-re p̄ secessuꝫ: cuius significatio erit ꝙ p̄cipietur rugitus ⁊ inflatio circa vtraꝗ latera: rugit⁹ di-cit mihi motū cū sonitu quodā obtuso: tunc de-bemus cōsiderare ꝓbabiliter ꝙ materia descen-dit deorsum: ⁊ sic cū leuibus dꝫ induci eūo per deorsum: vt sirupo viol̄. ⁊ sirupo de prunis vel sume̅do pruna infundant̄ in iulep. viola. post in-cisione̅ factā in eis vt intumescāt: laudat etiam Auic. sirupū de tamarindis sup. stāte mā multa acuta: ita ꝙ cū lenitiuis debemus eūare per in-fra: vt cū siracost ⁊ est māna. sed nō trāseat. ʒ. v. dicebat Aui. in cura sode cronice: ⁊ in hoc innue-bat debile̅ maxime fiendā esse lenitione̅ ve̅tris qñ natura nō operat̄: sed te̅tet eūare ⁊ solū iui-tetur natura nec nimis stimulet̄: ⁊ in hoc tollit̄ error aliquorꝫ qui volūt in crisi aliquid debere operari. nā in crisi cōmotionis aliqñ opꝫ aliq̄d operari sed leuiter.

Nota.

¶ Si vero materia cōuerta-tur ad vias vrine: qꝺ p̄cipiet̄ per dolore̅ ⁊ graui-tatem in partibus renū ⁊ circa vias costarꝫ ad posteriora te̅dentes ⁊ cū aliquali pūctione cir-ca vias vrine: tūc medicus dꝫ iuuare naturā ex-pellendo cū leuibus diureticis cū decoctiōe ca-pillorum ve. ⁊ seminū cōium maiorꝫ frigidorū: vel si ponatur aliq̄d de oximelle: vt. ℥. ʒ. cū. ʒ. ij. seminuꝫ melonū pulverizatorū in. ℥. v. dicte de-coctionis erit cōueniens ꝓuocatiuū. laudat e̅t Auic. citonia masticādo: qm̄ citonia cōstringūt vapores ne ad caput moueant̄: et cū hoc iuuāt ad vrinam prouocandū cōprimendo.

Qualr̄ citonia vrinā prouocant.

¶ Si ꝯo deriuetur materia ad nares. qꝺ declarat̄: qꝛ ap-parent irradiationes vel imagines virides ci-trine vel rubee ante oculos vel prurit⁹ circa na-sum: ⁊ nō fluat sanguis ex narib⁹: laudabile est vt fiat sternutatio leuis ad dilatādū orificia ve-narum vt educatur materia p̄ nares ⁊ odoretur acetū: ⁊ fiat tristis sensatio ⁊ ꝓuocetur sternu-tatio vel fiat inspectio in sole̅ ⁊ subito cōuersio ad euꝫ: qm̄ facit sternutatione̅: vel fiat fricatio circa nares vel imponātur aliqua narib⁹ vt sete porcorꝫ que habeant aperire venas. ¶ Et si ma-teria veniat p̄ vias cutis qꝺ declarat̄: qꝛ pulsus erit vndosus: ⁊ cutis membrorꝫ īfra erit aliqua-liter humefacta ⁊ mēbra vident̄ calere vltra q̄ȝ sit eorū naturalis dispō: tunc dꝫ medicus ꝓuo-care cū leuibus sudore̅: vt cū decoctione capil. ve. nā ipsa prouocat sudore̅ leuiter: ⁊ pōt poni parū aneti: ⁊ fiat fricatio cū pānis tepidis: non añt calidis: qꝛ tūc ꝓhibet̄ sudor: ⁊ sic male opan-tur astātes: qñ onerātur infirmi pānis vt sude̅t et administrent̄ iuūctiones leues fricādo me̅-bra p̄cipue deorsum: vt cū oleo amigdalarꝫ dul. postea dece̅ter coopiatur pannis ⁊ inducat̄ ad somnū. nā talia ꝓuocāt sudore̅: ⁊ si ponat̄ parū vini albi: cū dicta decoctione cal̄a magis iuua-bit.

Capillus ve. prouocat sudore̅

Qꝺ si sit crisis imperfecta ⁊ expellatur mate-ria solū ad emūctoria: ⁊ sit quedā dispō doloris nō veri: vt circa radices auriuꝫ vel inguina vel sub assellas: quod est signū debilitatis nature: que nō pōt expellere materiā ad exteriora: tunc medicus dꝫ iuuare naturā cū attrahentib⁹ for-tibus: vt facto emplastro ex apio me̅tha ⁊ buty-ro antiquo: ⁊ fiat empl̄m sub assellis vel post au-res vel inguinib⁹: ⁊ si loco mente ponat̄ scabio-sa magis valebit: ⁊ si non sufficiat ponantur ve̅-tose absꝗ scarificatione ad magis attrahendū. Nam cerebrum conuertit materias ad post au-res: cor ad sub assellas epar ad inguina. ponat̄ igitur emplastrum attractiuum in dictis locis.

Empl̄m attractiuuꝫ.

de cura doloris capitis ꝓpter febres.

¶Si vero dolor fit per cōitatem a toto ꝓpter febres: tunc opꝫ multū laborare ad remissionē eius: qm̄ dicebat Aui. p̄ᵃ tertij. in caᵒ. ꝓprio. Et illa quidē. s. soda q̄ accidit in febribus: qn̄qꝫ inquietat egrū adeo donec in cā eius: q̄ est febris augmentū faciat. ¶In remotiōe igiṫ talis doloris sunt intētiones. p̄ᵒ sunt due gn̄ales. Una est respiciens totū corpus mādans. Scđa respicit caput recipiēs. Et respiciens totū corpꝰ completur eūone ⁊ diuersiōe illius materie qua fit euaporatio ad caput: qm̄ si materia fuerit ī corpore multa ſm venas peccās vt sanguinea fiat flōmia. ſm can. supradictos. Et si fuerit alia materia peccās magis qualitate ⁊ nō ꝑmixta sanguini educaṫ cū farmacia appropriata marie ꝑ secessum cōuertēdo ad inferiora. ¶Preter etiā eūonē materie est necessaria remissio cause efficientis euaporationē vt caliditatis febrilis ꝓpter quā facta actiōe in materiā fit euaporatio ad caput: ⁊ ita opꝫ intēdere remissioni feb. cuꝫ epithimatibꝰ cordis ⁊ epatis: ⁊ cū dicta appropriata frigida. ⁊ istū cañ. innuebat Aui. p̄ᵃ quarti. in caᵒ. gn̄ali de cura fe. cū dixit: Qn̄qꝫ feb. est tante vehemētie ⁊ acuitatis. s. quantū ad accidentia ꝙ nō lꝫ vti regimine cause: imo indiget infrīdatione vltima ⁊c. In ope igiṫ ponā duas descriptiones epithimatū in casu valētiū. vnū pro corde: aliud ꝓ epe.

Prima intentio generalis.

Epithima ꝓ corde.

¶Pro corde. ℞. aquarū rosaꝝ. violaꝝ: nenufaris. an̄. ℥. ij. aquaꝝ buglose et boraginis. an̄. ℥. j. sandal. oīm triū: coral. ru. spodij se. acetose ⁊ scariole. an̄. ʒ. ß. sete crude: margaritaꝝ al. fragmentoꝝ iacinthi. smeraldi. granate. an̄. ℈. ß. cāphore. gariof. ⁊ ambre. an̄. gra. v. croci. gr. ij. oīa pulueriżāda subtilissime puluerizentur: ⁊ misce pro epithimate cordis.

Epithima pro epate.

¶Pro epithimate epatis fiat: vt īfra. ℞. aquaꝝ endiuie. lactuce. solatri. rosa. an̄. ℥. ij. aceti. ℥. ß. sandaloꝝ al. ⁊ citri. coral. ru. spodij: semis aceto se. scariole endiuie. an̄. ℈. j. spice. ligni aloes. an̄ ℈. ß. pulueriżāda puluerizenṫ subtilissime: ⁊ misce ꝓ epithimate epatis. ¶Alia vero intētio diuersionis cōpleṫ: ⁊ cū diuertētibus cōibꝰ ⁊ fricationibus extremitatū ⁊ ligaturis ⁊ cōpssionibꝰ digitoꝝ extremoꝝ positoꝝ in aqua calida: vt cū ventosis maxime positis infra genuꝰ supra calcaneum: est etiā ꝓhibēdus ascēsus vapoꝝ cū repmētibus ⁊ ꝓhibētibꝰ vapores ascēdere vt sunt quecūqꝫ stiptica: vt infra diceṫ de cōitate ꝑticulariū mēbroꝝ marie stōaci ⁊ ebrietatis. ¶Alia intētio ꝑncipalis q̄ est ad mēbrū recipiēs puta ad caput iuuaṫ cū cōfortātibus caput: ⁊ in ꝑnᵒ. euaporationis materie. cū repcutiētibus vt cū oleo ro. ⁊ aqua ro. ⁊ aceto: vt dictū fuit supra: lꝫ d. Meſ. vt vidistis supra fecerit cañ. ⁊ ita ꝯsentiebat Aui. ꝙ timor est in applicatione repcussiuoꝝ in soda in febribus: sed istud debebat ītelligi stātibus iam receptis vaporibus in capite tunc sunt verende embrocatiōes. Propterea dicebat Aui. p̄ᵃ tertij in caᵒ. ꝓprio. ⁊ ad ipsaꝫ. s. sodaꝫ in febribus iuuat embroca. ex decoctiōe or. et papaueris ⁊ violaꝝ ⁊ ro. si hūores sua nocent acuitate ꝙ si sua nocēt multitudine: tunc nihil horū facias: immo euacua ⁊ administra ꝙ cum facilitate resoluat ⁊c. tn̄ stante etiā aliquali repletione capitis aliqn̄ aliqua repcussiua conueniunt: vt voluit Aui. p̄ᵃ quarti. in capᵒ. de cura acutarū. vbi dixit. Et magis salua horaꝝ embrocationis capitis cū replōne eius est: vt sit vapor colericus nō humidus: imo in hac hora fortasse nō nocet: imo cōfert ⁊ cognosciṫ hoc ꝑ dispōnē somni ⁊ vigiliaꝝ ⁊c. ⁊ addit: Cūqꝫ videriꝫ somnū aut profunditatē somni: tūc caue embrocatiōeꝫ et inunctionē: ⁊ stude in attrahēdo materiā ad inferiora cū fricationibꝰ ⁊ vētosis: ⁊ sup. cū insufflationibꝰ ꝑ nares ⁊ odoramētis ⁊c. vt supra dictū est. Et sic habes casus in q̄bus possunt exhiberi repcussiua ⁊ in q̄bus nō. ¶Alia intētio est de cōfortatione cerebri ⁊ resolutiōe vaporū vltimate: q̄ cōpleṫ cū his: q̄ dicta sunt sepe. Et sic fit expedita cura ꝑ cōitatē a toto.

Scđa intentio generalis.

No. istum canonem.

Nota.

De cura sode ꝑ cōitatē particulariū mēbrorum.

¶Ueniendo nūc ad curā doloris sode ꝑ cōitatē particularium membroꝝ. Primū incipiamus a cura doloris ꝑ cōitatē stomaci ꝓpter maximā cōitatem quā hꝫ cū capite vt supra dictū est. Et ibi ēt ponemꝰ curā doloris capitis ab ebrietate: qm̄ est spālis depēdentia etiā in ebrietate a stōaco: et de istis sunt dicta signa satis clara supra.

¶Quantū igiṫ ad curā opꝫ notare prius vnuꝫ textum generalē. d. Aui. p̄ᵃ tertij. de regimine sode. ꝑ cōitatē in sermone vlī dū dixit: Opꝫ vt sollициteris in oībus spēbus sode ꝑ cōitatē mēbrorum de illis mēbris vt ea euacues cū his q̄ sunt eis ꝓpria ⁊ remoueas malitiā cōplōnis eorū: et cum hoc vt cōfortes caput cōfortatiuis ne recipiat. ¶Etiā est notandū ꝙ Gal. 2ᵒ. meimir. in caᵒ sode de cōitate stōaci dicebat. Opꝫ vt cures stomacū nihil capiti faciēdo: nō intellexit ꝙ nihil capiti fiat: sed nihil fiat capiti de attrahētibus vl̄ nihil fiat capiti tanq̄ mēbro ꝑncipalr̄ leso: qꝛ in capite nō est aliqua dispositio ꝑ ꝓpriā naturā: vt ibidē dicebat: saltē tn̄ sunt offerēda que cōfortant caput ⁊ resistant. Uolebat etiam innuere ꝙ totalis intētio medici quasi tota sit circa membrum mādans: ⁊ qm̄ talis cōitas: aliqn̄ pendet ab humore colerico ad stōm defluxo aliqn̄ a materia flātica etiā defluxa: vel ex se talis materia in stomaco exn̄te ⁊ ad caput euaporante: ⁊ vtrū ipsa sit defluxa vel in stomaco genita: ⁊ vtrū colerica vel flātica vel etiā ventosa satis supra est declaratū in signis. ¶Alia tn̄ intentio curatiua debeṫ materiei si fluit ad stōacū ⁊ materiei in eodē stomaco gn̄ate. Nā si fluat ad stomacū aliunde: qm̄ materia maxime fluēs est colera peccāte materia colerica in stōaco ꝑ defluxum: nō tm̄ expediet attēdere ad istā māꝫ in stomaco: sed etiā ad mēbrū mādans: vt puta ad epar in quo plm̄ generaṫ. ꝓhibēdo ipsiꝰ generationem in epate ⁊ ab epate diuertendo et euacuando vt paulo post diceṫ. Idē dico de flegmate si flueret ad stomacū. ¶In cura igiṫ doloris capitis per cōitatē stomaci dicit Gale. in 2ᵒ meimir: ꝙ stante materia colerica ledēte est prouocandus vomitus. Nā propter subtilitatē et mobilitatem materie faciliter euomeṫ. Et si dicatur ibi esse aliquid graue qđ pur est humor dicatur rn̄dendo ꝙ tn̄ inclinat vt facile sursum moueatur per naturam suaꝫ: vt dicit Gal. in cōmento affori smi. Estate quidē per superiora ⁊c. et fiat cum vomitiuo leui vt posito digito in gula vel pēna: vel sumendo aquam tepidam cum modico olei vel aceto: aut cōsiderando de re fetida ⁊ abhominabili: ⁊ maxime in paratis ad vomitum: qꝛ sunt multi ita parati ad vomēdū quod ex sola imaginatione vomendi euomunt:

Alia intētio curatiua.

vt voluit Gal. in libello de motibus liquidis. ¶ Si vero mã sit frigida curetur educẽdo p secessum. Nã illa mã sua corpulẽtia magis inclinat ad deorsum: educat igit p clisteria: non per hoc tm̃ q euacuẽt mãm a stomaco: sed p hoc pñcipalr̃ q euacuant diuertẽdo mãm a capite sũt in casu multũ iuuatiua: ⁊ maxime fluẽte mã ad ipm stomacũ: ⁊ ꝓpter hoc tollit difficultas. A. in pª tertij. de cura sode tpalis: vbi dicit. Oportet q solliciteris in curatiõe colericaꝝ ex ea in attractione materieꝝ ad inferiora: saltẽ cũ clisterijs calidis. vt colloqntide agarici ⁊c. vt sint fortia ad attrahendũ ab epate ⁊ a mẽbris circũstãtibus stomaco. Dixit Nicolus. quare dixit colericaꝝ: Nã in flegmaticis videt maior cura hñda de eũone p clisteria fortia. Rñdet ⁊ bene qm̃ cã colerica de se est apta magis fluere ad caput ⁊ dolores causare: iõ a cã calida vt plm̃ sunt tales p viã defluxus: ⁊ iõ opz vti clisterijs que euacuẽt ⁊ diuertãt. ¶ In mã aũt frigida: qr sepe immo vtplm̃ aggregat mã p viã cõgestionis nõ defluxꝰ: ideo nõ tãta est intẽtio cũ clisterijs attractiuis. Et notãter dicit calidis: qr opz qd virtus eoꝝ ꝑueniat vsq ad mẽbra vbi est gñatio cãe doloris vt cãe colerice ⁊ vbi colera gñatur. s. ad epar: ⁊ sic dicta clisteria ꝯueniũt vt diuertat mã colerica ne fluat ad caput: lz ẽt i mã flegmatica fluente dicta clisteria multũ conueniant: ẽt si dicta materia sit in stomaco gñata: sed tunc nõ sunt necessaria ita fortia ꝓpter materiã esse magis paratã ad eductione cũ eisdez clisterijs. ¶ Est etiaz in casu cõfortãdus stomacus fluẽte mã ad ipm si fuerit colerica cũ frigidis stipticis: vt cũ sirupo de ribes cũ mina citonioꝝ sine spẽbus: cũ sirupo de granatis ⁊ de agresta ⁊ silibus: vel cũ bucella panis infusa in aliquo hoꝝ ⁊ exhibita maxime ante cibũ: ⁊ nullo mõ fiat famis tolerantia. Et si mã fluẽs esset flegmatica põt ꝓhiberi fluxus ad stomacũ sumẽdo de mina citonioꝝ cũ speciebꝰ: vel sirupo de mẽta cũ aqua decoctionis masticis. thuris. cipi: ⁊ hmõi. vel cũ aqs mẽte ⁊ absinthij. ¶ Et si mã fuerit ibidẽ cõgesta dz digeri: cũ appropatis ad mãm: ⁊ eũari ẽt cũ appropriatis de qbꝰ sepe dictũ est. ¶ Et nutriatur dicebat Aui. cũ cibis subtilibꝰ laudabilibꝰ facilis digõnis boni chimi: differenter tñ in colerica ⁊ flegmatica vt ptz: ⁊ in qualitatibꝰ cibariorum ⁊ in artificijs. Postea addit. Deinde declinet cũ qualitate sua s. cũ ꝯfortantibꝰ stomacũ ad id qd est necessariũ s. calefaciendo vel infrigidãdo ꝭm dispõnẽ materie: eligẽdo de his q dicta sunt supra: ⁊ interius ⁊ exterius: ⁊ hoc maxime facta mundificatione materie. Et attendendũ est ẽt cũ reliquis cõibus diuersiuis mãe ⁊ ꝯfortatiuis capitis. de qbus sepe dctm̃ est obseruando: maxime in diuertendo ⁊ ꝯfortando vnñ tex. d. A. ⁊ sunt vltĩa verba capli: cũ mãm euacuare volumus dixit. Cũq cibas patiẽtes egritudines capitis materiales frica extrema ⁊ exicca latus capitis: ⁊ cõforta cũ ꝯpocrusticis. ¶ Cõsequẽter qr soda ab ebrietate maxime dependẽtiã hz ex assumptione eoꝝ q euaporant vel euaporare faciunt: ⁊ pñcipue vini vinosi subtilis ⁊ saporis acuti: ⁊ ꝯñr per colligantiã stomaci: videtur maximã habere dependentiã: qm̃ ebrietas ꝯtingens ex medicinis narcoticis nõ est illa ad quã sequet soda sed magis tandem cõgelatio: idcirco cõuenienter posita cura sode p cõitatem stomaci ex causa corporali põt allegari determinatio de cura sode ex cã extrinseca ꝯtingẽte vt ebrietate ⁊ potatiõe vini ⁊c. Si ergo dolor sit ex ebrietate fiat primũ eũo cũ vomitu leui mãe supflue vini existentis ꝭm modũ dictũ supra de vomitu. Sed si vomitus non põt ꝓuocari ꝓpter aliquã cãz detur solutiuũ p deorsum: vt hiera cũ aqua absinthij: vel acetose ꝭm diuersitatẽ corpoꝝ in caliditate vel frigiditate: ⁊ si ꝯfortet cum mirabolis plurimũ valebit ꝓpter cõplõnẽ: ⁊ si hoc fieri nõ põt: qr nõ vult amara vel corpus fuerit multũ inflãmatũ detur alia potio: vt aqua granatoꝝ cũ pulpis facta expssione: Et Aui. vigorauit cũ paꝝ scamonee ne mora sit lõgior: qr ebrietas sepe ad mortẽ ducit: qr si imbibit in mẽbris neruosis fit sepe spasmus. Et si aliud fieri non põt dormiãt qñtũ pñt: ⁊ si obijciatur de verbis Rasis pº ꝯtinẽtis. cum dixit in cura ebrietatis: et dico q soda fit ex potu vini ⁊c. ⁊ est necessariuz ꝓhibere vinũ ⁊ quietẽ ⁊ somnũ toto vno die. Exponat textꝰ necessariũ est ꝓhibere vinũ ⁊ sõnũ ⁊ quietez toto vno die sup. inducere: postea ponant in balneo vt mã extrahat ad exteriora ⁊ ambulet leniter: ⁊ sint cibaria stiptica ⁊ ex nã ⁊ p artificiũ talia ⁊ nõ bibãt vinũ sed aquã solũ: ⁊ si stomacus sit debilis detur vinũ granatorũ. Et hoc totũ intelligat in principio ant augmento. qm̃ in ꝓcessu cũ est intẽtio ad resolutionẽ vapoꝝ nõ sic stiptica ꝯueniunt: imo subtiliatiua ⁊ facilr̃ resolutiua. Proinde dicebat. A. ponendo ordinẽ. s. ex habitis stipticis ⁊ repercussiuis etiam capiti exterius in principio: cũ his q supra dicta sunt: etiã p interius cũ rob de ribes vel sirupo eius: ⁊ sirupo de granatis: ⁊ trãsglutiando coriandrũ siccũ cũ zuccaro paulatim ⁊ paulatim addit: deinde fac eos dormire ⁊ qescere: qm̃ est radix in cura ipsiꝰ ⁊ ꝯñr addit. Pone cibũ eoꝝ qui hz infrigidationez ⁊ humectationẽ ⁊ subtiliationẽ. i. in ꝓcessu exhibeat cibꝰ subtilis. i. subtiliatiuus ⁊ humidus. s. facilis digestionis vel subtilis etiã qr faciliter digestibilis sicut est vitellus oui. ¶ Sed ex isto textu aliqui dubitãt: qr ex verbis textus videt innui qd vitellus oui sit frigidus: dicatur q sic debet verificari textus: pone cibũ eoꝝ qui habeat frigiditatem: humiditatem ⁊ subtilitatem. i. qui hz frigiditatem ex se vel in se: vt propter potuz aq vel aliam causam: pone ei cibũ habentez humiditatem ⁊ subtilitatem. i. cibum qui sit subtilis nutrimenti ⁊ facilis digestionis sicut est vitellus oui: ⁊ nõ exponatur textus copulatiue nec de copulato extremo: lz aliqui videantur sentire q vitellus oui ad corpus taliter dispositum est frigidus: sed teneatur prima expositio: ⁊ qd verum sit de mente Aui. quod in processu velit dimitti debere stiptica ⁊ attendere ad subtiliatiua ⁊ resolutiua: patet ex textu sequenti cũ dixit. Deinde cum remoueretur nausea si fuerit: ⁊ remaneret soda abscinde oleum rosatuz ab eis: qm̃ nocumentum est eis post id. i. in processu cũ fuerit necessarium prius ad confortandum caput ⁊ prohibendũ vaporem. Et ideo postea laudat oleum camomellinum ⁊ de lilio ⁊ dicit de eo qd est vltimum ⁊ expertum. s. in resolutione facili: ⁊ ita intelligatur: ⁊ de his que p interius

Marginal notes: Respõsio cuiusdam difficultatis. — Alia intẽtio curatiua. — De cura sode ab ebrietate. — No. bonaz expõnem textꝰ Aui.

sumuntur. Dicit etiam ibi Aui. ⁊ Gal. laudauit eos qui cibantur ex pullis columboꝝ ⁊ addit: qꝛ generant sanguinem subtilem potantē mul tum in resoluēdo vapores. Intelligitur igitur hoc in processu doloris ad resolutionē reliqꝛꝝ vapoꝝ: non aūt a principio qñ materia est ī mo tu. In principio igitur primum opꝫ ponere cir ca caput aliquid cōfortans vt oleū ro. vel mirti num cū incipit ebrietas ⁊ est nausea ⁊ abomi natio stomaci. Sed cū remouetur ebrietas vel nausea tunc remoueatur oleum roſ. qꝛ noceret q̄uis a principio iuuaret: ⁊ addit loco hui⁹ po ne oleū camomellinum: ⁊ fricādo leuiter iuuat resolutionem. Et si non sufficit: tunc pone oleū de lilio qꝺ magis resoluit: ⁊ in hoc laudauit ēt Aui. caules in ꝓhibendo vapores. Sed hic di catur, vt colligitur tertia ꝓblematū ꝙ fortis de coctio eoꝝ ⁊ substātia terrestris ꝓhibet eleua tionem vaporis: sed leuis decoctio vt subtilia tiua facit ad resolutionē: ⁊ forte ēt ꝓuocando vrinam iuuat in ebrietate: lꝫ Auic. videatur in nuere ꝙ a ꝓprietate hoc faciat: ⁊ ita Gal. in 2°. meimi. videtur innuere vñ dicit ꝙ sola caulis infusa in aqua calida ⁊ apposita capiti ⁊ alliga ta naturalr̄ cōtrariatur ebrietati ⁊ sup. dolori ab ebrietate. ¶ Hoc totuꝫ qꝺ dictum est: est ne cessarium in forti ebrietate: sed in debili ebrie tate qñ non est mens euersa: sed sunt pur q̄dam signa ebrietatis fricatio crurium ⁊ leuis ambu latio cū cōfortantibus caput ⁊ cū ꝓhibentib⁹ euaporationē ⁊ subtractione potus vini ⁊c. et similiū euaporantiū cū leui somno faciunt ad ꝑfectionem cure. Et hoc totū qꝺ est dictū in cu ra summarie ponitur a Gal. 2°. decē tractatuuꝫ in ca°. sode ebrietatis cū dixit. Jubere igit̄ opꝫ prius si indigestum adhuc nimiū ꝑmanserit vo mere patiētes cephalargiā bibendo aquā tepi dam. Si vero post digōnē patiuntur cephalar giam vtendum est infrigidatiuis ⁊ reꝑcussiuis quale est rodinum. i. oleū ro. ⁊ per se ⁊ cū aceto vel sup. in ꝓcessu cū succo edere ⁊ caulis: ⁊ ipa aūt folia caulis infusa in aqua calida ⁊c. vt su pra: ⁊ sic ptꝫ tota sniā clara eius qꝺ dictuꝫ est ex mente Gal. ⁊ sic finis huius doloris. ¶ Expedi ta igitur cura sode ꝑ cōitatem stomaci ⁊ ebrie tatis iam si fiat soda ex cōitate epatis est obser uandus canon q̄ dictus est de mēbris mādanti bus. s. de eūone māe euaporantis ⁊ diuersione in cōtrariū: ⁊ de ꝓhibitione euaporationis cū exhibitione fructuū stipticoꝝ vel coriandri vel tenendo in ore aquā frigidā: ⁊ vlr̄ cū his q̄ ꝓhi bent ascēsionem vapoꝝ: ita cū oībus ingenijs diuersionum vt supra dictū est. Sed Aui. videt̄ innuere circa eūonem ꝙ si mā fuerit in cōcauo epatis pendens educatur cū appropriatis sol uentibus per secessum: ⁊ si in gibbo cū ꝓuocan tibus vrinam. vt fuit in cañ. 14ª. tertij. ⁊ etiā 4ª. primi. ¶ Et facta eūone intendendū est cōforta tiuum epatis cū remittentibus malitiā cōpl'o nis generantis humores vaporantes ⁊ cū a ꝓ prietate ꝯfortantib⁹ ipm epar. nā ipso talr̄ con fortato modica gñabitur mā apta euaporare: etiā dictam mām mandabit ad loca debita ex pulsionū ⁊ vapores īsensibilr̄ resoluet. ¶ Et po nebat ēt Aui. in hoc vnum cañ. ad ꝓhibendum euaporationem: ⁊ ꝙ fiat emplastratio ab extra supra epar: cū emplastris que mām retinent. s. ab euaporando vt sunt empl'a stiptica ad frigi ditateꝫ declinantia vt facta ex rosis spodio ab sinthio mirtho ⁊ silibus. ¶ Sed hic opꝫ notare ꝙ peccante mā in gibbo si fuerit modica post eūonem talia empl'a satis cōueniunt. Sꝫ si fue rit multa vel cōiungatur opilatio: essent talia emplastra suspecta multū: si esset mā peccās in cōcauo ⁊ esset modica paꝝ iuuaret vt ptꝫ. Sunt etiā fienda reꝑcussiua capiti cū his q̄ sepe dctā sunt. ¶ Et iste intentiones gñales obseruētur ⁊ in soda ꝑ cōitatem splenis vel matricis vl' re nuꝫ: qꝛ eodem incessu currunt: ꝓpterea dixit. A. in fine capl'i sode per cōitatem. In regimine ꝟo eius q̄ fit a cōitate renum: ⁊ mirach: ⁊ matricis ⁊ reliquoꝝ sufficit qꝺ ꝓmisim⁹ ⁊c. ¶ Restat nūc dicere de soda a cōitate extremoꝝ vt brachij vel cruris: ⁊ in hoc si fuerit vapor ascēdens a pede flobotometur saphena ēt si materia nō eēt pu ra sanguinea: qm̄ ascēsus vapoꝝ fit per venas maxime mediāte sanguine: aut vētosentur cru ra vt dicebat Aui. etiā sup. cū scarificatiōe ma xime in loco a quo ꝑcipitur euaporatio. ¶ Et si corpus fuerit plenū humoribus fiat etiam pur gatio a toto ꝯm cañ. supra habitos: ⁊ fiant etiā diuersiones ꝑ alia ingenia cū fricationib⁹ pe dum cū sale furfure ⁊ oleo. ¶ Et ꝓhibitio eua porationis fiat cū ligaturis incipiendo ab infe rioribus ascēdendo versus inguina. ¶ Et si ista non sufficiant canterizetur locus ꝓprius eua porationi supponendo medicamē vlceratiuum factū ex cātaridibus puluerizatis abscisis alis ⁊ capitibus: ⁊ cū fermento ⁊ modico aceti ⁊ ficu bus vel cum melle anacardoꝝ emplastratis. Et aliqñ necessarium est cauteriū actuale in loco ⁊ est efficacissimi iuuamenti remittendo malitiā in remouēdo partes principalr̄ lesas. ¶ Et si cut dictū est cōicato nocumento ex pede vel cru re: itidē correspondenter dicat̄ cōicato nocumē to ex brachio faciendo flebothomiā ex basilica ⁊ ꝓcedendo cum alijs vt dictum est cōmemorā do semꝑ qꝺ dictum est in alijs cōitatib⁹ vt fiat confortatio capitis ⁊ repressio vapoꝝ: ⁊ cum ci bis potibus ⁊ medicinis ad hoc appropriatis: ⁊ in processu intendere cum resolutiuis vapoꝝ iam aggregatorum: ⁊ sic habetur expeditio isto rum oīm doloꝝ per cōitatem.

Caules remouent ebrietatē.

Canon notandus.

Nota.

Bonū cauterium potentiale.

Ad complementum

autem doctrine post dicta restat ponere curam sode pendentis a duabus causis maxime extrinsecis vt a coitu ⁊ a casu ⁊ ꝑcussio ne: ⁊ postremo videbitur de cura duoꝝ acciden tium que aliquotiens complicantur in soda. Unum est cum coniungitur reumatismus in so da: quomodo operandum. Scōm erit qñ est so da multum cronica: ⁊ per medicinalia maxime prehabita nō remouetur per que ingenia cirur gica iubent auctores: ⁊ maxime Aui. remoueri. ¶ Circa igitur sodam ex coitu contingentem quoniam talis aliquotiens sequitur siccitateꝫ vehementem inductam priuatiui: aliquotiens sequit̄ multitudinē suꝑfluitatuꝫ indigestaꝝ ex debilitate nāliū mēbroꝝ gñataꝝ aliq̄tiēs seq̄t̄ euaporationē factā a toto ꝓpter actū ꝑcussiuū fortē in corpore repleto vel naturalr̄: vel ꝙ se co nat̄ impleri ex cibis vt sepe faciunt quidam se niores qui ꝑ naturā non habiles ad frequentē actuꝫ vt possint voluptuari ⁊ aliquotiens ap

De cura sode a coitu causate.

parere suis amasijs viri potētes nitūtur ad comestionem multoꝝ cibarioꝝ ⁊ multi nutrimēti ⁊ potatione vini potentis vnde facta multa euaporatione fit ꝯñr soda. ¶ Si ergo contingeret ex siccitate cura eius est cū humectantibus et impinguantibus: ⁊ restaurátiuis de cibis: et potibus ⁊ embrocationibus ⁊ iniectionibus in aures vł nares ⁊ odoramētis humidis frigidis calidis vel temperatis ſm dispōnem patientis ⁊ remoueat coitū. ⁊ si pur nō inuenit eius excusationem: dicebat Aui. saltē nō coeat cū est ieiunus. ¶ Si vero eius cā fuerit aggregatio multarū superfluitatū. vt supra tūc ex ꝑte diete comedat cibaria sua assata ⁊ nō elixata ⁊ aromatizata cū aliquibus aromatibus exiccatiuis: tēperatis tñ in actiuis vel saltē nō excessiue calidis: ⁊ diuidat cibū in vices ꝓpter debilitatem virtutum naturaliū: ⁊ sint cibi facilis digōnis boni chimi modicarū suꝑfluitatū ⁊c. ⁊ ꝓcuret habere beneficiū vētris singulo die: ⁊ adhereat quieti ⁊ corporeo ⁊ aīali: ⁊ vlr intēdat cū his. q̄ virtutez fortificant. ¶ Si vero ꝓuenerit ex agitatione ⁊ ꝯñr ex euaporatiōe: tūc ēt est abstinēdum a coitu. precipue in horis repletionis: ⁊ fiēda sunt diuersiua ſm oīa ingenia q̄ dicta sūt de flobothomia ⁊ ventris solutiōe si expedit. vt in corpore pleno plectorico vel cacochimo ⁊ cum fricationibus ⁊ positione extremoꝝ in aqua calida: ⁊ cū cōfortatione capitis ⁊ cū reꝑcussiuis a pn°. ⁊ in ꝓcessu cū resolutiuis ſm cañ. sepe dictos: sed necessaria est eius dimissio si possibile est: ⁊ si non fiat cū oī moderamine poẟi ⁊ stante pur euaporatione ēt moderate actū exercendo tunc valebit si in ītroitu lecti sumat. ʒ. j. ʒ. pnlueris positi a. d. Auic. in fine capłi de cura sode ebrietatis. nā multu vz in omni soda ab euaporatione cōtingente: cuius descriptio est vt īfra ℞. se. endiuie. se. caulis berberis mūdati ex seie sua sumach lentiū excorticataꝝ ro. spodij oīm equaliter misceant oīa ⁊ puluerizentur: ⁊ si addatur parum cāphore erit fortius: ⁊ exhibeatur cū sirupo de ribes vel de granatis vel rob eorū vel acetositatis citri. ¶ Si vero soda fuerit a ꝑcussione vel casu siue accidat cōmotio tm̄ cerebri ⁊ quassatio siue vulnus: oꝫ primū sedari dolorem ne fiat attractatio materieꝝ: vt fuit cañ. etiā Aui. quarta primi. cū mitigatiuis doloris: deinde cōuertatur materia ad oppositū cū euacuatione ⁊ attractione ad contrariū ad ꝓhibēdum apostema quantū possibile est. Et si vulnꝰ fuerit intētio est ad remotionē male cōplexionis: vt possit fieri incarnatio: qꝛ nō est possibile carnem bonā generari malitia cōpłonis remanente vt vult Gal. 3°. de ingenio. Et Aui. pa tertij. ca°. proprio. ¶ In diuertendo aūt pmū fiat flōmia de vena nigra vel de cephalica ꝑtis opposite ſm cañ. ⁊ intentiones diuersas supra habitas. Nā eūo cū flōmia est cōueniens in diuertendo: qm̄ humores fluūt ad caput simul cū sanguine: ideo ad eūonem ⁊ diuersionē humorum fluentiū multū iuuat. Et si fuerit ibi replō aliorum humorū a sanguine maxīe in stōaco. vel in testinis vel in venis proximis fiat eūo dicebat Aui. cum clisterijs etiam acutis saltem cū pulpa colloquintide si non habuerit feb. ⁊ si habuerit: dicebat Auic. cum clisterijs equabis. i. remittes caliditatē eoꝝ cū aliq̄bus frigidis: vt

Pul. Auic. valens sode ex ebrietate.

De soda a ꝑcussiōe vł casu.

Flōmia multuz vz ad diuersionem humorum.

cum maluis violis ⁊ hmōi: manente tñ semper virtute forti in clisterijs ad eūanduz dictas materias ne ad caput fluant. Si aūt humores isti fuerint in venis post epar ⁊ in ambitu totiꝰ. i. ꝙ clistere nō cōuenit. i. nō soluit sufficiēter tūc dicit Aui. ⁊ hoc bene notate. Opꝫ ꝙ eūetur cum aliquo qđ sit sicut pilłe cochie. i. cū fortibus medicinis incipiendo tñ a debilioribus vt fuit dictum supra maxime si fe. habuerit. Et si habuerit calorē q̄ sit minor fe. dicit Aui. non ꝑmittas ipsaruz potionē. i. medicinaꝝ fortiū: necessaria em̄ est eūo vt securetur apa dicit Aui. ¶ Et eandem sniam dicit Rasis p° ꝯtinētis ca°. 9° cū dixit: Qñ accidit in capite fortis ꝑcussio fiat pmo flōmia deinde prouocetur fluxus cū clisteribꝰ acutis si nō multū febricitat patiens cuz aqua decoction is colloquintide: ⁊ si febricitat clisterizetur cū leuibus clisteribus ⁊ dentur pilłe cochie si nō febricitat ⁊c. ¶ Idcirco est hoc notandum ꝙ ventris fluxibilitas est valde necessaria in hoc morbo. qꝛ purgatio reddit caput leue et non permittit vulnus apari. Et in hoc est error cōis medicoꝝ qui nolūt in ruptura capitis exhiberi aliquo mō solutiua: ⁊ credo ꝙ colligunt fundamentum a Rasi. 6. ad Almāsorē ca°. vltiº cum dixit in hoc casu. Vēter quoqꝫ ex succo fructuum aut leui eūante soluat ⁊ addit. Hoc em̄ ad hoc qđ hic volumus melius existit: sꝫ vt fuit dictum hoc nō aduersatur seutētijs autoꝝ illustrium vt Aui. ⁊ Rasis in cōtinēte. Nā in corpore puro ſm totius habitudinē vel modicaꝝ superfluitatū ista eūo esset sufficiens: sꝫ in corꝑe impuro obseruetur qđ dictū est. Et hanc sniam etiā sequit Gētilis pa tertij. suꝑ illo passu dicit ꝙ cōiter medici sunt cōtenti flōmia cū tñ etiaz debeat dari farmacia ⁊ ꝓprie nostris tꝑibus in quibus hoīes ꝓpter lasciuiā sunt repleti malis humoribus: ideo ipse ibidē dicit ꝙ si febricitat homo ⁊ sit īdigētia farmacie nō dabis pillulas cochias qꝛ suꝑflue inflāmarēt: sed poteris dare alias pillulas vel facere decoctionē ex agarico ſm ꝙ tibi videbitur. ⁊ ita laudat ēt Nicolꝰ florētinus doctor illustris: ꝯñr sunt fiēda reliqua particularia maxime de localibus ſm iudiciuz doct. cirurgici. ¶ Et in dieta exhibeat tenuis vsqꝫ dū est timor de apate. Et cū est intentio ad cōfortationem. ⁊ restaurationē dicit Auic. oꝫ vt patientem potes cerebellis gallinaꝝ quātū est possibile. deinde potet super id aquam granati acetosi: ⁊ cū soluit apa multiplica potū cerebelloruz vsqꝫ ad tres dies ⁊ post flōmiā. ¶ Ex quo textu videtur innuere duo documēta. Primum est ꝙ stante dubio de apate ⁊ nō facta flōmia ēt si esset facta pur staret timor: nō debent exhiberi alia cerebella: qꝛ multiplicant sanguinem ex ꝯñti multo magis reliqua multiplicatiua sanguinis non habentia cōuenientiā appropriatā cum cerebro sicut habent ista debēt prohiberi. ¶ Colligitur pro 2°. documento ꝙ ea que offerenda sunt ꝑcusso capite in quo est facta quassatio cerebri ⁊ cōmotio est: debēt exhiberi in via diete potabilia ⁊ nō masticabilia. Nā actus masticationis est agitationis: ⁊ cōmotionis humorum in cerebro: vnde licꝫ cerebella sint satis faciliter deglutibilia cum modica masticatione voluit exhiberi ea in potu vt bis in litera exposuit etiā. qꝛ cōpatitur stomacus cerebro leso fa

Nota verba Auic.

Vētris fluxibilitas est valđ necessaria in hoc morbo.

No. dictū Gētilis.

Innuit Auic. ī hoc textu duo documēta Primum

Scđm.

ciliꝰ digerent potabilia vt est snīa Affoꝛiſmi. Facilius est repleri potu ꝙ̄ cibo. ¶ In ꝓceſſu aũt vltimato debent apponi vel exhiberi que reſoluunt reliquias materierũ malaꝝ ſi que remanſerunt in capite: ꝛ maxime illaꝝ que ꝑ indigeſtionem ex debilitate cerebꝛi ſunt generate: ꝛ hoc cõpletur cũ ſticados ꝛ cũ aqua mellis: ſed talia nõ debent in pͥn°. ꝓpter cãs dictas. Et in hoc caue ne decipiaris ꝓpter tex. d. Aui. loco al

Not. bene

le. cũ dixit: Et cũ ꝑcuſſio fuerit cõmouẽs caput i. faciens cõmotionem in cerebꝛo opꝫ tũc vt incipias dare ad potandum ſticados cũ aqua aut ſirupo mellino. ipſi em̄ cũ eo liberãtur. Nã iſte tex. debet intelligi cũ ſale: nõ ꝙ a pͥn°. percuſſionis iſtud remediũ ſit cõueniens qm̄ eſt calefactiuum agitatiuũ. Et in hoc redarguit gentilis Mundinum qui ex hoc tex. in pͥn°. percuſſiõis capitis ꝓcepit dari ſirupum de ſticados. Debet igitur intelligi ꝙ cũ ceſſauerit aꝑa ꝛ curatum fuerit vulnus ꝛ remãſit iſta cõmotio cerebꝛi: et quaſi quedã quaſſatio ꝛ reuolutio eius que declaratur ex obtuſione in operatiõibus aĩalibꝰ tũc tale medicamẽ ꝯuenit: ꝛ hoc ẽ vltimũ qd̕ fit in tota cura: ꝛ iõ recte dixit ꝙ ipſi cũ eo liberẽt.

Not. remediũ duoꝛũ accidẽtiũ in ſoda ſepe cõplicatoꝛum.

¶ Reſtat nũc pꝛo cõplemẽto ponere curã duorum accidentiũ ſepe in ſoda cõplicatoꝝ. Unum eſt catarrus ſiue reumatiſmus in ſoda ꝑ quem dubitant medici in applicatione reꝑcuſſiuoꝛũ in pͥn°. tum qꝛ catarrus eſt ſignũ multitudinis materie in capite cõpꝛehenſe: ꝛ qm̄ ꝑ reꝑcuſſiua multi vapoꝛes infrigidant ꝛ reducũtur ad naturam aqueã: ꝛ ſic multiplicat catarrus: vñ fit cã nocumentoꝝ in alijs mẽbꝛis vt in pectoꝛe vel in gutture vel ſtõ ſm̄ ꝙ ad dicta membꝛa eſt deſcendens materia. Propter has ergo cãs dixit Aui. in ca°. de ſoda tꝑali. In omni autẽ ſoda cui aſſociatur reumatiſmus nõ declines ad infrigidandũ ꝛ humectandũ: cũ oleis: ꝛ ſilibus ſꝫ fuge ad eñandũ: ꝛ ad conſtringendũ extremitates. ſ. ꝛ ad diuertendũ ꝓpter timoꝛẽ applicationis: vt dictum eſt. Nã iſta debent offerri qꝛ non poſſunt obeſſe vbi reꝑcuſſiua poſſent nocumentum inducere: ꝛ fuit iſte caſus ſupꝛa allegatus cũ nõ debẽt poni reꝑcuſſiua: in quo tñ caſu non eſſent fienda diuerſiua ꝛ eñatiua nõ eſſet malũ equare materiã cũ rebus aliqualr̕ inſpiſſantibus: ꝛ fluxũ quoquõ leuiter ſiſtẽtibus: ſꝫ in applicatione reꝑcuſſiuoꝝ: ꝛ nõ tm̄ reꝑcuſſiuoꝛuꝫ: ſed ẽt reſolutiuoꝝ in ꝓceſſu: opꝫ medicũ ꝯſiderare quid dicat eſſe plus vel iuuamentũ in applicatione ipſoꝝ ꝓpter ipſam ſodã vel nocumẽtum pꝛopter alia mẽbꝛa: ꝛ ſm̄ maioꝛẽ indigentiam moderare intentionẽ ꝛ operationẽ: vnde aliqñ tãta neceſſitas eſt extinguẽdi. vt in ſoda

Not. bene

a cã cal̕a: ꝙ ſi cõiungat reumatiſmus qꝛ tñ ad cerebꝛum repit aliqua col̕a vt ſupponit: ꝛ eſt timoꝛ niſi applicent reꝑcuſſiua de futura freneſi tunc in hoc caſu ad ꝓhibendũ freneſim debemus vti reꝑcuſſiuis: ꝛ nõ curare ſi ẽt catarrus augeatur: ꝛ nocumentũ fiat in mẽbꝛis inferioꝛibus qm̄ nocumentũ de freneſi eſſet multo maius ꝛ ꝑiculoſius ꝙ̄ eſſet nocumẽtum ſequẽs ad augmentũ catarri. Et ĩ hoc q̄dã viles medici ẽt in ſoda acuta cui ꝯiungit aliqual̕ tuſſis ꝓpter timoꝛẽ catarri nõ audẽt ad dicta reꝑcuſſiua: et incurrũt patiẽtes freneſim ꝛ moꝛiunt: ꝛ ſic lꝫ ex hoc textu reddat medicꝰ cautꝰ in oblatiõe reꝑcuſſiuoꝛum: fluẽte catarro: ꝛ cura dicat aliqualiter coacta: nõ tñ in totũ dꝫ ſemꝑ medicꝰ ꝓhibere exhibitionẽ eoꝝ ſtãte neceſſitate. vt dictũ eſt.

De ſcdo accidente.

¶ Circa 2ᵐ ſtãte ſoda cronica: ꝛ maxie pulſatiua ꝛ doloꝛoſa: ꝛ reliqua canonice oꝛdinata nõ ſufficiãt: maxime cũ eſt ꝑiodica vel hñs exacerbationes dixit Aui. in cura ſode note. cumqꝫ periodus adeſt oꝫ vt purget coꝛpꝰ añ ipm̄ ꝛ ꝑmutetur cõpl̕o poſt purgationẽ: ꝛ in ꝑmutãdo addit ꝙ ſi mã fuerit cal̕a pones narcotica ſuper timpoꝛa ex coꝛticibꝰ mãdragoꝛe: ꝛ iuſq̄amo et opio vel cãphoꝛa ſi expedit admiſcẽdo ſemꝑ de aneto vel alio remittẽte narcoticitatem: ꝛ vbi ſup. mã ſit frida ſingulr̕ laudat crocũ ſup. diſſolutũ cũ aliquo oleoꝝ vt oleo de lilio vel coſtino ꝛ hmõi: vel ponãt alia empl̕a de q̄bus ſupꝛa dictum eſt. ¶ Aliud ingeniũ eſt ſtãte doloꝛe pulſatiuo: exẽpli gr̃a in artarijs timpoꝝ: tũc oꝫ vt ſupꝛa loco coꝛã liget ꝛ ſtringat plũbũ aut lignuꝫ decẽter oꝛdinatũ ad ꝙ̄titatẽ loci dolẽtis. Nam talr̕ cõpſſis venis: ꝛ artarijs minuet doloꝛ: et ſi mergant pͥus in aliquo ſucco ad caſum valẽte magis iuuabunt: vt ſucco poꝛtulace vel ſolatri in cal̕a ꝛ maioꝛane in frida vel artemiſie. ¶ Ponit aliud ingeniũ Aui. vt. ſ. fiat vlceratio cũ ceroto poſito ſupꝛa partẽ leſam in emigranea vel totũ caput ĩ ouo. nã tale vlceratiuũ enũciat vt dt. i. declarat iuuamẽtũ curatiõis cauterij. fiat igit vlceratiuũ ex cãtarid ibꝰ ſicut. s. dictũ ẽ: ꝛ ſi ponat ẽt dictũ vlceratiuũ poſt aures, ĩ euacuitatibꝰ multũ ꝓdeſt in cura. ¶ Aliud ĩgeniũ cirurgicum cõpletur: ꝛ eſt vltimũ ĩ caſu ꝛ foꝛtiſſimũ vt fiat cauteriũ actuale: maxime ſtãte mã peccãte in ꝑte añrioꝛi capitis in loco poſito in ꝯiũctu ſagittalis ad coꝛonalẽ in ꝑte anterioꝛi. ꝛ ille locus declarat a. d. Aui. pͣ tertij in ca°. gñali cuꝫ materiã ꝛc. ꝛ eſt locꝰ in fine ſpatij vbi ꝑuenit index ꝛ annularis ſup. digitꝰ ſil̕ mẽſurãdo ab extremitate naſi: aut vbi ꝑuenit medietas fili cuius lõgitudo ẽ ab aure ad aurẽ capite raſo pͥus et fiat cũ magna aduertẽtia tale cauteriuꝫ ſm̄ doctrinã Aui. 4ª. pͥmi cap. 29. ꝛ teneat apertuꝫ per notabile tꝑs. Ego tñ nõ multũ lando ꝓpter timoꝛẽ ebullitiõis cerebꝛi ꝛ ſpaſmũ: ꝛ ꝯiũctionẽ pãniculi: neqꝫ in hoc vidi experimẽtũ vtile. ſed hoc nota vt dicit Raſ. in pͦ cõtinẽtis ꝙ hec oĩa de vlceratiuis ꝛc. fiãt cũ deliberatiõe: qꝛ nõ ſũt fienda iuuenibus calefactis: laudauit ẽt cauteria vel inciſiones venarũ timpoꝝ. ſed de hoc videbitur in capl̕o ſequẽti de vertigine.

No. remediũ cuiuſdaꝫ mulieris qd̕ poſuit Auic. pͣ tertij.

¶ Poſtremo Aui. laudat vnũ remediũ autoꝛitate quoꝛundam medicoꝛum expertum acceptum a muliere quod ꝛ ſi per qualitates manifeſtas iuuet, in ſoda frigida: foꝛte etiam per pꝛopꝛietatem in omni iuuat: ꝛ id quidem eſt vt coquantur radices cucumeris aſinini: ꝛ abſinthium in oleo: et aqua donec diſſoluantur ꝛ embꝛocetur pars doloꝛoſa ex decoctione: ꝛ fiat emplaſtrũ ex fece eaꝝum rerum: ꝛ dicit qd̕ illa mulier ſanabat ſemper ſiue eſſet doloꝛ cum febꝛe ſiue ſine febꝛe: et his ꝛ ſimilibus opꝫ aliquotiens credere: lꝫ ratione non poſſit declarari: vnde dicebat Gale. 2°. meimir. Uniuerſalem enim ſanationis intẽtentionẽ vniuſcuiuſqꝫ paſſionũ rõ nobis indicabit auxilioꝛũ vero virtutes experiẽtia. ꝓpter hanc augetur multitudo auxilioꝛũ in tꝑe pꝛecedenti: ꝛ ſic finis cũ dei laude huius tractatus.

¶ De vertigine ⁊ scothomia. Cap. ij.

Cum aliquis illud qđ ante eũ est circulariter moueri viderit ⁊ oculi tenebrescunt ⁊ cauere voluerit: ⁊ facies ⁊ oculi in eadem hora rubuerint: vene quoqꝫ q̃ sunt post aures grosse apparuerint: ex ipsis venis minutio facienda est: ⁊ ventose in collo ⁊ tibijs sunt ponende. ¶ Qđ si predicte vene nõ apparuerint: ⁊ facies fuerit rubea: sanguis ex basilica erit minuẽdus: ⁊ vẽtose in tibijs sunt ponende. ¶ In hac preterea scothomie specie ⁊ in ea quam ante diximus caput ex oleo ro. ⁊ aceto est infundendum. ¶ Eger quoqꝫ calida cibaria vitare debet. ¶ Venter quoqꝫ ex apozimate mirabolla. citrinorum qđ in ca. de cephalea diximus est soluendus. ¶ Cum autem neqꝫ in facie rubedo neqꝫ fe. cum scothomia fuerit attendẽdum est: an sit stomaci subuersio ⁊ nausea: q̃ si affuerint prius vomere cogẽdus est: deinde de pillulis cochijs dosim vnã sumat: ⁊ a frigidis abstineat cibis. ¶ Si aũt neqꝫ anime subuersio neqꝫ nausea fuerit neqꝫ caliditatis signa apparuerint: vẽter ex pillulis cochijs multotiens soluatur. ¶ Cibaria quoqꝫ frigida omnino vitet. ¶ Et gargarismus fiat quo flema deponaꝛ. ¶ In naribus quoqꝫ ponatur aliquid de his que narrauimus quo caput calefiat. Jo. Matthens.

Pro continuatione capituli ꝯsyderãdũ cũ ṽtigo sit passio de ꝑationib⁹ ⁊ lesionibus motus cerebri: soda aũt sensus quare prius determinauit de ṽtigine ꝙ̃ de alijs lesionib⁹ ꝑationũ sensus: vt q̃ habent maiorẽ cõicãtiã cũ soda ꝙ̃ ṽtigo: vt de alienatione carabito ⁊ filꝫbus: vt fecit Aui. pª tertij. ⁊ ita fecit Ser. post capl'm de soda posuit de ṽtigine sicut hic Ras. ita Afarauius: ⁊ ita Ras. in diuisionibus. ¶ Pro declaratiõe sciaꝛ ꝙ lꝫ ṽtigo sit accñs in virtute motiua principalr: q: ẽt est accñs in sensitiua: ꝓpter tñ multa quibus assimilaꝛ sode ideo multi post sodã tractarũt de ṽtigine vl' scothomia. nã ṽtigo vt multũ dꝛ esse cũ dolore capitis: immo Ser. dicit ꝙ est dolor capitis cũ motu ṽtiginoso ⁊ obtenebratione oculoꝝ: ex eo igitur quia cõicat cũ soda in speciali dolore capitis de ea tractaꝛ post sodã eãdẽ sentẽtiã sequutus est Afara. ¶ Secunda cã ⁊ fortior sumiꝛ eo ꝙ cause a quib⁹ fit ṽtigo sunt in pluribus similes vel eedẽ causis sode. nã sepe materia corpulẽta in cerebro que est causa sode est causa ṽtiginis et scothomie: ẽt materie vaporales sursum eleuate a mẽbris intrinsecis q̃ sunt causa sode: sunt etiã causa ṽtiginis: ⁊ sic materie euaporales incluse in neruis vl' venis sunt causa vtriusqꝫ: ⁊ sic vt cõmunicãt: in causis: ita cõmunicãt ẽt in cura. Aui. aũt ⁊ reliqui oppositũ faciẽtes id fecerũt volẽtes vnico cõtextu determinare de lesione operationũ sensitiuarũ ꝑncipalr: ⁊ postea de lesione operationũ motiuaꝝ: ⁊ sic ꝑꝫ declaratio cõtinuitatis. venio ad textũ. ¶ Veniẽdo igiꝛ ad diuisionẽ capituli. Ras. duo facit ꝑncipaliter. Primo declarãdo ꝑ signa quid sit scothomia et vertigo ponit curã dictaꝝ dispõnũ pẽdẽtiũ a causa calida maxime sãguinea. Scđo ponit curã earũdẽ dispõnũ pẽdẽtiũ a materia frigida maxĩe flegmatica. 2ª pars incipit vltra mediũ capli. (Cũ aũt neqꝫ ĩ facie rubor neqꝫ. ⁊c.) Pria ẽt in duas. Prĩo ponit signa declarãtia hãc dispõnẽ Scđo ꝓseq̃tur in cura. 2ª. ibi: (Et facies ⁊ oculi rubuerit.) ¶ De prima parte dixit: cũ aliq̃s qđ ante eũ est circulariter moueri viderit: vl' scꝫ imagineꝛ eã videre moueri circulariter: ⁊ tñ sup. nõ moueꝛ: proinde addit et oculi tenebrescũt. i. non recte videre potest: ⁊ cadere voluerit. i. quasi se sustinere nõ possit: quin cadat: ⁊ sup. aliq̃ñ cadit ex dictis. s. accidẽtibus sup. declarãt ṽtigo ⁊ scothomia: qđ quomodo verũ sit videbiꝛ in ꝑncipali de quid nominis ⁊ cõueniẽtia istaꝝ dispõnũ ⁊ dñia adinuicem ibi remittantur ꝓpter breuiare. ¶ In 2ª. ꝑte duo facit ꝑncipaliter. Primo ponit curã q̃ñ ꝓm caput maxime ⁊ nõ in toto fuerit repletio sanguinea. 2º. ponit curã q̃ñ repletio talis magis fuerit ꝓm inferiora: ꝙ̃ ꝓm caput: lꝫ cõicetur capiti 2ª. ibi. (Quod si ꝑdicte ⁊c.) ¶ De ꝑma parte dixit. Si facies ⁊ oculi rubuerint in eadeꝫ hora: vene quoqꝫ q̃ sunt post aures grosse apparuerint ex istis venis faciẽda est flõmia ⁊ ventose in collo ⁊ tibijs sunt ponẽde ⁊c. ¶ Sꝫ anteꝙ̃ vlteri⁹ ꝓcedam⁹ ꝓ intelligẽtia est aduertẽdũ ꝑmo ꝙ signãter. d. Rasis posuit curã duarũ tm̃ specieꝝ generaliũ ṽtiginis ⁊ scothomie vt humoraliũ dimittẽdo eas q̃ fiũt a cã ꝑmitiua de q̃bus videbiꝛ in causis: qm̃ tales mãles sũt q̃ magis indicãt de necessaria curatione ⁊ q̃ magis sunt suspecte ⁊ verẽde ꝙ̃ alie: vt hic breuiloquus eas ꝑcipue exꝑssit ẽt determinãs de cura calide exeq̃tur maxime de cura sanguinee ⁊ nõ sic de colerica: qm̃ cũ tales dispositiões maxime pẽdeãt ex vaporibus grossis q̃ magis sũt apti eleuari a sanguine cõparato colere ꝙ̃ ab ipsa colera ꝓpter humiditatẽ eius grossam ⁊c. ¶ De ea igiꝛ specialius determinauit taꝙ̃ de magis cõtingenti ⁊ per eãdem rõnem determinans de dictis dispositionibus a causa frigida determinauit specialiter de pendẽte a cã flegmatica ⁊ per essentiã ⁊ per cõitatẽ de materia melãcolica nullã faciẽs mẽtionem: etiaꝫ determinãdo de ea ꝑ cõitatẽ solũ determĩat de ea q̃ ꝑ cõmunitatẽ a stomaco ꝓpter maximã colligãtiã stomaci cũ cerebro vt supra dictum est: lꝫ ab alijs membris per cõmunitatẽ pẽdere possit et a materia flegmatica tm̃: quia ab ea magis euenit: qm̃ materia flegmatica aggregaꝛ ꝓm caput ⁊ stomacũ magis ꝙ̃ materia melãcolica. ¶ Secundo notandũ specialiter ꝙ prius

Declaratio ꝑme ꝑticule prime partis ꝑncipal.

Declaratio particule pᵉ. ꝑtis principalis.

Quare magis determinat de ṽtigine sãguinea ꝙ̃ de ceteris

determinauit de tali dispositione a causa san-
guinea dominãte circa caput sanguine q̃ ĩ to
to: qm̄ etiã dicta dispositio est magis verẽda q̃
si peccet sanguis in toto: ⁊ non sic circa partes
capitis ꝓpter timorẽ subeth vl' apoplexie qui
bus vicinat̃ scothomia materialis ⁊maxime ꝑ
essentiã vt infra videbit̃. ¶ Sꝫ specialiter no-
tate per hoc ꝙ dixit si facies ⁊ oculi rubeant et
vene fuerint grosse post aures ꝙ in eadeꝫ hora
ex istis venis fiẽda ex flõmia. ¶ Primo non in-
telligat̃ eadẽ hora. i. stãte adhuc paroxismo sit
fiẽda flõmia: qꝛ vt infra videbit̃ loco suo stãte
paroxismo. nõ est fiẽda eñatio: ⁊ spãliter flebo
tomia de mẽte auctorũ nisi forte in vltimata
declinatione: sꝫ potest intelligi eadẽ hora: ĩme
diate post ꝑoxismũ est fiẽda flõmia de istis ve-
nis post aures: qđ etiã dꝫ intelligi factis eño-
nibus alijs de alijs venis nisi forte in vno vel
duobus cãibus: de q̃bus dicet̃ loco suo qm̄ nõ
stãte minoratiõe humoꝝ in toto ꝑ flõmias illa
rũ venaꝝ traheret̃ materia sursũ vt al's fuit di
ctũ. ¶ Et hic etiã aduertat̃ ꝙ lꝫ expresserit in
peccãte sanguine ẽm caput dictas venas post
aures ingrossari: ex hoc tamẽ nõ negauit quin
etiã vene timporum ⁊ frõtis in casu illo ingros
sent̃: immo forte magis ingrossant̃ ad sensum
cũ sint sensibiliores. Sed ideo de his expressit
qm̄ si fuerit necessitas flõmandi de venis par-
ticularibus capitis in tali dispõne vertigino-
sa magis valebit flõmia dictarũ venaꝝ poste
rioꝝ q̃ anterioꝝ cũ vertigo dicat̃ esse magis pas
sio anterioris partis cerebri q̃ posterioris: et
ideo flõmia venaꝝ posteri⁹ nõ solũ iuuat eua-
cuãdo sꝫ etiã ad oppositũ diuertẽdo ꝙ non sic
faceret flõmia venaꝝ anteriorũ. Addit etiã qđ
vẽtose in collo ⁊ tibijs sunt ponẽde. Et dicit ge
rardus hic ꝙ vẽtose debẽt poni in collo. i. in fi-
ne colli vbi alligatur dorso ⁊ nõ ĩ collo ipõ vl' ĩ
occipitio: qm̄ si ibidẽ apponãtur nocẽt memo-
rie. Sꝫ ego credo ꝙ mẽs Rab. fuerit ꝙ ponant̃
posterius versus collũ ⁊ in occipitio ꝓpter im
mediatã magis eñonẽ ab illis venis tal'r tume
fact[illegible]: ⁊ cũ ponũtur in tibijs ponãtur in carno
sitate tibiaꝝ supra calcaneũ vt al's fuit dictum
¶ Cõsequẽter in alia parte ponẽs curã qñ est
peccãs materia sanguinea ẽm totũ: ⁊ nõ sic ẽm
caput: quatuor. Primo ponit curã ꝑ flõmiaꝫ ex
basilica. 2° ꝑ medicinas locales. 3°. ꝑ dietã. 4°.
ꝑ medicinã secessiuã. 2ª ibi. (In hac preterea.)
3ª ibi. (Eger q̃ ⁊c.) quarta ibi. (Venter vero.)
Dixit igit̃ pmo ꝙ si predicte nõ apparuerit ve-
ne. s. grosse in hora paroxismi: ⁊ facies fuerit. s.
rubea ⁊ in tpe paroxismi et añ ex basilica san-
guis erit minuẽdus. Rõ est clara: qm̄ iuuabit
in pseruãdo ⁊ ad materiã sanguineam ꝓ parte
fluxã diuertẽdo. postea fiat excephalica si expe
dierit ẽm cañ. alias dictos: ⁊ addit ⁊ vẽtose in
tibijs erũt ponẽde ad intẽtionẽ ꝓhibitionis ⁊
diuersionis materie sanguinee: et vaporalis a
partibus capitis: ⁊ in hoc dat intelligere oĩa
diuersiua ingenia de q̃bus sepe dictũ est. ¶ Cõ
sequẽter circa localia dixit. In hac p̃terea sco-
thomie specie. s. sanguinea maxime per cõmu-
nitatẽ a toto: ⁊ in ea quam ante diximus scꝫ in
ea q̃ est magis per essentiã caput ex oleo roſ. ⁊
aceto infundendum erit: de ea que est ꝑ cõmu-
nitatẽ nõ est dubitatio ad repercutiendum: et
prohibendũ euaporationẽ maxime in princi-
pio. Sed in ea q̃est per essentiã potest etiã fieri
factis euacuationibus aliquibus maxime cuꝫ
vertigo pẽdeat ex euaporatione ⁊ motu vapo-
rum ⁊ spirituũ in cerebro: quoꝝ q̃etatio est ne
cessaria in paroxismo etiã est necessaria preser
uatio a motu ⁊ agitatione eorũdem: ⁊ hoc fit
cum remissione caliditatis capitis: ⁊ vaporum
humorũ: ⁊ spirituuꝫ in eodẽ: ⁊ ita talis embro-
catio ꝯfert. Sed in ꝓcessu cuꝫ nõ amplius stat
timor cõmotionis: qꝛ transiuerunt multi dies
quod non incurrit vertiginem: tunc debet
fieri resolutio aliqualis leuis cum alias dictis
⁊ capitis confortatio. ¶ Quod in casu oporteat
vitare cibaria calida satis manifestũ est: quo-
niam illa preparant ad ebullitionẽ sanguinis
⁊ euaporationem consequenter: non omnia ta
mẽ frida ꝯueniũt sꝫ frida ad siccũ declinãtia: vt
s. dictũ est in soda ⁊ maxime in secũda mensa ne
venter stipticetur cuius lenitio necessaria est si
cut in soda: ⁊ propterea subiungit ꝙ vẽter sol-
uẽdus est ex apozimate. i. decoctione ex mira-
bolanis citrinis: quod in capitulo de cephalea
dixit. s. cum prunis: ⁊ tamarindis ⁊ zuccaro al-
bissimo: et sic est tota ista pars clara de causa
calida. ¶ Cum autem. In hac 2ª. parte princi-
pali ponit curam vertiginis a causa frigida
flegmatica: et diuiditur in duas. Primo ponit
curam ipsius frigide per communitatem a sto-
maco ⁊ declarat eam per signa propria. 2°. põit
curam eiusdem magis per essentiã 2ª. ibi. (Si
autem ⁊c.) De prima parte dicit. Cum aũt neq̃
in facie rubor neq̃ fe. cum scothomia fuerit. et
per febrem hic intellexit nõ tantum veram fe-
brem: sed generaliter complexionem calidam
que scilicet tactu vel alijs signis non percipia
tur ⁊ sic declarat causam frigidam: tunc atten-
de an sit in stomaco subuersio et nausea que si
affuerint prius vomere cogendus est. s. peccan
te materia vers⁹ os stomaci ⁊ in parato ad vo-
mendum alijs nõ contradicentibus: ⁊ hoc fiat
cum vomitu leui. ⁊ addit: deinde de pillulis co
chijs dosim vnam assumant quod intelligatur
si fuerit necessitas: vt quando materia non tã
tum peccaret in stomaco: sed etiam in toto et
in capite etiam cum alijs medicinis mitiorib⁹
fuerit facta euacuatio ⁊ non suffecerit: ⁊ mate-
ria sit digesta: tunc audemus super has pillu-
las: ⁊ maxime cochias. Gal. de quibus supra di
ctuꝫ est: ⁊ dixit ꝙ a frigidis abstineat cibis: pa
tet propter materiam flegmaticam esse in cau-
sa. Posset tamen in secunda mensa vti corian-
dris ad compressionem cum modico nucismu-
scate. ¶ De vltima parte pones curam eiusdeꝫ
fride ꝑ essentiã dixit. Si aũt neq̃ aĩe subuersio
neq̃ nausea affuerit neq̃ alia signa sup. cõicat[illegible]
alioꝝ mẽbroꝝ spãliũ neq̃ caliditatis signa ap
paruerit: ⁊ ex hoc innuit ẽt ꝙ nõ sit cõitas a to
to q̃ vt plurimũ pẽdet ex cã calida: innuit ẽt ꝙ
ĩ capite nõ sit mã cal'a sꝫ frida: ⁊ est maxime in-
telligẽdũ de flegmatica: qm̄ est magis similis
lapsus ⁊ ꝓportionalis cerebri ad eã q̃ ad melã
coliã: dixit qđ venter ex pillulis cochijs multo
totiens soluatur intellexit: vt scꝫ pauloante
dictum est: sed maxime dixit multotiens ad in
nuendum quod materia flegmatica in cerebro
debili: et flegmatico multotiens aggregatur

lota.

No. de ap-
positione
vẽtosaruꝫ
[...]m mentẽ
[G]erardi.

Declara-
tio tertie
particule
[...]ᵉ ptis pn
cipalis.

Secunda
pars prin-
cipal' capi
tuli.

Declara-
tio pme ꝑ-
ticule secũ
de pt[illegible] pn-
cipalis.

Decl'o 2° ꝑ
ticule 2ᵉ ꝑ
tis princi-
palis.

Secunda pars principal capituli.

Declaratio pme ꝑticule secū de pt; pn cipalis.

Declo 2° ꝑticule 2e ꝑtis principalis.

ꝛ sic multotiens est indigētia eius euacuatio- nis: ꝛ ponit ꝯsequēter particularia ingenia ad euacuandū dictā mām flāticā de gargarisma- tibus: ꝛ de imponēdis in aurib⁹ ꝛ silibus de q̄ bus obseruētur q̄ al's dicta sunt: et hec de toto ca° summarie q̄tū ad textū. Jo. Mattheus.

Expedito capitulo textualiter ꝛ sum- marie iam ſm ordinē inceptū ꝛ in ꝓ cessu seruādū ꝑ mag; integra doctri na totius materie de qua agit. Prio ponētur declarationes terminoꝝ: vt quid no- minis ꝛ rei ꝟtiginis ꝛ scothomie ꝛ quomō ali- qualiter ꝯueniēt ꝛ differant: Scdo videbit de quibusdā spēbus ꝛ diuisionibus dictaꝝ dispo- sitionū: ꝛ ibi ꝓpter ꝯueniētiā quā hn̄t cū epi- dimia: ponētur q̄dā signa distictiua inter epi- dimiā ꝛ dictas dispositiones. 3°. pncipal'r erūt ponēde cause dictaꝝ dispōnū. Et. 4°. ponētur sig^a p° ꝓnostica euētus: deinde ꝓnostica ad bo nū vl' ad malū: deīde demōstratiua gn̄is ꝛ post- ea specierū: ꝛ vltimo ponetur cura. ꝛ primo gn̄a lis deinde specialis circa speciales causas.

De quidditate nois.

Quid nominis. Circa pmuz ergo vt q̄d nominis ꝟtiginis ꝟti- go dr. Dicit Gētilis a vergo vergis eo q̄ haben ti ꝟtiginem vidētur res circūuolui: vl' dixit: q2 est passio ꝟticis. i. ꝓprius anterioris ꝑtis capi tis. Nō tn̄ solū dicit ꝟtigo ꝑ dispōne ſm quaz res vidētur circūuolui ꝛc. s; etiā ꝑ dispōne in qua apparet res quomodocūq; moueri si non moueat. S; dicit Symō q̄ fuit optimus grec⁹ Scothomia dicit a scothos q̄ est tenebra inde scothomia subita visus obtenebratio: tn̄ cōno tans motū ꝟtiginosu; interius: ꝛ inde territa virtute retractis spiritibus visiuis interius su bita fit illa obtenebratio: ꝛ inde scothomia: et sic vertigo ꝑ parte dicit scothomiam: ꝛ scotho mia ꝑ ꝑte dicit ꝟtiginē. Et ꝑ tāto dicit Guill. brixiēsis q̄ qn̄ est maior tenebrositas q̄ ꝟtigo tunc dicit scothomia circūuolutionis qn̄ vero est maior lesio in imaginatiua ita vt obiecta vi deantur circūuolui multum: ꝛ modica tenebro sitas vocatur vertigo scothomialis: si autez sit maior lesio in tenebrositate dr scothomia verti ginosa. Ideo ponit Aui. capl'm scothomie ꝛ ver tiginis simul: qui l; in rubrica tantum dixerit de vertigine: tn̄ in processu loquitur de scotho- mia. ideo Aui. vertiginem declarans dixit: ver- tigo est cū hn̄s eam imaginatur q̄ res voluant supra ipsum ꝛ cerebrū ꝛ totum corpus reuolua tur: quare non regit se ita vt figatur: immo ca- dit: non dicit cadit q2 de facto cadit: sed q2 pa- ratus ad casum: ꝛ sic non regit se aliqn̄ tn̄ cadit ꝛ ſm mentem Ras. p° continentis. ca°. 3°. tunc proprie vocatur scothomia cum cadit: ꝛ si non cadit dr vertigo. Dicit sic. Dico q̄ Gal. non fecit differentiam inter scothomiam ꝛ vertiginem: sed vertigo est cum oīa que apparent coram pa tiente reuoluuntur: ꝛ scothomia est post fortez insultum vertiginis: qm̄ patiens sustinet casuz i. cadit. Ratio est: nam simile est q̄ occurrit spi ritui ex obuiatione suijpsius sicut id qd̄ occur- rit in hoīe qui circūuoluitur multotiens ꝛ re- pente. Nam tunc euenit q̄ oīa videntur sibi re- uolui nec figitur nec aperit oculos: immo tene brantur: ꝛ fit in dispositione ad casum: rō qua- re appareant taliter circūuolui est: dicebat. G. nam equale est si varietur proportio ex ꝑte spūs ad mundum: siue varietur ꝓportio ex parte par tium mundi motaꝝ ad spūs. quasi dicat: ita cō- ꝓhēdimus res circulariter moueri ad extra vt rotam molendini si moueatur spūs in se ꝛ varie tur proportio ex parte spūs ad partes mundi cōtinentis ipm: siue varietur ꝓportio ex parte mūdi spiritib⁹ nō motis. Rō huius est qm̄ cuz cōprehensio visibiliū stet in quadā operatione obiectoꝝ visibilium ꝛ ipm visum: ꝛ ꝯsr in pro- portione ipsoꝝ visibiliū in certo situ exn̄tiu; ad ipm visum: q̄ ꝓportio vt dicebat Gentilis non est nisi quedā determinata ꝛ debita adiacentia specieꝝ visibiliū piramidal'r facientiū conū in cētro oculi in situ determinato: cui⁹ piramidis linea breuior est axis q̄ ꝓportio ꝛ determinata adiacentia ita variatur moto oculo ꝛ nō motis rebus extrinsecis sicut etiā manēte oculo in eo dem situ: ꝛ mota re extrinsecus: ꝓinde manēte colūna quieta aliquotiens aperto vno oculo ꝛ altero clauso: ꝛ postea ecōtra altero aperto: ꝛ al tero clauso vr ipsa colūna moueri ꝓpter varia- tionem factā in vno extremo illius ꝓportionis puta oculi: ita sil'r variatis spiritibus intrinse- cus in cōcauitatibus cerebri vel venis exn̄tib⁹ seruientibus sensui cōi in cōprehendendo obie cta extrinseca fit varia cōprehēsio ipoꝝ obiecto rū: ꝛ sic vident exteri⁹ moueri: ꝛ si nō moueant sicut et rebus exterius motis: ꝛ quietatis spiri- tibus seruiētibus sensui cōi vel imaginatiue vi dent ipse res moueri: qm̄ facta impssione spērū vel imaginū in ipsis spiritibus rei ſm vnū sitū se habenti extra anteq̄ deleat illa spēs succedit illa spēs eiusdē rei mote in alio situ: et sic dicte spēs repsentant rē eē in situ vbi fuit ꝛ in situ vbi est: ꝛ sic aliter nunc se habere q̄ prius: ꝛ sic mo- ueri ita eodē modo variata ꝓportione ex ꝑte re cipientis: ꝛ non ex parte rerū extrinsecaꝝ: vt q2 spūs moueant apparent res et moueri. Et hoc totū tacite colligit ab Aui. p^a sexti nālīū ca°. vl ti°. Dicit em̄ ibi si volueris scire drīam īter opa- tionē sensus exterioris ꝛ cōis opationē virtutis formātis attende dispōnē gutte cadētis de plu uia: ꝛ videbis lineā rectā: ꝛ attēde dispōnē vni⁹ recti cui⁹ extremitates mouet circularit. nā sen sus exterior nūq̄ cōprehendit rē nisi vbi est q̄ il la res multiplicat species suas in cristaloide: ꝛ ibi representat rem ſm situm vbi est ꝛ deletur il la species in absentia obiecti: vt videt ibi sen- tentia Aui. sed imaginatiua: ꝛ sensus cōis com- prehendunt rem non tātum vbi est: sed vbi fuit eo quod species obiecti sensati non deletur cū informat virtutem interiorem immediate: im- mo per tempus conseruatur semper eodem mo do repn̄tās: l; obiectū a situ vbi pri⁹ erat mouea tur. sicut ergo cū mouētur res q̄ sunt in mundo ipse vident moueri: ita cū mouent spūs mō ꝓ- portiōabili vidēt moueri res extra. ꝛ si q̄escāt. Nā spūs sunt instr̄a i q̄b⁹ formal'r recipiuntur forme sensatoꝝ. imo dt Aui. vltima sexti nāliu; vltimo ca°. q̄ oīm virtutū corporaliū vnū est ve hiculu; qd̄ est spūs. Et dicit infra parū: iō spūs nō habēt ꝯplōnem vnā: immo habēt ꝯplōnē ap propriatam cōuenientē diuersis virtutib⁹: ꝛ iō recipiunt operationes diuersarum virtutū. Nā complo q̄ facit ad cōcupiscibilē operationē nō facit ad tactiua opationē: ꝛ sic de alijs opatio-

Scothomia vnde dicat ſm Symo. ianuensem.

Differētia inter vertiginez ꝛ scothomiam.

nib⁹: z sic ptz modus quo fit ṽtigo ꝑpter motū
in dictis spiritibus: z inde fit tenebratio visus
vl' cōmotiōe etiā facta in spiritibus visiuis: vl'
facta retractione eorūdē spirituū ꝑpter terro-
rē in anima ex cōmotiōe facta in spiritibus et
ita pz ꝙ vertigo nō absoluiť a scothomia nec
scothomia a ṽtigine. ¶ Ex hijs colligiť mani-
festus error Gerardi q̄ dixit ꝙ ṽtigo z scotho-
mia differunt: quia vertigo et scothomia quo
ad ꝑncipiū ita se hñt qđ scothomia est ꝑma le
sio z ṽtigo scđa. Unde nocumētū ṽtiginis non
fit nisi facto nocumēto virtutis visiue ita ꝙ ꝑ-
mū ꝯprehediť res sensata extrinsece cōprehen-
sione corrupta visiua. quare forma obiectoruz
nō dico extrinsecoꝝ sz medioꝝ. s. q̄ de ueniūt ad
intra cristaloidē z corneā opponūtur cristaloi
di z imprimūt in cristaloidē similitudinē illo-
ruz vapoꝝ: z sic vidētur res intrinsece vt vapo
res intra oculū: ác si essent res extra: z ita fit le
sio operationū cristaloidis: deinde a cristaloi-
de fit cōmunitas mediantibus neruis obticis
ad imaginatiuā. et sic illi spiritus circūuoluti
repȓesētāt sensata diuerso modo moueri sicut
spiritus mouētur: z inde fit ṽtigo. Scothomia
igitur: vt dicit via originis est prior ṽtigine: z
sic videť innuere ꝙ scothomia sit idē qđ imago
z sit passio visus ꝑncipalr̄: qđ est falsum cū sco-
thomia z imago ponāť sub diuersis causis. Nā
vna est passio principalr̄ cerebri saltē q̄tuz ad
originē vt scothomia z alia oculoꝝ: et ꝑ tanto
scothomia magis seq̄tur ad ṽtiginē ꝙ ecōtra.
vt dictū est. ¶ Quidā modernus etiā volēs re-
prehēdere Gerardū dixit ꝙ nō est veruz ꝙ sco-
thomia semꝑ sit ꝑncipiū ad ṽtiginē. Nā homo
siue sit cecus siue sit nō vidēs posset in eo fieri
ṽtigo: qꝛ posset imaginari rem circūuolui exte
rius: z ibi tñ nō esset scothomia. Istud motiuū
est satis debile cū reuerētia illius: qꝛ ṽtigo ꝑ-
prie sumpta nō absoluiť a tenebrositate oculo
rū vl' ꝺm actū oculis de se bene dispositis ad vi
dendū vel ꝺm aptitudinē que tenebrositas cuz
est connotans motū vertiginosuz in cerebro di
cit scothomiā. Nā illa cōprehensio obiectorum
inter oculos exñtium non dr̄ scothomia: sed vo
catur imago: sicut z vertigo: lz dicat motuz ver
tiginosum: hoc non facit nisi cōnotando obte-
nebrationem visus: nam capl'm de imaginibus
est multū diuersum a scothomia. Nam scotho-
mia est passio in cerebro cōnotās principaliter
operationē lesam visiuam ꝑpter obtenebratio
nem zc. Et hoc intellexit Sera. ꝑ° breuiarij. ca°.
ꝓprio. vbi declarans vertiginē ꝑ essentiā per si
gna dixit ꝙ cōiūgitur cū obscuritate visus sem
piterna: intellexit ꝺm actum vel aptitudinem:
qꝛ non existente paroxismo: lz non sit ꝑ tunc te
nebrositas oculoꝝ. In isto tñ ṽtiginoso est apti
tudo ad illam tenebrositatem: qꝛ q̄ñcunq̧ fiet
vertigo actualis: fiet etiam tenebrositas: sicut
ergo in lipparia sentitur frigus interius z non
calor z tñ corpus dicitur esse febriens. Et cum
arguitur fe. est calor zc. Respondetur ꝙ diffini-
tio fe. dixit Aui. debet intelligi deducto impe-
dimento opilationum zc. z sic a simili dico de ce
co. Unde cause vertiginis sunt cause scothomie
immediate: sed cā scothomie subsequiť ad cām
vertiginis. Nam motus in spiritib⁹ per circui-
tionē in cerebro vel in artarijs z venis eius vel
alijs cursibus: vnde sic z sic non figitur patiens
immo est hesitans de casu est cā immediata ver
tiginis: z sic territa virtute spiritus visui redu
cuntur ad intra z fit tenebrositas: z consequen-
ter scothomia: aliq̄ñ tñ vna cā est causa vtrinsq̧.
Nam cum mouentur spiritus a vaporib⁹ in ce-
rebro vel in dictis vijs illi vapores vel similes
conturbant et spiritū visiuum: z illum turbulē
tum reddunt: z sic tenebrescunt oculi. Cā ergo
immediata dr̄ esse mot⁹ circuitionis dicit Guil.
brixiensis: qui bene hoc intellexit ꝙ cā imme-
diata scothomie z vertiginis dicitur esse quod
cunq̧ faciens motū in spiritibus: sed limitatur
qđ veꝝ est si ipse motus spūs est vndosus tremu
lus aut giratiuus est cā immediata ṽtiginis z
similiū imaginationū vt sepe tñ mot⁹ vndosus
vel vertiginosus est in cā z non tremul⁹ zc. ideo
dicimus vertiginosum motum z non tremulū.

Questio.

Diuisiones.

Prius tñ q̄ vlterius proce-
damus in causis ponende
sunt alique distinctiones. Prima distinctio est
quod vertigo quedam coniungitur in corpore
iuuenili z forti: quedam cōiungitur in corpore
debili vel per etatem: vt in senili: vel facto debi
li ex precedentibus morbis resolutiuis vel pro
pter alias precedētes causas primitiuas resol-
uentes vt est nimia sollicitudo. coitus super-
fluus zc. ¶ Secunda distinctio. vertigo quedā
est talis ꝺm actum: quedam ꝺm aptitudinem:
ꝺm actum intellige vt quando homini stanti z
recto et moto videntur res circūuolui dico si-
gnanter stanti z recto. nam quis etiaz debet di
ci ꝺm actum vertiginosus quando quiescens in
lecto omnino ꝺm totum non videntur res cir-
cūuolui: sed cum eleuat caput vel fiant soni for
tes in camera vel cum multum loquitur z ma-
xime alte vel vehementer imaginatur: tunc sibi
apparent res circūuolui vel alio motu moueri:
vt dictum est: z in tali si staret erectus z moue-
retur apparerent res zc. vertigo vero ꝺm apti-
tudinē dicitur: z ita vertiginosus z nō ꝺm actū
q̄ñ tale corpus tolerat cās tales cōiter occurrē
tes absq̧ tali lesione: sed tñ ex vnica reuolutio-
ne supra seipsum z circuitione vel obuiatione
suijpsius ad modum Auic. aduenit sibi. s. de ap
parentia reruz qđ circūuoluantur sicut accidit
corpori cum multotiens reuoluitur de tali ap-
parētia z motione. ¶ Tertia distinc. ṽtigo q̄dā
aduenit corꝑi sano. q̄dā aduēit corꝑi actu egro
tāti: nō ꝺm caput principalr̄: sed ꝺm alia mēbra
vel ꝺm totū. ¶ Alia distinctio: quedā est recēs:
quedā antiqua. ¶ Ultia distinctio. q̄dā est ver-
tigo ad quā sequiť casus z vocať ꝺm Rasim ꝑ°
continentis proprie scothomia: quedā ad quaz
casus nō sequiť: sed tm̄ hesitāt de casu: zq̄m illa
ad quā sequiť casus plurimū cōicat cū epilēsia:
idcirco cōuenienter ponūtur hec signa quibus
distinguitur vertigo siue scothomia ab epilen-
sia: inter que dicit. A. primuz est ꝙ vertigo q̄ñq̧
manet tꝑe aliquo. i. paulatim inuadit: epilēsia
autē subito. i. ꝙ vertiginosus sentit nocumen-
tum paulatim anteq̄ cadat in notabile nocu-
mentum: epilenticus autē subito cadit: hoc tñ
signum est vt plurimū tm̄ verum: qꝛ in certa epi
lempsia debili tales epilētici percipiūt futurū
nocumentū: z fugiunt vt occultētur ne videanť
et ita etiā in aliqua vertigine forti fit subitus

Prima distinctio.

Scđa distinctio.

Tertia distinctio.

Ultima distinc tio.
Rasis ꝑmo cōtinētis.

Signa inter epilensiā z vertiginem.
Primū.

insultus:sed vt plurimū est verū. ¶ Secūdū si-
gnū ꝙ ꝟtiginosus anteꝗ̄ cadat vr̄ quasi vt de-
bilis ex morbo resurgēs cū vltra stare rect⁹ nō
figit̄:ita vt stet nec firmet̄ sꝫ vacillat cū corpo-
re caducādo huc ⁊ illuc:⁊ se manib⁹ appodiādo
si pōt:sꝫ epilētic⁹ cū est fortꝫ epilesia sarꝫ subito
cadit:sꝫ cū fit fortis ꝟtigo dicebat Aui.ꝙ est si
milis epilesie:sꝫ differt ꝑ spasmuꝫ:q̄ cōiūgitur
in epilesia ⁊ nō in ꝟtigine. ¶ Tertiū signuꝫ est
ꝙ cū epilēticus cadit silet donec surgat a paro
xismo:ꝟtiginosus aūt aliq̄tiēs clamat in toto
paroxismo:rō q: in epilētico oīa mēbra impe-
dita sunt ꝓpter spasmū etiā ipsa lingua.nō sic
est in ꝟtiginoso cōicata lesio omnib⁹ mēbris:
ideo dolēs clamat. ¶ Ista tria signa tacite po-
nit Aui.sꝫ Rab.primo cōtinētis dixit:differen
tiā inter scothomiā fortē in qua cadit patiēs:
⁊ epilēsiā est:q: in scothomia nō fit tortura nec
spasmus nec spuma sicut sup.fit in epilesia:et
addit:⁊ hoc est valde memorie cōmēdandū.

Scdm signū.

Tertiuꝫ signū.

Prima distinctio.

Cause.

Quibus sic expeditis diuisionibus ⁊ notificata ꝑus cā immediata dicta-
rū dispositionū:opꝫ venire ad cās magis me-
diatas. Cā minus immediata est triplex:que-
dā ꝑmitiua:q̄dā corporalis intrinseca vel ex ꝑ
te aīe se tenēs: q̄dā est cā ꝑ viā cōitatis. ¶ Cā
ꝑmitiua est duplex.s.extrinseca ⁊ intrīseca. Cau
sa ꝑmitiua extrinseca est aspectus rerū circul'r
motaꝝ motu vndoso vl' tremulo:vt supra: ⁊ il-
le res tal'r mote faciūt formalē talē motum in
spiritu:⁊ sic spū circul'r moto ꝗuis postea res
nō moueātur:tñ vidētur circul'r moueri: ita ī-
telligat̄ de aspectu aquaꝝ liuidātiuꝫ ⁊ reꝝ tre-
mētiū. ⁊ hoc totū fit ꝓpter vehemētē impſſio-
nē factā a rebus,taliter motis in spiritibus:q:
imprimūtur quasi ꝯtinue diuerse imagines in
dictis spiritibus a rebus ſm diuersuꝫ sitū eaꝝ
vnde excitat̄ motus in eis q̄ cū sursuꝫ mouent̄
in vētribus cerebri vl' in cōcauitatib⁹ venarū
vel artariaꝝ nō habētes exitū reflectūtur deor
sum:⁊ ita in motu quodā particulari vel vndo
so vel tremulo vt supra mouētur ⁊c. ⁊ cōsequē-
ter repñtat dcās res ſm diuersas partes ipsoꝝ
spirituū diuerso modo informatas ⁊ diuersas
imagines impressas a reb⁹ tal'r motis in diuer
sis sitibus ipsi cerebro animato ⁊ sentiēti:⁊ sic
in eodē cerebro corporeo in diuersis vbi ⁊ siti-
bus diuersis dicte res representātur: ⁊ hoc te-
nēdo spūs nō esse formaliter aīatos:sꝫ esse tm̄
vt mediū receptiuū spēꝝ. Sꝫ si teneremus qd̄ ī
dictis spiritib⁹ essent formaliter virtutes or-
ganice sensitiue vt ī diuersis locis vr̄ esse mēs
illustriū philosophoꝝ ⁊ medicoꝝ maxime Aui.
in.6°.nālium etiā ꝑ^a^.tertij.in caplo de ꝟtigi.
ne:nō opꝫ tot diuersas fieri impressiones in di
uersis vt pꝫ:sed sufficeret talis īpressio in spiri
tibus:⁊ ꝓpter hāc cām pōt assignari rō ꝓpter
q̄d multi nauigātes īcurrūt vomitū cōiter:dr̄
ꝙ hoc est ꝓpter motū causatū ī hūorib⁹:pꝫ qd̄
nō est ista causa:q: in saltātib⁹ et currētibus
maior causat̄ motus:tñ non fit in eis vomitus
sed est qm̄ sepe fiūt ꝟtigines ⁊ ꝓpter cōpassio-
nē cōsequēter stomaci ad cerebrū fit vomitus.
Circa hoc tamē posset fieri instātia sꝫ transeo.
¶ Scda causa tenēs se ex parte anime est vehe
mens ꝯsyderatio de re circulariter mota q̄ etiā
dr̄ ꝑmitiua ad hūc ītellectū:⁊ sic huic forti ꝯsy
derationi obediūt spiritus motiui:qm̄ corpus
obedit anime. Unde dicit Aui.ca°.de ilischi.ꝙ
vidit quēdā amātē q̄ ꝓpter amorē macrefact⁹
est:⁊ cū sensit applicationē eius quā diligebat
oīa mēbra sunt restituta:⁊ hoc est q: corpus vi
det̄ esse obediēs ipsi aīe ⁊ passionib⁹ ei⁹. ¶ Un
de dicit Aui.ꝙ aīa solet imprimere in operatio
ne corꝑali:ēt Aui.2^a^.ꝑmi.doctrina 2^a^.ca°.14°
vbi ponit multa exempla quō aīa imprimit in
corpus sensibil'r sine motore manifesto vt ip̄e
dicit vt cuꝫ vir in actu coeūdi cogitat de corꝑe
mōstruoso generat mōstruosuꝫ:⁊ hoc a philoso
phis credit̄:⁊ ita pōt esse de facto:⁊ q̄ sapiētiā
diligūt:vt ibidē dixit:nō negāt hoc. ¶ Tertia
cā sumit̄ ex parte causaꝝ extrinsecaꝝ etiā ī mo
uēdo ꝑ modū dictū seip̄m circul'r vt ex ꝑcussio
ne capitis ⁊ cranei cū fit cōpressio consequen-
ter cerebri tūc cōmouentur spiritus siue vndo
so siue tremulo motu:et sic fit vertigo. ¶ Alia
cā fit ex ꝑcussiōe maxime supra dorsuꝫ:q: tunc
mouētur vene chilis ⁊ adorti:⁊ mouētur spiri
tus ad caput motu vndoso:et causant ꝟtiginē
vel ꝓpter cōpassionē cerebri ad ipsaꝫ nucham.
¶ Cā corꝑalis ītrinseca dicebat Aui.fit ꝑ essē-
tiā aut ex vaporib⁹ ꝯtētis ī vacuitatibus cere-
bri aut ī venis vl' neruis ipsius aut ex hūorib⁹
cuiuscūqꝫ gñis q̄ ꝯmouet̄ aut euaporāt cū mo
dico motu aut ex alia cā ꝯmouēte aut euapo-
rare faciēte vt a caliditate solis vel ignis ⁊c et
sic facto motu ī dictꝫ vaporibus mouet̄ suo mo
tu spiritus:⁊ sic fit ꝟtigo. ¶ Fit ēt aliqñ et est
spālis ⁊ notabilis cā nō tm̄ ex humore nec va-
pore:sꝫ ex mala ꝯpl'one diuersa fiēte in ip̄o ca-
pite:⁊ iō ī dolore ꝑ viā ꝯpl'onis diuerse discon-
ueniētꝫ ꝯpl'oni nāli q̄ nālis ꝯseruat spūs ī q̄ete
ꝯmouet̄ dicti spūs ab ipsa mala ꝯpl'one nullo
motore ꝑticulari corporeo ꝯmouēte:⁊ sic cātur
accñs:vt ēt ex applicatiōe ignis ad aquā nō cō
currēte mouēte extrīseco mouet̄ aqua ⁊ sic sil'r
fit in spiritibus. ¶ Alia causa sumitur ꝑ viam
communitatis ex vaporibus cōmunitatis ad
cerebrū ab alijs membris mediātib⁹ venis vel
artarijs q̄ cū ꝑtingūt ad vētriculos cerebri vel
venas vl' artarias illi vapores in illis vētricu-
lis ꝯprehensi cū nō possint extra moueri cōpri-
mūtur ab alio succedēte:⁊ sic fit mot⁹ ꝟtigino
sus ⁊ hoc q: ī directū nō pñt īcedere ītra cere-
brū:⁊ sic reflectūt̄ ad cētruꝫ:⁊ fit talis giratio
vl' ꝯmotio ēt ꝯsequētꝫ spūum ⁊ tales euapora-
tiones aliqñ pēdēt a mēbrꝫ īferiorib⁹ ꝑticula-
rib⁹ vno vl' plurib⁹ vl' a toto vt in febrib⁹:et sic
ꝑmū fit motus gisatiuus in vaporibus:deinde
in spiritib⁹:q̄ si sint debiles ⁊ modici faciliter
cōmouet̄:⁊ iō cōtingit ꝙ in debilib⁹ siue etati
ue siue nāl'r vel accidentaliter a quacūqꝫ mo-
dica causa fuerint iste vertigines male.q: est
debilitas spirituuꝫ ⁊ facile commouentur:⁊ sic
fit motus in ipsis vt dicit Aui.sicut si est pauca
aqua in vase faciliter per vas mouetur aqua.
¶ Alia cā etiā singularis est per cōmunitateꝫ
ab alio membro maxime a stomaco non cōmu-
nicando vapores:sed per solam compassioneꝫ
exempli gratia:ad dolorem stomaci cōpatitur
cerebrum ex naturali eorum continuitate:⁊ sic
mouentur spiritus in eo ⁊c. vel ex mala comple
xione stomaci per simplicem alterationeꝫ mul-
tiplicatur mala complexio sine materia in cere

Scda distinctio.

Causa prima.

Tertia distinctio.

Ultima distinctio. Rab ꝑmo cōtinētis.

Signa inter epilensiā ⁊ vertiginem. Primū.

Scda cā ꝑmitiua.

Tertia cā ꝑmitiua.

Alia causa ꝑmitiua.

De causis accidentibus. Prima.

Secūda.

Tertia.

Quarta.

bꝛo ⁊ tūc pōt fieri motus in ſpiritibꝰ ꝑ moduꝫ
dictuꝫ ſupꝛa: ⁊ ad has cauſas poſſunt oēs alie
reduci intra quas eſt fixus aſpectus ad ſubli/
mia: ⁊ ad alta ⁊ ad pꝛofunditates magnas: ita
ſint declarate cauſe.

De ſignis ꝓnoſticis

Signa. Signoꝝ ergo pͦ ꝓnoſticoꝝ quedaꝫ
ſunt ꝓnoſtica euētus: q̄dam ad bo
nū vꝉ malū. ¶ Signū ergo generale ꝓnoſticū

Primum.

euētus ſumit ex ꝓceſſione quarūcūqꝫ cauſaruꝫ
ſiue extrīſecaꝝ ſiue coꝛꝑaliū de his q̄ dicta ſūt:
maxime cū occurrūt coꝛꝑi debili vel coꝛꝑi al's
ꝯſueto ex aliqua tali cā faciliter incidere in di
ctā diſpōnē. ¶ Signū ꝓnoſticū ad bonū ſumi

Scōm ad bonū.

tur ex eo qͦ ſuccedit ſoda vꝉ doloꝛ ad ṽtigineꝫ
qm̄ aliqn̄ ſignificat ſalutē ṽtiginis. Cauſa eſt:
qꝛ ꝓpter doloꝛē ſuꝑcalefit cerebꝛū. nā doloꝛ at
trahit ſanguinē: ⁊ ſpiritū: vn̄ ſuꝑcalefacto cere
bꝛo reſoluit cā vapoꝛalis faciēs ṽtigineꝫ. Uel
al'r: ⁊ melius exponit Gētilis exn̄te ṽtigine mā
vapoꝛalis claudit ītra vētriculos cerebꝛi: ſuc/
cedēte igr̄ doloꝛe per doloꝛē ſignificat diuerſio
māe vētoſe vꝉ eupoꝛalis q̄ faciebat ṽtiginē ad
mēbꝛa neruoſa ⁊ declinat ad alias vias: ⁊ ſic ſi
gnificat ipſius remotio: ſꝫ vtrū determinatio
ſit ad melius vel deterius eſt alia difficultas.

Pronoſtica ad malum.

¶ Pronoſticaṽo ad malū ſunt duo. Primo pro

Primum.

noſticū eſt: ⁊ eſt Aui. in fine de cauſis: ⁊ eſt ꝙ ṽ/
tigo frequēs cū accidit decrepitis nūciat. apo
plexiā. rō eſt. qꝛ illis euenit vt plurimū ꝓpter
mām flegmaticā fouētē vapoꝛē mixtū cū ſpiri
tu faciētē reuolutionē ī ſpū: nā in coꝛꝑe decre/
pito nō mꝉtiplicat ſanguis nec colera. ſꝫ mul/
tū flegma ꝑ indigōnē. illi ergo vapoꝛes multū
infrigidati tm̄ aggregabūt de mā flegmatica
ꝙ erit ſufficiēs facere apoplexiā. ¶ Secūduꝫ ſi

Secūdū ſignū ad malum.

gnū ꝓnoſticū eſt ꝙ ṽtigo ſuccedēs ſtupoꝛi mē
bꝛoꝝ. ſ. plurimoꝝ nūtiat etiā apoplexiā. rō eſt.
qꝛ vbi fuit ſtupoꝛ in ꝑticulari mēbꝛo vt in pe/
de: ⁊ poſtea extēdat ṽbi gratia. ad coxā ſignifi
cat notabilē: ⁊ magnā oppilationē ex mā fleg/
matica pēdētem. Si ergo ſuccedat ṽtigo poſt
hāc oppilationē: ſequitur ꝙ nocumētū māe fa
ciētis oppilationē: iā multiplicat ⁊ cōicat ce/
rebꝛo ⁊ ſpiritibus cerebꝛi oppilatio: quoꝝ cau/
ſa ſit apoꝑia. ¶ Signa ergo generis demōſtra/
tiua ſunt ex ſe ſatis manifeſta ꝑ hoc ꝙ infirmꝰ
ꝑcipit vel imaginat reuolutioneꝫ: vt ſupꝛa di/

De ſignis demōſtratiuis.

ctū eſt in cauſis. ¶ Signa etiā cauſaꝝ extrinſe
carū ⁊ ꝓmitiuaꝝ de aſpectu rerū circul'r mota/
rū vꝉ imaginatiōe earūdē vel ex caſu ⁊ percuſ/
ſione ⁊ ſimiliū declarātur ex relatiōe patiētis
¶ Sed ſigna cauſaꝝ coꝛpoꝛaliū vtrū ſint ꝑ cōi
tatē ab alijs mēbꝛis vꝉ a toto vt in criſi vel in
febꝛibꝰ. vꝉ vtrū per eſſentiā in ipſo capite ſatis
ſunt nota ex his q̄ dicta ſunt ſupꝛa de ſoda cōi
tatis: ⁊ ꝓpꝛietatis: de q̄bus ſignis ſpāl'r tn̄ per
cōitatē alioꝝ mēbꝛoꝝ Rab. primo ꝯtinētis dt
ꝙ ſi fiat ꝑ cōitatē ab alijs mēbꝛis pͦ ꝑcipit le/
ſio in illo mēbꝛo: vtputa q̄dā foꝛmicatio in il/
lo mēbꝛo qͦ ꝯpatit cerebꝛo: vt puta ſi ſentiret
foꝛmicationē in crure: vn̄ ſi nō ſit tale ſignū di/
cit ꝙ eſt per eſſentiā: vnde ſi fuerit ꝑ cōmuni/
tatē ſtomaci percipit moꝛſus circa os ſtomaci:
⁊ moꝛſus coꝛdis ⁊ nauſea: dicūt qn̄ eſt ꝑ cōmu/
nitatē a reliq̄s mēbꝛis nō eſt moꝛbus ꝯtinuus
vn̄ ſi eſt ꝑ eſſentiā dr̄ eſſe moꝛbus ꝯtinuus: vn/
de Sera. ꝓmo breuiarij dicit qn̄ eſt vertigo per
ꝓpꝛietatē cerebꝛi ſtat illa tenebꝛoſitas oculoꝝ
ſempiterna: nō intelligat ꝙ ſit cōtinua: ita qͦ
ſemper ſtāt in illa tenebꝛoſitate: immo ſepe q̄e
ſcūt: ſꝫ eſt cōtinua: qꝛ eſt pꝛōptitudo cōtinua: ⁊
facilitas in cauſa ad caſum: ⁊ ex facili cā inci/
dūt in illā diſpōnē: vn̄ ſi ſit ꝑ cōmunitatē non
eſt cōtinua: immo curato moꝛbo in mēbꝛo leſo
remouet tota illa paſſio. itē cū eſt ꝑ eſſētiā in
cerebꝛo nō augēt nec diminuitur per augmen
tū nec diminutionē doloꝛis vꝉ nocumēti alio/
rū mēbꝛoꝝ: etiā quādo eſt ꝑ ꝓpꝛietatē ſtat odo
ratus ⁊ auditus obtuſus: ⁊ relique oꝑationes
interioꝛes obtuſe: nō ſic ſi ſit per cōmunitateꝫ.
¶ Signa aūt ſpālia materierū ſiue ſint vapo/
rales ſiue ſint vētoſitates ſiue illoꝝ vapoꝝ ma/
teria ſit ſanguis vel alius humoꝛ: et vtruꝫ fiat
iſtoꝛuꝫ cōmunicatio ꝑ venas ⁊ artarias vꝉ ner
uos: iā clare poſita ſunt ſupꝛa in de ſignis eodē
qm̄ vt ſupꝛa dictū eſt he diſpoſitiones multuꝫ
in cauſis communicant: ideo ad illa loca recur
ratur pꝛopter abbꝛeuiare.

Cura. Circa curā aūt vertiginis eſt aduer/
tendū: qm̄ cura vertiginis q̄dam eſt
vera curatio vt q̄ debet vertiginoſo in paroxiſ
mo. q̄dam eſt pꝛeſeruatio a futuro accidenti:
⁊ iſta debetur coꝛpoꝛi parato cadere in ṽtigi/
nē tꝑe tamē quietis eius: ⁊ iſta reſpicit ꝓpꝛie
cauſam vt 3ͦ tegni colligitur. ¶ Circa ergo pa
roxiſmū videt innuere Rab. vnū documētū pͦ
cōtinēte: ⁊ eſt ꝙ in occurſu ad vertiginoſuꝫ dꝫ

Rab. pͦ cōtinēte ponit vnum documentum.

medicus inq̄rere de cauſa ṽtiginis et de ſtatu
egroti: ⁊ de tꝑe moꝛbi: ⁊ quibus vtebatur tem/
poꝛe ſanitatis: ⁊ de cauſa ſi infirmꝰ ſcit aliquā
cauſam ꝓmitiuam eſſe huiuſmodi accn̄tis cau
ſam vt de ſtatiōe in ſole. ¶ De ſtatu aūt vt nū
quid per naturā faciliter incurrat has diſpoſi
tiones. De tꝑe nūq̄d ex multo tempoꝛe ſolet eē
ṽtiginoſus. Nā ſm̄ veritatem circūſtātiaꝝ opꝫ
medicū variare curas: etiā q̄ratur ſi in ſanitate
eſt vſus his q̄ ꝓuocāt ad ṽtiginē. ¶ Quibꝰ ſic
declaratis in opere dicit Oꝛibaſius ⁊ Paulus
ꝓmo ꝯtinētis. Nō ſlōmet patiēs nec aliō reme
diū fiat duꝫ eſt actu patiēs: immo donec ſit re/
motus in totū ꝑoxiſmus vꝉ remāſerit aliq̄d. ſ.
parū de ꝑoxiſmo dicit Aui. in actu ꝑoxiſmi cō/
uenit fricatio: vn̄ dt: cū paroxiſmus excitatur
tūc adiuua cū fricatione inferioꝛuꝫ. Iſte tamē
fiant ſicut dictū eſt ſupꝛa de ſoda ſuauiter: quo
niam multum laboꝛioſe aliquādo adderēt ad
caſum pꝛopter agitationem contingentem in
humoꝛibꝰ. vnde fieret multa euapoꝛatio ⁊c. di/
cit Rab. ꝙ ꝯueniūt diuerſiones fricationes et
odoꝛando odoꝛifera ⁊ maſticādo fenu grecuꝫ
⁊ de eius ſaliua ponere circa oculos: ⁊ ſituare
eos in obſcuro cito leuātur a paroxiſmo nō tn̄
in loco minus obſcuro ponantur: etiā commo/
uere ipſum trahendo deoꝛſum. dicit tamē Ra.
in tex. vt vidiſtis ſupꝛa in eadem hoꝛa. ſi ſint

Fiat inciſio venarū īter aures ſolū ī duobꝰ caſibus

vene replete poſt aures fiat illarum inciſio. di/
cit Nicolus. ſoluꝫ fiat in duobus caſibus. Unꝰ

Primus.

caſus vel paroxiſmus eſſet multum longus et
vene ille replete ⁊ credentibus nobis quod nō

Secūdus.

poſſet fieri diuerſio aliunde: et hoc coacte. Se/
cundus caſus eſt: cum tempoꝛe quietis nō erāt
plene ille vene: ⁊ ſint plene ī declinatiōe ꝑoxiſ/
mi: in ipa declinatiōe poſſet fieri al'r nō. ¶ Sꝫ
cū releuatus erit a ꝑoxiſmo: tūc inſurgit ītētio

ad cām in q̄ pmū ordinet̄ debitū regimē in die
ta fm corrītia ad cās cū modis habitis supra
i de soda calida ī ꝓhibēdo q̄cūq̄ euaporare fa-
ciūt ⁊ cōmotionē in spiritibꝰ īducūt et hoc in
aere. vn̄ aer calidꝰ ⁊ luminosus nocet: ⁊ ī motu
corporeo ⁊ aīali ⁊c. ⁊ reliq̄s vt supra dictuz est
marie ī soda vaporosa. ¶ Sz spālr̄ magis deue
niēdo ad cās: p° ad cās pmitiuas occurrat̄ cuz
ꝯrijs: vt si cā fuerit ex īspectiōe rez circulr̄ mo-
tarꝫ dimittat. Sz si fuerit necesse vt debētibus
trāsire p aquas claudat oculos vl̄ inspiciat̄ ri-
pa aque: ⁊ sic de silībꝰ fiat p ꝯrīū diuertēdo ab
illis. Et si fiat p ꝯsyderationē rez circulr̄ motarꝫ
diuertat fantasiā ad alia vl̄ in totū q̄etet̄. vn̄ di
cebat Aui in pn° capl'i. Facta q̄dē reuolutione
hoīs sup seipm aut ꝯsyderatiōe ex loco alto vel
sup. alia cā vn̄ fit multus motꝰ necessariꝰ in spi
ritibꝰ curat̄ cū q̄ete. s. corporea: ⁊ trāq̄llitate. s.
animi ⁊ somno ⁊c. ¶ Et si anq̄ fiat paroxismus
verus fiat aliq̄s insultus vt ꝙ appareat sibi ꝙ
cadat tūc potꝰ aque frigide facit cessare accn̄s:
q2 illa facit ad ingrossationē spūuz: ⁊ remouet
ascēsuz vaporuz: p̄cipue fiat hoc si cā extrinseca
sit mouēs vapores vt ꝑcussio sup spatulas ⁊ si-
milia. Un̄ dicebat Aui. in ca°. de alue q̄ est dis-
positio ꝓpinqua ꝟtigini ꝓpter euaporationē
ꝙ ipa aqua frida q̄n̄q̄ sedat eā in dispōne. i. sta
tiz. ꝓpterea ꝙ tēpat ebullitionē. Et ad hoc lau
dauit ēt. A. ꝙ sumat̄ bucella īfusa ī aliq̄ succo
stiptico ⁊ acetoso: vt succo citōiorū vl̄ ꝑ̄natorꝫ.
Si cā nō sit pmitiua: aut est p cōitatē: aut p ꝓ-
prietatē. Si p cōitatē aut a toto: aut a ꝑticula
ri mēbro: ⁊ hoc aut a mā aut sine mā. Si p viaz
cōitatis q̄tuor insurgūt intētiones dicit Mes.

De cura ꝟtiginis p cōitatē q̄tuor sūt ītētiones.

Prima.

¶ Prima ꝟtit̄ ad mām ōt Nicolꝰ p mām ītelli
git oēz cāz mouētē siue extrīsecā siue ītrīsecā. i.

Secunda.

ī abscidēdo cām. ¶ Scđa ītētio ꝟtit̄ ad mēbrū
mādās vt si sit in stomaco eūetur stomacus: et
hoc fit cū digōne mãe in stomaco ⁊ eūone ⁊ con

Tertia.

fortatione mēbri mādātis. ¶ Tertia intētio ꝟ
titur ad mēbrū recipiens ꝯfortādo ipm ne reci
piat: ⁊ si recipit diuertatur vt mādādo māz ad
mēbra deorsum a cerebro cū fricationibus ven
tosationibus ⁊ clisterijs. Et in hoc attēdat̄ di-
ctū Serap. vbi ⁊ in cā cal'a ⁊ in cā frigida vult
clisteria fieri ex rebus lenibus. Nam dixit et si
egritudo est calida ex rebus lenibus fiat cliste-
re. Et si cā est frigida curamus eā cū clisteri: in
quo est acuitas parua. Et hoc facit ꝓptea timo
rē agitationis mãerꝫ vn̄ melius est frequentare
eūones ⁊ eas leues facere q̄ fortes. ¶ Et si sit
mā flegmatica in stomaco eūet̄: ⁊ primū eūati-
uū est cū vomitu. Dicit Rasis: intelligit̄ hoc si
mā in stomaco sit in ore stomaci. Sed si sit ī fun
do stomaci nō sic ꝯuenit: q2 ēt si sit in fūdo illa

Uomitiuum leue.

mā nō ita apta est vomitu educi: ⁊ sit vomitiuū
leue cū aqua tepida ⁊ cuz oximelle: ⁊ si bulliat̄
aqua cū. ℥. j. raffani. ⁊. ʒ. ij. aneti. ⁊ postea sumā-
tur. ℥. vj. dicte decoctionis colate tepide cuz. ℥.
j. olei. ⁊. ℥. j. oximellis: ⁊ obseruetur forma in vo
mitiuo vt supradictū est: deinde det̄ digestiuū
postea eradicet̄ mā si virtꝰ fuerit fortis dixit. A.
cū pill'is cocijs ītelligere Gal'. vl̄ si nō fuerit for
tis nimiū det̄ sibi de infusiōe aloes vel de pill'is

Infusio aloes.

alefanginis vel de hiera simplici. Infusio aloes
sic fit. ℞. succi fe. vel succi endiuie si intēdat̄ ad
eūonē colere infundatur in succū endiuie: si in
flegmatica in succuz feniculi. si in melancolica
in succū buglose ⁊ ponantur de succo. ℥. vj. ⁊. ℥.
j. aloes sub sole: ⁊ sic datur substātia aloes simr̄
cū succo postq̄ steterit. xij. diebꝰ ad solē in vase
vitreo obturato orificio. Et si timeret̄ fluxꝰ emo
roidarꝫ ꝓpter aloē addatur modicū draganti.
vt non noceat ano. ¶ Facta eūone stomaci cō-

Gariofilatū multuz ꝯfortat stomacum.

fortetur stomacus cū nō aptis ad euaporatio-
nē cū aliquo refracto cal'o stiptico. vt cū spēbꝰ
diagariofilatiuin cā frigida. Nā dicta confectio
multū est ꝯfortatiua stomaci ⁊ resoluit: ⁊ subti
liat mām q̄ est in stō frida vel cū trociscis rosa-
tis vel cū puluere cordiali: facto cuz gariofilis
coralis margaritis in cā cal'a cui det̄ sup aspso
pane priꝰ infuso in modico vini. ¶ Postea intē
dit̄ ad caput cū ꝯfortātibꝰ vt cū oleo ro. ⁊ camo
mellino nō cū ro. tm̄: q2 ꝓbabile est ꝙ aliq̄ mā
ēt remāserit in cerebro: sit tn̄ dn̄ans oleū ro. ⁊ sic
ꝯfortat̄ cerebrū: ⁊ postea in ꝓcessu sit solū oleū
camomellinū: in eo em̄ est virtus resolutiua si-
ne attratione. A. 2°. can̄. sz si nō suffecerit ponat̄
postea oleū de lilio. ¶ Hoc facto sit ꝯtinua ob-
seruantia diuersionis ad inferiora nō dico tm̄
stāte actu in paroxismo: sed ēt in via p̄seruatiua:
q2 dubitatur ne in stōco aggreget̄ materia q̄ sit
postea apta facere paroxismū: vn̄ fiant fricatiōes
ad crura vt cū decoctione camomille: ⁊ aliorꝫ at
trahentiū materias ad inferius. ¶ Et idē intel
ligatur de epate de chisti fellis de mr̄ice: ⁊ sic si
fiat euaporatio ab aliquo mēbro semp intēdat̄
ad membrū mādans. ¶ Et qm̄ talis euaporatio
aliqn̄ fit per venas: aliqn̄ p artarias si materia
euaporet per artarias solū nō p venas nec ner-
uos vt p artarias post aures: aut q̄ termināt̄ur
in rethe mirabili que dn̄r ab. A. vene guidec vel

Due vene guidec apopletice vocant̄.

vene apopletice q̄ sunt due artarie circūadiacē
tes epigloti: si per artarias que sunt post aures
dicunt aliqui ꝙ nō scindant̄ ille vene: q2 est dif
ficilis cōsolidatio earꝫ: ⁊ q2 dicit Hyp. ꝙ scisio il
larum artariarū post aures facit ad sterilitatez
propter has cās Auic. laudauit fieri flōmiā ex
vena quieta que est post aures dicit signāter q̄e
ta ⁊ addit: est em̄ optima sup. flobotomia eius
in curatione oīum specierū vertiginis: tn̄ Gal'.

Gale. tertio īteriorum.

sentētia fuit. 3°. interiorꝫ. ca°. 8°. ⁊ ēt Auēzoar.
ꝙ cū fit euaporatio per has artarias: opꝫ ꝙ di-
cte artarie scindant̄ fm trāsuersuz: ita ꝙ carne
genita media īter extrema nō sit possibilis vnio
illorum extremorū: ⁊ hoc cognoscitur per reple
tionē ⁊ extensionē illorꝫ tpe paroxismi: ⁊ mlt'i eua
serunt p abscisionē illarꝫ: vt dicunt: tn̄ dicūt ipi
nō credat̄ ꝙ ista scisio curet oēm euaporatiōez
factā p artarias alias: vt q̄ ītrāt ī rethe mirabi
li: de q̄bꝰ ōt Aui. ꝙ balneatores ī balneo strīge-
bāt venas guidec. s. cū ꝑcipiebāt euaporatiōes
p eas extēsione earꝫ ⁊c. sz dicit ꝙ fiāt cū cautela:
q2 bn̄ accideret appoplexia ꝓpter nimiā strictu
rā earꝫ: vt pꝫ ꝯsiderāti ꝓhibēdo trāsitū spūum
vitaliū in cerebrū: ⁊ ego laudo in hoc sniam Ga
le. etiā de venis pulsatilibꝰ post aures: neq̄ est
verendū de cōsolidatione: maxime si incidātur
cum ferro ignito: vnde caterizant̄ extrema. Sz
vbi timeremus de sterilitate in corpore apto ad
generandū fiat saltē in vna earū. ¶ Cauteriza-
tio etiā illarū partiū est cōueniens: qm̄ ꝯuertit
materias ⁊ vapores ad dictas ꝑtes: ⁊ sic diuer-
tuntur a parte anteriori: et proinde laudauit.

Mesue.

No. dictū Aui.

Mef. in casu isto vtiginoso scarificationē car/
tilaginū auriū ppter istā cām: ꝛ ad istū sensuz
potuit dicere Aui. ꝙ flōmia vene q̄ete post au
res: nō tm̄ sup. valet in vtigine facta a vapori/
bus eleuatis per illā venā vl̓ p illas venas: sed
etiā dicit ꝙ est optima in curatione oīm specie
ruz vtiginis materialiū. s. cōuertendo mām q̄/
cūq; fit ad diuersuz de āterioribus ad posterio
ra: ꝛ sic non solū valebit in ea q̄ est per commu
nitatem sed etiam in ea que est per ppꝛietatem
vapoꝝ in ipso cerebro generatoꝝ: ꝛ in hoc visū
est notabile iuuamētū etiā ex cauterijs poten/
tialib⁹ positis post aures factis: vt supra de cā
taridib⁹. ℂ Sed si sit p essentiaz: vt p vapores
i cerebro vt est p vapores ibi retētos nō cōcur
rēte mā aliūde: tūc resoluātur isti vapores per
cal'a vt. ℞. camomille matricarie sticados ma/
iorane calamēti si expedit intelligit corpe mū/
dificato: ꝛ facta hoꝝ decoctione patiēs se con
uertat cū ore ad infra ꝛ recipiat illos vapores:
etiā facta leui fricatione ad caput: etiā bonuz
est facere diuersionē ad mēbra deorsuz ꝛ pone/
re aquā calidā ad extrema. Et si fit materia vē
tosa tm̄ resoluat cū sil'ibus: ꝛ ēt seminib⁹ ꝛ for/
tiorib⁹: vt castoreo sansucco maiorana nigel/
la: ꝛ similib⁹ calidis in tertio. Si tū pus vide/
retur necessaria flōmia fiat flōmia de cephali/
ca vel basilica vel mediana. Nā si corpus sit ple
ctoricū nō cōuenit primū flōmia de cephalica
sed prius de basilica vl̓ mediana: postea de ce/
phalica que respicit caput. Postea dic̄ Au. fiat
flōmia de venis post aures. ℂ Et si materia sit
humoralis in cerebro a qua eleuātur dicti va/
pores: ꝛ sit colerica opz euacuare mām illā cuz
infusione mirabo. ꝛ cū fumo terre de qua dictū
est supra: ꝛ psiliū. i. aqua de psilio conquassata.

Mesue.

cōquassatū cū aqua ꝛ modico aceto de mane as
sumptū multū iuuat ꝭm Mef. pōt ēt fieri em/
brocatio ad caput cū aqua cōquassationis psi
lij ꝛ oleo rof. Sz si sit materia flegmatica sint
pillule de hiera maiore: ꝛ si materia mix: ualēt
singl'r pill'e de sticados posite a Mef. ca°. ppo.
quarū descriptio est. ℞. hyerepigre. ʒ. x. agarici
epithimi. an̄. ʒ. iiij. mirabo. kebuloꝝ indoꝝ em/
blicaꝝ: ꝛ belliricoꝝ sticados. an̄. ʒ. iij. salis indi.
ʒ. ij. cōfice cū melle ro. Et si fit materia melācoli
ca cū aceto sq̄llitico ꝛ sirupo eius: fiat prius di
gestio postea eūo cū pillulis idis vel de lapide
lazuli addēdo aliqua remittētia' c̄ 3motionē vt
rosas vel masticē. ℂ Postea fiant caputpurgia
odoramēta ꝛ alia appropriata postea ꝯfortet
cerebrū cū metridato tyriaca ꝛc. ꝛ in ꝯfortatiōe
cerebri ꝛ resol'one vapoꝝ ꝛ vētositatis vz vsus

Aui. prima tertij.

acori mirabiliter. De quo dicebat Aui. in. cap°.
de alue. acori ꝙ inest ppꝛietas remouendi ipm
cū masticatur aut puluerizatus fuerit ꝛ bibit
ꝛ forsitā, cū eo qd resoluit ventositates dn̄antes
ꝛc. ꝛ hoc vbi cā sit cā frigida: ꝛ si mā sit colerica
cū triasandalis ꝛ similibus appropriatis.

ℂ De frenesi. Cap. iij.

Uando aliquē febris cōclusa
inuaserit cū forti capitis ꝛ ocu
loꝝ grauedine: ꝛ in facie atq;
in oculis vehemēs fuerit ru/
bedo ꝛ capitis dolor ꝛ horror luminis'af
fuerit ꝛ in pulsu velocitas ꝛ frequētie su/
perfluitas inueniunt: signa frenesis cer/
tissima indicabūt. Qz si lingua nigra aut
citrina fiat ꝛ pmisceat intellect⁹ ꝛ multū
fuerit alienatus ꝛ vigilauerit multū: iaz
frenesis pfecta erit. ℂ Egro igit anteq̄
p̄dicta cōpleant accidētia: est subueniēdū
ex sanguinis detractione ꝛ vētris solutio
ne cū succo fructuū. Nutrimētū vero ei⁹
sit aqua ordei semel aut bis i die sumpta
ꝭm ꝯsuetudinē quā i tpe sanitatꝫ hūerit.
Caput aūt ex oxirodino infundēdū erit.

Declaratio secūde particl'e p̄me partis principal'.

ℂ Qz si multe affuerint vigilie sumat vio
laꝝ siccaꝝ corticū papaueris al. ordei ex/
corticati se. lactucaꝝ radicis mādragore
omniū. an̄. M. j. que oīa in curcuma ple
na aqua tādiu coquātur donec aqua ru/
besiat: deinde aqua illa dum est tepida
ab alto sup caput fundatur: ꝛ sit caput su
per ciminile in quo aqua colligat: que in
curcuma posita iteꝝ super caput fundat.
hoc autē omni die multotiens fieri cōue/
nit. Caput preterea muliebri lacte admix
to inungendū erit: qd etiā in coto positū
capiti est supponendū. Cum autē eger in
principio huius egritudinis in viriū for
titudinem permanere inuētus fuerit mi/
nuendus erit nisi super infirmum timue
ris. Postq̄ eius egritudo minui ceperit
nequaq̄ minuatur. ℂ Qd si eius virtus
iam dissoluta fuerit ex alio regimine p̄ser
uetur donec euadat. Jo. Mattheus.

Apata cerebri vt ptꝫ sunt sāguinea.

Ost determinationem
de soda: ꝛ ꝯn̄r de lesione in virtute
sensitiua: ꝛ post determiatione ver
tiginis que est accn̄s lesionis vir/
tutis motiue. Nūc dn̄s Raf. sequi
tur de dispōnibus ad quas sequit lesio in vtra/
q; vt in sensitiua ꝛ in motiua. s. de apatib⁹ cere
bri ꝛ partiū adiacentiū vt pāniculoꝝ eius ꝛ p̄ci
pue de apate calido magis periculoso: vt de fre
nesi ad qd sequit lesio ꝛ in sensu interiori vt cor
ruptio imaginationis ꝛ mētis ꝛ ꝯn̄r corruptio
in operatione motiua. ℂ Diuiditur presens ca/
pitulum in duas partes: qm̄ primo ponit signa
ipsius frenesis. 2°. ponit curā. 2ª. ibi. (Egro igi/
tur ꝛc.) Prima adhuc in duas. Nā primo ponit
signa frenesis fientis vel pronostica euētus fre
nesis de primo. 2° ponit signa demōstratiua fre
nesis iā facte. 2ª pars incipit ibi. (Qd si lingua
nigra aut citrina fiat ꝛc.) ℂ De prima parte po/
nens signa frenesis fientis ponit. vj. Primuz est
fe. cōclusa cōtinua. 2m quod ista fe. inuasit cum
forti capitis ꝛ oculorum grauedine. 3°. quod in

Declaratio p̄me p̄ticule prime partis p̄ncipalis

facie atq oculis vehemens fuerit rubedo ⁊ ca-
pitis dolor. Pro quarto signo ⁊ horror luminis
Pro alio signo ⁊ suꝑfluitas velocitatis ⁊ freq̃n
tie in pulsu.i.maxima velocitas ⁊ frequẽtia in
pulsu sup.vltra magnitudinem:si magnitudo
fuerit indicabitur certissime frenesis.i.fiens vl'
ꝓxie futura. Et addit de scd̃a parte q̃ si ligua ni
gra aut citrina fiat:⁊ ꝑmisceatur intellectus.i.
fiat ꝑmixtio rõnis ⁊ multũ fuerit alienat⁹.i.nõ
debil'r fiat rõnis ꝑmixtio:⁊ vigilauerit multuz
iã frenesis ꝑfecta erit:hec sunt signa demõstra
tiua ipsius frenesis. Pro intelligentia istarum
partiũ est notandũ primo q̃ lz frenesis vt infra
videbitur dicatur de apãte calido essential'r ce
rebri vel panniculoꝝ eius:siue fiat a mã sangui
nea:siue a mã colerica naturali vel innaturali
adusta vel nõ adusta sãguini mixta vel separa
Tñ principal'r.d.Ras.posuit signa ⁊ curã frene
sis sanguinee saltem dñanter:⁊ hoc qꝛ vt pluri
mũ magis fit frenesis sanguinea q̃ colerica,cuz
minus contrarietur natura sanguinis ipsi ce-
rebro quã natura colere etiam quia in cerebro
⁊ in pãniculis eius maxime ĩ rethe mirabili re
periunt multe vene cũ multa sanguis pñtia tm̃
resudante sanguine ex venis intra cerebrũ põt
fieri apã sanguineũ magis q̃ colericũ p̃cipue vt
videbitur infra:qm̃ mã colerica sua subtilitate
non nisi difficulter retinet in cerebro nisi raro
spõgioso. Cõueniẽtius aũt sanguis põt retine
ri spissioris sube:⁊ vt in pluribus de apãtibus
calidis cerebri apãta sunt sanguinea. Et si for-
te apãta colerica nõ minus fiãt in pãniculis q̃
sanguinea:qꝛ tñ sanguinea magis fiũt in cere-
bro ⁊ talia sunt magis ꝑiculosa ꝓpter ĩmedia-
tã lesionẽ mẽbri principalis vt infra videbitur
Ideo Rasis ⁊ ꝓpter faciliorẽ euẽtũ apãtũ san-
guineoꝝ circa cerebrũ vel pãniculos:⁊ qꝛ apãta
calida cerebri oĩa sunt sanguinea vel quasi oĩa
vt infra dicet ⁊ ex se magis ꝑiculosa q̃ea q̃ fiũt
in pãniculis:inde ẽt q̃ Rasis de frenesi sangui
nea principalẽ fecit determinationẽ:vt breui-
loquus nõ de oĩbus determinare volens. ¶ Si
gna ergo in lr̃a posita satis clare adaptari pñt
frenesi sanguinee vt ptz inspiciẽti. Primo de fe
bre cõtinua cõclusa q̃ manifestat in sanguinea
qꝛ sanguini nõ est periodus ꝓprius sicut est me
dicoꝝ cõis doctrina. scd̃o declaret ex grauedine
forti capitis ⁊ oculoꝝ. Nam grauedo significat
plurimã multitudinẽ mãe ⁊ cũ sint signa calidi
tatis:ex quo ergo mã colerica nõ sic dñet in ce-
rebro:declarat q̃ sit mã sãguinea:p̃cipue qꝛ ad
dit,ĩ ocul' ⁊ in facie fuerit vehemẽs rubedo:⁊ ad
dit:⁊ capitis dolor:⁊ non posuit vehementiam
doloris sicut in colerica cõiungit. Et est notan-
dũ qd̃ dixit si fe.cõclusa ꝯtinua inuaserit cũ for
ti capitis ⁊ oculoꝝ grauedine signãter dixit in
uasit. Nam ex hoc denotat q̃ feb.vel simul cum
illis accidentibus incipit molestare vel seq̃tur
ad dicta accidentia. Et sic declarat frenesis per
essentiã:qꝛ feb. sequit ad nocumentũ cerebri vñ
si feb.prius fuisset ⁊ accidẽtia dicta seq̃rentur
ad eam posset dici q̃ esset frenesis non vera vel
per cõitatẽ:vt infra videbitur de differẽtia fre
nesis vere ⁊ non vere:voluit ergo ponere signa
frenesis vere ⁊ per essentiam. Addit qd̃ si fuerit
horror luminis sup.etiam declaratur supra cãz
calidam sanguineam:qꝛ ita molestati ab acci-
dentibus apostematis nollent aliqua obiecta
videre ⁊ maxime luminosa:qm̃ quasi cõp̃hen
dunt dicta obiecta luminosa eos calefacere de
bere:qui tñ maxime calent ꝓpter febrẽ ꝯsequẽ
tem ad dictum apostema:⁊ declaratur eos ma-
xime calere per accidentia cõsequentia per hoc
qd̃ dicit qd̃ inuenietur velocitatis ⁊ frequẽtie
in pulsu suꝑfluitas ꝓpter maximũ incendium:
addit cũ sup. hec apparuerit signa iudicabunt
talia esse signa frenesis certissime.i. verissime.
Et qñ apparuerit post lingua nigra aut citrina
ꝓpter vehemẽtẽ adustionẽ ⁊ aliq̃s vapores q̃ ex
mã apãtis resoluuntur iam colericatos vl' adu
stos ꝓpter mãm sanguineã non euẽtari:sed esse
receptam in vacuitatibus in manifestis ipsius
cerebri apostemantẽ:⁊ ꝑmisceatur intellectus
vehementer ⁊ vigilauerint multũ ꝓpter seuita
tem accidentium ⁊ de caliditate ⁊ de dolore et
motu inordinato ꝓpter corruptionem imagi-
nationis ⁊ malitiam discursus iã frenesis ꝑfe-
cta erit:totuz est claꝝ. ¶ (Egro igitur.) In hac
scd̃a parte ponens curã frenesis duo facit. Pri-
mo reddit nos cautos ad subito subueniendũ
per eũonẽ fiendã:⁊ ꝑ alia remedia de dieta ⁊ lo
calibus. Scd̃o ponit vnum cañ. obseruandũ cir
ca flobothomiã versus finem ibi. (Cũ aũt eger
a principio egritudinis.) Prima adhuc in tres
Primo docet medicũ debere eẽ multũ sollicitũ
a prĩ° in eũone fienda. Scd̃o ordinat dietam.
Tertio ponit localia circa caput:⁊ nõ stãte ml'
ta instãtia vigiliaꝝ ⁊ stãte multa instãtia: scd̃a
ibi. (Nutrimẽtũ) tertia ibi. (Caput aũt ex oxi-
rodio.) ¶ De prima ꝑte dixit:egro igit añq̃ p̃-
dicta cõpleant accidẽtia.i.añq̃ fit ꝑfecta frene
sis:vt anteq̃ fiat ꝑmixtio intellectus ⁊ lingua
denigret ⁊c. subueniẽdũ est ex sanguinis detra
ctione ⁊ vẽtris solone cũ succo fructuũ. Ex hoc
textu collige primo esse subito succurrẽdũ añq̃
sit facta frenesis quasi innuat q̃ cũ est facta ra-
ro fit ab ea euasio:⁊ ideo in primis horis debe-
mus occurrere ad ꝓhibitionẽ apãtis cũ fortio-
ribus ingenijs ad diuertẽdũ vt cũ flobotomia
⁊ solutione vẽtris. De flobothomia non ponit
ordinẽ:qꝛ al's sepe dictum est:⁊ ſm illos cañ.oꝫ
regulari:⁊ de hac ẽt infra dicet loco suo:sed de
solutione vẽtris dixit cũ succo fructuũ:vt pru-
noꝝ tamarindoꝝ ⁊c. Ad innuendũ solutionẽ eẽ
debilẽ nõ inflãmatiuã vt supra dictũ est: ⁊ illa
vtraq̃ debẽt eadẽ via applicari:qꝛ morb⁹ ẽ nõ
dans inducias. Naz cõiter post.xiiij.vel.xv.ho-
ras vsq ad.xxiiij.a seuitate accidẽtiũ primoruz
redditur cõfirmata vt multi dicũt. Jõ in ꝑmis
horis est laborandũ:non tm̃ cũ his solũ diuer-
siuis:sed ẽt cũ alijs oĩb⁹ ingenijs ad diuertẽdũ
de fricationibus:vẽtosationibus : positionib⁹
pedũ in aqua cal'a ⁊c. ¶ Addit ponens dietã q̃
nutrimentũ istud sit aq̃ or.q̃ fiat ſm artem acce
pta vna libra ord.in.xx.libris aq̃ ⁊ coquat vsq
ad medietatez que exhibeatur semel aut bis in
die ſm cõsuetudinẽ sup.multũ aut modicũ su-
mendi tꝑe sanitatis quasi innuat q̃ dieta dꝫ eẽ
quasi tenuissima si possibile est. Naz si fuerit so
litus modicum sumere tempore sanitatis su-
mat semel tantum in die. Ista tamen aqua or.si
fiat cum maiori quantitate aque:⁊ non tm̃ con
sumatur erit subtilior minus restaurans:⁊ tũc
vocatur aqua ordei subtilis. Et si ponat de vi-

Declaratio secũde particle ꝑme partis principal'.

Apata cerebri vt pl'z sunt sãguinea.

Declaratio prime ꝑticule secũde ꝑtis principal'.

Frenesis reddit cõfirmata post .xiiij. vel.xv.horas vsq ad xxiiij.

no granatoꝝ vel iulep ro. vel viol᷑. erit dieta cõ
ueniẽs: ita reguleṫ ſm ordĩes in dietãdis mor
bis pacutis: reliqua localia ſunt ſatis clara ex
his q̃ dicta ſunt in caplõ ſode. Nã ponit oxiro
dinũ a principio repcuſſiuũ cõe ꝯueniẽs in ca
ſu: vt dictũ eſt ſupra in ſoda calida. ¶ Sꝫ ſi non
ſufficiat ſolũ oxirodinũ ⁊ affuerint multe vigi
lie q̃ in caſu ſunt multũ nocentes ꝑpter multa
facit vnã fomẽtationẽ ⁊ poſtea inunctionẽ vti
lẽ in caſu vt ptꝫ. Et ſi ſit dubiũ de ſtupefactiõe
⁊ inſpiſſatione mãe apãtis apponaṫ aliquid de
camomilla vel aneto in decoctione: ſed iſtã vo
luit ordinari maxime in prin° apãtis paꝝ fluxa
mã vel paꝝ ꝯgeſta. Et nota qd̃ dixit qd̃ dicta de
coctio dũ eſt tepida ab alto ſup caput fundatur
dixit ſignãter tepida: ⁊ hoc ꝑpter penetrationẽ
vt ꝑueniat eius virtus ad ꝓfundũ: qꝛ in dcã de
coctione nihil poniṫ ad penetrationẽ faciẽs: ſe

Acetum ꝓhibet somnum.

cus eſſet ſi poneret acetũ. Nã tũc cõuenĩẽti⁹ ex
hiberetur dicta decoctio frigida: ſed qm̃ acetũ
ꝓhibet ſomnũ datur dicta decoctio tepida: q̃re
acetum nõ ponitur. Et dicit ꝙ fundaṫ ab alto
intelligatur ſupra ꝯiunctionẽ cõmiſſure ſagita
lis cũ coronali in parte anteriori: vbi os eſt ma
gis molle ad penetrationẽ: immo dicit Gerar
dus cremonẽſis ꝙ pueri non hñt os in illa ꝑte
vſqꝫ ad duos vel tres annos intelligaṫ ꝙ nõ ha
bent ipſum cõſtans ⁊ firmũ. ¶ De vltima parte

Declaratio secũde ꝑticule secũde ꝑtis principal᷑.

dicit faciẽdo medicũ cautum ꝙ lꝫ ſit flõmia ne
ceſſaria: non tñ ſemꝑ eſt offerenda: immo conſi
deranda eſt ⁊ nã tꝑis morbi ⁊ ꝯſtãtia virtutis ⁊
ſup. etas. vñ dicit. Cũ aũt eger a prin° egritudi
nis inuiriũ fortitudinis ꝑmanere innẽtus fuit
i. fuerit fortis virtutis: flobotomãdus erit: q̃ſi
innuat ꝙ ſi eſſet extreme debilis virtutis non

Nota.

dꝫ flobothomari. Uult tñ innuere ꝙ nõ oĩs de
bilitas dꝫ ꝓhibere ipſam flõmiã: ꝓinde addit
niſi ſup. infirmũ timueris. i. ſi ſtat tãta fortitu
do virtutis ꝑ flõmiã nõ timeas mortẽ: ĩ iſto ca
ſu eſt ſienda flõmia ꝑpter neceſſitatẽ: ſemꝑ in
telligaṫ ſtante etate debita. vt vult Gal᷑. ĩ libel
lo ſuo de flõia. ⁊ Hyp. 4°. regiminis acutoꝝ: et
cõmẽtator ibidẽ addit ex ꝑte tꝑalis morbi poſt
q̃ ſua egritudo minui inceperit: nequaq̃ flebo
thomeṫ: qꝛ tunc virtus dñaṫ morbo: ⁊ ſic nõ ex
pedit minuere virtutẽ ꝑ flõmiã: immo addit ꝙ
eſt ſup. ꝯfortãda ſi iã diſſoluta fuerit: ⁊ cuꝫ alio
ꝯſeruetur regimine donec euadat. Jo. Mat.

Expeditis textualib⁹ ꝯñr ſm ordi
nẽ noſtrũ vidẽdum eſt
primo de q̃d nõis ⁊ q̃d rei freneſis ſi
ue ſirſen vel carabiti. Scdõ poneṫ q̃
dã diuiſiones ⁊ ſpẽs eius: deinde poneṫ cãe ⁊
gñales ⁊ ſpãles: deinde ſigna ⁊ primũ euentus
ipſius. deinde ꝓnoſtica ad bonũ vel ad malum
⁊ ꝯñr demonſtratiua ⁊ primo gñis ⁊ cõia: dein
de ſpecieꝝ ⁊ materieꝝ ⁊ tempoꝝ morbi ⁊ termi
nationis eius: ⁊ vltimo ponetur cura.

Quid nois. Circa ergo primũ expediẽduꝫ
notañ. ꝙ reperiuntur apd̃ au
ctores iſta nomina freneſis carabitus ⁊ ſirſen q̃
pro eodem ſumuntur: tñ freneſis dicit Gentilis
ſm noſtram noĩationem vocatur freni leſio: vñ

De quidditate nois.

frenum grece idem eſt qd̃ ſapere vel mens latine
vt dixit Gal᷑. 5ª. interioꝝ. caplõ. 4°. ĩ principio
⁊ leſis leſio: inde freneſis. i. mẽtis leſio: dicit tñ
Gal᷑. loco allegato: ſolebant antiqui etiam ap
pellare dyafragma frenum ⁊ mentem: ⁊ ita ap
pellabat Plato: ſed poſt eum eſt appellatũ dya
fragma: dicebatur aũt mens: qꝛ cũ apoſtema in
eo exiſtit menti nocumentũ inferret eſt etiã fre
num: qꝛ eſt mediũ inter naturalia ⁊ ſpũalia cõ
primit em̃ vapores ne aſcẽdant ad ſpũalia: ⁊ ſic
dicebant freneſim fieri nõ ſolum in cerebro ſed
etiã in dyafragmate: ⁊ ideo multi dicunt frene
ſim birſen ⁊ deberent dicere ſirſen. nã birſen eſt
nomen ꝑſicũ. vt dicit Aui. ⁊ dꝛ a bir qd̃ eſt pect⁹
⁊ ſen apã. i. apoſtema pectoris. ſirſen a ſir qd̃ eſt
caput ⁊ ſen apã. freneſis ergo eſt leſio mentis cũ
apãte: vel dꝛ freneſis ſm Gilbertum ⁊ quoſdam
alios a frenis ſiue frenibus vt panniculis tegẽ
tibus cerebrũ q̃ ſunt ei ſicut frenuꝫ ne ſua mol
licie labatur: ⁊ ſic eſſet paſſio ſola panniculo
rum vel freneſis dicitur arabice carabitus: qꝛ
carabitus idem eſt quod permutatio mentis
⁊ rationis: ⁊ ſic dicebat Auicenna quod eſt no
men trãſſumptum ex noĩe accidentis: ⁊ ſic fre
neſis eſt nomẽ accidentis concomitans apã. nã
non eſt apã: ſed accidens eius proprie. Nam ad
apã cerebri vel pãniculi ſequitur alienatio mẽ
tis: ⁊ ſic dꝛ freneſis: ergo ſirſen eſt nomen eſſen
tiale ſumptum a ſubſtantia ipſius morbi: qꝛ a
ſir. i. caput ⁊ ſen apã: lꝫ ſepe auctores ꝓ ſirſẽvtũ
tur hoc nomine birſen: vt fecit Raſis primo cõ
tinentis in locis multis. ⁊ de mente Pauli ĩ eo
dem loco: ⁊ ideꝫ in diuiſionibus: aliqñ tñ diuer
ſificantur iſta noĩa ex mã apãtis. Nã dixit Pau
lus: birſen eſt apã calidũ naſcẽs in cerebro aut
eius tunica ſanguineũ aut colericum: ⁊ aliquã
do ſit ex colera aduſta qd̃ vertitur in melãcoliã
⁊ illud eſt ſirſen ⁊c. ecce ꝙ hic ꝑ mãm noĩauit ſir
ſen: freneſis aũt eſt nomẽ accidentale: ſil᷑r et ca

De q̃ddita te rei.

rabitus. ¶ Sequitur de q̃d rei. dicit Aui. ꝙ fre
neſis vel carabitus eſt apoſtema calm̃ pãnicu
culoꝝ cerebri: dicit calidũ puta ſanguineuꝫ vel
colericum: aliqñ tñ etiaꝫ ſit a colera aduſta. Ca
lidum ergo eſt tm̃ eſſentialiter: vñ apã flegma
ticum per putrefactionem non ꝓprie dꝛ frene
ſis vel ſirſen abſolute: ſed ſirſen cum additione
ſ. flegmaticum ⁊ eſt litargia. vt dicit Auicẽ. tale
ergo eſt apoſtema calidum: ⁊ non tñ dꝛ freneſis
dicit textus panniculoꝝ vel in eius velamini
bus intelligit de panniculis immediatis cere
bro: vt pia matre vel dura matre. De quo q̃dem
panniculo debeat intelligi videbitur ſtatim: lꝫ
etiam cadat hoc nomen ſup apã cerebri. vt vult
Aui. Dicit tñ Sera. nõ intelligiṫ cerebri: ita qd̃
in ſubſtantia eius fiat apã: qꝛ in cerebro non ſit
apã. Nam mẽbra extremaliter mollia ⁊ extrema
liter dura non apoſtemantur: qꝛ non patiũtur
extenſionẽ ⁊ apã ſit cũ extẽſione: ſed tm̃ vt ipſe
dicit mẽbra media ſunt q̃ apoſtemanṫ vt caro
nerui ⁊ ſil᷑ia. ¶ Opꝫ igiṫ hic iq̃rere ꝑpter remo

Queſtio.

uere cõtradictionẽ auctoꝝ nunq̃d cerebrũ poſ
ſit apoſtemari: Et hanc queſtionem mouet Cõ
ciliator dña. 161°. ¶ Arguitur primo negatiue
auctoritate multoꝝ q̃ voluerũt cerebrũ nõ poſ
ſe apoſtemari ⁊ precipue Serapi. primo breuia
rij capi°. proprio de freneſi. ¶ Item auctoritate
Raſ. p° ꝯtinentis. Nã ponens dñam inter fre
neſim verã ⁊ non verã dixit. Et vera eſt cũ apo
ſtema oritur in dura cerebri matre: ⁊ ſi accidit
cerebro fortis caliditas corrumpet complexio
nẽ ei⁹ quaſi impoſſibile eſt ſubſtantiam cere

bri apostemari ⁊c. ¶ Scḋo rōne. nam dicunt ꝙ apā fit per viā defluxus a venis maioribus ad minores vsq̄ ad capillares. cū ergo ad cerebrū et ad ossa nō terminent͛ iste vene minutissime igitur ⁊c. ¶ Cōfirmatur in apāte sequit͛ tumor sed cerebrū ⁊ dura membra nō tumefiūt ꝓpter nimiam mollitiē vel nimiaꝫ duritiem. ergo ⁊c. ¶ In oppositum est Aui. hic ⁊ rō eius. Nā idqḋ potest extēdi naturalr̄ ipm̄ pōt extēdi ꝑter naturam: sed cerebrū ⁊ ossa possunt extendi facta intus nutrimenti susceptione naturaliter: ergo possunt extēdi ꝑternaturalr̄: ⁊ sic possūt apāri. ¶ Practica delarat hoc ꝑ exemplū maxime in duris. nā fiunt eminētie aliq̄n ⁊ additiones in ossibus ꝑcipue in equis ⁊ hoc fit ꝑ adiūctionē.

Tres sunt modi r̄n̄dendi ad hāc q̄ōnē. Prim⁹ modus.

¶ In hac difficultate ponunt͛ tres modi respō dendi. Primus modus est ꝙ apostematū quedā fiunt talia per viā paulatine cōgestōnis. quedā per viā defluxus. Per viā cōgestionis dicit quidam cerebrū ⁊ ossa possunt apostemari ꝑ aggregationem superfluitatū in eis. Per viā vero defluxus nō possunt apāri membra ad que nō terminantur vene minutissime: vt ossa ⁊ cerebruꝫ. Et qm̄ supfluitates nutrimēti cerebri non sunt calide colerice vel sanguinee cū cerebrū nutriatur a sanguine flegmatico saltē nō fient in ipso per viā cōgestionis apāta calida: ⁊ sic nō fiet frenesis in cerebro aliq̄n lꝫ possent alia apāta generari in eodē. ⁊ primū modū intellexit Serap. et 2^m modū Auic. ¶ Cōtra hec instat Gētilis: et bene volēs probare ꝙ ēt ꝑ viā defluxus possit cerebrū apostemari ⁊ arguit sic. Nā ad qḋcūq̄ membrū potest trāsire nutrimentū ad ipsum potest transire supfluitas ꝑternaturalis ⁊ causare apostema: sed ad cerebrū ⁊ ossa pōt transire nutrimentum ergo ⁊c. Et quāuis nō habeant venas minutas tn̄ alio modo vt per poros pōt trāsire materia faciens apostema: sicut ēt ī ossibus cōstat q̄ nutriunt͛ ex medulla ⁊ nō ꝑ venas. ¶ R̄n̄detur s̄m aliquos qm̄ attractiua mēbroꝝ est que iuuat ad attractionē nutrimēti tanq̄ cōuenientis: inde est ꝙ ēt si nō sint vene manifeste membrū nutrit͛: tn̄ ꝑ illas vias non defert͛ materia discōueniens: q꞉ natura illa repellit et nō attrahit: ⁊ lꝫ rn̄dens possit male improbari. credendum est tn̄ ꝙ per viā defluxus possit materia illuc defluere: sed vt in paucioribus.

Scḋs modus respōdendi.

¶ Alius modus rn̄dendi est ꝙ apāta q̄dā sunt vera vt que fiunt cum tumore: quedā nō vera vt sine tumore: vt est de aliqua herisipila ⁊ aliqua squinantia. Cum ergo quidā dicunt ꝙ cerebruꝫ et ossa nō apostemantur: intelligunt de aposte mate vero: q꞉ ista nō possunt tumefieri. Sūt ergo apostemata talia vera s̄m veritatem nō s̄m apparentiam. ¶ Hec r̄n̄sio patitur instantiā: q꞉ videmus ossa apāri vt in equis: raro tn̄ euenit ꝙ fiat tumor ꝓpter additamentum materie in osse. Etiam contra hanc videtur esse textus do. Aui. qui videtur innuere ꝙ lꝫ mollia lubrica nō patiantur extēsionē vt est aqua tn̄ mollia viscosa vt cerebrū possunt extēdi preternaturaliter.

Terti⁹ modus respōdendi.

¶ Alia r̄n̄sio ponitur: ⁊ hanc sequit͛ Nicolus: et est cōciliatoris: dicit ꝙ frenesis vel sirsen ē apā calidum. Calidum est duplex essentialr̄: sanguineum ⁊ colericū: ⁊ frenesis vera est apā colericū ⁊ apā colericū nō fit in suba cerebri sicut nec fit in pulmone: q꞉ ꝓpter raritatē pulmonis nō retinet͛ in eo ꝑternāliter colera: ⁊ sic est silr̄ in cerebro: q꞉ ꝓpter ei⁹ raritatē nō retinet͛ ibi colera sed mā sanguinea spissior pōt facere in cerebro apā: ideo Gal. in ꝑ°. terapētice. facit ca^m de flegmone cerebri: nō de herisipilla: ⁊ sic Aui. q̇ dixit ꝙ cerebrū apātur intelligit nō s̄m colerā: sꝫ s̄m materiā sanguineā. Hec tn̄ r̄n̄sio: qm̄ vr̄ innuere ꝙ solū frenesis vera sit apā colericū vr̄ esse ꝯ sniam Aui. in textu q̇ voluit ꝙ lꝫ plerūq̄ fiat ex sanguine colerico: nō tn̄ voluit q̄n ēt fiat ex colera adusta ⁊ aliquotiēs ex colera citrina ꝑ admixtionē flegmatis: vt videbit͛ in causis. ¶ Est ergo in summa tenendū cū. d. Aui. ꝙ ⁊ ꝑ viā cō gestōnis: ⁊ ꝑ viā defluxus possit cerebrū apāri ⁊ extēdi ꝑternaturalr̄: ⁊ in hoc credo ꝙ aduerset͛ recte snie Serap. q̇ expsse in verbis suis vr̄ innuere ꝙ cerebrū nō pōt extēdi: q꞉ liquidū est: et mirandū est de tāto viro ꝓpter motiuū Aui. cō cludens ꝯ eius verba. Si tn̄ vellem⁹ seruare: sꝫ nō pōt trahi ad verba Serap. dicat͛: vt dictū est ꝙ apā calidū a dn̄io essentialr̄. s. pure colericum quale est frenesis nō fit in ipso cerebro: nō q̄dē per viā ꝯgōnis ꝓpter id qḋ nō nutrit͛ ex sanguine nisi flegmatico: ⁊ sic sua supfluitas cū nutrimento ei attestet͛ in ꝯpl̄one erit flegmatica neq̄ per viā defluxus cū talis mā subtilis calida exn̄s nō sit apta retineri intra subam rarā ⁊ spō giosam ipsius cerebri: ꝑcipue cū cerebrū sit pn̄cipale mēbrum: de cui⁹ custodia nā est multum sollicita. Si ergo mā fluēs nō est de se apta retineri in cerebro si a virtute expulsiua expellat͛ stans subtilis rōnabil̄r expellet͛ ab ipso cerebro et ita nō ꝑsistet tm̄ ꝙ apā possit causari ⁊ ꝓinde frenesis apā calidū essentialr̄. s. colericū nō proprie fit in cerebro: dico signāter colericū: qm̄ de sanguine ⁊ de flegmone est ꝯcedendū ꝙ fieri possit in cerebro: q꞉ rō nō stringit de sanguine sicut de colera cū sit cōstantioris ⁊ spissioris sube q̄ colera: ⁊ ita de eo fecerunt ca^m. Gal. 13. terapē. ⁊ Auenzoar ⁊ nō de herisipila cerebri. ¶ Et si allegetur ad oppositū ꝙ Aui. fecit spāle ca^m de herisipila cerebri: post capl̄m de flegmone ⁊ etiā de sibare pēdēte a materia adusta: credo audacter esse dicendū cum Theophilo in ꝑ°. tractat⁹ sui de vrinis ꝙ Aui. fuit medicus magnus rōne et inexpertus re: vn̄ oīa que ꝑ rōnem vidit possibilia: admittit tanq̄ vera lꝫ nūq̄ fuerint nec sint nec erunt: maxime in causis ⁊ possibilia intelligit quecunq̄ nō formalr̄ includunt ꝯdictionē: et hoc dico inherēdo autoritatib⁹ antiquoꝝ q̄ nō admittunt cerebrū apostemari posse apāte frenetico: qḋ dictū nō videt͛ posse declarari nisi s̄m qḋ dictū est: neq̄ posset Auic. adducere medium nec per cām nec a posteriori ꝑ signa ad illud probandū euidens: qm̄ de cā satis dictū est ꝙ sua subtilitate nō retinet͛ in cerebro: ⁊ de accidētibus etiā est manifestū: qm̄ quecūq̄ accidentia acciderent ex herisipila cerebri eadē possent declarari esse accn̄a apātis colerici pānicu lorum siue adusti: secus est de litargia. vt pꝫ ꝯsideranti. ¶ Ex hoc tn̄ nō est credēdū: ⁊ hoc bene notate: quin etiā in cerebro possit ꝯtinuari mā apātis frenesis vere: vt q̄n dictū apostema eēt magnum in panniculo pia matre: ⁊ sic extēdēs ipsum panniculum per extensionem imprimat͛ in ipm̄ cerebrum de parte apātis clausa tm̄ mā in ipso pāniculo immediate: ⁊ sic simul erit mā

Auicenna medic⁹ magnus rōne re autē inexptus.

apostemans in ipso pāniculo: ⁊ in ipso cerebro cōtenta. ¶ Nō repugnat etiā ꝙ debilitato cerebro ex apate pāniculi ⁊ vicinitate ⁊ imediatiōe ipsi⁹ apatis ad cerebrū resudet aliqua materia ex pāniculo intra ipm cerebrū de mā apatis: et credo ꝙ ipsum sensum intellexit Auic. in cap°. proprio cū dixit: sirsen aut verū ꝑm vsum artificialem.s.nominis est id qḋ diximus.s. in prin°. capli.s.apa calidū in velamine cerebri subtili: ⁊ grosso absqꝫ corpore ipsius: sꝫ addit: ⁊ qñqꝫ apostematur cū ipso substātia cerebri: etiā cōicatione: id est per modū declaratū ꝓpter magnitudinem apatis ⁊ ꝑmutatione.i. q₂ aliq̄d recipitur per viam permutationis ex apate panniculi in ipm cerebrū vel resudationis: lꝫ sint verba Rasis p° cōtinētis. apparēter in oppositū his que dicta sunt: qm̄ dixit de mēte Gal. birsen accidit in tunica cerebri subtili aut in dyafragmate et est apa colericū ⁊ adest cū eo febris: ⁊ permixtio sensus ⁊ accidit sic birsen in essentia cerebri sꝫ pluries accidit hic morbus in pia matre ꝙ̄ in essentia cerebri. Sed alibi posterius videt̃ sentire oppositū vt qḋ impossibile sit cerebrū apostemari: vt supra allegatum est. vñ ego credo cum Auic. vt dictū est.s.

Questio. ¶ Dubitat Gētilis de illis pāniculis cerebri ꝙ facili⁹ apostemat̃ vel dura mater vel pia mater questio est neutralis. Quedam em̄ faciunt ad euidentiā pie matris: q₂ est calidior ⁊ venis repleta deferētibus multuꝫ de sanguine ⁊ raritas etiā ipsius cōparata ad aliū panniculum facit ꝙ facilius apostemet̃. ¶ Ad oppositum facit q₂ pia mater est nobilius membrum ⁊ natura semꝑ trāsmittit materiā ad mēbrum ignobile ergo trāsmittet ad durā matrē. ¶ Preterea maior est cōcauitas in dura matre q₂ grossior pānicul⁹ ꝙ̄ pia mater: ergo poterit facilius apostemari: sed ꝓpter vicinitatē ipoꝝ cōcluditur ꝙ qñ accidit nocumentū vni accidit etiā alteri. Nota tñ circa apata hoꝝ panniculorū ꝙ Auēzoar solū appellauit frenesim apa pāniculi subtilis ⁊ nō grossi in rubrica de freneſi.

Questio. Aliud dubiū posito ꝙ cerebrū apostemet̃ qḋ est deterius an apa cerebri an panniculoꝝ: A quibusdā dr̃ ꝙ pāniculoꝝ q₂ illi magis dolent cum sentiant ⁊ cerebrū nō sentiat: ergo maius seq̄tur nocumentū ex apate pāniculoꝝ. ¶ Sed dicatur ꝙ est maius nocumentū ex apate cerebri cū sit membrū magis nobile: q₂ natura fulciuit cerebrū pāniculis ad eius defensionē: ⁊ ꝙ̄uis cerebrum nō sentiat ⁊ merito doloris dicat̃ peius nocumentū pāniculi: tñ ꝓpter nobilitatē mēbri est peius apa cerebri: q₂ ꝓpter apostema cerebri immediate fit alienatio mētis ac vehemētiora fiunt accidentia ꝓpter apa cerebri: q₂ cerebrum est ꝑn^m sensus ⁊ motus: q₂ ꝑmo qñ distēperatur cōplexio eius ꝯñr sensus ⁊ motus imperficitur faciens ad omnia mēbra. Jō fit mors repentina ꝓpter impedimentū in sensu ⁊ motu et precipue in motu dyafragmatis ⁊ membroꝝ pectoris: q₂ non sustinet nisi duos vel tres dies apostema cerebri. vt voluit Auenzoar.

Questio. ¶ Si q̄ratur nūquid pāniculi facilius incidunt apata calida vt frenesis ⁊ sirsen vl̃ frigida vt litargia: ¶ Rñdetur ꝙ facilius incidūt calida ⁊ cerebrū incidit facilius apata frigida. ¶ Contra q₂ illa sunt membra frigida ⁊ facilior est transitus ad frigida propter simboleitatem. ¶ Rñdetur qḋ ꝙ̄uis per earū qualitatē citius incurrāt apata frigida vt probatū est: tñ ꝓpter coꝝ cōtexturaꝫ inspissatam non pōt penetrare flegma propter eius grossitiem ⁊ spissitudinem.

Diuisiones.

Declaratis ergo quid nominis ⁊ quid rei frenesis ⁊ quibusdam difficultatibus que oriebant̃ ex recta notitia illorum terminoꝝ.

Prima diuisio. ¶ Jam succedit ponere quasdā diuisiones ꝑm ordinem nostrū inter quas sit hec prima diuisio: ꝙ quedā est frenesis vera ⁊ apostemosa: quedā nō vera.i. in qua est mentis ꝑmixtio aliunde depēdenter se hñs cum seuitate: etiā alioꝝ accidentiū ꝙ̄ ab apate panniculoꝝ vel cerebri.

Scḋa diuisio. ¶ Alia distinctio de frenesi vera.i.apate: quedā est talis per viam congestōnis.s.qñ expulsiua naturalis mēbri nō expellit: sed aggregat ⁊ retinet: deinde fit solutio hoc est separatio partiū: quedā ꝑ viā defluxus vt fluente materia de cōcauitate venaꝝ magnarum ad venas minutas. ⁊ tandē recipit̃ in membro: ⁊ soluit̃ cōtinuū ⁊ quelibet talis.

Tertium. Et est alia distinctio aut in prima parte capitis: aut in media: aut cōicat̃ toti: vsqꝫ ad posteriora.

Quartum. ¶ Alia distinctio quedā est fiens.i.parata fieri de primo: alia fiens q₂ in ꝑn°. vel in augmēto quedā cōfirmata.

Quintū. ¶ Alia distinctio. quedā est in solis pāniculis sine cerebro: quedā cōicat̃ ⁊ ipsi cerebro ꝑm modum supradictū.

Sextum. ¶ Alia distinctio. quedā accidit in corpore forti: quedā in debili: vel ꝓpter etatē: vel ꝓpter alias causas.

Ultima. ¶ Ultima distinctio q̄ sumit̃ ex modo terminationis. Nam quedā prohibetur ab euētu vel saltem vt nō cōfirmetur: quedā de cōfirmatione resoluit̃ cum ad bonū terminat̃: quedā permutat̃.

Duob⁹ modis pōt cōuerti frenesis in litargiam. Et de hac dicit Aui. ꝙ vt pl'm frenesis ad litargiā permutatur: ⁊ est ꝑmutatio ad bonū saltē ꝑm q̄d: ⁊ hoc cōtingere pōt duobus modis. Unus mod⁹ est: q₂ vt supradictū est cū materia calida est aliquid flegmaticū est secū mixtū: ⁊ resoluto calido remanebit flegmaticū: ⁊ sic apa litargicum. Scḋs modus est ex applicatis. nam regimen in apate colerico est per applicationē frigidoꝝ et humidorū: ⁊ ita extincta materia calida pōt multiplicari materia flegmatica: ⁊ sic ex colerico a dñio fiet flegmaticū a dñio: quedā euacuatur sensibiliter per aures: vel nares: vl̃ alias regiones.

Pl'es modi sunt frenesis non vere. ¶ De spēbus aũt nō vere frenesis ponūtur modi diuersi ab Auic. Primus est qui fit in febribus. 2⁹. est qui fit ꝓpter hūores in ore stomaci adustos. 3⁹. qui fit propter apata in ꝑtib⁹ capitis extrinsecis: vt in cuti capitis vel panniculo almocati. 4⁹ qui fit ex parte dyafragmatis vel alioꝝ panniculoꝝ vel musculoruꝫ pectoris. Alius fit ex apate vesice: alius ex apate matricis: ⁊ vltimus modus ex apate ipsius stomaci. Nam ad omnes hos modos cōmunitatis ⁊ colligantiarum cum cerebro vel panniculis eius sequuntur accidētia similia vere frenesi: ⁊ ideo cum est apostema verum in dictis panniculis vocatur parafrenesis.i. passio similis frenesi a para quod est iuxta ⁊ frenesis: inter que tñ ponentur signa distinctiua suo loco.

Cause.

Jam succedit tertium principale de causis: ⁊ quia causarum quedā sunt primitiue quedam corporales. primo de primitiuis erit sermo vtriusqꝫ frenesis.s. vere et non vere. secundo ponentur cause corporales vere

Cause primitiue.

frenesis. ¶ Cause ergo primitiue horum apatū sunt omnes cause nate trahere materiam calidā ad caput: ⁊ sic mora in sole in stupha vel in balneo exercitiū laboriosū ira furor vehemēs cogitatio nimia vigilia. ⁊ oīa q̄ faciūt ad inflāmationē pñt eē cā primitiua carabiti: ⁊ sic oīa cibaria calida: vt vina potentia: cepe: porri: allea ⁊ siĺia. ¶ Cāe ēt primitiue parafrenesis sūt oēs ille cāe primitiue q̄ sunt vel pñt esse cāe nocumētoꝝ a q̄bus pēdet frenesis nōvera siue fuerit febris siue alia cā de supradictis: ita ꝙ oīs cā illoꝝ nocumētoꝝ pōt esse cā parafrenesis nō vere: ⁊ nō tm̄ de primitiuis intelligēdo sed etiā de corporalibus: ⁊ exēplifica si plꝫ: vt cāe corporales fe. acute ad quā seq̄tur mētis ꝑmixtio ⁊c. sunt cāe dicte frenesis nō vere: ita intelligat̄ et in reliq̄s. ¶ Cāe aūt māles frenesis ꝟe siue horꝫ apatū sunt tres: aut est sanguis aut colera ⁊ est duplex: aut est citria pura: aut pura rubea: aut colera adusta trahēs in nigredinē. i. melācolia adusta: ⁊ hec est vehemēter mala. vt dicebat. A.

Cause accidentes.

Questio.

¶ Dubitat Gentilis: q: dicit Aui. quasi tamē ⁊ plurimū fit ex sanguine colerico ꝑter apa flāticū. Videt̄ ergo innuere ꝙ ēt fit ex mā flegmatica: ⁊ pari rōne fieri pōt ex melācolia. Et tñ aui. nō fecit mētionē de melācolia nāli. Rñdet dupliciter Gentilis. p° ꝙ ly ꝑter apa flegmaticuꝫ excludit̄ q̄si vellet ꝙ nō fieret apa flegmaticuꝫ. ⁊ sic soluit̄ difficultas de melācolia: q: ēt nō fit a melācolia. Vel alr̄ dicit vt velit ꝙ aliq̄n fiat ex flegmate: ⁊ ita ēt est melācolia sed raro fit ex flegmate sed rarius de melācolia: ⁊ iō nō expressit de melācolia. Et si fiat obiectio ꝯtra: ergo nō erat apa calidū: cū tñ frenesis fit apa calidū. Respondet: verꝫ est ꝙ nō est carabitus verꝰ sed nō verꝰ. Ista rñsio cū reuerētia nō fuit digna Gētile. Nā vbi Aui. dicit. Et eius q̄dē principiū est sangnis ⁊c. Et postea addit. Et plm̄ non fit a sāguine colerico ꝑter apa flegmaticum: intelligebat ipse de carabito vero ⁊ frenesi vera facta in pāniculis: vt ptꝫ ex serie textus. Nō ergo voluit ꝙ fiat ex mā flegmatica absolute. ita vt frenesis dicat apa flegmaticū. Nā vt supra dictū est firsen absolute tm̄mō dr̄ de apate calīo ꝑ essentiaꝫ sed voluit innuere ꝙ nō ita fit a sanguine puro nec a colera pura nec adusta: q̄n fit aliq̄d flātici cōmixti: q: qualiscūq̄ȝ fit mā causans apa in dictis pāniculis miscet̄ flegma vel aliq̄d eiꝰ. ⁊ iō dixit ꝑter flegmaticū. s. ꝙ sibi admiscet̄. Et hoc est ꝓpter vicinitatē cerebri qđ ex sanguine flegmatico nutrit̄. Vñ est multū rōnabile ꝙ ī mā apatis ꝟe frenesis siue ꝑ viā defluxus siue ꝑ viā cogōnis facti semꝑ aliq̄d flāticū fit admixtū: ⁊ ita intelligat̄ illud ꝟbū difficile ꝑter apa flāticū.

Questio.

¶ Dubitat iterꝫ Gētilis q: dixerat a colera pura. Nā Auēzo. tract. 3°. dixit ꝙ neq̄ȝ in his pāniculis neq̄ȝ in alio pōt fieri apa a spāli hūore solo: cū sanguis fit alijs humoribꝰ ꝑmixtꝰ. Etiā ꝓ hoc est sñia Gal'. 2° ꝓnostico. in cōmēto. 31°. vbi declarat ꝙ humores nō sunt simplices in corpore humano sed sunt cōmixti. ¶ Rñdet Gētilis: ⁊ bñ vtilr̄ ꝙ esse ex colera pura pōt duplr̄ intelligi. Vno mō ꝙ illa colera fit totalr̄ ⁊ situaliter distīcta ab alijs hūoribꝰ. Et hec nō inuenitur nisi forte ī receptaculo ꝓprio. Alio mō dr̄ colera pura citria. i. de hoc aggregato dñante plꝫ colera. i. excedēs colera alios humores vel alr̄ a colera pura. i. nullo mō alterata nec adusta ⁊ sic pura nō dicit mihi simplicitatē humorꝫ. Ex his modis verꝫ est ꝙ pōt fieri ex colera pura. ¶ Ex dictis ergo seq̄t̄ ꝙ nō pōt fieri carabitus: ita vt fit apa vētosum nec aq̄sum nec flegmaticum. s. dñanter: īmo semꝑ est caliu a dñio ꝑ essentiam. ¶ Seq̄t̄ ergo correlarie ꝙ oīa talia apata sunt ꝑnitiosa: iō Gal'. p° ꝓnostico. cōmēto. 26. super textu: īmobilitas manuū in fine cōmēti dixit ꝙ frenesis est ꝑnitiosa ex oī suo gñe: nā est apa calidū. ⁊ accñtia sunt vehemētia ⁊ in mēbro ꝑncipali. s. in cerebro vel pāniculis eius īmediatis: ideo ēt dicit Mes. in ca° de frenesi. ꝙ cū confirmatur est incassum oꝑatio: sed cū incidit pōt liberari: sed nō apud indoctos ⁊ negligētes: est g̃ morbꝰ de se mortalis si ly mortale dicit nō mortē sed ꝑiculosum ad mortē: q: frenesis vt plurimum in quarto perimit: ⁊ si transit quartū liberari pōt. ¶ Sequitur vt dicatur de signis.

Signa.

Signoꝝ igit̄ q̄dā sunt ꝓnostica: q̄dā sunt demonstratiua: ꝓnosticoꝝ quedā sunt significātia eius euētū: ⁊ q̄daꝫ sunt ꝓnostica ad salutē ⁊ quedā ad mortē. Et de demōstratiuis: quedā in gñe declarant frenesiꝫ veram: quedā non verā: ⁊ in vera quedā declarant tꝑa eius apatis: vt principiū augmentum ⁊c. ⁊ quedā declarant locū lesum vt locū apatis: ⁊ q̄dā declarant spāliter cās māles eius: ⁊ sic erit expeditum de signis.

De signis ꝓnosticis future frenesis. Primum.

¶ Signa ꝓnostica ad frenesim futurā veram sunt primo dicebat Aui. in cap° signoꝝ. Cū vides signa egritudinum acutaꝝ: ⁊ febres prauas. s. multe inflāmationis: et stringitur natura. s. q: minuitur fluxus vētris: ⁊ vrine: tunc id nunciat firsen: ⁊ est quasi ex nūcijs fortibꝰ: ratio est satis clara: q: declarat cōuerti materiam sursum ad caput q̄ de se est acuta calida: vt ptꝫ ex prauitate febris et acuitate morbi: ⁊ sic est rōnabile dictā māꝫ penetrare in pāniculis cerebri. ⁊ causare apa freneticū.

Aliud signū

Et dixit Alex. ꝓcedit verā frenesim freq̄uēs insomnietas ⁊ somnia inquieta, cū mētis turbatione exiliunt ⁊ fantasias patiūtur: ⁊ aliqua se videre dicunt: volentes etiam q̄ futura sunt ꝓdicere ⁊ incipiunt minari eis qui in domo sunt: ⁊ dum loquuntur aliud ex alio dicunt ⁊c. Et cū ꝯiūgitur febris cū continuo dolore capitis ⁊ instātia vigiliarum: hec sunt signa pronostica vere frenesis: ⁊ eadē sunt signa demonstratiua parafrenesis vt alienatio: febris ⁊ siĺia. Nā si est mala q̄litas in cerebro ipsa extenditur, ⁊ attrahit mām: ⁊ facit mām gñanteꝫ veram frenesim.

De signis ꝓnosticis

¶ Signa aūt ꝓnostica ad frenesim non verā sunt q̄cunq̄ȝ signa antecedūt ad nocumēta ꝓpter q̄ fit nōvera frenesis de q̄bus dictū est supra: ⁊ hoc modo cause febris ꝯcluse: ⁊ cāe apatis stomaci et. cāe pleuresis: ⁊ alioꝝ silr̄ nocumētoꝝ sunt signa pronostica parafrenesis siue frenesis non vere: qm̄ ad dicta nocumenta sequitur dicta nō vera frenesis que multum vicina est frenesi vere ꝑ hoc qđ cōicant in dolore capitis in permixtiōe mētis ⁊ feb. ⁊ maxime cōicant cum fit parafrenesis propter dyafragma. vn̄ dicit Gal'. tñ differunt vt dicebat idem Gal'. 5°. interioꝝ. cap°. 4°. dixit sic Sed differētia alienationis que fit ꝓpter dyafragma ab ea q̄ fit ꝓpter compassionē cerebri: hec est: q: in ea q̄ ꝓpter passionem cerebri accidētia in oculis apparent. ⁊ gutte sanguinis de

naribus distillant sup. aliquotiēs sine anheli-
tu. s. diuerso: immo añ alienationē hñt anheli-
tum magnū vbi ecōtra in apate dyafragmatis
est anhelit⁹ paruus vel diuersus ⁊ spissus: ⁊ ab
initio morbi hypocūdria superius trahūtur: et
supp. stat dolor circa spūalia cū siti ⁊ caliditate
in spaciositate pectoris vt dixit Raſ. pº ꝯtinē-
tis. In passione añt cerebri vt dicit: caput ⁊ fa-
cies sunt magis fortius calida ꝙ in passiōe dya
fragmatis: sed vłr inter frenesim verā ⁊ nō verā
est drīa: q2 in frenesi vera est febris conclusa: et
alienatio est ꝯtinua: nō sic est in frenesi non vera
immo aliqñ alienatio intēdit ⁊ remittit ſm in
tēsionē ⁊ remissionē nocumēti cōicātis: vt in fe
bre ad remissionē febris remittit alienatio: vt

Nota.

d2 pº ꝯtinētis. ¶ Dicit tñ Gentilis ⁊ sunt bona
verba ꝙ aliqñ hoc non est verꝝ in febribus: imo
aliqñ in declinatione febris intēditur parafre-
nesis ⁊ alienatio: ⁊ ꝓpter istā cām vocatur fre-
nesis non vera: q2 nō cōcomitatur essentialiter
morbum. Modus añt quo intendit ipa aliena
tio remissa febre est: qm̄ ꝓpter vapores eleua-
tos a mā in statu febris in ꝓcessu facta impssio
ne in ipso cerebro fit in eo ebullitio ⁊ nocumē-
tum: lꝫ febris remittatur: etiā ꝯtingit cum mā
transmittit ad extra venas ⁊ ꝑmutatur versus
caput: minuit febris: lꝫ crescat nocumentū ca-
pitis: immo sepe ꝯtingit in declinatione poris
mi frenesiꝫ augeri: q2 tunc mā expellit: vbi pus
fixa stabat: ⁊ nō a virtute resoluebat: sed in de

De signis ꝓnosticis ad salutē. Primum. Secundū.

clinatione resoluta mā in vapores sursuꝫ ad ca
put ascēdētes fiet maior dolor capitis ⁊ para-
frenesis. ¶ Signoꝝ añt ꝓnosticoꝝ ad salutem
sunt duo. ¶ Primū vt qñ. s. frenesis ꝯiūgit cuꝫ
risu quasi cōtinuo. tū qm̄ significat ꝙ fit ex mā
nō multū maligna: q2 ex sanguine: ⁊ maxime cō
stat signum pñtie sanguinis significat ergo bo
nū qñ fit cū risu. ¶ Scōm signuꝫ salutis est qd̄
recordat aliquaꝝ reꝝ q̄ ꝑcesserūt. nā aliquo tpe
rectificat eoꝝ iudiciū: vñ intrabūt in discursuꝫ
rectū: ⁊ si dicat sibi quid faciebas dicet aliqua
q̄ videbat ⁊ recordat aliquorum: tūc est bona si

De signis mortis. Primū signū.

gnificatio: q2 significat ꝙ nō est lesio in imagi-
natiua vel in memoratiua ꝯfirmata. ¶ Signa
vero mortis dicūtur esse fletus aliquotiēs cuꝫ
risu. nā arguet eterogeneitatē in mā et ꝑcipue
qñ post seqtur risus paru⁹ ad fletū. vnde dixit
Rasis pº continentis. cū patiēs vna hora ridet
⁊ alia plorat mors ꝓpinqua sequit: ponit aliō:
si in poplite eius apparet aliqd̄ croceū sile fabe
⁊ durū: ⁊ si supuenerit fluxus vel vomitus defi

Aliō signū

ciēt in 6ª. ¶ Aliud signū ꝓnosticū de morte est
cū apparet vrina alba ⁊ aquosa cuꝫ alijs signis
vere frenesis. nā arguit raptū māe ad caput: et
de hac dicebat Aui. ⁊ nullus q̄dē visus est hñs
apa in ꝑtibus cerebri cuius vrina fuerit aquo-
sa q̄ euaserit: etiā potissimū signū est qñ spasmā
tur crura: etiā qñ cā est sursum rapta ⁊ nō dolēt
¶ Aliud signū mortis infra horā est qñ cū acci
dētibus ꝑdictis fit vomit⁹: ⁊ fluxus ꝑcipue vo
mitus de colera prassina vł vinaria: etiā cū cur

Aliud.

rūt hincide: ⁊ currēdo cadūt. Nā signū est ꝙ na
tura applicat oēs spūs ad motū: ⁊ resolutꝫ spi
ritibus cadūt mortui: q2 nō est mā ꝓportiona-
ta ꝓ gñatione alioꝝ spirituū. ¶ Fortis etiā in
dicatio est ad mortē qñ nolūt sumere cibū cuꝫ
ipsi plurimū dissoluātur: ⁊ cibus q̄ offertur nō
dat nisi modice ꝗtitatis. ¶ Aliō etiā signū ad

Aliud.

mortē est qñ ad anhelitū magnū seqtur anhe-
litus paruus diuersus ⁊ nō sūt alia accidētia
de nocumētis spūaliū: ita vt significet ꝑmuta-
tio materie ad illas partes. Nā sunt habentes
anhelitū magnū: q2 hñtes aīm ad aliquā fanta
siā suspēdūt actū dilatādi. Et tādē facta neces
sitate in attractiōe aeris opꝫ eos multum aerē
vnica vice attrahere. Et ideo cū nō possunt fa-
cere nisi paruū āhelitū est signū impotētie vir
tutis vł inobediētie instrumētoꝝ in dilatādo.
⁊ sic signum proxime mortis. ¶ Positis signis

De signis demōstratiuis.

pronosticis veniendum est ad signa demōstra
tiua: ⁊ primo generis deinde specierum: conse-
quenter temporum apostematis: ⁊ postremo
terminationis. ¶ Signa igitur demonstrati-
ua gñis. i. absolute frenesis sūt primo ſm Gal.
5. interioꝝ. caº allegato ꝙ ocłi sūt siccissimi: ⁊
hoc est ꝓpter exiccationē cōtingētē in humidi
tatibus a caliditate apati. Addit tamē ꝙ qñq3
vt videbit in ꝓcessu ab vno oculo exeūt lachry
me calide. Et hoc est ex debilitate ꝯtingēte cō-
tētiue: ⁊ cū vocātur nō rñdent: et hoc est: q2 di-
uertūtur ad fantasias multas: ⁊ incipiūt euelle
re pilos a pānis. s. existimātes false tales pilos
esse eis ad nocumētū: ⁊ lingue multū exasperā
tur ꝓpter exiccationē ꝯtingetē ⁊c. Et addit: et
voces audiūt voce nō emissa. i. aliquotiens re-
spōdēt nō interrogati: quasi essent interroga-
ti. Et hoc est ex corruptiōe imaginatiue eoꝝ: et
intelligūt ea q̄ nullatenus dicta sunt. i. existi-
māt se itelligere aliqua esse dicta q̄ nō sunt di-
cta: ⁊ iacēt supini ꝓpter debilitatē ꝯtigētē in
eis ⁊ ſm hūc situ meli⁹ acquiescūt: iacēt tristes
nihil rñdētes ꝓpter nocumēta ꝑcepta. ⁊ diuer
sas fantasias immutātes: ⁊ cū rñdēt. rñdēt cuꝫ
nimia duricie ⁊ angustia: quasi dolētes ⁊ anxia
ti. Et si pūguntur minime sentire vidētur. s. ali
quotiēs: ⁊ stat alienatio in loquela. ¶ Et hec ⁊
similia signa annotauit etiā Auic. in capº. pro
prio de signis dicit: ꝙ signa cōmunia: ⁊ cōseque
ter generis vere frenesis sūt alienatio supflua
quādoque: ⁊ abscinditur aliquando talis alie-
natio superflua non quod alienatio absci-
datur: sed abscinditur superflua abhominatio
loquele. s. in respondendo. vt etiam dicit Gal.
supra: cū hoc tñ stat ꝙ quasi semper loquātur
⁊ ideo ex pigritia loquele in rñdēdo ꝓpter fan
tasias diuertētes vt dictū est: ⁊ est in eis ꝑmix-
tio intellectus ⁊ rationis q2 false imaginātur
⁊ false iudicāt: ⁊ est inq̄sitio extremitatū id est
rerū minutaꝝ. nā inquirūt paleas lecti ⁊ pilos
euellunt: vt supra dicebat Ga. Et extrema sepe
frigēt ꝓpter reuocationē caloris ad locū apo-
stematis: ⁊ fuit sentētia Gal. 7º affo. cōmento
primo. Et somnus est eorū inquietus. id est cuꝫ
dormiunt et excitantur ab ipso: et clamant ꝓ
pter varias fantasias imprimentes tristitiam ⁊
timorem: et est eorum somnus secundum pluri
mum agitatus et commotus cum fantasijs et
somnijs terribilibus supp. que manifestantur
ex actibus suis scilicet loquela: et videntur vel-
le fugere vel se occultare. ⁊ ipsorum vrine sunt
declinantes ad tenuitatem ⁊ subtilitatē ꝓpter
conuerti materias ad locum apostematis. Et
pulsus sunt duri propter apostema in membro
neruoso; aliquando tamen humectant ⁊ molle-

fiunt pulsus: qm̄ cerebri substantia est humida a qua resoluto humido humectaꝛ artaria. Cum his igitur: ⁊ similibus sufficienter declaraꝛ supra frenesim.

De signis temporum morbi.

¶ Jam opꝫ ponere signa tēporum a primo principij vel cū est proximū futurū pn̄cipium deinde alioꝝ temporum. Dicebat ergo Gal. cū incipiunt pati vigilias sup. supfluas: et aliqn̄ corrupte ⁊ inordinate dormiunt imaginationibus eis apparētibus sup. in somnijs terribilibus: adeo ꝙ coacti clamare incipiunt: ⁊ q̄si inuiti: ac stupefacti a lectulo surgunt: ⁊ aliquādo sine aliqua cā oblinionē patiunꝛ: qꝛ si mixerint in vase reddere vas obliuioni tradūt: inordinate quoqꝫ rn̄dent eis qui ad eos loquunꝛ: et plurimū audacter: ⁊ temere rn̄dent: maxime cū in sanitate fuerint mites: ꝑ hec signa declaraꝛ principiū proximū. Et si postea ꝯiungaꝛ febris cōclusa cū caliditate capitis: ⁊ reliquis signis generalibus positis supra: de alienatione tunc iam est prin^m. Et de hac dicebat Aui. precedunt carabitū sup. de primo obliuio rei ꝓpinque. i. de propinquo ⁊ tristitia sine cā: ⁊ somnia mala: et soda multa: ⁊ grauitas ⁊c. Et addit: ⁊ accidentia hec fiunt fortia dū materie ꝑseuerant in itinere perueniendi ad caput. i. dū fluunt: ⁊ reuoluuntur in venis suis: ⁊ subtiliaꝛ. i. cū iam perueniunt per venas minutas: ⁊ subtiles terminatas ad vacuitates medias ipsoꝝ pāniculoꝝ: ⁊ recipiūtur in dictis vacuitatibus tūc iam est apa in prin^o: ⁊ maxime dicebat Auic. Cū inueniunt principiū doloris in posteriori ꝑte capitis: qm̄ primum erat dolor in parte anteriori. ¶ Sꝫ cū subintrat materia in panniculū extēso pānicu lo p̄ternaturaliter cōtrahitur: ⁊ qꝛ terminaꝛ in acutiem siue conū in parte posteriori versus nucham circa illā partē contrahiꝛ: ⁊ extendiꝛ propter cōtinuitatē eius cū parte anteriori: et sic dolet pars posterior vbi est cōiunctio colli: ⁊ capitis. Deinde cū desiccanꝛ oculi eoꝝ vehemēter cōtrahuntur ⁊ accidunt alique lachryme proprie ex vno oculoꝝ: ⁊ vene frontis multū rubēt: et fricant oculos suos ꝑ nocumentū eis cōicatum: ⁊ reliqua accidētia cōia dicta intendunꝛ: tunc iam est augmentū. ¶ Postea cū succedunt distillationes guttatim sanguinis ex narib⁹: et iam declināt ad requiē: ⁊ quietē in maiori ꝑte corporis: ⁊ qꝛ in manibus ⁊ lingua mouenꝛ colligendo pillos: ⁊ inordinate loquēdo iā est status sup. cū reliquis accidētibus dictis qꝛ declaratur ꝙ virtus naturalis ⁊ motiua est ꝓstrata: ⁊ sic de ꝯfirmato apostemate: ⁊ tūc nō oꝫ salutē expectare: vt supra dictū est: p̄cipue si aliqd̄ de membris ipsoꝝ dolorosis impetuose tangiꝛ: et nō sentiunt vel nō ꝑcipiunt ip̄m. ¶ Signa vero partium lesaꝝ dicebat Aui. qn̄ apa fit in ꝑte anteriori: ⁊ sup. nō cōicatur notabiliꝛ medie: tunc imaginationes sunt corrupte: ⁊ imaginanꝛ fantasias que nō inueniunꝛ: vt qꝛ incipiūt colligere pilos ⁊ hm̄oi fantasias facere: sed qn̄ cōicaꝛ etiam medio vētriculo corrumpiꝛ estimatiua ⁊ cogitatio: ⁊ turbaꝛ i eo qd̄ agit: ⁊ loquiꝛ cū alienatione plurima: ⁊ cū cōicatur posteriori parti: tunc perdiꝛ etiā memoratiua: ⁊ obliuisciꝛ quasi eius qd̄ agit: ⁊ videt in p̄senti. nā cū petit aliqd̄ et p̄senteꝛ ei nō recordaꝛ se q̄siuisse: ⁊ sic cū apate pāniculoꝝ cōcomiteꝛ etiā apa cerebri ad modum supra expositū: tūc fit ipsius facies rubea: et ab oculo fluunt lachryme: ⁊ oculi fiūt rubei: ⁊ exeunt vehemēter: qꝛ hoc fit ꝓpter magnitudinem apatis ⁊ exuberantiā materie de qua resudat ad radices oculoꝝ: ⁊ sic extendunꝛ oculi et pereminent exterius.

Sex sunt signa frenesis sanguinee.

¶ Jam veniamus ad sig^a diuersaꝝ sp̄erum ex parte materie. Primo ponātur signa carabiti p̄cedentis ex sanguine q̄ sunt vj. sm̄ Rasim in diuisionibus. p^o febris ꝯtinua. 2°. rubedo faciei: ⁊ oculoꝝ. 3^m signū est tēsio venarum: maxime sm̄ caput rubedo in facie ⁊ mēbris eius: hoc tn̄ signū nō est multū necessarium vt supra declaratū est: sed qꝛ plerūqꝫ tale apa a sanguine magis peccat multitudine q̄ qualitate: ideo apparet color rubeus in facie. 4^m signū est pulsus magnitudo: qꝛ stat obedientia instrumentoꝝ cū necessitate aucta. 5^m signū diciꝛ qd̄ non vigilant tm̄ sicut hn̄tes apostema colericū. quia fumi sanguinis nō sunt ita praui sicut a colera. 6^m diciꝛ ꝙ ista apata accidunt cōiter corpori grosso sanguineo: ⁊ fiunt in corpore cōsueto vti. ⁊ vino ⁊ carnibus: ⁊ sisamis: ⁊ his q̄ vtuntur cibarijs de melle ⁊ zuccarro que multū generant sanguinē.

Alia vndecim signa specialia.

¶ Auic. plura ponit signa. Prio stat cōitas signoꝝ de omni frenesi: post sunt signa sp̄alia. x. vel. xj. Primū sumitur ex ꝑte risus preter alienationē. nā sunt cū risu si fit apa sanguineum. 2^m sumitur ex ꝑte distillationis sanguinis per nares due gutte vel plures dextra: si fit a dextra apa: ⁊ ecōtra ab ambabus si fit apa in vtraqꝫ. 3^m signū est ꝙ lachrymanꝛ oculi: non quidem simpliciter. qm̄ in sanguineo. ⁊ in colerico fit exiccatio: sed fit exiccatio maior cerebri in colerico: ⁊ sic minuuntur lachryme in sanguineo min⁹ q̄ in colerico: ergo in sanguineo multiplicanꝛ respectu colerici. 4^m signū est ex lippitudine. nā habēt lippitudinē ad oculos. 5^m signum sumiꝛ ex anhelitu q̄ est magnus. 6^m ex asperitate lingue trahente ad rubedinē aliqualiter declināte ad nigredinē. Dicit Auic. aliud signum sumiꝛ ꝙ lingua debiliꝛ moueꝛ: ita ꝙ debiliter loquunꝛ. nō prompte. nā replenꝛ vene lingue: ⁊ sic difficulter loquunꝛ. aliud signū ꝙ imaginantur rubeas imagines. aliud signū ē ꝙ frequētant ad sedeñ. sine manifesta cā: dicit Nicolus ⁊ idē Gentilis. rō est qꝛ habēt multitudinē sanguinis q̄ est calidus: caliditas facit ad motum: ⁊ postea ꝓpter granedinē capitis ⁊ cogūtur ad dispositionē: vt sedeant.

Signa frenesis colere.

¶ Signa colere pure primo stāt accn̄tia cōia dicta: sꝫ fortior est febris: qꝛ colera est magis inflāmabilis q̄ sanguis ocl'i sunt leues mltū mobiles nō hn̄t lipā ad oculos hn̄t ēt oculos mobiles ꝓpter fortiores imaginatiōes. ¶ Aliud signū est ꝙ multum ꝯuertūt man⁹ ad ocl'os: ⁊ fricāt ocl'os: qꝛ ꝑcipiūtur vapores mordaces ad ocl'os. ¶ Aliō sig^m ꝙ intrāt mores rapaces. nā videnꝛ iracūdi rixosi litigātes. ¶ Addit Aui. ꝙ ei⁹ cā est sibare. i. ꝓpꝛ ei⁹ cām. i. apa colericū est sibare. i. pl'ima alienatio.

Sibare dupliciter sumitur.

Nā sibare sumiꝛ dupliꝛ. Prio ꝑ apate colerico ex colera adusta cerebri. 2° mō sumiꝛ ꝑ maxima alienatione: ⁊ ita sumitur hic. ¶ Aliud signum est paucitas somni plus vigilant quam sanguinei: immo in sanguineis aliquotiens est quasi subeth ex resolutione multorum vaporum sanguineorum: et maxime si apostema fuerit in ipso cerebro: vt videtur colligi de mente Auicen. in capitulo de herisipila cerebri.

Signa frenesis a colera adusta.

⁋ Signa colere aduste sunt signa q̄ dicta sunt cōia: vt alienatio ⁊ febris. Addit text⁹ ꝙ ibi sit demonium. Nā quo ad mores declināt ad rapacitatem: lacerāt pannos: mordēt sibi linguā: et precipitant se deorsum. Et vt plurimū moriunt̄ nō sic ex colera pura. oculi trahunt ad nigredinem: tabescit facies. multū demacrant̄: frōs cōtrahitur. Ratio: nā in colera adusta magis cerebrū exiccat̄. ⁋ Signa v̄o ex materieb⁹ ꝯpositis sunt signa cōposita. ⁋ Signa v̄o teriatōis p resolutionē satis sunt manifesta ex remissiōe accidentiū. Et si teriet̄ sensibil̄r ad eūationē: est ēt manifestū ex sensu de diminutione nocumētoꝝ et eūone materie p nares ⁊ aures. ⁋ Si vero ꝑmutetur ad litargiā ad quā frequēter ꝑmutat̄. vt. s̄. dictū est minuunt̄ accn̄tia caliditatis ⁊ siccitatis. s. de vigilijs ⁊ motu inq̄eto: ⁊ extenuatiōe et exiccatione oculoꝝ ⁊ paucitate sputi: vel hūiditatis salivalis. Et augent̄ signa opposita: qꝛ fiunt somnolēti: ⁊ oculi remanēt clausi: ⁊ lachrymantur: ⁊ saliua currit ex ore eoꝝ: ⁊ pulsus tardatur: ⁊ lenis fit ⁊c. ⁋ Et sig^a ꝑmutationis ad alia āp̄ata aliorum membrorum declarantur ex signis apostematum illorum membrorum dicēdis in capitulis suis ⁊c.

Signa terminatōis p resolōnē
Signa ꝑmutationis.

Cura.

Jam ergo sequit̄ tractat⁹ de cura frenesis: circa quā p̄^a intētio est regimē in dieta ꝯtinēs obseruationē sex rerū nō nālīū. 2^a intētio vertit̄ ad materie eūonē. 3^a ad diuersionē materie alterationē ⁊ ꝯfortationē mēbri. Ultima erit ad q̄dā accn̄tia q̄ sequunt̄ ad morbum. ⁋ Et ad oēs has oꝑationes ꝑficiēdas est vnū p̄n^m cōe ad oēs. s. ꝙ iste intētiones maxie vertunt̄ an̄ꝙ sit morb⁹ ꝯfirmat⁹: qꝛ qn̄ morbus est confirmatus vt plerūqꝫ est cassa oꝑatio. vt dicebat Mes. in ca°. ꝓprio: opꝫ ergo multū attēdere ne sit defectus quispiā ex ꝑte medici nec ex parte astantiū: nō tm̄ cū regimine cōuenīēti in dieta: nō solū cū alteratiuis: sed cū oīb⁹ his cōplicatis. s̄m tū diuersas horas tp̄m morbi et anni.

Ad curam frenesis cōcurrunt q̄tuor intentiones.
Uertūtur he intentiones an̄ confirmatione frenesis.

⁋ Regimē ergo in dieta ꝯsistit in electōe sex rerū nō naturaliū: ⁊ p̄mo in electione aeris. Dicunt q̄dā ꝙ inclinet̄ aer ad frigidū. Ratio qꝛ ap̄a calidū cū intētione fe. ⁊c. oꝫ ergo infrīdare. ⁋ Contra hāc sn̄iam est cōis opinio autorum. Nā Aui. Alex. Mes. Seraṗ. volūt aerē esse tēperatum. Alexādri rō erat: qꝛ si aer calidus est facit ad euaporationē ⁊ ebulitionē. ⁊ sic nocet. Sꝫ si frigidus facit ad cōstipationē ⁊ restringit materiā ad intra. sit ergo tēperatus: sꝫ in estate aliqual̄r ad frigidū declinet: in hyeme aliqualiter ad calidū. Sed qꝛ cōiter hec passio accidit ī estate: ⁊ in iuuenibus calidis: ideo dicūt aliq̄ aerē debere aliqual̄r esse frigidū: ⁊ hoc maxie veꝝ est in p̄n°. qm̄ in ꝓcessu magis dꝫ esse tēperat⁹. Est ergo dicendū ꝙ l̄ꝫ aer dꝫ esse tēperatus formal̄r dꝫ tn̄ aer alterari cū aromaticis frigidis: vt aer qui attrahitur per inspirationē sit virtualiter infrigidatiuus. ⁊ sic prohibebit ebulitionē humorum ad intra. Et hoc innuebat Auic. cum dixit. Et opꝫ vt in domo eius: ⁊ iuxta ip̄m sit multitudo redolentiū frigidoꝝ ⁊c. ⁊ qꝛ extra tēperamentum non facit ad constipationem pororum debet etiaꝫ esse aer purus a vaporibus: non sit grossus neqꝫ pinguis. Ideo ꝓhibeat̄ presentia multarum personarum in camera ⁊ ꝓhibeatur a ventis calefacientibus vel infrigidantibus.

Prima intensio.
Questio.
De dispōe aeris.
Nota.

⁋ Debet etiā aer esse luminosus s̄m quosdam: s̄m alios tenebrosus: ⁊ sic in hoc est ml̄ta diuersitas autorum. Sed vt tollat̄ cōtradictio dicat̄ ꝙ si infirmus fuerit talis dispōnis ꝙ in aere luminoso se cōuertat hac ⁊ illac diuersa inspiciendo: dꝫ aer esse tenebrosus. Sed si sit de illis qui incurrunt timorē propter tenebras vel ꝓpter tenebram: tunc nō sit simpliciter tenebrosus: ⁊ si propter diuersam apprehensionē cōuertat̄ ad diuersas cogitationes: maxime cū egritudo fuerit ex colera adusta nō cōuenit tunc aerem esse obscurum. Nunꝙ tn̄ aer sit nimis lucidus propter dissolutionē ⁊ agitationē. Ideo caueat̄ ne fiat magnus ignis in camera nec accēsio multorum luminarium. nec radij solis intrent cameram: sed solū ita lucidus: vt infirmus possit cōprehendere medicum ⁊ amicos astantes quos cōsueuit revereri: qꝛ ita se regulant in actionibus aliqualiter: ⁊ qui dicant̄ sibi grati ⁊ misericordes ⁊ prudentes: vt dixit Aui. Nec irascātur si infirmus forte prorūpet in verba ignominiosa cōtra eos: ⁊ sint solū tres vel quatuor assistētes.

An luminosus vel obscurus.

⁋ Sit etiā camera bene disposita nuda picturis vl' dealbata: vel viridis: nō sint depicte figure nec forme: qꝛ infirmi multū imaginant̄ ⁊ diligunt intueri in illis figuris: ⁊ sic multum laborant. Et ideo alij addunt non sint ibi vestes deuisate varijs coloribus propter diuersas imaginationes: ita etiā de apparatu camere: vt de coopertura lecti: ⁊ de similibus: ⁊ hec de aere sufficiant. Si tn̄ aer in estate inclinaret̄ ad calidū artificialiter infrigidetur cū aspersione nenufaris ⁊ rosis: ⁊ incidantur poma in frustis ⁊ facere pomum de laudano: vel de cera: cū aromaticis frigidis. vt camphore: ⁊ aromatoꝝ: ⁊ tene sup lecto.

De dispōe camere.

⁋ De motu ⁊ quiete quiescant quantū possunt in lecto: neqꝫ oportet vt surgant. Nam videntur aliquādo proferre verba sani: ⁊ alloqnūtur placide medicum vt surgant. Postea cū surrexerint deueniunt in aliquam fantasiā ⁊ multa mala faciunt: ⁊ aliquando mirabilia: ita vt dicit Nicolus habuisse fratrem freneticum qui futura predixit que venerunt ⁊ multa predicta vera: de quibus in sanitate nunquam habuerat cognitionem. Et in hoc dubio: opꝫ vt ligētur. Ligentur tamen magis benigne quam fieri potest cum fassijs: ⁊ similibus ne irascantur ⁊ accedat̄ ad eos benignius ꝙ̄ potest: nec cōmoueatur lectus in eūdo ad eos. Nec oportet aliquo modo inducere eos ad furorem vel tristitiam: sed sunt inducenda verba alacria ⁊ subtilia: submissa. s. voce. Ideo dicit Mesue. Oportet vt inducatur eis gaudium sed leue: vt cum sono musicorum instrumentorum: ⁊ sit sonus suauis nō multum fortis: vt tubarum: ⁊ similium: quia tales soni fortes faciunt nimiam agitationem in humoribus ⁊ in cerebro: vt sunt tube ⁊ organa. Nam filius meus Jo. matthei: Papie incidit in epilentiam propter improuisum sonū tubaruꝫ cum doctoraret̄ quidā. ⁊ infra. 10. horas obijt.

De motu ⁊ quiete.
No. de fratre Nicoli frenetico.
Nota de filio Joan. Matthei.

⁋ De somno dicatur q̄ somnus eis est maxīo iuuamento ad ap̄ata maxime colerica. nam in omnibus sunt superflue vigilie. Inducantur ergo ad somnū cū lenibus cantilenis: sonis suauibus: ⁊ bonis verbis: ⁊ sit sonus velut fragor arboꝝ leuiter cadentiū in nemoribus. Etiam solent ponere practici linteamina extensa in ca-

De somno et vigilia.

mera ⁊ aquā/supponere deinde ponere sub eis vasa enea sup q̄bus sonat aqua eiecta: ⁊ inducit sonū suauē: inducātur ad somnū q̄uis hora Nā ꝑ ip̄m q̄etātur humores ⁊ infridaꝛ febris. vt dicit Ras. Et inde etiā dicebat Aui. in dormitiōe ipsoꝝ existit multū iuuamētū. Et dixit Alex. in hoc ca°. Sōn⁹ laborāti reddaꝛ p̄ aliȷs eo ꝙ solū ⁊ maximū alienātibus est remediuȝ. Et dixit Ras. p̄mo ꝯtinētis. ca°. 14. ⁊ ingenieris ꝓuocare somnū: q꜡ est valde laudabile: ⁊ bonū: ⁊ in hoc oēs ꝯueniūt. De his aūt malis medicinalibus q̄ somnū ꝓuocāt diceꝛ inferius loco suo.

De cibo et potu.

❡ De cibo aūt ⁊ potu dicit Aui. opȝ ꝯsyderare egritudinē ⁊ virtutē: si egritudo sit fortis: q꜡ si accidētia sint vehementia: vt de saltu de ꝯctione oculoꝝ ⁊c. arguētia sup fortē causā in hoc casu opȝ nihil dare saltē ꝑ diē. ⁊ si sit corpus colericū multū nō potēs pati dietā tenuissimā ad ꝓhibēdū inflāmationē humoruȝ: opȝ tūc aliq̄d dare: sȝ si cognosciꝛ ipsum posse pati tūc nihil deꝛ: sȝ si morbus sit remissior ⁊ virtus non sit fortis detur cib⁹ q̄ sit sicut succus or. q꜡ est frigidus ⁊ humidus cū ꝯmisceꝛ aque et ita voluit Alex. vbi dixit. mox igiꝛ a p̄ncipio ptisane succus ministrādus est bene coctus: tñ dixit Aui. in p̄ncipio sint ꝯtēti oximelle: deinde post hoc die vno vl' duob⁹ vl' tribus ꝑmuta ip̄m cum oximelle ad aquam ord. subtilē post illos dies tres exhibeaꝛ oximel cū aqua or. spissa. de aqua or. subtili dictū est supra circa textū quō sit fienda: sȝ aqua or. grossa fiat ſm hūc modum. ℞. ordeū integrū ⁊ friceꝛ cū pāno aspero: postea aliqualiter coquaꝛ ita vt remoueaꝛ p̄mus cortex deīde, sumaꝛ li. j. einsdē or. sic cocti et ponaꝛ in li. xx. aque ⁊ coquaꝛ vsq; ad consumptionē medietatis: et ista vocaꝛ aqua spissa.

Modus ꝯficiendi aquam ordei.

Per oximel intelligaꝛ istud factū de zuccaro: q̄m mel in eo intrās diciꝛ mel cāne: ⁊ tale oximel sit modice acetositatis. q꜡ sit oximel factū de zuccaro cuȝ modica portione aceti. potes etiā de eo in prima die vsq; ad secūduȝ diē dare. ℥. iij. oximelis simp. cū aqua acetose etiā cū aqua frigida. vñ nota ꝙ in ordīe restaurationis Aui. p̄ª quarti. ponit gradus q̄m p̄mo ponit: vinū granatoruȝ postea iulep. postea aquā or. ⁊ sic ꝓcedit intendēdo in restauratiōe. daꝛ ergo oximel pro vna die postea oximel cū aqua or. p̄mo subtili postea grossa.

Questio.

❡ Sȝ rationabiliter hic dubitat Gētilis: q꜡ in p̄ª quarti. Aui. vituperat ꝯpositionē oximel. cū aqua or. hic aūt laudat. respōdet qđ vl' corp⁹ est taľr dispositū: vt stomacus ei⁹ sit apt⁹ tolerare talē mixtionē absq; timore acetositatis aq̄ ordei vt sepe ꝯtiīgiꝛ in frenesi: ⁊ tūc p̄t exhiberi oximel: vl' cū aq̄ or. vt in corpib⁹ colericis ⁊c. sȝ si sit stomacus debil' nō deꝛ: vl' aľr dicit ꝙ. A. voluit ea sil' exhiberi: sȝ diuisim: vt ꝙ p̄ma die ꝯueniat oximel: ⁊ in scđa die deꝛ oximel in vna hora: ⁊ post tres horas vel quatuor detur aqua or. sepata ab oximelle: vt qđ incisit sirupus acetosus abstergat aqua or.

Nota de filio Joan. Matthei. De somno et vigilia.

❡ Qđ aūt hec talis dieta subtilis sit in casu ꝯueniēs. pȝ nā dicebat. A. 16ª. tertij. ꝙ ī fluxu excōmunicatiuo: opȝ vti dieta multū tenui: vt natura fiat auara ne mittātur humores ad fluxū: ⁊ ita sil'r est in fluxu materie ad caput. Jn hoc ergo casu ⁊ maxime in p̄ncipio opȝ tenuius dietare sȝ q̄n videntur remitti accn̄tia ⁊ nō ꝓpter virtutis debilitatē sȝ ꝓpter remissionēȝ morbi: tunc possumus aliqualr ingrossare aliq̄n tñ remittuntur apparēter accn̄tia: vt q꜡ nō saltāt ⁊c. et tēdūt ad mortē: q꜡ minuiꝛ ꝓportio virtutꝫ ad has opationes: ⁊ tūc quōlibet opȝ virtutē viuificare: ⁊ in p̄° casu aliq̄ laudāt panē lotū in aq̄ frida ⁊ cū zuccaro ⁊ aliq̄ addūt amigdalatū: sȝ aliq̄bus nō placet neq; mihi propter euaporationē amigdalaꝝ ad caput. vñ bene nota ꝙ in tussi catarali nō dȝ dari amigdalatū nisi in mane nō in sero: ⁊ hoc ꝯ̄ cōmuniter practicantes.

Not. ben de amigdalato.

❡ Dētur ergo istis freneticis pultes or. cuȝ solo zuccaro: valēt lactuce cucurbite spinacia cucumeres ad infridandū ⁊ humectādū. ❡ Not. ēt ꝙ Aui. ī hoc timoroso ca° artificialiter multū dietat. nā alia ponit cibaria appropata ap̄ati colerico ⁊ alia appropata aliȷ hūori. nā appropriata sanguineo cōpetūt cibaria ad frigidū ⁊ siccū declinātia p̄cipue facta flōmia in colerico nō ꝯueniūt frida stiptica: sȝ frida lenitiua ⁊ hūectātia. ⁊ sic in sanguinea valēt lētes excorticate ⁊ mes. i. azercule ⁊ miliū ⁊ pānicū decocta ⁊ acetosa herba: vbi ī colica magꝫ valēt lactuce spinachia cucurbite ⁊c. ⁊ semp aliqua stiptica post cibū offerātur: vt de citonijs cōditis vl' de granatis vl' coriandris ⁊ sil'ibus.

De potu. Questio.

❡ De potu in principio augmneto ⁊ statu vinū vt inimicū est vitādū. nā euaporare facit ⁊ membris neruosis nocet. ❡ Utrū aūt ꝓ potu aq̄ frida sit cōueniēs vl' nō. q̄dā nō dāt aquā fridā: imo dicūt ꝙ omnino ꝓhiberi opȝ: ⁊ videꝛ ꝯsentire in hoc Aui. cū dixit: aliena cos ab aq̄ vehementis frigoris. Aliȷ oppositū sentiūt: vt Azaranius dixit: nō euiteꝛ eis aliq̊ mō aq̄ frida. Et idem Rasis in diuisionib⁹ dixit. Et nō ꝓhibeātur ab aq̄ frigida oīno isti: ⁊ sic pȝ discōueniētia inter auctores. ❡ Dixit Gētilis ꝙ in corꝑe multū ignito vbi sit magna siccitas ⁊ vbi nō est ap̄a ī mēbris nālib⁹ nec in pectore ⁊ sit timor de marāsmone: tūc deꝛ aqua frida. ❡ Si v̄o corpus non fuerit tāte inflāmatiōis nec cū instātia corpus requirat aquam frigidaȝ: tunc semper aqua frigida nocet: ⁊ hoc maxime intelligatur si medicinaliter sumaꝛ in multa q̄ntitate propter paucitatem naturalis caloris pāniculoꝝ: ⁊ ꝓpter prohibitionē resolutiōis materie ap̄atis.

Aqua frigida semꝑ eis nocet maxime ī q̄ntitate.

Sed si in modica q̄ntitate vt in cibo exhibeaꝛ non pōt esse timor: ⁊ pro tanto vt credo ad finē capituli dicit Aui. in colerico nō euiteꝛ aqua frigida oīno: oīno. i. in totū euiteꝛ q꜡ vbi sit multa potus indigētia ⁊ sitis vehemēs cum macie corporis non euitetur. vel non om̄nino. i. quia potest dari in modica q̄ntitate cū cibo. ❡ Dicit Nicolus ꝓ hac cōtrouersia ꝙ tales q̄ appetunt aquā nō appetūt aquā caľaȝ ⁊ maxie cū sint febrientes. Nō etiā tepida ꝯuenit: q꜡ relaxat. nec frigida quia nocet essentialiter: cum panniculi cerebri sint de se paucorum spirituū ⁊ multū frigidi. ergo detur alius potus loco aque frigide vt vinum granatorum: succus acetositatis citri ⁊ iulep. ros. vel aliqua aqua de comprimentibus vt acetose cum iulep. ro. vl' aqua or. cum aqua lupulorū. vt fecit Sera. ⁊ sic melius non est dare aquam frigidam nec calidam. Jn declinatione tamen potest dari vinū aquosuȝ album prouocatiuum vrine. Unde de hoc dixit Ser. Et da ei in potu. s. in hoc tp̄e cōmixtuȝ

cui nō ē sapor ꝛc. Et sic explicit regimē diete ꝛc.

Secunda intentio.

Sequitur scda intētio de mā eñanda ꝛ abscindenda de qua dixit textus Aui. Cura cōis q̄dē speciex eius venarū est flōmia ex cephalica ꝛ egressio sanguinis aliquantula: immo multa valde ꝛc. ¶ Circa quē textuz dubitat̃. si in oī frenesi va ꝯpetat flōmia.

Questio.

¶ Ad ptē negatiuā arguit̃ p° auctoritate. d. Mes. q̄ ponēs duas freneses veras. s. colericā ꝛ sanguineā. In sanguinea tm̄ laudat flōmiā ꝛ in colꝰica eñonē. Idē Rasꝰ. in diuisionib9. ꝛ sil'r Azara. ¶ Preterea arguit̃ rōnib9. Pria rō est. in mā separata a nā sanguinis nō ꝯpetit flōmia. qꝛ flōmia p se debet̃ sanguini. Cū g̃ aliqñ fiat frenesis a colꝰa pura seq̄tur ꝙ illi non ꝯpetit flōmia. ¶ Cōfirmat̃. illō nō ꝯuenit. in cura qō addit ad periculū ꝛ inducit timorē. Sz fctā flōmia ī mā colꝰica pura timet̃ ne mā colꝰica pducat̃ ad ebullitionē. qꝛ sanguis est frenuz colere. g̃ ꝛc. ¶ In oppositū est snia Aui. in p̄n° capl'i. cū dixit. Cura cōis si q̄dē speciex verax ei9 dr ꝓdesse flebotomia ex cephalica ꝛ extractio sanguis aliqnātula: imo multa valde si nō fuerit forte aliq̄d qō ꝓhibeat. Et dicit Gētilis ꝙ ly forte non est dubitatiuū aduerbiū sz est nomē. Nā quoddā ē accñs forte ꝓhibēs flōmiā: vt si sit corp9 puerile vl' virt9 nō ꝯstet ꝛ silꝰia. Et sic nō fiat flōmia si aliqō forte ꝓhibēs sit. qꝛ si aliq̄d impediat debile: vt qꝛ sit tp̄s calidū vl' frigidū: nō ꝓpterea voluit esse desistēdū a flōmia: ꝛ addit. incipiat̃ sicut incipiunt humores id est quamprimum incipiunt humores fluere fiat flōmia: quia si tardet̃ in cassum est oꝑatio. vl' alr. incipiat̃ ꝛc. Ut ista nota se referat ad pticulā proxie dictā: immo multa valde si humor faciēs frenesim sit sanguine9 fiat flōmia multa. Si colericus fiat pauca flōmia ꝛ modica. quasi velit. ꝙ in oī cōueniat: sz aliqñ multa: ꝛ aliqñ pauca ꝫm humorē peccātē. ¶ Est ēt ꝓ hoc Sera. in p̄mo breuiarij cū dixit. Opz vt in oīb9 q̄b9 accidit h̄ egritudo extrahat̃ sanguis cū velocitate si virt9 fuerit sana ꝛc. Et addit ꝙ iuuamētū ei9 est plusq̄ reliquox iuuamētox ꝛ magis festinū q̄ omne qō in eo administrat̃. ¶ Idē exp̄ssissime voluit Alex. cū dixit. Omnib9 aūt freneticis q̄ veram frenesiz patiūtur si virt9 robusta sit ꝛ nihil. ꝛc. prohibuerit. s. de dictis supra: festinare opz vt flōmet̃. Et addit: ꝛ sup oīa p̄mū ꝛ magnū est ad iutoriū: ꝛ rō est ad hoc euidēs. nā in frenesi incipiēte diuersio dr eē maxie ꝯueniēs. Cū g̃ p flebotomiā diuersio fiat ꝯueniētissima stāte materia apostemosa in venis minutissimis in p̄ncipio vt dctm̄ est. s. Ergo flōmia in q̄cūq3 frenesi ad diuertēdū est ꝯueniēs in p̄n°. Et ꝓ hoc facit tex. Mes. dicēs: ꝛ ꝓuocatio emorroydaruz est vtilis ꝛ ꝯfert oībus spēbus ei9. ꝛ nō nisi ꝓpter diuersionē. Cuz ergo vtilitas diuersionis p flōmiā habilius ꝛ ꝯuenientius haberi possit q̄ p ꝓuocationē emorroydax. Seq̄tur ꝙ flebotomia de se est in omni ꝯueniens. ¶ Cōfirmat̃ ēt de mēte Galꝰ. i ꝯmēto affo. q̄ egerūtur ꝛc. vbi dr ꝙ in oī ap̄ate ꝛ febre fortissima ꝛ acutissimo dolore ꝯuenit flōmia ꝛ nō solū flōmia: sz alijs nō ꝯdicētib9 vsq3 ad sincopī. Cū g̃ in frenesi va ēt oīa ista ꝯplicētur de ap̄ate ꝛc seq̄t̃ ꝙ in quolz tali ap̄ate ꝯuenit flōmia. ¶ Confirmat̃ vltimo. Nā in ꝯcussione capitis in corpe tm̄ inanito ꝯpetit flōmia ꝓpter dubiū ne cōuertat̃ sanguis ad caput vt est cōis vsus practicātiū. g̃ similiter ꝛ magis in frenesi ꝯpetit flōmia. ¶ In hac qōne multis dimissis dt Gētilis duas conclusiones.

Pro rñsione p̄tis q̄stionis ponūtur due qōnes. Prima.

Pria est ꝙ nō in omni frenesi ꝯpetit flebotomia: vt in frenesi verissima pēdente a materia colerica pura separata a natura sanguinis. Hoc declarat̃ p mediū ante adductum. qꝛ per flōmiaz in colerica passione dubitat̃ de furia colere. ¶ Et ꝯfirmatur quia in certa herisipila nō competit flebotomia. vt 3ª. quarti in principio capituli de cura herisipile. Ergo etiā in tali ap̄ate colꝰico nō ꝯpetit. ꝛ sic cū Rasꝰ. i diuisionib9 ꝛ Mes. laudabāt flōmiā ī sanguinea nō dicētes de colꝰica: ꝯsyderabāt ꝙ illa colꝰica ī q̄ nō ꝯuenit est colꝰica q̄ nō est admixta sanguini ꝛc. Et posset h̄ ꝓ hac ꝯclusione adduci vnus fortis textus. d. Gal. 4°. de regimine sanitatis. vbi dās cañ. in flōmādo diuersa corpa ꝫz diuersas mēsuras sanguis ꝛ diuersā mixtionē ꝛ aliorū humox cū sanguine dixit. Et hox ipsox. s. humox vtrūq3. s. colꝰa ꝛ flegma hi q̄dē parū distāt a sanguie alij vo pl9. alij plurimū. i his q̄ parū distant vtrūq3 audacter vti flebotomia. in his vero qui plus sup. distant reuerentius id est magis moderate. in his vero qui plurimum. s. maxime distant nequaq3 supple cōuenit flebomia. Cū igit̃ vt supponit̃ certa frenesis pēdeat a colꝰa sepata a nā sāguis: seq̄t̃ ꝙ ī tali nō ꝯpetit flōmia ꝛ sic nō ī oī ꝯpetit flōmia.

Secunda conclusio

¶ Scda cōclusio. i frenesi q̄lz vt plīmū ꝯpetit flōmia. Prio ī sāguinea nō ē dubiū: ī colꝰica ēt qꝛ vt plīmū ē admixta sāguini: ꝛ sic p flōmiā diuertit̃ ne sanguis fluat cum colera ad caput ꝛ sic alleniatur natura Et hanc sententiam Gentilis sequūtur omnes scribentes: ꝛ Nicolans: ꝛ Gerar. et alij iuniores vcz quod solū vt plurimū conuenit flebotomia.

Ad argumētum.

¶ Et ꝫm hoc respondent ad motiua facta ante oppositum. Ad Auicen. dicunt quod intelligit vt plurimum in omni ꝛ. idem ad Serapio. ꝛ Alexan.

Ad aliud.

¶ Ad aliud in omni competit diuersio. concedunt non diuersio per flebotomiam: sed sufficit cum ligaturis ꝛ positione pedum in aqua calida quando est colera sine sanguine.

Ad Mes. Ad aliud.

¶ Ad Mes dicunt verum esse in omnibus speciebus eius sanguinee. ¶ Ad aliud in cōcussione nō peccāte sanguine ꝛc. Rñdet Gētilis concedendo cōmunem vsum practicātiū ꝛ cuz arguitur. ergo similiter in frenesi. dicit negat̃ similitudo. quia dicit ipse concussio dicit̃ esse corporis vel cutis: sed frenesis dicitur esse cerebri vel panniculoruz eius apostema. Dicit tm̄ ipse concedēdo ꝙ etiaz in frenesi colerica separata a natura sanguinis vbi fiat a causa primitiua videlicet a ꝑcussione competit flōmia.

Opinio ipsius mathei.

¶ Sz cū reuerētia omniū istox ꝛ cōmunis talis determinationis aliter credo esse dicendū inherendo auctoritatibus illustriū auctox vt s. ꝙ in omni frenesi competit flebotomia nisi forte sit accñs qō prohibeat de virtute vel etate. Et vltimuz motiuū videt̃ maxime stringēs ꝛ responsio data per Gentilem non sufficere videtur. Nam si in concussione facta ꝫm caput cōpetit flōmia ēt in frenesi colꝰica a cā p̄mitiua ꝯpetit flebotomia ne ꝓpter doloreꝫ trahatur materia ad caput. Cū g̃ q̄to mā colerica fuerit magis pura tanto sunt accidentia seuiora de

dolore inq̄etudĩne vigilijs ⁊ sil'ib⁹. Cū ĝ ad do-
lorē maxime trahat mã. seq̄tur φ in tali apāte
stāte maximo dolore, multo maiore q̄ cū fit p-
cussio cutis ad p̄seruādū a fluxu mãe ad locum
apātis ne augeat tale apā maxie timorosū: pro

Not. canonē Gal.

prijssime p flōmiā dz fieri diuersio: ⁊ ad istum
sensuz posuit Gal. cañ. circa hoc in libro suo de
flōmia distinctione pª. caº. 4º. cū dixit. nō solū
aūt multitudine exñte vl' ea q̄ apō virtutē. i. re-
pletiōe quo ad virtutē vl' ea q̄ ſm vocatā euchi-
miā. i. repletiōe q̄ ad vasa flōmia magne. i. no-
tabil'r pdest: sz ⁊ si nō multitudine exñte inci-
piēte flone vl' pter pcussionē vl' dolorē vl' im-
becilitatē pticulaꝝ sup. ꝯuenit flōmia: ⁊ decla-
rat dicēs dolor em̄ ad seipm euellit sanguinē ⁊
plerūq₃ imbecilitas pticulaꝝ opat flōnē ⁊c. Ex
hoc ĝ textu colligit exp̄sse φ incipiete flone vl'
φ exñte vehemēti dolore ēt nō incipiēte flone:
vl' stāte imbecili aliq̄ pticula nō impediētib⁹
aliq̄bus fortib⁹ flōmiā: φ ꝯpetit flōmia ⁊ q₂ in
casu nostro est p̄ncipiū apātis: ⁊ est vehemētis-
simus dolor pter mēbrū neruosū apatū a mã
acutissima: ⁊ est pticula nāliter imbecilis seq̄-
tur φ in hoc casu potissime ꝯpetit flōmia pre-
seruatiua a futuro lapsu. ¶ Et idez voluit Ra-
bi moyses in. 12. particula suoꝝ affo. dicit. et si
egritudo fuerit fortis q̄cunq₃ exercuerit artem
medicine nō debet phibere extractionē sāgui-
nis: ⁊ addit: fortius ēt si signa repl'onis nō ostē-
dāt: sz tātuz ostēdāt fortitudinē ⁊ difficultatē
morbi. ¶ Est etiā p hoc sententia Hypo. 4º. re-
giminis acu. textu cōmen. 19. dixit. Acutas aūt
passiōes flōmabis si fortis apparet egritudo. i.
passiones factas de materia calida ad quas se-
quūtur accidētia vehemētia flōmabis. Sz ad-
dit. Et q̄ habuerint iuuenescāt ⁊ robur aderit
eis: ⁊ locut⁹ est indistincte. Cū ergo in casu nr̃o
morbus sit de materia acuta ⁊ ad eū sequātur
accñtia vehemētissima cōstāte virtute ⁊ etate
vt supponit ꝯuenit flōmia: et etiā voluit cō-
mētator Gal. in cōmēto eodē maxie. vt ipse di-
cebat in libro de flōia allegata distictione. caº.
5º. prime aūt sunt ⁊ principalissime intētiones
flōie magnitudo egritudinis ⁊ robur laboran-
tis: ⁊ p tanto Gal. 13. terapē. loquēs de flōne ce-
rebri qō est calīn: loquitur ēt intra de litargia
qō est frigidum dixit de his sil' loquēs. Flebo-
tomandū est igitur in talibus passionibus ſm p̄n-
cipia cōfestim forti q̄dē exñte in tm̄ virtute vt
ferat intristāter flōiam. i. vt tolerare possit flō-
miā: quasi videat innuere nō esse necessariā oi-
modā fortitudinē virtutis: sed sufficientē ad to-
lerandū. Si ergo in flātica laudat flōiam sepa-
to flāte a natura sanguinis in qua est maior ti-

Tres sunt spēs vere frenesis ſcōm Aui.

mor de flōia q̄ in colerica hoc facit ad preserua-
tionem augmenti apātis: ergo multo magis et
in colerica ꝯueniet ne materia ꝯuertatur in
sursum. Et φ hec fuerit principalis intētio Aui-
cē. ptz ex serie textus sui vbi exp̄sse primo in p̄n-
cipio capl'i dixit. Cōis q̄dem ⁊c. vñ declarās qō
tres sunt spēs frenesis vere vt sanguinea vel co-
lera citrina vel rubea pura ⁊ colera adusta vo-
luit in qualibet frenesi fieri flōiā: sed vidēs rem
esse dubiā neq₃ in colera pura: maxime dixit ali-
quantula: nā q̄to magis elongat mã frenesis a
nã sanguinis siue sit colera pura siue citrina si-
ue adusta tāto frenesis est magis pura. ¶ Pre-
terea infra vbi laudat localia applicanda capi-
ti in frenesi: maxime acuta pter somnum indu-
cēdū vt in colerica dixit: ⁊ administra qō sit si-
cut sirupus de papauere: ⁊ fac emplm eius capi-
ti ex lactuca ⁊ pota eū semie papaueris albi in
aqua or. hec oīa vt pz exhibent ad infrigidatio-
nem ⁊ phibitionem fluxus: ⁊ sic ad somnū indu-
cendū: maxime in colerica: ⁊ postea ꝯtinuādo di-
xit textus: verūtñ rectius est vt expellas p flō-
miā. s. dicta nocumēta. s. calefactionis ⁊ fluētis
mãe ⁊ vigiliaꝝ: ⁊ sic voluit flōiam ꝯuenire non
ad eñandū mãz sed ad intētiōes dictas. ¶ Pre-
terea dixit paulopost fiat id in principio duob⁹
aut tribus diebus: nā tunc maxime ꝯuenit phi-
bitio fluxus. ¶ Preterea versus finē capl'i dixit
⁊ colericus cū flebotomat nō cōsequatur ppin-
quitatē sincopis: sed flebotomet cū flōia bona
i. moderata cū cautela inde habita. i. habita so-
la intētione ad phibitionē fluxus vel infrigida-
tionem ⁊ nō ad eñonē sicut in sanguinea: et est

Not. bene

quasi snia prime partis capl'i. Et postea addit:
deinde sol'one euacuet. ⁊ sic p̄ponit flōmiaz ad
sol'onē. Et p tāto innuit intelligēdū de flōmia p̄-
seruatiua a fluxu materie ⁊ nō de eñatiua in co-
lerica: qm̄ in eñando in colerica de mã ꝯiuncta
cañ. est φ pri⁹ soluat sol'one leui: deinde euacue-
tur p flōmiā pter rōnē satis clarā. Nā añ dixe-
rat colericū em̄ indiget in sui cura. s. ad eñandū
materiā eductione colere cū sol'one plurima et
flōmia minore: nō intelligat φ sol'o dz esse for-
tis. sed plurima. i. intētione plurima habita ad
solutionē cū medicina leui mūdificante colerā
⁊ modica intētione in flōmia in eñando mãm

Nota.

colericam cū sanguine p flōmiā. In intentione
ergo p̄seruatiua a fluxu ⁊ in p̄nº flōmia p̄ponen-
da est. Sed in intētione eñatiua in colerica pre-
ponit solutio appropriate leuis. Et ꝯñr flōmia
si expedit vt eñata colera qō remanet de coleri-
ca cū sanguine sit [illegible] elongatū a natura san-
guinis: ⁊ sic ꝯuenientius p flōmiā possit edu-
ci. Et ita pz de mēte Aui. φ in prinº in qualibet
frenesi si nō fuerit forte accidens qō phibeat dz
fieri flebotomia: immo etiam añ clistere pter

Not. bene

maximā indigentiā phibitionis apātis. ⁊ tūc
dixit textus. Et postq̄ flebotomaueris tūc opz
vt ipm clisterizes clisteri valde leui ⁊c. Fuit er-
go mens sua φ in omni frenesi vt dictū est fiat
flebotomia. Nā in sanguinea ponit p cōstāti φ
fiat flebotomia. In colerica dicit. fiat flebo-
tomia modica: ita φ firma ē mens Auic. φ in omī
frenesi fiat flebotomia: ideo a prinº cōstāte vir-
tute in omni frenesi vera dz fieri flōmia. ⁊ sic dz
pro regula seruari sed cum artificio: q₂ in san-
nea dz fieri flōia copiosa: sed si sit colerica fiat
diuersiua minuta. Et in hoc vident omnes
consentire illustres medici: vt supra allega-
tum est.

¶ Et dicebat etiam pro hoc Auenzoar. Frene-
sis est apostema panniculi subtilis velantis ce-
rebrum: cui si in principio prime sue genera-
tionis flebotometur ⁊c. possibile est per eam li-
berari a morte: quasi innuat necessarissimam
esse flebotomiam a principio. Et postea addi-
dit clarius in fine capituli de frenesi dicens.
Cuiuscunq₃ nature fuerit apostema ⁊ cuiuscū-
q₃ complexionis fuerit patiens erit periculosa
et in pluribus dispositionibus significātia mor

Flõmia fit ꝑpter di-
uersas in-
tentiones
vt Aui. 4ª
primi.

Prima in-
tentio.

tē. Et addit. Sed his omnibus flebotomia est
cura cõmunis ⁊ dieta subtilissima vltime ⁊c.
Et in tãtũ sperauit in flõia. vt aliã quasi curã
nõ posuerit nisi dietã. ¶ Sz vt soluãt motiua
añ oppositũ est intelligẽdum ꝑ vno euidẽtiali
necessario in ista materia ꝙ medici ⁊ auctores
vtũtur aliqñ flõmia ad diuersas ĩtẽtiones. Nã
aliqñ ea vtũtur ad ꝓuisionẽ vl' ꝓseruationẽ nõ
adhuc corꝑe egro exñte: sz ad ꝓuisionẽ ne cadat
in egritudinẽ: vt volebat. d. Aui. quarta primi
in capº. de flõmia in ꝑncipio cũ dixit. Nemo q̃
dẽ est flebotomãdus nisi vnus duoꝝ. Unꝰ eoꝝ
est egritudinibus ꝓparatꝰ: q̃ cũ ipsius sanguis
multiplicatus fuerit cadet in eas alter est ⁊c.
Et ita voluit añ casum in egritudines ad ꝓser
uãdũ fieri flõmiã vt de parato cadere in ruptu

Secunda
intentio.

rã vene pectoris vl' in alijs casibus ab eo narra
tĩ. Et talis flõmia cũ est fiẽda nõ expectat mul
tiplicationẽ sanguinis in toto: immo neqꝫ in ꝑ
ticulari mẽbro. vt pz etiã aliqñ fit flõmia eua-
cuatiua. Et hec est duplex: aliqñ mĩoratiua: ali

Tertia in
tentio.

qñ eradicatiua. Et hec est eũatio q̃ debeẽ san-
guini principal'r vl' alteri hũori peccãti cũ san
guine ẜm diuersas circũstãtias auctorum. Ali
qñ fit flõmia tẽtatiua ad tẽtãdũ si sanguis di-
catur esse adustus vel nõ adustus vel corruptꝰ

Quarta in
tentio.

multũ vel nõ sicut fit in leprosis extrahũtur. ℥.
ij. sanguinis vt ꝯprehendatur malitia eius: et
ita in multis alijs casibus aliquotiẽs necessa-
riũ est fieri. Et aliqñ fit flõmia ad infrigidãdũ:
vt dictũ est supra in caº. ſode. Naz sicut eũatio
hũoꝝ frigidoꝝ calefacit ita euacuatio sangui-
nis infrigidat. Et hac flõmia sepe vtũtur medi
ci etiã qñ nõ est indigẽtia euacuationis mate

Nota.

rie ꝑpter multitudinẽ: ⁊ nõ dz dici flõmia ta-
lis euacuatiua: ⁊ si fuerit multũ iuuãs. Et pro
tãto q̃dã male intelligẽtes medici cũ nõ vidẽt
vrinas grossas ⁊ rubeas nequaꝙ volũt flõma-
re etiã hac flõmia euẽtatiua. Et ego aliqñ fui
in litigio de hoc cũ vno nõ multũ intelligẽte
sz satis famoso medico cerdone vbi in fe. cõclu
sa ꝯtinua ⁊ in corpore forti: qꝛ vrine erant satis
tenues nolebat cõsentire aliquo mõ ad flõiam
pur tandez facta est: ⁊ fundabaẽ suꝑ vno textu
cõi in prima quarti de curatione vlĩ fe. putrida
rum cũ dixit textꝰ. Et opz vt obserues in oĩbus
dispõnẽ virtutis ꝙ si fuerit fortis ⁊ fuerit id. qꝺ
vincit sanguis: aut fuerit cũ humore qui vincit
sanguis: tunc flõia est magis ꝯueniẽs res: ⁊ ꝓ-
prie cũ vrina est rubea grossa nõ cit. ⁊ ignea: ex
qua timeaẽ apud flõiam victoria colere ⁊ acui-
tas eius. Nã pꝫ ꝙ loq̃batur textꝰ de flõia eua-
cuatiua q̃ aliqñ fiẽda ẽ eradicatiua: imo aliqñ
vsqꝫ ad sincopim. vt voluit Gal. 9º. terapentice
caº. 3º. ⁊ nõ de flõia euẽtatiua ⁊ infrigidatiua q̃
aliquotiẽs fiẽda est ẽt in causone ⁊ ex cã coleri-
ca: sed moderata ⁊ pauca ad solã intẽtionẽ in-
frigidationis ⁊ ꝑpter timorẽ ebullitiõis. Naz
talis flõia ⁊ si sit multũ iuuãs aliquotiẽs: non
tñ est res magis ꝯueniẽs in cura. s. de oĩbꝰ inge
nijs applicãdis in peccãte sola colera: qm̃ in co
lera magis est indigentia extinctionis cũ posi-
tiue infrigidãtibus q̃ꝫ sit indigẽtia solutiõis ⁊
resolutionis ⁊ in sanguine ecõtra: vt est sñia 3ª
quarti de herisipila: ⁊ ẽt Aui. in caº. nº de fre-
nesi. Et iõ veꝝ est qꝺ dicebat Aui. in textu alle-
gato ꝑ ꝑtẽ aduersam ꝙ cũ vincẽs fuerit sãguis
⁊c. qꝺ tũc flõia est res magis ꝯueniẽs ⁊ maxime
cũ vrina fuerit rubea grossa: non negat tñ ꝙ ap
parẽte vrĩa tenui ⁊ subtili: ⁊ in mã colerica pu
ra peccãte ad intẽtionẽ infrigidatiõis ẽt flõia
leuis nõ ꝯueniat. Sed nõ est res magis conue-
niẽs ad curãdũ. i. res magis iuuãs in curãdo in
tali casu: imo infrigidãtia ⁊ equãtia mãm ⁊ le-
uiter educẽtia magis iuuãt in tali casu: ⁊ tñ il-
la flõia infrigidatiua ẽt iuuat: neqꝫ erit timor
de ebullitiõe colere si parca ⁊ moderata fiat: vt
duaꝝ vel triũ. ℥. Et bene notate istũ modum de

Et bñ no-
tate modũ
declarãdi
textũ istũ.

clarãdi textũ istũ q̃ nõ intelligiẽ a medicis ru-
ralibꝰ: ⁊ ꝑpter eũ nõ volũt ꝯsentire doctis me
dicis de talibꝰ fiẽdis flõmijs ad alias intẽtiões
q̃ꝫ ad eũandũ mãm: ad q̃s tñ flõmias ꝯsentiunt
immo iubẽt auctores fieri vt visum est supra in
diuersis locis auctoꝝ. ¶ Ad ꝓpositũ ergo redu

No. hãc cõ
clusionez.

cẽdo dico ꝙ incipiẽte aꝑate frenetico ad ꝓsua-
tionẽ ⁊ ꝓuisionẽ ne augeaẽ aꝑa ẽt in aꝑate pu-
re colerico in toto sepato a nã sanguis: si possi-
bile foret ꝯstãte virtute ⁊ etate cõpetit flõia ne
fluat materia ad caput propter dolorem ⁊ imbe
cillitatem partis lese ⁊ augeatur apostema. Et
talis operatio dicitur preseruatiua: quoniã in
apostemate fiente cuius aliqua pars facta ⁊ ali
qua futura est respectu future fieri oꝑatio me-
dici recta appellatur preseruatio. vt colligitur.
3º. tegni. Unde respectu illius future fieri con-
uenit diuersio ⁊ prohibitio fluxus. Et qm̃ vt di
cebat Gal. in quinto de ingenio sanita. capº. 5º.
Fluxus autem materie cessat aut veniente sinco
pi aut cũ materia ad opposita loca extrahitur:
aut cum de vno loco ad alium mutatur: aut cũ
totum corpus infrigidatur: que tres vltime in-
tentiones cõuenientissime cõplenẽ per flõmiã.
Si ergo preseruatio est cõueniens: immo quasi
necessaria. Sequitur ꝙ flõmia in casu dicto est
necessaria maxime cum cõuertat ad oppositum
et nõ est hec flobotomia ad euacuationẽ mate
rie: que si euacuaretur per flõmiaz posset esse ti
mor de eo qꝺ dictum est de ebullitione colere
peccantis. vt erat sentẽtia supra allegata ad ꝑ-
tem ante oppositam Gal. 4º. de regimine sani-
tatis. sed talis nõ est ad eũonem vt dictum est.
Unde talis flõmia nõ euacuat aliquid de mate
ria aꝑatis: sed tantum ad preseruationẽ ad fluẽ
tem materiam: de qua dicebat Gale. quarto de
ingenio. capº. 9º. Si enim materia adhuc fluat
mutetur ad opposita loca. Nam si vulnus est in
superioribus venter inferius cũ solutione pur
getur. Et dixerat ante in eodem caplo: ⁊ est bo-
nus textus. Dico ergo non debere dari licentiã
infirmis sumendi vomitiuum vel catarticum:
vt solum humores purgentur: sed vt materiam
a superioribus inferius et ab inferius ad supe-
rius mutemus. Si ergo cõsentiunt hoc in alijs
humoribus educendis per vomitum vel seces-
sum non ad euacuationem principaliter humo
rum: sed ad diuersionem ⁊ prohibitionẽ fluxus

Solutiões
argumen-
torum an-
te opposi-
tum.

cum vomitu vel medicina secessiua multoma-
gis ⁊ cum flebotomia. ¶ Et ẜm hec fundamẽta
immediate soluitur ad ea que obijciebanẽ an-
te oppositum. ¶ Primo ad autoritates eorum

Ad primũ

qui dicebant in sanguinea fiendam esse flõmiã
et in colerica nullam de hac fecerunt mentio-
nem. dicatur concedendo mentẽ eoꝝ: qm̃ innue
bat in sanguinea esse fiendam flõmiam nõ tñ

Et bñ notate modū declarādi textū istū.

No. hāc cō clusionez.

Solutões argumentorum ante oppositum. Ad primū

diuersiuā vel preseruatiuā: sed ēt euacuatiuā vbi in colerica sepata a mā sanguinis sola sufficit flōmia ꝓseruatiua ⁊ nō est fiēda euatiua: et sic nō nisi ꝑ venas diuersiuas ⁊ nō immediatā habētes colligātiā cū pāniculis: tunc est fiēda flōmia: ⁊ iō nō fecerūt mētionē de fiēda flebotomia in colerica supponētes illā diuersiuā vl' ꝓseruatiuā fieri debere ex gñalib⁹ cañ. auctorū supra positis. ¶ Et ꝑ idē fundamētū soluit̄ ad scdam difficultatē cū dr̄ ꝙ ꝑ flōmiā colera peccās sit magis rebellis virtuti. hoc verū est vbi fieret euatio de mā cōiuncta ꝑ flōmiā: ⁊ sic vbi fieret flōmia euacuatiua de qua nō est sermo: sꝫ tm̄ ꝓseruatiua ꝑ quā nihil euacuat̄ de materia apatis: ⁊ sic nō est verū ꝙ ꝑ talē flōmiā materia peccās deprauet̄. vt pꝫ. ⁊ ignorātia huius distictionis de flōmijs fecit istos sic stantes in baratro ignorātie: ⁊ scribentes etiā ducere nouellos medicos ad ꝯfusionē in opere practico: qm̄ q̄libet dicere posset ꝑtinaciter flōmiā non ꝯuenire in frenesi. nā ex quo accidētia frenesis sunt seuissima posset quilibet dicere ꝙ mā peccās esset colera sepata a nā sanguinis ꝓpter acuitatē nocumētorū: ⁊ sic nō deberet̄ flōmia ꝙ caderet in maximā ꝑniciē egroꝝ: ⁊ ita sit declarata ista difficultas q̄ diligēter ꝯsyderetur: qm̄ vtiliter seruiet ad multa.

Ad secūdū

No. verba Gerardi.

¶ Et ad hūc sensum adducūtur v̄ba Gerardi: qui tñ erat in cōi errore cū dixit ꝙ flōmia nō conuenit ꝑ se neqꝫ directe in oī frenesi: qꝛ nō in tali colerica ꝑ se. qꝛ flōmia euacuat sanguinē neqꝫ directe sꝫ indirecte: qꝛ ꝑ diuersionem. nā q̄uis sit mā colerica pura: tñ ꝓpter dolorē maximū sanguis cōuertit̄ ad supiora: nec ita ꝯueniūt fricationes fortes: qꝛ faciūt ad ebullitionē.

Questio.

¶ Cōsequēter dubitat̄. circa flōmiā fiēdā in sanguinea si aliqñ est fiēda vsqꝫ ad sincopim ītelligēdo de euacuatiua. qꝛ Halyabas laudat ꝙ fiat vsqꝫ ad sincopim. ¶ Rñdet Gētilis glossando v̄ba Auic. q̄ vr̄ ꝓhibere ꝙ si corpus ceciderit in sincopim vl' sit aptū cadere de ꝓximo in sincopim nō fiat sꝫ istis nō stātibus dixit ꝙ tūc fiat flōmia vsqꝫ ad sincopim cū est necessitas ad eā: sꝫ ꝑ q̄daꝫ signa declarauit Aui ꝙ corpus est in dispōne ꝓxima ad sincopim: vt. s. pulsus fiat tremulus ⁊ diuersus absqꝫ ordīe vl' cū ordīe sicut cauda soricina. nā tūc signū est qđ est aptū cadere in sincopim.

Matthe⁹ h̄ reprehēdit gētilē

¶ Sꝫ cuꝫ bona pace hec determinatio sua nō est tenēda nec est ad mētē Aui. nā Auic. expsse voluit nūq̄ corp⁹ freneticū debē flōmari vsqꝫ ad sincopī nō tm̄ vsqꝫ ad sincopī: sꝫ nec vsqꝫ ad dispōnē ꝓximā sincopi: ⁊ si forte accedat̄ ad eā iubet ꝙ stringat̄ sanguis: īmo docet ingeniari ad hoc cognoscēdū: qm̄ sepe apparet dispositio incolumitatis in eis. ⁊ tñ sunt ꝓximi ad sincopim ꝓpter loquacitatē eorū ⁊ motus eoꝝ agitatiuos vidētur fortes: ⁊ tñ ꝓximi sunt ad eā: iō posuit signa de pulsu ad hoc cognoscēdū. ⁊ dixit: ⁊ retineat̄ sanguis cū sincopis adest ꝓpinq̄tas. nō ergo verū est ꝙ cū corpus nō est paratū cadere in sincopim: ꝙ aliqñ fiat vsqꝫ ad sincopim: nā opꝫ ꝙ medicus semꝑ ꝯsyderet vt cōseruet virtutē nā fit in eis ꝯtinua magna virtutis dissolutio: ⁊ ꝓpter vigilias ⁊ motus agitatiuos ⁊ fantasias multū dissoluētes: ēt in eis ꝓpter seuitatē accidētiū ⁊ acuitateꝫ morbi est necessariū multū tenuiter dietare: vt supra dictū est. vñ si fieret flōmia vsqꝫ ad sincopim debilitata prius ēt virtute esset timor ꝙ talis sincopis nō esset irreparabilis: ēt virtus non posset resistere ꝯtinue euaporationi: ⁊ opꝫ virtutē cōfortari cū cibo. Ubi tñ cib⁹ ꝓpter morbi acuitatē forte esset ad nocumentū pro tāto Aui. ad hoc vt medicus esset cautus dedit in hoc documētū dicēs infra ī capl'o amplius cū flōmatur si est possibile nō ꝑueniat ad hoc. s. flōmādo donec nō remaneat in corꝑe sanguis quo cōfortetur nā. i. sit necessariū ꝯfortare nām ad resistendum vaporibus ⁊ defectui nutrimēti si fecerit hora id oportere ⁊c. Et in hoc expressit sententiā. pauloāte dictā.

Quali ter intelligat̄ v̄ba Haly abbatis.

¶ Si ḡ Halyabas dixit eē aliqñ fiēdā flōmiā vsqꝫ ad sincopim intellexit exclusiue. Et tñ ēt ī hoc fuit m̄ltū audax nisi eēt in corpore multū sanguifico iuuenili ⁊ occurreret medic⁹ in ꝑncipio ꝑncipiāte morbi nō succedēte frenesi ad alios morbos in virtute multū cōstāte ⁊ cā frenesis exñte sanguinea. Et qm̄ rarissime hec oīa cōplicātur tutior est sentētia Aui. vt nō tm̄ si est possibile ꝑducat̄ ꝑ flōmiam vsqꝫ ad sincopim exclusiue: sꝫ nec vsqꝫ ad dispōnē ꝓpinquā sincopi: in corꝑe tñ forti si humor peccās fuerit sanguis ⁊ multus fiat flōmia copiosa.

Laudabilior est sentētia Aui.

Nota.

Et explicabat in hoc Auēzoar vsqꝫ ad li. j. ⁊ tertiā eius: sꝫ ego nō ad tātam auderē. Et si fuerit alius humor peccās nō multū ꝑmixtus sāguini fiat flōmia pauca dicebat Aui. aliquātula. Et si fuerit cū sanguine permixtus fiat flōmia mediocris: maior tñ ⁊ minor ꝯm excessum sanguinis supra aliū humorē vl' ecōtra. Et hoc de venis manus magne vl' saphenaꝝ ꝯm cañ. supra positos in ca°. de soda. ¶ Cōsequēter dicit Aui. Facta flōmia a vena brachij vl' manus. deinde fiat a vena frōtis: vt innuat ꝙ facta flebotomia diuersiua a longe regulariter fiēda est ⁊ diuersiua ⁊ euatiua ꝑ venā ꝓximā. Ponit tñ tacite ceteros casus ꝓpter aliquotiēs esset fiēda flōmia de vena frōtis nō ꝓcedēte flōmia de vena magis cōi. Et in hoc ponit etiā casuꝫ expressum ꝓpter necessitatē: quē etiā posuit Raß. p° cōtinētis. ca°. 14. ⁊ Ser. ca°. ꝓprio de frenesi: ⁊ expssissime etiā Alex. vt qñ nō est possibile flōmare venā manus ꝓpter inq̄etudinē egri ⁊ ꝓpter timorē ne soluat ligaturam propter corruptionē imaginatiōis eius de cuius solutione esset magnus timor de euōne sanguīs ꝑ locum flōmatū ꝓpter ebullitionē sanguinis.

Nota.

Nā tūc laudāt etiā fieri flōmiā vene frōtis nō ꝓcedente flōmia alia ꝓpter maximū iuuamētū qđ expectat̄ ex flōmia ⁊ si fiat coacte vt in pluribus qm̄ regl'r euō particularis dꝫ sequi ad vl'em: vt supra visuꝫ est in soda.

Nota.

Tñ in hoc casu stāte maxima necessitate in flōmia cū nō possit fieri ꝯm manū vl' brochiū. laudāt etiā fieri coacte de vena frōtis. Sꝫ tūc cū est timor ne materia sursū cōuertat̄ cū est fiēda flōmia in frōte: fiāt fricationes crurium ⁊ ligature ⁊ fortes diuersiones ad ꝓhibēdū euaporationē ⁊ motū materie in sursum.

Questio.

¶ Et si dicat̄ quomodo patiētur frenetici fieri flōmiā vene frōtis q̄ nō minus artificialiter fit stringēdo collū ⁊c. sicut etiā manus Dicat̄ cōcesso ꝙ eque difficile sit flōmare venā frōtis sicut ⁊ manus: cū tamē sepe venā frōtis in casu est manifestior ꝓpter materiā ebullire circa caput ⁊ ꝓpter ascensum vaporum ad ipm

tñ maior timor est si solueretur ligatura de flō
mia brachij ꝙ̄ de flōmia vene frōtis: qr flōmia
brachij fit ⁊ vena ⁊ trunco notabili a quo flue-
ret multū de sanguine: ⁊ nō sic de frōte: tñ dico
ꝙ tacite Aui. innuebat aliqñ fiedā esse flōmiā
vene frōtis ⁊ ꝯueniēter nō ꝑcedēte flōmia in
brachio ꝑ hoc qđ dixit: si virt⁹ ⁊ dispōnes non
ꝯsentiūt vt fiat eius flōmia vlis ⁊ ex manibus
ei⁹ nō est tibi possibile hr̃e ⁊c. vt dicebat pau-
loante addit tūc flōma eū in frōte: ⁊ sic videt
innuere ꝙ aliqñ ꝓpter debilitatē erit necessa-
ria flōmia frōtis qñ nō poterit fieri flōmia ma
nus: qm̄ ipsa magis debilitat vl ꝓpter disposi
tiones sup. alias: ⁊ sunt casus spāles. Unus est
vbi mā esset ꝯgesta in capite ꝑ paulatinā cōge
stionē ⁊ mēbra inferiora essent auara: tūc nō cō
petit flōmia man⁹. ¶ Secūd⁹ casus est vbi iaꝫ
esset fluxa tota mā vbi medic⁹ non occurrisset
in ꝑncipio: qr iā fluxit mā ꝑ. 14. horas vl ꝑ diē:
⁊ nō videāt vene mēbroꝝ tumefacte sꝫ fere exic
cate: ⁊ videas venas frōtis tumidas ⁊ oculos
rubeos ⁊ silia. tūc fiat flōmia in frōte: vl etiam
in naso. ¶ Nota tñ ꝙ vena frōtis magis eua-
cuat de ꝓfundo cerebri ꝙ̄ diuertat. ¶ Tertius
casus est vbi prius fuisset febriēs ⁊ esset facta
flōmia ⁊ postea esset factus freneticus. tūc for
te nō ꝯpetit flōmia manus sꝫ capitis: ⁊ in hoc
multū valet estimatiua medici: vtrū competat
flōmia immediata vl diuersio. ¶ De qua autē
vena sit primū fiēda flōmia cū est fiēda a venis
brachij vel saphenis me remitto ad ea q̄ dicta
sunt supra de soda: qr tñ oēs fere auctores lau-
dāt flōmiā cephalice in casu dico ꝙ huius cau
sa est: qr corꝑa huius egritudinis sunt corpora
maxime parata ad mām colericā mixtā sangui
ni cū quib⁹ nō ꝯiūgitur replo sanguinea. Ideo
nō videt tāta indigētia diuersionis quin suffi-
ciat flōmia a vena cephalica: qr cū hoc ꝙ eua-
cuat a capite etiaꝫ diuertit a capite. Et ad hoc
maxime facit: qm̄ ⁊ si in ꝑn°. ꝑncipiāte qñ est i-
tētio ad diuersionē magis faciat flōmia basili
ce vl vene cōmunis: qr tñ medicus nō occurrit
in ꝑncipio ꝑncipiāte: sꝫ cū est ꝓ parte fluxa ma
teria. Ideo tūc incurrit duplex intētio: vt que
est ad eūonē ⁊ ad diuersionē. Et h̄ vtraqꝫ ꝑficit
cū vena cephalica. Secūdū tñ diuersitatē circū
stātiaꝝ ⁊ estimatiuā medici vbi arbitret maio
rē esse intētionē ad euacuādū ꝙ̄ diuertēdū vel
ecōtra opꝫ diuerso mō flōmare: ⁊ sit sic expedi-
tū de flōmia. ¶ De eūone aūt ꝑ medicinas vel
clisteria dicit Mes. fiat eūo si expedit in colera
cū medicinis lenitiuis eductiuis nō transgre-
diētibus gradū lenitatis. Et Ras. idem voluit
⁊ silr Aui. Ubi gr̃a: in diuisionib⁹ posuit soluti-
uū oī die qđ fit ex decoctiōe prunoꝝ ⁊ tamarin
doꝝ. Et dixit Aui. ꝟsus finē capli ꝙ fiat pot⁹ ex
soluētib⁹ colerā ex lubricātib⁹ subtilib⁹. i. de-
bilibus ꝑdictis ⁊ purgātibus . i. mūdificātib⁹
sanguinē. Et addit. Et tibi inest vt ponas i eis
fumū terre si scineris ꝙ natura obediēs est ꝺm
omnē dispositionē. Nā de eo dicebat Mes. so-
lutionē facit facilē ⁊ educit colerā ⁊ humores
adustos ⁊ virtus ei⁹ extēdit ad venas ⁊ mūdifi
cat sanguinē ⁊ clarificat ipm ⁊c. Huius gene-
ris sunt māna cassia pruna tamarindi viole se
bestē. ⁊ siles medicine. Et ita omnes cōueniunt
ꝙ sit medicina lenitiua: verū est dicit Aui. etiā

Prim⁹ casus.

Secund⁹

Terti⁹ casus.

Nota.

Mes. de fumo terre.

est sententia Ras. ꝑmo cōtinentis ꝙ aliquādo
propter consuetudinē ⁊ inobedientiaꝫ nature
in virtute forti ad debiles medecinas opꝫ ve-
nire ad scamoneā. i. quando est vehemens ne-
cessitas: ita ꝙ lenitiue medicine non sufficiūt
ad eductionem: quia cōsueta est natura a d me
dicinas fortes et eis non nocetur in isto casu:
aliquando audent vsqꝫ ad scamoneam sed in
natura non sic assuefacta sufficiunt medicine
lenitiue: quia in his dispositionib⁹ coniungit
febris. Et semper est agitatio in humorib⁹ ma-
gna ⁊ commixtio ⁊ supercalefactio humorum ⁊
sic disponuntur humores propter ebullitionē
ad fluxum ad caput. Non ergo presumendum
supra medicinas laboriosas fiat ḡ sic medicīa.
℞. florum violarum nenufa. buglo. ⁊ fumite-
re: ⁊ maxime duꝫ ibi sit de mā adusta. añ. ʒ. ij. or
dei. ℥. j. prunoꝝ num̄. viij. sebesten. ʒ. ij. seminū
ēdiuie. ℥. ß. ⁊ seminū cōium frigidoꝝ maioꝝ. ʒ.
vj. decoquantur in debita decoctione ponēdo
flores in fine decoctionis. Et postea sumantur
℥. iiij. vel. vj. dicte decoctionis ⁊ collate in qui
bus dissoluantur tamarindoꝝ. ℥. ß. cassie noui
ter extracte. ℥. j. ⁊ erit sufficiens potio. Uel lo-
co cassiefi. ponantur. ℥. ij. manne: et erit magis
delectabilis ⁊ suauis. Uel pro pauperibus lo-
co cassiefi. ⁊ māne detur. ℥. j. diaprunis non so-
lutiui. Et vbi corpus esset magis robustum ad
datur. ℥. ß. succi ro. vl. ʒ. j. electuarij de psilio vl
de diamāna. Et vbi materia esset magis mixta
cum flegmate potest addi parum mellis viola
ti vt infra. ℞. mellis violati cassie nouiter ex-
tracte ⁊ manne. añ. ℥. ß. vel. ʒ. v. cum aqua ordei
fiat potio. ¶ Non inconuenit etiam dare de
reubarbaro in materia mixta flegmati. Nam
educit coleram sine molestia cum flegmate vt
infundere. ʒ. ij. reubarbari in decoctione dicta:
⁊ facta collatura post. x. horas. addatur cassie
vel manne vt dictum est. Sed minorando quā
titatem eorum: tamen reubarbarum sua calidi
rate est magis suspectum. Ista prima euacuati
ua conueniunt ⁊ in sanguinea ⁊ in colerica fa-
cta euacuatione prius per flebotomiam saltē
diuersiuam. Nam etiam sanguis per ebulli-
tionem conuertitur ad igneum ⁊ colericum. et
sic facit necessariam euacuationē per solutiuū
¶ Et nota quod ista que dicta sunt conueniūt
in corpore mediocris dispositionis ⁊ ex parte
etatis ⁊ aliorum. Si autem corpus esset pueri-
le vel esset debile non esset fienda flebōmia: sꝫ
tunc loco flebotomie essent ponende ventose
i mēbrꝫ deorsūsine scarificatiōe aut fiāt vētose
cum scarificatione in occipitio. Sed si simul in
tēdamus diuersioni ⁊ euūoni sup narib⁹ ⁊ cru
ribus. Sed vbi sit intentio ad euacuationem
solam in sanguineo. Et post diuersionem solaꝫ
⁊ euacuationem ponantur ventose cum scarifi
catione in parte anteriore capitis vel sangui-
suge in fronte vel in venis narium vel facere
prouocationem sanguinis narium cum aliquo
pungente vt cum setis porcoꝝ: ēt pñt fieri sca-
rificationes in cartilaginibus aurium ad di-
uersionē ⁊ aliqualē euacuationeꝫ. ¶ Seqtur
nūc de diuersione ꝓsequi. Ad hāc ḡ intētionē
dimissa diuersiōe ⁊ flōmia de qua dictū est: vi-
deat ꝑmo de ingenijs diuersionis. s. cū quibus
sit fiēda diuersio. scđo de mō ⁊ tpe oblatiōis ea

Nota.

Reubarbarum est aliqñ suspectū rōne sue caliditatis.

De diuersione.

rum. Preter ergo flomiã diuersio põt fieri mul
tipliciter. aliqñ em̃ cũ vomitu. aliqñ cum cliste
rijs: cũ fricaturis: cũ vẽtosis: cũ ligationib⁹: et
ꝓuocatione emorroydaꝝ. vł mẽstruorũ. ¶ De
vomitu in diuersionib⁹ in casu isto. nõ faciunt
cõiter mẽtionẽ auctores: nã in apate frenetico
semper vomitus laboriosus est nociuus ꝓpter
multã agitationẽ: sꝫ si infirmus incitaret a na
tura ad vomitũ: tũc iuuaret illũ cũ pẽna leuit
nõ est malũ. naꝫ vomitus laboriosus cõmouet
materias vt sursuꝫ fluãt: nũꝙ̃ ꝗ ꝯuenit in fre-
nesi: nisi vbi nocumẽtũ fit pẽdẽs aliqualiter a
nocumẽto stomaci. de ꝗ dixit Aui. ⁊ multotiẽs
accidit eis vomit⁹ ⁊ iuuãtur eo. s. cũ aliqua ma
teria in stomaco existẽs sursuꝫ euaporat. ⁊ tũc
põt iuuari cũ leui vomitiuo. vt dixit Aui. exhi
bẽdo aquã ꝑmixtã. s. tepidã cuꝫ oleo frigido. s.
virtualiter tali: vt cũ oleo viola. In apate ergo
cerebri vł in pãniculis nullo mõ ꝯuenit nõ cõ-
currẽte materia in stomaco: ⁊ tñ nullo mõ fiat
laboriosus. ¶ De clisterijs dixit Aui. fit cliste-
re valde leue facta prius flomia ⁊ ei⁹ ꝯpositio
est cũ aqua or. cũ oleo tm̃ vel aqua tm̃. Et Mes.
dicit: sint in pura lenitate nec trãscẽdãt gradũ
lenitatis: vt ẽt dicit Aui. vt addẽdo violas in-
iubas in decoctiõe: ¶ Sꝫ hic dubitat. vtrũ cli
steria cõueniẽtia possint eẽ acuta ꝙ sic arguit
nã ꝯueniũt aliqñ medicie acute ꝗ a fortiori cli
steria. assumptũ pꝫ ex. s. dictꝫ de scamonea. Cõ
firmat in apate epatꝫ laudat Gal. 12. tera. cliste
re acutũ: immo cũ cibis solutiua. ꝗ multoma-
gis in frenesi cũ clisteria acuta ꝓpter vicinita
tẽ ad ip̃m epar magis debeãt ledere epar. Am-
pli⁹ vt. s. dictũ est in soda colerica cõcedit cli-
stere acutuꝫ: ꝗ ⁊ in frenesi. ¶ Dicat ꝙ in frenesi
vera intẽtione habita ad diuersionẽ nunꝙ̃ re-
gulariter ꝯuenit clistere acutũ: imo forte nũꝙ̃:
aliqñ cõuenit cũ in vera frenesi cõiungat febrꝫ
valida: ⁊ stãtibus humorib⁹ in toto ꝗbus debe
tur diuersio in eis ꝓpter clistere acutũ fit super
inflãmatio ⁊ euaporatio maior ad caput: ⁊ sic se
quit vera lesio: necꝫ tñ fieri põt magnuꝫ iuua-
mentũ de eṽando mãm apatis ex capite ⁊ iuua
mentũ diuersionis vapoꝝ: immo tale iuuamẽ-
tũ cõpleri põt sufficiẽter ꝑ clistere lenitiuũ vt
paulopost dicet: ⁊ hoc ꝯsiderantes auctores iu
bẽt clistere esse lenitiuũ: dico signãter in frene-
si vera: qm̃ in frenesi nõ vera aliquotiẽs compe
tit clistere acutũ ẜm diuersitatẽ causaꝝ a ꝗbus
fit. ¶ Ad argumẽtũ rñdetur negãdo siꝉitudinẽ
nec illa scamonea cũ offertur est corpori medici
na acuta: qꝛ nõ exhibetur nisi illi cuius consue
tudo est non solui a medicinis lenitiuis ⁊ non
laboriose solui a scamonea. Dico scdo etiam ne
gando siꝉitudinẽ: qm̃ ꝑ talẽ medicinã põt sequi
iuuamentũ de euacuando mãm apatis qñ per
alias non põt euacuari: nõ sic est de clisteri acu
to: qm̃ ꝑ illud nõ ꝓpterea ꝓueniet ad eṽanduꝫ
mãm apatis. ⁊ sequẽtur nocumẽta calefactiõis
⁊ ebullitionis humoꝝ ⁊c. ⁊ ex hoc nota ꝙ medi
ci aliqñ audẽt super medicinam fortẽ solutiuã
in necessitate: ⁊ tñ nõ audent super clistere for-
te ⁊ acutum. ¶ Ad scdm̃ siꝉr dico negando ꝯñaꝫ
nã lꝫ in apate epatis aliqñ ꝯuenire possint cli
steria acuta cũ mã est grossa causans apa: ⁊ iaꝫ
in totũ fluxa mã qñ est idigẽtia eṽonis: qm̃ in
virtute clisteris põt eṽari dicta mã: nõ tñ seqt

Vomitus in hoc casu saltẽ laboriosus est multũ nociuus.

Aui. fit clistere valde leue.

No. hãc cõclusionez.

Ad argumentum Primo.

Secundo.

ꝙ equałr iuuare possit in apate cerebri vel pã-
niculoꝝ eius: ẽt nõ tãta est inflãmatio ⁊ dolor
ex apate epatis sicut ex frenesi: vñ clistere acu-
tum est magis aptũ nocere in frenesi ꝙ̃ in apa-
te epatis: ⁊ est aptũ minus iuuare in frenesi vt
pꝫ. ¶ Ad vltimũ dicatur siꝉr negando ꝯñaꝫ: nã
in soda colerica nõ necessario cõiungit febrꝫ in
tensa necꝫ tantus timor: seqtur ẽt si fiat ebulli
tio in humoribus in soda colerica sicut in frene
si vera: ideo argumentũ non vꝫ: cõuenit in soda
ergo ⁊ in frenesi. ¶ Sed de mõ applicatiõis di
cit Ger. ꝙ in mã sanguinea ꝯueniũt stiptica. i.
minus lenitiua: in colerica conueniũt lenitiua
magis vt in colerica fiat vt infra. ℞. lactucaruꝫ
dul. M. j. or. ℥. j. ß. mal. vio. mercurialis bletis.
añ. M. j. ß. decoquantur leui decoctione: et de
decoctione sumat lib. j. ß. facta colatura in aq̃
addatur cassiafi. de zuccaro. ℥. j. ß. vel. ℥. ij. oł.
vio. ℥. ij. salis. ʒ. ij. misce ⁊ si volueris facere for-
tius tamen non transcende gradum lenitatis.
℞. succi bletꝫ lib. j. ß. oł. vio. ℥. ij. salis. ʒ. iij. ⁊ mi
sce. In materia autem sanguinea potest poni
plus de ordeo ⁊ modico rosarum cum reliquis.
¶ Dicit hic Genti. quod tres sequuntur vtili-
tates in his lenitiuis clisteribus. Primo quia
fit euacuatio materierum fecalium que solent
in intestinis retineri. quia materia colerica fer
tur sursum. idcirco natura fit stiptica: qꝛ mate-
ria colerica que debet stimulare intestina ad se
cessum defertur sursum ad caput: ⁊ sic etiam re-
tinentur: quia propter falsas imaginationes
obliuiscuntur sepe egere. secundum iuuamen
est diuersio vaporum calidorum qui eleuantur
ad caput. tertium iuuamentum est eqnatio hu
morum ⁊ male cõplexionis in naturalibus exi-
stentis per talia frigida lenitiua. ¶ Alia diuer
sio fit cum ventosis in natibus vel pedibus vbi
fit intentio maioris diuersionis ascendendo vs
ꝗꝫ ad spatulas: ⁊ vbi fit intentio minoris diuer
sionis incipiatur a spatulis descendendo. dicit
Auicen. quod ista omnia fiant de ligaturis fri-
cationibus ⁊ ventosis proprie in dispositione
descensionis. Nicolus tripliciter exponit hunc
textum in dispositione descensionis id est cum
iam morbus est in via descensionis: quia iste li
gature ⁊ similia laboriosa non debent poni stã
tibus maximis accidentibus: sed vbi aliqualis
depressio accidentium iam secuta fuerit ne agi-
tatiõe facta ex talib⁹ diuersiuis fiat maior eua
poratio: vel ita faciẽda vt fiat ꝯuersio descẽsiua
hoc incipiẽdo a supioribus ⁊ descẽdẽdo: fiãt ẽt
fricationes sed fiãt leues. Uel in dispõne descẽ
sionis. i. ꝙ brachia ⁊ cetera mẽbra sint deorsum
tendẽtia nõ eleuata. dicit quidã ⁊ bene fiat fri-
catio leuis in palma manus vel plãta pedis cũ
aqua ⁊ sale vel aceto. ⁊ sale. Nã talis etiã leuis
fricatio cum acutis ⁊ stimulãtibus multũ in ca
su ꝓficit diuertẽdo. vñ dicebat Mes. in caº. de
litargia siue subeth de mente flagri stimulati-
ua corporis sunt de genere medicinaꝝ diuertẽ-
tium ⁊ operant plusꝙ̃ fricatio extremitatũ ⁊ li-
gatio dolorosa ẽt sunt ꝓprie qñ linimẽta ⁊ ꝯfri
cationes fiunt cũ rebus acutis sicut est acetum
squilliticũ ꝓprie ⁊ squilla ⁊ sinapis cũ aceto ⁊c.
sꝫ leniter fiãt. Nã fricatio laboriosa lenificãdo
mãm facit ꝙ sursuꝫ ascẽdãt vapores ⁊ fit iflãma
tio spũum ⁊ hoꝝ. Dicũt tñ aliq̃ hic ꝙ si fiat fri-

Ad secũdũ argumẽtũ

Ad vltimũ argumẽtũ

Clistere lenitiuũ cõueniens in frenesi colerico.

Aliud fortius.

Tres sequunt vtilitates ex his clisterijs.

Prima.

Secunda. vtilis.

Tertia.

catio in corpore ante flõmiã ꝛ in corpe plectorico fiat leuis: ſꝫ facta flõmia ꝛ eũone põt eſſe fortis. Hãc tñ ſniam nõ approbo: qꝛ ſp fortꝫ fricatio ꝑparat ad nouuꝫ fluxũ mãe ad caput agitãdo ꝛ ꝯmouẽdo mãs. De vẽtoſis dicũt practici qꝺ vẽtoſe diuertẽtes dñt eſſe extremales: vt ſupra calcaneũ ꝛ in plãta pedis ꝛ ſub poplite cũ hoc multũ laudaꝛ. nã dicũt ꝙ valde diuertit a ſuꝑioribꝰ. ꝛ hoc qꝛ an illũ locũ ꝑuenit vna vena groſſa ad quã forte multe colligãtiã hñt immo ſine forte: qꝛ mediationẽ hꝫ cũ vena chilis: deinde ad coxas ꝟſus partẽ domeſticaꝫ: et hoc qñ fiũt ſine ſcarificatiõe. Sꝫ qñ fiũt cũ ſcarificatione dñt prius poni deorſum verſus nates: vt dictũ eſt: ꝛ poſtea ſuper ſpatulas. Dicũt tñ aliqui qꝺ ꝑus debemus incipere a ſpatulis deſcendẽdo qñ ſunt ponẽde ſine ſcarificatione ſꝫ cũ ſcarificatiõe forte oppoſitũ. Sꝫ credo ſiue cũ ſcarificatiõe ſiue ſine qñ fiũt ꝓpter diuerſionẽ incipiẽdũ fit a mẽbris deorſuꝫ tẽdẽdo ſupra ſꝫ vbi fit intẽtio ꝛ diuerſionis ꝛeũonis incipiatur ſurſum tẽdẽdo deorſuꝫ. De mẽſtruis ꝛ emorroidibus in paratis ad has diuerſiones fiat cũ his que ꝓuocant menſtrua et emorroides. ſed de hoc alibi dicetur.

No. de applicatiõe vẽtoſaruꝫ cuꝫ ſcarificatione.

Expedita intẽtione eũonis ꝛ ſubtractionis mãe ſiẽdus eſt ſmo de repercuſſiuis ꝯñr ꝛ alijs localibus ſm diuerſa tpa apoſtematis: de q̃bus repcuſſiuis ꝑ°. dt Gal. 13. terapen. diſt. 3ª. ca°. 7°. Nã poſtꝙ poſuit neceſſariã flõmiã in apatibꝰ talibꝰ etiã in litargia cũ dixit verſus finẽ capl'i. Igiꝛ hoc q̃dẽ cõe vtiꝙ egritudinibꝰ q̃cũꝙ cũ cataforata mẽtis ꝛ q̃cunꝙ cũ vigilijs fiũt. Addit conuenit ẽt offerre ſm principiũ oxirodinũ. i. oleũ ro. cũ aceto. Addit expellere em̃ opꝫ a capite hũores q̃cũꝙ fuerit ꝛc. Hãc ſniam poſuit Alex. cũ dixit. Poſt ſanguinis aũt detractioneꝫ localia adhibebis adiutoria in ꝑmis oxirodinũ capiti infundes vt rurſus ꝯtra aſcẽdẽtes hũoꝝ vapores roborari poſſit cerebrũ ꝛ totũ caput: ꝛ vt ipm nõ calidũ exñs amplius trahat ad ſe humorẽ: ꝛ ꝓpter hoc magꝭ repleatur ꝛc. Aquã ẽt ro. addũt aliqui ad ſtipticitatẽ ꝛ ꝯfortationẽ. Opꝫ em̃ a prin° expellere quẽcũꝙ humorẽ ad caput fluentẽ intelligatur factis ꝑcedẽtibꝰ eũonibus ꝛ diuerſionibus. Aui. ẽt vult idẽ in ca°. ꝓprio. ¶ Sed Auic. ꝛ cõiter reliq̃ volũt ꝙ opꝫ talr̃ frida eſſe etiã ſm actũ vt infrigidenꝛ in niue vel in puteo: ꝛ maxime vbi eſt ꝟiſſima freneſis colerica. ¶ Quidam tñ dicunt ꝙ talia ponanꝛ actu tepida: qꝛ cerebrum ꝛ pãniculi cũ apoſtemanꝛ multũ ledũtur ab actu frido: qꝛ tale obſtruit poros et ꝓhibet exalationẽ mãe: ꝛ multotiẽs fit a pãniculis ad cerebrũ repulſio. Circa hec eſt neceſſaria bona medici eſtimatiua. Nã in corpore iuuenili ꝛ robuſto ꝛ vbi ſit manifeſta ꝛ vehemens caliditas circa caput nulli dubiuꝫ ꝙ opꝫ iſta applicare: nõ tm̃ virtute frigida ſed ẽt actu frigida. Sed vbi corpꝰ ſit mediocris vel debilis habitudinis ꝛ rare vel corpꝰ puerile vel ſenile ꝛ nõ ſit tanta ſuꝑinflãmatio ꝛ cõmotio tũc tutius eſt applicare remiſſe frigida ꝛ formalr̃ ꝛ in gradu virtuali vt non tranſcẽdãt ſcðm gradũ in infrigidando vt dixit Auẽꝫ. Uñ in hac intẽtione ipe Auẽ. nullo pacto vult ꝙ ſint frigida vltra ſcðm: licet aduertat formalẽ frigiditatẽ: qꝛ cerebrũ eſt multum paſſibile a frigido. ¶ Alij dicunt ꝙ ſi tale applicãdũ extrinſecus ſit ſube ſubtilis: tũc conuenit applicare ipm cũ frigiditate formali. Et iõ vbi intrat acetũ põt exhiberi medicina frigide ꝟtutis cũ formali frigiditate. Sꝫ vbi ſint bolus armenus roſe plãtago ꝛ ſilia ſtiptica ſine adiuuãte ad penetrationẽ debẽt caleſieri, vt facilius penetrent. Sed iſti ſolũ ꝯſiderãt habilitatẽ ad penetrãdũ ꝛ nõ iuuamẽta vel nocumẽta. ¶ Sꝫ dices: debemꝰ ne ſemꝑ in prin° occurrere cũ repcuſſiuis frigidis? Dicaꝛ ꝙ nõ: qm̃ dicit Aui. Et opꝫ q̃dẽ vt in prin°. ſ. apatis adminiſtres repcuſſiua pura: ſꝫ dicit faciẽdo exceptionẽ niſi ſit de gñe magno. i. de apate magno ꝛ vbi pãniculi exteriores extẽdanꝛ ꝓpter apa magᵐ. Uñ dicit Gen. ſicut in obtalmia a multa mã nõ cõpetũt repcuſſiua: imo opꝫ tũc timere in applicatiõe aq̃ frĩe multomagis ĩ alijs fridis fortioribus. Silr̃ eſt ꝛ in apate magno pãniculi ex q̃ replenꝛ vene q̃ ſunt extra cũ cõitate. Nã in applicatione horũ repercuſſiuoꝝ ſequerenꝛ multa nocumenta. Primũ nocumẽtũ eſt: qꝛ inſpiſſatur materia ꝛ ꝓhibetur reſol'o eius. Scðm nocumentũ eſt: qꝛ ſicut in emũctorijs nõ cõpetũt repcuſſiua ne mã fluat ad mẽbruꝫ nobile: ita ſi ſit apa in pãniculo exteriori nunꝙ applicentur repcuſſiua ẽt ſi facta eſſet flõmia. Sꝫ tunc dicit Aui. in caſu iſto. Incipe ab eo in quo ſit parum mollificationis ꝛ ſedatione doloris vt cum embrocatione aq̃ tepide vel olei cõis tepidi vel cũ aqua decoctiõis maluaꝝ ꝛ altee: ꝛ iſto caſu tũc maxime eſſet intẽtio in cliſterijs in addẽdo aliquid de hiera ꝛ frequẽtare cliſteria ꝛ diuerſoria cũ ligaturis ꝛc. ꝛ aliquid attrahere ꝑ nares odorando flores roſarũ flores nenufaris ꝛ ſil'ium: ſed ſupra caput fiant embrocationes cũ tẽperatis: vt dictũ eſt: que leniãt vel cũ his que paruꝫ reſoluant vt cũ decoctiõe maluaꝝ ꝛ camomille et in hac intẽtione nõ incõuenit applicatio catuli lactãtis: ſicut ẽt in ſcða parte ſtatus vel in ſcða ꝑte augmẽti: ẽt ad remiſſionẽ doloris conuertente dolore ad ſe curã principalr̃ dico ꝙ ẽt in prin°. põt fieri applicatio catuli ꝛ pulmonis arietis: maxime in corpore nõ repleto: qꝛ ꝓpter ſimilitudinẽ cũ naturali caliditate capitis fit quedã delicia: ꝛ ſi videris ꝙ nõ minoreꝛ mã: qꝛ non reſoluaꝛ tunc dicit Gẽtilis fuge: qꝛ eſt moriturus nec expedit ponere repcuſſiua nec fortiora reſolutiua ꝓpter dubium maioris attractionis. Sed ſi materia minuaꝛ poſtea appone repcuſſiua: lenia tñ vt dictũ eſt: de q̃bus Gerar. ponit diuerſitatẽ in ſanguinea ꝛ colerica. vt ſupra dictũ eſt de ſoda: vt fiat embrocatio cũ oleo cõi vel de ſiſamo vel amigdalaꝝ dul. fiat ẽt lenitio ſupra caput ex eis ꝛ in embrocatione ẽt ponatur aliq̃d de papauere ad inducendũ ſomnũ: ſed iungaꝛ aliq̃d camomille vt remoueaꝛ nocumentũ papaueris: vt dicit Auic. ꝛ ſi remittitur dolor taliter ꝙ ſimus certi ꝙ mã nõ reflecteꝛ et nocebit appoſitis repercuſſiuis: dico ꝙ his factis lenitiuis debemus vti repcuſſiuis. poſtea facta repcuſſione poſt diẽ vel duos vel tres vel quatuor dies. ¶ Expedito tꝑe principij morbi applicenꝛ quedã medicine appropriate ſm diuerſas partes tꝑis morbi vt augmẽti ꝛ ſtatus. nam in alijs tꝑibus vt in augmẽto plus opꝫ exhibere repcuſſiua in ꝑª parte ꝙ in ſcða ꝑte ꝛc. ꝛ

Queſtio.

Nota bñ.

Queſtio.

Primũ nocumentũ.

Scðm.

Not. dictũ Gẽtilis.

ita pñr est pcedẽdũ fm cões cañ. vt in scđa parte augmenti: dñantibus tñ repcussiuis ponaꝛ de resolutiuis plusq̃ ante: ꝛ in statu equalr̃ de resolutiuis ꝛ repcussiuis in declinatione pl' de resolutiuis: vñ transacta scđa parte augmenti versus statũ laudat Gera. appositionẽ canis scissi p mediũ sup caput capite raso: nã p rasionẽ habilitaꝛ ad euaporationẽ vapoꝝ ad caput. Proficit scđo: q2 medici vident aliq̃d operari vt ẽt dicit Gerar. cremonẽsis. Et tertio q2 melius medicine applicate operanꝛ. Posuit tñ Gerar. expositor quendã artificialẽ modum ad resoluendũ sil' ꝛ somnũ inducẽdũ vt sumãtur cũ catulo. ℥.j. vel. ℥.ß. se. iusquiami puluerizati sup catulo sciso' fit maximũ iuuamẽtũ: q2 ex vigilantibus fiũt dormiẽtes: sed hoc nõ esset tutũ nisi in aug mento. ¶ Dicit Nicolus ꝛ est doctrina Gen. qđ quattuor sunt localia applicãda ad intẽtionez resolutionis leuis: primo pulmo arietis: secundo catulus lactãs duoꝝ mẽsiũ scissus p spinã vl' iudicio meo: ẽt fm ventrẽ postea intẽsius i gradu si apponaꝛ gall' incisus p dorsuz: q2 melius applicaꝛ: postea applicatio colũbi. dicit Gẽ. qđ in frenesi vera sit talis ordo vt incipiaꝛ ab his debilioribus: ꝛ dicit q2 lz apud illustres auctores arabes vel grecos nullibi repiantur ista remedia de his carnibus in casu laudata: tamen sunt multũ eligibilia ꝛ a latinis repta: ita q2 nõ seq̃tur: ab antiq̃s nõ laudanꝛ illustribus: ergo offerri nõ debẽt: sicut ẽt ẽ de emplo capitali qđ a latinis reptũ est: ꝛ est mirabilis iuuamenti in certis casibus: sed ipse ponit historiã circa applicationẽ hoꝝ: qm̃ lz multũ pficiãt tpe resoluẽde mãe: tñ in tpe repcutiende essent mlti nocumẽti si offerrenꝛ. Et ideo q̃dã vulgares applicauerũt aliqđ taliũ in pn° fluxus mãe in frenetico: ꝛ attracta est mã ad caput ꝛ vbi pri' inordinate monebaꝛ pter attractã mãm multum leso cerebro ꝛ oppssa multũ virtute: ꝛ iã factus ppinquus morti factus est immobilis ꝛ non loquens: ꝛ credebãt vulgares qđ esset reductus pter remotionẽ inordinati motus ꝛ loquacitatis ꝛc. ꝛ cũ post paruũ tps obijcet dixerunt qđ fuit vitio medicoꝝ q̃ tardauerunt vel phibuerunt a pn° appositionẽ catuli vel alterius sil'is ei. Hoc bene notate pter calũniã q̃ aliq̃tiens daꝛ medicis sine cã: ꝛ hoc est dictũ in vera frenesi: sed in nõ vera vbi mẽbrũ non est apatũ: ꝛ est intẽtio maioris resolutionis pter vapores mltos in capite ptẽros. Facta tñ eñone ꝛ diuersione p° põt applicari colũbus: ꝛ si nõ põt haberi pñt alia applicari pdicta. Sed talr̃ applicentur q2 continua fiat applicatio: q2 vnica applicatio nõ facit ad integrã resolutionẽ: sed habeantur octo vel decẽ pulmones arietis vel decẽ catuli: ꝛ vno euiscerato alter supponaꝛ: q2 cũ vn' infrigidaꝛ alter formalr̃ calidus supponaꝛ. Ita' itelligaꝛ de colũbis ꝛ alijs. Sed p pauperib' accepto pulmone arietis ꝛ supposito ꝛ facto frio infundaꝛ in aqua calida mellilloti vel camomille: ꝛ expssa humiditate illa iteꝝ supponaꝛ: ꝛ vt dr de pulmõe arietis: ita de reliq̃s dici põt. ¶ Sz hic nota q2 aliquotiẽs ex applicatione frigidorũ repcutientiũ vt supra dictũ est de pmutatione frenesis: q2 aliquotiẽs frenesis pmutaꝛ ad litargiã: ꝛ tunc nõ opz incedere fm cañ. superi' dictos: imo fm dispõnẽ accidẽtiũ in intẽtione variare medicĩas. Vñ dixit text' Aui. Si trãsierit septimana ꝛ q̃es maior sit q̃ mot' declarat q2 talia apostemata frenetica terminanꝛ ad litargiam intelligitur quies maior quam motus: quia quies non fit propter debilitatem qm̃ aliquotiẽs vt dicebat Ras. p° ptinẽtis videtur minui accidẽtia: ita vt videaꝛ q̃si liberari ꝛ tñ tẽdit ad mortẽ: qm̃ minuiꝛ in talib' accidẽtib' pter impotẽtiã v̾tutis ꝛ debilitatẽ ei'. Sed psentiẽtib' reliq̃s accidẽtib' bonis vt est bonitas anhelitus ꝛ dormierit vbi prius vigilabat ponaꝛ mẽtastrũ. i. mẽta siluestris ꝛ balsamita. i. sisimbrũ vel mẽta aquatica q̃ i casu mltũ laudaꝛ ab Aui. ꝛ Ras. p° ptinẽtis. Ista ponãtur sil' cũ altea ꝛ cũ maluis: in decoctiõe ponãtur reliq̃ cal'a. Et hoc intelligiꝛ de frenesi vera stãte apate. Nã talia valẽt in declinatiõe morbi ad resoluẽdũ ꝛ pfortãdũ. Sed in nõ v̾a intendim's ad cãm dicte frenesis: aliq̃ñ eñando aliq̃ñ ad digerẽdũ fm necessitatẽ cãe remouẽde a qua pẽdet vt est aliquotiẽs mala mã in stõaco. ¶ In frenesi ãt v̾a nõ posuerũt auctores intentionẽ digõnis ꝛ eq̃tiõis mãe: dicit Nicol'. Rõ est q2 mã est furiosa ducẽs ad mortẽ cito vñ stat principalis intẽtio ad subtractionẽ ꝛ eñonem mãe: nõ incõuenit tñ cũ est tps mãm digerere. Vñ in colerico digestiuũ pueniẽs est sirup' vio. vel solus: vel cũ sirupo de papauere vel de nenufare: vel de portulaca. Sz in sanguineo magis valebũt sirupi ad frigidũ ꝛ ad siccũ declinãtes: vt ẽt ponit ordinẽ. A. in cibis istoꝝ v̾sus finem capl'i: valẽt ergo magis sirup' ros. sirupus de ribes de granatis de succo acetose pprie et sil'es cũ aq̃s appropriatis plãtagis ros. burse pastoris ꝛ sil'ium: vbi in colerico magis valẽt aq̃ lactuce violaꝝ cucurbite maluaꝝ ꝛ sil'ium humectãtiũ: ꝛ ista intẽtio de hũectantib' habeaꝛ ẽt silr̃ in colera adusta: imo dicebat Aui. Et in colera q̃ est adusta multipliceꝛ studiũ cũ hũectãtib' ꝛ cũ administratiõe enematũ infrigidãtiũ ꝛ humectãtiũ in eis q̃tũ possibile est. ¶ Sz in frenesi nõ v̾a pcedaꝛ vt dictũ est eñando et digerendo fm oportunitatẽ cãe a qua pẽdet: ꝛ caput pfortãdo ne recipiat in pn°. postea resoluẽdo fm cañ. notos: saluo qđ in parafrenesi in femĩlibus putridis opz psiderare ne pter frigida ꝛ stiptica ꝛ iteri' ꝛ exteri' applicata obstruẽdo poros ꝛ phibẽdo euẽtationez mãe putride ne augeaꝛ putredo in mã maxie cũ in putridis vt sepe piũgaꝛ opilatio. ¶ Practica. Anezo. in isto casu vitupat applicationẽ frigidoꝝ: q2 dicit ipe. Tu nõ posses facere ẽt si esset Esculapi' q̃n in scia medicine sic faciẽdo obstruanꝛ pori ꝛ augebiꝛ putredo in mã. Sz ipe dicit q2 cũ leniter calefaciẽtib' nõ ledeꝛ ꝛ subtiliabiꝛ mã ꝛ facilitaꝛ trãspparatio vapoꝝ ꝛ mã disponiꝛ ne vlterius putrefiat: ꝛ sic habilitata remissiõe mãe putredis ꝛ cãe pñr remitteꝛ accidẽs: tñ opz vti modificatiõe in hoc dcõ qm̃ tãta pt ee inflãmatio q2 seq̃reꝛ maxia debilitas ꝛ pstratio v̾tutis. Et tũc opz remittere cũ fris inflãmationẽ tãtã maxie cũ mã magis nocet q̃litate q̃ q̃ñ mã nocet q̃titate: tũc est practicãdus cañ. eius: ꝛ hec sua snia est cañ. d. A. 4ª pmi. ca°. 2°. cum dicit. Qui aũt caliditatis supfluitatẽ cũ opilationibus medicaꝛ sibi cauere dz ab infrigidatiõe superflua ne in puertẽdo opilationẽ in lapidem

No. dictuz Gerardi.

Primũ pulmo.

Scđm catulus.

Tertiũ gallus.

Quartũ columbus.

Not. bene.

Not. bene.

Nota bñ d ptinua applicatione Habeãtur octo vel decẽ pulmones vel catuli.

Qualr̃ errore aliq̃ñ pmutatur frenesis in litargiam

No. dñiam inter mẽtastrũ ꝛ balsamitam.

Quare nõ eq̃tur nec digeriꝛ mã in frenesi.

De frenesi non vera.

No. bene

augmētū faciat ⁊ ne calide cōplōnis malitiam augmētet: imo paulatim p° medicari dꝫ cū eo qđ abstergit: ⁊ si qđ infrigidat ei suffecerit sicut aqua ordei aut succ⁹ scariole erit ꝯueniēs. Et si nō suffecerit istđ tūc cū illo qđ tēperatū existit fiat sup. ꝙ si hoc nō suffecerit cū eo in q̄ subtilis existit calor. Nā ex hoc sis sollicit⁹: qm̄ iuuamē tum dyaforesis eius in infrigidando plus confert ꝙ̄ sit nocumentū qđ facit ei calor q̄ ad extinguendum est facilis post apertionem ⁊c.

De accidētibus freneticoruꝫ.

Postremo dicaꝶ de accidētib⁹: ⁊ p° ꝓpꝶ eoꝝ falsas ⁊ corruptas fantasias: ponātur in locis vt se precipitare non possint: q: aliqñ id appetūt ēt caueamus ne nobis medicis nocere possint: ⁊ sic ligentur suauiter tñ vt supra tactū est ꝙ̄tū est possibile. ¶ De vigilijs odorēt aliqua q̄ inducūt somnū vt aquaꝫ decoctionis acetose lactucaꝝ papaueris: et se. citruli ⁊ aneti. ⁊. A. laudauit in virtute forti vt aliq̄d ꝓbigra gra. ij. opij dissoluanꝶ in oleo aneti ⁊ inūganꝶ cornua frōtis: sꝫ si ꝟt⁹ est debilis dixit ꝙ est pimēs ⁊ tūc magis laudat exhibitionē sirupi de papauere. Et Alex. dixit in insōnietate dabis ei bibere ad oīa vtilissimū factū adiutoriū dyacodiō. Nā nō solū adiuuat insōneitatē sꝫ ⁊ fe. ꝯputat: ⁊ in alijs recurre ad dcā. s. d soda. ¶ Aliud accñs est ꝙ obliuiscūꝶ egerē et vrinare ⁊ comedere ⁊ bibere ⁊c. De hoc dixit. A. ꝙ singula hora inducāꝶ ad vrinādū cū diuersis ingenijs epithimādo partes vesice ⁊ ifra testiculos cū aq̄ decoctiōis paritarie ⁊ apij: ⁊ senationū malua: ⁊ altea ⁊ talib⁹: deinde scalpeꝶ. i. digitis satis fortiter friceꝶ loc⁹ inter anū ⁊ testiculos ipso infirmo erecto exñte: et cōprimaꝶ loc⁹ pectinis vt euēꝶ mā vrinalis q̄ regīr a nā ad vesicā mittiꝶ. Et vt alia mā illuc reducatur: aliq̄ ponūt cimicē in extremitate virge. vł̄ fiat inūctio sup pectine nō cū oleo de scorpionib⁹: q: faceret ad exsiccationem illoꝝ mēbroꝝ et ea spasmaret: sed fiat cū oleo cōi hoc est oliuaꝝ maturaꝝ. Et infusio aq̄ tepide sup locū sola iuuat. Et v tiuueꝶ ad egestionē inuitentur cū clisterijs ⁊ alijs icitātib⁹ ponēdo eos ad selā. ¶ Aliđ accidēs est ꝙ sepe hñt cām vehementē sitis: ⁊ tñ nō reqrūt potū: ⁊ tūc offerēdus est pot⁹ ꝑcipue cū videris linguā asperā vel nigrā: tūc da potū infrigidatiuū vt decoctionē tamarindoꝝ cum iulep vio. vel ro. ⁊ de berberis ⁊ de ribes ⁊ filiꝰbus. ¶ Mores aūt eoꝝ rectificāt assistētes grati: misericordes: prudentes ⁊ quos al's venerari consueuerunt vt supra dictum est in dieta.

Cōtra obliuionem.

cōtra obliuionē potus.

Et ex his dictis pōt prudēs medic⁹ discurrere ad curā flōnis substātie cerebri cui maxime occurrendū est in pn° ꝓpꝶ piculositatē morbi. vt voluit Gal. 7°. affo. Nā magnitudo morbi ⁊ nobilitas mēbri facit vt ipse dicit morbū esse maxime piculosum. Et Auē. ꝓpter eius periculositatem non voluit aliud ordinare: sed dixit ꝙ oīs cura est subtiliatio regiminis ⁊ flōia. Et addit. Sed credo ꝙ ꝓpter ei⁹ mala accidentia ante hoc morietur. Et sic est finis huius caplī de frenesi. ¶ Sequitur caplm̄ de litargia. Joan. Mattheus.

Auēz. pauca de cura frenesi scripsit.

De litargia.

Dicto de frenesi ap̄ate calō capitꝫ succedit ꝯueniēter ad doctrinā vt dicaꝶ de litargia. Uñ not. ꝙ Ras. hic nō determinauit de litargia ⁊ aliq̄ existimāt eādē esse curā litargie ⁊ subeth ꝙ q: infra fac̄ caplꝫ de subeth. Et dicūt eādē eē curā litargie ⁊ subeth: sed male: qm̄ subeth est accidens litargie etiam ab alijs causis venire pōt. ¶ Ad declarandū ergo ꝺm ordinem nostrū materiā de litargia. primo videaꝶ q̄d nois ei⁹ ⁊ q̄d rei ꝯñr: deinde ponētur distinctiōes ꝯñr cāe deinde signa. Et primum pronostica: deinde demonstratiua: vltimo ponetur cura.

Quid nois. Quid nois ergo litargie iterpretaꝶ obliuio mentis a tergos grece qđ latine sonat mēs ⁊ letes quod est obliuio. vt dixit Aggregator brix. ⁊ Nicolus cū eo: lꝫ quidā dicāt ꝙ litargia grece dr̄ a liti qđ ē obliuio ⁊ argias ociosus quasi cū obliuiōe stat ociosus. Uñ nota ꝙ litargia est nomē sumptū ab accidēti. s. ab obliuione. Nā obliuio cōseq̄ꝶ litargiā sicut vmbra corpus. Et ideo aliq̄ caplꝫ de litargia noīabāt caplm̄ de obliuione loquētes de obliuiōe vł̄r. Et sic fecit Azarauius ⁊ putabāt ꝙ litargia solū esset idē qđ obliuio. Et sic errabāt sumētes nomē accidētis ꝓ noīe principalis morbi. Et in hūc errorē incidūt: q: sequūtur q̄d nois termini. Nā dixit Aui. ꝓpter nomē eius errant in ipsa plures medicoꝝ ignorantes ꝙ intētio in ipsa est egritudo fcā ex ap̄ate frido ⁊c. Et sic dicit Aui. ꝙ litargia nō est obliuio absolute: sed obliuio ꝯñs ad ap̄a ꝺm cerebri: iō ꝓpter obliuionē dixerūt quidaꝫ ꝙ litargia dr̄ de ap̄ate frido posterioris partis cerebri tm̄ qđ nō est veꝝ q: ꝓprie dr̄ esse ap̄a flāticū cerebri vbicūq; fuerit. vñ Auic. nō distinguit ista ap̄ata ex ꝑte loci: ita ꝙ litargia fiat in ꝑte posteriori nō in medio nec anteriori vt sunt arbitrati. Nam dū facit mētionē de euētu ipsoꝝ diuerso mō ex ꝑte mēbroꝝ: hoc est veꝝ in cerebro vel in panniculis: nullā facit mētionē de diuersitate sit⁹: immo vult vł̄r ꝙ ap̄a panniculoꝝ cerebri calidum dr̄ esse frenesis: ⁊ ap̄a flegmaticū siue in ꝑte anteriori siue in parte posteriori dicatur litargia Et etiam ꝓ hoc est bona ratio Gen. qm̄ pars anterior cerebri vel eius panniculi possunt ap̄ari ap̄ate flegmatico: ⁊ non apparet ad quā rubricam tale ap̄a debeat reduci nisi ad litargiaꝫ ⁊c. ¶ Si ergo aliqñ auctores dicūt ꝙ est ap̄a flāticū in occipitio eueniens. vt dixit Rasis in diuisionibus. intelligatur vt in pluribus: ideo non est veꝝ ꝙ obliuio ⁊ litargia idem sint: sed obliuio sequitur ad litargiam. Ex hoc tñ non sequitur ꝙ litargia sit solū i parte posteriori: q: obliuio sit accidens solius partis posterioris: imo ⁊ memoria ⁊ obliuio fiunt a temperamento cerebri absolute in oī parte cerebri. vt voluit ph̄s in scđo de aīa. lꝫ Aui. ⁊ sequentes arabes teneāt oppositum ꝙ sensus cōis sit in prima parte: et estimatiua in media: ⁊ memoratiua in postrēa parte. ¶ Est etiam snīa Gal. ꝓ parte Aris. Nam ipse in scđo tegni. ponens signa cōplexionis cerebri ꝑ opationes virtutum interioꝝ nō ponit signa partis anterioris tm̄ nec medie nec posterioris: sed ponit signa absoluta toti⁹ cōplexionis cerebri: ⁊ dicit ꝙ facilitas discendi est signū fluentis cerebri. i. humide complexionis: et memoria signum substantie ꝑmanentis. i. sicce: et sic declarat complexionem humidam vel siccaꝫ cerebri absolute ex faciliter discere vel memorari; et ita innuebat memoratiuam esse

No. de mala interꝑtatiōe nominis.

No. q̄d sit litargia.

in toto cerebro ꝛ nõ solum in parte posteriori. ¶ Prac. faciliter discẽtes raro hñt bonã memoriam in de sensu. nec ecõtra: sed bene reminiscitiui sunt. vñ si fluxibilitas substãtie cerebri in parte anteriori esset signũ facile discẽdi ꝛ siccitas posterioris bone memorie: sequeret ꝙ bene discentes in casu certo: tunc bene memorarent distantiã ventriculoꝝ. vnde plusꝙ cõmentator dicit ꝙ sensus cõis nõ solũ est in parte anteriori: sed in media ꝛ posteriori: ꝛ sic de alijs sensib⁹ Et ita ex obliuione que nõ est nisi q̄dã indispositio vel imposita ad renouandũ id qđ est deletum apud fantasiã nõ debemus arguere ꝙ litargia sit aþa solũ ptis posterioris cũ opatio memoratiue in omĩ pte cerebri pficiat sicut ꝛ operatio sensus cõis: qđ declarat cũ nerui audit⁹ per quos defert sonus vel spẽs eius ad sensum cõem nõ terminent ad partẽ anteriorẽ: et hoc bene nota ppter multa. ¶ Ad Aui. tñ dicat cõcedendo ꝙ in dictis vẽtriculis ex tẽperamento cerebri iste operationes appropriate videntur melius pfici: ꝛ istud sibi sufficit. ¶ Quid rei autem litargie declarat p esse aþa frigidũ capitis Sed no. ꝙ cũ litargia sit aþa frigidum capitis ꝙ aliqđ est aþa flãticum aliqđ melicũ capitis: nõ tñ qđlibet aþa flãticũ vel melicũ capitis dr litargia. nã opꝫ ꝙ sit aþa flãticũ intra craneũ: qꝛ si esset supra craneũ nõ esset litargia: ẽt dicũt quidã ꝙ nõ oẽ aþa flãticũ intra craneũ dr litargia: vt si esset a flãte aquoso: sed opꝫ ꝙ sit a flãte grosso: qđ põt declarari ppter duo. pᵐ qꝛ Auic. ponit capᵐ de aqua siue aquositate intra craneũ qđ est diuersum a caᵒ. litargie. 2ᵒ. qm̃ Auic. oñdens qđ vt in plurib⁹ litargia nõ est aþa substantie cerebri: adduxit p hoc mediũ qꝛ fl̃a raro penetrat intra substãtiã cerebri ppter ei⁹ viscositatẽ vbi si esset flegma aqueũ posset in substãtiam viscosam penetrare. Itẽ non dꝫ dici litargia si fuerit a flegmate salso: sed dꝫ eẽ a flãte frigido viscoso. nã accñа litargie nõ ꝯsequunt ad materiam salsam: vt pꝫ maxime de subeth: ideo dicit Aui. in pᵒ. capl̃i. litargia dr aþa flãticũ. s. vt in pluribus factũ sub craneo. nã ẽt aþa melãcolicum est litargia: vt dictũ est. ¶ Et nota qđ tale aþa sub craneo põt esse in diuersis locis. Nam quatuor dicunt esse sub craneo. s. pãniculi: substãtia cerebri: anfractus siue meat⁹: vt inter craneum ꝛ pãniculos cerebri ꝛ cõmissure cerebri ꝛ ventriculi: ꝛ in his membris ꝛ locis omnibus põt fieri litargia. Dicit tñ Auic. plurimũ quidẽ fit in anfractibus eius absqꝫ pãniculis ꝛ cerebro. i. fit in meatibus ꝛ cõmissuris dispsis per substantiã cerebri vel inter pãniculos ꝛ cerebrum: nõ in cerebro nec in pãniculis. Nota dicit plurimum: qꝛ ẽt põt fieri in substantia cerebri: lꝫ tamen oppositũ teneat Gerardus. s. ꝙ nõ fiat in substãtia cerebri: de quo miror: qꝛ dicit quod est impoẽ nisi coniungatur alia materia subtilis: quod non videtur necesse vt ptꝫ: ꝛ si fieri potest in substantia cerebri: tamen difficulter ita fieri potest ꝛ in ventriculis: licet difficulter quia non penetrat ad ventriculos nisi per substantiam cerebri: ideo de ventriculis non declarauit Aui. sed solum de substantia cerebri et panniculis: et ex hoc potest solui ad dubium Gentilis qui querit si potest fieri in ventriculis quia Aui. de illis non dixit: sed solum dixit de substantia cerebri ꝛ panniculis dicatur qđ ita in eis tñ non plurimum fit: neqꝫ sua respõsio ad quesitum satisfacit. qđ si dicta materia esset in ventriculis ꝙ faceret epilesiã vel apoplexiã: qꝛ non quelibet talis materia facit aþa etiã in vẽtriculis existens: vt ptꝫ: ꝛ vt infra videbitur de subeth. Fieri igitur potest in velaminibus cerebri ꝛ substantia eius ꝛ vẽtriculis ei⁹: sed vt plurimum fit in meatibus ideo ꝛc. qꝛ in panniculis non subintrat substãtia grossa ꝛc. ecce vult qđ litargia nõ fiat a flãte subtili sed grosso. ¶ Sꝫ bonum dubium est. nã dices ꝙ aþa litargie nõ est in meatibus. nã si fit in vacuitatibus istud videtur repugnare aþati. nã in omni aþate de necessitate cõiungit solutio cõtinui: sed in talibus vacuitatibus non põt solui cõtinuũ: rñdet quidam qđ opꝫ aliquã materiã subintrare substantiam cerebri ad hoc vt fiat aþa. nam q̃uis fiat in meatibus vel vacuitatibus opꝫ aliquam materiã subintrare substantiã cerebri vt fiat solutio cõtinui: sed istud nõ vr posse stare. nã semper ergo aþa litargicũ eẽt aþa substãtie cerebri ꝛ substãtia cerebri eẽt aþata si stat illa rñsio: qđ falsum est: vt ptꝫ ex verbis Aui. opꝫ ergo aliter dicere de mente Aui. 3ᵃ quarti. 2ᵒ. tractatu. caᵒ. de aþatibus vẽtosis: ꝛ est ibi notabilis textus in ista materia: nã imaginat ꝙ materia recepta in illis anfractibus ẜm mediũ extendit: ꝛ cõsequenter membra vicina quedã cõtrahunt q̄dã extenduntur ẜm extrema illius vacuitatis: ꝛ ita extenditur cerebrũ ꝛ nõ per subintroitũ materie: ꝛ sic fit solutio cõtinui. nã dixit textus ibidem: aþa ventosum quoddã fit a vapore leui: et quoddã fit a vapore vẽtoso: ꝛ dicitur inflatio ꝛ sentitur quasi percussio cũ manu: ꝛ pprie qñ inuenit locum vacuũ in quo cõtineat vt est stõacus ꝛ intestina: vel vt est locus inter lacertos et ossa: nam nõ est necesse vt dilatet spacia soluẽdo continuũ sed subtiliat mẽbra sibi vicina ꝛ resoluit ea et generat in eis extensionem: vnde fit solutio in eis. Hec sunt verba Aui. qñ ergo materia recipitur in loco vacuo nõ soluit ibi cõtinuũ: sed aliqñ soluit mẽbra vicina: et sic rñdeo ad argumẽtũ supra qđ nõ opꝫ qđ in illo mẽbro vbi dr esse aþa fit solutio ꝯtinui sed in ꝯuicino.

Nota qđlibet aþa cerebri flãticum est litargia.

An litargia possit fieri in vẽtriculis.

Solutio dubij.

Ad argumentum.

Diuisiones.

Expedito q̄d rei iã sũt ponẽde alique distõnes. ¶ Prĩa distinctio q̄dã litargia fit incipiendo: quedã p viã pmutationis: vt cũ ex frenesi fit litargia vel ex colica. ¶ Scđa distinctio. taliũ aþatũ q̄ fiũt incipiendo q̄dã fiũt talia p viã paulatine cõgestionis maxime in cerebro: q̄dã p viã defluxus materie. ¶ Alia distinctio. q̄libet talis aut terminatur p resolutionẽ ad saniẽ: ꝛ quedã induratur: ꝛ quedã pmutat: q̄dã p crisim euõnis: q̄ est per resolutionẽ est melior: deinde q̄ fit p viam euõnis sensibileꝫ illa euãtur. Ista aũt que est p modũ permutationis raro est bona de induratiõe ꝛ saniatiõe. Quidã dubitãt vtrũ stãte vita possit pmutari ad saniẽ. Et dicũt ꝙ nõ sꝫ appet ꝙ sit possibile vt saniet ad bonũ lꝫ difficulter. ¶ Alia distinctio: q̄dã fit in substãtia cerebri lꝫ raro: quedã in pãniculis lꝫ etiã raro ꝛ forte rarius: quedã in anfractibus: quedã in vẽtriculis cerebri. ¶ Et ẜm hoc sumitur distinctio ex pte malitie dictoꝝ aþatum. Nam nõ videt tm̃ nocumẽtũ fieri stãte materia ĩ vacuitatib⁹ cerebri si-

Prima distinctio.

Secũda distinctio.

Tertia distinctio.

Quarta distinctio.

cut stante materia in substātia cerebri vel in pā niculis eius deterior ēt vr̄ illa que est in substā tia cerebri ꝙ que est pāniculoꝝ: sicut supra dice batur de frenesi: lȝ pāniculoꝝ frenesis faciat ac cidentia seuiora. ¶ Alia distinctio: quedā ad sa lutem terminant: q̄dā ad mortē de q̄bus vide⸗ būtur accn̄tia ꝓpria. ¶ Est ēt distinctio quedā ex parte loci. Nā in quodā loco est magis ꝯtin⸗ gens: in quodā minus. Nā litargia vt pl'm fit in parte posteriori ex eo ꝙ pars anterior cal'ior est etiā in ꝑte anteriori est colatoriū suꝑfluitatuȝ. Et sic ꝑ eā partē multe ꝑtes pn̄t expurgari: que nō per partē posteriorē. ēt q2 pars posterior est magis dep̄ssa: ꝛ sic ad eā cadūt materie graues frīde. Cū hoc tn̄ stat ꝙ possit litargia fieri ēt in parte anteriori ꝛ media vt dictū est. ¶ Alia di⸗ stinctio. quedā est absolute ꝛ ꝓprie litargia vt flegmatica q̄dā nō sic ꝓprie vt mel'ica q̄ nō ab⸗ solute dr̄ litargia: sed cū determinatiōe vt litar gia mel'ica: ꝛ rō huius fuit: q2 ad litargiā cōco⸗ mitatur subeth ꝛ obliuio q̄ non sic sequunt̄ ad apā mel'icum: imo in eis sepe sequit̄ accidēs cō gelationis de apertione oculoꝝ ꝛc. ¶ Apa autē mixtū ex flāte ꝛ colera pōt dici litargia nō v̄a. vt videtur sentire Alex. ꝓpter eandem rationē. nam talis modo vigilias patitur: modo graui opprimitur somno ꝛc.

Quinta distinctio.
Sexta distinctio.
Septima distictio.

Cause. Dicatur nūc de causis. causarū litar⸗ gie quedā sunt primitiue quedā cor porales: corporaliū quedā an̄cedētes: quedā cō iūcte. ¶ Cause primitiue sunt oēs cause extrin sece q̄ ducere pn̄t ad multiplicationē flegmatis in capite siue ducāt positiue ꝛ ꝑ se siue per acci dens siue instr̄al'r passiue: ꝛ sic aer frigidus ꝛ hu midus: aer nebulosus: aer borealis: aer circa lo ca cauernosa: irradiatio a lumine lune: pn̄t esse cause motus inordinat⁹ supra repl'onē: ꝛ maxi me in nō assueto exerceri. somnus suꝑfluus: et maxime supra ceruicē in loco terreno ꝛ humido repl'o nauseatiua: ꝛ in cibis ꝛ in potib⁹ oīa que generant hūiditatē putrescibilē ꝛ euaporatiuā vt cepe: ꝛ carnes porcoꝝ maxīe nō salite. Ex his ego vidi expientiā ꝛ cōiter addūt̄ allea ꝛ porri. ¶ De cepis nō est dubiū. Nā inducit litargiaȝ vsus eoꝝ: vt dicit Aui. in ꝓprio caº. ꝛ in 2º. can̄. dixit ꝙ est ex eis q̄ faciūt sodā ꝛ nocent intelle⸗ ctui ꝛ pl'im⁹ vsus ei⁹ subeth facit. Etiā Ras. vitu perat eū: ꝛ dicit Beti. ꝙ hoc est q2 in cepis ē vna pars grossa aquosa ꝛ indigestibilis: alia ꝑs ca⸗ lida q̄ facit partē aquosam euaporare. Vn̄ dicit Aui. 2º. can̄. qd̄ cepe est cal'm in. 3º. ꝛ hūidū pluri ma humiditate: ꝛ sic generat apa frīdū flāticū. ¶ De alleis ꝛ porro dicūt ēt hoc aliq̄: sed errāt qm̄ Mesue in caº ꝓprio. in regimine diete exhi bet allea ꝛ por. Rō q2 oīa cal'a ꝛ sicca cōueniunt in mā flātica. ¶ Cōmestio ēt ml'ta fructuum et herbarum frigidaꝝ ꝛ succoꝝ crudoꝝ ēt multum facit gn̄ationē ꝛ potus dicit quidā absolute, vi ni sed dicunt quidā vini multi: ꝛ maxime grossi turbidi. Potus aq̄ nocet sine dubio: pot⁹ ēt mix ti cū multa aqua debilitat digestiuā. Vinū acu tum nō inducit litargiā ꝑ se: sed frenesim: sicut ꝛ vinū malnaticū īducit vigilias: sed ꝑ accn̄s in corꝑe pleno faciēdo defluere mās ad cerebrū: et nocēdo cerebro sua mordicatiōe vaporosa facit ad litargiā. Vinū ēt cōe ml'tū suffocādo nal'ē ca liditatē: ꝛ q2 facit euaporare mās grossas ad ca put ēt pot⁹ vini fit de maxīe nocētib⁹ cerebro: ꝛ sic debilitādo cerebrū fit receptiuū suꝑfluitatū alioꝝ vapoꝝ. Et de istis causis dixit Ras. pº ꝯti nētis. caº. 12º. ꝛ s̄m plures accidit hic morb⁹ ex multa vini potatiōe ꝛ esu fructuum ꝛ fastidio. ¶ Cause corꝑales q̄dā sūt tales ꝑ eēntiā ī cere⸗ bro q̄dā ꝑ coitatē. ¶ Cause tales ꝑ cōitatē sunt q̄cūq̄ꝫ cause faciētes ad flegmatis ml'tiplicatio nē siue sit mala ꝯpl'o frīda, stōci siue epatis. Naȝ q̄cūq̄ꝫ mala ꝯpl'o frīda ducit vl' ē ꝑata ducere ad tale apa. ¶ Cā ꝑ essentiā an̄cedēs organica est ꝑuitas capitis: qm̄ talis lapsus facit ad oēm ca sum in oēs morbos maxime frigidos. vt. 2º. te⸗ gni. declarat̄. ¶ Cā vero an̄s litargie ē mala cō⸗ pl'o frīda ꝛ hūida cerebri ꝛ eius debilitas: hūor etiam flāticus s̄m caput est causa an̄s si etiā fue rit in membris cerebro vicinis. ¶ Cā ꝯiūcta est materia actu exn̄s in ipso cerebro flātica.

De causis litargie.
Cause primitiue.
Usus ceparū inducit litargiam.
De causis corꝑalib⁹.

Signa. Dicat̄ de signis. Sigª sunt duplicia. q̄dā ꝓnostica: q̄dā demōstratiua ge neris: q̄dā demōstratiua spērū: q̄dā ꝓnostica sa lutis vel mortis: q̄dā sunt declarātia sitū vel lo cū apatis. ¶ Sigª ꝓnostica dt̄ Aui. Cū sit īces⸗ sus hoīs ad litargiā stat ml'tiplicatio tremorū capitis cū pigritia scȝ in motib⁹ aīalib⁹ ꝛ corpo reis ꝛ grauitate. s. capitis vt pl'm posterioris ꝑ⸗ tis. Rō est: q2 qn̄ ꝯiūgit̄ tremor capitis cū pigri tia ꝛ grauitate iā declarat̄ ml'ta mā flātica gra uare caput: ꝑ hoc ēt ꝙ est pigritia ad motū de⸗ clarat̄ mām flāticā defluxisse ad ꝑtē neruosam ꝛ hoc ītellige maxīe a grauata ꝑte posteriori ca pitis: quare recipiet̄ in vētriculis cerebri vl' in substātia eius ꝛc. ꝛ faciet apa. ¶ Scdm sigᵐ ꝓ nosticū sumi pōt ex his q̄ declarāt frenesim per mutari ad litargiā: de quibus supra dictum est. ¶ Aliud sigᵐ ꝓnosticū. Cū appet v̄tigo perse⸗ uerās q̄ est talis ꝑ essentiā est signū litargie vel subeth: ꝛ aliq̄n apoplexie. pȝ qm̄ istoꝝ nocumē torū mā quasi est vna: lȝ aliter ꝛ aliter causet di ctas dispōnes vt locis suis videbit̄. ¶ Itē ꝛ so da cronica a cā flātica est sigᵐ ꝓnosticū dictaꝝ dispōnū pȝ. ¶ Itē somni ēt lōgitudo ꝛ ꝓfundi tas ꝛ ipsi⁹ facilis incursus: cū quiescūt: cū frīdi tate carnosa ꝛ ebetatio sensuū ꝛ tinnitu, q̄si ꝯti nuo auriū: ista oīa sil' ēt in sano sunt ꝓnostica cuētus litargie. ¶ Sigª demōstratiua. i. decla⸗ rātia pn̄s apa ꝛ maxīe flegmaticū: q2 vt pl'm est flegmaticū: pri⁹ tn̄ ponant̄ in gn̄e ꝛ flātici ꝛ me l'ici sigª. ¶ Primū igit̄ ē ꝙ īfirm⁹ stat iacēs sicut resupin⁹: ꝛ cū q̄ete ꝓstrat⁹ in lecto: īmo dicebat Ras. pº ꝯtinētis. iacet vt trūcus. ¶ Scdo nō lo quunt̄ multū sicut frenetici: īmo nō rn̄dēt īter⸗ rogāti si morb⁹ est violētus: vel debil'r rn̄dēt et nō ītelligibil'r si ē debilis ꝓpter debilitatē con tingentē ab opp̄ssiōe v̄tutis: ꝛ quasi extinctiōe caloris a cā frīda: ꝛ in hoc clare distinguit̄ a fre nesi nisi apud mortē: ꝛ cōmot⁹ multotiēs aliq̄l'r rn̄det sȝ remisse: ꝛ hoc ꝑꝑ sensus opp̄ssos ꝛ īmo⸗ bilitatos. ¶ Aliud sigᵐ est: q2 hȝ dolorē graua⸗ tiuum capitis. ¶ Aliud signum cōe est retētio vrine ꝛ fecū: et hec propter obliuionē vel ꝓpter debilitatem sensitiue in mēbris. ¶ Signa spe⸗ cierum cōuertendo ad flāticū sunt multiplicia de q̄bus Rasis pº cōtinentis. caº. 12º. ꝛ Serap. caº. proprio. ꝛ Azarauius capº. de obliuione. et Alexan. capº. proprio. ꝛ in libro diuisionum po⸗ suerunt quedā: ꝛ. A. de oībus colligit signa. xix.

De signis.
De signis ꝓnosticis. Primum signum.
Scdm signū ꝓnosticum.
Tertium.
Quartum
Quintum
De signis demōstratiuis communibus. Primum
Secūdū.
Tertium.
Quartum
De signis specierū.

Primum. ¶ Primū dolor leuis capitis: rō est clara. nā tale apa nō fit in pāniculis nisi raro: sed fit tm̄ in anfractib⁹: ꝛ fit solo cerebri nō sentiētis. vt declaratū est satis: debilis ēt q2 cā frida debiliter imprimit: ꝛ marie si iūgit humiditati vt est in flāte: q2 humiditas debilitat impssionē frigiditatis: ꝛ iō si fit dolor fit p viā cōpassionis pāniculoꝝ: ꝛ est dolor grauatiuus nō pūgitiuus nec acut⁹.

Secūdum. ¶ Scōm signū est de fe. nā nō fit in eo fe. acuta: rō est dicit Aui. q2 necessaria est fe. in oī apate facto ab hūore putrefacto in mēbris pncipali b⁹ fit fe. Et hoc est apa sūe ēt in frenesi vbi est febris acuta: sed nō est hic acuta sed lēta: q̄re nō seq̄tur sitis neq3 calor maxim⁹: qm̄ nocumēta hui⁹ morbi magis sequunt oppssionē virtutis q̄ impssionē mãe in vtutē: ꝛ sic est fe. lēta: immo aliqn̄ nō sentit: nec ad tactū pcipit caliditas ab infirmo: nec pulsus est freq̄ues: ꝛ aliqn̄ nō pcipit nec a medico nec ab infirmo: et dicit Gētilis: ꝛ hoc marie in pn° qn̄ est modica putredo in mã vbi g̊ esset nulla putredo in pn° nō eēt feb. p tāto Auer. 4°. colliget in signis apatum renū dicit q̄ apata ēt in principalib⁹ mēbrꝫ nō causant feb. nisi qn̄ mã ɔuertit ad saniem: dicit A. ꝛ oīs fe. fcã ex apate putrefacto fit: q2 tal' mã est putrefacta p̄ter nām ꝛ sic fit fe.

Tertium. Questio. ¶ Tertiū signū est subeth. s. pfunditas somni. Dubitat Gerar. nā somn⁹ d2 esse passio sensus cōis: si igitur hoc apa est ptis posterioris cerebri vtplm̄ quō sequit subeth ad hāc dispōnē. Rn̄det duplicit.

Pria rn̄sio. Prima rn̄sio est q̄ tāta est opilatio in postremo vētriculo q̄ vapores mouent ad anteriorem et opilāt: ita q̄ spūs nō pn̄t venire ad organa sensuū p opationib⁹: ꝛ sic fit somn⁹ p̄ternaturalis tn̄. Scōa rn̄sio est: q2 tale nocumētū ptis posterioris cōicat ēt anteriori pti cerebri. Iste rn̄siones radicalr̄ nō satisfaciūt. q2 supposito q̄ spūs nō possint pueníre ad mēbra sensuū: ex hoc nō seq̄tur q̄ sit subeth ɔiunctū: vt pꝫ in spasmo ꝛ in nanitiōis: nec ēt seq̄t q̄ cōicet nocumētū parti anteriori.

Secūda responsio. Scōm g̊ modū rn̄dendi, dictuꝫ supra: vcꝫ q̄ isti sensus cōicātur toti cerebro: ita q̄ sōnus sit passio cerebri nō dico pmi vētriculi tm̄ vbi fiat somn⁹ vbicūq3 dicat esse apa in cerebro ibidē est opilatio: ꝛ ppter opilationē multi vapores retinent: ꝛ sic fit somn⁹. sed supposito vt cōiter tenet iste opationes sint distīcte ꝫm distinctionē vētriculoꝝ: tūc dico q̄ stāte mlta mã flātica in posteriori vētriculo cerebri fit somn⁹ lōgus: q2 a tali cā fit eleuatio multoꝝ vapoꝝ q̄ vapores ppter opilationē nō pn̄t descēdere cū spiritib⁹ ad mēbra sua: ꝛ sic reflectunt ad vētriculū anteriorē: ꝛ sic fit somn⁹ ꝛ lōg⁹ ppter multitudinē vapoꝝ: ꝛ pfundus ppter grossitiē illorū vapoꝝ. Scōa cã sumitur ex parte remollitionis ipsoꝝ spūum: q2 stāte in cerebro multa mã flātica spūs illi remolliūtur: ꝛ sese indisponunt ne vadāt ad organa sensuū: ꝛ sic causant sōnuꝫ.

Quartū signum. ¶ Quartū signū est q2 raro aperiūt oculos: ꝛ cū aperiūt eos cū excitant sic claudūt ppter cāꝫ remollitionis palpebraꝝ. Et si intueant nō bene distinguūt ppter alterationē spūum.

Quintum. ¶ Quintū signū est obliuio: nō recordant eoꝝ q̄ vocauerūt nec alioꝝ. Et hoc est cōe in melācolico ꝛ flātico. In flātico q2 nō est facta impssio fortis ppter humiditatē: in melācolico ppter non potuisse figi idola ppter siccitatē organi: et sic fit obliuio facilis eoꝝ q̄ sunt impssa.

Sextum. ¶ Sextū est frequētia ossitatiōis ppter multitudinē vaporū multiplicatoꝝ ad musculos.

Septimū. ¶ Septimū cū ossitāt remanēt ore apto: qd̄ nō recordant claudere os ppter ineptitudinē spūum motiuoruꝫ.

Octauum. ¶ Octauū signū est de anhelitu. Nā spūs eoꝝ ē tardus: rarus: debilis ꝛ ad debilitatē seq̄t paruitas: rō q2 musculi toracis remolliti nec pn̄t instr̄a anhelit⁹ dilatare ꝛ anhelitus fiūt aliqn̄ cū suspirijs q̄si videāt cuꝫ fatigatiōe id facere.

Nonum. ¶ Aliud signū: q2 abūdat sputū in ore: ꝛ oꝫ eos inuitare ad spuendū ne illa mã fluat deorsum.

Decimum. ¶ Aliud signū singult⁹ ppter mām aggregataꝫ ibi in stomaco.

vndecimū. ¶ Aliud signū q2 lingua d2 eē alba ex pn̄tia humiditatis flātice in radice lingue.

Duodecim. ¶ Aliud signū q2 lingua est inepta ad motū vt vix possint loq̄: ꝛ si loquūt nō bn̄ dearticulāt voces ppter remollitionē instroꝝ. ꝛ iō interrogati nō rn̄dēt vel rn̄ dent nō intelligibiliter.

decimūtertium. ¶ Aliud signū ex pte egestionū q̄ sunt liq̄de: q2 mã multa descēdit ꝛ indisponit retētinā ꝛ digestinā. ꝛ est snīa Hypo. 7ª. pticula afo.

Decimūqrtum. ¶ Aliud signū q2 vrina est sicut vrina asinoꝝ turbulenta rōnabile est: q2 mãe sunt fusce nō rubee: cã g̊ est ppter grossitiē mãe ꝛ debilitatē vtutis: ꝛ sic nō remouet ps grossa a pte subtili. ¶ Dubitat Gē. si in frenesi fit vrina alba ppter ɔuerti māꝫ sursum ad caput: ꝛ sic in litargia ɔuertit mã ad caput: ꝛ in ista oīno est grossa: g̊ nec in ista. Respōdet q̄ in litargia tāta est mã flātica q̄ ista miscet cū ptib⁹ vrine in vijs ꝛ nō pōt illa ps grossa separari a pte subtili: ꝛ sic remanet spissa vt asinoꝝ.

Decimum quintum. ¶ Aliud signū est q̄ accubit⁹ eoꝝ nō est vt freneticoꝝ: q2 iacēt p̄cipitati in lecto: sed frenetici manēt eleuati ad ptē supiorē: ꝛ litargici sepe vadūt vsq3 ad fundū lecti. Rō est clara: q2 frenetici ppter caliditatē ɔuertētē sursum stāt eleuati: sed litargici ppter multā humiditatē grauant mēbra: ꝛ sic grauitas corporis trahit ad deorsum.

Decimum sextum. ¶ Aliud signū ex pte pulsus qui est magn⁹ tardus ꝛ rarus. Magn⁹ est q2 nō potuit satisfieri necessitati aucte ex pte anhelit⁹ q̄ est paru⁹. Oportuit g̊ satisfieri p pulsū: ꝛ q̄uis cerebrū sit lesum: cor tn̄ ꝛ artarie nō sunt lese et sic obediūt: ꝛ sic vtus vitalis est ɔstās: instrm̄ obediēs: necessitas aucta: ꝛ sic fit pulsus magnus. ¶ Cōtra dicit Gē. pulsus ꝛ anhelit⁹ inuicē proportionant: ergo si anhelit⁹ est paru⁹ ꝛ puls⁹ dꝫ esse paru⁹. Rn̄det veꝝ est remoto īpedimēto mēbroꝝ vel dicit q̄ est magn⁹ respectu anhelit⁹ et pl⁹ depdit de velocitate q̄ de magnitudine vel magnus: q2 min⁹ recedit a tēperamēto p magnitudinē. Ista rn̄sio est ɔ experimētū q2 de fcō est magnus talis pulsus absolute ꝛ est tardus rarus positiue: ꝛ respectu tēperamēti ꝛ suijpsi⁹ de fcō sunt magni ꝛ lōgi lati ꝛ profundi. Rō est: q2 instrm̄ est plusq̄ obediēs ꝛ p dilatationē pl⁹ satisfacit necessitati q̄ si eēt necessitas tēperata.

Decimum septimuꝫ. ¶ Aliud signum: q2 sudor eoꝝ est in extremis aliqn̄ ꝫm totū ppter exuberātiā vapoꝝ a materia aquea resolutoꝝ ad totū: vn̄ ɔuertuntur ad nām aqueā illi vapores ēt ppter impotentiam contētiue mēbroꝝ.

Decimum octauum. ¶ Aliud signū est timor mēbroꝝ ppter debilitatem.

Primum signū distinctiuū a melancolico. ¶ Signū distinctiuū a melācolico est: q2 dolor est fortior in eo q̄ in flātico. ¶ Etiā q2 melācolici habēt oculos aptos magis q̄ flātici: immo aliqn̄ videntur sicut

Secundū.

cōgelati intuētes in vno loco. ¶ Aliud signum ponit a Rasi p° ptiñ. de cuti: qđ est mollis i flā-

Primuz si gnuz pno-sticum ad mortem.

tico: ꝛ ex hoc differt ab apate melicoin quo cutis est aspera. ¶ Signa pnostica ad mortem dixit Ras. p° ptiñ. Et qñ hūc morbū cōcomitat fortisse. ꝛ anhelit⁹ est altus ꝛ apparēt in ea oculi inuersi ꝛ sudor mult⁹ calid⁹ ꝛ bothor rotūdi i facie ꝛ in pectore ꝛ extremitatū frigiditas pnosti-

Secundū.

cā dū est de futura morte. ¶ Aliud signū Rasis ca°. eodē. 12. ēt ponit ab Auicē. ꝛ qñ accidit hoc morb⁹ ꝛ ei⁹ accñtia sunt violēta ꝛ supuenit in eo mult⁹ sudor est mortalis: qꝛ sudor inducit defectū viriū. dicit. A. est pimēs qꝛ sudor deijcit virtutē. ¶ Et dixit Serar. signa mortalia sunt augmētatio accidētiū: ꝛ sudor frigid⁹ a frōte facie ꝛ collo: ꝛ retētio egōnis ꝛ vrine. ¶ Et Gordonius ait. Si applicet sanguisuga sup frōtē ꝛ non adheret est signū mortale: qꝛ est signū ꝯsumptiōis sanguis ꝛ spūum. ¶ Etiā si sternutatoriū forte narib⁹ applicet ꝛ nō sternutet ēt sig^m^ est morta-

Tertium.

le: ꝛ hoc est cōe quasi in oī māli passiōe cerebri: qꝛ sigt defectū in sensitiua ꝛ expulsiua. ¶ Aliud signū mortis est qñ apparēt ista accidētia sic vehemētia ꝛ maxime in receptiōe cibi qꝛ nō recipiūt cibū: qꝛ musculi nō obediūt deglutioni ēt qñ stāt vt mortui nec rūdēt: tunc sigt mortē maxime si fuerit corpus iuuenile: nāliter forte: tp̄s estatis: qꝛ tunc signū est de fortissima cā. ¶ Si-

Signa salutis.

gna salutis qñ mouent ꝛ facili⁹ ꝛ benignius dicunt est signū bonū: ꝛ de hoc dicebat Ras. loco allega. ꝛ cū videris patiētē in suis motib⁹ agilē ꝛ vtrūqꝫ intelligentē ꝛ hñtē aliquā memoriā ꝛ eius anhelitus est facilis: ꝛ post eius aurē apparent minuta apata est signū eius conualescētie ēt q̄si idē Aui. cū dixit: ꝛ cū spūs dilatat. i. anhelitus ꝛ fit bon⁹ ꝛ declināt accñtia tūc tendit ad salutem: ꝛ ꝓprie si apparēt apata post aurē si ēt in remissiōe accidētiū fiat eñō p nares vel aures māe erit certior significatio vt ptꝫ.

Cura. Expeditis declarationib⁹ terminorū ꝛ distinctionib⁹ litargie ꝛ causis ꝛ signis eius seq̄tur vt dicat de cura. ¶ In cura ergo quatuor sunt principales intētiones. Una ē regimē in dieta. secunda vertitur ad abscissionem cause et ad diuersionem. tertia ad repercussionē materie ꝛ resolutionem ei⁹ qđ remansit. Ultima intētio ad accidētia ꝛ correctionem

De pma intētōe cure

eoꝝ. ¶ Prima intētio q̄ circa dietā versat est ex parte aeris p° locatus sit infirmus in camera clausa avētis ꝛ sit tēperati luminis. vt dicit Serap. tñ dicit Aui. sit camera luminosa. Idem dicunt cōiter ceteri. ꝛ Mes. q̄ voluit ꝙ sit plena ymaginib⁹ intelligūt sit luminis tēperati ꝛ nō obscuri. vt inq̄t Serap. nō sit obscura: qꝛ obscuritas ꝯuertit calidū ad itra: et ita facit subeth: vehementia tñ lucis ꝛ multa disgregatio facit ad resolōnem ꝛ aliqñ ꝓhibet apertionē oculorū: ideo qꝛ tm̄ lumē nō sustinēt magis declinet ad luminosuꝫ q̄ ad obscurū: vt aliqui spūs extrahētur. ¶ Et sic diuersant a somno in quē faciliter incidūt ꝛ ꝓfunde: ꝛ etiā ꝑ eadem causa sint multi loquētes: q̄ eū petāt ꝛ diuertāt ne ꝓfundet in somno. vñ dicūt q̄dā ad seruāduꝫ ne cadat in subeth afferat scroffa ad lectū infirmi ꝛ leuet cū pedibus vt clamet ꝛ soni fiāt fortes vt timpani ꝛ similiū ꝛ stridor sit cū serra fricata cū alia serra: talia multū faciūt ne ꝓfundetur in somno a quo oportet multū cauere. vñ dicebat Aui. ꝛ ꝓhibe ipm ne in subeth profundetur

Interdicat somn⁹

quia cum profundantur in subeth sepe suffocātur: ꝛ sic interdicat somn⁹ q̄tū est possibile nec dormiāt: nō tñ in totū ꝓhibeat a somno vt virtus ꝯseruetur: sꝫ cū attētione custodiātur ne in somno ꝓfundēt: ꝛ ita nō concedat somnus eis vltra dimidiā horā vel vltra horā si virtus nō

De motu.

sit nimis oppressa: ꝛ hoc de aere ꝛ somno. ¶ De motu aūt qm̄ tales in hac dispositione nō sunt apti ad motū: dicit Aui. in declinatione vtātur debili motu. s. leuiter eq̄tando vel ambulando sed ante fricatiōes supplent motū exercitij: de

De passiōibus aialibus.

q̄bus dicetur in scđa intētione eñonis ꝛ diuersionis. ¶ De passionib⁹ aīalib⁹ dicat ꝙ opꝫ eos ꝯuertere ad irā ꝛ rixā ꝛ depillare eos ẜm barbā eoꝝ: ꝛ vltimo ēt euulsio piloꝝ de timporib⁹ eoꝝ

De cibo et potu.

iuuat: qꝛ causat maiorē dolorē: ꝛ sic excitant a somno. ¶ De cibo ꝛ potu summatim dicatur in principio in cibo ꝛ potu dieta sit tenuissima: ꝛ magis q̄ in frenesi. nam in talibus in p̄ncipio nocumentū oppressionis est maius q̄ impressionis. nā si videantur debiles sunt tales ꝑ viā oppressionis: ꝛ non propter inanitionem venaruꝫ: ꝛ talis debilitas oppressionis non indicat de exhibitione cibi: immo de subtractione: vt dicit Hypo. 2° regiminis acutorum. textu commēti. 48. ꝛ. 49. vbi reprehēdit medicos de hoc ꝛ Gal. expresse declarat in commento. 49°. in p̄ª. die vl' scđa sit cibus aqua orđ. cum decoctione ysopi: ꝛ si queratur maior restauratio detur mellicratū in quo sint quatuor partes aque: et vna pars mellis: ꝛ bulliant ad consumptioneꝫ medietatis. valet etiā aqua cicerū dicit Mes. aqua cicerum est cibus bonus in litargia: ꝛ aq̄ orđ. cum barbis porrorum. Nam sua caliditate ꝛ subtiliatione valent ad materiam. Lau-

Mes. aq̄ ciceruꝫ est cibus bonus in litargia. Not. hunc errorem.

dat etiam allea: vnde dentur tres vel quatuor ℥. decoctionis cicerum. s. de brodio: ꝛ tantū de aqua orđ. in qua sint decocte barbe porrorum. Et potest poni aliquid zuccari ꝓpter dulcedinem. Et ex hoc patet error eorum: qui sicut ꝓhibent cepas in casu ita prohibēt porros ꝛ allea: quos Mesue exhibet debite dietando. Sed artificium magnum sepe necessarium est in dando eis quoniam iacent precipitati sicut mortui. Unde expedit qđ aperiatur os eis cum ligno: ꝛ postea infundatur liquor ille. Et hoc bis ter vel quater in die naturali ẜm necessitatem virtutis. Et in hoc aliqui laudant succū ꝛ oleū amigdalarum pro condimentis cibariorū eoꝝ. Sed mihi non placet: quia est euaporatiuum nimis: et relaxat: ꝛ precipue in litargia flegmatica: bene forte conuenit in litargia melencolica. In p̄n° ergo vsqꝫ ad tres dies oportet tenuiter dietare. Sꝫ postea possumus copiosius dietare vt dare: vnū vitellū vel duos ouoꝝ: ꝛ aliqui dant cum pipere modico si non multum febriant. Et aliquando potest dari de pistata perdicum ꝛ turturum: quia sua exiccatione conueniunt ꝛ a proprietate viuificant intellectū. Et Auenzoar laudat singulariter cerebrū leporis assatum quod valde confortat cerebrum humanum ex proprietate. ¶ In processu de fructibus valēt vue passe: ꝛ auellane toste: qm̄. 2° cañ. augmētū faciūt in cerebro. ¶ De potu Aui. laudat aquam fridā in principio ad repressionem sed

postea nō: tñ melius est dare aquā mellis: vt dictum est pro cibo ꝛ potu: q: in prin°. principiāte raro medic⁹ occurrit ēt sepe nō accidit magna caliditas: ꝛ fit ēt in senibus vt in plib⁹ vel pueris vel mulieribus: ꝓpterea dixit Mesue alienetur aqua frida oīno: sed in ꝓcessu detur. ℥. j. vini potētis medicinal'r in declinatione ad resolōnē ꝛ cōfortationē: qm̄ pro eo in potu nō cōuenit vinū: vt. s. declaratū est ī soda: ꝛ vltra al's dcā est expssa snīa Hip. cū in tex. ꝯtinen. 42. dixit si dolorē capitis times mēnisq; ꝑcussionē ab vsu vini summope tibi cauendum est ꝛc. ¶ De eūatione aūt ꝛ diuersione breuiter dicat ꝙ hec intētio cōplet cū multipl'r diuertētibus ꝛ eūantibus de q̄bus in ꝓn°. capl'i de cura Aui. dicit. si nihil fuerit qđ ꝓhibeat flōmet prius. dicit Rasis p° cōtinētis. Si virtus fuerit fortis et etas flōmetur. Idē Gal. 13°. terapētice dicit. ēt in frenesi ꝛ litargia ꝺm ꝓncipia flōmabis vbi consentiat virtus ꝛ etas. Mesue nō facit mentionem de flōmia ꝛ multi si ꝯsentiāt cōsentiunt vbi sit materia mixta sanguini: qđ tunc ꝯuenit flōmia qñ aliq̄d nō ꝓhibet: ꝛ dicūt ꝙ raro vel nūq̄ accidit: quin aliq̄d ꝓhibeat. Et Serap. vr esse in hac snīa qui ponit plurimas ꝯditiones ad ꝯsensum in flōmia. Ego inhererē opinioni Aui. Gal. et Ras. ꝙ fiat flōmia si virt⁹ fuerit fortis ꝛ etas et hoc est qđ intelligit Aui. nisi fuerit ꝓhibens nō de aere vel regione vel arte ꝛc. q: ista bñ aliqualiter ꝓhibēt: sed nō sunt fortiter prohibentia. Nam litargia ponit ex parte accidentiū inter morbos acutos: qm̄ īterficit cōiter in quarto ꝓpter seuitatē accidentiū. Nā in morbis flāticis opʒ adhibere maiorē diligentiā in ꝓn°. q̄ in ꝓcessu ne nā materia suffocet. Posset igitur cōuenire flōmia ꝓpter duo ēt si nō sit materia sanguinea. Nā p flōmiā ēt cū sanguine eūatur aliqua portio flātis q̄ est cā añs litargie: ēr per eam diuertunt vapores ad īferiora. Scđo q: facta eūone mēbra fiunt auara ne humores fluāt ad caput: ꝛ sic in principijs in aꝑatibus mēbrorū frigidoꝝ spero ꝯueniat flōmia ēt in flātica: sed tunc sit minuta. Uñ ꝯcurrēte virtute ꝛ etate semper ego auderem in aꝑatibus in ꝓn°. facere flōmiam. Cōfirmat ēt autoritate. Gal. 12°. regi. acutoꝝ. vbi dixit ꝙ in eūone per flōmiā non cadit aliq̄d timoris: nō sic in solutiuis si fiat moderata. Etiā Gētilis dixit: si materia est mixta sanguini qđ cōpetit flōmia: aliter nō: sed credo vt dictū est. Addit Aui. ꝛ post flōmiā fiāt clisteria acuta. ¶ Dubitat: q: nō facit mentionē de eūone per medicinā in prin°. morbi. Dicit Gētilis ꝙ ꝓpter duo. Primo q: dedit intelligere ante ex vniuersalibus. Scđo vt forsan īsinuaret nobis nō debere dari solutiua p superius vsq; quo appareat aliqua digestio in materia. Dicit Nicolus ꝛ bene qm̄ in ꝓn°. hoꝝ morboꝝ nō sunt habiles ad receptionem medicinaꝝ nisi minorata materia cū clisterijs. sunt em̄ vt suffocati. Et sic si exhiberetur medicina potabilis vl' pillule nō possent deglutire nec aperiūt os. Ideo oēs autores in prin°. cōueniunt vt sint clisteria acuta: q: aliquid cōuertit de materia que iā ꝓxima est ad fluxum ad caput: ꝛ ducit in deorsum. ¶ Sed si corpus esset repletum hoc est p duos dies nō egessisset fiat p° clistere lenitiuū: quo clisteri facto cōuenit clistere acutū vt materia subtilet ꝛ conuertat ad oppositū: vt. ℞. calamēti fluuial': origani: assari: salue que est in hoc ꝓpria ꝓpter caliditatē ꝛ cōfortationē. añ. M. j. centauree. ʒ. vj. cartami. ℥. ß. pulpe colloquintide interioris ʒ. ij. vel. ij. ß. fiat decoctio cū lib. iij. aque vsq; ad cōsumptionē medietatis: ꝛ facta collatura dissoluantur mellis. ℥. ij. ꝛ addant. ʒ. vj. hiere picre Gal. vl. ʒ. vj. hieralogodion si fortius vult calefieri ēt addēdo. ʒ. ij. sal' cōis: ꝛ olei: ruthe et cōis añ. ℥. j. ß. vel salis gēme in materia flegmatica: ꝛ salis indi in melica. Sed si materia sit melica. decoctio clisteris dʒ respicere materiā melicam vt. ℞. rerū ꝓdictaꝝ ꝛ epithimi polipodij. añ. ʒ. j. ß. bulliāt: vt supra. Et addat olei amigdalarum dulciū loco alioꝝ oleoꝝ: ꝛ de lilio ad humectationem cū salis indi. ʒ. ij. ꝛ fiat clistere apponēdum cū hieralogodion vel saltē cū hiera simplici: vt placet: ꝛ qñ clistere immissum nō operaret propter virtutē ebetatā: tunc fiāt suppositoria attrahētia clistere. ¶ Dicit Aui. suppositoria iuuant vt due cause ad id faciendū si iuuet. s. ad solutionem faciendā. Exponit Nicolus fiant duo suppositoria qñ nō possum⁹ vti medicinis: et si vnū nō soluit ponat aliud vt due cause ꝛc. Sed ego credo qđ Aui. voluit ꝙ qñ medicīa exhibita vl' clisteria facta ēt fortia nō soluūt: tūc fiāt suppositoria ꝛ vnū supponat. nam iuuabit ad solutionē ꝓcedentis vt due cause ꝛc. Et iste est cōis modus practicādi. sed magis fiat suppositoriū forte: vt. ℞. hiere simplicis Gal. ℥. j. pulpe colloquintide interioris. ʒ. ij. scamonee. ℈. j. cartami et cētauree mino. añ. ℈. ij. salis gēme. ʒ. ij. liquefiat hiera simplex qua liquefacta sup aspergant pulueres spērum dictaꝝ: ꝛ incorporate totū infrigidet ꝛ inducat in formā duoꝝ vel triū suppositorioꝝ que fiāt lōga cū filo appēso: ꝛ supponat alterū istoꝝ ꝛ manu agitet ad excitandū expulsiuā magis. ¶ Et postea p duos vel tres dies aliqualiter euigilata ꝟtute vt fiat habilis ad soluendū materiā cū medicina secessiua p supius data: tūc si necessitas fuerit: q: s. videas ꝙ tota materia nō pōt eūari cū clisterijs neq; cū alijs partib⁹ vt gargarismatib⁹ ꝛ sternutatorijs: tūc detur medicīa p superi⁹ q̄ cōponat ex. ʒ. ij. castorei. Et posuit Alex. cū modica scamonea: sed nō posuit dosim scamonee. Sed Mes. ponit de castoreo. ʒ. j. tertias duas. s. ℈. ij. ꝛ scamo. ʒ. j. sextā partē. s. ℈. ß. sed plus ꝛ min⁹ vt expedierit. Aui. aūt subtrahit ēt de scamonea ꝛ addit aliq̄d de castoreo. Nā de castoreo pōit aurei vni⁹ tertias duas. Et de scamonea dicit ipse ꝙ sit min⁹ pondere vnius danich: q̄ est pondus. gra. viij. ordei. Nā danich sunt duo chirath. Nā ꝺm Mes. dāt vsq; ad. xij. gra. vel circiter ꝺm Aui. vult vt non trāscēdat. gra. viij. No. hic qm̄ hec medicīa scribit ab oīb⁹. Ras. ponit hāc medicinā de castoreo cum scamonea p°. continen. de mente Pauli: et ipse ponit de castoreo ꝛ scamonea hoc modo dixit. Et si morbus est multorum dierum ꝛ cū eo est tremor dentur. xij. carati de castoreo vsq; ad. xviij. carati est pondus vt kirat. i. quatuor granorum datur ergo vsq; ad. ʒ. j. ꝛ vltra castorei. Et addit: Et si humor est multus addatur cū eo carati. vij. scamonee ꝛ sunt. gra. xxviij. vltra ℈. j. Nota hic quod ponitur scamonea propter multitudinem humoris frigidi et non propter euacuare coleram: et ita Alexand. et alij.

Mesue vituperat aquā frigidam.

Nota opinionē mathei circa flebothomiam.

Litargia ponit īter morbos acutos.

Dubium.

In prin°. sint clisteria acuta.

Nota clistere.

Suppositoria.

Danich pōd⁹ octo granorum ordei.

Rasis primo ꝯtinētis.

Carati et kirat pondus quatuor granoꝝ ordei.

¶ Dicit Nicolus: Collige ꝙ medici nostris temporis debēt mltū aduertere in dosib⁹ solutiuoꝝ neqꝫ ad vnguē imitari supiores. Nā Alex. antiquissimus multo pl's posuit de scamonea ⁊ castο. ⁊ dt ēt ipse de scamonea: sed de scamōea nō ponit dosim in meo ⁊ sequētes diminuerūt propter acuitatē medicine. nā virtutes debiliores facte nō tm̄ sustinēt quantum olim faciebant. ¶ Scōm documentū singulare ēt ex hoc textu colligiꝛ ꝙ aliqd nō solutiuū ꝑ mixtionē alicui⁹ solutiui fit solutiuū. Nā castoreū de se nō est solutiuū sed alteratiuū cal'm solū in fine tertij de mēte Aui. 2°. cañ. nā est solū subtiliatiuū incisiuū vñ dt Aui. qd ipm est subtili⁹ ⁊ forti⁹ omi eo qd calefacit ⁊ exiccat. s. ad tertiū gradū: nec alicubi repeiꝛ ipm eē solutiuū: tñ illi illustres autores ponūt i casu solutiuū ⁊ eductiuū flegmatis ⁊ hoc ꝓpter ꝑ mixtionē scamōee. ¶ Tertio colligiꝛ ꝙ ꝑ mixtionē nō solutiui cū aliquo solutiuo corrūpiꝛ forma specifica solutiui ad soluendū. nam scamonea ꝑ se eñat colerā ⁊ nō fl'a principal'r: ⁊ ꝑ mixtionē in cōpōne cū castoreo intētione nostra nō poniꝛ ad eñandū colerā: et sil'r est in cōpōne electuarij indi. Nā illic nō educit colerā: qꝛ mixtio turbith ⁊ alioꝝ simplicium corrūpit ꝓprietatē eius. Et in sil'i hoc cañ. dicit Auice. quod in compositione medicinarum adduntur quedam que corrumpunt: aliquando quedam que minuunt: aliquando quedam que addūt. Nā si ponanꝛ anacardi in tyriaca corrūpetur ꝟtus tyriace: imo dt Genti. ꝙ ex simplicibus nō solutiuis fit solutiuū: ⁊ ecōtra: ergo ista medicina ex castoreo ⁊ scamonea eligaꝛ: ⁊ maxie ꝫm cōpōnem Aui. Et addit Aui. si timueris cal'itatē ꝓpter febrē nō addas scamoneā. s. rāte ꝙ̄titatis. dt Sera. de scamonea: qd est cal'ior pipere qd est cal'm in. 4°. ⁊ colligiꝛ vulnerato stipite vel radice eius. Et fouea colligēte qd distillat ex vulnere: ⁊ tunc fiunt formule rotūde: ⁊ est faciliter frāgibilis cinericia ⁊ alia est nigra q̄ adducitur de arabia: ⁊ dt ꝙ si nō fuerit tal' melius est eā relinq̄re ꝙ̄ adhiberi est inimica cordi cerebro ⁊c. ¶ Et nota cū reduxisti egrū vt sit proportio notabilis virtutis ad morbū relinq̄ eū nāe: ⁊ nō da aliā medicinā. Aliq̄ laudāt hierā si non pōt dari scamonea ꝓpter ipsi⁹ nimiā cal'itatē ⁊ agitationē: vt fuit Aui. Nā ponit hierā sed modice quātitatis vt tm̄. ʒ. j. toti⁹ vbi est nimiū de aloe: ⁊ addit parū colloquintide: cū mirabol'. s. kebul'. ⁊ mastice. Et moderni ēt dant pill'as cochias. Sed hic nota est textus exp̄ssus ꝯtra oēs qui dant hierā vel aloe. Raſ. p° ꝯtinētis. cap°. 12°. dt. Dico nō dꝫ q̄s vti aloe in cura litargie: qꝛ eius ꝟt⁹ inducit subeth. Cū ergo hiera simplex hꝫ aloe ꝓ basi sequiꝛ ꝙ hiera simplex nec cōposita est in hoc casu cōueniēs: pōt dari tñ hiera ꝑ suppositoria vel clisteria: in medicina vero secessiua minime. ¶ De vomitu aūt tanꝙ̄ de alio ingenio eñatiuo est dicendū ꝙ ꝙ̄uis vomit⁹ in omni dolore capitis videatur aptus nocere: et maxime in dolore apostemoso. Cuꝫ tñ litargia pendeat ab humore: cuius minera plerunqꝫ est stomacus. Ideo vomit⁹ laudatur in hac passiōe. Nam eradicando materiā illā fit alleuiatio huius passionis: ⁊ ideo laudant vomitū in hoc casu. Sed cū quibus fiat vomitus quidam ponūt decoctionē raffani: seminis aneti: ⁊ attriplicis: et cum oximelle: ⁊ hmōi exhibēt vomitiuū potabile sed re vera artificiose loquēs Aui. faciebat cum oximelle mixto cū sinapi illinita penna in eo: ⁊ imposita pēna in guttur ēt tāgēdo palatū cum ea. modus est: vt sint. ℥. iij. oximellis. ⁊. ℥. j. seminis sinapis puluerizati: ⁊ facta mixtura linita pēna i hac mixtura ponaꝛ pēna in guttur etiā violēter: ⁊ tangat palatū: ex cui⁹ tactu cuꝫ pellicula stōaci incitaꝛ stōacus ad vomēdū: fit hoc cōuenienter qm̄ talia corpora nō pñt se iuuare in vomēdo: ⁊ nō sunt apta ad vomitū faciliter retinerēt vomitiuū ⁊ nihil euomerent: iō opus est violētia: ⁊ ideo eñones q̄ fiūt ꝑ medicinas solutiuas ⁊ secessiuas: ⁊ ꝑ vomitū raro cōplentur nisi in scda parte augmēti vel in statu ⁊ nō in p̄n°. ꝓpter cām iā dictā: ⁊ ideo laudanꝛ a p̄n°. clisteria acuta: qꝛ violēter pñt imponi: nec opus est infirmū sese iuuare: sicut est necessariū in medicinis soluētibus siue ꝑ vomitū: ⁊ ꝓ tanto dixerūt Mesue ⁊. A. ⁊ melior eño est illa que fit cum clisteri. ¶ De diuersione materie ad oppositum iā dicaꝛ: ⁊ hec intētio cōpleꝛ ꝑ quedā diuertētia: q̄ in oī tp̄e morbi ꝯueniēter applicari pñt: vt fricationes: ligature dolorose: positiones extremaꝝ in aqua calida: vētosationes ⁊c. nam talia ⁊ si maxie cōueniunt in p̄n°. ⁊ augmēto fluēte materia: tñ in oī tp̄e cōueniūt i diuertendo saltē vapores ne cerebrū debile eos recipiat: vñ de his dicebat. A. et frica extremitates eius: ⁊ cōprime eas donec rubescāt ⁊ doleāt qm̄ est magnū iuuamentū: ⁊ fiat id assidue. i. ꝑ oīa tempora morbi. ¶ Pōt ēt fieri diuersio ēt ꝑ alia diuertētia que nō debēt applicari nisi post factam eñonē vt sunt sternutatoria masticatoria scarificationes cartilaginū auriū ꝫm quosdā et hmōi que cum hoc ꝙ diuertunt ēt de ꝓpinquo eñant. nā talia masticando gargarizando ⁊c. si in p̄n°. fiant nō facta eñone agitādo materias in cerebro q̄ multe peccāt in anfractib⁹ dubiū est ne ille materie reducanꝛ ad vētriculos cerebri: et ibi causent ap̄a ⁊ epilepsiā: ⁊ in hūc errorem sepe incidūt medici. nā cū occurrūt egro q̄ est ꝓfundatus in somno conanꝛ cū sternutatorijs ēt nō p̄cedente eñone: ⁊ est error magn⁹ ⁊ sepe sequitur suffocatio ⁊ mors: imo propter hoc periculum dicunt quidam quod talia sternutatoria ⁊ linimenta circa nares non debent applicari nisi leuia nec fiant ex condisi nec ex pipere vel aliquo fortiter acuto: sed cum leni mordicāte propter timorem agitationis vt supra dictuꝫ est: et de hoc dixit Rogerius in hoc capitulo. Item regula est quod in litargia non debēt fieri sternutationes violente ne forte ex nimia dissolutione sequatur maior oppressio: sed cum festuca prouocetur bis vel ter ⁊c. et intelligebat maxime non facta euacuatione: et pro magna parte digesta materia potest fieri caput purgium cum aqua mellis in qua dissoluatur parū nucis muscate: succus etiā radicis bletis depuratus valet: ⁊ si non possunt per se attrahere intingatur penna in tali caputpurgio ⁊ ponatur intra nares ad excitandum in sternutatione: et hoc factis euacuationibus. ¶ Uerum est quod quando res esset fere in desperatione ita ꝙ natura non obediret nec solutiuis per sursum nec clisterijs nec vnguentis solutiuis: quib⁹ maxime in hoc casu est vtendū vt est vnguentū de ar

Autoritate Serapionis scāonea est calidior pipere.

Not. cōtra vrētes hiera ⁊ litargia.

Uomitiuum ꝯueniens in litargia.

Not. de diuersione.

Nota errorem a medicis sepe cōmissuꝫ.

Nota hāc regulam.

thanita si supponat᷑ vmbilico:tūc in illo casu ad tētādū si natura est in totū oppssa vl' nō:tm̄ coacte lʒ insufflare sternutatorium forte intra nares vt factū ex cōdisi vl' elleboro:⁊ pipere:et semīe sinapis:ꝙ si etiā non sternutauerit est signū ꝓxime mortis ⁊ in totū oppssionis in virtute:sʒ ad alia diuertētia possum⁹ oī tpe et debem⁹ nos cōuertere etiā post cibū sumptū.vñ dt Aui.Et cuʒ cibaueris eos cōprime extrema eoꝝ aliq̄bus horis vt vapor ad supiora nō trahat᷑:faciūt tales fricationes cuʒ oleis calidis et ab initio ⁊ pur circa extrema ad couertēduʒ magis vapores ad inferiora:⁊ dixit aliq̄b⁹ horis:quasi velit ꝙ fricatio nō tm̄ fiēda est eūato cibo:sʒ etiā exn̄te cibo in stomaco ne vapores in sursuʒ eleuēt᷑:ↄsyderās ꝙ lʒ fiat nocumētū in digestiua stomaci cōuertēdo cal'm ad inferiora:mai⁹ tñ est iuuamētū qd seq̄tur ꝑ cōuersionē vapoꝝ in deorsuʒ q̄ꝫ nocumētū tarditatꝭ vl' debilitatis digōnis: ⁊ dicit Mes.ꝟsus finē capl'i:stimulātia corp⁹ sunt de gn̄e diuertētiū ⁊ plus iuuāt q̄ꝫ fricatio ⁊ cōpressio dolorosa:et hec sunt cū fit inūctio vl' linitio cū rebus acutis supra coxas vl' extrema:⁊ cū sinapi:⁊ sq̄lla: et huiusmodi exēpli gr̄a.vt facto empl'o sic.℞. squille assate si plʒ vel nō assate ⁊ est fortior.ʒ.j.se.vrtice:se.sinapis.añ.ʒ.iij.cōquassata sq̄lla Et loco empl'i supponat᷑ ad coxas erit ꝑfecto forte diuertēs.Si etiā fiat fricatio cū hmōi vl' cū aceto sq̄llitico ⁊ semīe sinapis:⁊ pipere:vel cū nitro:vl' cum aliquo taliter acuto facta linitione extremoꝝ cū his felicitat᷑ intētio diuersionis. ¶ Vētose etiā ꝓsunt valde ad diuertēdū:sʒ sint vētose sicce:⁊ ponāt᷑ pmū ꝟsus nucā vl' nocrā cū mo'to igne ad calefaciēdū subtiliādū ⁊ resoluēdū.Postea descendēdo ꝑ spatulas vsq̄ʒ ad nates tādem ad coxas ⁊ ad crura:⁊ hoc facta euōne.Verū est tñ ꝙ ad intētionē diuersionis tm̄ credo ꝙ sit incipiēdū ab īferioribus tēdendo ad supiora.Si tñ esset corpus sanguineū ⁊ mā esset sanguini mixta ⁊ videret᷑ tumor releuatus ꝑ vētosaʒ satꝭ ad rubeū declinās nō esset incōueniēs apponere cū scarificatione:sʒ circa nō nucā nō fiāt cū scarificatiōe:sʒ magis deorsuʒ:ex quo de facto supponim⁹ caput esse lapsuʒ ad frigidū ⁊ ad hūidū:⁊ apa frigidū in cerebro:⁊ vt pl'm ꝯm partē posteriorē: ideo nō dʒ cerebrū infrīdari ꝑ extractionē sanguis nec a mēbris vicinis est eūo sanguis fiēda. ¶ Succedit hoc loco dicēdū de repcussione resolone ⁊ de ↄfortatiōe:⁊ ad hoc declarādū opʒ adducere q̄dā ātiquoꝝ.Nā Gal'.13°.terapen. ca°.pe.dt Cōe est apatib⁹ cerebri vti oxirodino in pn°.i. oleo ro.⁊ aceto.⁊ cā est:q2 oʒ in oī tali a capite humorē q̄cūq̄ʒ fuerit repellere ⁊ caput ↄfortare:⁊ hoc fit ↄueniēter cū oleo ro.⁊ aceto ↄquassatis ꝯm ꝓportionē dictā supra:deīde ꝓcedente tpe ꝯm ↄria quasi innuat ꝙ peccāte materia col'ica ⁊ sanguinea est occurrēdū cū frigidis et peccāte mā frīda est occurrēdū cum calidis.Et hāc sn̄iam visus est imitari Aui.ad pn^m.capl'i. vbi laudat repcussionē esse fiēdā cū oleo roſ.⁊ aceto:⁊ post duos dies addat᷑ paꝝ castorei:me sue ꝟo in ca°.ꝓprio dt.ꝙ a pncipio rei cōplet᷑ ī tētio cū medicis repcussiuis in pte ⁊ in pte resolutiuis siccis:q̄ recte oleo ro.cū aceto docuit misceri parū castorei ↄquassati ad subtiliandū materiā:⁊ iste fuit Alex.vñ voluit ꝙ a pn°.conueniat applicatio alicui⁹ ↄfortātis ⁊ resolutiui.etiā hoc voluit Sera.in ca°.ꝓpo.nā postq̄ꝫ laudauit oxirodinū.i.oleū ro.cū modico aceto vt ipse dixit:ad repcussionē materie fluētis dixit:q2 tñ materia est frīda dʒ secū misceri parū de castoreo. ¶ Gētilis de hoc dubitat ⁊ breuiter rn̄det ꝙ in pn° pncipiāte ↄuenirēt solū oleū ro.⁊ acetū ⁊ hoc voluit Gal'.⁊ Aui.sʒ in ꝓcessu iā fluxa materia conueniēs est addere de castoreo.Istā sn̄iam cōiter sequūt᷑ q̄ scribūt in materia:sʒ qm̄ de directo ↄ hāc sn̄iam fuit Gilbert⁹ ⁊ Rogeri⁹ expsse dixerūt ꝙ in pn° nō cōpetunt pure repcussiua.immo in hoc ca°.ꝓhibēt vt dicūt vnū cōe ⁊ gn̄ale:⁊ est ꝙ in pn°.nō repcutiātur cū frigidis.Ego inherēs auctoritati Sera. expresse ⁊ Mes.⁊ Ras.p°.cōtinē.tātoꝝ viroꝝ ⁊ cōcurrēte rōne quā adducā credo nō esse laudabile offerre tm̄ oleū ro.⁊ acetū in dispositione ista etiaʒ in pn°.nā vt dctm̄ est.s.in causis: cā āīs cām ↄiūctā est mala ↄpl'o frīda ⁊ humida cerebri materialis vel immālis ita ꝙ nō adhuc fcō apate cā āīs est in cerebro frīdo siue cū materia siue sine mā:⁊ q2 apata flātica magis fiūt ꝑ viā cognitionis q̄ꝫ ꝑ viā deflux⁹:⁊ ideo a pn°.mā erat aggregata:⁊ tūc intētione habita ad cerebrū vl' mām in eo nō ↄpetūt ista repcussiua frīda tm̄ ḡ nec in pn°.apatis:⁊ cū dicit.A. dixit post duos dies addat᷑ de castoreo ⁊ Ga.dixit.Cōe q̄dem ꝯm principia vti oxirodino.non negauit Ga.quin cū oxirodino aliq̄d misceam⁹ ↄuenit etiā oleū ro.verū est sʒ nō purū:Naʒ in prin.ↄuenit oleū ro.⁊ acetū cū aliqua portiōe castorei vt remittat frīditatē olei roſ.⁊ aceti. In ꝓcessu post duos dies adde castoreuʒ dixit: ita ꝙ minus fiat repssiuū ⁊ plus resolutiuū et in ꝓcessu magis tēdēdo ꝟsus statū plus addat᷑ de castoreo ⁊ minus de oleo ro.Ideo tutius videt᷑ mihi ꝙ in pncipijs hoꝝ morboꝝ:nō attendamus cum repercussiuis in intētione habita ad mēbrū lesuʒ:⁊ addamus ꝙ sit ↄfortatiuum. ¶ Dubitat᷑ etiā vtrū ista repcussiua debeāt poni a parte posteriori:vl' anteriori.Apparet ꝙ a parte posteriori q2 dʒ ꝓhiberi ne illuc materia fluat.Cōfirmat᷑:debēt applicari repercussiua ad eā partē ad quam applicātur resolutiua.ḡ ⁊c.In oppo^m.est Aui.q̄ nō laudat in parte posteriori apponi repcussiua propter nocumenta neruoꝝ.Rn̄det Gētilis:Ista repcussa supposito ꝙ apa sit ī pte posteriori ponat᷑ in anteriori cū hoc tñ ꝙ si aliq̄d cōicat᷑ pti posteriori nō sequat᷑ multū nocumētū.Nā ꝑ partē eleuātur a stomaco multi vapores.ḡ cōueniēter ibi fit repcussio.Scdo q2 fit eleuatio vapoꝝ mediātib⁹ venis ⁊ artarijs q̄ termināt᷑ ad ptē anteriorem ad rete mirabile:ideo cōueniēter fit repcussio a parte añriori.Et cū dt ad eādē partē debent applicari repcussiua ad quam resolutiua.Dico negādo:q2 diuersa est applicatio.ēt appositio fit ↄueniēter applicatꝭ resolutiuis pti posteriori.Nō sic ē de repcussiuis.q2 frīda cuʒ occurrūt pti posteriori:nō sese iuuāt ī penetrādo:q2 partes posteriores sūt solidiores:q2 dic̄ Ga.Si nō fuissēt ↄmissure nihil posset fere penetrare ad cerebrū ⁊ medicīe calide pstāt iuuamētū ad penetrādum.iō ille possunt applicari illi pti.Secūdo q2 in applicatiōe calidoꝝ nō nocet᷑ caput

Not. istud empl'm.

Nota resolutionem Matthei circa hanc difficultatem.

Questio.

Respōsio Gētil'.ad hanc difficultatē.

ĩmo iuuatꝛ: neq; nocet neruis neq; origini ner-
uoꝝ: ſ; bñ frida nocẽt. ideo ⁊c. Et ſic a pᵒ fiãt re
ꝑcuſſiua a ꝑte anteriori repꝑcuſſiõe facta ab al-
to cũ oleo ro. addẽdo parũ caſtorei: ⁊ ſic in pro
ceſſu augẽdo reſolutiua ⁊ ꝯfortatiua cũ empla
ſtris fortib⁹ ex ſq̃lla cũ cẽtaurea cũ carthamo
cũ pipere cũ nitro cũ ſemine vrtice cũ ſemine
ſinapis. Ex his oĩb⁹ vł aliq̃b⁹ eorũ facta cõtri-
tione cũ ſq̃lla aſſata. Uł ſi nõ põt fieri emplm
fiat inũctio cũ approꝑatis. Sola etiã ſq̃lla fri
cata a ꝑte poſteriori multũ diſſoluit. ¶ Alex.
laudauit balneũ reꝝ calidaꝝ in q̃ infundatꝛ to-
tũ corp⁹ ꝑter caput. Et dicit ꝙ ipſe vidit vnum
laborãtẽ penitus nec aperiẽtẽ oculos: ⁊ ſic po
ſitus in balneo in totũ reſtitutus eſt. Tũc ego
ꝯſentire; facta mũdificatione ⁊ in corꝑe forti:
alr̃ nõ auderẽ: ⁊ eodẽ mõ loq̃tur Alex. dixit ſic
Ego em̃ ſcio poſt. ix. aut. x. dies ingreſſũ balneũ
quẽdã hac egritudine laborãtẽ neq; attenden
tẽ quo tenebatꝛ malo neq; cognoſcẽtẽ quo labo
raret magis inuẽtus eſt in balneo euigilãs et
attẽdẽs ⁊ loquẽs ⁊ cognoſcẽs omnes qui ꝑſto
erãt ⁊c. ¶ Balneũ fit cũ rebus calidis decoctꝭ
vt origani calamẽti mẽtaſtri saluie roriſmari-
ni laureole ⁊c. Nã iſta ꝯuertũt materias ad
mẽbra vñ ſi remãſit aliqua mã mũdificatꝛ ꝑ bal
neũ ⁊ ſic remanet depuratũ corp⁹ non in ꝑnᵒ ſi
nõ ponis caſtoreũ pone balſamitã. Balſamita
multũ ꝯfortat: etiã ꝯuenit ⁊ in freneſi: ⁊ ſic tol-
lit nocumentum de caſtoreo qd̕ erat in dubio.
¶ Laudauit etiã ad ſubtiliationem materie et
reſolõnẽ ei⁹ Ga. 13ᵒ terapẽ. capᵒ. allegato deco
ctionẽ iſtaꝝ reꝝ calidarũ cu; aceto et accipere
fumũ per nares ⁊ per os: ⁊ ita Ser. laudat vt
odorẽt patiẽtes alaſce calamẽtũ fluuiale ⁊ mõ
tanũ cõtrita permixta cũ aceto. ¶ Pñt etiã fie
ri ſacellationes capiti de ꝑdictis ⁊ emplã ⁊ im
poſitiones intra aures ⁊ nares de oleis calefa
ctis: vt dictũ eſt ſupra de ſoda materiali frĩda.
¶ Et poſſunt adhiberi illa digeſtiua de q̃bus
s. ⁊ ita de ꝯfectiõib⁹ ꝯfortatiuis exhibẽdis: vt
tyriaca metridato: pliriſarcoticõ: cũ modico
anacardine: ⁊ fricare palatũ cũ ea multũ profi-
cit. ¶ Et rab. pᵒ ꝯtinẽ. ſummatim ⁊ quaſi reca-
pitulãdo oĩa dicta ponit curã litargie in hunc
modũ dicꝛ. Si virt⁹ ⁊ etas ꝑmiſerit flebotometꝛ
⁊ cliſterizetꝛ cliſterib⁹ acutis vt trahatꝛ mã ad
inferiora: ⁊ poſtea reuertatur ad cura; capitis
ſpargẽdo oleũ ro cũ aceto ⁊ caſtoreo: ⁊ fricẽtur
extremitates cũ oleo rutino ⁊ pipere: ⁊ odorẽt
yſopũ ⁊ mẽtaſtrũ: ⁊ fiãt gargariſmata violẽta
⁊ ſi dolor ꝓlõgetꝛ detꝛ eis in potu caſtoreũ ⁊ ra-
datꝛ caput ⁊ ſacelletꝛ cũ ſale ⁊ milio calefactis:
⁊ cũ morbus incipit declinare intromittãtꝛ in
balneũ ⁊ attẽdatꝛ ꝓuocationi vrine ⁊ mollifica
tioni vẽtris. Hec dicta valent maxime in litar
gia flãtica. nã in melĩca põt fieri euãtio cũ hie
ra pig. ⁊ aqua decoctionis paſ. ⁊ epithi ⁊ caſſi
etꝛ. ⁊c. qꝛ nõ ſic eſt timor de ſubeth ⁊ alijs appro-
priatis melẽcolie. ¶ Seq̃tur vt dicatꝛ de acci-
dẽtibus ſubeth: ⁊ inter accñs qd̕ ꝑᵐ ꝯiũgitur
eſt oblio: vñ nõ aſſelãt. nõ eſpuunt ⁊ ſilĩa: ideo
ad hoc accidẽs oportet attẽdere. Et ad hoc Ga.
Rab. ⁊ Aui. ꝙ ſi fiat decoctio harum rerum ca-
lidarũ: ⁊ fiat fumus ꝑ nares multum euigilant
ſubtiliãdo dicũt oẽs vlr ꝙ ſi capilli infirmi re
ducãtꝛ vt puluerizẽtꝛ: ⁊ fiat ſuffumigiũ multum

De accidẽtiãus.

Not. de capillis humanis.

excitatꝛ infirmus vt pili barbe cõbuſti etiã pi-
li puluerizati cũ ſucco ſquille ſuppoſiti capiti
cõfortãt ipſum a ꝓprietate. ¶ Et qñ iſta non
cõferũt ſufficiẽter laudauit Azarauius caute-
riũ in poſteriori ⁊ medio capitis: etiã dicit Aza
rauius in caᵒ. de obliuione. Si capiatꝛ cerebrũ
pauonis cũ felle eius ⁊ ꝑmiſceatꝛ ⁊ inſuffletꝛ in
narib⁹ facta mixtura: aut accipiat dẽtes leonꝭ
⁊ ligẽtur ab brachiũ dextrũ infirmi redditꝛ me-
moria: ⁊ ſic vngula ſiniſtri pedis poſterioris cũ
vnguebrãce leonis puluerizati in pecia ligata
in ſiniſtra manu oĩm recordatꝛ q̃ vnq̃ audiuit.
¶ Et dicit Albertus ꝙ ſi q̃s cingatur corrigia
pellis leonis erit fortiſſimus ꝯtra hoſtes ſuos
⁊ deferat oculos leonis ſub aſellis: omnia ani
malia q̃ illi nocere poſſunt fugiẽt: ⁊ deus ſcit.

Azarani⁹.

De apoplexia. Cap. iiij.

Cum aliq̃s q̃ſi dormiẽs iacet: ⁊ ſine ſõno ſtertit: ⁊ cũ pũgitur nõ ſentit: tũc iã patitur apoplexiã. ¶ Eſt aũt hui⁹ egritudis q̃titas ꝺm qd̕ fortiter aut debiliter ſtertit. Si aũt ſpu ma ab ore exierit non eſt ei medicãdu;. cum autem parũ ſtertit egritudo eſt le-
uior. ¶ Hec quidem paſſio aut interfi-
cit cito: aut in paraleſim tranſit. ¶ Cu;
ergo iſta accñtia viſa fuerint attendẽdũ
erit an patiẽtis facies multum rubere
aut denigrari aut viridis fieri videatur
queãdmodũ cõtigit cu; ſanguis in ali-
quo mẽbro ex coartatiõe retinetꝛ tũc eni;
ſanguis ex duab⁹ guidegi ilico extrahẽ-
d⁹ erit aut ex duab⁹ cephalicis. ¶ Qd̕ ſi
ita nõ fuerit: ĩmo cũ aerẽ attrahit auditꝛ
in pectore oregmõ: ex hoc cliſteri erit cli
ſterizãd⁹: cui⁹ eſt hec cõfectio. ℞. cologn
tide: burchormariẽ: cẽtauree mĩoris: ar
thanite: ellebori al. omniu;. añ. ℥. j. co
quãtur omnia in tribus libris aque do
nec a d vnã redeãt: deinde colentur: et ex
media libra huius apozimatis fiat ene
ma: ꝙ ſi cito exierit fiat iterũ donec hu-
morũ multitudo cũ eo exeat. ¶ Naribus
quoq; cõdiſi ⁊ elleborus albus ſuauiter
inſufflẽtur. ¶ Et eſt ingeniandũ vt ana
cardinũ cũ idromelle ꝑ os ad ſtomacu;
multotiẽs deſcẽdere cogatꝛ quaq; die ſe
mel. ex quo vnius aurei pondus in po-
tu ſumendum eſt: cui⁹ deſcriptio eſt in
caplõ de paleſi. ¶ Sartago ꝑterea ferrea
calefacienda eſt ⁊ capiti multotiẽs adeo
vicinanda vt patientis capilli aduran-
tur. Quod ſi hoc mõ nõ ſanatur ĩ medi
cãdo plꝰs laborabitꝛ caput nãq; radem⁹

Cliſte acutum.

A Ebrani'.

Clisse acutum.

τ ex sinapi trito τ castoreo τ fortissimo aceto liniemus. ¶ In prima aūt huius passionis spem post flebotomiā stringēdum fortiter adiutoria ligando supius parum sub coniunctione ipsorum cum spatulis τ stringas vrbias similiter. Capiti quoq₃ superfundendum est oleum ros. et acetum vini: τ flebotomia facienda est prius in pedibus τ postea in nasi extremitate. Jo. Martheus.

Urbie sūt loca q̄ sūt in extremitate corez sunt glandes vbi ꝯ tebrū iste cōiūgit.

Post expeditum capitulū de litargia qd̄ cōtinuationem habebat cū frenesi in eo qd̄ vtrūq₃ est apā intra craneū: τ sic de litargia fuit determinatū ad magis integrā doctrinā. lʒ Ras. de ea non fecerit caplm: vt dictuʒ est. s. ¶ Nūc ꝯsequēter Ras. ꝓm ordinē sui ꝓcessus determinat de apoplexia: τ sic determinādo duo facit principal'r. Nā p° ponit signa absolute apoplexie: ponēdo ēt diuersitatē malitie in spēbus eius. 2° ponit curā diuersaꝝ specieꝝ apoplie ex pte māe pecātis 2ª ibi. (Cū ḡ ista visa fuerit ꝛc.) Pria adhuc in tres: qm̄ p° ponit signa absolute apoplexie. 2° ponit id in q̊ distiguit fortis a debili τ signa distōnis fortis a debili. 3° ponit modū terminationis apoplexie absolute. 2ª ibi. (Est autē hui' egritudinis.) 3ª ibi. (Hec q̄dez passio.) ¶ De pª parte ponit signa tria ad declarandū apoplexiā absolute: dt p°. Cum aliq̄s quasi dormiēs iacet: τ est pm̄ signū: τ sine somno stertit: τ est scdm̄: τ cū pūgis nō sentit: τ est. 3m̄. tūc iaʒ patit apopliā. Ex q̄bus ꝟbis insinuat ꝙ apopleticus nō est vere dormiēs ꝑ hoc qd̄ dt iacet quasi dormiēs. τ ꝑ hoc qd̄ dt sine somno stertit τ ꝑ hoc qd̄ addit tertio τ cū pūgis nō sentit: qꝛ dormiētes cū pungunt excitant: vn̄ lʒ sicut dormiens ꝓstratus iacet τ oculis vt sepe clausis et sepe stertit: τ aliq̄l'r τ remisse pūctus nō sentit: ita apopletic': differt tn̄ spāliter: qꝛ dormiēs nō apopletic' sentit mediocria īprimētia de sōnis τ de mutātib' organū tact' τ si nō remissa: sed apopletic' neq₃ remissa neq₃ mediocria sentit. ¶ Unde ꝓ clariori intelligētia est notāduʒ vltra descriptiōes q̄ ponent loco suo de apopliā: qd̄ dicit. A. ꝓmi tertij ad finē describit apopliā dicēs: qꝛ apoplexia est ociositas mēbroꝝ a sensu τ motu ꝓpter opilationē ꝯtingere est in vētriculis τ cursibus spūs sensibilis τ motiui in ventriculis. s. oīb' marie duob' posteriorib'; ipsi' cerebri: τ no. ꝙ nō q̄libet ociositas tn̄ mēbroꝛuʒ a sensu τ motu dubitat apoplexiā nisi cō notādū molliciē. nā vbi fiat impotētia mēbroꝝ ad opationē sensus τ motus cū ꝯtractiōe τ spasmo: et si ꝯiungeret opilatio in vētriculis cerebri talis nō est dicēda ꝓp̄rie apoplexia: sed qn̄ fit talis ipotētia cū mollitie: τ cū relaxatiōe ꝓpter opilationē ꝯtingētē in cursib' spūs sensibilis τ motiui: ita vt ad mēbra nō possint ꝑuenire spirit' aīales ad sensum τ motū necessarij ꝓpter opilationē in illis cursib' ꝯtingētē: tūc talis impotētia ad opationes τ ociositas dr̄ apoplexia: vn̄ lʒ in sincopi stet ablatio sensus τ mot' τ fit ociositas mēbroꝝ: qꝛ tn̄ hec ociositas nō ꝯtingit ꝓpter opilatione vētriculoꝝ vel cursum ꝑ cursus intelligēdo oēs vacuitates vel cameras vel anfract' vel cōmissuras ipsi' cerebri siue vacuitates artariaꝝ siue origies neruoꝝ: τ vl'r oēs vias ꝑ quas pn̄t deferri spūs a cerebro ad alia membra nō dʒ dici talis ociositas apoplexia: qꝛ non fit ꝓpter opilationē in vētriculis cerebri vl' ipa rū viaꝝ: sed ꝓpter retētionē spūum ad cor ꝛc. vbi ēt esset ociositas mēbroꝝ nō ꝓpter ꝓhibitū trāsitū spūum ad organa sensuū ꝓpter opl'onē in dictis vijs contingentē: sed ꝓpter redditū τ ꝯuersionē spūum ab organis sensuū ad interiora τ ad cerebrū nō ꝓpterea dʒ dici subeth: vt infra videbit locis suis ponēdo distōnē īter has dispōnes apoplexiā epilepsiā sincopi τ subeth q̄ in multis cōicāt: cū ḡ dicit Ra. cū aliq̄s quasi dormiēs iacet ꝛc. intelligat ꝙ cū non sentit nec mouet ꝓpter opilationē ꝯtingētē in vētriculis cerebri vel cursib' spūs sensibilis τ motiui: ita ꝙ illa opil'o sit causa impotētie ad operationes membrorum sensitiuoꝝ τ motiuorum propter nō posse transmitti debitam mēsuram spirituum necessariā ad dictas operatiōes tūc vocatur apoplexia: τ taliter iacēs iam patitur apoplexiam: τ ex his ptʒ clarificatio huius prime partis. ¶ De secunda parte ponendo id in quo declarat fortitudo vel debilitas apoplexie dixit est aūt huius egritudinis quātitas ꝓm ꝙ debiliter aut fortiter stertit. i. declarat q̄titas i. magnitudo vel debilitas eius in malicia ex stertere fortiter aut debiliter: postea ponens signum deterioris dixit. Si tn̄ spuma ab ore exierit nō est ei medicandū: quasi innuat qd̄ morb' tunc est desperatus. Et addit. Cū parū stertit. i. remisse egritudo est leuior ita qd̄ ex stertere et spuma declarat eius fortitudo τ malicia. ¶ De tertia parte huius partis dixit: Hec quidē passio siue fortis siue debilis fuerit aut cito interficit aut in paralesim transit. ¶ Pro intelligentia huius primi dicti est aduertendū qd̄ apd̄ antores: τ maxime Gal'. in 2°. affo. quidā grad' ponūtur in apoplexia. s. fortis debilis τ lenis. vn̄ in forti est maxima opp̄ssio virtutis τ in debili minor τ in leui ēt minor: lʒ Gal'. in dicto cōmento videat diuidere fortē in tres spēs. Prima qn̄ aufert anhelitus ꝓm totū: ita ēt vt nō manifestetur spuma τ aliqua opatio anhelitus: qꝛ neq₃ aliq̄s fit stertor declarās maximā opp̄ssionē in virtute: τ sic est marīe fortis. Alia est fortis minoris malicie in qua dicitur esse anhelitus per uersus interfectus lachrymosus: et cum suspirijs quando fit anhelatio. Nam in anhelando aliquotiens anhelatio intercipitur: τ hic etiam significat magnam oppressionem in virtute: sed non tanta est, vt prius. Tertius gradus est quādo fit anhelitus continuus sed diuersus: qꝛ aliquando maior aliqn̄ minor: τ in isto ꝯiungitur minor stertor q̄ in proxime precedenti. Nā aliqn̄ est cū maiori sonitu aliqn̄ cuʒ minori: vbi in precedēti semꝑ est fortis stertor: τ talis ēt spēs significat oppressionē notabilē in virtute cū nō possit virtus vniformiter eleuare τ dilatare pectus. τ isti tres gradus dicunt omnes incurabiles: qꝛ sunt omnes gradus apoplexie fortis: lʒ tertius possit dici debilis respectu prioꝝ. Alia est apoplexia lenis vel debilis ꝓm quam fit dif-

Declarat tria sigª apoplexie posita a rasi.

Apopleticus non ē vere dormiēs.

Aui. pª tertij sic diffinit apoplexiam.

Quid itelligit ꝑ cursum vētriculoꝝ.

Gal'. 2°. afforꝝ ponit grad' apoplexie primus fortis τē triplex.

ficultas in anhelitu: vñ hõ stat iacẽs sicut mor
tuus: ⁊ est anhelit⁹ paruus: sꝫ est equalis ⁊ vni-
formis: ⁊ cũ eo nõ ẽ vehemẽs stertor, imo quasi
null⁹: ẜm quã etiã significat̃ oppꝭssio virtutꝭ: sꝫ
nõ tãta quin trãsmittat̃ mẽsura spũum faciẽs
ad dilationẽ partiũ pectoris vniformem lꝫ nõ
magnã: ⁊ in hac qꝛ nõ fit impetuosus mot⁹ spi
rit⁹. i. aeris attracti ⁊ expulsi ꝑ instrumẽta pe-
ctorꝭ: neqꝫ supcalefactio vehemẽs fit in corde:
nõ dissoluit̃ humidũ ex mẽbris illis vt fiat spu
ma ad rubeũ declinãs maxie de qua est ẜmo q̃
educat̃ de illis partib⁹: ⁊ hoc est ꝓpter modicã
opil'onẽ fctãm in cursibus illis a modica mate
ria: ⁊ sic ꝓbabile est mãm posse resolui: qꝛ mo-
dica: ⁊ ꝯsequẽter põt esse salubꝛꝭ. Et ex his pꝫ ꝙ
ꝗtitas huius egritudinis in malitia nõ abso-
lute declaratur ex stertore: qꝛ in pessima nõ fit
stertor qm̃ mẽbra pectoris vix mouẽt̃ ꝓpter in
tegrã opil'onẽ ⁊ ꝑuationẽ in totũ delationis
spũum ad mẽbra: sꝫ hoc est rarissime cõtingẽs.
Sꝫ in q̃b⁹ est stertor sil' cuꝫ spuma magnitudo
declarat̃ ex fortiori stertore ⁊ ab exitu spume.
qm̃ stãte forti stertore declaratur fortis ⁊ labo
riosus incessus anhelit⁹ vł aeris inspirãdi vel
expirãdi ꝑ instrumẽta anhelitus: ⁊ hoc ꝓpter
impotẽtiã musculoꝝ dilatãtiũ ⁊ ꝯstringẽtiuꝫ.
Vñ nõ debite euentat̃ cor: ⁊ sic eo supcalefacto
ꝯsequẽter liq̃fit humidũ de suba pulmonis: in
quo incluso aere expirãdo fit sonitus ⁊ stertor
⁊ tãdẽ eleuato illo humido ab aere inspirando
incluso fit spuma q̃ ad rubeum declinat. Ubi si
nõ tãta esset necessitas nec tãta obediẽtia in-
strumẽtoꝝ: nõ ita fortis fieret stertor neqꝫ tan-
ta appareret spuma: immo forte nulla. Et ideo
cũ spuma apparuerit oĩno nõ est ei medicãduꝫ
qm̃ est signũ multũ magne oppꝭssionis virtutꝭ
mioris tñ ꝙ in ꝑmo gradu vbi nihil anhelitus
manifestat: iõ a forti stertore posset fieri reces-
sus minorãdo stertorẽ: ⁊ tñ cũ maiori oppꝭssiõe
virtutꝭ: vt pꝫ ꝯsyderãti: sꝫ tũc crescẽt alia ma-
la accidẽtia. Et iõ nõ semꝑ ẽt i stertẽtib⁹ ex ma
iori stertore est deteri⁹ arguẽdũ: ⁊ addit qꝺ nõ
est ei medicãdũ. Qꝺ tñ dictũ intelligat̃ cũ sale
qꝛ nõ debemus fugere ⁊ nihil oꝑari. imo ne ap
pareat ex parte operãtis defectus. Et qm̃ sepe
ꝯtingũt extraneationes in nã. vt dicit Auer. 7.
colliget egritudines q̃ vident̃ nõ possibiles cu-
rari aliquotiẽs curant̃: sed debem⁹ curare cũ ꝓ
testatione de futura morte ꝓbabil'r: nõ est ergo
medicãdũ nisi cũ ꝓtestatione. ❡ Circa aliud di
ctũ no. ꝙ Rab. hic in caᵒ. ꝯtraxit sermonẽ suum
nõ ad oẽm apoplexiã: qꝛ nõ ad eã q̃ est a cã ꝑmi
tina: neqꝫ ad eã q̃ ẽ a cã corporali ꝑ cõitatẽ sꝫ ad
eã tm̃: q̃ est a cã corporali in cerebro ꝓpter mul
titudinẽ opilãtis mãe. qm̃ de alijs vt loco suo
videbit̃ ẽt apparẽtib⁹ signis apoplexie fortissi-
me põt fieri cura ẽt sine terminatiõe ad palesiꝫ
Sed in apoplexia mãli ꝑ essentiã veꝝ est dictũ
Rab. in textu: qm̃ cuiuscũqꝫ spẽi fiũt sigt nota-
bilẽ oppꝭssionẽ ꝟtutis cerebri: aut ergo mã i to-
tũ opprimet ꝟtutẽ: aut ꝟt⁹ aliq̃l'r dĩabit̃ lꝫ de-
bil'r: ⁊ sic mãm aliquo mõ mouebit ꝑmutãdo ad
loca vicina: qm̃ ad lõginq̃ ꝑmutare nõ põt: ⁊ sic
peccãs in posteriori ꝑte capitis. vt dcm̃ est per
mutabit̃ ad nucã ⁊ origines neruoꝝ ⁊ sic fiet pa
lesis: ⁊ ex his pꝫ ista tota ꝑclara. ❡ (Cũ ꝗ ⁊c.)
In ista ꝑte ponit curã apoplexie: ⁊ diuiditur in

tres ꝑtes. ꝑmo ponit curã apoplexie sanguinee
scꝺo flãtice: tertio ẽt reuertit̃ ad curã sanguĩee
scꝺa ibi. (Qꝺ si ita nõ fuerit.) tertia ibi. (In ꝑᵃ
aũt passiõis spẽ. (Pꝛia ẽt i duas. ꝑᵒ ponit signa
ipsi⁹ sanguinee. scꝺo curã ibi. (Tũc em̃ sãguis.)
❡ De ꝑᵃ dixit. Cũ ꝗ ista visa fuerint. s. q̃ dcã sũt
attẽdẽdũ erit sup. ad cognoscẽdũ an patiẽtis fa
cies aut rubere aut denigrari aut viridis fieri
videat̃ queãdmodũ ꝯtingit cũ sanguis in aliq̃
mẽbro ex coartatiõe. s. ex ligatura vel alia cã re
tinet̃: tũc sup. significat̃ ꝙ sanguis est in cã opi
latiõis: rõ est clara: tũc ponit curã ei⁹ dicens ꝙ
tũc sanguis ilico. i. statim ex duab⁹ guides̃ ẽ ex
trahẽdus aut ex duab⁹ cephalicis. ❡ Sꝫ not. ꝙ
lꝫ apoplexia mãl'r possit ẽt ex colera ⁊ mlĩa gña
ri: posuit tñ solũ curam sanguinee ⁊ flãtice: qm̃
ab his cãis frequẽti⁹ euenire solet vt ẽt ratiõe
manifestũ est intelligẽti. Utrũ aũt fiẽda sit ꝑᵒ
flõia a guides̃ vel a cephalica vel a saphenis de
q̃bus dictũ est ad finẽ capl'i: ⁊ vtrũ in hac sãgui
nea cõueniant clisteria videbit̃ loco suo infra.
❡ Quod si ita nõ fuerit ⁊c.) In hac 2ᵃ ꝑte ꝑnci
palis partis ponit curã fl'atice prius ponendo
signa: ⁊ sunt oĩa clara ⁊ magis declarabunt̃ ex
his que dicentur inferius. Jo. Mattheus.

Habita summaria expõne litere to
tius capituli ad vberiorem
intelligẽtiam totius materie de apo
plexia ẜm ordinem: primo videbitur
de quid nominis huius termini apoplexia ⁊ q̃d
rei eius. 2ᵒ. ponent̃ distõnes ⁊ spẽs eius: deinde
videbimus de causis eius et signis multiplici-
ter. Ultimo ponetur cura.

Quid nominis. Quid ergo nois apople
xie est ꝙ apoplexia ideꝫ
sonat qꝺ ꝑcussio letalis. nam apoplesim grece
idem est qꝺ percussio latine: qm̃ idẽ quasi cõtin
git in apopletico quod accidit in letaliter per-
cusso: qꝛ sicut letaliter percussus cadit: ⁊ aliquã
do fit sine anhelitu aliquando cum anhelitu et
sono doloroso et stat iacens velut mortuus ⁊ cũ
pungitur non sentit: ita etiam hec accidentia
consequuntur ad apoplexiam: ⁊ propter hec in-
titulauit Auenzoar capitulum de apoplexia:
capitulum de silentio.

Quid rei. Quid rei describitur a Gal'. 3ᵒ. de
accidenti. caᵒ. 3ᵒ. qꝺ est mollities
totius corporis cũ ablatione regitiue virtutis
dicit̃ apoplexia: ⁊ idem in. 3ᵒ. interioꝝ caᵒ. 7ᵒ. ⁊
vltimo dicebat apoplexiã esse cõem ⁊ ociositatẽ
omniũ membroꝝ: vñ in 3ᵒ. interioꝝ. caᵒ. vltimo
appellauit ociositatẽ membroꝝ omniũ ꝑter fa-
ciem nõ apoplexiã: sed mollitiẽ membroꝝ infra
caput tm̃: aliq̃ñ tñ etiaꝫ mollities particularis
membri vt genu dicitur apoplexia: sed impro-
prie: vt. 7ᵒ. affo. in commento affo. si lingua intẽ
perata repente fiat. vnde ablatio sensus ⁊ mo-
tus alicuius membri aliquod apopleticũ corp⁹
dicit̃. Dicit ẽt tertio de accñti loco allegato Ga
le. per virtutẽ regitiuã intelligimus virtutem
imaginatiuã discretiuã: ⁊ memoratiuã: vnde in
apoplexia cõnotatur ꝙ talis mollities fit depẽ
dens a vẽtriculis cerebri. ❡ Ideo. A. diffiniens
apoplexiam prima tertij in fine dixit quod apo
plexia est ociositas membrorum a sensu ⁊ motu
propter oppilationem cõtingẽtẽ in vẽtriculis
⁊ de cursibus spũs sensibilis ⁊ motiui in vẽtri-

Malitia huius egritudinꝭ absolute nõ declarat̃ ex stertore

Cũ apparet spuma circa os nõ est medicandũ.

Not. bene.

De quidditate rei.

Diffinitio apoplexie ẜm Auic.

culis.s.oībus cerebri.Dicit Gentilis:otiositas
mēbroꝝ intelligiť nō q̄libet otiositas:ſʒ otiosi
tas ꝑ mollitiē:vñ apoplexia nō tm̄ dicit impo
tētiā ab opatione sensus ⁊ motus:sed dicit im
potētiā cū mollitie nō cū ꝯctu:ſʒ cū relaxatiōe
Quid per cursus intelligere debemus.
qm̄ in sincopi ēt est ablatio sensus:⁊ motꝰ:sed
nō est opilatio in vētriculis cerebri:iō illō ad
dit.A.in diffinitiōe apoplexie:⁊ h̄ nota qꝺ per
cursus spūs sensibilis:⁊ motiui intelligere de
bemꝰ vacuitates vl' cameras vl' anfractꝰ vl' cō
missuras ⁊ vl'r quascūq; vias ꝑ q̄s possunt de
ferri spiritꝰ ad cerebrū:ēt ꝑ q̄s mādanť spūs a
cerebro ad origines neruoꝝ:⁊ ad exteriora:⁊ ēt
intelligimus venas guideč ⁊ venas dormitato
rias vl' artarias ꝑ q̄s mittunť spūs a cerebro
ad cor ⁊ ecōuerso a corde ad cerebrū.¶Sʒ no
Nota.
ta q̄ dixit textꝰ sensibilis ⁊ motiui:cū iste vene
dicte apopletice nō vidētur vie spūs sensibilis
⁊ motiui:ſʒ vie spūum ad cor.videť ꝙ propter
opilationē eaꝝ nō fiat apoplexia:ꝓ quo notan
dū ꝙ spiritus sensibilis ⁊ motiuus qñq; diciť
q̄cunq; spūs vitalis ex q̄ pōt fieri aīalis.2°.ēt
dr̄ spiritus sensibilis ⁊ motiuꝰ omnis spiritus
aīalis.sumiť ergo large hic spūs sensibilis:et
motiuꝰ vl' ꝓ spū vere aīali a cerebro ꝓueniēte:
vl' ꝓ oī eo qꝺ pōt esse instrumētū vl' mā spiritꝰ
sensitiui ⁊ motiui in cerebro.aliq̄ñ dr̄ soluʒ de
illo q̄ est ꝓprie in cerebro nucha vl' neruis pro
tali operatione aptus:⁊ hoc mō distinguitur
spūs vitalis ab aīali.vñ nota ꝙ ille vene gros
se ideo dicūtur apopletice:q̄ illis oppilatꝭ ho
mo cadit in apoplexiaʒ:⁊ hoc q̄ fit opilatio in
cursibꝰ spūs sēsibilis ⁊ motiui:q̄ spūs vital' ex
quo dʒ fieri aīalis in cerebro.¶Et hoc bñ no
ta ꝙ lʒ alie artarie vl' vene opilarēť ꝑ quas spi
ritus vital':q̄ tñ nō transit ꝑ eas ille vitalis q̄
trāsmittiť a corde ad cerebrū vt in aīalē spūm
ꝯuertať:nō dʒ ille dici cursus spūs sensibilis ⁊
motiui:⁊ ꝓ tāto si fieret impotētia ad opatio
Questio.
nes ꝓpter opilationē eaꝝ.citius fieret sincopꝭ
q̄ fieret retractio q̄ꝫ apoplexia.nec illi otiosita
ti ꝯpeteret diffinitio apoplexie.¶Utruʒ autē
apoplexia dicať esse egritudo vl' est accidens:
dico ꝙ apoplexia ꝓprie dr̄ esse illa egritudo q̄
est opilatio:⁊ otiositas dr̄ eē accidēs:⁊ ita apo
plexia duo dt̄.s.egritudinē accidēs.q̄ tñ otiosi
Nota.
tas mēbroꝝ magis nobis est manifesta q̄ꝫ opi
latio:ideo apoplexia nobis declarať magis ꝑ
otiositatē q̄ꝫ ꝑ opilationē.¶Et ex hac declara
tione apparet couenientia inter apoplexiā sin
copim epilepsiā:⁊ subeth etiā ⁊ differētia.ꝯue
Dr̄ia inter sincopiʒ ⁊ apoplexiā
niātia est q̄ in sincopi fit aliq̄s cadēs q̄si dor
miēs:⁊ cū pūgiť nō sentit:⁊ in subeth sil'r:et in
epilepsia si epilepsia fit fortis.¶Distinguūtur
aūt iste dispositiones:q̄ in sincopi nō fit lesio
in cerebro nisi per cōmunitatē:quia in sincopi
fit retractio spirituū ad cor:in apoplexia nō:ſʒ
fit ꝓhibitio trāsitus spirituū ad instrumenta
vel mēbra sensus ⁊ motus.in sincopi etiā nō fit
opilatio.etiaʒ sincopiťatus dr̄ quasi mortuus
Differētia inter apoplexiaʒ et epilepsiā.
sine colore.apopleticus apparet in colore non
multū remoto a naturali saltē ꝑ tempus.¶Di
stinguiť ab epilepsia s̄m quosdā scribētes s̄m
magis ⁊ minus:itaq; dimidiū apoplexie est id
qꝺ totum est epilepsia:⁊ in apoplexia fit opila
tio s̄m totū:in epilepsia nō s̄m totū:q̄ sentētia
lʒ videať esse expressa de mēte Serapionis:tñ
dʒ intelligi cū sale q̄ declaratio sic aperte non
est bona.nā aliqua est apoplexia debilis ī qua
nō fit opilatio s̄m totū:⁊ tñ nō est epilepsia:ēt
aliqua est epilepsia mortalis in qua est opila
tio oīm vētriculoꝝ:⁊ tñ nō est vera apoplexia.
nā opilatio in vētriculis ⁊c.q̄ talis ⁊ tāta estꝙ
de se nata est facere otiositatē in membris:de
qua dictū est absq; spasmo:aut cōtractione vē
triculoꝝ cerebri vl' cursuū spūs sensibilis ⁊ mo
tiuitatis est apoplexia:lʒ aliquotiēs cum apo
plexia ꝯiūgitur spasmus:qñ aūt mā nō est opi
lās tāta ꝙ nō sufficit facere opilationē talē ad
quā sequať ⁊c.nisi cū ꝯctione cursuū spūs sen
sibilis:⁊ motiui:⁊ fit talis contractio.⁊ ꝯñter
opilatio.tūc est epilepsia:distiguiť ḡ s̄m magꝭ
⁊ minus nō simpl'r.ſʒ cū ꝯnotatione supradicta
⁊ ideo in epilepsia semꝑ ꝯcomitať spasmus di
cit Aui.nō sensatꝰ vl' nō sensitiuus:⁊ in .4°.in
terioꝝ.ca°.2°.est dr̄ia in duobꝰ.q̄ epilepsia dr̄
esse otiositas totius corꝑis minime in mollifi
catione permutās ⁊ in apoplexia est mollifica
In duobꝰ differūt apoplexia ⁊ epilepsia.
tio.Scđa differētia est.q̄ in epilepsia est nocu
mētū in eētia magis cerebri.in apoplexia:nō
ſʒ in vētriculis.epilepsia ḡ est spasmus toti cō
munis ⁊ sic cōiūgiť ꝯtractio.¶Differētia autē
Differētia inter apoplexiā ⁊ subeth.
inter apoplexiā ⁊ subeth est difficilior:sed dr̄ia
est:q̄ stat esse subeth absq; opilatione:vt loco
suo videbiť:nō sic in apoplexia.Naʒ in subeth
duo intelligūtur.Prīo q̄dā impotētia spiritus
ſʒ nō ablatio sensitiui ad opationes:est em̄ re
ditus spūs aīalis ad cerebrū vt īpotētia spūs
sensitiui ad ꝯprehēdēdū exteriora obiecta me
diocria recte:et in hoc distinguitur a somno
naturali quoniam in somno naturali sentiun
tur aliqua mediocria recte:⁊ ideo non est su
beth:vñ imaginantur aliq̄ñ dormientes sepe
bibere reʒ dulcē multū ꝓpter flegma dulce ad
os stomaci descēdēs.vt dicit Philosophus.in
subeth fit ergo reditus spirituum ad cerebrum
nō omniū:sed pro maiori parte:quia tot rema
nēt quot vita ꝑmanet ⁊ aliquādo in somno di
scurrūt.Apoplexia vero dicit impotētiā nō ꝓ
pter redituʒ spūum:⁊ est impotētia ad omnes
opationes:vñ dicebat Gal'.3°.interioꝝ.ca.7°.
Nō vidēt neq; audiūt neq; aliquo sēsu sentiūt
neq; memoranť neq; intelligūt:⁊ hoc q̄ idē eo
dē 3°.ca°.vltimo dixit.Sʒ apoplexia cuʒ totis
noceat aīatis actionibus monstrat certissime
nobis esse passionē in essentia cerebri.nocet ḡ
Questio.
omnibus operationibus:⁊ hoc q̄ sit ꝓhibitio
motus aut expansionis spirituū propter opila
tionē.⁊c.¶Dubitatur quia sincopis diciť ve
hemētior lesio q̄ꝫ apoplexia:⁊ tñ sincopis est re
parabils ⁊ apoplexia nō saltē fortis:cū apople
xiā fortē soluere est impossibile:debilē vero nō
facile.¶Respōdetur qꝺ in sincopi fit retractio
spūum ad cor:⁊ ideo fortificatur cor ad ḡnatio
nē noui spiritus ⁊ ad multiplicationem eorū
ex sanguine in corde existēte:⁊ ita multiplica
ti expandūtur ad exteriora:⁊ sic fit facilis rele
uatio in corpore forti:in debili non:ideo in cor
pore robusto audent medici facere flōmiā vsq;
ad sincopim:⁊ in corpore debili nō:qm̄ a sinco
pi corpus forte naturaliter reuoluatur non sic
debile ꝓpter causam al's datam.⁊ quā ponam
infra in cap° sincopis:non sequitur.ergo sinco
pis fit in principaliori membro:ergo nō debet

esse reparabilis: nec etiā est simile de epilepsia ⁊ apoplexia. s. ꝙ si ab epilepsia releuaꝛ ꝙ etiaꝫ ab apoplexia debeat releuari: qm̄ in epilepsia fit spasmus ⁊ spasmus ꝯsequiꝛ malā qualitatē existētem in cerebro: est ḡ modica mā vt plurimū faciēs epilepsiā: multa aūt cōtigit ad causandū apoplexiā. cū hoc tn̄ stat ꝙ in epilepsia aliqn̄ fit aggregatio tante materie ⁊ tam praue qualitatis ꝙ ab ea nō releuaꝛ eger.

Distinctiones apoplexie ⁊ species eius.

Jā succedūt ponende distinctiones de apoplexia. ¶ Prima distinctio cōiter posita est hec: ꝙ q̄dā est fortis q̄dā debilis ⁊ q̄dā ꝺm moderniores leuis dicētes qꝺ in forti est maxima oppressio virtutis: in debili minor: in leui minor. Sꝫ dicamus cū Hypo. 2° affo. affo. 42°. ⁊ cū Ga. cōmento eodē. illo affo. apoplexiā fortē soluere ⁊c. ꝙ apoplexia q̄dam est fortis: q̄dā debilis. Apoplexia fortis diuiditur in tres spēs vt Gal. ibi i cōmēto. ¶ Prima qn̄ auferꝛ anhelitus ꝺm totū: ita etiā vt nō manifesteꝛ spuma: ⁊ est ablatio anhelitus ⁊ stertorius ꝺm totū: ⁊ tūc est apoplexia fortis: ⁊ talis de oībus dꝛ maior: ⁊ peior vt ibidē Ga. ¶ Alia est fortis minoris malitie in qua dꝛ esse anhelitus ꝑuersus interfect⁹ lachrymosus ⁊ cū suspirijs qn̄ fit āhelatio vn̄ suspirat dure ⁊ cū angustia: ⁊ aliqn̄ cū expectaꝛ noua anhelatio intercipiꝛ: ⁊ hoc significat magnā oppssionē in virtute nō tn̄ horrēdā sꝫ talē ꝙ nō hꝫ potētiā āhelitū habere: ⁊ in hac specie sepe cōiūgiꝛ stertor fortis ⁊ spuma rubea. ¶ Terti⁹ grad⁹ est qn̄ fit anhelit⁹ cōtinuus sꝫ diuersus nō tn̄ vni⁹ ordinis in diuersitate: sꝫ aliqn̄ maior: aliqn̄ minor: aliqn̄ cū maiori sonitu: aliqn̄ cū minori ⁊ significat notabilē oppressionē in virtute cū nō possit virtus ordinate eleuare ⁊ depmere. Jsti tres grad⁹ sunt incurabiles: qꝛ q̄lꝫ eoꝝ significat oppressionē magnā in virtute: ⁊ fortē opilationeꝫ ꝓhibētē exitū spūum aīaliū dātiū motū musculis pectoris: ⁊ sic calidū naturale cordis nō pōt tāto tpe immorari sine debita euētatione vn̄ fit suffocatio ⁊ mors. ¶ Alia est apoplexia debilis ꝺm quā fit difficultas in anhelitu: ⁊ iacēs hō sicut mortuus: ⁊ est anhelitus diuersus ordinatus tn̄ paruus: ⁊ talis licet arguat oppssionē virtutis: nō tn̄ tāta neqꝫ tā fortis est opilatio quin sit ꝓbabile materiam posse ꝑmutare vt ad paralesim: qꝛ modica est: ⁊ cōsequēter pōt esse nō ad mortē ⁊c. ¶ Dubitaꝛ qꝛ dictū est ꝙ ꝑmus grad⁹ est cū fit ꝑuatio anhelitus stertorius ⁊ sine spuma. Videꝛ ergo in isto casu qꝺ nō moueātur mēbra pectoris: ⁊ cōsequēter qꝺ corpus nō sit apopleticū: qꝛ nō viuēs. Nā sanitatē vl' egritudinē impossibile est fieri nō hn̄tibus vitā. dicit Philosophus in ꝑ°. de sensu: ergo in nulla apoplexia fiet in totuꝫ subtractio spūum ad ipsum pectus ita vt nullo modo moueaꝛ: qꝛ esset mors. ¶ Ad hoc respōdet Gal. in cōmēto allegato. ⁊ dicit ipse. est mirāduꝫ quomodo fiat subtractio spūum aīaliū in totū ad ipsum pectus: ⁊ tn̄ pectus moueaꝛ: vn̄ cōcedit ꝙ in tali apopletico pectus moueꝛ: lꝫ nō perceptibiliter: etiā aliqn̄ cōcedit ꝙ mouēꝛ musculi pectoris angustione subtracto in totū influxu spiritus animalis a cerebro ꝓpter integrā opilationē: vnde alij musculi a musculis pectoris nullo modo mouētur sꝫ ipsi soli mouētur: vt dicit: qꝛ necesse est manēte vita fieri anhelitum. Vn̄. 6°. interioꝝ. ca°. 3°. dixit Ga. sed sine dubio credēdū est hominē sepato q̄dem anhelitu nō posse viuere: nec anhelitū viuo ꝑmanēte separari ⁊c. Omne em̄ aīal qꝺ viuit necesse āhelitū habere ⁊ omne qꝺ anhelitū hꝫ viuit: qꝛ possibile est pect⁹ moueri naturaliter tm̄ ꝑ calidū tm̄ naturale ⁊ vitale nō cōcurrēte spū aīali ⁊ hoc ex desyderio spūs. i. anhelitus ꝓpter cor. ⁊ hoc nō appareat mirabile qm̄ Auic. 21°. tertij dicit ꝙ ꝑmū qꝺ viuit est cor. est etiā vltimū qꝺ moritur: ergo ꝓ tpe mouebiꝛ qn̄ nō influet cerebrū in cor. ⁊ sic nō mouebiꝛ tūc ꝑ spiritū aīalē verū est ꝙ sic pauco tpe durat: ⁊ sic illa apoplexia cito interficit. ¶ Dubitaꝛ 2°. qm̄ tu dixisti ꝙ talꝛ apoplexia est maxie mortalis: ⁊ etiā fortis quādo nō est spuma nec apparet anhelitus. Cōtra hoc est Aui. in textu dicēs: ⁊ aliqn̄ accidit vt homo incidat apoplexiā ⁊ nō apparet differētia inter ipsum ⁊ mortuū: ⁊ nō apparet aliq̄d anhelitus in eo oīno: ⁊ tn̄ homo reuiuiscit ⁊ sanaꝛ: ⁊ nos plurimos hoꝝ vidimus ⁊c. Vult ergo textus ꝙ in apoplexia forti homo sanaꝛ ⁊ reuiuiscit: ergo seq̄tur ꝙ in tali apoplexia nō est maximus gradus lesionis: ꝓ quo notavt declarat Jaco. forliuiēsis. ⁊ Ugo senēsis super isto affo. apoplexiā fortē soluere ⁊c. ꝙ in apoplexia lꝫ ꝑ ablationē anhelitus arguamus super fortem apoplexiam nō tn̄ simplr' sꝫ cū q̄busdā circūstātijs. Nā corporū q̄dā sunt in quibus virtus motiua mēbroꝝ anhelitus est debilis: ⁊ necessitas pauca in q̄bus etiam facta opilatione ex materia frigida infrigidatū est cor. Jn his em̄ corporib⁹ ēt debilis opilatio erit cā aut ablationis quasi in totū āhelit⁹: aut anhelit⁹ duri ⁊ tn̄ hec nō est apoplexia fortis: ⁊ ideo nō semꝑ per ablationē āhelit⁹ aut ei⁹ duritiē declaramus apoplexiā fortē. Nā in tali corꝑe fridi cordis vbi est modica necessitas euentādi sufficit modica euētatio: ⁊ ꝯn̄r paruus: imo modicissimus anhelit⁹ sufficit ad euētādū. Et sic nō est necessariū nisi modicū mouere: q̄ causa opilās in corꝑe forti quasi nō imprimeret nocumētuꝫ qꝛ virt⁹ illā materiā resolueret vel applicaret se ad transmittēdū spiritum si foret necessitas euētādi: ⁊ ideo solū quādo fit ablatio anhelitus vel durities eius ab opilatione que talis ⁊ tāta est vt sufficeret in corde forti: ⁊ calide complectionis auferre anhelitum vel ipsum durū ⁊ multum diuersum facere. tūc debemus dicere quod ex signo declaratur apoplexia fortis: ⁊ ideo cum ista contingunt in corpore forti ⁊ calido possumus sufficienter arguere super apoplexiam fortem. ¶ Ex hoc patet ꝙ aliqꝺ certū accidēs malū vl' equale est deteri⁹ signū in forti q̄ꝫ in debili: seq̄tur etiā ꝙ ab eq̄li cā occurrēte lesiua citi⁹ reducibile esset ad mortē corpus fortioꝝ qꝫ debilioꝝ ꝟtutꝫ vt pꝫ si vtrūqꝫ deberet laqueo suffocari. Jn casu ḡ dctō cordis fridi sufficit vt pauci spūs ad cor a cerebro veniāt ꝓpter paucā necessitatē euētādi: ⁊ iō ille sanaꝛ ⁊ reuiuiscit qꝛ modica ē cā faciēs apoplxiā. iō dt A. ꝙ hoc accñs. s. ꝙ sanetꝛ nō ꝓuenit nisi i corde frido vl' ꝑ id qꝺ accidit ei ex frigore. ¶ Alia ponitꝛ diuisio ꝺm quosdā: ⁊ dicunt ꝙ apoplexiaꝝ q̄dā ē mortal' q̄dā est salubꝛ: nō plꝫ ista diuisio.

Margin notes: Prima distinctio. — Prima species. — Secunda. — Tertia. — Ad dubiū respōdeꝛ. — Secūda diuisio.

nā oīs apoplexia est mortalis qꝛ de forti nō est
dubiū ſ; in debili ꝙtūlꝫ debili ē magna oppres-
sio virtutis. nā formale apoplexie est vt hō ia-
cet vt mortuus sine motu ⁊ sensu ⁊ semꝑ tanta
est clausio spūum ad mēbra exteriora ꝙ fit ꝑua
tio in motu volūtario: ⁊ significat magnā op-
pressionē maxīe in cerebro forti: ḡ est mortalis.
⁊ nō seq̄tur in apoplexia debili sanat̄ ḡ morbꝰ
est salubris: sicut nō seq̄tur. iste morbꝰ est mor-
talis ḡ moriet̄ ſ; dicit salubris nō qꝛ semꝑ seq̄-
tur salus. ſ; qꝛ nata est ꝑ naturā morbi seq̄ salꝰ *Azaraniꝰ.*
ideo nulla est salubris: vn̄ Azaranius dicit apo
plexiā fortē solvere impossibile: debilē vō mi-
raculosum ꝑcipue qꝛ melior cuius terminatio *Tertia divisio.*
est ad paralesim. ¶ Alia distinctio. Quedā est
apoplexia ꝓpter opilationē vētriculoꝝ vel an
fractuū cerebri: quedā ꝓpter opilationē arta- *Quarta divisio*
riaꝝ substārieticaꝝ. ¶ Alia distinctio de apo-
plexia. quedā est materialis: quedā immateria
lis. Per immaterialem intelligendo illam cuiꝰ
opilationis causa et consequenter apoplexie:
maxime est extrinseca vel primitiua: et sic ha-
bebuntur.

Cause eius. Primo de ꝑmitiua exemplifi-
cando vt aer frigidus. exem-
pli gratia. in sua qualitate occurrēs cōstringē
do facit opilationē: ⁊ sic facta opilatione in vē
triculo ⁊ in originibus neruoꝝ vl' cursuū spūs
sensibilis de motiui fit otiositas mēbroꝝ a sen
su ⁊ motu ⁊ sic apoplexia: vn̄ ⁊ si apoplexia sem
per fit morbus officialis vl' ipsum cōcomitans
qꝛ opilatio vl' opilationē sequēs: tn̄ etiā aliqn̄
dicitur morbus consimilis vel ex malitia com
plexionis cōtingēs: vt qn̄ opilationis causa fit
malitia cōplexionis vt dictū est. ¶ Et similem
distinctionē innuebat. A. cū ponebat eam sub
hac forma. ⁊ est scd̄a distinctio. qd̄ opilatio vn̄
fit apopl'ia q̄dā fit ꝑ ꝯcl'onē: q̄dā ꝑ repletionē:
ea q̄ fit ꝑ clausionē vt si fiat a cā extrīseca vt frī
ditate vel ꝓpter cōpressionē ēt a causa extrin-
seca vt a casu vel ꝑcussione supra caput vn̄ cō-
primatur cerebrū cōpresso craneo suꝑ ipm: ⁊ sic
latera ventriculoꝝ cerebri adinuicē applicētur
vel alioꝝ meatuū: ⁊ ꝓpter talē occursuꝫ fit opi
latio attenuatoria: ⁊ sil'r ēt si fieret clausio ⁊ opi
latio ēt attenuatoria ꝑ cōplexionē ⁊ stricturaꝫ
venaꝝ apopleticaꝝ vt sepe solēt facere pueri vt
dicit Aggregator brixiēsis. ¶ Pōt ēt fieri vt di
cebat textus Aui. ab oī cā dolorē causante vnde
cerebrū ꝯtrahit̄ ⁊ sic ꝯstringit̄ vel al's a vapore
vel a q̄litate vel mā mala qualitate imprimen
te sine dolore vt cā venenosa vn̄ ēt cerebrū con
trahitur: tum vt fugiat nocumētū ⁊ nocētē reꝫ
tum vt melior fiat conatus in exꝑssione ⁊ expul
sione rei nocētis: veꝝ est tn̄ ꝙ nisi ꝯiungat̄ mā q̄
de se sit tāta vt sine ꝯtractione ⁊ spasmo fit apta
⁊ sufficiēs facere opilationē ꝓhibērē transitū
spūum aīaliū ad mēbra: nō esset dicēda talis dis
positio apoplexia sed magis epilepsia. Sed in-
tellecta sola opilatiōe sine spasmo cū ꝯditioni
bus vt supra dꝫ dici apoplexia: ⁊ aliqn̄: et ibi.
¶ Scd̄o fit per repletionē ⁊ hec dupl'r gn̄atur:
qꝛ talis repletio aut est ap̄ans aut non ap̄ans.
Nā mā opilās inter ventriculos exn̄s causans
ap̄a innexionē ad substantiā cerebri facit coar *Scd̄a divisio.*
tationē in meatu ⁊ originibus neruoꝝ vel cur
suum ⁊ extensionē s̄m modū supradictum: ⁊ sic
pōt esse cā apoplexie: ⁊ talis est ex speciebꝰ apo
plexie peruerse siue mā apostemās fuerit cal'a
siue frigida vt dicit Aui. ¶ Si ēt fuerit mā non
ap̄ans hoc multipl'r esse pōt: ⁊ ꝑ viā defluxꝰ ad
ipsas vacuitates cerebri: ⁊ ꝑ viaꝫ ēt paulatine
cōgestionis. vn̄ pōt a ꝑcussione ꝑ venas ramifi
catas ꝑ miringas cerebri ⁊ ꝑ cōmissuras ⁊ pāni
culos fluere mā sāguinea ad vacuitatē vētricu
loꝝ ⁊ facere opilationē. Pōt ēt a frigiditate cō
presso cerebro exprimi humidū aqueū flāticuꝫ
a cerebro ad vētriculos eius: vn̄ eius corpulen-
tia opilabitur vētriculus saltē s̄m partē ori-
ginum neruoꝝ siue cursuū ⁊c. ⁊ fiet apoplexia ꝑ
sil'itudinē quā ponit Gal'. 3°. affo. in cōmento af
fo. 13°. s. si hyems australis ⁊ pluuiosa fiat ⁊c. vbi
ponebat similitudinē ꝙ manu cōprimente spō
giam plenā aqua exprimitur de spongia humi
dū aqueū: ita de cerebro exprimi pōt humiduꝫ
aqueum ad ventriculos vt supra. ¶ Pōt etiam
fieri per viam paulatine cōgestionis vt cōiter
euenit maxime per aggregationē flegmatis in
ventriculis cerebri ex debilitate virtutis dige
stiue ⁊ expulsiue ipsius cerebri ꝑcipue cum cere
brum ex flegmate vel sanguine flātico meliꝰ nu
triatur: vnde quod superfluit ⁊ flāticum existit.
¶ Aliqn̄ etiā fit ab humore mel'ico vt vult Ga-
le. in cōmēto affo. sexte particule. Apoplexia ac
cidit a. xl. anno vsq; ad. lx. vel. lxx. vbi volebat in
hac etate fieri apoplexiā ꝓpter humorē mel'icū
multiplicari in his etatibus. ¶ Potest fieri a va
poribus opilātibus: vt primo ⁊ essential'r mul-
tiplicatis in vētriculis ipsius cerebri vel ꝑ cōi-
tatem aliunde: ⁊ qd̄ dictū est nō tm̄ de cursibus
spirituum sensibilis ⁊ motiui terminati ꝑ cere
brum: ⁊ a cerebro original'r intelligendū est: sed
etiā ꝑ cursus intelligende sunt vene et artarie
apopletice in quibus facta opilatiōe causatur
apoplexia: que cōiter fit propter defluxū humi
di conglobati ⁊ inspissati a cerebro versus cor.
vnde facta opilatione in ipsis viis ꝓhibet̄ tran
situs spūs animalis a cerebro in cor. ⁊ vitalis a
cor. in cerebrum: qui vitalis aliquo modo dicit̄
animalis vt supra fuit declaratū. ⁊ hoc intelli-
git Ari. pª problematū problemate 9°. ad finē.
⁊ Gal'. 3°. affo. cōmento allegato: ⁊ Hyp. 4°. regi
minis acutorum: ⁊ illud est qd̄ solet dici ele ca-
zuto la gazola: est tn̄ minus eueniēs ꝙ de cau-
sis supradictis. quōcūq; tn̄ fit aut apoplexia est
ipsa opilatio ventriculorum ⁊ cursuum ⁊c. aut
est sequens eā. ¶ Et ex hoc correlarie sequitur *Ex his correlarie sequitur.*
contra cōiter scribentes modernos: maxime qd̄
ex dolore in membris vicinis cerebro sine opila
tione cōtrahente vel cōuertēte spūs animales
ad cerebrum vnde fieret ociositas in mēbris de
sensu ⁊ motu qd̄ talis dispositio nō esset dicēda
apoplexia: quā tn̄ ipsi dicunt esse apoplexiam.
Item dicunt ipsi ꝙ si per intemperantiā in cere
bro non acquiretur in spū animali temperamē
tum conueniens pro sensu ⁊ motu ita ꝙ mēbra
ociosa remanerent non stante opilatione: tunc
eam ociositatē posuit apoplexiā: qd̄ nō est verū
lꝫ eandē sentētiā posuerit Jacobus de forlivio
probabiliter super affo. supra alleg. xlij. secundi
afforismoꝝ. Et ita dicūt stante malo tēperamen
to vel mala cōplexione vel debilitate in corde.
vnde nō generētur spiritus vitales incōueniēs
ad debitas ꝑparationes sensus ⁊ motus in eo

vnde fiat otiositas in mēbris:dñt etiā tūc talē
otiositatē esse apoplexiā:qd etiā nō est verū,vt
ex dictis pꝫ:cū nō coniungaꝶ in dictis casibus
opilō in vētriculis cerebri vl' in cursibus ꝛc.vt
supponiꝶ.sed dicta otiositas ad dictas causas
sequēs ponēda est in alijs capl'is.Nā pmus ca
sus reducēdus est ad somnū vl' subeth. scd's ad
stuporē.tertius ꝛ quartus ad sincopim vt pꝫ
ex dictis supra.ꝛ etiā ex dicendis infra in suis
capitulis apparebit. ¶ Nūc ponātur cause spe

De causis specialib⁹ apoplexie Et primo de extrinsecis frigidis trib⁹ modis potest esse cā apoplexie

ciales de ipsa apoplexia.Causaꝝ.qdā sunt ex-
trinsece:quedā sunt intrinsece: corporales.Ex
trinsece sunt circa aerē vt aer frigidus.Nā fri-
giditas trib⁹ modis pōt esse causa apoplexie.
Prīo constringēdo vētriculos cerebri:ꝛ meat⁹
spirit⁹ sensibilis.ꝛ motiui ꝛ inspissando humi-
dū in eis cōtētū.ꝛ sic frigiditas aeris est causa
immediata apoplexie.2°.mō frigiditas est cau
sa mediata apoplexie:nā debilitādo digestiuā
cerebri ꝛ stomaci,multiplicaꝶ hūiditas in cere
bro:ꝛ fit apoplexia ꝛ multiplicaꝶ in stomaco et
mittiꝶ ad cerebrū.3°.modo frigiditas est cā cō
stringēdo substātiā cerebri:ꝛ ab eo exprimēdo
hūidū in venis apopleticis.Et hoc ponit Gal'.
dicēs ꝙ in venis medijs inter cerebrū ꝛ cor po
test fieri opilatio.Idē vult Philosophus in fi-
ne ꝑblematū problemate.9°.etiā aer humid⁹
ꝛ grossus est causa.qꝛ facit in relaxationē pan-
niculoꝝ:ita ꝙ anfractus vnus cadat super al-
terū ꝑpter relaxationē:ꝛ mā ibidē media exñs
causat opilationē:ꝛ sic apoplxiam ꝛ sic caueaꝶ
ab aere vētoso ꝛ frido ꝛ hūido ꝛ grosso. ¶ Cib⁹
ēt qlꝫ multe ꝗtitatis causans replōnē cuiuscū
qꝫ qualitatis siue caliditatꝫ ꝛc.pōt esse cā apo-
plexie ꝑpter multitudinē.Cibus eñ modicus
pōt eē cā apoplexie mediata ꝑpter resolōnem
spirituū:vñ modicū humidū sufficiet ꝓhibere
trāsitū spūum ad mēbra:ꝛ sic poterit fieri otio
sitas mēbroꝝ ꝑpter debilitatē ꝛ paucitatē spi
rituū.Qualitas aūt cibi ad hoc facit vt cibus
frigidus vel grossus vel viscosus:ꝛ sic ista oīa
gñant apoplexiā. Vñ dicit Gal'.4°.de interio-
ribus.cap°.2°.ꝙ cā apoplexie est mā frigida et
grossa vel aliqñ subtilis sed viscosa:nā loquēs
de mā epilepsie stuporis ꝛ apoplexie dixit.Cau
sa quaꝝ triū passionū mā frigida ē ꝛ grossa aut
sine dubio viscosa. ¶ Potus ēt vini maxime et

Ebrietas iterdū causat apoplexiam.

ebrietas est cā apoplexie:nā causat multū op-
pressionē in ꝟtute spūs aīalis replō vini.Nā vi
nū ꝗsicut ꝯfortat calorē nālēꝫ:ita maxime nocet
spūi aīali:ꝛ vinū calm ꝛ humidū est illud de q̄
hic intelligiꝶ. ¶ Potus ēt aque ꝛ reꝝ frigidaꝝ
ꝛ siruporꝝ frigidorꝝ:qꝛ īspissant humidū:ꝛ sic fit
opilatio:ꝛ est cā fortis eius.Ideo remedia fria
ad caput ꝛ maxime si sint humida ꝛ ꝯiūgaꝶ in
eis australis frigiditas talia faciūt apoplexiā:
ꝑcipue si occurrāt capiti pleno ꝛ paruo vt sunt
inūctiones ꝛ fomētatiōes ꝛ silīa. ¶ Sōn⁹ diur

Causat sepe apoplexiā somn⁹ diurnus ꝛ maxime supra dorsuꝫ

nus ꝛ maxime sup dorsum factus:ꝛ maxime in
loco frigido ꝛ humido ꝛ capite nō decēter ele-
uato neqꝫ extremis cōdecēter calefactis ꝛ coop
tis:vnde ex tali accubitu fit casus supfluitatuꝫ
ad ventriculū posteriorē:ꝛ opilatio ꝯñr et apo-
plexia:lꝫ etiam in apoplexia fiat opilatio invē
triculis anterioribus cerebri ꝛ non tantum in
posteriori.vt dicit Aui.Ratio est qꝛ si nō fieret
in ventriculo anteriori vltra opilationem po-
sterioꝝ facies apopletici esset apparenter sana
qd tñ non contingit.Fit tñ conuenientior opi-
latio in posterioribus ventriculis ꝙ in anterio
ribus propter casum māe in partem decliuio-
rem:ꝛ qꝛ ventriculi posteriores sunt strictiores
accubitus ergo supra dorsum est cā apoplexie:

Accubit⁹ supra dorsum est cā apoplexie

ꝛ sic somnus multus propter retentionē super-
fluitatum. ¶ Etiam qes nimia est cā apoplexie
multiplicans materiam frigidā flegmaticaꝫ q̄
per motū resolueretꝶ:motus etiā nimius debi-
litat ꝛ infrigidat:lꝫ ꝑ naturaꝫ calefaciat:vt di-
cit Aui.qꝛ supfluus resoluit spm̄. ¶ Etiam oēs
cāe ducentes ad repletioneꝫ pñt esse cā apople
xie vt multū comedere cibaria multe substātie
q̄ nimis replēt:ꝛ cāe inaniētes sunt cāe apople
xie vt nimis coitus nimia vigilia. ¶ Etiā pas-
siones aīales vt tristitia ꝛ timor. Naꝫ inspissaꝶ
cerebrū ꝛ humidū ꝛ spūs ingrossanꝶ gaudiuꝫ su
perfluū etiā debilitans ꝛ resoluēs:oīa ista per
accidēs inducūt apoplexiaꝫ. ¶ Et oēs has cās

Gal'. de accidenti reducit oēs has cās ad quatuor i genere.

sub epilogo notauit Gal'.de accidēti.ca°.3°. re-
ducēdo ad quatuor cās in genere. Una est extri
secum occurrēs frigidū vel calidū maxie friduꝫ
2ª cā est quātitas ꝛ qualitas cibi ꝛ potus vt de
claratū est vt frigidus ꝛ humidus sit cibus. vt
dictū e.t.3ª cā est cōstrictio ꝛ largitas. nā ꝑ cō-
strictionē pōt fieri a cā extrinseca apoplexia cō
strictis venis apopleticis siue laqueo siue ma-
nu cōprimētibus fit apoplexia:ita ēt qñ alie vie
medie opilanꝶ vt euiteꝶ trāsitus spūum fit apo
plexia:vt de suffocatorio dat exemplū Gale. qꝛ
fit extinctio cādele ꝑ suffocatoriū:ꝛ sic ꝯstrictio
pōt esse cā apoplexie: ꝛ sic largitas mebrorū.vt
tꝑe estatis nimius calor laxat mēbra: ꝛ fit apo-
plexia.ꝛ addit:ꝛ nimius motus ꝛ nimia quies.

De causis intrīsecis.

¶ De causis vero intrinsecis dicaꝶ ꝙ gñaliter
oēs materie q̄ pñt esse cā opilatiōis intrinsece
possunt esse cā apoplexie:vt colera flegma san-
guis melīca vapores ꝛ vētositates.De flegmate
nō est dubiū oēs in hoc cōueniunt:eadē est mā
epilepsie ꝛ apoplexie dicit Gal. qꝛ in mā grossa
aut viscosa saltē.i.vt plurimū.De sanguine etiā
nō est dubiū:qꝛ plenitudo sanguinis faciens re
pletionē venaꝝ mediaꝝ inter cerebrū ꝛ cor pōt
esse cā apoplexie:etiā a casu ꝛ ꝑcussione fit apo
plexia ꝑ fluxū sanguis ad vētriculos cerebri: ēt
melancolia facit apoplexiā a.xl.annis:ad.lx. qꝛ

Qd apoplexia fiat a colera nemo dixit.

illa mā est ꝑportionabilis illi etati. De colera
nō est dictū ab aliquo ꝙ fiat:sed ꝙ fieri pt ab ea
satis pꝫ qꝛ est corp⁹ māle:ꝛ sic pōt opilare:sꝫ qꝛ
raro fit ideo autores posuerunt tm̄ flegma ꝛ san
guinem:ꝛ dñt non posse fieri a cola: ꝛ melanco-
lia:ꝛ hoc est verum vt in pluribus a ventositate
replente:ꝛ a vaporibus fieri pōt. tñ dicit.A. cū
reliquis ꝙ fit a materia flegmatica frigida.

De signis.

Signa. Signorum ergo apoplexie quedam
sunt signa pronostica quedam sunt
demonstratiua.Pronostica sunt duplicia que-
dam futuri casus quedam terminationis apo-
plexie ad bonum vel ad malum.i. ad mortē vel
non ad mortem:quia nunquam ad bonum ab-

De signis pnosticis future apoplexie. Primum

solute. ¶ Signa pronostica future apoplexie
dicit Auic.sunt quod plurimum accidit apople
xia his quorum etates ꝛ corpora et regimina
sunt humida:maxime etiam si coniungatur fri
giditas.Talia enim sunt parata ad apoplexiā:
et si coniungatur cum hoc mala. complexio ca-

pitis vt strictura capitis: nã caput paruũ de ne
cessitate malũ. ¶ Scðm pnosticũ eius qñ pale
sis dilatatur de latere ad latus dicit. A. est sigᵐ
factũ apoplexie: sicut enĩ cũ ↄstringit̃ apa ad al
terũ laterũ sit paralesis: ita cuȝ paralesis dilatat̃
ad aliã partẽ sit apoplexia: q̃ est signũ humorũ
nõ potentiũ regi a virtute: vñ sicut spasmus to
ti cõis idẽ est qδ epilepsia: ita palesis toti cõis
est apoplexia. ¶ Tertiũ signũ pnosticũ ẽt euẽ⸗
tus est cũ sit multa eño sanguinis p flõiaȝ: ⁊ fre
quẽter q̃ dicit textus Aui. q̃ q̃ frequẽter vtun⸗
tur flõia ppter sanguinẽ multũ aut multitudi
nem iuuant̃. s. in pñti: sed in fine deficiũt qm̃ ca
dunt in apoplexia ppter debilitatẽ ⁊ siccia ei. Et
nota bene ppter aliquos iuuenes q̃ in anno se
mel vel bis volunt flõmari ⁊ bene tũc iuuat̃: sȝ
in pcessu ⁊ senectute postea ducũtur ad apople
xiam ⁊ subeth. ¶ Quartũ pnosticũ cũ apparẽt
ista signa dolor capitis vertigo ⁊ scothomia ob
tusio sensuũ ⁊ maxime visus: intumescẽtia vena
rũ guidez saltẽ in sanguinea tremor totius cor⸗
poris: iectigatio: maxime in mẽbris faciei: ⁊ stri
dor dentiũ in somno ⁊ frigiditas extremitatuȝ
⁊ maxime si ↄtinuant̃ hec accidẽtia est signum
apoplexie. Nã p dolorẽ capitis primo notificat̃
esse nocumentũ circa caput: ⁊ ibi esse cãm ma⸗
nentẽ in capite: ⁊ inde p indigestionẽ multipli
cabitur flegma sufficiens facere apoplexiã: ver
tigo ẽt arguit esse ibi mãm: etiã scothomia ar⸗
guit nocumẽtũ magnũ in cerebro ppter vapo⸗
res grossos misceri cũ spiritibus: ⁊ sic dicti va⸗
pores vel immediate opilare pñt: vel pbabilit̃
ingrossabũtur: ⁊ reducẽtur ad nãm aqueã ⁊c. et
facient opilationẽ ⁊c. plenitudo ẽt apopletica
rum q̃ phibẽt spũs transire a corde ad cerebrũ
ita ecõtra est cã: ⁊ iectigatio pseuerãs denotãt
mãm repletionalem in cerebro a qua eleuãtur
vapores ad membra venientes ⁊ sunt cã ⁊c. stri
dor dentium denotat materiã mandari a cere⸗
bro ad musculos mouentes mandibulas: et sic
aliqualr̃ spasmãtur ⁊ cõstringuntur: ⁊ sit stri⸗
dor in dentibus: tremor totius manifestat oppſ
sionẽ esse factam in mẽbris neruosis in virtute
motiua a natura replente ⁊ opprimente: frigi⸗
ditas extremitatum significat q̃ minorat̃ calor
regens mẽbra ⁊ sic est malum. ¶ Aliud pnosti⸗
cum dicit Aui. si seni vel decrepito accidat verti
go cõicans iterata cõicans. i. aliis signis: dicit
vel iterata. i. perseuerans multo tẽpore vel cuȝ
aliis signis dictis vel iterata multis vicibus si
gnificat apoplexiam. Si ergo non sit cõicãs cũ
aliis signis ipsa vertigo non est signum supra
apoplexiam: ⁊ ppter hoc cum semel me reperis
sem cum clarissimo doctore milite ⁊ ducali con
siliario dño magistro benedicto de nursia labo
rante vertigine iterata ⁊ quasi cõtinua ex mul⸗
to tempore: ⁊ cum esset valde senex dubitans de
casu in apoplexiã ppter etatẽ considerans ego
bonitatem discursus in eo: ita vt nulla foret in
eo obtusio in sensibus. Et vt ipse dixit non tm̃
erat somnolentus: immo multũ erat vigilans:
eidẽ suasi q̃ non esset aliquo mõ timendum de
apoplexia: qm̃ sua mã non erat dependẽs a mã
flãtica repletionali sed magis ex aliqua mala
qualitate cõmouente spũs in cerebro: vnde fie
bat vertigo in eo nullo motore extrinseco con⸗
currente: non etiam existente pñtia mãe corpu
lente in ipso cerebro quam cãm expressit Aui.
in litera supra de vertigine vt visum est in cau⸗
sis eius exẽplificando de igne qui p simplicẽ al
terationẽ facit motum in aqua: ⁊ idem põt ma
la cõplexio immaterialis in spiritibꝰ facere mo
tum: ⁊ ita q̃ nõ fuit cõicans cum reliq̃s signis
di. curatus est. ¶ Inter signa pnostica morti s
pº ponunt̃ signa pnostica ad malũ non stante
apoplexia ⁊ sunt signa habita supra de mala cõ
positione capitis ⁊ de etate sensibili vel decre⸗
pita ⁊c. Nã cũ his sit apoplexia est signum mul
titudinis mãe q̃ cõiuncta cũ mala dispositione
capitis significat futurã mortem. ¶ Secũdum
signũ est cũ i corpore iuuenili ⁊ colerico sit apo
plexia est signũ mortis: q̃ est signũ q̃ a forti cã
pcedit vñ si eueniat cũ forti dolore capitis mo
rientur ante septimũ. ¶ Signa pnostica etiaȝ
ad mortẽ sunt oĩa signa declarantia apoplexiã
fortẽ de q̃bus dictum est in prinº huius tracta⸗
tus. Nã tres sunt gradus apoplexie fortis: vñ si
infirmus fuerit iacẽs sicut mortuus ⁊ sterterit
⁊ vox sit sicut strãgulati: ⁊ anhelitus sit diuer⸗
sus vel sit non manifestus: ⁊ si pungit̃ oĩno nõ
sentit est signũ apoplexie fortis si ẽt fiat spuma
⁊ stertor: nã ex spuma ⁊ stertore cognoscitur ma
ior vel minor cum sit difficultas in attrahendo
aerem ⁊ respirando: ⁊ subintrat aer violẽter p
pter opilationem mediã ⁊ ppter viã arctã tũc
sit stertor ⁊ sonus. Et de his dixit Ras in pº con
tinentis q̃ multos vidit cuȝ spumant ore non
pñt liberari ⁊ sic oẽs moriuntur: sicut etiã suf⸗
focati ⁊ appensi cũ spumant ore moriunt̃. etiaȝ
si postea soluerentur moriunt̃. Et dixit sic̃ iu⸗
diciũ teneo de apoplexia. Et addit: est tñ intuẽ
dum in multitudine ⁊ diminutione spume et
eius tpis plixitate: q̃ si nõ multa possibile est
egrũ conualescere sicut euenit de strangulato cũ
parũ spumat: ⁊ de spuma tali in apopletico di⸗
cũt auctores qδ differt a spuma epileptici: qm̃
spuma apopletici in casu satis accidit in pñº. ⁊
in epileptico accidit in fine. Etiã in epileptico
est signũ salutis: i apopletico signũ mortis. Nã
in epileptico sit ppter motũ spasmosum factũ
p ↄtractionẽ mandibularũ: ⁊ est alba spuma ag
gregata mã flãtica in eis: in apoplexia autẽ sit
spuma ppter difficultatẽ anhelandi. Nã cũ p⸗
hibetur transitus spũs aĩalis ita vt cor debite
nõ euentetur sit inflãmatio in corde ⁊ aliq̃d de
humido pulmonis eliquatur: ⁊ sic calido agẽte
in illud humidũ eleuantur vapores q̃ conãtẽs
ad exitum p os simul exprimunt humidũ: qδ cõ
tinens sua viscositate dictos vapores ⁊ aerẽ ex
pirandũ facit spumã: ⁊ sic in apopletico signifi
cat vehementem incẽsionem cordis: vnde talis
aliqualiter ad rubeũ declinat: nõ est ergo sicut
illa apopletici. Deterior tñ est significatio su⸗
pra mortem magis significans qñ non est spu⸗
ma nec aliquis anhelitus maxime in corpore
forti: ⁊ calidi cordis q̃ qñ est stertor vel spuma
aliqualis: nam significat maioreȝ in virtute op
pressionem dico signanter in corpore calido: vt
etiam supra dictum est: qm̃ in corpore frigidi
cordis ablatio anhelitus non propterea esset si
gnum apoplexie fortis vt supra dictũ est: ⁊ col⸗
ligitur de mente Gal. 6. interiorũ. capº. penulti⸗
mo. vbi ponit exemplum in simili de aĩalibꝰ fri
gidis accumbentibus in cauernis terre tẽpore

Margin notes: Scðȝ sigᵐ · Tertiuȝ signum. · Quartũ signum. · Quintum signum. · Nota. · De signis pnosticis mortis. Primum. · Scðȝ sigᵐ · Primꝰ gradus. · Secũdus gradus. · No. dñiam inter spumam apopletici et epileptici.

hyemis ꝛc. Si ēt sit anhelitꝰ diuersus sine ster/tore non vicissitudinem habens sed diuersitatē significat apoplexiam fortē ꝛ est signū mortis sed qñ anhelitus est paruus ꝛ diuersus cū ordine tunc significat debilē apoplexiā: ꝛ ista necessario nō est mortalis: ꝛ tñ si sit euasio ab ista debili est monstruosū dicit Azarauius. ¶ Et ita ex his respondet ad dubiū cū dictum est supra ꝙ aliqñ cadit apopleticus ꝛ nō est differētia inter ipsum ꝛ mortuū ꝛ nō apparet anhelitꝰ oīno tñ sanatur. Ergo sequit ꝙ signū significās mor/tem apoplexie fortis non est ablatio anhelitꝰ ꝛ spume. Rñdetur vt supra est dictū ꝙ non semꝑ ablatio anhelitus est signū fortis apoplexie: sꝫ solum hoc verificatur in corpore fortis caloris innati: vnde q̄dā sunt signa in corpore debili q̄ non significant fortē apoplexiā q̄ si essent in cor/pore forti significarēt fortem apoplexiā. ¶ Pro/pter hoc dicebat Judeus in primo ꝯtineñ. caº. pº. in fine: ꝛ sunt vltima verba vt refert Rab. p̄/cipit ꝙ apopleticus non sepeliatur infra. lxxij. horas: eo qd̄ quidā eoꝝ steterunt quasi mortui toto illo tēpore ꝛ vltimo redierunt. i. reuixerūt. Et dicit Genti. qd̄ vidit vnum qui portatus ad ecclesiam ꝛ foueam: fecit quendā motū: ꝛ post/ea reportatus domū etiam reuixit. Et sic dicit Nicolus ꝙ quedam mulier reuixit. Et ideo ali/qñ corpora in sepulchris inueniuntur velut mor/ta: q̄ꝛ non erāt mortua qñ sepulta fuerūt: ꝛ hoc maxime contingit in corporibus debilibus et frigide cōplexionis vt in mulieribus ꝛ in com/plexionibus melācolicis vel flegmaticis: non ergo sepeliantur infra tres dies nisi cum inci/piunt fetere tunc sunt mortui. ¶ Signa quan/do sunt mortui vel non sunt ſm Gal. in de inte/rioribus. caº. 4º. talia sunt. Nam corpus exten/datur supra dorsū in camera vbi nō sunt mul/te ꝑsone ne moueatur multū aer accipiat cotū carminatū subtilius ꝛ teneat ad nares illius subtilissime a nō habēte manū tremulam: q̄ꝛ si viuit aliqualiter cōmouebit cotū ꝓpter expi/rationē: sꝫ tūc q̄escāt ibi omnes a motu ꝛ a ver/bis ne aer moueat. ¶ Scdm experimētū. sumat vnū vitrū plenū aqua ad summū ꝛ ponunt suꝑ fundū pectoris ꝓpt vicinitatē ad cor: ꝛ si ꝛ fiat aliqualis motus in aqua signū est quod viuit. ¶ Tertiū est vt accipiat speculū bene tersū ꝛ politū ꝛ ponat ad os ꝛ nares illius nā si vapor exiuerit aliqualiter alterabit speculum. ¶ Cau/sa propter quam debēt stare per. lxxij. horas est dicit Conciliator q̄ꝛ in tribus diebus naturali/bus humores oēs expleuerunt cursum suum: et cōsequēter debuit fieri aliqua agitatio qua co/gnitum fuisset ipsum viuere. Et ideo xp̄s oīpo/tens voluit suscitare lazarum quatriduanū iaꝫ fetentem. Nam flegma mouetur de die in diem colera de duobus in duobus: ꝛ melancolia de tertio in tertium. Et si completis tribus diebꝰ ꝛ nullum apparuerit signum cōmotionis erit signum probabiliter ꝛ quasi necessarium extin/cte virtutis: dicunt ꝙ Rasis dixit in. xlviij. ho/ris sed id non reperi. Cōis sniā est iudei: quam etiam sequitur Aui. ¶ Signa salutis sunt cum iam apopleticus factus incipit manifestare si/gnū per paralesim: qm̄ dicit text. apoplexia aut interficit aut in paralesim mutatur. Et cuꝫ ap/paruerint signa paralesis est signū salutis apo/plexie: ꝛ rō est q̄ꝛ apoplexia fit a materia grossa viscosa maxime in posterioribus ventriculis ce/rebri facta opilatione. Unde si natura domine/tur super materiam ꝛ non est ita potens vt pos/sit longinque euacuare: ꝛ ideo euacuat ad pro/pinqua vt in neruis: ꝛ si fluat ad partē dextraꝫ erit paraleticus in dextra: ꝛ si ad sinistram in si/nistra: ꝛ si terminatur ad totum non erit diffe/rentia ab apoplexia nisi ꝙ partes faciei possint esse illese. Et nota ꝙ magis terminatur ad par/tem dextram. vt Gale. 3º. affo. in commento af/fo. Si vero hyems austrinalis ꝛc. Sed Rasis et Auicen. volunt ꝙ terminetur ad partem debi/lem videlicet sinistram. Et cum Galenus dicit quod terminatur ad dextrum dicit Nicolus qd̄ quidam per dextrum non intelligunt partem dextram. i. partem situatā in dextro: sed ad ita paratam partē ad recipiendum siue fuerit dex/tra siue sinistra: ꝛ sic ad debilem vt dicimus vul/gariter le a dextro quando dicimus aliquē esse aptum ad rem peragendam: ꝛ sic hic ad dex/tram id est ad partem aptam recipere: et sic ali/quando pellitur ad partem dextram ꝛ aliquan/do ad sinistram ſm qd̄ est magis parata recipe/re. Dicit tamen Conciliator ꝙ experientia ma/nifestat ꝙ plerunqꝫ terminatur ad dextrum: et est ratio quia q̄uis latus sinistrum sit debiliꝰ tamen est magis ineptum ad recipiendum: q̄ꝛ illa pars est magis opilata: ꝛ magis plena in originibus neruorum q̄ꝫ pars dextra. ¶ Secū/dum signum pronosticum ad bonum quando etiam nocumentum non magnificatur in anhe/litu ꝛ pertransit in gutture eius quod immitti/tur ꝛ non egreditur per nares: tunc dicit Auic. q̄uis ipsa sit in qua maior fiducia habetur ta/men non euacuatur a timore magno: et istam sniam accepit a Paulo vt scribitur primo cōti/nentis cum dicit. Cuius morbus est facilis pōt transglutire res humidas: ꝛ qñ est difficilis nō pōt transglutire: sed cum ei aliquid exhibetur exit ꝑ nares suas ꝛc. ¶ Aliud signum ꝓnosticū ad bonū colligitur de mentē Hyp. 6º. affo. illo affo. caput dolenti aut circūdolenti sanies aut aqua effluens ꝑ os aut nares soluit egritudinē cū ḡ i apoplexia sit caput dolēs si nā eēt saniē vel sanguinē poterit liberari: rñdet tñ q̄dā ꝙ in apoplexia vtplurimum natura non tantū do/minatur supra materiam qd̄ possit illam expel/lere per viam sanguinis aut saniei: qd̄ si faceret esset spes salutis. ¶ Signa demonstratiua que/dam sunt generis quedam speciei. Signa gene/ris ponit Rasis. in litera quasi dormiens q̄ꝛ in somno fit opilatio in ventriculis cerebri tamē non est dormiens: quia in somno fit reuocatio ꝛ sic fit prohibitio expansionis: etiam q̄ꝛ in som/no virtutes interiores animales exercent actꝰ suos non sic in apoplexia ꝛ dormiens aliquādo stertit facta clausione in vijs sentire potest ob/iecta fortia: sed apopleticus ea nō sentit: quia est ablatio sensus ꝛ motus. ¶ Et si aliqñ cōicet apoplexia cū subeth in ablatione sensus diffe/runt tñ: q̄ꝛ in subeth anhelitus non est multū lesus: ꝛ in apoplexia est nocumētū grāde in an/helitu. Et de hoc dicebat Rab. primo contineñ. de mente Gale. Satis ad principium non quo/tienscunqꝫ patiens iacet supinus sine sensu et motu potest dici apoplexia: quia in subeth sic.

Rñsio ad dubium.

No. bene signū ad cognoscēdū si mortui sint vel nō.

Quare debent custodiri ꝑ. lxxij horas.

Primū signum.

Secundus signum.

Tertiū signum.

De signis demōstratiuis.

reperitur. sed cum steterit patiēs ⁊ cū anhelitus est horribilis. i. diuersus tunc patit̄ apoplexiā. ¶ Etiam differentiā inter somnū ꝓfundū aut subeth ⁊ apoplexiā insinuabat Aui. dicēs. Differentia inter apoplexiā ⁊ subeth est qḋ apopleticus clamat. s. cū cadit ꝓpter magnum ei⁹ nocumentum ⁊ in eius anhelitu nocumentum. s. magnum ingredit̄: sed subeth patiens nō est ita: et habēs subeth gradatim ꝓcedit a graui somno ad subeth: apopletico vero accidit id subito.

Alia signa demōstratiua apoplexie.

¶ Alia ēt signa demōstratiua posuit Hypo. 4° regiminis acutoꝝ. textu cōmenti. xxv. accidunt aūt dixit plurib⁹ eoꝝ talia rubores faciei: oculorum instationes: distātie manuū: stridores dentium: pulsus maxillaꝝ: spūum defectiones inuenas ⁊ supple multa taliū. nā reperiuntur in subeth signa specierū. Dictū est ꝙ oīs apoplexia sequit̄ aut clausionē aut repletionē. Signa sequentia clausionē dicta sunt supra latius: q2 vt plurimū cause primitiue sunt signa hm̄oi. Signa causaꝝ que sunt intrinseca: aut est materia apāns: aut nō vt dictum est. ¶ Nota ꝙ quidaꝫ dicunt ꝙ in apoplexia nō fit febris q2 fit prohibitio cōicationis putride fuliginis ad cor: propter opilationem. isti errāt: q2 nō sequit̄ ꝙ fiat prohibitio in totū ne putrida fuligo trāseat ad cor: per apā in cerebro: q2 bene pōt trāsire ꝑ venas ⁊ artarias: nā vbi esset apā in corde ⁊ lesio in cerebro opilatis vijs medijs: verum est ꝙ nō fieret febris putrida: tñ fieret febris effimera ꝓpter supincensionē in corde: si nō est apāns: aut est materia flegmatica: aut sanguinea ⁊c.

Propter q̄tuor cās iterdū causatur color niger a sāguine.

¶ Si sanguinea est color rubeus ſm faciē: et relique partes corporis. dicit Nicolus: tendunt ad liuidum vel ad album declinantia: q2 illic non pōt propter opilationē transmitti sanguis: ēt vene tumescunt. color ēt aliqñ est viridis vel niger. Causa nigredis a sanguine est quadruplex. Primo propter mortificationē ⁊ cōgelationē. dicit Gerardus sup. 9°. Almāsoris: aliqñ ꝓpter adustionem. 3°. qñ spūs resoluunt̄ ab humido: ⁊ sic sanguis eductus de vena resolutis spiritib⁹ fit niger. 4° modo propter suffocationē: q2 cū non pōt calor euentari fit resolutio spirituū, in apoplexia: vel q2 spūs resoluitur vel suffocat̄ ⁊ extinguitur. ¶ Si materia sit flegmatica declaratur ex liuiditate coloris: vel ex multitudīe sputi: ex obtusione sensuum ex lippa circa oculos. ¶ Signa colere sunt ꝓportionalia colere. ⁊ sic signa melancolie melancolie: ⁊ sic signa ventose sunt proportionalia ventose.

Questio. Notate bene hāc difficultatē.

Cura. Apoplexie. Sed anteq̄ vlteri⁹ ꝓcedamus: p° videamus si in cura apoplexie sit aliquid operādū ante. lxxij. horas in qua difficultate quidā dicunt nō esse operandum in apoplexia vsq3 ad. lxxij. horas: ⁊ in hoc allegat̄ Halyabas. 5° practice. ca°. proprio loquens de hoc dixit. nihil agendum vsq3 ad. lxxij. horas. s. cum medicina alteratiua vel eūatiua. q2 in sanguinea cōsentit ad flōmiam. Rasis etiā in p̄n°. capituli nostri dixit. cū spuma apparuerit non est ei medicandū: sed cū hoc possit eē in apoplexia debili multo minus in forti: ⁊ pōt ꝑ hoc adduci textus cōis Gal. p° affo. qḋ morituri solis pronosticis sunt dimittendi. ⁊ idē Gal. 12°. terapentice cū dixit. in quocūq3 desperabilis est salus: vanum est detrahi ab idiotis ꝑ ea que sanauerunt multos auxilia: cū igitur apoplexia vel est incurabilis vt fortis: vel maxime difficulter et monstruose vt debilis: que vt, multū interficit in tribus diebus videt̄ ꝯsultū si tardetur ⁊c. et hoc etiā est fortis textus do. A. in fine capituli cū dixit: cū apopleticus febricitat, fac formā in re ipsius donec discooperiat̄. fortasse eñ est crisis: sitq3 mora vsq3 ad. lxxij. horas. Et etiā est ratio coꝝ. Primo nō est aliquid dandū circa dietam q2 morbus est acutissimus: ⁊ in acutis morbis dieta cōuenit tenuissima: nec operandū cū digestiuis maxime cerebralibus calefaciētib⁹. nam talia calida sunt subtiliantia ⁊ stāte plenitudine si talia offerant̄ extendunt ⁊ liquefaciendo maiorē faciunt opilationem: nec medicine eūatiue cōueniunt: nō debiles: q2 nō multū penetrant ꝓpter opilationē: etiā nō fortes medicine cōueniunt: q2 nō est materia digesta. Etiaꝫ facit pro hoc qḋ dicit Aui. in fine cure ꝙ apoplexia ⁊ paralesis cōstringunt meat⁹ sibi: quare nō sint medicine faciētes eūonē eūantes de materia faciēte egritudines ꝓprie ꝓpter opilationē et cōstrictionē: ⁊ sic vana est oꝑatio cum medicinis: q2 nō eūatur materia. ¶ In oppositum est Aui. in textu vbi dicit. In sanguinea est flōmandum in ipsa hora. s. in prin°. vel in hora qua occurrit medicus ēt de nocte. Idē vult Sera. ca°. proprio dicēs ꝙ a prin°. est eūandum. Idē dicit Mes. ꝙ cura apoplexie ꝓxima ē cure epidimie preter hoc ꝙ opꝫ vt esse genus cure administretur subito: dilatio eñ inducit ad mortē festinā: cum sit ipse morbus per se parū recipiēs curam vt dixit Hyp. verū vt nō appareat ex parte operantis defect⁹ conaberis a p̄n°. materiā subtrahere ⁊c.

No. ꝯsiliū conciliatoris.

¶ Cōciliator in hac materia differētia. 198. cui inherendū est, dicit ꝙ a prin°. occurrēte medico apto dꝫ medicus operari aliq̄d. Nam si apoplexia fuerit debilis est tñ difficillime curabilis: ⁊ timor est ne ex debili fiat fortis: ⁊ ideo in his morbis fortibus eadē die si expedit oꝫ eūare vt 2°. affo. Inchoantibus morbis ⁊c. Si vero apoplexia fuerit fortis pro tristitia astantiū se danda etiā si esset certitudo de morte sed nō ꝓxima: q2 tūc opꝫ relinquere eū: q2 est aliq̄d operandum. Sed dicit Cōciliator hoc dꝫ fieri, cum protestatione de timore magis ad mortē q̄ ad vitam: ⁊ in hoc facit illa sententia cōis: nolite prauarum egritudinum curam suscipere ⁊c. Et dicit Cōciliator ⁊ Auer. 7°. colliget. qm̄ aliquādo contingunt alique monstruositates in natura. Nā inuenti sunt ethici cōsumpti: ⁊ cum vlcere pulmonis qui postea sunt sanati ⁊ sic inuentū est de podagricis: ⁊ ideo forte simile continget isti apopletico ꝙ ex occursu alicui⁹ medicīe hoc corpus viuificabitur: ⁊ ideo nunquam sunt relinquendi nisi sint de morte certissimi: sed tamē aliqui a principio fortiter operātur vt cū ferro ignito: ⁊ de debili apoplexia sepenumero fortis efficitur. ideo aduertere multum oportet.

Ad primū argumētū.

¶ Ad argumenta in oppositum nō est obseruādum quod primi dicunt. Ad argumentum: non est operandum cum dieta: verum est stante corpore in illa extremitate vt non possint degluti-re.

Ad scdm̄.

Ad aliud verum est in certo tp̄e conuenit pro tempore nihil dare vt per. viij. vel. x. horas sed ꝑ duos vel tres dies nō.

Ad tertiū.

Ad aliud. nec cū medicīa digestiua neq3 euacuatiua ⁊c. dicatur cōceden-

do ꝙ nō cum digestiuis: qꝛ nō est morbus dans
inducias: ⁊ si infert. ergo neqꝫ cū eūatiuis.: ne-
gatur ꝯña. in talibus morbis acutis ⁊ ꝑacutis
sempꝛ est a pͥn°. operandū ēt irregulꝛ: ⁊ cuꝫ forti
indicatione ad oppositū: qꝛ maius est iuuamē-
tum nocumēto. Et ad tex. Aui. qꝺ claudunt sibi
meatus ⁊ vias: dico ꝙ medicine soluētes debi-
les nō cōueniunt. Nā ipse ibi dabat cañ. in apo
plexia ⁊ paralesi ꝙ debemus eūare cū medicīa
forti ⁊c. qꝛ medicina debilis nullā faceret ope-
rationem ⁊ deterius esset dare medicinā debi-
lem: tñ debent purgari ƀm habitū: id est ƀm na
turalem habitudinē q̄uis corpus debile videa
tur: vbi alias corpus sit forte: ⁊ ipse sit iuuenis

Ad quartum.

debet dari medicina fortis. Ad argumentuꝫ de
crisi ⁊ ad dictū Aui. dicat ꝙ voluit illā apople-
xiam esse simpliciter desperatā: vel ꝙ ibi visus
est imitari Galy. ⁊c. qui credit in apoplexia nō
esse operandū cum medicina eductiua nisi post
lxxij. horas. qm̄ apoplexia est sicut morbus me-
dius inter morbos acutissimos pēdentes a ma
teria mobili cui a pͥn°. debetur eūatio cum solu
tiuo ⁊ inter morbos cronicos q̄bus debet eua-
cuatio ƀm digestionē materie: qꝛ dant īducias
ad digerendū. In apoplexia ergo nō dāte indu-
cias: ⁊ in materia nō mobili medio modo medi
candum. s. cū solutiuis post. lxxij. horas: ⁊ maxi
me dixit hoc Aui. ideo in apoplexia quasi despe

Ad quintuꝫ.

rata. Ad dictuꝫ Rasis dictū est circa literā quō
debeat intelligi qꝛ nō est medicandū nisi cū ꝓ-
testatione ⁊c. ¶ Nunc de cura multe stant intē

Intētiōes ī cura apoplexie humide.

tiones. Una intētio est regimen in dieta. 2ª. in-
tentio stat in eūone materie. 3ª in diuersiōe. 4ª
in digōne si fieri poterit ⁊ eūone. 5ª in alteratio
ne male cōplexionis cerebri ⁊ cōfortatiōe eius.
6ª in remotione accidentiū. ¶ Circa dietam. si
egritudo fuerit sanguinea locet corpus in aere
temperato. nō dico frido: rō est qꝛ q̄uis aliquā
do sanguis sit in cā opilationis tñ facta opila-
tione exēpli gratia in origine neruoꝝ ⁊ sepe ve-
narum prohibitio spū ⁊ trāsitu eius ad mēbra
immediate humores membroꝝ indurant ⁊ in-
spissantur: ⁊ q̄uis humores actu nō sint fridi: tñ
coagulant ꝓpter influxum spūum vt sit de mul
tis metallis que calida coagulantur: et ita etiā
pinguedo: ⁊ hoc alꝯ declaraui in qōne mea spe-
ciali de pinguedine. Utrum sit calide cōplexio-
nis: ⁊ hec est snīa Hyp. in 4° regiminis acutoꝝ.
et ibi Gal. cōmento. 27°. vult ꝙ cum debet fieri
flōmia: in isto casu ꝙ opꝫ primo fricare ꝑ mul-
tos homines oēs corporis ꝑticulas ⁊ mēbra ad
subtiliandum sanguinē ⁊ ad dispōneꝫ ad fluxū:
⁊ ideo opꝫ fomētare brachia cū decoctione ane
ti fenugre. ⁊ postea cum pānis fricare: demum
flōmare. ⁊ si fuerit a causa flātica vt sepe acci-
dit ponat in aere calido: ⁊ in oīni casu sicco cla
ro ⁊ luminoso. nā frigiditas si occurreret extin
gueret spiritus illos paucos qui sunt in mem-
bris: ⁊ si nō sit calidus naturaliter fiat artificia

De somno ⁊ vigilia.

liter ƀm modos alias dictos. ¶ Circa somnum
et vigiliam dicit. A. ⁊ cum aliquid sumunt non
dormiant velociter: sed expectent donec descen
dat: ⁊ digeratur aliqua digestione: ⁊ tunc parū
dormiant: ⁊ ita vult qꝺ post cibum nō dormiāt
velociter. Nota qꝺ dicit cum aliquid sumūt: qꝛ
in apoplexia forti in prin°. nō est dandus cibus
sed post aliqꝺ tēpus: ⁊ tūc dato aliquo cibo nō
dormiant: immo quiescant ꝑ tēpus, donec descē
dat cibus ⁊ digeratur aliqua digōne. nam pos-
sunt stare per diē anteꝙ aliud sumant vel dor-
miant: ⁊ postea cum datur cibus nō dormiāt ⁊c.
Addit Aui. neqꝫ tñ multum vigilent: qm̄ id iu-
uat cerebrum ad resoluendū vaporem nō dige-
stum. s. a cibo attrahendo ad cerebrū ꝓhibentē

Not. bene expōnem text. Auic.

digestionem. s. ipsius cerebri. Et nota istā exposi
tionem: qꝛ taliter exponēdo iste textus qui est
multum dubius videt satis clarus. Nam Genti
lis capit textum affirmatiue ⁊ negatiue: qm̄ il-
la litera. id. pōt referri ad somnum ⁊ ad vigiliā
vt sit sensus ƀm primū sensum vt post cibū non
cito dormiāt. nā id. s. velociter dormire iuuat. s.
cerebrum ad lesionē ad resoluendū vaporē pro
hibentē digestionē in cerebro: vel alr: neqꝫ mul
tum vigilent: qꝛ ēt ex multa vigilia fit suꝑinflā
matio ⁊ eleuatio vapoꝝ prohibentiū digōnem
in cerebro: ⁊ ex hoc ꝑꝫ error quorūdam. Nā ali
qui indocti medici in apopletico prohibent
somnum in totū ēt ꝑ duos dies ⁊ male: qꝛ tunc
nō reficit virtus aīalis. vñ opꝫ ꝙ certo tꝑe dor-
miat: sed sit medicus diligens in cōsideratione
pulsus ⁊ stertoris: vñ nō absentet se ab infirmo
tꝑe quo dormit: sed stet ibi ordinarie aliqꝭ scho
laris intelligens assistens q̄ ad oīa diligēter at
tendat maxime in potētibus: imo. in omnibus
esset necessariū: ⁊ opꝫ multū ꝯsiderare de som-
no vsqꝫ ad. xiiij. diē: qꝛ facile ꝓfundat in somno
vñ opꝫ tenere pulsum in manu: ⁊ si nimis calor
profundet reuocet ⁊ excitetur infirmus. ¶ Exer

De exercitio.

citium membroꝝ videlꝫ fricatio est cōueniens:
qꝛ nō possunt se mouere aliter: ⁊ maxime hoc est
cōueniens ante cibū. Et de hoc dicebat Aui. Cū
aūt voluntas adest vt cenēt nō est malū si ante
ipsam premittāt exercitiū leue ⁊ moueant mē-
bra laxa motu aliquo. de his tñ fricationibꝰ di
cetur in ꝑte diuersiōis. qꝛ si nō possunt ꝑ se mo-

De passionibus aīe.

uere opꝫ vt fricent. ¶ In passionibus aīalibus
dicatur ꝙ irasci in casu bene ꝯuenit vt dictū est
in litargia: ⁊ ad irā inducant stringēdo pedes ⁊
trahendo de pillis barbe. ¶ In cibo ⁊ potu te-
nuissima dieta est necessaria saltē ꝑ diē natura
lem: ⁊ vbi virtus nō cōstet sufficit iulep rosatū
in sanguinea. et in flegmatica sufficit iulep de
melle rosato: vel detur de aqua mellis ⁊ post diē
in sanguinea aliquo trium casuum supradicto-
rum nihil detur nisi cuꝫ iulep dicto aqua ordei
et aqua casei: qm̄ ⁊ si sit materia frigida flegma
tica: aqua cicerum ru. sola vt laudauit Sera. est
cōueniens: vnde in secundo vel tertio die dant

Brodiū cicerum rubeum laudatur in hoc casu.

iiij. vel. v. ℥. de eo brodio cum oleo amigdalaꝝ
dulcium dissoluendo parum mice panis in eo:
sed aqua cicerum debet esse aqua in qua infun-
dantur cicera rubea nocte: ⁊ in illa decoquan-
tur ⁊ cum modico salis ad magis stimulum in
virtute ⁊ ad maiorem penetrationeꝫ. Aliqui di
cunt quod etiam brodium carnium in processu
magis conuenit vt carnium columboꝝ abscisis
capite ⁊ collo: quia inimicantur cerebro huma-
no dicit Auenzoar. Unde voluit quod dicti co-
lumbi in hoc habent proprietatem: sed sint co-
lumbi siluestres vel non impinguati in domi-
bus: si materia sit frigida etiam brodia passerū:
et omnia genera auium minutarum cōueniūt.
et in processu etiam si sit sanguinea sit brodium
carnium capretorum ⁊ leporum iuuenum ⁊ ca-

prioloꝝ.⁊ ſi vis ingroſſare nõ tm̃ dietam da de pultibus ordei ⁊ aliq̃d de his carnib⁹ ꝯtritis v͛ſus decimũ vel duodecimũ diẽ.⁊ Auicẽ.laudat panẽ ſolũ vel cũ ficubus ſiccis:q: in flegmatica illa humida nõ ſibi placent:q: faciũt ad relaxa tionẽ laudat auelanas:vuas paſſas:dicit Auẽ ʒo.vuas paſſas in ſole ſine arilis nõ paſſe i furno:q: tales ad ſtipticũ declinãt.

De potu.

¶Pro potu aliqui laudãt vinũ antiquũ paruũ.Auicẽ.nõ laudat ⁊ bene:nã ipſe dicit:vinũ nouũ non ꝯuenit ꝓpter ſupfluitatẽ.i.ꝓpter groſſitiẽ ⁊ antiquũ nõ cõuenit ꝓpter nimiã penetrationẽ ad neruos ⁊ ad cerebrũ ⁊ ad nuchã:⁊ ſi cõuenit ſit vinũ mediũ:ſed melius eſt ꝙ in paſſionibus cerebralibus ſemp relinquatur vinũ in cõi cibatione in prãdio ⁊ in cena:⁊ infra in hoc cap° ꝓhibuit ipſe Raſ.in diuiſionib⁹:ſed detur aqua melliscũ cinamomo vel gariofilis:vel mace:vel origano ſm appetitũ diuerſoꝝ:ſʒ nullo mõ bibãt aquã frigidã.vñ dicebat Auẽʒo.neqʒ potẽt aquã frigidã neqʒ aquã p ſe:ſed aquã tepidã cũ ſirupo corticoꝝ citonioꝝ facto cũ melle:ſi vero das vinũ da ſolũ.℥.ſ.in fine p cõfortatione mẽbrorũ.

Bonuʒ eſt ꝙ i paſſiõibus cerebri relinq̃tur vinuʒ.

De ſcd̃a intẽtione cu re q̃ ẽ eũo.

¶Nũc ẽ de eũone mãe dicẽdũ:⁊ hec intẽtio cõtrahitur in apoplexia facta a cã intrĩſeca ⁊ corporali.nã in illa q̃ fit a cã primitiua nõ opꝫ dare regimẽ niſi de cauſis dictis primitiuis vt dictũ eſt ſupra:ſi ẽt fit p cõitatẽ a mẽbris intẽtio vertitur ad mẽbra mãdãtia:de immateriali etiã auctores non ponũt curã:tñ Auẽʒo.ponit curã immãlis a cã frigida:ſed cura intelligatur ex ſupradictis de ſoda frigida:ſed ſtãte cã corporali ⁊ intrinſeca faciente apoplexiã.q: vtplurimuʒ talis aut eſt ſanguinea aut flegmatica: de his ponitur cura:intelligẽdo alias duas ſpecies q̃ raro cõtingunt. ¶Unũ tñ eſt cõiter obſeruandũ in oĩbus ſpecieb⁹ apoplexie: qm̃ occurrente medico corpori apopletico iubẽdũ eſt vt apiatur os egroti ⁊ imponatur pila lanea in ore:dicit Ga. vt fruſtrũ ligneũ.nã tale ſeruit ad duo.Prĩo vt fiat liberior euẽtatio cũ anhelitus ſit difficilis vel quaſi ablatus.ſcd̃o q: ſeq̃tur iuuamentuʒ ꝓhibitionis cõfractionis dentiũ ꝓpter ſpaſmuʒ aliqñ ꝯtingentẽ:ſaltẽ in p̃n° apoplexie:lʒ in ꝓceſſu nõ fiat motus ſpaſmoſus:vñ ex dicto ſpaſmo fit laborioſa cõtritio dentiũ ⁊ aliqñ fractio ergo iſtud eſt cõe adiutoriũ in omni apoplexia.

No.de flõmia in hoc caſu celebranda.

¶Sed ſpãliter in ſanguinea iubẽt aucores in ipſa hora.ſ.a principio vel quacũqʒ hora ſuperuenit medicus ẽt ſi nocte vt fiat flõia:veruʒ eſt dicunt aliq̃ incipiatur flõia ſaphenaꝝ vt Raſ.in fine capl̃i noſtri.i.aliq̃ dicũt vt Raſ.ẽt in capl̃o noſtro incipiatur a venis guideſ.cũ apparent ſigna ſanguinis aut ex duab⁹ cephalicis : et ipſe Raſ.in diuiſionibus dixit in eadẽ hora de duabus cephalicis eſt flõmandũ.⁊ Azaraui⁹ in tali caſu cõſentit ad flõiam vene cephalice ⁊ venaꝝ timpoꝝ.Jn hac difficultate eſt ꝯſiderandũ ꝙ ſi corpus maxime fuerit plectoricum ⁊ ſanguineũ ita vt ſit intentio non ſolum euacuationis: ſed etiam diuerſionis tũc prius fiat flõia de ſaphenis:vel caſu quo eſſet facta conſtrictio alicui⁹ conſuete euacuationis ſanguinis p deorſum vt menſtrui vel emorroydalis.nã his duobus caſibus preponi dʒ flebothomia ſaphenaꝝ ſed intẽtione habita ad eũonem ⁊ nõ ad diuerſioneʒ vt in corpore non ſumme repleto:⁊ vbi fuerit ſanguinea cerebralis:⁊ non per opilationẽ in vijs medijs inter cor ⁊ cerebrum eſt facienda flobothomia de duabus cephalicis vel ſaltẽ de altera illarum magis manifeſta ꝙ ſi fuerit propter abundantiam ſanguinis in venis medijs ⁊ opilationem in eis laudatur:qd̃ tunc fiat flebotomia in venis guideſ:ſed eſt hec flõia multũ verenda propter difficultatem conſolidationis. Unde laudo prius flõiam cephalicaꝝ:et ſi non ſufficit ita qd̃ non reducatur eger ſtante tñ plenitudine venaꝝ illaꝝ:tunc pro deſperato quaſi remedio veniatur ad flõiam venaꝝ guideſ.

Nota

¶De q̃ntitate aũt extractionis ſanguinis dicit Auic. fiat extractio multi ſanguinis dicit qm̃ ſanat in diſpoſitione.i.cito:ſed habeatur in hoc regula Hypo.4°.regiminis acutoꝝ vt fiat ſanguis extractio ſm habitudinem ⁊ etatem ⁊ alias circunſtantias que cõiter attenduntur in flõmando plus ⁊ minus euacuando ſm varietatẽ circunſtantiarum:debet etiam fieri flõia lata propter inſpiſſationeʒ ſanguinis prohibitio in fluxu ſpirituum per venas ⁊ artarias vt cõuenienter groſſus ſanguis euacuetur:⁊ hoc precedente fricatione vt ſupra dictum eſt.Aliqui tamen etiam ante flõiam preferunt cliſtere acutuʒ: ſʒ in hoc habeatur magna conſideratio.Nam cliſteria acuta ſtante apoplexia a ſanguine opilãte venas nulla facta opilatione ſunt multũ verenda:nam ſua caliditate rarefaciendo addunt ad opilationem:⁊ acquiſita neceſſitate euentãdi facilis inducitur mors.Jdeo non credo eſſe danda cliſteria acuta ſed mediocria. Unde. A. in textu cum ponit cliſteria in ſanguinea abſolute non determinauit de acutis vel nõ acutis ſed dixit facta flebotomia tunc cliſteriza ſcd̃m qd̃ ſciuiſti de cliſteribus vt deponatur materia a capite:non dixit fortibus.Jn flegmatica tamen expreſſe dixit acutis de cliſteribus loquẽs ideo ex textu ſuo videtur innuendum ꝙ non velit cliſteria eſſe acuta in ſanguinea:eſt etiã habenda conſideratio vt flebotomia in tẽpore fiat in quo dicebat Hyp.4.regiminis acutoꝝ:ſpũs ſunt ſubtiles ⁊ reumata ſubtilia.Nam tunc adiutoria ſunt faciliora:vnde innuebatur ꝙ a p̃ncipio ⁊ ſtatim fienda eſt flõia vt non inſpiſſentur ſanguis ⁊ humores:⁊ ſpũs extinguantur prohibita euentatione.Jdeo credo melius eſſe in forti apoplexia quando neceſſaria eſt flõmia eam p̃poni ad cliſtere vt etiaʒ videtur innuere ſeries textus Auicen.ſed in debili apoplexia forte regulariter erat preponendum cliſtere ad flõiam maxime ſtante retentione fecum ⁊ duritie eaꝝ: quod cliſtere ſit lenitiuum propter cauſas notas.

De q̃ntitate ſanguinis extrahendi.

Qualiter cliſteria acta in p̃n° apoplexie ſanguinee ſũt verenda.

¶Et in flegmatica etiam dicit Aui.ſi fuerit ſigna ſanguinis.i.dominij eius in toto:licet apoplexia ⁊ opilatio pẽdeat a materia flegmatica in cerebro:iubet tamen fieri flebotomiam que reguletur ſecundum canones antedictos quantum ad quantitatem euacuationis:ſʒ nõ fiat de cephalica ſed magis de baſilica vel communi:⁊ ea facta laudat poſtea cliſteria acuta. quia conueniunt ad materiam propriam ⁊ non imminebit periculum inflammationis facta flebotomia:⁊ ſi coniungeretur econtra.ſ.quod apoplexia eſſet ex opilatione ſanguinis: et in membris inferioribus eſſet exuberantia humorum frigidoꝝ facta prius flõia propter euitare

Jn hoc caſu fiat flõmia de vena cõi vel baſilica.

imminens piculum de venis dictis postea fiãt
clisteria adhuc acuta: et tunc non erit timor etc.
Et ad istũ sensum in duobus casib⁹ peccante ẽt
sanguine cõueniunt clisteria acuta flõia prius
facta: et ex dictis soluitur cõtradictio apparens
in textu Ras. Nam dicebat in principio capitu-
li nostri, q apparentibus signis sanguinis fiat
flõia ex quidez vel cephalicis: et in fine capli di-
cit etiam in sanguinea flõia facienda prius in
pedibus postea in alijs extremitatibus: ptz so-
lutio ex dictis. ¶ In flegmatica aũt vbi nõ est
necessaria sanguinis extractio: qr non ꝯiungit
sanguini peccanti dicit Serap. ca°. pprio illoꝝ
quos possibile est sanari qñ õcũqꝫ fit dispõ opz
vt nature eoꝝ soluantur in hora. i. statim cũ cli-
steribus fortibus vel clisteri acuto: vñ vult so-
lutionem incipi debere a clisteribus fortibus.
¶ Nota hic q hoc dictum est veꝝ in apoplexia
multum forti: qñ. s. p superius deglutio fieri nõ
põt. Nam hoc innuebat Rasis p° continentis.
in ca°. cũ dixit. Et si apopleticus stertit aut an-
helitus fuerit diuersus non administra per su-
perius ppter. s. impotentiam sed cum clisteri-
bus fortibus: et eodem libro Rasis alibi ordina
uit inunctiones capitis et totius corporis: et p
cessum cũ clisteribus acutis et dixit. Et ideo hec
debent fieri in exterioribus eo qõ nihil põt eis
exhiberi per os qr iacent pstrati vt mortui etc.
¶ Sed si corpus apopleticum fuerit paratũ re
cipere medicinam solutiuam: oportebit a prin-
cipio ante clistere exhibere solutiuum p supi⁹
qm̃ maius est natum sequi iuuamentũ et maius
euitatur periculum mortis subito euacuãdo p
medicinam solutiuam datam p sursum q̃ p cli-
stere stante apoplexia cerebrali vt supponitur.
Et hoc etiam videbatur innuere series lr̃e Aui.
in textu: nam postq̃ ordinauit flõiam et clistere
in flegmatica cum habitudine sanguinea et co-
lerica fortia: addidit: postea exhibeatur soluti-
uum: vel bibat solutiuum cũ transit: vnde dicit
postea bibat qõ soluit si in ipõ pertransit ex pil
lulis in quarum potu habetur fiducia sicut sũt
pillule de euforbio. Aliqui exponunt vt Nicol⁹
cum trans. spacium. i. cum iam incipit alleuia
ri vel cum transit: et credo q hec fuerit ei⁹ sn̄ia.
i. cum possit transire medicina deorsum: vt etiã
exponit Gentilis. Nam tunc exhibendum est so
lutiuum cum potest transire deorsum: ergo si
potest a principio tunc exhibeatur: qr tamen vt
plurimum in principio paroxismorum non est
habilitas deglutiõis laudant fieri clisteria for
tia ab ipso principio cuius compositio clisteris
fit sm̃ Rasim in litera ex quinqꝫ simplicib⁹ for-
tibus fortiter resoluentibus vt colloquintida
bucormariẽ centaurea. dicit litera minore: et cõi
ter legit centaurea maiore et artenita: et ellebo
ro albo omnium añ. M. j. coquantur in tribus
libris aque ad consumptionem libre. j. et postea
capiatur medietas et supponatur: iuuamẽta ho
rum simplicium in casu sunt manifesta: vt su-
pra declaratuz est in litargia vt soda frigida in
euacuando materias flegmaticas: et est clistere
multum forte inspicienti virtutes simplicium
et quantitatez: et ex consumptione vsqꝫ ad duas
partes clisteris: tamen laboriosa euacuatio est
necessaria et per clisteria: et per medicinas supe
rius: tum quia morbus non dat inducias etiaz
propter canonem Aui. supra allegatum cum di
xit q apoplexia et paralesis claudunt sibi mea-
tus: vnde medicine soluentes debiles non eua
cuant materias proprie faciẽtes illos morbos
oportet ergo talia esse fortia. ¶ Nota ex hac de
scriptione vnuz vt ẽt dixi supra q bucormariẽ
et arthenita non sunt vnum simplex vt Auicẽ. se
cundo canoñ. nam vanum fuisset ea ponere di-
stincta si fuisset idem simplex: bucormariem est
ciclamen: centaurea etiam debet sumi mior nõ
maior: quoniam dicit Symon ianuensis et be-
ne quod de cẽtaurea maiore dubitatur neqꝫ co
gnoscitur. Et Mes. capitulo proprio in soluen-
do magis laudat centauream minorem q̃ ma-
iorem et in reliquis suis proprietatibus: et ideo
semper eligatur minor. ¶ Gerardus componit
clistere vt infra: exempli graria. ℞. cẽtauree mi
noris vtriusqꝫ saluie: vtriusqꝫ ruthe: origãi: ab-
rotani calamenti añ. M. j. ani. feniculi sisileos
basiliconis añ. ℥. ß. florum sticados arabici et ci
trini añ. ℥. j. pulpe colloquintide. ʒ. ij. furfuris
pugillum. j. bulliat in aqua debite quantitatꝫ
vsqꝫ ad dimidium: et de collatura cape circiter.
℥. xviij. non ponamus tantum. vj. ℥. vt innuere
videtur Rasis in textu: quia videtur pauca do-
sis in corpore magno: et addatur secundum Ge-
rardum mellis anacardi olei castorei añ. ʒ. i. ß.
salis gemme. ʒ. vnam hierepigre: ellebori albi:
ana. ʒ. ß. fellis thauri. ʒ. duas. et erit completum
clistere. Et Rasis primo continẽtis dixit. Et di
co quod fiat eis clistere cum aqua decoctio-
nis interioris colloquintide centauree ameos:
aneti: ruthe: seminis ferule: est similis in omni-
bus alio dixit Symon in qua decoctiõe dissol-
uantur serapinum et myrrha et oleum de amig-
dalis amaris: patet quod est multum in casu
conueniens: et in hoc obseruetur sententia Ra.
in textu nostro cũ dixit quod si cito clistere egre
diatur fiat iterum donec humorum multitudo
simul cum ipso exeat. ¶ Et si corpus non sit pa-
ratum suscipere clistere fiant suppositoria for-
tia ex pluribus simplicium dictorum de bucor-
mariẽ arthenita et huiusmodi cuz hyera de mel
le dissoluta fiant suppositoria longa. Aliqui or-
dinant acutum suppositorium factum cum sa-
pone duro: et fortificabitur maxime eius poten
tia in attrahẽdo si prius infundatur in felle bo
uino in quo fuerit sal dissolutum. et ita facit Ro.
gerius permiscet sal puluerizatum cum felle bo
uino et in eo infundit suppositorium de sapone
duro et bene seruit. et Rasis primo continentis
facit suppositorium cum borace felle taurino et
melle: semper tamen alligetur cum filo: et si na-
tura sit quasi extincta ad euigilandum fiat cõ-
motio suppositorij longi cum manu. et si vnũ tã
tum non sufficiat apponatur subsequens vsqꝫ
dum sit habile ad sumendum clisteria.
¶ Postea dentur medicine soluentes qñ a p̃n°.
nõ potuerunt dari: et qr fiducia in soluendo ma
ior est in pillulis vt de euforbio vel de serapino
in casu nostro vsus eoꝝ est magis cõueniens: qr
tñ difficulter magis deglutiunt q̃ medicina po
tabilis: credo q ex textu Aui. colligat: lz Gentil⁹
et expositores hoc nõ senserint. per id qõ dixit
bibat pillulas: volebat innuere q pillule redu
cantur ad formã puluerũ cum nõ possint eas in
propria suba deglutire: et cũ aqua mellis disso-

No. solonẽ ꝯtradictio nis appa-rẽtis i tex. Ras.

No. hãc ex põnẽ text⁹

Clistere rasis.

No. de bucormariez et arthemita.

Rasis p̃io cõtinẽtis.

solutis pulueribꝰ exhibeāt ⁊ postea singlis duo bus aut quatuoꝛ diebus fiat solutio cū aliqua medicina ꝑ sursum: de qua dicebat Serap. ⁊ dē tur in oībus tribꝰ diebus ex pillulis q̄ mundifi cant humorē flāticū: ⁊ singulo die eūetur cū cli steri foꝛtioꝛi vel minus foꝛti ꝫm virtutis tolerā tiam pꝛesentia febꝛis vel remotione eius ⁊ obe dientia nature vel inobediētia: ⁊ seruet hoc vſ/ q̄ʒ ad.xiiij.diē. Et hec quo ad vniuersalē purga/ tionem sufficiāt. ¶ Nūc de solōne ꝑ vomitū ali quid dicat. dicit Hyp. 4°. reg. acu. post flōmiaʒ cōsideratio est fienda si facta fuerit crisis vel nō si facta fuerit nec sit alleuiatus: tūc fiat vomitꝰ si poſſe est. modū ꝓuocandi posuit Ras. p° conti nentis. ⁊ eū sequit Aui. cuʒ pēna tincta in oleo lileaceo q̄ ponat intra guttur: ⁊ facta agitatiōe in gutture tandē incitabit animū ad vomendū talis vomitus valde iuuat ꝑcipue in duobꝰ ca sibus. Unus est vbi ꝑoxismus veniat coꝛpoꝛi re pleto cibo ⁊ potu. ⁊ exinde apoplexia cōtingēs ex ebꝛietate maxime iuuat vomitu. Secundus casus qn̄ fuerit ꝑcedēs replō nauseatiua ex flā/ te abundāte in stomaco: ideo laudat Aui. qn̄ nō est factus vomitꝰ cōpletus dētur omni die. ʒ. ij. olei de kerua cū aqua de radicibus intēdendo omni die dosim dicti olei vſq̄ʒ ad quantitatem ʒ. v. et iuuabit resoluēdo reliquias q̄ remāserūt in p° vomitu: ⁊ dicit Aui. innuēs qꝺ iuuat ipse vomitus nō solū stante replōne in stōaco: qꝺ ēt ipse vomitꝰ calefacit cerebꝛū ipsius apopletici ꝓpter agitationē in ꝑtibus capitis. Not. tn̄ qꝺ nō exn̄te repletionali materia in stōaco non dʒ vomitus ꝓuocari ad calefaciendū cerebꝛū ⁊ ad agitandum materias in eodem nisi facta nota/ bili euacuatione cum medicinis a pꝛopꝛietate materiam resoluentibus propter dubiuʒ maio ris descensionis ⁊ consequenter opilationis et tandem suffocationis: sed vbi materia cibalis vel humoꝛalis in stomaco esset pꝛesens: tunc vo mitus iuuat ⁊ potest afferri in ꝑoxismo in p̄n°. et post pꝛinm paroxismi facta flobotomia: vt di cit Hyp. ⁊ Gal. 4°. regiminis acutoꝛum: etiā an te paroxismum si videantur signa future apo/ plexie de doloꝛe capitis etiā pꝛius dictis. ¶ Cō sequenter etiam in sanguinea post flobotomiā dictam possunt fieri ꝑticulares flōmie vt de ve na frontis vel nasi: ⁊ scarificatio cartilaginum ipsarum auriū. ¶ Factis etiam eūonibus com munibus ⁊ appꝛopꝛiatis cum clisteri ⁊ solutiuo dato de super vbi fieri possit: tunc dicit Aui. nō est malum post eūonem ipsius cum clisteribꝰ et aliis similibus vt naribus ipsius aliquid appꝛo ximetur ⁊c. Ubi nota bene q̄ hic ponit oꝛdineʒ in executione: q2 vult vt pꝛimo facias eūonem cum clisteribus ⁊c. deinde vt imponas naribus aliqua sternutatoꝛia ⁊ incitātia virtutē ad ex/ pulsionem ⁊ pꝛopꝛie cōdisi: vt dicit Aui. in textu et etiā alia caputpurgia educentia materiā ce rebꝛalē: vt exēpli gratia linire pennā cū hyera/ pigra vel insufflare in naribus piretrū zinzi. pi per. ⁊ elleboꝝ al's suauiter: vt dicit Ras. in tex/ tu. ⁊ istud etiā innuebat Auenzoar cū dixit q̄ si fuerit excitatus sup. per alia pꝛius adiutoꝛia ꝓ uoca sternutationem cum licinio ⁊c. ⁊ ita Ras. in textu nostro oꝛdinauit caputpurgium post eūonem: ⁊ qn̄ talia violenta sternutatoꝛia non

De vomi/ tu fiēdo i hoc casu.

haberētur vt aliqn̄ in rure euenit Ras. in p° cō tinentis dicit. Et si has res nō poteris reperire est in eius naribus insufflandus succus vnius teste aleoꝝ. nam hoc potest vbiq̄ʒ reperiri: et ex hoc duo colligunt. Pꝛimo cōtra cōem modum pꝛacticantium qꝺ occurrendo ad infirmū nō sit medicus audax nō facta purgatione ad sternu/ tationem fiendā. nam cum sternutatio sit mo/ tus laboꝛiosus ⁊ plurimū agitans dilatās ma/ terias in capite ⁊ eas ad caput conuertens est causa maioꝛis periculi ⁊ integre suffocationis ideo nō fiat nisi facta eūone vt dictum est. 2° in fertur ex litera Rasis: vt etiam supꝛadictū est q̄ condisi contra cōes intelligentes nō est ellebo/ rus albus: sed bene est herba similis elleboꝛo ⁊ in virtute acuta pungitiua: et sic est etiā virtu te eductiua sicut elleboꝛus: dicit Symon. hoc patet clare cum ponat elleboꝛum ⁊ cōdisi in ea dem descriptione. ¶ Laudant etiam particula res eūones de masticatoꝛiis ⁊ gargarismatibus sed ista instrumenta non sic possunt applicari a pꝛincipio quia coꝛpus non est habile ad masti/ candum ⁊ gargarizandum: sed in processu ma/ gis que masticatoꝛia ⁊ gargarismata colligant ex alias dictis in cap°. de soda frigida ⁊ litargia et istoꝛum vsus potest obseruari euacuando sin gulis quatuoꝛ diebus aut tribus: vt voluit Se rap. cum pillulis de quibus supꝛa. ⁊ postea gar/ garizando ⁊ masticando vſq̄ʒ ad. xiiij. diē: post/ ea dicit Rasis cura apopletici est cura parale/ sis de qua infra videbitur: vt dicit Rasis pꝛimo continentis. ¶ Diuersiones fiant cum fricatio/ nibus ⁊ ligaturis membꝛoꝛum inferioꝝ ⁊ cum ventosis supꝛa crura ⁊ ligaturis dicit spāliter. Ras. in cap°. nota ligando ⁊ constringendo foꝛ titer supꝛa adiutoꝛium in parte superioꝛi ver/ sus spatulas: et etiam circa coxam circa muscu lum superioꝛem in parte extrema. Nam ibi sunt capita lacertoꝛum et facta strictura maioꝛ cau/ satur doloꝛ: et sic fit conuenientioꝛ diuersio. cō/ strictiones etiam digitoꝛum pedum: et ma/ nuum et huiusmodi in casu valent: etiam de/ pilatio barbe.

¶ Sed nota hic quod fricationes et ligature inferioꝛum conueniunt etiam a pꝛincipio: sed euulsiones barbe et superciliorum ⁊ commotio nes capitis sunt verende in pꝛincipio: nisi fiat mundificatio capitis: et in hoc est perfectus cō muniter pꝛacticantium.

¶ Uētose in sanguinea cum scarificatione pos sunt poni facta flobotomia supꝛa nucham ⁊ re liqua membꝛa deoꝛsum: sed in flegmatica po/ nantur sine scarificatione: et embꝛocare pedes cum oleo calido actualiter et virtualiter iu/ uat ad istam intentionem: et ita fricare pedes dicebat Auicen. cum oleo calido calefacto: vt cum oleo cucumeris asinini vel cum oleo ru/ the foꝛtificato cum castoꝛeo et eufoꝛbio: et ad istam intentionem afferatur: quod supꝛa di/ ctum est in capitulo. de litargia secundum Me sue de mēte Filagri. s. quod stimulatiua coꝛdis sunt de genere medicinarum diuertentium et operantur plusquam fricatio extremitaruʒ ⁊c. vt cum fiunt linimenta cum aceto squillitico et sinapi ⁊c. supꝛa membꝛa. ¶ Conuertere etiam ventositates per deoꝛsum ⁊ eas resolue/

Quid sit condisi.

De diuer/ sionibus.

Not. bene erroꝛem se pe cōmis/ sum de vē tosis.

re cum eo qđ eas educit vt cū suppositorio facto
cum melle ꝛ seminibus aneti cimini et siseleos
laudaꝛ qm̄ dicebat Aui. Cū hoc inuenit supple
patiens alleuiationē: ꝛ hoc ēt ingeniū laudauit
Rasis pͦ. cōtinentis. ❡ De alteratione aūt ma-
terie ꝛ cōfortatione cerebri ꝛ membroꝝ lapsoꝝ
alteratio cōpletur cū extrinsecis calefaciētibꝰ:
post factā semꝑ intellige eūonē. Et ideo laudāt
oēs ferreā laminā igni apponere ꝛ apponere ad
caput dicit Aui. nō apponere vel supraponere
sed opponere capiti vt multi bestialr̄ faciunt qꝛ
accipiunt galeā ignitā ꝛ superponūt capiti. di-
cit Rasis de mēte Judei pͦ cōtinentis dꝫ appo
ni: ꝛ apponi lamina ignita circa partē posterio
rem capitis maxime: qꝛ ibi est egritudo vel cau
sa egritudinis. dicit Rasis hic in textu ita pona
tur vt capilli cōburantur: vn̄ multi practicātes
errant: qꝛ applicāt instr̄m figuratū figura capi-
tis supra totū caput ꝛ bene incēsum qđ adeo ca
lefacit aliqñ cerebri pāniculos vt perducat ad
spasmum etiā ipm cerebrū ꝑpter ꝯtractionem
qđ est vnū precipuū periculū qđ ponitꝛ ab Auic.
4ª. ꝑmi. caͦ. de cauterijs: qđ est cauendū ne ve-
niat calr̄itas tāta ad pāniculos vt spasmentur.
❡ Addit Raſ. Et si hoc modo nō sanatur in me
dicando plus laborabimus. Nā ponemꝰ supra
caput empl'm rubificans exterius: ita vt volue-
rit empl'm rubificans esse fortius vt factū ex fi-
cubus ꝛ sinapi ꝛc. ꝙ ferrū ignitū: ꝛ iō ex hoc de-
notatur illud instr̄m nō debere esse calefactiuū
combustiuū tm̄ vt pāniculi ledanꝛ. Sed ista ta
lia extrinsecus cal'a nō apponanꝛ nisi facta iam
notabili eūone: qm̄ si esset plenū cerebrū eēt ma
la operatio: vel pōt poni inunctio cū oleo de ru
tha vel de squināto ad ꝯfortandū caput: vel de
piperibus vel de squilla ſm descriptionē Auic.
in isto caͦ. vel de castoreo. vel euforbio. nā eufor
bium est de calefaciētibus: ꝛ magis subtilianti
bus cal'm est in quarto: ꝛ ista quōcunqꝫ sumanꝛ
vel in pulueribus interius vel exterius valēt: ꝛ
ita oīa de gn̄e ꝯſimi calidoꝝ. Uerum est tn̄ ꝙ de
oppoponaco Raſ. pͦ cōtinentis posuit de men
te Sera. ꝛ ita est in capͦ. de asmate qđ oppopo-
nacum nocet neruis: ꝛ sic mēbris neruosis: et
ꝯn̄r cerebro. ꝛ ideo eius exhibitio est suspecta ex
propōne famosa scripta a Rasi pͦ ꝯtinentis: ꝙ
habentes neruos debiles facile incidūt apople
xiam. Unde dicit Sera. loco allegato. qđ oppo-
ponacū iuuat maxime in asmate: sed non sit fre
quens vsus eius qꝛ nocet neruis. ❡ Ad hanc ēt
intentionem valent embroce facte supra caput
ex decoctione aneti artemisie ruthe maiorane
sticados: alasce: folioꝝ citri: origani: mentastri:
calamenti: ꝛ similiū: ꝛ postea fiant inunctiones
cū oleis calidis: nō tm̄ supra caput: sed ēt supra
totum corpus. Un̄ dixit Aui. Et inunge totū cor
pus eius cū oleo in quo sit sulfur: ꝛ silr̄ia ēt verba
posuit Raſ. pͦ cōtinentis: ꝛ debet inungi totū
corpus suū cū oleo in quo sit admixtū sulfur: sed
spāliter inungatur tota spina ꝛ nucha ad cale-
faciendum totum corpus infrigidatū. Un̄ dice
bat Aui. ꝛ inunge spondiles ex'figia ꝛ euforbio
et pone super prinm̄ nuche sinapim ꝛ castoreum
et serapinum ꝛc. Hec tn̄ oīa fiant in ꝑcessu post
purgationes vt dictuꝫ est: ꝛ spāliter hoc memo
rat Rasis pͦ cōtinentis: cuꝫ dixit. Et dico quod
debes vti hac embrocatione de qua dixerat post
corporis mundificationē: ꝛ debes inungere ca-
put suum cum oleis calidis subtiliatiuis ꝛc.
❡ Ponit Aui. duos can̄. in vsu horum oleorum.
Primus canon est ꝙ cū oleis misceatur cera vt
melius stet oleum supra caput. neqꝫ fiat hoc in
ceteris mēbris: sed in capite: qꝛ cum cera acq̄riꝛ
modus substantie: ꝛ melius stat supra caput.
❡ Scđs canon est qđ incipiēdū est a debiliori
non dico ab absolute debili: qꝛ nihil valet: sed
incipiendo a debiliori inter fortia olea vt de li-
lio: ꝛ silr̄ibus: ꝛ intendendo ad illud de spica de
euforbio de castoreo ꝛ similibus. ❡ Fiant etiā
odoramenta ꝛ euaporationes ex gariofilis ma
ce nuce muscata acormenta galiamuscata ꝛ si-
milibus aromaticis immo etiā cuꝫ musco: hoc
totū dico in flātica qm̄ in sanguinea dixit Aui.
et est notabile verbum apud prinm̄. capl'i de cu-
ra ꝛ fac eum olfacere qđ cōfortat cerebrū ꝛ non
calefacit cum eo ꝙ docui te. s. in soda cal'a ꝛ fre-
nesi. s. cū rosis floribus nenufaris cū aceto et si-
milibus. ❡ Per interius aūt valent ad altera-
tionem ꝛ cofortationē sirupi cōes appropriati
vt oximel simplex squilliticum: sirupus de citro
et singularissime sirupus de sticados cum deco
ctione acori vel aqua palesis aqua ruthe aqua
maiorane isopi saluie clarificate cū nucemusca
ta vel alio vel cū cerebrali simili. ❡ Inter confe
ctiones valet tyriaca magna fermētata: ꝛ metri
datum nō minus valet: immo preterꝙ in repti
libus ꝛ in morsu reptiliū magis iuuat ꝙ tyria-
ca: quo casu vꝫ diamuscus diambra plirisarco-
ticon ꝛ hmōi. ❡ Ultimate aūt laudāt autores
balneū de quo dixit Sera. Cū aūt resoluiꝛ egri
tudo intromittatur in balneū ꝛ inungatur cum
oleo de balsamo. s. post balneum ꝛ Aui. ipm bal
neum laudauit post tres hebdomadas. ēt Raſ.
primo cōtinentis laudauit balneū post vigesi-
mum diē. ❡ De correctione accidentiū accidēs
cōiter cōtingens ꝙ aliqñ est priuatio loq̄le lau
datur vt exhibeanꝛ. ℥. ij. succi betonice clarifica
te ꝛ redit ad loquelā: vel succus ruthe agrestis
immissus naribus vel auribꝰ idē facit: vt dicit
Nicolus. Uidi ego in casu silr̄i fricari cum confe
ctione anacardina palatū dētes ꝛ linguā ꝛ suc-
cessit loquela post paruū tp̄s facta bis tali fri-
catione que cōfectio multū iuuat in casu isto ꝛ
in paralesi vbi latius diceꝛ. ❡ Aliud accidēs est
remissio siue defectꝰ vocis ꝛ debilitas ꝑgredie
di. Et ꝑ his dixit Raſ. pͦ. cōtinentis. Et si adest
defectus vocis ꝛ virtus melioraꝛ. i. iam in cōua
lescentia apponas vētosas ꝛ insuꝑ nuchā ꝛ col
lum mediante scarificatione. s. si expedit ꝛ adhi
be eis cās cōualescentie in auriatu. i. in quadri
ga vel in sella lignea ducēdo ipsum hincinde vꝛ
deponendo vel eleuando ipsum ꝛ assidues in eo
sternutationes ꝛ gargarismata.

Margin notes (in order): De vltis intentiōibus. — Oppoponacum nocet neruis — Not. hos duos can̄. Aui. — De odoramentis fiēdis. — De correctiōe accidentium.

De subeth. Cap. v.

Cum aliquis quasi dormiens ia
cet ꝛ tamē sentit ꝛ mouetur: sed
oculos ſm plurimū hꝫ clausos
quos tamē dū vocatur cū clamore apit:
licet iterū statim claudat iaꝫ patitur su
beth. ❡ Qui cum clisteribus acutis que

paulo āte nominauim⁹ curādus est. In os quoq₃ ipsius mittemus ydromel ⁊ laborabim⁹ vt descēdat: ipsum eniz nutrimētū existit eius. ¶ Caput preterea vsq₃ ad dyatritum primū oxirodino infūdēdum. Post tertium aūt diē sternutationez prouocabimus ex his q̄ nominauimus. Et rademus caput ⁊ liniem⁹ ex sinapi ⁊ castoreo ⁊ aceto.

Istud est capitulū de subeth qd̄ sic cōtinuat ad p̄cedēs. Nam postq̄ in precedēti determinauit de apoplexia in qua est lesio siue nocumētū in sensu ⁊ motu vt quasi lesio ablata in opationibus omniū sensuū ⁊ motus volūtarij. Nūc ꝯsequenter determinat de subeth q̄ est sibi vicina passio saltē ex pte lesionis: q₂ ēt est ibi lesio in sensu ⁊ motu ⁊ diminutio sensus vel lesio diminuta: etiā q₂ p̄ᵃ frōte subetic⁹ iacet sicut apopleticus: ⁊ sic cōueniēter post caplm̄ de apoplexia determinauit de subetia. Et diuidiť pn̄s capᵐ p̄ᵃ diuisione in duas partes: q₂ p̄° ponit signa subetie ⁊ eas drīas q̄bus distinguiť ab apoplexia. 2° ponit curā p diuersa īgenia. 2ᵃ ibi. (Qui cū clisteribus acutis.) De p̄ᵃ parte ponit id qd̄ cōicat cū apoplīa. Scd̄o sigᵃ q̄bus distinguiť.

Declaratio prime partis.

¶ Dicit ergo p̄°. Cū aliq̄s quasi dormiēs iacet i. pstratus sicut dormiens: ⁊ ex hac p̄ᵃ parte videtur innuere p hoc qd̄ dicit quasi dormiēs qd̄ nō est vere dormiēs. s. somno naturali: sicut ēt apopleticus non est vere dormiēs: q₂ neq₃ dormiēs somno naturali: neq₃ p̄ter naturā: sed per aliā rōnem iacet quasi dormiēs apopleticus a subethico: q₂ pp̄ter phibitionē expāsiōis spirituū ad organa sensus ⁊ mot⁹: ⁊ nō fit impotētia ad operationes pp̄ter reditū spirituū vt fit in somno vt supra dictū est: ⁊ infra etiā diceť: s₃ in subetia fit diminuta opatio in sensu ⁊ motu a cā p̄ter naturā: ꝯcurrēte tn̄ reditu spūum ad interiora: ⁊ p tāto differt a somno naturali: q₂ ꝯcurrit cā p̄ter naturā in hoc sōno ⁊ nō in nāli ⁊ talis somn⁹ est plixior ⁊ pfundior nāli: nō ḡ vere dormiēs naturaliter: s₃ iacet q̄si dormiēs Addit. ⁊ tn̄ sentit ⁊ moueť supple si pūgať: ⁊ sic he opationes nō sunt ablate: s₃ tm̄ diminute: vn̄ sentit obiecta mediocriter imprimētia: qd̄ nō facit apopletic⁹. ⁊ addit: sed oculos s̄m plurimū h₃ clausos quos tn̄ cū vocať cū clamore apit: dt̄ signāter cū clamore vt denoteť somnū esse pfundū ⁊ nō naturalē: ⁊ sic q̄ opatio auditiua est diminuta a naturali: vn̄ non excitareť a mediocri voce sicut dormiēs somno naturali s₃ solū excitať cū clamore: ⁊ tūc apit oculos: l₃ iterū statim claudat: vt dt̄ text⁹ propter opilationē factā ⁊ remollitionē palpebrarū factaz a vaporib⁹ ⁊ a mā hūida. Cū igiť h accn̄tia ꝯiungūť dt̄ Ras. iā patiť subeth.

Declaratio p̄ᵉ particule 2ᵉ p tis principalis.

¶ Cōsequēter po curā: ⁊ diuidi potest in quinq₃ particulas s̄m q̄nq₃ adiutoria q̄ ponit in textu. Primo ponit adiutorium per clisteria acuta. 2° p debitā dietā. 3° ponit quoddā repcussiuū in certo tp̄e fiēdū: postea ponit instrm̄ ꝑuocationis sternutationis. Ultimo ponit qd̄dā locale circa caput. Partes patebūt. q̄ cū clisterib⁹ acutis q̄ paulo ante nominauim⁹. s. in caplo de apoplexia curādus est. ¶ Pro intellectu harū partiuz simul est notādū q̄ l₃ subeth a diuersis causis pendere possit vt loco pp̄rio videbiť. Ra. tn̄ hic et in caplis alijs cōiter ⁊ breuiloquus ponit curam cause cōiter cōtingētis vt subetie pēdentis a materia flegmatica. ideo in hac valēt clisteria acuta ad diuertēduz ⁊ eūandum a capite: neq₃ est necesse a p̄ncipio dare medicinā p superius multū laboriosaz: vt in apoplīa fuit necessariū q₂ morbus nō est ita timorosus: ⁊ magis dat inducias: sunt ēt inhabiles in p̄ncipio non facta minoratione ad deglutiēdū vt videbiť in pticula prime sequēti: ⁊ oleo conueniūt clisteria.

Declaratio 2ᵉ particule 2ᵉ p tis principalis.

¶ De scd̄a parte dixit ordinādo dietā. in os q̄₃ ipsius immitēdus est ydromel ⁊ laborabimus vt descēdat ipm̄. n. sup. ydromel nutrimētū existit ipsius sup. patiētis conueniēs. Ubi nota p hoc qd̄ dixit immittemus ⁊ laborabimus vr̄ innuere q̄ tales sunt violēter aliqualr̄ dietādi: q₂ plerūq₃ morb⁹ a mā frigida fit cronicus: et ipsi difficulter trāsglutiūt ⁊ sumūt: q₂ tn̄ est multa oppressio in virtute cōuenit dieta declinās ad latus tenuissime ⁊ non tenuissima: vt supra in apoplexia: q₂ morbus nō est sic acutus: cōuenit ergo ydromel modice restaurās vt due vl' tres ℥. bis vl' ter in die. valet etiā ydromel digerendo materiā ⁊ abstergendo flegma de stomaco: qm̄ morbi flātici capitis sepe fouētur a materia flegmatica in stomaco: ⁊ sic est sibi medicina cibalis cōueniēs.

Declaratio 3ᵉ particule 2ᵉ p tis principalis.

¶ Dixit de alia parte qd̄ caput vsq₃ ad dyatriton p̄muz. i. vsq₃ ad p̄mos tres dies est infundēdū cū oxirodino. i. embrocādū vl' epithimādū cū oleo rosato ⁊ aceto. sed hic oportet poni notabilē quantitatē aceti supra illā q̄ cōmuniter poniť. nā solet poni quarta pars aceti: ⁊ tūc tale rodinū esset inductiuū sōni: vn̄ o₃ pl⁹ poni de aceto ad euigilandū: q₂ ad eq̄litatē cū oleo ro. ⁊ sic iuuabit euigilare faciēdo pp̄ter acuitatē aceti ⁊ repcutiēdo: ⁊ si post vnā vel duas dies addereť de oleo camomille forte iuuaret s̄m cañ. aliasdatos de litargia.

Declaratio 4ᵉ particule 2ᵉ p tis principalis.

¶ Cōsequēter dicit q̄ post 3ᵐ diē sternutationē ꝑuocabimus ex his q̄ nominauim⁹: ⁊ rademus caput ⁊ liniemus ex sinapi ⁊ castoreo: ⁊ aceto: hoc totū intelligať facta euacuatiōe: q₂ aliter talia nō cōuenirēt vt dictum est. s. Et ex hoc innuiť q̄ ipse velit saltē in 3ᵃ die fieri euacuationē p medicinā p sursuz: s₃ de hoc videbitur lati⁹ loco suo.

Declaratio 5ᵉ particule 2ᵉ p tis principalis.

Ultimū remediū est resolutiuū materierū vt cōstat simul cū excitatione virtutꝫ ad euigilādū: ⁊ sic p₃ sn̄iatū capᵐ sūmarie.

Expedito textualiter cap° de subeth. Pro maiori itelligētia circa subeth p̄° videať de q̄d nominis ⁊ q̄d rei subeth. 2° de quibusdam diuersitatib⁹ ⁊ specieb⁹ subeth. 3° ponētur cause. 4° sigᵃ deinde poneť cura.

Quid nominis ⁊ quid rei. Circa p̄ᵐ subeth est arabicū nomē: ⁊ idē est q̄ ablatio vl' diminutio in opationib⁹ sensus cōnotās tn̄ somnū pfundū. ¶ Quid rei aūt dixit Aui. p̄ᵃ tertij tractatu 4°. In p̄u° subeth est somn⁹ supfluus plixus ⁊ grauis ⁊c. et vt intelligať p̄° op₃ videre absolute q̄d sit somn⁹ pfund⁹ ⁊ supfluus. Dixit ergo Aui. q̄ somn⁹ vl' est reditus spiritus animalis ab instrumen

tis sensuũ ꝛ motus ad suũ pncipiũ: cũ quo pri-
uantur ipsoꝝ instrumenta ab exitu opationis
in ipsis cũ quo fuerit impotētia. s. dicta instrā
ad opationes pter eas q̃ sunt necessarie ad hoc
vt vita pmaneat vt est de opationibus anheli
tus ꝛ forte de alijs q̃busdã vt infra videbit. Et
vt clarius intelligat ista diffinitio est notãdũ
ꝙ lꝫ Aui. declarauerit somnũ p redituꝫ spũum
ad interiora: tñ somn⁹ nõ est ille reditus spiri-
tuũ interi⁹: cũ somn⁹ dicat esse passio pmi sen-
sitiui. i. sensus cõis vt p° de somno: etiam in 2ª
parte somni est somn⁹: ꝛ tñ p tũc nõ est redit⁹
spũum ad interiora: immo p tũc fit conuersio
spũum ad exteriora, q: pulsus fortificantur vt
notat expiẽtia. ꝛ est sñia Aui. 2ª pmi. summa de
pulsib⁹ somni. vbi voluit pulsum magnificari
in 2ª pte somni, ppter augmẽtũ factũ in virtu
te p regñationẽ spũum in somno. Sõnus ergo
nõ dr illũ reditũ lꝫ ad fieri somnũ de necessita-
te ꝯcurrat redit⁹ spũum: q̃ tñ redit⁹ nõ semper
est cã inductiua: ita ꝙ diffinitio ẽt nõ est cau-
salis p reditũ: immo aliqñ succedit reditus ad
impotẽtiã ꝛ vinculũ sensus cõis ad suas opa-
tiones saltẽ p parte: vt cũ fit dispõ in sensu cõ-
muni talis a cã frĩda ꝛ hũida imprimẽte dolo-
rẽ in pãniculis cerebri tũc quasi fit dispositio
illa q̃ est somnus ꝛ reuocatio spũum ab instru
mẽtis sensuũ: cũ q̊ reditu ipa instrumẽta fiunt
impotẽtia ad opationes: nã somn⁹ formaliter
ꝛ si diffiniat ab Aristotele ppter esse impoten
tiã pmi sensitiui siue vinculum ei⁹: nõ tñ de fa
cto est illa impotẽtia cũ ipsa impotẽtia sensus
nõ fit aliud ꝙ idẽ sensus impotẽs: est ergo som
n⁹ nõ ipa impotẽtia: sꝫ dispositio q̃dã in sensu
cõi vñ fit impotẽs ad debitas suas opationes
s. ad ꝯprehẽdẽdũ obiecta exterioꝝ sensuum me
diocriter impmẽtia ꝛ recte: cõnotãdo tñ redi-
tũ spũum ad interiora qm̃ p illã pticulã pnci-
paliter differt a ꝯgelatione ꝛ ab apoplexia de-
bili ꝛ q̃busdã alijs dispõnib⁹: lꝫ aliquotiẽs cũ
eisdẽ dispõnibus vt apoplia cõiũgat ẽt redit⁹
spũs ad interiora: ꝛ sic cũ apoplia cõiũgit som
n⁹: ꝛ sicut sensus cõis est fact⁹ impotẽs ad com
prehẽdẽdũ diuersa obiecta diuersoꝝ sensuum
mediocriter impmẽtia ꝛ recte: ita ꝛ instrā par
ticularia sensuũ sunt etiã impotẽtia ad cõpre-
hẽdẽdũ obiecta appropriata mediocriter im-
primentia: ꝛ recte. dicitur signanter mediocri-
ter ipmẽtia: qm̃ si obiecta sensuũ ipmerẽt. s. me
diocriter tũc immutarẽt organa vt est de forti
somno vl' voce cũ clamore q̃ euigilat dormiẽtẽ
subeticũ: ita dico de reliquis obiectis aliorum
sensuũ: ꝛ sicut est de sensibus extrinsecis ꝙ dor
miẽs subeticus cũ forti clamore aperit oculos
ita est de sensu cõi respectu oĩm obiectorum di
uersoꝝ sensuũ: ꝙ si impmant fortiter immutat
sensus cõis ab eis. Addit etiã recte qm̃ organa
sensuũ vt exẽpli grã organuꝫ gustus aliqñ im-
mutat ab obiecto mediocriter imprimẽte etiã
in somno vt est sñia Philosophi. de pcipiẽte rẽ
dulcẽ in dormiẽte ex defluxu flegmatis dulcis
sed non recte percipit: et tota causa huius est
quia non est facta in somno talis et tanta re-
tractio spirituum ad interiora vt in organis
sensuum sint operationes ablate sicut in apo-
apoplexia: sꝫ sunt diminute tantuꝫ sicut in stu
pore vt voluit Auer. 3. colliget. de accñtibus su
pueniẽtibus sensibus tactus. Et notate ꝙ licet
sensus cõis nõ percipiat in somno ab exterio-
rib⁹ sensibus p mediocrẽ impressionẽ obiecto
ruꝫ: põt tñ immutari ab exterioribus virtuti-
bus: vt patet in somniãtibus. Iccirco dicebat
in diffinitione. cũ quo instrā sensuũ exteriorũ
sunt impotẽtia ad operationes ꝛc. Et hec dif-
finitio debetur omni ꝛ naturali et non natura
li preter naturam.

Diuisiones de subeth. Habita ergo declaratione vl'r de som-
no vt spãlr intelligat de subeth sit h pma disti
ctio: de subeth qdã est verũ ꝛ pprie sumptuꝫ
quoddã improprie. Subeth veꝝ est somn⁹ pre-
ter naturã plixus ꝛ pfundus siue grauis ꝛ nõ
q̃lꝫ talis dicit Aui. vocat subeth. s. plixus vel
pfund⁹. Sꝫ si est talis a materia supple humo-
rosa grossa ꝛ aqualitate supple simul frĩda et
hũida: ita vt ei⁹ spaciũ sit plixius ꝛ eius eleua
tio fortior. s. vocis est supple necessaria ad exci
tãdũ ꝛ debilitat excitatio eius. s. infirmi ab eo
s. somno graui. i. difficulter excitat ꝛ pinde est
eleuatio fortior necessaria. In subeth igit duo
sunt: p° ꝙ sit somn⁹ plixus. i. extensus vltra ex
tẽsionẽ q̃ debet somno naturali. 2° ꝙ sit grauis
ꝛ pfund⁹: vñ grauis somn⁹ vocat pfundus nõ
tñ extremaliter pfund⁹ sꝫ aliqualr preternatu
raliter pfũdus. Dicit 2° materiã itaꝙ si sit pro
lixus ꝛ pfundus ꝛ nõ esset a materia grossa et
frĩda ꝛ humida nõ esset subeth ppriissime sum
ptũ. Alio mõ dr subeth largius p oĩ somno p-
ter naturã plixo vl' graui vl' pfundo a quacũqꝫ
causa pueniat siue sit a cõplone siue materia
siue cũ materia siue p cõitatẽ aliquoꝝ mebroꝝ
siue p pprietatẽ in cerebro mõ fortior ꝛ diffici
lior fiat excitatio a somno ꝙ ꝯueniat vl' plixi⁹
sit spaciũ ei⁹: tũc talis somnus dr subeth. Et sic
pꝫ somnũ pter naturã distingui: ꝛ sm moduꝫ ꝛ
ꝛ sm causaꝫ. Scdm modũ: nã q̃dã est plixus vl
tra nãles termios sõni nãlis. Quidã plixus et
nõ pfundus. i. multo tpe durãs: nõ tñ difficul-
ter excitat: q̃dã pfund⁹ ꝛ nõ plixus. i. difficul-
ter excitabilis: nõ tñ aptus multo tpe durare
vt si somn⁹ habeat causã pter naturã materiã
frigidã grossam modice ꝙtitatis ille somnus
fiet grauis: sed non prolixus: q: fit constrictio
a materia grossa ꝛ frigida: ꝛ non nisi difficulter
excitabitur a somno propter diminutionẽ sen-
sationem multum in mẽbris: pauca tamẽ exi-
stente materia regeneratis spiritibus in som-
no fiet excitatio a somno propter expansioneꝫ
eorum spirituum exterius et stat ex opposito
aliquem esse prolixum ꝛ non pfundũ: qñ causa
eius est multitudo vaporum. Nam tunc cũ eis
vaporibus mittuntur spiritus ad membra sed
non sufficiẽter immo illi spiritus ad interius
redeũt a forma eoꝝ: q: taliter dispositi nõ sunt
instrā debita ad opationes: ẽt tũc illi vapores
nõ nimiũ opilant vias spirituum vñ dormiẽs
facile excitabit: fit tamen prolixus propter cõ-
tinuationem ꝛ successionẽ ipsoꝝ vapoꝝ: est igi
tur aliqs plix⁹ ꝛ nõ pfũdus: aliqs ecõtra: ali-
quis prolixus ꝛ profundus vt patet.

¶ Est etiã alia distinctio ex pte causarũ. nã ad
proprium subeth exigitur materia grossa cũ q̃
litate frigida ꝛ humida vt supra dictum est: vñ
a mala cõplone sine materia nõ fit subeth ppe

Somnus est triplex

sumptū:sꝫ bñ impropꝛe sūptū:vñ nota ꝙ somn⁹ est triplex:q̇dā naturalis:q̇dā vicin⁹ naturali qui ē dicūt nō naturalē:q̇dā p̄ter naturā vel p̄naturalis absolute. Somn⁹ naturalꝫ dicit. A. in ca°. de subeth:est etiā sub somno vl'r. s̄. declarato qm̄ est redit⁹ spiritus aīalis ab instrumētis sensuū ⁊ mot⁹ ad suū p̀ncipiū cū quo. s. reditu priuantur dicta instrumēta ab exitu in suis oꝑationib⁹ sensus ⁊ mot⁹ p̄ter eas. s. oꝑationes q̄ sunt necessarie ad hoc. s. vt vita ꝑmaneat. i. mēbroꝝ pectoris q̄ sunt ꝓpria instrumēta spūs. i. aeris:qm̄ vl' nō fit redit⁹ illoꝝ spūuꝫ tātus sicut alioꝝ:vl' qꝺ etiā in alijs mēbris remanēt aliq̄ ad vitā illoꝝ mēbroꝝ spūs:⁊ hic exponit qꝺ ꝺt spūs aīalis ad suū p̀ncipiū nō ꝙ in somno naturali nō fiat redit⁹ alioꝝ spūum ad sua p̀ncipia. immo ēt vitalis redit ad cor ⁊ naturalis ad epar. sꝫ exp̄ssit de aīali tāꝙ de p̀mo ⁊ p̀ncipal'r redeūte:⁊ bene:qm̄ somn⁹ dicit esse passio p̀mi sensitiui. s. sensus cōis vl' ꝺr reditus spūs aīalis. i. spūs in aīali reptus ⁊ sic oīs spūs appellat aīalis:qꝛ in aīali reptus. Iste tñ sensus nō sic pōt adaptari qꝛ dixisset ad sua p̀ncipia nō ad suū p̀ncipiū. dicebat tñ spālius. A. de naturali.

Somn⁹ naturalis.

Somn⁹ aūt absolute naturalis est redit⁹ cū ꝓfundatione spūs vitalis ad interiora vt digerat cibus p̀ncipal'r ⁊ regenerent alij spūs dissoluti in vigilia:ad quē reditū spūs vitalis seq̄t etiā redit⁹ alioꝝ spūum ad interiora:⁊ talis retractio fit ab anima p̀ncipal'r ⁊ ad tres fines. vñ ponit tres fines Aui. talis somni naturalis. Nā vno mō fit retractio spūs aīalis cū spūs aīalis cōuertit ad cibū digerēdū. Alio modo ꝓpter q̇etē ⁊ ꝓhibitionē dissolutionis vigilie. Tertio mō ꝓpt restaurationē ipsi⁹ spirit⁹. nō tm̄ grā necessitatis digestionis ipsius cibi:sꝫ regenerationis spirituū:⁊ sic restaurantur:restaurat tñ improprie spūs dicit Auic. sed sustētat ⁊ augmētat:nā tꝑe vigilie fit resolutio spūum. nā ergo toti⁹ regitiua cōuertit spm̄ ad interiora vt ipsius fiat regeneratio ⁊ tandē expāsio ad oꝑationes aīales ꝓducēdas:aīa tñ nō simpl'r natural'r itēdēte retractionē spūum

Sōnus nō naturalis

imo aīa intēdit retractionē tm̄ spūum ꝑ accñs ad restaurationē deꝑditi in vigila:sꝫ vigiliam ꝑ se intēdit. Ali⁹ est sōn⁹ nō nālis:⁊ in hoc nota ⁊ bñ:qꝛ multi nō intelligūt hūc somnū non nālē:qꝛ nō ille solū cui⁹ cā ꝺr res nō naturalis vocat nō nālis sꝫ ille aliqñ ꝺr nō naturalis:q̄ tñ fit ab aīa positiue:sꝫ qꝛ tñ fit ꝓpter aliā cām dictā tantū vcꝫ digestionē cibi vl' restaurationō ipsoꝝ spūum:sed nō naturaliter debite resolutoꝝ tꝑe vigilie:ideo ꝺr nō naturalis siue naturali vicin⁹. qꝛ nō est simpl'r naturalis:qꝛ non fit cōcurrētib⁹ tantū causis naturalib⁹ vñ somnus cōualescētis fit a virtute p̀ncipal'r ⁊ positiue alterāte spiritū ⁊ cōuertat ad suū p̀ncipium vt restauret deꝑditū:⁊ tñ est somnus nō naturalis vt voluit Aui. nō est ergo absolute naturalis sꝫ vicin⁹ naturali:qꝛ nō est fact⁹ cōcurrentibus tātū causis naturalib⁹ vl' pure naturaliter:ita etiā somnus q̄ fit post farmacū exhibitū facta resol'one in spiritibus.

Sōnus p̄ter naturā

Somnus vero preter naturā de quo hic loquitur est quilibet somnus ad quem concurrit causa preternaturaliter imprimens ⁊ hoc modo somnus factus a causa frigida vt a lactucis:etiā somnus fact⁹ a potu est preter naturā:⁊ ita si fiat ab aere frigido:qꝛ cōcurrit causa p̄ternaturaliter imprimēs:qꝛ est factus a causa p̄ternaturaliter imp̀mēte:nō a virtute tm̄. vñ nota ꝙ qñ causa sōni est aer frigidus:grā exempli cū frigiditas aeris cōcurrit ad somnū inducēduꝫ. nā ideo causat somnū. qꝛ infrigidat instrā motus vt membra extrinseca ⁊ mēbra infrigidāt spiritus assistētes mēbris q̄ spirit⁹ taliter alterati nō sunt apti in instrumētis pro debitis oꝑationibus mēbroꝝ:qm̄ frigiditas est cōtraria cōpl'oni spirit⁹:neqꝫ sunt apti recipere influxū debitū pro operationib⁹ a spirit⁹ cerebri vl' cordis vl' epatis:⁊ sic sunt facti inutiles ad influxū recipiendū tūc reducuntur ad sua principia:⁊ sic preter naturaliter somnus causat. nō ꝙ causa dicatur preter naturā simpl'r:sed qꝛ preternaturaliter imprimit ad illū reditū:⁊ ad somnū etiā ꝓpter frigiditatē membra vel instrumenta reddūtur inepta penetrationi spirit⁹ vitalis in eis:quia coāgustāt vie mēbroruꝫ:⁊ ita dicti spiritus influetes q̄ succedere debēt ad alios in membris existentes cū non possunt penetrare redeūt ad suum principium ⁊c. cum tñ maxime ad eos in mēbris existētes est necessarius continuus influxus alioꝝ spūum succedentiū:qm̄ ꝑ frigiditatem corrūpitur cōplexio spūs existentis in mēbris:qui si nō esset corrupta esset parata recipēre virtutem aīalem a principio. i. cerebro vbi sic non recipit ⁊c. ⁊ sic pōt mēbrū cōgelari ⁊ corrūpi:qꝛ residuū de influente. s. redit ad ꝓfundū ⁊c. et sic patet ex predictis quod frigiditas extrinseca aeris potest facere subeth.

De causis subeth.

Cause intrinsece ⁊ extrinsece. Ueniendo ad cās sequit ꝙ q̄cūqꝫ extrinsec⁹ offerūtur frīda:vt ē de medicis frīdis ⁊ maxie circa caput ⁊ timpora ⁊ ꝑ inferi⁹ vt suppositoria frīda:⁊ oīa q̄ pñt ꝯgelare spūs pñt eē cā subeth:⁊ ita semē psilij multū stupefaciēs:⁊ sic ēt papauer:ēt alij cibi infrīdātes vt lactuca:⁊ sil'ia pñt facere subeth:⁊ nō tm̄ q̄ extrinsec⁹ offerunt:sed ēt hūores q̄ iteri⁹ generant frīdi pñt ꝑ sil'ia media facere subeth:⁊ hoc bñ notate:qꝛ vtil'r seruit ad curā si bñ ꝯsiderabitis. ¶ Scꝺa cā subeth ꝺ imārialibus est hūiditas:⁊ hoc facit duob⁹ modis. Uno mō alter alterādo cōpl'onē spūs ⁊ turbando subām ei⁹ igrossando spm̄ ⁊ ipm̄ ihabilitādo ad motū. Scꝺo mō ꝑ relaxationē meatuū vl' laterū meatuū vt qñ ita relaxant vie neruoꝝ ⁊ lacertoꝝ vt vnū lat⁹ coīcidat suꝑ alteꝝ. naꝫ talia sunt cā subeth:qꝛ sequit opilatio:⁊ cooꝑimētū hui⁹ gñis sunt ebrietates ⁊ repletōes nauseatiue. Addit Aui. ꝙ si frīditas ⁊ hūiditas ꝯcurrāt ēt faciūt subeth. i. qꝺ subeth fit a cā frīda ⁊ hūida:imo ꝺt qꝺ he due cause cū ꝯfirmant sunt cā qua pl'm accidit subeth. Addit tñ ꝙ his ꝯcurrētib⁹ frīditas ē magis cā q̄ hūiditas. Sed hūiditas est iuuās:rō est qꝛ frīditas nocet imobilitādo:q̄re ē magis nocēs q̄ hūiditas:⁊ hūiditas tñ dispōit ad hoc ēt distēperādo cōpl'onē:sicut ēt dicit Aui. in vigilia cal'iditas ⁊ siccitas sunt cā ⁊ cal'itas est vera cā:qꝛ facit ad motū ⁊ siccitas iuuat:ꝓpterea dicit Aui. Oīs aūt subeth ex cōpl'one pēdēs est ꝓpter frig⁹ p° ⁊ ꝓpter hūiditatē 2°. ¶ Tertia cā p̀ncipal' dicit Aui. est vehemētia poxismoꝝ. Nā in p̀ncipijs virt⁹ insultat materiam ⁊ tunc ꝯtrahunt spūs ad interiora sil' cū virtute vñ existēte postea mā frīda ⁊ hūida opprimit virtutē iam retractā:⁊ sic nō pōt expādi

ad membra exteriora: ꝛ sic fit subeth. hoc patet
maxie in flegmaticis febrib⁹ q̄ hn̄t somnū pro
fūdū in pn°. Addit A. ꝛ durat ista ꝓfūdatio som
ni vsqꝫ q̊ putrefiat: qꝛ nō calefacit vt dixit nisi cū
putrefactiōe: vn̄ videt̄ innuere ibi text⁹ ꝙ mā a
pncipio nō sit putrefacta. Et lꝫ. A. dicat in ma
teria frigida ꝛ humida tn̄ fit somnus etiā ꝓfū
dus in febribus a multitudine vapoꝝ ꝛ oppres
sio in virtute etia a multitudine colere: vt ptꝫ

Alia causa subeth.

in pncipijs paroxismoꝝ maxime a colera gros/
sa ꝛ a multitudine sanguinis. ¶ Quarta cau/
sa est cōmunicacio materierū ꝛ vaporū ad āte/
rius cerebrū a mēbris deorsum maxime a sto/
maco ꝛ pulmone aut a toto vt in febribus. Nā
hi vapores etiā ledūt vno modo distēperando
spm̄ manifestū vt p grossitiē vl' hūiditatē. Se/
cūdo modo ledūt opilādo sua corpulētia. Ter/
tio mō improportionādo. i. ꝓpter malitiā ma
le qualitatis: fit etiā somnus ꝓfundus ꝓpter
multitudinē ꝟmiū aut ascaridū vt fit in puerꝭ
paruis facta retractōne spūum ꝓpter nocumē
tū etiā postea disproportionatis spiritibus.
¶ Quinta causa gn̄alis sumit̄ a casu vl' pcussio
ne vt cōpresso craneo sup cerebro vn̄ fit opila/
tio ꝛ ꝓhibitio exitus spūum ad exteriora per
quē modū fit apoplia vt supra dictū est: si etiāꝫ
cū hoc fiat reditus ad interiora vt natura suc/
currat mēbro leso ꝛ organa fiant impotētia ad
opationes ꝛc. tūc sil'r erit apoplexia ꝛ subeth.
¶ Sexta causa gn̄alis sumit̄ ex dolore p essen/
tiam et per communitatem per essentiam in ce
rebro. Nam adisodam semper sequitur subeth
maxie si fiat a mā frida: qꝛ sic fieret: nō a cā co/
lerica nec vētosa. nā ꝓpter dolorē fit conuersio
spūum ad cerebrū ꝛ ibi retinēt̄ ꝓpter ibi mām
cōuersaꝫ ꝛ opilātē: ꝛ sic organa puant̄ ab exitu
in opationes suas ꝛ fit subeth ēt p cōitatē sto/
maci. nā cerebro cōpatiēte stomaco dolenti fit
ꝯctio in cerebro: ꝛ sic causat̄ subeth. Et p eūdē
quasi modū pōt fieri subeth ꝓpter vehemēteꝫ
cogitationē vt voluit Auer. in de somno facta
cōuersione spūum ad interiora sicut fit aliquo/
tiens in spūalib⁹ psonis obseruātib⁹ fiūt quasi
in estasi. ¶ Ultima cā posita ab Aui. est ꝙ aliqn̄

Alia causa subeth.

fit subeth ꝓpter vehemētē debilitatē spūs ꝛ re
sol'onē eius: vn̄ difficilis fit eius dilatatio. s. ad
exteriora: immo spūs quidā alij in organis exi
stētes cū nō iuuant̄ ab alijs succedentib⁹ spiri/
tibus redeūt ad interius ꝛ sic fit subeth. Si hoc
ergo intelligat̄ de paucitate spūum aīalium ꝛ
redditu eorūdē ad cerebrū: qm̄ si esset paucitas
spūuꝫ vitaliū in toto: ꝛ ꝓpter hoc fieret reddit⁹
spūum ad interi⁹ ꝛ ad cor esset sincopis ꝛ nō su
beth vt infra videbit̄ loco suo. ¶ No. tn̄ qd̄ dixit
ꝓpter vehemētē debilitatē vel resol'onē: qꝛ nō
oīs resolutio spūum facit ad subeth: qꝛ certa re
sol'o facta in vigilia commēsurata facit ad som
num naturalem: qd̄ si fiat maior excedens men/
suram vigilie debite non transiens ad egritu/
dinem illam facit ad somnum vicinum natura/
li. sed si fiat superflua resolutio tunc fit subeth:
ideo dixit vehementem.

Signa pnostica. De signis aūt primo ponē
tur quedā signa ꝓnostica deinde si/
gna distinctiua inter subeth ꝛ apoplexiā sinco/
pin ꝛ suffocationē matricis: qm̄ de signis disti/
ctiuis etiā Aui. in ca°. de subeth fecit mētioneꝫ
deinde ponent̄ signa gn̄is: ꝛ ꝯn̄r specieꝝ ꝛ cau/
saꝝ. ¶ Inter igitur ꝓnostica p° euētus ponat̄

Primū signū pnosticum.

vnū cōe signū ad multas egritudines alias ce/
rebrales māles sumptū ex pte cōpōnis capitis
cū habitudine toti⁹ sanguinea vel flātica vt qn̄
caput est paruū merito ꝯtinētie ꝛ magnū meri
to circūuolutoꝝ cum habitudine mediocri vel
magna toti⁹ ꝛc. Nā tūc fit retētio multoꝝ vapo
rū in capite q̄ vel p se pn̄t esse cā subeth vt supra
dctm̄ est: vt cū cōuertunt̄ ad nām aqueā vt ptꝫ.

Scdꝫ sigm

¶ Scdm̄ signū gn̄ale sumit̄ ex causis maxie pri
mitiuis ad subeth: vt si corp⁹ vtet̄ repl'one nau
seatiua ꝛ cibis grossis ꝛ vaporosis vel potu su/
perfluo vini vn̄ fiat ebrietas vel ꝓpter incessuꝫ
p loca multū frigida ꝛ humida ex dormitiōe in
locis terrenis ꝛ silib⁹ in hoīe ꝯsueto multū dor
mire. Nā tales cāe si pcedāt sūt signa subeth fu

Tertium signum.

turi. ¶ Alid signū spāle videt̄ poni ab. A. ꝙ dor
miētes sub sole sunt parati incidere subeth vn̄
dicebat ipse ex sōno ꝑterea in sole timet̄ capiti
sup. futuꝝ nocumētū de sōno ꝓfundo ꝓpter cō
uersionem vaporū sursum ꝛ repletionē capitis
idem intelligat̄ de dormientibus sub radijs lu
ne. Et vltra hoc dicebat Aui. qd̄ somnus qui fit
sub luna facit possidere sanguis screatū q̄ fit cū
rascatione: ꝛ adducit rōnē. ꝓpterea ꝙ luna mo
uet humores. Exponit Genti. sua caliditate per
miscet humores cū sanguine: vn̄ fluentes p col/
latorium exponunt̄ cū sanguine a rascatione.
Sed istud dictū cū pace Gētilis nō vr̄ sufficiēs

Rephēdit hic Gentilis a Mattheo d̄ gradi.

tum: qꝛ luna nō vr̄ calefactiua p influentiā: ne/
qꝫ etiā p lumen tm̄ quantū sol: imo dicit Alber.
alamanus ꝙ lumen lune est diuerse spēi a luīe
aliarum stellaꝝ: ꝛ est infrigidatiuū p naturam:
hoc nō efficit luna: ergo p caliditatē cōmiscētē
humores cū sanguine: ꝛ sic istud accidēs eueni/
re non pōt: ꝛ qꝛ magis eueniret ex somno sub so
le q̄ꝫ sub luna vt pꝫ. ꝛ tn̄ experientia ꝓbat oppo
situm. Nā cognoui ego vnū clarissimū medicū
qui si incedebat ēt paruo spacio sub radijs lune
nisi capite multum cooperto immediate incide
bat in expuitionē sanguinis: ꝛ nō sic si sub sole.
Hoc ergo efficit luna p quendā modū nobis oc
cultum mouendo sanguinē ꝛc. forte magis mo/
uendo fl'a ꝛ ipm̄ sanguini cōmiscēdo. ¶ Signū

Quartū signū pnosticum ad bonum.

aūt ꝓnosticū ad bonū i subeth est cū minuunt̄
accn̄tia subeth: vt qn̄ ex graui sōno ꝛ difficulter
excitabili: ꝛ nō rn̄dēte egro cū iterrogat̄ somn⁹
fit leuior facili⁹ excitabil' ꝛ rn̄det magis ad iter/
rogata ꝛ facile sētit cū pūgit̄ ꝛ pl'i tpe retiet ocu

Quintū signum ad malum.

los aptos p⁹ q̄ꝫ eleuauit palpebras q̄ꝫ p⁹. Sigm
ꝟo ꝓnostm ad malū sumit̄ ex opposito ꝛ cū nocu
mēta subeth itēdūt̄ de maiori ꝓfūditate sōni ex
difficiliori euigilatiōe ꝛ tardiori rn̄siōe ad iter
rogata ꝛ d̄ difficiliori motu q̄ꝫ p⁹: ꝛ cū fit puatio
in motu ꝛ i sensu: ita vt appropinqt ad accn̄tia
apopl'ie cū stertore ꝛ difficultate āhelit⁹ est sigm

Sextū ad malum.

pessim ꝛ ad mortē vt pꝫ. Sigm aliud ꝓnostm ad
malū sumit̄ ab. A. ꝛ ē ꝙ subeth si ꝯiūgat̄ in cor/
pore in quo sint hūores mala qualitate infecti
nō corrigibiles a ꝟtute tūc subeth est malū ꝛ cā
mala: vn̄ ponit dicēs ꝙ in corpe quiescēti. i. leui
ter dormiēte aliqn̄ sunt hūores stātes q̄eti: vn̄
cooperiūt malas qualitates eoꝝ ne imp̄māt in
mēbra infirmi: sed cū ꝓsternūt. i. in somnū ꝓfun
dantur tunc calor nālis ēt ꝓfundat̄ et mouet
dictos hūores ꝛ tūc humores multū ledunt: et

hoc est corp⁹ sicce cōplonis:vt dicit Aui.Et hec
est sententia asso.In quo morbo somnus ꝛc.de
mēte Ga.in cōmēto dubitat Gētilis.Nā in ho
mine sicce ꝯplonis somnus humectās debet iu
uare.ergo in corpore sicce ꝯplonis hoc euenire
nō dz.Soluit̄ ex mēte.A.i textu dt ꝙ aq̄.i.suc
c⁹ granatoꝝ ꝓhibet vigilias.s.in corpe in quo
eleuātur vapores faciētes vigilias:ꝛ tñ succ⁹
granatoꝝ ꝑ nām suā sicc⁹ exn̄sdz inducere vigi
lias.Ex hoc rn̄det tacite ad motiuū.Nā succus
granatoꝝ ꝑ se vt succus exsis deberet induce
re vigilias ꝑ accidēs:tñ ꝓhibet ꝯprimēdo ma
terias vl' vapores acutos impmētes in mirin
gas cerebri.ꝛ ideo exponat̄ sicce ꝯplonis.i.in
homine demacrato in quo musculi sūt discoop
ti:vn̄ lz ꝑ se somn⁹ deberet iuuare hūectādo tñ
ꝓfundus fact⁹ cōuertēdo calorē ad interiora q̄
ꝯnr,mouet mās ꝛ nō inuenit eas facit vt dicte
materie impmāt in neruos discooptos ꝛ sic le
dāt ꝑ accidēs:ꝗ nocēt.¶ Ponenda sunt nūc si
gna distinctiua inter subeth ꝛ alios morbos.
Primo ergo inter subeth ꝛ sincopim est differē
tia ꝙ pulsus hn̄tis subeth est fortior ꝛ similior
pulsib⁹ sanoꝝ.Sz aduertat̄ qꝛ Aui.ponēs dif
ferētiā inter subeth ꝛ sincopim dixit ꝙ in sinco
pi pulsus dꝛ esse paruus minut⁹:in subeth pul
sus quasi dicit̄ esse silis pulsui sani.Etiā dt qd
nō exiccat̄ frustū faciei ꝛ nasi neq̄ mutat̄ a for
ma dormiētiū in subeth color nisi paruo tumo
re ꝛ inflatiōe vbi in sincopi fit color quasi mor
tuorū ꝛ acuties nasi:intelligat̄ nisi sit subeth a
cā frida:qꝛ tūc bn̄ fit pulsus paruus et minut⁹
qꝛ spirit⁹ trahūtur ad cor:ꝛ sic fit etiā tūc acui
tas nasi ꝛ macredo faciei ꝛ color declinat ad vi
riditatē.¶ Inter subeth aūt ꝛ suffocationē ma
tricis ponit Aui.drias ꝛ inter ceteras dixit ꝙ
subetic⁹ mouet̄ vbi mulier tal'r patiēs nō mo
uetur:dt etiā efficaci⁹ ꝙ si subetic⁹ vocet̄ et in
telligat rn̄det:mulier fortasse cum difficultate
intelligit in paroxismo:sz nullo modo pōt loq̄
qꝛ cōprimit̄ dyafragma ex vaporib⁹ eleuatis a
matrice:vn̄ redditur inepta instrumēta mot⁹
ad loquēdū:lz forte melius intelligat ꝙ subeti
cus:quod declarat̄ qꝛ post paroxismū narrat q̄
facta sunt.¶ Signa vo inter subeth ꝛ apople
xiā sunt ꝙ mot⁹ sūt leuiores in subeth sensib⁹
suis:ꝛ possibile est subeticū intelligere vbi apo
pleticus neq̄ intelligit neq̄ sentit neq̄ moue
tur vt supra dictū est:ꝛ hoc est ꝓpter nocumen
tū opilationis in omnibus fere ventriculis in
apoplxia:vbi nocumētū in subeth est maxime
in anteriori cerebro vt ꝓbat etiā Aui.in textu.
¶ Signa gn̄is sunt,q̄ ponūtur a Rasi in textu
qm̄ iacet velut dormiēs si pūgat̄ sentit ꝛ mone
tur ſm pedes:nō sic in apoplxia ꝛ epilepsia:sed
oculos cōmuniter hz clausos quos tñ si vocat̄
cū clamore aperit:deide claudit.¶ Signa spe
cialia sūt clara si est a percussione vel casu:vl' si
cā est aer frigidus cognoscit̄ si pertrāsit ꝑ loca
frida:ꝛ dicit Aui.facies est liuida.¶ Et si fit ꝓ
pter potū narcoticoꝝ p⁹ sunt signa venenoꝝ
frigidoꝝ:de qb⁹ sexta quarti.¶ Est etiā signū
ſfocationis ꝛ nō est pulsus cū raritate sicut in
subeth a frigiditate extrinseca:immo est puls⁹
frequēs vmicularꝫ vl' formicās cū casu virtutꝫ
subito:ꝛ si aliqn̄ sit rarus nō ꝑseuerat propter
oppugnationē virtutis cōtra venenū:qꝛ subi
to occurrit cū qualitate mortificāte:ꝛ forte cū
ꝓprietate supra virtutē vitalez ꝛc.Et vl'r dixit
Aui.ꝙ omnes spēs subeth facte a frigore seq̄t̄
corruptio in cogitatione ꝛ memoria.¶ Si sit
a materia humida sit multū sputū cū reliq̄s si
gnis manifestis.¶ Si sit a sanguine est rubedo
faciei cū tumore guidet̄ ꝛ silibus notis.¶ Si
a pectore vl' pulmone vt in periplemonia cō
tingit:qꝛ semꝑ in peripleumonia ꝛ subeth stāt
nocumēta pulmonis:idē dico de stomaco ꝯmi
bus ꝛ reliq̄s mēbris.¶ Et si ex principijs paro
xismorum febriuz ē per se notum etiam si ex for
ti resolutione in spiritibus facta per causas
precedentes.

Queſtio. — *Signa diſtinctiua inter ſubeth ꝛ ſincopim.* — *De ſignis generis ſubeth.* — *De ſignis ſpecierum* — *De diſpoſitione aerꝫ*

Cura gn̄alis.¶ Cura est duplex.s.gn̄alis et
spālis.Gn̄alis sumit̄ vt eligat̄ aer sic
cus ꝛ luminosus ꝛ vt plurimū calidus:qd dico
ꝓpt̄ subeth cōitatis ex ꝑte stōaci vl' pulmo
nis vl' in febribus sanguineis rō est clara qꝛ fit
reuocatio ad intra spm̄.opz ꝗ retrahere ad ex
teriora:fit etiam in camera murmur ꝛ vocifera
tio ꝛ laboret̄ in petēdo infirmū noīe ꝓprio vt
excitet̄ aīa ad emittēdū sps ad exteriora.
¶ Fiat ēt diuersio cū fricationib⁹ ligaturꝫ vē
tosis:etiā aspgat̄ acetū super faciē ꝛ sit calidū
ſm quosdā:ꝛ laudat̄ vt ponat̄ ad os ei⁹ ꝛ intra
nares ꝛ aures et ꝑtingat aliq̄d ei⁹ ad angulos
oculoꝝ qꝛ valde excitat.cōiter tenet̄ in spōgia
ad nares.¶ In regimine quo ad dietā sit sicca
ꝛ exiccatiua virtual'r vt aq̄ ꝛ mellicratū qꝛ me
li⁹ calefacit ꝛ exiccat.Ait Me.brodiū ciceꝝ cū
ysopo ꝛ radicib⁹ porroꝝ.valēt carnes auiū mō
tanaꝝ ꝛ artificio exiccataꝝ:sz oino vinū est di
mittēdū ꝓpt̄ euaporationē:ꝛ oīa euaporātia
sunt in casu verēda.nā opilāt.In subeth tamē
a cā frida vl' ab aliquo narcotico facto vinum
acutū ꝛ exiccatiuū esset ꝯueniēs ꝓpter calefa
ctionē ꝛ exiccationē.¶ De passiōib⁹ aīalib⁹ dt
A.ex cura ei⁹ est vt eger audiat ꝛ videat q̄ eum
ꝯtristēt.Nā tristitia in hmōi egritudinib⁹ in q̄
b⁹ minuit̄ cogitatio:aut extīguit̄ est ex eis que
ꝯmouēt aīam ꝛ ꝯuertūt eā ad rectitudinez.di
xit minuit̄ siue debilitat̄ aut extīguitur cogita
tio:qm̄ in melica passiōe ibi ē corruptio cogita
tiōs:iō ibi tristia nō ꝯueniūt.Sz vt hoc dictū
Aui.intelligat̄ nota ꝙ nō oīa q̄ ducūt ad tristi
tiā rectificāt aīam ꝯuertēdo ad exteri⁹:qꝛ si au
diūt de tristib⁹ p̄teritis illa faciūt magis ad su
beth:qꝛ ꝯuertūt ad se spm̄ ꝛ cal'm natural'r pro
pter ꝑcipere tristia:sz ea q̄ ꝯtristāt.d.Aui.intel
ligit si sint de futura.nā talia ꝯuertūt ad recti
tudinē.rō est vt si dicat̄ infirmo fures sunt pa
rati ingredi domū ideo caueat̄:tūc mouebitur
aīa patiētis si audiat ad eā opationē qua inue
niat̄ modus ne fures ingrediātur domū:et ita
imperat:vt exempli gratia ꝙ claudantur fene
stre:ꝛ sic de omnib⁹ ꝓhibentibus disponit ne
fiat periculū furtiuuz.Et hec sentētia expresse
colligit̄ de mēte Aui.2ª p̄mi in ca°.de his q̄ pro
ueniūt ex motu aīali:vbi dicit ꝙ ad tristitiam
de futuris in eadē hora mouētur spūs ad inte
riora ꝛ exteriora.ꝛ hoc in glossula Gerardi ex
tra literā:sicut etiā fit in verecūdia vbi p̄us re
trahit̄ spūs ad interius postea ratio dilatat ex
terius.¶ Iam specialius circa causas dicēduz
est si fit subeth a toto vt in febribus in princi
pijs paroxismorum tunc est intentio vt fiat di

Not.de vino. — *De paſſionib⁹ aīe.*

uersio cū fricationibus cū vētosis ⁊c. vt dictuȝ est odoreꝛ acetū calidū. Aui. laudat ꝯforteꝛ caput cū oleo ro. ⁊ aceto ⁊ sternutationes: que tñ sunt verēde in corpore repleto: ſȝ vbi corpus esset colericū et tātummō fieret retractio ꝓpter acuitatē humoris ⁊ nō multitudinē tunc cōuenirēt ſȝ in flegmatica nō: vbi vt plurimū cōiūgiꝛ repletio. ¶ Si sit a cōitate ꝑticularis membri vt stomaci vl' pulmonis ⁊ siliuȝ dt Aui. attēdaꝛ cū regimine ad mēbrum mādās. si sit a stomaco materia leuigāte in ore stomaci fiat vomitus: si sit a stomaco in fundo a materia terrestri, euacueꝛ ꝑ deorsuȝ ⁊ fiāt fricatiōes ⁊c. Etiā ꝯforteꝛ mēbrū recipiēs cū oleo ros. ⁊ aceto ⁊ i ꝓcessu ponēdū est aliqđ de castoreo vt. s. dcm̄ est de litargia. ¶ Si sit ꝓpter vermes euacueꝛ vermes cū ap ꝓpriatis ⁊ ꝯforteꝛ caput vt. s. Qñ est ꝑ essentiam si sit a frigore a cā extrinseca vt ab aere frido calefiāt cū medicinis ꝑ interi⁹ vt tyriaca diamusco. cū ꝯfectione anacardina. Nicolus dat diatriō pipereon cū aqua ruthe. ⁊ in senibus dat cū aqua vite ⁊ est mirabile: ⁊ in causa māli frida credo maxie ꝯuenire. oȝ ēt ꝑ extrisecus calefacere inūgēdo caput vl' embrocādo cū oleis calidis ⁊ fomētationib⁹ ⁊ emplastrationib⁹: de qb⁹ stati infra in māli: ⁊ nō solū caput: ſȝ etiā nuchā ⁊ spōdiles qb⁹ calefactꝫ totū calefit vt ꝯstat. ¶ Si vō nō ab extrinseco sit ſȝ ab intrinseco: vt ꝑ assumptionē narcoticoꝝ vt fungoꝝ papaueris ⁊c. Prio subito euācuentur per vomitū vl' secessuȝ: vt vomitiuis vl' lenietibus ⁊ post tūc dt Aui. exhibeanꝛ tyriace approꝑate nō cōmunes vt tyriace bezeartice. de his apꝓpatis recurraꝛ ad sextā quarti: qm̄ lȝ talia narcotica agāt ꝓpter friditatē immobilitādo ⁊ cōgelādo spm: tñ vltra manifestā qlitatē diuersaȝ diuerso mō ꝑ ꝓprietatē impmūt in virtutē: qđ pȝ ex diuersitate accidētiū q̄ ꝯsequūꝛ ad hmōi venena: vñ alia accidētia sequunꝛ ad fungos ⁊ alia ad semē iusqami al. ⁊ papaueris. Nā ad potū iusqami al. vt 6ª. q̄rti caº. ꝓpo. sequūtur mirabilia accidētia q̄ nō pñt in manifestā causaȝ vt in friditatē reduci. nam vt dixit ibi text⁹ vltra reliqua accidētia tales clamant vl' vociferāt vt mulus vl' mula ideo ꝑ diuersam ꝓprietatē impmūt diuersa: ⁊ pro tāto diuerse medicine tyriacales sunt eis necessarie q̄dā tñ gñalia valēt ad extinctionē narcoticoꝝ vt cassia lig. piper lōgū croc⁹ ⁊ castoreū. vt. ʒ. ʃ. castorei vl' cassie lig. ʒ. j. talia ex ꝓpetate ꝯfortāt cerebrū cor ⁊ epar. ⁊ sic fit euigilatio a tali causa dicit Aui. hec omnia fiāt cū labore absq; facilitate in causa frida vt cum strepitu clamore fricatione dolorosa rixa ⁊ silib⁹ in reliqs nō sic ꝓpter virtutē esse fere extinctā a frigido. ¶ Si eñ sit ꝯplo humida sit sine materia relaxando pāniculos: dixit Auic. caueaꝛ in applicatione oleoꝝ ⁊ embrocaꝝ nisi cū cautela. nā q̄cq; sui humiditate vincūt virtutē medicinaꝝ exiccatiuarū: vnde oportet poni multū de exicantibus medicinis in eis: ⁊ nō sic in emplastris: vñ laudant emplastra ⁊ cerotū in tali casu in ꝯplone humida sine materia etiam cū materia: ⁊ fiat sic. ℞. sinapis piretri ruthe maiorane calamenti pulegij serpilij castorei euforbij. ana. ʒ. ʃ. cum melle fiat empl'm illis pariter pulueriꝫatis et cōmassatis: vl' cū sirupo de sticados fiat emplastrum ⁊ ponatur super caput. cerotum fiat. vt infra. ℞. cere laudani. añ. ʒ. ʃ. cum modico oleo de spica: vel de costo: vel de squinanto: vel de castoreo vel de euforbio fiat cerotum super caput ⁊ ſm variam intentionem magis ⁊ minus sit tamen facta euacuatio: et cum clisterijs et medicinis appropriatis: ⁊ in hoc recurratur ad capituluȝ de litargia qđ conuenit in cura cum hoc in causa materiali humida. fiat etiam vomitus: quia vt plurimuȝ conseruatur talis dispositio a repletione materiali in stomaco fiat vomitus cum oximelle cum hiera cum penna in illis intincta ⁊ immissa per guttur semper fiant diuersiones singula die ⁊ fricationes ⁊ vētosationes. ¶ Et si materia sit sanguinea fiat flebotomia de venis ſm canones supra dictos ⁊ ponātur ventose cum scarificatione. vl' etiā si sanguis sit in causa euaporans fiat flebotomia a cephalicis vl' saphenis vt dictū est in apoplexia: ⁊ fiāt clisteria diuertētia: ſȝ sint satis tēperata in casu: neq; fiāt flebotomie ita abūdātes sicut in apoplxia. ita dico de alijs euāonibus in cā frigida: q2 morbus magis dat inducias: vñ possum⁹ digerere ⁊ euāare pl'ies. Nā ita ordinādo ſm approꝑatas causas fiet euigilatio in subeth. ¶ Preter euāones ⁊ diuersiones ⁊ resol'ones laudāꝛ 2º. simplicia ad euigilandū singul'r valētia. Dicūt q̄dā ꝙ fel gruis si calefiat in vase plūbeo: ⁊ ex eo liniaꝛ sinciput: et ēt occiput lȝ pª. passio sit in ꝑte āñriori cōicaꝛ ēt posteriori: remouet subeth. Oculi etiā ⁊ cor philomene si ponāꝛ sub ceruicali egroti faciunt vt nō possint dormire: ⁊ hec est auctoritas antiquoꝝ nō leuis: ⁊ sic pȝ cura de subeth. ¶ No. tñ ꝓpter id qđ dictū est de oleo ro. ⁊ aceto in cōfortatione capitis ⁊ reꝑssione vapoꝝ qđ dicit. A. in tertiu cū aceto plurimo in hoc casu. ⁊ rō est. nā oleuȝ inducit ad somnū: q2 sua viscositate opilat. posuit ergo acetū plurimū hic magꝭ ꝙ in alijs: q2 acetū sua mordacitate facit ad euigilationem: non sit tamen acetum pl'm: ita vt sit plus quā oleum: ſȝ sit plus quā si solū intenderemus ad repercussionem.

De cura subeth a vermibus.

De cura subeth a sanguine.

¶ De congelatione. Cap. vj

Cum aliquis quasi dormiēs iacet ⁊ non mouetur: ⁊ licet sint oculi aperti: palpebras tamen non mouet stupidus est siue rigidus. ¶ Curādus vero est ex medicinis subeth. Hoc tamen addito vt oleum sambucinum super caput fundatur: ⁊ in omni libra eius sit vncia vna euforbij. Ipsi quoq; caput ex castoreo ⁊ euforbio ⁊ oleo sambucino liniatur.

Post capituluȝ de subeth seq̄tur cap'm de congelatione qđ sic continuatur cum precedēti: qm̄ in ꝓcedēti erat sermo de lesione in virtute sēsitiua ⁊ motiua maxie in cerebro a cā frida ⁊ humida

In hoc caº ꝯuenienter determīatur de lesiõe ēt in sensu ⁊ motu ꝓpter nocumētū cerebri ⁊ spiritū eiꝰ maxīe a causa frida ⁊ sicca ⁊ vocatꝛ hec congelatio: lꝫ cõgelatio diuersis modis accipi possit vt videbitꝛ paulopost. Et diuiditꝛ presēs capᵐ pᵃ diuisione in duas qm̄ pº ponit qdam signa ad declarādū aliquē esse cõgelatū. 2º. ponit curā. 2ª. ibi. (Curādus ꝟo est.) ❡ De pᵃ parte dt. Cū aliqs quasi dormiēs iacet ⁊ nõ mouetꝛ lꝫ oculi sint aperti palpebras tñ nõ mouet ꝯgelatꝰ est siue rigidꝰ. Ex hoc textu pº innuit qd talis cõgelatꝰ nõ est dormiēs ꝓpter hoc qꝺ dixit quasi dormiēs. Nā in dormiēte fit retractatio spūum vt supra visuꝫ est: ⁊ in ꝯgelato fit sola impotētia motꝰ spūum ad mēbra. ⁊ nõ ꝓpter opilationē in vētriculꝫ vł meatibꝰ vt in epilepsia vł apoplxīa: sꝫ ꝑ solā indispõnē spirituū ipoꝝ vł mēbroꝝ a cā frigida ⁊ sicca vt videbitꝛ in causis Per hoc tñ qd dicit iacet nõ intelligatꝛ ꝙ sempꝑ cõgelatus iaceat ꝓstratus vt dormiēs vł subeticus vł apopleticꝰ: sꝫ iacet. i. stat immobilis ⁊ stat nõ sentiēs: qm̄ aliquotiēs congelatus stat erectꝰ rigidꝰ nõ accūbēs vt videbitꝛ vbi occurrēs cā frida congelās ipo erecto exñti remanēt tñ i eo oculi aperti cū immobilitate palpebrarū ꝓpter a frigido ꝯtrahi musculos illarū palpebraꝝ anteꝙ̄ fiat cõgelatio in toto ꝓpter passibilitatē ꝯgelationis musculoꝝ palpebraꝝ: vñ reperiebātur eleuate ⁊ aliqualr̄ cõtracte añ ꝑfectā totiꝰ ꝯgelationē ⁊ sic aperte remanent et moueri nõ possunt: ⁊ sic pꝫ pᵃ pars clara. ❡ De 2ª parte dicit ꝙ curādus est cum medicinis subeth ꝓprijssime sumpti. s. a frida ⁊ hūida causa. s. cū medicinis calefaciētibꝰ: nõ tñ sint eque exiccātes sicut in subeth: facit tñ vnā exceptionē ꝑ hoc qd dixit: hoc tñ addito vt oleū sambucinū supꝑ caput cū infunditꝛ in oī libra eiꝰ sit. ℥. j. euforbij. ⁊ additꝙ ipm caput cū castoreo ⁊ euforbio ⁊ oleo sambucino liniatꝛ ad innuēdū ꝙ calidiores medicine ꝯueniunt in cõgelato ꝙ̄ in subeth. nā in subeth vero ꝓpter plenitudinem humoꝝ posset fieri liqfactio ⁊ repletio vētriculoꝝ ex humoribus ⁊ de subeth deueniretur ad apoplexiā: qui timor nõ est in ꝯgelatiõe ꝓpter nocumentū vt plurimū pēdere a cā frigida ⁊ sic ca sine mā. sed si esset mā calida remedia nõ conuenirent nisi ꝓcedēte euõne ꝓpter nocumenta vt supra: ⁊ sic pꝫ tota litera: etiam qꝛ in subeth cõueniebat acetū ad penetrationē ⁊ ad euigilationē ⁊ non dꝫ in cā nostra: qꝛ addit ad complexionem frigidā ⁊ siccā: ideo loco eius ad penetrationē cõuenit euforbiū: vt ēt supradictū est: si tñ cū cõgelatione ꝯiūgeretꝛ mā siue aꝑans siue nõ posset ēt acetū paꝝ ꝯuenire maxime acutum: ⁊ inꝙ̄tū iuuat ad ꝓfundationē alioꝝ: ⁊ in quantū subtiliat penetrādo intra substātiam humoris grossi melancolici: de quo aceto dixit Gal. 14. terapeu. ca. 4. in fine ⁊ est capl'm de cura aꝑatū duoꝝ. virtus em̄ aceti si quis eo moderate ⁊ ſm decens tempus vtatur iuuat has dispositiones ⁊ dissoluit grossos humores: si vero immoderate vel non in tempore decenti ꝙ subtilius rapiens reliquum sinit esse lapideum ⁊c. Expedito capitulo textualiter de congelatione secundum ordinem nostrum. Primo videatur quid nominis ⁊ rei congelationis. secundo ponantur distinctiones ⁊ species: postea cause ⁊ signa: ⁊ ꝯñr ⁊ vltimo ponetur cura.

Declaratio pᵉ partis principalis.

Declaratio 2ᵉ partis pncipalis.

Nota.

Gal. 14. terapētice d aceto dic.

Quid nois. Pro recta intelligentia primi est primo in hoc caº de ꝯgelatione sciendū ꝙ aliqñ sumitur ꝯgnālr ꝯgelatio vt est passio aquei corporis. s. qñ ꝓpter frigus partes humide ꝯtinentꝛ a siccis ne fluāt: vñ dicebat Albertus alamanus. 4º. methauroꝝ. 2º. tractatu. caº. 5. cõgelatum est cuiꝰ partes aquee cõstant ꝑ frigidū cõprimēs cū terrestribus: ⁊ sic hoc mõ a frigido. s. cõgelātꝛ ptes humide. ❡ Secūdo aliqñ sumitur congelatio ꝓut ꝯtrahitꝛ ad passionē corporis aīati: ⁊ sic sumitur pro somno longo sine subeth īproprio: cuius cā est frigiditas ⁊ siccitas: ⁊ sic volebat Gal. in affo. 3º. secunde particule. Somnus ⁊ vigilia ⁊c. si fortis est. i. somnus ⁊ cõmisceatur siccitati frigiditatis. i. sicut cā eius cath elēsim facit. i. cõgelationem. ❡ Aliqñ sumitur ⁊ tertio ꝓ cõgelatione sensus tactus principaliter vel in debita sensatiõe. vt Gal. 4º. de accidenti. caº. 5º. ad principiū vbi dixit: vti in oculis passiones sunt ꝓprie: ita et in tactu est propria passio que dicitꝛ ꝯgelatio: que aliqñ ꝓpria est ꝑticularibus mēbris vt de cõgelatione dētiū: vt ibidē ⁊ 7ª. tertij in caº. de ꝯgelatione dentiū ⁊ aliqñ ēt toti cõis est: vñ ibidē dixit Gal. absoluta vero cõgelatio toti corpori accidit ⁊ maxime manibus ⁊ pedibus: est enim cõposita ex duritie sensus ⁊ motus: ⁊ sic videtur idē qd stupor q̄ est egritudo neruosa de quo in scđa tertij. Aliqñ vt hic sumitur cõgelatio ꝓ passione cerebri principalr̄ ad quā sequuntꝛ accidētia posita a Rasi in litera cū aliquis quasi dormiens iacet: ⁊ ꝑ iacere nõ intelligit solū accumbere: sed iacet. i. immobilis manet. Nā cõgelatꝰ vt dixit Serap. caº. proprio. de cõgelatione manet ſm habitudinē ſm quā cõgelatur vt si erat stans stat ⁊ si iacebat iacet: ⁊ si erat scribens sic stat: ⁊ sic de alijs nõ est dormiens: qꝛ in congelatione nõ est somnus: qꝛ in somno fit reuocatio spūum: in cõgelatione nõ: sed solū fit inhabilitas motus spūum ad membra ⁊ manēt oculi apti ⁊ palpebre nõ mouentꝛ: nõ ꝓpter opilationē vt in epilepsia: sed ꝓpter ingrossationē ⁊ ispissationē eoꝝ a frigido: ⁊ quasi eoꝝ mortificationē qꝛ fortem infrigidationē cõtrariā cõplexiõi eorum: qꝛ vt dixit Gal. 2º. interioꝝ. 2º. caº. Cõgelatio em̄ nõ nisi ex frigiditate nascitꝛ: cā ergo cõgelationis est cā frigida: vñ ergo cū accidit ꝯ̄ctio musculorum palpebrarū anteꝙ̄ fiat vera congelatio: sed in via congelationis cum inspissatꝛ humidum ⁊ cuꝫ infrigidātur nerui ⁊ musculi: quia ergo musculi palpebrarum sunt satis faciles ad se cõtrahendum: prius igitur cõtrahūtur: ⁊ ita palpebre etiam si fuissent clause aperiuntꝛ postea congelantur: ⁊ ideo in congelato nõ sunt oculi clausi: ⁊ ideo precise manent ſm habitudinē ſm quam congelantur: ⁊ sic vt multum permanent aperti: proinde declaratur vera cõgelatio per habere oculos apertos: aliqñ etiam contingit eos habere os apertum: ⁊ aliqñ clausuꝫ. Nā musculi mandibularum sunt grauiores ꝙ̄ musculi palpebrarum: vnde stante ore aperto si cõtingeret cõgelatio manerent postea ore aperto: si aliter: nõ: qꝛ si os fuerit clausuꝫ remanet clausum. Secus est de palpebris: qꝛ a facili cā subleuantur palpebre oculi: et sic in cõgelatione semper manent aperti: ⁊ est factus immobilis ſm

Quot modis sumitur cõgelatio. Primo mõ sumitur.

Scđo mõ.

tertio mõ.

Quarto modo.

ſenſum ⁊ motũ ſaltem ſm̃ notabilē ꝑtē totius. ¶ Et ꝑ hec diſtinguit a litargia apoplexia ⁊ ſubeth. Nã oēs cōicāt in ablatiōe ſenſus ⁊ mot⁹ ſ3 diſtiguñtur ꝑ mollitiē: qm̃ in cōgelatiōe nō eſt mollities: ſ3 in apoplexia ⁊ ſubeth ſtat mollities q̃dã mēbroꝝ mollities. i. laxitas ab hũiditate q̃ reperit in mēbris: nō tñ omnis mollities q: nō talis ſicut in paraleſi: qm̃ talis non ſemꝑ in litargia nec apopl̃ia reperit. Nã ſit aliq̃ñ apopleticus nulla mã hũida decurrente ad mēbra illa relaxãte: ſ3 mēbra apopletici ⁊ litargici hñt aliã mollitiē vnde diſtinguñtur a mēbris ↄgelati: qm̃ aliq̃ñ ſumit mollities ꝓ quādã habilitate ad motũ a mouente extrinſeco: ⁊ hoc eſt ſicut mollities mortuoꝝ: q: mēbra poſſũt moueri ad omnē motũ. ⁊ ſic diſtinguñtur a tetano ⁊ ↄgelato: ⁊ in tali mollitie cōicāt apoplexia litargia ⁊ ſubeth. ¶ Et ex dictis poteſt colligi deſcriptio q̃d nominis ⁊ q̃d rei cōgelationis hoc modo ſumpte. Nã idē eſt ꝙ turpis ⁊ feda leſio ⁊ verēda qm̃ hominē ſubito fieri immobilē cũ oculis apertis ⁊ fixis eſt q̃d turpe ⁊ timoroſum: ideo greco vocabulo dicta eſt hec paſſio katalēſia a katos qđ eſt turpe ⁊ leſio. i. leſio turpis ⁊ timoroſa. Aliq̃ tñ dicũt cũ aduenit hec paſſio religioſis ſpũalibus: qđ loquũt cũ deo oculis attētis: vt dicit Serar. Quid rei aũt eſt diſpoſitio immobilitat3 in toto ⁊ inſenſibilitatis ſubito facta p̃cipue ꝓpter nocumētum partis poſterioris cerebri a frigiditate et ſiccitate vt in cauſis videbitur.

Diſtinctiones

cōgelationis. De ſpēb⁹ eius breuiter dicat ꝙ q̃dã cōgelatio: eſt vniuerſalis ⁊ toti cōis ⁊ eſt ꝓprie dcã ↄgelatio: q̃dã ē ꝑticl̃ar3 mēbri tm̃ ⁊ min⁹ ꝓꝓe dicta. ¶ Alia diſtictio q̃dã euenit corꝑi naturaliter forti ⁊ iuueni colerico vel ſanguineo: ⁊ q̃dam debili vt melēcolico vel ſeni. ¶ 3ª diſtinctio queda3 ſuccedit ad alios morbos vl̃ cum alijs complicatur: ⁊ quedam non patet.

Cauſe.

Cauſaꝝ aũt congelationis quedam ſunt primitiue q̃dã corporales. De corporalibus quedã ſunt antecedētes q̃dã ↄiũcte. ¶ Cã ↄiuncta eſt mala cōplexio frida ⁊ ſicca p̃cipue in parte poſteriori capitis imobilitans ſpũs ⁊ neruos ⁊ neruoſa mēbra ad oꝑationes ſenſus ⁊ mot⁹ maxime ad motũ. ¶ Añcedētes vero cãe ſunt humores frigidi ⁊ ſicci in cerebro ſiue apoſtemãtes ſiue nō: cũ tñ nō actu cauſatur imobilitas ⁊c. Sed ſi fuerit apãns tũc cōgelatio claudit ſm̃ Aui. ſub litargia: vñ l3 aliq̃ ſolũ appellarēt litargiã oē apa flãticũ frigidũ ⁊ humidu3 in cerebro. Aliq̃ tñ vt dicebat ſupra Aui. dicũt oē apa frigidũ ſiue flãticũ ſiue melãcolicũ eſſe litargiã. Et dicit textus ⁊ tuu3 eſt vt vtraq3 noies. ſ. noīe litargie ſiue humidu3 ſiue ſiccũ mō ſit frigidũ. Jdeo de ↄgelatione non fecit ſpãle capl̃m. A. ¶ Et ſicut ibi dictũ eſt ꝙ litargia eſt apa frigidũ cerebri abſolute: ita ↄgelatio eſt paſſio cerebri abſolute ꝓpter frigiditatē nō alicuius determinate partis tm̃: l3 cōiter ſcribētes ſentiãt oppoſitũ. ¶ Cōtrahēdo ergo cōgelationem ad leſionē primo capitis ⁊ conſequenter totius eius cã immediata eſt mala cōplexio frigida ⁊ ſicca ſiue ſit cũ mã ſiue nō: vnde aliq̃ñ ſeq̃tur inſpiſſatio in toto vt ſanguinis ⁊ ſpũum: vt ſi ↄgelatio fuerit cã extrinſeca: puta ab aere frigido congelante: que tñ ꝓ quãto ſolum dependenter ſe h3 dicta inſpiſſatio a ꝓhibito influxu ſpũum cerebri dr̃ cōgelatio ſm̃ medicos. Sed ſi mã fuerit apoſtemans preter alia ſtat febris: ſed improprie ſumpta: vt in diſticta a litargia nō ſtat febris. Et hanc declarauit Gale. 13°. terapeu. qđ eſt humor ſine putrefactione frigidus. ſ. ⁊ ſiccus.

De cauſis ↄgelatōis

De cauſis ꝑmitiuis.

¶ Cauſe igit primitiue ſunt vt aer frigidus nã ſua frigiditate occurrēs ad cerebrũ ꝑ poros ⁊ nares ⁊ os pōt inſpiſſare ſubſtantiam cerebri ⁊ ſpũs vt nō ſint apti ad motũ ⁊ ſic ſit ↄgelatio ⁊ ſimul cũ hoc in toto infrigidatur humidũ ſanguineũ ⁊ inſpiſſatur: vñ nō pōt defluere ꝑ mēbra neq3 recipe pōt influxũ ſpũu3 i. virtutē eoꝝ ēt ſi ſpũs ad ea ꝑuenirēt propter ſpiſſitudinē eoꝝ. vñ dicebat Gal. 4°. de accidenti. ca. °. 5°. nō eſt diſputandũ de hoc ſi recordemur de eo qđ apparet in aere ⁊ aqua de nebula ⁊ fumo in aere ⁊ turbulētia in aqua: qm̃ talia ꝓhibent ſplendorem ſolis ad ea clare penetrare: ita ſimiliter eſt de neruis ⁊ membris neruoſis inſpiſſatis: ⁊ ſic per iſtum modum remanent mēbra immobilia. ideo Aui. 3ª primi doc. 5ª. c. 4°. de regimine iter agentiũ in frigore: laudauit obſtrui poros capitis ⁊ os ⁊ nares ⁊ aures ad prohibitionem trãſitus aeris frigidi: ⁊ fieri linitionem membrorum cum pice. ideo in prin°. capituli dixit. dico quod iter agere in forti frigore eſt res magni timoris: l3 parētur ea que ſunt neceſſaria. nam multi homines itinerantes in frigore: ⁊ ſi habeant omnia neceſſaria vt veſtes cibos ⁊ potus: tñ frigore mortui ſunt ad cu3em. i. ad thetanum cōgelando humidum ⁊ moriũtur ſicut hi qui ſumpſerunt potum ex opio ⁊ mandragora infrigidando ⁊ cōgelando: ⁊ ita potus ſtupefactiuorum de quibus dictu3 eſt ſupra poteſt eſſe de cauſis primitiuis congelationis.

De cauſis extriſecis.

¶ Cauſe extrinſece cōtrahendo ad particularē cōgelationem ſunt vt clauſio meatuũ ſpirituũ ex ſtrictura ⁊ ligatura. Nam q̃ñ dominatur frigidum ſupra calidũ niſi ſit influxus continuus membrum cōgelatur: etiã ſit a mala qualitate inducta vt a piſce dicto torpor: vel ſm̃ Gal. 4°. de accidenti. ca°. alle. vocatur mentha: qui q̃ñ tangitur ſtupidum facit membrum: etiam a frigidis medicinis exterius applicatis hoc euenire poteſt vt vnguentis infrigidantibus in quibus maxime recipit virtus opij iuſquiami ⁊ mãdragore. Vñ aliq̃ñ medici volunt inducere ſomnum ⁊ inducunt cōgelationē: ideo de his nō ſit medicus nimis audax niſi ſint cũ croco ⁊ ſimilibus rectificata.

De cauſis intriſecis.

¶ Etiã cōtingit a cauſa intrinſeca via ciboꝝ vt a cibis frigidis. nam inſquiamus multe quãtitatis ⁊ papauer adducunt aliquando ad cōgelationem: immo ⁊ cucurbite et coriandrum humidũ. Auic. in. 7°. quarti. ponit doſim in eo qđ facit cōgelationem ⁊ fungi ⁊ huiuſmodi: ⁊ potus vini mediocris mixti cũ aqua multe quantitatis ⁊ potus aque frigide maxime in corpore famelico vel calefacto: etiam vinum mixtum infrigidatũ in aqua tpe eſtatis ſi potet tale vinũ plus adducit ad nocumentũ ꝙ potus aque ⁊ citius. Et de hoc eſt textus Aui. 2ª primi. ſumma de pulſibus de his que ꝑueniũt in pulſu in cibis ⁊ potibus. ¶ Cauſe corporee intrinſece ſunt hũores frigidi flegmatici vel melãcolici in cerebro exiſtentes: ⁊ ſic cauſa antece-

Quare. A. non fecit cã3 ſingularem de cōgelatione.

dens h̄r esse humor flāticus vel melācolicus vl' cause ad tales humores sic qualificatos inducē do de intrinsecis τ corporalibus loquendo.

Signa De signis quasi p oīa correspondenter dici pōt sicut supra de subeth nisi ꝙ hic magis nocetur motus ꝙ̄ in subeth et iacet oculis aptis τ est pulsus durior ꝙ̄ in subeth vnde ꝓpter non prolongare recurratur ad ea τ huic loco auferant: etiam saluo qđ de ꝓnostico terminationis dicatur ꝙ iste morbus periculosior est ꝙ̄ subeth: immo nisi occurratur in prin°. desperabilis est cura.

Cura congelationis. In prin° tñ Auē. videt facere curā satis leuē: occurrat ergo si fuerit ab aere frigido in p̄n° eius vt cū extrema vt calcanei cōgelātur. Nā ꝓpter distantiam a fonte caloris primū in eis manifestat ꝯgelatio dicebat Gal'. 2°. interior. ca°. 2°. per hoc qm̄ rem quā tangūt modice sentiūt: τ si ea. s. mēbra mouent. i. conētur mouere dolorē habebūt. s. aliq̄lem τ nequeūt ea mouere. s. nisi violēter quodā modo τ de talib⁹ dixerat pauloante ego cognoui hoīes quorum calcanei nimia frigiditate infrigidati sunt τ sensum amittūt postea ducti sunt in stuporē velut si mortui essent τ putrefacti sūt τc. ¶ In p̄n° ergo eius q̄ debilis est si fit ꝓpria cōgelatio cuius cā est mala cōplo frigida τ sicca sine mā cura est calefactio. vñ dicit Auēz. cura est inuoluere pānū cal'm supra caput: sed nō ponatur extremal'r cal'm: sed tēperatū aliqual'r ad cal'm declinās. nā Aui. 3ª p̄mi. nō opz ꝙ taliter infrigidati vadāt ad ignē: q: modicus calor q̄ esset in mēbris resolueret ab igne: sed fiat fomētatio leuis ad extrema vt cū decoctione camomille altee mellilotí sticados τ silium: τ fiat inunctio supra caput cū oleis calefaciētib⁹ in q̄bus est ꝓprietas tyriace: sicut est in oleo de lilio in quo nō solū est vis resolutiua τ calefactiua: sed ēt viuificat oleū ēt de costo de sinapi de castoreo ꝯuenit: vñ inungat de his tot ū corp⁹. Et si ponat aliq̄d de gallia muscata erit magis cōueniens. Et laudauit Auē. puluerizari super caput de gariosi. cribellatis τ de ligno aloes: τ qđ odoret muscuz ambram. τ silia aromatica cal'a. Etiam odor castorei τ asse mirabiliter vz. τ dicit Aui. 6° quarti. ca°. de medicinis ad venena frigida: tales qui sumpserunt opiū si possunt capere cibū sint cibaria calida actu τ potētia vt brodia mediocriter pinguia pullorum vel colūborum cū sale τ pipe: cinamomū ēt est eis tyriacalis medicina. Et q: cū eisdē debēt cibari cōgelati ex alia cā: qm̄ vt supra dixi de mente Aui. tertia primi tales moriunt sicut illi q̄ sumpserunt opium in potu: τ ita laudauit Auen. carnes auium minutarum τ colūborum siluestrium τ similium. ¶ Bibant etiam vinum bonū loco aque: de quo dicit Aui. q: fuit sarracenus τ non bibebat vinuz ex lege in sexta quarti. ca°. alle. Et vinum antiquum plurime quantitatis. i. notabilis q̄titatis est mirabile ei: τ ꝓprie qñ est subtile odorifex plurimū tolerans aquā. Auēz. tñ in casu cōgelationis ꝓprie immālis nō exhibet vinū cuz sit passio cerebri: sed ꝓ potu laudat aquā de minera. i. potentialiter naturaliter cal'az vel aquā cū sirupo corticū citri. Hoc tñ qđ Aui. dicit de vino expresse colligitur a Gal'. 3°. de simplici medicina. dist. ·ctione scđa. ca°. 2°. immo dixit clare. Et ego quidem iam curavi virū cuius corp⁹ erat infrigidatuz vltima infrigidatione: ꝓpter hoc qđ dedi ei in potu de vino nominato liscos τc. ¶ Sed si fuerit congelatio materialis τ fuerit mā non apostemans: tunc dicit Gerar. in cura est conuenientia sicut in litargia ꝓprie sumpta in quibusdam: τ in q̄busdā differentia: ꝯueniūt in medicinis in qualitate actiua vt ꝙ medicine sunt calide in vtraqꝫ. Item sint medicine fortes: q: vterqꝫ morbus est difficilis conueniunt in loco applicatiōis medicinarum: q: maxime apponi debent posteriori parti capitis. Sed differunt: q: in litargia semꝑ est humor peccans. vñ semꝑ est necessaria eūo: τ nō semꝑ sic in stupore vt dictum est supra. Et si congelatio sit materialis differunt: q: in litargia offeruntur medicine que respiciunt humorem flegmaticum: τ in congelatione melencolicum etiam in ea cauenduz non tantum a frigidis flegmaticis. sed etiam a melancolia vt in dieta a leguminibus carnib⁹ grossis salitis τ hmōi: τ in medicinalib⁹ sunt habende intentiones eūonis humoris melācolici. Sed si cōiungatur in toto plenitudo sanguinea fiat primo flōia sicut supra dictū est de apoplexia: etiā fiant diuersiones fricationes clisteria de q̄bus dictum est supra quibus diuersionibus factis fiant sternutatoria ad euigilandum virtutem etiā de q̄bus supra. Et in summa concludatur ꝙ intentiones in litargia valent in casu ꝓter intent°onem repercussionis: nam nō est fienda repercussio fm caput vt ptz. ¶ Post igitur eūonem τ diuersionem sola calefactio τ confortatio τ resolutio est necessaria. Sed nota ꝙ Rasis ponendo oleum capiti non posuit acetū q̄uis penetrare faciat dubitans ne infrigideret τ exiccet: sed dicit cū embrocatur fit ꝓ omni libra olei. ℥. j. euforbij. De hoc dictum est circa literā medicine alteratiue τ confortatiue sunt de q̄b⁹ dictum est supra. De mente tñ Constantini laudatur stercus vulpis cum alijs electuarijs calidis: sed reducatur ad medicinas tyriacales scriptas sexta quarti: in cura congelati ex opio τ in medicinis τ clisterijs oīb⁹. De medicinis tamē appropriatis euacuantibus alterantibus τ cōfortantibus in casu valentibus fient inferius descriptiones in ca°. de melancolia ad illū locū vltra alias suprascriptas de litargia recurrat: τ sic fit finis capituli.

Cura litargie τ cōgelatiōis mālis conueniūt in q̄busdā τ in q̄busdā differunt.

Quare Rasis non posuit acetū.

¶ De incubo. Cap. vij.

Cum quis in somno quasi rez grauem super se cadere senserit: incubū pati nunciandus est. ¶ In ipsi⁹ itaqꝫ cura nō est tardandū. Ipse em̄ epilepsie preambulus est ipsam nāqꝫ precedit. ¶ Eger quoqꝫ si in colore rubens fuerit τ venas habuerit plēas ex saphena erit minuēd⁹ τ vētose i carnositate tibiaruz ponende sunt. Eger preterea a potu vini τ rerum dulcium comestione abstinendus erit: τ precipue ab omni re que multum generat sanguinem. ¶ Qđ si huic contrariuz

accidit venter ex pillulis cochijs multotiens erit soluendus ⁊ eius regimẽ subtiliandum. Exercitio quoq̨ vtendũ erit ⁊ membra inferiora erunt fricanda.

Istud est capitulũ de incubo

Istud est capitulũ de incubo: qḋ q̃ maiore h̃z ꝯtinuationẽ cũ dispõnibus de q̄bus ante dictũ est vt apoplexia subeth ꝯgelatione q̄ h̄eat ipa paralesis q̃m incub⁹ ita est dispõ cerebralis principal'r sicut ⁊ ꝑcedẽtes dispõnes vbi palesis distinguẽdo eā ab apoplexia est ꝓpri⁹ passio neruosa q̄ cerebralis. Et q̃m ẽt incub⁹ est ꝑambulũ quoddā ad epilepsiā: vt dicit Ras. ī textu. iō ꝯueniẽter visum est mihi ſm ordinẽ pri⁹ determinare de incubo: ꝯñr de epilepsia ⁊ vlteri⁹ de melia: ẽt cerebrali passiõe q̄b⁹ expeditis erit deueniendũ ad determinationẽ de palesi ⁊ alijs morbis neruosis: vt stupore: tremore: tortura oris: spasmo ⁊c. ¶ Diuidit̃ igit̃ p̃ns caplm̃ p̃ma diuisione in tres. Nā p̄° ꝑ accñtia declarat denũciādũ aliquẽ pati incubũ. scḋo ponit necessitatẽ diligẽtie h̃nde in cura eius: tertio ponit curā incubi vel causaꝝ ei⁹ p̄suppositis causis a q̄bus vtplm̃ euenit. scḋa ibi. (In ipsi⁹ vtiq̨ cura nõ est tardādũ.) tertia ibi. (Eger igit̃ si in colore rube⁹ fuerit.)

Declaratõ prime ꝑtis textus.

¶ De prima ꝑte dicit declarando aliquẽ incubũ cũ q̄s in sõno q̃si rẽ granẽ aut aliq̄d suꝑ se cadere sentiat: incubũ pati denunciandũ est. Vñ nota q̄ declarat incubũ ex duobus principal'r. Prima ex ꝑte euẽtus per hoc qḋ dixit in somno. Nam talis dispõ: lz ẽt in vigilia euenire possit vt loco suo videbit̃: tñ vtplm̃ in sõno euenit: q̃m cā ad eā adducẽs mag̃ parata est nocere tꝑe somni q̄ vigilie: ⁊ sic fortior cā req̄ritur ad hoc vt fiat incub⁹ in vigilia q̄ in sõno: ⁊ iō vtplm̃ fit in somno: ⁊ hoc totũ declarabitur infra. Declarat̃ scḋo ex accidẽti ꝓprio ꝑ hoc qḋ dixit cũ sentiat quasi rẽ granẽ supra se cadere ꝑ hoc qḋ dixit quasi innuit q̄ nõ recte sentit̃ põdus rei grauis cõprimẽtis: sed quasi. i. imaginatio est corrupta: q̃ apparet patiẽti q̄ grauis res opprimat eũ quasi supra ipm̃ poneretur res grauis ⁊ pondus graue. vñ conatur se mouere ⁊ se libere mouere non põt: ita conatur vociferare ⁊ quasi vox intercipit̃: ⁊ hoc ꝓpter mām̃ vel vapores opprimẽtes ꝑ diuersos modos vt īfra videbitur.

Decl'o scḋe ꝑtis text⁹.

¶ De scḋa parte dixit q̄ nõ est tardādũ in cura ipsius: vñ facit diligentẽ medicum ⁊ sollicitũ ad eius curā: ⁊ adduxit rõnem q̃m icubus est ꝑambulũ epilepsie: vñ nisi curet̃ incidit in epilepsiā. Proinde dicebat idẽ Ras. in diuisionib⁹ cũ huic succurritur q̃ñ assidu⁹ est ⁊ multiplicatur perducit ad epilepsiam: ratio est satis manifesta q̃ ex eadẽ materia vtraq̨ dispositio fieri põt vt videbitur. Consequẽter ponens curam duo facit. Primo p̄supposito q̄ a cā sanguinea fieri possit ponit signa ⁊ curā eius: scḋo supposito ẽt q̄ a flegmate fieri possit ponit ẽt signa ⁊ curā: ibi scḋa. (Qḋ si huic cõtrariũ acciderit ⁊c.) Declarans igitur cām̃ esse sanguineaꝫ dixit.

De cura incubi ex sanguinea.

Eger ergo si in colore rubeus fuerit et venas habuerit amplas ex saphena erit minuendus ⁊ ventose ponende in carnositate tibiarum sunt: etiam dans ordinem in dieta dixit q̄ eger a potu vini ⁊ comestione rerum dulc. abstinere debet ⁊ ab omni multiplicante sanguinẽ.

De cura incubi ex flegmate.

¶ Ponendo aũt curam ⁊ signa flegmatici dixit qḋ si huic contrarium acciderit: vt. s. non apparuerint vene ample neq̨ rubor in facie sed contrarium de strictura venaꝝ ⁊ de colore pallido faciei ⁊ multitudine aquositatis in ore ⁊ alijs signis dictis supra apparentibus in flegmate docet fieri solutionem cum pillulis cochijs multotiens: ⁊ q̄ regimen sit subtiliatiuum ⁊ membra inferiora fricāda ⁊c. Ista oīa sunt clara ex alijs dictis de soda frigida ⁊ de litargia: sed nota qḋ lz posuerit tantum duas cās non est negandu ꝫ qḋ etiam ab alijs humoribus euenire possit: sed q̃m raro ab eis euenire potest: posuit causas vt multum contingentes ⁊c.

Exposito sic literaliter textu ꝓ obseruando ordine primo videbitur de q̄d nois ⁊ quid rei ipsius incubi. scḋo ponentur distinctiones breues. tertio cause. quarto signa ⁊ pronostica euentus ⁊ ad bonum ⁊ ad maluꝫ: deinde demonstratiua ⁊ generis ⁊ specierũ: ⁊ vltimo ponetur cura.

Quid nois. Incubus ḋr ab Aui. prima terrij. tracta. 5°. Strāgulator. q̃ ita aliq̃ñ disponitur hõ quasi prefocetur a comprimente a Rasi ḋr ꝑambulum epilepsie: ⁊ etiā ḋr sicut aliqui dicunt a demone quodam sic appellato. Nam vt dicunt ante aduẽtum xp̄i solebant demones cõuersari cũ hoibus: ⁊ sic demõ incubus solebat ledere hoĩes cõprimendo ⁊ imprimendo: inde sic est dicta hec passio. etiā ḋr ab incũbere qḋ est supra cadere vt quasi videatur hoĩ aliquid supra se cadere ipsum opprimens.

De quiditate rei.

¶ Quid rei aũt declaratur ab Aui. per hoc qḋ hõ sentit cum in somnum ingreditur fantasma graue supra se cadens: vnde spũs. i. anhelitus stringitur: ⁊ vox ⁊ motus intercipitur. i. non potest cõtinuare vocẽ neq̨ motum q̃ conatur ad motum: ⁊ non põt ꝑficere neq̨ põt clamare: et q̃ñq̨ p̄focatur ꝓpter opilationem pororũ meatuum. i. viaꝝ anhelitus. ⁊ cũ separatur ab eo excitatur subito.

Ras. p̄° cõtinentis.

Eandẽ sñiam ponit Ras. p̄° continẽ. ca°. 5°. dixit q̄ ꝓpter rem grauātẽ videt̃ strangulari ⁊ non põt clamare: ⁊ possibile est q̄ cepit clamare ⁊ nõ clamat. Innuebat g̃ Aui. qḋ hec passio proprie non accidit nisi in somno: q̃ tempore vigilie illa fantasmata non sic representantur: nam tempore somni omnis leuis cā opprimit vbi tempore vigilie non nisi fortis cā quia materie ⁊ vapores sunt conuersi ad exteriora: quia tamen incubus est epilepsia quedaꝫ debilis: ⁊ sicut non repugnat fieri epilepsiaꝫ tẽpore vigilie ita nec imcubum. Sed dicit Benti. ⁊ bene: quia in vigilia non fit nisi a forti causa: sentit ergo aliquid grauitans ipsum: ⁊ fiuit se mouere vel loqui non potest: vel si tales aliquādo loquuntur: loquuntur loquela imperfecta se lamentantes.

Quõ fit hoc p̄mo.

¶ Dicunt quidam de modo qḋ eleuatis vaporibus ad meatus per quos debẽt infundi spiritus animales ad organa sensuum impedita via percepto nocumento cum anima nititur mouere membra ⁊ non potest minorata mensura spirituum: consequenter apparet eis fantasma quoddam opprimens ⁊ inde interseratur motus: quia cum volunt se mouere non possunt: ⁊ q̃m facta opilatione in meatibus dictis prius priuantur membra extrema a debito

motu ꝙ media:ideo dicunt qꝺ illud fantasma prius incipit surripere a membris deorsum tē/dendo sursum. ¶ Dicunt quidā ꝙ hec passio accidit maxime ꝓpter plenitudinē cibi in stōaco quo repleto cōprimit diafragma:ad cuius compressionem multi vapores claudunt in spūali/bus qui postea cōprimunt versus cor:ꝛ sic corde cōpresso ꝑ cōitatem quasi totum cōprimi videt. ¶ Dicunt alij qꝺ vapores ex materia grossa re/soluti opponunt se virtuti fantastice vel imaginatiue vel organo eius:ꝛ ꝑ̄ñr talia obiecta comprehenduntur vt ledentia ꝛ cōprimit cerebrū ꝛ virtus:ꝛ hoc mō apparet ꝙ sit fantasma opprimens: ꝛ p̄cipue qꝛ vulgꝰ credit qꝺ in tpe noctis spūs mali hoīes premant. ¶ Vñ Gerar. dicit ꝙ theologi dñt cām huius esse qñ demon in aere existens directus supra corpus patiētis impri/mit quandā qualitatē malitiosam in membra patientis vnde fiunt impotentes ad operatio/nes ꝛ intercipit motus ꝛ vox istorum:sicut etiā est de dormientibus sub vmbra nucis. Sed qm̄ de istis spiritualibus non se intromittit medicus:opꝫ igitur vt hec reducātur ad causas que beneficio medici possint remoueri. Prius tamē ponende sunt alique.

Opinio theologorum.

Distinctiones.

Sit ergo ista pᵃ distin/ctio:qꝺ incubus quidaꝫ accidit corpori forti naturalr̄ per etatem ꝛ complexionem vt colerico ꝛ sanguineo iuueni: ꝛ q̄/dam debili vel per etatem vt seni:vel per cōplexionem ꝛ sexū vt melancolico vel mulieri:vł aliter debili ꝓpter cām resoluētē vt post morbos resolutiuos coitum ꝛ sīles cās. ¶ Scḋa distin/ctio:incubus quidā solū accidit in somno: qui/dam etiā in tpe vigilie vt dicat quasi spēs laboris spontanei:ita vt videat homini ēt vigilāti ꝙ nō possit se mouere nec fortiter reclamare:immo qꝺ quasi opprimat ꝛ suffocet ab opprimēte. ¶ Tertia distinctio:quidā talis incubus est raro eueniens:ꝛ nō nisi per occursum alicuꝰ male cause primitiue ꝛ aliquis euenit frequenter etiā nō p̄cedente cā manifesta. ¶ Alia distin/ctio:talis frequenter eueniens quidā cōiungit cum lesione ꝛ obtusione operationū sensitiuaꝝ virtutum:ꝛ grauitate capitis:pigritia in motu ꝛ hmōi:ꝛ quidā nō cū his ꝯiūgit. ¶ Alia distinctio:talis ēt frequēter eueniens:quidā modico tpe durat:ꝛ quidam maiori spatio:ita ꝙ si eue/niat in somno ꝛ excitetur:tñ remanet cū simili quasi oppressione per tempus.

De causis p̄mitiuis.

Cause.

Jam veniendum est ad causas. Cause ergo sunt duplices vt primitiue ꝛ corporales. ¶ Causa primitiua potest esse frigiditas aeris adueniens cerebro condensas comprimens ꝛ contrahens ipsum vnde spūs postea non possunt descendere ad instrumēta sensuuꝫ et motus:ꝛ consequenter materie vel vapores circa membra existentes sunt aggrauantes mēbra:ꝛ sic imprimunt accidēs predictum.s. qꝺ tales sunt quasi percipientes phantasma cadere supra se vt dicit Aui. Et hoc maxime accidit in debilitate ipsius cerebri per resolutioneꝫ vt in longo morbo vel ex coitu vel in debilitate ipsiꝰ male complexionis inducte. nam tunc propter debilitatem cerebri facile impeditur transitus ad membra. ¶ Secunda causa est multa reple/tio cibi in stomaco ꝛ nauseatiua satietas: vnde comprimitur diaphragma:ꝛ cōsequenter cor a vaporibus opprimitur: vt supra dictum est. ¶ Tertia cā est somnus supra satietatē cibi:nā tempore somni multi retinent vapores qui oppilant meatus spūum animaliū ad mēbra qui tempore vigilie resoluunt. ¶ Quarta cā est dormitio resupina:vnde dicit Auic. 3ᵃ p̄mi. resupi/ne dormire est malum:ꝛ ad malas p̄parās egri/tudines:vt incubum ꝛ epilepsiā. nam superfluitates cerebri que deberent expurgari per nares palatum ꝛc. per accubitum supra dorsum reti/nētur ꝛ mouēt ad posteriora:vt ibidē dicit tex. ꝛ vłr q̄cūqꝫ cause que pñt esse cause multiplicatiōis vapoꝝ ꝛ retētiōis pñt. eē cause incubi.

¶ Causarum corporalium vna est antecedens: ꝛ est humor quicunqꝫ grossus siue sanguis siue flegma siue melācolia. ¶ Causa immediata corporalis est vapor oppilans ꝛ ledens saltem vt in pluribus. nam talis dispositio pendet ex vapore immediate:ꝛ non ex humore: qꝺ declarat qꝛ talis dispositio faciliter remouetur:qꝛ tacto infirmo de facili vt plurimum excitatur ꝛ redit ad operationes suas:ꝛ hoc proprie fit in principio somni:vnde dixit. A. Eius vero causa f̄m plurimum est vapor materieꝝ grossaꝝ ꝛc. eleuatus ad cerebrum subito in dispositione quietis motus vigiliarum. i. tempore somni : qm̄ somnus est quies motus vigiliarum: motus. s. resoluentis vaporem:ꝛ cōsequenter omnis humoris comitantis ipsum. s. vaporem: quasi innuat qꝺ in motu vigiliarū fit resolutio vaporum ꝛ humorum cum eis ad exteriora. Et in prinº somni per reuocationem eleuantis vapores ad cerebrum: et ita fit tale accidens immediate a vaporibus ideo sepe cum excitatur remouet nocumentū. Dicit tñ Azarauius qꝺ aliqñ post excitationem stant perterriti ꝛ angustiosi timētes illud phātasma:ꝛ hoc est quando illi vapores sunt mul/tum grossi:ꝛ tunc casus est multum verendus:ꝛ maxime si frequentet vt videtur innuere Rasis in diuisionibus. ¶ Etiam a vermibus pōt eue/nire per modum satis notum : ꝛ sic patet quod etiam per communitatem a toto ꝛ a particula/ribus membris vel alias a particulari disposi/tione:ꝛ etiam propter causaꝫ essentialiter in cerebro potest prouenire hoc accidens : ꝛ sic cum hoc patet quod incubus:nam si propter malam qualitatem faciunt aliquando vermes contra/ctionem ꝛ spasmum quia alterantur alteratio/ne mala:ꝛ sic in epilepsiam: multo magis pos/sunt facere incubum:cum incubus sit principiū epilepsie. Differunt tñ incubus ab epilepsia: qꝛ in incubo est maius nocumentum: ꝛ oppilatio in parte posteriori capitis ꝛ in epilepsia maior in ventriculis anterioribus:ideo in incubo motus sunt magis diminuti quam sensus in epi/lepsia est econtra.

De causis corporalibus.

A vermibꝰ accidit.

Signa.

Sigᵃ aūt sunt duplicia. s. ꝓnostica: ꝛ signa specierum. ¶ Signoꝝ autē pronosticorum primum euentus sunt signa omnes cause antecedentes ꝛ primitiue ipsius incubi:vt satietas: nauseatiua repletio sanguinea vel flegmatica:maxime si coniungatur male cōplexioni capitis ꝛ paruitatis eius. ¶ Secundū signum specialius sumitur ex obtusione in sensibus accidētaliter facta etiā grauitate motus ꝛ ꝓfunditate somni ꝛ reliqs declarātibꝰ debili/

Primū signū ꝓnosticum.

Secundū.

Tertiū ꝓnosticū ad bonum.
Quartum signum.

tatem cerebri ⁊ exuberantiā materierū grossaꝝ circa caput. ¶ Signū vero ꝓnosticū ad salutē sumitur ex eo ꝙ accidit raro: ⁊ qđ facile remouetur nocumentum cū excitatur siue sit a materia corporali siue a cā primitiua. ¶ Scđm signum spālius est: qđ minoris timoris est incubus a cā corporali stante nocumēto sensibiliter equali: patz per remotionē causarū primitiuaꝝ faciliorem ꝙ corporaliū. ¶ Pro pronostico aūt ad malum dicit. A. ca° ꝓprio: qđ incubus ꝓnosticatur alteram trium passionū: vt vel est antecessor ad epilepsiam: aut apoplexiā: aut maniā. Ait Gordonius qđ ēt est signū subite mortis. Sed dicit Aui. faciens exceptionē qđ hoc intelligit qñ fit a causis materiatis vt vaporibus vel hūoribus corporalibus. Sed si fiat ꝓpter cām extrinsecā nō sunt nata sequi ista nocumēta: ⁊ hoc bñ notetur ꝓpter multos q̄ ex incubo immediate declarant supra aliquā dictaꝝ egritudinū. Nam si fiat a crapula aere frigido ⁊ similibus talia pñt faciliter remoueri saltē vt in plurib⁹: sed si fiat ex vaporibus ꝓuenientibus ex humorib⁹ prauis ꝓnosticat supra dictas infirmitates. s. epilepsiam vel apoplexiā: pōt ēt materia ex multo tpe retenta calefieri ⁊ aduri: ⁊ eleuabunt vapores praui terrestres: ⁊ faciūt meliaz siue maniā. Et ad hoc dixit Rasis in textu qđ cura nō est tardanda ꝓpter timorē dictum: nā si tardat cura sepenumero taliter ingrossatur materia vaporalis qđ apta nata sunt sequi talia accñtia praua vt apoplexia epilepsia: que postea inducunt mortē: vnde cum nō succurritur ei qui patit incubum vt bene dixit Rasis in diuisionibus: timor est de epilepsia. ¶ Aliud signum pronosticum est qđ egro euigilato post paroxismū si sudor succedat circa faciē ⁊ reliqua membra ⁊ cōiungatur tremor cordis est signū ꝓprie mortis qꝛ his accñtibus existibus declarat materiam cōtinuo magis opprimere virtutē: ⁊ esse causaz valde fortem ⁊ virtutē vitalē multum opprimi. Dicebat Gilibertus qđ pallor ⁊ tremor cū manifestatur post excitationē cū colore liuido et tremore cordis est signū mortis. Vñ multi post excitationem a paroxismo sunt tremebundi: ⁊ est hec passio id qđ vulgo dicit est oppressus a demone vel glie imbatuto: ⁊ maxime ꝯtingit parnulis propter multā humiditatē ⁊ clausis vaporibus ad intra circa cor ⁊ cerebrum: ⁊ aliqñ ifra horam moriunt: ⁊ dicunt le stat tolto: vñ terminantur ad apoplexiam ⁊ sic moriuntur.

Quintum ad malū ⁊ est Auic.
Nota veꝝ intellectū Auic.

Sextum signū ꝓnosticum.

De signis specieꝝ.

¶ Sig^a specieꝝ manifesta sunt ex dictis supra. Nam si fuerit a cā extrinseca vt ab aere: patz ex his que dicta sunt supra in ca°. cōgelationis de iter agendo in frigore ⁊ de occurrentibus frigidis ⁊ de alijs. Si ēt cōtingit post satietatē nauseatiuam satis patz. Si 3° ex accubitu supra dorsum cōtingat ex sensu pōt manifestari. Si ꝯtingit ex humoribus vt ex sanguine: ex signis sanguinis patz circa literā. Si ēt ex flegmate patz ex signis flegmatis supra: raro fit a colera ⁊ melancolia: ideo doctores non faciunt mentionē maxime de colera: tamen si cōtingat ex dictis sunt in eis propria signa vt supra.

De cura vli.

Cura est duplex: vlis. s. ⁊ ꝑticularis. ¶ Uniuersalis est dicit Gordonius: qđ etiaz confirmat Gerardus qđ qui cōsueuit cadere in incubum habeat sociū amicū cuz quo dormiat qui cum audierit eū lamentantē ⁊ dolentem excitet eum a somno faciendo fricationes ⁊ diuersiones maxime ad membra deorsum: etiā aspergatur facies dicit ille cum aqua ros. dicerē ego cum vino maxime in causa frigida: quia vinum conuertit vapores ad extra ⁊ animā viuificat: vbi aqua conuertit ad intra.

De cura particulari.

¶ Regimen particulare sumit ex parte cārum. Sed gñalr p° in regimine diete eligat aer paruū calidus: sed sit siccus ⁊ clarus. aperiant fenestre de die de nocte incendant candele ⁊ cerei: ⁊ oīa que cōmouent ⁊ diuertunt vapores ab extra iuuant. apponant vētose: fricent crura: nullo mō inducatur somnus: imo excitent cum tractu capillorū ⁊ piloꝝ barbe vt nō dormiāt. Exercitiū sit moderatum factū pedibus ad diuertendum etiā cū fortibus locutionibus ⁊ clamoribus vocando eos noīe ꝓprio: ꝯuenit ēt in passionibus animalibus vt ꝯfortent ⁊ nullo mō tristentur.

De cibo ⁊ potu.

In dieta cibi et potus dicit textus noster. In flegmatica subtiliet regimē duplr intelligitur. Uno modo qđ exhibeat dieta multum tenuis. Alio°. i. detur regimen subtiliatiuū. i. cū aliqđ offertur ipsum sit subtiliatiuū humoꝝ ⁊ materie grosse. In sanguinea dixit subtrahat vinum carnes ⁊ omnia que generāt sanguinē multū: detur aqua ordei de farre: ⁊ succus fructuū acetosorum: sed si ꝑ diē steterit sine cibo meli⁹ erit. Si igitur cā sit materia flegmatica minoretur quantitas cibi: detur brodiū cicerū: aqua mellis: paꝝ vini erit cōueniens: sed sit acutum non grossum vaporabile vapore grosso. ¶ Sed magis ad medicinalia veniendo stāte materia sanguinea fiat flobotomia de saphenis dicit Aui. ⁊ Rasis qm̄ tale accñs nō euenit nisi a multitudine vapoꝝ ⁊ cū multitudine materie quare hec flomia multū iuuat: qꝛ euacuat ⁊ diuertit: deinde fiat flomia cephalicaꝝ: deinde a ꝑticularib⁹ venis vt de venis sub lingua vel de vena frōtis vel nasi: etiā ventose in carnositate coxaꝝ vel tibiarum multū iuuāt. ¶ Sed si materia sit flegmatica vt plerūqꝫ euenit fiat primū eūatio cuz appropriatis vt cum hiera ruffi. Et dixit Rasis primo cōtinentis: ēt dicit in text. Ras. fiat euacuatio cū pillulis cochijs multotiēs. Dicit Aui. fiat eūatio cū eo quod totū humorē eūat: nō intelligitur vna vice sed multiplicatis vicibus. Ideo dicit Ras. multotiēs: vt innuat eūationē fieri gradatim euacuando primo vnam partem deinde aliā. ¶ Et in materia melancolica cum pillulis de lapide lazuli. Hoc dictū Aui. intelligitur si materia melencolica, vel flegmatica fuerit mutlū abundans tunc fiat repentina talis euacuatio: ⁊ non opz tunc digerere materiam: sed a prin°. debet euacuari vel minorari materia propter timorem de quo dictum est supra: postea pōt digeri materia cū appropriatis: loquor in flegmatica qꝛ in sanguinea pōt multū a prin°. euacuari. ¶ In materia ergo flegmatica fiat digestio facta minoratiua euacuatione cum oximelle simplici cum syrupo de sticados cum aqua saluie absinthij buglosse non aquis aperitiuis vt feniculi ⁊ similium: sed cum participantibus stipticitate aromatizādo syrupos cum aliquo confortante cerebrū vt nuce muscata ⁊ granis peonie. Et interea fiant quasi continuo diuersiones euacuatiue cū clisterijs appro

In sanguinea fiat flobotomia de saphenis.

Nota verū intellectū Auic.

platis: postea fiat iterata euacuatio per solutiua ꝛ ꝯsequenter per caputpurgia masticatoria ꝛ similia. ¶ Et, etiam facta euacuatione ꝯsequenter confortetur cerebrum cum oleo.ro. non ponendo acetum sed aliquid castorei vt etiam fiat aliqualis repercussio. ne cerebrum recipiat hoc in frigida: sed in sanguinea cum oleis par stipticis ꝛ cuꝫ sacculis appropriatis calefactis rosis cum modico aceti ꝛ suppositis capiti: ꝛ ꝯfectionibus appropriatis vt diamusco ꝛ similibus. ¶ Si vero cā fuerit non essentialis in cerebro: sed ex nauseatiua satietate prouocetur. vomitꝰ cum penna intincta in hiera simplici cuꝫ modico oleo: vt materia que in cerebro cōseruat euaporationem educatur. Et postea stomacus ꝛ cerebrum confortētur ꝛ interius ꝛ exteriꝰ cū oleo de spica mastice ꝛ silibus: ꝛ cū diābra ꝛ cū sacculis leuibus resolutiuis supra caput. ¶ Et si cā sit extrinseca vt frigus occurrens cerebrū. cōdēsans ꝛ cōprimens: tunc dicit Auicen. fiat inunctio supra caput ꝛ nuchā cum oleis: ꝛ tunc sint olea calida ꝫm actum ꝛ calefacientia ꝫm potentiam vt oleo de rutha: de costo: ꝛ de spica: de euforbio: tādē de castoreo: ꝛ in oleo de lilio est tyriacalis virtus vt supra dictum est. ¶ Addit. A. ꝛ est de mēte Rasis p° cōtinentis. ꝙ ad ꝯfortationē ꝛ resolutioneꝫ cerebri approximātur grana.xv. peonie singulis diebus: dixit Gētilis: intellige duo.s. vel tria pꝰ vna vice non.xv. simul sumātur: nam grana peonie maximā habent ꝓprietatem cum cerebro. ¶ Asarauius laudauit grana.xiiij. piperis.s. puluerizata cū aqua mellis stante mā frigida flegmatica: etiā Rasis eodem p° ꝯtinentis laudauit piretrū: vnde dixit accipe piretrū ꝛ tere ipsuꝫ fortiter: ꝛ da de eo in potu coclear vnuꝫ cum tantūdē mellis: dixit ꝙ est magni iuuamenti. ¶ Et non tm̄ est cōfortādum cerebrum: sed dꝫ medicus attendere maxime ad confortationeꝫ oīm mēbroꝝ principaliū vt etiam stomachi ꝛ cordis iuuando digestiuā stomaci: ꝛ cum saccellationibus epithimatibꝰ ꝛ odoramentis: vnde muscus maxime valet: ambra similiter nigella ꝛ similia. Et in confectionibus diābra confectio de gemmis: de musco dulcis: ꝛ vsus aromatum cerebralium vt acori nucis muscate: cubebarum: corticum citri et similium: ꝛ cum his ꝛ similibus complebitur intentio totius cure. Et de his completius dicetur in sequenti capitulo de epilepsia que in cura huic multum assimilatur. Et sit completum caplm.

Nō ponat acetum cū oleo rosato in ꝑsenti casu.

No. dictuꝫ Gētilis in hoc loco.

¶ De epilepsia. Cap. viij.

Cum aliquis cadit in terram ꝛ torquetur ꝛ commouetur ꝛ intellectum amittit: dicimus ipsum epilepticū fore. ¶ Qd̄ si spuma exit per os aut se cōmingit: aut sperma egreditur: aut egestio: passio tūc est grauior ꝛ vehementior.

¶ Si autē eger ante accessionem sentit quasi aliquod ex aliquo suoꝝ mēbroruꝫ eleuari ꝛ ascendendo caput petere: ꝛ deinde syncopizatur ꝛ cadit: tunc opꝫ in hora qua sentit illud: anteꝙ illud accidat: mēbrum qd̄ prediximus a quo procedit fortiter ligare prohibebit nāq hoc accessioneꝫ venire. ¶ In tēpore vero quietis corpus multotiens erit euācuandū cū pillulis cochijs. ¶ Et locꝰ a quo exoritur passio ex sinapi ꝛ pipere ꝛ euforbio ac melle anacardi erit epithimandus: ꝛ epithima dimittendum erit donec vesicetur et vesice rūpantur: ꝛ aqua q̄ in eis est collecta effluat: ipse quoq non cito sunt cōsolidande: quinimmo dimittende: vt qd̄ in eis colligitur emanet: deinde consolidentur: hoc enim huius egritudinis oīno existit salus. ¶ Ad vltimum vero vētosas cum parua scarificatione superponere vtile est.

¶ Eger vero si ante accessionem nauseā aut tristitiā: aut cordis tremorē sentit et deinde egritudinis accessio seqtur: cogēdus est multotiēs vomere ex aliquo vomitu. Deinde pigram in potu sepe accipere conuenit. ¶ Stomaco quoq ēplastrum ex spica ꝛ ros. ꝛ mastice: ꝛ cortice: thuris cum vino odorifero ponendum est. ¶ Nutrimentum vero eius totū taliter statuendum est vt paucarum sit superfluitatum: sicut caro frixa in sartagine ꝛ caro cocta in gazol. ꝛ cibus qui fit de aue quadam que habet in palato dētes ꝛ vocatur tagnid: ꝛ caro de volatilibus et hedina. ¶ Qd̄ si cum epilepsia sensuum affuerit tenebrositas ꝛ debilitas nec aliqua de predictis significationibus inueniatur: egro pillule cochie multotiens sunt tribuende: ꝛ eius conseruatio subtilianda: ꝛ cibaria q̄ diximus danda. ¶ Gargarismus quoq fieri debet et sternutatio ex his que diximus prouocāda: ac naribus peonie puluis subtilissimus q sit similis alcophol insufflandus. ¶ Si qs aūt cum epilepsia in facie et oculis rubedinem habuerit et venarum grossitiem: flebotomandus erit a saphena. Sāguis autem ex carnositate tibiarum cum ventosis erit extrahendus. Capiti preterea oleum rosa. et acetuꝫ superfundatur. Et abstineat a vino et a cepis et alliis ac synapi: et porris: et apio et fabis: ꝛ cauebit postremo ab omnibus fumuꝫ caput

ascēdentem et repletionē generantibus. ¶ Cōfectio electuarij qḋ in omni specie ep̄lie remediū affert. ℞. piretri siseleos sticados: oīm añ. ℥. x. agari. ℥. v cordumēti recētis ⁊ acuti: asse fetide optīe: aristologie rotun. omniū añ. ℥. i. ß. deinde extrahatur succus ex squilla mixtus cum pari q̄titate mellis coquatur ⁊ cōficiantur ex eo spēs ⁊ fiat el'arium ex quo patiens quotidie sumet: ⁊ caueat sibi a cibis grossis. Electuarium hoc omnib⁹ ep̄lie specieb⁹ excepta vna sanguinea quā G. nominauit et nos iam etiam fecimus mentionē: opitulatur cui dixit cōferre flōmiā ex saphena prius ⁊ postea ex basilica: deinde eius regimen sit ex hꝭ bis que sanguinē in corpore minuunt ⁊ ipsum infrigidant. ¶ A carne preterea ⁊ vino abstineat et bibat rob acetosorū fructuum. Capiti quoqꝫ supponantur ea que ipsum infrigidant.

Postq̄ in capitulo superiore fuit determinatū de icūbo ꝑambulo ad epilepsiā: nūc cōsequēter ꝓpter vicinitatē ei⁹ epilepsie cōuenit determinare de epilepsia. In hoc ergo capitulo determinās de epilepsia Rasis tria facit p̄ricipal'r: q: p̄rio ꝑ signa declarat ipam epilepsiā vel aliquē esse epilepticū. scḋo p̄suppositis causis a q̄b⁹ gñal'r fit epilepsia ponit curas ipsius. tertio ponit vnuꝫ el'm valēs i oī spē epilepsie excepta sanguinea vt dicit scḋa ꝑs ibi satis ad p̄ricipiū (Si āt eger añ accessionē sentit ⁊c.) tertia ibi (El'ariū qḋ oī speciei ⁊c.) Prima potest diuidi in duas: quoniam primo ponit signa communia. scḋo ponit signa declarātia malitiā ei⁹. scḋa ibi (Qḋ si spuma exit ꝑ os.)

Declaratio prime partis.

¶ De p̄ria ꝑte declarās epilepticū dixit: cū aliq̄s cadit in terrā ⁊ torquet̄. s. spasmat̄ ⁊ cū mouet̄ ⁊ intellectū amittit: dicim⁹ ipꝫ epilepticū. De scḋa ꝑte dixit ꝙ si spuma exit per os aut se cōmingit aut sperma egredit̄ aut egestio: tūc passio est grauior ⁊ vehemētior. ¶ Pro intelligētia p̄rie ꝑtis est notandū ꝙ lꝫ Rasis declaret epilepsiā ꝑ cadere in terrā tanq̄ ꝑ signū cōe: hoc tñ nō est semꝑ eēntiale signū ⁊ necessario ꝯcomitās: qm̄ aliq̄ñ fit epileptic⁹ ⁊ p̄sentit se casurū ⁊ appodiat se ne cadat. Et ēt vt videbit̄ in ꝑte sequēti aliq̄ñ sentit euaporationē ab īferioribus: ⁊ ligās fortiter supra mēbrū a quo fit eleuatio vaporis ꝓhibetur accessus eius et cōsequenter casus eius. Et hoc est verū in ea q̄ fit per cōitatē: sꝫ in ea que ē per essentiaꝫ ⁊ ꝓprietatem saltem vt plurimū fit casus: vel dicatur ꝙ fieret casus in oī indifferēter nisi occurreret̄ cum discursu rationis: vel cū instrumentis medicinalibus: ponit ergo descriptionem aptitudinalem q: natus est sequi casus ad epilepsiaꝫ

Declaratio secūde partis.

¶ Circa secundaꝫ partem non vt latius videbitur ꝙ lꝫ torqueri et spasmari fit cōcomitans ad omnem epilepsiam: non tñ semper spasmus manifestatur in exterioribus: ⁊ si cerebrum necessario aliqualiter spasmetur vt plurimū tñ fit etiā sensibilis spasmus membrorum extrinsecorum vt partium faciei vel oris vel manuum vel aliorum. Pro hoc etiaꝫ quod dicit mouentur ponit differentiam inter apoplexiam ⁊ epilepsiam: vt alias dictum est: quoniam lꝫ nō necessario moueantur mēbra per cōtractionem ⁊ spasmū sensibiliter: vt dictū est tñ mouentur percepto nocumento: qm̄ non est ablatus mot⁹ sicut in apoplexia saltem vt in pluribus: vt infra magis videbitur. ¶ Circa aliam partem est notandū ꝙ ex verbis Rasis colligitur ꝙ non semper in epileptico coniungitur emissio stercoris vel vrine vel spermatis: nec semper est necessaria spuma saltem in principio aut augmento paroxismi: sed cum hec apparent: q: aliquando apparēt: significatur deterior dispositio. Nam talia non contingunt in dictis temporibus nisi ꝓpter manifestum spasmum cōtingentem in musculis. naꝫ si fiat spasmus in musculis transuersalibus ⁊ latitudinalibus myrach consequenter cōprimit̄ syphac supra intestina ⁊ vesicā: et exinde expellitur aquositas vrinalis siue egestio: spermatis etiaꝫ musculis siue lacertis contentiuis spermatis fit expressio vel veri speumatis si i eis vasis contineatur vel humiditatis alguadi: qm̄ sicut contractio musculorum intestini recti facit ad retentionem ita contractio musculorū spermatis et spasmus eorum facit ad expulsionem. Et ex hoc patet ꝙ cum hec apparent significat̄ spasmus manifestus in dictis musculis: et cōsequenter magnum nocumentum cōicatum cerebro et spasmum eius ⁊ proinde si etiam spasmātur musculi mandibularuꝫ fit cōtractio ⁊ mot⁹ circa os ⁊ defluxus humiditatis aquee ad os: ⁊ inclusio aeris in eadē humiditate ⁊ sepatio ei⁹ per aereꝫ: ⁊ sic fit spuma: ⁊ sic sunt signa magni nocumēti vt dicit textus: ⁊ sic ē tota ista pars clara. ¶ Sequitur illa pars. Si autē eger ⁊c. q̄ est secunda pars principalis q̄ diuiditur i duas principaliter: qm̄ p̄rio p̄supposita vna diuisiōe scilicet ꝙ quedā epilepsia fiat per proprietatē ⁊ quedam per communitatem: Ponit p̄rio curā epilepsie per cōitatē. scḋo p' ꝓprietatē. scḋa ibi. (Qḋ si cū epilepsia fuerit tenebrositas ⁊c.) Prima adhuc in duas. p̄rio ponit curam epilepsie cōitatis ab inferioribus mēbris vel ab aliq̄ eorum per vapores ad cerebrū eleuatos. scḋo ponit curam eius que fit a stōcho. scḋa ibi. (Eger vero si ante accessionem nauseam ⁊c.) ¶ Circa primam partem tria facit: quoniam primo ponit vnum ingenium curatiuum qñ percipitur vapor ascēdēs vt ꝑ ligaturam. scḋo ponit aliud per medicinam solutiuam. tertio ponit tertiū ingeniū ꝑ vesicatorium ⁊ modū obseruandum in eis. 2ª ibi (In tempore vero quietis.) 3ª ibi. (Et locus a quo exoritur passio.)

Primū ingeniū qḋ fit per ligaturam.

¶ De pª parte dixit: si aūt eger ante acccessionē. i. insultum paroxismi: q: añ vertiginem ⁊ scotomiā ⁊c. sentit quasi aliquid ex aliquo suoꝝ mēbroꝝ eleuari. ⁊ ascēdēdo caput petere: ⁊ sic denotat qḋ ab inferioribus ascēdit vapor ad caput. Et deīde s. per tempus nisi occurrat̄ syncopizatur: et cadit. i. accidit ei q̄si dispō sil'is syncopi: ⁊. i. q: cadit nō qḋ necessario syncopizetur: licet sepe cuꝫ epilepsia coniungatur syncopis: tunc docet qḋ

currere dicens: opz hora qua sentit illud anq̄ aliud accidat.s.de dispōne simili syncopi ꝛ casu opz supple membrū a quo procedit qd̄ p̄dixim⁹ fortiter ligare: ꝛ ponit vtilitatē huius ligature ꝛ dixit: ꝓhibet nanq̄ hoc accessionē.i. paroxismū venire. ex quo textu exp̄sse colligit ꝙ nō oīs epilepticus cadit: vt in casu isto fctā ligatura. Rō dicti est: qm̄ ꝑ ligaturā stringendo clauduntur vie ꝑ quas eleuat vapor ad caput: ꝛ sic ꝓhibita eleuatione prohibet cōicari nocumentum cerebro: ꝛ ita nō fit insultus. Posset tñ aliq̄s ꝑtinaciter dicere ꝙ tunc nō est epilepsia nisi cum est cōicatum tale nocumētū qd̄ percepto nocumēto a cerebro fiat cōtractio ꝛ spasmus ꝛc. ¶ Addit 2°. qd̄ in tp̄e quietis corpus multotiēs erit euāndū cū pillulis cochijs: qd̄ dictū nō est vl'r intelligendum qm̄ aliquotiēs cā euaporationis erit modica materia ꝛ forte calida male qualitatis ꝛ corpus macrū: ꝛ tunc stante debili cerebro vel naturaliter vel ex mala cōplōne sine materia nō cōpeteret dicta euātio: sed ipse ponit curam vt sepe necessariā: qm̄ sepe in epilepsia coniungit debilitas cerebri: ꝛ ꝯn̄r multiplicatio superfluitatū flegmaticaꝝ in eo: q̄ ꝛ cōseruāt ꝛ addunt ad cerebri debilitatē. ꝛ ideo fit indigentia de mundificando ip̄m ab humiditate flegmatica: ꝛ sic pillule cochie vident valere: dixit multotiens: qꝛ in tp̄e materia aggregat: sed vt videbitur infra fortassis mitiores pillule magis iuuarent ad preseruandum: qm̄ tales magis respiciunt materiā in cerebro aggregatam ꝑ cerebri debilitatem ꝙ̄ cām a qua eleuat vapor: ideo nō est operandum cū his que cerebrū debilitant. ¶ De 3ª parte dixit cōtinuando remediū valēs cum eleuatur vapor a determīato loco: ꝛ locus a quo exoritur passio supple est vesicandus hoc modo ex synapi ꝛ pipere ꝛ euforbio: sup. puluerizatis: exēpli gratia. ʒ.s. ꝛ cū melle anacardi siue anacardoꝝ est epithimādus sup. locus: nec epithima remouendū erit donec locus vesicetur: ꝛ vesice rumpant: ꝛ aqua que in eis colerica est effluat: ꝛ dans modū vt nō cito cōsolident: dixit ipse quoq̄ nō cito sunt cōsolidande imo dimittende: vt qd̄ in eis colligit.s. de hūiditate emanet. i. effluere possit deinde cōsolident: ꝛ ponēs vtilitatem huius vesicatorij dixit: hoc em̄ oīno huius egritudinis certa salus existit ꝛ sunt egregia verba. ¶ Postea innuens maximā vtilitatē in extractione materie dixit. Ad vltimū ēt supple facta ꝑ tp̄s cōsolidatione vētose cum pauca scarificatione supposite vtiles sunt ad p̄seruandum: tota ista pars est clara si intelligat q̄d sit mel anacardoꝝ. Ip̄m quidē est vlceratiuū et fit hoc modo. Habent anacardi pingues ꝛ ꝑforantur cū acu grosso vel cū cultello acuto ꝛ infunduntur in aceto calido ꝑ tp̄s ita vt ex eis educatur substātia quedā vnctuosa grossa supnatās in aceto: ꝛ illa collecta dicit mel anacardoꝝ. Si ergo cū eo misceant pulueres de q̄b⁹ supra: fiet vna mixtura in formā vnguenti ꝛ pōt liniri supra membrū ad quātitatē grossi ꝛ supligari petia: ꝛ ita largo vocabulo dicet epithimari et in tp̄e vesicabit: ꝛ sic educet materia a qua eleuat vapor ille: ꝛ est optimū ꝛ singulare remedium. ¶ De 2ª ꝑte p̄ncipali hui⁹ ꝑtis: p̄° positis signis epilepsie ꝑ cōitatē a stōo pōit curā ei⁹ cū vomitu. Deinde 2°. ponit curā ei⁹ ꝑ potū. 3° ordinat dietam. 2ª ibi. (Deinde pigram.) 3ª ibi (Nutrimentum preterea eius.) ¶ De p̄ª ꝑte dixit. Eger vero si ante accessionē. i. ante paroximū nauseam aut tristitiam. i. abominatione stomaci aut cordis tremorē ꝓpter cōpassionē stōaci sentit: ꝛ deinde egritudinis accessio sequit. i. post sequit paroxismus epileptic⁹ sup. tunc declarat ꝙ est epilepsia ex cōitate stōaci: ꝛ addit: ꝛ supple tūc cogēdus est multotiens vomere: qꝛ inducātur gradatim vomitiua a remissioribus incipiēdo ex aliquo vomitu: ꝛ si suffecerit in noīe dn̄i: qꝛ quasi tota materia videat euāta: si nō per tp̄us post fiant alia. Et si sup. nō sufficiāt qꝛ materia fortassis sit imbibita ꝛ intrinsecata. Deinde pigram. i. hierā pigrā in potu sepe accipere cōuenit vel in forma pulueris vel electuarij. Nam ꝑ eam educet materia ꝑ cōfortationē stōaci: vt supra dictū est de iuuamētis eius in ca°. sode: ꝛ facta sup. euōne ordinat cōfortatiuū ipsi⁹ stōaci ab extrinseco dicens. Stomaco quoq̄ empl'm de spica: ꝛ rosis: ꝛ mastice: ꝛ cortice thuris cū vino odorifero imponendū est. ¶ Circa quā ꝑtē nota qd̄ prius ordinat vomitiuū deinde solōnē ventris postea cōfortationē cū empl'o: qm̄ ꝑ vomitū euāri possunt materie natātes facile educibiles: sed qñ materie sunt imbibite est necessaria medicina secessiua ꝛ nō nocēs stōaco vt fuit hiera: ꝛ post factā euōnē expedit cōfortare ip̄m stomacū vel vt nō aliunde recipiat materiā vel ne ꝓpter debilitatē ꝛ indigestionē multiplicet cōfortatur aūt singul'r cū spica rosis, mastice et cortice thuris vt est manifestū ꝯsiderāti simplicia: ꝛ sic ꝛ in forma sacculi ꝛ in forma empl'i ꝛ vnguenti ꝛ ceroti ꝛ his sil'ibus pōt medicus vtiliter stōm iuuare. ¶ De 3ª parte dixit ordinans dietam in isto casu nutrimentū p̄terea eius taliter statuendū est. i. ordinandū vt paucaꝝ sit superfluitatū vel natural'r vel cū artificio: ꝛ exponens de artificio dixit sicut caro frixa in sartagine vel cocta in gazolis: intelligat qd̄ prius elixetur ꝛ postea assetur: qm̄ tales non abundant hūiditatib⁹ aq̄is sicut carnes solū elixate: ꝛ exēplificās de nāl'r siccis dixit: ꝛ cib⁹ q̄ fit de aue q̄dā q̄ hʒ in palato dētes ꝛ vocat taguid: ꝛ caro d̄ volatilib⁹ ꝛ hedia. Nā tales sūt paucaꝝ supfluitatū vt ꝯstat: ꝛ ita cauēdū est ab oīb⁹ cibis hūidis flaticis: qꝛ vt plurimū nausea ꝛ nocumentū stōci fit a materia flegmatica. vt etiā. 13ª. tertij. ¶ Tota litera est clara vsq̄ ad illā partē: qd̄ si cum epilepsia: que est scd̄a pars p̄ncipalis scd̄e ꝑtis in qua ipse ponit curā epilepsie ꝑ essentiā: ꝛ diuidit in duas. Primo declarādo signa ꝑ essentiam a materia flegmatica in cerebro ponit eius curā. 2° eius que fit a sanguine. 2ª ps īcipit ibi. Si q̄s cum epilepsia ruborē in facie ꝛc. ¶ De prima parte dixit ꝙ si cum epilepsia. i. cū epileptico parato cadere sensuū affuerit tenebrositas ꝛ debilitas sup. in operationibus: nec aliqua de p̄dictis significationibus inueniat. s. ꝙ nō percipiat ascēsus vaporis ante paroxismū neq̄ censeantur nausea ꝛ abominatio stomaci vel tremor cordis: ꝛ sup. reliqua concomitentur de grauedine capitis cū multitudine aquositatis in ore ꝛ colore pallido faciei ꝛ tactu frigido ꝛ sil'ibus: tunc iam sup. declarat cām ꝑ essentiā esse in cerebro ꝛ esse frigidā flegmaticam: ꝛ tūc ponens curam dixit. Egro pillule cochie mul-

Marginal notes:

Scd̄m qd̄ fit ꝑ medicinā solutiuam.

Tertiū ingenium.

Primū ingeniū qd̄ fit per ligaturam.

De melle anacardio ꝛ quō fit.

Declara° p̄me ꝑtis scd̄e p̄ncipalis.

Decl'atio tertie partis secūde p̄ncipal'.

Declara° quarte ꝑtis secūde principal'.

totiens sunt tribuende.i.paulatine est eūandū
et nō vnica laboriosa eūone: ⁊ eius cōseruatio
sup.virtutis subtilianda.i.est dieta subtilis ne
cessaria.i.subtilis qꝛ modice quātitatis ⁊ quali
tatis.⁊ subtilis:qꝛ subtiliatiua vt supra dictuꝫ
est de incubo:⁊ sint cibaria modicaꝝ supfluita/
tum. ¶ Proinde addit.Et cibaria que diximus
paulo ante in stōacali dāda sunt.Deinde ordiat
eūones pticulares post pillās cū gargarismis:⁊
sternutatiōibus dicēs:Gargarismus quoqꝫ fie/
ri dꝫ ⁊ sternutatio ex his q̄ dixim⁹.s.supra de li/
targia ⁊ apoplexia. ¶ Cōsequenter ponit curā
qn̄ est p essentiā a sanguine:p° ponēs signa di/
cens.Si quis cū epilepsia ad modū expositū ru
borem in facie ⁊ in oculis habuerit ⁊ venarum
grossitiē.i.guide.Et ⁊ aliaꝝ venaꝝ timpoꝝ:flōmā
dus est ex vena saphena.s.a pn°.eūando ⁊ diuer
tendo:deinde cephalicis ⁊ venis pticularibus
capitis vt est supra dictū de incubo:⁊ vētose cū
scarificatione ponēde sunt in carnositate tibia
rū ad extractionē sanguīs:⁊ sup. postea etiā in
spatulis.Et ɔn̄r facta eūone ordinat aliqđ ɔfor
tatiuum capitis ⁊ cōpressiuū vapoꝝ vt embro/
cationem cū oleo ro.⁊ aceto:⁊ ponit dietā cōue
nientē cauēdo a vino ⁊ ab oībus euaporatiuis:
et specificando dixit:vt cepis ⁊ alijs ⁊ synapi et
porris ⁊ apio ⁊ fabis⁊ postremo ab oībus fumū
caput ascēdentibus.i.ascēdere faciētib⁹ ⁊ reple
tionē generātibus:omnes iste ptes sunt clare.
¶ De 3ª parte principali ordinat vnū elˀium va
lens in omi spē epilepsie pterq̄ in sanguīea:qm̄
in sanguinea ppter caliditatē simpliciū fortas/
se nocēt ⁊ ita in colerica. Sed in oībus ɔfortan
do cerebrū maxime iuuat p simplicia intrantia
qꝛ a pprietate singla ɔfortāt cerebrū vt peonia
agaricus siseleos.de q̄bus Rasis idē p° ɔtinen/
tis fecit spālē mentionē:fiat ergo elˀium vt īfra
℞.piretri siseleos sticados:oīum an̄.ʒ.x.agarici
ʒ.v.cordumeni recētis ⁊ acuti asse optime que
tyriacalis est aristologie rotūde.oīm an̄.ʒ.ij. de
inde extrahat̃ succus ex squilla ⁊ mixta cū pari
quātitate mellis coquat̃ ⁊ ɔficiant̃ cū eo spēs ⁊
fiat elˀium .Ex quo patiens quotidie sumat:⁊ ca
ueat sibi a grossis cibis.⁊ q̄ ista ex pprietate p/
cipue valeāt:ponā verba Rasis:dixit sic 5° ca°.
primi cōtinentis.Et iuuantia naturaliter hunc
morbum ⁊ habentia mirabilē proprietatem ad
ipsum sunt peonia agaricus siseleos semē splen
delidon scolopendria radices aristologie ro/
tunde cū darent̃ in potu cū aqua.s.appropriata
vt de ipso.Et sic ptꝫ clarificatum caplm.

Declaratio cure epilepsie a sanguine.

Declaratio tertie ptis principal.

Ras. pmo cōtinētis.

Expedito et summarie declarato cap°.pro
cōpleta magis itelligētia: pmo
videbit̃ de q̄d nois:⁊ quid rei epilepsie.2ª ponē
tur quedam species ⁊ distinctiones eius. 3° de
causis. 4° de signis:vltimo de cura.

Quid nominis et quid rei. Pro p° nota
qđ epilepsia multiplr̃ in
titulatur⁊ Si.ianuensis in p°.ca° in litera.expo
nit diuersa nomia:sed cōiter declarat̃ epilepsia
ab epi qđ est supra ⁊ lensis lesio quasi lesio supe
rioris partis.s.capitis:⁊ hoc conuenit etiā ver
tigini subeth ⁊c.sed qꝛ morbus iste est fedus for
tis ⁊ sepe terribilis: quidam dicunt q̄ hoc no/
men applicant principaliter huic morbo : dicit̃
etiam morbus caducus:qꝛ in pmis facit homi/
nem cadere in terram:etiā dicit̃ morbus cōmi/
tialis:qꝛ vt dicit Si.si forte aliquis in cōmitijs
cecidisset hoc morbo absoluebat̃ cōmitia: erat
autē cōmitia cōuentus vniuersi populi ad kal.
ianuarias rome ad magistratus designandos:
vel dici potest cōuiuialis:qꝛ in cōuiuijs ppter
motum sonitum ⁊ strepitū solebat euenire:etiā
in cōuiuijs solent hoīes saltare ⁊ motus fortes
fieri:⁊ sic manifestat̃ iste morbus etiā ppter cra
pulationes.dicit̃ morbus herculeus : qꝛ fortis
vel qꝛ hercules detinebatur hoc morbo: melior
est pª snīa.dicit̃ etiam vt dixit Alex.ſm aliquos
hieranoson.i.sacra passio:ppterea qđ sacerdo/
tali honore possideat tēplū.i. caput qđ ē tēplū
anime rōnalis:vnde dixit idē Alex. capitis em̄
est ista passio vbi princeps omniū sensuum est⁊
intellectus. ¶ De q̄d rei dixit Gal.ca°. 2° quar/
ti interiorū: epilepsia vero totius corporis est
spasmus infirmū in mollitiē minime ducens.i.
minime tendens:⁊ addit 7°.ca°.tertij interioꝝ.
in prin°. Nota tn̄ q̄ nō omnis talis spasmus di
citur esse epilepsia.nam thetanus ⁊ ɔstranus⁊
alie spēs spasmi etiā totius qui sunt spasmi cō
tinui nō dicunt̃ epilepsia.nā epilˀia est spasmus
cito eueniens ⁊ cito recedens:vnde dixit qđ est
spasmus qui fit cū interpolatione:⁊ manet qui
dam tpis spatio.Intelligat̃ nisi fuerit mortalis
toti cōis cū lesione pncipaliū virtutū. Accidit
etiam ibidē qđ differt ex alio ab his : ⁊ est lesio
virtutum interioꝝ.nam in thetano ⁊ ɔtractiōe
aliorū membroꝝ nō stat necessaria lesio in aīali
bus virtutibus.Et ita etiā declarabat Joā. Ale
xandrinus in p° epidimiarum. ¶ Auic.aīt ca°.
proprio pª tertij dixit qđ epilepsia est egritudo
prohibens membra aīata ab operationib⁹ sen/
sus ⁊ motus ⁊ ab erectione nō integre. Nam est
vt plurimū spasm⁹ vlˀis:⁊.i.ppter oppilationē
contingentē ⁊ aduenientē in p° vētriculo cere/
bri. ¶ Notant hic Gētilis ⁊ ceteri ppter ly.non
integre:qđ in epilepsia nō priuant̃ mēbra aīata
sed diminuunt̃ ab operationibus sensus ⁊ mo/
tus:ideo nō integre vn̄ ly nō integre:tripliciter
exponitur. Primo nō integre sicut in apoplexia
Alij dicunt non integre.s.ppter oppilˀonem: qꝛ
opplˀo nō est integra sicut in apoplexia. Uel 3°
nō referendo ad sensum ⁊ motū ⁊ nec ad oppila
tionem:sed ad cām oppilationis qꝛ cā nō est in
tegra:qꝛ nō est mlˀto minor q̄ ad apoplˀiam. Nā
vt supra dicebatur ſm aliquos causa epilepsie
est dimidia ad causaꝫ apoplexie. ¶ Sed hic be
ne nota vt aliqualˀr supra tactū est:qđ licet di/
cant multi q̄ operationes sensus ⁊ motus non
sint totaliter ablate in epilepsia sicut in apople
xia : ⁊ ita dicunt qđ ly integre:debet referri ad
operatiōes sensus ⁊ motus:qđ hoc absolute nō
est verum quia in aliquo epileptico ad sensum
ita operationes auferuntur sicut in apopleti/
co:quia cadunt quidam in igne quidā in aqua
ita vt non possint se abstinere a casu: neqꝫ sen/
tiunt neqꝫ mouentur:et sic per hoc manifesta/
tur quod auferuntur in totum sensus ⁊ motus
secundum apparentiam:neqꝫ etiam est intelli/
gendū non integre quantū ad causam sed quan
tum ad oppilationem ſm modū supra declara/
tum:qꝛ in apoplexia fit oppilatio ⁊ non neces/
saria spasmus concurrit vbi est necessarius in
epilepsia:et sic nō fit integra oppilatio in epile
psia.s.ex materia sola:⁊ tunc quāuis sit aliqua/

De q̄d dita te nois.

De epilepsia.

Dicit̃ morbus cōmitialis.

Dicit̃ morbus conuiualis.

Dicit̃ morbus herculeus.

De q̄d dita te rei.

lis emanatio spirituū ab anima: tamē nō sufficiūt ꝓ opationibus exercendis nisi in mortali. Nā in salubri nō est possibile oppilationē fieri penitus integrā: vt in epilepsia ꝗtūcūqȝ forti. ¶ Dicit hic Nicolus qḋ in apoplexia debili nō est oppilatio integra: ⁊ cū dicit̄ supra ꝙ in apoplexia est ablatio sensus et motus intelligit̄ nō totaliter. Ergo formalis declaratio epilepsie nō excludit cōpletā oppilationē: ⁊ sic per hoc nō differt ab apoplexia: Credo ergo ꝙ nec ꝑ oppilationē integrā vl' nō integrā distinguitur epilepsia ab apoplexia: immo ꝙ in aliqua epilepsia est completa ⁊ vltimata oppilatio vt de mortali cōcessuȝ est: etiā forte de aliqua non mortali: ⁊ ita in epilepsia p̄t esse oppilatio integra sicut in apoplexia. Distinguit̄ itaqȝ oppilatio q2 in apoplexia oppilatio integrans est ex materia tm̄ replēte vel humiditate comprimēte vētriculos cerebri ita vt cadat latus supra latus ⁊ nō fit spasmus: sȝ in epilepsia nō fit oppilatio nisi cōcurrēte spasmo ꝯtractiuo motu cerebri: aliter nō esset epilepsia sed apoplexia. Ideo declarāt autores epilepsiā ꝑ spasmuȝ ideo dicit Aui. epilepsia nō currit cursu spasmi nisi ꝓpterea qḋ administrat expulsionē rei nocētis: ⁊ nō fit expulsio nisi p̄cedēte cōtractione cerebri in se vt melius possit expellere vt fit in singultu ꝯtractio stomaci: ⁊ tādeȝ expulsio rei nocētis. Dicit tñ ꝙ vtplurimū est spasmus vniuersalis ad innuēdū ꝙ nō semꝑ manifestatur spasmus in toto: ⁊ si fit necessarius cerebri spasmus: ideo in epilepsia paroxism⁹ est breuis: q2 cerebri cōtractio remota causa cū sit pauca materia remouet̄: ⁊ sic cessat paroxismus. Sed in apoplexia est multa materia q̄ poxismū tȝ longiorē: vñ dicit Auic. epilepsia est egritudo qua ꝓhibet̄ mēbra aīata vl' diminuit̄ ab opatione sensus ⁊ mot⁹ ⁊ ab erectiōe q2 nō possunt stare et dicit non integre vt dictum est supra propter nocumentum in p̄° ventriculo cerebri p̄ncipaliter etiā postea in alijs.

Distinctiones.

Cōsequēter iā ponende sūt distinctiones: quaꝝ p̄ª sit ista. ꝙ epil'ia q̄dā est actu talis ꝑ quā hō est actu poxismi ei⁹: ⁊ q̄dā est ſm habitū talȝ ſȝ quā hō: ⁊ si nō sit in actu paroxismi: dr̄ tñ epilepticus: vt cū est ita disposit⁹ vt a causis mouētib⁹ epilepsiā ex ꝓprietate spāli vt est de fumigatione cornu capre incidit in epilepsiā: ⁊ hoc mō dicebat Aui. de apio qḋ cōmouet epilepsiā epilepticorum. i. taliter dispositorum.

Nota de apio qualiter cōmonet epilepsiā.

¶ Scḋa distinctio: quedam aduenit in somno quedam in vigilia.

¶ Tertia distictio: q̄dā est poxismalis frequēter eueniēs ⁊ ex q̄lȝ facili cā ⁊ inordinatiōe: q̄dā tarde eueniēs ⁊ nō nisi a forti cā. Et de illa q̄ est sepe eueniēs q̄dā est senoꝝ accñtiū vl' vicina accñtib⁹ apoplexie vl' saltē motuūū multū agitatiuoꝝ diuersoꝝ ⁊ multe spume: ⁊ cum hoc tarde resoluit̄ poxismus: ⁊ q̄dā est talis opposito mō se hñs: ēt de eis q̄dā ē i q̄ p⁹ poxismū hō remanet satis bone dispōnis in opatiōib⁹ aīalib⁹ ⁊ discursib⁹: q̄dā cū qua etiā post paroxismū ꝑ notabile tp̄s remanet obtusio in sensib⁹ cū debilitate motus ⁊c. ⁊ hec est mala valde.

¶ Alia distinctio de epilepsia: q̄dā aduenit corpoi forti ex etate ⁊ cōpl'one: vt iuuenili ⁊ colerico vel sanguineo apparēter sano: q̄dā corpori debili per etatē vel sexū vl' cōplexionē vt mulieri ⁊c. vel ꝓpter morbos precedētes ⁊ causas manifestas dissoluētes: ⁊ de tali q̄dā euenit ante etatē pubescētie ⁊ quedam post.

¶ Ultima distinctio: quedam talis cōplicatur cū alijs morbis vel totius: vt febribus: vel particularium membrorum: ⁊ quedam non: patet.

Cause.

Istis sic declaratis succedit ponere de causis: ⁊ qm̄ supra de mēte Ga. declarabat̄ epilepsia per spasmū: ⁊ cū omnis spasmus aut fit inanitionis vel a siccitate vl' fit repl'onalis vl' ad materiā nō ꝓportionatus. i. de cōtractione nō p̄ncipaliter ꝓpter presentiam materie vl' ei⁹ p̄uationē p̄° in hoc cōuenit. Gal. 3° interioꝝ: ⁊ Aui. in textu: ꝙ epilepsia non est spasmus a siccitate intelligēdo de paroxismali a qua releuat̄ eger cū omnis spasmus a siccitate quasi sit incorrigibilis: ⁊ sic epilepsia non est spasmus a siccitate: qm̄ vt dicit Ga. 3° interioꝝ ca°. 7°. Cū hec passio fit subito eueniēs et subito recedat impossibile est qḋ sit spasmus a siccitate. Et Aui. dixit. Spasmus siccus non fit subito ⁊ epilepsia fit subito. Et qm̄ cerebruȝ ex siccitate sua nō cōseq̄tur vt spasmet̄ multū q̄n moriat̄ corpus p̄us. Ex q̄bus v̄bis insinuat p̄° quod epilepsia est proprie spasmus cerebri vnde spasmus aliorum sine cerebro non est epilepsia. Uidetur 2° innuere qḋ aliqualiter cerebrū p̄ōt spasmari etiā a siccitate ꝑ hoc qḋ dicit ml'tū: ⁊ sic posset fieri epilepsia a siccitate sȝ nō paroxismalis: q2 nō cito eueniēs neqȝ cito recedēs. Restat igit̄ ꝙ si nō fit epilepsia a siccitate qḋ si spasmus aliaꝝ specierū aut a repletione aut a causa cōtrahēte. Naȝ ab his duobus modis spasmi p̄ōt esse epilepsia: de q̄bus dicit. A. restat vt eius q̄dem causa sit aut contractio cerebri: ⁊ sic spasmus ad mām nō ꝓportionat⁹ ad expellēdā rē impediētē. i. ledētē q̄ ē aut vapor s. mordicatiu⁹ aut qualitas mordicatiua. s. humoralis: aut humectatiua. s. materia q̄cūqȝ humida siue vaporalis siue humorosa male substātie. i. venenose: ⁊ sic īsinuat duas causas ledētes q̄litatiuas. Unā manifestā per hoc qḋ dixit mordicatiua. Aliā occultam ꝑ hoc qḋ dixit male sustātie siue sint in humoribus siue in vaporibus siue subiectiue in ipso cerebro vel panniculis eius ⁊ sic tales cause sunt cause spasmi ad materiā non ꝓportionati: ⁊ sic epilepsie: q2 ꝑcepto nocumēto refugit ⁊ cōtrahit̄ cerebrum aut scḋa causa est humor faciēs euenire oppilationē nō integrā ⁊ spasmū in vētriculis cerebri ⁊ p̄ncipijs originū neruoꝝ. Ex q̄b⁹ v̄bis innuit̄ ꝙ lȝ iste spasmus fit a materia pēdēs: ⁊ hoc mō repletionalis: nō tñ sic est repletionalis: vt propter multitudinē materie fiat dilatatio ⁊ abbreuiatio cōsequēter sicut in reliquis spasmis de repletione alioꝝ membroꝝ: qm̄ ibi in epilepsiā non est oppilatio integra. s. ex parte materie oppilātis differēter ab oppilatiōe apoplexie: ⁊ si aliq̄n fiet integra hoc est cōiūcta materia simul cū cōtractione cerebri. nā stante tali materia lȝ fiat aliqualis oppilatio: immo tāta sit qḋ ꝓhibet̄ exitus vel trāsitus debite mēsure spirituū ad mēbra: ⁊ sic ꝑcepto hoc nocumēto cerebrū cōtrahitur nō vt refugiat a re nocēte p̄ncipaliter: sed vt se p̄paret ad expellēdum

Epilepsia ꝓprie est spasmus cerebri.

illã materiã totaliter nocẽtẽ: vnde dicebat infra Aui. in. c. Et epilepsia q̃dẽ nõ ꝓcedit cursu spasmi. i. nõ cõtrahiꝛ cerebrũ: nisi q꜡ cerebrum administrat in hoc expulsionẽ alicuius rei a se ipsa ⁊ declarat di. Expulsio x̃o nõ cõpleꝛ ⁊ ꝑficiꝛ nisi cũ cõtractione ⁊ expulsione. Et qñq꜡ fit spasm⁹ replẽonalis. Aui. dicit: ex humore ꝓpter motũ vndosum sup. factũ in eo qñ. s. humor de se nõ esset sufficiens q̃etus exñs facere oppilationẽ sensibiliꝛ nõ nocẽtẽ: sed ipõ moto ⁊ dilatato tũc efficit oppilationẽ sensibiliter nocẽtẽ ⁊ tũc cerebrũ ita cõtrahiꝛ vt supra vt expellaꝛ res nocẽs vt dicta materia sic oppilãs: ⁊ sic fit epilepsia. Et dixit Auic. ꝙ talis motus in hũore accidit: aut ꝓpter ebullitionem caliditatis superflue. s. acq̃site ꝓpter oppilationẽ sup. aliqualẽ: q꜡ virtus sensus ⁊ motus nõ ꝑtrãsit naturali trãsitu. aut sup. fit talis motus vndosus in humore ꝓpter vẽtositatẽ grossaꝫ retẽtaꝫ in vijs spiritus: quã causã credidit Aristo. esse cõmunẽ causaꝫ epilepsie: q꜡ paroxismus epileptici cito remoueꝛ. Et ex dictis pꝫ ꝙ in epilepsia sepe duo sũt spasmi. Unus vt fugiat rẽ nocẽtẽ ⁊ sic fit spasmus ⁊ ꝯtrahiꝛ cerebrũ. Secũd⁹ aũt vt expellat rẽ nocẽtẽ. ¶ In omni ergo epilepsia siue a mala qualitate siue ex corpulentia materie fit attractio cerebri: ⁊ sic spasmus: lꝫ nõ semper fit spasmus in toto sensibilis.

In epilepsia sepe sunt duo spasmi.

¶ Alia diuisio de causis poniꝛ: vt ꝙ q̃dã est talis a causa primitiua: q̃dã a causa corporali: et hec est duplex: q̃dã ꝑ cõitatẽ: q̃dã ꝑ ꝓprietateꝫ q̃dã a toto: q̃dã ab alijs mẽbris. ⁊ q̃ ꝑ cõitatẽ q̃dã a stomaco: q̃dã ab epate vl' a splene: q̃dam a myrach. q̃dã a matrice: q̃dã a x̃mibus. A toto vt in febribus si ꝑ nocumẽtũ existẽs in cerebro a mala qualitate a vaporibus cõicata põt fieri cõtractio in cerebro ⁊ cõsequẽter oppilatio: et sic fit ꝓhibitio sensus aĩalis ad mẽbra. ⁊ sic fit epilepsia. etiã eleuato vapore vl' vẽtositate ab alijs mẽbris põt fieri nocumẽtũ in cerebro. Primo q꜡ cõcurrẽte q̃titate hoꝝ vaporuꝫ põt fieri oppilatio nocẽs q꜡ cõcurrẽte expulsiua fiet cõtractio in cerebro: vl' q꜡ illi vapores eleuati ad caput cõcurrũt se ad naturã alterius humoris q̃ põt nocere nõ tm̃ sua q̃titate: sꝫ etiã qualitata sua manifesta imprimẽte in cerebro vl' vẽtositate. i. occulta malitia: vel ex modo male substãtie vl' ex aliq̃bus dictorũ modoꝝ cõplicatis ⁊ sic semꝑ fit cõtractio ⁊ spasmus cerebri: licet oppositũ sentiat Gẽtilis de humore oppilãte non peccante qualitate.

¶ Sed anteq̃ ad alias causas veniamus ꝑus stat bona difficultas. nã dictũ est ꝙ a cã immãli põt fieri epilepsia: tamen Aui. videtur innuere oppositum. s. ꝙ a mala complexione sine materia non possit fieri epilepsia. Et est ratio sua vt nõ fiat a siccitate: qm̃ epilepsia est de motibus q̃ cito redeũt: ⁊ cito remouẽtur: sed mala complexio immaterialis in cerebro non est de his que cito redeant ⁊ remoueantur: ex quo habet esse fixum in cerebro non dependẽter se habẽs ab humore: ⁊ ideo ex ea non fiet epilepsia. pro hoc etiam est Auer. 3° colliget. cap° vltimo dixit: ⁊ quidam dicunt qȯ hec egritudo fit a mala complexione non materiali: ⁊ hoc est a ratione remotum: qȯ est q꜡ egritudo hic vtplurimũ habet paroxismos: et q꜡ fieret a rebus extrinsecis ⁊ a tali causa qualis est hic. impossibile est fieri paroxismum epilepticum.

¶ De hac difficultate Gẽ. multa dicit: sed summarie ponitur duplex distictio. Una est quod epilepsia dupliciter sumitur. ¶ Uno°. large ꝭm quid nominis termini. quoniam vt dicit Aḱaravius in pricipio cap° de epilepsia: intẽtio nominis est apprehendẽs sensus: sumitur igitur large pro qualibet distractione ab operationibus sensuum exteriorũ: ⁊ hec sola imaginatio ⁊ fortis attentio vel consyderatio facit ad epilepsiam: quia ad occupationẽ sensuum exterioruꝫ: ⁊ ita in lege nostra dicit Gẽtilis tales sunt ad celestia transcendentes: ⁊ ꝭm sarracenos: vt dicit ipse prophete appellantur: qui sunt maxime attenti circa spiritualia: ita ꝙ aliquãdo nõ sentiant etiam occurrente causa extrinseca ledente ⁊ de hac non est sermo. ¶ 2° sumitur epilepsia pro spasmo vniuersali totius: vnde prohibentur membra animata a sensu ⁊ motu ⁊ ab erectione non integre: ⁊ est 2ᶜ. quedam proprijssime sumpta ⁊ est paroxismalis apta periodicare cuius euentus est citus ⁊ cito recedit. Alia est non proprijssime sumpta que non est paroxismalis vt ad mortem terminabilis vnico periodo vel non apta redire etiam post terminationem ad bonuꝫ ex natura sue cause. ¶ Secũda distinctio cum dicimus de causa ipsius epilepsie immateriali: istȯ potest dupliciter intelligi. vl' immateriali quia non ab humore depẽdens: ⁊ hoc modo ⁊ ꝭm hanc intentionem verꝫ est ꝙ epilepsia paroxismalis potest esse immaterialis: quia. s. a vapore contingens ⁊ a vẽtositate: que potest multiplicari ex debilitate digestiue membrorũ in tempore: vnde potest esse causa noui reditus paroxismi ex fundamento dato a Gale. 2° de differentijs febrium cap° penultimo: quia in determinato tempore potest aggregari ⁊c. ¶ Uel potest intelligi ꝙ causa sit immaterialis: ita quod sit a pura qualitate cõmunicata cerebro etiam sine materia vaporali vel ventosa: cuius tamen qualitatis impressio habeat causam extra cerebrum a qua dependet: vt cum ex dolore stomaci compatitur cerebrum ⁊ est communitas absoluta: vt supra declaratum est: ⁊ tunc etiam a tali qualitate sine materia potest fieri reditus ꝭm qȯ causa faciẽs dolorẽ potest periodice defluere ad ipsum stomacũ. ¶ 3° ⁊ vltimo põt intelligi sine materia. i. ꝙ mala complexio sit subiectiue in ipõ cerebro nõ depẽdens ab vlla causa extrinseca: lꝫ ipsi⁹ cã fuerit cã ꝑmitiua vt frĩditas vl' cal'itas solis vl' aliq̃ cã humoralis alioꝝ membroꝝ: a q̃ tñ cã nõ ãpli⁹ depẽdet: ⁊ tũc dico ꝙ a tali q̃litate nõ fit epil'ia. s. ꝓprijssime sũpta. s. ꝑoxismalꝫ rõ est clara: q꜡ nulla est cã periodicãdi. nã cãe ꝑmitiue casualr occurrũt ⁊ possũt nõ occurrere: ⁊ ita solniꝛ difficultas ad fũdamẽtuꝫ. A. ⁊ Auer.

¶ Redeũdo igiꝛ nũc ad ꝓpoᵐ in cãis dcm̃ est sufficiẽter de causis ꝑ cõmunitatẽ si decl'eꝛ vnũ x̃bũ Aui. de ea q̃ fit a matrice cũ dixit. Et q̃daꝫ modus epil'ie est compositus cũ syncopi quem forsitan medici extrahũt de cap° epilepsie: verũ in ipso est ⁊ est species eius: et ꝓpter ipsum nominatur prefocatio matricis: in q̃bus x̃bis innuebat Aui. qȯ cum epilepsia aliqñ cõmunicaꝛ syncopis ⁊ non propterea dꝫ extrahi a cap°

epilepsie: vt de epilepsia ⁊ exẽplificãdo a ꝓfoca
tione matricis cõtingẽte ꝓpter vaporẽ eleua-
tũ venenosum ad cor: vnde fit syncopis ⁊ ad ce
rebrũ pro parte ⁊ fit epilepsia licet aliquotiẽs
possit fieri ꝓfocatio sine syncopi ⁊ epilepsia im
mobilitato diaphragmate sine lesione cõicata
immediate cerebro vel cordi. Innuebat 2° ꝙ q̃
dã epilepsia appellatur ꝓfocatio matricis. nã
in pręfocatiõe matricis: aut cõsyderamus ma-
teriã ⁊ membrũ in quo cõtinet radicaliter: ⁊ sic
de ea tractat in cap° egritudinum matricis: et
sic cõiter omnes faciũt auctores. aut cõsydera
mus lesionem q̃ aliq̃n infertur cordi: ⁊ sic de ea
ea põt tractari in cap°. syncopis. aut cõsydera-
mus lesionẽ q̃ infertur cerebro. Et ẜm hoc dice
bat Aui. ⁊ ꝓpter ipsuz nominat ꝓfocatio ma-
tricis: ⁊ sicut declaratũ est de ꝓfocatiõe matri-
cis in mulierib⁹ ꝓpter materiã spermaticã vl'
mẽstrualẽ retẽtam infrigidatã dicta accidẽtia
causantẽ. idẽ intelligẽdũ est ⁊ in viro: q̃m simi
les possunt eidẽ accidere dispositiones. Uñ ad-
debat. A. ⁊ sil'r q̃ñq; cõuenit homini vt in vasis
suis seminalib⁹ aggreget spma plurimũ: ⁊ cuz
ponat ⁊ infrigidet ⁊ cõuertat ad qualitatẽ ve-
nenosaz ⁊ accidat ei. s. viro simile illius. s. ꝙ ac
cidit mulieri de ꝓfocatiõe matricis. Et hoc bñ
notate: q: de hoc accidẽti in viris raro vl' nũꝗ
medici faciũt cõsyderationem: ⁊ cõseq̃ẽter ea
dem cura est vtẽdũ. ¶ Et sic sit sufficiẽter dictũ
de causis per communitatem.

De causis accñtibus

¶ Causarũ v° per ꝓprietatem in cerebro que-
dam sunt antecedentes quedam coniuncte.

¶ Cause añtes debẽt esse humorales: ⁊ sic qua
tuor humores possũt esse causa vt sanguis plu
rimus ⁊ flegma ⁊ melencolia ⁊ colera: lz sit par
ua. i. raro cõtigẽs. Dicit Aui. ⁊ minus raro ꝯtin
gẽs post colerã est sanguis purus: immo de eo
dixit Azarauius ꝙ miraculose est causa: postea
est sanguis flegmaticus vl' melencolicus: post
ipsuz est melẽcolia grossa: postea est flegma: ita
q̃ velit dicere Aui. q̃ pl'm q̃ ꝯtingit est ex flã
te puro ⁊ grosso: postea post flegma fit a melen
colia: ⁊ postea sanguis melencolicus vel fleg-
maticus vel colericus: postea sanguis pur⁹ q̃li-
tatibus istis: postea a colera rarius: lz in causis
ꝑ cõitatẽ vt plerũq; colere est cã ⁊ maxime i sto
machali vt ꝓbat Auer. 6°. colliget.

De cã coniuncta.

¶ De cã cõ-
iuncta innuit Aui. ꝙ ventositas semꝑ sit i cã.
Nã dicit ꝙ cũ fit ab humore cã ipsi⁹ est mã. Nã
que ꝓculdubio est faciens ventositatem implẽ
tem vias spiritus sensus ⁊ motus dicit sic: q̃m
cuz epilepsia est in ipso cerebro: tũc cã in ipsa
est materia ꝓculdubio faciẽs vẽtositatẽ reten-
tam in meatib⁹ sensus ⁊ motus ⁊c. Hãc etiã sen
tentiã voluit phus: vt dicit Sera. in breuiario
tñ vt supra dictũ est quacũq; cã humoralis põt
facere nocumentũ ⁊ oppilationẽ in cerebro siue
noceat multitudine siue qualitate oculta siue
manifesta: ⁊ sic põt esse cã imediata huius lesio
nis. Et Auero. in scdo colliget. propter hoc fuit
multuz dubius de cã epilepsie: lz dicit gñaliter
ꝙ fit a causa maxime cõtraria virtuti ꝑ hoc ꝙ se
quitur cõtractio ⁊ spasmus ꝓpter nocumentũ
postea dicit eius causa debet esse materia subti
lis: quedam declaratur ex cita terminatione pa
roxismi: postea dicit: non fit nisi in corporibus
frigidis ⁊ humidis: in quib⁹ multiplicatur hu-
mor grossus ⁊ non subtilis: ⁊ sic videtur multũ
dubius.

Nota opinionẽ Nicoli de mã ꝯiũcta epilepsie.

¶ De hoc dixit Nicolus ꝙ cã imediata
põt esse materia flegmatica grossa vel materia
melẽcholica. Nã materia flegmatica viscosita-
te ꝑticipãs ⁊ grossitie põt oppilare origĩes ner
uorũ oppilatione nõ integra: vñ mouetur cere
brum motu vacillãti vt expellat ⁊ cõsequenter
illa materia discurrẽs põt educi: ⁊ si fuerit mã
grossa melẽcholica etiã in poris orificoriuz vel
meatuũ spũs nõ itrabit: ⁊ ita ꝓpter grossitiem
faciei nocumẽtuz: ⁊ sic insurget virtus ad expel
lendũ rẽ nocentẽ ⁊ fiet motus in cerebro ⁊ cõse
quenter fiet materie excussio: vñ deposita mate
ria a situ fit terminatio poxismi: etiã si recipere
tur intra cõcauitatẽ vẽtriculi: vt dr de lapide
in collo vesice: qui si expellatur ad cõcauitatem
vesice fit exitus vrine: et ita in ꝓposito vt pluri
mum tñ fit per euacuationẽ per nares ⁊ palatũ
vt dicit Gentilis: et inde est ꝙ mẽbra epileptici
mouentur quodã motu inordinato nõ cõtracti
uo tm̃: nõ dilatiuo tm̃: sed diuerso modo: et hoc
est propter diuersum motum factum in cerebro
et sic nerui qui habent originem in cerebro di-
uerso motu mouentur partim cõtrahendo: par
tim extendendo: partim tremendo.

Quare fit spũa i epileptico.

Ideo dicũt
autores fit spuma in epileptico propter motũ
diuersum in musculis capitis ⁊ pectoris: vnde
fit collisio aeris maxime cum humiditate que
expellitur in tempore paroxismi: ⁊ sic fit spuma
differens ab apopletico: quia in apopletico fit
spuma propter difficultatem anhelandi vt su-
pra dictum est: sed spuma epileptici fit propter
motum diuersum simul cum effusione materie
que faciebat paroxismum. Ideo dicit Ras. pri-
mo cõtinentis quod spuma in epileptico signi
ficat terminationem paroxismi: quia materia
euacuatur que per spumam euacuat. Nota tñ
quod magnitudo spume non est signum bonũ:
q: non fit nisi cum magno labore: ⁊ declarat mul
titudinem materie facientis epilepsiã: vnde in
epilepsia cum alijs bonis conditionibus est bo
num signum: ⁊ in apoplexia apparens semper
est malum.

Spuma i epilepsia cum alijs bonis conditiõibus est bonum signũ ꝯrũ in apoplexia.

No. verba Azarauij.

¶ Azarauius ponit quinq; causas flegma me-
lancoliam ⁊ sanguinem rarissime vel miraculo
se vel ventositatẽ. 5ª causa est vt dicit cuius euẽ
tus ignoratur: ⁊ dicitur quod eius causa sit de-
mon: q: dicunt demoniaci habẽt accidẽtia epi
leptici saltant ⁊ spumãt ⁊ similia: ⁊ post hec ver
ba per columnã addit quedam notabilia verba
dixit. Sed semper dubitans eram super hoc do
nec nuper mihi demonstratiue patuit: vidi em̃
hanc egritudinem multis modis: q̃ est q: aliq̃
sunt preter voluntatẽ inuite corruẽtes quorum
forma transmutat: ⁊ loquũt alia lingua quã p°
ignorabant ⁊ legũt aliena: ⁊ libros alienos q̊s
prius minime sciebant ⁊ scribũt ⁊ loquuntur
multa de tractatib⁹ sententiaꝝ: quaꝝ nihil vi-
derãt nec intellexerãt: ⁊ postea vltio sanant nec
tñ ꝓcessit eos aliq̃d: ꝓpter q̃ deberẽt hmõi eue
nire: nec ꝑmutata fuit eoꝝ naturalis cõplexio:
nec ipsorum cognitio ⁊ intellectus cã hui⁹ acci
dẽtis. ⁊ ante posuerat aliã cõtingentiã ꝙ aliq̃s
videtur quasi mulier querens virum ad coitũ
vel sup. econtra. Et festinanter fuerit ad eam et
agit cum ea: et post emissionez spermatis cessat
eius paroxismus ⁊ surgit: de his ergo omnibus

admirabatur: ſʒ adduxit cauſam dicẽs: donec ſtudẽs in q̄buſdam libris quos interpretatus eſt Hamec filius Iſaac nomine Gal. inueni in ipſis qđ dr: ⁊ hoc eſt bene notãdum ꝙ egritudines tribus modis inuadũt homines ex aliqua cauſaꝝ: vt ex malitia regiminis cibi ⁊ potus et ex peccatis ⁊ p̄uaricationib⁹: ⁊ vltima cauſa ex maledictis demonibus qui dicũtur alabin ⁊c. ¶ Aui. reduxit ad tres cauſas: ad materialẽ corpulẽtã humoralẽ ad vẽtoſitatẽ ⁊ ad rem impedientem ſua qualitate vel occulta vł manifeſta. Et declarat ex effectu: qm̄ ſanitas a paroxiſmo fit vel ꝓpter expulſionez humoris ꝑ nares vel palatũ manifeſte: vł ꝓpter reſolutionẽ vẽtoſitatis vel ꝓpter expulſionẽ rei nocẽtis. ¶ Et ex his apparet q̄bus eueniat.

Quib⁹ accidit hec egritudo

Nã p̄° accidit pueris ⁊ infantibus ꝓpter multã humiditatẽ ⁊ caliditatẽ ſufficientẽ vaporẽ eleuare ſtricturam poroꝝ. vñ facilis fit oppilatio. Ideo dicũt quidã eã eſſe matrẽ pueroꝝ: nõ qꝛ ab ea vt frequenter nõ moriãtur niſi pueri immo ab ea nõ conualeſcũt niſi pueri cõmuniter. Poſt infantes et pueros incidũt in eã iuuenes. In ſenibus ⁊ decrepitis raro fit vt dicit Aui. ⁊ Hipp. 4° epidimiaꝝ. Nã in ſenibus: ⁊ ſi multiplicetᷣ materia tñ ſenſus ⁊ ſenſibilitas minuitᷣ: ⁊ ad epilepſiaz req̄ritur cõtractio ex nocumento percepto: vñ minorata ſenſatione cõſequẽter minuetᷣ nocumẽtum ipſius cerebri: ⁊ ſic nõ fit ſpaſmus: ⁊ ſic nõ fit epilepſia. Hoc totũ qđ dictũ eſt debet intelligi de epilepſia cerebrali: et de flegmatica: qm̄ de aliĳs nõ ſic verificaretᷣ. ¶ Et ex hoc infertur cõſequẽter ꝙ epilepſia eſt paſſio ꝓprie primi vẽtriculi cerebri ꝓpter ibidẽ magis abundare flegma etiã ꝓpter aliud.

Epilepſia eſt ꝓprie paſſio primi vẽtriculi,

Nam p̄m qđ leditur in operationibus ſenſuum eſt in operationibus viſus ⁊ auditus: lʒ fiat leſio in operationibus mot⁹. Et ſic declaratᷣ nocumẽtũ etiã cõmunicari vẽtriculo poſteriori: ac etiã medio ꝑ hoc qđ diſcurſus ⁊ intellectuales oꝑationes vł minuuntᷣ vel auferuntᷣ: principalr̄ tñ eſt p̄mi vẽtriculi cuius leſio manifeſtatᷣ circa faciẽ. Hanc ſniam ponit Gal. 4°. interioꝝ. vbi dicit ꝙ ſicut ꝯgelatio p̄ncipalr̄ fit ꝓpter leſionẽ poſterioris vẽtriculi: ita epilepſia fit ex nocumẽto p̄mi vẽtriculi. ¶ Cõcludẽdo igitᷣ cã añs eſt mal⁹ hũor in cerebro gñatus vel in alio mẽbro cõicãte cerebro vel mala cõplo vel debilitas cerebri vł alterius mẽbri vel toti⁹ cõicãtis. Vñ dicit Raſis p̄°. ꝯtinẽ. In oĩ epileptico cõiungitᷣ debilitas cerebri: lʒ nõ cõuertatur: nã non ſeq̄tur hʒ debilitatem cerebri g̃ eſt epileptic⁹. Et de hoc dixit A. Et oĩs cã epilepſie cerebri. i. cerebralis cõparatᷣ ad debilitatẽ digõnis ſin ipſo. Cã ꝯiũcta eſt hũor vel vẽtoſitas vel vapor in cerebro ſua q̄ntitate peccãs vel q̄litate ledẽs occulta vel manifeſta.

Cauſe primitiue.

¶ De cauſis primitiuis oĩs illa cã de primitiuis q̄ nata eſt efficere humores malos i cerebro vel i aliĳs mẽbris cõicãtib⁹ cerebro aptos ledere vt dcm̄ eſt põt eſſe cã epilepſie primitiua ⁊ ſic ad mł̄tas cãs potes diſcurrere. Oĩs etiã cã nõ tm̄ q̄ efficit malitiã in humorib⁹: ſed q̄ facit multã cõmotionẽ in humorib⁹ põt eſſe cã: vt ẽ ſalt⁹ ⁊ agitatio ⁊ fortis ſon⁹ ⁊ ſiłes. Quedã ẽt eſt cã q̄ mouẽdo mãm ⁊ cerebrũ mala q̄litate alterando põt facere epilepſiã. Sed ſpãłr aliq̄d exẽplificãdo de cãis q̄ ꝯcurrũt effectiue ad gñationẽ maloꝝ humoꝝ vt de aere frigido ⁊ de aere vẽtoſo boreali ⁊ cibaria piſcoſa ⁊ meł̄ica. Iſta mouẽt cãs añtes multiplicãdo eas: q̄dã aũt nõ faciũt mãm ſed cõmouẽt eã vt ſonitus vehemens tonitrui ſerre tubaꝝ ⁊ clamorẽ. Iſta oĩa ſunt cã ad epilepſiã: qꝛ inducũt magnã agitationez in humorib⁹. Etiã mutatio ſubita de aere in aerez ꝯ̃riũ dicit Aui. ⁊ ſic vehemẽs ira ⁊ fortʒ timoꝛ ⁊ fortis triſtitia ẽt oĩa q̄ p̄ñt facẽ agitationez in ſpiritib⁹ faciũt ad epilepſiã. ¶ Etiã ſunt q̄dã facientia epilepſiã q̄ q̄litate ſua ledũt: ⁊ de ſua ꝓp̄tate iducũt epilepſiã: vt ſuffumigatio cornu caprini detegit epilepſiã ⁊ myrrhe ⁊ galbani ẽt impoſitio myrrhe intra narẽ excitat imediate epilepticũ: dicit Aui. ẽt excoriata oue ſi circunuolnantᷣ in pelle ouis ⁊ infundãtᷣ in aq̄ incidũt epilepſiã: ⁊ ſic de pelle caprina: ẽt ſuffumigatio vngulaꝝ capre excitat epilepſiã.

Queſtio.

¶ Dubitatᷣ qꝛ dicit Aui. ꝙ galbanũ excitat epilepſiã: tñ 2°. canone dicit ꝙ ſuffumigatio galbani facit reuiuiſcere epilepticũ: vñ dicit qđ cõfert ſode ⁊ epilepſie ⁊ qñ epilepticus ipm̄ odorat reuiuiſcit. Itẽ myrra cum ſit ſubtiliatiua flegmatis ⁊ meł̄ie q̄ ſunt cauſe mãles epilepſie: vł ꝙ ſuffumigata nõ debeat excitare epilepticũ. Agreg. brixiẽſis rñdet dicens qđ in declinatione epilepſie ſuffumigatio galbani facit reuiuiſcere epilepticũ: ⁊ ſic voluit textus in 2° cañ. ſed in p̄n°. vel nõ habente actu epilepſiã: ſed parato vt habituali ſi offeratur excitat epilepſiã: ⁊ hoc vult Aui. ibi.

Queſtio.

¶ Sed cõtra. nã galbanũ nõ excitat epilepſiã nec facit reuiuiſcere ꝑ hoc qđ ſubtiliatiuũ ⁊c. nã ſm̄ hoc ⁊ caſtoreum idẽ efficeret: ⁊ in p̄n°. ⁊ in fine: ⁊ ſic ſylueſtris rutha idẽ efficeret: qđ nõ eſt dictũ ab autoribus: imo ſemꝑ iuuãt iſta duo. galbanum ergo hoc facit a ꝓprietate: ergo ſi excitat a p̄n°. ⁊ ſic in medio ⁊ in fine excitabit: ergo dictuʒ eſt dubiũ. ¶ Rñdendo dicerẽ ſm̄ Auer. 5° colliget nã cũ loquitᷣ de tyriacali medicina dicit ꝙ medicina tyriacalis eſt media inter medicinas tẽperatas ⁊ venena: ita qđ ſi datᷣ corꝑi tẽꝑato nocet: ⁊ corꝑi venenato data iuuat: iõ non laudat Auerrois dari tyriacã corꝑi ſano: cũ igitᷣ galbanũ ꝑ ꝓprietatẽ dicatᷣ vt medicina tyriacalis in caſu pʒ rñſio clara. ¶ Ad id qđ drᷣ de myrra: dicit Nicolus qđ lr̄a dʒ dicere myrra: ita ꝙ impoſitio myrre intra narẽ inducit epilepſiã: nõ plʒ: qm̄ re vera iſte textus de myrra eſt Aui. ⁊ Raſis bis vel ter ⁊ cõmuniter omnium: ⁊ ſic non eſt veriſimile apud oẽs fuiſſe textum corruptũ: ſed dico nõ ſequitur eſt ſubtiliatiuũ: ergo non nocet. Argumentum nõ valet: qꝛ ſua occulta proprietate poteſt ledere: ⁊ ſm̄ hoc non placet ꝙ cõiter ſcribitur: videlʒ qđ de eis q̄ excitant epilepſiã: quedam hoc efficiunt caliditate ⁊ dilatatione ſua euaporando materiã: quedã a proprietate: quedam vtroq; modo vt apium dicũt ipſi facit hoc ⁊ caliditate ⁊ proprietate. nam ſi ita fieret per caliditatem hoc efficerent etiã calidiora vt rutha ⁊c. quod non eſt verum: ſed per proprietatem occultam faciunt hoc in cerebrum certã qualitatem imprimendo.

Signa.

Signoꝝ igitᷣ ſm̄ Aui. q̄dã ſunt cõia quedã ꝓpria: quedã ꝓnoſtica: q̄dã demõſtratiua gñeris: q̄dã demõſtratiua ſpẽrũ. Signa cõia pronoſtica: quedã ſunt pronoſtica euentus: quedam ad bonum vel ad malum.

De signis euentus epilepsie.

¶ Signa igit̃ euẽtus.i.aptitudinis ad casum
sunt de cōmunibus ſm Auic. citrinitas coloris
lingue ⁊ viriditas venaꝝ sub lingua declarat̃
hoc eē cōmune signū: qꝛ in epileptico futuro a
causa frigida fit infrigidatio sanguinis ⁊ spiri
tuū partiū capitis: ⁊ sic sanguis fit viridis per
mortificationē: ⁊ dixit Gētilis qꝛ pars grossior
sanguinis sub lingua continet̃ magis: ideo ibi
apparet viriditas maior: pars aũt subtilior sā
guinis petit magis superficiē lingue: ⁊ sic facit
in ea viriditatē magis clarā q̄ ab Aui. appella
tur citrinitas. dixit etiā ꝙ pōt fieri citrinitas
a causa calida ꝓpter difficultatē anhelitꝰ aliq̄
lē aũtē ad epilepsiam: ⁊ sic fit superinflāmatio
sanguinis ⁊ cōuersio ad colericū ⁊ sic ad citri/
nū. Dixit tñ Gerardus super textu nostro ꝙ ta
lis citrinitas vl' viriditas pēdet ab adustione

Questio.

qꝛ humiditas venenosa horribilis male quali/
tatis ibi existēs ꝑ causa aũte adurit sanguinē
eoꝝ: ⁊ sic fit viriditas. Est ergo sigm̃ commune:
qm̄ pōt ⁊ in causa calida ⁊ in frigida euenire ta
lis viriditas: ⁊ sic pōt solui dubiū qd̄ posset mo
ueri: qm̄ epilepsia vt plurimū pēdet a materia
flegmatica: ⁊ sic color lingue dꝫ esse albus: sol/
ua vt dictū est. ¶ Aliud sigm̃ est in epilepsia cōe
sicut ⁊ in vertigine ⁊ in apoplexia materiali. s. cere
brali. s. obtusio sensuū ⁊ dolor capitis: qꝛ per in
digestionē materie multiplicātur in capite il/
lud grauātes ⁊ sic fiet etiā obtusio sensuū. Fit

Questio.

etiā mutatio ſm Aui. s. a sua ꝯplone. s. naturali
qꝛ si solebat esse certi coloris mutat̃ ꝓpter ma
gnā mutationē in causa vl' eius augmēto: vl' ēt
mutat̃ in situ ꝓpter nocumētū in musculis cō
municatū cōcurrūt scothomia vertigo false ima
ginationes coartatio in motu lingue sicut ⁊ ad
apoplexiā vl' incubū: ista aũcedūt ad epilepsiā.

De signis pnosticis

¶ Signa ergo ꝓnostica ad malū sunt. Prio di
cebat Aui. nō oīs vero eiꝰ species recipit curam:
⁊ q̄ ex ea est magis ledēs est illa ex q̄ ꝓueniunt
vertigo ⁊ agitatio plurimū fortis: deide sequunt̃
eā q̄es fortis addita vehemēti additiōe ⁊ no/
cumētuꝫ in spiritu qꝛ significat multitudinem
materiei ⁊ debilitatē virtutis. ¶ Circa quam
tñ sniam vt recte intelligat̃ debes notare: ꝙ cū
dixit agitatio plurimū fortis: ꝙ ly plurimū: nō
refert̃ ad ly fortis: ita vt sonet agitatio vehe/
mēs: qꝛ nō semꝑ agitatio fortis est praua signi
ficatio: sꝫ vt plurimū sic. Est ḡ sensus ⁊ agitatio
plm̃ fortis. i. agitatio fortis vt plurimū. s. facta
in ip̄o paroxismo est mala significatio ⁊ nō sem
per. Nā dixit Ra. p° cōtinētis caplo 5°. qñ ꝗ ac
cidit agitatio fortis nō in pn° paroxismi: sꝫ in
ꝓcessu: ⁊ nō est a multitudine nec a prauitate
materie: sꝫ ex motu virtutis expulsiue expellen
tis materiā. Sꝫ ista agitatio nō est mala: imo
bona significās fortitudinē virtutis: sꝫ que vt
plurimū est fortis intensiue ⁊ extēsiue: ⁊ in pn/
cipio paroxismi adueniēs ⁊ tardius terminat̃
tāto ip̄a est deterior: qm̄ significat grossiorē es/
se materiā ⁊ calori naturali magis resistētē: et
ꝑ hoc qd̄ addebat textus ⁊ quies. fortis addita
insinuabat Aui. ꝙ cū post agitationē nulla post
ea fit agitatio: ita ꝙ iacet velut mortuꝰ nullaꝫ
mētionē faciēs q̄nto talis quis magis additur
tāto est deterior significatio: qm̄ significat im/
becilitatē virtutis q̄trā ex forti motu agitati/
no ꝓcedēte ideo stāt multo tempore quasi con
gelati anteq̄ surgant: si postq̄ resurrexerūt ad
huc remanet vertigo ⁊ obtusio in sensibus fortis
cum obliuione eoꝝ q̄ precesserūt tāto deterior
est significatio: ꝓcipue qñ cōtinuātur paroxis/
mi. Nā de hoc dicit Aui. ⁊ qñ cōtinuātur paro/
xismi epilepsie interficit. ¶ 2m̃ ꝓnosticū malū
omnis epilepsia corporalis ceteris paribus de
terior est epilepsia a causa ꝓmitiua contingēte
dico notāter ceteris paribus ꝓpter cōtinuita
tē ex causa venenosa extrinseca q̄ sepe fit mor/
talis: sꝫ de qualitatiuis vt de ledēte frigidita/
te aeris ⁊ materia frigiditate ledente: dico tūc
ꝙ materialis est deterior: ptꝫ. De materialibꝰ
etiā q̄ est per essentiā ceteris paribus est dete/
rior q̄ꝫ q̄ ꝑ cōmunitatē: ⁊ in ea q̄ est ꝑ cōmuni/
tatē in qua maior apparet spasmus mēbroꝝ et
maior multitudo spume maxime in pn° tanto
illa est deterior qm̄ significat materiā grossam
cū modico dñio virtutis supra eā. ¶ Et specia
liter de periculosa dicit Ras. p° cōtinentis de
mēte filij Mes. qñ epilepticus subito cadit. i.
impremeditate cū clamore ⁊ tremore ⁊ eius mē/
bra torquēt̃ ⁊ spumat plurimū ⁊ vrinat ⁊ ege/
rit: eiꝰ morbus est periculosus ⁊ mortalis: ⁊ ma
xime sup. fit mortalis qñ paroxismus fit lōgus
cū quiete illa addita additione plurima: ⁊ cuꝫ
remanētia maloꝝ accidētiū etiā post euasionē
a ꝑoxismo: ⁊ maxie qñ frequētat̃ inuasio ꝑoxis/
⁊ medicamīa cū debito regimīe sūt ꝑui profi/
cui. Nā his oībus ꝯcurrētibꝰ est significatio ad
mortē: Et rō est satis clara qm̄ signat maximuꝫ
nocumētū cōicatū cerebro ⁊ neruosis mēbris
vñ fit clamor ⁊ tremor: qm̄ tremor sꝑ est malum
sigm̃ in epilepsia: lꝫ fit bonū in paralysi vt vide
bit̃. exitꝰ ēt vrine ⁊ stercoris est signatio mala
qꝛ aut signat quādā incōtinētiā virtutꝭ ꝯtēti/
ue q̄ aduenit lacertis ani ⁊ colli vesice et vasis
sꝑmatis ꝓpter debilitatē: ⁊ tūc maxime succe/
dit ad ꝑoxismū vl' ī fine eiꝰ post tremorē ⁊ agi/
tationē vt hora q̄etis de q̄ dictū est: aut fit talꝭ
eñō ꝓpter spasmū vasoꝝ sꝑmatis aut propter
spasmū lacertoꝝ mirach vl' vētris: vñ facta cō
pressione intestinoꝝ ⁊ vesice fit īuolūtarius exi
tus stercoris ⁊ vrine. ¶ Aliud sigm̃ Auenzoar est
ꝙ epilepsia q̄ accidit in vigilijs est deterior q̄ꝫ
q̄ accidit ī somno. ¶ Signa vero ꝓnostica ad bo

De signis pnosticis ad bonū.

nū colligūt̃ ex opposito vt qñ ꝑoxismus est ra/
ro ꝯtingēs vt est de anno in annū semel vl' bis
vl' ter in anno ⁊ nō repētine eueniēs: immo per
cipit infirmus futuruꝫ casum anq̄ incurrat in
eū ꝑ tēpus. Et de hac dicebat Azarauius. Pōle
est inuadere eā semel in mēse ⁊ statuto termīo
obseruato nec anticipat aut tardat: sup. sensi/
biliter ⁊ pōle est inuadere semel in anno: ⁊ cuꝫ
cadūt accñtia sunt remissa: qꝛ nō sensibilis ap
paret spasmꝰ nec fit spuma ⁊ modico tp̄e durat
ꝑoxismus ⁊ omnia intelligūt ⁊ memorātur de
actis. nā multi tales modicissime leduntur. Et
de his dixit Gordonius. Uidi frequenter ꝙ pa
roxismus erat ita breuis ꝙ non oportebat nisi
ꝙ appodiarēt se ad parietē: vl' aliqd̄ tale vl' sibi
fricabāt faciē ⁊ cessabat: ⁊ aliqñ nō egebāt hoc
qꝛ nō eueniebat sibi nisi ꝑturbatio in capite et
caligo in oculis ⁊ ipse ꝓsentiens dicebat Aue
maria: ⁊ in eo tempore transibat paroxismus ⁊
expuebat semel ⁊ totū transibat. Et bene nota
te hāc sentētiā: qm̄ multi nō recte intelligētes

dicebãt hũc nõ esse paroxismũ epilepticũ ⁊ sic
ad modica aduertẽtes nõ attẽdẽtes ad debitũ
regimẽ postea incidũt in paroxismos manife-
stos. ¶ Aliud signũ ꝓnosticũ ad bonũ: cũ adue-
nit epilepsia ante etatẽ iuuẽtutis: ⁊ maxime si
insultus nõ sit repẽtinus neqꝫ sceuoꝝ acciden
tiũ plurimũ terminaꝛ ad salutẽ ꝑ mutationez
etatis: vt fuit snĩa Hipo. scda particula. Epile
psiaꝝ iuuenibꝰ ⁊c. ⁊ particula quinta. Quibus
epilepsie añ iuuẽtutẽ nascũꝛ ⁊c. sꝫ hoc totũ dꝫ
intelligi de epilepsia cerebrali ꝑ essentiã ⁊ ma-
teriali a causa flegmatica: qm̃ ꝑ mutationẽ ad
etatẽ sicciorẽ cũ obseruãtia regiminis ad siccũ
remoueꝛ materia causans nocumentuz. Et de
hac dicebat Hip. Si post. xxv. annũ cũ ea com
moriũtur: qm̃ si in etate calida ⁊ sicca fit epile-
psia a materia flegmatica vt supponiꝛ signifi-
cat fortẽ causam supra materiã obtinẽtẽ: vnde
succedẽte etate frigidiori ⁊ humidiori rationa
bilr̃ nõ terminabiꝛ ad bonũ sꝫ ad malũ: ex hoc
tñ collige ꝙ nõ omnis epilepsia in etate pue-
ritie cõtingẽs est salubris precedẽte etate. naz
pẽdẽs a causa colerica veniẽte etate fit diffici
lior: vel si contingat a mala qualitate veneno-
sa siue ex malitia regiminis ⁊c. vt ptꝫ. Et simi-
liter nõ omnis cõtigẽs post 25m annũ est mor-
talis: qm̃ cõtingẽs a causa colerica versus sene
ctutẽ remittiꝛ: ⁊ ita si ex malitia regimis esset
cõtingẽs rectificato regimine posset remoueri
posuit ergo snĩam Hip. de epilepsia vt multuz
cõtingente cerebrali ex materia flegmatica: et
nõ aliũde causam habẽte: ⁊ ideo si a tali causa
eueniat seni est mortalis: ⁊ totum intelligatur
vtplurimum.

De signis demõstratiuis.

¶ Signa demõstratiua sunt casus ad terrã: ⁊
cõtorqueꝛ. i. spasmanꝛ ⁊ aliqñ spumãt: cũ dicit
Ras. in textu. Cũ aliqs cadit in terrã cito ⁊ tor
queꝛ ⁊ intellectũ amittit ⁊ spumã facit ⁊ se cõ-
mingit ⁊ similia facit: tũc passio est grauior. nã
aliqñ mingiꝛ cũ fit emissio spmatis vl' emittiꝛ
aliqñ veꝝ spma aliqñ nõ veꝝ: sꝫ emittũt quan
dã aquositatẽ vt in vsu mulieris quando non
coit.

¶ Nõ tñ vt pauloañ dicebaꝛ qd nõ semp capit
epilepticꝰ: dic̃ Azarauius ꝙ q̃dã ꝑcipiũt futu
rũ casum ⁊ fugiũt ne videãꝛ ab hoibꝰ: ⁊ exple-
to ꝑoxismo cõicãt cũ ceteris: ⁊ hoc maxie ꝯtin-
git qd p̃sentiũt ꝑ cõitatẽ vapoꝝ eleuatoꝝ. Sꝫ
dices est ne veꝝ ꝙ sit semp spasmus: Dico ꝙ nõ
semp est manifestꝰ spasmꝰ vt. s. dictũ est de spu
ma dico ꝙ nõ semp est necessaria: qꝛ illa spuma
seq̃ꝛ motũ violẽtũ: ideo cuz sit ꝑoxismus leuis
⁊c. Vtplm̃ tñ si sit manifestꝰ spasmus est spuma
⁊ aliqñ accidit in p̃n°: ⁊ aliqñ in fine. si in prin-
cipio accidit denotat causaz fortiter imp̃mẽtẽ
vt a mala qualitate. si fit in declinatiõe est bo-
na significatio qꝛ significat expulsionem mate
rie: ⁊ significat ꝙ materia magis ledat q̃ntitate
quam p̃ua qualitate ⁊ est econtra si accidit in
principio.

Propter tres cãsas accidit epileptico emissio vrine vel digestionis.

¶ De fluxu vrie ⁊ stercoris vtruz semp accidat
dicaꝛ ꝙ tribꝰ causis põt cõtingere. Una causa
ex quadã relaxatione ⁊ debilitate cõtẽtiue mẽ
broꝝ ⁊ lacertoꝝ: ⁊ sic ꝯtingit in fine vel in quie
te forti addita vt dictũ est supra ꝓpter resolu-
taz esse virtutẽ ex seuitate accidẽtiũ. 2° modo
fieri põt ꝓpter motũ factũ in materia ⁊ conse-
quẽter nocumẽtũ acquisitũ in virtute: vnde in
surgit expulsiua ad expellẽdũ sicut in stomaco
cõtingit cũ fit nausea vl' vomitus. Nam agita
tio facit lesionẽ in mẽbra: ⁊ sic insurgit virtus
ad expellẽdũ vrinaz: ⁊ ista euacuatio plerunqꝫ
accidit in fine. 3° modo fieri põt ex cõpressione
⁊ spasmatione musculi colli vesice vel sperma-
tis: vel etiã ex spasmo musculorum myrach: q̃-
bus spasmatis lacertis vẽtris cũ musculi trãs-
uersales constringuntur: cõstringitur myrach
super intestina: ⁊ sic vesica comprimitur ⁊ exit
vrina etiã expulsio seminis per compressionez
musculorum spermatis.

¶ Signa vero specierum vt facte a causis pri-
mitiuis declarantur ex precessione earum vt ex
morsu venenosorum vel sole vel fetore ⁊ simili
bus. Si vero fuerit corporalis vtrum per essen
tiam vel communitatem declarantur ex signis
distinctiuis supra positis de soda ⁊ de vertigi-
ne ⁊ incubo ⁊c. ¶ Et si ex epate vel stomaco vel
alio membro nobili vt matrice ex dictis supra
est manifestum. si etiã contingat in viro ex re-
tentione spermatis declaratur ex signis ꝓpor
tionalibus: sicut etiam ex epilepsia matrice in
muliere non carente mẽstruis. si vero fit ab ex
tremis vt a pede vel crure vnde sentiant eleua
tionem a pede ⁊ a crure ad caput et postea ca-
dit. Dicit quidam nouus doctor non est verisi-
mile ꝙ in pede vel crure sine apostemate sit ta
lis vapor qd faciat epilepsiã: sed dicit ipse hic
vapor pendet ab aliquo nocumento alterꝰ no
bilioris membri vt matrice splene vel similibꝰ
que communicant pedi nocumentum: vnde in
sensibiliter mouetur vapor deorsum: et postea
ille vapor sursum eleuatur ⁊ sentitur vel facta
mutatione in eo in caliditate vel aliter: vt di-
cit visum esse in quadam iuuene in qua erãt re
tenta menstrua: et tamen percipiebat vaporez
eleuari a pede ⁊ apertis menstruis fuit curata
oportet ergo dicit ipse si est aliquod membrum
de nobilibus lesum ex signis proprijs: et illud
habebitur pro signo. Ego credo quod etiã a pe
de solo possit eleuari vapor ex materia ibi ma
la qualitate ledente absqꝫ quod in alio mem-
bro sit lesio sensibilis. nam si ex morsu reptilis
venenosi in pede hoc potuit contingere idem
possumus imaginari in eodem membro vene-
noso materiam generari per modum positum
ab Auicẽ. in hoc capitulo: ⁊ postea eleuabitur
vapor ⁊c. cum quo etiam stat quod ipse dixit.

¶ Si fit ex ỹmibus declaratur ex signis alias
dictis ⁊ infra dicendis.

¶ Si vero fit a demone ipsi aliquando loquun
tur et grammatice ⁊c. vt fuit supra dictum in
causis secundum Azarauium: et non precessit
aliqua causa medicinalis ad hoc nota: et subi-
to inuasit: ⁊ remedia midicinalia nihil confe-
runt cum tales effectus ex alteratione facta in
in spiritibus humoribus vel membris: vt ipse
dicit: licet Auicenna in capitulo de melenco-
lia videatur aliter sentire: sꝫ ego credo in hoc
Azarauio.

¶ Et sic fit finis de signis.

Cura.

Regimen est duplex: preseruatiuum
⁊ curatiuum. Preseruatiuum debeꝛ
corporibus aptis cadere quamuis non cecide-
rint. Curatiuuz debetur his qui al's ceciderũt

ꝛ ex facili causa in paroxismū incidūt: ꝛ illō est
diuisuz. nā qōdā debet̄ i actu paroxismi: qōdā
in tpe quietis: ꝛ istud etiā est duplex: qꝛ quod/
dam est vniuersale.: quoddam particulare.

De regimine preseruatiuo.

¶ Quātū ad regimē p̄seruatiuū p̄m ponet̄ re/
gimē qō maxime debet̄ pueris anteꝙ̄ in paro/
xismū inciderint: qꝛ ex natura etatis facil'r in
eū cadūt: vnde epilepsia cōiter dicta est ꝑpter
hoc mater puerorum loquēdo de flātica cerebrali
Et ꝑ hoc singulariter Nicolus de ea clare de/
terminat nec alibi reperi: lꝫ Aui. ꝛ Sera. satis
distincte in p̄n° caploꝝ suoꝝ de ea determinēt
ꝑ regimē matricis maxime: dicit ḡ Nicolus de
mēte Saluagniꝙ cū puer est natus de recenti
ad p̄seruādū ne cadat in epilepsiā q̄ est mr̄ pue
roꝝ vnū singl'are regimē est vt sum: t̄ solidi zuc
chari. q̄ntitas. ij. ℥. ꝛ sumat̄ cū oleo sisamino vel
amigdalaꝝ dul. ꝛ fiat admodū vnguēti. ꝛ cum
digito ponat̄ in ore pueri ad q̄ntitatē coclearis
nam dormiet statiz [illegible] materias aptas
nocere: deīde cū nō ap[illegible]mit iterū ex eodē
cibet̄: ꝛ sic vsqꝫ ad plures horas: ꝛ sic fiat ꝑ qua
tuor dies.

De peonia

¶ Etiā peonia dicit Aui. de romana
appēsa ad collū: ꝛ sit recēs p̄seruat ab epilepsia
de q̄ de mēte Sa. dicit Ser. p̄° breuiarij optima
h̄ba. videbis tu: dicūt q̄dā. sumatur de stipite
ei⁹ q̄ facit florē albuz. Rosarius vult qō de ista
peonia fiāt rotule: ꝛ ex eis fiat corona: ꝛ sic va/
let appēsa collo.

De smeragdo.

etiaz smeragd⁹ appēsus collo
multū laudat̄: ꝛ cōiter ad hoc laudat̄: lꝫ Rasis
in libro de egritudinib⁹ pueroꝝ vult ꝙ ligetur
ad pedē ei⁹. T̄n̄ Auēz. ꝯsentit ꝙ ad collū.

De cerebro vulpis

Cere
brū vulpis tāgēdo intra fauces pueri cū eo an
teꝙ̄ sumat lac. nā p̄seruat dicit Sal'.

De cicorea.

¶ Dicit ēt
Nicol⁹. si ꝑ aliquot mēses capiat coclear. j. syru
pi de cicorea sine aqua multū lābēdo valet: qm̄
cicorea a tota specie curat hūc morbū ꝛ sumat
añqꝫ sumat lac. nā ꝯfortat cerebrū: ꝛ sic p̄seruat
ab epilepsia: ꝛ cū ambulare inceperit si de eodē
sirupo exhibeatur cū vrina eius calida multuz
iuuat. Dicit etiam ꝙ curauit filiū cuiusdā p̄nci
pis cū isto regimine ꝛ multi filij illi⁹ antea mor
tui erant. Et si vsqꝫ ad. iiij. vel. vj. menses omni
die cū balneantur si post balneationē ꝛ exicca/
tionem inungātur cū oleo de sisamo vel de ca/
momilla multū facit ad intentionē nostrā: q̄dā
etiā alia infra ponētur ad istā intētionē in par
te curatiua.

De nutricis regimine.

¶ Nutrix eius nō vtatur coitu: qꝛ
corrūperetur lac ꝛ mutat̄ odor eius vt voluit
Serap. Et si imp̄gnet̄ minuet̄ lac ꝛ vtatur regi/
mine qō non faciat lac aquosum nec grossuz sꝫ
mediocre. Sed si ipm̄ sit nō mediocre ingenian
dū est vt cōuertat̄ ꝑ cōtrariū: nec pueri alia ci/
baria sumāt ꝙ̄ lac ante plantationē dentium:
nec capiant alia cibaria cū lacte qꝛ tunc lac cor
rūpitur: nec nimis fastidiant̄ sumptione lactis
vn̄ det̄ tm̄ ter vel quater in die: aliqñ sumat̄ ali
quid mellis rosati secū: nā facit ad p̄seruationē
corruptionis. ¶ T̄ēpore vero succedenti vt. 3°.
4°. vel. 7°. anno: lꝫ mutatio etatis cū bonitate
regiminis reddat eos securos vtplurimū: neqꝫ
sit alia re vtendum. vt voluit Ras. p̄°. ꝯtinētis.
ꝛ Serap. loco proprio: tñ propter inordinatum
regimen sepe etiam cadunt in epilepsiam. Vñ
Ras. ponit vnam descriptionem ad preseruan
dum primo continentis: que est hec.

De squilla

Sumatur
squilla ꝛ dissoluatur in frusta: infundat̄ in vase
terreo polito in quo prius fuerit mel forte ad
hanc intētionē vt remittatur aliqual'r acuitas
ipsius cepe: ꝛ postea supponatur coriū forte et
grossuz: vel cooperiatur cū luto vt dicit: ꝛ i esta
te ad solē ponatur in loco opposito meridiei: ꝛ
non vento septētrionali: ꝛ maxime in dieb⁹ ca/
nicularibus per. xl. dies ꝛ moueat̄ singula die
versus meridiem: vel oī hora moueatur vt sol
versus oēm partem equaliter peruenire possit
post. xl. dies aperto vase apparebit aqua deflu

Optimum electuariū ꝑ pueris.

xa: ꝛ de illa facta colatura fil'cum melle fiat ele
ctuarium: vel exprimatur succus de squilla et
fiat electuarium ꝛ infanti detur singula die me
dium coclear siue vnū integrū mediocre: ꝛ ma/
gnis coclear magnū de illo succo cū melle: vel de
illa aqua cū bono melle: ꝛ detur vnū coclear sin
gulo die: ꝛ notate hanc descriptionē cū q̄ multi
infantes p̄seruabūtur: qꝛ multi moriūtur hac
epilepsia. Specialiora ēt quedā infra ponētur
in cura paroxismi pueroꝝ: ꝯñr ꝯhendo regimē
preseruatiuum etiā ad reliqua corpora ab epi/
lepsia cōiter cōtingente materiali vt flegmati/
ca: qō etiam erit cōe curatiuo regimini corpori
bus epilepticis in tpe quietis a dicta causa.

De dispōe aeris.

¶ Circa regimen vniuersale dicit Aui. Primuz
regimen est remotio causaꝝ efficientium vel re
mouentium epilepsiā: de quibus dictū est: sed
special'r ad aerem. Sit aer tēperatus in actiuis
nō calidus nō frigidus: sed declinet ad siccum:
sit aer luminosus ꝛ clarus in tpe humido rectifi
cetur ad siccum: ꝛ stante frigido rectificet̄ ad ca
lidum cū suffumigationibus factis in camera:
sed in hoc aduerte: qꝛ aliqui laudant suffumiga
tiones aromaticas: vt de storace maiorana hy/
sopo rutha: ꝛ similia: tñ habeat̄ cautela: dicit
Aui. qō odores boni aliqñ inducūt epilepsiam:

No. bñ dictum Aui.

ideo Bordonius dicit qō hmōi aromata: vt sto/
rax ꝛ filia ponant̄ in camera clausa per oīa fora
mina: ita vt impleat̄ camera illo vapore: postea
aperiatur fenestra ꝛ rectificet̄ aer anteꝙ̄ intret
eger: quasi velit ꝙ si intret stante suffumigatiōe
reali parabit̄ ad casum: nec etiā sint odores tri
stes p̄ter odorē asse ruthe ꝛ euforbij ꝛ castorei:
qꝛ talia a proprietate valent: tñ cum tēperamē/
to offerant̄: credo reliquos odores tristes īcita/
re ad epilepsiā: sit ergo aer clar⁹ lucidus distās
ab aq̄s lacunalibus: sit clausa fenestra flāte au
strali vel boreali vēto: nec sit camera ꝓpinqua
arboribus male qualitatis: vt sunt nuces ficus
neqꝫ auellane: nō etiā sint herbe male qualita
tis: vt eruca caules sinapis coriandrum. nam
talia omnia nocent. ¶ De somno: circa somnuz
dicit Auicen. vitetur somnus prolixus ꝛ meri/
dianus: et somnus quilibet post repletionem
maxime nauseatiuam. dormiatur capite mul/
tum eleuato nequaquam inclinato: sint extre/
ma notabiliter cooperta: ne materia moueatur
ab extremis ad superiora: sit etiā accubit⁹ post
cibum per duas horas ad minus: vigilia tñ sup
flua nocet: qm̄ debilitat et caput replet: nam
somnus ꝛ vigilia supra rationem. i. mediocrita
tem facta nocet: vt dicit Meš. ꝛ Hypo. in affo.

De exercitio.

¶ Exercitium leue ante cibum factū conuenit:
sed ad lassitudinē ducens nocet ꝛ debilitando ꝛ
caput replēdo: dicit Aui. immo quies magis cō
uenit ꝙ̄ exercitiū. nam vna cā potissima ad epi
lepsiam est euaporatio: ideo exercitiū ꝛ quecūqꝫ

preparãt ad euaporationẽ sunt multũ verẽda:
inspectio etiã rerum circulariter vel aliter su-
bito motarum vt supra dictum est de vertigine
q̃ epilepsie est vicina: vt eorũ q̃ circulariter mo
uẽtur vel fortis affixio ad comprehendendum
acumia mõtiũ: quia agitãt spiritus ⁊ commo
uẽt inducũt epilepsiaꝫ: ⁊ sic q̃libet motus cor-
poralis nisi sit diuersiuus ad inferiora est verẽ
dus: ideo dicit Aui. cũ mouẽt mẽbra superiora
moueãtur etiã inferiora: vñ dicit. ⁊ studeat vt
sit caput suũ eleuatũ quantũ possibile est: ⁊ ca
ueat ne ipm pẽdere faciat neq; moueat ipsum
plurimũ quare multitudo materierũ ad ipsuꝫ
trahat: ⁊ oportet vt moueant inferiora cũ ipse
mouet superiora: iõ errãt multi q̃ ⁊ in via pre
seruatiua tempore quietis in corpore cõsueto
cadere faciũt fricationes capitis ⁊ lotiones et
pectinationes fortes nõ cũ fricationibus infe
rioꝝ precedẽtibus vel simul cũ eis ⁊ multoma
gis ledũt in paroxismo cũ excitãt commouẽdo
caput forti cõmotione: vñ dicit Aui. q͡ est sien
da diuersio a superiorib⁹ ad inferiora incipiẽ-
do ab adiutorijs brachioꝝ: deinde ad pectora-
lia ⁊ dorsalia deorsuꝫ trahẽda videbit loco suo
exercitiũ tñ suaue iuuat.

De inanitione.

¶ Inanitio ⁊ pauci-
tas cibi multũ cõuenit: vñ dicit Aui. nõ sumãt
tãtũ potũ ⁊ cibũ q̃tũ si essent corpora sana. im
mo videt innuere q͡ sint cõtẽti vno cibo in die:
⁊ si nõ sint cõtẽti diuidat cibus in tres partes
⁊ due partes dẽt in prãdio circiter quartã ho-
ram diei. 3ª pars in cena. Nec obstat q͡ melior
fiat digestio in nocte q̃ in die. ⁊ ɔsequẽs magis
debeat de cibo i cena. Rñdet Cõciliator dif. fe-
rẽtia ppa. 135ª. q͡ in morbis cerebralib⁹ debet
pauca cena: q: maior fit euaporatio ad caput
tempore noctis: ⁊ sic magis replet caput.

No. dictũ Cõciliatoris de passionibus anime.

¶ De
passionib⁹ añt aĩalibus dicat sicut dictũ est de
exercitio q͡ furor ⁊ ira q̃ ducũt ad cõmotioneꝫ
spirituũ ⁊ humoꝝ nocẽt ⁊ per eandẽ rationem
⁊ coitus: sed gaudiũ temperatum iuuat.

De cibis.

¶ In
cibis dicit Aui. vitent oẽs cibos grossos vt le-
gumina oĩa: sed brodiũ ciceꝝ laudat: vitẽt oms
carnes grossas quadrupedũ: laudãt carnes ga
zellis ⁊ caprioloꝝ ⁊ hedoꝝ ⁊ lepoꝝ iuuenum. Di
xit Gẽtilis q͡ carnes hedine in sua etate dicun
tur humide: ⁊ postea tñ Aui. laudauit ẽt carnes
capraꝝ. Sꝫ põt obijci q: Haly. nõ laudauit car-
nes capraꝝ. Rñdet ⁊ bene q͡ carnes hedine cuꝫ
non sint multũ ppinque gñationi ɔueniũt: ⁊ p
capras intelligit nõ antiquas ⁊ illas vituperat
Haly. sed ego nõ laudo capras neq; captos. Nã
dicit Gal. q͡ vitãda sunt oĩa aĩalia q̃ incidunt

Nota dcm̃ Gal.

epilepsiã vt oues pdices. Etiam epar hyrci a p
prietate excitat epilepsiã: ⁊ sic suffumigatio ex
vngulis capre ⁊ coriũ capre: ⁊ sic credo q͡ carnes
capre inducãt epilepsiã: nec laudo capretos nec
a pn° gñationis: non q: sint humide cõplonis:
immo sunt melãcolice cõplonis. Dicit Cõcilia
tor: sed non laudo: q: sicut oues vel capre sunt
epileptice: ita credo de capretis: valẽt aues vo-
latiles que ad siccum declinant: vt aues minu-
te ⁊ turtures que a pprietate confortant ⁊ aug
mentant cerebrũ: ⁊ pipiones abscissis capitib⁹
que nocent: vitent aues aquaticas: nec posuit
Aui. gallinas nec pullos: q: sunt humidi: tamẽ
Alex. ⁊ Auenzo. laudant gallinas forte non con
ueniunt pulli eoꝝ. Vitent oẽs pisces: ⁊ lꝫ Alex.
nominet aliquos quibus vti possint nominat
minus malos. vñ si tñ multum appetit sint pi-
sces petrosi. Inter olera Raf. de mente Gal. lau
dauit attriplices ⁊ lactucas in libro de morbo
infantili dicit Aui. q: lꝫ laudentur lactuce ⁊ co-
riandrum laudauit Serap. inter herbas q: cõ-
primunt: ipse tñ non laudat: ⁊ sic nõ laudat bli-
tes lꝫ laudent a Gal. Concordat Gentilis de ble

No. de bletis.

tis: quia quedã sunt blete ad albũ declinantes
⁊ iste sunt calide abstersiue ⁊ istas laudat: q̃daꝫ
eñ blete nigre ad frigidũ ⁊ humidũ declinan-
tes ⁊ has vituperat Aui. Raf. dicit q͡ blete in
quotidiano vsu nõ ɔueniunt: q: q̃uis sint cali-
de tñ abundãt humiditate: etiã dicit Raf. ibi-
dem q͡ valẽt ad lenitionẽ: ⁊ ita ẽt Aui. laudauit
valet igitur decoctio eaꝝ: valet comestio aliq̃ñ
ad lenitionẽ ventris. Nã stipticitas ventris in
talibus epilepticis multuꝫ est verenda: sumat
de eis ante cibũ paꝝ. Hysopus vꝫ: ⁊ de eo etiaꝫ
dixit Alex. Hysopus sit decoctus. hoc enim ma-
gnifice iuuare põt: ⁊ multi hoc apozimare vten
do freq̃ter a totius egritudinis malitia sunt
liberati. Inter olera dicit Serap. ita quod cu-
rat epilepticum maiorana saluia feniculus ros-

Apiũ a pꝓetate nocet.

marinus anhetum ⁊ fere omnia genera preter
frigida ⁊ humida ⁊ apiũ quod a proprietate no
cet: etiã vituperat. Auic. porros allia ⁊ pastina-
cas ⁊ raffanũ ⁊ omnia que sua acuitate mordẽt

Vituperat Aui. synapim ꝓpter tria.

cerebrum. vnde vituperat synapim ppter tria
nocumenta: vel q: sua acuitate mordicat cere-
brum: vel q: p̃stat euaporationẽ dilatãdo mea-
tus materierũ ad cerebrum vel q: cõuertit ma-
terias ad cerebrum. Nã in soda ⁊ in reliq̃s pas-
sionibus cerebralib⁹ vsus eius maxime nocet.
Inter fructus vituperat Gal. fructus oẽs gros-
sos quoꝝ mora longa est in stomaco vt coctana
et pira. De humidis nõ est dubium vt melones
persica: capere parũ de illis grossis post cenam
vel cibum nõ nocet vt bolus piri vel parum de
diacitonitem: nõ capiant multũ: q: grauat stõa
cum ⁊ debilitat digestiuã capiat parũ ⁊ incida
tur subtile: valent auellane assate: valẽt pinee
preparate laudat Azarauius nuces: ⁊ ficus. Se
rap. ⁊ Alex. vituperant nuces ⁊ dactylos. Pro cõ
cordia dicatur q͡ in corpore calido in quo sit ti
mor de euaporatione nuces nõ cõueniunt. aliq̃
laudant zinziber crocum ⁊ cinnamomum: ego
nõ auderem propter euaporationẽ. ¶ Inter po
tus laudat vinum pauciferum: aliqui dicũt pu
rum. dicit Aui. modicũ eius antiquũ ⁊ purũ vꝫ.
multiplicat spũm ⁊ cõfortat in cõi vsu: vinũ sit
paruum ⁊ ad ponticũ aliqualiter declinãs: ali-
q̃ñ in declinatione facta eñ one posset exhibe-
ri purum ⁊ bonũ: sed proprie potus conueniẽs
est aqua mellis vel zucchari in estate cũ saluia
vel hysopo vel nucemuscata: ⁊ si fierent hec vi-
na artificiata vt vina noua cum rutha saluia si
seleos: ⁊ ebulliant valẽt multum vt fuit doctri
na Arnaldi de villa noua in suo quodam tracta
tu: ⁊ in hac intentione preseruationis sunt sin-
gulariter notanda verba Serapio. cum dixit:

No. dictũ serapiõis.

nã cautela ab hac egritudine est bonitas mul-
ta regiminis.

De regimine curatiuo tpe paroxismi.

¶ Sequitur de cura epilepticorum quo ad me
dicinalia magis. Aliud regimen debet tempo-
re paroxismi: aliud tpe quietis: ideo prius dicet
de regimine tempore paroxismi: ⁊ in hoc ponat

regl'a ꝙ eplia ē curāda tpe ꝑoxismi:sicut subeth
⁊ apoplīa cū diuersionibꝰ ⁊ alijs saluo qđ ī duo
bus est dr̄ia. Primo ꝙ in ꝑoxismo subeth ⁊ apo
plexie tutioꝛ fit eūo diuersiua cū flōmijs ⁊ alijs
ꝙ̄ in ꝑoxismo epilepsie:qꝛ expectari pōt releua-
tio a ꝑoxismo in epilepsia nō sic in alijs. Secun
do audacius facimꝰ sternutatoria ⁊ alia localia
in ꝑoxismo epilepsie ꝙ̄ in alijs:cū nō ita timea
mus agitationē mārē in epilepsia:qꝛ vtplm̄ nō
tāta mā ꝙ̄titatiue peccat in epilepsia sicut ī il-
lis:tñ ēt hic opꝫ diligēter opari. Sed spālr̄ prio
ponet regimē in ꝑoxismo lactātiū. ¶ Lactātiū
igit dicit Sera. cura est administratio regis nu
tricis:qm̄ ẜm etatē reducunt sine alio regimīe
⁊ colligit supra ex Hypo. scđa ꝑticula affo. epile
pticoꝝ iuuenibꝰ ⁊c. qꝛ in puero ꝓpter nimiā hu
miditatē accidit epilepsia ⁊ facta minoratione
ad siccitatē curāt:nutrix ergo vtat cibarijs lau
dabilibꝰ exercitio moderato:⁊ si lac ad aquosū
declinauerit inspisset cū cibarijs siccis:et si ad
grossum cū subtiliantibꝰ:vitet oīa q̄ multipli-
cāt humiditatē vitet coitū:dicit Azarauius sin
gula die pectet lac: Nam si mutet ad corruptio
nē ꝙ cognoscit ad odorē malū vel si mutetur in
coloꝛe:tūc dimittatur illud lac:⁊ dicit ꝙ nutrix
masticet cardamomū:⁊ sic masticatuꝫ cū lacte
imponat in os infantis:nā ꝓseruat ⁊ in ꝑoxis-
mo iuuat si fuerint ēt in ꝑoxismo ꝑcipua caute-
la,est vt brachia ⁊ reliqua mēbra cū cōtorquen-
tur ꝓpter spasmū rectificent manibus inūctis
prius in oleo amigda. dul. ⁊ ꝯuertant ad sitū ⁊
dispōnem naturalē:⁊ taliter ordinent ne vlte-
rius spasmētur,nā in illo spasmo fit doloꝛ maxi
mus pueris:fiat ēt odoramentū cū rutha:et ap
ponant reliqua que valent a ꝓprietate in ꝓser-
uando iam ꝑdicta:qꝛ ēt remouēt in ꝑoxismum.
Et addit Azarius vnū experimentuꝫ vt. s. accipia
tur vnus pulloꝝ hyrundinis ⁊ apiatur eius ven
ter ⁊ inuenient in ipso duo lapides vnus vnius
tm̄ coloris:alius diuersoꝝ coloꝝ:⁊ ligentur am
bo in corio vituli suspendātur in collo patiētis
Aliq̄ dicūt ꝙ dꝫ eligi lapis rubeus:sed starem
cū Azarauio in hoc. Sed spāliter nota ꝙ ista re
gimina ꝯuertūtur plerūqꝫ ad curā epilepsie flā
tice in quā solēt infantes incidere sed habeatur
cautela:qm̄ infantes nō tm̄ ex abūdantia flātꝫ
in ventriculis cerebri:cadūt in epilepsiā:immo
aliqñ ex fe. acuta sup̄ueniente:vel ꝓpter liq̄fa-
ctionē humiditatū naturaliū:⁊ ꝯñr repletionē
ventriculoꝝ vt quasi a cā cal'i liq̄faciente inci-
dūt in epilepsiā:⁊ aliqñ incidūt spasmū ⁊ epile
psiā de siccitate q̄ vocat mater pueroꝝ ẜm Ra-
sim ꝑ° ꝯtinentis. caª. 5°. in fine vbi affirmat ꝙ
moꝛbus qui appellat mater pueroꝝ est spasmꝰ
sup̄ueniens ex siccitate:sed veꝝ est ꝙ nō placet
Aui. ista sn̄ia. Nā dicit ca°. ꝓprio ꝙ huius noīs
vsus nō est famosus apud medicos veridicos:sꝫ
quicq̄d sit pur aliqñ incidunt pueri spasmum ⁊
epilepsiā a siccitate:lꝫ nō sit ꝑiodica vt supra di
ctum est:⁊ in dietis opꝫ vti diuerso regimine a
regimine cōi. Nā si situaretur infans in camera
cal'a ⁊ cū oleo de rutha ⁊c. nō aliud fit nisi ꝙ in-
ducunt ad celerē moꝛtē:vñ opꝫ ꝯuerti ad regi-
men cōtrariū vt frigidū ⁊ humidū. Fiant ḡ bal
nea humectantia ex decoctione maluaꝝ ⁊ vio-
laꝝ ⁊ aspsiones lactis supra capita pueroꝛuꝫ:vt
docet Ras. ꝑ° ꝯtinē. Nota ēt ꝙ sepe post febres

[Margin:] Audacius fiūt sternutatoria in ꝑoxismo epilepsie ꝙ̄ apoplexie

[Margin:] No. dictuꝫ azarauij.

[Margin:] Experimētū azarauij d lapidibus reptis ī vētre hyrūdinis.

[Margin:] No. dictū serapiōis. De regimine curatiuo tpe ꝑoxismi.

accidūt tales epilepsie ⁊ spasmi in pueris ex ma
la aduertētia medicoꝝ deducunt ad moꝛtē: ita
vt dcm̄ est de lactātibꝰ cōsideretur de adultis q̄
possent ita incidere a cā cal'a vt dictū est: qꝛ tñ
vtplm̄ accidit a mā frigida:auctores ponūt cu-
ram a cā frigida. ¶ Sed hic annectat etiā cura
hñda in ꝑoxismo in adultis:cū ergo intētio ꝯti
tur ad ꝑoxismū in actu ꝑoxismi ꝯuenit vti diuer
sionibus fricationibꝰ,mēbroꝝ inferioꝝ q̄ sūt in
subeth dicta. Et in hoc laudat clistere acutū in
ꝑoxismo forti:cuius descriptio fiat vt infra. ℞.
corticum radicum feniculi radicis hyreos ra-
dicis peonie. añ. ℥. ij. aristolo. ro. ℥. j. interiorum
squille. ℥. ß. vtriusqꝫ ruthe absinthij polij mōta
ni. M. j. stica. saluie. añ. M. ß. seis anisi:seis sise
leos ⁊ ruthe. añ. ʒ. ij. bulliāt in aqua debite ꝙ̄ti
tatis vsqꝫ ad ꝯsumptionem tertie partis: post
ea addatur colature lib. j. ß. hieralogodion. ℥. ß
hierepi. ʒ. vj. olei ruthe. ℥. iij. salis gēme. ℥. ß. mi
sceantur ꝓ clisteri. Et Serap. laudat vomitum
in prin° ꝑoxismi factū cū pēna imposita in gut
tur ab astāte posito priꝰ ligno intra dētes illiꝰ
Rasis tñ vituperat ꝑ° ꝯtinētis,vomitū fieri in
ꝑoxismo:⁊ tñ visus est paꝝ añ laudasse cōcorda
ri pōt ex hoc:vcꝫ in parato ad vomēdū ⁊ cōsue-
to vomere tpe q̄etis. Isti tñ pōt dari vomitiuū
in ꝑoxismo:maxime vomitiuū leue vt cū penna
tincta in oleo liliaceo:sed vomitiuū forte non
laudat in isto ꝑoxismo. Dicit Azarauius si fiat
inūctio cū assa ⁊ odoꝛ ꝑueniat ad nares si reui-
nit ⁊ excitatur erit curabilis alr̄ non:qꝛ fiet ꝑio
dica ꝯ tinua. Et Alex. ponit experimentū Apollo-
nij:dixit si ceciderit epilepticus appone naribꝰ
thimū:si surrexerit ab epilepsia sanat si aūt nō
non sanat. Et de mēte Theodori dixit: epilepti
co aūt cadente si de maioribꝰ digitis pedis sā-
guinē tollas ⁊ linias labia eius ⁊ frontem mox
surget. Forte ēt est excitās a ꝑoxismo si ponant
lycinia longa intra nares intincta in duabꝰ ꝑti
bus pinguedinis castorei:⁊ alia ꝑte succi ruthe
excitabit plurimū epilepticū:multa ponūtur q̄
magis ꝑtinent ad credulitatē. vt Pater noster.
⁊c. vt innuant esse moꝛbū diuinū. Jō Hypo. fe-
cit librū de epilepsia quē appellauit librum de
moꝛbo dei. Quidā moderni dicūt ꝙ si dicant il-
li versus. Gaspar fert myrrhā ⁊c. postea extraha
tur sanguis ex spatulis non amplius cadit. Di
cit Gordonius ꝙ nunq̄ vidit aliqueꝫ curatum
nec ꝑ se nec per alium:cui magis credo nisi du
rauerit modico tempoꝛe:vel si peruenerit ex ne
gligentia regis vel in pueris et infantibus: et
causa quare non liberantur est forte:qꝛ non be-
ne conueniunt cum deo.
¶ Sed pro regimine obseruādo in epilepsia tē
poꝛe quietis sex intentiones sunt habēde ꝑ or-
dinem. Prima intentio est adequatio materie ⁊
ꝑparatio ad expulsionem. scđa est eūo. tertia di
uersio. quarta euacuatio vltimata mārꝫ que re
manserunt post eūonem minoratiuam. quinta
cōfortatio cerebri ⁊ alteratio malitie cōplexio-
nis. sexta vertitur ad accidentia. ¶ Prima intē
tio quo ad digestionē in mā flegmatica cerebra
li: dicit Gal. in cōmen. affo. q̄nte particule. Qui
bus epilepsia ante iuuētutē ꝙ medicina ī epile
psia dꝫ esse contraria ⁊ congrua:quasi innuat ꝙ
sit cōtraria in qualitate manifesta ad cām epi-
lepsie ⁊ congrua cū ꝓprietate cōfortatiua cere-

[Margin:] De cura hñda ī ꝑoxismo ī adultis.

[Margin:] Experimētū Apollonij.

[Margin:] No. gordonij verba.

[Margin:] De regimine curatiuo obsuādo tempore quietis.

bri ⁊ corruptiua ipsi⁹ epilepsie: ita ꝙ eligant͛ medicine non solū cal'e ⁊ sicce: sed h̄ntes ꝓprietatē in ꝯfortando cerebrū ⁊ a ꝓprietate valētes contra epilepsiā. Nā apiū ꝗuis sit cal'm ⁊ siccū: tn̄ i casu nō cōuenit. Jō dicit Mes. in ca°. proprio. Res quas eos semꝑ opȝ sumere sunt peonia et semē eius: piretrū: siseleos: ⁊ aristologia rotunda. Rasis p° ꝯtinentis addit agaricū ⁊ scolopēdriam. sil'r Aui. addit agaricū ⁊ poliū mōtanuȝ ⁊ sil'ia vt asse hysopus: vn̄ dicit Serap. de hysopo. ꝙ decoctio hysopi est mirabilis iuuamenti: ⁊ ea sola decoctione testatur multos curasse: qꝛ nō dimittit in stō ⁊ pectore aliq̄d de sup̄fluitatibus: nā incidit mās viscosas ⁊ eas educit ꝑ vrinā vel secessum: ⁊ istā sn̄iam accepit ab Alexandro vt supra dictū est. ⁊ in mā grossa fiat sirup⁹ vt infra. ℞. oxymellis squilliticí mellis ro. ana. ʒ. vj. vel. ℥. j. aque decoctionis hysopi. ℥. iij. vel iiij. fiat sirupus: ⁊ ad hanc intētionē vȝ sirupus de sticados: oximel cōpositū ⁊ simplex ⁊ sq̄lliticum cū aquis appropriatis vt bethonice: ruthe maiorane: aromatizādo cū nuce muscata vl' cardamomo q̄ a ꝓprietate hoc respiciūt. Si v̄o mā flātica sit subtilis dicit Serap. vȝ decoctio absinthij cū sirupis vt supra: maxime si ꝯiūgat͛ nocumentū stōci vt analepsia q̄ est. spēs epilepsie stomatice: ⁊ cū his digestiuis sil'r est vtendū confectionibus alteratiuis ⁊ digestiuis. Jn hoc vȝ medicamē Oribasij positum a Mes. qꝺ sumat͛ omni die vide tu. Piretrum cōditum vȝ sicut ȝiȝiber cōditum est medicina fidelis dicit Mes. Rasis laudat piretrū puluerizatum si oī die det͛ coclear vnuȝ cū eadē ꝗtitate mellis: ⁊ valet electuariū de piretro a Me. ⁊ ꝯfectio Ras. in lr̄a q̄ singularis est vt vidistis. qm̄ valet in oī spē epilepsie excepta sanguinea sup. ⁊ colerica: ⁊ hec intentio digōnis fere est eadem cum intentiōe cōfortationis cerebri. Fortiora tn̄ resolutiua debentur facta euacuatione ⁊ mundificatione ꝙ̄ antea. vt castoreum: euforbium ⁊ reliqua fortia que tardātur post euacuationem. ❡ Scōa intētio euacuatiua cōpletur ꝫm tenorem virtutis ⁊ circūstantias cū appropriatis a debiliorib⁹ inchoando vt a hiera. Alexander tn̄ de hiera facit dubitationem in iuuene ꝓpter caliditatem: sȝ cōiter oēs in ea conueniunt. Ualent ergo pillule primo de hiera simplici: ⁊ elefangine cū agarico postea fortius valent hiera ruffi ⁊ hermetis: ⁊ postea hiera colloquitidos. Rasis laudat pillulas cochias multotiens: quasi innuat: qꝛ morbus est chronicus multotiens iteretur eño. Seraꝑ. laudat pillulas cochias. quas etiā laudo: deinde fortiores sicut de serapino de opoponaco: de his est dubium ꝓpter id qꝺ dictum est supra: vnde eas non simpliciter laudo de euforbio: ⁊ interpellentur per hebdomadam dicit Auicen. vt quiescat. Nam postea iterato conuenit digerē ⁊ euacuare: laudatur vomitus maxime si concomitetur nocumentum stomaci: factus cum penna immissa in guttur prius intincta in oleo de lilio vel in hiera simplici. Si materia fuerit sanguinea vel mixta sanguini cum alijs humoribus: laudat flebothomiam, de saphenis. Multi dicunt ꝙ flebotomia in vere in omni etiam epilepsia conuenit etiam si nō sint signa repletionis: nisi fuerit quod prohibeat vt de etate ⁊c. Dicit Nicolus nisi timeatur infrigidatio cerebri: vt si corpus esset extremaliter frigidum tunc vel non fiat vel fiat parce. Aliq̄ dicunt fiat de duabus saphenis aliquando de basilica: de hoc dictum est supra in capitulo de litargia. Si non potest fieri flebothomia fiat ventosatio in carnositate tibiarum cum scarificatione aliquando. ❡ Alia intentio que est diuersiua completur cum fricationibus cum ligaturis membrorum inferioruȝ tempore quietis: cū lotionibus extremorum factis cum appropriatis: dixit Auicen. non approximet aque simplici: nam calida calefacit ⁊ humectat ⁊c. Fiat lotio cum decotione appropriatorum vt ruthe: saluie. sticados: rorismarini ⁊ similibus. et hoc semper obseruetur etiam in lotionibus manuū ⁊ in hac intentione ⁊ quasi in omni tempore valent clisteria appropriata ⁊ cum hieris dictis ⁊ hieralagodion valent fortia suppositoria ꝑdicta supra. Sed vtrum diuersio precedere debeat euacuationeȝ successiuam aliqui dicunt sic: aliqui non: sed iste ordo fiat ꝫm habilitationē materie. Nam si fuerit apta euacuationi vt humida fluxibilis in principio cōuenit minorari ante diuersionē: ⁊ si sit inepta euacuatiōi fiāt pri⁹ diuersiones. ❡ Alia intentio ad confortationē cerebri ⁊ resolutionem materierum que remanserunt fit cum gargarismis sternutatorijs masticatorijs. vt etiam dicatur de his vt dictū est in apoplexia. Masticatorium ponit Mes. ex piretro mastice ⁊ cera ex hoc fiat pasta: mundificat cerebrum mirabiliter: caputpurgia fiāt ex succo ruthe: nam trahunt materiam deorsum ⁊ confortant cerebrum. Ualent per interius tyriaca metridatum diamuscum dulce ⁊ amaruȝ. Jntra aures ponantur olea de spica ⁊ rutha de squinanto: odoramenta sunt de musco: de nigella. de assa singularissime: de castoreo: talia confortant ⁊ excitant a paroxismo. Quedam extrinsecus applicantur ⁊ a proprietate valent: vt corium frōtis asini si teneatur tangendo carnem epileptici per annum integruȝ preseruatur ab epilepsia: dicunt ideȝ de visco quercino si sumatur interius cum modico vini: non inuenitur iste viscus. Nam Plinius ponit tria genera visci inter que ponit de quercu. Et preceptum Alexand. ⁊ omnes conueniunt quod vrina apri cuȝ tota vesica desiccata in furno. postea detur. ʒ. j. per sex vel octo dies ⁊ preseruat ab epilepsia: et de his a proprietate valentibus reperiuntur infinita in libris: sed ista sunt in quibus omnes fere conueniunt et sunt singularia: tamen laudatur cornu cerui puluerizatum: et auctor tacuini laudat de mente Platearij: et dicit quod ipse vidit experientiam in vno antiquo curato cum puluere facto ex castoreo. oppoponaco anthimonio: et sanguine draconis dicit detur quomodocūꝗ poteris pro certo curat. Ber. ponit puluerem de ossibus combustis cranei anterioris: ⁊ cum semine peonie: ⁊ hoc habuit a fidelissimo apothecario: et dicit se esse expertum istum. Sed quidam dicunt quod tale os debet esse porosum ⁊ non ponderosum: ⁊ debet esse viri pro viro ⁊ mulieris pro muliere. Ponit etiaȝ alium quē multū laudat factū vt infra. ℞. gallitrici. ℥. ʒ. visci quercini. ʒ. j. tormentille. ʒ. j. ʒ. fiat puluis de quo administrentur. ʒ. ij. ante aduentum paroxismi. Etiaȝ Alex. ponit exꝑimētū

Serap. de hysopo

Sirup⁹ in mã grossa.

Nota.

No. ꝺ flõia

Nota.

Masticatorium.

De visco quercino.

De vrina apri.

De craneo

dicit sic. Accepit autem ⁊ hoc in tuscia a rustico dicente aliquem esse liberatū per hunc modū: tritam eñ habebat saluaticā ruthā in agro: et cum vnus suus lunaticus cecidisset corā eo plenus mestitia ruthā ei cōtulit: ⁊ in eius p̄sentia surrexit sanus. exptus aūt est ⁊ in alijs ⁊ liberati sunt. Et addit Alex. ⁊ ita ego sepe curaui mirabile: ⁊ precipuū est: ⁊ dedi tibi ꝓ magno pōit etiā multa alia experimenta: sed ista sufficiāt.

De ruthā siluatica.

¶ Si epilepsia fit per viā cōitatis maxime stomaci laudat vomitus: postea detur hiera simplex: postea cōfortet stōacus. Si ex alijs mēbris attendatur ad illa mēbra cū eūatiuis ⁊ alijs appropriatis appositis semꝑ aliq̄b⁹ cerebralibus a proprietate valentibus in casu. Si fit ex pede vel alio membro extremo liget membrū a quo fit euaporatio ⁊ taliter decenter ne membrū putrefiat. Etiā ligatura deorsum valet ad diuersionem q2 ꝓpter dolorē materia cōuertit deorsum et sic omnis ligatura dolorosa valet. Etiam prodest ponere vesicatoriū ex euforbio ⁊ synapi supra membrū lesum. Cōis modus est vt capiatur ℥.j. vel ℥.j.ß. de cantaridibus: ⁊ capiant cantarides abscisis capitibus ⁊ alis cū ℥.ij. fermenti ⁊ melle anacardoꝝ: ⁊ aceto squillitico: ⁊ fiat pasta rotunda in medio: postea ponat istud cauterizans: ⁊ facta cauterizatione exit materia aquosa: ⁊ supposita ficu vel caule teneat vlcus aptū ad mundificationem. Et aliqñ ponit ventosa supra locū vlceratū: vel ponunt aīmalia de recēti mortua vt pullus ſm anū ad locū: tandem facta cōsolidatione sanabit deo volente. Si non pōt fieri ligatura vt in spatula ponat vētosa cū scarificatione vel sine. Ista ruptoria etiam pñt fieri in pueris post aures vbi fit ꝓpter essentiā in cerebro: q̄bus nō lꝫ dare medicinas. Ualent vltimo vt fiat cauteriū actuale cuꝫ ferro ignito in loco leso: īmo omnia cauteria in omni epilepsia valēt: ⁊ in omni passione cerebrali: si fiant cauteria sub genibus ambobus ⁊ teneant apta vlcera vt exeat materia talē faciens morbū vel per ꝓprietatē vel per cōitatē.

De cura epilepsie p cōitatem.

Ruptoriū cōmune.

Oīa cauteria valent in aꝑa.

¶ Et si cā fuerit cuius euētus ignorat vt demonū qd̄ cognoscit per signa superius posita: ⁊ ex eo ꝙ opera medicinalis nullius videt esse iuuamēti: tunc curandus est vt recōciliet cū deo ⁊ practicet in hoc illa snīa canonica extra de penitētijs. Cū infirmitas nōnunꝙ ex pctō contingat ⁊c. Qd̄ si postea nō curetur tunc obseruet qd̄ dicit Azarauius recōmittendo eū creatori ⁊ nō vtendo opera medicinali: qm̄ nō est quis operū miserator magis ꝙ ipsorū creator. Et q2 occulta est medicina cā huius egritudinis ⁊ earū cognitio circa eā deficit: ⁊ recusauerunt eius curationē tractare sup. autores: tñ dicit ipse. ⁊ nō est dubium apud me quid est de antiquis scientijs que hodie occultate sunt hominibus.

Not. bene v̄ba sequētia.

¶ Ultima vero intentio que vertitur ad accidētia primo vt spasmus curetur confortando nucham cum oleo spice in causa frigida: ⁊ cum alijs de quibus infra in ca° de spasmo ⁊ paralysi. Et si mēbra fuerint contorta reducantur contractando cum manibus leuiter ad debitum situm ⁊ rectitudinem ⁊ longationem: et taliter teneantur ne possint contrahi. Item prohibere oportet ne sibi mordeāt linguam imponendo lignum intra dētes eoꝝ. Itē regulari opꝫ tales infirmos ab astātibus ne cadant in aquā vel ignem: ⁊ sic dico de similibus. Et in istis sit finis huius capituli.

Quinta intentio.

¶ De melencolia. Cap. ix.

Cum alicui cogitationes male sine causa acciderint ⁊ timor ⁊ tristitia in eo preualuerint: melencolie principiū in eo est. Cū autem res ad hoc deuenerint: vt eitam ea que cogitare ceperit ore ꝓmat verba sua atqꝫ actus permisceat: iam melēcolia perfecta est. ¶ Cui ergo he male cogitatiōes et tristitia ⁊ tribulatio accidunt ei anteꝙ preualere incipiant succurrendum est: q2 si preualuerint cura est difficilis.

¶ Qd̄ si cū melēcolia fuerit dolor vētris et inflatio ⁊ malus color ⁊ digestiōis corruptio ⁊ vomitus acetosus ⁊ excreatiōis multitudo incipienda est cura cū flōmia ex basilica aut saluatella sinistre manus. Et si sanguis visus fuerit niger: dimittatur egredi in multa quātitate: subtilis autem ⁊ rubeus si fuerit: restringēdus erit ilico. ¶ Eger vero ex rebus lenientibus est nutriendus vt sunt alesfidabegi que sunt ex carne hedia ⁊ arietina. ¶ Et mittendus est in balneū in quo nō diu moretur. ¶ Post hoc aūt decoctiōe de epithimo quā ego cōposui vtatur: cuius est hec cōfectio. ℞. mirabolanorū indorum ℥.x. polypod. ℥.v. sene. ℥.ix. turbith. ℥.iiij. sticad. ℥.x. passularū enucleatarū. ℥.x. epithimi cretensis ℥.x. oīa excepto epithimo in tribus lib. aque coquēda sunt donec ad vnam lib. ⁊ mediam redeāt. Cūqꝫ hoc factum fuerit addatur epithimum: et ilico ab igne remoueantur et dimittātur donec infrigidari ceperint. Cunqꝫ infrigidata fuerint manibus fricata colentur: deinde sumantur agarici due tertie ℥.j. aloes. ℥.j. salis indi. ℥.ß. ellebori nigri quartam ℥ vnius: ⁊ conficiantur cū melle aut cum iulep: ⁊ fiant ex eis pillule que per tres horas ante decoctiōis acceptionem sumende sunt: postea sumatur decoctio: deinde tribus diebus quiescat.

¶ In his antē dieb⁹ q̄bus quiescit nutriat ex eis q̄ p̄cepimus: ⁊ in potu sumat vinum subtile ⁊ clarū ⁊ bene odoriferū.

Post hec quoqꝫ iterũ soluendus est: vt prius: hoc vero ita vt p̃diximus tertio iterandũ est: quarto quoqꝫ potio ei est danda. ¶ Eger vero ab oĩbus que coleram generant nigrã abstinendus est: vt sunt carnes syluestres oẽs ꝛ caro vaccina ꝛ caprina vetuste: ꝛ fabe: ꝛ caro salita: ꝛ caseꝰ vetus ꝛ recens: ꝛ precipue lentes: ꝛ om̃ia humefactiua. Uinũ p̃terea grossuꝫ: labores ꝛ vigilias euitet: nec patiaꝛ famẽ nec sitim: vino vero subtili in potu vtatur: ꝛ precipiendũ est ei vt dormiat. ¶ Et est studendum in splenis curatione ex his que in sequẽtibus in cap̃lo de splenis curatione dicturi sumus que augmẽtatur.
¶ Os quoqꝫ stomaci cõfortandus est et precipue ex medicinis: quarũ mentionẽ in sequentibus facturi sumus cum egritudines stomaci nominauimus.
¶ Si aũt cũ melencolia que noĩauimus non fuerint ꝛ acciderit post frenesim vel longam morã sub sole aut percussionem in capite: flõmia ex cephalica faciẽda est: Et capiti studiũ adhibendũ ex reliquo regimine qꝺ̃ diximus ꝓprie. ¶ Aqua p̃terea tepida ab alto loco super caput fũdenda est Deinde oleũ rosa. cuꝫ aceto vini capiti infundaꝛ: ꝛ lac muliebre desuꝑ mulgeatur. ¶ Naribus etiã oleũ de seminibꝰ cucurbite dulcis ꝛ lac muliebre inij̃ciatur. ¶ In balneũ quoqꝫ sepe mittẽdꝰ est: ꝛ multũ ex aqua tepida capiti est suꝑ infundendum. Eger etiã oĩa que odorifera frigida sunt odoret. ¶ Si aũt cũ melencolia nihil fuerit eorũ que diximus in p̃cipio: matrix vena dextri brachij aperiẽda erit: ꝛ vt prediximus faciendũ erit et regendum: ꝛ postq̃ꝫ hoc regimen infirmo adhibueris ꝑ aliquot dies quiescere dimittẽdus est: deinde vt prius in cura eius incipiẽdum donec sanitatis fiat restitutio. ¶ Studium vero totum quod erga melencolicos est obseruandum est: vt impinguẽtur ꝛ carnosi fiãt: ex quo em̃ pingues ꝛ carnosi fuerint ilico sani erũt. ¶ Cibi aũt qui illis cõgruunt sunt caro arietina: ꝛ hedina: ꝛ gallinacea: ꝛ panis de simila. Oppirus aũt panis nullo modo est eis cõgruus. Uinũ quoqꝫ subtile ꝛ clarũ eis cõueniens est. Uinũ vero grossum nõ est eis bonum nec nigrũ. Lac autem recenter ab vberibus extractũ dum adhuc calet eis cõfert: ꝛ pisces recentes ꝛ sisami de zuc. facti et oleo amigdalino. ¶ Preterea audire cantilenas ꝛ gaudere ꝛ habere ante se res delitiosas. ꝛ dormire plurimũ cõfert eis: ecõtrario vero cogitare ꝛ solus morari ꝛ vigilare maxime nocet eis. ¶ Pillule que coleram nigram expellunt de quibus daṫ his qui decoctionẽ sumere nequeunt. ℞. epithimi cretensis. ʒ. xx. polypodij̃: agarici: amborum añ. ʒ. x. ellebori nigri: salis idi: amborũ añ. ʒ. v. sticados. ʒ. vij. pulueris hierepigre. ʒ. xv. bibat ex eis. ʒ. iij. ¶ In diebus vero q̃bus quiescit eger debet sumere electuarium: qꝺ̃ vocatur letificans: qꝺ̃ ℞. mellisse: corticũ citri: gario. galiemus. masticis: croci orientalis: nucimus. cinnamomi: cardamomi: neberemisk. beben albi ꝛ rubei: zedoarie: doronici: seminis ozimi maioris: seminis ozimi: gariof. oĩum añ. partes equales: musci quãtũ est decima pars. ʒ. vnius: deinde sumanꝛ chebuli xx. ꝛ embli. xxx. ꝛ terantur: ꝛ in tribus libris aque coquãtur donec ad vnam redeant ꝛ colẽtur. In colatura vero addaꝛ mellis lib. j. deinde bulliant donec aqua cõsumpta sit: post ex hoc melle cõficianꝛ species predicte: qꝺ̃ tñ pondere sit triplũ ad species: de quo cum necesse fuerit ad magnitudinem auellane sumendum est. Hoc enim medicamẽ letitiam ꝛ coloris pulchritudinem ꝛ digestionis bonitatẽ operatur ꝛ retardat canos.

Sequitur cõtinuando de passiõĩbus cerebri determinare de lesione maxime operationum virtutuꝫ moralium vt imaginatiue vel cogitatiue. s. de passione nominata melencolia: lꝫ etiã sepe coniungatur lesio in operatione virtutis memoratiue. Et diuidiꝛ p̃sens cap̃lm prima diuisione in duas partes: quoniam primo ponit signa quibus declaratur ipsa passio. 2° ponit curam. secũda ibi. (Quod si cum melencolia fuerit dolor vẽtris.) Prima adhuc in duas. Nam primo ponit signa vt dictum est melẽcolie. 2° ponit cañ. reddentẽ medicum sollicitum in curatione eius. 2ª ibi. (Cui igiꝛ he male cogitationes ꝛc.) Prima adhuc in duas. nam primo ponit signa principij eius. 2° eius augmenti vel confirmationis. 2ª ibi. (Cum autem res ad hoc deneuerint ꝛc.) ¶ De prima parte dixit. Cum alicui cogitatio-

Declaraᵒ p̃me ptis.

nes male sine cā acciderit: ⁊ timor ⁊ tristitia in eo pualuerint: melie pn^m in eo erit. Ex hoc textu opʒ notare ꝙ hic declarat mliam q̄ est passio cerebri: vt etiam cōprehendat mām ꝑ duo principalr. Unū ē mala cogitatio ⁊ nō absolute mala: sed sine cā mala. i. manifesta de cōiter occurrentibus. scōm est ꝙ timor ⁊ tristitia pualuerit in cogitatione mala. i. ꝙ melēcolia plus declaratur ex timore ⁊ tristitia. cū adueniāt sine manifesta cā ꝙ̄ ex mala cogitatione. vñ in frenesi ⁊ si ꝯiungaꝶ mala cogitatio: ⁊ ēt in ꝑmixtiōe mētis vel fatuitate: q: tñ nō cuʒ his vt sic ꝯiungiꝶ tristitia vel timor: idcirco non clauduntur sub rubrica de melēcolia. ⁊ ex hoc infertur cōclusio ꝙ si aliqñ in aliquo melico cōiungaꝶ risus pro certo tꝑe. ad hoc tñ vt debeat dici melēcolicus exigitur qd̄ in eo preualeant timor ⁊ tristitia.

Declo scde partis pri me principalis.

¶ De scda parte dicit: cū aūt res ad hoc deuenerint. s. ⁊ male cogitationes ⁊ timor ⁊ tristitia vt ea q̄ cogitare cepit sup. falsa cogitatione ⁊ cum timore ⁊ tristitia ore promat: verbaqꝫ sua atqꝫ actus ꝑmisceat iā melēcolia facta est. ¶ No. ꝙ ex hac tota lr̄a videꝶ innuere tres gradus ī melēcolia. Unus est qui cogitationes sole false habētur cū timore ⁊ tristitia. Scds est ⁊ vehementior qñ exprimūt verbis malas cogitationes: ⁊ dicunt cogitare se de tristibus ⁊ timorosis sine cā. ⁊ non tñ fugiūt neqꝫ occultanꝶ ab alijs. Tertius gradus est in malitia eius ⁊ ꝯfirmatione: vt qñ vltra cogitata ⁊ exp̄ssa verbis ēt in opere manifestāt malas cogitationes vt fugientes a cōi cōsortio hoim: ⁊ faciēdo actus timidi hominis ⁊c. Et sic pʒ tota ista p̄^a pars. ¶ De scda pte dixit: cū ergo he male cogitationes ⁊ tristitia ⁊ tribulatio acciderint. i. anteq̄ manifestēt ope: qd̄ declarauit ꝑ hoc qd̄ dixit anteq̄ pualere incipiant est succurrendū. i. cū sūt in primo vl' in scdo gradu: q: si pualuerint cura erit difficilis: ⁊ rōnem adduxit Alex. qm̄ quasi mutatur complexio cerebri cū cōfirmatur vñ dixit: ꝓlongari eñ in hac passione curā non oportet: sed neqꝫ alia dilatio danda est: si eñ celerius sanguinis detractio non adhibeatur vel sup. alia causa minuens materiam diutius ibi residente cā mutatur nā cerebri ⁊c. Et sic ptʒ tota pars clara.

Declo tertie ptis p̄me principalis.

¶ (Qd̄ si cū melia ⁊c.) Hec est scda ps principalis capli in qua ponit curam. Et diuiditur hec pars in tres partes principales sm̄ qd̄ ponit curam triū causaꝝ melie magis gn̄aliū: qm̄ primo ponit curam melie splenetice vel stomacalis vl' myrachie. scdo ponit curam melie ꝑ ꝓprietatez cerebri maxime ex adustione sanguinis in capite vel humoꝝ calidoꝝ: tertio ponit curam melencolie pendentis ex superfluitate melencolie naturalis in toto. secūda pars incipit ibi. (Si aūt cum melencolia ea que nominauimus non fuerint) tertia pars incipit ibi. (Si aūt cū melencolia nihil fuerit eorum que diximus.) Prima pars etiam in quatuor diuiditur. Nam p̄io ponens quedam signa quibus declaratur talis melēcolia splenetica vel myrachia ponit curaʒ eius per flōiam. scdo ordinat regimen in dieta: tertio ponit curam per balneum. quarto ponit curam per medicinas solutiuas: scda pars incipit ibi. (Eger vero cui rebus lenientibus est nutriendus) tertia ibi prope. (Et mittendus est in balneum.) quarta ibi. (Post hec aūt. ¶ De p̄ma

Declara° p̄me ptis.

parte dixit ꝙ si cum melencolia fuerit dolor ventris stomaci ⁊ mirach ⁊ inflatio ⁊ malus color: digestionis corruptio: ⁊ vomitus acetosus ⁊ excreationis. i. sputi multitudo incipiēda est cura cū flōia ex basilica. s. dextri lateris aut saluatella sinistre manus. Et addit vnā cautelā circa flōiam fiendam dicens. Et si sanguis fuerit visus niger dimittatur egredi in q̄titate multa: subtilis aūt ⁊ rubeus si fuerit visus ilico est cōstringēdus. ¶ Pro intelligentia totius partis primo est notandū ꝙ lʒ a mēbris inferioribus p̄terq̄ a splene a myrach vel stomaco vel ab epate matrice et retentione emorroydaꝝ ⁊ alijs sepe eueniat melencolia ꝓpter euaporationē vaporꝝ melencolicoꝝ ad cerebrū: ⁊ etiā a corde sepe ꝯtingit: ꝓpterea vt dicebat Aui. spūs vitalis cōtinuus est aīali ⁊ cōplexio cordis cōicaꝶ cōplexioni cerebri ⁊c. vt videbitur loco suo. Tñ Rasis hic loquens de ea q̄ contingit vt multuʒ ab vno particulari mēbro inferiori: ⁊ tali ꝑ cōitatem vt breuiloquus solūmodo tractauit de ea q̄ splenetica appellatur: qm̄ vitio splenis vt plm̄ in alijs mēbris inferioribus aggregaꝶ mā melēcolica vt aliquotiens in epate vel matrice vel in myrach vel in stomaco: qm̄ cū splen sit receptaculū ꝓpriū melēcolie datū est a natura vt splen ꝑ suā virtutem attractiuā mundificet melencoliā de massa sanguinea. Et expellat consequenter ꝑ virtutem expulsiuam ꝑ poros ei⁹ deputatos a nā ad loca cōuenientiu: vt partiʒ ad os stomaci ad inducēdum famē. vt prima p̄mi cap̄. de humoribus. Cū igitur deficiat splen in attrahendo ⁊ mundificādo humorem melēcolicū: vel retinetur in epate: vel mādatur ad membra sibi cōuicina: vel moratur in vijs medijs vt in mesaraicis: cū etiā debilitatur eius expulsiua ⁊ resolutiua ita vt aggregetur ⁊ multipliceꝶ in splene abūdāter aliqñ multiplicatur in stomacho plusq̄ conuenit de mā melencolica: ⁊ sic per alteꝝ istoꝝ modoꝝ vitio splenis fit aliquotiens epatica: aliquotiēs matricalis. aliq̄tiens mirachia: ⁊ aliquotiēs stomacalis. Cū ergo ponitur cura splenetice poniꝶ quasi radicalis cura oīm aliaꝝ partiū ꝑ viā cōitatis ab inferioribus: ⁊ ita Ras. de hoc fecit spālē mentionem dimittendo reliquas tanq̄ minus ꝯtingētes. In hac ergo posuit signa q̄ sunt satis manifesta de dolore ventris maxime. nā cū melencolia retinetur circa stomacum vel myrach: ⁊ fit humor maxime inflatiuus. vt. 4°. ꝓbleumatum. tertio problemate ibi. vnde melencolici sunt venerei ꝓpter extensionē a ventositate: ꝓpter ergo ventositatem fit dolor ⁊ extensio q̄ multiplicaꝶ in eis: etiaʒ q: infrigidatur stomacus ⁊ sic debilitatur digestio eius: ⁊ ꝯñr multiplicatur ventositas: ⁊ ꝑ eandē cām causatur malus color: quia stomacus male p̄parat epati: ⁊ sic ī epate fit mala digestio vnde fit malus color: multiplicaꝶ ēt sputum: q: ꝑ indigestionem multiplicaꝶ flā: et per idē multiplicatur vomitus acetosus. ¶ Sʒ posset recte dubitari hic ꝓpter particulam sequentem. q: dixit ꝙ incipiēda est cura ꝑ flōiam basilice vel saluatelle: nā cū melācolia sit hūor frigidus ineptus eñ oni ꝑ flōiam non apparet flōiam cōuenire debere. ¶ De hac difficultate latius dicetur inferius si fienda est vel nō fienda. Et si a prin° est fienda: ⁊ cū est frigida a qua

Declo scd partis principalis.

4°. ꝓbleumatū melci sunt venerei.

vena est incipiendum: sed quantum attinet ad intelligentiam huius partis dicatur q̄ nō sine artificio dixit fiendam esse flōiam. nā cū melĩa sit fex sanguinis: ꝛ multiplicet̃ fex ad multiplicationem sanguinis. vtplm multiplicata materia feculēta declaratur multitudo sanguinis: ꝛ q: sanguini debetur eũo p flōiam: vt simul cum eo euacuetur aliquid de fece eius: idcirco laudauit flōiam. ¶ Alia cā adduci pōt: ꝛ hanc bñ notate: q: in morbis melĩcis conuenit flōia etiaꝫ non ad eũonē principaliter fiēdā tunc p flōiam sed ad agitationē ꝛ cōmotionem ipsius humoris melĩci. Nam cū flōia sit humoꝝ agitatiua sepe per flōiam fit agitatio humoris melĩci: qui quiesceret non facta flōia: ꝛ ipso cōmoto facilius ɔñr p medicinas solutiuas appropriatas educetur: artificiose tñ dixit in basilica vel saluatella sinistra. Nam apparente dñio sanguis in toto: p signa dñij sanguinis de tensione venarum rubore ꝛc. est fienda de basilica: sed vbi hec non appareāt ad aliū finem dictū etiā vt excitentur virtutes nāles ipsius splenis: ꝛ maxime attractiua in mundificando sanguinē ꝛ attrahendo humorē melĩcū: ad hoc laudauit flōiam vene saluatelle sinistri brachij: qm̄ subtracto sāguine de splene immediate ɔñr necessitatur ad attrahendū aliunde ꝛc. q: tñ stat dubitatio de infrigidatione melĩe p eũonem sanguinis. Et si alie intētiones ꝓmouerentur q̄ dicte sunt ad flōiam faciendā: idcirco circa hoc fecit medicū cautum vt. s. experiatur si p flōiam educat̃ sanguis melĩcus vel sanguis clarus. Naꝫ si educet̃ sanguis melĩcus ita vt appareat sanguis grossus niger: tunc dꝫ educi notabilis q̄titas eius: qđ si appareret rubeus clarus esset timendū ne eũato sanguine calido spumoso remanente melencolia: qđ nimis infrigidaretur ꝛ indisponerentur. ideo iussit tunc claudi venā. Et hoc itelligatur vt etiā dixit Gerardus nisi erronea fuerit facta flōia: q: s. non fuerit facta apertio lata vene: q: si ꝓpter stricturam orificij educeret̃ sanguis subtilis tm̄ non ꝓpterea deberet ꝓhiberi flōia: sed dꝫ dilatari vena: ꝛ in hūc errorem sepe incidunt barbitonsores q̄ pforant venam ꝓfundando indirectū: ꝛ ita in directum extrahunt flōmū ꝛ non scindunt venā late: qm̄ debēt in extrahendo eleuare flōmū in sursum: ꝛ sic dilatabitur vulnus vbi ēt esset facta nimia strictura, supra locū flōie: ideo cū apparet sanguis taliter subtilis bonum est dilatare ligaturam: ita qđ ꝓpter has cās ꝛ alias sĩles de q̄bus dicetur loco suo: aliqñ educitur sanguis clar⁹ ꝛ subtilis ꝛ educeretur grossus si tales contingentie nō essent. Sed qñ nulla causaꝝ taliū est impediens. tunc apparente sanguine talr̃ claro est sistenda flōia. ¶ Laudauit ɔñr dietam ex nutrientibus mollificantibus: ꝛ hoc est cōe in oī morbo melĩco: q: dixit Ras. p° continētis. non indiget patiens alia cura nisi humectatiōe maxime si morbus non est chronicus: ꝛ de hoc videbitur infra latius. Ideo laudauit hic carnē hedinam ꝛ arietinā ad humectandū: ꝛ infra etiaꝫ numerabit q̄dā alia cōuenientia in dieta: laudauit ēt balneū: ꝛ intelligat̃ de balneo hūectatiuo aq̄ dulcis tepide ꝛ reꝝ hūectātiū in decoctiōe vt maluaꝝ: altee. fenugre. seīs lini ꝛ sĩlīꝫ ꝛ capitū castratoꝝ ꝛ interioꝝ ei⁹. ꝛ dixit signanter ī quo nō diu moret̃ ne. s. ꝓpter calĩtatē balnei fiat resolō ꝛ exiccatio cū intēdam⁹ hūectationi. Et nota q̄ in tali balneo in casu hr̃ maximū iuuamētū: qm̄ humectat̃ mā q̄ siccitate peccat: ꝛ sic habilitat̃ expulsioni. Et ego vidi maximū iuuamētū in applicatione ei⁹ in q̄rtana lōga ī mlĩere mltū demacrata: q̄ nequaq̄ videbat̃ posse curari ꝛ humectata mā p balneū cum leni medicina est curata. Balneū etiam inducit iocūditatem ꝛ leticiam caliditate quadam tēperata leuigante spm̄: ꝛ ita in casu maxime valet.

¶ (Post hec aūt vtat̃ decoctiōe ꝛc.) ¶ In hac pte ponit curā p medicinas solutiuas ꝛ duo facit. primo facit hoc. deinde ponit q̄d fiendū est post exhibitionē dictaꝝ mediciaꝝ. scđa ibi. (De inde trib⁹ dieb⁹ q̄escat). Prīa ps ēt in duas diuidi pōt. p° ordinat vsum decoctiōis epithimi describēdo cōpositionē ei⁹. 2° ordinat cōpōneꝫ quādā pillaꝝ q̄ debēt sumi añ dictā decoctionē ibi scđa. (Et agarici due tertie. ʒ. vnius ꝛc.) ¶ De p^a pte dixit post hec āt. i. postq̄ fcā sūt q̄ dcā sunt. s. de flōia ꝛ balneo ꝛ debita dieta vtat̃ s. eger decoctiōe de epithimo quā ego cōposui: ꝛ hec est decoctio. ℞. mirabolanoꝝ indoruꝫ. ʒ. x. polipodij. ʒ. v. ista valēt in melĩa nāli ad eũandū sene. ʒ. ix. vꝫ in melĩa magis adusta: turbith ʒ. iiij. sticados. ʒ. x. valēt in eũando flā ꝛ melĩaꝫ Nā ī tali casu aggregat̃ mā flātica p indigōnē: vt dcm̄ est. š. passulaꝝ enucleataꝝ. ʒ. x. ad humectādū ꝛ ꝓhibēdū siccitatē medicinaꝝ soluētiū epithimi cretēsis. ʒ. x. epithimū est medicia singularis in eũone melĩe: oīa excepto epithimo ī trib⁹ lib. aq̄ coquēda sunt donec ad vnā li. ꝛ mediā redeāt: ꝛ sic vult fieri ɔsūptionē vsq̄ ad medietatē: iō excepit epithimū: q: modicū sustiet de decoctiōe: ꝛ cū hoc factū fuerit addat̃ epithimū. i. cū deuētū est ad medietatē p decoctioneꝫ addat̃ epithimū. ꝛ sup. bulliat vnica vel duab⁹ bullitionib⁹: ꝛ ilico ab igne remoueat̃. i. statim ne resolō v̄tutis ei⁹ fiat p decoctionē: ꝛ dimittatur. s. dcā decoctio donec infrigidari cepit: cūq̄ infrigidata fuerit manib⁹ fricata colet̃. Iubet fricari simplicia ītrātia vt v̄t⁹ simpliciū tracta. p decoctionē ad supficiē in decoctiōe remāeat ꝛ sic fiet decoctio magis solutiua: postea ponit cōpōnē pillaꝝ. ℞. agarici due tertie. ʒ. j. aloes. ʒ. j. agaric⁹ vꝫ eũando flā ꝛ melĩam: ꝛ aloes singlr̃ ad mūdificationē ex stō ꝛ ɔfortationē ei⁹ ꝛ vigorationē operationū aliaꝝ medicinaꝝ: salis idi. ʒ. ʒ. elebori nigri. 4^a ps. ʒ. vnius: sal indū et eleboru̇s valēt in eũone humoris melĩci: addit: cōficiant̃ cū melle aut iulep ad humectationē dictaꝝ medicinaꝝ: ꝛ fiant ex eis pillule q̄ p. iij. horas añ decoctionis acceptionem sumēde erunt postea sumāt decoctionē. ¶ Circa hec oīa ē notandum q̄ ordinat prius exhiberi pillulas: deinde decoctionē vt innuat q̄ in morbo melĩco: exhibitio medicinaꝝ non dꝫ esse in sūba solida neq̄ sicca: sed in sūba magis humida: q: semp stat intētio de humectatione in mā melĩca: q: tñ medicine potabiles ex mō sūbe facilr̃ exeunt stomacū modico tpe durat operatio eaꝝ: et tñ eũando mām melĩcā difficilē ad eductionē opꝫ medicinas longo tpe operari: ideo ad vtrāq̄ intentionē cōplendam exhibet pillulas vt longa fiat opatio solutiui ꝓpt̃ mām difficilē eradicationi: sꝫ ꝓpt̃ timorē exiccatiōis applicat medi

Not. bene hanc cām.

Nota.

Ras. p° cōtinentis.

Decl° scđe particule secūde ptis pncipalis

Decl° decoctionis de epithimo quā des. Rasis.

Decl° pillulaꝝ q̄s des. Rasis.

cinam potabilē vt decoctionē: ⁊ facit preponi pillulas ꝑ tres horas: q₂ tardius actuant: ⁊ ex ꝓbabili cōiectura exhibita decoctione ꝑ tres horas inequali tp̄e perficiet operatio decoctiōis ⁊ pil. Sed notate ꝙ nō est credendū ꝙ tota decoctio debeat sumi vna vice simul cū pillulis: tum q₂ solutiuū esset nimis forte: tum q₂ etiam nimis tediosa esset exuberans quātitas decoctionis. ¶ De ea ergo decoctione sumant. v. vel vj. ℥. post pillulas ⁊ adhuc erit medicina satis fortis maxime ex virtute ellebori ītrantis pillulas: ⁊ ego nō auderē ad exhibitionē illaꝝ. nā ingerit magnas tortiones ⁊ difficultates in stō. ¶ Deinde tribus diebus quiescat.) In hac ꝑte tria facit. Nā p̄° ponit quid est fiendū quātum ad dietā. i. quibus vtendū est post solutiuū datum. 2° declarat a q̄bus est abstinendū. 3° pōit confortandū esse os stomaci post reliqua om̄ia facta. 2ª ibi. (Eger vero ab om̄ibus.) tertia ibi. (Os quoq₃ stomaci confortādum est.) ¶ Dixit de p̄ª parte. deinde. i. post dictā medicinā trib⁹ diebus quiescat: ad denotandum ꝙ in morbis chronicis ⁊ in q̄bus est dn̄ium maloꝝ humorū op₃ post purgationes dare quietē nature ad restaurationem ⁊ maxime in morbis a siccitate siue materiali siue immateriali. ⁊ addit in his autem diebus in quibus quiescit nutriat ex his que p̄cepimus. s. in parte superiori cu₃ dixit. Et est nutriendus ex rebus lenietibus: ⁊ in potu sumat vinū subtile clarū ⁊ bene odoriferū ad viuificationem virtutis ⁊ iocunditatē inducēdam. Post hoc quoq₃ iterū soluendus est vt prius: et ita vt p̄diximus supple est dietādus post 3ª iteranda est sup. solutio ⁊ debita dieta. 4ª quoq₃ potio danda est. Nota ex his verbis voluit nobis innuere ꝙ ad eradicandum morbos chronicos ⁊ maxime pendentes a materia melēcolica nō debemus esse cōtenti vnica eūone: sed oportet pluribus vicibus interpolatim euacuare: et in diebus quietis corpus restaurare: ⁊ in eisdem dieb⁹ materiā cū digestiuis digerere. Sed hic vnum aduertatis ꝙ nō credo mentē suā esse ꝙ trāsactis tm̄ tribus diebus naturalibus sumat medicinā solutiuā: q₂ sic intelligēdo colligeretur ex serie textus ꝙ in. xij. diebus cōtinuis deberet quatuor vicibus solui cū medicina tali laboriosa: qd̄ nō credo esse ꝯueniens maxime melēco ⁊ sicco: sed credo ꝑ dies velle intelligere hebdomadas ita vt singulis trib⁹ hebdomadis fiat eūatio cū solutiuo ⁊ in tp̄e me° intendat restaurationi virtutis ⁊ digestionis ⁊c. ¶ De 2ª parte ponit a q̄bus cauendū est: ⁊ dixit. Eger vero ab oībus que colerā nigrā generant abstinend⁹ est. ⁊ exemplificat vt sunt carnes siluestres oēs: notate qd̄ dixit oēs: ⁊ caro vaccina ⁊ porcina et magnarū capraꝝ. signāter dixit magnaꝝ: q₂ caro hedorum nō est melēcolica: fabe ⁊ sup. lētes et salita caro. s. oīs: qm̄ ꝓpter sal exiccat humidum remanēte terrestri: idē intelligat de piscibus salitis: vt 2° cañ. cap°. 2° gn̄ali. ⁊ caseus vetus ꝓpter eandē cām ⁊ lepores ꝓprie: q₂ ⁊ si sint carnes siluestres: tn̄ signāter dicit ꝓprie de leporibus: qm̄ inter oīa nutrimēta vident maxime melēcolice cōplōnis: ⁊ hoc maxime intelligat nisi sint lepores maxie ꝓpinq̄ gn̄atiōi: ⁊ oīa olera nisi humectātia vitet. nā oīa fere sunt sicce cōpositionis p̄ter buglossam ⁊ lactucā: vt voluit Auer. iō signanter dixit nisi humecantia vitet. ¶ P̄. vinū grossum ⁊ laborē ⁊ vigilias. omnia sunt clara: nec patiat famē nec sitim. vino vero subtili in potu vtat subtili. i. nō grosso: vł subtili. i. nō acuto: ⁊ p̄cipiendū est ei vt dormiat ad humectandū: ⁊ est studendū in ei⁹ curatione cū his. s. medicis quas in sequentib⁹ in ca°. de splenis curatōe q̄ augmētat dicturi sum⁹: excusans se a ꝑticularib⁹ medicis digestiuis ⁊ ꝯfortatiuis remittēs nos ad illū locū. ¶ De 3ª ꝑte hui⁹ ꝑtis dixit qd̄ os stōi cōfortandū est: supple cum vnguētis stōaticis ⁊ emplr̄is ⁊ fomētationib⁹ remittēs se ad ea q̄ dicet īfra de dispōne stōi. Et h̄ not. ꝙ hic ordiat vnctionē ori stōi post reliq̄: vt innuat ꝙ a p̄n°. nisi facta mūdificatiōe medicine stomatiche sicce: ⁊ sic cōfortatiue nō cōueniunt.

Declara° tertie ꝑticule secunde ꝑtis p̄ncipalis.

¶ Si aūt cū melīa ⁊c.) Hec ē 2ª ꝑs p̄ncipal. 2e ꝑtis: ī q̄ ðclarādo sig̃ª melīe ꝑ ꝓpetatē a cā calīa materiali ponit curā illi⁹. p̄° ꝑ flōmiā. 2° ꝑ embrocationē. 3° ꝑ iniectiones medicinaꝝ fridaꝝ in nares. 4° per balneū ⁊ cōe ꝑticulare capiti: ꝑtes patēt legēdo literā: ⁊ sūt oīa clara ex his q̄ dicta sunt supra de soda calīa ⁊ in cura frenesis. ¶ Sequit illa pars. (Si aūt cū melīa nihil fuerit hoꝝ ⁊c.) que est 3ª pars principalis hui⁹ partis. In qua ponit curā suppositis signis melīe naturalis peccātis in toto. Et diuidit pars etiā in quatuor ꝑtes. p̄° ponit curā ꝑ flōmiā ⁊ q̄dam alia: ⁊ hoc in gn̄ali. 2° ostēdit q̄ cōpetunt melīcis ⁊ que nō. 3° ordinat quasdā pillulas valentes etiā in melīa: ⁊ maxime his qui decoctionē sumere nequeūt ꝓpter abominationē vel aliā cām. 4° ponit electuariū cōpetens melīcis appellatum electuariū letificās. 2ª ibi. (Studiū vero.) 3ª ibi. (Pillule que colerā nigrā.) 4ª ibi. (In diebus vero quibus quiescit.)

Declara° tertie ꝑtis p̄ncipalis

¶ Circa primā partē dixit ponēdo signa talis melīe. Si āt cū melīa. i. cū signis cōib⁹ ei⁹ de timore ⁊ tristitia ⁊c. nil fuerit eoꝝ q̄ dixim⁹. s. neq₃ de signis spleneticis supradictis: neq₃ de signis melīe ꝓportionatis a cā calīa etiā dictis: tunc sup. denotat ꝙ pēdeat a cā de qua dictum est: ⁊ eo casu laudat flōmiā ⁊ regimen dictū supra ēt in medicinis: ⁊ qd̄ postea q̄escat totū clarū est. ¶ De 2ª ꝑte dicit. ⁊ est singulare dictū: vt. s. qd̄ in melīcis fit obseruandū vt impinguent ⁊ carnosi fiāt: ex quo em̄ pingues ⁊ carnosi fuerit ilico sani erunt: ⁊ ibi ponit cibos de quibus etia₃ supra ⁊ dietam conuenientem: tota pars ꝑ₃: q₂ talia humectantia in casu iuuant vt dictū est.

Declara° scd̄e ꝑticule tertie ꝑtis principalis.

¶ Ponit consequenter pillulas: vt. ℞. epithimi cretensis. ʒ. xx. polypodij ⁊ agarici. ana. ʒ. x. ellebori nigri: salis indi: amborum an̄. ʒ. v. sticados. ʒ. vij. pulueris hierepigre. ʒ. xv. Dicit quod bibat ex eis. ʒ. iij. dosis est nimis magna: pillule tn̄ sunt satis domestice: sed bonū esset vt humectarentur cū aliquo humectante vt succo liquiritie vel dragagāto ad prohibendū siccitatē simplicia intrātia sunt clara iuuantia in casu.

Des pillularum.

¶ Cōsequenter ponit electuariū multū artificiale ⁊ singulare valens in casu ⁊ ponit compositionem cū melle emblicorum: ⁊ dat ordinē ei⁹ et cōiter alibi si reperit descriptio de melle emblicorum. Ideo bene notate. hec cōpositio ꝑ intrantia ꝑ₃ ꝙ iuuat: sed verum est qd̄ est multū siccū: vt ꝑ₃. Ideo bonū esset post eam exhiberi aliquam decoctionē humectatiuā vel rectifica-

ri cũ aliquibus infrigidãtibus ⁊ humectãtib⁹. Ideo posset fieri electuariũ Berardi ad eãdem intentionem ẜm hanc formã. ℞. margaritarum electaꝝ. ʒ. j. hiacintoꝝ: smeragdoꝝ: saphyrorum doronocici: coralli al. ⁊ rubei. añ. ℈. j. cinnamomi: macis: galange nucismucate. añ. ʒ. ß. paꝝ. piperis lõgi: cubebe: ligni aloes: storacis calamite: seminis basiliconis. añ. ℈. ß. croci. ʒ. ß. musci: ambre. añ. gra. v. corticũ citri cõditi: ʒ. ß. liquiritie rase ad humectandum: candi passul. añ. ℥. j. cõserue boraginis ⁊ buglosse. añ. ʒ. iij. succi pomorum dulcium depurati. ʒ. ij. aque ro. ℥. j. zucha. albi lib. j. fiat electuariũ hoc est singulare. Et sic finis quantum ad textum.

Nota electuarium Berardi.

Pro vlteriori intellectu huius materie de melencolia. primo ponetur quid nominis ⁊ quid rei ipsius melencolie: deinde ponent quedã eius species que etiã partim declarabunt in quid rei. Põr ponemus earũ causas ⁊ modos terminationis: ⁊ q̃bus solet magis euenire postea signa. ⁊ vltimo cura.

Quid nominis melẽcolie sumit dupl'r. Uno mõ pro hũore distincto a reliquis humoribus. Scd̃o ꝓ egritudine celebrali talẽ substantiã humoralẽ naturalem vel preter naturã cõsequente: ⁊ hoc mõ quid nominis mel'ie idẽ sonat ꝙ mẽtis insania i. nõ sana mens: ⁊ hec etiã sumit dupl'r: cõiter ⁊ proprie sumit cõiter pro egritudine vel lesione quacũq; virtutum moraliũ ⁊ lesione operationum eaꝝ ipsius cerebri: et hoc mõ mel'ia ambit vel est cõis ad omnẽ lesionẽ virtutũ imaginatiue estimatiue ⁊ cogitatiue cerebri sicut per modum corruptionis fuerit ipsa lesio siue diminutionis siue lesionis ablate: ⁊ sic ambit amentiã stoliditatẽ ⁊ permixtionẽ rõnis. Amẽtes enim sunt simplices sicut pueri ⁊ infantes nõ discurrentes: stolidi aũt dicunt quoꝝ operationes talium virtutũ sunt diminute: claudit etiam sub ea permixtio rõis: ⁊ mania qd̃ est corruptio imaginatiue vel cogitatiue. hoc etiã modo cõiter sumitur a Rasi in ca°. nostro sumit 2° mõ ꝓprie vt distinguit contra maniã ⁊ amentiã stoliditatem ⁊c. vbi. s. est mutatio cogitationis ⁊ estimationis a cursu naturali ad timorẽ ⁊ tristitiam: ⁊ sic declaratur operatio corrupte lesa sine rixa sine furore. ⁊ hec subduntur vt distinguat a mania: quedã est propriissime melẽcolia vt distinguitur etiam a cucubut ilischi: de q̃bus. A. facit propria capl'a. ⁊ quedã est mel'ia que ꝯuenit cũ illis: qm̃ in cucubut cũ timore ⁊ tristitia hõ diligit fugere cõuersationẽ hoĩm: ⁊ cupit appropinquare mortuis ⁊ sepulchris: vbi in ilischi stat solitudo cũ quasi cõtinua cogitatione sup pulchritudinem quarundã formaꝝ. ¶ Melẽcolia ergo ꝓpriissime sumpta est egritudo cerebralis que manifestatur ꝑ corruptionẽ opeꝝ estimatiue ⁊ imagiatiue ⁊ cogitatiue ṽtutis mutata. s. opatiõe imagiatiue ⁊ cogitatiue ꝑ timorẽ ⁊ tristitiam ⁊ ad mel'iam. s. in iudicio: vñ mel'ia ẜm A. dicit mutatio estimationũ ⁊ cogitationum a cursu suo naturali ad corruptionẽ: non dixit ad diminutionem ⁊ ablationem: sed ad corruptionem ⁊ ad timorem ⁊ ad malitiã propter complexionem melencolicam facientem syluestrẽ spiritum cerebri interius: ⁊ facientẽ ipsum timiduz ꝓpter tenebras ipsius: ⁊ sicut tenebre extrinsece sollicitant ⁊ timere faciunt. ⁊ addit. ⁊ ẜm ꝙ cõplexio frigida ⁊ sicca est discõueniens spiritui ⁊ debilitans: sic cõplexio calida ⁊ humida vt vini est conueniens ⁊ confortans. Dixit ergo quod est mutatio estimationum ⁊ cogitationum: ⁊ subintelligitur imaginationum: quia non imaginantur sicut deberent imaginari: immo imaginantur amicum inimicum ⁊ rẽ iuuatiuã nocentem ⁊ corrupte cõcludunt: ⁊ sic est corrupta operatio ⁊ imaginatiue ⁊ cogitatiue ⁊ estimatiue: ⁊ hoc ꝓpter cõplexionẽ melencolicam. Nam melẽcolia per naturam est frigida sicca ⁊ nigra. vnde dicit a melon grece. i. nigrũ: ⁊ chili hũor. i. niger humor faciens spiritũ siluestrem cerebri interius. i. virtuti nõ cõuenientem ad operationes interiores cerebri. vel al'r. facientẽ siluestrẽ spiritũ ⁊c. i. facientẽ eũ fugitiuũ interius. nam propter timorem fugit spiritus interius: et sic ad timorem adducit.

Not. differentiaz iter amentes ⁊ stolidos.

¶ Dubitat' Gentilis si tenebre vel humores melencolici vel nigredo vel opacitas eiusdẽ sit cã talis corruptiõis ⁊ sit cã timoris ⁊ malicie cogitationum ⁊c. Quod sic videt snĩa Aui. in text. et idem quasi videt snĩa Gal. 3° interioꝝ. cap°. 7° vel 8°. Ad oppositũ est Auer. 3° colliget ṽsus finem. cap°. 36°. vbi declarat qd̃ nigredo vel opacitas non potest esse causa lesionis maxime corruptionis in operationibus harũ virtutum: qr ẜm hoc color esset egritudo: qd̃ nõ est bñ dictũ: etiam qr nõ terretur anima in obscuro: nisi propter priuationẽ sensati sensu visibili: ⁊ nõ sic est presente humore mel'ico. Breuiter dimissis multis dictis ab alijs summarie dicatur ꝙ hũor melencolicus ⁊ spũs terrestris ⁊ mel'icus ⁊ opacus factus tripliciter põt esse cã lesionis opatiõis. Primo per suã cõplexionẽ formalem. i. insequẽtem formã per cõplexionẽ manifestã. s. vt frigidam ⁊ siccã: ⁊ sic nõ est dubiũ ꝙ mel'ia ĩducit ad timorem. Naz cõplexio frigida ⁊ sicca cõtrariat cõplexioni spũs: qr calida ⁊ humida est, faciens ad motum spirituũ ad singulas corporis ꝑtes: sicut igitur calida ⁊ humida, vt vini est ꝯueniẽs ad spiritum letificãdũ: ita opposito mõ frigida et sicca sicut mel'ia facit ad tristitiã ⁊ fugã ꝯñr. 2° modo hoc facere põt per ꝓprietatẽ nõ reducibilem in manifestã causam: vnde humor melencolicus hꝫ annexã quandã occultã qualitatem ẜm quã terret anima ⁊ spũs vt fiat fugitiu⁹ sicut ex opposito facit sanguis letitiam: vt vult Auer. loco allegato. nõ ꝓpter hoc ꝙ sanguis det lumen anime. 3° modo nocere põt sua turbidie opacitate ⁊ grossitie: ⁊ sic vapor ab eo eleuatus mixtus cũ spiritu facit siluestrem spirituz interius: qm̃ ab hac opacitate ledit spũs: ⁊ hoc intelligitur dupl'r. Primo quod ledatur vt a causa cõcurrente effectiue ita vt preter grossitiẽ a sola opacitate, vt causa positiua cõcurrat ad timorẽ ⁊ tristitiã: ⁊ hoc modo declarauit Auer. nõ eẽ poſe: vel cõcurrat dispositiue ⁊ significatiue: et hoc modo tenebre timore faciũt. i. denotat esse complexio spirituũ contraria vbi sunt tenebre cõiuncte: ⁊ sicut cõplexio frigida ⁊ sicca est ꝯ̃ria spũi: ita tenebrositas facit ꝓ mala cõpl'one melẽcolie. Et ex his pꝫ modus gñationis ei⁹: qm̃ cũ spũs sit quoddã subm ⁊ instrumẽtũ anime: ⁊ sic debite dispositum substantie luminose nõ solum per se tenebras spsiales abhorret. i. priua-

Hũor melẽcolic⁹ tripliciter potest esse cã lesiõis operationis.

tionē lucis: immo ꝛ corporeas timet ꝛ fugit: et ita aīa rōne sui instrumēti: cū ergo melencolia sit terrea subē tenebrose fumi ab ipsa resoluti immutant spūs cordiales ꝛ animales: ꝛ similiter cōplexionē cerebri immutādo eius subām inficiūt ꝛ denigrāt: ꝛ sic virtus aliter ꝙ dꝫ comprehēdit ꝛ indicat sicͧ febricitātes: vt dicͧ Guil. de brixia. cū lingua est infecta hūore colerico eis dulcia videntur amara: sicͧ ꝛ freneticus: ꝛ illi in quoꝝ oculis aqua aggregatꝰ aliqñ imaginātur ꝛ cogitāt aīalia volitare corā oculis suis ꝛ silīa videre q̄ cōsueuerūt tpe sanitatis. cum tñ hoc eis ꝯtingat ex apprehēsione vapoꝝ talr̄ repñtantiū ꝛc. sicͧ ex opposito ad letitiā ꝛ letificationē: vt dicebat Aui. de viribus cordis. caplo 6°. duo ꝯsequūtꝰ: ꝛ ita duo āñcedūt. pᵐ est fortificatio naturalis virtutis. 2ᵐ est rectificatio spiritus. Cōfortationē ꝟo naturalis virtutis tria āñcedūt: quoꝝ q̄ōlꝫ est causa letitie ꝛ tristitie: pᵐ est tēperamētū ipsius spūs. s. sibi cōueniēs. 2ᵐ multiplicatio gñationis eiꝰ supra id qd̄ dissoluitꝰ. 3ᵐ cōseruatio eius a dissolōne. Ad rarificationē aūt seq̄tur facilitas motus spūs ad reliq̄s corporis partes: ideo vinum subtile clarū ꝛ cōfortādo ꝛ tēperādo cōplōnē eiꝰ ꝛ multiplicādo gñationē ipūs fac̄ ad iocūditatē ꝛ letitiā: sicͧ etiā frequētia letādi rarificādo spiritus adducit ad letitiā sicͧ ex aduerso tristādi frequētia ad timorē ꝛ tristitiā ꝓpter inspissationē ꝛ ꝯuersionē spūs ad interiora: ꝛ sic ex causis tristitie ꝑparatur corpus ad tristitiā. proinde cōcludebat Auic. loco allegato in fine capli. ꝙ in dispositione ad letitiā. s. ꝓpter frequētiā letādi nō imprimūt tristitia nisi fortia sint letificātia tñ debilia imprimūt: ꝛ ex opposito ex frequentia tristādi acq̄ritꝰ dispositio ꝼm quaꝫ a debili causa tristādi corpus multum tristatꝰ: ꝛ non potest letari nisi cause iocunditatis ꝛ letitie fuerint multum fortes

Prima distinctio.

Species ꝛ distinctiones. Circa 2ᵐ p̄ncipale de speciebus ꝛ distinctionibus eius sit hec pᵃ distinctio ꝙ melēcolia q̄dā est recens ꝛ q̄dā est antiqua. ¶ 2ᵃ distinctio. q̄dam est in p̄n° de recētibus: vt cū cogitare incipiūt tristia ꝛ timorosa. q̄dā est iam cōfirmata vt cū ore ꝓmunt q̄ cogitare ceperāt ꝟbaq̄ȝ seua atq̄ȝ actus ꝓmisceāt: vt dicebat Rasꝭ. in ca° nr̄o. Et sunt q̄si infinite spēs ex parte falsaꝝ imaginationū vl' indefinite: vt q̄dā diligūt mori: q̄dam horrēt mortē: q̄dā tacēt: q̄dā loquūtꝰ: q̄dam timēt ꝙ terra sorbeat eos: vt dicͧ. A. q̄dā timent latrones: q̄dā imagināt seipsos reges factos: aut aues: aut lupos. aut instr̄a artificialia: quidam nō hr̄e caput ꝛc. aut esse vasa vitrea: vñ timēt tāgi ne frāgātꝰ: q̄dā affectāt mortē vt dicͧ Auenzoar. Et dixit. vidi plures q̄ sua imaginatione suffocauerūt se: ꝛ aliū q̄ onerauit se lapidibus ꝛ demersit se in aquā: ꝛ ponit vnaꝫ pulchram hystoriam de alio.

Secunda.

3ª distinctio.

¶ Ultima distinctio. in speciebus q̄dā melencolia est succedēs ad alios morbos: ꝛ q̄dā non ꝛ q̄dā eueniēs corpori forti per naturā ꝛ etatē: ꝛ quedam debili.

De causis.

Cause. Jā veniēdū est ad causas. Causaruꝫ igitꝰ q̄dā est in cerebro: q̄dā extra cerebrū. Que est in cerebro est duplex: q̄dam est a mala cōplōne melēcolica. i. frigida ꝛ sicca sine materia vñ indisponitꝰ subā cerebri ꝛ spūs ad debite seruiēdū aīe: immo facit syluestrē spiritū vt dictū est hoc tñ est raro. Quedā est cū materia: ꝛ est duplex: aut est materiaꝰ humoralis in corpore cerebri. i. spōgiositatibus dispersa: ꝛ sic sua qualitate praua alterat ꝛ substantia nocet cerebro. aut est humor melēcolicus intra venas ꝛ arterias cerebri q̄ defluxit ab aliꝭs partibus cerebri. aut est ibidem factus in ipsis venis vt sanguis grossus q̄ ꝑ adustioneꝫ factꝰ est humor melēcolicus in ipsis venis ꝑ aliqualem adustionē: ꝛ iste humor melēcolicus siue sit in cerebro siue in venis faciēs melēcolicam: vt distinguit cōtra maniam ꝛ demonium lupinum aut est a melēcolia fecali multa: aut a flegmate aut a sanguine ingrossato. a flegma. s. inspissato: vel per viam cōgelationis facto melēcolico: aut a flegmate ꝑ viam adustionis nō vltimate ad istuꝫ intellectum. s. quod potest aduri pars subtilis humoris remanente grosso non adusto: sed inspissato ꝑ adustionem facta resolutione in subtili remanēte grosso non adusto quia cū illud grossum aduritur facit maniam nō melēcoliam: ita innuit tex. A. in p̄n° dicēs. Et nō dicitur melēcolia nisi cuius euentus est a colera nigra non adusta. Licet Gentilis voluit ꝙ etiā a melencolia aliqualiter adusta ꝑ adustionem remissam possit fieri melēcolia: vt distinguitur a vera mania. sed nō credo inherēdo textui Aui. nisi ꝼm modum expositum. Jdeo noluit eam fieri ex adustione colere nec melencolie: sed bene maniā. Melencolia ergo nō fit nisi vel ꝓpter multitudinem humoris melēcolici naturalis in cerebro vel inspissationē humoris flegmatici resoluto subtili: ꝛ sic etiam ꝑ inspissationeꝫ sanguinis resoluto subtili non adusto grosso: vel ꝓpter inspissationē ꝛ congelationeꝫ eaꝝ vt dcm̄ est. Melnecolia ergo fit a melēcolia naturali vel a sanguine vl' a flegmate resoluto subtili vt dcm̄ est: vel ab ipsis congelatis: q̄ȝ cū fit ꝟa adustio in grosso tūc cum melēcolia cōponitur rixa ꝛc. Et tūc dicit. A. in textu immediato ad pauloante allegatum qd̄ permutatur. s. eius nominatio ꝛ nominatꝰ mania. Et hoc de melencolia facta per viam proprietatis ꝛ essentie in cerebro vbi fiat a materia. potest tamen vt dictum est etiam fieri per essentiam a mala complexione sine materia vl' a causis p̄mitiuis vel a corde: vt infra videbitꝰ.

A quibus moribus fit melīa.

¶ Sed de causis per colligantiam ipsius melencolie dicit Aui. ꝙ est vel per colligantiaꝫ a toto vel ab aliquo membro cum eo communicationem habente vt ad ipsum cerebruꝫ. A toto vbi sit in toto mala frigida complexio ꝛ sicca: q̄ tātū pōt alterare cerebrū ꝙ fiet melīa. Cōplō ēt frida ꝛ sicca in toto vl' cerebro cum materia melēcolica pōt etiā esse causa melencolie ꝓprie sumpte ꝼm qd̄ a tali materia melencolica eleuatur vapor ad cerebrū ꝛ facit spiritū syluestrē vt dcm̄ est supra. Sed nota ꝙ nō quādocunq̄ȝ multiplicatur humor melencolicus in corpore fit gñatio melēcolie ꝼm Rasim p̄mo cōtinētis. Nam si sit humor melencolicus q̄ nec sanguini admisceatur nec dispergatur nō gñabitur inde melencolia: sed cum spargitur cum sanguine, tūc sanguis cerebri alteratꝰ ꝛ ꝯuertit ipsius cōplexionem ad naturā melencolicam.

De causis ꝑmitiuis

¶ De causis aũt generantibus melẽcoliã in toto dicaꝛ ꝙ aut sunt ꝑmitiue ⁊ extrinsece ex parte aeris. verbi gratia. aer calidus ⁊ siccus adurẽs est cõuertẽs humorẽ ad melẽcolicũ: vł aer frigidus etiã sic inspissãs vł coadunãs humores sit causa ad meł́icũ deducẽs: aer etiã turbidus ⁊ grossus adducit ad humorẽ meł́icum. Exercitiũ q̃ꝫ laboriosum ⁊ superfluũ: ⁊ adurẽdo humores ⁊ infrĩdãdo ꝑ viã resoł́onis est fortis causa ad hoc ⁊ nõ tm̃ exercitiũ corporeũ sꝫ etiã aiale: vñ Ra. ꝑ° cõtinẽtis: dic̃ ꝙ hoies subtilis ingenij disponũꝛ ad meł́iam ꝓpter exercitiũ ⁊ studiũ nimiũ. Dixit etiã ibidẽ. vidi ꝙ vna de rebus q̃ magis gñant meł́ias ẽ otiositas ⁊ p̃meditationũ p̃ñtiũ p̃teritoꝝ ⁊ futuroꝝ. ⁊. A. dixit. Ex causis ꝓo fortioribus in gñatione meł́ie est sup̱fluitas tristitie ⁊ timoris. Uigilie etiã sup̱flue h̃ faciũt: ⁊ vł́r sup̱flua inanitio siue a natura siue ab arte fiat exiccando addunt ad hanc dispositionem.

¶ Quomõ aũt cibꝰ vł potus fit causa meł́ie dicaꝛ vł́r: ꝙ q̃cũqꝫ ꝑ naturã adducũt ad humorez meł́icũ sunt causa huiꝰ dispõnis: ⁊ de his ponitur exp̃ssus tractatꝰ a Ga. 3° de interioribꝰ. ca. 8. ⁊ ibi euz quasi ad vnguẽ sequutus est Rasis ꝑ° cõtinẽtis. Etiã Raꝭ. q̃dã notat in ca° inter q̃ p̃cipue nnmerãtur omnes carnes aĩaliũ corporũ magnoꝝ quadrupeduz. s. vt carnes boum vaccaꝝ ⁊ tauroꝝ magis ⁊ capraꝝ ⁊ carnes asinorũ: dic̃ Ga. sunt maxĩe ad hoc. Carnes etiã oẽs salite siue terrenoꝝ aĩaliũ siue aquaticoꝝ sunt in causa gñonis meł́ie et caro leporis ꝓprie. i. plus efficit meł́iam q̃ꝫ alia caro. Intelligiꝛ de leporibꝰ nõ ꝓpinq̃s gñoni: q2 si appropinquãt gñoni sunt satis tẽpamẽto vicine: caules etiã sunt maximi nocumẽti: ⁊ extreme teneritates arboꝝ ⁊ herbaꝝ cũ cõdiũꝛ cũ aceto ⁊ sale: vt in sal atutijs fit. Et hoc nota singulare qð ẽt loco alle. Ga. expressit de extremitatibus lupulorũ s. cũ aceto ⁊ sale. Et ita intelligerẽ ⁊ de extremitatibꝰ sparagoꝝ cũ comedũꝛ cum aceto ⁊ sale. Raꝭ. vituperat in ca° oẽs herbas p̃ter hũidas Auer. posuit nãł́r ꝙ oĩa olera p̃ter lactucã ⁊ buglossã: ⁊ p̃cipue si condiãꝛ sale ⁊ aceto ⁊ gñant meł́iam. oliue etiã ⁊ cappares sunt in fine gñationis meł́iam. nã lꝫ cappares soluãt meł́iam ꝑ virtutẽ ⁊ ꝓp̃etatẽ: tñ ex mõ sube p̃stãt nutrimẽtũ meł́icũ. caseꝰ vetꝰ est de maxĩe gñantibꝰ ⁊ caro porcina precipue syluestris ⁊ salsa: lẽtes sunt in extremo gñonis meł́ie: lꝫ oĩa legumina faciãt ad hoc. etiã oĩa amara maxĩe q̃ a calido fiũt dicebat Auer. 5° colliget: mł́tã gñant melẽcoliã ꝓpter siccitatẽ ⁊ cał́itatẽ. Nã d̃t ip̃e de tali amaro qð est calidius salso: q2 admisceꝛ salsugini aliq̃ hũiditas vt ibi declarat ꝑ aquã marij: ⁊ hoc dicaꝛ de oĩbus vł nã siccis vel ex artificio factis: vinũ ẽt grossũ nigrũ ⁊ opacũ habet introitũ ad gñonẽ meł́ie. ¶ Preter has causas ꝑmitiuas q̃ faciũt hũorẽ meł́icũ in toto sunt q̃dã alie cause cõitatis vñ fit nocumẽtũ in cerebro ꝓpter multiplicari meł́iam in toto vł in ꝑticulari mẽbro: vt dicit Auic. vł si fiat a splene vel ꝑꝑ id: q2 splen nõ debite suggit humorẽ melẽcolicuz ab epate: vł ꝓpter debilẽ expulsiuam splenis de eo qð sup̱fluũ est vł ꝓpter eiꝰ superfluã expulsionẽ: q2 vltra q̃ꝫ ꝯuenit de expulsiõe meł́ie ad stomacũ expellit. vñ abundãte meł́ia ad os stomaci: ⁊ ipsa euaporãte ad caput mixta cũ spiritibus in cerebro est causa meł́ie.

Carnes leporis plꝰ effic̃ meł́iam q̃ꝫ cetere carnes.

¶ Aliq̃ñ etiã fit ab epate vł ꝓpter nimiã adustionẽ in tota massa sanguinis: vel propter infrigidationẽ nimiã ipsius epatis vñ inspissantur humores: vł ꝓpter impotẽtiã sequestratiue epatis: vñ nõ expellit humorẽ melẽcolicuz ad splenẽ: ⁊ ista cõtingũt vł ꝓpter apostemata vel propter oppilationes in eo vel in meatibꝰ medijs contingentes.

¶ Põt etiã esse ꝑ cõitatẽ a myrach: intelligendo ꝑ myrach nõ tm̃ mẽbra veri myrach vt musculos ⁊ pãniculos ⁊ cu rim: sed etiam mísinthe riũ ⁊ meseraicas dispersas simul cũ zirbo adipino in q̃bus aggregantur superfluitates: aliq̃ñ nutrimẽti ipsoꝝ mẽbroꝝ ⁊ corrũpũtur: ⁊ in flegmate adurũtur vel infrigidanꝛ: ⁊ aliq̃ñ fit ab epate in portonarijs vel in aliquo eoꝝ terminatis ad epar ⁊ diciꝛ oĩs talis melẽcolia myrachia. ¶ Fit etiã aliq̃ñ per colligantiam matricis sanguine mẽstruo ibi preter naturã retẽto vel infrigidato vel adusto ⁊ inspissato: ⁊ generaliter fieri põt aliquo taliũ modoꝝ gñatio humoris melẽcolici in omni morbo cõmunicãti cerebro manifesta cõitate ꝑ neruos venas vł arterias q̃ñ nutrimẽtũ ad ipsum veniẽs nõ debite digeriꝛ sed aut aduritur aut infrĩdaꝛ aut sup̱fluitas ipsius nutrimẽti a virtute nõ expelliꝛ: vtpł́m tñ fit ꝑ viã adustionis: ⁊ precipue cũ fiũt apostemata ⁊ cũ ad duritiẽ reducũtur.

Interdum causaꝛ melencolia ꝑ cõitatez a myrach. Quid per myrach intelligaꝛ.

¶ Sed de causa generatiõis melẽcolie ab epate dubitat Auer. 3° colliget. nã nõ videꝛ ꝙ hec passio contingat ab apostemate calido tum quia melẽcolia vtplurimũ est sine feb. tũ etiã quia accidentia eius videntur ad frigidum declinare: vt patet ex accidentibus in eisde otiositate ⁊ tristitia: ⁊ maxime in myrachia. Rñdet ipse ⁊ bene non esse necessarium vt si causa fuerit calor extraneus adurens ꝙ accidentia consequẽtia semper videantur accidẽtia caliditatis. nam a calore extraneo debilitatur calor naturalis: neqꝫ confortatur calor naturalis a quolibet calido: sed tantum ab eo qui formaliter ei non repugnat: vnde dicit quod acetositas fit ꝺm Alex. ⁊ a calido ⁊ a frigido: a frigido. s. positiue: ⁊ a calido resoluendo caliditatem naturalem: ideo non est necessarium si fiãt inflatio ⁊ rugitus quod propterea non fit ex apostemate cum feb. debilitata caliditate naturali ab extranea caliditate de febre: immo dicit impossibile esse quod non fiat feb. a morbo tali nisi in declinatione apostematis quando calor non sufficit ad feb. faciendam: ⁊ tamẽ sufficit eleuare vaporẽ: ⁊ sic in humiditatibus cerebri aduritur materia ⁊ est causa nocumenti: ⁊ de ea dicit. A. quod si eleuetur aliquando vapor a stomaco: principium tamen est a cerebro vt quando eleuatur non adustus ⁊ in cerebro aduritur quod si vapor eleuatus a stomaco esset adustꝰ diceretur quod eius principium esset a stomaco. ¶ Et aliquando fit a mala complexione frigida ⁊ sicca cordis: vel cum materia vel sine. et fortasse dicit. A. non aduenit magnitudo. s. cause vł nocumẽti in cerebro nisi a corde: ratio est dicit ⁊ non est mirum. Nã spiritus vitalis continuꝰ est spiritui aĩali. s. in rethe mirabili. immo spũs aĩalis est de suba eius ex q̃ gñaꝛ ab eo.

quare cōplo eius corrupta corrūpit cōplonem
cerebri ꝛ cōuertit ad melencolicā: vt si complo
cordis erit frigida ꝛ sicca: ꝛ sic cōplo spiritus vi
talis erit frigida ꝛ sicca. etiam cōtinuitas cum
aiali reddet eius complo frigida ꝛ sicca ad ti-
morē pparās vt dcm̄ est. ꝫ. ideo curatio cerebri
seqtur curationem cordis ꝛ ecōtra dicit Aui. ꝓ
pter maximā colligātiā ipsorum adinnicē: vn̄
dicit adducēdo causam. Scias ꝙ sanguis cor-
dis cum est tersus subtilis clarus letificans re
sistit corruptioni cerebri ꝛ rectificat ipsuꝫ. s. ne
trahatur ad melēcolicū: ꝛ ideo medici ꝓcedūt
cū cordialibus in cura: q2 maxima radix sumit
ex corde per viam adustionis ꝛ infrigidatiōis.
¶ De causis aūt spērū melēcolie ex parte acci-
dētiū dic Ser. ita ꝙ voluit ꝙ non est possibile
adduci verā rōnē. dicit sic Ser. Causa vo harū
dispōnū ꝛ accn̄tiū cū veritate est incōprehensi
bilis: sed ſm ꝓbabilitatē est possibile vt dica-
tur sup eā illud in quo est excusatio. ꝛ fortasse
est ex diuersitatibus humoris melēcolici ꝛ con
suetudīe qua vsi sunt infirmi ꝛ qua regebāt in
hora sanitatis eoꝝ aut ex imaginibus aliq̄bus
quas imaginati sunt. Tn̄ dicit Sera. ꝙ diuersi
tas spēꝝ melie ſm qd̄ hūores vl magꝭ vl minus
sūt adusti varietas ēt ī cibo ꝛ potu varietas ēt
ī cogitatiōibꝰ tpe sanitatis: ita faciūt ad diuer
sas dispōnes fantasticas: ꝛ ſm hoc volūt salua
re dispōnes cōes gn̄alr sed reuera nō possūt sal
uare dispōnem de qua dicit Azarauius. vcꝫ. ꝙ
aliq̄ loquūtur idiomata q̄ nūq̄ audiuerūt ꝛ di
sputāt ꝛ ꝓnosticantur futura vn̄ opꝫ ascribere
hec demonio. ¶ Et vt hoc totū clarius manife
stet moueo hic nouā questionē alibi nō motaꝫ
s. si ad hoc vt fiat melencolia passio cerebralis:
ꝓ causa eius sit necessaria causa corporalis me
lēcolica immaterialis vel materialis. qd̄ sic pº
videt sentētia Aui. in capº ꝓprio de melēcolia
in pnº in diffinitiōe eiꝰ cū dicit. Dicit melēco-
lia qd̄ est mutatio estimationū ꝛ cogitationuꝫ
a cursu naturali ad corruptionem ꝛ timorem et
ad malitiam ꝓpter cōplexionem melēcolicā fa
cientem siluestrem spm̄ cerebri interius ꝛc. Et
infra ponens differentiam inter melēcoliam ꝛ
maniam dixit. Cūq3 melencolia cōponitur cuꝫ
rixa ꝛ saltu ꝛ scintillis permutatur. s. nomē ꝛ no
minatur mania: ꝛ neq3 dr melēcolia sup. ꝓprie
nisi cuius euentus est a colera nigra nō adusta:
ecce qd̄ voluit ꝙ eius cā est colera nigra. Et etiā
Gal. idem videtur sentire 3º interioꝝ. cap. 7. vl
8º. vbi declarauit ꝙ non fit a flegmate solo: sed
ex humore melēcolico naturali ꝛc. Et ita Sera.
in prinº capituli de melencolia declarauit ac-
cidentia eius per hoc qd̄ fit ex humore melēco-
lico p nigredinem suam ꝛ suā tenebrositatē ꝛc.
Et ita Rabi moyses. 23ª. particula affo. cum de-
clarauit melēcoliā dicens. Melencolia est egri
tudo melencolica: ꝛ melia melēcolica noiatur:
quasi innuat ꝙ semper eius cā est melencolia.
Et hoc expresse sonat textus Aui. in caº supra al
legato prima tertij cum dixit. Et q̄busdā medi
coꝝ visum est ꝙ melia contingat a demonio: sꝫ
nos phisicā docentes non curamus vtrū fit a de
mone vel non: sed sufficit dicit ipse ꝙ pmutatur
spūs ad cōplonē melēcolicam ꝛ fit cā eius ꝓpi-
qua colera nigra. ¶ In contrarium primo ar-
guitur ratione: qm̄ aliqui tales optime discur-
runt ad speculabilia lꝫ sit corruptio ad timoreꝫ
ꝛ tristitiam: sed rationabiliter non est reptū qd̄
melencolia faciat ad discursum ꝛ ad claruꝫ ꝛ di
stinctum modum inquisitionis circa speculabi
lia: sed ad hoc magis facit claritas ꝛ subtiliatio
spirituum. In hoc ergo non est vera ratio de de
mone ꝙ conuertatur ꝛc. per eum humor ad me-
lencolicum. ¶ pº. contra istam sententiā est vnꝰ
fortissimus textus Rasis pmo continentis. caº.
3º. cum dixit. Dico ꝙ aliqn̄ accidit melencolia
humoribus existentibus bonis: nota quod di-
xit bonis: ꝛ addit ꝛ non indiget aliqua medici-
na: ꝛ hoc est sicut qn̄ aliquis cum auiditate co-
gitat de aliquo facto. Et addit. Et cura huiꝰ spe
ciei est remouere eum ab ista opinione: ꝛ ponit
hystoriam vbi sic fecit in vno melencolico: et si
ne medicinis fuit subito curatus: ꝛ sic patet qd̄
eius cā non fuit corporalis. ¶ Ad istam eādem
partem facit etiaꝫ fortissimus textus Azarauij
supra allegatus in capº. de epilepsia. cuꝫ posuit
qd̄ egritudines inuadunt homīes: ꝛ ex malitia
regiminis cibi ꝛ potus ꝛ peccatis ꝛ puaricatio
nibus ꝛ ex maledictis demonibus: ꝛ dixerat qd̄
aliqui loquuntur multa de tractatibus sciētia
rum: quarū nihil vnq̄ viderunt nec intellexerūt
et vltimo sanantur: nec tn̄ pcessit eos aliq̄d pro
pter qd̄ deberet hmōi aduenire: ꝛ addit verbum
qd̄ cōcludit in materia nostra cōtinuando: nec
permutata fuit eoꝝ cōplexio naturalis nec ipo
rum cognitio ꝛ intellectus causa huius accidē
tis: hoc etiā ptꝫ experientia. nā videmꝰ aliquos
vexatos a demonibus cū officio diuino per ma
nus sacroꝝ religiosoꝝ subito quasi ꝛ immedia-
te ad sanitatē reduci. vbi si fuisset cōplexio ma-
terialis inducta in spiritibus vel humoribꝰ vel
membris cū his spiritualr imprimentibus non
remoueretur: sed eēt necessaria applicatio me
dicinarū. ergo sequitur intentū. ¶ In hac ergo
difficultate dimissis autoritatibus ad partem
appositā allegatis: teneo cū ista opinione Ras.
pº cōtinentis. s. qd̄ imaginationes ꝛ cogitatio-
nes fortes cum premeditant res profundas ꝛ lō
gas: aliquando adducunt ad hanc passionē non
immutan̄. realiter complexionem: ꝛ fiūt tristes
qm̄ cum cogitant in eis: ꝛ non possunt cōsequi
effectum earū rerum de quibus cogitant trista
buntur ꝛ angustiabūtur: ꝛ locutio est varia ſm
als cogitata: vt etiā videbatur innuere Sera-
pio in textu supra allegato. ꝛ hec sententia radi
caliter etiam sumitur de mente Gal. 2º thegni.
textu commenti. 78. vbi ponit vnum can̄. in fi-
ne signorum complexionum naturalium cordis
que aliquotiens declarantur per mores. nam
qui sunt nimis iracundi declarantur habere fri
gidum ꝛ siccum cor: vt ibidem antea parum di-
xerat Gal. sed quoniam hoc est tantum verū de
moribus innatis: quia ex moribus acquisitis
esset error ad significādum. Idcirco posuit can̄.
dicens: vnum cōe in omibus his que dicta sunt
id cōmemorans qd̄ quecunq3 de moribꝰ aut nūc
aut ſm aliquam aliam scripta sunt orationem
ad cognitionē craseos nō pro bonis aut prauis
moribus exercitatoꝝ: sed ꝓ naturalibꝰ vnicuiq3
dicta sunt: vn̄ dicebat Haly. in cōmento: qd̄ via
cauendi ab errore est vt cōsideretur in quo mo
rigeratus est homo ex lege ad quam intendit in
quo morigeratus est ꝛ ex cōsuetudine eorū que

Marginal notes: Azarauiꝰ. — Questio. — Gal. 3º. interiorum. — Serap. — Aui. c. pro prio. — Rasis pº ꝯtinentis. — Azarauiꝰ. — Nota. — Rn̄sio ad dubium.

sunt de terra sua ⁊ de sua arte. Nã qñq; lex aliquid pcipit aut phibet: ⁊ ideo morigerat hõ ⁊ obedit ei p id. ⁊ similiter cõsuetudines regionis disponunt ad mores: vnde alij sunt mores orientalibus: alij occñtalib⁹: alij religiosorum: alij mercatoꝝ ⁊ militũ. Nam ptz ꝙ religiosi obseruãtes etiã colerici nõ iracũdãt neq; furiũt in alios: immo stãt mites ex obseruãtia legis: ex aduerso milites q̃dã et si naturaliter mites: tñ ex cõsuetudine alioꝝ habẽt mores lupinos super seruos ⁊ super eos super quos hñt dominiũ ⁊c. Et sic pz ꝙ aliquotiẽs manifestãt mali mores nõ ex cõplõne humoꝝ vl' spirituũ acq̃sita qd erat declarãdũ. Hãc etiã sñiam expresse insinuabat Rabi moyses in tractatu suo de regimine sanitatis ad regẽ hispanie: in quo erat mala cogitatio ⁊ sollicitudo ⁊ timor mortꝫ ca° 3° cũ dixit: Qm̃ acq̃siuerat ex timore ꝙ qñ puenit ex parte anime talis timor ⁊ sollicitudo vt qñ quis timet aut de preteritis aut de futuris ⁊ superabũdat ei cogitatio ⁊ sollicitudo de his de q̃busnõ erat sibi mos facere dixit. hoc enim nõ ptinet perito medico rectificare mores aĩarũ ipsaꝝ in illis passionib⁹ remonẽdis. medici aũt inc̃ptuz medici vt dixit nõ est scire ingeniũ excludẽdi tales passiones: sed potius philosophie moralis ⁊ doctrine legis. Nã phĩ in libris discipline moralis docẽt rectificare mores aĩe ad acq̃rẽdum mores nobiles ex q̃bus nõ resultet nisi opatio bona. ⁊ cõcluditur versus finem capituli. studeat ergo dñs rex ĩ disciplinis moralibus ⁊ legũ correctiõibus donec intelligat ⁊ cognoscat verũ esse verũ: ⁊ falsum falsum: et tũc minuet passio anime sue: ⁊ etiam possibile est tolli totaliter passionẽ cũ posuerit oculum sui intellectus circa hãc consyderationẽ: ⁊ ita voluit ꝙ male cogitationes adddučant ad malos humores intãtũ (vt dicebat Ras. in textu) ꝙ ea que cogitare ceperũt: postea ore pmũt verba: ꝫ sena atq; actus permiscent: ⁊ tũc melencolia perfecta est. ⁊ tñ p tunc cõplõ non est immutata ad melẽcolicũ: vt ptz bene consideranti q̃ dicta sunt maxime cum fiat correctio p rectificationem tm̃ aĩe ⁊ non per medicinas corporales. ¶ Dico etiam ꝙ preter hascausas aliq̃tiens a demone spũal'r inducunt tales mores ⁊ notitia de his que nũq̃ viderunt vt supra dictũ est nulla facta mutatione corporali: ⁊ sic vltra azarauinꝫ etiaz sensit Serap. tacite in verbis suis cũ dixit de talibus intelligens. Cã vero haruz dispositionũ ⁊ accidentiũ cũ virtute est incomprehensibilis ⁊c. ⁊ ideo in eas est inuocandum diuinũ auxiliũ: vt etiã supra notaui in cap°. de epilepsia. si ergo aliqñ auctores dixerunt ꝙ melẽcolia pendet ex cã corporali melẽcolica ĩnãli vel mãli reddens spm̃ siluestreꝫ ⁊c. intelligitur hoc voluisse vt in pluribus: tñ aliquotiẽs fit ab alijs causis vt deductũ est: qd ẽt verificatur ex eo qd aliqui melencolici immediate aliqñ sine medicinis: sed artificiose mutata sola sua phantasia verbis vel alio ingenio curantur vt infra videbitur. Et sic sit finis huius difficultatis.

Rabi moyses.

Nota.

Magis accidit viris q̃ mulieribus.

¶ Hac sic expedita difficultate quib⁹ magis accidat breuiter dr: ꝙ magis accidit viris q̃ mulieribus qr viri magis cogitãt: ⁊ deterior est in mulieribus: qr fit a fortiori cã fit magis in autumno: fit etiam in estate propter adustionem: aliqñ excitantur in vere qm̃ ver commiscet humores cum sanguine ⁊ euaporare facit: ideo facit ad omnes morbos materiales: ideo fuit supra dictum ꝙ quando spargitur humor melencolicus: tunc fit melancolia ⁊ non semper fit qr multiplicetur: in hyeme raro fit nisi a congelatione. ¶ Modus terminationis maxime ad bonum est ꝙ terminatur vt plurimum per fluxum menstruoꝝ vel emorroidaꝝ ⁊ sanguis nariuꝫ feculentum: nam sicut retentio istorum facit ad generationem: ita euacuatio ad liberationem: varices quoq; ⁊ elefantie ⁊ quartane sunt crisis huius morbi: ⁊ cũ hoc quartana põt esse cã hui⁹ morbi sicut ⁊ morbi acuti cum plongantur possent esse causa huius morbi.

Signa. Sequitur ponere de signis vt om̃s spẽs mel'ie declarentur: ⁊ p° ẽm ordinem ponãtur signa pnostica euentus absolute. scdo terminationis ad bonũ ⁊ ad malũ: deinde ponendo signa generis. Primo ponentur que sunt signa principij: que augmenti: que status: ⁊ que declinationis: deinde ponẽtur signa specialia vt que mel'ie p ppietatẽ: ⁊ que per cõmunitatem: que melencolie naturalis: que melencolie aduste: ⁊ que melencolie sanguinee: et que flegmatice.

¶ Primum ergo signum euentus sumit a dño Hip. 6° afo. affo. 23°. Si timor ⁊ pusillanimitas multum tẽpus habent perficiunt mel'icum. i. si per notabile tps steterit homo cũ pusillanimitate ⁊ tristitia: possumus pronosticari de mel'ia maxime si sine manifesta occasione patit: vt dixit Gal. in cõmento. imo ibi dixit. qd opꝫ tũc vẽturam melencoliã suspicemur: q̃uis hec accidẽtia nõ diu morentur: ⁊ sicut talia melencoliam perficiunt: sic ira ⁊ odium ad maniam adducũt: vt ibidem dixit Gal. multos enim in hac passione cecidisse videmus ppter iram odium ⁊ tristitiã: que huius passionis sunt initiũ marie his quoꝝ corpa parata sunt passionibus hmõi.

¶ Aliud signũ euentus ponitur ab Auic. vt corpora in quibus cerebrũ est humidũ ⁊ inferiora calida maxime cor possumus pronosticari de futura melẽcolia: ⁊ tales sunt vt trauli ⁊ linguas habentes leues: ⁊ quoꝝ facies sunt vehemẽtis rubedinis ⁊ bruni ⁊ extenuati ⁊ pilosi: ⁊ in quorum pectoribus sunt pili grossi ⁊ nigri: patet p pter dispositionem passiuam cerebri ⁊ effectiuũ principium cordis.

¶ Aliud signum euentus sumitur ex exercitio in hominibus acuti ingenij propter nimias eorum sollicitudines animales vt vehemẽtia studij: vel corporeas vt motus laboriosus: quoniã omnia talia exiccant: ⁊ de his experientia manifestat: sicut ex opposito delitiose viuentes ⁊ pingues ab hac elongantur.

¶ Signa vero pronostica ad malum. dixit Rasis primo continentis. Casus appetitus in hoc morbo est malus: eo quod hic morb⁹ accidit ex siccitate ⁊ fames exiccat corpora. ¶ Aliud signũ ponitur ab Auice. quod quando accidit in fine egritudinum proprie materialium acutarũ melencolia est signũ mortis: ⁊ tunc vt dixit accidit homini isti vt recordetur mortis: ⁊ mortuorum plurimum hoc experientia manifestat.

¶ Aliud signum ponitur de mente Hippocra. etiam 6ª affori. 56°. affo. In melencolicis egri

tudine periculose sunt eruptiones ad apoplexiam ⁊ spasmum: patet.

¶ Ultimū ad malū quando in eis est corrupta imaginatio de sumēdo cibū qn̄ existimāt qꝺ debeāt venenari ex cibo: tunc res est desperata: ⁊ per hunc modū sepe moriuntur. ratio est clara.

¶ Signa ꝓnostica ad bonū p̄mū est Hipp. 7ª affo. 5° affo°. In mania dissinteria aut ydrops aut extasis bonū: ptz ꝑm q̄ d: qm̄ cōuertitur materia in deorsuz: inde similiter melēcolia emoroides innate aut splen aut varice bonuz, ꝑ eā dē causam sicut dicebat. A. ex opposito cū retinet cursus sanguinis. s. marie emorroidalis vl' mēstrualis in muliere vl' vomitus melēcolicus vel reliqua supra de talibus.

¶ Aliud sigm ad bonū: cū apparēt apata melēcolica circa extrema. i. mēbra exteriora vt cū apparet morfea vl' albaras: ⁊ cū fit vomitus melēcolicus: vl' sup. euacuatio ꝑ secessuz: melēcolica tūc est spes salutis marie si succedāt ista signa facta digestione in materia. Nā signū est qꝺ natura sufficit seq̄strare melēcolicū a reliq̄ massa sanguis ⁊ ꝑ cōueniētes educere: ⁊ sic est signuz salutis. Ubi tn̄ apata dura in extremis eueniētia corrūperēt dicta mēbra vt cōtingit in herpete esthiomeno: vl' de cācro particulari stāte multa melencolia: tunc esset signum mortis licet non festine.

Signa tēporuz manie.

¶ Signa tēporū. Signa p̄ncipij sunt estimatio mala: timor: velocitas ire: dilectio solitudinis: tremorum ⁊ vertigo: aliqn̄ ista oīa sunt signa p̄ncipij. Dixit Raſ. p° cōtinētis. Timor semper cōcomitat eos: q2 secum portāt causaz timoris ideo nō est mirū. Illa signa q̄ posuit. A. q̄ sunt signa generis sunt etiā signa pronostica: necꝫ ꝑ ista dꝫ aliq̄s dici melēcolicus. Nā quātacunqꝫ sit mala estimatio in aliquo ⁊ reliq̄ nō debem9 dicere ipsuz melīcū nisi ꝓmat ore: sꝫ hec sunt signa ad casū in melīam. Ideo sunt ꝓnostica: q2 futurū egrū declarāt. ideo dic̄ Raſ. in tex. ponēdo signa augmēti q̄ sunt signa demōstratiua egritudīs vere: cū ꝓualuerit ⁊ res ad hoc venerit vt ore ꝓmat q̄ cogitare cepit: ⁊ actus permisceat verbis: tūc melīa ꝑfecta est. i. taliter dispositus vt dicat melīcus: ita ꝙ signa augmēti vl' ēt gn̄is: ꝑm Gerarduz sunt signa demōstratiua eiusdē egritudinis: qm̄ tūc iudicādus est eger melīcus qn̄ ⁊ ore ⁊ ope manifestat falsas imaginationes vl' estimatiōes q̄s mēte acceperat. Un̄ si tm̄ mēte concepisset: ⁊ in eo esset dilectio solitudīs nisi ope manifestaret nō iudicaret melīcus a medico sꝫ casurus in melīam. Un̄ is de quo refert Ga. 4° interiorꝝ. ca° 2°. q̄ volebat ꝓijcere puerū extra fenestrā illū cōcipiēs tāꝙ inimicū ⁊ ꝓiecerit debebat declarari melīcus ⁊ sic ille q̄ q̄rebat tubicinas vt illos expelleret vt nociuos h̄n̄s falsaz imaginatiuā: nō aūt estimatiuā: q2 estimabat eos nociuos. Iō volebat expellere: sꝫ falso imaginabat. s. eos esse in domo sicut ⁊ idē Gal'. ca° ꝓxime allegato de se refert cū habebat febrē acutā in estate estimauit lectū suū esse paleas ⁊ pānos suos esse pilosos ⁊ vellerosos: tūc digitis cōprimēs vt euelleret ⁊ nō potēs iratus ꝑmansit. hec ergo si cū timore cōiūgātur nō erūt signa p̄ncipij sꝫ augmenti demōstratiua. ¶ Signa confirmationis sunt superfluitates in tristitia ⁊ maxime abhorrent societatē aliorū hominū: ꝓpter timorē: etiā de declaratur cōfirmatio quādo accn̄tia precesserunt omnia declarant materiam fuisse multaz ⁊ oppressionem in cerebro factā esse cōfirmatā.

De signis melīe ꝑ ꝓprietatē.

¶ Signa vero melēcolie ꝑ ꝓprietatez. i. cause melēcolice in cerebro exn̄tis siue immaterialis siue materialis nō cōmunicato aliūde sūt quo ad accn̄tia de tristitia ⁊ timore vehemētia ⁊ de dilectione solitudinis ab alijs hominibus magis ꝙ in ea q̄ est per communitatē. Etiā dolor capitis antecedens fuit diuturnior ꝙ quādo ꝑ communitatem: maior etiam erat operationū sensuum interiorum lesio. Et cū hoc dixit Aui. ꝙ signa etiam que dicentur in melencolia per antecedentem sunt peruenta. Etiam non apparet iuuamentum sup. curationis cum estimat ꝙ sit per communitatez alicuius membri: cum membrum id medicatur immo remanēt vt sint accidentia valde magna: ⁊ hoc est quia dependentiam habent immedietam ab ipso cerebro ⁊ nō ab alio membro secum communicante: vt est de nocumentis valde estimationis ⁊c. Dicit Ala. ⁊ Alex. ⁊ Aui. quod habent intuitum fixum ad vnam rem maxime ad terram quasi denotetur vehemens solitudo ⁊ dilectio eius solitudinis propter rem tristem maxime: ⁊ stat defectus. s. aliorū accn̄tium que contingūt per viam communitatis.

De signis per viam cōitatis:

¶ Si fuerit per viam communitatis a toto significatur ex macie totius ⁊ nigredine coloris ⁊ grossitie pilorum in toto: sed si est cū nigredine ⁊ grossitie capillorꝝ tm̄ in capite declarat qꝺ est magis ꝑ essentiā in cerebro: si etiā precedāt egritudines toti cōicantes melīce antea vt esset q̄rtana vl' lepra ⁊ retētio ꝯsuetarꝝ euōnū humoris melīci: vt fluxus emorroidarꝝ ⁊ mēstruorū in muliere ⁊ aliqn̄ retētio diuturna coitus in ꝯsuetis coire vt in viduis: ⁊ āncessio ciborū malorꝝ melīcorum: cū ꝯsequuntur postea accidētia lesiōis estimatiue ⁊c. est sigm ꝓbabile qꝺ est a toto. ¶ Si fuerit cōitas a splene declaratur ꝑ eius nocumētū vt ꝑ apa in splene ⁊ ex assidua eructuatiōe ⁊ vomitu melīco: ⁊ ex vehemētia appetit9 intēsi multū multiplicata melēcolia in splene trāsmissa ad os stomaci ꝑ porosꝝ manifestū ꝑ quē de melīa fundit ad os stomaci ꝑm natuꝝ ā hora famis vn̄ abūdat ad os stōi: ⁊ sic fac̄ famem caninā ⁊ aliqn̄ fit eructuatio acetosa ⁊ acetositas in dētibus ita ꝙ videātur dētes cōgelati: fit etiā inflatio in stomaco ꝓpter humorē melīcū. ideo Raſ. p° cōtinētis. dt ꝙ melīci marie appetūt venerea: nō q2 abūdēt semie: sꝫ ꝓpter inflationē in mēbris ex ventositate. Et dixit ibi Ra. ꝙ multū ledūt ex coitu euacuato sanguie. Aui. dixit ꝙ caueāt: a coitu: ⁊ lꝫ sit dcm̄. s. ꝙ retētio causat melīā. etiam sic dixit Aui. 20ª tertij de iuuamētis coit9: ptz solo ex iam dictis. nā supfluus coit9 nocet melēcolicis. tn̄ moderatus in corporibus ꝯsuetis etiā in melīco actualr' iuuat conuertēdo vapores ad oppm. Dicit h' Nicolaus ⁊ nota hoc verꝫ eē de melīa splenetica facta ꝑ viā aggregationis humoris melīci in splene: sꝫ si sit ex defectu attractiue splenis: q2 nō purgat humorem melencolicum a massa sanguinea: tunc non succedunt accidentia predicta vt acetositas ⁊ appetitus caninus. ¶ Signa melencolie epatice q̄

cõtingit p viã adustionis ab epate ipso adurẽ
te massam sanguineã cõuertẽdo ad melencoli⸗
cũ signa sunt complexionis calide ꝛ sicce epatꝫ
vt de pulsu magno ꝛ veloci cũ obediẽtia instru
mẽtoꝝ ꝛc. ꝛ virtute de tinctura vrine de siti de
citrinitate coloris p viam fuscedinis de macie.

De cõitate a stomaco

¶ Signa eius q̃ sunt a stomaco dicit Aui. sunt
inflatio stomaci ꝛ dolor inter vtrasq; spatulas
ꝛ hoc est ꝑpter extendi meri a vẽtositate ab in
digestione stomaci vnde facta extẽsione in me
ri preter naturã ad spinã cõtinuari cõmunica
catur dolor ad intra spatulas. Et dicit Auic. et
multotiẽs excitãtur cũ eo apud comestionem
vsquequo digerãtur dolores: deide cessat apõ
digestionẽ etiã multitudo sputi ꝛ vomit⁹ fleg
maticus ꝛ aliqñ melẽcolicus ꝛ nausea quasi cõ
tinua ꝑpter indigestionẽ stomaci cõcomitant
ꝛ aliquotiens apparent signa apostematis sto
maci de quib⁹ loco suo.

De signis myrachie

¶ Si fuerit myrachia
que proprie ẜm aliquos est quando est ex apo⸗
stemate stomaci: licet per myrachiam intelliga
tur illa que fit ex retentione superfluitatũ nu⸗
trimenti membrorũ myrach vt misintherij ꝛc.
Nam illud superfluum cibi ibi diu retentuꝫ in
spissatur ꝛ ad terreum humorem reducitur et
consequenter euaporans facit melẽcoliã: tunc
signa sunt extensio eius myrach circa superio⸗
ra. dicit. A. ꝛ fit aliqñ sonus ꝛ rugitus in vẽtre
vñ dixit Aggregator quod ipse vidit duos infir
mos credẽtes se habere ranas in vẽtre: quare
ꝑcipiebat son⁹ eaꝝ: ꝛ ꝑcessit cũ digestiuis reso
lutiuis vẽtositatis: qua resoluta cessauit ima⸗
ginatio falsa. ¶ Si fuerit a corde vel a malitia
complexionis calide ꝛ sicce cordis vł frigide et
sicce: cũ qlꝫ talis possit facere melẽcoliam: opꝫ
recurrere ad signa cõplexionũ naturaliũ vł ac⸗
cidẽtaliũ ipsius cordis maxie q̃ sumunt ex pul
su: lꝫ i oĩ dispõne meł̃ica sp ꝯcomitet nocumen
tũ cordis. dt. A. sic nocumẽtũ cordꝫ sp associat
nocumẽtũ in cerebro. ꝛ rõ est vt dt ipse: qꝛ sp̃s
vitalis ꝯtinu⁹ est aĩali: immo est de substãtia
ipsius: quare complexio eius corrupta corrum
pit cõplexionẽ cerebri ꝛ ꝯuertit ad melẽcolicã.

De signis meł̃ie fcẽ a sanguie

¶ Signa ṽo materierũ vt sanguis si fuerit in
toto abũdãs declarat ex latitudine venaꝝ to⸗
tius: si fit ẜm caput tm̃ est rubedo faciei cũ scin
tillis rubeis ante oculos ad fuscũ declinãtib⁹
ꝛ vene oculi tumescũt ꝛ est cũ gaudio ꝛ risu e
nõ cõcomitat ipam tristitia vehemẽs. dicebat
A. ¶ Si fuerit ex flegmate inspissato aliqualr̃
adusto ad modũ. s. dcm̃ sũt signa flegmatis der
maiore q̃ete de maiore hũiditate ad nares
et oculos de mł̃titudie sputi de imaginationi⸗
bus circa aquas ꝛ locutionib⁹ de eis ꝛ pauci⸗
tate caliditatis. ¶ Signa a colera adusta vel
melẽcolia adusta dcm̃ est a pñ° ꝙ ab ea non fit
melẽcolia vera: ſꝫ fit ab ea demoniuꝫ lupinum
eius signa sunt ex aspectu horribili eoꝝ ꝛ inq̃e
tudine ꝛ a moribus lupinis vel caninis cum
magna agitatione. ¶ Signa melẽcolie imma⸗
terialis dicta sunt in illa q̃ est per proprieta⸗
tem de solitudine ꝛ tristitia ꝛc.

Cura. Expeditis causis ꝛ signis: veniẽdum
est ad regimẽ eũatiuũ. Et p° circa cu
rã obseruãdus est cañ. positus a Ra. p° cõtinẽ
tis: de mẽte Ruffi in lib. suo de melẽcolia: cuꝫ
dixit. opꝫ vt melẽcolia curet in pñ° anteꝙ con
firmet: qꝛ post cõfirmationẽ erit eius cura pra
ua et difficilis duplici causa p° quia in ꝑcessu
plurimũ dominat humor. ꝛ hoc idẽ dixit Alex.
dicẽs sub alijs ṽbis ꝙ natura cerebri cũ antiq̃
tur mutatur. 2ª causa etiam de mẽte Ruffi est
quia difficile erit exhibere infirmo medicinas
ꝛ ideo dicit etiaꝫ Aui. in cura in pñ° capł̃i. opꝫ
vt incipiatur cura in eius pñ° antequã confir⸗
metur: quoniam difficilis est in pñ° ꝛ praua et
difficilis cũ est confirmata. Idem dicit Raẜ. in
textu nostro: ꝛ ad hoc rationem duplicem pos⸗
sumus adducere. Prio qꝛ mala complexio sicca
de se est multe resistẽtie ꝑpter siccitatem ꝛ non
remouet nisi ab humiditate q̃ est modice acti⸗
uitatis. 2°: quia qñ complexio est habituata in
cerebro ꝑprie ad cõtrariã naturam cerebri qd̃
est humidũ: tũc sigᵐ estᵃ qd̃ causa fuit multum
potens ꝛ est difficilis ad remouendum. Gerar.
dicit tertiam causaꝫ: quia spiritus sunt instru
menta virtutis ad operationes: ꝛ in melẽcoli⸗
cis minorantur spiritus: ideo in pñ° cũ maxia
cautela est occurrendum tali egritudini.

¶ Igitur circa curam tres habentur intentio⸗
nes: vt vult Mes. pª versatur circa equationeꝫ
ꝛ digestionẽ materie. 2ª circa euacuationẽ ei⁹
3ª completur per cõfortationẽ cordis ꝛ cerebri
tanꝙ mineras letitie. ꝛ potest addi 4ª que ver
titur ad accidentia. ¶ De pª igitur circa adeq̃
tionem materie: adequatio autem et digestio
materie perficit ꝛ per dictum regimẽ in dieta
ꝛ per medicinas. Per dietã p° in aere.

De electõne aerꝫ cõuenientis

¶ Eliga
tur aer clarus declinans ad humidũ tempera⸗
tum in actiuis parum versus calidũ declinãs
qꝛ cõplexio melẽcolica declinat magis ad siccũ
ꝙ ad frigidũ. Ideo magis versat intẽtio ad hu
mectationem: immo hic semper est necessaria
ſꝫ non semper intẽtio calefactionis: immo ali⸗
quãdo calefactio inducit ad melẽcoliaꝫ: vñ ẽt
dicebat Aui. Sitq; studium tuum in humecta
tione ipsius ꝛ in calefactione quãtum possibi
le est. Igit in hũectãdo nõ est error nisi faciẽs
sit ad oppilationẽ vt voluit Mes. qm̃ supflua
humiditas ad oppilationem faciens et debili
tans digestiuã nocet. rectificetur igit aer si nõ
fuerit talis ad temperamentum in actiuis et
ad humiditateꝫ: odorificetur aer cũ bonis odo
ribus ẜm diuersas intentiones aliquando ma
gis ad calidum vt in melencolia naturali: ali⸗
quãdo paꝝ ad frigidũ vt in melẽcolia adusta
ꝛ in estate vbi tũc rectificet aer in camera cuꝫ
ĩpositiõe rosaꝝ violaꝝ ꝛ nenufaris ad hũectã
dũ stãte cõpł̃one membroꝝ adurẽte melẽcoliã
vbi si fit cõpł̃o frida vꝫ decoctio istoꝝ vcꝫ stora⸗
cis calamẽti cuꝫ modico croco corticis etiam
citri: etiam positio aque in vase magno in ca⸗
mera videlicet ad humectandum aerem vł aq̃
fõtis in calła: vł aq̃ decoctiõis reꝝ nõ multũ ca
lidaꝝ in frida ſꝫ semp cõuenit vt aer rectificet
cuꝫ odorib⁹ bonis: vñ dixit. A. circa hoc. Et vł̃r
oꝫ vt semp olfaciat odores bonos. s. patiẽs: in
hoc tñ regulet ẜm cañ. s. positũ de his ẜm Me.
in soda. ¶ Et in hoc etiã laudat ꝙ corpus po⸗
natur in balneo: quia humectat ꝛ impinguat
ꝛ impinguatio debet ꝑcurari a pñ° vsq; ad fi⸗
nẽ dicit Mes. etiã laudat humectationẽ par⸗
ticularis mẽbri vt capitis cũ decoctiõe appro
priatoꝝ: ꝛ h̃ fiãt añ cibũ ꝛ cũ cañõib⁹ sup̃ dictꝫ:

postea extracto corpore ex balneo si fiat inunctio cū oleo de sisamo de amig. dulcibus ꝛ violato erit ꝯueniēs: ꝛ de hac humectatione dixit Rasis pᵒ cōtinētis ꝛ ego curo hūc morbū cum assidua balneatione ꝛ cū cibis bonis generantibus bonū humorē humidū: ꝛ nō vtor alio cōsilio donec nō ꝓlōgatur morbus.

De exercitio.

¶ Exercitiuꝫ sit leue tēperatū.s.nō laboriosuꝫ nō resolutiuū sit ergo exercitiū suaue cōueniēs ꝛ nauigatiuū per aquas vel equester factū ꝑ loca plana viridia suauia ꝛ iuxta flumia clara suauia ī suo cursu ꝛ resonātia q̄ letificent ꝛ cōfortēt. sit ergo exercitiū tale nō tm̄ cōmune: sed etiā fricatio ꝑticulariū mēbroꝝ sit tempata nō laboriosa non diuturna nimis: ita vt sit exercitiū solū cōuertēs sanguinē ad cutim nō resoluens neqꝫ aduerens: sicut etiā aer stuffarū ꝛ sulphureus est vitādus.

De quiete

¶ Quies igit̄ est cōueniēs: sꝫ nō sit superflua: q: in ea sepe ꝓfundātur in cogitationibꝰ malis: ꝛ maxime si nō sint associati: ꝛ tūc addūt ad causaꝫ morbi: vñ timor ꝛ sollicitudo sunt de his q̄ maxime nocēt: vt dixit Aui. ꝛ postea dicit ꝙ accñtia.s. extrīsecus eueniētia excitātia eos ꝛ diuertētia eos a cogitatione cōuenuit. ꝛ inde dicebat. ꝛ opꝫ vt melaniam hñtes in aliquo sint occupati q̄nocūqꝫ sit: ꝛ vt eis sint pñtes de q̄bus verecūdēt̄: ꝛ occupēt̄ etiā cū cātilenis ꝛ letificātibus. Opꝫ ḡ vt sint pñtes hoīes q̄s reuereātur. Nā ꝑ hoīes autoritatis ꝛ gradus verecūdant̄ exercere mores nō decētes: ita ꝙ reducūtur ad rectū iudiciū. q̄es ergo sit modificatiua actuū suoꝝ ꝑ pñtiā alioꝝ.

De somno

¶ Somnus maxime eis cōueniens est: q: ꝑ somnū q̄etantur a cogitationibꝰ: maxime etiā quia somnus hūectat: ꝛ sic resistit exiccationi: ꝛ disponit v̄sus dispositionē naturalē: nō sit factꝰ.s. inanitioneꝫ quia exiccat nec sit nimis ꝓlixus eadē causa.

De inanitione.

¶ Inanitio etiā ꝛ eño ꝑ sudorē vel ꝑ coitū vel ꝑ aliā regionē nisi sit excedēs moduꝫ medicine nō nocet qđ dico signāter: qm̄ coitus aliq̄n vt dicebat Aui. 20ᵒ. tertij. Coitus confert melicis ꝛ pluribus egritudinibus colere nigre: ꝓpterea qđ dilatat aīam ꝛ spm̄ inducendo letitiā: ꝛ ꝓpterea qđ expellit fumū spermatis aggregatuꝫ a parte cerebri ꝛc. ꝛ ita lꝫ a se vt resoluēs sit aptꝰ nocere: tñ ꝑ accidēs pōt iuuare. Repletio nauseatiua nocet ꝓ quanto mā nō digeritur cōuenienter: ꝛ sic retinent̄ superfluitates nutrimenti in venis medijs myrach ꝛ faciūt myrachiā.

De cibo et potu.

¶ Cibus aūt ꝛ potus sit humectatiuus boni nutrimenti facilis digōnis aptus ꝯuerti in sanguinē spirituosum claꝝ. Sed hic nota ꝙ Rasis pᵒ cōtinētis videt̄ innuere nutrimētū debere esse grossum: q: resistit gñationi colere nigre ꝑ viā adustionis. Sed Aui. dicit scias ꝙ nutrimentū grossuꝫ gñatiuū flegmatis fortasse iuuat: q: resistit colere nigre: ꝛ regimē subtiliatiuū ꝓpter id qđ efficit ex adustione facile nocet. Sꝫ addit cōtinuando: et fortasse iuuat ipm̄ sup. gñando humidū subtile ꝛ spūs subtiles ꝛ claros: ita qđ Aui. nō determinare voluit ꝙ semꝑ nutrimētū grossuꝫ sit vitandū: ideo in corpore inanito vbi cā sit melia adusta: ꝛ in corpore calide cōplexionis epatis adurētis non dent̄ cibaria facilis digestionis: vt sunt oua sorbilia ꝛ carnes pulloꝝ: sed carnes arietum ꝛ carnes porcoꝝ. Sꝫ si sit ex melia naturali vel ex flegmate reducto ad melēcoliā ꝑ inspissationē sint cibaria facilis digōis ꝛ vbi cā sit sanguis dñans dicit Alex. non comedant carnes nec aliq̄d gñatiuum sanguinis.i. multi sanguinis: ꝛ ideo nō pōt dari regula gñalis saluo qđ ad humidū declinēt: nō dico vel ad calidum nec ad frigidū.

Azaraniꝰ.

Azaraniꝰ laudauit carnes agni vnius anni castrati: nā dicit ipse ꝙ a proprietate valent in humore mlico ꝛ pter manifestas qualitates q̄bus ꝯueniunt: q: calide ꝛ humide. Et ita ēt dixit Ras. pᵒ ꝯtinen̄. in hoc caᵒ. in fine. de mēte filij.

Rasis pᵒ. ꝯtinentis

Mes. a ꝓprietate valēt carnes pulloꝝ domesticoꝝ: ꝛ magis valēt ꝑdices ꝛ fasiani: sed tñ iste aliqualr̄ ad siccuꝫ declinant. iiᵃ. tertij. sed merito modi sube magis valēt carnibus pulloꝝ. Sed in his est hñda cōsideratio qm̄ in calidis ꝛ siccis nō cōueniunt maxie aues mōtane cū sint sicce nisi sint pingues: valēt turtures mirabili ꝓprietate: laudāt aliq̄n carnes colūboꝝ ꝛ auiū mōtanaꝝ quaꝝ carnes nocent: q: ex siccitate multū participant. Rabi. 22. particula laudat pullos accipitrū. nā dixit sic.

De carnibꝰ accipitris et noctue.

Carnes pulloꝝ accipitris ꝛ noctue sunt saporis boni que corroborant animā ꝛ ꝯferunt melie melēcolice ꝛ ascēdēti ꝛ cū hoc sunt vtiles ꝑmixtioni mentis. Et dicit Rasis in suis affo. Quidā est cōquestus de timore ꝛ tremore cordis sine causa manifesta: ꝛ feci vti carne accipitris decocta in succo maiorane ꝛ liber fuit. Et sic ego vsus sum in quadam nobili muliere papie taliter laborāti duobus diebus ꝛ habuit inde sensibile iuuamentum: etiā noctue valent ꝛ carnes multonis valent. Sed Azaranius cū eis ponit cepe ꝛ cum aromatibus ꝛ vino albo ꝛ aqua cocta: ꝛ dicit ꝙ est maximi iuuamēti. Panis eius nō sit fermentatus multum: tñ ꝑticipet fermēto aliquali nec sit salitus. Panis de simila laudat̄: et de farina frumenti multū subtili. nā furfuraceus ad melencolicū declinat: nō sit multū coctus ꝛ vstus: ꝛ si sit amoueant̄ ꝑtes exteriores. Laudant̄ oua sorbilia ꝛ lac calidum recens.

Rabi moyses.
De lacte.

Rabi moyses tñ vituperat lac: dicit ꝙuis videat̄ per qualitatē iuuare: tñ q: facile mutat̄ in quēlibet humoreꝫ cui ꝯiungit̄ ꝛ facile corrumpit̄ nō cōuenit: ꝛ ego sum in ista snīa ꝓpter inordinatos motus ꝛ varias quasi cōtinuas phantasias eoꝝ: laudat̄ far et de spelta cū amigdalato dulci ꝛ zucharo. etiā sisamum valet cōuenit marzapā. sed nō sit cum multo oleo. Dicit Alex. qđ oleaginea q: faciunt ad euaporationē sunt verenda. Inter olera valent spinachia: atriplices: blete: ꝺm aliquos lactuca. malue singulariter laudant̄ ab omnibus. Nam habent humidum viscosum tenax cū temperata humiditate alꝭ caliditate. Laudat Azaranius napos duplici decoctiōe decoctos: post coctos in brodio pingui: etiā pastinachas abiecta prima decoctione postea in brodio pingui coctas: maxime valent cortices radicum buglosse.

Folia buglosse non valent in hoc casu sicut cortices radicum.

Sed hic notetur pro singulari. hoc dicit Rabi quod errant qui vtuntur folijs buglosse in casu: non quia nocent: sed non iuuant sicut cortices radicum eius: capiantur itaque cortices radicum buglosse: et sic intelligitur infraꝰ cum de eis fiet mentio et parentur vt napi vel pastinache. laudant aliqui omnes fructus humidos: vt cerasa pira persica.

Nota.

Et Auenzoar dicit se curasse vnum quartanarium ex vsu persicorum quem non curauit

pater suus vel alij. Rabi tñ nõ laudat fructus putrescibiles licet cõcedat aliqua poma ⁊ fic⁹ ⁊ amigdalas vituperat chrysomilla.

De vino.

¶ Pro potu vinũ omne acutũ ⁊ omne nigrũ ⁊ fortis acetositatis nocet, licet Ra. p° cõtinẽtis dixerit. Et det in potu vinũ albũ lymphatũ: et si adest febris lymphetur cũ syrupo acetoso Zu charino. Et hoc bene nota ꝓpter eos qui omnino vetãt aquã ordei cũ vino misceri ꝓpter acetositatẽ. Addit tñ Ras. dico ꝙ est ꝑmeditãdũ in hoc qꝛ acetũ est gñatiuum melencolie cũ hõ vtit eo. Et Aui. credo ad declarationẽ hoꝝ ṽborũ dixit. ⁊ in qbusdã horis sup. administra vinũ albũ pmixtũ ꝑter antiquũ forte. ⁊ infra per colũnã dixit: ⁊ laudauerũt. s. ãtiqui vt sorbeat omni nocte acetũ forte ⁊ precipue acetũ squilliticũ: ⁊ addit. nos timemus in eis malitiã sqlle ⁊ aceti in hac egritudine: nisi adsit fiducia ꝙ materia sit gñata ex colera adusta. nã tunc acetũ est magis iuuatiuũ ei alijs rebus precipue sqlliticũ. hãc difficultatem al's tractaui in tractatu de varicibus: ⁊ infra dicã vnum ṽbum de hoc: sed sine aliquoꝝ cõtradictione dicatur ꝙ eis communis potus sit vinũ medij coloris vel albũ mediocre. nã hilarẽ animã reddit ⁊ iocundã. Aliqui dicũt qᵭ sit mixtũ: aliqui vituperãt mixtionẽ cũ aqua ꝓpter inflationẽ quã facile icidũt. fit igiť mixtio nõ de recẽti facta. sꝫ ꝑ horã vel duas ante potationẽ dominãte vino super aquã in notabili ꝓportione: qꝛ aqua conuertiť in naturã vini: nec tãtũ euaporat: ⁊ misceať cũ aqua decoctionis radicis buglosse cũ modico aque rosarũ: quia multũ cõprimit vapores ⁊ cõfortat cor.

De passionibus aie.

¶ Circa passiones animales necessaria est iocũditas ⁊ letitia: ⁊ ita eam laudat Aui. in ꝑn° capituli. dicit necessariũ qdẽ est: vt ꝭm omnẽ dispositionem anima ipsius letificeť ⁊ iocũdetur: idẽ ꝯ volunt vniuersaliter omnes. nã freqñtia letãdi ꝑparat spiritũ ad letitiã. vt allegatũ est supra de mẽte Aui. de viribus cordis. Dixit Mes. Jstam intentionẽ cõplet administratio ꝭm oẽ genus gñantium in eis gaudium ⁊ letitiã siue medicinalium siue cibarium ⁊c. Ex rebus que audiuntur ⁊ videnť et odorantur vel alio sensu sentiuntur: vñ vestiantur vestibus letis vt de scarlata non de nigro. ⁊ odor de musco vel storace iuuabit: mutatio camisiaꝝ frequens ⁊ linteaminum ꝯuenit. Dicit Cõmẽ. Et audire cãtilenas: ⁊ aspect⁹ formosarum mulieꝝ cõuenit: ẽt amicoꝝ. Etiã dixit Rasis p° cõtinentis.

Rasis p° cõtinẽtis.

Sint occupati in seruitijs vt ꝑcipiatur a supioribus vt faciant hoc vel illud dixit sic: ⁊ dꝫ curari hic morbus mediantib⁹ seruitijs. Et si hoc esse non potest: vtantur venationibus ⁊ ludo scachoꝝ potationibus vini cantu ⁊ alterationibus ⁊ his siĺibus q̃ nõ ꝑmittãt aĩaꝫ submergi in ꝓfundis cogitationib⁹. Et sic om̃e ingeniũ ad remouendũ falsas imaginatiões est in cura necessariũ: ⁊ sepe cũ his absq̃ alijs medicinis sanantur.

Not. hystoriam.

Nam dixit Alex. ꝙ quedam mulier de subito est facta meĺica ⁊ credidit ꝙ serpẽs in eam intrauerit ipsa dormiente: ⁊ dedit ei medicinam vomitiuaꝫ ⁊ secreto imposuit serpentem in vase mortuũ: q̃ cũ illa vidit amputata est oĩs suspitio ⁊ sanata est ꝓpter falsaꝫ imaginationẽ: ⁊ sic q̃dã mulier ꝓpter viꝝ absenteꝫ facta est meĺica: q̃ cum reuersus est illa est sanata. Et sic quedã credebat se non habere caput: et medicus postea posuit galeã supra caput ei⁹: q̃ sentiens grauitatem dixit se restauratam.

¶ Nunc restat de medicinalibus ponere regimen qᵭ ẽt dꝫ esse humectatiuũ ⁊ leuiter resolutiuũ: de quo dicit Mes. ꝙ hec intẽtio ꝑficiť cũ humectantib⁹ ⁊ impinguantib⁹ taĺr ꝙ non fiat opilatio: ꝙ ẽt regimẽ sit resolutiuũ cũ mediocritate: ita vt etiã aliquaĺr resoluẽdo non exiccet mãm: immo ꝓprie resoluat id qᵭ habilitatũ est ex ꝑcedenti regimine. s. humectatiuo: ⁊ addit ⁊ hec duo opꝫ vt sibijnuicẽ succedant vt cadat digestio equaĺr in mãm qm̃ est cura vera. Dixit rasis p° cõtinentis. ꝙ prima intentio est humectatio ⁊ veretur calida. Nam dixit: dico ꝙ videtur innui ex verbis Gal. qᵭ ipse veretur vti reb⁹ ꝯcalidis in hoc morbo: ⁊ semꝑ declinat ad humiditatẽ ⁊ signũ ad hoc est. Nã videmus ꝙ passiões melẽcolice raro accidũt pueris neq̃ mulierib⁹ enuuchis ⁊ frigidis cõplexione: innuẽs ꝓpter magnam humiditatẽ fit magna resistentia ad humorem melẽcolicũ: ideo humecteņť ⁊ nõ nimis calefiant: qꝛ humor meĺicus magis tendit ad siccum q̃ꝫ ad frigidũ: ideo syrupus ⁊ medicia debet magis declinare ad humidũ q̃ꝫ ad calidũ. dico hoc in meĺia: qm̃ in mania aliqñ opꝫ infrigidare: multũ tñ humectãdo: ⁊ tunc valet singulariter syrupus de pomis syrupus de piris simplex.

Raro passiões meĺice accidũt pueris mulieribus et enuuchis.

¶ Jn meĺia vero valent om̃ia q̃ confortant animã ⁊ cor ipm̃: sed semꝑ dominantia sint humida supra caĺa: ⁊ in hoc valet syrupus de bizantijs cũ aceto vt duplũ eius cũ medietate syrupi de epithimo: vt infra. ℞. syrupi de bizantijs. ℥. j. syrupi de epithi. ℥. ß. aquaꝝ mellisse buglosse et feniculi. añ. ℥. j. ß. pro qualibet fiat syrup⁹: et valet maxime in meĺia naturali dominãte: sed si materia fuerit adusta vel inspissata a sanguine vel in colerica valet syrup⁹ de fumoterre cũ syrupo violato: vt. ℞. syrupi de fumoterre syrupi violati ⁊ mellis ro. ℥. ß. aquaꝝ lupuloꝝ boraginis ⁊ buglosse. añ. ℥. j. ß. misce: ⁊ in hac materia vꝫ syrupus de iniubis: syrup⁹ de pomis Mesue in cap°. de meĺia. de mẽte Sabor regis ⁊ de liquiritia vbi fit mẽtio plus calefaciendi: sed in materia facta ex inspissatione flegmatis vꝫ syrupus vt infra. ℞. oxymell's simplicis syrupi de pomis ꝯpositi positi a Mes. in cap°. de meĺia. añ. ℥. ß. aquarũ melisse scolopendrie ⁊ feniculi añ. ℥. j. ß. misce. Sed vbi esset materia adusta ex melencolia valeret syrupus: vt infra. ℞. syrupi de epithimo syrupi de pomis cõpositi. añ. ℥. ß. aquarum melisse: scolopendrie: buglosse. añ. ℥. j. ß. misce: ita qᵭ ꝭm varietatẽ materie opꝫ plus aut minus calefacere: sed nõ est error in humectando: etiã quasi semper apponere aliq̃d aceti in syrupis est cõueniens: nec obstet qᵭ dictum est supra de dubio Rasis in exhibitione aceti in materia melencolica: quare breuiter dico quod vsus multi aceti facit ad generationẽ melencolie: sed aliquid ponere in medicinis ad penetrationem in humorẽ iuuat. ⁊ sic habetis syrupos infrigidatiuos ⁊ calẽfactiuos in casu valentes: et sic modificabitis necessitates. Sed in cõmunibus magis valẽt succi quam decoctiones vt succi lupuloꝝ boraginis ⁊ fumiterre: ⁊ in calefaciendo vltra aquas dictas possunt fieri decoctiones corticum radicum capparorum scolo-

Julep optimum.

Aliud in mã adusta

Aliᵭ i mã inspissata ꝑ flegma.

Aliud i melẽcolia adusta.

penãrie geneſtre ⁊ hmõi. ¶ Cõſequẽter ſuccedit intẽtio de eũone hac cõpleta: ⁊ ipſa cõplet aliqñ cũ extractione ſanguinis.ſ.ꝑ vẽtoſas vel ipſius ſanguinis ꝓuocationẽ emoꝛroydarũ vel menſtruoꝝ ⁊ cũ ſolutiuis: ⁊ hec ẽt aliqñ ẽ diuerſiua pꝛĩcipꝛr: aliqñ eũatiua: aliqñ faciẽs vtrũq; ſed plus aliqñ diuerſiua ꝙ eũatiua: aliqñ econtra. Sed in fiẽda flõia ſi eſt fiẽda in pn° eũo per flõiam venaꝝ brachij vel imediate ex capite vl' ex ſaphenis in hoc diſcrepant auctoꝛes. Nã Serap. vlr videt innuere ꝙ in qualibet melĩa fiat flõia de baſilica aut nigra dixit ꝙ eſt neceſſitas extractionis ſanguinis in hac egritudine: ⁊ nõ eſt iuuamẽtũ ꝑ ea paꝝ: ⁊ adducit ad hoc tex. Hyppo. Raſis vero p° cõtinentis dicit. Summa in cura melĩe in pꝛimis eſt flõia niſi in myrachia: ita ꝙ in reliq̃s fiat. Alibi dicit pꝛimo ꝯtinentis q: qñ accidit ex ſanguine melĩco totius coꝛpoꝛ' fiat flõia. Sʒ ſi tm̃ ſit leſio: q: ſanguis ſit dñans in capite in melĩa qđ tũc nõ eſt neceſſaria flõia Et dicebat Gal. 3°. de interioꝛibus. cap. 7°. qđ ſi arbitraris humoꝛẽ.ſ.melẽcolicũ eſſe ſubmerſuʒ in toto: tunc flõa mediã: q: hec vena hʒ colligãtiaʒ cũ baſilica ⁊ cephalica. Sed Aui. innuit vlr ſm oẽm diſpõnẽ.i.q̃cũq; ſit fiat flõia niſi ĩ duobus caſibꝰ. Unus eſt qñ virtus debilis eſt et timetur de virtute. Scõs caſus qñ credis modicã eſſe q̃titatẽ ſanguinis in coꝛpoꝛe: vt qñ peccat tm̃ in cerebꝛo: quaſi innuat ꝙ peccãte ſolũ ſanguine in capite nõ fiat flõia. Guillelmꝰ placentinus dicit niſi factis duabus vel tribus ſolonibus de humoꝛe peccãte non inueni iuuamẽtum in mã melĩca in flõia: ſed tñ pꝛiꝰ facta equatiõe mãe ⁊ cõmixtione facta humoꝛis melĩci cũ ſanguine tunc fiat flõia. Gentilis dicit ꝙ hec q̃ſtio eſt gñalis ⁊ p̃ter dicta ſua. Breuiter iudicio meo videtur dicendũ ꝙ ſtãte mã melĩca diſperſa per totum coꝛpus nec ſeparata a mã ſanguinis qđ cognoſcitur ex plenitudine venaꝝ ⁊ regimine p̃cedẽti ⁊ coloꝛe ad fuſcũ cũ ꝑuodã ruboꝛe: tunc credo ꝙ cõueniat flõia. Nã mã ſanguinea exuberans nõ regulata a virtute dñante melĩa ille ſanguis cõuertet ad mlĩam: ergo cõuenit flõia de baſilica vel de cõi ⁊ a pꝛin°. Et hoc voluit. A. cum dixit. Nã ſi vides venas plenas qualitcũq; ſit: tũc colera nigra eſt ſanguinea: flõia ergo ex nigra. Si vero ſanguis nõ ſit in toto dñans qđ manifeſtatur ex macie eſt aduertendum: q: ſi ſit in venis cum alijs conditionibus non cõtradicentibus flebotomie: ⁊ ſi non ſit abundantia in toto ſanguinis: ſi ſm caput declaretur ſanguis mixtus cum humoꝛe melencolico fluẽte humoꝛe ad caput: etiam fiat a pꝛin° flõmia diuerſiua. Si autem denotatur in capite ſolum peccans ſanguis melencolicus ⁊ ſiccitas in toto: ⁊ ad caput non fluat humoꝛ: ſed in capite ſit genitꝰ, vel fluxus: tunc eſt verenda flõia: nec eſt neceſſaria flebotomia ſi ſit peccans ſm caput tantum: maxime a pꝛincipio vbi ſi ſit ſanguis ſm mediocritateʒ totius peccans: nec accidentia ſint de mixtione ſanguinis in capite cuʒ melencolia: quia non ſit cum riſu: immo cum ſola triſtitia ⁊ timoꝛe: tunc non conuenit flebotomia in pꝛincipio: ⁊ ſi aliqñ conuenit fiat in pꝛoceſſu facta mixtione humoꝛis melĩci cuʒ ſanguine: q: ſi fiat a pn°. eũatur purus ſanguis ⁊ infrigidatur melencolia. ⁊ hoc volebat Guil. placentinus ꝙ non fieret in pꝛimis diebus. ¶ Et nota quaſi iſta deciſio colligitur a Ga. 3°. interioꝝ. cap. 7. ſepe allegato. cũ dixit. Contingere põt cerebꝛo vniuerſo qui ſm venas ſanguine melĩco facto cõi rõne noceri: ſcõm alium vero modum inpaſſibili permanente ſanguine qui ſm totũ hoĩem ſed alteratus qui ſm ſolum cerebꝛum ⁊ hoc contingere dꝫ vel melĩco humoꝛe fluente in id.i. cerebꝛum aliunde vel gñato in illo loco: generatur aũt a caloꝛe multiplicato accidẽtali ſuꝑ coquẽte ⁊c. Et addit. Differt aũt ad curã non parũ determinatio hec. Nam cũ quidem totum coꝛpus hʒ melencolicum ſanguinem pꝛincipiũ cure a flõia docemur facere: cum aũt qui ſm cerebꝛum ſolum non indiget flõia qui laboꝛat q̃tum demum in diſpõne hac.i. q̃tum eſt ex hoc: ſm aliũ enim.ſ.modum quidẽ poſſibile eſt: id indigere ⁊c. Ex hoc textu ptʒ ſnĩa gñalis eius qđ dictum eſt: ita ꝙ non ſemper in melencolia cõpetit flõmia a pꝛin°. Unde non eſt incipiendũ ab ea niſi cum conditionibus dictis: vt qñ eſt bona ꝑmixtio mãe melĩce cum ſanguine ⁊ cum bona quãtitate ſanguinis. Sed ſi non eſt ita vt contingit ſm plurimum tunc non eſt a flõia ſʒ a pharmacia incipieñ. ideo ad tex. d. Aui. cum dixit. Opʒ vt ſm oẽm diſpõnem a flõia incipias: dicat ſm Gentilem ꝙ hoc dcm̃ dʒ intelligi ſm oẽm diſpõnem melĩe ſanguinee ad modũ ſupꝛa expoſitũ. Poſſunt enim eſſe melĩe ſanguinee plurium diſpoſitionum vt notum eſt.ſ. melĩe flegmatice cũ ſanguine: ⁊ colerice cum ſanguine ⁊c. ⁊ tũc cum conditionibus dictis opʒ incipere a flõia. Sed q: talr in oĩbus diſtinguere eſt difficile: ideo ne contingat erroꝛ in opere dicit Raſis Si videris apta vena ſanguinẽ ſubtilẽ: tunc retine ſanguinem: ⁊ oẽs idẽ volunt p̃ter Aui. q: dicit ꝙ in ꝓceſſu apparebit foꝛtaſſe groſſus: ideo nõ reſtringe gñaliter: igitur facta flõia ſi ſanguis apparet groſſus eſt extrahẽdus ſi eũet ſubtilis dicit Gentilis aliqñ ſanguis peccat in ꝓfundo membꝛoꝝ: aliqñ in ſuꝑficie ſi in ꝓfundo: tunc pꝛimo apparet ſubtilis ⁊ in ꝓceſſu groſſus: ⁊ hoc volebat Aui. ⁊ in hoc opʒ ꝙ medicus cõſideret ꝙ difficile eſt vtrũ ſanguis ſit in ꝓfundo vel non: dicit Gerardus qñ ſit flõia ſi ſanguis ſit ſubtilis ⁊ clarus ⁊ rubeus retineat niſi ſit flõia erronea: vt ſi aperiatur vena cũ flebothomo ⁊ apertura ſit ſtricta tũc nõ dʒ retineri: ſed dʒ fieri lata flõmia q: groſſus retinebat. Scõs caſus eſt facta ſtrictura nimis foꝛti ſupꝛa flõiam. Tertius caſus eſt vbi ꝓpter timoꝛẽ ꝓhibeat eritꝰ ſanguis territa nã: q: ꝯuertit verſus pꝛĩcipia ad coꝛ ⁊ ad epar: ⁊ tunc ẽt educet aliq̃d ſubtilis ⁊ tũc ponatur digitꝰ ſuꝑ loco ⁊ poſtea v̾tute reducta exiet ſanguis groſſus. ſʒ vbi nõ ſint iſte ꝯditiões: tũc ſi ſanguis ſit ſubtilis clarus opʒ reſtringere. Eſt tñ artificiale in hoc caſu ꝙ añ flõiam fiat fricatio cũ pãnis calidis ad cõmiſcẽdũ humoꝛẽ terreſtrẽ ⁊ groſſum cũ ſubtili ⁊ fiat nõ in mane: ſed poſt tres vel quatuoꝛ hoꝛas diei coꝛpoꝛe p̃m exercitato: q: humoꝛ melencolicus reſidet in fundo. ¶ Sed de qua vena quidã laudãt de cephalica: quidã ex ſaluatella: quidã ex vena nigra vñ dicatur ꝙ vbi ſanguis melẽcolicus pendeat ex retentione emoꝛroydaꝝ vel mẽſtruoꝝ: tunc ſurgit intẽtio eũonis ⁊ diuerſionis: ⁊ fiat ex ſaphenis ⁊ venis circa policem pedis: ⁊ illa plus pro-

Serapio.

Raſis p° cõtinẽtis.

Gal. 3°. interioꝝ.

Nota hos duos caſꝰ.

Nota bñ.

Gal. 3°. interioꝝ.

Nota.

Nota.

De qua vena fieri debeant.

nocat mēstrua ꝙ ex saphenis: ⁊ sic ad ꝓuocādū emorroydas. vt. 22ª. tertij. de cura sciatice: eam etiam laudauit Me. ⁊ ista est optima cura sicut etiā in asso. Melicis emorroydes innate bonū qm̄ ꝑ talē regionem purgatur fex sanguinis: et grossum eius fit descēdens: sicut purgatur vinū ꝑ extractionē eius a spina inferiore. Si autē cā non sit retentio cōsuete euōnis vt de menstruis ⁊c. sed si calefactio sit epatis gn̄antis multū sanguinem ⁊ melencolicū si fiat euō a toto ex vena basilica est cōueniens. Et si fit ꝓpter apā in splene fiat flōia saluatelle in brachio sinistro: si sit intētio ad euōnē ⁊ diuersionē fiat de vena nigra qꝛ media est inter basilicā ⁊ cephalicā ⁊ cum eis hꝫ colligantiā. vt. 3°. interiorꝝ. ca°. allegato. Et si sit intētio euāre a cerebro ⁊ nō a toto fiat a cephalica. Et de hac dixit Mes. Cōsidera q̄ duarꝫ ptiū capitis sit grauior ⁊ tunc ex eadē cephalica flōia fiat. Dicit Gentilis hic ꝙ cū est fiēda oīno diuersiua qn̄ humor grossus est diuertēdus ꝑ flōiam: sed tunc flōia diuersiua fiat ꝑ venā ꝓpinquiorem: qꝛ humores sunt inepti ad motuꝫ ꝓpter grossitiem econtra in subtili: ideo in mania a longinquo magis diuerti dꝫ: qꝛ humor est fluxilibior ⁊ acutior ꝙ in melēcolia. Etiā est hic ponēdꝰ cañ. in flōia. s. vt in casu isto nō extrahatur sanguis totus vice vna sed pluribus: qꝛ sic minus desiccat ⁊ minus debilitat. ¶ Ualent ēt aliqñ ad diuersionem ventosatiōes cū scarificatione in spatulis: natibus ⁊ cruribus fm̄ diuersam intentionē etiam sine scarificatione: vt vbi nō sit mā mixta sanguini: raro tñ in casu isto cōueniunt cū scarificatione: qm̄ tales vētose educunt sanguinē de venis minutis: ideo nō educitur melencolia sed sanguis subtilis: iō quasi nunꝙ cōuenit in melia cū scarificatione: sꝫ sine sic. Ualent ligature ⁊ fricationes sed non laboriose quia non sint resolutiue sed leues adiuuātes poros ad dilatationem.

De euōne fiēda ꝑ medicinaꝫ solutiuā circa quā tria sunt consideranda.

¶ Completa intētione equationis ⁊ digestiōis māe iā restat declarare de euōne fienda ꝑ medicinā solutiuā: ⁊ in hac oꝫ cōnumerare ea q̄ ponunt in cura sode multe: maxime cañ. illos Mesue. s. ꝙ hāc intentionē solutiui cōplent tria cōsiderabilia. ¶ Primum vt nō subita ⁊ fortis sit euō in morbo melencolico: sed ꝑ interualla ⁊ tēperata vt nā euōnem regulet ⁊ nō ecōtra ꝓpter causam dictam a Mesue in textu. naꝫ operatio violente medicine est sicut impetus flāme cuiꝰ est materiam subtilem resoluere manente terrestri: moderati aūt caloris opus est equare humidum cum sicco vt constat in elixabili ⁊ assabili ⁊c. ¶ Secundum considerabile est vt euacuatio non fiat cum fortiter ⁊ laboriose euacuantibus maxime in principio: sed cum proposito vt inquit Gale. in practica ad Glauconem in cura febris quartane in principio. naꝫ in ꝓcessu maxime facta digestione opus aliquando est vti laboriosa ⁊ forti medicina propter humorem rebellem existentem ab euacuatione. ¶ Tertium considerabile est ꝙ non expolientur solutiua a rebus lenificatiuis ⁊ humectantibus: ⁊ hoc est vt dicit Mesue quod operationem beatificat ⁊ ideo nunꝙ est recedendum a medicina humectatiua. Et ex hoc colligitur ꝙ in euacuatione humoris melencolici conuenientior sit euacuatio cum medicinis potabilibus ꝙ cum pillulis propter humectationem formalem: ⁊ istam considerationem forte habuit Rasis in textu q̄ exhibet decoctionem post pillulas ad humectandum: ⁊ quia tardius operantur pillule ꝙ decoctiones postposuit decoctionem. ¶ Procedat etiam in his vt hic voluit Auicen. a debilioribus ad fortiora medicamina: quoniam ergo necessaria est graduatio talis bonum est intelligere que de medicinis soluentibus materiaꝫ melencolicam sint fortiores ⁊ debiliores vt sciamꝰ conuenienter eligere ⁊ vt series textus. d. Auic. in his recte intelligatur dixit sic. Amplius euacua in principio cum medicinis lenibus: ⁊ ponit eam in qua recipitur epithimū ⁊ pulpa colloquintide ⁊ scamonee parum. Postremo ponit decoctionem vnam epithimi ⁊ agarici: ⁊ postea si non conferunt scilicet sufficienter administrat hieras magnas ⁊ lapidem lazuli ⁊c. postea addit. Si ergo non conferunt. i. sufficienter reitera iterū ⁊ omni hebdomada euacua vice vna cum pillulis subtilibus medijs: ⁊ inter spaciuꝫ id administra triferam epithimi ⁊ ibi ponit descriptionem postea addit. Et omni mense euacua cum aliqua forti de hieris magnis ⁊ pillulis magnis donec inuenias egritudinem iaꝫ remotam. Nam apparet ꝙ mens sua in his verbis sit: ⁊ maxime in casu isto quod semel in mense fiat euātio cum medicinis fortibus: ⁊ bis ī hebdomada cum debilioribus semel, cum fortiori: semel cum debiliori: per hoc quod dixit: ⁊ reitera iterum in omni hebdomada vice vna cū pillulis medijs. s. in virtute ⁊ inter spacium id: id est in hebdomada administra triferam epithimi. i. secunda vice: ⁊ istum quasi ordinem seruauit Serap. in processu suo. Et ex hoc insinuat ꝙ in morbo melencolico propter ineptitudinem materie ad eductionem oportet multotiens et interpolate euacuare: qꝛ vnica non sufficit euacuatio: ⁊ in tempore medio semper est intendēdum cum equantibus materiam digestiuis: vt posuit in textu nostro: et ita etiam etiam dicit Ras. p° continētis. ꝙ aliqñ ad curam sufficit sola humectatio cum balneis ⁊ cibis: si vero morbus est antiquus dixit: purgetur in primis paciens multotiens ⁊ suauiter qđ totum de euatiuo multotiens intelligatur constante virtute: ⁊ ita Aui. intelligens dixit. Et cañ. quidē curationis melꝰ est vt peruenias vsqꝫ ad vltimum in humectatione: ⁊ cuꝫ hoc non minuas in euōne colere nigre. Et no. qđ ponit vnam medicinā in qua est aliquid scamonee ⁊ colloq̄ntide quā sumunt pro debili ponit mediocreꝫ que est decoctio agarici ⁊ epithimi: postea hieras magnas vt hieram ruffi ⁊ hieram colloquintidos scđm Rasim: ⁊ aliqui vsqꝫ ad hieralogodion ascēdūt sed mihi videtur ꝙ abstinendum sit ab istis fortioribus quantum possibile est. ¶ Sed qꝛ posses legitime dubitare: qm̄ in textu videtur inui ꝙ medicina in qua intrat colloquintida et scamonea dicatur esse de medicinis debilibus qđ non apparet verum virtute horum simplicium. Respondet Gentilis qđ est de debilibus in cōparatione ad hieras magnas in quibus intrat eleborus ⁊c. vel qđ est debilis si in modica dosi exhibeatur. Primum dictum non videtur soluere: qꝛ ex serie textus videtur colligi ꝙ ista medicina sit debilis in cōparatione ad decoctionem

Not. bene hāc distinctionem.

Rasis p° ꝯtinentis.

Questio.

Rñsio fm Gentilem.

epithimi ⁊ agarici: vt ptꝫ inspicienti literā. Di
catur igit̄ ꝙ in illa cōpositione colloquintida ⁊
scamonea ponūtur solū ad acuendū epithimū
et ad accelerandū eius operationē: q2 de nocu-
mentis eius est tarditas solōnis: vñ in textu si-
gnanter dicit recipiat̄ epithimū ⁊ pulpa collo-
quintide ⁊ scamonee parū: immo scamonea hic
nō ponitur vt aliquo mō euacuet: qm̄ ibi princi
paliter ponit curā mel'ie declinātis ad frigus: ⁊
sic de facto hec medicina est leuior alia. Sed vt
cōuenienter ꝓm gradus possit fieri eūatio inci-
piendo a debilibus. ¶ De euacuantib⁹ mel'iam
ponetur breuiter hic ordo in graduatione eaꝝ
in fortitudine. Dixit igit̄ Auer. in ꝑ^a pte pme ꝑ
tis cantice ꝙ medicine a ꝓprietate soluētes hu
morem mel'icum fortis est lapis lazuli post eā
epithim⁹: deinde polypodiū: post mirabolani
indi ⁊ kebuli. addit ipse. sene. ⁊ fum⁹ terre sunt
de educentibus mel'iam adustā: buglossam di-
cit nō educere: lꝫ sit de resistēribus ei. eundē or
dinem seruat Rosa anglicana a debilioribus
incipiens. dicit qd̄ mirabolani indi vel kebuli
⁊ silia, ⁊ ꝓm ordinē euacuant mel'iam: fortior er
go de dictis est lapis lazuli: de quo Serap. i ca-
p'lo ꝓprio de mel'ia dicit ip̄m iuuare: ⁊ ꝙ medi-
ci antiqui vtebant̄ elleboro ⁊ in hoc casu: sed ꝓ
pter vim ⁊ eius laboriosam eūonem nō ponūt:
sed loco eius dant lapidē lazuli: de lapide autē
armeno isti autores nō faciunt mentionē in di
ctis locis: sed Aui. in casu multū laudauit lapi
dem lazuli ⁊ lapidē armenum. vñ dixit Admini
stra elleboꝝ cū timore ⁊ cautela ⁊ lapidē lazuli
et lapidem armenū: ⁊ pillulas factas ex eis sine
timore ⁊ cautela: sed laudauit administrationē
eaꝝ in aqua casei ad remouendū siccitatē earū:
sed de his, dixit fortius Rasis ca°. ꝓprio. ꝑ° con
tinentis. s. ꝙ vbi nō sufficiant alie medicine ad
elleborum vel lapidē armenū opꝫ reiterare: ⁊ di
xit. antiqui vtebant̄ elleboro: sed ego cōmendo
lapidem armenū magis: eo ꝙ nulla dubitatio:
nec defectus est in eius opatione. nā ipse lapis
armenus est calidus in ꝑ° ⁊ siccus in 2° nec est
nimium alteratiuus: sed vt dicūt oēs agitat et
cōmouet stōm: ⁊ dicit Mesue autoritate Alex.
ꝙ nisi abluatur simul per vomitū ⁊ per ventrē
soluit ⁊ cū labore. quasi dicat qd̄ laboriose eūat
sed si abluatur trigesies cū aqua dulci vel cū aq̄
ros. dicit Mes. vel cū aqua decoctionis buglos
se solum soluit per ventrē ⁊ generat letitiā. Idē
dico de lapide lazuli in summa. ego credo qd̄
sunt medicine satis fortes: ⁊ iō dicit Rabi moy
ses in tractatu suo spāli in casu. Nō purgetur
cum lapide lazuli dñs meus ꝓpter fortitudinē
lapidis lazuli: nec cū lapide armeno: q2 nō co-
cognoscitur de quo intulit dubietatē nobilior
medicorum. Auenzoar: immo dico ꝙ quesiui ab
apothecarijs si cōperit̄ lapis armen⁹: ⁊ inuesti
gans quidā eoꝝ dicit qd̄ est bolus armenus: cū
tñ sit bolus armenus cōstans ⁊ frigidus dicerē
semꝑ cū reuerentia. d. Rasis ⁊ Aui. ꝙ sicut anti
qui sunt visi vti elleboro: modo non vtimur ꝓ-
pter eius fortitudinē: silr̄ cū lapis armenus sit
fortior vel saltē nō minus fortis lapide lazuli:
et in lapide lazuli est timor nisi lauetur vt dixit
cōuenientius est si vtamur debilioribus medi-
cinis virtute iam debilitata ab eo ꝙ fuit tēpo
re Serap. ⁊ ꝓpter fortitudinē ⁊ dubietatē elle
bori: dixit aliquos de antiq̄s declinasse ab eo. ⁊
ita tpe nostro ⁊ nos possumus declinare ab eis
licet Aui. in tract. de viribus cordis cap°. 12°. di
xerit ꝙ lapis lazuli ⁊ armenicus nō soluunt hu
morem mel'icū vt epithimus: sed dicit ꝙ cū po
nuntur in medicinis ⁊ ꝓuenit earū virt⁹ ad cor
adipiscitur cor virtutē expulsiuā hūoris mel'ici
a sanguine tendente ad ip̄m: ⁊ mel'ia vaporis a
sanguine generato in ipso: ꝙ etiā iuuamētum
procedit ex corde ad cerebrū: vel tñ q2 experien
tia manifestat ꝙ laboriose soluūt. ¶ Mihi er-
go inherēdū videt̄ in epithimo polypodio sene
in mirabo. indis ⁊ kebulis ⁊ fumoterre ⁊ hmōi
quorum aliqua educūt materiā mel'icā: vt epi-
thimis polypodiū ⁊ sine adustione vt mirabo.
indi. etiā tñ educunt materiā adustā ⁊ alie me
lencoliam adustā vt sene ⁊c. ⁊ alique mūdificāt
sanguinē a terreo grosso vt lupuli ⁊c. pōt ergo
fieri vbi sit intētio ad mūdificationē sanguinis
ita vt sit grossus valet decoctio fumiterre ⁊ infu
sio epithimi posita ab eodē Mes. in ca°. de me-
lencolia. Uel sic pōt fieri potio conueniens. R.
epithimi. ʒ. ij. infundant̄ ꝑ diē ⁊ noctē in. ℥. iiij.
aque casei. Rabi moyses vult ꝙ fricet̄ paꝝ epi-
thimi cum oleo amigda. dul. ⁊ ponat̄ in petia
linea rara ⁊ infundat̄: ⁊ facta colatura addatur
℥. j. cassie vel diacatholicōis ⁊ erit potio leuis.
Si vis medicinā mediocrē addant̄ in decoctio
ne. ʒ. ij. mirabo. indoꝝ ⁊ fricent̄ manibus ⁊ facta
colatura adde vt supra: ⁊ si vis fortiorē adde cū
ꝑcedentibus diasene. ʒ. ij. vel diaprunis soluti-
ui de el'io ro. Mes. ʒ. ij. Gerardus tñ in hoc ca°.
pro singulari laudat. ʒ. ij. epithi. ⁊. ʒ. ij. anisi. con
quassentur ⁊ bulliāt in aqua lactis vnica bulli
tione: ⁊ colet̄ ⁊ colatura exhibeat̄. dicit ꝙ ꝑser-
uat ab omni morbo mel'ico lepra ⁊c. sed melius
si addat̄ de cassia vel māna vt dictū est. Et dicit
Ras. ꝑ° cōtinentis in fine hui⁹ capl'i. Et medici
na purgans mel'iam est ius galli veteris in quo
decocta sunt volubil' cardamomū bleta hysop⁹:
⁊ ꝓdest silr̄ quartane. ⁊ vl'r iuuat oēs illos q̄ in
digēt assidua mūdificatione hūoris nigri. Et si
vis ad pillulas reducē. R. de suba mirabol'. de
suba epithimi. Et si mā sit fl'atica adde de poly
podio vl' agarico. ⁊ si col'ica magis adde de sene
⁊ fumoterre: et si magis sit col'ica pone aliq̄d de
aqua casei: q2 respicit tales hūores: ⁊ redde i for
mā pulueꝝ ⁊ fiāt pil'le cū el'io de succo boragis
vel buglosse. Et si opatio fuerit tarda adde ali-
q̄d scamonee nō ad intētionē eūonis: sed vt le-
niatur eūatio aliaꝝ reꝝ: ⁊ ꝓm qd̄ dictū est: q2 ta-
les sunt morbi chronici opꝫ ꝙ fctā eūone inter
eūones cadat tp̄s me^m vt virt⁹ refocillet̄: .i. q̄b⁹
tpibus digerat̄ hūor: semꝑ ēt in his a debiliori
bus ad fortiora ꝓcedem⁹: vt digesta mā postea
cū fortiorib⁹ possit eūari: ⁊ tūc valebit decoctio
de epithimo posita a Rasi in tex. q̄ ē satis fortis
cū pil'lis ibi positis. Et de his dixit Gerar. Su-
matur 4^a pars decoctionis ⁊ 4ª pars pillula-
rum. et si volumus in for^a pillularū valent ⁊ pil
lule de fumoterre in adusta: ⁊ pillule inde: ⁊ tā-
dē pil'le de lapide lazuli: q2 sunt debire rectifica
te: ⁊ vꝫ in oi mā mel'ica: ⁊ semꝑ cū eis sequat̄ de-
coctio hūectatiua. ¶ Ista oīa dicta de eūone
habēt veritatē qñ mel'ia est ꝑ essentiam in cere
bro. Sed si sit per cōitatem vt a stō vel ab epate
vel ab alijs membris opꝫ primū intēdere eūoni

Nota hic ordinē medicinaꝝ.

Rasis ꝑ° ꝓtinentis.

Lapis armenus nō cognoscit̄.

Questio.

Nota.

Rñsio ꝓm Gentilem.

Nota.

Nota.

Rasis ꝑ° cōtinentis.

materierum essentialiter peccantiū in illis mē bris digerendo: ⁊ pñr euacuando si nō; fuerit re pletio in toto semꝑ cū respicientibus a ꝑprieta te: vt si sit ab epate opꝫ ibi poni de endiuia sca riola ⁊ sandalis ⁊ violis cū alijs medicinis ap propriatis. Et si fuerit splenetica ponāt appro priata spleni in digestiuis ⁊ euacuatiuis. s. ta mariscus cortices radicis capparoꝝ in melēco lia multum terrestri: ⁊ de scolopēdria. Et si fue rit adusta magis valet succus portulace boragi nis ⁊c. Et si fuerit stomacalis vel myrachia po nantur in decoctiōibus de radice feniculi bru sci sparagi polypodij ⁊c.

De vomitu.

¶ Et si materia per vo mitum potest educi: est bonum vti vomitu nisi fuerit apa in illis locis: vel nisi stomacus fuerit debilis: qm̄ dixit Aui. in illo cuius stōacus de bilis est nunq̄ in hac egritudine vomere facias neq; etiam in myrachia: stante igit̄ materia in vijs medijs vt in meseraicis vel in stōaco: est in prinº. cum lenioribus vomitiuis procedendum postea cū fortioribus: vt primū cū oxymelle sim plici ⁊ aqua raffani: ⁊ fortius erit cū aqua raffa ni alterata cū elleboro: vt si ponat̄ elleborus in raffano: ⁊ qñ steterit. 10. aut. 12. dies in terra fiat eius decoctio amoto elleboro: valet etiā semen blete: sal nitrum ⁊ similia.

In myrachia ꝓsūt clysteria. Clystere.

¶ Et eo casu peccan te in naturalibus mēbris precipue in myrachia maxime ꝓficiunt clysteria: ⁊ potest fieri ꝭm hāc formam: ℞. bletis: cauliū: matricarie. añ. M. j. polypodij: sene: cartami. añ. ℥. ß. epithimi: thimi cuscute. añ. M. ß. ameos: seminis anheti: ⁊ feni culi. añ. ℥. ß. bulliāt sufficienter ⁊ in debita quā titate collature addat̄. cassie fistule. ℥. ij. hiere gal. ℥. ß. vel hieralogodion. ʒ. iij. vel plus ꝭm qđ apparebit: olei camomille ⁊ de lilio. añ. ℥. j. ß. sa lis. ʒ. iij. vel salis indi. ʒ. ij. misce ꝑ clysteri ⁊ fiāt euacuationes cum diafinicone ⁊ hiera.

De 2ª intētione principali.

¶ Quo facto euacuatis materiebus intenden dum est ad cōfortationem cerebri maxime pec cante materia deorsum cum cōfortantibus al's dictis repercutiēdo: ⁊ si materia fuisset peccās essentialiter in cerebro post eūones dictas cōes fiēde sunt eūones appropriate: vel per flōmias venarum particulariū capitis vel masticatoria caputpurgia de q̄bus al's est dictū postea veniē dum ad resolutionē reliquiaꝝ stāte modica ma teria que potest educi cū emplastris ⁊ embroca tionibus: ⁊ ꝭm hoc peccante materia in capite vel stante malitia cōplexionis sicce. vꝫ ꝭm Aza rauium venter agni si scindat̄ agnus ꝑ mediūꝫ et ponatur supra caput calidus extractis visce ribus. Et ad hoc etiā laudat Aui. decoctionē cū melliloto cum camomilla: ⁊ si sit cōplō adurēs opꝫ humectare cū aliquali infrigidatione ⁊ cū lacte calido supra caput: vel cū decoctione vio larum. ⁊ si sit cōplexio sicca cum frigiditate fiat humectatio cū calefactione semꝑ ꝯsiderādo ne nimis calefacias: q2 resolueretur subtile potest poni aliq̄d folioꝝ saluie ⁊ corticū citri ⁊ siliium cerebralium.

De vnctionibus.

¶ Et fiant etiā inunctiones intra nares ⁊ aures de aromaticis ⁊ cerebralibus ca lidis vel frigidis ꝭm exigentiā: ⁊ qm̄ vt multū talia aromata: siue ꝑ iniectionē siue ꝑ odoramē ta applicata ad siccū declināt: obseruet̄ in hoc cañ. Aui. vt. s. semꝑ apponat̄ aliqđ humectati uum: vt verbi gratia. cū musco ⁊ camphora: cū expedit cōfortare per ea opꝫ admiscere aliquid ad prohibendum siccitatē eoꝝ. Nam dicebat sic et oꝫ vt fiat bonus odor eius cū cōpositis equa libus in quibus recipiunt̄ camphora ⁊ muscus et oleum viol. ⁊ sit multū vincens cū odore suo s. totum odorabile siccitatē. ⁊ hoc est q2 semper nostra intētio est in humectando.

De electuarijs cordialibus.

¶ Ad inten tionem etiā ꝯfortationis ⁊ resolōnis in mate ria adusta cū cōfortatione cordis valēt dianu scus dulcis ⁊ amarus metridatū letificās Ras. cum quo tñ ꝑpter siccitatē semꝑ annecti debet aliqđ humectatiuū vt zuchaꝝ viol. vel hmōi: et vbi fuerit materia adusta sint ista dñantia hu mida ⁊ subdñantia sint illa aromatica cal'a: et electuariū de gēmis in hoc hꝫ singularē ꝓprie tatem ⁊ cōfectio de hyacintho. d. Aui. 5º cañ. et de his est etiā dictū supra in de soda melica: et etiā dicetur infra cū erit tractatus de egritudi nibus cordis: sed precipue debēt offerri vbi cor fuerit in principali cā. ¶ Stāte nocumento in stomaco fiāt sacculi suꝑ stō vt dicit̄ in tex. Sed si a myrach possunt poni medicine rubificatiue supra ventrē facta mūdificatione dicit Serap. qñ alia nō sufficiunt opꝫ cauterizare supra sto macum aliqñ supra myrach. ⁊ si fuerit a splene humectetur cum oleo de lilio de amig. addēdo de oleo ruthe cū modico aceti. ⁊ si ista nō suffi ciunt ponant̄ ventose cum scarificatione. Dicit Rabi. supra splenē: ⁊ pñr fiat inunctio cū a pro priatis: q2 magis penetrabunt: ⁊ ponit singula re dicens. qđ si facta scarificatione incidat̄ ve na que est supra auriculā sinistrā ⁊ fiat inūctio ex ea. Istud maxime cōuenit. ¶ Et debet cōfor tari cor ⁊ cerebrū vt cor alteret̄ ad cōtrarias q̄li tates cū a propriatis alterātibus: vt si sit cōple xio multum calida fiat alteratio cum syrupo de arancijs de lymonibus ⁊ silibus. ⁊ si sit comple xio calida parū recedens a tēperamento fiat cū temperatis frigidis: si sit cōplexio frigida alte retur cū croco. Si materia fuerit adurēs debet cum frigidis magis intensis: semꝑ tñ aliqđ cali dum aromaticum apponēdo. Nam vituperat Aui. illos qui extraxerunt crocū de trociscis cā phore qñ volunt infrigidare: ⁊ si nō sit vehemēs flamma nō infrigidemus multū: ⁊ in his oībus cordialibus applicandis interius vel exterius opꝫ attendere caplm Aui. de virib' cordis. vbi ponit sex modos q̄bus cōfortatur cor.

Sex modis ꝯfortatur secūdū Auic.

Un' mo dus nutriendo cum restauratione spūs cum cō fortatione cum vino. Secūdus modus splendo rem inducendo abstergendo cum margaritis. Tertius modus cōgregando ⁊ dissolutionē pro hibendo vt cū karabe. Quartus modus cū alte ratione ad contrariū infrigidādo vel calefaciē do vt camphora ⁊ muscus. Quintus modus se questrando turbulentū ⁊ melencolicū a spiriti bus vt buglossa ⁊ lapis lazuli. Sextus modus cum eis que a proprietate speciali confortāt vt hyacintus: pro tanto valet confectio de gēmis in frigida: ⁊ sic in calida zuccharū rof. cum mar garitis ⁊ trociscis camphore: ⁊ sic etiam ex his possūt fieri saccelli cordiales appropriati. Et sic sit finis capituli de melencolia ⁊ mania.

De accūtib' aie pᵐ accñs sunt vigilie superflue.

¶ De vltimo circa accidentia ad correctionem eorum. primum accidens cōcomitans cōmune est insomnietas cui occurrendum est cum his que supra dicta sunt in caplo de frenesi facien do odoramenta ⁊ embrocationes ad intētionē

valentes. Et in hoc obseruandus est cañ. Aui. in hoc cap°. vbi nõ vult narcotica vel stupefactiua in decoctionibus applicari debere nisi cum corrigentibus calefacientibus dicit sic. Et cũ voluntas est vt dormiant non embrocent eorũ capita nisi cũ aqua papaueris vel camomille ꝛ alhahoen. i. matricarie: somnus em̃ est ex cõuenientioribus curis ipsoꝝ: verũtñ succurrat cũ eo ꝙ tantã afferat ei salutẽ q̃tum nocumẽti papauer attribuit. Sčdm accidens est interdum ipsoꝝ furia: vnde opꝫ vt ita custodiant ꝙ astantibus nocere non possint: ꝛ maxime nobis medicis: qm̃ eos aliquotiens vt inimicos imaginantur: hñt em̃ imaginatiuam ꝛ estimatiuã erroneam: ꝛ frequenter nocent putantes amicos inimicos. Itẽ cauendũ est ne sibiipsis nocumẽtum inferant. ¶ Alia vero accidentia de abhominatione ꝛ prostratione appetitus de dolore capitis ꝛ similibus corrigantur: vt in locis proprijs dictum est ꝛ dicendum erit.

Sčdm furia.

¶ Cura aũt cucubuth est in omnibus proxima cure dicte: sed in ilisci est ingeniandum vt desiderio egroti cum moderatione satisfiat.

¶ De paralisi. Cap. x.

Cum aliquis se mouere nõ valet aut vnum vel plura ex mẽbris mouere non potest atqꝫ eorũ sensum amisit: ipm paralisim ipsius membri aut ipsorum mẽbrorũ incurrisse pronunciamus. ¶ Cui⁹ curaꝫ incipiemus pillulas fetidas quas composui dando: que. ℞. pulueris pigre. ʒ. x. colloquintide interioris. ʒ. v. euforbij. ʒ. ij. ß. castorei: piperis: asse fetide: serapini: oppoponaci: seitaragi indi: sinapis omnium. vij. añ. ʒ. j. centauree mino. elaterij: amborum añ. ʒ. v. gumme in succo ruthe dissoluantur: ꝛ alia ex eis cõficiantur ꝛ fiant pillule et fiant ex eis. x. potiones. ¶ Quarum vnam postq̃ eger sumpserit per tres dies quiescat: ꝛ nutriatur tunc cum aqua ciceris ꝛ oleo ꝛ sinapi: deinde bibat aliam potionem: quod postq̃ ter fecerit per aliquos dies quiescat. Et nutriatur carne frustatim incisa ꝛ in sartagine frixa ꝛ mutagemath: i. quibus sunt species calide vt piper ꝛ his similia: in potu vero sumat hydromel.

Des. pillarum fetidarum

¶ Membra quoqꝫ eius ex oleo costino inungantur: quod recipit costi. ʒ. j. piperis: piretri: euforbij: omnium trium añ. tertiam vnc. j. castorei. vnc. ß. dissoluãtur omnia in media libra olei de cherua aut de narcisco ꝛ vtatur eo. ¶ Diebus vero quibus quiescit dande sunt quaqꝫ die. ʒ. ij. de anacardino: quod. ℞. zinzi. piretri: nigelle: costi: melanopiperis: macropiperis: oggij: omniuꝫ añ. ʒ. j. myrrhe: ruthe sicce: asse fetide: aristolo. baccarũ lauri: castorei: seiteragi indi: sinapis: gentiane omnium añ. ʒ. v. mellis anacardi. ʒ. v. vngantur cum oleo nucum ꝛ cum melle cocto conficiantur: hoc enim medicamẽ valde confert paralisi apoplexie torture ꝛ tremori morphee morsibus scorpionis et omnibus passionibus frigidis ꝛ spasmo humido: cum autem sumitur ilico prouocat sudorem ꝛ infert febrem: quod si sumptum non affert sanitatem: eger ab omni medicamine per decem dies abstineat excepta dieta: deinde ad ipsius curam redeundum. ¶ Qꝫ si paralisis ex percussione aut casu euenerit ꝛ acciderit subito taliter permanebit nunq̃ enim sanabitur. ¶ Qꝫ si nõ repente ex predictis sed paulatim ꝛ molliter inuaserit loco percussionis emplastrum est apponendum qđ. ℞. farinam fenugreci: semẽ been: se. mahalep: semen resim: bdelliuꝫ: armoniacum: adipem anatis: ceram: oleum irinũ ex his fiat emplastrum ꝛ superponatur.

Descr. olei costini.

Des. confectiõis anacardine.

Istud est capituluꝫ de paralisi qđ sic cõtinnatur ad p̄cedentia. Nã postꝙ in p̄cedẽtibus determinatum est de dispõnibus cerebralibus: nunc cõñr recto ordine determinãdum est de dispõnibus ortoꝝ a cerebro: qꝛ nerui ꝛ membra neruosa interiora: ꝛ nucha a cerebro magnum habent p̄ncipatum supra reliqua mẽbra cũ oĩbus subseruiant in sensu ꝛ motu membris. s. habentib⁹ sensum ꝛ motum ꝛ maxime organis alioꝝ sensuum a sensu tactus vt visui auditui ꝛc. Fuit ergo cõueniens primũ determinare de dispõnibus preter nãm ꝛ lesionib⁹ i operationib⁹ sensus tact⁹ ꝛ motus: priusq̃ determinet de alijs sensib⁹ vt de visu: auditu odoratu ꝛc. Et de his determinãs: p̄° determinat de paralysi tãq̃ de maximo nocumẽto ɔtingẽte in v̄tute sensitiua ꝛ motiua: maxie aliorũ mẽbroꝝ a capite: cõñr determinat de stupore ꝛ tremore tãq̃ de lesionib⁹ min⁹ prauis q̃si ꝑalysis: deĩde de tortura q̃ aliquotiẽs seq̃t ꝑalysim ꝑticularẽ: ꝛ postremo de spasmo cõitatẽ ꝗñte: cũ etiã aliquotiẽs tortura a spasmo depẽdeat vt videbit. Jđ tota ista ꝑs de dispositionib⁹ neruoꝝ p̄ncipaliter diuidi põt in quatuor ꝑtes: qm̃ Ra. p̄° determinat de ꝑalysi 2° de stupore ꝛ tremore. 3° de tortura oris. 4° de spasmo. Tres ꝑtes patebũt in p̄ncipijs triũ capituloꝝ sequẽtiũ. ¶ De his tñ dispõnibus neruoꝝ aliq̃ auctores nullã fecerũt mẽtionẽ: inter quos fuit Alex. q̃ post tractatũ de egritudininibus capitis immediate trãsiuit ad passiões

Continuatio hui⁹ capituli ad p̄cedens.

oculoꝝ. ⁊ Gal. in lib. decē tractatuū immediate
post egritudines capitis transiuit ad egritudi-
nes aurium: ⁊ hoc ideo fuit q2 fuerūt cōtēti de
curis q̄ differenter in dispōibus cerebri q̄ qua
si sīles sunt ⁊ dispōnes mēbroꝝ neruosoꝝ. nā cū
epilepsia dicatur esse spasmus vl'is cū posuerūt
curā de epilepsia: ēt ꝯñr posuerūt curā de spas-
mo particulari: ⁊ eādē hꝫ habitudinē apople
xia ad paralisim: qualē hꝫ epilepsia ad spasmū:
q2 apoplexie est ociositas vl'is ⁊ paralisis parti
cularis: stupor aūt tremor ⁊ tortura vel sunt di
minute paralises vel diminuti spasmi: vel saltē
particulares vt locis suis videbitur. Jō fuerūt
cōtēti nō ponere tractatū particularē de dispō
nibus neruoꝝ: sed multi alioꝝ ad magis abūdā
tem doctrinā: de his spālē fecerunt tractatum:
pñs capl'm diuiditur in duas partes ꝑma diui-
sione. Nā primo ponit signa declarantia parali
sim vel mēbrum vel corpus esse paraliticū: scdo
ponit curam. 2ª ibi. (Cuius curaꝫ incipiemu᷒.)

Decl'o ꝑme partis.

¶ De prima parte dixit. Cū aliqs se mouere nō
vꝫ: aut vnum aut plura ex mēbris mouere nō vꝫ
atq3 hoꝝ sensū amiserit ipm sup. corpus parali
sim illius mēbri aut mēbroꝝ incurrisse ꝓnūcia
mus.

Nota.

¶ Pro intelligentia huius partis est ad-
uertendū vt infra videbitur circa quid nōīs ter
mini ꝙ Azara. dicit declarando paralisiꝫ qđ est
eneruatio. i. dispō ſm quā nō pōt corpus exire
in operationes debitas neruoꝝ: ⁊ cū opatiōes
neruoꝝ ꝑcipue sint vt ꝑstent sensum ⁊ motū mē
bris saltē instr'aliter. Jdcirco Rasis ꝯuenienter
declarat aliqđ mēbrū vel plura eē paralitica cū
amiserint sensum ⁊ motū: qđ intelligatur vbi ta
lis ablatio sensus ⁊ motus non fuerit a cā ꝑmi
tiua dependens. Et notāter dixit vnū vel plura
mēbra: vt insinuet ꝙ si totuꝫ esset tal'r disposi-
tum qđ esset in eo ablatio sensus ⁊ motus in to
to iam esset in eo apoplexia ⁊ non solum parali
sis: vt supra fuit declaratuꝫ.

Nota.

¶ Nota scdo ꝙ ma
nifestat paralisim ꝑ ablationē sensus ⁊ motus.
⁊ nō ꝑ diminutionē in sensu ⁊ motu. nā etsi ali-
quotiens per diminutionem in sensu ⁊ motu di
catur aliqđ mēbrum largo vocabulo paraliti-
cum: ꝓprie tñ sumēdo vt infra videbitur de stu
pore ⁊ tremore: magis erit collocādum tale mē
brum vt dicatur stupidū vel tremorē hñs q̄ꝫ pa
raliticū: nā in paralisi fit ablatio saltē mot᷒ ⁊
non diminutio ꝓprie sumendo: ⁊ de hac loquit̄
in hoc cap. ⁊ hoc manifestauit in rubrica ꝑ hoc
qđ dixit de paralisi graui: signanter grauı vt di-
stinguatur a stupore ⁊ tremore. Quō aūt ꝓprijs
sime sumatur paralisis: ⁊ nunq̄d in paralisi sem
per sit necessaria ablatio sensus ⁊ motus vide-
bitur infra loco suo. Sed veꝝ est qđ dixit Rasis
qđ qñ est ablatio motus ⁊ etiam sensus alicui᷒
membri vel mēbroꝝ: iam nunciamus talia mē-
bra incurrisse paralisim: ⁊ sic ptꝫ l'ra.

¶ Seq̄t̄ alia ps. (Cui᷒ curā incipiem᷒). Ubi ꝓ
sequit̄ ponēdo curā paralisis: ⁊ diuidit̄ hec ps
in duas principal'r: primo ponit cura paralisis
a cā corpali pēdētis ⁊ maxīe a mā fl'atica a q̄ vt
multū pēdet. scdo pedētis a cā primitiua. 2ª ibi
versus finē capl'i. (Qđ si palisis ex ꝑcussione aut
casu ꝯtigerit ⁊c.) Prima ps ēt in quatuor diui-
di pōt: qm̄ primo ponit curā palisis ꝑ medicinā
solutiuā: scdo ponit dietā ꝯuenientē. tertio po
nit curā ꝑ inunctionē. quarto ꝑ cōfectionē. scda
ibi. (Quaꝝ vna postq̄ꝫ eger ⁊c.) tertia ibi. (Mē-
bra quoq3 eius ex oleo costino ⁊c.) quarta ibi.
(Diebus vero quib[illegible] quiescit ⁊c.) Prima pars
etiam in duas. Primo ponit quomodo sunt dā
de pillule fetide: secundo ponit eaꝝ descriptio-
nem ordinando dosim. scda pars incipit ibi. (℞
pulueris pigre ⁊c.) ¶ De prima parte dicit cui᷒
curā incipiem᷒ pill'as fetidas quas ego compo
sui dando. Sed hic opꝫ diligēter aduertere ꝙlꝫ
d. Ra. dixit ꝙ incipiem᷒ curā cū pillulis fetidis
nō fuit intētio sua qđ a prīn° debem᷒ exhibere
pillulas fetidas. immo vt videbitur infra loco
suo vt sñia est Aui. ⁊ Mes. de meliori operatio-
ne est non ꝑparare ad vsum pharmacie a prīn°
ne subito tollat̄ v't᷒: imo vt ibidē videbitur: cū
ēt erunt dande medicine solutiue erunt dande
medicine: multo mitiores q̄ꝫ sint pillule fetide
hic posite que sunt multum fortes: vt patebit vi
dendo descriptionē: immo prius erit minorāda
mā ⁊ post vltimate ad eradicādū veniendū est
ad pillulas fetidas. Cū ergo dixit incipiam᷒ cu
ram dando pillulas fetidas: dixit Nicolus ⁊ bñ
non voluit per hoc qđ a prīn° vteremur: sed cū
est intentio ad medicinas fortes ad eradicādū
datis alijs multis ad minorandū multū mino-
ribus: tunc eius curam incipiemus cū pillulis
fetidis. s. in eradicando. Et hoc bene notate iu-
uenes: qm̄ vt sepe dixi liber affo. Hypoc. ⁊ liber
iste Ras. q2 breuiloqui fuerunt nisi bene limitē
tur ⁊ intelligantur cū sale deducūt medicos ad
multos errores ⁊ sepe mortales: ideo bene ad-
uertatur. Cū ergo intētio est eradicationis cō-
positio pillulaꝝ est multū efficax in euacuando ma
teria grossam ⁊ frigidā difficilis eductionis a
mēbris remotis ⁊ ꝓprie nucha ⁊ neruis ⁊ neruo
sis mēbris: sed est fortis ⁊ laboriosa ipsaꝝ opera
tio inflammatiua pl'm: neq3 ego auderem super
ea nisi in corporibus fortibus frigidis ⁊ humi-
dis tm̄ vt in mulieribus ⁊ in prima senectute cō
stitutis: vt ptꝫ inspicienti virtutes simplicium
intrantium ⁊ fortitudines ⁊ acuitates eoꝝ: ⁊ cū
dande sunt semꝑ laudabile erit iudicio meo ꝓ-
pter nocumenta apta sequi vt addatur aliquid
masticis dragaganti vel bdellij ad minorationē
nocumentoꝝ eaꝝ.

Nota bene

Decl'o compositionis pill'aꝝ fetidarum.

¶ Cōpositio talis est. ℞. pul
ueris pigre simplicis gal. ʒ. x. de hac dictū est su
pra in declaratione pillulaꝝ cochiaꝝ a prīnª in
tractatu de soda quō ⁊ singularissime valeat in
materiebus cerebralibus: ⁊ fit correctiua nocu
mentoꝝ simplicium intrantium vt ibi visuꝫ est
addit colloquintide interioris. ʒ. v. De hac etiā
supra dictum est quō nocet stomaco cordi ⁊ epa
ti ⁊ est conturbatiua subuersiua visceꝝ calida ⁊
sicca in tertio faciens operationes difficiles di
cebat Mes. Sed in hoc casu precipue vꝫ qm̄ a
proprietate educit flegma humores viscosos at
trahens a ꝓfunditate membroꝝ: addit eufor-
bij. ʒ. ij. ℈. euforbiū est cal'm ⁊ siccū in 4° calidi᷒
oībus qđ calefacit ex gūmis: ⁊ ē ex facietib᷒ opa
tionē cū angustia ⁊ labore vehemēti: immo per
ducēte vt dicebat Mes. vsq3 ad sincopim ⁊ sudo
rem frigidū: veꝝ est qđ educit a ꝓprietate vt su
pra dicebat de colloq̄ntida. addit castorei. Ca-
storeū ēt vehemētissime cal'm resolutiuū supra
oīa q̄ resolusit: addit pipis ⁊ asse sup. fetide: ista
ēt cal'a in tertio resolutiua pl'm ⁊ exiccatiua se-
rap. ⁊ oppoponacus seiteragi. idest tapsie siua-

pis.oīum aā.ʒ.ſ.de ſerapino nocet ſtōaco ꝛ epa ti etiā vehemēter.verū eſt qđ educit humores viſcoſos ꝛc.Et eius ꝓprietas eſt mūdificare ce rebrum ꝛ neruos ꝛ educere materias eoꝝ ꝛ con fert egritudinib⁹ eoꝝ fridis.Idē de oppopona co ſeitaragi indi exponit̃ pro tapſia:q꞉ ſub illo verbo nō reperit̃:ſed ſm Simonē ſeitaragi dr̃: ſed tapſia eſt multū fortis cal'a forti cal'itate:et eſt ſuccus cuiuſdā plāte vel lachrymus ei⁹:ꝛ eſt tante vehemētie qđ dicit Serap. in ꝓprio ca°. opꝫ aūt ꝙ ille q̄ colligit lachrymū eius nō colli gat eū in die vētoſo:ſed colligat eū in die q̄eto ne facies eius tumeſcat:ꝛ oē ꝙ ex corpe ei⁹ erit nudum ꝓpter acuitatē vaporis ei⁹ ſup.tumefit propter hanc cām dixit.opꝫ ꝙ liniat qđ in cor pore ſuo detectū eſt.i.manū ꝛ faciē cū cerotō li quido.i.ꝓpter ꝓhibere nocumentū impſſionis vaporis eius:eſt vehemēter calida. Sed Auic. 2ª. tertij. in ca°.de aborſu faciendo tapſia: vel tapſiam eſt ſil'is naſturtio:ꝛ eſt ei odor naſtur tij ꝛc.tandē dicit Simon nō vidi bene certitu dinem huius plāte.veꝝ eſt qđ educit a longinq̄ et eſt ſimul laxatiua ꝛ vomitiua:imo dicit Se rap. ꝙ lachrym⁹ ꝛ cortex radicū hui⁹ plāte hn̄t de v̄tute corrūpēdi cōpl'onē corpis ꝛ deſtruēdi ipſam plus omni alia medicina ex his que ſunt ſil'is operationis.ſ.in ſoluēdo. Iuuamētū ergo eius tantū eſſe debet in medicinis ad ꝑparādū viam alijs ad educendū ex corpore ꝛ ex ꝓfundo De ſynapi ſatis cōſtat qđ eſt vlceratiua. poſtea dicit centauree minoris elaterij.i.ſucci cucume ris aſinini.aā.ʒ.vſ.De cētaurea minori dictum eſt ſupra.De ſucco cucumeris aſinini dicit Me ſue qđ ſoluit ſicut ſcamonea:ꝛ eſt cal's ꝛ ſiccus in 3° eſt faciēs tortiōes cū ſol'one ꝛ anguſtia. et ſic ptꝫ ꝙ in his ſimplicib⁹ lꝫ ſit virtus ſolutiua: oīa tn̄ laborioſe ſoluūt preter hierā: nec appo nuntur aliqua rectificatiua vel correctiua nocu mentoꝝ niſi ipſa hiera:q̄ tn̄ cū ſit cal'a ꝛ oīa ta lia ſimplicia calida in 3° ad min⁹ pꝫ in corpe in flāmabili tales pillule īducerēt ad inflāmatio nē ꝛ febrē. Ponit poſtea modū cōpōnis eius di cens. qđ gumme in ſucco ruthe diſſoluant̃:ecce quō addit ad calefactionē ſucc⁹ ruthe: dicit qđ fiant ex eis decē decoctiones.i. decē doſes: ita ꝙ pro qualibet doſi eſſent plus q̄.ʒ.iij. credo qđ interficerēt bouē.Si ergo aliqn̄ eſt īdigētia ſo lutionis:ꝛ relique medicine nō ſufficerēt in v̄ir tute forti ſed obtuſa:ꝛ in mā multū reſiſtente ꝛ in vijs multū lōginquis peccāte vt in caſu nr̄o poſſumus addere ad dandū.ʒ.ſ.vel.℈.iiij.appo nēdo aliqua correctiua de q̄bus ſupra dictū eſt: tutior tn̄ de pillulis fetidis eſt deſcriptio poſi ta a Meſue:lꝫ etiā ſit multū fortis : ſed ē meli⁹ correcta:vt ptꝫ inſpiciēti. ¶ Quaꝝ vna.) Nunc ꝯñr ordinat dietā ꝯuenientē ſtāte mā multū op primente virtutē ꝛ multitudine ꝛ groſſitie. di xit quarū vna.ſ.de dictis doſib⁹ poſtq̄ eger ſum pſerit ꝑ tres dies quieſcat.ſ.a ſolutiuis: et nu triatur cū aqua ciceris de qua dictū eſt ſupra:ꝛ oleo ꝛ ſynapi.Iſta dieta eſt multū medicinalis exiccatiua pur cū ea aliqual'r reficit̃ virtus: ad dit deinde.ſ.poſt tres dies bibat ſup. aliā medi cinā vt ſupra.ꝛ poſtq̄ ter fecerit.i.etiā quietata natura ꝑ tres dies ſumpſerit. 3° eādē medicinā ita qđ vult qđ in nouē diebus ſumat dictā me dicinā ter:ꝛ in diebus medijs vtat̃ tm̄mō dieta

De tapſia.

Tutior eſt deſ.pill'aꝝ fetidarum Meſue.

Declara° ſcđe ꝑticu le ſecunde ꝑtis prin cipalis.

vt ſupra multū ſubtili ꝛ exiccatiua:tūc addit.ꝑ aliquot tūc dies quieſcat.i.multo plures q̄ per tres vt non ſumat medicinā:ꝛ nutriat̃.ſ. in his diebus carne fruſtatim inciſa ꝛ in ſartagie fri xa.nā ꝓſtabit̃ ꝑ eā dietā nutrimentū copioſius q̄ primū:q꞉ alleuiata eſt nā a mā grauante per multiplicē iam factā eūonē:ꝛ tn̄ nutrimentum exiccatiuū ꝑ modū ꝑparationis vt frixionis in ſartagine:vt pꝫ addit.ꝛ multa geneth.i. cibariū vel cibaria in q̄bus ſint ſpēs calide vt piper et his ſil'ia.ꝛ addit in potu vero ſumāt hydromel in q̄bus v̄bis colligit̃ ꝙ in dietando oꝫ habere maximā cautelā in talib⁹ morbis:qm̄ in his ſe pe ꝯinngit̃ repletio fl'atica.ꝛ ideo voluit ꝓpter timorē oppſſionis virtutis ſuffocationis ꝙ vta mur dieta multū tenui vſq꞉ dū ſit facta eūatio multa de mā:poſtea in ꝓceſſu poſſum⁹ groſſius dietare cū dieta exiccatiua tn̄.Ego tn̄ in hoc qđ videt̃ ſonare l'ra ꝙ in.ix.dieb⁹ ſumāt dictas pil lulas q̄ ſunt fortiſſime vt dictū eſt.Forte ad me liorē ſenſum retorquēdo poſſem⁹ dicere qđ per dies intellexit hebdomadas vt innuat ꝙ ꝑ tres hebdomadas a pᵃ ſumptione pillulaꝝ iterato ſumāt alias:ꝛ iteꝝ poſt alias tres hebdomadas alias poſtea tardet̃ pl⁹ q̄ ꝑ tres hebdōas ad ſu mendū dictas pillulas fortes:ſed in tpe medio pōt ſumere aliq̄s medicinas leuiores vt ſit hec ſnīa ꝯformis ſnīe Aui.ſupra in ca° de mel'ia.vbi voluit ꝙ ſemel in mēſe vtat̃ pillulis fortibus:ꝛ iſta eſt via tutior.Et nota ꝙ in potu laudat hy dromel.ꝛ nō exhibet vinū ꝓpter nocumēta que affert vinū ꝛ cerebro ꝛ neruis ꝛ mēbris neruo ſis:ſi tn̄ in oī caſu ſit auferen̄. vinū videbit̃ īfra in loco ſuo. ¶ Addit mebra q̄ꝫ ei⁹ ꝛc.In hac 3ª ꝑ te hui⁹ ꝑtis ꝓncipalis ipſe ponit modū inūctio nis fiēde cū oleo coſtīo:ꝛ duo facit.pᵒ facit hoc. 2° ordinat deſcriptionē eiuſdē olei. Dicit ergo pᵒ mēbra q̄ꝫ ei⁹ ex oleo coſtino inūgant̃:itelligā tur mēbra ſenſibil'r leſa: ꝛ ēt mēbra a q̄b⁹ origi nem habēt nerui vt nucha ꝛ ſpōdiles:vt infra vi debitur:q꞉ nō ſufficit tm̄ augere mēbra apparē ter infirma niſi rectificentur mēbra vnde initiū datur ſenſus ꝛ motus:ponēs deſcriptionem di xit.℞. coſti. ℥.ſ. piperis piretri. aā. tertiam.℥. vnius.caſtorei.℥.ſ.diſſoluantur omnia in li.ſ. olei de cherua.i.fundantur ꝛ bulliāt in eo oleo ſm artem aut de narciſco ꝛ vtere eo.Iſta com poſitio eſt multum ſingularis ad caſum in vir tute ſimplicium intrantium. nam coſtus eſt ve hementis caliditatis: ita quod vlcerat ꝛ attra hit ad exteriora ꝛ ꝯfert relaxatis mēbris ꝛ ſcia tice.dicit Serap.vnde adminiſtratur vbi opor tet calefacere aliqđ membrū ꝛ attrahere hūidi tates ab interiorib⁹ ad exteriora.de pipe etia piretro euforbio ꝛ caſtoreo.iſta oīa ſunt calidiſ ſima ꝛ exiccatiua:vt ſupra dictum eſt: et oleum de cherua eſt mirabilis efficacie:dicit Meſ. qđ groſſas vētoſitates diſſoluit ꝛ attenuat flegma viſcoſum ꝛc.

¶ Diebus vero q̄bus.) In hac 4ª ꝑte ponit cu rā per cōfectionē exhibenda:ꝛ duo facit.pᵒ pōit doſim confectionis exhibēde anacardine. 2° po nit deſcriptionē eius.dixit ergo.dieb⁹ v̄o q̄bus quieſcit.i.quibus non dantur medicine ſoluti ue:ſed ſup.ſunt date dāde ſunt.ʒ.ij.de anacardi no:ſed iſta doſis eſt ml'tū fortis vt videbit̃ īfra. nam eſt plurimū exiccatiua. oīa fere intrantia

Declara° tertie ꝑti cule ſecun de ꝑtis ꝓn cipalis.

Declara° compōnis olei coſti ni.

Declara° quarte ꝑti cule ſecun de ꝑtis ꝓn cipalis.

sunt calida in 3° vel plus: cuius cōpositio talis est. ℞. zinzi. piretri: nigelle: costi: melanopipis: macropipis: melanopis. i. piperis pfecti: ꝛ macropipis. i. piperis lō. sed quocūqꝫ sit ipm est vehementer calidū: sequiť oggij. exponit pro ozimo. oīm añ. ʒ. x. myrre ruthe sicce asse aristol'. intelligitur de rotunda: baccaꝝ lau. casto. sceitargi indi tapsie dictū est supra synapis gentiane. oīum añ. ʒ. v. mellis anacardini est vlceratiuū ꝛ de eo supra dictū est: ꝛ quō fieri debeat. ʒ. v. vngantur ex oleo nucū. s. spēs: qꝺ est cal'm in 3° et cum melle cocto cōficianť: ꝛ ponit iuuamenta eius dicens: hoc eñ medicamen valde ꝯfert paralysi apopl'ie ꝛ torture ꝛ tremori: ptꝫ ꝓpter vehementem caliditatē ꝛ siccitatē ipsius ex virtute simplicium resoluēdo ꝛ exiccādo materiā flegmaticā a qua vt plurimū fiunt dicte dispōnes: dixit ꝙ vꝫ ad albaras ꝛ morsib⁹ scorpionū sup. si exteri⁹ applicať. s. loca lesa: nā sua cal'itate ꝑuertit ad exterius nutrimentū bonū in albaras et venenum scorpionū extrahit: ꝛ dixit gñal'r ꝙ vꝫ omnibus passionib⁹ fridis ꝛ spasmo humido. i. materiali. ꝛ ponit quō iuuet in his passionib⁹ dicens. Cū aūt sumiť ilico. i. statim prouocat sudorem: ꝛ infert se. ꝛ hoc est satis manifestū propter suā excessiuā caliditatē siccitatē ꝛ inflammationem maxime si exhibeanť in dosi sua. ʒ. ij. Istud tñ el'ium lꝫ sit in casu cōferens cōfortans neruos ꝓpter castoreū pcipue ꝛ ꝓpter anacardum: vñ ꝓpter exiccationē iuuat in ꝯfortatiōe memorie: ꝛ sic materiā paralysis ꝓuocādo sudorem ꝛ febrē extenuat ꝛ cōsumit: tñ nō dꝫ exhiberi nisi post alia electuaria multo mitiora min⁹ calida: ꝛ qñ cā paralysis ꝛ materia est frida ꝛ humida ꝛ in corpore frido ꝛ humido: vel ꝓpter etatem vel ꝓpter aliā cām. nā vbi cā esset cal'a vt videbitur in ꝓcessu: ꝛ si materia esset humida nō cōueniret. qñcunqꝫ tñ conueniat dꝫ exhiberi in minori dosi vt infra videbiť loco suo vt faciat febrē tm̄ effimerā ꝛ nō fe. materialē. Et ideo ꝓpter timorē exhibitionis hui⁹ medicine ponit vnum cañ. Ras. in tex. subiūgendo dicēs. quod si sumptū nō affert sanitatē. i. dictū el'ium: eger ab omni medicamīe p. x. dies abstineat excepta dieta: quasi innuat ꝙ dieta dꝫ esse medicinalis semp. Nā tāta fit impssio ab hoc medicamīe ꝙ nisi īducat salutē p vnā applicationē: signū est virtutē nō dñari circa materiā: ꝛ tāta est impssio caliditatis inducte ꝙ nisi quieteť natura p x. dies: sed applicarentur remedia calefaciētia esset timor de resol'one virtutis ꝛ de inductiōe: nō tm̄ febris effimere: sed ꝛ putride ꝛ fortassis ethice: ꝛ ideo tardandū est ꝛ est quietanda nā p multos dies: deinde ad ipsi⁹ curā redeūdū est. Et istud est notabile dictū ꝛ memorie tenendū.

Declara° componis confectionis anacardie.

¶ Seqꝗť vlti^a ps hui⁹ capl'i. ¶ Qꝺ si palysis ex pcussiōe ꝛc.) Nā. d. Ras. postꝗ posuit curā palesis corpal'iā pōit curā palysis a cā pmitiua. p° pōit vnū pnost^m. ꝺ salute. 2° pōit curā qñ sperať salus p vnū empl'm supponēdū loco leso. 2ª ibi (Quod si.) De p^a pte dixit ꝙ si paralysis ex pcussione aut casu euenerit ꝛ acciderit subito taliter pmanebit: nunqꝫ eñ sanabiť: qꝺ dictum est intelligendū nō semp ꝛ vl'r. nā aliqñ euenire pt paralysis a casu ꝛ pcussione ꝛ subito: ꝛ tñ curari pōt p° vbi fiat dislocatio alicui⁹ spōdilis ex pcussione: tūc fiet palysis mēbri inferioris ad qꝺ deferuntur nerui qui originanť ab illa spōdili vt declarabiť infra ꝓpter non posse penetrare spūs per eosdē neruos: ꝛ tñ tūc reducta spōdili ad situm suū cū artificio remouebiť palysis: in casu etiā vbi ꝓpter percussionem fortē sit fluxa multa materia ad neruū vel neruos oppilans transitum spirituū p illos neruos ad mēbra ꝙ fiet palysis: ꝛ paulatiue in ꝓcessu resoluta materia fluxa poterit remoueri: ꝛ istud ego vidi in facto in magnifico Nicolao picenino: q̄ a cā pmitiua factus palyticus verus: ꝛ ꝓpter istū textum ab aliqꝫbus diceret ꝙ nullo mō posset curari: tñ ꝯtinuatione medicaminū multis ꝛ multis mēsibus ꝛ bonitate regiminis factus est ita cōualescens vt pedib⁹ ꝓpriis incederet: ēt manibus vtereť p arbitrio: ita vt eēt nō vt simpl'r sibi sanus: sed quasi. Sed qñ ꝓpter pcussionem fieret apa qꝺ induraret ꝛ esset cā oppilatiōis: ꝛ ꝯñr paralysis: credo ꝙ tunc esset impol'is reductio: sed ex defluxu materie nō apantis: vt sepe ꝯtingit: pōt fieri reductio.

Declara° tertie ptis pncipalis hui⁹ capl'i.

Nota.

¶ Proinde addit textus ꝛ est 2ª pars. ꝙ si nō repente ex pdictis. s. casu vel pcussione, supple venerit palysis: sed paulatiua molliter iuaserit loco pcussionis empl'm hoc apponendū erit: qꝺ. ℞. farinā fenugreci: semen been cal'm in 3° siccū in 2° appropriatum neruis: semen mahaleb: semen resiꝫ: bdelliū: armoniacū: adipē anatis: cerā: oleum de lilio: ex his fiat empl'm ꝛ supponať. semē resim est semē pētadactyli. est cataputia maior calidū et siccū in 2°: qꝺ est multū exiccatiuū ꝛ acutū. semē mahaleb est piper albū ꝭm Gerardū: qꝛ ita posuit in compōne empl'i: ꝛ verū est ꝙ valet in casu: sed ꝭm Sy. est medulla fructus cerest domestici vel siluestris: ꝛ debet valere in casu ꝓpter subtilitatem ei⁹ ad penetrationē: qꝛ diciť ꝙ frāgit lapidē: sicut ꝛ gūmi cerasoꝝ: ꝛ tūc pōt formari empl'ꝫ cōfortatiuū neruoꝝ mitigatiuū doloris subtiliatiuū materie ꝯuersiuū ei⁹ ad exteriora ꝛ resolutiuū: qꝛ oēs intētiōes cōpleť p simplicia intrantia. Formauit ergo empl'm Gerard⁹ in hac forma. ℞. farīe fenugreci bdelij armoniaci. añ. ℥. j. pipis al. se. been. añ. ℥. ij. axūgie ana. ℥. ʒ. olei de lilio. ℥. ʒ. pulnerizāda pulnerizenť ꝛ liqꝫfiēda liquefiāt: ꝛ sic oīa simul misceanť: ꝛ fiat empl'm ꝛ supponať loco pcusso: ꝛ sup originē nerui: per quē dꝫ deferri sensus ꝛ mot⁹ ad mēbrū palyticū. Et hec de cap. sūmatim sufficiāt. Sꝫ ad pfectionē hui⁹ cure oꝫ recurrere ad. d. Aui. 4^a qrti tra. 4° de sol'onē cōtinuitatis neruoꝝ. ca. p°. ꝛ 2°.

Declara° scōe pticule tertie ptis principalis.

descriptio dicti epl'astri ꝭm Gerar.

Expedito ergo ca°. sentential'r p vlteriori ꝛ ampliori intelligētia hui⁹ materie. primo videbitur de quid nominis vel q̄d rei paralesis. 2° ponentur distinctiones ꝛ species eius. 3° videbitur de causis eius in genere: et de causis corporalibus ꝛ de primitiuis vel extrinsecis. 4° de signis pronosticis ꝛ demonstratiuis. 5° ponetur cura eius.

Quid nominis ꝛ q̄d rei. De p° aduertendū ē ꝙ palysis est nomē grecū: ꝛ dꝛ a pari qꝺ est ps vel mediū: ꝛ lesis qꝺ lesio quasi lesio partis vel medietatis: nō tñ qlꝫ lesio ptis vel medietatis dicitur paralysis vt lesio digiti in solutione cōtinui: vñ dicunt aliqui qꝺ idem est paralysis qꝺ mollificatio absolute. dicit Rasis p^a ꝯtinētis. qꝺ paralysis est absolutio vel resolutio. Uel dicit Azarauius quod pa

ralyticus vl' paralisis est eneruatio.i.cũ nõ pos-
sit exire in opationes neruoꝝ. Dixit.A.ꝙ para-
lysis noĩatur dupl'r: noĩe absoluto ꝛ pticulari.
Noĩe absoluto dr̃ mollificatio si ẽt sit mollifi-
catio vni⁹ pticularis mẽbri p mollitiẽ intelli-
gẽdo extẽsionẽ in mẽbro ꝛ nõ est aptũ ad mo-
tũ vl' ad sensum. Prope ṽo sumendo dr̃ paraly-
sis de lesiõe ptis qñ vna ps dr̃ lesa vt pars añ-
rioꝛ capitis: ꝛ sic pars añrioꝛ toti⁹ cũ nõ potest
se mouere dr̃ paralysis ẽt faciẽdo diuisionẽ coꝛ-
poris a capite infra in dextrũ ꝛ sinistrũ dr̃ ipm
paralyticũ si accidit vni parti immobilitas vl'
ẽt cũ est paralyticũ pticulare mẽbrũ vt digit⁹
vl' manus dr̃ paralysis: sʒ ppͥe qñ occupatur
vna ps ḿ dextrũ vl' sinistrũ excepto capite ḿ
totũ.s.a capite vsqʒ ad pedẽ.

Questio.

¶ Dubitat Gẽtilis quare.A.nõ dat diffinitio-
nẽ palysis vt alioꝝ. Rñdet qꝛ ex signis palysis
declatur eius diffõ: dicit ꝙ est mollificatio to-
ti⁹ vel partis cũ ablatiõe virtutis sensitiue et
motiue: qd̃ declarat qm̃ immediate cũ declara-
uerit terminũ palysis: dixit: ꝛ scitũ est ꝙ destru-
ctio sensus ꝛ mot⁹ fit ꝛc. Scd̃o voluit ꝙ in pa-
ralysi esset destructio sensus ꝛ motus: lʒ dixe-
rit Ga.3° interioꝝ ca° vltimo. ꝙ paralysis sumi-
tur ppͥe p lesione operationis virtutis moti-
ue. nã mollificatio q̃ ideʒ est ꝙ paralysis dicit
impotẽtiã in virtute opationis motiue: sed si
fiat tm̃ lesio in operatiõe sensus ablata etiã di-
cit̃ paralysis: sed nõ ita ppͥe dicit̃ paralysis si-
cut si fiat lesio motus.

Distinctiones.

Iã sunt ponẽde aliq̃ di-
stinctiones ꝛ spẽs eius
quarũ pͣ sit. ꝙ q̃dã ẽ vni⁹ tm̃ pticularis mẽbri
q̃dã pluriũ: ẽt q̃dã occupat de plibus medieta-
tẽ totius excepto capite: q̃dã q̃rtã tm̃ ptem vl'
alijs multis modꝭ: vt pʒ. ¶ Scd̃a distictio. q̃dã ẽ
in qua est ablatio sensus tm̃: q̃dã in q̃ mot⁹ tm̃
q̃dã in q̃ ꝛ sensus ꝛ mot⁹ auferũt̃. ¶ Aliã disti-
ctionẽ posuit Cõciliatoꝛ dr̃ia.200ͣ.s.ꝙ q̃daʒ
est p se ꝯtingẽs: q̃dã post alios morbos vt post
apoplexiã vl' colicã: ꝛ hʼ sepe cõtingit erroꝛe me-
dicoꝝ cũ approximãt balneũ in colica non ad-
huc eductis supfluitatib⁹. nã facta cõmotiõe
in materiebus cũ natura nitit̃ eas expellere ꝛ
nõ põt p deorsũ ppter oppilationẽ aliq̃tiens
expellũt̃ ad neruos. Itẽ similiter cretice tẽtan-
te natura expellere materiã p sudoꝛẽ cũ nõ po-
test extra expellere: saltẽ expellit ad circũferen-
tiam ꝛ ad membra neruosa.
¶ Alia distictio. q̃dã est a causa coꝛporali: que-
dã a causa pmitiua: ꝛ de eis q̃dã est recẽs que-
dã antiqua: ꝛ q̃dã in coꝛpe forti ꝛ q̃dã indebili.

De causis.

Cause.

Istis sic positis qꝛ dictũ est ꝙ in pa-
ralysi est destructio sensus ꝛ motus
oʒ itelligere ꝙ virt⁹ sensibilis ꝛ motiua defer-
tur ad mẽbra mediãte spũ aĩali: ꝛ spiritus ani-
malis sensitiuus vl' motiuus defert̃ ad mẽbra
mediantibus neruis: opus est ergo intellige-
re vbi sit origo neruorum.
¶ Pro quo notãdũ est ꝙ lʒ Ari. in 2° de parti-
bus animaliũ senserit ꝙ nucha dr̃ vt medul-
la ex supfluo sanguinis gñata sicut ꝛ adeps: et
ꝙ nõ sit genita ex spermate: ꝛ ꝙ nõ sit de suba
cerebri: tñ in hoc cõueniũt oẽs medici: ꝛ in hoc
eum reprehẽdit Plusq̃ cõmentatoꝛ ꝙ in ipsa
nucha dr̃ esse de suba cerebri ꝛ cerebrũ est tãq̃
fons: ꝛ nucha dr̃ tãq̃ flumẽ: ꝛ nerui tãq̃ riuuli
ita ꝙ nerui habẽt originẽ a nucha sic nucha a
cerebro: ꝛ sic neruoꝝ maxie motiuoꝝ nucha dr̃
pͥnͫ: ꝛ cerebrũ magis sensitiuoꝝ: ꝛ iõ stãte lesio-
ne in cerebro vel in neruis habẽtib⁹ origineʒ a
cerebo: vt cũ fit oppilatio in vẽtriculis cerebri
fit apopl'ia: sʒ cũ fit lesio in neruis habẽtibus
originẽ a nucha ꝛ nõ a cerebro fit paralysis et
stupoꝛ mẽbroꝝ inferioꝝ nõ existẽte paralysi i mẽ-
bris faciei. significat tñ paralysis aliq̃lẽ obtu-
sionẽ in illis: ꝛ qm̃ cerebrũ diuidit̃ p myringaʒ
vnã ab añrioꝛi ad posterius: ita nucha diuidit̃
p pãniculũ mediũ transeũtẽ p ea intra spondi-
les: in quibus nucha ꝯtinet̃: lʒ sit occulta diui-
sio ipsius nuche: ꝛ ideo paralysis toti⁹ aliqñ ac-
cidit dẽpta facie: aliqñ sola pars dextra ppter
hãc rõnẽ: qꝛ si fiat nocumẽtũ in neruis haben-
tib⁹ originẽ a cerebro posteri⁹ vl' in pͥn° nuche
ita ꝙ spũs aĩales nõ pñt trãsire ppter oppila-
tionẽ factã vl' aliã causam ad mẽbra deoꝛsum
tũc fit paralysis toti⁹. Si aũt fit oppilatio non
ḿ originẽ neruoꝝ sʒ in neruis hñtibus origi-
nẽ a pte nuche vt a parte dextra: tũc fiet para-
lysis a pte dextra in mẽbris inferioꝛib⁹. ꝛ aliqñ
ḿ partẽ tm̃ aliqñ ḿ totũ: ꝛ sic a pte sinistra.
nã in singulis spõdilib⁹ cõponẽtib⁹ spinã ḿ
dextrã ꝛ sinistrã sunt duo foramia a q̃b⁹ exesit
duo nerui: q̃ ꝓtẽdũt̃ ꝛ deferũt sensum ꝛ motuʒ
ad mẽbra vsqʒ ad pedes: ꝛ p eadem foramia in-
trãt vene ꝛ arterie ad nutricationẽ ipsius nu-
che. Vñ vltra septẽ paria neruoꝝ ortũ hñtiũ a
cerebro a nucha vt volũt oẽs medici originãt̃
paria.32. ꝛ vnus neruus sine socio: ergo a supio-
rib⁹ spõdilibus colli oriũt̃.12. a spõdilib⁹ doꝛsi
in directo costaꝝ.5. ab inferioꝛi parte doꝛsi ver-
sus renes tria paria ab osse clauium supposito
renib⁹: ꝛ tria ab osse caude: ꝛ a medietate ipsi⁹
ossis vnus: ꝛ si fiat oppilatio in medio spinalꝭ
medulle: tuc fiet paralysis ab inde infra p totũ
sʒ si fiat in pticulari neruo erit paralysis in il-
lo pticulari mẽbro: iõ opʒ attẽdere in cura pͥn°
nerui ꝙ semp est cerebrũ vl' nucha. Neqʒ obstet
motiuũ de neruo coꝛdis: qꝛ dicat̃ ꝙ hʒ origineʒ
mediate. vñ dt̃ Ga.3° interioꝝ. vltimo ca° ꝙ q̃-
dã sophista venit romã hñs digitũ annularem
tal'r dispositum ꝙ nõ poterat moueri neqʒ me-
diũ digitũ: ꝛ inq̃rẽs causam intellexit ꝙ antea
multo tpe ceciderat ex mulo vñ leserat initiuʒ
spõdiliũ doꝛsi: ꝛ nõ potuit liberari: qꝛ posuerat
medicamẽ sup̃ digitũ tm̃: ꝛ nõ supra locũ lesuʒ
doꝛsi ꝛ cũ posuit ibi medicinã liberatus fuit: ꝛ
hoc voluit Rasis in textu in fine capl'i cum di-
xit ꝙ procuret emplastrum.

Qual'r accidit distõ sensus et motus.

¶ Igit̃ destructio sẽs⁹ ꝛ mot⁹ fit vt dicebat.A.
qm̃ spũs sẽsibilꝭ ꝛ motiu⁹ retinet̃ a penetratiõe
ad mẽbra aut nõ retinetur: ꝛ tñ mẽbra nõ reci-
piũt ĩpssionẽ pp coꝛruptionẽ ꝯpl'onis: ꝛ hoc est
aut ex malitia ꝯpl'onꝭ cal'e aut fride aut hũide
aut sicce: ꝛ sic q̃uis spũs adueniat: tñ mẽbꝛ nõ
est aptũ recipere ipressionẽ ab illo spũ: qꝛ est ad
hoc indispositũ: ꝛ hoc vl' ex pte mẽbri recipien-
tis vl' ex pte ipsius spũs indispositi. dt̃ tñ.A.ꝙ
q̃ fit ex mala ꝯpl'one cal'a vel sicca nõ ledit nisi
ad vltimuʒ pueniat: sed mala cõplexio frigida
ꝛ humida: vt pluriмũ est causa: qꝛ frigida cõtra-
riat̃ spiritui: ꝛ nocet ei ꝛ nõ est lõginquũ quin
humiditas faciat mẽbrũ paratũ stupefactiõi:

⁊ complexio humida ad hoc iuuat: qꝛ est apta reddere spiritū turbulētū ⁊ spissum: ⁊ vt pars nerui cadat supra alterā partē: ⁊ sic facit oppilationē: ⁊ sic p accidēs ledit operationē virtutis motiue. ¶ Alia etiaꝫ pōt esse causa gñalis ꝓhibitionis sensus ⁊ mot⁹. s. ꝓpter ꝓhibitionē trāsit⁹ spiritus ad mēbra: ⁊ hoc trib⁹ causis. Una est oppilatio vl' coartatoria vl' attenuatoria ab intrinseco. 2ª causa solo nerui. 3ª causa est cōstrictio vel expressio a causa extrinseca facta. ¶ Pria causa ideo euenit qꝛ nerui sunt mēbra frigida p indigestionem apti multiplicare superfluitates: ⁊ sic causāt oppilationē neruorū coartatoriā vel attenuatoriam etiā oppilatio fieri potest vt ꝓpter apostema comprimēs neruū vel ꝓpter duritiē alterius mēbri vicini neruū comprimentis: ⁊ de coartatoria vt statiꝫ dicet ex quocūqꝫ humore pōt fieri oppilatio vt ex col'a grossa maxime multe q̄titatis vtplurimū qñ fit ex materia flegmatica: ⁊ maxie fluente ⁊ remolliēte totū deflura a cerebro ad originē nuche pōt etiā fieri p viā ꝯstrictionis a causa extrinseca. Nā facta strictura brachij sursum p multū tp̄s mēbrū inferius paralyticaret. potest etiā fieri p' expressionē ⁊ cōstrictionē nerui vt si dislocāt spōdiles ſm dextrū vl' sinistrum: vbi si sese supereq̄tāt possūt oppilare neruū et facere palysim: sed si sit dislocatio non integra sed arcualis nō tñ erit paralysis vt infra: qꝛ nō pdūt sensum neqꝫ motū: q̄uis elōgātur ⁊ extendūtur ⁊ ñ aliqñ minorāt mēbra ī sensu ⁊ motu sed nō fit ablatio. Sed si fit ablatio ꝓpter dislocationē: tūc aut morit̄ eger aut fit paralysis.

Tribus de causis accidit ꝓhibitio sensus ⁊ motus.

¶ Pōt addi alia causa ꝓhibitionis trāsit⁹ debite mēsure spūum ad mēbra: vñ fiet paralysis ⁊ nō ꝓpter oppilationē vt est paucitas eoꝝ in toto q̄ paucitas aliqñ seq̄tur ieiuniū vl' vigilias vl' superfluū coitū: vt aliqñ accidit iuuenib⁹ nō ꝓpter oppilatiōes inde ꝯtingētes: sed ex paucitate tm̄: ⁊ tūc est necessariū magnū ingeniū in cura vt nō ponāt̄ calefaciētia resoluētia. ¶ Aut pōt fieri tertio paralysis ꝓpter solutionem cōtinuitatis: vt si fiat abscisio. Ubi gr̄a circa musculū mouētē adiutoriū brachij abscisis neruis: tūc illa iūctura nō poterit neqꝫ plicādo neqꝫ extēdēdo se mouere si fiat p trāsuersum: sed si fit ſm lōgū nō est timor dicūt de paralysi. intellige si nō sit multū ꝓfunda: qꝛ tunc tal'r posset debilitare q̄ vbñ fieret palesis: lꝫ Aui. has causas sic reduxit dicēs est causa paralysis faciēs abscisionē spūs a mēbris ꝯtractio pororū: aut repl'o: aut apa: aut sol'o singularis. i. cōtinui. ¶ Et si fiat oppilatio in arterijs q̄ debēt ferre spūm vitaleꝫ ad mēbra necessaria ad opationē sensus ⁊ mo: ⁹ eoꝝ: tūc q̄uis nō fit oppilatio in neruis neqꝫ in mēbris neruosis: tamen tūc esset paralysis talis dispositio dicēda: maxime si fiat in casu ablatio sensus ⁊ mot⁹ in particulari tm̄ mēbro ⁊ nō ꝓpter reuocationē spirituū ad cor: vñ si fieret tale cōe nocumētū ꝓpter reuocationē spūum ad cor magis deberet dici syncopis q̄ paralysis: vt supra dictum est. Neqꝫ hoc mirabile videat̄. s. q̄ ꝓpter solā oppilationeꝫ arteriarum fiat paralysis q̄ est egritudo neruosa: qꝛ illa oppilatio nō est causa paralysis nisi ꝓ q̄to spūs animales nō possunt esse debita instrumēta ad sensum ⁊ motū nō per assistētiā vitalium sed vitales cōcurrūt vt agēs commune: ⁊ animales vt agens particulare magis: ideo paralysis magis attribuit̄ lesioni spirituū animalium directe similiter sicut dictuꝫ est supra q̄ oppilatio sola ī venis guidet̄ facit apoplexiā: ⁊ iste sunt cause generales.

¶ Sꝫ magis spāles p° q̄dā sunt añcedentes vt mala ꝯpl'o in cerebro: ⁊ toto vl' mala cōpositio ⁊ alie cause corporales. ¶ Cause ergo corporales sunt omnes humores vt sanguis ⁊ vt colera etiā vtplurimū est flegma ꝓpter naturalem debilitatē neruoꝝ ⁊ complexionē frigidā.

De causis spālibus. de antecedentibus. De primitiuo.

¶ Cause pmitiue pñt esse immediate vt strictura mēbri pmitiue tñ extrinsece vtplurimū magis mediate nocēt vt sunt aer frigidus congelās spūm aer multū calidus vel siccus: ⁊ oīa q̄ hñt disproportionare complexionē spūs vl' distemperare vel ex pte aeris vel alioꝝ vel ex parte sulphuris vel nitri. Et ideo nō semp balnea mineralia valēt immo sepe nocēt. Et hoc bene nota. ¶ Ex parte etiā exercitij multū laboriosi ⁊ exiccātis: ⁊ maxime supra cibū indigestuꝫ: qꝛ multiplicat supfluitates flegmaticas. vigilie superflue: etiā balneum supra repl'onem ⁊ coitus superfluus pōt esse causa. Exhibitio ciboꝝ frigidoꝝ actu ⁊ potētia. nā ſm sententiā aphoristicā. Frigidū inimicū neruis spinali medule ⁊c. maxime de q̄bus dcm̄ est in apoplexia. Exhibitio etiā medicinaꝝ nō tm̄ frigidaꝝ: sed etiam remolliētiū vñ cassia nocet. vinū subtile acutū ⁊ maxie ieiuno ⁊ tempore magne sitis et aqua multū frigida ⁊ acetū: immo oē acetosū ꝓpter ptes subtiles penetrātes pōticū etiam nocet. passiones etiam animales vt timor ⁊ tristitia sunt causa ⁊ ira ⁊ furor: qꝛ faciūt magnū motū in humoribus ⁊ agitationē in spiritib⁹: et ita calor naturalis ī surgit ⁊ demādat supfluitates ad origines neruoꝝ ⁊ facit paralysim. Et dt Gētilis q̄ passiones aiales pñt etiā esse aliqñ causa terminationis ad bonū: ⁊ sic sepe fit in morbis lōgis: vt in q̄rtana sicut fuit in ātiquo marchione ferrarie vt intellexi: q̄ hñs q̄rtanā fecerūt apparentiā sui camerarij iussu medicorum suorum cum iret ad solatium per padum vt ꝓijcerent eum in padum: ⁊ propter timorem magnum liberatus est. ego tamen nunquam suaderem alicui sic fieri maxime principi. Et ex dictis patere potest quibus magis accidit: ⁊ quibus temporibus ⁊ humidis nā vel accidental'r. maxie hñtib⁹ debiles neruos ⁊ latos a gñatiō e

Nota q̄d balnea mineralia sepe nocent

¶ Et hec de causis dicta sufficiant.

Signa. De signis ergo pronosticis euent⁹ dicatur. omnia ergo signa q̄ significant debilitatem neruorum ⁊ membrorum neruosorum sunt signa ad paralysim futuram exēpli gratia. debilitas motus vel incessus ⁊ grauitas vel laxitudo eius significant debilitateꝫ in virtute voluntaria motiua diminutio appetitus: quia significat debilitatē sensitiue oris stomaci tarditas digestionis propter frigiditatem stomachi neruosi tarditas emissionis spermatis in coitu propter frigiditatem dominantem in toto: et debilitas que accidit ex potu aque frigide propter eandem causam. dormitatio etiam membri est signum ad paralysim: et est dispositio q̄si media inter sanitateꝫ ⁊ mollitiē. i. paralysim. ¶ Dicit Ra. Tremor etiā

⁊ iectigatio ſunt ſigna ꝓnoſtica. nā ſignificant
oppilationē: ſʒ nō integrā vñ fit impotētia trā
ſitus ſpūum ad mēbra: vñ grauitas deponit ⁊
virtus nitit̄ ſubleuare: ⁊ ſic eſt duellum conti-
nuū inter grauitatē ⁊ virtutem. Ideo talis tre
mor ꝑcedit ad paralyſim: et ſic etiā iectigatio
declarat oppilationeʒ in mēbris neruoſis: vñ
includit̄ vapor vl' vētoſitas. ¶ Uertigo ⁊ reli-
que paſſiones capitis ꝓnoſticāt̄ ad paralyſim
futurā ꝓpter nocumētū neruoꝝ nuche latitu-
do etiā totius vl' obtuſio in ſenſibꝰ ⁊ grauitas
capitis ⁊ dolor capitis ⁊ hmōi. vñ Ra. cū appa
rēt hec ſigna in primo cōtinētis. ponit ꝑuiſio-
nē eſſe neceſſariaʒ: ⁊ Aui. 2ª tertij caplo primo
de egritudinibus neruoꝝ ex cōitate cerebri de
clarat diſpōnes neruoꝝ. Nam cerebro forti et
ſano exiſtēte ⁊ orta ab eo debēt eſſe ſana. ⁊ ipo
infirmo infirmata: ⁊ nō tm̄ hoc eſt veꝝ in cogni
tiōe gn̄ali ſed etiā ſpāli: qm̄ egritudines cere-
bri: ſpāles etiā declarāt ſepe egritudines ner-
uoꝝ: maxime immateriales vt egritudo calida
cerebri calidā neruoꝝ ⁊ frigida frigidā: qm̄ ta-
les egritudīes ſunt cauſe egritudinū neruoꝝ:
Dico tn̄ ſignāter hoc ī mālibꝰ: qm̄ ī imālibꝰ nō
ſemꝑ veꝝ eſt. Nā lʒ egritudines frigide cerebri
ſibi aſſociēt egritudines frigidas nuche ⁊ ner-
uoꝝ: vt apoplexia ⁊ ſubeth ſepe an̄cedn̄t ad pa-
ralyſim a cauſa frigida: nō tn̄ ſic eſt de egritu-
dinibꝰ calidis. Nam ad freneſim nō ſemꝑ ſeq̄t̄
egritudo calida neruoꝝ immo liq̄faciēdo ꝑ ca
liditatē vt ſepe defluſit humiditates flegmati
ce: ⁊ ſic fit egritudo frigida ſʒ debili exn̄te cere-
bro: nō ꝓpter receſſum in qualitatibꝰ manife-
ſtis: ſed ꝓpter aliaʒ cām q̄ multiplex eſſe pōt vl'
ex gn̄atione vel ex cōplexione ⁊c. arguere poſſu
mus ſupra debilitatem iſtoꝝ neruoꝝ: ⁊ ſic ſupra
futurum caſum in paraliſim vel ſpaſmum.

¶ Aliud ſignū ꝓnoſticū maxime in pueris ⁊ eſt
Aui. ſumitur ex parte vrine dr̄ ꝙ cū vrina infan
tis eſt viridis nunciat paraliſim aut ſpaſmuʒ.
Ratio ſatis clara: qm̄ viriditas vrine vel fit per
aduſtionē vel mortificationem. vt ſcda ꝑmi. cū
ergo in pueris ꝓpter excellētem humiditateʒ
raro deueniatur ad aduſtionē: declarat q̄ dn̄iuʒ
frigiditatis in toto: ⁊ ꝑn̄r in mēbris frigidis et
neruoſis: ⁊ ſic futuram paraliſim vel ſpaſmum.

¶ Signa ad malū ꝓnoſtica ⁊ ad bonum. Prio
ad malū vt q̄ fit incurabilis eſt q̄ fit a ſectiōe vl'
ab āpate confirmato ⁊ ex diſlocatione ſpōdiliū
⁊ ſilibus: q̄ dixit Aui. A ſectione ſm quā aufert̄
in totū motus ⁊ ſenſus illa eſt q̄ ꝓprie eſt incu
rabilis. vñ ſi ſumatur aliquale iuuamentū poſt
inciſionem: tunc eſt ſignum eam poſſe curari: qr
declaratur ꝙ non eſt facta inciſio in totum ſm
tranſuerſum neruoꝝ. ¶ Scdm ſignū ꝓnoſticū
ad malū eſt ꝙ veniens in ſene ⁊ decrepito eſt in
curabilis: ptʒ ex debilitate cōplexionis ⁊ reſo-
lutione coꝝ precipue cum dictis ſenibus acci-
dat paraliſis materialis frigida vt plm: etiā cū
tales egritudines antiquantur ⁊ multum ꝓlō
gantur vix aut nunꝙ curantur: ptʒ qr adducūt
ad debilitatem virtutum in multo tempore.

¶ Tertium ponebatur in textu ſi ex caſu vel ꝑ-
cuſſione accidat ſubito nūꝙ curabitur: opʒ ad-
di clauſulam poſitam ab eo in diuiſionibus. ſi
ſi remanet ſm diſpoſitionem vnam ⁊ nō minu
tur. ſ. per medicinas ⁊c. ¶ Quartum ſignū ꝓno
ſticum eſt vbi ſm totuʒ fiat ablatio ſenſus ⁊ mo
tus vel ſm particulare mēbrū: cuius eſt neceſ-
ſaria ꝓ toto vt ſtomaci vel veſice vel fortiꝰ dia-
phragmatis: tunc cū talis morbus ex quacunqꝫ
cā fit difficulter reducilis: ⁊ cū ablatione ſenſus vl'
motus hoꝝ mēbroꝝ non poſſit vita niſi modi-
co tꝑe durare ſequitur ſignum clarum.

¶ Signa ſalutis ſunt qn̄ non eſt ablatio motꝰ
vel ſenſus ſm totum: ⁊ maxime applicādo me-
dicinas ꝑ aliquot dies iuuamentū ſit.

¶ Etiam qn̄ color non variatur ſenſibil'r a colo
re ipſius ſani. ¶ Etiam qn̄ mēbra nō extenuan
tur notabil'r: tunc dicit Aui. eſt hoc de quo ma-
ior eſt hn̄da fiducia: ⁊ ſic ꝯtra eſt malū ſignū qn̄
mēbra extenuant̄ ⁊ macreſiunt: qm̄ declaratur
ꝙ nō tm̄ fit ꝓhibitio tranſitus ſpūs aīalis ad
mēbrū immo etiā ⁊ vitalis ⁊ naturalis: ⁊ ꝓpter
hanc cām minuunt̄ ſpūs q̄ ſolebant ad mēbruʒ
peruenire, ⁊ mittunt̄ ad partē aliā: ⁊ ob hoc con
tigit ꝙ aliqn̄ membruʒ ſanū dicit̄ calidū quaſi
eſſet in igne: ⁊ membrū paralyticū eſſe frigiduʒ
quaſi eſſet in niue: vt voluit Aui. qr ſpūs qui ſo
lebant mādari ad membrū paralyticatū ſuper
augentur in membro ſano: ⁊ ſic tale ſupcaleſit: ⁊
aliud infrigidat̄ ſaltem priuatiue. ¶ Aliud ⁊ vl
timum ad bonū eſt cū ſuccedit tremor in mem-
bro paralitico. Ratio eſt: qm̄ ſignificat̄ ꝑ tremo
rem qꝺ aliqua facta eſt apertio oppilatiōis: vñ
iam aliquid tranſit de ſpiritibus ⁊c.

¶ Signa generis ſunt que poſuit Raſis in tex
tu: vt qn̄ in totū tollitur operatio ſenſitiua mē-
bri ⁊ motiua vel membroꝝ. ſ. aliquoꝝ ⁊ non to-
tius corporis: qr eſſet apoplexia vel amiſerit ꝓ
magna parte ſenſum vel motū vt cū fit per viā
permutationis ex colica: qr tunc ſepe tollit̄ mo
tus remanente ſenſu: vt plurimum tn̄ venit qꝺ
cum ſit nocumentū in neruis motiuis fit etiam
in ſenſitiuis: tunc ergo ꝓnunciamus paraleſim
cum tollitur motus.

¶ Secundum ſignum ſumitur ex pulſu. nam
dicebat Auicenna paralitici pulſus eſt debilis
tardus ⁊ rarus: ⁊ hoc eſt verum in cā cōiter con
tingēte: puta in cōplexione frigida immateria-
li vel materiali: nā tūc eſt modica neceſſitas et
virtus debilis ⁊c. et ſic reſpectu ſui ſani fit pul-
ſus ſm illas dr̄ias: qñqꝫ tn̄ fit pulſus frequens
debilitata multū v̄tute conāti ſatiſfacere neceſ
ſitati cui non ſatiſfit ꝑ certā ꝑuitatē: ⁊ cū eſt ſa-
tiſfactū neceſſitati reducitur ad diſpoſitiones
ſuas paruitatis ⁊ raritatis. Ex quo ſequitur qꝺ
pulſus fit inordinatus. nam ſm viciſſitudines
in differentijs fit diuerſus: hoc tamen intelliga
tur de pulſu lateris paraletici: quia lateris ſa-
ni aliquando eſt pulſus velox ⁊ frequens ſicut
ipſum latus: aliquando eſt calidum ac ſi fuiſſet
poſitum in igne.

¶ Aliud ſignū ſumit̄ ex vrina de qua etiam di-
cit Aui. ⁊ vrina vt plm fit in eis alba: ēt itelligē
do de cā vt multum cōtingente vt ſupra. nam ſi
fuerit mala cōplexio frigida ſine materia: ſaltē
fiet trāſlucens clara non colorata ꝑ priuationē
mixtionis humoꝝ cōtingentium. Et ſi fuerit pē
dens a mā flegmatica aliquid de flegmate diſ-
ſoluetur cū vrina: ⁊ ſic reddetur alba vera albe
dine quaſi lactea. Dixit tamē Aui. ⁊ eſt notabile
dictū etiā alibi poſitum 2ª primi: ⁊ 16ª tertij de
colica: qꝺ aliqn̄ ſtāte etiā cā frigida qn̄ fit ī eis

Raſ. ꝑmo ꝯtinentis Nota.

Aliꝰ ſignū euentum.

valde rubea.s.vrina pꝑter debilitatē renuꝫ in
discernēdo sanguinē ab aqnositate:aut debili
tatem venaꝝ.s.post epar ab attractione sangui
nis:vñ remanet mixtus cū aquositate vrinali:
aut pꝑter debilitatem sequestratiuam epatis:
aut propter dolorem vel alias causas silꝭs ingē
tes:ꝛ tunc opꝫ habere bonam consideratioñeꝫ
ad alia signa vt non ex tinctura vrine ad rubeū
arguamus supra materiam sanguineam peccā
tem:ꝛ sic precipitantes iubeamus fieri flōiam
in casu que esset ad pernitiem.

De signis spēꝝ q̄ sūt tres.

¶ Signa specieꝝ q̄ sunt tres in gñe. Prima se/
ctio neruoꝝ dantiū sensum ꝛ motū mēbris. Se
cūda opilatio vel attenuatoria vel coartatoria
Tertia q̄uis spūs influat in mēbrū:tñ non fit
impr̄ssio in mēbro vel pꝑter corruptionē cōple
xionis spūs vel mēbri:ꝛ addita est alia cā pro/
pter paucitatē spūum ꝛ iste sunt cause dicte su
pra in istis:vel p̄cedit cōtusio vel solꝰo nerui : et
sic talis paralisis fit subito respectu illius q̄ fit
ꝑ viā paulatine congōnis mãe vt inciso neruo
subito accidit paralisis si fuerit ex ligatura etiā
hoc est manifestū.

De signis palisis qñ fit ab opi/latione coartatoria.

¶ Sed si fuerit ex opilatiōe
q̄ est coartatoria vel attenuatoria. Si est opilꝰo
coartatoria vꝉ ex mã fluēte hūida. Exempli grā
dicit Aui. ꝙ medicus pōt ꝑcipere ꝑ tactū:qꝛ mā
talis facit mēbrū plicabile laxū quasi ad omnē
partē tanq̄ si esset corrigia. Si fuerit ex dñio sā
guinis apparebit extēsio venaꝝ p̄cipue guideꝭ
ꝛ rubedo faciei:ꝛ apparebit ad tactū caliditas
in mēbro:etiā grossities colere pōt facere opila
tionē in poro ꝛ fit paralisis. Ubi si fit a mā cole
rica:color mēbri est citrinus ꝛ caliditas acuta
in mēbro dicit Aui. sed raro vel nunq̄ euenit.
¶ Si fuerit a mā ꝯtēta in mēbris paulatine cō
gesta vel est apāns vel nō. Si ergo ab apāte ca
lido fiat feb. ꝛ dolor ꝛ ad tactū ꝑcipitur calidi/
tas. Si fit ab apāte duro ad tactū ꝑcipitur du/
rities:si ab apāte molli flegmatico difficulter
ꝑcipitur. Sed dicit Aui. ꝙ saltē declaratur ſm
quasdā dispōnes ꝛ nō eñatur a dolore pauco ꝛ
caliditate ꝛ febre leui ꝛ ab augmento doloris ꝛ
eius diminutione ſm motus ꝛ cibos ex motu:
qꝛ si fiat tactus supra partē vbi nō est lesio ime
diata nō est dolor:sed paulatim descendēdo vbi
est apā ꝑcipietur dolor aliqualis. ¶ Ex cibis di
cit Gentilis ex malitia regiminis. Nicolus di/
cit ꝛ bñ ꝛ ex q̄titate cibi ꝛ qualitate. Ex q̄titate
pꝑter nimiā repletionē vñ fit extensio stomaci
ꝛ fit aliqualis dolor in loco. Ex cibis ex qualita
te qꝛ mala qualitas ciboꝝ vt calidorū facit ad
fluxum humoꝝ ad locū apātis ꝛ augetur dolor.
Et sic est vnum generale signum dicit Auicē. ꝙ
eger sentit apud voluntatem motus.i.cum ni/
titur mouere brachium. Ex omnibus istis cau/
sis apātum quorūcūq; quasi sit aliquid prohi/
bens in illo eodem loco. Si fit pꝑter duritiem
cū mouetur mēbrū fiet cum labore talis motus
vbi si fit a mā humida leniter mouet̄.

De signis paralisis a paucitate spūum.

¶ Si fue
rit non pꝑter opilationē neq; ex cā extrinseca
neq; intrinseca mediata:sed fuerit pꝑter impo
tentiā impr̄ssionis virtutis aīalis in mēbra ꝛ ex
malitia cōplꝰonis mēbri vel spūum dꝛ esse mala
cōplꝰo frigida vꝉ humida q̄ declarat̄ ꝑ tactū ꝛ re
liqua signa frigiditatis ꝛ humiditatis:maxime
de causis q̄ p̄cesserūt. Nā mala cōplꝰo calida vel
sicca nō dꝛ eē cā huiꝰ nocumēti nisi ad vltimū ve
niat vt dictum est supra. declarat̄ etiā ex tardi/
tate euētus respectu eius q̄ est materialis per
viā defluxus:qꝛ tardius inducit̄ mala cōplꝰo si/
ne materia q̄ talis materialis:ꝛ declarat̄ ex ꝑ/
te regiminis qꝛ vsus est regimine frido vt cibis
frigidis ꝛ aqua frida ꝛ sicut fungoꝝ comestione
et ex aere frido. ¶ Si fit ex mala cōplꝰone occul
ta nō possunt dari signa nisi eēt aer pestifer: qꝛ
tunc ex venenositate accideret. Nā tūc ꝯiectura
mus ꝙ vel ex vēto sitate vel occulta pꝑrietate
in spiritibus:ꝛ sic ꝑ malā impressionē spiritui
in membra. ¶ Si fuerit a paucitate spūum nō
sufficientium ad sensum ꝛ motū:lꝫ nulla fuerit
oppilatio media nec mala complꝰo in spū vel in
mēbro declarat̄ ex debilitate virtutis in toto q̄
cognoscit̄ ex pulsu ꝛ ex aliis operatiōibus: ꝛ qꝺ
cause p̄cesserunt dissoluētes vt febres acute vel
eñones de coitu ꝛ reliquis similibus.

De modis terminationis paralysis.

Modi terminatiōis paralysis. Hic possunt
poni modi terminationis paralysis
anteq̄ veniamus ad curā. ¶ Modi ergo termi
nationis sunt qꝺ paralysis fere nunq̄ terminat̄
ad alios morbos:sed oēs alii corporales ꝛ mate
riales:ꝛ etiā a frigida ꝛ humida causa pñt ter/
minari ad paralesim. Nā palysis est passio mē/
brorum debiliū:imo etiā colica sepe mutat̄ ad
paralysim:ꝛ sepe fit ex malitia regiminis medi/
corum vt dictū est supra cū ponunt̄ corpora in
balneis nō euacuata materia:ꝛ hoc fit maxime
dixit Nicolus qñ colica fiebat ex mā mādata a
cerebro ad intestina:etiam colica per viā trās/
mutationis sepe terminat̄ ad paralysim: qꝛ cū
virtus nititur emittere materiā ad extra per cu
tim sepe recipitur in neruis ꝛ fit oppilatio ꝛ pa
ralysis.

Nota.

¶ Dicit Gentilis ꝙ vidit vnā spleneti-
cam habentē apāvsq; ad partē dextrā ꝛ mutata
est ad palysim ꝛ ad scabiē fedā ꝛ liberata est ab
apāte splenis. ¶ Aliqñ apparēt in terminatio
ne vrine grosse:aliquando subtiles : aliquando
apparent clare:aliquando rubee. Rubee pꝑter
materiam retentam multo tpe:albe pꝑter cali
ditatem obtundi a materia multa ꝛ a multo hu
mido:ꝛ sic posita sunt signa generū ꝛ signa spe/
cierum ꝛ modi terminationis.

Cura. Sequit̄ de cura. Regimen curatiuū
est duplex:vlꝭ ꝛ ꝑticulare. Uniuersa/
le subdiuidit̄ in duo mēbra. Nā qꝺdā ē regimē
in dieta:qꝺdā est regimē medicinaꝝ. ꝛ hic ꝑ die
tā intelligimꝰ nō tm̄ dietā ꝯuenientē in palysi:
sed in oī morbo neruoso:ꝛ maxie pendēte a mā
flegmatica oppilāte:qꝛ cū illa sit cā vt plꝰm ꝯtin
gēs:idcirco autores ad hāc cām aduertētes p̄n
cipalꝛ posuerūt regimē in his morbis:qꝺ p̄nci/
palꝛ vertit̄ ad hāc cām:lꝫ a diuersis causis pēde
re possit paralysis.

De regimine curatiuo vli paralysis. De aere.

¶ Primo ergo vitent̄ oīa q̄
sunt cā gñationis male cōplꝰonis fride ꝛ hūide
vel mālis vꝉ immālis ꝛ q̄ nocēt cerebro ꝛ neruis
de q̄bus dictū est in causis. Et p̄mo circa aerē vt
aer non sit frigidus vel humidus nec grossus:ꝛ
in hoc obseruetur illud aforisticum Hippo. Qꝺ
calidum vtile est ꝛ amicū neruis. Nā conseruat
eoꝝ cōplꝰonē debilē a casu in egritudines frigi/
das:ꝛ quies supflua ꝛ passiones timoris ꝛ tri/
stitie:ꝛ somnus prolixus:ꝛ maxime supra reple
tionem factus corpore resupino:qꝛ ꝑ eū conuer
tuntur mãe ad nuchā ꝛ vniuersaliter oīa alia q̄
dicta sunt nocēt. Declinet̄ igit̄ aer ad calidū et

ficcū: ⁊ si nō talis habeatur artificief vt fiat talis cum his q̄ sepe dicta sunt. habeat spiraculū ad oriētem vel meridiē ⁊ constituaf in loco alto: nō tamē sit ita eleuatus ꝙ patiaf ꝓpter nimios vētos vel boreales vel australes q̄ nocere possunt. In hoc consyderetur ꝙ ⁊ si aer calidus ⁊ siccus cōmensurate cōueniat: tamē in corpore plectorico aer multum calidus posset nocere: liquefaciēdo humiditates ⁊ transire faciēs p mēbra: ideo statio multa apud ignē nocet ⁊ statio sub sole: sȝ cum nō timetur de fluxu materie vel liquefactione habēdo intētionem ad materiā cōiūctam aer siccus ⁊ calidus conuenit: in hyeme artificief vt supra dictuȝ est in apoplexia ⁊ litargia.

¶ Ad hāc intentionē potest reduci locatio: qđ in balneo sicco si multo tp̄e ꝑseuerat ad ꝓuocationē sudoris multū valet nisi in p̄ncipio et stāte replōne: sed in ꝓcessu hoc est verū etiam in balneis mineralibus vt participātibus sulphure ⁊ nitro: de q̄bus in egritudinib⁹ materialib⁹ neruoꝝ: speraf magnū iuuamētū: ⁊ hoc hoc est qđ dicebat tex. A. ꝙ iuuātur balneo sicco lōgo aut balneis supple mineralibus in fine rei ⁊ post eūones etiam balnea facta ex herbis calidis ad hoc iuuāt.

De exercitio.

¶ Exercitium q̄ꝫ conuenit: sed dicit Aui. versus finem capituli cum membrum incipit redire ad sanitatem: tūc exercitiū magis cōuenit quasi innuat ꝙ in p̄ncipio ⁊ augmēto exercitiū neqꝫ fricationes nisi leues cōueniūt sȝ in statu iam fluxa materia ⁊ in declinatione incipiente exercitium conuenit ad resolōnē humiditatū q̄ sunt causa nocumēti: ⁊ si nō pōt fieri exercitiū commune vt pedū fiat particulare vt fricētur pedes: ⁊ sic in mane fiat pectinatio capitis.

Nota.

Nam diuersis ꝑticularibus membris appropriata sunt diuersa exercitia 6° colliget. laudauit Auicē. clamores fortes ad exercitium pectoris ad exercitandū calorē: ⁊ hoc intelligitur magis in declinatione: ⁊ si audiāt vociferationes fortes etiā cātando ⁊c. iuuant ad auditum.

De somno et vigilia.

¶ De sōno ⁊ vigilia dicaf ꝙ vigilia nō supflua ꝯuenit. dico signāter nō supflua: q2 supflua aliquotiēs infrigidat ⁊ debilitat: ⁊ sic facit ad multiplicationem superfluitatum.

De passiōibus aīe

¶ Passiōes aīales q̄ inflāmāt ⁊ exiccāt vt ira ⁊ furor ꝯueniūt ī ꝓcessu: īmo ꝓuocatio febrꝫ cōuenit sic ēt in spasmo replōnali: ⁊ intelligif in ꝓcessu ꝓpter causā dictā vt inducaf febris effi. Laudat in hoc Mes. dari de ꝯfectiōe anacardina ad q̄ntitatē grani lauri dicit ꝙ si sumatur subito inducit ad febrē: non ḡ def. ȝ. j. neqꝫ medietas. ȝ. īmo ei⁹ ꝯtact⁹ in fricādo linguā facit eā mobilē q̄ p̄us moueri nō poterat. Et ego vidi virū q̄ duob⁹ dieb⁹ nō loquut⁹ erat facta fricatiōe cū ꝯfectiōe anacardina infra medium hore loquut⁹ est. Et hoc aduerte in epilepticis ⁊ alijs q̄ non p̄nt loq̄ iuxta mortē nec facere testamēta. In epilīa tn̄ vl' apoplīa eēt magꝫ timēdū: ⁊ nō sic in paralysi. iō Mes. laudauit caputpurgia ⁊ sternutatoria ī paralysi mēbroꝝ inferioꝝ vt lesio cadēs in neruis posteriorib⁹ iuuamētum suscipere a sternutatorijs ⁊ caputpurgijs: q2 vt ꝙ euāant diuertēdo a nucha: sȝ stāte paralysi ī ꝑtib⁹ faciei vituperat ea: ⁊ hoc intelligif in p̄n°. Et gargarismata ēt vt valēt in oībus dispōnib⁹ cerebralib⁹ nisi sit timor de fluxu materie ad pect⁹. cū ergo laudet caputpurgia ⁊ sternutatoria in paralysi posterioꝝ nō videf irrōnabile ꝙ in paralysi fiat fricatio ligue.

¶ Inanitio df esse multū necessaria: immo dicūt auctores ꝙ stēt sine cibo duob⁹ dieb⁹. Dixit Mesue complef intētio. s. ista cū paucitate ci ⁊ potus ⁊ omni regimine exiccatiuo. ⁊ addit infra. ⁊ abstinere super sitim ⁊ famē est cura ꝓpria. Et Aui. dat dietam cum aqua ordi. ⁊ aqua mellis: aliq̄n vsqꝫ ad quartū: aliquādo ad septimū: aliq̄n ad quartumdecimum si virtus tolleret.

¶ Ex hoc innuitur ꝙ opꝫ eā variare fm varietatē virtutis. Rasis tn̄ in cōtinenti vituperat aquam ord. hic dicaf ꝙ intentione habita ad materiā cōiūctā iam receptā in neruis nō conuenit vt voluit Rasis sȝ intentione habita ad antecedētē vel stāte in toto materia colerica q̄ liquefacit materias flegmaticas tunc insurgit intētio ad causam p̄mitiuam vel antecedentem corporalem. Et tūc dictū Aui. intelligaf cū laudauit aquā ord. s. si fuerit complexio calida in toto ⁊ aquā mellis: q̄n. s. causa antecedens nō est diuerse speciei a causa cōiūcta. Voluit ergo dietā esse in p̄n° multū tenuē. Rō est clara ꝓpter repletionē humiditatū: ⁊ ideo inanitio multū cōuenit.

¶ Nō cōsentiēte tn̄ virtute ad exhibitionē aque ord. vel hydromellis ꝓpter debilitatē. tūc laudat Me. brodiū galli ⁊ in decoctione ponaf paꝝ hyssopi cū modico passul'. laudaf etiā brodiū ciceꝝ: laudatur etiā brodium de viperis absciso collo ⁊ cauda per quatuor digitos: ⁊ facta abstersione mucilaginis cū sale ⁊ furfure tūc bn̄ decocta brodiuȝ est cōueniēs ꝓpter eius acuitatē ⁊ fortitudinem vidi mirabilia in leprosis. Et pōt p aliū modū fieri vsus viperaꝝ: vt. s. vipere tal'r decocte pistātur ⁊ cū farina ordei nutriātur pulli vsqꝫ dū depilētur: ⁊ de illis pullis coctis habef ius vipere ⁊ est modus Auenzoar. laudātur oua sorbillia: cibaria tn̄ communiter sint assata magꝫ q̄ elixata vt sint exiccatiua.

De carnibus.

¶ De carnibus in casu magis valēt aues montane vt passeres ⁊ aues iuuēte in rubis: ⁊ aues dic̄ Ras. q̄ dn̄r esse rapaces vt accipitres falcones multū iuuāt perdices: fasiani. colūbi dicit Auēzoar: ⁊ colūboꝝ iam volare potentiū: dicit etiā ꝙ flatus ⁊ odor sp̄ūs ipsoꝝ colūboꝝ in camera iuuat: abscindātur capita eoꝝ cū comedūf. cerebrū leporis ml'tū valet dic̄. A. si assatū fuerit.

¶ Nā ex artificio fit magis exiccatiuū. valēt carnes hedi nō multū ꝓpinq̄ generationi: carnes castratoꝝ vni⁹ āni: cuniculi nō nimis pui.

¶ Inter herbas valet maiorana: saluia betonica: hysopus herba domestica ⁊ syluestris: ⁊ vocaf asse poliū origanū calamētū puleguȝ herba iue ⁊ scribif enirgh. Fruct⁹ oēs nocent p̄ter auellanas: pineas magnas vt. A. cū reliq̄s phisticos ⁊ fic⁹ siccas amigdale nō laudāf ꝓpt nimiā hūiditatē: ⁊ vue passe ꝯueniūt. ¶ Aliq̄ laudāt p saporamētis synapi nō q̄dē cū aceto. q̄a oīa acetosa ⁊ frida ⁊ flātica nocēt: sȝ cū sapa vl' vino cocto. Et aliq̄ vetāt ea ⁊ oīa q̄ ꝯuertūt materias ad cerebrū ⁊ ad nuchā: vt oīa acuta pungitiua ⁊ porri ⁊ allea ⁊ synapis. Sȝ ad tollēdā hāc difficltatē dicaf ꝙ talia in p̄n° nō ꝯueniūt sȝ in ꝓcessu facta euōne de mā ācedenti ⁊ pro

magna pte de cõiũcta ad resolõnẽ materierũ q̃ remãserũt ⁊ ad calefactionẽ mẽbroꝝ: vsus tñ moderatus eoꝝ vꝫ esse conueniẽs. ¶ Uinũ ab oĩbus blasphemat: intelligat ↄ̃stãte virtute: ⁊ in q̃bus nõ sit inclinatio multũ ad potãdũ et nõ sit lesio stomaci: q2 alique ꝑticulares circunstãtie cõsentirẽt de exhibitione vini: sed sit nõ acutũ medie vinositatis ⁊ substãtie satis grosse. nã ↄ̃uertit cito ad neruos indigestũ ꝓpter amicabilitatẽ cũ virtute: ⁊ sic a virtute debili neruoꝝ nõ digerit vel remisse sꝫ putrefit: ⁊ ad acetositatẽ cõuertit: ⁊ acetũ est de nocibiliori bus rebus neruis: vt dixit Aui. vinum ergo verẽdũ est saltẽ in pñº augmẽto ⁊ statu: maxĩe dixit Aui. q2 materias in neruis penetrare facit ⁊ ita dicit Mes. facit enĩ ad neruos materias penetrare q̃ forsitan nõ penetrarẽt: ⁊ addit qꝺ vinũ inimicũ est neruis ⁊ oculis ꝑ se. In declinatione tñ modicũ vinũ viuificũ ⁊ ↄ̃fortatiuũ mẽbroꝝ vel forte ꝓuocãdo ad vias vrine vl' resoluẽdo reliq̃s materieꝝ ab Aui. laudatur. videatur in hoc q̃stio a me ordinata alibi in 22ª terty. ¶ Loco aũt vini valet hydromel si sit cõplexio frigida simul cũ cã frigida ex melle apũ factũ: ⁊ si cõiũgat cõpl'o cal'a vl' cã cal'a valet hydromel: nõ de melle apũ sed de melle cãne. s. zuchari: q2 tñ cõis vsus est de hydromelle facto ex melle apum ꝓpter materiã cõiter peccãtẽ flegmaticã cũ cã frida. modꝰ cõpositionis est si sumãt lib. xl. aque ⁊ maxĩe pluuialis. mellis li. v. sunt octaua ps de. xl. calamẽti: origani: hyssopi: ute: maiorane: saluie. aã. M. j. vel. ʒ. oĩa sĩl bulliãt vsq3 ad cõsumptionẽ medietatis: postea fiat colatura ⁊ supponantur species vt infra ℞. cinnamomi. ℥. ʒ. nucis mus. ƺinƺiberis: cardamomi: triũ piperum. aã. ʒ. j. ⁊ vna bullitione iterato bulliãt. deĩde infundãt in vase lapideo vl' de vitro nõ obturato vsq3 dũ feculẽtũ descẽdat a sero vsq3 ad mane vl' ꝑ diẽ naturalẽ: postea qꝺ subtile est ponat in alio vase: ⁊ aũ obturet vsq3 dũ clarescat. iste est cõueniẽs potꝰ loco vini durabit ꝑ sex menses nullo mõ alteratꝰ. ¶ Debẽt ẽt eoꝝ fercula aromatiƺari: ⁊ spẽs ↄ̃uenientes in ferculo eoꝝ sunt: ℞. triũ pipeꝝ: acori: aã. ℥. ʒ. nucis mus. cinnamomi: ƺinƺiberis: aã. ʒ. ij. cardamomi. ʒ. j. croci. ʒ. ʒ. cũ ƺucharo ad q̃ntitatẽ totiꝰ vl' dimidiã partẽ fiat puluis ꝓ piperata. Ista sint expedita dicta in paralysi a cã materiali ⁊ multũ ↄ̃tingẽte. ¶ Sꝫ vbi cã sit cõplexio calida ⁊ sicca vt aliq̃n euenit: oꝫ dietã ad frigidũ ⁊ humidũ declinare: ⁊ in electione aeris ⁊ reliquaꝝ reꝝ nõ naturaliũ: maxĩe in cibis ⁊ potibus: ⁊ de hac dicebat Rasis pº continẽtis: et in paralysi q̃ accidit ex caliditate ⁊ siccitate detur in potu aq̃ ordeacea ⁊ aq̃ scariole ⁊ lactucarũ ⁊ cibus eoꝝ sint carnes gallinaꝝ pisces et similia: ⁊ bibãt vinũ aquosum ⁊ debile in virtute sua: eo qꝺ forte ⁊ fumosum nocet neruis: ⁊ in medietate mense bibãt aquã frigidã ⁊ nõ vtantur rebus laxatiuis: q2 addũt ad maiorẽ desiccationẽ. ⁊ addit: ⁊ vidi quẽdã faciẽtẽ paralysim ꝑ nimia caliditate ⁊ ieiunio: ⁊ cũ accepisset hyerã in potu consecutus est ex ea maximũ nocumẽtũ: ita ꝙ fuit in totum contractus ita ꝙ vix poterat se mouere: demũ ꝟo fuit curatꝰ ex balneo ⁊ rebus humidis: ⁊ fuit inunctus oleo et cõualuit: ⁊ ex hac sentẽtia Rasis potes discurrere regimẽ in omnibus rebus nõ naturalibꝰ. Et si fuerit cõplexio calida tm̃ causa nocumẽti oportebit infrigidare ⁊ nõ hũectare: ⁊ sic sicca tm̃ humectare ⁊ nõ infrigidare neq3 calefecere. ¶ In paralysi aũt cõtingente a casu vl' ꝑcussione maxĩe necessaria est tenuis dieta in primis diebus ꝓpter ꝓhibitionẽ apatis a quo maxĩe cauere debemus: ⁊ sit dieta declinãs parũper ad frigidũ ⁊ siccũ ad ꝓhibitionẽ fluxus humoꝝ ⁊ ex parte aeris ⁊ alioꝝ: ⁊ in eo casu ex toto dimittat vinũ: ⁊ caueat a passionibus animalibus inflammare facientibus ⁊ motũ in humoribus: lꝫ paralytica opꝫ confortare cũ aliq̃bus leuiter calefacientibus medicinalibus vt infra videbitur. Idem dico de ea que fit per dislocationem ⁊ a solutione continui manifesta per incisionem ad quam oportet discurrere ꝺm intentionem dictam.

Medicinalia.

De medicinalibus iaꝫ dicendũ est. In hac ergo intentione si fuerint egritudines a complexione pura indigent alteratione solum postea cõfortatione. dixit Mes. ⁊ ista intentio est cõsyderãda cum fiunt egritudines neruoꝝ ꝓpter corruptionẽ complexionis membrorum vel spirituũ vñ nõ fit impressio ⁊c. ⁊ in hoc cõmemoretur qꝺ antedictũ est in regimine ꝑ dietã: qñ cã est complexio calida ⁊ sicca de mẽte Ra. pº cõtinẽtis: sed qñ causa est corporalis maxime ab oppilatione coartatoria ⁊ flegmatica vt sepe contingit. tũc circa medicinalia quatuor principales intentiones succedunt. Prima ad equationem mãe. Secũda ad abscisionẽ eiꝰ. Tertia ad cõuersionẽ ad oppositũ. Quarta ad accidẽtia.

Prima intentio.

¶ Primo ponat cañ. A. ꝙ oportet vt sit intentio tua in egritudinibus neruorum vt paralysi tremore ⁊ similiũ intẽtio parti posteriori cerebri. patet cũ ab ea originet nucha ⁊ nerui: ↄ̃ñr hũc etiã posuit Me. intẽtio prima est ad equationẽ materie circa quã est etiã alius ꝓponẽdꝰ cañ. generalis q̃ est cõis ⁊ ad digestionẽ ⁊ eũonẽ quã ponit Me. caº ꝓpo de mẽte Ga. ⁊ talis est. lꝫ egritudines neruorum ⁊ iuncturarũ nõ nisi a forti agẽte reducantur: tñ de meliori operatione est non properare ad vsum pharmacie a pñº ne subito tollatur virtus aut resoluatur sed vomitus ⁊ clysteria ⁊ proprie acuta sunt ex bonis euacuationibus scilicet a pñº ideo illo vtere: ⁊ quasi eãdem sentẽtiã posuit. A. dicens ⁊ nõ ꝓperes in vsu medicinaꝝ fortiũ in pñº rei immo tarda vsq3 ad q̃rtũ ⁊ septimũ ꝙ si fuerit egritudo fortis. i. mãe multũ resistẽtis eductioni vsq3 ad. 14. Ratio est dicta ne forte terreatur virtus ꝓpter fortes medicinas: ⁊ a pñº extinguatur multũ virtus: ⁊ ne fiat resolutio ꝓpter vim medicine fortis vl' ne fiat resol'o mãe annihilando subtile ⁊ remaneat grossũ ⁊ pori per quos educitur materia sunt a pñº multũ angusti: ⁊ ideo difficulter mã educit immo nisi cum forti medicina educuntur: ⁊ sic cum his facta digestione in materia educatur hoc est in ꝓcessu ⁊ non in principio. Nam dubiũ est vbi a pñº aliqua portio spirituum potuisset mandari ad membra quod per medicinam fortem facta forti agitatione in membris fieret oppilatio maior vnde aliquotiens de tremore deueniretur ad paralysim: ⁊ ideo. A. determinauit ꝙ nõ

fiat solo vsq; ad quartū vl' septimū vl' ad quar tūdecimū. vñ q̄to materia fuerit grossior ꝛ fri gidior tāto tardāda est magis medicina fortis siue digestiua siue euacuatiua.

¶ In digestione tñ vltra intētiones gñales in materia flegmatica semꝑ eligant appropriata neruis. Ualet igit in materia digerēda a pn° ꝓ leui digestiuo syrup⁹ vt infra. ℞. acori. ℥. j. iue. M. j. capill'. ve. ʒ. ij. pass. ℥. j. fiat decoctio in de bita q̄titate aque. ꝛ syrupizet cū melle ro. ꝛ fa cta colatura de illo syrupo dētur. ℥. ij. cū aqua saluie vl' maiorāe. Laudāt aliq̄ oximel simplex vt. A. aliq̄ vituperāt ꝓpter acetum licet cōmu nicēt in exhibitione oximellis cōpositi vt oxi mellis sq̄llitici nō timentes nocumētum aceti qm̄ ex virtute specieꝝ remittit nocumētū ace ti cōpositi: ꝛ ex squilla remouet nocumētū oxi mellis squillitici. In ꝓcessu potest dari syrup⁹ de sticados cū melle ro. collato cum aquis ap propriatis: ꝛ possent fieri syrupi magistrales ma gis calefaciētes ꝛ minus cū simplicibus: vt est saluia maiorana: rosmarinus: hysopus: asse: thimū: poliū: calamētū: herba paralisis, ꝛ iua singul'r. Fit etiā digestio cū appropriatis me dicinis semꝑ commemorādo q̄ in materia liq̄ da subtili q̄ sepe est causa huius morbi debem⁹ cauere a multū subtiliantibus ꝛ dilatātib⁹: vt est syrupus de sticados vl' oximel cōpositū nisi apponam⁹ aliq̄ ꝯfortātia stiptica ꝛc. ꝓpter ti morē ꝛc. ¶ Sed ad digōnē in forma elariorum valet acor⁹ ꝯdit⁹. Et dt Mes. in ca° gñali q̄ ty riaca ꝛ metridatū pñt dari ꝛ añ euacuationem ꝛ post digerēdo ꝛ in pn° ꝛ in fine: q̄ digerūt et ꝯfortāt ꝛ in ꝓcessu resoluūt. Sz aduerte cū ista sint fortiter alterātia videt esse de directo con tra cañ. paulo añ dcm̄. Ideo exponit Nicolus q̄ cū Me. ꝯcessit tyriacā ꝛ interius añ eūonē in telligit añ eūonē. s. cū fortib⁹ medicinis: vñ vo luit ꝓcessisse aliquas eūones minoratiuas: et iam transiuisse ad tp̄s in eūone materie: vel dr si exhibeant in modica q̄titate nō est verēdus eoꝝ vsus: ideo Mes. exhibebat a quarta. ʒ. vsq; ad duas quartas. ʒ. ita q̄ nō voluit vsū fieri añ eūones fortes nisi cum modica dosi. Hoc etiam innuit. A. di. q̄d detur paulatim paulatī vsq; dū veniat ad. ʒ. ita q̄ verēdum est si exhiberetur ſm debitam dosim. ʒ. vnius. Ualent etiā multe cō fectiones in prin° nō multum fortes vt cū con serua buglosse conserua maiorane conserua hi sopi: ꝛ si ponat aliq̄d hysopi velocitabit opera tio. ¶ In ꝓcessu mag' facta eūone pñt dari me dicine fortiores digestiue: qm̄ in chronicis opz aliq̄ñ digerere aliq̄ñ eūare: ideo in ꝓcessu dari pñt sirupus de sticados vel alij fortiores. Et in electuarijs diacori cōfectio quā ponit Mes. in cap°. isto postq̄ posuit sirupū de sticados mul tum prodest in hac dispōne: succus ēt cētauree minoris ꝛ est medicina digestiua. Auic. laudat agaricū: q̄ digerit calefacit ꝛ soluit ēt in princi pijs: valet diamuscus ꝛ dulcis ꝛ amarus ꝛ con fectio plirisarcoticon. Aui. ꝛ alij conueniunt in dādo medicinas in forma puluerꝝ vl' electuario rū magis q̄ in forma potabili: q̄ ipsaꝝ medici naꝝ longior fit mora in stomaco: ꝛ completius materiam eradicant que difficulter educitur. Unde Rasis p° cōtinētis. dixit q̄ innatiuus est in paralisi quod detur ante⁹ vnius de pigra siue

Nota bñ ꝯ medicos ignauos.

Dos. tyria ce. ʒ. s.

melle cum aur. ʒ. piperis vt prolongetur mora eorum in stomaco ꝛ ventre ꝛ prosequatur ma iorem effectum.

¶ Circa intentionē eūonis q̄ est scda obseruet cañ. antedictus q̄ primo sint medicine leuiter soluentes inde fortes. Et h ic cōmemoret quod prius dictum est circa lrām: q̄ lz Ras. in tex. di cat. Eius curam incipiemus cū pillulis fetidis nō voluit intelligi q̄ a pn°: sed cū est intētio ad medicinas fortes ad eradicādum mām in pn°. eradicatiōis. vñ p̄supponit datas esse alias me dicinas ad minorandū mām postea incipiem⁹ cū pillulis fetidis: vñ sicut al's dictum est li. af fo. ꝛ lib. iste. Rasis nisi bene limitent deducunt medicū ad multos errores ideo bene aduertat. In prin° ergo facta digōne māe cōuenit ꝓ eūa tiuo hiera simplex Ga. aut pillule alsaieret etiā Aui. voluit q̄ eūetur cū agarico: qm̄ agaric⁹ est medicina ad hoc leuis: immo digestiua vt ipse ponit in fine capl'i gñalis de egritudinibus ner uorum ꝛ in ꝓcessu postea pōt fortificari cū tur bith. vt. ℞. puluer' hiere. ℥. ß. turbith electi. ʒ. ij. agarici. ʒ. iij. masti. zinzibe. nucis musca. galā. añ. ʒ. ß. cū oximelle simpl'i: vl' cū succo porroꝝ vl' cū succo iue fiat pasta ꝓ pill'is: ꝛ sit dos. a. ʒ. j. vsq; ad. ʒ. j. ß. vel vsq; ad. ʒ. ij. ꝛ postea in ꝓcessu q̄ nō remouent nisi cū forti agēte possunt forti ficari cū colloquintida ꝛ bdellio. ¶ Uel potest dari medicina Ras. p° ꝯtinentis: de qua sic di xit. Medicina valde laudabilis ꝯtra paralesim ℞. aloes colloq̄ntide. añ. ℥. j. euforbij. ℥. ß. bdel lij. ℥. j. addit: et hec est medicina mundificans neruos et non est ei similis: ꝛ dosis eius sunt viginti tres charati vsq; ad. xxxvj. et debet da ri de hac medicina prima vice duodecim cha rati et post tres dies. xiiij. et post alios tres dies tantundē. ꝛ addit. ꝛ hoc erit maximi iuua menti. charati idem est q̄ chirat: q̄d est gra. iiij. ordei. vñ. xij. charati sunt. xlviij. gra. ord. ꝛ sunt ℈. ij. ꝛ vltra parū vt videtis. Istis nō sufficiēti bus potestis addere vsq; ad pillulas de oppo ponaco ꝛ serapino semꝑ cōtinuando cū fortio ribus vt sunt pillule cochie ꝛ fetide: tñ q̄ alia intrant fortassis remittit nocumentū. Rasis vi tuperat cassiā ꝛ omnia lenitiua ꝛ humectatiua in casu: ꝛ ideo nullo mō velis minorare in pn°. cum cassia: q̄ multū noceret. ¶ In pn° etiā ad euacuationem fiant clisteria: tamen etiam gra datim procedendo a debilibus ad fortiora cum decoctionibus appropriatarum rerum: vt radi cum et foliorum ꝛ seminum. ꝛ semen carthami multum laudatur in decoctionibus huiusmo di postea addatur de hiera simplici vel de bene dicta secundum dispositionem virtutis plus ꝛ minus, potest addi de electuario indo maiori. nam educit a profundis membrorum et a lon ginquis. potest etiam fortificari cum hieralo godion: etiam in decoctiōe potest poni de aga rico ꝛ colloquintida fortificando: nec est tan tus timor si fiat excessus in calefacientibus et resoluētibus ꝑ clysteria sicut per viā potionis ¶ Laudatur etiam a principio vomitus. ꝛ ma xime in corpore parato ad vomendum ꝛ in esta te. et in corpore in quo multiplicatur flegma in stomaco a principio: tamen si non sit nimis forte: laudauit elleborum solum per hoc quod dixit. Et vomitus cum elleboro albo cum

Scda intē tio princi palis.

Pill'e q̄s describit Ras. p° ꝯtinentis.

Rasis vi tupat cas siam ꝛ alia lenitiua.

De vomi tu.

dispōne sua.i.non aliter alteratus:aut cū asper
tione raffani in quo fit eius virtus.hoc totū in
telligatur factis alijs vomitiuis leuioribus:et
in corpore forti ꝛ primo exhibito eleboro ꝫm vir
tutem in raffano:ꝛ cū sale nitro ꝛ reliqꝫ:de qui
bus dictū est.Nā medicina fortis vomitiua la/
boriose educēs multū ꝛ magis agitatiua ꝙ me
dicina data ad secedendū principal'r:ꝛ hoc p̄ci/
pue qꝛ magis residet circa os stomaci:vñ in vo/
mitiuis magis est hñdus ordo ꝙ in secessiuis.

De flōmia ¶De flōia aūt aliqui laudant flōiam a prin°.ꝛ
aliq̄ non ꝯsentiūt:qm̄ cōiter auctores de ea nō
faciunt mentionē:sed ꝓ regula teneaꝛ ꝙ vbi ēt
sit ꝓalesis a mā flātica:ꝛ ꝯsentiant alie ,cōditio
nes ad flōiam de habitudine nāli cōplexione ꝛ
reliqꝫ de regimine p̄cedenti multiplicatiuo hu
moꝝ:tunc fiat minuta ꝛ magis ꝑ vices ꝛ in ꝙti
tate discreta ꝙ in ꝯtinua:sed si pctm̄ est ex san/
guine principal'r pōt fieri flōia a prin° satis co
piosa vt euētur sanguis flāticus ꝛ alleuieꝛ nā
aliquo mō:ꝛ relique medicine tutius exhiberi
pñt q̄ caliditate participantes ꝛ exiccatiōe nō
inducēt timorem liqfactionis.vñ ꝑ flōiam cor/
pore infrigidato non est timor:vbi ipsa nō esset
facta esset timor in applicatione ipsaꝝ vt notū
est intelligenti.

Tertia intentio pn/cipalis. ¶Intentio vero diuersiōis fit
cū clisterijs quasi ꝯtinuis.vñ dicebat Serap.et
cōfert clistere acutū qn̄ adhibeꝛ i hora post ho
ram cū gargarismatibus:cū caputpurgijs:cum
sternutatorijs:cū fricationibꝰ de q̄bꝰ supra in
cap'lis p̄cedentibus satis dictum est:ꝛ mastica/
torijs ꝛ caputpurgijs possumus vti vsqꝫ a pn°.
qñ lesio est cadens in neruis posterioribꝰ:et iō
iuuamentū suscipiꝛ.dicebat Meꝛ.in fine capl'i
de medicinis egritudinis neruoꝝ a sternutato/
rijs ꝛ caputpurgijs:ꝓpterea ꝙ a locis origis
neruoꝝ diuersio fit ad locū emūctorij cōis ꝛpur
gatur ꝑ ipm̄:hoc tñ intelligaꝛ vt ipse dixit nisi
mās ad pectus ꝛ pulmonē reumatizare timue

Questio. ris.¶Intentio etiā diuersiua curatiua cōpleꝛ
cū ꝓuocātibus sudorē ꝛ vrinā diureticis:sꝫ ha
beatur hic cautela vt nūꝙ dētur diuretica nisi
quasi corpore ꝫm totū sufficienter purgato:naꝫ
talia p̄cipitant mās ad neruos ꝛ iuncturas: et
ego nūꝙ auderē ad hoc lꝫ in hoc Aui.videaꝛ cō
sentire.22ª.tertij.ꝛ videaꝛ satis ꝯsonū rōni: qꝛ
cōuertit mās ad vias vrine:ego tñ nō bñ intelli
go quare ēt mās in via exñtes nō cōuertat ad
iuncturas vel ad neruos ꝙnis fit facta mūdifi/
catio:cū iuncture sint de se mēbra debilia nāl'r
ꝛ ēt mēbra neruosa:ꝛ maxime si passa fuerīt.Sꝫ
aliq̄ dicūt ꝙ ꝓuocatiua vrine nō sunt ꝓuocati
ua sudoris vel ad iuncturas:ꝛ ita ꝓuocabūt ad
vias vrine ꝛ nō ꝓpterea ad iuncturas:inter q̄s
est excellentissimus doctor dominus magister
Benedictus de nursia qui ex sn̄ia huius tex. A.
ꝛ etiam vnus tex.Serap.laudat ipse in dolori/
bus iuncturarum vina alba ꝛ prouocatiua: ad
istam intentionēꝫ vt conuertantur materie ad
vias vrine:supponens pro constanti quod per
illa prouocatiua non conuertantur materie ad
vias iuncturarum vel neruosorum membrorū:
quia dicit ipse de proprietate harum medicina
rum est vt prouocent ad vias vrine ꝛ nō ad alia
loca:ꝛ ego secum conferens de ista materia ali/
quotiens habui sententiam contrariā ꝛ habeo
ꝛ credo ꝙ in vsu illorum prouocatiuorum q̄bus
communiter vtitur que sunt talia per qualita/
tem manifestā:vt vinum albū potens ꝛ semina
anisi:feñ.ꝛ similia.de quibus ipse intellexit fit
futurum maximū nocumentum nisi in corpore
quasi ꝫm totū mundificato:qm̄ tunc possunt iu
uare talia prouocatiua resoluendo materias ꝛ
exiccando membra ꝛ sic cōfortando: ꝛ ita decla
raui illā sententiā.d.Aui.22ª tertij. cum scribe
rem super illo passu.Et ratio que me mouet est

Conciliator. qm̄ vt voluit Cōciliator differēria 223.in qōne.
Utrum diuretica competant in egritudinibus
viarum vrine.dixit ipse ꝙ diureticum proprie
sumptum est medicamen calidū ꝛ acutū subti/
liatiuum sanguinis ꝛ alioꝝ humoꝝ: ꝛ subtilis
a grosso discretiuum:ꝛ ipsius tenuioris in vias
vrine eductiuū:qđ intelligiꝛ qđ vie vrinaꝝ sunt
deputate cōiter a natura vt per eas fiat euātio
humiditatum subtiliū:ꝛ ita cōiter nā per illas
vias euāt:sed si natura euāret per viā sudoris
vel tentaret euāre per illā regionē: tūc datis ꝓ
uocatiuis subtiliatis humoribus ꝛ extenuatis
natura cōuerteret humores ad viā cutis ꝑ su/
dorem ꝛ nō ad vias vrine:ꝛ ideo incipiente na/
tura creticare per viā sudoris ꝛ nō cōplete eua
cuante medici exhibent diuretica similia his q̄
ꝓuocāt vrinā vt anisum:cyminū:acoꝝ,vel deco
ctionem hoꝝ: ꝛ tūc ꝓuocaꝛ sudor.¶Cōuerte/
re ergo materias ad vias vrine vel sudoris non
est ex parte medicinaꝝ istaꝝ tm̄:sed ex parte vir
tutis dirigentis principaliter humores taliter
subtiliatos ꝛ liquefactos:ꝛ ex parte membrorū
recipientium vt manifestū est.Cum igiꝛ in mē/
bris neruosis debilibus existentibus sint rece/
ꝑte materie vel a natura demandate timor erit
ne per exhibitionem diureticoꝝ cōuertanꝛ ma
terie subtiliate per ea ad dicta membra debilia
cōsueta humores recipere:cū vt dictū est talis
cōuersio humoꝝ vel sumatur ex parte virtutis
dirigentis sic ad istā viā ꝙ nō ad illā: vel ex ꝑte
habilitatis ipsoꝝ membroꝝ in recipiendo: ꝛ iō
omnes medicine calefactiue ꝛ acute pro quāto
sunt subtiliatiue humoꝝ videnꝛ vt sic prouoca

Auerro. tiue.ꝛ proinde Auer.7°colliget ca°3° in fine rep̄
hendit Hip.qui cōsentit ad pharmaciā impre/
gnate ꝛ vituperauit flōmiam:dixit. Ego aūt di
co ꝙ flōmia qñ adest repletio qua embrio nō in
diget nō est mala:sed pharmaciā non credo ad
bonum ꝑuenire finem:immo ledit embrionem:
eo ꝙ in se substantiā venenosam hꝫ.ꝛ fortasse fa
cit malos humores fluere ad embrionē vt ipm̄
ledant:dixit signāter fortasse qꝛ hoc est officiuꝫ
nature dirigētis:ꝛ addit:ꝛ hic est textus ad in/
tentionem nostrā.¶P.medicine purgantes.i.
solutiue sup.calefactiue ꝛ subtiliatiue sunt que
prouocant vrinā.s.sup. vt in pluribus propter
causam dictā. ꝛ addit quecūqꝫ ꝓuocāt vrinam
sunt de genere prouocantiū menstrua: ꝛ qđ pro
uocat menstrua abhortire facit ꝛc.ꝛ sic ex hoc
tex.colligiꝛ ꝙ medicine solutiue per hoc ꝙ sunt
acute sunt ꝓuocatiue:ꝛ nō per aliū modū vt di
ctum est supra:nō qꝛ de ꝓprietate eaꝝ fit vt mo
ueant ad renes vel ad vesicā.Et qđ hoc sit verū
ptꝫ:qm̄ addit ꝙ quecunqꝫ prouocant vrinā pro
uocant menstrua:cū tñ alia sit via ad cōuerten/
dum ad vesicā:ꝛ alia ad cōuertendum ad matri
cem:nō ergo tales medicine sunt prouocatiue:
qꝛ de ꝓprietate eaꝝ fit vt moueāt ad vias vrine

Nota bñ.

Nota.

De prouocatione sudoris.

tũ:sed indifferenter ad oẽs vias paratas reci-
pere.⁊ ad quas nã cõuertit:⁊ hoc dico de ꝓuoca
tiuis agentibus a qualitate manifesta vt sunt
cõia de q̃bus dictũ est.Et ꝙ hoc fit vex põt de-
duci argumentũ sumptum ab expimento mul-
toꝝ in q̃bus iuncture sunt debiles parate reci-
pere influxũ humoꝝ ab alijs mẽbris:⁊ a toto ⁊
hoc vel a creatione vel ꝓpter alias cãs ex tẽpo
re acq̃sitas corporales:de q̃b⁹ exẽplificaui am-
ple cũ scriberẽ sup ca° gñali de doloribus iũctu
raꝝ.22ª tertij.nã multi tales ita sunt dispositi
vt si cõtingat vt sumãt aliq̃d ꝓuocatiuũ:exem-
pli grã.potant vina alba immediate incidũt in
dolores podagricos vel alioꝝ articuloꝝ ẜm ma
iorem vel minorẽ passibilitatẽ diuersaꝝ iũctu-
raꝝ:⁊ inde fit vt sepe cõtingat ꝙ post dolores
calculosos sequantur dolores articuloꝝ ꝓpter
vsum necessariũ diureticoꝝ ad curatiomẽ dolo
ris calculosi.nã exhibitis talib⁹ diureticis sub
tiliatis ⁊ extenuatis humoribus vt supra vbi
si nã primũ cõuerteret ad vias vrine: aliq̃tiens
tñ ꝓhibito transitu ꝓpter opilationẽ in renib⁹
ex lapillis vel alia mã cõuertuntur dicte mate-
rie subtiliate p medicinas diureticas ad iũctu-
ras dilatatis ⁊ apertis vijs ad eas p easdẽ me-
dicinas:⁊ istud est q̃d vulgo dici solet a male de
fianchi gote in cãpo neq₃ decipiaris si alicubi
de mente auctoris reperiatur ꝙ diuretica ma-
xime faciunt ad ꝓseruandũ in doloribus iũctu
rarum:qm̃ in hoc intelligitur in corpore sano ĩ
quo medicus intendat ad ꝓseruationẽ istoꝝ do
loꝝ:qm̃ cõuertere mãs ad vias vrine ad q̃s con
uertere facilius est q̃ ad iuncturas ꝓpter eẽ il-
las vias deputatas a nã ad receptionẽ supflui-
tatum:⁊ nõ sic ipsas iuncturas tale conuertere
elõgat ne mãe abũdantes aliq̃n ĩ toto ꝓcipitẽt
ad iuncturas redditis vijs vrine paratioribus
ad recipiendũ p diuretica:⁊ ita videt̃ facere ad
ꝓseruationẽ a doloribus iuncturaꝝ.Uel aliter
intelligitur ꝙ talia diuretica iuuant in corpo-
re puto ⁊ mundo exiccãdo ⁊ cõfortando iunctu-
ras vt supra dictum est:⁊ hoc totũ vt supra dixi
intelligitur de diureticis agentibus a qualita
te manifesta:q2 de ꝓuocatiuis agentibus a ꝓ-
prietate ⁊ non p caliditatẽ vel extenuationem
humoꝝ.Alr̃ ẽt dicendũ vt sunt cãtarides q̃ a ꝓ
prietate respiciunt renes ⁊ vesicã:vñ ꝓuocant
sanguinẽ ex dictis mẽbris nõ tm̃ si interius su-
mãtur:immo ẽt si exterius in bursa portentur:
vt contingit in quodã nostro medico chirurgi-
co Papie qui hñs vnum cauteriũ potentiale in
bursa in quo intrauerant cãtarides vrinauit sã
guinem non precedẽte aliqua cã sibi manifesta:
⁊ remoto illo cauterio de bursa factus est san⁹:
⁊ hoc sibi contigit bis vel ter vt mihi narrauit
ita q̃d de talib⁹ diureticis non est sermo noster
sed de alijs cõibus quibus vtimur ⁊ sic soluitur
motiuum suum:⁊ in hoc sim excusatus si fueri₃
longior ꝓpter clarificare istam difficultatem.
De his tñ oĩbus q̃ sunt calefactiue dicit. A. nõ
spolient tales medicie calefactiue a cõfortatio
ne.¶ Prouocatio aũt sudoris inducitur cũ fri-
cationibus ⁊ cũ inunctione cũ oleo supra spinã
vt oleo de anetho.nã sua virtute ꝓuocat sudo
rem cũ tyriaca cũ metridato:⁊ cũ alijs ꝓuocati
uis p interius exhibitis:que etiam vt dictum
est prouocant vrinam ẜm q̃d natura dirigit.

[Margin: Concilia tor.]
[Margin: Nota bñ.]
[Margin: Auerro.]
[Margin: Nota.]
[Margin: De prouo tione sudo ris.]

¶ Est etiam ad resolutionem reliquiarum que
remanserunt in toto maxime cum paralisis fue
rit quasi vniuersalis prouocanda febris cũ his
que inflãmant spũs:sed non multum agitãt hu
mores ne inducatur febris putrida sed solu₃ ef
fimera:id̃ in hoc vinũ est timorosum:sed fiat in
unctio circa nucham cum confectione anacar-
dina ⁊ aliquid de ipsa exhibeatur vsq₃ ad quan
titatem fabe:quoniam faciet sudorem ⁊ forte fe
brem:sunt etiam alia ingenia ad hoc q̃ nõ opor
tet hic omnia narrare.
¶ Pro vltima intentione Nicolus laudat in al
teratione ⁊ confortatione mẽbroꝝ ⁊ resolutiõe
reliquiaꝝ q̃ remanserunt si sumant̃ lũbrici ter-
restres lib.j.⁊ ponantur in olla ⁊ exiccentur et
puluerizẽtur:⁊ postea accipe ex isto puluere li.
j.zinzi.⁊ galange.añ.℥.ß.confice cum melle dis-
pumato vel cũ aliquo oleo appropriato vt de li
lio vel de costo fiat inunctio paralitico tribus
diebus in sero ẜm dorsum ⁊ reliqua mẽbra: di-
cit ꝙ habuit ꝓ experimento singulari:⁊ curant̃
infra tres vel quatuor dies cauendo a frigore.
¶ Ualent balnea artificialiter facta cũ appro
priatis:valẽt fomentationes distillatiões bal-
neum olei factum ex vulpe multum v₃ ⁊ ex catu
lis lupoꝝ:immo est sñia quorũdam vt Sera. in
de simplicibus ꝙ a prin° etiam eale balneu₃ ex
oleo iuuat conuertendo mãm exterius nec fa-
cit agitationẽ in humoribus:⁊ est text⁹ in.22ª.
tertij.ꝓprius modus est vt sit vulpes viua:⁊ li-
gatis pedibus ⁊ capite ita viua ponatur in oleo
bullienti ⁊ cum frusto ferri teneatur ⁊ dimitta-
tur in decoctione vsq₃ ad separationem carnis
ab ossibus:⁊ tale oleum mirabiliter valet in do
loribus iuncturarum.⁊ expertus sum:⁊ hec oĩa
valẽt vt dictum est in paralisi a materia flegma
tica communiter contingente.Ista tñ omnia re
solutiua fortia debent precedere attractiua et
aliqualiter resolutiua.

Sed si fit ex dislocatione cura ponit̃ ab. A.
5ª quarti.que tñ difficillima est.¶ Il
lius aũt q̃ fit a tortuositate ⁊ duritie neruoꝝ cu
ra est ex humectantibus ex emplr̃o seminis lini ⁊
fenugreco ⁊ similibus.¶ Sed illa q̃ fit ex pcussiõe
⁊ casu circa origines neruoꝝ primo est fiẽda flõ
mia ad ꝓhibitionẽ apatis:⁊ ꝯñr illi pti princi-
palr̃ lese occurrere:⁊ de hoc dicit Gal.facilis est
disputatio de regimine neruoꝝ dante sensum.⁊
motũ illi mẽbro ⁊ illi occurrere in prin°.Et de
hoc dixit Gal.4°.de interiorib⁹.ca°.4°.ꝙ si ali
quis vnũquẽq₃ neruũ e nucha ꝓcedẽtẽ ad q̃ mẽ
bra veniat cognouerit ꝓ certo loca infirma pe-
nitus cognoscet.Op₃ g̃ tũc ꝙ a ꝓn° fiat diuersio
cũ flõia ex pte opposita:postea occurrat̃ cũ rep-
cussiuis circa partẽ a qua d₃ fluere mã ad locu₃
lesu₃:ĩmo ad locũ lesum fiat repcussio nisi sit fa
cta attritio neruoꝝ:sed de hoc alibi videnda est
cura ẜ in locis ꝓprijs.¶ Ita dico si dubitet̃ ne
fiat paralisis p viã pmutationis op₃ a ꝓn° oc-
currere cũ repcussiuis:nõ dico cũ frigidis s₃ cũ
cõfortantib⁹ circa origines neruoꝝ vt cu₃ oleo
de duabus spicis vel oleo de mastice vel hmõi:
que non sint violẽte virtutis ⁊ multe cõpositio
nis dicebat.A.Aliquotiens tñ op₃ etiam pone
re aliqua frigida.vnde in proposito dicebat.A.
versus finem capituli:qñq₃ vero iuuantur plu-
res eoꝝ ⁊ est cum eis que infrigidant ⁊ ꝯfortant

[Margin: Nota hãc vnctionẽ.]
[Margin: Modus fa ciendi bal neũ ex vul pe viua.]
[Margin: De cura pa ralisis q̃ fit ex pcussiõe ⁊ casu.]

⁊ ꝓhibent mām sup. a fluxu vel dilatatione. Et addit. Et cū medicantur calidis augmētatᷓ egritudo: ⁊ id ideo qm̄ mā subtilis dilatatᷓ ꝑ ea plꝫ Cū ergo mēbrū infrigidatᷓ cōfortatᷓ mēbrū a frigore ⁊ minoratᷓ ꝙtitas māei ⁊ ꝑuenit ad hoc vt euanescat. Et iō laudat cū ceteris medicinis calidis apponi aliquas frigidas; aliquotiens vt succū liquiri. ⁊ semē endiuie. ⁊ iste cañ. non solū seruit in fluēte mā in causis dictis: sed ēt in fluxa in corpore pleno. Cōtra quē Cañ. sepe practicant medici q̄ in prinᵒ doloris vel cū debilitatᷓ motus vel sensus in collo vel in brachio nulla facta mūdificatione a pnᵒ applicāt oleū de costo vel de spica vñ dilatatᷓ mā: ⁊ hoc bene menti tenete. ¶ Circa ēt medicinas calidas ⁊ fortes resolutiuas est obseruādus cañ. ꝙ qñ membrū est priuatū sensu vel in sensu multū debilitatū non opꝫ expectare si patiēs doleat ex nimia caliditate. Nā aliquotiēs multū leditᷓ ꝑ caliditatē ⁊ nō sentit ⁊ in hoc posuit cañ. Aui. dicēs. Cū ꝙꝫ sensus est debilis fortasse emplr̄m forte. s. calidū nocet ⁊ nō sentit illud ⁊ ducit id ad lesionē ⁊ vlceratione forte: opꝫ ergo vt oī custodia ab illo caueatᷓ: ⁊ vt ꝯsideretᷓ dispō impssiōis emplr̄i Nā si rubificat ⁊ inflat ⁊ cutē nō ꝑtransit. s. ledendo ponit hoc signū qd̄ sepatur. s. rubedo loci cū cōpressione digitoꝝ subtili. i. nō nimis forti: ⁊ albificatᷓ locus eiꝰ. i. locꝰ impssiōis digiti vlᷓ ipssio nō ꝑtrāsibit cutē. i. ex hoc declaratᷓ qd̄ nō sit nocens. Addit: ⁊ si rubificatio est magis fixa sup. ēt facta impssione cū digito ⁊ caliditas magis apparēs: tūc remoue. s. emplr̄m ⁊ ponēs modū euitandi periculū dixit. Modus ṽo cognoscēdi hoc est vt auferas emplr̄m oī hora. i. frequēterᷓ ⁊ cōsideres dispōnē. s. loci ꝭm impssionē digiti vt dcm̄ est. Si ergo necessaria est ablatio remoue ⁊ si necessaria sit iteratio itera. ¶ Si sit ex solᷓone nerui ex trāsuerso nō recipit curā: sed si sit ꝑ longū attendatᷓ diuertendo: postea mitigādo dolorē cū cōfortātibꝰ: postea resoluēdo paulatine ꝓcedēdo vt dictū est. ¶ Semꝑ ergo est hn̄da cōsideratio stāte paralisi in ꝑticulari mēbro q̄ sint nerui dātes sensum ⁊ motū illi membro vt dcm̄ est: vt si esset in stō vel in vesica in q̄bus aliquotiens ꝯtingere pōt vt ptꝫ. Et ex hoc pōt motiuū fieri ꝙ nō semꝑ in ꝑalisi est lesio virtutis volūtarie motiue vt cū ꝑaliticatᷓ stomacꝰ q2 nō est lesio virtutis volūtarie motiue principalr̄ sed sensitiue: ponantᷓ ergo medicamīa super loco a quo originatᷓ neruus vt vnguenta vel emplastra vel vnctiones in q̄bus etiam sit gradus vt eas ponamus ante medicinas rubificātes: q2 medicina rubificatiua acute ꝓfundat nimis operationē sicut ⁊ corrumpit membrum. Ideo in hoc obseruetur quod pauloante dictū est. Et de rubificantibus valet emplastrum de sinapi. similiter apium risus id est aquaticum viride contusum supra positum membro inducit in breui tempore rubificationem mirabilē ⁊ mel anacardinum idem operatur: ventose sine scarificatione valent multum: ⁊ quia egritudo erat in situ propter materiā in concauo neruorum retineri per talia medicamina compleatur medicatio horum morborum; sed nō debent applicari nisi in fine: ⁊ ꝭm hos canones ⁊ regulas curabitur si deus voluerit. Pro vno tamen confortatiuo ⁊ resolutiuo singulari medici cōmuniter vtuntur vnguento de bdellio Mesue. ⁊ est excellens ad hoc. Regimen accidētiū ponetur locis suis.

Nota.

De cura paralisi ex solutione cōtinui.

¶ De tremore ⁊ stupore. Cap. xj.

Cum aliqs sentit aliqd̄ suorū mēbrorum sicut est dispositio pedis cū sit stupidus dicemꝰ in illo mēbro stuporem esse. ¶ Quapropter eiꝰ cura nō est differēda: qñ em̄ ꝓlōgatur tp̄s huius egritudinis ꝑducit ad paralisim. ¶ Curatur aūt hec passio ex aliqua parte medicinarum paralisis ⁊ cū dieta ⁊ vnctione ex oleo costino: ꝙ si inueterauerit passio eger ex pillulis fetidis ꝑurgandus est: ⁊ complexio equanda ex anacardino ⁊ dieta.
¶ Tremor autē ex eisdē curatur ex quibus sanatur stupor. ¶ Sed si ex supflui vini potu euenerit eger ab ip̄o erit abstinēdus. ¶ Similiter si aquā que ex niue dissoluitur bibēdo hanc incurrerit passionem: ab ipsa abstineat: ⁊ balneum calidissimum ingrediatur: in quo tādiu moram faciat donec sudet: a quo cum egressus fuerit in sole assidue moretur.

Expedito capitulo paralisis tanꝙ̄ morbi maxime lesiui de morbis neruorum: vt dictum est in rubrica eius: consequenter Rasis in hoc capitulo determinat de tremore ⁊ stupore tanꝙ̄ dispositionibus sepe añcedētibus ad paralisiꝫ. Et diuiditᷓ presens capitulum prima diuisiōe in duas partes. Primo determinat de stupore quantum ad signa ⁊ curam eius. secundo ponit curaꝫ tremoris. secunda ibi. (Tremor autem ex eisdem curatur.) Prima adhuc in tres. Primo declarat per signa quid dicatur stupor. Secundo ponit necessitatem creationis faciens medicum attentum ad curam: tertio prosequitur ponendo curam. secunda ibi. (Quapropter eius cura nō est differenda.) tertia ibi. (Curatur auteꝫ hec passio.) ¶ De prima parte dicit cum aliquis sentit aliquod membrorum suorum sup. in eo esse sicut est dispositio pedis cum sit stupidus sicut si in eo esset aliqua dormitatio vlᷓ formicatio: tūc dicimus illud membrum esse stupidum. De secunda parte dixit ꝙ cum sup. hec dispositio accidit cura non est differenda: ⁊ adducens rationem dixit. Quando enim prolongatur tempus huius egritudinis perducit ad paralisim.
¶ Pro intelligentia partis est notandum ꝙ lꝫ stupor vt videbitur infra de quid nominis loco suo equiuoce sumatur quantum ad presens ꝑtinet hic sumitur stupor pro obdormitatione membri: et talis est actio diminuta sensus: tactus: et per hoc differt a dolore et a paralisi:

Declaraᵒ ꝑme ꝑticule prime partis.

quoniam dolor est actio corrupta sensus tactꝰ: et in paralysi sepe est ablatio sensus tactus vbi in stupore nō est pfecta ablatio: qꝛ sicut in dormiente stat debilis sensitiua opatio tactiua et non ablata ꝛ nō pcipit mediocriter imprimentia sensitiua: sed bene acute imprimētia vñ euigilatur: ita ꝛ in stupore. ideo dixit: sicut dormitatio quedā que accidit pedibꝰ sup. cū hō cruciat crus supra aliud crus cōprimēdo: vñ clausis aliq̄bus vijs spūs aīalis ad pedē fit dormitatio ꝛ formicatio quedā. Et hoc est exēplū manifestū sepe ꝯtigēs: ꝛ hoc ē qd̄ dicebat lr̄a declarando stuporē per signa per hoc qd̄ dixit. Cū aliquis sentit aliqd̄ suoꝝ mēbroꝝ sicut si in eo eēt quedā dormitatio vel formicatio. Nam in dormitatione est debilitas sensus tactus: tūc dicimus membrū ip̄m stupidū ꝛc. ꝛ maxime hoc intelligitur cū nō est depēdēs a cā extrinseca sed corporali: qꝛ nō ex cōstrictione vel ligatura. Nā de illa est pprius sermo: ꝛ ppterea dixit ꝙ non est tardāda cura. nā si tardet sepe terminat ad paralysim: ppter hoc ꝙ ex diminuta sensatione cōtingēte a cā intrinseca. verbi gratia. ab oppilatione si nō fiat remotio oppilationis cū ingenijs curatiuis pbabilr̄ si oppilatio nō est integra fiet integra vel quasi. ideo ex stupore deuenietur ad paralysim. ꝛ hoc est qd̄ intēdit litera lege eam. ¶ Curat aūt.) Nunc ponit curā eiꝰ et diuidit in duas. Nā p° ponit curā eius nō ꝯfirmate vel antiquate. 2° ipsius dispōnis satis confirmate. 2ª ibi. (Qd̄ si inueterauerit.) Est intelligendum p hoc ꝙ dixit in pª pte ꝙ hec passio ex aliqua parte medicinaꝝ paralysis curat vt cum dieta ꝛ inunctione: innuebat ꝯñr ꝙ nō ſm totum ex eisdem medicinis dꝫ curari. Et ex hoc videt innuere ꝙ lꝫ cause huiꝰ dispōnis sint in genere eedē cū causis paralysis vt mala complexio in spū vel in mēbro vel oppilatio vel aliqualis solutio facta in neruis: nō tñ nō sunt oīno siles cause: qꝛ debiliores faciunt ad pductionem stuporis ꝛ fortiores ad gñationē paralysis et ideo ingenia curatiua nō in totū debent esse similia siue ex parte diete siue ex pte medicinaꝝ digestiuaꝝ ꝛ eūatiuaꝝ siue vnguentoꝝ: qm̄ non eque fortes medicine debent ad curationē stuporis sicut ad curationē paralysis: immo fortiores in paralysi. Nā fortiori morbo fortior debet medicina vt in cōmento affo. quarte particule. Elleborus periculosus ꝛc. mitiores ergo debēt medicine quecūqꝫ in stupore ꝙ̄ in paralysi: cum paralysis sit maior morbus: ex quo palysis dicit ablatā operationē tactiuā ꝛ stupori diminutā: ꝛ pinde sequit ꝛ est sn̄ia scd̄e ptis: ꝙ cū inueterauerit hec passio: qꝛ tunc nō sufficiāt medicine dicte mitiores iam declarat ꝙ est passio proxima paralysi: ꝛ sic cū eisdē debebit curari cū q̄bus curat paralysis, vt aliquotiens cū pillulis fetidis ꝛ cū dieta appropriata: immo etiam cū anacardino si expediat in puocatione febris vt supra dictū est. Et ex hoc isinuat ꝙ in morbo debili est exhibenda medicina debilis: ꝛ ita male faciunt qui in omni dolore leni capitis sumūt pillulas cochias: vbi sufficeret lenis medicina. hoc est quod intendit litera: lege eam.

Fortiori morbo fortior debet medicina.

¶ Sequit illa pars. (Tremor aūt ex eisdē curatur.) Hec est scd̄a pars principalis capl'i in qua Rasis ponit curā tremoris: ꝛ duo facit. Nā pmo ponit curā generalē. scd̄o spālem duaꝝ causarū spāliū. 2ª ibi. (Qd̄ si ex superflui vini potu ꝛc.) et illa pars pōt diuidi in duas: qm̄ p° ponit curam tremoris ex supfluitate potus vini generaliter. scd̄o ponit curā eiusdē cōtingentis ex supfluitate potus aque frigide. ¶ De pª pte dixit: tremor autem ex eisdē curatur ex quibus sanat stupor. De secūda parte dixit specialiter magis ꝙ si ex superflui vini potu euenerit eger erit ab ipso abstinendus: similiter aquam que ex niue bibens. i. extreme frigidam hanc incurret passionem ab ipsa abstineat: ꝛ balneū calidissimū ingrediatur in quo tādiu moram faciat donec sudet ꝛ in sole assidue moret. ¶ Pro intelligentia partis p° notandū ꝙ tremor etiā equiuoce sumit. nā aliqñ est accñs virtutis expulsiue naturalis factū a virtute ad excutiendū rē nocentem que ꝯtingit in tremore in principijs paroxismoꝝ ppter expādi materiā nociuā supra musculos ꝛ membra neruosa: ꝛ de isto nō est sermo hic. Scd̄o mō sumit tremor vt est actus vel operatio lesa: qꝛ diminuta virtutis motiue neruoꝝ et talis est motus quidā cōpositus p̄ter naturā ex motu virtutis ex vna pte ꝛ morbi ex alia: vt quāto virtus eleuat membrū tāto morbus vel eius materia ip̄m deponit: ꝛ est quasi duellū cōtinuum inter virtutē mēbri sustētatiuā: ꝛ ip̄m mēbrū cū mā: vel mām eius grauitātē: ꝛ de hoc dixit Auēzoar describendo tremorem hūc ꝙ est motus agitatius ex pugna inter morbū ꝛ virtutem: que cū superat eleuat membrū: cū superat deprimitur: ideo cōcludit ꝙ collū ex parua causa incurrit tremorē ppter pōdus capitis qd̄ sustētat. ¶ Scd̄o notandū: qd̄ qꝛ ex eisdē fere causis pendet stupor ꝛ tremor. s. ex oppilatione vel malo temperamēto spūs vel mēbri ꝛc. nam in vtroqꝫ est debilitas in operatione virtutis aīalis: sed in stupore est debilitas in virtute aīali sensitiua: ꝛ in tremore debilitas in virtute animali motiua: stantibus ergo causis similibꝰ dictorum nocumentoꝝ ex eisdē curabit tremor ex quibus sanat etiā stupor. dicebat tñ Ger. ꝙ quedā sunt medicine ꝛ quidā cibi q̄ magis appropriare vident tremori ꝙ̄ stupori. Exēplificat de cibis de cerebro leporis assato qd̄ ꝯuenit ppriꝰ in tremore: lꝫ etiam cōpetat ꝛ in stupore ꝛ in paralysi. Et dixit Auenzo. in ca°. de tremore: ꝙ capita lepoꝝ p̄parata cū brodio qd̄ dicitur thasea fit cū aqua ꝛ sale ꝛ modico oleo: si cōtinuentur eoꝝ experiētia est pbata. Nā nō dicimꝰ vt ipse dixit ea v̄tute cōpl'onis sup. manifeste valere: sed a pprietate sue subē: qꝛ vꝫ oībus spēbus tremoris: ꝛ ibi ponit vnā sn̄iam catholicā dixit: ꝙ̄uis mlti loquuti sint de pprietatibꝰ: quaꝝ scia est impol'is sup. hr̄i. Nā itellectꝰ nr̄i deficiūt qm̄ deus voluit nobis ponere mēsurā sup. ad itelligendū quā nō possumꝰ p̄terire: vñ Gal. ꝯfitetur nō posse sciri a nobis illud. s. de causis pprietatū. Vñ addidit Auenzo. Scia em̄ ꝛ sapīa solius dei excelsi est quā dat cui vult ꝛ qñ vult et quō vult. Nā vt dicit occultauit nobis multas medicinas ꝛ brutis reuelauit: nā reuelauit oībꝰ medicinas vlceris pulmonis q̄s nobis occultauit. ¶ Notandū vltimo ꝙ ex potatione multi vini fit tremor per modū qui dictꝰ est in paralysi: qꝛ indigestū penetrat ad neruos ꝛ ibi acetosat et ꝯñr corrumpit cōplexionē nerui vel spūs eius:

Tremor equiuoce sumatur.

Deus hoī medicinas occl'tauit quas brutis manifestauit.

ergo cura est dimissio vini: ⁊ loco eius fiat aqua mellis vt supra dictū est: ⁊ non tm̄ nocebit: sed erit eius cā curatiua. Qđ aūt potus aq̄ fride sit ad inducendū tremorē satis cōstat ⁊ ꝯñr ei⁹ cura per calefactionē ⁊ exiccationem.

¶ Pro intelligētia ampliori capl'i ex ordīe sunt quedā videnda. p° de q̄d nominis ⁊ q̄d rei ipsi⁹ stuporis ⁊ ꝯñr tremoris: deinde sunt ponēde distinctiones ⁊ spēs harū dispōnum. 3° videbitur de causis. 4° de signis ꝓnosticis euentus absolute: postea ad bonū vel ad malum: deinde de signis demonstratiuis generꝫ postea spērū. vlti° veniemus ad curam.

Stupor sumitꝰ multipliciter.

Quid nois

⁊ quid rei stuporis. Circa p^m g̃ vt de quid nois ⁊ q̄d rei est p° notandū ꝙ stupor sumitꝰ multiplr. Primo ꝓ lesione virtutū sensitiuarꝫ interiorꝫ p̄cipue imaginatiue: vt qñ q̄s videtꝰ valde occupat⁹ circa aliquid tñ nihil ꝓfert dicitꝰ stupid⁹ ⁊ est stupor mētis. Aliqñ sumitꝰ stupor large ꝓ lōgo somno: et hunc modū reprobat Gal'. 2° affor. cō. 3°. Aliqñ etiā sumitꝰ quasi idē sit qđ impo^a sensus ⁊ mot⁹ añs ad apoplexiā sicut subeth. Aliqñ ētvsus huius nois stupor est synonymū nomini ꝑalysis. vt dicit. A. in pn° capl'i. Aliqñ sumitꝰ stupor pro dormitatione mēbri vel mēbrorꝫ: vt hic sumitꝰ ꝓ dispōne media inter cōpletā siue vltimā laxitudinē. i. paralysim ⁊ sanitatē. i. diminuta ē actio saltē sensus tact⁹ vt dixit Rasis. p° ꝯtinētis: et Gal'. 5° de accñti. ca° 2°. dixit qđ dormitatio est alicuius mēbri ꝑua mollicia saltē vt plurimum ⁊ ideo dicitꝰ dormitatio: qꝛ dormiēs non exercet opera q̄bus declaratꝰ corpus esse sanū: nō est tñ propterea corpus egrum: qꝛ nō semper lesum in operationibus: sicut etiā in dormiente est diminuta opatio tactiua ⁊ nō absolute ita vt in stupore: vt supra dictum est circa literam.

¶ Quid rei aūt dicit Aui. qđ est morbus officialis faciens euenire in sensu tactuali nocumētū s. aut destructionē aut diminutionē cū tremore si est debilis: aut mollificationē si est ꝯfirmatus: qm̄ virtus sensibilis nō solum ꝓhibetꝰ a penetratione. s. aliquotiēs: sed ⁊ motiua: q̄uis in quibusdā horis inueniatꝰ stupor absq̄ difficultate motus ꝓpter diuersitatē neruorꝫ motus et sensus: ex quo tex. sequitꝰ ꝙ in stupore ꝓprie est nocumentum in sensu tactiuo ⁊ nō in operatione motiua qꝛ diminutio: ⁊ hoc est qđ dicit Gal'. 4° de accidenti. cap°. 5° dicit ꝙ stupor est accñs sensus tactus: vñ diminuta sensatio est illa que proprius attribuitꝰ stupori: ablatio vero sensus nō sic appellatꝰ stupor. ¶ Et nota ꝙ ablatio sensus ⁊ motus si fiat fm totū est idē qđ apoplexia si fm partē est paralysis: si fm particularē ꝑtem fiat est paralysis ꝓprie illius partis: sed si fiat ablatio motus ⁊ nō sit ablatio sensus: sed diminutio tm̄: dicitꝰ stupor: qꝛ ad hoc ꝙ dicatꝰ stupor requiritꝰ ꝙ sit diminuta sensatio mēbri de necessitate: aliqñ tñ cū ea est ablatio motus. ¶ Sed pro intelligētia descriptionis nota qđ Aui. dicebat stuporē eē officialē egritudinē: ⁊ hoc qꝛ plerūq̄ ꝯtingit ꝑꝑ oppilationē in neruis q̄ est morbus officialis: vel qꝛ stupor nō accidit nisi membris sensibilib⁹. i. manifestatꝰ in organicis: vt dicit costa p° ꝯtinentis: sed non est disputatio de hoc vtilis: vtrū. s. sit morbus an accidens.

Questio.

¶ Sed dubitatur. qꝛ dicit cū tremore si sit debilis ⁊c. est ne semꝑ hoc verꝫ ꝙ cū stupore ꝯiungatꝰ tremor aut paletis: Pro hoc nota ꝙ neq̄ sꝑ ꝯiūgitur tremor neq̄ semꝑ mollificatio: imo nō est mollificatio absolute cum stupore: neq̄ si fuerit fortis neq̄ debil': sꝫ expōitꝰ cū mollificatiōe si est fortis. i. accñs ad mollificationē nō ꝙ dicatꝰ sub noīe mollificationis: cū stupore tñ vt sepe ꝯiungitur tremor: qm̄ cause stuporis. i. q̄b⁹ debilitatꝰ sensus tactus ꝑ easdē vt sepe debilitatꝰ mot⁹ voluntarius: ⁊ sic cum stupore coniungitur tremor.

Gal'. 4° de accidenti.

¶ Tñ dicit Gal. 4° de accñti. ca°. 5° dubitādo est ne semꝑ verū ꝙ qñ est diminuta opatio sensitiua sit etiā diminuta motiua. Rñdet ꝙ virt⁹ sensitiua ⁊ motiua per eundē defertꝰ neruum vt discoopto musculo: tūc si debilitetꝰ opatio sensitiua ita ꝙ fiat stupor: fit ēt tremor qꝛ debilitatꝰ motiua: eo ꝙ maior q̄titas spūuꝫ req̄ritꝰ ad motū q̄ ad sensū. iō ⁊c. ⁊ adducit rōnē ad hoc. nā sensus stat ī q̄dā pati mot⁹ nō stat ī q̄dā pati: sed in q̄dā agē. Nā dixit loco allegato sensus tact⁹ suscipit actionē ab alio: est eñ q̄si pati: ideoq̄ parū virtutis aīate sufficit ei: motus aūt lacerti nō suscipit actionē ab alio: sed ipse facit in alio qm̄ ipse mouet corp⁹. vñ necesse fuit multā aīate virtutis habere qualitatē: ideo cute excorticata ⁊ lacertus discoopertus apparēs nullaten⁹ hꝫ motū, ⁊ si sensum ipse nō amiserit. Uirtus tñ tactiua materialis magis imutatꝰ qñ fuerit debilis q̄ qñ fuerit fortis vt corpora debilia tꝑe hyemis tremūt: ⁊ nō sic fortia tremūt. ergo virtus naturalis tactiua a certa cā debili imutatur: ⁊ nō sic immutaretꝰ si esset fortis: ergo facta diminutione in sensu: fit etiā in motu. Sec⁹ est si per diuersos neruos deferatꝰ virtus sensitiua et motiua: vt si virtus sensitiua sit in neruo expanso sursum ⁊ virtus motiua sit in neruo posito in profundo: tunc poterit ledi pars superior: non autem inferior motiua: ⁊ sic prohibebitur sensus ⁊ non motus. ideo volebat dicere Aui. ꝙ si sit debilis fit stupor.

De q̄ddita te rei.

Quid rei

tremoris. Expedito de quid nois stuporis: nūc dicere de q̄d rei stuporis ꝯuenit: qꝛ Ras. in ca°. de stupore sil' determinauit de tremore: determinare hic de tremore p° videbitꝰ de q̄d rei: ēt ei⁹ ⁊ ꝓter ea que dicta sunt. s. in tex. fm Auēzoar describēdo tremorēꝫ qđ est motus agitatiuus ex pugna inter morbū et virtutē fm Gal. dicatꝰ 5°. de accñti. ca° 2°. qđ tremor ꝓprie sumpt⁹ qui est accñs ꝟtutis voluntarie motiue dicitꝰ esse mot⁹ cōpositus ex motu membri morbidi vel infirmi ⁊ motu ꝟtutis: ita qđ est motus cōpositus ex motibus contrarijs vno. s. deorsum vt a grauitate mēbri vel a materia in mēbro existente alio sursum a virtute eleuante. vnde dicit Gal. ꝙ cū hō est sanus fm imperiū volūtatis pōt ad quālibet partē positionis mouere membrū ⁊ ipm̄ extendere: ⁊ sic tenere membrū in omni situ: ⁊ cū membrum est mortuum ⁊ paralyticū deponitꝰ in totū ⁊ a ꝟtute eleuari nō pōt: sed cū est cōpar grauitas mēbri ad deponendum virtuti motiue ad eleuandūꝫ vel quiescere faciendū: ita qđ est bellū quasi continuum inter virtutē motiuam ⁊ grauitatē membri fit tremor proprie sumptus. Nam nisi mot⁹ tales non habeant inter se cōtinuitatē vel successionē nō diceretꝰ vere tremor. vnde si etiam grauitas membri non deponeret: ita ꝙ virtus

non conaretur subleuare mēbruz non fieret tre
mor ſm Ga.loco allegato qd declarat ex eo. Nā
si ponatur caput tremulum supra culcitrā mol
lem quiescit:sed cū virt' conatur sustentare mē
brum ꝑpter laborem concurrente capitis gra
uitate ad alterā positionem fit tremor:ita etiā
qñ virtus vult releuare manum tremulam vel
scribere fit tremor:sedqñ man' in certo situ q̄e
scit apodiata non fit tremor:sed vbi tñ vellet in
certo situ sustentare manum grauitate membri
inclinante ad cōtrarium ⁊ virtute non simpl'r
dñante nec grauitate simpl'r dñante tunc fit tre
mor:vnde augmentata virtute ponitur sursuz:
cū vero grauitas sit fortior mouetur deorsum:
⁊ sic fit tremor. ¶ Ideo Aui. declarans tremorē
dicit:tremor est morbus officialis eueniens ꝑ
pter defectū virtutis motiue a motu lacertorū
ſm cōtinentem cōpar grauitati cōpari intro
mittenti sua motione motionē volūtariā qua
re cōmiscentur motus voluntarij cū motib' nō
voluntarijs:⁊ est tremor nocumentum in v̄tute
motiua sicut stupor in sensibili virtute:vñ sicut
stupor est lesio diminuta:q2 diminuta sensatio
tactiua membri:ita tremor est diminuta actio
virtutis motiue voluntarie:q2 deficit in mouē
do membrū aut sustentando d2 ergo q est mor
bus officialis:⁊ sic est dispositio preter naturā
⁊ est officialis:q2 nature organice:q2 morbus in
situ cum membrū non possit moueri ad situz in
tentum a natura vel conseruari in situ intento
a natura:vt tñ d2 esse talis motus cōposit' vide
tur magis accidens q̄ morbus:sed ꝑ quanto in
tenditur dispositio que est in membro talis vel
sic est morbus ⁊ d2 morbus officialis. Nec ob
stat si dicatur motus talis sursum factus est fa
ctus a virtute:q2 est ſm intentionem nature ⁊
motus grauitatis deorsum est motus natura
lis:ergo talis motus non est preter naturam: ⁊
sic non est morbus:dicatur q sicut concedendū
est q fiat a virtute non fit tñ a virtute naturali
ter intendente ⁊ omni modo natura non impe
dita sic intendente natura:nā virtus membruz
subleuans leuat ipsum a termino quodā a quo
ad terminum ad quem vltra quem eleuaret nisi
impediretur:⁊ sic est preter naturam sic intēdē
tem hoc euenit ergo ꝑpter defectum virtutis
motiue:q2 nā non peruenit ad id qd intendit:
dicit ꝯñr:ita similiter esse de grauitate membri
que deorsum magis ⁊ ad terminum vlteriorem
descendendo moueret nisi esset virt' subleuās:
vnde etiam ex parte huius est preter naturam:
ideo totus motus cōpositus est preter naturaz
addit ex defectu a motu lacertoꝝ ſm continui
tatem. qd declaratur. nā virtus motiua. v̄bigra
tia:niteretur facere motum continuum ab a ad
b. ⁊ cum veniat ab a. ad c. terminum infra b. gra
uitas mēbri deponit mēbrū:⁊ sic nō ꝯtinuatur
motus ſm cōtinuitatem cōpari grauitati com
par intromittenti sua motione motionē volū
tariam. i. virtus motiua in subleuando est com
par grauitati intromittenti dupl'r exponendo
ly intromittenti. i. resistenti sua motione deor
sum. i. grauitate mouente deorsum virtus est si
bi cōpar intromittenti est cōpar virtus virtuti
mouenti sursum:vel al'r cōpar ⁊c. i. virtus est cō
par grauitati intromittenti. i. incitanti: quia
grauitas excitat virtutem ad mouendū sursuz.

Quid sit tremor ſm Auicen.

Obijcit q tremor sit motus naturalis.

verbigratia:vbi membrum a virtute incitatur
vt sustenteter mouet a grauitate deorsum:tunc
ergo talis grauitas sic mouēs incitat virtutem
vt eleuet mēbrū. Est ergo cōpar virtus motiua
grauitati. s. cōpari intromittenti. i. incitāti vir
tutē ad motionē voluntariā. i. ad volūtarie mo
uēdum sursum:q̄re cōmiscētur motus volunta
rij cū motibus non voluntarijs. i. cuz motib'
deorsum:⁊ sic illa successio motuū facit tremorē
⁊ dicit hic Gentilis q totus tremor est accidens
virtutis volūtarie motiue:nā cū membruz sua
grauitate mouetur deorsum est accidens:q2 de
fectus virtutis voluntarie motiue cui' est mē
brum sustentare:⁊ cū mēbrum mouetur sursum
est accidens virtutis:⁊ est eius actio p̄ter nām
⁊ nālis:q2 factus a nā p̄ter nām:tñ q2 nō ſm to
talem intētionē nāe:q2 forte ad altiorez termi
num vellet mouere si posset:⁊ est aliqual'r nālis
q2 ad eleuandum inclinat nā. ¶ Sed hic no. q
grauitas membri non est simpl'r cōpar virtuti
motiue q2 non fieret motus:sed ad hunc intelle
ctum d2 cōpar:q2 sicut virtus non est simpl'r do
minās sed debilis ad mouendū:nec grauitas
simpl'r dñans ad virtutem:immo cū ad certum
terminum eleuat virtus deprimitur vbi ad al
tiorem terminum eleuaretur:sil'r cum ad certuz
terminum descendendo deprimitur:deprimere
tur magis nisi a virtute eleuaretur:est ergo ſm
hunc modum compar. Posset tñ dici q pro ali
quanto tempore vel instanti d2 compar : vt cū
incipit mouere per remotionem de presenti vt
est notum in philosophia.

Distinctiones. Jam ponēde sunt distin
ctiones q̄dā:quarum p̄ª
sit q stupor aliqñ accidit ſm totū:aliqñ ſm ptē
aliqñ ex nocumēto cerebri:aliqñ ex nocumento
nuche:⁊ qñq2 ei' p̄nᵐ est:ex spōdili:aliqñ ex no
cumēto ꝑticularis mēbri:sicut paralisis fit ſm
diuersas partes mēbroꝝ. ¶ Et sil'is distictio po
test poni de tremore. Dicebat Aui. tremor qñq2
est in oibus mēbris. s. excepto capite: ⁊ qñq2 in
corpore. s. toto:qñq2 in capite solū:⁊ qñq2 fit tre
mor in vtrisq2 manib' ⁊ non in pedibus:⁊ qñq2
sup. econtra:lz vtpl'm magis fiat in manibus q̄
in pedibus de cā videbitur infra. ¶ Alia distin
ctio cōis ⁊ stupori ⁊ tremori:nam aliqñ accidit
talis successione alioꝝ morboꝝ ⁊ aliqñ p̄ncipiā
do. ¶ Et successione alioꝝ aliqñ accidit ꝑ viam
crisis manifeste:⁊ aliquotiens non. ¶ Itē q̄dā
est recēs:q̄dam antiquus ⁊ ꝯfirmat'. ¶ Item ⁊
est vltima distinctio q̄libet talis dispō:aut ꝯti
git in corpore forti ex cōplexione etate vel sexu
q̄dā in corpore debili vel nāl'r vel ex cā acciden
tali. ¶ Expedito hoc scdo principali veniendu3
est ad tertiū puta ad causas haꝝ dispositionuz.

Cause stuporis. Causaꝝ igit' prius stupori' q̄
dam sunt primitiue:q̄dā corporales.
Nam aut sumitur ex parte virtutis cū debilita
tur. s. cū minuitur mensura spūum q̄ req̄runtur
ad sensum:tunc fit stupor vt cū q̄s est proximus
sincopi vel morti:nā tunc mēbra incipiūt stupe
re:⁊ hoc mō vigilia supflua ⁊ oēs cāe debilitan
tes sunt cāe stuporis ex parte virtutis vl' fit stu
por:⁊ hoc mō correspōdenter tales vel sil'es cāe
minuendo virtutē motiuā sunt cāe tremoris ex
parte instr̄i:qd est spūs vel instr̄i qd est mēbruz
nā op3 spm̄ esse dispositū vt in eo recipiat v̄tus

De causis stuporis.

motiua siue sensitiua: ideo spissitudo in spū ꝓ/pter malā qualitatē vel ab aliqua cā occulta vt a venenoso aīali facit spm̄ nō debitū instr̄z virtutum. nā q̄libet talis facit ipm̄ inhabilē vt in eo virtus debite recipiatur. ¶ In mēbro ēt pōt esse indispositio ad recipiendū impssionē spūs vel a malitia cōplexionis frigide: ēt a malitia cōplexionis calꝫ: vñ aliqñ in febrib⁹ stupēt mē/bra: aut fit ꝓpter opilationē ꝓhibētem debitū transitum spūum: ⁊ hec opilatio ꝯtingit aut a cā extrinseca aut ꝓpter impssionē alicuius grauis ponderantis: ⁊ qñ vnū crus cōprimit aliud ⁊ ita ligature ⁊ cōstricture: vel contingit ex mā repletionali: vt a materia sanguinea flegmati/ca: etiam a colera ⁊ a ventositate ⁊ a vaporibus grossis fieri potest.

Quare pe/des magis stupescūt q̄ man⁹ et alia mem/bra ꝓpter tres cās vide illas.

¶ Et ex hoc pōt declarari qō quare pedes ma/gis stupescūt q̄ manus ⁊ alia mēbra. Rō est q: pedes sunt magis longinq̄ a corde ⁊ a cerebro: ideo cū minorent̄ spūs magis ledit. Sed hec rō vt statim videbit̄ de tremore hꝫ difficultatē ēt ad pedes defluūt vapores magis grossi: vñ fit indispō respectu spūs ⁊ respectu instr̄i: ⁊ ideo ī hydrope tumescūt pedes. tertia cā est ⁊ est fortior qm̄ pedes sunt principalr̄ facti ad motum ꝓgressiuū: ideo tactus pedis nō est ita ꝓportionatus sicut in alijs mēbris: q: aliud tēperamentū req̄ritur ad motū aliud ad sensum: ⁊ ibi in neruis est tēperamentū magis ꝓ motu: ⁊ sic nō ꝓ sensu ꝓpter duritiē in eis exn̄tē. ideo non sic penetrare pōt virt⁹ sensitiua. Ideo dicebat. A. ꝓpter hoc ꝯtingit in tactu pedis cū cōpōne ad tactū manus sicut stupor. ¶ Ptꝫ ēt quare ī dor/mitatione cruris apparet q̄ pes sit multū pōderosus ⁊ multū grauitatis: rō est q: in stupore est diminuta virtus sensitiua ⁊ motiua: membrum ergo est tāq̄ passum ⁊ virtus tanq̄ agēs: pes q̄ multū resistit ꝓpter grauitatē. ¶ Ptꝫ etiā quare stāte stupore fit quedā formicatio in mēbris que est quidā motus inordinatus spūuꝫ vel vaporꝝ ꝓpter opilationem viaꝝ: nā virtute debili exn̄te multi vapores imprimūt in virtutē sensitiuā: qui virtute forti exn̄te non imprimerent saltem cū nocumento: ⁊ sic senes hn̄t fere om̄ia mēbra stupida ꝓpter eoꝝ frigiditatē ⁊ siccitatē.

Quare stā/te stupore fit quedaꝫ formica/tio in mē/bris.

Cause tremoris. Ex his etiā summarie colligunt̄ cāe tremoris. Cause igitur ei⁹ sunt tres in gn̄e: q: oīs cā vel sumitur ex parte virtutis vel instr̄i vel vtriusq̄. Ex parte virtutꝫ vt si debilitatur virtus infra debilitatē q̄ facit ad paralisim: nā tremor est media dispō ⁊c. sicut ēt ⁊ stupor: ⁊ hoc mō oēs cause que faciūt ad virtutis minorationem. s. spūum sunt instrumen/ta minorationis motiue vt dictum est supra vel etiam distemperantia spūum: ita q̄ non habēt qualitatem ꝓportionatam que contingit in timore ex aspectu rei terribilis vt aspiciendo ab alto. Et hoc mō transiens supra trabē in altum tremit: vel cuꝫ quis dꝫ orare coram venerando quē timet insurgit tremor: q: cōuertitur spirit⁹ ad minerā. s. cor ⁊ minoratur spūs: ēt passiones aīales fortes sunt cā tremoris maxime timor vt ex aspectione lupi ⁊ occursū ad hoīem furiosuꝫ ⁊ inimicū inuentuꝫ: inexcogitato ēt ⁊ tristitia. Et in hoc ponit Aui. nō solū esse debilitatē: sed ēt ꝓpter diuersum motū cōtingentem in spiri/tibus: ⁊ ad hanc cām reducitur coitus fact⁹ supra repletionē: q: debilitat ⁊ resoluit spm̄: etiā facit diuersum motū in spiritibus: res ēt disso/lutiue calefacientes: ⁊ etiā multū frigidātes vl' simplr̄ vel cū mala qualitate vt potus aq̄ frigide ledit ⁊ morsus scorpionis aquatici ledit cuꝫ frigiditati formali ⁊ cū ꝓprietate venenosa: et dicit Gēti. notanter dicit. A. de scorpōie aq̄tico q: hꝫ venenū frm̄: ⁊ terrestris hꝫ adurēs ⁊ calꝫ.

Quare q̄s trāsiēs su/pra trabeꝫ vel orans corā vene/rabili pso/na tremit.

¶ Aut scdo principalr̄ sumit̄ ex pte instr̄i: ⁊ hoc mō aut distēperando instr̄m. s. neruos, vel mu/sculos vel ꝓpter excessiuā frigiditatē in instr̄o s. ꝓpter humiditatē mollificātē instr̄m infra il/lam a qua fit paralisis vel ꝓpter siccitatē faciē/tem duritiē: vñ difficulter mouet̄ mēbrū ⁊ ner/uus a virtute: lꝫ cōiter nō fiat mētio de siccita/te: immo dicit Gētilis q̄ sumendo ꝓprie tremorem: vt sumit̄ in hoc caplo siccitas nō adducit ad hunc tremorē. nā sm̄ hoc in ethico fieret tremor: sed fit motus tremulus mēbri q̄ ꝓprie non est tremor nō qō fiat duellū: tamē nō incōuenit imaginari q̄ siccitas sit cā tremoris ꝓprie sumpti ꝓ q̄to oīs immoderata discrasia in instr̄o ledit actū ꝓprie virtute illius instr̄i vel mēbri ꝑ idē mediū sicut ⁊ de stupore. vt dicit Gale. dando exēplū de aere vel aqua inspissatis in q̄bus ꝓpter grossitiē nō pōt lumē solis bn̄ penetrare ⁊ nō seq̄tur: ergo in ethico fieret tremor. Est tn̄ cōcedēdū q̄ multotiēs fit tremor cū ad illā vltimā siccitatē venit: nō tn̄ semꝑ est in ethico tāta siccitas sufficiēs facere tremorē ꝓprie: lꝫ ēt forte remissior siccitas q̄ q̄ cōiungit̄ in ethico si subito induceretur posset esse cā tremoris ex maiori ipsius lesione q̄ si paulatine induceretur.

Nota opi/nionē Gē/tilis.

¶ Alia cā sumitur ex parte opilationis ex mā grauitāte mēbrū ⁊ opilāte plerūq̄ flātica: licet aliqñ sanguinea melr̄ica etiā colerica: lꝫ rarius pn̄t ad hoc ducere: ⁊ illa mā flātica iuuuit Aui. ⁊ est patiens. i. apta resolui a calore nāli ꝓpter subtilitatem ipsius: ⁊ aliqñ non est patiēs a virtute vel ꝓpter grossitiem ⁊ multitudinē ei⁹ vel ꝓpter eius excessiuā frigiditatē. vñ dixit Gentilis videmus in senibus tremulosis accidere bauas subtiles ex oribus eoꝝ: ⁊ non est bonum si/gnum: nā materia subtilis fit: ⁊ vt sic videatur apta resolui a virtute: tamen quia est multū frigida fit non patiens a virtute: immo est multū resistens resolutioni.

¶ Potest etiam fieri dicta opilatio in neruis a cā extrinseca neruo vt de apate nerui vicini vel complexione ⁊ ligatura vt dicebatur supra de stupore. ¶ Et aliqñ ⁊ tertio principalr̄ sumitur cā ex parte vtriusq̄. s. instr̄i ⁊ virtutis: vt quan/do cā ledens instr̄m etiam ledit spm̄ vt eēt mala cōplexio frigida que ledit simul ⁊ tēperamentum in spū ⁊ instr̄o motiuo: tuꝫ q: immobilitat tuꝫ q: cōtrariatur cōplexioni qualitatiue spūs ita dico de humiditate remolliente instr̄m pu/ta neruū ⁊ ingrossante spm̄: nā tūc fit nocumentū sil'in instr̄o ⁊ in v̄tute. vel alr̄ dicit Aui. Nā si sint due cāe ⁊ ex vna ledetur instr̄m seorsum et alia cā ledet virtutem seorsum: quarū. s. neutra seorsum est sufficiēs cā ad causandū tremorem sed simul cōplicate fit vna cā totalis sufficiens ex parte instr̄i ⁊ ex parte virtutis: ⁊ exponunt sicut accidit in multum potantibus. naꝫ mēbris ⁊ instr̄is neruosis debilitatis a vino: lꝫ talis debilitas in musculo vel instrumento per se non

De cā tre/moris sum/pta ex par/te vtriusq̄.

fit sufficiens ad tremorē inducendū:tñ quecūqꝫ causa debilis impressionis aliq̄d est minuēs de virtute erit sufficiens simul cū debilitate in instrumento ad ip̄m inducēdū. Nā videmus ꝙ ex modico timore tales tremūt vel ex offensiōe vel occursu inimici a quacūqꝫ cā debili: ⁊ hoc propter debilitatē in instr̄o simul cū debilitate virtutis. vñ fit cā vna totalis sufficiēs vbi si istr̄m esset bene proportionatū ex vna istaꝝ causaruꝫ nō induceret tremor: ⁊ sic ptꝫ quō aliqñ ↄtingit tremor ex debilitate virtutis nō ↄcurrēte mala dispōne in instr̄o ⁊ aliqñ ex indispōne in instr̄o ⁊ aliqñ ex indispōne instr̄i: puta musculi vel nerui: ⁊ aliqñ ex vtrisqꝫ simul. ¶ Sed dubitat hic Aui. quō ↄtingat tremor in manibꝰ nō existēte eo in pedibus. Et rō dubietatis sumitur ex hoc. Nam cū pedes sint distātiores a mineris ꝙ̄ manus: ⁊ tremor sequat̄ v̄tutis debilitatē videt̄ ꝙ si debilitas sit in manibꝰ ex qua sequat̄ tremor sequit̄ a fortiori ꝙ in pedibus. ¶ Rñdet̄ dando tres rñsiones. Prima rñsio est qꝺ vbi esset oppilatio in origine neruoꝝ: argumentū faceret euidētiam: nā in tremore nō fit integra oppilatio. Facta ergo oppilatione in cerebro ex qua minoretur quātitas spirituū cū in longinquū veniētes debilitent̄ videt̄ fieri maior debilitas in pedibus: sed vbi fiat oppilatio in neruis venientibus ad brachia non facta in neruis venientibus ad pedes fit tremor in manu ⁊ nō in pede: ⁊ sic intelligat̄ de reliquis causis tremoris: ⁊ ista rō est q̄si rñsiua ad vnā obiectionē: qꝛ posset q̊s dicere. Iste materie oppilātes demandant̄ a cerebro ad neruos ꝑ nuchā: ergo citius mā̄ debet expelli ad originē nuche ꝙ̄ ad ꝑticulares neruos: ⁊ sic stabit argumentū. Rñdet tex. Auic. qꝺ natura defendit ⁊ ꝓhibet materiā ne recipiat̄ in nucha ꝓpter finē intentū a natura qꝛ operatio nuche requirit̄ in toto: ⁊ illā materiā mittit ad particulares neruos: q̄ nō sunt ita necessarij ꝓ cōseruatione totius. Tertia cā sumitur ex eo: qꝛ virtus motiua fortior est circa pedē ꝙ̄ circa manum: innuens ꝙ spūs delatus ad pedem est fortior in mouendo ꝙ̄ delatus ad manū ꝓpter finē qm̄ maior motus requirit̄ ad pedē ꝙ̄ ad manū: et sic maior quātitas spūum ad pedē demandatur pro fine lꝫ sit distantior: sicut etiam ad epar magis de calore influitur ꝙ̄ ad panniculū pleure: lꝫ ille sit propinquior cordi ꝙ̄ epar: debilitata ergo virtute motiua patet quod virtus motiua pedis sufficit mouere pedem ⁊ non motiua manus manum. Circa tamen hanc rationē posset fieri obiectio: sed non curemus. Et ex his causis fit integra causa.

Signa. Inter signa quedā sunt pronostica: quedā demonstratiua. Signa ꝓnostica sunt duoꝝ modoꝝ. nam quedā sunt ꝓnostica euētus: quedā ad bonum quedā ad malū: et hoc ⁊ in stupore ⁊ in tremore. ¶ Signa pronostica euentus sunt oēs cause ipsaꝝ dispositionum cum precesserunt vt febres dissolutiue vel timor vel frigiditas aeris ⁊c. sunt etiā signa antecedentia ad paralysim: de quibus dictum est supra. Signa pronostica harū dispositionū preter ipsas easdem dispositiones que sepe antecedūt ad ꝑalysim vt obtusio in sensibꝰ: grauitas in motu: vertigo et reliq̄ dicta. s̄. in ꝑalysi. ¶ Signa vero ad bonum vel ad malū: ⁊ primo in stupore ⁊ prius ad malum. sunt dicit Auic. cū perseuerat stupor ⁊ prolongat̄ ducit ad mollificationem: ptꝫ vt fuit dictū circa literā: qꝛ cū ꝓlongatur confirmat̄ cā ⁊ augetur: ⁊ ↄñr ad deteriorem ducit dispositionem in intentione differente a stupore ⁊ tremore ⁊ est paralysis vt dictum est supra. Ideo dicebat Aui. qꝺ omnis stupor particularis membri cū ꝑseuerat ⁊ fit fortis nunciat paralysim aut spasmum aduenientē ei membro. nam materia debiliter oppilās faciēs diminutionem in sensu cum auget̄ faciens maiorem oppilationem potest esse causa spasmi et paralysis s̄m quod materia vel imbibitur relaxando magis vel sua grossitudine dilatat: ⁊ sic in lōgum abbreuiat inde fit paralysis aut spasmus. ¶ Aliud pronosticum speciale ad malum quod sequitur ex precedenti stupor faciei nunciat torturam. naꝫ ex quo stupor terminatur ad paralysim vel spasmum ⁊ tortura faciei sequatur paralysim: aut spasmum: aut vtranqꝫ partium faciei: vt capitulo sequenti videbit̄: patet quomodo stupor faciei significat torturam.

¶ Aliud signum pronosticum dicit Auic. scias quod stupor cum perseuerat ⁊ nō remouet ip̄m euacuatio: deinde succedit vertigo nūciat apoplexiam. Ratio sumitur ex hoc. nam cum stupor materialis de quo est sermo per euacuationem non cessat significatur multitudo materie: non tantum circa neruos: sed etiam circa cerebrum quod continuo materias demandat ad neruos quod nisi ita esset per euacutionem minoraretur. Succedente ergo vertigine significatur cōmunicari multos vapores ad ventriculos cerebri qui faciunt vertiginem: qui vapores inspissati a frigiditate cerebri ad naturam aqueā deduci possunt ⁊ oppilare ventriculos cerebri et facere apoplexiam vel sup. epilepsiam.

¶ Aliud pronosticum circa stuporem etiam ad malum de mente Auic. est quod stupor preterea nunciat apoplexiam vel epilepsiam ⁊ spasmum aut paralysim communem. Sed hic nota ꝓpter male intelligētes q̄ sepe incutiūt timorē infirmis ꝓpter vnū textū: ꝙ nō oīs stupor ꝓprie sumptus nūciat ꝑalysim vel apoplexiā: sꝫ ille tm̄ de quo ante dictū est. s. qui est quasi toti cōis ⁊ non sedatur ꝑ eñones ⁊ succedit vertigo. Nā de tali est suspitio vt dictū est: ⁊ cum Auic. hoc dixerit indistincte ꝙ stupor nunciat apoplexiā et epilepsiam ⁊c. nō accepit stuporē ꝓprie: sed accepit stuporem pro subeth vel somno longo vt aliqñ accipiebat̄ ab antiquis: vt fuit supra dictum in cōmen. affo. Somnus ⁊ vigilia: ⁊ ita etiā voluit Gentilis sup hoc passu: ⁊ tūc verū est ꝙ subeth vel somnus longus ꝑseuerans significat repletionem cerebri a materia flegmatica vel vaporibus grossis aptis conuerti per inspissationē in flegma: et sic si materia fluat in ventriculis cerebri vel in origines cursuum spirituum animalium faciet epilepsiam vel apoplexiā: ⁊ si ad nucham vel neruos diuerso modo oppilādo facere potest paralysim guꝫeꝫ vel spasmum: ⁊ ista pronostica etiam quasi communia sunt ad tremorem. Nam sicut stupor est lesio in virtute sensibili: ita tremor est nocumētum in virtute motiua. Sed de tremore specialiter dicit̄ ꝙ magis peruersus est tremor sinistri lateris ꝙ̄ dextri: qꝺ intelligitur quantum ad curam de tremore

materiali intelligē io a cā intrinseca ꝯtingēte. ¶ Aliud signū ꝓnosticū ad malum in tremore: tremor cōtingens in apoplexia vel litargia est signum malū ⁊ ad mortē. nā significat virtutem maxime oppressaꝫ aliqualr̄ moueri ⁊ exiccari vt exonereť a materia manentibꝰ ergo dictis dispositionibus ⁊ nō minoratis significat ꝙ de ꝓximo extingueť calor naturalis: ⁊ ita experiētia manifestat. Ultimū sigm ad malū: ⁊ est ēt Auic. ꝙ tremor in senibꝰ medicamine nō remouetur.

Nota verificationeꝫ affor. Hip. ab Aui. factā.

¶ Signum vero ad bonū est cū ad ꝑalysim succedit tremor: est significatio bona. nā signatur naturā vincere materiā ⁊ deoppillare meatus vel saltē minorari cām aliā facientē ꝑalysim ex quo ad ablatā operationē motiuā cōtingētem in paralysi: sequiť diminuta oꝑatio motiua q̄ est minor lesio. ¶ Aliud signū ꝓnosticum ⁊ est Hip. 6a ꝑticula affo. ⁊ poniť ab Aui. ⁊ p̄a quarti. in cao. de causone: ⁊ scd̄a tertij. in capo. de tremore. cui accidit in febre causone tremor: tunc sensus permixtio resoluit eā ab ipso: ⁊ lꝫ Gale. nō acceptauerit istū afforismum esse de mente Hip. vt ptꝫ in cōmento: tn̄ Aui. verificat ipm ꝑ duos modos p̄a quarti. Unus intellectus est ꝙ qn̄ cū causone cōiungiť tremor verus dissoluta materia a caliditate feb. mollificāte neruos: si superueniat alienatio significať cerebrū calefieri ⁊ ꝯn̄r neruos: ⁊ exinde pōt fieri resolutio materierū in eis cōtentaꝝ: ⁊ sic alienatio erit sigm cure: q̄r resoluit tremorē ab eo. Alius modus est vt intelligať textus isto mō: ꝙ cū in causone fit alienatio: tūc tremor superueniens significans expulsionē materie causonis ad extra venas cōsequēter signať terminationē causonis: q̄r causon est febris cōtinua: cuiꝰ materia ꝑeccat in venis vel in locis ꝓximis cordi: ⁊ sic ꝑ tremorē declarať terminatio causonis. Et hec fuit sententia Hip. 2o affo. A causone habito tremor superueniens soluit egritudinem.

¶ Signa vero generis de tremore ⁊ stupore satis nota sunt ex se: ⁊ signa specieꝝ generaliū: vt s. si fiat ex repl̄one totius corporis vel tm̄ ex repletione neruoꝝ dicebat Cōsta. p̄o ꝯtinētis declaratur ex repletione totiꝰ corꝑis. Et si fuerit post purgationē corꝑis: ⁊ post exhibitionē ꝑui nutrimēti ⁊ inequalē digōnem: tūc scieť ꝙ suꝑfluitas est in neruis. Et ēt stupor suꝑueniēs ex debilitate neruoꝝ ⁊ repletione eoꝝ cognoscitur ex assidua mora stupefactionis ⁊ assiduo euētu ⁊ recessu. nam aliqua sunt corpora ita naturalr̄ debilia in neruis radicalr̄ ꝙ ex omni facili causa ledente nerui stuporē incurrūt ⁊ tremorē: et ita faciliter reducunť. ¶ Si vero fuerit aliqua causa de primitiuis dicebat Aui. signa sunt cause que precesserunt: ⁊ augmentum stuporis vel tremoris ex eis cum additione earum ⁊ eius diminutio. s. stuporis vel tremoris sup. cum diminutione harum causarum. Nam si precessit timor vel passio animalis signū est ꝙ illa fuit cā tremoris: etiā ꝓpter orare ante hominē honorandum est causa: ⁊ alia dicta de causis vt propter portationem oneris grauis vel ꝓpter feb. dissolutiuas vel alias causas similiter resoluētes que precesserunt. Et si fuerit a materia corporali oppilante humorali declaratur per signa ipsorum humorū sepe dicta siue flegmatica fuerit siue alia materia.

Cura. Jam veniendū est ad curā. Et p̄mo est cōmemorādꝰ can̄. Ras. in textu. s. qđ cura eius nō est differēda: qn̄ em̄ ꝓlongať tp̄us huius egritudinis. s. stuporis vel tremoris ꝑducit ad paralysim. Et idē dicebat Aui. in cura tremoris ⁊ velociter vtatur cura ipsa mollificationis. Intelligať tn̄ cū mitioribꝰ: sicut ⁊ morbꝰ est remissior: ⁊ hec quantū ad dietā ⁊ medicinā: vn̄ in his morbis nō est necessaria dieta ita tenuis sicut in paralysi: sed in reliqs cura haꝝ egritudinum cū dieta ⁊ potione silis est cure ꝑalysis cū he dispōnes an̄cedant ad eā. Nā dicebat Gal. in lib. heresum cao. 6o. Quecūq̄ em̄ sanāt passiōes iam fiētes hec tanteq̄ fiāt ꝓhibēt ꝯsistere. Jta ꝙ in dieta quantū ad aerē in cā cōiter ꝯtingente que est materia flegmatica oppilās opꝫ poni corpora in aere calo ⁊ sicco: ⁊ fugiāt ventos ⁊ loca hūida ⁊ paludosa frigida: ⁊ vbi oporteat aerē rectificari rectificetur modis alꝭ sepe dictis.

De aere.

¶ Et exercitium est eis ꝯueniens si exercitētur ante cibū moderate quousq̄ apertis poris sudor incipiat emitti: ⁊ postea fricenť. ⁊ si nō pn̄t ambulare: prius ēt exercitenť fricationibus ad apertionē poroꝝ: ⁊ ita fricationes ante ⁊ post exercitiū cōueniūt: ⁊ nō tm̄ stante stupore ⁊ tremore vl̄ibus: sed etiā in ꝑticulari mēbro: nā tūc exercitiū illius mēbri est maxime ꝯueniēs: qm̄ Aui. in cura stuporis loquēs de ꝑticulari membro stupido dixit cōfirmando vnā sniam dictā prius in cao. cure palesis. Cum ergo apparet stupor in aliquo mēbro ꝓpter cām an̄tem aut primitiuā sicut frigus: aut aliud adueniēs p̄no per norum: opꝫ vt nō sis ꝯtētus curatione loci supplesolū. sed sit oīs cura in prin°. vie ad ipm. Sꝫ ne aliquis ex his verbis crederet non oportere aliquid oꝑari circa membrū lesum addidit. ⁊ ex curis quidē cōferentibꝰ stupori. s. ꝑticularis mēbri est exercitiū illius mēbri ⁊ assiduatio motꝰ eius. Et hoc idē intelligať de tremore: q̄r ex hoc viuificať calor mēbri ⁊ aperiť oppilatio nerui veniētis ad mēbrū: ⁊ ita rectificať cōplo eius.

De exercitio.

¶ Somnus sit in quātitate moderatus: vt. vj. vel. vij. horaꝝ nocturnus nō diurnus in loco obscuro ⁊ a frigore tuto capite alto: vt alꝭ dictum est in dispōnibus cerebralibus. ¶ Fugiat accidentia aīe maxime tristitiā. nā irasci leuiter et gaudium moderatū iuuant: a coitu abstineat: et suꝑfluitates omni die diligēter expurget spōte vel beneficio artis cum clisteri vel suppositorio: de quibus supra dictum est. ¶ De cibo dixit Auic. oportet vt cibus sit velocis digestiōis. nā tarditas digestionis facit longam euaporationem ad cerebrum. sit ergo panis eorum de tota farina bene fermentatus ⁊ salitus optime coctus. laudatur s̄m aliquos panis de milio ⁊ panico propter siccitatem. ⁊ si pinsetur cum aqua decoctionis iue ⁊ saluie erit conueniens preparatio: et in hoc singulariter obseruetur vt quecunq̄ grana vel frumentum ex quibus fit panis sint diligētissime purgata a lolio: ⁊ hoc obseruetur in omnibus passionibus neruoꝝ: qm̄ lolium sua proprietate nocet neruis: debilitās eos ⁊ spūm igrossans animalē: ⁊ spāliter nocēs virtuti voluntarie motiue: vt experientia manifestat in comedentibus de pane cum lolio. nam fiunt stupidi et quasi amentes. vitetur panis de siligine et omne viscositati attinens ri-

De somno

De accidentibus.

De cibo.

Not. bene Loliū ꝓprietate sua nocet neruis.

sũ bñ coctũ cũ lacte amigdalaꝝ ⁊ zuccharo ⁊ me
li⁹ cũ lacte pineaꝝ ẽ ferculũ in casu ꝯueniẽs.
¶ De carnibus vtãtur carnib⁹ auiũ mõtana-
rũ: vt dresaꝝ durdoꝝ ⁊ aliarũ auiũ electarũ: vt
ꝑdicũ fasianoꝝ turtuꝝ ⁊ coturnicũ ⁊ querq̃du-
laꝝ ⁊ colũborũ iam volare incipiẽtiũ: vt al's di
ctũ est: ⁊ cõcedũtur carnes hedoꝝ ⁊ castratorũ
in hyeme ⁊ capriolo ꝝ ⁊ lepo ꝝ ⁊ carnes serpen-
tũ ꝑparatorum ſm supra dcm̃ ordinẽ. ⁊ de ꝓpe
tate mirabili valẽt carnes nycticoracũ. i. olo-
coꝝ: immo dixit Nicolus reperi ꝙ q̃dã mulier
sexagenaria curata fuit a tremore capitis cuꝫ
sola comestione nycticoracũ de nidis suis. naꝫ
depilabat eas ⁊ decoquebat eas cũ visceribus
suis ⁊ comedebat eas nihil ꝓijciẽs. habẽt etiã
mirabilẽ ꝓpetatẽ in asmate: vt expientia ego
cognoui: ⁊ ita carnes ciconiaꝝ laudãt. Vitent
oẽs fruct⁹ humidos: pñt vti aliq̃b⁹ piris post
alias mensas cum zuccharo sꝫ phistici pinee et
auellane sunt in casu vtiles. ¶ In reliq̃s vero
⁊ de potu videat̃ q̃ sunt scripta de paralysi pro
pter abbreuiare. Sed singulariter h̃ in fine ca-
pl'i de tremore dixit Aui. ⁊ q̃ ex aquis est eis me
lior ⁊ minoris nocumẽti est aqua pluuialis: et
similiter omni egritudini neruose. Jõ hac vtã-
tur in decoctione cibariorum suorum.

Nota expimẽtũ Nicoli de comestione nycticoracũ in tremore ⁊ sil'r i asmate.

¶ Circa regimẽ medicinaliũ dic̃ Aui. summa-
rie in cura tremoris ponit intẽtiones curati-
uas. vnã. s. ad digõnẽ ⁊ ꝑparationẽ mãe: aliam
ad eũonẽ. 3m ad ꝯfortationẽ neruoꝝ cũ appro
priatis ⁊ alterationẽ male ꝯpl'onis inducte: et
etiã diuersionẽ q̃ sepe debet esse ṗa in ordine.
Has intẽtiones intellexit cũ dixit in ṗn° cure.
fac ꝙ in alijs capl'is fecisti ex aptione oppil'o-
nũ ⁊c. ⁊ sic isinuabat digõnẽ mãe ⁊ destructionẽ
mollificationis ⁊ eũonẽ. ⁊ sic insinuabat post
digõnẽ ad quã seq̃t̃ destructio mollificationis
s. stuporis ⁊ tremoris q̃ sunt debiles mollifica-
tiones: ⁊ ꝯfortatione neruoꝝ sup. cũ approṗa-
tis ⁊ hũectatiõe si necessitas est. ⁊ i hoc decl'at
alterationẽ vltra cõfortationẽ ⁊ eũonẽ esse ne
cessariã; nõ tm̃ hũectãdo si est necessitas sꝫ etiã
exiccãdo vl' calefaciẽdo vl' infrigidãdo: sꝫ expli
cuit de hũectatiõe vt remoueret errores credẽ
tiũ ꝙ nũꝙ̃ est lapsus ad siccũ in mẽbris neruo
sis: ideo voluit exẽplificare de humectatiõe: ⁊
adit: ⁊ fricatiõe ⁊ ꝯpressiõe. s. mẽbroꝝ ꝓpt̃ cãm
dictã. s. de exercitio ꝑticularis mẽbri: ⁊ expul-
sione. s. cũ clysterijs vl' vomitibus si est necessa
ria: ⁊ ex his potes regulare totũ regimẽ curati
nũ. ¶ Pro eũone g̃ p° circa flõmiã dicat̃ ꝙ nisi
in sãguinea flõmia est verẽda: qm̃ ꝑ eã virtus
debilitat̃: ⁊ cerebrũ ⁊ nucha infridãt̃: ⁊ in san-
guinea fiat abũdãter. nã dixit. A. multotiẽs re
mouet stuporẽ sola: cui⁹ sũt sigª cõia sic̃ in reli-
q̃s egritudinib⁹ neruosis. In reliq̃s obseruẽt̃
q̃ dcã sũt. s. de paralysi vt nõ approximẽt̃ a ṗn
cipio medicie fortes solutiue: sic̃ neq̃ medicie
digestiue: nũq̃ tñ sint ita fortes de digestiuis ⁊
eũatiuis sic̃ in palysi: sꝫ de digestiuis singulari
bus in materia flegmatica subtili imbibita q̃
vtpl'm est mã haꝝ dispositionum ⁊ paralysis.
ponit Auẽzoar vnã descriptionẽ singulareꝫ in
ca° de tremore dixit sic. Syrupus ꝯferẽs tremo
ri confortans membra vniuersaliter: ⁊ proprie
caput. ℞. rubee tinctoꝝ sticados corticũ citroꝝ
corticum subtilium phisticorum. añ. ℥. j. thu-
ris masculi: masticis rosarum. añ. ʒ. v. liquiri-
cie mũdate sic̃ quarta pars oĩm. terẽda terãtur
⁊ omnia ṗter masticẽ infundãtur ꝑ noctem in
xv. libris aque feruẽtis mane ponãt̃ sup igneꝫ
in olla: ⁊ cũ eis associet̃ in decoctione auri. lib.
i. bulliat̃ vsq̃ ad defectũ medietãtis: colet̃ ⁊ co
lature addat̃ syrupi corticũ citroꝝ. li. v. cũ mel-
le apũ dispumato lib. j. ⁊ masticis ligati in pe-
cia. ℥. ß. ⁊ iterũ coquat̃: ⁊ fiat syrupus. dosis q̃lꝫ
die. ℥. ij. cũ. ℥. v. aque extinctionis ferri: in qua
totiẽs extinguat̃ donec ei⁹ medietas ꝯsumat̃:
⁊ postea colet̃. Ista descriptio vt pꝫ ꝯsyderanti
est singularis efficacie. nã ꝯfortat oẽs mineras
virtutũ maxie cerebri ⁊ cordis: digerẽdo etiam
mãm subtilẽ flegmaticã imbibitã. Et ex hac de
scriptiõe colligũt̃ duo singularia. Vnũ. s. ꝙ ma
stix ꝓpter passibilitatẽ resol'o nis non tolerat
lõgã infusionẽ neq̃ nõ nisi modicã decoctionẽ
⁊ ponat̃ in petia. vt pꝫ. Scd̃m est ꝙ ipse exhibet
de hac q̃titate syrupi. ℥. ij. ⁊. ℥. v. aquaꝝ: sunt in
summa. ℥. vij. ⁊ ita quasi semꝑ obseruat: ⁊ ita de
hoc al's dixi ita obseruãdũ esse. Ad digestionẽ:
etiã vꝫ mel rosatũ syrup⁹ de absinthio ⁊ alij in
ꝓcessu de q̃b⁹ dcm̃ est. ¶ Postea veniẽdum est
ad eũonẽ cũ pulnerib⁹ vl' pill'is ad istã itẽtionẽ
valẽtib⁹: de q̃bus. s. in paralysi. semꝑ tñ vtẽdo
mitiorib⁹ q̃ in paralysi. Sed nota singul'r quo
modo. A. laudat h̃ ꝙ exhibeãt̃ omnib⁹ decẽ die
bus. ʒ. ij. ß. pill'aꝝ cochiaꝝ: ista medicina est ni-
mis fortis. Ideo dicit Gẽtilis h̃ nõ credat̃ qδ
iste pill'e cochie sint ille q̃bus vtimur: immo di
cit ꝙ stãt de his descriptiones diuerse: ⁊ ad hoc
adducit bonũ textũ 7ª q̃rti. de cura alopitie in
fine capl'i. vbi dicit. Et puberes tolerãt. ʒ. ß. de
pill'is cochijs ⁊ hñtes annos. x. tertiã. ʒ. vnius.
Ecce pꝫ q̃nomõ posuit timorẽ in vsu eaꝝ: ⁊ non
sic h̃: ⁊ ex hoc opꝫ intelligere ꝙ diuerse sunt de-
scriptiones q̃bus vtimur: sed ille q̃b⁹ vtimur
sunt fortes valde. Sumat clysteria ⁊ vomitiua
sic̃ dcm̃ est supra. ¶ Ad intẽtionẽ aũt alteratio
nis ⁊ cõfortationis ꝑ exterius valet oleũ de an
dachocha. i. trifoliũ: dicit Gẽtilis ⁊ male. Nam
p° ꝯtinẽtis ex diuersis colligit̃ ꝙ plures sunt
species trifolij: ⁊ ꝙ andachocha est vna species
⁊ nõ est cõis: q: eleuat̃ magis in altum: empl'm
etiã ex eo valet. Gerardus dicit ꝙ est trifolij si
milis: ⁊ eleuat̃ in altũ: valet etiã empl'm mira-
biliter Rasis p° ꝯtinẽtis: de q̃ narrat ipe qδ po
suit cuidã mulieri in q̃ erat defect⁹ sẽsus ⁊ ꝯua
luit cum hoc. ℞. piretri: baccaꝝ lauri: staphisa
grie: euforbij: sansuci boraginis: se. synapis: pi-
peris: castorei: ⁊ myrrhe. añ. ℥. j. ß oĩa terãt̃ ⁊ cõ
ficiãtur cũ succo cucu. asinini ⁊ empl'etur exin-
de locus: ⁊ ibi etiã inter medicias laudat oleũ
balsaminum adipẽ eritij ⁊ asini syluestris ⁊ sto
racẽ: ⁊ costum ⁊ oleum eius.
¶ In medicinis aũt ꝑ interius ad istã inten-
tionẽ ꝯfortationis: ⁊ resol'onis: ⁊ alterationis
dicebat Raſ. vbi supra. Et medicie stuporis sũt
duoꝝ generũ: quoꝝ vnuꝫ est abstergere ⁊ mũdi
ficare neruos ꝑ purgationẽ. s. insensibilẽ: ⁊ aliδ
est calefacere ipsos. Et ad hãc intẽtionẽ lauda
uit. A. sticados. ʒ. vni⁹ aut duarum solũ aut cũ
hierapigra ex qua sint facte pillule: laudauit
etiam vt dentur in potu pill'e facte ex rutha et
scolopẽdria. nam iste valent confortationi et
alterationi. Et notate istum modum practi P.

Nota de mastice.

Notaverã dosim digestiuorũ sꝫ intẽtionem Auẽzoar.

Quid sit ãdachocha

di laudātur pulli ciconie comesti: ⁊ si fiat aqua distillata iuuat. valet electuariū ad cōfortatio nē ⁊ resolutionem Gētilis precipue in tremore factū vt intra. ℞. saluie rorismarini acori: ana. M. j. decoquantur ⁊ colentur ⁊ in colatura ponatur zucchari lib. j. ⁊ croci. ʒ. ß. reducantur ad spissitudinem ⁊ tunc addantur pinearum. ℥. j. xiloaloes nucismus. macis cardamomi añ. ʒ. ß. dosis. ʒ. ij. in ieiuno stomaco: valent ventose posite supra loca ⁊ emplastra maxime cum synapi rubificantia post euacuationes. Dixit Ras. ꝑ continentis: quod medicine de synapi omni hora remoueant: nec oportet expectare quod fiat vesicatio fricationis: ⁊ reliqua que ponunt in cura paralysis fiāt: oleum supra dictum de costo vulpe ⁊ de reliquis sicut dictum est in paralysi similiter de melle anacardino. ¶ Hec que dicta sūt supra valent in causa communiter cōtingente materiali: sed in causis puta si fuerit ex frigiditate tm̄ sufficit calefactio: ⁊ si fuerit ex potu aque ponantur in stupha sicut supradictum est circa literam: ⁊ si fuerit ex potu multi vini tunc curentur etiā vt dictum est. Sz de eis dicit Ras. ꝙ bibuli tremuli abstineant a vino innuens ꝙ bibulis est difficilius abstinere ꝙ̄ sumere medicinas: tamen est euacuādus: quia vinum per accidens generat flegmata.

Elariū Gētilis ad tremorem.

¶ De tortura oris. Ca. xij.

Cum os hominis contorquetur ⁊ vnū de oculis suis claudere non valet. ⁊ si precipitur ei vt sufflet. flatus ab vna tm̄ parte exire videtur: ipsum tunc cōtorsionem pati dicimus. ¶ Cuius curam incipiemus cuz solutione ventris ex pillulis fetidis. ¶ Nutrimētum vero eius atqꝫ ipsius potū ordinabimus: vt in ca. de paralysi diximus. ¶ Egro preterea quotidie in mane anteꝙ̄ comedat synapiz cuz syrupo acetoso gargarizare faciemus. ¶ Et mittem⁹ eū in domuz obscuram. ¶ Et precipiemus vt vnā nucem muscataz in parte oris que torta est teneat: ¶ Naribus quoqꝫ tūc insufflabimus cōdisi vt sternutatio ꝓuocetur. ¶ Spōdiles quoqꝫ colli eius ⁊ faciem eius ⁊ frōtē ex oleo costino inungere cōuenit. ¶ Est quotidie de anacardino vnius aurei pōd⁹ sumēdū. ¶ Et si passio hoc mō soluta nō fuerit: ad vētris solutionem ⁊ egri preseruationē redeundum est. ¶ De tortura vero que non repente: sed paulatiz accidit non loquimur: ipsa mamque nō contingit nisi in frenesi pernitiosa morte iam imminente ⁊ est ex siccitate.

Post expeditum capitulū de paralysi ⁊ stupore ⁊ tremore dominus Ra. seqtur ponēdo cam̄ de tortura tāꝙ de dispositione ad paralysim sequētem immo sepe est particularis paralysis realiter vnius partis faciei: lzetiā aliqñ fit spasm⁹: vñ ſm veritatē ipsa tortura realr̄ nō ē morb⁹ ꝯ distinctus paralysi ⁊ spasmo: immo est aliqñ eoꝝ vel ambo sil' in facie ꝯtingēs. ꝯuenienter ḡ determinauit post ꝑalysim vl'em de tortura oris tanꝙ̄ de ꝑalysi ꝑticulari ⁊ ꝑus etiā de tortura oris ꝙ de spasmo a q̄cūqꝫ causa ꝯtigēte cū tortura oris fit spasm⁹ faciei vl' ꝑtis ei⁹: vt in pluribus pendet a nucha tm̄ causa spasmi vt ex causa repletionali vt videbitur in causis: ⁊ sic ꝯuenienter posuit capm̄ de tortura oris mediū inter capitulū paralysis stuporis vel tremoris ⁊ capm̄ de spasmo: ⁊ diuidit pñs capm̄ ꝑª diuisione in duas: qm̄ ꝑº ponit signa declarātia torturā per q̄ debet cōcludi aliquē esse tortū. 2º ponit curā 2ª ibi (Cuius curā ⁊c.) ¶ De ꝑª parte dixit. Cū os hominis ꝯtorquet ⁊ vnū de oculis suis claudere nō valet: ⁊ si ꝑcipitur ei vt sufflet flat⁹ ex vna parte tm̄ exire videat: ipsum tūc torsionez pati dicimus. ¶ Pro intelligētia partis ꝑmo aduertēdū qꝺ licet tortura ad mētē medicoruz possit multis mēbris corporis accidere. s. oīb⁹ q̄bus accidere potest paralysis vel spasmus ꝑ hoc qꝺ membrū male figurabit cuz tortura sit idem vt dictuz ē realr̄ ꝙ paralysis vl' spasmus: verūtamen qꝛ tortura qñ est in facie reputatur res magis feda. ideo autores de tortura faciei fecerūt speciale cam̄: ⁊ ita stat rubrica de tortura oris. i. de tortura faciei. nā solent antiqui ꝑ ora intelligere facies. ¶ 2º aduertendum ꝙ in hac tortura ponit duas sensibiles lesiones Rasis in operationib⁹ ꝑtiū faciei. Una est lesio operationis oculi ꝑ hoc qꝺ dixit ꝙ ꝑ eā torturā vnū de oculis suis claudere non valet posuit 2º lesionē sensibilem alterius operationis alteri⁹ mēbri vel mēbrorum in facie vt labioꝝ oris ꝑ hoc qꝺ dixit ⁊ si ꝑcipiat ei vt sufflet vel sup. expuat flatus vel sup. sputum ab vna parte tm̄ exire videt ꝓpterea qꝺ labia nō possunt debite eleuari ſm qꝺ cōuenit ad expuitionē vel exsufflationē. Ex his potest cōcludi ꝙ tortura est vere morb⁹ cū sit dispō ledēs operationes sensibiliter ⁊ tota causa horum signorum sumitur: quia si est paralysis vnius partis ex mollificatione lacertorum monentium palpebras oculi vl' labia verbi gratia. partis dextre tunc tota illa pars cadit supra sinistram ⁊ consequenter inequaliter disponuntur partes labiorum vt non sibi inuicem recte obuient: ⁊ sic ab vna parte apparet remoueri pars a parte per illam fit exitus sputi vel flatus: ita similiter de oculo relaxato musculo faciente eleuationem palpebrarum prohibetur eleuatio palpebre: ⁊ sic vnus oculus non potest aperiri: ⁊ per eundez modū pōt declarari si fiat ex spasmo ꝯhēte. Nā ꝑ ꝯctionē lacertoꝝ faciētiū ad motum labioꝝ et vna ꝑte clauduntur labia ſm partem oppositam ita quod vna pars oris videtur dilatari ⁊ alia cōstringi: ⁊ sic per vnam partem solum fit expuitio: et ita de musculo palpebrarum vnius oculi contracto versus angulum sylvestrez fit clau

Declaratio prime ꝑtis hui⁹ capituli.

ſto oculi ex eadē parte ⁊c. ¶ Sȝ hic debetis no tare ꝙ lȝ qđ dcm̄ est vtplurimū fit eueniēs:non tn̄ in oī paralyſi vel ſpaſmo dictoꝝ lacertoꝝ mo uētiū palpebrā oculoꝝ vel mouētiū labia:de q̄ bus ſpālē fecit mētionē tāꝙ de mēbris in facie participātibus magis motu locali maniſeſte. Nō tn̄ hoc eſt ſemꝑ verū:qm̄ ſm multas cōtin gētias cadit oppoſitū. naȝ vbi ſpaſmaret mu ſculus eleuās palpebrā ſuperiorē v̄ſus ſuperci lium muſculis alterius oculi debite diſpoſitis tūc vterꝗ oculus poſſet aperiri immo alter eo rū ſtaret ꝯtinue aptus:⁊ tn̄ ibi eſſet tortura:qꝛ mala figura partiū faciei ⁊ malus ſitus vt vide bit. ſi etiā ſpaſmaret equaliter muſculi labioꝝ cōtrahēdo ad dextrum ⁊ ſiniſtrū ipſa labia:tūc fieret in illis recta obuiatio. ⁊ ſic vna pars non videret eleuari ab altera. Et tūc verū eſt ꝙ non tāta diſſormitas appareret ſicut altero muſcu lorum paralytico tm̄. vel altero tm̄ ſpaſmato: vel vno ſpaſmato ⁊ oppoſito paralytico: quia tūc multo maior apparet deformitas:vt pȝ cō ſyderāti:⁊ ſic pȝ ꝙ nō ſemꝑ permutat in tortu ra ⁊ remouet bonitas obuiationis labiorum ⁊ palpebraꝝ ſil:ſȝ aliqn̄ ſolaꝝ palpebraꝝ abſꝗ la bijs ⁊ aliqn̄ ecōtra. Eſt tn̄ veꝝ qđ dicit Raſis ꝙ cū os hominis ꝯtorquet ⁊ ibi accepit os ꝓprie ⁊ vnū de oculis claudere nō vȝ ⁊c. ꝙ tūc ipm̄ di cimus pati torſionē:licet etiā alijs modis ꝑ ma lā figurā partiuȝ faciei debeat corpus poni in capitulo torture vt infra videbitur in quid no minis huius termini.

Declaratio 2ᵉ ptis hui⁹ capli.

¶ Seq̄tur illa pars (Cuius curam incipiem⁹) Hic ponit curā ⁊ duo facit. Primo ponit curaȝ torture vtplurimum eueniētis. ſ. a paralyſi vel ſpaſmo repletionalibus. Scđo excuſat ſe de nō ponere curam torture a ſiccitate cū ſit incurabi lis vtplm̄. ſcđa ibi ad finem capli. (De tortura vero q̄ non repente ⁊c.) ¶ Prima pars poſſet di uidi in tot partes quot puncta principalia po nit in cura eius:⁊ ſunt octo vel nouē ꝑtes pate bunt legendo lr̄am ⁊ declarando ſingula pun cta. ¶ Dixit p̄mo ꝙ eius curā incipiemus cū ſo lutione vētris ex pillulis fetidis:qđ dictum dȝ intelligi nō abſolute niſi in caſu vbi eſſet timor de apoplexia vt videbitur infra. Nā apparenti bus ſignis apoplexie ſimul cū tortura bene eēt incipiendū a ſolōne ventris cū medicina forti: ſed aliter non vt ſtāte ſola leſione in partib⁹ fa ciei cū bonitate operationū aīalium eſſet ꝓce dendū vt dcm̄ eſt in caplo de ſtupore incipiēdo a debilioribus laxatiuis anteꝙ veniam⁹ ad for tia ⁊ ita prius digerere mām̄:⁊ poſtea eūare ſi cut dictum eſt etiam in paraliſi eūando pri⁹ cū cliſteribus ⁊c. ¶ Dicit ſcđo ꝙ nutrimentū eius atꝗ eius potū ponimus vt in cap° de paraliſi. Rō eſt clara cū vt dcm̄ eſt tortura ſit multū ꝑti cularis paraliſis:⁊ ita ꝙtum ad qualitatem ci barioꝝ eſt ordinandum dietam ſicut dictuȝ eſt in paraliſi:ſed vbi non cōiungatur paliſis alio rū mēbroꝝ niſi faciei neꝗ ſint accidētia de apo plexia futura non opȝ dietam eſſe eque tenuem ſicut in paraliſi vlī vel vnius partis ſm totum cum tortura ſit minor morbus ſicut in ſilī dice batur in ſtupore reſpectu paraliſis. ¶ Dicit 3°. egrum ꝑterea quotidie ī mane anteꝙ comedat ſinapim cum ſirupo acetoſo gargarizare facie mus qđ dictum eſt intelligendum prius facta

Qualis dȝ eſſe dieta patientiū torturam.

Nō vtatur gargariſ matib⁹ ni ſi pri⁹ cor pore pur gato ⁊ mā iam fluxa.

eūone. Nam in corpore pleno maior ꝑ gargariſ mata fieret attractio de mā ad faciē quā fieret eūo:⁊ hoc dȝ intelligi nō amplius flu ēte mā: ſȝ iam in totū fluxa:qm̄ tunc ꝑ gargariſma eūabi tur mā cōiuncta in dictis muſculis partiuȝ fa ciei cōtenta ⁊ dȝ ꝯuerti gargariſma ad illā par tem vbi dr̄ eſſe leſio:⁊ que ſit pars leſa in toto vi debitur magis in ſignis. Sed dicebat Gal. 3°. in terio. ca° vltimo. lacerto ſiniſtri lateris labium mouente idē labiū ad dextrū vertitur. ⁊ idē 4°. de interioribus exꝑſſius. cap° p̄°. in fine dixit ꝙ latus ſanum erga. i. ꝯtra mollificatū trahitur: mollificatum vero ad ꝯtrariū trahitur:⁊ ita ex ſitu partiū faciei pōt inſinuari q̄ ſit pars leſa:⁊ maxime circa eam gargarizare. verbigrā coquā tur. ʒ. ij. ſinapis cū aqua hiſopi:poſtea de dicta aqua facta colatura cū ſirupo acetoſo fiat gar gariſma ſumendo. v. vel. vj. coclearia pro vice:⁊ fiant ante prandiū ſtōaco ieiuno expulſis ſuꝑ fluitatibus. nā in gargariſmate maxime conue niunt oēs autores:ideo de eo dicit Raſis p̄° cō tinentis. ca°. 4° de mēte Serap. gargariſma eſt magis neceſſarium in tortura ꝙ in aliquibus alijs morbis:ideo debēt multiplicari ⁊ aſſidua ri in ipſa. Verū eſt qđ iſta verba nō reperiūtur taliter in breuiario eius ſed forſitan alibi in vo lumine magno:⁊ ſicut dictū eſt de hoc gargariſ mate ita intelligi pōt de ſibi ſilibus in virtute v̄.g. decoquēdo radicē acori cū zinzibere ⁊ nuce muſcata ⁊ cubebis in aceto:poſtea facta colatu ra cū melle colato gargariſma fiat. ¶ Cōſequē ter dixit ordinando aerē in quo debēt ſituari:⁊ mittemus eū in domū obſcurā ita ꝙ vult eū ſi tuari in aere obſcuro. De cā huius dicti videbit ꝓpter aliquas difficultates circa hoc. ¶ Dicit ꝯn̄ter ꝑcipiemus vt vnā nucē muſcatam in ꝑte oris que eſt torta teneat. Iſtud dictū hȝ rōnem clarā. nā facta eūone a cerebro nucha ⁊ a neruis totius:⁊ ꝯn̄r facta ꝑticulari eūone a lacertis p̄n cipaliter leſis faciei ⁊ labioꝝ ⁊ palpebraꝝ oculo rū cū gargariſmate appropriato:ſuccedit ꝯn̄ter intētio ꝯfortatiōis neruoꝝ ⁊ ipſoꝝ lacertoꝝ ⁊ re ſolutionis reliquiaꝝ que remāſerunt:⁊ hoc to tū cōplet tenēdo vnā nucē muſcatā ī ore ruptā in duas medietates vt meli⁹ euaporare poſſit. Sed eſt notandū qđ dicit qđ teneat in ꝑte oris extorta:qđ ꝑ ly extorta vt intelligat ps torta ad ſenſuȝ:qm̄ aliquotiēs illa eſt pars ſana: ſed ipe voluit ꝙ ponat in ꝑte egra vt meli⁹ virt⁹ ꝯue niat ad locū leſum ꝯfortādo. ¶ Pro quo igit eſt notandum ꝙ in tortura faciei illa pars dr̄ egra que hȝ ſpaſmū vel paralyſim. ⁊ ſana dicitur illa que iſta nō hȝ. Nam iſte egritudines vel altere eaꝝ cauſant torturā. i. fedā figurā ⁊ malū ſitū: ⁊ ideo pars ꝑalytica cadens ſupra partē ſanā illa pars ſana ꝯtrahit ⁊ ſic apparet feda : ⁊ tn̄ in ea nō eſt ꝑalyſis vel ſpaſmus vt ſuppono. Per hoc ergo dixit ꝙ teneat in ꝑte oris q̄ eſt extorta:ītel ligit ꝑ partē extortā ꝑtē egrā:nā quecūꝗ pars egra ꝑalytica vel ſpaſmata neceſſario eſt torta large ſumēdo ly torta:nō ſolū pro ꝯtracta:ſed ꝑ omni ea in qua eſt malus ſitus partium:ſiue ſit elōgata ⁊ relaxata:ſiue ſit ꝯtracta:pur ꝙ ſit di uerſus ſitus in ꝑtibus a ſitu naturali : qꝛ q̄cūꝗ pars faciei in q̄ eſt laxitas vel mollificatio mu tat ſitū ſuū in ꝑtibus eius a naturali ſitu:ſic ēt pars ſpaſmata mutat ſitū ſuū per cōtractionē:

Gargariſma eſt magis neceſſariū ī tortura oris ꝙ in alijs morbis.

De aere in hac egritudine cōueniente.

Qualr̄ pōt cognoſci ps egra in tortura.

⁊ ita omnis pars egra hoc mō vocatur extorta
large: ſ; q̄ dicaꝛ illa ꝑs in qua ſit actualr̄ egri-
tudo cui opꝫ occurrere cū medicinis: qꝛ de hoc
diuersi diuersa sentiūt: nūc nō declarabitꝛ sed
infra loco suo. ¶ Addit vlterius: narib⁹ q̄ꝫ in-
sufflamus ꝯdiſi vl' ſup. aliō ſtimulatiuū vt ſter
nutatio ꝓuocetꝛ ad euacuandū māam ex dictis mu
ſculis immediate ſic̄ dcm̄ eſt de gargariſmati-
bus: ⁊ talia sternutatoria multū ꝓficiūt ad ex
cutiēdū māam extra interſecatā ⁊ ꝓfundatā in
musculis ꝑpter fortē ⁊ violētū motū ei⁹. ¶ Ad
dit ꝯſequēter ad intētionē etiā ꝯfortationis ⁊
reſol'onis nō tm̄ ex locis leſis ſ; etiā ad ꝯforta-
tionē ꝑncipioꝝ vt originū neruoꝝ illoꝝ muſcu
lorum ad quā etiā attendere opꝫ vt ſuꝑ viſum
eſt: ideo dixit. Spōdiles q̄ꝫ colli ⁊ faciē eius et
frōtē ex oleo coſtino inungere ꝯuenit: vel ſup.
alio ꝯfortatiuo oleo vel vnguēto vt ſupra dcm̄
eſt. Nā talis tortura accidit ꝑpter leſionē pro
uenientem in neruis ꝓcedētibus a tertio pari
vel quinto neruoꝝ cerebri: vel ꝓcedētibus a q̄ꝫ
pluribus ſpōdilibus colli an̄ muſculos faciei
ideo oꝫ ad huiuſmodi muſculos ⁊ ad origines
neruoꝝ eoꝝ facere inunctiones. ¶ Addit ⁊ quo
tidie de anacardino pōdus auri vnius aſſumē
dum eſt: de quo electuario dcm̄ eſt ſupra in cu-
ra paraliſis qn̄o cōſumit māam ⁊ exhibetur cū
aqua decoctionis acori ⁊ ꝓuocat febrē: ⁊ cōſe-
quēter poſtponit exhibitionē ei⁹ q̄ eſt vltime
virtutis qn̄ reliqua nō ſuffecerint. pōt ergo fie
ri electuariū magis domeſticū tētādo curā cū
eo ⁊ reliquis dictis ꝑus. ℞. acori cōditi. ℥. i. ʒ.
nucis muſcate cubebarū ʒinʒiberis. ana. ʒ. ij.
omnia ſimul cōquaſſentur cū lib. ſ. ʒuccari fiat
electuarium: ſed non exhibeatur niſi facta pur
gatione vt dictum eſt. ¶ Ultimo circa hāc par
tem dixit q̄ ſi paſſio hoc modo ſoluta nō fuerit
ſup. cum dictis ad ventris ſolutionem ſup. ite-
rato veniendum eſt: ⁊ in hoc ſingulariter hiera
Hermetis ⁊ egri preſeruatione vtendū eſt. Nā
cum eiſdem preſeruatur cum quibus curatur. ſ.
cum dieta ⁊ reliquis conuenientibus vt ſupra
proxime fuit allegatum de mente Gal'. quecūq̄ꝫ
enim ſanant ſientes egritudines: ⁊ anteq̄ꝫ ſiant
prohibent conſiſtere.

Postponatur exhibitio confectiōis anacardie: qꝛ eſt vltime virtutis.

electuariū magis domeſticum.

¶ De vltima parte principali excuſat ſe pone-
re curā ſpālem torture pendētis a ſiccitate vel
ſpaſmo de inanitione q̄ paulatim inducitꝛ ⁊ nō
repente ſicut ſpaſm⁹ vel paraliſis mālis ꝑpter
impoſſibilitatē quaſi curationis vt eſt ſnīa af-
foriſmi. Spaſmus ex eleboro mortale dixit: de
tortura vero que non repente vel paulatim ac-
cidit non loquimur: ipſa enim non contingit
niſi in freneſi pernitioſa vel ſuꝑ alio morbo acu
to vel alia cauſa vehementer exſiccante morte
iam imminente: ⁊ eſt ex ſiccitate. Et ſic finis ca-
pituli textualiter.

Expeditis textualibus ex ordine: videatꝛ
ꝑmo de q̄d nōis ⁊ q̄d rei. Scōo
ponētur ſpēs ⁊ diſtinctiones eius. Tertio po-
nentur ſigna ꝓnoſtica: poſtea demōſtratiua ge
neris ⁊ ſpecierum: quarto ponetur cura regimi
nis ⁊ medicinarum.

Quid nois ⁊ quid rei. Prīo ergo circa q̄d
nōis. nota q̄ hic terminus tor
tura multis modis ſumitur: nam aliquādo im-
portat actionem cum dolore corporis torquen

Hic terminus tortura tribus modis ponitur ſumi.

tis propter dolorem. vt ſecundo tegni. Tortio
vero in ventre. ¶ Aliquando vero proprius im
portat omnem remotionem cuiuſlibet figurati
a ſitu partiū eius vel in figura: ⁊ hoc modo tor
tio vel tortura cuilibet a recto ⁊ obliquo cōmu
nicari poteſt. ¶ Tertio contrahitur magis ad
membra que taliter contorqueri poſſunt ꝑpter
malum ſitum partium eoꝝ: ⁊ hoc modo vt dice
bat circa literam in oī mēbro in quo pōt accide
re paraliſis ⁊ ſpaſm⁹ in oī tali pōt accidere tor-
tura: qꝛ per paraliſim elongantur partes a ſitu
ſuo naturali ⁊ ſocietate debita: ⁊ per ſpaſmum
cōtrahuntur: ⁊ hoc modo ſumitur tortura apud
medicos: qꝛ eſt morbus officialis in ſitu: ſaltē
ſumendo ſitum pro ſocietate. Uez qꝛ ſepe mani
feſtatur talis ſitus malus in facie: ideo auctoꝛ-
res ſolum faciunt mentionem de tortura faciei
et non aliorum membrorum etiam qꝛ maior fe-
ditas eſt ex parte faciei qn̄ labia vel palpebre
non ſimul cōiūguntꝛ: qꝛ ſunt membra ſeparata
et diſtincta: ideo aliqui autores magis cōtrahē
tes fecerunt capl'm de tortura oris: l; vt ſupra
dixi per torturā oris poſſunt etiam intelligere
torturam faciei. tortura ergo faciei vel oris eſt
mala figura ⁊ feda partium faciei: qn̄. ſ. non ſit
debita obuiatio labiorum adinuicem: ita. ſ. q̄ꝺ
medium labij ſuperioris non occurrit medio la
bij inferioris. Et ſic ꝑꝫ quid nominis.

Qr autores magis fecerūt mētionem de tortura faciei.

¶ Quid aūt rei diffinitiue declaratꝛ ab Aui. 2ª
tertij. capi. proprio: q̄ꝺ tortura eſt morbus offi-
cialis in facie: ſm̄ quē mouetur pars faciei ad
partem innaturalē ⁊ alteratur forma et figura
eius naturalis. ſ. faciei: ⁊ remouetꝛ bonitas ob-
uiationis vtrorūq̄ꝫ labioꝝ ⁊ ambaꝝ palpebraꝝ
ex parte. Dicit primo morbus officialis. nam eſt
membri organici. ſ. faciei: qꝛ alteratur figura ꝑ-
ternaturaliter: ⁊ eſt ſenſibiliter ledēs operatio
nes maxime in flatu ⁊ expuitione: eſt etiā mor-
bus in ſitu qꝛ partes mutāt debitū ſitū a natu-
rali ad innaturalē: ⁊ nō tm̄ in ſitu pro loco: ſed
etiā ꝓ ſocietate: vt ꝑꝫ. ⁊ dicebat q̄ mouetꝛ ad ꝑ
tē innaturalē: q̄ꝺ dupl'r pōt intelligi. Uno mō
q̄ pars ſana ꝑpter ꝑtē egrā moueatꝛ ad ꝑtē in
naturalē. nā palyticata ꝑte dextra ⁊ ipſa caden
te ſupra ꝑtē ſiniſtrā ꝑpter mollificationē ipſi⁹
dextre: tunc pars ſiniſtra ſana exn̄s ſm̄ partē il-
lius mouetꝛ ad ſitū illi nō naturalē per modum
infra declarandū: vel aliter pars faciei mouetꝛ
ad partē innaturalē. i. pars ſana mouetꝛ ad ꝑtē
nō naturalē. i. ad eā q̄ non eſt naturaliter diſpo
ſita: vt contingit qn̄ pars ſiniſtra ſpaſmatur ꝑ-
te dextra ſana exiſtente: tūc propter ſpaſmum
partis ſiniſtre contrahitur pars dextra ad par-
tem innaturalē. i. innaturaliter diſpoſitā. ſ. ad
ſpaſmatā: vel vl'r in tortura mouetꝛ pars faciei
ad partē innaturalē. nam cum in omni tortura
ſiat morbus in ſitu neceſſario opꝫ q̄ pars faciei
permutetur a naturali ſitu. addit. ⁊ remouetꝛ bo
nitas ⁊c. ex ꝑte. i. q̄ hec bonitas obuiationis re
mouetur ex parte. ſ. ſana: vel ex parte egra: vt di
ctum eſt: palytica vel ſpaſmata: qꝛ qn̄q̄ꝫ contin-
git ex parte ſana: qn̄q̄ꝫ ex egra. vel ex parte. i. ꝓ-
pter cām in vna parte. ſ. in vno labio vel in vna
palpebra: ⁊ ſic alteratur forma faciei: ⁊ ꝯſequen
ter remouetur bonitas obuiationis labioꝝ ad-
inuicem. ¶ Nota tamen ꝓ intellectu huius nō
eſſe neceſſarium in omni tali tortura faciei cor-

Diffinitio torture oris

rsipi bonitatē obuiationis labioꝝ. Nam cōtin git male disponi musculos motiuos palpebra rū vel frōtis nō lesis musculis maxillaruz vel labioꝝ in quo casu fiet tortura faciei vt frōtis vel palpebraꝝ nō facta tortura labioꝝ ⁊ cōtra ꝯtingit indispōi musculos labioꝝ ꝑternal̄r nō indispositis illis q̄ mouēt mēbra superiora v̄ sus frontem: sepe tn̄ cōtingit ꝓpter vicinitatē neruoꝝ musculoꝝ mouentium ⁊ labia ⁊ palpe bras ⁊ alias partes faciei: q̄ stāte nocumēto in musculis labioꝝ: stat etiā nocumētū in mu sculis palpebrarum: ⁊ ecōtra: ideo diffinitio ca dit super illud quod vtplurimū est cōtingens.

Distinctiones.

Jam sunt ponēde distin ctiones: quaruz Prima est ista. q̄dā est tortura faciei facta incipiēdo. q̄ dā est sequēs ad alios morbos maxime cerebra les vt ad subeth apoplexiā vel epilepsiā: ⁊ que dā cū eis cōiūgitur ⁊ quedam non.

¶ Alia distinctio. cū paralysi vel spasmo ptiū faciei q̄ sunt idē ꝙ tortura eius vt dictū est ali qn̄ cōiūgitur paralysis ꝓprie sumpta vnius la teris infra caput vel alioꝝ mēbroꝝ multū siue spasmuz ipsoꝝ mēbroꝝ ⁊ aliqn̄ nō. ¶ Alia disti ctio est de incipiēte: q̄dam cōiūgitur cuz obtu sione sensuū ⁊ grauitate mot⁹ ⁊ v̄tigine ⁊ reli quis añtibus ad apoplexiā: q̄dā stat cū bonita te opationū aīaliū aliaꝝ ab operationib⁹ par tiū faciei. ¶ Alia distinctio. talis tortura aut est recēs aut est antiqua: ⁊ etiam q̄lz talis aut est multū feda ꝓpter multū ꝯuerti figuram a naturali ad innaturalē: q̄dā modicū feda.

¶ Ultima distictio: q̄dā coniungit̄ in corpore forti ⁊ robusto ꝑ etatē vel ꝯplōnē: q̄dam in cor pore debili naturaliter vel accidētaliter

Cause.

Istis stātib⁹ veniēdū est ad causas: Cause aūt torture sūt due in genere s. paralysis aut spasmus vt innuit Ra. in diui sionib⁹ ca° ꝓprio: ⁊ similiter p° cōtinētis mul totiēs: ⁊ Auic. 2ª tertij. ca° ꝓpō. nā ꝓpter quā cūq̄ causam mollificationis vl̄ spasmi in parti bus faciei cōtingit fieri malā figurā ⁊ partem faciei ꝯhi ad ptē nō naturalē vt supra declara tū est. fit aūt aliquotiēs ⁊ sepe vna pte tm̄ egra existente ⁊ alia sana.

¶ Sz ꝑter cās tales vt ꝓpter paralysim vni⁹ partis alia parte sana exñte vl̄ ꝓpter spasmuz vni⁹ ptis alia pte sana exñte aliqn̄ ꝯtingit q̄ vtraq̄ pars d̄r lesa. dico etiā essentialiter ⁊ nō tm̄ ꝑ cōitatē. nā nō repugnat vnā ptē palytica ri ⁊ aliā spasmari: ⁊ sic pars spasmata trahit ꝑ tē palyticatā habilē tractui versus eā: cōtigit etiā vtrāq̄ palyticari sed inequal̄r ⁊ vtrāq̄ spas mari ⁊ inequal̄r s̄m q̄ nerui motiui diuersaꝝ ptiū sunt diuersi. nā vbi forte spasmarēt equa liter non appareret illa mala figura qm̄ esset ꝯ resistētia ptis ad ptē: ⁊ sic nō fieret tract⁹ alic⁹ ptis ad aliā ptē vt pz ꝯsyderāti: ⁊ iō cā vn̄ fiat mala figura stāte vna pte sana et reliqua egra maxime sumit̄ ex hoc ꝙ naturaliter musculi mo tiui diuersaꝝ ptiū faciei vt partis dextre ⁊ sini stre tenēt naturaliter illas partes taliter situa tas s̄m certū modū ⁊ quādā ꝺr̄iam ita vt nō vl tra naturaliter dilatari possint vel corrugari: ⁊ ideo mollificato musculo vni⁹ ptis decidit il la pars mollificata q: nō sustentat̄ ex musculo sup aliā ptē: ⁊ alia pars etiā si sana fuerit depo nitur ⁊ ꝯhi videt̄: ꝙuis sana existēs ꝓpter aliā partē nō cōtra resistere: inmo in illo casu pars q̄ est sana cōtracta apparet ⁊ pars mollificata q̄ est egra nō videt̄ lesa. Cōtingit etiā oppositū nā spasmato musculo ptis dextre tūc violēter ꝯuertit̄ ps sana ꝓpter alligationē ad ptē egrā maxīe si cōtraheret̄ mollificatio illius partis: tūc maior fit spasmus ⁊ cōtractio etiā in parte p̄ncipaliter egra spasmata ꝓpter nō ꝯ resistere reliquā ptē ad tractum partis egre.

¶ Ueruz est tn̄ ꝙ lz a paralysi ⁊ a spasmo fieri possit tortura vt dcm̄ est. ⁊ sic quecūq̄ cause ēt añtes ⁊ p̄mitiue que sunt vel esse possunt cau se paralysis vl̄ spasmi: sunt etiā vel esse possunt cause ipsi⁹ torture: ideo de illis specialiter dis currēdo nō ꝓcedā remittēs me ad causas pa ralysis supra dictas ⁊ ad causas spasmi infradi cēdas: tn̄ s̄m sniam auctoꝝ vt multuz ⁊ magis fit tortura a spasmo q̄ a mollificatione: vt dic̄ Aui. in tex. ⁊ hoc est quia facilior est dispositio spasmus q̄ paralysis: etiā vt voluit Ra. 3° cōti nētis. Nā dixit ꝙ tortura est spasmus s̄m plus ⁊ mollificatio s̄m minus. Et addit: ⁊ hoc dz in quiri ꝑ signa sed nō multū refert eo quod cura debet esse vna ⁊ eadē quia spasmus est humi dus. s. de quo est sermo ⁊ nō siccus. Est ergo ne cessaria inuestigatio ad agnoscendū que sit ps p̄ncipaliter lesa vt ei medicamen ꝯueniēter ap plicari possit quia que sit pars egra vel sana est a doctoribus aliquotiēs dubitatū ꝓpter di uersos textus auctoꝝ hincinde. Et in hoc Bēri lis fecit lōgam discussionem. sed ꝓpter abbre uiare q: nō est necessaria talis inuestigatio cu riosa ꝑ rationes: ponā signa ad distinguēdum sed anteq̄ ponamus huiusmodi signa prius po nenda sunt signa communia. primo ꝓnostica: deinde demonstratiua.

Sepi⁹ fit tortura a spasmo q̄ a paralysi

Signa.

Signa igitur ꝓnostica sunt dupli cia: q̄dā sūt talia futuri euēt⁹. q̄daz terminationis ad bonū vel ad malum.

De signis futuri euē tus tortur̄

¶ Signa futuri euētus sunt salt⁹ vl̄ iectigatio vel mot⁹ partiū faciei ⁊ dolor circa ossa faciei. Dic̄ Ras. p° ꝯtinētis. stupor circa coriū faciei. i. cutim: iectigatio aūt vl̄ salt⁹ est añs ad tortu rā ⁊ maxīe cū fit a spasmo. nā sign̄at mām gros sam induratā circa partē musculorū ipsius fa ciei q̄ ꝯuertit̄ in vētositatē q̄ cū nitit̄ ad exitū facit saltū ⁊ iectigationē: q̄ vētositas sua quali tate etiā p̄t facere stuporē in cuti. talis ergo vē tositas cū pseuerat faciēs saltū sigñat nām im potētē ad ipam resoluēdū sz sufficiētē cōuerte re mām in vētositatē: q̄ mā faciet ad paralysim si fuerit subtilis humida: vel spasmuz si fuerit grossa sic rationabiliter esse debet perseueran te saltu. ⁊ ideo nūcia torturā. ¶ Stāte etiā do lore circa ossa faciei denotat̄ mām esse ꝓfundā vn̄ ꝯsequēter significat futuꝝ spasmuz maxime si fuerit perseuerās dolor: ⁊ sic significat tortu rā. ¶ Item dicit Aui. secūda tertij ca° ꝓprio in fine capl̄i de signis: colligēs hec tria signa que dicta sunt ꝓnostica dicit. Et ex signis q̄dē tor ture euētus est ꝙ homo inuenit dolorē in ossi bus faciei. i. in ꝓfundo versus ossa ⁊ stuporem in cuti sua ⁊ multitudinē salt⁹ eius: vel sup. ie ctigationis. signāter dixit multitudinē saltus eius: ad denotādū de perseuerātia horū signo rū esse cōditionē necessariā ad significādū sup

torturā. Et sic voluit ꝙ eius euentus declarat
ex dolore circa ossa .i. pāniculos ossa circūdan-
tes: ꝛ partē ꝓfundā ipsius faciei ꝛ saltus vl' ie-
crigatio ꝛ stupor cutis. Aācedit etiā aliqñ do
lor capitis maxime cū tortura debet esse spas-
mosa: ꝛ qñ eius pncipiū est ex cerebro ꝛ etiā ob
tusio in opationib' animalibus sensitiuis in
casu dicto. Hec tñ vltima signa nō semp antece
dūt neqꝫ cōcomitāt ad torturā: vt cōicata lesio
ne tm̄ musculis faciei ꝛ nō cerebro: lꝫ fiat tunc
dolor ꝛ saltus ꝛ forte stupor in partibus faciei
nō ꝓpterea seqtur obtusio in opationibus no-
bilioribus animalibus neqꝫ dolor capitis.

De signis pnosticis ad maluꝫ.

¶ Signa ṽo pnostica terminationis ꝛ p° ad
malū dicit Ra. p° cōtinētis ꝙ qñ tortura trās-
cēdit sextū mēsem fit incurabilis: tūc eñ decla
rat ꝙ fortis fuerit causa ei' euētus: ꝛ maxime
si cū bono regimine in dieta medicinalibus nō
curātur in sex mēsibus: tūc euidēs fit signū qꝺ
nō est curabilis: immo dicit Ras. debet cura-
ri tortus per mēsem: ꝛ si nō curat. s. medicinis
debite applicatis tunc nō est spes curationis
saltē vt in pluribus. Ex hoc tñ nō fiat arg^m: ꝙ
si est incurabilis qꝺ ꝓpterea fit morbus morta
lis: Nā dicit Ra. loco allegato ꝙ vidit patiētes
torturā p. x. ꝛ. xx. ꝛ. xxx. ānos: neqꝫ tñ sequutum
est piculū. Et dicit alibi. dico ꝙ vidi patiētem
torturā ꝛ nō morabat in camera obscura ꝛ sem
per videbat lucē faciēdo oīa exercitia q̄ sibi in
cumbēbāt ꝛ nō obfuit ei. etiā hoc maxime verꝫ
est qñ nocumētū nō est cōmune cerebro vl' ori-
gini neruoꝝ: qꝺ declarat ex bonitate sensuum
interioꝝ ꝛ ex opatione eoꝝ: sed tm̄ est nocu^m cō
municatū musculis ꝓprijs faciei. Naꝫ dicebat
idē Ra. dico qñ in patiēte torturā non deficit
patiēs in suis opationibus. s. animalibus eis
morbus nō est ex cerebro: ecōtra dicat vt colli-
gitur loco alle. ꝙ tortura eueniēs vsqꝫ ad 4^m
aliqñ portēdit mortem: ꝛ si effugiat 4^m nō est
tātus timor. Uñ de hoc dicebat etiā Ras. loco
alle. auctoritate Scardi: ꝛ innuit in quodaꝫ li
bro ꝙ patiētes torturā timēt subitaneā mortē
vsqꝫ ad q̄rtū: ꝛ si transeūt hūc terminum nō for
midāt de morte. Ideo dixit Avi. ca° ꝓprio. Qui

Patiētes torturā suspecti sūt de morte subitanea vsqꝫ ad 4^m

dā aūt existimauerūt ꝙ in patiētib' torturā ti
met mors subitanea vsqꝫ ad quatuor dies eoꝝ.
si ṽo hos ptrāsiuerint euadūt: ꝛ hoc est qꝛ quar
ta est dies creticus: vñ per malam crisim posset
terminari ad apoplexiā quā pnunciat vt loco
alleg. A. dixit hoc. s. est qñ cū tortura stāt signa
añdicta ad apoplexiā vel epilepsiā fortē vl' apā
cerebri de q̄bus supra dictū est. nō est tñ simplr
dicēdū ꝙ post 4^m nō fit timor: immo post 4^m ꝛ
20^m pōt esse timor maxime cū isīgūt in ꝓcessu
signa apoplexie vel epilepsie vl' apatis cerebri
qm̄ cū ꝯuertit ad aliqꝺ hoꝝ est signū male ter-
minationis. Aliꝺ signū ad malum. tortura eue
niēs in etate decrepita fit vt in pluribus incu
rabilis. pꝫ vt supra de tremore: ꝛ simili causa: ꝛ
silr si accidat corporibus aliter multū debilib'
maxime cū succedit ad morbos lōgos cerebra-
les. ¶ Signū ṽo ad bonū in tortura est cū ipa
nō est feda ꝛ accidit in corpore ex causa pmiti-
ua manifesta maxime de occursu aeris frigidi ꝛ
in corpore in reliquis opationibus nō leso: sic
ex predictis colligi potest.
¶ Signa ṽo gñis sunt signa posita circa lr̄am
sm Rasim in textu. ꝛ sm. A. sunt vt accidat in-
flatio faciei sup. maxime ptis lese: ꝛ hoc ꝓpter
materiā replonalē ꝯtingētē in tortura in pa-
ralysi vel spasmo ei' vñ fit inflatio. vel fit etiaꝫ
ꝓpter difformitatē partiū faciei maxie in par
te ꝯcta: qm̄ ibi alique partes sunt magis gros-
se. ¶ Aliud signū cōe etiā sm. A. est emissio spu
ti ex latere ꝛ nō retinet saliua partis vel forte
patiētis. nā qꝛ labia nō bene sibi obuiant non
pñt in rectū sufflare vel expuere sed lateraliter
ꝛ ꝓpter hāc causam nō retinēt saliuā sꝫ effluit
Sꝫ ista signa. A. sunt signa torture vt multum
ꝯtingētis sicut etiā signa Ra. vt fuit dcm̄ in li
tera puta torture communicate partib' oris:
nam in tortura partium superiorū non fierēt
predicta.
¶ Signa vero distinctiua inter partē sanam ꝛ
egrā sumūt ex eo qꝺ pars sana etiā nō mota re
ducitur ad sitū suū nālē si pars egra etiā p vio-
lētiā trahatur ad sitū naturalē. vñ si pars sini-
stra esset spasmata ꝛ pars dextra esset ꝯcta ad p
tē sinistrā tūc pars dextra immediate cedit ad
sitū suū naturalē tracta pte sinistra: ecōtra aūt
pars egra si fuerit nō nisi difficulter ad sitū suū
naturalē reducit maxime si fuerit spasmata: et
si fuerit paralyticata lꝫ videatur obediēs ꝛ ad
situm naturalem reducat. tamen incontinenti
non seruata eius retractione decidit vt. s.

De signis specꝝ torture.

¶ Signa ṽo specierū si fuerit a mollificatiōe
stat aliqualis stupor in parte illa mollificata ꝛ
obtusio in operationib' illius. ꝛ si fuerit pars
spasmata fit aliqualis dolor ꝛ inobediens ad
reductionē ad situm suum naturalē: pars etiā
sana apparet coloris melioris ꝛ magis tracta-
bilis ꝯsequēter: ꝙuis videat aliqñ cōtracta ꝓ
pter casum alterius ptis ad aliam ptē: tñ ex co
lore ꝛ in faciei ꝯuersione ad sitū naturalē dicit
declarari eius sanitas vel egritudo: ꝛ qñqꝫ con
tingit vtrasqꝫ partes esse lesas: ꝛ tunc erunt si-
gna lesionis in vtraqꝫ parte: ꝛ de hoc videatur
consilium per me facum de tortura oris.
¶ Rasis etiā ponit vnū signuꝫ ꝛ cum eo videt
ꝯsentire. A. maxime cū est a paralysi ꝛ mollifica
tione q̄ difficulter magis cognoscitur q̄ꝙ q̄ est
a spasmo ꝙ aperiat os patiētis fortiter ꝛ p̄ma
tur lingua deorsum ꝛ inspiciatur circa colato-
rium ꝛ palatū. nā ibi est signum distiguēs par
tem egram a sana sm incessum vnius villi et
eius: vnde dicit ipse quod vbi mollificatio fue
rit in parte dextra: exempli gratia apparebit
illa pars vel panniculus oris secundum partē
palati mollificata deorsum extensa mollis ꝛ hu
mida propter continuationē illius panniculi
cū reliquis pāniculis intrinsecis ptis faciei.
¶ Signa autē declarantia causam si fit a spas
mo distinguit a causa mollificationis: vt pau
lo ante dictum est: quoniam in mollificatione
non concomitatur essentialiter dolor sed ma-
gis stupor in spasmo. sic etiam pars spasmata
dicitur esse durior difficulter trahibilis ꝛ pars
mollificata faciliter est trahibilis ꝛ reducibi-
lis ad naturalem situm.
¶ Etiā cum spasmo non est abundantia sputi
ꝛ humiditatis defluentis ab ore sicut a tortu-
ra ex paralysi vel mollificatione. ¶ Etiā cōiter
in mollificatione membra ꝛ oculi ꝛ palpebre vi
dēt inferius deijci ꝛ oculi claudi: in spasmo vñr

surſum eleuari vel circa aures cōtrahi. alia fit elevatio ꝓpter cōtrahi mēbra ad origines ner uoꝝ: vnde in ſpaſmo ſepe cōtingit oculum vel oculos nō poſſe claudi: vbi in mollificatiōe fit clauſio oculoꝝ vel ſalteꝫ partis leſe.

¶ Signa aūt materieꝝ humoraliuꝫ paralyſis vel ſpaſmi vt vtrū q̄d fuerit ex ſanguine vel fleg-mate vel ex alia materia habētur ex his q̄ dicta ſunt ſupra ſepe.

Cura. De cura p° in regimine in dieta non hñdo ꝯſyderationē ad torturam que pēdere poteſt a ſpaſmo de ſiccitate vel ex apāte colli ꝑfocatiuo de quo videbatꝰ facē mētionem Ga. 3° interioꝝ: qm̄ tales rariſſime fiūt et ſunt vt in pluribus mortales: ſꝫ tm̄ ꝯhēdo ſermonē nr̄m ad eam q̄ vt plurimū cōtinget. ¶ Primum obſeruētur oīa ſupra dcā de regimine paraly-ſis: ꝛ qd̄ infra dicetur de regimine ſpaſmi vt. ſ. infirmus ſituetꝰ in aere calido ꝛ ſicco: ſꝫ nō mul tū calido in p̄n° ſtāte replōne toti⁹ neqꝫ exicca tiuo multū ne ſubtile exiccetꝰ groſſo remanēte ꝛ maxime in ſpaſmo: ſed vnuꝫ cōem in hoc po-nūt cañ. auctores. ſ. ſtet tort⁹ in aere obſcuro ꝙ nō eſt cōe in paralyſi neqꝫ ſpaſmo. Gētilis dat diuerſas cauſas hui⁹ dicti: ſed oēs in hoc cōue niūt auctores cauſam exꝑmēdo ꝓhibitionem occurſus ꝛc. ſed nulla cauſa eſt iudicio meo me lior niſi ꝙ cū ſūt in lumīe cōprehēdūt ſe nō poſ ſe expuere neqꝫ loq̄ niſi cū difficultate: ꝛ hūidi tates ꝛ bauas ex ore ꝓfluētes: ꝑcipue in molli ficatione vel paralyſi ne ſupueniētes ad infir-mos videāt turpitudines ipſoꝝ: etiā ipi de ſe-ipſis accipiāt triſtitiā ꝛ hmōi paſſiones anima les. nā aer luminoſus vrꝰ magis in caſu ſaltē in ꝓceſſu iuuare ſubtiliādo ꝛ reſoluēdo mãꝫ mol lificātē: ſed ne ſint ludibrio alijs ordināt aucto res vt ponantꝰ in loco obſcuro in camera calꝰa ꝛ ſicca moderate. ¶ Circa cibos ꝛ potus q꞉ de re liquis non nālibus ꝓpter abbreuiare nō eſt ne ceſſarium loqui cū regimē ſit vt dictū eſt obſer uandū vt in paraliſi ſtupore ꝛ tremore aliq̄ lau dant colūbos in prin° ꝛ mel ꝛ aquā mellis. ſed A. videtꝰ nō laudare. imo dixit ꝛ nō deſiccentꝰ cū exiccatione mellis ꝛ pullis colūboꝝ: aliq̄ dicūt ꝙ p talia p ſuā caliditatē reſoluitꝰ ſubtile ꝛ ter reſtrificatꝰ groſſum: ideo in tortura ꝛ ſpaſmo ti mentꝰ: ſed Gentilis trahit iſtū textū p exiccatio nem intelligendo ſtipticitatem ventris cū di-xit: ꝛ non deſiccentꝰ intellexit nō exhibeantꝰ ſti-pticātia ventrē: ꝛ ꝓpterea vetātur pulli colum boꝝ q꞉ tarde digeruntꝰ in tertia tertij: ꝛ ita mel coctu multū: ꝛ ꝓpterea dixit ipe ꝙ laudauit aquā ciceꝝ q꞉ ſubtiliatiua. Pro cibo laudauit cum oleo ad leniendū ne ꝓuocatione vrine inducāt ſtipticitatē ventris: ꝛ iſta ſnīa videtꝰ magis cō formari textui: qm̄ paulopoſt addit: ſi nã fuerit ſicca moueatꝰ in die ſcdo cū cliſteri vehementis lenitatis: qm̄ eſt cōueniēs quaſi innuat ꝙ leni tio vētrꝫ ſit in caſu neceſſaria: ꝛ iſtū cañ. poſuit ſignāter. A. qm̄ ſūpta debita dieta exiccatiua vt ſupra dcm̄ eſt in ſīlib⁹ fecit medicū cautū ne vē ter ſtipticetꝰ: iō ſtipticitate vētris vitupauit co lūbos ꝛc. ꝛ ita aliq̄ alij vituperant mel ꝛ oīa ex ſiccātia in prin°: ꝛ hec ꝓpter id qd̄ dcm̄ eſt: ſꝫ re vera oīa iſta ſtant in ꝯſideratione medici: ne a p̄n° occurrant multū exiccātia ne exiccetꝰ ſubti le vel ꝓpter ſtipticitatē vētris. De potu aūt in ꝯſuetis vino ſi paꝝ detꝰ ſtāte magno deſiderio erit tolerabile: ſed reglr̄ magis eſt vinū dimit-tendū: brodiū ciceꝝ multum conuenit: ꝛ carnes ſilueſtres ꝛ capretoꝝ: vt in ſīlibus dictum eſt ca uendo ab humidis ꝛ humidis herbis in virtu-te venter teneatur mollis: nā ꝛ ventris lenitio eſt maxime iuuans vt dictum eſt.

Quare debēt ſituari in loco obſcuro ſm̄ aliquos.

De cibo et potu.

¶ In regimine p medicinas circa digeſtiua ſer uetꝰ regula ꝙ dimittantꝰ ſubtiliatiua multum ꝛ fortiter digeſtiua a prin°: ſed dentꝰ decoctiones ſubtiliatiue mediocres ꝛ in ꝓceſſu fortiores cū appropriatis de q̄b⁹ ſupra in de paliſi: ēt ſi pen deret tortura a ſpaſmo. nā cura ſpaſmi nō mul-tū diuerſificatur a cura paliſis. ¶ Circa eūoneꝫ vero eſt obſeruādus cañ. ſicut in digeſtiuis vt a debilioribus ꝓcedatꝰ: q꞉ tñ eūonū q̄dā eſt regu-laris quedā cocta ꝙ eūone regulari nō dꝫ eūa-ri a p̄n° cū ſolutiuo: imo tardāda eſt eūo vſqꝫ ad 4^{m} vel 7^{m}. q꞉ ſm̄ ꝙ materia fuerit minus apta eūoni longius digeratꝰ ꝛ tardius eūetur: et hoc q꞉ morbus dat inducias ꝛ calide medicīe a p̄n°. agitādo materiā nocēt: ꝛ fortes debilitādo ꝛ ma xime cū virtus in morbis chronicis ſit multum cuſtodienda: In cura tñ coacta vbi ſit periculū de caſu in epilepſiā fortē vel apoplexiā p ſigna que ꝑceſſerunt ꝙ opꝫ a p̄n° eūare nō expectata digōne ꝓpter periculū imminēs. ideo dicit Ra ſis. in textu noſtro. hmōi curā in ſolōne ventris incipiemus cū pillulis feridis. Hoc dꝫ intelligi coacte ꝛ ſtāte repletione ſm̄ totū: ꝛ maxime ſm̄ cerebrū. Et hic eſt alius madus exponēdi iſtum textū ab illo q̄ poſit⁹ eſt circa literā. ſed ſi nō ſit talis timor prius digeratꝰ deinde eūetur: et pro hoc dicebat idē Raſis. p° ꝯtinētis: ꝛ eſt ꝑmedi-tandū in diſpōne torture: q꞉ ſi cōtingat ſenſus patientis turbari ꝛ corp⁹ eſſe pōderoſius ꝛ non agile in ſuis motib⁹ dꝫ purgari cū difficili pur gatione: ſed ſi corpus eſt ſm̄ diſpōnē naturalē: tunc eſt ſciendū ꝙ paſſio eſt ſolū in illo mēbro qd̄ eſt leſum in ꝑtibus faciei ꝛ eſt mundificatū: ꝛ nō dꝫ incurrere aliqd̄ malū niſi illud qd̄ prius habuit ꝛc. ꝛ tūc ſup. nō dꝫ eūari cū difficili pur gatione: ſed tūc in eūone habeatꝰ regula vt non eūemus cū debilib⁹. i. lenitiuis: q꞉ talia lenien-tia mollificātia mēbra neruoſa nocēt. vñ nō dꝫ dare caſſiam a p̄n°. donec digeratꝰ materia: ſed eūando eūetur cū ſolutiuis fortib⁹ ſm̄ naturā: debilibus tñ in doſi: ita ꝙ poſſint de materia ꝓ pria aliq̄d eūare. Vñ Raſ. p° cōtinētis. laudat in eūone prius aliquā digeſtionē dari de hiera hermetis: ſed bonū eſt prius interpolare p tres vel quatuor dies dādo hierā cū agarico et cum acoro ſticados que videntꝰ tanꝙ materie medi cinarū in talibus diſpōnibus: tñ cū dicit Aui. ꝛ neqꝫ facias eūonē cū debilibus nō ſufficiētib⁹ donec digō aliqua vice fiat. feſtinatio eīn ad me dicinā exiccat mām ꝛ minorat eā ꝛ exiccat ner-uos ꝛc. Aliq̄ exponūt illū text. ꝙ nō facias neqꝫ cū debilib⁹. i. cū lenitiuis vt caſſia: neqꝫ cū acu-tis ante digōnem: q꞉ medicina acuta fortis in-groſſat materiā ꝛc. ſed reuera iſta non fuit ſnīa Aui. ſed hic voluit innuere ꝙ nō debem⁹ facere eūonē cū debilib⁹ lenitiuis vt ipſi exponūt: q꞉ nō cum caſſia lꝫ in ſe hoc dictū ſit verum: ſed nō ad mentem Aui. ſed voluit vlr̄ vt voluit Gētilis et bene: vt nō eūones cū debilib⁹ abſolute: q꞉ ni hil imprimunt in mām ſicut eſt caſſia fi. iō dixit

Cañ. obſeruād⁹ quo ad digeſtiua.

Cañ. obſ-uād⁹ quo ad euacuatiuam.

Cōtrariuꝫ cañ. agitꝰ i caſu p̄nti. Nota.

Not. bene regulā preſentem.

No. qualꝰ caſſia fi. in hoc caſu nō valet.

nō sufficiētib⁹. vt ēt ipsi dicūt. sꝫ sup. eña cū debilib⁹ qꝛ sunt vno mō debilia ꝛ alio mō fortia donec digō ꝛc. qꝛ lꝫ nō sit digestio ꝑfecta sed inchoās in morbis hmōi flegmaticis multotiēs minuim⁹ de mā cū medicinis solutiuis debilibus ꝛ sufficiētib⁹ vt cū infusiōe turbith ꝛ agarici dimittēdo nō sufficiētes vt purā cassiā: et verū est ꝙ festinatio ad medicinā acutā. i. fortem vt colloq̄ntida exicat ꝛ minorat ꝛ restringit materiā minorādo: ꝛ sic exiccat eam ꝛ desiccat neruos: qꝛ nō exñte mā ꝑata eñoni ꝯuertit se ad humidū neruorum ꝛ debilitatur oꝑatio i. non facit operationem quam intendis.

De diuersionib⁹ fiēdis in hac egritudīe.

¶ Deide fiāt diuersiones ꝑ clysteria ꝛ cū vētosis maxime circa collū sine scarificatiōe ad calefaciēdū neruos ꝛ diuertendo materiā ne fluat ad musculos faciei: sꝫ nō fiat a pn°. valēt etiaꝫ fricationes mēbroꝝ inferioꝝ: lotiones tibiarū cū approp̄atis decoctionib⁹ vt acori sticados maiorane calamēti pulegij rorismarini ꝛ sil'iū ¶ Dehinc veniat ad ꝑticulares eñones cū gargarismisq̄ maxie valēt in casu vt supra dictū ē Et de his dixit Me. vex gargarismata cūctꝫ medicinis ꝓponēda sūt cū caputpurgijs cum sint vtraqꝫ cura xa qm̄ faciūt ad motū oris ꝛ ꝑtiū circūstātiū: facta tm̄ ꝓus eñone. nā a pn° nocēt vt dicebat Aui. intēdere aūt ad gargarismata a pn° est nocēs. ꝛ qñqꝫ attrahit qꝺ ꝓpinquū est ꝛ nō resoluit crudū. ¶ Fiat deīde ꝯfortatio calidi nālis istoꝝ mēbroꝝ: sꝫ eñoꝛ resol'o materie cū gargarismis fiāt cū oximelle cū modico synapis ꝛ piretro faciēdo decoctionē synapis et piretri: vel synapis tm̄: ꝛ postea cū oximelle s. fiat gargarisma de quo dixit Rasis p° ꝯtinētis Dico ex autoritate olibasij ꝙ flegma viscosum purgatur cū semine sinapis mixto cū sirupo acetoso facto gargarismate ex eo ꝛ addit ꝛ est bonū dictum: ꝛ alia gargarismata non trahūt nisi humiditatem subtilē. ¶ Fiant ēt masticatoria appropriata ex acoro nucemuscata pipe longo piretro ꝛ cū modico cere fiat masticatoriū. ¶ Ualent etiam caputpurgia de q̄bus dixit Auic. dignius vero quo fit caputpurgiū est auricula muris: voluit ergo ꝙ succus auricule muri sit mirabilis: estqꝫ auricula muris spēs sil'is maiorane vel ex decoctione eiusdem potest fieri: ꝛ si ponatur paꝝ sinapis vel nigelle est forti⁹. ¶ Laudant aliqui flōiam vene sub lingua in chronica tortura: sed Aui. artificiose loquens dixit. Si fuerit sanguis dñans ꝛ recte etiam circa faciē.

Raß. p° cōtinētis. dico ꝙ ego vidi multos liberari ab hac egritudine soluꝫ cū ista herba.

¶ Cōiter laudant oēs ꝛ iubēt qꝺ habeāt speculum factū ex calibe: qꝛ talia specula sunt plana reddunt faciē magis latā ꝛ repñtant maiorē deformitatē: ꝛ ꝓñr ꝯuertunt ꝛ melius rectificāt faciē eoꝝ: ꝛ ipsi infirmi se iuuāt tunc manib⁹ conuertendo ꝑtes eoꝝ ad sitū nālē: postea facies reducta ad sitū nālē ligeꝛ cū plumaceolis prius factis inunctionib⁹ resolutiuis cōfortatiuis vt ē oleū de costo de spica. ꝛ hoc in pēdēte a palisi. ¶ Uñ aduertēdū est bene ꝙ si tortura fit a spasmo nō debēt poni hmōi localia calefaciētia exsiccantia multū nō ꝯuenientib⁹ mollificatiuis qm̄ mā spasmi est grossa: ideo opꝫ ꝯuenire cum mollificantibus vt oleo amigdalaꝝ dulciuꝫ de lilio simplici cum mucillaginibus altee ꝛ fenugreci ꝛ sil'ibus: ꝛ postea venire ad olea fortia calefacientia ꝛ exiccantia: non solum circa facieꝫ sed circa nuchā ꝛ collum. ¶ Et si paralisis sit circa frontem primū extēdatur pars ad sitū nāleꝫ ꝛ ligentur cū binda ꝛ plumaceolis infusis in locis exiccātibus ꝛc: sed vl'r singula die speculenꝛ ꝛ nitantur ad rectificationē q̄tuꝫ possibile est. ¶ Laudatur ēt si in ore teneant nucē muscataꝫ in parte lesa fractā vel mirabolanos kebulos vel nigros vel acoꝝ cōditū vel piretrū cōdituꝫ nā est fidelis medicina vt dicit Mesue.

¶ Laudatur sil'r fieri euaporationem ad facieꝫ facta decoctione reꝝ calidaꝝ exiccatiuaꝝ in vino vel aceto ꝛ aqua: vt camomille melliloti: calamenti: sticados maiorane hysopi serpilij pulegij ꝛ hmōi cū acoro nuce muscata: q̄ postq̄ bullierint debita decoctione fiat stupha ꝛ recipiaꝛ fumus ad faciē. nā ꝑ eaꝫ aperiuntur pori faciei ꝛ per sudorem mā educitur ꝛ cōfortanꝛ nerui et neruosa mēbra. Et eadē decoctiōe fiat artificiū tribus vel quatuor dieb⁹ capiēdo lapides ignitos ꝛ superponendo ad dictā decoctionē: ꝛ cum pannis tegendo vas vel bacile in quo ponūtur lapides igniti cū decoctione. recipiatur fumus ad partem lesam faciei. ꝛ si fiat cuꝫ emboto erit fortior impressio si etiam istud fiat anteq̄ veniatur ad vnctiones felicitabitur operatio.

Raß. p° cōtinēñ. circa fineꝫ capituli. vl'. dicit recipere fumū ex decoctione camōille inclinata facie supra ipm ieiuno stōcō fert plim torture.

¶ Laudauit etiā Raß. p° cōtinentis. vt coquātur carnes syluestres. s. sicce ꝛ teranꝛ ꝛ misceanꝛ cum oleo appropriato ꝛ calide apponanꝛ super locū torture. Et dixit ꝙ hec est melior et magis experta cura que reperiatur ad hunc morbum. ¶ Cōfectiones etiā cerebrales oēs ꝯueniūt vt de metridato tyriaca ꝛ reliq̄s de q̄bus supra: et inter alia valet electuariū. Rasis p° ꝯtinētis de quo dixit. Electuariū mirabile ꝛ expertū ꝛ fuit repertū in quodā antiquo tractatu cuiusdā medici. ℞. ꝫinꝫiber ꝛ acoꝝ. teranꝛ ꝛ ꝯficiantur cum melle. ꝛ detur de eo ad quātitatem vnius uncis mane ꝛ sero. ¶ Ponit etiā vnū aliud electuariū singulare hic dicēs melior ꝛ exꝑtior cura que reperiatur in hac egritudine est dare omni die in quātitate vnius oui de seminibus iuniperi tritis ꝛ pulueriꝫatis ꝛ ꝯfectis cū tātūdē de melle. ¶ Postremo qñ alia nō cōtulerint veniendum est ad cauteria: de quibus al's dictū est: ꝛ de his dixit Mesue. ad cauteria autem approximandū quādo iam alia non contulisse experieris: ꝛ hoc erit vltimum studium: ꝛ de his dixit Rasis p° cōtinētis: ꝛ si hec oīa. s. medicinalia dicta nō cōferunt coquaꝛ vena que est post aurem ꝛc. Et sic est finis huius capituli de tortura oris ꝛc.

¶ De spasmo thetano ꝛ alcuꝫeꝫ. Ca. xiij.

CUm aliquod membrū alicuius cōtrahiꝛ ꝛ ad suam redit originē aut plura ex membris sic disponunꝛ ipsa spasmata esse ꝓnūciabimus. ¶ Spasmus aūt subito aut paulatim inuadit. ¶ Spasmo autem subito euenienti eadem preparanda est cura quā in paralysi cōferre diximus. In eo tamen fricatione manuum et inunctione ex oleo costino plus vtimur.

¶ Spasmus vero qui non repente sed suaniter accidit post febrē aut post multam ventris solutionem aut multū vomitum aut sanguinis fluxum: malus est et vix curabilis. ¶ Quicquid tamen accidit ei mederi incipiemus. Egro nāq; ordei aquam ꝛ iura vnctuosa et mollia ministrabimus: et in aquam dulcem tepidam ipsum mittemus: et inungem⁹ ex oleo vio. tepido ꝛ oleo de semib⁹ cucurbite: et precipue neruorum radices in quibus spasmus existit. In tina quoq; diu moretur et ex oleo viola. inungatur. De vino bibat patiens parum: qđ tn̄ multā habeat aque admixtionē ꝛ cibis nutriatur humidis.

Istud est capitulum de spasmo: qđ sic ꝯtinuatur ad p̄cedens: nā postq̄ꝫ supra in p̄cedenti cap. determinauit de tortura oris: q̄ꝛ vt in pluribus pendet ex spasmo vt dictum est supra: fuit ꝯueniēs ad ꝑfectam intelligentiam torture facere ꝯn̄s capl̄m de spasmo. Declarando ergo de spasmo tria facit p̄ricipalr̄: qm̄ p̄ signa declarat eē ipi⁹ spasmi vt ex dictis signis habeatur quedā significatio spasmi. Scđo ponit vnam diuisionez, vt innuat quasdā differentes sp̄es spasmi. Tertio sequitur ad curam eius. scđa pars incipit ibi. (Spasmus aūt aut subito ꝛc.) tertia ibi. (Sz ex subito venienti.) ¶ De prima parte dicit. Cum aliqđ mēbrū alicuius ꝯtrahit̄ ꝛ ad suā redit originē: aut plura ex mēbris, sic disponuntur ipsa spasmata ꝓnunciamus. i. in eis declarat̄ eē disponem q̄ est spasmus. ¶ Pro intelligētia ꝑtis est notandū ꝙ ex verbis positis in litera Rasis manifestat duo principalr̄ q̄ sunt velut differētie ad declarandū spasmū: que etsi sit passio nernosa differt a paralisi ꝛ ab alijs dispōnib⁹ membroꝝ neruosoꝝ. Primū est ꝙ mēbrū cū torquet̄ non solū cōtorquetur: sed talis cōtorsio fit cum redditu vel cōuersione ad suā originē: puta ad cerebrū vel ad nuchā q̄ sunt prin^a ꝛ origiēs neruoꝝ: ꝛ ꝯn̄r lacertoꝝ mēbroꝝ neruosoꝝ. nā si fieret torsio ossis p̄ncipl̄r ꝛ non mēbri neruosi vt cū torquetur crus vel brachium p̄ cōtorsionē ossis non deberet dici spasmus: sed cū cōtorquet̄ mēbrum organicū ꝛ maxime iūcturale ꝓpter contractionem lacerti quo mediante p̄ alligationē ad iuncturam mediantibus chordis fit ꝯn̄r cōtractio illius mēbri secū cōcathenati: vt cōtracto lacerto brachij a cubito infra in parte domestica exn̄te: ꝯhit̄ ꝯn̄r man⁹ parua ꝛ ꝯuertitur ad suū p̄n^m: puta versus radicē ipsi⁹ lacerti ꝛ eo mediante versus nuchā ꝛ cerebrū. Signū qđ pōit ad declarandū spasmū est vt ꝙ ꝯtrahat̄ vnū mēbrū tm̄ aut plura ex eis ꝛ nō oīa qđ māifestauit p̄ hoc qđ dixit vnū aut plura: qm̄ si oīa vl̄r ꝯtraherent̄ mēbra versus originē: puta cerebrū: iaz illa ꝯtractio ꝛ redditus ad suū prin^m non deberet dici spasmus: vt spasmus distinguit̄ ab epilepsia: sed ꝓprius dz dici epilepsia: vt paulopost dicet̄ cū declarabit̄ de quid nois ꝛ q̄d rei ipius spasmi. ¶ De scđa parte ponit vnā distinctionē de spasmo dicens. spasmus aūt aut subito aut paulatim inuadit: ex qua distinctione ipse innuit distinctionē cōiter datā de spasmo māli. s. vel ad mām ꝓportionato: ꝛ est ꝙ q̄dā ē spasm⁹ de repletione vt qui subito fit: quidā est spasm⁹ de inanitione vt qui fit paulatim: nā vt plurimū spasmus repletionalis fit per defluxum māe q̄ recipitur in musculis vel lacertis: vnde fit dilatatio ꝓpter impletionem subito: ꝛ ꝯn̄r abbreniatio in longum: spasmus aūt sequens inanitionem ꝛ minorationē humidi q̄ dict⁹ est spasmus de siccitate paulatine inducitur: quō aūt ꝛ qualr̄ fiant isti spasmi videbit̄ in scđo p̄ncipali de sp̄ebus eius. De spasmo aūt ad mām nō ꝓportionato non fecit mentionem tanq̄ꝫ breuiloquus: ꝛ qm̄ talis spasmus vt in pluribus reducitur ad alteram illaꝝ specieꝝ de quibus dictū est vt infra consideranti patebit.

Declo p̄me ꝑtis hui⁹ capituli.

Declatio scđe partꝫ p̄ricipalis hui⁹ capl̄i.

¶ Sequitur alia pars. (Sed ex spasmo.) Ista ē tertia pars in qua ponit curā ipsius spasmi. Et duo facit principalr̄: qm̄ p̄^a excusat se a p̄ricipali determinatione spasmi repletionalis ꝓpter ea q̄ dicta sunt supra in cura paralisis: q̄ꝛ cura fere est eadē: lz poneret vnū sp̄ale spasmo differenter a paralisi. Scđo ꝯn̄r ipse ponit curā spasmi de inanitione siue siccitate. scđa ibi. (Spasmus vero q̄ non repente ꝛc.) ¶ De prima parte dicit. s. spasmo subito euenienti ꝑquirenda est cura quā in palisi diximus cōferre: deinde ponēdo curā sp̄alez differentē a palisi dixit: in eo tū s. spasmo fricatione manuū. s. spasmataꝝ ꝛ inūctionibus ex oleo costino plus vtimur. ¶ Pro intelligentia huius partis opꝫ notare ꝙ materia spasmi vt multū differt a mā palisis vt lati⁹ infra videbitur in hoc. s. ꝙ mā spasmi est grossior q̄ꝫ mā palisis ꝓpter cās infra dicēdas: lz in reliquis cōicent. s. in hoc qđ est mā frigida flātica: ꝛ in hoc qđ est recepta in villis neruoꝝ lacertoꝝ vtraq;: vnde dicebat Aui. scđa tertij. ca°. de spasmo: mā vero spasmū faciens nō efficit spasmum ꝛ mollificat. i. nō facit paralisim: ꝛ est satꝫ cōis modus loquēdi nisi ꝓpter suā grossitudinem: ꝛ q̄ꝛ non est ingressa subām villi ꝑuo ītroitu. s. in poris paruis sup. tm̄ mēbri quo inuetur s. p̄ hmōi paruū introitū ad mollificationē ꝛ paralisim: sed est coartata in foraminibus magis ꝛ sua grossitie dilatat ꝛ ꝯn̄r abbreniat: vn̄ materia palisis subtilior exn̄s imbibita in poris minutissimis mēbri elongat ꝛ relaxat: ꝛ ex hoc fundamento satis ꝑꝫ quō mā paralisis cōicat cuꝫ materia spasmi: ꝛ cōsequenter ipsius cura cōicat: q̄ꝛ cū intentione ad mām frigidā flāticā in neruosis mēbris p̄ter naturā receptam: et ideo cū digerentibus ꝛ eūantibus quasi equalr̄ ꝛ cū cōfortantibus cerebrum ꝛ neruos etiā equalr̄: sed in eo qđ est mā grossior ꝛ magis in ꝓfundo ad intellectum datum est indigentia fortioris resoluentis ꝛ exiccantis. Et ꝓ tanto innuebat hoc in textu p̄ hoc qđ dixit ꝙ vtemur plus fricatione manuū in spasmo q̄ꝫ in paralisi. s. calefaciendo ꝛ exiccando. ꝛ ex oleo costino qđ est vehementer calidum ꝛ exiccatiuuꝫ: ꝛ ex his duobus innuebat ꝙ oē aliud ingeniū faciens ad resolutionem dz esse magis resolutiuū ꝛ calefactiuuꝫ

Decla° p̄^e ꝑticule 3^e partis p̄ncipalis.

in spasmo ꝙ̄ in paralisi. Sed ēt hoc dictū notat Gerardus de solo ꝙ in hoc dꝫ differre medicina exterius applicata in spasmo a paralisi: qm̄ in paralisi possumus exiccare non p̄cedente humectatione: sed in spasmo ꝓpter grossitiem mãe vt dicit ipse nō possumus tute exiccare cū medicina forti exiccatiua vel resolutiua nō p̄cedēte resolutione ꝓpter dubiū indurationis mãe vnde ipe laudat prius inungi mēbrū spasmatum cuꝫ mollificātibus ꝛ cū mucillaginibus fenugreci seminis lini ꝛ silꝫibus: ꝛ postea cū exiccātibꝰ resoluentibus ꝓcedere: ego tm̄ in hoc non laudo simpl'r mollificatiua sepata a subtiliantibus ꝛ cōfortantibus qꝛ mã nō est dura: ꝛ si dicatur eē grossa respectu illius q̄ facit paralisim. scd̄o qꝛ nã mēbroꝝ neruosoꝝ est ꝯseruāda ꝛ aliqualiter sicca cū nerui sint nāl'r sicci ꝛ facile resoluat̄ eorū virtus ab humido relaxante vt clare ꝓbauit Plusꝙ̄ cōmenta. 3º tegni. Magis ego laudareꝫ vt cū medicis a dn̄io subtiliantibꝰ resoluētibꝰ ꝛ exiccātibus aliq̄d apponat̄ de medicinis mollificatiuis ad ꝓhibitionē indurationis ꝛ ad faciendā equalē resolutionē in toto ꝙ̄ simpl'r vna vice humectare tm̄ ꝛ mollificare: ꝛ alia vice resoluere simpl'r vt est cañ. in cura apatum duroꝝ ꝓpter cām supradictam.

Nota.

¶ Seq̄tur alia pars. (Spasmus xͦo q̄ nō repēte ꝛc.) In qua ponit curā spasmi de inanitiōe ꝛ duo facit. pͥmo ponit vnū ꝓnosticū in cura eiꝰ. scd̄o ꝓseq̄tur in cura eius. scd̄a ibi. (Quicq̄d tm̄ accidit). ¶ De prima pte dicit: spasmus vero q̄ non repēte sed suauiter accidit post fe. sup. longam aut ēt acutā in pueris aut multā vētris solutionem aut multū vomitū sup. factū a nā vel arte aut sanguis fluxū sup. imoderatū malꝰ est s. talis spasmus vt vix curabilis: rō dicti est satis clara. nā facta exiccatione humiditatuꝫ nālium tali ꝛ tāta ꝙ mēbra ꝯtrahant̄ ꝛ spasmātur significat̄ magna resol'o in virtute ꝛ maxime qꝛ vt pl'm talis spasmus est toti cōis ꝓpter eñare humidū toti cōem: ꝛ cū non fiat curatio eiꝰ nisi ꝑ resumptionē ꝛ restaurationē q̄ nō pōt nisi in multo tempore fieri virtute debili existēte: igitur cum spasmus sit egritudo difficilis ex parte accidētium ꝛ doloꝝ consequentium ad eū ꝑ contractionem inuoluntariam factam in membris neruosis sequitur ꝙ non nisi tēpore modico poterit cum his accidentibus virtus conseruari: ꝛ ita non poterit morbus curari: ꝛ hoc lꝫ sit veꝝ vt in pluribus: tm̄ non est vl'r veꝝ: vt de q̄busdam in ꝓcessu declarabitur: ꝛ maxime in pueris: ꝛ ideo dixit vix curabilis. ¶ (Quicquid tm̄ accidit.) In hac parte ponit curā: ꝛ pōt ī tot partes diuidi quot ingenia ponit̄ curatiua. Primo ordinat dietam: postea balneū ꝯñr inūctiones. Ultimo ponit etiam ordinem in potu.

Declaº secūde particule 3ᵉ partis pͥcipalis.

¶ Pro intellectu oīm partiū gñaliter est vnum notandum ꝙ ex isto tex. dn̄i Rasis possumꝰ colligere ꝙ ēt in morbis sil'r incurabilibus medicꝰ dꝫ intendere cum suis ingenijs ad curā quātuꝫ pōt: vt hic fecit Rasis: ꝛ isinuauit hoc ex modo suo dicendi per hoc qd̄ dixit: quicq̄d tm̄ acciderit: ꝛ sic vtitur ad prolongationem vite: nam cito morientur vbi longo tēpore possunt cōseruari in vita. Scd̄o ad ꝓhibēdum ne infirmi ducātur ad desperationem. Tertio vt cōplaceat astātibus ꝛ amicis: sed bene laudo ꝙ hoc fiat cū ꝓtestatione non promittendo salutem: vt multi bestialiter faciunt qui propter cupiditatem lucri ꝓmittunt salutem: etiam in morbis desperatis: ꝛ in ꝓcessu remanent infamati: ꝛ tm̄ melius est bonuꝫ nomen ꝙ̄ diuitie multe.

Hoc idē voluit Mes. in pͥº gradibus medicinaꝝ vltimum.

¶ Dixit ergo primo: egro nanqꝫ ordei aquam ꝛ iura vnctuosa ꝛ mollia ministrabimus. ¶ Pro intelligentia huius partis notandū ꝙ lꝫ spasmus de inanitione aliquotiens non coiungatur febri neqꝫ sequatur eam: qꝛ tm̄ ille q̄ mortalis est vt pl'm sequitur ad febres longas: ꝛ cū qualibet exsiccatione membroꝝ diminuto humido naturali membroꝝ calor in mēbris exacuatur ꝛ igneat̄ cū sit calor elemētalis ꝑ magna parte: ꝯñr in exsiccato dieta dꝫ ad humidū declinare pͣ intētione: ꝛ ꝯñr mediate paruꝫper ad frigidū ꝓpter prohibitionem igneitionis calidi nālis: vel salteꝫ non declinet ad calidum: ideo laudauit aquam ordei ꝛ iura pinguia humectantia restaurātia: nā talia sunt facilis digestionis q̄ sunt necessaria ꝓpter debilitatem digestiue: est etiaꝫ aqua ordei penetratiua in partes difficiles penetrationi vt ꝯtingit in corpore extenuato vbi vie sunt angustate. Exigitur etiam ad cōuenienteꝫ nutritionē hoꝝ corpoꝝ vt cibi sint multū nutritiui modicaꝝ supfluitatum ꝓpter necessariam maximā restaurationē: opꝫ ēt vt dicta nutrimēta participent vnctuoso pingui ꝛ adherente vt melior fiat appositio ꝛ vnio cū mēbris siccis et inuiscatio. Idcirco brodia vel aqua carnis sūt in casu multum cōuenientia: tum qꝛ facilis digestionis: tum qꝛ multi nutrimenti modicaruꝫ supfluitatum: tum qꝛ viscositate ꝛ vnctuositate participantia: ꝛ si misceantur cum aqua ordei ad penetrationem maiorem in ꝓfundū mēbri ꝛ ad prohibitionem inflāmationis dictorū nutrimentoꝝ ꝛ ꝓhibitionem incēdij calidi nālis: tunc habebūtur oēs intētiones in casu necessarie: ꝛ ex hac regula potes discurrere ad multa gña cibarioꝝ in casu cōuenientia de q̄bus fiat spālis sermo loco suo: sed maxime hic laudatur aqua decoctionis ordei ꝛ cancroꝝ: carnes etiaꝫ testudinū ꝛ sanguis eaꝝ ex mirabili ꝓprietate laudatur pͦ cōtinentis: ¶ Aduerte scd̄o ꝑ hoc qd̄ dixit: ponatur in balneo aque dulcis tepide ad humectandum totius habitudinem: dixit tepide ꝛ non frigide: qꝛ in membris extenuatis actualis frigiditas aque si occurreret induceret rigorem: non dixit etiam calide ne caliditate fiat resolutio que maxime prohibenda est: sꝫ dixit tepide sed de conditionibus balnei: ꝛ qualia debent esse videbitur latius loco suo. ¶ Dixit ꝯñr ꝙ dꝫ inungi cum oleo violato post exitū s. balnei ad retinenduꝫ humiditatem balnei intra membra ꝛ ad humectationem: ꝛ si forte poneretur aliquid olei rosati ad clausionem pororum vt melius aqua recepta in poris claudatur ꝛ quoniam profundare facit credo iuuabit. Et dicit ꝙ fienda est inunctio maxime vbi sunt radices neruorum vbi est spasmus: vbi si sit particularis querendus est locus originis neruorum illius loci: et si sit vniuersalis preter caput fienda est inunctio et ad nucham et ad spondiles et ad omnes iuncturas: quia humectato principio et radicem reliqua consequenter humectantur. ¶ Dicit vltimo: et de vino bibat parum quod tamen multum sit aqua mixtum: ita

Nota bene

ꝙ nõ sufficit vt sit parũ vinũ si solum exhiberet ꝓpter calefactionẽ eius ⁊ resolutionẽ cõsequẽtem: sed sit multũ aqua mixtũ .i. dñante aqua: ita vt magis sit dicendũ aqua vinata ꝙ vinum aquatum vt aqua zucch. vel ordei in q̃bus non acetosatur. nã vinũ ponitur vt penetrare faciat aquam in partes in quas non penetraret: ⁊ ita si poneret in brodijs faceret etiam ad citiorem resumptionem ⁊ restaurationem. Et sic sit finis capituli.

De q̃ddita te nõis et rei spasmi

Uisis textualibus videndũ est de q̃d nõis et quid rei ipsius spasmi. Scdo ponentur distõnes ⁊ spẽs eius: ⁊ ibi declarabit de modo euentus. Tertio de causis specieꝝ. Quarto de signis causaꝝ. Quinto de cura.

Quid nõis

⁊ quid rei. Circa pᵐ ergo pmo aduertendũ est ꝙ spasmus generali vocabulo dicit oẽm mẽbri inuoluntariã cõtractionẽ siue sit pticularis mẽbri cõtractio siue totius corporis: modo fiat a cã ꝑter naturã intelligendo de mẽbris volũtarijs: vñ. dicebat 2ª tertij. capᵒ proprio. qḋ spasmus est motus inuolũtarius egrediens a natura quẽ in mẽbris voluntarijs accidere facit repletio aut eñatio preter naturã siue fiat talis motus vel ↄtractio cum habilitate vt dilatentur membra: vel non cũ habilitate vt dilatent: siue fiat a cã cõi causante: siue a cã pticulari modo sit cã ꝑter nãm.

No. dñiam inter spasmũ ⁊ epilepsiam.

¶ Spasmus vero ꝓprie sumptus dicit cõtractionem factã in mẽbro vel in mẽbris dictis nõ in toto cũ inhabilitate dilatatiõis mẽbri vel mẽbrorum: ⁊ sic ẜm hec duo distinguit a spasmo cõmuniter accepto: qm̃ in epilepsia est spasm⁹ cũ dicimus eã fieri cũ spasmo: nõ tñ dicimus epilepsiam esse spasmũ ꝓprie sumptũ: ⁊ hoc est qꝛ in epilepsia cõcomitat spasmus totius ⁊ nõ pticularis membri nec pticulariũ mẽbroꝝ. dictũ est etiã in cõi spasmo qḋ est cõtractio ⁊c. siue sit cũ habilitate dilatationis siue nõ: vbi in spasmo proprie sumpto nõ est habilitas dilatatiõis ⁊c.

Singl'tus stõi nõ est spasm⁹ ꝓprie acceptus.

Et inde singultus stõaci nõ est spasmus ꝓprie sed tm̃ cõiter sumptus qm̃ in spasmo stõaci sit motus dilatationis ⁊ quietis: vbi in spasmo ꝓprie sumpto nõ est membrũ obediens in dilatatione: ideo Raẜ. de spasmo ꝓprie sumpto ĩ tex. dixit. Cũ videris membrũ alicuius contrahi ⁊c. sic per illã pticulã mẽbrũ alicuius vel aliquoꝝ mẽbroꝝ excludit spasmũ totius cõem nõ esse ꝓprie spasmũ. Et ideo. A. ẽt strictius declarando 2ª tertij. caᵒ ꝓprio dixit declarãdo spasmũ proprie sumptũ ꝙ spasm⁹ est egritudo neruosa: q̃.i. ꝓpt quã ↄtrahunt lacerti ad sua pnª. ⁊ sup. ad ↄtractionẽ ipsoꝝ cõtrahũt mẽbra que alligant musculis mediantibus chordis, ad sua pnª .i. versus cerebrũ vel nuchã q̃ sunt pnª ipsoꝝ neruorum ⁊ pñr lacertoꝝ ⁊ fiunt inobediẽtia in dilatatione. nõ dicit ↄtrahunt oẽs lacerti: sed determinate dixit lacerti .i. quidã ⁊c. nõ ↄtrahuntur oĩa mẽbra sed quedã mẽbra ⁊ ↄtrahunt ad suam originẽ. s. cerebrũ vt dictũ est: ⁊ p talẽ contractionẽ reddunt inobedientia in dilatatiõe: ⁊ sic remouet singultus a spasmo. Per hoc etiã ꝙ dicit cõtrahunt ad sua pnª. per ↄtrahi intelligit ẽt ↄ̃ctũ eẽ: qm̃ nõ tm̃ mẽbrũ spasmatũ dicimus cũ ipm actu ↄtrahit vel est in spasmari: sʒ cũ est ↄtractũ ṽsus suã originẽ: oĩno ẽt tũc dicimus spasmũ eẽ in illo mẽbro sicut, cũ actu ↄ̃hit

dicit ẽt ipm esse inobediẽs in dilatatiõe: nõ qꝛ omne membrum spasmatum sit inobediens dilatationi sed solummõ spasm⁹ de inanitiõe facit mẽbrũ absolute dilatatiõi inobediẽs. nã qꝛ exiccatũ est ↄtractũ vñ nõ pt dilatari: sed istud cõtractũ est ⁊ ꝑꝑ repl'onẽ sepe cũ fricatiõe pt dilatari. Tñ dicit Aui. ꝙ est iobediẽs dilatatõi .i. qm̃ ⁊ si dilatent in oppositã ptẽ ↄ̃hẽdo: tñ nõ remanẽt talr reducta in nãli sua dispõne nisi cã ↄ̃hente ↄtinuo assistẽte imo iterato ↄtrahunt: iõ dicimus illa mẽbra esse inobediẽtia ĩ dilatatione. ⁊ hoc intelligit tpe ꝑ quo spasm⁹ durat: qꝛ aliq̃s spasmus facile remouet prout q̃ fit a ventositate. Et p hoc qḋ dixit ↄtrahit: dixit Gẽtilis per hãc particulã distinguit spasm⁹ ꝓprie sumptus a thetano. vel dr talis inobediẽtia in dilatatione qꝛ nõ dilatant a ṽtute ꝓpria simplr volũtarie motiua sed ab aliena trahẽte. ⁊ sic hoc totũ intelligat. s. ꝙ mẽbrũ ↄtrahit vel est ↄ̃ctũ vel ↄtraheret nisi esset cã ad oppᵐ ↄtraria ꝓhibens ↄtractionẽ vt fit in thetano qñ sunt simul duo spasmi eque potẽtes in eodẽ mebro vt in brachio .i. due cause spasmare faciẽtes: vna in parte domestica ⁊ altera ĩ pte siluestri: quaꝝ q̃libet de se ↄtraheret tũc nõ põt membrũ ↄtrahi concurrentibus his causis: immo mẽbrũ remanet erectum ⁊ nõ cõtractũ: cum tñ thetanus sit species spasmi proprie sumpti: ideo cum dicit contrahi: intelligitur vt dictum est. Et ita ex dictis etiam patet quid rei spasmi.

Thetanus ẽ spẽs spasmi ꝓprij.

Distinctiones

et spẽs spasmi. Iã circa 2ᵐ ponẽdo diuisiones ⁊ spẽs spasmi sit hec pª distõ. Spasmoꝝ q̃dã fit a morbo tm̃ vl' a cã morbi: quidã a ṽtute tm̃: q̃dã simul a morbo ⁊ a ṽtute: ⁊ iõ ex hac diuisiõe habetur alia diuisio. Nã q̃dã spasm⁹ est mãlis: q̃dã materie nõ ꝓportionatus. Materialiũ q̃dã de repl'one q̃dã de inanitiõe: lʒ Hip. solum hãc diuisionem posuerit: ⁊ ita Galenus de accidenti. capitulo secundo. tamen idem Gal. tertio. interioꝝ. ca. septimo ad finem. ⁊ cõmẽ. pᵒ quinte pticule posuit ẽt spasmũ ad materiã nõ ꝓportionatũ: ⁊ ita eñ Aui. sequut⁹ est: ⁊ expsi⁹ de eo facit mẽtionẽ 2ª tertij. ca. ꝓprio. Spasm⁹ ṽo siue ↄ̃ctio q̃ fit a mã tanꝙ a cã morbi ↄtingit propter materiã recipi in musculo maxie ẜm villos ẜm latũ ꝓcedẽtes ipsi⁹ musculi vñ elõgat in latũ: ⁊ inde opʒ ꝙ abbreuiet in lõgũ. cã ergo hui⁹ ↄ̃ctionis nõ est virt⁹ sʒ morb⁹ vel cã morbi: puta repl'o: qꝛ equalr ẽt ↄ̃ctio fieret in nõ aĩatis vt pʒ in chordis musicoꝝ. Et aliqñ spasmi ⁊ ↄ̃ctionis cã est ṽt⁹ tm̃. vt qñ. s. a dolore ꝑꝑ pũcturã vl' ex morsu scorpiõis vel cũ ferro fctã sol'one cõtinui vl' mala q̃litate cõicata alio mẽbro sentiẽti fit fuga mẽbri sensitiui ad suũ pnᵐ: ⁊ sic hmõi retractionis cã est ṽtus retrahẽs vel aĩa. Et aliqñ cã est simul mã cũ ṽtute vt si fluat mã supra musculũ q̃ aliqualr dilatat: ⁊ mã sit venenosa vl' nitrosa malã qualitatẽ imprimẽs vt col'a prassina. tũc ꝑcepto nocumẽto vel mala q̃litate virtus ex vna pte ↄtrahit. ⁊ mẽbrũ ẽt ↄtrahit: ⁊ sic huius ↄtractionis duplex est cã. Una est virt⁹ ⁊ alia mã. Spasmus ergo cui⁹ ↄtractionis cã est virtus tm̃. s. immediata ↄtrahẽs ab autorib⁹ dr spasm⁹ ad materiã nõ ꝓportionat⁹: qꝛ nõ sequitur repletionẽ vel inanitionẽ materie ⁊ ecõtra ille cuius cã est repletio humorũ vel inanitio

De spasmo q̃ fit a mã tantũ.

Spasm⁹ a virtute fact⁹ est nõ ꝓportionatus ad materiam.

membri dicit̃ spasmus materialis. vñ spasmus cõtingens etiã ex inanitione qui in suo formali includit ⁊ de necessitate denoĩat materiã: dicẽdus est spasmus ille de inanitione spasm⁹ materialis: qm̃ fit ꝓpter carentiã materie ⁊ exiccationem in mẽbro ꝯtingente: ꝓpter. s. minorationem materie hũide: sicut ꝯtingit in cordis apud ignem existẽtibus in chordis musicoꝝ tꝑe estatis extrẽsis. nã cõtrahunt̃ ⁊ rumpunt̃ ꝓpter siccitatem inductã: ita nerui ⁊ neruosa mẽbra a cõplexione calida ⁊ sicca superueniente humidũ resoluente vt in febribus adurẽtibus in processu cum fit exiccatio de necessitate fit cõtractio: iõ talis spasmus de inanitione includit materiã denominatiue. s. absentiã eius: ⁊ ẜm hoc talis dispõ ꝗuis dicat̃ spasmus inanititionis et sic ad materiã ꝓportionatus: tñ cũ hoc nõ est morbus materialis: q꞉ eius cã nõ est materia: iõ nõ sequitur. est spasm⁹ materialis: ergo est morb⁹ materialis: ptꝫ ꝙ nõ valet. Nã est morb⁹ de inanitione: cuius curatio nõ cõpletur cũ euãntib⁹ sed cũ resumẽtibus. ⁊ sic cõmittit̃ fallacia in argumento cũ dicit̃. est spasmus materialis. ergo est morbus materialis: ptꝫ ꝙ nõ vꝫ. Nã illa nota materialis aliud denotat cum addit̃ ad spasmum: ⁊ aliud cũ additur ad morbũ: q꞉ cũ dicit̃ spasmus materialis: sufficit ꝙ sit spasm⁹ in rõe cuius vt declarabit̃ opꝫ intelligi materiã vł positiue vel priuatiue: puta ipsius ꝑsentiã vł ipsi⁹ carentiã: qđ nõ sufficit ad hoc ꝙ sit morb⁹ materialis: immo exigit̃ ad hoc ꝙ sit materialis morbus ꝙ ꝑncipałr pẽdeat a mã. Etiã ex opposito hoc argᵐ nõ vꝫ. iste est morbus mãlis ⁊ iste est spasmus: ergo est spasmus mãlis: in casu vbi cã spasmi sit mã nõ ledens q꞉ replẽs sed q꞉ acuta mordens: ptꝫ tũc ꝙ est morb⁹ mãlis: ⁊ si sit spasmus ad materiã nõ ꝓportionatus. ¶ Alius est spasmus mãlis de replõne: vt cuius cã est materia replẽs maxime dilatãs ẜm latũ ⁊ abbreuiãs in longũ: vt cũ est ẜm villos latitudinales vel transuersales mẽbri lacertosi recepta: nam tũc de necessitate membrũ dilatat̃ ⁊ elongat̃ in latũ: ⁊ exꝯsequẽti abbreuiat̃ in longũ quecũqꝫ sit talis materia taliter situata: ⁊ ꝓinde sequitur. Et hoc bene notate: ꝙ possibile est mãm spasmi esse materiã subtilẽ ⁊ forte subtiliorẽ ꝙ̃ sit certa materia palysis: que ideo facit spasmũ qm̃ talis in membro recipit̃ vt elõget ẜm illã positionem vt ẜm latũ: ⁊ nõ q꞉ grossa oppilãs ⁊ dilatans: vt ptꝫ cõsiderare volẽti. ⁊ sic nõ est verũ qđ cõiter dicit̃ ꝙ in hoc differunt materia palysis ⁊ materia spasmi: q꞉ mã spasmi sit grossa oppilãs: ⁊ mã paralysis liq̃da fluẽs: dico tñ ꝙ qm̃ mã liquida ⁊ subtilis est de se parata recipi et fluere ita in villos lõgitudinales sicut in latitudinales vel transuersales: ⁊ plures villi membroꝝ lacertoꝝ in maiori parte membroꝝ incedũt ẜm incessum rectum idcirco ẜm villos fluente mã est magis paratum membrum elongari: ⁊ sic paralyticari ꝙ̃ spasmari: sed ꝙ recipiatur materia sic in villis latitudinalibus vel trãsuersalibus ꝙ nõ in longitudinalibus: hoc vt plurimum euenire potest ex grossitie materie oppilantis: vt patet: et sic bene verum est quod vt plurimũ grossior est materia spasmi ꝙ̃ paralysis.

¶ Alia diuisio: quidã est cõfirmatus: quidã nõ cõfirmatus. ¶ Alia diuisio: quidã est spasmus musculoꝝ anteriorũ vñ ꝯuertit̃ corp⁹ in añrius: quidã posterioꝝ vñ cõuertit̃ posterius: vñ q̃dã dicitur epistonus: quidã prostenus hoc est siue sint de inanitione siue de repletione.

Questio.

¶ De mõtũ spasmi inanitionis multũ dubitat̃ a doctoribus. nã si spasmus sequit̃ cõsumptionẽ ⁊ minorationẽ humidi membroꝝ sequit̃ ꝙ q̃libet ethicus tertie spẽi dꝫ spasmari cũ in quolibet tali membra ad maiorẽ debeãt deduci siccitatẽ per exiccationem in humido factã ꝙ̃ in mẽbro ałr spasmato a cã exiccãte. si ergo siccitas in illo est causa cõtractionis: sequitur etiã ꝙ mẽbra ethici multomagis a siccitate debent spasmari.

¶ Breuiter multis dimissis rñsionibus cõmuniter ad hãc difficultatem datis q̃ meo iudicio nõ vident̃ satisfacere: est dicendũ ꝙ maior siccitas est in neruis musculi spasmati a siccitate ꝙ̃ sit siccitas in ethico etiã tertie spẽi. ⁊ si ethicus tertie spei ad tantã siccitatẽ duceret̃ quãta gradualiter reperiet̃ in illo neruo musculi taliter spasmari: dico ꝙ corp⁹ taliter ethicũ spasmaret̃ ⁊ hoc est cũ siccitas sit ꝑ se corrugatiua 4° metheoroꝝ maxime siccitas terrea vt siccitas faciens ad minorationẽ humidi subtilis inspissando grossum. Si ergo naturałr siccitas corrugat ⁊ cõdensat vbi erit maior gradualis siccitas de hac siccitate terrea loquendo ibi erit maior corrugatio partiũ ⁊ ꝯñr maior spasmus cũ fiat talis a cã preter naturã vt supponit̃. Dico signãter intelligẽdo de siccitate terrea ꝓpter caliditatem igneã cõiunctã siccitati in igne q̃ stat cũ multa raritate vt ptꝫ. sed in materia terrestri a dñio videt̃ dicendũ vt dictũ est qđ vbi est inducta maior siccitas ꝑter naturã: ibi ceteris ꝑib⁹ debet esse inducta maior corrugatio ⁊ ꝯñr maior spasmus: ⁊ sic videt̃ repugnare ꝙ maior siccitas sit inducta in mẽbris ethici tertie spẽi ꝙ̃ in certo mẽbra alterius corpis spasmato a siccitate: ⁊ tñ mẽbro ethici nõ sunt spasmata: iõ dico ꝙ nõ tãta est siccitas preter naturã inducta in ethico sicut in dicto mẽbro spasmato: nõ tñ sit admiratio ꝙ si ethicus tertie spẽi nõ curat̃ qđ ꝓpterea nõ possit curari ⁊ resumi mẽbrũ particulare exiccatũ: qm̃ in ethico tertie spẽi exiccant̃ ⁊ cor ⁊ epar in ꝟtute: q̃rũ fit toti⁹ restauratio: ⁊ iõ nõ resumit̃ in corpore vero spasmato ẜm membrum vel mẽbra stãte valitudine ꝑncipaliũ mẽbrorum põt fieri refectio ⁊ restauratio: ⁊ ꝯñr vera curatio. Nec ẽt miret̃ q̃s ꝙ mẽbra vident̃ magis sicca in ethico ꝙ̃ in spasmato: quia in ethico morbus est cõis toti: nõ sic in spasmo particularis mẽbri: q꞉ nõ incõuenit exiccari appropriatã humiditatẽ neruoꝝ ⁊ nõ exiccari hũiditatẽ mẽbri carniformis eiusdẽ mẽbri vel ossis: ⁊ sic apparebit membrũ multo minus siccũ ꝙ̃ in ethico: lꝫ tñ nerui quorum cõtractione fit spasmus magis sint exiccati ꝙ̃ sit siccitas ĩ ethico repta.

¶ Alia diuisio. spasmorũ quidã est multi tꝑis quidam modici: quidã medio modo. ¶ Itẽ quidam intensus: quidam mediocris: quidam remissus. ¶ Item quidam vnius membri quidã plurium: quidã vniuersalis. i. cõtinẽs totũ corpus preter partes faciei. nam si cũ hoc spasmaretur pars faciei esset epilepsia.

De causis primitiuis spasmi ex replone.

Cause. Jam ꝯñr sunt ponende cause de quibus quandã ponimus primitiuam: quandã añtem: ⁊ quandã cõiunctam. nã in cau

tis spasmi repletionalis cā primitiua esse pōt q̄ libet, cā extrinseca ꝓpter quā multiplicatur humor q̄ recipi pōt in neruis talr opilando vt faciat dilatationem in mēbro spasmato ⁊ abbreuiationē in longo: ⁊ hoc mō oīs immoderantia causaꝝ cōplexionaliū ex parte aeris debilitādo ꝟ.g. digestiuā: ⁊ sic ad multiplicationē sup̄fluitatū faciens pōt esse cā primitiua spasmi repletionalis: ⁊ ita discurrendo ꝑ alias res nō naturales maxime de coitu ⁊ multitudine ciboꝝ ⁊ nauseatiua sacietate ⁊ reliq̄s mō suo. s. vt subito timore cōmouēte humores. ¶ Accidit ēt estq̄ dictum notabile Ras. p° ɔtinen. ca°. 6°. nā aliqn̄ fit, vt dicit hic morbus qn̄ extendunt mēbra ex ventositate inflatiua q̄ resoluit ex medicinis calefacientib⁹ iniunctis sup̄ficiei corporis. s. non debito tp̄e applicatis vt stāte repletione: ⁊ addit: ⁊ medicinis extenuātib⁹ ⁊ expellētibus ventositatem. sup. etiā nō in debito tp̄e exhibitis: ⁊ ex hoc textu pōt notari magnus error īperitorū q̄ in dolore ventoso: aliqn̄ in prin° cū medicinis fortibus resolutiuis adducūt ad spasmum.

Nota.

Not. bene errorē sepe cōmissū de causis primitiuis spasmi ex inanitiōe.

¶ De causis ēt primitiuis in pueris est multitudo lactis bibiti, vt voluit Ari. 5°. de gn̄atiōe aīalium. ¶ Spasmi aūt inanitionis cā primitiua est cōis cā exiccās extrinseca siue aīalis vt caliditas solis: laboꝝ vigilie ⁊ passiōes aīales fortes: ⁊ coitus ⁊ eūo sanguinis quōcunq̄ ꝑ artificium sup̄flua ⁊ colerica passio, dicit Aui. ⁊ oīs cāe extrinsece minuētes humiditates nāles vt est eūo medicinaꝝ fortiū. ¶ Cause ꝓmitiue spasmi ad mām nō ꝓportionati sunt oēs cāe q̄ facere p̄nt nocumētū sensibile in cerebro ⁊ mēbris neruosis: vn̄ virtus stimulata vl' ꝑ dolorē vel ꝑ malā qualitatē retrahit mēbra neruosa ad sua p̄n^a: vn̄ fiunt inobedientia in dilatatione vt dictum est: ⁊ hoc modo multiplicata intēsa qualitate ab aere frigido ledente cerebrū vel mēbra neruosa vel vapores venenosi ⁊ punctura scorpionis: ⁊ aliqn̄ solutio facta in mēbro neruoso: oēs tales sunt cause primitiue spasmi ad mām non proportionati.

De causis añtibus.

¶ Cā vero añs ī spasmo ꝓportionali al's repl'onali est p̄ntia māeꝝ humoraliū in toto vel ī p̄te potētiū replere neruosa mēbra ⁊c. ¶ Cā añs de spasmo inanitionis est mala cōpl'o cal'a principaliū mēbroꝝ anteq̄ ad exiccationē ꝑducat faciendo ɔtractionē: ⁊ hoc siue cōpl'o sit radicalis nālis siue p̄ter naturā talis: ⁊ silr oēs cāe intrinsece corporales q̄ exficcare p̄nt vt colera ignea ⁊c. possunt esse cāe hmōi añtes. ¶ Cae ꝟo añtes in spasmo ad mām nō ꝓportionato sunt humores venenosi in corpore humano exn̄tes mala qualitate infecti q̄ escētes in particularib⁹ mēbris: q̄ tn̄ sunt parati fluere ad membra ⁊ facere cōtractionē. ¶ Cā ēt añs oīm ⁊ vl'is est acuitas sensus oris stōi ⁊ debilitas eius ⁊ ēt debilitas cerebri ⁊ membroꝝ neruosoꝝ. nā ad hmōi debilitatem seq̄tur facilior spasmus quicūq̄ fuerit: sꝫ maxime spasmus ad mām non ꝓportionatus.

¶ Sed de causis corporalibus faciētibus spasmuꝫ repletionale videt innuere. A. q̄ aliqn̄ mā est fluēs supra totū mēbrū: ⁊ aliqn̄ stans in particulari situ membri musculosi. s. ⁊ neruosi: ⁊ sic ibi faciens dilatationē: tunc reliq̄ partes illuc ɔtrahunt. Sed hic nota q̄ oēs partes musculi ad illā partē ɔtrahūtur: q̄ nō ꝑs versus radicē musculi trahit ad mediū: qm̄ in oī spasmo ɔtrahunt lacerti ad suā radicē: sed dꝫ itelligi q̄ alie p̄tes infra partē spasmatā principal'r vt ap̄atū trahunt ad eā. Et videt innuere Aui. in tex. q̄d oīs mā humoralis pōt esse cā repletiōalis spasmi cū est fluens etiā nō ap̄ans: immo ēt mā ventosa grossa: ⁊ hunc spasmū dicimus vulgo granfum: ⁊ de hoc dicit Aui. ⁊ non est longum q̄n sit spasmus eueniens a vētositate inflatiua spissa: ipsa em̄ est ex eis q̄ vt pl'm accidūt ⁊ remouētur in hora. i. statim ⁊ subito: sed videt innuere q̄d sanguis nō facit spasmū nisi sit ap̄ans. Relique materie p̄nt facere spasmū: ⁊ vt fluētes materie ⁊ vt ap̄antes: q̄d etsi sit forte vt pl'm veꝝ: ꝓpterea q̄ nerui sunt membra exanguinea: neq̄ abūdet sanguis cōiter circa neruosa mēbra tal'r vt labendo faciat opilationē: non videt tn̄ repugnare quin etiā saltem ex ꝑcussione vel ex certo dolore ēt circa mēbra neruosa a quacūq̄ causa fluere possit sanguis tal'r abūdās ⁊ facere spasmum sine ap̄ate: q̄d ēt nō ap̄ando poterit facere opilationē ⁊ spasmū: ita q̄d a flāte ⁊ a mel'ia ⁊ a sanguine: lꝫ rarius pōt fieri spasmus repletionalis a sanguine. De colera non fecit mētionem Aui. qm̄ ab eā magis pēdet spasm⁹ ad materiā nō ꝓportionatus ꝓpter acuitatē ⁊ mordicationeꝫ ēt q̄ sua subtilitate nō retinet in poris mēbroꝝ extensionem faciendo ad spasmuꝫ. lꝫ ex colera grossa non repugnat fieri.

Erit scd̄m nr̄m vulgare idioma. La crāpa.

¶ Cā vero cōiuncta spasmi repletionalis ē ip̄e humor existens in neruo vel in neruis lacerti actu faciens extensionem in latum ⁊ decurtans in longum. ¶ Et cā coniuncta spasmi sicci ē ip̄a siccitas actu inducens contractionē in neruis. ¶ Et spasmi non ꝓportionati ad materiam cā coniuncta est mala qualitas actu ledens: vn̄ fugit membrum ⁊c.

De causis cōiunctis.

¶ Preter has aūt sp̄es spasmoꝝ fiunt quedam sp̄es q̄ non sunt ꝓprie spasmi: sed ꝓprius q̄dam frigiditates in mēbris facte ⁊ inhabilitātes in dilatatione vel cōtractiōe: de q̄bus tn̄ fecit mētionē Aui. in ca° ꝓprio spasmi. ꝟ.g. ɔtingens ꝓpter sustentationē factā sup̄ aliq̄d mēbrorū q̄d est ɔtractū: vt cū sūt ɔtracta crura sedendo ⁊ hō cū brachio ɔtorto appodiat se sup̄ alteꝝ crus q̄escēdo s̄m caput supra brachiū ⁊ crus ɔn̄r: et ex ista cōpressione indurant chorde musculoꝝ vel mouent māe ad mēbra tal'r ɔtracta ꝓpter laborē in sustētādo: vel excutiunt ab eis humiditates ꝓprie ꝑ cōpressionē vel distriguunt meatus dilatatiōis spūs aīalis ⁊ ꝟtutis motiue ad mēbrū: ⁊ ī hoc fit q̄dā inhabilitas in motu vel rigiditas: ⁊ ad has cās reducit ēt talis inhabilitas aliquotiēs ɔtingēs post somnū cū hō fuerit dormiens supra aliq̄d mēbrū contortū vt supra brachium ⁊c. Et hec sufficiant de causis.

Signa. Signoꝝ q̄daꝫ sunt ꝓnostica futuri euent⁹ q̄dā ꝓnostica ad salutē vel mortē: q̄dā demonstratiua ⁊ gn̄is ⁊ sp̄eꝝ. ¶ Signa ꝓnostica futuri euentus sunt vt spasmi maxime repletionalis sicut saltus ⁊ pulsatio ⁊ iectigatio in membris: ⁊ q̄ pulsus fit paruus ⁊ rar⁹ in principio: qm̄ declaratur virtutem opprimi a multitudine materie ⁊ sic fieri paruum: fit ēt rarus ꝓpter diminutam necessitatem ex materia humida abundante nata fluere ad neruosa membra obtundente caliditatem. Et si aliquan

De signis ꝓnosticis euēt⁹ spasmi repl'onalis.

do fiat stridor dentium ⁊ aliqualis tortura apparens in labijs vel in oculis: ista videtur ꝓnosticari sup futuro spasmo repletionali. Et addit Aui. Qn̄qꝫ accidit risus non ſm radicē. i. non est verus risus ⁊ hoc est. s. cū mā iam incipit recipi in musculis mandibulaꝝ vn̄ fit aliqualis cōtractio: ⁊ sic est signū quasi demōstratiuū principij spasmi repletionalis ⁊ ꝓnosticū futuri spasmi magis cōis.

De signis futuri spasmi ex inanitione.

¶ Pronostica aūt spasmi inanitionis sunt fe. valida ⁊ acuta ⁊ maxime in pueris ⁊ lactentibus ꝓpter passibilitatem humidi eorū ⁊ facilem resolutionē ⁊ exsiccationem. Et de his dixit Rasis p° ꝯtinentis. Et pueris solū vigilie aut timor aut vētris cōstipatio aut corporis distensio aut coloris mutatio sup. antecedūt cum spasmus est eis futurus cā fe. ¶ Et ꝑexistēs habitudo macra cum pulsu aliqual'r duro cum aliquibus passionibus vehementib⁹ ⁊ solitudine cogitatione ⁊ ꝑcedentes eūones fortes facte a natura vel arte: ⁊ siccitas ēt cerebri vehemēs q̄ declaratur ex vigilijs: ista oia sunt de signis ꝓnosticis spasmi sicci: qm̄ dicit. A. ꝓpter debilitatem quā seq̄tur siccitas lacertoꝝ. Nā cum nimia cā desiccatiua cerebro aduenit reducit ad se humiditates a neruis ⁊ sic fit spasmus: ⁊ ita de reliq̄s q̄ pn̄t esse cā exiccationis ⁊ infra.

¶ Pronostica spasmi ad mām nō ꝓportionati sunt cū ꝑcipitur ī corpore materia colerica acuta vt prassina vel vermes vel sumptio medicine multum fortis acute ⁊ impressiue in os stomaci: vt cum datur eleborus vel lapis lazuli non preparatus ⁊ maxime in corpore fortis sensus stomaci.

De signis ꝓnosticis spasmi ad malum.

¶ Signa ꝓnostica ad malū ⁊ ad bonū. Prio ad malum ⁊ ad mortē dicit Aui. in fine capl'i causarū. Et oīs quidē spasmus seq̄ns vulnus est mortalis: ⁊ sic factus ex punctura vel solutione ꝯtinui nō recipit curā: hoc dictū nō sic absolute dꝫ intelligi: qm̄ dt Genti. ꝙ spasmus ꝓpter pūcturam fit ꝓpter vnā tm̄ triū causaꝝ: vt ēt notatur tertio tegni clare a Plusq̄ cōmentatore sup illo passu. Nerui ⁊ tenātos punctura ⁊c. Uno mō q̄r ad puncturam seq̄tur dolor ⁊ ad dolorē fit spasmus: ⁊ ptꝫ ꝙ talis spasmus nō est semp mortalis: q̄r mitigato dolore remittit spasmus. Fit scdo ꝓpter aп̄a qd ꝯtingit ī vulnere: ⁊ tale aп̄a si supflueret al's pseueret faciens exsiccationem in vulnere ⁊ ꝓhibens transpirationem materie acute putrescētis pōt inducere timorē: sed non clauso orificio nō facit timorē ꝓpter transpirationem māe si ēt fiat aп̄a apparenter: ⁊ postea delitescat erit signum malum: sed ꝯtinuet vt dictuꝫ est aperto orificio non sic est timor. Potest vltimo esse ꝓpter supfluam effusionem sanguinis de quo dixit Hypo. 4°. affo. Spasm⁹ ex vulnere mortalis. Aui. declarat ꝙ intelligit qn̄ fit ex emanatione sanguinis supflui: ⁊ tūc fiet spasmus de inanitione de quo statim dicet. q̄ vt pl'm est mortalis: credo tn̄ ego ꝙ qn̄ fit spasm⁹ ex vulnere in ꝓfundo nerui ꝙ tunc fit mortalis q̄r medicine non possunt bene pertransire ad locuꝫ lesum. Et si medicus voluerit dilatare vuln⁹: tūc aucto dolore perducitur ad maiorem spasmum ⁊ ad morteꝫ infirmus: ⁊ ideo incisiones facte cū re acuta maxime cum profundatur sunt magis periculose vt sunt aliqua arma acutissima.

¶ Secundum pronosticum est ꝙ spasm⁹ de inanitione sequens morbos diuturnos est mortalis: dico signanter diuturnos: qm̄ si subito inducatur non semper est mortalis: ⁊ ideo in pueris q̄r a facili cā ⁊ subito potest induci ꝓpter passibilitatem humiditatum eoꝝ non est mortalis: q̄libet tn̄ de inanitione cōfirmatus est mortalis etiam ꝓpter aliam cām fit salubris in pueris vt dicebat Aui. nam in pueris ꝓpter fortitudineꝫ virtutū: cordiū ⁊ epatum eoꝝ ⁊ fortē restaurationem talis spasmus non est mortalis: nā vterqꝫ spasmus ⁊ inanitionis ⁊ repletionis est pueris ꝓportionalis: ⁊ ab his faciliter reducuntur pueri sicut ⁊ faciliter incidunt: sed in prouecta etate spasmus de inanitione vt pl'm est mortalis. Et ꝑ hoc dicebat Rasis p° ꝯtinentis. ca°. 6. Et spasmus accidit infantibus ꝓpter debilitatem neruoꝝ: ⁊ sic iuuuebat spasmū inanitionis ⁊ copiam nutrimenti: ⁊ per hoc iuuuebat spasmum repletionis: ⁊ de facili possunt reuerti ad eorum naturalē dispositionē: ⁊ q̄r alij quorum etas transit: 20. annū nō de facili incurrūt spasmū. ideo cū ipm incurrūt nō de facili curant: et spasmus maxie declatur mortalis qn̄ remedia nō videtur cōferre ⁊ color mēbri variatur. Nec est dicendū de spasmo sicut dicebat de paralysi: vbi dicebat ꝙ nō q̄lꝫ paralysis incurabilis est mortalis: q̄r spasmus cū fit incurabilis fit mortalis q̄r aut ad salutem terminatur aut ad mortem. nam in spasmo fere semper cōiungitur dolor: q̄r membra sensitiua preter nām cōtrahunt ad sua pn̄a: sꝫ cum apparet remissio accn̄tiū de dolore ⁊ de bonitate colorum membri sine singultu sine lesione sensibili cerebri ⁊ oparationuꝫ: tūc significatur spasmus salubris. siue sit repletionalis siue de inanitione: siue ad materiā nō ꝓportionatus. ¶ Aliud signum ꝓnosticum ad malum ⁊ etiam Rasis loco allegato dicit: ex nequioribus signis sunt oculorum tortuositas et stridor dentium ⁊ assiduus motus palpebrarū ⁊ strabositas pꝫ nam ista omnia signa declarāt nocumentum magnum communicari cerebro. ¶ Aliud signum ad maluꝫ est qd ponit Ruffus ⁊ scribitur a Rasi loco allegato in hunc modū dicit Ruffus in libro suo de dieta. Inflatio ventris in spasmo est signum mortale: hoc signum potest declarari quia significat debilitatē virtutis naturalis ideo coniuncta debilitate v̄tutis cū spasmo morbi difficili fit morbus mortalis: ⁊ continuando dicit Rasis: dico quod vidi quandam mulierem cuius inferior mandibula repercutiebat assidue superiorem: ⁊ aliquanño superior inferiorem: ⁊ ego conclusi vtranqꝫ mādibulam forti ligatura quod non sonarent: et nullo modo obtinere ꝑ otui quin sonarent eo quod eius corpus tantum inflabatur quod videbatur scindi per medium ⁊ fuit mortua.

De signis ꝓnosticis ad bonum

¶ Signuꝫ vero ad bonum est vt dictum est supra remissio malorum accidentium cum manifesto iuuamento medicinalium ⁊ virtute forti exn̄te sed specialiter in repl'onali signū bonum est quartana succedēs. nā dicit. A. ꝯfert ad id. i. spasmum propter cōcussionē tremoris. i. excussionē materie ꝓpter tremorē ei⁹. s. q̄rtane ⁊ propter multitudinē sudoris sui. ¶ Aliō sigᵐ ꝯparatiue ad bonum spasmus ad materiam non proportionatus: maxime a mala cōplexiōe contigens manifesta vt calida vel frigida maxime

inter ceteros sit curabilis ptz ꝑ occursum cause cōtrarie. ¶ Aliud signū ad bonū in spasmo sic-citatis: ⁊ est Aui. spasmus sequēs debilitatē cerebri ex siccitate faciliter curat̄ dicit sic: ⁊ plurimum est ex hoc caº. q̄ sit. s. spasmus ⁊ destruitur velociter: ⁊ cā in ipso est siccitas cerebri ꝓpter debilitatē quā cōsequit̄ lacertoꝝ siccitas. nā cū minima cā desiccatiua cerebro aduenit deducit ad se hūiditates a neruis: deinde cū natura sollicitat̄ vt cerebro humiditatem acq̄rat sufficientem redeunt membra sup. ad naturalē dispositionem ⁊ fiunt obedientia dilatationi cum perceptione. i. sensibiliter.

De signis demōstratiuis spasmi.

¶ Signa vero demōstratiua spasmi cuiuslibet indifferēter maxime vbi cōicet̄ arterijs ⁊ nō sit alicuius ꝑticularis mēbri in quo manifestet̄ arteria: sed quasi vl'is preter q̄ꝫ capiti. ¶ Primum signū est pulsus tēsus inequalis ꝟm partes arterie: qm̄ in mēbris spasmatis ꝑtes sunt ineq̄liter situate: quedā eleuate magis: quedā dep̄sse: et ideo arteria percipit̄ inequal'r eleuari: nec videtur fieri ꝓprie vera diastoles nec systoles: sed quasi quidā motus cōcussiuus ⁊ tremulus arterie: sicut est de chorda baliste ꝓiecta sagitta. nā saltat quodāmō saltu impꝑceptibili: ⁊ hoc ꝓpter maximā intentionē arterie ex spasmo. ¶ Cōiūgitur etiā in spasmato stipticitas vētris: q͛ materie in spasmo cōuertunt̄ ad superiora sicut et membra neruosa ꝯuertunt̄: tunc ēt ⁊ est fortior causa: q͛ musculi vētris debilitati nō p̄nt cōprimere myrach cōpressione cōuenienti ad expressionem: vel qm̄ ⁊ est fortius ꝑuenitur ad spasmū musculi ani: qm̄ sicut talis musculus qui naturaliter dispositus factus est ad expulsionē et ad certam retentionē: ita naturaliter spasmat⁹ facit retentionē ꝓhibendo expulsionē: vt vult. A. 20ª. tertij. de causis exuberantie sꝑmatis: in cōtrarium est de musculis vasoꝝ sꝑmatis vt loco suo. ¶ Et ꝑ sil'es causas: fit ēt retētio vrine nisi aliq̄n dicit. A. fluat vrina ꝓpter hūiditatis multitudinē eius: vñ distillando labit̄ q̄ꝫ ꝙ expellatur a virtute: vel q͛ ꝑ cōpressionē musculi intestini recti exprimit̄ humidū de cōcauitate vesice: nō opꝫ multū laborare in signis demōstratiuis: q͛ manifestat̄ morb⁹ ex signis lesionis mēbri spasmati vel membroꝝ spasmatorū: vt dicebat Rasis in textu nostro cū aliq̄d mēbrū alicuius cōtrahitur: ⁊ ad suā redit originem ⁊c.

De signis distinguētibus iter spasmū de inanitōe ⁊ repl'one.

¶ Signa quibus distinguit̄ spasmus repl'onis a spasmo inanitionis est ꝙ spasmus de repl'one fit subito ⁊ de inanitione fit paulatim: et dicit Aui. neqꝫ bibit velociter. s. membrū spasmatum de repl'one: q̄d sup ip̄m ponit̄. s. ex oleis quibus inungitur membrū. i. mēbrū non ꝯsumit presto oleū cū inungit̄ oleo si fuerit repl'onalis: addit tñ nisi ꝓfuerit de ꝓximo se. vel cal'itas. nā caliditas etiā sine exiccatione posset minuere oleum sed dēp̄ta ista cā in spasmo repl'onali oleum nō imbibit̄: secus est in spasmo inanitionis: qm̄ a siccitate multū oleū cōsumit̄. ¶ Sed hic nota propter verbū Rasis: qm̄ in diuisionib⁹ caº. ꝓprio dicit ꝙ spasmus fit de repl'one paulatim ꝙ est cōtra Aui. ⁊ oēs reliquos. pōt dici ꝙ ip̄e cōparabat spasmū repletionalē factū ꝑ viā paulatine cōgestionis humorū in mēbris neruosis ad spasmū repletionalē factū ꝑ viā defluxus materie ad mēbra: vel aliter dicit̄: ꝙ lꝫ comparando spasmū repletionis ad spasmum inanitionis: spasmus repl'onis fiat subito ⁊ inanitionis paulatim: tñ cōparando ad paralysim: ēt ꝑ viā defluxus spasmus fit tardior q̄ꝫ ꝑalysis: qm̄ materia paralysis est fluida magis mollificās membrū vbi mā spasmi ad hoc ꝙ faciat oppilationē talem vt fiat ꝯtractio: opꝫ ipsam esse solidiorē ⁊ spissiorē: saltē vt in pl'ibus vt dictū est supra: q͛ facit inequalitatē in membro difficulter. ergo magis fit transitus: ⁊ sic fit tardus cōparando ad paralysim. Spasmus autē materie non proportionatus vt plurimum fit subito: sed cū causa manifesta de nocumentis añtibus vt ex dolore punctura morsu ⁊ huiusmodi ⁊c.

¶ Signa vero causaꝝ complexionaliū sine materia dixit Ras. ꝓº continentis capº. 6º sepe allegato. Et q̄ñ spasmus est ex caliditate exiccantur nerui: ⁊ q̄ñ ex frigiditate coadunantur: ⁊ cū est ex humiditate ingrossantur et incuruantur: et quando est ex siccitate contrahuntur.

¶ Si aūt fiat spasm⁹ ꝓprietate cerebri vel stōi cōitate vl' alioꝝ mēbroꝝ manifestū erit ex eis q̄ sepe dicta sunt in sil'ibus supra. ¶ Signa etiam sp̄alium materierū facientiū spasmū repletionalē habent̄ clara ex sepe dictis. ¶ Sed signa quarundā rigiditatū siue inhabilitatū q̄ dicuntur quidam spasmi large vt supra dictum est in causis: habentur etiam manifesta ex precessiōe causarum illarum. Et sic est finis signorum.

Cura. Sequit̄ de cura spasmi cū spasmi tres sint species: vt de repl'one de inanitione ⁊ ad materiā nō ꝓportionati. ꝓº intētiones curatiue spasmi repl'onalis sunt q̄nqꝫ. Una est debitū regimē. 2ª equatio materie vel digō. 3ª diuersio. 4ª euacuatio. 5ª resol'o ⁊ confortatio.

¶ Circa regimen nota ꝙ regimē dꝫ inclinari sicut in paralysi est dictū. s. ad calidū ⁊ siccū: ⁊ sic cibus si virtus fuerit debilis erit. s. in auib⁹ mōtanis assatis magis q̄ꝫ elixatis: sed si virtus non fuerit debilis laudat̄ aq̄ cicerū ⁊ panis cū melle: pot⁹ sit aq̄ mellis cū decoctione sticados maiorane ⁊ similiū. Aui. laudat parum vini post ꝓnº augmēto ⁊ statu: sed melior est potus aque mellis rectificate vt dictū est in alijs fiat vt in paralysi. ¶ Circa equationē materie nota q̄d spasmus est egritudo magis verēda q̄ꝫ paralysis. vñ aliq̄n necessaria est eūatio ante digōnē materie vt dictū est supra in ꝑalysi timorosa: sꝫ cū est spasm⁹ ꝑticularis mēbris ignobilis p̄nt dari digestiua añ eūonē. Nā in spasmo repl'onali toti cōis est dubitatio de morte vsqꝫ ad 4ᵐ sicut de thetano: vt fuit sentētia Hippocratica. Quicūqꝫ a thetano apprehēdunt̄ ⁊c. ⁊ iō tūc ꝑt eūari añ digōnē: sed si dat inducias est meli⁹ ꝓparari mām cū syrupis appropꝛiatis: sicut ē oxymel sy. mel. ro. syrupus de sticados ⁊c. sed vbi sit necessariū eūare a ꝓnº medicine sint a ꝓnº eūatiue leniores in ꝓcessu fortiores vt supra dictum est in paralysi vt dicet̄ paulopost: ⁊ cū eisdē fiat eūatio. ¶ Intentio vero diuersiua cōplet̄ etiā vt in paralysi cum clisteribus fortibus cum diuersionibus cum ventosis aliquando siccis: aliquando cū scarificatione positis in collo et in spondilib⁹ dorsi ex vtroqꝫ latere: vñ si fuerit materia leuis dicebat Aui. i. flegmatica ponant̄ sine scarificatione ad calefaciendū loca ⁊ ad resoluendū materias. Et si nō fuerit flegmatica. i. si

non fuerit leuis: sed sup. cā fuerit apā ⁊ maxime
sanguineum factū p defluxū vt in spasmo a ꝑ-
cussione: tunc opʒ vt fiat scarificatio. Est enim
mortale vt dicit textus si nō scarificet̃ tūc attra
hendo materiā ad locū apātis: aliqñ etiā fit di
uersio cū vomitu cū gargarismatibus cū caput
purgijs: diuersiones tñ ꝑticulares magis cōue
niunt que sunt de mēbris proximis post eūonē
cōem maxime in casu fluentis materie. ¶ Eua-
cuationes cōplent̃ cū hiera cōi cū agarico tro-
ciscato cū hiera hermetis cū hiera ruffi cum pil
lulis cochijs de serapino de euforbio ⁊ fetidis:
sed semꝑ cū cautela ⁊ timore: vt dictū est: ⁊ hoc
nō existente corpore plectorico vel sanguineo:
qm̄ existēte plectoria sanguinea vel cā spasmi
sanguinea ante digestionē ⁊ eūationē cū dictis
medicinis fiat flōmia. Nā dicebat Aui. ⁊ si vide
ris signa sanguinis dominātia valde. i. multuʒ
manifeste flobothoma primo: sed in tali flōmia
obseruet̃ dictū Rasis positū ꝑ° ꝯtinētis. vt nō
totus sanguis educat̃ etiā peccās: q: resistit ac
cidentibus spasmi: et ita sequutus est Auicen.
¶ Alia intētio cōpletur cū ꝯfortātibus ⁊ resol
uentibꝰ cū balneis ⁊ stuffis posito lapide ignito
in decoctione vt fiat melior euaporatio tandē
fiant vnctiones cū oleis appropriatis. Gerar.
dicit qȯ in localibus resolutiuis nō est ꝓceden
dū sicut in palysi: sed in spasmo opʒ ꝑ° mollifica
re membrū cum oleo de lilio: cū mucilagine fe-
nugreci: se. lini cū altea ⁊ dialtea ⁊ tandē facta
humectatione fiāt vnctiones resolutiue cū me
dullis cerui ⁊ leonis: sed quid de hoc sit facien-
dum dictū est circa literā. Sed ponit Nicolus
vnum precipuū ⁊ fuit Thadei glossatoris. s. su-
matur anser pinguis: quo euiscerato capiat̃ gat
tus pinguis excoriatus: ⁊ etiā euisceratꝰ in fru
sta incisus ponat̃ in vētre anseris cū lardone et
thure ⁊ myrra: ⁊ ita suat̃ ꝙ non possit exire pin
guedo de ventre sumat̃ ⁊ ponat̃ in veru: capiat̃
qȯ distillabit de pingui in sartagine quasi ple-
na aceto albo: ⁊ tandē dimittat̃ infrigidari ace
tum cū pinguedine ⁊ supernatabit pinguedo q̄
pinguedo remoueatur: postea carnes anseris ⁊
gatti incise ⁊ cōtuse bulliāt multis bullitioni-
bus in aceto qȯ remāsit: postea premant̃ carnes
in eodē aceto ⁊ pingue de carnibus qȯ supnata
bit reseruet̃ cū alio pingui ꝑ°: ⁊ ex eo vngat̃ mē
brum spasmatū post eūonem ⁊ est optimū. Lau
datur singulr̃ oleū vulpis ⁊ sessio in eo: īmo bal
neum ex eo: sedere etiā in pellibus vulpiū ⁊ lu-
porū nouiter excorticatoꝝ laudat̃ ab Aui. Sed
de balneis notet̃ regula Aui. ꝙ melior est multi
plicatio uſieri ꝙ̄ lōgitudo more spatij in eo: qm̄
nocet p mollificationē. i. resolutionē virtutis.
¶ Ad hanc intentionē dicit Ras. ꝑ° ꝯtinētis. et
cōfert mirabiliter mēbro spasmato ligari desu-
per petiā vnā pinguedīs caude arietine: ⁊ post-
ea p tp̄s remoueat̃ ⁊ altera apponat̃. ⁊ dicit: et
poťe est spasmatū ⁊ paralyticatū sic velociter li
berari. Et Aui. dixit. Et his quidē mirabilibꝰ et
expertis spasmo est vt suꝑ membrū spasmatuʒ
ponatur ren cōtritus cū pinguedīe sua: deinde
dimittat̃ suꝑ ipm donec exiccetur ⁊ permutetur
cum alio: ⁊ ptʒ ꝙ iste magis debent valere qua
dam proprietate occulta ꝙ̄ manifesta. Laudāt
etiā Ras. ⁊ Aui. balnea naturalia maxime sul-
phurea. ¶ Laudat̃ etiā euentus fe. in spasmo

Not. istud remediuʒ Thadei ad spasmū

No. bñ de balneis.

tali materiali ex sententia Hip. ⁊ Auic. dixit: et
ex cura eius cōtingente s̄m naturā est euentus
fe. acute. Modus autē prouocandi fe. vltra al's
dicta de cōfectione anacardina ⁊ alijs Mes. in
ca°. proprio de spasmo. sunt castoreū ⁊ assa feti-
da q̄bus ꝑmisceat̃ mellis duplū eoꝝ: ⁊ sit dos. si
cut auellana: spasmum em̄ resoluunt ⁊ febrē in
ducunt vt dixit: per interius autem vltra confe
ctiones magnas ponit Mes. in cap°. ꝓprio ver
sus finem medicamen. dixit. ℞. veg. recentis. i.
acori. ℥. iij. decoquant̃ in lib. j. aque vsq; ad con
sumptionē medietatis: ⁊ da ex ea oī die. ℥. j. cum
gra. ij. castorei vel asse fetide expertum est.
¶ Si fuerit spasmus a ꝑcussione vel punctura
vel morsu venenosoꝝ aīaliū recurrat̃ ad quartā
quarti: ⁊ quintam ⁊ sextā quarti: ⁊ regulr̃ s̄m re
gulas ibi datas procedat̃. Sed specialiter sum
marie in facto a ꝑcussione dicebat Auic. opʒ vt
administrent̃ embroce que laxant. i. mollificant
⁊ sedant dolorem. s. que sunt temperate resolu-
tionis facte ex or. fracto ⁊ camomilla ⁊ maluis ⁊
farina fenugreci ⁊ his similibus. vnde vult qȯ
generaliter intendamus ad sedationē doloris
partis ꝑcusse: hoc tñ intelligēdo premissa cura
per eūonem per flōmiam vel aliam eūonē s̄m
ꝙ percussio vel casus requirit diuertendo ⁊ eua
cuando s̄m cañ. notos: cū hoc etiā debemus in-
tendere ad cōfortationē originis neruoꝝ admi
nistrando medicinas cōfortatiuas nuche: vt cū
oleo de lilio ⁊ similibus. Et idē intelligit̃ de pū
ctura nerui ⁊ de dolore inde facto: sed verum est
ꝙ nō opʒ apponi mollificatiua in casu pūcture:
sed magis resolutiua ad conuertendū materias
de profundo neruoꝝ exterius ne vulnus exiccet̃.
Et in hoc aliqui laudant sulphur tritū torrefa-
ctum: tñ ad remissionē acuitatis ⁊ pūctionis. ⁊
si hmōi nō sufficiunt stāte strictura orificij vul-
neris aperiat̃ locus cū rasorio vt sanies possit
egredi. deinde ꝓcedat̃ in cura cū glutino albo-
tim cū euforbio vel sulphure p̄parato vt supra:
⁊ hoc si neruꝰ pūctus nō fuerit apparēs discoo-
pertus: qm̄ talis neruꝰ discooptus non sustinet
fortes medicinas quale est euforbiū sicut patit̃
neruus cute cooꝑtus ⁊ ꝓfundus. vñ in neruis
manifestis medicina debet esse desiccatiua: sine
mordicatione: ⁊ de eis electior medicinaruʒ est
calx minuta lota multipliciter in aqua: et cum
oleo temperata: ⁊ similiter thutia cum oleo ro.
vbi oleum non conueniret neruo absconso pro-
pter putrefactionem.
¶ In spasmo xȯ eueniēti ꝓpter dolorē ab alia
cā intendendū est mitigationi doloris ꝑtis do-
lentis. Et in hoc laudat̃ cōiter oleū rosatū cum
vitellis ouoꝝ: vel oleū violatū cum eisdē et aq̄
rosata ⁊ suꝑponat̃ cum stupa: panis ēt cal's vt a
furno ducitur si infundat̃ in lacte vel in optimo
vino s̄m diuersitatē causaꝝ ꝓbabiliter multuʒ
cōmendat̃. Fiant etiā fomentationes cuʒ oleis
tepidis vel embrocatiōes. ¶ Et si fuerit cogni-
ta materia dolorē causans educat̃ s̄m ingenia
vel solutiuis vel cum scarificatione. ¶ Et qñ re
liqua nō contulerint veniendum est ad stupefa
ctiua faciēdo vnguentū quo inungat̃ locus do
lorosus ⁊ in eius circuitu ⁊ laudat̃ vnguentū vt
infra. ℞. olei rosa. ℥. iiij. opij. ʒ. ß. iusquiami: pa-
paueris albi. ana. ʒ. ij. corticum mandragore: se.
apij. añ. ʒ. j. aceti vini. ʒ. ij. misceantur omnia et

De cura spasmi nō proportionati ad materiā. ⁊ ꝑ° de cura percussionum.

De cura spasmi a punctura nerui.

De cura spasmi a dolore.

fiat cū eis innnctio: ſi etiā cū pane infuſo in lacte ꝑ .ij. vel .iij. horas: ⁊ cū duobus vitellis ouorū: ⁊ gra. iij. opij ⁊ quatuor croci fiat emplaſtrū erit forte ad intentionem.

De cura ſpaſmi a pūctura.

¶ Si vero ſpaſmus factus fuerit ex pūctura aīalis venenoſi ꝯpetūt ea q̄ attrahūt humiditatē venenoſam exterius ⁊ in hoc cōiter apponunt anum pulli depilati ſuꝑ morſurā: ⁊ ex mirabili ꝓprietate valet ſcabioſa aſſata cū vitello oui ⁊ ſuppoſita. Et vbi fuerit venenū interiꝰ ſumptū vl' generatum recurrat ad medicinas bezearticas appropriatas veneno poſita 6ª q̄rti. vltra cōes cañ. attēdēdos. ſ. in cura venenatoꝝ de ꝓuocātibꝰ ad vomēdū ⁊ debilitātibus virtutē venenoꝝ ⁊ ꝓhibētibus trāſitū eoꝝ ad cor ꝯfortādo etiā cor: inter quas medicinas ſunt ſignāter bolus armenus: terra ſigil. de medicinis ad cām cal'am ⁊ ad cām frigidā diptamus ariſtol. gentiana tormentilla ⁊ ſimiles.

De cura ſpaſmi ex inanitiōe.

¶ Si ſit ſpaſmus ex inanitione ſiue a ſiccitate cura eſt ꝑ humectātia: ⁊ qm̄ ſepe ꝯiūgit caliditas: ꝑficit ēt ſepe cū frīdis vñ cura talis ſpaſmi ex ſiccitate eſt q̄ſi cura ethice febris: ſi nō cōiūgat cal'itas ē cura vt ethice ſenectutis. vñ in regimine quo ad dietā eligat ad frīdū ⁊ humidū declinās: nō tñ ad multū frīdū ꝓpter paſſibilitatē mēbroꝝ neruoſoꝝ q̄ ꝯfortāt leui caliditate: ⁊ ſic ex ꝑte cibi ⁊ potus ꝯplet cū hūectātibꝰ vt ſunt brodia carniū maxie pulloꝝ ⁊ arietū et caꝑtoꝝ piſtate ēt haꝝ carniū valēt. Sꝫ ſꝫ Auē. in hoc caº eligāt pulli albi: ⁊ ſi ipſi nutriāt cū lacte coagulato: vt ipſe dicit magis iuuāt ⁊ oua ſorbilia niſi ſit magna cal'itas. Exhibitio lactis niſi ſit febris acuta vl' mālis. vnde laudat Aui. mulctionē lactis. vtat vino mediocri mixto cū aq̄ zucchari dñante aq̄: q2 vinuꝫ exhibet tm̄ ad penetrationē: ⁊ decoctionis ſeminū maluarū ⁊ malue ipſe in decoctiōe ⁊ i cibarijs multū ꝯueniūt. nā p̄ſtāt nutrimētū hūidū groſſū: ⁊ ſpinachia borago bugloſſa ⁊ ſil'ia: ēt h̄ laudat farina ordei vl' pultes eiꝰ cū amigdalata ⁊ lacte ſeminū coīm frigidoꝝ maioꝝ ⁊ cū zuccharo. ¶ Et ſi nā fuerit ſtiptica laudat Aui. maxie in infantibꝰ ſyracoſt. i. māna ſi nō fuerit lactātes. Dicit ſiguāter ſi nō fuerit lactātes: qm̄ in eis vt dicit Gētilis nō eſt audēdū ſuꝑ lenitiua ꝑ ſurſum: ſꝫ ſufficiūt collyria leuia facta. ſ. de zuccha. cādeo vel clyſteria de brodijs vel lacte: tādē fiāt balnea aq̄ dulcis: ſi ēt cū aq̄ decoquāt hūectantia vt folia ſalicis ⁊ vitis ⁊ maluaꝝ viol. altee: decoctiones capitū vl' interioꝝ aīaliū vt caꝑtorū arietū valēt multū. ¶ Laudāt etiā aliq̄ h̄ balneū ex oleo cōi tepido: ſꝫ dixit Raſ. pº cōtinentis: dico ꝙ p̄meditādū eſt de introitu pile. i. tine cū oleo cal'o. ſ. cōi: q2 credo ꝙ oleū nō ſit vtile in ſpaſmo a ſictitate: ⁊ ita ſibi nō placuit ſentētia Simonis q̄ laudabat dcm̄ balneū: ⁊ hoc eſt q2 exiſtimat: ⁊ hoc credo eſſe veꝝ: q2 oleū factū ex oliuis maturis ꝯterēdo totā ſubſtātiam oliuaꝝ ſit cal'm ꝓpter nucleos oliuarū. Et ſi reꝑiat alicubi ꝙ ſit tēꝑatū intelligat de oleo tm̄ facto ex expreſſione pulpaꝝ tm̄. ſꝫ poſſet laudari oleū violatū ꝓ balneo. Sed aduertēdum q̄d nō ſtēt lōgo tꝑe in balneo: nec ſit actu cal'm ſed tēperatū: q2 ꝑ balneū cal'ꝫ ⁊ lōgo tꝑe applicatū ſit reſol'o q̄ eſt ad nocumētū. melior ergo eſt mltiplicatio numeri q̄ꝫ quātitatis ꝯtinue vt ſuꝑ dictū eſt. fiat ergo bis vel ter in die: ⁊ cū incipit infirmus relaxari educat ex balneo. Uꝫ tamen etiā ſi infundat in oleo cōi in ſpaſmo materiali humido. nā ex oleo plurimū mitigat dolor. poſtꝙ̄ exeūt balneū fiat inunctio cū oleo ꝯfortāte mēbra vt roſato ⁊ myrtino ponēdo aliq̄d de oleo violato ſtante complexione calida.

¶ Ultima intētio reſtat cū ꝯfortātibus ꝑ interius: ⁊ hoc mō in ſpaſmo humido materiali cōueniūt: q̄ dñr in ca. de tortura ⁊ paralyſi de diacoro diamuſco ⁊c. In ſpaſmo aūt ex inanitiōe cōueniūt q̄ ad frigidum ⁊ humidū declināt cū cōfortatione vt zuccharū violatū diadragātū manuſchri marciapani rectificatū cū zuccharo albo diſſoluto in aqua decoctionis violaꝝ. Fiāt etiā reſtauratiua cū pulpis caponum vel gallinaꝝ pinguiū mediocriter rectificādo etiā cū ſeminibus communibus maioribus frigidis ⁊ ponēdo aliqua aromata cōfortātia vt modicū cinnamomi ⁊ ligni aloes ꝓ ꝯſeruatiōe roboris ⁊ ſpirituum.

¶ Sꝫ vnū ſpāle obſeruet in pueris ſpaſmatis cū ſpaſmus ſiccus ⁊ humidus ſit puerꝫ ꝓportionalis: non ſunt applicāda eis ita calida circa neruos vl' origines neruoꝝ ſicut alijs: neq3 ita frigida in ſpaſmo inanitionis ꝓpter paſſibilitatē humidi eoꝝ. Nā a calidis facile diſſoluūt ⁊ a frigidis multū ledūt Aui. igit dixit ꝙ i' pueris lactātibꝰ dñt applicari certe medicie iūcturis eoruꝫ vt mel cū radice lilij aniſo ⁊ parū croci. ⁊ ex eis fiat empl'm: lꝫ Gēti. dicat ꝙ dñt applicari tales medicie nutrici ſuꝑ mamillis ad rectificationē lactis. credo tñ ꝙ bonū ſit vtriſq3 applicare. In puerꝫ igit nō eſt ponēdū oleū de euforbio neq3 de caſtoreo neq3 medulle vrſorū neq3 leonū: ſꝫ ſint medulle gatoꝝ ⁊ āſeris in ipſis pueris: poſtea cū oleo de ſpica vl' lilio nō trāſcēdēdū ad fortia nimis: ⁊ ad infrīdādū ſufficit oleū ro. vl' violatū: nō aūt de nenufare. Circa reliq̄ recurrat in his q̄ dcā ſunt in cauſis de ſtupore vl' tortura vel paralyſi.

¶ Si aūt fuerit a vētoſitate vt aliquotiēs cōtigit: lꝫ ab ea magis fiat thetanꝰ q̄ꝫ ſpaſmꝰ fiāt clyſteria carminatiua: ⁊ habeat diligētia in dieta vt ſit reſolutiua aromatizando nutrimenta ⁊ exterius applicentur que dicta ſunt in cura ſpaſmi materialis. Et ſi fuerit a communitate ſtomaci ꝓuocet vomitꝰ cū ſuauibꝰ. nā ſepe vt dicūt Ra. ⁊ Aui. cū Ga. ex euacuatione colere ꝑ vomitū facta eſt cura. Nō extēdo me particulariter ad curā thetani vel guzez vel ad ponēdū ſpeciales diuerſitates eaꝝ diſpōnū in cauſis: q2 nō eſt vtile: qm̄ vt dixit Aui. in p̄nº capl'i de cura thetani eadē eſt eius cura que eſt ſpaſmi. Et ita ſufficit determinare de cura ſpaſmi cum ab eiſdē cauſis poſſit euenire thetanus a q̄bus euenit ſpaſmus. Et eſt finis capl'i de ſpaſmo.

¶ De catarro coriza ⁊ brācho. Ca. xiiij.

Cum caput alicuius in egreſſione balnei diſcoopertū fuerit aut poſt exercitium aut poſt aliud fueritq3 aer frigidus ⁊ ventus ſeptēptrionalis ⁊ accidit

in naribus ⁊ palato pruritus ⁊ cōmotio ⁊ sternutatio. Pānus tūc calefaciēdus est ⁊ capiti superponendus in quo tandiu moretur: donec eger calorem in capitis profunditate sentiat penetrasse. Deinde nigellā odorare incipiat ⁊ prouocetur sternutatio: ⁊ caueat ne supinus iaceat: ⁊ comedat parū: a vino ꝗꝫ omnino abstineat. ¶ Qḋ si passio ex appositione panni calidi alleuiata non fuerit nec minuitur per ipsam fiat flōmia ex cephalica ⁊ soluatur natura ex rebus q̄ nō exasperāt sicut hec decoctio quā in potu sumere dꝫ q tussim patitur: ⁊ in pectore asperitatē hꝫ ⁊ indiget vētris solōne q̄ ℞. iuiubas. xx sebestē. xxx. passulaꝝ enucleatarū. ℥. x. violaꝝ siccarū. ℥. iiij. radicis ligritie fracte. ℥. v. ficus citrinas. x. coquātur in tribus libris aque donec redeant ad vnā ⁊ colētur: ⁊ in colatura dissoluantur cassie. ℥. vj. tereniabin. ℥. x. ¶ Qḋ si neq̄ flōmia profuerit neq̄ ventris solutio ⁊ inde ad pectus descēderit ⁊ superuenerit tussis ⁊ febris ilico fiat flōmia ⁊ patiēs a carne abstineat ⁊ vino: ⁊ in potu sumat aquā ordei ⁊ muraba violatū ꝙ diu calor fixus perseuerauerit ⁊ tussis fuerit sicca ⁊ aspera. ¶ Sꝫ postquam calor quieuerit: ⁊ tussis mollificata fuerit ⁊ screare inceperit hec decocito ꝗꝫ die cū muraba violato dāda est donec pectus mūdificetur ⁊ tussis sedetur ⁊ vox clara reddatur: que. ℞. ficus citrinas. v. iuiubas x. sebesten. xx. passularū albarū enucleatarū. ℥. x. ligritie excorticate. ℥. v. coquantur vsq̄ ad dissolutionem ⁊ colentur: deinde ⁊ dētur omni die. ℥. iij. cū muraba violato. ℥. v. ¶ Si vero tussis inueterauerit diuq̄ permāserit: tunc ostēdemus qualiter curanda sit cum de tussis cura tractabimus. Qꝫ si coriza in narib⁹ diu perseuerauerit ⁊ nō fuerit calor: fluxus erit restringēdus suffumigando nares per traiectorium. Et si qḋ per nares effluit subtile ac acutum ⁊ citrinuꝫ fuerit suffumigatio fiat ex sulphure pri⁹ in aceto infuso: et postea siccato: aut ex fabis aut ordeo excorticatis ⁊ in aceto prius infusis ⁊ postea siccatis. aut ex zucharo al. ⁊ sandalo al. ¶ Qḋ si neq̄ calor neq̄ rubedo in facie fuerit suffumigatio fiat ex costo aut thure. hec namq̄ suffumigatio fluxum restringit.

Post declaratioem de dispositionibus cerebri ⁊ neruoruꝫ ꝑn̄r r̄ka. ponit in ordine ca^m de quadā dispositione cōi cerebro ⁊ mēbris vicinis cerebro s. de catarro q̄ nō tm̄ debet cerebro sed etiā gutturi ⁊ pectori ⁊ alijs mēbris vicinis cerebro saltē termiatiue: lꝫ cerebro initiatiue magis: ⁊ determinādo de ipso catarro duo facit ꝑncipal̄r. Primo manifestādo catarrū ꝑ signa ponit curā catarri ꝓprie sumpti vt fluētis materie a cerebro ad guttur ⁊ pectus. Et 2° ponit curam catarri improprie magis vt corize. 2ª ibi. (Qḋ si cursus in narib⁹ ⁊c.) Pria adhuc in duas. Prio ponit curā catarri in ꝑn° vl' augmēto etiam si fluxa sit ꝑ ꝑte mā in pectore stāte ei⁹ indigōne Scdo ponit curā ipsius stāte mā magis digesta in pectore: ⁊ magis in statu ipsi⁹ catarri. 2ª ibi. (Sꝫ postq̄ calor q̄euerit ⁊c.) ¶ Pria adhuc in duas. Prio ponit significatiōes ad decl'andū catarrū. Scdo curā ponit ipsius ibi. (Pannus tūc.) Et ponēs curā duo facit. Prio ponit curā ipsius debilis catarri habita quasi intentione tm̄ ad malitiā cōplexionis q̄ est causa ei⁹. 2° ponit curā catarri magis difficilis habita magis intētiōe ad materiā. 2ª ibi. (Qḋ si passio ex appositione ⁊c.) ¶ De pª parte dicit. Cum caput alicuius in egressiōe balnei discooꝑtum fuerit aut post exercitiū aut post aliḋ qḋ rarificet su. de calefaciētib⁹: vt esse furor ira ⁊c. fueritq̄ aer frigid⁹. i. succedēs ad caput tal'r dispositū ⁊ vētus septēptrionalis maxie sequēs: ⁊ acciderit sup. tūc in narib⁹ ⁊ palato prurit⁹ ⁊ commotio aut sternutatio sup. tūc denotat ⁊ māifestat dispositio q̄ est catarr⁹. ¶ Pro intelligētia hui⁹ ꝑtis est notādū ꝙ vt infra videbit de q̄d nomis catarr⁹ est nomē grecū: vt dicit Mes. in ca° de catarro dict⁹ a fluore: greci em̄ eū fluorē vocarūt: ⁊ sic omnis flux⁹ materie vocari pōt catarrus sꝫ apud medicos restringit catarrus ad fluxū mãe ꝓpri⁹ ex cerebro in deorsū: ⁊ ēt ꝓpuscū fluit in pect⁹ q̄ cuꝫ fluit ad extra per nares: ⁊ hoc qḋ est mag' debet cerebro: vt ab eo ꝑfluat mā in deorsū ꝑpt ei⁹ sitū vl' positionē i cerebro hūano q̄ alteri mēbro: ēt habili⁹ defluit mā ꝑ colatoriū in guttur q̄ ꝑ aliā regioneꝫ: ⁊ sic maxime in pectore recipit iō patiēs mām nocērē in pectore nō apostemātē ad quā seq̄tur vtplurimū tussis solēt vulgares appellare catarruꝫ: ēt si nō flueret a cerebro. ¶ Scdo notādū ꝙ lꝫ talis fluētis materie ⁊ catarri in deorsum vt videbitur in processu de causis: causa generalis dicat triplex. Una grauitas materie q̄ mouet deorsum: ⁊ sic debilitata ꝯtētiua mēbri vel propter multitudinē mãe: nō tn̄ dilatatis meatib⁹ neq̄ ipsa aliter subtiliata: sꝫ ꝓpter aliā causam cōtētiua debilitata ipsa mā fluit deorsuꝫ vt aliqñ ꝯtingit in ꝓpinquis morti vl' etiā in multa plenitudine cerebri. Scda causa sumit ex causa calefaciēte relaxāte ꝯtētiuā ꝓpter dilatationē meatuum ⁊ pororū ⁊ subtiliationeꝫ in mā acq̄sitam: vnde cōtētiua nō potest actū suū debite ꝑficere: ⁊ ita tūc calefaciētes etiaꝫ

Declaraº pª ꝑticule pᵉ ꝑtis ꝑncipalis.

Triplex ē causa catarri.

ad fluxum faciunt. tertia cā sumitur ꝑ viā constrictionis ⁊ exp̄ssionis humidi ꝯtēti in mēbro vn̄ sicut si spōgia fuerit plena aqua ⁊ manibus cōstrigat̄ fiet exp̄ssio humiditatis de ea: ita silr̄ occurrente frigiditate: vel silr̄ cū siccitate ad cerebrū fit ꝯstrictio eius: ⁊ ꝯn̄r exp̄ssio humiditatis cōtente in porositatib⁹ eius: ⁊ sic distillādo fluit deorsum: ⁊ hec est cā vt multū eueniēs vbi relique cāe non sic frequēter eueniunt: qm̄ raro deuenitur ad tantā humoꝝ multitudinē vel ad virtutē ꝯtentiuam ita debilitatā ꝙ humor sola grauitate deorsum fluat. Cā ēt calefaciēs raro intm̄ occurrrit circa cerebrū ꝙ distillādo relaxet ꝯtētiuā: qꝛ cerebrū nō facilr̄ ledit̄ a calido: sȝ ꝓpter ip̄m facilr̄ ledi a frigido cū sit nā mēbruȝ frigesit ꝙ tertia cā: vt plerūqȝ adducat ad catarrum. ¶ Et ideo Rasis vt breuiloquus hanc tertiam cām exp̄ssit catarri: ⁊ ita ipsam declarauit p̄° ꝑ quasdā cās dispositiue p̄parantes ⁊ postea effectiue ꝯcurrentes. Primo ꝑ hoc qđ dixit cum caput alicuius egressione balnei discoopertuȝ fuerit ⁊c. manifestauit caput rarefactū ex caliditate balnei vel similiū causaꝝ. vbi ergo discoopꝑtum fuerit iam factū est passibile ad recipiēduȝ imp̄ssionem cāe frigide ꝯstringentis ⁊ exprimētis: ⁊ ideo si supꝑueniat aer frigidus ⁊ ventus septētrionalis: tunc ꝓbabilr̄ fiet exp̄ssio de humiditatibus cerebri ꝯstricto ipso cerebro. Ista ergo tenēt se ex ꝑte causaꝝ: p̄° dispositiue calefactio capitis ⁊ discooꝑtura eius post calefactionē postea effectiue aer frigidus ⁊ septētriōalis.

Nota bn̄.

Declara° p̄ᵃ p̄ticule p̄ᵉ ptis p̄ncipalis.

¶ Deinde ponit signa iā fluētis māe cū dixit cū tales cāe p̄cesserint ⁊ acciderint in narib⁹ ⁊ palato pruritus. Naȝ declarat̄ descēsus māe faciētis titillationē talē supra colatoriū vel ītra nares: ⁊ maxīe si subsequat̄ sternutatio: qꝛ ip̄a nō fit nisi ꝑcepto nocumēto a mā cōmota: et forte mala qualitate imprimēte vt frigiditate: et sic prius in naso ⁊ palato ⁊ sternutatio sunt signa principij catarri: ⁊ maximē cū consequuntur ad cās dictas. Et sic ptȝ prima pars.

Declatio 2ᵉ p̄ticule prime partis principalis.

¶ Cōsequenter ponēs curā p̄mo huius p̄ncipij ⁊ p̄cipue modica exn̄te mā dixit ꝙ pānus tūc calefaciendus erit ⁊ capiti supponendus in quo tādiu moretur. i. in quo mō cure tādiu moretur s. in calefaciēdo pānū ⁊ supponendo capiti donec eger calorē in capitis ꝓfunditate penetrasse sentiat. Circa quā partē nota ꝙ hic Raſ. supponit vt dictū est, corp⁹ nāliter sanū q̄si in quo non abūdant māe circa cerebrū: sed ꝓpter cās que p̄cesserunt: etiā de humiditate cōiter repꝑta in cerebro fit exp̄ssio ⁊ catarrus: ⁊ tunc istud remediū est cōueniens: qm̄ facit ad remotioneȝ male cōplexionis frigide inducte cōstringētis: facit etiā ad exsiccationē ⁊ cōuersionē ad oppositum māe fluentis in deorsum. ⁊ sic facit ad curam cū ꝑcipitur cōicata caliditas interius: ⁊ loco istius panni calidi solēt medici applicare sacculum de milio ⁊ sale torrefactis ad maiorē exsiccationem. Sed hic bene aduertatis ꝙ in corpore cerebri multum humidi ⁊ in consueto a facili causa īcurrere catarros ꝙ applicatio talis non est in prin° conueniens: immo agitādo materias pōt esse cā maioris fluxus: qm̄ videbitur in processu in talibus necessaria est prius mūdificatio minoratiua.

Triplex ē causa catarri.

Nota bn̄.

¶ Addit cōsequenter ꝙ post pannum talr̄ calefactum incipiat odorare nigellā. s. torrefactam positam in petia linea: que etiam est desiccatiua ⁊ aperitiua colatorij ⁊ poroꝝ nasi. ¶ Et addit qđ prouocetur sternutatio ad expressionem relique materie mote: ⁊ in hoc bene aduertatꝭ ꝙ talis sternutatio nisi in modica materia ⁊ in corpore quasi puro est in catarro multū nociua Nam ꝓpter motum eius vehemētem ⁊ ipetuosum fit multa agitatio: non tm̄ in materieb⁹ in cerebro existentibus sed etiam in membris vicinis: qꝛ tn̄ prima lesio cōicatur cerebro attrahuntur alie materie de membris vicinis ad cerebrū ⁊ sic augetur catarrus. Ideo iste textus dn̄i Rasis fecit plurimos periclitare medicos nō intelligentes: qꝛ in omni catarro in principio apponunt calefactoria cerebro ⁊ inducunt sternutationem: qđ vt in pluribus est ad maximū nocumentū: intelligat̄ ergo cum sale vt dictum est.

Nota.

¶ Ordinat ꝯn̄r dietā in catarro q̄ est cōis in oī catarro: dicit caueat ne supin⁹ iaceat: comedat parū ⁊ a vino abstineat. Rō primi dicti est clara nā in catarro cōmota materia fluēte cauēdum est ne ꝯuertat̄ mā ad nuchā ⁊ ad neruos: sed accubitus supra dorsum ad hoc facit: vt ptȝ: ⁊ dormiendo supꝑ dorsum calefit vena chilis ⁊ consequenter multa fit euaporatio ad caput: que euaporatio sempꝑ est nocēs in catarris: ⁊ qꝛ prestāt materiā catarroꝝ ⁊ calefaciēdo dissoluit: ⁊ ꝓinde vinū est nocēs ⁊ ei⁹ exhibitio: paucitas etiā comestionis est in casu multū iuuatiua sicut et repletio nauseatiua est multū faciēs ad catarros. Nā ꝑ modicā cibationē modica fit euaporatio modicū etiā defert̄ nutrimentum cerebro: ⁊ ita cōuenienter digeritur a virtute: vnde nō ꝑ digestionē multiplicabuntur superfluitates sicut ex superfluo nutrimento multiplicantur. Per abstinentiam quoqȝ conuertitur calor ad consumendum materiā catarralē: ⁊ sic hoc totū regimē in oī catarro ꝯuenit. ⁊ hoc est qđ dicit.

¶ Qđ si pa° ex appōne ⁊c.) Nūc ꝯn̄r ponit curā difficilioris catarri. Et primo ponit curā ꝑ q̄dā ingenia mitiora cū adhuc materia non descenderit ad pectus taliter vt fiat tussis. 2° ponit curam per fortiora: qn̄ ita fuerit descendens materia ꝙ fit tussis ⁊ fe. 2ᵃ ibi. (Quod si neqȝ flebotomia profuerit.) De prima ꝑte primo in casu laudat flebotomiam ex cephalica. 2° laudat solutionem cum rebus lenitiuis ⁊ cōpositionē ponit. 2ᵃ ibi. (Et soluatur natura.) ¶ De p̄ᵃ parte dicit ꝙ si passio. s. catarralis ex appositione pāni calidi alleuiata non fuerit neqȝ minuit̄ per ip̄m. s. catarr⁹ fiat flōmia ex cephalica. Pro quo nota ꝙ ex suo mō loquēdi innuit̄ ꝙ in catarro calō. s. cui⁹ cā ē calā vel mā calida bonū ē flōmare de vena cephalica sūpta indicatiōe tm̄mō a a capite cum ad ipsum sit prima intentio in catarro. Nā si pannus calidus non iuuat neqȝ minuitur catarrus: sed sup. magis augeatur declaratur vel causam catarri fuisse calidam vel materiam fuisse calidam: vnde nō sumit̄ iuuamentum ex applicatione panni calidi: qꝛ stante cā vel mā frigida rōnabilr̄ aliquo mō minueret̄ ꝑ appōnē pāni calidi minuētis malitiā cōplexionis frigide vel pro ꝑte exiccātis materiā: lȝ vt dictum est supra: etiā stante multitudine materie frigide vnde fieret catarrus ꝑ occursum pāni calidi multotiens replicati: non tm̄ iuuare-

Declatio p̄me p̄ticule scđe partis p̄ncipalis.

tur catarrus: immo liq̃faciẽdo aliqñ adderet ad catarrũ: ꝫ vbi nõ fuerit taliter peccãs ꝓpt multitudinẽ deberet aliqualr̃ iuuari a panno cal'o: cũ ergo nõ iuuet declarat mãm vl' causam calidã: ꝛ in hoc casu cõuenit flõmia cephalice ad infrigidãdũ mãm calidã si peccauerit vl' ad minuẽdũ malã ꝯplõnẽ calidã si fuerit in causa cũ ꝑ flõmiã fiat infrĩdatio hũoꝝ ꝛ membroꝝ euãato sanguie ꝛ spũ. Habita ergo intẽtiõe tm̃ ad caput ꝯuenit flõmia cephalice respicientis caput. Sed notate ꝙ tunc flõmia facta ad infrigidationem dꝫ esse pauca ꝛ cũ flõmo stricto vt al's dcm̃ est ad euõnẽ sanguis subtilioris.

Nota bñ. Decl'atio scđe pticule scđe ptꝭ ꝑncipalis

¶ De 2ª pte dixit. ꝛ soluat natura sup. etiã fcã flõmia sup. posito catarro calido ex reb⁹ q̃ non exasperãt. s. nec immediate ꝑ manifestã q̃litatẽ exiccãdo: vt. s. medicine nõ sint sicce: neq̃ mediate. s. nimis resoluẽdo: ꝛ ꝯsequẽter mẽbra exsiccãdo ꝛ exasperãdo: ꝛ ita voluit medicinas esse pure lenitiuas cũ lenitiuis fcãs: tũ forte q: fortes medicine nõ ꝯueniũt in causa cal'a: tum q: opꝫ semꝑ cauere a mẽbris pectoris ne inducat in eis asꝑitas ꝛ siccitas: qm̃ vt multũ de catarro fluit aliq̃d in pect⁹ cui⁹ fluxe mãe ꝯueniẽtior euõ fit ꝑ cannã cũ screatu ꝛ rascatiõe: ꝛ ita habilius euacuat ꝑ illa mẽbra mollia exñtia: ꝛ aliqualr̃ humectata q̃ exiccata: maxie cum expulsiua mẽbroꝝ pectoris sic vt alioꝝ aliquali humido iuuet nõ sicco: debẽt etiã talia lenitiua in casu ad frigidũ declinare: vt pꝫ: ꝛ ita ordinat descriptionẽ: vt infra in casu ꝯueniẽtẽ: que etiã valet in eo q̃ patit tussim ꝛ asperitatẽ in pectore: ꝛ cũ hoc indiget vẽtris sol'one vt dixit descriptio est talis. ℞. iuiubas. xx. sebesten. xxx. ista ad frigidum ꝛ humidũ declinãt: passularũ enucleataꝝ. ʒ. x. violarũ siccaꝝ q̃ aliqualr̃ sunt solutiue. ʒ. iiij. radicis liquiritie fricate. i. mundeq̃ vel est temperata vel ad frigidũ declinat. licet aliq̃ dicãt ad cal'm. ʒ. v. ficus citrinas. x. coquãtur in tribus lib. aque donec redeãt ad vnã ꝛ ita vult ꝙ per decoctionẽ ꝯsumãtur due ptes ꝛ colet in colatura dissoluãt. i. in pte colature s. in medietate ei⁹: vt in. ℥. vj. cassie fi. ʒ. vj. tereniabin. i. mãne. ʒ. x. ꝛ pꝫ ꝙ totũ est cũ lenitione sol'one soluẽs ꝛ solutiuũ lenificatiuũ ꝓpter cassiam ꝛ mannã ꝛ ad frigidum declinans.

Declaratio pñtis des.

¶ Q̃ꝺ si nec flõmia ꝓfuerit.) Jã consequenter ponit curã ei⁹ magis in ꝓcessu: pur respiciẽdo ad causam calidam: vel materiam calidã ꝛ duo facit primo laudat etiam flebotomiam fieri debere maxime quando coniungitur febris ꝛ propter fluxum materie ad pectus commouetur tussis ꝛ precipue si tussis fuerit aspera. i. clamosa cuꝫ mouet q: declarat materia subtilis. 2° ponit regimen per debitam dietam simul cum applicatione quorũdã iulep. dicit ergo de ambabus ꝑtib⁹ ꝙ si neq̃ flõmia ꝓfuerit. s. ex cephalica fcã nõ fuerit sufficiẽs neq̃ ventris solutio sup. fcã cũ medicina vt supra ꝛ materia ad pect⁹ descendit ꝛ commoueat tussis ꝛ feb. scꝫ ꝓpter descensum talis mãe qm̃ ꝓpter ꝑceptũ nocu^m a' mãde scẽdẽte fit tussis ꝛ ꝓpter mãm recipi in instr̃is spũs nõ fit debita euẽtatio cordꝭ: ꝛ ꝯñr fit ipsi⁹ suꝑinflãmatio ꝛ fe. Addit ilico flõmia fiat supple de alia vena q̃ de cephalica. s. de vena cõi vl' basilica ẜꝫ diuersas dispõnes ĩ plenitudine cõis. Nã ẜ flõmia iuuat ẽt infrĩdãdo ꝓhibẽdo necessitatem euẽtationis: ꝛ sic febrẽ minuendo iuuat etiã ꝓseruando a putrefactione humorũ ne simul cum catarro ex effimera fiat putrida.

¶ Dixit ꝯñr. ꝛ patiens a carne abstineat ꝛ in potu sumat aquã or. ꝛ muraba violatũ. i. conditũ violatũ. s. factũ de succo violaꝝ cũ zuccharo. et loco eius facit iulep violatũ: ꝛ etiã ꝯserua violarum vel zuccharũ vio. ꝛ ibi talẽ sup. dietã obseruet abstinẽdo a carnibus ꝛ sumẽdo ꝓ potu aquã or. s. excorticati cũ iulep violato q̃diu calor fix⁹ ꝑseuerauerit. i. caloꝝ febril' ꝛ tussis fuerit asꝑa. i. sicca. Pro ĩtellectu hui⁹ ptis circa dietã no. ꝙ lꝫ. s. ordinãdo dietã dixerit vt sit parũ comedẽdũ ꝛ a vino abstinẽdũ. ẜ magis spãlr̃ dixit q̃ꝺ est abstinendũ a carnib⁹ ꝛ pro potu sumẽda aqua or. ꝛc. insinuans ꝙ nõ tm̃ a ꝑn° est necessaria dieta tenuis: saltẽ qualitatiua: ĩmo etiã in processu. nã cõstat ꝙ a prin° debẽt subtrahi carnes ꝛ vinũ ad ꝓhibitionẽ euaporationis: ꝛ q̃ꝺ est tenui dieta vtendũ absolute ad minorationẽ materie: sed ne aliquis crederet ꝙ in ꝓcessu cũ iam fluxa est pro pte materia in pectus q̃ꝺ tute possumus vti dieta grossa: idcirco hic spãliter posuit modũ dietandi: etiã qñ fluxerit materia et affuerit tussis: qm̃ lꝫ possit plus aliqualr̃ dari de cibo q̃ a ꝑn° ꝓpter minoratã eẽ materiã per flõmiã vel flõmias ꝑcedentes ꝛ solutionem ventris factã ꝛ ꝑcedentẽ tenuẽ dietã: tñ iussit ꝙ etiã in ꝓcessu debemus cauere a carnib⁹ ꝛ ab aliis sup. calefacientib⁹: ꝛ ꝙ in potu sit sumẽda aqua or. qñ. s. ꝯiungit febris ꝛ tussis fuerit aspera. i. sicca vbi si minuat tussis vel de sicca fiat humida: ꝛ febris remittat vel auferat sup. tũc possumus aliqualr̃ magis ingrossare dietã ꝛ aliq̃s carnes exhibere: ꝑce tñ: q: tm̃ in prãdio ꝛ nõ in cena ꝛ ad adiuuandum screatũ: q: declarat obedientia materie ꝑ minorationẽ tussis forte poterim⁹ dare vnã. ℥. vini albi debilis dulcis mixti cũ aqua zucchari vel liq̃ritie: ꝛ hoc dicit minoratis accñtib⁹ de febre ꝛ tussi: ideo addidit: sed postq̃ calor q̃euerit ꝛ screare inceperit vltra sup. ingrossationẽ diete aliqualẽ hec decoctio cũ muraba viol'. dãda erit. i. syrupo viol'. donec pectus mũdificet: ꝛ tussis sedet ꝛ vox clara reddatur: ꝛ ponit descriptionẽ dicẽs. ℞. ficus citrinas. v. iuiubas. x. sebesten. xx. passul. albarum ꝛ enucleataꝝ. ʒ. x. liq̃ritie excorticate. ʒ. v. coquantur vsq̃ ad dissolutionẽ. i. cõsumptionẽ duarũ partium decoctionis: vt supra: ꝛ colent ꝛ dẽtur de hoc omni die. ℥. iij. sup. vsq̃ ad. v. vel. vj. cũ. ʒ. v. sup. vsq̃ ad. ℥. s. muraba violati: pꝫ inspiciẽti ꝙ ista decoctio est calidior magis faciẽs ad abstertionẽ ꝛ mũdificationẽ q̃ illa que posita est supra in medicina solutiua. ¶ Cõsequẽter excusans se qñ tussis fuerit diuturna remittit nos si nõ ponat hic integram curam de tussi vel de catarro diuturno ad ea que dicentur infra in ca°. de tussi: ꝛ dixit. si ẜo tussis inueterauerit diuq̃ permanserit: ostendemus qualiter curanda sit: cum de tussis cura tractabimus.

¶ Quod si cursus.) Hec est alia pars principalis capituli in qua Ras. ponit curam corize et tria facit. Primo põit curã generalẽ cũ antiquatur: siue mã fuerit cal'ida siue frida. Scđo ponit curam spãliter qñ ꝯuenit a materia cal'a. 3° qñ materia est magis frigida. 2ª ibi. (Et si quidẽ ꝑ nares effuit subtile.) tertia ibi. (Q̃ꝺ si neq̃ ca-

Sandaracha suffu-migata va-let in mã cal' ꝛ frida.

lor neq̧ rubedo in facie fuerit ⁊c. ¶ De p̊ᵃ pte
dixit ꝙ si cursus in naribꝰ diu perseuerauerit
erit fluxus restringēdus suffumigādo q̄ꝫ narez
ꝑ traiectoriū: ex q̄bus v̄bis p̊ᵒ colligit ꝙ coriza
ꝓncipal'r dicit fluxū ꝑ nares. Colligit 2ᵒ ꝑ hoc
qđ dicit: cū diu ꝑseuerauerit qđ est restrīgēdus
fluxus. Innuit ꝙ a p̄nᵒ nō sunt fluxus restrin-
gēdi: ⁊ maxime cū fit fluxus ꝑ nares: q̄ꝛ regul'r
debēt p̊us p̄cedere alie intētiones de digestio
ne mãe ⁊ minoratiōe eiꝰ: ⁊ si aliq̄n ꝯuenit vt vi
debit in ꝓcessu sistere fluxū a p̄nᵒ: hoc est vt di-
cit Me. q̄n timet ne mã descēdat in pectus et
ꝯfundet ⁊ inducat periculū suffocationis: vel
q̄n ꝑ eã timemꝰ de apāte membroꝝ nobiliū: q̄ꝛ
materia fluēs recipit in eis qđ nō ꝯtingere po
pōt in coriza: ex quo mã expellit ad extra. Et iō
nō nisi in ꝓcessu cū antiquat ꝓpter debilitatē
cerebri ⁊ passibilitatē mēbroꝝ cōsuetoꝝ recipe
re tūc p̄cedētibus alijs completis intētionibꝰ
ꝯuenit sistere fluxum ⁊ [illegible] modū sistēdi ge-
neralem suffumigādo narē ꝑ traiectoriū: et in
hoc suffumigatio q̄ valet ⁊ in calida ⁊ in frigida
est q̄ fit ex sandaracha. nã sua q̄dã stipticitate
est ꝓhibēs fluxū humorū ad nasum ⁊ ingrossat
mãm faciētē corizaz si ponat in scutella super
carbones. ⁊ super posito incisorio perforato in
medio cū cãnula recipiet fumus per embotuz
ad nares sꝫ ligētur oculi cum binda imposito
cotto in orbita vel in ꝯcauitatibꝰ oculorum ne
fumus ad oculos ꝯtingere possit. ¶ De secun-
da parte dixit: ⁊ si q̄dē per nares effluit subtile
⁊ acutū ⁊ citrinū suffumigatio fiat ex sulphure
p̊us infuso in aceto ⁊ postea exiccato aut ex fa-
bis aut ordeo excoriatis in aceto prius infu-
sis ⁊ postea exiccatis: aut ex zuccharo albo
⁊ sandalo albo supp. similiter ignitis ita vt
effumare possint: vel in aceto infusis post igni-
tionē eoꝝ. Ex q̄bus v̄bis p̊ᵒ declarat nobis ca-
tarrū cal'm ꝑ tria. s. p̊ᵒ per subtilitatē ipsiꝰ subē
humoꝝ: q̄ꝛ mã calida vt multū est subtilis vt in
fra videbit in causis. 2ᵒ declarat per acuitatez
eiꝰ ⁊ pūctionē in descēsu. 3ᵒ ꝑ citrinitatē colo-
ris qđ educit. Et ista duo sigᵃ sunt magis essen
tialia ad significādū sup mãm calidã: q̄ꝛ mã fri
gida aliq̄n pōt a calido subtiliari: sed non erit
mordicatiua neq̧ coloris citrini: ꝙ si fit mordi
catiua ⁊ talis coloris nō fit nisi ꝑ presentiã hu
moris colerici: taliter agētis ⁊ mordicãtis: et
tūc fiat suffumigatio ad modū dcm̄ sup̄ ex sul-
phure p̊us infuso in aceto postea exiccato: ita
vt comburi possit: ⁊ facere euaporationem. vel
aliter ipso prius pulverizato infuso in aceto:
⁊ postea exiccato potest poni in peria et ex eo
dē fiat odoramentum.

¶ Sed nota dubitãt aliq̄ per hoc quod appo-
nit sulphur in catarro calido cū ipsum sit vehe
mēter calidum: ⁊ sic videtur facere ad augmen
tū acuitatis catarri: R̄ndet ꝙ licet sit calidū ꝑ
se. cum tamen in aceto ponit acq̄rit frigidita-
tē ⁊ minuit de caliditate: sed ꝑ siccitatem eius
cū frigiditate fit ꝯfortatio viaꝝ fluxꝰ materie
ad nares per ꝯstrictionē pororum. Ista respon
sio posset male improbari maxime cum etiam
sulphur laudetur a Mes. in intentione: sꝫ quia
forte posset aduersarius dicere: ꝙ etiã sulphur
remanet calidum infusum in aceto licet minꝰ
q̄ p̊us: ⁊ q̄ꝛ exhiberi p̄nt alia ad istã intētionē
frigidiora ⁊ nō minus exiccatiua. Credo ego ꝙ
litera sit corrupta ⁊ Mes. ⁊ Rasis. ⁊ fuit error
scriptoris: nam vbi debuit dicere. furfur: dixit
sulphur. Et ita Aui. in hac intentione dixit in
capᵒ ꝓprio. tamariscus aūt ⁊ rosa ad calidum:
⁊ sil'r tabarzet. i. zuccharū candeum ⁊ fabe ⁊ or
deū infusum in lacte vaccino de quo butyrum
fit extractū ꝓprie ⁊ zucchaꝝ ⁊ cãphora ⁊ furfur
infusum in aceto ex eis fiat suffumigatio ad ca
lidum: ⁊ ita posuit furfur ⁊ non sulphur.

¶ De vltima parte dixit ponendo curã catarri
fridi decl'ans ip̄m ꝑ signa: dixit ꝙ si neq̧ calor
neq̧ rubedo in facie fuerit q̄ sunt de signis cali
ditatis: neq̧ sup. acuitas neq̧ citrinitas in mã
ꝑcipiat: ista declarãt mãm descēdērē frigidaz.
Et in hoc casu laudat vt suffumigatio fiat ex co
sto aut ex thure aut ex vtrisq̧ simul mixtis fa
ctis formulis in forma lupinoꝝ ex eis et ponãt
due vel tres sup carbones ad modū supra dcm̄
valet etiã in hoc xilosaloes crudū mirabili iu-
uamēto ⁊ storax: vñ dixit Ras. hm̄oi nãq̧ suffu
migatio fluxū restringit. s. corizalem a materia
frigida. ¶ Et hoc totū patet ꝓpter caliditatez
stipticitatē ⁊ ꝯfortationē istoꝝ simplicium.
Et sic est finis huius capl'i sūmatim declarati.

Expedito igit caᵒ summarie vt clariꝰ mã
intelligat q̄dã ꝑ ordinē ex mo-
re sunt vidēda. Primo de q̄d nominis ⁊ q̄d rei
huius termini catarrus. Scđo videbit de spe-
ciebus ⁊ differentijs eius. 3ᵒ de causis. 4ᵒ de si
gnis. Et p̊ᵒ ꝓnosticis euētus: deīde ad bonum
⁊ ad malum: deinde de signis demoustratiuis
generis postea specieꝝ: vltio dicet de cura.

Quid nominis ⁊ q̄d rei. De p̊ᵒ vcꝫ de
q̄d nominis dt Mes. ꝙ
catarrus dr a fluore: itaꝙ idem sonat catarrus
quod fluor vel fluxus vcꝫ materie de mēbro ad
mēbrum. vnde omnis fluxus materie de mem
bro ad mēbrū absolute debet appellari catar-
rus. Idem vult Aui. 2ᵃ p̄mi caᵒ. 5ᵒ. vbi declarat
de apāte vcꝫ de fluxu materie membri ad aliud
mēbrū apostematū. nã talem defluxū appellat
catarrū cuꝫ dixit sic. Et oē q̄dem apostema qđ
causam nō hꝫ manifestã ⁊ eiꝰ causa corporalis
mōstrat materiã de vno mēbro ad aliđ qđ ē sub
eo fuisse mutata vocat catarrꝰ: vel dr catarrus
reuma quasi ruēs q̄ꝛ ruit materiam.

¶ Quid rei etiã magis ꝓprie sumit ꝓ defluxu
materie a capite ⁊ ex cerebro ad alia membra: ⁊
ƀm hoc fit distinctio. Nam dicit Aui. 5ᵃ tertij.
in p̄nᵒ capl'i de catarro. ꝙ catarrus ⁊ coriza cōi
cant in hoc ꝙ sunt fluxus materiei a cerebro.
Si distinguitur ƀm aliquos. nam catarrus est
cum materia cerebralis defluit ad guttur ⁊ co
riza declarat cū defluit materia ad nasum: lꝫ
dicat Aui. ꝙ etiam ꝓprius sumitur coriza quã
est defluxus frequens materie subtilis acute
mordicatiue per nares ⁊ oculos ⁊ per partes
extrinsecas faciei. Et ita catarrus sumitur tri-
pliciter. Uno mō cōmuniter. Alio modo ꝓprie
3ᵒ mō magis proprie sumitur. ¶ Catarrus cōi
ter ƀm q̄d nominis ꝯhēdo ad fluxum cerebralē
ꝓ omni defluxu materie a cerebro ad membra
inferiora siue fluat ad nares siue ad palatuꝫ si
ue ad pulmonē siue ad stomacū siue ad renes si
ue ad intestina: ⁊ sic discurrēdo ad oĩa mēbra.
Nam fluxus ad neruos ⁊ iuncturas etiam vo-

Sandaracha suffumigata valet in mã cal' ⁊ frida.

caẜ catarrus: ⁊ sic cũ fit determinatio de catar
ro fit determinaito de vna passione communi
fere ad oia mẽbra corporis humani: ⁊ ideo dʒ
singularis haberi diligẽtia in cura catarri: cũ
omnes fere passiones materiales dependẽtiã
habere possint p viã deflux⁹ ex mã cerebrali.
¶ 2° mõ sumiẜ proprie catarr⁹: vt dicit Mesˀ.
vt est termin⁹ gñalis ad tres species catarroꝝ
vt. s. est pars cõis ad corizã q̃ est fluxus mãerũ
ad nares vñ vt dicit coriza ab ossib⁹ nariũ no/
mẽ accepit. Est em̃ cũ grauedine ⁊ ꝯstrictiõe na
riũ cũ sternutationib⁹: odoratu difficili: ⁊ ocu/
loꝝ lachrymatione. vl' 2° vt est defluxus p cola
toriũ ad fauces ⁊ dẜ brãchus: lʒ Ga. 7° meimir
dixit ꝙ brãchus est q̃dã vocis dispositio mior
in vocaliste. i. vocꝫ raucedo: ⁊ sic declarauit brã
chũ p lesionẽ oponis vocalis. Sʒ Simon Jañ.
dixit ꝙ brãchi dicũẜ amigdale q̃ sunt due emi/
nẽtie iuxta radicẽ lingue in faucibus siles ca/
pitib⁹ mamillarũ: vel 3° vt est defluxus nõ tm̃
ad fauces: sed ad guttur ⁊ ad pulmonẽ vel sto/
macum: ⁊ hoc mõ catarrus est genus ad h̃ tria.
¶ 3° mõ sumiẜ strictissime apõ aliquos: ꝓut di
cit fluxũ mãe a cerebro ad guttur: ⁊ tãdem ad
pulmonẽ: etiã hos oẽs fluxus cõprehendit hic
termin⁹ reuma vt dic̃ Her. sub ꝟsibus q̃busdaʒ
Dũ fluit ad pectus dicaẜ reuma catarrus. Ad
fauces brãchus: ad nares dico corizã. ꝓpriissi/
me. s. dũ fluit ad fauces dẜ brãchus: ⁊ ad nares
dẜ coriza: sed specialiter Rasˀ. fecit mẽtionẽ de
catarro q̃ est defluxus ad pectus.

Distinctiones.

Quãtuʒ ad 2ᵐ vt rõne i
telligaẜ est notãdũ ꝙ ca
tarr⁹ duplr ꝯsyderaẜ. Uno mõ essẽtialr vt ẽ ille
flux⁹: ⁊ ita ꝯsyderaẜ ꝑm motũ vel fluxũ tm̃. Alio
mõ ꝑm mãm ei⁹: ꝑm motũ ⁊ fluxũ duplr: vl' ꝑm
ipm motũ tm̃ vel ꝑm cãm mot⁹ ei⁹. ¶ 2ᵐ motũ
fit h̃ pª diuisio. ꝙ q̃dã est catarr⁹ modicus subi
to fact⁹ ⁊ q̃dã paulatine: ⁊ subito fact⁹ ꝓpe vo/
caẜ reuma. Alia diuisio. q̃dã est talis multo tẽ/
pore durãs: q̃dã modico tpe fact⁹. ¶ Consyde/
rãdo ꝟo fluxũ vl' catarrũ nõ ꝑ ipso motu: sʒ ꝑ
cã mot⁹ sic poniẜ. Alia diuisio. ꝙ q̃dã est flux⁹
p grauitatẽ mãe. q̃dã p calefactionẽ ꝯtingẽs. q̃
dã p infridationẽ ⁊ ꝯstrictionẽʒ ꝑm qõ dcm̃ est
circa lraʒ: q꞉ ꝯsyderãdo cãm mot⁹ causa mot⁹
cuiuslʒ catarri est triplex: q꞉ aut est cã calefa/
ciẽs ⁊ eliq̃us subtiliãs: ⁊ hoc mõ oĩs cã calefa/
ciẽs ꝑm caput siue nãlis siue accñtalis ẽ causa
catarri. i. mot⁹ ⁊ flux⁹ mãe: aut cã 2ª gñalis mo
t⁹ ⁊ flux⁹ est cã ꝯstringẽs ⁊ cõpmẽs vl' expmẽs
sic̃ cũ expmiẜ humidũ ꝯtẽtũ in lana ipa cõpres
sa. Et hoc mõ ẽt ꝯplones accñtales fride et mo
di male ꝯpressionis ꝯtigẽtes pñt esse cã catar/
ri. 3° mõ cã mot⁹ ⁊ flux⁹ est grauitas mãe: itaꝙ
nõ cõcurrẽte cã dissoluẽte nec infridãte nec cõ
primẽte: sʒ sola mltitudine mãerum in cerebro
debilitata ꝯtẽtiua ex grauitate materie depo/
nitur ipsa materia.
¶ Si ꝟo ꝯsyderam⁹ ipam mãm catarri sũt po
nẽde alie diuisiones de catarro: vt ꝙ q̃dã est ca
lid⁹ q̃dã est frid⁹. i. alicui⁹ mã est calida ⁊ q̃daʒ
frida ⁊ q̃dã ẽ tẽpata in actiuis. Nã cũ tẽpantia
mãe in q̃litatibus põt fieri fluxus ex aliq̃ cau
sarum de dictis vt manifestũ est. ¶ Et etiaʒ de
calido est alia diuisio. nã q̃dã est catarrus sal/
sus: q̃dã amarus: q̃dam acutus mordicatiuus
vel corrosiuus ꝑm diuersitatẽ sapoꝝ ipsi⁹ mate
rie i organo cõicatoꝝ. ¶ Etiã ⁊ de frigido catar
ro est diuisio ex parte sapoꝝ: ꝙ q̃dã est acetos⁹
q̃dam insipidus: q̃dam dulcis: ⁊ maxime si fue/
rit tempatus in actiuis cũ mediocritate subẽ.
¶ Ex parte etiã subẽ materie fit diuisio. naʒ q̃
dã est catarrus grossus: q̃dã subtilis: q̃daʒ me/
diocris: q̃dam equalis substãtie. q̃dã inequa/
lis. Et de istis extremis diuisionuʒ pñt fieri cõ
binatiões diuerse: ⁊ ꝯsequẽter alie diuisiones
si consyderabis.
¶ Et in hoc notabiliter est aduertẽdũ nã ple/
rũqꝫ causa catarri est calida: ⁊ tamen materia
est frigida: ita ꝙ causa motus. i. fluxus est cau
sa calefaciẽs: ⁊ tamen q꞉ aliquãdo materiã fri
gidã facit ad motum q̃ nõ subtiliata nec liq̃fa/
cta non moueretur. illi⁹ ergo fluxus causa erit
calida: lʒ mã dicaẜ esse frida. Et in hoc sepe deci
piũtur medici. nã ex signis catarri dicent catar
rum esse frigidum: quia ad tactum percipitur
frigiditas in descensu catarri ⁊ erit sine sapore
salso acuto ⁊c. ⁊ tamen illius causa forte fuit ca
liditas dissoluens ex mora in sole vel similib⁹
⁊ attendentes ad materiã ꝓcedunt cũ calidis
⁊ sic perpetuant catarrum: ⁊ econtra contingit
ꝙ aliquotiens materia catarri est calida. ⁊ cau
sa est frigida. nam peccante materia calida ꝑm
caput sanguinea mixta colere: medicus iube/
bit fieri flebotomiam copiosam per quam di/
xit Aui. 5ª tertij in capitulo ꝓprio. de catarro:
accidit rarificatio que preparat corpus ad reci
piendum calorẽ ⁊ frigus: vnde occurrente aere
frigido ⁊ vento boreali fiet constrictio et ex/
pressio materie calide deorsum: ⁊ sic materia
erit calida licet causa motus ⁊ fluxus est frigi/
da: vnde si percipei etur salsedo vel amaritudo
⁊ medici procederent cum intense frigidis in/
trinsecus applicando multum lederet: vt ptʒ.
Est ergo in his bene aduertendum.
¶ Possent etiam formari alie diuisiones q̃ sũt
communes ⁊ materie ⁊ fluxui: vt qõ quidã iũ/
gitur cum fe. quidam sine. Item quidam iungi
tur cum plectoria totius quidam sine.
¶ Et ex his eliciturvna diuisio que tenet se par
tim ex parte cause motus: ⁊ partiʒ ex parte ma
terie. nam quidam est cuius causa est calida: et
tamen materia est frigida. ⁊ aliquis cuius cau
sa motus est calida ⁊ materia est cal'a: ⁊ aliq̃s
cui⁹ cã motus est cal'a ⁊ materia est tempata: et
ita aliquis est calidus cuius causa motus est
frigida ⁊ materia frigida: vt si cerebro colerico
occurrat causa catarri calida tũc materia erit
calida ⁊ causa erit calida aliq̃ñ etiã causa erit
frigida ⁊ materia frigida vt exẽplificabis tu.

Cause.

De causis vero nõ attẽtis causis flu
xis que reducuntur vl' ad cãs dila/
tantes et rarefacientes vel ad infrigidantes
constringentes vel ad virtutem debilitantes ⁊
mãm aggregantes: quecunqꝫ sint ille ponendo
cãs ipsius materie: dico ꝙ quedã sunt cause ꝓ/
mitiue quedam corporales: ⁊ harꝫ quedã antece
dentes sunt quedam coniuncte.

De causis ꝓmitiuis quoad materiam.

¶ Cause primitiue q̃tũ ad mãm nõ q̃tũ ad mo
tum sunt oẽs cãe potẽtes debilitare digestiuã
cerebri. nã talis est habitudo digestiue cerebri
ad catarrũ: qualis est habitudo etiã digestiue
stõi ad lienteriaʒ vel diariã; nã sicut per indige

stionē stomaci fit diaria vel lienteria: ita p in-
digestionē cerebri multe partes trāseūt in sup
fluitates indigeste q̄ ꝯñr fiat materie catarro-
rū: siue p caliditatē hoc fiat: siue p frigiditatez
siue p aliā q̄litatē: vt multū tñ fit catarrus pro
pter causā fridā corporalē ledētē q̄ ꝓpter cām
corporalē calidā: nā cerebrū nā fridū exñs faci
liter indigestiua ledit̄ a causa frida. ⁊ rectificat̄
plerūq̄ ei⁹ digestio p cal'm: ⁊ declarās Aui. istū
modū gñonis catarri: dicitq̄ cerebrū fridū isto
mō nō digerit id qd̄ puenit ad ipm ex nutrimē
to: ⁊ nō resoluit̄ id qd̄ ad ipm ascēdit ex vapo-
ribus vñ se hz ad id qd̄ trāsmittit̄ de nutrimen
to vel de vaporibus a toto: sicut se hz res in elā
bico ad id qd̄ ascēdit ad ipm ex cucurbita. nam
supfluitates nutrimēti: ⁊ vapores ad cerebruz
trāsmissi ingrossāt̄ vl' eliq̄nt̄ ⁊ ad mēbra infe-
riora dimittūt̄: ⁊ assidui sūt i ipo fluxu. Et ideo
colligit̄ q̄ corpa q̄z mēbra inferiora sūt calida
⁊ cerebrū est fridū sūt maxie parata ad catarrū
ꝓpter allegatas cās: ⁊ hoc qd̄ dcm̄ est: est veruz
s. q̄ hñtes ꝯplōnē cerebri fridā sūt magis para
ti ad catarrū a cā intrinseca p modū dcm̄. sz ha
bētes ꝯplōnē cerebri cal'am sunt magis parati
ad eos a cā extrīseca: q2 sūt capitꝫ rarioris: ⁊ sic
pa ssibilioris. ❡ Cause ḡ pmitiue sūt q̄cūq̄ fa-
ciunt ad debilitatē cerebri: ⁊ oīa euaporatiua
ad caput sūt cause mãe catarralis. ⁊ hoc modo
aer calidus nō inq̄ꝑtū tm̄ liq̄facit: sz inq̄ꝑtū de-
bilitat etiā aer fridus nō inq̄ꝑtū tm̄ cōstringit:
sed inq̄ꝑtū debilitat. Etiā humidus nō tm̄ inq̄ꝑ
tū relaxat sed inquātū debilitat. Et ita dico de
reliquis oīa talia sunt causa catarri: ⁊ ita cibi
multe q̄ꝑtitatis nō solū inquātū multū euapo
rātes p indigōnē stōi: sed ēt q2 plim transmittit̄
de nutrimēto ad cerebrū vltra ꝯueniēs vñ non
ꝯueniēter digerit ⁊ est cā catarri. i. multitudis
mãe: ⁊ hoc mō ira cogitatio ⁊ studiū debilitan
do cerebrū sunt cāe multiplicationis catarroꝝ:
⁊ silr cū hoc iuuāt aliq̄n nō tm̄ debilitādo: sz ra
refaciēdo ⁊ subtiliādo mām in cerebro ꝯtētā et
euaporare faciēdo mām in inferiorib⁹ ꝯtētā ad
supiora. Cibaria ēt frida ⁊ hūida vt lac lactuce
⁊ plurima gña fructuū pisces carnes pigues: q2
oīa talia p̄stāt nutrimētū frm̄ ⁊ hūidū ⁊ ei⁹ sup
fluitates ꝯñr fride ⁊ hūide fiūt mãe cōes catar-
rorum: ⁊ ita de similibus intelligitur: etiā quia
addunt ad complexionem frigidaz cerebri. Per
hoc etiam faciunt ad catarros: ⁊ ita pot⁹ aque
frigide est de causis eius: ⁊ similiter flōia potest
esse cā primitiua catarroꝝ dupliciter. Uno mō
debilitando maxime cū superfluit ⁊ infrigidā-
do. Alio modo rarefaciendo vt vult Auicen. ca°
proprio. Nam euacuato sanguine mollifican-
tur membra: ⁊ sic fiunt passibiliora ⁊ a calido et
a frigido etiam per alium modum vt commonē
do materias.

❡ Cause vero antecedentes corporales sunt hu
mores in cerebro existentes non adhuc fluētes
sed parati fluere quicunq̄ sint illi calidi siue fri
gidi vel temperati.

❡ Causa vero coniuncta est ipse fluxus humoꝝ
lz ad causas corporales añtes reduci possint ma
litie cōplexionis cerebri ⁊ naturales ⁊ acciden-
tales: ⁊ malitie etiam cōpositionis de quantita
te vel strictura vel paruitate capitis: ⁊ sic ex his
etiaz possumus discurrere ad multas cās alias
que efficere possunt catarrum ſm diuersos mo
dos occursos et impressionis: que cause ex pre-
habitis faciliter possunt colligi. Et de his cau-
sis specialiter feci distinctam numerationem in
aliquibus meis consilijs factis de catarro ad il
la vos reducatis ad ampliorem doctrinam.

Signa. Signoꝝ quedam sunt pronostica: q̄
dam demōstratiua. De pronosticis
primum dicatur que sunt pronostica euentus:
deinde ad bonum ⁊ ad malum. De demonstrati
uis etiam ponentur demonstratiua in genere
catarri calidi vel frigidi secundum signa causa
rum complexionalium: scdo signa viaꝝ p quas
descendunt catarri.

❡ Circa primum sciendū est q̄ oē corpus cuius
cerebrum est debile naturaliter vel accidentali
ter est paratum incurrere catarros. Conclusio
est nota: q2 ꝓpter debilitatē aptū est multipli-
care supfluitates. ❡ Et ex hac infertur alia con
clusio pronostica videlz q̄ corpora decrepitoꝝ
sunt parata ad catarros ⁊ p̄cipue q̄ sunt frigidi
cerebri: ⁊ ideo brāchi: ⁊ corize in valde senibus
nō maturāt̄. ❡ Aliud signū q̄ hñtes caput par-
uum ⁊ alia mēbra mediocria vel magna in infe
rioribus: talia corpora sunt parata ad catarros
pz ꝯclusio: q2 vapores multi eleuant̄ ad caput
qui imus clausi ꝓpter paruitatē eius ⁊ ꝯñr in-
grossati ⁊ inspissati ad naturā aqueam deducti
causant catarros. ❡ Alia ꝯclo ēt ꝓnostica. si mē
bra inferiora fuerint cal'a non tm̄ magna: sed ēt
mediocria ⁊ cerebrū fuerit valde frigidū: tales
sunt infelices ⁊ pati ad catarros. Cōclo pz q2 ꝓ
pter caliditatē mēbroꝝ inferioꝝ eleuant̄ multi
vapores q̄ nō resoluunt̄ a frido cerebro: sed in-
spissant̄ ⁊ ꝯñr fiūt catarri. ❡ Alia ꝯclusio. corpa
cal'e cōplōnis ⁊ rara maxie ſm caput sunt passi
biliora a cā extrinseca vt incurrāt catarros ⁊ a
cā cal'a ⁊ frida q̄ opposito mō disposita. Cōclo
pz: q2 talia corpa sunt pata ad recipiendū ipres
siones causaꝝ extrinsecaꝝ ⁊ liq̄scūt materie p ca
liditatē ⁊ cōprimunt̄ p friditatē: ⁊ sic faciūt ca-
tarros. Nā si cā frida fuerit fit ꝯstrictio poroꝝ ⁊
retinent̄ vapores q̄ resoluerent̄ ⁊ p cōpssionē fa
ciunt catarros. ❡ Alia ꝯclo ꝓnostica. corpora
frigidi cerebri sunt parata p naturā incurrere
catarros a cā extrinseca corporali magis q̄ cor
pora calida ⁊ rara. Conclusio pz: q2 talia sunt
disposita vt in eis multe materie retineant̄ q̄ re
soluerentur si esset in eis apertio poroꝝ: ⁊ sic fri
gido cerebro existente vt supponitur: iste mate
rie ingrossate in catarro conuerterentur.

❡ Alia ꝯclusio ꝓnostica que est Hip. 2°. epi. et
A. 5ª tertij. qd̄ corpora habētia splenē. i. apata
splenis non sunt parata ad catarros. Rō est di-
cit Aui. ſm Gal'. q2 in corporibus cum vnū mem
brum est lesum: alia membra redduntur incolu
miora propter demādari superfluitates ad mē-
bra debilia: stante ergo splenis apostemate ma
terie non transeunt ad cerebrū conuertendo in
materiam catarralē. Ista solutio nō videt̄ in to
tum satisfaciens: q2 non magis fuisset argumē
tum de splene q̄ de alijs membris ignobilibus
vt de apostemate in inguine. Ideo Auic. aliter
respondet. videlz quod apostema splenis ha-
bentibus humores sunt grossi: q2 humores ter-
restres ⁊ grossi recipiūtur in splene p naturā: ⁊
tales humores nō sunt apti vt conuertantur ad

No. hāc si-
militudi-
nem.

Nota bñ.

Duob⁹ mo
dis potest
flōia eē cā
catarri.

De causis
cōiunctis.

Nota

De causis
pmitiuis
quoadma
teriam.

caput vt aliȷ̄ vapores vt fiāt catarrales mãe:⁊
qm̄ splenetici sunt melēcolici grossoꝝ humoꝝ:
⁊grossi humores nō sunt apti fluere.⁊ hec solu
tio clara est. ¶ Aliud signū ꝓnosticū est cū ap-
paret vētus septētrionalis vel tp̄s boreale fri-
gidū ⁊ siccū ⁊ succedat tp̄s australe vl' vēt⁹ au-
stralis vl' meridionalis tūc catarros expectare
oꝫ. Rō est clara: q: tūc ꝑ ꝯstrictionē poroꝝ a fri
gido retinēt materie multe q̄ ascendētes ad ca
put faciūt catarros:⁊ maxime succedēte tp̄e au
strali calido ⁊ hūido. Nā ille mãe aliq̄lr coāgu
state ꝑ frigidū ⁊ aliqual'r congelate succedēte
aere australi liq̄scūt ⁊ parātur ad descēsum. et
ideo succedēte austro post borealem expectare
opꝫ catarros: ⁊ ita ecōtra stāte constitutiōe au
strali ⁊ succedēte boreali: etiā expectare oꝫ ca-
tarros. Nā rō sumit ex hoc qm̄ ex ꝯstitutiōe ca
lida ⁊ humida capita humiditatib⁹ implētur ⁊
liq̄fiūt mãe: ⁊ succedēte aere frigido ⁊ stāte re-
pletione ex parte humiditatis frigiditate con
stringēte humidū interius ⁊ ꝯprimente humi
dū aggregatum in cerebro fit catarrus. Item si
estas sicca ⁊ borealis fuerit: autumnus xͦo plu
uiosus ⁊ austrin⁹: in hyeme ⁊ tusses ⁊ brāchi: ⁊
corize fiunt: vt fuit sentētia Hip. 3° affor. patet
ex dictis.

De signis ꝓnosticis ad salutē

¶ Pronosticū ad salutē est ꝙ eoꝝ catarrus qui
pēdet a causa ꝓmitiua in corꝑe bñ disposito ta
lis fit salubris. ¶ Aliud. catarr⁹ in corporibus
in q̄bus cito digerit: vt in corporib⁹ iuuenib⁹
⁊ in corporib⁹ robustis. Et vbi non est malitia
regiminis tunc ad salutem terminatur.

De signis ꝓnosticis incurabi-litatis catarri.

¶ Pronosticū xͦo incurabilitatis. catarrus pē
dens ex debilitate cerebri vel nāli a gñone vl' ex
etate in decrepitis nō curatur. ¶ Aliud ꝓnosti
cum ad malū q̄bus mēbra inferiora sunt cal'a ⁊
cerebrū magnū frm̄ nō sanant catarri: ptꝫ ex di
ctis supra. ¶ Aliud ꝓnosticū cū cōiungit soda
cū catarro ꝑ tp̄e ꝑ quo cōseruat soda nō curat
catarrus: ⁊ maxime vbi est in soda a cā frigida:
ptꝫ q: ꝑ sodā ꝯuertunt ꝯtiune mãe ad caput et
debilitat digestiua cerebri. sepe ēt cura sode cō
traria est cure catarri. ¶ Aliud signū ꝓnosticū
ad mortem ⁊ est Mes. Si patiens catarrū ex de
fluxu eius in pulmonem spuerit sanguineꝫ ad
ptisim venit ⁊ consumptus moritur: ⁊ maxie ve
rificatur de catarro acuto corrosiuo.

De signis demōstratiuis.

¶ Signa demōstratiua in gñe q̄dā sunt decla-
rantia mām: q̄dā cās fluxus declarantia mām
q̄dā declarant mām cal'am: q̄dā frigidā. Que de
clarant mām cal'am sunt hec spālia. Primuꝫ ca-
lor faciei ⁊ rubedo eius vel citrinitas faciei vel
rubedo clara vel rubedo ad purpureū declinās
nā talia etiā declarant mām cal'am: ptꝫ q: mām
sanguineam vel colericam. Unde dicit Serap.
⁊ scim⁹ ꝙ catarrus ex caliditate est sicut ignis
rubificans faciem ⁊ nares ⁊ caliditas vehemēs
⁊ acuitas eius qđ currit ⁊ subtilitas eius. Et in
hoc qđ dixit catarri calidi: signum est caliditas
faciei sicut ignis calefaciens ⁊ rubificans: hoc
intelligi pōt tam ex parte mãe ꝙ ex parte cause
effectiue: sed spālius magis si fit rubedo cū pur
pureo colore declarat mām sanguineam. Et si
fit rubedo clara declarat mām colicā: hoc tamē
signū lꝫ cōiter ponatur ab auctoribus nō est ef
ficax: ⁊ concludens ad declarādum mām cal'am
catarralem: nā vbi mā defluat ꝑ venas intrinse
cas vt aliq̄n contingit ⁊ non manifestet ad na-
res nec ad fauces: sed ꝓfundetur in venis ꝓfun
dis: tunc nō erunt ista signa in facie: sed potest
per alia declarari de quibus infra: sed in coriza
⁊ in branchis in q̄bus mā defluit ꝑ nasum vel
ad fauces ꝑ venas extrinsecas: hoc est signū ma
nifestū. ¶ Aliud signū sumitur ex parte pūctio
nis ⁊ pruritus. Nā si descēdat ꝑ nares sentit pū
ctio in naribus. Si ꝑ colatorium sentit quedaꝫ
titillatio vel quidā pruritus vbi mā sit cal'a sua
acuitate imprimens: sed qm̄ ista acuitas sequi
pōt dñium colere ⁊ dñium flegmatis salsi poni
tur ad hoc declarandū. Aliud signū distinctiuū
nā si fit ex colera ex parte modi sube mā erit sub
tilior: ⁊ si fit ex flāte salso mā erit grossa: etiā ex
colore declaratur. Naꝫ si sit mā colerica erit ad
rubeū claꝝ vel citrinum magis declinās: nō sic
saltem notabiliter si sit flegma salsuꝫ. ¶ Aliud
signū caliditatis declarat ex tactu. Nā si descen
dat per palatum: in descensu ad tactū intrinse-
cus percipit caliditas: si per nares in coriza ꝑci
pitur materia calida: etiā si tactus digiti ad eā
occurrere posset perciperet caliditas. ¶ Aliud
signum sumitur ex parte modi substantie: qm̄
materia catarri calidi est subtilis aut in se aut
a causa calida subtiliatiua ⁊ ecōtra materia fri
gida: ⁊ ideo cū discurrit per nasum: materia ca
lida fit debilis: sed fit aliqualis oppilatio ⁊ na
seitas id est locutio resonans in naso ⁊ hec na-
seitas intra nares facta est debilis respectu ei⁹
que fit in frigido: q: ista materia calida subtilis
discurrens est aliqualiter oppilans: ⁊ cōsequen
ter fit iste sonitus ⁊ locutio nō clara: ecōtra stā
te materia grossa frigida fit maior oppilatio in
naso ⁊ locutio magis obtusa. ¶ Aliud signū est
qđ in catarro calido freguēter ꝯiungit fe. nō tñ
necessario. et si cōiungat nō iuuatur ide catarr⁹
nam lꝫ per febrē minoret materia catarri: tamē
ipse catarrus magis exacuit ⁊ fit magis impssi
uus: ⁊ sic magis corꝑa ledunt: ecōtra ē in frigi
do. Cōmotio etiam acuta est aliud signū Aui. i.
citus euentus eius non precedente multa gra-
uitate capitis neq̄ multa offensiōe sensuū. vbi
econtra contingit in frigido. vel aliter commo
datio acuta: q: catarrus calidus facit acutā im
pressionem ⁊ mordicationem: non sic frigidus.
¶ Istis signis possunt adiungi quedam alia si-
gna cōia: etiam erit numerus complexioꝝ: vt si
iungatur etas iuuentutis ⁊ complexio colerica
⁊ regio calida ⁊ sicca: etiā estas ⁊ que ꝓcesserunt
in regimine: vt de aere calido de stupha de bal-
neo de ira cogitatione ⁊ studio: potu vini potē
tis: sumptione ciborum calidorum: fricatione
capitis multa: vel ponēdo medicamina calida
supra caput. vel ex odoramentis calidis vt mu-
sco ambra croco ⁊ similibus. His communican
tibus ⁊ concurrentibus reliquis dictis possu-
mus declarare ⁊ super materiam calidam ⁊ su-
per cām frigidam vel calidā facientē ad fluxū.

De signis catarri frigidi.

¶ Signa vero catarri frigidi sumuntur ex ad-
uerso ad signa catarri calidi. Sed vnum preci-
puum signum est quod ponit. Serap. ⁊ est extē-
sio frontis ⁊ superciliorum, cum grauitate sup.
magis ꝙ in calida. Nam pars anterior cerebri
est humidior: ⁊ etiam propter eleuationem va-
porum maxime a stomaco multiplicatur ma-
gis materia flegmatica: ideo natura fecit pur

gatoria a parte anteriori:vt p ea materie purga
rentur:ideo q: maxime ab illa materia eleuan-
tur vapores aliqui q̄ in directionē faciei perue
nientes ⁊ inclusi in ea faciunt eleuationē:et iõ
apparet extensio ⁊ tumor in ea. ¶ Scdm̄ signuʒ
est ꝙ nõ percipitur mordicatio neqȝ prurit⁹ ne-
qȝ caliditas sicut in catarro calido ꝑcipitur.
¶ Aliud signum sumitur ex parte saporis: qm̄
in catarro calido ꝑcipitur sapor salsus acutus
amarus vbi in frigido vel est mã insipida vel sa
por percipitur acris. ¶ Ex odore etiam declara
tur:nã cũ mã calida stat odor acutus ⁊ cũ frigi-
da vel nõ est odor vel est ad acetosum declinãs.
¶ Etiam ex colore materie põt declarari quo-
niã materia calida vel ad rubeum declinat vel
ad citrinum vel ad nigrum cum splendore vel
ad viriditatem precedente citrinitate vbi fri-
gida vel est alba vel ad fuscum declinans opa-
cum sine luciditate.
¶ Sumitur etiam signũ ex parte substãtie. di-
cit. A. et q̄nqȝ grossities significat causam frigi
dã dicit q̄nqȝ qm̄ aliq̄n cuʒ caliditate stat gros-
sities catarri:immo ⁊ cũ viscositate. nã agente
calido lõgã actionē in materiã aqueã tãdeʒ in
spissat:⁊ ad viscositatē deducit aliq̄n. vt ptʒ in
aqua maris cũ ad sal deducit̄ lʒ ergo talis ma-
teria calida sit subtilis aquea acuta:tñ aliquã
do inspissatur vt dcm̄ est:ꝑpter caliditatē:sed
vt in plurib⁹ nõ tota equaliter redditur spissa
sed certa pars apparet spissa secundum quod
egit calor aliquo tempore inspissando magis
vnam partem q̄̃ alteram. sʒ in materia frigida
stat spissitudo ⁊ grossities ẜm totũ:vt in pluri
bus nisi materie frigide causa fluxus fuerit cau
sa calefaciēs subtiliãs:ideo notãter dixit q̄nqȝ
qm̄ vt pl'm grossities declarat mãm frigidã ma
xime si nõ sint reliqua signa de colore citrine vi
ridi de mordicatione ⁊c. ¶ Et addit ꝙ catarri
frigidi est color alb⁹ q: fact⁹ est color albus per
inspissationē partis aeree incluse in hũido. hec
ergo signa manifeste clarificãt catarrũ q̄̃tum
ad materiam calidam vel frigidam habita so-
la consyderatione ad materiam.
¶ Sʒ vbi complicētur ꝙ mã sit calida ⁊ causa
frĩda vel ecõtra:tũc oportuit diligētius inue-
stigare. nã põt medicus discurrere sup causam
calidã ⁊ materiã frigidã: vbi. s. ex p̄cedētibus
vt ex motu laborioso ira ⁊ mansione sub sole et
locis calidis ⁊c. ⁊ ꝙ repētine fluat materia que
tñ liq̄da existens non est acuta non mordicati-
ua nõ ad citrinum vel viride decclinãs neqȝ ad
salsum amarum vel acutum. tũc indicabit̄ ma
teriam esse frigidam:⁊ si causa fuerit calida et
econuerso si precesserit vētus borealis:aut ste-
terit q̄s in aere frigido vel aliq̄n in tēpore esta
tis transeunt ad loca subterranea:⁊ cõsequen-
ter mã fuerit fluēs subtilis mordicatiua salsa
amara vel acuta:tũc dr̄ ꝙ causa fuit frigida lʒ
materia sit calida:⁊ ita doctus medicus per si-
milia potest discurrere.

De signis vie p quaʒ fluũt mãe

¶ Sig^a spẽx ⁊ hũox specialiũ remittemus ad
tractatũ de tussi vl' d̄ pleuresi vbi declarabũt̄
sig^a catarri ⁊ flegmatici ⁊ sanguinei ⁊ colerici
⁊ melencolici. ¶ Sed signa dum fluat materia
s. p nares vel colatorium manifeste vel immani
feste per venas ꝓfundas:etiam sunt satis ma-
nifesta:nã si fluat per nares signũ est euidēs si
fluat p palatũ sensibile aliq̄d grossum ēt est eui
dens sed si nõ p palatũ sed p poros immanife-
stos:tũc si mã est cal'a ꝑcipit̄ pũctio in palato.
Sed si mã nõ sit cal'a tũc ⁊ si nõ ꝑcipiat aliquid
de pũctione ex his fit quasi q̄dã ꝯtinua degluti
tio vt faciunt colũbi:⁊ tũc declarat̄ mãm subti-
lem:⁊ si nullũ hox fiat ⁊ tñ stant signa catarri:
exēpli grã qñ augetur nocumentũ in pectore tē
pore noctis ⁊ difficultas anhelitus ⁊ tusses ⁊ra
scatio fit maior in nocte ⁊ stãte tali fluxu vl' no
cumēto ꝑiodico:tunc declarat̄ mãm fluere per
occultos meatus:puta p venas ⁊ arterias non
sensibiles deorsum:⁊ tũc nõ poterit ēt artificio
sus medicus clare cognoscere:nunq̄d sit mã ca-
lida vel frigida:q: neqȝ ex dispõne faciei:neqȝ ex
mã ipsaq: sit subtilis vel grossa:q: grossa descē
dens põt in pectore subtiliari ⁊ subtilis pote-
rit ingrossari:neqȝ ex sapore neqȝ ex colore q: nõ
videt̄:sed magis ex q̄busdã accidētib⁹ declarat̄
q: si sit tussis erit acuta ⁊ violēta si mã sit cal'a ⁊
multũ inq̄etabit qđ si frigida fuerit molestabit
min⁹:ēt põt medicus discurrere ex causis de cõ
plexione capitis naturali vel accidentali cal'a
vel frigida p signa declarantia cõplexionē cere
bri posita scdo tegni ēt p p̄cedentia ex malitia
regis ⁊ occursu rex nõ naturaliũ magis inclinã
tium ad cãm cal'am q̄̃ ad frigidã:⁊ sic poterit ex
diuersis facere coniecturam qñ non habētur si-
gna expresse demonstratiua.
¶ Signa vero multitudinis materie ēt tēpera
te sunt repletio totius corporis maxime capitȝ
q̄ manifestat̄ ex ponderositate capitis cũ pleni
tudine ⁊ cũ extensione venax nõ p̄cedētib⁹ aliis
de statione sub sole de balneis ⁊ non concurrē-
te etiam nimia liquiditate materie:non cõcur-
rentibus his declaratur cãm prouenire ex mul-
titudine materie.

Cura.

Seq̄tur de cura catarri:circa quã sũt
due intētiones gñales. Prima inten-
tio vertitur circa ipsum catarrum vt fluxus est
Alia intentio vertitur ad mãm fluentem.
¶ Intentio ad fluxũ principal'r indicat vt corri
gatur cũ oib⁹ ꝯtrariis fluxui:⁊ hoc mõ inter ce-
tera vitet̄ motus aer calidus ⁊ q̄cũqȝ vitãda sũt
que faciunt ad agitationem ⁊ motũ vt balnea ⁊
aer luminosus ⁊ vociferatio magna:⁊ ira ⁊ hu-
iusmodi. Talia oĩa nocēt ⁊ opposita eox iuuãt
in catarro vt fluxus est:⁊ hoc p se habita inten
tione ad fluxũ vt fluxus est:qđ dico signãter q:
habita intētione ad cãm faciētē fluxũ:q̄ aliqũ
est frigiditas ꝯstringens vt dictũ est supra:lʒ in
frigidatio faciat ad sistendũ fluxũ:vt voluit. A.
16^a. tertii de cura fluxus ventris absolute. i. p̃n°
cum dixit: dico ꝙ fluxus ventris ꝓhibet̄ inq̄̃-
tum est fluxus cũ stipticitate faciētib⁹ ⁊ ingros
santibus mãm ⁊c. ⁊ igrossare ꝑficit̄ a frigido:tñ
q: p ꝯstrictionē p modũ dictũ supra fit flux⁹: iõ
per accidens aliquotiens habita intentiõe ad
fluxum. i. ad cãs eius competit cã calefaciens ⁊
non infrigidans.
¶ Intētio aũt spãlis q̄ habet̄ ad mã fluentē:di
uisa est in q̄nqȝ. Prima vertit̄ circa equationeʒ
mãe:scda circa minorationē vel euõnē mãe. ter
tia circa diuersionē ne moueat̄ ad loca nobilia
⁊ ꝑiculosa. quarta ad sistendũ catarrũ ⁊ ꝓhibi
tionē fluxus eius. q̄nta est quedã antecessio ad
preuidendum ne membra in que ꝓbabiliter ca

Prima intētio ꝗ ad mām.

tarrus caderet ledantur. ¶ Circa primū est diligenter considerandū ꝙ si mā fuerit calida et cā faciens ad fluxū fuerit frigida vel ecōtra: vt qꝺ mā fuerit frigida ⁊ cā. s. calida: qꝺ possibile ē ex dictis supra: tunc diligēter cōsiderare opꝫ ne equando mām si fuerit cal'a cū frigidis addamꝰ ad cām fluxus: sed si mā fuerit frigida ⁊ equare velimus cum calidis erit timor ne augeamꝰ cāꝫ fluxus. Ideo stantibꝰ his quasi ꝯtrarijs intētionibus vna ad cām fluxus: ⁊ alia ad mām opꝫ vti cañ. Aui. 4ª. primi. caº vltimo: vt attendat̃ ad id ꝑmū qꝺ magis suspectū est: ⁊ sine cuiꝰ remotione aliud nō pōt cōpleri ⁊ ꝑfici. verbigr̃a exñte mā frida si esset factus vel fluxus catarralis vel ꝓpter irā vel balneū ⁊c. a caliditate manifesta circa caput esset fluxus mãe frigide ⁊ vellemus equare mām cū sirupo de sticados esset notabile nocumentū. qm̃ plus adderet̃ ad fluxum mãe. Opꝫ igit̃ primū remouere cām fluxus: puta intēdere ad remissionē male. cōpl'onis calide ēt cū frigidis ꝗ̄uis indisponat̃ mā aliqualiter qꝛ tñ ad augmentū cãe vel cōseruationē eiꝰ nō posset fieri ꝯueniens cura: ꝑ̄cipue cū in hoc caº agatur de fluxu ⁊ de catarro principal'r expedit primū intēdere ad remissionē fluxus ⁊ cãe eius ꝗ̄ intēdere ad mām. Et in hoc opꝫ notare ꝙ talis suppositio cãe cōtrarie ad cām calidā dꝫ eē ſm frigida in potentia ⁊ nō ſm actū. Et de hoc dicebat Aui. capl'o ꝓprio oppositio aūt cause efficientis cal'e ꝗdē est vt sit sollicitus sup. medicus in infrigidando caput sup. immeᵉ vl' meᵉ cū eo qꝺ est infrigidans frm̃ potētia ⁊ sup. nō actu vt expsse dixit Mes. Et rō huius est nā frigida actu maxime si occurrant capiti calefacto non tm̃ remouebūt caliditatē ꝗ liquefacit mām: sed ꝑ alium modū cōstringendo ⁊ cōprimēdo humidū faciēt ad catarrū: vbi si paulatie inducatur frigiditas potētionalis nō actu frigida remittetur mala cōpl'o cal'a inducta: ⁊ nō ꝓpterea obstruent̃ pori nec cerebrū ꝯstringet̃ nisi ad vltimū deueniret̃ infrigidādo qꝺ nō fiet a docto medico. nā ꝑsistet remissa qualitate excessiua ad non amplius offerendū in potentia frigidū. Et per hunc etiā modū nō multū ledet̃ mā frigida: et in hoc laudauit Aui. infrigidationē extremitatum cū decoctione tepida facta embrocatione cū ordeo. sup. fracto ⁊ papauere ⁊ violis ⁊ camomilla ⁊ inunctio ēt capitis ⁊ extremitatū et ani ⁊ testiculoꝝ cum oleo violato ⁊ similibus: ⁊ ita cū cibis inclinandū ad hoc qꝺ infrigidat et humectat. Et ita sil'r oportebit cōsiderare in omni dispōne cum relique intentiones contradicāt: s. primum ad cām fluxus deinde ad materiam.

De scd̃a cōsideratiōe habenda.

¶ Est scd̃o hñda alia spālis ꝯsideratio: nā et in regimine diete ⁊ in medicinalibus ad equationē mãe facientibus ⁊ in oī fluxu cauendū est ab his ꝗ notabil'r agitare pñt mām in prinº. ⁊ ideo ꝗ̄uis mā esset frigida: cauendū est a calefaciētibus multū in prinº. siue ex parte aerꝫ siue ex ꝑte medicinaꝝ digestiuaꝝ: ne ꝓpter agitationeꝫ factam a medicina cal'a acꝗratur maior fluxꝰ mãe ꝑ̄cipue cū fluxus mãe vetet. i. ꝓhibeat digestionem mãe ⁊ equatio mãe indigeat quiete. Et pro hoc dicebat Aui. vituperando sternutatiōes in prinº: ⁊ sternutatio est nociua in prinº aduētus catarri ⁊ corize ꝓhibens maturationem humorum contentorum in cerebro qui non maturantur nisi cum quiete ⁊c.

De eꝗtiōe mãe ꝑ res nō naturales

¶ In equatione ergo mãe ꝗ̄tū ad regimē ī dieta: primo euitet̃ aer excessiue calidus ⁊ excessiue frigidus qualiscūqꝫ sit mā siue calida siue frigida. Sed si fuerit calida inclinetur parumper ad frm̃ vbi cā fluxus nō sit frigida. Et vbi sit mā frigida inclinetur aer parūper ad cal'm ⁊ nunꝗ̄ ad excessiue calidū. Et in hoc sepe vidi errorem qꝛ ponunt infirmos in cameris calidis cum igne multo ⁊ male. Et ex hoc seꝗtur ꝙ in prinº ⁊ odoramenta calida ⁊ odoramenta frigida sunt nociua. Aer etiam luminosus nocet: qꝛ facit ad cōmotionem ⁊ agitationē mãe. Uitet̃ ēt singl'r vētus quilibet australis ⁊ borealis ⁊ maxime cuꝫ ad austrū sequatur boreas: auster enim vt dicūt Aui. ⁊ Mes. rarefacit ⁊ capita replet: boreas vero cōstringit ⁊ exprimit: ⁊ maxime cauēdus est aer taliter alterans cum intrat per angusta foramina fenestraꝝ. nā solent hmōi magis imprimere ꝓpter cām alibi videndā sit ergo camera clausa ⁊ modici luminis.

De somno ⁊ vigilia.

¶ Somnus sup̃fluus maxime nocet in quocūqꝫ catarro minoret̃ ergo a mediocri mensura qꝛ facit somnus ad aggregationem ⁊ ad retentionē mãeꝝ ⁊ ad multā euaporationem: maior tñ sit parcitas somni in catarro frigido ꝗ̄ in calido: non tamen in frigido semper est vigilandum: quoniam acquiritur debilitas in cerebro ex vigilia superflua: per indigestionem aggregatur materia que est cōsequēter materia catarri. ⁊ dicit Mes. ꝙ somnꝰ diurnus est vitandus: vbi tñ esset longa consuetudo ⁊ in corpore nocte non potente dormire vt sepe contingit in catarris cū ad tussim deducunt et materia est calida non in totum vituperet̃ somnus diurnus: immo ꝓpter timorem inflammationis ex nimia vigilia laudo etiam interdū sōnum simpl'r diurnum: ⁊ hec videtur snīa Auicē. capl'o de asmate in cura vbi laudauit somnum diurnum cum circunstantijs: ꝓpter tñ aliquas causas nūꝗ̄ fiat somnus resupinus: in hoc oēs conueniunt: qm̃ talis accubitus multipliciter preparat ad catarros.

Accubitꝰ resupinus valde ꝑ̄parat ad catarros.

Est etiam alia cautela habenda circa somnum in catarro: vt. s. puluinar sit notabiliter eleuatum. Sed nota hoc ne fiat error ⁊ deceptio in quam etiam incidunt scribentes: ꝙ lꝫ puluinar ⁊ caput debeat esse eleuatum: non tñ situari dꝫ cum capite recte eleuato: qꝛ talis situs eleuatiōis capitis preparat ad catarrum ⁊ effectiue ⁊ ad descensum: qꝛ habilius ascendunt vapores ⁊ habilius descendunt materie per colatorium in pectus ⁊ in neruos. Jō hunc erroreꝫ Auicē. remouet dicens: et oportet ſm omnem dispositionem vt regatur cum inclinatiōe caput. i. inclinetur ⁊ eleuetur puluinar ⁊ non resupinatio fiat in somno: quasi innuat ꝙ caput non sit erectum: sed aliqual'r inclinatum ꝓpter causas dictas: vbi etiam debeat fieri sōnus diurnus dixit Auerrois primo canticoruꝫ. fiat accūbendo vel quasi accūbendo capite disposito vt est dictū: ⁊ sup latus non sup dorsum nā aliter vt dictū est tertia ꝑmi ad reumaticas ꝑ̄parat passiones. ¶ Motus aūt in pñº est verendus vt dictum est in prinº cure. In ꝓcessu tñ euacuata materia motus mēbroꝝ inferioꝝ dicit Aui. est conueniens: nā conuertit ad deorsuꝫ diuertendo materiam: ⁊ notanter dicit inferiorū mēbroꝝ: qm̃ motus supiorum ⁊ fricationes

ſpatularum ⁊ capitis niſi quaſi tota fctã eṽone
materie adducunt ad nocumentũ partim ꝯuer
tendo materias.ſ.vapores in ſurſum ⁊ ꝑtim mo
bilitando materiã ⁊ eã fluxibilẽ faciendo ⁊ am
pliando:ſed in ꝓceſſu facta eṽone materie tũc
reſoluendo reliquias materierũ ⁊ cõuertẽdo ad
cutim:fricatiões capitis:imo ⁊ rubificatiue me
dicine vt cũ cepe vt videbit in cura valebunt:⁊
hoc eſt qḋ dictũ eſt ſupra circa textũ de pãno ca
lido apponẽdo capiti. ¶ Paſſiones etiã anima
les maxime ire furores ⁊ oĩa agitãtia plurimuꝫ
nocent. ¶ Repletio etiã ṗcipue nauſeatiua ad
ſummũ fctã eſt de ṗcipuis cauſis catarri ꝓpter
cauſas notas:ideo vitanda eſt: ⁊ maxime ſi ſup
eã ſequat motus ṗcipue laborioſus ⁊ maxime ſi
fuerit de cibis calidis vt carnib⁹ ⁊ ouis: ⁊ ſi fue
rit de potu vini:qm̃ talia parata ad euaporatio
nem maxime nocẽt:⁊ ideo in principijs oĩm ca-
tarrorũ diminutio cibi ⁊ potus tota die eſt ma
xime cõueniens:⁊ de hoc dicebat Meſ.ꝙ obſer
uationem in vita patientis cõplet diminutio
potuũ ⁊ ciboꝝ ⁊ vini ꝓhibitio oĩno ⁊ repletio-
nis vitatio nauſeatiua.⁊.A.dixit:⁊ opꝫ quidem
ne patiens corizaꝫ ⁊ catarrũ repleat ventrem ci
bis quare repleat caput eius.ſi ergo nõ põt ſꝫm
totum diẽ fieri ſaltẽ fiat ſubtractio in cena. nã
minoratio cibi ⁊ potus:⁊ ſi ſit neceſſaria tamen
diminutio cibi ſerotina vt volunt oẽs:eſt in ṗn
cipijs magis neceſſaria:⁊ ita minoratio vini in
prin°.eſt neceſſaria dico in omni catarro. iḋ di-
cit Aui.ſitiant exuriant vigilent quantũ pñt et
eſt initium cure.⁊ in alio loco eodẽ cap°. dixit.
Et ad ſummũ.i.vl̃r opꝫ vt minorent comeſtionẽ
et potũ aque.i.cuiuſlibet humidi potabilis: et
repellant eũ oĩno.ſ.cibũ ⁊ potũ die ⁊ nocte ⁊ re-
mouebit.ſ.catarrus. ¶ Sed ſpecialiter magis
deſcendendo ſi fuerit materia calida ⁊ cã calida
tunc cibus conueniens ⁊ pultes ordei ⁊ pultes
amilij.valent etiã decoctiones maluarũ ⁊ iuiu-
barum ⁊ ſebeſten.etiam aliqui de farre loto.
¶ Quod ſi materia fuerit frigida fiant pultes
ex farina frumẽti vl̃ furfuris:colligit furfur fru
menti in pãno lineo raro:⁊ imponit talis pan-
nus in aqua or.excorticati calida ⁊ ibi ſtet per
tres vel quatuor horas:poſtea illud qḋ de pãno
exprimitur bullit ad ignẽ ⁊ reducit ad naturã
pultis.etiã eſt electũ:⁊ põt diſſolui cum brodio
pulli ⁊ reducit ad formã cõuenientẽ cũ zucch.⁊
ſi fieri põt ſuperaſpergat de penidijs ⁊ ſit fercu
lum conueniens:⁊ hoc vtor in catarris. et bro-
dium cicerum rubeorum laudatur in materia
frigida.tamen in principijs eſt ſuſpectum: quia
aperit vias.Laudatur communiter amigdala-
tum:ſed mihi nunꝗ̃ placuit: qꝛ vidi nocumen-
tum maxime in ſero. nam multum euaporat et
dilatat meatus diſcurrere faciens nocte mate-
rias:ſed in mane magis conuenit cum maxime
eſt intẽtio ad lenitionem pectoris ⁊ pulmonis
et ſemper ſint condita cibaria cum zucch. ⁊ pre-
cipue ſi cauſa fluxus ſit calida debet zuccharuꝫ
eſſe tabarzet:in frigidis zuccharum vnius co-
cte magis valet ⁊ zuccharum penidiorum:con-
uenit et ẽt aliqḋ mellis. Pãis lot⁹ coct⁹ in bro
dio in frĩdo eſt ꝯueniẽs:ẽt oua ſorbilia in frĩdo
maxĩe miorata mã:⁊ carnes pulloꝝ ⁊ auiũ mon
tanarũ captoꝝ pro quãto ſiccitate ꝑticipãt bul
liantur:⁊ hoc intelligatur ſi non cõiungatur fe

De paſſionibus aĩe. De repletione ⁊ inanitione.

Amigdalatum nocet magis in nocte.

bris:qm̃ ſtante febre maxime cõtinua Raſis in
tex.vituperauit carnes ⁊ recte cõſtante virtute
ſed carnes agnoꝝ ⁊ vituloꝝ precipue pingues:⁊
muſculoſe ⁊ cartilaginoſe vitande ſunt niſi in
materia multũ ſubtili calida multum mordaci:
tñ ꝓpter virtutis debilitatẽ qñ ſunt dande car
nes iſte nõ diſcõuenirent.Inter olera in calido
valent borago bugloſſa lactuca attriplices en-
diuia cucurbite portulaca: ⁊ in frigida maxime
in proceſſu valent hyſopus maiorana ſaluia roſ
marinus:ne tñ aliqñ fallaris materia aliqñ eſt
fluida nimis:⁊ lꝫ talia ꝑ qualitatẽ videant iu-
uare:tñ ſubtiliando aliqñ nocent:ideo opꝫ be-
ne aduertere medicũ.Loco potus in calida con
ueniunt aqua zucchari aut or.excorticati prius
aliter nocet pectori vel pulmoni:aqua iuiubaꝝ
aqua ſebeſten aqua ſe.cytonioꝝ:iſta oĩa valent
in calida ſubtili.In frigida ṽo aqua mellis aq̃
hyſopi aqua ficuũ ⁊ dactyloꝝ: liquiritia ponit
temperata ⁊ capillus ve.itaqꝫ eoꝝ vſus q̃ſi ſem
per cõuenit ex ꝓprietate quã afferunt in confor
tatione cãne pulmonis ⁊ pectoris:vt dicit Auẽ
zoar.põt tñ in materia groſſa in ꝓceſſu exhibe-
ri parum vini ſꝫm menſurationem vt vult Aui.
¶ Cum medicinalibus aũt lꝫ aliqñ cõuenit ṗ-
ponere eṽonem ante digeſtionẽ vt ſtante pleni
tudine.nam tunc opꝫ facere a prin° minoratio-
nem:tñ vbi prius fienda ſit digõ vt regulariter
fieri debet cum ſyrupo digeſtiuo. In calida valet
ſyrupus violatus ſyrupus de iuiubis ſyrupus
ro.vel de portulaca in prin°.In frigida aũt ſtan
te viſcoſa materia valet oxymel ſimplex mel.ro.
ſyrupus de duab⁹ radicibus vel de abſinthio ⁊
in ꝓceſſu ſyrup⁹ de ſticados. ⁊ ne ꝯtingat error
in mel.ro.qm̃ Aui.in textu in ca°.ꝓprio videtur
ponere mel.ro.in occurſu ad cãꝫ calidã cũ alijs
infrigidantibus dixit:⁊ adminiſtratio mel.roſ.
omni die ⁊c.ibi per mel ro.intellexit mel cãne.i.
zucchaꝝ ro.In cõpoſita vero medio mõ ſe habẽ
te fiant cõpoſitiones ſyrupoꝝ cũ aquis appro-
priatis in calida cũ aqua ordei excorticati plan
taginis cũ eſt intentio etiã ad repercutiendũ:⁊
ſi nõ fiat cũ aqua violaꝝ vel cũ decoctione iuiu
barum violaꝝ ſebeſten ⁊ liquiritie:⁊ in frigida
cum aqua hyſopi abſinthij ſaluie bugloſſe vl̃ cũ
decoctione fenugreci calamenti paſſ.⁊ ficuum.
¶ Sed vltra ſyrupos appropriatos ⁊ aquas ap
propriatas etiã in materia frigida valent cõfe-
ctiones calefaciẽtes cerebrales de q̃bus ſepe di
ctum eſt cũ pectoralibus ⁊ cũ loch de pino ⁊ pe
ctorales cõmiſcendo cerebrales vel loch ſano ⁊
expto ⁊ ficibus.Et in his ꝓcedatis ad fortiores
⁊ ad minus fortes ſꝫm neceſſitatem earum in di
geſtione materie:ſemꝑ in hoc ſingulariter notã
do ꝙ lꝫ ſubtiliantia ⁊ diuiſiua faciant ad dige-
ſtionẽ materie frigide maxime viſcoſe: tñ nõ q̃-
cunqꝫ hoc faciunt in caſu cõueniunt:qm̃ ⁊ feni-
culus ⁊ apiũ ⁊ ſi ſint hmõi nature tñ in catarris
nõ cõueniunt vt dicebat Meſ.vñ ex ſubtiliãti
bus aũt ⁊ diuiſiuis eligant q̃ a ꝓprietate virtu
tis ad hoc certa cognoueris.ſ.qꝛ ſint cerebralia
et pectoralia a ꝓꝑetate cõfortantia. ¶ Pot⁹ ẽt
aque calide.ſ.ſimplicis decocte dicit Aui. eſt in
uatiuus in catarris ſup.calidis maturans eos
ſup.quia ingroſſat.⁊ addit.⁊ expellit ab eo qḋ ſe
quitur eos ex membris anhelitus maturãdo id
quod oſtendit et leniendo: quaſi dicat quod

nisi maturaret ꝑ potū aq̄ sua subtilitate descē deret ī mēbra pectoris ⁊ faceret difficultatē in anhelitu: ⁊ fortasse faceret vocē asperā ⁊ raucā. sꝫ q2 ꝑ aquā īgrossat nō sic descēdit: vñ nō ledit pectus: ꝑ humiditatē leniēdo iuuat cānā. ⁊ hoc ē experiētia cōprobatū ꝙ q̄ sumūt eūdo dormitū v. vł. vj. ℥. aque ordei excorticati calide cum modico zucchari in catarris calidis multū iuuant. ¶ Et si adsunt vigilie ꝓpter tussim valet sirupꝰ de papauere fluēte mā: sꝫ cū est fluxa exhibitio huius est suspecta ne ꝓhibeatur dissolutio materie q2 facit ad ꝯgelationez eius. In hoc etiam valet diadragantum frigidum et zuccharuz violatum: et in processu valet syrupus de sticados.

Tertia intētio principalis.

¶ Circa intentionem minorationis materie q̄ stāte multo catarro in opere deberet esse prima qm̄ ī timore exuberātis materie fluentis necessaria ē minoratio: diuersa tñ mō in materia calida ⁊ frigida. Pro hac ꝗ intētiōe dicebat Aui. ⁊ incipiat. s. medicꝰ a fluxu vētris ⁊ extractiōe sanguinis. sed ꝑ fluxu ventris in mā calida laudat Ras. decoctiōez fructuū ⁊ decoctiōez ordei fracti violaꝝ liq̄ritie iniubaꝝ sebesten passulaꝝ ⁊ capilloꝝ veneris. Ex his oībꝰ fiat decoctio ⁊ addat cassie. ℥. j. ⁊ ꝯuenit ī mā sbtilıꝰ calida. vł ꝯuenit accipere pillulas alsegereth a ꝑncpio. nā in frigidāt eūando materiā calidam a pn°. neqꝫ timor est ꝓpter stipticitatē mirabolanoꝝ ne mā cōtineat in pectore: qm̄ ponimꝰ materiā esse in fluxu ⁊ in pn°. Et ꝯuenit eaꝝ exhibitio post cenā duabꝰ horis: ⁊ sumat. ʒ. j. ipsaꝝ ⁊ dꝫ esse scdm̄ ꝙtitatē magnā ꝓm cōtinuitatē nō ꝓm nūerū in ij. vel. iij. pillis. Nā cū a cerebro vel a iuncturis euacuare volumꝰ dicit Ras. opꝫ pillas fore magnas ⁊c. Etiā cū volumꝰ magis eūare fctā semꝑ digōne materie valēt pille auree Mes. si tñ rectificent cū modico dragagāti ꝯuenit. nam minuit de acuitate ⁊ calore eaꝝ: ⁊ tñ nō minuit solutionē eaꝝ vt vult Serap. neqꝫ expedit in mā calida ad fortiores pillas transcendere vt cochias vel de hiera maiori.

In tribus casibꝰ ꝓm Mes. conuenit flōmia in pn cipio catarri.

¶ De extractione aūt sanguis per flōiam lꝫ dixerit Auic. ⁊ raro q̄dem admistrat flōmia ⁊ ꝓprie in pn° si nō toleret id ꝑꝑ plenitudinē. Et rō huiꝰ ē qm̄ a pn° cōmouet materias ⁊ disponit eas ad fluxum vt 4ª primi ca. de flōmia: conuenit tñ in materia calida ⁊ a pn° eūo minoratiua per flōmiaz. ¶ Nam dicit Mesue. ꝙ in tribꝰ casibus cōuenit flōmia. Primus est vbi materia sit calida ī corꝑe calido. verbi grā. vbi sit dñium sanguinis ꝙ manifestatur ex colore faciei ⁊ rubedine oculoꝝ ⁊ plenitudine venaꝝ: tūc flōmia est multū necessaria ad infrigidādū ⁊ ad ꝑticulariter eūandū. per flōmiā fit diuersio ad oppositam ꝑtē q2 in catarro vt plurimū fit ꝯuersio materie ꝑ colatoriū ad pulmonem. per flōmiā ab illa via diuertitur. ⁊ sic competit flōmia. ¶ Secundus casus est nō solum in materia sanguinea sꝫ in materia pure calida subtili fluente vbi timeatur ne talis materia figatur ī aliquo membro ⁊ causet apostema squinanticum vel pleureticum. Et istum etiā casum notauit Aui. cum dixit. Et cum inuenitur in catarro punctio in māmillis significat ꝙ materia declinat ad latus. fiat ergo inceptio cū flōmia. In isto igitur casu similiꝫ laudatur flebotomia.

Nota

¶ Tertius casus est cū cōiungitur fluxus ⁊ catarrus cum fe. s. cōtinua: q2 tali existente fit cōtinua effumatio in cerebrū ⁊ additur in causam materie catarralis: ideo cōuenit flōmia de basilica vel de vena cōi: q2 infrigidato sanguine et cōsequēter cerebro: infrigidatur etiam materia que postea nō est ita apta ad fluxum. Et istū casum expressit. Rasis in casu nostro. hoc totū intelligitur stantibus cōditionibus nō ꝓhibētibus flōmiam vt de etate ⁊c. in reliquis casibus in materia frigida in corpore nō abūdante sanguine vbi nō sit timor de aꝑate: vbi etiā non sit febris valde. timorosa est flōmia dimittenda: q2 cerebrum cū sit maxime exangue si fiat flōmia vnde cerebrū infrigidet sequit in cerebro multa debilitas ex qua postea per indigōnem multiplicantur suꝑfluitates: immo indicatiōe sumpta a cerebro nō aꝑato vel non parato aꝑari in calida causa flōmia semꝑ coacte offertur: q2 qui multa vtūtur flōmia in apoplexiā cadūt ⁊ morbos frigidos vt visum est supra. ¶ In catarro ergo frigido non fiat flōmia vt dictū est sed minoretur alijs modis: vt cum clisteribus participantibus aliquali acuitate ⁊ caliditate in materia frigida q2 equat ⁊ remitit ꝑ ipsa malitia cōplōnis fride cerebri: neqꝫ ē timor de agitatiōe materie ⁊ cōuersione eius ad caput ꝓpter eius frigiditatē. In calida nō sic. nā in calida est materia mobilis magis: ⁊ clisteria ꝙuis tēꝑata sint sunt agitatiua materie q̄ agitatio ē multum timēda ī materia calida. Ualent ergo clysteria ex decoctiōe rerū cerebraliū vt furfuris camomille sticados cui addat cassia hierapi. ⁊ si expedit addat hieralogodion. Sed hoc totuz intelligit nō existēte multa plenitudine in pn° q2 tūc eēt multū timorosa: vñ nō semꝑ debemꝰ ꝓm distantiam in gradu a mediocritate ēt materia remouenda alterare ad cōtrariū. nā ⁊ si indicatione sumpta a materia ista videat ꝯuenire tñ ꝓpter timorem agitationis ⁊ commotionis hoc fieri non dꝫ. ⁊ ꝓpter hanc cām sternutatio in pn° est suspecta vt supra dictū est q2 agitatur materia Sꝫ minorata materia possumꝰ in ꝓcessu venire ad alia fortiora: sꝫ vbi materia sit frigida minoretur cū pillis approꝑatis ī pn° cū pillis de hiera simplici ⁊ elefanginis ⁊c: per agaricū trociscatū ex eo fiant pillule. iij. ex. ʒ. j. ⁊ sꝑ post cenā ꝑ duas horas. vltra has pillulas tādē ꝓceder possumꝰ ad hieram maiorem ⁊ ad pillulas cochias Aui. nō dico Rasis. ⁊ ad alias pilulas dictas in paralysi ⁊ apoplexia ⁊ epilepsia.

In calꝺo catarro clisteria sunt verenda.

Quarta intētio principalis.

¶ Succedit iaꝫ ītētio diuersiōis vt diuertatur materia a parte suspecta ad non suspectā ⁊ cōplet cū fricationibꝰ mēbroꝝ īferioꝝ cū vētosis cū lotiōibꝰ ad crura ⁊ brachia diuerso mō factis nā in cal'a minꝰ laboriosa fricatio ꝙ ī frigida est fiēda: vt cū aqua decoctiōis salicū nenufaris ⁊ camomille in calida: ī frigida ꝟo cū folijs lauri sticados maiorane hyssopi ⁊ silibꝰ. ¶ Etiā ꝯueniūt caput purgia masticatoria gargarismata. sꝫ ī gargarismatibꝰ ponit Mesue cañ. quosdaꝫ: ⁊ ī masticatorijs debēt siles ītelli cañ. nā gargarismata in q̄busdā casibꝰ ꝯueniūt ⁊ ī q̄busdam nō: vñ dicit ipe. gargarismata quoqꝫ necessaria sūt ⁊ ꝓhibēt interdū ⁊ īuenit iuuamētū eoꝝ in tribꝰ cōpetere casibꝰ. nā ꝑ ea pñt cōpleri diuerse ītētiones. nā aliqñ fiunt ad repercutiendum materiaꝫ ⁊ ad sistēdū fluxū: ⁊ aliqñ ad alterādū materiā ⁊ digerēdū ⁊ aliqñ ad abstergendum ⁊.

In tribus casibꝰ ꝓm Mes. laudātur gargarismata

mundificandum:ꝛ ideo Mesue laudat in aliq̃/
bus casibus gargarismata. ¶ Primus casus est
vbi fit mã fluens subtilis calida propter quã ti
meatur ne ipsa subtilis existẽs profundet in pe
ctore discurrens per cãnam:ꝛ isto casu fiãt gar/
garismata ad ingrossandum. ¶ Sed hic no. qđ

Nota bñ.

non fortis fiat agitatio in gargarizando:q; ta/
lis motus facit ad agitationẽ mãe ꝛ cõuersionẽ
ad illas partes:ꝛ ideo patur vt fluat mã:vñ me/
lius cõpletur intentio ꝑ cõtenta in ore. ¶ Se/
cundus casus est vbi fit mã frigida ꝛ volum⁹ ca/
lefacere vel ecõtra fiunt gargarismata diuersa
in mã calida ꝛ frigida:nã in calida fiunt garga/
rismata ex aqua ro. ꝛ aqua decoctionis ordei re
moto cortice:vel ex aqua lentium vel aqua de/
coctionis coriandroꝝ:ꝛ si ponatur aliquid cam
phore fortius inferret gũmi arabicũ amiliũ suc
cus liquiritie mucillago psilij ꝛ semina cidonio
rum excorticata. nã vt dicit Aui. talia cũ in ore
tenentur ꝑmiscetur grossitudo eius subtili qđ
descẽdit ingrossatur ne descẽdat ad profunduꝫ:
ista oĩa valent in mã calida:ꝛ si ex eis pluribus
fiat pasta de qua fiant formule q̃ teneant in ore
faciunt ad istam intentionem. In mã vero fria
fiunt gargarismata ex aqua mellis ꝛ aqua deco
ctionis thuris maxime cũ volum⁹ retinere mãꝫ
vt qñ est frigida liquida subtilis:tunc opꝫ non
tm̃ calefacere equando mãm in qualitatib⁹ sed
etiam in modo subẽ:ꝛ ita decoctio thuris squi
nanti ꝛ sandarace isto casu valet : sed vbi indi/
geat incisione valet decoctio piperis acori et ni
gelle. Unde nota ꝙ in mã frigida subtili aliqñ
nimis calefaciunt medici mãm:ꝛ ita eam cale/
faciendo ꝛ subtiliando fluidã faciunt ꝛ ista non
cõueniunt. ¶ Tertius casus est vbi fit intentio
mundificationis ꝛ abstersionis ne mã figat in
faucibus:ꝛ isto casu fit gargarisma cũ abstergẽ
tibus vt cũ oximelle simplici cũ oximelle sq̃lliti
co ponendo aliquid myrrhe cũ aqua decoctiõis
maiorane hysopi calamẽti pulegij cũ decoctio
ne ficuũ ꝛ sitibus ꝛ hoc in mã frigida:sed in ca/
lida valebit aqua ordei ꝛ aqua lactis uel aqua
zuccari ad abstersionem. ¶ In q̃busdam aũt ca
sibus gargarismata sunt vetita. Primus casus
est vbi fit mã subtilis vel catarr⁹ subtilis ad pul
monem fluere consuetus. Dicit Mes. ꝛ qñ dice
bat primũ ꝙ vbi fit mã subtilis de qua dubitet
ne ꝑueniat ad sinũ pectoris ꝙ tunc gargarisma
ta cõueniunt ad sistendũ:ideo vt supra dixi ĩ il/
lo casu lꝫ ingrossare sed nõ cũ gargarismate:nã
cũ cõsueuit mã fluere ast pulmonem non debe/
mus gargarizare:q; ꝑ motum habilitatur mã ꝛ
via ad fluxum:vt stãte mã parata ad fluxum be
ne possumus sistere catarrũ ꝛ inspissare nõ gar
garizando cum aliquibus retentis in ore vt cuꝫ
aqua ordei rupti:vel cũ aqua rosata vel aq̃ de/
coctionis reꝝ frigidaꝝ stipticaꝝ vt coriandrorũ
sumach ꝛ similium. ¶ Scđs casus est vbi mate
ria dicatur esse multe q̃titatis:tũc gargarisma
ta sunt etiam vetita ꝑpter agitationem conse/
quentem in mã multa. ¶ Tertius casus est in
parato ad suffocationẽ:q; oĩs mã modica fluẽs
ducit corpus ad suffocationem per gargarisma
ta:etiam si mã fuerit frigida paratur mã ad flu
xum:ꝛ idem intelligimus in similibus casibus
de masticatorijs:qm̃ ad similia ducere possunt
pericula:ꝛ hoc bene menti tenete ꝑpter cõmu/

In alijs tribus casib⁹ sunt gargarismata ꝓhibita.

nes errores. ¶ Fiat ergo in his casibus cõuersio
ad oppositum vt ad nares vt ꝑ caputpurgia:vt
si volumus cõuertere catarrũ calidũ ad partes
narium fiat cũ euaporationibus reꝝ frigidarũ
fm potentiam:calidaruꝫ fm actum. vt. fx. aque
decoctionis or. floꝝ nenufaris violaꝝ ꝛ liquiri/
tie:ꝛ ex ea calida recipiatur fumus per nares vł
accipiatur decoctio dicta leuis caliditatis ꝛ tra
hatur ꝑ nares:nã tunc mã cõuertitur ad opposi
tum:si aũt mã sit frigida valet succus bletis de/
puratus attractus ꝑ nares ꝛ aqua decoctionis
ficuum ẽt ponendo paꝝ vini albi cũ hmõi aqua
maiorane aqua hysopi aliqui hoc faciunt:et si
fortius attrahere volumus possunt poni spẽs
hiere in aquis dictis vel in dectionibus:et ra/
dix anacardi notabiliter educit mãs per nares:
decoctio quoq; nigelle piretri vel piperis lon/
gi oia talia valent ad conuertendũ mãm frigi/
dam ꝑ nares ꝛ euaporatio etiam reꝝ calidaruꝫ
dictaꝝ ꝛ similium ꝑ nares facit ad hoc. ¶ Etiaꝫ
ad hanc intentionem vltimo sternutatoria ma
xime valent sicut a prin° erant maxime nociua:
vñ de his dicebat Mesue. sternutatio est suspe/
cta in prin°:q; mã quieta indiget vt maturetur
ꝛ ipsa multiplicat ꝛ dilatat mãm ꝛc. ꝛ addit. At
vero post catarri maturationem est eius iuua/
mentum sublime mundificans radicẽ. i. radici/
tus mundificat ꝛ addit:ꝛ ad hoc iuuanti⁹ ꝛ post
corporis mundificationem ꝛ ꝓpriam. i. totius
corporis ꝛ postea cerebri:ita ꝙ ante mundifica
tionem ꝛ ante cõuersionem ꝛ ꝓpriam sternuta/
tio est suspecta:sed tñ hec non fiant vbi timeat
de lesione oculoꝝ vt in paratis ad obtalmias ꝛ
lachrymas oculoꝝ ꝛ cataractam:q; in dictis ca
sibus talia caputpurgia fortia ꝛ sternutatoria ꝛ
vaporationes sunt multum verenda. ¶ Et in
isto casu opꝫ diuertere ꝑ aliam regioneꝫ q̃ nũq̃
est verenda nisi in passionibus neruoꝝ vt fiat di
uersio apposito vesicatorio post aures maxime
in mã subtili vel frigida ꝛ aquea. vt. fx. de pede
coruino ꝛ masselletur cũ duobus lapidibus : et
fortiter ligetur in vacuitatibus post aures in/
fra tres horas vesicabitur:ꝛ postea incidantur
vesice:ꝛ postea apponãtur educẽtia aquã vt ca/
piatur ex ficubus cũ melle ꝛ modico fermẽti vł
caulibus paꝝ vstis ad ignẽ ꝛ suppositis:nam ta
lia multuꝫ attrahunt de aqua:vel ponant alia
ruptoria al's dicta de cãtaridibus ꝛc.

Nota modũ istũ diuertendi.

¶ Aliqñ etiã ad diuersionẽ fit ꝑforatio cutis in
collo cũ ferro ignito ꝛ in eo ponit sedatiũ vel
aliter vt đr secarium in formã chordule ꝛ singu/
la die trahitur illa chordula ꝑ locũ ꝑforatum:ꝛ
ita dolorẽ causando ꝯuertit mãs ad illã viã: et
sic multum ꝓdest si teneatur apertum orificiuꝫ
ꝛ chordula posita in foramine sit nodis reple/
ta ꝛ omni mane cõmoueatur. Nam ꝑ nodos fit
aliquis dolor ꝛ currit mã ad locum:opꝫ ergo se/
pe illas partes cõmoueri per chordam ad dolo
rem inducendum. Mesue ponit ad diuertẽduꝫ
alium modum:vt. s. raso capite capiatur cepe vł
cõe vel cepe squilliticũ ꝛ fricetur fortiter in par
te anteriore capitis:nam per talẽ cõfricationeꝫ
conuertitur mã ad partem cutis:ꝛ postea q̃dam
ponunt rubicantia super cutim:ponit Aui. cuꝫ
sinapi ꝛ fimo columbino ꝛ cum rutha ꝛ similib⁹
acutis fortiter:sed reuera applicatio hoꝝ rubi/
cantium supra caput est suspecta nisi fimus se/

curi vt nõ trahatur mã ad cerebrũ: qd̄ fere nũq̄ est ꝙ ita sit mundificatum corpus q̄n possit mã illuc fluere: ideo ego nunq̄ laudaui neq; ēt cauteria: qꝛ maius est periculũ de cõuersione materie ad cerebrũ q̄ sit iuuamentũ qd̄ inde sequit̃. Laudant etiã quidã cauteriũ actuale in cõmissura coronali anteriori: q̄ locus declaratur accipiendo manũ ⁊ posita ea in radice ad extremitatem nasi: illa pars quã tangit digitus lõgior est cõmissura vt dictũ est supra in cap. de sode. vbi dꝫ fieri cauteriũ nec etiaꝫ hoc laudo: qꝛ semper est timor in applicatione ferri igniti cũ cauterium debeat quasi vsq; ad os ꝑuenire: ⁊ dubiuꝫ est ne ēt vehementia caliditatis attingat os vl' almocatim ⁊ spasmetur almocatim: ⁊ iste est timor quē notauit Aui. quinta primi: ⁊ lꝫ medici thuscie in omni fere catarro applicēt talia cauteria in his ꝑiculum magnũ est: nec est magna vtilitas vt sepe vidimus. Nã cũ facta est escara opꝫ illã remouere cũ humectantibus ⁊ sepe sic additur ad nocumentum. Cauterizare autem ad partem posteriorem vel in brachijs non tantum est periculũ. ¶ De penultima intentiõe. s. sistendi catarrũ: hec intētio etiã ꝑficienda non est nisi eũata fere tota mã. Nam dicit Mes. quidã stolidi exhibēt ꝓhibētia fluxũ mãe in prin° ante digōnem ⁊ mundicationem cõem: ⁊ qꝛ incuneatur ⁊ multiplicat̃ mã postea disrũpit̃ fluxus maior priore. ¶ Dicit tñ ꝙ in casu aliq̄ opꝫ ēt a prin° sistere catarrũ vt in casu dicto vbi sit mã subtilis fluida nimis: ⁊ timeamus ne figat̃ multum in mēbris tunc sistatur: sed tñ de hoc ēt dubitauit ⁊ videtur innuere ꝙ melius est ꝙ diuertatur ad partem cõem non timorosam. Naꝫ dixit ⁊ fortassis in aliq̄bus casibus cogimur in prin° facere. s. diuersionē ⁊ ꝓprie q̄n timem⁹ ne mã repat in ꝓfundũ aut in partes nobiles aut nobiliũ ⁊ necessariaꝝ operationum fiat destructio ilico sicut est catarrus ꝑfocãs subito: postea addit. ⁊ fortasse regimē diuersiuũ vie eius est hoc nobilius ⁊ securius: immo regimen abscisiuum qd̄ diximus est regimē dubiũ ⁊c. Et ita dicit ipe ꝙ lꝫ ꝑ hmõi diuersionē fiat aliqualis agitatio: tñ qꝛ diuertit̃ ad partē nõ timorosam apparet sibi cõueniētius diuertere q̄ sistere catarrum. Sed bene aduertat medicus in hoc qꝛ aliq̄n corpus stat in tali dispõne ꝙ nisi sistat̃ catarrus dubitatur de ꝓxima suffocatione ⁊ tũc opꝫ sistere catarrũ. Nã ꝑ diuersionē sufficiēter sistet̃ catarrus: verꝫ est tñ ꝙ in hoc opꝫ a leuioribus ꝓcedere ad fortiora: xbigr̃a. in mã calida multuꝫ differenter sistunt catarrũ: nã quedã tenent̃ in ore: q̄dã lãbunt̃: q̄dam suffumigant̃: ⁊ quedã deglutiuntur. ¶ Tenent̃ in ore vt cãphora: mucillago psilij: aqua ordei fracti frigida actualiter: aqua lactuce: pillule bichichie facte cũ cãphora ⁊ boloarmeno: cũ semine papaueris vel lactuce ⁊ mucillagine psilij fiat formula q̄ teneat̃ in ore. Valet ad deglutionē sirupus de papauere de nenufare loch de papauere ⁊ diapapauer: et cũ diacodion vel diaiecur. Et nota ꝙ in diacodion in hac intētione nõ pōt poni mel vt vult Gal. 7. decē tractatuũ dixit. Scimus eñ ꝙ subtiliatiue virtutis est mel: qd̄ non ꝯuenit in casu in calida mã: qd̄ etiã dicit Mes. Nã in melle est intentio ꝯtraria ad intentionē quã q̄rimus qꝛ est subtiliatiuũ abstersiuum: sed loco mellis ponatur vinum coctum. Valet etiã in mã mixta diaolibanum si sumatur ex eo. ʒ. ſ. in introitu lecti cũ aqua plantaginis in mã magis calida: ⁊ cum aqua hysopi in mã magis frigida. Et de hoc vidi ego sepe experientiam q̄m mirabiliter sistit catarrũ ⁊ ꝓhibet tussim ⁊ dormire facit.

¶ Inter odoramenta valent odorationes rerũ frigidarum vt tenere rosas frigidas in manu ⁊ odorare furfur: ⁊ ꝫm aliquos sulfur prius infusum in aceto ⁊ fabe torrefacte ⁊ infuse in aceto ⁊ odorare camphoram: infrigidare etiam testiculos cum oleis appropriatis: vt oleo de nenufare ⁊ similibus: ad hoc facit: valet etiam sirupus de mirtis qꝛ remouet catarrum a mã calida. In cã frigida sistunt singulariter tria grana olibani vel masticis conuenienter si deglutiantur et spica retenta inter fauces ⁊ dentes ⁊ nigella torrefacta etiam laudatur. ¶ Per viam etiam suffumigij sistitur catarrus vt si sumantur lapides igniti ⁊ spergantur aceto: nam faciunt suffumigium sistens catarrum calidum: etiam semen lini torrefactum cum aceto ⁊ sandaracha conueniēs est ⁊ cõis in vtroq;. s. calido ⁊ frigido. Sulphur etiam ⁊ storax ⁊ myrrha omnia talia in calida si infundantur in aceto dicuntur valere: ſꝫ Aui. ponit furfur infusum in aceto ⁊ forte meli⁹ iacet litera q̄ qd̄ dicatur sulphur. ¶ Pñt etiaꝫ fieri in frigida pillule tenende in ore cum thure cum mastice cum spica: valēt etiam in casu q̄dam loch in cã frigida vt loch de pino cum mastice ⁊ thure: sed in calida aliter infrigidentur vt loch de pino simul cum camphora ⁊ boloar. Sunt etiam alia fortissima ad hoc vt quedam forme pillularum vt pillule de arnoglosa: pillule de lingua auis: pillule ad omnes morbos catarri: nam omnes tales sunt opiate: sed correcte tamen mirabiliter. Mesue aũt ponit duas descriptiones: vnam filij zacharie: aliam Alexãdri medici: ⁊ dicit sumantur. ʒ. iij. vsq; ad. v. ĩ nocte: ⁊ hoc dicit in prima descriptione. In secunda descriptione dicit a. ʒ. iij. vsq; ad. v. sed nota hic quod liber est corruptus: quia vult dicere a trib⁹ pillulis vsq; ad. v. ⁊ non a. ʒ. iij. vsq; ad. v. quoniam aliter dormiret in eternum: dicit qd̄ teneatur in ore preter q̄ aliquid deglutiatur. Et idem voluit Auicen. de huiusmodi narcoticis: ⁊ ex hoc patet quod volũt quod huiusmodi narcotica non dentur nisi dum corpus est vigilãs vt expuat id liquidum quod dissoluitur a pillulis ⁊ tunc potest tenere ⁊. ij. ⁊. iij. vel vnam grossam in ore. ⁊ primo intelligitur q̄n non intendimus somnum inducere.

¶ Ultima intentio est antecessio ad nocumenta. s. quando sit timor de apostemate in gutture vel in pectore: tunc oportet antecedere confortando membra parata ledi cum appropriatis vt si sit timor de squinantia cum flõia illas partes respiciente diuertendo ad oppositum ⁊ cuꝫ vnctione partium gutturis cũ appropriatis: et si sit timor de ap̄ate in pectore fiat inunctio confortatiua circa pectus ne recipiat nocumentuꝫ ⁊ sumuntur aliqua ad intra confortatiua de q̄bus dicetur in ca° de tussi. ¶ Confortatio cerebri fit cum his que dicta sunt in capitulo de soda calefacientia vel infrigidãtia. Et sic est finis huius solennis capituli de catarro ad laudem dei omnipotentis.

Nota bñ.

¶ De obthalmia. Cap. xv.

Cum ea que in ocl'is alba sunt in rubedinem mutata fuerint fluxerintq̄ lachryme ⁊ in angulis oculorū lachrymalibus lippitudo collecta fuerit: dicemꝰ tūc egrū pati obthalmiam. ¶ Et quāto plus synthomatum vehemētia aut ipsorū affuerit minoratio tanto plus erit obthalmie fortitudo aut ipsiꝰ debilitas. ¶ Deterior autem obthalmia est cum alba oculorum videntur inflata et adeo eleuata vt oculorum cooperiant nigredinem et palpebre inuersentur.

¶ In principio v̄o curatiōis obthalmie cephalica est flōmāda ex manu vel ex brachio ꝑtis cōtrarie in q̄ est oculꝰ īfirmus nisi euis fuerit obthalmia: ⁊ q̄̄to fortior fuerit obthalmia tāto plus est minuēdū de sanguie. ¶ Deinde vēter ex mirabol. citris ⁊ tereniabin ⁊ succo fructuū soluēdus est. ¶ Eger a carne ⁊ a vino ⁊ a rebus dulcibus abstinere debet ⁊ cibū minuere. ¶ Qd̄ si ista nō sufficerent sief album in lacte iuuencule puellā lactātis fricandum est ⁊ in oculis distillandū. ¶ Et si lippitudinis multitudo fuerit in ocl'is collecta radius cotto inuoluat̄ ⁊ madefiat in aqua ⁊ cū eo oculus ab illa lippa mundet̄: deinde puluis albus aspergat̄ et superponēdo oculis aliquid vt cottuz suauiter sustenteturꝰ ligetur. ¶ Et eger in domum tenebrosam mittatur: ⁊ ingeniandū quantū possibile est vt somnus prouocetur. Caueat tamen ne sup̱ oculū infirmum dormiat ⁊ ne caput dep̄ssuz sit sed superius eleuatum: nec vestimentorū capitia sint stricta: nec in faciē se diu ꝓiciat. ¶ Si aūt oculus leuior fiat ⁊ dolor sedetur ac lachryme minuātur flōmia iā facta et ventre soluto, balneū multotiēs ingrediatur: ex hoc enim passionis reliquie dissoluētur. ¶ Quod si in oculo humorositas ⁊ grauedo remanserint: puluis citrinus est immittendus. ¶ Ex his autem que habenti obthalmiā multū cōferunt est vt frons ⁊ palpebre ex hoc liniantur epithimate: qd̄. ℞. sief memithe ro. aloes lycij sanda. ru. fanfel croci orientalis: oium an̄ par. equales fiāt ex eis pillule. Cūq̄ necesse fuerit resoluatur vna ex eis in succo coriādri aut in succo endiuie aut in aqua rosacea ⁊ liniatur cū eo si deꝰ voluerit. ¶ Sief album. ℞. ceruse ablute. ʒ. x. sarcocolle grosse. ʒ. iij. dragagā. ʒ. j. opij. ʒ. ß. fiāt ex eis pill'e forme lētis sil'es. ¶ Puluis citrinꝰ. ℞. sarcoco. gros. ʒ. x. aloes. ʒ. ij. croci. ʒ. ij. myrre. ʒ. j. lycij. ʒ. ij. ⁊ his optime tritis immittat̄ puluis cū opus fuerit. ¶ Puluis albus. ℞. sarcocollaz albam et pinguem. que mittatur in lacte mulieris qd̄ melius est cū alicuius iuuencule fuerit et dimittatur in vmbra donec siccetur et teratur optime: et oibus. ʒ. x. ipsius addatur de sief memithe. ʒ. ij. que iterū optime trita reponātur ⁊ cū opus fuerit in oculum mittantur.

Des. epithimatis.

Desc. sief albi rasis latis cōis.

Des. pulueris. citri.

Post determinationem de passionibus cerebri ⁊ neruorū et cōis cuiusdam dispōnis apud medicos tn̄ cōtracte ad cerebrū vt de catarro. Nunc p̄n̄r Rasis incipit determinare de dispōnibus ortoꝝ a cerebro ⁊ organoꝝ quatuor sensuū exteriorū et partium adiacentiū vt oculorū nariū ⁊ auriū ⁊ lingue ⁊ dentium ⁊ partiū adiacentiū. Et p̄mo determinat de dispōnibus oculoꝝ ⁊ ꝓpter propinquitatem ipsorū oculoꝝ ad cerebrū: ⁊ ꝓpter nobilitatem ipsoꝝ cū sint organa virtutis nobilioris sensitiue exterioris vt visiue: vt primo de sensu colligitur. ¶ Et diuidit̄ iste tractatus de oculis in tot partes quot sp̄alia ponit capl'a ⁊ sic posset diuidi in. xiiij. vel. xvj. partes principales s̄m diuersa capl'a que ponit de dispōnibus vel oculoꝝ vel accidentiū eis euenientium vt de lachrymis ⁊ fistula lachrymali: vel de dispositionibus palpebrarum vel de dispōne ipsiꝰ virtutis visiue vt de debilitate visus ⁊ imaginationibus: ptes patebunt ex ordie capituloꝝ. ¶ Prima pars. i. p̄sens capl'm pōt diuidi principaliter in duas partes. Et primo determinat de obthalmia tanq̄ de dispōne cōiori vel principaliori: vt dicit Gal'. 4° decē tractatuum: q2 est dispositio inter reliquas dispōnes oculorum frequentissime accidens eis. ⁊ sic determinādo de obthalmia duo facit. Nam primo per quedā signa ⁊ accidentia declarat ipsam obthalmiā. 2° consequenter ꝓsequitur ponendo curā eius. 2ª ibi. (In p̄n° vero curationis ⁊c.) Prima adhuc in duas. Primo facit qd̄ dictū est. 2° ponit regulam ad declarandum fortitudinē vel debilitatem obthalmie: manifestans etiaz que dicatur esse deterior inter sp̄es eius. 2ª ibi. (Et quāto plus.) ¶ De prima parte dicit. Cum ea q̄ in oculis alba sunt ad rubedinem mutata fuerit. i. cū partes que in oculo naturaliter disposite sunt albe. i. vt cōiunctiua anterius discooperta cum apparet rubea vel mutatur ad rubeum fluxerintq̄ lachryme ⁊ in angulis oculoꝝ lachrymalibus lippitudo collecta fuerit dicemus tunc egrum pati obthalmiam.

Ocli ex septem tunicis ꝛ trib⁹ humorib⁹ cōponūt.

Anathomia oculi. Pro intelligētia hui⁹ ptis ꝛ totius capl'i ꝛ sequentium est p° notāda breuiter anathomia oculi: qꝛ sine eius clara intelligētia nō pōt haberi cognitio recte de dispōnibus oculoꝝ. ¶ Componitur igitur oculus vt membrū officiale ex pluribus integratū simplicibus pncipal'r ad visionem a natura deputatū. s. ex quatuoꝛ principalibus tunicis vel. vij. fm denominationē ꝛ tribus hūoꝛibus q̄ tunice diuersum nomē habēt. prima q̄ est circūuoluēs oculū dicit ꝯiunctiua ꝛ est satis grossa sub qua est caro alba ꝛ mlta pinguedo ꝛ musculi mouētes oculuꝫ ꝛ ad visibilia dirigentes pupillā: hec tn̄ non cooperit totum oculū ante: imo oculus fm partē anterioꝛem vt fm nigrum remanet ab hac tunica discooptus qꝛ talis tunica est coloꝛata albo impediret trāsitum specierū visibiliū ad intra oculum. Et ex hoc ptꝫ ꝙ p hoc ꝙ hec tunica sit grosse substantie etiā sub se cōtinens pinguedinē reflectentē calidam interius stāte oculo al's p cōpl'onē frigido ꝛ membꝛo aqueo: qd̄ nō ꝓpterea nō riget in acre frido: vbi vt dicūt cōiter scribētes ꝛ specialiter Jaco. de foꝛliuio 2° tegni in qōne pma de oculis vbi riguisset nisi fuisset tali defensiōe munitus: vt dicit. Patet hoc est falsum: qm̄ quo ad maximā partē anterioꝛem remanet oculus discooptus ab hac tunica ꝛ pinguedine: ꝛ ita p hanc viā possunt impꝛimere extrinseca infrigidantia. Et sic nō est dicendū ꝙ ꝓpter hanc cām nō rigeant pncipal'r sed ꝓpter aliā cām: vt al's dixi vt ꝓpter caliditatē cōpl'onis oculi ꝓpter influentē compl'onē fm quā credo oculū eē calidum notabiliter. Et oꝛiginat ista tunica ab allucati pāniculo supꝛa craneū extenso: ꝛ ista est grossioꝛ tunica ceteris. ¶ Scd̄a dicit coꝛnea q̄ sequitur fm partē anterioꝛē sic vocata ad similitudinē coꝛnu: ꝛ fm posterioꝛē dicit scd̄ina: ꝛ est anteri⁹ in directo pupille sepata in quatuoꝛ tunicas subtilissimas hoc est pelliculas ꝓpter maioꝛeꝫ paruietatē. Et lꝫ hmōi ptes tunice coꝛnee que sunt anterius situate dicant esse distincte: tn̄ nec p sensuꝫ nec p anathomiā distinguūtur. Oꝛdinauit tn̄ sic natura vt ēt nocumētū vni pti cōicatum nō cōicet ceteris: ꝛ ista oꝛiginat a dura matre p° pāniculo infra craneū. ¶ Infra istā tunicam secundā dicit esse alia q̄ vocat vuea q̄ dicit vuea qꝛ ꝯtinet humoꝛē albugineū mediū existentē inter alias duas: dicit sic ad sil'itudinē grani vue. ab vna pte hꝫ foramē puū ista tunica p qd̄ foramen trāseunt spēs visibiliū: ꝛ p' idē etiā foramē trāsit de hūoꝛe albugineo ad ipam coꝛneā humectandā: ita ꝙ pars illi⁹ hūoꝛis stat media inter coꝛneā ꝛ vueā: post hanc est humoꝛ albugine⁹ q̄ ꝯtinet ab vuea: post hūc est alia tunica q̄ dr̄ aranea vel rhetina: ꝛ ꝯtinet fm totuꝫ ꝛ crystalloidē ꝛ vitreū hūoꝛē. No. ꝙ vuea oꝛiginatur a pia mr̄e q̄ ē sub craneo post durā mr̄eꝫ. Ista rhetina oꝛiginat fm quosdā a rhete mirabili. A. dicit ꝙ oꝛiginat ex velamib⁹ coopiētib⁹ neruos obthicos: ꝛ sic habet nā oꝛganica ipius ocli. ¶ Qua sic expedita anathomia est spāliꝰ aduertendū: vt infra dicet de q̄d nomis obthalmie: ꝙ obthalmia est apā ꝯiūctiue: ꝛ aliq̄ addūt cal'm ꝛ maxie sanguineū: vt fuit Gal'. loco all'ato 4° decē tractatuū cū dixit: declarās obthalmiā qd̄ est flegmō circūuealis tunice: vel mēbꝛane dicte cōiunctiue: ꝛ lꝫ vt infra videbit etiā apā frigidū possit denoīari obthalmia: ꝛ non tm̄ ꝙ fit in ꝯiunctiua: sed etiam in coꝛnea: qꝛ tn̄ vt in pluribus obthalmia est apā cal'm ꝛ in ꝯiūctiua factū vt in pl'ibus: idcirco ab aliq̄bus scribit taliter. s. ꝙ sit apā calidū ꝛ in ꝯiunctiua factum: ꝛ ex hoc patēt accidētia eius ꝙ ille ptes ꝯiunctiue q̄ apantur ad rubeū declināt ꝛ ꝓpter intumescentiam venarū cū membꝛū apatur: ꝛ ꝓpter repletionem sanguineā cū dicat flegmon: saltē vt in pl'ibus: lꝫ ēt vt infra videbit in alijs apatib⁹ etiā frigidis alba oculoꝝ tingunt ad rubeū. Et ex hoc pꝫ. 2° ꝙ cū oculus dicat esse membꝛū inter extrinseca maxie sensibilitatis: vt voluit Gale. ꝛ Alex. cū in apate fiat solutio ꝯtinui: ꝛ ꝯn̄ter fiat doloꝛ: ꝛ sic cū passione cerebꝛi: aliqual'r cerebꝛum ipm cōstringitur: ꝛ inde fit expꝛessio hūiditatis que veniens p poꝛos ad angulos lachꝛymales facit lachꝛymā: sicut etiā fit ex fletu pceptа re nociua a virtute appetitiua: ꝛ ideo effusio lachꝛymarū cōcomitat ad obthalmiā vt in pluribus: ꝛ etiā in angulis lachꝛymalibus aliqua pars dicte materie defluxe detenta inspissatur: ꝛ sic ad naturam lippitudinis deducitur. Hec ergo accn̄tia concomitant quasi de necessitate ad obthalmiā. his ergo apparētibus dicemus tūc egrū pati obthalmiaꝫ vt dicit textus. ¶ De scd̄a parte dicit declarādo diuersitateꝫ in gradu foꝛtitudinis ꝛ debilitatis eius ꝛ maioꝛis et minoꝛis melencolie dixit: ꝛ est litera clara. Et quanto plus synthomatū vehementia. i. accidētium acuitas ꝛ intentio aut ipsoꝝ affuerit minoꝛatio. i. remissio: tanto erit obthalmie. i. cognoscetur foꝛtitudo aut eius debilitas sup. in malitia: hoc ptꝫ ex eo qꝛ effectus declarat cām. ¶ Addit declarando que sit deterioꝛ: deterioꝛ aūt obthalmia est cum alba oculoꝝ cooperiunt nigredinem ꝛ palpebꝛe inuersant. Pro quo nota ꝙ alba oculoꝝ dupliciter possunt dici cooperire nigredinem. i. coꝛneā. Uno modo ꝙ in tm̄ ꝓpter apā intumescat coniunctiua vt ꝓpter eminentiam eius supꝛa coꝛneā quasi coꝛnea occultetur. Uel aliter qn̄ apā in cōiunctiua nō tantū cōicatur ꝯiunctiue: immo etiā extenditur supꝛa coꝛneam: tunc etiā dicere possumus ꝙ alba oculoꝛuꝫ. i. partes apāte in albis oculoꝝ cooperiūt nigredinem: qꝛ ipsa apāta in dictis albis apparentia extendunt supꝛa nigredinem. ꝛ tunc dicebat Aui. qd̄ talis obthalmia est pertrāsiens terminum. s. in magnitudine. nā que non pertransit terminum occupat solā cōiunctiuā vel partē eius: ꝛ addit. ꝛ palpebꝛe inuersantur. i. palpebꝛe superioꝛes superius eleuantur. nam declaratur magnitudo apostematis oculi palpebꝛam sursum eleuantis: licet talis inuersio etiā ab alijs causis fieri possit. Ex his ergo duobus declaratur magnum apostema obthalmicum: ꝛ sic ceteris paribus tunc deterioꝛ est obthalmia vt patet. ¶ Et hic nota quod Rasis comparat obthalmiam in malitia cum est talis de qua est dictum dicens eam esse deterioꝛē ad alias duas species de quibus faciunt mentionem autoꝛes: ꝛ specialiter Serapio secundo breuiarij capitu. de obthalmia ad principium: vbi posuit tres species obthalmie. Unā. s. causatam a causa extrinseca. s. fumo sole vel puluere: ꝛ hec est facilis curationis: quia ad hanc aliquotiens non

Rasis.

seqtur flux⁹ materie aliũde: ⁊ apud aliquos dr̃ obthalmia nõ ṽa: q: solũ ꝑ immutationẽ oculi humidũ in oclo rarificaṫ maiorẽ locum occupãs: ⁊ ita vr̃ ibi aꝑa causari: ⁊ inde remota causa imprimẽte ꝑ se remoueṫ morbus. 2ª species est vehemẽtior ꝑª ⁊ difficilior. ⁊ ista fit a causa extrinseca vl' intrinseca fluẽte aliq̃ mã ad ipm oclm: sꝫ pauca ita ꝙ appareat rubedo sed non eminẽtia vl' tumor: ⁊ ad istã remouẽdã exiguṅt ingenia, ꝑter remotionẽ cause ꝑ^m impmentis. 3ª est fortior de qua dt Ra. in ter. qñ. s. extẽdũṫ aꝑata vltra coniũctiuã ⁊ accñtia crescũt de lachrymis ⁊c. ⁊ hoc est qd voluit. de his specieb⁹ ⁊ alijs poneṫ latius infra loco suo. lege lr̃am.

¶ Seqtur alia pars. (In pn° ⁊c.) Hec est 2ª ps pncipalis huius capli in qua ponitur cura obthalmie. Et ꝑ° ponit curam ẜm intentiones diuersas ad diuersa tempora ipsius obthalmie. 2° ponit descriptiões quarũdam medicinaruꝫ cõuenietiũ in dictis temporibus de q̃bus fecerat mẽtionẽ. 2ª ibi. (Ex his q̃ hñt obthalmiã.) ꝑª adhuc in tres. Nã ꝑ° ponit curã obthalmie in pn° eius. 2° ponit curã ipsi⁹ in augmẽto ordinãdo ẽt dietã q̃tũ ad aliq̃ q̃ etiã ꝯueniũt in pn° ⁊ in alijs tꝑibus. 3° ponit curã ꝯueniẽtem post statũ. 2ª ibi. (Et si lippitudĩs multitudo.) 3ª ibi. (Si aũt lenior fiat ⁊c.) De ꝑª parte q̃tuor facit. nã ꝑ° ponit curã ꝑ flõmiã. 2° ꝑ medicinã secessiuã. 3° ponit regimẽ q̃tũ ad cibũ ⁊ potum 4° ponit curã ꝑ sieṫ ponẽdũ in oculis: ꝑtes patebunt legendo.

¶ De ꝑª ergo ꝑte dixit. In pn° cure obthalmie cephalica est flõmanda ex manu vl' brachio ꝑtis cõtrarie in q̃ est oculus infirmus nisi leuis fuerit obthalmia. Et addit: ⁊ q̃to fortior fuerit obthalmia tãto plus minuẽdũ est de sanguĩe.

¶ Pro intelligẽtia huius partis ⁊ seq̃ntiũ est notãdũ ꝙ Ra. in hoc ca. ponit curã marie conferẽtẽ obthalmie vtplm ꝯtingẽti puta obthalmie ṽe apostemose calide vel sanguinee: ⁊ ẜm hoc pꝫ ꝙ flõmia in pn° est necessaria ad diuersionẽ mãe ne fluat ad locuꝫ dolorosum habita marie ꝯsyderatiõe ad duo. vnũ est sensibilitas particule lese: q: ocul⁹ est sensibilissima particulaꝝ extrinsecaꝝ: vt voluit Ga. 13° terapẽ. ca° vltimo ⁊ ꝯñr ꝑpter dolorẽ fit magna attractio ⁊ sic est necessaria maxima diuersio ⁊ ꝓhibitio flux⁹ q̃ ꝑ flõmiã ꝯpleṫ. 2° q: talis flux⁹ materie est marie verẽd⁹ ne ꝑpter multitudinẽ materie fluẽtis ad oclm fiat oppilatio in vijs delationis speꝝ visibiliũ ⁊ ẽt spũum ad cristalloidẽ: ⁊ ita fiat ꝑuatio visus nobilissime oꝑonis. Cũ igiṫ sit necessaria magna diuersio q̃ magis compleṫ diuertẽdo ad partẽ ꝯtrariã ꝙ ad eandẽ partẽ: idcirco laudauit flõmiã esse fiẽdaꝫ ex manu vel brachio partis cõtrarie oculo leso: ⁊ ita patet etiã ṽificatio secundi dicti vbi leuis fuerit obthalmia: qm̃ in leui fortasse sufficeret flõmia eiusdẽ ꝑtis: ⁊ q̃to fortior fuerit obthalmia tãto plus minuẽdũ est ad maiorẽ diuersionẽ. vt vult tex. de hac tñ flõmia fiẽda ex eadẽ ꝑte vl' opposita: ⁊ copiosa vel nõ copiosa lati⁹ videbiṫ infra loco suo. ¶ Ponit ꝯñr post factam flõmiã vẽtrẽ esse soluẽdũ ex mirabo. citrinis ⁊ tereniabin. i. mãna ⁊ succo fructuũ. s. solutiuorũ. Rõ huius solutionis cũ his habita est superius sepe marie in cura sode calide. q: nõ tm̃ in colerica valet: sꝫ in sanguinea. Addit cõtinuãdo circa regimẽ cibi ⁊ potus: ⁊ eger a carne ⁊ vino ⁊ rebus dulcibus abstinere debet: ⁊ cibum minuere pꝫ q: intẽtio necessaria est ad ꝓhibitionẽ euaporationis: ⁊ talia ad euaporationẽ faciũt vt al's latius. s. declaratũ est: ⁊ infra loco suo. ¶ Cõsequẽter qñ ista nõ suffecerint ponit vnũ locale in casu valẽs ad ꝓhibitionem fluxus materie ⁊ ꝯfortationẽ oculi: ⁊ nõ tm̃ in pn° valet: sꝫ ẽt in augmẽto: ⁊ est sieṫ albũ fricatũ in lacte mulieris ⁊ in oculo distillatũ: cuius sieṫ albi infra ponit descriptionẽ: ⁊ ibi patebit de simplicib⁹ quõ valeat ad hãc intẽtionẽ. ideo dixit ꝙ si ista nõ suffecerit. sup. oĩa vl'ia de flebotomijs de eũone de dieta conueniẽti sieṫ al. fricatũ cũ lacte puellã lactãtis in oculo distillandũ erit. ¶ Circa quã partẽ nota ꝙ signãter dixit ꝙ si ista nõ suffecerit sieṫ albũ ⁊c. vt innuat ꝙ intẽtio reꝑcussionis dꝫ seq̃ regul'r intẽtionẽ eũonis ⁊ diuersionis: ⁊ in hoc reddit medicos cautos ꝙ nõ a pn° apponãt reꝑcussiua marie intra oculũ nisi facta diuersiua eũone ne impinguaṫ mã intra tunicas oculorũ q̃ fortasse faceret corrosionem in substãtia pãniculoꝝ ocloꝝ. Et nota ꝙ dixit ꝙ fricet cũ lacte lactãtis puellã: qm̃ dubitatio est in sieṫ ne nimia siccitate noceat. Ideo ad remittẽdũ nimiã siccitatẽ ei⁹ ⁊ ad doloris remissionẽ voluit fricari sieṫ cum lacte mulieris. Sieṫ est figura q̃dam vt al's dictum est in sieṫ memithe supra: sicut forma extremitatis fusi vel pedona in loco scachorum.

Nota bñ.

De figura sief.

¶ Seq̃tur illa pars. ¶ Et si lippitudinis multitudo: in qua ꝯñr ponit curã obthalmie ṽsus augmẽtũ ⁊ statũ. Et tria facit pncipal'r. Primo ponit remouẽdã esse lippitudinẽ q̃ in tempore augmẽti vel status in oclo multiplicaṫ cũ sit signũ digõnis mãe vt. j. videbiṫ loco suo. Scdo ponit vnũ locale remediũ cuiusdã pulueris ponẽdi in oclo. 3° ponit ordiationẽ magis in dieta q̃ in ꝑcessu morbi est marie obseruãda. ¶ Dixit g ꝑ° ⁊ si lippitudĩs mltitudo ĩ oclis collecta fuerit radi⁹. i. stil⁹ quo vtunṫ chirurgici cotto inuoluaṫ. sup. ẜm vnũ extremũ. ⁊ madefiat su. ẜm cottũ in aq̃. s. rosata vel alio liquore remissiuo doloris: ⁊ cũ eo stilo imponẽdo extremũ madefactũ in oclo ab illa lipa mũdeṫ suauiter ducẽdo ꝑ oclm. nã talis mũdificatio lippitudinis vt. j. diceṫ de mẽte Aui. loco suo est doloris alleuiatio: qm̃ lippitudo mordet ⁊ fit abstersio oculi: vñ medicinis applicãdꝭ: postea ẽ oꝑandi possibilitas. Et ꝑide cõtinuãdo dixit: deĩde puluꝫ albus supaspgaṫ cuius descriptionẽ. j. ponet. Nã ꝑ insufflationẽ talis pulueris ĩ oclm stat intẽtio resolõnis abstersionis ⁊ ꝯfortatiõis vt videbiṫ: sꝫ dꝫ subtilissime ꝯteri vt loco suo infra videbiṫ circa cañ. applicationis medicinarum ocloꝝ. ⁊ ne puluis labaṫ extra oclm ita vt non posset oꝑationẽ suã ꝑficere: q: cũ lachrymis facile eũabiṫ puluis ab oculo. Idcirco ad ꝯseruãdũ dcm̃ puluerẽ in oculo addit: ⁊ supponendo oculo aliq̃d vt cottũ suauiter sustẽtetur ⁊ ligetur. i. fiat plumaceolus de cotto postq̃ fuit insufflatus puluis in oculum: ⁊ infundaṫ plumaceolus ẜm diuersas intẽtiones vt mitigãdi dolorem in lacte mulieris vel ad intentionem resolutionis in aqua feniculi vel aqua decoctionis fenugre. vel camomille: postea superpona-

tur oculo ⁊ cū binda supligetᷓ. ¶ Deiñ ꝯtinuando ordinem in dieta dixit ex parte electiōis aeris. Et eger in domū tenebrosam mittatᷓ. Nam tenebra facit ad q̄etem humorū. Et ingeniādū est ꝙtū possibile est vt somnus ꝓuocetᷓ: sup. cū his q̄ al's dicta sunt: extrinsecus etiā ad mitigationē doloꝝ ⁊ q̄etem humoꝝ ⁊ aliqualē resolutionē materie. Et caueat tñ ne supra oculum infirmuꝫ iaceat neqꝫ dormiat: ⁊ sup. caueat ne caput depressum sit: sed superius eleuatuꝫ. Rō huius clara est. Nā iacere sup ocl'm infirmū facit ad fluxū humoꝝ ad locū. Est ergo dormiēdū vel supine vt conuertantur materie posterius vel supra partem sanam vt loco suo videbitur.

Nimia strictura capitis nocet in obthalmia.

¶ Addit. neqꝫ vestimētoꝝ capitia sint stricta. nā stringēdo multū caput cū binda fit ꝓhibitio trāspirationis vapoꝝ eleuatoꝝ sursum: q̄ postea forsan reflectērur ad oculos: ⁊ ita nimia strictura nocet: lꝫ aliquotiēs moderata strictura frōtis fluēte materia per almochati ⁊ venas frōtis ad oculos sit in casu iuuās: vt. ĩ. videbitur. ¶ Dicit vltimo circa hanc partem. Neqꝫ in faciem se diu ꝓijciat idest non conuertatᷓ se stās supra faciem: quoniam ꝭm talem situꝫ materie ad oculos conuertuntur.

¶ Si aūt leuior fiat ⁊ dolor sedetᷓ ⁊c.) Nūc ponit curā obthalmie in declinatiōe eius ꝑ duo ingenia. Primo ꝑ medicamē cōe toti. 2° per medicamē ꝑticulare qñ illud non sufficiet ꝓpter remanētiā alicuiꝰ materie in ocl'o. 2ª ibi. (Qđ si in oculo humorositas ⁊c.) De pͣ parte dicit. Si aūt leuior fiat. s. dispō in accidētibꝰ. ⁊. ĩ. qr dolor sedetᷓ: vel sup. notabil'r minuatᷓ ac lachryme minuātᷓ. s. ꝓpter remissionem dolorum flebotomia iam facta ⁊ vētre soluto ⁊ reliq̄s sup. vt. s̄. de ordine diete debite applicatis: balneū multotiēs ⁊ frequēter ingrediatᷓ. s. balneuꝫ aq̄ dulcis. ⁊ ponēs vtilitatē eius dixit. Ex hoc eniꝫ passionis reliq̄e dissoluētur. Ex hoc tex. collige ꝙ nō vult poni in balneo nisi in declinatiōe: ⁊ cū iā reliqua facta sint vniuersaliora. Nam si a pnͦ offerretᷓ esset balneum maximi nocumenti ꝓpter agitationē quā efficit in humoribus: sꝫ in ꝓcessu modica remanēte materia facit ad cōuersionē ad exteriora ⁊ ipsius resolutionē. ⁊ iō signāter dixit. Ex hoc enim passionis reliquie dissoluentᷓ. signāter reliquie: ⁊ nocumenta eiꝰ ⁊ iuuamēta ponuntur a Me. caͦ ꝓpō: vt infra in loco allegatᷓ. Et hec erat sentētia Hyp. ⁊ Gal. 6° affo. illo affo. Oculoꝝ dolores ⁊c. vbi laudatur nō tm̄ balneum vniuersale toti: sed etiam stuffa vel balneum particulare oculo. Nam qñ non sufficeret balneum commune conueniret facere decoctionem camomille mellíloti fenugreci: ⁊ cuꝫ spongia vel filtro infuso in dicta decoctione tepida fiat euaporatio. valet etiā euaporatio ex aqua tepida dulci tm̄: vt ibi voluit Ga. Sed quando ista non sufficerēt ꝓpter grossitiem ⁊ duritiem materie: tunc laudat Rasᷓ. cōtinuando literam vt in oculo ponatur puluis citrinus: cuius descriptio statim infra ponetᷓ ⁊ ex simplicibus patebit quomodo valet ad dissolutionem istius materie q̄ remansit ideo addit ꝙ si in oculo humorositas ⁊ grauedo remāserit puluis citrinus erit immitendus.

¶ Sequitur illa pars. ¶ Et ex his q̄ habenti) Hec est 2ª pars principalis secunde partis capituli: in qua Rasis ponit quasdam descriptiones facientes ad curam obthalmie in diuersis tēꝑibus eius: ⁊ ad diuersas intētiones q̄rūdā medicinarum de quibus aliquas supra numerauit. Et diuiditur in tot partes quot descriptiones ponit: ⁊ sunt quatuor: partes patent.

¶ De pͣ ꝑte dixit. Et ex his q̄ habenti obthalmiam multum conferunt. s. intentione ꝓhibitionis fluxus materie: cum. s. materia fluit per venas extrinsecas frontis ad oculos maxime ad coniunctiuam q̄ originatur ad almochatiꝫ super craneo panniculo: est vt locus [illegible]pebre i. locus super palpebras: ⁊ est locus superciliorum q̄ mediat inter frontem ⁊ palpebras. ¶ Ex hoc liniatur opoximate. ℞. rosarum aloes lycij sandaloruꝫ ru. faufel. i. auellana indica ꝭm plures croci orientalis ana partes equales. fiāt ex eis pill'e sup. dictis simplicibus simul malaxatis. cūqꝫ necesse fuerit resoluatur. i. dissoluatur vna ex eis in succo coriādri. aut in succo endiuie. aut aqua ro. ⁊ liniatᷓ ex eo. s. medicamine locus dictus. Et si extendatur medicamen super stupam ⁊ stupa superligetur in locis dictis: addit ꝙ liberabitur si deus voluerit. saltem constat ꝙ iuuabit stante hac intentione ex virtute simplicium intrantium in quibus est vis stipticitatis ⁊ confortationis: manifestuꝫ est hoc de rosis. Aloes em̄ mundificat ⁊ est stipticum ⁊ consolidat pustulas ⁊ generat carnē in eis: vt dixit Ra. 2° continentis in capitulo congregationis ⁊ summe operationis medicinarum oculorū: ⁊ addit quod rose sunt similes his in operatione sed debiliores: idem voluit Ga. quarto meimir vbi dixit. mixte autem virtutis est aloes sicut rosa lycium temperatuꝫ in actiuis siccum in 2° ad hanc intentionem valet: ⁊ valet etiam multum ad obthalmiam ⁊ abstergens corneam ⁊ est q̄ꝫ compositum factum ex folijs graminis ꝭm aliquos ⁊ radice cuiusdam arboris spinose similis brusco idest ex succis eorum Sandali rubei ⁊ auellana indica: vt supra dictum est de soda calida frigidi ⁊ sicci sunt in secundo ⁊ tunc ad stipticitatem multum declinant. Crocus ⁊ si calidus in secundo sit est tamen siccus in primo. Et de eo dicit Rasis loco allegato supra quod crocus habet in se quod dissoluit ⁊ digerit. similiter ⁊ myrrha: sed crocus habet in se stipticitatem temperataꝫ. Ecce quomodo confortat. In succo coriandri nō est dubitatio ꝙ est infrigidatio: ⁊ etiā cōfortatio. Et ita ex simplicibus patet vtilitas huius medicaminis ad hanc intentionem. Et nota quod ordinat ipsum redigi in forma pillularum: vt postea dissoluatur cum succo ad necessitatem vt melius conseruetur virtus simplicium ⁊ ad vnam quasi formam reducantur.

Istō remediū ras. hꝫ ꝯitatē tribꝰ obseruatis ꝑmūꝙ obtalmia fit in pnͦ. 2m ꝙ mā fit cal'a 3m ꝙ obthalmia fiat ex fluxu hūorū ad oculos descēdētiū ꝑ venas extrinsecas.

¶ Addit ponendo descriptionem siefᷓ ad intentionem etiam repercussionis et mitigationis dolorum ⁊ aliqualiter abstersionis ⁊ mundificationis de materia q̄ resudat ex aꝑate de q̄. s̄. fecerat mētionē ⁊ facit descriptionem: vt infra ℞. cerusse ablute. ʒ. x. sarcocolle grosse. ʒ. iij. amidi. ʒ. ij. dragagāti. ʒ. ĩ. opij. ʒ. ℥. fiāt ex eis forme lēti siꝉes vl' forme extremitatis fusi vt supra dictum est que est forma veri siefᷓ: ⁊ sup. dissoluatur vt supradictum in lacte mulieris ⁊c. ¶ Ex virtute etiam dictoruꝫ simplicium declaratur

Istō reme
diū ras.hȝ
ꝓitatē tri
b⁹ obserua
tis ꝑmūꝙ
obtalmia
fit in pn°.
2^m ꝙ mā
fit cal'a 3^m
ꝙ obthal-
mia fiat ex
fluxu hūo
rū ad ocu-
los descē-
dētiū ꝑ ve
nas extrin
secas.

vtilitas.p° de cerusa abluta q̄ abluēda est fm formā habitā a fuitore nā tūc p frigiditatem notabilr imprimit. Et dicebat Gal. 4° meimir ꝙ fit ꝓpe virtutē plumbi vsti.s.infrigidando: de quo plūbo dicebat Ga.9° de simplici medicina: plūbū infrigidatiue potētie est: hȝ em̄ nō solū substātiā humidā multā sȝ ⁊ aereā parum terrestreitate ꝑticipās: qḋ declarat p sequētia dicēs. Qḋ igitur plurimā hȝ substātiā humidā a frigore ꝯgelatā velox fusio sua.i.resolutio cū appon[...] igni tibi fiet indiciū.i.facile dissoluit cū apponit igni: qḋ aūt ⁊ aereū hoc signū est vt addit. solū em̄ plūbū eoꝝ q̄ scim⁹.s.sup. metallo augetꝛ tā q̄titate ꝙ pōdere depositū in domibus infimis turbidū cōtinētibus aerem ⁊c. Et ita laudauit cerusam in vtilitatib⁹ plumbi dicēs i ꝓprio ca. de cerusa. Hec q̄ȝ medicia attestatꝛ p̄dicte potētie plūbi cū ꝓpe fiat eo resoluto p acetū acutū ⁊ addit. nec tñ acris mortificatiua est nec diaforetica: sȝ emplica ⁊ refrigidatiua: ⁊ ita pȝ p̄ª intētio ad infrigidādū. Sarcocolla digestiua est ⁊ diaforetica: vt Ga. 4° meimir. calida in 2° sicca in p° ⁊ ꝯfert obthalmie ⁊ lippitudini ꝓpe ⁊ fluxui oculi.i. humiditatis fluētis ad oculū: ⁊ ꝓprie nutrita in lacte asine ⁊ educit ad lippitudinē ex oculo: vt voluit. A. 2° cañ. ca. 2° ⁊ ꝯsolidat ⁊ gñat carnē: ⁊ p hoc ēt valet in vlceribus cornee. Amidū vel amilū ponitꝛ tempatū sȝ mitigatiuum dolorū stāte materia corrosiua ꝓpter glutinationē eius ⁊ maxime si lotū fuerit de quo dicebat Ga. loco alleg. Amilum aūt lotū certitudinaliter immordacissimū est ⁊ mediū vt neq̄ȝ stipticitatem habeat neq̄ȝ acredinē neq̄ȝ frigiditate neq̄ȝ caliditate participat. De dragaganto ꝯstat ꝙ sua conglutinatione idē operatur: sed dȝ scribi dragagantum: nā est nā frigidū ad siccitatē declinās De opio ꝯstat ꝙ minuit dolorem stupefactione sua: nā est frigidū ⁊ siccū in quarto ꝙ lȝ aliqualiter noceat visui: stāte tñ vehemēti dolore: dicit Aui. ꝙ remouet dolorē ⁊ sanat celeriter tertia tertij. Uñ dicebat ꝙ si mā̄ esset subtilis ⁊ corrosiua nō est malū apud me vti opio ⁊ stupefactiuis: ip̄ȝ nāq̄ȝ est sanās eā.s. obtalmiā a talicā ꝓcedentē. ⁊ non succedit dolor: addit: q̄uis opȝ credere ꝙ inq̄tum visui nocet est malū: ⁊ continuando dicit: verꝫ opio in doloribus a mā̄ corrosiua ꝓuenientib⁹ nō est apud me malū vti: ip̄m em̄ sanat celeriter ⁊c. ⁊ maxime possumus eo vti qñ remittitur ei⁹ infrigidatio vt in descriptione nostra p sarcocollā: de hac tñ difficultate stupefactiuoꝝ applicādoꝝ vel nō applicādorū ȝ in passionib⁹ oculoꝝ faciā infra spālē declarationem loco suo. ¶ Ponit ꝯñr descriptionē pulueris citrini magis valētis in declinatione cū est intētio resolōnis ⁊ abstersionis ⁊ exiccationis: fiat vt infra. ℞. sarcocolle. ʒ. x. aloes. ʒ. iiij. croci ʒ. ij. myrre. ʒ. s. lycij. ʒ. ij. ex his optime tritis immittatꝛ puluis in oculū cū op⁹ fuerit sup. ad intētiones dictas: ⁊ vȝ ex virtute simplicū qḋ vȝ nā oīa sunt declarata supra p̄ter myrrā de qua dicit Ras 2° ꝯtinētis. ca° supra allegato. Myrrha aūt dissoluit ⁊ mundificat humiditatē ⁊ desiccat ⁊ nō stipticat: hoc facit cū magna opatione sua: ⁊ sic patebit cōsideranti vtilitas cōpōnis. ¶ Ponit vltimo descriptionē pulueris albi ad intētionē mitigationis doloꝝ ⁊ aliqualis exiccationis dicens. ℞. sarcocollā albā ⁊ piguē i. electam ⁊ mittatur in lac multotiens: qḋ melius erit cū alicuius iuuencule fuerit ad remotionē ⁊ caliditatis eius ⁊ siccitatis vt fiat magis mitigatiua doloris remanētibus alijs proprietatibus suis ocularibus de q̄bus supra. Et addit. Et dimittatur in vmbra donec siccetꝛ ⁊ teratur optime ⁊ oībus his. x. ʒ. ipsius addatur de sief memithe. ʒ. ij. Sief memithe est succus memithe inspissatus qñ folia eius memithe sunt leuiter exiccata in vase vitreato obturato i furno: ita ꝙ postea exprimatur succus ⁊ formentur ex eo succo sief q̄ exiccētur in sole. nā memitha est frigida ⁊ sicca in primo: ⁊ fm aliquos in scōo sed mirabiliter cōfortat oculū repcutiēdo mās ab eo de qua supra dixi als. Et sic pȝ ꝙ hec descriptio est tuta ⁊ pōt in prin° applicari: q̄ est repressiua materie fluentis: neq̄ȝ in ea est timor stupefactionis. Et ita cum dei laude sit expeditum istud caplm literaliter: cuius intelligētia cum dicendis super hoc capitulo multum proficiet ad intelligentiam futurorum.

Expedito cap° summarie ⁊ literalr. ¶ Pro ampliori intelligentia materie de ipsa obthalmia ex ordine p° videbitꝛ q̄d nois et quid rei. 2° ponentur distōnes ⁊ species eius. 3° ponentꝛ cause ei⁹: ⁊ ibi numerabuntꝛ quedam nocentia spāliter oculis. Deinde ⁊ 4° ponētur signa ꝓnostica primū euentus: deinde ad malū vel ad bonum: deinde demonstratiua ⁊ generis et specierum: vltimo veniemus ad curam.

Quid nois autē obthalmie dicit Auic. qḋ obthalmia est ap̄a in cōiunctiua omnino.i. vlr. Alij dicunt ꝙ est ap̄a calm in cōiunctiua: vt fuit Serap. Videtꝛ tñ Aui. innuere post qḋ obthalmia vera est ap̄a in pupilla.i. cum est magnū extenditꝛ vsq̄ȝ ad pupillā: vel ēt dici potest ꝙ aliqñ ap̄atur cornea in directo pupille: ⁊ tunc maxime est vera obthalmia: qñq̄ȝ non fit ibi ap̄a nisi a forti multum causa ꝓpter densitatem ipsius cornee. Etiam ⁊ qui dicunt ꝙ est apostema calidum: hoc dicunt q̄ est calidū per se vt ex sanguine vel colera: vel per accidēs vt per defluxum sanguinis: q̄ stante apostemate sit dolor ⁊ descensus sanguinis: ⁊ sic glosatur qḋ est calidum. Sed istud nō satisfacit: q̄ aliqñ fit ap̄a ab alia mā̄ q̄ a mā̄ calida: sicut declarat Aui. vt flate vel vētositate siue caliditate actuali circa oculum: qm̄ dicta mā̄ frigida aliqñ non calefit neq̄ȝ putrescit: immo aliqñ ex ea educuntur lachryme frigide. Sed qui dicunt ꝙ est ap̄a calidum intelligatur hoc vt in pluribus: q̄ vt plurimum pendet a sanguine: rarius a flegmate: ⁊ rarius a colera: rarius a melencolia: vt videbitur infra in causis. fit ergo apostematio vt plurimum a materia sanguinea.

Distinctiones. Jā ponēde sūt distōnes ⁊ speꝝ. De spēbus igitꝛ obthalmie: q̄dā est obthalmia q̄ ē ap̄a in ꝯiūctiua p viā deflux⁹. q̄dā p viā paulatine ꝯgestōnis: et ita q̄dā est talis p cōitatē: quedā p essentiā: lȝ omne ap̄a oculi fit semp in ip̄o: tñ dicitꝛ eē p cōitatē qñ aliunde ei cōicatꝛ mā̄ ad differentiā ei⁹ que fit p viā cōgestionis: vt qñ generatꝛ ex malitia nutrimenti oculi vel ex supfluitatib⁹ in oculo generatis que tandē recipiuntꝛ in ꝯiūctiua ⁊ extendentes faciunt ap̄a. Aliqñ etiā fit ap̄a per

De cerusa.

De sarcocolla.

De amido

De dragaganto.

De opio.

De q̄dditate rei obthalmie.

viā defluxus vel a cerebro vel ab alijs mēbris. Nam dicit Aui. cū in cerebro aggregātur materie plurime ⁊ repletio: tūc vix euadit quin fiat oculus labēs in obthalmiam nisi fuerit fortis valde. Nam stāte replōne cerebri ⁊ fortitudine in eo: qꝛ a cerebro trāsmittit materia ad pāniculos oculi q̄ aliqñ cōicat per durā matrē: aliqñ ꝑ piā matrē: aliqñ ꝑ neruos obticos ⁊ terminat tādem ad cōiūctiuā ꝑ arterias ⁊ venas: et sic fit apā vt plim: tñ cū fluit materia ꝑ almochati facilius fit obthalmia ꝓpter alligationē cōiūctiue ad almochati ꝙ qñ fluit ꝑ neruos obticos. Nā tūc magis fit aliō nocumētum oculi et impedimētū in visu ꝓpter retineri materiam in via añꝙ ad coniūctiuā veniat: ⁊ ita aliquotiēs fit catarracta: ⁊ aliqñ etiam a mēbris inferioribꝫ fluit materia ⁊ maxime a stomaco per neruos vel venas minutas ad cerebrū: ita de epate de splene de matrice dicatur.

¶ Alia diuisio: q̄dā obthalmia est apā simplex q̄dā apā cōpositū. i. cū alio morbo cōiūctū vt cū vlcere. Et dicebat Aui. quedam est ꝑtransiens terminū. s. in magnitudine ⁊ accñtibus: ⁊ qñqꝫ nō ꝑtransit terminū: ⁊ q̄ non pertransit terminū in magnitudine occupat solā cōiūctiuā vel partē eiꝰ: sed pertrāsiens terminū in magnitudine nō solū occupat cōiūctiuā: sed aliqñ etiā coopit corneā: ⁊ aliqñ ēt pupillā: ⁊ ita in accñtibus intelligit. Nam aliqñ in apāte qō maiꝰ est de nocumēto est venaꝝ exuberātia cū cursu lachrymaꝝ ⁊ dolore: ⁊ aliqñ accidētia hꝫ intēdūtur vehemētius: ⁊ alia causa aliquotiēs ad ea sequūtur: qꝛ albugo manifestat sup pupillā ⁊ ita dicimus ꝙ auget apostema qō ꝑat: ⁊ qōdam nō auget ſm qō mā facit clausionē oculi vel non: immo ⁊ aliqñ palpebre apānt simul ⁊ inuersant: ⁊ totus oculus interius apparet rubeꝰ sicut caro rubea. ¶ Alia distinctio obtalmia q̄dam est talis cretica: q̄dā nō cretica maxime intendendo de ea q̄ est ꝑ viam defluxus. nā fit crisis ⁊ permutatio aliqñ de vno membro ī aliud vñ si aggregatur mā in cerebro cū certo tempore cerebrū sustentare non pōt mittit ad oculū aliqñ fit ꝑ paulatinam cōgestionē: ⁊ sic etiā de ea q̄ fit ꝑ viā defluxus: quedā fiet obtalmia ꝑiodica: ⁊ quedā nō ſm periodū effusionis materie ¶ Alia diuisio q̄dā est pendēs a cā primitiua: q̄dam a cā corporali: ⁊ ſm hoc ista q̄ fit a cā primitiua extrinseca: q̄dā est obtalmia vera: quedam non vera. Obtalmia non vera dicit Aui. est vacillatio vel cōturbatio vt qñ ita ꝯtingit a cā ꝑmitiua ꝙ stat quasi in quadā tēdētia ad corruptionem ꝓpter paucitatem mãe: nā vacillat ad vacillationē cāe: qꝛ illa remota remouet obtalmia ⁊ de ista dicit. A. qō calefacit ⁊ hūectat. i. vt plim pendet a mā calida ⁊ humida vt a sanguine. Et rō est nā si est cito recedēs ⁊ aduemiens ſm accessum ⁊ recessum cāe primitiue nulla alia mā a sanguine est apta talr disponi non mãe frigide vt ꝑꝫ neqꝫ calida: nam lꝫ sit apta subito influere ⁊ causare obtalmiam ꝓpter eius acuitatē ⁊ nocumentum oculo cōicatū fluūt alie mãe ad oculum: vnde fit egritudo mansiua etiam post remotionem cause primitiue: ⁊ quedam est obtalmia vera que hꝫ esse permanens: ꝙuis etiā esset a cā extrinseca q̄ fuerit primū mouens: qꝛ vbi prius non erat vera postea fit obtalmia vera: vt plim tñ obtalmia vera non hꝫ a cā primitiua dependentiam sed magis corporali.

¶ Alia diuisio obtalmia quedā est in ꝑnº: q̄dā in augmento: quedā in statu: q̄dam in declinatione. ¶ Alia diuisio ex parte accidentium q̄dā est multū rubea quedā paꝝ: quedam multi cursus lachrymaꝝ ⁊ vocatur obtalmia humida: q̄dam paucaꝝ ⁊ vocatur sicca. Et etiā dictarū lachrymaꝝ quedā sunt calide quedā frigide: ⁊ ita quedam est vehementis multum doloris ⁊ quedam non. ¶ Alia diuisio: quedam in corpore forti robusto ⁊ iuuene: quedam in corpore debili ⁊ infantili.

Cause obtalmie.

De causis āt obtalmie summatim dicatur qō cū obtalmia sit apā oculi factum ꝑ viam defluxus: ⁊ hoc maxime ex cerebro vel per viam paulatine cōgestionis materie in oculo: ⁊ ex sufluitate nutrimentali paulatine aggregata ꝓpter debilitatem virtutis etiā resolutiue ⁊ expulsiue oculi. ¶ Ex his sequit ꝑmo ꝙ oēs cause facientes ad fluxum materie ex cerebro: vt oēs cause catarri ⁊ corize sunt vel esse possunt cause obthalmie: vnde sicut materia fluens per nasū ex cerebro currens ex causa corize: ita cum fluit ad oculum recepta intra tunicā cōiunctiue preter naturam extendens ⁊ apāns eam facit obthalmiam: ⁊ ita oēs cause dilatantes rarefacientes et subtiliantes materiā ſm caput sunt de causis obthalmie: pro quanto preparāt ad fluxum materie ꝑparāt etiā vt tunica fiat rarior ad maiorem receptionē materie. ⁊ istoº aer meridionalis siue vētus australis facit ad obthalmiā: vt videbitur in signis ꝓnosticis. ⁊ per eundē etiā modum regiones calide: ⁊ ita balneū ⁊ actu calidū ⁊ potētia calm maxime si occurrat corpori pleno. nam etiā ex fumis eleuatis aliqualr leditur oculus: ⁊ sic silr cum passibilitate ipsiꝰ oculi ⁊ habilitate materie ad fluxū faciūt ad obthalmiam. Propterea dicebat Aui. 3ª tertij. in ca. de obthalmia. Et sicut regiones calide faciunt obthalmiā: silr balneū valde calidū qñ hō ipm ingreditur proculdubio facit obthalmiam.

¶ Quia etiā vt supra dictū est aliquotiēs fit fluxus ꝓpter ꝯstrictionē exprimentē a frigido factā maxime si occurat cerebro repleto corpore ⁊ prius ratificato. iō fridus aer vt borealis si succedat australi est de causis obthalmie. ¶ Qm̄ etiā aliquotiēs ex multitudine materie aggregate ſm caput ꝓpter pondus defluūt materie deorsum debilitata cōtentiua ⁊ fluunt in oculos. vñ vt supra allegabat de mente Aui. cum in cerebro aggregantur materie plurime ⁊ replō tunc vix euadit oculꝰ quin obthalmiā incurrat ideo quecūqꝫ faciūt ad multiplicationē materierū ſm caput cuiuscūqꝫ nãe sunt de causis obthalmie: ⁊ sic replō nauseatiua ⁊ motus post eā ⁊ multa potatio vini maxīe serotina et cibaria flatica ⁊c. oīa talia pñt eē de causis obthalmie.

¶ Quia tñ vt dicebat Gal. de differentijs fe. potissima cā gñationis egritudinū supple in corpore vel in mēbro est passiua corpis ꝑparatio: idcirco q̄cūqꝫ faciunt oculos debiles ad recipiendū aliunde impressionē sunt etiā de causis obthalmie. ¶ Et qꝛ oculi inter reliqua mēbra īdigent ⁊ pro ꝓpria sanitate cōseruāda ⁊ ꝑ operatione visiua ꝑficiēda maxime mēsura spirituū:

De causis obtalmie.

De causis ꝑmitiuis obthalmie.

De causis obtalmie.

De causis pmitiuis obthalmie.

idcirco q̄cūq̄ cause faciūt ad maximā spirituū dissolōnē simł cū agitatione ⁊ cōmotione hūo rū in toto ⁊ pn̄r euaporatiōe ad mēbra supiora sunt de p̄cipuis causis faciētib⁹ obthalmiam. ideo dicebat Aui. Et scias ꝙ multiplicatio coitus est nocibilis res oculo: ⁊ silr multiplicatio ebrietatis: ⁊ ita vigilie supflue sunt in hac causa ⁊ nō tm̄ multiplicatio vigiliaꝝ p istū modū sꝫ etiā multitudo somni p aliū moduꝫ manifestū: de quo etiā dicebat Aui. Et scias ꝙ multitudo vniuscuiusq̄ duoꝝ. s. somni ⁊ vigiliaꝝ est vehemēter nociua oculo. ❡ Et p modū etiā inanitionis spūum in toto multitudo flōmie et alia eūatio sanguinea ⁊ ppue cū vētosis continuis nocet: vt etiā dicebat Aui. Fit etiā debilitas in oculo ⁊ parat̃ ad supfluitates recipiēdū p multū fletū. ❡ Quedā etiā nocēt oculo debilitādo eū p resolōnem ppie in eo acq̄sitam ⁊ hoc mō aspectus ꝯtinuus circa aliqđ vnū facit ad talē debilitatē: ⁊ ita legere in literis subtilib⁹ est de talib⁹ causis. q̄dā etiā ledūt subalr oculū mordicādo: ⁊ hoc mō fumus ⁊ puluis si exterius occurrāt nocēt: ⁊ ita etiā fumi q̄ resoluūtur ab apāte alterius patiētis obthalmiaꝫ faciūt ad obthalmiā sibi oppositi: ita q̄ ea q̄ p interius sumunt̃ si acuta fuerint vt cepe allia porri ⁊ synapis: ⁊ hmōi tales oēs cause sunt de causis obthalmie maxīe tenētes se ex parte causarum primitiuarum.

De causis an̄cedentib⁹ obthalmie.

❡ Cāe v̄o corpales sūt oēs malitie ꝯplōnales ⁊ ī cerebro ⁊ in oclis ⁊ p̄ter nām ⁊ nāles multū a tēpamēto recedētes: ⁊ ēt cāe humorales. Nā q̄cūq̄ humor supexcellēs siue in q̄litate siue in q̄titate peccās circa oculos pōt esse ⁊ cā an̄s ⁊ cā ꝯiūcta obthalmie: vt pꝫ ⁊ ita q̄tuor hūores p̄mi ⁊ aq̄sitas sunt de talib⁹ causis: lꝫ ēt vētositas ad hoc habeat ītroitū: tn̄ qđ magis euenit de causis māib⁹ est ꝙ vt multū fit a sanguīe cū maxīe fiat p viā deflux⁹ ⁊ sanguis calītate sua: ⁊ q̄ in venis ꝯtētus p quas fit flux⁹ magis recipit̃ intra tunicā q̄ flegma vł melīa post sanguinē vt plīm fit a flegmate mixto sanguini: q̄ ⁊ cerebrū ⁊ oculus nutriūt̃ ex flegmate sanguineo: q̄ aggregat̃ magis supfluitas flegmatica circa h̄ mēbra q̄ alia. Et ex hoc lꝫ colera merito sue subtilitatis ⁊ igneitatis sit magis parata fluxere q̄ dcā mā: q̄ tn̄ nō tm̄ de colera supflua recipit̃ circa dcā mēbra: idcirco min⁹ fit obthalmia a colera q̄ a flegmate. Postremo rari⁹ fit a melīa cū oculus sit mēbrū hūidū ppter humores ꝯtētos in eo ⁊ calīn p influētē cōplōnē spirituū: ēt q̄ in pānicluū sua duritie ⁊ dēsitate nō intrat nisi mā subtilis ⁊ nō grossa vt est melēcolia: vt pꝫ. 10. tertij. de mēte Aui. de pleuresi Ultimo fieri potest a ventositate vel aquositate vt dictum est licet raro.

Et hec de causis sufficiant.

Signa. Signoꝝ igit̃ q̄dam sūt pnostica. q̄dā demōstratiua. Et pnosticoꝝ q̄ sūt pnostica euēt⁹ futuri apātis: ⁊ q̄dā ad bonū vł ad malū. Domōstratiua ēt q̄dā sunt demōstratiua tēporū eius vt si sit in pn̄° vel augmento vel statu ⁊ quedam sunt demōstratiua generis ⁊ specierum.

De signis pnosticis ex pte temporis āni.

❡ Signoꝝ igit̃ pnosticoꝝ q̄ declarāt futuram obthalmiā efficiūt hoc vł ex pte tpis anni vł regionis vel ex parte cōplōnis oculi vel cerebri vel ꝯpositionis male ipsoꝝ ⁊ fortitudīs ⁊ debilitatis ei⁹. Pri^{m} igr̃ pnosticū est sumptū ex pte regionū vł tēpoꝝ anni. Nā dicit. A. ꝙ habitātes regiones meridionales facili⁹ incurrūt obthalmiā: ⁊ sic ēt intelligat̃ ꝙ in v̄e fit magis obthalmia. s. q̄ in alijs tpib⁹: q̄ facili⁹ recipit̃ mā hūida in ꝯiūctiua ēt ppter multitudinem māe ⁊ ppter latitudinem meatuum eius.

❡ 2^{m} pnosticū. stāte hyeme boreali vł frīda ⁊ sicca ⁊ veniēte v̄e australi max^{e} fiūt obthalmie q̄ in tali hyeme retinēt̃ multe māe q̄ postea liq̄scūt in v̄e ⁊ recipiūt̃ in ꝯiūctiua: ⁊ ita apatur. ❡ Aliđ pnosticū. hn̄s cerebrū debile ⁊ oculos laxos ē pat⁹ ad obthalmiā. ❡ Aliđ pnosticum in etate etiā pueritie magis multiplicātur obthalmie pptei hūiditatē magnā eoꝝ ⁊ texturā rarā: ⁊ sic ēt corpa sanguīea ⁊ calīa ⁊ hūida facilius cadūt q̄ corpa alteri⁹ dispōnis. ❡ Aliud pnosticū in hn̄tib⁹ oclos multū eminentes declarat̃ facilitas obthalmie. Nā declat̃ multitudo māe silr cū raritate texture ex q̄ declarāt cōplōnē calam ⁊ humidā. etiam ppter aliā causam q̄ reddūt̃ magis expositi alterātibus extrinsecis impmētib⁹ ⁊c. ❡ Aliđ pnosticū. etiā euēt⁹ inspiciētes in patiētes obthaliā: ⁊ maxīe si cū obthalmia ꝯiungat̃ vlc⁹: tūc expectare opꝫ obthalmiā in inspiciēte maxīe si fuerit inspectio diuturna ⁊ fixa: pꝫ ppter resolnem vaporū acutoꝝ ex oculo egrediētiū ⁊ pueniētiū ad oculum inspicientis.

De signis pnosticis ad bonum

❡ Pronosticū ad bonū. obthalmia si a pn̄° debite curet̃ plerūq̄ ad salutē termiat̃. Dico plerūq̄ nā si sit apa magnū ⁊ nō sit apa simplex sꝫ sit ēt corrosio ⁊ vlc⁹ ꝯiūgat̃ aliq̄n ppetuat̃ ⁊ corrūpit̃ ocul⁹. Sꝫ stāte apāte simplici tūc curat̃ ⁊ p̄cipue si a pn̄° diligēter curet̃ ⁊ ppter fortitudinē mēbri ⁊ ppter medicamina applicata.

❡ 2^{m} pnosticū ad bonū est. si obthalmie supueniat flux⁹ vētris est sig^{m} ad bonū: vt fuit sn̄ia Hyp. 6. affo. In oculis patiēteꝫ a diaria accipi bonū. pꝫ: q̄ ꝯuertit̃ materia ad oppositū fluēs vł actu ledēs eūat̃: lꝫ materia actu ledēs: quia est situata extra vt in ꝯiūctiua nō facile educit̃ p deorsum: sꝫ materia an̄s p hoc qđ eūatur nā⁹ pn̄r facta potētior supra ꝯiunctā facit ad ipsā bonam terminationem.

De signis pnosticis ad malum

❡ Pronosticū v̄o ad malū est. cū antiq̄tur obthalmia plerūq̄ deducit ad vlc⁹ oculi ⁊ aliqđ sig^{m} in oculo ⁊ maxime si obthalmia sit magna ita, vt crescat sup̄ cōiūctiuā ⁊ sup̄ vueā vt fit in pueris dicit Aui. ❡ Aliđ ad malū. obthalmia antiqua in sene vł aliter debili nō curatur pꝫ vt supra de catarro.

❡ Signa aūt demōstratiua dicta sunt in textu de rubore oculoꝝ. ⁊c. ❡ Sꝫ q̄s dicet: quomodo in obthalmia semp ꝯiūgit̃ rubedo: q̄ aliquādo obthalmia est apa frigidū vt dcm̄ est? Rn̄deat̃ ꝙ qm̄ oculus est mēbrū spirituosuꝫ rarū ⁊ pars maxime sensitiua, vt pꝫ. 13. terapētice. ⁊ 4° tractatu meimir q̄uis materia causans apa esset frigida tn̄ soluēs cōtinuū causat dolorē ad quē concurrit sanguis: ⁊ sic fit rubedo. etiā cōiūctiua tunica est alba ideo quecūq̄ portio sanguinis pauca facit illam rubere ⁊ ideo in omni obthalmia apparet rubor: licet aliq̄n remissius.

❡ Fiunt etiam lachrime: nam propter doloreꝫ transmittitur materia p poros maxime subti-

les q̄ facit ad lachrymas. ¶ Etiã lippitudo cõ/
iũgit. nã lippitudo vel est superfluitas quarte di
gestionis oculi: vł resecatur a materia faciente
aп̄a τ sic ꝑ indigestionẽ materie in p̄n° fit lippi
tudo. i. circa oculũ appet q̄dam humorositas.
Et ista sunt signa Ra. in textu: nõ posuit dolorẽ
oculi vt fecit Aui. τ intumescẽtiã venaꝝ tanq̄
magis ex se manifesta.

De signis obthal/ mie.

¶ Signa ṽo aп̄atis in p̄n° obthalmie sunt re
missus dolor oculi in prin° paucitas ruboris.
paucitas lachrymaꝝ τ lippitudinis. ¶ Augmẽ
tum aũt declaraƚ ex augmẽto istoꝝ oĩm τ clau/
siõe palpebraꝝ τ ex mã magis digesta q̄ ab aп̄a
te resudat. ¶ Status aũt declaraƚ ex vehemen
tia accñtium τ magis ex lippitudine. nam lip/
pitudo est signũ decoctionis τ equationis ma
terie. licet aliq̄ñ sit signũ indigestionis vł stet
cum indigestione. Sed si lippitudo apparet in
p̄n° post grauitatẽ sine signis vel accidẽtibus
de dolore vehemẽti τ reliquis accidẽtibus tũc
declaratur ꝙ lippitudo est ex indigestiõe τ fleg
mate: sed cum non apparet in p̄n° sed p̄us erat
fluxus aquosus: τ cõsequẽter in ꝓcessu augmẽ
tatis accidẽtibus inspissaƚ hũiditas q̄ deflue/
bat τ tãdẽ deuenit ad lippitudinẽ cũ clausione
palpebrarum τ cum alijs accidentibus: tunc de
claratur ꝙ lippitudo signat statũ vel digestio
nem materie.

De signis declarãti/ bus mãs

¶ Sigª aũt declarãtia materias vt si sit ex san
guine declaraƚ ex rubedine oculi τ faciei τ lati
tudine venaꝝ τc. cũ grauitate τ tẽsiõe. Et dixit
Alex. si etiã his neq̄ mordicãs lachryma neq̄
acris vł: adhuc magis sanguineũ hũorẽ esse exi
stima. ¶ Et si sit materia colerica est ardor do/
lor τ pũctio subtiles lachryme corrodẽtes τ co
lor igneus nõ rubeꝰ purpureus cũ minori ten/
sione grauitate τ pulsatione. ¶ Si sit materia
flegmatica fit maior grauitas põderositas lip
pitudo in p̄n° nõ exuberãtia lachrymaꝝ cũ re
misso dolore τ colore remisso ad rubeum immo
dñante albo. ¶ Si sit melẽca color ad fuscũ de
clinat cũ paucitate lippitudinis: τ alijs q̄ atte
stãtur sup materiam melencolicam in capite.
¶ Si sit vẽtosa materia fit aliq̄ñ cũ pulsatiõe
extẽsio cũ paucitate lachrymaꝝ lippitudinis τ
tenuitate palpebraꝝ nisi cõiceƚ etiã vapor ad
palpebras: sed nõ ita cõiter vt in hũoralibus.
¶ Signũ si sit ꝑ cõitatẽ a cerebro fit aliq̄ñ cre/
ticus si ꝑ essentiã nõ fit creticus τ declaraƚ per
sodã p̄cessisse: τ reliq̄s dictis de nocumẽtis ce
rebri.
¶ Si sit ex cerebro per defluxum panniculi al
mocati fit extẽsio circa frõtẽ: q2 materia discur
rit supra craneũ. ¶ Si sit ꝑ pãniculos intrinse
cos vel poros neruoꝝ opticoꝝ declaraƚ: q2 non
diuersificaƚ multũ color faciei: sed dolor est ma
ior cũ grauitate circa radicẽ oculorũ. ¶ Si sit
fluxus per arterias declaratur per extensionez
venarũ τ arteriarũ post aures. s. per venas in
trinsecas fit nocumentũ circa oculum: nõ ma
nifesto tamen nocumẽto circa partes extrinse
cas faciei.
¶ Si sit per communitatem a stomaco fit nau
sea abominatio: si sit colericus ex amaritudine
oris τ siti et inquietudine et augmento stante
inanitione: τ de reliquis dictis de soda ꝑ viam
communitatis: τ sic dicitur de matrice.

Cura.

Expeditis causis τ signis obthalmie
τ nõ ṽe vt cõturbationes: τ etiã vere
τ ꝓprie sumpte. Restat ꝑ ordinẽ p̄° ponere cu/
rã summatim cõturbatiõis: deinde obthalmie
vere magis particulariter: quem etiam ordinẽ
obseruat. A. 3ª tertij.

De cura obtalmie non vere.

¶ Circa igiƚ curã cõturbationis siue leuis ob
thalmie q̄ accidit in oculo ex causis extrinsecis
vt. s. visum est: dicebat. A. ꝙ q̄ñq̄ sufficit. sup.
ad curã abscisio cause: vt supple q̄ñ nõ iuuatur
ꝯseruatio eiꝰ a causa intrinseca: sꝫ si iuuaƚ re/
pł'one sanguinis aut alterius hũoris τ cũ euõ/
ne sanguinis vel taliũ hũoꝝ ꝑficitur curatio. s.
aliq̄ñ: qđ dico signãter: q2 etiã aliq̄ñ nõ sufficit
ad ꝑfectionẽ cure abscidere causam p̄mitiuam
vł stãte materia ꝭm caput vł totũ replẽte τ ali/
qualr̄ cõseruãte vt fiat euõ. immo et p̄terꝰ hoc
est necessaria aliquotiẽs remotio q̄litatis idu/
cte in oculũ q̄ facit cõmotionẽ aliqualẽ τ attra
ctionẽ humoꝝ. iõ dic̄. A. et q̄ñq̄ sufficit. i. cõue/
nit vltra dicta sedatio motꝰ eiꝰ. i. sedatio cause
motꝰ: q2 malitia cõpł'onis: τ sic distillatio lact̄
aut albuminis oui aut alterius rei in ipso sup.
facit ad curam: vel forte voluit dicere ꝙ vltra
abscisionẽ cause p̄mitiue nõ semper necessaria
est euõ: sed q̄ñq̄ sufficit sedatio motꝰ eius. s. cãe
cum distillatione lactis aut albuminis oui: q̄ñ
s. nõ communicat aliunde materia ad oculum
¶ Sꝫ spãlr̄ siꝰ fuerit pẽdẽs talis obthalmia a
ꝑcussiõe: laudabat a p̄n°. A. vt distilleƚ ĩ oculũ
sanguis columbe calidus aut alteriꝰ vt pulli:
qđ dcm̃ lꝫ sit regulare ꝓpter retractionẽ ꝑtiũ
ocłi q̄ accidit ex ꝑcussiõe vbi est indigẽtia reso
lutiõis τ nõ repcussiõis: vt 4ª p̄mi de cura aп̄a
tũ in gñali: hoc intelligiƚ in corꝑe puro vł mũ/
do in quo nõ est timor de fluxu materie tũc pos
sumus incipere a resołone eiꝰ qđ collectũ est in
ocło sꝫ in corꝑe impuro in quo timeamꝰ de flu
xu nõ vti debemus puris resolutiuis: sꝫ fiƚ cum
eisdẽ debemus vti repcussiuis. τ iõ addit. A. et
q̄ñq̄ sufficit euaporare. i. conuenit euaporare
ip̄m cũ spõgia infusa ĩ oleo ro. τ decoctione la/
ctis. i. lacte decocto in q̄ est virtus leuis resolu
tiua cũ repcussiõe. de his resolutiuis τ repcus/
siuis latiꝰ videbiƚ. j. ¶ Et si fuerit a frigiditate

De obtal/ mia nõ ṽa lꝫ a frigidi tate.

obthalmia: vt dicebat. A. ꝙ cõfert balneũ de q̄
videbiƚ latiꝰ infra. vtrũ sit intelligẽdũ de bal/
neo cõmuni toti vel particulari ipsi oculo: vult
etiã hoc maxime cõuenire si nõ fuerit corpus τ
caput repleta: postea laudat exhibitionẽ vini
subtilis post tres horas post cibũ. i. modici vel
subtilis. i. subtiliati cũ modico aque post tres
horas a cibo vt fiat euaporatio in virtute illiꝰ
a stomaco ꝓpter cibum ad oculos τ ꝯñr remo/
tio imp̄ssiõis facte a frigiditate: sꝫ qualia sint
ponenda. s. ocłm videbiƚ infra in cura obthal
mie ṽe frigide: τ dicit ꝙ somnꝰ lõgus tũc est ex
curis marie iuuãtibus siue sit ex sole siue frigo
re aut alijs. s. post vinũ sumptũ modicũ ad di/
gestionẽ τ resołonẽ modicaꝝ mãeꝝ motaꝝ a cã
p̄mitiua: vbi tñ esset cõicans mã a toto vł a ca
pite p̄ter ista cõueniret euõ cũ flõª vel sołone
ventris ꝭm canones ałs datos: τ de q̄bus etiã
latius infra diceƚ. Et nota ꝙ q̄ñ esset fiẽda euõ
nõ esset aliquod calefactiuum oculis apponẽ
dũ ante corporis mundificationem quoniam
talia in casu plus attrahũt q̄ resoluãt. Unum

tñ cõmune remediũ ponit in obthalmia a percussione ꝛ ab aere frigido valẽs.s.vt sumat vitellus oui coct⁹ aliq̃lr induratus mixt⁹ cũ oleo ro.ꝛ modico croci ꝛ oculo supponat:ꝛ stẽt in locis tẽpatis vl' parũ ad calidũ declinãtib⁹ vtatur q̃ete ꝛ corporali ꝛ aĩali ꝛ modica cõmotiõe vt infra videbit. ¶ Et si fuerit pturbatio a puluere vel fumo dicũt ꝙ abluat oculus cũ aqua dulci tepida ꝛ distillet lac:ꝛ cum his similib⁹ fit curatio talis obthalmie non pure.

De cura obthalmie vere.

¶ In cura aũt obthalmie ꝯe stãt intẽtiones. pᵃ intẽtio ꝯtitur circa regimen in dieta. 2ᵃ ad euõnẽ diuersiuã materie fluẽtis. 3ᵃ ad repcussionẽ materie fluẽtis:ꝛ sil' ad mitigationẽ doloris. 4ᵃ est ad digestionẽ materie. Alia ĩtẽtio cõplet cũ euacuatiuis ꝛ a toto ꝛ a pticulari loco. Ultima intẽtio cũ cõfortãtibus oculũ ꝛ remouẽtib⁹ accñtia que sequuntur.

¶ Prima intẽtio circa dietã pficit vt locet patiẽs in aere tẽpato nisi apa pẽdeat ex materia multũ ignea ꝛ calida:qm̃ aer frigid⁹ inspissat materiã ꝛ phibet ei⁹ resolutionẽ:nõ etiam sit aer calidus q2 subtiliaret materia ꝛ habilitaret multũ ꝛ esset causa flux⁹ maioris materie ponat etiã in domo obscura ad q̃etationẽ mãe ne fluat ẽt ad phibitionẽ resolutionis spũum. Et hoc maxie verũ est in pn̊° ꝛ augmẽto apatis q2 cũ est intẽtio ad resolonẽ dz aer esse aliqualr illuminat⁹:ꝛ ad pmũ sensum dicit. A. Et opz q̃dẽ ne visus patiẽtis obthalmiã cadat sup albedinẽ ꝛ sup radios. Nõ sit ei motus etiã ex parte loquele ꝛc. ¶ Nõ habeat etia passiones aĩales maxime furoris ire tristitie neqꝫ motus aliquo modo locales. Nã opz q̃tũ possibile est q̃etare humores:ꝛ hoc fit cũ quiete corporis ꝛ animi.

¶ Et ideo silr somnus maxime ꝯuenit de mente Rasis in tex. ꝛ vigilia nocet. Nã p somnũ primo nõ mouet oculus:vñ nõ fit motus humorũ in eo. scdo in somno nõ fit opatio virtutis visiue ꝛ sic nõ mouẽtur mãe neqꝫ debilitat oculus ꝛ sic iuuat:q2 in opatione visiua fit cõmotio spirituũ. tertio q2 p somnũ q̃etant humores toti⁹ ꝛ sic nõ tanta fit euaporatio. q̃rto p somnum fit restauratio spũum:ꝛ ecõtra vigilia nocet:ẽt in somno retrahunt spũs ad interiora: ꝛ ꝯñr melior fit digestio ꝛ dolor minuit. Et ideo cũ dolor fit attractiuus reumatis q̃tũ est possibile inducendus est somnus:ꝛ fiat capite eleuato ꝛ nõ supra partẽ egrã:ꝛ si iacet supine nõ discõuenit in casu:q2 ꝯuertunt mãe posterius:ꝛ hoc totũ intelligatur maxime stante obtalmia a cã calida ꝛ in pn̊° ꝛ in augmẽto apatis. Qñ aũt ẽ intẽtio ad resolonẽ vt in statu ꝛ declinatione nõ sic cõuenit somn⁹:imo magis valẽt vigilie. vñ dicebat Aui. tertia tertij. s. ꝙ somn⁹ nocet vbi egent supfluitatũ expulsione:ꝛ vigilie nocẽt vbi egẽt materiei digõne:cõtingit tñ p aliquas ꝯtingentias opposito mõ dicere. ¶ Inanitio in casu est valde necessaria siue p inanitionẽ intelligamus subtractionẽ cibi siue intelligamus inanitionẽ fiendã p inanientia siue clisteria. Ad primũ sensum dicebat Aui. in prin° capli cure obtalmie: vere cañ. cõis in regimine obtalmie materialis ꝛ reliquaꝝ egritudinũ oculi materialiũ est minoratio cibi ꝛ ipsi⁹ exiccatio. i. qd̃ nõ tñ sit pauce q̃titatis:sed ẽt modice restaurationis. Unde Ras. in tex. dixit ꝙ eger a carne ꝛ vino ꝛ reliquis dulcibus abstinere. dz ꝛ cibũ minuere:vel si intelligeret ꝛ exiccatio. i. nõ sit cibus multum humidus vt sunt brodia ppter humectationẽ ꝛ multiplicationẽ lachrymaꝝ ẽt sensus eẽt bonus:non tñ dz esse cibus siccus ꝛ stipticus: imo assiduatio lenitatis nãe est necessaria vt dicit Aui. ad ꝯuersionẽ mãeꝝ ꝛ vapoꝝ in deorsum: lꝫ in fine mẽse semp sumere aliq̃d siccũ ꝛ stipticuꝫ sit cõueniens:ꝛ ita lenitiua ꝛ inanientia in casu cõueniũt cũ nã nõ est obediens:sed nõ sint clisteria acuta ppter agitationẽ mãe:vt supra dictũ est in fili. ¶ Et de diminutiõe cibi ꝛ qualitate eius dicebat Mes. qd̃ cõplet cõmẽsuratio regiminis cibi diminutio vitãdo vaporosa ex eis ꝛ eligẽdo cibos pauci nutrimẽti:sꝫ laudabiles ꝛ alleuiando prãdiũ ꝛ diminuẽdo cenã vel dimittendo. Et si mã est calida sint frigidi cibi et actualiter ꝛ potentialiter vt ex cucurbitis lactucis ꝛ farre ordei ꝛ similibus. Et si fuerit frigida cum pane loto ꝛ in pcessu nõ discõuenient oua infusa in aqua:etiã carnes pulloꝝ ꝛ perdicũ iuuenum cõueniunt. Et Aui. dixit. Sit alienatio comestionis acetosi ꝛ acuti ꝛ salsi. hoc intelligatur in via cibi:q2 ex talibus generant humores pungitiui nocentes sua pũctione:ꝛ dz intelligi de intẽse acetosis vt sunt acetosa p putrefactionem:quedã alia etiã p naturã talia vt est acetositas lymonũ ꝛ citri ꝛ similiũ:q2 remisse acetosa ad ponticum declinãtia vt parũ agreste et vini granatoꝝ muzoꝝ nõ discõueniunt: imo laudantur in cibis in cã cal'a:in medicinalibus tñ aliqñ cõueniunt syrupi acetosi ad subtiliationem materie maxime in fl'atica:etiã in sanguine coagulato intra minutas venas:sed quicq̃d fit:siue sint cibi siue sint medicine debent parũ ad acetosum declinare:ꝛ ideo syrupus acetosus in casu cõueniens est:debẽt esse modici aceti⁹ ꝛ in reliquis quantum ad cibos obseruetur qd̃ supra dictum est in regimine sode ꝛ calide et frigide.

Brodia nocent obtalmie.

¶ De potu quoqꝫ vini dicat vt supra dicebatur ꝙ regulariter in nullo tpe obthalmie calide cõuenit ꝛ in frigida saltẽ in prin°. ꝛ augmento et magna pte status est discõueniens:sed ꝯsus declinationem forte ꝯuenit etiã tpe cibi sicut etiã infra videbitur circa medicinalia de balneo et potu vini ad resolutionem reliquiarum que remanserunt:Et hec de dieta sufficiant.

De vino q̃liter in oi tpe obtalmie calide phibet.

Somn⁹ cõfert in pn̊° ꝛ augmento obtalmie in statu ꝛ declinatiõe nocet.

¶ Sequit ẽt intẽtio diuersiõis q̃ in oi obthalmia ẽ necessaria siue sit p viã fluxus fctã. nã tũc immediate debet diuersio vt pꝫ:si ẽt fuerit p viã paulatine cõgõnis pp dolorẽ: q2 ad ipm sequit tract⁹ mãe. idcirco ad phibitionẽ illi⁹ flux⁹ cõuenienter facit diuersio vt plꝫ tñ fit talis obthalmia p viã deflux⁹ ex cal'itate mẽbri ꝛ impassibilitate ei⁹. ¶ Hec igit intẽtio diuersiõis q̃dã est euãtiua sensibilr q̃dã nõ sensibilr. Euõ diuersiua pncipali⁹ cõplet p flõmiã q̃ p aliã diuersionẽ:qm̃ humores maxie fluũt p venas. ꝛ h' diuersio p flõmiã:lꝫ Ras. ꝛ Aui. laudãt de cephalica ptis opposite:tñ in hoc recurrat ad ea q̃ dcã sunt de frenesi:ꝛ alijs apatib⁹ capitis. nã tãta posset eẽ replõ i toto ꝙ p° essent fiẽda p saphenas:postea ad venã cõem:postea ad cephalicam: deinde in propria euõne magis valẽt vena cephalica eiusdẽ partis. nã stãte plenitudine in toto si inciperemus a cephalica conuerteret mã in sursum et ꝯsequẽter habilitaret flux⁹ mãe ad oculũ:ꝛ sic ob

thalmia augeret. ¶ Si ēt pēderet ꝑ cōitatē a ꝑticulari mēbro deberet in hoc obseruari textus Aui. cū dixit: ꝙ si fuerit mā ꝓcedēs ex membro tūc oportebit vt eūet illō mēbꝝ ⁊ trahatur ad ꝯtrariū ꝑtis cū q̄libet re scilicet per clistere aut flobotomia: scilicet membro illi appropriata: aut alia re. ¶ Et q̄ R. A. ⁊ Me. dixerūt ꝙ flōmia ex cephalica est ꝯueniēs oībus spēbus eius: q: posset circa hoc esse dubitatio ꝓbabilis: q: in vētosa ⁊ flātica sepata mā sanguinis nō videt ꝯuenire. flōmia cū ꝑ eā fiat eūo sanguinis cui⁹ eūo in casu nō est necessaria. ideo pōt exponi ꝑmo text⁹ qḋ est ꝯueniēs oībus spēb⁹ ei⁹ ꝑmis. s. q: obthalmie ꝟe ⁊ nō vere. vel dicat ꝙ vl'r stāti bus ꝯditionib⁹ cōibus ad flōmiam de etate ⁊c ꝙ flōmia est in oī ꝯueniēs. Nā aut obthalmia est pēdēs a mā humorali fluēte a sanguinea sic̄ plīm euenit: vel saltē sanguini mixta: ⁊ q̄cunq; sit illa materia ꝯuenit flōmia: sed si fuerit sanguinea pura tunc dꝫ fieri copiosa: de q̄ dicebat A. Et opꝫ si fuerit obthalmia vehemēs. i. vehemēter magna ꝓpter plenitudinē q̄ vt plīm ē ex sanguīe talis vt fiat flōmia vsq; dū timeat lipotomia: sanguis eñ emissio plurima sanat in hora. Uerū est tñ ꝙ de tali copiosa flōmia melius est eā ꝑtiri ꝑ vices: vt scribit 3° ꝯtinētis de mēte Ga. Si aūt mā nō fuerit mixta sanguini aut in corpe toto est repl'o sanguinea aut in capite ⁊ nō in ambitu toti⁹ licet mā fluēs sit a sāguīe sepata: qḋ tñ raro ꝯtingit: aut in toto est paucitas sanguis. Si sit in toto abūdātia sanguinis pꝫ ꝙ flōmia ꝯuenit: nō vt ꝑ eā eūet humor fluēs ad ocl'm sꝫ vt nō trahat illa mā sāguinea ꝑata fluē ꝓpt dolorē ad ipm ocl'm ⁊ fiat additio obthalmie. Idē dico de capite: ⁊ ēt ꝓpter aliū finē vtilis ē h̄ flōia ne fiat agitatio in mā sanguiea ꝑ pharmaciā q̄ necessaria ē ad eūonē hūoꝝ sepatoꝝ a sanguie. vñ ad īfridationē ⁊ minoratiōeꝫ illi⁹ mēsure sanguiee cōuenit flō^a vt dixi. s. in qōne fcā: vtꝝ in oī frenesi ꝯpetat flō^a ad quā bonū est recurrē ꝓ intelligētia hui⁹ ꝑtis. Si ēt mā esset a sāguīe sepata absq; corpis aut capitis plenitudīe a sanguīe: tūc lꝫ regul'r nō ꝯueniat ⁊ ex directo: tñ ꝯuenit indirecte ēt diuertēdo: q: in cūctis venis ꝑ flō^am attrahūt alie māe a virtute ad eas ⁊ sic diuertūt a fluxu ad ocl'm ēt in māebus fluētib⁹ ad ocl'm sine sanguīe cū ipe sint vt multū colerice apte causare multū fluxū. tūc ꝓpter dolorē vehemētē cōuenit ēt flō^a ne ꝯuertāt māe ꝓpter dolorē ad locū: ⁊ ita saltē ī oīb⁹ spēb⁹ ei⁹ hūoralis fluentis ꝯpetē vr̄ flō^a vt pꝫ. Sꝫ q: dicit de cephalica. et Me. laudauit de cephalica ꝑtis oppo^c. ⁊ Ser. ex latē laudauit cephalicā vehemētis egritudinis. i. eiusdē ꝑtꝫ h̄ dicat ꝙ qñ ē ītētio tm̄ ad obthalmiā ꝓ mā iā faciēte obthalmiā sil' cū fluxu ēt alicui⁹ alteri⁹ māe: tūc vl' intētio est magis ad fluxurā mām ꝙ̄ ad fluxam: lꝫ ēt notabil'r ad fluxā: ⁊ tūc ꝯuenit flōmia ex cephalica ꝑtis opposite. Et ad istū intellectū laudauit Ra. in textu nostro ⁊ Mes. dictā flobotomiā vel intētio est quasi tota ad fluxā mām vt eūetur ⁊ modica ad fluxuram. Et ad istum sensum dicit Sera. ꝙ flobotomia est fienda ex cephalica ex latere eodem. Que aūt sit vena cephalica dictum est alibi. Et ī isto loco determinat Gētilis in q̄stione propria in capitulo obthalmie ꝙ ille ramus q̄

Nota bonā concordiam. Quamuis ante fuerit dictuꝫ nota tñ bñ.

est inter policem ⁊ indicem nō est ramus cephalice: immo ꝙ ille est ramus vene communis: et sic flobotomia illius vene nō satisfacit pro flebotomia cephalice brachij: sed solū pro flobotomia vene communis vt al's sepe dixi. Et ita etiaꝫ eum sequitur Nicolus florentinus ⁊ alij recte intelligentes.

¶ Completur etiā hec intētio cū vētosis ⁊ fricationi⁹ ꝯm diuersa loca cū balneis ad crura: ⁊ cū balneis a cubito infra ꝟsus man⁹: ⁊ aliquotiēs ēt cū flobotomijs factis in venis vel arterijs post aures: ⁊ ēt in timporibus: qñ. s. ꝑ easdē venas vl' arterias defluit mā ad oculos q̄ declarat ex magnitudine istaꝝ venaꝝ ⁊ caliditate ⁊ pulsatione maxime si fuerint vene arteriales ⁊ aliqñ nō tm̄ fit flōmia illaꝝ venaꝝ. immo aliquotiēs scisio istaꝝ venarū: ⁊ aliquotiēs cauterizatio ꝯm modos maxime positos a Mes. ⁊ ab Aui. qm̄ nō tm̄ facta incisione vel cauterijs factis in istis venis fit diuersio: sed ꝓhibitio fluxus per easdē venas. vt ptꝫ. Et ita aliqñ fluente materia ꝑ venas frontis laudāt autores poni sanguisugas supra dictas venas: ⁊ ita pōt fieri flōmia ex eisdē: sed si materia nō fluxerit per venas extrinsecas ⁊ manifestas: sed ꝑ occultas et paruas dicit Aui. In parua vero sufficit vt profunde scarificent quatenus currat qḋ in eis est ex sanguine. Uentose etiā posite in nucha dicit A. sunt vltimi iuuamenti. ¶ Preter aūt modū diuersionis per flōmiam: est etiā necessaria aliquotiens diuersio ꝑ solutionē vētris: ⁊ maxime fluente materia multū sepata a natura sanguis ⁊ ꝑcipue cū fluit per occultas vias: q: tūc difficilis est curatio vt cū fluit ꝑ vias contiguas ad neruos opticos: ⁊ de hoc dicebat Gal'. 13. terapē. capº. vltimo. ꝟsus finē: sed cū demū vasoꝝ in profundo iacentiū ⁊ desuꝑ simul cum neruis ad oculos venientiū fuerit hec passio nihil eorum pol'e est gerere. i. facere flōmias vel incisiones: ideoq; difficile sanabilia oībus talia reumata fiunt. Est ergo tūc inducēda ventris lenitio de qua dicebat. A. Nature vero lenitas est res que est ei necessaria: īmo est necessariū vt solutione educat humor dñans sanguini post flōmiaꝫ: intelligens de solutione facta cū appropriatis: q: solutio pure lenitiua est ante flōmiā necessaria vt est cōis doctrina nisi in timore maximi flux⁹ sanguinei ⁊ vehemētissimo dolore ꝓpter repletionem. nā aliquotiēs nō dantur inducie ad leniendum ventrē ante flōmiā: sed vbi possit fieri lenitio ventris cū clisteribus vel medicina lenitiua illa esset necessaria ante flōmiam. Est ergo tunc fienda diuersio eūatiua cum medicinis appropriatis ꝯm diuersitatē materierū calidarū vel frigidaꝝ: vt in calidis cū decoctiōe fructuū vt prunoꝝ tamarindorum mirabolanorū citrinorum ⁊ huiusmodi: de quibus sepe dictum est supra in simili. Et si materia colerica declinaret ad grossum singulariter valet infusio aloes in aqua endiuie ⁊ in materia frigida pillule de hiera pillule elefangine ⁊ hiera agarico ⁊ pillule lucis. Et in materia composite pillule alseiereth ⁊ pillule sine quibus esse nolo: que omnes exhibeantur ꝯm ordines al's datos cum est euacuādum a capite vel ab instrumentis sensuum. Et in hoc obseruetur canoñ. Mes. cum dicit in hac intentione. ⁊ neq; sint contenti sup. medici in

sufficientia vnius eũonis aut duaꝝ: sed iteratio
atq̃ iteratio est ex rebus laudabilibꝰ ⁊ ꝓpe cuz
facilitate qualiscũq̃ fuerit mã. In hac intẽtio-
ne ẽt ꝯtinent clisteria appropriata: ita vt singu
la die nisi venter sit solutus ponat vnũ clistere:
qm̃ est maximi iuuamenti: aliqñ etiã ꝓcedimꝰ
cũ cauterio de quo dictũ est quõ est timendum.
Mes aũt ponit formã quõ fieri debeat. ¶ Lau-
dant ẽt doctores sectariũ poni posterius vel ru
ptoria post aures ſm qõ supra dictum est de ca
tarro: ⁊ sunt maximi iuuamenti in casu. Sed ad
ista non deueniemus nisi reliquis priꝰ factis mi
tioribus ⁊ in obtalmia chronica. Et ita sit expo
sita hec intentio.

Nota.

¶ De repcussione aũt mãe ⁊ mitigatione dolo-
rũ q̃ fuit alia intentio: nota ꝙ repcussio vel fit
cũ medicinis applicatis supra oculũ vel intra
oculũ vel supra oculũ in supcilijs: q2 tñ repcussi
ua nõ ꝯuenirent nisi facta eũone: nõ ẽt afferũt
multũ iuuamentũ nisi cũ est mã fluẽs p venas
extrinsecas frontales: q2 cum fluit mã p intrin-
secas venas nõ sic valẽt: sed qñ p dictas venas
fit fluxus: tũc apposita repcussiua sup supcilia
multũ ꝯuenient ⁊ debẽt seruari a prinᵒ vsq̃ ad
finẽ q̃ diuersificentur ſm diuersitatẽ mãe fluen
tis. Vñ si mã sit fluẽs calida apponant ea q̃ sũt
frigida: vt cũ aqua rosata cũ succo solatri cum
oleo rosato: ⁊ facta mixtura ponãt in supcilijs.
Valẽt ẽt oĩa frigida vt bolus armenus sanguis
draconis rose sandalli ⁊c. Si mã eẽt frigida po-
nant calida vt cũ thure cũ mastice sandaracha
spica sq̃nanto. Ex his pñt fieri sacculi ⁊ decoqui
in vino nigro cũ aqua vel ex his puluerizatꝫ cũ
oleo de mẽtha vel sirupo eius pñt fieri inũctio
nes. Accipitur etiam lana succida ⁊ vsta cum
oleo de absinthio ⁊ thure fit linimentum ⁊ po-
nitur super frontem ⁊ est singulare: ⁊ aliquan-
do ponit cũ albumine oui. ¶ Si loq̃tur de po-
nendis in oculo vel supra ip̃m oculũ Aui. dubi-
tat aliquid ponere infra tres dies ne ingrosset
mã ⁊ ꝓhibeatur exitus lachrymaꝝ: qm̃ confidit
ꝙ in applicatione vñium de flõia ⁊ eũonibus di
uersiuis ⁊ bonitate regiminis pficietur cura. Et
idẽ voluit Azarauiꝰ dicens. Et qñ hec oĩa q̃ dixi
mꝰ .s. gñalia .s. dieta ⁊ flõmijs ⁊ alijs diuersiõibꝰ
patienter tulerit .s. egrotans nõ indigebit alia
via curatiõis ⁊ sanabit a sua infirmitate vsq̃
ad tres dies: ⁊ hoc est veꝝ vbi mã esset modica
⁊ benigna. Sed vbi mã esset multa in toto vel
ſm caput nõ oportebit tardare p tres dies: ⁊ iõ
aliqui ꝓpter diuersitatẽ in mã ⁊ replõne appli
cant in scða die vt fuit Serap. in capᵒ. proprio.
tractatu scðo breuiarij. Et aliq̃ applicant in pᵃ
die facta flõia: ⁊ cũ reliqua nõ sufficiunt: q2 tñ
flõia ⁊ solõ vẽtris debẽt pcedere appositionem
repcussiuoꝝ: q2 corpus plenũ nõ recipit tertio
tegni. ⁊ cõiter non lꝫ eodem die simul flõmare ⁊
eũare: ideo cõiter debemus tardare per duos
dies ab appositione repercussiuoꝝ intra oculuz
vel supra oculum nisi staret vehemens necessi-
tas ꝓpter acutissimum dolorẽ ex acuitate mãe
⁊ non ex multitudine: qm̃ tũc cogeremur a pñᵒ
factis aliquibus diuersionibus aliqua leuia
ad ipsum oculum apponere: ⁊ tutiꝰ possumꝰ ap
ponere aliqua extra oculum vel supra oculũ q̃
intra: qm̃ minus nocumentum cõicatur facien
do emplm̃ supra oculũ q̃ interius ponẽdo: ⁊ in

Per duos dies debe- mus tarda re ab appo sitione re- percussiuo rum intra oculuz vel supra.

hoc cõiter laudatur vt sumat mica panis ⁊ in-
fundat in lacte muliebri vel in lacte asine ⁊ ocu
lo supponatur. Et fortius opabitur si addatur
paꝝ decoctionis papaueris: ⁊ aliqui apponunt
paꝝ olei rosati: sed dꝫ poni cũ cautela ne intret
oculum: qm̃ oleum vt viscosum ⁊ quadã acuita
te participans semp oculis nocet. Et ideo Aui.
bis in cap. ꝓhibuit appositionem olei super ca
put immo ⁊ intra aures. ¶ Sed circa applica-
tionem repcussiuoꝝ intra oculũ ponit Aui. cañ.
vt non administrent in prinᵒ multũ frigida in
spissantia ⁊ stiptica: dicit sic. Et opꝫ vt in pñᵒ nõ
administrentur inspissantia fortia ⁊ q̃ sunt ve-
hementer stiptica: ⁊ ponens nocumẽta stipticã
tium dixit: qm̃ inspissant tunicas ⁊ ꝓhibent re
solutionem ⁊ magnificant dolorem: ⁊ ꝓprie cũ
dolor fuerit fortis ⁊ rõ sumitur ex hoc. Nã vt ẽt
dicit Gentilis ab apate calido ⁊ maxime in mẽ
bro raro semp resoluitur aliq̃d de mã ⁊ manife
stius ab oculis q̃ ab alijs apatibus mẽbroꝝ ex
terioꝝ ꝓpter cutem circũdantẽ alia mẽbra: iõ
occurrente medicina stiptica claudũtur pori p
eam: ⁊ sic clauditur intꝰ mã q̃ si calida fuerit fa-
cit ad corrosionem aliaꝝ tunicaꝝ ⁊ sic auget do
lorem: si ẽt peccat multitudine faciens dolorez
ꝓpter extensionẽ cõstrictis tunicis maior fit ex
tensio ⁊ maior dolor. Et ꝑinde dicebat Ga. in 6ᵃ
affo. in cõmento afforismi. Oculoꝝ dolores ⁊c.
loquens de talibus medicinis fortibus: nõ tm̃
adducẽs nocumentũ augmenti doloꝝ: sed etiã
alia nocumenta de extinctione spũum visibiliũ
dixit. Ego tñ medicinã hmõi nunq̃ laudaui: nõ
enĩ repugnant humoribus ad oculos ꝯcurren-
tibus nisi sint fortia: sed potius cogunt exire fo
ras. Si ergo effluentia sint acuta corrodunt et
vulnerant vueã oculoꝝ tunicam. Si autẽ sint
multa extendũt ⁊ scindunt eã: cũ ergo medicĩe
tantã vim nõ habeant vt acuta obdormire fa-
ciant intolerabiliter dolorẽ augmẽtant. Qõ si
adeo collyria sint fortia vt totũ dolorem sint re
mittentia spm̃ visibilẽ extinguunt vt post sani
tatem apatis visus deficiat ⁊ durities et grossi
ties in eoꝝ panniculis supsint ⁊c. hoc totũ verũ
est reglr. Nam aliqñ ꝓpter excessiuũ dolorẽ opꝫ
ad intense multum frigida deuenire: immo nar
cotica: sed cũ magna cautela debẽt applicari vt
semp cũ his dicatur esse aliq̃d resistens narcoti
citati ⁊ ꝓhibẽs extinctionem spũum. Et de hoc
dicit Aui. Et qñq̃ doloꝝ vehemẽtia facit neces-
sariã stupefacientiũ adhibitionẽ sicut succi po
moꝝ mãdragore ⁊ lactuce ⁊ papaueris ⁊ aliquã
tulũ aq̃ sumach: addit ẽt: expelle ergo ista q̃tuz
potes: qõ si aliquid istoꝝ administres ꝓpter ne
cessitatẽ administra ipsum cũ cautela ⁊ paꝝ in-
fra dixit ꝙ si mã esset subtilis ⁊ corrosiua nõ est
malũ apud me vti opio ⁊ stupefactiuis ip̃m nã
q̃ est sanãs eã ⁊ nõ succedit dolor: ⁊ addit: q̃uis
oporteat credere ꝙ inq̃tũ nocet visui est malũ
⁊ hoc dicit ꝓpter verbũ Ga. supra allegatũ: ⁊ tñ
semp est opatio coacta: ideo vt dictũ est cũ appo
nitur aliqõ sief opiatum non auderez aliquod
hmõi ponere intra oculum nisi in quo esset cro
cus vel sarcocolla ad correctionem narcotici: iõ
sief album posituz a Mes. prime descriptionis
apud me videtur nimis forte interius applicã-
do: sed posset dissolui exterius applicando: sup
frontem cum aliquo inspissante ad formam vn-

Oleuz ocu lis nocet.

guenti vt cū albumine oui vel aliquo hmōi cuȝ mā est calida fluens deorsum p venas ꝛ panniculum extrinsecū almocati: sed laudarē exhibitionem in casu necessitatis sief albū scd̄e descriptionis eiusdē ꝑpter corrosionē. De sarcocolla qd̄ ipse dicit valere in augmento: ꝛ hoc totū dico ꝑpter timorē extinctionis virtutis visiue: ꝛ ita vterer sief albo Rasis posito in litera. ¶ Circa tn̄ applicationē haꝝ medicinaꝝ intra oculū si ꝑpter stipticitatē ꝛ frigiditatē non vltimate stupefacientē augeretur dolor ꝑpter modū dictū supra oportebit succurrere cū euaporatione facta cū aqua calida decoctionis melliloti infusa spongia in ea ad euaporare faciēdū materiā cuius retētio facit ad dolorē: ꝛ ideo si possum⁹ sine stipticis multum ꝛ multū frigidis etiaȝ in mā corrosiua ꝛ vehemēti dolore ꝑcedere erit melius. Et in hoc laudabat Aui. thutiā ablutā per mixtaȝ cū lenitiuis. Nā in thutia est mirabilis ꝓprietas in ꝓhibitione transitus māe intra tunicas oculoꝝ ꝛ remittit eius siccitas cū lenitiuis vt cū cerusa amido ꝛ gūmi ara. Vn̄ dicebat Aui. ꝛ cū ꝓlongatur obtalmia ꝛ non minuit. s. in dolore ab aliquo de fortibus medicinis dictꝫ supra: tunc scias ꝙ in tunicis oculi est mā mala corrodens nutrimentū supueniens ei: quare recedens. s. a dictis fortibus stipticis vtplm̄ infrigidantibus confuge ad aliud qd̄ sit sicut thutia abluta ꝑmixta cū lenitiuis sicut cerusa ꝛ climia aurea abluta: ꝛ amilio ꝛ pauco gūmi. s. arabico. Nā ista oīa infrigidāt leniūt ꝛ minuunt dolorē ꝛ ꝓhibent corrosionē tunicaꝝ. De thutia et climia quid sint ꝛ q̄uo fiant videat̄ ꝯclusio de simplici medicina a Ga. ēt vtilitates habent̄ ibi ꝛ alibi: ꝛ ꝑcipue quarto decē tractatuū. ca. p̄° vbi dixit ꝙ ꝑter vtilitates dictas: videt̄ aūt mihi eē in eis paꝝ de abstersiua virtute ꝛ maxime in climia. Et de amido dixit. Amidū aūt lotū certitudinal̄r immordacissimū est ꝛ mediuȝ ꝛ neqꝫ stipticitatē hȝ neqꝫ acredine neqꝫ caliditate neqꝫ frigiditate participat. ¶ Circa tn̄ applicationem ꝛ repcussiuaꝝ medicinaꝝ ꝛ ēt maturatiuaꝝ ꝛ resolutiuaꝝ: de q̄bus infra sunt ponēdi q̄daȝ spāles can̄. ꝑpter applicationē ipsaꝝ circa oculum: ꝛ hoc qꝛ vt dicit Ga. in ca°. p̄°. de obtalmia 4° meimir. in cōi cura flegmonū q̄uo assumere opȝ id qd̄ supple: ꝛ in aliꝫs flegmonib⁹ ꝛ de natura particule. s. ipsius oculi q̄uo habeat facileȝ passibilitatem ꝑcipuā vltra totius corporis cutem ꝑpter bonā sensibilitatē ꝛ raritatem sub̄e. Et eandē sniam accepit Aui. in ca° ꝓprio. cū dixit: ꝛ penitus cura obtalmie est sicut cura reliq̄rum apatū ex repcussione p̄° ꝛ resolutione scd̄o Verūtn̄ exigitur sup mēbrū ipsum supflua facilitas vt id qd̄ resoluit vel abstergit nō sit laboriosi tact⁹ ledēs sensum faciēs euenire asperitatem ꝛc. ¶ Sit ergo primus canon ꝙ in medicis administratis in oculo ꝛ maxime in obtalmia nō sit asperitas. i. in mō sub̄e neqꝫ in virtute nimis stiptica: vt supra dictum est: immo opȝ vt conterantur valde medicine quanto plus tibi est possibile: non sit etiam in eo qualitas saporis acetosi aut acuti: immo sis contentus: insipidis odore priuatis dicebat Aui. ꝛ ita Gal. 13. terapen. dixit: deniqꝫ vtriqꝫ sensibilitas particule eligit omne leue qd̄ dȝ immitti ꝛ nihil habere in eo aspeꝝ ꝛ arenosum indicat: ꝛ ꝑpter istū ca

No. de thutia.

Not. canones circa applicationē repcussiuaꝝ ꝛ maturatiuaꝝ medicinarum.

no. cum non est intentio mitigationis doloꝝ ꝛ lenitionis cum infrigidatione: licet ꝛ albumen oui conquassatum ꝛ lac muliebre maxime iuuenis ꝛ euchimie. i. bene sane: vt voluit Gal. vl̄ lac asine faciunt ad istam intentionem: tn̄ qꝛ lac faciliter corrumpitur ꝛ acetosatur: idcirco in hac intentione magis eligitur albumen oui ꝯquassatuȝ q̄ȝ ipsum lac: lȝ in lacte dicatur esse maior abstersio: ꝛ ꝓinde cum apponitur lac intra oculum laudauit Aui. vt modico tempore moretur vnde dixit: ꝛ non est conueniens vt dimittas distillationeȝ eius in oculo tpe longo: immo opȝ vt remoueatur omni hora. s. abstergendo oculū ab eo: ne. s. sua acetositate noceat ꝛ mordicet: qd̄ non est necessarium in albumine oui: vnde in intentione dicta semper albumen oui est eligendum super lac nisi coniungatur replerio materie: qm̄ albumen oui sua viscositate maiorem facit opilationem: ꝛ sic in illo casu magis laudat̄ lac. ¶ Alius canon in ista materia est ꝙ patientes obtalmiam vel alios morbos oculoꝝ si in eis ꝓlongentur pilli opȝ vt minuantur: non dico vt radicitus abscindantur sicut quidā faciūt nam nimia longitudo pilloꝝ facit vt mā que resoluitur de lippitudine ab oculis lesis non possit debite resolui vel educi: immo inuiscatur in eis: ꝛ sic est causa nocumenti: tn̄ presentia pilorum non nimis longoꝝ iuuat vt ad prohibitionem occursus causaꝝ extrinsecarum ad oculos. Et dicebat Auicen. ꝙ conferunt inquantum exsiccant humiditates attrahendo ad nutrimentum eorum. ¶ Alius canon in appositione medicinarum prius semper amoueatur lippitudo oculorum: sed suauissime fiat cum cotto infuso in aqua zuccari posito in extremo stili suauiter voluendo per oculum. Nam dicebat Anicē. In lippitudinis nāqꝫ mundificatione est dolorum alleuiatio: qꝛ. s. lippitudo mordet vel granat: et absterſio oculi cum medicinis. s. applicandis adest operandi possibilitas. ¶ Ultimus canon ponitur a quibusdaȝ ꝙ medicine que in oculis ponuntur debent esse actu frigide: ꝛ pro hoc allegant textum Mes. capitulo primo de curis egritudinum aurium vbi in fine dixit. Post hāc autem non pretermittimus ꝙ medicamenta q̄ distillantur in oculis semp actualiter frida immittenda sunt: que aūt in auribus tepida aut calida: qd̄ dictum lȝ ponatur in ca° cure. credo cū pace affirmātiū vl̄r ꝙ nō est intelligendū ꝙ in cura debēt apponi semp medicine fride vt vr̄ sentire textus. Sed hoc credo tm̄ veꝝ esse in cōseruādo sanitatē oculi ꝛ in ꝑseruādo: qm̄ actuale frm̄ occurrēs oculo supercalefacto mordicat ꝛ nocet cū sit mēbrū maxime sensitiuum: ēt auctores oppositum operant̄. nā applicāt formaliter calida in mitigatione doloris. Vn̄ dicebat Aui. postq̄ȝ posuit ꝙ inspissantia fortia ꝛ stiptica manignificant dolorem ꝛ constringunt mām interius dixit ꝙ si aliq̄d hoꝝ cōtingat succurrēdum cum euaporatione ex aqua calida: ꝛ idem voluit Gale. quarto meimir. vbi voluit ꝙ lac ex muliere dȝ exprimi ex mammilla super cuteȝ in qua fricatur collyrium. s. appropriatum ꝛ infundatur oculis calidūȝ: ꝛ ita videt̄ ratio ꝯsentire. ¶ His suppositis redeūdo ad practicā stāte dolore vehementi fiat flebotomia ꝛ euacuatio per ventrem cum appropriatis. Primo cū clisterib⁹

No. q̄uo d's intelligi canon Mes.

Quid sit puluis nabith.

Dfia inter thutiā lotā ꝛ nutritam.

deinde cum medicinis datis desup ⁊ in materia calida ⁊ in materia frigida: deinde ponanť repcutientia super frontē materia fluente ꝑ venas frontales stiptica cōfortatiua ad magis calidū vel minus declinātia ꝟm exigentiā materie: ⁊ si fluat ꝑ venas alias manifestas extrinsecas fiat prohibitio fluxus per easdē venas vel fctā flōmia venarum illaꝝ vel incisione ꝟm totū si parue fuerint vel cauterizatione perforando ferro subtili ignito: ⁊ si nō apparet ꝙ ꝑ venas extrinsecas fluat oportebit reiterare eūones cū medicinis: vt supra dictū est de mente Gal. q tūc cura difficilis est vt supra dicebať: ⁊ illā eandem sententiā posuit Auic. in capº cū dixit: Cū autē initium est ex velaminibus intrinsecis tunc cura est difficilis: nisi fit eius reuolutio ꝟm fortia eūantia. i. nisi fiat reiterata eūo cum medicinis fortibus: postea istis factis pur stāte dolore fiēda est fomentatio cum aqua calida siue tepida spongia in ea infusa ⁊ supposita: qm̄ appositio huius pōt esse cura vera vel saltim tētatiua: vt etiā voluit Gal. 2º regis acutoꝝ. cōmento pº. q si percipiť ex appositiōe illa dolorē augeri: tūc percipimus qđ est plectoria: ⁊ pōt fieri iterata eūo per flōmiā ⁊ alia: nec intm̄ per appositionē aque tepide aperiunť pori: ꝙ fiat lesio. si aūt remittit dolorē: tunc signū est ꝙ per apertionem poroꝝ mā nocens in oculo exhalat: ⁊ sic si nō remoueať dolor per appositionē factis illis eūonibus possent applicari primo remisse frida exterius supra oculum in mā calida: vt lactucam portulacā ⁊ hmōi: vel petiā infusam in lacte: et si materia fuerit frigida simul pōt apponi cū lacte aliquid decoctionis fenugreci vel camomille: ꝯñr si nō sufficiunt extrinsecus applicata debent intra oculū istillari remisse frigida: vt lac mulierum puellā lactantiū cū aspersione muci laginis psilij facta ex aqua rosata cōquassata cū lacte: ⁊ ponať aliq̄d de zuccharo cando qđ vocatur pul. nabith: de quo puluere quidā oculista mirabilia dicit: vñ dicit ꝙ puluis nabethis valet in oibus passionibus oculi: ⁊ est puluis factus ex zuccharo cando qui quadā tēperie confortat oculū ex mō substātie abstergit lippitudinem ⁊ panniculū subtilē. vbi sit materia calida valet lyciū: ⁊ singulariter thutia ꝑparata vl' nutrita vel lota. Poniť differētia inter lotā et nutritam: q thutia lota abluiť: ideo vt abstergatur si quid feculentū est in ea: ⁊ postea ponať in aqua ⁊ resideat pars terrea ⁊ eligať bona: et ita abutitur. Thutia nutrita diciť q infundiť in lacte mulieris: ⁊ sic remittiť ei⁹ siccitas: ⁊ sic rectificať: etiā in alijs dicit. A. ꝙ ꝓhibet fraudulentas materias que exeūt venas penetrare intra tunicas oculoꝝ: ⁊ est exiccatiua stiptica: ideo semꝑ debet apponi in hac intētione ex canonibus supioribus cū aliquo viscoso glutinoso ⁊ humectatiuo: vt cū gūmi ⁊ cū dragaganto vel lacte vel albumine oui vel cū amido. Idem dico de climia auri vel argēti q̄ est quasi equalis virtutis cū thutia. Lyciū poniť frigidū ⁊ ab aliquibus calidū ⁊ ab alijs temperatum: sed q̄c quid sit a ꝓprietate cōfortat oculū. Solatrū vituperatur ne intra oculū ponať ꝓpter nimiam stipticitatē: lz posset poni circa frontē vel supra oculos: ⁊ qñ ista nō sufficiunt stāte mā corrosiua vt supra dictū est: opz venire ad stupefacientia: ⁊ de his magis domesticū est albumen oui conquassatum cū aqua decoctionis papaueris vt est dictum: ⁊ vltimo deuenire opz dissoluendo fief albū in lacte fricādo sup cotez de quo supra dictū est. Et ita fit completa ista intentio.

Quid sit puluis nabith.

Dria inter thutiā lotā ⁊ nutritam.

¶ Alia intentio post repcussionē est digō materie: ⁊ est intētio ad materiā aūtē in toto simul: et ad materiā ꝯiunctā ad aūtem cū his que per interius sumunť ad materiā ꝯiunctā cū localibus: si ad aūtē aūt sumiť indicatio a sanguine colera ⁊c. ¶ Si a sanguinea colera valet syrup⁹ violatus cū syrupo ro. q debet esse in eo etiam vis cōpressionis cū aqua endiuie ⁊ plātaginis: et in hoc etiam valet syrupus de granatis non multe acetositatis ⁊ syrupus de ribes et hmōi cum aquis appropriatis.

¶ Et si mā fuerit flātica valet mel rosatū cū syrupo de duabus radicibus: syrupus etiā de absinthio syrupus de mētha sunt ad hāc intentionem cū aquis appropriatis ocularibus: vt cum aqua feniculi singularissime ⁊ aqua bethonice et eufragie ⁊ silibus: ⁊ in multū cronica cum aq̄ ruthe. ¶ Si a mel'ia valet syrupus de radicibus cū oxymelle ⁊ cuz modico syrupi de pomis: etiā cum aquis buglosse vel mellisse ⁊ reliquis ocularibus aquis appropriatis vt supra.

¶ Postea facta digōne fiat ēt eūo q̄ est magis eradicatiua ꝟm medicias supra dictas vt si mā fuerit col'ica cōuenit decoctio mirabolanoꝝ ⁊c. si sit flātica pillule alsaiaret. a pnº pillule elefāgine de hiera simplici: ⁊ pill'e magis digesta mā sint pillule fortiores: vt pillule cochie Auic. Si ex flegmate pillule auree si mel'ica pillule inde pillule de lapide lazuli. ¶ Et vltra hoc in hac intentione est practicādus cañ. dñi Aui. in caº. ꝓprio cū dixit: ⁊ cū corpus est mundū ⁊ humor faciens obthalmiā est effusus in venis. s. qđ non amplius fluat ⁊ est de genere sanguinis grossi vel sup. alterius materie satis grosse ⁊ ꝓprie in fine obthalmie: tūc balneationis imꝑssio ī subtiliādo mām ⁊ pot⁹ vini puri ad repellēdū ipaz supple ex oclo ⁊ eūandū sūt iuuātes: ⁊ ī hoc innuebat ꝙ balneatio vl' pirea circa oclm siue fimētatōes fctē circa oclz ꝑparāt māz ad eductionē ī subtiliādo eā cū ē fluxa ⁊ īspissata: ⁊ postea pot⁹ vini pauci facit ad eūonē ei⁹ sensibilē vel ꝑ vrinā ꝓuocādo vel resolutionē. ⁊ addiť de balneo cōi etiā intelligendo. Et balneū q̄dem post eūonem est melius medicamen ad obthalmiā: vnde videbať laudare exhibitionē ⁊ balnei vl'is et balnei particularis. Circa qđ est notandū: ꝙ lz vtrunqz conueniat ⁊ balneum ⁊ exhibitio vini: tñ in materiebus frigidis ⁊ grossis vinum est magis conferens q̄ balneum: ⁊ ecōtra in materiebus calidis balneum magis cōuenit: q exterius magis materie calide facilius conuertuntur: ⁊ cum vtrunqz debet offerri vinum debet sequi balneum ⁊ balneum premitti: nam balneū ꝑparat ad euacuationē materie fiendā ꝑ vinū nā ꝯuenit balneū in subtiliādo ⁊ aperiēdo ⁊ vinum in expellendo materiā. Et est hic notandū ꝙ lz dixerit Aui. qđ debet esse pot⁹ vini puri: nō intelligať ꝙ sit simpl'r purum: immo sit modice mixtū cum aqua ad maiorem penetrationē: verum aqua debet esse pauca ꝓpter cuius paucitatem vinū potest vocari purū: ⁊ de his ēt dixit Mesť. in caº. de fief ⁊ collyrioꝝ ad obthalmiam

Nota cañ. Auic.

No. qualr debeat intelligi aforism⁹ positus 6ᵃ aforismorum ꝑm mentē Mes.

allegando sententiā Hip. 6° affo. sepe dictā loquens de vino ꝛ balneo ꝙ in scrutantibus ꝑm sapientiam est thesaurus operationis qm̄ vini potatio cōfert flāticis: dūtā maturatio et eūo precesserint etiā iterate: ꝛ rn̄dens ꝙ nō pōt nocere: tunc dixit: qm̄ agitationis suspitio tollit sup. que est fienda ex vino subtiliata multitudine ꝛ de balneo loquens cōtinuando dixit: ēt balneationis impressio filr oībus oculoꝝ doloribus: cōfert ēt post debitas eūones. Et ponēs vtilitates dixit. resoluit em̄ ꝛ habilitat residuū materiei sup. ad resolutionē ꝛ ꝓprie adherētis ꝛ difficilis. Et ꝯn̄r ponit nocumenta multiplicia que sequunt ad exhibitionē vini ꝛ balnei nō mundificato corpore de agitatione materie et fluxu eius ad oculos ꝛ reliquis notis intelligēti: ꝛ ita si cōmensurate offerant: ꝛ in tp̄e debito sunt precipui in casu iuuamēti. ¶ Sed sumpta indicatione ad materiā coniunctā taliter digestam eūato corpore: tunc ponebat Auic. resolutionem fiendā esse cū euaporatione cū aquis tepidis vel calidis maxime decoctionis melliloti ꝛ valet singlarissime decoctio fenugreci ad hāc intentionem vt laudauit Gal. 13° terapē. ca°. supra allegato: prelaudantes diligener fenugrecum vt ibidē volebat: vt nihil ei feculēti vl pulueris vel arene lateat: ꝛ ponēs iuuamentū eius dixit: euaporatiuum em̄ est intristāter pharmacum hoc oīum maxime que oculis offeruntur. ¶ Et in processu pōt distillari in oculuꝫ sief de spica positū a Mes. maxime in materia calida: lꝫ etiā in frigida nō posset nocere. nam lꝫ intret opium intrant multa reliqua calefacientia remittētia eius nocumentū: sed in frigida magis valet puluis citrinus Jsaac factus: vt infra. ℞. sarcocolle nutrite in lacte. ʒ. x. croci spice aloes añ. ʒ. ſ. ꝛ terant subtilissime ꝑm formā supra datam: vel pōt ordinari exhibendo aloē cum thutia ꝛ croco. ¶ Et in materia multū resistenti in processu dicit. A. administrent sief in q̄bus ponuntur es vstum ꝛ attramentū. nā sua caliditate subtiliāt materiā inobedientē ꝛ resoluūt et siccitatem etiā exiccant: sed qꝛ timor est de nimia siccitate vt supra dictū est in canone: idcirco addit Auic. ꝛ qn̄qꝫ sufficit facere alcofol siue collyrium ex aloe solo in quo nō est tanta exiccatio vt in prioribus: si tn̄ ex his sequeretur nimia siccitas vel ex aliꝭs resolutiuis oportebit cū aqua zucchari vel aliquo alio humectāte abstersiuo remittente dictum nocumentum. Et cū his ꝛ similibus sit cōpleta hec intentio resolutionis: sed si materia cōuerteretur ad saniē ponetur cura in caplo sequenti de vlceribus.

¶ Ultima vero intētio que erat de ꝯfortatione oculi cōpletur facta resolutione māe ad viuificationē spirituū cū cibis boni nutrimenti paucarum supfluitatū facilis digestionis, non euaporatiuis: vt cū brodiꝭs pulloꝝ ꝛ vitellis ouoꝝ: ꝛ cū cōfectionibus cerebralib⁹ calidis frigidis vel tēperatis ꝑm exigentiam remotionis male qualitatis que remāsit simul admixtis aliq̄bus medicinis cōfortatiuis oculi: vt est semē feniculi siseleos mirabolani kebuli vel indi eufragia rosa ꝛ hmōi: que simplicia requirant ab autoribus maxime ꝑm cañ. ꝛ in tabulis simpliciū medicinarum ptꝫ. Et sic sit finis huius capituli de obthalmia cum dei laude.

¶ De vlceribus oculorū. Ca. xvj.

Cum in oculis fortis dolor et punctio nociua ac pulsus sentiuntur ꝛ lachrymarum fluit multitudo: ꝛ cū palpebre eleuantur ꝛ oculi aperiuntur: loca que sunt in albis ipsoꝝ inueniūtur rubea aut cuꝫ totum fuerit rubeū: vnde locus magis rubere inuenitur aut in nigredine locus aliquis albus apparet/pustula iā in oculo exorta est. ¶ Ad hāc vero curandam passionem necessarius est medicus valde instructus in curis oculorū: nos tn̄ curationis ipsius summas ꝛ aggregationes dicemus. ¶ Dicimus itaqꝫ ꝙ vlcera que in cōiunctiua nascuntur hoc est in albis oculorum nō adeo sunt timenda vt ea q̄ in cornea hoc est in oculi nigredine fiūt. Deterius vero vlcerum est illud qd̄ in nigredine sub pupilla existit: eminētia nāqꝫ ad istum est velociter.

¶ Horum autē vlcerū curā cū flobotomia incipere debemus ꝛ sanguinis extrahere multitudinē ꝑm ꝙ possibile fuerit. Consequēter aūt vēter soluendus est: et eger sibi cauere debet a carne ꝛ vino dulci ꝛ esse cōtentus herbis frigidis ꝛ in potu sola aqua vti. ¶ Jn oculo vero in initio sief albū cū lacte mulieris immittendum ꝛ si pulsus iam alleuiari ꝛ sedari videtur sperandū est ꝙ egritudo soluatur sine saniei collectione. ¶ Qd̄ si pulsatio post sanguinis extractionem ꝛ vētris solutionem ac sief albi immissionē quiescere nō videtur: parua fiducia in hoc qd̄ diximus est habēda. Est itaqꝫ tunc sief de olibano mittēdū in oculū ꝛ pila aliqua oculo superponenda ꝛ cū ligatura stringenda: ante vero ꝙ hoc eueniat oculus suauiter est ligādus ꝛ sine superpositione pile: ꝛ nō cesses in oculū de sief de thure sepe distillare donec sanies in pila videatur ¶ Ex quo enim hoc visuꝫ fuerit sief de plumbo vti necesse est vsqꝫ quo ꝓfunditas fiat plana ꝛ tota caro generet. ¶ Ea tamen que diximus tunc sunt facienda cum pustula nō est magna. Quoniam cū magna fuerit fueritqꝫ iuxta pupillam aut inferius: est tunc necesse vt cū eleisir medicetur ne vuea egrediatur ad

pile quoqꝫ superpositionē ⁊ ligaturā est redeundum. ❡ Eger preterea semper supinus iacere dꝫ ⁊ a forti motu abstinere. ❡ Cum aūt caro in loco vlceris perfecte generata fuerit vel locꝰ apostematis carne repletus fuerit remanebit ibi in oculo albedo: qđ si vlcus profundū fuerit albedo erit grossa: ⁊ si in superficie tantum cornee fuerit erit subtilis vlcus quoqꝫ si a pilla fuerit remotum ⁊ steterit separatim per se: vestigiuꝫ illud qđ remanet nibil mali faciet. Si autem iuxta pupillam quandoqꝫ fuerit post vlceris curationeꝫ vestigium remanens probibebit visionem. Quapropter tunc vtendum est rebus ⁊ medicinis quibus vestigiuꝫ quod diximus abstergi ⁊ deleri possit.

Des. sief. de thure.

❡ Sief de thure. ℞. armoniaci sarcocolle amborū añ. ℥. v. thuris. ℥. x. croci. ℥. ij. cōficiantur ex mucillagine fenugreci: ⁊ fiat ex eis sief. ❡ Sief de plumbo. ℞. plumbi vsti anthimonij thutie ablute calcucecumenon gummi arabi. dragaganti: oīm ana. ℥. viij. opij. ℥. ʃ. terant̄ ⁊ cū pāno siricino qui sit subtilissimus cernantur ⁊ cribellentur ⁊ conspergantur ex aqua pluuiali ⁊ fiat ex eis sief.

Descr. sief. carnis generatiui.

❡ Sief ex quo caro in vlceribus oculorum generatur ⁊ vuee egressio prohibetur ⁊ vestigiuꝫ subtiliat̄. ℞. climie ablute thutie ablute ceruse anthimonij thuris: omnium ana. ℥. ij. myrrhe. ℥. vnam. sarcocolle grosse. ℥. vnam. ʃ. sanguinis draconis aloes opij. ana. ℥. j. fiat ex eis sief.

Des. eleisir

❡ Eleisir quo est vtendum cum timetur ne ex vlcere vuee sequatur egressio. ℞. anthimonij ematitis amborum ana. ℥. x. acacie. ℥. iij. aloes. ℥. ʃ. terantur ⁊ fiant ex eis sief ⁊ administrentur apud necessitateꝫ.

Istud capitulum de vlceribus oculoꝝ sic continuatur ad p̄cedētia. Nam postq̄ in p̄cedēti determinatum est de obtalmia que est passio apostemosa principal'r cōiunctiue: lꝫ etiam vt visum est extendatur etiam ad apostemata cornee: ⁊ qm̄ apostemata maxime calida qualia vt pl'm sunt apostemata oculoꝝ sepe solent ad saniem conuerti: ⁊ ita vlcera generare. Idcirco cōueniēter post capl'm de obtalmia ꝯtinuauit capl'm de vlceribus oculoꝝ. Determinādo igitur de his vlceribus oculoꝝ tria facit principal'r. Primo ponit signa apātis geniti parati terminari ad vlcꝰ. scđo ponit curam eius apostematis ⁊ nō cōuersi ad saniem: ⁊ etiam ad saniem conuersi: tertio principaliter ponit descriptionem aliquoꝝ sief vtilium ⁊ ꝯuenientium in dictis vlceribꝰ ⁊ dispositioibus ad vlcera cōtinentibus. secūda ibi. (Hoꝝ aūt.) tertia ibi. (Sief de thure. ℞. ⁊c.) pͣ etiā in tres. primo ponit signa vt dictum est. 2º ponit necessitatem electionis medici exp̄ti ad curam hoꝝ vlcerū: tertio ꝯn̄r cōparat ipsa vlcera in malitia. scđa ibi (Ad hanc ergo curandaꝫ) tertia ibi. (Dicimus itaqꝫ q̄ vlcera ⁊c.) ❡ Pro intelligentia totius capituli est aduertendū q̄ lꝫ Raś. in hoc caº p̄ncipal'r intendat ponere curam vlceꝝ in tunicis oculoꝝ venientium: tñ in capitulo etiā facit mentionē de cura apostematum anteq̄ ad saniem cōuertantur vt patebit inspicienti serieꝫ lr̄e ex dicēdis infra: ⁊ ita etiā non solum ponit signa vlceꝝ iam factoꝝ: immo ponit principal'r signa apātis facti non adhuc tñ vlcerati. Quid aūt sit vlcus ꝓprie q2 multipl'r sumi pōt videbitur īfra loco suo de q̄d nōis termini. ❡ De prima igͦ parte ponēs signa vt dictum est dicit. Cū in oculum fortis dolor ⁊ punctio nociua: ⁊ etiam pulsus sentiuntur ⁊ lachrymarum fuerit multitudo ⁊ cū palpebre eleuantur ⁊ oculi aperiuntur loca q̄ in albis ipoꝝ. i. in coniunctiua fuerint vident̄ rubea: ⁊ si totū fuerit rubeum sup. de coniunctiua ⁊ vnus locus in tota coniunctiua rubere aut rubescere īueniat̄ aut in nigredine. i. in cornea locus quis albꝰ appareat pustula in oculo iam orta est. Ex quibus verbis satis constat q̄ hec sunt signa nō tm̄ p̄ncipij apātis sed iam cōpleti apātis. Nam signa principij ponebantur supra in capl'o de obtalmia: ⁊ cum nō est dolor circa oculum: ⁊ si est remissus est: ⁊ que in oculis alba sunt. s. in cōiunctiua in rubedinē mutata sup. aliqualiter fuerunt ⁊c. ista sunt signa principij. Sed qñ fortis dolor in oculis ⁊ punctio nociua. i. vehemens: ⁊ pulsus. i. pulsatio sentiunt̄ ⁊ non tm̄ fluxerint alique lachryme: sed ⁊ lachrymaꝝ fluit multitudo vt dicit tex. noster ꝓpter vehementiā doloꝝ ⁊ multū fluxū mãe: ⁊ cū palpebre eleuant̄ ⁊ oculi aperiunt̄ sup. a medico vel ab astante: q̄si denotetur q̄ palpebre stāt clause ꝓpter nocumentum magnū oculoꝝ. Idcirco dicit apiunt̄ si loca q̄ in albis ipsoꝝ sunt inueniantur rubea ⁊ non tm̄ sup. ad rubedinē declinātia sed manifeste rubea ꝯm diuersas pustulas vel bothor in diuersis partibus ꝯiunctiue gn̄atas: ⁊ si totum apparuerit rubeū. i. tota cōiunctiua ꝓpter multum fluxum sanguinis apparuerit rubea: tñ vnꝰ locus magis rubere inueniatur altero vbi scꝫ est formal'r pustula: aut in nigredīe. i. in cornea locus quis albus appareat sup. manifestū est qđ pustula in oculo iam orta est. ❡ Pro quo not. q̄ ibi videtur ponere signa distinctiua inter apāta coniunctiue ⁊ apostemata cornee per hoc qđ puncta siue loca apāta in apostemate coniūctiue apparent rubea: sed in cornea apparēt alba. Nam coniunctiua est pāniculus multo spissior in quo sunt multo plures vene disperse q̄ in cornea: ideo per extensionem venarum ex repletione sanguinea partium apātarum apparent iste partes rubere: vbi in cornea stante illo membro magis exangui spermatico non tantus sit fluxꝰ

Decla° p̄e p̄ticule p̄e partis p̄ncipalis.

sanguinis: imo mā q̄ dꝫ nutriri ad corneā fluēs
vt eidem ꝓportionetur ad lucidū transparens
declinat ⁊ cum non possit ꝓpter mēbri debilita
tem ex apate ɔuenienter digeri ⁊ conuerti a su-
perflua caliditate mēbri apati induratur: et sic
ad albū ɔuertitur sicut ɔtingit de albumīe oui
inspissato a calido qḋ fit album. Et hoc nota: et
sic patent manifesta signa apostematis facti.

Declaratio scde particule prime partis p̄n-cipalis.

¶ De scda parte ponēs electionē medici exper-
ti dixit. Ad hanc ergo curandā passionem. s. pro
pter vehementiā accidētiū q̄ dicta sunt ⁊ nobi
litatē opationis mēbri. s. visiue: que aut sensibi
liter minuit͛ aut aufertur: ⁊ ꝓpter sensibilitatē
mēbri ⁊ passibilitatē eius in patiēdo medicias
vt supra dictū est in ca° supiori. Necessarius est
medicus in curis oculoꝝ valde instructus. i. ex-
perientia scia ⁊ arte bene formatus: vñ opꝫ ad
ad plurima cōsiderare vt supra dictū est. Qꝛ tñ
hic liber est summari⁹ vt sepe dictū est: hic po-
nunt͛ clare ⁊ explicite cañ. necessarij ad curā ocu
loꝝ sed breuius ⁊ summatim. Vñ addit: nos tñ
curationē ipsi⁹ ⁊ summas ⁊ aggregationes dice
mus: excusando se a lōga ꝓtractiōe eoꝝ q̄ neces
saria essent ad dandā exq̇sitā notitiā curatiōis
oculoꝝ. Et hunc tex. bene nota de electione me
dici exp̄ti: qm̄ ēt in exp̄tis aliq̄ñ cōmittitur ma
gnus error. Vidi ego Papie ab vno multum fa-
mato in passionib⁹ oculoꝝ doctore medico ma
gistro Venātio de Forliuio: q̇ occurrens me in
sciente: vni infirme mee patiēti obtalmiā acu-
tam: nescio quō vocatus: circa noctē apposuit
oculo q̄dā medicamina qualia fuerit ignoro: sꝫ
in effectu tota nocte vehementius angustiata.
Cū ego primū mane accessissem ipsa vehemen-
tissime dolēte amota stupa cū medicamīe simul
euulsus est oculus totus extra orbitā pendens
vsqꝫ ad mediā gēnā. Erat ēt alligatus paꝝ me-
diante vno neruo obtico: qḋ cū vidissem vehe-
mēter fui ɔtristatus: ⁊ ita fuit eleuatus tot⁹ ocu
lus sine alio dolore: ⁊ vsqꝫ hodie remāet ista ꝑs
in ea exsiccata ɔcauata orbita in totū ac si ocu-
lus ibi nūq̄ fuisset: qḋ vidēs maritus desꝑatio
ne ductus vt insanus ꝑ ciuitatē currēs ense eua
ginato curabat inuenire medicū vt eū interime
ret sꝫ aufugit: ⁊ nūq̄ postea in ciuitate visus est
Hoc bñ notate ne sitis nimis audaces in appli
catione fortiū medicaminū circa oculos. ¶ De
tertia parte dixit ponēs diuersitatē in malitia
vlceꝝ siue apatum: dicemus itaqꝫ ꝙ vlcera q̄ in
ɔiūctiua nascunt͛ hoc est in albis oculoruꝫ non
adeo sunt timēda vt ea q̄ sunt in cornea hoc est
in nigredine oculi nascūtur. Addit: deteri⁹ vero
vlceꝝ est id qḋ in nigredine sup pupilla existit.
Ex hac aūt apatū spē. i. ex apate in cornea iuxta
vueā extra exire citi⁹ ɔtingit: totū claꝝ est si ista
vltima ꝑs declaret͛. Pro qua declarādo nota vt
supra visum est in anothomia oculi vuea est an
terius ꝑforata in qua ɔtinet͛ hūor albugineus
quo ēt humectat͛ ipsa cornea s̄m partē directaꝫ
vuee ꝑforate. Et ipsa cornea ibidē est subtiliata
in tunicas raras vt spēs visibiliū interi⁹ meli⁹
penetrare possint ad crystolloidē: iō si apet͛ illa
pars iuxta foramē vuee q̄ interi⁹ ɔtinet humo-
rem albugineū facta solōne in sub̄a tali propter
apa facilitat͛ exitus humidi albuginei: ⁊ ɔñr se-
quitur timor depditionis sub̄e oculi necessarie
ad visum. Alius etiam timor ponitur infra i tex.

Declaratio tertie particule prime partis p̄n-cipalis.

Declaratio scde particule prime partis p̄n-cipalis.

No. hystoriā q̄ vos cautos redder.

q: facto apate in dicto loco ⁊ vlcere ɔñr cū caro
in loco vlceris fuerit gñata remanebit ibi in lo
co albedo vbi ꝓhibebit͛ transit⁹ spēꝝ interius:
⁊ ɔñr visio: sed si apa ⁊ vlc⁹ ⁊ vestigiū ei⁹ a pupil
la remotū fuerit sup. in ɔiunctiua extūs vel in
alia ꝑte cornee nō directa pupille siue foramini
vuee: tūc tale vestigiū nihil facit ad ꝓhibitio-
nem penetrationis specieꝝ interius vt ptꝫ: ⁊ sic
non ꝓhibebit visionem. Ideo recte dixit textus
noster. Deterius vero vlceꝝ est id qḋ in nigredi
ne sup pupilla existit ⁊c. vt declaratū est.
¶ Seq̄tur illa ꝑs. (¶ Hoꝝ aūt vlcerū ⁊c.) Hec
est scda ꝑs principalis huius capl'i in qua dñs
Ras. ponit curā hoꝝ apatū: ⁊ duo facit p̄ncipl'r
Primo ponit curā hoꝝ añq̄ ad saniē ɔuertātur
ꝓhibēdo sanationē eoꝝ. scdo ponit curā eoꝝ nꝫ
cū iā ad saniē ɔuertuntur vel sunt conuersa: se-
cūda ibi. (Qḋ si pulsus post sanguīs extractio-
nē.) Prima diuidit͛ in quatuor qm̄ p̄° ponit cu-
ram ꝑ flōiam. scdo ꝑ medicinas laxatiuas: 3° ꝑ
dietā: quarto ꝑ ea q̄ exterius applicantur: ꝑtes
patēt in lr̄a ⁊ sunt clarificate oēs in capl'o supio
re de obtalmia. ¶ Dicit ergo. Hoꝝ aūt vlcerū. i.
apatum aptū terminari ad vlcera nō veroꝝ vl-
ceꝝ in q̄bus est sanies vt in tex. sese declarat: in
his ergo apatibus fiat flōia s̄m cano. supra di-
ctos: incipiendo vel a saphenis vel a basilica vl'
cephalica ⁊c. vt dictum est supra: ⁊ euāndo san-
guinis quantitatem ad multitudinem s̄m qḋ
possibile fuerit. s. conuenienter ad diuertenduꝫ
māām ne fluat ad locū: qm̄ aucta mā ꝑ fluxuꝫ nā
non sic potuit superare māām qḋ ꝓhibere possit
eius saniationem vbi stante modica mā suffi-
ciet ad resolutionē: addit etiā solutionē vētris
fiendā: frequenter aūt venter soluendus est: di-
ctum est supra hoc maxime verificari fluēte mā
alia a sanguine ⁊ separata a nā sanguinis cum
appropriatis. de q̄bus dictum est. ¶ Postea po
nens ordineꝫ in dieta addit. Et eger sibi cauere
debet a carne ⁊ vino dulci: causa huius est: quia
multiplicant humorem maxime calidu3 vt san
guineū vel colericū: q̄bus multiplicatis fit faci
lis fluxus māeꝝ ad oculos ꝓpter facilē euapo-
rationē eoꝝ: ex quo ptꝫ ꝙ debēt vti ⁊ esse cōtēti
herbis frigidis ⁊ in potu sola aqua vti vt dicit
textus ad ꝓhibitionē fluxus: ⁊ vt ꝑ cibaria mo
dici nutrimenti natura melius superfluitates
oculoꝝ regulare possit: debent igitur esse ciba-
ria medicinalia vt spinachia: endiuia: panicum
vel milium cocta ⁊ hmōi: ad repssionem humo
ris acuti parati facere vlcus. ¶ Addit etiā vlti
mam partem: in oculo in initio fiet͛ album cum
lacte mulieris est immittendum: ⁊ si pulsus. i.
pulsatio dolorosa iam alleuiari ⁊ sedari videt͛:
sperandū erit ꝙ egritudo saluetur sine collectio
ne saniei. Ex hoc tex. collige vtiliter ɔtra aliq̄s
qui volunt esse de mente Rasis in hac parte ꝙ
in prin° veroꝝ vlceꝝ dꝫ poni fiet͛ album: qḋ erro
neum est: cum in vlceribus intentio fit abster-
sio ⁊ exiccatio: ⁊ ꝑ fiet͛ album comprimitur mā
saniosa intra tunicas oculoꝝ maxime nocens.
Ideo Gerar. de solo volens vitare hunc errorem
incidit in aliū: dicit enim ꝙ dictum Rasis est ve
rum: sed ꝙ tale collyrium vel fiet͛ non debet po-
ni immediate supra vlcus: q: frigidum ⁊c. sꝫ cir
cumcirca vt non fluant humores ad vlcus: pri-
mo hoc non esset bene possibile: q: medicine q̄

Declara° p̄me ꝑticule secunde partis p̄n-cipalis.

Nota ɔtra male interpretantes hunc text.

ponuntur in oculis apatis non ita figi possunt
in vna parte quin fluant ad alias maxime pro/
pter fluxū lachrymaꝝ ꝛ abundantiā humidita/
tis oculoꝝ. Errauit etiam in hoc qꝛ credidit qꝺ
Rasis in hac pte ponit curā veroꝝ vlcerum: qꝺ
non est verū: sed ponit curā apatum factoꝝ nō
conuersoꝝ ad saniē vt supra dixi in diuisione li
tere: ꝛ vt ipse manifestat in textu in vltimis ver
bis huius ptis cū dixit. Et si pulsus. i. pulsatio
dolorosa alleuiatur ꝛ sedari videt sup. cū euotio
nibus ꝛ regimine cōuenienti ꝛ cū impōne sief al
bi: sperandū erit qꝺ egritudo. s. apa iam factum
saluetur sine saniei collectiōe. Ecce clara verba
ꝙ non loquitur de vero vlcere in applicatione
sief albi: sed de apate qꝺ posset ad vlcus termi/
nari nisi occurreret ꝯuenienter: qꝺ large multū
appellari pōt vlcus: vt infra videbit in ꝗd no/
minis de vlceribus oculoꝝ loco suo: ꝛ ita large
sumpsit istū terminū in pn° hui⁹ ptis cū dixit.
Horum aūt vlcerum curam: ibi vlcera sumpsit
multum large: ꝛ ignorantia istius termini fecit
multos non recte intelligere istum tex.

Declaraᵒ scde ptícu le scde par tis princi/ palis.

¶ Quod si pulsus ꝛc.) ¶ Nunc ꝯñr ponit curā
apatis cū ꝯuertitur ad saniē. ꝛ p° ponit curam
ipsius nō rupti apatis saniosi. 2° ponit curam
apatis iam rupti ꝛ vere vlcerati. 2ª ibi. (Ex quo
eīn visa fuerit.) sup. sanies. Pria adhuc in duas
nam primo ponit quedā signa ad declarandum
non oportere sperare de resolutione: sed magis
collectione saniei. 2° ꝓsequit in cura: vt dictū
est. 2ª ibi. (Est ergo tunc sief de olibano.) ¶ Di/
cit ergo primo de hac pte ꝙ si pulsus. i. pulsatio
dolorosa ꝛ sup. dolor ꝛ pūctio ꝛ sup. reliqua acci
dentia mala post sanguinis extractionē et ven
tris solutionē ac sief albi immissionē quiescere
non vident: immo sup. ꝑseuerant vel augentur:
parua fiducia in hoc qꝺ diximꝰ est hñda. s. ꝙ sol
uatur egritudo. i. remoueat absqꝫ saniei colle/
ctione. Rō est clara: qm̄ his accñtibus crescēti/
bus vel ꝑmanētibus significat ebullitio mãe ꝛ
impotētia virtutis ad ipsiꝰ resolōnē. vt patet.
Ponit ergo tūc ꝯñr curā qñ nō speramꝰ de reso
lutione: sed de cōuersione ad saniē dicēs. Est er
go tunc sief de olibano immittendū in oculum
de olibano vel thure idē est: ꝛ ad ꝓhibitionem
exitus pupille de quo timor ē: vt dictū est. ꝫ. cū
rumpit apa ponit ingeniū dicēs: ꝛ pila aliqua
supponēda est ocl'o ꝛ cū ligatura stringenda. i.
postqꝫ ponit sief de olibano ad ꝓhibendū exitū
medicamīs ꝛ pupille vt dictū est: est fiēdus plu
maceolus cū cotto ꝛ infundēdus in aqua fenu
greci vel alio maturatiuo ꝛ supponēdus: ne tñ
cōmittat error in ponēdo pilā sup oculū: ꝗ ma/
xime ponit ꝓpter timorē exitꝰ pupille: vt dictū
est: eius tñ positio est nociua ex alia pte per hoc
ꝙ prohibet rupturā apatis qꝺ rumpēdū est. vo
luit Rasis ꝙ nō ponat ista pila sup oculuꝫ nisi
postqꝫ manifestat ruptura apatis: ꝛ hoc est qñ
iam videt sanies in pupilla vel circa eam: nā
tūc debemus apponere eā ꝓpter timorē: de quo
dictū est: sed anteqꝫ hoc appareat nō debemꝰ eā
apponere neqꝫ oculū vehemēter stringere cū li
gatura: imo debemus imponere sief de thure ad
maturandū ꝛ aliqualr̄ abstergendū saniē ꝗ re/
sudat: ꝛ suauiter est ligādus oculꝰ vt medicamē
circa oculū ꝛ ptē apatā ꝑsistere possit. iō addit.
anteqꝫ vero hoc eueniat. i. ꝙ apa rūpat oculus
suauiter est ligandus: ꝛ sine superpositione pile
nō cesses de sief de thure in oculū sepe distillare
s. fricādo sief sup cotte cū aliquo maturatiuo vt
aqua decoctionis fenugreci vel altee donec sa/
nies in pupilla videat. nā sup. tunc opꝫ appone
re vltra sief de plumbo: de quo statim dicet: pi/
lam ad ꝓhibitionē exitus pupille: lꝫ etiā forte
cū ponit sief de thure ad maturandū cū nō ad/
huc facta est ꝑfecta ruptio apatis: sed iā incipit
fieri qꝺ māifestat ex apparētia alicuiꝰ saniei ꝛc.
opꝫ apponere pilā vt est snīa ptis nostre ꝓpter
timorē qui dictus est. Sief de thure ē maturās
vlcera. i. apata cōuertenda ad verū vlcus vt vi/
debitur cū declarabitur eius descriptio infra.
¶ Ex quo.) ¶ Consequenter ponit curā apatis
rupti ꝛ vlcerati. ꝛ duo facit. Primo ponit curam
eius ad mundificationē ꝛ exiccationē saniei et
carnis gñationē. 2° ponit signa iā vlceris cura/
ti ꝑ regenerationē deꝑditi ex vlcere ꝛ solōne cō
tinui. 2ª ibi. (Cū aūt caro ꝛc.) Pria ēt in duas.
prima ponit cura vlcerū taliter: vt dictū est cū
sunt parua. 2° ponit curā eoꝝ cum sint magna
vbi sit maximus timor de exitu vuee. ibi. (Et cū
magna fuerit.) ¶ De prima ergo parte dicit. Et
quo eīn visa fuerit. s. mā saniosa: ꝛ sup. intelligi
tur ruptū apa: sief de plūbo vti necesse erit supᵉ.
ad carnis regenerationē: ꝛ eo. s. vtendū est cōti
nue vsqꝫ quo ꝓfunditas sup. fiat plana vt dicit
tex. ꝛ tota caro sup. deꝑdita generet. Circa quā

Declatio tertie pti/ cule secun de ptis pn cipalis.

partē nota ꝙ lꝫ intētio pª ad vlcus vt est ꝯsum
ptiuum partiū membri sit ptis deꝑdite regene/
ratio. ꝛ hec intētio cōpleatur ꝯuenienter cū sief
de plumbo. Nā est replens ꝛ cōsolidās vulnera
oculoꝝ: vt etiā voluit Mes. in ca° p°. de vlceri/
bus oculoꝝ: ꝛ vt declarabit infra in descriptio/
ne ipsius sief de plumbo: tñ in ope rupto apate
et apparente sanie nō immediate veniendū est
ad applicationē eius: immo prius fienda est ab
stersio ꝛ mūdificatio saniei: vt cōstat. Et in hoc
landat aqua mellis facta maxime ex aqua plu/
uiali si parū eius ponatur intra oculū: postea
facta mūdificatione debet instillari sief de plū
bo ad intentionem dictā. s. ad carnis vel deper
diti regenerationē fricando sief sup cotte cū aꝗ
s. virge pastoris vel plantaginis vel decoctiōis
thuris. ¶ Et addit tex. ea autē ꝗ diximus tunc
sunt fiēda cū pustula nō est magna. i. cū apa ru/
ptū est ꝑuū: ꝗ dicta sunt sufficiūt ad curationē.
¶ Qm̄ cū.) Nūc ponit curā qm̄ magnum fuerit
apostema ruptum ꝛ dicit. qñ tñ magna fuerint
apostemata: sup. rupta: fueritqꝫ iuxta pupillam
aut inferius eo: qꝛ tūc maxime est timor de exi/
tu pupille dixit: tunc est necesse vt cum eleisir. i.
medicamine: cuius descriptionem infra ponit:
multum stiptico faciente ad aggregationem la
bioꝝ dilatatoꝝ medicet ne vuea egrediat: ad
pile quoqꝫ suppositionē ꝛ ligaturā erit redeun/
dū. hoc tñ itelligat ꝑcedēte medicina mūdifica/
tiua ꝛ abstersiua saniei vt supra in applicatiōe
sief de plūbo. nā maius nocumentū sequeret ex
applicatione huiꝰ medicaminis multū stiptici
stāte sanie qꝫ ex applicatiōe tm̄ sief de plūbo: vt
manifestū est. ¶ Et addit ad ꝓhibitionē ēt exi
tus vuee dicēs. Eger ꝑterea semp supinꝰ iacere
debet ꝛ a forti motu abstinere: cā est clara. nam
cum isto situ cōuertuntur hūores ad posteriora
nō ad añrius quies etiā facit ad ꝗetē humorū.

¶ Sequitur illa pars (Cum astit caro.) In hac parte ponit signa vlceris cōsolidati vt habita notitia cōsolidationis vere subtrahat medicus intentionē applicationis medicinaꝝ ꝯsolidantiū q̄ post ꝯsolidationē neq̄ necessarie sūt neq̄ ꝯuenientes. dicit ergo. cū astit caro in loco vlceris ꝑfecte gñata fuerit vel sup. aliq̄d ꝓportionale ꝑti deꝑdite vel locus apatis carne replet⁹ fuerit vt supra remanebit ibi in loco. s. vlceris albedo ꝓpter impotentiā debite assimilatiue ⁊ inclusione aeris in hūido q̄d apponit simul cū inspissatione ei⁹: vt fuit supradictū in albumine oui: ⁊ maxime verū est de vlcere cornee ⁊ addit ꝙ si vlcus fuerit ꝓfundū albedo erit grossa: ⁊ si in sup̄ficie tm̄ cornee fuerit sup. ip̄m vlc⁹ fuerit sup̄ficiale erit subtilis. s. albedo. ratio est clara.

¶ Addit vltimo circa hāc ꝑtē ēt resumendo q̄d dictū est. s. ⁊ declaratū de diuersitate hoꝝ vlceꝝ in malitia ex ꝑte situ dicit: vlcus q̄d si a pupilla fuerit remotū ⁊ steterit separatū ꝑ se vestigium istud q̄d remanet nihil faciet sup. ad nocumētū visionis. si aūt iuxta pupillā fuerit q̄ñq̄ post vlcerū curationē vestigiū remanēs ꝓhibebit visionem. Nota q̄d dicit q̄ñq̄: vt q̄ñ vestigiū esset grossum succedēs ad vlcus ꝓfundū tunc ꝓhibebit transitū spēꝝ visibiliū: vt supra dictū est: sed vbi fuerit sup̄ficiale ⁊ tenue vestigium ⁊ si forte minuat visionē: nō tñ ꝓhibebit: q̄ñocūq̄ tñ sit curandū est de subtiliatione illi⁹ cū medicis extrinsecus applicādis. de q̄bus infra erit sermo sp̄ālis: vñ addit. qua ꝓpter tūc est vtendū medicinis q̄bus vestigiū q̄d dixim⁹ abstergi ⁊ deleri possit.

Triaremanēt i oc̄lo post curationē vlceris oculi.

¶ Circa quā ꝑtē nota: vt dicit Serap. q̄d tria sunt que remanere possunt post curā vlceꝝ in oculo. Unū est cicatrix q̄ꝛ in mēbro sp̄matico nō fit simpl̄r vera cura cū nō possit vere regenari sp̄maticū membrū vt h̄r 3° tegni. sed gñatur sarcoides ⁊ talis cicatrix nō recipit curā verā: sed bene paleationē. Scd̄m q̄d remanet post curā vlceꝝ in oculo est morb⁹ in via vt color ī cornea vbi dꝫ esse trāsparētia: ⁊ ita color alb⁹ remanet q̄ īpedit trāsitū ⁊c. ⁊ talis p̄t recipe satis magnā curā vel paleationē magnā. Tertiū q̄d remanet est albugo: de qua dicet̄ īfra: ⁊ ē q̄dā infectio sup̄ficial̄ ⁊ ab aliq̄bus d̄r tela siue macula. Hoc ē q̄ꝛ remāsit de mā aliq̄d ī sup̄ficie cornee: ⁊ talis p̄t recipe curā verā ꝑ medicinā. Et forte ꝙ de hac loq̄t̄ hic Ras. circa quā ē istādū ad curā.

¶ Sief de thure.) Ista est tertia ꝑs p̄ncipal̄ capituli in qua Ras. ponit descriptiōes aliquoꝝ sief. de q̄bus supra fecit mentionē in cura vlceꝝ et q̄m in apate q̄d nō resoluit̄ fit duplex intentio. Una ad maturandū ⁊ saniē ꝯuertendum et ad apatis eruptionē ⁊ saniei abstersionē: ⁊ hoc sufficienter cōplet̄ cū sief de thure. Scd̄a intentio erat ad gñationē deꝑditi ⁊ ꝯsolidationē sil̄ cum prohibitione exit⁹ vuee in vlcere magno: ⁊ hoc etiā cōplet̄ cū sief de plumbo ⁊ alio collyrio dicto elenzir. Idcirco regul̄r p̄mo ponit descriptionem sief de thure. 2° sief de plūbo: ⁊ duorū alioꝝ sief ad eandē intentionē. ꝑtes patebūt legendo. Describēdo sief de thure dixit. ℞. armoniaci: sarcocolle: amboꝝ añ. ʒ. v. thuris. ʒ. x. croci ʒ. ij. cōficiant̄ cū mucilagine fe. greci ⁊ ꝯficiātur ex his sief. ⁊ ꝑtꝫ ꝙ in virtute simpliciū istud sief est maturatiuū ⁊ digestiuū ⁊ abstersiuū saniei que resudat etiā ante ruptū apa. Nā primo armoniacum vt dicit Serap. ca°. p̄° est mollificatiuum calefactiuū attractiuum: ⁊ expresse dicit ꝙ mūdificat vlcera que fiunt in oculo. De sarcocolla supra dictuꝫ est q̄ñ fit maturatiua: ⁊ q̄ñ educit lippitudinē ex oculo ⁊ sic saniē. 2° cañ. de thure dicit Rasis 2° cōtinentis ca°. supra allegato de summa operationis medicinaꝝ oculorum ꝙ thus h̄ꝫ in se caliditatē temperatam ⁊ mundificationem temperatā: ⁊ ꝓpterea digerit ⁊ coadunat materiā ⁊ mitigat dolorē ⁊ mūdificat pustulas ⁊ generat carnē. Et de croco etiam supra dictū est q̄d digerit ⁊ dissoluit: mucilago etiam fenugreci est maturatiua ⁊ digestiua. Ecce ergo q̄ñ ista oīa simplicia singulari ꝓprietate adimplent intentiones quas diximus.

¶ Ad intentionē aūt consolidationis ⁊ generationis carnis ordinat sief de plumbo s̄m descriptionem: vt infra. ℞. plumbi adusti: anthimonij: thutie ablute calcucecumenon: ⁊ alibi reperitur calcecumeron: ⁊ est es vstum: gummi ara. dragagan. oīum añ. ʒ. viij. opij. ʒ. ss. terantur et cum pāno sericino q̄ sit subtilissimus cernantur. i. cribellent̄ ⁊ cōspergant̄ cū aqua pluuiali et fiāt ex his sief. nā ista oīa s̄m hanc cōpōnem maxime faciunt ad intentionē nostrā. Nam in omni vlcere ad carnis generationē exigit̄ medicina exiccatiua vt 4ª quarti. in p̄n°. capl̄i de cañ. curationis vlceꝝ. nā dicit ꝙ indigēt vlcera in gñatione dispōnum exiccatione: sed non dꝫ exiccatio esse superflua vt declarat̄ 3° tegni. ne nimis nutrimentū exiccet̄: sed sicca in p̄mo ad exiccationem sup̄fluitatis que in mēbro debili aggregat̄: ⁊ maxime si vlcus nō fuerit magnum abundans plurima sorde: ⁊ tūc maior exiccatio est necessaria: ⁊ nō dꝫ esse siccitas ꝯiuncta mordicationi ꝓpter cām notā: ⁊ ita in his oībus simplicibus est virtus appropriata. Primo plūbum est frigidū ⁊ humidum vt supra visum est: sed per adustionē fit exiccatiuū: ⁊ tūc dicit Serap. cōfert apatibus ⁊ vlceribus malis: immo ⁊ cancrosis. De anthimonio dicit Rasis loco allegato si non abluitur est stipticum: ⁊ si abluitur vicinatur medicinis que sunt sine punctione. s. in stipticando. De thutia dictum est supra quomodo exiccat ⁊ valet in vlceribus oculorum: et maxime abluta fit non mordax. De ere vsto non est dubitatio ꝙ sit vehementer exiccatiuum et est mundificans forte: vt Rasis loco allegato. Gummi arab. dragaganthum talia sunt glutinatiua frigida ⁊ faciunt ad alterationem male complexionis membri ⁊ inspissationeꝫ humidi cōuertendi in membrū. Ponit̄ opium ⁊ ad exiccationem et mitigationem doloris et ad persistere faciendum virtutes medicinarum ne resoluantur: et ita patet quomodo ista simplicia in casu valeant ad intentionem.

¶ Ponit consequenter descriptionem alterius sief ex quo caro in vlceribus oculorum generatur: ⁊ vuee egressio prohibetur et vestigiū subtiliatur: vt infra. ℞. climie ablute. climia est fuligo adherens parietibus superioribus fornacis cuiuslibet metalli cum purificatur est declinans ad frigidum et siccum: et cum lauatur fit non mordificatiua: sequitur thutie ablute ceruse: anthimonij: thuris: omnium. ana. ʒ. ij. myrre. ʒ. j. sarcocolle. ʒ. j. ss. sanguinis draconis: aloes: opij omnium. ʒ. j. fiant ex eis sief. omnia

fiunt supra declarata preter sanguinem draconis. In sanguine draconis est frigiditas ꝛ pauca stipticitas cũ humiditate multa glutinosa: ꝛ ꝑpter hãc cãm ꝓhibet gñonẽ aꝑatũ ꝛ conglutinat vulnera: vt dicit Ser. ꝛ facit ad glutinationẽ carnꝫ sup vlcera ꝛ ꝓhibet eoꝝ aꝑationẽ ꝛ est succus cuiusdã plãte ne decipiaris: sꝫ est rubeus fortis rubedinis: ideo dictus est sanguis draconis: ꝛ ita tibi patebit ex cõponẽtib⁹ inspiciẽdo virtutes eorũ quomõ hˀ descriptio valet in casu. ℂ Ponit postremo descriptionẽ eleifir quo est vtẽdũ cũ timet ne ex vlcere vuee sequatur egressio: qm̃ virt⁹ hui⁹ cõpl'onis est propter vehemẽtẽ ꝯpressionẽ ad aggregãdũ ꝛ ad vniendũ labia in vlcere: cui⁹ descriptio talis ẽ. ℞. antimonij emathitis: ãborũ añ. ʒ. x. achacie. ʒ. iij. aloes. ʒ. j. terãt ꝛ fiat ex eis sief sup. cũ mucilagine dragagãti vel seminis citoniorum: pꝫ q̄ ista simplicia hñt intẽtionẽ q̃ dicta est. Prio anthimonium est medicina mineralis: de qua dicit Dias. q̄ est exiccatiua stiptica ꝯglutinatiua infrigidatiua ꝛ aufert carnẽ supfluã q̃ est in vlceribus ꝛ incarnat ꝛ cõsolidat ea ꝛ mũdificat sordities eoꝝ ꝛ aufert sordities vlceꝝ oculorum et stringit fluxũ sanguĩs: ꝛ vl'r ei⁹ ꝟtus est sĩl'is virtuti plũbi adusti. Et ita Ser. etiã de mente Dias. dicit. Et lꝫ plurimi dicãt q̄ dꝫ ablui credo q̄ debeat ablui ad remotionẽ terrei ꝛ feculẽtie vt nõ sit ei aliquid admixtum de terra vel sorde sꝫ in hac intẽtione nostra nõ dꝫ ml'tũ ablui: qꝛ remittit siccitas ꝛ stipticitas ei⁹. Et de hoc dicebat Ra. 2° continẽtis. ca° supra sepe alle. Anthimonium si nõ albuit est stipticum ꝛ si abluitur vicinatur medicis que sunt sine punctione sup. infrigidatiuis ꝛc. De lapide emathitis est ẽt lapis ml'tũ exiccatiuus sic ẽt ꝛ climia exiccatiua est: vt voluit Ga. 4° meimir. De achacia et aloe dcm̃ est. s. quomõ in casu valeãt. Et sic est finis hui⁹ capituli de vlcerib⁹ oculoꝝ textualr.

Quo sic expedito ca° ꝟm ordinẽ ad maiorẽ intelligẽtiã videãt q̃dã. p° q̃d nominis vlceꝝ ꝛ q̃d rei. 2° ponẽt q̃dã diuisiones ꝛ spẽs vlceꝝ oculoꝝ. 3° ponẽtur cause eoꝝ. 4° signa ꝛ ꝓnostica euẽtus ꝛ ad bonũ ꝛ ad malũ ꝑostea demõstratiua: ꝛ vltimo ponetur cura.

De q̃d di tate nois.

Quid nois. Circa p̄m de q̃d nominis vlceris nota vt voluit Cõciliator dr̃ia 22ª q̄ vlc⁹ p̄m sumit ꝑ vulnere ꝛ ecõtra. i. ꝑ oĩ sol'one ꝯtinuitatis manifesta: lꝫ ꝓnũtiet vulnus plaga recẽs in corꝑe carnoso: vlcus aũt declarat ꝑ oẽ vuln⁹ seu plagã putrefactã. Nam in eodẽ tꝑe subseq̄ẽte vulnere gñatur putredo q̃ est termin⁹ cõis ad saniẽ verã ꝛ ad pus vel virulẽtiã: ꝗtũ tñ ad ꝓpositũ nr̃m spectat vlc⁹ ml'tipliciter sumi potest.

ℂ Uno° ꝓprie ꝑ sol'one cõtinuitatis in carne qñ facit saniẽ ꝛ pus: ꝛ maxime qñ manifestatur pus ꝑ manifestã sol'onem cõtinuitatis. Et hoc mõ dicebat Aui. 4ª quarti. tracta. 3° in ꝓn°. Et sol'o cõtinuitatis in carne sup. manifesta qñ facit saniẽ ꝛ pus vocat vlcus. ℂ 2° mõ minus ꝓprie extẽdit hoc nomẽ vlcus ad sol'onem continuitatis manifestã cum sanie vel pure: siue fuerit in carne siue in membro pãniculoso vel al'r spermatico. Et hoc mõ in tunicis oculoꝝ potest fieri vlcus. ℂ Tertio etiã largius dr̃ vlcus pro sol'one cõtinuitatis cũ sanie siue sanies fuerit emanãs ꝛ manifesta siue nõ manifesta: ita qꝺ aꝑa nõ ruptũ cũ sanie taliter sumẽdo dicit vlcus: vñ aliqñ sic post vlcus fit exitura: ꝛ ita aliqñ etiã fit torsio mẽbri ꝛ sanies ꝛ ꝯseq̄ẽter vlcus hoc mõ sumẽdo etiã sine apostemate. Ideo dixit. A. in fine capl'i de exituris oculi ꝛ exituris cornee. 3ª tertij. ca° ꝓpo. q̄ vlcera oculoꝝ fiunt aut successione obthalmie aut successione bothor: aut ꝑpter ꝑcussionem vel sup. alia ex causa primitiua. ita q̄ voluit non tm̃ ex aꝑatibus fieri vlcus: sed etiã a ꝑcussione.

ℂ Sumit etiã vlcus magis large nõ tm̃ ꝑ sol'one cũ sanie: sed ꝑ aꝑate in facto esse parato terminari ad saniẽ: lꝫ aliquotiẽs ꝑpter occursum debiti regiminis ꝛ medicinaꝝ ꝯueniẽtiũ nõ cõuertat ad saniẽ sed resoluat. Hic aũt cũ est ꝟmo de vlceribus oculorum non est tantum sermo de vlcerib⁹ sumptis proprie: sed de apostematibus cum sunt in via ad vlcerationem. vt declaratum est circa literam.

Distinctiones. De 2° fit p̄ª diuisio q̄ quedã fiũt in cõiũctiua q̃dã in cornea. ℂ 2ª distinctio. vlcerum que fiunt in cornea quedam fiunt superficialia in cornea quedam profunde magis. ℂ De superficialibus ẽt sunt q̃tuor species: vt dicit Aui. Primuꝫ vlcus est cũ apparet q̃dã fumus dispersus per corneã sup nigrũ oculi expansus occupãs locuꝫ magnũ: vñ rõne sube ꝛ coloris ꝛ ei⁹ ꝓcessus assimilat fumo. 2ª spẽs est qñ est minoris q̄ttitatis circa corneã: sꝫ spissior ꝛ albior ꝛ appꝫ vt nubes 3ᵐ est cũ apparet aliq̃d circa coronã cornee versus cõiũctiuã qꝺ ꝑticipat ꝑtim ꝯiũctiua ꝑtim cornea: sꝫ plus de cornea q̄ de ꝯiũctiua: ꝛ dr̃ coronalis vel cornealis. Aliꝺ vlcus est spẽs vlceꝝ qꝺ appellat adustiua vl' lanosa ꝛ est diffusa sup nigrũ oculi ad instar lane disperse q̄si esset pauca lana supra oculũ ℂ Sunt alie tres spẽs ꝓfũde magis. Una est notabiliter ꝓfunda: cui⁹ foramẽ est multũ strictũ. 2ª est cuius foramen est latius: sꝫ nõ sic ꝓfundum. 3ª est que est saniosa multũ ꝛ vocat vlcus adustiuũ hñs crustas.

De supficialibus.

ℂ Alia diuisio. vlceꝝ oculi qꝺdam est diuturno tempore factum qꝺdã modico. ℂ Alia diuisio. vlceꝝ oculi qꝺdam est cõseq̄ẽs apostemata cõiũctiue qꝺdã cornee ꝛ qꝺdã ꝑticipat de vtroq̄. ℂ Alia diuisio. vlceꝝ qꝺdã cõiungitur in corpore cuius oculus sanus est naturaliter boni visus quoddam in corpore cuius oculus est naturaliter debilis visus.

Cause. Iã veniẽdo ad causas qꝺdã vlc⁹ oculi fit a causa ꝓmitiua: qꝺdã ab intrĩseca corporali vt ab humore corrodente. ℂ De causis aũt se tenentibus ex parte cause ꝓmitiue fieri põt multipliciter vt ex percussione vl' casu supra oculũ vel puluere nocẽte: vt dictũ est supra de obthalmia. ℂ Ex parte vero cause corporalis dupliciter ex modo terminationis: qꝛ aliquando incipit interius ꝛ terminatur exterius ꝛ ecõtra: quia aliquãdo materia fluit ab extra in oculum ꝛ ibi corrodẽs facit vlcus: aliqñ econtra quando materia peruenit per neruos obticos ad corneam ꝛc. Et dicit Aui. quod ista est verior terminatio quando ab interioribus ad exteriora fit terminatio q̄ quando econtra. Ex parte etiam materie diuersificatur: nam aliquando fit ex flegmate salso vel aliter adusto:

aliquando ex sanguine putrefacto: seu al'r adusto. ꝛ ita dico de colera ꝛ melēcolia.

Signa. Signa sunt duplicia: q꞉ q̄daȝ declarāt apā esse in via ad saniationē ꝛ ꝯñr ad vlcus: ꝛ talia sunt sig^a ꝓnostica euētus vlcerꝝ: ꝛ sunt omnia signa q̄ demonstrāt pustulas vl' bothor iuxta corneā vel coniūctiuā vt sūt signa posita a Rasi in tex. ¶ De q̄bus primum est dolor q꞉ cū dolor nō remouet̄ ꝙuis ponātur remotiua doloris: iam hoc est sig^m q̄ꝺ materia nō est obediēs virtuti simpl'r ita vt resoluatur apā. ¶ 2^m sig^m est vnctio q̄ seq̄t̄ vl' acuitatē materie imprimētis de se corrosiue vl' acuitatē ei' iam facta sanie ꝑ parte. ¶ Tertiū d̄r pulsatio: ꝛ pulsus iste seq̄tur etiā extēsioneȝ factā in materia ab ebullitione ꝛ inclinatione ad cōuersionē materie ad saniationē. ꝛ hoc etiam sig^m stat stāte iam sanie facta nō rupto apāte: maior tñ dolor ꝛ punctio fit dum materia est in via ad saniationē ꝙ̄ dum sanies iam est gñata. hec sunt sig^a antecedētia siue pronostica vlcerum.

De signis demōstratiuis.

¶ Signa vero ꝓnostica ad bonū sunt ꝙ vlcera in coniūctiua nisi extēdātur ad corneā nō sūt mala maxie q̄ pendēt a materia reducibili ita ꝙ vlcus possit ꝯsolidari: qm̄ vestigiū remanēs nō est ad nocēdū oꝑationē visiuā: vt pȝ. Idē dico de vlcere facto in cornea si non terminat̄ ad directū pupille. ¶ Aliud sig^m ꝓnosticū. Cū incipit dolor in radice oculi ꝛ fuerit soda p̄cedēs postea succedat obthalmia ꝛ vlcus: est meilor significatio ꝙ̄ qñ nō p̄cedentibus nocumētis intrinsecis ꝑ defluxum materie per venas frōtis ad oculos seq̄tur vlcus: patet ex dictis. ¶ Aliꝺ signū ꝓnosticū, vlcera suꝑficialia: de q̄bus. s̄. dictū est in quatuor speciebus minus mala sunt ꝙ̄ vlcera ꝓfunda: pȝ. ¶ Aliud signū. vlcera coniūctiua in oculo naturaliter forti: maxie si causa fuerit extrinseca ꝛ p̄mitiua sunt minus mala ceteris paribus ꝙ̄ q̄ coniunguntur cum accidētibus contrarijs: patet.

De signis pnosticis ad bonuȝ.

¶ Ex signis oppositis ꝯcludūt̄ sig^a ꝓnostica ad malū: sȝ sig^m speciale ꝓnosticuȝ ad malū dicit Aui. est ꝙ vlcus sit adustiuū siue sordidum hñs crustas: qm̄ in eius mūdificatiōe est timor sup. raro ꝯsolidat̄. addit Aui. humiditas eīn currit. s. saniosa ꝓpter corrosionē pāniculorꝝ ꝛ sup. miscet̄ cū humoribus ocl'i ꝛ corrūpit̄ cū eo oculus ¶ Aliꝺ sig^m ꝓnosticū ad malū. qñ dilatat̄ ita vuea ꝓpter vlcus: vt egrediat̄ vuea ita vt separet̄ inter palpebras: ꝛ qñ tūc albificat̄: tūc vuea non est eis sanitas: dicit Aui. nam declarat̄ exitus humoris albuginei propter dilationeȝ pupille.

De signis pnosticis ad maluȝ.

¶ Signa v̄o demōstratiua vlcerꝝ ꝛ certificātia materiā iā saniatā sunt cōtinuitas accidētiuȝ iam dictorꝝ: ꝛ maxime factis purgationib' ꝛ flōmijs ꝛ posito sief albo opiato ꝛ etiā durātibus doloribus sig^m est materiā esse saniatā. ¶ Et declarāt̄ etiā vlcera ex clausione palpebrarū siue sint in coiūctiua siue in cornea. qm̄ sentit̄ q̄daȝ asperitas: ꝛ si parua fuerint vlcera ꝛ bothor ita vt visu cōprehēdi nō possint. naȝ ꝑcipiūt sicut quasi arenam dispersam ꝑ oculos ꝓpter cōtactū ipsoruȝ a palpebra: aliqñ tñ visu comprehēdi possunt.

De alijs signis.

¶ Signa distinctiua si fuerint in cornea vel coiūctiua declarātur ex visu maxime qm̄ in coiūctiua apparēt pūcta rubea ꝛ in cornea ad albū vel fuscum declinare.

¶ Signa etiā si sint suꝑficialia vel ꝓfunda sensu comprehenduntur vt in speciebus supra patuit per hoc q̄ꝺ apparet velut nubes vl' fumus vt supra.

¶ Q̄ꝺ si sit ruptū apā manifestat̄ sanies in suꝑficie oculi q̄ diuersa est ſm diuersitatē materie ſm eius obediētiā ad saniationē: q꞉ aliqñ alba aliqñ viridis: aliqñ ad rubeū declinās. ꝛ nō tm̄ ex dolore: sed etiā ex corpore arguitur qualitas materie vt cōstat intelligēti. ¶ Declarat̄ etiaȝ apostema ruptū maxime ex remissione accidentiū vt extensionis ꝛ pulsationis: vt patet.

Cura. Jam ad curā veniēdū est. In cura igr̄ sunt due intentiones p̄ncipales. vna ꝑ regimē in dieta. 2^a ꝑ intētiones medicinales

De cura.

¶ Regimē in dieta cōplet̄ in p̄n° cū volumus ꝓhibitionē apātis ꝛ futuri vlceris. s. cū positione corporis in aere obscuro cū q̄ete corporis et animi cum subtractione cibi: ꝛ maxime carniū ꝛ potus vini ꝛ dimissione clamoris ꝛ omnium facientium ebullitionem ꝛ motum in humoribus. ¶ Sed cum apostema iam rumpitur ꝛ medicus cum medicinis prohibere non potuit: et facto apostemate non potuit prohibere saniationem: iam facta sanie vel rupto apostemate intentio est diuersa ab intētione regiminis dicte q̄ fiebat a p̄n° ad intentionem ꝓhibitionis apostematis. nam in primis dicit Aui. erat necessaria subtractio cibi. sed rupto apostemate nō potest in totū minui cibus nec notabil'r mltū ne virtus debilitet̄ ꝛ cōsolidatio rupti apātis ꝓhibeat̄ nam ex subtractione cibi primum debilitat̄ locus deinde debilitatur virtus toti' ꝛ illi' mēbri vñ d̄t Aui. ꝛ oȝ vt subtiliēt regimen in p̄mis: cum ergo disrumpitur vlcus declinet regimen ad extremitates pullorum ꝛ ad pullos vt nō debilitetur ꝛ non consolidetur vlcus ꝛ multiplicentur superfluitates corporis eius: quasi velit innuere ꝙ nō oportebit ingrossare cibum ne multiplicentur suꝑfluitates ꝑꝑ impotētiā mēbri ꝛ debilitatem virtutis: q̄ suꝑfluitates ꝓhibent cōsolidationem vlcerum: dicit tñ Aui. ꝛ opȝ vt nō repleat̄: q꞉ ꝙuis debeat augeri cibus respectu cibi q̄ debebatur in p̄n°: non tamen debet corpus repleri cibo. nam de facto rupto apostemate paucior cibus debet exhiberi ꝙ̄ tempore sanitatis. ¶ Est etiā diuersitas ex parte modi accubitus nā in p̄n° cuȝ est timor de fluxu mãe: dixit Aui. cum est in oculo dextro iaceat suꝑ sinistrum: ꝛ ecōtra. tamē Ra. p̄° continentis dixit ꝙ iaceat suꝑ eam partem in qua est vlcus: sed tamen Ra. in hoc tex. dicit oppositum. s. ꝙ iaceat resupinus ꝛ ad cōcordiā dicamus ꝙ cum intendimus ꝓhibere ne fiat apostema: opȝ ꝙ si est dolor in parte dextra iaceat super sinistra ꝛ ecōtra. de Rasi aūt 2° continentis q̄ dixit ꝙ super eadem parte iaceat: hoc intellexit iam rupto apāte: ꝛ hoc innuit ꝓ tāto q꞉ qñ apā iam est vlceratum si eger iaceat suꝑ parte opposita nō bñ mundificaretur vel educeretur materia: sed iacente super eadem parte melius exit materia de angulo oculi sed vbi fit timor propter vlcus magnum de ruptura corꝛnee vl' pupille vel nimia dilatatiōe eius et de eductione humoris albuginei tunc dicit Ras.

hic ꝙ opꝫ vt iaceat supinus: ⁊ opꝫ poni pluma ceolū supra oculū ne oculus educatur facta ruptura in ipsa cornea. nā ſm illum sitū cōuertū-tur humores ad posteriora: ⁊ ita aliq̄ volūt accubitum esse supra partem oppositam. aliq̄ super eandem partem: aliqui supine: reliqua sūt dicta de obthalmia supra.

De intentione cure habenda ꝑ medicinalia.

¶ De cura medicinaliū sunt q̄dam intētiones gñales circa apa futurū: ⁊ he cōplētur cū diuersionibus cū euonibus cū flōmijs cū vētosis supra crura maxime ⁊ de reliq̄s dictis in capᵒ obthalmia: ⁊ ita cū digestiuis ⁊ equātibus mām ⁊ eā eūantibus: sed hic est vnū singulare attendēdū ꝙ ad ꝓhibitionem ne ad saniē cōuertat apa ꝙ opꝫ flōmias multiplicari: etiā soluat vēter. oibus quatuor vl' q̄nqꝫ diebus ⁊ hoc cū medicinis appropatis: vt dcm̄ est in obthalmia.

De intētione sumpta ab vlcere.

¶ Alia intētio q̄ sumit ab vlcere ꝓ q̄to materia iam est deducta ad saniationē in vlcere non rupto apate ⁊ hec intētio est vt maturet saniatio: ⁊ hoc cōplet cū fiet de thure: de quo clare dictū est circa lrām. nā in eo sunt intrātia calida ⁊ humectātia maturatiua: etiā est in eo intētio vt cōuertat materia ad exterius ⁊ nō ꝓfundet in suba oculi: ⁊ ideo opꝫ poni aliqua attractiua maturatiua: vt armoniacū qd̄ est calm̄ vsqꝫ ad finē tertij gradus ⁊ sine mordicatione ⁊ sarcocolla calida ⁊ sicca in secūdo: est etiā thus calidū in scd̄o ⁊ crocus calidus in scd̄o ⁊ siccus in pᵒ: ista omnia sunt maturatiua. sed vbi cōiūgatur dolor ꝓpter materie attractionē opꝫ remitti istud fiet cū fiet albo vel misceātur cū albumine oui ⁊ lacte mulieris: ſꝫ nota q: Aui. voluit ꝙ albumē oui sit meli⁹ q̄ lac: ⁊ alibi reperit cōtrariū: vt supra dictuꝫ est de obtalmia ꝙ qñ est intētio mitigationis doloꝝ ⁊ ꝓhibitiōis flux⁹ māe ⁊ nō sic abstertionis: tunc albumen oui est melius q̄ lac: sed si sit intentio in abstersiōe magis lac est melius ⁊ applicādū est: vbi ergo eēt multa mā iā fluxa ⁊ est intētio mitigationis doloris: tunc non vtatur albumine oui: sed lacte in quo est ⁊ mitigatio ⁊ abstersio.

Nota bñ.

¶ Deinde est alia intentio post maturationē cum rumpitur apa. i. abstersionis: ⁊ hec cōpletur cū aqua mellis vel zuccari vel aqua ordei ⁊ zuccari: ⁊ ponat aliq̄d fenugreci: q: est maturatiuū ⁊ abstersiuū etiam aqua decoctionis seis lini sil' cū zucca. et ordeo in casu valet. ¶ Quo facto insurgit intētio de cōsolidatione: ⁊ hec cōpletur cū exiccātibus principal'r sine mordicatione vt late declaraui circa lrām. Et hoc mō laudauit Raſ. i tex. fiet de plūbo in quo ponitur plumbū adustum qd̄ est frigidū in scd̄o ⁊ humidum in primo per adustionem aliqual'r factū siccū ⁊ anthimoniuꝫ frigidū ⁊ siccū in scd̄o: ⁊ etiā thutia q̄ est frigida ⁊ sicca in primo: q: abstergit saniem ne ꝓfundet in oculo: ⁊ gummi ara. ⁊ dragagātū q̄ oīa faciūt ad remissionem male cōplexionis membri supcalefacti ⁊ ad vigorationem digestionis mēbri cum glutinatione ⁊ inuiscatione nutrimēti cū membro: ⁊ ita perficitur intētio. ¶ Alia postea succedit intentio post consolidationeꝫ: q: in locis vlcerum apparent quedam puncta alba vt remoueant illa puncta de quibus post dicet loco suo: q: de his fit infra in tex. spāle capl'm primē: ad illum ergo locum remittam. Et sic fit finis huius capituli.

¶ De his que ingrediuntur oculum. Cap. xvij.

Sumatur rasina ⁊ per oculū trahatur et extrahit illud quod in oculum cecidit.

Consequenter ponit capitulū paruuꝫ vbi non expedit aliō nisi declarare sniam textus: ⁊ est ei⁹ rubrica de his q̄ in oculo cadūt siue pilus siue palea siue aliquid aliud fuerit sup. de silibus. ⁊ dicit ī toto tex. Sumatur rasina. i. gūma pini: ⁊ ꝑ oculum trahat ⁊ extrahit qd̄ in oculo cecidit. et sic ponit regimē curatiuū ad extrahēdū res extrinsecas q̄ ingresse sunt oculū: ⁊ cā ꝑtis est q: talis gumma pini vel terbentina vel aliud simile sui glutinositate cum cadunt super ea que in oculo ceciderunt talia eis adherēt: ⁊ ita abstergūt oculum a paleis vel alio huiusmodi: vñ debet leuari palpebra ⁊ cum stilo in cuius extremitate fuerit coctum vel lana ſm ꝙ extremum fuerit infusum in alio gummi vel glutine: sed claro ⁊ bene subtili moueatur leuissime per oculū et ita fiat adherentia illius qd̄ in oculo erit et cōsequenter debita extractio.

Mod⁹ e[...] trahēdi[...] leā vel p[...] lū. ab oc[...] ſm Rasi[...]

¶ Addūt etiam quidam ⁊ est bonum ingeniū: si fuerit festuca siue palea ꝙ fricetur charabe ita vt calefiat sup panno postea applicetur ad oculum aperta palpebra ⁊ mouebit festuca ad charabe sicut ferrū ad magnetem. ¶ Aliud ingeniū vt oculus impleatur aliquo liquore vt aqua tepida. Et si fuerit liquor abstersiuus vt lac mulctum ex vbere in oculum vel aqua zuch. tunc simul cum exitu istius liquoris ab oculo educetur res contenta in oculo.

Alius m[...] d⁹ siue a[...] ud īgen[...]

¶ Et per eūdem modū etiam deducet si abūdet lacryma in oculis. Nam cum exitu lachrymarum exibit res contenta inducuntur autem lachryme retinendo flatum violenter clausis ore ⁊ naso. Et si non multiplicetur lachryma intantum vt exeat saltem manifestabitur pilus si fuerit minutus ita quod postea cū abstergente poterit amoueri inducitur etiam lachryma cum imaginatione rerum tristium: ⁊ cum his ⁊ similibus ingenijs fit cura vt patet.

¶ De albedine seu albugine oculorum. Cap. xviij.

Albugo que in oculis ꝯtingit est vestigiū post vlcerū curationem remanens qñ cōsolidātur que cum in oculis puerorum fit leuior est ad curāduꝫ quam cum in senibus. Cum enim fit in senib⁹ fortasse ad sanandum impoſſe est nisi subtilissima fuerit. ¶ Hec autem passio ex bis medicaminibus curanda est: postquam eger balneum igressus fuerit aut faciem sup vaporē aq̄ calide quousqꝫ rubea sit tenuerit: si tñ ex hoc medicamīe ivenis oculi rubedo ⁊ dolor prouenerint: ꝑ aliquot dies ab eo quiescendum donec oculus

quiescat: et post ad idem redeundum.

Des. medicaminis valde vtil' ad albuginē remouēdā

¶ Medicamen valde vtile ad albuginē remouēdam ꝛ cito eradicandā. ego quo ꝗ non vidi qđ melius aut equale esset ad albuginē remouēdā. ℞. massacumie spume maris stercoris magni lacerti bau rach zucch. bigeri: oīm añ. partes equales: deinde sumantur acori celidonie sceni: oīm añ. ʒ. x. coquātur in lib. j. aque donec ad quartā redeat ꝛ coletur: ꝛ ex hac aqua imbibantur spēs quas diximꝰ ita ꝙ conficiantur ex ea ꝛ siccentur in vmbra: deinde iterum terantur ꝛ cōspergātur vt prius ꝛ siccētur. ¶ Et postꝙ quater factuȝ fuerit siccētur ꝛ terātur in oculis mittantur. hoc em̄ medicamē nulli vt prediximus compar existit in remotiōe albuginis: remouet enim hoc medicamē grossam albugineȝ etiā ex oculis aīaliū.

Post capitulum de vlceribus oculoꝝ ꝛ etiaȝ de his q̄ in oculis cadūt Rasis cōtinuādo ponit ca^m de albedine oculi siue albugine ẜm aliquos. i. sigº succedēte ad curationē vlceꝝ: ꝛ duo facit pncipal'r. qm̄ pº declarat q̄d intelligat per albuginē seu albedinē oculi ponēs etiā diuersitatē in facilitate ꝛ difficultate curationis eius. 2º ꝓseq̄tur ad curam. scđa ibi. (Hec aūt passio.) ¶ De pma parte dixit declarādo nomē albedinis oculi. Albedo q̄ in oculo cōtingit est vestigiuȝ post vlceꝝ curationē remanēs qn̄ cōsolidatꝛ sup. vlcꝰ hoc totum ptȝ. Addit ponendo diuersitatem in facilitate vel difficultate curationis: que sup. albedo siue macula cū in oculis pueroꝝ fit leuior est ad curandū ꝙ cum accidit annosis. i. in etate ꝑfecta cōstitutis addens. Cū iam annosis fit ad sanandū fortasse impossibile existit nisi subtilissima fuerit: ratio huiꝰ dicti est satis clara. Nam tale vestigium cū remouetur principaliter a virtute nāli dissoluente: que virtutes nāles fortissime sunt in pueris: cū etiā humidum oculi pueroꝝ ꝛ tunice eoꝝ sint passibiliora ꝙ in senibus facilior erit multo in pueris dissolutio talis vestigij ꝙ in etate ꝑuecta. Et ex parte cāe actiue vt virtutis dissoluentis: ꝛ ex pte cāe subiectiue vt ipsius humidi tal'r in oculo inspissati. ¶ Cōsequenter ponit curam: ꝛ duo facit: pmo ꝓsuppositis al's dictis in caº vlceꝝ de vl'ibꝰ fiendis in cura ponit curam ꝑ duas intentiōes principales vt ꝑ mollificationem ipsiꝰ vestigij postea exꝓssionē ꝛ exiccationeȝ. scđo ꝯn̄r ponit medicamē singulare: cui vt dixit nō est eq̄le ad albedinē delēdā sup. in fortitudine: qꝛ reliq̄s factis mitioribꝰ si cū hoc postea nō remouebitꝛ nō oportebit ad aliud trāscēdere: nā hoc est maximum ꝛ fortissimū ad qđ venire debemꝰ. scđa ibi (Medicamē valde vtile ad albedinē ꝛc.) ¶ Jā circa l'ram hic immediate accedā ad curā nō ponēdo sp̄al'r ꝑ ordinē ea q̄ in reliq̄s capl'is ponere ꝯsueui: qm̄ esset sup̄uacuū. i. sup̄fluū. nā de quid nois dꝛ in textu ꝛ distinctiones haberi pn̄t: vt supra in capl'o de vlceribus in multis: similiter cause ꝛ signa ꝛ ꝑnostica ꝛ demonstratiua habita sunt supra eodem capl'o.

Declaratio decl'atio scđe ptis pncipalis

Declaratio scđe ptis pncipalis

¶ Restat igitꝛ ponere curā: ꝛ ita cū ea declarabitur tex. noster supponēdo intētiōes cōes: q̄ꝝ vna est debiti regis administratio q̄ ꝑficitꝛ cum his q̄ dicta sunt supra in caºđ obtalmia ī hac intētione: scđa est euō cōis. s. totius ꝛc. ꝛ ꝑticularis mēbri vt oculi ꝛ cū flōmijs ꝛ medicinis. tertia intētio est diuersio vt supra ēt ꝛ repercussio ꝯn̄r sup fronte facta: ꝛ illa diuersio cōplecꝛ cum multis ingenijs ꝛ cū balneo totius vt dictū est supra. Alia intētio est mollificatio macule: ꝛ vltima est absterſio ꝛ exiccatio eius: ꝛ de his duabus fecit mētionē ponēs reliquas. ¶ Dixit, ergo. Hec aūt passio ex his medicaminibꝰ curāda est sup. que dicta sunt ꝛ que infra dicentꝛ: postꝙ igitur balneū egressus fuerit que est vltima intentio de dictis supra. aut supple etiā deuentū fit ad mollificationē: vt. s. faciē super vaporē aq̄ calide vsq̄ quo rubea fit tenuerit: tunc sup. apponendum est medicamen exiccatiuū ꝛ abstersiuum: de quo infra: qꝛ tn̄ vsus medicaminis est laboriosus vt videbitꝛ: ꝛ aliqn̄ adducens ad dolorem addit. Si tn̄ ex hoc medicamine in venis oculi rubedo ꝛ dolor prouenerint: per aliquot dies ab eo quiescendū est donec oculꝰ quiescat s. a dolore ꝛ postea redeundū. Et hoc notatum Rasis est singulariter menti tenendū. nam nisi ita fiat fortasse redibit obthalmia deterior macula vt cōsideranti ptȝ. Intētio igitur pma est remotio albedinis: ꝛ hec fit cū humectāte prius et postea mollificante ꝛ abstergēte. Fiat igitur primo euaporatio cū decoctione fenugreci palearum ordei ꝛ radicis altee vel cū semine lini vel cum paleis auene: ꝛ aliqui faciunt cū aqua decoctionis talē euaporationē in oculo ad mollificationem illius vestigij: deinde abstergatur cum abstersiuis vt cū sarcocolla cū aristologia cum myrra. Et si fit dolor in abstergendo ponatꝛ lac mulieris simul vel lac asine vel aliquid de aqua mellis vel zucchari vel ordei: valet etiam ad abstergendum zucchaꝝ puluerizatū: ꝛ etiā si fit signū tale in etate puerili facilis est ꝛ pot'is cum his remotio. ¶ Et in hac intentione laudauit Gerardus ꝛ ponit ꝓ secreto mirabili aquā distillationis roris marini que fit sumendo flores eius: ꝛ ponendo in vase vitreo per quatuor dies tempore estatis sub terra sepeliendo. postea humidum quod distillat ꝛ quod inuenietur reseruetur: posset etiam non existente tempore calido poni tale vas vitreum in fimo equino ꝛ sepeliri vt dictum est.

Not. bene

Not. secretū Gerar.

¶ Est etiam satis domesticum collyrium factū vt infra. ℞. zucch. candi: spume maris: añ. ʒ. ſ. ʒ fiat puluis subtilissimus ꝛ insuffletur.

Collyriuȝ optimum ad hoc.

¶ Ad hāc etiam intentionem valet si fiat aqua distillationis vt infra. ℞. mellis electi. ℥. vj. stercorum hirundinis. ℥. ʒ. eufragie acori recentiū añ. ℥. ſ. ʒ. fiat horum sublimatio in vitro ꝛ aqua reseruetur pro vsu. ¶ Genti. laudauit vt distilletur mel in elambico ꝛ sup. facta mollificatione cum dictis vtatur illo melle per mēsem: postea sumantur aque rosa. aque feniculi. añ. ℥. iiij.

anthimonij bñ pulueri3ati & fricati in mortario.ʒ.j.postea distilletur p filtrū: & ita ponatur in oculū: & credo q̄ hoc sit multū excellēs sine timore & si poneret de spuma maris ad q̄titatē anthimonij vel de 3in3ibere fortiter vt spero esset opatio. ¶ Si ēt fiat puluis vt ifra ē fortior ei⁹ opatio. ℞.serapini thutie pparate.añ.ʒ.ʒ.ossis scipie: 3uccha.al.añ.℈.j.fellis pdicis.℈.ij.misce: & si placeat facere sief misceatur cū aq̄ celidonie vl' eufragie distilletur cū lacte mulierꝫ. ¶ Et aliqui laudāt in casu singulariter vt assidue cū lingua lingatur locus macule vel albuginis & videtur esse de sniā Ra.in diuisionib⁹ in vltimis verbis capituli de albugine: sed in verbis arabicis: & etiam Aggregator brixiensis sentit. ¶ Et qñ nō soluitur macula cū aliquo istoꝝ: tūc veniēdum est ad medicamē Ra.qđ est fortissimū: cui⁹ descriptio est Raf.℞.masse cumie spume maris stercoꝝ magni lacerti.i.stellionis vel diap.baurach est genus salis 3uccħ.heigeri.i.albissimi: oīm añ ptes equales.deīde sumātur acori celidonie scemi.i.illius ꝯtrate: amboꝝ añ.ʒ.x.coquātur in lib.j.aq̄ donec ad quartā redeāt colētur: & ex hac aqua vl' in hac aqua imbibātur spēs quas diximus ita q̄ conficiātur ex ea.i.cōsumatur dicta aq̄.in eis postea siccentur in vmbra deinde terantur & cōuspergantur supp. in aqua vt supra: postea exsiccentur vt supra et postea terantur: & ita fiat quater vt puluis ille sit magis exiccatiuus. Addit tex. & postq̄ q̄ter fuerit sup.tal'r factū iterate siccētur & terantur & in oculū mittātur. Addit tex.hoc em̄ medicamē nulli vt antea diximus cōpar existit.i.nullū aliud quo vti possumus secure huic cōpar existit in remotione albedinis scꝫ macule. remouet em̄ hoc medicamē grossaꝫ albedinē etiā de oculis aīaliū sup.alioꝝ grossoꝝ vt bouuꝫ & equoꝝ quorū tunice oculoꝝ sunt solidiores & fortiores tunicis oculoꝝ hoīs & sic magis resistūt dissol'oni materieꝝ ergo multomagis dissoluet maculā ab oculis humanis. Hec descriptio est multum singularis ad istā intētionē vt eā laudat Raf. Nā in ea p̄mū intrat massa cumia & est nitrū factū de plūbo vl' aq̄ nitri qua tingūtur vasa terrea & est calidū in p° etiā siccū in 2° & in hoc casu hꝫ ꝓpetatē. Nā dicebat.A.ca°.ꝓprio 2° cañ. q̄ abstergit oculū & delet albedinē & adustū est fortius: spuma maris ꝑ 2° simplici in cōpōne est calida & sicca in 3° abstersiua multū & exiccatiua ita vt abstergat & morpheā & impetigineꝫ & maculas q̄ sunt in facie s̄m Diasco. sterc⁹ stellionis est multū oculare fortiter faciēs ad abstersionē.nā omne stercus est resolutiuū vt voluit Ga.supra de quo Ser.dicit spāl'r q̄ mūdificat & clarificat multū. & melius de hoc stercore est qđ est albū & frāgibile facile & lene sicut amilū: reliqua sunt clara. Et sic sit finis huius capituli: lege literā. ¶ Sequitur capitulum de scabie & sebel.

Quid sit massacumia.

¶ De scabie & pruritu oculorum & sebel. Capitulum.xix.

Cum palpebra inuersatur & interius apparet rubea & aspera scabies adest. ¶ Et cū super alba oculorum & sup nigredinē videtur similitudo pāniculi ex venis rubeis & grossis texti adest passio q̄ vocatur sebel. ¶ He vero due passiones sunt graues & chronice & vix curabiles. ¶ Patiens tamen dū sanus est flōmia ex brachio & frōte & vētris solutione vti debet. ¶ Et in comestione vitare dactylos & sisamos de melle & vitet ebrietatem. ¶ Et quando non est plenus sepe ingredi balneum est ei vtile. ¶ Et frequenter immittere oculo sief rubeum similiter cōfert. Sief rubeum. ℞.emathitis colcotar combusti: embaruꝫ añ.ʒ.iij. eris vsti.ʒ.ij.myrrhe croci: amboruꝫ añ. ʒ.j.piperis longi.ʒ.ʒ.conspergātur ex vino veteri & fiat ex eis sief. ¶ His preterea egritudinibus confert sief viride cuius descriptio in capl'o de vngula cōtinetur. ¶ Q2 si passiones iste vetuste fiant scabies fricatiōe indigebit: & sebel collectione: nō tñ mensure huius libri conuenit vt de his tractemus.

Sequitur capituluꝫ in quo dicit Ra.in rubrica hui⁹ capl'i facim⁹ sil' mētionē de scabie & sebel tāq̄ dispositioib⁹ i cura ꝓpinq̄s: q2 tñ scabies & pruritus sunt ꝓpe passio palpebraꝝ magis q̄ ocl'i & sebel magis passio ocl'i ēt q2 diuersitas est habēda in cura haꝝ dispōnū: lꝫ Ra.in hoc loco vt summari⁹ ꝯcludat has dispōnes sub eadem rubrica tñ ad pfectionē dictoꝝ & ad imitationem auctoꝝ q̄ diuersa fecerūt capl'a de scabie & de sebel. Ego ēt ita faciā p̄us tractabo ca^m de scabie & pruritu palpebraꝝ: deīde veniā ad cap^m de sebel: & hoc iō p° determinabo de scabie & pruritu palpebrarum.qm̄ lꝫ vt dcm̄ ē sebel sit passio oculi & magis seq̄ dꝫ ad obthalmiā & passiones oculoꝝ q̄ scabies & prurit⁹: q2 tñ ad vlcera ocl'i & vestigia eoꝝ solet seq̄ scabies palpebraꝝ vel saltē prurit⁹: q2 dicebat.A.3ª tertij tra.3° i ca° ꝓpo de scabie & pruritu: & ei⁹ q̄dē pl'imū succedit vlcerib⁹ ocl'i &c. & rō erit.j.clara ex dicēdis: idcirco nō incōuenieter post p̄dicta caª Ra.fec ca^m de scabie sil' cū ca° de sebel. ¶ Ad decl'ationē g̃ hui⁹ capl'i textual'r vt iacet fiet diuisio partiū ei⁹. In hoc g̃ ca° Ra.duo facit p̄ncipal'r: qm̄ p° decl'at terminos vt q̄d dicatur scabies & q̄d sebel: ponēs ēt diffic'ltatē cure haꝝ passionū.2° ꝑ seq̄t ponēdo curā.2ª ibi.(Patiēs tñ dū san⁹ ē) ¶ De pª pte declarādo p̄^m q̄d sit scabies dixit. Cum palpebre inuersantur sup.a medico.i.eleuātur multū & interi⁹ apparēt rubea sup.q̄dam & aspera tūc scabies adest: q̄ asperitas palpebrarū: & si nō semꝑ visu cōprehēdi possit: tñ cū clauditur ab ifirmo ꝑcipitur vt.j.clari⁹ loco suo videbitur: lꝫ vt sepe etiā visu ꝯprehēdi posset. ¶ De secunda parte declarās q̄d sit sebel dicit. Et cum sunt alba oculorum.i.partes coniunctine: ac

Quid sit scabise ocuorum

super nigredinē.i.sup corneā vel vueam videt
similitudo panniculi ex venis rubeis ⁊ grossis
texti adest passio q̄ vocatur sebel. Utrū autē se
bel sit verus pāniculus vt videt velle Aui. ca°
ꝓprio. vel dicatur appares pāniculus ⁊ nō ve/
rus vt videt innuere Rasis hic in tex. ⁊ Mesue
ca° ꝓprio videbit loco suo de q̄d nois. ¶ Addit
ponēdo difficultatē curationis hax̄ dispōnum
He ṽo due passiones sunt graues ⁊ chronice et
vix curabiles. Rō est satis clara: qm̄ cū he pas/
siones: vt infra videbit nō possint nisi cū medi
cinis fortibus ⁊ aliqn̄ chirurgia remoueri: qđ
nō fit nisi cū dolore ꝓpter sēsibilitatē ꝑticule
⁊ dolor declinare faciat superfluitates ad ocu/
los: vt dixit Aui. in cura sebel: idcirco difficilis
multum est cura: ⁊ maxīe cū fiūt chronice vt vi
debitur in pronosticis.

¶ Patiēs tn̄ dum sanus est. ¶ Jam ponit curā
hax̄ dispōnum ⁊ diuidit in tres partes: qm̄ p̄°
ponit canonem cōmunē obseruādū in euacua/
tione fiēda ⁊ in dieta. 2° docet applicare medi/
cinā localē in oculū: ⁊ ponēdo etiam descriptio
nē ipsius medicaminis qđ vocat sief rubeū. 3°
ponit q̄d sit fiēduz qn̄ he dispōnes fiūt chroni/
ce ⁊ relique medicine nō sufficiunt. 2ª ibi. (Et
frequēter immittere in oculū sief rubeum.) 3ª
ibi. (Qđ si passiones iste vetuste fiant.) ¶ Dicit
p̄° patiēs tn̄ dum sanus est flōmia ex brachio ⁊
frōte et vētris solōne vti debet.

¶ Pro quo nota per hoc qđ dicit duz sanus est
pōt dupl'r legi litera. vno mōvt ponat curā pre
seruatiuā. i. ad p̄seruandum ne incidat in sca/
biem vl' sebel cōuenit ista flebotomia: ⁊ tūc ma
xime valeret flōmia ex brachio ad ꝓhibēdū flu
xū materie ad oculos ꝓpter cui⁹ fluxū sunt pa
rata fieri scabies ⁊ sebel: ⁊ ad illū sensum nō cō
ueniret flōmia frōtis nisi stāte replōne capitis
ex materia sanguinea: facta tn̄ prius flōmia de
vena brachij q̄z aliter cōuerteret materia sursū
⁊ adduceret ad euētū illax̄ passionum ⁊ ita vti
dz solōne vētris. Etiā ita vitare dz in comestio
ne dactylos ⁊ sisamū ⁊ cōfectiones de melle: et
sup. q̄cūq̧ faciūt ad euaporationē ad caput et
ad oculos: ⁊ ita cōtinuat tex. ⁊ vitet ebrietatē
ꝓpter cām eādē. pōt ēt legi lr̄a. Patiēs dū ē sa
nus. i. dū remisse egrotat. i. in p̄n° hax̄ passionū
occurrēdū est cū his q̄ dicta sunt. Et istū sensuz
puto magis verū: maxīe q̄z in vltima parte ca/
pituli ponit curā qn̄ dispōnes fiūt chronice ēt
ex alio: qm̄ iubet cōtinuādo immittere in ocu/
lū sief rubeū: qđ nō cōuēniret in pura preserua
tione: sz magis in augmēto hox̄ morborum vel
forte statu vt videbit: lz etiā in 2ª parte p̄ncipij
posset cōuenire rectificādo cū aliquo magis in
frigidāte. ¶ Et cōtinuādo ponit etiā curā per
balneum dicēs: ⁊ qn̄ nō est plenus sepe ingredi
balneū est ei vtile. Et ex hoc innuit ꝙ stante re
pletione intrare balneū esset nociuū. Nā fieret
agitatio: in humoribus ⁊ cōsequēter euapora/
tio vbi stante corpore inanito per balneum
fieret diuersio ad cutim ⁊ non tantum facit bal
neum toti commune: sed etiam fieri debet bal/
neum particulare euaporatiuum ad faciē ⁊ ocu
los ex decoctione rerum mollificantium ⁊ hu/
mectantium de his que dicta sunt supra de al/
bugine oculi: ⁊ maxime in scabie dura ⁊ in se/
bel a sāguīe grosso vt ēt spāli⁹ dicet. j. loco suo.

Stāte repletione ītrare balneū est nociuum.

¶ Postea continuando literam ⁊ ponendo lo/
cale remediū qđ succedere decet ad balneuz cō
mune ⁊ particulare dixit. Et frequēter sup. con
uenit his factis immitere in oculum sief rubeū
⁊ ponens descriptionez dixit. ℞. emathitis col
cotar combusti ⁊ est vitriolum combustum: am
borum an̄. ʒ. iij. eris combusti. ʒ. ij. myrre: croci:
amboruz an̄. ʒ. j. piperis longi. ʒ. ʒ. consporgan
tur cum vino veteri sup. p̄us puluerikata: ⁊ fiat
ex eis sief hec descriptio est singularis in casu
nostro. Nam in casu nostro post mollificationē
⁊ humectationem materie scabiei ⁊ sebel stat
consequenter intentio resolutionis ⁊ exiccatio
nis materie siue ex palpebris vel venis extra/
ctio materie siue euacuatio sensibilis. Nam in
quadam specie pruritus vel scabiei leui: vt in/
fra videbitur: sufficit resolutio vel exiccatio:
sed in forti ⁊ difficili ad curandum est postea
necessaria fricatio ad extractionem materie vt
etiam paulo post dicetur in textu. Ideo ad pri/
mam intentionem valet sief rubeum descriptū
primo intrat in compositione emathites q̄ est
lapis sanguinei coloris de quo dicit Ga. 9°' de
simplici medicina ꝙ tantum habet frigiditatȝ
quantū stipticitatis: ⁊ de eo dicit: decēter ergo
ausi sunt medici obthalmicis potentitijs idest
medicinis ad obthalmias miscere lapidem
emathitem: at vero solo quidem eo vtaris fa/
ctis palpebris asperis. i. scabiosis. siquidem cū
flegmone huiusmodi sunt facte remissionez fa
ciēs sup. cuz lacte vel huiusmodi propter aspe
ritatem tollendam substātie eius vel nigre vt
dicit: adhuc per decoctionem fenugreci. Si ve
ro sine flegmone per aquā. i. vt declarauit Me
sue in simili in capitulo proprio de scabie po/
nēdo. s. pulueres in vase lapideo mūdo ⁊ proij
ciendo super eos aquam pluuialē: ⁊ postꝙ ste/
terit per duos vel tres dies sub sole coletur aq̄
⁊ illa prius infundatur ⁊ maxime hoc fiendum
est quando intrant alie medicine fortes que se
quuntur propter acuitatem medicinarum. et
si sustineat sine nocumento addit Gal. spissius
ac semper magis effici sup. medicamen ⁊ super
pone palpebre ⁊c. Ponit consequenter vitrio/
lum combustum qđ colcotar vel calcantum qđ
idem est dicitur: ⁊ eius sunt tres species: sz vir/
tus omnium est adustiua comburens carnem
⁊ cum hoc qđ adurunt etiam sunt stiptica vt
vul Ser. de mente Ga. ideo maxime laudat in
fistulis: sed remittitur igneitas per cōbustio
nem aliqualiter. Ponit cōsequēter es cōbustū
de q̊. s̄. dcm̄ est: qđ q̄uo adurit videatur ex Ser.
cap° ꝓprio ⁊ ab Albucasi 28ª particula q̄ voca
tur liber seruitoris. habet cōiter apud apothe
carios: est stiptice virtutis s̄m Gal. ⁊ est acuta
virt⁹ ei⁹ ⁊ resoluit ⁊ exiccat ⁊ abstergit ⁊ mun/
dificat vlcera ⁊ incarnat ⁊ consolidat ⁊ dimi/
nuit carnē supfluā ⁊ ꝓhibet augeri: sz nō ē acu
tū sic̄ vitriolū. q̄uo āt myrra: croc⁹ ⁊ pip valeāt
exiccatiōi ⁊ resolōni. s̄. dcm̄ ē: ⁊ sic pzꝙ ṽt⁹ ei⁹ ē
ml'tū acuta maxime ꝓpter colcotar: ⁊ ei⁹ appli
catio est multū suspecta si in substātia exhibea
tur. ¶ Ideo qn̄ necessarius est vsus accipiat de
aqua vt dcm̄ est sicut fecit Mes. de sief viridi in
cap'lo proprio. Et similem descriptionē sief ru/
bei posuit Mesue loco allegato sed nō posuit
vitriolum: ideo appellauit ipsum sief rubeum

Quid vitriolum.

Quid es vstum.

leue. ¶ Addit ꝯsequēter tex. his ꝑterea egritu-
dinibus confert sief viride: cuius descriptio in
caº de vngula cōtinet: ⁊ ibi videbit vtilitas eiꝰ
est quasi sicut hoc sief rubeum sed est fortius.
¶ Dicit postremo ⁊ est 3ª pars ꝑncipalis scōe
ꝑtis vbi ponit curā qñ reliqua nō sufficiūt ad
resolōnē ⁊ exiccationē: ⁊ insurgit alia intentio
extractionis materie sensibilr ꝙsi passiōes iste
vetuste fiāt scabies fricatione indiget ⁊ sebel
collectiōe. i. ꝯuersione ad saniē ⁊ maturatione
postea sup. eruptiōe ⁊ tādē ꝯsolidatione. deīde
excusans se a particulari distincta determina-
tione ⁊ curatione harum passionū ⁊ similiuz q̄
indigēt lōgiori tractatu dixit: non tñ mensure
huiꝰ libri cōuenit vt de his tractemus. s. distin
cte. q2 factus est hic liber: vt. s̄. dcm̄ est sepe vt
epilogus. Et sic sit finis capituli textualiter ad
laudem Dei omnipotentis.

Declarato ergo sic caº pruritus siue sca-
biei ⁊ sebel textualr ꝓ serua-
tione ordinis q̄dam sunt per ordinem vidēda.
Primo de q̄d nominis pruritꝰ ⁊ scabiei: deinde
ponētur quedaz difficultates de scabie: postea
ponentur quedam distinctiones de pruritu et
scabie ⁊ tandez veniemus ad causas: postea ad
signa causarum ⁊ pronostica demonstratiua:
deinde ad curam.

Quid nominis pruritꝰ ⁊ scabiei. ¶ Pro
ꝑmo aduerte ꝙ pruritꝰ
⁊ scabies in hoc cōueniūt ꝙ in vtraq̧ earuz est
tristis q̄dam sensatio tactiua cutanea: sed ma-
xime differunt in hoc ꝙin pruritu est illa tedio
sa sensatio sine asperitate membri. in scabie āt
est etiā asperitas cutis. ¶ Et hic ꝓ intelligen
tia maiori pōt legitime dubitari an semper sca
biem ꝑcedat pruritus apparet ꝙ sic: nā ex quo
scabies pendens est ex mā nitrosa acuta faciēte
pustulas: vt videbitur in causis cum illa mate-
ria priusq̄ faciat pustulā fluat ad mēbrum non
aptum leuare: q2 modice q̄titatis seq̄tur ꝙ priꝰ
faceret prurituū q̄ scabiē: ⁊ istā ꝯclusionē innue-
bat Aui. tertia tertij tract. 3º. in caº proprio. de
scabie ⁊ pruritu in prinº cum dixit. Et cā est mā
salsa nitrosa ex sanguie calido aut humore alio
acuto faciens ꝓuenire prurituū: prius inde sca-
biem: ⁊ addit: ⁊ incipit egritudo prius cū pruri
tu paruo: deinde fit asperitas ⁊ rubrificat pal-
pebra ⁊c. ¶ Ad oppositum est experiētia q2 ali-
qñ vna nocte fiet in crisi vera ⁊ scabies non ꝑce
dente sensibili pruritu: lz ꝓ tunc cōicetur pruri
tus: q2 scabies non pōt esse sine pruritu. ¶ Ad
difficultatē rñdetur ꝙ vtplr̄m ante scabiē prece
dit pruritus. Rō est clara q2 vtplr̄m mā q̄ est fa-
ctura scabiem impellitur minoris q̄titatis q̄
illa q̄ sufficit facere apa sensibile vel asperitatē
sensibilem in mēbro: q̄ tñ de se sufficit imprime
re tristē sensationē in membro: ergo vtplr̄m añ-
cedit ad scabiē pruritus: dico tñ nō esse necessa
rium semꝑ prurituū ꝑcedere. Rō est q2 pōt esse
mā sanguinea faciens pustulā dato ꝙ ille san-
guis non peccet in quali sed in quanto: et ideo
per tp̄s possunt esse pustule sine pruritu: sed in
ꝓcessu illa mā facta feculenta ⁊ cū ad putrefa-
ctionez deducitur acquiritur in ea quedā ignei
tas ⁊ acuitas: ⁊ inde ex ea fit tristis sensatio et
fit pruritus: ⁊ ita possibile est intelligere in pal
pebris sicut potest hoc intelligi in reliquis mē

Questio.

Quid vi triolum.

Quid es vstum.

bris: ⁊ ex hoc ptz ꝙ lz super cutim dicantur esse
pustule etiam in toto vel aliter vlcera non ois
talis dispositio dz dici ꝓprie scabies: cum sca-
biei annectatur accidens de pruritu. vnde dice
bat Aui. 7ª quarti tractatu tertio capº ꝓprio.
Et cause quidē generātes mām scabiei sunt cāe
gñantes mām pruritus: vex ipse sunt fortiores
s. ad solutionem in membro faciendam ⁊ ibidē
dicebat: ⁊ scabies quidem differt a pruritu in
hoc qd̄ in pruritu non sunt bothor sicut sunt in
scabie: ⁊ sic videtur innuere in omni scabie con
iungi pruritum.

Distinctiones. De spēbus autez scabiei
tres sunt spēs. Pria est
in qua est quidā pruritus in palpebris cum in-
flāmatione palpebre cū quadā asperitate: non
tñ eleuata palpebra nec ad sensum visus discer
nuntur alique pustulle: q̄uis in cōtactu palpe
bre cū oculo sentiunt. Scōa spēs est maior ⁊ di
stinctior: q2 vident pustule vt quedā grana al-
ba in palpebris maxime cū deducitur ad sania-
tionem assimilant granis ficus mature: et ista
scabies dicit vlcerosa de mente Aui. 3ª tertij. lo
co allegato supra. Tertia est in qua stat pruritꝰ
forte remissior: ⁊ apparēt quedam grana grossa
dilatata magis: ⁊ aliquando scindit palpebra.
¶ De prima dicit Aui. pōt aliqñ remoueri cum
medicinis cōibus datis ꝑ superiꝰ: ⁊ sic spēs due
alie non possunt remoueri nisi ēt cū localibus.
¶ De pruritu fit scōa distinctio. qd̄ quidā est in
tensus quidam remissus quidam mediocris.
¶ Tertia distō: quidā pruritus est ꝯiūctus cuz
obthalmia: quidā sine ea: ⁊ quidā sequit ad vl-
cera ⁊ stat cū vlceribꝰ: q̄dā sine: vt plr̄m tñ sequit
vlcera cornee dicit Aui. qm̄ ad vlcera oculorum
trahit mā ad palpebras: ⁊ fit prurituꝰ ꝓpter acui
tatē materie. ¶ Alia distinctio. pruritus q̄dā
remouet sola scalpellatione vel fricatione q̄dā
non. immo augetur. ⁊ causa est. nam vbi modica
fit materia inclusa inter tunicā ⁊ tunicam: illa
materia commota facit pruritum: ⁊ per scalpel
lationem fit calefactio mēbri: ⁊ ꝯñr resolō: vel
aperiuntur pori ⁊ transpirat illa materia: ali-
quando tamen additur: ⁊ hoc est quando mate
ria erat grossa adeo ꝙ non erat apta resolutio-
ni: ⁊ facta fricatione fit mobilior ⁊ subtiliatur:
et sic fit prurius intentior: ⁊ ex hoc potest sequi
correlarie quod iste pruritus qui per scalpella-
tionem remouetur eius materia declarat vel
pauca vel subtilis ⁊ ecōtra declarat grossa vel
multa vel copulatim grossa ⁊ multa.

Cause. Cause igitur pruritus ⁊ scabiei sunt
materie calide participātes acuita-
te ⁊ mordicatione. ptz conclusio q2 illa tediosa
sensatio sequit materiā mordicantē: qd̄ non fit
nisi acuitate materie. ¶ Causa tñ specialis est
vel sanguis calidus vel alius humor acutus si-
mul cū sanguie: vñ fit tota materia nitrosa. Nā
mā colica ꝑ se nō educit ad cutim maxime ꝑtiū
distantiū ab epate nisi mediāte sanguine: et iō
sepe fit cōmixtio: aliqñ tñ est sanguis purus cā
pruritus qñ est reductus ad naturam colericā:
aliquando igitur fit permixtio sanguinis cum
colera: ⁊ ille pruritus est intensus multum: ali-
quando fit ex colera adusta commixta sangui-
ni. aliqñ flegma salsum sanguini mixtū est cau
sa huius pruritus: ⁊ multotiens ꝯtingit vt tale

De causis pruri[t]ꝰ s

flegma salsum dicaꝛ baurachiũ vel nitrosum: qm̃ attinet nature baurach.i.salis vel nitri in acuitate vł mordicatione: ꝛ aliqñ istud flegma salsum aduriꝛ vt reducaꝛ ad naturã meł̃ie. fit etiã ex mełia naturali adusta. ¶ Et hoc mõ omnes cause ꝑmitiue adducẽtes adustionẽ ꝛ inflãmationẽ vł ałr ad acuitatẽ humoꝝ sunt de causis scabiei vel pruritus: ꝛ ita vehementer exercitiũ laboriosum: ꝛ ita coitus supfluus: ꝛ maxie qꝛ conuertit ad cutim. vt 7ª q̃rti. ꝛ ita cibaria salsa amara acuta ꝛ mordicatiua ꝛ feb. colerice ducẽtes ad adustionẽ. omnes tales cõputãtur inter causas ꝛ corporales ꝛ ꝑmitiuas scabiei ꝛ prurit⁹. ¶ Materia cõiũcta est materia in vlcere ꝯtẽta si vlcus est vel in illis pustulis vel materia etiã pauca realis participãs quadam acuitate in membro existẽs non extensionem vel eleuationem faciens ꝛc.

De signis [p]rimo [e]uentus.

Signa. De signis primum sunt ponenda signa ꝓnostica euentus: deinde ad bonum vel ad malum: deinde demonstratiua ꝛ generis ꝛ specierum.

¶ Signa euẽtus sunt obthalmia ꝛ vlcera cornee vel cõiũctiue. Nã ꝑ hmõi attrahũtur materie ad palpebras ꝛ ibi exacuuntur: ꝛ ꝯsequẽter fit pruritus ꝛ aliqñ scabies. ¶ Pruritus etiam vehemẽs est signũ ꝓnosticũ future scabiei ꝓpter causam supradictã. Nam fit scalptio ad remotionẽ pruritus: ꝛ ꝯñr scabies. Et hoc dicebat Aui. vt supra allegatũ est ad ṗn^{m} capłi de scabie ꝛ pruritu 3ª tertij. cũ dixit. Cum materia salsa aut ałr nitrosa facit ꝑuenire ꝑus pruritũ deinde scabiẽ. Et ita etiã cũ dixit: ꝛ eius q̃dem pł̃m succedit vlceribus oculi ꝛ incipit egritudo prius cũ pruritu paruo: deĩde fiat asperitas ꝛc. ¶ Aliud ꝓnosticũ hñtes oculos cõpłonałr debiles ꝛ ꝑ cõpõnẽ multũ eminẽtes si vtanꝛ inde bito regimine maxime inclinãte ad adustionez in humoribus ex parte ciboꝝ vel aliorũ tales fiunt pati incidere in pruritum ꝛ scabiem palpebraꝝ: ꝛ maxime si stent in fortibus ꝛ cõtinuis exercitijs ꝑm operationem visiuã tenẽdo faciem depssam vt sunt ꝯtinui scriptores ꝛ multuz studentes in locis claris vel calidis. ptz totũ mediocriter intelligenti. ¶ Signũ ꝓnosticum ad malũ est oĩs scabies scd̃e vel tertie spẽi: de q̃bus supra dictũ est. Nã q̃libet talis non recipit curam nisi laboriosam maxime si ꝯiunganꝛ tales spẽs cũ obtalmia vł vlceribus cornee ptz.

[N]ota aliud [s]ignũ ꝓno[s]ticum.

¶ Signum ꝓnosticũ ad bonũ est prurit⁹ vel scabies ꝑme spẽi ꝛ recẽs cui nõ ꝯiungiꝛ aliud nocumentũ oculi: ꝛ maxime ĩ corpore forti moderato vtẽte regie ptz intelligẽti. ¶ Signa ṽo demõstratiua prutitus ꝛ scabiei sunt manifesta ex dictis circa lr̃am.

[D]e signis [d]emonstra[t]iuis.

¶ Signa spẽꝝ si fuerit ex sanguine prurit⁹ vel scabies siue alijs humorib⁹ declaraꝛ ex rubore aꝑatũ vel palpebre ꝛ cał̃itate siue forti pũctione ꝛ notabili eminẽtia pustulaꝝ. ¶ Si colera sit mixta sanguini est vehemẽtior pruritus ꝛ minores sunt pustule ꝛ color inclinaꝛ ad citrinũ ꝛ eleuanꝛ aliquałr iste pustule minute.

¶ Si colera adusta dñeꝛ supra sanguinez: tunc nõ est mordicatio ita acuta: ĩmo aliqñ asperaꝛ cutis sine pustulis: qꝛ mã sua grossitie non põt intrare mẽbrũ nãłr vt faciat eleuationẽ sensibilẽ: sed resudat ꝑ poros mẽbri ꝛ exiccatur ꝛ remanẽt quasi squãme ꝛ furfures sup mẽbrũ: ꝛ cũ fricationib⁹ addiꝛ prurit⁹ qñ est ex hoc. Et si mã sit pauca vel subtilis sepe scapellatio mẽbri minorat pruritũ. ¶ Si mã sit flã salsũ apparẽt pustule ad albũ decliuãtes in latitudine maiori ꝛ minori eleuatõe: ꝛ exit mã ad albũ declinãs ꝛ grossa: ꝛ tũc apparẽtib⁹ dictis pustulis nõ est pruritus nisi remissus vt fuit snĩa affor. cõmẽ. 6ᵉ particule cũ dixit. Late pustule nõ valde pruriginose ꝛc.

Si a flãte salso.

¶ In colerica si rũpanꝛ vt in vlcerosa apparet q̃dã virulẽtia ꝛ magis si sit multa mã adusta: ꝛ nõ sic fit eminẽtia pustulaꝝ neqꝫ tãta neqꝫ ita vehemẽs pruritus ꝛ scabies est magis sicca ꝛ squamosa vel furfurealis. ¶ Et ex his habeꝛ ꝓnosticum in terminatione haꝝ. Nã si sit sãguinea vel pura vel cũ colera facilius ad salutẽ terminatur q̃ si sit ex flegmate mixto sanguini vel melencolia mixta sanguini.

Cura. In cura stant intẽtiones plures. Prima est regimẽ debitũ in dieta. Secũda vertitur ad eũonẽ: primo materierũ cõiunꝛ equaliter appropriataꝝ. primo minoratiua stãte plenitudine totius: deinde facta digõne fiat eũo magis appropriata. 3ª intẽtio erit cum diuersiuis cõuertendo materiã ad oppo^{m}. 4ª intentio erit cũ ꝯfortantibus ꝛ repcussiuis: nõ in loco pruritus sed in circuitu membri. Nã ꝑ repcussiua approximata in loco. i. sup loco impingeretur materia ꝛ ꝓhibereꝛ eius resolutio. 5ª est resolutio eius qd̃ remansit circa palpebras.

¶ Circa ergo primã intentionem vt regimen in dieta dicaꝛ q̃ ista cõpletur gñaliter cũ prohibitione oĩm eoꝝ que possunt facere ad generationem materie acute vel etiã ad acuitionẽ materie: ꝛ ita aer cał̃s: statio ĩ balneo sicco: statio ad ignem: multa vigilia: motus laboriosi corpis et animales: ieiuniũ ꝛ coitus maxime dicit Auic. 7ª quarti. preter hoc q̃ calefacit ꝛ exiccat ꝯuertit materias ad cutim ꝛ ad exteriora. Et Aui. 3ª tertij. cap°. ṗ° ponit singułr esse aduertendũ a nimia strictura colli vt diploidis stricte: nã cõprimitur sanguis sursum ꝛ vapores retinentur in ꝑtib⁹ faciei: nec fiat strictura caputij: nec binde: nec sit accubitus planus sed eleuatus vt dictum est sepe: nõ fit etiã dispõ applicatiõis puluinarum dicebat Aui. i. ꝑm alium sensum nõ iaceat cũ capite sup puluinari multũ plano mollibus pennis pleno cał̃o: sed aliquałr duro ne fiat attractio materierũ vaporaliũ sursũ ad faciem: nec ꝑsistat cum facie depssa: nõ fiat etiam multitudo loquele: viteꝛ etiã furor ꝛ ira. nã ista oĩa faciũt ꝑsistentiã mãe in mẽbro leso. ꝛ ad augmentũ ei⁹: viteꝛ in cibis oĩa amara salsa acuta pũgitiua legumina: ꝛ vehemẽter dulcia ꝛ pinguia ꝛ spẽs ꝛ vina potẽtia: ĩmo vinũ ex toto nocet: saturitas ꝛ nauseatiua repletio: ꝛ maxime si sequatur somnus post eã: ꝛ puluis vẽt⁹ ꝛ fum⁹: et alia de q̃bus sepe dictũ est. ¶ Deinde attẽdatur ad intentionẽ eũonis: vñ si mã sit sanguĩea fiat flõmia ꝑm regulas alias dictas ex cephalica cõi vel saphenis ꝑm cõditiones diuersas: vẽtose etiã aliqñ iuuant. Interdũ tñ ex vẽtosis additur ad pruritũ si ponanꝛ versus collum ꝓpter cõuersionẽ materieꝝ sursum. Nã in corpe repleto est necessaria flõmia vel eũo cũ medicis appriatis ad eũandũ vbi sit mã mixta sanguini. In colerica fiat minoratio mãe cũ approp̃atis s. cũ decoctione prunoꝝ thamarindoꝝ ꝛ violaꝝ

vbi ſit mā aduſta colerica valet ſerū caprinum ſuccus lupuloꝝ vel fumiterre ꝑ ſe clarificat⁹ vel cū aqua exhibeatur ꝛ multū iuuat: ꝛ ſumatur de fumoterre expſſo ſucco: ꝛ facta reſidentia ſucci ſumatur qᵭ ſubtile eſt eminēs ſurſum. ℥.iiij. in mane cū ſero caprino. ℥.v.vl'.vj. ꝛ modico zuccari albi: ꝛ eſt clarificatiuū ſanguinis ex mā colerica aduſta ꝛ eductiuū: ꝛ ſi ſit ex flāte ſalſo vꝫ decoctio polipodij in brodio ꝛ decoctio epithimi ſtante mā melica ꝛ cū ſucco boraginis ꝛ bugloſſe vel ex aquis vel ex ſubtiliationibus hoꝝ vt aqua lupuloꝝ bugloſſe boragis: fumiterre ꝛ acetoſe vbi ſit intentio ad extinguendū colere acuitatem. Et ſcabioſa in mā groſſa ex flāte ſalſo ꝛ ſuccus eius laudatur. ¶ Aliqñ expedit vt fiat digō: ꝛ tunc fiat digeſtio cū appropriatis in mā colerica cū ſirupo viol'. ſirupo de fumoterre ꝛ iuiubis ꝛ de endiuia: ꝛ in ꝓceſſu magis cum ſirupo de bizātijs. In mā vero melica aduſta fiat digeſtio cū ſirupo vio. de epithimo vl' de pomis cōpoſito vel cū aquis ꝓportionalibus de q̄bus dictuꝫ eſt. ¶ Et poſt digeſtionē māe fiat eūo magis appropriata ꝛ magis eradicans. In mā colerica cū infuſione mirabo. citrinoꝝ in aq̄s endiuie ꝛ lupuloꝝ: poſtea addēdo caſſiam ꝛ mānā ad doſim cōuenientē: vt. ſ. ſepe dictum eſt: ꝛ in mā aduſta colerica infundēdo ſil' mirabolanos indos cū floribus violaꝝ nenufaris. boragiñ. ꝛ bugloſſe: ꝛ in mā melica aduſta infundēdo epithimum thimū ſene cū paſſulis: ꝛ in flāte ſalſo polypodiū cū ſene addēdo ad colaturam de diacatholicone in flāte vel melia aduſtis: ꝛ in colera naturali vel aduſta de diaprunis nō ſolutiuo valent etiaꝫ ad fortius eūandū pillule fumiterre Aui. ſcripte. 7ª quarti in caº ꝓprio. de ſcabie ꝛ pruritu vꝫ diaſene cōfectio hamech ſm ordiationes factas ſupra in caº de melia. ¶ Deinde ē fienda diuerſio factis digerentibus ꝛ eūone cū diuerſionibus ad exteriora cū fricationib⁹ cruriū ꝛ brachioꝝ ꝛ ventoſis ſiccis. Poſtea fiat repcuſſio circa frontē cum dictis in obtalmia fiat diuerſio in poſterioribus cū ſetano ꝛ ruptorijs al's dictis. ¶ Deinde veniatur ad eūonē māe cōiuncte ꝛ ꝓprie in ſanguinea cū flōia vene frontis. etiam laudauit Aui. cū alijs flōiam in angulis lachrymalibus: ſed ſupra iſtā non auderē in mala paſſione oculoꝝ cū ocul⁹ ſit mēbrū ita exangue taliter ꝙ eūo ſanguinis immediata oculo inducit ſiccitatem oculi: ꝛ vidi expientiam vt al's dixi: ꝛ ſi mā ſit colerica mixta ſanguini vel flā ſalſum iam intendendum eſt particulariter niſi ſint ille puſtule albe ſm duas ſpecies: dicit Aui. ꝙ prima ſpecies poteſt curari ſine localib⁹ alie due ſpecies non curantur ſine medicinis: immo Raſis dixit ꝙ vix ſunt curabiles he. ſ. paſſiones ſcabies ꝛ pruritus de his ſpecieb⁹ intelligens. ¶ Ad curationem igitur cuꝫ medicinis fiat humectatio māe prius cum decoc. palearuꝫ ordei ꝛ violaꝝ ꝛ maluaꝝ ꝛ matrū viol'. ꝛ iuiubarum altee fenugreci: ꝛ facta decoc. hoꝝ omniuꝫ fiat euaporatio conuertendo faciem ſuper vaporem: ſi ēt ponatur petia duplicata in hac decoc. ſupra oculum multis vicibus in die multuꝫ iuuabit: poſtea facta mollificatione materie applicetur ſief rubeum: dicit Aui. leue ꝛ eſt ſief poſitum a Meſ. qᵭ ſit ſine vitriolo vt dictū eſt circa literam. nam ſief Raſ. eſt ſatis forte: ꝛ ſi non ſufficit tale applicetur ſief viride. addit ēt Aui. leue ꝛ fiat fricatio cum iſto ſief puluerizato ſuper illas partes eleuata palpebra. Laudauit ēt ad hanc intentionem medicamen Alchiſtratis qᵭ eſt valde bonum: valet etiam collyrium pomale ſingl'r qᵭ ponitur quinto cañ. ꝛ videbꝫ deſcriptionem que eſt ſingularis: ꝛ cum his fiat reſolutio māe: ꝛ ſi iſta non ſuffecerint ad reſolōnē ꝛ exiccationeꝫ: valet etiam prius leuis fricatio cum ſpuma maris vel cum folijs ficus vel paritarie: poſtea fiat fricatio cum zucch. tabarzeth: ꝛ tandem cum ſief: de quibus ſupra: ꝛ qñ rūpende ſunt puſtule eſt procedendum: ſicut dictū eſt ſupra in cura vlceꝝ. ¶ Et aliqñ cum non ſufficiunt reliqua iubet Raſis in diuiſionibus caº. ꝓprio de ſcabie. vt remoueantur tales māe cuꝫ quodam inſtrō qᵭ noīatur roſa: ꝛ eſt quidā flobotomus cuꝫ quo fricentur donec remoueatur aſperitas ꝛ defluat ſanguis plurimus: deinde abluatur cum aqua que mixta ſit pauco aceto ꝛ diſtilleꝛ in eo ciminum maſticatum: poſtea puluerizetur puluere rubeo ꝛ collyrio citrino: de q̊ dictum eſt: ꝛ ſic exiccetur ꝛ fiat curatio. Et ſic eſt finis huius capituli.

Bñ notandū in hoc cano.

Quoniā aūt in rubrica ſuperiori de ſcabie. ſit etiam mentio de ſebel ꝛ tñ non poſuit curaꝫ de ſebel diſtinctam a ſcabie: expedit ad perfectionem doctrine determinare etiam de ſebel. In ſebel ergo ſm ordinem videndū eſt quid ſit ſebel pº. 2º de ſpēbus eius ꝛ de diuerſitatibus ſpecieꝝ. tertio de cauſis. quarto de ſignis. Et primo ponentur ſigna ꝓnoſtica: ꝛ ſcōo demonſtratiua gñis ꝛ ſpēꝝ: quarto ponetur regimen in cura per viam diete ꝛ medicinalium ꝛ localium ꝛ chirurgie.

Quid nōis ſebel. Pro primo ſciendū ꝙ ſebel vt dicit Aui. tertia tertij ē panniculus accidens ex inflatione venaꝝ eius apparentium in ſuperficie coniunctiue vel cornee ꝛ texitur quidam in eo qᵭ eſt inter eas ſicut fumus. Pro huius intelligentia eſt ſciendū qᵭ ſebel non eſt verus panniculus: qᵭ declaraꝛ ex eo quod dicit Auicen. ſit ex inflatione venarum ergo conſtat quod non eſt verus panniculus: eſt bene ſicut panniculus apparens cooperiens quaſi totum oculum. ſ. coniunctiuam et corneam: ideo dixit interiꝛ inter eas venas aliquid ſicut fum⁹ qᵭ dupl'r intelligitur. Uno modo ꝙ ex diſpoſitione venaꝝ ꝑ coniunctiuam et corneam reſidet aliquid per venas qᵭ inſpiſſatum ſimul cum extenſione venarum ſit apparitio cuiuſdam panniculi: vel aliter ꝛ melius qᵭ vene capillares minute multe diffuſe ꝑ coniunctiuam ꝛ corneam tumefiunt ꝛ fiunt apparentes ꝛ ꝓpter magnam ꝓpinquitatem eaꝝ ad inuicem apparent in forma panniculi. Qᵭ etiā non ſit verus panniculus: ptꝫ ex eo qᵭ Sera. declarauit ſebel tm̄ ex repletione venaꝝ cuꝫ dicit ſcōo breuiarij diffiniens ſebel. Sebel eſt repletio exiſtens in venis ſup. oculi ex ſanguine groſſo donec inflantur vt vter ꝛ rubent ꝛ viſcoſanꝛ ꝛc. Qᵭ tñ ſit ſicut panniculus quidam apparenter manifeſtatur ꝑ Meſ. in pⁿº capl'i eius cū dixit. Sebel eſt cū ſuper alba oculoꝝ. i. coniunctiua ꝛ ſuꝑ nigredinem. i. corneam videꝛ ſilitudo panni texti ex venis rubeis ꝛ groſſis ſup. altero duo

Sebel qꝫ nō eſt ver⁹ pāniculus.

Optimum clarificatiuū ſāguis.

rummodorum intelligendo vt dictum est supra.

Distinctiones. De scdo principali.s. de spẽbus eius ponuntur quedã distinctiões quarum pma est q aliqñ sebel est durum aliqñ molle.i.aliqñ ipse vene faciẽtes sebel sunt dure aliqñ cedentes tactui. ¶ Alia diuisio.sebel aliqñ est primi tpis aliqñ diuturni. ¶ Alia diuisio:aliqñ fit inflatio venarum faciens sebel p viam defluxus:aliqñ p viam paulatine cõgestionis. ¶ Alia diuisio illius tumoris per viam defluxus:quidã est defluxus p pãniculũ almocati z venas exteriores frontis:quidam p pãniculos intrinsecos.s.p piã matrẽ z durã matrem:quidã p venas non manifestas z arterias intrinsecas:z quidã cõiungitur cũ vlceribus vl scabie palpebrarum z quidam non.

De causis

Cause Jam est veniendum ad cãs. Cã gñalis est tumor z inflatio ipsarum venarum minutarum dispersarum in piunctiua z in cornea:z hec est cã cõiuncta huius panniculi simul cum sanguine diffuso:vt dictũ est scdm primum modum. ¶ Cause iplẽtes aliqñ cãe sunt pure vt sanguis aliqñ cã mixta vt aliorum humorum cũ sanguine.nã alij humores sine sanguine non pñt esse cause ipsius sebel:qz alij humores sine sanguine non reddunt rubeum colorem:aliqñ est sanguis purus:aliqñ flegmaticus vel melencolicus:etiã aliquando cum sanguine miscetur colera vel flegma vel melẽcolia:z sic fiunt sicut apostemata composita.

De signis et primo euentus.

Signa. Ad signa veniendũ. Primũ signũ pnosticũ euẽtus est ad obtalmiã sepe seqtur sebel. ¶ Scdm signũ euentus oculos debiles:sed calidos z eminentes cũ habitudine totius sanguinea z forti exercitio oculorũ maxime in locis calidis sepe incidũt sebel.pz propter multitudinẽ sanguinis intra tunicas oculi z extẽsionẽ earum cõsequẽter. ¶ Ad malũ aliud signũ pronosticũ est q habẽtes sebel in particulari oculo cõiter demacrat oculus eius z minorat.rõ est:qz per sebel debilitat oculus z restauratiua eius fit debilis.ergo zc.aliq dicũt breuiat oculus.i.pupilla oculi:ad idem venit.

Aliud ad malum.

¶ Scdm signũ pnosticũ ad malũ est q sebel est morbus hereditarius:z hoc intelligit etiã in obthalmia:z alijs apatibus siue vlceribus oculorũ.ratio quia cũ oculus debilitat ex morbo diuturno spiritus gignitiuus ex oculo decisus tpe gñationis aget debiliter imprimẽdo p cõpositione debita oculi:z pñr iste oculus faciliter est aptus pati pporcionalem dispositionem que fuit in generante: vt patet.

Aliud signũ pnosticum ad malum. Sebel est morbus hereditarius.

¶ Tertiũ pnosticũ est q sebel est morbus cõtagiosus sicut z obthalmia: vt dicit Aui.2a pmi. caplo de cõplẽdo sermone de dispositionibus zc. nã transit ab vno in aliũ. Et ita dicit Gal.po de differẽtijs febriũ:z Philosophus in pblematibus 7o pblematũ. Et rõ est nã tales morbi oculares mãles sunt a qbus resoluit vapor q inficit aerẽ z tãdẽ cõicat in recipiẽte:qz ocls ẽ passibilissimũ mẽbrũ:idcirco facilr ledit:z hoc mõ ptisis.i.vlcus pulmonis z scabies:sz p aliũ spãlẽ modũ:huic tñ silem fiũt morbi ptagiosi:vt pz.s.p ĩspirationẽ aeris infecti in ptisi:ẽt p aliuz modũ morbi cutanei sunt contagiosi.

Aliud pnosticum.

Sebel est morbus cõtagiosus sicut obtalmia.

De signis demõstratiuis.

¶ Siga demõstratiua sũt ex sẽsu manifesta.nã ex sẽsu apparet pãniculus est inflatiõe venarũ cõiũctiue vel cornee in supficie existẽtiũ vt dictũ est. ¶ Et huic etiã cõcomitãtur qdã accidẽtia vt in pluribus q sunt pueniẽtia signa vt pruritus z dolor ppter extẽsionẽ magis z minus scdm extẽsionẽ in venis:vt dictũ est in pruritu. Tertiũ accñs ẽ estuatio caloris manifesta:z hoc pp inclusionem humidi qd nõ cõueniẽter euaporat nec cõueniẽter euẽtãtur spũs z calor nãle.

¶ Oculi ledũtur etiã cõiter a lumine candele z solis:z qa tale lumẽ est dilatatiuũ z agitatiuum fit nocumẽtũ in oculo. Aliud nocumẽtũ est debilitatio visus.nã cũ visus fiat per intus susceptionẽ visibilium:z hec receptio difficulter fiat ppter pãniculũ cooperiẽtẽ:io debilitat visus. Ultimũ nocumẽtũ est qa ledunt ex cõtactu cuiuslibet rei imprimẽtis,siue calide siue frigide. Ratio est qz oculus est iã debilitatus z pter naturã vene extense:ideo maxie ledit ex puluere ẽt ex re medicinali ppter passibilitatẽ ipsius oculi. ¶ Signa demonstratiua specierum si fit a sanguine puro manifestatur ex colore rubeo.si fit sanguis mixtus colere:est color rubeus mixtus citrinitate z est dolor maior z plures lachryme si fit mixtus flegmati color rubeus trahitur ad album. ¶ Si fit in pno vel in statu declaratur: vt dictum est supra in obthalmia. ¶ Si longi temporis vel parui declarabit infi mus.

¶ Si fit per communitatem panniculi extrinseci.s.almocati:tunc magis intumescunt supercilia z frons z est maior dolor exterius q in radice oculi z econtra.si fit per communitatem ab intrinsecis panniculis vt a dura matre vel pia s.matre vel per venas intrinsecas:quia tũc dolor tendit magis ad radicem oculi:z cognoscit etiam vt dicit Rasis 2o continentis ppter multiplicationem sternutationis z per alia:de quibus dictum est in simili.

Cura. Jã veniẽdũ est ad curã z po in regie diete obseruet qd dcm est in obthalmia z in pruritu in dimissione aeris luminosi z omnium que faciunt ad mobilitatem materie cum subtractione vini z paucitate cibi. Vinum tamen laudat Gale.stante corpore z capite mũdificato Auicen.non audet his stãtibus nisi in leni sebel quia agitat z euaporat z replet caput precipue oculos:licet in vltimata declinatione ad resolutionem reliquarum materierum posset conuenire. Et hoc modo posset tolerari dcm Ga.aliter exhibitio vini esset timenda.

¶ In medicinalibus intentiones complentur sicut dictũ est.s. de flebotomia in materia mixta sanguini z de euacuatione minoratiua cum appropriatis de repercussione supra frontem z de alijs de quibus supra.

De medicinis localibus:

¶ Sed specialiter deueniendo ad curã cũ localibus succedit cañ. Aui.in cao pprio:q si sebel sit recens z modice qtitatis:tunc medicine locales aliqñ satis sũt sine operatiõe chirurgie. Et ibi laudat. A.singulr vt capiatur cortex oui recẽtis sicut cadit de gallina z infũdat in aceto calo.10.diebus.i.semel vl bis in die:z postea colefacetũ remanẽte substãtia teste oui z exiccetur in vmbra:z facto puluere subtilissimo sicut alcohol imponat ipsi oclo.nã in eo remãsit vestigiũ calitatis naturalis qd iuuat in abstergẽdo z confortando postea ex parte sube exiccat. ¶ Etiam ex cinere talis oui z cum marchesita

Quid sit marchesita.

Aliud medicamen.

Modus vtẽdi collyriorum.

De cura sebel qñ nõ est recens cũ operatione manuali.

Modus operandi.

Quid sit marchesita.
Aliud medicamen.

puluerizetur optime ⁊ simul ministrent⁊ impo
nantur. Marchesita vero est lapis q̄ ꝑcussus cū
ferro emittit ignē quo vtunt scholares ad accē
dendum candelas nocte. ⁊ vocat pyrides apyr
qđ est ignis ⁊c. ¶ Valet etiā vt voluit Auic. qñ
simul ꝯiungit ⁊ sebel ⁊ scabies collyriū qđ est
expertum factū ex sumach solū sup. pulueriza-
tum: ⁊ addit. Et qñq3 ponit in ipso parū gūmi
arabici sup. ad remissionē doloris ⁊ glutinosita
tem faciendā circa ꝑtes lesas ⁊ sarcocolle et fit

Mod9 vtē di collyriorum.

ex eo alcofol. i. puluis subtilissimus abscindit
eñi sebel ⁊ remouet scabiē vt dicit. ¶ Et vt itel
ligatur modus vsus horū collyrioꝝ habeat sti-
lus cum cotto in extremitate posito: ⁊ in saliua
balneato: ⁊ postea stilus cū illo extremo impo-
natur in puluere illo: ⁊ sic eleuata palpebra po-
natur in oculo leuiter mouendo ꝑ partes lesas.
¶ Laudat es vstū positū in vrina ꝑ aliq̄t dies

De cura sebel qñ nō est recens cū operatione manuali.

postea exiccet: vt dictū est: sed est forte multum.
¶ Sed si sebel fit grossum ⁊ nō recens: tunc illa
localia nō iuuant vt innuit Aui. i. nō sufficiūt:
sed opꝫ venire ad operationes manuales q̄ ope
rationes nō fiant cū ferro nisi corpore ⁊ capite
mūdificatis: ⁊ in tpe tēperato puta vere vel au
tumno. Et est canon generalis in oībus passio-
nibus oculoꝝ in medicinis fortib9 imprimenti
bus vel oꝑationib9 manualibus. Nā dicit Aui.
et melior quidē horaꝝ ad collectionē eius. s. cu-
rationis sebel ⁊ sup. ad sil'cs oꝑationes est ver ⁊
autumnus. Et addit. verū fit sup. talis oꝑatio
post mundificationē ⁊ eñonem: qm̄ cū est ante
eñonē dolor declinare facit supfluitates ad ocu
los: qm̄ nō cōuenit tp̄s estatis ꝑpter resolutio
nem corpoꝝ ⁊ fluxibilitatē humoꝝ: ⁊ maius fie-

Modus operandi.

ret nocumentū: ⁊ ex hoc inferat ꝙ corpus nō sit
fortiter inflāmatū ira vel alia re. Tp̄s etiā hye-
mis nō ꝯuenit ꝑpt inspissationē palpebraꝝ cū
venis illis: sꝫ v̄e ⁊ autūno opꝫ mollificare illas
venas cū decoctiōe dicta in pruritu ⁊ scabie: et
sic habilitata materia ipsaꝝ venarū cū dieta cō
ueniēti ad min9 duorū dierū ipsi infirmo: tunc
subleuet palpebra supior ab vno chirugico vel
alio ꝯūr alius cū vncinis leuet venulas: et post
iponat siricū vel setas equorū: ⁊ ita trahēdo le
uiter ꝑ oculū icipiat excarnare illas venulas: ⁊
tandē illi sirici eleuent: ⁊ sic eleuabūt ille venu
le tumefacte. Et tūc medic9 exꝑtus cuꝫ forficib9
bñ incidētib9 icidat venulas illas sed aduertat
ne icidat carnē in āgulis oculoꝝ iō bñ aduertat
ne deueniat ad āgulos lachymaꝝ ꝓfundādo in
cisionē: qꝛ si absciderēt illa caro cōtinue lachry
mabitur. Et de hoc dicebat Aui. in cap° de vngu
la. vbi aliq̄tiēs necessaria est silis oꝑatio. ⁊ opꝫ
vt eradicet quātū pol'e est ꝑter ꝙ accidat carni
lachrimali sup. incisio ⁊ accidat lachrymis cur-
sus. i. ꝑpter eius incisionē fiat fluxus lachryma
rum. Et si dolor sit vehemēs dicit Aui. ponat vi
tellus oui cū aqua rosata ⁊ mitigabitur dolor.
¶ Sed aduerte post hoc ne imediate facta oꝑa
tione: palpebra contingat oculū: sed interpona
tur dicit Aui. cyminū cum sale masticatū. Est tñ
forte ⁊ dolorosum ꝑpter sal: ⁊ ego starē in cymi
no tm̄. Et Rasis in diuisionib9 laudauit aquaꝫ
cymini: que etiā minus ledit qꝛ nō est aspera: ēt
laudat ꝙ singula hora moueat bis vel ter oculū
ne inuiscent simul siue adhereant. postea quie-
scat duos vel tres dies. postea imponat de sief
viridi vel de calcāto: quorum descriptiones po
nit Rasis in capitulo de vngula qꝛ resoluūt ma
terias que remanserūt ⁊ exiccāt tamē sunt mul
tum verenda vt dictum fuit quia aliquotiēs nō
tantū corrodunt causam ꝑter naturā: ⁊ imo ali
qñ ipsi9 oculi substantiā. tunicalē: sed thus tm̄
puluerizatū ⁊ exiccatū ⁊ infusuꝫ i aqua feniculi
posset apponi vl' modicū de sarcocolla nutrita ⁊
fenugreco laudant: illa enim sunt nimis fortia.

¶ De pruritu angulorum lachrymalium. Capitulū. xx.

Endiuia tenera sumat ⁊ terat ⁊
fiant ex ea magdaleones parui
⁊ ex oleo violato ⁊ inungantur
⁊ oculis superponant ⁊ in ho-
ra dormiēdi ligentur rosatū tamen melius
est ⁊ citius cōfert. ¶ Et si hoc nō suffecerit
lentes absq3 corticibus ⁊ sumach. ⁊ ro. ru.
⁊ granati carnositas sumant ⁊ cōtrita ex
careno cōspergātur ⁊ more emplastri sup-
ponant. ¶ Qđ si nō suffecerint prius flo-
botometur patiens ex cephalica: deinde
ex vena frōtis ⁊ ex venis que sunt in lachry
malibus angulis: vēter quoq3 frequenter
soluatur ⁊ multotiēs balneū ingrediatur.

Equitur nunc capitulum
de pruritu ꝑticulari vt anguli lachry-
malis siue anguloꝝ lachrymalium in
in quo Rasis duo facit. Primo ponit curā huius
pruritus ꝑ medicinas locales cū arbitrat ip̄m
remoueri posse sine aliјs medicinis ꝑpterea qđ
pruritus nō toti oculo cōicatur. 2° ponit curam
qñ particularia localia non sufficiunt. 2ª ibi.
(Quod si non suffecerint.) Prima in duas. p̄mo
ponit vnum remedium magis domesticum: ⁊ in
materia magis subtili valens. 2° fortius ⁊ ma-
gis exiccatiuum ⁊ resolutiuum in materia ma-
gis grossa. 2ª ibi. (Quod si non hoc suffecerit.)
¶ De prima parte dicit quod in casu endiuia te
nera sumatur ⁊ teratur. ⁊ fiant ex ea magdaleo-
nes parui. i. pile magne ad quantitatem orbite
oculi ⁊ inungantur cum oleo viol'. sup. in circū-
ferentia oculi: ⁊ oculo superponantur sup. pre-
dicti magdaleones ⁊ in hora dormiendi ligen-
tur. Nam iñud medicamen est conueniens pro
pter. infrigidationem ⁊ humectationem endi-
uie ad remissionē acuitatis matèrie que facit
pruritum: ideo elegit endiuiam teneram. i. recē
tē que est frigidior ⁊ humidior ꝙ sicca: ⁊ qm̄ lau
dauit oleū viol'. in circūferētia oculi ad rep̄ssio-
nē fluētis mãe ⁊ remissionē acuitatis ei9 addit
rosatū tñ melius est ⁊ citius cōfert. sup. ad intē
tionē dictam ꝙ violatū. ptꝫ ex. se saltem ꝑpter
stipticitatem eius. ¶ Postea de scđa ꝑte ponēs
scđm remediū ad intentionem dictam dixit: ⁊ si
hoc non suffecerit sup. ad curam propter mate-
riam fuisse grossiorem: tunc lentes absq3 cor-
ticibus vt non nimis exiccent ⁊ sumach et rose
rubee et granati carnositas sumantur et trita
ex careno id est sapa vel vino cocto ad incorpo-

randum ⁊ remittendum ſiccitatē ſimplicium et aliqualiter reſoluendū ſpargant̄ ⁊ more empla ſtri supponant̄: pȝ q̄n̄o tale medicamē eſt aptū iuuare ad intentionē dictā. ¶ De ſcđa pte principali ponit curā q̄n̄ iſta nō ſufficiūt. nam tunc denotat̄ ꝙ mā ꝯiuncta fouet̄ ab an̄te in toto vl̄ in capite: ⁊ ſic ponit curā per vl̄ia: vn̄ dixit. ꝙ ſi nō ſuffecerint ſup. dicta ex cephalica prius flō- metur patiens: deinde ex vena frontis. ⁊ de venis q̄ ſunt in angulis lachrymaliū: de his oīb⁹ flōmijs q̄n̄ ꝯueniant ⁊ q̄n̄ diſcōueniant ⁊ de ordine earū ſatis abūdāter dictū eſt ſupra in caº. de obthalmia ⁊ ad illū locū recurrat̄. ¶ Addit cōtinuando. vēter quoqȝ ſoluat̄ ⁊ balneū multotiens ingrediat̄ ⁊ ad euōnem mãe an̄tis ⁊ ad diuerſionē ne mã fluat ad oculos. ⁊ cū quibus ſolui debeat dictū eſt ſupra in. c. de pruritu ⁊ ſcabie. Et ſic ſit expeditum iſtud paruuȝ capitulū. ¶ Sequitur capitulum de vngula.

¶ De vngula. Capitulum. xxi.

Cum aliquid panniculo ſimile ex angulo qui eſt ex pte naris oriri videt̄ ⁊ albū oculi cooperire ⁊ peruenit vſqȝ ad nigredinem gn̄atur paſſio que dicitur vngula. ¶ Cuius nocumentū tūc ſolū eſt peius cū peruenit vſqȝ ad nigredinis partē q̄ eſt iuxta pupillā. Hec igitur paſſio duȝ ſubtilis eſt cum ſief viridi ⁊ ſief de calcāto eſt medicanda. Si autē vetuſta fiat ⁊ groſſa cū ferro eſt euellenda. ¶ Sief viride q̄đ cōfert ſebel ⁊ ſcabiei ⁊ vngule ⁊ albugini. ℞. ziniar. ʒ. iij. colcotar vſti. ʒ. vj. arſenici rubei baurach ſpume maris omnium an̄. ʒ. j. ſalis armoniaci. ʒ. ß. amoniaci. ʒ. ij. armoniacum ī ſucco ruthe diſſoluat̄ ⁊ ſpēs ex eo cōſpergantur ⁊ fiat ex eis ſief. eſt enim mirabile. ¶ Sief de calcanto q̄đ cōfert vngule. ℞. eris vſti: calcāti: amborū an̄. ʒ. v. ziniar ʒ. ij. ſalis armoniaci baurach arſenici ſublimati: omnium an̄. ʒ. j. terātur ⁊ per bebdomadam vnā dimittant̄: deinde fiāt ex eis ſief ⁊ fricetur vngula cum eis.

Des. ſief viridis.

Des. ſief de calcanto.

Expeditis capitulis de pruritu ⁊ ſcabie ⁊ poſtea de ſebel: deinde de particulari pruritu lachrymalium cum vngula curet̄ quaſi eodē mō ſicut ſebel: cōſequenter Raſ. determinauit hic de ipſa vngula: ⁊ diuidit̄ caplm̄ in tres partes. Nam p̄mo declarat quid ſit vngula ponens nocumentū eius maximū ad q̄đ deducere pōt. 2º ponit curā illi⁹ generalem. 3º ponit deſcriptiones duorum ſief neceſſarioꝝ aliquotiens in ſebel ſcabie vel vngula vt de ſief viridi et ſief de calcanto. 2ª ibi. (Hec igr̄ paſſio.) 3ª ibi (Sief viride q̄đ ꝯfert ⁊c.) Prima poſſet diuidi in duas ſm̄ ꝙ duo intēdit: vt dictum eſt. ¶ De prima parte dixit. Cum aliquid panniculo ſil̄e ex angulo qui eſt a parte naris. i. ex angulo lachrymali oriri videt̄: ⁊ album oculi cooperire. i. ꝯiunctiuā: ⁊ peruenire vſqȝ ad nigredinem. i. corneā generat̄ paſſio que vngula dicit̄. Et ita in hac parte pȝ q̄đ declarat manifeſtationem generationis vngule ꝑ hoc q̄đ videtur oriri aliq̄d ex angulo lachrymali q̄đ eſt ſimile pāniculo tranſiens ſupra ꝯiunctiuā v̄ſus corneam: ⁊ ita trāſit ꝙ circa angulū oculi videt̄ latior ⁊ carnoſior: poſtea cū incedit verſus corneam ſubtiliatur: ⁊ ad acutiē tendit a forma ſagitte: ⁊ ibi videt̄ ſubſtātia magis panniculāris q̄ carnoſa ad modū ſubſtātie vnguis. Sed nota ꝙ lȝ dicat q̄đ oriat̄ ex angulo lachrymali hoc debet intelligi vt plurimū: q: plures ſupfluitates decidunt̄ ex angulo lachrymali q̄ ab angulo ſylueſtri: non tn̄ repugnat ꝙ aliquotiens incipiat ex angulo ſylueſtri: vt declarant autores oculiſte vidiſſe in ſuis notatis: ⁊ ſic cū eſt vngula ꝑfecta ſiue fuerit incipiēs ex angulo domeſtico vel ſylueſtri cooperit̄ ꝯiunctiua: ⁊ etiā vt ſepe pars corneę: immo aliquotiens ita extendit̄ vt cooperiat etiā pupillā: ⁊ hoc eſt maius nocumentum ad q̄đ deducere pōt ꝓhibendo inceſſum ſpūum viſibilium ad cryſtalloidem: ⁊ ꝯn̄r: ⁊ tunc eſt ſolum peius cū peruenit ad nigredinis ptē q̄ iuxta pupillam eſt. Et ex hoc etiā tacite innuit q̄đ etiam talis panniculus ad alia nocumenta oculi adducit: ſed hoc eſt maximum. nam adducit grauitateȝ oculi. vnde ſit motus eius difficilis conuertendo ſurſum: aut deorſum vel ad dextrum vel ſiniſtrum: debilitatur etiaȝ oculus in digeſtiua ⁊ reſolutiua vt patet.

Nota.

¶ De ſcđa parte principali ponit curā generalē per duo remedia. Primū eſt ꝙ ꝑ medicamina localia approximanda vbi fuerit ſubtilis. 2m eſt ꝙ per operationē manualē cū ferro vbi fuerit groſſa. Nam ſubtilis curari pōt ꝑ medicinas abſterſiuas exiccatiuas de q̄bus infra: ſed groſſa non patit̄ a medicinis ſufficiēter. vn̄ neceſſaria eſt operatio manualis. dicit ergo. Hec igit̄ paſſio cū ſubtilis eſt cum ſief viridi: ⁊ cū ſief de calcanto eſt medicanda. Nam iſta ſief ſunt fortia vt ſtatim videbitur in compoſitione reſolutiua exiccatiua ⁊ abſterſiua. ¶ Et addit. ſi autē vetuſta fiat ⁊ groſſa cum ferro eſt expolianda. ⁊ nota ne contingat error vt videbitur ſtatim in diſtinctionibus ⁊ ſpeciebus eius ꝙ differt dicere aliquam vngulam eſſe ſubtilē vel groſſam: ⁊ ſic duram vel mollē: ⁊ dicere ꝙ quedā eſt vehementer adherens ⁊ fixa: ⁊ quedā nō: q̄ velociter diuidit̄ a ꝯiunctiua. Nā aliqua eſt groſſa ⁊ dura ⁊ eſt faciliter ſeparabilis a ꝯiūctiua: ⁊ aliqua talis vehemēter adherēs ⁊ multū affixa ꝯiunctiue. De prima verificat̄ dictū Raſis ꝙ cū non patiat̄ a medicinis eſt vtendum operatione cū ferro ⁊ raro valent in hoc medicine. vnde dicebat Aui. 3ª tertij caº. ꝓprio in cura. Adminiſtratio vero medicinarum in ipſa. ſ. vngula eſt res que nō multum valet in vngula que eſt groſſa ⁊c. ⁊ tn̄ ſi iſta nō ſit ſeparabilis faciliter curari pōt cuȝ ferro. In vngula tn̄ adherente ⁊ multū inuiſcata ſiue groſſa fuerit ſiue tenuis nullo mō eſt ſiēda inciſio: q̄m talis foret periculoſa de eruptione corneę. vn̄ tunc cura vel eſt relinquēda a localibus ſed vtēdū tm̄mō regimine debito ⁊ purgatione

Deſcr. ſief. de calcāto

De q̄ddita te nois.

vel est tentēda cura cū collyrijs dicēdis paulo-
post: tñ cū timore ꝛ cautela qm̄ sepe perducunt
ad malū finē destruēdo substantiā oculi ꝑpter
maximā vim ꝛ acuitatē in operatiōe eoꝝ: ꝛhoc
bñ notate. ¶ Cōsequenter in tertia pte ponit
descriptionē primo sief viridis: de quo dicit ꝙ
confert sebel scabiei ꝛ vngule ꝛ albedini seu al-
bugini cuiꝰ descriptio qꝛ de eo reperiūt multe
diuerse ponam descriptionem repertā in vno
librorū meorū que est multū fortis. vt infra ℞.

Nota.

ciniar. idest viride eris de quo supra dictuꝫ qđ
est corrosiuū: arsenici rubei silr venenum corro
siuum. nā tale est fortius albo. baurach. spēs sa
lis: etiā vehemēter exiccatiuū. spuma maris. q̄
etiā vehemēter exiccat ꝛ abstergit: oīꝫ: añ. ʒ. iij.
colcotar vsti. spēs vitrioli: de quo supra dictū
est etiā corrosiuū ꝛ exiccatiuū. ʒ. vj. salis armo
niaci: qđ ēt est calidū ī 4°: ꝛ multū subtiliat hu
mores grossos ꝛ vehemēter exiccat ꝛ abstergit
ꝛ de eiꝰ ꝓꝓetate est vt voluit Sera. vt abstergat
ab interioribꝰ ad exteriora. ʒ. vj. ℈. armoniaci ꝙ
est gūmi etiā calidū ꝛ exiccatiuū. ʒ. ij. armonia-
cum cū succo ruthe dissoluat: q̄ est succus mul-
tum ocularis etiā resolutiuus exiccatiuus ꝛ cō
fortatiꝰ: ꝛ spēs ex eo. i. cū eo aspergant. i. īcorpo
rentur ꝛ fiat ex eis sief. est enī mirabile vt dicit
ad hanc intentionē sed est timorosum vt patet.

Descr. sief. de calcāto

¶ Ponit cōsequēter descriptionē sief de calcā-
to qđ etiā cōfert vngule ad intentionē q̄ dcā est
Nā est huic simile ꝛ simplicia sunt oīa declara-
ta. fiat vt infra. ℞. eris vsti. calcāti: spēs vitrio-
li amborum añ. ʒ. v. ciniar. ʒ. ij. salis armoniaci
baurach: arsenici sublimati: oīm añ. ʒ. j. terātur
ꝛ ꝑ hebdomadā vnā dimittant vt magis exiccē
tur deinde fiat ex eis sief sup. cuꝫ suc. ruthe vel
suc. celidonie ꝛ fricet vngula cū eis. Et sic sit ex
peditum capitulum textu aliter.

Sed vt aliquid. dicamus ſm obſuatio
nem moris nr̄i: tñ bre-
uissime ꝑ magis clara intelligētia. Prīo videa
tur quid nois. Scđo cōmemoret quid rei eiꝰ vn
gule. Tertio ponent distinctiones. Quarto cau
se: consequenter signa postea cura.

Deq̄ddita te nois.

Quid nois. vngule đr ab vngula: sicut enī
vnguis est quoddā superaddi
tum extremis digitorū. ꝛ videt de substātia cor
nu albi cooperiēs dictas extremitates: ꝛ sic hic
pāniculus est additio cōiunctiue vt dicit Aui.
ꝛ. i. velaminis oculi. Nam ipsa cōiūctiua est ve
lamen cōtinens oculū ꝛ alligans eū posteriꝰ ad
craneū: vt alias dictū est ī anathomia: ꝛ sic ptꝫ
quid nois eiꝰ. ¶ Quid rei aūt declarat prīo qđ
vngula est pāniculus additus cōiunctiue inci-
piens ſm plurimū a lachrymali ꝛcurrit sup con
iunctiuam ſm formā sagittalē: ꝛ intantū aliq̄-
tiens extenditur ꝙ cooperit corneā ꝛ aliqñ pu
pillam cuius pars versus angulū oculi latior ꝛ
spissior ad rubeū carneum declinat: ꝛ circa acu
tiem versus pupillā magis tenuatur ꝛ ad albū
panniculare vel ad album corum vt vnguis
in corpore declinat.

Distinctiones. De speciebus aūt eiꝰ po
nātur distictiones. qua
rum prima est ꝙ quedā est incipiēs quedā iā ꝑ-
fecta. ¶ Alia distinctio. de incipiēte quedaꝫ ex-
tenditur tm̄ supra cōiunctiuam quedā vsq; ad
corneam attingendo. ¶ Alia distinctio. quedā
subtilis quedam grossa: quedā mollis quedam
dura: ꝛ hoc vel ratione mãe ex qua generat vel
rōne modici temporis vel diuturnitatis eius.
¶ Alia distinctio quedam est ad rubeuꝫ magis
declinans: quedam ad citrinum: quedam ad fu
scum ſm diuersitatem humoꝝ. ¶ Ultima distin
ctio quedam est multum vnita adherens ꝛ fixa
coniunctiue vel cornee: ꝛ quedam non: que faci
le diuidi tur ꝛ eleuatur a coniunctiua vt: dictuꝫ
est circa literam.

Cause. De causis eius dicat breuiter ꝙ oēs
cause extrinseceꝰ ꝛ primitiue q̄ addu-
cere pn̄t ad debilitatem digestiue ꝛ resolutiue
oculi de q̄bus sepe dictum est sunt de cāis huiꝰ
panniculi. ¶ Et de causis an̄tibus ꝛ corporali-
bus sunt mala complexio cerebri cū pn̄tia hūo
rum in capite. ¶ Mala etiā cōplexio oculi cum
debilitate a gn̄atione cōtracta est magis cā im
mediata ad hunc morbū. ¶ Sed cā magis ꝯiun
cta generationis eius est superfluitas nutrimē
ti ipsius oculi inspissata ꝛ indurata ad nām pā
nicularem reducta.

De causis.

Signa. Signa vero ꝑnostica formari pn̄t
oīa sicut supra dictū est in sebel vel
scabie. sed signa demonstratiua sunt ex se nota
ex his que dicta sunt circa literam.

De signis ꝑnosticis

Cura. Cura etiā obseruanda est vt in capi-
tulis dictis ꝑrimis dictuꝫ est ꝛ ī mol
li ꝛ in subtili curandū est cū medicinis ꝛ colly-
rijs dictis semꝑ obseruādo canones cōes đ mū
dificatione totius corporis ꝛ capitis cū flōmijs
ꝛ pharmacijs: ꝛ postea anteq̄ ponantur medici
ne fortes ponantur mitiores vt collyriū de thu
re de quo supra dictum est: postea collyrium ru
beū: postea viride. Et semꝑ anteq̄ ponant hmōi
fiat humectatio cū fomentationibus camomil
le ꝛ fenugreci vt alꝰs dictum est. ¶ Et cum ex ve
hementia medicaminis superuenerit dolor mi
tigetur cum vitello oui ꝛ oleo rosato dimitten
do medicamen forte ꝑ duos vel tres dies. ¶ Et
qñ ista non suffecerint ꝛ velimus vti instrō chi
rurgico fiat sicut dictum est in sebel semꝑ ponē-
do repcussiua circa oculum ꝛ infundendo de ci
mino vel aqua cimini vt dictum est. Et sic sit fi-
nis ꝗntus capli ꝓpter non ꝓlongare ꝛc.

¶ De macula rubea. Cap. xxij.

CUm in oculo ex ꝑcussione aut
ex re alia punctum rubeum fie
ri contingit: sanguis q̄ ibi est
dissoluendus est postq̄ estua-
tio quieuerit. ¶ Sumantur igitur arseni-
ci rubei olibani armoniaci myrrhe: omniū
añ. partes equales: ꝛ fiant ex eis sief qui in
succo coriādri fricētur ꝛ in oculo distillēt.
¶ Quādiu tñ dolor ꝑseuerat albumē oui
sumēdū est ꝛ oleo rosato cōmiscēdū ꝛ cot-
tum ex eis inuolutū oculo est supponēdū.

IN hoc capitulo determi-
nat dn̄s Rasis de macula rubea appa
rente in oculo: ꝛ qm̄ talis macula ali-

quotiens succedit ad applicationē medicinarū fortiū ꝯuenientiū in vngula: vel etiā ad operationem manualē vt videbit in causis: aliqñ etiā ꝛ sepe ex ꝑcussiõe vel casu supra oculū: idcirco cū uenienter Rasis post capl'm de vngula determinauit de tali macula rubea vt ponit in rubrica cõtingente sup. ex cā aliqua de dictis ad curam vngule vel de ꝑcussione vt dicit rubrica ꝛ hoc vt in pluribus. Diuiditur ergo pñs capl'm in tres partes: qm̄ primo notificat q̄d intelligit ꝑ maculā rubeā. scdo ponit curā eius principal'r. tertio docet corrigere accidēs qd̄ superuenit a dolore vel ex se vel ex applicatione medicinaꝝ. scda ibi. (Sanguis q̄ ibi est.) tertia ibi. (Quādiu tñ dolor.) ¶ De prima ꝑte dicit. Cū in oculo ex percussione aut ex re alia sup. de dictis punctū rubeū vel sup. puncta rubea fieri ꝯtingit in ꝯiunctiua. s. vel in cornea vel in vtrisqꝫ: tunc sup. appellatur macula rubea tota ꝑs est clara. ¶ De scda parte ponēs curā ꝛ manifestās cām huius macule. qd̄ est sanguis receptus in poris tunicarum oculi ꝛ ibi retētus: dixit. sanguis q̄ ibi sup. ꝑter nām est erit dissoluēdus: sed ponēs cañ. ne contingat errare dicit: postq̄ȝ estuatio q̄euerit: ꝛ sunt verba ꝑgnātia insinuās ꝙ nō est fiēda resolutio cū resoluētibus ꝓpter dubiū attractionis mãestātibus humoribus in fluxu: imo post eūones diuersinas ꝛ reꝑcussiões factas ꝯñr vbi fuerit expediēs: q2 al'r applicatio resoluentium esset nociua: vt pꝫ recte intelligenti. Contra tñ hunc cañ. practicāt multi idiote: ꝛ loquor de medicis qui incōtinēti apparente macula rubea faciunt distillari sanguinē colūbi intra oculuꝫ ad resoluendū: sed sua caliditate plus attrahit ꝛ dilatat poros ad exitū sanguis: ꝛ ita vbi erat punctus paruus in oculo: aliquotiēs postea repletur oculus sanguine: ideo ad euitandū dictū periculū dixit signanter ꝙ sanguis q̄ ibi est dissoluendus est postq̄ȝ estuatio q̄euerit: ꝛ ponens cōtinuationē cū quo est fienda resolutio dixit. Sumant aūt arsenici rubei: olibani: myrrhe: armoniaci oīm añ. ꝑtes equales ꝛ fiat ex eis sief. Ista oīa sunt resolutiua satis fortia vt vidistis supra: ꝛ debēt applicari nisi post vsum aliaꝝ medicinaꝝ q̄ sunt magis mites in resoluēdo ꝛ non dolorem causantes. vt est aqua fenugreci vl' camomille vel sanguis galline vel colūbe: vt videbitur infra magis spāl'r in cura: ꝛ ipse ad repressionē caliditatis istius sief dixit: qui sup. sief cū succo coriandri fricetur ꝛ in oculo distilletur.

Nota bñ.

In multis locis reperiunt tales medici ꝯ hūc cano. practicantes ꝛ fortasse in curia principuꝫ.

¶ De tertia parte ad correctionē accidentis vt doloris ꝯtingentis dixit: q̄diu tñ dolor ꝑseuerauerit sup. abstineat ab hoc sief ꝛ sitibus calidis. Et nota multū singulariter ꝛ albumē oui sumēdum est: ꝛ oleo rosato misceatur ꝛ cottū ex eis inuolutum oculo superponendum est. naꝫ talia minuunt ebullitionem ꝛ calorem ꝛ consequenter dolor remittitur. Et sic est finis capituli textualiter lecti.

Sed clarius ꝓcedēdo in hoc caplo q̄daꝫ notabunt ꝑ ordinē. Prio videbitur de q̄d nois ꝛ q̄d rei: scdo de aliq̄bus distinctionibus ꝛ specieb' eius. tertio de causis: quarto de signis causaꝝ ꝛ demum de cura.

Quid nominis. De primo capl'm hoc intitulatur de macula rubea apparente in ꝯiunctiua vel in oculo s'm. A. aut intitulatur de atarfati. ¶ De q̄d rei dr̄ esse pūctus rubens sanguineus: ꝛ est rubeus qui aliqñ extenditur supra cõiunctiuam vel corneā ꝓpter sanguinem currentem ex quibusdaꝫ venis ruptis in oculo ex cā extrinseca: vt ex ꝑcussione vel alia corporali: vnde dictus sanguis recipit in poris cõiunctiue vel cornee: ꝛ ita apparet pūctum sanguis vel puncta.

Diuisiones. De scdo principali vt de diuisionibus fit prima diuisio ꝙ quedam macula rubea est recens quedam antiqua. Alia diuisio de recenti quedam est macula rubea ignea: quedam non ignea: sed rubea obscura ad album vel obscuꝝ declinans. ¶ Alia diuisio: quedam contingit nocumento coniūctiue quedam cornee vel vtriusqꝫ.

De causis.

Cause. Cā gñalis est oīs cā que efficere pōt vt sanguis exeat venam vel ex coniūctiua vel ex cornea. Et ideo de causis quedā sunt primitiue vt percussio ab extrinseco: clamor fortis: motus laboriosus: fricatio oculi: vñ fit compressio in venis oculi: ꝛ tunc pōt fieri ruptio in venis minutis ꝛ exit sanguis qui recept' in porositatibus facit maculam vt dictum est: etiam caliditas solis rarefaciens poros venarum subtilians sanguinem facere potest vt per viam resudationis alique partes sanguinis exeant vt dictum est: ꝛ sic causa frigida constringens ꝛ cōprimens quod in venis continetur potest idem facere: ꝛ hoc modo ira ꝛ tristitia possunt hoc facere. ¶ Et quedam sunt cause corporee ꝛ inter alias est repletio venarum ꝛ abundātia sanguinis maxime in venis oculi: vnde aliqñ propter nimiam repletionem fit ruptura venarum ꝛ labens facit maculam. ¶ Aliqñ causa corporea sumitur ex parte qualitatis humoꝝ vt ex acuitate sanguinis potest corrodi substantia vene vel sua subtilitate resudabit faciliter per poros mediocres: ꝛ sic fient tales macule vt dictum est. ¶ Et ita ex parte regiminis etiam in cibo ꝛ potu quecunqꝫ causa potest multiplicare sanguinem: ꝛ pōt exacuere sanguineꝫ faciendo eū acutum mordacem reducuntur ad eas que sunt vel esse possunt causa huius macule.

De signis ꝓnosticis

Signa. De signis quedaꝫ sunt pronostica q̄dam demonstratiua. ¶ Pronostica sunt aggregatio sanguinis circa venas oculorū ꝛ tumor manifestus in eis: ꝛ si postea coniungatur clamor: furor: ꝛ ira satis euidenter possum' pronosticari supra puncta rubea vt pꝫ. ¶ Signa pronostica terminationis ad bonum vel ad malum sunt quod deteriora sunt puncta ex nocumento cornee q̄ȝ ex nocumento coniunctiue: nam cornea est membrum magis panniculare minus carnosum ꝛ debili' in resoluendo. ¶ Secundum pronosticum macula sequens apostema ipsius oculi: ꝛ maxime si fuerit diuturna difficulter curatur: ꝛ econtra macula recens ex leui causa primitiua contingens facile curatur.

De signis demōstratiuis.

¶ Signum demonstratiuum presentis nocumenti est ad sensum comprehensibile: sed signa causarum si fuerint primitiua ex percussione vl' casu: vel offensione ad oculum: vel ira: vel clamore ex relatu patientis declarantur.

¶ Signa causarū corporearum: vt scilicet abūdantia sanguinis in venis oculi manifestatur ex rubore venaꝝ oculi ꝛ faciei: manifestat etiā:

qm̄ sepe cōiungunt lachrymeretiā ex colore ru-
beo vero purpureo nō igneo nimis neq̃ claro.
¶ Quod si ex materia magis corrodente fuerit
et acuta declarat ex colore rubeo claro: q̄ si fue-
rit rubor ad albū declinans significat materiā
flegmaticā cū sanguine esse in cā: ꝛ si cum fusco
de materia melencolica proportionabiliter.
¶ Fit etiā aliqñ fluxus aliunde. vñ declaratur
abundantia sanguinis solius vel cū alijs humo
ribus mixti in toto vel in capite vel in alijs mē
bris ꝑticularibꝰ ꝑ ea que dicta sunt sepe de mē
bris lesis per communitatem.

De pma in tētione cu ratiua.

Cura. De cura primo obseruet regimē in ob
uiatione causaꝝ oīum que facere pos-
sunt exitū sanguinis ex vena ꝛ ruptura vene vel
per viam exuberantie sanguinis vel ꝑ viā acui-
tatis: ꝛ hoc vel ex parte aeris ꝛ motuū corpora-
lium vel animaliū ꝛ cibi ꝛ potus semꝑ dimittē
do euaporātia ꝛ debite regat ſm regimen dictū
in sebel oculoꝝ. ¶ De medicinalibus aūt dicat

De 2ª intē tiōe facta cū medici nalibus.

q̄ aliud regimen debet in prinͦ aliud in proces-
su. Nam in prinͦ maxime si sit exuberantia san-
guinis que declarat ex extensione venaꝝ vel re-
pletione cōueniunt vniuersalia dicta supra de
diuersione cū flobotomia cephalice vel cōis et
diuersione cū ventosis ꝛ alijs dictis: sunt etiam
seruanda vniuersalia si materia sit acuta cū eq̄-
tione materie digerēdo: remittendo acuitatem
euacuando cū appropriatis clarificādo sangui-
nem ꝛ eradicando materiā secū ꝑmixtā: vt dcm̄
est de obthalmia: etiā in ꝑnͦ repcutiat materia
facta diuersione circa frontē appositis repcussi
uis: ꝛ in oculo a ꝑnͦ aliqua sunt ponenda. Lau
dat Aui. q̄ cū sanguine columbe ponatur aliq̃d
de luto sigillato: vel de albumine oui: maxime
si fiat ꝑ viā resudationis ex materia acuta. Lac
etiam muliebre sua viscositate ꝛ lac asininū va
let ꝛ magis alterat ad frigidū. ¶ In ꝓcessu aūt
ad resolutionem materie q̄ remāsit que actu fa-
cit apparentiā illius macule laudat vt instillet
in oculum sanguis pulli vel columbe vel turtu
ris ſm Auenzoar iugulati. i. versus collū vulne
rati. nam ꝑticipat caliditate magis resolutiua
ſm Aui. ꝛ alios singulariter sanguis de sub ala.

De signis ꝓnosticis

nam dicit magis tēperatus violenter extracta
aliqua pēna ꝛ calidior est sanguis. Et dicit He-
rar. qd̄ est magis resolutiuus: q2 ꝓpter motum
alarum in volatu reddit calidior ꝛ subtilior. ta
lis sanguis est mitigatiuus doloris si dolor sit:
et cū hoc tēperata caliditate resolutiuus: si nō
sufficit ponat in sanguine de lacte mulieris vel
in decoctione fenugreci aliq̃d de thure pulueri
zato ꝛ magis resoluit: ꝛ hoc magis in processu
qñ nō fuerit estuatio vt dictum est circa literā.
¶ Sed si macula fuerit ex multo tꝑe facta ꝛ fue
rit sequens rupturā vene ꝓpter apostema in cō
iunctiua vel cornea: tunc stat intentio ad reso-
lutionem. Primum de mollificatione. fiat molli

De signis demōstra- tiuis.

ficatio intra oculum recepta ex decoctione ca-
momille: fenugreci mellilotí. Auenzoar sumant
ʒ. ij. florum mellilotí: ꝛ. ʒ. ij. camomille: ꝛ ꝑ totā
noctem infundatur in aqua calida et in mane
posito cotto in dicta aqua oculo superponatur
in hoc est intentio humectatiua ꝛ resolutiua le
uis; fortiora sunt aqua salis armoniaci vel arse
nici citrini: ad fortiorem resolutionē ꝛ exiccatio
nem: tñ ego nō auderem in applicatione horum
de arsenico. fiat ergo de temperatis magis ꝑti-
cipantibus quadā humiditate leui sine siccita-
te acuta. vñ vitellus oui ad hanc intentionē va
let etiam frustum casei recentis aliqualr saliti
valet ad resolutionem virtute salis: ꝛ sic ad mul
ta potest discurrere medicus fortia ꝛ magis for
tia prius semper tentata via mitiore. Et sic fit fi
nis huius capituli.

¶ De lachrymis oculorū. Cap .xxiij.

CUm lachrymales oc̄lorū angu-
li semper humidi vident pati-
ens quotidie ieiunus ingredia
tur balneū ꝛ in oculis istud al-
cofol mittat. ℞. thutie. ʒ. x. coralli rubei. mi
rabol. citrini fricati aloes: omniū an̄. ʒ. ij. pi
peris. ʒ. ſ. fiat ex eis puluis qui assidue mit
tatur in oculo.

SEquitur capitulum de la
chrymis qd̄ cōtinuatur ad precedētia
maxime ad capitula de scabie sebel ꝛ
vngula in hunc modū. Nam postq̄ in curatiōe
illarum passionū: vt supra visum est sepe: docti
etiā medici vtūt medicinis abstersiuis ꝛ exicca
tiuis nimis: nō tm̄ a motiuis ꝛ cōsumptiuis cāe
ꝑter naturā ledētis: imo aliqñ ita fortibꝰ vt exic
cēt ꝛ amoueāt carnē: ꝛ si nō ſm totū saltē ſm ꝑ-
tem de carne in angulis oculoꝝ situata a natu-
ra deputata ad ꝓhibitionē lachrimarū: vt infra
videbitur: ꝛ aliquotiens hoc efficiunt cū instr̄o
chirurgico: vnde sepe deuenit ad lachrimas ab
huiusmodi cā extrinseca ꝛ ꝑmitiua. Idcirco fuit
cōueniens post expeditionez illoꝝ capituloꝝ si-
mul cū capitulo de macula rubea sepe sequente
ad ea: vt dictū est supra ponere capitulum de la-
chrymis tanq̄ de accidēti sepe ꝯtingēti in cura
dictaꝝ passionum vt eisdez lachrimis occurrere
possit medicus cū euenerit: et ita pz cōtinuatio
capituli cuz precedentibꝰ. De capitulo igit bre-
uiter se expediēs. ꝑmo declarando qui dicātur
patientes lachrymas ponit curam earū per in-
gressionem in balneum. secundo ponit curam
per medicamen locale applicandum. secunda
ibi (Et in oculum alcofol.) ¶ De prima parte
dixit. Cum lachrymales oculorum anguli sem-
per humidi videntur: patiēs quotidie ieiunūs
balneum ingrediatur. Circa quam partē opor-
tet duo notare. Primo in hoc quod declarat la-
chrymas que curari debent differenter ab his:
de quibus non est intentio ad curam vt sunt la
chryme voluntarie que non subijciuntur regi-
mini medici: sed magis per philosophiam mo-
ralem corriguntur vt videbitur statim. vnde de
clarat quod de inuoluntarijs est sermo in hoc
capitulo per hoc quod dicit. Cum lachrymales
anguli semper humidi ꝛc. Ex ista nota semper
denotatur quod non sunt voluntarie. ꝛ vt spe-
cialius intelligatur est aduertendum vt vide-
bitur infra in distinctionibus quod lachryma-
rum quedam sunt voluntarie ꝛ quedam inuo-
luntarie. Voluntarie, vt que sequuntur risum

vel tristitiam volūtarias. nam per risum sequi
tur distensio ⁊ dilatatio pororꝝ: nō tm̄ tunicarū
oculi: sed etiā illi⁹ carnositatis in angulis ocu
lorum existentis de qua dictū est ordinate ad si
stendum humiditatē naturalr̄ a natura depu-
tatam vt ad oculos trāsmittat̄ ꝑ finib⁹ infra di
cendis: ⁊ ita dilatatis poris effluit hūiditas la
chrymalis. ex opposito in tristitia ꝓpter ꝑcipe-
re aliqđ tristabile cōstringit̄ cerebrū: ⁊ sic expri
mitur humidū ex eodē ꝑ poros ad angulos la-
chrymales: ⁊ ita manifestat̄ lachryma. Et ptꝫ ꝙ
in istis nō semꝑ anguli oculoꝝ humidi vident̄:
sed solum cū occurrūt passiones aīales de gau-
dio risu vel tristitia: immo raro in ꝓuectis ad
has lachrymas peruenit̄: sed in pueris frequen
tius ꝓpter quasi cōtinuo de singulis admirari
ex incōsuetudine perceptoꝝ: ⁊ ita quedā cōpre-
hendunt vt cōuenientia iocūda ⁊ quedā vt tri-
stia: ⁊ ꝓpt̄r frequens fit risus ⁊ frequens tristitia
⁊ inde fluunt in eis frequentes lachryme: in eis
tn̄ nō semꝑ apparent. per hoc ergo qđ dixit sem
per innuebat ꝙ esset sermo de lachrymis inuo-
lūtarijs. ¶ Nota scđo ꝙ ipse ordinat in cura di
missa dieta ⁊ multa silia q̄ dicta sunt supra ī ca
pitulo de catarro cū eodē modo quasi curari de
bent lachryme ex ꝑte regiminis ⁊ diuersiōis et
prohibitionis fluentis materie ⁊ eūonis ⁊ exic
cationis sicut ⁊ fluxus catarralis vt breuiloqu⁹
ponit vnū ingeniū curatiuū ꝑ balneū cū corp⁹
est ieiunū. 2° posuit tanꝙ forte curatiuū in casu
nam valet ad duas principales intētiones. s. et
ad diuertendū materiā aptā fluere ad oculos ⁊
cutim totius qđ est in casu maxime iuuans: qm̄
difficile est cū materia demādauit ad oculos su
perfluitates ex cerebro maxime ꝓpter vicinita
tem oculoꝝ ad ip̄m ⁊ passibilitatē: difficile est
dico tunc cōsuetam eūonem ad talia mēbra cor
rigere: ⁊ nō corrigit̄ nisi inducat̄ vsus ꝯtrarius
ad diuersas ꝑtes qđ cōuenientissime fit cū bal-
neo. Cōuenit etiā ꝓ intētione exiccationis ma
xime tꝑe ieiunij: vt ptꝫ. Sed hic opꝫ cōmemora
re que supra dicta sunt de exhibitiōe balnei de
mente Mesue vt nō exhibeat̄ nisi post mundifi
cationem totius: qm̄ tunc agitationis suspitio
tollitur sublata multitudine: nā tūc resoluit re
liquias ⁊ cōuertit ex ꝑtibus lesis ⁊c. Et forte qđ
hoc insinuauit ꝑ hoc qđ dixit quotidie ieiunus
balneū ingrediat̄. signāter ieiunus vt insinuet
qđ non tm̄ ieiunus sit ex ꝑte cibi: sed etiā ex ꝑte
humoꝝ in toto q2 sit mūdificatus vel al's nō fuis
set corpus repletum: ⁊ sic ptꝫ prima pars clara.
¶ De scđa parte dicit ponēdo medicamē locale
et in oculis istud alcofol mittat̄. ℞. thutie. ʒ. x.
coralli rubei mirabolanoꝝ fricatoꝝ aloes: oīm
aā. ʒ. ij. piperis. ʒ. ſ. fiat ex eis puluis q̄ assidue
mittatur in oculū. s. in angulū eius. Circa quā
partem nota ꝙ ex ordine textus videt̄ innuere
ordinem seruandū a medico in cura. vt. s. prius
fiat diuersio ⁊ eūo. ⁊ sup. repercussio. deinde ve-
niatur ad localia. Ex quo pri⁹ posuit exhibitio
nem balnei pro intētionibus dictis. 2° nota ꝙ
hec descriptio maxime valet: vt ptꝫ ex simplici-
bus ad exiccationē materie ⁊ cōfortationē cali
ditatis naturalis oculi vigorando digestiuam
eius ⁊ cōtentiuā: ⁊ nō est in actiuis multū excel
lens temperamētū: vt ptꝫ cōsiderāti. Et nota ꝙ
ordinat cōpositionē in forma pulueris ⁊ non in

Nota.

forma collyrij humidi: qm̄ in hoc casu plus va-
lent medicine in forma pulueris: qm̄ vel adhe-
rent: ⁊ ꝓpt̄r magis penetrant in mēbra lesa. Uti-
litates simpliciū sunt manifeste ex supradictis:
et si velles istā descriptionem fortificare ad no-
stram intentionē posset infundi thutia in aqua
myrti: ⁊ de mirabolanis eligant̄ ossa mirabola
norum chebuloꝝ ⁊ si aliqualr̄ cōburerent̄ essent
efficaciora ad exiccandū: ⁊ ex eis posset fieri pul
uis cū reliqs. ¶ Et ad hanc intentionē posuit
Gerar. descriptionē vtilē. vt infra. ℞. thutie in-
fuse ⁊ ablute cū aqua myrti. ʒ. j. coralli albi ⁊ ru
bei: ossiū mirabolanoꝝ chebul̄. modicū cōbusto
rum: sumach galaꝝ: aloes: masticis: olibani. aā.
℈. j. ⁊ addit ipse etiā opij. ℈. j. sed ego nō laudo
propter timorē extinctionis spūum visibiliū vt
supra declaraui: sed pn̄t poni duo grana vel tria
ad maius ob maiorē fixionem operationis alia
rum medicinaꝝ ⁊ nō ad infrigidandum: ⁊ fiat ex
eis puluis subtilissimus. Et sic sit finis hui⁹ ca-
pituli textualiter lecti.

Puluis gerardi.

Not. bene

Pro doctrina clariori hui⁹ capl'i q̄dam
ꝑ ordinē videbunt̄. Prio
de quid nominis. 2° ponētur quedam diuisiōes
3° cōsequenter ad casas veniemus. 4° ad signa
vltimo de cura dicetur.

Quid nois. De quid nominis ꝓm Aui. ca°
ꝓprio declarat̄ ꝙ est vbertas
humiditatis aquose quasi continua: immo sem
per circa oculos ⁊ sepe cum fluxu lachrymarum
extra oculum: ita ꝙ duo dicit. Primū est humi-
ditas quasi continua circa oculum. Secundum
est casus lachryme extra oculum. ex coniunctio-
ne igitur vtriusque accidentis fit proprie ista
dispositio.

De q̄dditate nois.

Distinctiones. De speciebus et distin-
ctionibus Gerardus po
nit vnam diuisionem scilicet quod lachrymarū
quedam sunt voluntarie quedam innoluntarie
et voluntarias appellat: vt que sequuntur risuꝫ
et tristitiam: ⁊ de his non est sermo noster prin-
cipalis: quoniam correctio harum lachrymarū
voluntariarum magis habetur ex libris ethico
rum quam ex medicina.
¶ De innoluntarijs ergo sit ista prima diuisio
Auic. quod quedam sunt natiue quedam acci-
dentales. ¶ De accidētalibus. quedam sunt in
separabiles ⁊ quasi continue quedā sunt inter-
polate: ⁊ istarum interpolatarum est alia diui-
sio: quedā consequuntur alios morbos aut cau
sas primitiuas: quedam consequuntur causas
corporales intrinsecas non cum alijs morbis
coniunctas.

Cause. Jam consequenter ad declarationē
causarum veniendo dicatur quod la
chryme quedam fiunt a causa primitiua: quedā
a causa corporali.
¶ A primitiua ꝓ^m fiūt ab oī cā rarefaciēte liq-
faciente ⁊ debilitāte ꝯtentiuā musculoꝝ in an-
gulis oculoꝝ. vn̄ dilatatis illis poris fluit hūi-
ditas per oculū ⁊ totū hūectat ⁊ inde fit lachry
ma: ⁊ hoc modo caliditas solis ignis balnei aer
multū humidus grossus: ⁊ oīa q̄ humectāt ⁊ de-
bilitant ꝯtentiuā ⁊ ex parte cibi ⁊ potus in hu
mectātibus oīa talia possunt esse cā multipli-
cationis lacrymarum. ¶ Potest etiam causa oc
currens frigida esse causa lachrymarum: quia

De causis ꝓmitiuis.

ad frigiditatē seq̄tur cōstrictio cerebri: ⁊ fit ex/
pressio humiditatis cerebri exn̄te eo naturalr
hūido: vn̄. defluēs fit materia ad angulos ocu/
loꝝ cū naturaliter ordinata sit via ꝑ quā fluat
materia ad illum locū gr̄a iuuamēti ⁊ vtilita/
tis. s. ad rehumectādū oculū: ⁊ si fiunt sube hūi/
de ne ꝯtinuo motu ⁊ opatione visiua fiat ipsi᷒
oculi exiccatio: idcirco natura ordinauit in an/
gulis oculorum carnositatē quādā porosam et
spongiosam ad dictā humiditatē ꝯtinēdā ꝓ fi
ne dicto: sicut etiam ordinauit amigdalas cir/
ca radicē lingue ⁊ alias ꝓportionales carnes
circa radicē colli ⁊ vesice ꝓ ꝓportionalibus fi/
nibus: vn̄ cōstricto cerebro a causa frigida per
eosdē meatus defluit maior humiditas q̄ꝫ con
ueniat ꝓ oculi cōseruatione: ⁊ cōsequēter reci/
pit in illa carne spōgiosa dicta humiditas sup̄
eam q̄ sibi cōuenit: ⁊ ita abūdat humiditas cir
ca oculos: ⁊ cōsequēter ita fiūt lachryme: ⁊ ali/
qn̄ stāte vno oculo magis debili vel ex via com
plōnis vl' cōpositionis cōtingit alterū tm̄ ocu
lū lachrymare ꝓpter materiā lachrymosam re/
cipi posse in vna pte vt debiliori altera sibi resi
stēte. ¶ Fit etiā aliqn̄ a causa primitiua ꝓpter
abscisionē illius carnositatis. Et dicit Ras. 2°
cōtinētis. q̄ꝫ hoc aliqn̄ cōtingit ꝓpter imperi/
tiā medicoꝝ: q̄ cū aliqn̄ volūt remouere vngulā
scindūt: nō tm̄ carnē ꝑternaturalē additam: sꝫ
etiā naturalē. 2° etiā cōtingit in glādula vel re
motione eius si etiā abscindāt carnē illaꝫ a na
tura ordinatā ad retinēdā humiditatē de qua
dictum est. s. ¶ Potest etiā hoc fieri per medi/
cinas corrosiuas: vt aliqn̄ fit in remotione vn/
gule cū applicatione arsenici ⁊ colcotar ⁊ horū
q̄ dicūtur esse corrosiua. Et dicit Aui. in cap° ꝓ
prio: q̄ꝫ si talis corrosio vsq; ad finē ꝑuenerit. s.
amotionis carnositatis nunq̄ꝫ est possibilis cu
ra: quasi innuat q̄ꝫ lꝫ remoueat̄ ista carnositas
naturalis nō ſm totuꝫ vel ꝑ medicinas vel per
aliō: adhuc est possibilis cura. ⁊ curā illius po
nit Auenzoar in cap° ꝓprio vt statim dicetur.

De causis añtibus.

¶ Qō si fuerit a causa corporali ponit Auicen.
duas causas immediatas. vna est debilitas cō
tētiue. s. illius carnis: alia est debilitas digesti
ue. Nā de debilitate cōtētiue est declaratuꝫ: q̄r

Nota.

naturaliter natura semper mādat aliqō humi/
dū ad ipsum oculum ⁊ cōtētiua ei᷒ debilitata
existēte fluit dicta humiditas.
¶ De debilitate aūt digestiue est dubitatio Gē
tilis si intelligit̄ de debilitate digestiue oculi
vel cerebri: ⁊ breuiter ipse videt̄ innuere q̄ꝫ in/
telligit̄ de debilitate digestiue cerebri. Et ratio
est. nā q̄ꝫuis oculus sit natura humidus ⁊ q̄ꝫuis
nutrimēto indigesto multiplicet humiditateꝫ
non posse tamen tantam humiditatem super
fluam multiplicare quod abundaret continue
lachryma. immo citius si ex oculo emanaret tā
tū substātia oculi exiccaret̄. Itē dicit Auicen. ⁊
huius ꝑncipium est ex cerebro: quasi innuat q̄ꝫ
ex debilitate digestiue cerebri: ex quo cerebruꝫ
naturaliter humidū exn̄s ⁊ nutrimētū ad ip̄m
veniēs sit humidū: tn̄ cū debilitat̄ in digerēdo
multū superfluū humidū multiplicat̄: ⁊ tādeꝫ
per istos poros fluēs indisproportionatū ⁊ sup
fluum relaxatur cōtētiua: ⁊ consequenter multi
plicat̄ lachryma vt declaratū est: ⁊ ex his causis
ad multas possum᷒ discurrere remotas magis
qō breuitatis causa nō deduco impresentiarū.

Signa. Signorum q̄dā sunt ꝓnostica: q̄dā
demōstratiua. Et ꝓnosticoꝝ: q̄daꝫ
sunt ꝓnostica euentus: ⁊ quedam ad bonum ⁊
quedam ad malum.

De signis euentus.

¶ De ꝓnosticis euentus fit hoc p̄m ꝓnosticum
cuius est cerebrū debile ⁊ oculi dicuntur esse
magni: tale corpus paratuꝫ est ad lachrymas.
Clara est ꝯclusio ex passibilitate oculoꝝ ꝓpter
raritatē pororum oculoꝝ ⁊ ex generāte parato
multiplicare materiā fluēdā ad oculos. ¶ Se/
cūdū ꝓnosticū: cuicūq; corꝑi accidūt cause siue
ꝑmitiue siue corꝑales apte cōicare nocumētuꝫ
sensibile ⁊ dolorē oculis vt est ꝑn̄tia multi fu/
mi siue pulueris siue ap̄ata oculoꝝ ⁊ similia: in
tali ꝓnosticādū est de futuris lachrymis. ptꝫ.
¶ Alia cōclusio: ꝓnostica in hn̄tibus cerebrum
humidū succedēte febre possumus ꝓnosticari
de lachrymis: qm̄ per febrē liquescūt humidita
tes ex cerebro cōsequēter ad oculos fluentes q̄
faciunt lachrymas. ¶ Aliud. subitus occursus
ad aerē frigidū in corꝑe raro ⁊ passibili ſm cere
brū ⁊ oculos adducit lachrymas ptꝫ. cōstringē
do cerebrū ⁊ cōp̄mēdo humidū ex ipsis oculis.
¶ Ultimuꝫ. si fuerint ap̄ata in cerebro vel aliꝗ
morbi ꝓpter resolōnē virtutis debilitās nāles
virtutes in his expectare opꝫ lachrymas: pꝫ ex
his q̄ dicta sunt supra de frenesi ⁊ lythargia et
de ꝓpinquis morti propter causam vt supra: vt
fuit sententia Hyppo. ⁊ Ga. p̄° ꝓnosticorum.
¶ De ꝓnosticis vō ad malū fit hoc p̄m ꝓnost.ᵐ
Lachryme natiue nō curātur. intelligat̄. i. ma/
xime difficulter curāt̄ nā aliqn̄ ꝑ ꝓcessum eta/
tinum etiā ꝑ medicinas fieri pōt curatio hm̄ōi
dispōnū naturaliū quasi nō a p̄n° generatiōis
exuberāte mā hūida in etate humida passibili
tate oculoꝝ pueroꝝ posset fieri lachryma: et ꝑ
tp̄s durare vbi succedēte etate minorata mēsu
ra hūidi posset induci dispositio cōtraria ⁊ pos
set fieri curatio maxīe si fit intētio ꝑseruatiua
vl' curatiua ad hm̄ōi dispōnes: difficilis tn̄ est
curatio ⁊ reductio: q̄r difficile ē naturā ex mul
to tp̄e errātē corrigere nō inducta q̄si cōtraria
habituali dispōne: tū ꝓpter fixionē ꝑncipioꝝ
quasi naturaliū debiliū exn̄tiū: tū q̄r dispōnes
quasi innatas ⁊ a gn̄atione contractas natura
nō tentat remouere: sicut facit dispōnes q̄ ei ex
tp̄e cōtingūt cū nō sint ei connaturales: ⁊ ideo
illas nitit̄ remouere: ⁊ ideo videm᷒ naturā pro
isto fine mirabil'r opari. Nā abscisa pte carno/
sa vt natis in corꝑe etiaꝫ debili ⁊ macro ⁊ sene
fit in modico tp̄e multa carnis regn̄atio: q̄ꝫuis
totius restauratiua sit minor resolutiua in to/
to: ⁊ hoc solū est q̄r natura intēdit remouere dis
positionē preter naturā. ¶ Scōm ꝓnosticum.
lachryme accn̄tales facte ꝓpter abscisionē la/
chrymalis carnositatis vel corrosionē ex medi/
cinis: vel etiā ex lachrymis corrodētibus vt in

De signis ꝓnosticis ad bonuꝫ.

nuit Me. in ca° ꝓprio in p̄n°: etiā nō curātur:
ꝑcipue intelligitur cū deuētū fit ad fineꝫ vt. s.
dictum est de mente Aui.
¶ Signa vero ad bonū sunt: q̄ꝫ lachryme ex tē
pore facte ⁊ ex causa ꝑmitiua cōtingētes vt ex
occursu aeris frigidi maxime in corpore natu/
raliter forti tales faciliter curātur ꝑ ꝓhibitio
nē cause ꝑmitiue ⁊ remotionē ei᷒ impressionis
¶ Scōm ꝓnosticum: lachryme sequētes alios

morbos curabiles siue cerebri siue oculoꝝ sunt curabiles: ⁊ de eis dicebat Aui. in caº ꝓprio, et de accidētalibus sunt alie seq̄ntes egritudinē q̄ remouētur si remoueatur sup. egritudo: sicut fit in febribus. Et eandem ponit Me. ibi supra cum dixit. verum si cum occasione alterius morbi sic ꝓpter febrem supple fiat lachryma tollit sublata febre.

De signis demōstratiuis.

¶ Signa demōstratiua lachrymaꝝ sunt manifesta si sunt signa generatiōis.

¶ Signa causarum p̄mitiuarū sunt nota etiā ex relatione infirmi vt de occursu causarum calidaꝝ vel frigidaꝝ ab extrinseco vel de incisiōe vel corrosione illius substantie carnose ex medicinis applicatis vel cum instrumento ⁊ similibus.

¶ Signa causarum corporalium de debilitate cōtētiue vel digestiue hn̄tur ex p̄uatione ⁊ positione causaꝝ corꝑaliū ad illō adducētiū. ¶ Sz signa magis sp̄alia materieꝝ si fuerint flegmatice aquose vel cū materia col'ica mixte cognoscitur ex punctione corrosione ardore vel p̄uatione eorum.

¶ Sigª si sint natiue vel accn̄tales ⁊ ꝑ se note sunt: ⁊ ex his posset inferri si curiose procedere vellemus q̄dā ꝓblemata circa hanc ꝑtē cōiter inducta: sed q̄m nō sunt ad vtilitatē p̄sentis ꝓpositi nō curo prolongare sermonem.

Cura. Quātū ad curam q̄ est duplex gn̄alis. vna circa regimē: alia circa medicinalia. ¶ Cura in regimīe ꝓportionalis est ⁊ sil'is q̄ntū ad ꝓhibitiont euaporationis ad caput regimini dato supra in capl'is sil'ibus in dispositionibus oculoꝝ. Sed in reliq̄s p̄cipit sp̄aliter q̄ regimē inclinet magis ad siccū q̄ in multis p̄cedētibꝰ ⁊ in obuiatione causaꝝ ex parte aeris ⁊ cibi ⁊ potus ⁊ reliquoꝝ q̄ pn̄t facere multitudinē hu̅iditatū ⁊ debilitatem digestiue cerebri ⁊ debilitatē contētiue ipsius et oculorum. Et sic cōplet pª intētio q̄ntum ad regimen.

¶ Alia intētio medicinalis est multiplex. nam q̄dā ꝑtit ad equationē materie: q̄dā ad eu̅onē q̄dā ad diuertēdū ad oppoᵐ: q̄dā ad reꝑcutiendū: q̄dā ad exiccādū ⁊ cōfortādū ip̄m oculum.

¶ Pria de adeq̄tione mãe lz videat esse intentio cōis exiccatiua ex parte digestiuoꝝ quorūcūq̄ q̄ ꝑ interius sumūtur vt confectionū syrupoꝝ cerebraliū calidoꝝ: tn̄ vel frigidorū s̄m diuersitatē materie equādē in actiuis vt dc̄m est supra de soda frigida vel cal'a: tn̄ ex ꝑte medicinaꝝ q̄ occursit oculis iste medicine q̄ equāt reducēdo humiditatē ad temꝑantiā hn̄t regulaz Nā in hoc dicit Aui. in cura. s. in p̄nº capl'i cure q̄ hoc fiat cū temꝑate siccis. vn̄ dixit. can̄. in cura eaꝝ est administratio medicinarum equalis stipticitatis ⁊ accepit illū can̄. a Rasi in 2º cōtinētis caº pº. Nā fortiter stiptica si applicētur an̄ mūdificationē ⁊ totius ⁊ cerebri sūt cā notabilis nocumēti. Nā cū ꝓhibēt exitū lachryme ab oculo recepta postea materia inter tunicas oculoꝝ extēdūt tunice oculoꝝ q̄ propter nimiā extensionē aliq̄n rumpūtur ⁊ scindūtur vl' saltem fit vehemēs dolor. vn̄ non opz ista localia equātia applicare nisi temꝑate siccitatis ⁊ remisse multū. Et Ra. loco all'e. ponit quasdam medicinas temꝑate stipticitatis: īter frigidas ponit rosas ⁊ semina eius ⁊ sief memithe. in calidis ponit spicā nardi ⁊ foliuz ⁊ crocū ⁊ pr̄it in angulo oculi poni. Nota tn̄ q̄ tales medicine conuenientius applicantur in forma pulueris q̄ in forma alterius collyrij: quia magis adherent angulo oculi.

¶ Est igitur intendendum in euacuando p̄mū: ⁊ fiat euacuatio diuersiua cum flebotomia in calida ⁊ in frigida cum pillulis euacuatiuis remissioribus a p̄nº vt in materia calida cum pillulis alsaiereth addito modico reubar. ⁊ in frigida cū pillulis de hiera vel de aloe cōcili. postis in caº de soda: ⁊ in materia mixta vt ex flegmate salso cum pillulis medijs sicut cum pillulis alsaiereth ⁊ cū agarico trociscato: ⁊ ponat semper aliq̄d mirabolanorum etiam in aquosa flegmatica: ideo cōueniūt auctores in pillulis ducis ⁊ in pillulis sine quibus esse nolo. in quibus ꝓ magna parte intrāt mirabolani. q̄ pillule sunt facte ad confortationem sensuum ⁊ precipue visus: dentur etiam pillule auree: ⁊ pillule imperiales q̄ sunt magistrales: in quibꝰ omnibus stant mirabolani ad compressionem ⁊ exsiccationem: ⁊ cū his cōplet hec intētio de eu̅one minoratiua siue euacuatione diuersiua.

¶ Alia intētio p̄ncipaliter diuersiua succedit ⁊ in hac debemus multū insistere: q2 deriuare ⁊ membro nobili vt est oculus est valde aduertēdum ⁊ hoc fiat cum fricationibus cuz ventosis cum lotionibus extremitatū vt crurium ⁊ brachioꝝ cū setono post collū cū vesicatorijs post aures: ⁊ cū cauterio vltimate q̄n reliq̄ nō cōferūt. aliq̄ ēt laudāt caputpurgia in hoc ꝑ nares Sed nota q̄ talia caputpurgia per nares nūq̄ mihi placent in passionibus oculoꝝ: q2 conuertūt materias ad oculos maxime in passiōibꝰ lachrymaꝝ cū ꝑ eosdē poros deferatur lachryma ad angulos oculoꝝ domesticos ⁊ ad poros nasi: ⁊ sic conuertere ad nasum videt facere ad lachrymas: vt etiam exꝑientia manifestat. Masticatoria tn̄ ⁊ gargarismata nō discōueniūt sz conuersiones ad posterius sunt in casu cōuenientiores: valet etiam diuertēdo si corpus ieiunuz intret balneum aq̄ ca. nam conuertit materias ad exteriora vt dicit. A. in fine capl'i: ⁊ Rasis. in tex. nostro vt dictum est supra circa textum: sed nō fiat in p̄nº nisi prius facta mundificatiōe ꝑ mãeꝝ agitationem in toto. De repercussiōe aūt apponat repercussiuum circa frontem in materia acuta cum albumine oui subtili conquassato ⁊ cum bolo. ar. simul mixtis ⁊ extensis super petia. In materia frigida cum thure cū mastice laudat tn̄ in materia cōi. d. Mes. estq̄ medicamē Democriti: ⁊ vidi exꝑientiā sepe vt sumat cinis ex lana succida nō abluta combusta: et ex eius cinere diligenter trito dissoluto cum albumine oui sup petia extēso sup frōtē nā vt ibidē dixit stati em̄ mãe fluxū lachrymaꝝ sistit: ⁊ dolorē ēt tollit: ⁊ si fit mā frida fluens ꝑ vias extra craneū ꝯueniūt oīa stiptica ꝯfortātia de spica de squinanto de folio de nuce muscata ⁊ reliq̄s

Nota remediū singulare Auēzoar ī vltima intentione.

In calida circa ipsum oculum in ꝓcessu valet puluis ad exiccandum magis ⁊ ꝯfortādū factꝰ ex thutia p̄parata in aq̄ ro. Et laudat Auēzoar si fiat empl'm ex thure si masticet tenui masticatione: ⁊ postea cū penidijs ēt in ore masticatis suauit ieiuno stomaco totū ponat ī āgulo oculi. nā cū eo erit cā salutis vt dicit vz etiā ⁊ exic

cat sief positũ in textu: de quo etiaȝ dictũ circa lr̄am. Mes. etiã ponit in capº ꝓprio in lachryma corrodẽte ⁊ ardore ⁊ asperitate oculoꝝ collyriũ multũ valẽs vt infra. ℞. sarcocolle nutrite in lacte mulieris pluribus diebus. ʒ. iiij. dragagãti albi olibani scorie ferri margaritaꝝ nõ pforataꝝ añ. ʒ. j. spice inde climie auri ⁊ argẽti kakie añ. ʒ. ß. amidi. ceruse añ. ʒ. ij. thutie subrubee. ʒ. iij. tere oĩa ⁊ imbibe cũ aqua rosata cõterẽdo deinde fac siccari: deinde imbibe cũ succo granatoꝝ acetosoꝝ ⁊ fac sicut p̃us: deinde cum aqua infusionis hueg. vltimo cuȝ aqua solatri idẽ fiat deinde pone cãphore. ʒ. ij. zucchari taberzeth. aur. j. deinde tere vltima cõtritione ⁊ fiat ex medietate eius sief cum aqua rosata et ex alia medietate fiat alcofol: ⁊ vtere cum aqua ro. vel cũ albumine oui ⁊ lacte mulieris: est em̃ valde bonũ vt dicit Auenzo. etiã ponit vnũ singulare remediũ quo sepe vsus sum: ⁊ est valde notabile: accipiatur frustũ thuris ⁊ in igne accẽdat᷑ ⁊ in aqua ro. infundatur: ⁊ extinguatur ⁊ ⁊ iterum infundat᷑: ⁊ extinguat᷑ postea in aqua: ⁊ ita q̃nquies vel sexies. illa aqua posita in angulo oculi multum ꝓdest ⁊ semper intelligitur factis q̃ debent precedere.

Nota remediũ singulare anẽzoar ꝺ vltima intentione.

¶ Ultima intẽtio de confortatione ⁊ remotione male cõplexionis inducte remouet᷑ cum appropriatis calefaciẽtibus aut infrigidãtibus. nã in frigida valet thus ⁊ crocus sief memithe. in calida rose ⁊ sil̃ia Et sic sit finis capituli.

De debilitate visus. Cap. xxiiij.

Si cum debilitate visus hũiditatis signa apparuerint manifesta q̃ in tempore famis ⁊ exercitij parumper dissoluantur pillule cocbie multotiẽs erunt tribuende. ¶ Nutrimẽtũ quoq; patiẽtis desiccatiuũ esse dꝫ. ¶ Et eger semp cogẽdus est vomere. Pulueres etiã desiccatiui ocl'is sunt immittẽdi. ¶ Qd̕ si cũ p̃dicta egritudine affuerint siccitas ⁊ corporis macies nutrimẽtum erit augẽdũ ⁊ vinũ ĩ potu est tribuendum. ¶ Ac supcaput ipsius aqua tepida fundẽda ⁊ incuruatio super eã facienda. ¶ Balneũ p̃terea ingrediat᷑ in quo tñ nõ multũ sudet. ¶ Naribus quoq; oleum de amigdalis dulcibꝰ atq; auribꝰ est ĩmittendum. ¶ Oculis vero lac adolescentis quaq; die est inĳciẽdũ. qd̕ etiã frequenter fieri cõuenit. ¶ Hec quoq; debilitatis visꝰ species fortior fit in tẽpore famis ⁊ cũ venter vacuus fuerit. ¶ Confectio alcofol quod valde acuit visum qui causa humoris debilitatur. ℞. tbutie ablute ⁊ siccate. ʒ. xx. deinde extrabatur succus sansuci viridis ⁊ p noctem vnã residere dimittatur ⁊ coletur: ex quo tbutia conspersa dimittatur quousq; siccetur postea teratur: deinde sumãtur ʒʒ. piperis nigri: macropiperis celidonie: omnium añ. ʒ. ß. salis armoniaci. ʒ. j. cum thutia fuerit. ʒ. xx. post bec omnia terãtur et ex succo teneri feniculi conspergantur. Et siccata iterum terantur et reponantur et cum necesse fuerit oculis immittantur. ¶ Ad boc preterea valde confert sief de fellibus.

Sequitur capitulũ de debilitate visus qd̕ sic continuatur ad p̃cedẽtia: nãpostq̃ dñs Rasis determinauit de lachrymis oculoꝝ in ipso capitulo p̃cedenti: ⁊ ad fluentiam lachrymarum potest multipliciter visus debilitari aut minorando humorem albugineum: aut exiccando tunicas oculorum: aut per adherẽtiam etiam humiditatis supra tunicas: q̃ omnes tales cause esse possunt cause debilitatis visus vt infra videbit᷑ in causis: idcirco fuit cõueniens post determinationẽ de lachrymis oculoꝝ ponere caᵐ de debilitate visus: ⁊ determinando de debilitate visus tria facit principaliter in caº. Nam primo declarãs debilitatem cõtingentẽ ab humiditate p signa propria ponit curam illius debilitatis. secũdo ponit manifesta signa debilitatis visus a siccitate: ponendo etiã curam eius per diuersa ingenia curatiua. 3º ponit vnius pulueris cõuenientis descriptionem ad acuendum ⁊ vigorandum visum cũ debilitatus est principaliter ab humiditate dñante. 2ª ibi. (Quod si cũ p̃dicta egritudine affuerit siccitas.) 3ª ibi (Cõfectio alcofol.) p̃ª adhuc in duas. p̃º ponit signa ad declarandũ causam debilitatis visus ab humiditate. 2º ponit curam. 2ª ibi (Pillule cochie multotiẽs ⁊c.) ¶ De prima parte dixit. Si cum debilitate visus humiditatis signa apparuerint manifesta: que sup. talia sunt q̄ in tempore famis ⁊ exercitij parumper dissolui videt᷑ sup. talis debilitas i. minui: tunc sup. ꝯñr est exhibenda cura conueniens ad talem humiditatem remouendam. ¶ Pro intelligẽtia partis est aduertendũ: q̄ lꝫ doctores cum loquuntur de debilitate visus sumant debilitatẽ visus gñaliter ꝓ nocumẽto in virtute visiua: et est lesio siue actio lesa diminute corrupte vel ablate propter causam essentialiter oculum ledentem vel partem eius vel instrumentum quod est spiritus vel propter nocumentum in via: tamen Rasis hic maxime contraxit ad debilitatem vt est actio diminuta visus vel aliqualiter corrupta comprehendendo res aliquotiens non ꝫm q̄ sunt ex parte rei simpliciter. ¶ Scd̕o notãdũ q̄ lꝫ vt videbit᷑ ĩfra latius in causis talis debilitas aliquotiẽs sequatur nocumentũ in ipso oculo vt dictũ est vel in ptibus eius: ⁊ aliq̃ñ nocumentũ in spũ qui est instr̃m ad operationẽ visiuã ⁊ aliquotiẽs sequatur nocumentum oppilationis fracture vel apatis in ipsis neruis obticis. Tamen Ras. hic p̃ncipaliter cõtrahit talem visus debilitatẽ ad eã que sequitur nocumẽtum in spiritibus ⁊ maxime per paucitatẽ cõsumptionem vel resolutio-

nē eoꝝ quā appellāt causam exiccātē: vł ꝓpter grossitiē ⁊ offuscationē factam in spiritibus a vaporib⁹ ⁊ fumis grossis ⁊ marie cōicāte stomaco vt patebit legēdo lrām. Et hoc qꝛ tales sunt cause q̄ ꝓpter nocumētū in spū visiuo faciūt ad debilitatē vis⁹ vtplurimū: ⁊ qm̄ si ꝓpter alias causas in spiritu cōtingat debilitas in opatione visiua vt ꝑ viā rarefactionis vt ꝓpter splendorē vł nimiā claritatē vł ꝓpter aliqualē cōdēsationē spūs a tenebris: qꝛ tales cause q̄si ad libitū sunt remouibiles: ideo de eis nō fecit mētionē in causis vł in cura. Et ita si cōtigeret debilitas ꝓpter multitudinē ipsoꝝ spūum q̄ aliq̄tiēs est causa adducēs ad resolōnē vt voluit. A. 3ª tertij tracta. 4° ca° ꝓprio qꝛ etiā illa causa est raro multū cōtingens ⁊ facilr̄ corrigibilis: idcirco de ea etiā nō fecit ēt mētionē de debilitate cōsequēte nocumētū in ipo organo puta oculo vł in ꝑtibus ei⁹ vt dicit Gerardus qꝛ sic determiatū est in alijs capl'is p̄cedētibus vt de tela oculi ⁊ obthalmia ⁊ cicatricib⁹ ⁊ reliq̄s ad quas seq̄t debilitas vel corruptio in opōne visiua. Et ex his pꝫ snīa p̄ᵉ ꝑtis. nā peccāte mā in stomaco marie ꝓpter quā fiat euaporatio ⁊ cōsequēter vapoꝝ mixtio cū spiritib⁹: vñ fiat obtenebratio visus ⁊ debilitas ꝯūr cōstat ꝙ i tpe famis facta inanitione stomaci de mā chilosa vel cibali nō fit resol'o vaporosa v̄sus caput et ad oculos maxime de vaporib⁹ a mā cibalis resolutis q̄ fiebat stāte stomaco pleno vel in dispositione nō famelica etiā si fuisset p̄ntia alterius materie in stomaco a qua partialiter eleuarentur vapores ad oculos: ita ꝙ simul cū vaporibus sibi fieret visus offuscatio tempore famis: suggente epate ⁊ stomaco: ⁊ attrahentibus reliquis membris ſm motus necessarios ad famem positos a Gal. 4° de accidenti consequenter illa materia humoralis in stomaco ex tali attractiōe cōuertitur magis versus epar: ⁊ sic diuertitur ab euaporatione versus caput: vnde ⁊ si non in totum ꝓhibeatur euaporatio saltem tamen minuitur: ⁊ ita consequenter minuitur debilitas visus ex tali euaporatione cōtingēs. ¶ Et idem patet de exercitio marie mēbrorum inferiorum qꝺ si fiat tempore non repletionis stomaci: sed vacuitatis diuertunt vapores ab ascēsione ad oculos ⁊ cōuertūtur ad mēbra deorsum: ⁊ ita videt innui offuscatio visus pēdēs a vaporibus hoc tñ de exercitio qꝺ dcm̄ est: est intelligendū si fiat in corpore nō pleno ſm totum vel ſm stomacum: qm̄ in dictis dispositionibus exercitium factum esset aptuꝫ nocere propter maiorem euaporationem communicari ad superiora ex agitatione forti facta in hūorib⁹ totius vt pꝫ intelligēti. Dꝫ ēt hoc intelligi vbi tale exercitiū nō occurrat corpibus colericis ⁊ marie ifelicib° i q̄bus facilr̄ flui t colera ad os tpe famis: qm̄ tūc tpe famis facto exercitio ex cā nota itelligēti auget debilitas visus ꝑꝑ maiorē euaporationē: ſꝫ qm̄ vtpl'm peccātes māe ſm stomacū sūt flegmatice vt in mł'tis locis auctoꝝ coll'r: tūc v̄ificat dictū Rasȝ. in tex. vt. s. ꝙ minoratio debilitatis visus in tpe famis ⁊ exercitiū ēt eo tpe fcm̄ sunt manifesta signa humiditatis peccātis marie ſm stomacū vel ſm ꝑtes capitis q̄ dictaꝫ debilitatē efficiebat vł fouebat mediāte ipsius euaporatione.

¶ Et ex dictis sequitur ꝙ in via curatiua est dicta materia euacuanda ⁊ nutrimentū dandum est exiccatiuum: ⁊ sepe. i. aliquotiens eger vomere est cogendus. Est etiā necessariū cōsumere vapores mixtos cū spiritib⁹ visiuis. vñ pulueres exiccatiuos cōsumptiuos vapoꝝ ⁊ sic clarificatiuos spūum in oculos mitti. Et hoc est qꝺ addit ponendo curā ꝑ diuersa ingenia. pillule cochie multotiēs erūt tribuende: nutrimētum q̄ꝫ patientis desiccatiuū esse debet: ⁊ eger sepe vomere cogēdus est. pulueres etiā desiccatiui oculis sunt immittēdi. ¶ Sed spālius nota in hoc ꝙ laudat pillulas cochias dꝫ etiā intelligi peccante materia ſm caput ⁊ ſm stomacū: dꝫ etiā intelligi p̄suppositis alijs mitioribus solutiuis vt exhibitis pillulis de hiera vel elefanginis vł aliquibus hmōi: debēt etiā intelligi facta pri⁹ digōne in materia: qm̄ tales pillule cochie laboriose soluentes maxime peccāte materia ſm caput p̄cipue in casu dante inducias vt in casu nostro nō debent exhiberi nisi p̄digesta materia vt al's fuit declaratū: ⁊ tunc in digestiuis habentibus respectū ad calefactionē ⁊ subtiliationem materie flegmatice debēt semꝑ ꝓ regula apponi in casu euaporationis aliqua stiptica cōpressiua: vt al's fuit declaratū de soda ebrietatis: et est exꝓ̄ssa snīa. A. in cura huius dispōnis 3ª tertij tractatu 4°. Si tñ materia a qua fiat euaporatio esset intra ipsum oculum cōtenta vel in locis proximis tunc dantur medicine magis appropriate in eūando materiā ab oculis ⁊ instrumentis sensuum: ⁊ sunt pillule lucis. si materia flegmatica fuerit dñans ⁊ immixta colera magis faciūt pillule sine quibus esse nolo nicolai. ¶ Quod dictum est de nutrimento est manifestum ex quo supponimus materiā peccantē esse humidā debet nutrimentū ad siccū conuerti de quo latius videbitur infra loco suo in regimie diete. ¶ Sed in hoc qꝺ dixit ꝙ eger sepe vomere cogēdus est: istud dictū est magna ꝯsideratione dignū: de quo lati⁹ videbit infra in p̄ncipali de eūone: sed summatim dicat ſm. A. in ca°. proprio: vomitus aūt q̄ minimus est ⁊ est factus cū leuiter ꝓuocātibus ad vomendum ⁊ in corpore apto ita ꝙ faciliter fiat est ex eis q̄ ꝯferūt ⁊ proprie senibus: sed laboriosus nocet valde. ¶ Qꝺ dicit vltimo de applicatiōe pulueris intra oculum est ex se manifestum per id quod dictum est: et puluis conueniens est qui infra ponetur in fine capituli et alia ponentur infra in loco suo: lege literam.

Not. bene

Nota de vomitu.

¶ Qꝺ si cū p̄dicta.) ¶ Ista est scd̄a pars p̄ncipalis in qua Rasȝ. pᵐ declarat causam nocumēti esse siccitatē ꝑ signuꝫ. 2° ponit ordinē in dieta. 3° ponit quomodo balneum est offerēdū: ⁊ etiā quedam humectantia sint auribus ⁊ oculis immittēda: ⁊ vltimo addit duo signa declarantia causam nocumēti esse siccitatē. Sed clarificando magis literam ponētur hec signa in fine posita cum prima parte textus: ⁊ sic legat. ꝙ si cuꝫ predicta egritudine. i. visus lesione vel debilitate affuerit siccitas sup. causa ⁊ corporis offuscatio. i. denigratio cum macredine supple est signum ad hoc declarandum: ⁊ continua cum litera inferiore. hec quoq̄ꝫ. i. causa debilitatis visus spēs fit validior tpe famis ⁊ dum vēter vacuus fuerit. ¶ Pro cuius partis intellectu opꝫ

aduertere ꝙ ſiccitas dominãs ĩ oclo ⁊ in toto
ſed ꝑcipue in oculo pōt multiplr̃ eſſe cauſa de/
bilitatis viſus vt infra ſpecialius videbit̃ loco
ſuo:ſꝫ ſummatim pōt eſſe cauſa diſproportio/
nãdo tempamẽtũ in ſpũ viſiuo q̃ eſt humidus
ꝑ naturã vt nō ſit ꝓportionatũ aĩe inſtr̃m pro
opatiōe viſiua pōt eſſe cauſa minorãdo ſubam
ſpũs exiccãdo:pōt ẽt eſſe cauſa reſolōnis ĩ ſpũ
Nã ſpũ calido exiſtẽte minorata in eo humidi
tate deducit̃ ad naturã igneã cōiũcta ſiccitate
caliditati ⁊ cōſequẽter parat̃ ad reſolōnem pt̃
etiã eſſe cauſa corrugãdo tunicas:⁊ cōſtringen
do pupillas.⁊ pōt eſſe cauſa minorãdo hũidũ
oculi maxime albugineũ vñ nimis illuſtrabit̃
oculus in medio mediocriter illuminato: ⁊ ita
nō fiet debita gradatio tranſitus ſpecieꝝ viſi/
biliũ ad cryſtalloidẽ ⁊c.⁊ ita ꝑ iſtos modos ſi/
miles debilitat̃ opatio viſiua.aliqñ ꝓprie.i.di/
minute:aliqñ improprie.i.corrupte ſm̃ diuerſi
tatẽ cauſaꝝ:huic igit̃ cauſe puta ſiccitati eſt᷒ oc
currẽdũ cum cōtrarijs. ¶ Sed manifeſtat̃ ſicci
tas ipſius oculi ⁊ humiditatuꝫ ⁊ ſpũum ipſius
a ſiccitate cōiũcta in toto vt cōtigit in tabefa/
ctis ⁊ ex multo tempe reſolutis ex ꝑcedentibus
diuturnis morbis in q̃bus ſepe debilitat̃ viſus
ꝓpter ſiccitatẽ oculo cōicatã:⁊ ita ſiccitas toti⁹
eſt ſignũ huius. Aliō ſignũ ſumit̃ ꝙ h̃ ſpecies de
bilitatis viſus validior fit in tempore famis vt
dum vẽter vacuus fuerit:pꝫ ꝑ maiorẽ reſolōnẽ
⁊ minorationẽ factã in ſpũ vbi ſumpto cibo mł
tiplicatis ſpiritibus in tempore minuit̃ illa de
bilitas. ¶ Et ex his infertur ꝙ dicit text⁹ q̃ptuꝫ
ad dietã ꝙ nutrimẽtũ in eis erit augmẽtãdum
ſ.in quali.i.plus reſtauratiuũ ſicut eſt nutrimẽ
tũ qꝺ debet̃ cōualeſcẽtibus ⁊ vinũ in potu tri/
buẽdũ ac ſupra caput ipſius aqua tepida infun
dẽda intelligẽdo de aqua dulci humectatiua ſi
gnãter tepida:q᷑ nō calida reſolutiua:⁊ incur/
uatio ſuꝑ eã faciẽda.i.debet corpus incuruari
ſm̃ faciẽ ſuꝑ aquã tepidã vaporãtẽ ad recipien
dũ vapores humectatiuos ad qualitatẽ hume/
ctãdo tunicas hũores ⁊ ſpũs:⁊ ſic ad ſiccitatẽ q̃
eſt cauſa nocumẽti remouẽdã. ¶ Balneũ ꝑter/
ea ingrediat̃:in quo tñ nō multũ ſudet ſignan/
ter dicit nō multũ ſudet:ne fiat reſolutio ⁊ exic
catio.nã humectare taliter exteriora mẽbra et
calefacere ꝙ ipſa aliqualr̃ calefiant ⁊ intume/
ſcãt ad ↄuertẽdũ nutrimẽtũ ad exteriora eſt in
caſu cōueniẽs:ĩtelligẽdo de balneo aq̃ dulcis ⁊
ſi fiat hũectatiuũ balneũ artificialr̃ magis cuꝫ
decoctione capitũ caſtratoꝝ ⁊ altee:⁊ ſic.cũ ſic/
citate cōiungat̃ caliditas addẽdo maluas ⁊ vio
las ⁊ nenufar erit fortioris efficacie. ¶ Addit
naribus q̊ꝫ oleũ de amigdalis dulcibus atqꝫ au
ribus eſt immittẽdũ:oculis vero lac mulieris
adoleſcentis quaqꝫ die eſt immitẽdum ꝙ ſepe
fieri ⁊ frequẽter ↄuenit ſup.vt ponat̃ in oculis.
Hoc totũ eſt clarũ: qm̃ lac mulieris humectat
oculos:etiã reliqua poſita intra aures ⁊ nares
mediate hãc intẽtionẽ ꝑficiũt. ¶ Conſequẽter
vltimo ponit deſcriptionẽ pulueris appropria
ti in debilitate viſus vt plr̃m cōtingẽte ab hũi/
ditate.nam talis puluis ſubtiliat ⁊ exiccat ma
teriam cum ꝓprietate cōfortatiua oculi ex par
te ſimpliciũ intrantiũ in eo. nã hic intrat thu/
tia de qua dcm̃ eſt ſupra qũo cōfortat tunicas
oculoꝝ conſumẽdo humiditatẽ; etiã eſt in pul
uere virtus ſubtiliatiua humoꝝ graſſoꝝ ⁊ exic
catiua in virtute ſucci ſanſuci:⁊ in virtute pi/
peris ⁊ zinziberis ⁊ macropiperis ⁊ celidonie
⁊ ſalis armoniaci:de q̃bus oĩbus ⁊ iuuamẽtis
eoꝝ dcm̃ eſt ꝑticulr̃ ſupra in ſuꝑioribus capitu
lis:fiat igit̃ cōpoſitio vt iacet in litera. ℞ .thu/
tie ablute ⁊ exiccate.ʒ.xx.intelligit̃ ꝑus lote ad
remotionẽ feculẽtie ⁊ pulueris.deĩde extraha/
tur ſuccus ſanſuci viridis:⁊ eſt ſpecies maiora
ne ⁊ ꝑ noctẽ vnã reſidere dimittat̃ .ſup. dictus
ſuccus vt faciat debitã reſidẽtiam ⁊ colet̃.ſ.di
mittẽdo ꝑtem groſſam reſidẽtẽ accipiẽdo cla/
riorẽ:ex quo ſup. ſucco colato thutia ↄſperſa.i.
prius puluerizata.ſ. miſceat̃: deinde dimittat̃
ſup.in loco ſicco quouſqꝫ ſiccet̃.ſ.ipſa thutia cō
ſumpto ſucco:poſtea terat̃:deĩde ſumãt̃ zinzi/
beris ad abſterſionẽ vapoꝝ groſſoꝝ mixtoꝝ cũ
ſpẽbus pipis ni.macropipis celidonie.oĩm.añ
ʒ.ij.iſta oĩa ſubtiliãt exiccãt ⁊ cōfortãt. ſalis ar
moniaci.ʒ.j.ad maiorẽ abſterſionẽ ⁊ reſolōnem
hec ſup.oĩa miſceantur cũ thutia q̃ fuerit.ʒ.xx.
poſt h̃ oĩa ſup.fił ⁊ ſup.ſubtiliſſime ⁊ fiat alco/
fol:⁊ reponat̃ ſup.i.ampulla vitrea bñ obtura
ta:⁊ cũ neceſſe fuerit oculis immitat̃. ¶ Addit
adhuc ꝑterea valde ↄfert fiet̃ de fellib⁹ de quo
ſupradictum eſt:⁊ patet qũo valet abſtergẽdo
⁊ exiccãdo. ¶ Cōſequẽter poſtq̄ꝫ poſuit curã de
bilitatis viſus ↄtingentis a cã in oculo ponit
curã debilitatis vł nocumẽti in opatiōe viſiua
ↄtingẽtis a cã in mẽbris vicinis puta ꝓpter pi
los inuerſos in palpebris q̃ aliqñ pũgũt oculũ
vñ fluit humiditas vel humor ad oculũ impe/
diẽs opationẽ viſiuam:⁊ aliqñ oppnũtur obie
ctiue ipſi oculo cũ interi⁹ reflectũt̃ ⁊ ita impe/
diũt̃ viſum. Et ponit curã breuiter quã videbis
in lr̃a excuſans ſe a lōga determinatione:q᷑ il/
la cura eſt magis chirurgica de qua nō eſt pñs
ꝑncipalis conſyderatio:tñ lr̃a eſt clara et lege
eã:tñ aliq̃d breuit̃ ⁊ ſũmatim dicã.ſ. ⁊ de tumo
re palpebraꝝ ⁊ de ipſis pilis inuerſis ⁊c.

Declarato ſummarie ca° ⁊ textualr̃ de de
bilitate viſus cũ alijs duob⁹
paruulis annexis:iam ex ordine videnda ſunt ꝑ̊
mo de q̃d nōis ⁊ q̃d rei debilitatis viſus.2° ſũt
ponẽde diſtinctiones ipſius.3° erũt vidende cau
ſe.ↄñr ⁊ 4° ponẽt̃ ſigna ꝓnoſtica euẽt⁹ ⁊ ꝓno/
ſtica ad bonũ vel ad malũ deĩde demōſtratiua
generis ſpecieꝝ quinto ⁊ vltimo erit veniẽduꝫ
ad curam.

Quid nominis. Pro ꝑ̊° nota ꝑ̊° ꝙ debi
litas viſus large vt hic
ſumit̃ aliqñ ſe extẽdit nō tm̃ ad diminutã viſio
nẽ:ſed etiã ad alterationẽ vel ablationem ſiue
corruptionẽ ipſius viſus.⁊ aliqñ ad quaſi in to
tũ ablatã. Aliqñ ſtricte ſumit̃ debilitas viſus
ꝑ diminuta opatione viſiua aſtãte ⁊ ita ſtricte
nō ſumit̃ h̃:ſed tamen iſta ꝓpꝰ appellatur de
bilitas:ſed quocũqꝫ talis debilitas eſt accidẽs
puta actio leſa diminute vel quaſi ablate:⁊ nō
dicitur ꝓprie egritudo ſed q̃cunqꝫ cauſa imme
diata ad hanc q̃ dicitur eſſe corporalis ⁊ intrin
ſeca mẽbro dicitur eſſe morbus ſed quia debili
tas viſus magis apparet q̄ꝫ cauſe: ideo aucto/
res ſolum fecerũt mentionem de debilitate vi/
ſus. ¶ Quid aũt rei ꝓprie ſumẽdo dici pōt qꝺ
debilitas viſus eſt opatio virtutis viſiue dimi
nute leſa vel quaſi ablate non ad placitum re/

Not. bene

Nota de vomitu.

Def. pulueris.

De q̃d dicitur nōis.

De q̃d dicitur rei.

mouibilis.

Distinctiones. Prima distinctio q̄dam est debilitas visus a gn̄atione cōtracta: q̄dam ex tp̄e. ¶ Alia distinctio q̄dā est p̄ cōitatē q̄dam p̄ ppetatē: q̄ aūt p̄ cōitatē q̄dā a toto q̄dā a p̄ticulari mēbro: vt a stomaco vel a cerebro. ¶ Alia distinctio q̄dā est a cā p̄mitiua cōtingēs q̄dā a causa corporali. ¶ Alia distinctio q̄dā est diuturna ꝛ ex multo tp̄e q̄dā modico tp̄e facta. ¶ Alia distinctio q̄dā fit non p̄cedēte alio morbo manifesto nec in toto nec alio mēbro sensibili: puta in oculo: q̄dā seq̄tur ad morbos toti⁹ vl̄ ipsius oculi. ¶ Alia distinctio q̄dā ꝯiūgit in sene vl̄ multuꝫ extremaliter debili p̄ naturā: q̄dā in corp̄e forti per naturam puta iuuenili.

De causis

Cause. Jam veniēdo ad causas de debilitate p̄ essentiā ponūt q̄dā cause generales: nā q̄dā se tenent ex p̄te cause spūum visibiliū: q̄dā ex p̄te tunicaꝝ oculi: q̄dā ex parte humoꝝ oculi: q̄dā ex p̄te neruoꝝ cōcauoꝝ: ꝛ q̄dā ex parte adiacētium ipsi oculo ꝛ palpebrarum.

¶ Ex parte spirituum nā spūs aut multiplicat̄ vltra q̄ oportet aut minuitur magis q̄ oportet aut fit grossior aut tenuior. ¶ Ex p̄te tunicaruꝫ aut tunice ꝫm essentiā sunt alterate: aut ꝫm cōplōnē: aut ꝫm cōpositionē: vt q: fiunt aspere facte vbi debēt esse lenes ꝛ plane: aut ꝫm colores vt cū colorificat̄ cornea maxie ad viride vel ad nigrū: ꝛ tūc nō tm̄ fit diminutio vel quasi ablatio: sꝫ etiam corruptio: aut ꝫm foramina maxie vuee ꝛ pupille: vt cū magis dilatat̄ q̄ opꝫ vl̄ nimis ꝯstringit̄. ¶ Humores etiā aut alterāt̄ in q̄titate vt multitudine vl̄ paucitate: aut variātur in mō sube in grossitie ꝛ tenuitate aut claritate ꝛ turbulētia vel p̄uitate ꝛ aliq̄n in situ. i. societate p̄tiū: ꝛ aliq̄n in figura maxime de crystalloide vt cuꝫ anterior nō est planitiē hn̄s vn̄ nō fit apta vt fiat debita impressio specierū visibiliū in eo: ꝛ aliquotiēs est eminēs nimis.

¶ Ex p̄te neruoꝝ aut fit oppilatio ppter rē cadētē in cōcauitate aut ppter alias causas de q̄bus dicet̄ infra: vel resolutio in ipsis neruis et ruptura: ꝛ aliquotiēs est mala compositio toti⁹ oculi q: fit nimis eminēs exteri⁹: vn̄ nimis irradiat̄ a lumīe: ꝛ hec est cā sepe contingens

De causis debilitatꝭ visus ex p̄te spūs.

¶ Et spāles cause haꝝ gn̄alium sunt multū diuerse. p̄mo ex p̄te spūum multitudo ex cā debilitatis visus. Nam multitudo pōt esse causa debilitatis p̄ q̄to ad multitudinē fit cōculcatio ipsoꝝ spūum circa oculū ꝛ ꝯsequēter fit supinflatio ꝛ distemperamētum in spiritib⁹ vn̄ fiunt disproportionati ad visum. nimia etiaꝫ multitudo facit vt nō sit liber motus ipsorū spūum intra vel extra ꝫm opationes aīe ad deferēduꝫ spēs visibiles obiectoꝝ extrinsecoꝝ: ideo multiplicātia spūs aliq̄n sunt causa obtenebratiōis visus: ꝛ ideo visus vitelloꝝ ouoꝝ nimius dicit Ra. in affo. suis p̄ducit ad tenebrositatē visus ꝛ ita intelligit̄ de qualꝫ re multū resumēte. quia sanguis q̄ ex vitellis ouoꝝ generatur maxime p̄portionatur generationi spirituum vt dicit Auicē. ideo de his specialiter facta est mentio. Raro tamen contingit q̄ multiplicatio nimia spirituum sit causa nocumenti maxime spūum visibilium cum spiritus sint maxime subtiles mobiles multum resolubiles: vnde raro multitudo eorū adducit ad nocumētū: ideo dicebat Aui. c. p̄prio all. s. in tex. multitudo aūt est melior res ꝛ magis iuuatiua. i. res raro ledēs ꝛ facile corrigibilis inter causas debilitatis vis⁹. Aliquotiens tamen multitudo ppter cōculcationem tandem ducit ad resolutionem ꝛ paucitatem: sicut etiam conculcatio spirituum facta in tenebris addit ad debilitatem per resolutionem ꝛ tandem per minorationem spirituū. Et hoc innuebat Aui. loco allega. cum dixit. Et q̄n q̄ꝫ perducit aggregatio valde superflua ad coartationem resoluentem ꝛ inspissatur ea p̄mū deinde subtiliatur valde 2°. i. minoratur per resolutionem ꝛ subtiliationem acquisitam: ꝛ declarans dixit: ꝛ istud est sicut accidit apud longam moram in tenebris.

¶ Et aliquando fit debilitas propter paucitatem spirituum ꝛ paruitatem eoruꝫ: ꝛ sic omnes cause minorantes spiritum de forti motu corporeo de forti motu animali studio diligentia ꝛ euacuationibus sensibilibus maxime per flobotomias ꝛ ventosas spatularum cum extractione sanguinis de egritudinibus diuturnis magne resolōnis p̄cipue de coitu ꝛ reliq̄s multū extenuātibus. iste oēs cause ducūt ad debilitatē visus ppter diminutionē instrꝫorum. Et hoc accidēs sepe contingit post lōgos morbos vt vidi ego in facto puerū tredecim annoꝝ post egritudinē sex mensiuꝫ factū esse cecū penit⁹: et tn̄ i substātia oculi nō erat lesio sꝫ ppter factā minorationē spirituum. ꝛ in p̄cessu per duos mēses facta restauratione cōualuit. ¶ Aliquādo cā est grossities in spū: ꝛ hoc mō friditas cōgregans ꝛ inspissans spūm pōt esse cā debilitatis: sꝫ dicit. A. vbi talis aggregatio non perueniat ad finē vn̄ fiat subtilitas. Nam mlt̄a vnio spūum faciēs ad iflammationē aliq̄n ducit ad subtilationē spūum caliditate aucta ꝯsumente hūiduꝫ grossum in spū ꝛ extenuāte spūm potēs ex coadunatiōe subtiliari vt pauloan̄ dicebatur: certa tn̄ inspissatio vl̄ coadunatio spūs facit ad ei⁹ igrossationē q̄ ingrossatio fieri pōt a malitia complōnis sine mā ꝛ frigida ꝛ sicca ꝛ a mala cōplōne māli sicca ꝛ melica. Ad grossitiē etiā plurimū facit mixtio vapoꝝ cum spiritib⁹. Et ideo dicit Aui. Omnia gn̄a leguminū sunt grauatiua visus ppter istā causam q: generant vapores grossos ꝛ ideo spiritus postea reddūtur inepti ad motū p̄ opatione visiua necessariuꝫ. ¶ Subtilitas aūt spūs etiā pōt esse causa debilitatis visus: tū q: ad nimiā subtilitatē seq̄tur nimia resolutio: tū q: non fit bona imp̄ssio ꝛ fixio specieꝝ visibilium obiectoruꝫ in eis nisi tāq̄ p̄ mediū. vn̄ ꝯsequēter nō p̄nt sufficiēter rep̄ntare obiecta. ¶ Cause etiaꝫ subtilitatis spūum sunt ꝯplō immaterialis calida vl̄ sicca. Nam cōplexio humida nō facit ad subtilitatē nec ēt frida. Cal'a āt rarefaciēdo ꝛ purificādo ad subtilitateꝫ inducit: vapores ēt resoluēdo spūm subtiliat: sꝫ magis vr̄ dubiū de siccitate q̄uo subtiliet spūm nā siccitas ad aggregationē spūum facit, ꝛ vnionē. iō nō vr̄ preparare ad subtiliationē: q: tamen potissima cā ingrossationis spuū est presentia vaporum: ideo exiccatione facta in eis ꝛ consumptiōe spūs remanet subtilior: etiam q̄m spiritus remanet subtilior: etiam q̄m spūs est calidus. Et si dice-

retur.ſiccitas exiccat vaporē ⁊ ſic inſpiſſat cum ſpūs de ſe ſit tenuior::ideo illa ſiccitas magꝫ ad terreſtre deduceret iō nō erit cā ſubtiliationis Dicit ꝙ ſpūs ꝑ materiā eſt humidus ⁊ ꝯn̄r ſibi annexa ſiccitate vbi ꝑ naturā calidus ꝑ ſiccitatē caliditati ꝯiūctā ꝯuertit ſe ad naturā igneā ⁊ ſic depoſito groſſo remanet ſubtilior:ſecus eſſet agēte ſiccitate ī materia groſſa nō calida ſꝫ humida:tūc ſiccitas exiccādo humidū faceret ad terreſtre exiccādo:ideo ſiccitas eſt cā ſubtiliationis ſpūum:⁊ ſic aer ſiccus eſt cauſa ſubtiliationis ſpūum. Et ideo melēcolici ꝑ viā aduſtionis ſunt ſubtils ingenij:nō aūt dico de radicalr̄ melēcolicis vt voluit Ari.3ª particula ꝓblematum ꝓblemate primo.

Nota.

De cauſis debilitatꝫ viſus ex ꝑte tunicarum.

¶Ex parte aūt tunicaꝝ maxīe extrinſecaꝝ nocumētū ꝯtingere pōt vl' ꝓpter nocumētū in eſſentia tunicaꝝ vl' in ſupꝑficie tunicaꝝ paruitate nimia vl' ꝓpter nocumētū ī poro maxīe ipſi⁹ vuee. ¶Ex ꝑte ſube tunicaꝝ vt cornee vel vuee nā vuea p̄t nimis exiccari:⁊ ſic ſeq̄t partiū coadunatio:⁊ ꝯn̄r ꝑ ꝯcl'onē vapoꝝ nigroꝝ ſit min⁹ ꝑuia:pōt etiā ꝑ infrigidationē duci ad eādem diſpōnē vbi ꝑ calefactionē ſupꝑfluā etiā indiſponiꝶ rarefaciēdo nimis cū ſpēs repēte nimis ꝑueniant ad criſtalloidē ⁊ ſic pōt acq̄ri debilitas in virtute viſiua. ¶Etiā ſm̄ ſupꝑficiē pōt cōtingere maxime ꝓpter vlcera vl' cicatrices p̄cipue ſi termināꝶ indirectū pupille.vl' ꝓpter vngulā adherētē cornee ſe extēdētē vſq; ad pupillā:vel ꝓpter ſebel ⁊ alios pāniculos accidētal'r ꝯnatos inter corneā ⁊ vueā:⁊ maxīe de catarracta vl' aqua deſcēdēte. ¶Ex parte coloris poteſt colorificari cornea colore citrino: vt ī icteritia ⁊ aliqñ colore rubeo:⁊ tūc aliqñ ſit nō tm̄ corruptio vel diminutio ſꝫ ablatio viſus.ſi ſit citria apparēt oīa citrina:ſi rubea apparēt rubea:ſi alba:alba. ¶Poteſt etiā eſſe nocumētū ex parte minorationis debiti coloris cornee vel vuee vtvbi cornea deberet eſſe colorata colore cornu ⁊ vuea ad nigrū debet declinare. Si cornea ſit ꝑuia nō colorata:tūc nō gradata fiet cōicatio ſpēꝝ:ſꝫ ſubita nimis:⁊ tunc viſus debilitatur. ¶Contingit nocumētū tertio maxime in vuea cū foramē ei⁹ nimis dilatatur vel cōſtringitur nimis:q: tūc reſoluiꝶ ſubſtātia ſpūs ⁊ ſpēs minus vniūꝶ ita vt ad cryſtalloidē non veniat:et ita ꝯn̄r viſus debilitatur:⁊ ſic oēs cauſe dilatātes vueā vl' pupillā pn̄t eſſe cauſe debilitatis viſus:etiā conſtrictio ſup̄ eam q̄ debeꝶ foramini vuee naturaliter eſt de cauſis debilitatis et ſic q̄cunq; cauſa ducit ad conſtrictionē ſupꝑfluā poteſt eſſe cauſa debilitatis viſus.

De cauſis ex parte humorū.

Ex ꝑte aūt humoꝝ cōtingit nocumētū.ſ.ex ꝑte albuginei vitrei vel cryſtallini. ¶Sꝫ de vitreo dr̄.A.nō ſit nocumentū niſi ꝑ q̄ꝓto defert nutrimētū ꝯueniēs cryſtalline:vn̄ dixit: nocumētū aūt qđ viſui aduenit ex vitreo nō eſt p̄mitiuꝫ i.principale:immo nō nocet viſui niſi inq̄ꝓtum nocet glaciali. ¶Sꝫ albugineus humor poteſt eſſe cauſa nocumēti ꝓpter nimiam multitudinē ei⁹:q: tūc apparet nimiū opacus ſicut multa aqua apparet opacior pauca aqua:⁊ minus poteſt a medico illuſtrari:paucitas etiam albuginei ꝓpter cauſas oppoſitas q: nimis irradiatur oculus ⁊ ꝯſequēter nimia reſol'o ſpirituum ⁊ ꝓinde inſpectio ſolis ⁊ irradiatio minorāt viſum ꝓpter diſgregationē ſpirituum:vt declarauit Ga.4° de accidēti.ca° 66°. ¶Mod⁹ aūt ſubſtātie ipſius albuginei pōt eſſe etiam cauſa ad debilitatē viſus:q: ſi eius partes inſpiſſantur inequaliter dicit Raſis 2° continentis:non tm̄ minuitur operatio viſiua:ſed corrumpiꝶ q: comprehēdūtur extrinſeca tanq̄ per feneſtras vel tanq̄ per foramina vbi ſit nimia inſpiſſatio ita vt ꝓhibeatur trāſitus ſpecieꝝ ꝑ albugineū ad cryſtalloidē:tūc fiet cecitas nimia etiā raritas ipſius albuginei facit ad nocumētū ꝓpter nō gradatim cōmunicari ſpecies ad cryſtalloidē ſed repētine nimis. ¶Preſentia etiā vaporū incluſoꝝ in albugineo eſt maxime cauſa nocumēti:vn̄ dicit A.ſi fumus ⁊ vapor exterius nocet viſui:q̄ꝓto magis vapor interius exn̄s:" Nam dixit.vapores eīm ⁊ fumi extranei extrinſeci nocent ei:qualiter ergo intrinſeci:" ¶Ex parte cryſtalloidis poteſt eſſe nocumētum q: ſit nimis tranſparens nimis opacus vel propter malam et indebitam complexionem eius:ita vt non ſit inſtrumentum ſua cōplexio conueniens ad operationem viſiuam: ſiue ſit ex parte caliditatis frigiditatis ⁊c.vel ex indebita dependentia ad humores ad ſpiritus.poteſt eſſe leſio ex parte ſitus in compoſitione:vel ſi nimis eleuatur cryſtallina in albugineo vel vitreo vel nimis deponitur.nam cū nimis eleuatur in albugineo apparent maiora que ſunt extra q̄ ſint vel minus ſi interius ⁊ magis cooperitur a vitreo:tūc que ſunt extrinſecus apparent minora q̄ ſint: dicit Aui.poteſt etiam eſſe ex indiſpoſitione cryſtalloidis in figura.nā cryſtalloides debet eſſe plana ſm̄ partem anteriorem.ſi ergo ad acutiē tendit vt ſupra dictum eſt:vel debilitabiꝶ vel corrūpetur vel auferetur operatio viſiua.

De cauſis debilitatꝫ viſus ex ꝑte neruoꝝ obticorū.

¶Ultimo ex parte neruorum obticoruꝫ poteſt euenire debilitas propter oppilationem maxime in eis cōtingentem ⁊ eſt caſus ſepe eueniēs et plerunq; ſtante habitudine bona oculi cū ſit deſtructio vel debilitas viſus quaſi ſemꝑ cā eſt oppilatio contingens in vijs cōcauis neruorū obticorum:vt dicit Gal'.4° interioꝝ. ideo multi autores faciunt capl'm de oppillatione viſus i.de debilitate quaſi innuentes ꝙ ſepe ab oppilatione cōtingit debilitas. ¶Et hec oppilatio ſit aut ꝓpter materiam cōtentam in vacuitate de re humorali vaporoſa groſſa:aut ꝓpter compreſſionem:aut ꝓpter humectationē relaxātē:aut ꝓpter ap̄ata muſculoꝝ ipſoꝝ neruoꝝ cōprimentia meatus:⁊ ꝯn̄r cerebro bene diſpoſito: ⁊ debitam menſurā ſpūs animalis generāte ꝓhibita via ad oculū:vel ſm̄ totū vel ſm̄ ꝑtē ſit aliqñ viſus debilitas:aliqñ ablatio. ¶Pōt ēt hoc a cā primitiua ꝯtingere:vt a cā extrinſeca:puta ex ꝑcuſſione in ꝑte anteriori cerebri vel alia cā vt dictū ē cū erat ſermo ꝺ cauſis opil'onis cerebri. ¶De cauſis ergo primitiuis dimiſſo aere q̄ nocere poteſt per omnes qualitates vt ſupra declaratum eſt:⁊ multis reliquis dictis ſupra diuerſo modo cauſantibus debilitatem.

De cauſis p̄mitiuis.

¶Ex parte exercitij dicatur ꝙ multum debilitat exercitium ſuperfluum ſpiritus reſoluēdo exercitium etiā ꝑticulare ipſoꝝ oculoꝝ:vt incontinenter legem ſcribere ⁊ aſpectus extremorum colorum:⁊ maxime aſpectus lucidi ⁊ albi diſgregando:⁊ dicebat Raſis ſecundo continentis de

Nota bñ.

mente Ga. ꝙ multi inspiciẽtes eclypsim solis subtiliter aut aduenit eis ex hoc defect⁹ visus omnino aut infixa debilitas ipsius. Et dicebat idẽ ibidẽ de mẽte Judei ꝙ ploratus nimius debilitat visum ⁊ inducit ptisim oculoꝝ. ¶ Et de somno dicit Aui. ꝙ somnus nocet post repl'onẽ ⁊ ꝙ somn⁹ sup̄fluus nocet. q̄ꝛ vapores retinet. De somno etiã dicebat Ras. 2° cõtinẽtis. Non diu iaceat supinus: ⁊ cõtinuãdo dixit: ⁊ caueat ne opponat oculos vẽto septẽptrionali frigori niui fum° o pulueri: ⁊ vigilie sup̄flue nocẽt q̄ꝛ spũs resoluũt ⁊ dilatãt digestiuã oculoꝝ. ¶ Et de cibis dicit Aui. ꝙ cibus nocet q̄ est salsus et acutus ⁊ vaporosus: ⁊ oĩs q̄ nocet ori stomaci sicut cepe ⁊ allia oliue mature acetũ caulis. Et dicebat Rasis ꝙ oĩa cibaria diu morãtia in ore stomaci ⁊ difficilis digestionis ⁊ q̄ gñant humores grossos a q̄bus ascẽdũt vapores ad cerebꝛ sicut sunt cepe. eruce napi: lꝫ idẽ Ra. lib° 4° afforismoꝝ dixerit ꝙ napi bonũ visum efficiunt et sunt cibi cõueniẽtes. ¶ De rapis est dubitatio apud doctores: sꝫ dicat ꝙ vt ꝓuocãt vrinã conueniũt: sed vbi nõ debite digerũtur nõ conueniũt. Et istis similes sicut lẽticule propriecanles ⁊ carnes grosse ⁊ acetũ: ista omnia nocẽt: et similiter vinũ grossum ⁊ p̄cipue dulce ⁊ vigilie multe. comestio lactucaꝝ sunt de maxime faciẽtibus debilitatem visus: de quibus fecit hystoriam Rasis in tertio libro suoꝝ affo. in prin° cũ esset iuuenis ꝓpter nimias vigilias in studijs phie ⁊ medicine multis noctibus amisit somnũ ⁊ in rehabendo somnum nihil inuenit ita iuuare sicut in trahendo oleum nenufaris ꝑ nares ⁊ in comedendo lactucas coctas ⁊ crudas: qđ hereditare facit debilitatem visus ⁊ mollitiem testium: postea fuit necessarium comedere pullos columbinos ⁊ passeres ad restaurationem ei⁹.

Nota de napis qualiter bonũ visum efficiunt.

¶ Uomitus etiam laboriose inductus ⁊ lõgus cantus ⁊ vociferatio fortis est de causis eius.
¶ Balneum etiaꝫ in corpore repleto de causis.
¶ Passiones etiam animales maxime de ira et furore ⁊ precipue post repletionem sunt de multum debilitantibus visum propter euaporationem: ⁊ etiaꝫ ebrietas ad istum modum reducit.
¶ Sunt etiam cause debilitatis ꝑ resolutionẽ ⁊ ita gñaliter omnes cause multuꝫ resoluentes vt sunt eũones fortes ⁊ sil'es sunt de causis debilitatis visus cum ad debitã visionem causandam maxima requiratur spũum quantitas vel aliaꝝ operationũ sensitiuaꝝ. ¶ Põt etiam contingere debilitas visus ex ꝑcussione in anteriori parte cerebri vel ex alia parte simili vt dictuꝫ est supra. ¶ De causis vero ꝑ cõitatem breuiter dicatur ꝙ potest fieri cõitas a toto euaporãdo vt in febre: ⁊ a particularibus membris vt in simili sepe dictuꝫ est maxime fit cõitas a cerebro ⁊ a stomacho ⁊ a matrice in mulieribus. Et hec sufficiant de causis.

Signa. De signis iam succedit dicere: ⁊ primo pronosticis euentus: demum ad bonum ⁊ ad malum: deinde veniemus ad demõstratiua.

De signis euentus.

¶ Signa aũt ꝓnostica euentus non p̄ñt declarari in habentibus debilitatem visus a gñone aut propter malaꝫ complexionem oculi aut malum situm partium eius: sumendo sitũ ɔtiam ꝓ societate: q̄ꝛ ꝑtes adinuicẽ non hñt debitam societatẽ: vel qñ oculus fuerit s̄m totũ eminẽs nimis: talis nãq̧ debilitas visus est semꝑ mala ⁊ incurrabilis: restat ergo ponere signa euentus in hñtib⁹ operationẽ debitã visiuã. ¶ Sit igit̃ hoc primũ ꝓnosticũ ꝙ in multũ extremal'r vigilantibus vel multũ coeuntib⁹ possum⁹ ꝓnosticari sup̄futurã visus debilitatẽ: ⁊ ita intelligit̃ vl'r si corpori accidant cãe multũ dissoluentes ⁊ spm̄ minorantes vt sunt febres longe ⁊ fortia exercitia ⁊c. totum est clarum. ¶ Scđa cõclusio ꝓnostica ⁊ est Rasis 2° cõtinentis: in pueris sepe expectare opꝫ debilitatẽ visus ꝓpter sup̄fluam humiditatẽ ɔtingentẽ: dico ẽt in ꝓcessu pueritie ꝓpter malitiã regiminis eoꝝ. ¶ Alia conclusio: in senibus ⁊ decrepitis possumus expectare debilitatem visus ꝓpter siccitatẽ ɔtingentẽ et in tunicis ⁊ in humoribus oculoꝝ eoꝝ: vñ dicebat Ras. loco allega. apud prin^m capl'i de debilitate visus. Et siccitas ⁊ humiditas faciũt defectum visus decrepitis ⁊ pueris: decrepitis propter siccitatem: pueris propter humiditatem.
¶ Alia cõclusio: cũ imaginationes adueniunt oculis nõ pẽdentes ex nocumento tunicaꝝ ⁊ ꝓprie que est in vno oculoꝝ tm̄ maxime in corpore cerebri flegmatici tales declarant debilitatẽ visus futuram: qm̄ significãt descensum aq̄ cataracte vt videbitur precipue si continue fuerint.
¶ Alia cõclusio pronostica: cũ apparet vngula in cõiunctiua ⁊ extendit̃ versus pupillam ꝑ corneam ⁊ fit cõtinuus manifestus incessus nisi occurratur a medico expectare opꝫ debilitatem visus ⁊ forte cecitatẽ: ptꝫ. Nã cũ vngula ꝑueniet ad directum pupille fiet impedimentũ trãsitus specierũ ad crystalloidem ⁊c. ¶ Aliud ꝓnosticũ aliquãdo accidit cã magni meroris ⁊ damni: vt plurimum irreparabilis in corpore sensuali et maxime muliebri vt est de obitu vnigeniti filij bone spei: expectare opꝫ debilitatẽ visus ꝓpter exuberantiam quasi cõtinuã lachrymaꝝ in tali corpore. ¶ Alia ɔclusio si corpori accidat multitudo variolaꝝ ⁊ nõ debite occurrat̃ oculis cũ ꝓhibentibus fluxum materie ad ipsos expectare opꝫ vel visus debilitatẽ vel forte cecitatem: ptꝫ qm̄ fient in eis rõnabiliter variole in oculis: vñ postea eis ruptis remanẽtibus vlceribus vel postremo cicatricibus ipsoꝝ vlceꝝ si cõicentur pupille vt est ꝓbabile: sequit̃ cõclusio. ¶ Alia conclusio: in diuturna obthalmia expectare opꝫ visus debilitatẽ: ptꝫ ꝓpter multas cãs dictas supra de obthalmia. ¶ Alia cõclusio: in sol'one cõtinui manifesta in tunicis oculoꝝ maxime cornea vel vuea a cã primitiua ɔtingente expectare opꝫ visus debilitatem vel forte cecitatẽ. ptꝫ vel q̄ꝛ nõ fiet vera cõsolidatio: vel si fiet per cicatricem fiet impedimentũ: etiam sepe ad dictam solutionem fit eductio ⁊ expansio humoꝝ oculi qui humores difficillime restaurantur.

Aliud pronosticũ ad malum.

¶ Signum pronosticum ad malum: debilitas etatiua in sene ꝓpter siccitatem nõ est sanabilis: ptꝫ ꝓpter cãm eius continuo augeri vt ptꝫ.
¶ Alia cõclusio: debilitas sequens ad apa durum vel aliã oppillationem a materia grossa in neruis obticis est malũ. ¶ Alia cõclusio gñal'is omnis visus debilitas sequens cãm mansiuam in tunicis oculoꝝ vt est cicatrix vl' dilatatio magna pupille a cã p̄ter naturaꝫ vt pannũ grossuꝫ mediantẽ inter tunicas quelibet talis est incu-

rabilis: ⁊ etiam cū dilatatur a casu vel ꝑcussiōe dicebat Aui. ꝙ non hꝫ curam: lꝫ Rasis in caᵒ ꝓprio videatur oppositum sentire: vt videbit loco suo. ¶ Ultima cōclusio debilitas sequēs cāꝫ dolorosam vel aliam: vñ minuitur oculus sensibiliter ꝓpter minorationeꝫ partiū integrātiuꝫ eum maxime si veniat post etatē cōsistēdi est ad malū ⁊ vrplꝰm incurabilis. Dico signāter vrplꝰm propter monstruositates que aliqñ in nā apparent vt dicit Auer. 7ᵒ. colliget.

De causis ꝓnosticis ad bonum

¶ Signa vero ad bonū: cū fit debilitas ꝓpter cōitatem stomachi ꝑcipue q̄ non sit ꝯtinua: immo interpolationē hñs talis est curabilis ꝑ remotionē cāe cōitatis vt ptꝫ. ¶ Alia ꝯclusio: debilitas ꝯtingens in iuuene ꝓpter siccitateꝫ vel ꝓpter paucitatē spūum adductā ex malo regimine vt ex coitu nimio ⁊ exercitio ⁊ nimis vigilijs ⁊ hmōi: talis est curabilis. ¶ Alia ꝯclusio debilitas ꝯtingens ꝓpter nimiā humiditatem in puero ex malitia regiminis curatur in processu etatis rectificato regimine ptꝫ. ¶ Alia ꝯclusio debilitas seq̄ns ad cataractā certā determiātā s. q̄ fit de illis que pñt deponi facilr vt ē margaritalis: talis est curabilis: ptꝫ ꝑ depositionē cataracte: lꝫ aliquotiens fiat in istis recidiua.

¶ Ultima cōclusio: debilitas sequens leuē pannum extēsum supra ꝯiunctiuā ⁊ corneā vel etiā ꝓpter modicā humiditatē dispersam ꝑ albugineum est remouibilis beneficio medici: patet ex dictis supra de panno.

De signis demonstratiuis et pᵒ de signis sūptis ex parte spūum.

¶ Signa vero demonstratiua gñis debilitatis visus per se sunt manifesta ex eo ꝙ non cōprehendunt obiecta eque bene in equali distātia ⁊ in medio equaliter illuminato sicut prius.

¶ Signa vero spēꝫ ⁊ pᵒ ꝑ ꝓprietatē ⁊ ꝓprie ex parte spūum: si fit debilitas ꝓpter subtilitateꝫ vel paucitatē signū manifestū est ꝙ cōprehendunt visibilia ex ꝓximo sine ꝑscrutatione dicit Auic. i. sine multa aduertentia ⁊ attentiōe. Nā per obiecta visibilia multiplicantia species ad oculos facilis fit immutatio spirituum cū sint subtiles stantibus dictis obiectis in ꝓxima distantia etiam obiecta diminute q̄ntitatis multiplicantia species debiles facilis fit immutatio spūs filr in proxima distantia: sed in longa distantia talia obiecta debilia non possunt ad longinquū species multiplicare sufficientes ad debite immutandū: ideo nō videntur etiā si obiecta sint de se potentia apta ad longinquū fortiter spēs multiplicare: ꝓpter tñ multū mediū intercipi: ⁊ ꝯñr multū lumē medij fit nimia spirituū dictoꝝ immutatio: ⁊ ꝯñr resolꝰo ipsoꝝ. Jō dicebat. A. ꝙ tales in q̄bus spūs sunt subtiles ⁊ pauci nō vidēt qđ elongatū est cū ꝑscrutatiōe veꝝ eius subtilitas. s. spūs cū est sup̄flua non figurat rē luminosam valde. i. ꝓpter eandē cām tales non pñt videre res multū luminosas: ⁊ iō addit: īmo fugat eaꝫ lumē claꝝ. i. potentiā viuā in actu: ⁊ separat eā. s. spm̄ disgregando ⁊ resoluendo. ¶ Ecōtra vbi dicatur spūs grossus aut multus nimis nō cōprehendit obiectū de ꝓpinquo: qm̄ nō fortiter immutatur oculus vel spūs eius a lumine medij: ideo spēs imprimēs debiliter imprimit in spm̄ grossuꝫ ⁊ multū: sed si obiecta sint de longinquo illa cōprehendunt stante spū grosso ⁊ multo: qm̄ mediū est amplius: et id est ex eis: vñ fit fortis motus in spiritibus ꝓpter multum lumen: ⁊ inde talis motus fortis subtiliat spm̄ grossum: ⁊ resoluit partem de spū multo: ⁊ sic habilitatur ad debite spēs recipiendū sicut forte lumē: vt dicebatur prius resoluebat spm̄ subtilē ⁊ ꝓprie paucum. ¶ Et si fuerit subtilis ⁊ multum declarat ex eo ꝙ non existēte nocumento in aliqua tunicaꝝ vel aliquo hñoꝝ tales ꝯuenienter vidēt de ꝓpinquo ⁊ de longinquo: sed magis clare de longinquo: istud ptꝫ ex dictis pauloante: ⁊ ideo hñtes spūs grossos bñ vident de longinquo: ⁊ hñtes spūs subtiles melius vident de ꝓpinquo q̄ꝫ de longinquo: qꝛ per longinquū dilatantur ⁊ resoluunt spūs: vbi sit spūs modicus ⁊ subtilis vident de ꝓpinquo. s. obiecta mediocria: etiā. s. mediocriter colorata obiecta minuta nō nisi cū attentione. De hac tñ visione subtili vel mediocri intelligitur in comparatione facta extremoꝝ adinuicē: nō aūt fcā cōparatione ad mediū. s. ad corpus tēperatum: nā ipm forte melius videt de ꝓpinquo q̄ꝫ corpꝰ cuius spūs sunt subtiles ⁊ pauci: ⁊ ita forte melius a longinquo q̄ꝫ illud cuius spūs sunt grossi vt alibi declaratū est scđo tegni. ¶ Differentia tñ inter grossum ⁊ multum maxime sumit ex habitudine totius ⁊ capitis: qꝛ habitudo sanguinea cū plenitudine venaꝝ ⁊ rubore faciei maxīe oculoꝝ vrplꝰm cōiungitur cū superflua multitudine spūum simul cū ꝑcedenti regimine multiplicatiuo: maxime de ouis sorbilibus ⁊c. vbi in spū grosso cōiungitur dñium flegmatis vel melencolie in toto: ⁊ cū ꝑcedēte regimine de cibis grossis: sed hec ꝑscrutatio magis pertinet phis q̄ꝫ medicis: ⁊ spālr declaratur hec difficultas ab Aui. tertia sexti nāliū ꝑcipue 5ᵒ ⁊ 6ᵒ caplo.

De signis sumptis ex parte tunicarum.

¶ Et si cā fuerit ex pte tunicaꝝ intrīsecaꝝ ⁊ ꝓfūdaꝝ: dicit Aui. est ex eis q̄ sunt praua cū non est res alia nisi ipsa. i. difficilis est cōsideratio et significatio. s. ex seipsis tm̄: sed opꝫ sumi significatiōes ex alijs vt si sint tunice ꝓfunde lese vt aretine ⁊ sclirotice. nā ꝓpter latentiā istoꝝ mēbrorum nō pñt signa clara dari: sed pñt dari ꝑ quādam coniecturā ex alijs apparētibus. nā video exēpli gr̄a ꝙ cornea est alterata ad citrinuꝫ sed remissum. Et tñ iste nobilr est lesus in visu. naꝫ tūc ex hoc ꝙ est modice alterata cornea: ꝓbo ꝟisilr ex hoc ꝙ lesio est in tunicis magis ꝓfundis non exñte lesione in alijs sup̄ioribꝰ: qꝛ tanta lesio nō depēderet a cornea ita paꝝ alterata: ⁊ ita dico si video tunicas extrīsecas aliqualiter corrugatas sed remisse ⁊ fuerit magna lesio in ꝟtute visiua cōcluditur ꝙ ꝓpter hoc non dꝫ ꝓuenire tantus effectus debilitatis visus. ⁊ ideo ꝯñr arguitur ꝙ dꝫ esse corrugatio in intrinsecis: ⁊ similiter si sit aliquis punctus paruulus in ꝯiunctiua vel cornea ⁊ sit magna lesio: arguimus ex hoc qđ in intrinsecis sint plura puncta vel alia nocumēta: aliqñ est lesio in visu: ⁊ tñ in tunicis nulla apparet sensibilis lesio: quia nec in corrugatione vel in coloratione vel solutione continui: sed videmus aliquam turbiditatem in oculo: qꝛ inspicientes in illo non videmus nos representari vt in speculo: qꝛ tñ ista turbiditas est remissa quia pauca representatur imago: tunc declaratur ꝙ ista turbiditas non solū est in albugineo: sed etiam in crystalloide. ¶ Signa tunicarum extrinsecarum ⁊ coloꝝ suoꝝ sunt manifesta: nam si dicatur esse asperitas vel inequali

Alius pronosticū ad malum.

tas in aliqua parte que non sit multum sensibilis: tñ aliqñ etiam declaratur ex sensu: qr cũ lateraliter respicimus videbitur dicta inequalitas oculi: vbi in recta oppositione oculi non videbamus: ⁊ faciendo ipz moueri diuerso modo oculum: ⁊ ideo contingit in habētib⁹ imagines ꝙ aliquotiens situato oculo ꝫm vnum modum cōprehendatur imago: ꝫm alium modũ non: vt ibi dicatur esse cicatrix in parte supiori ꝯuersa pupilla sursum cōprehenditur imago: ⁊ alr nō cōprehendebatur: ⁊ ideo diuerso mō opz medicum ista aduertere: si fuerit lesio in tunica propter tunicā supuenientem siue panniculũ inter alias patiēs iudicabit: qr videbit extrinseca q̄si mediante quadam tela intermediante.

De signis sumptis ex pte hũoꝝ.

¶ Si fuerit ex vitio humoꝝ vt ꝓpter q̄titatez ⁊ multitudinē albuginei ita vt sic reddat mag niger: qr multa q̄titas aq̄ videtur obscura: tūc declarabitur hoc qr medico inspiciente oculuz videbitur cōfusio in humido ⁊ suba oculi. Et si fuerit ꝓpter humidũ dispersum p albugineum tunc dicit Aui. ꝙ iste cuius est videt semp inter oculos suos sicut nebulas: maxime intelligit si talis mā fuerit dispersa in directo pupille ⁊ coram foramine: sed si cōturbatio fuerit cōis toti cornee ⁊ in oībus partibus eius: declaratur ꝙ talis cōturbatio non est in oculo ex parte albuginei: immo nō est dubiũ q̄n ipsa sit in cornea: lz etiā cũ hoc posset esse in albugineo: ⁊ q̄ñqꝫ accidit albugineo siccitas: vñ talis humor p siccitatem fit inequalr ⁊ difformiter in partib⁹ spissus ⁊ tunc si partes alique spisse obiectent virtuti visiue: ⁊ alique sint sicut tm̄ medium ita vt sint peruie: apparebūt tunc tanq̄ obiecta perforata vt fenestra vel fenestre. Et sic videbit tāq̄ p fenestram: si vna tm̄ opposita fuerit īspissata: ⁊ si sint plures inspissate differentes videbit tāq̄ per fenestras. vt voluit Aza. sicut etiam ⁊ vestigia vlceꝝ existentiũ in cornea: ⁊ extrinsec⁹ nō manifesta: faciunt aliquotiens apparere imagines vt infra videbitur. ¶ Sunt etiaz signa sicci tatis ⁊ humiditatis tunicarũ ⁊ humoꝝ q̄ sunt dicta circa literam: de quib⁹ ēt dicit Aui. et scias ꝙ omnis corruptio sup. visus vl debilitas exñs a siccitate fit fortis cum vacuitas adest ⁊ apud exercitium resolutiuum ⁊ apud eiũones in hora meridiei ⁊ ex humiditate est econtrario: hoc ēt manifestat totius habitudo humida vt flegmaticoꝝ precipue: vel sicca naturaliter vt melencolicoꝝ: vel accidentaliter talis ex macie ⁊ siccitate sequente causas exsiccantes vel primitiuas. de q̄bus dictũ est supra de coitu vigilia ⁊ sil'ib⁹ vel corporales vt sunt fe. maxime dissoluētes.

De signis sumptis ex pte neruorũ obticorum.

¶ Potest etiam esse defectus ex opilatione neruoꝝ obticoꝝ: ⁊ tunc stat multa debilitas visus vel priuatio in totũ: licet non appareat aliqua lesio in oculo: sed ad distinguendum vtrumquid dicatur esse opilatio in neruis obticis siue attenuatoria propter clausionem eorum ex humiditate relaxante vel a siccitate vel fit ab opilatione coartatoria siue ab apostemate siue ab alia materia non apostemante sed stante in concauitate: ⁊ inter debilitatem vel quasi cecitatē cōtingentez ab aqua siue cataracta: ⁊ in principio eius cum adhuc non manifestatur ad visum exterius: dicebat Aui. in signis de cataracta.

¶ Inter aquam vero ⁊ opilationem intrinsecā s. factam in dictis neruis distat. i. differentia est qm̄ qñ vnus neruus duoꝝ oculoꝝ comprimitur i. tenetur clausus comprimēdo dilatatur. i. magnificatur alter in aqua. i. stante cataracta ꝓhibente visionem. Sed si fuerit opilatio in dictis neruis etiam posito ꝙ vnus oculus cōprimatur alter propterea non dilatatur. Et causa huius est dicebat Aui. qm̄ cā in illa dilatatiōe s. facta non existente opilatione in neruis obticis fluente. s. continue spũ p ipsos neruos non opilatos ad oculos per cōpressionem vnius oculi fit expulsio spiritus qui est in oculo compresso ad alteꝝ cum fortitudine ⁊ sic dilatatur alter sed cum est opilatio posterior in dictis neruis nō penetrante spũ nō ita dilatabitur alter oculus: etiam in cataracta vtplm̄ impeditur visio in altero oculo tm̄ saltē in prin°. vbi si fuerit debilitas ex opilatiōe vtplm̄ vtrisqꝫ oculis cōicat. Et etiam dicebat Ras. scdo ꝯtinentis. si est in instrumento visus eius congregatio. i. aqua elargatur pupilla vnius oculi qñ clauditur ali⁹ oculus: ⁊ ex aduerso clauso vno oculo si videt non intumescere alteꝝ oculum lateraliter neqꝫ foramen vuee dilatari dicatur ꝙ opilatio est fctā in neruo obtico. i. in coniunctione ipsoꝝ neruorum vel ante cōiunctionem versus cerebrũ: qm̄ si fieret opilatio. verbigrā in neruo veniente ad dextrum oculum post coniunctionem neruorũ versus oculum: oculus tm̄ dexter lederet ⁊ non sinister: vt patet consideranti.

¶ Signa vero declaratiua dilatationis vuee vel constrictionis eius sunt medico experto sensu manifesta.

¶ Imperficitur etiam aliquotiens visus ex malo situ partium integrantium maxime ex parte crystalloidis: vt qñ crystalloides non opponit directe ꝫm partem planā foramini vuee: ⁊ tunc quasi in totum priuatur visio. vt posuit Aui. in ca° destructionis visus. Et aliqñ fit eius declinatio ad superius vel inferius. Et tunc dicebat Aza. sequitur vt vna res videatur esse due: sicut etiam aliqñ ex turbiditate spirituum a vaporibus grossis maxime vini hoc accidens contingit vt vnum videatur duo sicut ponit hystoriam Aggregator brixiensis de sacerdote auaro ebrio: qui cum haberet vnum lumen in manib⁹ credens esse duo lumina: ⁊ propter auaritiaz extinxit vnum credens remanere aliud: ⁊ ita remansit in tenebris.

¶ Si vo sit nocumētũ p viā cōitatis ⁊ p° si ex pte cōitatis cerebri nō p essentiā sigm erit ex reliq̄s lesiōib⁹ opationũ cerebri vt auditiue gustatiue. Dicit tñ. A. ꝙ si sit nocum tm̄ in pte añriori cerebri: tūc solũ erit lesio ī visu ⁊ olfatu: ⁊ nō necessario erit ī auditu. Et iō ex hoc pōt argui qd pars anterior pmi vētriculi cerebri nō est sēsus cōis: vt ēt dicit plusq̄ cōmētator ꝫm oēs operatiōes sensuũ sed toti cerebro. ¶ Signa cōitatis ex toto corpe declarant ex cōplone toti⁹ corpis: vt de febre ⁊ hũiditate ⁊ hmōi. Naz si fiat exñte febre ⁊ augeat vel diminuat visus ꝫm augmētũ ⁊ decremētũ febris signũ est qd est p cōitatē totius. ¶ Sed si ꝓpter replone stomaci ledat vis⁹ ⁊ minuat nocum stāte eius inanitione cũ alijs signis nocumentoꝝ stomaci ⁊ ambobus oculis cōicat vbi si ex cerebro vtplurimum vni oculo magis cōicatur: vt dicit Auer. quarto colliget.

signum est ꝙ stomacus est in causa. ¶ Et si fuerit ex matrice stant ꝓpria signa matricis sicut ⁊ in reliquis per cōitatem ledentibus. ¶ Si sit causa ex parte circūstantiū membrorum: vt ꝗa palpebre non possint eleuari propter scabiē ⁊ similia: signa sunt clara.

Cura. Jam veniendo ad curā: primo ponetur regimen in dieta. 2° regimē medicinalium ſm diuersitatē causaꝝ summatim expediēdo ꝓpter multa superius dicta que ad hoc capitulum pertinenter multū adduci pñt reducēdo etiam multa ad confortationem visus.

¶ Circa primū igitur regimen in dieta est regimen dictū supra pro magna parte ⁊ consistit in euitatione causarum que sunt supra nominate. ¶ Sȝ spāliter ex pte aeris vt dictū est: aer nebulosus grossus ⁊ siᷓlis nocet. ¶ Exercitiū mēbroꝝ inferiorum laudaꝛ: exercitiū ꝑticulare capitis vt pectinatio leuis capitis cū ebore maxie laudatur. de quo dicit Ar. instruens Alexandrū regem: frequētationes inq̄t pectinis supra caput vapores visum impedientes educūt acutos ne visui obsint. Et dicit Aui. Et administratio pectinationis supra caput iuuatiua est: ꝓprie cōfert senibus: quare opȝ vt admistreꝛ oī die multotiens: intelligiꝛ stōaco inanito: ⁊ addit rōnē: qm̄ attrahit vapores ad supiora ⁊ remouet eos a pte oculi: ⁊ hoc est notabiliᷓ obseruādū qm̄ in hoc reperi in meipso magnū iuuamentū: nō tñ fiat laboriosa fricatio ꝑcipue supra replōnē: valet etiā exercitiū particulare oculoꝝ: vt inspicere res virides: qđ declarauit Gal. 4° de accñti. et dicebat Mes. de mente Ari. aspectus rerū viridium in loco multe tēperiei visum corroborat. idem dixit aspicere speculū tersuȝ directū ⁊ diu intueri sup ipm visum corroborat ⁊ oculi defatigationem remouet. Loquela ⁊ maxime vociferatio: vt fuit supra dictū maxime nocet. ¶ Uigilia ⁊ somnus supfluus maxime nocent ⁊ somnꝰ tardeꝛ per .ij. horas post cibū. Et dicebat Auic. et administratio eius qđ ꝓhibet vaporē a capite sicut trifere: ⁊ ꝓprie apđ somnū cōfert ꝓpter mirabolanos intrantes in ea reprimētes ⁊ res alias oculares intrātes. Ad intentionē etiā cōpressionis post cibū aut apud somnū faciūt cōdita de cydonijs ⁊ pira cōdita ⁊ zuccharo. in cā calida euaporāte mā a stō ꝑcipue. Et in causa frida sumere tria grana masticis vel thuris ad istam intentionē. Et iste cañ. maxime obseruandus est: ⁊ semꝑ post cibū cū est visus debilitas a cōitate stōi aqua sepe ꝯtingit: ⁊ tūc ēt vȝ singulᷓr ad diuersionē apud somnū vt: iuueꝛ exercitijs extremitatum inferiorū: vt. s. administretur fricatio earum.

¶ Passiones animales maxime nocent: et sic coitus. Et est maxime sollicitanda vētris lenitio. nā dixit Ras. 2° ꝯtinentis. dixerūt antiquiores: nihil adeo nocet oculis sanis ⁊ plies dolorosis ꝙ cōstipatio ventris: ⁊ eadē rōne nocet debilitati visus. ¶ Ex pte ēt ciboꝝ ꝯueniūt cibi si sit pauca mēsura spūum cā debilitatis restauratiui: vt vitelli ouoꝝ ⁊ siᷓlia restauratiua: si sit exuberātia spūum qđ raro est: tūc restauratiua multum nocēt. Quecūqȝ cibaria agitāt humores vt acetosa salsa amara nocēt: euaporatiua nocent vt vinū acutū potēs. pinguia oīa ēt facīētia nutrimentū grossum nocēt vt legumina: sed elegāter dicit Mes. de mēte Diascoridis īter carnes: carnes auiū q̄ de rapina viuūt: nā dicit ꝙ visuȝ corroborāt ⁊ siᷓr sorbitiōes iuriū eaꝝ. Et similᷓr laudauit ius serpentū siue viperaꝝ: et si carnes decoquanꝛ cū feniculo ⁊ hysopo ⁊ rore marino: maiorana ēt ⁊ rutha sunt excellētis iuuamēti. Et ex his vel aliq̄bus eaꝝ pñt fieri fercula in casu: rape ēt possūt iuuatiue: imo de eis dicit Rasis 2° ꝯtinētis: ⁊ iuueni dixit q̄ dubitabat ne visus suus deficeret comedat rapas crudas ⁊ coctas ieiunus ⁊ satur quātascūqȝ pōt donec sit satur ex eis: ⁊ est valde iuuatiuū. ego non laudarē eas crudas: imo neqȝ coctas nisi diligētissime ꝑ duas vel trinas decoctiones: vt voluit Gale. in lib. alimentoꝝ. ca° ꝓprio. ꝓpter fortē inflatōeȝ earū: ⁊ laudāt aliq̄ maxime risum bene coctum maxime stāte paucitate spūum. Dimitto reliq̄s carnes ⁊ reliqua cibaria ꝑdicta alᷓs in supioribꝰ caplis dispōnū oculorū. ¶ Caueaꝛ a vino ꝗꝛtū pośe est nisi in casu debilitatis spūum: ⁊ in ſcrā siccitate. In alijs tñ dispōnibus vt multū nō est vinum penitꝰ dimittendū sicut in multis alijs passionibus ꝓpter necessitatē spirituū in opatione visiua sed est miscendū: ⁊ ad magis cōpletam habendā doctrinā de dieta recurraꝛ ad cōsilium per me factum de debilitate visus.

Pectinatio capitis ꝯfortat visum.

Constipatio vētris debilitat visum.

Nota de rapis.

¶ In medicinalibus aūt si fuerit ex lesione tunicarū vt sebel vel albugīs vel vngule est recurrēn. ad curā in caplis ꝓprijs. Et ita ēt si fuerit ex nocumentis neruoꝝ obticorū est recurrendū ad ea q̄ dicta sunt supra de dispōnibꝰ neruoꝝ. Idē dico si fuerit ex vitio palpebraꝝ. ¶ Sȝ si fuerit ꝓpter nocumentū in hūoribus ⁊ in tunicis intrinsecis vl' in spiritibꝰ. p° si sit hūiditas dn̄ans est intētio de digōne mãc cū digestiuis appropriatis de q̄bus supra dictū est. ¶ De eūone cū pillulis cochijs de q̄bus posuit Aui. dosim īfra in cap°. de dilatatione pupille ꝙ dosis est. ʒ. ſ. ß. cū pillulis de hiera maiore ⁊ pillulis lucis. Sȝ ibidē posuit Aui. cañ. in eūone dixit: nō opȝ vt multiplicenꝛ eūones cuȝ solutiuis ⁊ debiliteꝛ virtus ⁊ nō eūeꝛ qđ queriꝛ: quasi innuat ꝙ eūare in dicta dispōne est suspectū ꝓpter debilitatē virtutis de resolutione spūum que sequiꝛ: cū tñ eoꝝ magna quātitas sit necessaria ad visionē vt dictū est ꝙ nō sic est in multis alijs casibꝰ: vñ docuit interpolari ad minꝰ ꝑ decē dies in solōnibus. ¶ Et tūc factis his eūonibus bis vel ter valet etiā eūo ꝑticularis vt facta cū kebulis cōditis: de quoꝝ ꝓprietate est: vt cōfortēt visum ⁊ acuant. Postea fiat eūo diuersiua cū ventosis et flōmia si expedit cū fricatiōe membroꝝ inferiorum. Cōuenit setonū post aures. gargarismata sternutatoria ⁊ caputpurgia ab alijs: sȝ a me nō laudanꝛ in passionibꝰ oculoꝝ ꝓpter vicinitatē ad oculos. ¶ Demū ꝯforteꝛ oculꝰ ⁊ remoueanꝛ q̄ nocēt oculo: ⁊ de his dictū est in ca°. de sebel: tñ spāliter laudauit Mesue nucē muscatā ꝯditam de mente Sabor dicit sic. Nux muscata nutrita cū melle sanitatē visus custodit: ⁊ proprie sumpta vna ex eis quolibet mane in ieiunio. kebuli quoqȝ conditi idē faciūt. valet etiā singulariter ad hoc ꝯfectio electuarij humaim posita a Mes. ca°. p°. de egritudinibus oculoꝝ sumēdo ʒ. iij. cū vino in sero eundo dormitum. ¶ Et ꝯsᷓr ponēda sunt localia abstersiua aliqualiter exiccatiua ⁊ confortatiua: ⁊ in hoc valet collyrium

No. de nuce muscata cū melle cōdita.

de succo feniculi. Mes. Nam feniculus vt dicit
Democritus oculum abstergit visum clarificat
ſm omnem modū administrationis eius: ideo
serpentes ⁊ reptilia postq̄ egrediunt cauernas
in quibus visum quasi ꝑdiderant vtuntur feni-
culo in comestione ⁊ fricatione sup oculos suos
⁊ vigorat visus eoꝝ. Cōpositio collyrij fit vt in-
fra. ℞. suc. feniculi depurati post residentiā ei⁹ ⁊
facilem coctionē ipsius in vase eneo partē vnā
s. ℥. iiij. folia auri puri numero. viij. diuidantur
minute in dicto succo postea addat mellis puri
et clari 3ª partis vnius. s. ℥. i. ⁊ ʒ. ij. ℈. bulliāt ite-
rum bullitione vna postea coletur ⁊ ponatur in
ampulla vitrea ⁊ suspendat in sole in tp̄e esta-
tis per. xxx. dies permutando oībus tribus vel
quatuor diebus de vase in vas abijciēdo semp
hypostasim ei⁹ postea distillet in ocło ē efficax.

Des. cuius- dā collyrij optimi.

¶ Ponit etiā Auic. plurimas descriptiones ad
istam intentionē quas videre potestis. et facit
vnam mirabilē quā dicit esse tanti iuuamenti
q̄ oculum talē efficit vt ei nō noceat corp⁹ solis
aspicere. fit vt īfra. ℞. lapidis fantici. i. marcha
site lapidis atis. i. lapidis albi ⁊ exponit litera
mea alumen albū lapidis magnetis ⁊ sedine. i.
sedonigi ⁊ est lapis emathites calamēti ⁊ succi
condisi. i. radiculariū suaꝝ longarū ⁊ rotūdaruʒ
añ. partem vnā fellis vulturis ⁊ vipere. añ. ptē
vnam misce: ⁊ fiat alcofol. ¶ Fit etiā collyrium
domesticum ⁊ ad hanc intentionē: vt infra. ℞.
fellis galli aut ꝑdicis: mellis crudi. añ. ptes eq̄-
les: succi feniculi depurati ptes. ij. misce ⁊ pone
in oculis probatum est. ¶ Fit etiā ad hoc medi
camen ab autorib⁹ p̄cipue cū est spūs grossus.
Et ipsum posuit Aza. sub hac forma dicēs. Et ex
his que cōferunt magno iuuamento ad hoc est
q̄ accipiat vna petia epatis capre: aliqui dicūt
epatis hirci: ⁊ fuit Serap. in caº. de his q̄ nō vi
dent de nocte: ⁊ scarificet multis scarificationi-
bus ⁊ impleant oēs ille scarificationes pipe lō
go trito: postea vero assetur ⁊ recipiatur liquor
fluens ex scarificationibus ⁊ administret de eo
in oculis pluries dicit Azarauius vsq̄ dū sane-
tur. Et addit Sera. qd̄ post collyriū etiam valet
cum assatū est epar: precipe infirmo vt incuruet
super ipso oculis apertis donec recipiat vapo-
rem qui eleuatur ab eo: deinde comedat epar:
q2 iuuamentum eius est mirabile sup id qd̄ dr̄.

Alia desc. collyrij ꝓ- bati et ex- perti.

¶ Et qm̄ vt plurimū humiditas dn̄ans est cau
sa debilitatis visus vel ingrossando hūores vel
spūs vel tunicas intrinsecas. vel etiā dilatādo
nimis vel cōstringendo nimis foramē vuee. Id
circo ponam etiā cōpōnem vnius collyrij mul-
tum laudati a Rasi 2º ꝯtinentis ⁊ est in forma
pulueris ⁊ vocat ipsum puluerē persianū: et fit
vt infra. ℞. anthimoniū thutiā marchasitam ⁊
climiam lauent sepius ſm modū p̄dictū ⁊ desic
centur ⁊ accipiant ex eis. añ. ʒ. v. margaritarum
ablutarum. ʒ. ij. fedich. i. boli armeni indi croci
spice. añ. ʒ. j. cāphore danich. i. musci. ʒ. j. misceā
tur postq̄ fuerit puluerizata subtilissime: ⁊ fiat
collyriū quo vtatur mane ⁊ sero: ⁊ ista sufficiāt
ad hanc intentionem.

De cura de bilitat[is] vi sus ex sicci tate.

¶ Si aūt sit siccitas in cā humectetur cū diuer
sis ingenijs humectatiuis ponēdo corp⁹ in bal
neo aque dulcis ⁊ euaporando oculū cum deco-
ctionibus rerum humidaꝝ ⁊ nutriendo corpus
cum humectātibus restauratiuis ⁊ odorādo hu
mida embrocando caput cum humidis ⁊ infun
dendo intra oculos lac muliebre: ⁊ aliqui infun
dunt oleū amigdalaꝝ dulciū. ⁊ hec oīa valēt stā
te siccitate sine materia. ¶ Et si sit siccitas cum
humore melico cōplet intentio per similia: sed
opʒ digerere humorē ⁊ eūare cū appropriatis. ⁊
in his est recurrendum ad ea que supra dcā sunt
de melia. ¶ Et qm̄ vt fuit dictū supra in causis:
siccitas sepe est cā subtiliatiōis spūum: ⁊ sic pa
rat ad resolutionē vel minorationeʒ eoꝝ. Ideo
ad hanc intentionē faciunt autores collyrium
conueniens de succo granatoꝝ: ⁊ fit vt infra: vt
dicit Aui. vt sumat succus granati muzi ⁊ deco
quatur vsq̄ ad medietatē ⁊ remoueat ab igne ⁊
misceatur cū eo medietas ipsi⁹ de melle ⁊ pona
tur sub sole ⁊ administret: ⁊ istā cōpositionē ac
cepit Ras. 2º ꝯtinentis. quasi in eisdē verbis di
cit: cōposui hoc collyrium ꝓ acuitate visus mi-
hi et profuit mihi valde: cōpressi granatum mu
zum ⁊ extraxi succum ⁊ feci bullire vsq̄ ad me-
diū supra ignem: deinde addidi de melle dispu-
mato quantū dimidia pars succi predicti: ⁊ ite
rū feci bullire vsq̄ ad mixtionē ꝑfectā ⁊ posui
ad solē ꝑ. xx. dies: postmodū collyrizaui ex eo et
visus meus est factus multum acutus.

¶ Restat nunc ponere curam lesionis visus ꝓ-
pter malū sitū crystalloidis: qui tñ si fuerit an-
tiquatus nō curatur: sed in pueris aliquotiens
curatur: ⁊ curā eius posuit Azarauius dicit sic.
Curatio eius qñ accidit i pueris aut si nati fue-
rint cum hac egritudine: est q̄ aptetur capitale
sui cubilis in quo iacent ⁊ ponatur eis ex oppo
sita parte egritudinis candela accensa. s. si fue-
rit crystalloides declinās superius: ponatur in
ferius: ⁊ si permutatur egritudo ad aliam par-
tem ponat ex eius opposito: ⁊ ita rectificabit.
¶ Et addit. ⁊ ex eis que multū cōferunt in hoc
casu est vt misceant in filo p̄ciosi lapides diuer
sorum coloꝝ: vel etiā lapilli de vitro diuersis co
loribus colorificati ⁊ suspendat filū ad puerū a
parte opposita egritudinis ⁊ cōtinuo respiciat
illud donec redeat chrystallina ad locum pro-
prium. ⁊ tunc sup. remoueant talia ⁊ confortet
postea oculus cum medicinis ocularibus ali-
qualiter exiccantibus. et per istum modum ar-
tificiosum potest remoueri aliquotiens strabo-
sitas oculorum in pueris.

De cura de bilitat[is] vi sus ꝓpter malū sitū chrystal loidis.

¶ Et ad abundantiorem doctrinam ponā vnā
breuem tabulā de medicinis valētibus in debi
litate visus: quedā sunt q̄ faciūt hoc abstergen-
do: quedā leniendo: quedā ꝑ manifestas quali-
tates calefaciēdo: quedā infrigidādo ⁊ alia hu
mectando vel exiccādo: q̄dā ex ꝓprietate spāli
cōfortando q̄ colligunt ex summis autoꝝ preci-
pue Ras. 2º cōtinentis vt ex his diuersis posset
medicus diuersa componere collyria ⁊ diuersas
cōfectiones. ¶ De calefaciētibus est nux musca
ta zinziber pip marime lōgus acorus. De infri-
gidātibus est albumē oui mucilago psilij aqua
rosata ⁊ portulace ⁊ silia. De exiccātib⁹ est sicut
thutia rose climia ⁊ silia. De leniētibus est lac
albumen oui. ¶ De abstergētibus est mel pro-
prie ⁊ oleū de kerua. Nā de eo dicit Ras. cū bi-
bitur mūdificat quicquid est in oculis de hūo-
ribus grossis maxime cū bibit cū aqua infusio-
nis aloes. idē facit succus curcume succus cen-
tauree minoris: oleū etiā balsami potatū colly

Tabula i qua notā- tur medi- cine valē- tes i debi- litate vi- sus de qui b⁹ pñt fie- ri collyria ⁊ ples alie ꝯfectiōes.

115

rizatum facit idē: succus etiā cepe cū melle collyrizatus ad idē facit: ⁊ succus feniculi desiccatus ad solē ⁊ mixtꝰ cū collyrijs valet: ⁊ gūmi inuentum in stipitibus feniculi vꝫ: ⁊ est maioris violentie: ad hoc singularissime laudat̃ ab oculistis succus apij: succus trifolij: ⁊ rutha ēt comesta ⁊ collyrizata multuꝫ laudatur: ⁊ ēt celidōia ⁊ berbena ⁊ succi eaꝝ ⁊ sanguis testudinis ⁊ aq̄ epatis hirci assi in quo est piꝑ de quo dictū est: lꝫ Ras. ꝯsentiat super oē epar: postea sunt gn̄a fellis de q̄bꝰ est fel galline leuius ⁊ ꝑdicis: postea fel porci thauri vrsi vulpis lupi vel turturis gruis canis leporarij ⁊ turdi singl'r ⁊ fel zabor'ē valde laudatum: ⁊ est piscis dictus variolus seu spinosa. Pinguedo serpentū mixta cum melle ⁊ oīs maneries alūis abstergit visum: ⁊ fumus picis vꝫ debilitati visus ꝓuenienti ab humore grosso: ⁊ ebanus abstergit debilitatē visus al's obscuritatem dicit Si. ianuēsis qd̄ est quoddaꝫ lignum nigrū interius solidū pulchrū dꝫ sic disponi vt teratur ⁊ de limatura eius cribrata per pannū sericū ponatur in vino odorifero: ⁊ cum eo fiat sief: hysopus appositus in cibarijs remouet obscuritatem visus: vt vult Ruffus ⁊ cyminum comestū abstergit visum: ⁊ rosmarinus cū oībus floribus suis ⁊ seminibus ⁊ stipite collyrizatus cū melle acuit visum: ⁊ semen eius bibitum ꝑ se facit idem. Cassia lig. est singularis iuuamēti: ⁊ in comestione ⁊ in collyrizatione: myrrha etiam collyrizata abstergit obscuritatem: ⁊ zuccaꝝ canduꝫ: sil'r ⁊ marchasita combusta ⁊ nō combusta facit idem: ⁊ his suꝫ contentus. Et sic est finis capituli.

¶ De tumore palpebrarum. Cap. xxv.

Epithimentur ex epithimate qd̄ in capitulo de obthalmia nominauimus.

Sequitur capitulū de tumore palpebraꝝ ī quo nō discurrā seruando ordinem inceptum ꝓpter breuitatem capl'oꝝ: sed tm̄ ponā cās ⁊ spālia signa ⁊ breuem curā: caplm habuistis supra literal'r. ¶ Sed pro intelligentia sciendum est ꝙ multe sunt dispōnes palpebraꝝ. sed Ras. fuit breuiloquus: q꞉ vt ipse dicit in fine libri loq̄ de oībus his mēsurā huius libri transcēdit: sed. A. plures ponit. ¶ No. primo ꝙ tumor palpebraꝝ quidaꝫ accidit a cā extrīseca vt a cā primitiua ex percussione vel casu. Nam ꝓpter dolorē fit fluxus humoꝝ ad palpebras: vel a cā intrinseca corꝑali ⁊ hoc aliqñ ex dn̄io sanguis vel colere vel mel'ie: aliqñ a vētositate: aliqñ a vaporibꝰ. Nā cōiter ex indigōne cibi post somnū aduenit tumor palpebraꝝ: ⁊ aliqñ ex debilitate digestiue cerebri ⁊ mēbroꝝ vicinoꝝ oculis multiplicat̃ humiditas q̄ recipit̃ in palpebris ⁊ facit tumorē. ¶ Signa haꝝ si sit a cā extrinseca sunt manifesta. Nā seq̄t̃ etiā dolor vehemēs: aliqñ si fit mā a cā colerica mixta sanguini manifestat̃ ex dictis supra vel a colore fusco vel a colore rubeo ⁊c. Si ex mā mel'ica declarat̃ ex grauitate palpebraꝝ cū quadam offuscitate palpebraꝝ. ¶ Et cū dixit Ras. ꝙ fiat sief dictū in obthalmia intelligit̃ hoc: q꞉ in obthalmia aliqua sunt sief ad calidū declinantia aliqua ad frigidū: de calidis intelligit̃ hoc fctā euōne debita ⁊ facta diuersione vel euōne: et de fris intelligit̃ in prinᵒ vbi mā cal'a esset in fluxu q꞉ si iā mā esset fluxa ⁊ mā frigida non cōuenit illud sief q꞉ frigidū nisi facta euōne si mā sit sanguinea facta flōia ponant̃ repercussiua: ⁊ in ꝓcessu vbi sit alia mā ponatur aliqd̄ resoluens vt cū modico fenugreci: camomilla: si sit ex percussione opꝫ intendere cū doloris mitigatione vt cuꝫ vitell' ouoꝝ ⁊ oleo ros. si mā sit flātica fiat digō deinde euō si mā sit ventosa fiat resolutio illius ventositatis cum sacellis ⁊c. ⁊ tunc maxime intendatur ad regimē ⁊ stomachi ⁊ epatis si sit melencolica primū intendat̃ cum humectantibus ex decoctione fenugreci: se. lini altee ⁊ sil'ibus: ⁊ postea cum resoluentibus. Et sic est finis.

Pleres pn̄t accidere egritudies palpebris oculoꝝ sꝫ de his vide Auicen.

¶ De pilis inuersis. Cap. xxvj.

Si pilus fuerit vnus aut duo alijs pilis palpebrarum cū mastice sunt annectendi: aut oleo seni vel radicitus euellantur: et loca a quibus euulsi sunt cum ferro acuto aut acu adurantur. Si aūt multi fuerīt necesse est vt caro palpebre incidatur: tm̄ de hoc nostri libri mensurā pretergreditur.

Et circa capitulum de pilis inuersis etiam discurremus breuiter sicut in superiori. ¶ Causa igit̃ talis inuersionis ꝯtingere pōt ex cāis ꝯtractionis ⁊ corrugationis capilloꝝ: ⁊ tales sunt cause diuertentes. Nam nimia siccitas facit ad corrugationem pili ⁊ inde inuersant̃ in palpebra: sumitur ēt ex parte dispōnis mēbri vt ex tortuositate pori s̄m qd̄ egreditur mā ꝯuertēda in piluꝫ ⁊ sic remanet pilus tortuosus: si aūt fiat pili tortuositas ꝓpter tortuositatem pori aliud remedium est efficiēdū ꝙ si sit ex mā adusta: sꝫ de his auctores non faciunt mentionē tanꝙ supponētes regimen ꝯueniens. ¶ Signa sunt ex se manifesta.

¶ Mesue ponit quatuor intētiones. pⁱma ꝑficitur cum pili difformiter se habēt opꝫ equare pilos accipere eos ⁊ eleuare alligetur pilus tortuosus cū recto cū aliquo leuis viscositatis vt mastice vel cū sputo ⁊ colla: cum colla casei vel alio glutinoso. ¶ Scōm ingeniū est s̄m Mes. ⁊ est laboriosum: opꝫ videre pilum tortuosuꝫ: deinde opꝫ ꝑforare palpebrā cū acu subtilissima a parte interiori ad partē exteriorem ⁊ ponere pilū intra foramē acus: ⁊ sic trahitur pilus ꝑ foramē factū: ⁊ sic remanebit pilꝰ rectus: ⁊ sic fiat de alijs si sint plures. ¶ Tertiū ingeniū est vt pili tortuosi euellant̃. ⁊ qm̄ postea gn̄abit̃ sil'e ponit remediū. nā extracto pilo tortuoso cū artificio iubet Aui. Ra. ⁊ Me. ꝙ cauterizetur locus cū acu ignita vel stilo ignito ⁊ fiet caro callosa: ⁊ inde amplīꝰ nō gn̄abit̃ pilus. ¶ Quartū ingeniū est: q꞉ talis pilꝰ aliqñ fit ꝓpter mām adurentē si sint plures pili tal'r male se hn̄tes: opꝫ non solū euellere pilū ⁊ cauterizare: sed opꝫ remouere totā cutim: ⁊ remota illa carne adusta medica fiat renouatio noue carnis in q̄ nō regn̄abitur postea talis pilus tortuosos. ¶ Nota ꝙ oua for

Plura sūt igenia ad rectificandū pilos īuersos hic posita s̄m intētioneꝫ Mes.

micarum posita super locũ extractis pilis ꝓhibẽt
gñationẽ piloꝝ: ⁊ sic reliqua multũ exsiccãtia si
sit vnus aut duo: nã si essent plures tortuosi q̃
recti: recti fierent tortuosi: ideo dixit tex. si sunt
duo tortuosi vel pauci ⁊ recti sunt plures ⁊c. Et
sic est finis capituli.

¶ De cataracta siue aqua descen-dente in oculo. Cap. xxvij.

Uandoq; videtur alicui q̧ an
te se habeat cimices vl' alia par
ua corpora subtilia et radiosa.
Qd̃ aliqñ cã stomachi aliquã-
do ex ꝓprio nocumento ipsius oculi cõtin
git: ideoq; differentia inter hec duo consi-
deranda est. ¶ Neq; pro paruo est hñduz
cũ hoc accidens euenerit. Ex eo nanq; q̧
cã stomachi accidit non est multum timẽ-
dum q̧ oculo nocumentuz inferat. Ex eo
vero qd̃ ex ꝓprio vitio oculi contingit val
de timendũ est: hoc eñ aque principiũ exi
stit. ¶ Hec aũt passio dum recens est ⁊ in
principio cum medicinis curabilis est: sed
cũ iam ad ꝑfectionẽ deuenerit sanari non
põt nisi cũ incisione: ⁊ fortasse etiã incisio
ꝓdesse non poterit. Quapropter differen
tia inter hec duo predicta diligenter est in-
uestiganda que est ꝓut dicemus. ¶ Qñ
imaginationes videntur vtriq; apparere
oculo existimandũ est hoc contingere ex vi
tio stomachi ⁊ econuerso. ¶ Et cũ imagi
nationes in hora fastidij: ⁊ in hora male di
gestionis plura solito videntur: in hora ãt
famis ⁊ laboris pauciora apparent: existi
mãdũ est ẽt hoc ex stõ esse. ¶ Et si ex quo
iste imaginationes acciderunt duo p̃terie
runt mẽses aut plures ⁊ in pupilla nõ fue
rit visa ꝯturbatio: existimãdũ est hoc ex stõ
eẽ. ¶ Qñ aũt iste existimatiões cibi aggre
gate fuerint: pill'as cochias in potu tribue
⁊ si passio oĩno remouet̃ iã existimatiões
p̃dicte certificate erũt. ¶ Si aũt vni tãtuz
oculo apparuerint ⁊ vno mõ in horis oĩ-
bus ꝑmanserint: existimanduz est vitium
aque adesse ꝑcipue cum in pupilla nõ fue
rit offuscatio: offuscatio nãq; si fuerit in pu
pilla dubitatio iaz tunc erit sublata. ¶ Cũ
autem passio in oculo propria fuerit: ꝓhi
bendum est infirmo ne cum ventosis mi-
nuat sanguinem nec ex brachio: nec come-
dat pisces nec omnia que humectare pos-
sunt. ¶ Uenter quoq; frequenter soluen-
dus est ex pillulis cochijs. ¶ Et eger ex ca
lefactiuis ⁊ desiccatiuis nutriendus est.
¶ Hydromel preterea ĩ potu est ei tribuẽ
dum. Et in oculis sief de fellibus mitten-
duz. ¶ Sief de fellibus quod ꝓficit aque
in principio ⁊ dilatationi pupille ⁊ eis qui
post occasum solis non vident ⁊ tenebrosi
tati visus q̃ est ex humore. ℞. fellis gruis:
fellis saboth: fellis hircini: fellis accipitris
fellis aquile: fellis perdicis: omnium sicco-
rum vnum aut plura: sumantur quoq; de
omnibus. ʒ. x. istorum siccoruz euforbij: col
loquintide serapini: omnium añ. ʒ. j. trita
aggregentur ⁊ conspergantur ex succo fe-
niculi teneri ⁊ mittatur in oculum.

Des. sief. de fellibus.

P Ost expeditum capitulũ
de debilitate visus ⁊ duab⁹ malis dis
positionibus palpebrarum: que etiaz
faciunt ad debilitatem visus: ⁊ quoniam debi-
litatis visus causa sepe est in oculo imago vt di
ctum est supra: ⁊ sepe causa est aqua in oculo si-
ue cataracta. Idcirco conuenienter post dicta
capitula sequitur capitulum de cataracta siue
de aqua descendente in oculo. Et quoniã ipsius
cataracte initium sepe manifestatur per imagi
nes apparentes in visu: ⁊ talis dispõ est cum in
principio. s. cataracta ꝑm veritatem dicebat. A.
capitulo proprio quando succurritur in ei⁹ p̃n
cipio confert in ea regimen. s. cum dieta ⁊ medi-
cinis: illi autem que confirmata est non est con
ueniens nisi cura cũ instrumento: vnde non est
pro paruo habendum cum apparent imagines
vt dicit Ras. in tex. fuit igitur ꝯueniens in hoc
capitulo vt habeantur perfecta signa principij
cataracte: ⁊ quoniam nõ omnes imagines sunt
euidens signum ad ipsam cataractam fuit cõse
quenter necessarium in presenti cap° ponere di
stinctionem de imaginibus ad cognoscendum
que istarum significat cataractam ⁊ que non: et
ita Ras. in hoc cap'lo principal'r duo facit: qm̃ p̃
mo facit qd̃ dictum est ponendo diuersitatẽ in-
ter dictas imagines ⁊ declarando q̃ sunt signa
cataracte ⁊ q̃ non: scd̃o ꝓsequitur de cura cata-
racte. secunda ibi. (Cũ ergo hec passio in oculo
⁊c.) Prima adhuc posset diuidi in tres ꝑtes. Pri
mo ponit vnam diuisionem de imaginibus ap
parentibus in oculis: scd̃o ponit necessariã hñ
dam considerationem in dictis imaginibus: vt
que illaꝝ sit que significat cataractam: ⁊ q̃ non
propter timorem: nisi occurramus in principio
cataracte fiat postea cura admodum difficilis:
puta cum ferro: aut impossibilis: ⁊ quoniam de
dictis imaginibus ille que nunciant aquã sunt
q̃ sunt proprie oculo: vel cõitate cerebri imme-
diata: ⁊ non per cõitatem stõi vel a toto: iõ ĩ 3ª
parte declarat q̃ sunt imagines ꝓprie oculo ⁊ q̃
per cõitatem. scd̃a ibi. (Neq; ꝓ paruo est haben
dum ⁊c.) tertia ibi. (Qñ imaginationes q̃ viden
tur ⁊c.) Et sic diuidendo cap'lm p3 q̧ hoc est ca-
pitulum principaliter de cataracta ⁊ nõ de ima
ginibus vt aliqui ponunt. nam hic non deter-

minat de imaginibus nisi vt sunt signa ad co-
gnoscendum cataractā in prin° eius: ⁊ hoc ma-
nifestatur in ꝓcessu capl'i: q: Raƀ. nō ponit nisi
curam cataracte ⁊ nō curā imaginū: q: de cura
imaginum satis dictū est supius in diuersis ca-
pitulis ⁊ de causis eaꝝ: p̄cipue in ca°. de vertigi
ne ⁊ scotho^a ad quē locū recurratis vbi videbi
tis multa corrigenda cōiter male intellecta ad
capl'm de imaginibus faciētia: est etiā determi
natum de cura imaginū ꝑ ꝓprietatē oculi siue
ex parte tunicarū siue ex ꝑte humoꝝ: vt visuʒ est
supra in ca°. de vlceribus oculoꝝ ⁊ de albugine:
et hic de his tractaṫ vt sunt signa tm̄. ¶ De pri-
ma ergo parte dicit Raƀ. qn̄ alicui videṫ: vt, an̄
se habeat cimices aut alia ꝑua corpa subtilia ⁊
radiosa: q̄ aliqn̄ cā stōi sup. fiunt tales imagiēs
ꝑ cōitatem vapoꝝ ad ipsos oculos: ⁊ qn̄qꝫ ex ꝓ-
prio ipsius oculi nocumēto ꝯtingunt. i. ꝑ ꝓprie
tatem ipsius oculi ledunt principal'r: qm̄ super
hec imagines differērer significant euentū cata
racte. Addit tex. ideoqꝫ inter hec duo dr̄ia consi
deranda est. ¶ Et de 2^a parte ꝯsiderando dixit.
Neqꝫ pro ꝑuo habēdū est cū accn̄s hoc euenerit
sup. de imaginibus: īmo sup. est hn̄da bona ꝯsi-
deratio ꝓpter dubiā significationē ipsaꝝ. pro-
pterea addit. Ex eo nāqꝫ ꝙ cā stōi accidit nō est
multū timendū ꝙ oculo nocumentū inferat. s.
ad generationē cataracte: ex eo em̄ ꝙ ex ꝓprio
s. vitio oculi cōtingit valde timendū est: hec em̄
s. imago oculi que est vitio ꝓprio oculi aq̄ p̄n^m
existit. i. signū principij cataracte: ⁊ ponēs cām
necessitatis huius aduertētie in cognoscēda ca
taracta in p̄n°. ¶ Dixit ꝯtinuando. Hec aūt pas
sio. i. cataracta dū recēs ⁊ in p̄n°. cū medicinis
curabilis existit. i. cū debita dieta ⁊ medicinis
interius exhibitis ⁊ localib⁹ opportunis. si aūt
iam ad perfectionē. i. ad cōplementū ipsi⁹ deue
nerit sanari nō pōt nisi cū incisione: ⁊ fortasse ēt
incisio ꝓdesse nō poterit: quapropter dr̄ia īter
hec duo p̄dicta. s. de dictis imaginib⁹ diligēter
est inuestigāda q̄ est ꝓut dicemus. ¶ Hec tota
lr̄a est clara cū dictis suppletionib⁹ vt videtis si
declareṫ vnū verbū in vltima ꝑte per hoc qđ di
cit ꝙ fortasse incisio ꝓdesse nō poterit vbi cata
racta erit cōpleta. Ubi nota ꝙ ꝑ incisionē intel
lexi depōnem cataracte deorsum. nam vbi erat
egritudo oppilatiua ⁊ egritudo in via vt clari⁹
infra diceṫ loco suo per depōnem ipsius ⁊ remo
tionem eius a directo pupille fit curatio: sicut
etiā stante lapide in collo vesice aliquotiēs ꝓhi
bente exitū vrine si deponaṫ ad ꝯcauū vesice ele
uando crura ⁊ ꝯcutiendo non ampli⁹ impedieṫ
exitus vrine: ⁊ ita est de depōne cataracte q̄ vbi
prius oppilans ⁊ stans media ad directū pupil
le ꝓhibebat delationem spūum ad crystalloi-
dem: ⁊ sic visionē: cū deponiṫ deorsuʒ remoto di
cto impedimento: in via ēt cābiṫ visio: sed talē
depositioneʒ cataracte appellauit incisionē: q:
talis ꝑficitur cū ferro. s. cū acu ꝑforāte tunicas
oculorum: ⁊ ita aquā inspissatā q̄ cataracta no-
minaṫ deponēre. Sed ꝑ hoc qđ dixit ꝙ aliquo-
tiens incisio nō ꝓdesse poterit: ⁊ sic ponit casuʒ
aliquotiens desperatū si inspisset hoc euenire
pōt ꝓpter duas cās. vna cā qm̄ aliq̄ sunt catara
cte: vt infra loco suo videbiṫ q̄ nō sustinent de-
pressionem ab acu ꝓpter diuersas cās de q̄bus
videbiṫ infra loco suo: ita ꝙ nō oīs sic curari po
test ⁊ sic incisio. i. ꝑforatio cū acu non ꝓderit ad
curam: vel aliter talis incisio ꝓdesse nō poterit
etiam si sup. deponaṫ cataracta. s. ad restituēdū
operationem visiuā: q: forte malitiata est natu
ra humoris albuginei: ⁊ quasi corrupta: ita qđ
non remanet debitū medium ad delationē spe-
cierum propter cataractam que ex multo tem-
pore dictum humorem extraneauit: ⁊ sic nō pro
derit ad visum depositio cataracte.
¶ Sequiṫ illa pars. (Qn̄ imaginationes ⁊c.)
In qua declarat que sunt imaginationes facte
ex ꝓprio vitio oculoꝝ: ⁊ q̄ sunt signa ad catara-
ctam. ⁊ q̄ sunt imaginationes ꝑ viā cōitatis q̄
nō sunt signa: vt sunt imaginatiōes q̄ ex stōaco
fiunt. Et p̄° ponit tria signa ad declarandū eas
que fiunt ex stō. 2° ponit signū ad declarandum
qn̄ imaginatio est ex proprio vitio oculi. 2^a ibi.
(Si aūt vni oculo tm̄.) Prima posset diuidi in
tres ꝑtes ſm ꝙ tria signa ponit. 2^a ibi. (Et si ex
quo iste imaginationes ⁊c.) 3^a ibi. (Qn̄ aūt iste
cognitiones cōgregate fuerint.) ¶ De p̄^a parte
dixit qn̄ imaginationes q̄ videntur vtriqꝫ appa
rent oculo ꝯtingere hoc est ex vitio stōi ⁊ econ-
trario sup. qn̄ vni tm̄ oculo apparēt declaraṫ ꝙ
nō sunt ex stō. Ratio huius dicti est clara: qm̄ fa
ctis imaginib⁹ vitio stōi cū stōs hʒ directionē
ad vtrunqꝫ oculū equaliter rōnabiliter manife
stabitur imago in vtroqꝫ oculo ꝓpter directio-
nem equalē stomaci ad vtrosqꝫ oculos ⁊ hoc est
verum vt in pluribus ⁊ quasi semper: q: pur cō-
tingere posset oppositum vt stante vno oculo
forti: ⁊ alio debili: vt patet consideranti.
¶ Addit: ⁊ cum imaginationes in hora fastidij
i. repletionis stōi ⁊ in hora male digōnis pl'es
solito videnṫ. in hora aūt famis ⁊ laboris. i. exer
citij: ⁊ maxime membrorum inferioꝝ pauciora
apparent. Estimandum est etiā hoc ex stomaco
esse: ratio est satis clara ex se ꝓpter fieri maiorē
euaporationem hora repletionis a stō ꝙ̄ hora
inanitionis ⁊ famis. Posset tn̄ in casu continge
re oppositū vbi essent humores in fundo stoma
ci a quibus eleuarentur vapores qui essent cau
se imaginū: ⁊ per succedentē cibū fieret compres
sio vaporū tunc cōtingeret oppositū sicut decla
ratum est in simili in de soda per cōitatē stoma
ci: ad illū locū recurre: sed hoc est raro ꝯtingēs.
¶ Addit ponendo aliud signum: ⁊ si ex quo iste
imaginatiōes apꝑuerint duo p̄teriere mēses vl'
pl'es ⁊ i pupilla nō fuerit visa ꝯturbatio: estimā
dū ē hoc ēt eē a stō. hoc signū ē satis clarū: q: de-
claraṫ ꝙ ille imagines nō depēdēt ex vaporib⁹
mānsiuis i ipis ocl'is: sʒ ex vaporib⁹ aliūde cōica
tis nō ꝑsistētib⁹: sʒ q̄ ad tp̄s resoluūtur: ⁊ in tpe
multiplicantur. Nam si fuissent mānsiui in ipsis
oculis ex spatio duorū mensium ⁊ vltra fuissent
deducti ad naturā aqueā: ⁊ sic esset facta cōtur-
batio in ipo oculo vel in pupilla: qm̄ vt dicebat
Aui. in cap° proprio de imaginationib⁹: ⁊ ima
ginationes que sunt an̄tes aquam: vt sup. sunt
ille que sunt mansiue vitio oculoꝝ non cessant
gradari in conturbatione visus vsqꝫ quo descen
dit cū eis aqua subito. ⁊ addit: ⁊ raro pertransit
sex menses. s. quin fiat aqua. ¶ Addit ponendo
tertium signū: quando aūt iste cognitiones ag-
gregate fuerint. i. simul appareant signa dicta
supra sup. ad certificandū si sint imagines depē
dentes vitio stomaci: pillulas cochias in potu

Notate sequentia.

tribue: ⁊ ſi paſſio omnino remouet̃ iam eſtima- tiones p̃dicte. ſ. ꝙ ſint depẽdentes ex ſtõaco cer tificate erunt. i. tunc cũ ſignis precedẽtibus cõ- cluditur ꝙ tales imaginationes nõ portendũt aquã: ⁊ rõ eſt clara. Nã eũata mã a ſtomaco per pillulas: ꝓpter quã fiebat euapoꝛatio vel ex ſe vel debilitando digeſtiuã ꝯñr remouebunt̃ ima gines: ⁊ ita erit ſignũ ꝙ tales imagines erãt de pẽdentes ab eo. Sed nota ꝙ lz ipſe poſuerit pil lulas cochias ꝓ eũone materie a ſtõaco: tñ cre- do melius ſi ſumant̃ pillule mitioꝛes vt elefan gine vel pillule de hiera: ⁊ ita cõiter vtũtur au toꝛes hierapigra in caſu: ſed qñ iſte non ſuffice- rent poſſemus audere ad illas. ¶ Cõſequenter ponit ſignũ ad declarandũ qñ tales imagines pendent ꝓpꝛio vitio oculoꝝ: ⁊ ſunt ille q̃ ſignifi cant cataractã ⁊ dixit. Si aũt vni oculo tm̃ ap- paruerint ⁊ vno mõ oĩbus hoꝛis ꝑmãſerint: eſti mãdum eſt vt inde aque. i. cataracte adeſt p̃n^{m}: cum in pupilla nõ fuerit offuſcatio: nãq̧ ſi fue- rit in pupilla dubitatio tunc iã erit ſublata. i. tũc certificatio plana: nã antea ſemꝑ fuit dub^{a}. ¶ Ex multis igitur ſimul ſumptis poſſum⁹ con cludere apparẽtibus imaginationib⁹ vtrũ ſunt ſigna ad cataractã vel nõ: qꝛ difficile multũ eſt cognoſcere eius pꝛĩn^{m}: ſed cũ eſt ꝯfirmata eſt fa cilis cognitionis: ſed difficilis cure. Et hoc ẽ qð dixit Serap. 2° breuiarij ca° ꝓpꝛio cũ dixit. Hec aũt egritudo qñ firmat̃ cognitio ei⁹ facilis eſt. In inceptione vero cognoſcit̃ ſup. difficulter ꝑ ſignificationes ⁊c. Nã cũ cõfirmat̃ egritudo de- ſtruit̃ viſus. Cauſa aũt quare imagines in vno oculo fixe tm̃ ⁊ oĩbus hoꝛis ꝑmanẽtes: ⁊ non ſic in duobus ſunt ſigna cataracte eſt: qꝛ cũ nocu- mentum eſſentiale in albugineo exiſtẽs vt plu rimum nõ ſit equale in ambobus oculis: ſed in vno magis q̃ in altero ꝓpter diuerſitatem oculoꝛum in potẽtia digerendi ⁊ expellendi ſuꝑflui tates inde eſt ꝙ in diuerſis oculis non apparẽt imagines equales neq̧ vno modo: immo in de- bilioꝛi plures ⁊ foꝛtioꝛes apparent ⁊ ſepe in foꝛ tioꝛi nõ apparent vbi in debilioꝛi apparent cuꝫ fiunt ꝑ viã paulatine ꝯgõnis. Si aũt fiãt ꝑ viã defluxus ex cerebꝛo vel pãniculis maxime ex pã niculis intra craneũ alligatis pãniculis ⁊ tuni cis oculoꝝ vt ſupꝛa declaratũ eſt in anathomia oculi. pars dextra capitis nocumentũ cõicabit oculo dextro ⁊ ſiniſtra ſiniſtro: ⁊ hoc mõ fit pau latina reſudatio de hũiditatibus ꝑ dictos pan niculos intra humidũ albugineũ vbi fit catara cta: vnde fiunt inequaliter imagines in oculis immo ſepe in vno ⁊ nõ in altero. Sed ſi materia fluat ꝑ neruos obticos ex cerebꝛo cũ dicti ner- ui ꝑueniant ad ꝯtactũ in cruciatione eoꝝ nõ vi deo quare nõ recipiat̃ vapoꝛ vel mã equaliter in ambobus oculis niſi ſumat̃ diuerſitas ex ꝑte re ſiſtentie vnius oculi magis q̃ alteri⁹: hoc tñ to- tum qð dictũ eſt in hac ꝑte intelligat̃ niſi cauſa imaginũ ſumat̃ ex ꝑte tunicaꝝ maxime coꝛnee. Nam vbi vlcera coꝛnee vl̃ cicatrices ei⁹ ſint cau ſe imaginũ: tũc manebũt imagines in vno ocu lo ⁊ nõ in altero ⁊ vno mõ ſe habentes: ⁊ tñ ꝓno ſticatur deſcẽſum aque: vt pꝫ. Vñ dicebat Aui. inſignis imaginũ: ⁊ illa q̃ fit ꝓpter coꝛneam ſi- gnificat cã eius p̃dicta. ſ. de vlcere ⁊ vt figat̃ ali quo tꝑe nõ addens ⁊ nõ ꝑducens ad nocumen- tum in oculo preter ſe: quia ſcilꝫ non ſequitur

Nota bñ.

alia offuſcatio oculi que gradatim augeatur ſi- cut in ea que eſt pꝛopꝛium ſignum cataracte. ¶ Cõſequẽter ponit curã in illa ꝑte. (Cũ aũt h̃ paſſio.) Iſta eſt 2ª pars pꝛincipalis capituli in qua ponit curã ⁊ diuidit̃ in quatuoꝛ. Nã pꝛimo oſtendit de q̃bus eſt cauendũ. 2° ponit curam ꝑ medicinas laxatiuas. 3° quibus eſt vtendũ nu- trimentis. 4° ponit medicamen locale ꝯueniẽs ponendo eius deſcriptionẽ. 2ª ibi (Uenter ꝟo.) 3ª ibi (Et eger ex calefactiuis.) 4ª ibi (Et in ocu lis fiet̃.) ¶ De p̃^{a} parte dixit. Cũ aũt hec paſſio in oculo ꝓpꝛia fuerit. i. imago de qua dictũ eſt vnde ſignificet̃ p̃n^{m} cataracte ꝓhibendũ eſt in- firmo ne cum ventoſis minuat ex collo vel ſup. ſpatulis ſanguinem neq̧ ex bꝛachio. neq̧ come dat piſces: neq̧ oĩa que humectare pñt. Ex qui- bus ꝟbis colligit̃ cõtra multos ꝙ extractio ſan guinis per ventoſam eſt magni timoꝛis in cura moꝛboꝝ flãticoꝛũ: ⁊ non tm̃ extractio ſanguinis per flõmiã: immo foꝛte magis ledit. qꝛ ſanguis qui ꝑ ventoſam extrahit̃ eſt iã ad mẽbꝛa mãda tus ⁊ ſubtilioꝛ q̃ ſanguis q̃ ex vena educit̃: opꝫ etiam vitare piſces ⁊ nutrimenta viſcoſa: qꝛ ad dunt in cãm cataracte. 2° intelligitur qñ catara cta eſt in pꝛĩn°. ⁊ eius curam intẽdimus cu me- dicinis: ſed quãdo voluntas adeſt dicebat. A. in cura in cap°. pꝛopꝛio: vt fiat cura cũ inſtr̃o ꝑmit titur habẽti aquã. i. cataractã adhuc nõ inſpiſ- ſatam vt nutriatur piſcibus recentibus ⁊ cibis humectãtibus ⁊c. ad ingroſſandum eã vt habi- lioꝛ fiat ad deponẽdum cũ acu: qñ ꝓpter nimiã ſubtilitatem eius erat inobediẽs vt deponeret̃ et ita pꝫ ꝙ iſta remedia ſunt contraria in cura cataracte ſ̃m diuerſos modos curationis: ſed Raſ. hic in ca°. ponit curã iſti⁹ ꝑ medicinas in- tendendo eius diſſolutionẽ: ⁊ ſic opꝫ ꝓhibere q̃ cunq̧ faciunt ad generationẽ aque que eſt hũi- ditas groſſa que coagulatur: ⁊ aliqui in caſu nõ tm̃ vituperant iſtos cibos: ſed etiã pꝛohibẽt in totum vinũ: vt fuit Azarauius ꝓpter plurimã euapoꝛationem facientẽ etiã ad deſcẽſuꝫ humi ditatum a cerebꝛo. ¶ Dicit de 2ª ꝑte ꝙ vẽter fre quenter eſt ſoluendus cum pillulis cochijs. nã iſte pillule eũant materiã flegmaticã a cerebꝛo et ab inſtrumentis ſenſuũ: ſed ſunt foꝛtes mul- tum: vt ſepe dictũ eſt: vnde magis audẽdũ eſt ſu per pillulas aureas vel ſuꝑ pillulas lucis: ⁊ ſũt pꝛopꝛie in caſu vel hieras magnas qñ pillule nõ ſufficiunt. Sed nota ꝑ hoc qð dicit frequẽter vt dixi ſupꝛa in ca° debilitatis viſus de mẽte. A. ꝙ in paſſionib⁹ ocl̃aribus nõ opꝫ nimiũ frequẽta re ſolutiua: ne debilitet̃ virt⁹ ⁊ paucificet̃ ſpũs: quoꝝ magna mẽſura neceſſaria ẽ ad opõnẽ viſi uã. ¶ Cõſequẽter ponit curã ꝑ nutriẽtia cõue- niẽtia: ⁊ i ſe ⁊ artificio: dt ꝙ eger ex calefactiuis ⁊ exiccatiuis nutriẽd⁹ ẽ. Nã talia nutriẽtia ꝯtꝛia ſunt mãe aq̃ſe: de q̃b⁹ videbit̃ ſpãli⁹. ꝫ. in regie. ¶ Et addit ꝙ hydromel in potu ẽ tribuẽdũ: pꝫ. ¶ Cõſequẽter vlt° põit vnũ collyriũ ⁊ ẽ fiet̃ de fellib⁹ i caſu valẽs. Et poſuit hoc vlt^{m} remedioꝝ p̃ſupponẽs nõ eẽ vtẽdũ hoc collyrio niſi p̃cedẽ- tib⁹ mollificatiuis ſolutiuis ⁊ ð̃bita dieta ⁊ tũc poſſum⁹ eo vti ad intẽtionẽ ſubtiliatiõis exicca tionis ⁊ abſterſiõis. Nã fel qðlꝫ ſ̃m oẽs ſimpli- ciſtas hꝫ ꝟtutẽ ſubtiliãdi ⁊ ꝯſumẽdi. Et foꝛtioꝛa eoꝝ ſunt fel aĩaliũ volatiliũ: ⁊ precipue eoꝝ q̃ de rapina viuũt. Iõ poſuit in iſta cõpoſitiõe mul-

ta talia fella. Intrāt etiā in hac cōpōne serapi/nū ⁊ euforbiū q̄ sunt multū fortiora in exiccando ⁊ abstergēdo. Sed istud nō dꝫ exhiberi nisi p̄us sint experimētata alia collyria mitiora: et qn̄ ista nō sufficiūt: possum⁹ tūc audere ad istō q: ad vltīas egritudines vltīe curationes sunt potētes ad ꝑfectionē. Et dicit ꝙ tale fiet dictū de fellibus in p̄n° aque immitēdū est. Signanter dixit in p̄n°: q: in ꝯfirmata nō oꝫ vti medicinis localibus: sed solum oꝑatione manuali. Addit ꝙ ꝓficit etiā dilatationi pupille intelligit qn̄ dilatatio pupille pēdet ex sup̄flua humiditate albuginei: ⁊ non ex siccitate: q: in illo casu noceret. Addit etiā ꝙ ꝓficit his q̄ post occasum solis nō vidēt ⁊ tenebrositati visus q̄ est ex hūore frido flegmatico: cui⁹ descriptio est talis. ℞. fellis gruis fellis saboth: ⁊ est piscis dictus supra. fellis hircini: fellis accipitris: fellis aquile: fellis perdicis: oīum siccoꝝ vnū vel plura sm̄ qđ intēdimus magis vel minus. sumātur q̄ꝫ ꝓ oibus. ʒ. x. istoꝝ siccoꝝ euforbij coloquintide serapini. oīum an̄. ʒ. j. trita aggregētur cum succo feniculi teneri: i. recētis ⁊ mittātur in oculum. Et sic est finis textus.

Expedito sic textualiter cap° de cataracta in quo plurima est facta mētio de imaginib⁹: lꝫ nō de p̄ncipali intētione vt vidistis: sed solum ꝓ habēda vera noticia p̄ncipij cataracte: ⁊ q: A. fecit an̄ ca^m de cataracta ꝓp̄ū ca^m de imagib⁹ licebit nob̄ ad maiorē intelligētiā aliqua dicere de imaginibus sm̄ morem nr̄m: postea ꝓseq̄mur de cataracta sp̄al̄r ꝑ ordinē: sil̄r de imaginib⁹. igit̄ p̄° videbit̄ de termino q̄d nois ⁊ q̄d rei. 2° de diuersitate ⁊ sp̄ēbus harū imaginationū. 3° de causis. 4° ponemus signa. p̄° ꝓnostica deīde demōstratiua distinctiua ipsaꝝ causaꝝ. Ultimo de cura summarie: q: h̄ nō fit mētio de ipsis p̄ncipal̄r: q: nō tractat̄ h̄ de imaginationibus nisi pro quanto sunt sig^a vt dictum est.

De q̄ddita te nois.

Quid nois imaginationū. Pro p̄° sciēdum p̄us ꝓ intelligētia ꝙ imaginationes sunt duplices: q̄dā cōprehēdūtur ⁊ in lumine ⁊ sine lumine: ⁊ tp̄e vigiliaꝝ: ⁊ tp̄e somni: ⁊ hoc mō imaginationes sunt passiones virtutis imaginatiue ⁊ tales sunt passiones vt pl̄m cōtingētes in ap̄atibus cerebri: vt in frenesi: et etiā tales aliqn̄ fiūt ex forti imaginatione tempore vigilie ⁊ dicuntur phātasie: ⁊ de his nō est sermo: sed hic est sermo de imaginationib⁹ que sunt accn̄tia in virtute visiua oculoꝝ. De imaginationibus ergo oculoꝝ: q̄ tm̄ contingūt stāte aere ⁊ medio peruio ⁊ illuminato: q̄d nominis talis imaginationis est q̄dam in oculo vel in oculis apparētia q̄ vel sibi sil̄is nō apparet in oculo mediocriter disposito ⁊ sano ⁊ tales dicūtur imagines in plurali numero ꝓpter magnā diuersitatem in eis contingentem: ⁊ in colore ⁊ in figura ⁊ quantitate.

De quiddi tate rei.

Quid rei. Quid aūt rei. d. A. imaginatiōes sunt colores q̄ sentiūtur corā visu: ac si essent in aere. ¶ Sed nota hic ꝙ ꝑ colores non intelligit proprie veros colores terminatiuos visus ꝓ q̄to sunt in extremitatibus corpoꝝ opacoꝝ. Nam multa aliqualiter peruia sunt q̄ nō dicūtur veri colores vt crystallus: q̄ tm̄ possūt videri: ⁊ tm̄ ꝑuietate ꝑticipāt: ⁊ vltra ipsa obiecta vidētur: ⁊ de talibus aliquando fiūt imaginationes: qm̄ talia corpora sic repn̄tāt̄: vn̄ catarracta leuis ⁊ rara nō impediens lumen intra oculum penetrare aliqn̄ a patiēte cōprehēditur: ⁊ talis aliqn̄ videbit̄ esse q̄dam humiditas q̄ repn̄tat semē humanū: vt dicit Alarauius. per colores intellligit corꝑa q̄ nō sunt ꝑuia ꝑuietate simpl̄r qua mediāte reliqua corpora videm⁹ qualis est aer vel aqua. ¶ Innuit igitur Aui. in diffinitiōe vnā diuisionē talē qđ eoꝝ q̄ dn̄r imagines q̄dā sunt q̄ cōprehēduntur ⁊ sunt vera corpora extra: q̄dā cōprehēdūtur tā ꝙ essent extra: ⁊ nō sunt: sed sunt in oculo. Ille igit̄ sūt imagiatiōes q̄ extra comprehendūtur ⁊ q̄ a mediocri visu non sunt apta comprehēdi ⁊ nō sunt in communi vsu comprehensionis: sꝫ tm̄ ab acutissimo visu comprehendūtur: vt dicit Aui. q: semꝑ in aere q̄tūcūq̄ꝫ ꝑuio sunt q̄dā corpuscula q̄ a visu subtilissimo vidētur. si ergo talia videntur ab aliquo dicuntur imaginationes: quedam etiam sunt imaginationes que comprehendnntur vt essent extra oculum et sunt de facto in oculo etiam ꝓpter acuitatem visus maximam verumtamen hec duo occultātur a visibus q̄ nō sunt in vltimo acuitat̄ ⁊ non imaginātur nisi ab eo q̄ est vehemētis acuitatis in visu. Et dicit Aui. ꝙ tales nō sunt ad nocumētū. nā q̄uis intra oculum humidū albugineū sit ꝑuiūt: tm̄ nūq̄ꝫ est quin aliqui trāseant ꝑ ipsum vapores: q̄ etiā a virtute multū intense visiua cōprehēdūtur: ⁊ ita contingit hmōi obiecta: ⁊ si sint quasi in vltimo ꝑuietat̄ immutare talē virtutē: q̄ tm̄ nō sunt ad nocumētū. Ra. tm̄ circa hoc 2° cōtinētis videt̄ innuere hāc passionē esse ad nocumentum: ⁊ ꝙ est corrupta visio.

¶ Et ad clariorē notitiā circa hāc materiā solet hic dubitari qn̄o vapores intra ocl̄m exn̄tes possint videri: q: sensibile positū supra sensum nō causat sensationē: ⁊ sic nec visionē ⁊c. Quidā dicūt ꝙ hoc dcm̄ intelligit̄ solū in visione perfecta: sꝫ nō in visione nō ꝑfecta qualis est talis visio: q: tūc nō est necessariū ꝙ obiecta immutent ꝑ mediū extrinsecū. Sꝫ circa hāc difficultatem breuiter dico p̄° ꝙ ista snīa est dub^a. s. ꝙ sensibile positū ⁊c. qm̄ lꝫ in sensu visus forte habeat veritatē: q: in eo opꝫ mediū esse illuminatum. De sensu tm̄ tactus dicit Plusq̄ cōmētator ⁊ mlti alij qđ nō est verū: q: immo sensibile positum sup̄ sensū causat sensationē: ⁊ si dicat̄. ĝ saltē in sensu visus stat difficultas: dicatur quod in sensu visus conceditur quod obiectum immutat visum ꝑ mediū illuminatū: ⁊ ꝙ medium. s. pars albuginei illuminat̄ vt aliq̄ dicūt ⁊ illustrat̄ a crystalloide ⁊ sic ꝑ ipsum mediū vident. Aliqui ꝙ hūores oculi suo lumīe sufficiēter immutāt crystalloidē. ¶ Ad ꝓpo^m de imaginibus cōtingētibus ex acuitate visus nō est h̄ sermo: q: nō sunt ad nocumētū vt dcm̄ est. Sed qn̄ cōprehendūtur ea q̄ sunt in oculo tāq̄ sint in aere: ⁊ hoc ab oculo nō acutissimi visus de his est sermo. Et hoc qliqn̄ cōtingit ꝓpter vapores eleuatos a stomaco vel aliquotiēs a toto vt in cōmotione humoꝝ cōtingit in crisi qn̄ vapores cōicant̄ oculo ⁊ repn̄tāt colores humoꝝ a q̄bus eleuantur: vn̄ aliq̄ue cōprehēdūtur imagines citrine aliqn̄ rubee sm̄ qđ sunt humores a q̄b⁹ eleuāt̄ aliqn̄ sunt citrini vel rubei ⁊c. Et sic apparēt

aliqñ imagines citriue aliqñ nigre aliqñ albe:
iste imaginationes q: raro cõtingũt ⁊ subito
terminantur de his etiã nõ est multa determi-
natio apud auctores: sꝫ de imaginibus ꝯtingẽ-
tibꝰ a stomaco: qm̃ cõicãt. cũ imaginibꝰ in ocu-
lo ⁊ cũ pẽdẽtibus ẽt a cerebro ꝓ q̃pto stomacus
hꝫ directũ aspectũ ad oculũ ⁊ ꝑ pte añriore ce
bri: ⁊ iõ de his oĩbus est pͥncipalis sermo: et iõ
virtute debili exñte cõtingit ꝙ pcipiãtur tales
vapores vt corpa colorata: ⁊ pñr apprehẽdãtur
tales imagines q̃ q̃uis nõ semp causent descẽ-
sum aq̃: tñ tãdẽ ꝑ inspissationẽ eorũ in albugi
neo est possibile vt deducãt ad nãm aqueam et
ad cataractã. Et hoc bñ nota: qm̃ lꝫ circa textũ
fuerit dictũ de mẽte Ra. ꝙ de his q̃ ex stomaco
nõ esset timẽdũ de descẽsu aq̃. Debet hoc intel-
ligi: qñ. s. isti vapores nõ hñt pmanẽtiã ⁊ fixio-
nẽ in oculo: qm̃ qñ fingũtur nõ apparet rõ qua
re nõ possent inspissari ⁊ ad naturã aqueã de-
duci: sꝫ bñ verũ est ꝙ rarius ab his fit aqua q̃p a
vaporibus eleuatis ex ipso oculo vel ex cerebro
qm̃ tales videñt saltem in virtute magis parati
in aquã cõuerti q: magis flegmatici sunt ex na
tura mãe a q̃ eleuãtur. De imaginibꝰ q̃ talibus
ꝯtigẽtibꝰ a stomaco vel cerebro vel ab oculo au
ctores faciũt mẽtionẽ: sed maxime q̃ cõtingũt
vitio oculi sunt q̃ ꝓprius declarãt aquam sine
cataractã: ⁊ ideo de cõtingẽtibus vitio oculorũ
ponẽtur distinctiones ⁊ species.

Distinctiones. De cõtingẽtibus igitur
vitio oculi sit hec pͣ di-
uisio: ꝙ q̃dã cõtingũt vitio cornee: q̃dã vitio al
buginei: q̃dã ẜm Rasim vitio crystalloidis. Vi-
tio cornee ꝓpter vlcera q̃ pͤcesserũt ⁊ vestigia q̃
remãserũt in cornea q̃ sunt opaca: ipsa ergo vl-
cera opponũt se ꝟtuti visiue ⁊ immutãt mediũ
ita vt aliqñ videañ imago aliqñ grossa aliquã
do ẜm varietatẽ cicatricis derelicte ex vlcere: ⁊
sic ẽt variãtur in colore: ⁊ hoc maxime verũ est
qñ vlcera facta sunt in cornea in directũ pupil
le: q: si nõ essent in directũ pupille nõ essent ad
nocumẽtũ. Aliqñ etiã cõtingit ex nocumẽto in
albugineo: q: ex nocumẽto albuginei cõtingit
fieri talẽ imaginẽ ꝓpter vapores aqueos a ce-
rebro ad oculũ mãdatos vel ꝓpter humiditatẽ
aqueã subtilẽ ad albugineũ humorẽ demãda-
tã: vel etiã ꝓpter viã indebite digõnis ⁊ inde-
bite expulsionis ibidẽ aggregatã. ⁊ h̄ est q̃ ali-
qñ est pͥnͫ cataracte: ⁊ aliqñ ꝑ hos modos to-
tus albugineus humor corrũpiñ: ⁊ fit nõ puius
Unde nota ꝙ q̃uis vapor esset subtilis: ꝑ hoc
tñ ꝙ pmisceñ cum albugineo puio fit aliqñ res
nõ puia ⁊ ad lactis sĩl'itudinẽ declinãs sicut ex
pmixtiõe aliq̃ꝝ rex nõ nigraꝝ fit res multũ ni-
gra: vt si bulliat vinũ nõ coloratũ cuꝫ corticibꝰ
granatoꝝ fiet vinũ nigerrimũ: sic etiã ex rebus
puijs fit corpus nõ puiũ: sicut ex pmixtione aq̃
endiuie cũ aqua feniculi ex illis sepatim puijs
cũ aggregãtur fit vna substantia lactea non p-
uia. ¶ Alia diuisio. imaginũ q̃dã sunt noue vl' ẟ
recẽti apparẽtes: q̃dam antiq̃: et ex multo tpe.
¶ Alia diuisio. q̃dã sunt communes ambobus
oculis: q̃dã vni tm̃. ⁊ cũ ambobus est cõmunis
q̃dã est equaliter ledẽs: ⁊ quedam inequaliter.
¶ Alia diuisio. q̃dam est cõtinuo cũ aduertẽtia
apparẽs: q̃dã nõ semp cũ aduertẽtia apparet.
¶ Alia diuisio dicte imagines qñq̃ꝫ diuersificã
tur in q̃ptitatibus suis ⁊ sunt parue ⁊ magne:
qñq̃ꝫ in essentijs suis ⁊ sunt grosse ⁊ subtiles et
rare ⁊ spisse ⁊ nebulose. Et qñq̃ꝫ in sitibus suis:
q: versus superius vel inferius oculi: ⁊ qñq̃ꝫ di
uersificãtur in figuris vt sunt mucose ⁊ cimica-
les filose ⁊ capilares: ⁊ ita diuersificãtur in colo
re vt supra dictum est.

Cause. Jam ad causas veniẽdo pͦ cause ea-
rũ partim declarate sunt paulo añ vt
ꝓpter stomacũ vel ꝓpter cerebrũ vel ꝓpter ocu
lũ cũ ex eisdem resoluuntur vapores ⁊ se obie-
ctant: vel q: alterãt albugineũ vñ fit vt colora-
tus ẜm partes: ⁊ ita põt visum immutare vl' ex
parte cornee pͥncipal'r vt est dictũ de cicatrici-
bus in ea derelictis ex variolis ⁊c. ¶ Põt etiã
ꝯtingere ex malitia compl'onis sine materia si-
ne pñtia humidi nec vapoꝝ aduenientiũ. Nam
malitia complexionis frigide facit ad inspissa-
tionẽ humidi quo hũidũ postea fit nõ puiũ: et
sic cõtingũt diuerse imagines ẜm diuersitatem
partiũ q̃ inspissantur a frigido: etiaꝫ caliditas
põt eẽ cã huiꝰ cõuertẽdo vapores a cerebro: ẽt
cal'itas pͭ distẽpare cõpl'onẽ albuginei. Nã cõ
pl'o facit ad diaphaneitatẽ ⁊ turbulentiam ex
quo insequitur mixtionẽ elemẽtorum diuersis
modis mixtionis facit ꝙ aliqñ est clara aliqñ
turbida. ad varietateꝫ ergo compositoꝝ seq̃tur
diuersitas seu varietas compl'onis: ⁊ sic calidi-
tas immutabit: ⁊ hoc habet locũ in omni com-
pl'one sine materia etiã compl'o sicca q̃ facit ag
gregationẽ partiũ adinuicẽ q̃ per vnionẽ fiunt
opace q̃uis pͦ nõ essent opace: ⁊ fiũt imagines.
¶ Dicit Ra. 2ͦ continẽtis ꝙ etiã aliqñ inspissa
tur substãtia crystalloidis ⁊ reducitur ad ima-
ginẽ: sed hoc est difficile apud tenentes ꝙ visio
fiat in crystalloide: sed põt verificari apud tenẽ
tes ꝙ visio fiat in cruciatione neruoꝝ obticorũ
q̃ptum est ex parte medij: vt patet cõsyderãti: tñ
ꝑ aliã causam est difficile stante crystallina in-
spissata ex cõmuni docrina. Nã ad visionẽ req̃-
ritur certa preparatio specierum in parte cry-
stalloidis: etiã si fieret in cruciatione que non
posset debite fieri ipsa taliter inspissata exñte.

Signa. De signis pronosticis primo dicañ
qõ in habentibus variolas in ocu-
lis que deducũtur ad vlcera: expectare oportet
imagines oculorum patet. Idem intelligatur
de vlcere sequente alia apostemata ẟ iuna.
¶ Alia conclusio. in habentibus debilem sto-
macum ⁊ vtentibus regimine ciborum grosso-
rum longam moram trahentium in ore stoma-
ci coniuncta capitis caliditate ⁊ debilitate ocu
lorum expectare oportet imagines: patet consy
deranti ex parte causarum.
¶ Alia conclusio. in quibus sunt oculi varij et
humidi occurrente causa frigida excessiua ad
oculos vel ex parte aeris frigidi vel medicami
num occurrentium frigidorum etiam expecta-
re oportet imagines: patet propter diuersaꝫ in
spissationem humidi albuginei.
¶ Alia conclusio et vltima de his in vtentibꝰ
cibarijs euaporatiuis ⁊ generantibus vapores
grossos ⁊ humidum grossum vt est de comeden
tibus cepe: ⁊ de potantibus vina dulcia nigra
sꝫ fortia in his expectare oꝫ futuras imagines.
¶ Signa ad bonum in imaginibus quãdo cuꝫ
rectificatiõe regiminis remouentur imagines

De causis

De signis pnosticis ad bonum

De causis

De signis ꝓnosticis ad bonum

est significatio bona:pꝫ. ¶ Alia ꝯclusio ēt ad bonū ⁊ est. A. qñ ꝯtinuat̄ sanitas oculi ⁊ incolumitas ei⁹ q̄ habuit imagines sex mensibus est ſm pl'm in securitate.s.a casu in aqua. ¶ Alia ꝯcl'o cū vidēs imagines remoueri ⁊ redire ⁊ adddi ⁊ minui:dicit. A. scias ꝙ nō sunt aq̄se:pꝫ q̄ꝛ tales nō hn̄t causam mānsiuā fixā.

Aliud ad malum.

¶ Scōcl'o ꝓnostica ad malū cū nō cessant imaginationes gradatim augeri: vel quia plures numero appareāt:vel q̄ꝛ grossiores vl' maiores vel cū sunt.clare lucide apparēt velut nubes si cū hoc augeat̄ cōturbatio visus expectare opꝫ aquā ⁊ cataractā nisi b̄nficio medici corrigāt̄ ¶ Alia ꝯcl'o ꝓnostica ad malū:imagines sequētes inspissatiouē humidi factā ꝑ exiccationem naturalē:vt in senibus nō sunt corrigibiles:ēt si fiāt ꝑ causam accn̄talē multū diuturnā difficile reducūtur:pꝫ ꝯsyderāti. ¶ Ultima ꝯcl'o ꝓnostica ad malū.imagines seq̄ntes vlcera cornee grossa vel ꝓfunda vel cicatrices eoꝝ vix vl' nūꝙ curātur ⁊ ita si fuerit in directo pupille vl' ꝑuatur visus alioꝝ oboꝝ extrinsecus vl' saltem diminuit̄:⁊ fit eoꝝ cōprehēsio corrupta:q̄ꝛ obiecta talia cōprehēdūtur vt ꝑforata vt statim videbitur in signis demōstratiuis: nō tamen he magines ducūt ad aquam vt patet.

De signis demōstratiuis.

¶ Signa demōstratiua gn̄is sunt ex se manifesta. ¶ Sed demonstratiua speꝝ.i.causaꝝ sic habent̄ si fiat a cōitate toti⁹ dictū est: q̄ꝛ an̄cedūt febres ⁊c. ¶ Si fiat vitio stomachi differēter ab illis q̄ fiunt vitio oculi oēs ꝯueniunt in hoc qđ imagines sunt cōes ambob⁹ oculis:signū est ꝙ est ꝑ cōitatē ab inferiorib⁹ mēbris:q̄ꝛ nō est sic ꝓbabile ꝙ a cerebro apud vtrūqꝫ oculū demandant̄. ¶ Scōm signū est si a stō augent̄ ad repl'onē ⁊ minuunt̄ apud inanitionē:⁊ in his recurre ad dicta circa l'ram. ¶ Tertiū signū est quando imagines iste sunt fixe ⁊ q̄si vniformes:signū ē qđ ē vitio ocl'i:sꝫ si aln̄ cōp̄hēdūt̄ ⁊ aln̄ nō:sig^{m} est ꝙ est vitio mēbroꝝ inferioꝝ. ¶ Quartū sig^{m} est ꝙ iste imagines maxie intēdūt̄ stāte lesione stomachi.s.si sunt vitio stomachi ⁊ remittuntur tp̄e inanitionis:nō aūt immutant̄ si sint vitio oculi. ¶ Quintū signum est ꝙ sumpta pigra remouentur imagines:q̄ꝛ ꝑ pigram a stomaco remouetur cā faciens tales imagines.

De signis ꝑ ꝓprietatem oculi.

¶ Signa aūt ꝑ ꝓprietatē oculi dicantur. Una causaꝝ maxime erat acuitas visus vn̄ cōprehendebat q̄ ab alijs nō cōprehēdūt̄:iō sunt ponenda signa q̄b⁹ distinguunt̄:vn̄ ꝓpter acuitatē visus fiunt tales imagines:est ḡ ꝑmū signū ꝙ visus nat⁹ est oīa cōprehēdere corpora ⁊ minuta ⁊ mediocria:ita ꝙ q̄uis ista minuta corpa cōprehēdat:nō tn̄ hoc est ad nocumētū:⁊ bn̄ pōt etiā alia cōp̄hēdere. ¶ Scōm est ꝙ tales imagines sunt leues.i.cōprehēdunt̄ ab oculo leues multū ⁊ remisse ¶ Tertiū signū qm̄ tales imagines nō sunt ſm vnū modū ⁊ vnā q̄titatē ⁊ figuraꝫ ⁊ formā:imo fit variatio ſm diuersas dispōnes.x̄ bigr̄a:diuerso tp̄e inanitionis ⁊ repl'onis diuerso mō an̄ cibū ⁊ post cibū:⁊ ita vl'r ſm diuersuꝫ modū se hn̄di corporis:⁊ ex p̄te ciboꝝ ⁊ ex parte somni ⁊ alioꝝ:vbi non tanta contingit diuersitas si sint imagines ab alijs causis.

¶ Si vero ꝯtingat vitio cornee ꝑ eius vestigia primū signū declarat̄ ex p̄cedentib⁹ de obthalmia de variolis de pustulis in cornea:lꝫ aliquādo sit signū determinatū ēt a gn̄atione ꝯtractū vt pl'm tn̄ cōsequunt̄ pustulas ⁊ vlcera. ¶ Scōꝫ signū est q̄ꝛ tales imagines cōprehendunt̄ vniformes in eodē situ eadē q̄titate ⁊ eadē figura nisi forte ꝑ etatē remoueat̄ talis figura:q̄ꝛ tamē raro curant̄ cū antiquant̄:iō tales imagies vniformes cōprehēdūtur ex parte colorificationis ⁊ alioꝝ ⁊ sepe exterius manifestantur.

¶ Et si ꝯtingat ab albugineo humore aut rep̄ntat talē imaginē ex malitia cōplexiōis sine mā calida vel frigida distēperante cōpl'onē difformiter:⁊ tunc signū est ꝙ p̄cessit manifesta cā calefaciēs vel infrigidās vt de statione sub sole vl' radijs lune. ¶ Si fuerit ab humiditate vel vaporibus humidis mixtis in albugīeo declarat̄ ꝑ aliqualē turbulētiā q̄ cōprehendit̄ in albugineo in quo videt̄ aliqualis cōfusio ⁊ diuersa et vario modo se habens ſm mixtionē vapoꝝ inequaliter in diuersis ꝑtibus albuginei. ¶ Erūt etiam alia signa humiditatis suꝑflue oculi vt de lachrymis lippa ⁊ grauitate. ¶ Si sit in causa siccitas cōgregando ⁊ inspissando: erūt signa opposita. ¶ Si hūiditas fuerit vel vapores humidi iam deducentes ad aquā vel occupabunt non totam pupillā: sed partē vt partē deorsum vel sursum:tunc si fuerit in ꝑte deorsum nisi oculus cōuertatur in sursum ſm pupillam nō recte videbit obiecta extrinseca. Et si ecōtra sit oppilatio in ꝑte superiori pupille cōuerso' ocl'o deorsum melius comprehendet: ⁊ si sit oppilatio in centro pupille apparebunt obiecta circularia nec apprehendet obiecta ſm centrū:sed ſm extremalia:⁊ ita apparebunt perforata.

De signis locorum.

¶ Signa locorum per que descēdunt dicti vapores ad albugineum.nā ꝑ diuersa loca descendunt:aliq̄n defluunt ꝑ cōcauum neruoꝝ obticorum ad albugineum:aliq̄n ꝑ tunicā vueam ⁊ resudant ꝑ poros in albugineū: aliq̄n per corneā resudant ad poros ipsius vuee:⁊ sic iste humiditates vaporales diuerso modo recipiunt̄ in albugineum. ¶ Signa sunt' difficillima ad declarandum diuersitatem locorū per que hmōi materie in albugineo recipiunt̄ : tn̄ si fit per viam neruorum obticorum probabiliter fiet confusio non tantum in vno oculo: sed in vtroqꝫ: ex quo illi nerui concaui cōiunguntur anteꝙ ad oculum perueniāt:⁊ sic fiet cōfusio amboꝝ oculorum: si sit per defluxum ex panniculo per poros vuee vel cornee posset appropriari nocumētum sic vni oculo ꝙ non alteri: vt ꝑꝫ. stante igitur materia hūorali vel vaporosa hūida q̄ recipiatur in albugineo vel que propter indigestionem in albugineo aggreget̄ : vel q̄ꝛ albugineus ipse aliqualiter inspissetur. Ista oīa sunt declarata:⁊ talia oīa nunciant cataractam.

De cura videbitur.

Cura. Restaret ponere curam de imaginib⁹ sed qm̄ cura cataracte quasi eadeꝫ est cum cura imaginationum maxime illaꝝ q̄ significant cataractam:immo est eadem:cū intentio sit ad abscisionē causarū ⁊ dictarū imaginationum:⁊ cataracte:ideo prius ponentur : q̄dā de cataracta ſm ordinem nostrum:postea veniem⁹ ad curam imaginationū propriarū oculis: ⁊ ad curam cataracte:q̄ꝛ cura imaginationū ex cōitate stomaci habita est supra in fili.s.in soda a cōmunitate stomaci. De his autē que a cerebro ꝑ descēsum fiūt habita est cura in ca^{o}. de catarro

De cura cataracte.

Uerũ est ꝙ in dictis nocumẽtis a vaporib⁹ est vnũ spãle in eũonẽ vbi ipsaꝝ materia dicat esse flãtica a q̃bus fit euaporatio ⁊ est canõ positus ab Aui. in cura debilitatis visus: sup. pẽdẽtis ab euaporatiõe a materia dicta: dixit ⁊ opʒ q̃n administras medicinas acutas vtvtaris cũ medicis stipticis. hoc intelligit ⁊ in acutis solnẽtibus ⁊ in digestiuis vt apponãt aliqua stiptica ad cõp̃ssionẽ vapoꝝ: sʒ in imaginib⁹ ex vaporib⁹ in ipsis oculis gñatis nõ opʒ ħ stiptica poni cũ acutis medicis: immo intẽtio est cũ solis dissolutiuis: q̃ etiã intẽtio ꝑmanet in cura catarracte q̃ curari põt cũ medicis ⁊ nõ cũ chirurgia. De imaginibus ẽt factis vitio catarracte hita ẽ cura. s. i ca° vlceꝝ ⁊ i ca° vngule vnica ergo cõueniẽter applicabit cura ⁊ imaginib⁹ ꝓpriis catarracte ⁊ ipsi catarracte q̃ medicinis curanda ac liberanda est.

De catarracta ergo faciendo capitulũ ſm ordinẽ. p° videbitur breuiter de q̃d nominis ⁊ q̃d rei catarractarũ. 2° de speciebus ⁊ dispositionib⁹: al's distinctionibus: deinde ponẽtur cause ⁊ pñr signa ⁊ ꝓnostica demonstratiua: vltimo ponetur cura.

De q̃ddita te nois.

Quid nois catarracte. Circa p̃m q̃d nois catarracte ab aliq̃b⁹ dicitur aqua in oculis: ⁊ aliq̃n dicit descẽsus aq̃. Nam lʒ posset fieri talis aqua in oculis: ꝑ viam paulatine cõgõnis gñando aquã, nõ ex vaporib⁹: qꝛ tñ vtpl'm fit vel ꝓpter descensum humiditatis a cerebro vel propter inspissationem vaporum conuertendo in aquam: ideo auctores sepe appellauerunt descensum aque.

De q̃ddita te rei.

¶ Quid aũt rei declarat ab. A. 3ª tertij quasi ad finẽ: q̃ est egritudo opilatiua ⁊ est humiditas extranea. i. nõ nãlis ⁊ incõueniens stãs in foramine vuee inter humorẽ albugineũ ⁊ syphac. i. vueã ⁊ corneam: quare ꝓhibet sup. debite penetrare formas. i. spẽs visibilium ad visuʒ. i. ad locũ in quo visio causat: est igit cataracta ipa humiditas formalis stãs inter crystalloidẽ ⁊ pupillã. ¶ De statione tñ ⁊ situ diuersi diuerso mõ dicũt: quidã volũt ꝙ ẽt post crystallinã fiat cataracta a mã humida ⁊ vocat gutta serena ſm aliquos. Quidã volũt ⁊ cõis est snia auctorũ vt Ras. 2° ꝯtinẽtis. ca°. 3°. ⁊ Aui. ca°. p°. ⁊ Gal. 4°. de accideti. ⁊ aliqualr. 4° de interiorib⁹. ca°. 2°. ⁊ Aza. cap°. ꝓprio. oẽs ꝯsentiunt ꝙ ista humiditas recipit intra albugineũ: sed aliq̃n iuxta pupillã. s. albugineũ ⁊ tunicas ipsius cornee: sʒ aliq̃n in ꝓfundo magis ⁊ aliq̃n circa mediũ albuginei: aliq̃n tñ est in albugineo extra vueã inter vueã ⁊ corneam: sed tñ vt est opilatiuus morb⁹ est in directo foraminis vuee: al's non opilaret neq̧ ꝓhiberet vel ſm totum vel ſm partẽ formas visibiliuʒ interius penetrare: ⁊ ita quomodocunq̧ fit est morbus opilatiuus ꝓhibẽs trãsitum speꝝ visibilium ad crystalloidẽ: lʒ posset ẽt dici morbus in numero ⁊ in situ.

Distinctiones. De ipsa ergo sunt ponende quedam distinctiões ⁊ species. Nam q̃nq̧ diuersificatur in quantitate: qꝛ q̃nq̧ est plurima ſm cõparationem ad foramen qꝛ opilat totum foramen: ⁊ q̃nq̧ totum non occupat sed partem eius: ⁊ ita quedã occupat partem sup̃iorem: quedã interiorem: q̃dam dextrã q̃dã sinistram vel aliquas ex eis: ⁊ ita nõ cõprehendit visibile q̃ est corã parte opilata: sed id tm̃ cõprehẽditur q̃ est corã parte discooperta: inde ꝯtingit ꝙ aliq̃n visibile aliquotiens directa inspectione nõ cõprehendit vbi si conuertatur axis oculi ad alterã partẽ dextrã vel sinistram ⁊c. ipsum põt cõprehendere vel vbi varietur visibile in situ: ⁊ inde ꝯtingit ꝙ aliq̃n videntur res ſm partẽ ⁊ non ſm totũ: ⁊ aliq̃tiens ſm latera tm̃ ⁊ nõ ſm mediũ: ⁊ tũc vident vt ꝑ foraĩa vel vt ꝑ fenestram: vt supra dictum est. ¶ Alia distinctio: quedam est subtilis q̃ non in totum ꝓhibet visum: immo cũ ea stat visio luminis cãdele ⁊ solis: ⁊ alia est grossa valde: merito cuius nihil videt de directis ad eã nisi per modũ dictũ. ¶ Alia distinctio que sumit ex ꝑte coloꝝ: alia est alba non simpl'r sed gipsei coloꝝ alia est alba magis ⁊ dꝛ margaritalis: alia est alba declinans ad viriditatem aliquotiẽs remissam ⁊ aliquotiens intensam: ⁊ dicit aurea: ⁊ q̃dam est citrina: ⁊ quedam nigra offusca vel plũbea. ¶ Alia distinctio. quedam est curabilis: q̃dã incurabilis. Et de curabili est alia distinctio quedam est curabilis per medicinas eũatiuas et locales ⁊ non cum ferro: quedã ecõtra curabilis cum ferro ⁊ non cum medicinis.

De causis.

Cause. Jam est veniẽdũ ad causas. Causaꝝ quedã sunt extrinsece vt casus vel ꝑcussio supra oculũ vel supra partẽ anteriorẽ capitis: vñ fluit mã intra albugineũ per diuersas vias habitas supra que tandẽ sunt cause materiales cataractaꝝ: ⁊ ita etiã cibi frigidi ⁊ humidi viscosi sunt degeneratiuis mãe cataracte: et ita oẽs cause cõpl'onales venientes ab extrinseco: de quibus dictũ est supra de imaginib⁹: ille eedẽ vel sil'es possunt esse cause cataracte per modos declaratos. ¶ De causis aũt corporalibus est maxime mala complexio humida cerebri flegmatica ⁊ dolor capitis et hmõi de quibus dictum est supra.

De signis.

Signa. Circa signa ꝓnostica oĩa signa que ꝓtẽdunt imagines ꝓprias oculorum illa ꝓtendunt cataractã: de quib⁹ dictum est supra. Nam dicte imagines differunt a cataracta ſm magis ⁊ minus: ⁊ ita signa ad bonũ ⁊ ad malum dictarũ imaginũ: sunt signa etiã ad bonum vel ad malum in cataracta.

No. boni signum ꝓnosticum.

¶ Sed specialiter cum apparet cataracta incurabilis omnis talis significat malum: et ita omnis cataracta que est nigra aut grossa nimis mala est: quoniam nulla talis recipit curam neq̧ per medicinas neq̧ per chirugiam. nam de nigra ⁊ grossa nimis manifestum est: quod non recipiunt curam per medicinas: vnde vt dixit magister Beneuentus oculista de medicis salernitanis: multi stultorum medicorum credũt eas purgare cum purgationibus ⁊ pulueribus sed falluntur: eo quod iste cicatrices nunquam possunt curari neq̧ cũ medicinis laxatiuis neq̧ cum pulueribus ⁊c. et non recipiunt curam cum ferro. nam de his dicit Auicen. Genus autem gipseum ⁊ viride ⁊ nigrum ⁊ plumbeum vehementis nigredinis ⁊ citrinum sup. multum nõ recipit curam que fit cũ acu: ⁊ postea addit. Et ex speciebus quidem eius que grossa est quedam est species que quandoq̧ fit dura valde: et neq̧ est ei cura. ¶ Item aliud pronosticũ. cataracte que fiunt post egritudines cerebri et post

casum ꝛ percussionē: vtplurimū sunt incurabi-
les. Nā stāte cerebro in causa stat causa conser-
nās. Et si propter percussionē dubiū est de nocu-
mento neruorum obticorum.

De signis demōstratiuis.

¶ Sigª demōstratiua ipsius in pⁿº sunt signa
demōstratiua imaginū appropriataꝝ oculis de
q̄bus dcm̄ est supra. Sed cū confirmaṫ dicebat
Se. vt. s̄. est allegatū cognitio ipsius facilis est
q꞉ pōt sensu cōprehēdi.

De signis specierum

¶ Signa ꝟo specieruꝫ
vt q̄ sit recēs vel antiqua hn̄tur rōne patien-
tis. ꝛ signa eius q̄ est subtilis ꝛ grossa ponētur
j. in declaratione istius q̄ est curabilis a nō cu-
rabili: ꝛ cū medicinis vel ferro. ¶ Signa vero
causaꝝ fm̄ sitū ex sensu etiā a medico cōprehē-
di pn̄t: vt nū q̄d occupēt totā pupillā vel partē
¶ Signa coloꝝ sunt ex se manifesta. ꝛ ex eis de-
clarātur super causas ipsarū. Naꝫ q̄ est alba vt
nubes ꝛ margaritalis manifestat causam fleg-
maticā purā ꝛ q̄ ē alba ad viriditatē declinās
aliqn̄ significat mixtionē colere: aliqn̄ ꝙ mate-
ria ꝓfundaṫ multū in vitreo: ꝛ ita ad viridita-
tē declinare apparet: sic̄ etiā videm⁹ in ꝓfundi-
tatib⁹ aquaꝝ ꝙ apparēt virides. Sꝫ vbi fuerit
gipsea significat grossitiē materie ꝛ inspissatio-
nē multā in flegmate. Et multū citrina signifi-
cat materiā cū colꝰa: vn̄ vtplurimū est subtilis
neq꞉ pōt inspissari vt sustineat acū: sicut etiam
plūbina ꝛ nigra vtplꝰu est dura melꝰica: ꝛ sic nō
pōt inflecti deorsum neq꞉ acu curaṫ: de q̄b⁹ di-

De causis.

xit Ra. 2º cōtinētis: dico ꝙ duo ꝓhibēt curam
instrumēti. i. cū instr̄o: aut fortis grossities aq̄ ꝛ
viscositas quare remoueri nō pōt. aut sui fortꝫ
subtilitas q꞉ reuertiṫ cū remoueṫ: ꝛ ita duo sūt
q̄ īpediūt appōnē acus. s. nimia subtilitas ꝛ ni-
mia grossities. subtilitas: quia nō obedit acui.
grossities: q꞉ adheret panniculis: ꝛ sic ꝓhibet:
opꝫ igiṫ ꝙ ista q̄ est curabilis cū acu sit media
in grossitie ꝛ viscositate. Opꝫ ēt ꝙ nō sit nimis
ꝓfunda: q꞉ si esset in crystalloide ꝛ cū acu arti-
fex vellet deponere rūperet sub̄am oculi.

De signis.

¶ Si-
gna igitur si sit curabilis vel nō curabilis cum
ferro seu per medicinas sunt signa ad declaran-
dū si sit nimis subtilis rara aut nimis grossa et
dura. Ad videndum igiṫ si sit nimis subtilis vꝉ
grossa duo fiunt experimēta. Primum est ꝙ cō-
primiṫ ꝛ fricaṫ oculus lesus: deinde aperiatur:

No. bonū signum ꝓnosticum.

si vr̄ catarracta dilatata: ꝛ postea ꝑ paruū tp̄s ī-
spisseṫ signū est qd̄ est media: q꞉ si fuisset spissa
nō esset dilatata: si fuisset peruia ꝛ subtilis ni-
mis non esset reducta: immo remāsisset dilata-
ta. Sed nota dr̄iam duoꝝ textuū q꞉ diciṫ qd̄ si
dilataṫ nō debet deponi cū acu ꝛ alibi dr̄ ꝙ si
inspissatur postea debet deponi: intelligiṫ sic: si
cōpresso oculo ꝛ postea aperiaṫ: si materia vide-
tur minus spissa q̄ ante ꝛ aliqualꝛ sit dilatata:
nec tamen totaliter vel quasi totaliter minuta:
tunc signum est quod est media et potest depo-
ni. Si aūt penitus vel quasi nihil dilatetur ꝛ
postea inspisseṫ: signuꝫ est qd̄ est grossa nimis:
nec potest deponi. ¶ Aliud experimentuꝫ est. ca-
piaṫ cottū carminatū ꝛ ponaṫ iuxta oculū ꝛ po-
stea fortiter insuffletur in oculum: si catarracta
rarefiat aliqualꝛ vt dcm̄ est non penitus potest
deponi alꝛ non: vn̄ si sit nimis subtilis debet in-
grossari dieta vt aliqualiter ingrosseṫ ꝛ possit
deponi: si aūt sit multū grossa ꝛ non patiaṫ vt
possit curari cum acu tunc relinquatur nature

sed confortetur alter oculus: ne etiam macule-
tur: qm̄ sepe ad cataractā in vno sequitur etiā
cataracta in altero ex causa manifesta. ¶ De si-
gnis etiam est si patiens radios solis aliqualꝛ
comprehendit aspiciendo eos vel lumen cande-
le: ꝛ non possit reliqua comprehendere signum
est quod est mediocris et potest deponi: alꝛ nō

Cura.

Circa curam igitur duplex est haben-
dum regimen. vnum circa dietā: reli-
quum circa medicinas: ꝛ istud regimē cōe est et
imaginibus ꝓprijs oculi ꝛ catarracte curabili
ꝑ medicinas. ¶ Et regimē ꝑ dietā ꝛ maxime cō-
ueniēs: ꝛ aliquotiēs per se sufficit ad curam de
quo dicit Aui. in cura catarracte in pⁿº. Et ego
quidem iam vidi hominē de his q̄ ad cōpressio-
nem redeūt ad intelligentiā. i. perfecte etatis
cui aqua iam acciderat. i. cataracta q̄ curauit
seipsum cū eūonibus sup. cōibus ꝛ abstinētia
ꝛ minoratiōe cibi ꝛ alienatione iuriū ꝛ hūectā-
tiū: ꝛ fuit cōtētus assatis ꝛ frixis ꝛc. viteṫ igiṫ
oīa multiplicatiua humiditatū declinando ad
sicca fm̄ modū in omnibus reb⁹ nō naturalib⁹
vt dictū est circa dietā in caº debilitatis visus
ab humiditate ꝛ dimittēdo euaporātia: maxīe
vinū ꝛ loco ipsi⁹ vtaṫ hydromelle cū decoctiōe
ysopi vel maiorane q̄ in casu multū laudatur:
vnde maiorana comesta ꝛ odorata laudatur ab
omnibus.

¶ Deīde seq̄tur regimē eūatiuū materieꝝ pº cō-
muniū. nā in chronicis morbis an̄ eūonē ꝓpriā
semꝑ p̄poneṫ eūo gn̄alis Primū de materiebus
cōibus pᵉ digōnis: deīde 2ᵉ digōnis: deīde fiat
eūo appropriata digestiuis tn̄ p̄cedentibus vt
cū melle rosato ꝛ syrupo de absinthio ꝛ syrupo
de sticados ꝛ alijs appropatis cū aq̄s oculari-
bus vt maiorane feniculi eufragie ꝛ silibus: dei-
de fiat eūo vt cū pillulis elefangis de agarico
trocifcato q̄ in casu mirabiles sūt: q꞉ pp ꝓfun-
datione ei⁹ in eūando aliqn̄ remouet catarra-
ctā. dicit Auer. in cāticis: pillule ēt lucis in mā-
flātica: pillꝰe auree in mā magis calꝰa laudātur.

Nota de vomitu.

Nō laudo vomitū in casu: qm̄ vt dictū est. s̄. de
mēte Aui. est nociu⁹ in ꝓpetate aq̄: neq꞉ laudo
caputpurgia neq꞉ sternutatoria ꝓpter cās alꝰs
dictas. Et de his dicebat. A. in imaginib⁹ ꝓten-
dētibus aquā. In ꝓtēdētib⁹ ꝟo aquā opꝫ vt in-
cipias ꝛ mūdifices corpus ꝛ ꝓpe stomacū: dein-
de venias ad mūdificādū caput cū gargarisma-
tibus ꝛ caputpurgijs ꝛ masticationib⁹. postea
addit. ex sternutationibus ꝟo inquātū purgāt
speraṫ iuuamētū ꝛ ex parte laboriosi mot⁹ eoꝝ
timetur ex eis motus aque: ꝛ ita silꝛ ꝓpter ean-
dē causam nō placent mihi caputpurgia. ¶ Cō-
sequēter seq̄tur intētio diuersionis q̄ cōpletur
cum clysterib⁹ appropriatis cū fricationibus
mēbroꝝ inferioꝝ cū ventosationibus sine extra-
ctione sanguinis: sꝫ immediate valent rupto-
ria post aures: ꝛ appositio sethoni laudatur ad
cōuertēdū materias posterius. Et si sit in vno
oculo tm̄ fiāt cauteria seu ruptoria in brachio
sibi directo ad conuertendum materias deor-
sum: tn̄ diuersiones magis placent ꝑ posterius
¶ Postea fiat confortatio per interius vt cum
tyriaca diambra plirisarcoticon cū acoro cōdi-
to diamusco ꝛ similibus. ¶ Deinde ponantur
quedam exterius que faciūt ad hoc vt succ⁹ fe-
niculi ꝛ reliqua collyria facta cū melle ꝛ gūmi

feniculi est ṗcipui iuuamēti. zinziber valet: pi-
per maxime valet: balsamus si fiat lenitio circa
oculū nōdum spissata materia: si oīa fiāt facta
euacuatione. Nam de his dicit Aui. in cura de
imaginibus: ꝛ neqꝫ vtaris de medicinis resolu-
tiuis ꝛ abstersiuis faciēdo alcofol nisi post mū-
dificationē: ꝛ hui⁹ dicti causa est nota. ¶ Et iō
nota ꝙ aliq̄ a ṗn° non facta eūone capitis po-
nūt collyria circa oculū fortia anteꝙ̄ sit facta
eūo capitis ꝛ seq̄tur inde magnū augmētū ca-
tarracte vel imaginuꝫ: sicut fuit in quadam in
qua positus est succus ruthe q̄ habebat leuem
imaginē ꝛ postea facta est catarracta tandē. Et
de his dcm̄ est abūdanter supra in cap° de ima
ginibus. ¶ Et vt vidistis circa literā laudauit
Ra. fieꝛ de fellibus. Sꝫ nota ꝙ istud fieꝛ est val
de forte: ꝛ dubito ꝙ eius vsus esset magis ad ex
siccationem toti⁹ oculi ꝙ̄ ad curam. Nam in eo
intrant genera fellis: q̄ lꝫ videantur a ꝓprieta
te conferre: tamē sua acuitate ꝛ forti exiccatio-
ne simul cum reliquis applicatis cum pipe al's
serapino ꝛ euforbio facerent ad destructionem
substātie oculi nimis exiccādo. vbi ergo debe-
mus vti collyrio de fellibus: si fel debet poni sit
animal's domestici saltem a ṗn° vt gallie. postea
vel pecudis vel castrati. postea fel bouis. Et cō
sequēter si placet ad fortiora communiter com
miscent mel ꝛ succū feniculi. cū felle ꝛ faciunt
collyriū ꝛ postea cum aqua raffani: ꝛ de hoc po
nūt guttā. s. in oculo vel reducta in puluerem
ponitur de eo leuiter in oculis si videbiꝛ iuua-
mentum ꝓcedatur sin aūt desistaꝛ. Sed nota ꝙ
debent applicari talia collyria paulatim et su
perponantur repercussiua circa oculum vt supͣ
dcm̄ est in cura vngule ꝛ sebel. ¶ Et si pur fiat
dolor mitigetur cum lacte. Et postea post duos
vel tres dies iterū applicetur. ꝛ sic successiue ꝛ
cum istis similibus resoluetur si deus voluerit
¶ Sed si nō resoluaꝛ ꝛ tū̄ nō sit cōueniēs vt re
moueatur cum acu ꝓpter nimiā subtilitatem
tūc stāte intētiōe ad opandū cū acu oportebit
ingrossare ipsam catarractā: ꝛ sicut prius neces
saria erat dieta subtilissima vel multum subti
liatiua: nūc oportebit ingrossare dietam ꝛ cum
cibis grossis dietare ꝛ postea cū erit intētio ad
primam fiēda opationē cū ferro oportebit pre
parare corpus de qua ṗparatione dicebat Aui.
In regimine aūt cure q̄ fit cū instrumēto opor-
tet vt ante ipsam ṗcedat mūdificatio corporis
ꝛ capitis ꝓprie ꝛ fiat flōmia si necessaria fuerit
Deinde obserueꝛ ne iste q̄ instrumento est curā
dus hēat i oculo rupturā ꝛ timeaꝛ ne accidat i
tunic) apa aut sit assuet⁹ pati tussiꝫ aut sit vehe
mētis rixe ꝛ velocis lire. Nā oīs rixa ꝛ ira sunt
ex eis q̄ mouēt ad reditū. Et opꝫ vt fugiat vinū
ꝛ coitū: ꝛ cū hoc nō opꝫ vt ministreꝛ cura cū in-
instrumēto nisi postꝙ̄ aqua steterit ꝛ descēde-
rit ꝛ ingrossata fuerit essentia eius parumper.
¶ Et tūc veniēdo ad practicā dixit Ra. 2° cōti
nentis: Cum perforantur oculi patiēs locetur
in vmbra opposita rotūditati solis ꝛ teneatur
tur eius caput bene ꝛ respiciat ꝟsus angulum
oculi maiorē declinādo versus angulum mino
rem cum intenta inspectione ꝛc. consequenter
capiatur acus bene tersa ꝛ polita ꝛ sepius figa
tur in panno vt mundificetur bene. deinde pa-
tiens nullo modo tussiat neqꝫ clamet sed sileat

No. errorē plurimoꝝ medicoꝝ

ne materia ascendat ad oculum: postea leuiter
ponatur acus vsqꝫ vltra tertium panniculum
donec attingat albugineum incipiens in angu
lo exteriori ꝛ leuissime cataractam deponat. et
ibi eam aliqualiter cum acu teneat depressam
vt bene figatur. Postea deponatur infirmus et
iaceat per. viij. vel. x. dies in loco obscuro: et si
materia sit in fluxu ponatur albumen oui cum
oleo ro. Si nulla materia sit fluens ponatur vi
tellus oui cum oleo rosato: deinde non come-
dat res masticabiles: immo sint cibaria liq̄da.
Si tamen postea non videret hoc non esset vi-
tio medici sed etiaꝫ quia substantia albuginei
esset corrupta propter impressionem male qua
litatis derelicte in ea a catarracta. Et sic est fi-
nis huius capituli.

¶ De noctilopa. Cap. xxviij.

AD hoc vtile existit epar caprinū
scindere ꝛ ponere super vnam
sectionē piper lōgum ꝛ coope-
rire ipsum ex alia sectione pipe
re longo in medio existēte: deinde ponere
ipsum in furno ꝛ dimittere ipsum donec
assetur ꝛ desiccetur ꝛ nō comburatur: quo
facto piper longum qd̄ in medio erat su-
matur ꝛ bene teratur cum pauco musco:
deinde ex liquore q ex epate assato expres-
sus fuerit conspergatur ꝛ siccetur ꝛ in ocu
lum mittatur. ¶ Aut fel caprinum cum
melle mixtum in curcuma super igneꝫ co-
quatur: deinde radius in eo illinitus im-
mittatur in oculum. ¶ Qd̄ autem magis
valet ad hoc est vt fieꝛ de fellibus in oculū
mittatur. ¶ Si autem hec non suffecerit
vēter soluatur ꝛ sanguis ex duabus cepha
licis ꝛ ex fronte minuatur et regimen sub
tilietur.

SEquitur capitulū de his q̄ nō vi
dēt post solis occasum:
qd̄ capitulum recte cōtinuaꝛ ad ṗce-
dēs in hūc modū. nā postꝙ̄ in cap. p-
xime superiori determinauit Raꝛ. de catarra-
cta: ponēdo etiam curam eius que maxime pen
det ex inspissatione albuginei vel aliter ex ag-
gregatione aque intra albugineum: vn̄ nō pn̄t
debite ꝓuenire species visibiliū ad crystalloi-
dē ꝓpter inspissationem eius ꝛ tunc impeditur
debita visio: vel prohibetur etiam quia nō po-
test debite illuminari crystallina lumine con-
uenienti ꝛ necessario ad visionem vnde dice-
bat Galenus quarto de accidenti capitulo 2°.
loquens de nocumētis visus ex parte albugi-
nei si aliq̄n grossioris ꝙ̄. opꝫ sit liq̄ris. s. albugi-
nei sup. suba aut in aliquē muteꝛ colorē clari-
tas visus ꝛ ei⁹ extēsio minueꝛ vn̄ remota videre
nō poterit ꝛ ꝓpinqua discernere nō bn̄ valebit.
Si aūt vltie grossior existat sicut videꝛ i catara-

ctis visum ꝓhibebit grossitities igitur siue cōfu
sio ipsius coloris: ꝓhibēs debitam irradiatio-
nē ad crystalloidē in qua fit visio ſm cōem op-
pilationē: licet forte iudiciū de visibili alibi p
ficiatur est causa vñ fiat ꝑuatio visus in catarra-
cta: ꝛ qꝛ ista eadē vtplim, est cā hui⁹ accñtis qð
nō vidēt post occasum solis ꝓpter tūc nō debi
te illuminari crystallinam ex remisso lumīe id-
circo cōueniēter post ca^m^ de catarracta positū
est cap^m^ de hoc accñti. s. de his q̄ nō vidēt post
occasum solis sup. debite: ꝛ sic pꝫ continuatio
hui⁹ capli: qm̄ hoc accñs, vt plerūqꝫ añcedit ad
catarractā sicut remissa offuscatio ꝛ inspissatio
albuginei añcedit ad cōplemētū aque vel ad ca
tarractā: ad quā nō tm̄ seqtur diminutio visus
in modico lumīe vel ei⁹ ablatio: immo etiaꝫ in
medio debite illumīato seqtur visus priuatio.
¶ Et vt clarius intelligatur qð dr circa istā rubri
cā est notādū ꝙ cū dr de his q̄ nō vidēt post oc
casum solis. nō intellexit tm̄ Ra. de his in q̄b⁹
aufertur operatio visiua post occasum solis: sꝫ
vt dicebat Aui. 3^a^ tertij tracta. 4° de noctilopa
in quibus etiā sensibiliter minuitur q̄. s. cōueniē
ter vidēt in meridie: ꝛ debiliter in sero. nā vt di
cebatur sic loquens de taliter patiēte est vt eua-
nescat visus ī nocte. i. vt quasi auferatur ꝛ videat
in die. s. cōuenienter ꝛ debilitetur. s. visus in fine
ei⁹. s. diei cū sup. incipit diminui sensibilr lumē
diei: ꝛ hoc intelligitur medijs illuminatis ſm qð
debetur naturalr in dictis horis. Qð dico signā
ter: quia ꝛ taliter patiētes q̄ remisse vidēt post
occasum solis vel nō vident ꝓpter mediū nō de
bite illuminatū ex natura debiti luminis talis
hore possent tñ videre in tali hora coueniēter
adiecto lumine accidentali vt notabili lumine
cādele: ꝛ hoc totū ꝓuenit: qm̄ vt dictū est exigitur
certū determinatū lumē ad debite videndū: vt
infra deducetur ex sentētijs pħoꝝ ꝛ medicoꝝ in
causis huius accidētis suo loco ꝙ lumen vtrum
possit in crystalloide ex natura reperiri vel ab
extrinseco sit adueniens ēt infra lati⁹ videbitur.
Et hec de rubrica ꝛ continuatione sufficiant.
¶ Diuiditur igitur pñs caplm in duas ptes priu
cipales: qm̄ primo ponit curā p quedaꝫ localia
huius accidētis cū nō est ꝯfirmatū ꝛ cā est ma-
gis talis p essentiā nō ꝯseruata aliūde, p cōita-
tem. scðo ponit curā accñtis deterioris nō tm̄ a
cā p essentiā sed p cōitatē aliūde pendētis vbi
nō sola localia sufficiāt ad curā. scða in fine ca-
pituli. (Si aūt hec nō suffecerint vēter soluatur)
Prima pōt diuidi ī tres pticulas ſm quod tria
sunt localia q̄ applicat. scða ibi. (Aut fel capri-
num cū melle mixtū.) tertia ibi. (Qð aūt ad hoc
magis vꝫ.) ¶ De prima parte ponens curam p
vnum locale dixit. Ad hoc vtile existit sup. ad
hoc accñs minuendū vel remouendū epar cap-
num scindere in sectiones sup. ponere sup vnaꝫ
sectionē ipsius epatis scissi piper longum sup.
puluerizatū p totum ꝛ coopire ipsam. s. primā se
ctionem ex alia sectione pipere longo in medio
existente: deinde ponere ipsum. s. epar talr ordi
natum, in furno: ꝛ dimittere ibi donec assetur: ꝛ
nō cōburatur. i. nō desiccetur in totum: quo fcō
piper longū qð in medio erat sumatur ꝛ bñ te-
ratur cum pauco musco: deinde ex liquore q̄ ex
epate assato expressus fuit sup. dictus puluis er
siccetur sup. iterato ꝛ fiat sicut alcofol. ꝛ in ocu-

Decla° p̄e p̄ticule p̄e partis p̄n-cipalis.

lum mittatur. ¶ Ponit scðm remedium dicens
aut sup. ad hoc vtile existit fel hircinum cū mel
le mixtum in curcuma. i. in vase sup ignem coq̄
tur ꝛ sup. misceatur: deinde radius eo illinitus
i. stillus ſm extremū cū modico bombicis in eo
intinctus immittatur in oculo. ¶ Addit ponē-
do aliud: qð aūt ad hoc magis vꝫ est vt fiet de
fellibus in oculum mittatur. ¶ Pro intelligen
tia oīm haꝝ partium simul est cōmemorandum
qð sepe supra dictum est ꝙ Rasis in hoc libello
vt breuiloquus ponit curā lesionum ꝯtingen-
tium ex causis vt multū occurrentibus remit-
tens curam diuisionum malaꝝ ex causis raro cō
tingentibus habēdam: ꝛ in libro dispositionuꝫ
ꝛ in libro continentis ꝛ ab alijs auctoribus: vñ
hoc accidens vt infra videbitur. in loco suo ex va
rijs ꝛ diuersis causis cōtingere potest. Et ex qui
busdam in q̄bus ista remedia essent ad nocēdū
vt loco suo declarabitur. Sed qm̄ vt plerūqꝫ tale
accñs pēdet ex grossitie humoꝝ vel grossitie spi
rituum ꝛ maxime ab hūiditate cui cause occur-
rendum est cū subtiliātibus abstergētib⁹ ꝛ exic
cantibus. Et talia sunt medicamina posita ab
eo: ꝓinde medicamina ad hoc accñs remouēdū
vtilia existunt. Nam primū qð laudat de epe ca
prino cū pipere lōgo est artificiosum multū me
dicamen ꝛ singulare in casu: ꝛ ex pte ꝓprietatis
singularis epatis hircini in quo oēs ꝯueniunt
laudātes quidā eoꝝ vt fuit Rasis in libello suo
de ꝓprietatibus partiū animalium aquā deco
ctionis eius cū sale in rectificatione visus. Et q̄
dam laudāt humidū vel liquorē qð distillat cū
assatur supra prunas in cuius scissuris positum
fuit, piper longū vt fuit Azarauius ꝛ Mesue: vl
tra piper lon. addidit sal indū ꝛ sal gēma et fa-
cit vt inclinetur infirmus sup fumū eius vt reci-
piat fumū. Et Rasis 2° ꝯtinentis vbi enumerat
collyria que mūdificant oculos ex simplicib⁹ fa
cta inter reliqua dixit sanguis testudinis et aq̄
epatis hirci assi in quo fit piper longū infixū: ꝛ
idem voluit Serap. sed nō posuit piper in assa-
tione: sed postea cōmiscuit cū aqua q̄ currit ex
eo cū assatur: sed posuit piper albū ꝛ nō longū.
Et laudauit cū assatum est epar vt etiam fecit
Mes. vt precipiatur infirmo vt incuruetur sup
ipso oculis apertis donec recipiat vaporē qui
eleuatur ab eo. et ita reliqui autores quasi om-
nes vtuntur hoc medicamine in casu: immo in
omni causa debilitatis visus a grossitie ꝛ humi
ditate propter proprietatem mirabilem que re
peritur in epate hirci ad hanc intentionem: et
non tantum laudatur medicamen locale ex eo:
sed etiam comestio epatis post assationem: vt
expresse dicit. Serap. qui dicit quod post eua-
porationem receptam: deinde comedat epar qꝛ
iuuamentum eius est mirabile. ꝛ similiter dicit
Mesue ꝛ iam dictum est quod comestio eius est
iuuatiua valde: ꝛ hoc est ex proprietate specifica
ipsius: ꝛ pro tanto non tantum valet epar hirci
sed epar caprarū cū proprietas sequatur speciē. ꝛ
ipm laudauit Rasis in textu nostro: ꝛ Auic. in
ca°. proprio ponēs quasi modum eūdem quem
posuit Mes. ꝛ repetendo etiam modū Ras. in
textu: laudant tñ cōmuniter autores epar hir-
ci: quia est magis acutius: et magis absterfi-
uum propter sexum calidiorē: sed si illud nō pos
sit haberi habeatur epar capre: ꝛ vltra ꝓprieta-

Declatio scðe particule prime partis principalis.

Laudatur apð doctores magis epar hirci

tẽ ipsi⁹ epatis ad hãc intẽtionẽ iuuaꝛ cũ virtute piperis lõgi qð est subtiliatiuũ resolutiuũ ⁊ ericcatiuũ ⁊ cũ ꝓprietate valet nocumẽtis oculorũ ex tali causa. Laudaꝛ tñ cõiter magis pip lõ. q͛ minus mordicatiuũ: vt 2° cañ. ca° ꝓpõ: q͛ est p̄m qð colligiꝛ: ⁊ postea ericcatũ fit nigrum ⁊ forte ꝙ Ser. ad minorẽ acuitatẽ ⁊ pũctionem laudauit pip al. qð est minus forte ẜm cõem doctrinã: laudauit ꝗ͂ ei⁹ mixtionẽ cuȝ musco: q͂m de ꝓprietate ei⁹ ẜm sñiam auctoruȝ ⁊ maxime Dias. ⁊ Aui. in cap° ꝓprio cõfortat oculũ ⁊ ericcat humiditatẽ ei⁹ ⁊ abstergit albuginẽ subtilẽ: ⁊ sic pȝ vtilitas hui⁹ medicaminis p̄m descripti ⁊ est facilis vsus ei⁹ ꝓ q̃to in puluerẽ est reductũ: vñ i oculũ põt ĩsufflari. de reliq̄s ꝟo duobus medicaminibus. De p̄°. s. facto cum felle caprino ⁊ cũ melle nõ est dubitatio ꝙ in casu vȝ. Nã vltra hoc qð fel qðlibet est ericcatiuũ ⁊ abstersiuũ: etiã fel caprinũ habet ad hoc ꝓ̄petatẽ silr ⁊ fel leporis. De fleꝛ añt de fellib⁹ qð fuit tertiũ qð valet in casu dc̄m est. s̄. in sili in ca° de catarracta. ❡ Seq̃tur 2ª pars ꝑ̇ncipalis in qua ponit curã circa hoc accñs cũ talia localia non sufficiũt ad curã: vñ denotaꝛ ꝙ causa grossitiei foueꝛ aliũde ⁊ dicit breuiter. Si añt hoc nõ suffecerit vẽter soluaꝛ sup. exñte materia peccãte flegmatica ẜm caput vel stomacũ q̄ fit cã cõseruãs dictã dispõnẽ: ⁊ fiat solutio cũ appropriatis in casu de q̇bus sepe supra dc̄m est: ⁊ aliq̄d infra diceꝛ loco suo digesta sup. materia ⁊ regulãdo ẜm cañ. communes. ❡ Addit: ⁊ sanguis ex duabus cephalicis ⁊ ex fronte minuatur stante s. pctõ in toto ⁊ in capite. ⁊ vena frontis est vena q̄ posita est inter duo supcilia: ⁊ aliq̄ñ sufficiet flõia cephalice vnius tm̄: ⁊ aliq̄ñ frõtis tm̄ vt cõicato sanguine in mẽbris spũalibus ⁊ vaporibus sanguineis ad oculos ⁊ non stãte pctõ sanguinis in capite sufficiet flõia vnius cephalice: ⁊ vbi esset solũ pctm̄ in sanguine ẜm caput ⁊ in toto esset paucitas sanguinis sufficeret sola flõia frontis: sed non extrahanꝛ nisi due vel tres. ℥. sãguinis. ❡ Addit: ⁊ regimẽ subtilietur vbi opȝ regimen esse ericcatiuũ ẜm intentionẽ nostrã cũ abstinentia ⁊ minutione ciboꝝ vt vult Meẜ. ⁊ vitatione grossoꝝ ⁊ vaporosoꝝ sicut sũt pulmenta pinguia ⁊ iura ⁊ pisces ⁊ q̄ sunt silia eis: de q̇bus ẽt latius in dieta: ⁊ tũc cũ his ⁊ localibus supra dictis vel alijs de q̇bus erit ẜmo infra: si morbus sit curabilis curabitur si de⁹ voluerit. Et sic sit finis capituli textualiter.

Intellecto igitur cap° summarie textualr̄: ex ordine sunt vidẽda p̄° de q̄d nois ⁊ ꝯñr q̄d rei. scðo de spẽbus ⁊ distinctionibus. tertio de causis huius dispositionis et de causis contrarijs huic dispositioni. quarto de signis ⁊ primum pronosticis euentus: consequenter ad bonum ⁊ ad malum: deinde demonstratiuis: quinto de cura.

De q̄ddita te nõis.

Quid nois De primo hec dispositio cõi vocabulo vocabitur noctilopa. s. passio noctis ⁊ oculis a Sera. vero vocatur sebur: ⁊ est vt dicit ꝙ non videt hõ in nocte penitus ⁊ videt in die: ⁊ q̄ñ occidit sol debilitaꝛ visus eius. ⁊ Azarauius appellauit hanc egritudinem alasha ⁊ aluiazad. ❡ Sed quid rei: noctilopa est egressus a visiõe. s. in nocte ita quod est dispositio ẜm quam corpora non vident in nocte. i. in paruo lumine vt fuit supra expositũ circa literam: ⁊ vident in die. s. in notabili lumine ⁊ minuitur visus in fine diei. s. cum minuiꝛ illuminatio medij minuitur etiaȝ visus: est ergo indigentia medij illustratione ad oculum: et q͂m in nocte naturali est debile lumen ⁊ remissum: etiam si cum mediocri candela illuminetur: iõ non vident: in die auteȝ vident propter magnũ solis splendorem: vt statim magis declarabitur in causis.

De q̄ddita te rei.

Distinctiones. De scðo. s. de specieb⁹ fit hec prima distinctio: q̄dam talis dispõ est recens: q̄dam antiqua: quedam fortis: quedam debilis: quedam ꝓpria passio oculi tm̄ non aliunde causata: quedam accidit oculo ꝑ cõitatem cerebri vel stomachi vel vtriusq;. ❡ Alia distinctio: quedã accidit in iuuene: quedam in sene ⁊ decrepito.

Nota.

❡ Jam anteq̃ veniamus ad 3ᵐ spãle de causis vt illa que dicẽda sunt clarius intelliganꝛ: opȝ premittere vnũ declaratũ a phĩs. 2° de aĩa in fine textus commenti vltimi. 162. ibi dicit phũs. Impossibile est em̄ videre sine luce: ⁊ textu commenti. 119. vbi dicit qð id qð est natũ sentire album ⁊ nigrũ: opȝ ꝙ sit neutrũ sup. ipsoꝝ in actu sed in potẽtia: ⁊ sic diciꝛ de albo ⁊ de nigro: ita intelligaꝛ de quolibet alio visibili: q͛ opȝ id qð est natũ sentire esse denudatũ ab eo qð sentiri debet: cum sentire stet in quodã pati necesse sit ꝙ illud qð agit sibi silr̄ in actu non agat nisi in id qð sibi silr̄ in potẽtia: ⁊ ita calidũ non sentit sibi silr̄ nec frigidũ sibi silr̄: vt dicit phs textu cõmenti. 119. Unde colligiꝛ cõis sñia ꝙ oȝ recipiẽs esse denudatum a natura recepti. Ex q̇bus colligitur ꝙ q͛ necessariũ est lumen ad visionẽ: sicut etiam dicit phũs textu cõmenti. 67. qð necessario vnusquisq; color nõ est visibilis nisi in luce et Cõmentator in cõmẽto. 72. dixit ꝙ nã coloris alia est a natura lucis ⁊ lucidi: lux em̄ est visibilis ꝑ se: color autem visibilis mediante luce. ❡ Uidetur ex his sequi ꝙ oculus vel crystalloides que est organũ ẜm cõem sñiam medicoꝝ in quo perficiꝛ visio ꝙ ipsa crystalloides nec sit colorata neq; per naturã lucẽ habens. Cum etiaȝ reliquie partes oculũ cõponentes nõ habeãt lucem per ꝓpriã naturã sufficientẽ ad illuminandum: videꝛ esse necessariũ ab extrinseco vt a medio illuminato illustrari oculũ certo modo vt in eodẽ visio perficiaꝛ. Stãtibus igiꝛ medijs intra oculũ de se nõ aptis debite illuminare a certo lumine vt est de albugineo ꝓpter eius grossitiem vel multitudinem: oportebit ꝯñr qð excellens lumen occurrat ad dicta media illuminandum: vt his taliter illuminatis posset fieri debita visio de obiectis. Et proinde in nocte vl' occasu solis cum multum minuatur lumẽ a lumine diei cõtingit corpora esse taliter occasionata ẜm partes oculũ cõponentes vt tunc ex paucitate luminis nõ possunt videre: ⁊ tñ in meridie cõuenienter poterant videre. ❡ Dicunt tñ aliq̄ sumentes argumentũ ab experimento ꝙ multi oculi sunt per naturã lucidi: q͂m multi in obscuro vident vt oculi cattorum ⁊ luporum: qui per lumen propriũ dicuntur illuminare mediũ. Nã catti nocte venantur mures: dicunt etiam hoc esse de mente Philosophi in 2° de sensu: qui videtur sentire non contingere sine lumine inte-

Nota

De causis.

Nota

riore oculum videre. Nam ibidem dixit phs vi-
det aūt sicut exterius: nō sine lumine videri ita
⁊ interius: ⁊ qḋ non videat in qua parte oculi
dꝫ fundari lumē nisi in crystallina dicunt ꝙ cry
stallina de se est lucida: ⁊ ꝯ̄ñr cōcedunt oculum
esse non receptiuum neqꝫ cōprehensiuum oīm
coloꝝ neqꝫ oīm visibiliuꝫ: qꝛ nō illoꝝ q̄ sunt sibi
silia ſm actum: qḋ tñ videt repugnare Cōmēta
tori scḋo de aīa. vbi voluit visum cōprehendere
visibile ſm totū. Nā in cōmēto. 118. in fine dixit
ꝙ visus ⁊ audit⁹ cōprehendūt sua sensibilia ſm
totum: sensus aūt tactus: qꝛ nō est denudat⁹ ab
oī qualitate tangibili: sed inuenit quasi mediū
inter ꝯtrarietatē cōprehendit extrema ⁊ nō oīa
⁊ isti cōcedunt hoc de visu optime disposito. scꝫ
ꝙ talis cōprehendit ſm totū: ⁊ ꝯ̄ñr ꝙ talis non
hꝫ lucē de se: sed oculi humani q̄ de se hñt aliq̄-
le lumē nō sunt ꝑfectissimi visus: multominus
oculi cattoꝝ qui sunt magis lucidi: naꝫ multas
dr̄ias coloratoꝝ vel lucidoꝝ nō cōprehendunt.

Nota.

¶ Sed melius inherēdo sententijs supra allega
tis: dicebat doctor meus Hugo senensis ꝙ ocu-
li priuant luce ꝓpria maxime quo ad crystalli-
nam: etiā quo ad partes reliquas integrantes
oculū: tñ pōt crystallina illustrari aliqualr̄ a lu
mine causato a luce spūum visibiliū q̄ spūs nō
sunt de suba oculi: ⁊ in q̄bus aīalibus cōcurrit
maior mensura spūum ad oculū simul cū tenui-
tate tunicaꝝ ⁊ ꝑuietate humoꝝ: in illis oculus
videt magis lucidus ita vt sufficiat ēt aliquo-
tiens mediū illuminare: ⁊ ita soluet ad dictum
Arist. 2° de sensu. ꝙ visio req̄rit lumē intrīsecuꝫ
oculo: sed ip̄m lumē principalr̄ recipit ab eo ꝙ
nō est de suba oculi: puta spiritibus. Si igitur
ꝯtingat dispō in partib⁹ oculi ſm quā difficilis
fiat irradiatio a spiritib⁹ visiuis in eis exigitur
maius lumen ab extrinseco cōicari vt ꝑficiatur
visio: ⁊ in q̄bus partes oculi sunt paratiores re
cipere lumē a spiritib⁹ visiuis: in q̄bus etiam ꝑ
nām cōcurrit maior mēsura spūum visibiliū ad
oculū in eis est lumē extrinsecum minus neces-
sarium: immo sepe a forti lumine leduntur: vt
est de quibusdam auibus videre que nocte tātū
venātur: qꝛ in die videre nō pñt ꝓpter claritatē
humoꝝ ⁊ tenuitatem tunicaꝝ oculoꝝ ipsorum.
Hoc etiam constat in cattis qui ꝗ male sustinent
medium multum illuminatum: immo in meri-
die semper stant quasi semiclausis oculis.

Nota

De causis.

Cause. Hoc igitur intellecto possumus faci
liter discurrere ad causas huius acci
dentis: ⁊ ex parte tunicaꝝ oculi ⁊ ex parte humo
rum ⁊ ex parte spirituum.

¶ Cause igitur huius dispōnis sunt oēs cāe q̄
ꝓhibent debitam illustrationem medij p̄cipue
⁊ oculi vel crystalloidis: vnde ex parte tunicaꝝ
⁊ humoꝝ pōt contingere talis dispō: ⁊ sic om̄is
grossities oīs opacitas oīs cā faciens indigen-
tiam debiti luminis potest esse cā huius dispo
sitionis. ¶ Et sic color cornee certus potest esse
cā huius dispositionis ꝑ quanto ꝓhibet ꝑuie-
tatem cornee ⁊ infra etiam dicebat Aristo. 5°. de
gñatione aīalium. ꝙ vera cutis que est supra pu
pillam. i. corneam dꝫ esse valde clara ⁊ subtilis
atqꝫ lenis: gñaliter aūt ⁊ tenuis est ꝓpter debi-
litatem motus visus. i. vt faciliter moueatur vi
sus a specie: lenis aūt vt non sit in ea ruga. i. ele
uatio ⁊ depressio partium ⁊ efficiatur quasi vm

Nota

bra: ⁊ ꝑ ꝓpter hoc non est visus senum acutus:
q̄m cutis senuꝫ est rigida alr̄s rugosa sicut cutis
corpoꝝ eoꝝ ⁊ dꝫ esse alba. i. non nigra. nā nigruꝫ
nō pōt esse clar̄ oīno nigredo aūt nō est nisi pri-
uatio claritatis: ⁊ ꝓpter hoc debilitatur visus
in infirmitatibus ⁊ senectute vt ꝑꝫ. ¶ Etiā ex
parte humoris albuginei hoc ꝯtingere pōt: ⁊ ꝓ
pter eius multitudine vel grossitiē ⁊ opacitatē
vt Gal. loco allegato ⁊ 4° de accñti. ca°. 2°. nam
stāte multo albugineo opꝫ lumē qḋ dꝫ ip̄m irra
diare esse multū forte. Et ideo hñtes oculos ni-
gros. s. ꝓpter multitudinē albuginei: dicit Ari
sto. ibidē ꝙ facile incidūt in hanc dispōnē: ⁊ ex
opposito hñtes oculos glaucos ex paucitate ei⁹
sit modica aqua a lumine tēperato facile illu-
stratur: ⁊ multa aqua difficile: grossities etiaꝫ ⁊
opacitas sube albuginei pōt esse cā huius dis-
positionis: qꝛ albugineus ꝑ nām dr̄ esse diapha
nus. Si ergo aliqualr̄ inspissetur opꝫ ip̄m vehe
mētius illustrari qḋ nō fit nisi a multo lumine.

De causis sumptis ex parte humoris albuginei

¶ Ex parte etiā spirituū hoc cōtingit. naꝫ spūs
exñtes grossi sunt cā huius dispōnis: quia facit
grossities spūum: vt spūs nō sint facile recepti-
ui speꝝ neqꝫ sint debita instr̄a: alr̄ ēt ad opatio
nem visiuam ⁊ sic exigunt multū lumē: ⁊ ideo tē
pore noctis ꝓpter dictam dispōnē non pñt be-
ne videre: etiā si spūs essent tenues in suba ⁊ ad
opacū declinantes: etiā facerent hāc dispōnem
qꝛ modus sic hñdi spūum facit ad hanc dispōnē
propter maius esse necessarium lumen adviden
dum. Aliqñ ēt multitudo spūum est cā hui⁹ le-
sionis: qꝛ ꝓpter multitudinē ꝯfundūtur et in-
spissantur: ita ꝙ est necessaria mlr̄a irradiatio
ad ipsos spūs. Raro tñ ꝯtingit ꝙ mlr̄titudo spi-
rituum sit cā: qꝛ spūs visiui faciliter dissoluunt
⁊ ita non multū abūdant. Fit ergo defectus vt
plerūqꝫ in paucitate ⁊ minoratione spūum ma
xime cū sunt grossi ⁊ nō in multitudine. Adhuc
dicūt quidā ꝙ spūs sunt de nā lucidi: ergo q̄to
plures erunt tanto magis visus erit perfectior
Iste tñ modus dicendi est dubius: qꝛ lꝫ ex parte
ꝓprie illustrationis hoc ꝯtingere deberet: tñ ex
tali multitudine fit ꝯfusio in spiritib⁹: ideo fit im
pedimentū in opationibus: raro tñ hoc ꝯtigit.
¶ Est ergo magis ꝓbabile vt fiat ex paucitate
spūuꝫ vel debita q̄titate cū grossitie. ¶ Pōt ēt
venire ex indispōne crystalloidis vbi crystalloi
des aliqualr̄ inspissetur vltra eius nālitateꝫ: qꝛ
tunc indiget maiori illustratione. Etiā vbi esset
magis ꝓfunda q̄ ei cōueniat: ita ꝙ non esset in
medio oculi de directo constituta: qꝛ requirere
tur plus de lumine ad illuminandum.

¶ Ex aduerso cā opposite dispōnis q̄ ab aucto
ribus vocatur aliar: ⁊ est nomē arabicū signifi-
cans ꝙ hō non videt in die ⁊ in magno lumine
⁊ videt in paruo lumine: ⁊ est q̄ ab Ari. loco alle
gato supra glaucitas vocatur. ¶ Ex ꝑte cornee
est nimia transparentia cornee: qꝛ debet tene-
re aliquid transparitionis ⁊ non in totum esse
ad similitudinem cornee nec debet esse nimiuꝫ
transparens: qꝛ fieret nimia disgregatio spūuꝫ.
¶ Etiam ex parte vuee que dicitur esse coloris
nigri: si ꝯuerteretur igitur ad album vel ad trās
parens magis declinans posset talis dispositio
contingere ex opposita cā: vel etiam contingit
ex parte latitudinis vel dilatationis pupille si
cut strictura pupille est cā noctilope: hoc tamē

De causis sumptis ex parte vuee

intelligatur qñ dilatatio pupille non haberet
cām siccitatem ꝯtrahentem posterius vnde fiat
dilatatio: qm̄ ad illā siccitatem sepe seq̄tur in-
spissatio albuginei ⁊ offuscatio ꝯñr eius: vnde
tūc ad visionē est necessaria multa illuminatio
⁊ irradiatio: ⁊ silr̄ dico si dilatatio pupille seq̄re
tur multitudinē albuginei extēdentis: qm̄ tūc
lz ex parte dilatationis fieret accidēs aliar: ita
qȯ sit necessariū modicū lumen ad visionem: et
in multo lumine fit disgregatio ⁊ impedimētū
in visu: tñ ex parte multitudinis humidi econ-
tra ꝯtingit ꝙ plus de lumine est necessarium: ⁊
ideo aliqñ plus facit multitudo humidi quam
faciat dilatatio pupille: ⁊ tunc magis fit nocti-
lopa q̄ꝫ aliar: ⁊ aliqñ ecōtra ꝯtingit vt ptz cōsi-
deranti. ¶ Ubi etiā albugineus humor fit mo-
dicus: hoc cōtingit: qr modico lumine illustrat̃
⁊ etiā tenuitas in subā ⁊ claritas albuginei fa-
cit vt non videant de die ⁊ de nocte vel in fusco
lumine. ¶ Sic etiam vbi spūs sunt pauci ⁊ cla
ri in multo lumine nō videbūt: qr disgregant̃ ⁊
dissoluuntur ⁊ vidēt in modico lumine ⁊ ī occa
su solis. Et ideo dicit Gale. loco allegato ꝙ hñ-
tes spūs multos ⁊ grossos vidēt de lōginquo ⁊
nō de ꝓpinquo. Nā ꝓpter ipsos irradiari a mł
to lumine subtiliant̃ spūs ad visum necessarij:
nō tñ debite secernūt: qr pur nō debite illustrā
tur spūs: ⁊ ecōtra in q̄bus spūs sunt pauci ⁊ ra-
ri isti ꝯuenienter vident de ꝓpinquo ⁊ nō de lō
ginquo: qȯ si spūs sit paru⁹ ⁊ grossus nec de lō-
ginquo nec de ꝓpinquo vidēt: ⁊ sic senes cū in
ꝓcessu spūs minuunt̃ ⁊ ingrossant̃ sensibilr̄ q̄si
in nullo lumine vidēs: sed in p̄mis senibus me
lius vident de longinquo q̄ꝫ de ꝓpinquo: qr so-
lum spūs sunt ingrossati ⁊ nō multū minorati:
aliqñ tñ ꝯtingit ꝙ multū lumē. exēpli grā. resol
uendo humidū subtile in humidū spissum ꝯuer
tendo: ⁊ sic minorando humidū adducit ad op-
positū: ita ꝙ lz minuatur humidū albuginei: qr
tñ ꝓpter caliditatē dissoluit̃ pars subtilior hu
midi albuginei: ⁊ nō quod remanet est spissum
quasi opacū fit vt nō possint videre de nocte et
videant de die: ⁊ tunc opꝫ ꝯsiderare nunq̄d tale
vitiū cōtingat magis ex spissitudine q̄ꝫ ex subti
litate: aliqñ tñ ad hunc effectum vna tm̄ cā con
currit aliqñ plures. ¶ Opꝫ tñ notare ꝑ clariori
intelligentia ēt ꝙ aliqñ accidit cōtrarietas in
his causis: ⁊ ita ēt in visione. nam aliqñ haben-
tes noctilopam habent grossititiem albuginei
⁊ etiam tunicarum cum paucitate ⁊ subtilita-
te spirituum: ⁊ tñ paucitas ⁊ subtilitas spūum
tolerat notabile lumen: immo ⁊ multum: ⁊ isti
tunc vident in die ⁊ non in nocte: qñq; tñ sunt
spiritus adeo subtiles ꝙ non tolerant multum
lumen: immo resoluuntur in eo: ⁊ tunc isti non
vident in notabili lumine ⁊ in die: sed in mino-
ri lumine ⁊ circa occasum solis aliquid vident:
qm̄ illa grossities humoꝝ mediocriter illustra-
tur etiam a modico lumine: ⁊ ita contingit ꝟm
variationem istarum causaꝝ ꝙ habens noctilo
pam: aliqñ videbit de longe: qr maior fit irra-
diatio necessaria ad immutationē humidi gros
si: ⁊ tñ cum subtilitate ⁊ paucitate spirituū nō
possunt videre etiam in magno lumine diei vt
patet consideranti. Aliquando ⁊ vtplurimum
contingit ꝙ habens noctilopam videbit de ꝓ-
pe ⁊ non de longe: ⁊ qñq; sumitur causa eius et
maxime ex paucitate ⁊ claritate spirituum: ⁊ ex
his solues diuersas apparentias que aliquan-
do contingunt circa hunc casum. Et hec de cau
sis sufficiant.

Senes in pª senectute meli⁹ vidēt de longinquo q̄ꝫ de ꝓpiquo

Signa. Ueniendo ad signa primū ꝓnostica
eventus ponit Aui. vnū ꝓnosticum
ꝙ cui multiplicātur colores idest imaginatio-
nes expectare oportet noctilopam: qr in illis in
grossantur humores vel īspissantur ex vaporib⁹
in humido repertis vt supra dicebatur de ima-
ginationibus. Spiritus etiam visibiles reddū
tur grossi ex mixtione vaporum cum eis: et sic
ad opacitatem fiunt tendentes: et iste sunt cau-
se principales noctilope vt supra dictum est.

De signis eventus.

¶ Aliud pronosticum etiam Auicen. habentes
anfractuositates in oculis. i. diuersa puncta in
humido albugineo vel qui non habent oculos
vniformiter coloratos: in his oportet expecta-
re hanc dispositionem: patet. Nam ex quo in ta
libus declarat̃ ⁊ etherogeneitas humidi ⁊ sub-
stantie tunicarum ex quibusdam partib⁹ in eis-
dem sensu comprehensibiles propter grossitieꝫ
ipsorum in eis: ⁊ consequenter minorem peruie
tatem potest fieri pronosticum satis probabile
ꝙ aliq; partes inspissabūt̃: ⁊ ita fiet noctilopa.
¶ Aliud ꝓnosticū in q̄bus humectantur oculi
plm̄ ⁊ lachrymantur cum grauedine ipsorum in
his ꝓbabiliter possumus arguere de futuro ta
li accidenti: qr significatur aggregatio materie
rum humidaꝝ circa oculū ⁊ multiplicatio hu-
midi albuginei ꝯñr: cū multitudinē albuginei
sequatur nigredo oculoꝝ vt supra fuit declara-
tum: inde est quod dixit Auicen. ⁊ plurimū qui-
dem accidit habentibus oculos nigros et non
virides. i. glaucos claros: quia ibi accepit viri-
des pro glaucis.

¶ Signum vero ꝓnosticum ad bonum cū acci
dit noctilopa ex cā primitiua in cibis. ꝟ. g. ex as
sumptione ciboꝝ grossoꝝ ⁊ euaporatiuoꝝ: stan
te tñ alr̄s bonitate ipsorum oculorum: talis no-
ctilopa fit facile salubris ꝓpter conuersionē re
giminis ad oppositum. ¶ Aliud pronosticum.
cum fit noctilopa ex abundantia spirituū ⁊ cla
ritate eoꝝ: ⁊ aliqñ contingit vt supra dictuꝫ est:
lz raro ista facile ex se quasi curat̃: qr facilis fit
resolutio spūum visibilium ⁊ minoratio ipoꝝ.
¶ Etiam in quibus cā primitiua vt⁹ ꝓpter coi-
tum supfluū vel alr̄s fe. acutā fieret noctilopa ex
paucitate spūum cum subtilitate eoꝝ: etiā de se
est facilr̄ curabilis ꝑ restaurationem spūum: et
his casibus expsse ptꝫ vt dixi circa lrāꝫ nō debē
tur in cura localia subtiliatiua ⁊ resolutiua vt
dixi circa literam vt sies de fellibus ⁊ similia.
¶ Aliud pronosticum ad bonum noctilopa cō-
tingens non ex vitio proprio oculi: sed ꝑ cōita-
tem ex stomacho vel ex cerebro: quoꝝ dispōnes
sunt salubres maxime si fuerit recēs ⁊ in corpo-
re iuuenili vt multū est curabilis. ¶ Ultimū ꝓ
nosticum ad bonum: noctilopa sequens multi-
tudinem humidi albuginei stāte bonitate alio
rum humoꝝ ⁊ tunicaꝝ in cōplōne ⁊ cōpōne ma
xime si fuerit recēs ⁊ in corpore forti: talis fit cu
rabilis satis faciliter per applicationem mino
rantium ⁊ exsiccantium humidum.

De pnosticis ad bonum

¶ Primum ꝓnosticum ad malum: noctilopa se
quens dilatationem pupille semꝑ est mala. Nā
de hac dixit Gal. 4°. de accidēti. caplo scdo. sepe

De pnosticis ad malum.

allegato. Dilatatio eius.s. pupille semp nocet visui siue ipsa fuerit a natiuitate siue postea: vñ in processu p.xx. lineas vel circa dixit. Cũ pupilla extiterit taliter lesa siue ab initio natiuitatis siue postea necessario ex illo spũ non tota replebitur.s. visio prout opz quodcꝫ circa dissoluitur sup. ꝛ dispꝫit. pñr addit: dissolutio ergo ei⁹ ꝛ dispersio nocẽt: eo ꝙ visum difficilẽ reddunt: et hoc totũ intelligaꝫ cũ dilatatio pupille nõ fuerit recens nec principalr̃ ex multitudine humidi ꝯtingens. sed siue ex creatione talis siue ex tẽpore fuerit talis ex casu vel ꝑcussione vel ex siccitate ꝛ corrugatione tunice vuee versus secundinam. Nam ptꝫ ꝙ q̃libet talis sit incurabilis: lꝫ aliquotiens monstruose visum fit: vt narrat Gal. loco allegato in fine ca. vbi nõ tm̃ fctã fuit cõsolidatio pãniculi ꝑforati: sed etiã restitutio hũidi ꝙ iã exiuit ab oculo dicit sic. Uidi quodã

Nota.

tꝑe cãm incõsuetã videri in q̃dã puero. Is ãt cũ quadã acu ꝑforauit ꝑtẽ cornee: sup. itelligaꝫ ꝛ vuee: ꝑꝑ q̃ᵒ sequiꝫ q̃ ꝑforata hũores euanuerũt sup. albugine⁹ hũor maxime ꝛ pupilla hac de re ea cõstricta est ꝛ parua effecta: ꝛ cornea corrigiata est. i. corrugata. addit. Is tñ puer curat⁹ euasit: qm̃ hũiditas q̃ fluebat paulatim extitit coadunata. Addit tñ ꝙ raro ꝯtingit: q᷑ vt plurimũ siccitas inde oritur. De hoc tñ q̃ᵒ dictũ est de dilatatione pupille a casu vel ꝑcussione: q̃ᵒ est incurabilis intelligaꝫ cũ est cõfirmata: q᷑ cũ est recens curaꝫ. Et de hac intellexit Ras. in diuisionibus cũ dixit loquẽs de ea: ꝛ fit sup. dilatatio pupille post percussionẽ suꝑueniente in oculo. addit: ꝛ tu nõ timeas qm̃ redit. ¶ Aliud pronosticum. noctilopa sequens paucitatẽ humorum propter siccitatẽ tunicaꝝ ꝛ maxime in senectute nõ curatur. ptꝫ q᷑ talia mẽbra spmatica substãtifice nõ rehumectanꝫ in senectute nisi rarissime. ¶ Ultimum cõtingens ex paucitate spũum confirmata in decrepito. similiter contingẽs ex corrugata cornea de qua dicit philosophus loco allegato in decrepito non curatur. patet.

Nota.

¶ Signa vero demonstratiua generis sunt ex se manifesta per interrogationem patientis.

¶ Signa etiam specierum si per cõitatem a stomacho vel a cerebro vel per proprietatẽ in ipso ocl'o sunt mãifesta ex dictis sepe supra ꝑ accñtia illorum membroꝝ: vel per priuationẽ eorundẽ.

De alijs signis.

¶ Signa vero spãlia distinctiua causaꝝ per ꝓprietatem oculi cognoscunꝫ si cornea sit diaphana vel nõ ꝑ sensum manifestaꝫ: ꝛ sic de dilatatione pupille vel strictura eius. ꝛ si fuerit ex parte albuginei nunq̃d dicaꝫ ꝓpter multitudinẽ faciens opacitatẽ. vel nunq̃d paucitas sit faciens ad oppositum: hoc habebiꝫ in sequenti lectiõe de pupilla: sed vt plurimũ ad multitudinẽ albuginei sequiꝫ extensio vuee. ¶ Et si fuerit ex multitudine ꝛ cõfusione spũum q̃ aliqñ est causa vt dictum est. Hoc declarabiꝫ q᷑ corpus diciꝫ esse agile in oꝑationibus aĩalibus ꝛ oculus multũ illustratur ex habitudine totius ꝛ ex iuuentute. Et si fuerit cã eius grossities vt sepe contingit grossities declaraꝫ ꝓpter multitudinẽ humorũ in toto ꝛ ꝑ habitudinẽ corꝑis melicã: vl' flãticã et per regimen precedens grossum ꝛ cõfusioneꝫ in sensibus. ideo Aui. dicit ꝙ talis accidit dispõ ex grossitudine in patiẽtibus imagines ꝑ vaporationem ꝛ mixtionẽ vapoꝝ grossorum cũ spiritibus: qñ ergo cõprehenduntꝫ imagines: et hic nõ videt nisi in die: hoc declaraꝫ esse ex grossitie spũum: ꝛ vapores esse intra oculos. ¶ Ex his pꝫ quibus accidunt hmõi dispõnes ꝛ accidit tortuosis ꝛ habẽtibus situm malum in oculis p̃cipue in crystallina: habentes aũt crystallinã ꝓfundam vident solũ modo in die: ecõtra habentes multum eleuatã male vident in die ꝛ meli⁹ in obscuro. ꝛ hec causa manifestaꝫ ꝛ ex priuatione aliarum causaꝝ cum lesione operationis.

Cura. Jam veniendo ad curã summarie opꝫ de causis p̃mitiuis ꝛ de aere ꝛ somno et hmõi vt viteꝫ omne generans humores grossos ꝛ spũs grossos: ꝛ maxime reddẽs eos turbidos: qm̃ talis est vt multum cã nocumenti. ꝛ de hac ponetur cura: q᷑ de reliquis que eẽ possunt cause nocumenti sufficienter est dictũ supra de debilitate visus: ꝛ ita opꝫ regulare aerẽ vt viteꝫ grossus ꝛ nebulosus: ꝛ ita discurrere de reliq̃s de somno suꝑfluo maxime post cibũ: ꝛ ꝙ in casu necessaria est abstinentia: vñ quasi oẽs cõueniunt vt abstineat a cena ꝛ diminutio in cibis vniuersaliter ꝛ vitatio ciborũ grossoꝝ. Sed si fit ex paucitate ꝛ subtilitate spũum in dispõne opposita: dicebat. A. q̃ᵒ tunc materia est additio in humectatione ꝛ ingrossatione sanguinis: vt cum vitellis ouorũ. Si sint spũs rari opꝫ inspissare spũs vt cũ pulmentis ꝛ vino medij coloris grosse substãtie: ita vt inspissatio sit reducẽs ad temperantiam in substantia: non aũt in turbulentia vt ex leguminib⁹. Reliqua seruenꝫ in dieta vt dictum est in debilitate visus.

De intentione p̃ma curatiua.

¶ In medicinalibus si fit ex multitudine hũoꝝ fiat flõmia in cã calida ex cephalica: vel forte prius ex basilica ꝓm regulas supradictas. Et si sit materia etiã peccãs ꝓm caput mixta fiat eñatio cũ pillulis aureis: ꝛ aliqñ ꝓm exigentiã materie opꝫ venire ad hieras magnas ꝛ ad pillulas cochias p̃positis cõibus semꝑ digestiuis appropriatis: factis etiã diuersionibus cũ clysteribus: etiã cõibus ꝛ fortioribus ꝓm exigentiam ꝛ alijs fricationibus a p̃n°: postea factis euacuationibus fiat diuersio cum sectionis positi in collo: vt al's dictum est in simili.

De scd̃a intentione.

¶ Deinde veniendum est ad localia: de quib⁹ singulare est medicamen de epate hirci: de quo dictum est circa literam faciendo sectionẽ ipsi⁹ in partes ꝛ inter sectiones ipsius ponet piperlon. ꝛ aliqui ponunt sal indum: vt fecit Auic. et postea ponitur tale epar in furno in vase lapideo: vt distilletur aliquid intra vas non vt vratur: deinde in liquore ponunt illos pulueres et exiccatis simul ponunt postea illos pulueres super oculo: q᷑ exiccant ꝛ abstergunt. nam ex proprietate tale epar hirci iuuat oculum. ¶ Etiam valet euaporatio supra oculum ab illo facta supra carbones: etiam faciendo elixationem: etiã valet comestio epatis hirci ꝛ epatis capre: vt dictum est circa literam.

De 3ª intẽtione curatiua.

¶ Et quando non valet istud sumatur fieꝫ de fellibus vel fiat cum duabus partibus mellis et vna parte succi feniculi depurati: ꝛ quarta parte fellis accipitris: tale est satis domesticum et non multum ledens: et apponendo interpolatim: ꝛ quando est dolor mitigetur cum lacte mulieris. muscus etiam mirabiliter valet ad virtutem visiuam confortandam.

¶ Laudauit etiam Mesue collyriũ Alex. factũ vt infra. ℞. succi feniculi cocti ⁊ depurati ptem j. mellis ⁊ fellis añ. partẽ. ʒ. misce: ⁊ expertũ est. ¶ Et Aui. fecit collyriũ vt sumat̃ fellis hedi ptẽ j. piperis partes. ij. armoniaci ptes. iij. cõficiantur cũ melle: ⁊ pñt fieri pulueres ex eisdẽ si placet sicut alchohol. ¶ Et dicit Aui. ꝙ alcohol factum ex sanguine animaliũ calidaꝝ cõplonum cõfert ad illustrationem etiã spũum ⁊ clarificationem ipsoꝝ. ¶ Laudant autores si ante cibũ detur in potu vinum paucũ vetus: ⁊ silr post digestionem integrã ⁊ vsus aliaꝝ medicinarũ: de quibus dicit Mesue. qꝺ zinzib. conditum ⁊ nux muscata condita ⁊ kebuli cõditi ⁊ cubebe ⁊ huiusmodi clarificant ⁊ illustrant spirituꝫ. Et hec de capitulo sufficiant.

¶ De dilatatione pupille. Cap. xxix.

Cum pupilla hoc est foramen qꝺ est in oculorum nigredine adeo dilatari videt̃ vt vndiqꝫ pertingat ad albedinẽ fueritqꝫ hoc post vehementem cephalice dolorem parua est habenda fiducia in eius cura. ¶ Sed si dilatatio parua fuerit: tunc assidua solutionem ventris ex cochĳs multotiens ⁊ sief de fellibus in oculos est mittẽdus. ¶ Qꝺ si pupillam post percussionẽ dilatari cõtingat: nõ est inde timẽdum qꝛ remouebitur. Fiat itaqꝫ emplastrũ ex farina fabarum ⁊ camomilla ⁊ euisco cum vino ⁊ aqua.

Sequitur capitulum de dilatatione pupille: qꝺ ꝯtinuat̃ ad pcedens in hunc modũ: qꝛ cũ vt supra dicebatur in causis noctilope: noctilopa sepe seq̃tur dilatationẽ pupille ꝓpter nimis irradiari crystalloidẽ: ⁊ ꝓpter dispersionẽ spũuꝫ a nimio lumine diei: fuit ꝯueniens ad perfectã curã noctilope ponere curã cause eius vt dilatationis pupille si curabilis sit. Diuidit̃ aũt p̃sens caplm in duas ptes pncipales: qm̃ p° ponit q̃d p dilatationem intelligat̃ pupille: ⁊ qñ est dicẽda incurabilis. 2° ꝓsequit̃ ponẽdo curã illius q̃ curabilis est. 2ª ibi. (Sed si dilatatio parua fuerit.)

Declaratio prime partis.

¶ De pª parte dicit: cũ pupilla hoc est foramen quod est in nigredine oculi: manifestat pupillam per esse foramen vuee. Addit. adeo dilatari videtur vt vndiqꝫ ptingat ad albedinem. i. ita circũferẽtialiter dilatet̃ vt quasi foramen occupet totam corneã apparentẽ versus ꝯiunctiuã. Addit: fueritqꝫ post vehementẽ cephalice dolorem parua est fidutia in eius cura habenda.

¶ Pro intelligentia huius ptis est notandũ ꝙ hic facit caplm de dilatatione pupille tm̃ accidentalis ⁊ nõ naturalis: qm̃ naturalis est semp quasi impossibilis cure: ⁊ de accñtali mãifestat eã que est incurabilis principalr per duo. p̃mo per eius multã dilatationẽ: vt cũ dilatatio fuerit talis vt vndiqꝫ ptingat ad albedinẽ vt fuit dictum ⁊ maxime. 2° qñ successerit talis dilatatio post vehementẽ dolorẽ capitis. Nã tunc cõcluditur ꝙ talis sit incurabilis. p° quidẽ ꝓbabile est ꝙ sit incurabilis cũ est dilatatio tãta que dicta est ꝓpter multũ esse cõuersam illã tunicã vueam a naturali sua dispõne ad innaturalem maxime ad eã ad quã sequit̃ resolo spũuꝫ ⁊ ꝯñr debilitas virtutis naturalis oculi: difficili⁹ ẽt fit curabilis cum succedit ad vehementẽ dolorẽ capitis: qm̃ cũ sequit̃ vehementẽ dolorem capitis sequit̃ ꝓbabiliter cãm exiccantẽ ipsam tunicã cũ dolor vehemens capitis vel fiat ex apãte tunicarũ cerebri vel als ex vaporib⁹ calidis vel materia cala exiccãte ⁊ ꝯtrahere faciẽte tunicas cerebri: ꝯtractione quaꝝ ꝯtrahunt̃ ⁊ tunice oculi: exquo ab eisdẽ originant̃: ⁊ forte ẽt cũ hoc cõicata formali siccitate vuee maxime versus secundinã ⁊ radicẽ eius ꝯñr ꝯtento humido in vuea vel albugineo oportebit de necessitate dilatari vueã. Et qm̃ mala cõplo sicca in membris spmaticis p̃cipue ⁊ debilibus: vix vel nũꝙ̃ restaurat̃: idcirco talis fit incurabilis. ¶ Potest tñ fieri etiã dilatatio pupille talis post vehemẽtem dolorẽ capitis ex defluxu materie humide ex cerebro ad oculũ replẽtis ⁊ dilatantis albugineum vñ fit extensio p̃ter naturã in vuea ⁊ ꝯñr violẽta dilatatio ipsius pupille: qm̃ cerebro pleno exñte succedẽte dolore forti pp hoc ꝙ ad dolorem sequit̃ motus ⁊ agitatio materieꝝ ꝓbabiliter fluet mã deorsum ad oculũ subito q̃ multo magis ledet violẽter soluendo ⁊ dilatando ꝙ̃ si paulatine aggregata paulatine solueret ⁊ dilataret: ⁊ cõsequẽter si ita fiat magna vt dicebat̃ supra post dolorẽ vehementẽ reddit̃ incurabilis. ⁊ maxĩe qꝛ ꝯseruat̃ talis a cerebro dilatato ⁊ leso. Et hoc est qꝺ dixit de prima parte.

Declaratio pme particule 2e ptis principalis.

¶ Cõsequenter in 2ª pte p° ponit curã dilatationis cũ nõ est magna sed pua ꝯtingẽtis etiã ex multitudine hũidi. 2° ponit curã illius q̃ sequitur pcussionẽ vel casum ab extrinseco. 2ª ibi (Qꝺ si pupilla.) ¶ De pª pte dixit. Sed si dilatatio parua fuerit: vẽter soluẽdus erit multotiẽs cum pillulis cochĳs ⁊ sief de fellibus in oculo mittendum. ¶ Pro intellectu huius ptis nota ꝙ per pillulas cochias itellexit nõ tm̃ cochias sed etiã mitiores de q̃bus als dictũ est. Et qꝺ dixit intellexit semp p̃cedẽte p̃paratione ⁊ digõne materie. nã exquo supponim⁹ cãm dilatatiõis esse p̃sentiã mãe ⁊ maxime depẽdenter se hñtis a cerebro cõstat ꝙ ad curationẽ expedit vt illa euãetur. Sed hic diligẽter nota ꝙ si fuerit ꝯiuncta mã sanguinea vel in toto vel fm caput oportebit fieri prius flõmias ⁊ ꝯñr oportebit venire ad medicinas secessiuas regulando fm cañ. suꝑradictos: sed de his magis infra loco suo: ⁊ in euãando cũ medicinis ponit vnũ cañ. Aui. qui videtur multum aduersari sentẽtie Rasis in textu dixit. Et nõ opꝫ vt multiplicent̃ euãones cum solutiuis: ⁊. i. propter quam causam debilitet̃ virtus ⁊ non euãetur qꝺ queritur. Nam sup. cum debilitatur virtus a membro iam resoluto in spiritibus propter dilatationem pupille: si postea addatur debilitas per medicinã solutiuã: tunc non debite regulabitur medicina in euacuãdo humorem quẽ querimus euacuare: ideo addit. Quandoqꝫ sufficit ei euacuatio omnibus. x. diebus. ⁊ ita modificat illud verbum. Rasis in textu multotiens: vt non intelligatur ꝙ singulis tribus vel quatuor diebus vt aliqui faciũt fiat

Nota

solutio maxime cū laboriosis: ⁊ post purgatio-nes fiat vsus localiū exiccātiū vt fieꝛ de fellib⁹ ⁊ eoꝝ q̄ dicta sunt supra in cura de imaginatio-nibus ⁊ de cataracta maxime in priū°. ⸿ De vl-tima parte ponēs curam dilatationis pupille cōtingētis post percussionem dixit ꝙ si pupilla post percussionem dilatari ꝯtingat nō est inde timendū: vt etiā dixit in diuisionibus q̄ꝛ remo uebitur: intelligatur si deus voluerit maxime si ad casum vel ꝑcussionem nō sequatur solꝰ cōti nui puta vuee: sed solū ꝑ percussionē fiat flux⁹ humoꝝ ⁊ ꝯñr ex multitudine humoꝝ fiat dila-tatio vuee vel cōpresso oculo circa mediū a ca-su vel ꝑcussione exꝓsso humido ad latera aliqñ dilatatur pupilla ꝗuis nō fiat solꝰ sube vuee: ⁊ tunc possibilis est cura: sed si ex ꝑcussione seq̄ tur manifesta solutio in ꝯtinuo vt in vuea: tūc credo ꝙ sit incurabilis. Et ad hunc intellectum dicit Aui. in fine capli in causis: ⁊ illa q̄ est ex ꝑ-cussione aut casu nō h̄ʒ curam: ⁊ sic soluiꝛ ꝯtra-dictio ⁊ maxime si fuerit magna solutio pānicu li: sed si esset modica dilatatio ⁊ ēt esset modica solutio: ⁊ occurratur ei in priū° ꝯueniēter cum medicinis ⁊ diuersionibus tunc posset curari: alˀs cum esset magna vel antiqua fieret incura-bilis: vt etiā multi auctoꝝ ꝯsentiunt: ꝯñr dixit Fiat itaqꝫ emplm̄ cū farina fabaꝝ sup. excortica taꝝ ⁊ camomilla ⁊ euisco. i. altea vl̄ cū vino ⁊ aq̄

Nota Nota Gerardi.

Nota verbū Gerardi.

⸿ Circa quam partē nota vt etiā recte dicit ge rardus ꝙ hoc emplm̄ in ꝓn° principiante nō eēt cōueniens vbi est intentio reꝑcussionis ⁊ ꝓhi-bitionis futuri aꝑatis. Nam in hoc casu oporte ret applicare emplm̄ magis reꝑcussiuum factis diuersionib⁹ cū flōmijs ⁊c. Et facit ipse emplm̄ cōueniens in casu in ista hora vt infra. ℞. fari-ne fabaꝝ excorticataꝝ farine ordei. aā. ℥. ſ. olei rosati. ℥. ʒ. cum vitello oui bene agitato ⁊ cum succo endiuie fiat emplastrum mediocriter liq̄ dum: ⁊ in processu magis posset addi de camo-milla ⁊ altea: vt etiam dixit Rasis. Et sic est fi-nis capituli textualiter.

Expedito textualr̄ ca°. breuiter q̄nqꝫ ꝑ or-dinem sunt videnda. Primo de quid noīs vel q̄d rei dispōnis istius. scdo ponē-de sunt distinctiones cōes huic dispōni et sibi opposite: deinde ex ordine ponenꝛ cause huius dispōnis ⁊ sibi opposite dispōnis: quarto ponē tur signa: primo gn̄lis: ꝯñr specieꝝ: prius tn̄ pro nostica euentus ⁊ ad bonum ⁊ ad malū: ⁊ ꝯñr de monstratiua: vltimo veniemus ad curam.

De q̄ddita te nois.

Quid nominis. Circa primum de quid nominis notandum q̄ꝺ hec dispositio apud auctores diuersis noīb⁹ no minatur. Nam Mes. nominauit hanc disposi-tionem Almesnar. Azaranius autem nomina-uit Alansiasar. apud Auicen: vocatur alintisar ⁊ est nomen arabicum idem importans q̄ꝺ di-latatio pupille.

Nota

Distinctiones. Circa scdm̄ de spēb⁹ sit hec p̄ª dist°. ⁊ est diuisio posita a Gal. 2° de accn̄ti ⁊ reliquis ꝙ dilatatio ⁊ constrictio pupille quedam est nālis quedam accidentalis: ⁊ quedā cōtracta a gn̄atione ⁊ q̄-dam ex tempore. ⸿ Scda diuisio Aui. dilatatio pupille accidentalis quedam est a cā corporali quedam a primitiua. ⸿ Tertia diuisio: quedaꝫ magna: quedam parua: quedam recens: quedaꝫ antiqua: ⁊ hoc siue sit ex cā corporali siue ex casu vel percussione. ⸿ Alia diuisio: quedā est ꝑ pro prietatem in oculo tm̄: quedam etiam depēden ter se h̄ñs aliunde ⁊ maxime a soda.

Cause. Circa tertium de causis: cāe dilata-tionis sunt duplices loquēdo de cau sis corporalibus vt dixit Ras. 2° ꝯtineñ. aut su mitur ex parte humidi albuginei: aut ex parte vuee: ex parte sube vuee vel a siccitate vel ab hu miditate. ⸿ A siccitate fit dilatatio pupille qñ corrugatis partibus vuee lateralib⁹ non po tente vuea constringi anterius remittente hu-mido de necessitate expedit pupillā dilatari: et illa siccitas aliqñ seq̄tur suꝑfluas vigilias: ali-qñ febres diuturnas: ⁊ ita dico de reliq̄s causis exiccantibus: ⁊ aliqñ seq̄tur ꝯsumptionē ⁊ mi norationem humidi albuginei q̄ siccitas albu-ginei. vt dixit Aui. nō facit dilatationē ꝑ se sed per accidēs inq̄ꝝtum seq̄tur eam siccitas vuee.

De causis a siccitate sumptis.

⸿ Scda cā sumitur ex parte humiditatis. Naꝫ humiditas ingrediens subam vuee cū abūdat faciens impressionem in vuea cum extenditur vuea in sursum vel deorsum vel lateraliter: de necessitate extenditur s̄m illas partes sicut fit in suba mō repletionali: ⁊ sic pupilla ꝯñr dilata tur: q̄ꝛ ad illas partes cōtrahitur: posset tamen ita disponi humiditas imbibita q̄ꝺ relaxando nō faceret dilatationē: immo magis ꝯstrictio-nem sicut in paralisi. ⸿ Pōt ēt ꝯtingere in suba vuee ab aꝑate: q̄ꝛ suba vuee aꝑata de necessita-te extēditur ⁊ dilatatur. ⁊ ita ꝯñr opꝫ foramē di latari stante humido medio nō patiente cōstri ctionē foraminis. ⸿ Ex parte ēt albuginei hūo ris pōt fieri dilatatio pupille: q̄ꝛ albugine⁹ hu-mor intumescit fluente mā humida: q̄ꝛ repletur vuea replōne nō nāli ⁊ extēditur orificiuꝫ vuee ⁊ sic pupilla etiam dilatatur. Potest etiam ali-quotiēs ex humido grosso implēte orificiū vuee ⁊ extendēte ipsa pupilla dilatari. ⸿ De cāis ēt primitiuis sunt casus ⁊ percussio ꝑ modos dcōs supra circa textum ⁊ multa illuminatio ⁊ irra-diatio oculi ⁊ inspectio in spheram solis per di uersos modos perducendo ad dilatationem cō sideranti notos.

Questio. De cāis cō strictionis pupille.

⸿ Cause ꝯstrictiōis habenꝛ opposito mō: p̄ª cā est siccitas. Dubiū est q̄ꝛ dictum fuit ꝙ siccitas fuit cā dilatationis: quō ergo cōstrictionis. Re spondeꝛ ꝙ nō eodē mō. nā si exiccenꝛ ꝑtes v̄sus pupillā: ita ꝙ exicceꝛ humidū vuee circa ꝑtes pupille: ꝯñr illa pupilla ꝯstringiꝛ non ꝯstrictis nec corrugatis partibus posterioribus. Sed si corrugantur partes posteriores versus secundi nam non corrugatis partibus versus pupillaꝫ fit dilatatio. ⸿ Scdo pōt fieri cōstrictio pupil le ab humiditate sube ipsius vuee: q̄ꝛ cū hume-ctatur suba vuee ꝯñr latera pupille magis adin uicem appropinquāt vt dictū est supra de para lisi: ⁊ sic cōstringitur pupilla: q̄ꝛ ita imbibiꝛ hu miditas in vuea ꝙ dilataꝛ ⁊ pupilla constrin-gitur. ⸿ Tertio contingit propter humoreꝫ ter restrem melēcolicum aggregantem substātiam ipsi⁹ vuee: ⁊ ꝯñr fit constrictio pupille. ⸿ Quar to propter aliquid corpulētum inter partes pu pille. ⸿ Alia causa est ꝓpter apostemata in par tibus extremis ipsius pupille quia aliter dila-taret. ⸿ Alia causa est propter minorationem humidi albuginei cuius est contingere tunicaꝫ

De signis euentus.

vueam eleuatam ad cuius eleuationem pupil-la stat dilatata: ⁊ ꝯ̃r minorato humido cōstrin-gitur ⁊ deprimitur pupilla.

Signa. Ueniendo ad signa primū ꝓnosti-ca sit hoc primū ꝓnosticum euentꝰ Post febres diuturnas ⁊ in corpore macro ⁊ mł tum vigilantibus: ⁊ in frenesi ex parte siccitatꝫ possumus expectare dilatationē pupille. ptꝫ. ¶ Aliud ꝓnosticū. In hn̄tibus variolā grossaꝫ circa corneā versus pupillā pōt expectari dila-tatio pupille: ⁊ aliqn̄ ꝯstrictio ſm diuersos mo dos ꝯsideranti notos. ¶ Aliud ꝓnosticū. ad so-dam acutā succedentē ad repletionē cerebri p̄t fieri ꝓnosticū de dilatatione pupille ꝓpter de cursum humoꝝ ad oculos vt fuit declaratū cir ca lr̄am. ¶ De signis vero ad bonū vel ad malū ꝓnosticū vnum ponit Gal. 4°. de accn̄ti. ca°. 2° ꝙ dilatatio pupille semꝑ est mala siue sit nālis siue accn̄talis. Si nālis est illaudabilissima: ēt accn̄talis laudabilis nō est: qꝛ visio fit mediāti bus spiritibus visibilibꝰ ferētibꝰ ꝟtutē visiuam ꝑ obticos neruos: vn̄ stāte dilatatione pupille fit expansio ⁊ resołō istoꝝ spūum: ⁊ sic seq̄ꝭ nocu mentū in oꝑatione visiua: est ergo semꝑ nocēs: etiā aliqn̄ talis ⁊ tanta vt dixit Gal. ꝙ nihil vi dent. ¶ Cōstrictio aūt pupille si sit nālis est cō ueniens: rō est: qꝛ facit ad vnionē ⁊ fortificatio nē spūum: intelligaꝭ vbi sit moderata ꝯstrictio Si sit accn̄talis est mala nō ſm se: sed qꝛ seq̄tur ad malos morbos: qꝛ seq̄tur minorationē humi di vel aꝑata vt dictū est: vel siccitatē q̄ difficil-lime sunt reducibiles. ⁊ dixit Aui. ꝙ est deterior q̄ dilatatio: ⁊ aliqn̄ in se: qꝛ qn̄qꝫ ꝑducit ad opi-lationē sup. integrā: ⁊ ita fit in totū priuatio vi sus. De modis aūt terminationis ad bonū vel ad malū vel modis curabilitatis vel nō possi-bilitatis cure dictū est supra.

De signis generis.

¶ Signa vero gn̄is ⁊ dilatationis ⁊ ꝯstrictio-nis patent ad sensum medici q̄ hec pōt cōprehē dere facta diligenti inspectione in oculū: aliqn̄ dꝛ esse accn̄talis qđ cognosciꝭ: qꝛ nō tm̄ excedit dilatationē nālē: sed eā q̄ huic corpori nālr̄ cor-respōdebit: ⁊ sic de ꝯstrictione. ¶ Poniꝭ ēt aliđ signū ab auctoribꝰ cōe ⁊ nāli ⁊ accn̄tali: lꝫ Aui. cōtraxerit ad nām dicens: ⁊ qn̄qꝫ est amplitudo oculi nālis ⁊ nocet visui: videt em̄ res minores q̄ opꝫ vt videanꝭ: Sed Aza. loquens de his vlr̄ dixit: ⁊ de ꝓprietate huiꝰ egritudinis. s. dilata tionis pupille: ⁊ eius signuꝫ est qm̄ videntur ei res minoris corporis q̄ vere existant: ⁊ qꝛ videt debili lesione: ⁊ possibile est nihil videre. ¶ Et

De signis ꝯstrictōis pupille.

in signis constrictionis pupille ex opposito di-xit. Signum vero huius egritudinis: ⁊ eius ꝓ-prium est: qꝛ videntur sibi res maiores q̄ ꝟe exi stant: ⁊ de verificatione huius signi: lꝫ a scriben tibus multa dicantur ⁊ multa dici possent: tm̄ colligo duas responsiones breues que videntur magis satisfacere. Prima est ꝙ in dilatatiōe pu pille ꝓpter resolutionem in spū debilis est vir tus visiua: vnde expedit ad hoc vt immutetur ea ab obiecto extrinseco fortiter immutari sicut ēt est ⁊ in alijs sensibus videre. nam virtus tactꝰ debilis immutatur nisi a forti imprimente: ⁊ cō sequenter obiecto visibili existente forti: ad hoc vt fortiter immutet virtutem visiuam debilem ceteris paribus expedit vt ponatur in longiori distantia ab oculo ad fortiter immutandum ꝓ-pter maius lumē interponi: ⁊ ideo in maiori di stantia existens minorē angulū causat in cētro oculi talr̄ res visa ⁊ sic apparet mīor q̄ sit. Alia cā sumitur ex dispōne modi recipiendi: qm̄ hn̄s dilatationem pupille ꝑ hoc qđ hꝫ debilem vi-sum ex disgregatione in cōprehendendo visibi-lia semiclaudit oculos vel palpebras: ⁊ iō py-ramis rei visibilis facit angulum acutū in ocu lo: qꝛ latera modicū distant: ideo repn̄taꝭ res parua ⁊ ecōtra hn̄tes cōstrictionem pupille in videndo dilatant palpebras: ideo possunt vide re res sub forma pyramidis lata: ⁊ spūs recipiūt sub mō latiori: ⁊ ita repn̄tatur res maior: ⁊ ma xime qꝛ sunt magis ꝯgregati: sicut apparet etiā de sole in nebula. Et si ista cā annecteꝭ p̄me erit fortior cā: lꝫ posset obijci ad vtrasqꝫ: tn̄ iste cau-se videntur probabiliores.

De signis specierum.

¶ Signa spēꝝ: si fit a casu vel ꝑcussione sigª sūt manifesta. Si ꝓpter sodaꝫ factus est fluxus ad oculū etiā est manifestū ex cursu eius post sodā Si ab humiditate vel siccitate corporis habi-ta sunt signa supra in debilitate visus ꝑ hoc qđ faciliter vel tarde facta est talis dispō cū causis precedentibus. Si augmento albuginei augeꝭ oculus: si ex diminutione albuginei minoratur oculus: si ex apostemate posita sunt signa supra in de obthalmia.

Cura. Nunc veniendo ad curā: qꝛ huiꝰ dispō nis multiplex ⁊ varia pōt eē cā. Ideo primo circa regimē in dieta vertaꝭ dieta ad con trarium cāe eius: vt si cā fuerit hūiditas replēs cōcauum vuee: vel intrans subam eius faciens cōtractionē sicut in spasmo in q̄busdam ꝑtibꝰ ⁊c. siue etiam fuerit in constrictione eius hūmi ditas relaxans: tunc totum regimen dꝫ conuer li ad siccū: ⁊ formaliter cū cibis siccis ⁊ exsiccati uis ⁊ alijs: de aere ⁊ reliq̄s non nālibus ad exic cationē ducētibus vt cū parcitate cibi ⁊ subtra ctione cene ⁊ vitatione grossoꝝ ⁊ vaporosoꝝ si-cut sunt pinguia iura ⁊ aromatizata: ⁊ via ⁊ si-milia de quibus sepe dictū est in sili. Et in cibis laudauit hic Aui. aquā vel brodiū ciceꝝ cū bro-dio sisamino: ⁊ de reliquis particulariter vide supra in de paralisi ⁊ spasmo. ¶ Postea in medi cinalibus si ꝯiungaꝭ replo sanguinea fiat flōia ſm als dicta: etsi mā alia fiat eūo. ¶ Primo pre supposita digōne in mā cū pillulis appropria-tis: ⁊ maxime cū pillulis lucis vt supra de debi litate visus ab hac cā: postea rectificare cū loca libus exsiccatiuis vt dictū est supra in ca° supio re cū sieꭍ de fellibus: ⁊ domesticū eiꝰ est puluis vt alcofol factus cum zinzi. ⁊ modico piperis ⁊ modico thuris. ¶ Et si cōiungatur cū hac dis-positione grauitas: lꝫ modica habeatur spēs vt supra dicebatur ꝓpter cōseruari cām a cerebro debili: tn̄ non est desperanduꝫ in ea: immo mul-ti curantur: ⁊ est occurrendum vt dixit Ras. 2°. ꝯtinentis. qꝛ si soda fuerit in ceruice dicit ꝙ fiat coctura in brachijs patientis. i. cauteriū actua le ad magnam ⁊ cōtinuam fiendā diuersionem ſm doctrinā als datā circa hoc. Si ꝟo est in an-teriori ꝑte capitis vt dicit sup. soda illaqueenꭍ due arterie timpoꝝ eius ⁊ modū superius dixi. Nā ꝑ illas arterias defluit mā ad oculos. ¶ Et si fluxerit mā sanguinea similiter laudāt aucto res flebotomiam venarum lachrymalium. s. an guloꝝ domesticoruꝫ. Nam talis flobothomia vꝫ

dicit Aui. euat ex loco ⁊ cõfert ei: sed opꝫ hoc bene attendē vt nõ nisi modicū sanguis extrahat f.ʒ.j.ʒ. vel circiter: qm̄ in extractione multi sanguinis sepe minorat oculus: ⁊ in experientia vidi: vt al's etiā supra dictū est: ⁊ nõ dꝫ multū profundari flõmus.: qm̄ sepe ducit ad lachrymas.
¶ Si causa fuerit mala cõpl'o sicca corrugans: vt dictū est: tunc intētio est cū humectātibus ⁊ restaurātibus: vt sunt brodia carniū oua vinū et sil'ia: cū humectātibus etiā ꝑ exterius vt cum lacte mulieris: etiā cū herbis vt cū decoctione maluarū altee fenugreci ⁊c. lauando etiā faciē sepe in die cū aqua si vis alterare ad frigidū cū decoctione maluarū ⁊ foliorū salicis vbi causa siccitatis fit magna caliditas precedens.

De intentione curatiua dilatatõis pupille facte a ꝑcussiõe

¶ Sed vbi cā fit ꝑcussio: p̄supposita tenui multum dieta fiāt diuersiones cū flõmia: si in corpe sit multitudo sanguis magna fiat flõmia: si modica: fiat flõmia modica: deinde ventoset caput ad partem posteriorē ad diuersionē ⁊ apponantur circa locū repꝯcussiua: ⁊ Ras. vt vidistis in litera ponit ibi medicamen factū cū farina fabarū excorticatarū ⁊ euisco. i. altea: ⁊ vt ibi dictū est nõ cõuenit in prin° ad repꝯcutiendū. Et ideo Aui. ꝙuis ponat farinā fabarū ponit etiā farinam ordei ⁊ alia vt aquā folioꝝ salicis ⁊ aquam endiuie cum quibus formetur emplastrum: et sic etiam ponit Rasis in 2° ɔ̃tinentis. sed hic hic fuit breuiloquus die sequēti poni vitellus oui cū oleo ros. postea sanguis colūbini in oculo: postea cū sief de thure. fecit Aui. puluerē subtilissimum siue collyriū factū ex thure croco et myrra: oīum añ. partē. j. postea addit ad dissolutionem materie in processu arsenici par. ʒ. et sic poteris addere ad fortia si mā nõ obediat dissolutioni ꝑ ista. Et sic est finis huius capl'i.

¶ De apostematibus ⁊ fistulis lachrymalium. Cap. xxx.

CUm angulus lachrymalis resudat ⁊ cū premit sanies et virus ab eo egrediatur: fistulam pati intelligat. ¶ Que cū cauterio curat: de hoc tamen loqui plus est ꝙ̄ huic nostro libro attineat. ¶ Nos tñ iam ei adinuenimus medicamen: qḋ si adhibitum fuerit ipsam ꝑ multos mēses adeo tardare facit vt eger sanus videatur.

Des. medicaminis siue sief ad fistulam.

¶ Medicamen aūt illud est. ℞. aloes thuris sarcocolle sanguis draconis balaustie anthimonij aluminis: oīum añ. partes equales: ziniar quantū est quarta pars vnius: fiāt ex eis sief. ¶ Cūqꝫ necesse fuerit fistula intantum premat vt quicqd saniei in ea continetur egrediat: deinde infirmus super latus in quo nõ est fistula iaceat ⁊ de p̄dicto sief aliquid dissoluatur in aqua de qua in angulo lachrymali tres gutte aut quatuor intimatizentur: magno existēte interstitio inter proiectionem vnius gutte ⁊ alterius: quo facto eger ꝑ tres sic iaceat horas. In mane quoqꝫ sequēti die similiter fistula bene prematur ⁊ fiat eadē cura qḋ ꝑ hebdomadam vnā fieri cõuenit: ⁊ etiā tādiu donec a fistula nihil egrediatur cū premitur. Ex hac nāqꝫ cura locus multis mensibus siccus permanebit. ¶ De curis oculorum quantum huic loco necessariū esse putauimus iam satis dictū esse credimus. Alia vero que sunt de curis que per ferrū exercentur dimittamus: qꝛ multis indigēt medicaminibus. ¶ Sunt autem quedam ex eis que in locis in quibus de decoratione tractabimus et sanitatis custodia continentur.

ISTud est capitulum de fistulis que in angulis lachrymalibus fiunt: quod sic recta continuatione cõtinuatur ad capitulum precedens immediate de dilatatione pupille: de qua vt erat sermo in capitulo Rasis principaliter determinabat: vt erat dependens a superfluo humido albugineo violenter dilatante ipsam pupillam: que albuginei multitudo maxime sequebatur defluxum flegmatice humiditatis a cerebro ad oculos Et quoniam propter similem causam defluxus humiditatis ad oculos sepe recipitur materia in carne lachrymali spongiosa ⁊ cauernosa in angulis domesticis oculorum existente: que aquositas ibidem recepta faciliter ibidem retinetur. Unde ibi retenta preternaturaliter extendens dictam carnositatem ⁊ oppilans faciliter corrūpitur propter caliditatem illarum partiū: ⁊ ita ille partes apostemantur. Et quoniam tales fistule: vt etiam dixit Auic. 3ª tertij. in capi. proprio de garab. ⁊ apostematibus lachrymalibus plerunqꝫ succedunt ad exituras ⁊ bothor apparentibus in dictis angulis: precipue cum rumpuntur ad interius: ideo conuenienter ꝓm hāc cõtinuationem post capitulum de dilatatione pupille fecit Rasis capitulum de fistulis que in angulis lachrymalium fiunt: et hoc est quod dicit rubrica. Diuiditur ergo presens capitulum prima diuisione in tres partes: quoniam primo ponit signa quibus declaratur fistula talis lachrymalis. secundo ponit curam ipsius. tertio excusat se ab vlteriori determinatione de curis oculorum. secunda ibi. (Que cū cauterio curanda est.) tertia ibi. (De curis oculorum quantum huic loco necessarium ⁊c.)

Decl'atio p̄me ꝑtis p̄ncipal'.

¶ De prima parte dixit. Cū angulus lachrymalis resudat: qꝛ. s. reperit angulus lachrymalis humidus sup. nulla facta compressione sed ꝑ solam resudationem. ⁊ cum premitur. s. dictus angulus digito comprimente sanies ⁊ virus id est vera sanies vel virulentia ab eo egreditur: manifeste fistulam pati intelligitur. i. est signū qḋ patitur fistulam manifeste. Nota quod dixit

Quare magis in angulo domestico fiunt fistule

signanter cum angulus lachrymalis ⁊c. qui est angulus domesticus oculi resudat: innuit ꝙ in angulo domestico oculi magis fiūt talia apata ⁊ fistule ꝯñr ꝙ in syluestri: qḋ manifestum est ex eo ꝙ in dicto angulo ordinauit natura illā carnem spongiosam in qua recipit ⁊ retinet humiditas: ⁊ nō sic in angulo syluestri. Rō etiā ptis est satis clara: qm̄ per resudationem humiditatis nō facta cōpressiōe denotat exuberātia materie humide cōtente in illis locis: vnde ꝓpter multitudinē fit resudatio de dicta materia. Et si postea per cōpressionē exprimat sanies vel virulentia a dicto oculo iam manifeste ꝯstat ꝙ interius erat sanies corrodens illā carnē: ⁊ cū ꝓfundatur deorsum forte corrodet panniculū supra os ⁊ ipsum os: ⁊ ita ampliabit spatiū in ꝓfundo: ⁊ fiet vlcus ꝓfundum cauernosum corrosiuum vel cum priuatione sensibili foraminis extrinseci: vel cum modico foramine exterius apparente: ⁊ sic fistula erit vt infra videbit de quid nominis fistule loco suo.

¶ Sequit 2ª pars principalis huius capl'i: in qua postq̄ posuit signa declarātia fistulam lachrymalem: ponit ꝯñr curā eius. Et diuidit hec pars in duas: qm̄ p° ponit illius curā per cauterium: excusando tñ se in mō applicationis ei⁹. 2° ponit curā ꝑ applicationē cuiusdam medicaminis qḋ facit appentiā vere cure per notabile tp̄s: ⁊ ponit descriptionē eius sub forma fief: et etiam ponit debitū modū applicationis illius. 2ª ibi (Nos tñ ei adinuenimus ⁊c.) ¶ De pª pte dixit. que sup. fistula cū cauterio curāda est. Et addit excusationē ꝙ nō ponit ordinem applicationis cauterij dicens. De hoc tñ loqui plus est sup. breuiter q̄ huic nostro attineat loco: qm̄ in hoc loco nō est determinandū de mō cure eius per chirugiam: sed magis in 7° tractatu supius posito. Qḋ aūt cauteriū in casu sit conueniens medicina: immo quasi necessaria: ptz ex eo ꝙ cū fistula sit vlcus cauernosum ꝓfundū interi⁹ vt supra dictū est: ⁊ in ꝓfundo fit quedā callositas cum corruptione q̄ de necessitate est mortificanda si dz fieri vera cura ipsi⁹ fistule: ⁊ hec fieri nō pōt nisi cū cauterio actuali vel potētiali: in virtute cuius extinguit illa callositas ⁊ vis corruptionis: al's nō fiet vera carnis regeneratio: nec dicta malitia remoueret vt bona cōplexio membro acquirat: postea fieri poterit consolidatio. De modo autem ⁊ forma cauterij siue actualis siue potētialis dicetur infra loco suo: ⁊ de medicinis etiam carnē generātibus ⁊ cōsolidātib⁹.

Declaratio pme particule secunde ptis pncipalis.

¶ De scḋa parte etiā ordinans curā apparentē pro tpe: ⁊ si nō simpl'r verā q̄ fit ꝑ exiccationē superflue humiditatis: ⁊ tandē cōsolidationē orificij extrinseci qḋ ꝑmanet aliqñ sic consolidatū aliquibus mēsibus duo facit pncipal'r. pmo ponit intentionem huius medicine ⁊ descriptionem eius. 2° ponit modū eius applicationis. 2ª ibi (Cūq; necessariū fuerit.) ¶ De pª pte dixit. nos tñ ei iam inuenim⁹ medicamē: qḋ cū adhibitum fuerit sup. cōuenietēr ꝑ modū statim dicendum ꝑ multos mēses adeo tardare facit vt eger sanus videat: ⁊ ex hoc mō loquēdi clare pz ꝙ ꝑ talē modū nō fiat vera cura: sed tm̄ paleata et apparēs ꝑ tp̄us durās qm̄ recidiuabit: ⁊ ponens descriptionē dixit. Medicamē aūt est hoc ℞. aloes: thuris: sarcocolle: sanguis drac. balaustiarum: anthimonij: alumīs. oīum ꝑtes equales. ziniar. i. floris eris quarta ꝑs vnius: fiāt ex eis fief. i. ex eis pulūerizatis reductis ad formā debitam cū aliquo liquore vt aqua ro. vel aqua plātaginis: q̄d sit fief supra visum est: qūo etiā ista simplicia valeāt in casu vlceroso remouendo carnē putridā ⁊ exiccādo humidū supfluum cū remotione etiā male qualitatis ⁊ inductiōe ꝯuenietis est satis manifestū: ex his q̄ dcā sunt supra in fil'ibus.

Declaratio scḋe particule scḋe partis principalis.

¶ Deinde ꝯñr ponit modū applicationis horū fief dicēs. Cūq; necesse fuerit sup. applicare dictū medicamē fistula. i. locus fistulosus tm̄ ꝑmat vt quicq̄d saniei in ea retinetur egrediat: deinde infirmus sup latus in quo est fistula non iaceat: īmo sup ꝑtē diuersam sup. iaceat: ⁊ ita sup. postea de ꝑdicto fief aliq̄d dissoluatur in aqua sup. rof. de qua dictū est fricādo fief sup cottē cū dicta aqua: ⁊ de ipso liquido dissoluto a fief cum aqua in angulo lachrymali tres aut quatuor gutte ītimatizent. i. īmittant cū artificiose trāseant ad subam oculi: qm̄ adducerent ad notabilē dolorē maxie in ꝟtute floris eris: ideo ad ꝓhibendū ne ꝓpter quātitatē huius hūidi impleta ꝯcauitate de fistula si ponerētur pl'es gutte subito aliq̄d exiret ad oculum voluit ꝙ interponat spaciū notabile inter ꝓiectionē vnius gutte ⁊ alteri⁹. Vñ dixit ꝙ gutte intimatizent magno exñte interstitio in ꝓiectione vnius gutte ⁊ alteri⁹: vt in tꝑe subintrēt subam mēbri: postea addit: quo facto eger ꝑ tres sic iaceat horas. i. ꝯuersus sup ꝑtē oppositā vt suba medicaminis ibidē ꝑmaneat: in mane q̄; die sequenti sil'r fistula ꝑmat bñ: ⁊ fiat eadē cura sicut supradictū est. s. imprimēdo tres aut q̄tuor guttas de dicto liquore fief interposito spatio: postea ꝑ tres horas iacēdo vt supra dictū est. Postea addit. que. s. cura ꝑ hebdomadā vnā fieri cōuenit sup. tal'r vt dictū est: ⁊ ēt tādiu sup. obseruetur cura dōec ex fistula nihil egrediat sup. de sanie vel pure dū ꝑmit. addit. Ex hac nāq; cura locus multis mēsib⁹ siccus ꝑmanebit: ⁊ sic fiet cura paleata: ⁊ hāc curā sepe faciūt chirugici q̄dā peregrinātes ꝓmittētes curā verā: ⁊ sic recedūt cū pecunijs tꝑe quo est apparēs salus: et in tꝑe post fit recidiua: q; malitia māe nō est in totum extincta neq; latera obstracata ⁊ obdurata sunt remota. Et nota ꝙ Raſ. fuit artificiosus in applicatiōe hui⁹ medicamīs singl'r in hoc ꝙ noluit exhiberi nisi bñ exp̄ssa sanie a fistula et ipsa debite mūdificata: qm̄ imposito liquore vel medicamine stāte sanie in fistula ⁊ mixto medicamine cū ea minuit ꝟtus illi⁹ medicamīs: ⁊ ex eo ꝙ ꝑmiscet: ⁊ ex eo ꝙ nō pōt debite applicari mēbro q̄s cās posuit in fil'i Aui. 2ª pmi. docª 2ª. ca. 18. vbi in fil'i rñdet ad difficultatē qua q̄rit q̄re cepe si interius sumantur non vlcerant: ⁊ si exterius supra membrum apponantur vlcerant. nā causa sumitur ex eo quod interius sumpta miscetur cibo vel humoribus: et sic minuitur eius potentia in vlcerando: etiam non applicat cum est in stomaco permanent alicui parti stomaci: immo mutatur de situ ad situm: econtra est cum ligatur exterius supra membrum.

¶ Sequitur illa pars (De curis oculorum ⁊c.) q̄ est 3ª pars principalis huius capl'i in qua Rasis excusat se ab vlteriori determinatiōe de passionibus oculorū: ⁊ a modo prolixiori determi-

nationis eoꝝ:qm̄ in isto libello fuit breuiloqu⁹ vt supra dcm̄ est:vt in epilogo sumās curā dispositionū egritudinaliū a capite vsq̨ ad pedes tm̄:ꝛ nō seriose loquēs. Dixit igiẗ de curis oculoꝝ q̄ṫū huic loco necessariū putauimus:iaȝ satis dcm̄ esse credimus. Alia ṽo q̄ sunt de curis q̄ ꝑ ferrū exercētur dimittamus:q̄ multis indiget medicaminibus:sunt tñ q̄daȝ ex eis q̄ in locis in q̄bus de decoratione tractauimus ꝛ sanitatis custodia cōtinētur. Et sic patet finis capituli ꝛ totius materie de oculis.

Jam declarato sic textualr̄ ca° de fistulis lachrymalibus. Pro intelligētia materie ex ordine p° videndum de q̄d nominis ꝛ quid rei. 2° ponemus quasdā distinctiones de fistulis. 3° ponētur cause fistularū lachrymaliū. 4° signa p° ꝓnostica euentus deinde ad bonū ꝛ ad malū:deinde demonstratiua ꝛ generis ꝛ specieꝝ. 5° erit ponēda cura q̄ṫū ad regimen in dieta:ꝛ quantum ad regimen in medicinalibus.

De q̄ddita te nois.

Quid nois ꝛ q̄d rei. De p°. s. de q̄d nominis. A. tractans de fistula lachrymali appellat eam algarab ꝛ est terminus communis ad omnia apostemata:ꝛ aliq̄ñ etiaȝ ꝯhitur ad apa̅ta fistulaꝝ:sȝ h̄ strictius ad fistulas āguli ocl̄i domestici vñ fit resudatio lachrymaꝝ:immo vt q̄dā volūt:aliq̄ñ talis terminus accipiẗ ꝓ ipa lachrima declarādo effectū q̄ plerūq̨ seq̄tur ad fistulā lachrymalē āguli domestici:nō q̄ etiam nō possit communiter contingere in angulo syluestri: sed magis contingit in angulo domestico. Et rō est q̄ magis porosus est q̄ angul⁹ syluester:q̄ in domestico āgulo est q̄dā caro spōgiosa q̄ ibi retinet humiditatē q̄ putrefcā corrodit multū ꝛ causat fistulā talē lachrymalem:non aūt sic est in angulo syluestri. Alij vtūtur alijs nominibus:sed sufficit nobis q̄ ꝓ algarab intelligamus talem fistulam lachrymalem:vt dictum est.

De q̄ddita te rei.

¶ Sȝ vt clari⁹ intelligaẗ de quid rei fistule lachrymalis:opȝ p̄intelligere q̄d sit fistula. vñ nota q̄ ꝓpriū nomen fistule ꝯhiẗ ad apa̅ta cauernosa saniosa vlcerosa stricta ꝑm orificiū extrīsecū ei⁹:vel forte nō hn̄tia extrinsecū orificiū manifestū:sȝ dilatata ꝑȝ ꝓfundū cū corruptiōe aliq̄ñ carnis aliq̄ñ ossis:ptes circūferētiales sunt callose facte dure:ꝛ ꝓpter istā partē distinguiẗ fistula a reliq̄s vlceribus. Fistula igiẗ dr̄ apostema vlcerosum cauernosum:ꝛ si fit aperta:orificium extrinsecum est strictum:ꝛ ꝑm profunduȝ est dilatatum.

¶ Nota vlterius q̄ hmōi fistule succedūt sepe apa̅tib⁹ lachrymaliū oculoꝝ:ꝛ illa apa̅ta multiplr̄ dn̄r. Quedā sunt apa̅ dicta exiture ꝓp̄e q̄dā nō. vñ exitura ꝓprie sumiẗ duplr̄. Aliq̄ñ ꝑ aggregationē humoꝝ in particulari concauitate siue illa mā̈ sit cōuersa ad saniem siue nō:ꝛ hoc mō exitura dicit mihi humiditatē a membris exeūtem ꝛ receptā in cōcauitate aliq̄ vel in eadem aggregatam paulatīe. Aliq̄ñ exitura sumitur ꝓ aggregatione illoꝝ humoꝝ ꝛ eleuatione eorū in cupū ꝛ cōuersoꝝ ad saniē:ꝛ hic dico q̄ fistula sumitur pro exitura vtroq̨ mō sumpta. Aliq̄ñ tñ nō est exterius eminentia manifeste:ꝛ tñ pruritus interior declarat ibi eē apa̅ siue exituram largo modo sumptam.

Distinctiones. Quātuȝ ad 2m ponende sunt distinctiones de exitura lachrymali ꝓut sumiẗ pro exitura cōiter vt ad eā seq̄ potest fistula. ¶ Pria distinctio aliq̄ñ fit etiam exitura ꝑ viā defluxus materie:aliq̄ñ ꝑ viā paulatine cōgōnis:ꝛ taliū exituraruȝ q̄dā sunt a materia calida q̄dā a frigida. ¶ Itē taliū q̄dā sunt a materia grossa nō cedente tactui:ꝛ q̄dā cedūt. ¶ Item talium a materia grossa quedam clauduntur in folliculo vt glandule q̄dam non vt nodi. Et sic ab omni materia possibile est fieri fistulam.

Cause. Nam illa materia ibi retēta a caliditate oculi ꝛ aliaꝝ partiū tandem putrefit vel putrefieri pōt ꝛ corrodit vel corrodere pōt:ꝛ q̄ ille vie sunt stricte:ideo ille materie pn̄t retineri nō hn̄tes aliūde spiraculū:ꝛ pn̄i dilatāt ꝓfunditatē in cētro:ꝛ ꝯsequēter fit fistula:ꝛ aliq̄ñ corrodūt ipm os ꝛ indurātur circūferētie ꝓpter exiccationē. ¶ Fit etiam fistula lachrymalis ꝑ viā defluxus materie a cerebro vl̄ alio loco ad illā carnē spōgiosam:ꝛ sic fiet fistula ꝛ nō ꝑ viam successionis ad apa̅ta:ꝛ tñ vtplm̄ fit ꝑ viā successionis ad ea ꝛ ex hoc patēt cause generales taliū fistulaꝝ. ¶ Sȝ spālius causarū fistulaꝝ ex ꝑte mãe:q̄dā est materia calida ꝑ essentiā:vt sanguis vl̄ colr̄a:q̄dā frigida ꝑ essētiā sȝ facta calr̄a ꝑ accn̄s:vt flr̄a vel melr̄a:sȝ plerūq̨ fit ex defluxu ex flr̄ate a cerebro. Jō auctores cōiter dicūt eā fieri a mā̈ flr̄atica:q̄uis possit fieri a q̄cūq̨ mā recepta in illa spōgiositate. nā illa spogiositas est a nā̈ ibi ordīata:vt ī ea retineaẗ hūiditas lachrymalis ne ocl̄s motu suo ꝛ opone nimis exicceẗ:fit ḡ vtplm̄ a mā̈ aq̄a flegmatica

Signa. Jā veniēdū est ad 4m. s. ad sig^a. ꝛ p° ꝓnostica ad bonū:sit ḡ hoc signum in fistula ad bonū:cū fistula seq̄tur ad exituraȝ sanguineā in corꝑe forti:ꝛ fuerit modici tꝑis:ꝛ p̄cipue si fistula habeat orficiū extrinsecū manifestū:tūc est de fistulis salubribus. nam etiam ꝑ medicinas exiccatiuas cū rectificatiuis etiaȝ complr̄onis bone sine cauterio potest curari precipue si fuerit sequens exituras factas a causa primitiua:vt a casu vel percussione. patet considerati.

De signis ꝓnosticis ad bonum

¶ De ꝓnosticis aūt ad malū. Prim est q̄ fistula adducit ad nocumēta oculoꝝ vt obthalmiam ꝛ dolores oculoꝝ. nā ex fistula debilitaẗ ocl̄us:et fit receptiuus oīum materieꝝ. ¶ 2m ꝓnosticū. ad eā sepe seq̄tur obtenebratio visus ꝓpter dolorē fistule ꝛ propter materias receptas in ipis oculis. ¶ 3m ꝓnosticū. fistula lachrymalis est morbus chronic⁹ ꝛ difficillime curabilis saltēȝ ꝑ medicias nō causticas. rō:q̄ oīs talis fistula dr̄ vlc⁹ caruernosū ꝛ ꝓpinquū oculo q̄d est mēbrū humidū ꝛ cū humiditate sua moueẗ sempꝫ i. quasi sempꝫ:vt dicit. A. vñ maxime ꝓpter mobilitatem:q̄ cōtinue fit motus oculi medicine apposite nō possunt debite adherere ꝛ propter humiditatem in acuitate ꝛ virtute remittūtur ꝛ ita difficillima fit consolidatio ꝑ eas:ꝛ medicine caustice sunt medicīe acute:q̄ vt dicit Ra. 2° cōtinētis. inducūt dolorem oculorum ꝛ magnificāt apa̅ ꝛ ob hoc difficilis fit cura eius:q̄ nō potest curari:sup. cōuenięter cū medicinis violētis:nec potest diu suꝑligari medicina in eo;q̄ talis nō patiẗ longam ligationē vt dixit.

De signis ꝓnosticis ad maluȝ.

De signis demõstratiuis.

¶Signa demõstratiua generis sunt signa Ra. in textu: ⁊ maxime si stet in angulo oculi eminẽtia etiã qñ aliqd de sanie vel virulẽtia resudat ad angulũ oculi: ⁊ comprimit̃ sensibil'r exit materia saniosa: quia resudat per poros ipsius substantie carnose: ⁊ tunc clarum est ꝙ ibi dicitur esse fistula.

¶Signa causarum si sit ex aꝑate eminẽte vel nõ resistẽte tactui vel nõ sub forma glãdule vel nodi tãq̃ ex aꝑatib⁹ ꝑcedẽtib⁹: signa ꝑcesserũt ¶Et si fuerit ex lachrymis acutis ex cerebro descẽdẽtibus: etiã signa ꝑcesserũt. ¶Sz signa materieꝝ vel causarum naturaliũ si sit ex sanguine est rubor ⁊ inflatio venaꝝ circa oculũ ⁊ exitus saniei rubee. ¶Si ex colera maior est pruritus ⁊ est citrinitas ex parte fere oĩum. ¶Si est materia flegmatica est materia aquosa q̃ exꝑmit̃ cũ ꝑuatione coloris rubei vel citrini cũ maiori grauitate ⁊ minori dolore ⁊ est maior lippitudo ¶Et si materia est melẽcolica: grauitas est maior: color fuscus ⁊ modica punctio.

Cura. De cura pͦ circa regimẽ obseruãdum breuit̃. pͦ ꝑsupponit̃ regimẽ exiccatiuũ ex ꝑte diete aeris vigiliaꝝ moderataꝝ: cũ modica potatiõe vini. cibaria ad siccũ declinẽt semꝑ vtat̃ compressiuis post cibũ cũ fricatione ⁊ diuersione inferioꝝ: ⁊ ita in regimine obseruetur: sicut dictũ est. s. in capͦ de lachrymis: ⁊ ita etiã quasi quo ad medicinalia. vñ post ordinatũ debitũ regimẽ: postea vtat̃ digestiuis ſm materiã peccãtẽ ⁊ in toto ⁊ in ꝑticulari mẽbro cũ syrupis ⁊ aq̃s appropriatis ⁊c. postea fiãt diuersiones etiã cum setano ad posteriora: factis tñ ꝑus euonib⁹ cõib⁹ etiã approꝑatis: vt cũ pillulis alseiaret: etiã agaricus trociscatus singul'r valet: ⁊ pill'e lucis stãte materia frigida: ⁊ pill'e sine q̃bus esse nolo stãte materia acuta: postea veniat̃ ad localia. ¶Et nota ꝙ duplex est cura s. ṽa ⁊ mẽdosa: vt etiã fuit dictũ circa literam. ¶Cura mẽdosa fit ꝑ exiccãtia tm̃ q̃ videtur exiccare ⁊ ꝑ ꝑte corrodẽ mãm ita ꝙ oculus ꝑ tꝑs stat sine emanatiõe hũiditatis: ⁊ tñ non est ṽa cura ꝑꝑ nõ eẽ remotã malitiã peccãtẽ: ⁊ fit cũ puluerib⁹ exiccatiuis. ¶Et vnũ singulare ponit Auẽzoar vt sumat̃ de thure terrestri ignito ⁊ extincto multotiẽs in modico aque rosate: q̃ postea in oculo ponat̃ ꝑus expressa sanie sufficiẽter: vt dictum est circa literam.

Nota remedium Auenzoar

¶Valẽt singul'r pulueres approꝑati exiccatiui: vt de myrra de thure de aloe: valz puluis positus a Rasi quẽ hoc loco laudat. A. ¶Laudat etiã singul'r in hac intẽtione si sumant̃ teste cochlearum siue limaciaꝝ: ⁊ pulueriʒẽt̃ ⁊ misceãt̃ cũ myrra ⁊ aloe ⁊ postea incorꝑent̃ cũ melle modice q̃titatis: deĩde exꝑssa sanie ꝑ modũ dcm̃ apto orificio si nõ fuerit dilatatũ cũ spõgia cõꝑssa posita in orificio vl' cũ lanugine inuẽta in interiori ꝑte arundinis: ⁊ maxime de ea q̃ fit in ꝑpinquo radicis sil'r cõꝑssa. nã submergãt̃ in melle: ⁊ imponãt̃ qm̃ orificiũ dilatabit̃: ⁊ tũc dilatato orificio accipiat̃ stilus in cuius extremo innoluat̃ cottum ⁊ cũ illo extremo infuso ĩ melle fiat mũdificatio vlceris: deĩde illo abiecto reuoluat̃ etiã aliõ nouũ cottũ ⁊ infũdat̃ in dicto medicamine: ⁊ imponat̃ in fundo vlceris dictũ cottũ ⁊ ibi ꝑsistat quatuor aut q̃nq̃ horis: post ea etiã fiat noua mũdificatio vlceris ſm modũ dcm̃ ⁊ noua appositio medicaminis: ⁊ ita ter vl' quater in die fiat. nã ex hoc medicamine sic cõtinuato vel fiet vera cura vel saltem paleata ꝑ tempus durans.

¶Et qñ istud nõ sufficit: tũc fiat ꝓpria ⁊ ṽa cure. Et in hoc q̃tuor reqrũtur: dixit Gerardus de solo. ¶Primo reqritur dilatatio orificij vt dcm̃ est. nã aliqñ nõ est expressa dilatatio orificij vt aliqñ manat materia saniosa ꝑ nares q2 apostema ruptũ est interius: ⁊ h̃ dilatatio fit aliquando cũ spõgie impõne vt dcm̃ est. vel medulle sãbuci: vl' cũ aristologia: ⁊ magis valet gẽtiana: q2 exiccat ⁊ facit ad dilatationẽ: etiã pulpa cãne. s. melgatiũ: deinde si nõ sufficiũt ista fiat dilatatio cũ ferro deinde exprimatur sanies: ⁊ aliquotiens melius est vt in hac intẽtiõe retineatur modica sanies: ⁊ sic dimittat̃ per duos vel tres dies ꝓpter duo. pͫ vt postea secũ alia melius exꝑmat̃: ⁊ vt illa corrodat aliquã materiã carnosam ibi existẽtẽ q̃ ꝓhibet ne possit medicus videre ad fundũ: ⁊ ꝓprius hoc cõuenit qñ fistula seq̃tur ad glandulam vbi est kistis vl' pãniculus remouẽdus: 2ͫ qõ reqritur est mundificatio: ⁊ in hoc facit aqua mellis: vel ponatur mel rosatuz cum vino stiptico. capiat̃ deĩde stilus cũ pulueribus abstersiuis ⁊ exiccatiuis positis super cotto humidato: ⁊ posito supra stili summitatem vt dictum est. Et q2 aliquando os non est corrosum sed denigratum: aliquando corrosũ ⁊ denigratuz vsq̃ ad nasũ. ¶Facta igitur mundificatione si os sit denigratum: tunc necessarium est est 3ͫ qõ est mortificatio fistule remouendo callositatẽ in circuitu exñtẽ facta prius rasura ad remotionẽ nigredinis ossis: abradat̃ igitur illa nigredo dicit Aui. ⁊ si remota nigredine non appareat corrosio in substantia valet medicina posita a Ra. 2ͦ cõtinẽtis. capͦ de apostemate anguli oculi: ⁊ fistula que fit ex bõbice madefacta in succo carobice recentis: q2 vt dixit hec cura coadunat ⁊ consolidat: ⁊ sic fiet vera generatio carnis: etiam cum alijs medicinis stipticis: sed vt dicit Aui. vt superliget̃ ⁊ dimittatur diu si fuerit corrosio. ¶Si illa nõ non sufficiant dicit Aui. oportebit vti cauterio vel actuali vel potentiali: ⁊ ponit vnum primo multum acutum. s. folia ruthe domestice posita in aqua granatorum ⁊ Rasis dicit de mente Pauli in liscinio ⁊ supra posita multum corrodunt dixit Rasis faciunt dolorem acutum in principio: sed statim minuitur non cures: etiã fiunt caustica potentialia vt cum attramento vel draganto. i. vitriolo. nam ex draganto vel flore eris fiunt talia cauteria potentialia. Et vnam compositionem posuit Gerardus sub forma distillationis fiende vt infra. ℞. foliorum agrimonie celidonie. añ. M. 5. bulliant in lib. 5. aque ardentis vsquequo redeat ad. ℥. iij. post ea coletur ⁊ colatura reseruetur ⁊ due gutte vl' tres possunt poni in fistula qualibet quousq̃ sit mortificata. ¶Ponitur etiam ad hoc experimentum Ger. fcm̃ vt. j. ℞. ʒinʒib. al. ʒ. iij. viride eris. ʒ. j. pulueriʒẽt̃ subtiliter ⁊ bulliãt̃ in. ℥. iij. aceti vsqueq̃ ad spissitudinẽ vnguẽti veniant postea infũdatur stilus cũ cotto in extremo ei⁹ ĩ dcõ vnguẽto ⁊ ponat̃ ĩ fistula: ⁊ cũ his ponãt̃ sꝑ aliq̃ reꝑcussiua ad frõtem ⁊ super ocl'm non tm̃ in hoc cauterio potẽtiali: sed etiã in actua-

li.nã de hoc ponebat. A ca ñ.in fine capl'i de cu
ra cũ dixit. Et oportet qñ fit cauterium ꝙ pul-
uerizetur ip̃m medicamẽ sup.cauterizãs vt po
natur supra ipsum ocl'm spõgia infusa in aqua fri
gida aut massa subtili infridata in niue: ⁊ quo-
tiẽs vult⁹ calesit sup.talib⁹ irroretur facies vel
ocl's ea.s.medicia frida: ⁊ istũ cañ eundẽ posuit
Ra.ca° alle.2° cõtinẽtis. ¶ Deinde si ista non
sufficiãt deueniatur ad cauteria actualia: sed bñ
aduertatur: q2 si poneretur ignitũ intra illõ foramẽ
aliqñ apostemaretur tota facies vel aparetur ocl's.
vñ fiat instr̃z ꝯcauũ argẽteũ subtile: tũc postea
intra illud ponatur instr̃m ignitũ. Sz dicit Raß.
loco alle. ꝙ habetur aduertẽtia ne ꝓfundetur in su
priori pte.: sz solũmõ in inferiori: etiã ꝙ decli-
net v̾sus nares ⁊ nõ v̾sus ocl'm: qm̃ vt dicit de
facili inciderẽtur tunice oculi ⁊ spargeretur.i.cõ
sumeretur humiditas oculoꝝ. vult tñ ꝙ coctura
sit adeo vehemẽs vt circũferentia vlceris bul-
liat ex coctura: ⁊ dixit ꝙ hoc fit tribus vicibus
⁊ qualz vice excorietur: ⁊ postmodũ supponatur
bombix intincta in oleo sisamino vsq3 ad casũ
cocture. ¶ Ponit etiã aliũ modũ cauterij actua
lis.dicit: ponatur embotũ.i.fistula rotũda supra
locum.i.intra vlcus vsq3 ad ꝓfundũ: ita vt stri-
ctior pars emboti sit interius supra os ⁊ funda
tur desup plũbũ liq̃factũ.s.p fistulã.dixit ꝙ ex
tali coctura liberatur: sz p̃mus modus est electior
⁊ magis cõiter acceptatus: ⁊ op3 in his medi-
cũ esse bñ exp̃tũ. Laudo tñ anteq3 deueniatur ad
hanc opationẽ vt corpus sit debite mũdificatũ
⁊ flebotomatũ si expedit.

No.modũ applicandi cauteria actualia.

De alia intẽtione curatiua.

¶ Deinde succedit vltia intẽtio: ⁊ est quartũ ne
cessariũ de cõsolidatione q̄ pficitur cũ regñatiõe
⁊ restauratione carnis depdite: ⁊ hoc fit cũ ap-
plicatione sanguinis bone qualitatis ⁊ debite
quantitatis: ⁊ cum medicinis temperate siccis
non mordicatiuis: vt cum aloe cum sarcocolla
boloar. ⁊ huiusmodi que sunt nota chirurgicis.
Et sic sit finis huius capituli.

¶ Tractatus de malis dispõnibus auriũ ⁊ in primis de dolore auris. Cap.xxxj.

SI cũ dolore qui fit in aure fue
rit in facie inflãmatio ⁊ pulsa-
tio: sanguis ex cephalica erit
minuendus: ⁊ oleum rosatum
⁊ oleum de floribus salicis tepidum cum
pauco aceto est immittendum: lac quoq3
ita calidum vt ex mammilla egreditur im
mittendum erit multotiens. Venter p̃ter-
ea ex mirabo.citrinis ⁊ scamonea: et aloe:
vehemẽter soluatur: qõ hoc mõ fit. ℞.mi
rabo.citri.ʒ.xx. ⁊ pulverizate in duab⁹ li-
bris aque coquantur donec ad duas ter-
tias vnius libre redeant ⁊ colentur: post hoc
soluantur aloes.ʒ.j. scamonee. vj. pars.ʒ.
vnius. aggregentur cum rob de cidonijs
et fiant ex eis pillule que per duas horas
ante decoctionem sumantur: deinde biba
tur decoctio quod si dolor non quieuerit:
parum opij in oleo rosa.resoluti in aurem
mittatur. ¶ Et si pulsatio redierit ⁊ trib⁹
diebus perseuerauerit: oleum sisaminum
in quo anatis et galline adeps fuerit reso-
lutus in aurem sepe mittatur: ibi nãq3 est
pustula que maturatione indiget. ¶ Cu3
autem dolor quieuerit: putredo iam tunc
collecta erit: ideoq3 pus subito ex inspera-
to de aure egreditur.

De s.pillularum.

¶ Cum autem dolor in aure fit post fasti
diosam satietatem aut post ventos frigi-
dos: oleu3 in quo rutba aut cepe cocte fue
rint in aure distilletur. ¶ Et si hoc nõ suf-
fecerit: oleum in quo turbith coctum fue-
rit distilletur aut oleu3 de lilio sumatur: ⁊
cuiq3 vnc.j. ex eo misceatur euforbij recẽtis
ʒ.j.castorei.ʒ.ij. ¶ Sed si hoc nõ suffecerit:
venter cum pillulis cochijs soluatur: patiẽs
quoq3 balneum ingrediatur in quo sudet: vi
num quoq3 vetus et forte ei tribuatur.

¶ Si autem cum dolore auris sonitus et
tinnitus fuerint atq3 ventositas: panicum
siue milium in sartagine torrefactum cali-
dum multotiens superponatur. ¶ Auris
quoq3 super vaporem aque in qua sint co
cta mentastrum ⁊ sticados arabicus ⁊ san
sucus teneatur. ¶ De castoreo preterea et
euforbio ĩ oleo sambacino dissolutis: quo
rum vnũquodq3 quatuor gra. ordei pon-
deris in aurem mittatur

INcipit ibi tractatus de
malis disponibus aurium: ⁊ cõtinua
tur ad precedentem in hunc modum.
Nam postquam in precedentibus determina-
uit de dispositionibus cerebri ⁊ neruorum orto
rum: ⁊ de dispositionibus organi visus ⁊ oculo-
rum: cum visus sit sensus preter tactum ⁊ gustũ
magis animali necessarius: et ad alios compa-
ratus magis eligitur vt declarauit philosophus
in principio metaphi. ipsu3 enim videre pre om
nibus magis eligimus vt dixit. Et ita philoso-
phus in primo de sensu ⁊ sensato. comparando
sensus nobis proficiscentes per exteriora ma-
gis vt odoratum auditum visum qui nobis cau
sa salutis insunt dixit. Horum autem ipsorum
visus ad necessaria quidem melior est ⁊c. Et idẽ
probauit Auicen. prima tertij. capitulo primo
de mente Gal. Post autem visum auditus sequi
tur in dignitate. nã plus valet ad acquisitionẽ
scientie que habetur per disciplinã vt idẽ philo-
sophus in sensu ⁊ sensato. nam auditus ad pru-
dentiam plurimam confert partem. Sermo.
eñi audibilis existens est cã discipline: vt dixit.
Ideo cõuenienter post malas dispõnes oculoꝝ

qui sunt organa sensus visus magis necessaria:
fuit conueniēs pn̄r determinare de malis dispō-
nibus auriū organoꝝ auditus: ꝛ consequēter
dignioꝝ. Et ita Ra. determinādo de dispositio-
nibus pter naturā auditus sex pncipalr̄ fecit.
Et ita tractatus iste diuidiť in sex ptes pncipa
les ſm qd̄ sex pncipalia capᵃ fecit de dictis dis-
positionibꝰ auriū. Qm̄ pᵒ determinauit de do-
lore auris: 2ᵒ de vlcere qd̄ fit in aure. 3ᵒ de soni-
tu ꝛ tinnitu. 4ᵒ de grauedine auditus. 5ᵒ de ve-
mibus in aures gn̄atis. ꝛ de aīalibus paruis in
trātibus in aures. 6ᵒ ꝛ vltᵒ ponit caᵐ de alijs
ingredientibus in aures nō aīatis ſ3 nocētibus
sua grossitate ꝛ corpulētia ꝛ talr̄ oppilādo vel
alr̄ ledēdo. partes patebūt in pncipijs caplōꝝ
sequētiū. Presens aūt caᵐ pᵃ diuisione diuidiť
in tres: qm̄ pᵒ determinat de dolore auriū a cā
calida apostemāte vel nō apostemāte. 2ᵒ deter
minat de dolore cōtingēte a causa frigida ma-
teriali vel immateriali nō vētosa. 3ᵒ de dolore
cōtingēte a vētositate. 2ᵃ ibi. (Cū aūt dolor in
aure fit ꝛc.) 3ᵃ ibi. (Si aūt cū dolore auris soni
tus ꝛc.) Prima pars etiam diuidiť in duas: qm̄
pᵒ ponit signa doloris a causa calida. 2ᵒ ponit
curā illius. 2ᵃ ibi. (Sanguis ex cephalica erit
minuēdꝰ.) ¶ De pᵃ pte ponit signa cōia doloꝝ
a mā calā apante ꝛ nō apante dicēs: si cū dolo-
re q̄ fit in aure fuerit in facie inflammatio siue
ardor ꝛ pulsus: iam sup. declarať ꝙ causa est ca
lida ledēs. Distinguiť aūt vtrū fit cū apate vel
sine: qm̄ cū apate cōiūgiť fe. de necessitate saltē
in processu. vbi in dolore materiali calido sine
apate nō necessario cōiūgiť feb. Ideo vt trade-
ret doctrinā cōem doloris a cā calā apante vel
nō apante posuit hec duo signa de inflāmatiōe
ꝛ pulsatione q̄ cōia essent vtrisq3. nā in pnᵒ etiā
apatis fit dolor cū pulsatiōe: sed pulsatio est re-
missa pter pn̄tiā arteriaꝝ p ptes vicinas disp
saꝝ. Inflāmatio āt declarat calitatē siue fit mā
lis siue immālis: cū hac tn̄ cā semp cōiūgiť vehe
mens dolor ppter illud qd̄ est in mēbro de sup-
fluitate sensus: sed in māli cū dolore ꝛ pulsatio
ne ꝛ inflāmatiōe stat grauitas ꝛ extēsio: q̄ ēt cōiū-
gunť in apoſo ꝛ nō i māli: ſ3 in apoſo cōiūgiť fe-
bris saltē vrplm̄: vt voluit Ser. Declarať ēt a cā
calā ex alijs dicēdis in loco suo vt p pcedēs regi
mē calefactiuū ꝛ tp̄s ꝛ etatē ꝛ silia. ¶ Cōsequē
ter ponēs curā duo facit: pᵒ ponit curā cōem in
imāli vel māli apoſo vel nō apoſo a cā calā. 2ᵒ
ponit curā spālē qn̄ cōstat de apate manifesto et
de illiꝰ augmēto. 2ᵃ ibi. (Et si pulsatio redierit
ꝛc.) Pria adhuc i duas. nā pᵒ ponit regimē regu
lare cōe in imāli ꝛ māli. 2ᵒ ponit regimē magis
coactū: qn̄. s. dolor est vehemētissimꝰ. 2ᵃ ibi (Qd̄
si dolor nō puenerit ꝛc.) pᵃ adhuc i duas. Nā pᵒ
ponit regimē cōe in imāli et māli. 2ᵒ magis p-
priū in māli. 2ᵃ ibi (Vēter pterea ex mirabol. ci
tri. ꝛc.) ¶ De pᵃ pte ponit duo igenia curatiua i
tali dolore: ꝛ maxie in māli. vnū. s. p flōiā: aliđ p
apposita itra aurē. Dicit g̃ sic ꝙ i casu supradcō
sanguis ex cephalica erit minuēdꝰ: ꝛ est vnū pn
cipale addit: ꝛ oleū rosatū aut de floribꝰ salicis
tepidū cū modico aceto vini auri est imittēdu3
ꝛ addit: lac q3 ita calm̄ sicut ex mamilla egrediť
multotiēs distillādū est. Pro itelligētia ptꝫ no-
ta ꝙ flōia l3 fit morbꝰ imālis a cā calā cōueit nō
q̄dē interiōe sūpta ad euāndū pncipalr̄: ſ3 ma-
gis ad diuertēdū ne ppter dolorē auris qui ex
nā sensibilitatis illiꝰ reddiť fortis attractiuus
māeꝝ: iđ ad phibēdū ne ex imāli fiat mālis fuit
necessaria flōᵃ diuersiua q̄ d3 eē minuta ex q̄ fit
ex vena cephalica imediate hn̄te respectum ad
mēbra capitis: q̄ ēt iuuat infrigidādo p subtra-
ctionē sanguis cali a ptibꝰ ēt circūstātibꝰ: ꝛ sic
facit ad remissionē cāe doloꝝ pn̄r applicat oleū
ro. cū aceto aut oleū de floribꝰ salicis qd̄ fit te-
pidū: ꝛ eligit acetū vini ꝛ sumit modicū eiꝰ ad
maiorē pfundationē olei ꝛ ēt ad alterationem
ad frm̄ fortiorē pficiēdā: signāter tn̄ d3 eē modi
cū qm̄ acetū mēbris neruosis nocet: sed cū aurꝫ
fit mēbrū neruosū: vt infra declarabiť de ana-
thomia eiꝰ: d3 g̃ eē modicū ꝛ tepidū: ne ēt actua
li fritate imediato cursu ledat. Et ppterea illu-
stres medici ad phibēdum ne acetū noceat su-
munt tm̄ quartā ptē aceti cōparatione ad oleū
l3 aliq̄ sumāt mediā partē ꝛ faciunt totū simul
bullire donec minuať acetū: postea distillāt de
eo tepido intra aures. Et hoc expsse notauit Ra
sis in diuisionibꝰ in caᵒ pprio. ꝛ hoc artificiose
fit ne suba aceti sepata ab olō fiat nimis lesiua.
Laudauit etiā lac calm̄ sicut egrediť ex mamil-
la: qm̄ ipm̄ est mitigatiuū multū doloris ꝛ alte
ratiuū ad frigidū. ¶ S3 nota hic ꝙ de impōne
medicinaꝝ intra aures danť ab autoribꝰ q̄dam
reglē: q̄ tn̄ ꝛ alie magis ifra loco suo declarabūť.
Prima qd̄ id qd̄ imponiť fit tepidū nō calm̄ nō
frigidū. 2ᵃ qd̄ id qd̄ imponiť singlis tribꝰ aut q̄
tuor horis remoueať: q2 timor est ne tale immis-
sum cū pmanet vltra quatuor horas corrūpaťꝛ
a virtute ppria extraneetur. 3ᵃ regula vt anteq̄
succedat aliud imponendum prius mundifice-
tur cum cotto inuoluto in extremitate stilli.
¶ Seq̄ť illa ps. (Vēter pterea.) In q̄ pte ponit
curā talis doloris a cā māli calā cōtingētis ma-
xime colerica q̄ iter cās calās est frequētiꝰ cōtin
gēs q̄ sanguinea ppter mēbrū eē neruosum: vt
p3 cōsiderāti. Et dimissis digestiuis ponit curā p
medicinā euātiuā pncipalr̄ colere cū vtute alo-
es scamonee. mirabol. citri. vt videbiť in lra. Di
cit ergo sic. Vēter pterea. s. qn̄ dicta localia non
sufficiūt: ꝛ sup. declarať cām eē mālē colericā: ex
mirabol. citrinis et scamonea ꝛ aloe vehemēter
soluať: ꝛ ponit ordinē exhibitiōis huiꝰ medicie
dosi determinata ꝛ mō dixit: ꝙ hoc mō fiet. s., in
dādo talē medicinā mirabolanoꝝ citrinoꝝ. ʒ. xx.
sumanť ꝛ pulueriʒenť in duabꝰ libris aque ēt
coquanť donec ad duas vniꝰ lib. tertias redeāt
i. ad. ℥. viij. ꝛ colenť post hec sumanť al. ʒ. j. sca-
mo. sup. correcte sexta pars. ʒ. j. s. ℈. 5. vel gra. x.
aggregentur hmōi. s. aloes ꝛ scamonea cum rob
de cytonijs ad remissionem nocumenti eoꝝ ma
xime ppter inflāmationē: ꝛ fiant ex his pille q̄
per duas horas ante decoctionē sumanť: dein-
de bibať decoctio. s. post duas horas ab assum-
ptione pillularum. ¶ Circa hanc partem dili-
genter nota quod Rasis cum magno artificio p
cessit in hac cura. nā in tali materiali dolore vt
supponit a causa calida colerica primum ordi-
nauit fieri flebotomiam cephalice: ꝛ pn̄ter ap-
plicauit remedia localia repressiua et doloris
mitigatiua: que si non sufficiant ad remotio-
nem doloris et prohibitionē apostematis lau-
dat pn̄r medicinam solutiuā eductiuā colere cū
virtute forti cōpressiua: ꝛ eam facit fortē in sol-

Decla° pᵉ pticule pᵉ partis pn-cipalis.

Declaratio 2ᵉ parti cule prime partis pn-cipalis.

Not. bene

Nota has regulas p ipōne me-dicinaꝝ intra aures.

Nota bn̄.

uēdo ne materia agitata ꝛ nō soluta cōuertaꝶ ad caput ꝛ ad locū doloris: ꝓinde dixit. venter soluaꝶ. ordinauit tñ eā plurimū cōpressiuā ne facta cōmotiōe in materia fiat euaporatio: etiā ad mēbra superiora: vt tñ fiat attractio a loco dolēte ꝛ mēbris vicinis: ordinauit ṗus pillⁱas exhiberi debere ex aloe ꝛ scamonea q̄ attrahūt a toto eūando colerā cōuertēdo eā ad stomacū ꝛ ad intestina: q̄ pillule sunt satis fortes cū intrent. ʒ. j. aloes: ꝛ gran. x. scamonee: q̄ quasi scamonea ꝑ se sola esset sufficiēs dosis. postea ordinauit exhiberi decoctionē mirabolanoꝝ citri. vt. ʒ. viij. dicte decoctionis in qua stat ꝟtus. xx. ʒ. dictoꝝ mirabolanorum: q̄ etiā de se esset sufficiēs solutiuū compressiuū. naz infusio mirabolanoꝝ ipsorum: vt posuit Mes. caº ꝓprio. est a. ʒ. v. vsq̄ ad. xx. ꝛ ipse ponit in decoctione ipsoꝝ puluerisatoꝝ. ʒ. xx. vt acq̄raꝶ maior stipticitas ꝛ compressio in materieb⁹ q̄ educūꝶ in virtute aloes ꝛ scamonee ne fiat euaporatio ad locum lesum: nō tñ impēdiēdo eductionē a lōginquo: iō cū magno mysterio ordinauit exhiberi debere dictā decoctionē post duas horas post pillulas: qm̄ in spatio duaꝝ horaruz ꝓbabilr̄ dʒ esse actuata medicina: ꝛ attracte debent esse materie attrahēde ꝓ magna parte ad stomacū vl̄ ad vias ꝓrimas: vt ꝯñr educātur: ꝛ ita postea succedēte dicta decoctione iuuaꝶ expulsio dictaꝝ materieꝝ simul cū compssione relinquēte vestigiū frigiditatis ꝛ stipticitatis: vñ ꝓhibeꝶ euaporatio ad mēbrū lesum: ꝛ istud artificiū Raſ. notate bñ in exhibitiōe medicinaꝝ: nō tm̄ in doloribus auris a materia calida: immo ꝛ in alijs lesionibus mēbroꝝ capitis a causa materiali calida: ꝛ ꝑcipue in apōsis: vt in frenesi obthalmia ꝛ sil̄ibus. ¶ Addit in textu ponēdo curā magis coactā qñ talia nō sufficiūt in remissione doloris: ꝛ est timor vel resol̄onis virtutis vel de apāte auris vel frenesi ꝛ ꝑmixtione rōnis ꝓpter vicinitatē cerebri: ꝙ si dolor nō q̄euerit paꝝ opij in oleo ro. dissoluti in aurē mittaꝶ ad minuendū sensum mēbri: ꝛ ꝯseqnēter ad mitigādū dolorē. bonū tū erit simul cū opio addere parū castorei ad minuendū mortificationē virtutis et sensus: qm̄ nōnūꝙ ꝑ applicationē narcoticorū interdū ꝑdiꝶ in totuz audit⁹. de his tñ narcoticis vtrū offerri debeāt circa aures: ꝛ de mō applicationis eoꝝ dicetur infra loco suo

Not. bene

Nota has regulas p[ro] ipone medicinaꝝ intra aures.

Nota bñ.

¶ Seq̄tur illa ꝑs. (Et si pulsatio redierit.) Hec est 2ª ꝑs ṗᵉ ꝑtis in q̄ ponit curā cū iā cōstat de apāte cal̄o ꝛ augmēto ei⁹ ꝑ ꝯuertētiā ad saniē: ꝛ duo facit. Nā ṗº facit hoc. 2º ponit sigª declarātia qñ sanies est collecta. ꝛ ꝓnosticū ad boᵐ 2ª ibi. (Cū aūt dolor q̄euerit.) ¶ De ṗª ꝑte dixit: ꝛ si pulsatio redierit. vel sup. augmētata fuerit: ꝛ tribus diebus perseuerauerit. s. augendo. oleū sisaminū in quo anatis aut galline adeps fuerit dissolutū in aure sepe immitaꝶ: ꝛ ponens causam debite applicationis hui⁹ remedij dixit. ibi nāq̄ est pustula q̄ maturatione indiget Et cōtinuādo de 2ª parte dixit: cū aūt dolor q̄euerit: putredo tūc iam collecta erit: ꝛ ponēs ꝓnosticū dixit: ideo pus subito ex insperato de aure egredietur.

¶ Pro intelligētia ṗᵉ partis aduertēdū ꝙ Ra. postꝙ applicauit remedia q̄ debentur in prinº apātis calidi ad ꝓhibitionē augmēti illius de subtractione materie ꝛ diuersione ei⁹ per flebotomiā ꝛ eūonem: etiā per secessum apponendo etiā frigida ꝛ reꝑcussiua tñ mitigatiua doloris immo etiā ꝛ in vehemētia doloris apposuit stupefactiua: qñ tñ ꝑ ea nō remittiꝶ pulsatio: immo quasi intēdēdo ꝓcedit: ꝛ sic tribus diebus durauerit manifeste. Jam decl̄atur ꝙ materia ꝑ ebullitionē iā ꝑparaꝶ vt in saniē cōuertaꝶ: et ꝯñr tūc coadiuuāda est natura cū maturatiuis ꝛ mitigatiuis doloris: ꝛ talia sūt vt dicit Auer. 5º colliget d̄ medicinis maturatiuis que de natura sui est vt faciāt digōnē: sic̄ medicina q̄ assimilaꝶ calori itriseco: q̄ dʒ eē tempata in cal̄itate ꝛ humiditate: vl̄ sit aliq̄l̄r declinās ad cal̄itatē ad ꝯfortādū calorē intrinsecū: q̄ forte est i mēbro refrigerat⁹ ꝓpter mām apantē sparsam in mēbro ꝛ hmōi est oleū sisaminū ꝛ adeps anatis ꝛ galline: vt oēs attestātur simpliciste: ꝛ ita tale medicamē est cōueniēs ad intētionē maturationis: ꝛ ex hoc pʒ manifestus error Gerardi de solo q̄ credidit in hoc passu: ꝓpter h̄ q̄ applicāꝶ in apāte q̄ sunt maturatiua ꝙ in apāte auris nullo mō in ṗnº competāt reꝑcussiua: ne materia ista rediret ad cerebrū ꝛ causaret mortē vt dicit: ꝛ eū in hac re sequūtur moderniores. nam fuit decept⁹ in hoc: qr credidit ꝙ Ra. h̄ poneret curā apātis in ṗnº vbi nō posuit reꝑcussiua: sʒ manifestus error deprehēdiꝶ ex serie lr̄e: vbi ex ꝟbis colligiꝶ ꝙ ponit curā ei⁹ in augmēto versus statū ꝑ hoc qḋ dixit si pulsatio redierit ꝛ tribus diebus pulsauerit ꝛc. Jam denotaꝶ ꝙ prefuit ṗnᵐ apātis in q̊ vt visum ē posuit curā fieri debere post eūonē cū flōmia ꝛ alteratiōe cuz oleo ro. ꝛ ocl̄o de salicib⁹ ꝛ aceto q̄ ꝯstat esse reꝑcussiua: ꝛ eadē etiā reꝑcussiua posuit. A. in caº ꝓprio. vbi post flōmia ꝛ eūonē laudauit infrigidātia vt lac mulieris: ꝛ sil̄r oleū ro. decoctū cuz aceto: ꝛ istā sniam sumpsit a Ga. 12º tera. ca. penultimo. ꝛ etiam in megathegni. ꝑtiª 13ª vbi dixit. Si cal̄m apa nō nimij fuerit doloris nec flux⁹ nimis nec mēbra sint nobilia. i. nobilē hn̄tia actionez mollitiua in initio sunt vtilia. Si aūt apata sint cal̄a ꝛ q̄ fluūt sunt subtilia refrigerātia stiptica bona sunt in initio: ꝛ ꝯcludēs in casu nr̄o dixit. q̄re apata in inguine ꝛ ascellis audebim⁹ ab initio curare cū mollificatiuis: oculoꝝ ꝟo ꝛ auriū apata minime: sʒ opʒ ꝙ curētur cū repugnatiuis. i. reꝑcussiuis: ꝛ eādē sniam posuit idē Ga. 3º meimir de doloribus auriuz. vbi nō tm̄ laudauit reꝑcussiua ꝓpter vehemētiam doloris: immo etiā stupefactiua: sicut ꝛ in eis q̄ vehemēter dolēt in colō ꝛc. veꝝ est tñ vt etiā dixit. A. capº al. postꝙ dixit: ꝛ q̄ñq̄ necessariuz est in curatione doloꝝ vehemētiū in aure administrare narcotica: ꝛ enumerauit q̄ cōueniunt. addit: sʒ oʒ vt postponaꝶ id. s. applicatio narcoticoꝝ vsquequo timeaꝶ syncopis. s. ꝓpter vehemētiā doloris: ꝛ ita ꝓcedēdū est ꝙ in ṗnº horuz apatū competūt frīda ꝛ reꝑcussiua: ꝑcipue cuz apa est ꝓfundū timorosum ꝓpter dolorē ꝛ vicinitatē ad cerebrū: vbi si apa foret in cartilagine extrinseca vel post aures in q̄bus locis non sit vehemētia doloris talia apocrustica non sic essent necessaria: sʒ cū est indigētia maturationis: tūc anodina ꝛ humectatiua sunt in casu cōueniētia vt dictū est: qualia sunt posita in lr̄a verum est, tamen vt etiā dicit Auer. in capº. suꝑ

alle. ꝙ aliquotiēs ad maturādū cōuenit appli catio medicine frigide: ꝓpterea q₂ rectificat in qualitate caloris naturalis id qđ ꝑmutatū est ꝑ calorē extraneū. Et per hāc viā dicit ꝙ psiliū maturat apata calida vt dicit. Et hoc totū bñ notate: ꝛ sic est lr̃a clara: q₂ qđ dixit in 2ª parte etiā est clarū. Nā cū dolor q̄uenerit declarat putredinē esse factā ex eo qđ est minorata ebullitio materie: immo quasi nō amplius ebullit vt fuit sententia auic. in generatiōe saniei. Ideo d̄ñante nām iam facta sanie cōcludi potest qđ sanies egredietur ex insperato. i. indeterminata hora.

¶ Seq̄tur igit̄ illa pars. (Cū aūt dolor in aure fit.) q̄ est 2ª pars ꝑncipalis capl̄i in qua post q̄ꝫ in ꝑte suꝑiori posuit curam doloris pēdētis a causa calida ponit curam pendentis a causa frigida. Et ꝑ° ponit curā doloris pendentis a causa frigida ꝑ essentia magis. 2° ꝑ cōitatē precipue cerebri. 2ª ibi. (Sꝫ si h̄ nō suffecerint ꝛc.)

¶ In ꝑª ꝑte ponit q̄dā remedia fortiora ꝛ minus fortia de his q̄ iniiciūtur in aures stāte cā frigida. dicit sic. Cū aūt dolor in aure fit post fastidiosam nauseatiuā satietatē: aut post vētos frigidos: ꝛ sic denotat cām esse frigidā. vel cum materia vel sine mā. Immālē ꝑ vētos. mālez ꝑ nauseatiuā satietatem. ꝛ ꝑ has intellexit sibi similes infrīdatiuas. Et ita ꝯn̄r cū oē immoderatū reducat ꝑ immoderatū ꝯriū: vt 3° tegni. ponit remedia cal̄a explicando dixit vt oleum in quo rutha aut cepe coctū fuerit distilletur: aut oleū de lilio sumat sup. seorsum. Addit: ꝛ cuiq̄ ʒ. ex eo sup. oleo: q̄ñ. s. solum oleū nō sufficit ad ꝑfectionē misceat euforbij. ʒ. s. ꝛ castorei. ʒ. s. et ly/et/pōt teneri disiūctiue. i. vel castorei. ¶ Cōsequēter in 2ª ꝑte ponit curā q̄ñ talis causa est ꝑ cōitatē a cerebro: ꝛ hoc declarat q̄ñ sola localia iniecta nō sufficiūt: ꝛ tūc expedit fieri mūdificationē cerebri ꝛ diuersi mām: ꝛ ꝑ sudorē vt ꝑ ꝑ balneū siccū: ꝛ ꝑ vrinā vt ꝑ potationē vini puri. Ideo addit: sꝫ si hoc nō suffecerit vēter ex pillulis cochijs soluat: patiēs q̄ꝫ balneū ingrediatur vbi et sudet: vinū q̄ꝫ vetus ꝛ forte ei tribuatur: totum est clarum.

¶ Seq̄t 3ª ꝑs ꝑncipalis capl̄i in qua ponit curā doloris auris a vētositate: ꝛ duo facit. ꝑ° ponit sigª q̄bus declarat dolorez esse vētosum. 2° ponit curā ibi. (Panicū siue miliū i sartagine.) dixit ǵ de ambab⁹ ꝑtibus. ¶ Prīo si aūt cū dolore auris sonit⁹ ꝛ tinnit⁹ fuerit atq̄ꝫ vētositas ꝛ sup. cognoscit ꝓpter vehemētēm dolorē sine grauitate panicū siue miliū in sartagine torefactū ꝛ ad acq̄rēdū aliqualē caliditatē ꝛ ad exsiccādū aliquā h̄ūiditatē in eis ꝯtētā cal̄m multotiēs supponat: ꝛ hoc est vnū remediū. ¶ 2m addit dicēs: auris q̄ꝫ sup vaporē aq̄ facto supp. emboto in q̄ aq̄ sint cocta ꝛ mētastrum ꝛ sticcados ꝛ sansucus. i. maiorana terant. nā talia oīa sunt resolutiua ꝛ cerebralia: vt pꝫ. ¶ Ponit ēt remediū ꝛ vltimū dicēs. de castoreo p̄terea ꝛ de euforbio in oleo sambacino dissolutis: q̄ꝛūvnū qđq̄ꝫ granoꝝ. iiij. ordei pōdere sit ī aurē mittat. Istđ est fortissimū remediū ī ista mā indissol̄one vētositatis: ꝛ hoc ē qđ dicit de toto isto caº.

¶ Et sic sit finis. ¶ Laus deo.

De quiddi tate rei.

Declarato igit̄ sic textual̄r caº de doloribus auriū: qđ est ꝑm cam hui⁹ tractatus de dispōnibus auriū: ꝯuenit ꝑ maiori intelligētia de dispositionibus auriū absolute ꝑm declarare q̄d nominis auris: ꝛ superi⁹ sepe declarato q̄d sit dolor: ꝛ declarato etiā q̄d sit auris. consequenter erit manifestū ꝑmū ꝑncipale considerandum vt de quid nominis et quid rei doloris auris.

De q̄ddita te nois.

Quid nois ꝛ q̄d rei auris. Auris igit̄ q̄d nois ab auriēdo d̄r: q₂ ꝑ aurez tāq̄ꝫ ꝑ organū homines fiunt scientes ad disciplinā. Nam dicit Philosophus in libro de sensu: q̄ꝫuis per visuz plura visibilia cognoscamus per auditum tamen simus scientiores. Et ideo ceci a natiuitate sunt prudentiores surdis et mutis.

¶ Quid aūt rei auris magis declarādo oꝫ summatim ponere ei⁹ anathomia. vñ auris est mēbrū officiale creatū ad audiēdū lateral̄r in ꝑtibus capitis positū sb̄a cartilaginosum forª cōcauū: sꝫ anfractuosum h̄ñs foramē in ꝓfundo icipiēs i osse petroso: sil̄r inuolutū ꝛ anfractuosum: in cui⁹ cōcauitate ꝯtinet aer stās: ꝛ i cui⁹ suꝑficie domestica ꝛ intrinseca sunt dispsi villi neruei disseminati a neruo eueniēti a 5° pari neruoꝝ cerebri: in q̄bus ꝓpe recipit sonus spūalis: lꝫ in aere q̄eto in ꝯcauitate eiusdē foraminis ꝯtēto sit recept⁹ son⁹ māl̄r. vñ isti nerui taliter expāsi ita se h̄ñt ad auditū in dispōnibus auris sicut glatialis in dispōnib⁹ ocl̄i ad visum. Nā queādmodū glatialis est organū ꝓpriū in quo recipit visio ſm opinionem communē ita sil̄r ꝛ in dicto neruo recipit spūalis son⁹ vt dcm̄ est: ꝛ queādmodū añ glatialez opponit humor albugineus ad mūdificādū ꝛ efficiēdū incessū gradatiuum specieꝝ visibilium ad crystalloidē ita sil̄r añ neruū expāsum in concauitate ossis opponitur quedam vesica plena aere stante et quieto que dicitur myringa auditus: q̄ aer seruit auditui: ne aer formal̄r motus ꝑueniat vsq̄ꝫ ad neruū material̄r imꝑmēs: immo ibi spūalizatur sonus vt ꝯueniēter in organo ꝓpo recipiat: ꝛ q̄ꝫadmodū añ crystalloidē etiā stat foramē dcm̄ vuea sil̄r gradationē faciēs ꝛ ad penetrationez speꝝ visibilium ad crystalloidem: ita in aure foramē est tortuosuꝫ ꝛ anfractuosū h̄ñs figurā foraminis ostracorum cū quadam diuersitate ꝛ difformitate partium ne extrinsecus occurrētia subito obuiēt auditui ꝛ noceant organo auditus. Et sil̄r nō tm̄ hoc est verum ex reb⁹ nō naturalibus ꝛ annexis vt est puluis ꝛ lapis siue v̄mis ꝛ pulex ꝛ hmōi: immo etiā hoc est veꝝ de aere in quo fundat mal̄r son⁹. nā incedēs ſm gradatū incessum ꝑ anfractuosos meat⁹ remittitur in excessib⁹ qualitatū ꝛ ita remissus ad organum occurrit: añ tñ crystalloidem ꝛ albugineū ꝛ vueā stat cornea cooperiēs ꝛ nihil tale cooperiens stat supra foramē auris: qm̄ vt est sententia Alberti opꝫ aerē ad sonū causandum formaliter ꝛ materialiter moueri vsq̄ꝫ ad interius ad illam myringam auris dictam: impediretur aūt mto⁹ aeris ad ꝓfūdū si aliq̄d esset exterius cooperiēs. vñ auditus est sensus magis materialis q̄ꝫ visus. nā in visu solij radij spūales sufficiūt. de se apti penetrare ꝑ corneā. ¶ Ordinauit etiā natura aures lateraliter: qm̄ fuit cōueniēs visum in parte anteriori situari: ꝛ ideo ne īpediretur visio aīali necessaria: ꝛ īfra tōsurā, ca

pillorꝫ in homine ne cooperiatᷓ auris a capil-
lis: ⁊ sic ꝓhibeatᷓ ad recipiēdū sonū: ⁊ etiam ne
claudatᷓ binda qua ligātᷓ capilli in mulieribus
vt fuit sn̄ia Aui. de anathomia auris. Et hoc no
ta ꝯuersum malū germanorꝫ: immo etiā nr̄o tp̄e
lōgobardorꝫ q̄ portāt capillos deorsum multū
extēsos. ¶ Fuerūt etiā organa auditus latera-
liter posita: q2 nerui auditiui debēt esse durio-
res ⁊ ficciores: ideo tales nerui originātᷓ a 5° pa
ri neruorꝫ q̄ originātur a fine p̄mi vētriculi ce-
rebri vbi extat maior ficcitas ⁊ durities ꝓpor-
tionata neruis auditiuis. ¶ Fuit ēt vt dcm̄ est
auris cartilagiosa n̄ carnea q2 si carnea fuisset n̄
ꝑuasset sua mollitie debitā figurā ei9 āfractuo
sitatis necessariā vt dcm̄ est. Et si fuisset ossuo-
sa faciliter fuisset lesa a quolꝫ duro occurrente
vel casu: vt pꝫ: pōt etiā conuenieter flecti ad di
uersas partes ⁊ trahi ꝙ aliquotiēs necessariū
est ad debitā mūdificationē fiēdā de cerulea su
perfluitate q̄ in ea multiplicatᷓ. Et sic ptꝫ finis
anathomie huius mēbri organici: ⁊ natura illi9
q2 frigida cartilaginosa ⁊ neruosa cum cerebro
maximā ⁊ ꝓpinquā colligātiā hn̄s: vn̄ q2 neruo
sa est plurimi sensus. Ex quo infertᷓ can̄. particu
laris ꝙ opꝫ medicū cauere ne eam ledāt calor ⁊
frigus: vt dicit. A. iō dixit Me. in de curis egri
tudinū oculorꝫ ꝙ auribus tepida aut calida sūt
apponēda siue ad egritudines calidas siue frigi
das: ⁊ fuit sn̄ia Ga. 3° tract. meimir. ca° p° dixit
Palam aūt est ꝙ quicquid offertᷓ auri: cal'm esse
oꝫ moderate: hoc tn̄ itelligatᷓ regul'r: qm̄ aliqn̄
coacte vt videbitᷓ īfra frigida actualiter sūt ne
cessaria. Et sic patet expeditū primū principale
de q̄d nominis ⁊ quid rei auris: quo expedito
principali veniendum ad secundū principale.

Distinctiones.

Primo ponentᷓ distictio-
nes. scd̄o cāe. tertio sig^a. primo ꝓnostica ⁊ inde demōstratiua: demū po
neur cura. ¶ Sit igitᷓ hec prima distinctio de
doloribus auris ꝙ dolorꝫ auris q̄dā est talis ꝑ
essentiā: quidā est talis ꝑ cōitatē. ¶ Itez de do
loribus quidā est factus incipiēdo ⁊ nō p̄ceden
te alio morbo: ⁊ quidā ꝑviā crisis ꝑmutationis
ad aurem. ¶ Itē ⁊ est alia distinctio ꝙ dolorūꝫ
auris quidā est in parte interiori: quidā in ꝑte
exteriori: de factis in parte interiori: quidaꝫ est
factus in ꝓfundo ex cā ledente in neruo expāso
quidā a cā ledente in cartilaginibus. ¶ Item ⁊
est diuisio Aui. cū dolore auris qn̄qꝫ ꝯiungitur
pruritus ⁊ qn̄qꝫ non. ¶ Item quidā ꝯiungitur
cū febre acuta: ⁊ quidā sine febre. ¶ Item ⁊ qui
cōiungitur cū fe. qn̄qꝫ ꝯiungitur cū acuta: qn̄qꝫ
cum interpolata: qn̄qꝫ cum ꝓportionali. ¶ Itē
quidā ꝯiungitur cum permixtione rōnis: ⁊ qui
dam non: sicut ēt quidā est dolor continuus: et
quidam interpolatus. ¶ Item quidā est modi
ci tēporis: quidam multi. ¶ Item quidam con
iungitur in iuuene: quidaꝫ in sene: ⁊ iste distin
ctiones sufficiāt: lꝫ in eis possem multiplicare.

De causis

Cause.

Ueniendo ad tertium principale vt
ad causas doloris auris dicam9 cūꝫ
Gal. 4° de accidenti. cap°. 3°. ꝙ huic mēbro ꝑut
sup. calida vel frigida que esse potest cā doloꝝ:
⁊ vt est membrum organicum concauum vel fo
ramen habens in eo accidit opilatio mālis que
esse potest etiam causa doloris multipliciter vt
statim dicetur: ex parte etiam ⁊ nature consimi
lium ⁊ cōpositionalium: accidit etiam morbus
cōis qui est solutio cōtinuitatis ⁊ separatio iū
cture vt ibidem dicebat Gal.
¶ Mala aūt cōplexio vt immediata cā doloris
pōt a multis causis dependere: vt a primitiuis
causis ⁊ a corporalibus: ⁊ ita fit aliquotiēs ma
la cōplexio immālis: ⁊ aliqn̄ mālis: siue calida
siue frigida fuerit sicut in ventis calidis ⁊ ꝓprie
qn̄ fit permutatio ad ipsum a frigore subito: vt
dicebat Aui. ⁊ ita etiam ab aere frigido ⁊ a ven
to frigido cū fit ꝑmutatio ad ipsam subito ex cō
plexione calida vl' tēperata: ⁊ aliquotiēs forma
liter aqua subintrans in aurē actual'r multum
calida vel frigida: vel ēt potentialiter calefacti
ua vel infrigidatiua fit cā doloris. ¶ Scd̄o mō
qn̄qꝫ etiaꝫ inducitur mala complexio mālis ca
lida vel frigida ex hūoribus vt ex plenitudine
sanguinis: aut ex humore cal'o: aut ex hūore fri-
gido: vel ēt ex hūore malitiose qualitatis: nō tn̄
multū distēperato in manifestis qualitatib9: si
cut etiā dicebat Ras. 3° ꝯtinentis ex igressu aq̄
malitiose fit dolor ex balneatione aliquotiens:
ita sil'r fieri pōt ex humore taliter malitiato: ⁊ ta
les hūores aut sūt ibi paulatine ꝯgesti aut aliū
de defluxi ad aurem: ⁊ maxime vt contingit post
percussionem vel concussionem partium circū-
stantium: aut etiaꝫ sicut dicebat Azarauius in
adolescentibus in hora ortus dentium.
¶ Pōt ēt fieri dolor ex sepatiōe ꝯtinuitatis ⁊ ex
casu vel ex ꝑcussione ab extrinseco vel ex mā ex-
tendente intrinsecus oppillāte vt est vētositas
inclusa extēdens ⁊ aliquotiēs subingressus rei
dure in ꝯcauitatē maxie de semib9 germīare po
tentibus vt sunt fabe ⁊ hmōi q̄ aliquotiens po
nuntur intra aures. nā cū tumefiūt extēsionem
causantes soluūt ꝯtinuū ⁊ aliquotiēs vermis
intra aurē gēnit9 vel in aure recept9 pōt esse cā
doloris mordicādo: ⁊ ita cimices ⁊ hmōi pn̄t eē
cā doloris: vt ptꝫ. ¶ Fit ēt dolor ex apate aliqn̄
in ꝓfundo ⁊ in neruo auditiuo exn̄te: ⁊ aliqn̄ in
cartilagine: ⁊ ita vt ex vulnere ⁊ vlcere circa di-
ctas ꝑtes facto pōt cāri dolor. ¶ Aliquotiēs ēt
fit dolor q̄ ascribitᷓ auri cū occurrit cā effectiua
doloris in cerebro in ea parte qua neru9 auditi
uus ad aures descēdens ꝓcedit vt volebat Gal.
loco allegato. nā cum passio fit in cerebro in ea
dem parte etiam et neruo compatitur auricu-
la. Et hec de causis sufficiant.

Signa.

Ueniēdo ad sig^a ⁊ p̄^m ꝓnost^a: deīde
demōstratiua. Et de ꝓnosticis p̄^m ꝓ
nostica eu ēt9 fit hoc p̄^m ꝓnost^m. In hn̄tib9 cere
brū debile ⁊ aurē ꝑ nām male cōpositionatā ma
xime strictā ꝭm foramē ⁊ anfractuositates ī tali
bus expectare opꝫ dolorē auriū. ptꝫ ꝯcl'o ex eo
ꝙ debili exn̄te cerebro stat dispō ad multiplicā
dū supfluitates: q̄ tandē ꝑ vicinitatē ad aures
sunt apte moueri ad aures: ⁊ cū nō possint ꝯue-
niēter expurgari ꝑꝑ oppilationē sunt ꝑate cāre
dolorē ꝑ modos supra dictos. ¶ Aliud ꝓnost^m
in hn̄tibus magnā sensibilitatē in organo audi
tus: qd̄ declaratur ex eo ꝙ quasi cōtinue patiū-
tur tinnitū: qm̄ sentiunt oēm debilem motū fa
ctum in aere q̄eto auris ⁊c. In talibus expecta
re opꝫ dolorē auriū. pꝫ: qm̄ ꝑ occursum ad aerē
parum calidiorē aut parum frigidiorē aere con
sueto fit tediosa sensatio ꝓpter sensibilitatē ⁊c.

¶ Aliud ꝓnosticũ. in dictis corporibus patiẽtibus fe. acutas: silr expectare opꝫ dolores auriũ ꝛ p̄cipue in crisibus tpe cõmotionis materie. pꝫ ꝑpter euaporationẽ materieꝝ sursuꝫ ad caput. ꝛ silr cũ nõ cõuertũtur materie v̾sus intestina vel vias vrine: ita ꝙ fiat stipticitas ventris: ꝛ vrine apparẽt albe ꝛ tennes tũc maxime expectare oꝫ: pꝫ: qꝛ tũc est signum deriuationis materie ad supiora. ¶ Aliḋ ꝓnosticũ gñale: qñcũqꝫ occurrunt aliq̃ de causis siue sint p̄mitiue siue añtes ad causandũ dolorẽ auris de dictis supra stãte sensibilitate organi expectare oꝫ dolorem auris vel auriũ: patet.

De signis ꝓnosticis ad bonum

¶ De ꝓnosticis v̾o ad bonũ sit hoc p̄m ꝓnosticũ. dolores pẽdẽtes a malitia cõplõnis tm̃ siue a materia recẽter inducta ex causis p̄mitiuis: vt ex occursu aeris calidi vel frigidi inter ceteros dolores est facilis curationis. ¶ Aliḋ ꝓnosticũ ꝛ est Aui. cũ dolor est in cartilaginibus extrinsecis nõ est illic vehemẽs timor. ¶ Aliḋ ꝓnosticũ. dolor pẽdẽs a vẽtositate nõ cõseruata materia in aure exñte sed tm̃ ex malitia regiminis vnius diei gñata inter reliquos dolores est facilr curabilis. pꝫ. ¶ Aliud ad bonuꝫ et est Aui. in dolore apostemoso si apa cõuertatur ad suppurationẽ ꝛ adsint alia signa laudabilia speratur euasio.

De signis ꝓnosticis ad maluꝫ.

¶ De ꝓnosticis vero ad malum sit hoc p̄m. ꝛ est Aui. peruersior dolorũ auris est ille q̃ ex apostemate calido in ꝓfundo ꝛ ꝓprie cũ perducit ad ꝑmixtionẽ rõnis. nã in talibꝰ est timor. pꝫ ꝑpter vicinitatẽ ad cerebrũ. Nã dixit. A. qñqꝫ subito interficit sic ĩterficit apoplia. ¶ Aliḋ ꝓnosticũ. dolor ex ista egritudine ꝯtingens est magis interficiens adolescentes ꝙ senes: ꝛ velociꝰ interficit eos: ꝛ qñqꝫ interficit in septẽ diebus: vt dicebat Aui. ptꝫ ꝑpter maiorẽ sensibilitatẽ ꝛ resolutionẽ q̃ magis fit in iuuenibus ꝙ in senibꝰ Et istud ꝓnosticũ accepit ab Hyp. 3° ꝓnosticorũ. cũ dixit. Auriũ dolor acutus cũ acuta fe. permanente malum est: expectabis etem̃ in eo alienationem ꝛ mortẽ qm̃ graue est ꝛ molestum. Et addit. Interest ergo tua bñ a p̄n° oĩa ꝑscrutari ꝛ attẽdere signa ꝛ ꝯtinuat dicẽs. Juuenes q̃ sunt in hac passione in septimo die vel prius ꝑeunt senes vero tardius: qm̃ fe. ꝛ alienatio minꝰ eis ꝙ iuuenibꝰ ꝯtingit. ¶ Aliud ꝓnosticum: si tale apa vel dolor ille ꝯtingẽs succedat in auribꝰ ꝑ viã crisis añ signa digõnis ꝛ ĩ die nõ cretica: ꝛ si ꝯiungant alia signa mala de ꝑmixtione rõnis: est signũ pessimum qꝛ denotat ꝙ tm̃ vi malitie morbi ꝛ nõ virtute dirigente sit facta talis crisis. ¶ Aliud ꝓnosticũ: si apa tardet ad saniationem ꝛ sint alia signa ꝑiculosa de debilitate virtutis ꝛ instãtia vigiliarũ ꝛc. est signũ mortale: ꝛ maxime iuuenibꝰ in q̃bus raro venit ad saniationem: lꝫ etiam in senibus verificetur vt ptꝫ.

De signis generis.

¶ Signa gñis demõstratiua sunt ex se nota ex patiente: sed signa sp̄ẽꝫ habẽtur: qm̃ si sit mãlis siue apate nõ ꝯiũgit fe. vbi sit cũ apate ẽ febris. ¶ Et signũ spãle si sit ex apate in ꝓfundo circa neruũ sensitiuũ: tũc febris est vehementissima dolor acutissimus: ita vt aliqñ eger pereat sicut in apoplexia dicit Aui. vñ nõ sic est si sit ex apate in cartilagine extrinseca: qꝛ aliqñ terminat fe. in die vt effimera. Rõ est clara: qꝛ ꝑpter vicinitatẽ nerui cõicat nocumentũ ipsi cerebro et inde fiũt seuissima nocumẽta. Si aũt sit non in radice ipm apa nõ est ẽt dolor multũ vehemẽs ẽt qꝛ mã patitur ad trãspirationẽ ad exteriora nec ẽt est fe. ꝯtinua nec permixtio rõnis. ¶ Et si sit ex mã nõ apante aut est mã talis cal̃a aut frigida. Si sit cal̃a ad tactũ erit caliditas ꝛ dolor erit satis acutus. Et si sit cal̃a sanguinea erit cũ tactu calido rubedo in facie inflãmatio pulsatio: ꝛ inflãmatio ẽt facit pulsationẽ ꝑpter vapores q̃ eleuant a mã. Sed si sit a colera erit rubor paucus ad citrinitatẽ declinãs cum dolore acutiore ꝛ minori grauitate. ¶ Et si mã sit fria aut est ventosa aut mã humoralis: in vẽtosa stat tinnitus ꝛ sonitꝰ: nõ sic est in humorali. ¶ Hoc tñ de sonitu est signũ magis fallax: qꝛ ẽt in apate aliqñ fit sonitus ꝑpter vapores exñtes ibidẽ clausos: sed distinguit potissimũ ꝑpter ponderositatem: qꝛ si sit vẽtosa nõ ꝯiungitur põderositas que cõiungitur si sit materialis nõ vẽtosa. Istud tñ totũ de mãlibus declarat maxime ex significationibus cõibus de etate regimine ꝛc. ¶ Et si sit dolor a casu vel ꝑcussione cognoscit ex signis p̄cedẽtibus. ¶ Et si fuerit a verme qui sit ibi genitus cognoscit ex pruritu vel quodam incessu aĩalis ꝑ aurẽ ꝛ aliqñ exitu eius. ¶ Et si ex lapillo imposito vel ex faba ꝛ hmõi: cognoscitur etiam ex his que precesserunt ꝛ ex inspectione diligenter facta sub radijs solis.

¶ Sed si sit dolor ꝑ cõitatem ꝓprie cerebri cognoscitur ex his q̃ ꝓcesserunt de nocumento cerebri ꝛ ꝑ lesionẽ alterius sensus vt proprie odoratus ꝛc. ¶ Et si fuerit ꝑ cõitatem stõi declarat per nauseatiuam satietatem: ꝛ maxime ꝑ somnum post cibum de replõne: nã tunc maius manifestat nocumẽtũ. Nã dicit Aui. ꝙ somnꝰ subito factus post repletionem est ex his que maxime nocent ꝛ auditui ꝛ alijs sensibus.

De p̄ma intẽtione curatiua.

Cura.

Jam veniendo ad curam ipsa vt communiter diuiditur in dietam potionẽ et aliquotiens sup. chirugiam.

¶ Circa dietam igit summatim reguletur dieta maxime circa electionẽ aeris ꝛ reliquas res nõ naturales cõuertendo ad cõtrariũ cause dolorose: siue sit materialis siue immaterialis: siue apans siue nõ apans ꝫm ꝙ sepe dictũ est in multis locis supioribus: sed verũ est ꝙ vt in pluribus nõ dꝫ occurrere aer excessiue qualitatis calidus vel frigidus: qm̃ occurrit cũ tota substantia ad profundũ auris: ꝛ ꝑpter sensibilitatem membri reddit notabiliter nociuus. ¶ Et etiã cauendo a somno maxime post repletionẽ: ꝛ in reliquis ordinandũ sicut dictũ est ꝓprius in cura obthalmie: ꝛ etiã qm̃ precipua cura hñda est in regimine doloris ex apate recurrat ad ea q̃ ꝑ me scripta sunt in consilio per me facto in ista materia pro illustrissimo Marchione Mãtue.

De 2a intentione curatiua.

¶ Circa autem medicinalia si causa fuerit mala cõplexio tm̃ sine materia vt ex aere vel vẽto calido vel frido: tũc cura fiat ꝑ contrarium moderate oblatũ calefaciẽdo vel infrigidãdo ꝛ humectando vel exiccando cerebrũ ꝛ aurẽ cũ his spãliter de quibus infra erit sermo in cura male cõplexionis materialis calide vel frigide ꝛc. et maxime distillãdo medicamina in aurẽ vel aures ꝫm canones ꝑtim dictos supra circa tex. et summatim etiã repetẽdos ꝛ cõpletius numerandos cõmemorãdo gñalẽ cañ. positũ a Rabi.

ꝑticula 9ª affo. de mēte Ga. 2. meimir. ꝙ magna doctrina caueatur ꝙ cura auris studiose fiat.
¶ Sit ergo primus cañ. ꝙ circa aurē ꝓpri⁹ conueniunt stāte nocumento intra aurē medicine liq̄ditatē hñtes q̄ꝙ spisse sube maxime cū nocumentū est in ꝓfundo auris: ptz ex eo. qꝛ propter tortuositatē foraminis auris nisi medicine liq̄de ꝯuenienter pñt ad ꝓfunduz ꝑuenire. ¶ Ali⁹ cañ. q̄ ēt supra dictus est ꝙ tales medicine sint actu tepide vt fuit allegatuz. ¶ Tertius canon ponitur a Rabi parti. 9ª. ꝙ stante vehemēti dolore auris nō dꝫ tāgi auris cū aliquo duro vt stilo vel aliq̄ hmōi. Dixit cognoui ꝑ expientiam ꝙ nō opꝫ tāgi foramē auris cū aliquo sup. duro tpe doloris. Sꝫ distillandū est in eā q̄cq̄d dꝫ distillari cal'm adeo ꝙ patiēs istō possit ferre sup. ꝯuenienter: ita. s. vt sit moderare cal'm ꝛ nō nocēs acuta cal'itate ꝛ manu suspēsa īmittēda est medicina cū capite stili donec ꝑueniat ad os petrosum quousqꝫ īpleat̄ foramē auris: ꝛ nō tāgatur auris nec aliqua ꝑs eius sup. vt supra dictū est. ¶ Alius cañ. stante aꝑate in aure talia īponenda non sunt multū frequētāda in multa q̄ꝙtitate: qm̄ a qualibet re leui tūc ꝑ ꝯtactū ledit̄.
¶ Alius cañ. qm̄ auris est mēbrū ad qḋ demandant̄ supfluitates a cerebro liquores q̄ īmittūt̄ nō debēt eē putrescibiles vt sunt succi fructuū ꝛ hmōi. Idē dico de lacte: qꝛ tñ ꝑ suā virtutē est multū mitigatiuū doloris laudat̄: qḋ cū īmittitur nō dꝫ multo tpe ibidē retineri: qm̄ facile corrūpit̄ ꝓpter debilitatē mēbri ꝛ stricturā meat⁹ illius vñ ꝓhibet̄ trāspiratio: ꝛ ꝓpter secū cōmisceri al's supfluitates vñ bonū est vt de tpe ī tp̄s remoneat̄ ꝛ innouet̄. Modus aūt est vt postq̄ꝙ stetit eger iacēs supra ꝑtē sanā ꝑ tpe quo medicina dꝫ opari sufficiēter: ꝛ hoc intelligat̄ qñ nō expectaret̄ eruptio aꝑatis vel fieret exit⁹ virulētie alicuius: qm̄ tūc modico tpe deberet stare supra ꝑtē sanā: al'r deberet stare sufficiēti tpe duabus aut tribus horis: postea voluat̄ supra ꝑtez egrā: ꝛ ita remittet̄ medicamē prius receptū in aurē: ꝛ bonū est vt eger retineat flatū claudendo os ꝛ nares ꝛ faciat leuē sternutationē: vt in totū purget̄ ꝛ mūdificet̄. ¶ Ultim⁹ cañ. fcā mūdificatione ꝑ tp̄s iterato imponat̄ medicamen ꝓm eūdē modū q̄ dictus est: ꝛ diminuto dolore si possibile erit sub radijs solis a chirurgico leuiter ꝛ delicate opanti fiat mūdificatio leuissime aurē attractādo cū cotto īposito in extremitate stili: reuoluēdo leuiter ꝑ foramē auris: ꝛ facta mūdificatiōe instillet̄ vt supra aliud medicamen. ¶ Qḋ dixi de impōne liquoꝝ in mitigatione doloꝝ. s. ꝙ eis vti debem⁹: intelligat̄ hoc nō excludere alia ingenia: qm̄ ꝑ alia ēt medicamina fit mitigatio doloris q̄ꝙ ꝑ impositionē liquoris. Nā receptio vaporis aq̄ cal'e ꝑ embotum: vt voluit Aui. in cura doloꝝ auris: q̄nqꝫ sedat dolorem ꝛ excusat ab alijs: īmo ꝛ a narcoticis ꝛ ꝓprie: vt dicebat qñ est aq̄ in qua decocta sunt ea q̄ mollificāt cū facilitate: vt verbigr̄a. decoctio folioꝝ malue ꝛ altee ꝛ seminū lini ꝛ hmōi. Q̄nqꝫ tñ vbi nō sufficiat decoctio hoꝝ: addit̄ aliq̄d de stupefaciētib⁹ cū eis vt paꝝ opij vel iusq̄ami in decoctione dicta. ¶ Preter ēt liquores ꝛ tales euaporatiōes aliqñ medici vtunt̄ sacellationibus factis cū anodinis vt cū florib⁹ camomil'le mellilotí ꝛ hmōi: īmo ēt ꝛ empl'a fcā ex eis: ꝛ cū

De sacellationib⁹ q̄bus p̄t vti medicus.

farina ordei: aliqñ hanc ꝑficiunt intētionem: vt infra spālius dicet̄ ꝓm diuersitatē causarū: qm̄ nō indifferēter in oīb⁹ opꝫ vti remedijs. nā contra hoc dicebat Gal'. 3º. meimir. Admirādum est de medicis q̄ curā absqꝫ determinatiōe scripserunt ad dolores auriū aliqua pharmaca. nā q̄ a frigiditate dolēt citissime curant̄ ꝑ calefacientia. Si xō ab acredine mordicatiua vel flegmone pulsatiuo fiat dolor maximū nocumētū fit si cal'a pharmaca adducant̄. ¶ Restat ēt ibi dicere in gñalibus si narcotica stupefactiua in casu ꝯueniant: de q̄b⁹ qꝛ dictū est satis sufficiēter circa textū breuiter hic ꝛ summatim aliqua repetā ꝓ vtili doctrina in ista mā. Dr̄ ergo ꝙ est fienda hec distin°: qḋ aut dolor est fortis aut debilis: ꝛ tunc in dolore debili nunq̄ꝙ ꝯueniunt: ꝛ si dolor est fortis aut mēbrum dolet ꝓpter nocumētuz esse in exterioribus ꝛ nō in ꝓfundo auris: ꝛ tūc si fuerit in exterioribus extra aurē: puta in radice eius: tunc isto casu nūq̄ꝙ debētur narcotica immo nec ꝓprie repcussiua: vt est oīs doctrina collecta 4ª ꝑmi. de cura aꝑatū: ꝛ ēt fen. 6ª tertij de aꝑatibus q̄ accidūt in radice auris. nā ibidē dixit Aui. opꝫ ergo vt ne intēdas ad curā ei⁹ in quantū exigit cura aꝑosa sup. alioꝝ aꝑatū adhibēdo stiptica ꝛ apocrustica in prin°. deide cōpōne regis: puta cōponendo stiptica cū resolutiuis in augmēto dn̄antibus stipticis ꝛc. sicut fit in alijs aꝑatibus nō emūctorioꝝ mēbroꝝ. nā in his emūctorijs ꝛ silib⁹ qm̄ in his emūctorijs opꝫ magis ꝯuertere māꝫ a ꝑncipali ad emūctoria q̄ꝙ repcutere: ꝛ ꝑcipue ī aꝑatib⁹ factis ꝑ viā crisis ꝛ expulsionis vt exēpli gr̄a. qñ prefuisset dolor capitis intēsus vel aꝑa manifestū ꝓm cerebrū: ꝛ postea successisset aꝑa post aures: tunc repcutere esset mortale. Sed cū diuertentibus ad inferiora ꝛ cū mollificatiuis: īmo ēt ꝛ attractiuis esset cura ꝑficienda: minuēdo ēt mām cū flōia si expediat: ꝛ istā sn̄iam accepit a Ras. tertio ꝯtinen. vbi dicit Ras. esse scriptū in aggregatore a seruitore. Propositum in aꝑate in aure esse dꝫ ad attrahendum exterius nō ad repercutiendū sicut fit in alijs aꝑatibus oīb⁹: ꝛ ibi laudauit adipē anatis ꝛ adipē galline sumēdo. ʒ. s. ʒ. de q̄libet ꝛ adipis vulpini. ʒ. s. ꝛ bulliāt ī oleo rosato: ꝛ guttatim imponatur bis in die. laudauit ēt ibidē vt coquant̄ lūbrici terre in decoctione iurij: miscēdo postea adipē anatis: ꝛ dixit ēt de mente eiusdē nos curam⁹ aurē in prin°: cū eo qḋ attrahit dolorē ad exterius ad modū ventose ꝛ nō cū repcussiuis: ꝛ hoc totū intelligat̄ nisi plurima flueret mā ꝑ mollificatiua ꝛ attrahentia intm̄ vt esset timor de suffocatiōe ꝓpter nimiū repleri illa mēbra interius ꝛ exteri⁹ vt aliquotiēs vidi in facto: vel ꝓpter augeri dolorez ex fluxu multe māe: ad cuius augmentū sequit̄ augmētū feb. In istis casibus dat cañ. A. 6ª tertij ca° allegato dicens. Si aūt sup. mā fuerit ve locis attractionis ꝛ vehementis euētus dimitte eaꝫ ꝓm suam mām sup. non apponendo talia mollificatiua vel attractiua: vt non faciat euenire dolorem vehementem quo fe. duplicet̄: īmmo oportet vt sis contentus si fuerit ille dolor vehemens eo quod mollificat ꝛ sedat dolorem ꝙ fit ex eis que sunt calida sup. remissa ꝛ humida: ꝛ aliquotiens sunt apponenda aliqua potētialiter frigida: vt malue ꝛ matres violaruꝫ de

No. hāc distinctionē

Nota.

cocte ad remissionem feruoris ꝛ inflammatiōis neqꝫ talia debēt dici ꝓprie repcussiua: qm̄ cum frigiditate nō hn̄t annexā stipticitatē ꝓhibētē ꝛ istū cau̅. bene attende ꝛ ꝯsidera qm̄ aliq̄ indocti ex cōi regula applicant semꝑ cal'a humectatiua in emunctorijs: ꝛ nō tm̄ nō audēt ad narcotica: immo ēt nec ad aliqua fria: vt sepe fit, tractus mãe ad locū multe quantitatis: ꝛ ita ad ꝑditionē ducit̄ eger ꝑ modos dictos supra. ¶ Si vero mã fuerit peccãs intra aurē: sed in cartilagine apparente ꝛ non in ꝓfundo auris: tūc aut illã mã est defluta ad locū non ꝑ viam crisis vel est cretice expulsa. Et item vel est faciens dolorem satis intēsum vel non: si non: dico ꝙ mollicatiua de pinguedine anseris ꝛ anatis cū lacte mulieris sunt in casu cōuenientia: ꝛ maxime si fuerit ꝑ crisiꝫ expulsa ibi mã. ¶ Si vo nō fuerit cretice expulsa: tunc vꝫ stante cã cal'a et dolore satis intēso instillatio olei violati vel rosati decocti cum aceto: de quo dictū est supra circa literam ꝛ violatum est melius: q2 magis mitigatiuum doloris ꝓpter lenitionem. ¶ Sed si mã fuerit pecãs in ꝓfundo ꝛ a͞posa ꝛ cal'a: aut etiã est talis ꝑ viam crisis aut non. ¶ Si per viã crisis lꝫ debeant apponi aliq̄l'r frigida vt lac muliebre ꝛ sief memithe dissolutū in aqua rosata ꝛ albumine oui qđ est mirabile vt volebat Auic. in casu: tn̄ nisi dolor fuerit fortissimus ita vt timeatur syncopis non debem9 audere supra narcotica: sed debemus stare in illis de q̄bus dictū est. ¶ Sed qn̄ dolor esset adeo vehemens qđ timeatur sincopis ꝓpter resolutionē in ꝟtute dico ex sentētijs Gal'. allegatis circa textū. In mã nō cretice expulsa: ꝛ etiã in cretica qđ opꝫ vti vi narcoticoꝝ: ēt si mã esset frigida in quo casu est maior timor: ꝛ videtur etiam sentire Aui. sed talia debent esse debite correcta ꝛ mixta cuꝫ alijs ꝛ non pura: ꝛ veꝝ est ꝙ hec est coacta multū operatio ꝛ tunc minorato dolore: q2 narcotica adduxerunt ad timorem ꝑditionis sensus auris ꝛ forte ad ꝯuersionē mãe versus cerebruꝫ oportet applicari correctiuum de castoreo ꝛ de croco ꝛ si'libus ꝑmiscendo cū alijs in maiori dosi vt fuit snia Ga. 3° meimir. satis ad prinm. Nam aliter vt dixit Ras. etiã 3° cōtinen̄. lꝫ talia mitigēt dolorem si applicētur narcotica non erit finis laudabilis. Et hec sufficiant q̄tum ad determinationem huius mãe cōcludendo nō tm̄ in dolore a͞poso non cretico: immo ēt ꝛ in cretico stãte timore ꝑditionis ꝑ resolutionem ex sincopi ex dolore vehementissimo applicari debere narcotica cōmensurata ꝛ correcta cū alijs vt dictum est. Uerū tn̄ ad talem necessitatem rarissime deuenitur: ideo quasi nunq̄ est ad hoc deueniēdū sed standū est in mitioribus remedijs.

Not. bene hāc cōclusionem.

His igitur cōibus tal'r suppositis ꝛ declaratis magis spāl'r veniēdo ad curam doloris auris ꝭm diuersitatem causarū. ¶ Si cã fuerit mala cōplexio sine mã et fuerit calida causans notabilem dolorem ꝛ fuerit pendens ex cã primitiua reducēda est per cōtrariū cōmensurate adhibitum positiue offerēdo frigida ꝛ causas calefacientes subtrahendo ꝛ primitiuas ꝛ corporales. Unde dieta in totum declinet ad frigidum dimittendo vinuꝫ ꝛ reliqua de carnibus ꝛ alijs calefacientibus: q2 hec dispositio modico tempore curatur; subtrahendo etiam per flobotomiam sanguinem si expediat vt stante habitudine tali ꝙ humores sunt parati ad fluxū ꝓpter dolorem ꝛ faciendo alia genera diuersionum cū clisterijs tēperatis ꝛ ad frigidū declinantibus ꝛ lotionibus extremoꝝ: cū his q̄ supra dicta sunt: imponendo ēt in aures ea q̄ supra dicta sunt ꝛ de q̄bus infra dicetur in cal'a mãli. ¶ Et si fuerit mala cōplexio frigida opꝫ sil'r ad cōtrarium ducere moderate cum alterantibus contrarijs etiam obseruata tenui dieta in prin°. ¶ Et si sit ventosa de hac ponet̄ cura infra in ca° de sonitu ꝛ tinnitu.

¶ Sed si fuerit mãlis cã tunc oportebit prius minorare cãm ꝑ magna parte ꝛ ꝓhibere fluxuꝫ mãe cū tenuitare diete ꝛ cū subtractione flux9 mãe per diuertentia de quibus ante dictū est. ¶ Deinde venire ad alterandū cū localib9 stante vehementi dolore. Et si dolor non fuerit multum vehemens possumus vltra diuertentia intendere ad causam antecedentem digerendo ꝛ euacuando si fuerit mã alia a sanguine cum appropriatis de quibus sepe dictum est ꝛ aliquid spālius dicetur. ¶ Sed ꝓprie si mã fuerit sanguinea fiat flōia ex vena cephalica eiusdem lateris vel alterius: vel ex cōi vel ex alijs ꝭm cau̅. sepe dictos ordinando dietam multum tenueꝫ in subtractione vini ꝛ carnium: postea laxetur venter cum cassiafi. ꝛ decoctiōe prunoꝝ ꝛ tamarindoꝝ facta decoctiōe in aqua fumiterre ꝛ acetose: ꝛ apponantur intra aures infrigidãtia alterantia ad frigidum cum aliquali confortatione ꝓhibendo ab a͞pate: ꝛ in hoc valet aqua portulace singulariter ꝛ oleum ro. decoctum cū aceto de quo sepe dictum est. ¶ Sed si mã fuerit colerica obseruata etiã tenui dieta ꝛ magis frigida cōstante virtute: fiant etiã diuersiōes per flōias ꝛ ꝑ alios modos diuersionum leuiter ne fiat multa in mã agitatio ꝛ intra aurē ponãtur alterantia frigida magis: ꝛ in hoc succus cucurbite est precipui iuuamenti cū modico olei violati: vel fiat mixtura vt infra. ℞. succi sempuiue olei ro. an̄. ℥. ʒ. lactis mulieris. ʒ. ij. oīa simul agitēt̄ ꝛ tepidū istilletur: ꝛ ꝯn̄r fiat euacuatio mãe cum mirabolanis citrinis: ꝛ alijs de quibus dictum est circa lr̄am. verbigr̄a. exhibendo potionem: vt infra. ℞. mirabo. citri. infusoruꝫ in aq̄s fumiterre ꝛ acetose. ʒ. iij. prunorum ꝛ tamaridorum. an̄. ʒ. ij. stent omnia simul infusa per totam noctem: postea mane bulliant vna bullitione ꝛ fricentur manibus simul. deinde fiat colatura ꝛ addatur mãne. ℥. j. ʒ. siue cassiefi. ʒ. vj. misce. fiat potio cum. ℥. ſ. sirupi violati: postea intendatur cum sirupis appropriatis: cum sirupo violato: cū sirupo rosa. ꝛ huiusmodi ꝭm exigentiã: postea iterato fiat mundificatio cum pillulis de q̄bus infra: maxime valent pillule alsaiereth: et quando non sufficienter soluunt posset addi quarta pars pillularum aurearum. Nico. postea in aurem ponantur magis mollificatiua: vt lac mulieris lactantis puellã cum pinguedine galline. Quod si fuerit dolor ex humore frigido maxime flegmatico fiant diuersiones cum clisterijs appropriatis maxime ꝛ fiant euacuationes precedente aliquali digestione etiam cum sirupis appropriatis vt melle rosato cum aquis buglosse et absinthij: vel bethonice si expediat. Deinde euacuetur corpus cū pillulis de

De curado loris auris a sanguie.

Nota

De curado loris auris a colera.

hiera ꝛ in corpore robusto addendo parum de cochijs ꝛ cū pillulis de hiera magna ꝛ mitiget dolor in primis cū pinguedine galline ꝛ anseris tandem cū oleo ruthe: ꝛ de costo ꝛ sil'ibus. ¶ Et si fuerit materia melica cum magis mollificatinis procedēdū est in localibus: vt cū oleo de lilio ꝛ amigdalis dulcibus ꝛ amaris: ꝛ cū bdellio dissoluto in eis: ꝛ qñ nō sufficiant oleū scorpionum est fortius: ꝛ si placet possunt addi duo vel tria grana euforbij vel castorei ad maiorē dissolutionē: ꝛ ita cū syrupis ꝛ medicinis appropriatis procedendo de quibus sepe dictum est.

De curado loris auris a melia.

¶ Sed si materia fuerit apā̄ns cal'a colerica vel sanguinea siue mixta: tūc vltra tenuissimā dietam a pn° ꝛ diuersiones p flōmias ꝛ reliq̄s medicinas lenitiuas ꝛ cōpressiuas similes his que dicta sunt: ꝛ in hoc cap° de cura obthalmie: q2 iste debēt esse illis pportionales: vt voluit Ra. 3° cōti. ad quē locū recurrat pp̄ter abbreuiare.

De curado loris aurꝫ ex aposte/mate san/guineo vel colerico.

¶ Circa localia tm̄ veniendo in pn° prohibeat quantū possibile est augmentū apā̄tis cū instillatione rerū frigidaꝝ cōfortantiū. Et laudauit Raſ loco allegato: vt coquat galla cum aceto ꝛ imponat de eo auri. Laudat hic singl'ariter sief memithe dissolutū cū lacte mulieris vel cum albugine oui. Laudat succus semp̄uiue ꝛ succ⁹ solatri dissolutus cū oleo onfacino vel oleo ro. facto ex oleo onfancino: ꝛ in pcessu in 2ª die. exempli gratia. addat de pinguedine galline vel anseris. Et Azara. laudauit instillationē sanguis columbe cū iugulat intra aurē. Et Auēzoar dixit. q̄ si taliter dolor augmētatus fuerit vt ex eo timeatur mors aut euētus spasmi: tunc curabis cum oleo de vitellis ouoꝝ tepido: qm̄ statim sedat ꝛ accelerat ruptionē ꝛ apertionē eius ſm q̄ expertus fuit vt dixit tp̄e sue iuuētutis. Et interius de medicinis debēt exhiberi syrupi multum infrigidātes: vt syrupus de nenufare: ꝛ syrupus de papauere cū aquis portulace ꝛ plantaginis: ꝛ qñ expediat in localibus: ita q̄ nō sufficiant que dicta sunt: tunc oportebit venire ad narcotica ſm regulā dictā supra: sed dat regula spālis a Hal. 3° meimir si pmisceant lacti mulieris aut albumini oui opiū cū castoreo: ꝛ opꝫ pmixtionem paratā esse p multū tp̄s vt dixi: aut inequali pondere: aut duplicando castoreum quando non est amplius dolor: aut inequali ad vehementissimos dolores: ꝛ tandem dixit: quod si permisceant cū vino cocto dulci q̄ talis est multū mitigatiuū doloris. ¶ Tandē si apā̄ nō pōt phiberi: sed iam ad augmentū venerit: opꝫ intēdere magis cū cōuertētibus ad saniem q̄ cum resoluētibus: qm̄ apā̄ta auris citius ad saniem terminant q̄ resoluant. Immo quidam dicunt q̄ securius est materiā expelli sub forma saniei propter conseruationem auditus et cerebri q̄ ipsam insensibiliter resolui: cum auris sit membrum expulsionis supfluitatum cerebri: et tunc intendendum est cū mollificatiuis maturatiuis intra aurem positis: ꝛ etiam cū emplastris supra aurem ꝛ euaporationibus ex eisdem factis receptis in aurem faciendo. s. decoctionē mellilloti maluarum ꝛ altee fenugreci se. lini: et ex fece eorum possunt fieri emplastra cum butyro pingui: ꝛ cum oleo amigdalino vel sisamino et si ponatur aliquid terbentine ad minuendū dolorem erit multi iuuamenti. ¶ Et ita cū apostema erit factum maturum si fuerit apparens in cartilagine extrinsecus erit forte necessaria operatio chirurgica pforando leniter: et postea curando cū his que dicentur infra in cap° vlceris cū aqua mellis ꝛ reliquis ad illum locum remittatur: ꝛ si fuerit interius nō ruptum iaceat eger supra partem egram aliquotiens se mouēdo ꝛ tussiendo vsq3 dum rumpatur.

¶ Quō si apā̄ esset flegmaticū etiā a prin° debemus occurrere in phibitione augmenti illi⁹ cū diuersionibus ꝛ tenui dieta ꝛc. et cum euacuatiuis materie flegmatice vt dictum est: ꝛ cum impositionibus in aurem de oleo ro. ꝛ camomillino ꝛ cum emplastris ex farina ordei ꝛ floribus camomille factis. Deinde in mitigatione doloris maioris. dixit Raſ. 3° cōtinentis. q̄ vilani curant accipiēdo cepas magnas faciendo cōcauitatē in eis remouendo in circuitu: deinde replendo eas oleo ꝛ calefaciunt eas super cinerem moderate caliditatis: deinde guttatim illud oleū imponunt auri. ¶ Et si apā̄ antiquatur ꝛ nō resoluatur neq3 ad saniē cōuertatur: opꝫ postea vti fortioribus vt generibus gūmi vt est armoniacum pix liquida bdellium dissoluta cum melle: si etiam misceatur cum eis cinis ostracoꝝ: ita tamen vt totum liquidum sit.

De curado loris auris ex aposte/mate fleg/matico.

Remediū rusticoꝝ.

¶ Laudant etiā autores vt decoquat fel thauri in oleo de lilio vsq3 quo existimet q̄ iam sit re resolutum: tunc administrando distillet in aurem ꝛ est mirabile: vermes etiam terrestres decocti siue scarabei decocti in oleo scorpionum sunt excellentis iuuamenti distillando oleū ꝛc.

¶ Et si causa doloris fuerint vermes in aure: tunc vt dicebat Mesue stat primo intentio vt ponatur res in aure potens necare eos in primis. deīde opꝫ ingeniari in eductōe eoꝝ ne post remanētiam accidant putrefactiones in aure.

De cura doloris auris a v'mibus ꝛ sunt due ītētiones hūde.

¶ Et primum completur cum medicinis amaris necantibus vermes permiscendo etiam aliquid habens dulcedinem vt auidius sumant: ꝛ ad hoc facit si decoquantur centaurea et absinthium in oleo communi simul cum modico mellis: vel si coquantur cum vino dulci: postea distilletur quod colatum est in aurem: aloes etiā dissolutum cū succo ruthe modico vini: ad hoc est efficax remedium. Laudat etiam Rasis tertio continentis vt guttatim immittat de succo colloquintide: aut de succo capparis aut mentastri aut baurach cum aceto. valet etiam oleū amigdalarum amararum cum cōfortatione auris et mundificatione sordis.

¶ Secunda intentio completur implendo aurem hora post horam ex oleo amigdalarum dulcium: vel solo vel mixto cum aqua mellis. deinde conuertatur eger super partem egram retinendo flatum: vt dicebatur supra: ad hoc vt spiritus feratur ad aures cum impetu vel inducatur sternutatio insufflando piper vel condisi intra nares: postea abstergatur cum lana posita in extremitate stili infusa in aqua mellis vel in vino ꝛ oleo tepidis vsq3 dum in totū mūdificet.

¶ Si vero dolor fuerit ex ingressione aque: primum ingenium est vt fiat eius euacuatio conuertendo se supra partem illam et inducendo tussim et sternutationem: vt dictum est: et stringēdo nares caput agitādo: et tādē cū stilo infuso cū extremitate illi⁹ cū lana ī vino abstergat.

De cura doloris auris pp̄ter ingressionem aque.

¶ Stat etiā intētio in attractione illius ponē do spongiā cōstrictam manibus ligatā cum filo intra aurē vt repleta ⁊ humectata ab aqua possit cū filo extrahi: idē operat medulla cāne seu medulla sambuci ⁊ aliqñ immittit intra aurem extremitas instri quo vtuntur chirugici qd vocatur squitirolū. Unde trahēdo ne detur vacuū fugit aqua. ¶ Imaginatus est etiā Gal. artificiosum ingeniū in ista materia vt capiat iūcus ex quo antiquitus fiebat papyrus: est res nota et substantia leuis porosa incidat ad longitudinem digiti lōgioris: ⁊ ſm vnū extremū ponat in aure: ⁊ ſm aliud tangat aliquo inflāmabili vt oleo cōi: ⁊ accēdat ignis in eo: et ita paulatine attrahet humiditas ⁊ exiccabit: ⁊ hoc pōt fieri multis vicibus vsq̧ ad pfectionē. ¶ Et si aqua que intrauit in aurē fuerit malitiosa vel als acuta: tunc dicebat Ras. 3° ptinentis. opz vt imponatur auri oleū dulce: postea desiccet abstergēdo cum cotto vel lana vt fuit dictū: tandē remanente dolore imponat lac muliebre mulctū: qm mitigabit dolorem accidentē ex hoc vz etiā ad hoc adeps anatis ⁊ vulpis si distilletur in aurē.

De curado loris auri cāri a lapide vl' faba extracta.

¶ Si vero cā doloris fuerit faba aut lapis aut aliqd hmōi impositū vel qd ceciderit in aurem claudens foramē auris: ⁊ aliquotiēs ppter germē cū impinguat dilitādo causat dolorē: oz cū magno ingenio laborare in extrahēdo ⁊ nō violenter extrahat cū moglietis: vt faciūt chirugici: qm aliquotiens magis pfundat ⁊ augmētat dolor. Et ego vidi vnū notabilē puerū. xj. annoꝝ mori ppter errorē chirurgici. ¶ Dixit ergo Ra. 3° ptinētis. ⁊ fuit etiā dictū prius Alexā. opz vt innoluas lanā in extremitate stili intingens in rasina: aut in alio glutinoso medicamine vt visco ⁊ silibus: ⁊ tunc dilatādo q leniter poterit aurem manibus applicet extremū stili cuz tali viscoso supra mediū lapidis vel fabe ⁊ extrahatur q leniter fieri pōt pluries sic applicando: et tunc etiā ptineat aerē eger: ⁊ inducat sternutatio vel tussis vt supra. ¶ Et laudabile est vt imponatur oleū dulce intra aurē p prius vt auris mollificetur ⁊ habilius extrahi possit: ⁊ hoc fiat frequenter vsq̧ dū extrahat si poſſe est: q si non poterit extrahi dicit Ras. ⁊ fiat inde apostema dubitādū est de spasmo. vñ pcede cū mollificatione toto studio vt dixit. Laudauit tñ Ras. in cap° proprio 9°. Alman. quod etiam bonū est vt corpus ingrediat in balneo donec mollificet.

¶ Et si dicti dolores fuerint a communitate cerebri vel aliorum membrorum. patet cura ex curis eorum.

¶ Et ex his dictis patet tota litera clara illoꝝ capitulorum paruorum Ras. de vermibus auris siue ibidem genitis siue ingredientibus in aurē ⁊ de alijs paruis animalibus similiter ingredientibus vt sunt pulices ⁊ similia.

¶ Dixit sic. cū in aur fuerit titiliatio ⁊ pruritus et dolor: sup. iam declarat q aliqd de dictis animalibus pnis est intra aurē: faciens titillationē ⁊ pruritū cū dolore: deinde cū ceciderint vermes ab aure: tūc sup. declarat q sunt spāl'r vermes: ⁊ tūc ponēs curā dixit: immittat auri succus mētastri aut de folijs psicoꝝ aut oleū de nucleis ipsoꝝ: aut aloes in aqua dissoluatur sup. mellis ⁊ imittat. Addit ponendo vtilitatē humorum. hec enim vermes auris ⁊ parua aīalia ingredientia ipsam: ⁊ quecūq̧ erant in ipsa aure et in vlceribus nascuntur interficiunt.

¶ Patet etiā ex dictis sequēs caplm de eo q in aure sup. nō animatū ab exteriorib⁹ ingressum fuerit. ¶ Dicit sic. Cū aliqd figit in aure sup. de dictis: oleū tepidū est immittendū: ⁊ patiens in balneū ingrediēs ibi morā faciat donec ei⁹ corpus mollificet: deinde in narib⁹ insuffleť de cōdisi: ⁊ teneat anhelitus vt sternutatio sequat. Addit. forsitan em̄ sic egrediet. si aūt fuerit difficile ⁊ nō exierit erit necesse vt dixit vt cum ferro auri immisso extrahatur: que sententia non placet vt dixit supra. Addit. quod etiā naribus est faciendum si in eis aliquid ingressum fuerit quod extrahi non possit.

¶ Et ponēs curā sil'r de ingressu aque addit: q si aqua aurē ingressa fuerit capite ad partem illius inclinato saliat eger. i. cōmouendo caput: ⁊ si non exierit puocetur sternutatio vt diximus: deinde oleū tepidū immittatur. ¶ Et addit sollicitando medicum ad curā huius ⁊ est ps principalis capli. neq̧ hoc pro paruo est habendū ⁊ pcipue si fuerit res ingressa malā hñs qualitatē ex ea nāq̧ grauis sequit dolor vt dixit. Restant tm̄ nunc tria capl'a legēda de dispōnibus auriū que antecedunt ista duo.

¶ De vlceribus auris. Cap. xxxij.

Cum pus ab aure egredit: hydromel tepidū multotiens in vna die in aure est distillandū. ¶ Deinde hoc medicamē optime faciens ad hoc est immittendū: qd recipit sarcocolle aloes ⁊ sanguinis draconis thuris squāme ferri ziniar: oīa in aceto dissoluantur ⁊ in aurem mittantur: aut lycinium melle illinitum in predictis intingatur ⁊ sic immittatur: patiens itaq̧ ex hoc medicamine ⁊ hydromelle medicetur, donec sanus sit.

Istud est capitulum de vlcere qd fit in aure: qd recta ptinuatione sic cōtinuat ad pcedens. Nā postq̄ in pcedenti determinatū est de dolore auris: et q: maximus dolor ⁊ magis piculosus est dolor pēdens ex apāte maxīe facto in pfundo auris in pte neruosa: vt supra visum est. Et qm supra posita est cura dicti apātis in pn° ei⁹ ne ad augmētū pueniat: ⁊ ēt augmēti ei⁹ v̄sus statū intēdendo ad resolōnē. Et qm sepe vt supra dictū est talia apāta ducunt ad collōnē ⁊ ad saniē: ⁊ pñr fit inde vlcus. Fuit igit pueniēs ponere subsequenter caplm de cura vlceris qd fit in aure. Diuidit aūt psens caplm in duas ptes ſm q duo remedia ponit quoꝝ vnū est abstersiuū ⁊ mūdificatiuū. 2^m est exiccatiuū ⁊ psolidatiuū. 2ª ibi (Deinde hoc medicamē.) De pª pte dixit. Cum pus ab aure egredit sup. iā significat de vlcere in aure: et ponēs remediū abstersiuū ⁊ mundificatiuū saniei dixit. hydromel tepidū est multotiens distillandū. ¶ Pro intelligētia huius capli ⁊ huius ptis pncipalis est aduertendū: vt etiā sepe

Declaratio pme ptis.

supra dictũ est ꝙ Rasis in hoc libro vtꝰ breuilo-
quus loquitᷣ. Nã lꝫ multe spãles sint hñde cõsi-
derationes in cura vlceris auris vt infra loco
suo videbitᷣ: tñ hic multa supponit ponẽdo tm̃
remedia q̃ immediate faciunt ad cãm ꝯiunctã:
ꝛ qm̃ in vlcere stat sanies ꝛ separatio ꝯtinui et
deperditio mẽbri: idcirco stant intẽtiones pnci
pales in absterfione mãe saniose ꝛ mũdificatio
ne eius ex vna parte: deinde intẽtiones exsicca-
tionis ꝛ gñationis carnis ꝛ ꝯsolidationis: ꝛ in
fra Ras. has intẽtiones manifestat in his dua-
bus partibus pncipalibꝰ capl'i. primã. s. abster-
sionis in pma pte: ꝛ scdam in scda. ¶ Cũ igitur
absterfio ꝛ mũdificatio ꝯueniẽter fiat p aquaꝫ
mellis q̃ ponitᷣ inter abstergentia mediocria:
qm̃ quedã sunt remissiora, ꝛ in cã cal'a magis cõ
ueniẽtia: vt aqua or. ꝛ serꝫ caprinũ cũ modico
zuccari: q̃dã sunt abstergẽtia fortiora q̃ in mã
magis fria ꝛ magis grossa abstergẽtia ꝯueniũt
vt decoctio prassij ꝛ vrina pueri ꝛ decoctio ari-
stol'. ꝛ silia. Ras. aũt posuit hoc medicamẽ tãq̃
medicamẽs valẽs in mã mixta dimittẽs extre-
ma: q: volẽs vnicũ tm̃ ponere remediũ ꝯuenien
tius satis fit p hoc mediocre remediũ q̃ p alterꝫ
extremoꝝ. ¶ Circa tñ hanc partẽ de ipone huiꝰ
medicaminis ad abstergendũ opꝫ vt afferatur
cañ. positi supra in capᵒ supiore: vt postq̃ steterit
medicamẽ p tps in aure: postea voluatᷣ corpus
sup partẽ egrã: ꝛ cũ retentione flatus ꝛ etiã tus
siendo liquor cũ mã exprimatᷣ: postea cũ stilo mũ
dificetᷣ: in cuius extremo ponatᷣ bõbix vel lana
ꝛc. Et sic ptꝫ pma pars clara. ¶ Vñ hoc facto cõ
tinuando dixit de scda parte. Deinde hoc medi
camẽ optime faciẽs ad hoc. i. ad pfectionẽ cure
est immittẽdũ: ꝛ ponit descriptionẽ illiꝰ dicẽs
℞. sarcocollã aloẽ sanguinẽ draconis squamaꝫ
ferri siniar. i. florem eris. ꝛ ex eo in aceto dissol-
uatur ꝛ in aurẽ mittatur: ꝛ lyciniũ melle linitũ
in p̃dicta intingatᷣ ꝛ immittatᷣ: patiẽs itaqꝫ ex
hoc medicamine ꝛ hydromelle medicetᷣ donec
sanus fit. ¶ Nota ꝙ ex tota serie verboꝝ colli-
gitᷣ ꝙ in curatione vlceris pmo dꝫ fieri abster-
sio anq̃ applicetᷣ medicamẽ ꝯsolidatiuũ: ptꝫ p
hoc qd̃ post immissionẽ hydromellis dixit. Dei
de colligitᷣ scdo ꝙ nõ sufficit vnica vice appone
re abstersiuũ indebite abstergẽdo anq̃ appona
tur ꝯsolidatiuũ: ptꝫ p hoc qd̃ dixit de hydromel
le qd̃ est multotiẽs imittendũ: deinde ꝛc. Nam
vsq̃ dũ appareat sanies ꝛ virulẽtia nõ dꝫ appo
ni ꝯsolidatiuũ vnitiuũ ꝛ cõstrictiuũ: ptꝫ tertio
ꝙ et qñ ꝯsolidatiuũ exponitur si iterato exit sa
nies ꝛ virulentia oportet redire ab absterfio-
nem: ꝛ ita per circulum aliqñ vti vno ꝛ aliquan
do altero: ꝛ ita subsequenter ptꝫ ex vltimis ver
bis tex. Ultimum tñ approximandum debet eẽ
consolidatiuum. ¶ Nota etiam ꝙ hoc medica-
men consolidatiuum forte est multum in quo
stant omnes intẽtiones de exsiccando ꝛ de vniẽ
do ꝛ de generatione carnis ꝛ de remittendo ma
lam complexionez membri: vt ptꝫ per simplicia
intrantia: que omnia ꝛ virtutes eorum sunt de
clarata supra in vlceribus oculorum: oporteret
tñ in cura incipere a debilioribus: ꝛ quãdo nõ
sufficerent venire ad istud quod est vltimuꝫ. Et
sic fit finis capituli.

Not. bene

Declarãtio pme ptis.

Declarato textualiter caᵒ ex ordine pmo videndum est de quid nois et
quid rei vlcerum auris. scdo quedã distinctio-
nes ponentur. tertio cause. deinde ꝛ quarto si-
gna. quinto ponetur cura.

Quid nominis. De primo vlcus auris ẽ vlcus contractum ad
ipsam aurem: ita ꝙ dicit solutionem continui
cum sanie proprie in parte carnosa ipsiꝰ auris.

Distinctiones. De scdo ponendo distin ctiones. ¶ Prima est ꝙ
vlcus quoddam est antiquum quoddaꝫ recens.
¶ Scda quoddã est manifestum quoddã non:
q: quoddã est apparens sensui qddã profundũ
profundoꝝ quoddã fistulatum quoddam nõ: et
istorum quoddam coniungitur in corpore hu-
mido ꝛ pueri: quoddam in corpore sicco: vt seni
li vel melencolico.

Cause. Cause aũt dictoꝝ vlceꝝ quedã sequũ tur ad alia apata vel debilitatem di
gestiue ipsius auris vel sequuntᷣ humiditatem
aliũde ad aurem multiplicatã: vnde sepe fit p-
pter mãm fluentẽ a cerebro ad ipsam aurẽ: que
cum nõ possit ab aure conuenienter regulari fit
sanies ꝛ vlceratur: tertio potest cõtingere ex de
bilitate naturali ipsius auris: qñ. s. auris debi-
lis per naturam non potest digerere nutrimen
tum sibi debitum nec superfluum debite expel
lere: ꝛ sic imprimit in nãm nocumentum.

De causis

Signa. De signis primũ pnosticũ euentus apata calida in aure plerũqꝫ termi
nantur ad vlcus auris: vt ptꝫ ex dictis. ¶ Scdꝫ
pnosticum. hñtes cerebrũ debile ꝛ magnum se-
pe incurrunt vlcera aurium: ptꝫ ¶ Aliud pno-
sticũ. in quibus fit retentio sordis auris: al's
consueta eñari expectare opꝫ vlcera auris: ptꝫ
consideranti. ¶ Aliud pnosticum. in quibꝰ stat
fastidium ꝛ repletio ꝛ proprie somnꝰ post reple
tionem cum grauitate in eis post reliqua nocu-
menta expectare oportet vltra alia nocumenta
aurium vlcera.

De signis euentus.

¶ De pnosticis ꝟo ad bonũ vel ad malũ potes
formare correspõdentia pnostica q̃tũ ad mul-
ta: sicut dictũ est supra in caᵒ doloꝝ auris de p
nosticis ad bonũ vel ad malũ vt ꝯsiderare pote
ris. ¶ Ueꝝ spãl'r apparẽte sanie nouiter fluxa
ab aure prius stãte dolore capitis ꝛ confusione
sensuũ ꝛ pcipue fm partẽ directã auri: ꝛ cũ ap-
paret dicta sanies ꝛ iã minuuntᷣ dicta acciden-
tia capitis ꝛ nocumẽta: tunc talis sanies vel vl
cus est signũ ad bonũ vt ptꝫ ꝯsideranti. ¶ Aliđ
ad bonum: cũ manifestatᷣ vlcus in parte extrin-
seca ꝛ sanies q̃ apparet est laudabilis in colore
sub̃a ꝛ odore stantibus reliq̃s bonis significa-
tionibus: tunc est significatio ad bonũ: econtra
qñ sanies emanat ex apate pfundo ꝛ diuturno
ꝛ sanies est male colorata ꝛ fetidi odoris: tunc
est sigñatio mala: immo dicit. A. in cura saniei ꝛ
puris: ea vero que chronica sunt profunda anti
qua submersa sunt valde mala: ꝛ q̃sicꝫ pducunt
ad detegendum os.

De signis pnosticis.

¶ Signa vero demonstratiua vlceꝝ sunt mani
festa ex apparentia saniei vel sanguinis saniosi
ꝛ si emanat sanies ex cerebro declaratᷣ ex p̃cẽdẽ-
te grauitate ꝛ dolore cerebri ꝛ alleuiatione eoꝝ
cũ apparet sanies ꝛ cũ priuatione doloris ãtea
auris. ¶ Si ex debilitate digestiue auris decla
ratur cũ incolumitate alioꝝ mẽbroꝝ sine dolo-
re: ꝛ talis sanies apparens non tm̃ declarat. vl-

De signis demonstratiuis.

cus in aure: sed ēt qualitatem vlceris vtrum sit
fraudulentum vel non. Si mā sit alba vlcus de
claratur non esse malitiosum si sit nouū: vel ve
tus ex patiente declaratur: si sit ꝓfuudū vel nō
declaratur etiā ad sensum ⁊ ad dolorē ꝓfundū.

Cura. In cura p̄mo est regimē in dieta. scʒ subtiliatio regiminis videlʒ vt mino-
retur cibus vt calor possit mā̄ʒ digerere: ⁊ equa
tio regiminis in qualitate est etiam necessaria
vt generet sanguis dulcis ne fiat gñatio saniei
mordacis ⁊ acute: ⁊ hoc fit cū cibis bone substā
tie ⁊ bone qualitatis: dimissio ēt vini vel saltē
parcitas eius est ēt in casu multū necessaria.

¶ Et in situ capitis nō inclinet supra partē sa-
nā sed supra partē egrā ꝙ si vtraq̄ʒ auris eēt le-
sa: tunc varietur situs aliqñ ad dextrā: aliquan
do ad sinistrā vt vtraq̄ʒ expurget. In hoc tñ qui
dam antiquoꝝ vt voluit Aui. volebāt expurga-
ri mā̄m ex sanie: q² clausa aure magis fiebat sa-
niosa ⁊ magis soluebat ꝯtinuū ⁊ ꝯñr rūpebatur
caro post aurē. ⁊ ita curabant qm̄ auris est mē-
brum hñs multos anfractus seu tortuositates:
hoc tñ non laudat Auic. qm̄ retentio talis māe
facit vt nā aliqñ eam conuertat ad cerebrum.

¶ Circa medicinalia suppositis canonibus de
euōne cōi si pctm̄ fuerit in toto cū flōia ⁊ medi
cinis ſm exigentiā vel de euōne appropriata ce
rebro ꝓprie, ſʒ exigētiā mā̄e peccāt ⁊ iteratiōe
euōnū ⁊ de diuersionib⁹ regulādo ſm alias se-
pe dicta. ¶ Succedit ꝯñr intētio digōnis mā̄e ⁊
⁊ remissionis malitie eius p medicinas cōes in
terius sumēdas q̄ variant ſm varietatē cā̄e vl-
ceris. nā si sit mā adusta sequēs ap̄a acutū dige
rat mā remittēdo acuitatem cū sirupo violato
de iuiubis ⁊ de fumoterre ⁊ cū melle ro. qm̄ sem
per dʒ fieri absterſio ⁊ cū aqua zuccari vel cum
aqua ordei. Et si fuerit mā flegmatica acuitate
participans addatur aqua prassij paꝝ. Et si fue
rit mā colerica corrodēs membꝛū opʒ alterare
mā̄m cū frigidioribus ⁊ minus frigidis ſm qd̄
est mā. ¶ Et si fuerit sanies talis ꝓpter impotē
tiam virtutis nutritiue: ita. s. vt superfluat nu
trimentum ꝙ cū non possit extra mitti cōuerti
tur ad saniem: ⁊ sic causat vlcus. ¶ Intētio p̄n
cipalis est cum abstergentibus ⁊ confortātib⁹
⁊ remittentibus acuitatem: q² quelibet sanies
participat acuitate. nā caliditas p̄ter nā̄m ne-
cessaria est saltez passiue ad gñonē sanie: vt ali
bi est declaratum: ⁊ ideo in digestione remitta-
tur caliditas preter naturam facta digestione:
si fit repletio in toto fiat euō vt dictuʒ est. ¶ Fa
cta aūt mundificatione a toto vel a particula-
ri mēbro ſm exigentiam. ¶ Consequenter suc-
cedit intentio ſc̄da immediate ad mēbꝛū lesuʒ
vt ad vlcus: ⁊ tunc si vlcus est in parte manife-
sta ipsius auris. vt etiam dicit Mes. in prin° cu
re: tunc gña curationis talis vlceris sunt nota
sicut dictum est supra in vlceribus oculoꝝ. Pri
mo abstergendo ⁊ mundificando cum leuiorib⁹
abstersiuis de quibus statim dicetur: deinde cō
solidando vel incarnando si expedit cum exsic-
cantibus ⁊ carnem generantibus ⁊ cōsolidanti
bus confortatiuis. Et si non fuerit in loco ma-
nifesto sed in profundo: tunc aut est antiquum
vlcus aut recens. ¶ Si sit veniens de propin-
quo ⁊ fuerit sanies de vulnere recenti absterga
tur cum lycinio infuso corto in extremitate ei⁹
posito in abstergente apponendo stilum ad par
tem saniosaʒ infuso in aqua mellis vel in aqua
ordei si sit mā subtilis. Si vero non sufficit non
fiat hydromel cū aqua sed vinum ponatur loco
aque. ¶ Si aūt mā fuerit de ꝓfundo et recens
opʒ vt instilletur de tali liquore abstergente vt
de aq̄ zuccari vel de melle cū vino infundat iva
cuitate auris ⁊ moueatur auri vsquequo descē
dat ad profundum. ¶ Si fuerit profunduʒ ⁊ ca
uernosum putrefactum ⁊ diuturnum opʒ mun
dificare cuʒ fortiori mundificante vt vrina pue
ri vel cum oximelle simplici. Laudatur terben-
tina cū melle ⁊ est forte abstergens. Et dixit Ra
sis 3° ꝯtinentis ꝙ alchitran cū melle imponat
auri: qm̄ mundificabunt eā valde ⁊ ꝓprie lau-
dat eam in chronica. Si ista nō sufficiunt pona
tur cuʒ vrina aliquid de felle thauri ⁊ est forti⁹.

Nota bñ.

¶ Sed hic beue nota ꝙ q² auris est membrum
sensitiuum nō ponantur in prin° fortia abster-
siua sed mediocria: sed in processu veniendo ad
fortia qñ alia non sufficiunt ⁊ ad ea que nō tm̄
abstergunt: sed ēt exsiccant: ⁊ hoc insinuauit. A.
in cura vlcerum auris cum dixit. Cum aūt mul-
tiplicatur pus valde: tunc necessaria est admi-
nistracio lycinij submersi in felle thaurino aut
distillationes ex vrina infantium: ⁊ fortius eo
est scoria ferri abluta ⁊ frixa in sartagine multo
tiens quando decoquitur in aceto ⁊ administra
tur. ¶ Modum autem administrationis hui⁹
scorie ponit Serapio. secundo breuiarij in capi
tulo proprio dicens. Si autem currit ex aure sa
nies multa fetida: tunc accipiatur scoria ferri ⁊
teratur cuʒ aceto ⁊ emittatur sub sole donec in
spissetur ⁊ fundat in aure sup. cum modico mel
lis: ⁊ clariorem moduʒ preparationis scorie fer
ri ponit Mes. in capitulo proprio de vlceribus
aurium in fine dixit sic. ℞. scoriam ferri et laua
eam cum aceto forti postq̄ triueris eam vehe-
menter: deinde fiat similiter vsq̄ʒ septies: dein-
de teratur ⁊ exsiccetur super cinere calido: dein
de fiat similiter vsq̄ʒ septies: deinde teratur et
fiat sicut puluis subtilis ⁊ decoquatur cuʒ ace-
to decoctione vehementi vsq̄ʒ dum habeat spis
situdinem mellis ⁊ distilletur ex ea in aurē aut
intromittatur cum lycinio. ¶ Sed nota quod
iste modus preparationis magis facit in exsic-
cando q̄ in abstergendo: ⁊ ita quando remissio
ra non sufficiunt ponantur ista fortia: et istam
graduationem vult Mes. ⁊ facta infusione ho-
rum in aureʒ per tempus ponatur caput supra
partem sanam: deinde conuertatur supra partē
egram vt educatur liquor ⁊ expurgetur materia
saniosa etiam debite abstergendo cū lana posi-
ta in extremitate stili. ¶ Laudatur etiā in hoc
singulariter succ⁹ foliorum oliue. nam exsiccat
⁊ abstergit si ponatur cum aqua mellis vel vri-
na vel aqua zuccari.

Nota. De sq̄ma ferri.

Des. vni⁹ egyptiaci.

¶ Consequenter fiat consolidatio que fieri de-
bet quando facta est sufficienter abstersio: ⁊ hoc
cognoscitur: quoniam non expurgatur tunc sa-
nies: sed apparet quod emanat rub. ⁊ loc⁹ red-
ditur magis sensitiuus et dolorosus: nam tunc
oportet consolidare ⁊ vnire partes illas ⁊ mem
brum deperditum regenerare: ⁊ istud totum cō
pletur diuerso modo: nam vt per ea que sunt ge
neratiua carnis notabiliter ⁊ exsiccatiua. Nam
ex quo auris est mēbꝛum siccū. i. cartilaginosū ⁊

nervosum vbi emanat multa sanies ex aure declaratur ꝙ elõgatur auris multũ a natura sua: vbi si esset membrum humidum naturaliter nõ oporteret tantã exiccationẽ esse: q2 exiccarent humiditatem substantificã si essent nimis sicce et ita ꝓhiberẽt generationẽ carnis. Medicine tñ carnis gñatiue debent eẽ ꝑticipãtes aliquali humiditate cũ exiccatione ⁊ sine mordicatione vbi cicatrizatio mẽbri ⁊ vltimata consolidatio debet fieri per fortia ⁊ magis exiccatiua. De medicinis mediocribus exiccãtibus ⁊ generãtibus carnẽ sunt thus myrra ⁊ aloes. nã sunt ꝓncipales mediocres: ⁊ sandaracha in hoc est mirabilis ꝓprie. trita cũ vino ⁊ melle vt dicit Mesue sanat eñ ⁊ dolorez tollit: ex his fiat puluis et intingat̃ in eo stilus madefactus cũ lana cũ melle rosato vel aqua roſ. Et si vlcus sit in loco manifesto tangat̃ locus: ꝙ si esset in ꝓfundo distilletur puluis cũ succo abrotani vel foliorꝫ oliuarum: q2 sua exiccatione valent. Succus hedere succus aristol. oẽs valẽt remouẽdo carnẽ corruptam ⁊ nouã generãdo. ¶ Si ista non sufficerent veniamus ad fortiora vt sunt alumen aristologia ⁊ es adustũ: aliqñ flos eris. nã corrumpit carnẽ putrefactã ⁊ tandẽ consolidat. Squama eruginis ferri ⁊ Auic. ⁊ Mes. dicunt ꝙ si septies cõburat̃ ⁊ infundat̃ in aceto ⁊ in puluerẽ reducat̃ ⁊ ponat̃ in aurẽ iuuat: vt etiã de ea supra dictũ est. ¶ Et Raſ. ponit vnũ medicamen nõ multũ forte. 3° ꝯtinẽtis sub hac forma i hac intẽtione: cui⁹ descriptio est. ℞. sarcocolle sanguinis draco. corticum thuris siefmemithe spume maris baurach terant̃ cõuenienter ⁊ imponatur lyciniũ prius mũdificata aure qđ inuoluatur in medicamine dicto cũ melle. ¶ Valet etiã cũ est indigẽtia maior ad exiccandũ ⁊ corrodendum carnẽ mortuã ⁊ regenerationẽ noue cũ currit sanies fetida. medicamẽ factũ cuz ziniar positũ a Seraꝑ. in ca° ꝓprio: qđ sic fit. nã ziniar vel flos eris qđ idẽ est pulnerizatũ ⁊ mel ⁊ acetum cũ equalitate coquant̃ donec inspissent̃ sicut mel ⁊ administrent̃. ⁊ ibidẽ facit cõpositionem ex his rebus vnguẽti egyptij qđ bonum est valde in tali dispõne: cuius descriptio. ℞. mell. ℥. viij. aceti vini. ℥. vj. ziniar. ℥. ij. ꝓijciat̃ mel in vas stannatũ ⁊ accipiat̃ spuma eius: deide fundatur sup ipm acetũ ⁊ decoquat̃ donec inspissetur: deinde pulnerizetur super ipm ziniar ⁊ cõficiatur bene etiam administret̃ ex eo cũ lycinio aut soluatur cum aceto ⁊ infundatur in aurem. ¶ Aduerte ꝙ aliqñ ad fortia stiptica fit ꝓhibitio exitus saniei: q2 generat̃ crustula supra membrum. Et in isto casu dꝫ medicus esse cantus ne procedat cũ stipticis. nã aliqñ sanies talr retẽta corrodit inferius: etiã declarat̃ ex dolore ⁊ augmento febris. Et istum casũ notauit Aui. in ꝓpria cura de vlceribus auriũ cũ dixit. Et cum videris humiditatẽ retineri ꝓpter medicinas ꝓhibitiuas exiccatiuas: tunc funde in aurẽ oleũ ro. vt cadat crusta: deinde pone i ea qđ generat carnẽ: vel loco eius ponatur oleum amig. vt remoueat̃ illa escara, ⁊ possit respirare sanies: ⁊ vsꝗ dũ moueat̃ crustula ponat̃ ꝯtinue oleũ deinde ponant̃ pulueres ⁊ alia exiccatiua ⁊ ꝯsolidatiua. Nam tũc nã sagax absterget ⁊ ꝯsolidabit. ¶ Auen. aũt in tali cura semꝑ cũ abstersiuis apposuit aliq̃ exiccatiua. Nã postꝙ in filio Haly.

Nota bñ.

Nota. De sq̃ma ferri.

Des. vnũ egyptiaci.

patiente apã ⁊ dolorẽ ita vt appeteret mortem exiuit sanies ex infusione olei de vitellis ouorꝫ: intra aurem propinauit aquam mellis in qua decocta erant gelen. ⁊ herba caude equi: deinde iussit eam lauari cum eadem aqua in qua decocta fuerat erugo ferri: ⁊ cum his sanatus est. Et sic fit finis capituli.

¶ De sonitu ⁊ tinnitu auriũ. Ca. xxxiij.

Ec fortasse qñꝗ cõtingunt ex subtilitate sensus auditus ⁊ ei⁹ claritate: cuius signuz est ꝙ in tpe famis augetur: ⁊ in hora satietatis ⁊ ebrietatis minuitur: que propria nõ indiget cura nisi sup̃fluitatẽ obtineat. Tunc enim de opio dissoluto in oleo imittendum est q̃ntum duo grana ordei ponderant. ¶ Si aũt hec cũ grauedine capitis ⁊ auditus debilitate affuerit: oleum de semine raffani et oleum de amigdalis amaris et oleum rosatum in quo castoreum fuerit resolutuz sunt immittenda. ¶ Auris quoꝗ supponenda est vapori aque in qua san sucus sticados arabicum absinthium mentastrum origanum cocta sint. ¶ Et venter multotiens ex pillulis coch: ijs est soluend⁹. Et cibaria minuenda et vinũ dimittẽduz.

Equitur capitulum nunc de sonitu ⁊ tinnitu: qui sonit⁹ est quedam corrupta operatio auditiua in qua vel ſm quã apparet homini audire extrinsecum sonũ lꝫ actu nullus fiat ab extrinseco sonus auri cõicabilis: de quo ⁊ eius essentia infra spãlius dicet̃ loco suo cũ videbit̃ de q̃d nois et q̃d rei: ⁊ istud capl'm recta ꝯtinuatione cõtinet̃ cũ p̃cedenti in hũc modũ. Nã postꝙ in p̃cedẽti ca° determinatũ est de vlcere auris marie sequẽte apã vt supra visum est: et cum ad talia precipue sequat̃ debilitas ⁊ cerebri ⁊ auris siue et organi auditiui: q̃ debilitas plerũꝗ fit cã talis tinnitus: vt ptꝫ in resurgẽtibus a morbis q̃ cõiter incurrunt tinnitũ auriũ: vt dicit Seraꝑ. 2° breuiarij ca° ꝓprio: ⁊ clarius etiã videbit̃ infra loco suo de causis eius dispõnis. Fuit igit̃ cõueniens post capl'm de vlcere facere capl'm de hoc accñti vt plurimũ ꝯtingente: ⁊ immediate ꝯñti ad dictã dispõnem. Et diuidit̃ p̃sens capl'm in duas partes. Nam primo ponit cãm ⁊ signũ ⁊ curã vnius cause ⁊ subtilitatis sensus audit⁹: que aliquotiẽs est cã huius dispõnis. 2° ponit curã alterius cause vt materie humoralis in aure cõtente a qua eleuatur vapor vel ventositas: et fit cã huius dispõnis. 2ª ibi (Si aũt hec cũ grauedine.) ¶ Et hic nota ꝙ Raſ. in hoc cap° non ponit curam debilitatis: sicut nec ⁊ reliquarꝫ quarũdam causarum: sed solum ponit curã duarum causarum vnius. s. rarissime contingentis: vt maxime sensibilitatis organi que maxima sensibilitas aliquotiens fit cã tinnitus vt videbit̃: sed hec cã rarissime reperitur: quia cõmuniter

non nisi in corpore temperato: vel parum ad siccum declinante. Ponit etiã curã ⁊ 2° causevt plurimũ cõtingẽtis vt materie grauãtis a qua fit euaporatio aut ꝗñatio ventositatis in aure retente. nã his cõprehensis duab⁹ causis quasi extremaliter distãtibus in hoc ꝙ frequentissime vna aduenit: ⁊ alia rarissime põt intellect⁹ discurrere ad alias medias.

Declaratio pme ptis.

℄ Procedẽdo ergo ad expõnem capli circa cãs duas dictas: dixit de pma parte ad insinuandum hanc cãm esse rarissime cõtingentẽ. hec fortasse qñq̃z. s. tinnitus et sonitus. Nota signanter dixit fortasse: ⁊ qñq̃z cõtingunt ex subtilitate sensus auditus ⁊ eius claritate. Et ponens signũ huius cause dixit cõtinuando: cuius signũ est ꝙ in tpe famis augeť et in hora ebrietatis ⁊ satietatis minuiť. Ratio huius signi est clara per hoc: q: tpe ebrietatis ⁊ satietatis multi vapores cõicanť organo auditiuo ⁊ spẽbus que sunt instra: vñ imperficitur operatio auditiua: ⁊ ꝯñr minuiť talis tinnitus sequens subtilitatẽ ⁊ claritatẽ virtutis comprehendentis: ecõtra vero tpe ieiunij resolutis vaporibus ⁊ depurato organo sensus ꝑfectior est: et ita a qualibet cã quantũcunq̃z debiliter imprimente ⁊ occulta fit sensus: ⁊ ita tinnitus augmentať tpe ieiunij. ℄ Dicit ꝯñr ponẽdo curaz huius qñ necessaria est cura: qm̃ aliquotiẽs nõ est necessaria vt cũ talis tinnitus nõ est ad nocumentum: sicut etiã supra dictũ est de imaginibus: vt etiã dicit cõtinuando q̃ ꝓpria cura non indiget nisi supfluitatẽ obtineat tunc enim de opio dissoluto in oleo immittendũ est quãtum grana duo or. ponderant.

Nota.

℄ Hic est notandũ ꝙ Raſ. ponit hic curã extremã: que debeť in cura huius cause: vt sepe facit: ⁊ in reliq̃s capitulis supponens aliqua remedia mitiora prius facta esse ad diminutionẽ sensus mẽbri: vt de granis pini infusis in aceto ⁊ reliquis vidẽdis loco suo nam ex quo hec cã adducit ad nocumentũ propter nimiã subtilitatẽ ⁊ claritatẽ sensus ꝓprie oblatio cõtrarij est ꝑ stupefacientia minuentia sensum mẽbri: vt ꝑ opiũ dissolutũ in oleo. Sed opꝫ vt hoc fiat cũ mẽsura ⁊ bona aduertẽtia ne sequať nimia diminutio in sensu: vñ ex passiõe tinnitus sequať passio grauitatis auditus vel surditatis. Debẽt ergo poni due tm̃ gutte de dicto oleo in quo est dissolutum opium intra aurem ⁊ non frequentare: sed sic stare per diem ⁊c. Et sic est hec prima pars clara.

Declaratio scde ptis.

℄ In 2ª parte principali huius capli ponit curã huius cause ꝑ quatuor ingenia curatiua: et ꝼm hoc põt diuidi totũ hoc in quatuor partes: qm̃ in pmis duab⁹ ptibus ponit curã ꝑ localia vt pmo ꝑ infusionẽ oleoꝝ appropriatoꝝ ĩtra aures. 2° ꝑ stuffam. ibi (Auris quoq̃z sup vaporem aque.) In 3ª pte ponit curã ꝑ pillulas euãatiuas. ibi (Ueter ex pillulis cochijs.) Et vltimo ordiat dietã. ibi in fine (Et cibaria minuenda.) Et hic nota ꝙ Raſ. in hoc ꝓcessu ponit ordinẽ ꝼm viã intẽtionis: ⁊ nõ ꝼm viã executionis. nã per viã executionis ꝓcise opposito mõ occurrenduz est: qm̃ pmo est ordinãda dieta minuendo cibũ ⁊ dimittẽdo vinũ: ex quo talis cã est materialis ꝼm cerebrum ⁊ aures peccãs: est ordinãda dieta sicut supra dictũ est: ⁊ in soda materiali ⁊ in reliquis multis cerebralibus dispõnibus: deinde fienda est euõ cũ pillulis: pri⁹ tñ digesta mã ꝼm cañ. supra positos in cura sode: etiã in euãndo prius vtẽdo mitioribus anteꝙ̃ deueniamus ad pillulas cochias: deinde 3° facta mũdificatiõe cerebri de mã antecedente ꝯñr debẽt fieri euaporationes intra aures ad digerendũ mãm coniunctam ledentẽ recipiendo vaporẽ aque ꝼm ordinem positũ in litera. s. per embotũ cõuertẽdo aurem ad recipiẽdum fumũ aque decoctionis sansuci. i. maiorane sticados arabici ⁊ absinthij mẽtastri ⁊ origani. nã ista oĩa sunt ad intẽtionẽ facientia sua caliditate ⁊ subtiliatione cum aliquali cõfortatione cerebrali q̃ euaporatio si fieret ante exhibitionẽ nequaꝙ̃ esset ꝯueniẽs imo parata multũ nocere: vt ptꝫ ꝯsideranti. Postea infundi possunt olea de semine raffani ⁊ de amigdalis amaris: que cũ ꝓprietate iuuãt vltra resolutionẽ: ⁊ fortius eis est oleũ in quo dissolutũ est castoreum: vt duo vel tria grana de eodẽ: vt infra: ptꝫ ꝙ precise in executione opꝫ contrario modo operari ab ordine posito in litera: et ita ordo ille fuit tantum intentionis et non executionis vel operis. Et hec sufficiant ad expositionem summarie litere.

Intellecto igitur sic summarie caplo: iam pro vlteriori intelligẽtia pmo videndum est de quid nois. secundo ponentur distinctiones. tertio cause. quarto signa: ⁊ vltimo veniendum ad curam.

De q̃ddita te nois.

Quid nois. De primo quid nois quidã nominant hãc dispõnem sonitũ auris: quidã tinnitum: quidã sonitũ ⁊ susurrationem vt Halyab. sed cõiter autores faciũt in hoc caplo rubricã de sonitu ⁊ tinnitu: siue vocibus in auribus: vt Mesue ⁊ Serap. ⁊ Aui. addidit ad sonitũ ⁊ tinnitũ etiam sibilum.

De q̃ddita te rei.

℄ Quid añt rei dicit Aui. 4ª tertij. caplo ꝓprio ꝙ tinnitus est vox improprie. s. sicut sonus quem homo incessanter audit: ac si esset son⁹ extra: ex hoc pꝫ ꝙ talis son⁹ est opatio corrupta. nã si fiat ab extra sonus ⁊ ꝯueniẽter audiať: tũc ẽ opatio ꝑfectiua ⁊ nõ est tinnit⁹ q̃ incessanter q̃si. pt fieri ĩcessanter: lꝫ aliqñ fiat interpolatio: q: nõ ꝑcipiť vt sonus rerum extrinsecarũ: sed vt cõtinuus sonus. Et addit: est sil'e sicut sunt imagines oculorũ. nã sicut supra dictũ est in ca° de imaginibus ꝙ ipe sunt phantasie siue colores qui sentiunť coram visu: ac si ipsi sint in aere extrinseco: ⁊ tñ nõ sunt et ita cõprehẽdunť: ac si exterius cõprehendãtur: ita etiam in tinnitu comprehendũtur soni ac si esset sonus exterior: oculus naturaliter bene dispositus ad videndum extrinseca obiecta colorata debet esse nõ coloratus ⁊ clarus vt probatur a pho ⁊ a Cõmentatore 2° de anima. vnde si propter aliquam cõtingentiã humores colorarentur vel vapores intra oculum existẽtes et obijcerentur virtuti visiue: comprehenderentur tales vt obiecta extrinsecus colorata: ita similiter ꝓcise ⁊ in aure: qm̃ si aliq̃ vapores vl' ventositates vel alie cause nõ cõcurrente motu aeris facto ꝑ sonum extrinsecum moueantur: qui naturaliter debet esse quietus in aure: ita vt immutare possit organum siue neruum auditiuũ: nunc fit tinnitus ⁊ ꝑceptio rei quasi si esset exterior factus sonus: ⁊ talis sonus nõ clare ꝑcipiť sed sicut quasi quedã susurratio ꝓpter formalr moueri aerẽ qui naturaliter dꝫ quiescere: qm̃ vt dicebat Auer. 3° colliger ca° 33°. Et instrm cum

quo opatᵉ sensus auditᵘ est aer receptus in aure ꝛ ſm qđ aer est qetior ꝛ subtilior est ciᵘ opatio pfectior. ¶ Circa tñ istā mām starēt multe difficultates ad subtilr intelligēdū nūqd opꝫ dcm̄ aerē formalr moueri ad sonū pcipiēdū: ꝛ vtrum sonus sit ille motᵘ aeris vl sequēs vl concomitās eū: sꝫ ista videantᵉ a phis 2° de aīa: ꝛ spālr a dño. A. 2° sexti nāliū ca° vltio. vbi istas difficultates mlrū subtilr enodauit: q̄ qꝛ nō sunt ꝓpositi nostri eas intactas relinquo. Et sic pꝫ quid nōis ꝛ quid rei huius dispositionis.

Distinctiones. Jam 2° sunt ponēde distinctiones: quaꝝ pᵃ sit ista. Talis sonitᵘ q̄dā est sonitᵘ cōtinuus. q̄dā interpolatus: q̄dā in corpe alr sano: q̄dam alr egro. ¶ Itē q̄dā est fortis: q̄dā debilis. ¶ Item q̄dā chronicus: ꝛ q̄dā modici tpis. ¶ Item quidam creticus: ꝛ q̄dam non creticus. possent multiplicare in distinctionibus: sed ista sufficiant.

De causis extrinsecis.

Cause. Succedit mō venire ad 3ᵐ pncipale vt ad causas. Causaꝝ q̄dā est intrinseca quedam extrinseca. intrinseca: quedam est corporalis quedam non corporalis.

¶ De extrinsecis oēs cāe potētes facere motuꝫ in aere connaturali ipsiᵘ auris: taliter. s. vt ille motᵘ causet sonū apd virtutē cōprehēdētem: sic iste cāe sunt cāe tinnitᵘ: ꝛ hoc mō flatus aeris q̄ nō sufficit facere sonū exteriorē sufficiens tñ mouere aerē auris: vñ fit collisio illius aeris ex qua seq̄tᵉ sonᵘ apd virtutē talr cōprehēdēteꝫ est cā sonitᵘ: ꝛ ita vēti flātes in discoopertis pꝫ capita ꝛ in locis liberis adducūt ad sonitū ꝛ ad hāc referātur oēs cāe extrinsece. ¶ Et hoc mō pcussio ꝛ casus sunt de his causis ꝛ silr ea q̄ agūt vt cāe pmitiue potētes facē motū saltē mediate in dicto aere cōnāli sūt de hmōi causis. ¶ Et inter has enumerat Aui. vnā cām ꝛ est vehemētia famis ꝛ tolerantia ieiunij: ꝛ hoc est propter agitationē cadētē in hūorībᵘ sparsis in corpe ꝛ q̄escētibus in ipso. nā cū nō inuenit nā cibum aliquē sup. in stomaco cōuertitᵉ ad eos hūores sup. ꝛ resoluit ipsos ꝛ mouet eos sup. ad euaporationē vt dicit: ꝛ est textus cōiter allegatus: ꝛ p similem modū facit aliquotiēs medicina posita intra aurē dissoluēdo vel ex vaporibus sulphuris ꝛ arsenici: vt dicit Mararuius.

De causis intrinsecis.

¶ Cāe aūt intrinsece q̄dā sumūtᵉ ex parte debilitatis q̄dā ex pte fortitudinis. Ex pte debilitatis qm̄ ab oī debili cā immutātᵉ stāte sensibilitate: ꝛ hoc mō cōtingit vt in imaginibᵘ: qm̄ q̄dam sunt corpora ita passibilia ꝙ oīs vapor in oculo immutat virtutē visiuā: ita oīs motᵘ pōt facere motū in aere intrinsecū cōnālē: q̄ ꝛ si modicū moueatᵉ: tñ immutat virtutē cōphēdētem ꝓpter eius passibilitatē: sic etiā dt Aui. ꝙ ppᵗ debilitatē patitᵉ sup. virtᵘ a q̄lꝫ inundatiōe sic accidit debili frigus a q̄lꝫ frigore aut calor a q̄libet calore ꝛ talis debilitas nō tm̄ seq̄tᵉ paucitatē spūum sicut accidit in cōualescētibus in q̄bus fit sonitus: vt dicebat Mes. immo seq̄tur etiā omnem malitiam complexionis vt fuit supra declaratum: ꝛ in hoc casu licet inundatio facta in aure sit quasi occulta: ita ꝙ a mediocri virtute nō perciperetur tñ a debili percipitur ꝛ sic pcipitᵉ sonus: lꝫ taliter mouentia non possint facere motum in aerem extrinsecum sufficiētem facere sonuꝫ extrinsecus. ¶ Fit etiam: ꝛ est alia causa: aliqñ ex fortitudīe virtutis. nam stante virtutis fortitudine ad quam seq̄tur virtutis sensibilitas fit ꝙ omnes motus q̄ a virtute mediocri nō possunt percipi a forti virtute cōprehēdūtur: ꝛ qm̄ vix vel nunꝗ reperitur quin ex parte cause extrinsece vl causarum extrinsecaꝝ vt nō moueātur aliqualiter partes aeris intrinseci: inde contingit in acutissimo sensu vt percipiatur sonus continuus: ꝛ maxime hoc fit tēpore ieiunij: qꝛ illo tempore facta resolutione in vaporibus virtus passiua redditur potētior ꝛ organum redditur magis depuratum: ꝛ sic est aptus ille motus percipi qui pus nō pcipiebatur. ¶ Potest etiam fieri a causa corporali ex causa cerebri vt sepe contingit in cerebro multiplicari ventositates per indigestionem que p colligantiam ad aurem immutant organum ꝛ aerem connaturalem. ¶ Potest etiam fieri ex generatione saniei ꝓpter ebullitionem contingentem ꝛ euaporationem ad quam sequitur sonus. ¶ Potest etiam fieri ex materia in aure contenta cum est viscosa intra aurem a caliditate agente: qm̄ tunc fit conuersio illius materie in ventum ꝛ sic fit motus in eis: ꝛ exeunt vel permiscentur in aere connaturali ꝛ sic fit sonᵘ ¶ Potest etiam fieri per communitatem membrorum inferiorum particularium vnius vl plurium vel a toto vt in febribus ꝛ in crisibus propter commotionem materierū: vñ cōuertūtur vapores sursum ꝛ sic causant sonū. ¶ Potest ēt fieri ꝛ frequenter a stomaco stante repletione nauseatiua ꝛ ex matrice ꝛ ex alijs membris habentibus colligantiam cum auribus.

De signis euētus.

Signa. De signis causaruꝫ restat dicere veniēdo ad signa. Prio sunt ponenda signa ꝓnostica euentus: deinde ad bonum ꝛ ad malū: ꝛ cōsequēter demōstratiua causarū: qꝛ demōstratiua generis sunt p se manifesta relatione infirmi. ¶ Sꝫ breuiter expediēdo sigᵃ ꝓnostica euētus declarātur ex pcessione causarū facientiū ad sibilū vel tinnitū de q̄bus dictum est de corpalibus ꝛ pmitiuis ꝛ spālr ex multa sensibilitate auditᵘ vel pᵃ debilitate eius ꝛ ex malitia regimis pducēte ad nauseatiuā satietatē ꝛ replōnē cerebralē simul cū negligētia debite mundificationis aurium ꝛ debite cooperture. ¶ Sigᵃ vo terminationis ad salutē vl pdurationis cōtinue maxime sumuntᵉ ex dispositione causaꝝ efficiētium: q̄ si faciliter sunt remouibiles: tūc sumitur sigᵐ ad breuitatē: vt esset de sibilo gn̄ato ex vētositate ſm caput ꝓpter occursum subitū ad aerem calidū stāte cerebro satis pleno vel de facto ex fame: vel etiaꝫ de facto in cōualescētibus: vel ꝓpter flatū vēti maxie meridionalis: cū ad eū seq̄tᵉ boreas. Et si causa fuerit apta pdurare vt ex debilitate ex gn̄atiōe cōtracta: vel ex egritudine chronica duoꝝ vl triū annoruꝫ: vel ex nimia resolōne facta per nimiū fluxum sanguinis hemorroidalis vel hmōi: tūc maxime arguimus supra diuturnitatem illius morbi. ¶ Et si causa fuerit perpetue duratiōis tūc etiam morbus fietᵉ incurabilis. ꝛ de hoc dicebat Zara. ꝙ q̄ factus est causa claritatis sensus auditus q̄ cognoscitur: quia augmentatur apud vacuitatem ꝛ ieiuniū qđ quando inueteratur nunꝗ suscipit curationem.

De signis causaruꝫ

¶ Signa causarum si fuerit talis sonitus per

cõitatem distiguit ab eo q̃ est p ppͥetatẽ: qm̃ q̃ est p ppͥetatem est cõtinuus ⁊ q̃ p cõitatem nõ sic est cõtinuus: ⁊ si est cõtinuus non sic vniformis etiã q̃ est p cõitatẽ etiã cõsequit motuz ⁊ replõnẽ membrorũ inferiorũ: q2 ⁊ sm eorũ varietatẽ fit varietas in sibilo nõ sic in eo q̃ est p ppͥetatẽ: ⁊ q̃ p cõmunitatem ab inferioribus percipitur quidã sonus quasi a deorsum in sursum eleuatus ⁊ quasi sonus ascẽdẽtis. si per proprietatem percipitur quasi sonus reflexus in seipso.

¶ Si fit p cõitatẽ particularis membri vt stomaci declarat ex nausea ex repletiõe: si ab alio membro declaratur ex lesione ipsius particularis mẽbri. ¶ Si fit per essentiã ⁊ fit a fortitudĩe sensus declarat p puationẽ causarũ repletiõis vel vẽtositatis: vt q2 nõ fuerit vsus malo regimine neq3 vsus fit nauseatiuo regimine: priuatio ergo harũ causarũ replõnis ⁊ vẽtositatis cum incolumitate ⁊ puritate sensus audit9 est signũ fortitudinis. ¶ Si fit ex debilitate sẽsus stat supfluitas. i. apparẽtia supfluitatũ. In facto aũt a fortitudine est puatio superfluitatũ ⁊ de hoc recurre in his q̃ dicta sunt supra in signis distinctiuis fode a fortitudĩe ⁊ fode a debilitate sensus. ¶ Si fit ex pure vel sanie bulliente declarat ex sorditie q̃ manifestatur ex signis maturationu3 apatũ supradictis. ¶ Si a vẽtositate sine materia tũc subito remouet sonitus9 vbi in sonitu facto ex vẽtositate cũ materia iste sonitus multiplicat tempore vacuitatis: qm̃ vt dcm̃ est supra de mẽte Aui. qñ humores sunt sparsi in corpore q̃eti existẽtes ⁊ calor nõ habet cibũ tũc ꝯtitur supra humores ⁊ eleuat vapores ⁊ fit sonitus. Ideo qñ post somnũ tpe vacuitatis multiplicat sibilus declaratur adesse materiã viscosam fouẽtẽ vẽtositatẽ. Dicit etiã Guil. de brixia de mẽte quorũdã q̃ si est a vẽtositate pura sentit son9 quasi vẽti flãtis: ⁊ si fit p humores sentit sonus vt aquar currentiũ: ⁊ si fit a sanie sentit quasi cõfricatio lapidũ vel lignorũ. ¶ Et si cause fuerint pmitiue istõ fit manifestum ex precessione earum.

Cura. Cõseqñter vltimo veniẽdo ad curã q̃ diuidit pncipalr in duo vt in regimẽ cõueniẽs ⁊ in administratiõe medicinaliũ. ¶ Primo regimẽ est duplex. vniuersale ⁊ pticulare: vl'e dicit Aui. op3 vt omnes deuitẽt motuz laboriosum replõnẽ vomitũ ⁊ vinũ vaporosum ⁊ solem ⁊ balneũ ⁊ clamorẽ ⁊ oĩa vaporosa ⁊ minuãt cenã: l3 Aui dixerit q̃ alienet in oĩbus: et cena saltem dico minuat. põr gñalr habeãt leues naturas. i. ventrẽ mollẽ: ⁊ sic ab oĩbus causis cauẽdũ est q̃ pñt facere motu3 aeris in aure vt a statione sub sole: ab auditiõe clamorum: a motu laborioso ⁊ a passionibus vehemẽter immutãtibus vt ira ⁊c. ¶ Regimẽ ꝟo speciale si fuerit sibilus creticus. i. p viã crisis factus non eget speciali cura: q2 terminata crisi ipse sibil9 terminabitur. ¶ Si fuerit etiam a causa pmitiua: non est instandũ cura speciali: quia remouebitur remota causa primitiua tamen bonum est post abscisionem cause confortare mẽbrum ⁊ remittere malitiam complexionis que remansit ex causa cum his que dicentur infra in cura sonitus a debilitate. ibi vide.

¶ Si a fortitudine sensus ⁊ a claritate eius vt plurimum non est intendendum cura speciali qm̃ vtplurimum non est ad nocumentum sicut etiam supra dictum est de imaginationibus: sed si fuerit nocẽs tũc succus iusquiami cũ oleo rosato conuenit sm Ra. Et Sera. ponit oleũ ro. cum aceto ⁊ modico opij: sed est timorosum vt circa literam dixi. Et dixit Aui. quidam in tali sibilo a fortitudine sensus ponunt medicamen ex oleo cum aceto ⁊ modico opio. Et addit: ⁊ cõuenientius q̃ preceperunt est vt sumantur grana pini ⁊ castoreum cum oleo ro. ⁊ conterantur in aceto: ⁊ distillentur: quasi innuat q̃ pm est timorosum: nam per applicationem rei opiate mortificando sensum: aliquando deuenitur ad surditatem: vñ cauendũ est a stupefactiuis. nã ⁊ si aliquãdo ppter excessiuum dolorẽ cum est timor audeant auctores aliq̃d ponere: tñ cũ timore hoc faciũt: sed vbi non est magnus timor de morte talia stupefactiua in totũ absolui debent: ideo dicebat. A. vt dcm̃ est: conueniẽtius est vt sumãtur grana pini cũ oleo ⁊ castoreo: sed castoreum debet esse modicissimum ⁊ modico aceto: oĩbus contritis ponat aliq̃d in aure: ⁊ remittit aliqualiter ille sensus: nã grana pini et oleum facit ad obtusionẽ aliqualem sensus: et tale medicamen quasi temperatu3 nõ est aptũ obesse si fit ex debilitate: qm̃ debilitas communiter inseq̃tur malam complõnez siccam vt in conualescentibus: intendendum est cum restauratiuis: ⁊ addentibus ad virtutem corporis vt est regimen conualescentiũ: vt dicebat Me. vt cum vitellis ouorum ⁊ brodijs ⁊c. Et Sera. addidit q̃ abluatur auris post cu3 decoctione absinthij: deinde infunde in eam acetum cu3 oleo rosato: ⁊ elleborum nigrum cum aceto. nam talia: vt patet faciunt ad confortationem ⁊ vigorationem organi declinando: vt dicebat Aui. in talibus ad frigus vel ad calorem sm necessitatem temperando complõnem accidẽtalem ⁊c.

¶ Si sit coniũcta mala complõ calida fit regimen alteratiuum ad frigidũ: ⁊ si mala complõ frigida regimen ad calidum alteretur: quod si fuerit a communitate inferiorum membrorũ oportet vt intendatur membris mittentibus ⁊ membris recipientibus. Mittẽtibus si sint repleta vt fiat mundificatio eorum cum appropriatis. Recipientibus vero fiat cõfortatio ne recipiant: ⁊ laudat Auicenna vnctionem cerebri cum oleo myrtino: ⁊ vnctionem auris cum oleo amigdalarum dulcium.

De cura tinitus aurĩũ ex mã ventosa q̃ sepe euenit.

¶ Si autem fit ex materia ventosa quam fouet materia viscosa vt commeniter euenit. Prima intentio est: vt regimen sit subtiliatiuum incisiuum ex parte aeris ciborum ⁊ reliquoru3 ⁊ ex parte digestionis materie de melle rosato ⁊ de syrupo de sticados cum aquis appropriatis: vt de maiorana ⁊c. Fiat postea euacuatio cum appropriatis vt pillulis de hiera: elefangi nis: pillulis alseieret: pillulis cochijs: deinde diuertatur materia ⁊ cum caputpurgijs ⁊ masticatorijs: fricationibus membrorum deorsu3 ⁊ sternutatorijs cum appropriatis de quibus dictum est in materia frigida.

Cõpõ trocisci laudata ab Aui.

¶ Deinde veniendum est ad causam cõiunctã cum appropriatis si fit mã mltũ viscosa: laudat singulariter Auicenna compositionem vnius trocisci: vt. ℞. ellebori albi grana. iij. cro. gra. v.

nitri gra.x.ex his fiat trociscus ⁊ pulverizatus infundatur in aurē vl' cū oleo de been mixtus: vel de alcanan vel anhetino vel ruthaceo: ali qui ponunt mel in compositione: prius tamē quam ponatur laudatur vt mundificetur auris. vt abluatur vel cum vino vel cum aqua mellis ⁊ cum stilo in cuius extremitate sit lana vel cottum cum modico mellis rosati.

¶ Postea fiat fomentatio et recipiatur fumus per embotum ad subtiliādum ⁊ maturandum materiā ⁊ in hoc valet fomētatio Ra. in textu vt sumat maiorana ysopus calamētū asse sicce bulliant in medietate vini ⁊ aque: deīde per embotum recipiatur fumus dicte decoctionis intra aures. potest etiā apponi absinthiū ⁊ cepe ad hāc intētionē: folia etiā pini valent: ⁊ folia lauri: ⁊ folia brusci. ¶ Facta fomētatione et expurgatione imponatur pulvis p̄dictus: ⁊ possunt multa ad hoc combinari. nam succus cepe cū modico euforbij vel castorei iuvat. ¶ Ponit Avi. aliā medicinā quam etiam ponit Mes. q̄ in dolore auris etiā in sensibilitate ⁊ sibilo ⁊ ex ventositate valet: vt. ℞. gariofi. seminis porri. añ. ʒ. ʒ. musci s̄m Avi. gra. iiij. s̄m Rasim gra. ij. hoc est singulare medicamen: etiam semina porri sunt subtiliativa incisiva ⁊ resolutiva vehementer ⁊ ꝓprietatem habent ad aures: muscus sua aromaticitate facit ad confortationem auris. Mes. discurrit ad multa ⁊ precipue ad vnā quam ipse facit: ad quaʒ recurratur in casu plurimum valēs. ¶ Et si sit pura vētositas nō hñs fomētum a materia viscosa recurrēdū est ad id qđ dcm̄ est in fine capl'i de dolore auris vt fiat sacculus ex milio calefacto ⁊ sale ⁊ floribꝰ camomille anheti ⁊ cuʒ modico furfuris. Videt etiā magis resolvēs si apponātur distillationes in aure ex oleo ruthaceo ⁊ anetino ⁊ ponātur duo gra. castorei vel eufor. vel duo gra. musci ⁊ magis placet. Et cuʒ his ⁊ similibus removebitur sibilꝰ si deus voluerit. ¶ Aristo. ēt 32. ꝓblematum. ꝓblemate 9° quesivit ꝓpter q̄d sonus in auribus si quis sonuerit cessat: respondet: qr maior sonus minorem repercutit: ⁊ hoc sup. sit qm̄ facta motione vehementi in modica cā faciente sonitum ⁊ debilem sonum intra aurē existente fit dissolutio illius: ⁊ ita cessat sonitꝰ. Et ibidem dixit. Dilucidator exponendo tex. ꝙ medici p̄cipiunt in dicto casu fieri sonos vehemētes cum tubis vel organis vel cū cornu ad eādē intentionē. Ista tñ non convenirent stante capite pleno vel conservata ventositate a materia. Et hec sufficiant.

Medicina laudata ab Avi.

No. ꝓblema Aristo.

De cura tinitus aurium ex materia ventosa q̄ sepe evenit.

¶ De gravedine auditus sive surditate. Capitulum. xxxiiij.

Cum in auditu ꝯtingit gravitas cōsiderandum est an sit ibi sordicies que vocat cera q̄ sit ī aure: que si inveteraverit mūdetur cū medicinis s̄m ꝙ prediximus aut cum cura manus. ¶ Si aūt sordes nō affuerint et evenerit hoc post satietatem fastidiosam: que eam precessit: aut egritudinem acutā: auris ponēda est sup vaporeʒ aque in qua ea q̄ prediximus cocta fuerit traiectorio īt exposito quousqꝫ vapor ascēdat: quod hoc modo fieri convenit. Res aūt iste in cucuma hñte os acutū coquantur: deinde traiectoriū ori cucume superponatur: ⁊ ne vapor egredi possit pannis involuatur ⁊ auris sup os traiectorij ponatur. ¶ Istud p̄terea fiet in aurē mittat quod recipit coloquītide. ʒ. j. baurach tertiā. ʒ. j. castorei aristolo. rotun. succi absinthij: omniū añ. ʒ. v. costi. quartā. ʒ. vnius. euforbij sextā. ʒ. vnius. fellis vaccini quantum sufficit. ad predicta cōficiēda. fiant ex ex eis sief. Cūqꝫ necesse fuerit sumat vnuʒ in oleo de amigdalis amaris resolutum ⁊ immitat auri. hoc enim valde vtile existit dolori flegmatico ⁊ vētositati ⁊ sonitui ⁊ tinitui q ex grosso fuerit: ⁊ surditati que ē ex grossis humoribus. ¶ Si auteʒ auditus debilitas post ieiuniū vigiliasqꝫ cōtingit fueritqꝫ facies extenuata ⁊ ocli cōcavi: eger balneū sepe īgrediat ⁊ largiori cibo ⁊ potu vtat ⁊ ī somno fiat ꝓfundior: sup caput quoqꝫ aquā tepidā cū oleo fundat donec sanet. ¶ Qđ si post frenesim cōtingat ex medicinis primis curet. ¶ Cuʒ in aure fuerit titillatio ⁊ pruritꝰ ⁊ dolor: deīde ceciderint vermes ab aure: īmittat auri succus mētastri aut de folijs ꝑsicorū aut oleuʒ de nucleis ipsorū: aut aloes in aqua dissolvatur ⁊ immitat: hec enī vermes auris ⁊ parva animalia ingrediētia ipsam aut que in vlceribꝰ nascunt īterficiūt. ¶ Qđ si aqua aurē intraverit capite ad partē auris illius inclinato saliat eger.

Cōpō trociscī laudata ab Avi.

Des. sief valentis ad gravedine aurium.

¶ Quod si non exierit provocetur sternutatio vt diximus: deinde oleum tepidum multotiens immittatur: neqꝫ hoc ꝓ parvo est habēdum: ⁊ precipue si res malā habens qualitatem ingressa fuerit: ex ea nāqꝫ gravis sequitur dolor.

¶ Cum aliquid in aurem figitur: oleum tepidum est immittendum ⁊ patiens balneum ingrediatur ibi moram faciens donec corpus eius mollificetur: deinde naribus insuffletur condisi: ⁊ teneatur anhelitus vt sternutatio sequatur: forsitan enim sic egreditur.

¶ Si autem fuerit difficile ꝛ non exierit necesse est vt cuz ferro auri immisso extrabatur. ¶ Qđ etiam in naribus est faciendum siquid eas ingressum fuerit qđ extrabi non possit.

Sequitur capitulum de

grauedie auditus. i. de diminutione vel ablatiõe audit⁹: qđ ca^m recta cõtinuatioe ꝯtinuaẜ ad p̄cedẽtia in hũc modum. postq̄ in p̄cedẽtibus determiauit de dolore auris ꝛ vlcere. vñ spālr̄ seq̄t nocu^m in auditu tāq̄ in opõne ꝓpa ipsius auris: ꝛ cũ vt dicebat. A. nocumẽta audit⁹ sunt sicut reliq̄rũ opationũ ꝛ nocu^m oīs opationis est vt vl' destruaẜ opõ vel diminuaẜ vl' corrũpaẜ: ita etiã silr̄ est in auditu ꝛc. ¶ Postq̄ igiẜ in hoc ca° immediate supiore determinauit Ra. de nocumẽto auditus qđ est corruptio auditus: vt de tinnitu ꝛ sibilo q̄ sunt opationes corrupte vt fuit. s. declaratũ: restabat ꝯñr ꝯueniẽter determiare de alijs duabus spēb⁹ lesiõis audit⁹: vt de diminutione illius ꝛ ablatiõe ei⁹: ꝛ hoc totũ intellexit p grauedinez auditus: vt diẜ rubrica. Et de his duab⁹ spēb⁹ sil' determiauit: qm̄ cause adducẽtes ad diminutionẽ audit⁹ si fortiores fiãt vt plerũq̄ ducunt ad destructionẽ illi⁹: iõ ille cãe q̄ sunt vtriusq̄ cõmunes videẜ tm̄ ꝭm magis ꝛ min⁹ differre. De terminãdo igiẜ de his duab⁹ lesionib⁹. p̄° ponit cās sepe ꝯtingẽtes q̄ sũt cãe haꝝ duaꝝ lesionũ. ponẽdo etiã modos lesiõis ꝛ curã eaꝝ. 2° ponit vnã spālẽ cãm sed magis remotã q̄ nõcet p alterũ modoꝝ causaꝝ positaruz prius: ꝛ ibi remittit nos ad medicinas p̄cedẽtes. scđa ibi in fine capituli. (Qđ si post frenesim ꝯtingat.) Prima adhuc põt diuidi in tres ptes: ꝭm qđ curã triũ causaꝝ ponit: qm̄ p̄° ponit curã grauedinis audit⁹ cõtingentis ꝓpter retẽtionẽ sorditiei vel cerulee feculẽte in aure. scđo ponit curã talis nocumẽti ꝯtingẽtis: maxie ex aggregatiõe humoruz fridoꝝ vel flãticoꝝ in cerebro vel aurib⁹. tertio ponit curã qñ tale nocu^m ꝓuenit ex siccitate et extenuatiõe humiditatũ nãliũ. scđa ibi. (Si ãt sordes nõ affuerit) tertia ibi. (Si aũt debilitas auditus ꝯtingit ꝛc.) Dicit ergo de p̄ª pte. Cũ in auditu ꝯtingat grauitas. i. diminutio vel ablatio cõsiderandũ est an sit ibi sordities q̄ vocaẜ cera q̄ fit in aure: q̄ si inueterauerit mũdeẜ aut cũ medicina aut cũ cura man⁹. ¶ Pro intelligẽtia huius ptis ꝛ totius capl'i: est p̄° notandũ q̄ d. Ras. hic tãgit cās cõiter cõtingentes q̄ sunt susceptibiles curationis: dimittẽs cās q̄ adducunt ad impossibilitatẽ cure vt est de opilatione a natiuitate ꝓducta. s. de ꝓuatione ꝯcauitatis in qua dz ꝯtineri aer conn͠alis faciẽs ad sonũ ꝛ auditũ: dimittens etiam eas causas q̄ quasi faciunt impossibilitatẽ vt vel ex mala cõpõne vt est de veruca gñata intra dictã ꝯcauitatẽ vel pãniculo gñato supra dictũ poꝝ: vel ẽt ex parte cõplõis male organi vel indispõnis spirituuz vt est de debilitate auditus cõtingente paulatine etatine in decrepitis: de q̄bus videbiẜ in principali de causis loco suo. Hic ergo solũ numerauit causas vt sepe ꝯtingentes ꝛ remonibiles. ¶ Scđo notãdũ q̄ ex verbis in l'ra positis insinuat duo principalr̄. ¶ Primũ q̄ cerulea humiditas q̄ cera hic appellatur cõiter nãliter recipitur in vacuitate auris: q: supfluitas colerica que deciditur ex digestione cerebri vel partium ei vicinaꝝ ꝛ transmittitur illuc tanq̄ ad emunctorium: ꝛ talis si mundificetur vt conuenit i debito regie sanitatis nõ facit grauedinem auditus ꝛ inueterauerit: q̄ si nõ mundificetur ibi aggregata ꝓpter negligentiam mundificationis ibi opilans sepe est cã grauitatis: ꝛ hoc insinuauit in prima parte cum dicit. Cum in auditu cõtigat grauitas ꝯsiderãdũ est an sit ibi sordities q̄ noiaẜ cera q̄ fit in aure. i. nãlr̄ ibi repiẜ vel forte supfluitas q̄ decidiẜ ab ipsa aure. ¶ Addit: q̄ si inueterauerit mũdeẜ: ꝛ tunc insinuat ꝯtinuãdo scđm dictũ q̄ talis aggregatio de tali mã q̄ nocet opilãdo: aut est aggregata in parte nõ ꝓfunda auris: imo sensu potest videri sub radijs solis corpore situato ꝭm aurem in directo solis et aure decenter dilatata: ꝛ tũc sufficit cura manus. i. q̄ p chirurgicum mundeẜ auris ab illa superfluitate: prius cũ instr͠o extrahente leuiter: deinde fiat absterfio: ꝛ vltimo mundificatio cũ cotto vel lana positis in extremitate stili ꝛ infusa in aqua mellis: ꝛ circũuoluendo per aurẽ abstergatur. Aut illa materia cerulea est aggregata in profundo auris ibi faciens oppilationẽ: ꝛ non potest etiã cũ ingenio videri: sed ibi ꝑcipiẜ quedam grauitas sine dolore vel feb. et non est facta sensibilis mũdificatio de eadẽ per notabile tempus ante: ꝛ tunc non sufficit ad curam opera manus vel chirurgica: sed est necessariũ vt mundificetur cum medicinis de quibus paulopost dicetur. primo humectantibus ꝛ mollificantibus ꝛ aliqualiter subtiliantibus vt cũ vaporationibus: deinde cũ resoluẽtibus exiccãtibus ꝛ extenuantibus. ꝛ hoc totum insinuauit: cum dixit. Mundetur autem cum medicinis. i. si materia fuerit occulta in profundo aut cum cura manus. i. si materia fuerit apparẽs magis extra situata. Et sic ptz ista pars clara.

¶ De secunda parte ponit curam huius grauitatis auditus pendentis non ex oppilatione a cerulea hũiditate: sed a materia magis flegmatica ibidem aggregata aliqualiter inspissata ꝛ indurata: et duo facit. Nam primo ponit signa ad declarãdum que sumuntur ex quibusdã causis precedentibus. secundo ponit curam. 2ª ibi (Auris ponenda est super vaporem aque.)

¶ De prima parte dixit. Si autem sordes sup. que dicta est nõ affuerit sup. in causa: quia sup. sit facta diligens mundificatio eius et euenerit hoc accidens post satietatem fastidiosam que eam precesserit aut egritudinem acutã sup. etiã que precesserit tunc sup. declaratur q̄ talis grauitas pendet ex aggregatione materie flegmatice. ratio est satis clara. Nam non existentibus signis de sorditie neq̄ de apate: sed p̄cessit nauseatiua satietas ꝛ ad istam sequaẜ grauitas auditus q̄ prius nõ erat est ꝓbabile signũ q̄ p indigestionem stomaci sit multa materia flegmatica aggregata secundum cerebrum per modũ notum que sit demandata ad illum locum. Si etiam successerit talis grauitas ad febrem acutam: et non fuerint signa siccitatis de quibus dicetur: vt de extenuatione totius: sed magis fuerint signa grauãtis materie et frigiditatis:

Declaraᵒ p̄me ptīcule p̄me partis p̄ncipalis.

Declaratio scđe pticule p̄me ptis principalis.

qm̄ ꝓpter febrē acutā fuit necessarium regimē frigidū ⁊ humidū debuit esse multiplicata mā frida flatica q̄ pōt esse cā hui⁹ nocumēti. Ideo ponēs curā talis grauitatis tria facit. Prio ponit curā p euaporationē fiēdā cū q̄busdā medicinis ad humectādū ⁊ subtiliādū: vt dcm̄ est positis in ca° supiore de sonitu. 2° ponit modū fiēde talis euaporationis. 3° ponit vnū medicamē fiendū post euaporationē factū in forma fief: et ponit vtilitatē singularē illius. 2ª ibi. (Qō hoc mō fieri cōuenit.) 3ª ibi. (Istō p̄terea fief in aurē mittaf.) p̄ª pars est clara: cum dixit sup. illis suppositis auris ponēda est supra vaporē aq̄. i. decoctionis in qua ea q̄ diximus cocta fuerit s. sansucus sticados absinthium ⁊c. Que oīa valēt cū ꝓpetate cōfortatiua auris ⁊ subtiliatione. nam de maiorana ⁊ sticadō. nō est dubitatio. Et de absinthio dicit Aui. in 2° cañ. in. c. ꝓprio decoctionis ipsius euaporatio remouet dolorē auris sup. a tali causa ⁊ ponāf in traiectorio imposito sup. in aurē quousq̄ vapor ascēdat. ¶ Et ponēs modū in 2ª pte dixit ꝙ hoc mō fieri conuenit. i. talis suffumigatio res iste. s. sticados ⁊c. i curcuma hñte os acutū. i. in vase cōcauo tēdēte ad acuitatē in sursum coq̄tur sup. posita debita q̄titate aq̄: deinde traiectoriū. i. cānula ori cucume. i. supponaf sup. facta decoctiōe ⁊ ne vapor egredi possit pānis obuoluaf. s. dcm̄ orificiū ⁊ auris sup os traiectorij ponaf. i. sup os canule ad recipiēdū fumū. ⸿ Ego soleo facere in hūc modū: vt facta decoctione leui dictarum rerꝫ in aq̄ debite q̄titatis in q̄cūq̄ vase cocte fuerit imponaf dicta decoctio cū dictis medicinis in aliquo vase cōcauo rotūdo: vt in olla supra quā ponaf vnū incisoriū perforatū in me° ⁊ in illo foramie imponatur cannula adeq̄ta foramini: ⁊ supponaf pānus line⁹ vñ qu aq̄ ne vapor exire possit aliūde q̄ p cānulā: postea ponēda est auris sup cānulā ad recipiēdū vaporem cum pāno etiam cooperiente ne effluat vapor ad aliam partem: sed aduertatur ne vapor sit nimis calidus sed parum calidus ⁊ suauis ⁊ hoc est qō intēdebat recipiēdo per octauam vł decimā ptē hore dcm̄ vaporē: ⁊ hoc fiat mane ⁊ sero stomaco inanito: Nā in virtute illius liq̄scit materia ⁊ subtiliaf vt habilius possit resolui ⁊ exiccari ɔñr facta execatione leui auris. ⸿ Addit Ra. de 3ª pte. Istō p̄terea fief in aurē mittatur: qō est. ℞. colloq̄ntide. ʒ. j. nā ipa est cal'a in 3°: ⁊ sicca in 3°. Et ɓm Aui. resolutiua incisiua ⁊ attractiua mãe ex ꝓfundo: ⁊ valet spālr ad aurē. nā cū coq̄tur in oleo illud oleū est ɔferēs sonitui in aure: vt dicit. A. cap° ꝓpo. addit: baurach tertiā. ʒ. vni⁹. i. ℈. j. pꝫ qō est subtiliatiuū ⁊ exiccatiuū sicut reliq̄ gñā salis: castorei aristologie rot. succi absinthij oīum. añ. ʒ. ʃ. ⸿ De castoreo ɔstat qō est resolutiū forte ꝓpter suā calitatē vehemētē de quo dicit Aui. 2° cañ. qō confert surditati frigide: nec est aliq̄d magis iuuatiuū surditati in aure q̄ ipsum cū ex ipso accipitur q̄tum est lens vna ⁊ dissoluif in oleo nardino. i. aut de spica. ¶ De aristologia rotūda cōstat etiā quia est calida in 3° ⁊ sicca in 2° et est multū abstersiua ⁊ subtiliatiua ⁊ attractiua in tātū ꝙ attrahit spinas: ⁊ cū ꝓprietate mundificat sorditiē auris cōfortādo auditū. ¶ De absinthio dcm̄ est pauloañ qō est appropatū auri et

Declaratio tertie particule prime partis principalis.

Declaratio fief positi in textu.

ɔñr surditati a causa frigida addit costi quartā ʒ. vnius. i. gra. xv. euforbij. sextā. ʒ. vnius. i. gra. x. ⸿ De euforbio ⁊ costo sua caliditate ⁊ siccitate pꝫ: ꝙ multū subtiliāt ⁊ resoluūt ⁊ attrahūt ex ꝓfundo ad exteriora: addit fellis vaccini q̄tum sufficit ad p̄dicta cōficiēdum vt ex p̄dictis fiāt fief: q: illis pulueri‍zatis cū felle vaccino pñt debite incorporari: ꝙ fel vaccinū est plīn exiccatiuū subtiliatiuū ⁊ resolutiuū: vñ exiccato tali fief in vmbra pōt postea dissolui in aliquo oleo appropato ⁊ immiti intra aurē. hoc tñ intelligaf fcā pus mūdificatiōe ɔueniēti et a cerebro ⁊ ab organis sensuū: sicut dcm̄ est in ca° supiore de sonitu ⁊. j. spālius dicef in cura: q: añ euonē stāte cerebro pleno discōueniret ꝓpter eius caliditatem excessiuā. Et ꝓinde addit. A. ꝙ sup. factis dictis fief. cū necesse fuerit vnū resolutū. i. dissolutū in oleo de amigdalis ama. auri immitaf. Nā tale oleū de amigdalis ama. de mente A. 4ª tertij. in ca° de cōseruatione sanitatis auris. dicit ꝙ est mirabile in cōseruāda sanitate si distilletur omni hebdomada sel' intra aures. ⸿ Cōsequēter ponēs iuuamēta hui⁹ medicaminis dixit. hoc enim valde vtile existit dolori flatico sup. auris ⁊ vētositati ⁊ tinnitui ⁊ sonitui q̄ ex grosso vēto fiūt ⁊ surditati q̄ est ex grossis humoribus: ⁊ ita paret eius vtilitas maxie in hoc casu si in debito tēpore offeratur. Et sic patet tota eius 2ª pars clara.

Decla° p̄e pticule 3e partis p̄ncipalis.

⸿ Si añt debilitas auditus ⁊c.) Hec est 3ª ps huius ptis in qua Ra. ponit curā debilitatis auditus sequētis exiccationē ⁊ minorationem humiditatū naturaliū maxime cerebri ⁊ organoꝝ sensuū. Et p̄° ponit signa ad declarādū hāc esse causam huius nocumēti. 2° ponit curaꝫ 2ª ibi. (Eger balneum ingrediatur.) prima pars est clara. Nam dixit. Si autem debilitas auditus cōtingit post ieiuniū aut vigilia ex quibus verbis innuif ꝙ antea non erat debilitas in auditu nec alia fuit sup. causa manifesta adducēs ad debilitatē audit⁹. De oppilōne ⁊ grauitate ⁊c. Sꝫ post ieiuniū aut vigilias vel sup. aliā cām inaniētē vt coitū vel fluxū vētris vel aliā hmōi cām: fueritq̄ facies extenuata ⁊ oculi cōcaui: vt dixit tex. tūc sup. declaraf ꝙ causa huius debilitatis est exiccatio inducta a causa inaniēte: vt pꝫ. ⸿ Iō ponēs curā huius dicit Ex quo est necessaria humectatio ⁊ qualitatiua ⁊ substātifica eger balneum sup. aq̄ tepide sepe ingrediaf. s. tpe cōueniēti: ⁊ largiori cibo sup. ⁊ magis restauratiuo aut potu vtaf sup. de vino mixto cū aqua zuccha. vel aut potu. i. cibo potabili mł'tū restauratiuo: vt est aqua carnis vł pistata carniū. ⸿ Addit: ⁊ si ī somno ꝓfundior fiat sup. hoc est cōueniēs. Nā longitudo ⁊ ꝓfunditas somni sup cibū facta in tpe cōueniēti fortificādo virtutes naturales ad opationes suas multū iuuat ad restaurationē ⁊ impinguationē. ⸿ Addit. postq̄ h̄ sup. sunt facta generalif p restauratione toti⁹ ꝙ sup caput aquā tepidā cū oleo fundat sup. medicus donec sanef: ita vt fiāt embrocationes supra caput ad ipsū humectādū cū aq̄ tepida decoctionis rerū humectātiū vt alteе maluaꝝ ⁊ capitū castratoꝝ inclinādo etiam ad calidum vel ad frigidum ɓm qō siccitati cōiūgif caliditas vel frigiditas remouēda. Nam si sit intentio non tantuꝫ ad humectā

dũ: sed etiam ad infrigidãdum debent in decoctione poni folia lactucaꝝ ⁊ violarũ ⁊ hmõi: ꝙ si cõiũgat frigiditas cũ siccitate in decoctione debẽt remoueri infrĩdãtia ⁊ addi aliqua leuia ⁊ calefactiua. vt camomilla anethũ: ⁊ sticados ⁊ vltra embrocationẽ faciẽdã ad humectãdum valẽt iniectiones ad intra nares ⁊ aures. cũ ap propatis facte ⁊ quales sint ad istas intentiones: ⁊ q̃bus modis debeãt fieri fomẽtationes recurrat supra ad ea que dicta sunt in cura generali de soda. nam ibi habuistis amplam doctrinam ad hec ⁊ similia.

¶ Seq̃tur illa pars. (Qď si post frenesim:) q̃ est 2ª pars ꝑ̃ncipalis huius capl'i in quo remittit nos qñ cõtigat grauedo auditus post frenesim ad scripta supius in alijs capl'is. Nam dixit qď si post frenesim cõtingat ex medicis ꝑ̃mis curet rõ tex. sumit ex hoc: nam ex quo talis grauitas post frenesim aut in hoc euenit: q̃ꝛ ꝑ viam quasi crisis est trãsmissa materia ad aurẽ q̃ fuit causa huius nocumẽti: ⁊ tũc q̃ntũ ad curã stãt iste intẽtiones q̃ stãt etiã in cura surditatis. s. a materia frida de qua dcm̃ est supra. ¶ Debẽt tñ alterari medicine ſm diuersitatẽ materie ad aurez trãsmisse regulãdo ſm cañ. dictos supra de dolore auris. ¶ Aut põt fieri surditas post frenesim ex debilitate virtutis aliqñ siccãte siccitatẽ: ⁊ tũc curet ſm qď dcm̃ est in parte prime lecta. ¶ Aut q̃ꝛ ꝓpter debilitatẽ virtutis gñatur vẽtositas q̃ est cã nocumẽti: ⁊ tũc curet cũ his q̃ sunt dicta in cura sonitus a vẽtositate: ⁊ ita cũ ꝑ̃mis medicinis curet: vt pꝫ: ⁊ sicut exemplificauit de frenesi: ita intelligere possumus si cõtingat grauitas auditus post aliqď nocumẽtũ cerebri vel aliorum membrorum sibi vicinorũ. Et ita sit finis expositionis summarie huiuscapituli ⁊ duorum capitulorum paruorum sequẽtiũ: q̃ etiam sunt summarie declarata in expositiõe capituli de dolore auris.

Sed pro

ampliori notitia dictoꝝ ⁊ dicẽdorũ in ista mã: pº vidẽdũ est de q̃d nois termini surditatis. 2º de diuersitatibus ⁊ varijs spẽb' in ipsa surditate. 3º ponũt cãe gñales ⁊ spãles: deĩde signa. Ultĩo ponitur cura.

De q̃ddi tate nois.

Quid nois

surditatis. De pº sciẽdũ ꝙ surditas dr̃ h̃ dispõ apud quosdã grauitas auditus vel debilitas vel destructio ipsius. Et Aui. dicit ꝙ aliqñ dr̃ surditas ab origine: ⁊ tũc est surditas aut tharsen aut guacien ⁊ aliqñ nõ est natiua sꝫ accñtalis: vñ etiã surditas aliqñ sumit ꝓ qualꝫ auditus lesiõe siue sit diminutio siue destructio. ¶ Aliqñ sumit tm̃ ꝓ ablatiõe audit' in totũ ⁊ maxĩe tales dñr qui a natiuitate: ⁊ ista dr̃ surditas absoluta. Tharsen añt ďt diminutionem audit' sine ablatiõe ei'. ¶ Alij distingũt ⁊ sumit etiam talis distinctio de mẽte. A. ꝙ dr̃ tharasen. sequẽs nocumẽtũ ex ꝑte nerui auditiui. Surditas ãt ďt nocuᵐ ex ꝑte organi in q̃ recipit aer cõnaturalis: qñ. s. illa cõcauitas non est a natura ꝓducta: in qua dꝫ retineri aer connaturalis ad sonum necessarius: ⁊ differũt isti termini nõ tm̃ ex lesione auditus diminuta vel ablata: sed etiam ex parte cause lesionis: q̃ꝛ ꝑ̃cise surditas fit qñ illa cõcauitas est creata surda. i. nõ concaua q̃ꝛ non est manifesta concauitas: que debet esse naturaliter. ¶ Aliqñ tñ hec nomina synonima sumuntur ita vt tharsen dicat mihi surditatem. Et h̃ de primo.

Distinctiones.

De 2º vbi sunt ponende distinctiones sit h̃ pª: ꝙ difficultatũ vel grauedinũ auditus: q̃dã est nãlis q̃dã accñtalis. ¶ Alia diuisio: accñtaliũ q̃dã est recẽs: q̃dã ex multo tp̃e. De recẽti q̃dã est subito contingens: quedam paulatine: quedam etiam in apparenti bona dispositione ⁊ compositione auris: quedam cum lesione auris apparenti.

De causis

Cause.

Cause añt dicte lesiõis: vt dicit Gal. 4º de accñti. sumuntur vel ex parte auris: vel ex parte nerui: vel ex parte cerebri in parte vicina ex quo oritur neruus ipse.

Et ſm Aui. q̃dã est ꝑ cõitatem: q̃dam ꝑ ꝓprietatem: qm̃ q̃daꝫ lesio fit ꝑ cõitatem cerebri ⁊ aliorum vicinoꝝ vt dentium ⁊ gingiuarum: q̃dam ꝑ cõmunitatẽ alioꝝ membroꝝ inferiorũ: vt stomaci ⁊ aliorũ membroꝝ inferiorum: naꝫ fit etiã grauitas auditus ex lesione membroꝝ inferiorũ. ¶ Addit Mes. de ea q̃ per ꝓprietatem: qď fit ex eisdem causis q̃bus fit sonitus ⁊ tuba in aure: sicut est repl'o ⁊ coartatio humoris grossi ⁊ viscosi ⁊ vẽtositas grossa ⁊ nõ differunt ab illo nisi ſm fortem impressionẽ ⁊ debilẽ: qm̃ ſcã impressione debili ab eis facit sonituꝫ: ex forti em̃ impr̃ssione tarax fit: ⁊ ita ad curam illius q̃ntũ ad hãc cãm illuc nos remittit. ¶ Sonit' ão ꝑ causam cõitatis a membris inferioribus mltipl'r fit q̃ꝛ aliqñ a toto ꝑ viam crisis. nã tũc fit eleuatio multorum vapoꝝ. q̃ oppilantes auditũ diminuũt. Fit ẽt aliqñ in febrib' in ꝑ̃ncipijs paroxismoꝝ agitata mã: fit etiã aliqñ a ꝑticularibus membris inferioribus in fluxibus agitata etiã materia ⁊ agitata matrice in mulierib' vel in alijs mẽbris silr. ¶ Per ꝓpetatẽ aũt specialius fit vel ꝑ nocumẽtũ auris vl' nocumẽtũ nerui. nã vtrũq; istoꝝ potest esse ad nocumẽtũ inquãtum sunt membra simplicia: ⁊ inquãtuꝫ sunt membra organica. naꝫ auris talem conueniẽtiã habet cum neruis cerebri quantum ad organicam naturam sicut nerui optici cum crystalloide: ⁊ sic non potest debite formari operatio auditiua leso neruo auditus ⁊ si sit lesio in eis vt sunt membra consimilia sic pati possunt omnem lesionem: quam potest pati aliud membrum consimile indifferenter. s. malam complexionem ⁊ sol'onẽ cõtinuitatis. Malã compl'onẽ ⁊ materialẽ ⁊ immaterialẽ. nã põt auris distemperari in calido ⁊c. ⁊ sol'o cõtinui põt fieri in neruo ⁊ ex casu ⁊ ꝑcussione ⁊c. ¶ Põt etiam fieri nocumẽtum in aure vel neruo vt sunt mẽbra organica ⁊ instrumentalia vt oppilatio vñ prohibetur moueri aerem ad sonum causandũ: ⁊ sic ad auditum: ⁊ illa oppilatio aliquando accidit a natura: vt si supra concauitatem: in qua continetur aer connaturalis ⁊c. esset a generatione creatus panniculus ꝓhibens ⁊c. vel ab accñti potest etiam cõtingere vt ex tempore: et hoc multipliciter aut per materiam ibidẽ multiplicatam. vt propter sordem ipsius auris que vocatur cera: ⁊ hoc facit ad oppilationem: q̃ꝛ induratur ⁊ inspissatur: ⁊ aliqñ cõtingit propter aliã mãm humoralẽ ibi aggregataꝫ: ⁊ aliqñ ꝓpter apa oppilans aliqñ a causa extrĩseca vt de sanguine ibidẽ coagulato vel lapillo vel

faba ibidē immissa. Et aliqñ ex parte intrinse
ce cause ibidem genite vt de xme gñato in au-
re. nā talia oīa sunt oppilātia cōem viā audit⁹
¶ Sūt etiā q̄dam vie occulte delatiue spūum
in q̄bus ꝑpter materiā pōt fieri oppilatio: siue
sit sanguis coagulat⁹: siue sit sordities ꝛc. ꝛ vēto
sitas pōt esse causa oppil̄onis ꝛ vapores: solu-
tio etiam continentis potest his accidere vt
sunt membra consimilia: ꝛ ita etiaꝫ eis possunt
accidere vt sunt membra organica.

Signa. De signis: q̄dam sunt ꝑnostica: que-
dam demōstratiua. ¶ Signa ꝑno-
stica euentus sunt eadem his que supra dicta
sunt de sibilo ꝛ sonitu.

De signis ꝑnosticis ad maluꝫ.

¶ Sed signa ꝑnostica ad malū vel ad bonum
sunt ꝙ surditas naturalis nō recipit curam: vt
dicit Me. hoc maxime veꝝ est qñ cōtigit ex stri
ctura pori vel oppilatiōe ex pāniculo vl' p̄° qñ
samac. i. cōcauitas est creata surda: q2 in alijs
causis posset curari.. ¶ 2m ꝑnosticum: ꝙ surdi
tas ex multo tpe vix recipit curā. ¶ 3m ꝑnosti-
cū ad malū: ꝛ est Haly. dixit: qñ fuerit oppila-
tio nerui ex siccitate: vñ fit surditas nō pōt cu-
rari: ꝛ est rationabile consyderanti maxime si
fuerit talis a natiuitate.

De signis ꝑnosticis ad bonum

¶ Primū ꝑnosticū ad bonū: ꝛ est Hip. 4° affo.
affo. 29° in 2a parte affo. illius. Quibuscunq3
fellee egōnes ꝛc. cū dixit. Et q̄buscūq3 fit surdi
tas felleis egōnib⁹. i. humoralib⁹ superuenienti
bus q̄escit: pꝫ qm̄ surditas erat depēdēs ex re-
tētione fluxus humoralis. ¶ 2m ꝑnosticum ad
bonū: ꝙ surditas de recēti facta maxime nō na
turalis ex malitia regis cōtingēs: p̄cipue ex vē
tositate tm̄ faciliter recipit curā. dico si fit ex vē
tositate: qm̄ si fit sol'o continui maxime in ner-
uo vñ fiat tale nocumentū: tunc fiat desperatio
cure: q2 interficit vtplurimum.

De signis demōstratiuis.

¶ Signa demonstratiua gñis sunt per se clara
sed si fit materialis declaratur ab immateriali
per grauitatem ꝛ ponderositatem: vñ dicit aui.
cōicant aūt in dolore ꝛ grauitate quecūq3 fiunt
ab ap̄ate ꝛ ab alia mā vbicūq3 fuerit in aure dif
ferēter a malitia cōplexionis sine mā in qua lꝫ
fit dolor non est grauitas. ¶ Si fuerit p cōita-
tem tunc est minus continua illa grauitas au-
ditus ꝛ recipit intensionem ꝛ remissionem ꝺm
mēbra cōicantia: q̄ cū magis leduntur augetur
surditas: ꝛ cū minus minuitur. ¶ Et si fit p cōi-
tatem cerebri stat lesio aliarum operationū ce-
rebri: neq3 stat nocumentū de mala cōplexione
cal'a ad tactum vel frigida neq3 in cōpōne eius
apparet nocumentū neq3 dolor notabilis in ea
ꝛ est lesio in cerebro maxime ex parte ꝑpinqua
parata a qua oritur neruus auditiuus: ꝛ conco
mitatur etiā nocumentuꝫ maxime ipsi lingue:
q2 lingue neruus motiuus est valde ꝑpinquus
neruo auditus auris: ꝛ sic tunc declaratur esse p
cōitatem ipsius cerebri. ¶ Si sit p cōitateꝫ mē
broꝝ inferioꝝ declarat̃ p eoꝝ lesionem ꝛ augmē
rum ꝛ diminutionē surditatis in augmēto ꝛ di
minutione lesionis eoꝝ. ¶ Et si fit ex crisi decla
ratur ex accidentibus crisis. ¶ Si ex fluxu retē
to humorali ad cuius retentionem sepe sequi-
tur surditas vt fuit sn̄ia Hyp. 4° affo. in af. ŏ. al
ꝛ nō paulatine: ꝛ successione ipsius post retētio
nem. ¶ Et si fit p ꝑprietatē ī aure vel neruo ei⁹
ex mala cōplexione mālī vel immālī cal'a vel fri
gida: declaratur primo ad tactum vel visum: et
eger p̄cipit cal'itatem vel frigiditatē acutā cir-
ca aurē ꝛ in horis frigidis diei: vt in mane ꝛ se-
ro maior lesio p̄cipitur si cā sit frida: ꝛ econtra si
cal'a percipitur maior lesio in alijs horis diei.
¶ Et si fit a siccitate nimia crescit grauitas au-
ditus apud horam famis ꝛ vigilias ꝛ ieiunia ꝛ
reliquas cās exsiccātes: ꝛ post horā cibatiōis ꝛ
quietē ꝛ somnū alleuiatur. ¶ Si fit a cā vētosa
declaratur p sonitū ꝛ vt plerūq3 cū modica gra
uitate. ¶ Si fit mālis cal'a vt sanguinea vl' co-
lerica ꝛc. declaratur ex pōderositate ꝛ magis in
sanguinea ꝙ colerica cū reliquis signis sepe di
ctis declarantib⁹ humores: ita dico de mā flāti
ca vel mel'ica q̄ manifestatur p signa ꝑpria eis
nota. ¶ Et si ex fece cerea declarat̃ ad visuꝫ po-
sita aure sub radijs solis: et conuenienter dila-
tata: ꝛ negligentia mūdificationis auris: vt di-
xi circa literā. ¶ Et si fit ex ap̄ate declaratur ex
pulsatione cū dolore vehemēti: ꝛ cū feb. ꝯtinua
ꝛ ex his que dicta sunt supra in cap°. de dolore
auris. Si fit ap̄a in mēbris supra radicē non fit
febris nisi vnius diei vt plurimū: q2 hꝫ maius
spiraculum etiā q2 nō sic cōicat̃ nocumentū ce
rebro: vñ nō fiunt febres nisi cū conuertitur ma
teria ad saniē. Sed si fit in radice p̄ter febrē con
tinuam fit alienatio fiunt syncopes. ¶ Et si fue
rit ꝑpter saniē ibi coagulatā declarat̃ ex pruri
tu precedente siue factū sit siue p viā ap̄atis ru
pti siue ex corrosione. ¶ Si cōtingit ex sanguie
coagulato p̄cessit sanguinis emanatio: ꝛ postea
ipsius subita retentio. ¶ Et si fit cā verminꝫ est
quedam titillatio in aure: ꝛ aliqñ videt̃ vermis
sic in exeundo: ꝛ postea cōtrahitur ad radicem.
¶ Si sit ꝑpter lapillū vel sil'e vel fabā declarat̃
ex relatione patientis: etiā sepe ad sensum com
prehensibilis est. ¶ Et simil'r si fiat ex veruca vel
carne addita: que tñ raro ibidem generatur ad
visum cum diligentia potest comprehendi.

Cura. Jam vltimo veniendū est ad curam in
qua discurrēdo per cās. Primo si gra-
uitas talis est p cōitatem cerebri vel alioꝝ mē-
brorum inferioꝝ cura posita est supra quātū ad
cerebrum de dispōnibus capitis: ꝛ quātū ad in
feriora mēbra inferius dicet̃ in locis suis: q2 p̄a
radix cure in omni lesione p cōitatem est atten
dere mēbro cōicanti. 2° cōfortare mēbrū ne reci
piat: qd̄ fieri pōt in casu nostro: vt supra dictum
est in cap°. de dolore auris. ¶ Si fit ex crisi non
est cura necessaria: q2 facta crisi nisi fit permuta
tionis ad aurē: surditas remouebit̃: ꝯfortando
tñ aurē cōpleta crisi cū appropriatis. ¶ Et si fit
ex cā p̄mitiua vel a mala cōpl'one sine mā stat in
tentio ex p̄te regimīs in die ꝛ medicinaꝝ: vt oc-
currat̃ cū ꝯrijs: vt sepe dictum est. ¶ Et si fit ex
ap̄ate de hoc dictum est in cura doloris ap̄osi.
¶ Et si fit a siccitate aliquotiēs ꝯtigēte ex ieiu-
nio vel vigilia instet̃ cū hūectātib⁹ exteri⁹ ꝛ cū
restaurātib⁹ īteri⁹. ¶ Et si fit ex oppil'one vl' est
nālis vt ex pāniculo coopiente foramē: tūc fiat
sol'o panniculi postea prohibeatur cōsolidatio
ipsius panniculi. s. ꝙ postea imponat̃ frustū pa
nis intra aurē: vel si fuerit ꝑpter nō gñatū fora
men vel ex semine nō recipit curā. ¶ Et si fit ex
oppil'one materie ibi collecte vel est sanguis vl'
colera vel aliud corporeum potens oppilare.

Nota bñ.

¶ Q̄d si sit ex materia humorali maxime col'ica
intētio est in dieta cū infrigdātibꝰ: deinͨ intētio
est cū digerētibꝰ ⁊ eūantibus materiā cōem in
toto exn̄tē si necessaria fuerit digō ⁊ eūo. Deīde
eūetur materia cōiūcta cū approp̄atis de pillu
lis educētibus mām col'icā: deīde cōfortet mē-
brū cū alterātibus ⁊ infrigdātibus. vz. cū succis
folioꝝ vitis lac muliebre aq̄ ro. cū decoctiōe co
riādroꝝ: valet etiaz cāpho. mirabil'r de q̄ dixit
Ra. 3° cōtiñ. ca° 3° terat cāphora bñ ⁊ de ea fiat
lyciniū. vz. cū aliquo succo frō ⁊ imponat auri.
hoc intelligat in cā cal'a: vt voluit Aui. valz mi
rabil'r ad remissionē male compl'onis q̄ reman
sit. ¶ Et si sit mā fl'atica vl' mel'ica sit regimē de
bitū cū calefaciētibus subtiliātibꝰ incidētibꝰ
exiccātibꝰ vl' humectātibꝰ ſm exigētiā mãe vt
ex exiccātibus in fl'atica ⁊ humectātibus in me
lēcolica ex pte aeris ⁊ alioꝝ. Deīde digerat ma-
teria cū calefaciētibus ⁊c. vt cū melle roſ. syru.
de stica. ⁊c. incipiendo semp a remissioribus et
gradando ad fortiora ſm ordines datos supra
in cura sode fl'atice ⁊ mel'ice: deinde eūet cū ap
propriatis: deinde diuertat cū gargarismatibꝰ
caputpurgijs ⁊ sternutatorijs. Uñ h̄ habet re-
gula ꝙ sicut dolores auris indigēt q̄ete q̄tum
possibile est: ita h̄ dispositio surditatꝭ eget mo-
tu. Intelligit hoc exn̄te mā grossa ⁊ facta mūdi
ficatione: ⁊ intelligit de exercitio pticulari au
ris. vt de clamore sonitu tubaꝝ ⁊ hmōi: ⁊ etiam
exercitiū toti cōe pedes factū ambiēdo p loca
harenosa sit iuuās in diuertēdo: ⁊ in hoc masti
catoria gargarismata ⁊ sternutatoria propter
agitationē sunt ad iuuamētū: deīde resoluatur
mā immediata ⁊ exsiccet: ⁊ in hoc ꝯueniūt oīs
ꝙ decoctio pulpe colloq̄ntide mirabilis est vel
imponat oleū extractis granis colloq̄ntide in
ipsam ⁊ ponat sup cineres bulliēdo: deinde gut
tatim instillet in aurē. Ualet ēt succꝰ ruthe: por
ri: cepe: vz nitrum ⁊ alchitrā: vz castoreū: valent
olea appropriata de cal'is resolutis: vt oleū ru-
thaceū anetinū ⁊ scorpionū singl'arissime amig
dalaꝝ sylues triū ⁊ d' costo. Et de oleo de scorpio
nibus dicit Aui. in cura sordis ⁊ opilationis: et
ex eis q̄ expta sunt est oleū de scorpionibꝰ: ipm
eñi sanat surditatē vt dixit: vz ēt fel vaccinuz ⁊
fel porci: vz ēt cōpositio Raſ. in tex. mirabil'r: ⁊
eādē descriptionē sumpsit Meſ. in ca° pprio: sz
addit modicū costi. Ualet ēt lyciniū artificial'r
factū. verbi gr̄a. accepto raffano ⁊ subtiliato ad
formā foraminis auris: deinde facta pforatiōe
cum acu vt educat humidū aqueū ⁊ supfluum
infundat raffanus in terbētina vel vrina capre
vel in felle porci vel oleo amigdalaꝝ amaraꝝ: ⁊
cum steterit p diem imponat intra aurez. Facit
etiam. A. lyciniū appropriatum ad hoc: ⁊ colli-
gitur de mente Gal. vt sumatur vna ficus sicca
remotis interioribus albis: que dicunt vt gra-
na milij ⁊ cum sale nitro incorporetur in forma
lycinij parui: ⁊ remaneat in aure tribus diebus
deinde vellata aure infra descendet quantitas
magna superfluitatis. Laudat etiam Rasis lo-
co allegato ꝙ extrahatur oleum de sisamo ⁊ sina
pi: ⁊ ipsis equaliter mixtis: de eoꝰ imponat gut-
tatim auri: ⁊ hic semper sit memorie qd̄ dicebat
Aui. supra loco allegato in cap° in cura sordis ⁊
opilationis: cum dixit. Et lycinijs quidem forti
bus non vtaris nisi post eūonem: ⁊ ideo intelli
gitur de instillationibus ⁊ infusionibus forti-
bus fiendis in aurez. fiat deinde ablutio auris
cum aqua mellis: ⁊ cum stilo lana supposita in-
fusa in aqua mellis: deinde fiat ipsius reuolu-
tio per aurem ad mundificationem eius qd̄ im
missum est postq̄ immissum sic steterit p duas
horas: deinde fiat confortatio cum aqua deco-
ctionis abrotani: folijs lauri pini: que a pprie-
tate valent: ⁊ camomille ⁊ sticados ⁊ hmōi ca-
pitalium. ¶ Et si fuerit opilatio ex ventositate
cum fece. primo valent ea que dicta sunt in ca°
superiore de sonitu: Item dicebat Auic. in cura
sordis in fine. Et ex eis q̄ cōferunt ad opilatio-
nem ventosaz sordis: est lyciniū factū ex nastur
tio ⁊ baurach ⁊ imponat auri tribꝰ diebus: de-
inde extrahatur ⁊ egredietur sordes plurima.
¶ Q̄d si mā sit coagulata in aure dicit Aui. con-
ueniens est intrare balneum siccū ⁊ ponere au-
rem supra terrā calidā vt liquescāt materie: de-
inde ponant subtiliatiua fortia: vt est oleum de
castoreo de euforbio. Eadē intētio cōplet ponē
do tegulā calefactā aspersam vino cū pāno sup
posito supra aurē: ⁊ istud nō minus valet q̄ im-
positio auris super terrā. ¶ In hac intentione
sunt etiā infinita remedia ſm autores: que tu
ipse collige ex dictis autorū ⁊ hinc inde: ⁊ ptim
ex supradictis. ¶ Et si materia sit oppillās pro-
pter vermen vel cimicē vel aliq̄d hmōi de viuē
tibus. Uel si sit genitus vermis in aure: opz va
riare intentionē: qm̄ tūc aut viuūt talia aīalia
aut nō. Si viuunt opz cū ingenio illa educere
cam medicina eis grata: de qua laudat Aui. in-
fusionē emulsionis lactis ⁊ inclinato capite su-
pra aurē educet vermis: ⁊ cū lacte infundat de
zuccharo cando ad maiorē dulcorē etiā inijcere
iura pinguia: ⁊ id qd̄ distillat ex carnibus cum
assantur est ad hanc intentionē Gal. in suo de se
cretis: ponit id qd̄ distillat ex carne vaccina: cū
aqua vel succo marubij: q2 in eo sit aliq̄d dulce
et aliquid mortificatiuū: ponat in aure ſm tres
vel quatuor guttas: ⁊ vbi vermis nō moueatur
ad extra: tūc pnecet vel interimat cū succo pras
sij: absinthij: cepe: porri: ⁊ succo folioꝝ psicoꝝ: va
let etiā elleborus: semen porri: ⁊ suffumigatio se
minis porri simul cū alchitran: etiā terbētina
educit vermē de dētibus: facto suffumigio cum
cannula: cū ex illis fit in forma pillule: et ponit
supra prunas: ⁊ cū cānulla transmittit suffumi
gium ad dentē clauso vase: ⁊ idē intelligit de au
ribus. Et ego exptus id sum in dentiū passione
ex verme: ⁊ sic ad aurē in surditate valebit. ad ex
pulsionē etiā vermis ex aure: etiā ponat de pdi
si vel sternutatorio intra nares: ⁊ claude os ⁊ na
res vt per impulsionē sternutationis emittat
vermis. ¶ Et si sit sanies coagulata liquefiat sa
nies ⁊ educatur ſm modum dictū supra de san-
guine coagulato vel alia res dura igressa in au
rem educatur ſm ꝙ dixi supra in dolore auris a
dicta causa. ¶ Et si sit granū vel simile plerūq̄
corrumpit ⁊ a natura emittit. ¶ Q̄d si causa sit
aqua vt in natātibus aliqñ contingit: etiā posi
ta est cura supra eodē cap°. de dolore auris ab
eadem causa. ¶ Et si causa fuerit ceruleus hu-
mor mundetur cum instrumento mundatorio
leuiter ⁊ faciliter: et postea curetur ſm quod di
ctum est circa literam. ¶ Et si causa fuerit veru
ca vel caro addita circa porum vel concauitate

Nota hūc cañ.

No. de colloq̄ntida ꝗliter eiꝰ decoctio est mirabilis apd oēs in hoc casu.

De cura surditatis a vermib

Suffumi gatio se cū sem porri: al chitrā terben na inter cit verm dentium auris.

nata. Laudant auctores vt cum ferro dissoluat in partes vel cum medicinis acutis causticis: postea cum exsiccantibus ꝛ consolidatiuis fiat consolidatio. Istam tñ curam difficulter tẽtarem propter nocumenta que sunt apta sequi vt dicetur infra in cura polipi vł carnis addite in naso. Et sic sit finis huius capituli.

¶ De fluxu sanguinis nariũ. Cap. xxxv.

Ex bis que sanguinis de narib⁹ fluxum retinent est succus albedagori cum cãphora fuerit ĩ eo dissoluta naribus immissus: cõfert enim ei q hãc passionez incurrere solitus est ante eam iniectus aut in hora egritudinis. ¶ Aut sumantur gipsum cinis carthe de panno galle sanguinis draconis calx zegi: et puluerizata naribus insufflentur: aut lyciniuz in eis intinctum mittatur in nares. ¶ Aut alumẽ iameni puluerizatũ: vt alcohol cũ amilo eiusdez q̃titatis naribus insufletur. ¶ Q̃ꝺ si frequenter adhuc manauerit superiores brachiorum ꝑtes apud ascellas cum instita et coxe apud inguina ligentur: et testiculi sunt ligandi similiter. ¶ Si vero passio ĩualuerit flõmetur cephalica einsdem partis de qua fluit sanguis. ¶ Si autem nec hoc modo strictus fuerit magne ventose cum igne superponantur ventri ab ea parte de qua fluit sanguis. ¶ Medicamen qꝺ vehemẽter valet ad sanguinem constrĩgendum: sumatur calx alba ꝛ leuis qua vtuntur aurifices et sepe naribus insuffletur sine interpolatione: et lycinium albugine oui illinituz ea inuoluatur et naribus immittatur.

Ista est tertia pars secunde paris principalis primi tractatus in qua determinatur de dispõnib⁹ organoꝝ sensuũ exterioꝝ: q̃ sic cõtinuat ad p̃cedẽtia. Postq̃ in p̃cedẽtib⁹ duab⁹ ꝑtib⁹ determinauit de dispõnib⁹ organoꝝ visus ꝛ audit⁹ vt oculoꝝ ꝛ auriũ tãq̃ sensuũ nobilioꝝ ꝛ digniorũ: vt fuit supra dictũ: nũc in hac tertia parte determinat de dispõnibus p̃ter nãm organi olfatus ꝛ mẽbroꝝ seruientiũ organo: vt nasi ꝛ ꝑtiũ eius tãq̃ ẽt de sensu digniori q̃ sit sensus gustus vel tactus: ꝛ ita hic determinat de dispõnib⁹ p̃ter nãm nasi: ꝛ q̃ in naso ꝯtingũt p̃ternãlr: ꝛ vt mẽbrũ organicũ est: vt de opilatione ꝯtingente in eo: vt hꝫ poros manifestos: ꝛ de ꝑtib⁹ eius nasi vt sunt mẽbra ꝯsilia: vt ꝑtes tñ hui⁹ organici: et tria facit p̃ncipalr. Nã p° determinat de vna lesione sepe ꝯtingẽte ꝛ ꝑiculosa plerũq̃ q̃ seq̃t solutionẽ ꝯtinui: vt sepe in ꝑtib⁹ nasi est: vt in venis ꝛ arterijs ei⁹. scꝺo p̃ncipalr determinat de nocumẽto ꝯtingẽte in naso vt est organicũ mẽbrũ hñs poros manifestos ꝑ q̃to in dictis poris accidere põt opilatio: vt de emoroidib⁹ vel polipo: q̃ aliquotiẽs nascunt in narib⁹. In 3ª ꝑte determinat de p̃ncipali lesione in oꝑatione organi sensus olfatus. Et ita hec ꝑs p̃ncipalis diuiditur in tres ꝑtes ꝭm qꝺ tria capła facit. scꝺꝫ capłm incipit ibi. (Cũ intus in narib⁹ caro superfluat ꝛc.) tertia ibi. (Cũ sensus quo odorata ꝑcipiunt amissus fuerit ꝛc.) Prima pars etiã in duas: qm̃ p̃mo ponit curã fluxus sanguinis narium sepe ꝯtingẽtis ex sołone ꝯtinui facta ĩ venis vel arterijs nasi siue pãniculi immediati ad organũ vel organa olfatus: scꝺo qm̃ ad sołonez cõtinui in narib⁹ sepe sequunt vlcera ponit curam vlceꝝ in naso: scꝺa ꝑs incipit ibi in p̃n° sequentis capituli. (Cũ in narib⁹ fiũt escare ꝛc.) ¶ P̃ũs capłm p̃ma diuisione diuiditur in tres partes: qm̃ p° ponit multa localia remedia iuuantia ad curã sanguĩs fluentis ex narib⁹: scꝺo ponit alia diuersa ingenia faciẽtia ad curã qñ illa localia nõ sufficiũt. tertio reuertit ad ponẽdũ descriptionẽ vni⁹ medicamĩs qꝺ vehemẽter vꝫ ad sanguinẽ ꝯstringendũ. scꝺa ibi. (Q̃ꝺ si adhuc vehemẽter ꝛc.) tertia ibi. (Medicamen qꝺ vehemẽter vꝫ ꝛc.) P̃ria ꝑs põt diuidi in tot partes quot mẽdicamina ꝑticularia ponit ĩponenda narib⁹: ꝑtes patebũt legẽdo. ¶ De p̃ª ꝑte dicit. Ex eis q̃ sanguinẽ fluẽtẽ retinẽt est succ⁹ albedarogi cũ cãphora fuerit in eo dissoluta naribus immissus: ꝛ ꝯfert ei q̃ hãc passionẽ solit⁹ est incurrere. cũ añ eã. s. passionẽ iniectus sup. fuerit in nares aut in hora egritudĩs sup. inijciat.

Anathomia nasi.

Pro intelligentia capituli ꝛ dicẽdoꝝ in tota ista ꝑte p̃ncipali de lesionib⁹ instŕoꝝ olfatus ꝛ partiũ seruiẽtiũ q̃ sunt faciẽtes ad cõpositionẽ nasi añq̃ veniam⁹ ad expõnẽ lr̃e. p̃mo est ponẽda summatim anathomia nasi q̃ sic põt declarari. Nasus est mẽbrũ organicũ situalr in medio faciei positũ ad rotunditatẽ ꝓcliue concauum in lõgũ nãlr ꝓtensum: cõpositũ ex suba ossuosa ꝭm magnã ꝑtẽ ꝛ carneã ꝭꝫ ꝑtẽ ꝛ pãniculari ꝛ cartilaginosa ossuosa: tñ circũferentiali interi⁹ diuisa ꝑ aliqꝺ os mediũ ꝭm partẽ superiorẽ et ꝭm partẽ inferiorẽ ꝑ cartilagines etiã alligatas superioribus ossibus: q̃ tñ cartilagines molliores sunt circa inferius nasi ꝛ duriores v̄sus ossa per quã sectionẽ mediã fiunt in naso due nares quaꝝ foramina duo ascẽdẽdo ad duas terminãtur partes: quaꝝ vna vt dixit Raꝭ. interius tendit ad palatũ. Alia vero suꝑius ꝓtẽdit vsq̃ ad os qꝺ assimilat colatorio vel cribro qꝺ in directum ponit ad carũculas mãmillares assiłatas duobus capitibus mãmillaꝝ q̃ sunt de suba cerebri: mediãte tñ pãniculo q̊dã eis magis imediato silr ꝑforato circa quas ꝑtes cõplet operatio olfatiua p̃ncipalr. Iuuamẽta aũt haꝝ p̃ncipaliter sunt vt ꝓpter mollitiẽ cartilaginũ stet habilitas in dilatatione ipsaꝝ ad attrahenduꝫ aerẽ tp̃e necessitatis ad refrigeriũ całitatis spirituũ in cerebro: ꝛ ẽt vt ꝯstringat ad expulsionẽ suꝑfluitatũ q̃ a cerebro ad nares demandantur cũ est necessaria ipsaꝝ expulsio: ꝑforamẽ tñ qꝺ terminatur interius magis fit aeris attractio ꝛ euentatio cerebri. Nam vt dicebat Aui. p̃ma p̃. mi. de anathomia mẽbroꝝ cap° de anathomia mãdibularum ꝛ narium: lꝫ enim plus aeris q̃ at

De anathomia nasi.

5

trahitur ad pulmonem vadat: tñ magna ps ad cerebrum etiam tendit. Et quinta tertij caº. pº. dixit: ⁊ cerebro quidez ipſo ineſt aeris attractio ſup. neceſſaria vt conſeruet aer calorem in ipõ: ſicut pulſus dictus: tñ aer aliqualiter alteratur in vijs medijs ne cum exceſſiua qualitate cerebro occurrat. Per poꝝ aũt ſuperius aſcendẽtem magis fit attractio odorabilis: vt in ipſum velamen vel dictas caruunculas mãmillares penetret odor: lz dicat Aui. ꝙ vterqꝫ meatus nariuz peruenit vſqꝫ ad colatorium poſituz ſub dictis capitibus mãmillarſbus: ⁊ ꝙ illis ambobꝰ eſt via que penetrat ad guttur: tñ de hoc Auer. primo colliget. ⁊ Azarauius ꝯtum ad terminationem iſtoꝝ foraminum ſuperioꝝ nariũ videntur ſequi Raſim ad vnguem. Ad nutriendũ tñ hec mẽbra ſunt, neceſſarie vene ⁊ arterie ſanguinez deferentes vt ptz conſideranti. In panniculo ẽt immediato ad illas caruunculas ⁊ aliqualiter ꝑforato vt dictum eſt: ſunt etiam multe vene ⁊ arterie diſſeminate ad cõpõnem illius integrantes: de q̃bus ꝓ cõpleta doctrina vide Gal. 10. de iuuamen. caª. 3º. Ab his ergo venis cũ fit relaxatio poroꝝ vel ſolutio ꝯtinui: ⁊ ab alijs etiam in naſo exiſtentibus poteſt fieri exitus ſanguinis per nares vt ptz. Et iſta ſufficiãt ꝓ anathomia naſi ⁊ pro aliquali intelligentia dicẽdoꝝ de fluxu ſanguinis ex naribus.

¶ Scdo ſpãliter notandũ ꝓ intelligentia capituli ꝙ d. Ras. in hoc caº vt in alijs fuit breuiloquus ponens tm̃ curam gñalem in fluxu ſanguinis narium q̃ debetur fluxui vt fluxꝰ eſt: nõ hñdo ſpãlem intentionem ad diuerſitatem cauſaꝝ a quibus differenter euenire põt fluxus ſanguinis narium niſi in gñe: de q̃bus cauſis diuerſis ſpãliter in ꝓceſſu dicetur ĩ ꝑncipali de cãis ⁊ curis eaꝝ in cura expedito. textu. Habẽdo igitur intẽtionem ad fluxum vt fluxus eſt. Pria intentio gñalis cõpletur cũ ſanguinẽ immobilitantibus. Alia intentio ꝑficitur cũ cõuertentibus ſanguinẽ ad partẽ oppoſitam a vijs nariũ: ⁊ ita primam intentionem poſuit Ra. in applicatione localium in prima parte huius capituli: ſcdaz intẽtionẽ annotauit in ſcda ꝑte capli.

Poſuit Raſis hasꝰ duas intẽtiones ĩ textu

¶ Et qm̃ prima intẽtio ad immobilitandũ ſanguinem compleri põt ꝑ hec genera medicinarũ que etiam enumerauit Aui. q̃nta tertij. in canonibus curatiuis fluxus ſanguinis ex naribꝰ. vt per ingroſſantia ſanguinem abſolute: ⁊ hoc faciunt medicine vehementis infrigidationis ⁊ ingroſſationis ſicut ſemen lactuce ⁊ ſuccus lactuce: aut ſuccus folioꝝ ſalicis ⁊ plantaginis: ⁊ reliqua hmõi veniendo vſqꝫ ad ſemẽ iuſquiami ⁊ ad cãphoram ⁊ opium. Aut ꝑ medicinas ſtipticas cõſtringentes vias per quas fluit: de q̃bus ſunt hypoquiſtidos achacia balauſtie lẽtes excorticate ⁊ alumen ꝓprie cytonia galle ⁊ hmõi Aut ꝑ medicinas coagulationem facientes: facientes adherere ſanguinẽ: ⁊ ꝑ viã coagulationis inſpiſſantes: que ꝓprie vocantur etiã glutinatiue quadã viſcoſitate: ſicut puluis molendini ſuccus dactyloꝝ maxime immaturoꝝ ⁊ iuiubaꝝ ⁊ albumen oui ⁊ ſiles. Et tales medicine glutinatiue conuenienter cõmiſcentur cum ſtipticatiuis: qm̃ faciunt eas adherere mẽbris cõſtringendis. Aut quarto hoc efficiunt medicĩe cauterizantes facientes cruſtam ſuꝑ membris a quibus fit emanatio ſanguinis: ⁊ hoc mõ prohibent fluxum: ⁊ in hoc facit vitriolum ⁊ colcotar ⁊ oĩa gña attramentoꝝ. Nam ipſa oĩa. vt dicit Aui. 2º cañ. in caº de attramento ſunt aduſtiua facientia ꝓuenire cruſtaz ⁊ ſtiptica: ⁊ de his eſt calx ꝓprie ⁊ es vſtum ⁊ arſenicum etiam cauterium actuale eſt in hoc fortiſſima medicina. Iſte tñ medicine talr̃ operantes in fluxu ſãguinis nariũ ſunt ſuſpecte vt ponũt auctores neqꝫ his vtendum eſt niſi qñ reliqua nõ ſufficiſit: ipe nãqꝫ. vt dicebat Aui. loco alleg. qñqꝫ faciũt euenire cruſtam: que cũ cadit ſup. per aliquam violentiam vt ꝑ impõnem digiti in naſum vel exufflationem fortez attrahit deterius ſup. de fluxu ſan. ꝙ prius eſſet. Ultimum genus medicinarũ in caſu valentiũ eſt de medicinis valẽtibus a ꝓprietate ſicut ſunt ſtercus aſini ⁊ porci: ⁊ aqua menthe: ⁊ aqua albedarogi. vt dicit Aui. ſuccus etiam porri ⁊ cerebella gallinarum frequenter comeſta connumerantur inter medicinas valẽtes a proprietate in fluxu ſanguinis maxime ſi contingat ex caſu vel percuſſione de mente Ra. 3º continẽ. nõ repugnat tñ aliquam medicinã talem reperiri: immo multe reperiuntur q̃ non tm̃ ꝑ vnum modum operant: ſed ꝑ diuerſos tales modos: vt ptz conſideranti: ⁊ de oĩbus his medicinis diuerſo mõ operantibus in caſu fecit mentionem Ras. in litera.

Per hec quoque gña medicinaꝝ curatur fluxꝰ ſanguinis narium.

¶ Primo laudauit in prima parte camphoram diſſolutã in ſucco albedarogi: quam medicinam laudauit ⁊ in hora egritudinis ⁊ etiam in preſeruando. Camphora conſtat: qđ eſt multum frigida ⁊ ſtiptica qꝛ frigida ⁊ ſicca in tertio. Et dicebat Auic. ſcđo cañ. caº. ꝓprio. qđ ꝓhibet cum aceto fluxum fieri ſanguinis ex naribus: aut cũ expſſione dactyloꝝ immaturoꝝ. De albedarogi reperio apđ auctores diuerſas expõnes: alicubi đr ꝙ eſt cẽtinodia vel burſa paſtoris vel poligonia: vel ab aliquibus đr ꝙ eſt baſilicon maius. Sed quõcũqꝫ ſit quelibet talis medicina eſt ſtiptica. ⁊ Auicẽ. enumerat eam inter medicinas valentes a proprietate ⁊ ita in caſu cõuenit: tñ clarius habet ꝙ ſit baſilicon: qm̃ iſtud etiam eſt medicamen Ras. formaliter loco alleg. vbi dicit: dico ꝙ expertus ſum ꝙ camphora diſtemperata cũ ſucco baſiliconis efficax eſt ad fluxuz ſan. ſumẽdo: exẽpli gratia. tria vel quatuor grana camphore et diſſoluantur cum ſucco dicte herbe. ¶ Addit cõtinuando in litera. Aut ſumatur gipſum quod eſt frigidum glutinatiuum ⁊ cinis carte de panno ideſt carthe facte de pannis lineis: et etiam cinis papyri participans glutinatione ⁊ infrigidatione: ⁊ galle ſtiptice multum: ⁊ ſang. draco. etiam frigidus ⁊ glutinatiuus: et calx ad exſiccandum fortiter: ſed ſit modica in doſi: ⁊ zegi eſt virga paſtoris etiam eſt frigida ⁊ ſtiptica. Addit ꝙ omnia talia puluerizata naribꝰ inſufflentur. De modo talis puluerizationis dicetur infra loco ſuo: vel ſi non placet talis inſufflatio ponit ingenium: vt fiat lycinium ſup. de petia lini et ſup. infuſum in albumine oui vel in aceto: poſtea inuoluatur in dictum puluerem ⁊ immittatur in nares. ¶ Poſtea ponit vltimum remedium de localibus in virtute: aut alumen iameni puluerizatum vt alcohol ideſt ſubtiliſſime cum amilo vel amido eiuſdem quantitatis nam ſua viſcoſitate ⁊ infrigidatione iuuat in

casu:vt pz̄ ꝛ naribus insuffleť. ¶ De scd̄a parte
principali capl'i ponit ingenia ad diuersionem
qn̄ localia nō sufficiunt:vt qn̄ fluxus sanguinis
fit vehemēter.s.vt ꝑpter rupturā arteriarū vel
venarum. Et dixit.ꝙ si adhuc vehemēter manа
uerit superiores adiutorioꝝ ptes apud ascellas
cum stringa liga ꝛ coxe apud inguina ligenť: et
testiculi sil'r sunt ligandi:ꝛ postea sup.remoueā
tur dicte ligature ꝛ iterato fiant. Nā talis diuer
sio est absolute diuersio ꝛ nō eu̇o. ¶ Proinde ad
dit ad maiorē intentionem diuersionis qn̄ sola
diuersio sine eu̇one nō sufficit. ¶ Si vero passio
inualuerit flōmetur cephalica eius sup.ptis op
posite:ꝛ hoc intelligať corpore stāte pleno fm̄
vasa magna:deinde ex pte de q̄ fit sanguis sup.
etiam de cephalica:rō istius ordinis habita est
supra in cura sode. ¶ Addit. Si aūt nec hoc mo
do restrictus fuerit magne vētose cū igne super
ponanť vētri ab ea pte de qua fluit sanguis.s.
ꝑpter magis diuertere immediate: vt exempli
gratia.si fluat a dextra nare ponať vētosa supra
regionem epatis:ꝛ si a sinistra supra regionem
splenis:ꝛ si ab ambabus supra finmē. Ex hoc tn̄
tex.nō collige ꝙ diuersio q̄ fit cū vētosa cū igne
in restrictionē sanguinis abūdātis sit efficatio
in diuertendo q̄ꝙ flōmia facta de parte opposita
vel de eadē:sed bene verū est ꝙ succedētib⁹ ven
tosis ad illas flōmias fit vna totalis diuersio.
¶ Utrum aūt medicus in curādo fluxu sangui
nis prius debeat occurrere cū localibus dictis
vt videť sonare Rasis in tex.q̄ꝑ cū diuersionib⁹
de hoc posuit.d.Mes.regimen in ca° ꝓprio. de
cura fluxus sang.nariū:cū dixit.adiudicam⁹ pre
terea fm̄ sapiam:vt si acuitas ꝛ inflāmatio sup.
sanguis vincat sup.multitudinē modus p̄mus
preponať 2° vt.s.prius applicenť localia q̄ꝑ fiāt
diuersiōes. Si aūt multitudo vincat aut multi
tudo ꝛ acuitas vincāt in sanguine fm̄ sapiaꝫ mo
di scd̄i p̄ponēda est sup.operatio cū diuersione.
Et in hac diuersiōe posuit ordinē etiā Raś.in 3°
cōtinen.2° cap.cum dixit.dico ꝙ cura hm̄ōi effi
cax est ad fluxū sanguis ex nare:ꝙ si corpus fue-
rit repletū insistendū est cū minutione:sin autē
liganda sunt duo adiutoria coxe aures ꝛ testicu
li ad repletionē sanguinis:ꝛ ponēde sunt vētose
super ventrē:ꝙ nisi mitigatus fuerit sufflande
sunt postea medicine:ꝛ sic pz ꝙ declaraunit etiā
ordinem in vsu eoꝝ. ¶ In tertia ꝛ vltima parte
capl'i ponit medicamen:qd̄ vt dixit. vehemēter
valet ad sanguinē cōstringendū:ꝛ est medicamē
causticum imponendū cū lycinio factū: vt ifra.
Sumatur calx alba ꝛ leuis qua vtunť aurifices
et sepe naribus insuffleť sine interpollatione ꝛ
lycinium in albumine oui linitū ea inuoulatur
et in naribus immittatur:pz.iuuamentū illius
ex dictis.s.ꝛ latius infra dicetur in loco suo. Et
hec quantum ad textum sufficiant.

Distinctiones.

Nunc expedito textual'r capl'o ex ordine nr̄o.p̄mo
sumus excusati de p̄ncipali.s.de q̄d nois ꝛ quid
rei fluxus sanguis nariū cū ex rubrica illud de-
clareť:sed veniendo ad 2m: vt de distōnib⁹ ꝛ de
spēbus:sit hec p̄ma distō posita in p̄n° capl'i. 5a
tertij.de fluxu sanguis ex naribus.dicit Aui.q̄-
dam fluxus sang.fit subito:quidā distillās.s. et
paulatim:ꝛ subito factus:quidā velociter mo-
uetur ꝛ cū impetu ꝛ saltu:ꝛ quidā moueť cū ve-
locitate fluendo ꝛ nō cū saltu:quidā non cū im
petu nec distillādo:sed quodā mō labēs. ¶ Se
cūda distinctio.quidā fluxus sang. est creticus
quidā nō creticus.ꝛ de cretico est alia diuisio:ꝙ
quidā est creticus factus in diebus imparib⁹: ꝛ
quidā in dieb⁹ paribus:vt 3° 5° ꝛ 7°.ꝛ hm̄ōi. De
nō cretico ēt est alia diuisio:ꝙ quidā est ꝯtinu⁹
quidā interpolatus. ¶ Ultima diuisio:que etiā
colligiť de mēte.A.loco alleg. ꝙ quidā flux⁹ est
iuuatiuus:ꝛ quidā nō iuuatiu⁹.nā dicebat.A.
et cursus quidā sanguis ex narib⁹ est ex dispōni
bus que cōferunt ꝛ nocēt sup.aliquotiēs. Et de
nocente etiā quidā est sup̄fluus:q̄dā diminut⁹.
¶ Ultima diuisio.talis fluxus: quidā est imme
diate pēdens ex venis ipsius nasi:ꝛ quidā ex ve-
nis disseminatis ꝑ panniculū: de quo supra im
mediatum ad carūculas mā̄millares:ꝛ quidam
est de venis alijs pāniculoꝝ cerebri : et etiam ex
venis deferentibus nutrimentum ad ipsum ce-
rebrum nutriendum.

Cause.

Cause sunt tres in genere. nā oīs flu-
xus vel tenet se ex parte mēbroꝝ vel
humoꝝ vel virtutis:et maxime si talis flux⁹ fiat
ex causa intrinseca. ¶ Si ex parte mēbroꝝ hoc
fiat vel ꝑpter apertionē poroꝝ venarū:vel pro-
pter resudationē venaꝝ nō apertis poris: vel ꝑ
pter raritatē corporis vene vel pāniculi ei⁹: vel
ꝑpter rupturā ipsaꝝ venaꝝ:vel vniuersaliter so
lutionē. ¶ Ex parte autē humoꝝ vel multitudo
est cā huius vel malitia cōplexionis. nā exhube
rantia mā̄e maxime sanguinee: aliqn̄ facit ad di
latationē poroꝝ:immo aliqn̄ ad crepaturā vena
rum ꝑpter extēsionē venaꝝ:qualitas etiā ipsoꝝ
humoꝝ.i.acuitas et caliditas pōt esse cā fluxus
sanguinis:q: facit vt cōtētiua relaxeť perterri-
ta a mala qualitate mā̄e:et si cōiungať etiā mo
dus substātie in subtilitate vt plerūqꝫ euenit ꝑ
purgationē colere reddiť fluxus sanguinis na-
riū:et ex parte humoꝝ. et ex virtutis debilitate.
¶ Ex pte virtutis.vn̄ nō abūdante mā̄ nec hu-
moribus mala qualitate infectis : aliquotiens
tn̄ cōtingit ꝑpter debilitatem cōtentiue:vt re-
laxetur sanguis a membris:ꝛ huius debilitatis
causa pōt esse.omnis malitia cōplexionis ꝛ cali
da et frigida:sed humida vt plurimū in hoc cō-
currit. Aliqn̄ tn̄ malitia complexionis frigide
extremaliter facit ad debilitatem cōtentiue: lꝫ
moderata faciat ad cōfortationem eius. Et lꝫ ꝑ
pter extremā frigiditatē debiliteť contentiua:
qm̄ tn̄ ad eā sequiť inspissatio ꝛ coagulatio hu
morum raro ꝑpter illā cām fit fluxus sanguinis
immo prohibetur:tn̄ plerūqꝫ pēdet ex sup̄fluita
te humiditatis.ꝛ istū casuꝫ ego vidi in vna mo
niali in qua nō ex abūdantia humoꝝ:nec ab ali
qua cā primitiua:vt a casu vel percussione ema
nabat vndequaqꝫ sanguis:ꝛ per sputū ꝛ per na
res ꝛ per vrinā. vnde in prima p̄sentatione quasi
per omnia eu̇atoria vidi eductionem sanguinis
notabilis quantitatis : ita vt ascenderet vltra
xviij.lib. ꝛ tn̄ erat exil'nā̄e ꝛ māciletа ꝛ flātica:
tentaui pro cura ꝑpter debilitatem solū vento
sas siccas in spatulis ꝛ immediate facta cutis
ruptione implete sunt ventose sanguine: nolui
vllo modo tētare flōmiam ꝑpter debilitatem:
sed nō habens aliud ingeniū ad curā dedi tādē
ʒ.j.filonij persici:cū timore:tn̄ ꝛ per dei gratiam
de casu quasi desꝑato sanata est infra.ij. horas.

Nota: bn̄.

No.hāc re solutiōem Mes.

De causis q̄ sūt tres in gn̄e.

Pria se tꝫ ex pte mē-brorum.

Scd̄a ex ꝑ te humoꝝ.

Tertia ex pte v̄tutis

No.casum

De causis remotiuis

¶ Cause vero remote sunt etiã primitiue: cause tñ intrinsece tenẽtes se ex pte motuũ naturaliũ vt est ira furor ꝛ siles animales passiones: q̃bus fit ebullitio in sanguine: ꝛ euaporatio ꝯñr ad superiora: vñ ista oĩa possunt esse cause fluxus. ¶ Et oẽs cibi calefactiui inflammantes humores: ꝛ maxime si sint euaporatiui ad supiora: vt porri: allia: synapis: ꝛ cepe: vina potẽtia aromata nõ stiptica ꝛ odoramẽta ex eis: ꝛ ex spẽbus incẽsiuis: vt euforbij: ꝛ similiũ adducunt ad fluxũ sanguinis nariũ. ¶ Motus laboriosi etiã corporei ꝛ calitas solis ꝛ reliqua que possunt inflãmare sunt cause ad hoc per modum dictum.

¶ Et si cã fluxus fuerit malitia cõplexionis humide debilitãtis cõtentiuã quecũq; possunt augere humiditatẽ supflue: omnia talia pñt esse cause fluxus sanguinis: ꝛ ita dicat̃ de alijs malitijs cõplexionum preterq̃ de frigiditate ꝑpter causam dictã supra. ¶ Casus ẽt aut ꝑcussio vel incisio cũ ferro circa nares ꝛ frontẽ sunt de causis huius. ¶ Inspicere etiã res rubeas ꝛ cogitare de fluxu sanguinis nariũ disponunt ad fluxũ hmõi. ¶ Et si vis plures cãs potes ꝯtrahere ad fluxũ sanguinis nariũ colligẽdo eas: quas põit Aui. 4ª quarti tractatu 2º de fluxu sanguis absente: ꝛ 10ª tertij. de sputo sanguinis. ꝛ 16ª de dissinteria: ꝛ ad illa loca recurres ꝑm q̃ ꝑ me erit ordinatum in dictis locis ꝛc.

Signa.

Ueniendo ad signa. Signoꝝ q̃dam sunt pronostica absolute: quedã ꝑnostica ad bonum: quedam ad malum: ꝛ quedã demonstratiua ipsarum causarum.

De signis euẽtus.

¶ Signa ꝑnostica euẽtus sunt apparitio splẽdoris quasi candelarũ accensaꝝ circa oculos: declaratur q̃ in spiritibus visiuis sunt ꝑmixti vapores ignei: ꝛ ꝯñr declarat̃ euaporationem materierum subtiliũ ad caput ꝛ raptũ subtilis sanguinis ad caput etiã apparitio lineaꝝ maxime rubearũ. Dicit Aui. hoc idẽ declarat prurit⁹ etiã narium precipue si iungat̃ rubori faciei ꝛ tẽsioni venarũ cũ reliquis signis dñij sanguis: etiã si cum pruritu fuerit citrinitas coloris ꝛ proprie veniẽs post sodã hoc idẽ declarat: ꝛ fiet certior sigñatio si hec accñtia appareãt in die cretica in morbis acutis: ꝛ ꝑprie in pleuresi: ꝛ etiam in periplenmonia ꝛ in aꝑatibus colericis ꝛ sanguineis cerebri ꝛ epis: qm̃ in his sepe accidere solet qm̃ in talibus acutis morbis est peccãs colera pro parte saltem faciẽs ebullitionẽ in sanguĩe parato sursum euaporare ꝛc. Et ꝑprior etiã erit sigñatio si hec accidentia contigerint in die cretica radicali: vt in 7ª quando in die indicatiua illius vt in quarta aliquid de sanguine per nares emanauerit.

De signis ꝑnosticis ad bonũ.

¶ Signa pronostica ad bonuꝫ. sunt si succedat fluxus creticus sanguinis in die cretica in morbis acutis: vt supra maxime post signa digõnis materia educibili per fluxũ sanguinis narium: vt subtili calida exñte est signũ bonũ: vt in aꝑatibus calidis cerebri: ꝛ in aꝑatibus membrorũ oĩum. s. diaphragª: lꝫ etiã aꝑata epis ꝛ splenis possint aliqñ terminari per fluxũ sang. narium. ¶ Etiam est bonũ signũ in crisi pleuref fluxus sang. nariũ: ꝛ omnis talis fluxus factus non in die cretica radicali eligibilior est si fiat in imparibus q̃ in ꝑibus. ¶ Et nota: q̃ lꝫ dicat Gale. 6º de accidenti ꝛ morbo. q̃ omnis fluxus sanguis preter menstrualẽ dicit̃ esse ꝑter naturã: non tñ quilibet absolute est ꝯstringendus neq; simpl'r malus: qm̃ talis fluxus cretic⁹ nõ est ꝑter nãm simpl'r: lꝫ sit preter nãm in gñe: nec est ꝯstringendus nisi supfluat. ¶ Et ex hoc infert̃ aliud ꝑnosticum ad bonũ: q̃ qñ apparet rubor in facie et additio siue inflatio: ꝛ cũ fluxũ sanguis sequit̃ diminutio tumoris ꝛ equalitas coloris: et vbi prius erat pigritia ĩ motu sequit̃ habilitas: tũc declarat̃ talẽ fluxũ esse iuuatiuũ. ¶ Aliud sigm pronosticum. in variolis ꝑcipue ẽt ꝛ in morbillis fluxus sanguis nariũ est crisis bona: vt ꝑꝫ. Et de hoc dicebat Aui. caº ꝑprio. Et fluxus quidẽ sanguis nariũ crisis magna est in egritudinibus acutis multotiens ꝛ ꝑprie in eis q̃ sunt sicut variole ꝛ morbilli et ex aduerso.

De signis ad malũ.

¶ Signa ad malũ: omnis fluxus ꝯtingẽs ĩ virtute qualibet debilitata ita q̃ in declinatione morboꝝ si fiat maxime per viã resolutionis cuꝫ virtus videat̃ resoluta: si sit sanguis fluxus malum significat. ¶ Aliud ꝑnosticũ ad malũ. etiã cum ad sanguis fluxũ sequitur mutatio coloris ad liuidũ vel obscurũ vel pallidũ semꝑ significat malũ: ẽt mutatio ad citrinitatem nõ est simpliciter bona: lꝫ nõ sit simpl'r mala: tñ ad malum videt̃ attestari: q: fit mutatio ad citrinũ: aut q: est eũatus sanguis qui est frenuꝫ colere vltra q̃ opꝫ: ꝛ sic ignit̃ colera ꝛ tingit̃ citrine cõtinue cutis. Uel aliter: q: eũato sanguine notabil'r ꝛ q̃si supflue: tũc a caliditate membroꝝ adurit̃ alius sanguis remanẽs: ꝛ ꝑ adustionẽ cõuertit̃ ĩ colerã ꝛ sic tingit̃ ad citrinũ: lꝫ dicit̃ in corꝑe colico patiente causonidẽ fe. fluxus sang. nariũ aliqñ cõueniat ꝛ ad eũonẽ illi⁹ corpus deducat̃ ad citrinũ ꝛ minuat̃ fe. hoc nõ est simpl'r bonũ: vt in ꝑcedẽtibus dictũ est. ¶ Aliud signũ ad malũ: ꝛ est. d. A. eodẽ caº. dixit sic. Et vl'r quidẽ ille ĩ quo supfluit fluxus sang. ex naribus est ꝑm timoreꝫ debilitatis epatis ꝛ hydropisis: ꝛ cũ supfluit fluxus est timendũ de hydropisi ꝑpter debilitatẽ epatis ꝯtingentẽ. Ideo si etiã sequat̃ talis eũo in fe. synocha vel in alio cum ꝑsentia multi sanguinis: tñ cũ supfluit est malũ: qm̃ nõ semꝑ talis eũo est ꝯueniẽs: q: lꝫ sit ꝯferẽs: tñ ex quanto nimis eũat̃ est nocẽs: qm̃ tantã eũonẽ virt⁹ nõ semꝑ tolerare põt. Et ideo ẽt in synocha vbi fluxus esset supfluus: q: nõ posset virtus tolerare esset restringẽdus. Sicut ẽt in aquosa hydrope cũ educit̃ aquositas cũ instrõ lꝫ educat̃ res ꝑter nãm: q: tñ fit resol'o in ꝟtute iubet̃ ne fiat nimis subito abũdans eũo ꝑpter virtutis resol'onem euitãdã. Pro tãto dicebat Aui. in cañ. curatiuo. Cretici qd ꝛ sil'is ei q̃ accidit ex ipõ. i. a nãvia est vt nõ curet̃ donec restrigat̃ sup. ꝑ seipm aut sentiatur casus virtutis: ꝛ ita vult in cretico ẽt cũ cadit virtus est ꝯstringẽdus: q: nõ ꝯueniens: et ita inferat̃. ¶ Et est vltimũ ꝑnosticũ ad malũ: q̃ qñ supfluit sanguis fluxus nariũ ꝯtinu⁹ vsq; ad. xxv. lib. est significatio mortis. Et de hoc dicit Aui. Et scias q̃ qñq; viuit hõ in fluxu sanguinis nariũ vsq; quo egrediant̃ ex eo vltia. xx. lib. et vsq; etiã ad. xxv. lib. deinde morit̃. ¶ Fluxus etiã ꝯtingens ex rupturis arteriaꝝ pãniculorũ cerebri vel aliarum ex cõi doctrina autoꝝ nõ curatur. Et expressit etiam Rasis in diuisionibus in fine huius capi. postq̃ posuit curam hui⁹ fluxus hoc idẽ dicit sic: et estimo q̃ ille in quo hec

cura vꝫ sup. quam posuit est ex ruptura venarū
ꝛ no arteriaꝝ: ꝛ dixit Aui. ꝙ ille q̄ est ꝓpter ru/
ptionem rhetis venaꝝ cerebri ꝛ arteriaꝝ eiꝰ te/
nendo ly ꝛ: expositiue est ſm plurimum non re/
cipiens curam.

De signis demonstratiuis.

¶ Signa demōstratiua causaꝝ si sit exuberan/
tia sanguinis ꝛ humoꝝ manifestaꝝ ex habitudi
ne: vt plectorica ꝛ grauitate motus ocio: ꝛ etiā
ex vsu reꝝ gn̄antium multū sanguinē maxie vi/
ni ꝛ dimissione flōmiaꝝ vel eūonū sanguineaꝝ:
q̄s fieri cōsuetaꝝ: ꝛ sic de alijs signis repl'onis
vidēdis scd̄a primi. ¶ Qd̄ si sit vitio humorum
merito qualitatis vt colericitatē in sanguie de
claraꝝ ex signis colere dn̄antibus in sanguine ꝛ
ex parte coloris habitudinis totius: ꝛ ex parte
vrinaꝝ ēt ex colore sanguinis subtili claro ad ci
trinū declināte in sanguine: declaraꝝ ēt ex suba
cū ꝑuatione tincture ad igneū ꝛ rubeū. ¶ Et si
sit ex debilitate virtutis declaraꝝ ex priuatione
signoꝝ malitie qualitatū maxime actiuaꝝ ipoꝝ
humoꝝ ꝛ priuatione exuberātie eoꝝ cū virtute
laxa totius ꝛ plerūqꝫ est sanguis aquosus ꝛ di/
stillādo vl' fluēdo leuiter emittiꝝ vbi si sit ex mul
titudine est cū periodis. ¶ Signa q̄bus distin/
guitur. vtrū sit ex venis ꝛ arterijs sunt. Si ex ve
nis fuerit sanguis est rubeus magis ꝛ minꝰ cla
rus ꝛ magis grossus: ꝛ si arterialis est subtilior
ꝛ ad igneū magis accedēs. Declaraꝝ ēt ex exitu
ꝛ motu eius ꝙ arterialis velocius exit q̄ vena/
lis: ꝛ cū impetu ꝛ saltu quodam ꝓpter inclu/
sionē spūum ꝛ titillationē eoꝝ: i n eo sanguine
arteriali q̄ta mēsura nō repitur in venali: ꝛ ita
si velocior emittiꝝ ꝛ exuberāter: ꝛ interdum ta/
lis sanguis arterialis colligaꝝ apparebit scd̄m
ptē spumosus. Et si sit subtilior venali. ¶ Etiā si
fuerit ex pāniculis cerebri vt pl'im aūcessit vehe
mens soda vel ap̄a cal'm cerebri vel casus ꝛ per/
cussio supra caput vl' frontē: lꝫ ēt aliquotiēs va
pores acuti ab inferioribus eleuati ad intra ve
nas vel arterias dictoꝝ pāniculoꝝ recepti pn̄t
esse cā rupture venaꝝ vel arteriaꝝ. ¶ Et si cau/
sa fuerit vapor vel vētositas extendēs venas fa
ciens rupturā p̄cessit dolor extēsiuus sine graui
tate ꝛ fit sāguis emissio subita ꝛ repētina. ¶ Et
si fuerit ex corrosione venaꝝ extāt signa corrosio
nis q̄ intra magis declarabunꝝ in caº de ptisi ꝛ
de sputo sanguinis. ¶ Signa ꝟo cretici sumun
tur ex p̄cessione egritudinū acutaꝝ: ꝛ ꝙ i die cre
tica accidit ꝛ ex alijs supra positis de signis ꝓ/
nosticis euētus ꝛ ad bonū. ¶ Et ita signa vtruꝫ
sit nocitiuus vel iuuatiuus: sunt ēt nota de his
q̄ dicta sunt de signis pronosticis: ꝛ ad bonuꝫ ꝛ
ad malum.

De signis ad malū.

¶ Signa vero causaꝝ extrinsecaꝝ: vt nūquid ex
caliditate aeris vel ex sumptione reꝝ cal'aꝝ: vel
odoramento eaꝝ vel ex impositione reꝝ rūpen/
tium venas ad intra nares vel casu vel ꝑcussio
ne: ꝛ ex alijs cognoscunꝝ rel'one infirmi ꝛ ex sen/
su vel manifestatione p̄cessionis dictaꝝ causaꝝ
cum priuatione aliaꝝ corporearum.

Cura. Ueniendo ad vltimū vt de cura in ea
stant intentiones multe. Prima inten
tio est vl'is circa regimen. Secunda intētio erit
ad diuertendum mām fluentem. Tertia inten/
tio est: ad poros venaꝝ vel ruptas venas princi
paliter vniendum: cōstringendum: stipticādū
in qua intentione sunt quinqꝫ spāles: vt vide/
bitur infra. Quarta intētio est: ad cōfortationē
mēbroꝝ vbi fiat vitio debilitatis virtutis. Alia
intentio ꝛ vltima est ad remotionem accidētiū
contingentium in fluxu sanguinis.

¶ Prima intentio: igitur circa dietaꝫ cōpletur
discurrendo per opposita causis illius. naꝫ si in
cā fuerit latitudo poroꝝ ꝓpter caliditatem vel
primitiuam extrinsecam vel intrinsecam corpo
ralem ex humore calido: cum infrigidantibꝰ oc
currendum est: ꝛ primo ex parte aeris: vt sit cauē
dum a mora in sole ꝛ a locis calidis: ꝛ ab igne ꝛ
a stuffis: ponatur in loco frigido corpus ꝛ ad te
nebrosum declinās magis q̄ ad lucidū. ¶ Uide
tur exercitium ꝛ corporeuꝫ ꝛ aīale: ꝛ maxime mē
broꝝ superiorum: ꝛ ꝑinde masticatio est in hoc
casu nocina: ꝛ sil'r vociferatio maxime alta: etiā
motus animales maxime conuertuntur ad su/
periora: ꝛ sic habilitant ad fluxuꝫ. ¶ Uigilie ēt
superflue nocent: nō tamē somnus ꝓfundus iu
uat: qm̄ conuertuntur vapores ad intra sil' cum
spiritibus: ꝛ sic faciunt ad inflāmationem. De/
bet ergo somnus esse interpolatus. ¶ Inanitio
etiam nimia nocet ꝑ quanto inflammat: nec est
fiēda inanitio artificialis cum medicinis labo
riosis nisi cum clisterijs leuiter educentibꝰ: qm̄
talia agitando materias si fortiora fuerit indu
cunt ad fluxum sanguinis. Lenitio tn̄ vētris ne
cessaria est: qm̄ plerūqꝫ in casu coniungitur ven
tris stipticitas: precipue cum sanguis abūdat
ꝓpter nām fieri auaram: sed imponantur cliste
ria modo suaui magis quo fieri possit sine mo/
tione corporea. ¶ Cibaria sint frigida ad visco/
sum ꝛ ad flegmaticum aliqualiter inclinantia
ꝛ ſm hoc vitentur carnes ꝛ maxime auiū cal'aꝝ
ꝛ si aliq̄n ꝓpter virtutem sit indigētia ipsarum
sint carnes viscoscitate parricipantes: vt vitu/
loꝝ gn̄ationi ꝓpinquoꝝ: ꝛ porcoꝝ vel agnoruꝫ
ipoꝝ eliganꝝ carnes musculose neruose notabi
liter decocte nec aliquo mō fiāt assate: sꝫ sint eli
xate cū modicissimo sale vltimata decoctione:
ꝛ cū vino granatoꝝ fiat Gelatina cū corallis di/
mittēdo spēs maxime crocū cinamomū ꝛ piper.
Ualēt ad hoc pisces ꝛ viscositate maxime ptici/
pantes: vt tenche anguille ꝛ hmōi. Ualet caseꝰ
recēs modicissimi salis: lac recēs decoctū: ami/
lum: panicum: frumētum: decocta spelta: far: fa
rina fabaꝝ: ꝛ farina lentiū: ista oīa glutinatiua
exn̄tia pl'im iuuant. ¶ De ouis nō est dubitatio
ꝙ albumina ouoꝝ ꝯueniunt: sed de vitellis vbi
cōiungereꝝ multitudo sanguīs esset timor i vsu
eoꝝ. Aui. tn̄ in caº ꝓprio. laudat oua elixata eūq̄
preparaꝝ ad fluxū sanguīs nariū ꝓpter coleraꝫ
sanguīs sui: ꝛ hoc sup. intelligaꝝ si p̄parenꝝ cuꝫ
acetosis: ꝛ est ex viscositate aliquali ipsoꝝ ouoꝝ
ꝛ ꝑinde acetosa cū q̄bus debēt rectificari ne in/
flāmenꝝ: debēt esse acetosa remisse acetositatis
vel acetositatis ad stipticū declinātis. vt est ag
gresta ꝛ vinū granatoꝝ acetosoꝝ ꝛ non acetosa
acetositate acuta. nā de eis ꝯtinuando in textu
dicit Aui. acetosa tn̄ qn̄qꝫ nocēt patiētibus flu/
xū sanguīs nariū: ꝓpter incisionē ꝛ subtiliatio
nem que est in eis. Et hoc bene nota: ꝛ posset ēt
dici ꝙ lꝫ vitelli ouoꝝ tremuli nō cōueniant: qr
gn̄ant sanguinē subtilem euaporabilem: ꝛ pro/
portionatissimum gn̄ationi sanguinis subtilis
vt Aui. in de viribus cordis. ꝛ ita sit ipsoꝝ exhi/
bitio aliqualiter verenda: tn̄ si sint indurata: qr

De aere.

De exercitio.

De cibo.

An oua in hoc casu conueniāt

tunc p̄stant nutrimentū grossum: in casu posset
cōuenire: sed si sint tremula nō auderem: ⁊ si ci-
baria decoquant̄ in aqua ferrata vel calibeata
acq̄runt quandā ꝓprietatē in ꝯstringēdo ꝯue-
nientem. ¶ Inter herbas vz portulaca singul'r
plantago: paꝝ solatri: lactuca: spinachia: ac oīa
olera ad frigidū ⁊ siccū ⁊ humidū ⁊ grossum de
clinantia. ¶ Et de cibariis a ꝓprietate valenti
bus sunt cerebella gallinaꝝ. vt posuit Mes. et
alii auctores in hoc cōcordant quasi vl'r omnes
Inde dicit Aui. in ca° ꝓprio. in cura fluxus san
gui. ⁊ cōgrēgatio quidē expientiū estimat ꝙ ce
rebella gallinaꝝ sunt ex melioribus cibis: imo
ex melioribus medicinis ei: qui hꝫ fluxū sang.
nariū ex casu vel ꝑcussiōe: veꝝ opꝫ vt ex eis plu
rimum sumant aut fiat vicibus continuis: ⁊ 2°
cañ. laudantur ꝓprie in fluxu q̄ fit a velamini-
bus cerebri. ¶ De potu aūt dicatur ꝙ vinuꝫ re
gulariter est dimittendū qm̄ ipsum nocet: vt di
cit Aui. inq̄tum excitat sanguinē: lꝫ aliquotiēs
iuuet in virtute defecta ꝓ quanto cōfortat, ⁊ vi
uificat: sed sit paꝝ: ⁊ paꝝ ꝑmixtum cū aqua cali
beata ⁊ sit ponticū ⁊ in suba grossum mixtuꝫ vt
supra: vel cū aqua decoctionis dragagāti: ⁊ ma
sticis s̄m intētiones diuersas: loco pot⁹ viniva
lent aliq̄ aque sublimate: vt portulace: plauta-
ginis: vel acetose cum zuccaro albissimo: vel iu
lep rosato: vel sirupo de ribes: vel cum simplici
miua cydonioꝝ: aqua ēt decoctionis prunoruꝫ:
tamarindoꝝ: iuiubaꝝ: dicit Aui. ꝙ gn̄ant sāgui
nem turbidū. i. grossum: ⁊ si nō sint frigide. naꝫ
ponunt̄ iuiube tēperate in actiuis: etiā in po-
tu vz vinū granatoꝝ berberoꝝ cydonioꝝ vel de
rob cydonioꝝ: vz succus cydonioꝝ inspissat⁹ cū
zuccaro vel aliq̄d hmōi. ¶ Et si fuerit cā fluxus
alia a dicta de causis dictis supra: vt exēplig̃ra
laxitas ab humiditate ⁊ impotētia ꝯtētiue: tūc
intendēdū est cum cōtrariis: vt cum magis ad
siccū declinantibus non sic frigidis: ⁊ sic assata
magis cōuenirent ⁊ in ceteris semꝑ occurrēdo
cū cōtrariis: ⁊ cū obuiatione causaꝝ facientiuꝫ
ad id de quib⁹ supra dictum est: tn̄ semꝑ aduer-
te vt nutrimentū declinet ad grossum ⁊ viscosū
aliqualiter ne reddatur mobilis sanguis: ⁊ ꝯn̄r
sursum educibilis per nares. Et hec sufficiāt q̄
tum ad regimen in dieta.

De vino an cōpetat in hoc casu.

¶ Ordinata dieta seq̄tur scd̄a intētio q̄ est vbi
nō sit creticus de diuersione euacuatiua q̄ com
pletur: vt statim dicetur. Dico signanter si non
sit creticus: qm̄ dixit Aui. in prin° cure ⁊ vl'r oēs
auctores cōsentiunt ꝙ cretici ⁊ similes illi qui
accidit ex seipso via est vt nō curetur donec stri
gatur sup. ꝑ seipsum aut sentiatur casus uirtu-
tis sup. ex eo. nam tunc necessaria, fit curatio cū
intentionibus dicendis. ¶ Primo de diuersio-
ne euacuatiua q̄ cōpletur primo ꝑ flōiaꝫ nisi sit
aliquid impediens: Nam de hac dicit Auicē. q̄d
flōia est melior res qua curatur fluxus sangui-
nis narium. ¶ Sed circa flōiam illā: ⁊ ad cōem
doctrinam omnis fluxus sanguinis ex naribus
sunt plura consideranda. Nam Aui. videtur in-
nuere ꝙ fiat flōia ex eadem parte: alibi q̄d fiat
de cephalica. Mesue autem dicit quod fiat ex
oppposito: deinde de eadem parte. Breuiter dica
tur ꝙ in principio ⁊ precipue stante repletione
fiat primo ex opposito ⁊ sit minuta ꝙ si corpus
non sit repletum ⁊ occurramus nō in principio

Not. bene dicta hic de flōia.

fluxus: tunc fiat flōia ex eadem parte: ⁊ corpore
etiam magis minorato fiat flōia de cephalica
eiusdem lateris: ⁊ fienda est primum eūo de ve-
na cōi tandem per saphenas stante maxima re-
pletione. Et dicit Auic. ꝙ aliq̄n est fienda flōia
vsq̄ ad sincopim: hoc intelligitur qn̄ fluxus est
vehemens ⁊ in corpore constantis virtutis per
nām: ⁊ in quibus illa pōt fieri reparabilis vt in
corporibus sanguineis ⁊ multe carnositatis et
iuuenibus ⁊ robustis. nam fortior est in restrin-
gendo: ipsa nāq̄. vt dicit Auic. cum adducit ad
sincopim sedat statim: ⁊ hoc maxime conuenit:
vt dictum est: in fluxu sanguinis narium, vehe-
mentis velocitatis: immo addit Aui. oportet vt
succurratur in hora. i. statim sup. cum tali flōia
cum sentitur vehementia fluxus sanguinis na
rium ⁊ velocitas eius anteq̄ cadat virtus: vn-
de sup. fieri possit sincopis reparabilis que in
debili virtute probabiliter non esset reparabi-
lis propter causam al's a me expressam. Modus
autem quo talis sincopis iuuat est. Nam quan
do corpus ad sincopim reducitur spiritus con-
uertuntur ad cor simul cuꝫ sanguine: ⁊ sic diuer
tuntur a via narium ⁊ corpus totum infrigida
tur: ⁊ ad hanc flobothomiam ad sincopim du-
centem: laudauit Aui. flobothomiam vene ce-
phalice vel vene spatularum. i. vene inter spatu
las que est posterius: quoniam vt dixit est ma-
gis vltima: quia prohibet sanguinē eleuari ad
caput: de q̄ flobothomia non inuenio dictū ab
alio: non est dubitatio si sit vena manifesta in
dorso notabilis cum sit habens originem a ve-
na chilis: ⁊ habens colligantiam cum venis na
rium: quin ipsa sit apta iuuare singulariter: sed
q̄r cōiter illa vena nō apparet exterius: ideo cō
muniter auctores de ea non faciunt mentioneꝫ
sed si in aliquo corpore innotesceret: optimi eēt
iuuamenti. Nam etiā aliqua sunt corpora quo
rum arterie non manifestantur circa brachium
ita vt aliquotiēs medici non possint percipere
pulsum: vt ego vidi in quodam doctore neapo-
politano qui me decepit in p̄sentando brachia
⁊ in nullo percipiebatur pulsus: sicut si fuisset
mortuus: ⁊ ita similiter esse potest de aliis ve-
nis aliarum partium que aliquando manifestā
tur ⁊ aliquando occultantur: ⁊ pro tanto forte
particulare experimentum vidit Aui. de illa ve
na. Q̄d si fluxus nō sit magnus: sed paulatim fa
ctus tunc fiat flōia paulatim vicibus ꝯtinuis:
q̄r multiplicatio numeri melior tunc est q̄ mul-
tiplicatio q̄titatꝫ: quia sufficit sola diuersio: et
non est necessaria eūo: ⁊ in hoc semper sit caute
la: vt a principio fiat flōia dum virtus est ꝯstās
fluente sanguine vt dictum est. ¶ In corporib⁹
aūt in q̄bus ꝓpter cām aliquam non pōt fieri
flōia fiat diuersio aliter vt ventosationes liga-
ture facte in extremis adiutorioꝝ in brachiis v̄
sus spatulas: ⁊ etiam versus inguina: q̄r ꝓpter
illoꝝ locoꝝ dolorem fit diuersio sanguinis: in
hoc etiam valent ventose sub poplite et apud
cauillas ligatura etiam testiculoꝝ in viris mul
tum iuuat: Etiam dicit Gal. in 3° decem tracta-
tuum ꝙ exercitium pedum ⁊ strictura manuuꝫ
iuuat: tn̄ vt predictum est verendus est quilibet
motus laboriosus totius: q̄r ꝑ eum disponūtur
materie ad motum sursum: sed Aui. quarta p̄mi
in diuertendo ponit q̄d habeatur aliq̄d ponde-

No. casum

rosum in manu in corpore nō parato ad flōmiā
et cōtinue mouendo illud ponderosum fit ꝯuer
sio sanguinis ad inferiora. ¶ Hec tñ intētio de
diuersione que dicta est reguleť ƀm cañ. Mes.
posi im supra. circa textū: vt. s. cum multitudo
sanguinis vincit: aut mľtitudo simul ⁊ acuitas
vincant: ista intētio de diuersiōe est ꝓponēda.
Sed si acuitas ⁊ inflammatio vincāt supra mul
titudinem: tunc prius opꝫ vt intēdamus cū al/
terantibus malā cōplexionē ⁊ que auferūt acui
tatem sanguinis de quibus dictū est supra par
tim in dieta ⁊ ꝑtim infra videbiť in duabus in
tentionibus sequētibus. ¶ Et hanc totā inten
tionem de diuersione etiā ducēte aliquotiens
ad syncopim posuit Gale. in 5° de ingenio sani/
tatis. cap°. 5° ⁊ est bonū capľm ad istā materiā:
dixit. Fluxus aūt materie loquens de fluxu san
guinis: cessat aut veniente syncopi: aut cum ma
teria ad opposita loca extrahitur: aut de vno lo
co ad alium mutatur: addit: aut cum totum cor
pus refrigeratur ⁊ maxime membrum scissure.
¶ Et ita cōsequenter alia succedens intētio est
ad vniendum poros venarū dilatatos vel par
tes ruptas venaꝝ ⁊ cōstringendū ⁊ ingrossandū
sanguinem: ⁊ infrigidandū ne fluat. Et hec intē
tio diuidiť in duas. qm̄ completť ꝑ extrinsecus
applicata ⁊ intrinsecus: ⁊ vtraqꝫ completť per
quinqꝫ principalia genera medicinaꝝ ƀm ꝙ q̄n
qꝫ iuuant: de quibus dictū est circa literam. Et
hoc breuiter cōmemorabiť qm̄ q̄dā sunt gluti/
natiua: quedā stiptica: quedā infrigidantia vel
mortificantia: quedā cauterizatiua: quedā a ꝓ
prietate hoc faciunt. ¶ Glutinatiua vt farina
moiēdini: tela aranea bolus ar. mucilla. psilij.
¶ Quedam stiptica vt galle rose ⁊ semina earū
myrti gipsum lapis emathites: ⁊ talia stiptica.
¶ Quedam cauterizatiua vt alumē arsenicum
attramentū flos eris colchotar. ¶ Quedā a ꝓ/
prietate vt cerebella gallinaꝝ de quibus dictū
est in dieta. vnde ꝙuis cura horum non fit nisi
vnio quodāmodo: per ꝓprietatē tñ ⁊ ꝑ glutina
tionem ⁊ viscositatē aliquid sistiť per hmōi ce/
rebella: sed sit eoꝝ vsus frequens. Valet stercus
asininū: valet succus porri a ꝓprietate: vt vult
Mesue: etiā hoc attestať Auic. 2° cañ. in areola
membrorum capitis. Et Rasis etiā dicit ꝙ suc/
cus porri cū aceto acerrimo ⁊ puluere thuris est
melior res que dici possit ad sistendū fluxū san
guinis nariū: laudať lyciū singulariter: vñ Ga.
in 3° 10° tractatuū dixit. Si in succo poligonie
et lycio distempereť de puluere thuris siue oli/
bani multū iuuat: etiā camphora valde iuuat
acetū etiā ad infrigidandū dicit Mesue valet:
et est hoc mirabile maxime in infrigidādo. Ali/
qñ ergo intēdimus cū his exterius applicatis
glutinatiuis ⁊c. Alumē valet maxime inter cau
terizātia: sed vna regula obserueť: que etiā po/
sita est circa tex. ꝙ applicatio medicinaꝝ gluti/
natiuarum ⁊ stipticarum est magis cōueniens
ꝙ medicinarum infrigidantiū ⁊ cauterizantiū
immo dicit Mesue ꝙ est timendum in cauteri
zatiuis: qm̄ magnificant vulnera: qꝛ fit crusta: ⁊
cum remoueť fit vlceratio maior: ⁊ inde fit flu/
xus postea maior: etiā in infrigidātibus dubiū
est de mortificatione membroꝝ. nam vt dixit: he
medicine aliqñ moribūde fiunt sup. cōgelando
spūm ⁊ extinguendo calorē vite. Ideo ēt Auic.

Not. bene ꝑsentē ca/ nonem.

memor istius ponit timorē in multū infrigidā
do caput in hoc casu: qꝛ aliqñ congelať sanguis
circa pāniculos cerebri ⁊ ducit ad maxima no/
cumenta aliqñ ad apoplexiā: vt sunt aliq̄ q̄ te/
nent pannū lineū infusum in aqua frigida cir/
ca collū: ⁊ in hoc est maximus timor: qꝛ aliquan
do constringunť vie medie inter cor ⁊ ipm̄ cere/
brum: ideo bene aduertať. Nam hec sunt verba
Aui. in cura fluxus sanguinis nariū: ⁊ non opꝫ
vt sit superfluitas in effundendo aquā infrigi/
dationis vehemētis: vel sup. aliud forte infrigi
dans nō appliceť. fortasse em̄ vt dixit coagula/
bit sanguinem ⁊ cōgelabit ipsum in pāniculis
cerebri. Melior igitur cura est que fit per gluti/
natiua vel stiptica vel cū his que a ꝓprietate va
lent: verum est ꝙ qñ ista nō prosunt in corpore
forti vt dictū est: possumus ad fortiora ꝓcedere
in hoc tamen est seruandus cañ. Mesue dixit
sic. Verificatores vero qui operantur ƀm sapiē
tiam congregant ex diuersis diuersarum inten
tionum: ⁊ ꝑficiunt ex eis vnum habens vir/
tutem sigillatiuam: carens suspitione ex his
que timentur.

Bona conclusio.

¶ Iste tñ medicine que exterius sunt applican
de diuersis modis ⁊ ingenijs applicantur. nam
qñqꝫ applicantur sub forma embrocationis: nō
tantum supra caput: sed supra totum vt est de
sparsione multe aque frigide: aliquando in for/
mam lyciniorum siue tentarum imponendarum
intra nasum: aliquando per viam odoramenti:
aliquando per viam insufflationis pulueꝝ: ali
quando per caputpurgia attrahenda per nares
et aliqñ cum linimentis ⁊ emplastris exterius
applicatis.

Nota.

¶ De hoc tamen quod dicitur quod applican/
tur infrigidantia per modum embrocationis
non tm̄ supra caput sed etiā supra totum. posuit
Gal. 5° de ingenio sanitatis ca°. 6° vbi ponit cu
ram fluxus sanguinis propter rasuram ⁊ resuda
tionem notatum multum singulare in ista ma/
teria: ⁊ credo ꝙ idem Aui. accepit sententiā su
pra allegatam. dixit sic Gal. ꝙ autem sup mem
brum de quo fluxus fit exterius aponiť vel cū
refrigeratiuis vel cum stipticis existens absolu
te non laudo: sicut quidā medici faciunt in hoc
loco errantes: cum aliqñ nostre intentioni con
traria sint: eo quod sanguinē ad interiora cor/
poris remittunt: et interiora venarum repleńt
addit: quosdam enim homines noui sanguinem
ex pulmone excreatibus emittere: qui cum eo/
rum pectora frigidis infrigidarentur nimium
lesionis incurrerunt: similiter quidam alij sto/
maco sibi refrigerato nimis lesi sunt sicut etiam
sanguine de naribus fluente caput infrigidari
multotiens nocet addit. propter hoc indico ti/
bi vt absolute non infrigides circunstantia flu
xus sanguinis: nec etiam indefinite nec in om/
ni tempore: sed mutato iam sanguine de loco
ad locum. verbi gratia: si sanguis fluit de nari/
bus prius minuas venas sicut dixi. et fricabis
manus ⁊ pedes: prius exprimes eas: deinde vē/
tosas in latere ponas: post hoc non festines me
dicinam supra caput ⁊ frontem imponere: nisi
prius sanguis vertatur ad opposita loca. et be/
ne nota istam sententiam in hac materia. ¶ In
applicando tñ pulueres dicunt Mes. ⁊ Auic. ꝙ
oportet vt sint illi pulueres tritissimi vt melius

Notabis dicta Gal. et Auic. in hoc loco.

adhereant: ꝛ debet nasus cōstringi vt retineat puluis parietibus nasi: ꝛ attrahat anhelitus ꝑ os nō ꝑ nares in illo casu. v.g. cōficiendo puluerē vt infra. ℞. thuris boliarmeni sanguis drac. rosaꝝ karabe myrthilloꝝ. añ. ʒ. ʒ. camphore. ʒ. j. puluerizent subtilissime: et insufflent intra nares. Et si volumus facere pessariū cū his pulueribus ponat succus porri vel burse pastoris cū eis: ita incorporato cū pāno lineo innoluat in dicta mixtura ꝛ imponat intra nares: ꝛ teneant nares clause: vt dictū est. Et laudat Aui. et etiā a reliquis cōiter laudat lyciniū de pāno lineo ꝛ submergat in encaustro ꝛ pulverizet desuꝑ dragantum: et est spēs vitrioli: deinde mittat ī nasum: vel sumat succus folioꝝ vrtice ꝛ colchotar et pili leporis: ꝛ stercus asini siccum aut humidum: ꝛ succus porri ꝛ olibanū: ꝛ fac ex eis tentā ꝛ pone in nasum vt supra dictū est: possunt etiā fieri puluis ꝛ lyciniū cū papyro cōbusto: ꝛ corticibus ouoꝝ combustoꝝ: ꝛ corticibus granatorū cum lycio. ꝛ si placet incorporare adde de succo porri vel plātaginis vel portulace vel albumīe oui: ꝛ hic semꝑ nota ꝙ qñcūqꝫ talia inijciunt in nasum semꝑ cōuenit vt dicebat Aui. vt aliquid in ore teneat ꝛ si teneat aquā frigidā multū iuuabit in casu dupl'r. Primo qꝛ ꝓhibebit euaporationem infrigidādo meatus ꝑ quos fit euaporatio. Scdo iuuabit: qꝛ si aliq̄d de medicina iniecta in nares trāsibit ad intra os: nō perueniet ad stomacū vel pulmonē: sed simul cū aqua possit emitti. Ex ijsdē possunt fieri epithimata ꝛ emplastra supra frontē ꝛ nares. ¶ Potest etiā fieri euaporatio vt de succo stercoris asini quod sit recens: ꝛ si nō sit recēs vt possit euaporare aspgatur aceto calido vt euaporet. Laudat etiā multū stercus porcoꝝ ad istā intentione siue ab intus euaporatum siue ab extra applicatū in forma emplastri supra nasum. Et dicit Gerard⁹ vidi ꝙ stercus asini restrinxit fluxū hemorroidaꝝ superfluū ꝛ menstruoꝝ si ponat supra pectinem in mulieribus. De hoc etiā dicit Diasco. ꝙ stercus asininum siccū ꝛ recēs insufflatū in nares ꝛ etiam odoratū stringit fluxū sanguis cū ꝟtute. Valet etiā ad euaporationē si capiat lapis molendini ꝛ in eo calefacto aspergat acetū: etiā lapis a quo ducit ignis si aspergatur aceto valet. ¶ Possunt etiā fieri epithimata supra frontē et tempora cū succo plātaginis ꝛ decoctione gallarū ꝛ balaustie ꝛ folioꝝ piroꝝ ꝛ nespilorum cū modico aceti: ꝛ potest fieri linimentū cum oleo myrtillorum ꝛ cydonioꝝ incorporatis cū bolo armeno ꝛ modico aloes ꝛ pilis leporis et intra nares: ꝛ extra. Et qñ ista nō sufficiūt in corpore forti fiat tēta ex vitriolo adusto ponendo duas partes ipsius ꝛ partē opij ꝛ est fortissimum. Si etiā sumatur alumen cū opio nō minus valebit tñ ista opiata sunt suspecta approximata interius: vt supra dixi circa tex. ¶ Per intrinsecus autem valent que dicta sunt supra in regimine vt syrupus de myrtis rob de cydonijs: rob ro. cydonia condita. Valent etiam trocisci de terra sigillata si exhibeatur. ʒ. j. ipsorum cum. ℥. iiij. aque plantaginis vel portulace: et trocisci de karabe sunt adhuc fortiores eis ꝛ possunt incorporari cum zuc. ro. antiquo ꝛ cum dyacitonitē ꝛ cum diadraganto si placet in forma confectionis. ꝛ si volueris copiam horum videbis īfra in cura sputi sanguis: ꝛ cū his etiā ꝓ ꝑte ꝑficitur.

Bonuz est tenere aq̄ frigidā in ore ꝓpter duo.

Lycinium fortissimū

De his q̄ valēt ꝑ intrinsecus.

¶ Alia intentio que est ad humores alterādos: qꝛ aliqñ est colera dñans ꝛ facit ad fluxum sanguinis: ꝛ tunc est intentio ad infrigidandum cū syrupo de granatis: et fiat eductio cum mirabolanis citrinis: et de eis fiat potio: posset etiam exhiberi aliquid de reubarbaro ꝛ comburatur ꝛ fiat efficacius ad istam intentionem. ¶ Facta autem mundificatione cōfortentur membra: et in hoc valet trifera ex arte fenonis cum limatura ferri: etiam trifera minor ꝛ trifera sarracenica: ꝛ valent pillule de bdellio. ¶ Ultimate quādo est etiā intentio ad stupefaciendū iuuat filonium persicum. ʒ. j. cum aqua plantaginis. exterius etiam epithimetur cor ꝛ epar cum infrigidantibus ꝛ confortantibus appropriatis.

¶ Demum succedit alia intentio circa accidentia que cōsequunt ꝛ precipue fluxus sanguinis ad intra stomacū vel pectus per colatoriū ꝛ per mery ꝛ per cannam pulmonis: qm̄ hoc accidēs est multum timorosum. Ideo dicit. A. ꝛ opꝫ vt obserues ne dimittatur aliquid eius descēdere ad ventrem ꝛ inflet stomacū ꝛ debilitet. pulsuz et excitet syncopim. nam sanguis cū coagulat inducit naturā veneni frigidi: ꝛ ideo caput inclinetur ad exitū istius sanguinis: ne interi⁹ recipiatur nec dormiat patiens tꝑe fluxus valet retentio camphore in ore.

¶ Si autē cognoscit ꝙ fluxerit aliquid de sanguine infra decoaguletur sanguis et cognoscetur coagulatus ex accidentibus illius vt ex inflatione stomaci ꝛ diminutione pulsus vel casu, eius et aliquotiens syncopi: ꝛ tunc ad decoagulandum singulariter valet coagulum leporis ꝛ hedi. Sed in hoc nota quantum ad dosim noli transire. ʒ. j. detur media. ʒ. vsqꝫ ad. ℈. ij. nā tante est vis coaguli exiccando quod penetrat vsqꝫ ad profundum membrorum: et ideo male est in his qui audent vsqꝫ ad. ʒ. ij. dissoluat coagulum cum aceto: valet oxymel ꝑ seipsum. Laudant diacurcuma ad discoangulandum sanguinem. Sed si sit materia liquefacta: quod cognoscitur ad remissionem accidentium: tunc educatur per vomitum vel cum clysteri communi et decoctione rerum magis calidarū ꝙ frigidarum vt cum decoctione anheti camomille meliloti. ¶ Secundum vero accidens vt frequentissime contingens ad exuberantiam fluxus est virtutis prostratio: in qua oportet vt viuificetur virtus cum cibis restauratiuis ꝛ odorabilibus que non sint calida. Et in hoc valent a proprietate camphora costus squinantum. nam iste medicine habent vim constringendi ꝛ prohibendi fluxum sanguinis simul et confortandi: reficiantur cum cibis predictis: et in his valet lac: quia coagulat: et in reliquis obseruetur dieta que dicta est supra ꝛ que dicetur in dieta ptisicorum ꝛ syncopis ꝛ colerice passionis.

Nota contra malos practicos.

¶ Et quoniam aliquando apostemata capitis calida et multi alij morbi acuti conuenienter terminantur per fluxū sanguinis narium q̄ si a natura nō fiat ꝛ sint signa futuri fluxus: tunc ꝓuocetur fluxus sanguinis narium vt inspiciendo rubea ꝛ fiat attentio in ꝯsideratione ru. fiat fricatio intra nares cū vngue amouēdo aliquā crustulā vel soluēdo aliquā venulā circa partē superiorez nasi: qd̄ si digitus nō possit vsqꝫ ad

De modis ꝓuocandi sanguinez duz opus fuerit.

ſupiora attingere fiat fortis commotio naſi et capiātur ſete equoꝝ vel porcoꝝ groſſe ⁊ ligētur in ligno circa vnū extremū: ⁊ circūuoluto ligno per nares ſm illud extremū in quo ſunt ſete extenſe rūpētur ora venaꝝ. Etiā herba qdā quam cauteriolam appellāt q̄ eſt multū aſpera: que ſi voluat intra nares valet ad ꝓuocādū ſanguinē ex eis: ⁊ hec fiāt in hora oportuna ⁊ cōueniēti vt hora de mane: q: facilius ꝓuocabitur ſanguis ꝓpter motū ipſius illa hora: ⁊ de hoc dcm̄ eſt. ſ. de ſoda in fine: ⁊ tunc ſanguis non eſt reſtringendus niſi ſm formam dictam. ſ. de cretico. Et ſic ſit finis expoſitionis textus.

De eſcaris ⁊ vlceribus nariū. Cap. xxxvj.

CUm in naribus fuerint eſcare cera ⁊ oleum ⁊ adeps gallinaceus eis immittatur: ⁊ aquam calidam naribus in mane multotiens per aliquot dies odoret. Cūq̄ puſtule vel cruſtule egredi ceperint lycinium aceto forti infuſum in quo ſal ſit poſituz naribus immitatur ac ſuper eas acetum ⁊ ſal ſimiliter ponantur. Siccabūtur enim ex hoc ⁊ non prolongabitur eadem hora. Quod ſi vlcera ibi affuerint: vnguento de ceruſa curentur.

IStud capituluz recta cōtinuatione continuatur cū precedenti. Nā poſtq̄ in precedenti determinatum eſt de fluxu ſanguinis narium ſequēte plerūq̄ rupturam venaruz ipſius naſi: quarum cōſolidatio aliqñ fit per cauſtica: vt ſupra dictum eſt cruſtā generātia vel eſcaraz: ⁊ aliqñ in remotiōe illius maxīe ſi violēter fiat remanet vlcus idcirco cōuenieter poſt capm de fluxu ſanguis nariū: ſuccedit capm de vlceribus nariū: et qm̄ vt dictum eſt: ſepe ad vlcus antecedit eſcara. Idcirco Ra. in textu duo facit pncipalr: ⁊ ſm hoc diuidit capm in duas partes: qm̄ p° determinat de curatione eſcaraꝝ. 2° ponit curā vlcerum. 2a in fine capituli ibi. (Qd ſi vlcera affuerint ⁊c.) Prima etiā in duas: qm̄ p° ponit modū faciēdi eſcarā cadere. 2° ponit qd fiendum ſi amota eſcara: vel cū incipit remoueri ⁊ nō cōplet eiꝰ eductio. 2a ibi. (Cūq̄ cruſtule ⁊c.) De pa ꝑte dicit. Cum in naribus ſūt eſcare: cera et oleū ⁊ adeps gallinaꝝ eis immittātur: ⁊ aquaz calam multotiēs ꝑ aliquot dies odorēt vel ſugāt. Pro intelligētia ꝑtis huiꝰ eſt notādū qd qm̄ eſcara inducta eſt ꝑ viā cuiuſdā exiccationis ⁊ extreme aduſtionis: idcirco in eius remotione opz eā humectari ⁊ mollificari: ⁊ hoc cuz his q̄ etiā remittāt igneitatē ipſam: et ꝓinde pz q̄ hoc remediū poſitū in textu eſt cōueniens nam euaporatio aque tepide ⁊ eius ſuctio ꝑ nares leuiter facit ad hāc intētionē. Et ſi fiat euaporatio de aqua decoctionis malnarum alteeꝛ matrū violaꝝ erit in caſu magis cōueniēs: vnguētū etiā factū ex cera ⁊ adipe galline ⁊ cum oleo poſitū in litera eſt humectatiuum conueniēs: ⁊ ſi fuerit oleū violatū erit magis approꝑiatū. ⁊ ſi fuerit acuitas ⁊ mordicatio aliqualis circa locū oleū ro. erit electius: ⁊ ſicut dictū eſt de his ita poſſent fieri alia humectatiua cōueniētia ex medulla cruris vaccini cū oleo violato vel cū mucilagine ſeminis cydonioꝝ: vel cū butyro multotiēs loto in aqua violaꝝ ⁊ eo ſolo cōiter vtimur in remotione eſcararum ⁊ ita valet yſopus humida ad hanc intētionem. Addit tex. de 2a ꝑte. Cūq̄ cruſtule egredi ceperint: lyciniū aceto forti infuſuz in quo ſal poſitus ſit naribus immittat ⁊ ſuper eas ſilr ponatur: ſiccabūt em̄ ex hoc ⁊ nō ꝓlōgabitur eoꝝ mora. ſ. cruſtulaꝝ: ex q̄bus vbis vltimis Ra. dat intelligere vtilitatē huiꝰ medicamīs qd eſt aliqliter acutū mordicatiuū ⁊ exiccatiuū. nā in amotiōe eſcare aliquotiēs fit denudatio aliquoruz poroꝝ venaꝝ minutarū: vñ fit emanatio ⁊ reſudatio alicuiꝰ modiciſſimi ſanguinis: ⁊ hoc indiget exiccatione q̄ cōplet ⁊ ꝑ ſal ⁊ ꝑ acetū. q: ēt aliquotiēs difficulter emittit cruſta eſt neceſſaria qdā exiccatio ⁊ ſtimulus in v̄tute ad expellēdum: ⁊ ita facit medicina aliqualr mordicatiua ſicut ſal ⁊ acetū: ⁊ ita pz quomō ꝑ talem medicinā cōplet ad vtranq̄ intētionē. Ego tamē laudarē ad aliqualr minuēdū mordicationem dicte medicine ſimul miſceri aliq̄d remittēs vt eſt mucilago dragaganti: ⁊ ꝓprius ſemīs cydonioꝝ: vt oleū myrtinū vel aliqd hmōi. De 2a parte pncipali ponēs curā vlceris: qd aliqñ remanet poſt amotionē eſcare: dicit Ra. q ſi vlcera ibi affuerint: ex vnguēto de ceruſa curētur nam cum vlcus vt dcm̄ eſt ſupra in cura vlcerū auriū indigeat mundificatione ⁊ exiccatione ⁊ remiſſione acuitatis ſaniei: iſta omnia cōplent ꝑ vnguentū de ceruſa: cuius compoſitio eſt. ℞. myrre ceruſe lythargirij pulueritatoꝝ gallarū modicū cōbuſtaꝝ alumīs. añ. ʒ. j. oīa iſta de ceruſa lythargirio ⁊ gallis ⁊ alumīe ſunt multum exiccatiua: vt cōſtat: myrra abſterſiua eſt ⁊ exiccatiua: cū oleo ro. ⁊ cera fiat vnguētum: iſta miſcētur ad remiſſionem mordicationis ⁊ acuitatis poſſent fieri alia medicamina: de quibus dicetur loco ſuo infra. Et hec quantum ad tex. ſufficiant.

Def. vnguēti de ceruſa.

POſtq̄ ſic eſt expeditū cam lr̄alr ꝓ maiori intelligētia nō tm̄ cruſtulaꝝ ſiue eſcaraꝝ cōtingētiū ꝑ applicationē medicinarū cauſticaꝝ: ſed etiā aliarum cruſtulaꝝ vel vlceꝝ ſiccoꝝ ex alia cauſa ⁊ etiam de vlceribus nō tm̄ eueniētibus poſt fluxum ſanguinis nariuz: ſed etiā aliūde vt capm fiat generale ad vlcera narium ⁊ cruſtulas in eis. Ex ordine p° videndum quid nominis eſcare ⁊ vlceris. 2° de ſpēbus. 3° de cauſis. 4° de ſignis. 5° de cura.

Quid nominis. De p° q̄d noīs eſcare in naſo. Eſcara in naſo eſt ſuba naſi inſpiſſata ēt exiccata: ita vt ꝓpt vehementem exiccationem facta ſit innaturalis: licet tñ aliquotiens adherentia ſanguinis vel ſanguinea inſpiſſata ⁊ coagulata: ⁊ per exiccationem quaſi aſſata dicatur eſcara: ſed ꝓprius debet dici cruſta. Quid rei vlceris in naſo declaratur ex quidditate nominis vlceris. nam vlcus dicit mihi ſolutam continuitatez in carne

De q̄ddita te noīs et rei.

cū emanatione saniei vel virulētie: de quo late dictū est. s. in caº de fistula lachrymali.

Distinctiones. De 2º vt de spēbus ⁊ differentijs fit hec pª distinctio: q̄dam sunt vlcera manifesta q̄ sensu visus comprehēdūtur vt q̄ fiūt in parte inferiori nariū: q̄dam occulta de q̄bus dicit Me. ꝙ sunt triplicia: q̄dā sūt in alchaysi: q̄dam in partibus colatorij: q̄dā in pupillis mammillaribus. s. in organis odoratus. ¶ De oībus his est etiā alia diuisio. nam q̄dā sunt mollia ⁊ magis humida: itē ⁊ molliū ⁊ escaraꝝ q̄dā sunt recētia: q̄daȝ antiqua. ¶ Item alia diuisio ⁊colligiṫ ex sentētia Aui. quedam sunt vehementis doloris: quedaȝ modici doloris.

De causis

Cause. Ueniēdo ad causas. Cause vlcerum aliq̄n sunt vapores acuti eleuati faciētes tale vlcus ꝓpter mordicationē fiūt aliq̄tiēs ex materia mala defluēte vt ex catarris calidis defluētibus acutis mordicatiuis: fit etiā q̄nq; q2 post apata fiūt exiture ⁊ emanat sanies ⁊ fit vlcus: fiūt etiā ex casu ⁊ ꝑcussione vulneribus nō bn̄ curatis: ⁊ vl'r oēs cause q̄ possunt esse cause vlcerū alioꝝ membrorū possunt ēt esse causa vlcerū nasi: ſȝ nō ecōtra pp cerebrū qd̄ vt magis est causa horum vlcerum.

De signis pnosticis euentus.

Signa. Nūc 4º veniēdo ad signa pº de pnosticis euētus vnaqueq; causa an̄s sine ꝑmitiua apta ducere ad vlcus vel escaram de q̄bus dictum est si occurrat naso maxime intrinsecus ex ea sumiṫ signū pnosticū euētus et spāl'r potes discurrere ad oēs causas ⁊ ad oīa signa pnostica euētus de similibus his q̄ supradicte sunt de vlceribus narium ⁊ similiter in signis pnosticis ad bonum vel ad malum.

De signis pnosticis malis.

¶ Sȝ spāl'r de signis malis pnosticis dicit Mes. occulta aūt intus latētia in partibus alchaysim praua sunt ⁊ prauiora q̄ fiūt in partibus colatorij: ⁊ adhuc magis praua sunt q̄ fiūt in ventriculis idest caruncul is mamillaribus. ¶ Item prauiora sunt q̄ sunt chronica q̄p q̄ sunt modici tēporis.

¶ Item dicebat Auicē. ꝙ ea ad que currit materia acuta aut mala fetida cura fit difficilis: ⁊ per similia potes discurrere ad m'lta pnostica.

De signis demōstratiuis.

¶ Signa vero demōstratiua generis si sint manifesta visu vlcera nō opȝ aliunde declarare: ſȝ si fuerint occulta ⁊ pfunda declaraṫ ex euacuatione virulentie ⁊ saniei aliquotiens ⁊ reliq̄s nocumētis de quibus dictum est ⁊ de vlceribus auriū in pfundo: sed verum est ꝙ in his non est tantus dolor. ¶ Signa vero specierum si sunt ex apostemate declaraṫ ex precessiōe apostematum ⁊ ex febre ⁊c. ¶ Si ex materia catarrali defluente declaratur ex ipso sensu. ¶ Si ex vaporibus eleuatis declaratur ex dispositione membrorum que habent colligantiam cum cerebro ⁊ fit in eis nocumentum: ⁊ sic vlcus dependentiam habet ex euaporatione illarum materieꝝ. ¶ Et si fuerint ex precessione fluxus sanguinis ⁊ ruptura venarum vel ex applicatione medicinarum causticarum: ista omnia sunt nota relatione infirmi.

Cura. Ueniendo ad curam. Cura est duplex q̄dā est generalis quedam specialis. ¶ Generalis vult primo regimē in dicta: ⁊ q̄m in vlcere causa est semper participans caliditate innaturali ⁊ igneitate regimen vt sic declinare debet ad frigidum ⁊ humidum: ⁊ sic eligatur aer conueniens: habita tamen intentione ad vlcus pro cura que indiget exiccatione: sit aer temperatus in actiuis vel ad frigidum declinans ⁊ in passiuis ad siccum declinans: ⁊ sic intelligatur in exercitijs: de cibis ⁊ somno ⁊ vigilia ita procedatur correspondēter sicut de aere dictum est supra de cura vlcerum ⁊ aurium et oculorum: etiam in medicinalibus stante causa corporea que sit causa vlcerum.

¶ Regimen etiam vniuersale habet intentionem ad equationem humorum si sit colericus vt remittatur in acuitate ⁊ mordacitate cum electuarijs ⁊ syrupis appropriatis: etiam est intentio ad minorationē materie si fuerit peccās multitudine cum flebotomijs ⁊ medicinis vt sepe dictum est: ⁊ in hoc valent que sepe dicta sunt in vlceribus aurium: quantum ad euacuationem eradicatiuam laudauit Auicē. aliquotiens flebotomiam factam in extremitate nasi. Nam per eam aliqualiter euentatur ⁊ infrigidatur membrum preter id quod aliquotiēs euacuatur materia peccans: sed non fiat talis euacuatio si fuerit necessaria flebotomia cephalice nisi prius ipsa facta: ⁊ ita etiam si necessaria fuerit euacuatio de humoribus acutis: etiam precedat ipsorum solutio cum appropriatis: et hoc ne attrahatur materia per eam ad locum. Et hoc totum insinuauit Aui. cum dixit. Et quādoq; cōfert flebotomia in extremitate nasi post cephalicam ⁊ ventosa nucrati ⁊ sol'o vētris su. debent preponi ad diuertendum: ⁊ sic plurimū iuuat. facta tamen euacuatione minoratiua materierum habeatur intentio diuersiua cum fricationibus membrorum inferiorum cum vētosis in collo positis ⁊ cruribus: sed fortis ⁊ immediata diuersio est que fit cum setonis post aures. Nam applicare medicamina per nares propter vicinitatem cerebri sunt multum timorosa: melius ergo est per diuertētia: ⁊ in hoc ēt facit singulariter scarificatio aurium inferioꝝ.

¶ Cura vero particularis completur per tria. primo stante vlcere sicco ⁊ crustula vel escara cum his que deponunt crustulam: ⁊ quedam mollificant crustulam: ⁊ quedam incitant naturam ad eam deponendam. De his que mollificant materiam valent vnctiones: vt vnguentum Rasis de quo dictum est supra in litera factum ex adipe galliue cum cera ⁊ oleo rosa. valent mucilagines dragaganti fenugreci seminis lini ⁊ althee. Aui. laudat ysopum humiduȝ cum medulla cruris vituli: ⁊ similia multa possunt applicari mollificando.

¶ Completur autem intentio stimulationis nature in expellendo si cum vnguento ponatur aliquid solis vel colchotar: sed sit ipsum modicissimum.

¶ Consequenter remota crustula aut emanat sanies aut sanguis aut virus. Si sanies mundificetur cum vino vel suctione aque mellis: et laudaṫ quando esset de vlceribus multum putridis ⁊ antiquis vrina pueri: aliquando decoctio prassij vl' aristologie est necessaria: q2 fortiora ⁊ multū exiccāt ⁊ vl'r q̄ dicta sunt in curatione vlceꝝ aurium. In mūdificatione tamē et exiccatione dicunt Auicen. ⁊ Me. ꝙ vlcera na-

ſi debēt minus exiccari ꝙ̄ vlcera auriū ⁊ pluſꝙ̄ oculoꝝ:qꝛ ſunt media in ſiccitate inter iſta:vt patet inttelligēti cōpoſitionē eoꝝ. Poſt mūdificationē cū aqua mellis praſſij ireos deueniēdū eſt ad cōſolidationē q̄ cōplet cū his q̄ exiccant temperate vt eſt aloes thus ſarcocolla myrra. Iſta ſunt ſatis tēꝑata ⁊ cōſolidant. ❡ Sed ſi in vlcere cꝫuis nō emanat ſanies ſit materia corrupta cōtinue corrodēs:ꝑ° opꝫ apponi medicamina corroſiua anteꝙ̄ apponātur conſolidatiua:ne iſta materia ꝑ medicinas ſiccas ꝓfundetur in mēbro:⁊ de his ſunt flos eris arſenicum attramētū:ſed remittat eoꝝ acuitas cū dragagāto vel mucilagie pſilij ⁊ ſiſ'ibus. Opꝫ etiā miſcere intētiones ad cōſolidādū ⁊ remouēdū putredinē ⁊ apponāt ſm ingenia diuerſa ꝑ applicationē ꝑ viā inſufflationis puluerꝫ vel lycinioꝝ vt dcm̄ eſt in ca° ſuperiore. Sꝫ ſi cū tali vlcere cōiūgeret vehemēs dolor eſſet cauendū ab applicatione talium acutorum niſi in modica doſi ⁊ facta cū eis remotione:poſtea dimittant exiccātia cal'a ad cōſolidationē ſed eligāt frigida vel remiſſe cal'a:Et in hoc dicebat Aui. vlcera aūt vehemētis doloris curāt cū plūbo vſto abluto ⁊ ceruſa ⁊ merdaſengi.i.lythargirio:⁊ ſimiliter valēt galle ⁊ mirabolani citrini ⁊ valet vnguentū de ceruſa de quo dcm̄ eſt circa lr̄am. nam tale vnguētū per intrātia habet cōſolidare ⁊ putredinē remouere. Nota ꝙ iſte libellus eſt q̄dam epilogus : ⁊ ideo de ſingulis Ra. non ponit ꝓlixe ſꝫ ſub quodā compendio. ❡ Unuꝫ egregiū vnguētū poſuit Sera. in iſta materia: qd̄ etiā allegat a Meſ. ad finem capl'i. dixit ſic. Medicamē cōferens vlceribus naſi. ℞. ceruſe merdaſengi plumbi vſti de quo dicit Aui. ꝙ eſt in iudicio ſcorie plūbi ſup. exiccādo. an̄. partes equales:abluantur pluribus vicibꝰ poſtꝙ̄ trita fuerint:deinde ex eis fac vnguentum cum vino ⁊ oleo myrtino diu terendo in mortario nūc oleum nunc vinum aut paꝝ infundendo vſqꝫ dū inpinguetur. Eſt enim expertum ⁊ bonum:⁊ cū his ⁊ ſimilibus curabitur vlcus poſſibile curari. ſemper tamen attendendo cerebro a quo recipit continuam influentiam ipſum confortando ⁊ exſiccando ad prohibitionem generatiōis ſuperfluitatuꝫ catarralium. Et de hoc dedit nobis doctrinaꝫ Aui. in iſto capl'o que eſt cōis ad omnes morbos emunctorioꝝ cerebri:ſed precipue narium. Dixit ſic. Et ad ſummuꝫ neceſſariū eſt vt exſiccetur caput ⁊ confortetur cum eo qd̄ ſciuiſti ⁊c. ſupra in capitulo de ſoda. Et ſic ſit finis ad laudem dei.

Nota vnguentum egregium qd̄ laudat me. aucto ritate Se.

❡ De polypo vel hemorroidibus naſi. Cap.xxxviij.

Cum intus in naribus caro ſuperflua mollis et quaſi diſſoluta rubea aut alba exorta fuerit et nares ingroſſari ceperint ac ex carne predicta repleri. Cephalica prius erit flōmanda. ❡ Deinde lycinium ex vnguento viridi:qd̄ in capitulo de corrodentibus carnem nominauimꝰ liniēdū et naribus erit immittendum.

❡ Si vero illud non ſuffecerit. medicamē acutum quod ibi deſcripſimꝰ apponatur donec ex toto mundificetur. ❡ Hec preterea paſſio quandoqꝫ curatur cum ferro radicitus omnino incidendo.

❡ Medici tamen quandoqꝫ in hoc errāt vnde ex eoruꝫ cura eger maximū incurrit nocumentum. in hoc nāqꝫ loco cācer plerūqꝫ exoritur. ❡ Uerum cancer quando in hoc naſcitur loco nec tolerat acutas medicinas nec inciſionem que cum ferro fit: immo indiget vt ſuauiter tractetur et medicaminibus linientibus et flōmia et ventris ſolutione curetur. ❡ Cognoſcitur autem an illud accidens ſit cancer:qꝛ eſt durus pertingens quādoqꝫ vſqꝫ ad palatū. ❡ Sed cum res ſicce ſint et dure nec ſit in eis aliqua humiditas ſuꝑflua:ſummoꝑe cauendum eſt ne hec egritudo aut ſimilis ferro aut acuto medicamine tangatur.

❡ Si autem quod in naribus exoritur caro eſt mollis fluxerintqꝫ ex eis humores:⁊ cum nares ſtringuntur inueniuntur molles ⁊ cum tanguntur tactus nō ſentitur ſolidus:non eſt timendum quin ex medicaminibus acutis et ferro mederi poſſint.

Iſtud eſt capitulum de hemorroidibus que naſcuntur in naribus ⁊ polypo qd̄ recte cōtinuat etiā ad p̄cedens. Nam poſtꝙ̄ in p̄cedenti determinatum eſt de vlceribus nariū ſequētibus ad fluxū ſanguinis cū ſepe ad vlcera ſequat additio carnis ſuꝑflua ꝓpter humoroſitatē nutrimēti aduenientis ⁊ impotentiā reſtauratiue ⁊ cōſolidatiue virtutis vn̄ generat caro ſpōgioſa ſuꝑflua et ſic fiūt apata carnea vel egritudines augmēti que ſepe ſunt ad impediendū oꝑationes debitas nariū. Et qn̄qꝫ etiā interdū ꝓpter ꝯſuetudinem fluxus ſanguinis ad venas nariū qui ſolebat emanare ꝑ nares:facta reſtrictione pororum venarū:fluente etiā ſanguine ad dictas venas. Fit etiā extenſio panniculi cooperiētis poros venarum:intumeſcentibus iſtis poris:⁊ ita fiunt ſicut quedam veſice ſanguinee ſimiles hemorroidibꝰ que fiunt in extremitate ani:qꝛ etiā aliquotiens ꝑ medicinas maxime fortes applicatas in curatione vlcerum ⁊ etiā in fluxu ſanguis causticas imp̄mit mala ꝯpl'o cal'a ⁊ ſicca in ꝑtes leſas ⁊ circūſtātes:vn̄ nutrimētū adueniēs illis ꝑtibꝰ adurit ⁊ tandē ꝑ aduſtionē gn̄at mā q̄ inducit naturā cācri parū tumida: idcirco de his oibꝰ p̄ter nām apatibꝰ in naribꝰ ꝯtingētibꝰ Raſis determiauit in hoc ca° de his diſpōnibꝰ oibus:ponēs p̄ncipal'r curā de hemorroidibꝰ q̄ ſunt caro ſuꝑflua mollis lubrica ad albū vel rubeū declinās :⁊ etiā de polypo:q̄ ſil'r eſt caro addita ſed aliqualiter cōſtantior hemorroidibus.

¶Curã aũt cancri nõ ponit in hoc loco qm̃ de eo facit ca^m superius tractatu 7°: tñ ponit quã dã cõem docrinã in cura eius. ¶Et ſm hoc diui ditur pñs ca^m p^a diuisione in duas partes: qm̃ in p^a parte dñs Raſ. positis signis declaranti/ bus hemorroidas in naribus vl' polypũ: ponit curã eorũ ⁊ p medicinas ⁊ p incisionẽ cũ ferro In 2ª parte ponit errorem quorũdã medicorũ q̃ similiter volunt curare cancruz sicut curãtur hemorroides vel polypus: aliquotiẽs cum me dicinis: aliquotiens cũ incisione. 2ª pars inci. ibi. (Hec preterea passio qñq3 cũ ferro ⁊c.) Pri/ ma pars etiã diuidiẗ in duas: qm̃ p° ponit sig^a ad declarãdũ hemorroidas vel polypũ nasi. 2° ponit curam ibi. (Cephalica prius erit fleboto manda.)

Decl'atio prime pti/ cule prime partis pn cipalis.

¶D p^a parte dixit ⁊ est tota clara. Cũ intus in naribus caro supflua ⁊ mollis quasi dissoluta i. pẽdẽs alligata ad certã ptem nasi. s. debil'r cũ radice subtili rubea aut alba exorta: sup. fuerit ⁊ nares sup. ingrossari ceperint: ac ex carne pre dicta repleri sup. iã decl'atur de hemorroidib⁹ vel polypo. ⁊ in his v̈bis dedit intelligere qδ aliquotiẽs ista caro est quasi dissoluta. i. debili ter alligata vt dcm̃ est: ⁊ aliquotiẽs facit ad op pilationẽ nariũ p impletionẽ ex additione car nis adherẽtis ⁊ q̃si inuiscate naribus ⁊ nõ pen dẽtis. Et hanc secundam partem videbatur in nuere cum dixit. Et nares ingrossari cepernt ac ex carne predicta repleri.

Decl'atio 2° pticule pme ptis pncipalis

¶De 2ª pte ponẽs curam duo facit: qm̃ p° po/ nit curam p flõmiã ⁊ p medicinas. 2° ponit cu/ rã p opationẽ chirurgicã. 2ª ibi. (Hec preterea passio.) Prima etiam in duas: q2 primo ponit curam p medicinas faciliores. scdo p medicías fortiores. scda ibi. (Si vero ista nõ suffecerit.)

¶De prima parte dixit sup. stantibus dictis si gnis declarantibus dictas dispõnes prius erit cephalica flõmanda ⁊ sup. fienda etiã sol'o ven/ tris ſm exigentiaz. Nam si ille emorroydes fue rint ad album declinantes vnde declaretur! flu xus mãe magis flãtice fiẽda est sol'o vẽtris cum appropriatis ad dictaz mãm ⁊ cerebrũ respiciẽ tibus a quo recipit nasus continuam influẽtiã cum his que dicta sunt sepe φ si ad rubeum ma gis declinent flõmia cephalice est magis neces/ saria: ⁊ ante eã aliquotiẽs sunt necessarie flõie aliaꝝ venarum magis diuertentium ⁊ infrigi/ dantium ſm canones al's dictos: ⁊ aliquotiẽs post cephalicam est necessaria flõia vene existẽ tis in lepore nasi: de qua dictum est in cura flu/ xus sanguinis. ¶Addit: deinde lycinium ex vn guento viridi qδ in capl'o de corrodentibus car nem nominauimus. s. in septimo tractatu supe rius ⁊ est septimum capitulum: imponendum in naribus ⁊ liniendum est. Nam illud vnguen tum viride est multum exsiccatiuum ⁊ corrosi/ uum: vt patet per simplicia intrantia vt tu vi/ debis loco suo: de quo dixit φ mundificat om̃ia saniosa vlcera ⁊ corrodit carnem mortuã. ¶Ad dit text. Si vero istud nõ suffecerit medicamen acutum quod ibi descripsimus apponatur: ⁊ est medicamen quod vocatur calicon: quod est al tero multo fortius ⁊ magis corrosiuum vt patet inspicienti compositionem que est multum ar/ tificiosa: ⁊ ex serie hui⁹ tex. pz φ in applicatio/ ne horum medicaminum debet esse cautela vt non applicentur nisi precedentibus vniuersali bus de flobotomijs ⁊ euacuatione cum soluti/ uo: ⁊ etiam qδ in eis debent esse gradus φ sem/ per incipiamus a debilioribus. ¶Addit: hec preterea passio quandoq3 cum ferro curatur ra dicitus omnino incidendo: ⁊ hoc sup. maxime fiendum est qñ ista caro elongatur ⁊ pendet: im mo aliquotiens tantum pendet vt egrediatur nares: ⁊ cum est habens radicem gracilẽ: tennẽ: tunc ꝓprie curatur incidendo iuxta radicem cũ forficibus ignitis: ad prohibitionem fluxus sã guinis: prius tñ comprehensa dicta carne ⁊ de/ orsum tracta dicta carne leniter cuz tenaculis. Dicebat tñ Meſ. ad declarandum necessariam esse flobothomiam ⁊ euacuationem ante istam operationem: ⁊ hoc quidem. i. hec operatio fiat post corporis mundificationem pluries iteratã et post flõmiam. Sed si dicta mã nõ fuerit pen dens sed adherens ⁊ implẽs vt dictũ est magis valent medicine caustice: vt diceẗ ĩfra loco suo. Ideo signãter dixit qñq3 in litera: post tñ inci/ sionem ⁊ corrosionẽ radicitus factam: dicebat Aza. φ circa illas partes est ponendũ de vnguẽ to de plũbo ad cõfortationem ⁊ infrigidationẽ illarum partiũ: ne iterũ redeãt dicte dispõnes.

¶Sequiẗ illa pars (Medici tñ ⁊c.) que est scda pars principalis: in qua duo facit. Nã pmo cor rigit errorez quorũdam medicoꝝ qui equaliter curant omnẽ additionẽ factam in naribus cuz causticis ⁊ incisionibus. 2° ponit signa ad disti guendum eas in quibus taliter operari possu/ mus ⁊ in quibus non. secunda incipit ibi (Co/ gnoscitur autem an illud accidens ⁊c.

Decl'atio pme pticu le scde par tis princi palis.

¶Dixit ergo de prima parte: medici quandoq3 in hoc errant sup. in faciendo incisionem vel ap plicando cauteria apparẽte eminentia aliqua intra nares: quoniam si fuerit cancer: ex his ma gnum sequetur nocumentum: vnde continuat tex. dicens. vnde ex eoruz cura sup. taliter facta eger incurrit maximum nocumẽtum. Addit: in hoc nanq3 loco cancer plurimum exoritur. vnde verus cancer nec acutas tolerat medicinas ne/ q3 incisionem que fit cum ferro: immo indiget vt suauiter medicetur a medicaminibus leniẽ/ tibus: ⁊ a flõmia ⁊ ventris solutione cureẗ sup. alijs dimissis fortibus medicinis: ad declaran/ dum igiẗ ne ꝯtingat medicũ errare in applica/ tione causticaꝝ ⁊ incisione apparẽte additione intra nares.

Decl'atio scde pticu le scde par tis princi palis.

¶Prosequitur in secunda parte ponendo si/ gna distinctiua dixit. Cognosciẗ aũt ante illud accidens si sit cãcer: q2 est durus ꝑtingens qñq3 vsq3 palatum: sed cũ nares sicce sint ⁊ dure nec sit in eis humiditas aliqua tũc sup. declaraẗ φ illa mã diciẗ esse cancerosa: ⁊ tũc addit: φ sum/ opere cauẽdũ est ne hmõi egritudo aut ei silis ferro aut acuto medicamine tangaẗ ꝓpter no/ cumẽta que statim dicã. ¶Addit. Si aũt qδ in naribus exoriẗ molle est: fluxerintq3 ex eis hũo res: ⁊ cũ nares stringunẗ inueniunẗ molles: et cũ tangunẗ tactus nõ sentiẗ solidus: tũc sup. de claraẗ φ ista substãtia nõ est cãcer neq3 mã adu sta: sed vera hemorrois vel polypus: ⁊ tũc addit nõ est timendũ q̃n etiã medicaminibus acutis et ferro mederi potest. s. sine periculo. Hoc est quod dicit in litera. ¶Sed pro intellectu hu/ ius partis est primo notãdum φ Rasis in tex/

tu tetigit p̄ncipal'r duo signa distinctiua ad de
clarādū: vtrū tale apā dicat̃ esse cācer vl' nō: nā
cum talis eminētia est dura ⁊ cū est sicca: a qua
nō emanat sanies vl' virulētia: tūc per hec duo
declarauit quod talis eminentia est cācer diffe
rēter ab hemorroidibus q̄ sunt carnes molles:
⁊ a polypo sil'r: ꝙ nō est sic dure sube sicut cācer:
⁊ has etiā duas qualitates distictiuas posuit
A. in lr̃a. dixit. Uerum inter cācrū ⁊ hemorroi-
des malas distat: qm̄ caro nata si est post egri-
tudines in capite: ⁊ catarros sup. descēdētes p
nasuz est hemorrois: ⁊ si nō ē ſm illō. i. q: nō ac
cidit post catarros ⁊ manationes p nasum: im
mo accidit post claritatem nasi ⁊ p̄uationē cur
sus sup. materie hūide est cācer: ⁊ si aliqñ añce-
dit nocumētū ad caput ad cācrū fuit nocumen
tū melēcolicū: ⁊ in ꝓcessu addit ꝙ est siccus du
rus: ⁊ ꝙ vt in pluribus nō est hñs saniē: ⁊ ita p̄n
cipal'r declarat p h̄ duo sicut etiā Ra. ⁊ licet nō
emanat sanies manifesta āteꝙ vlceratur: tñ fit
serēs in ꝓcessu. ¶ Alibi tñ. A. 3ª quarti capº ꝓ
prio de cācro: ponit alia signa distinctiua: sed
illa p̄ncipal'r declarāt nō tm̄ cācrum sed etiam
distinguit ab alijs apātibus duris: ⁊ plurima
etiā signa cācri posuit distinctiua ab apāte du
ro: in 21ª tertij de apāte duro matricis. Et preci-
pue declarat̃ ab his ꝓpterea ꝙ in ea est sens⁹ ⁊
dolor in tactu ⁊ nō sic in apāte duro: ⁊ ista vidē
tur accidētia cōcomitātia essentialiter cācrum
s. durities ⁊ modica resudatio de materia p hoc
qđ tale apā est melēcolicum ex adustione gene-
ratū: ⁊ durities eū cōcomitat̃ simul cū sensibili
tate: cū p̄uatione tñ sensibilis resudationis ma
terie nisi post vlceratioñē eius: ⁊ extēdit se per
nasum cū radicibus ꝓfundādo vñ cōuertit na
sum a debita figura ⁊ nō fit pendēs sicut emor
rois. ¶ Signum autem a colore sumptum: vt
si est fusci coloris de quo oēs auctores faciunt
mentionem in distinguendo est signum ineffi-
cax ⁊ multum dubium. Nam si aliquando can-
cer ad verum rubeum declinat vt ego in expien
tia vidi ianue in quodam nobili ciue de genti-
libus: fuscedo igitur principal'r seq̄tur cancruz
factū ex materia melēcolica vl' flegmatica radi
cali prius tādē adusta: sed vbi fiat ex adustione
materie sāguinee cū ꝑticipatiōe colere vt erat
in casu illo: declinat color ad rubeū lz non sim-
pliciter clarꝝ ⁊ sic sigᵐ sumptū a colore nigro vl'
fusco est inefficax. ¶ Sicut etiam signū qđ sumi
tur a dolore ⁊ acuitate eius sil'r est inefficax. Nā
aliqñ cōiūgit̃ talis acuitas doloris vt in pēdē
te ex hūore cal'o adusto: ⁊ aliqñ stat remissus do
lor ⁊ modicissima pulsatio vt in pēdēte a melē
colia naturali ⁊ fl'ate adusto. Et hoc expsse alle
gabat Aui. 3ª quarti loco allegato cū dixit. Et
cācer q̄dam est vehemētis doloris ⁊ alius est ꝑ
ui doloris q̄etus: ⁊ alius q̄ perducit ad vlcera-
tionē sup. in breui tpe. ⁊ adducit rationem di-
cēs: qm̄ est ex melīa q̄ est ab adustione sanguis
⁊ colere pure solius: ⁊ alius est siccus q̄ nō vlce
ratur vt dixit sup. non nisi in lōgo tempore: vt
sup. factū ex adustione fl'atis a debili calore im
primente ⁊ adurente: ⁊ ita hec signa in quibus
multi laborant sunt dubia vt ego late declara-
ui in cōsilio ꝑ me facto de cancro ꝓ illo nobili
iannense: sed signa posita a Rasi sunt essentia-
lia. ¶ Nota 3º ꝓ intellectu partis in eo ꝙ ꝓhi-

Qual'r signuz sumptū a colore est inefficax.

Nota bñ dcm̄ p̄ntis auctoris.

De signo sumpto a dolore sil'r est iefficax

buit medicinas acutas ⁊ corrosiuas ⁊ incisionē
⁊ cauteriū fieri in cācro: ⁊ sicut etiā vniuersal'r
faciūt oēs auctores ⁊ expresse Aui. in caº isto: ⁊
Ras. 7º ad Almansorem: ⁊ ita reliqui qui sunt
imitati Hip. 6º affo. in affo. 38. Quicūq; abscō-
diti sunt cancri nō curare melius est ⁊c. Et Cō-
mētatorē in cōmēto illius: q̄ ꝑ cācros intellexe
runt in locis occultis positos vel diuturnos et
ꝓfundatos vt declaraui in cōsilio de quo supra
q̄bus male possunt euelli radices ſm totum in
omnibus timor est in applicatione medicami-
nū fortium ⁊ cauterij vel incisionis qm̄ ꝑ hmōi
exacuit̃ p̄nᵐ latēs igneū in eis faciēs adustio-
nem ⁊ cōsequēter malitiātur ⁊ citius ⁊ vlceran
tur: ⁊ ꝓinde vt recte dixit in 7º tracta. in caº ꝓ
prio de cācro. Postꝙ xº o creuerit ⁊ ad suam ve-
nerint ꝑfectionē nō est necesse nisi vt ei blādiē
tia adhibeātur ne in ipso vlcus fiat: ⁊ summope
custodiātur vt addit ne vnꝙ calefiāt aut ex me
dicinis aut ex alijs rebus: immo ex oleribus fri
gidis infrigidentur ⁊c. Ponere autem hic curā
cancri nō est ꝓpositi mei: sed si videatur in hoc
si quis videre voluerit consilium supra allega-
tum de cancro. Et hec tantum sufficiant que di
cta sunt ad litere declarationem.

Expedito tex. literaliter ⁊ declaratis ibidē
signis distinctiuis inter hemor-
roides polypum ⁊ cancrum: nunc ex ordine pº
vidēdū de q̄d nominis hemorroidis vel polypi
dimittēdo hic intētionē de cancro q̄ nō est nūc
p̄ncipalis intentionis vt dictum fuit circa lite
ram: deinde ponētur distinctiones. consequen
ter veniemus ad causas ad signa ⁊ ad curam ſm
ordinem nostrum.

Quid nois. Polypus q̄ sine hemorrois est
additio nō naturalis carnis
male forme oppilās nasi vētriculos ⁊ implens
eos vt dicebat Azaranius: ⁊ dicuntur hemor-
roides ad sil'itudinē hemorroidaꝝ q̄ circa anuz
nascūtur. Et polypus qm̄ eius suba ⁊ color assi
latur vt dicūt sube carnee cuiusdā piscis appel
lati polypus sil'r colorate. Et dicit Azara. ꝙ assi
milatur carni vermis habentis multos pedes:
quomodo aūt distinguātur dcm̄ est circa lr̃am.

Distinctiones. De 2º ponēdo distōnes
sit h̄ pª distinctio ꝙ hemor-
morrois ⁊ polypus aliq̄s est sursum factus: et
ibi adherēs vel pendēs: ⁊ aliq̄s deorsum q̄si ad
extremitatē nariū veniēs. ¶ Alia distinctio: q̄
dā est magis ꝓfundus ⁊ adherens siue innex⁹
sube nariū: q̄dā minus: quidam cum dolore et
quidam sine.

Cause. Cause harū dispositionū sunt mate-
rie ibi deriuate aliūde vel ibi conge
ste paulatī mā tñ cācri vt pl'm gñat̃ ꝑ viā paula
tine ꝯgestiōis: ⁊ polypus vl' hemorrois magis
ꝑ viā deflux⁹ māe a cerebro: ⁊ cā cācri est mā me
lencolica adusta in hemorroide vel polypo cā ⁊
lz raro: aliqñ tñ est mā modice adusta maxime
fl'atica cū aliqual'r inspissatur vel aduritur: sed
vt pl'm est mā flegmatica inspissata ⁊ nō adusta
lz aliquotiens fiat a sanguine etiam inspissato
⁊ si parumper aduratur tunc est dolor vehemēs
⁊ talis facile conuertitur ad cancrum.
¶ Ad causas aūt p̄mitiuas ⁊ antecedētes pōt
intellectus exercitatus facile discurrere.
¶ Modi autem generationis horum dicti cir-

De causis

ca literam in continuatione capituli.

De signis pnosticis euētus.

Signa. Signa ꝓnostica euentus sunt ea q̄ añcedunt de catarris descendentibus ꝑ nares ⁊ de alijs humoribus ad eas fluentibus ⁊ de ꝓhibitione expurgationis materie ꝑ nares siue hoc fiat ex parte impotētie expulsiue cerebri ⁊ illaꝝ partiū: siue ex parte ineptitudinis materie in motu ⁊ expurgatione: siue antecessio fluxus sanguinis nariū ⁊ restrictio illius ꝑ medicīas locales ex his possumus ꝓnosticari supradictas dispositiones. ¶ Signa vero ad bonū ⁊ ad malū dicebat Aui. si sint albi coloris ⁊ sint molles ⁊ sine dolore sunt facilis cure: ⁊ si sint rubee aut fusce ⁊ vehemētis doloris iste sunt difficilis cure: ꝑcipue cū ex eis currit sanies fetida: ⁊ illa q̄ est in ꝓfunditate nasi versus carūculas mamillares ⁊ q̄ extēdit ad pallatū etiā multo deterior est q̄ꝫ illa q̄ est pendēs ⁊ in partibus inferioribus adherens.

De signis pnosticis ad bonū vel ad malum.

¶ Signa vero demonstratiua p° generis aliquotiēs visu declarātur vt cū sunt deorsum: ⁊ si fuerint ꝓfunde supius situate tūc declarāt ex grauitate illius partis simul cū difficultate inspissationis ꝑ nares: ita vt necesse sit ipsis dormiētibus tenere os aptū ⁊ tumēt ꝑtes supiores nasi: ⁊ sepe ꝑcipiūt malū odorē patientes et aliq̄tiēs discurrit humiditas fetida per nares. Ista sunt signa demonstratiua.

¶ Sig^a^ vero declarātia materiam si sint coloris albi est materia flegmatica. si sint fusci coloris est mā melēca: sꝫ si fuerint cū dolore vel pūctione cōiūgit aliq̄d de materia colerica. Si sint rubei coloris est sanguis in causa.

Cura. Cura haꝝ dispōnū est duplex. vl'is et particularis. ¶ Cura vl'is cōtinet regimē in dieta q̄ alteret ꝯm varietatē cāe. Nam in polypo flegmatico sine dolore sit regimē declinās ad cal'm ⁊ siccū ex ꝑte aeris ⁊ reliquorū. Et si sit materia adusta ⁊ acuta cum dolore ⁊ declinet regimen ad frigidum saltem: ⁊ humidū: ⁊ sic de alijs.

¶ De medicinis aūt in vl'i etiā dicat q̄ꝫ illis apparētibus flegmaticis. ꝓcedit p° cū eūantib⁹ flegma ⁊ in hoc ꝯm oēs laudat agaricus. conuenit tū p° vt fiat flōmia si corpus est sanguineū q꞉ si materia sit mixta sanguini eūatur de materia ⁊ cū hoc diuertit: etiā si sit dolor sanguis diuertit si sit materia adusta: tunc flōmia vene basilice facit plurimū ad infridationē ⁊ euētationem ⁊ de vena cōi vbi esset intentio magis ad eūonē: deinde cū digerētibus appropriatis ꝓcedēdū est. Nā si sit mā fl'atica vel adusta cuꝫ syrupis appropatis vt de fumoterre in mā adusta aliqual'r: ⁊ cū syrupo violato ⁊ cū aquis appropriatis vt lupuloꝝ de fumoterre ⁊ sil'ibus. Et sic si mā sit flegmatica cū appropatis etiam vt cū oximelle simplici ⁊ cū melle ro. ⁊ modico de sticados ⁊ cū aquis bethonice ysopi ⁊ sil'ib⁹. Et si sit sanguis adustus vel aliqual'r inspissat⁹ valet syrupus de bisātijs cū acetoso simplici ⁊ aquis etiā lupuloꝝ ⁊ boraginis. Et ꝑ eūatiuo in materia adusta valet electuarium amech qd̄ est singulare in materia melencolica: valent pillule auree in materia calida descendente a cerebro. ¶ Fiant diuersiones etiam ad crura et ad spatulas ⁊ post aures cum setono ⁊ cum vesicatorijs ⁊ ruptorijs. nam ista intentio semper seruatur in passionibus faciei ⁊ partium eius.

¶ Intentio etiam particularis complet cū medicinis ⁊ chirurgia. Sed in hoc est cañ. singularis q̄ꝫ timor est in multis talibus dispōnibus ꝓcedere cū ferro ⁊ cū medicis fortibus vt dcm̄ est circa literam. Nam tales dispōnes in multo tempore curātur ⁊ paulatine operando: quas si subito velis curare ad cancrum deducuntur. Et ideo in hoc faciebat Ras. medicum cautum in applicatione ferri ꝓpter nimiam adustionē ne fiat cancer: ideo ꝑ posse medicus abstineat a medicinis fortibus ⁊ a ferro.

¶ Si sit tū hemorrois alba ⁊ sine dolore ⁊ pendens deorsum maxime si sit debiliter alligata cum radice tenui: tunc cum tenaculis trahitur deorsum ⁊ forficibus ignitis incidatur vsq̄ꝫ ad radicem: ⁊ postea ponatur lycinium cum stipticis vel cauterium ad fluxum sanguinis ꝓhibēdum vt fiat crustula: deinde cum humectantibus paulatine remoueatur crustula vt dictum est in ca° superiore. Aui. vult hoc fieri cum cultello habente rotunditatem in extremo ⁊ postea cum rasorio abscindatur. sed hoc videt mihi non posse fieri. s. cum rasorio intra nares. ¶ Et si materia non sit in totum abscisa immo remaneat oppillatio a palato ad nares: q꞉ illuc non pōt ꝑueniri cū instrumētis ponit aliō ingeniū s. vt habeantur sete equorum alligentur simul ⁊ fiant noduli plures in illis setis quasi essent chordule cū nodis ⁊ taliter nodate sete ponantur in acu plumbea: ⁊ per colatorium intra nares ponatur: ⁊ sic per os ⁊ per nares trahatur tur deorsum ⁊ sursum vt dicta caro frustetur: nam separabit carnem dictam: quia oꝑabitur ad modum serre: ⁊ hoc est verum de carne stante in via media inter orificium naris ⁊ colatorium palati. nam aliquotiens est tanta materia carnea multiplicata vt adhereat palato. et ego vidi in papia vnum in quo erat multiplicata tanta caro alba circa palatum quod nullo modo mouere poterat linguam in sursum: ⁊ in hoc credo quod est indigentia operationis cū rasorio: vt dicebat. A. ⁊ illa rasio non cessat donec mundificetur tota materia ⁊ quandoq̄ꝫ vt narrat. A. egreditur cuꝫ rasione res plurima de cuius summa mirabitur homo. fortasse enim vt dixit cōsequitur medietatem libre: ⁊ facta hac operatiōe dicit Mesue si aliq̄d remanet oportet vt remoueatur cum medicinis causticis: ⁊ sic remouebitur oppilatio: ⁊ si timeremus de nimio fluxu sanguinis infundatur cordula in succo granatorum cum pulueribus aliquibus constringentibus: hoc facile est dictu: difficile autem factu.

¶ Deinde ad remotionem alterius materie si remansit ponātur lycinia que corrodunt ⁊ postea consolidant: vnde potest poni vnguentum viride cum lycinio: ⁊ corrodetur illa carnositas quod ponit ex flore eris: ⁊ cum melle puro fiat mixtura: alij addunt sarcocollam ⁊ armoniacū contritis, cum aceto ⁊ fiat vnguentum: ⁊ etiam corrosiuum materie. Fiat postea consolidatio cum myrra thure ⁊ sarcocolla: laudant etiam vnguentum alchali: est herba vnctuosa multū et pinguis: fit vitrum ex ea: ⁊ nascitur in ripa maris: tamen Auicenna ponit alchali: esse speciē alumis: sed Aui. in hoc habuit ingeniū ml'-

tũ artificiosum vt capias embulã ex plũbo aut
ex pēna.i.instrumētũ oblongũ rotũdũ cõcauũ
sicut pēna anseris grossa:⁊ inuolue sup eã pan
nũ:⁊ pulueriza sup eam medicinas dictas:⁊ po
stea intromittat in nasum:vt remaneat locus
anhelitus aptus. ¶ Et si color sit fuscus nunq̃
debemus audere ad ista corrosiua:etiã si sit ru-
beus color vel aliqualr adustus tũc ꝓcedẽdum
est cũ blãditiuis: vt est succ⁹ solatri portulace
virge pastoris etiã lapis emathites thutia pre
parata lota:⁊ crystallus ad interius si sumat
ꝓhibet cõuersionẽ ad cãcrũ:valet herba capil-
laris similis capilli veneris q̃ dicitur polytri-
cũ:nam a ꝓprietate talia respiciũt ne materia
ad cãcrũ cõuertat. ¶ Unũ singulare ponit Sa.
qd̕ allegat Ra.7° continentis 2° cap° qd̕ etiam
commemorãt Aui.⁊ Me.in ꝓpria forma:qd̕ re
mouet carnem malã:⁊ p̃seruat a cãcro ⁊ remo
uet cãcrũ lõgi temporis:vt.℞.tria poma vl̕.vj.
de tribus generibus pomorum granatorum vt
dulcia ⁊c.exprimat succus de omnibus pomis
stãtibus integris cum pulpis suis:⁊ talis suc-
cus in sole in vase inspisset:postea sumat id qd̕
remanet de fece ⁊ exiccet ⁊ cõteratur: tãdẽ ille
puluis misceat cũ succo ⁊ fiãt tẽte ⁊ lycini ⁊ po
nãtur intra nares:nã optime iuuãt:sed opꝫ vt
cõtinuẽtur lõgo tempore:⁊ est succus reponen
dus in vase eneo:⁊ Aui.posuit in vase plũbi.nã
tale medicamẽ facit opationẽ vt ibi dicit Ra.
in lõgo tpe:absq̃ tñ pũctione ⁊ dolore ⁊ excicca
tione apatis sicut faciũt medicine acute:addit
Ra.de mẽte Sa.q̃ si materia fuerit dura remo
uẽda addat ex acetoso:⁊ si fuerit plurime humi
ditatis addatur ex põtico:⁊ addit Ras.q̃ diui-
denda est cura in hora post horã.Aui.tamẽ vo
luit q̃ feces pomoꝝ reducant in puluerẽ: sed cõ
teratur tñ tãdiu donec fiant sicut massa:⁊ imbi
bant ex tanta q̃titate succi ipsoꝝ granatoꝝ q̃-
ta fiant lenes:deinde fiant ex eis collyria impo
nẽda in nasũ:⁊ si disponerent s̃m formã embu
le de plũbo vt dictum est supra.vt remaneat lo
cus aptus erit melius. ¶ Laudat ẽt succ⁹ her-
be serpentarie:de quo Rasis de mẽte Dias.dixit
loco allegato q̃ succus botri extremitatis dra-
gontee cũ lycinio positus naribus cõsumit car
nẽ supfluã ⁊ cãcrum:⁊ q̃ semẽ ẽt dragontee sa-
nat cancros ⁊ fistulas. ¶ Et si mã sit magis ma
la cum lycinio xylocaracte vel p se vel cũ pulpa
colloquintide si ex eis fiat licinium exsiccat et
remouet carnositatem.Aui.etiam posuit expe-
rimentũ de quo dixit:⁊ ex eis que experti sum⁹
est:vt teratur attramentum viride sicut alcofol
⁊ suffletur in naso mane ⁊ sero:sanat emͫ vt dixit
Et si timeremus acuitatẽ possemus commisce-
re de dicto succo granati.Et sic sit finis capl̕i.

Nota de crystallo ⁊ polytrico.

Medicamen singulare.

¶ De amissione odoratus. Cap.xxxviij.

CUm sensus quo odoranda p-
cipiuntur amissus fuerit nec
in naribus caro superflua eue
nerit ⁊ aer ita leuiter vt prius
trabatur ⁊ oculi ac sensus naturaliter exi
stunt : naribus erit insufflandus puluis
adeo subtilis vt alcofol qui fiat ex condisi
et arthemisia et sale armoniaco. ¶ Egro
quoq̃ precipiatur vt nares vapori ex ace
to calido procedenti multotiẽs apponat.
¶ Si autem hec non suffecerint naribus
insuffletur puluis quem nominabimus:
cuius descriptio est. ℞.nigelle fellis gruis
colloquintide elebori albi: omnium ana:
partes equales:puluerizentur ⁊ ponantur
in vrina camelli arabici quantitate tanta
q̃ cooperiri possint ⁊ ponantur ad solem
donec siccẽtur:deinde fiãt ex eis sief. Cũq̃
necesse fuerit vnum ex eis lentis habens
magnitudinem in oleo sambucino intin
ctum naribus immittatur:optimum enĩ
ad hoc existit. ¶ Si aũt ex eo quod nari
bus immittur fortis sequatur dolor:oleũ
de semine cucurbite eis imittatur et aqua
calida super caput fundatur et sorbeat ca
lida ea que humectant vt ptisana:⁊ quod
fit de aqua furfuris et de farina et similia.
¶ Et hoc quidem est medicamẽ ad amis
sionem olfatus probatissimum qd̕ sic con
ficitur: Nigella puluerizetur donec fiat vt
puluis et misceatur cum oleo veteri : dein
de eger implens os suum reclinet caput re
tro quãto plus poterit: et tunc ex predicto
medicamine aliquante gutte naribus di-
stillentur. ¶ Egro quoq̃ precipiatur vt
quantum ei possibile est aerem extrinsec⁹
interius attrahere nitatur q̃ in tribus die
bus et tribus vicibus fieri conuenit.
¶ Si autẽ mordicatio superuenerit fiat
hoc quod prediximus.

Des.sief.

Stud est capitulum de
amissione odoratus quod etiã recte
continuatur ad precedens. Nã postq̃
in precedenti determinatum est de cura hemor-
roidarum ⁊ polypi facientium oppilationes in
tra foramina narium vnde sepe contingit dimi
nutio in olfatu propter non conuenienter com
municari ⁊ libere attrahi posse aerem in quo est
formaliter odorabile vel odor realis siue spiri-
tualis:vnde sequitur debilitas in operatione
olfatiua:nunc consequenter Rasis determinat
de nocumento odoratus:quod non est tantum
debilitas sed ablatio eius:cum nocumentũ in-
greditur in odoramentum.i.in operationibus
odoratus sicut ingreditur reliquas operatiões
quia aut destruitur aut debilitatur aut muta-
tur ⁊ corrumpitur:vt dicebat Auic.fen. quinta
tertij.cap° quarto in p̃n°:qr ergo determinaue-
rat de dispositionibus in cap° p̃cedẽti adducẽ-
tibus ad diminutionẽ odoratus p hoc q̃ nõ fit
integra oppilatio in naribus licet notabilis
fiat oppilatio.De nocumento autem corruptio-

nis odoratus vt de pceptione odoris fetidi pñ
tato etiã odorabili aromatico supra determia
uerat in hoc tractatu de cõseruatione pulchri/
tudinis vbi posuit capm de fetore nasi. Resta/
bat ergo cõueniẽter hic determinare de 3a spe/
cie nocumẽti odoratus: vt de destructione vel
amissione odoratus: ꝛ hoc est qd dixit in rubri/
ca capli: lꝫ capitulum potuisset taliter introdu
ci: sed sufficiat hec continuatio.

¶ Et qꝛ vt sepe dcm̃ est in hoc lib° auctor fuit
multũ breuiloquus: lꝫ amissio odoratus a mul
tis ꝛ diuersis causis pẽdere possit. nam aliquo
tiẽs immo frequẽter vt. j. videbit seqtur mali/
tiã complonis singularis: tñ hic principalr de
terminat de amissione odoratus sequẽte oppi
lationẽ factã siue in caruncululis mamillarũ ex
humiditate recepta in porositatibus eaꝝ sicut
etiã fit oppilo per humiditatem flegmaticã re
ceptã in poris membrorũ neruosoꝝ interdũ in
paralysi. Aut fit ꝑpter materiã flegmaticã ma
gis grossam ꝛ viscosam oppilãtẽ ꝛ poros ꝛ fora
mina pãniculi infra dictas carũculas cõstitu/
ti: aut fit oppilo in osse pforato ex dicta mate/
ria grossa qsi ẽm totũ: vñ ꝑpter has causas nõ
põt recipi cõueniẽter aer odorẽ deferẽs ad or/
ganũ olfatus ꝛ ita fit odoratus amissio. Et de
ista cã p̄ncipalr determĩat reliquas omittẽdo
qm̃ ista est magis homogenea illis q̃ dicte sunt
in ca° p̄cedẽti: immo vtplm̃ a simili materia pẽ
dẽt: ẽt qm̃ talis cã est frequẽtius cõtingens ad
nocumẽtũ dictũ amissionis olfatus q̃ alie. Nã
sicut homo inter cetera aĩalia debiliter odorat
vt p° de sensu ꝑpter magnitudinẽ cerebri et ꝑ
pinquitatem organi olfatus ad ipsum in eo re/
spectu alioꝝ aĩaliũ: vñ multiplicantur humidi
tates in organo ex humiditatibus cerebri q̃ im
pediunt odoratum ita vt debilitetur regimen
alioꝝ: silr cõtingit vt frequentius intm̃ multi/
plicari superfluitates flegmaticas ex ipso cere/
bro ad organa olfat⁹ vt ad ipsas carũculas mã
millares vel ad orificiũ ossis terminati ad pan
niculum immediatũ ẽt pforatum vel in poris
ipsius panniculi vt in totum auferatur opatio
olfatiua ꝛ ita ad hanc cãm cõtrahendo Ras. in
hoc ca°. principalr duo facit. Nã primo declara
ta ista cã p quedam signa ponit curam isti⁹ cãe
per quasdam medicinas ponendo etiam modũ
correctionis nocumenti haꝝ medicinaꝝ si im/
presserint nocumentum. scdo ponit curã p vnã
fortiorem ꝛ ꝑbatissimã vt dicit cõmemorando
etiam correctionem illius si nocumentũ afferat
scda ibi. (Et hoc quidẽ est medicamẽ ad amissio
nem odoratus.) Prima etiam in duas: qm̃ p̄mo
per quedam signa declarat dictam opilationeꝫ
esse in cã. scdo ponit curã. scda ibi. (Narib⁹ erit
puluis insufflandus.) ¶ De prima parte dicit.

Decla° pe pticule pe partis pn/cipalis.

Cũ sensus quo odorata percipiũtur amissus fue
rit neqꝫ in naribus caro supflua euenerit ꝛ aer
leuiter vt prius attrahitur ꝛ oculi ac sensus nã
liter resistunt. i. sunt bonaꝝ operationũ ꝑducti
ui: tunc sup. declaratur q tale nocumentum est
pendens ex opilatione mãli de qua dictũ est ma
xime facta in dictis organis. ¶ Pro intelligen/
tia huius partis nota q ad hoc declarandũ ad/
ducit principalr duo signa ex quib⁹ excludũtur
cause que possent etiam esse cause amissionis ol
fatus: quibus amotis satis euidenter cõcludi/
tur supra causam dictam. Nam malũ tẽperamẽ
tum in cerebro ꝛ notabile nocumentum in eo/
dem vnde nõ fieret bonum tẽperamentũ in spũ
sensitiuo seruiente aĩe ad operationes aĩales
posset esse cã ablatiõis odoratus. Sed qm̃ ista
esset ca gñalis non minus penderet lesio in ocu
lis ꝛ in visu sicut ꝛ in odoratu ꝛ in alijs sensib⁹.
Si ergo oculi ꝛ alij sensus nãliter existunt: seq
tur q hec nõ est cã: aliqñ etiaꝫ opilatio integra
narium ex carne addita posset esse cã nõ tm̃ de/
bilitatis sed etiam amissionis odoratus: sꝫ tũc
in naribus caro supflua appareret saltẽ diligẽ
ter inspicienti constituto corpore sub radio so/
lis: cadente radio intra nares ꝛ cum hac aer nõ
attraheretur leuiter vt prius: immo quasi nihil
attraheretur de aere per nares vt ptꝫ. Et sic his
deductis causis vt q non sit nocumentũ in p̄n°
vt in cerebro qd manifestat ex bonitate alioꝝ
sensuum neqꝫ sit nocumentũ in naribus de op/
pilatione vt dictũ est: tunc cã illius ꝑbabiliter
cõcluditur q sit que dicta est de oppilatiõe na
turali in organo olfatus vel in ptibus eis vici/
nis maxime si quasi nihil de materia fluat p na
res. Et ita ẽm hoc ponit hic curam cõuenientẽ
tali materie oppilanti: ꝛ sic litera est clara.

Declaratio p̄me pticule scde pticule pe partis p̄ncipalis

¶ Succedit illa pars (Naribus erit puluis in/
sufflandus ꝛc.) In qua ponit curã huius nocu/
menti: ꝛ duo facit: qm̃ p̄mo ponit curã p tria in
genia medicinalia ad ꝑpositũ facientia. 2° po/
nit correctionẽ nocumẽti apti euenire ex appli
catione dictarũ medicinaꝝ ꝑpter fortitudinem
earũ. 2a pars incipit ibi (Si aũt ex hoc q in na/
ribus immittitur ꝛc.) Prima pars põt diuidi in
tres ẽm q tria medicamina ponit. 2a ibi (Egro
quoqꝫ p̄cipiat.) 3a ibi (Si autem hoc nõ suffece
rit ꝛc.) ¶ De pa parte dixit: sup. supposita causa
que dicta est vt remoueat: naribus erit insuffla
dus puluis adeo subtilis vt alcofol q̃ fiat ex cõ
disi ꝛ arthemisia ꝛ sale armoniaco sup. partibus
equalibus. ¶ Deinde de 2a pte dixit. Egro quo/
qꝫ precipiat vt nares vapore calido ex aceto ca/
lido ꝑcedenti multotiẽs apponant: sup. calefa
ciendo lapidẽ viuũ prius ꝛ supaspergendo ace/
tum: ꝛ ita ꝯuerte nares supra fumũ. ¶ Additꝫ°.
Si aũt hoc nõ suffecerit qd noĩauimus narib⁹
insufflet puluis: cuius descriptio est hec. ℞. ni/
gelle fellis gruis colloqntide ellebori albi: oĩ/
um añ. ptes equales: pulueriꝫent ꝛ ponantur in
vrina camelli arabici quãtitate tanta q̃ eã coo/
perire possit: ꝛ ponant postea ad solẽ donec exic
centur: deinde fiant ex eis fief. Et ponens modũ
debiti vsus eoꝝ addidit. Cũqꝫ necesse fuerit vnũ
ex eis habentẽ lentis magnitudinẽ in oleo sam
bucino. i. de maiorana intinctũ. i. dissolutũ: na/
ribus immittatur optimũ em̃ ad hoc existit vt
dixit. ¶ Pro intellectu harum partiũ simul est
primo notandum q qm̃ ista sunt fortia multum
medicamina acuta nõ debemus sup. ad ista au/
dere in applicatione nisi suppositis vniuersali/
bus si fuerit necessitas eũationis per flõmiam
vel pharmaciam ꝛ diuersionis ẽm modos supra
dictos prius hec omnia fiant ꝛ non semel tan/
tum si expediant: sed bis vel ter: ꝛ dicebatur in
cap° superiore anteq̃ veniamus ad ista localia
nam propter acuitatem istorum medicaminuꝫ
si esset repletio in toto vel in cerebro posset fieri
ebullitio in humoribus ꝛ commotio adducens

Declatio 2e pticule

ad se. que multo deteriora essent ꝙ̄ esset amis-
sio olfatus: vt ptꝫ consideranti: nisi corpus pri⁹
mundificaretur vel minoraretur plectoria. Ra-
sis tñ vt breuiloquus in hoc libro vt sepe dictū
est: ꝓ̄supponit ista tāꝙ̄ necessaria prius fieri de
bere. ¶ Scđo notandū spālius ꝙ intētione ha
bita ad mām coniunctam q̄ vt supponitur est
frigida vel imbibita in porositatibus vel visco
sa adherens ⁊ opilans: ⁊ tūc intētio stat in euō
ne dicte māe ꝑ nares ⁊ colatorium cū ꝓ̄paratio
ne tñ illius si sit viscosa cum incisiuis: ⁊ si gros-
sa fuerit cū subtiliantibus: ⁊ tandem cū euone
tñ insensibili facta per resolutionem māe: ⁊ tā-
dem cum remotione male qualitatis impresse
in membris a mala mā: ⁊ q꞉ talis intētio ꝓ̄muꝫ
cōpletur per gargarismata ⁊ caputpurgia que
ſm canones dictos supra de soda stante reple-
tione capitis debēt fieri post euonē factā ex ce-
rebro ⁊ tūc fiēt gargarismata ſm canō. dcōs: al's
de hiera sim. dissoluta cū oxymelle ⁊ similibus:
¶ Ad alias aūt intētiones valēt q̄ scripta sunt
nā primo ordinauit puluerē de quo insuffletur
intra nasum ex ꝯdisi arthemisia ⁊ sale armonia
co q̄ oīa sunt cal'a exiccatiua pl'm: ⁊ sic digeren-
do resoluēdo ⁊ exsiccādo in casu iuuant: ēt sua
mordicatione excitant sensitiuā illoꝝ mēbrorū
⁊ pñr exsiccate ex acuitate dictaꝝ medicinaꝝ ex
cutiat dictā mām ꝑ nares expellēdo: ⁊ propter
candē cām laudauit euaporationē ēt aceti cal'i
q꞉ sua acuitate mordicādo ⁊ inducendo ad ster
nutationem ⁊ sic facit expulsionē māe: lꝫ etiam
iuuet vbi mā fuerit grossa ⁊ viscosa ad subtilia
tionē ⁊ incisionē: ad hanc intentionē videt̄ or-
dinasse talē euaporationē qm̄ innuit ꝙ multo-
tiēs talis euaporatio recipiat̄. s. aū reliqua for
tia excussiua ⁊ stimulatiua. ¶ In tertio loco po
suit sief artificiosum: qđ ēt vt ptꝫ inspicienti cō-
plet oēs has intētiones. Nā primū ponitur ni
gella de qua dictū est supra q̄ de ꝓprietate ape
rit colatoriū cū hoc qđ est cal'a ⁊ sicca in tertio
⁊ incisiua ⁊ abstersiua ⁊ resolutiua flegmatis ⁊
ēt ventositatū q̄ sepe ibidē clauduntur: deinde in
trant fel gruis ⁊ colloq̄ntida ⁊ elleborus albus
in q̄bus est manifesta acuitas resol'o ⁊ exiccatio
⁊ mordicatio: ⁊ ita vniuersaliter omnes medici
ne similes que sunt subtiliatiue incisiue in casu
conueniunt sicut est vrina camelli: ⁊ etiam vri-
na humana ⁊ reliqua q̄ administrantur in ca-
tarro ⁊ coriza. nā sic es sunt nisi vt dixit Serap.
in ca° ꝓprio de egritudinib⁹ q̄ siūt in duab⁹ na
ribus: q꞉ opꝫ vt medicine in hoc cap° sint fortio
res illis medicinis q̄ debētur in catarro ⁊ cori-
za. qm̄ hic prohibetur exitus māeꝝ. Et in catar-
ro stat fluens materia.

Declaratio 2e ꝑticule

¶ Sequitur illa pars. (Si aūt ex hoc.) In qua
ponit modū corrigendi excessum aliquotiēs ma
le qualitatis impssum ꝑ medicinas vñ fit vehe
mēs dolor ⁊ pūctio. Si aūt ex hoc qđ narib⁹ im
mittit̄ fortis sequatur dolor oleū de se. cucurbi
te ei immittat̄ sup. in nares: ⁊ aqua cal'a sup ca-
put infundatur sup. si ēt esset cōicatus dolor ca
piti ēt absorbeat ea q̄ humecrāt ⁊ sint actu cal'a
vt euaporare possint sursum ad mēbra lesa: que
tñ sint in virtute frigida ⁊ humi. vt ptisanam ⁊
qđ fit de aqua furfuris ⁊ de farina sup. ordei ⁊ si
milsa. Jam in scđa parte principali capl'i ponit
vnā medicinā ⁊ appropriatissimā ad hanc intē-
tionē ⁊ dicit. Hoc quidē est medicamē ad amis-
sionē odoratus ꝓbatissimum qđ sic ꝯficitur: et
illud ēt posuit Aui. nigella puluerizetur donec
fiat vt puluis ⁊ misceat̄ cū oleo veteri: ⁊ tunc ex
ꝓ̄dicto medicamine aliquante gutte in narib⁹
instillent̄: sed prius eger impleat os suū aqua ⁊
reclinet caput suū retro ꝙ̄to plus possit: vt dcē
gutte ad ꝓfūdū nasi possint ꝑuenire: ⁊ ne de mā
medicine q̄ forte ſm partē trāsibit in os aliq̄d
ad mēbra deorsum transibit: impleat̄ os aqua:
⁊ addit ad hoc vt medicina melius ꝑuenire pos
sit ad mēbra lesa: egro quoq꞉ ꝓ̄cipiat̄ vt ꝙ̄to ei
possibile est aerē extrinsecū interius attrahere
nitatur: vt sil' cū eo medicina attrahat̄ sursum:
⁊ idcirco fiat tribus dieb⁹ ꝯtinuis ⁊ qualibꝫ die
semel: postea vltimo addidit ꝙ si supueniat do-
lor ꝓpter acuitatē medicaminis redeam⁹ ad in
fundendū in nares de oleo salicū vel hmōi: qđ
sua frigiditate remittat nocumetum impssum
⁊ ita per circulum faciamus vsq꞉ dum in totum
sit remota ista mala dispositio. Et hec de capi-
tulo textualiter sufficiant.

Quid nois nocumēti odoratus. Ipso igit̄ sic expedito ꝓ maiori intelligē-

De quidditate nois.

tia capl'i ⁊ totius māe nocumēti olfatus seruan
do ordinē nostrū: est notādū ꝓ̄mo ꝓ declaratio
ne q̄d nois ꝙ nocumentū odorat⁹ aut est nocu-
mentū diminutionis aut ablationis aut corru
ptionis. ¶ Nā aliq̄n diminuitur opatio olfati-
ua: ita ꝙ ꝑcipiūtur remisse odorabilia siue sint
aromatica siue fetida. ¶ Aliud est nocumētum
ablatiōis odoratus quo nullo mō ꝑcipit̄ aliq̄d
odorabile: de quo est ꝓ̄ncipalis mentio facta in
textu supra. ¶ Tertium nocumentum est corru
ptionis: ⁊ hec operatio corrupta est duplex. naꝫ
aliq̄n corrumpitur olfatus: ita. s. vt percipiatur
odor quō in medio extra non est odorabile obie
ctum. Alio mō. s. q̄n ꝑcipiuntur odores non ſm
qđ sunt vt q̄ odorant horrendos odores vt gra-
tos ⁊ ecōtra. naꝫ tunc ista opatio odoratiua dꝫ
dici corrupta: vt est de quibusdaꝫ qui ꝑcipiunt
aromatica vt fetida ⁊ quidam opposito modo.

Distinctiones. Jam scđo veniēdū ad di-
stinctiones sit hec ꝓ̄a di-
stinctio ꝙ q̄libet talis lesio aut est natiua aut a
ḡnatione ꝯtracta aut ex tpe. ¶ Iteꝫ q̄ est ex tpe
quedā modici tp̄is ⁊ q̄dā chronica. ¶ Itē ⁊ alia
diuisio q̄dā seq̄tur morbos sensibil'r apparētes
ad intra nasum vlcera nasi ⁊ q̄dā nō. ¶ Item de
nō sequentib⁹ vlcera nasi quedā sequunt̄ mani
festa nocumenta cerebri: vñ seq̄tur nocumētuꝫ
in opationibus organoꝝ sensuū exterioꝝ vt vi-
sus auditus ⁊c. ⁊ q̄dā non: imo stāte incolumita
te opationū alioꝝ sensuū: stat tñ nocumentum
in odoratu istis stantibus veniendū ad cās.

Cause. Hoꝝ nocumētoꝝ sunt vel primitiue
vel corporales. ¶ Primitiue vt si reci

De cāis ꝓ̄mitiuis.

piatur a cā extrīseca aliquid intra nares faciēs
opilationem: ita ꝙ aer cum qualitate odorabi-
li non possit ad organum debite peruenire vt ex
lapide vel lycinio iniecto vel aliquo hmōi ītra
nares. ¶ Et aliq̄n a casu vel percussione acq̄ri-
tur hoc nocumentum ꝓpter indebitā composi-
nem ossium ⁊ opilationē ⁊ stricturā in illis locꝭ
organoꝝ olfatus: vt si q̄s ꝑcutiat̄ supra fronteꝫ
vel sup extremitatē nasi supiorē vel ſm anterio
rem partem capitis. nā talis lesio multipl'r pōt

adducere ad nocumentum odoratus: vt patet consideranti.

De cāis corporalib⁹ i mālibus.

¶ De causis ꝟo corporalib⁹ aliqñ immo multotiens cā est malitia cōplōnis singularis. vt dicebat Aui. de hac ꝑuenit ex medicinis administratis ⁊ distillationib⁹ distillatis intra nares de medicinis calīs vel frigidis: vt aliquotiens cōtingit in applicatione narcoticoꝝ in grauissimo dolore capitis vel aꝑate: immo aliq̄tiens aer multū frigidus occurrēs pōt esse cā huius nocumēti distēperando cōplōnalr organū olfatus. vt Ras: 3° ꝯtinēt. recitat de quodā trāseūte ꝑ aerē frigidū ⁊ penitus amisit odoratum et fuit postea restitutus ꝑ odoratuꝫ nigelle. ¶ Et aliqñ pōt distēperari organū ex malitia cōplōnis calīe sine mā vt ex applicatione medicinaꝝ calīaꝝ intra nares vel circa caput in morbis frigidis capitis vt in litargiā patientib⁹ vel cōgelationem. ¶ Et sicut dictū est de calīa ⁊ frigida: sic ēt oīs malitia cōplōnis humide ⁊ sicce pōt esse cā huius: sed vtplm̄ est mala cōplō frigida vel humida ꝯm Aui. qm̄ cerebrū humanū ē multo maius respectu sue molis comparatione ad alia membra: ⁊ est frigidum ⁊ humidū naturalr ⁊ ita facilius labitur ad cerebrum lapsum q̄ꝫ ad lapsum cōplōnis calide ⁊ sicce lꝫ raro: aliqñ aūt cā est materialis humoralis.

De cāis corporalibus mālibus.

¶ De cā aūt corporali ⁊ māli aliquotiēs cā est humor calidus ⁊ aliquotiēs frigidus ⁊ aliquotiens est vētositas opilās vt est manifeste videre in algoratis q̄ sentiūt extensionē circa radicē nasi cū opilatione ⁊ ꝓhibitione attractiōis aeris ⁊ tñ cū expirat modica vētositas ꝑ narē libere attrahūt aerē. ¶ Et de humorib⁹ calidis et frigidis aliqñ humores peccāt opilando aꝑando: ⁊ aliquotiēs nō aꝑando ⁊ oēs tales aut sūt putrefactiui aut nō: vtplm̄ tñ peccās opilando ⁊ nō aꝑando est flā spissum: ⁊ talis opilatio aliqñ est intra nares peccās: sicut ēt ⁊ aꝑosa vt dicebaꝭ in ca° supiore: ⁊ aliqñ est ꝓfunda ꝟsus colatorium: aliqñ ꝓfunda supra: ⁊ ꝯm dictas opilationes esse integras vel nō integras fit aliq̄tiēs odoratus diminutio ⁊ aliquotiēs ablatio qm̄ ad diminutā opilationē seq̄tur diminutio odoratus ⁊ ad cōpletam amissio siue ablatio: ⁊ ita silr ex lapsu cōplōnali sine mā si fuerit multus faciēs in virtute debilitatē ⁊ nō ablationē opationis seq̄tur diminutio in olfatu. ¶ Et si fuerit excessiua mala cōplō inducta in organo vel spū aliquotiēs seq̄tur corruptio: sed vt plerūq̄ꝫ seq̄tur ablatio odoratus. ¶ Silr si humor opilās fuerit putrefactus pōt fieri opatio corrupta: q: si cōiceꝭ ꝯtinuo vapor putridus organo ꝑpter vicinitatē humoris corrupti: tunc q̄ cōprehēdunꝭ exterius cōprehendunꝭ fetida ēt si sint aromatica: qm̄ sensata recipiunꝭ ꝯm nāꝫ recipiētis. scōo de aīa. sicut ēt ꝯtingit in organo alterato gust⁹ in ꝑceptiōe gustabiliū: lꝫ talr odorare aromatica: ꝑ fetidꝫ pōt ēt pēdere a putrefactione exñte im mēbris elōgatis ab orgāo odoratus: vt ab vlcere pulmonis ⁊ stōi ⁊ gingiuaꝝ: vt volūt auctores in ca° de fetore nasi.

De signis pronosticis inuentus.

Signa. Ueniēdo ad signa pmū pronostica eu̇ētus sunt ꝓportionabilia his q̄ dicta sunt supra in ca° supiore de ꝑcessione causaꝝ añcedētiū ⁊ primitiuaꝝ q̄ adducūt ad hanc dispōnē: vt de occursu medicinaꝝ stupefaciētiū impositaꝝ intra nares ⁊ hmōi cāis dictis. ⁊c.

¶ Signa ꝓnostica ad bonū si ꝯtingat ex occursu aeris frigidi diminutio vel ablatio ⁊ nō fuerit diuturna talis dispō: sed modici tpis nō exñte alia cā ꝯseruāte: tūc talis dispō est de facili curabilis: vt ptꝫ. ¶ Silr si fuerit corruptio odoratus ꝑpter assistentiā odoris fetidi tpe multo ad organū: vt ꝯtingit in mūdificātibus lachrymas ꝑpter infectionē organi a vapore putrido si postea ei offeranꝭ aromatica ei apparebūt fetida ꝑ tp̄s: ⁊ tñ tunc q: talis corruptio pēdet ab extrinseco fiet facilis curabilis: ⁊ hoc potes discurrere ad alia signa ꝓportionalia q̄ significabunt dispōnē facile remouibilem.

De signis pronosticis ad malum.

¶ De signis ꝓnosticis ad malū sit hoc pm̄ ⁊ est Mesꝭ. Si ꝯtingant nocumēta odorat⁹ vt ablatio eius ⁊c. ꝑpter casum aut ꝑcussionem in vijs aut colatorio: ⁊ accidit ex hoc vt cadāt nocumēta in ossib⁹ ⁊ tortuositas ⁊ dislocatio forme: et tunc fortasse nō recipit curā. ¶ Scōm ꝓnosticū. si sit diminutio vel ablatio ⁊c. a nā vel chronica vix vel nūq̄ꝫ curaꝭ. ¶ Tertiū ꝓnosticū. ⁊ est Aui. ⁊ in ca° ꝓprio. ⁊ in scōa quarti. de signis sūptis ex ꝑte nasi. Si hñti fe. colericā vel acutam apparet in ꝑcessu odor corrupt⁹: vt sicut pisciū vel butyri vel hmōi ⁊ sint alia signa mala iam mors ꝓxia est. Nō est q: apparētib⁹ malis signꝭ vt de debilitate pulsus de sōno ⁊c. ⁊ cū hoc corrūpiꝭ odorat⁹ declaraꝭ q̄ꝫ interi⁹ ē hūor fetid⁹ ⁊ ꝟtute debilitata nō potente regulare hūores circa cerebrū incipit fetere. Et sic mors ē ꝓxia.

De signis demonstratiuis.

¶ Signa demōstratiua ꝯgñis sunt manifesta vt si sit diminutio vel ablatio vel corruptio.

¶ Signa causaꝝ primitiuaꝝ sunt manifesta: vt si sit ex lapillo vel faba ⁊c. imposita intra nares etiam ex casu vel percussione etiam est manifestum: si etiam a cā primitiua ex caliditate vl frigiditate aeris vel tractu rerum frigidaruꝫ per nares relatione infirmi ⁊ visu medicoꝝ hoc est manifestū: ⁊ maxime iudicio periti medici: ⁊ ita intelligaꝭ de malitia cōplōnis calide. ¶ Et si sit malitia cōplōnis mālis: ⁊ sit apostemās posita sunt signa in ca° ꝑcedenti. Et si nō fuerit apostemās sed fuerit ex mā fluente ꝑ partes ⁊ recipiatur in poros ⁊ indisponat organum declaratur ex exitu māe. Si alba ⁊ viscosa declaraꝭ supra māꝫ flāticā: si citrina supra māꝫ cholericam ⁊c. Et si nihil sit fluens de mā ꝑpter forteꝫ opilationē tunc dicta opilatio aut est ꝟsus colatorium: aut supra caruncula. Si versus colatorium tunc cum lesione odoratus etiā stat opilatio in locutione: videlꝫ q̄ꝫ in locutione fit quedam resonantia verboꝝ ac si videantur loq̄ intra nasum: ⁊ sic declaratur versus colatoriū esse opilationē: ⁊ si nō sic fiat vocis formatio. sed cū sono obtuso saltē opilatio est in carūculis vel versus cerebrū vel opilatio in ꝑtib⁹ anterioribus cerebri. ¶ Si sit ex lesione cerebri cōicatur lesio in alijs sensibus cerebri: ⁊ cum hoc cursus humiditatum per nares est adueniens: ꝯm consuetudinem ⁊ non est opilatio: vt dicebat Auic. sub chaysim: ⁊ his que sequuntur eam. i. q: tunc via ad colatoriuꝫ est aperta: sicut etiam contingit qñ opilatio est ꝓfūda versus carūculas māmillares: qm̄ tūc homo anhelat ⁊ respirat optime cum non odorat: vbi si opilatio est deorsum. tunc simul impeditur et respiratio et odoratus.

tus per nares. Sed si magis fuerit versus colatorium notabilr̃ magis impeditur respiratio q̃ odoratus: vt pʒ de his que dicta sunt circa anathomiã nasi. ¶ Si non sint lesiones in alijs sensibus erit oppilatio in carũculis tantum.

De intẽtionibus curatiuis.

Cura. In cura duplex est regimen vniuersale ꝛ particulare. ¶ Uniuersale est remotio causaꝝ primitiuaꝝ in causis p̃mitiuis: si sit lapillus vt aliud educat̃ cũ ingenio prius p̃paratа eductione cũ humectãtib⁹ ꝛ inductis sternutationibus ꝛ reliq̃s factis q̃ dicta sunt similiter in oppillatione a siñi cã in aurib⁹ ꝛ inspiciatur ꝯuerso capite ad radios solares ĩtra nares. ¶ Et si fuerit ex ꝑcussione si est pol'is cura fiat ꝑ chirurgiam. ¶ Et si cã fuerit mala cõpl'o frida vel cal'a intendat̃ cũ cõtrarijs ad remotionẽ illius. ¶ Et si sit frigide cõpl'onis fiat attractio odoramenti calidi: ꝛ in hoc odoramentum ruthe est mirabile ꝛ expertum: vt dicit Mesue et muscus ambra ꝛ lignũ aloes ꝛ spica. Et si sit cõplexio cal'a: aqua roſ. cũ aceto ꝛ aliq̃d cãphore multũ valet: odorare etiã poma aromatica violas rosas ꝛ hmõi frigida faciũt ad curã. ¶ Et si sit morbus mãlis ap̃ans curet̃ cura ap̃atum cũ diuersionibus flõmijs ꝛ alijs conuenientibus. ¶ Et si sit mã nõ ap̃ans: sed oppilans vsq̧ invẽtriculis cerebri: intendendũ est cũ his q̃ valent ad malitiã cõpl'onis cerebri materialẽ q̃ supra dicta sunt p̃ncipalr̃ in ca° sode. ¶ Et si oppilatio sit in loco medio in alchaysi: remoueat̃ caro vel humor: ſm ingenium dictũ cum chordulis. ¶ Et si sit nocumentũ essentiale in organo oppilãs: tunc Raſ. posuit in textu remedia optia: et maxime nigellã prius infusam in aceto duobus vel tribus diebus postea exiccatã vel pulnerizatã: ille puluis insufflatus intra nares remouet illã oppl'ationẽ: q2 cal'a ꝛ sicca in 3°. vt dictum est in textu ꝛ cũ ꝓprietate: valens etiaʒ si ipsa distemperet̃ cũ vrina camelli vel hoĩs maxime colerici magis ꝓficiet: ꝛ vrina camelli sola valet. Ualent aromata calida: vt de spica de calamo aromatico vel de ambra de musco ꝛ de ciperis ꝛ hmõi. Et si nõ satis sunt adde castoreũ vel enforbiũ: ꝛ de his põt fieri fief. cũ succo maiorane. ¶ Et Rasis 3° ꝯtinẽtis 2° ca° dixit: ꝛ de his medicinis deoppilãtibus colatoriũ: p̃cipue dico q̃ hmõi medicie sunt aperiẽtes oppilationẽ colatorij ꝛ diuidẽtes hũiditates grossas ei⁹: videlʒ acetum nigella vrina camelli cõdisuʒ pyretrum attramẽta pip colloq̃ntida: ꝛ dixit q̃ nimis valet mirabilr̃ semen vrtice maiorana bleta ꝛ succus synapis: ꝛ ex his potes tu facere diuersas cõpõnes. Sit tñ prius corpus mũdificatum si sit plectoria ꝛ a mẽbris deorsum: ꝛ supius añq̃ audeam⁹ sup hec fortia: vt dixi circa lr̃am. ¶ Etiã si insufflet̃ de semine cucurbite mitigat dolorẽ: si ẽt instillet̃ lac mulieris vel aqua temperate cal'a: etiã odoramentũ aq̃ tꝑate cal'e valet: ꝛ cũ his curabit̃ infirm⁹ si de⁹ voluerit: ꝛ ista p̃cipue valẽt q̃ supra dicta sunt in diminutione vel destructiõe odorat⁹. ¶ Sed in corruptione odoratus maxime in'ꝑceptione aromaticoꝝ: ac si essent fetida cura habetur ex cura fetoris nasi remouẽdo putredinẽ ꝛ humorẽ putridũ: inficiẽtem organum: siue sit ex stõ siue ex gingiuis: siue ex pectore cũ appropriatis locis suis dicendis. ¶ Et si fuerit ex vlcerib⁹ nasi remoueat̃ cũ his que dicta sunt supra loco suo. ¶ Et si fuerit putredo vel humor putridus in organo vel in ꝑtibus vicinis ex hũore malo: opʒ vt dicebat Aui. vt p̃cedat mũdificatio ei⁹ qð est aggregatiuum ex hũore malo ſm q̃ dictũ est: deinde abluat̃ nasus cũ vino aromatico: ꝛ p̃nr fiãt lycinia q̃ imponãtur intra nasum ex myrra singul'r ꝛ amomo ꝛ cinnamomo puluerizatis: ꝛ cũ oleo de spica: et Raſ. 3° cõtinentis dicit q̃ xylobalsamũ tritũ ꝛ puluerizatũ plurimũ valet in fetore oris: et ita intelligat̃ de fetore nasi ex eo igit̃ cũ succo maiorane põt fieri caputpurgiũ cõueniens: etiã caputpurgium ex succo mẽtastri vel calamenti est multũ efficax: ẽt caputpurgiũ factũ ex'vriã asini multum valet. Nã de eo dicit. A. et meliora caputpurgina ꝛ magis iuuatiua ex eis sunt vrine asinoꝝ: ille eñi nunq̃ fallũt: vt dixit. ¶ Et si pur fiat chronica egritudo etiã in ablatione odoratus dixit Raſ. loco alleg. Quib⁹ accidit fetor in naribus curãdi sunt cũ cauterio in medio capitis sup. facto: ꝛ ibi laudat etiã q̃ calefaciendus est lapis ꝛ extinguẽdus in aceto cũ quo fomentandum est: ꝛ postea suffumigãdũ cũ sulfure: et hoc intelligit̃ materia existẽte multũ grossa. Et sic sit finis huius capl'i. Laus deo.

¶ De dolore dentium ꝛ gingiuarum. Cap. xxxix.

Si gingiua cũ dolore dentium fuerit sanguinolenta ꝛ apostemosa ꝛ rubea: fueritq̧ ap̃atio cũ pulsatione extrahatur sanguis cũ ventosis flõmia ex cephalica pri⁹ facta. ¶ Deinde in ore aliquãdiu acetũ et oleuʒ rosatũ teneat: postq̃ eiecerit hoc idẽ iterum fiat: post hoc oleũ rosatum in ore teneat. ¶ Et si ex hoc nõ euaserit fueritq̧ pulsatio vehemẽs ꝛ cũ inflãmatione: camphora ꝛ pyretrũ terant̃ et in radicibus dẽtium ponantur. Cũ dissoluta fuerint iterũ immittantur: cottum quoq̧ oleo roſ. illinitum superponatur. ¶ Qð si dolor aliqñ augmentetur ꝛ vehementer fiat: opñ serta pars. ʒ. vnius in oleo roſ. dissoluat̃: ex quo cottum illinitum radici dentis dolentis adhibeatur. ¶ Si antem nondum sedetur scalpellandus est locus ꝛ sanguisuge superponende sunt. ¶ Gingiua vero si non sanguinolenta fuerit nec apostemosa nec dolor est cum pulsatione nec in facie fuerit inflatio: aut dolor acciderit post fastidium ex satietate et post cenam comederitq̧ ex cibo frigido multuʒ eger soluendus est ex pillulis cochijs.

¶ Et dolentium dentium radices ex hoc medicamine fricande sunt: quod sic fit.

℞. pyretrum synapi seitaragi indi bauracb pip. ʒʒ. ⁊ ex eis puluerizatis dentium fricentur radices: cottum quoq; in eis illinitum sup dentiũ radices ponatur: postq̄ eger os ex aceto in quo piretrum ⁊ mentastrum ⁊ origanum fuerint cocta colluerit. ¶ A foris p̄terea panicũ siue miliũ in sartagine torrefactũ super maxillã est ponendum: aut ex piperis puluere melli cõmixto dens ⁊ eius radix fricẽtur. ¶ Et si hoc nõ suffecerit in dentis radicibus hec tyriaca ponatur: que. ℞. castorei asse piperis ʒʒ. storacis opij: oium añ. partes equales conficiantur cum melle ⁊ administrentur.

Des. cuius dã. tyriace

¶ Eger preterea p aliquantulũ temporis a comestione abstineat: maneatq; famelicus ⁊ ingrediatur balneum ⁊ vtatur motu. ¶ Si aũt nec sic quiescat ferrũ ignituz radici dentis multotiẽs apponat aut eradicetur. ¶ Si vero dens corrosus fuerit repleatur ex medicaminibus q̃ noĩauimus: et que sunt corrosiua: aut extrahatur.

¶ Medicamẽ qd̃ cũ in dente corroso ponitur ipsi⁹ sedat dolorẽ aut ipm̃ cõstringit.

¶ Sumatur kebikengi ⁊ piper ⁊ trita ex alkitrano conspergant ⁊ impleant ex eo.

¶ Medicamen qd̃ dentes debiles ac dolentes qui sunt extrahẽdi eradicat. ℞. cortices radicum celsi ⁊ radicũ capparis ⁊ pyretrum ⁊ lac titimali atq; lac anabule ⁊ arsenicum ru. ⁊ rad. colloquintide sumantur et trita ex tãto aceto qd̃ eis sufficiat cõspergantur: acetũ quoq; p hebdomadã vnam semel in die vt prius addat: post hoc dentes in circuitu scalpellentur ⁊ ex p̄dictis decies in die epithimentur donec ad mouendum sint faciles ⁊ postea extrahantur.

¶ Aut fiat epithima ex fece aceti acutissimi per multos dies ⁊ postea extrahantur.

¶ Aut rane fiuuiales in oleo coquant donec dissoluantur. Cũq; necesse fuerit dentium radices scalpellent ⁊ ex oleo isto multotiens inungantur: donec facile moueri possint: postea cum instrumento euellẽdi dentes euellantur.

Ista est quarta pars secũde partis p̃ncipalis primi tractatus que sic ꝯtinuat ad p̄cedẽtes. Nã postq̄ in p̄cedẽtibus ptibus fuit determinatum de egritudinibus organoꝝ triũ sensuũ exterioꝝ: vt visus audit⁹ ⁊ odoratus. s. oculoꝝ auriũ ⁊ nasi sine carti culaꝝ mamillariũ. Jã in hac 4ª pte ad complementũ doctrine de dispõnibus mẽbroꝝ animatoꝝ determinat de malis dispõnibus organi gustus vt lingue ⁊ membroꝝ adiacentiũ ⁊ vicinorum ei: vt dentiũ gingiuaꝝ vuee ⁊ partis gule. Et qm̃ dẽtes ⁊ gingiue via situs ptiũ oris antecedũt ad linguã prius determiauit de vna dispõne maxime cõi ⁊ maxime malitie sepe contingente ipsis dẽtibus vel gingiuis vt de dolore ipsoꝝ. Et s̃m hoc posset diuidi hec p̃ncipalis pars in quatuor: qm̃ p̃mo determinat de dolore p̃ncipalr̃ dẽtiũ ⁊ gingiuaꝝ. 2° determinat de malis dispõnibus lingue. 3° de vno spãli nocumẽto vuee ⁊ de casu illius. 4° de vna dispõne oppilationis ꝯtingẽte intra gulã: vt de sanguisugis que bibunt: ⁊ de his q̃ in gulã intrãt. 2ª ibi (Si pustule fuerint rubee.) 3ª ibi (Cuz eger senserit aliquid ⁊c.) 4ª ibi. (Cũ aliqs i' gutture suo ⁊c.)

¶ Nota tñ q̄ in serie tex. determinãs de dispositionibus lingue ⁊ gingiuaꝝ videt nõ seruare precisum ordinẽ ita q̄ de vno in totũ expediat sermonem anteq̄ ad aliud deueniat: immo de dispõnibus lingue determinat: vt de pustula q̃ nascit in lingua prius: postea facit capᵐ de gingiuis sanguinolẽtis. Et deinde interpositis capitulis nocumentoꝝ gule ⁊ vuee postremo põit duo capl'a: etiã de dispõnibus lingue: vt de augmento lingue vel intumescẽtie ei⁹ ⁊ glãdula: vt ptz in tex. ita q̄ hic nõ opz p̃bare rectã continuationẽ istoꝝ capl'oꝝ s̃m q̄ sunt disposita in textu. Sz declarãdo literã exponem⁹ singl'a s̃m q̄ iacẽt: nec in ordine eorum est multa vtilitas.

¶ Prima ps vbi agit p̃ncipalr̃ de dispõnib⁹ dẽtiũ dolorosis: diuidi põt in tres ptes. Nã in p̃ª pte determinat de notabili dolore dẽtiũ ⁊ gingiuarũ potẽte a diuersis multũ causis euenire: vt videbit in p̃cessu loco suo. Scd̃o determiat ponẽdo curã vni⁹ spãlis doloris: lz improprij: vt de cõgelatione dẽtiũ. Tertio ponit curã alterius doloris ẽt spãlis dentiũ vt cũ dolẽt: eo q̄ tangunt a re frida. 2ª ibi (Portulaca ⁊ amigdale ⁊c.) 3ª ibi (Oleũ calefactũ in pãno ⁊c.) Prima pars ẽt diuidit in duas p̃ncipalr̃: qm̃ p̃° ponit curã doloris dentiũ pẽdentiũ a cã mãli cal'a vel frida nõ putrefaciẽte: ⁊ qñ nõ est dens corrosus 2° p̃ncipalr̃ ponit curã dentis corrosi ⁊ mẽdosaz ⁊ verã que fit p viã extractionis vel cũ medicinis faciẽtibus cadere dẽtes. 2ª ibi (Si vero fuerit dens corrosus ⁊c.) Prima ps ẽt diuiditur in duas: qm̃ p̃° manifestãs p signa p̃pria ponit curã doloris dentium ⁊ gingiuaꝝ a cã sanguinea apãte maxie gingiuã. 2° ponit curã doloris a materia magis frigida p̃prius flegmatica manifestando eã causam per signa propria. 2ª ibi. (Gingiua vero si non fuerit ⁊c.) Prima etiam in tres: qm̃ p̃° manifestat per signa supra sanguineam cãm: ⁊ ponit eius curã regularem. s. p euacuationes ⁊ p localia cõuenientia. 2° ponit curam magis mendosam ⁊ irregularem qñ regularis nõ fuerit sufficiens. 3° ponit curaz magis chirurgicam qñ reliqua in totum nõ sufficiũt. 2ª ibi (Quod si dolor aliquando augmentetur.) 3ª ibi (Si autem dolor non sedetur ⁊c.) Prima pars etiam in duas. nam primo declaratur per signa q̄ si causa est sanguinea ponit curam per euãonem materie sanguinee: deinde ponit curã per localia tenendo in ore. 2ª ibi (Deinde in ore

aliquādiu ⁊c.) ¶ De prima pte dixit Si gigina
cũ dolore dentiũ fuerit sanguinolēta ⁊ apposa ⁊
rubea cũ pulsatione iam sup. declarat ꝙ cā fa-
ciens dolorē est sanguinea: ⁊ ponēs curā addit:
⁊ sup. tũc extrahat sanguis cũ ventosis flōia ex
cephalica prius facta. ¶ Anathomia dentium.

De anātho mia dētiũ

Sed anteꝗ veniamus ad lr̃alē expōnē: p intel
ligentia ampliori doloꝝ ⁊ nocumētoꝝ dentiuz:
opz p̃° declarare q̄dā ad anothomiā ipsoꝝ perti
nentia: deinde spālius manifestare egritudies
in quas incidũt vel parati sunt incidere dētes.
¶ Pro expeditiōe ergo p̃mi est notādum de cōi
doctrina oīz auctoꝝ ꝙ dētes sunt mēbra ossuo
sa intra os ɔstituta sibijnuicē adiacētia: figurā
quasi semicirculi faciētia in mādibulis inferio
re ⁊ supiore: opposito mō situata ad scissionem
⁊ ɔtritionē cibi principalr a nã ordinata ne mā
cibalis grossa pmanēs ad stōm transmissa diffi
culter digeratur: nā in ore talis mā contrita et
masticata sil' cũ humiditate saliuali acq̄rit quā
dam digōnē impfectā maxime pparantē ad di-
gestionē futurā i stō: vt p̃ª primi de gñatiōe hu
moꝝ: ¶ Et scias ꝙ dētes vt dicebat Sera. sunt
32. ex q̄bus in mandibula supiore sunt. 16. ⁊ in
mandibula inferiori sunt totidē ꝑm formā ean
dē. Contingit tñ vt dicebat Aui. p̃ma primi. de
anathomia dentiũ. Dentes extremos posteri⁹
situatos sursum neꝗ deorsum: q̄ ⁊ vocant den
tes sensus ⁊ intellectus nō semp in hoīb⁹ gña-
ri: ⁊ tales nascũtur ꝑm pl̃m in medio temporis
augmenti añ etatem status: ⁊ aliq̄ dicunt circa
xxv. annũ post spermatis emissionē: ⁊ ita essent
tm̃. xxviij. sine his quatuor extremis posteriori
bus. Et dicit Conciliator ꝙ dētes nō equaliter
oriũtur in tpe neꝗ a prin° gñationis pducunt
sed in pcessu: ⁊ ꝙ mā ipsoꝝ latitat in intentiōe
nãe cũ nō egeat prius eis: neꝗ fortibus: qm̃ hu
midiori corpus alitur nutrimento: ⁊ hoc dixit
in differentia. 42ª. s. cũ q̄ritur an mēbra spma-
tica soluta possint restaurari in rõne ad ar-
gumentũ de dētibus: ⁊ ēt dicit Cōciliator in p
blematibus particula. 34ª. pblemate p̃°. qd ve
rũ est ꝙ numerus dentiũ antiquitus pl̃es erāt
q̄. 32. maxime in viris: sed nunc vt in pluribus
sunt. 28. ¶ Distinguunt aũt hmōi dētes: nā q̄-
tuor anteriores duo supiores ⁊ duo inferiores
sibijnuicē obuiantes vocātur duales ⁊ incisiui
⁊ ipsoꝝ iuuamentũ pprius est vt incidāt mol-
les cibos ꝑm necessitatē: postea vtriꝗ ab his su
perius ⁊ inferius assistunt ēt duo dentes: ⁊ ita
sunt octo ⁊ dicũtur canini: nā eoꝝ capita sunt
acuta. ⁊ eoꝝ radices sunt late magis: lz vt ĩ plu
rib⁹ radix eoꝝ sit vna tm̃: ⁊ ita ad silitudinē cũ
dētib⁹ canis dñr canini: ⁊ ꝑm hoc eoꝝ iuuamē-
tum est vt frangant cibos duros. Et post eos p
cedendo posterius ēt vtrinꝗ supius ⁊ inferius
in hñtibus. 32. ab oī latere sint q̄nꝗ lati magis
⁊ noīantur molares a mola: quoꝝ iuuamentuz
est ad couterendũ magis ⁊ equandũ subam ci-
bi: idcirco molares dicti sunt: in hñtibus p̃cise
28. sunt tm̃ quatuor ex oī parte sursum ⁊ deor-
sum de istis: ⁊ tales dētes hñt multas radices ⁊
plures hñt supiores q̄ inferiores: ⁊ hoc est vl'r
veꝝ de hñtib⁹ plures radices q̄ supiores habēt
plures. Nam quidā hñt tres ⁊ quidaz quatuor
vbi inferiores vt pl'm hñt solũ duas: ⁊ hoc qm̃ su
periores sunt suspensi pēdētes: vñ ppter grani

Antiquit⁹ pl'es erant dētes in viris q̄. 32. nũc sunt vt pl'm. 28.

tatem eoꝝ facit eoꝝ grauitas ad oppositũ ptis
suoꝝ capitũ declinare: inferioꝝ vo pōderositas
inflictioni eoꝝ ɔtraria nō existit: qm̃ inferiores
sunt sup fundamētũ fixi. nā dētes oēs hñt radi
ces ⁊ capita eoꝝ acuta q̄ figunt in foraminibus
ossiũ duaꝝ mādibulaꝝ in q̄b⁹ ɔsistũt: sup tamē
marginē cuiuscũꝗ foraminis orit q̄dā addita-
mentũ rotōdũ qd dētē circũdat: mediante quo
fortiter alligant dētes. ¶ Et no. ꝙ lz ossa dican
tur hr̃e ɔturē tm̃ nãlē: ita qd nullũ sentit: hoc ē
veꝝ exceptis dētib⁹: q: nullũ p̄ter dētes sentit:
nā de dētib⁹ dicit Auic. loco allegato de mente
Gal'. Gal'. eñ dicit ꝙ expimentũ nobis demon-
strat eos hr̃e sensum de quo nā sollicita fuit: et
fecit ipm cũ virtute: q: a cerebro puenit. nā ad
ipsos terminant nerui manifesti maxime circa
radicē: eoꝝ tñ sensus est satis obtusus: vñ perci
piũt cũ dolore impssiones qualitatũ actiuaꝝ: ⁊
discernũt inter cal'm ⁊ frm̃ ⁊ sepe cũ dolore: ⁊ tñ
cũ fricatione ⁊ rasura ⁊ sorone ipsoꝝ ɔñr non fit
in eis dolor: lz huic snĩe Arist. ⁊ medicoꝝ cōis ad
uersetur opinio Auēzo. ca° de beza. i. de soda. et
adducēdo opinionē p medicis dixit sic. Et mul
tũ laborauit opinio Ga. circa hoc ⁊ maxĩe in dē
tibus: ⁊ qd videt ei: ⁊ ego credo ꝙ dētes habeāt
sensum: nō sensum grossum immo bonũ ⁊ mani
festũ: ⁊ estimo ꝙ cetera ossa corporis hñt aliq̄d
sensus: sed debilē valde ppter siccitatē ⁊ duri-
tiem eius: sicut videmus in manib⁹ rusticorũ q̄
ppter duritiē ⁊ grossitiē nō sentiũt: ⁊ si aliqua-
liter incidant. nō tñ est dicere ꝙ illic nō est virt⁹
sensitiua delata a cerebro p neruos: sz dispō sic-
citatis ⁊ grossitiei impedit manifestationem: ⁊
hec oīa ipse: sed ego magis assentio opiniōi Ga
le. q: ppter incisionē cũ ferro nō fit dolor in eo.
Et hec sufficiant de anathomia dentium.
¶ Nota ɔñr de egritudinib⁹ eoꝝ ꝙ q̄dam sunt
egritudines dentiũ q̄ sunt manifeste ⁊ ab oīb⁹
cognite ad sensum: sicut est color viridis vel ni-
ger eoꝝ qd saltē aliqñ est accñs egritudinis: pfo
ratio ēt in dēte ⁊ fractura dētis ex se manifestā
tur: ⁊ ēt accidit eis dispō manifesta infirmo de
cōmotione dētiũ: ⁊ ꝙ patiunt ⁊ dolēt facil'r ab
oīre cal'a vel frida: ⁊ de egritudinib⁹ sunt q̄ ap-
parētes nō sunt: sicut est dolor dentiũ absolute
qm̃ stāte dolore circa dentez difficile cognoscit
vt essential'r dolor: ⁊ cā illius sit in ipso dente p
malā. s. cōplōnē: vel ppter apā intrinsecũ exten
sum interius in eo: vel ppter cām nocētem ner
uum p̃ncipal'r vel neruos q̄ cōsolidant ⁊ inuol-
uunt radicibus dentiũ: q: tñ est in ipsis neruis
egritudo p̃ncipal'r imaginant sepe hoīes ꝙ do-
lor est in ipso dente: ⁊ quasi hoc nō pōt cognosci
nisi qñ eradicat dens: vt infra dicet loco suo de
causis ⁊ signis doloꝝ dentiũ: ⁊ qñꝗ manifestat
dolor in dēte ēt nō exñte in eo cā dolorosa p̃nci
pal'r: sed magis in gingiua: vel ppter apā illius
vel ppter additionē carnis nate in ea: vñ dice-
bat Aui. 7ª tertij. ca° 4°. Et qñꝗ fit difficile plu
ribus hoībus cōsiderantibus in dentibus suis
dolorosis discernere inter eos. ¶ Dētes igit pa
ti possunt oē genus egritudinis. s. ⁊ malitie cō-
plexionis ⁊ cōpositionis maxime augmēti. Naz
est snĩa auctoꝝ quorũdam ⁊ expresse Aui. fen. 7ª
ca° p̃mo. ꝙ dentibus semper aduenit supfluum
nutrimentum. vnde sunt recipientes augmen-
tum ⁊ additionem semper: ⁊ nisi esset id qd ɔte-

De egritu dinib⁹ dētium.

ritur de dente ꝓpter id qḋ opponitur alteri dē-
ti in ꝯtritione cibi magnificaret̄ dens: ⁊ hoc p̄t
manifestari: qm̄ si vn⁹ dens cadat tunc opposi-
tus loco eius q̄ cecidit augmētatur manifeste ī
longitudine: ita quasi vt repleat locū eradicati
dētis: ⁊ hoc est ꝓpter augmētū sup̱fluum adue
niēs: ⁊ ei nō opponitur ꝯtritio ꝓhibēs extēsio-
nem ⁊ minuens de suba eius. ¶ Et ex hoc p̄t ēt
inferri ꝙ dens apari pōt: ⁊ est rō Aui. loco alle-
gato q̄ talis est. Oē em̄ qḋ recipit extēsionez in
augmēto nutrimenti nō elōgatur q̄n recipiat
extensionē cū sup̱fluitate. Si ergo possunt reci
pere ꝑ penetrationē sup̱fluitatē in eis poterūt
recipere extēsionē cū sup̱fluitate ⁊ sic apari. Et
hic nota ꝙ Serap̄. lꝫ in cap° de frenesi visus est
sentire ꝙ ossa nō p̄nt apari: vt supra visuz est in
in q̄ōne sp̄āli de hoc loco suo: vt cū q̄rebatur si
cerebrū posset apari in ca° de frenesi: tn̄ in hoc
ca° nō videt̄ negare dētes posse apari: imo p'ean
dē rōnem ꝑ quā ꝓbat Aui. ꝑ eandē ⁊ ipse. Sed
dixit ꝙ ex additiōe nutrimēti accidit ī eis egri
tudo q̄ ꝯfigurat̄ egritudini: q̄ q̄n accidit mēbris
carnosis vocatur apostema: ⁊ ita voluit curari
sicut curant̄ apata cum expulsione sup̱fluitatꝫ
⁊ resolōne sꝫ noluit sibi appropare nomē apatꝫ.

¶ Iam venio ad expōnem lr̄e vbi Rasis stante
gingiua cū dolore dentiū sanguinolenta rubea
⁊ apostemosa ⁊ cū pulsatione laudauit fieri flō-
miam ex cephalica: ⁊ postea vt extrahatur san-
guis cū ventosis habēdo intentionē ad diuer-
tendū mām̄ q̄ fluit ad locū dolorosum precipue
sanguineā: q: stātibus his accidētibus cā etiā
cōiuncta doloris siue sit in gingiuis principal'r
siue in ipso dente videt̄ esse sanguinea. Nā si gin
giuis nō est dubitatio ꝑ accidētia de rubore et
pulsatione ⁊ de extēsione apōsa sanguinolenta
in eis apparente. Aliq̄n ēt est cā p̄ncipal'r ledēs
intra dētes sanguinea ⁊ cōicatur gingiuis: ⁊ tn̄
nō manifestat̄ in ipsis dentib⁹ sed magis in gin
giuis: qm̄ dētes vidētur nāliter albi ⁊ sube du-
re: lꝫ in eis vt voluit ph̄s. 34. ꝓblematū ꝓble-
mate scd̄o. Sunt plurimi pori ⁊ minutissimi ꝓ
pter quos aer in eis subingrediens vaporosus
albedinē p̄stat: vt ēt colligitur 5° de gn̄atione
aīalium. Et ideo vt colligebat̄ eodē ꝓblemate
dētes a frigido celeriter ledunt̄: ⁊ ꝓ tanto stan
te mā ēt sanguinea peccāte circa dētes magis
hoc manifestatur per colorem ⁊ accidentia gin-
giuaꝝ vel gingiue prime denti patiēti q̄ ex ac-
cidentibus ipsius dentis. Et hoc ēt insinuabat
Aui. fen. 7ª tertij. in ca° p̄mo. in fine cum dixit.
¶ Et scias ꝙ dentium cōplexiones q̄nq; immo
sup. frequentius significātur ex gingiua ⁊ colore
ei⁹ si est citrina est colica: ⁊ si alba flāica: ⁊ si ru
bea sanguinea ⁊c. Et ita pꝫ ꝙ cā hui⁹ doloris est
mā sāguīnea stātib⁹ his accn̄tib⁹ q̄ dcā sūt ī gi-
giuis. Et iō post factā diuersionē cū flōia cepha
lice: q̄ ēi appropriat̄ morbꝫ mēbroꝝ capitis: ⁊ di
uersiōe ēt sequēti ad eā cū ventosis sup. positis
in spatulis. Laudant auctores in casu isto ad
eūandū mām̄ ꝯiunctam: vt fiat etiā flōia de ve
nis existentib⁹ intra labia oris: ⁊ maxime in in
feriori vel cum appositione sanguisugarum ad
radicem dentium. Et Mes. laudauit etiam sca-
rificationem ⁊ incisionem non tantum venaruz
que sunt in labijs: sed etiam venarum sub lin-
gua existentium: ⁊ qḋ fiant etiam ventosatiōes
sub mento cum incisione. Sed nota vt dicit Se
rap. scd̄o breuiarij ca° ꝓprio. qḋ in isto casu q̄n
vincit sanguis iubet vt flobothomem⁹ in ini-
tio cephalicam: ⁊ sic est ibi necesse vt duas vēas
q̄ sunt sub lingua: tunc incidas eas in fine egri
tudinis ⁊ q̄n ꝓlongatur. ¶ Consequēter ponit
curam per localia tenenda in ore incipiendo a
remissioribus ⁊ ponit tria principal'r. Dicit pri
mo deinde in ore. i. factis illis eūonibus saltem
cōibus de flōia cephalice ⁊c. acetum ⁊ oleuz ro
satuz teneatur. Et postq̄ eiecerit: q: postq̄ sup.
fuerit calefactum non est conueniens iam ad re
frigerium neq; ad remissionem male cōplexio-
nis calide neq; ad repercussionem: dixit ꝙ idez
iteruz faciat. i. simil'r teneat ⁊ postea sup. eijciat
Addit: post hoc oleum roſ. in ore teneatur: pꝫ
em̄ ꝙ hec remedia valent. ¶ Sed nota qḋ iste
medicine non debent offerri a prin° multū fri-
gide actualiter. Nam excessiue frigida multum
nocent eis ⁊ precipue cum succedit frigidū post
calidum. Et in hoc ꝓprie dixit Aui. in ca°. de cō
seruatione dentium enumerando ea q̄ nocēt et
a quib⁹ cauendū est: dixit. Et eis ē euitatio oīs
rei que est vehementis frigoris ⁊ ꝓprie post ca
lidum ⁊ oīs vehementis caloris: ⁊ proprie post
frigus. ⁊ hoc sup. ꝯtingit ꝓpter porositatē ip̄o-
rum dentiū: vt dictum est. vnde natura frigida
existentia ⁊ debilis caloris naturalis faciliter
leduntur ⁊ a causa calida ⁊ frigida. Debet ergo
esse medicamen tēperatum cum actu offertur ⁊
acetum posuit: ⁊ ita cōiter ponunt auctores in
medicinis localibus ad penetrationem ꝓpter
duritiem ossis. Unde dicit Serap. ⁊ q̄n egritu-
do ipsa est in ip̄o corpore. s. dentis aut in neruis
q̄ veniunt in vnūquēq; eoꝝ tunc indigem⁹ me-
dicinis fortibus valde si volueris vt refrenem⁹
i. rep̱cutiamus aut resoluamus. Un̄ addidit: ꝓ
pter id ergo facimus plures haꝝ medicinaꝝ cū
aceto forti ⁊c. Sed si esset cā soluz in gingiuis
nō esset necessariū acetū: ⁊ q: dubiū est vtrū cā
doloris ēt stāte dolore in gingiua cū rubore ⁊c.
sit in ipso dēte vel ī neruo ad ip̄m veniēte: iō in
dubio dꝫ poni paꝝ de aceto: ⁊ si imprimat dolo
rem ꝓpter acuitatē ꝯn̄r remit tat̄ cū oleo rosa.
Nā de hoc dicebat etiam. A. loquēs de aceto in
sermone vl'i de cura dentium. Et acetum q̄dem
q̄uis sua essentia noceat dentib⁹: tn̄ q̄nq; ponit
in medicinis dētiū infrigidātib⁹ ⁊ calefaciētib⁹
simul: ⁊ dixit tandē ꝙ eius nocumētū sit fractū
cū medicinis dentiū q̄ ei admiscētur. Ideo Ra
sis ꝓpter timorē nocumenti ex aceto: laudauit
vt post ipsum oleū rosatū in ore teneat: ⁊ ista re
media maxime valēt in p̄n° doloris ⁊ remissio-
nem cāe doloris ⁊ rep̱cussionē. ¶ Addidit ponē
do aliud remedium conueniens in augmento a
cā calida maxime sanguinea: lꝫ etiā in colerica
valeat: sed oportebit prius ad diuertendū cum
eūone eūare mām̄ colericam cum medicinis ap
propriatis sepe dictis. Addit ponendo aliud re
medium magis etiā cōueniens in augmēto do
loris a cā cal'a dicēs. Et si ex hoc nō euaserit fue
ritq; pulsatio vehemēs ⁊ cū inflāmatione sup.
acutis cāphora ⁊ piretrū terant̄ ⁊ in radicibus
dentium ponantur. i. versus partē supiorē den
tiū p̄cipue. s. in forma pulueris ponendo versus
gingiuas. Nam illa loca sunt molliora etiam
magis vicina gigiuis in q̄bus ēt stat manifestū

Declaratio prime particule prime partis.

Declaratio 3e particule prime partis.

Nota

Declaratio 4e particule

nocumentum. Addit: cũq3 dissoluta fuerit. i. re-
mota a dicto loco vl' ex motu lingue vl' saliuali
humiditate adherentiã pulueris phibẽte ite-
rum immittant. s. alij pulueres siles: ꝛ vt psiste
re possint in loco. Addit ẽt ad mitigationẽ do-
loris cottũ quoq3 oleo ros. linitũ desup ponat.
¶ Pro clariori intelligẽtia huius ptis nota q
hoc remediũ fuit etiã remediũ senioꝝ: sed tenẽ
do pyretrũ eẽ calm ꝛ siccũ in 3° vt ab aliqb' di
citur: sic etiã ꝛ cãphora ponit frigida: ꝛ sicca pos
set qlibet legitime dubitare de hoc medicami
ne si in augmẽto conueniat. Nã magis videret
cõuenire in statu vbi equaliter admiscent reso
lutiua cũ repcussiuis: sed vbi multo magis in
cõpositione poneret de cãphora q̃ de pyretro
tunc medicamen esset ꝯueniẽs: vt ꝯsideranti pꝫ
qm̃ camphora ꝛ pyretrũ cũ ꝓprietate iuuãt dẽ
tes: ꝛ sunt medicine sedatiue doloꝝ eorũ: vt pꝫ
discurrendo p sñias autoꝝ: ꝛ cõfirmant dẽtes si
moueant vel relaxent. Si tñ pyretruꝫ poneret
aliqualiter infrigidãs immo notabilr: vt sense
runt quidã antiqui: quã tñ sñiam non admisit
Aui. i ca° de pyretro: neq3 in ca° de tarchon po
suit q aliqualr infrigidet: lꝫ ponat ipm calidũ
et siccũ in 2° magis tñ infrigidãte camphora q̃
pyretro. Potuisset etiã in equali dosi cõuenire
ideo forte de hac sñia dubius exñs Ras. nõ po-
suit proportionẽ in eis vtrũ debeant assumi in
equali dosi vel dñante camphora supra pyretrũ
ad tollẽdũ oẽm difficultatẽ que potuisset oriri.
Posset tñ dici ꝛ clarius q Ras. innuebat debere
equaliter sumi de vtroq3: qm̃ in pyretro: vt etiã
in tarchon. ꝛ si sit calidũ: est tñ in eo virtus stu-
pefactiua nõ p frigiditatẽ inducta: sed cũ pro-
prietate: ꝛ ita valeret in augmento cõueniẽter
q: cum dñante repcussione esset in eo aliqd re-
solutionis ꝛ mitigatio doloris p stupefactiõeꝫ.

Declaratio 3e particule

¶ Cõsequenter ponit aliud medicamen qd est
propri' mendosum ꝛ verũ stupefactiuũ qñ p̃ce-
dens nõ sufficiat in mitigatione doloris. Addit
q si dolor aliqñ augmentet ꝛ vehementior fiat
nõ intelligat q vehemẽtior fiat ꝓpter p̃ceden-
tia remedia: sed ex mala dispõne egrotãtis ꝛ p
pter acuitatem cause ꝛ multitudinẽ illius: ꝛ est
dum de syncopi ꝛc. ꝓpter vehementiã doloris
fiat. i. sumat opij 6ª ps. ʒ. vnius. i. ℈. 5. in oleo
rosa. dissoluat: exquo sup. dissoluto in oleo cot
tũ illinitũ desup radici dentis dolentis adhi-
beatur. ¶ Et nota hic q lꝫ narcotica sint oĩ tpe
suspecta ꝛ regulr exterius magis q3 interi' offe-
renda: tñ Aui. 4ª p̃mi. ca° penul. fecit exceptio-
nem. Nã apponere narcotica supra dẽtes: vt di
xit: nõ vehementer ad malũ pducit finẽ: immo
etiã bibere narcotica vt ibidẽ dixit fortasse erit
melius. i. minus malum q̃ ponere narcotica in
tra oculos: ꝛ ideo in dolore dentiũ audent sepe
autores supra narcotica: lꝫ nõ debeãt exhiberi
nisi in casu necessitatis marie intelligendo de
stupefactiuis p manifestã qualitatẽ: vt p frigi
ditatem. neq3 dꝫ frequentari eius vsus: qm̃ pro
pter nimiũ vsum eoꝝ tandẽ corrumpendo ꝛ ex-
tinguendo innatã caliditatẽ ipsoꝝ dentiũ etiã
corrũpit subã ipsoꝝ dentiũ: sicut ẽt p medicias
excessiue caliditatis resoluẽdo debile calꝫ ipoꝝ
etiã deducunt dẽtes ad corruptionẽ: Et hãc sen
tentiã totã etiã expssit Aui. 7ª tertij. ca° ꝓprio
in sermone vlĩ: de cura dentiũ cũ dixit: ꝛ narco-

Declaratio 4e particule

Nota bñ.

tice sup. medicine cũ administrant in dẽtibus
sunt res lõginquiores de timore sup. q̃ cũ alijs
mẽbris ĩtrinsecis offerunt: ꝛ hoc est sup. q: ipa
ossa debiliter ꝛ obtuse sentiũt ꝓpter duritiẽ: et
nõ puenit nocumentũ ad neruũ de frigiditate
nisi multũ mediate: sed addit tex. verũ eaꝝ mul
tiplicatio qñq3 corrũpit substantiã dentiũ sup
ple p cãm dictã: silr medicine vehemẽtis resolu
tionis ꝛ calefactionis opꝫ vt nõ administrẽtur
nisi cũ est necessariũ: vt dicit ꝛ est spãlis caute-
la cũ applicant narcotica ad dentes: ꝛ idem de
medicinis fortiter calidis ne aliqd eaꝝ descen-
dat ad stõm: vt ibidẽ dicit Aui. neq3 cõicet alijs
dentibus sanis: ꝛ ꝓpterea nõ sunt fiẽde solutio
nes cũ narcoticis: sed debẽt inspissari cũ cera vl'
aliquo hmõi ꝛ soli denti applicari. ¶ Addit cõ
sequenter in tex. Ras. ponendo vltimũ remediũ
in cã calida nõ putrefacto dẽte neq3 corroso di-
cens. Si aũt nõ sedet dolor sup. cũ dictis reme
dijs: locus scalpellãdus est ꝛ sanguisuge suppo
nende sunt. Istud dictũ est satis clarũ. Naꝫ per
scalpellionẽ gingiuarũ si mã fuerit p̃ncipalr in
gingiuis peccãs actualr extra ducit. Et si mate
ria fuerit peccãs circa radicẽ dentiũ vel in ner-
uo aduueniente p appõnẽ sanguisugaꝝ ẽt ꝓ pte
extrahet qm̃ de ꝓfundo magis eradicãt: vt 4ª
primi. ca° 22° q̃ ventose etiã p scarificationem
habilitant: vt melius innectant dicte sanguisu
ge radici dentis: ꝛ ꝯñr saltẽ p eñonem de mate
ria ex radice vel ex ptibus vicinis: etiã si mã eẽt
peccãs in neruo p̃n° sit: vt illa meli' possit trãs
pirare ꝛ euaporare: ꝛ ita ꝓbabilr remittitur do
lor. ¶ Et nota q in cura hui' doloris rectissime
ꝓcessit dñs Ras. qñ. s. nõ mitigat dolor aliqua
liter p applicationẽ primoꝝ. Nã tũc ꝓcedendũ
est. s'm seriẽ textus veniendo semp ad fortiora
infrigidãtia: ꝛ postremo ad scarificationẽ: neq3
scarificatio est fienda a p̃n° nisi stante replone
circa gingiuas: ne ꝓpter dolorẽ forte trahatur
mã aliũde nõ facta prius eñone ꝛ repcussiõe: sꝫ
in ꝓcessu põt fieri aliqualr mortificatis illis p
tibus p p̃cedentia remedia. Sed vbi cũ p̃mo re
medio aliqualr minuetur dolor vel nõ fieret au
gmentũ in eo nõ deberem' intendere ad alia re
media: q: tm̃ tũc staret intẽtio ad mãm fluxã et
nõ ad mãm fluentẽ: ꝛ tũc deberem' cũ resoluti
uis ꝛ anodinis intẽdere faciẽdo euaporatiões
et eñones humidas vt ex camomilla mellilo-
to ꝛ modico rosaꝝ: etiam decoctio lilij albi ꝛ ro
rismarini hysopi ꝛ rosaꝝ est in casu multũ cõue
niens: ꝛ alias medicinas ponem' ĩfra loco suo.
¶ Sed de vna speciali nolo obliuisci in qua vi
di mirabile experimentum et est rationale: re-
pertum tamen a casu ab vno vltramontano stã
te in domo mea: qui affligebatur multũ a do-
lore dentium accipiendo de cera alba et secum
commiscendo de sale minutissimo bona com-
mixtione: postea ponebat circa dentem coope-
riendo: ꝛ ita vidi quod est mirabilis iuuamẽti
in eo et in vxore mea: et in alijs multis in hoc
casu ad hanc intentionem.
¶ Sequit illa pars (Gingiua vero si nõ fuerit
sanguinolẽta) que est secũda pars p̃ncipalis p°
partis: vbi ponens signa doloris contingentis
a causa frigida: cõsequenter ponit curã eiusdẽ
doloris. Et ita duo facit: quoniam primo ponit
dicta signa ad declarandũ cãm doloris esse fri-

Declaratio 6e particule.

Mirabile experimẽtum ad dolorem dentium.

gidam: et maxime flãticaꝫ. 2° ponit curã illius 2ª ibi (Venter egri ex pillulis.) ⸿De pª parte ponens signa talis cause dixit. Gingiua vero si nõ fuerit sanguinolenta neqꝫ apõsa neqꝫ dolor est cum pulsatione nec in facie fuerit inflãmatio: p ista oĩa sup. declarat q̃ cã nõ est calida: vt patet. Addit. aut si dolor accidat post fastidiuꝫ ex satietate sup. nauseatiua ꝛ post cenam. i. aut post cenã comedit ex cibo frigido multũ sup. siue post prandiũ: tunc sup. ex his declarat q̃ cã est positiue frigida flãtica: totũ hoc est clarum. nam si accidat post satietatẽ nauseatiuã ꝛ sumptionem nimie quãtitatis cibi: tunc ppter impotentiam virtutis digestiue supra cibũ nimie quãtitatis p indigõneꝫ multiplicat flã. Primũ in stomaco: deinde in reliq̃s mẽbris: ex vsu etiã ciboꝝ frigidoꝝ: vt patet multiplicat flegma: et hoc siue in cena siue post cenã: siue in prãdio siue post prandiũ: ꝛ ɔñr stat indigẽtia curatiõis materiei flegmatice. Ponẽs igit curã quatuor facit: qm̃ p° ponit curã p medicinã eũatiuã dicte materie. 2° ponit curã p locales medicinas. 3° per dietã. 4° p chirurgiã cũ ferro. 2ª ibi. (Et dentium dolentiũ radices ꝛc.) 3ª ibi (Eger preterea per aliquantũ tẽpus.) 4ª ibi (Si aũt nõ sic quiescat ꝛc.) Dicit ergo p° ad eũandum dictã materiã venter egri ex pillulis cochijs soluendus est: qd̃ intelligat nõ existẽte intenso nimis dolore facta digõne prius materie ꝛ p̃cedẽte ẽt eũone cũ alijs mitiorib⁹: vt sepe dixi. Sed si dolor esset vehemẽtissimus nõ dans inducias ad digõnem: tunc oporteret a pn° eũare cum pillulis tñ mitioribus vt cũ agarico trociscato ꝛ de hiera simplici ꝛ similibus: ꝛ qñ nõ sufficeret veniendo ad pillulas cochias: et maxime Gal. de quibus al's dictum est.

Declaratio septime pticule secũde ptis pncipalis.

Declaratio octaue pticule scde ptis principalis.

⸿Sequitur illa pars (Et dolentiũ dentiũ) vbi ponit curã p locales medicias: que etiã põt diuidi in quatuor ſm q̃ quatuor ponit localia remedia. 2ª ibi (A fortis p̃terea ꝛc.) 3ª ibi (Aut piperis puluere.) 4ª ibi (Qd̃ si in hoc non suffecerit.) Dixit ergo de his ptibus ɔtinuis legẽdo literam cõtinuã ɔtinuo modo ad partẽ supiorẽ. Et dolentium dentiũ radices ex hoc medicamine fricande: qd̃ vt infra sumat pyretrũ synapis seipraragi: qd̃ est fumus terre viridis baurach spẽs salis piper zinzib. añ. exẽpli gratia. ʒ. ß. ꝛ ex his fiat puluis ɔterẽdo: ꝛ ex eis pulnerizatis dẽtium fricent radices: cottũq̃ꝫ eis illinitũ super dentium radices ponat ad pmanentiã sup. dictorum pulueꝝ supra radices: ꝛ sup. fiat postq̃ vt dixit: eger ex aceto in quo pyretrũ mẽtastrũ atqꝫ origanũ cocta fuerit os colluerit. nã p istã collusionẽ oris p̃parant radices dentiũ ad melius recipiendũ impssionẽ pulueris simul cum extractione humiditatis flãtice ex radice eoꝝ: et forte neruis etiã gingiuis simul cuꝫ meliori adherentia pulueris: vt pꝫ ɔsiderãti: ꝛ istud totũ remediũ est in casu multũ ɔueniens: qm̃ per simplicia intrãtia stat v̈tus eductiua materie de mẽbris: ex pyretro pipe ꝛ zinzibere synapi p̃cipue ꝛ exiccatiua ꝛ cõsumpta mãe ex baurach singulr̃ ꝛ fumoterre ꝛ mẽtastro: cũ q̃bus ẽt stat virtus ɔfortatiua ꝛ phibitiua flux⁹ mãe aliũde ad dicta mẽbra q̃ intẽtio necessaria est maxime in dolore dentiũ. Et idẽ vltra resolutionẽ ꝛ extractionẽ ꝛ absterſionẽ mãe ɔtẽte ppter dolorẽ

Declaratio none particule.

est ẽt necessaria ɔfortatio mẽbri ad phibitionẽ materie fluẽtis. Et istũ canonẽ posuit Auic. in sermone vl'i. de cura dentiũ cũ dixit. Et medicinarum dentiũ melior est que aggregat ad arefactionem. i. ad extenuationẽ mãe etiã exiccationẽ. i. extractionẽ materie a mẽbro ꝛ absterſionẽ et resolutionẽ supfluitatis si ad dentẽ est expulsa cũ equalitate. i. cũ intẽtione habita ad mãm frigidã ɔiunctã: dixit signãter cũ equalitate ppter id qd̃ dictũ est supra de resoluẽtib⁹ medicinis: q̃ nõ debent esse excessiue nimis calefacientes. ideo posuit in cõpõne fumũterre frigidum ad remissionẽ calidoꝝ. Addit cõtinuando Aui. et phibitionẽ materiei q̃ ad ipm attrahit cum exiccatiuis frigidis. i. q̃ ẽt talis medicia dꝫ aggregare vltra pprietates dictas virtutẽ confortantẽ ad phibitionẽ materiei fluẽtis ppter dolorem. ⸿Dixit 2° Raſ. ɔtinuando in textu. a foris p̃terea. i. supra maxillã ptis dolẽtis panicũ siue miliũ in sartagine torrefactũ sup maxillã est ponendũ. Rõ est clara: qm̃ p tale extrinsecus applicatũ ɔuertit mã ad exterius ꝛ resoluit et exiccat: ꝛ sic dolor minuit. ⸿Addit 3° aut ex piperis puluere inuicẽ cõmixto sup. cum modico mastice dens ꝛ ei⁹ radix fricent. Nã mastix cum pipere enacuat mãm flãticã: immo ẽt ꝛ mucilaginosam ꝛ sua stipticitate cõfortat mẽbrũ ne recipiat. ⸿Ponit ɔñr aliud remediũ qd̃ est stupefactiuum ꝛ mẽdosum ꝛ mitigatiuũ doloris offerendũ qñ reliqua nõ sufficiũt in dolore a cã frigida dicẽs. Et si hoc nõ suffecerit in dentiũ radicibus hec tria ponant. ℞. castorei ase fetide piperis zinzibe. storacis. ista oĩa ponant q̃r sua calefactione extrahũt mãm ꝛ eũant ꝛ ɔsumũt. addit opij. oĩum ptes equales: cõficiant cũ melle ꝛ administrent: ponit opiũ ad remissionẽ caliditatis calidoꝝ ꝛ phibitionẽ fluẽtis mãe: ꝛ remissionẽ sensũs mẽbri: ꝛ sic mitigationẽ doloris cũ sua stupefactione: ꝛ debire incorporant cũ melle vt melius possint adherere: cũ etiã mel in casu valeat vt pꝫ. ⸿Addit de 3ª pte hui⁹ partis quantũ ad curã ponẽdo dietã. Eger p̃terea per aliquãtulum tpis a comestione abstineat maneatq̃ꝫ famelic⁹: hoc ẽ clarũ. Nã p subtractionẽ cibi exiccãt hũiditates: ẽt mastica° adducit ad nocumẽtũ ɔuertẽdo mãm ad dẽtes: vñ cũ fit necessari⁹ cib⁹ sit cib⁹ ɔglutibil' stãte actu dolore. ⸿Addit: ꝛ ingrediat balneũ ꝛ vtat motu. s. mẽbroꝝ iferioꝝ: ꝛ ista. s. valẽt ad diuertẽdũ mãm a mẽbro leso: vt pꝫ. ⸿Addit de vltiª pte hui⁹ ptis ponẽdo curã p chirurgiã. Si ãt n̄ sic q̃escat: ferrũ ignitũ radici dẽtis m'toties appõat: aut sup. si nõ sufficit eradicet. Et rõ hui⁹ dicti ẽ: qm̃ si nõ remouet p medicias supi⁹ positas q̃ sũt fortissime: signũ est q̃ cã corrodẽs aut est in neruo aut est i radice dẽtis: ꝛ ɔñr est necessaria forª medicinaꝝ in itẽtiõe resol'onis ꝛ exiccatiõis ꝛ ɔfortatione mẽbri q̃ est cauteriũ actuale: qd̃ si non sufficiat nõ supest nisi vt extrahat dens. Nã per ex̃ctionẽ dẽtis: ẽt si mã eẽt peccãs i neruo ꝛ nõ i dẽte: tñ minueret dolor: qm̃ mã i neruo peccãs posset ɔueniẽti⁹ adduci ad trãspirationẽ: et ita dolor minueret: modus aũt ꝛ igeniũ ad ex̃hẽdũ dentes infra statim dicetur. Et hec de ista pte. ⸿Sequitur secunda pars pncipalis capli: vbi ponit curã dentis corrosi: ꝛ duo facit ſm q̃ due intentiones immediate cadũt in mẽte medici

Nota canonem.

Declaratio decime pticule.

Declaratio vndecime pticule.

stãte dẽte corroso:⁊ dolore ꝓpter corrosionem ei⁹ pẽdẽte. Nã stat intẽtio p̊ si possibile est de mitigãdo dolorẽ cũ remouẽtibus materiã corrodẽtẽ q̄cũq; sit in dẽte cõfortãdo etiã dẽtem vt cõseruet̃. 2ª intẽtio est qñ pª intẽtio nõ põt adimpleri vt dẽs amoueat̃ siue disponat̃ vt ꝑ se cadat: siue habilitet̃ vt facil'r extrahat̃. et ẽm hoc duo facit: qm̃ p̊ supposito ꝙ dẽs corrosus sit ꝑforatus vt est ꝓbabile docet implere dẽtez cũ medicĩa complẽte p̊mã intẽtionẽ. 2° ponit medicamẽ ad implẽdũ 2ᵃᵐ intẽtionẽ. s. ad habilitãdũ dentes: vt extrahãtur vel ꝑ se cadant. 2ª. ibi. (Medicamẽ qd̃ dẽtes dolẽtes ⁊c.) De pª ꝑte dixit. Si ṽo dẽs corrosus fuerit ⁊su. ꝑforatus repleat̃ ex medicaminibus q̄ nõiauimus q̄cũq; sunt corrosiua sup. dicta medicamina: ⁊ h̃ est pª intẽtio: qm̃ dicta corrosiua medicamina corrodũt remouẽdo mãm putrefaciẽtem ⁊ corrodẽtẽ dentẽ vñ dẽs fiebat debilis. et ita remouẽdo putrefactionẽ ⁊ cãm illius ⁊ exiccãdo sup̃fluum humidũ dens fortificat̃ ⁊ strigit̃ circa radicẽ ⁊ gingiuã. Et si hoc mõ nõ põt fieri succedit 2ª intẽtio in textu ꝑ hoc qd̃ dixit: aut extrahat̃. ¶ Cõsequẽter ponens medicamẽ ad implẽs pᵃᵐ intẽtionẽ p̊ supposita rubrica de extrahẽdis dẽtibus: ⁊ cõstrigẽdis. i. cõfirmãdis vt dixit vna lr̃a lz in alio li° sit ⁊ cõfringendis: sz illd̃ magis pertinet ad 2ᵃᵐ intẽtionẽ: dixit. Medicamẽ qd̃ cũ in dẽte corroso ponit̃ stati sedat ipsi⁹ dolorẽ: ac ip̃m ꝯstringit. i. disponit vt ip̃m cõseruet̃. Sumãt̃ kekibegi ⁊ piper ⁊ trita ex alchitrano: vel alchitran asꝑgant̃: ⁊ impleat̃ sup. dẽs ex eo kekibegi: q̄dã dicũt ꝙ ẽ spẽs titimali: sz q̄cq̄d sit ẽ herba lacticinia cal'a ⁊ sicca q̄ cunq; sit ⁊ est solutiua abstersiua ⁊ corrosiua. s. mãe corrũpẽtis ⁊ pl'm exiccatiua. Pip ẽt est notabil'r exiccatiuũ vt cõstat alchitrã q̄dã ponũt gũmi cedri: sz ẽm Se. cui magis credo est oleũ qd̃ egredit̃ ex arbore magª faciẽte fructũ sil'em fructui cuꝑssi: nisi q2 est maior multũ: ⁊ ꝙ virt⁹ ei⁹ pª est ꝙ est cal'a ⁊ sicca in 4° gra. ⁊ pl'm exiccat ⁊ purificat: ⁊ spãl'r de dẽtibus dixit: ꝙ si imponat̃ in dẽtis corrosione sedat dolorẽ ei⁹: ⁊ ita ꝑ modũ istũ dici põt ꝙ vz in cõfirmatiõe dẽtis corrosi. Põt ẽt dici si lr̃a dicit: ⁊ cõfringit: ⁊ etiã testat̃ Sera. eodem cap° ꝙ si distillãtur in dentẽ corrosum frãgit dentẽ. s. partem corrosaz sua acuitate ⁊ fortissima exiccatione: ⁊ cõsequẽter remota causa putrefaciẽte ne occurrat extrinsecũ alterãs debet postea impleri dens cum auro vel cum cera ⁊ sale: vt supra dcm̃ est. ¶ Cõsequẽter de 2ª parte ponẽs medicamina ad complendã 2ᵃᵐ intẽtionem tria facit ẽm qd̃ tria ponit remedia. 2ª ĩcipit ibi. (Aut fiat epithima.) 3ª ibi. (Aut rane fluuiales.) ¶ De pª parte dixit supposita rubrica q̄ est medicamẽ qd̃ dẽtes dolẽtes ⁊ debiles q̄ sunt extrahẽdi eradicat. i. habilitat ad eradicationẽ. Cortices radicũ mori ⁊ cortices radicũ cappari ⁊ piretrũ et lac titimali ⁊ lac anabule: est alia spẽs lacticinij credit̃ spẽs volubilis ⁊ arsenicũ rubeum ⁊ radix colloquintide sumãtur ⁊ superterãtur ⁊ trita ex tanto aceto qd̃ eis sufficiat superaspergãtur su. ad vniẽdũ dictos pulueres. Addit. acetũ q̊; ꝑ hebdomadam vnã semel in die: vt p̊us addat̃ sup. vt melius adinuicẽ possint fermentari: ⁊ simul mixti manere. Et ponẽs vsum dicti medicaminis ad dentes ad cõplendã intẽtionem addit. Post hoc dẽtes in circuitu scalpellent̃: ⁊ ex p̄dictis sup. pulueribꝰ taliter iñctis decies in die epithimẽtur. s. dentes corrosi donec ad mouendũ sint faciles: ⁊ sic extrahãtur: Istud totuz est clarũ. nã omnes tales medicine p̄ter corticem mori sunt multũ acute: ⁊ fortes corrosiue ligamẽtoꝝ q̄bus alligãtur dẽtes cũ gingiua ⁊ cum neruo: q̄bus cõsequẽter ligamẽtis corrosis faciliter extrahi põt dens: immo aliqñ dens ꝑ se cadit. Sz h̃ bñ nota: vt etiã notabat Auic. opz cũ sumũtur tales medicine vt os dimittat̃ apertum: vt currat multa salina ex eo: ⁊ ne aliq̄d dictaꝝ medicinaꝝ trãseat ad mẽbra vt stomacum vel pectus: ⁊ ideo bonũ est vt supra dcm̃ est: vt tales medicĩe acute malaxẽt̃ cũ pasta vel cũ cera: ⁊ fiat capsula dẽti: ne etiã virtus medicĩe ꝑueniat ad alios dẽtes ad corrodẽdũ: ⁊ facta est scarificatio: vt virtus medicĩe melius attingere possit ad ligamẽta. De corticibus radicis mori. A. in ẽmone vl'i in cura dẽtiũ cõnumerat corticẽ radicis inter medicinas fridas: tñ Serap. in ca°. ꝓpo dixit. Qñ coq̄t̃ cũ aqua laxat vẽtrez ⁊ expellit ascarides: ⁊ videtur sibi appropriare alias qualitates ⁊ virtutes q̄ videt̃ magis conformes compl'oni cal'e ꝙ frigide: sz q̄cq̄d sit medicina est dẽtibus appropriata. Posuit etiã in cõpõne acetũ cũ dictis medicinis ꝓ causa de q̄ dcm̃ est. s. vt iuuet dictas medicinas in penetrãdo in mẽbra dura. ¶ De 2ª parte ponẽs aliũd medicamẽ dixit. Aut fiat epithima ex fece aceti acutissimi sup. mixta cum aceto per multos dies supple ad radices dentium: ⁊ postea extrahãtur. Nã etiã dictũ medicamen est corrosiuũ ⁊ pl'imum exiccatiuũ ligamentoꝝ. ¶ Addit ponẽdo aliud remediũ. Aut rane fluuiales coquãtur sup. in oleo donec dissoluãtur. i. separẽtur ossa a carne. Cũq; necesse fuerit dentiũ radices scalpelẽtur: ⁊ ex oleo isto multotiens inũgantur donec facile moueri possint: postea cuz instrumẽto dentes euellantur. sup. his iam habilitatis: quo aũt faciãt ad facilitãdum extractionẽ videbitur infra loco suo. Sed credo qd̃ magis facerẽt si decoquerẽtur in aceto cũ modico oleo mortificãdo radices dẽtiũ. sz in oẽm euentum minuũt dolorem dentium. Et de his dixit Sera. cap° ꝓprio. Et qñ rana coquitur in aqua ⁊ aceto: ⁊ fit ablutio oris cũ elixatura illa confert multum dolori dentiũ. Et hec sufficiãt pro expositione huius textus.

Quid sit alchitrã ẽm opinionẽ auctoris.

Nota de cortice radicis mori.

Not. de ranis.

Distinctiones.

Textual'r lecto ca° ex ordine: vidẽdũ est de distinctionibus ⁊ spẽbus dolorũ dentium supposito p̊us de q̄d nominis ⁊ q̄d rei. Qm̃ q̄d sint dentes visum est supra tex. in anathomia eoꝝ: ⁊ etiam q̄d sit dolor in p̊n° de soda. 2° veniemus ad causas. 3° ad signa. Et pᵐ ꝓnostica: deinde demonstratiua: deinde veniemus ad curam satis breuiter stringendo: quoniaz magna pars cure posita est circa literam.

¶ Circa igitur distinctiones sit hec pª distinctio. Dolorum dentium: quidam sunt modici temporis: ⁊ quidam sunt iam diuturni: ⁊ ipsorũ siue modici temporis fuerit siue diuturni: q̄dã sunt cõtinui: quidam interpolati. Et de interpolatis quidam seruant periodum vt de mẽse in mensem vt precipue tempore plenilunnij: et

quidam non. Item ⁊ dolorum dentium: quidaꝫ sunt incipiētes: ⁊ q̄dam sequuntur alios morbos ⁊ maxime morbos capitis. ¶ Alia distinctio. de doloribus dētium q̄dam coniūguntur cum manifesta ⁊ apparēti lesione dentiū: vt cū mutatione coloris ad viridem vel offuscum et corrosione aliquotiens vel perforatione ⁊ q̄dā nō: ⁊ q̄n̄ꝗ fit dolor nulla manifesta lesione apparente circa dentes. ¶ Alia distictio q̄daꝫ dolores sunt circa dētes posteriores: q̄dam circa caninos: quidam circa duales. ¶ Alia distictio tales dolores quidam coniungūtur in corpore satis forti ⁊ robusto: q̄dam in debili: vel ex parte sexus vel etatis vel complexionis: vt in muliere vel in puero vel sene: vel flegmatico vł melencolico. Nam ſm varietatem harū circūstantiarum vt videbitur infra in processu oportebit inuestigare diuerso modo causas ⁊ diuersificare curam. De quibus suppositis distinctionibus veniendum est ad causas.

De causis.

Cause. De causis ergo loquēdo. Primo stat diuersitas in ipsis: vt supra dictum est ex parte locorum: quoniam aliquotiēs causa existit in ipso dente: aliquotiens in neruo veniente ad eum: ⁊ aliquotiēs in gingiua sibi adherente: ⁊ tales cause aliq̄n̄ sunt facte cause cōiuncte ex causa p̄mitiua: vt ex occursu aeris frigidi repentine imprimētis: precipue cū succedit ad caliditatē actualem dētis vt fuit dictū supra. ¶ Et sic vt dico de aere: ita intelligat̃ de comestione ciboꝝ frigidorū ⁊ maxime acetosorum acetositate indigesta: vt est de acetositate pomoꝝ immaturoꝝ vel agreste vel lymonū: vn̄ oīa talia cōgelātia cū occcurrūt dētib⁹ debilibus adducūt ad dolorē dētiū: ⁊ ita etiā comestio eoꝝ q̄ a ꝓꝓetate nocēt vt poroꝝ. ¶ Etiā fortiter cal'a ſm actū ⁊ potētiam pn̄t adducere ad dolorē dētiū: ⁊ hoc mō aliq̄n̄ fit dolor ꝓpter malitiā compl'onis immaterialis cal'e vel frigide vł sicce. nā humida nō causant dolorē: q̄dā dolor fit a siccitate ꝑ distractionē ꝑtiū vt pꝫ in senib⁹. ¶ Aliq̄n̄ etiā fit dolor ꝑ malitiā cōpl'onis humoralis sua acuitate mordicādo vł siccitate exasperando aliq̄n̄ sua q̄ntitate extendendo aliq̄n̄ sua grossitie etiā violēter extendēdo: ⁊ hoc pōt esse vt dcm̄ est: ⁊ in neruo ⁊ dēte etiā in gingiua q̄ materia aliquotiēs est apostemās: ⁊ aliq̄tiēs nō. ¶ Etiā aliq̄n̄ fit dolor ꝑ viā introit⁹ rei inter dētē ⁊ dētē cōpmēdo vt ꝑ frustū squame piscis vel alterius rei. ¶ Aliq̄n̄ causa est vapor tm̄ acutus aut vētositas: ⁊ aliquotiēs materia est corrodēs q̄ facit perforationē dētis ⁊ corrosionē ⁊ aliq̄n̄ corrodit nisi neruū ⁊ aliquotiēs gingiuā: ⁊ ex ea sepe gn̄atur ꝟmis in dente corroso: ⁊ omnes tales materie aut ibidē generātur: aut aliūde cōicant. ⁊ est vtplurimū: aut a cerebro vel a stomaco: aliq̄n̄ etiā a toto vt in febribus cōmunicata caliditate preter naturā a toto. vn̄ acquisita dēti vel neruo vł gingiuis causat dolorē ⁊ materia putrida faciēs ad corrosionē vtplurimū est depēdēs ab ipso stomaco maxime ex frequēti corruptiōe in eo aliquotiens ex natura cibi in se corruptibilis: vt dicit A. de cōseruatione dētiū exemplificando sicut est lac: ⁊ pisces saliti: ⁊ pisces parui. Et nota qd̄ cū exemplificauit de piscibus paruis nō intellexit de piscibus petrosis in natura sua paruis: q̄ tales nō sunt putrescibiles: immo sunt eligibiles in regimine sanitatis: vt voluit Ga. in 2° compl'onū: sed intelligit de piscibus paruis nouiter ꝓductis: q̄ tn̄ in specie sua debēt esse magni: sꝫ sunt parui: q̄ ad cōplemētuꝫ nō peruenerūt: ⁊ de talibus verū est ꝙ sunt indigestibiles ⁊ putrescibiles: vt etiam voluit Gal'. in libello de conferentibus ⁊ nocentibus. ¶ Fit etiā corruptio cibi in stomaco ꝓpter alias causas maxime propter malitiam regiminis: de quibus dicetur infra loco suo de nocumētis stomaci.

De signis pnosticis euentus ⁊ ad maluꝫ.

Signa. Ueniēdo ad signa ⁊ p̄mo pnostica euētus. Sit hoc gn̄ale pnosticū: ꝙ precessio causaꝝ p̄mitiuaꝝ de q̄bus dictum est pauloan̄. Et p̄cessio etiā repl'onis cerebri materialis ⁊ stomaci maxime humorū acutorum in stomaco fit signū pnosticum doloris dentium. ¶ Pronostica vero ad malum habentur ex grādi lesione communicata dentibus siue neruo maxime ex apostemate vel a causa rumpente ⁊ conquassante: ⁊ ex acuitate materie imbibite in neruo. Naꝫ tales dolores sua vehemētia aliquotiēs ꝑducūt ad malū finē. ¶ Aliđ pnosticū dicebat Sera. Maciei aūt ⁊ subtilitati q̄ accidūt sup. dentibus ex diminutione nutrimenti eorum nō est curatio: ⁊ necessario tūc mollificātur ⁊ cadūt: q̄m̄ radices eorū sunt molles valde s. propter extenuationē: ⁊ ideo si ex siccitate tūc fiat dolor est signū malū: ⁊ maxime verificat̃ q̄n̄ causa extenuationis est velut naturalis: vt est ex etate senectutis: q̄ si fieret ex febre dissolutiua in iuuene: talis dolor posset per restaurationē remoueri. Dolor etiam dentium caninorum plerūq̄ꝫ dicitur esse magis clamosus q̄ͣ alioruꝫ dētiū. causa est nota ex ꝓfundatione radicis eorū: ⁊ alligatione forti cū neruo: reliq̄ aūt dispōnes ab his sunt minus verēde: ex opposito dolor dentiū ex modico tp̄e cōtingēs nō ex causis corꝑalibus: sꝫ ex causa p̄mitiua occurrēte calefaciente vel infrigidāte stāte dēte ⁊ radice eius ⁊ gingiuis in se bene, dispositis facile curatur.

De signis generis.

¶ Signa generis sunt etiā ꝑ se manifesta. de signis vero spērū. s. an sit dolor in dēte vł neruo vel gigiuis. ¶ Si fuerit in gingiua cū tāgitur dēs nō dolet: ⁊ si tāgat̃ gingiua cū stilo dolet licet iter hoc infirmus non distiguat: ⁊ cū est in dēte aliq̄n̄ est in radice: ⁊ in neruo ꝟsus ꝓfūdū. Et cū est in neruo si tāgat̃ dēs circa radicē cum stilo ꝑcipit̃ dolor alibi: nō tn̄ hoc est difficile dicit. A. cognoscē immo aliq̄tiēs ēt stāte nocumēto in neruo extractio dētis minuit dolorē sensibiliter: sꝫ nō in totū a p̄n°: ⁊ hoc est vt dic̄ Ras. 3° cōtinētis. ⁊ causa ob quā mitigat̃ dolor in isto casu ī eradicatiōe dētis est ꝙ neruus tādē non extēditur ⁊ ꝙ suꝑfluū sub ea sup. radice fuerat dissoluit̃ ⁊ cōsumitur. ⁊ de hoc tp̄e meo audiui ego Joan. mattheus de magistro Jo. vitulono optimo medico q̄ ī seipso errauit ⁊ emperic⁹ cognouit eū dolē a cā cal'a ⁊ liberat⁹ est: vbi ipse arbitrabat̃ qđ esset a cā frigida: vtpl'm tn̄ cum est nocumētuꝫ in neruis eradicatio dentis nō sufficit. Si tn̄ fuerit ꝓpter nocumētum in neruo ⁊ eradicet̃ dēs aliq̄n̄ iuuat vt dcm̄ est. s. q̄ illa mā̄ quā intēdit nā̄ vł medicus resoluē nō poterat resolui: ⁊ postea soluit̃ q̄ habꝫ postea spiraculū remoto dēte. ¶ Et si sit cōpl'o cal'a comp hēdit̃ ad tactū cal'itas: ⁊ nō leditur a vētor fri

gore. ¶ Et si sit frigida iuuat a calidis. ¶ Et si sit sicca manifestat ex extenuatiōe dētis et gingiuaꝝ. ¶ Et si ex vapore ⁊ ventositate declarat ex intēsione doloris sił cū ꝑuatione grauitatis. ⁊ sine variatiōe caloris gingiuaꝝ: sꝫ stat extensio. ¶ Et si sit materialis humoralis declarat ex supsimitatibus cū grauitate. Et si fuerit sanguinea est rubedo q̄dā in gingiuis. si col'a est citrinitas: ⁊ sic corrn̄dēter dicatur de signis fl'atis ⁊ mel'ie sepe dictis. ¶ Sigª etiā si sint ex cōitate mēbroꝝ ⁊ quoꝝ vel ꝑ ꝓꝑetatē sunt habita sepe supra. ¶ Et si sit corrosio in dente ⁊ perforatio ex humore corrūpēte declarat ex grauitate cuꝫ cōtinuo dolore acuto: ⁊ sepe fetore q̄ ꝑcipit saltem ex ore patiētis ⁊ mutatione coloris dētinꝫ ad innaturalē. ¶ Et si sit ibi xmis ꝑcipit ibi q̄dā titillatio circa dentē. ¶ Et si fuerit ꝑforatꝰ dens sensu potest comprehendi.

De intentionibꝰ curatiuis.

Cura. Regimē est duplex vl'e ⁊ particulare. Ul'e diuidit: q2 dolor aut est talis per essentiā: aut ꝑ cōitatē alioꝝ mēbroꝝ. ¶ Si talis ꝑ cōitatē intēdēdū est pᵒ mēbro mandanti illō mūdificādo ⁊ rectificādo ⁊ diuertēdo materiā ad oppositū: tādē veniēdū est ad confortationē mēbri: ne recipiat cū cōfortātibus ⁊ repercutiētibus. ¶ Si ꝑ essentiam: aut causa est materialis aut nō. Si materialis: aut cū apāte aut sine. Si sine apāte: ⁊ sit materialis recurratur cū cōtrarijs: vt si sit mala compl'o cal'a tenēdo in ore a pn̄ᵒ succos frigidos reꝑcussiuos: vt portulace coriādroꝝ ⁊ oleū ro. cū aceto ponitur mirabilis iuuamēti: ⁊ tādē aquā ro. cū cāphora. Et si sit frigida teneat in ore a pn̄ᵒ mastix siue alumē infusum in aceto: aut sandaracha q̄ cū ꝓprietate singulari vꝫ: ⁊ talia possunt decoqui in vino: ⁊ de eodē colluatur os: ⁊ pōt addi piretrum ad maiorē calefactionē: qđ cū ꝓprietate etiā vꝫ. Et si timeamus nimiā attractionē seu calefactionē sił cū eis decoquant galle recētes. Et si vinū est acetosum est melius: vel cū eo ponatur aliq̄d aceti ꝓpter illud qđ dictū est circa textum. Hec tn̄ fiant in corpore in puro factꝫ prius eu̅onibꝰ ⁊ diuersionibꝰ ꝭm can̄. sepius supra datos obseruādo in talibꝰ localibꝰ ꝙ i pn̄ᵒ quasi sint semꝑ dn̄antia frigida ꝓpter reꝑcussionē necessariā: ⁊ hoc est in mā cal'a ⁊ in mā frigida: qm̄ ꝓpter vehementiā doloris dētis semper est timor de mā fluēte. Et dedit Aui. specialē can̄. in caᵒ ꝓprio cū dixit. Et opꝫ vt priꝰ incipiatur in prinᵒ cū his q̄ infrigidāt ⁊ repellunt in oībus illis sup. doloribꝰ malibus dētiū. Sꝫ addit: q̄uis sit id in mā cal'a plus necessariū: ⁊ in grossa minus. Et hoc bene nota diligenter ꝓpter cōem errorez: ⁊ infirmoꝝ ⁊ medicoꝝ: qui in prinᵒ doloꝝ cōiter occurrūt cū calidis: ⁊ ista q̄ dicta sūt nō tm̄ valēt in cā māli nō apostemāte dentiū vel gingiuaꝝ cal'a vel frigida: sed etiā in malitia cōpl'onis sine mā sił'r; cal'a vel frigida. Sꝫ si sit cōpl'o sicca fiat inūctio dētꝫ cū butyro vł' pinguedine vel adipe galline: ⁊ alijs vnctuosis cal'is vel frigidis ꝭm qđ secū coniungitur complexio calida vel frigida. ¶ In mā aūt apāte si sit apā sanguineum: quod cognoscitur vt tactum est circa literam ex pulsatione raucedine ⁊c. ⁊ fiat fl'oīa ꝭm cano. datos ex vena cōi vel cephalica. Deinde sub lingua vel alia vena sub labijs: aliq̄n ponantur sanguisuge in radice gingiuaꝝ: indiget etiam eu̅one humoris colerici et cum appropriatis cuꝫ cassia tamarindis violis ⁊ alijs: ⁊ hoc si colera sit mixta cum sanguine. Et si sit apā flegmaticum qđ cognoscitur cum cōibus signis notificatis vt precipue cū successit dolor ad nauseatiuam satietatem fiat prius eu̅o minoratiua cuꝫ pillulis de hiera debite digeratur mā: postea eradicetur cum pillulis cochijs vel de hiera maiori: postea ad hoc vtraqꝫ occurratur cum localibus calidis vel frigidis vt supra dictis.

¶ Alia intentio scilicet diuersio ad oppositum completur cum diuersionibus cōmunibus vt cum fricationibus ligaturis cōpressionibus extremitatum ⁊ positionibus eaꝝ in aqua cal'a ⁊ ventosationibus cum scarificationibus ⁊ sine positis ⁊ in natibus ⁊ in cruribus ⁊ in spatulis ꝭm exigentiam cāe cum vesicatorijs circa manꝰ vel crura positis: ⁊ aliquotiēs cū medicina cauterizante. Et de hoc dicit Mesue allegās Gal'. ⁊ dicit Gal'. Si terat allium ⁊ ponatur in radice palme manus in pte domestica ⁊ ꝓpria ex manu que sequit colorē sanat dolorē dētis ⁊ est expertum. Etiā iste canon diuersionis de allio ⁊ sibi similibus pōt trahi ad oēs dolores mēbroꝝ superiorum. Et ego memini fecisse cauteriuꝫ in dicto loco palme manus in dn̄o Alexā. spinola ducali cōsiliario patiente dolorē iuncturarum membrorum superioꝝ ⁊ tenui ipm apertū multo tpe: ⁊ sił'r feci in magnifico. d. Marcolio barbauaria faciēdo cauteriū cōe cū cantaridibus fermento aceto ⁊ melle anacardo ⁊c. sił'r patiēti et curatus est. ¶ Post diuersionē que antecedere deberet ad repercussionē de qua dictū est. s. fiendā in cā calida ⁊ frigida in pn̄ᵒ siue apāte siue nō apānte. Cōsequenter in processu magis apponant aliqua resolutiua vt decoc. camomille: anheti: si materia sit frigida a pn̄ᵒ augmenti valet decoc. myrre: thuris masticis ⁊ in ꝓcessu magis piretrū decoctū in aceto vel vino potenti. Ualet storax calamentū oppoponacū galbanum: ⁊ ita ꝓcedendo vsqꝫ ad colloquintidam ⁊ titimalū vel decoctionē eoꝝ. Et si sit mā vētosa valet semen ruthe domestice vel syluestris magis in vino vel aceto decocta: valet decoc. colloquintide vel radicis eius sub hac forma vt concauetur radix ⁊ impleatur aceto ⁊ ponatur super prunas et longa bullitione bulliat acetum in ea: et postea exprimatur acetum ⁊ de eo postea fiat collutio oris. valet enim a proprietate et est singulare. ¶ Aliud ⁊ est preceptum Alexan. vt decoquatur spolium serpentis in aceto: bulliat in vino vel dissoluatur cum gummi cedri vel alchitran. valet in remissione doloris a causa calida: etiam in frigida. Aui. ponit vnum canonem super his vbi facit medicum timorosuꝫ in applicatione medicinarum fortium: q2 aliquando attrahūt humiditates naturales ipsorum membrorum: ⁊ sic membrum debilitant et a facili causa postea leditur: et de hoc dictum est circa literam. ¶ Ultra autem collutiones fiunt vnctiones supra dentes emplastra exterius vaporationes masticatoria vt mastix cum piretro vel nigella tenendo os apertū vt exeāt hūiditates etiā in calida cū dragāto ⁊ modico masticis ⁊ modico cere. ¶ Ualēt vaporationes cū sacculis exterius positis: de q̄bus dixit Aui.

Nota dcā autoris.

ꝙ opꝫ vt administrētur aut ante cibū duabus horis: aut post cibū quatuor horis. Nam iuuat in minuēda vehemētia doloris sicut si fiat euaporatio cū sale ⁊ maluis vł cū aneto ⁊ furfure ⁊ filibus vt cōuertat materia exteri⁹. Nā dr Aui. ⁊ qm̄ euaporat barba ꝑ barbā etiā intelligendo maxillā faciēdo euaporationē post euaporationē vt ad ipsam trahat materia. Addit. cū em̄ apatur barba sedat dolor ⁊ ꝓpe cū coqtur dēs cū oleo feruēte i illa hora. ⁋ Preterea de dētifricijs fiūt ⁊ suffumigia: ⁊ aliquotiēs stupefactiua vn̄ fit cura mēdosa: ⁊ aliquotiēs ponūtur sedatiua doloris cū ꝓpetate ⁊ interremptiua v̄mis si ibi fuerit: ⁊ aliquotiēs cū v̄tute resolutiua. Et hoꝝ sunt vt semē papaueris: iusq̄ami: q̄ etiam internecat v̄mē cū semie vrtice: nigelle: porri: ⁊ cepe: istis oibus massellatis cū pinguedine galline fiat, ad modū auellane ⁊ ponatur sup̄ carbones ⁊ recipiat fumus: vt dcm̄ est als. Sādaracha etiā cū aceto est mirabił iuuamēti: ⁊ vꝫ mirabiłr suffumigatio ei⁹ ēt in cōfortādo: ⁊ qn̄q; suffumigat cū resolutiuis cū est intētio pure resołonis sicut ex ḡnis colloqntide ⁊ ex granis synapis filr massellatis: vt. s. Et. A. etiā laudat in hoc ꝓ suffumigio vngulā asini. ⁊ aliqn̄ ponūt narcotica supra dētes: etiā ꝑ interius assumūt: ⁊ de his q̄ dētib⁹ apponūt meli⁹ est si in forma linimēti aeherētis ⁊ tenacis apponat dēti vł dētibus ne cōicet nocu m alijs. Et iō bonū est si fiat pasta ex qua fiat quasi capsula receptiua dētis: ⁊ ad hoc vꝫ si sumat opij ꝑtē vnā: ⁊ castorei partes duas: ⁊ cū modico cere si expedit fiat capsula dicta.

De medicinis ab itra sumptis.

⁋ Per interius aūt ad hanc intentionem valet philonium: de quo dicit Aui. Et qn̄q; dātur in potu etiam narcotica sicut philonium. ʒ. j. dissoluta cum modico vini. Addit. potat em̄ ipsuꝫ qui de dente suo conquerit ⁊ dormit ⁊ maturatur egritudo eius ⁊ quiescit dolor eius: ad om̄s etiam intentiones iuuat si ponantur medicine appropriate intra aures: precipue in intentione resolutionis: vnde si sint necessaria resolutiua intra aures in materia frigida: valet oleum de ben ⁊ de amigd. ama. ⁊ de nucleis ꝑsicorū: tn̄ in hoc bene aduerte: q̄ sepe debilitant vel auferunt auditum nimis attrahendo.

⁋ Alia etiam duo succedūt ingenia in cura qn̄ reliqua non sufficiunt. Primum est cauterizare dentem: ⁊ dicebat Aui. daus ordinem in hoc et regimen quidem cauterij est sic vt decoquatur oleum cum aliquibus medicinis resolutis p̄dictis: ⁊ qn̄ sumitur acus sup. magna vel stilus et ignitur ⁊ submergitur in illo oleo: postea ꝑ cannulam ex metallo applicatam denti ingeniose penetret dicta acus ignita super dentem dolorosum ⁊ ibi imprimendo cauterizat ipsum: ⁊ qn̄ q; si dens non esset perforatus conuenit vt perforetur: maxime stante dente corroso cum eodem instrumento ignito ad exsiccationem mãe corrodentis ⁊ expurgationem illius: ⁊ si tūc dolor non in totum remittatur: tunc si fiant suffumigationes magis ꝓficient. ⁋ Et si fuerit vermis interius versus radicem dentis: tunc maxime iuuabitur in eductione illius si fiat suffumigium ex semine cepe ⁊ poroꝝ cuꝫ semine iusq̄a. nam tunc si erit vermis educetur: postea ad ꝓhibitionem corrosionis ponātur aliqua exsiccatiua interius sicut est sal adustum ⁊ cornu cerui adustum ⁊ nux indica ipsis puluerizatis ⁊ cum modico masticis vel sandarache vel alchitran incorporatis impleatur dens: ⁊ hoc fiat suauiter sine dolore. Laudatur etiam si impleat dēs ex galla ⁊ cyperis aut galla sola: ꝓhibet em̄ corrosionem ⁊ sedat dolorem. vt dicit Aui.

Not. istud suffumigium satis expertum.

⁋ Ultimum ingenium qn̄ ista non sufficiūt. dicebat Mes. ꝙ qn̄ medicamēta nō conferunt vt doloris vehementiam diminuant: quare ne ēt alijs dentibus pariat nocumentum consulim⁹ ad eoꝝ eradicationem accelerare. Et etiaꝫ vt dicebat Aui. qn̄ sedat nocumentū ⁊ quale erat in ꝓrimo redit: ⁊ hoc totū fiat cū ingenio ⁊ cautela: nā opꝫ vt attendat. vt dicit Aui. ante eradicationem si egritudo est in ipso dente: qd̄ ego declaraui supra in signis. nā si nō fuerit nō opꝫ vt eradicet: vt si sit tantum in gingiua aut in neruo: qm̄ si tunc dentem extrahas: lꝫ dolorem: parumper alleuies: non tn̄ ipsum destruit: immo redit. ⁋ Ideo omnibus ingenijs videatur si dolor potest remitti prius q̄ extrahatur: ⁊ cuꝫ his que a ꝓprietate valent: de quibus dicit ꝙ dentes anteriores leporis si tangas cū illis dētem lesum remittit dolorē: ⁊ qn̄ pur est necessitas vt extrahantur nō extrahant stante actu vehemētia doloris ne sit cā syncopis ⁊ mortis: vt dicit Mesue aut cōmotionis catarri prefocātis aut apatis timorosi: ideo oportet vt expectet: vsq; dum sedet dolor ⁊ preparet ad extractionem: et deinde extrahat: sed quōcunq; sit: opꝫ anteq̄ extrahatur p̄cedere bonū regimen prohibitiuum apatis cū precessione eūonis ⁊ ꝑ flōmiam: ⁊ cū medicina eūatiua qn̄q; iterata ꝺm exigentiam cause: ⁊ tunc excarnet fortiter gingiua quātum possibile est paulatim pluribus diebus: postea mortificet: deinde extrahatur dens. ⁋ Aliqn̄ fit ingenium vt corrumpat dens vt de se decidat: et in hoc adeps rane viridis arboꝝ. i. que in arboribus viuūt: vt dicunt Aui. ⁊ Mesue si tāgat dentem in frusta educitur: lac etiā ficus eradicat eum cū facilitate: valet etiam ad hoc succus radicis celidonie: sed fiat cū ingenio apponēdo pastam denti leso ne alijs cōicet: ⁊ tunc habilitato dente ad extractionē extrahat q̄ faciliter fieri potest: quo facto fiat collutio oris cum aceto decoctionis rosarum ⁊ dupla quātitate olei rosati. Et ita cum his sanabitur: si deus voluerit. Et hec sufficiant.

Adeps rane viridis facit cadere dētes per se.

⁋ De stupore ⁊ congelatione dentium et de debilitate eorum. Cap. xl.

Portulaca et amigdale amare masticēt aut his similia. Aut fiat fricatio cum sale: et masticetur cera.

⁋ De dentibus qui dolent cum a re frigida tangutur.

⁋ Oleum calefactum ī panno desuper est poneduꝫ: aut vitellus oui assatus calidus multotiens masticetur. Aut rem calidam multotiens mordeat: aut fiat fricatio ex balsamo: aut ex oleo de lilio syluestri:

Adeps ranę viridis facit cadere dētes per se.

SEquitur capitulum par-
uū de dētiū cōgelatione ꝛ stupore qđ
sic cōtinuat̄ ad p̄cedēs. Postq̄ꝫ in pre-
cedēti determiatū est de dolore dētiū ad diuer
sas causas ꝛ mō curatiōis eaꝝ:ꝯñr in duob⁹ ꝑ-
uis caplīs sequētib⁹ determiat de duab⁹ dispō
nib⁹ ēt dētiū ad q̄s cū eueniunt plerūq̄ꝫ seq̄tur
dolor dētiū. Et duo facit ꝑm qđ duo capᵃ ponit
breuia. Primum est de cōgelatione:vt dictum
est. 2ᵐ est de dētibus q̄ non sustinent cum tāgū
tur a re frigida:immo dolent. patet.

¶ Pria ꝑs posset diuidi in q̄tuor ꝑm qđ q̄tuor
ponit remedia spālia:vt portulacā ꝓ pᵒ reme-
dio. q̄ cū masticat̄ est excellētis iuuamēti. vt di
cebat Aui. ꝙ ꝯfert valde sicut ēt masticatio se-
minis ei⁹ cōtriti ꝛ infusi p̄us:ꝛ de hoc videbit̄
ꝭ. qm̄ est mā ꝓblematis. 37. pᵉ ꝑticule. Laudat
amigdalas ꝓ 2ᵒ remedio p̄cipue amaras cum
masticāt̄. Addit. aut his sil̄ia sup. participātia
hūido grosso. cā hui⁹ habebit̄ stati in loco suo.
laudat ꝯñr fricationē cū sale:de q̄ dicebat Aui.
Et sal ꝓpterea qꝛ opposit⁹ est acetositati sup.
qꝛ cal̄m ꝛ siccū:cū sapor acetosus fūdet̄ in cal̄o
ꝛ hūido cōfert valde vt vult stupefactioni. lau-
dat etiam ceraꝫ viscositate oppilantem poros
subtiles dentium. Et hoc est qđ dicit circa lite-
ram in hoc paruo capitulo.

Et añq̄ꝫ veniam⁹ ad vlteriorē decl̄atione:bonū
ēt ē vt breuiter textual̄r expediat̄ ꝑuū sequens
caᵐ. ¶ Pro cui⁹ intelligētia rubrice est notan-
dū p̄us ꝙ istđ caᵐ est ꝓp̄e de debilitate dentiū
nō dico de cōmotiōe. Etiā sigᵐ ꝓnosticū ad do
lores futuros dētiū:vñ nō sustinēt neq̄ꝫ tolerāt
aliđ actu fridū neq̄ꝫ cal̄ꝫ neq̄ꝫ durū sine nocumē
to:vt ēt voluit. A. i pᵒ caᵒ de hebeth. Sꝫ qm̄ vt
fuit snīa phi. 34. ꝓblematū. ꝓblemate. 3. dētes
plus ꝑcipiūt frigus ꝛ ledūt̄ ab eo q̄ꝫ cal̄m ꝓpt̄
debilē calorē eoꝝ ex paucitate sanguis ꝛ calidi
nālis in eis:qm̄ nō manifestatur vena nec arte
ria i eis. Idcirco Ra. vt sepe dcm̄ ē in hoc loco
breuiloquus. ponit curā de debilitate dētium
marie ꝑ nō sustinē:imo ledi a cā frida:lꝫ ēt vt
dcm̄ ē ledāt̄ cū actu cal̄a:ꝛ ita ponēs curā pōit
q̄tuor vl̄ q̄nq̄ꝫ remedia spālia i cura hui⁹. ¶ Di
xit pᵒ ꝙ oleū calefactū. i. calefactū actu i pāno
desuꝑ ē ponēdū. i. pānus infūdat̄ in ol̄o cal̄o et
apponat̄ dēti:aut:ꝛest 2ᵐ remediū:vitella ouo
rū assata cal̄a m̄rtotiēs masticēt̄:aut:ꝛ ē gñale
remediū:rē cal̄am m̄rtotiēs mordeāt vt ē mor-
dere corrigiā vl̄ chirothecā calefactā ad igneꝫ.
Addit:aut fricatio de balsamo aut fricatio de
ol̄o de lilio syluestri sup. ol̄o đ ireos ē cā curati
ua. hoc totū pꝫ. qm̄ curatio hꝫ vnā cōem inten-
tionē ei⁹ qđ soluēdū ē ꝑ ꝯ̄riū:vt 3ᵒ thegni:ꝛ ita
oē tale cal̄m liq̄faciēdo hūidū, acetosū sine al̄r
sigᵐ i dēte ꝯtētū ꝛ ex̄hēdo in casu iuuat:ꝛ ꝓuide
nō oē cal̄m eēt in casu ꝯueniēs si debilitas pen
deret a cā frigida māli:nō cal̄a stiptica:sꝫ liq̄fa
ctiua tm̄ ꝛ attractiua:sicut etiam in congelatio
ne nō cōuenirēt. vt voluit Alexander pᵃ proble
matū, allega. problemate.

Quibus sic textual̄r expeditꝭ. Ex ordine pᵒ videbit̄ de q̄d nois ꝛ q̄d rei cōge
lationis dētiū dimittēdo distōnes ꝛ species q̄
sil̄es forari pñt his q̄ sūt posite i caᵒ sup̄iore. 2ᵒ
de causis. 3ᵒ de signis causarum. 4ᵒ de cura.

De q̄ddita te nois et rei.

Quid nois. De q̄d nois igr̄ ꝛ q̄d rei dicat̄ ꝑm Aui. ꝙ cōgela-
tio ē stupor q̄dā accn̄s denti. i. ꝯgelatio dentis
ē diminut⁹ sēsus tact⁹ dētiū ꝛ stupor q̄dā:cū q̄
dā tm̄ tediosa sensatiōe hui⁹ stuporis cū sepe ē
cā imaginatiua de re extrinseca:vt cū videmus
aliquē comedere rācia vl̄ sil̄ia hoc fit:qꝛ imagi
natiōes ꝑ quēdā modū occultū mouēt humo-
res. vt dicit Aui. 2ᵃ p̄mi ꝛ eos p̄cipue mouent q̄
sūt ꝓportionati dicte imaginatiōi. i. ad causā-
dū rē de q̄ imaginat̄. Et sic iducit̄ in nobꝭ circa
dētes talis ꝯgelatio:de cui⁹ ꝯsil̄i fit imagiatio
¶ 2ᵃ cā dr̄ eē cā positiua corꝑalis ꝛ intrīseca q̄
aliq̄ñ est talis ꝑ viā cōitatis q̄ aliq̄tiēs ē pure
mā euaporosa q̄ eleuat̄ ꝑ indigōnē a stomaco ꝛ
sua friditate facit ꝯgelationē. ¶ Aliq̄ñ ex ma-
teria mel̄ica acetosa vel fl̄ate acetoso moto ad
dētes vt ꝯtingit in vomitib⁹ factis de talibus
māeb⁹. Uñ ꝑs eaꝝ imbibit̄ intra dētes porosos
exñtes. ꝛ ita fit ꝯgelatio. ¶ Et ꝑ sil̄em modū fit
aliq̄ñ ex hūore mel̄ico vt cū splen nō pōt debite
purgari. vñ ad os stomaci plus transmittit̄. de
eo q̄ꝫ deberet ꝓ appetitu:ꝛ ita cōicat̄ dētibus
ꝛc. Et hoc aliq̄ñ ꝯtigit ex causa ꝑ eēntiā vt mā
frida acetosa facta circa dētes vñ fiūt aliq̄ñ lip
pitudines circa dētes:ꝛ sic in patientibus.

De signis

Signa. Ueniēdo ad sigᵃ. si fuerit ex imagia
tiōe hoc scit̄ ex infirmo. Si dicit vi
di aliquē comedere rācia ꝛc. vl̄ si ip̄e ederit dcā
acetosa de se nō sufficiētia facē ꝯgelationē:sed
ꝯiūcta imaginatione ꝙ ꝯgelationē faciēt pōt
eē cā ꝯgelatiōis. ¶ Si fit vitio stomaci antece
dūt aliq̄ significantia nocumēta stomaci de de
bilitate ꝛc. sic̄ sūt eructuationes. ¶ Et si ex sple
ne mittēte mām mel̄icā ad stomacū manifesta-
tur ex dolore vel alio nocumēto splenis cū alijs
dicēdis de lesiōib⁹ appetit⁹. ¶ Si fit materia
circa dētes ꝑ eēntiā ledēs:vl̄ in ipsis dētibus
māifestat̄ ex sēsu ꝯprehēdēte alterationē vt ple
rūq̄ꝫ in dolore dētiū sil̄ cū adherētia feculētie
circa gingiuas ꝛ dētes cū flatu acetoso:q̄ etiaꝫ
ab astantibus sentitur. Et ista sufficiāt quo ad
signa dimissis pronosticis:quia similia possūt
formari sicut. s. de doloribus dentium.

Cura. Iā veniēdo ad curā p̄suppositis mul-
tꝭ gñalib⁹ i obseruatione debiti regi
minis necessarijs ꝛ i euitatiōe reꝝ q̄ sūt ꝑate ad
ducē ad dictā dispōnē. Ueniēdo ad curā spēm̄
ꝛ cāꝝ illi⁹. ¶ Prio si fuerit ex vaporib⁹ eleua-
tis ꝙ a mā exñte i stō vel ex motu formal̄r māe
sursū ꝑ vomitū:ita ꝙ si fit vitio stomaci oꝫ mun
dificare stomacū marie cū hiera simplici ℥a. ad
dēdo si sit mā mel̄ica aliq̄d polypodij vl̄ epithi.
vl̄ cū infusiōe aloes appropata ad ℔ ¶ Et si fue
rit vitio splenis ꝑ modū dcm̄ fiat eūo cū appro-
priatis vt cum pill̄is indis:ꝛ fiat cathaplasma
tio supra splenē vt cū semie ruthe nigelle corti
cib⁹ radicis cappsroꝝ ꝛ talib⁹ q̄ sūt ici siua api
tiua. ¶ Et si sit mā circa dentes fiat rasio illius
māe p̄us ꝛ mūdificatio:ꝛ ad hoc valet alumen
pumex ꝛ radix capparoꝝ singul̄r si fiat fricatio
cū eis. ¶ Tādē oēs ꝯueniūt ꝛ fuit snīa Ar. pᵃ ꝑ
blematum ꝓblemate. 37. ꝙ portulaca remouet
cōgelationē dētiū:ꝛ rō illius fuit:qꝛ portulaca
cū suo humido aliq̄l̄r acetoso ꝛ q̄dā sil̄itudīe at
trahit hūiditatē dētiū acetositatē acutā ꝛ acrā
ꝛ cū ea cōmiscet̄ cum sua subā grossa:ꝛ ita red-

dit dicta humiditas q̄ erat in dētib' minutis impssiua acetositatis: ꝛ ita p istū modū saluat q̄onē cū sal curet acetositatē sua caliditate ꝛ exic catione minuēdo mām: portulaca exn̄te frigida qn̄o remouet acetositatē. Sꝫ ego credo ꝑpter multa alia q̄ sūt silia in q̄litatibus manifestis ꝛ in suba ipsi portulace vl' succo ei': tn̄ non effi ciūt hāc opōnē ꝙ portulaca hoc efficiat cū mi- rabili sua ꝑpetate: sic etiā de ea scribit ꝙcū p- prietate valꝫ apatibus splenis ꝛ ꝙ eradicat po ros ꝛ verucas si fricetur cū ea: qd nō pōt reduci in manifestā q̄litatē. De ea tn̄ dicit Aui. 2° can. sil'cū Sera. ꝙ hoc facit. qꝛ lenit aspitatē dētiū ꝛ eā aufert ꝑpter humiditatē viscosam q̄ est in ea: ego vt dixi credo ꝙ hoc est ex ꝑpetate. ¶ Ad idē valēt amigdale: qꝛ suo humido dulci remo uēt seu remittūt illā cōgelationē. valēt nuces caseus antiquus salitus sua acuitate: ꝛ valent q̄ ad cal'm ꝛ siccū declinant cū aliquali formal'r vnctuoso liq̄faciēdo materias ꝛ exicca°: valꝫ vi nū participās dulcedie cū virtute calefactiua. ꝛ exiccatiua. amigdale amare proprius magis exiccatiue materie. valet assa fetida ꝛ titimal' etiā cū ꝑpetate ꝛ olea calida vt de lilio ꝛ de bal samo p̄cipue. Et hec de isto sufficiant.

De itētionib' curatiuis in dolore dētiū a cā frida.

¶ Capm paruum de dolore a causa frigida.

Exposito supius ca°l'fal'r de debilitate dē tiū. i. q̄ nō sustinēt vl' tolerāt ali q̄d actu frigidū: neq; etiā actu cal'm: lꝫ de actu frido tm̄ expsserit in tex. ꝑpter cām dictā circa tex. breuiter ꝑt expediat: qꝛ in cā cōiter cōrigen te est frigiditas q̄ est vl' a malitia cōpl'onis sine mā vl' cū mā q̄liscūq; sit mā opꝫ vt attēdamus cū calidis: teneat pannus cal's in ore vel corri gia calefacta ꝛ masticet vl' cutis porci cal'a for- maliter cū q̄dā vnctuoso ꝛ virtute salis remo- uebit illa friditas: vl' ponat pānus calefactus intinct' in oleo vt dcm̄ ē circa l'fam vel vitella ouoꝝ cal'a formal'r vel oleū calefactū ponat in vesicula parua: ꝛ cū ista apponat dēti: qꝛ meli' conseruabitur caliditas.

De intentionib' curatiuis cōmotionis dentium.

De commotione dētiū Ras. nō ponit cam de motione den tiū nec de difficili ortu dētiū in pueris. ¶ No- ta tn̄ ꝙ dētes aliq̄n cōmouētur a casu ꝛ percus sione. aliq̄n ab humiditate relaxāte ligamenta aliq̄n ꝑpter extenuationē dentiū p diminutio nē nutrimēti: ꝛ sic postea nō alligat cōuenien- ter ad gingiuā. aliq̄n cōtingit ꝑpter exiccatio- nē gingiuaꝝ vt in senibus ꝛ cōualescētibus cō tingit ꝛ sic facile decidūt. ¶ Et si causa sit pcus sio vel casus regula gn̄alis est vt nō tāgātur lin gua neq; digito postꝙ sunt positi in situ ꝑprio nō loquāt: nō edāt nisi liquida: stēt in loco ob- scuro: fiat flōmia diuersiua ne fluant mäe aliis cōsentiētibus: nutrimētū sit ad viscosum decli nās: comedat pistata de pedibus vituli ꝛ vitel la ouoꝝ: vꝫ vinū pōticū nigrū ꝛ grossum. ¶ Lo calia. fiat puluis cū cornu cerui vsto cū anthe- ra dragagāto vsto cū rosis incorporatis cuꝫ sy- ru. de ribes vel myrtino fiat mixtura ꝛ alligēt dentes ꝛ firmabūtur. ¶ Et si sint ita debiles fa- cti vt moueātur ꝑpter humiditatē relaxanteꝫ post euacuationes appropriatas p localibus valent alumen vstum thus myrrha mastix nux cupressi. etiam aliqua frigida valent q̄ cuꝫ eis debent admisceri ad confortādū vt sūt puluis corallo ꝝ ꝛ anthere. ¶ Si causa fuerit deperdi tio nutrimenti vix aut nunꝙ restaurantur: et maxime post etatem consistentie. Intentio tn̄ est cum impinguātibus ꝛ viscosis vt cum inun ctione ꝛ cum adipibus galline ꝛ cerebro lepo- ris precipue. ¶ Et si causa sit minoratio gingi- uarum. ꝛ sic videatur que sit causa contractio- nis gingiuarum. Et si causa sit humor acutus fiat equatio humorum vt cum flebotomia p° vene communis: deinde vene sub lingua mūdi ficando etiam cum medicina appropriata. Et si materia sit latēs fiat eductio scarificādo gin- giuam prius: deinde confortando cuꝫ fumo ter re cum margaritis: deinde cum thure cum mo- dico aloes cum boloar. nam cū his fiet regene- ratio primo ꝛ confortatio gingiuarum.

De intentionib' curatiuis difficultatis ort' dētiū.

De difficultate ortus dentium. Iam ve niēdo ad vltimū de dif ficultate exitus dentium qd est accidēs nō par- uipendendum: qm̄ adducit sepe ad nocumenta grandia vt euenit in pueris stante gingiua du ra: ita vt nō possit exire dens. nam tunc ꝑpter difficultatē exitus ꝛ dolorem sepe incidūt pue ri in febres ꝛ fluxus ꝛ nō erit causa vermium: ꝛ hoc cognoscetur cum pueri fricant dentes nec manifestantur dentes in tempore suo: qꝛ occul- ti stant. ¶ Et tūc oportet mollificare gingiuas cū appropriatis: ꝛ in hoc valet cerebrū leporis coctū in capite leporis: ꝛ cū illo fricent gingi- ue. valet lac caninū ad fricationē gingiuarum: qꝛ aperiūtur gingiue. Et hec duo sunt remedia p̄cipue Ga. posita ab eo quinto decē tractatuū accepta postea a posterioribus valent medulle ꝛ pinguedines: valent etiam omnia que faciūt ad subtiliationē ꝛ mollificationem gingiuarū.

¶ Optimam etiā descriptionē ponit Ga. 5° de cē tractatuū quasi ad finē: de qua dixit. ꝙ si vsus fueris neq; dolebūt dentes neq; pforabuntur neq; gingiue sanguinose erūt ꝛ habebis os odo riferuꝫ: ꝛ dentes claros. vt infra. ℞. origani mō tani. ℥. ij. ysopi paritarie piperis. an̄. ℥. iiij. salis triti ꝛ combusti in olla. ℥. iiij. tere ꝛ cribra ꝛ per misce cum melle: ꝛ de eo vtere ad dentes ꝛ gin- giuas.

¶ Pono etiam aliam descriptionem positam a Rasi 3° cōtinentis cap° 4° de qua dixit. Dico dētifricium mitigans dolorem dentium: ꝛ bo- num faciēs os dignū ad reges. nā si de eo fricen tur dentes vehemēter ꝛ detineatur in ore miti gat dolorem ꝛ confortat ꝛ ꝓhibet ne reumata fluant ad dentes qd est vt infra. ℞. succi origa- ni myrre sauine spice nucis cupressi. an̄ partem cōgruam terantur: ꝛ de his fricentur dentes et gingiue. Et sic fit finis huius capituli.

¶ De pustulis q̄ nascuntur sub lingua et vlcerationibus oris seu alcbola ꝛ gigiuis sanguinolentis. Cap. xli

SI pustule fiant rubee suman- tur anthere amili: spodij: lētiū excorticatarum: seminis portu lace coriādri sicci: seminis sene de mecha: omnium partes equales: cam-

phore parum ex his puluerizatis fiat fricatio: ⁊ cum acteo mixta ⁊ oleo ro. ⁊ aqua ro. in ore teneantur: ⁊ sanguinis minutio cum ventosis fiat. ¶ Albe vero si fuerint pustule: cũ sale ⁊ melle fricẽtur: syrupus acetosus aut almuri in ore teneatur.

¶ Cum ex gingiuis sanguis subtilis continue manauerit: vtriusq; arsenici. s. ru. et citrini calcis gallarum aluminis: omniuz partes sumantur equales: ex quibus puluerizatis: ⁊ cum aceto mixtis parui formẽtur trocisci: cumq; necesse fuerit ex eis puluerizatis sumatur quantum sexta pars. ℥. vnius fricentur ex eo optime ⁊ permaneat sic parum: deinde teneatur oleum ros. in ore: est enim hoc mirabile ad hanc egritudinem curandum ⁊ putredinem ⁊ herpestiomenum qui est in ore.

Hec est secunda pars hui⁹ quarte partis q̃ sic cõtinuat ad precedentẽ. Nã postq̃ in precedenti determinatũ est de dispõnibus p̃ter naturã dẽtium ⁊ curationibus eax. Jam in hac parte determinat de vna dispõne cõmuni accidẽte sepe ligue palato ⁊ gingiuis: ⁊ sunt pustule parue in cute existẽtes oris ⁊ lingue cũ expãsione ⁊ dilatatione: q² cũ incipiũt manifeste dilatantur ⁊ quasi fiunt ambulatiue: ⁊ conuenienter sequitur hoc capitulum ad precedentia: quoniam cause nocumentorum precedentium vt dolorum dẽtiuz ⁊ corrosionis eoruz tales vel similes possunt eẽ causa etiam huius male dispositionis: vt infra videbitur loco suo. ¶ Et quoniam vt frequentius accidere possunt lingue q̃ alijs partib⁹ ꝓpter molliciem ⁊ raritatem ipsius: ⁊ eius nocumentum est maius propter impedimentum qd̃ accidit in operationibus nobilibus ipsius lingue: ⁊ q² infra fiet capitulum de grauedine lingue ⁊ grossitie eius: ⁊ de glãdula sub ea: erit cõueniens ad clariorem intelligentiam vt duo v̾ba ponantur de anathomia lingue: prius tamẽ diuiso hoc paruo capitulo in partes suas. Diuiditur ergo hoc presens capitulum p° in duas partes: quoniam primo manifestans per signũ tales pustulas pendere a causa calida p̃cipue sanguinea ponit curaz illius. secundo ponit curam earũ que sunt flegmatice. secunda ibi. (Albe vero si fuerit ⁊c.) Prima posset diuidi i duas partes ꝺm qd̃ duo remedia ponit. Primum per fricationẽ cũ pulueribus. 2° per retẽta in ore.

De anathomia ligue.

¶ Anathomia lingue. Et priusq̃ veniamus ad expositionem litere vt intelligatur quid sit lingua. dicit Arist. in primo de hystorijs aĩalium ⁊ etiam colligitur tertia particula ꝓblematũ. ꝓblemate. 32. ⁊ ꝓ parte particula. 34. Lingua est caro rara spongiosa intelligatur figurata quasi figura pyramidis: in ore constituta vt instrm̃ dearticulationis principal̾r vocis ⁊ literax: iuuans etiam cum masticatione aliquali conuersionis cibi vt tandem recipiatur in stomacho. Et ad ipsam proprie: pertinet discretio gustus. ¶ Et dicebat Aui. fen. 6ª tertij. cap° p° q̃ cutis superficiei eius inferioris est continua cum cute meri anteriore parte stomachi: ⁊ q̃ sub̃a illi⁹ est caro mollis alba: in quã penetrãt vene p̾ue sanguinee rubee: ⁊ q̃ sunt v̾e vene ⁊ q̃ sũt arterie Et ꝓpter hoc dicebat Conciliator in expõne ꝓblematis allegati: q̃ eius sub̃a fuit rara ex caliditate venarum ⁊ arteriarum sibi intrinsecarũ ⁊ qd̃ etiã facta est rara ex fine: q² in raritate ei⁹ digeritur ⁊ formatur saliua: vt ibidem dixit: et opz q̃ hoc operatur habere capacitatez in qua tãdiu digerendum retineatur q̃ sit digestuz: lz ab aliquibus dicatur q̃ saliua recipit formã in amigdalis: que sunt vtrinq; apud radicem lingue situate: ad eã etiã deferunt m̾lti nerui: pauciores tñ venis ⁊ arterijs. Et dixit Aui. ⁊ in ipsa est ex venis ⁊ neruis vltra q̃ credat esse in suo simili. i. alio mẽbro tante quantitatis.

Notabis veeba sequẽtia.

¶ Et ex declaratione huius sequunt manifeste p̾ła. Primum quare in lingua fiãt iste pustule facil̾r: et quare grauet lingua. i. ꝓpter multitudinẽ hũidi reddat indisposita ad motũ ⁊ aliquotiẽs tm̃ ingrosset vt spasmet vt nõ possit os egredi. Nã ista oĩa sequunt passibilitatẽ sub̃e eius rare et spõgiose eius ex̃ñtis simul cũ situ. vñ supponit catarris ad recipiendũ desup: ⁊ ꝓpter alligationem cũ stõaco p̃parat ad recipiendũ vapores ⁊ ⁊ mãs a stõaco: ⁊ quare pustule q̃ in eadẽ gñant facile dilatãt ⁊ putrefiũt ꝓpter raritatẽ ⁊ mollitiẽ carnis: ⁊ quare cũ fit putredo fit corrosiua nam ꝓpter influentẽ cõpl̾onẽ plurimũ calidã ex multitudine venarũ ⁊ arteriarũ fit ebullitio in hũido ⁊ adusto. Possem ad alia multa discurrere ad soluendũ ꝓblemata circa linguã cõtingentia ex anathomia lingue maxie quare ex colore lingue sumat maior significatio supra diuersas dispõnes corporis q̃ ex colore alicui⁹ alterius ꝑticularis mẽbri ⁊c. Sed ista sufficiant quantum ad anathomiã ⁊ declarationẽ rubricarũ capitulox de nocumentis lingue.

De alchola.

Quot modis sumit alchola.

Sed iam veniẽdo ꝓprius ad capl'm de alchola ꝓpter vitare eq̃uocationes est sciendũ q̃ hic terminus alchola aliqñ sumit ꝓ pustulis vt dictũ est nõ vlceratis: ⁊ aliqñ sumit ꝓ vlcere seq̃nte ad dictas pustulas vel bothor. Primo mõ sumit a Ras. in ca° isto 2°. modo sumit ab Aui. qui 6ª tertij. declarauit alchola esse vlcus ex̃ñs in ꝑtibus oris et lingue cũ expãsione: ⁊ taliter sumẽdo aliquotiens dupliciter sumit. Nã aliqñ sumit ꝓ vlcere paruo in sup̾ficie tm̃ cutis extenso ⁊ nõ ꝓfundato nec de se multuz corrosiuo. Et aliqñ sumit pro vlcere ꝓfundato corrosiuo: ⁊ talia vlcera vocantur maligna ab Aui. quasi inclinata ad naturam cancri. Hoc ergo supposito q̃ Ras. facit capitulũ de alchola. i. de pustulis nõ vlceratis: qm̃ de vlceratis ⁊ maxime malignis loquet in cap° proxime sequenti de vlceribus gingiuarum cũ sit rubrica de gingiuis sanguinolentis vt ibi videbitur. ¶ Ponẽs ergo curam in capl'is ⁊ manifestans per signũ dixit. Si pustule fuerint rubee sumantur anthere. i. seminis ros. amili vel amidi secundũ alios spodij: lentiũ excorticarũ: seminis portulace: coriandri sicci: seminis senedemecha. i. illius cõtracte: omniũ partes equa

Primũ remedium.

les. exempli grã. ʒ. v. cãphore par. verbi gratia tria vel quatuor grana stãte maximo incẽdio. Addit. ex eis puluerizatis fiat fricatio ⁊ est pᵐ remediũ. Ponit 2ᵐ remediũ vltra fricationem cũ puluere dicẽs. Et cũ aceto mixta ⁊ oleo roſ. ⁊ aqua ro. in ore teneãtur. ¶ Pro intelligẽtia hui⁹ partis notãdũ ꝙ. d. Ra. hic ponit curã: vt sepe dcm̃ est breuiloquus p localia p̃suppones intẽtiones vl'es p̃cessisse de debito regimine et minutiõe materie ⁊ diuersione ⁊ equatione humor̃ de q̃bus erit s̃mo spãlis infra loco suo: ⁊ cõtraxit ẽt curã in hac dispõne vt est essentialr egritudo ligue ⁊ nõ p depẽdẽtiã aliũde ⁊ maxie ꝯtrahẽdo ad curaz q̃ sibi debeł in p̃nº ꝓhibendo deãbulationẽ ⁊ extẽsionẽ hor̃ apatũ sil' cuz remissione acuitatis ipsi⁹ materie: lz etiã h̃ cura cõuenieter ꝓ localibus in alchola p cõitatẽ ab alijs membris siue a stomaco siue a toto: ⁊ h̃ intẽtio cõpleł cõuenieter cũ medicis h̃ positis nã in eis est stipticitas pauca ⁊ infrigidatio cũ aliquali lenitiua operatione necessaria in casu isto: vt pz discurrẽti p simplicia. nã de frigidis ⁊ stipticis sunt semẽ rosar̃: spodiũ: lẽtes excorticate: coriãdri sicci ⁊ postremo cãphora. De lenitiuis sunt amiliũ: succus portulace. dñante igił stipticitate supra lenitionẽ ex his fit cõueniẽs medicamẽ in p̃nº har̃ pustular̃ calidar̃ q̃ sunt parate facil'r putrescere ⁊ ambulare: vt pz cõsyderãti: nõ posuit intẽtiones q̃ debẽtur in augmẽto ⁊ statu si cõuertãtur ad saniẽ: qr ista sunt nota ex alijs supradictis: ⁊ de apatibus gigiuar̃ addẽdo q̃dã lenia resolutiua ⁊ in ꝓcessu magis ⁊ maturatiua vt est carnositas passular̃ ⁊ medulla tassis: ⁊ medulla seminũ altee ⁊ silia ⁊ tandẽ cũ rũpantur cureł cũ eis q̃ postea dicẽtur in vlceribus: Et etiã posuit scdo de aceto ⁊ oleo ro. ⁊ aqua ro. mixtis cũ parte pulueris suprascripti: eius vtilitas manifestatur ex dictis.

Scdm remediũ.

¶ De scda parte p̃ncipali capl'i ponẽs curã pustular̃ flãticar̃ q̃ declaranł p hoc qd nõ sunt rubee sed albe: lz raro ꝯtingat maxie in etate ꝓuecta: ⁊ ꝓpter caliditatẽ influentẽ lingue: ⁊ ꝓpter quasi necessariũ ꝯtinuũ motũ illius ⁊ peruigilie de loquela ⁊ emissione sputi ⁊c. per id tñ maxie ꝙ supponitur catarris aliquotiens incurrit talia bothor flãtica ⁊ alba ⁊c. ponẽs igił curã dixit. Albe vero si fuerint pustule cuz sale ⁊ melle fricẽtur ⁊ siru. acetosus sup. de melle fact⁹. i. oximel teneatur in ore aut almuri. i. aqua salita. Ptz em̃ ꝙ iste medicine cõplẽt intẽtionẽ que in casu isto est necessaria. Nã in p̃nº in tali mã flãtica ꝯueniũt ea q̃ exsiccãt ⁊ abstergunt cũ quadã equalitate ⁊ in ꝓcessu cũ maiori abstersione ⁊ exsiccatione: qd totuz cõpletur cũ his q̃ dicta sunt: vt ptz ꝯsideranti de sale ⁊ melle ⁊ almuri ⁊ oxymelle simplici cũ virtute aliquali ꝯfortatiua: ⁊ si fieret oxymel cũ mel. ro. esset ad intẽtionem hanc magis iuuans in prinº. ⁊ in processu põt vigorari exsiccatio cum gallis ⁊ cũ fece adusta: ⁊ cum alijs: de quibus infra diceł loco suo. Et ita sit expeditum hoc pᵐ caᵐ textualiter.

Declaratio scde partis.

¶ Ad qd ꝓ cõplemento doctrine seq̃tur capl'm de alchola descriptum a. d. Aui. qd capl'm clausit sub rubrica de gingiuis sanguinolẽtis: qd dz intelligi nõ sanguinolẽtis ex abũdãtia sanguinis circa gingiuas: qm̃ hoc capl'm cõe est et alchola calo ⁊ alchola frigido vbi solũ fluxus sanguinis ꝯtingẽs a gingiuis ex multitudine ipsi⁹ resudãtis ex venis vel arterijs ear̃: nõ cõtingit dñante mã flãtica: nõ ẽt est sermo de gingiuis sanguinolẽtis factis talibus a cã primitiua. s. a casu vel pcussione: sed solũ hic loq̃tur: vt ptz ex ꝓcessu cure de fluxu sanguinis gingiuar̃ causati ex corrosiõe: ⁊ p hoc insinuanit ẽt tacite fluxũ sanguineũ venientẽ ab alijs partibus oris p viã corrosionis: ⁊ ita ibi Raſ. vbi breuiloqu⁹ ponit curã deterioris vlceris ꝯtingentis vt vlceris corrosiui ponẽdo medicamina ꝯueniẽtia q̃ sunt fortia multũ supponendo vlceribus nõ ꝓfundatis mitiora cõuenire remedia: ⁊ tria facit in hoc capl'o. Primo ponit curã talis emanationis sanguis ex corrosione p medicinã appropriatã corrosioni. scdo qr p exhibitionẽ illi⁹ medicine inducił ardor ⁊ dolor: ordinat vnã medicinam remissiuam doloris tenendã in ore post applicatam medicinam. 2ª pars ibi incipit. ¶ Deinde teneat in ore oleũ rosatũ.) 3º autorizat dictã medicinã in corrosione herpestiomeno. 3ª ibi (Est em̃ hoc mirabile.) ¶ De p̃ma parte dicit: cum a gingiuis sanguis subtilis quotidie emanauerit ⁊ p hoc qd dixit subtilis ⁊ quotidie insinuat ꝙ ibi est sermo de emanatione sanguinis per viã corrosionis pendente qui est modice quãtitatis ⁊ quotidie manans s̃m ꝯtinuũ incessum corrosionis dñantis ab eo: qui fit a casu ⁊ percussione vel ex plenitudine sanguinea: qm̃ talis est multe quãtitatis: ⁊ faciliter assistitur per medicinas diuersas ⁊ cõstrictiuas: ⁊ sic non fit cõtinue manans: ⁊ ponens medicamen ad dictam intẽtionẽ dixit. Utriusq̃ arsenici. s. rubei ⁊ citrini: calcis: gallar̃: aluminis: omniũ añ. partes sumanł equales: ex q̃bus puluerizatis ⁊ cũ aceto mixtis parui formẽł trocisci: cũq̃ necesse fuerit ex eis puluerizatis sumał quãtũ est sexta pars. ʒ. vnius. i. ℈. ʃ. ⁊ fricenł ex eis gingiue optime vel sup. alie ptes lese siue fuerint in lingua siue in palato. addit: ⁊ permaneat sic parum sup. dum compleał operatio talis medicine que facit ad corrosionem: que operatio fit in determinato tpe: ⁊ ex hoc innuit ꝙ stãte materia corrodente cũ ad curationẽ sit necessaria remotio illius qd corruptũ est ⁊ mũdificatio loci anteq̃ possit fieri debita cõsolidatio: qd compleri non põt nisi p medicinas dictas plurimũ exiccatiuas ⁊ quasi causticas: ⁊ hoc fieri nõ põt sine vehementi dolore: opz patientẽ per parum ad minus tpis sustinere dolorẽ: vt fiat necessaria impressio: ⁊ tunc facta impressione cũ videris iam remotam substantiã corruptã ad mitigationẽ doloris ⁊ caliditatis impresse ex dictis medicinis quarum virtus supra est declarata.

Declaratio p̃e partis.

¶ Addit. ⁊ est secũda pars. deinde teneat oleũ roſ. in ore. ⁊ Meſ. addidit simul cuz eo albumẽ oui cõquassatum. postea mitigato dolore si nõ adhuc apparuerit completa mundificatio: sed vlcera non fiunt amplius ambulatiua: potest illud corruptum cum leuioribus remoueri: ⁊ cũ folijs oliuarum puluerizatis ⁊ incorporatis cũ melle ⁊ modico aluminis: ⁊ alijs infra dicẽdis loco suo: que si non sufficiant redeatur ad trociscos factos supra: postea remittatur dolor cũ retentione olei in ore: et hoc totiens fiat per circuitionem vsq̃ dum totum corruptum remoueatur ⁊ appareat caro sana. nam tales trocisci

Declaratio scde ptis p̃ncipal.

sunt ad hoc precipui iuuamēti: de quibus dixit in tex. ⁊ est 3ª pars. ⁊ sic finis capl'i. Est em̄ hoc mirabile ad hāc intētionē. s. ad hāc egritudinē curādā ⁊ putredinem sup. remouendam ⁊ herpetestiomenū q̄ est in ore. nam remota tali putrefactione facilis postea est cura cū incarnantibus ⁊ consolidantibus: de quibus ample dcm̄ est supra de vlceribus nasi ⁊ vlceribus aurium. Et sic sit finis horum textualiter.

Expeditis igit̄ textual'r his duobus capitulis paruis ad clarius intelligēdū ꝓcedat̄ vt in alijs. Un̄ ꝑsuppositis de q̄d nois ⁊ q̄d rei alchola de q̄bus dcm̄ est circa literam. Primo ponēdo distinctiones ⁊ spēs. 2° causas. 3° sigª. pᵒ ꝓnostica euētus: deīde ad bonū ⁊ ad malū; ꝯn̄r demōstratiua ⁊ gn̄is ⁊ specierum.

Declaratio pᵉ partis

Distinctiones. Circa pᵐ sit hec pª distō aut tales dispōnes eueniūt debilibus ex etate vt infantibus senibus ⁊ decrepitis: vel corporibus fortibus. ¶ Scda distictio: q̄dā tales pustule sunt ad rubeū declinātes: q̄da albe: q̄dā ad nigrū declināt ꝭm diuersitatē materierū eaꝝ: ⁊ sil'r est de vlceribus: q̄dā sequūtur ad pustulas albas: q̄dā ad alias diuersoꝝ coloꝝ: q̄dā sunt singularia vt ðt Auic. ¶ Alia distictio de eis q̄dā fiūt in lingua q̄daꝫ in palato: q̄dā in gingiuis: q̄dā in labijs: ⁊ eorū oīum q̄dā sunt ꝓfunda multū: q̄dā modice profūda. Etiā de eis q̄dā sūt q̄ sūt ambulatiua manifeste q̄dā nō. Et hoc est qð ðt. A. ꝙ vlceruꝫ qðdā est putridū corrosiuū ⁊ qðdā nō: qðdā est ꝓfundū qðdā sup̄ficiale. ¶ Itē q̄dā sūt in pn°: q̄dā in statu: q̄dā in declinatiōe. ¶ Et eoꝝ etiam sūt cū q̄b⁹ cōiūgit̄ vehemēs dolor ⁊ q̄dā in q̄b⁹ nō nisi remissus dolor cōiūgit̄: ⁊ eoꝝ q̄dā sunt cū febre q̄dā sine febre. ¶ Alia distictio ⁊ vltia ꝓ nūc ⁊ ē cōis quasi ad alios morbos. ꝙ taliū dispōnū q̄dā sunt ꝑ essentiaꝫ in dictis mēbris non dependenter se habētes ab alijs: ⁊ quedaꝫ sunt in eis per communitatem.

Cause. Quibus positis veniēdo ad causas. Causaꝝ q̄dā sunt p̄mitiue: q̄dam corporales ⁊ ex extrīseco: q̄dā corporales ⁊ ex intrīseco. ¶ Cause extrinsece sūt, summarie res potētial'r mordicātes in ore recepte vt sumere epulū nimis cal'm: etiā seq̄tur comestionē reꝝ venenosaꝝ vt fūgoꝝ ⁊ alioꝝ acutoꝝ: Aliq̄n fit ex causis p̄mitiuis per viā solōnis facte ex gladio incidēte. ¶ Cause corꝑales sunt oēs humores vt humor sanguine⁹ acut⁹ col'ic⁹ vl' fl'aticus ⁊c. vt pl'm tn̄ pēdēt talia ap̄ata ex hūore col'ico: ⁊ si a fl'ate salso. ¶ Et cū fiūt talia ꝑ cōitatē q̄ maxie est ꝑ cōitatē stomaci vl' cerebri: qn̄qꜫ fiūt ꝑ euaporationē tm̄: ⁊ ita in p̄gnātibus ⁊ patiētibus hydropem sepe cōtingit alchola ꝓpter vapores eleuatos q̄ nō bn̄ a natura regulāt̄ ⁊ nō tm̄ ex vaporibus: sꝫ etiā ꝓpter p̄n̄tiā māe defluxe vt ꝓpter catarrū a cerebro descēdētē. ¶ In pueris tn̄ lactātibus pl'm euenit ex acuitate lactis q̄ mulieres lactātes erunt colerice: ⁊ sic lac est col'icū ⁊ cutis tūc facile soluitur. ¶ Fit etiam de lacte ꝙ conueniat sue digestiue: ⁊ sic corrumpitur ipsum lac ⁊ facile euaporat: ⁊ sic alchola non absoluitur a caliditate vaporum ⁊ a passibilitate membri. ¶ Et sic generaliter alie cause quecūꜫ adducere possunt ad generationem apostematum siue per essentiam siue per cōmunitatem ⁊ etiam vlcerum: ille vel similes reduci possunt ad generationem horum bothor siue pustularum ⁊ vlcerum sequētiū ad ea.

Declaratio scde ptis p̄ncipal.

Pueris plurimuꝫ lactātib⁹ euenit alchola.

De signis pronosticis tam ad bonum ꝙ ad malum

Signa. Jam veniendo ad signa. pᵒ ꝓnostica euētus ⁊ ad bonum ⁊ ad malum ¶ Sit hoc pᵐ ꝓnosticum euētus añcessio causaꝝ siue p̄mitiuaꝝ siue corporaliū de q̄bus dcm̄ est de signis ꝓnosticis euētus bothor. ¶ Aliud signum magis sp̄ale in patiētibus catarros salsos p̄nt expectari bothor oris ⁊ lingue. ¶ Alið ꝓnosticū in balbutiētibus ꝓbabil'r expectari opꝫ h'mōi ap̄ata ⁊ vlcera. pꝫ: qm̄ in talib⁹ abundāt humiditates superflue parate putrefieri. ¶ Sil'r cū multiplicātur pluuie possumus expectare bothor. ptꝫ ex simili causa. Dixit etiam Aui. ꝙ multiplicātur in febribus pestilentialibus. ¶ Pronosticum ad bonū. si fiāt bothor ex causa p̄mitiua maxime ex assumptione rei cal'e vtpl'm facil'r curātur maxime si cōtingat in corpore forti ⁊ sano. ¶ Aliud ꝓnosticū etiā de vlcere si fuerit singulat̄. i. sine apostemate contingens ⁊ nō fuerit ambulatiuum manifeste neꜫ profundū deducta causa cōseruāte si fuerit per cōitatē tale vtpl'm fit cito salubre. ¶ Pronosticū v̄o ad malū de alchola qð est nigrū est in respectu ad alia alchola multū malignū. ¶ Alið oē alchola est ap̄a ambulatiuū: ⁊ ita oē vlcus veniēs ex eo ꝑ eādem rōnē. Et rō est. q̄ materia faciēs alchola est materia acuta ⁊ membruꝫ in quo reperit̄ est passibile molle in cuius substātia facile penetrat ⁊ extēdit̄ materia maxie contrahēdo si talia nocumenta fiēt in lingua: lꝫ ēt in palato ⁊ gīgiuis ⁊ labijs intrinsecis verificetur. Et de hoc dixit. A. 6° tertij. cap° ꝓp̄o de alchola: ⁊ oē vlcus eueniēs in sup̄ficie oris est velox ad dilatādū: ꝓpterea ꝙ nō deficit ei cal'itas inseꝑabilis ⁊ cutis humida leuis. ¶ Aliud pronosticū. cū ꝑseuerāt h'mōi alchola etiā adhibitis medicinis cōueniētib⁹ ⁊ cū putrescūt submergūtur ⁊ ꝓfundāt̄: ita vt sint vere corrosiua tūc sūt de gn̄e maloꝝ ⁊ indigēt canterizātibus ⁊ tāto sunt deteriora q̄to cōiūgūt̄ cū deterioribus accn̄tib⁹ ⁊ in corꝑe debiliore. ¶ Alið ꝓnosticū ⁊ vltimū ad malū ⁊ est Aui. positū de mente antiquoꝝ. qn̄ apparēt in febribus acutis bothor nigre in lingua morit̄ infirmus in die 2°. Nā denotat̄ vehemēs adustio in humorib⁹ acutis: ⁊ sic est mortalis significatio.

De signis demonstratiuis.

¶ De signis v̄o demr̄atiuis gn̄is est manifestū si sint ap̄ata sine vlcere apparet eminētia: si sit vlcus apparet ad sensum: q̄ est facta sol'o continui cū emanatione saniei: si sint in sup̄ficie vel ꝓfunda etiā ad sensum apparēt. ¶ Si a causa p̄mitiua vel alia causa dicet infirmus. ¶ Si sit ꝑ cōitatē a stomaco vel alijs mēbris hoc declarat̄ ꝑ accn̄tia declarātia etiā alia vt de nauseatiua satietate ex grauitate ⁊c. Si ex cerebro declarat̄ ꝑ catarrū descēdētem. ¶ Si ex humore calido vel sanguineo vl' fl'atico vel melēcolico manifestatur ex citrinitate vel rubore cuꝫ alijs signis humorum de quibus sepe dictum est.

¶ Si in pueris potest videri. ¶ Si sit ex vitio lactis consyderetur lac si sit alteratum in colore ad citrinum: ⁊ si ponitur supra speculum fluit: tunc declaratur ꝙ ex nimia subtilitate ⁊ malitia lactis cōtingit. Et si illa non fuerit causa

tunc signum est ꝙ pronenit vitio digestiue pueri. ¶ Sed vtrum talia apāta sint in principio an augmento ꝛc. ꝛ de modis terminationis eorum declaratur per ea que dicta sunt ī simili in alijs apostematibus: ꝛ si coniungatur cum eis febris vel non est satis manifestum.

De intētionibus curatiuis alchole ī pueris.

Cura. Jam veniendo ad curā suppositis mł'tis q̄ supra dicta sunt de pustulis aurium ꝛ vlceribus eaꝝ iam spālitervenīendo ad curā specieꝝ alchola. ¶ Si pmo sit ī pueris lactantibus principale regimē est regimē nutricis lactātis. vñ si sit ex malitia lactis opꝫ rectificare lac. Si fit ex mā colerica infrigidetur lac muliebre: ꝛ si sit aquosus nimis. tunc opꝫ intendere cū dieta ad siccū declināte. vñ nō bibāt nimiū potabilia vt cōiter faciūt matrone q̄ volūt vt nutrices multa potabilia bibāt ad multiplicandū lac: qđ aliqñ nocet: vñ si fuerit subtile ex mā aquosa tunc inspissetur. ¶ Et si fit ex malitia digōnis infantis: tunc ēt rectificetur lac: et in hoc opꝫ ordinare cibaria cōfortantia digestiuam stomachi in muliere. Nā ex hoc rectificabitur digestiua stomachi pueri rectificato lacte cum his que rectificant digestiuā nutricis. Potest ēt fieri sacculus lenis supra stomachum infantis ex mastice rosis ꝛ sil'ibus. Et hic vnum egregium dicit Aza. ꝙ stantibus pustulis ī ore infantis si p̄cipiatur nutrici ꝙ masticet paneꝫ cū lentibus vltima masticatiōe ꝛ inijciat postea illū panē in ore infantis maxime iuuat: ꝛ p̄cipue in principio virtute lentium infrigidātiū fiat repercussio materie: ꝛ ideꝫ facit masticatio amsai cū aq̄ ro. nō tñ p̄termittat̄ correctio lactis cum equātib⁹ lac nutricis cū appropātis.

¶ Et talia eueniunt corporibus in etate fortiori si fit ex cā primitiua vt ex re nimis cal'a assumpta in ore intendatur infrigidando tenendo in ore succum coriandroꝝ humidoꝝ vel papauerꝫ vel succū folioꝝ vitis vel succū portulace vł' rob de ribes vel de granatis vel succū lactucaꝝ qđ ex p̄prietate mirabili vꝫ in casu de quo narrat Aui. in cura de apātibus lingue de mente Gal. sub hac forma. ¶ Jnquit Gal. Apāta fuit ligua cuiusdā hoīs apāte magno q̄ erat sexagenarius ꝛ nō fuit ꝯsuetus flōmari: quare nō flōmaui eū vt dicit: sed feci eū potare pill'as cochias ꝛ vt ligua eius inuolueret̄ emplastris frigidis volui: sed ipse erat stultus inobediēs medico suo. Uidit itaqꝫ in visione illa nocte vt teneret in ore suo succū lactuce: qđ ꝛ fecit ꝛ sanatus est integre: ꝛ fuit conueniens id ꝛ mirabile vt dixit.

No. casum ſm Gal.

¶ Et no. ex hoc tex. bonam cautelā obseruandam in passionib⁹ lingue ꝛ oris cū debēt sumi medicine eūatiue a capite trahētes deorsum vt empl'et̄ ligua vel liniat̄ cū aliquo medicamine infrīdatiuo stiptico ne māe descēdentes ledāt linguā ꝛ ptes oris: facto cū dragaganto et amido ꝛ gallis syrupo de ribes ꝛ sil'ibus. Uitētur oleagina oīa: vt dicit Auicē. ¶ Qđ si fit ex mā cal'a vel frida. p̄m sit regimē in dieta ordinādo aerē ꝛ cibū ꝛ potū: ꝛ ea q̄ calefaciūt vł' infrīdāt rectificādo ad cōtrariū māe ledētis: ꝛ circa medicamīa si mā sit cal'a vt: col'ica vł' sanguinea ꝛ tūc fiat flōia cephalice cū ꝯditiōib⁹ iā dictꝫ: nā de tali flōia dicit Aui. in cura p̄pa alchola. flōia nāqꝫ ꝯfert oīb⁹ egritudinib⁹ oris calidis ¶ Et post istā flōmiā valꝫ aliqñ vētosatio sub mēto: etiā cōuenit ꝛ proprius in pn° in parte posteriori: q2 cōuertit mām ad oppo^m ꝛ eūat: aliqñ etiā in p̄cessu fiat flōmia ex venis sub ligua ꝛ labiorū. ꝛ si fit mā col'ica mixta sanguini fiat flōmia: ꝛ vltra hoc adequētur humores caliditatē etiā remittēdo cū syrupis ꝛ aquis sepe dictis appropātis: stat etiā semp in hoc intentio diuersionis cum clysteribus lenibus ꝛ alijs cōibus diuersiuis.

Que fiēda sunt in mā calida.

¶ Et si sit materia frigida oꝫ equare humores cū oxymelle simplici cū melle ro. ꝛ diuertere ad oppositū cū appropātis clysteribus factis fortioribus. in isto casu nō laudat̄ vomitus: immo vituperatur: quoniam conuertit materias ad membra lesa: si pur esset fiēdus oporteret vti cautela: que dicta est supra de mente Gale. cum debent exhiberi pillule euacuātes a cerebro deemplanstrando linguam ꝛc.

Que fiēda sunt in mā flātica.

¶ Quibus factis postea ſm localia oꝫ p̄cedere ꝛ de eis aliđ cōuenit in pn°. aliud in alijs tpib⁹ in dictis apātibus. Jn bothoꝛ igit̄ factis predictis in pn° oportet vt teneātur in ore quedam frigida stiptica ꝛ humida q̄ meli⁹ valēt ꝙ puluers vt succus portulace ꝛ succ⁹ lactuce: de q̄bus dcm̄ est. s̄. valet deco. lētiū ꝛ gallarum: ꝛ in augmento vbi stat intentio alicuius resolutionis cū repercussiuis stipticis: ꝛ hoc mō radix celidonie ꝛ darsan. i. cinnamomū vel darsisan. i. arbor granati syluestris multum laudat̄ ab auctoribus miscēdo cū reliq̄s: ꝛ sic cortex eius decoctus valet. in p̄cessu autem magis cū nō fit resol'o: opꝫ mollificari facta mixtura cum melle ꝛ lacte: vel facit ad hoc decoctio fenugreci passul. ꝛ liquiritie: ista omnia valēt vsqꝫ dum fiat ruptio: ꝛ si sint apāta dura ꝛ mel'ica indurata etiam in decoc. ponantur ficus: al'r nō in p̄cessu ad resolutionē materie si nō ad saniē ducūt magis cal'a apponi debent: vt origanum calamentum cū croco cinnamomo ista in os tenendo.

Que fiēda sūt in apātibus calidis.

¶ Jn cura aūt apātū frigidoꝝ opꝫ vt occurratur sicut dcm̄ est circa lr̄am a pn° cū exiccatiuis parū calefaciētib⁹: ꝛ in p̄cessu magis semp eligēdo de medicinis bothoralibus hoꝝ membroꝝ: de q̄b⁹ dcm̄ ē: ꝛ de his sūt pleni libri semp obseruādo vnū cañ. etiā positū ab Aui. in applicatione medicinaꝝ ꝛ in apātibus ꝛ in vlcerib⁹ vt. s. ꝙ in pueris ꝛ debilibus opꝫ vt sint medicine eorū debiliores. Jn magnis vero ꝛ robustis opꝫ vt medicine eoꝝ sint fortiores. vñ dicebat ibidem Aui. pueris quādoqꝫ conferunt cibi solum sup. medicinales. si pueri supp. fuerint comedētes: ꝛ si fuerint lactātes fiat a nutrice: vt dcm̄ est. s̄. ꝛ aliqñ valet aq̄ or. simpl'r: zuccharuꝫ etiā dissolutū cum modico camphore: vt dicit Aui. sanat pueros. vnde dixit in cap° de bothor in ore. Et pl'imoꝝ q̄dē infātiū bothor eoꝝ sanātur cū zuccharo tabarzeth ꝛ cāphora. Jn p̄cessu pōt poni aliq̄d de milio dragagāto semp ponēdo aliq̄d de stiptico vt gallaꝝ ꝛ sint galle virides nō p̄forate mature dicit Aza. ꝛ in p̄cessu versus statū vtēdū magis resolutiuis. ¶ Sꝫ in vlcere putrido tūc vti opꝫ fortiter abstergētib⁹ ꝛ in hoc valet singulariter ꝛ est fortissimum in corpore forti cinis de mezereō. nam folia eius deducātur ad cinerē p̄ adustionē: q2 optime valēt de quo dicit Aui. Et cinis mezereō habet p̄prietatem mirabilem in alchola malo in medicinis cōibus spēb⁹ alchola: valet alumen atra

Que ī apātib⁹ frīdis.

Nota de pueris.

Galle cōferunt oī alchola maligno.

mentum colcotar. Ualent etiā galle: de quibus dicit Aui. ⁊ galle quidē cōferunt omni alchola maligno: ⁊ ꝓprie qñ coquunt̄ cū aceto ⁊ sale: et addit. Et fit cum eis collutio in ore pueroꝝ sup. qñ reliqua de dictis nō sufficiunt: ⁊ in hoc non opꝫ medicos esse nimis timorosos: qꝛ aliqñ fieret ꝓfundatio vlceris ⁊ ducent̄ ad herpeterstiomenum vel ad cancrū. Alumen p̄ciosuꝫ est: ⁊ maxime si cōburat̄ aliqualr̄. ❡ Et si materia sit tante malitie laudāt colcotar ⁊ celidoniā. nam ſm substantiā succus ⁊ radices est resolutiuū leue ⁊ exiccatiuū ⁊ cōfortatiuū. ❡ Et ī his obseruet̄ hec regula ꝙ qñ ponunt̄ tales medicine acute apponant̄ postea aliqua in ore mitigatiua doloris: vt oleū roſ. cū aqua ro. vel dragagantum simul cum syru. ro. ❡ Postea facta mūdificatione fit intentio cōsolidationis cum aristologia cum puluere thuris: cum aloe: ⁊ myrra ⁊ similibus consolidatīs: ⁊ sic curabitur: si deus voluerit. Et sic sit finis capi. huius.

❡ De casu vel elōgatione vuule. Ca. xlij.

Cum eger senserit aliquid radici sue lingue insistere aut gutturi: ⁊ cū iubet̄ aperire os ⁊ extrahere linguā videt̄ vuula ei⁹ iaꝫ esse fluxa ⁊ elōgata: ramecb ⁊ sal armoniacus sumant̄ ⁊ bene puluerizata cū instrumento insufflandi sup vuulā insufflent̄: et ex eis in summitate predicti instrumenti aliquid ponat̄: ⁊ radici vuule cū eo dirigat̄ et ipsa cū instrumēto parū exterius extrabatur. ❡ Aut granatū acetosuꝫ cū pulpa sua terat̄ ⁊ fiat ex eo gargarismus. ❡ Qđ si diu permanserit taliter ⁊ elongata fuerit eiusq̄ pars superior subtiliata ⁊ caput ei⁹ rotundum fuerit: tunc radicitus erit incidenda. ❡ Cauendum tñ ne anteq̄ ita vt p̄diximus sit disposita incidat̄: ex hoc em̄ sequeretur qñq̄ sanguinis fluxus qui restringi non potest.

In isto capitulo postquā supra determinauit de dispōnib⁹ dentium ⁊ gingiuaꝝ q̄ sunt mēbra in ore cōtenta. Jam determinat de dispōne quadā p̄ter naturā vuee sepe cōtingēte tāq̄. mēbri eidē vicini: vt de casu vel elōgatione vuee: lꝫ de hac dispōne Auic. determinauerit in morbis dispositionum gutturis: ⁊ hoc determinando duo facit principalr̄. Nam p̄° declarādo talē dispōnē ponit eius curā ꝑ medicinas cal̄as locales vel frigidas ſm exigentiā cause elōgatiōis eius. 2° ponit curā eius ꝑ chirurgiā seu manualē operationē qñ cura ꝑ medicīas al̄s fieri nō pōt. 2ª ps incipit ibi (Qđ si diu ꝑmāserit talr̄ ⁊c.) Pria ēt in duas: qm̄ p̄° ponit accñtia ad significādū casum ⁊ elongationē eiusdē vuee. 2° ponit curam ibi 2ª (Ramech ⁊ sal armoniacū ⁊c.) ❡ De p̄ma parte dicit. Cū eger senserit aliq̄d insistere lingue aut gutturi ⁊ cū iubet̄ apire os aut extrahere linguā videt̄ vuea iam esse elōgata ⁊ fluxa. i. veniens quasi ad cōtactū lingue ⁊ gutturis: tūc per hec signa sup. declarat̄ ꝙ iā est fluxa ⁊ elongata p̄ternaturalr̄. ❡ Pro intelligētia capl̄i est sciendum qđ vt dicit Aui. 6ª fen tertij. capᵒ p̄ᵒ. Uuea est suba carnosa pendens sup suppremaꝫ partē epiglotis. i. superiorē sicut velamē: qđ intelligat̄ hoīe nō loquēte: qꝛ ipso loquēte pēdet super extremitatē isophagi. i. extreme ꝑtis meri: qm̄ ꝑ expirationē aeris in locutione remouetur ab extremitate cāne vel epiglotis ⁊ impellitur ad extremitatē isophagi. ❡ Juuamēta autē eius sunt p̄mo gradatio aeris ad ipsam cānā: ⁊ pulmonem p̄ñr: ne cū aer est multū frigid⁹ subito attractus ꝑcutiat pulmonē ledendo sua frigiditate ꝑ suā inspirationē. ❡ Scđm iuuamentū est vt ꝓhibeat puluerē trāsire ad pulmonē. ❡ Tertium iuuamentū est ꝙ iuuat ad vocē articulandum mūdificans eā. Nā dicit Gordoni⁹ et ita refert Gerar. ꝙ est sicut digitus fistulatoris in sono Fistule. Nā est sicut porta exit⁹ aeris et vocis. ꝓpter hoc dicebat Aui. loco alleg. Jncisio nocet voci ⁊ p̄parat pulmonē ad recipiendum frigus ⁊ nocumentū eius ⁊ tussim: qm̄ iuuat etiā ad remittendū mās catarrales ne fluāt in cānam: vñ ꝑ absentiā eius sepe hō fit ptisic⁹. ❡ Et qm̄ situs eius nālis est supra cānam ⁊ nō supra isophagum cōtingit ꝙ cū quis vult loq̄ expirando aerē ⁊ simul sit comedēs ꝙ aliq̄d de cibo ingredit̄ in canā incōsuetū cāne: ⁊ adducit ad vehementissimā tussim ⁊ aliquotiēs ad suffocationem. ❡ Et hec sunt iuuamēta illi⁹ nāliter disposite ⁊ ꝯuenienter situate. vbi aūt elonget̄ et distendat̄ ſm partē etiā ad anterius venit ad cōtactum lingue ⁊ cōprimit etiā epiglotim vltra q̄ opꝫ: immo tunc nocet debite formationi vocis: ⁊ ꝓinde tūc patent signa eius elōgatiōis que posita sunt in litera: qm̄ eger sentit aliq̄d insistere lingue aut gutturi: ⁊ cū iubet̄ apire os aut extrahere linguā: tūc videt̄ uueā iā esse fluxam ⁊ elongatā: ⁊ hoc est qđ dicit de p̄ma parte. ❡ De scđa parte ponēs curā ꝑ localia duo facit p̄rio ponit curā cause plerūq̄ ꝯtingētis vt enumerando medicinas q̄ valent in elōgatiōe vuee a mā flātica aquosa catarrali descēdēte ⁊ implēte vueam: ⁊ sic distendente eā. 2° ponit medicinam magis valentē in elongatione vuee facta ex imbibitione materie sanguinee vel colerice vel aliter cal̄e. 2ª ibi (Aut granatū acetosum.) De prima dixit sup. supposito ꝙ sit elongata a materia flegmatica aquosa: ramech ⁊ sal armoniacum sumantur et bene pbluerizata cum instrumento insufflandi super vueā insufflent̄: et ex eis in summitate p̄dicta ei⁹ instrumēti sup. s. cū cocleari ligneo ꝑuo aliq̄d ponat̄ de dcō puluere ⁊ radici vuee cū eo dirigat̄: ⁊ ipsa cū instr̄o parum exterius extrahat̄ sup. cōprimēdo in sursum parū ad anterius: qꝛ elōgata p̄cipitauit posterius. ❡ Pro intelligētia hui⁹ partis est commemorāda sñia sepe dicta: vt ꝙ Raſ. in hoc libello fuit breuiloqu⁹: multa supponēs generalia in curis particularibus: ⁊ de medicinalibus etiam applicās ea que sunt fortiora: supponēs tñ esse inchoandū a mitioribus. Nā in isto casu presupponit eūonem fieri debuisse cū pill̄is appropriatis ēt factas esse debitas diuersiōes: de quibus eūatiuis ⁊ diuersionibus dictum est su

Juuamenta vuule.

Notabis p̄sentē sententiā sepe hic repetitam.

pra in caº de catarro. Supponit etiã debitũ regimen in dieta ⁊ reliqua: ⁊ cũ hoc etiã ꝙ a prinº anteq̃ accedamus ad sal armoniacũ fluẽte mã cũ ramech: que est cõfectio facta de gallis ⁊ pasful. vt dicit Simon ⁊ itrat in galia muscata: dꝫ misceri mastix vel thus ad ꝓhibendũ flux⁹ mãe dehinc possum⁹ in ꝓcessu cũ nõ fuit ampli⁹ de materia ad exiccandũ qđ fluxũ est ponere sal armoniacum ⁊ alumẽ vstũ spicã cyperũ ⁊ hmõi vsq̃ dũ in totũ sit exiccata mã: ⁊ de his medicinis ⁊ modo applicationis dicet lati⁹ ĩfra loco suo. ⁋ Cõsequenter cõtinuãdo in medicis localib⁹ ponit medicamẽ ꝯueniens in cã calꝫa dicit. Aut granatum acetosum cũ pulpa sua teratur ⁊ fiat gargarism⁹ sup. facta expssione de eo sic ꝯtrito et expsso: tũc de liquore expsso fiat gargarisma. Nã cõstat ꝙ est repcussiuũ stipticũ cuꝫ aliquali modica subtiliatiõe. ⁊ in hoc casu valet diamoron cũ aqua roſ. in pñº: ⁊ silr si fiat gargarisma cũ aceto ⁊ modico aq̃. Nã de hoc dicebat Auic. 9ª tertij de curis apatũ in sermone vlĩ accñtiũ in ptib⁹ gutturis ⁊c. Et scias ꝙ inceptio ad gargarizandũ cũ aceto cũ incidit passio vuee sup. a cã calꝫa aut squinãtia est ex eis q̃ repellũt ⁊ ꝓhibent attractionẽ hũiditatis plĩme ⁊ est cũ eo ꝓhibitio eius qđ eueniet. Ista tñ localia debent fieri etiã euãta mã p flõmiã vel decoctionẽ fructuum vel pillulis aureis ſm exigẽtiã.

Declaratio pme pticule scđe partis principalis.

⁋ Cõsequenter de 2ª pte pncipali hui⁹ capꝫi põit curã p chirurgiã qñ localia nõ sufficiũt ⁊ qñ iã vuea extenuat a debilitate nãli ei⁹ ⁊ esset in via corruptionis ⁊ duo facit: qm̃ pº ponit modũ ĩcisionis fiende. 2º ponit cautelã ⁊ timorẽ fiende incisionis nisi in casu necessario. 2ª ibi (Cauendum tñ est.) ⁋ Dicit ergo pº ꝙ si diu pmãserit taliter sup. se hñs ẽt cũ remedijs adhibitis ⁊ elongata fuerit ei⁹ pars supior. i. radix illi⁹ distillata alꝫs subtiliata ⁊ caput ei⁹. i. extremitas deorsum rotundum fuerit. i. plenũ dicta humiditate: tunc sup. declarat ꝙ extenuat vuea debilitato calꝫo naturali eius vñ nõ fit ei⁹ restauratio: ⁊ abũdãte supfluo humido nõ regulato a virtute ꝯtẽto in ea facilr putrefiet: vt pꝫ discurrẽti. Et eo casu cõtinuando dixit: tũc radicit⁹ erit ĩcidẽda sup. cũ forficib⁹ aureis in psona nobili ⁊ ignitis ita vt simul fiat incisio ⁊ causticatio. pꝫ qꝛ alr corrũperetur ⁊ esset cã multoꝝ nocumentoꝝ.

Declaratio scđe pticule scđe partis principalis.

⁋ Cõsequenter de 2ª pte dixit ponendo timorẽ in incisione anteq̃ sit in via putrefactionis: cauendũ tñ est ne anteq̃ vt dixim⁹ sit disposita incidat: ex hoc em̃ sequit sup. tale nocumentũ vltra alia qm̃ sanguinis fluxus cõstringi non põt. i. difficulter multum cõstringetur. de hoc videbit latius quid sit fiendum qñ emanaret sanguis loco suo inferius. Et sic sit sententiatum capitulum textualiter.

Expedito caplꝫo textualiter. Pro intelligẽtia pmo videbit quid nominis diffinitionis. 2º de differentijs eius. 3º de causis. 4º de signis. 5º de cura.

De q̃ddita te nois.

Quid nois. De pmo p casum vuee intellimus elongationẽ vuee in deorsum vltra quam conueniat nature vuee conuenienter disposite.

Distinctiones. De secũdo nota ꝙ casus vuee aliqñ est cuꝫ apate aliqñ sine apate. ⁋ Secũda distinctio: vuea aliquando distendit cum feb. aliquando sine feb. ⁋ Tertia distinctio: vuea distẽdit aliqñ in corpore pleno: aliqñ in corpore mundo.

De causis.

Cause generales descensus eius sunt cause corporee hũorales: vt sanguĩea flegmatica melꝫica ⁊ colerica. Nã tales oẽs possunt esse causa casus vuee: sed cõiter cã est mã sanguinea vel flegmatica: qꝛ melꝫica propter ei⁹ grossitiem difficulter in ea recipitur: ⁊ colerica ꝓpter eius mobilitatem nõ remanet imbibita ⁊ raro sit fluens ex cerebro.

De signis euentus.

Signa. Quedã sunt demõstratiua generis: quedam causarum: quedam pronostica. Et de ꝓnosticis: quedam euentus: quedã ad bonum ⁊ ad malum.

⁋ Pronosticum euentus maxime descẽsus vuee sumunt ex habilitate flux⁹ materie catarralis aquose: ⁊ ita in patientib⁹ catarros periodicos a materia aquosa in principijs eoruꝫ expectare possumus descensum vuee. ⁋ Aliud pronosticũ in habentibus fluxibilitatem catarralem cum sit laboriosa locutio ⁊ alta expectare licebit descensum vuee. vt patet.

De pnosticis ad bonum ⁊ malum.

⁋ De ꝓnosticis vero ad malũ sit hoc pmũ: si sit vuea extenuata ſm radicẽ supiorẽ ⁊ ingrossata ſm inferiorẽ vel extenuata ſm vtrãq̃: vel si sit viridis facta vel nigra: tunc non est spes reductionis: ⁊ tunc opꝫ venire ad incisionem vel cauterizationem eius: qꝛ tunc declarat naturã non habere dñium supra materiam nocentem.

⁋ Signũ vero ad bonum si vuea sit extẽsa ⁊ nõ ita sit disposita vt paulo añ dictũ est: sed boni coloris pallida vel rubea: ⁊ ſm radicẽ magis grossa q̃ ſm extremitatem inferiorẽ ⁊ casus sit recẽs per vnum vel duos vel tres dies tunc possibilis est cura: ⁊ laboretur cũ medicinis nõ cũ incisione: qm̃ ibi nõ est necessaria incisio. ⁋ Scđm ꝓnosticum: vbi fienda sit incisio semp ipsa verenda est ⁊ artificiose est fienda ꝓpter magnã emanationem sanguinis: ⁊ timetur ne pars ei⁹ trãseat in stomacum vel in pulmonem.

De signis demõstratiuis.

⁋ De signis añt demonstratiuis. pº quedã sunt signa demõstratiua gñis: ista sunt manifesta ex his que dicta sunt circa textũ vt cũ eger senserit aliquid insistere lingue aut gutturi: ⁊ cũ iubet aperire os videt vuea aperte descendisse: et ipsi infirmi sentiunt vueã descendisse ad radicẽ lingue: ⁊ sic videt apto ore ꝙ vuea adheret radicibus lingue. ⁋ Signa specieꝝ ⁊ causaꝝ si sit cum apate est eminentia ⁊ dolor: declarat etiam ex punctione in pñº fluente materia ⁊ stãt alia accidentia apatum. vbi sit sanguinea declaratur ex colore rubeo faciei ⁊ vuee: si colerica: ex colore citrino: ⁊ si flegmatica: ex multo defluxu saliue aquose et albedine coloris ipsius vuee et ex alijs notis.

Cura. In cura stãte morbo mãli primũ sit ordinandũ regimẽ rerũ nõ nãliũ. Si sit cã sanguinea vel calꝫa intendendũ est in oib⁹ ad frigidũ ⁊ aliqualr ad siccũ: ⁊ a pñº minoret multũ cibus dimittẽdo vinũ ex toto ⁊ alia calefaciẽtia ⁊ oia q̃ ducũt ad motũ hũoꝝ ⁊ ĩflãmationẽ: ⁊ hec ẽt de subtiliatiõe diete ⁊ ꝓhibitiõe calefacientiũ subtiliantiũ ⁊ cõmouentiũ hũores debent etiã obseruari in flatica ne fiat fluxus dicte materie: sed ad siccũ opꝫ magis inclinari et nõ sic ad frigidum: ⁊ maxime in pñº eius obser-

uando ea q̄ dicta sunt.s̄.in cura catarri q̄ꝫtum
ad dietam.
¶Circa v̄o medicinalia sunt intētiōes q̄tuoꝛ
p̄ncipales attēdēde.P̄ria stat in eũone mãe.2ª
stat in diuersiōe ei⁹.3ª in equatiōe mãe.4ª in
eũone v̄l exiccatiōe p p̄tē illã v̄l diuersam tñ si
bi primã.¶P̄ria de eũone cōplet̄:si fuerit san
guinea cũ flōia cephalice:postea venaꝝ sub lin
gua cũ vētosis facta p̄us flōia.si mã sit fl̄atica
fiat eũo cũ approp̄atis:⁊ maxime valēt pillule
alsaiereth:⁊ masticine in p̄n°:⁊ in col̄ica pillu-
le auree:lꝫ ēt in col̄ica pillule alsaiereth valeāt
¶Deīde fiat equatio in mã lꝫ via executionis
simul cũ eq̄tione debeat fieri diuersio.fiat ergo
eq̄tio in mã fl̄atica cũ oxymelle simplici ⁊ melle
ro.cũ aq̄s saluie absinthij:vel cũ decoctiōe nu-
cũ cup̄ssi:ciperi masticis ⁊ hmōi.¶Et si mã sit
cal̄a eq̄tur cũ infrigidātib⁹ ⁊ aliqual̄r stipticis
vt cũ rob de granatis cũ syrupo ro.cũ diamorō
⁊ aq̄s plātaginis ⁊ acetose.¶Fiat postea diuer
sio cũ ligaturis ⁊ fricatiōibus mēbroꝝ inferio-
rũ ⁊ cũ extractione capillorũ posterius ⁊ frica-
tiōe extremitatũ auriũ.⁊ solēt cōmuniter pra-
ctici ponere galbanũ in occipitio:vt dicebatur
s̄.in ca° de catarro ad diuertēdũ mãm.¶Post-
ea veniēdo ad localia in p̄n° p̄hibeatur fluxus
mãe cũ medicinis ad stipticũ declinātib⁹ cal̄is
vel frigidis ꝟm exigentiã.Et hic nota ꝙ multi
ignorātes in omni statim ponũt sub vuea pul-
ueres calefactiuos ⁊ attractiuos:vt de pipere
⁊c.nō facta eũone mãe:qđ est magni periculi ⁊
timoris maxie in cã cal̄a.occurrat̄ ergo in p̄n°
in cã cal̄a cũ infrīdantibus stipticis:vt cũ cam-
phora tēta in ore cuꝫ aceto cũ rob de granatis:
de nucib⁹ ⁊ hmōi infrigidātib⁹ ⁊ stipticis:vel
fiat puluis ex rosis siccis ex gallis ex corallis:
ex cornu cerui ⁊ insuffl̄et̄ cũ instr̄o cōueniēti ad
vueã:vel ponat̄ puluis sup instr̄o ligneo dilata
to v̄sus vnũ extremũ ⁊ applicet̄ ad vueã leniter
sursum eleuãdo:⁊ si mã fuerit frīda facta eũone
cũ approp̄atis sistat̄ mã cũ mastice thure cũ nu
ce muscata:semp tñ erit cōueniens a p̄n° aliqđ
frm̄ actuale apponere.¶Fiũt etiã collutiones
ori in frīda ⁊ cal̄a ꝟm diuersas intētiōes sumē-
do in cal̄a aquã decoc.burse pastoris ⁊ plātagi
nis.in cã frīda faciēdo collutionē cũ vino v̄mi-
lio in quo decoq̄t̄ mastix cũ modico rosaꝝ ⁊ mo
dica aq̄ calibis:⁊ in p̄cessu minuendo stiptica
sunt addēda aliq̄ solutiua:⁊ in hoc myrra mira
bil̄r valet:vel ponat̄ aliq̄d de gariofilis cum ro
sis vel de nuce cup̄ssi:vel nuce mus.⁊ in mã frīda
in p̄cessu opꝫ deuenire vsq̄ꝫ ad alumen ⁊ salar-
moniacũ:⁊ igneat̄ vbi velimus sistere mãm vꝫ
gallia:tādē veniēdũ est vltimate ad vitriolum
⁊ florē eris.¶Nō laudo gargarismata:q̄m mo
tus ille agitatiu⁹ oris facit ad cōuersionē ma-
teriæ ad illas partes:vt etiã inferius dicet̄ la
tius de sq̄nātia.¶Et q̄ñ nō est obediēs mã vt
resoluatur ⁊ resudet aliqua virulētia vel alias
sit in via putrefactionis laudat̄ ab auctoribus
scissio cum ferro:⁊ de hoc dicit Mes.Et melioꝛ
quidem modus incidendi est vt cum incisorio
aureo ignito incidat̄ postq̄ꝫ recipit̄ vuea habi-
liter cum instrumento ad incidendum.et ego
laudarem forfices ignitas:vt dixi supra. Sed
vtrum tota debeat incidi vel non:in hoc stat
intētio in iudicio medici:qꝛ q̄ñ esset semp viri-

Nota bñ opinionez auctoris.

Nota bñ v̄ba sequētia.

dis vel nigra ⁊ nō posset regulari a natura:tũc
iudico eã penitus debere incidi.Si autem in-
telligimus eam posse a natura regulari ꝟm par
tem:sed p̄pter quãdam ponderositatem deor-
sum iacet:tũc abscindatur illud superfluum:sꝫ
cum est rubea timoꝛ est abscisionis:⁊ ideo vbi
sit necessaria solutio fiat cũ cautela ⁊ cũ instru
mento Mes.aureo ignito incidente.¶Quo fa
cto habeatur acetum decoc.gallarum balau-
stiaruꝫ ⁊ similibus ad p̄hibitionem fluxus san
guinis.⁊ conuertatur os in deorsum ne aliquid
de sanguine fluat deorsum:ꝙ si fluxus non desi
sterit fiant flebotomie ⁊ alie diuersiones:⁊ que
supradicta sunt de fluxu sanguinis narium ve-
niendo vsq̄ꝫ ad causticas medicinas:sed canea
tur ne aliquid illaruꝫ medicinarum recipiatur
in pectore vel stomaco ⁊ nitatur infirmus tussi
re ne aliquid de illa materia perueniat ad pul-
monē vel ad pectus:⁊ ita cōsequenter p̄ceda-
tur cum consolidantibus minuendo locutio-
nes ⁊ alia apta nocere.⁊ de his sum contentus.
Et sic fit finis capituli huius.

¶De sanguisugis infixis gutturi. Capitulum. xliij.

Cum aliq̄s in gutture suo titil-
lationem senserit ⁊ sanguis sub
tilis inde manauerit estimãdũ
est tũc sanguisugã in ore esse et
p̄cipue si aquaꝫ loci in quo sanguisuge fue
rint biberit.¶Os igit̄ egri est aperiēduꝫ
⁊ lingua extrahēda ⁊ inferius premēda et
guttur in sole est aspiciēdum:⁊ si sanguisu
ga in loco p̄pinquo pēdere visa fuerit cuꝫ
forficibus quibus sagitte educũtur extra
hēda erit:qđ hoc modo fiet:caput a quo
pendet est stringendum:⁊ sic extrahitur.
¶Quod si nō fuerit manifesta:eger mul
totiens gargarizet synapim cum aceto:qꝛ
de loco in quo est mouebitur:aut fiat gar-
garismus ex aceto ⁊ assa ⁊ sale.¶Nigella
preterea ⁊ synapis trita insufflentur guttu
ri:fiat etiam gargarismus ex succo cepe.
¶Si aũt post eius casum remãserit egro
sanguinis desudatio:fiat gargarismus ex
apozimate in quo cortices granati ⁊ ba-
laustie ⁊ sumach cocta fuerint:⁊ gutturi
insuffletur puluis ex balaustijs ⁊ thure et
sanguine draconis ⁊ amido.¶Si autem
sanguisuga stomaco annexa fuerit:medi-
camina quibus vermes expelluntur in po
tu sumãtur.¶Ex his etiam que sangui-
sugam exire faciunt:est vt eger balneum
ingrediatur ⁊ moretur in eo donec magnã
patiatur sitim ⁊ tũc aquã infrigidataꝫ in

nine frigidissimam scilicet in ore aliquan-
diu teneat: cunq; tepefieri ceperit eam ex-
pellat et aliam sumat: sanguisuga em̄ quā-
doq; venit ad os frigiditatem querendo.

Post capitulū de casu vuee Rasis ꝓsequitur faciendo capl'a duo de his q̄ ingrediunt̄ in ore ꝑter nām vel saltē mō nō nāli: ꝛ ſm hec duo capl'a ponit qm̄ p̄mo ponit caplm̄ de sanguisugis q̄ bibunt̄ scd̄o ponit caᵐ de his q̄ in gulā intrant q̄ non sunt aiata ꝛ ibidē figunt̄: scd̄a pars incipit in sequenti caᵒ ꝓuo (Cū illud qd̄ in gutture ingreditur.) Primū caᵐ diuidit̄ p̄ma diuisione ī duas ꝑtes: qm̄ p̄ᵒ ponit signa ad declarādū sanguisugā esse receptā in ore: scd̄o ꝓseq̄tur ponēdo curam. scd̄a ibi. (Et si sanguisuga.) De p̄ᵃ ꝑte dixit Cū aliq̄s in gutture suo titillationē senserit et sanguis subtilis. i. modicꝰ īde emanauerit: estimādū est tūc sanguisugā in ore esse. Addit: ꝛ ꝑ-cipue si aquā in qua sanguisuge fuerint siue manifeste siue nō manifeste biberit. ¶ Pro intellectu ꝑtis est aduertēdū ꝙ istud caᵐ āpliari pōt nō tm̄ ad sanguisugas q̄ bibūt̄: immo ēt ad alia aīalia reptilia siue v'mes intrātes in os aliquotiēs hoib' iacētibꝰ in locis sylvestribꝰ qn̄q; ore aꝑto: vel ēt aliquotiēs īpositis ex ꝓposito ī ore vt sepe ꝯtingit in pueris vel in infatuatis vl' ēt in q̄busdā ꝑsumptuosis q̄ ēt ponūt vipas ī ore: qm̄ cura q̄si equalis debet̄ oibꝰ his. Rāś. tn̄ p̄n-cipal'r fecit mētionē de sanguisugis ītrātibꝰ vl' ibidē receptis: qm̄ dicte sanguisuge ꝑ aliū modū a dictis īgredi p̄nt in os vel ibidē retineri: ꝛ nec ꝓprie a casu vt ꝯtigit in natātibꝰ aliq̄n te-nētibꝰ os aꝑtū: nec; ēt a ꝓposito vt ꝯtingit de bibētibꝰ aq̄s cū arbitrant̄ eas eē bonas: ꝛ tn̄ in eis occultant̄ sanguisuge ꝓpter ꝑuitatē earuz: postea in ꝓcessu cū assumūt alimētū in corpore impinguant̄ ꝛ magnificāt̄. Et de his dicebat. A. 9ᵃ tertij. caᵒ. 4ᵒ. in p̄nᵒ. Qn̄q; ꝯtingit vt sint q̄dā aq̄ h̄ntes sanguisugas ꝑuas occultas: q̄ꝝ occultatio difficile facit cauere ab eis q̄re deglutiūt̄ ꝛc. vn̄ cū ꝑtrāsit tp̄s vt figāt̄ ad mēbrū ꝛ suggāt inde sanguinē crescit corpꝰ eiꝰ ꝛ apparet eiꝰ q̄ptitas sup. sensibilis: ponēs igit̄ signa istiꝰ cū manifestat̄ dixit. Cū senserit in gutture titillationē ꝛc. q̄ seq̄t̄ motū ipsiꝰ sanguisuge ꝛ sup. inde ꝑcipiat̄ angustia ꝛ tristitia ex pūctiōe illiꝰ ꝛ mordicatiōe ꝛ manauerit sanguis siue fuerit sputū sanguis qd̄ seq̄t̄ mordicationē ꝛ suctionē factā ab aiali: tūc estimādū est sanguisugā in ore retineri vel in ꝑtibꝰ gutturis: ꝛ tūc estimādū est ibi sanguisugā eē ꝑcipue si biberit aquā de q̄ dictū est: īmo dicit. A. Cū vides sanū spuētē sanguinez subtilē. i. modicū aut spuētē ip̄m qn̄q;. i. īterpolate: tūc ꝯsidera de dispōne gutturis eiꝰ. i. īspice in gutture illiꝰ ꝑ guttur intelligēdo spaciū in q̄ claudit̄ extremitas mery supior ꝛ epiglotī cū radice līgue: qm̄ fortasse vt dicit. A. in ip̄o est sāguisuga: ꝛ iō ad hoc certificādū magis ꝯtinuando dr̄ Ra. Os igit̄ est aꝑiēdū ꝛ līgua extrahēda ꝛ inferiꝰ p̄mēda ꝛ est in guttur īspiciēdū ī sole. Modꝰ aūt est vt ster ille q̄ deglutiuit sanguisugā in sole ꝛ aꝑiat os suū ꝛ dep̄mat̄ līgua ad īferiora cū extremitate instr̄i chirurgici: sicut ē co clear de quo dixit in caᵒ supiore: ꝛ ita videri poterit ꝑ totū spaciū gutturis. ¶ Cōsequēter ponēs curā tria p̄ncipal'r facit: p̄ᵒ ponit curā vniꝰ qn̄ sanguisuga est ꝑmanēs circa ꝑtes gutturis: scd̄o qn̄ sanguisuga descēderit ad stōm ꝛ fuerit stō annexa sup. ibi mordicās ꝛc. tertio ponit curā qn̄ fuerit in via media. scd̄a ibi. (Si āt sanguisuga stō annexa fuerit ꝛc.) 3ᵃ ibi. (Ex eis ēt q̄ sāguisugā ꝛc.) Prima adhuc in duas: qm̄ p̄ᵒ ponit curā ipsiꝰ manifeste vel occulte ex̄ntis in ꝑtibꝰ dictis: scd̄o ponit curā vnius accidētis aliq̄n remanētis post remotionē sanguisuge vl' post interēptionē illiꝰ vt resudatiōis sanguinee ꝛ exputitiōis nō amplius stāte ibidē mordicatione ꝛ titillatione. scd̄a ꝑs incipit ibi. (Si āt post eiꝰ casum ꝛc.) Pria ēt in duas: p̄ᵒ ponit curā ipsius qn̄ est in loco ꝓpinquo ꝛ est sensibilis: q̄ cōp̄hēdit̄ pēdēs ꝛ hoc ꝑ viā chirurgicā. 2ᵒ ponit curā illiꝰ qn̄ nō sic manifestat̄ ad visum ꝑ medicinas necātes eā vel eas. scd̄a ibi. (Qd̄ si nō fuerit manifesta ꝛc.) ¶ De p̄ᵃ parte dicit ꝙ si sanguisuga in loco ꝓpiquo pēdere visa fuerit: q̄ si sit annexa palato vel collatorio versus nasum vel etiā circa radicē lingue in ꝑtibꝰ gutturis cū forficibus cū q̄bꝰ sagitte educunt̄ extrahēda erit sup. applicādo instr̄m v'sus caput eiꝰ ne sup. rūpat̄ media ꝛ remaneat ſm ꝑtē annexa. Et hoc declarauit ꝑ hoc qd̄ subiūgit: qd̄. s. hoc mō fiet caput s. illiꝰ sanguisuge a quo pēdet ē strīgēdū sup. cū illo instr̄o ꝛ sic extrahat̄. ¶ Addit de scd̄a parte qd̄ si non fuerit manifesta sup. sanguisuga: eger multotiēs gargarizet qn̄. s. eēt aliqualr ꝓfūdata in mery: ꝛ tūc staret ꝯtinua nausea ꝛ vomitꝰ cū mordicatione. Et si esset in ꝑtibꝰ cāne staret tussis ꝯtinua: ꝛ tūc sup. gargarizet ex sinapi pulverizato cū aceto sup. mixto. Nā tūc de loco in quo est mouebit̄ ꝓpter ꝑceptū nocumētū ex sinapi mordicatiuo ꝛ aceto: sicut ēt si non posset remoueri pēdēs cum forficibus ꝛ tenaculis: si insuffletur sup eā sinapis cū aceto ꝛ sale: etiā remouebit̄ a loco cui adheret ꝛ mortificabitur. ¶ Addit: aut fiat gargarismus cū aceto ꝛ sale, ꝛ nigella: ꝑterea ꝛ sinapis trita sup. in forma pulueris insufflet̄ur gutturi. ¶ Fiat ēt gargarismꝰ ex succo cepe vt dixit: nā oīa talia vt patet sua acuitate mordicādo faciūt remoueri sanguisugam a loco sue innexionis: immo etiam eam ꝑnecant vt ꝑz consideranti. Et ꝑ hoc dedit intelligere sibi sil'ia acuta: nā vltra hoc qd̄ faciūt eaz remoueri a loco interficiūt: ꝛ inducēdo stimulū in sensitiuā mēbroꝝ eoꝝ fit in eis conatꝰ ad expulsionē sanguisugaꝝ: ꝛ ita expuūt̄ aliquotiēs per viā rascatiōis cū sputo: aliquotiēs cū tussi aliquotiēs cū vomitu. ¶ Et de medicinis q̄daz sunt q̄ cū proprietate faciūt ad hoc si ex eis fiat gargarisma. Et de hoc dicit. A. 9ᵃ tertij. Et gargarismati q̄dē cū succo folioꝝ salicis inest ꝓꝑetas in extrahēdo ip̄am. s. sanguisugā ꝑ aliquem hoꝝ modoꝝ dictoꝝ: ꝛ alij ēt sunt modi q̄ ponēt infra loco suo. ¶ Cōsequēter Ra. postq̄ iā ē cōpleta intētio remotiōis sanguisuge a loco in q̄ erat inexa ī mēbris ꝑtis ori ꝛ extracta pōit curā accn̄tis sepe ꝯtingētis post eiꝰ casuz vt ē resudatio sanguis: qm̄ sepe emittit̄ sanguis q̄ resudat a loco ꝑ attractionē factā a sanguisuga. vn̄ ponēs curā huiꝰ dixit. Si aūt post eiꝰ casum remāserit egro sanguinis resudatio fiat etiam gar-

Declaratio p̄ᵉ ꝑtis capituli.

Declaratio p̄me ꝑticule scd̄e partis principalis.

Declaratio scd̄e ꝑticule.

garismus ex apozimate.i.decoctione in qua cor
tices granati ⁊ balaustie⁊ sumach cocta fuerit:
et gutturi vel alteri loco sup. cui inherebat in/
suffletur puluis ex balau.thure ⁊ sang.draco.et
amido ⁊ sup.sil'ibus faciētibꝰ ad ꝯstrictionē sua
stipticitate ⁊ glutinationē de q̄bus habes mul
ta.s̄.in caº de fluxu san.nariū. Bonū tñ est añꝙ
applicent talia stiptica ꝯstringētia: vt prius di
mittat exire parū dicti sanguis ꝑ os ne sit infe/
ctus mala qualitate sanguisugarum tenēdo os
apertū ⁊ cōuertendo faciē versus terrā ne san/
guis fluat interiꝰ ad mēbra deorsum. ¶ Conse/
quenter ponit curā sanguisuge q̄n trāsiuerit ad
stomacū ⁊ nō ꝑmanet in ꝑtibus gutturis: ⁊ bre
uiter dixit. Si aūt sanguisuga stōaco ānexa fue
rit: medicine q̄bus ꝟmes fugant in potu sumā/
tur: q̄d nō tm̄ intell'r vt exhibeant medicine a q̄
bus fugiūt vermes: sed etiā q̄ necant eos: vt ab
sinthium scea ⁊ nasturciū p̄cipue: imo etiā exhi
beant medicine q̄ educūt eos mortificatos: vt
aloes ⁊ hiera colloq̄ntida: de q̄bus dicet īfra lo
co suo. Nā oīa ea q̄ valent ad necandū vermes ⁊
educēdum: valēt ēt in isto casu. Et si reperirent
accūtia veneni: qm̄ alique sanguisuge sunt ve/
nenose: vt voluit Aui. 4ª p̄mi. caº 22º tūc; opor
tebit occurrere cū his q̄'a ꝓprietate bezartica
interficiūt venenosa aīalia: de q̄bus duo sunt p̄
cipua vt tyriaca ⁊ metridatū cū diptamo tormē
tilla: ⁊ sil'ibus. ¶ Cōsequenter postremo ponit
vnum nobile ingeniū euatiuum q̄n sanguisuge
nec essent annexe in loco apparēti: nec etiam
transiuissent vsq ad stōm: sed essent in via me/
dia: puta in medio mery: ⁊ est nobile multū ige
nium ad ꝯuertendū eas sursum ad os vt habili
ter possint eijci: ⁊ hoc fit vt īducat ī eis siccitas
et sitis: vñ nitant cū phātasia ꝓpria q̄rere humi
dum sibi naturale ⁊ frigidū. propterea dixit. Ex
his ēt que sanguisugā exire faciūt sup. cū fuerit
stans in loco medio est vt eger balneū īgrediat
maxime sup. intelligat de balneo aeris sicco vt
casa balnei: ⁊ moret in eo donec magnā patiat
sitim sup. patiens. nā tūc sup. declarat cōicatā
esse caliditatē ⁊ siccitatem ori stōi: ⁊ ꝯñr ipsi san
guisuge exñti in mery: ⁊ addit. ⁊ tūc aquā in ni/
ue infrigidatā frigidissimā. s. in ore recipiat ⁊ ali
quādiu teneat. nā sup. ꝯuertet sanguisuga ad il
lā aquā fridā tanꝙ sibi ꝯuenientē ⁊ cōnaturalē
et sic ad os ascēdet: ꝙ si sup. nō fecerit in p̄ª vice
et aqua tepesiat illā expellat ⁊ aliā frigidā reci
piat: ⁊ ita ꝯtinuet vsq dū sanguisuga ascēdat: ⁊
hoc insinuauit in litera cōtinuando cum dixit.
Tūcq ceperit tepefieri sup. dicta aqua eā expel/
lat sup. patiens ⁊ aliam sumat sup. frigidā: ⁊ ita
sanguisuga veniet ad os frigiditatez q̄rēdo. Et
hoc est q̄d textualiter dixit de isto caplo.

Declaratio tertie ꝑticule secunde ꝑtis p̄ncipalis.

Declaratio 4e ꝑticule

Postq̄ est expeditū caᵐ textualiter. Jā ex
ordine pro maiori intelligētia vide
bitur primo de quid nominis et rei. 2º de qui/
busdam differentijs huius dispōnis. 3º ponen/
tur cause. 4º signa. primū pronostica. deinde de/
monstratiua. 5º ponetur cura.

Quid nois. De p̄mo notandū ꝙ lz rubrica
dicat de sanguisugis q̄ bibun
tur: tñ vt dictum est circa literā etiam intelligit
de alijs vermibus: qui subintrāt os vel dormiē
do in agro vel bibēdo vel natando. Quid aūt sit
sanguisuga est satis notū. nā est vermis ad for
mam lamprede qui in multis aquis affigit cru/
ribus piscatorum: ⁊ sanguinare faciunt cū sunt
notabilis magnitudinis.

Distinctiones. De differētijs eius notā
dum ꝙ aliq̄n recipiūtur
in ore sanguisuge manifeste aliq̄n occulte: vt di
ctum est supra circa literā. ¶ Alia distō. quedā
earum sunt pēdētes in loco manifesto: vt ī gut/
ture ⁊ ꝑtibus eius facta aꝑtione oris cū depres
sione lingue ⁊c. et quedā nō sunt manifeste vel
in loco nō manifesto iam annexe: ⁊ de his quedā
trāsierunt ad membra inferiora: vt ad stomacū
quedā sunt ānexe in mēbris medijs vt in mery.
Jtem de eis quedā sunt malitiose: quedā nō: et
quedam recepte sunt ꝑ aliquot dies: ⁊ quedam
nouissime.

De causis.

Cause. Jam veniendo ad causas satis dictū
est supra: qm̄ aliquis aliq̄n ex impe/
rio voluntatis imponit sanguisugaz vel aliud
in ore alicuiꝰ vel sibiipsi: aliq̄n intrat ipo nesciē
te: aliq̄n a ꝓposito: ⁊ aliq̄n a casu ⁊c.

Signa. Ueniēdo ad signa: ⁊ p̄mo ꝓnostica
euentus. Sit hoc p̄mū ꝙ habitātes
apud aquas gn̄atiuas sanguisugaꝝ ⁊ vtētes ꝓ
cōi potu eis: in talibus pōt expectari introitus
sanguisuge in os. ¶ Aliud pōt formari sil'r de na
tantibus in dictis aquis ⁊ ore aperto: vt cōiter
fieri solet: ⁊ ampliando ad alios vermes pōt fie
ri pronosticū ꝙ iacētes ⁊ quasi dormiētes in lo
cis syluestribus ⁊ in campis ore aperto frequē/
ter ⁊ diuturne: in quibus locis apparēt vermes
et animalia reptilia maxime in estate feruida
super hos pronosticari possumꝰ de introitu; ta/
lium vermium in ore ipsorum.

De signis ꝓnosticis

¶ Pronosticum vero ad malū: cum intrat san/
guisuga vel vermis intra os ⁊ descēdit per gut
tur ad cannam: nocumēta fiunt maiora ꝙ si de
scendat per mery. ptz. ¶ Aliud pronosticū: talia
cum descēdunt deorsum: vt vsq ad fundū stōci
vel ad pulmonem: hoc etiā est deterius ꝙ cū tm̄
recipiuntur in vijs medijs. ¶ Aliud ꝓnosticum
cum dicti vermes sunt de genere venenosorum
⁊ per aliquot dies recepti ⁊ nō remouentur vel
educūtur: etiam per medicinas cōuenientes est
mala significatio ⁊ mortalis.

¶ Ex opposito potes formare ꝓnostica ad bonū
vt si tales vermes fuerint ex modico tempore re
cepti ex proposito ⁊ sint in ore pendentes mani
feste: ita vt habiliter haberi possint est signifi/
catio bona: ⁊ maxime si non sint de genere ve/
nenosorum.

De signis demonstratiuis.

¶ Signa ꝟo demōstratiua sāguisugaꝝ vl' alioꝝ
vermiū: habentur ex his q̄ dicta sunt circa lite
ram: vt ex quadam titillatione q̄ percipitur in
partibus oris vel palati vel mery. ¶ Secundū
signum ex parte sanguis q̄ emittit: vñ dic̄ Aui.
loco alleg. Cū sanus emittit sanguinē nō nota/
bilis ꝙtitatis debet medicus cōsyderare nūq̄d
intrauerit sanguisuga. ¶ 3ᵐ signū est difficul/
tas anhelitus cum tussi. si sit in pectore vel in
mery si sit nausea vel vomitus: q: tūc natura co
natur eam transmittere ⁊ nequit.

¶ Et si sanguisuge fuerit de gn̄e venenosorū: vt
etiā supra dictū est: siūt accūtia q̄ sequūtur ad
venenosa aīalia. ¶ Si g̃ cū his accūtibꝰ fit ti/
tillatio ⁊ motꝰ ⁊ sanguinis effusio declaratur
eam esse venenosam. Et si sint in ore vl' deorsuz

descenderint etiã est clarum. similiter si ex mul to tpe vel modico recepte fuerint.

Cura. Nunc veniendo ad curã. Cura hꝫ tria ingenia. Primũ est ingeniũ regiminis in modo viuẽdi. 2m est ex pte operis chirurgici. 3m ex parte medicinaꝝ. ¶ Primũ ingenium est: vt cũ pcipit sanguisuga recepta: ꝛ aliqñ ad sensum cõprehendit aperto ore ꝛ cõpressa lingua: ꝛ tunc si est adherens est timendũ ne cũ loqla decidat in pfundum. Ideo eger nõ loquat nec motum faciat: sed extrahat: vt videbit. ¶ De dieta siue sit in pfundo stõi siue in mery declinet ad salsum acutũ mordicatiuũ ꝛ exiccatiuũ. nam talia cibaria interimunt siue necant ea: vt allia porri cepe: pcipue dico hac intẽtione habita ad cibationem: qꝛ in medicinis fortassis erit oppositum: vñ opꝫ aliqñ dare cibaria dulcia vt diuertantur ne sumãt alimentũ ex mẽbris. ¶ De medicinis chirurgicis pº videndũ est si sint cõprehensibiles posito corpe ꝛ aperto ore ad radios solis. Et si sic erit operandũ cũ tenaculis applicando tenaculã versus capũ ad extremũ sanguisuge adherentis ꝛ extrahant. ¶ Si autem nõ obediunt extractioni: tũc accipe aliqd aceti cũ modico salis in ore: ꝛ pone ad cõtactũ illiꝰ: qꝛ hoc sentientes se remouent a situ et extrahuntur. ¶ Si aũt sint in pfundo nec appareãt: tũc opꝫ eas p superius educere vel interficere postea extrahere: vel curemus oĩno vt extrahant viue siue mortue. Et ad hoc primũ ingeniũ est vt corpus ponat in aqua calda vel stuffa calda: ꝛ comederit allia: ꝛ tãto tpe maneat vt sitiat corpꝰ patientis: etiã sitiet aĩal: tũc ponat vas plenũ aq̃ frigida ad os egroti ꝛ animal mouebit ad exteriora: vel aliter tñ maneat in balneo ꝙ q̃si sincopizet pter sitim: postea in ore sumat aquam frigidã: ꝛ cũ calefit aq̃ emittat eã: ꝛ sic faciendo forte educet sanguisuga: vt dictum est in textu maxime qñ est in via media. ¶ Et si sit v̄mis alterius nature capiat vas plenũ lacte: et sic ista aĩalia mouent ad lac sumendũ ꝛ exeũt ꝛ ponat versus solẽ. Nã in silĩ factũ est experimentũ singulare ad eductionẽ vermis vel serpẽtis a muliere. vñ mulier quedã habẽs serpentẽ in mrĩce posita muliere ipsa ad radios solis cũ vase pleno lacte stãte ipsa muliere dilatatis cruribꝰ supra vas ĩ quo radiabat sol exiuit serpẽs. ¶ Uel sumat sal cũ aceto vel acetũ cũ puluere synapis calĩm: ꝛ sumat eger ꝛ necabit. Uel fiãt gargarismata fortia cũ nigella vel cum succo cucumeris asinini: sed sup isto nõ auderẽ neqꝫ video qũo valerẽt multũ stãte sanguisuga vel verme in pfundo. Uel fiant decoctiões calamẽti: mẽtastri: staphisagrie: ꝛ silĩum calidoꝝ. ¶ Et est puocãdus vomitus: qñ cognoscimꝰ ẽt ꝙ sunt necate cũ appropriatis maxĩe cũ impõne pẽne in gulã intincte in oleo. Etiã pillẽ cões interimũt v̄mes ꝛ venenosa aĩalia: ꝛ sunt facte ex aloe: croco: ꝛ myrra. Ualet nasturciũ ad vomitũ puocandũ ꝛ ad extrahẽdũ sanguisugã ꝛ succus folioꝝ salicis ex pprietate occulta: vt dicit Auic. ¶ Laudat ad hoc etiã cimices puos pingues si insufflet eorũ puluis forte pter prauũ odorẽ educet. Ego tñ nõ laudarẽ ne fiat abomĩatio in stõ recipiẽtis. ¶ Et si sint de gñe venenosoꝝ opꝫ vti tyriaca vl metridato vel diptamo vel termẽtilla terra sigillata: cornu cerui: ꝛ silibꝰ. ¶ Et nota ꝙ aliqñ post eductionẽ remanet vulnus factũ ex morsu sanguisuge: ꝛ de hoc dictũ ẽ. s̄. circa lrãz educta prius pte sanguĩs p os fiat collutio oris ex decoctione rerũ stipticaꝝ: vt balaustiarum: vel fiat insufflatio alicuius pulueris cõstricti: vt boli armeni. Et sic sit finis huius capl̃i.

De p^a intẽtione curatiua.

De scd̃a intentione.

De tertia intẽtione.

No. casus.

¶ De ingrediẽtibus os siue guttur. Cap. xliiij.

CUm aliquid qd̃ guttur ingreditur ꝛ infigit in eo aut mery: aut fuerit bolus magnꝰ aut ei simile de his que nõ habẽt frusta scissa cõtenta in ei :aut acuta: cõfert plerũqꝫ pcutere egrũ in collo posterius ꝛ multotiens ꝛ aquam sepe traĳcere: fortassis enim descendet inferius.

¶ Eger quoqꝫ balneũ ingrediat et oleum multotiens traĳciat: qd̃ postq̃ factum fuerit magnos deglutiat bolos. ¶ Qd̃ si non descenderit instrumentum quo illi simile inferius duci cõsueuit in os mittatur. Est autem instrumentum illud de plumbo: qd̃ cum sit rbeti simile est longum gibbositatem in se habens.

POst expeditũ capitulum de ingressu sanguisugaꝝ vel alioꝝ vermiũ reptiliũ infra os: sequit pnũ cam de his q̃ intrãt in ore nõ viuẽtia sed ledẽtia: qꝛ ibi remanẽt vel in via media vt est bolus grossus panis cũ ante pfectã masticationẽ vult deglutiri: ꝛ q̃dã sunt ibi remanẽtia: nõ pter grossitiẽ: sed qꝛ subintrãt subam mẽbri intrãtia sua acuitate ꝛ penetratiõe vt est de vitro aliq̃tiens deglutito: vel ferro acuto vt est acus: vel vt est de squamis pisciũ vel de ossibꝰ angularibꝰ acutis cũ volũt deglutiri: ꝛ suo incessu ſm aliquas partes ingrediunt sbam meri. ¶ De his õibus et silibus ponit hic curã spãlẽ: qm̃ aliquotiens talia adducũt ad piculũ suffocatiõis: et ſm hoc duo facit principaliter Ras. Nam primo ponit modũ quo talia aliqñ nocent sua grossitie: innuẽs q̃dã alia nocẽ p modũ dictũ. s̄. 2º ponit curã eoꝝ prius q̃ nocẽt grossitie ꝛ corpulẽtia: ꝛ p̃nr alioꝝ q̃ nocẽt acuitate. Dicit ergo. Cũ illud qd̃ ingredit gutturi ꝛ figit in eo aut mery aut fuerit bolus. i. si fuerit magnus aut ei sile sup. q̃ nocẽt sua corpulẽtia: ꝛ nõ alr qd̃ declarat p hoc qd̃ dixit ↄtinuãdo de his q̃ nõ habent frusta in eis cõcepta aut acuta. ꝛ ponens curã dixit. Confert plerũqꝫ pcutere egrũ ĩ collo multotiẽs. nã sup. per talẽ modũ educet p os si fuerit in gutture. Addit. ꝛ aquã sepe trahere. fortasse eñ descẽdet inferiꝰ sup. ipo mollificato p potũ sup. brodĳ pisguis: qm̃ maxĩe vꝫ ad remollitionẽ. Et innuit ĩ talibus duplex regimẽ curatiuũ. Nã si sit in ore vl in gutture vt emittat p sursum cõprimẽdo collum ꝛ eleuãdo spatulas pcutiat in occipitio cũ pugno ad excutiendum bolum vel aliã rẽ grossam nõ aliter nocentẽ ad exterius. Sed si fuerit iam descẽdens a mery ingeniet vt descendat ad

stomacũ sumẽdo in ore liquida oleagina: vt pi-
guia brodia vel etiã vinũ dulce: ita ꝙ ꝑ aquam
intellexit oẽm potũ mollificatiuũ. ℂ Addit po-
nẽdo aliud ingeniũ ad curam quando res erit
nocẽs nõ tm̃ grossitie: ȝ ꝓpter subintroitũ in
mẽbrũ vt dictũ est vt esset de squama piscis in-
uoluta in mery dixit. Eger ꝗȝ balneũ ingrediat̃
sup. vsqȝ ad collũ ꝛ balneũ sit tepidũ mollifica-
tiuũ ꝛ oleũ multotiẽs sup. tepidũ traijciat. No-
tãter dixit multotiẽs ad bñ relaxandum ꝛ mol-
lificandum mery. ℂ Addit ꝙpostꝙ̃ factũ fuerit
i. talr̃ habilitatũ magnos deglutiat bolos. Nã
ꝭm istũ modũ probatur occurrente bolo satis
grosso nõ multũ masticato ad squamã vel ali-
qd̓ hmõi sil̃ cũ eo degluriẽdo educet̃ spina squa-
ma vel acus ad stomacũ sine lesione: ꝛ ꝓpter re
mollitionẽ in mery factam: ꝛ q: forte incorpo-
rabitur ꝛ recipiet̃ intra substãtiã boli descẽdẽ-
tis ꝛ illud multũ mihi magis plȝ ꝙ̃ ꝙ conemur
ip̄m attrahere ꝑ superius: vt quidã faciũt. Naȝ
humecrato mery cũ brodijs viscosis ꝛ humecta-
tiuis quidam accipiunt spongiam infusam in
oleo ad ꝗ̃titatẽ boli parui ꝛ ligãt eã cũ filo ꝛ fa-
ciũt deglutire vt ꝑueniat ad locũ vbi est spina
vt recipiat̃ in spongia tenentes filum longum
semꝑ in manu: ꝛ postea per vim sursum trahũt.
Et aliq̃ sumunt caricã antiquã siue ficũ siccam
ꝛ cũ filo alligãt ꝛ deglutiũt: ꝛ per vim cum filo
appenso sursum attrahũt vt simul cũ ea educãt
spinã: sed re vera hoc non placet mihi quia ti-
mor est ne in forti attractione ꝛ violẽta in sur-
sum ledatur mery per occursum spine ad diuer-
sas partes. Et ideo qñ cõtingit vt spine vel fru-
sta ossium: ꝛ similia pũgitiua sint deglutita: tũc
iubeat̃ infirmo vt aperiat os suum sub sole: ꝛ si
cõprehẽdi possint circa guttur capiãtur cuȝ in-
strumẽto apto ad hoc vel ponat̃ chordula rara
duplicata deorsum in gutrur: postea extrahat̃
in sursum qm̃ forte occurrẽs spine simul extra-
hetur spina semper habilitando cum vnctuo-
sis: vt dcm̃ est. Si vero sit ita deorsum ꝙ nõ pos-
sit capi: tunc fiant ea que dicta sunt ad deponẽ-
dum ꝛ nõ ad extrahẽdũ. ℂ Ponit cõsequenter
aliud ingeniũ qñ nõ descẽdit etiã cũ modis di-
ctis vt. s. ꝙ impellatur in deorsum cũ instrumẽ-
to apto ad hoc: prius tñ mollificata via: dixit.
Qd̓ si nõ descẽderit sup. cũ igenio dicto instr̃m
qd̓ hmõi inferius duci ꝯsueuit ĩ os immitat̃ de-
clarat quale est hoc instr̃m. Est aũt illd̓ instr̃m
de plũbo qd̓ cũ sit rheti sil̃e. i. hñs poros exteri⁹
sic rhete vt in descẽsu occurrat ad spinã meli⁹
vel aliud hmõi: ꝛ est lõgũ gibbositatẽ in se hñs
i. incuruationem ꝛ plicationẽ vt melius. s. a chi-
rurgico possit poni intra mery. Et si dictum in-
strumentum esset concauum perforatũ interi⁹
esset meli⁹: ne inspiratio vel expiratio aeris im-
pediatur per impositionem ei⁹ in gulã. Et hoc
est qd̓ dixit de toto textu. ℂ Solent tñ chirur-
gici apponere candelam cereaȝ aliqualiter spis-
sam infusam in melle: ꝛ ita plicatã deponunt
bis vel ter subito extrahẽdo: ꝛ tũc cõuenit ꝑus
vt ponãtur circa locum dilatãtia ꝛ humectan-
tia ponẽdo emplastrum factum de ficubus fe-
nugreco butyro recenti pinguedine galline: et
similibus cuȝ modico croci. Et de istis ego sum
cõtẽtus circa totum capm̃ nolẽs ꝓpter breuita-
tem illius seruare ordinem in alijs obseruatũ.

Declaratio 2e partis.

Nota bñ.

ℂ De grauedine lingue. Capi. xlv.

Um ligua absqȝ alijs mẽbris
grauedinem fuerit passa ꝛ eger
neqȝ febrem neqȝ acutã egritu-
dinẽ incurrerit: sal armoniacũ
ꝛ pip ꝛ. ʒʒ. ꝛ synapim albuȝ ac pyretruȝ ꝛ
staphisagriã ꝛ baurach atqȝ origanum et
sal indi ꝛ nigella ꝛ sansucus siccus sumãt̃
ꝛ in aqua coquantur ꝛ fiat ex eis gargaris-
mus. Caueat tñ patiens ne ex eo aliquid
traĳciat. ℂ Aut eger ieiunus multis die-
bus gargarizet almuri nabati: aut fiat gar-
garism⁹ ex aceto ꝛ pyretro. ℂ Postquaȝ
vero gargarizare cessauerit sumãtur salis
armoniaci: pyretri: piperis: synapis: om-
nium part. equales: ꝛ ex bis bene pulueri-
zatis lingua diutius fricetur. ℂ Quod si
cũ lingue grauedine auditus aut reliquo-
rum sensuum grauitas fortis affuerit fiat
egri curatio scd̓m doctrinaȝ qua paralysis
curatur. ℂ Si autem lingua in acutis fe-
bribus aggrauata fuerit ꝛ videris ipsam
cum grauitate in loquela extenuatam ꝛ ab-
breuiataȝ ꝛ spasmatã aqua calida ab alto
super spondiles dorsi ꝛ auris principia fũ-
datur et cum oleo fricentur. Eger quoqȝ
oleum tepidum in ore tenere debet. Et si
diu est ex quo loquela sua minui non cessa-
uerit: vel etiaȝ semper considerandum est
an ligamentum quo inferius lingua con-
nectitur maius sit ꝙ̃ debeat. Qd̓ si ita fue-
rit ex eo parum est incidendum ꝛ zinziber
puluerizatum immittendum.

Stud est capituluȝ de dif-
ficultate loquele cõtigẽte ex difficul-
tate motus lingue qd̓ cõtinuationẽȝ
habet cũ ca° de alchola supra siue de pustulis
q̃ nascũtur in lingua: vbi etiã lingua leditur in
motu: sed causa pustularum vel vlcerum: vt ibi
fuit dictum quia interposuit duo capitula de
casu vuee: ꝛ de intrãtibus intra guttur anima-
tis vel inanimatis ꝓpter continuationem ho-
rum membrorum ad radicem lingue: vt visum
est. Nũc cõsequẽter redeũdo etiam ad nocumẽ-
ta motus lingue facit ꝑ° capm̃ de grauitate lin-
gue. i. de difficultate motus eius nõ cõtingẽte
sup. ab a͞patibus eius vel vlceribus eius: neqȝ
sup. nocumẽto membrorũ vicinorũ ꝛ seruiẽtiũ
ei: ꝛ ꝭm hoc tria facit principalr̃ ꝭm qd̓ tria fa-
cit caᵃ parua de dicto nocumento mot⁹ lingue
qm̃ ꝑo ponit signa ꝛ curã nocumenti motus in
lingua ꝓpter diuersas causas tres ꝑcipue que
sunt alie a causis augmẽti suꝑflui ipsius ligue

2° determiat de nocumēto motus in lingua cō
tingēte ꝓpter eius augmētū: qn̄ ita intumescit
⁊ elōgat: vt os egrediat. 3° determiat ēt de no-
cumēto eius in motu: ēt ꝓpter grossitiē ei⁹ in
q̄dā parte illius: vt de glādula cōtigēte sub lin
gua ⁊ vocat rana siue ranula. 2ª incipit in pn°
sequētis capl'i. ibi. (Cū cōtingit ligua adeo in-
flari.) 3ª ibi in pn° alteri⁹ capl'i. (Qn̄ sub ligua
glādula nociua fuerit ⁊c.) Presens caᵐ etiā pª
diuisione diuidit in tres partes: qm̄ p° ponit si
gna ⁊ curā inflationis ligue a mā in ea recepta
vn̄ reddit nō apta cōueniēter ad motū. 2° po-
nit sigª ⁊ curā illius qn̄ reddit nō apta ad mo-
tū ꝓpter extenuationē ⁊ exiccationē illius: cū
qua sup. exiccatiōe aliq̄tiēs cōiungit spasmus
inanitionis: ⁊ aliquotiēs in ea fiūt scissure le-
dētes motū ei⁹. 3° ponit curā inhabilitatis mo
tus eius: vn̄ minuit loq̄la ex mala cōpōne liga
mēti. s. linguā existis: vt ꝓpter nimiā lōgitudi-
nē vl' puitatē. 2ª incipit ibi. (Si aūt lingua in
acutis febrib⁹ ⁊c) 3ª ibi. (Et si diu est ex quo lo
q̄la ⁊c.) Pria ps etiā in duas diuidi pōt: qm̄ p°
ponit signa ⁊ curā talis mollificationis lingue
repl'onalis: vt quasi paralysis eius ipsa sola exi
stēte lesa nō cōicato nocumēto cerebro: nec or-
ganis alioꝝ sensuū. 2° remittit nos p cura il-
lius qn̄ cōicat nocumētū cerebro ⁊ aliis orga-
nis sensuum ad curā paralysis. s. positā. 2ª inci
pit ibi. (Qd̄ si cū lingue grauedie auditus ⁊c.)
Pria etiā in duas principal'r diuidi pōt: qm̄ p°
ponit sigª illius: ponēdo etiā curā p gargaris-
mata. 2° ponit curā eiusdē cū fricatiōe lingue
cū quodā puluere post gargarismata vel alteꝝ
illorum. 2ª ibi. (Postq̄ v̄o gargarizare cessaue
rit.) Pria posset diuidi in tot ptes quot ponit.
Prio de signis. postea de gargarismatib⁹ trib⁹
q̄ ponit ptes patebūt. ¶ De pª g̊ pte ponēs sigª
dicte dispōnis: cū dixit. Cum ligua absq3 aliis
mēbris sup. de organis sensuū grauedinē passa
fuerit ⁊ eger neq3 fe. neq3 acutā incurrerit egri-
tudinē: tūc sup. talis difficultas in motu ligue
vl' grauitas illius maxᵉ pēdē vr ex humiditate
sanguiea vl' fl'atica recepta intra ipsam linguā
eā mollificāte: vl' al'r ad motū indisponēte: hoc
totū p3 ex eo q2 si talis difficultas in motu con
tigeret vitio cerebri mediate per modos diuer
sos: ⁊ cū grauedie ei⁹ cōiūgeret grauitas vl' ob
tusio in oponib⁹ organoꝝ alioꝝ sensuū: qd̄ non
est in casu p hoc qd̄ dixit absq3 aliis mēbris: ne
q3 ea dr esse spasmus sequēs siccitatē: qd̄ decla-
rat p hoc qd̄ dixit. Et eger neq3 fe. incurrerit ne
q3 aliquā causam sup. exiccātē vt esset de exitu
sanguis supfluo vel de aliis sil'ibus causis: neq3
tale nocumētū in motu seq̄t paucitatē spūum
⁊ resol'onem in eis vn̄ fiat inhabilitas in motu
ei⁹: sicut aliqn̄ cōtingit in ꝓpinq̄s morti ⁊ hoc
manifestat p hoc qd̄ dicit: neq3 aliā acutam in
currerit egritudinē: vl' sup. sil'em causam resolu
tiuā. nō ergo exn̄tib⁹ his causis supponit cau-
sam esse mām imbibitā vel in ea receptā: vt di-
ctū est: ⁊ qm̄ plerūq3 mā mollificās est fl'atica.
Idcirco circa hāc causam ponit curā p medici-
nas abstersiuas exiccatiuas: etiā si esset grossa
materia p subtiliatiua: ⁊ si esset viscosa p incisi
ua: ⁊ hoc p pulueres ⁊ gargarismata vt dcm̄ est
s. ¶ Ideo cōtinuādo in cura in tali causa di-
xit. Sal armoniacū ⁊ piper ⁊ zinzi. synapis al-
bū: ⁊ piretrū: ⁊ staphisagriā: ⁊ baurach: ⁊ origa
nū: ⁊ sal indū ⁊ nigel. ⁊ sansucus sicc⁹. Signan-
ter dixit siccus ad maiorē exiccationē sumātur
⁊ cū aqua coquant: ⁊ fiat ex eis gargarismus. i.
ex decoctione eoꝝ facta p decoctionē ad cōsum
ptionē 3ᵉ partis vl' vsq3 ad medietatē totum est
clarū. nā i v̄tute hoꝝ stāt intētiōes q̄ dicte sūt.
¶ Ponit cōtinuādo aliō gargarisma etiam ad
eādē intētionē: pus tn̄ ponēdo vnā cautelā ob
seruādā in vsu hoꝝ gargarismatū etiā sup̄ posi
tā in sil'i dicēs. Caueat tn̄ patiēs ne ex eo aliq̄d
traiiciat quā sentētiā posuit. A. in curatiōe lin-
gue in gn̄ali: cū dixit. Et op3 vt caueat in admi
nistratiōe medicinaꝝ oris ⁊ lingue cū fuerit, ex
gn̄e eaꝝ q̄ nocēt gutturi ⁊ pulmoni ⁊ sup. stō: vt
nō attrahat aliq̄d a cursu earum ad ipsa. addit
aut eger multis diebus gargarizet almuri na-
bati. i. salsamētū acutū illi⁹ cōtrate. ¶ Aut et
ponit 3ᵐ: fiat gargarismus ex aceto ⁊ pyretro vl'
sup. decocto pyretro in aceto vl' puluerizato et
mixto cū aceto: ista oīa vt p3 sunt ad intētiōes
dictas. ¶ Cōsequēter ponit puluerē post garga
rismata cū q̄ d3 ligua fricari: ēt ad exiccationē
materie si qua remāsit dicēs. ¶ Postq̄ v̄o gar-
garizare cessauerit sumāt salis armoniaci py-
retri pipis oīm an̄. ptes eq̄les: ⁊ ex eis bn̄ pulue
rizat3 ligua diuti⁹ fricet. Nā sic forte multipli-
cabit aq̊sitas saliualis reducet, ex ligua p corru
gatione partiū ligue vel exiccabit dicta mate-
ria contēta: ⁊ sic remouebit impedimētū eius.

Declaratio secūde partis principalis.

¶ Cōsequēter de alia pte pncipali hui⁹ ptis re
mittit vbi cū tali nocumēto ligue ɔiūgatur ēt
grauitas in aliis sensib⁹ ad curā palysis. s. posi
te dixit sic. q si cū ligue grauedie audit⁹ aut re-
liquoꝝ sensuū. s. visus vl' odorat⁹ grauitas for-
tis fuerit: fiat etiā egri curatio sm̄ doctrinā q̄
palysis curat. s. p° applicādo debitū regimē ex
siccatiuū ⁊ subtile: ⁊ ɔn̄r euacuādo mām cū pil
lulis appropatis mitiorib⁹ in pn°: ⁊ in ꝓcessu
fortiorib⁹ eq̄ndo mām ⁊ diuertēdo: ⁊ tādē ɔfor
tādo ⁊ resoluēdo sm̄ qd̄ dcm̄ est in cura paraly-
sis.

Nota

Declaratio 3ᵉ partis.

¶ Jā cōsequēter ponit curā talis nocumen
ti ⁊ grauedis ligue cōtingētis ex spasmo inani
tiōis ⁊ siccitate cui sepe cōiūgit scissio ⁊ sepa-
ratio ptiū ligue ꝓpt nimiā siccitatē dt. Si aūt li-
gua in acutis fe. aggrauata fuerit ⁊ videris eā
in loq̄la extenuatā: ⁊ su. ad tactū aridā: tūc su.
decl'at q causa hui⁹ debilitatis est siccitas: vt
p3 intelligēti. seq̄ns maxime fe. acutas vl' alias
causas exiccatiuas. Et tūc ponēs curam dixit.
Aqua calida ab alto sup spōdiles colli ⁊ auris
principio vbi terminat auris fundat. intelliga
tur de aqua decoctionis rerum humectatiuaꝝ
vt maluarū: altee: iuiubaꝝ: ⁊ similiū ad hume-
ctādū radicē ligue ⁊ originē neruoꝝ eiusdem: ⁊
cū oleo sup. humectatiuo fricet eadem pars. s.
cū oleo viol'. ⁊ de cucurbita: amigdalarum dul
ciū ⁊ similiū. Addit. eger quoq3 oleū tepidū in
ore teneat sup. vel aliqd̄ de dictis vel aliqd̄ iu-
lep: vt violatū: vl' zuccharcādū: vl' diagragātū:
vl' pil'e bibichie cōes cū mucilagie semis cydo
niorum formate ⁊ supp. aliis hm̄oi humectati-
uis.

Declaratio vltie ptis.

¶ De vltima parte hui⁹ capl'i ponit curam
huius impedimēti cōtingētis ex mala cōpōne
ligamēti ipsius lingue manifestās nocumētū
ex parte magnitudinis ligamenti dixit. Et si
diu est ex quo loquela minui nō cessauerit vl' ēt

Declaratio pme ptis. pncipalis

semp sup.cessauerit qꝛ.q̄ſi sup.sit naturale istō nocu^m cōſyderādū est an ligamētū qȏ inferius lingua cōnectiť.i.infra linguā maius sit ꝙ de-beat:vel sup.minus sit ita ꝙ non veniat quasi ad extremū ipsius lingue vt venire dꝫ si fuerit sup.maius.de eo ēt parū est incidēdū sup.si fuerit min⁹ cōtrahēs linguā:ita vt nō ꝑmittat linguā dilatari:etiā incisio est fiēda parum ipsius ꝓus ligate ex latere extremitates ei⁹. ⸿Et qm̄ ꝓpter solōnē ligamēti stāte multitudine venarū ꝛ arteriaꝝ in ligua stat dubitatio de nimio fluxu sanguis ꝓpter solōnē aliquaꝝ venaꝝ minutaꝝ vel arteriaꝝ sibi vicinaꝝ:ideo vt succurrat huic nocumēto parato fieri ꝑ talē incisionē ligamēti addit.ꝛ calcātū.i.vitriolū pulueriȥatū immittēdū est sup.ad causticādū ꝛ ꝓhibēdū fluxū sanguis. ⸿Et dicebat Aui.in cura abbreuiatiōis ligue:cū est facta incisio isti⁹ ligamēti abbreuiati oꝫ succurrē loco cū dragāto vsto.i. vitriolo vsto vt abscidat sangninē:ꝛ ponēs modū in incisiōe dicit.Et summa q̄ est necessaria in incisiōe ei⁹:est vt lingua reflectať ad supiora palati:ꝛ vt egrediať ex ore sup.trahēdo cum digitis:ꝛ tūc sup.facilis fiet incisio. Addit ponēdo aliud ingeniū qn̄ chirurgicus non audet super incisionē ꝓpter timorē hemorosagie:ꝛ si nō audet incidere ipsum cū ferro pauēdo et timēdo effusionē sanguis plurimi trāscat ad hoc vt intromittat sub ligamēto acū cū filo ꝛ disrūpat paulatim trahēdo filū absqꝫ incisione ꝛ ponat supra mēbrū q̄ ꝓhibeāt glutinationē ꝛ sūt medicine canteriȥātes attractiue:vt sup.est vitriolū. Addit remouēdo timorem chirurgici in incisione.Et si subtiliatur.i.sup.diligenter cōsideret in incisiōe eius.sup.ligamenti cū cautela venaꝝ q̄ sunt sub lingua ne adueniat eis incisio nō adueniat cursus sanguinis plurimi:pur ego laudarē qȏ:bonū est timere ꝛ habere ꝑparatas medicinas causticas vt dictum est.

Nota

⸿De magnitudine et abbreuiatione lingue. Cap.xlvj.

CUm ꝯtigerit linguā adeo inflari vt ꝓ magnitudīe os egrediatur:fricāda est ex cepe aut ex citri acetositate:aut cum ribes:aut ex granato acetoso dōec saliua mľta ab ea fluat:hoc nāqꝫ modo detumescit ꝛ ad primam redibit mensurā. ⸿Si aūt nō sufficit fiat fricatio ex sale ꝛ aceto. ⸿Et si nondum sufficit fiat minutio ex vtrisqꝫ cephalicis prius:et postea ex venis sub lingua.

COntinuando etiā in reliquis duob⁹ capľis:qꝛ mā est ꝯtinua ꝛ ꝑuula sunt q̄ ēt sunt supra diuisa seq̄tur captm.Cū ꝯtigerit linguā adeo inflari. In quo.d.Ras.ponit curā lingue adeo tumescēt ꝛ elōgate vt sua grauitate ꝛ pōdere ꝓpter suaꝫ magnitudinē ꝛ intumescētiā os egrediať:ꝛ ponit curā istius a cā humida cū caliditate ꝯiuncta subtili ꝛ aquea ꝛ forte sāguinea ꝑus:postea ponit curā qn̄ cā magis ad flāticū declinat residendo tādē:ꝛ tertio ad curā cāe magis sanguinee.scȏa ibi.(Si aūt nō sufficit fiat fricatio.)3ª ibi.(Et si nō sufficit ꝛc.) ⸿Dixit igiť de ꝓª ꝑte. Cū ꝯtigerit linguā adeo inflari vt ꝓ magnitudine sup.eius os egrediať est fricāda ex cepis aut ex acetositate citri aut cū ribes.i.succo ei⁹: aut granato acetoso sup.decocto vel exꝓsso siľ succo de tota suba ei⁹.Et dixit ꝙ hoc fiat donec saliua ab eo multa fluat.Addit:hoc nāqꝫ detumescit:ꝛ ad primā redibit sup. lingue mensuram.

Declaratio ꝓme ꝑtis.

⸿Pro intellectu partis hui⁹ no. ꝙ ad ducēdū mām ex lingua ꝑ viā saliualis māe vtiť duob⁹ ingenijs q̄ſi diuersis:vt.s. medicina attractiua ꝛ dilatatiua viaꝝ ligue siľ cū acuitate vt ē de fricatione cū cepe.Nā ꝑ eā fit ꝯuersio māe exteri⁹ ꝛ expulsio eaꝝ a ꝟtute ꝓpter acuitatē cepe:vtiť etiā ingenio q̄ſi opposito:vt fiat detumescētia ꝑ medicinas acetosas ad stipticū declinantes: vt est de succo acetositatis citri ꝛc. Nā iste medicine cū sua acetositate penetrāt mordicādo ꝛ stimulādo:deīde cū stipticitate faciūt ad corrugationē partiū lingue ad quā seq̄tur exꝓssio illi⁹ humiditatis imbibite subtilis aquee vt patet. ⸿Sꝫ vbi materia esset magis grossa ista acetosa nō sufficerēt:immo fortassis ingrossarēt eaꝫ: ideo addit de scȏa ꝑte. ⸿Si aūt nō sufficit sup. talis fricatio cū dictis ꝓpter grossitiē māe fiat fricatio cū sale ꝛ aceto. Nā illud faciet ad īcisionē ꝛ exiccationē māe ꝛ sic minueť detumescētia.

Declaratio 2e partis

⸿Sed si mā faciens tumorē esset inclusa ad intra venas ꝛ arterias disꝑsas plurimas ꝑ subam ipsius lingue:deinde acq̄rať extēsio ꝛ grauitas in lingua cū dicta remedia nō sufficerēt ad ꝑfectionē:nō ꝓª:qꝛ ꝑ ea nō educiť nisi mā ꝯtēta in vacuitatib⁹ ꝛ porositatib⁹ sube lingue:neqꝫ etiā 2^m valeret medicamē:imo fortassis sua acuitate ꝯuerteret de mā ad linguā ꝛ augereť:iō qn̄ ista nō sufficiūt q̄ dicta sunt est quasi signū ad ꝯcludendum ꝙ mā est sanguinea cōtenta ad intra venas:ꝓcipue si fuerit lingua rubea ꝛ calľa:et iō tūc maxime valet flōmia ꝑus diuersiua ꝛ euātiua ex cephalicis:ꝛ deinde euātiua eradicatiua immediate euāndo ex venis sub lingua exn̄tib⁹ cū flōmo.ꝛ hanc sniam innuebat:cū dixit de tertia ꝑte.Et si nec dū sufficiūt sup.que dicta sunt fiat minutio ex vtrisqꝫ cephalicis:pri⁹ sup.euāndo ꝛ diuertēdo:ꝛ postea ex venis q̄ sunt sub lingua:ꝛ ita valeret etiā scarificatio cum ventosa facta sub mēto posita:lꝫ imediati⁹ fuit flōª fctā ex venis sub ligua:hoc est qȏ dixit de toto capº.

Declaratio 3e partis.

⸿De ranula seu glādula ligue. Ca.xlvij.

CUm sub lingua glandula nociua fuerit in principio ex sale armoniaco ꝛ gallis fricanda est. ⸿Si aūt vetusta fiat ex medicamine gingiue sanguinolente fricāda est quod est medicamen acutum. ⸿Eger antē acetū ꝛ salē in ore teneat. ⸿Ista ex eisdē sunt curanda ex quibus curantur alchola que nominauimus ꝛ squinantia sanatur.

Sequitur aliud capitulū de glandula sub lingua ⁊ vocat̄ ranula. In quo ponit curā nocumēti in lingua cōtingētis ex grossitie eius ex p̄ntia mãe flatice satis grosse aggregate sub ligua incipiē te v̄sus radicē eiꝯ ⁊ tēdēte v̄sus extremitatem vñ dicta est ranula ad sīlitudinē rane parue dē ptis extremitatibus eius: ⁊ ponit duo medica mina. Primū leuiꝯ ad subtiliationē resolōnem ⁊ exiccationē dicte mãe. 2° ponit aliud medica mē qd̄ est causticū ad violēter vlcerādū: ⁊ tādē exiccādū dictā mãz: ⁊ pꝯ su. dz cōsolidari. 2ª ibi. (Si aūt vetusta fiat.) ¶ De pª pte dixit. Qñ sub ligua glādula nociua fuerit: in p̄nº ex sale armoniaco ⁊ gallis fricāda est. nā p hoc medicamen cōplet̄ intētiones q̄ dicte sunt: vt pz ↄsyderāti ēt cū cōfortatiōe ne aliñde recipiāt mãm. Sed nota p hoc qd̄ dixit in p̄nº ex hoc v̄bo nō intelligat̄ ꝙ p̄us nō debeāt p̄cedere vl̄ia de eūone ⁊ equatiōe mãe ⁊ diuersione ⁊c. nā talia q̄si semp debēt p̄supponi añꝙ veniēdū sit ad localia: et ita ēt debeāt supponi in caº supiori de grauedine lingue. Sz intellexit ꝙ in p̄nº. i. qñ debēt applicari medicīe locales factis illis cōmunibus ista dñt in p̄nº apponi de sale armoniaco ⁊c.

¶ Et si cū isto medicamine mã nō remoueatur qꝛ sit nimis indurata: tūc addit de 2ª pte continuando. ¶ Si aūt vetusta fiat ex medicamine gingiue sanguinolēte. i. ex medicamine posito in caº de gīgiuis sanguinolētis medicanda est qd̄ est medicamē acutū: vt dicit ⁊ bñ. nā est causticū forte in virtute arsenici ⁊ calcis intrātiū in eo: vt visum est supra loco suo. Et ita cūz hoc sup. medicamīe remouebit̄ sup. dcā mã applicato medicamīe ↄueniēter a chirurgico experto et infrīdādo linguā circa ptē supiorē ⁊ ptes circūstātes cū aliq̄bꝯ frīdis repcussiuis ne acuitate medicamīs trahāt̄ mãe ad līguā postea fiat cōsolidatio cū medicis cōueniētibꝯ: de q̄bꝯ dcm̄ est. s̄. in cura vlcer̄. ¶ Laudant tñ auctores vt fiat opatio manualis absciēdo partē illiꝯ carnis. nā de hoc dicebat Aui. in cura eiꝯ expiātur in ipsa medicine corrosiue incisiue resolutiue in q̄bꝯ est supflua exiccatio sicut sal armoniacꝯ ⁊c. Tādē dixit: ⁊ si nō cōferāt medicīe acute fortes q̄ in alchola administrāt̄ addit. Si aūt non valuerint sup. sufficiēter non erit excusatio ab opatiōe manus. i. ab officio chirurgico eleuando. s. linguā exteriꝯ trahēdo postea cū instrumēto opari: ⁊ tādē cū medicis appropatis occurrere: de q̄bus infra dicet̄ in cura sq̄nātie: ⁊ etiā s̄. dcm̄ est in fil̄i de vulneribꝯ ⁊ vlceribus: ⁊ hoc est qd̄ addit Ra. ista ex eisdē sunt curāda: ex q̄bus illa q̄. s̄. nominauimus sup. curātur ⁊ squinātia sanat̄. i. cum quibus etiam squinātia sanatur: ⁊ hoc est qd̄ dixit in istis capitulis paruis de tota litera s̄m expositionem textualem.

Quibus sic expeditis textualibus cōtrahē do principal̄r ad rubricam de grauedine lingue. i. nocumento in motu non apostemate vel pustulis vel vlceribus principal̄r: de quibus supra dictuz est. Pro completiori intelligētia mãe primo videbit̄ de quid nois. 2° de distinctionibus ⁊ speciebus. 3° de causis grauitatis lingue. 4° de signis ⁊ pronosticis q̄busdam ⁊ demonstratiuis. vltimo de cura.

Quid nominis. De primo notandum ꝙ per grauedinem lingue intelligit nocumentum in motu lingue qd̄ nocumentum est aut quo aufertur motus lingue aut minuitur aut corrumpitur: qꝛ mutatur a motu faciēte ad debitam vocis formationem.

Distinctiones. De 2° sit hec p̄ma distinctio. Talis immobilitas: quedam est natiua: quedam ex tempore. Item de ea que est ex tempore. Quedam est talis ex modico tempore facta: ⁊ quedaz iam multo tempore durauit. Item quelibet talis vel accidit in corpore tenere etatis: post tamen tempus debitum ad loquelam. quedam accidit in etate pronecta. Item de qualibet tali: quedam accidit quasi principiando non precedentibus alijs morbis: ⁊ quedam accidit post alios morbos vel per crisim vel aliter.

Cause. Ueniendo ad tertiū de causis notandū ꝙ talis immobilitas ligue sequi potest oēm cām minuentē vel auferentē debitū motum mēbri vt est palysis mēbri vel spasmꝯ. Nam sicut mēbrū paralyticū fit imobile ⁊ fit inobediēs debito motu ita est de spasmo: idcirco oēs cause q̄ p̄nt esse cause spasmi vel palysis lingue eē possunt cause grauitatis lingue. ¶ Et de his causis aliqñ cā est talis p essentiā in mēbro aliqñ p cōitatē cerebri vel alioꝝ. vt exēpli grā. propter oppilationē ↄtingentē in vijs medijs p quas defert̄ virtus motiua ad linguā vel ꝓpter indispōnē instroꝝ vt spūum vel ꝓpter abscisionem nerui veniētis ad musculū ⁊c. s. vt visuz est supra de palyticis. ¶ Silr̄ cū fit spasmus in lingua aliqñ fit ex mã corpulēta grossa dilatāte: et ↄñter abbreuiante: aliqñ fit p viam siccitatis. ¶ Fit ēt nocumētū ꝓpter malā cōpōnē maxie ꝓpter ligamentū infra linguā: qꝛ nimis lōgū ⁊ aliqñ nimis breue existit: ⁊ prohibet linguā dilatari ⁊ extendi pro debita vocis formatione. ¶ Cause spāles maxie ledētes p essentiā ⁊ maxime humorales. Aliqñ sumunt̄: aut ex pte mãe sanguinee: aut flātice aquose subtilis: aut a mã melīca vel flāte grosso. raro fit a mã colerica q̄ lz sit apta intrare mēbrū: nō tñ est apta extēdere: et ibi pmanē ꝓpter raritatē subē ligue. ¶ Causa vero spasmi est mã flātica grossa vl̄ melīca vel siccitas. ¶ Cā ēt ↄtractionis vel elōgatiōis: aliqñ est ex vitio nerui vel ligamēti ↄhētis: ēt dicebat Raſ. in diuisionibus suis de mente Gal. ꝙ magnitudo lingue fit etiam ex ventositate vaporosa implente ipsam ⁊ inflante.

Signa. Ueniendo ad quartū de signis. Primo sunt ponenda signa ꝓnostica ⁊ euentus: ⁊ etiam ad malum vel ad bonum consequenter demonstratiua.

¶ De signis ꝓnosticis p̄mū est. ⁊ est Mes. ꝙ grauitas lingue sepe ↄsequit̄ lythargiā aut apoplexiā: ⁊ rō satis ptz. ¶ Scōm ꝓnosticū: mollificatio lingue ⁊ nocumentū eius maxie accidit pueris ⁊ humidis nā: vt flāticis ⁊ mulieribꝯ: ⁊ maxime hñtibus cerebrum debile. Nā cōiter tales fiunt balbutiētes. Sepe etiā accidit in morbis mālibus in corpe pleno a cā liq̄faciente vt in febribus colliquatiuis. ¶ Aliud: ⁊ est Ra. in diuisionibꝯ: ⁊ grauitas quidē lingue est ex eis q̄ accidunt post birsen. i. apa cerebri ⁊ ↄtinuādo in ꝓnosticis ad malum addidit. Et si fuerit antiqua

Nota.

De quidditate nois.

De causis.

De signis ꝓnosticis

nõ sanat. ¶ Aliud pnosticũ ad malũ: qñcũqꝫ se-
qtur nocumẽtũ cerebri talis inobediẽtia in li
gua ex quacũqꝫ causa ptigat. si diuturna fit tũc
nõ sperat salus qñ sequũt nocumẽta cerebri: ꝙ
si nõ fiat chronica curat curatione dispõnis pn
cipalis eius. ¶ Aliud pnosticũ. grauitas mot⁹
lingue a natiuitate ꝛ perseuerãs p ãnos vix vl
nũqꝫ curat: ꝛ pcipue si accidit cũ surditate. ve-
rũ est tñ ꝙ in pueris si etiã extẽdat p vnuz vel
duos annos ꝛ nõ loquũtur: tñ postea in pces-
su fit curatio vt statim dicet. ¶ Aliud sigᵐ etiã
ad malũ si fit a causa pmitiua vt ex scissione ali
cui⁹ musculi vix vl nũqꝫ curat. Uñ dic Aui. 6ª
tertij. in cura magnitudinis ligue. Fuit vento-
satus qdã hõ in dorso ꝛ scarificãdo tact⁹ est ner
uus hñs colligãtiã cũ neruis ligue ꝛ paralyti-
cata est ligua. Nã addit: ꝛ pcussus est cũ scalpel
lo neru⁹ in spõdilib⁹ pãniculi cõiũcti cũ ligua
qre mollificata est lingua. fiat g talis scarifica-
tio cũ diliẽgtia bona ne fiat pfũdatio nimia
¶ Sigª vo ad bonũ sumũt ex causis oppositis
cũ fiũt facile remouibiles: de qb⁹ dicebat Aui.
loco alleg. Et mollificatio qdẽ ligue cũ accidit
pueris sufficit in ea sollicitudo custodie sup. a
causis humectãtib⁹ supfluis: etiã addit: ꝛ ciba
tio ex passeribus ꝛ volatilib⁹ ambulatiuis: et
supp. reliqs exiccatiuis sup. faciunt ad curam.
¶ Aliud pnosticũ ad boᵐ. difficultas ptigẽs in
corpe forti ex causa colliquatiua si fit recẽs fa-
cile curat. ¶ Aliud pnosticũ etiã ad boᵐ: cõtin-
gẽs talis dispõ ex vẽtositate vaporosa implẽte
liguã etiã corpore forti facile curat ptz. Et hec
de pronosticis sufficiant.

¶ De signis vo demfatiuis gñis non opz qcꝙ
dicere: q2 ex se manifestãt: sed solum sunt ponẽ
da sigª demfatiua spẽꝝ: ¶ De signis. g specieꝝ
si causa fuerit sanguis mollificãs declaratur ex
rubore ligue ꝛ faciei ꝛ tẽsiõe venaꝝ guidet: ma
xime. ¶ Et si cã fit mã subtilis aqsa sigᵐ est sa-
liue copia ẽt cũ fit nocumẽtũ ex subtiliatiuis ꝛ
incisiuis medicinis ꝛ nõ fit iuuamẽtũ immo fit
iuuamentum ex stipticis: tũc est sigᵐ ꝙ est mã
aquosa subtilis in causa.
¶ Et si fit ex cã humoris flatici grossi declat ex
albedie ligue. ¶ Si ex siccitate ppt fe. acutas
pᵐ sigᵐ est pcessio cãꝝ ꝛ supflu⁹ labor aĩalis ꝛ
corporeus inanitiões sil cũ tactu aspo vigilie
ꝛc. ¶ Et si fiat p viã cõitatis cerebri est ẽt lesio
in opõnib⁹ alioꝝ sensuũ ꝛ pcipue fit immobili-
litas palpebraꝝ: ꝙ si nõ fit nocumẽtum in alijs
mẽbris sigᵐ est qd p essentiaz. ¶ Et si fuerit ex
cã pmitiua de solone pcessit causa manifesta.
¶ Silr si seqt ad apata ceerebri iª pcesserunt.
¶ Et si fuerit ex vẽtositate declarat differẽter
ab humorali: vt dicit Ra. in diuisionibus qm
inflammatio vaporosa nõ flectit cũ premit. s.
ipsam digitus ꝛ inflammatio flegmatica flecti
tur. ¶ Etiam si fuerit ex vitio ligamenti ex se
manifestat.

Cura. hꝫ qtuor intẽtiones post debitũ regi
mẽ i dieta q obseruari dꝫ diuersa sm
diuersã exigẽtiã cause: vt in inferiorib⁹ caplis
dcm est. Pria est eũo de causa i toto exñte. 2ª di
uersio. 3ª est eũo ꝛ resolutio materierum actu
peccantium per partem oppositam membro le
so. 4ª intentio est euacuatio per eandẽ partẽ.
¶ Pria g eũo cõplet p flõmiã in cephalica si fit
replo sanguinea in toto: deiñ fiat flõª sub ligua
aliqñ tñ exñte mã sanguinea: pauca tñ exñte li-
gua rubea fiat flõª de venis paruulis ꝛ sufficit
Et si fit mã grossa colica fiat eũo cũ appropatis
vt pillulis aureis ꝛ cochijs. Et si mã fit flatica
grossa eũetur cũ appropriatis pueniẽtibus di-
gestiuis ꝛ equatiuis materie appropatis sepe
dictis in simili. ¶ Diuersio cõplet cũ ligaturis
fricationibus membrorũ inferioꝝ: ꝛ hoc in ma
teria sanguinea. In flatica aũt cũ clysterijs ap
propatis: nec cũ subtiliatiuis ꝛ incisiuis pce-
damus nisi fit mã flatica grossa. ¶ Alia intẽtio
s. eũo mãe cõiũcte p ptẽ oppositã cõplet per di-
uersa. Nã ad hoc valẽt fomẽtationes inũctio-
nes emplatiões cũ appropatis sepe dictis. Et
aliqñ est veniẽdũ ad cauteria ꝛ actualia ꝛ potẽ
tialia: de qbus. s. dcm est in spasmo: ꝛ etiã circa
lfam. ¶ Ultia intẽtio. s. eũo p eãdẽ partẽ cõple
tur p ea q dicta sunt de mẽte Ra. in lfa in mate
ria subtili cõtrahẽdo mãm ad ex cũ modico ce-
pe fricãdo liguã vl cũ gargarismate facto cum
aceto ꝛ ad stipticũ declinãtibus ipa exñte cala:
vt cũ succo de acetositate citri vel de ribes ꝛ aq
decoc. coriãdroꝝ pparatorũ vl achacia. ¶ Et si
mã sit grossa flatica valet pip ꝛ albũ ꝛ lõg. si ex
eis puluerisatis fricet lingua. Ualẽt mastica-
toria fortia de staphixagria ꝛ de piretro ꝛ nigel
la ꝛ cũ pipe vl zinzibere ꝛ sale armoniaco frice
tur lingua: valẽt remedia in lfa posita. vꝫ collu
tio oris ex oxymelle ꝛ aq decoc. raffani vel aco-
ri vl maiorane vl sticados: ꝛ in acori est bonum
iuuaᵐ si masticet. si etiam cõdiat ꝛ comedat ad
hoc valet ꝛ in cõfortatiõe cerebri ꝛ lingue suma
tur de tyriaca de plirisarcoticon ꝛ tyriaca ma-
gis. ¶ Et si fit ex cã siccitatis opꝫ hũectare cum
appropatis dictis circa lfam ꝛ cassiafi. si dissol
uat cũ aq decoc. violaꝝ ꝛ se. maluaꝝ cũ gummi
arabi. ꝛ teneat in ore est efficacis iuuamẽti ad
hoc. si etiã fiãt pille plane ꝛ tenẽatur in oreml
tũ iuuabunt: etiam si fit inunctio posterius cir
ca radicẽ lingue cum humectatiuis ꝛ sup caput
etiã cibis humectatiuis vti vt brodio pullorũ.
¶ Et si in ifante tardat loquela multum fricet
lingua pueri cũ sale ꝛ melle ꝛ sepe inuitet puer
ad motum lingue ita vt etiã violenter loquat
ꝛ hoc fiet si nutrix sepe linguã suam cõmoueat
Et hoc seruauit Demostenes q lapillos sub lin
gua detulit: vt posset bene loqui: ꝛ ita postea
habuit aptissimã loquelam cũ prius esset tar-
de ꝛ multum difficilis locutionis naturaliter.
¶ Et si fit nocumentum ex parte ligamenti vel
magnitudinis vel breuitatis opꝫ vt scindatur
tale ligamentum infra linguaz sm quod dictũ
est circa literam per diuersa ingenia chirurgi-
ca ibi posita eligẽᵒ qd magis placuerit.

Nota pro pueris.

¶ De squinantia. Cap. xlviij.

Cum in deglutiendo sẽtitur an
gustia adest passio que squinã
tia vocat: ꝛ eius grauitas aut
leuitas secunduz angustie quã
titatem deprehendi potest. ¶ Cuncꝫ traĩ
ciendi angustia fuerit in facie ꝛ oculis ru-

bedo ⁊ repletio in principio curationis: cephalica flebotomet: et gargarismus ex succo granati muzi cũ carnositate sua fiat aut ex rob mali maciãi acetosi: aut ex rob mori de sceni. ¶ Et post hoc fiat gargarismus ex aqua ro. in qua sumach fuerit infusũ. ¶ Qd postq̃ ꝑ tres dies sic factũ fuerit ⁊ vẽter ex succo fructuũ sicut prunorũ tamarindorũ cassiefi. ⁊ tereniabin solutus fuerit: fiat gargarismus ex apozimate ficuum citrinarũ ⁊ passularum aut ex medulla cassiefi. cum hydromelle. ¶ Qd si passio inueterauerit: ex gargarismis et insufflatione fortium medicaminum que dicturi sumus curanda erit.

¶ Si aũt in facie non fuerit rubedo: fluxeritq; ab ore saliue multitudo ⁊ eger fuerit humectatus: in principio soluatur venter ex cochijs. ¶ Et fiat enema cũ clysteri acuto: qd in ca. de apoplexia nomianimꝰ. ¶ Cum passio tñ inceperit fiat gargarismus ex syru. acetoso: aut cum hydromelle ⁊ pipere ⁊ oxymelle: deinde ex almuri nabati: fiat etiam gargarismus ex hydromelle ⁊ synapi. ¶ De his preterea q̃ male squinantie conferunt: est vt ex venis q̃ sunt sub lingua fiat minutio. ¶ Et ventose absq; scarificatione in collo ponãtur. ¶ Et epithimetur collum ex melle anacardino donec vesice in eo generentur. ¶ Et fiat gargarismus cum synapi. ¶ Et fiat gutturi insufflatio ex hoc medicamine quod sic fit Synapis sal armoniacus piretrum nitrũ assa piper mẽtastrũ sumãtur: ⁊ ex eis cum hydromelle fiat gargarismus.

Istud capitulum secũdũ

Iuxta diuisionẽ supius factã est vltim capm 2e ꝑtis pncipalis pmi tractatꝰ huius noni Almã. in q̃ determiabat de dispõnibꝰ organoꝝ quatuor sensuũ exterioꝝ vt visus auditus odoratꝰ ⁊ gustꝰ. s. ocłoꝝ auriũ narium ⁊ lingue ⁊ partiũ adiacẽtiũ ⁊ vicinaꝝ ligue: vt gingiuaꝝ dẽtiũ vuee: ⁊ de his q̃ gulã ingrediũt: ⁊ iaꝫ vltᵒ de dispõnibꝰ gutturis: ꝑtis ẽt vicine vt de sq̃nãtia q̃ ꝓncipalr est dispõ ꝑter nãm gutturꝫ vel qm̃ ad dictã dispositionẽ seq̃tur sepe prefocatio qd est accñs lesiõis spũs: q2 difficultatis vł quasi ꝓhibitionis: vñ h̃ dispõ appellat aliq̃tiẽs nõie accñtis decollatio pfocatio vł suffocatio ꝓpter ꝓhibitionẽ penetrationis anhelitꝰ ad plmonẽ ⁊ ad cor: ⁊ hoc mõ de ea tractauit d. Aui. 6a tertij. sub dispõnibus gutturis: ⁊ ẜm hãc cõsyderationẽ potuit esse pnm tractatꝰ dispositionis spiritualium: q2 dispositionũ nocumẽtorũ spũs vel aeris siue anhelitus: ⁊ sic cum precedẽtibus cõtinuat ẜm alterũ duoꝝ modorũ Diuidit presens capm pa diuisione in duas partes: qm̃ pᵒ declarat ꝑ signa ipsam squinantiam ⁊ gradum ipsius in malitia: grauitate. s. ⁊ lenitate. 2ᵒ ponit curã ibi. (Cum traijciẽdi angustia fuerit ⁊c.) ¶ De pa parte dixit. Cum in glutiẽdo sentitur angustia sup. nõ cõtingẽs a causa ad placitũ remouibili adest passio q̃ squinãtia vocat: ⁊ ponẽs gradũ in malitia eius dixit cuius grauitas. i. vehemẽtia malitie vel lenitas. i. remissio malitie per angustie q̃titateꝫ sup. in deglutiẽdo. i. intẽsionẽ ⁊ remissionẽ nocumẽti deprehẽdi potest. ¶ Pro intelligentia huius partis est aduertẽdũ ꝙ lꝫ squinantia vt pauloante dicebatur sepe sortiatur nomen ab accñti: qd est decollatio vł pfocaᵒ: ⁊ ita in oĩ sq̃nãtia cõiungit difficultas in anhelitu aliq̃lis sicut etiam difficultas deglutiendi quia tamẽ difficultas deglutiendi videtur magis laboriosa patiẽti: ⁊ cũ maiori angustia fit deglutio q̃ aeris attractio: si sit difficilis anhelitus: iõ Ra. declarãs sq̃nãtiã eã declarauit ꝑ sigm magis manim: vt ꝑ angustiã deglutionis q̃ angustia nõ tm̃ dicit difficultatẽ deglutiõis: sꝫ difficultatẽ ẽt laboriosam que immediate nõ sequitur ad attractionẽ aeris. nã si attractio aeris sit difficilis nõ est laboriosa nec dolorosa. ¶ 2ᵒ notãdũ: ꝙ lꝫ squinãtia multiplr sumat: vt a multis causis gñalibus euenire põt vt. j. loco suo de q̃d nõis termini ⁊ de causis eius videbit: q2 interdũ cõtingere põt ex debilitate motus musculorum seruiẽtiũ deglutioni ⁊ attractiõi aeris: ⁊ hoc ex diuersis causis ẽt sine apostemate: q2 tñ auctores cõiter sq̃nantiã appropriãt difficultati cõtingẽti ꝓpter apa gutturis vł circa gulã cõtigẽs. vñ dicebat Alex. ⁊ antiq̃ q̃plimi oẽm spẽm flegmonis. i. apatis circa gulã factã siue q̃ extrinsecus siue q̃ intrinsecus oppressit suffocãdo: sq̃nãtẽ vocauerũt. i. sq̃nãtiã. ⁊ ideo ita Ra. imitatus morẽ antiquoꝝ faciẽs capm de sq̃nantia cõtraxit ad difficultatẽ vel angustiã deglutiẽdi cõtingẽtem ex apate in partibꝰ gule: q̃ ꝓprijssime sq̃nãtia vocat: vt videbit in ꝓcessu capłi imponẽdo curã ipsius. nã posuit curã variãdo ẜm diuersa tpa apatis ⁊ accñtiuꝫ eius: ⁊ ita sic legat litera. ¶ Cum in glutiendo sentit angustia. i. difficultas cum dolore fuerit in deglutiẽdo: ⁊ sup. stat difficultas in anhelitu: q̃ sup. cõtingit ex apate cõtingẽte in partibus gutturis: quã causam tacite innuebat per hoc qd dixit: angustia sentit in deglutiẽdo: q2 si fit difficultas deglutionis ꝓpter alias causas q̃ ab apate in illis partibus: lꝫ fiat difficultas ⁊ deglutiõis ⁊ anhelitꝰ: nõ fit tñ vt in plibꝰ angustia. i. difficultas dolorosa: vt patebit discurrẽti ꝑ cãs. j. ⁊ iõ cũ fit ãgustia declarat ꝙ. cã sit apa illaꝝ ꝑtiũ: ⁊ sic sq̃nãtia ꝓprijssie sũpta. ¶ Cũq; traijciẽdi ⁊c.) In hac parte ꝓsequitur ponẽdo curã ipsiꝰ sq̃nantie ⁊ diuidi põt pars ĩ duas: pᵒ ponit curã sq̃nãtie nõ multũ maliciose. 2ᵒ ponit curã sq̃nãtie: cuiꝰ accñtia sunt ad ꝑditionẽ. 2a. ibi. (De his pterea q̃ male squinantie conferũt ⁊c.) Pria adhuc in duas: quoniam pᵒ ponit curam squinantie calide maxime sanguinee: 2ᵒ ponit curam flegmatice squinantie. 2a ibi. (Si autem in facie non fuerit rubedo.)

Declaratio partis principalis.

Prima adhuc in duas.nā p̄° ponit curā sq̄nan-tie in p̄n° ⁊ augmēto apātis.2° ponit curā cum iam venit ad statū digestionis vel cum est intē tio resolōnis.2ª ibi.(Postq̄ per tres dies ⁊c.) ¶De p̄ª parte intēdēs ponere sanguinee sq̄ui-nātie curā.p̄° manifestat eā ꝑ signa.2° ꝓsequi-tur in cura.ibi scd̄a.(In p̄n° curationis.) ¶Dicit ergo p̄°.Cūq̄ʒ traijciēdi vel sup.deglutiendi angustia fuerit ⁊ in facie ⁊ in oculis rubedo et replō sup.ſm venas ⁊ sup.cū alijs signis sanguinis.s.de magnitudine pulsus ⁊ vrina ⁊ reliq̄s ⁊ tūc sup.significat̄ ꝙ sq̄nātia sit sanguinea maxime si annectat̄ rubedo lingue ⁊ palati ⁊ dolor magnus extēsiue cū caliditate partiū gutturis. ¶Et tūc cōtinuādo curā dixit:in p̄n° curationis cephalica flōmet̄.Nā ꝑ eā fit diuersio ⁊ aliqualis euacuatio de mā parū fluxa:sʒ vtrū hāc flōmiā alia p̄cedere debeat vt flōmia basilice vel saphene ⁊c. Jam in simili declaratum est supra in cura frenesis ⁊ obthalmie:vt etiam ĩ.loco suo videbit̄:qm̄ aliq̄n ille p̄cedere debēt.

Declaratio p̄me ꝑticule scde partis principalis.

¶Dicit cōsequēter cōtinuādo ⁊ gargarismus ex succo granati muSi.i.mediocris inter acetosum ⁊ dulce cū carnositate sua fiat.i.fiat cōpressio nō tm̄ granoꝝ granati:immo etiā carnositatis ei⁹ ꝓpter maiorē stipticitatē:aut sup.fiat gargarismus ex rob mali maciani.i.ex succo cocto ⁊ depurato mali maciani.i.pomi syluest.acetosi:aut ex rob mori.i. succo mori d̄ sceni.i.illi⁹ ꝯ te.⁊ post hec fiat gargarism⁹ ex aqua ros.in q̄ sumach fuerit infusum vel sup.ꝑ arū decoctum ¶Pro intelligētia partis hui⁹ ⁊ sequētiū est p̄° intelligēdū gñalr̄ ꝙ Ra.ponēs curā squinātie ꝑ diuersa ingenia curatiua nullā fecit mentionē de dieta:sicut solet in alijs morbis determiare.Et hoc ideo facit ad innuēdū:ꝙ q2 morbus est acutissimus:⁊ maxime seuoꝝ accñtium tota ergo quasi intētio est ad morbū ⁊ nulla ad ꝟtutē:vñ nulla q̄si sumit̄ indicatio de exhibendo cibū:⁊ ita in hoc tacite reddit medicū vigilātē ⁊ sollicitū ad curā hui⁹ morbi cū oībus ingenijs curatiuis ꝓpter periculū subitaneum ei⁹. ¶2° spālr̄ notate ꝙ ex ordīe ⁊ serie text⁹ ēt videt̄ colligi exp̄sse ꝙ nūq̄ regulr̄ añ eūonez ꝑ flōmiā vl̄ alia ē fiēda repcussio:īmo p̄us ē fiēda flōia maxīe ĩ sāguīea:lʒ ēt ĩ oī alia mā ꝯsentiēti bus cōibus cōditiōibus ad flōmiaʒ fit ēt fiēda vt.ĩ.declarabo añq̄ fiāt gargarismata repcussiua ⁊' hoc propter causas al's dictas in sil'i.

Nota bñ.

¶Et notate etiā ꝙ lʒ laudet gargarismū:q̄ est q̄dā motus factus circa partes gutturis cū re humida:vt succo granatoꝝ ⁊c.tñ vt infra videbitur specialr̄ nisi in corpore mūdificato multotiēs illa gargarizatio est multū suspecta:quoniam propter motum illarum partium conuertitur materia ad locum lesum.Si tamen fiat lenis motus facta flōmia ꝑ illum motum fit habilitas ad penetrandum ipsum medicamē intra membra lesa:sicut embrocatio quedam leuis ⁊ maxime in stipticis medicinis que ꝓpter stipticitatem difficulter penetrant in ista mēbra.Et ideo iubetur a principio vt talia stiptica participent acetositate ad adiuuandum penetrationem eorum:vbi in processu postquā penetrauerit virtus aliquorum repercussiuorū ad prohibendum euentum fluentis materie in totum applicari possunt stiptica magis nō penetrantia:⁊ istum ordinem seruauit Rasis in litera qui primum facit gargarismum ex succo granati muSi:aut ex rob maciani acetosi:aut ex rob mori:que oia ad acetosum declinant ad penetrationem ⁊ cum stipticitate compressiua postea iubet exhiberi gargarismum ex aqua rosa.in qua sumach fuerit infusum:in quo est pura stipticitas ⁊ compressio sine acetositate penetratiua:⁊ istum sensum bñ notate vtiliter.

Decl'o 2e ꝑticule 2e ꝑtis principalis.

¶De 2ª parte huius partis dixit ponendo curam apostematis tempore digestionis vel resolutionis eius:vt postq̄ pertransiuerit p̄ncipiū ⁊ augmentum que tempora aliquotiens durāt tribus diebus:licet de hoc non sit determinatum tempus:qm̄ aliquotiēs venit ad statum ⁊ mortem in die naturali:sepe tamen in salubri per tres dies durant.Dicit ergo.ꝙ postq̄ ꝑ tres dies sic factum fuerit ⁊ venter ex succo fructuū s.solutiuoꝝ sicut prunorū tamarindoꝝ cassiefi.et tereniabin.i.manne solutus fuerit fiat sup. postea gargarismus ex apozimate.i. decoctiōe ficuum citrinaꝝ ⁊ passu.aut ex medulla cassief. cum hydromelle. ¶Qd̄ si passio inueterauerit i.⁊ si maturet̄:⁊ tñ non rumpitur apa : q2 talia apata sunt illa que caliditate ducunt̄ ad saniē. Uel si inueterauerit q2 nō digerat̄: sed fit intentio pure resolutionis:tunc curāda erit sup.dispositio ex gargarismis sup. ruptiuis appositis vel fortibus resolutiuis ⁊ insufflatione fortiuʒ medicaminū:que dicturi sumus.s.in parte posteriori de cura squinantie male vbi ponuntur medicine ad hoc. ¶Pro intelligētia huius partis est notandum ꝙ lʒ ponat curam squinantie sanguinee principaliter innuit etiam curā squinantie colerice in qua nō tantum debet̄ flōmia sicut ⁊ in sanguinea:sed etiam purgatio appropriata anteq̄ veniamus ad medicinas maxime resolutiuas vel digestiuas:⁊ in hoc laudat eūonem fieri cū succo fructuum de quibus dictum est:lʒ etiā in sanguinea talis eūo sit cōueniens vt.s̄.declaraui in ca° sode.Et hoc insinuabat in textu ex serie verboꝝ:cum dicit ꝙ postq̄ ꝑ tres dies sic factum fuerit ⁊ venter solutus ante fuerit ex succo fructuū:⁊ ex hoc collige ꝙ medicine laboriose in casu nō cōueniunt ꝓpter agitationem vitandā que maxime vitanda est : qm̄ modicus fluxus maxime ad locum apatis adducit ad periculum mortis.de virtute aūt istoꝝ leuiter solutiuoꝝ sepe dictuʒ est.s̄.Et istis factis iubet fieri gargarismum:qui hoc tp̄e tutius exhiberi pōt:q2 nō tātus timor est flux⁹ sicut in p̄n° seu in p̄mis dieb⁹:⁊ fit cū decoctiōe ficuū citrinarū ⁊ passu.q̄ faciūt ad maturationē ĩ mā maturāda ⁊ resolutionē in mā resoluēda:aut ex medulla cassief.distēperate cū hydromelle:q̄ ēt eā dē hʒ intētionē. ¶Et ex hoc.ptʒ error chirurgicorū doctoꝝ:q̄ in principijs hoꝝ morboꝝ sepe faciūt gargarismū ex decoctōe ficuū:qd̄ est multū irregulare.Et ēt pʒ error aliquoꝝ:q̄ aliq̄n ex opposito post tres dies cū est intētio digōnis vl̄ resolutiōis faciūt gargarismū cū vino granatoꝝ: aut aqua ⁊ aceto:vñ opʒ in diuersis tp̄ibus ſm diuersas intentiones diuersas applicare medicinas:in hoc etiā tempore ex passulis ⁊ cassiefi. potest fieri emplastrum forte supra locum etiā ponendo aliquid mellis. Et sic ptʒ litera clara. ¶Si aūt in facie nō fuerit rubedo.) ¶In hac

Nota bñ dñe practice.

Nota errorē chirurgicorum ⁊ etiā multorum medicorū.

Declaratio 3° pticule.

2ª parte pncipali hui⁹ partis psequtur ponēdo curā sqnātie flatice. p° declarās eā p signa τ cō sequēter ponēdo curā. ponit p° curā p solutiuū dādū desup. 2° p clysteria. 3° p gargarismū fien dū a pn°. partes patebūt legēdo. ¶ Dicit ergo p° manifestās p signa hāc squinātiā flegmati caz. Si aūt in facie nō fuerit rubedo fluxeritq ab ore saliue multitudo τ eger fuerit humectatus. i. vel vsus fuerit dieta humectatiua τ sup ple frigida vel fuerit supple humectatus a cau sa extrinseca sm extremaz pcipue sm caput: vt qr ceciderit in aquam: vel qr ex lōga pluuia fue rit passus: vel qr trāsiuerit sub radijs lune quo rū est humectare virtualr: τ hec τ similia mani festabūtur p ea q pcesserūt: τ sup. fuerit dolor re missus τ apparuerit albedo lingue τ palati cū reliqs signis τ pulsu τ vrinis. tūc sup. declarat q sqnātia est flegmatica. Hoc totū pz ex supra als dictis. ¶ Hoc ergo psupposito pcedēdo in cura dixit q in pn° soluat vēter ex pillulis co chijs vel sup. ex alijs pillulis fortibus valenti bus in materia flegmatica: q tn sint mitiores cochijs: de qbus dictum est supra in cap° sode. ¶ Postea addit τ fiat enema cū clysteri acuto: qd in cap° de apoplexia nōiauit: qd est factum cū pulpa colloqntide τ cētaurea τ bucomariē τ salibus acutis qd est forte valde. ¶ Ex qbus verbis insinuauit nobis qd sicut in apoplexia morbo suffocatiuo τ proprie acuto debemus a prin° eūare cū medicinis fortibus: nō expectan tes digōnē in mā pter morbum nō dare indu cias ad digōnem: ita silr τ in hoc morbo q ēt est peracutus merito situs: τ si pēdeat a mā flātica debemus a prin° cū medicina forti saltem māz minorare: neqz tantus timor est de agitatione māe in mā flātica sicut in calida vt constat: τ sic non est tātus timor de fluxu māez ad locū apa tis. Ordinat ēt clistere acutū post medicinā vt māe mote p medicinā educātur deorsum τ non morent in vijs medijs augēdo apa: τ in his eūo nibus fiendis p superius vel p clisteria recurre ad canō. habitos supra in cura apoplexie: exēpli gfa qr stat difficultas in deglutiēdo: τ si nō po terit sumere pillulas in forma pillulaz: dissol uantur cū aliquo potabili vt cū aqua mellis si cut dictum est in apoplexia: ita dico in alijs.

Not. bene

¶ Addit cōtinuādo q cū passio inceperit fiat gargarism⁹ sup. factis eūonib⁹: de qb⁹ dcm est ex syrupo acetose aut hydromelle τ ppe ex oxy melle. Circa quā partē nota q ista gargarisma ta cōueniūt in pn° stāte materia grossa viscosa ad subtiliādū τ aliqualr abstergēdū: q intētio in dicta materia est necessaria: sz si materia fue rit flatica aquosa fluxibilis: tūc talia gargaris mata nō cōuenirēt: sz magis repcussiua stipti ca aliqualr inspissatiua materie vt esset deco ctio thuris τ masticis squinanti τ similiū: qr tn materia flegmatica q squinātiā facit vt multū est viscosa grossa: vū ppt adherentiam recipit in dictis partibus gutturis: vbi si fuerit aquo sa fluxibilis magis flueret in stomacuz vl imū pectoris. Idcirco posuit Rasis curam que illi materie proprie debetur. ¶ Postea addit: τ de inde ex almuri. i. salsamento nebati. i. illius pa trie: fiat etiam gargarismus ex hydromelle τ sy napi. Et hic nota q dicit signanter: deinde vt innuat q non a principio ista conueniunt: sed in processu vel cum materia induratur ad for tiorem subtiliationem τ resolutionem: vel si sa nietur ad ruptionem apostematis saniati. naz he medicine sui caliditate τ acuitate sunt ad has intentiones conuenientes τ sic patet lra.

Declaratio scde ptic le scde par tis princi palis.

¶ Sequitur illa pars. (Et de his que male sq nantie conferunt τc.) Hec est secunda pars se cunde partis principalis in qua ponit curam squinantie multum timorose: cuius accidētia sunt quasi ad suffocationem τ pernitiem vt. s. cum pter multitudinem materie factis reli quis vniuersalibus: de quibus supra non sequi tur manifestum iuuamentuz ex eis: immo qua si casus est in desperatione positus: τ pter im potentiam deglutiendi τ attractionis aeris: cū s. stant ore aperto oculis eminentibus brachijs eleuatis cum conatu attractionis aeris: τ cum aliqd in ore liqdū sumit vt deglutiat nō descē dit sed remittit p nares. Nam in isto casu ponit ingenia ad effugiendū periculum mortis: τ per eūantia immediate mām τ p erūpentia apata si fuerint in via maturitatis τ p diuertentia ad collum deintus ad extra cū emplastris vesicca torijs extra applicatis. Vn pmo laudat flōmiā venarum que sunt sub lingua cū dixit. De his p terea que male squinātie cōferunt est vt ex ve nis que sunt sub lingua fiat minutio. i. flōment vene sub lingua. Nam p illas eūatur mā cōiun cta pter vicinitatē ipsaz venarū ad locū lesuz. Et ex hoc collige q laudat hic flōmiam haz ve narum τ nō laudauit in alijs curis supra: ad in nuendum q si cū alijs ingenijs pōt fieri vera cu ra diuertendo ex cephalica vel ex alijs venis et repercutiendo vel resoluēdo: melius est q q ve niamus ad eūandum ex loco primo: sed cum ex maxima indigentia qn reliqua non suffecerint: tunc veniendum est ad flōmias harum venarū. Et ex hoc ptz error multoz qr a pn° faciunt flō mias harū venaz: etiā aliquotiens nō pceden tibus aliarū venaz flōmijs τ alijs: vū multum peccant cōuertendo mām ad locū lesum: de hoc tn latius dicet infra loco suo. ¶ Addit 2° ponē do intentionem diuersionis materie actu cōiun cte ad extra: aut. i. τ ventose absqz scarificatiōe ponantur in collo: que etiā ventose cum his cir cūstantijs sunt necessarie: sed in pn° vel augmē to nō cōuenirent pter timorem qui dictus est de flōmijs venaz sub lingua. ¶ Et addit: ad eā dem intentionem: etiā epithimet collum. i. em plastretur ex melle anacardino sup. cū ficubus τ alijs vesicatorijs. Et maxime in hoc casu laudat stercus album canū vel humanū de qbus dicet infra: vel ciuis hirundinis donec vesice in eo ge nerentur. ¶ Et addit complendo aliam inten tionem. s. de rumpendo apata vel multum exic cando materiam: τ fiat gargarismus ex synapi cum aqua scabiose sup. qui in hoc tpe valet pro pter sui acuitatem ad rumpendum vel exiccan dum. Sed bene nota hic pter cōem errorē qd non debet fieri gargarismus cuz hac aqua cum est intentio repercussionis vel prohibitionis fluxus propter eius caliditatem: τ tamen com muniter practici multo errore ducti vtunt hac aqua pro gargarismo in principio. ¶ Postea po nit ad istam eandem intentionem aliud inge nium per insufflationem: vt quando non possit fieri gargarismus: vel etiam si fieri posset iuuat

Not. bene vba seque tia.

Sepe cō mittūt er rorem hūc chirurgici τ medici ne conside rationis.

Not. bene aliū erro rem sepe medicis doctis cō missum.

insufflatio ⁊ dixit: et gutturi fiat insufflatio: ex hoc medicamine qđ sic fit: sinapis sal armoniacus piretrũ nitrũ ⁊ asa sup. fetida q̄ mirabili iuuamēto in casu iuuat: pip mentastrũ sumant̄ ⁊ sup. fiat puluis ex eis ⁊ insuffletur cũ cãnula: p₃ ꝙ oĩa talia valent in hac intentione. Et addit vltimo: ⁊ ex eis fiat gargarism⁹: vel sup. fiat puluis cum hydromelle: patet. Et sic est finis huius capituli.

Expedito caplo sũmarie textualr̄ ꝫm morē nr̄m suntvidēda p̄ᵐ de q̄d nominis ⁊ q̄d rei p̄focationis siue sq̄nantie: deinde ponent̄ distinctiones ⁊ spēs eius: postea de causis eius ⁊ signis. Et p̄mo gñis postea de spālibus ⁊ demonstratiuis ⁊ ꝓnosticis ad bonu₃ ⁊ malum: ⁊ vltimo de cura.

De q̄ddita te, nois.

Quid nois Circa ergo p̄mũ est aduertēdũ ꝙ sq̄nãtia vel sq̄nãticus est nomen grecũ ⁊ idē sonat latine qđ p̄focatio suffocatio vel strãgulatio. Jō Aui. tractãs de sq̄nantia de ea tractat 9ᵃ tertij in caᵒ decollationis ⁊ adaba. Et ideo quot modis pōt sumi decollatio ⁊ a q̄b⁹ causis fieri pōt: totidē ⁊ ab eisdē cãis ex q̄d nois termini fieri pōt sq̄nãtia: vñ cũ decollatio dicat accidēs qđ est indebita ⁊ difficilis attractio aeris ad pulmonē ꝓpter cãm quãcunq₃ nō nãlē ꝓpter cõicatũ nocumētũ instrãlis ãhelitus: ⁊ ita aliquotiēs a cã p̄mitiua eueniēs vt a sumptione fungoꝝ vel ex alijs medicinis p̄focatiuis talis largo vocabulo appellari pōt sq̄nãtia. ℂ Aliqñ vero magis stricte sumit̄ vt sumpsit Gal. 4ᵒ interioꝝ caᵒ. 3ᵒ. versus finē ꝓ oĩ p̄focatione ex q̄cũq₃ cã ꝯtigēte in epigloto aut mēbris ei vicinis: ⁊ sic tm̄mō nocuᵐ in anhelitu cōtingēs ꝓpter cãm in mēbris gutturis appellat̄ sq̄nãtia q̄cũq₃ fuerit illa cã siue palisis musculorũ eius siue alia. Et ita ēt sumpsit Aui. in capitulo proprio.

ℂ Tertio mō sumit̄ ꝓprijssime solum ꝓ p̄focatione ab apãte in dictis partibus eueniēte. Et hoc mō sumēdo tm̄ intelligi d₃ sq̄nãtia cu₃ absolute ꝓfert̄: ⁊ ita de ea tractat Ra. in capᵒ nr̄o ⁊ hoc est qđ dicebat Alex. in p̄nᵒ capli de sq̄nantia cũ dixit. Antiq̄ oēm spēm flegmonis. i. apãtis circa gulã facti siue intrinsece siue extrinsece qđ suffocando oppressit sq̄nãtem vocauerũt squinantiam. Et ita p₃ q̄d nominis.

De quiddi tate rei.

Quid rei. Quid aũt rei sq̄nãtie ꝓprie sumpte est accñs qđ est aeris indebita ⁊ difficilis attractio ad plmonē ꝯñs ad apa gutturis ⁊ ptiũ circũstãtiũ: vt in collo gula vel epigloti ⁊ musculis circũdãtib⁹ itrĩsecis vel extrinsecis eius vel eoꝝ qđ impedimētũ anhelit⁹ sequitur oppilationem coartatoriã vel attenuatoriã ex apostemate factam.

Distinctiones. Circa 2ᵐ vt de spēbus ⁊ distictionibus fit hec p̄ᵃ distinctio. Squinãtia ꝓprie sumpta ꝓ apãte ip̄m apostema quoddam est magnum aliud est paruum aliud mediocre in q̄titate. ℂ Alia distinctio. A. quedam est squinantia cum fe. quedam sine fe. ℂ Alia distinctio quoddam est tale apostema simplex. i. ex vnico ⁊ simplici humore factum: quoddam compositu₃ ex diuersis humoribus. ℂ Alia distinctio sumitur etiam ex ꝑte cōpositionis sq̄nãtie cum alijs. Nam aliqñ squinantia coniungitur cum habitudine paucorum humorum in toto: immo cum temperantia in qualitate ⁊ q̄titate eoꝝ in toti⁹ habitudine p̄terq̄ in partibus vicinis parti apãte: qꝛ nō repugnat in faucibus vel collo ex partibus circũstãtib⁹ peccare mãm humoralē: vel ꝓpter debilitatē nãlem illoꝝ membroꝝ stãte fortitudine alioꝝ: vel ꝓpter influxũ a superioribus faciētē ad debilitatē istoꝝ membrorum respectu alioꝝ: ⁊ sic poterit stare distemperãtia humoralis in illis partib⁹ in q̄to vel in quali respectu in habitudīe totius: vel cõiũgit̄ tale apã cũ totius plectoria vel cachochimitate siue abũdãtia sanguis in toto vel cõiũcta malitia humoꝝ etiã in toto. ℂ Alia distinctio: aliqñ sq̄nantia ꝓprie sumpta q̄ est apostema ⁊ est particularis decollatio vel strãgulatio. i. causa particularis decollationis: aliqñ cõiũgit̄ cũ alijs causis specialib⁹ vt cũ impulsiōe spōdiliũ ad anteriora q̄ etiã est de causis ei⁹: aut cũ defectione virtutis ad mouēdũ lacertos anhelitus: aut spasmo vel paralysi musculoꝝ seruientiũ in anhelitu ⁊ aliqñ nō. Itē aliq̄tiēs ꝯiungitur cũ corpore alr̄ sano ꝫm reliqua mēbra: aliquotiēs cũ particulari morbo in alijs mēbris vt apãte epatis vl̄ cũ pleuresi ⁊ filibus. ℂ Alia distinctio: q̄dã est sq̄nantia q̄ facta est subito pendēs. quedã paulatine magis. ℂ Et sic est alia distinctio qđ q̄dam est talis ꝑ viã defluxus vt cõiter euenit: ⁊ q̄da₃ talis ꝑ viã paulatine ꝯgestionis. Et facta ꝑ viã defluxus q̄da₃ est facta nō pēdente alio morbo quedã post aliũ morbũ ꝑ viã crisis ⁊ ꝑmutationis. ℂ Alia distinctio: quedã est salubris q̄dam mortalis qđ ꝑ signa infra manifestabit̄. ℂ Alia distinctio: quedã est in prinᵒ: quedã in augmento statu vel declinatione. ℂ Alia distinctio: ex parte modi terminationis: quedã resoluit̄: q̄dã suppurat̄: quedã indurat̄: quedã permutatur.

Nota.

ℂ Alia distinctio q̄ sumitur ex parte cōprehensionis: quedã est q̄ est sensu ꝑceptibilis interi⁹ vel exteri⁹: quedã est nequaq̄ ꝑceptibilis neq₃ per interius neq₃ ꝑ exteri⁹: ⁊ quedã est q̄ ꝑ interius perceptibilis est ⁊ non per exterius: ⁊ q̄dã que per exterius ⁊ non per interius: vt ꝓpter tumorem colli vel gule.

ℂ Et ex hac succedit alia diuisio q̄ est principalis in hac mã circa quã diuersi auctores diuersimode diuidunt. Nã quida₃ dicũt ꝙ talia apãta sunt triũ modoꝝ: vel em̄ fiũt in musculis extrinsecis ipsius cãne ⁊ epiglotis ⁊ deorsum p̄tēdentibus: ⁊ sic manifestat̄ extensio in collo in parte anteriori v̄sus thoracē: vel fiũt apãta in ꝑte superiori ipsius mery: ⁊ tũc apparet inflatio ore aꝑto: aliqñ fiunt apãta q̄ nec intrinsecus nec extrinsecus apparēt q̄ sunt in musculis intrinsecis ipsius mery: vel in musculis intrinsecis epiglotis. Aui. tñ distinguit in quatuor spēs: qꝛ aliqua apãta sunt in musculis anteriorib⁹ epiglotis: q̄da₃ in posteriorib⁹ musculis. Et subdit di. ꝙ apãta q̄ fiũt in musculis intrinsecis quedam fiunt in musculis intrinsecis ipsius mery: q̄da₃ in musculis intrinsecis ipsius epiglotis. ℂ Et nota hic ꝙ qñ loquimur de musculis apãt₃ maxime intelligimus de musculis gutturis vt de epigloti ⁊ de circũdantibus ⁊ non diaphragmatis: qꝛ l₃ gutturis musculi minus faciant ad anhelitum q̄ diaphragmatis: tamē etiam musculi epiglotis seruiunt in tenendo dilatatũ orifi-

cium canne: qđ si remaneret clausum fieret suf-focatio: ⁊ ista vtraq̄ q̄ fiunt in musculis intrinsecis vtriusq̄ vel alterius ipoꝝ sunt peiora. Nā tanta est vicinitas ꝙ apato mery apatur etiā epiglotis vel saltē opilatur attenuatorie. ¶ Potest tñ dari ordo in his spēbus reducēdo ad diuisionē: primo ad bimēbrem vt ꝙ sq̄nātia aut accidit in exterioribꝰ gutturis tm̄ aut in iterioribus musculis eius: ⁊ illa q̄ fit in exterioribus est triplex: vna q̄ accidit in musculis exteriori-bus anterioribꝰ ex parte gule tm̄: alia in musculis exterioribꝰ posterius ex ꝑte colli tm̄. Et tercia q̄ accidit in musculis exterioribꝰ añrioribꝰ ⁊ posterioribus simul. ¶ Illa aũt q̄ accidit ī musculis interioribus est duplex: vna q̄ accidit in musculis epigloti intrinsecis. alia in musculis intrinsecis mery: extrinsecis tñ ab epigloto.
¶ Et q̄ accidit in musculis intrinsecis epigloti ēt est duplex: vna q̄ accidit in epigloti ꝓprie et alia q̄ oritur sub ea in cāna pulmonis: ⁊ ambe iste due spēs nō apparēt sensui quātūcūq̄ ore apto lingua ꝓmat. ¶ Et illa q̄ accidit in musculis intrinsecis mery extrīsecis ab epigloto: alia accidit in orificio extremo mery versus os ⁊ in musculis exñtibꝰ in circuitu eius: ⁊ ista pñt videri facilr ore apto ⁊ lingua depssa. Alia accidit in musculis mery intrinsecis: ⁊ ista nō apparet sensui nisi qñ multū magnificata cōicat ad ipz orificiū mery supius vel versus ipm: ⁊ tunc cū multa cōpressiōe lingue ēt videri poterit. ¶ Et aliqñ hmōi apata sunt cōposita ita ꝙ sil apant musculi extrinseci mery vel fauciū ⁊ intrinseci: ⁊ tunc ſm partē apatis extrinseci pōt videri et ſm aliā nō: tñ vt supra dictū est pōt ēt fieri cō-positio: q2 aliqñ apant musculi ⁊ epiglotis ⁊ mery ſm musculos extrinsecos mery: ⁊ tūc illa mery videri pñt ⁊ epiglotis nō. ¶ Et aliqñ accidit sq̄nātia in musculis interioribus ⁊ exteriori-bus: vt aut interioribꝰ ipsius mery ⁊ exterioribꝰ tñ eius ⁊ in exterioribꝰ ipsius colli: ⁊ tūc videt interius ⁊ exterius: q2 ēt collū tūc aliqualr īflatur: ⁊ in hoc sepe ꝯtingit errare in ꝓnostico: q2 ꝓpter apparere apa extrinsecū credit medicꝰ ꝙ tm̄ sint apati musculi extrīseci ⁊ nō intrīseci: ⁊ sic ꝓmittet salutē: scđo erit q2 intrinsecus non apparet aliquo mō apa: ⁊ tñ vt dictū est, sil cū apate musculoꝝ extrinsecoꝝ ipsius gule: erunt etiā apati musculi intrinseci vel extrīseci epiglotis vel cāne: ⁊ nulla talis est apprehensibilis interius vt dictū est: iō bñ aduertat ad hoc medicꝰ ne decipiatur. Poterit aũt declarari ex dolore partis intrinsece vt ex maxima suffocatione et ꝓhibitione anhelitus: ⁊ hoc bñ notate. ¶ Et ex his bñ intellectis ptz ꝙ lz oēs spēs sq̄nātiaꝝ sint suspecte: maxime tñ suspecta est q̄ fit ꝓpter apa in musculis ipsius epiglotis vel cāne: ⁊ hec est q̄ ꝓprijssime sq̄nātia vocat subito eueniēs ⁊ subito interficiens. Alie aũt in alijs musculis cōtingentes nō sic sunt suspecte. Nā adducunt maximā suspitionem ꝓ q̄to ad istā reducuntur ⁊ ideo ad squinantiā reducitur lesio ꝯtingēs in alijs musculis vicinis vt spondiliū colli: q2 fit coartatio ⁊ fit dispositio silis squinantie ꝓprijssime sumpte. ¶ Si etiam fit dislocatio spondi-lium fit ꝓfocatio per viam coartationis etiam si a mā humida contrahente ad anteriꝰ fit silis prefocatio. Et dicit Aui. ꝙ ꝓfocatio dislocatio-nis spondilis scđe est mala sed prime colli est peior: q2 sequuntur accidentia timorosa.

Cause. De causis aũt squinantie ⁊ ꝓfocationis: quedam est extrinseca ⁊ primitiua: quedam corporalis.

De cāis primitiuis.

¶ Ab extrinseca q̄ dē fit qñq̄ maxime ꝓfocatio vt a casu vel ꝑcussione partiū colli: ꝓpter quā causat in eis dolor ⁊ trahunt mãe ad ipsas: vñ fit in eis apa. ¶ Et ita ēt qñ cū laqueo fit suffocatio: pōt sil cū suffocatione aduenire apostēa. ¶ Aliqñ ēt fit a causis primitiuis ex ꝑte ciborū vel medicinaꝝ: de quoꝝ ꝓprietate est vt cum sumūtur inducāt apa in gutture sicut dicit Auic. est comestio andacoche q̄ herba est spēs trifolij ⁊ eius tyriaca ponit lactuca vel endiuia cū comeditur post ipsam: ⁊ etiā mali fungi faciūt ad hoc: ⁊ comestio leporis marini. Et a q̄busdā dr etiā ꝙ multa cerasa si comedant ducūt ad squinātiā a ꝓprietate. ¶ Cause ēt ex parte aeris facietis ad fluxū mãeꝝ vel ꝑ viā liq̄factionis vl ꝑ viam cōpressionis sunt de causis huius. ¶ Flomia etiā q̄ fit ex venis sub lingua in corpore pleno nō factis diuersionibus alijs vel euōnibus per quācūq̄ causaꝫ facta fuerit est de maximis causis ad squinantiam facientibus.

De cāis corporalibus.

¶ Cause vero corporales ⁊ cōiūcte apatis: sunt aliqñ sanguis purus: aliqñ sanguis colericus: ⁊ aliqñ etiā fit ex flāte: ⁊ aliqñ fit ex colera ⁊ flāte sil: ⁊ aliq̄ dixerunt ꝙ nūq̄ fit ex melia ex quo est morbꝰ ꝓpter acutus cito eueniēs: cū aũt melie nō debeat ꝓpter grossitiē ⁊ ꝓpter frigiditatē eius subitus motus ⁊ penetratio: ideo dixerūt a melia nō fieri. Sed dicit Aui. ꝙ raro fit a melācolia. s. subito ꝑ viam defluxus vt raro videt ad hoc deducere: sed paulatim ⁊ paulatim ꝑ viam aggregatiōis pōt subito facere opilationē ita vt subito suffocet. Nā lz melie insit ꝙ ꝑ multū tp̄s imprimat rōne sue q̄titatis ⁊ subẽ: pōt tñ rōne molis aggregate ex multo tp̄e subito imprimere faciēdo opilationē suffocatiuam: vnde dicebat. Ueꝝ non elongatur cum raritate illiꝰ qñ accidat subito aut paulatim ⁊ paulatim: deinde prefocet: non repugnat etiam stante melencolia subtili fieri apostema per viam permuta-tionis impellēte cerebro forti vel corde ad partes illas dilatatas. Rarissime tñ credendum est ꝙ a melencolia fieri possit squinantia ꝓprijssime sumpta propter difficultatem penetratiōis in musculos tenuissimos ipsius epiglotis. Et si aliqñ fit magis fit in musculis exterioribus colli vel gule: licet etiam non repugnat de ꝓprijssima intelligendo reperiri squinantiam melicā maxime permutato apate calido ad nām melicam: ⁊ ita etiam non repugnat quin fiat ab apate lapideo: sicut etiā legitur a. G. de illo q̄ tussiēdo emisit lapidem: ⁊ alio qui habuit lapidē sub lingua: ideo ⁊ in vijs medijs fieri potest.

De modis terminationis horum apatum.

¶ Modi aũt terminationis horum apostematum sunt quatuor: vel scꝫ ad mortem vel ad salutem. Si ad salutem vel ad resolutionē vel ad saniationem vel ad ꝓhibitionem eius euentus in prinꝰ vel ad permutationē eius ad aliud mēbrum: ⁊ fit duobus modis. vel in die crisis vl nō innuebat tñ Aui. illud esse maxime periculosū si permutatur ad cor ita subito sicut ad pulmonem. Aliqñ ad cerebrum etiam permutatur: et aliqñ ad alia membra: ⁊ aliqñ tūc seq̄t mors lz

principalis morbus curet. Sunt igit quatuor
modi terminationis: qr vel fit prohibitio gene
rationis vel augmēti eius vel resolutio eiusdē:
vel terminat ad mortē vel determinat p viā p⸗
mutationis ad alia mēbra vel ad saniationem
qr raro vel nunq̄ in dictis locis termiat ad īdu
rationē: ⁊ illa sufficiāt de p° 2° ⁊ 3° pncipalib⁹.

De signis pnosticis euentus.

Signa Pronostica squinātie. Jam venien
dum est ad signa squinātie. Et pmo
dicem⁹ de pnosticis: deinde de demōstratiuis.
¶ Signa igit pnostica absolute euētus sqnan
tie: sunt q squinātie sepe fiunt in vere hyemali
i. frigida ⁊ hūida ⁊ marie hūida. Rō est: qr māe
sua humiditate fluunt ad intra mēbra ⁊ non ad
exteriora ppter frigiditatē: ⁊ pcipue māe cere⸗
brales fluunt deorsum ⁊ in dictis mēbris resu⸗
dant. ¶ Scōm pnosticū est. q in fe. pestilētiali
et in fe. male qualitatis multiplicant sqnātie.
Ratio est: qr pmutant materie aliqn̄ ad collū:
aliqn̄ ad pulmonē marime cū mā in talib⁹ feb.
vt plurimū peccet circa cor: ⁊ ita ad ista mēbra
ppter vicinitatē semp pmutat ppter virtutem
debilitatā non posse ad longinqua ⁊ ignobilia
permutare. ¶ Tertiū pnosticū ad malum inci
piendo est q in febrib⁹ oībus acutis oīs sqnan
tia dicit ēt timorosa et sepe ducēs ad mortem.
Ratio est: qr in tali febre est necessitas magna
euentationis acris: ⁊ cū nō possit attrahi pro⸗
pter oppilationē fit morb⁹ mortalis. ¶ Aliud
signum: cū subito accidit suffocatio fortis est si
gnum q est essentiale nocumentū in cānavel in
epigloto: ⁊ pn̄r signū mortale: tum ppter phibi
tum anhelitum: qr in talibus locis non pn̄t ita
immediate applicari repcussiua vt phibeatur
materia ne fiat morbus mortalis. ¶ Aliud sigm
cū infirmi extēdunt collum ⁊ brachia vt alas ad
aerem trahendū ⁊ aliqn̄ eijciūt linguā ppter at
tractionem aeris: est signū ad mortē: qr signifi⸗
cat magnā oppilationē in vijs anhelit⁹: et ita
cum est difficultas in integrū deglutiōis: qr ēt
cōicatur difficultas deglutionis in omni squi⸗
nātia est signū pessimū: ⁊ maxime si cū sumit ci
bus vel potus remittit p nares. Nā hoc decla⸗
rat vltimā quasi pstrictionē vie cibi: vn̄ resilit
cib⁹ ad palatū ⁊ p colatoriū subīgredit nares: ⁊
si cū his piūgat pmixtio rōisē mortale q̄si neces
sariū: ⁊ si cū his facies īfirmi fit viridis ⁊ ōnigrā
tur sinus oculoꝝ ipsi⁹. i. cōcauitates oculorum:
tunc dicit. A. ipse morit: ptȝ. ¶ Aliud signū pro
nosticū ⁊ est Hip. in lib. mortis. Cū variat color
rubeus colli ⁊ variat ad liuidū fuscū ⁊ album ⁊
fit multiplicatio sudoris sub ascellis vel ingui
nibus stātibus alijs accn̄tibus dicēdis: moriū⸗
tur vt plm in 2° die. Rō est: nā p hoc declarat q
spūs attrahunt ad intra: ⁊ p sudationē illā de⸗
clarat q vapores q̄ nō possunt emitti p anheli⸗
tum: emittunt p alia mēbra cū difficultate vel
retinent cū nocumento ⁊ ad ptes porosas vt ad
emūctoria veniētes cū ereūt infrigidati inspis⸗
santur ⁊c. ¶ Unū aliud signū malū est cuȝ fit in
anhelitu motus tremulus ⁊ pulsus etiā fiat tre
mulus: qr significat spasmus ppter extēsionē a
multitudine māe vel qr cōicat nocumentū cere
bro ⁊ fit spasmus. ¶ Aliud ad mortē ⁊ est Raſ.
3° ptinētis loquēs de apate melico dirit. Dico
q hmōi passio accidit qn̄ cācer fuerit in gula et
est mortalis si grossus fuerit absq̄ dubio. Rō

Nota bn̄.

est clara: qm̄ mā melica nō obedit diuersioni ne
q̄ dissolutioni. Ideo dicit Aui. q oīs squinanti
cus qui morit spasmat in primis. i. qr fit anheli
tus quidā ptractiuus ⁊ fit tremulus anhelit⁹. ⁊
cū apparet spuma in squinātia est signū ad mor
tem pximā: imo dicit Aui. tūc nō est spes i ipso
et nō opȝ vt curet. Et multo deterior est signifi
catio spume in squinātia q̄ spume in epilepsia
qr in squinātia fit spuma ppter humiditatē pul
monis liquefactā simul cū spū violēter moto p
eam: ⁊ ideo plerūq̄ declinat ad rubeū ⁊ est mi⸗
nutissimarum ⁊ pluriū ampullaꝝ ppter violen
tū motū aeris in hūido: hoc est qd̄ voluit Hip.
2ª affo. in affo. Strāgulatoꝝ ⁊ dissolutoꝝ nōdū
mortuoꝝ: nō refert q̄buscūq̄ spuma fuerit circa
os. Aliqn̄ tn̄ cū sunt in vltimata suffocatiōe mi
norato vel quasi extincto motu spūalium nō fit
spuma necessario. Etiam aliqn̄ fit spuma ⁊ non
sequitur mors: cū bonitate alioꝝ accidentium.

Nota.

De pnosticis ad bonum.

¶ Signa ad bonū sunt facilitas deglutiōis: qn̄
in omni squinātia stat difficultas. Et si cuȝ hoc
cōiungat lenitas attractionis aeris melior est
pronosticatio. ¶ Scōm signū: stāte difficultate
anhelitus ⁊ incipit tumefieri collū vel gula ad
extra vel fieri herisipila est bona significatio.
Et fuit snīa Hip. in affo. A squināte habito si tu
mor ⁊ rubor in pectore. i. ptibus extrinsecis ei⁹
aut gule aut colli supueniens fuerit bonum: fo
ras eīn cōuertit egritudo. ¶ Etiā qn̄ fit apatio
post aures ⁊ remittent accn̄tia squinātie: valet
difficultas deglutiēdi ⁊ anhelādi: ⁊ silr̄a est sigm
bonū. Hoc totū dico signāter: qm̄ aliqn̄ tumefie
ret pars exterior colli ⁊ manifestabit tumor qui
pri⁹ nō māifestabat: ⁊ hoc nō p pmutationē ma
teriei de interioribus ad exteriora: sed erit pro⸗
pter multitudinē ⁊ exuberantiā māe: ita q non
tm̄ interius dicta mēbra apabunt: sed etiā exte
rius: sȝ eo casu nō minuent accn̄tia: īmo magis
intēdūt vt pȝ ītelligēti: qr ex hoc nō declarat p⸗
mutatio ab īterioribus ad exteriora q̄ bōa ēt: lȝ
illa pmutatio in se nō sit simplr̄ bona qr melius
foret ad longinquum ⁊ ad ignobile pmutari.

De signis generis.

¶ Signa vo gn̄is demōstratiua vl̄ia sunt diffi⸗
cultas in anhelitu: ⁊ vt sepe retinēt os apertuȝ
ppter necessitatē attractiōis aeris: dico signā⸗
ter vt sepe qr nō semp hoc euenit: qr aliqn̄ imple
tur lingua ⁊ rotundat ⁊ in longū abbreuiatur.
¶ Scōm signū est difficultas deglutiōis. Et de
his duobus dixit Aui. in pn° capl̄i signoꝝ squi⸗
nātie. Intētio cōis oīb⁹ spēbus pfocationū est
pstrictio āhelit⁹ ⁊ difficultas trāsglutiendi. Et
hoc signū trāsglutionis ineuitabilr̄ est ptingēs
magis manifestū q̄ pcedētia. Pȝ hoc qr a q̄cūq̄
cā fit squinātia fit p viā cōpressionis oppilatio
vel coartatio in meryi: ergo deglutiēdo cibū de
glutio fit laboriosa. Et ideo Aui. ⁊ ceteri marie
Raſ. in tex. nostro p° dicunt. Cū in deglutiendo
sentit angustia ⁊c. ēt qr manifestior est lesio: ⁊ in
poª deglutionis q̄ impoª attractiōis aeris. Et
de hoc ēt dicit Rabi moyses pticl̄a 9ª. In squi⸗
nātia ⁊ i oī egritudine q̄ gn̄at in faucib⁹ sentit
patiēs coartationē cū vult aliq̄d deglutire nō
faciēs mentionē de difficultate anhelit⁹ qr ē mi
nus sensibilis. ¶ Aliud sigm est qr fit eminētia
ocl̄oꝝ. rō ē qr fit expssio vapoꝝ sursū. ¶ Aliud si
gnū ē q ligua sepe emittit ex os qr stāte oppil̄o
ne in radice lingue ⁊ stāte ml̄titudine māe infir⸗

mus nititur emittere linguã vt deoppiletur radix lingue: etiã hoc fit ad maiorẽ attractionem aeris: qꝛ aer difficulter attrahit: vt ptz in canibus venatiuis tpe estatis. Aliqñ tñ cõtingit ꝙ musculi ipsius lingue ꝯtrahunt ꝛ fit impedimẽtum in emissione eius. ¶ Aliud signũ est ex pte doloris, nã ꝑcipitur dolor circa guttur qꝛ ad resolutionem cõtinui fit dolor. ¶ Aliud signũ: in pn° fit pulsus frequẽtia ꝛ velocitas ꝛ diuersitas .s. in eleuatione ꝛ depssione arterie: qꝛ instrm nõ est obediens ꝛ fit mot' tremulus in arteria: deinde cũ tẽdunt ad mortẽ fit pulsus tard' ꝛ rarus. ¶ Aliud signũ apa squinãticũ est aliquo modo sensibile circa ptes gutturis vel sensu visus vel sensu tactus vel a medico vel saltẽ ab infirmo. Nam apata que fiũt in musculis illis cõprehenduntur ad tactũ: qꝛ cognoscit ibi extẽsio cũ duritie in pn°: ꝛ saltẽ percipit ab infirmo ꝙ habeat ibi quasi nucẽ globatã. ¶ Aliud signum posuit Serap. ꝙ squinãticus loquit duab' narib': qꝛ propter impedimentũ lingue q̃ est instrm necessarium maxime ad sermonẽ nõ põt qñq; ꝑ os libere loqui adeo ꝙ loquit quasi cũ palato: ꝛ ita resonat in naribus ac si loqueretur cum eis vt fit in habentibus nares oppilatas.

De signis specier.

¶ Signa declarãtia decollationẽ vel ꝓfocationem ex parte spãlis cause vel situs: vt si fiat ex causa vt a virtute impotẽte mouere musculos aut illa debilitas sequit siccitatẽ spasmantẽ: ꝛ hoc manifestat ex ꝓcedentib' causis debilitatis exiccãtibus vt ex coitu manifestant ꝙ iuuãtur ex humectãtibus: ꝛ ita si fiat ex sicca cã spasmãte etiã spasmant reliqua mẽbra. ¶ Et si fit ꝑ viã coartationis vt plerũq; est ꝑ dislocationẽ spondilium si ꝯuertant ad anterius faciũt oppilationẽ in vijs. Si ad posteri' cõprimunt musculi ꝛ indisponunt ad motũ si dislocatio spõdiliũ manifestat ad sensum. Si sit lateralis manifestatur etiã ad dolorẽ: ꝛ si ad dextrum fit ꝯuersio ad sinistrũ ꝛ ecõtra. ¶ Iste tñ cause nõ sunt cause squinãtie ꝓprijssime sumpte: vt apose. ideo si nõ fit ex istis causis sed fit ex apate ꝛ hoc est vel in mery vel in epiglotovel in musculis extrinsecis. si apa sit epiglotale magis ledit anhelit' et non sic ledit deglutio: si sit in musculis mery fit nocumentũ in deglutiõe magis q̃ in attractione aeris cũ ꝑ mery descẽdat cibus: si tñ fit ĩ musculis extrinsecis mery nõ minus fit nocumẽtuz in attractione aeris q̃ in deglutione ꝛ hoc propter cõpressionẽ: sed cõicat nocumẽtũ vtriusq; ꝛ deglutionis ꝛ difficultatis anhelit'. Dicit tñ Aui. ꝙ qñ magnificatur epiglotale adeo donec ꝓhibet deglutionẽ: ꝛ qñq; magnificat meryale adeo ꝙ ꝓhibet anhelitũ. ¶ Stant etiã signa q̃ dicta sunt supra. Nã cũ est in musculis exterioribus anteriorib' vel posterioribus manifestat tumor in collo vel gula vel in vtrisq; cũ ꝑmutatione coloris ꝛc. Et si' fuerit in musculis ipsius mery coopientib' ꝛ circũdãtibus os extrinsecũ ipsius: tũc ore apto depssa lingua cõprehendit faciliter. Si etiã fuerit in intrinsecis ei' vt sepe potest comprehendi: ꝛ si sit in musculis epigloti vel canne nõ sic põt cõprehendi: immo quasi nũquam cõprehendit nisi magnificato apate cõicato ad ipm mery.

De signis spãlibus materier.

¶ Signa spãlia materier: si fit a materia sanguinea tũc est rubedo lingue et palati ꝛ partiũ astantiũ ꝛ est dolor extẽsiu'. In sanguineo dolor est maior extẽsiue. In colerico est maior. i. acutior: ꝛ sic expone tex. Auic. ¶ Si causa colerica sit est dolor acutus: amaritudo oris: color citrinus: febris magis intẽsa: ꝛ videt maior necessitas euẽtatiõis in cã colerica: ꝛ iõ anhelitus sunt maiores in colerica q̃ in sanguinea: ꝛ pulsus est velocior q̃ in sanguinea ꝛ durior. ¶ Si mã sit flãtica qđ possibile est dicit. A. dolor non est notabilis nec deglutio est difficilis: qꝛ cibus subintrat cedẽte apate flãtico: nec est dolor vehemẽs ꝛ fit obediens mery in dilatatione ꝛ cõstrictione: ꝛ iõ apa flãticũ nõ facit tm̃ dolorem: nec est ita timorosum: qꝛ nõ deuenit plerũq; magnũ ita subito: vñ medicus occurrit ꝛ ꝓuidet: nõ sic põt facere si ex alia mã fiat. Cõcomitatur etiã albedo lingue: ꝛ nõ est tãta sitis vt in colerica vel sanguinea. ¶ Si mã sit melĩca a q̃ fieri põt vt dictũ est supra: stat fuscedo coloris: remissus dolor: est q̃si impossibilis cura: qꝛ mã nõ põt resolui nec suppurari: ꝛ ideo suffocãtur: dicit tñ. A. ꝙ talia apata melĩca sequuntur alia apostemata: aliquando durant per annum ꝛ significant per materiam esse lapideatam.

De signis permutationis.

¶ Signa terminatiõis horũ apatũ ad alia mẽbra vel ad saniationẽ. Signũ cõuersionis mãe ad saniem est: qꝛ dolor fit maior: ꝛ ita intẽdunt accñtia. ad tactũ ꝑcipit mollicies ꝛ resudat aliquid de mã: ꝛ rascatur aliq̃d de ea qꝛ fit obediẽs deinde minorat dolor ꝛ alia accñtia. ¶ Si fit ꝑmutatio ad alia mẽbra declarat ꝑ signa. Signũ primũ est cũ detumescit nõ facta manifesta euõne ꝑ flõmiã. vel aliud signum est ꝙ mã rapit ad alium locũ. ¶ Si ꝑmutat ad pulmonẽ sunt sig* qꝛ fit tussis maior: ꝛ pulsus fit magis vndosus qꝛ resoluunt vapores. nã aliqñ ꝑmutant ad peripleumoniã vel ad empima. ¶ Si ad cor seq̃tur syncopis: tremor: casus ꝯtutis. ¶ Si ad cerebrum fit dolor capitis: fit minoratio in operationibus aĩalib'. ¶ Si ad stõm vel hoc fit apando vel nõ apando: si apando sic fit dolor sensibilis circa stõm ꝛ fit nausea si nõ apando saltẽ fit nausea ꝓpter transitũ materie nociue ad ipm. ¶ Si permutat ad reliqua mẽbra ꝑcipit titillatio in illo membro: ꝛ fit sepe tumefactio in illo membro: ꝛ tunc medicus debet intendere cum attractiuis si non sit membrum nobile.

De p° intẽtiõe cõicatiua.

Cura. De cura due sunt intentiones. s. cura cõis ꝛ cura particularis circũcernens tẽpora morbi. Cura cõis vertitur circa tria. Primũ est regimen in dieta. 2m stat in euõne materie. 3m in diuersione ꝛ prohibitione fluxus.

¶ De primo opz cõmemorari ꝙ est maxime attẽdendum in isto casu propter ipsum esse morbuz propter acutum: qm̃ vt dixit Alex. in prin° capituli. Squinasis passio q̃ alie passiones acutior est: sed specialiter debet regimen vniuersaliter inclinari in cauendo ab omnibus que agitant humores: qꝛ cum squinantia sit apostema modice quantitatis: tñ morbus est peracutus propter paruitatez membrorum in quibus fit: que sunt instrumenta immediata ad attractionem aeris vel deglutionẽ vel vicina ei' sine q̃bus vita nisi modico tpe stare nõ põt: ꝛ oĩs debilis humor fluẽs ad dicta mẽbra sufficit facere oppilationẽ: ꝛ inde curandũ ẽt vt sit regimẽ quietsi. i. humor q̃etatiuũ.

De aere.

¶ Sit ergo aer q̃et' tẽpatus vl' modicũ fridus, nã aer calid'; imo ẽt tẽpatus

vꝫ ꝓpter duo maxime nocere: qꝛ cū in sq̄nātia stet difficultas attractiōis aeris: ⁊ sic modicus aer ꝓ vice ꝑ inspirationē attrahat̄: opꝫ aerē q̄ attrahitur tm̄ sua qualitate facere ad refrigerium exn̄s modice quātitatis: sicut faceret aer calidus vel tēperatus debite q̄ttitatis: scd̄o qꝛ aer calidus vel tēperatus facit ad dissolutionē humiditatū sil̄ cū calore nāli: ad quā dissol̄onē seq̄tur indigētia exhibitiōis cibi ⁊ vn̄ necessaria est cibatio. Cū igit̄ in patiētib⁹ sq̄nātiā fiat deglutio difficilis vel īpossibilis vt ꝯstat ex dict̄ seq̄tur qd̄ est cauēdū ab oī cā dissolutiua vt est aer calidus: ⁊ vt sic vtendū cā ꝯtraria: id̄ Raſ. 3° cōtinētis laudauit aliq̄n in corpore in q̄ nō pōt ꝓpter debilitatē ⁊ paucitatē humoris fieri flōia de qua videbit̄ infra ꝙ talis patiēs ponatur in camera frigida in vltimitate frigoris vt nō fiat dissol̄o aliqua de corpore eius sup. ab aere vt nō sitiat neq̄ esuriat: ⁊ vt sanguis eius remaneat: vt ip̄m aberit ad nutricationē in diebus in q̄bus nō poterit nutricationē accipere qm̄ si fuerit potēs. i. mediocris quasi virtutis ⁊ in loco frio morā traxerit: dicit ip̄e possibile est vt sine cibo viuat ad. xx. dies: sit ēt aer modici luminis nō tm̄ tenebrosus nec luminosus nimis.

De motu ⁊ quiete.

Nota

Uitet̄ motus corporis ⁊ vitēt loquelā oīno: qꝛ ad motū partiū illaꝝ fit ꝯuersio māeꝝ ad locū apatū. vn̄ dicebat. A. in fine capli cure decollationis: ⁊ scias ꝙ in oī q̄ hꝫ dolorē guttur̄ melius est fugere sermonē ex quocūq̄ fit dolore.

Dicit ēt Auēzoar ꝙ maxime est attēdēdū ne dormiāt in ꝓn° apatis ⁊ in ꝓn° fluxus māe: cū in somno fiat reuocatio spūum ⁊ māeꝝ ad interiora dubitat̄ ne augeat̄ apa ēt in statu sed versus declinationē maxime ꝯuenit ad resol̄onem māeꝝ ⁊ viuificationē v̄tutis: q̄ resoluta cā tunc aliq̄d posset sumi de cibo: ⁊ id̄ stāte morbo pacuto ⁊ terminabili in scd̄o vel in tertio verēdus est somn⁹ nisi in corpore colerico vbi est dādus somn⁹ tēperatus ꝓpter ꝓhibitionē inflammatiōis: ⁊ in hoc casu magis ꝯuenit somn⁹ diurn⁹ q̄ nocturnus vt dicit Meſ. qꝛ tp̄e diei aliqual̄r fit cōuersio ad exteriora: ⁊ sic min⁹ est ꝑiculū tp̄e diei. Et nō fiat corpore extēso supra dorsum: qm̄ ille accubit⁹ facit ad clausionē epiglotis: et ad suffocationē sed magis ꝯuertat̄ cū capite ad interius. Sōnus ēt īmediat⁹ post sorbitiōes est eis nociuus. Aduertat̄ ēt ꝙ nō sit somn⁹ cū stertore qꝛ aliq̄n suffocāt̄: sed sūt tūc euigilādi ⁊ sōnus interrūpēdus vt ēt dicit Meſ.

De cibo.

Passiōes oēs aīales sunt suspecte: ⁊ maxime ira furor et tristitia: deb ēt induci fabule grate ⁊ suaues diuersiue a somno ⁊ passiōib⁹ tristib⁹.

Circa cibū habeat̄ regula: qꝛ peccat vt in pluribus mā cal̄a: ⁊ sit sumptio cibi cū partib⁹ gutturis cum labore ⁊ ad laborē seq̄tur dolor: id̄ ⁊ qꝛ est morbus ꝓpter acutus: ēt qꝛ ꝑ deglutionē fit mot⁹ in ꝑtibus lesis in casu isto est maxime necessaria tenuissima dieta: stent sine cibo ꝑ diē nālēꝫ qꝛ si nō possit det̄ aliq̄d tenue sine masticatiōe deglutibile vt aqua zuccari stante cōpl̄one calida vel hydromel vel oxymel si cā sit frida. In mā frigida sit oxymel apuꝫ: in scd̄a die possum⁹ deuenire ad aquā ordei facta decoctione: in ꝓcessu dentur sorbitiones ex farina fabaꝝ vl̄ amilij vel ordei: ⁊ postea succū vel decoctionē ciceꝝum post multā decoctionē eoꝝ: ⁊ tandē aquaꝫ carnis pulli: ⁊ ita ingrossando vsq̄ ad oua sorbilia q̄ non exhibeantur nisi fluxa mā: ⁊ nisi stāte indigentia ad notabilē restaurationē: ⁊ semper dimittant̄ ea q̄ a ꝓprietate nocēt: de q̄bus supra dictū est: in totū relinquat̄ vinū tanq̄ venenum ⁊ faciens ad fluxum materie ⁊ ad apatis augmentū: bene aduertantur iste dispōnes qꝛ sunt periculosissime.

De scd̄a intētione. s. eūone māe dicit Aui. q̄ curant̄ cū flōia ⁊ sol̄one vētris in ꝓn° vniuscuiusq̄ eaꝝ: ⁊ hoc in prin° capl̄i in sermone vl̄i de curis apatum accidētiū in ꝑtibus gutturis: et hoc idē dicit Alex. in prin° capl̄i dixit: inter q̄dem oīa flōiam in squinātia necesse est adhibere loquēdo vl̄r in oī.

Questio.

Sed vt hoc clari⁹ intelligatur nota ꝙ stāte corpore sanguineo vel al̄r calido ꝯueniūt oēs ꝙ a ꝓn° fiat flōia: sed in materia fl̄atica vel col̄ica dn̄antib⁹ eis in sanguine Meſ. innuit ꝙ pri⁹ fiat sol̄o vētris eūando māꝫ col̄icā vel flāticā: ⁊ deinde fiat flōia. Nō Meſ. pōt esse ista. nā stante mā col̄ica separa a nā sāguinis ꝑ flōiam fit eūo sanguis ⁊ ebullit magis colera: id̄ in ea fit nocu^m. Sil̄r dico de fl̄ate qꝛ incrudat̄ fl̄a eūato sanguine. Ideo conuenit primū euacuare tales humores sepatos a natura sanguis: deinde fiat flōia. Et hoc ēt videt̄ in nuere Aui. in ca° spāli de cura decollationū vbi voluit cū dicit. Et ꝫm veritatē cū dispō tolerat expulsionē flōie. i. emissionē vsq̄ ad maturitatē: tunc idest meli⁹ ad hoc vt remaneat virt⁹ in corpore ⁊ cadat eūo ipsi⁹ māe egritudinis ⁊c.

Nota opiniones auctoris.

Sed de difficultate credo ego ꝙ in oī mā siue colerica siue flātica ⁊c. siue mā sit mixta siue nō mixta sanguini ꝙ sit fienda a ꝓn° flōia non oppugnātib⁹ alijs de fiēda flōia de v̄tute etate ⁊c. qꝛ in prin° stat intētio ꝓncipalis ꝓhibitionis flux⁹ māe ad locū apatis: qꝛ humores q̄uis sint separi a nā sanguis tm̄ nō fluūt nisi mediāte san. nisi vt dicit. A. vbi eēt sola mā peccās in gutture ita ꝙ oīa alia mēbra essent quasi vacua mā emittēda: tūc laudat vt nō fiat flōia: sed qd̄ ꝓhibeat̄ resol̄o ⁊ ꝓhibeat̄ nutrimētū vt sit corpus eius vtēs sanguīe ꝑ ipsi⁹ nutrimēto ⁊ ꝯn̄r corp⁹ sit ꝯuertens ip̄m sanguinē a ꝑte apatis: ⁊ ita hoc mō fiat diuersio: ⁊ istā sn̄iam cepit a Rasi vt visum est sup. 3° ꝯtinen̄. Et veꝝ est si sic eēt ꝙ corpus esset multū inanitū ꝫm reliqua membra cū sola repl̄one partiū gutturis ꝙ forte iste textus posset practicari: sed credo ꝙ nunq̄ hoc cōtingat: fiat ergo semꝑ flōia in tali casu qꝛ fluxus q̄tūcūq̄ modicus de mā qualibet ad locuꝫ apatis inducit periculū mortis. Un̄ voluit auē. in ca° ꝓp̄o ꝙ hec loca q̄ apant̄ sunt adeo tenuia et sunt in excessu ita magne debilitat̄ ꝙ apata fiunt multum parua: qm̄ locus non est capax vt apata dilatentur in ipsis: ideo si adducunt ad timorem suffocationis vel impotētie deglutionis parua exn̄tia quecūq̄ ꝑ modicū fluxuꝫ māe fit timor de suffocatione: ideo stat maxime intētio in ꝓhibitione fluxus. Et ideo Raſ. tertio cōtinentis redarguit Judeum prohibenteꝫ in colerica ⁊ flegmatica flōiam fieri: immo in omni conuenit: qm̄ si coniungatur plenitudo sanguinis in toto q̄uis ipsa sit ex alijs humoribus est ab ea incipiendum vt ꝓhibeatur sanguis in toto corpore dn̄ans ne trahatur ad locum apatis. Si etiā absq̄ repletione sanguinis in toto fue

Flōmia est semꝑ fiēda in oī squinatia.

rit repletio in aliquo particulari mēbro cōicā-ti gutturi: qm̄ ꝑ flōiam educetur ab illo mēbro ⁊ ꝓhibebitur fluxus ab eodē ad locum apātis. Si etiā esset paucitas humoꝝ ⁊ nō nimia paucitas vt in casu supiori: tn̄ ad diuersionē eēt illa flōia necessaria ꝓpter cām dictā supra. Sed veꝝ est ꝙ hec flōia nō fit ad eūonē mãe proprie apātis: sꝫ fit ad purā ꝓuisionē fluxure mãe: qm̄ apāti fienti vt voluit Gal'.13°. terapē. ēt 3° teg. ꝙ quo ad partē futurā fieri debeꝭ ꝓuisio. Et pro hoc videaꝭ qō facta supra in ca° de frenesi vbi declaraui ꝙ nō repugnātib⁹ ꝯditionib⁹ cōibus ad istā flōiam ꝙ in oī apāte tali in ꝓn° est fienda flōia diuersiua: si ergo ī illo casu ꝯuenit multomagis in casu nostro ꝓpter imminere mai⁹ ꝑiculū cite mortis. ¶ Bn̄ ergo ꝯcedo ad mētē Mes. ꝙ loquēdo de flōia eūatiua mãe ꝓpe stā-te mā colerica vel flātica peccāte sepatis a nā sanguis: qō eo casu prius est fiēda solū de illa mā: postea eūo ꝑ flōiam: qm̄ ꝑ eūonē factā ꝑ solutionē vētris equabitur mā cū sanguine: ⁊ sic vtilioꝛ in ꝓcessu fiet flōia eūatiua. Et istū sensum intellexit Aui. in tex. supra alle. cū dixit. Et ꝭm veritatē cū dispō tolerat expulsionē flōie. s. eūatiue. s. ꝓpter esse separatā mām facientē apa a natura sanguis: tūc melius est ꝙ vsqꝫ ad maturitatē tardeꝭ. Per maturitatē nō intelligendo saniationē in mā: sed tp̄s in quo est invia digestionis ad saniē: qm̄ eo tp̄e fit cōmotio in mā ⁊ ebullitio: ⁊ sic cōmisceꝭ mā q̄ al's fuit sepata a nā sanguinis cuꝫ sanguine: ⁊ ita flōia euacuatiua tūc valebit q̄ si an̄ fuisset facta nō fuisset cōueniēs ad eūandū mām q̄ erat sepata a nā sanguinis: ⁊ ideo hic fuit meli⁹ tardare vsqꝫ ad maturitatē vt remaneret virt⁹ in coꝛpe necessaria ad digestionē mãe: ⁊ vt loquaꝭ de eūatiua dixit ⁊ vt cadat eūo ipsius mãe egritudinis supflue ꝑ flōiaꝫ q̄ an̄ nō fuisset facta ꝓpter incōmixtionē mãe peccantis cū sanguine: ⁊ ita isti tex. loquunꝭ de flōia eūatiua ⁊ nō diuersiua. Diuersiua ergo est sup. necessaria cū cōditionib⁹ dcis. ¶ Et qn̄ ꝓpter aliquā cām nō possit fieri flōia talis diuersiua: tūc laudāt auctores vt ponanꝭ vētose supra crura ēt cū scarificatione ad istam intentionē. Et de hoc dicit Ras. de mēte Ruffi 3° ꝯtinētis: Nisi fiat minutio in sq̄uantia apponēda erit vētosa in tibijs ⁊ abstrahēdus est mltus sanguis. qm̄ dissipabiꝭ passio in cōtinenti. Et addit Ras. dico expedit ꝙ fiat cura hui⁹ pluries ꝙ si op⁹ est reiteranda est vētosa de vno die ad aliū. ¶ Sꝫ nota ꝙ in coꝛpoꝛe sanguineo dicunt quidā ꝙ fiat flōia in ꝓn° vsqꝫ ad sincopim ⁊ hoc innuit Aui. in prin°. ⁊ postea videꝭ se corrigere vt dixit Ger. laudat dicens ꝙ est sili'tudo de pleuresi ⁊ sq̄nantia. Sed ei⁹ salua pace: ista sili'tudo nō est seruāda imo verēda: ⁊ flōia vsqꝫ ad sincopī ī sq̄nātia: qꝛ ī sq̄nātia nō fit flōia nisi vt ꝓhibeaꝭ a difficultate anhelit⁹ ⁊ a ꝓfocatione: sed ex inductione ad sincopim debilitantur mēbra ⁊ de facto incidūt in suffocationē. Et iō Aui. artificiose loquēs dixit ꝙ fiat vsqꝫ ad. 10. ⁊ ad. 10. in oī hoꝛa vsqꝫ ad diē tertiū. i. v sqꝫ ad tertiū diē in oī hoꝛa in qua fiat flōia interponanꭍ 10. hoꝛe vel al'r: vt intelligaꭍ ꝙ in oī hoꝛa ꝉ qua fiēda est flōia in ꝓª vel scḋa die partiēdo flōiaꝫ fiat eūo de sanguine a. 10. vsqꝫ ad. 10. ʒ. ꝓ vice vsqꝫ ad alias. x. q̄ sunt. xx. ʒ. ita ꝙ minima summa extractionis sang. ꝓ vice sit. ʒ. j. ⁊ quarta pars. ʒ. vnius vsqꝫ ad maximā q̄ est. ʒ. ij. ʒ. ꝓ vice si sumaꭍ mediū eius erit. ʒ. ij. vel circiter: ⁊ ista flō- pōt fieri quatuoꝛ vicib⁹ in die nāli nō determinans ad. ʒ. nec ad aliud: sed innuit ꝙ fiat paulatine ꝑ hoꝛas: ita qō fiat diuersis tēpoꝛib⁹ ⁊ minuta vt de mane fiat. ʒ. iij. post. x. hoꝛas pōt fieri iterata flōia stāte necessitate: ⁊ postea mane sequēti si expedit fiat iterata flōia: vn̄ si fiat copiosa flōia debilitās necessariū est cābiū. i. cib⁹ ⁊ cū cibus in casu difficulter sumaꭍ debem⁹ cauere ne deducaꭍ coꝛpus ad debilitatē: gr̄a cui⁹ sequatur necessarius cib⁹. Et istā sn̄iam exp̄ssit Ser. in ca° ꝓprio cū dixit: ꝓpter illud ergo in ꝓn° hui⁹ egritudinis opꝫ vt administrem⁹ flōiā cephalice ꝓter qō eūemus eā. s. mām vl'r. i. scḋm totū vel vsqꝫ ad sincopim: sed eūem⁹ parū post paꝝ: qō est qꝛ eūones in q̄b⁹ eūam⁹ parū post paꝝ: plus attrahunt supfluitates ex membꝛis infirmis: ⁊ sup hoc est iuuamētū maius ꝙ eūare ꝭm totū: ⁊ hoc est qꝛ nā dirigit eūonē factam paulatim. Et ponēs nocumēta flōie copiose dixit: ⁊ attractio sanguis vl'r. i. ꝭm totū facit accidere sincopim ⁊ vehemētiā ⁊ ꝓfocationes magnas. ⁊ sup. est necessari⁹ cib⁹ ad releuādū a sincopi q̄ cibi exhibitio aliqn̄ fieri nō pōt in casu vt ptꝫ: ⁊ sic ponūt hoīem ad ꝑiculū moꝛtis: ⁊ ꝭm hoc nō ꝯsentirē ad obseruationē can̄. A. vbi vꝫ sentire ad flōiam vsqꝫ ad sincopim in v'tute forti. Et ita dixit Ras. 3° ꝯtinētis. dicit ꝙ si coꝛp⁹ fuerit potēs absqꝫ febre sistēti in passiōe sq̄nantie minutio dꝫ fieri donec veniat ad sincopim. Nā lꝫ in certo casu possent v'ificari sn̄ie: qꝛ si aliquotiēs coꝛpus forte fuerit nāl'r ⁊ multoꝝ hōīū cū cadit in sincopi per euacuationem factaꝫ per flōmiam fit illa sincopis recuperabilis sine cibi exhibitione vel potus que non esset recuperabilis in debili vt al's declaraui. Et vt sic non videatur tantum imminere periculum in casu si talis flōmia vltima fiat in forti sicut imminere in debili: tn̄ propter aliam causam vt suffocationis parte fieri in quam faciliter incidet q̄lecūqꝫ coꝛpus squinanticum ex forti squinātia qualecunqꝫ fuerit siue forte siue debile indicio meo eligenda est pars tutioꝛ ⁊ magis regularis vt non extrahatur sanguis plurimus subito: sꝫ paulatim ⁊ paulatim ad modum supra expositum. Et ita Ras. post textum allegatum ꝑ duas columnas dixit. Dico ꝙ si fuerit squinantia difficilis ⁊ patiens periculum videtur pati: flobotomanda est cephalica ad quantitatem. ʒ. x. ⁊c. ¶ De quibus venis fit fienda recurratur ad cano. allegatos sepe fiat de vena cephalica ad euacuationem materie fluxe: ⁊ ad diuersionem aliqualem fluentis. Et si est intensio maioꝛis diuersionis vt stante maioꝛi doloꝛe fiat de saphenis: postea de ambabus cephalicis: successiue ꝓpter eūonem. Sed si esset cōitas a toto ꝓpter retentionem alicuius supfluitatis cōsuete eūari vel a particulari mēbro: tunc expedit vt fiat flōia a venis respicientibus dicta mēbra: vt facta retentione menstruoꝝ vel emoꝛroydarum fiat a saphenis: ⁊ si per cōitatē epatis fiat a basilica. ¶ Deīde fiāt flōie ꝑticulares ad eūandū mām coniunctam vt de venis sub lingua vel de venis interioꝛibus labij inferioꝛis. Immo dicit Mes. ꝙ fiat in prima die flobotomia venaꝝ sub-

In ꝓn° tali apātuꝫ est semper fiēda flōia diuersiua.

Si nō possit fieri flōmia apponenꭍ vētose crurib⁹ cū scarificatione.

Nota opinionem ... croris.

De q̄b⁹ venis est fienda flōia in hoc casu.

lingua:sed intelligat facta flomia coi de alijs venis:vt ea die qua flomantur vene cephalice flomentur etiā vene que sub lingua sunt:z hoc qn̄ est timor suffocationis: z iste vene videant plene. Ideo addit: z maxime festinandū est cum plenitudo his affuerit:sed nequaq̄ sunt flomā de iste vene nisi alijs p̄cedētibus flomijs. Et iō multum errant qui a pn° faciūt flomiā harum venarum. Et in hoc est modificādus textus z recte intelligēdus dn̄i Aui. q̄ etiam fecit multos periclitari cū dixit:z nō postponat flomia vene que est sub lingua:imo opz vt incipiat id saltē in die eadē intellexit factis alijs flomijs s̄m separationem. Nam tunc in die eadē stante necessitate fit ɔuenienter flomia.s. venaꝝ sub lingua. Ideo ad hoc insinuandū addit ɔtinuando: immo saltē fiat sup.dicta flomia in dispōne separationis p̄dicte.i.in dispōne flomiaꝝ separatim factaꝝ z ꝓprie cum fuerint vene q̄ sunt sub lingua extense: z sic voluit p̄cessisse separatas alias flomias. Et bene nota hoc q: in isto tex. multi errant etiā ꝑiti medici:z sic ɔuertūt mās ad locum z augeꝫ aꝑa:sed factis alijs flomijs ꝑ ordinem vbi sit ɔiectura ꝙ ꝑtes circūdātes linguā abūdant sanguine in illo casu fiat flomia sub lingua eadē die etiā stātibus illis venis līgue repletis sanguine:tūc fiat de eis flomia ne organa corrumpantur.

Not. bene expōnem tex. Aui.

¶ Uerūtn̄ est ꝙ in flātica vel in melica vel in colerica separata a nā sanguis post flomiā diuersiuam est fienda eūo humoris appropriata. Et in hoc laudat Mes. aquā fructuū.i. solutiuorū cū aqua solatri in mā colerica. Et in flātica laudat Aui. hieraꝫ de cuius ꝓprietate est vt euacuet mām que est in opposito ipsi⁹ mery.i. partibus supioribus capitis:lꝫ Ras. z Mesue dent pillulas chochias. Ego nō auderē sup eas propter agitationē maxime cuꝫ essent accntia periculosa:qm̄ quecūqꝫ modica mā flueret propter agitationē ad locū īduceret piculū: sꝫ dn̄t exhiberi medicine nō agitatiue z iterari: z hoc qn̄ corpus est paratū vt posset aliqd deglutire vt dicit Serap. Nā tunc eūamus eos desup cū aqua solatri:z cassiaf. z sup.sillibus:z ponimus quātitatē illius.s. solutiui s̄m quātitatē virtutis z etatis. Sed si non posset deglutire vt sepe cōtingit:tunc opꝫ eūare ꝑ inferi⁹ vt cū clysteribus z collyrijs q̄ debēt esse acuta si febris non affuerit ad fortiter ɔuertendū mām inferi⁹: q: nō exn̄te febre nō est timor de multa agitatiōe humoꝝ in toto. Sed vbi esset febris nō opꝫ vt clysteria sint multū acuta ꝓpter timorē agitationis. Et istā sniam insinuauit Aui. cum dixit. Et ex eis quidē q̄ sunt vehemētis iuuamēti est inceptio.s. post flomiā factā z maxime cum nō possunt ꝑ sursum sumere administrationes clysteriorum fortiū valde nisi febris ꝓhibeat: tūc em̄ opꝫ vt sis ɔtentus clysterib⁹ leuib⁹. Clysteria aūt fortia z collyria in hoc sunt maximi iuuamenti. Pro clysteri ergo forti fiat compō vt īfra. ℞ surfuris cētauree sticados.an̄.M.j. polipodij carthami.an̄.ℨ.ß.seis vrtice agarici turbith.an̄.ʒ.ij. decoquant in aqua debite quātitatis z in.18.ℨ. colature addat hierepigre.ℨ.j. electuarij indi.ʒ.vj.salis gēme.ʒ.iij.misce: z stāte fe. fiat decoctio cōis addēdo modicū lactucaꝝ z in decoctione dissoluat cassief. mell'viola. an̄. ℨ.j.ß. diaprunis solutiui vel electuarij de succo rosa.ʒ.iij.salis cōis.ʒ.ij.misce. Et sicut habes descriptionem hoꝝ in cā calā z frida:ita in causa mixta facias cōpōnem. Hoc aūt qd̄ dictū est supra de pillꝫ cochijs maxie verificat in aꝑate calido z mā calā cū notabili dolore:sed in flātica vbi esset modicus dolor necꝫ anhelit⁹ esset difficultas q̄ fortasse terminabit ad.xl. dies: tunc forte cōuenirent nō vt eūent materias cōes a toto sed vt eūent materiā appropriatam:z hoc multotiens in multo processu morbi. Et ita sit completa intentio euacuationis.

Clystere forte.

¶ Alia intētio q̄ est diuersio:quedā est ad longinqua z est ꝓprijssima diuersio:z hoc fit cū diuersionibus lōginqs vt cū vētosis positis sub genibus:z postea sursum ascēdendo ponamus vētosas sub mamillis postea ī dorso. Si sit corpus sanguineū aliqn̄ licebit scarificare istā ventosationem vt cū post vētosam apparebit tumor cū rubore ad fuscū declināte: z hic vꝫ scarificatio ventosaꝝ positaꝝ sub mamillis:vn̄ dicit Ras. 3° cōtinentis:z apponēda est ventosa sub mamillis cū scarificatione vehemēti:eo ꝙ ad se trahit vehemēter z desiccat passionē: illa tn̄ vētosatio nō p̄cedentib⁹ alijs eēt multū suspecta et maxime si poneret supra ad collū:vt aliqn̄ fit ne mā ad collū lesum cōuerteret: sed sine scarificatione aliqn̄ necessaria est vt videbit in intentione accn̄tiū:q: cōtinet dilatatū mery quantū possibile est:z eleuet ipm mery ab epigloto: et fiat facilior deglutio in cibo: esset tn̄ etiā suspecta fluente mā:vn̄ dicebat Alex. scire opꝫ ꝙ ventose sunt necessarie in hac passione: sed cū iam remouerit se sit currēs mā.i. cū cessauerit flux⁹ materie zc. Et addit:z cū cessare ceperit succurrens mā adhibēda sunt q̄ diaforesim faciūt:tūc em̄ z vētose adhibēde sunt z fomētationes z cataplasmata:qn̄ iā nullus timor est supuenientis humoris. nam antea ventose eūatio aut calefactio:plus faciunt superuenire materiā. hec ipse. ¶ Et ex hoc tex. clare patet magnus error communiter peccantium: qui nō premissis diuersionibus vel euacuationibus ad lōginqua: immo etiam fluente materia apponunt emplastra calida supra collū vel gulā attrahētia materiam z diuertētia ad propinqua loca aꝑatis.

Hic errorē sepe cōmittūt tōsores chirurgici.

¶ Hec etiam intentio cōpletur ad longinquū cum fricationibus extremoꝝ maxie tibiaꝝ et ligaturis. Sed in corpore pleno z in pn° fiant tales diuersiones moderate z nō laboriose ꝓpter agitationem. ¶ Ad hanc etiam intentionē iuuant z maxime faciunt clysteria fortia z collyria de quibus dictum est supra.

¶ Mesue etiam laudat in hac intentione ea que conuertunt ad exteriora materiam propriā etiam vsqꝫ ad ponendum vesicatoria supra collum anterius posterius : et generaliter ea que dicta sunt in capitulo de catarro:z ad diuertendum fluxum materie faciunt ad hoc : sed nunquam ad hoc deueniendum est nisi fluxa materia in totum z in timore suffocationis factis omnibus alijs ingenijs z euacuatione z diuersione: quoniam si talia ponantur immo solum resolutiua in principio applicata aliquotiens ducunt ad interitū. Et de hoc dicit Azarauius: et caueat sibi vltima cautela sup. medicus qd̄ non resoluat in prin°. Hoc em̄ ducit ad interitū

Nota vba Azarauij.

infirmi cũ festinantia sicut idoneo testimonio certificati sumus de operatione stultorum: q̃m vt in pluribus cũ accidit hec egritudo incipiũt aquam calefacere ⁊ in ea petias lini submergentes ceruici eas calidas supponunt ⁊ iubẽt fieri gargarismum cum rob ⁊ piretro ⁊ silibus ⁊ cito necant infirmum: ⁊ patuit nobis pluries testimonium huius: ⁊ ita etiam sit completa hec intentio diuersionis.

Jam succedit alia que est intẽtio repercussionis: ⁊ q̃m hec est ꝑticularis intentio que debet morbo in ꝑticulari tempore maxime in p̃n°: ideo iam ponẽda est cura magis ꝑticularis cõcernens tẽpora morbi ⁊ modos terminatõis apatis ꝑ localia remedia.

¶ De cura igit apatis p° dicet de medicinis appropriatis s̃m diuersa tẽpora morbi. 2° de his q̃ a proprietate valẽt. 3° ponet quid fiendũ sit q̃n res est in desperatione: ⁊ sic cõplebit itẽtio quo ad accidentia: deinde pro cõplemẽto tractatus ponet etiã cura suffocationis in aqua vel ex fumo facte. Notatis ergo que supradicta sunt si apostemata sint calida in prin° ponãtur repercussiua que non sint calida siue sit apa colericũ siue sanguineum.

¶ Sed prius ꝙ ꝑticul'r descẽdamus opꝫ cõmemorare quedã dicta Gal'. 6° meimir cap° primo ꝙ in cura huius apatis est duplex intẽtio. Una que est cõis oĩm flegmonãtiũ particularꝫ: vt. s. ꝙ repercussiua debent in p̃n° apatis ⁊c. Alia intentio sumit a natura ꝑticule lese: ⁊ in processu capli declarans intentionẽ que sumit a nã ꝑticule posuit quasdã circũstantias attẽdẽdas circa eã necessarias ad exhibitionẽ medicinarum.

¶ Una est ꝙ ꝑticula que curat hꝫ rariorẽ ⁊ molliorem superficiem eius tunice que s̃m os omnia alia que s̃m corpus totum est cuti.

¶ Scd'a circũstantia est ꝙ talis ꝑticula ⁊ superficies semper sentit indelectationẽ ⁊ horribilitatem medicinarꝫ acriũ que interius offerunt: vnde pharmaca fortia que habẽt aliqualẽ virtutem dilitoriã. i. venenosam vel horribilẽ nõ cõuenit vti eis qui curant dispõnes que sunt in ore ꝓpter indelectationem. ¶ Tertia circũstãtia est ꝙ hec ꝑticula lesa hꝫ duos poros: i. duas vias per quos ad ventrem. i. ad stõm vel pulmonẽ defluere potest aliquid de horribilib⁹ pharmacijs: ⁊ ideo timor est in applicatione fortiuꝫ medicinarꝫ ⁊ acutarꝫ per interius ne aliquid defluat ad pulmonẽ vel stõm ⁊ nocumẽta magna faciat. Et ideo vituperauit Aui. approximationem vitrioli in medicinis. Et istã eandẽ sententiam accepit Rasis 3° cõtinentis dicens. Dubitandum est ne ex medicinis q̃bus curat os aut isophagum manat aliquid ad pulmonẽ: vñ vitandum est medicamen in quo est calcantũ ⁊ est species vitrioli. Et addit: nõ est itaqꝫ vtendũ in hac passione iusquiamo mandragora ⁊ similibus q̃uis sint frigide ⁊ repercutiant sup. in p̃n° neqꝫ viride eris q̃uis appareat ⁊ sil'r in alijs. Super his ergo canonibus opꝫ firmare cañ. curatiuum in medicinalibus particularibus diuersis s̃m diuersa tempora ipsius apatis ⁊ materie facientis ipsum ⁊ sue terminationis: ⁊ tales medicine complent intẽtionem cũ qualitate sup. manifesta ⁊ modo sue substantie aut cũ ꝓprietate ⁊ qualitate simul: ⁊ ex eis quedã sunt simplices: quedam composite.

¶ Ad practicam ergo veniendo in p̃n° apatis per interius in apare sanguineo cõueniunt repercussiua frigida ⁊ sicca. In colerico cõueniũt repercussiua frigida ⁊ humida lenitiua: nõ aũt stiptica. In p̃n° ergo apatis sanguinei ⁊ ẽt colerici cõuenit succus lactuce: qui ⁊ qualitate manifesta ⁊ a ꝓprietate valet apatibus gutturis: etiam qualitate manifesta valet succus plãtaginis succus barbe hircine rob de cydonijs de agresta ⁊ ribes stãte apate sanguineo vel aqua rosata cũ camphora in p̃n° principiante: sꝫ vbi sit fluxa mã pro ꝑte illa rob magis valet. In mã colerica valet aqua cõis ⁊ aqua ordei cũ aceto gargarizata s̃m modũ statim dicenduꝫ: et dicit Aui. de cõpositis est rob papaueris q̃n ꝑmiscet cum stipticis est vehemẽtis iuuamẽti in initio maxime sanguinee intelligat: ⁊ in flegmatica valet gargarismus factus cũ oxymelle ⁊ aqua ⁊ aceto. nã valet calide ⁊ frigide: vt dicit Auic. in initio: ⁊ valet gargarisma lactis etiã in augmẽto ꝓpter lenitionẽ: ⁊ oĩa talia gargarismata vt oẽs ꝯueniunt autores. ¶ Sed põt legitime dubitari si cõueniãt gargarismata in p̃n° in hm̃oi passionibus: q̃m nõ cõueniunt in passionib⁹ pectoris ⁊ pulmonis: neqꝫ in catarro prefocatiuo vt supra dictũ est de mente Mesue: ⁊ Conciliator cõcludit ꝙ nõ: q: fit motus per os ⁊ ꝯuertit materia ad membrũ debile: ideo nõ debent apponi gargarismata. Eadẽ ratio videt militare in passionibus gutturis: q: per motũ fit attractio materie: nõ ergo fiant gargarismata vl' fiãt cum leui conatu ⁊ in ꝓcessu fluxa mã ꝓpter timorem fluxus: proinde dicit Aui. gargarismata postponant dũ est illi repletio ⁊ fuerint gargarismata dolorosa timendo attractionẽ: imo administrentur post mundificationẽ: teneant igitur humida illa leuiter in ore circa ꝑtes lesas.

¶ Etiam Aui. forte ꝓpter timorem nocumenti gargarismatum: iussit ista frigida stiptica poni per insufflationem puluerũ intus: vnde in materia sanguinea valet' puluis rosarum puluis boliar. thutia puluerizata. In colerica succus lactuce vel liquiritie ericcatus puluerizatus ⁊ parum balaustie: vel de rosis vel aliquid stiptici cum simul ponatur. De humidis etiam conuenientibus omnes singularissime conueniũt super duo. s. rob mororum etiam diamoron: ⁊ rob nucum: quod supra rob mororum excellentiam habet vt voluerunt ⁊ Auic. et Rasis tertio continentis ⁊ Serap. Et sequuti sunt in hoc Gale. sexto meimir vbi de hoc ponit historiam: quod cum nunquam vidisset ante eum doctorem aliquem qui de eo fecisset mentionem: tamen de alexandria rediens in patriam inuenit quendam ortulanum qui suffocabatur de squinantia: videns ibi fructum nucum iussit auferri corticem earum extrinsecum ⁊ in mortario terere: et per pannum colare succum eius non cognoscens qualiter se haberet in subtilitate ⁊ grossitie: sed eo inuento aquoso ⁊ subtili iussit ortulanum colluere os suũ ex eo: vñ plurimũ iuuit: et ita experiẽtia cognouit ꝙ virtus eius multũ excellit virtutẽ aliorꝫ. Et ita dixit Serap. q̃m hoc est melius reliquis medicinis que administrantur in apostematibus gutturis ⁊ oris ⁊ fortius ex eo est ꝙ hoc medicamen facit stipticitatem

No. de succo lactuce

Gargarisma lactis valꝫ in augmento. Questio.

Nota historiam a Gale. scriptam.

Nota. Repcussiua in p̃n° horapatũ nullo° sũt ab extra applicãda

ꝛ submergit vehemēter ꝛ ꝓfundat in poris: et nō separat ab eis velociter sicut apparet ex tinctura manuū eorū q̄ excorticāt nuces humidas q: nō remouet nisi cū lauātur manus cum reb⁹ multū absterſiuis: ꝛ ita a p̄n° talis succus multū valet sicut ꝛ succus moroꝝ ꝛ multomagis ſꝫ qm̄ nō posset bñ seruari sine admixtiōe mellis ꝑ annū. Idcirco loco alleg. voluit Gale. apponi in decoctione aliq̄d mellis ad cōseruādum: et tūc nihil indelectabile hꝫ: sed a p̄n° nō est sic repercussiuum vt cōuenit nisi sit modicissimi mellis: ꝛ tūc etiā aliqual'r iuuat ꝓpter mel in p̄n° apostematū calidoꝝ: q: semꝑ ab apātibus calidis aliq̄d resudat de materia apātis: ꝛ ideo in virtute mellis fit abstersio conueniēs. Et ideo hoc est bñ aduertēdū ꝙ in cōpositione istoruꝫ rob. s. diamorō ꝛ rob de nucib⁹ poneret tm̄ mellis q̄rtū succi vt aliq̄ faciūt licet Mes. ponat de melle vel de rob. Exhibitio huius medicamīs nō conueniret in p̄n° neq꞉ in augmento ꝓpter ipsuꝫ mel nimis calefaciēs vel resoluēs: immo etiā ꝭm compositionē Me. bonū erit a p̄n° cuꝫ dictis electuarijs aliq̄d apponere repercussiuorū ꝓpter timorem mellis. Et hoc voluit Ga. loco alleg. q̄ ꝭm diuersa tempora morbi diuersas medicinas cōmiscuit: dicit sic. Optimum ergo sentiēs ego succū nucū esse coctū cum melle gustās ꝛ nihil indelectabile vidēs habere in quatuor modis diuisi eius confectionem. In initio enim permiscui aliquid stipticantium. 2° vero de myrra ꝛ croco. i. in 2ª parte augmēti versus statum. 3° de sulphure ꝛ nitro. i. versus declinationem: pueris aūt ꝛ debilibus ꝛ mulieribus exhibet sol'um non permixtū ꝓpter dulcedinem. Et ex hoc pꝫ error istoꝝ q̄ in squinantia acuta exhibent diamoron ad gargarizandum vel rob nucū cum aqua ordei tm̄. Unde non debet gargarizari neq꞉ cum aqua ordei exhiberi sed cum aliquo stipticantium: vt cum aqua ro. vel plantaginis vel cum aqua decoctionis sumach vel myrtillorum. Et si talia exhiberentur parumꝑ tepida propter penetrationem in profundum forte melius valerent

Nota. Repcussiua in p̄n° hoꝝ apātū nullo° sūt ab extra applicāda

Nota hystoriam a Gale. scriptam.

¶ Et quod est dictum de repercutientibus ꝛ stipticis in principio: idem intelligitur de his q̄ extrinsecus offeruntur: qm̄ omnia repellentia ab extra applicata ꝓhibita sunt ne propter repulsionem materia in interioribus repercutiatur: ꝛ maxime que in exterioribus contenta est ꝛ fiat additio in apostemate ꝛ in malitia anhelādi ꝛ deglutiendi: ne etiam materia apostematis intus existens expellatur ad nobilia membra p̄ncipalia: vt ad pulmonē ꝛ ad cor. Per approximata aūt interius stiptica non est timor in repellēdo ad principalia membra: qm̄ natura regulāte magis fiet repulsio ad mēbra exteriora sibi vicina ignobilia q̄ꝫ ad intrinseca nobilia ꝓpter fortitudinē etiā illorū membroruꝫ in resistēdo. Sed q̄ debeāt esse tales medicine exterius applicāde laudauit Auic. vt circūdet collum lana: ꝛ ꝓprie lana ysopi. i. lana succida que sit infusa siue in oleo oliue mature siue in oleo camomillino. Sed tñ nō apponant hmōi nisi factis diuersionibus vt supra. Et laudatur in hoc singulariter emplastrum factum ex folijs mori contritis mixtis cum oleo camomillino. Et reliqua ponētur infra cum erit sermo de his q̄ agūt a ꝓprietate. ¶ Et ista intētio de medicinis q̄ debētur a p̄n° repcussiuis ꝑ interius manet quasi eadē in isto ca° etiā ꝑ totū tēpus augmēti: qm̄ talia mēbra lesa ex situ eorū sunt supposita reumatibus: etiā q: rara sunt prona ad recipiendū qd̄ aliūde influit: ꝛ ad hoc facit etiā mot⁹ illoꝝ mēbroꝝ ꝛ cōtinuū quasi loquele exercitiū: ideo parū vl' minimū dꝫ esse id qd̄ dꝫ admisceri de resolutiuis in augmēto cū stipticis: immo forte nihil resolutiuo ꝛc. est admiscēdū in augmēto. Uñ Mes. nō variauit medicinas p̄ncipij a medicinis augmēti: dicit sic. P̄cedāt ergo post eu̅ones vt stiptica in p̄n° ꝛ augmēto administrētur. In statu vero stipticis cū resoluētibus est vtēdū ꝛc. Et ista q̄ dicta sunt de repcussiuis in p̄n° ꝛ augmēto debēt obseruari in omni materia: sed differenter in calida et in frigida: qm̄ in calida debent esse frigida ꝛ stiptica: vt dcm̄ est: sed in frigida vt flegmatica debet cū talib⁹ aliqd̄ admisceri calidū vt sq̄nātū vel thus ꝛ mastix in decoctione aliorū cum est intētio vt sumātur humida: vel talia puluerizentur cum rosis vel alijs cum est intētio insufflationis: ꝛ ita intelligitur etiam in emplastris exterius applicādis: q: fortiora calida applicari possunt etiam in p̄n° in frigida q̄ꝫ in calida. ¶ Deinde veniente statu consyderandum est an apostema sit in via resolutionis an maturationis. Et si sit in via resolutionis tūc addantur resolutiua stipticis vt de fenugreco de camomilla de melliloto in decoctionibus ꝛ in dictis decoctionib⁹ valet mel ꝛ spica: ꝛ insufflationibus singularissime iuuāt myrra ꝛ crocus: myrra em̄ ꝓfundatur cū virtute stipticitatis ꝛ sue resol'onis: ꝛ facit crocū ꝑuenire ad ꝓfundū ꝛ aggregātur ad maturationē faciēdā siue sup. resol'onē vt dicit Aui. sequutus Ga. 6° meimir. Et in hac intētione addit aliquotiēs cinnamomū: ꝛ ista magis valēt ꝑ viā insufflationis vt dictū est q̄ꝫ ꝑ viaꝫ decoctionis. Nā dicebat Ga. loco allegato. Crocus aūt ꝛ myrra ꝛ multa alia aromatū amittūt virtutem in decoctionibus: ꝛ aliqñ addimus sal maxime si materia declinauerit ad duritiem. Unde dicebat Aui. Si autē videris eam declinare ad duritiem tunc permisce cum moris aliquid ex baurach. i. salis. Et in hoc etiā singulariter valent stercora: vt stercus album canis qui fuerit nutritus tribus dieb⁹ ex ossibus tantum: ꝛ stercus hominis nutriti ex lupinis cum cibis reliquis bone digōnis. Sed si fuerit ex lupinis tantum facta nutricatio: tunc dicit Gal'. ꝙ stercus fit inabominabile: malum odorem non habens: ꝛ valet assa fetida ad hanc intentionem cum multis alijs similibus que vltra qualitatem manifestam: q: calida resolutiua etiam a ꝓprietate respiciūt dicta membra: vt infra statim dicetur de his q̄ a ꝓprietate valēt. Et hic nota bene ꝙ licet ista a ꝓprietate valeant in casu: tamen non debent exhiberi in p̄n° vel in augmēto: sed solum in declinatione vt expresse dicit Serap̄. cap° ꝓprio. ¶ Et si apostema sit in via saniationis ponamus humectantia maturatiua: ꝛ in hoc valet decoctio ficuum maluarum ꝛ de fenug. ꝛ si ponatur aliquid parum resolutiuum non nocebit ꝛ ita decoctio passularum ꝛ camomille est conueniens: ꝛ decoctio hmōi valet per interius ꝛ ex

Ualent in hoc casu stercora canis albi ꝛ stercus humanum.

Nota bñ Que sunt agēda qñ ista apāta ꝓcedūt ꝭꝫ viā saniationis.

fece rerum decoctionis vt fenugreci ⁊ passularū ⁊ ficuū cū butyro vel oleo amigdalarꝫ dulciū vel pinguedine galline vel axungia porci cum modico croci fit emplastrū cōueniēs ad hāc intētionē. Et ex eis etiā quibus vtimur ad leniēdū sunt lac ꝓprie ⁊ mucilago psilij in calida materia: ⁊ mucilago seminis lini ⁊ althee cum sappa vue in frigida magis valet. Facta maturatione aliqñ fit ruptio cū instrumēto chirurgico qñ apā est in loco manifesto aliqñ cū vngue. Aliqñ cū medicinis aggregātibꝰ intētiones aptionis ⁊ lenificationis sicut ex medicinis acutis sicut est costum fluuiale cū medicinis vlceratiuis: facit etiā ad eruptionē aliq̄d difficulter deglutibile: vt frustum panis ⁊ similia.

Sz qñ apā est ruptū cū ingenio situet corpꝰ cū facie in deorsum: vt materia nō descēdat ad pectus: ⁊ post fiat abstersio: ⁊ in hoc valet aqua mellis vel zuccha. ⁊ in fine vinū cū medicinis cōsolidatiuis: de q̄bꝰ dcm̄ est supra in vlceribꝰ gingiuarꝫ: ⁊ hoc ꝑ intrinsecus applicata. Hec q̄ hucusq3 dicta sunt maxime valēt in materia calida. Nā in mā frigida opꝫ variare regimē in dieta vt nō sit ita subtilis: nec flōmia sit ita copiosa: repcussiua etiā habeāt aliq̄d cōfortationis cū modica caliditate vt est decoctio sq̄nāti thuris: ⁊ in hac ꝑpe vꝫ rob nucū in pn° in flatica ⁊ diamoron. nā pticipāt ꝟtutē mellis: ⁊ sūt abstersiui aliqualr̄ calefactiui. Ista ergo rob cōueniūt a pn°: ⁊ in ꝓcessu fiat decoctio ficuū ⁊ camomille: idē intelligit in mā melica: sz sint magis hūida ⁊ minus sicca. In mā flatica lauat vt aliqñ habeat lignū curuū ⁊ circūuoluat cū cotto ⁊ imponat in gulā leniter vt mundificet ista mucilago q̄ adheret apātibus flaticis: vñ postea liberior fit anhelitus ⁊ deglutio deīde ponātur in ꝓcessu medicine q̄ faciūt ad ꝓfundationē circa mēbra. Et in hoc valet crocus ⁊ myrra: ⁊ ex radice lilij ⁊ ireos pñt fieri decoctiōes vbi mā sit grossa. Et exteriꝰ fiat ēplr̄m ex poris bñ coctis ⁊ tritis cū croco ⁊ cū axūgia. Laudat etiā ab auctoribꝰ in hoc casu alumen a pn° ꝓ repcussiuo: sed ommittatur quia forte est nimis.

Nota. De medicinis a ꝓprietate valētibꝰ.

Iā veniēdū est ad medicinas q̄ a ꝓprietate valēt. Primū q̄ valēt a ꝓpetate fila siue lanea siue linea madefacta sanguine muricis marini ⁊ est sanguis de q̄ tingit purpura: ⁊ est de q̄odā cōchilo pisce: ⁊ postea cū illis filis suspēdit vipera: ⁊ sic appēdat collo ⁊ curat. Et in hoc oēs cōueniūt ⁊ Ga. ⁊ Ra. 3° cōtinētis: ⁊ Aui. cū reliq̄s illustribꝰ. 2m est capiat hyrūdo ⁊ decolletur ⁊ sanguis fluat supra alas: postea aspergat cū modico salis. ⁊ ponat in vase vitreo ⁊ liget superius cū terra: postea ponat in furno vt fiat puluis: ⁊ de illo insuffletur: ⁊ de hoc dicit Ga. 6° meimir. Medicamē faciēs cū ꝓprietate ad squinantiam est: vt comburantur pulli hyrundinum: addito his sale in fornace: ⁊ ad quartā partem eius ponendo de myrra: ⁊ tunc ad curādam squinantiam difficilem insuffletur ex eo hora post horam in guttur: ⁊ idem voluit Ras. 3° cōtinētis: ⁊ Ga. 11° de simplici medicina dic̄ ꝙ cinis hyrundinum mixtus cum melle ⁊ exterius loco emplastri linitus valet omnibus inflationibꝰ gule: ⁊ debent accipi pulli pingues. Aliud stercus canis comedentis ossa etiam stercus lupi maxime ꝯuenit: immo omnia gñā stercorꝫ sunt mirabilr̄ exiccatiua ⁊ resolutiua: dicit Ga. 10° de simplici medicina: ⁊ stercus hyrūdinis valet: stercus humanū p̄cipue pueri tēperati recti cū dieta nō putrefactiua cū carnibus auiū mōtanarꝫ ⁊ comedat panē farine lupinorꝫ: illud stercus nō erit fetidū. ⁊ maxime cōuenit. Et de hoc ponit notabilē hystoriā Gal. loco alleg. 10° de simplici medicina: dicit ꝙ quidā a flegmone in faucibꝰ frequēter molestabat ⁊ ita vehemēter vt suffocari videret: ⁊ vt periculū effugeret flebotomari eum sepe erat necessarium: ⁊ ꝙ quidam ꝓmisit sibi dare experimētū q̄ si vocaretur in casu necessitatis añ flōmiam q̄d cito sanaret eum: ⁊ ita factum est ⁊ in illo: ⁊ in alio q̄ similiter patiebat: tādē rogauit infirmus offerēs p̄ciū magnū illi. Nā erat filꝰ diues ⁊ in exponēda pecunia liberalis: vt sibi experimētum manifestaret: q̄ voluit sibi manifestare sed precio dato secum conuenit manifestare alteri sibi fidelissimo cū iuramēto: ne nemini manifestaret anteq̄ ipse moreretur: ⁊ ita factuꝫ est sed post mortē illius q̄ docuerat ille q̄ didicit nedū ꝓprium hominē sibi commissum sz ⁊ alios sanabat. mihi autem dicit Ga. petenti medicie scriptum dedit ipse libenter. Erat autem stercꝰ pueri siccū vnctum cū melle attico ⁊ nutriebat puer cū lupinis: vt dcm̄ est supra. Assa etiam fetida est mirabilis iuuamēti: de qua dicit Ra. 3° cōtinētis. ꝙ assa fetida suspēsa in collo mitigat apā vuule.

Medicamē descriptū a Ra. 3° ꝯtinētis.

Et de stercore canis dicit eodem cap°. stercus q̄ꝫ canis album mixtum postq̄ siccum fuerit cum iulep ⁊ fricatum in palato melius est omnibꝰ alijs medicinis ad passionē sq̄nātie. Dicit etiā de mēte Diascoridis ⁊ Ga. ꝙ erat q̄dā q̄ comburebat capita piscium paruorū salitorꝫ: ⁊ cū cinere ipsorū sanabat vuulaꝫ apatā ⁊ apā durū ⁊ diuturnū illarꝫ ptiū. Cōnumerauit etiā ꝑ ordinē aliquas medicias a ꝓprietate in casu valētes. ⁊ sunt myrra assa fetida boracū sal armoniacū semē radicis synapis piper mentastrum cicuta stercus canis cinis hyrūdinū stercus humanum: postea addit alia duo: vt de felle taurino ⁊ succo cucumeris asinini: ⁊ iō ponēs cōpōnē maxime in casu valētem dixit: dico ad sq̄nātiā accipe de stercore infantis comedentis lupinos ⁊ de stercore canis sup̄dicto ⁊ cinere hyrundinū ⁊ assa fetida ⁊ myrra bñ tritis: ⁊ insuffla in eis pluries hoc est singulare remediū. Sz bñ nota ꝙ his sīlibꝰ: vt etiaꝫ dixi supra: nō est vtēdū in pn°: neq3 in augmēto lꝫ etiā a ꝓpetate valeant ꝓpter caliditatē medicaminum vt fuit allegatum de mēte Ser. ⁊c.

De primo accñte q̄d est vehemens dolor.

Sequitur alia intentio que est circa correctionē accidētiū q̄ p̄cipue in hoc casu sunt tria. Unum est vehementia doloris. Secundum est difficilis deglutio ⁊ anhelitus attractio. Tertium quasi syncopis suffocatiua propter multitudinem materie suffocantis.

Circa pm expediendum valent anodina exterius posita humectatiua mollificatiua differenter in calida ⁊ frigida. Nam in calida materia valent malue cum oleo violato ⁊ pinguedine galline ⁊ inunctio cum dialtea ⁊ mucilagie psilij ⁊ fenugreci cum oleo violato parum. Et in causa frigida valet butyrū sine sale cum pingue.

dine galline⁊ magis cū modico croci: valet mucilago seis altee ⁊ fenugreci: cū oleo de lilio ⁊ ad hoc etiā facit lana succida infusa in oleo camomillino ⁊ de lilio. ¶ Et pñt fieri empl'a addēdo farinas mucilaginibꝰ in causa cal'a faria ordei ⁊ paꝝ farine seis lini distempatis cū mucilagīe psiliȷ ⁊ altee: ⁊ aqua decoctionis maluaꝝ ⁊ altee cū modico olei violati: ⁊ in frigida addēdo farinā fenugreci seis lini decoctiones passularū ⁊ camomille cū mucilagīe altee ⁊ oleo de lilio cū modico croci: ⁊ interius qñ est vehemēs dolor q̄ cōmuniter pēdet ex causa cal'a vꝫ syrupus de papauere ⁊ loch eius ⁊ diaiecur. ¶ Et aliquotiēs etiā vētose exteriꝰ posite ad hoc iuuāt cuꝫ ponūt supra locū dolorosum: de q̄bus dicebat Aui. Ex vētosis em̄ cū ponūt supra locū dolorosum appet iuuamētū maximū: ⁊ qñq̄ʒ sedat dolor oīno: ⁊ qñ q̄ʒ trahit ad ꝑtes extrinsecas. s. dolor. ¶ Sed h̄ bñ nota ꝙ talia attrahētia exterius fortia vt supra dcm̄ est: nō debent apponi nisi post mūdificationē corporis cum flōmia ⁊ aliȷs mūdificātibꝰ: ⁊ sit fiducia ꝙ ipsum iam sit mūdificatū. s. corpus: vt dicit Aui. immo nō tm̄ in his fortibus sꝫ etiā in euaporatione cū spongia in qua est resol'o ad mitigādū dolorē faciēs oꝫ vt hoc attēdat: ⁊ hoc dicebat etiā Auicē. Et euaporatio q̄dē resoluit oēm dolorē. i. maxime intensum aut infirmū. i. remissum cū nō est prohibitio ex repletione quā attrahat euaporatio i. cū nō timemꝰ attrahi materiā stāte repl'one: ⁊ ita voluit semp p̄cessisse minorationem materie maxime cū flōmia ꝓpterea addidit. Flebotomia enim plus confert doloribus vincētibꝰ s. virtutem. i. multum intensis.

De scdo accidēte qd̄ ē difficilis deglutio.

¶ Circa scdm accñs qd̄ est difficilis deglutio ⁊ anhelitus attractio dixit Ras. de mente Judei 3° ꝯtinētis. tangende sunt spatule eiꝰ vehementer. i. cōprimēde vt largi fiāt inde trāsitꝰ. i. meatus meri ⁊ meatus cāne. Nā cōprimēdo ad anterius spatulas dilatant orificia supius: vt ptꝫ cōsideranti. Et iō cū dicit. A. Qñq̄ʒ cōfert in decollatione deglutiōis ⁊ anhelitꝰ cōpressio spatulaꝝ cū fortitudine. s. dolorosa valde ꝓpter cāꝫ supradictā: ⁊ nō q̄ fiat diuersio māeꝝ ad exteriora vt aliq̄ exponūt. ¶ Scdm ingeniū ad hoc accñs est vt ponat vētosa supra collū apud spōdilē scdam: ⁊ maxime tpe necessarie deglutiōis vt cū est indigētia cibi ꝓpter virtutē. Nā talis vētosa eleuat meri a cāna ⁊ os eiꝰ ab epiglotidi latādo: de q̄ dicebat. A. Et cū deglutio sit pol'is ponāt vētose supra collū apud spōdilē scdaꝫ cū suctiōe aut igne vt dilatet meatꝰ paulatiꝫ ⁊ degluttiat. i. deglutire possit qd̄ sorbet ex cibis scꝫ potabilibꝰ: ⁊ in hoc vꝫ aq̄ carnis p̄cipue. Et hoc ēt voluit Ra. 3° ꝯtineñ. de mēte Symonis cum dixit. Qd̄ si apa nō fuerit manifestū ⁊ patiēs fuerit in turbine: quo nō poterit deglutire aquā. i. potū: apponēda est vētosa capiti. i. ꝑti inferiori eiꝰ in p̄nº colli: ⁊ hoc semp obseruet tpe cibationis fiēde stāte difficultate deglutiēdi. Nā post cibationē dꝫ amoueri ventosa ne fiat attractio māe ad locū. Jō aliq̄ h̄nt illā vētosam suspectā sed magis laudāt vētosam poni supra caput et supra mentū sub gutture: de q̄bus ēt fecit mentionē Auicē. Sed veꝝ est ꝙ prius necessaria est diuersio ⁊ eño: ⁊ postea posterius magis vꝫ ad dilatandū meatus vt manifestū est saltē in deglutione faciēda: lꝫ forte in facilitādo anhelitū ventosa sub mento non minus seruiret.

De 3° accidēte qd̄ ē sincopis.

¶ Circa tertiū ⁊ vltimum accñs qd̄ est sincopis suffocatiua dixit Aui. cū aūt sincopis supuenit egro ⁊ timet ꝙ cōpleat p̄focatio incipiat a clisteribus fortibꝰ ⁊ flōmet vena q̄ est sub lingua: ⁊ flōmet vena frontis ⁊ apponant vētose super collū ⁊ sup mētū. Et ita videt innuere qd̄ sunt necessarie oēs vie ad diuersionē faciētes: ita ꝙ oēs vene manifeste cōstāte ꝟtute flōment vna post alterā maxime in capite: facta tñ priꝰ flōia cephalice copiosiore vna vel iteratis vicibꝰ. Et de hoc ꝯtinuabat Symō 3° ꝯtineñ. dicēs. Si ꝟo passio fuerit durabilis minutio fiat in venis q̄ sunt sub lingua ⁊ venis q̄ sunt nariū: ⁊ in oī vena in qua minutio fieri possit in istis locis: hoc etiā fiat post minutionē cephalice: ⁊ addit. Et per multam extractionē sanguinis liberabitur passio. ¶ Et in hac intētione valet etiā appositio empl'i vesicātis supra locū: ⁊ ita eū laudauit Ras. in textu nostro in squināntia mala epithimando collū ex melle anacardino donec vesice in eo generent. ¶ Et qñ ista nō suffecerint dixit Aui. Et credit ꝙ ꝑditio futura sit id p̄ qd̄ speratur euasio est īcisio cāne inter duos anulos cannule: ⁊ tendat caput ad posteriora: ⁊ scindat cutis: deinde discooperiat a cāna ⁊ scindat qd̄ est inter duos anulos cāne corā scissura cutis: sed hec incisio: vt declarauit Auenꝫ. in caº ꝓprio: dꝫ fieri amonēdo de suba ipsius cāne incisiōe ꝑfecta quātitate vnius lupini. Et dicit se fecisse cū esset studens ⁊ facta est salus: deinde curentur sicut curantur alia vulnera. Et sic est finis huius intentionis.

¶ De cura autem prefocationis ex dislocatiōe spōdilium: ptꝫ. 22. tertiȷ: quomodo fieri debeat et ita ab aliȷs causis neruosis locis suis.

De cura p̄focatōis ꝓpter casū in aquam.

De cura

aūt p̄focatiōis ꝓpter casū ī aquā: dicit Aui. eleuent p̄ cruribus vt exeat aq̄ postea suffumiget cū pulueribꝰ ꝟtuti amicabilibꝰ h̄ntibꝰ odorē bonū vt virtꝰ viuificetur: vt cinnamomo galiamuscata ligno aloes et sil'ibus: postea p̄ duos vel tres dies fiat flōª copiosa: q̄ agitatio facta est ī hūoribꝰ ex ꝓhibita trāspiratōe ab aqua ⁊ fricēt mēbra inferiora ad aptionē poroꝝ: ⁊ sic curabit si deo placuerit.

De cura p̄focatōis ꝓpter fumū ⁊ p̄cipue carbōibus eleuatū vt sepe vidi accidere.

¶ Fit ēt aliq̄tiēs suffocatio cū fumo: qñ. s. corpora situāt in domibꝰ vndiq̄ʒ clausis: ⁊ cū postea sit fumꝰ carbonū: ⁊ vt dicūt q̄dā marie cerri vt solēt facere laborātes nocte in hyeme: q̄ faciūt ignē de carbōibꝰ: vñ si tūc ꝯtigat ꝙ domꝰ sit bñ clausa suffocāt sicut ꝯtigit tpe meo Mediolani in duobꝰ famul'vniꝰ apothecariȷ: q̄ mortui sūt illo mō. ¶ Et cā huiꝰ mortis dicebat Erasistratus ꝙ tales moriunt ꝓpter nō posse spūꝫ ī corpore ꝯtineri pre nimia subtilitate. Sꝫ dicebat Gal. ꝙ meliꝰ ē dicē ꝙ sicut cibarioꝝ q̄rūdā vt panis oleꝝ ⁊ sil'iū familiarꝫ nobis est q̄litas: ⁊ q̄rūdā vt cātaridū vt leporis marini: ⁊ sil'ium extnea nobis est q̄litas: ita sil'r existimare opꝫ aeris eē aliquā qualitatē nobis familiarē ⁊ amicā spūi ⁊ aliquā extneā ⁊ corruptiuā spūs vt huiꝰ: sꝫ qñocunq̄ʒ sit q̄ forte ēt ex alio fumo nō corruptiuo posset fieri p̄focatio. ¶ Circa hāc dicit Haly. 6° practice caº 4°. Cui aūt cū fumo fuerit suffocatus ⁊ dissolutus si ab eius ore spuma exierit nulla est ad eius salutem via. Cui autem nō sic vio

larũ gargarizet oleũ: ꝛ aquã tepidã sorbitionẽ
ꝙ accipiat q̃ fit ex eueri.i.sil'e furfuri: atq̃ cla-
more arceat ꝛ ꝟbis multis. calidorũ ꝙ impin-
guãtiũ correctione ciboꝝ.i.multũ nutritiuorũ
q: vt dicit sic sanabit. ¶ Spero etiã ꝙ cõueniẽ
tissime fiet: si fiat suffumigiũ cordiale cũ aroma
ticis vt supra aliquibus mixtis frigidioribus
vt papauere neuufare parũ ꝓpter qualitatem
manifestã fumi. de caliditate ꝛ siccitate: si etiã
post duos vel tres dies fiat flõ^a sicut dcm̃ est in
p̃cedẽti credo cõuenit ad intẽtionẽ: vt.š. Et sic
est finis huius solennis capl'i de squinantia.

¶ De tussi. Capitulum. xlix.

Cum tussis acciderit fueritq̃ aspa ꝛ sicca ꝛ cũ rubedie ꝛ calo re: egro muraba vio. ꝛ ptisana tribuẽda erit: fabas quoq̃ ex- corticatas ꝛ spinachias cũ oleo de amigda lis dul. in comestiõe accipiat. ¶ In ore vero sp tenere dz pill'as bichichi. ¶ Aq̃ ãt quã bibit syrup^9 vio. ẽ admiscẽdus. ¶ Pill'e bichichie. ℞. succi ligritie zucchari al. am boꝝ añ. ʒ. x. amili draga. amig. dul. excorti- cataꝝ añ. ʒ. v. ex his cũ mucilagie se. cydo- nioꝝ ꝯsp'sis informẽt pill'e. ¶ Qd̃ si cũ tus si multũ affuerit sputũ: qd̃ cũ expuẽdo ex- pelli nõ p̃t nocumẽtũ infert: sz neq̃ febris neq̃ vehemẽs vẽtris sol'o cõcomitãtur ex his troc. dãdũ erit infirmo: qd̃. ℞. seis fe niculi seis apij succi ligritie capi. ve. amig- dalaꝝ oĩm partes equales: ex his cũ muci- lagine seĩs lini cõspersis informẽtur troci- sci ex q̄bus. ʒ. iij. tribuant. ¶ Decoctionez aũt qua in hac egritudine vtẽdũ est in ca. de catarro iã descripsim^9: cui tñ. ʒ. v. capil. ve. sunt addende.

Des. pillu- larũ bichi chiarum.

Des. trocis corum.

¶ Qd̃ si tussis antiq̃ ꝛ nocina fuerit adeo vt egrũ in nocte dormire nõ ꝑmittat: pill'e storacine sunt dãde. q̃. ℞. myrrhe storacis opij oĩm añ. ptes equales: informentur ex eis pill'e ad lupinoꝝ silitudinẽ ex q̄b^9 vna aut due patiẽti tribuant. ¶ In potu vero sumat sirupũ de papauere ꝛ cõedat semen albi papaueris cũ zuc. ¶ Qui hãc p̃terea patit egritudinẽ vitet in comestiõe aceto- sa salsa põtica acuta atq̃ amara. ¶ Fumi giũ ad antiquam tussim ꝛ sputũ fetidum. ℞. aristolo. myrrhe storacis galbani: oĩm partes equales: arsenici rubei ad pondus omniuz: omnia pulverizata ex butyro vac cino conspergantur: ex quibus magdaleo nes ad pill'e parue silitudinẽ informẽtur: ꝛ cũ necesse fuerit in ieiunio ex vno eoꝝ ꝑ traiectorium suffumigetur eger.

Des. pill'a- rũ de sto- race.

Iste est secundus tracta- tus principalis huius noni Almãso. qui sic ꝯtinuat ad p̃cedẽtia. Postq̃ su pra determinatũ est de dispõib^9 capitis toti^9 ꝛ mẽbroꝝ in eo ꝯtẽtoꝝ vt organoꝝ. iiij. p̃ncipa- liũ sensuũ exterioꝝ vt visus auditus ꝛc. ꝛ anne xoꝝ eis ꝛ neruoꝝ: qd̃ caput vocat primus vẽter Nũc determinãdũ est de dispõib^9 medij vẽtris s. mẽbroꝝ pectoris. nã pectus d̃r medi^9 vẽter. s. inter caput ꝛ vẽtrẽ nãliũ mẽbroꝝ: vt inq̃t Gal. 8°. de iuuamẽtis. ca°. peñ. est em̃ pect^9 mẽbrũz mediũ ꝟm sitũ inter ea ꝛ ꝯtẽtiuũ mẽbroꝝ spũa- liũ: ꝛ terminat sursum ad furculã: ꝛ deorsuz ad diaphragma: est etiã mediũ ꝑ quendã aliũ mo- dum: vñ vẽter inferior ꝯtinet epar. ꝛ nãlia mem bra sine osse vel ossib^9 sed mediãtib^9 musculis. Primus aũt vẽter vt caput ꝯtinet mẽbra aĩata et p̃ncipal'r cerebrũ mediãte craneo sine muscu- lis: pectus aũt ꝯtinẽs spũalia, ꝑtim est musculo sum: ꝑtim ossuosuz: ꝛ ꝑtim cartilaginosũ: ꝛ hoc fuit ꝯueniens ꝓpter eius motũ ꝯtinuũ necessa rium: q̃ ꝑficit ꝑ musculos alligatos ad ossa me- diãte chorda: vt p̃^a p̃mi. doc. 5^a in ca° de neruo vl'i. de neruis musculis ligamẽtis ꝛ chordis: et ita est medius inter alios vẽtres: q: ꝑticipat de extremis in mõ ꝯtinẽti: cũ sit ẽt in medio eoꝝ. ¶ Anathomia pectoris ꝛ pulmonis. Et vt cla- rius intelligant q̃ dicẽda sunt infra: vl'r hic sum matim ponit anathomia pectoris ꝛ ꝯtẽtoꝝ: vt ipsi^9 pulmonis ꝛ pãniculoꝝ reseruãdo anatho- miã cordis ĩfra loco suo. ¶ Est igit pectus cõpo sitũ ex multis mẽbris spẽ differẽtibus: cõponit em̃ ex. xij. costis p̃ncipal'r colligantiã hñtib^9. cũ xij. spõdilib^9 dorsi: ꝛ ipsaꝝ sunt septẽ magne ꝛ in tegre: ꝛ. v. mendose: ꝛ fuit necessariũ ꝙ iste coste ad spõdiles iũctural'r ꝯiungerent ꝓpter motũ ipsius. pectoris ꝛ euẽtationẽ cordis. Cõponit etiã ex musculis supra costas situatis: ꝛ alijs in tra costã ꝛ costã situatis: ꝛ pãniculis extra ꝛ in- tra costas situatĳ: mediãte pãniculo dicto pleu ra vt ex mediastino. Cõponit ẽt ex diaphragma te pãniculo medio diuidẽte spũalia a nãlibus p̃ncipal'r dãte motũ pulmoni: vt ĩfra videbit: et est pãniculus pro ꝑte pãniculosus: ꝑ parte mu sculosus. Nã ꝟm extremũ ei^9 termiatũ posteri^9 ad finẽ costaꝝ thoracis: est musculosus ẽt ꝟm an teriorẽ terminatã ad extrema cartilaginosa co- starum mendosaꝝ etiã est musculosus: sed ꝟm ꝑ tẽ mediã ꝟm quã alligat pulmoni est pãnicula- ris: ꝛ hec est maior ꝑs ipsi^9: iõ dicit pãnicul^9 et nõ musculus: lz mediãtib^9 ꝑtib^9 musculosis fa ciat ad motũ ipsi^9 pulmonis. Et ideo dixit Aui. 10ª tertij ca° p̃° ipm em̃ in veritate est vnus la- certoꝝ ꝛ est ex trib^9 tunicis quaꝝ media in ꝟita te est chorda. i. sicut chorda qua cõplet ei^9 opõ. Nam sicut membra iuncturalia per musculos mouentur mediante chorda attingente ad ea: ita pulmo mouet ꝑ ꝑtes musculosas diaphrag- matis mediante parte media quasi chorda pul- monẽ attingẽte: sz differẽter: ꝛ quasi opposito mõ facit diaphragma motũ pulmõis respectu alioꝝ musculoꝝ mouẽtiũ. Nã alij musculi cum

De ana- thomia pe ctoris ꝛ pul monis.

cõtrahũť faciũt motũ cõstrictiuũ vel cõtracti-
uũ mẽbroꝝ iũcturaliũ: ⁊ cũ extẽdũť faciũt mo-
tũ eoꝝ dilatatiuũ. Opposito mõ ẽ de diaphrag
mate: q: ꝑtes musculose eiꝰ cũ cõtrahũť exten-
dũt mediã q̃ est sicut chorda alligata pulmoni
⁊ sic pulmo dilatať, ⁊ cũ dicte partes extẽdunť
pulmo cõstringiť: vt ꝑꝫ diligẽter consyderãti.
Et nota ꝙ cũ dixit ad mediũ ipsiꝰ diaphragma
tis a.vj. pari neruoꝝ cerebri neruus notabilis
directe ⁊ ꝑpẽdicularis ꝑstãs his sensum et mo
tũ q̃ postea ramificať ⁊ diffũdiť per totum dia
phragma: veniũt ẽt ad eũ a.iiij. ⁊.v. pari neruo
rum nuche duo nerui alij facientes supra dicto
neruo auxilium in motu.

De anathomia pl'monis.

Intra aũt pectus p̃ncipal'r cõtineť cor ⁊ pul
mo cũ suis panniculis. Pulmo aũt est officiale
mẽbrũ dcm̃ vẽtabrũ cordis: eo qd̃ p̃ncipal'r fit
ordinatũ ad cordis euẽtationẽ: ⁊ poniť a q̃buſ
dã mẽbrũ ſꝑmaticũ: ⁊ credo rõnabil'r: qm̃ cõpo
niť de p̃a intẽtiõe nature ex pl'ibus ꝑtibus car
tilaginosis: vel pãnicularibꝰ ꝙ carneis: qm̃ di-
cebat Aui. 10a tertij. caº pº. Pulmo aũt est com
positus ex ꝑtibꝰ q̃rũ vna est cãna i. rami cãne.
⁊ 2a est rami arterie venate. i. venalis. 3a est ra-
mi vene arterialis quos ꝓculdubio coiũgit ca
ro mollis rara aerea creata ex tenuiori sanguĩe
⁊ subtiliori: ⁊ sic cõponiť ex tribꝰ ꝑtibus ſꝑma-
ticis. ⁊. iiij. carniformi. Cõponiť igiť pulmo
ex subãa carnea siť cũ cartilaginosa vt ex ramis
trachee arterie in ip̃m diuisis: ⁊ ramis arterie
venalis q̃ ortũ habet a sinistro vẽtriculo cordis
⁊ ramis vene arterialis ortũ habẽs a dextro cor
dis vẽtriculo. Nã cũ ad pulmonẽ venit trachea
arteria ramificať in duas ꝑtes: dextrã. s. ⁊ sini-
strã: ⁊ q̃lꝫ eaꝝ ramificať in duas: sursum. s. ⁊ de
orsum: ⁊ iste in alias miores ⁊ miores: cõponiť
etiã ex ramis arterie venalis ⁊ vene arterialis
q̃ rami etiã cũ apd̃ pulmonẽ veniũt diuidũtur
in ramos ad dextrã ⁊ sinistrã ꝑtẽ: ⁊ postea ad ꝑ
tem suꝑiorẽ ⁊ inferiorẽ: ⁊ postea etiã diuidũtur
in miores. ⁊ miores: sꝫ rami cãne cartilaginosi
exñtes cũ diuidũť ꝑ subãm pulmonis stãt cõti
nuo dilatati ad aerẽ suscipiẽdũ ⁊ expellẽdum:
⁊ sunt alijs grossiores: sicut ⁊ trũcus eorum est
grossior: ⁊ natura ordinauit ꝓ iuuamẽto neces-
sario vt dicti rami trachee arterie iaceãt ĩ me
dio ramoꝝ arterie venalis ⁊ vene arterialis eiſ
dẽ appropinquãtes: ⁊ ꝯñr inter oĩum ramoruꝫ
vacuitates replet caro media ⁊ totiꝰ pulmõis
cõpl'onẽ. Qui totꝰ pulmo etiã diuidiť p̃a di
uisione in duas partes. s. dextrã ⁊ sinistram me
diãte pãniculo dicto mediastino: ⁊ q̃lꝫ earũ ẽt
in duas diuidiť: qm̃ in vtraq; parte pulmonis
duo sunt: vt lumbi: lꝫ ẽt in parte eiꝰ dextra ap
ꝑeat qd̃dã 3m additamẽtũ ⁊ est sustẽtamẽtũ ve
ne magne siue cõcaue: est etiã ⁊ alius pãniculꝰ
cooꝑiens pulmonẽ q̃ ſm Gale. dat sensum ipsi
pulmoni q̃ndã obtusum ⁊ debileꝫ. Ultra aũt
ista membra pectus p̃ncipal'r continet cor cum
eius capsula de q̃bus fiet sermo in capº de tre-
more cordis.

De anathomia cordis.

Possent etiã hic circa composi-
tionẽ pectoris ⁊ cõtẽtorũ multa dici de iuuamẽ
tis singulorum horum membrorum ⁊ speciali
situ eorum: sed non est p̃ncipalis huius nostre
intẽtionis: sed sufficit habere notitiam cõposi
tionis ꝓpter necessitatẽ intelligẽtie inferiorũ.
si q̃s voluerit latius videre videat Ga. 8º de iu-
uamẽtis: ⁊ Aui. p̃a p̃mi. doctrina 5a ⁊ 10a tertij:
⁊ Auer. 2º colliget. ⁊ Arꝫ. 3º de ꝑtibus aĩalium: ⁊
alios auctores locis suis. Erat hic igiť regu-
lariter determinãdũ de dispõnibꝰ ꝑternatura-
libus pectoris ⁊ pulmonis et cordis: et qm̃ tus-
sis est accñs quod concomitať ad diuersas dis-
põnes pectoris ⁊ pulmõis. Et ꝓinde Ra. in liº
diuisionũ in capº de tussi cõcludit capitulum
de empimate de peripleumonia ⁊ ptisi: qm̃ ad
has dispõnes concomitať tussis: ideo fuit cõ-
ueniẽs hic vt de tussi pº esset determinatio.

In hoc ergo tractatu duo facit Ra. qm̃ pº de
terminat de dispositionibus pectoris ⁊ pulmo
nis. 2º de dispõnibus cordis: vt de tremore eiꝰ.
2a ibi. (Si cũ cordis tremore ⁊c.) Pria pars di-
uidiť in. 6. ſm. 6. capl'a q̃ facit infra de disposi-
tionibus pectoris ⁊ pulmonis. Nã pº facit p̃ñs
capl'm de tussi. 2º de asmate. 3º de pleuresi. 4º
de peripleumonia. 5º de sputo sanguinis. 6º et
vltimo de ptisi plerũq; sequẽte ex sputo sangui
nis. Presens capitulum etiam p̃a diuisione di-
uidiť in tres: qm̃ p̃o ponit curã quarũdã diuer
sarũ specieꝝ tussis. 2º notat q̃dã ad regimẽ per
tinẽtia a q̃bus cauendũ est in oĩ tussi. 3º ponit
vnũ forte ⁊ egregiũ suffumigiũ valẽs ad exicca
tionẽ saniei: ⁊ vl'r cuiuslꝫ materie ex multo tem
pore in pectore cõtẽte. 2a ibi. (Qui ad hãc ꝑpa-
rať passionem.) 3a ibi. (At añq; tussim suffumi-
giũ.) Prima etiã in tres: qm̃ pº ponit curã tus-
sis calide ⁊ sicce: declarãdo eam ꝑ signa p̃us: 2º
ponit curã frigide ⁊ humide etiã eam manife-
stãdo per siga ibi. (Qd̃ si cũ tussi.) 3º ponit curã
antique tussis vñcũq; pẽdeat maxime materia
ibi. (Qd̃ si tussis antiqua.) Prima posset diuidi
in tot partes quot principalia pũcta ponit: q:
pº declarat eam per signa esse calidam ⁊ siccam
consequenter ordinat dietam: deinde medici-
nalia q̃ in ore sumantur: ⁊ quia de pillulis bi-
bichijs fecit mentionem ponit descriptionem
earum: totum patebit legendo literam.

De p̃a parte manifestans per signa tussim sic
ca a caliditate ⁊ siccitate pendentem dixit: cum
tussis acciderit fueritq; aspera ⁊ sicca: sicca. i. si-
ne sputo. Aspera dupl'r intelligẽdo. pº exponiť
i. molesta vel aspera aliter. i. cum qua coniungũ
tur instrumenta anhelitus aspera: ⁊ declarãtur
aspera ex asperitate vocis: ⁊ cũ rubedine sup. fa
ciei: fuerit talis tussis ⁊ calore ⁊c. sup. ĩ mẽbris
faciei tunc sup. cũ q̃busdaꝫ alijs signis de q̃bus
infra videbitur loco suo. s. de frequẽtia anheli-
tus ⁊ pulsus ⁊ siccitate arterie ⁊ siti quam ma-
gis remouet inspiratio aerĩ frigidi quã potus
aque: vt videbiť loco suo ⁊ reliq̃s huius: tunc
sup. declarať ꝙ talis tussis pẽdet a causa cali-
da ⁊ sicca. Et ꝯñr ordinat dietã medicinalẽ di-
cens: ⁊ sup. tũc egro muraba viol'. ⁊ ptisana ri
buenda erũt: fabas q; excorticatas ⁊ spinachia
cũ oleo de amigdalis dulcibus in comestione
accipiat. Et ꝓ intelligẽtia gñali capl'i dimis
sa declaratione de q̃d nominis tussis ⁊ q̃d rei ⁊
spẽbus ⁊ causis diuersis tussis dicẽdis infra lo-
cis suis ſm obseruationẽ moris nostri in ꝓces
su est notãdũ ꝙ Ra. in hoc libº fuit multũ bre-
uiloquus dimittẽs multas causas dispositio-
nũ preternaturaliũ remouẽdaꝝ cõiter de cura
earum non faciens mentionem: vt ipse se sepe
excusauit in capitulis superioribꝰ; ⁊ maxime in.

ca° de scabie: ꝛ sebel in fine. Ponit igit̄ solū cu-
rā causaꝝ vt multū cōtingētiū reducēdo tusses
ad duas species vt hic. Sit diuisio ꝙ q̄dā est re
cēs: q̄dā antiqua: ꝛ cōseq̄uēter de recētibus: q̄-
dā pēdet a causa corꝑali calida ꝛ sicca sine mā
vl' cū mā: q̄dā a causa frigida materiali: qm̄ ta-
les sunt q̄ vtpl'm apparēt ideo de his solis po-
nit curā: vt pꝫ in diuisionib⁹ capli. Primo ḡ po
suit curā tussis calide ꝛ sicce tāꝙ magis mole-
ste: ideo dicit ꝙ est aspa ad vnū intellectū dicto
rū: ꝛ vocat̄ tussis sicca ad dr̄iam tussis humide
nō q: pē deat a mala cōpl'one sine materia: qm̄
aliq̄ sicca etiā est materialis vt. j. videbit̄ loco
suo: sꝫ dr̄ sicca: q: ad eā nō cōcomitat̄ sputū sēsi
bile vl' notabile: ꝛ hoc lꝫ aliq̄n pendeat a mā
inobediēti ad expulsionē vel ꝓpter viscosita-
tē vel ꝓpter duritiē vt videbit̄: tn̄ vtpl'm talis
sicca pendet vel a mala cōpl'one sine mā: cui vt
sepe cōiūgit̄ caliditas vel a mā subtili liq̄da q̄
diuidit̄ ab aere expellēdo cū tussi: ꝛ sic nō obe-
dit expulsiōi: ꝛ talem tenuitatē sube: vt sepe cō
comitat̄ caliditas nō nālis nimis subtiliās et
rarefaciēs: ꝛ de hac tussi calida ꝛ sicca est s̄mo
in hac parte siue sit materialis siue immateria
lis. nā huic cōiūgūtur accn̄tia q̄ dicta sunt de
siccitate tussis: q: sensibile expuit̄: vel q: imma
terialis: ꝛ hoc est q: est multū eueniēs: vl' q: mā
nō est obediēs expulsioni ꝑ modū dictū: est ēt
aspera s̄m alterū intellectū: vt dictū est: vt pꝫ
ꝛ maxime si fuerit immālis: qm̄ talis calida ꝛ sic
ca est q̄ maxime est molesta loquēdo de immāli
bus: qm̄ in frida immāli: vt dicebat Gale. 5° de
accidēti ca° 4°. Tussis neq; est fortis neq; im-
petuosa neq; q̄cꝙ screāt: ideoq; ꝑua est q: dum
volūt ꝓhibere eā pn̄t sup. anhelitū retinendo:
secus est in cal'a ꝛ est cū rubedine ꝛ calore: ꝛ ꝓ-
pter aspitatē tussis ꝛ ꝓpter cōpl'onē cal'am siue
mālem siue immālem: ꝛ sic stat sitis ꝛc. vt suo vi
debit̄ loco. ¶ Nota 2° ꝙ regimē positū in textu
est maxie cōueniens in casu p̄cipue in immāli:
qm̄ fit ꝑ cōtrariū dispositioni remouēde vt per
infrīdātia ꝛ humectātia: nam muraba viol'. est
hui⁹: sꝫ nota ꝓpter illū terminū muraba. nam
muraba ꝛ cōditū cōueniūt in hoc. s. cū aliq̄d po
nit̄ vt misceat̄ cū zuccharo vel melle forti mix-
tiōe: ꝛ q̄si digōne: vt est cōditū de citro: cōditū
de rosis ꝛ sil'ia: sꝫ in hoc differūt: q: cōditū ꝓp̄e
dr̄ illō qō fit cōditū in v̄tute ignis: sꝫ si ponat̄
ad solē ꝛ fiat permixtio v̄tute solis eo agēte ex
multo tp̄e dr̄ muraba: ꝛ h' est melior p̄paratio
maxie in floribus ꝛ herbis: qm̄ magis gradata
ꝛ cōmēsurata fit ꝑmixtio cōdiēdi cū melle vel
zuccharo in v̄tute solis ꝙ in v̄tute ignis: iō si-
gnāt̄ dt muraba viol'. qō est infridatiuū hume-
ctatiuū: ꝛ insinuat p̄parationē fiēdā eē in sole
nā cū cōueniēti digōne min⁹ impmit̄ de vesti-
gio caloris: ꝛ sic in casu magis cōuenit. ¶ Ad-
dit. ꝛ ptisana: ꝑ ptisanā sp̄ intelligim⁹ ptisanā
or. de cui⁹ laudib⁹ sūt pleni libri si fiat s̄m artē
vt al's dcm̄ est. nā infridatiua hūectatiua ꝛc. sꝫ
in hoc casu p̄cipue dꝫ ordeū excorticari a corti-
ce grosso ꝑꝑ siccitatē ꝛ aspitatē ei⁹. ¶ Laudat
ꝯn̄r fabas excorticatas: fabe sunt ad frigidum
declināntes: sꝫ ꝑticipāt stipticitate: iō inuenit̄
ꝙ comeste a gallinis faciūt eas steriles ab ouꝭ:
dicit̄ signāter excorticatas ꝛ sup. fractas: q: cuꝫ
cortice sua aspitate lederēt illas partes ꝛ debēt

Nota ex pōnē illi⁹ t'mini muraba ꝛ que dr̄ia est inter muraba ꝛ conditum.

Fabe a gallinis comeste faciunt eas steriles ab ouis.

decoqui decoctione forti ꝛ lōga: ꝛ prius stēt in
infusione tempore: vt ꝑ lōgā decoctionē remo-
ueat̄ inflatio earū. Et dicit Gerardus ꝙ prohi
bēt pectorales ꝑtes aꝑari: vn̄ ꝓpter tussiꝫ aspe
rā ꝛ quasi cōtinuā opꝫ cōfortare partes pecto-
rales ne ledātur. ¶ Laudat ꝯn̄r vt accipiāt̄ in
comestione spinachia q̄ sunt frida ꝛ humida cū
oleo de amig. dul. ad humectationē ꝛ lenitionē
cāne signāter dulcibus ad differētiā qm̄ amare
nocēt: vt videbit̄ in litera. Nā sua abstersione
inducerēt siccitatē: etiā quadaꝫ acuitate indu-
cerēt ad tussim. ¶ Cōsequēter cōtinuādo dixit.
In ore v̄o semꝑ tenere dꝫ pill'as bichichias. i.
pillulas planas mitigatiuas tussis. Vn̄ vt dic̄
Simon bichichie dicūtur a bichichino que est
confectio mitigans tussim. Et nota ꝙ dicit sem
per quia non tantum in nocte vt fieri solet: im-
mo quasi semper debent teneri in ore: quia sunt
ex rebus frigidis ꝛ humidis glutinosis adherē-
tibus mery facte: a quibus semper cum tenen-
tur in ore resoluitur q̄dā pars q̄ vnctuositate
participās trāsiēs ꝑ mery: ꝛ in eo morā faciēs
ꝑ poros eius: resudat in cāna: ꝛ sic ꝑ viā propin
quā trāsit de substātia medicine ad ip̄m pulmo
nē: vbi si ad stomacum descenderet non nisi per
longinquam nimis viam trāsiret ad pulmonē:
ꝛ ita in transitu virtus medicinarum perderet̄
ꝛ ideo istā formā sunt ingeniati medici ꝛ confe
ctiones in forma loch in medicinis pectorali-
bus vt supra ampla dixi in capitulo de squi-
nantia.

¶ Et addit ordinando potum dicens: aque au
tem quā bibit syrupus viol'. est admiscendus si
gnāter dixit aqua quā bibit: vt innuat ꝙ in ca-
su nequaꝙ est bibēdū vinū: neq; sup. alie res ca
lide offerēde: sed aqua cocta ꝛ maxime ptisana
cui iubet admisceri syrupum viol'. hora potus
ꝛ ad delectationem infirmi ꝛ ad maiorem leni-
tionem et amicabilitatē cū natura pulmonis.
¶ Cōsequēter ponit descriptionem pillulaꝝ bi
chichiaꝝ: ꝛ sunt pill'e bichichie q̄bus frequēter
vtūt̄ medici: ꝛ in causa huius ꝛ in aspitate vocꝭ
ꝛ in catarro cal'o exasperāte cannā: ꝛ tenentur
apud apothecarios: quarū descriptio est vt. j.
℞. succi liquiritie est frigidus ꝛ humidus visco
sitate participās: zucchari albi signanter albi:
quoniam zuccharum rubeum ad calidum decli
nat: omne tamen zuccharum viscositate qua-
dam participat. an̄. ʒ. x. amilij dragagāti amig
dalarum dulcium excorticatarum signanter ex
corticatarum omnia ad humidum declinant:
vbi cortices ad siccum. omniū an̄. ʒ. v. ex eis cuꝫ
mucilagine seminis cydoniorū etiā ad infrigi-
dationem ꝛ viscositatem ꝛ lenitionem ꝛ ad de-
bitā cōstantiā pillularū conspersis. s. a mucila-
gine supra dicto informētur pillule. s. plane ad
formam lupinorum ꝛ teneantur sub lingua. Et
sic fit expedita hec prima pars.
¶ (Qō si cū tussi.) Jā cōsequēter ponit Ra. curā
tussis humide nullā faciēs mētionē de cura tus
sis immālis frigide: qm̄ illa facile remouet̄ vt
supra dcm̄ est de mēte Ga. calefaciēdo instr̄a an
helit⁹ cū retētione ipsius ꝛ calefactiōe cū extri
secis vbi tussis cal'a sine mā ꝑ retētionē anheli
tus ꝛ ꝑ difficultatem eius augeat̄ aut a calidita
te ēt applicādoꝝ frigidoꝝ exteri⁹ sepe nocet de
bilitādo musculos ī motu: ꝛ sic difficultādo an

Declaratio 2e particule prime principalis

Des. trocis scorum.

Des. pillularū bichichiarum.

helituȝ addit in cām ꝛc. Et ita rōnabil'r posuit curā tussis calide ꝛ sicce etiā immaterialis ꝛ nō sic fride: ponēdo ꝙ cām de tussi immateriali maxime ponit curā tussis materialis a mā frida ꝛ duo facit. Prīo decl'at eā ꝑ signa. 2° ponit curā cū q̄busdā trociscis ponēdo etiā ipsoruȝ descriptionē. 2ª ibi. (Ex his trociscis ꝛc.) ¶ De pᵃ parte dixit ꝙ si cū tussi viscosi flegmatis multitudo affuerit siue multū affuerit sputū qd̄ expuēdo expelli nō possit. i. difficulter expuit: ꝓpter viscositatē nocuᵐ infert supp. infirmo: qm̄. s. sit tussis molesta ex inobediētia materie sua viscositate. Et addit: sȝ neq̧ febris neq̧ vehemēs vētris solutio ipsam cōcomitat: ex his sup. signis declarat mām esse fridā ꝛ viscosam indigētem medicīa incisiua diuisiua: ꝛ qm̄ neq̧ est febris neq̧ vētris sol'o: ista intētio cōpleri pōt cū calefaciētibus ꝛ leniētibus ꝓhibētibus mām viscositate sua adherere parietibus. Nā ꝓpter lenitionē medicine fit ipsa nō adherens substātie mēbri: ꝛ sic ꝓhibet mām viscosam grossam viscositate adherere. Cōplet ēt intētio cū abstergētibus caliditate ꝑticipātibꝰ: q̄ abstergētia calefaciētia ꝛ humectātia vl' leniētia nō cōuenirēt qn̄ cōiūgeret fe. vel vētris sol'o seu fluxibilitas. qm̄ adderēt in febrē vel fluxū: vt pȝ cōsyderāti sȝ nō exn̄te fe. vel fluxu vt ponit in textu ꝓpter dictas medicīas ꝯueniēter cōplet intētio q̄ est p̄paratio materie viscose ad expulsionē vt facile tussi expellat: ꝛ sic valēt trocisci q̄ ponūtur in litera. Un̄ cōtinuādo dixit: ex his trociscis dandū est infirmo: qd̄. ℞. semīs feni. qd̄ est cal'm subtiliatiuū incisiuū ꝛ apij ſiℓr: succi liq̄ritie qd̄ lenit cānā ꝛ cū ꝓprietate innat mēbra pectoris capil'. ve. ſiℓr subtiliatiuus ꝛ ꝯfortatiuꝰ mēbroꝝ pectoris mirabili ꝓprietate: de quo dixit auer. 5°. collig. autoritate Gal'. qd̄ si sit tēperatus in suis ꝟtutibus p̄mis: adiuuat tn̄ ad extrahēduȝ sputū grossum ex pectore ꝛ pulmone: amigdale etiā sua vnctuositate iuuāt: ꝛ si fuerint amigdale amare magis valēt in abstergēdo oīum ꝑtes equales: ꝛ ex eis cū muscilagine sēis lini: qd̄ ēt ꝓprietatē hȝ in mēbris pectoris: cōspersis formēt trocisci: ex q̄bꝰ. ʒ. iij. trībuant ꝓ vice. s. cū decoctione quā descripsit in ca° de catarro factā cū radice liq̄ritie cū ficubꝰ cū sebestē cu passu. quā posuit postq̄ caliditas q̄euerit ꝛ screare inceperit: quā videbis loco suo vltra mediū capituli: ꝛ est scd̄a descriptio decoctionis: sed qm̄ ibidē nō posuit capillū ve. in decoctōe: propter tn̄ eiꝰ notabilē ꝓprietatē de qua dictū est i mēbris pectoris dixit ꝯtinuando: cui tn̄ cap. ve. ʒ. v. sunt addēde. s. ad decoctionē de q̄ supra. Naȝ dȝ exhiberi. ꝟbigrā. de trociscis. ʒ. ij. vel. iij. cum ℥. iij. vel. iiij. dicte decoctiōis in mane. Et si i decoctiōe adderet paꝝ hysopi est mirabile ēt sua ꝓprietate cū abstersione esset ꝯueniēs. ¶ Et ex hoc toto textu collige vtil'r: p° ꝯtra aliquos qui in tussi māli siue catarralis fuerit siue nō: a mā flatica viscosa audēt supra medicinas cal'as et fortiter abstersiuas ꝛ aliquas mollificatiuas ꝛ humectatiuas: ēt si corpus fuerit febriēs vel cōiungatur fluxus ventris nō attēdentes ad hec cōplicata accidentia q̄. sunt apta intendi ꝑ applicationem haꝝ medicinaꝝ: cū tn̄ Ras. ꝛ i ca° de catarro nos ab hoc errore fecerit cautos vt ibi notaui; ꝛ etiam in ca° nostro cū laudat hos trociscos ꝛ hanc decoctionem: vbi neq̧ fe. neq̧ ventris solutio cōcomitantur: insinuando ꝙ si hec cōplicentur accidentia est cauendū ab his forribus: q̄ tn̄ sumpta indicatiōe a tussi tali tn̄ cōuenirent. In tali igitur casu cōiunctis his accidentibus oporteret remittere caliditatē calidoꝝ cū pectoralibus frigidis. vt gūmi ara. dragaganto vio. ꝛ ſil'ibus. Et in timore fluxus opȝ apponere aliqd̄ ꝓhibēs lenitionem nimiā cōfortans tn̄ pulmonē: vt sunt myrti ꝛ sirupꝰ eiꝰ. Et in hoc posuit can̄. Aui. 16ª tertij. in cura gn̄ali fluxus vētris absolute dixit: ꝛ ex medicis fluxus ventris q̄ ei cōueniunt qui cū fluxu habēt tussim sunt sicut myrtus ꝛ mastix ꝛ gūmi arabi cū ꝛc. vnde ibidē. ¶ Collige scd̄o ꝙ in oī cōpositione medicine pectoralis: siue ꝑ viā decoctionis siue alterius cōuenit apponere cap. ve. Naȝ non excedit in manifestis qualitatibus ꝛ ex mirabili proprietate iuuat: vt supra dictū est: ideo signanter voluit ipsum addi in decoctione.

¶ De 3ª ꝑte p̄ncipali huius ꝑtis ponit curā tussis antique ꝛ multū molestātis adeo ꝙ egrū in nocte nō permittat dormire ꝑ exhibitionē quarūdam pillulaꝝ de storace q̄ sunt pillule opiate quasi sicut pillule Aler. de q̄bus est factꝰ sermo supra in virtute opiate: quaꝝ descriptionē pōit litera ꝛ dicit literal'r: ꝙ si tussis antiqua ꝛ nociua fuerit adeo vt egrū in nocte dormire nō permittat: pillule storacine sunt dande: quarū hec est cōfectio. ℞. myrre storacis opij: oīum an̄. partes equales: informent ex his pilulle ad lupinorum magnitudinē sup. ꝛ figurā: ꝛ ex eis vna aut due patienti tribuant sup. in ore tenēdo. ¶ Et ponit vnū medicinale deglutiēdū ꝑ potū ꝛ masticationem continuando dixit. In potu quoq̧ sumat syrupū de papauere. s. ℥. j. vel. ʒ. sup. eūdo dormitum: ꝛ hoc sup. qn̄ nō datur pillula: et ab hoc tanq̄ a leuiori inchoandū est q: minus stupefaciens est: ꝛ comedat semen albi papaueris cum zuccharo similiter ad hanc intentionem.

¶ Et ꝓ intelligētia huius ꝑtis est aduertendū ꝙ per tussim antiquā intellexit tussim chronicā factam talē ꝓpter ꝯtinuitatē catarri descēdentis ad pectus qualiscunq̧ fuerit: ꝛ maxime si catarrus fuerit calidꝰ ꝛ siccus seu subtilis: cui cōiter minus ꝯuenienter occurrit ꝑ medicos q̄ ad catarros frigidos: q: in oībus fere catarris occurrūt medici cū calefaciētibus: ꝛ ꝓinde catarri calidi antiquant magis. Et ꝙ de tussi catarrali est sermo videt innuere textus: maxime ꝑ hoc qd̄ dixit ꝙ in nocte dormire nō ꝑmittat: q̄si innuat ꝙ de nocte magis ledat: ꝛ hoc est de signis tussis catarralis. Intētio ergo p̄ncipal' in casu est sistere catarrū a capite descendētē: ꝛ hoc cōplet cū stipticātibus ꝛ īgrossantibꝰ mām aquosam vel subtilē: iō medicine opiate aliquotiēs sunt necessarie: ꝛ ꝓinde iste pill'e ꝯferūt: vt pȝ ꝑ exiccationē medicinaꝝ ītrātiū de storace ꝛ myrra: postea īfridāt ꝓpter opiū: sed nota ꝙ iste pillule sunt satis fortes opiate: ꝛ ꝓpter dosiȝ opij q̄ est 3ª ꝑs totiꝰ: ꝛ ꝓpter id qd̄ sūt modicū correcte: iō Mes. in ca° de catarro posuit alias que sunt tutiores noīatas. s. in q̄bus intrāt thus ꝛ crocus q̄ faciūt ꝛ ad sistēdū in ꝟtute thuris ꝛ ad correctionē venenositatꝭ opij ꝑꝑ croci: q̄nocūq̧ tn̄ sit nō exhibeat nisi vna aut due: vt dicit tex. ꝑꝑ suspitionē: ꝛ ita sit expedita tota pᵃ ꝑs cap.

Marginal notes:

Decl'atio 2ᵉ ꝑticule prime ꝑtꝭ p̄ncipalis

Des. trociscorum.

Des. pillularū bichiarum.

No. de capil. ve.

Decl'atio 3ᵉ ꝑticule p̄me ꝑtis pᵃcipalis

Des. pillularū de storace.

Iste pill'e de storace nō sūt sufficiēter correcte.

¶ (Et q̄ ad hanc.) Ista est scđa pars principalis huius capl'i in qua Rasͣ. dat doctrinā gnālez a q̄bus cauendū est in oī tussi maxime in ꝑseruā do ⁊ dicit. Et q̄ ad hāc ꝑparatꝰ passionē vitet in comestione acetosa ⁊ salsa pōtica acria siue acu ta atq̄ amara. Nam talia oīa sua mordicatiōe mordicāt sensitiuā instꝛoꝝ pectoris: ⁊ sic in di ctis mēbris nocumētū inferēdo incitāt ad tus sim. Sed nota ꝙ signāter dictū est in ꝑseruando qm̄ in tussi māli sumpta intētione aliqn̄ a mā grossa viscosa laudanꝰ incisiua ⁊ acetosa vt oxy mel: ⁊ aliqn̄ amara ꝓpter intētionē abstersiōis vt amigdale amare ⁊ prassium ⁊ succus eiꝰ ⁊ mlꝰ ta hmōi: vt aristologia immo ⁊ gētiana. Et ꝓin de dicit signāter tex. ꝙ q̄ ad hanc ꝑparatꝰ passio nē ꝓpter cām dictā. ¶ Consequēter in vltia ꝑte principali huiꝰ capl'i ponit suffumigiū ꝯueniēs ad antiquā tussim ponēdo descriptionē eiꝰ cuz multis exiccātibꝰ: cuiꝰ descriptio est vt infra. ℞ aristologie myrrhe storacis galbani: oīz añ. par tes equales: arsenici rubei ad pōdus: oīa pulue rizata ex butyro vaccino aspergantꝰ. i. incorporē tur: signāter dixit cū butyro ad remissionem ni mie siccitatis: ⁊ qꝛ ipsum butyꝝ est maxime pe ctori ⁊ pulmoni ꝯueniēs ex q̄bꝰ magdaleones. i. pillule grosse ad pillꝰ ꝑue silitudinē informē tur: ⁊ cū necesse fuerit ex vno eoꝝ. s. posito super prunas igneas in vase cooꝑto cū asere ꝑforato in medio ⁊ iposita cānula in eo foramine ꝑ tra iectoriū suffumigetꝰ eger. ¶ Sed hic diligenter nota ꝙ tale suffumigiū est semꝑ suspectū ꝓpter itrātia multū exiccatiua: vt pz discurrēdo ꝑ sim plicia ingrediētia q̄ sunt sicca in scđo vel tertio oīa cū caliditate ꝯiūcta vt supra: alꝰs fuit decla ratū: vn̄ recepto fumo ꝑ os ꝑtim trāseūte eo ad stōm: partim ad mēbra spūs possit ī stō fieri ma la cōplexio sicca: etiam in cāna cartilaginosa et in ramis eiꝰ facil'r induceretꝰ siccitas nocens in disponēs ad dilatationē: ⁊ ꝯn̄r vsus semꝑ est ve rēdus: ⁊ ita ī catarris calidis ⁊ in tussi antiqua ex catarro cal'o de q̄ dicebatur supra: nequaq̄ dz offerri tale suffumigiū neq̄ in tussi alꝰs cōplica ta cū fe. qm̄ multū itēderetꝰ fe. trāseūte de fumo talis suffumigij ad ipm cor calefaciēte ⁊ exiccā te: sil'r vbi esset fluxus vētris ꝓpter intrātia mlꝰ tū acuta esset ad hoc maxime cauēdū: si ergo cō uenit eius vsus vt approbāt auctores cōuenit stante multitudine mãe saniose in pectore: vel alꝰs flātice aquose: ⁊ in vlcere pulmonis: ⁊ ī cor pore femineo ⁊ antiquo: ⁊ ego memini ꝙ vsꝰ fui hoc suffumigio in matre illustris poete quon dā dn̄i Maphei de vegijs landēsis q̄ erat ānosa sexaginta annoꝝ cū multa mā catarrali ī pecto re cōtenta q̄ deducta quasi ad naturaz saniei: q̄ et si multū cū sputo mūdificaretꝰ coadunata cū medicinis ad hoc faciētibꝰ: semꝑ. tn̄ abūdabat quasi eiusdē quātitatis: ⁊ ex debilitate mēbroꝝ spūalium ꝑ indigōnem multiplicantiū dictas materias: ⁊ ex catarrizante ꝯtinue mā a cerebro et facto hoc suffumigio remāsit infra quatuor vel q̄nq̄ dies sanata. in tali ergo casu pōt exhi beri: sed laudant autores ꝙ cū fit tale suffumi gium exhibeatꝰ aliqđ humectatiuū ꝑ os: vt bro diū pulli vel aqua zucchari: ⁊ laudauit Mesue vt post bibāt aquā cū butyro ad istā intētionē ad ꝓhibendū siccitatē stomaci: quā nō intēdit medicus: cū tn̄ ad stōm pro ꝑte veniat de substā tia fumigij vt cōstat. alꝰs tn̄ in tussi antiqua fit suffumigium ad oppositā intentionē humecta tiuum ⁊ mollificatiuum: ⁊ hoc vbi mā fit grossa dura. in pectore cōtenta: vn̄ parū de ea expuitur propter inobedientiā mãe ad expulsionē: et ita tussis fit difficilis ⁊ ꝓlongatꝰ ⁊ in isto casu lau datur suffumigiū humectatiuū digestiuū illius materie: habilitans ad expulsionē factū cū de coctione liquiritie fenugre. seīs lini cū passu. et silꝰibus ⁊ vidi etiā in hoc notabile iuuamentū. Et sic fit finis huius capl'i textualiter lecti.

Marginal notes: Hoc suffu migiuz est suspectuz. — Usus est hoc suffu migio doctor ꝑsens in quadaz muliere.

Jam sic expedito capl'o pro intelligētia di cendoꝝ circa hāc materiā. ꝑ° erūt quedam preuidenda. ⁊ quinq̄ erūt ꝑncipalꝰr ꝯsi deranda. Primū de q̄d noīs ipsius tussis ⁊ quid rei eiusdē: ⁊ de mō tussis q̄nōq̄ fiat: ⁊ cuiꝰ membri sit passio: qꝛ in hoc diuersi diuersa sentire viden tur. 2° videbitꝰ de spēbus ⁊ distinctionibus tus sis. 3° de causis eius. 4° de signis eius. ꝑ° prono sticis euētus: postea de ꝓnosticis ad bonum et ad malū. 2° de signis demōstratiuis in gn̄e: dein de de signis specieꝝ. 5° ⁊ vltimo de cura.

Quid nominis. De ꝑmo. s. de q̄d noīs di cit Sal. 5° de accñti ca° 4°. ꝙ tussis est fortissima exsufflatio: qn̄ aer cū nimia expulsione exit quo cānales pulmōis mū dificat. ¶ Sed q̄d rei est quidā impetuosus mo tus membroꝝ spūalium ad expellendū rē nocen tem per viā trachee arterie ex inspirato aere cū expulsione aeris: hoc totū tn̄ intelligitꝰ de tussi nō naturali. i. nō voluntarie inducta. nā pōt in duci volūtaria a virtute aīali motiua ꝑcedente deliberatione: ⁊ nō erit ad expellendū rē nocen tem per viā cāne: ⁊ sic de hac nō est sermo: sed de ea que est dispō preter naturā de qua medici cō siderant. ¶ Aui. aūt de tussi loquens magis q̄d rei dixit: ꝙ tussis est ex motibus q̄bus nā expel litꝰ nocumentū ex mēbro aliquo: ⁊ id membrum in tussi est pulmo: ⁊ membra q̄ ei ꝯtinuantꝰ ⁊ cō comitantia: ⁊ addit ⁊ tussis quidē pectori est si cut sternutatio cerebro: ⁊ cōpletur dilatatiōe ⁊ constrictione pectoris ⁊ motu velaminis. i. dia phragmatis. ¶ Et ad hoc intelligendū aduerte qđ dicit notāter ex motibꝰ. s. localibꝰ ⁊c. qꝛ mo tus expulsionis rei nō mēbris cōueniētis diuer simode cōplentꝰ in diuersis membris. naz aliqn̄ membrū expellit mām cū virtute expulsiua con currente locali motu manifesto vt musculi ven tris cōprimunt intestina: ⁊ intestina supra ma teriam: ⁊ sic mā de necessitate exprimitꝰ: sed opz aliqđ orificiū dilatari: ⁊ ita facit anus et vesica. Quedam mēbra expellunt rē nō eis ꝯueniētem siue sit simplex qualitas: siue mā realis vel vapo ralis ventus vel vētositas vermis vel lapis ⁊c. nō cū motu tali locali ipsoꝝ expellētiū formali sed per simplicē alterationē circa obiectū expel libile factā: nec fit sensibilis motꝰ localis in ex pulsione rei ab expellente: ⁊ sic epar expellit su perfluā colerā ad kistim fellis. Aliqn̄ aūt nō tm̄ ad expulsionē rei nocētis tal'r ꝯcurrit: sed aliqn̄ a virtute regitiua dirigitꝰ ad notabilē finē vt ex pellatur: vt est de sanguine ab epe ad alia mem bra transmisso: non vt nocitiuum: sed vt trans mutetur in membra pro notabili fine: dicit Ga le. quod matrix ⁊ intestina ⁊ vesica exercēt actū expulsionis medicine formali motu locali. Que dam tamen mēbra non sic: et ideo dicebat Aui.

Marginal notes: De q̄ddita te noīs. — De q̄ddita te rei.

qđ est ex motib⁹.s.localib⁹:q꞉ pulmo cui nō de-
bet motus localis ꝑ se ſm Gal.5°.de accñti.cuȝ
a virtute sua nāli nō sufficit expellere nocumē
tum ⁊ iuuat ab alijs mēbris.s.a mēbris pecto-
ris q̄ ad hūc finē ꝯstringunt ⁊ iō fit constrictio
pulmonis:⁊ iuuat in expellēdo rē nocētē.q꞉ il-
le aer ip̄etuose mouet ⁊ mūdificat cānas ꝑ q̄s
occurrit:sicut dicebat Ga.eodē 5° de accñti ca°
3°:ꝙ nos videmus in tubis ⁊ organis ꝙ aer im
petuose motus ꝑ ea mūdificat qđ in eis est:⁊ iō
cū hō tussit ⁊ fit mot⁹ ip̄etuosus sepe fit purga-
tio māei ꝯtente in pulmone vel in cānulis ei⁹.
¶Et ex his colligit quō fiat tussis ⁊ de mō ꝓdu
ctionis ⁊ cōplemēti ei⁹.Uñ aduerte vt melius
intelligat vt colligit 4° interioꝝ.ca° 6°.ꝙ plu
res dicūtur esse mot⁹ instr̄oꝝ anhelitus:⁊ sunt
q̄nq̃ in ordine quo vn⁹ añcedit aliū ⁊ ab alio p̄
supponit.Primus est motus q̄ est anhelit⁹ eq-
lis:⁊iste cōpletur mediāte virtute expulsiua nā
li ipsi⁹ pulmonis:⁊ virtute motiua extrinsecoꝝ
musculoꝝ pectoris:⁊ virtute motiua ēt ipsi⁹ dia
phragmatis.Est alius fortior motus anhelit⁹ q̄
fit cū maiori vehemētia vt ptȝ in febrib⁹:⁊ ad
hunc motū añcedūt de necessitate cause monē
tes prime.Est etiā necessari⁹ ali⁹ motus ad hūc
causandū vt musculoꝝ intrinsecoꝝ ⁊ extrinseco
rū inter costā ⁊ costā.Est ēt alius mot⁹ q̄ fit ī la
boriose anhelātib⁹ ⁊ stertentib⁹ q̄ p̄supponit ꝓ
mo oīa mouētia:⁊ ad hūc causandū vltra prece
dentē ꝯcurrit motus musculoꝝ trachee arterie
Est alius ēt mot⁹ ex multū vehemēti cā cuȝ so
no factus fortiore sicut in voce forti:q̄ etiā vltra
alios motus exigit motū musculoꝝ epiglotis.
Est ēt alius motus ⁊ postrem⁹ inter hos oms̄ q̄
dr̄ loq̄la fortis:q̄ p̄suppones oēs alios mot⁹ cō
pletur cū musculis mouētib⁹ linguā ⁊ dētes et
labia.Et de his oībus dicit Gal.ꝙ p̄ᵃ haꝝ actio
nū vel motuū lesa exñte fiūt ⁊ alie sequētes ne-
cessario patientes:sed cū vltima patitur cetere
minime patiuntur.i.nō necessario:vñ si anheli
tus corrūpatur.i.auferat:⁊ reliq̄ oēs deficiunt
⁊ ita successiue de alijs:⁊ nō ꝓpterea si fortis lo
quela q̄ est vltima actio destruatur añtes defi-
ciunt necessario.Ad ꝓpositū igitur ea oīa q̄ con
currūt ad quartā operationē anhelit⁹ vt ad so-
num vel vocē fortē illa oīa ꝯcurrūt ad tussim:sȝ
quasi violēter magis:vñ talis attractio vel ex-
pulsio violēter nō fit nisi ad expellendū rem no
centē in pulmone ⁊ in mēbris sp̄ūalibus.Nam
ꝑcepto nocumēto a pulmone:exempli gr̄a:irri-
tata virtute expulsiua pulmonis cum ꝑ se non
sufficiat ad expellendum:virtus regitiua impe
rat virtuti motiue volūtarie vt istam adiuuet
in expellendo:q꞉ mouet musculos pectoris et
diaphragma:ad quoꝝ motuȝ mouetur pulmo:
⁊ sic violenter fit motus qui est dilatatio vl' con
strictio eius:⁊ ꝯñr qđ ledebat expellitur ꝑ tus-
sim vel nititur expelli:vnde aer taliter occurrēs
illi materie illam expellit:que si non sit obedi-
ens expulsioni iterato irritata natura iteratur
tussis:vt est de materia nimis liquida vl' nimis
viscosa:vel etiam in tussi prouenienti a mala
qualitate sine materia.

Questio²

¶Utrum aūt tussis sit principaliter passio pe
ctoris vel pulmonis est bona difficultas.Et vi
detur primo ꝙ sit passio pulmonis ex sn̄ia Aui.
cum dixit in diffinitione eius.Et hoc mēbrum
in tussi est pulmo.¶Est etiam sn̄ia Aui.10ᵃ ter
tij trac.5° ca°.de signis pleuresis cum dicit.Et
tussis quidem non accidit nisi ꝓpterea qđ pul
mo leditur ex vicinitate:deinde amplius resu-
dat ad ipsum id qđ resudat ex mā egritudinis
quare indiget sputo.¶Etiam idem dicit in de
signis ꝯstrictionis anhelitus:vbi declarās sitū
māe ledentis si fit in cāna vel in pulmone vl' in
spaciositate pectoris dixit.Et si fit in spacio tūc
iam ꝑmutatur de latere ad latus cum ꝑmuta-
tione iacendi:deinde egreditur cū sputo ⁊ non
est in ipso cū constrictione anhelitus tussis de
qua sit curandum.¶Et in capl'o de asmate di-
xit de signis eius.Si aūt fuerit extra spacium
quomodocunq̃ sit non erit tussis:ita qđ videt
ꝙ tussis fit propter lesionem cōicatam pulmōi
principaliter ⁊ non alijs membris.

¶Ad partem oppositā est sn̄ia Gal.⁊ videntur
eius rōnes satis difficiles.Naȝ tussis est forma
liter motus vel aggregatū ex motibus.Cū ḡ mo
tus in anhelitu debeat ī mēbrꝭ sp̄ūalib⁹ pecto-
ri ⁊ diaphragmati ⁊ p̄ncipal'r diaphragmati p̄ᵒ
⁊ ꝯñr pulmo mouet in virtute diaphragmatis
vt est sn̄ia eiusdem Gal.5°.de accñti.Et Auero.
idē sentit esse de mente Gal.exp̄sse scđo colliget
ca°.de iuuamentis pulmonis vbi tractat ista
questio.¶Preterea scđo pulmo ꝑ se non sentit
sensu manifesto:vt ptȝ ex cōponentibus euȝ:et
sunt verba etiā Gal.4° interioꝝ.capl'o vltimo
ad prinᵐ capl'i cum dixit.Dico ergo pulmonem
nullo tp̄e habere fortem dolorē grauitateȝ aut
extensionē pl'm in eo euenire ⁊c.s.ꝓpter panni-
culū cooperientē:vt dictū est supra in anatho-
mia eius:ergo nō mouet per se motu manifesto
ad expellēdū:ergo ꝑ eū nō fit tussis:tenet ꝯñtia
maxime:q꞉ ad tussim antecedit motus manife-
stus sicut ad vomitū añcedit nausea siue abho-
minatio.5° de accñti ca° 4°.hoc etiam voluit
Conciliator dr̄ia ꝓpria cap°.11°.vbi vult ꝙ mē
bra pectoris se hñt ad motū pulmonis sicut ar
tifex ad instr̄m:⁊ dat exemplū sicut faber ad fol
lem:⁊ fuit exēplum Gal.si ergo faber est magis
prinᵐ motus aeris q̄ȝ follis vt ptȝ:seq̄tur ꝙ pe
ctus est magis principiū motus q̄ȝ pulmo:si igi
tur pectus ⁊ diaphragma sunt p̄nᵐ motus vide
tur ꝙ sint p̄nᵐ tussis.¶Preterea tussis est mo
tus impetuosus ꝓpter sensum rei tristis fact⁹
⁊c.cū igitur pulmo sit mēbrum nō sensitiuū vi-
detur ꝙ tussis debeatur pectori:⁊ alijs mēbris
⁊ non pulmoni primo.¶Preterea si pulmo iu-
uatur a pectore in anhelitu:sicut cū q̄s leuans
saccū iuuatur ab altero:sicut dixit Ger.cremo-
nēsis in glosulis sup viatico.⁊ plus facit ad illđ
iuuamentū iuuans q̄ȝ primū deferēs:ita ꝯñr pe
ctus plus iuuabit pulmonē in tussiendo:et ita
seq̄tur ꝙ in tussiēdo plus pectus iuuet q̄ȝ pul-
mo:⁊ sic si ledat pect⁹ ēt nō leso pulmone cū de-
beat eē magis sollicituȝ de salute ꝓpria q̄ȝ alie
na:videtur ꝙ sit magis sollicitus in expellēdo
materiam propriam q̄ȝ alienam:⁊ hoc ꝑ tussim
completur:⁊ sic sequitur ꝙ nō cōicato nocumē
to pulmoni fiet tussis.Et ex his ⁊ similibus de
claratur positio Gal.

Opinio Auerrois

¶Sed his duabus positionib⁹ non consentit
Auer.2° colliget in ca° de iuuamētis pulmōis:
nā ibidē ipse voluit ꝙ ⁊ pulmo ⁊ pectus habēt
motū a se ⁊ ꝙ neq̃ pulmo mouet a pectore vnde

dicit. Et ego dico ꝙ nō est ita dicēdū absolute ꝙ pectoris motus sit ꝓncipalis cā mot⁹ pulmōis qꝛ possibile est vt qdlibet istoꝝ hoc est pulmo ⁊ pect⁹ habeat motū a se: qm̄ hn̄t vnā ꝓprietatez cōiunctionis ꝓpter quā vn⁹ eoꝝ sine altero nō mouet: ⁊ ꝓpterea cū cessat motus vnius cessat motus alterius: ⁊ nō est q̄libet eoꝝ cā mot⁹ alterius. Et addit: ⁊ si nos poneremus ꝙ qn̄ pulmo nō mouet hoc motu tūc cessaret mot⁹ pectoris ſm Gal. essem⁹ arbitrati ꝑ hoc ſm eū qd pulmo esset id quo mouet pectus dicēdo ꝙ si nō moueretur pulmo nō moueret pect⁹. Ecce hic videt ꝙ ꝯstiterit Gal. in opinione sua: qꝛ nō est īpossibile motū pectoris ⁊ pulmonis vt moueantur sil' sicut in globo vno: ⁊ si vnū nō moueret alid nō moueretur: ꝙuis vnus nō sit motor alteri⁹ ſm modū q̄ dictus est ⁊c. Et tandē in ꝓcessu dixit. Et melior via quā eligere possumus in fine nostre ꝓpōnis est hec ꝙ mēbrū qd leditur cū cessat inspiratio ⁊ expiratio est cor sicut manifestū est. Et si cor est id qd recipit hanc lesionē ꝓpter hanc cessationē: ⁊ nō solū lesionē sed ēt mortez. Ergo de necessitate est id mēbrū in quo est ꝓn^m istius iuuamēti: ⁊ ita videt innuere ꝙ ad remouēdū cām ledentē inspirationē vel expirationē q̄ remotio ꝓficitur ꝑ tussim ꝓncipalr̄ pēdeat ab ipso corde: ita ꝙ virtus regitiua inclinat ad motum pectoris ⁊ pulmonis: ⁊ ad tussim maxime ꝓpter nocumēta cordis ⁊ nō ꝓpter nocumēta illoꝝ mēbroꝝ ꝓncipalr̄: ⁊ ꝙ ista mēbra ex se mouent vt dictū est. ¶ Quia tn̄ hec opinio videtur extranea a cōi mō intelligēdi medicoꝝ. ⁊ in hac mā de sensibilitate pulmonis visus est sibiipsi cōtrarius. qm̄ 3° colliget. ca° de tussi voluit pulmonē de se habere ꝟtutē sensitiuā fortē: vn̄ dixit ꝙ ꝯcessa est ei a nā bona virtus sentiendi. Et postea 4° colliget de signis egritudinū pulmonis dicit ꝙ dolor nō est signū in aꝑatib⁹ pulmonis qꝛ est mēbrū insensibile. In hac difficultate dicūt quidā modernoꝝ qui vident inherere positioni Aui. ꝙ si nocumentū dꝫ inducere tussim opꝫ ꝙ cōicet pulmoni: alr̄ nō causabitur tussis ⁊ si cōicat pulmōi ⁊ nō alijs tn̄ causabit tussis qꝛ alia mēbra subseruiūt pulmoni in dilatatione ⁊ ꝯstrictione ad expellēdū nociuū: ⁊ ꝙ̄tūcūqꝫ cōicaret nocumētū alijs mēbris pectoris si non cōicetur pulmoni nō causabitur tussis. Et sic volunt ꝙ tussis sit ꝓncipalr̄ passio ipsius pulmonis vel per se vel per cōitatem: ⁊ si non cōicatur nocumentum pulmoni dicunt non fieri tussim ad hoc adducunt vnum fundamentū et vnum experimentum. Dicunt ꝓ fundamento ꝙ nocumentum efficiens tussim dꝫ venire ad illa membra ad que attrahitur aer qui dꝫ expellere nocumentū. Cū igitur iste aer non ꝑtingat nisi ad partes pulmonis: qꝛ alius aer medius stans inter pulmonē ⁊ pectus magis impedit ꝙ̄ iuuet ad expellendum. Dicunt ipsi ꝙ nisi pulmo ledatur non causabitur tussis: vnde dicunt qd si sit vulnus extrinsecum in pectore: qꝛ tale nocumētum non posset per tussim expelli: ideo non est necessaria tussis. Difficile tn̄ videt vt dicunt pectus ledi ꝙ̄tum ad partes intrinsecas ⁊ non ledi pulmonem. Ideo Aui. dixit. Et hoc mēbrū in tussi est pulmo ⁊ mēbra cōicantia ⁊ que eis continuantur: quasi voluit non ꝓpter pulmonē solum sed etiam ꝓpter alia membra lesa fieri tussim: qn̄. s. nocumentum cōicatur pulmoni ⁊ nō aliter ⁊c. Experimentum aūt tale adducit. nam stante vulnere in pectore non cōicato nocumēto pulmoni non causabitur tussis vt dicūt ipsi ergo relinquit ꝙ tussis sit ꝓpria passio pulmonis ⁊ non ipsius pectoris. ¶ Re vera tenendo positionem Gal. quam credo esse veram: ⁊ in eā etiam consentiunt cōiter medici: iste modus respondendi est satis dubius: nam primuz fundamentum est satis dubiuz: qꝛ videtur innuere ꝙ tussis non sit nisi cum actu expellitur res nociua: ⁊ ꝙ in omni tussi concurrat actualis expulsio nocumenti: hoc est falsum in multis casibus vt in sicca tussi in qua nihil corpulentum expellitur preter naturam vt infra: etiam in mala cōplexione sine mā sit tussis sicca. ¶ Ad expimentum dico ꝙ si vulnus sit tale in pectore ꝙ nō ledātur operationes musculoꝝ pectoris seruientiū inspirationi ⁊ respirationi vt visum est fundamentum Auer. ꝓpter cor non sit tussis: sed si sit tale ꝙ sit lesio musculoꝝ in dictis oꝑationibus fiet tussis ex quo motus anhelitus ꝓncipaliter fit a pectore vel musculis eius: ⁊ pulmo ad pectus est sicut folis respectu artificis vt supra visum est: ⁊ sicut spongia retenta in manu que cum constringitur manus: etiam spongia ꝯstringitur: ⁊ sic cum dilatatur manus dilata t. etiam spongia: ⁊ sic est de pulmone: ⁊ ita videt qd in tussi ꝓmum mouens dꝛ pectus vel diaphragma vt etiam expresse colligitur de mente. A. 10ª tertij tractatu scdo in ꝓn° illo ca°. Uocis factor est lacertus ⁊c. quia tamen pulmo est instrumētuꝫ immediatius ordinatum pro attractione aeris ⁊ expulsione eius pro refrigeratione cordis ⁊ impedimentum in eo immediatius facit ad nocumentum huius finis: inde est quod tussis dicit passio pulmonis: tamen principale mouens est pectus vel diaphragma. ¶ Inherendo igit cōmuniter sententijs medicorum est dicenduz qd est passio pulmonis: ⁊ etiam pectoris: sed magis principaliter pectoris vel diaphragmatis: ⁊ immediatius pulmonis: vnde stante lesione in pulmone irritatur virtus ipsius pectoris ad iuuandum pulmonem: cum pulmo per se neq̄at expellere rem nocentē: ⁊ hoc est qd dicit Auer. tertio colliget in capitulo de tussi. in prin°. qd tussis est motus virtutis expulsiue in pulmone propter expulsionē reꝝ que ledūt instrā anhelitus cum aere q̄ ingreditur ⁊ ꝓpter adiutorium pectoris. Un̄ signanter dixit ꝙ ꝓpter expulsionem reꝝ q̄ ledunt instrā anhelit⁹ fit tussis: ⁊ ita ꝓpter lesionē mēbroꝝ pectoris. s. talē de q̄ fiet impedimentū in anhelitu: ⁊ sic si pectori occurrat nocumentū ꝑ qd impediat a dilatādo etiaꝫ si nullū ꝑ possibile cōicaretur pulmoni nocu^m: qd tn̄ est impossibile saltē ꝑ viā cōitatis: tn̄ fieret tussis: vt pꝫ ex fundamento. ¶ Et tūc respōdere possum⁹ ad textus supra allegatos ad p̄tē oppositam concedendo ꝙ non pōt cōpleri tussis nisi nocumētum perueniat ad pulmonem: ⁊ maxime si sit tussis materialis: tū qꝛ mā educit per cannā pulmonis tanꝙ̄ ꝑ viā: tum qꝛ tussis est motus sonorus: vt supra est dictum: qui non causatur nisi ex percussione aeris ad tracheaꝫ arteriam et epiglotim: siue fistulam cymbalarē que membra facta sunt cartilaginosa propter sonum causandum: vt volebat Gale. Ex hoc tn̄

Ad q̄onem respondet

non sequitur ꝙ tussis sit propria pulmonis passio ⁊ ꝙ perficiatur a pulmone: lʒ illo mediante fiat sicut etiã attractio aeris per follē: ⁊ expulsio eius nõ fit principal'r a folle: sed a fabro eleuante latera follis: ⁊ sic aerē attrahente: vel cõstringente: ⁊ sic aerē expellente: ⁊ sic est de membris pectoris cõparatis ad pulmonem vt supra dictum est. ¶Ad textum ergo cũ dicebat ꝙ in pleuresi nõ fit tussis nisi ꝓpter nocumentũ qδ accidit in pulmone ex vicinitate cõcedatur ad modum dictũ: qꝛ vltimate cõpletur a pulmõe tanꝙ̄ per instr̄m. ¶Ad illud qδ dicit̃ de signis cõstrictionis anhelitus ꝙ si materia fuerit in spatio. s. pectoris nõ fit tussis de qua sit curãdũ dico cõcedendo: qm̄ cõparando materiã que est in cõcauitate pectoris ad eã que est in pulmõe qδ magis ledit̃ virtus ab ea que est in pulmone pro fine intẽto. s. pro attractione aeris ꝓ corde ꝙ̄ a mã cõtenta in cõcauitate. Ex hoc tñ non cõcluditur ꝙ quecũꝗ tussis fiat nõ magis pendeat principal'r a mẽbris pectoris ꝙ̄ a pulmõe qm̄ etiã si mã fuerit in pulmone illius tussis et motus ad expulsionē ṗncipal'r ꝑficitur a membris pectoris: vt supra dictũ est. Et istũ sensuʒ ⁊ modum intelligendi voluit Aui. in textu cũ diffiniens tussim dixit qδ est ex motibus ex quib' expellitur nocumentũ ex mẽbro aliquo ƀm modum supra intellectũ: ⁊ id membruʒ in tussi est pulmo ⁊ mẽbra que cõtinuant̃. i. ⁊ trachea arteria cũ epigloti. Nam per ista membra tanꝙ̄ per instrumẽta immediate fit expulsio rei nocẽtis vel saltem motus ad expulsionē. Et addit: ⁊ con comitantia supra mẽbra pectoris sunt ex causis motuum: nõ ꝑ que fit expulsio nocitiui: sed ex principaliter mouẽtibus: qδ vt declararet addidit: ⁊ est tussis pectori sicut sternutatio cerebro. Et nota ꝙ signãter dixit pectori ⁊ non pulmoni innuens ꝙ sicut cerebrũ est ṗncipale mouens in sternutatione ad expellendũ rē nocẽtē mediãte aere attracto per nares: ⁊ fit expulsio per nares mediante aere attracto tanꝙ̄ ꝑ viam et instr̄m expulsionis: ita similiter ꝑ pectus fit principal'r expulsio rei nocẽtis ꝑ aerē attractũ mediante pulmone ꝑ ip̄m pulmonem tanꝙ̄ per viam vt supra: ergo sicut sternutatio debet dici passio cerebri: ita tussis correspondenter passio pectoris ⁊ nõ pulmonis. Et ad hoc magis declarandum addidit. Et completur. i. formaliter ꝑficitur cum dilatatione pectoris eius. s. ꝑ se ⁊ motu velaminis. i. diaphragmatis: licet per accidens compleatur motu terminatiuo ipsi' pulmonis ⁊ canne qui est eis motus per accidens vt supra est adductum: ⁊ ꝑ hunc modum satisfit omnibus obiectiõibus que fieri possunt ad partem oppositam.

Distinctiones.

Prima diuisio. Jam sunt ponende diuisiones ⁊ spẽs ipsi': sit ergo hec p̄ª diuisio tussis: qδ quedã est volũtaria quedã inuolũtaria: ⁊ q̄ sit q̄libet eaꝝ dictũ est. Secunda. ¶Scδa diuisio tussis est ꝙ quedã est sicca: q̄dã humida. Sicca est cũ ex ea nihil corpulentum emittit̃. Humida aũt est qñ aliq̄d corpulẽtum emittit̃: ⁊ si nõ sit humidũ: qδ dico signãter propter lapidē q̄ aliquotiẽs emittit̃ in tussi vt videbitur. Nã talis tussis dicit̃ hũida vt ꝯtra opponit̃ tussi sicce. Tertia. ¶Tertia diuisio. tussis: q̄dam est frequẽs q̄dã est rara. Nã q̄dã frequẽter tussiunt: quidã raro. Quarta. ¶Quarta diuisio: quedaʒ est molesta ⁊ fortis: quedã lenis. i. quedã est q̄ cum labore ⁊ angustia fit ⁊ aliqñ nihil expuit̃. Leuis est ꝑ quã faciliter expuit̃ id ꝑ qδ nã facit tussiʒ. Quinta. ¶Quinta diuisio: quedã est recẽs: quedã antiq̃ qꝛ per multos annos durauit. Et de antiqua q̄dam est quasi cõtinua: quedã est interpolata vl' cretica. Sexta. ¶Sexta diuisio: quedã est tussis ꝑ proprietatem: quedã ꝑ cõitatem. Tussis ꝑ ꝓprietatem est illa q̄ fit ꝓpter essentiale nocumentũ in instr̄is anhelitus. Per cõitatē vero que fit propter nocumentũ essentiale in mẽbris cõicantibus qδ cõicatur tñ nocumentũ instr̄is spũs vel que fit a toto vt illa que fit a febribus vrentib' et acutis ⁊ pestilentialibus ⁊ a stomaco vel epate ⁊c. de quibus infra. Septima. ¶Ultima diuisio. tussis quedam reperitur in corpore forti ⁊ iuuenili: q̄dam in corpore debili ⁊ senili.

Cause.

De causis. De causis dicat̃ nũc: ⁊ hic primũ commemoranda est snĩa Alex. cũ dicit in caº. ꝓprio. de tussi: ꝓpterea ꝙ nõ est cã vna tussis: sed varia nos opʒ accedere ad cognoscendũ vniuscuiusꝗ varietatē. Primo ergo ponentur ipsius diuerse cause: deinde veniem' ad signa. ¶Causaꝝ igit̃ quedã ledit ꝑ essentiã: quedaʒ ꝑ cõitatem. Et inde quedã est tussis ꝑ essentiam: quedam per cõitatem vt paulo ante dicebatur. ¶Causa ꝑ essentiã est oĩs cã ledens essential'r pulmonem vt aliqδ de spũalibus mẽbris: ita vt cogatur nã ad tussiendũ: ⁊ ita. s. ꝙ extraneauit multũ dicta mẽbra vel aliqδ eoꝝ a nã sua vel in mala cõplexione vel cõpõne vel in solutione cõtinui: ⁊ nõ hʒ dependentiã ab alio mẽbro tale nocumentũ. ⁊ hoc est qδ voluit Aui. loquẽdo de talibus causis ꝑ essentiã: sed ṗmitiuis. ⁊ est cõe ad oẽs causas ꝑ essentiam ledentes cuʒ dixit: ⁊ cause tussis primitiue sunt ex causis ponẽtibus membra pectoris lesa in complexiõe sua aut in formis eorum: aut sup. in cõtinuitate. ¶Causa per cõitatem est cã que ledit pectus vel pulmonem ꝓpter nocumentũ in toto: vel ꝓpter nocumentũ in ꝑticularibus mẽbris. ¶Tussis etiã per essentiam habet duplicem causam generalē s. primitiuam ⁊ corporalem.

De causis ṗmitiuis. ¶Cause ṗmitiue sunt oẽs que extrinsecus aduenientes alterant alteratione nocente talia membra sensibiliter in operatione anhelitus: et sic frigiditas aeris potest esse cã per essentiã ledens: ⁊ causans tussim infrigidando pectus vel pulmonem vel inspissando ⁊ constringẽdo et prohibendo debitam attractionem aeris: et hec est causa sepe contingens: vt dixit Hippo. 3º afo. in afo. Frigida velut nix vel crystall' ⁊c. Frigiditas etiam potest eē causa: qꝛ occurrens cerebro facit ad expressionem humiditatis que fluens deorsum in pectus oppilat vel aliter ledit ⁊ causat tussim: ⁊ tunc frigiditas est magis causa ꝑ cõitatē: lʒ materia fluxa ledat ꝑ eẽntiã. ¶Et hoc mõ etiã caliditas põt eē cã ṗmitiua occurrendo humiditati cerebri liq̄faciendo ⁊ dilatando ita vt fluat in pulmonem: lʒ etiã ꝑ essentiam posset nocere calefaciẽdo pulmonē immediate ledẽdo. ¶Siccitas ẽt põt eē cã ex malitia cõplexionis sue vñ insurgat virtus expulsiua ad expellendum: facit etiã siccitas ad hoc ꝑ viã corrugationis qꝛ exasperat cãnã: ⁊ hoc mõ fumus facit tussim per causam exiccãdo ⁊ corrugando

gando. puluis etiã eodẽ modo lz certus puluis vltra siccitatẽ cũ ꝓprietate ledat pulmonẽ. De quo dicit Auer. 3° collz in ca. de tussi. de puluere ex lana spinaꝝ. credo ꝙ intelligat de puluere lini cũ ordinat̃: q̃m multũ ledit ⁊ adducit tussim vt experientia manifestat: ita dicũt de puluere frumenti qui surgit a frumẽto q̃n cribratur.

Fit etiã tussis ex acuitate ⁊ quadã mordicatione mẽbroꝝ sp̃ualium: ⁊ hoc mõ vapores acuti ⁊ sapores ⁊ odor aceti cepe piperis: sapores oẽs amari salsi acetosi põtici stiptici acres: ⁊ vt allij cepaꝝ: etiã sapor vini maluatici ꝓpter potentiam fortẽ: vt in me Joãne Mattheo cõtingit q̃m cuz ip̃m habeo in ore facit mihi venire tussim. Ista oĩa sui acuitate pungente membra sp̃us faciunt tussim vt cã primitiua. Et de acetosis dicit sp̃aliter Serap. ca° ꝓprio. ꝙ acetum facit accidere tussim sine medio. De humiditate aũt sine mã nõ fit sermo: q: talis videt̃ magis iuuare q̃ nocere: ⁊ raro talis reperitur.

Ad cãs etiã primitiuas reducunt̃ om̃es cause corꝑales que intrinsecus sumpte intrant cannam pulmonis: vt dicit Gal. ꝓpter deglutiõez que fit tꝑe locutionis. Et Aui. dicebat propter negligentiam ⁊ occupationẽ in sermone: q: tũc cymbalaris fistula dilatat̃ ⁊ aliq̃d intrat qḋ facit tussim: q: cõmouet̃ postea natura ad expellẽdum illã rem tanq̃ nocentẽ: ⁊ hoc modo sepe accidit in deglutione vini cũ homo subito vult loqui ⁊ est tussis multũ molesta: ⁊ generaliter oĩa extrinsecus occurrẽtia que immutare possunt sensitiuã pulmonis ad expellendũ rem nocẽtez possunt reduci ad causas primitiuas tussis.

De causis corꝑalib⁹.

Cause corporales sunt multiplices: q: q̃dam ledunt per essentiã ⁊ immediate: quedã ꝑ cõitatem: ⁊ quedã sunt antecedentes: ⁊ quedã ꝯiuncte. Cause ãtes corporales sunt gñaliter: vt dicit Aui. ca° ꝓprio. repletio ⁊ ãcessio causarum corporeaꝝ ad causas cõiunctas vt repletio capitis ⁊ totius: ⁊ oẽs cause vel antecessio causarum facientiũ ad tussim vt mala digestio stomaci faciẽs euaporare multã materiã ad caput frigiditas pedũ debilitans ⁊ similia.

De causis ꝯiunctis.

Cause cõiuncte sunt multiplices: quedã sũt oẽs malitie cõplexionales ⁊ cũ mã ⁊ sine materia: aut mala cõplo calida vel frigida humida vel sicca: tñ de materialibus cã tussis: vt dicit Serap. in ꝑn° capl̃i vtpl̃m nõ accidit nisi ex humiditate: ⁊ talis mã sepe ledit inducẽdo malaz cõplexionem vltra malitiã cõplexiõis: vt ex oppilatione facta: vel ex strictura in diaphragmate vel pulmone: vnde ꝓpter dictã oppilationẽ vel stricturam impedita debita euẽtatiõe põt calefieri pectus ⁊ pulmo: ⁊ ista caliditas inducit tussim. Sed hic est sp̃aliter notandũ ꝙ non oĩs mala cõplo cal̃a vel frig. ẽt ledẽs sensibil̃r facit tussim: vt vult. Gal. 2° de accñti. ca°. 4° v̾sus fi. Et idem dixit clarius 4° interioꝝ. ca°. vltimo. Nam mala cõplexio equalis vt mala cõplo ethici nõ facit tussim: q: nõ imprimit tristẽ sensationem. Nã equalis que est sicut habituata nõ sentitur nec facit tussim: sed bene variat accñtia anhelitus in velocitate ⁊ frequẽtia: de qua dicit Gal. loco alle. Qḋ equalis si parua fuerit anhelitum solũmõ inuadit: sed tñ si fortis est cum calore ei dñante fit desideriũ in attrahẽdo aerẽ frigidũ ⁊ frigidã potionẽ: ecõuerso si fuerit frigida fit desiderium aeris calidi ⁊c. sed nõ fit tussis: ita intelligit̃ de frigiditate vt in ethica senili: q: sunt quasi connaturales facte: idem de passiuis intelligitur.

De materialibus aũt oĩs cõplo mãlis siue colerica siue flãtica siue sanguinea siue mel̃ica potest esse cã tussis. Raro fit a mel̃ia vt vult Aui. ⁊ flegmatica est multiplex: aut subtilis imbibita aut liquida: subtilis in cõcauitatib⁹: aut grossa aut viscosa adherens parietibus: ⁊ hec sepe est causa tussis: aliq̃n cã dicit̃ esse sanies in pectore cõtenta: aliq̃n mucilagines quedã q̃ nascuntur in pulmone vt vult Auer. Aliq̃n cã dicit̃ esse vermis. Et dicit Aza. ꝙ cã aliq̃n sunt aĩalia parua que generant̃ in cãna pulmonis et locis vicinis: vt sup. in pulmone vel pectore vl̃ in mery: que cũ mouẽtur a loco sue originis causant tussim: ⁊ cum quiescunt nõ faciunt tussim: ⁊ sũt minora mugilaginibus aliq̃n etiã cã est vẽtositas vt idẽ voluit Aza. in cura eius. Et aliq̃n causa dicit̃ eẽ lapis: de quo dicit Aui. ꝙ q̃dã expuit lapidẽ similẽ ciceri. Dicit alex. vidi hoiẽz q̃ expuit lapidem nõ asperũ sed lenẽ durũ in teñstendo: ita ꝙ fecit sonũ in terra ⁊ tussiuit tussi vehementi per aliquot dies anteq̃ expueret lapidem: ⁊ postea mortuus est ptisicus. Et Auer. dixit. Et quidã medici dixerũt ꝙ cuidã homini accidit tussis fortissima: ⁊ cũ tussi ꝓiecit vnũ lapidem ⁊ incõtinenti fuit liberatus. Et aliquando cã est sanies in pectore cõtenta: ⁊ cum replet spatium pectoris fit aliquotiẽs cã tussis sicce: q: non expellit̃ nisi cũ tussi difficili: ⁊ tũc tussis fieri nõ põt stante plenitudine pectoris vt visa est sñia Aui. in textu. Et ego isto anno. 1466. in Papia vidi iuuenem qui post pleuresim habuit tussim difficillimam que durauit. 10. vel. 12. diebus sine sputo: ⁊ erat tussicula quasi cõtinua ꝓhibens a somno ⁊ a cibo ⁊ a potu: ita ꝙ rarissime dormiebat ⁊ rarissime poterat sumere cibũ et potum: ⁊ tandẽ per mẽsem expuit plurimã saniei quantitatem: ⁊ fuit filius dñi Matthei de ansosio doctoris ⁊ militis: ⁊ pur curatus est cũ dei laude. Potest etiã fieri tussis a solutione cõtinui: ⁊ hoc multipliciter: q: vel a vulnere vel ab vlcere vel ab epate in dictis membris pectoris: vel a causa extrinseca vt casu vel percussiõe vel forti clamore ⁊ conatu ad onera portañ. vel subleuañ. maxime fiunt vlcera post defluxum materiei catarralis cadentis supra pulmonem et precipue ex materia acuta: nec debet negligi tussis que fit propter talem materiam subtilem descendentem: quia sepe ducit ad ptisim vt dicit Rasis in libro diuisionum capitulo proprio de tussi. Potest etiam causari tussis ex parte male compositionis. Nam dicit Aui. Mala cõpositio adducere potest ad tussim etiam cõstringendo supra membra pectoris: quecunq̧ sit illa causa: vt sunt cause oppilantes: etiam si cõstringeretur pectus ab extrinseco.

Vermis aliq̃n ẽ cã tussis.

Sanies aliq̃n est cã tussis.

Solo cõtinui aliq̃n est causa tussis.

De his etiam causis coartantibus siue oppilantibus: quedam sunt tales per communitatem. Nam de materialibus quedam generantur in pectore ⁊ pulmone: ⁊ ledunt consequẽter oppilando: quedam communicantur ab alijs membris vt a capite propter defluxuz materiei deorsum. Et de tali fluxu dixit Aui. ⁊c. Et cum permanet discurrens super cannam sicut discurrit

aliquid super parietem nõ excitat̃ ſm plurimũ
tuſſis: ſed cũ vult vt fundatur. i. recipiat̃ in ſpa
cio cãne vel ramoꝝ ſup. eius cõmouet tuſſim: ꝛ
ſilr qñ mordicat. i. ledit: vel eſt nociua ſup. etiaꝫ
ſi diſcurrat tanq̃ ſup parietem: tñ efficit tuſſiꝫ
ideo magis ledũt catarri ſubtiles qñ ꝓfundan
tur: q꞉ deſcẽdũt ꝑ tracheã arteriã: tñ ꝑticipant
acuitate mordaci: ꝛ ſilr qñ mã ſiua fit in pulmo
ne. i. ſtat in cõcauitate illoꝝ meatuũ ꝛ opilat: ẽt
facit tuſſim: qñ. ſ. nõ eſt obediẽs facili expulſiõi
vnde dꝛ mã ſiua. ¶ Põt etiam fieri ꝑ cõitatez a
ſtõ ꝛ tꝑe vacuitatis ſtomaci: vt cũ apatur ſto-
macus: tñ accidit tꝑe replõis vt plm̃ ꝑpter cõ
primi diaphragma ab extenſione ſtomaci. Fit
etiã apud difficilẽ digeſtionẽ ſtomaci ꝑpt eua
porationem ꝛ vẽtoſitates cõprimentes. Fit ẽt
hoc mõ aliquotiens in hydrope ꝑ cõpreſſionez
ꝛ etiã in mulieribus ꝑgnantib⁹ in vltimis men
ſibus. ¶ Fit ẽt vt ſepe taliter ex apate epatꝫ cũ
eſt apa in gibbo eius ꝛ cõprimendo ꝛ etiã ſuſpẽ
ſorium deorſum trahendo cui diaphragma li-
gatur: ꝛ ideo diaphragma non põt debite dila-
tari: ꝛ aliqñ etiam fit ex apate ſplenis etiam et
muſculoꝝ ſpondilium. ¶ Põt ẽt fieri ab oĩbus
apatibus membroꝝ habẽtium colligantiã cuꝫ
mẽbris ſpũs: põt ẽt fieri ꝑ tranſmiſſam mãm a
ſtõ ad pectus vel ab epate ad pectus: ꝛ oẽs iſte
cauſe quaſi colliguntur a Gal. ſcdo ꝓnoſticoꝝ
commento tertio.

De cãis ſpecialibus.

¶ Cauſe aũt ſpãles diuerſaꝝ ſpẽꝝ tuſſis ꝛ pmo
ſicce ſunt vt plm̃ male cõplões ſine mã in mẽ-
bris ſpũalibus exñtes. Et ſi ſint mãles cãe ſunt
nimia liq̃ditas mãe vel nimia viſcoſitas mãe.
Nã de his cauſis dicebat Gal. 4° interioꝝ. ca°.
vltimo ſepe allegato. Screatus em̃ q̃ fit cũ ma
gna tuſſi. i. q̃ fieri dꝫ duplex eſt. Nã aut fit ꝑ groſ
ſam ꝛ viſcoſam mãm: aut ꝑpter ſubtilitatẽ ei⁹
ꝛ liquorẽ: qõ lꝫ em̃ ſubtile cũ ꝑ ventoſitatẽ int⁹
exñtem ſurſum eleuat̃ ipſo ſe diuidente. i. ſubti
li diuiſo ꝑ ventoſitatẽ ꝑ aliam viã inferius re
ducitur: ꝛ ſic ſup. ptꝫ q̃ nõ expuit̃. Et loquẽs de
viſcoſo dixit ꝯtinuando: ſed aliquid viſcoſum
aut groſſiſſimũ difficile eſt aſcẽdere: q꞉ non põt
a corpore cui ꝯiunctum eſt ſeparari: neq꞉ pauca
debiliq꞉ ventoſitate vꝫ eleuari: nã opꝫ cũ mul-
ta ꝛ forti tuſſi ſilr ventoſitate extra duci. Alia

De cauſis tuſſis ſicce

cã eſt ſiccitas mãe q꞉ non hꝫ cui adhereat: ꝛ ſic
aer non põt illi ſiccitati applicari vt eã ſuble-
uet. ¶ De cauſis ẽt tuſſis ſicce eſt debilitas vir
tutis expellẽtis: vt dicebat Gal. loco prime al-
legato. Si pectus nimiũ nõ ꝯſtringatur mini-
me poterit aliq̃s fortiter tuſſire. Et ſi forte non
tuſſiatur: mã groſſa minime ſurſum eleuabitur
Et ſic ſaltẽ ſeq̃tur q̃ cũ mã groſſa ſtãte virtute
debili fit tuſſis ſicca. De cauſis ẽt tuſſis ſicce ſũt
apata calĩa in principijs eoꝝ añ maturationem
ꝛ ẽt apata dura ẽt ꝛ nocumenta q̃ accidunt mẽ
bris ſpũs ꝑ colligãtiã: vt apata epatis ſplenis
ꝛc. ¶ Cauſe tuſſis humide ſunt res mãles que
obediũt expulſioni. ¶ Cauſe tuſſis frequentis
ſunt permanentia cauſaꝝ accidẽtaliter ledẽtiũ
vt cõtinuitas aeris frigidi ꝛ alijs cauſis de pri
mitiuis dictis ſupra: ꝛ etiaꝫ cauſe eſſentialiter
ledentes vt apata. ¶ Cauſe tuſſis non cõtinue
ſed rare ſunt maxĩe cauſe defluxus mãe ab alijs
membris. Nam ſm qõ raro multiplicantur vel
raro defluunt dicte mãe: ita raro faciũt tuſſim.

¶ Cauſe tuſſis clamoſe ꝛ moleſte ſunt cõtinui
tas apatum maxime duroꝝ vel vlcera vel mali
tie cõplõnales ꝑmanentes vel defluxus mãe
catarralis acute vel lapis: vel alia mã multum
imprimens vt de ſanie fuit dictum ſupra cum
non eſt expulſioni obediens. ¶ Cã autẽ facilis
tuſſis eſt habilitas mãe ad expulſionem. ſ. quã-
do eſt equalis digeſta ꝛ virtus fortis. ¶ Cã diu
turne tuſſis dꝛ eſſe diuturnitas cãe remanẽtis.
¶ Cã quare occurrunt magis corpori ſenili eſt
debilitas digeſtiue maxime cerebri ꝛ expulſiue
eius: ꝛ etiam mẽbroꝝ ſpiritualium: ꝛ quare ẽt
aliquotiẽs accidat corpori iuuenili eſt ſepe ma
litia regiminis eorum.

De ꝓnoſticis euent⁹

Signa ꝓnoſtica. Jam ꝯñr veniendũ eſt ad
ſigna: ꝛ pmo ꝓnoſtica euẽtus inter
que ſit hoc primũ: oĩa corpora acuti pectoris lõ
gi colli humeꝝ eleuatoꝝ ꝛ debilis ꝯplõnis nãlis
vel accidẽtalis ꝛ debilis cerebri ꝛ mali regimis
ſunt parata cadere in tuſſim: ptꝫ. ¶ Scdm ꝓno
ſticum: oĩa corpora ſenũ ẽt ſunt ſilr parata pro
pter cãm ꝓpe dictam. ¶ Tertiũ ꝓnoſticum:
tꝑe hyemis ſunt nate fieri tuſſes: pꝫ ex ſnia afo.
ter^e ꝑticule. Hyeme xo pleuretides ꝛc. ¶ Quar
tum ꝓno^m: qñ eſtas fuerit borealis ꝛ ſicca: ꝛ autũ
nus pluuioſus ꝛ auſtrinus dicit Hyp. in afori.
Capitis dolores in hyeme ꝛ tuſſes ꝛc. ptꝫ intel-
ligenti. ¶ Aliud ꝓnoſticuꝫ de euentu: qñ fluat
ventus borealis facit tuſſim: ptꝫ ex afo. 6°. eiuſ
dem particule. in afo. Auſtrini flat⁹ ꝛc. Et qñq꞉
auſtralis eſt cã ad liquefaciẽdum: ꝛ maxime qñ
ad auſtrum ſequitur boreas: tunc maxime ſeq̃-
tur tuſſis: q꞉ auſter dilatat ꝛ rarificat: ꝛ boreas
infrigidat conſtringit ꝛ exprimit.

¶ Signa ꝓnoſtica ad bonum: qñ cã fit ſine mã
mala cõplõ diuerſa facile remouetur: maxi-
me in principio eius etiam in corpore forti.
¶ Scdm ſi tuſſis ſit recedens ẽt mãlis ex mate-
ria obediente cum conſtantia virtutis: maxime
ſi fuerit non per cõitatem aliunde facile curat̃:
patet concluſio.

De ſignis pronoſti ad malum

¶ Signa vero ad malũ ſunt. Primum ꝛ eſt. A.
ſupra qõ frequens tuſſis ꝑducit ad ſputũ ſan-
guinis. ¶ Scdm qõ fuit Raſ. in diuiſionibus.
Tuſſis a mã catarralli acuta multotiens ꝑdu-
cit ad ptiſim: ptꝫ ex p̃cedenti. ¶ Aliud ꝓnoſti-
cum ad malum ẽſt. Omnis tuſſis q̃ pẽdet ex mã
groſſa multũ ex apatibus magnis ꝑ viã coarta
tionis vel ex apatibus duris vel ex vlcere pul-
monis q̃libet talis tuſſis ſemꝑ ꝓnoſticat̃ malũ
q꞉ nulla talis quaſi ſit curabilis vt infra magis
patebit. ¶ Aliud ſignum ad maluꝫ eſt cũ tuſſis
durat poſt feb. redibit feb. ad initium niſi ſedet̃
tuſſis: dicit Aui. ꝛ hoc eſt q꞉ ꝑpter tuſſim fit ma
gna cõmotio in humorib⁹ ꝛ ſupcalefactio ꝯñr.
¶ Aliud tuſſis in habẽtibus capita repleta ad
ducit ſepe ad apoplexiaꝫ: q꞉ adducit mãm ad ce
rebrum: etiam agitat contenta in cerebro: ꝛ opi
lat ſic ſternutatio frequenter. ¶ Aliud tuſſis in
pregnantib⁹ ſepe adducit aborſum: patet ꝑpt
fortẽ motum concuſſiuum vt ſepe rumpunt̃ li-
gamenta fetus. ¶ Aliud ꝛ eſt Auenzo. ſi tuſſis
pendeat a vulnere ꝛ vulnus penetrat interius
non euadit: dico hoc dꝫ intelligi facta ſolutiõe
continui in pulmone non dico in pectore tãtũ:
qm̃ al's concluſio non eſſet vera: vt ptꝫ in mul-
tis vulneratis ꝛ caſſatis qui reducuntur.

De signis demōstratiuis.

¶ Signa vero demōstratiua: primo ḡnalis sunt ex se manifesta τ hn̄tur ex relatione patiētis ēt aliquotiēs sensu medici audientis. ¶ Sꝫ signa spālia tn̄ satis cōia vt si fit p cōitatem vel p proprietatem sunt: qm̄ p cōitatem signū primū est ꝙ tussis seq̄tur ad lesionē aliorꝫ mēbrorꝫ a spūalib⁹: merito quorꝫ fit talis tussis qꝛ crescit τ augetur ad crementū τ diminutic nem cāe vt aggrauata lesione a se. aggrauatur tussis: τ tunc signum est qḋ nocumentum est ex se. τ sic si fit ab epate vel splene declaratur ex lesione epatis vel splenis. ¶ Si a capite vel a catarro maxie a cā frigida. Dicit Aui. sentitur ꝙ aliquid discurrit ad pectus vel ad pulmonē: τ fit extensio quedā in gutture. i. circa epiglotiꝫ descendēte mā per guttur: τ seq̄tur grauitas cū attractione mãei ad nasum. i. qḋ non eñatur p nasum τ. i. sed educitur cū rascatione p colatorium id qḋ attrahit ad nasum. i. qḋ non eñatur per nasum. ¶ Et videtur signa catarri in cōmotione in vijs catarri vt est in fronte τ in naribus: qꝛ fit extensio in eis τ opilationes fiunt in naribus τ nō expuit in pn̄° rascationis ꝑpter indigestionē mãe: sed in ꝓcessu aliquid expuit: τ qñq3 ēt hec est se. immo sepe ꝯtingit aliqñ effimera tm̄ ꝑpter inflāmationē ex opilatione: τ aliqñ putrida vt cum ad opilationē seq̄tur putrefactio: τ hec oīa maxime manifestāt tp̄e noctis: τ de mane ꝑpter retentionem mãe magis in nocte. Et si fuerit a cā calida dicebat Rasis in diuisionibus signū est tussis sicca sine sputo τ fortis τ ꝓprie nocte et post somnum: τ ita ex alijs membris per cōitatem declaretur per illa.

De signis p ꝓprietatē τ primo calide.

¶ Signa aūt per proprietatem τ primo malitie cōplonis calide declarantur primo ex perceptione caliditatis: qꝛ infirmus ꝑcipit se calere maxime in instrīs anhelit⁹. Nā de hoc dicebat Serap. Et qñ sentis anhelitum tunc possibile est tibi significatio sup vnāquāq3 spēꝫ tussis sm̄ hunc modū qḋ est: qꝛ si accidat tussis cā malitie cōplonis: tūc si ē ex caliditate qui hꝫ eā sētit inflāmationē vehementē in instrīs anhelitus: τ hoc intelligendū est de mala cōplone inequali: qꝛ in mala cōplone inequali nō sic sentit: vt supra dictum est: sed in cōplone inequali sentitur: qꝛ cōtinuo abijcitur aliquid de nāli: et inducitur aliquid preter nām. ¶ Scōm signū est ꝙ patiens satis angustiose sitit: τ in hoc differt a siti nāli: qꝛ talr sitiens ex caliditate pulmōis magis sedatur sitis p occursum frigidi aeris q̄ per potationē aque frigide. vt dicunt Auicen. τ Alex. τ hoc est qḋ dicūt doctores cōiter: qꝛ tunc remittitur ista caliditas p illum aerem: qm̄ immediate attingit ad mēbra pectoris calefacta: quorꝫ caliditas est cā sitis: τ ad ea mēbra nō pertingit potus aque frigide: τ sic maior videt fieri sedatio talis sitꝫ ab aere frigido q̄ a potu aq̄ frigide. Sed reuera hec sñia sic cōiter approbata mihi nō placet: nec credo eam esse verā: qm̄ cum sitis formaliter sit passio oris stomachi: et habeat pro cā obiectiua caliditatem τ siccitatem: vel saltem disconuenientem caliditatem vt aliqui volunt etiam in casu nostro illa mala complexio: que est in ore stomachi cōicata a caliditatibus pulmonis: que est immediata causa sitis apta est magis remoueri per occursum aque frigide q̄ occursum aeris frigidi: vt ꝯstat licet causa immediata vt caliditas pulmonis facilius remoueatur per aerem frigidum q̄ per potum aque frigide: ipsa tamen sitis que subiectiue est in ore stomachi non facilius remouetur: vt patet consideranti. Ideo litera Auicen. τ Alexan. debet intelligi non simpliciter vt verba sonant: sed cum quadam comparatiōe vt supra comparata siti cuius causa mediata est mala complexio calida pulmonis ad sitim naturalem: vel etiam ad aliam sitim non dependentē a caliditate pulmonis magis remouetur sitis a caliditate pulmonis pendēs ex aere frigido cōparato ad potū aq̄ fride q̄ alia sitis: nō ꝙ magis remoueat p aerē frm̄ q̄ p potū aq̄ fride absolute: sꝫ alia sitis iuuet ab aere frido τ a potu aque frigide: quia quasi oīs sitis iuuatur ab aere frigido: cum per aerem frigidum occurrentē etiā pro parte ori stomachi fiat ingrossatio aliquorꝫ vaporum circa os stomachi existentium: q̄ conuertuntur ad naturam aqueam: τ consequēter remittitur causa obiectiua sitis: tamen min⁹ iuuat talis sitis non dependens a caliditate pulmonis respectu potus aque frigide q̄ sup. correspondenter iuuetur sitis a caliditate pulmōis pendens: quoniam ista etiam notabiliter iuuatur ab attractione aeris frigidi propter causaꝫ dictam: quia aer frigidus iuuatiu remittendo causam immediatam sitis que est in pulmone: τ ad hunc intellectum vera sunt verba Auicen. τ Alexan. τ non absolute vt dictum est: ideo Serap. dixit pro signo male complexionis pulmonis: τ desiderant extinctionem τ iuuantur vento aeris frigidi. Et hoc bene nota propter male intelligentes. Vel sm̄ alium modum potest intelligi quod magis iuuantur ab aere frigido τc. quia tardius insurget noua sitis post extinctionem sitis ab aere q̄ ab aqua: quia aer frigidus inspissat quosdam vapores ibi existentes q̄ ad naturam aqueam reducuntur τ deinde hūectāt τ sic remouet sitim: τ cum hoc remouet causam vt caliditatem pulmonis: quod non sic facit potus aque frigide: τ sic patet ꝙ ad futuram sitim prohibendam magis facit aer attractus frigid⁹ q̄ potatio aque frigide. ¶ Tertium signum est rubor faciei maxime in calida: quia vapores inflammantur τ ascendunt: τ non tantum facies sed caput inflammatur.

¶ Quartum signum est quia constante virtute τ habilitate instrumentorum fit magnitudo et frequentia in anhelitu τ pulsu: prꝫ propter acutam necessitatem.

¶ Quintum signum sumitur ex precedentibus vt si precessit ver calidū, in estate: ex coitu ex assumptione ciborum calidorum ex etate τc. Et si fuerit similiter immaterialis nihil expuit manifestum qḋ videatur: vt dicit Alex.

Quō debeat intelligi textus Aui. τ Alex.

De signis tussis a mala cōplexione frigida.

¶ Signa complexionis frigide declarantur ex opposito supra: primo quia facies dicitur esse liuida τ pallescit ex mortificatione calidi naturalis τ spirituum. ¶ Secundo nam in tali complexione non est sitis. ¶ Tertio quoniam iuuātur a caliditate temperata: a caliditate autem vehementi non iuuantur: sed per eam adducerentur ad fortiorem tussim.

¶ Etiam ad hoc faciunt signa precedentia vt si fuerit in quiete τ in aere frigido si assumpsit cibaria frigida τ de etate senili τc.

¶ Qꝺ si sit a siccitate est impossibile q̄n sit aut
cum febre aut sine feb si est cū feb. erunt signa si
mul caliditatis: ꝛ si sit siccitas pura sunt signa
siccitatis vt asperitas vocis ꝛ iuuari ab humi-
dis vt brodijs: ꝛ q̄uis tussis hūida aliquotiēs
iuuetur a quibusdā humectātibus lenientib⁹:
tn̄ distinguet a sicca tussi: qꝛ lȝ iuuet malitia cō
plexionis humide ex exhibitiōe rei humide: vt
aqua ordei non sedatur in totum: sed bene seda
tur si sit a malitia complexionis sicce.

De signis materie.

¶ Signa cōplōnis humide nō pn̄t bene decla
rari nisi cū signis tussis m̄alis: sed in hac nō est
asperitas in voce nec in cuti neqꝫ est sitis: sed
stat magis quedā raucedo in voce.

¶ Signa materie declarant ex grauitate mem
brorum pectoris maxime in fundo circa stōm.

¶ Qꝺ si sit materia colerica declaratur ex eo qꝺ
expuitur de colerico ad citrinū aliquo mō decli
nante vel subrubeū: ꝛ est amaritudo oris cū siti
et tussis est magis molesta ꝛ magis clamosa.

¶ Si sit mā sanguinea preter signa caliditatis
que dicta sunt est maior rubedo in facie ad ob-
scurum tēdens cū tēsione venaꝝ faciei ꝛ maior
grauitas ad ptes stōi ꝛ est pulsus magis grauis
et mollis ꝛ anhelitus asper: ꝛ cū spuunt mate-
riam dicit Azaranius sit eius sputū fetidum. i.
aliqualiter fetens maxime post dormitionem:
qm̄ caliditas cū hūiditate sunt ṗncipia putre-
factionis. ¶ Signa flegmatice sunt priuatio si
tis cū grauitate ꝛ pondere ꝛ expuitione flātis
et stertitione in somno. ¶ Signa melīe mani-
festantur ex grauitate ꝛ pōdere: ꝛ ꝙ quasi nihil
expuitur cū tussi quasi ꝯtinua: ꝛ iuuant multū
ex humectātibus ꝛ apud balneū. ¶ Qꝺ si mate
ria fuerit mixta ex cal̄a ꝛ frigida vel naturalr̄ vl̄
per putrefactionē acq̄sitā: tūc in eo qꝺ expuunt
apparet qualitas salsa aut fumosa: ꝛ color de-
clinat ad subcolericū: ꝛ plerūqꝫ mā non est sim
pliciter grossa. ¶ Qꝺ si mā sit saniosa declarat
ex p̄cedentibus ap̄atibus vt pipleumonia ꝛc. ꝛ
ex expuitione saniei ꝛ ex vlcerib⁹ p̄cedētib⁹: qn̄
s. aliq̄d de subā mēbri vt pulmonis educit per
sputum: vel aliq̄d de subā annulosa vel cartila
ginosa vt videbit īfra latius de ptisi. Et de his
omnibus tussibus m̄alibus dicebat Aui. Et si-
gnum eius que est cū mā est sputū: ꝛ genus q̄dē
materieruȝ significat genus eius qꝺ expuit: sed
tn̄ semp nō est distinctio clara inter id qꝺ expui
tur: qm̄ inter saniē ꝛ flā non semp est manifesta
distinctio. Nā p hoc qꝺ dicit cōiter distinguen
do ꝙ posita sanie in aqua petit fundū nō videt
valere: qꝛ ēt flegma petit fundū. Sed distingui
tur dicit Alexā. qꝛ sanies soluit ꝛ mā flātica est
minus apta separari: qꝛ remanet magis vnita
et magis adherēs: ꝛ fetor ēt declarat. ¶ Si cau
sa sit lapillus videt lapill⁹ vel sentit. ¶ Si sint
vermes infirmus pcipit motū: ꝛ cū sit iste mot⁹
incitat ad tussim: qua causa q̄eta q̄escit tussis.

¶ Et si fuerit a ventositate in qua etiaȝ posset
sentiri mot⁹ p vētositatē moueri de loco ad lo-
cū tn̄ cū vētositate est maior extēsio ꝛ mīor gra
uitas: nō tn̄ pn̄t dari pfecta signa: ꝛ iō opȝ me-
dicū esse multū cautum ꝛ diligentē in inq̄sitio
ne p diuersa. Et hec de signis sufficiant ꝛc.

De itētionib⁹ curatiuis tussis non depēdētis a materia.

Cura ipsius tussis. In cura ṗmo stat regula
gn̄alis in euitatione oīm causaꝝ ṗmi
tiuaꝝ potentiū ducere ad tussim: de quibus di-
ctum est supra in causis.

¶ Sed spāliter magis ṗ° circa tussim nō depē
dentem a materia regimē dȝ apponi cōplōni le
denti siue cal̄a fuerit siue frigida: ita ꝙ cū ꝯrīs
in oībus rebus non nālibus est occurrendum.

¶ Unde in frigida occurrere dȝ aer calid⁹ seu
eligat aer calidus naturalr̄ vel artificialr̄ cōue
nit eis de mente Gal. ꝛ alioꝝ fere vlr̄ oim cōtine
ri anhelitū violenter: vn̄ mēbra anhelitus cale
fiant. De quo dicebat Aui. Cōprehensio anheli-
tus calefacit pulmonē cū facilitate in momen-
to ꝛ strictura colli: ad idē facit ꝛ fricatio cū pan
nis calidis membroꝝ pectoris: ꝛ cauere ab aere
frigido ꝛ vēto: maxime a boreali: ꝛ sit somnus
multū moderatus: vnde minus peccatū cōmit
titur ex vigilia plixiori ꝙ̄ ex somno prolixiori
multum gaudere bene sperare cōuenit et forte
aliqualiter irasci nō discōueniet in reliq̄s aūt
etiā ex parte cibarioꝝ obseruet sicut in frigida
materiali dicet. ¶ Opposito mōo occurrendū est
in calida vitādo aerem calidū ꝛ fumosum ꝛ ma
xime stuffe: ꝛ gn̄aliter oīs aer grossus ꝛ nebulo-
sus in omni tussi nocet ꝛ aer clarus est bon⁹: sȝ
in calida cōuertat ad frigidū sicut in frigida dȝ
cōuerti parumper ad calidū: ꝛ adhereat somno
magis ꝛ quieti: ꝛ balneū aque dulcis in hoc ca-
su laudat: ꝛ ita dico in reliquis obseruet sicut
dicet in regimine cōplexionis cal̄e materialis.

Nota hāc regulam.

¶ Sȝ vnā regulā ponit Rabi moyses 24ª pti-
cula affo. suoꝝ de mēte Gal. cōuenientē in oīni
tussi maxime si parua fuerit. dicit sic. Pruritus
tussis sternutatio ꝛ singultus ꝛ similia cessant
cum homo ea tolerat ꝛ abstinet se ab illis sup.
quantum est possibile: sed addit maxime si par-
ua ꝛ debilia sunt illa. ¶ Et sicut dictū est de ma
la complexione immateriali calida ꝛ frigida in
telligatur eodem modo de mala cōplexione hu
mida ꝛ sicca: correspondenter occurrendo cum
contrarijs moderate.

¶ In tussi aūt materiali sunt quinqꝫ intētiōes
prima sumitur ex pte regiminis. 2ª est equatio
materie. tertia euō māe aūtis ꝛ cōiuncte. 4ª est
diuersio. 5ª est cōfortatio membroꝝ vel resolu-
tio reliquiaꝝ que remanserūt. Et hoc maxie vex
est in materiali p essentiā. ¶ In tussi aūt p cōi
tatē duplex est intētio gn̄alis. s. rectificatio mē
bri mandantis: ꝛ remotio imp̄ssionis membri
patientis sm̄ intentiones predictas.

De pª intētione curatiua tussis a cā m̄ali. De aere.

¶ Circa primuȝ. s. regimen in dicta dieta dicit
Rasis ꝙ opȝ cauere ab omnibus que stimulant
sensitiuam pulmonis ꝛ pectoris: ꝛ ab omnibus
que exasperant ꝛ stipticant vt a balneo aq̄ alu-
minose ꝛ ob omnibus cibis acribus ꝛ acetosis:
et hoc intelligit sm̄ ꝙ al̄s dictū est circa lr̄am.

¶ Sed spāliter magis si sit mala complexio ca
lida: sit aer frigidus: sit exercitium moderatum
et quies dominetur exercitio: ꝛ somnus sit pro
lixior qꝛ infrigidat: vitet passiones aīales: vta-
tur cibis frigidis vt spinachijs que maxime va
lent in dispōnibus pectoris: valēt semina cōia
frigida maiora. etiam folia malue altee cum se-
minibus ꝛc. Ualent etiam iuscula ex amido cū
oleo amigdalaruȝ dul̄. et sorbitio de fabis mul
tum coctis preparatis cum oleo vt supra ꝛ cum
zuccha. aqua orꝺ. excorticati in potu danda est
et aqua zuccha. aqua iuiubarum: liquiritie: se-
besten omnis talis valet.

¶ Et si sit mala cōplexio frigida cū materia dicatur in aere ⁊ in alijs sicut in immateriali: saluo ꝙ in somno in quo attendat̃ ꝙ sit somn⁹ paulatim ⁊ paulatim factus: q̃r tpe somni multe superfluitates retinent̃: que tpe vigilie resoluuntur: ⁊ postꝙ dormierit ꝑ horā cū dimidia excitetur ⁊ incitet se ad tussim parũper ad purgationem materie: maxime cū est obediens expulsioni: nec dormiat in die: saluo si laborās non dormierit nocte: ⁊ elonget̃ somnus a cibo quātum possibile est ⁊ in die ⁊ in nocte. ¶ In cibis autē opposito modo ad cibos in mala cōplexiōe materiali calida valētes tēperamus: vt cum farre ordi. ⁊ amigdalato zuccharato: ⁊ exhibere panē coctū in brodijs carniū laudabiliū: de q̃bus infra: sed opꝫ prius lauare panē anteꝙ coquatur. Valet etiā amigdalata cū pane cocto ⁊ iuscula de farina frumenti cū zuccharo vel melle vł butyro recenti et deco. porrorū ⁊ brodiū caulis et brodiū cicerū. Aliquotiēs tñ ꝓ virtute sunt necessarie carnes: ⁊ tunc valent carnes auiū montanarum vt perdicū fasianorū ⁊ similiū. Carnes etiam caponū valēt. Et de quadrupedibus valent carnes castratorū vnius anni ⁊ carnes capriolorū. Carnes etiā eritij ⁊ vulpis cū sua ꝓprietate valent. Et si non fuerit febris dicit Serap. tunc nos absoluimus eos sorbere vitellum oui: q̄m in eo est caliditas ꝓua vt vult. Inter olera capillus ve. in omni valet: sed sit recēs: vel loco eius capiat̃ vngula caballina q̃ dicit̃ farfara ꝛm Aui. Sed in cōplexione frigida māli hysopus ⁊ feniculus maxime valent. ¶ Vinū semꝑ participet aliqua dulcedīe ⁊ sit albū magis ꝙ nigrū nisi in catarrali vbi vel opꝫ dimittere vinū: vel saltem misceat̃ ⁊ nō sit simpł̃r albū. ¶ In secundis mēsis in complōne frigida valēt amigdale: vue passe: grana sisami ⁊ armilla chrysomille: ⁊ etiam ipsa chrysomilla ⁊ pinee phistici ⁊ carice pingues ⁊ dactyli maturi si nō sit feb. Valēt ēt auellane assate intantū ꝙ cortices remoueant̃ postea rumpant̃ ⁊ cū zuccharo sumant̃. Et aliq̃ dicunt ꝙ cū mulsa. i. vino cocto vel hydromelle antique tussi multū cōueniunt: ⁊ dicūt de nuce ꝙ nux cū testa sua in igne posita donec fere tota testa cōburat̃: deinde acceptus nucleus ⁊ mūdatus sepe sumptus a tussi liberat patientē. Hoc credo verū esse de tussi pēdēte a mā multū viscosa. Et in cōplōne calā cōueniunt mellones ⁊ semina eorū ⁊ cucurbita zuccharata siue cōditum de cucurbita. Et inter fructus in calida etiā valent iniube malagranata nō multū dulcia ⁊ xilokaracta ⁊ sebestē recētia. ¶ Sed de cibis in cōplōne sicca si nō sit febris cōueniunt lac brodia gallinarū ⁊ carniū: si sit siccitas cuꝫ calītate ponant̃ frigida: si cū frigiditate ponant̃ calida. ¶ In cōplexione humida māli calā sit dieta frigida ⁊ ecōtra sed nō humida. ⁊ his sum contentus de regimine remittens me ad latius ordinata ꝑ me in duob⁹ vel trib⁹ ꝯsilijs in mā de tussi. ¶ Expedita debita dieta que maxime valet in tussi pēdente a mala complexione sine materia veniendo magis ad tussim materialem cū materia sit aliquotiens calida aliquotiēs frigida: aut humida ex humore retento in membro pectoris vel pulmone: aut alīs effuso ad ipsum: qui humor aliq̄n peccat multitudine: aliq̄n liquiditate substātie: ⁊ aliq̄n est humor viscosus: ⁊ aliquādo grossus: ⁊ aliq̄n sanies aut pus: ⁊ aliquotiens sanguis: ⁊ q̄m in sanguine nō debet̃ digestio: ideo de hoc nō fiet mētio in hac intētione: sicut nec etiā de materia peccante multitudine q̄m in eis prima intentio est euacuatio: ⁊ ita in sequenti intētione de his erit sermo: erit ergo sermo in hac intentione equare materiā ⁊ digerere eā que qualitate ⁊ modo substantie peccat siue fuerit effusa ad pectus vel pulmonē: siue ibidem paulatine aggregata nō habendo specialē respectum ad eā que effundit̃ vel est aliunde dependens fluens: q̄m si est aliunde veniens precipue colerica vt a cerebro veniens medici om̄es laborant vt sistant materiā defluentē que facit ad tussim: q̄m acuitas materie maxime imprimit per motū: quare materia ꝑmanens non ita ledit sicut si flueret aliūde: ideo cum tussis est per materiam defluentem: tunc maxime habet originem a membris superioribus: ideo medici laborant maxime in sistendo materiā catarralē acutam. ¶ Et q̄m satis abunde supra in capitulo de catarro dictū est de ingenijs ad sistendum catarrum facientibus: dimittam principaliter in hac intentione habere consideratione ad materiam fluentem: sed tantum erit sermo ad materiam vel fluxam vel aggregataꝫ: que materia diuersa existens ⁊ in qualitatibus ⁊ in substantia diuersis indiget medicinis: equantibus tamen pectoralibus appropriatis: quib⁹ possunt fieri syrupi decoctiones electuaria cōfectiones pillule tenende in ore ⁊ reliqua: ⁊ vt habeatur copia ad talia componendum ex appropriatis medicinis simplicibus imitando in hoc ordinē Aui. qui 10ª tertij. fecit caplm̄ 6ᵐ de medicinis pectoris enumerans medicinas ⁊ calidas ⁊ frigidas ꝛm diuersos gradus earū: que tñ sunt his membris proprie vt obseruet̃ cañ. Auer. 7° colliget de curatione male cōplexionis materialis dicit sic. Et studiosus esse debes in operatiōib⁹ tertijs ex ꝓprietatibus medicinarū in vnoquoqꝫ membro: eo ꝙ vnicuiqꝫ membro medicine sibi proprie a tota substantia inueniuntur.

¶ In ordine igitur frigidarum enumerat Auic. semen cucumeris: semen melonis et cucurbite ponitur se. papaueris et ordeum excorticatum succus liquiritie: amilium: farina ordei: viole: pruna myrtus: portulaca: nenufar: gummi ara. et dragagantum. Jusquiamum autem neqꝫ mādragoram vel opium non ponimus in medicinis pectoris: vt dicebat Auicen. in cura asmatis in principio cum sit intentio per id prohibitio catarri quando multiplicatur: immo neqꝫ psilium: vt ibidem dicit. i. mucilago eius: nisi ꝙ deus gloriosus ⁊ excelsus vult sup. quod possit offerri propter proprietatem singularē ad membra pectoris. Aliqui enumerant inter frigidas medicinas etiam farinam fabarum: sed inspiciendo seriem Auicen. videtur numerare farinam fabarum inter calida primi ordinis: quoniam dixit. Ordo primus est sicut farina fabarum ⁊ aqua mellis ⁊ se. lini assum ⁊c. etiā ꝙ ista sunt calida. Sed potest poni concordia q̄m numerantes farinā fabarū inter frigida intellexerunt de farina fabarum excorticatarū: q̄m forte in cortice est aliquid caliditatis: vt intellexit Aui. de farina fabarū cuꝫ corticibus. ¶ Sed de tēperatis medicis sunt liq̄ritia capillus ve. far-

Carnes eritij ⁊ vulpis valent tussi a proprietate.

In tussi vinum sit albuꝫ dulce excepta in catarrali.

No. de nuce in tussi.

De scđa intētione curatiua q̃ ē eq̄tio materie.

Nota de Auerro.

Nota hos ordines medicinarū pectoralium.

kara siue vngula caballina siue radix eius:sebe
sten passule nõ nimis dulces zuccharũ triũ co/
ctarum xylo karacta mãna cassia amigdale dul
ces.¶Ex calidis sunt amigdale amare dactyli
maturi ficus:mel ꝛ butyrum:de quo dicit Aui.
ꝙ cũ solum administraꝛ maturatio in eo plus
est ꝙ̃ eius mũdificatio.si aũt deglutiaꝛ cũ mel
le ꝛ amigdalis amaris:est eius maturatio mi/
nor ꝛ mũdificatio maior glutinum albotim.i.
terbẽtina:poniꝛ etiã inter calidas.orobus:ra/
dix lilij.s.celestis ꝛ albi oxymel simplex ꝛ squil/
liticum ꝛ fenugrecũ ꝛ olybanũ oppoponacum:
castoreũ:cẽtaurea:aristologia rotũda ꝛ nigella
enumerat etiã ꝟmes q̃ reperiuntur sub vrcijs
cũ desiccãtur sup prunas vel furno donec albe/
scãt ꝛ marie qñ cõmiscẽꝛ cũ melle.enula etiam
ꝛ aqua eius.i.succus vel decoctio ei⁹ est mirabi
lis in calidis medicinis:ꝛ ysopus:ꝛ prassium:ꝛ
sisileos singulꝛr serapinũ:semẽ vrtice ꝛ synapis
ꝛ cordumeni:ꝛ piper:ꝛ multa hmõi q̃ nimis lõ
gum esset enumerare:ꝛ semẽ feniculi:ꝛ apij:ꝛra
dices eoꝝ myrra:ꝛ crocus de quo spãlꝛ dicit Aui.
Et crocus cõfortat instrumẽta anhelitus:ꝛ fa/
cile efficit sputũ valde.¶Et dicit ꝙ iste medi/
ne sunt cõueniẽtes ebibite ꝛ sunt cõuenientes
vt emplm̃.supposite.s.pectori:verũ est tñ ꝙ me
dicine extrĩsecus applicate supra pectus credo
modicũ iuuare.Si etiã fiãt inũctiones ꝓpter
ptes ossuosas ꝛ cartilaginosas ipsius pectoris
ꝓhibẽtes trãsitũ medicinaꝝ sicut dicebat Ga.
etiã de cãna pulmonis 7° tractatu meimir cũ
dicit:ꝙ oleo fricare manus ꝛ pedes ꝛ coadiacẽ
tes eis musculos ꝓuenire ad virtutẽ ipsius.In
trachea ꝟo arteria cartilagines q̃ sunt post cu/
tim ꝓhibẽt trãsitũ ad subiacẽtẽ tunicã p virtu
tẽ vnctionũ mollificatiuã:tñ credo ꝙ in mem/
bris pectoris pur iuuẽt ꝓpter partes musculo
sas nõ simplꝛ cartilaginosas.¶Sz de exhibi/
tiõe harũ medicinaꝝ via potus posuit cañ.A.
in ca° immediate p̃cedẽti ad cam allegatuz me
dicinaꝝ in fine vbi dixit.Et administra in om/
nibus illis medicinis aquã mellis.Est eñ fa/
ciẽs eas penetrare ꝛ lenificat ꝛ abstergit.De q̃
etiã dicebat Ra.4° cõtinẽtis.ca° p̃° postꝙ̃ di/
xerat ꝙ humor viscosus grossus non solummõ
dz humectari sz abstergi ꝛ dimidi:ꝛ abstersio fit
p res dulces ꝛ dimissio fit p res acidas. Addit:
ꝛ ideo aqua mellis valet nimis ad sputũ grossi
humoris ꝓuocãdum.¶Prius tñ ꝙ̃ veniamus
ad opus in dige:ẽdo materias q̃ postꝙ̃ sunt di
geste cõsequẽter debeꝛ eis euacuatio pñcipalꝛ
p sputum vt videbitur in intẽtione sequẽti de
euacuatione:ꝛ hec intẽtio cõpleꝛ cũ medicinis
faciẽtibus screatum:ꝛ sepe humectantibus di
latãtibus aperitiuis:ꝛ tandẽ abstergẽtibus:ꝛ
qm̃ aliquotiẽs remanẽt materie etiã in pecto
re q̃ vltimate indigent exiccatione vt loco suo
videbiꝛ.¶Ad completam igitur dandam do/
ctrinam de vsu harum medicinarum q̃ nume/
rate sunt supra:qm̃ aliqñ vtimur aliqua earuz
ad intentionem digestionis ad ingrossandum
materiam si fuerit subtilis:ꝛ aliquotiens vti/
mur dictis medicinis vel aliqua earum subti/
liando materiam si fuerit grossa:ꝛ aliquotiẽs
ad incidendum materiam si fuerit viscosa:ꝛ ali
quotiens ad exiccandum si fuerit humida liq̃/
da:ꝛ aliquotiens ad abstergendum cum est in

Nota cañ. Aui.

tentio mundificationis ꝛ curationis.Cõuenit
igiꝛ multipliciter in hoc ca° tanꝙ̃ magis com
muni de dispositionibus p̃ternaturalibus pe/
ctoris:vt est dictum supra in p̃n°¶Ad vtilita/
tem igiꝛ oĩum capitulorũ etiã sequẽtium hic
narrare intẽdo q̃ sit medicia digestiua siue ma/
teriam equans vel maturatiua ad bonũ intel/
lectum:ꝛ q̃ sint hec pñcipalꝛ ad hec facientes si
ue calide siue frigide:ꝛ item q̃ sit medicina sub
tiliatiua vel incisiua:ꝛ q̃bus pficiatur talis in
tẽtio ꝛ calidis ꝛ frigidis:ꝛ q̃ sit medicia abster
siua ꝛ q̃ aperitiua:ꝛ q̃ exiccatiua:ꝛ quibus spe/
cialiter he intentiones compleantur:qm̃ tñ in
eadem simplici medicina aliquotiens coniun/
gatur multiplex diuersa ꝓprietas vt subtilian
di aliquotiens ꝛ incidendi aperiẽdi ꝛ abstergẽ
di:tamen alique sunt q̃ de earum virtute ma/
gis sunt subtiliatiue:quedam magis incisiue:
ꝛquedam magis maturatiue:quedaz magis ab
stersiue:ꝛ quedam magis exiccatiue.¶Et licet
ad declarationẽ horum plurima possent dici q̃
collgũꝛ de mẽte Ga.5° de simplici medicia.disti
ctione p̃a.ca° 2° ꝛ 3°.ꝛ distõne 2a.ca° p̃° ꝛ 2° tñ
ad breuitatem reducẽdo insequẽdo magis se/
riẽ ꝟborum Aui.2° cañ.ca° 4° de operationib⁹
medicinarũ singulariũ.Dicemus p̃° ꝙ medici/
na digestiua siue maturatiua est cuius ꝓprie/
tas est vt acquirat humori digestionẽ:qm̃ cale
facit cum equalitate vel sup.ĩfrigidat cũ equa/
litate ꝛ in ipsa est virtus cõtentiua retinẽs hu
morem vsquo digeratur ꝛnon resoluaꝛ laborio
se:ita.s.vt separetur humidum ipsius ab eius
sicco.Et ex hoc infertur ꝙ cum intendimus ma
turationi siue digestioni humoris frigidi non
debemus hoc efficere cum medicinis resoluti/
uis euaporare facientibus humidum ita vt re/
soluatur:qm̃ de natura medicine resolutiue:vt
dicebat Aui.est vt separet hũorẽ faciẽdo ipm
euaporare cuz fortitudine sue caliditatis sicut
castoreum.Sz debemus vti medicinis calidis
nõ resolutiuis p acutã qualitatẽ:immo q̃bus
cõiũgiꝛ aliqualis humectatio vbi materia fue
rit liq̃da ꝛ hoc mõ liq̃ritia ꝛ passule dicũꝛ me/
dicine maturatiue in materia frigida:ꝛ in ma/
teria calida succus liq̃ritie gummi arab.ꝛ dra/
gagantũ.nã drag.glutinat materias subtiles
ꝛ non exiccat vt dicebat Auer.5° colliget.His
ergo specialiter debemus vti cũ est intẽtio in
euacuatione mãe calide vel frigide:et si fuerit
humida liq̃da sed frigida potest apponi aliq̃d
de thure:ꝛ si fuerit liquida humida sed calida
potest poni aliquid de boloar.ꝛ hoc in deco/
ctionibus vel in substãtia fm diuersos modos
applicationis earum medicinarum.

Quid sit medicina digestiua.

¶Medicia ꝟo subtiliatiua ꝛ incisiua est cui⁹
ꝓꝓetas est vt ponat essentiam humoris subti/
liorem cum caliditate temperata sicut ysopus
ꝛ albasse ꝛ camomilla:sed camomilla interius
sumpta non habet vim in membris pectoris.
¶Medicina vero incisiua est cuius ꝓprietas
est vt penetret subtilitate sui in id quod est in
ter duas supficies.s.humoris viscosi ꝛ supficiẽ
in qua est inuiscatus.ꝛ addit Aui.ꝛ remoueat
ipsum ab ea.s.superficie:sed dicit Pluscꝙ̃ cõmẽ.
3° regni.ꝙ hec conditio non pertinet ad medi/
cinam incisiuam:sed magis ad abstersiuam:et
de medicinis incisiuis sunt sicut oxymel ꝛ syna

pis: ⁊ sepe tales virtutes. s. subtiliare ⁊ incide-
re in eadē medicina reperiuntur: qua maxime
vtēdū est cū materia est grossa ⁊ viscosa. De his
tū medicinis sunt gradus: vt dicit Rabi moy-
ses particula 9ª suorū affo. vtplurimū tū tales
medicīe sunt calide ⁊ sicce: licet aliq̄ reperiātur
frigide: ⁊ alique tēpate: de q̄b⁹ dixit inter me
dicinas subtiliatiuas ⁊ desiccatiuas. s. vel inci
dētes est acetū ⁊ est frigidū: ⁊ capillus ve. est me
dicina tēpata inter caliditatē ⁊ frigiditatem
sed omnes alie medicīe cognite q̄ frequēter ve
niūt in opationē sunt calide ⁊ sicce: ⁊ qm̄ capil
ve. est medicina singulariter pectoralis: vt sup̄
dcm̄ est: nō pōt esse error in vsu eius etiā in ma
teriebus grossis ⁊ viscosis. Sed de gradib⁹ me-
dicinaꝝ calidarū ⁊ siccarū subtiliātiū in p° gra
du de pectoralibus enumerat eupatoriū ⁊ stica
dos. In 2° gradu enumerat aristologiā ⁊ ireos.
In 3° gradu enumerat gētianā: ysopū cassiami
li. serapinū maturū: nigellā ⁊ assarū. postea di-
cit ꝙ moderni vtūtur basilicone ⁊ cardamomo
rubeo: ⁊ est eix. Sed de basilicone nō reperio cō
muniter ꝙ valeat in passionibus pulmonis: lꝫ
plurimū sit cordialis ꝙtū ad odorē: lꝫ nō quo
ad subm: tū Ra. 4° cōtinētis de eo facit mētio
nē in medicinis asmatis. ¶ Abstersiua q̄dē me
dicina est cuius ꝓprietas est vt moueat humi-
ditates viscosas ⁊ cōgelatas ab orificijs poroꝝ
in supficie mēbri sup. existiū: ita vt elōget eas
ab eo vel ab eis orificijs: et ita remisse dulcia
sunt abstersiua: vt aqua zucch. ⁊ aqua or. ⁊ etiā
aqua mell': sꝫ fortiter abstergētia vt multū sūt
amara vt amigdale amare ⁊ prassium ⁊ succus
eius Et dicebat Aui. loco alle. ꝙ omnis medici
na abstersiua essentialiter lenit naturā: lꝫ non
sit in ea virtus solutiua. Et addit ꝙ omne ama
rū est abstersiuū. Ideo si cōiūgat fluxus vētris
in tussi materiali vbi est intētio abstersionis:
opꝫ medicū esse cautū in applicatione abstergē
tiū vt supra fuit notatū circa literā: sepe tū me
dicine abstersiue fortes sunt etiā aperitiue: sꝫ
omnis aperitiua est fortior abstersiua tantum.
¶ Nā aperitiua medicina est cuius ꝓprietas
est vt moueat materiā existē intra cōcauitateꝫ
meatuū ad exteriora ita vt remanere faciat cō
cauitatē intātū apertā: ⁊ hoc est q: hoc efficit
aut q: est subtilis resolutiua vt eupatoriū au:
quia est subtilis incisiua vt cassiali. aut cinnat
momū: aut q: subtilis lauatiua vt aqua cicerū-
⁊ brodiū caulium. Et inde est ꝙ omne acutū est
aperitiuū: ⁊ omne amarū subtile est aperitiuū:
⁊ omne subtile liq̄dū est aperitiuū: cū. s. ad cali
ditatem declināt: ⁊ omne subtile acetosum est
aperitiuum: qm̄ omne tale amouet materiā de
cōcauitate meatuū vt remaneāt apti: ⁊ sic rema
nēt dilatati: qđ nō facit medicina abstersiua tā
tū: cuius est solum abstergere de supficie mēbri
sicut facit aqua zucchari vel ordei cum ponit
ad lauandum vlcera extrinseca. ¶ Et medicina
exiccatiua est de cui⁹ nā est materiā hūidā exic
cādo minuere: ⁊ hoc mō sulphur est exiccatiuū
⁊ myrra ⁊ aristologia ⁊ thus ⁊ est magꝭ tēpatū.
¶ De his ergo medicinis sm̄ exigentiam ad di
uersas intētiones ⁊ in casu tussis ⁊ in asmate ⁊
in empimate ⁊ ptisi cum diuersis ingenijs vti
possumus eligendo semper magis domesticas
⁊ magis famosas. Et ita bene nota ꝙ hec dicta
sunt ad intelligētiā ⁊ ad opus practicū: qm̄ cuꝫ
his dictis poteris sine ingenio ⁊ directore suf-
ficiēter ꝓcedere in cura dispōnū istaꝝ pectora-
lium diuersas ⁊ multiplices ordinādo medici-
nas sm̄ diuersas intentiones. ¶ Ad ꝓpositum
ergo cōuertēdo circa digestionē materie calide
⁊ subtilis q̄ cū in pectore pmanet faciliter imbi
bit: ⁊ cū mouet magis ꝓfundat. Circa hāc igit
est maxime intendendum: quoniam a virtute
difficulter expellitur. Nam materia grossa ma-
gis obedit expulsioni: ideo in hac debemus ma
xime niti cū medicinis ad fridū declinātibus ⁊
neq̄ꝙ calis: q: medicine vt dicebat. A. de signis
tussis: subtiliāt materiā ⁊ nō expuit: ⁊ res frigi
de sicut succus de papauere ⁊ pultes. i. glutino
sa aggregāt materiā ad expuendū: facit tū nos
cautos vt nō nimis frigida applicemus: vñ ad
dit: verūtū cū ipse sup. medicine superfluunt. i.
sunt nimis infrigidātes cōgelāt. s. mām: ⁊ mem
bra etiā pectoris indisponūt ad expuitionem:
sint igr̄ moderate fride ⁊ cū supfluit ingrossatio
cessa a frigidis. In hoc ergo casu vꝫ syrup⁹ vio-
lat⁹ syrupus de iuiubis syrup⁹ de myrto si con
iūgat fluxus cū aqua deco. capil. ve. viol. ⁊ zuc-
chari vel cū aqua deco. ordei excorticati ⁊ sebe-
stē: ⁊ si in introitu lecti sumat vitrū de aqua or.
calida cum zuccharo albo est in casu efficacis
iuuamēti vt est experientia comprobatum ⁊ cū
materia equatur ⁊ ingrossatur: laudabat Aui.
ꝙ cum dictis syrupis misceatur decoctio ysopi
frigida id est facta cum aliquibus seminibus
frigidis vt orđ. cucurbite ⁊c. quoniam in virtu
te ysopi facilitabitur screatus materie. valet
etiam pro confectione diagragantum zuccha-
rum violatum siue muraba: vt vult Rasis in
textu de violis valet si sumat zuccharum triuꝫ
coctarum: ⁊ infundatur in aqua or. parumper
⁊ extrahat ⁊ suggat cum ore: valet xylocaracta
si masticet degluttiēdo hūidū. in materia etiā
calida ⁊ subtili: aque syrupis proportionales
sunt aqua viol. portulace lactuce: nenufaris: de
coctionis papaueris liquiri. ad equandum. Ad
istam intentionem facit etiam vltra reliqua di
cta confectio mirabolanorum facta ex sebesten
⁊ pulpa iuiubarum maturarum cum zuccharo
⁊ si materia fuerit subtilis nimis vel liquida et
calida preparetur cum syrupo de papauere et
cum diacodion: de quo dictum est supra in capi
tula de catarro: sed moderate: quia talis vi-
cibus paucis exhibeatur propter timorem in-
frigidationis. ¶ Sed Alexander in materia li-
quida acri: ⁊ maxime catarrali vt sepe euenit:
vnde fit tussis ex tali materia ponit vnam com
positionem cum his verbis. Item aliud medi-
camentum in hoc fortissimum ⁊ multum vtile
ad acrū ⁊ tenue reuma: de quo scio multos vna
potione sola esse sanatos quamuis satis mul-
to tempore reumatizassent. Addit. non aūt oꝫ
hoc adiutoriū aliquibus tradere nisi his quos
diligis: ⁊ qui a te artem ediscere volunt ad mul
ta enim facit: facit quoque ad emoitos ⁊ dētes
reumatizantes: ⁊ ad omnes reumaticas passio
nes et stranguriā patiētib⁹ ⁊ vesicā dolētib⁹ et
colericis ⁊ spleneticis: cui⁹ descriptio talis ē. ℞.
myrre electe. ʒ. vj. olibani. ʒ. v. opij: iusquiami:
se. arnoglosse ⁊ corticū radicū eius aā. ʒ. iiij. ad
solē siccās radices fūdes ⁊ miscebis cū ceterꝭ.

De digestione mãe calide ⁊ subtilis

Nota verba sequētia ⁊ sunt Alex.

opii añt in aqua infundes ⁊ facies trociscos.ʒ.
vnius ꝑ singulo: ⁊ dabis ſm virtutē eandem fe
re descriptionem posuit Me. ⁊ sunt pillule ad
omnes morbos catarri: sed ipse nō posuit semē
arnoglosse: sed posuit ad correctionem stupefa-
ciētiū.ʒ.j.⁊.ʒ.croci ⁊ sunt securiores exhibēdo.
ʒ.ʒ.vsq; ad.ʒ.j.sed forte ꝓprietates inseq̄tur ad
illas Alexã. ⁊ vocãtur pillule de arnoglossa.

De cura tussis a mã frida.

¶ Sȝ si mã attīeat friditati exhibeat mel ro.cū
aqua decoctiōis rerū habētiū ꝟtutē īspissantē:
tñ calefaciētem vt sunt thus: mastix: spica: nux
cuꝑssi.nã tales hñt ꝟtutē īspissãtē cū hoc ꝙ ha
bēt virtutē calefactiuã: ⁊ idē facit aqua buglos
se: ⁊ ideo opȝ medicū in his multum aduertere
nō applicãdo subtiliatiua q: redderēt eam con
tinuo minus digestã. ¶ Et si materia fuerit fri
gida sed liq̄da dicebat Aui. cura est cū exiccati
uis exiccãtibus ꝑmixtis cū abstersiuis: ⁊ fecit
cōpositionē in casu multuȝ valentē. vt. ℥. ℞. bo
li ar. dragagãti: gūmi ara. oium añ. partē vnã:
calamēti: ysopi: asse: cinamomi: ireos capil̾. ve.
oium añ. partē mediã cōficiãtur. i. decoquãtur
in debita mēsura aq̄: ⁊ facta colatura admini-
strētur cum modico zuccha. ad q̄titatem syru-
pi. Equat etiã materia frigida in pectore vl̾ pl̾-
mone cōtēta si nō sit nimis viscosa cū melle ro.
cum syrupo de liq̄ritia cum decoctione ysopi
simplici cum zuccharo vel decoctione ex radice
liq̄ritie contuse ⁊ capillis veñ. Sed si materia
sit magis viscosa addat oxymel simplex ad inci
siōnē: ⁊ simul cum reliq̄s fiat digestio. ⁊ ad hoc
etiaȝ facit syrupus de prassio si materia sit mul
tum rebellis in digestione. Aque conuenientes
in casu sunt aqua feniculi: bethonice ⁊ buglos-
se: lȝ ꝓpter stipticitatem non videatur conue-
nire. Et aqua decoctionis farfare: ⁊ maxime ra-
dicum eius ⁊ decoctionis liquiritie ficuum sic-
carum ⁊ dactyloꝝ: valent etiam electuaria ad
digestionem: valet electuarium factum ex succo
caulium clarificato collato ⁊ cocto cū melle: vȝ
diabuglossatum ⁊ diairis diamuscū dulce: ⁊ in
mã grossa vȝ diamuscū amaꝝ: vȝ ēt loch sanum
⁊ expertū: loch de pino in grossa: ⁊ in viscosa ad
datur parum de loch de squilla. valet diapeni-
dion in materia non sic grossa vel viscosa: imo
pinee cū melle etiam valent in materia grossa
⁊ cum similibus: quorum copiam posuit Mes.
in capitulo proprio. ¶ Ne tamen contingat er

No. hosca no. Aui.

rare in digestione materie multum grosse vel
multum viscose oportet commemorare quorū-
dam cañ. positorum ab Aui. circa istam mãm ꝓ-
cipue 4ª primi. capº. 24º. de sanationibus opi
lationum ⁊ sunt verba aurea cum dixit. Si gros
si fuerint humores indigebunt eis que resoluūt
i. subtilient. Et si fuerint viscosi maxime si fue-
rint subtiles erunt eis necessaria ea q̄ incidant
ideo vt intra ipsum ⁊ id cui adhesit penetrant ⁊
inter eas separationem faciant: ⁊ vt ipsum. s. vi
scosum in parua secet frusta: quoniam viscosuȝ
opilat propterea qδ adheret ⁊ propter suarum
partium continuationem. ¶ Postea ponit cañ.
in applicationem medicinarum resolutiuaruȝ
⁊ resoluentium materiam grossam dicēs. Opȝ
autem vt in resolutione grossi duabus contra-
rijs caueatur rebus: quarum vna est resolutio
debilis: que in raritate materie augmentum ef
ficit: ⁊ ipsius locum augmentat propterea sciȝ
quod non resoluit: sed tantum rarefacit quare
augmentat opilationem. Et altera est resolu-
tio fortissima sup. a qua etiam est cauendū qu3
eius subtile sup. resoluitur totū ⁊ spissum ipsꝰ
fit lapis. i. inspissatur propter. s. deperditioneȝ
partium humidarum subtilium vt dictum est
supra. Cum ergo fortis resolutio est necessaria
sup. propter materiam esse multum grossam et
esse in membris longinquis a virtute medici-
naruȝ: ⁊ profūudatam in locis angustis vt sup.
sepe contingit in casu nostro in tussi ꝓpter ta-
lem materiam contineri in ramis minutis ve-
narum vel arteriarum pulmonis. Ideo dicebat
Aui. iuuetur sup. talis resolutio fortis necessa-
ria cum lenificante subtili cum materia. i. me-
dicina in qua non est grossities: sed sit in ea ca-
lor temperatus qui iuuet in resoluendo totum
illud quod est oppilatiuum: et hoc est q: per hu
mectationem vel lenificationem cōiunctam cū
calefaciente materia grossa vel viscosa subtilia
tur ⁊ fit lubrica: ⁊ inde fit facilius expellibilis.
Similem quasi sententiam posuit idem Auic.
10ª tertij. in caplo de medicinis siccis: vel me-
lius sitis in pulmone vbi loquens de humori-
bus grossis in pectore contentis dixit. Nō pro-
uenias ad vltimum in exiccando. s. resoluendo
immo sis occupatus cum lenificatione et inci-
sione. ⁊ resolutione materiei sup. gradatim fa-
cta. Et addit ⁊ sit studium cum incisione plus
quam sit cum resolutione propter. s. nocumen-
tum quod sequitur de forti resolutione: de quo
dictum est. Similem sentētiam posuit in cura
asmatis in principio. vbi loquēs de medicinis
subtiliantibꝰ dixit. Sintq; medicine subtiliati
ue maturatiue absq; calefactione vehementi ꝑ
ducentes ad exiccationē materie ⁊ subtiliatio-
nem eius. Et similis sententia in multis alijs lo
cis potest colligi ab autoribus: vt 4ª quarti de
apatibus duris. vbi voluit in materia dura cō-
misceri lenitiuuȝ cum resolutiuo: q: omne reso
lutiuum ſm plurimum exiccat: ⁊ etiam a Gale.
qui clarissime eandem sententiã posuit. 7º mei-
mir. in capº de orthomia siue asmate vbi dixit.
Sicut ab eo autē quod formaliter calefacit ca-
uendum in huiusmodi passione: eo ꝙ grossi ⁊ vi
scosi humores non solum nocentur ab his sed
etiam non iuuantur ⁊c. Ideo ad practicam re-
ducendo qñ necessaria est medicina notabilis
resolutionis vel intense caliditatis sicut cōtin
git vbi est intentio abstersionis ꝯgregati grossi
qñ tunc syrupus de hysopo est maxime conue-
niens vt dicebat Auicen. in signis de tussi pro-
pter timorē nimie caliditatis exiccantis bonū
est secū admisceri ad refrangendū aliqδ hume-
ctatiuum vt syrupum vio. vel decoctionem fe-
nugreci siue passularum: ⁊ si volumus cum hoc
infrigidare vel remittere caliditatē apponant
semina cōia maiora frigida in decoctione: idē
intelligo de syrupo de calamēto ⁊ reliq̄s siilibꝰ.
¶ In mã ēt viscosa cū est intētio ad subtilian-
dum cū oxymelle vt dictū est supra: opȝ singul̾r
aduertere: qm̄ pl̾mo est mēbrū multū passibile
saltē ex ꝑte subē carnee q̄ mollis est ⁊ rara duᵐ
est ne talia icisiua ducãt ad abrasionē subē car-
nee pulmonis. ideo bonum est vt semper mode
rentur cū aliquo humectante nō tñ supfluo: sed
ipm sit lenitiuū vt addere cū oxymelle aliq̄d sy

rupi de liquiritia ⁊c. ¶ Et ex his canonib⁹ pote
stis discurrere cū simplicibus supra enumera-
tis ad cōpositionē diuersaꝝ medicinaꝝ sub di-
uersis spēbus ſm diuersitatē materieꝝ calidaꝝ
vel fridarū grossaꝝ vel viscosaꝝ: ꝫ ꝑ exemplo
in materia mixta ex cal'a ⁊ fri. pōt fieri syrupus
vt infra. ℞. radicum enule: feniculi: apij: vrtice.
anā. ℥. ſ. ʒ. dactiloꝝ caricaꝝ ana. nūero. iij. semis
feniculi. ℥. ij. passul'. pulpaꝝ sebesten: iuinbarū:
or. excorticati: seminū cōium frigidoꝝ: seminis
papaueris. anā. ʒ. ſ. violaruꝫ: capil'. ve. ysopi cala
menti. anā. ℳ. ſ. decoquātur oīa cōueniēter: ⁊ de
colatura fiat syrup⁹ debite q̄titatis cū zuccha
ro. Ecce ꝙ hic intrāt medicine calide ⁊ frigide
ſm materias. ¶ Et si materia sit melēcolica cō
plet intētio equationis si in decoctionibus pre
dictorū ad causam frigidā ponat thimus ⁊ epi
thimus ⁊ fenugre. qđ in materia melēcolica et
flegmatica valet: sed bñ lauetur tribus vicib⁹
anteq̄ decoquat: vt dicit Azaranius ꝓpter pur
gationē credo a puluere. ¶ Idē etiā Azarani⁹
facit compositionē in materia frigida valētem
q̄ est talis. ℞. liquiritie mūde rase ⁊ cōtuse lib.
ſ. fenugre. loti. ℥. v. ficuum siccarū ⁊ dactyloruꝫ
anā. ℥. iij. bulliāt in aqua debite quātitatis vsq;
ad cōsumptioneꝫ medietatis: ⁊ colatura de ea
sumat ꝑ digestione: ⁊ addat medietas mellis
in decoctione facta vsq; ad spissitudinem: erit
hoc cōueniēs vt syrupus ad eādē intentioneꝫ.
¶ Et si cōiūgeret vētositas posset addi in deco
ctione de se. anisi ⁊ feniculi cum modico āsse.
Et cum his sit expedita secūda intētio de equa
tione materie.

Def. syrupi valētis in mā calida ⁊ frida.

Lauet segnurecuꝫ.

¶ In euacuatione igit materie ꝑ intētione ex-
pedienda habeatur vna regula. s. ꝙ non existē-
te mā multa non fiat eūo per solutiua principa
liter appropriata mā̈ebus in pectore vel pulmo
ne contentis: qm̄ difficulter tales mā̈e eūantur
tum q2 mā est submersa ⁊ in ꝓfundo membroꝝ
constituta: tum q2 talia mēbra sunt longinqua
a vijs eūonis: vnde medicine virtus nō ꝑuenit
ad eas nisi ꝑ longum spacium ⁊ in transitu re-
soluitur virtus earuꝫ anteq̄ ad pectus veniāt:
ideo medicina taliter ꝯueniens in soluendo de
beret esse de medicinis fortibus a quibus mem
bra intermedia lederentur. Et si medicine non
sint fortes ⁊ veniant ad pectus veniunt debili
tate ad ipsum pectus: ⁊ ꝓinde non exñte mea-
tu manifesto sine poro per quem educant mā̈e
ex pectore vel pulmone ad vias secessus alliga-
tionem hñte cum pulmone vel vacuitate pecto
ris per quem tanq̄ per viam dꝫ fieri eūo mā̈e se
quitur magnum nocumētum ex talibus forti-
bus medicinis in mēbris intermedijs ⁊ modi-
cū iuuamētum de eūone materie ibidem cōten
te: immo maior fit dicte materie agitatio quaꝫ
ipsius eūo: ⁊ ꝙ hec sit snīa auctoꝝ declarat ꝓmo
qm̄ in toto cap° de cura tussis ab. A. nō posuit
ipe aliquā medicinā solutiuā: ⁊ ipse idē in cap°
de cura pulmonis: ⁊ est ca^m 4^m 10^a tertij dicit
⁊ ꝓpinquior modus declinationis superfluitatū
pulmonis est latus qđ consequitur mery. i. est
latus cāne pulmonis q̄ cāna seq̄tur mery: quia
sup ipsum situata est: inde voluit ꝙ euacuatio
materie ex pulmone vel sup. ex cōcauitate pe-
ctoris conuenientius debet fieri ꝑ cānā pulmo
nis ⁊ ꝑ sputum. Qđ hec etiā sit sentētia capitu
li declarat: qm̄ Gale. 3° thegni ante capitulum
famosum: quecūq; vero enfrases. volēs ponere
curā oppillōnū in diuersis mēbris factarum ex
diuersis materiebus oppilātib⁹ cū diuersis in
genijs dixit. Quecunq; igt in pulmone ⁊ thora
ce cōtinentur cū tussibus q̄dem eūatio ⁊ phar-
matijs extenuātibus. i. ꝑparātibus materiam
ad sputū: q̄ vtplurimū sunt grosse: ⁊ dilatātib⁹
poros pāniculi cooperiētis pulmonē per quos
debet subingredi materiā: vt tādem in pulmo-
ne recipiat vt expui possit si fuerit extra pl̄mo-
nem: ⁊ si in pulmone facilius expellat apertis
meatibus in quibus cōstricta retinet. ¶ Dixi
tñ in pn° notāter istum cañ. obseruari debere
nō existēte materia multa ⁊ exuberāte: qm̄ exi-
stente materia multa vel in toto vel in vijs ꝓ-
ximis fouēte materiā in pulmone vel pectore:
bonum est a princ° minorare materiam istā an
tecedentem aliquotiens cū flōmia si mā fuerit
sanguis vel sanguini mixta: maxime si coniun-
gatur caliditas: de quo dixit Serap. ca° ꝓprio.
Et si vocat necessitas cum materia sanguinea
flōmamus venam basilicam ⁊c. Sed si fuerit re
tentio sanguinis ꝓpter retentionem mēstruo-
rum vel emorroidarū fiat prouocatio illarū per
eūones cōuenientes: lꝫ Halyab. nō tm̄ in mate
ria sanguinea 6° practice. cap. de tussi. dixerit
etiam ampliando flōmiam in illo casu. Cū aūt
tussis fit ex calore cum feb. patienti sanguinem
minuere cōuenit in principijs: q2 saltē sequitur
infrigidatio ⁊ minoratio fe. que est cā plurimi
nocumenti in tussi vt cōstat ꝯsideranti. ¶ Sed
qñ non sit necessaria flōmia vt stante materia
flegmatica sine feb. ⁊ exuberante in toto vel in
proximis vijs: vt dictum est: tunc lꝫ eūare etiaꝫ
cum medicinis soluentibus: ⁊ hoc est qđ sensit
Auic. in cura asmatis in prin°. cum dixit. In fa-
cto quidem ab humiditatibus sup. flegmaticis
cura ⁊ modus est vt ꝑueniatur ad finiendū hu-
miditates que sunt in pulmonibus eoꝝ cū faci
litate ⁊ equalitate. i. nō cum medicinis calidis
multum nimis materiā subtiliantibus vñ red-
dantur inhabiles expulsioni vt superi⁹ fuit de-
claratum. ⁊ addit: si sciueris ꝙ nocumentū acci
dens in eis est ꝓpter multitudinem: tunc eua-
cuabis corpus ꝓculdubio cū solutiuo: ⁊ ita vo-
luit nō exñte multa materia ꝙ eūemus eaꝫ per
cannam cum tussi ⁊ sputo: ⁊ si fuerit plurima cū
solutiuo: ⁊ idem voluit parū infra in eodē capi
tulo cum dixit. Et si materia est plurima tūc ne
cessaria est purgatio eius cum solutiuo ⁊c.
¶ Et hic nota ꝙ tale solutiuum dꝫ esse de non
multum agitatiuis propter timorē qui aliquo-
tiens sequitur in agitando materiā circa spūa-
lia existentem. nam aliquotiens perducitur ad
syncopim necessitate cordis: debet tamē esse de
medicinis trahentibus a lōginquis: ideo vsus
electuarij diasiniconis in similibus non est cō
ueniens. nam non trahit a longinquis vt dicit
Genti. 5° cañ. nam propter viscositatem dacty-
lorum intrātium hebetatur virtus soluentiū.
Utamur ergo medicinis fortiter attractiuis a
longinquo: ⁊ non tamen multum agitatiuis ne
materia multū dilatet: ⁊ tūc dilatata nec expul
sa adducit ad timorē. Ideo iter simplicia singu-
larissime valet agaricus. nam virtute sua eūat
a remotis: et electiue respicit pectus et pul-

Nota bñ.

Notate bene v̄ba sequentia.

Diasinicō non attrahit a lōginquis.

monē: immo etiā laudaṫ in sputo sang. pecto-
ris ⁊ vigoraṫ attractio eius cū ƺinƺibere: nō mi
sceo in hoc casu sal gēma ꝓpter acuitatē nimiā
⁊ mordicationē in mēbris pectoris: ēt qm̄ ꝓuo
cat ad vomitū. Et agaricus lenitate sue sube fa
ciliter leuigat in ore stomaci: nō sic laudaṫ tur-
bith: qm̄ agitat: aliqñ tñ paruū eius ponere nō
discōuenit: ⁊ ita vtūtur eo auctores: ⁊ interduʒ
colloq̄ntida: q: valet ad materias multū ꝓfun
das: sʒ q: agitatiua multū nō est exhibēda nisi
in materia multū grossa ⁊ difficili: sʒ sit ei⁹ mo-
dica dosis ⁊ in corpore obtusi sensus: ⁊ semꝑ ta-
les medicīe cōfortētur cū medicinis pectorali-
bus ne pectus recipiat alioꝝ mēbroꝝ impressio
nē vt materieꝝ q̄ cōmonētur in alijs mēbris: et
tales medicine pectorales sunt capil'. ve. vel li-
quiritia vel ƺinƺiber vel croc⁹ q: sua ꝓꝓetate
cōfortāt pectus vel pulmonē. ¶ Non debēt tñ
exhiberi tales medicīe nisi materia minorata
cū clysterib⁹ approp̄a: ⁊ ꝑ ꝑte saltē si poƚe ē di
gesta: vt si sit subtilis vel liq̄da aliq̄lr ingrosse-
tur. Et si sit grossa vel viscosa leuiter subtilieṫ ⁊
incidaṫ: ⁊ fiat talis eūo ꝑ vice modica: ita ꝙ in
terposita vel reiterata melior est vt cū interpo
latiōe: nā nā debilitata posset refici. Inter me-
dicinas cōpositas in eūando talē mām fridam
grossam valet electuariū indū. nā trahit mām
ex ꝓfundis ⁊ a lōginquo: sed si mā fuerit calida
aliter subtilis valet cassia cū decoctione sebe-
stē passulaꝝ iuiubaꝝ ⁊ ysopi paꝝ: ⁊ si placet ad-
dere solutiuū posset addi de diaprunis soluti-
uo vƚ de electuario de psilio ad modicā tñ do-
sim vtriusq̄ vt añ. ʒ. j. Et si mā fuerit mediocrꝫ
valet cōfectio diacatholiconis damasceni ad-
dēdo solutiua ꝭm exigētiā. ¶ Tñ aliqñ necessa
ria est etiā mūdificatio ꝓpter aliā añcedētem
mām: ⁊ hoc cōiter euenit in tussi catarrali: qm̄
stāte ccerebro repleto ⁊ cōtinuo mādāte mām
ad pectus nisi mūdificeṫ cerebrū ⁊ confortetur
⁊ ꝓhibeaṫ materia ad lapsum nō poterit tussis
remoueri. In hoc casu Aui. simul cū Ra. ⁊ reli-
quis in hoc casu exhibēt pilƚas cochias ⁊ dia-
colloq̄ntidas: ego tñ timerē in exhibitione ha
rū pillularū cōicata lesione pectori ⁊ pulmoni
ꝓpter causas añdictas maxime ꝓpter debilita
tē sube pulmonis ex parte carnosa rara passibi
li cū facili inflāmatione dictoꝝ mēbroꝝ spiri-
tualiū ⁊ ꝯñr facili inductiōe ad febrē. Audereʒ
igiṫ suꝑ agaricū trociscatū. cū appropriatis vt
cū nuce muscata cū cubebis: ⁊ hiera si expedit:
⁊ hierā magnam cōem stāte materia frigida vi
scosa: ꝙ si sit acuta salsa misceaṫ aliq̄d de pillƚis
alseiereth ꝑꝑ mirabo. ⁊ masticē ītrātia. ¶ Valēt
ēt pilƚe de mastice q̄s posuit Me. i caº de soda-
q̄ sunt satis leues: ⁊ omni tempore ⁊ die possūt
exhiberi. Nam singulariter soluens in illis est
turbith. ⁊ si loco eius ponatur tantumdem de
agarico ad hanc intentionem magis iuuabit.
Valent etiam pillule de agarico Meƺ. que nō
tantum materiā antecedentem sed ad coniun-
ctam iuuamentum afferunt: ⁊ materia diffici-
liori existente vt grossiori ⁊ viscosiore in corpo
refrigidiori valent pillule de oppoponaco sin
gularissime: quia materiam ex pectore ⁊ cere-
bro mirabiliter educunt: sed vsus earum veren
dus est precipue si ab artifice non sint diligen-
ter constructe. Nam oportet oppoponacum co
rigere ꝓpter eius acuitatem ꝭm modū Me. in
capº de serap̄. qm̄ dicit in capº ꝓprio nutriatur
sicut dictum est de serap̄. ¶ Inter tamen q̄dam
soluentia lenia etiam laudantur ꝓ digestiuis
simul terbentina cum melle, ⁊ eam laudauit. A.
Ra. Ga. ⁊ Me. Laudatur etiam ius galli decre
piti decocti cum medulla cartami ⁊ asse ysopo
sicca ⁊ epithimo cū passuƚ. Et aliqui addunt de
volubili vt ponitur quarto continentis. Et di-
xerunt Serapio ⁊ Rasis 4º continētis: ⁊ Aui.
in capº de asmate. ꝙ si per ius galli supra descri
ptum ⁊ alia venter non soluatur tunc ponatur
in aqua ordei aliquid euforbij. Dicit Aui. deco
quatur in eo vehementer quia est maximi iu-
uamenti. sup. in soluendo materiam flegmati-
cam. ¶ Fiunt etiam ad hanc intentionem pil-
lule alie de agarico vt infra. ℞. agarici electi. ʒ.
ij. aristoƚ. ro. ʒ. ʒ. anisi quartam. ʒ. vnius: ⁊ cum
oximelle fiant pillule. detur. ʒ. ſ. vel. ʒ. si expedit
⁊ sunt singulares in casu. Si adderetur etiam
aliquid epithimi: qm̄ agaricus ⁊ epithimus nō
prestant iuuamentum tantum vt medicine so-
lutiue: sed etiam vt digerentes per qualitates
manifestas subtiliando preparando materiam
expulsioni. Credo etiam ꝙ iuuent cum mirabi-
li ꝓprietate confortādo expulsiuā maxime pul
monis in expellendo. ¶ Et si placeret possum⁹
vti virtute eorum in decoctione faciendo deco
ctionē solutiuā pectoralem in materia frigida
⁊ grossa: vt infra. ℞. ficuum siccarum dactyloꝝ
bñ maturoꝝ: añ. numero. iiij. passulaꝝ. ʒ. ſ. cala-
menti: fenugreci: añ. ʒ. ij. epithimi. ʒ. ſ. cinnamo
mi: feniculi: añ. ʒ. ʒ. agarici electi. ʒ. ij. ƺinƺ. ℈. j.
decoquātur in debita q̄ntitate aque or. puta in
lib. ij. vsquequo redeat ad. ℥. vj. ⁊ coletur ⁊ deṫ
medietas ei⁹ in potu. nā est medicīa digestiua
⁊ aliqualr solutiua. ¶ Aliqui in casu stāte mā
in pectore vel pulmone laudāt vomituʒ in eūo
ne materie: ⁊ Aui. videtur consentire in vomi-
tu. Et hoc ideo est: qm̄ ꝑ vomitū fit motus labo
riosus agitatiuus materierum maxime circa
cānā existentium. Uñ illis commotis cum co-
natu facto in actu vomendi ad expulsioneʒ mo
uentur dicte materie per cānam ad os: ⁊ simul
educuntur cum materiebus eductis a stomaco
⁊ per istum eundem modum ad educendum ma
terias que sunt in pectore vel pulmone. ¶ Lau
dauit etiam Aui. sternutationem qñ virtus est
debilis ad expellendum ⁊ de se materia esset pa
rata expui stante virtute forti. Nam ꝓpter ex-
cussionem factam a membris pectoris in ster-
nutatione educitur illa materia que aliter nō
educeretur. Et istam sententiam posuit in fine
capituli de medicis pectoris dixit sic. Et scias
ꝙ multotiens retinetur aliquid in pectore: ⁊ est
recipiens vt expuatur. i. est paratus de se nisi
virtus ab eo debilitetur: ⁊ tunc quidem opor-
tet vt adiuuetur cum sternutatione. ¶ Ego ta-
men non auderem in non paratis ad vomēdū
vti vomitiuo seu etiaʒ sternutatione stāte mul
titudine materie peccantis circa membra spi-
ritualia propter timorem notum. Sed ego in
paratis etiam auderem cum vomitiuo leni im
posito frusto ellebori in raffano et facta deco-
ctione raffani abiecto elleboro: de quo dicebat
Aui. in cura asmatis. Et elleborus albus valde
iuuatiuus est etiam in egritudinibus pectoris

Nota bñ q̄ sequunṫ

Terbentina laudaṫ i hoc casu.

De iure galli.

Nota bonē opionē autoris s[uper] vomitu ⁊ sternutatione.

securius absq; timore: ego tñ nõ auderẽ in corpore nõ parato ad vomẽdũ ꝓpter nocumẽta q̃ sunt apta sequi in nõ paratis. vbi ergo non sit materia nimia: sed tãta solum vt expectemus euacuationẽ eius per sputum: vt dictum est in ꝑn° melius est intẽdere cũ euacuãtibus ꝑ sputum: ⁊ illa sunt q̃ habilitãt materiam ad expuẽdum digerẽdo eam cum appropriatis: de q̃bus dictum est supra in intẽtione prima superiore. De his etiam aliquid dicetur in intentione vltima sequẽte. ¶ Qñ illa non sufficiunt medici sunt ingeniati ad exiccandum materiã cum reliqua non sufficiunt ad expurgationez ⁊ maxie cum materia est liquida ⁊ in corpore humido vt exhibeãt aliquas medicinas exiccatiuas vł etiam vt faciant ad id suffumigiũ. ¶ Sed circa applicationem horum oportet annotari aliquos canones.

¶ Primo ꝙ ꝑ tales medicinas exiccatiuas intelligũtur medicine q̃ simul sunt resoluẽtes dissoluẽtes ⁊ consumptiue. vnde a dominio talia debẽt ad calidũ declinare acutũ resolutiuũ dissolutiuũ ⁊ cuz siccitate sint exiccãtes. Nam de his dicebat Me. in ca° ꝓprio de tussi humida cum posuisset quasdam intẽtiões in ea necessarias posuit quartã intentionem q̃ est exiccatio residui ⁊ supflui humidi. Et hanc declarans intentionem dixit. Quartam rem complent administrationes medicaminum materiam dissoluentium resoluentium ⁊ consumantium. Et addit: ⁊ hoc quidam medici consueuerunt medicamina exiccatiua vocare: ⁊ ita patet de simplicibus q̃bus communiter vtuntur auctores ꝙ talia sunt intensiue calida cum siccitate coniũcta vt est sulphur: arsenicũ storax: myrra: aristologia: ⁊ huiusmodi. ¶ Et ex his patet cañ. in cura ꝙ in corporibus siccis extenuatis ⁊ in febribus exhibitio harum est multum suspecta. ¶ Ex his infert scðs cañ. ꝙ in materia grossa ⁊ dura maxime peccante in multa q̃titate talia nõ debẽt offerri: qm̃ magis inspissatur materia ⁊ induratur: ⁊ sic sunt causa magni timoris: qꝛ aliquotiens suffocationis in disponendo membra spiritus ad motũ ⁊ faciẽdo etiã mãm magis rebellem expulsioni ⁊ ꝓpter istam causam peccante tali materia. Dicit Mes. loco allegato ponẽdo in hoc cañ. ꝙ talia administranda sunt postq̃ administrationes mundificantiuz communiũ ⁊ ꝓpriorum cum iterationibus conuenientib⁹ precesserint: ⁊ ita non vult materiã esse multaz sup. ⁊ grossam sed multum minoratam. Idcirco addidit vt exiccetur residuum rei. s. modicuz existens: ⁊ declarans timorem eorum nisi sic offerantur dixit. Administrare autem ea a ꝑn° est prefocare ⁊ ponere egrum ad mortem: sed vbi materia esset humida liquida de qua timeatur suffocatio ꝓpter plenitudinem valde faciens tussim credo ꝙ possent predicta exiccatiua applicari: immo deberent applicari: qm̃ medicine digestiue calefactiue dilatantes vel etiam solutiue ꝓpter agitationem omnes tales ponerẽt egrum in timore ⁊ quasi in perditione: etiã minor timor videtur sequi in applicatione horum aliqualiter minorantium ⁊ exiccantium materiam sine agitatione: ⁊ maxime in corpore frigidi cordis vel naturaliter vel etatiue: neq; sequitur nocumentum ex parte materie q̃ exiccetur et induretur: qualis sequitur in materia grossa cruda. Et ad istum sensum credo dicit. A. in cap° proprio de cura tussis quasi ad finem: ⁊ cum humiditas est perueniens ad quantitatez i. materia humida liquida est perueniens ad quãtitatem. s. multam ita sup. vt dubitetur vt dictum est tunc administra suffumigationẽ ex arsenico rubeo ⁊ stercore leporis ⁊ farina ordei ⁊ corticibus phisticorum confectis cum vitellis ouorum: ⁊ fac trociscos. ʒ. vnius pro quolibet: ⁊ ita fiat suffumigatio ex eo ꝫm modũ dcm̃ circa literaz tribus vicibus. dicit. A. ⁊ ita Me. quasi innuat ꝙ in tribus vicibus minuetur timor suffocationis.

¶ Ponuntur etiam alie descriptiones ad hanc intentionem ab auctoribus vt cũ aristologia ⁊ myrra ⁊ castoreo siue galbano incorporatis cũ butyro vaccino ⁊c. ¶ Et hic cõmemoret qð dictum est circa literã ꝙ semꝑ post hmõi suffumigationes sumat aliqð humectatiuũ: vt aqua cũ butyro onino. vt voluit Me. vel aliquod hmõi ꝓpter causam circa textũ allegatã. ¶ Laudant etiã auctores ad hãc intẽtionem nõ soluz suffumigia: sed etiã interi⁹ recepta: vñ laudat cõiter ab Aui. in cap° de asmate: ⁊ etiã a Mes. in hoc ca° ⁊ a Ra. 4° cõti. vt detur in potu arsenicum cũ aqua mellis ⁊ sulphur cum ouis sorbilibus. Et dicit de sulphure Serap. de simplicibus ca° ꝓprio ꝙ sulphur quod ignis non tetigit. i. purum minerale: sed electum sumptum cum ouo sorbili putredines flegmaticas a pectore purgat supp. exiccando ⁊ educit saniem ex pectore forte soluendo.

Nota de sulphure.

¶ Ego tamen non auderem in exhibitione horuz: sed auderem in exhibitione cymini: de quo dicit Auicenna in hac intentione in cura asmatis: ⁊ ex medicinis bonis ꝓpinquis equalitati est cyminum cum aceto mixtum. ego darem cuz aqua ruthe vel ysopi vel enule. ⁊ addit. ⁊ est iuuatiuum valde ad anhelitum preparationis. Et ad idem valet etiam si sumantur due ficus pingues ⁊ bñ calefiãt: ⁊ postea cũ calamẽto puluerisato cõmisceãtur ⁊ sumãtur añ prãdiũ per quartã hore ⁊ ego eis vsum sum vtilr. Laudarẽ etiã exhibitionẽ myrre vel aristo. ro. facto electuario cum melle. nam aristolo. ro. in hoc casu multum laudatur.

Nota de cymino.

¶ Posset etiam exhiberi medicina ad hanc intentionem sub forma decoctionis. vt. ℞. prassi leuistici. foliorum ysopi ⁊ saturegie. ana. M. ß. radicum enule. ʒ. ß. thimi aristolo. ana. ʒ. ij. bulliant in duobus bocalibus aque ad consumptionem tertie partis: ⁊ sumantur. ℥. iiij. vel. v. cum melle facta colatura.

¶ Ego tamen non video quare ad hanc intentionem non debent magis iuuare suffumigia q̃ interius recepta cuz immediatius ꝑtigãt ad pectus ⁊ pulmonẽ: ⁊ nõ tm̃ sunt suspecta sicut alia fortia: de q̃b⁹ dcm̃ est: q̃ si nõ sint venenosa vt est arsenicũ: saltẽ cũ forti calĩtate ⁊ siccitate cũ ocurrũt stomaco etiã maiorẽ impressionem faciũt q̃ fumus in stomaco: vnde pñt sensibiliter magis ledere stomacum q̃ fumus ⁊ minus iuuare: cum mediatius ⁊ per longam viam ꝑueniãt ad pectus vel pulmonẽ: ideo mihi videtur in hac intentione standum esse in suffumigijs: ⁊ his sum contentus in hac intentione.

Nota bñ.

¶ Seq̄tur intētio diuersionis.) De diuersione
igit̄ dicat̄ vt p° fiat fricatio membrorū inferio
rū: vētosatio cruriū. ponātur etiā vētose in na
tibus ꝛ postea in spatulis: ꝛ maxime materia in
fluxu exn̄te ad pectus. ¶ Cōplet̄ etiā in fluēte
materia catarrali cū ruptorijs post aures ꝛ cuꝫ
setano ꝛ cū cauterio posito vltimate supra com
missurā: de q̄bus dcm̄ est in ca° de catarro: sed
de mitioribus est vt fiat empl'm ruptoriū cum fi
cubus ꝛ synapi vt fiat vesicatio capitis: de mi
tioribus etiā est vt fiāt sacculi exiccātes ꝛ cere
brū ꝯfortātes: de q̄b⁹ etiā supradictū est in ca°
de catar°. ¶ Unū tn̄ h̄ cōmemoret̄: de q̄ Auēzo.
in ca° de tussi facit mētionē: dic̄ ꝙ loco empl'i
sup̱ caput p̄r su⁹s reducebat medicinas ad sub
stātiā pulueris ꝛ melius applicat̄ facta tōsura
vel rasura: tn̄ addit: qm̄ nō fit bona ꝑmixtio pl'
uez: fiat p° puluez ꝑmixtio cū aq̄ aliqua de ap
propriatis: ꝛ postea trocisc ētur ꝛ exiccata in vm
bra denuo pulueri zēt̄. nā acq̄rit̄ q̄dā for^a^ in il
la ꝑmixtione: ꝛ hūc modū ꝑuo capiēdo de stupa
canapis subtiliata ꝛ extēsa ad formā palme ma
nus: ꝛ posita sup̱ assere sursum ꝓijciat̄ puluis: ꝛ
postea cū puluere applicet̄ capiti. nam puluis
melius annectit̄ ꝛ applicat̄ capiti mediāte stu
ꝙ sine stupa. ¶ Diuersio etiā fit cōueniēter in
casu p̱ clysteria appropata quoz decoctiones
fieri possunt cū medicinis appropatis: de q̄b⁹
dcm̄ est supra: postea addēdo cassiā ꝛ hieram si
expediat: variādo etiā olea ₰m diuersitatē ma
teriez tussis: etiā si fuerit materia sanguinea
ex epate fiat fl'omia appropriata ₰m can̄. al's da
tos aliquotiēs de saphenis aliquotiēs de basi
lica. ¶ Diuersio etiā fit ex ipso pectore ponēdo
pannū supra pect⁹ ꝛ facta fricatiōe forti vt ru
beat cutis: nā sic mā ꝯuertit̄ ad cutim: ꝛ si fue
rit grossa calefit ꝛ subtiliat̄: sed iste diuersiōes
immediate de membris pectoris fiāt post euō
ues ₰m ordinem: ꝛ nequaꝙ in principio ne mā
trahatur ad dicta membra.

¶ Postremo veniendo ad vltimā intentionem
q̄ cōpletur partim cū resol'one māez q̄ remanse
runt in pectore: ꝛ partim cū his q̄ sistunt tussiꝫ
nō sumpta indicatione a qualitate māe: sꝫ tm̄
mō ad q̄etandū mām si qua fuerit: qm̄ cū q̄escit
minus ledit: ꝛ ad minuēdū sensum mēbroz pa
tientiū: q: diminuta sensibilitate minus ꝑcipit̄
nocumētū ceteris parib⁹: ꝛ sic minor erit tussis
ꝑtim cū cōfortantib⁹ pectus vel pulmonē: ꝛ in
hac intētione exp̄sse colligit̄ ꝙ fortiter calefa
ciētia in casu nō ꝯueniūt: tū q: faciūt ad morā
māez quaz q̄etē q̄rimus: tū q: resoluūt de nā
li calititate mēbroz sp̄ualiū: nō ēt ꝯueniūt mul
tū humida: q: tālia robur ꝛ v̄tutē mēbroz rela
xāt q̄ ex multo tp̱e sunt mollificata ꝛ debilita
ta p̱ medicinas ad screatuꝫ faciētes. ¶ Est igit̄
ꝑncipal'r in hac intētiōe vtēdū medicis a tota
suba valētib⁹: ꝛ ēt his q̄ aliqual'r. fridītate ꝛ mo
derata siccitate vniūt subam mēbroz anhelit⁹
ꝛ q̄ tn̄ cū dictis mēbris specificā h̄nt ꝯueniētiā
vt sunt singularissime myrti ꝛ succ⁹ eoz ꝛ rob si
rupus ex eis: alterādo tn̄ aliquotiēs cū calidis
vel fridis alijs pectoralib⁹ ₰m cōpl'onē remouē
dā q̄ remāsit ī mēbris ex mā ꝑcedēti. Et qn̄ pur
staret acuta sensibilitas oportebit in his appo
nere aliquid paz stupefaciens. ¶ Ideo ad hāc
intentionē ad practicā reducendo dicebat Me
sue ꝛ est optima l'ra in hac intētione. Summa
aūt medicinaz tussim sedātiū cū ꝯfortatiōe pe
ctoris ꝛ pulmonis: hec est rob aut sirup⁹ factus
ex succo granoz myrti est ad id. i. ad hanc inten
tionē mirabile: ꝛ hoc in tussi cal'a sup̱. alio non
adiūcto: sed in frigida q̄dē cū myrre ꝛ croci mo
dico: postea addit ponēdo ea q̄ a ꝓprietate spe
cifica iuuāt. Pulmonis aūt vulpis sicci iuuamē
tum est sublime in cal'a ꝛ in frigida. In cal'a qui
dē aut̄. ʒ. i. ʒ. ʒ. ex eo cū sirupo myrtino. In frigi
da vero cū melle ꝛ aqua cal'a. i. hysopi vel alio
hmōi. Et addit ꝙ huius intētionis est crocus. s.
ꝓpter mirabilē cōfortationē eius. ꝛ in cal'a su
matur cū sirupo myrtino: ꝛ in frigida cuꝫ melle
aut sirupo de hysopo: idē d̄r de nuce cup̄ssi ꝛ gra
nis pini ex mirabili ꝓprietate. ¶ Aliq̄ etiā in
ter medicinas a ꝓprietate valētes vltra pulmo
nem vulpis laudant pulmonē eritij. Et dicunt
quidam ꝙ lapilli inuenti in ventre pulloz hy
rundinum dextro brachio suspensi preseruāt a
tussi: ꝛ ꝯn̄r in hac intētione valēt. Et aliqui ad
dūnt ꝙ lingua aquile posita in panno lineo et
collo suspēsa: disniā sanat ꝛ tussim. Et aliqui di
cunt de pulmone asini valere sicut de pulmone
vulpis: lꝫ Raꝫ. in suis secretis loquens de pul
mone asini de hoc nihil dixerit. Et alij dicūt eē
verissimum: ꝛ de mente Dias. facta diligēti īue
stigatione in eo: non sic reperi. Dicūt ꝙ stercus
corui in lana collectum ꝛ in calceis infantium
inuolutum tussi remediat̄: ꝛ istis possum⁹ vti si
cut dictū est supra de pulmone vulpis: ꝛ dicit
thesaurus pauperū: ꝙ si radices vngule caballi
ne siue farfare diuidas p̱ rotulos sup̱ tegulā ca
lidam ponens: ita vt patiens bene coopert⁹ re
cipiat fumū p̱ os donec sudet: ꝛ si sepe id fecerit
remouebitur tussis in totū: ista cōueniunt ex ꝓ
prietate. ¶ Sed si intēdamus diminutiōi sen
sus mēbri ꝛ ad quietandū materias si q̄ essent
vt minus imprimāt: tunc valet domesticū stu
pefactiuum factū ab Aui. ca° ꝓprio de cura ver
sus finem: ut sumant̄ semis iusquiami ꝑtes sex.
granorū pini partes tres croci pars vna confi
ciantur cū rob ꝛ forment̄ pillule. Nā iste sunt re
misse stupefactiue cōfortate cū medicis pecto
ralibus: vt ptꝫ. Et si vis fortiorē medicinam ad
hanc vltimā intentionē fiat stupefactiuū: vt in
fra. ℞. croci cassieli. storacis calamite castorei
opij. an̄. partes equales conficiantur cum syru
po de papauere: doꝫ est a granis. x. vsq; ad. xx.

¶ Potest etiam cōfortari pectus exterius cum
vnctionibus appropriatis. Nam remanēte cō
plexione calida valet oleū viol'. cū modico oleo
myrtilloz ꝛ mucilagine dragag. ꝛ gūmi ara. vel
se. cydonioz. Et in cōplexione sicca oleū amig
dalarum dul. Et si declinat ad caliditatem cum
oleo viol'. Et si declinat ad frigiditatem cū mu
cilagine fenugreci vel pinguedine anseris. Et
in complexione frigida hysopus humida mu
cilago fenugreci ꝛ altee cum oleo camomillino
semper apponendo aliquid croci ad penetra
tionem ꝛ cōfortationem: ꝛ ita potestis discurre
re ad alia similia etiā que offerri possunt cōue
nienter in scd̄a intentione de equatione mate
rie: sed in his nō multū spero iuuamentū vt su
pra dictū est: sed ne appareat ex ꝑte operantis
defectus laudo hmōi offerri debere supponen
do lanam vel cottum ₰m diuersas intētiones.

Nota v̄ba Auēzoar.

Nota de stupis q̄r dn̄t applicari capiti cū pulueribus.

Sirup⁹ de myrto val de appropriat̄ l hoc cau.

Lingua aquile. Pulmo asini.

Radices farfare oia suprascripta valēt tussi a proprietate.

¶ Supest etiã hic ponere intẽtionẽ circa acciñtia: vt etiã fecit Mes. vt de tussi cõplicata cũ fe. ꝑ qua recurrat ad ea q̃ scribũtur pᵃ quarti. de acciñtib⁹ feb. ⁊ etiã vt caueat ab illis calidis q̃ forte necessaria essent nisi cõiũgeret feb. sꝫ stan dũ est in tempatis ad casum valẽtibus de q̃b⁹ dcm̃ est supra vt in decoctione liquiritie capil. ve. sebesten ⁊ fikium. ¶ Et si cõiũgat fluxus habeat etiã respect⁹ vt dcm̃ est supra addendo in medicinis ad intẽtiones particulares medicinas pectorales: ⁊ etiã fluxui approp̃atas de q̃bus etiã supra dictũ est: vt sunt myrti: gummi ara. ⁊c. ⁊ videãtur q̃ scribũtur sup. hoc in 16ᵃ tertij. in cura gñali fluxus. vbi ponit cañ. de complicatione feb. cũ fluxu. ¶ Et si fuerit tussis cũ sputo sanguinis vel ptisi recurrat ad ea q̃ infra dicẽtur in locis ꝓprijs. ¶ Et si fuerit tussis cõiũcta in etate pueritie: q̃ vtplꝫm seq̃tur defluxũ catarroꝝ: vel etiã malitiã regiminis: vñ multiplicãtur sup̃fluitates in pulmonib⁹ eoꝝ ⁊ ꝓpt passibilitatẽ etatis nõ pñt cõueniẽter offerri q̃ supra dicta sunt: nec in tussi nec etiã in alijs dispõnibus: sꝫ opꝫ in egritudinibus eoꝝ maximã sumi indicationẽ ab etate ꝓpter qḋ Auic. fecit spãle caᵐ 3ᵃ pmi: de egritudinibus q̃ infãtibus accidũt. Hic breuiter dicat ꝫm sentẽtiã eiusdẽ in caᵒ nũc alle. ꝙ si tussis fuerit in infãte lactãte ex defluxu reumatismi ⁊c. ꝙ liniat ligua infantis ex melle multũ: deinde lingue radix p̃mat capite cõuerso supra faciẽ eius: ⁊ ita multũ flatis exp̃met: vel euomet ⁊ forte sanabit: vl' etiã sumãt succ⁹ liq̃ritie ⁊ penidij ⁊ misceãtur cũ lacte ilico mulcto ⁊ quaq̃ die parũ ex eis detur. Et ponẽs curã circa hoc. 10ᵃ tertij. caᵒ proprio. dixit idẽ Aui. Et pueris q̃dẽ sufficiunt sorbitiones decocte cũ lacte nutricis donec sint in essentia mellis: aut cũ aqua feniculi humidi. i. succo: vt. s. sumatur decoctio pulli ⁊ fil' cũ' lacte misceatur ⁊ cũ penidijs decoquat ad decoc. essentie mellis: ⁊ ita duo coclearia exhibeant infanti. ¶ Vel fiant sorbitiones. i. decoctiões appropriate facte ex decoctiõe liq̃ritie: gũmi ara. dragaganti. seĩs cydonioꝝ excorticatoꝝ vel cuꝫ passulis sebestẽ magis calefaciendo si expedit ꝫm exigentiã: ⁊ tunc dicta deco. siue sorbitio misceatur cũ succo feniculi: ⁊ bulliãt vsq̃ ad essentiã mellis addẽdo penidios vt supra. ¶ Potest etiã fieri gratũ electuariũ ex lacte nutricis ⁊ lacte amigdalaꝝ dul. decoctis cũ zuc. ⁊ penidijs ⁊ stãte calitate posset addi paꝝ lact̃ papa. ad formã debitã reducti. ¶ Cõuenit ẽt vt sup cõmissura anteriore coronali sagittalis vbi os pueri est multũ molle: ⁊ in qua pte ꝑcipit manifest⁹ motus cerebri ꝓpter mollitiẽ cranei in puero supponat stupa canapi carminata sup q̃ pri⁹ puluerizetur de puluere rosaꝝ ⁊ macis equal'r. naꝫ iuuabit diuersioni mãe fluẽtis ⁊ aliq̃li resolũni eius ⁊ cõfortationi cerebri. Et si vis lati⁹ q̃re dicta Ras. in libello suo de egritudinib⁹ pueroꝝ: ⁊ his sum cõtentus. Et sic sit finis huius capli de tussi cum laude dei oĩpotentis.

De tussi in fantium ⁊ cura.

¶ De asmate. Cap. I.

Cum aliquis assidue patit tussim ⁊ aerẽ attrahit sicut fit post cursũ aut post vehemẽtẽ motũ: ⁊ cũ iacet supinus est ei deterius: sed cuꝫ sedet est ei melius.

¶ Decoctio ei dãda est q̃. ℞. ficuũ citrinorũ. ʒ. x. dactyloꝝ multã humiditatẽ hñtiũ seĩs apij feniculi capil. ve. liquirie hysopi: prassij: oĩm añ. ʒ. v. coquant in trib⁹ lib. aq̃ dulcis donec redeãt ad vnã ⁊ colet. ¶ De hac vo decoctiõe trib⁹ dieb⁹ egro in potu tribuat cũ põdere duoꝝ aureoꝝ hui⁹ cõfectionis: q̃. ℞. succi liqritie hysopi cap. ve. oĩm añ. ʒ. x. cordumeni pipis amigdalarũ amaraꝝ aristo. ro. seĩs vrtice oĩum añ. ʒ. v. mellis dispumati. q. s. hec em̃ cõfectio sup̃fluitates q̃ sunt in pectore mirabil'r expellit ⁊ est optima. Danda itaq̃ est ꝑ hebdomadam vnã cõtinuo. ¶ Deinde eger post q̃ comederit synapim ⁊ mel vomere cogẽdus est. ¶ Et venter ex his pillulis soluendus: que. ℞. agarici gra. ordei. xviij. colloq̃ntide interioris gra. ordei. vj. elaterij gra. iiij. succi liquiritie. ʒ. ß. fiant ex eis pill'. ⁊ sufficit ad dosim vnam. ¶ Post hoc quoq̃ iterum redeat ad cõfectionem ⁊ decoctionem sumendam ⁊ postremo ad vomitum et ventris solutionẽ vt prius: hoc sepe faciendum est donec eger sanitati restituatur. ¶ Interim tamen a cibis grossis ⁊ stipticis acetosis abstineat.

Des. decoctiõis vtil. ad asma.

Des. pillularum ad asma.

Expedito capitulo de tussi sequitur ex ordine capitulũ de asmate ⁊ conuenienter fit continuatio huius: qm̃ sicut tussis est accñs vt plerũq̃ ad asma et ad alias pectoris ⁊ pulmõis malas dispõnes sequẽs vt. s. dictũ est. Idcirco fuit ꝯueniẽs prius de ea determinare: ita similiter ⁊ asma cũ fit vel absolute malitia anhelitus vel spãlis ipsi⁹ malitia vt infra videbitur loco suo. Cum anhelit⁹ malitia sequat ẽt ad oẽm fere malã dispõnẽ pectoris ⁊ pulmõis: vt videbit ẽt in caplis ꝓprijs de pleuresi ⁊ peripleumonia ⁊c. Fuit igitur conueniens etiam ex ordine post tussim determinare de asmate: qḋ asma etiam proprijssime sumptum magis cõicat cum malitia anhelitus qḋ dispositiões q̃ est accidens cõe ad alias malas dispositiões ꝙ de aliqua alia particulari dispositione. Determinando ergo de asmate Ras. in hoc capitulo tria principaliter facit: quoniam primo per signa manifestat ipsum asma de quo intendit. secũdo ponit curam ipsius per diuersa ingenia medicinarum. tertio ponit regimen in dieta. secunda ibi. (Decoc. autem danda est.) tertia ibi. In fine capituli. (Interim tamen a cibis grossis ⁊ stipticis ⁊c.) ¶ De prima parte dixit manifestãdo istam dispositionem. Cum aliquis assidue patitur tussim ⁊ aerem attrahit quemadmodum post cursum aut post vehementem mo

tum sup.in quibus attrahitur saltē frequenter aer ⁊ cum iacet supinus est ei deterius.s.qꝛ maxime frequentatur anhelitus:sed cū sedet est ei melius:tunc sup.iudicandum est ꝙ talis patitur asma. ¶Et ꝑ intelligentia huius partis est aduertēdū ꝙ lȝ asmatis large sumpti multiplices sint cause ⁊ diuerse:qm̄ idem sonat asma cōiter acceptum:qḋ angustia siue malitia anhelit⁹ vt voluit Ras.4° continentis.ca° p°.vbi cōclusit etiam peripleumoniam sub asmate:tn̄ Ras.in hoc ca° strictiȝ ⁊ ꝓprijssime sumpsit asma ꝑ malitia anhelitus pendente ex essentiali nocumēto in pulmone sine apate ⁊ sine feb.maxime ꝓpter mām flāticā viscosam opilantē vias anhelitus vt cannā vel ramos eius:siue ramos venarum:siue arterie venalis ⁊ vene arterialis: siue etiam poros ipsos sube carnee pulmonis: in q̄bus dȝ nālr aer ꝯtineri vt recipiat alterationē conuenientē anteꝙ̄ ad coꝛ veniat:⁊ vt aliquotiens suppleat vices aeris attrahēdi vel expellendi:qn̄ hō non vult aerē attrahere vel expellere ꝑ determinato fine:ne attrahat.s.aerē fetidū vt ꝯtingit itinerantib⁹ aliquotiens per loca fetida qui cōtinent anhelitum:⁊ sic in eisdē poris facta opilatione:fit etiā anhelitus malitia siue cōstrictio:⁊ ꝯñr asma talr proprijssime sumptum:de quo est sermo in pn̄ti cap° tanꝙ̄ de asmate plerūqȝ cōtingenti:qm̄ vt supra fuit dictū Rasis fuit breuiloquus in hoc libro nō potens de singulis spēbus ⁊ causis dispōnum ꝓternālium discurrere:sed determinat se ad causas vt plr̄m cōtingētes:⁊ ita in asmate se conuertit ad cām vt multū euenientē:immo q̄ quasi familiaris est oībus senib⁹ ꝓcipue decrepitis. ¶Et ex his patet signa posita in textu de asmate scd̄m hanc acceptionē sumpto. Nā primo assidue vel quasi assidue patitur tussim patiēs ꝓpter mām talr̄ opilantem nocentē vt est dictū supra in capitulo tussis. Habet ēt frequēter anhelituȝ de necessitate:ita ꝙ modica cadit quies inter motum q̄ sequit̄ ⁊ inter illuȝ q̄ est ante ip̄m siue sit inspiratio siue expiratio. Nā ex vehementia necessitatis refrigerij ⁊ expirationis facit vt cum non possit eidē satisfieri ꝑ magnitudinē anhelitus vel velocitate opȝ de necessitate frequētare:⁊ in casu ꝓpter indispōnē instr̄oꝝ anhelitus vt viaꝝ mediaꝝ.s.opilationū nō pōt magna ꝙ̄titas aeris attrahi:⁊ sic nō pōt fieri anhelitus magn⁹ neqȝ eq̄lis et ꝓpter debilitatē cōiūctā:⁊ ꝓpter easdē cās nō pōt ēt fieri velox āhelit⁹:qꝛ non pōt fieri mot⁹ in spacio breui in attractiōe aeris:vel expiratiōe faciēs ad ꝯsecutionē necessitatis vt ptȝ intelligēti:ex ꝯñti opȝ frequētare ⁊ qui intelligit cās ꝯtētiuas pulsus q̄ sunt tres s.necessitas virtus ⁊ obedientia instr̄i:ꝺm quarū varietateȝ variant̄ pulsus dr̄ie:⁊ vt dicebat Aui.10ª tertij.in ca° de anhelitu magno.Cause vero anhelit⁹ magni sunt cause pulsus magni. s.tres ꝓdicte.s.necessitas magna:virtus fortis: ⁊ obediētia instr̄oꝝ:⁊ sicut deficiētevirtute vel istr̄o facto inobediēte:stāte necessitate magna vel equali ad eā anꝙ̄ virt⁹ debilitaret̄ vel istr̄m fieret inobediēs:nō pōt fieri magnitudo puls⁹ neqȝ velocitas ad debite satisfaciēdum:⁊ inde opȝ frequētare vt scd̄a primi est declaratuȝ:ita silr̄ intelligat̄ in anhelitu:⁊ ꝯñr attrahūt aereȝ queādmodū fit post cursum aut vehemētē motum. ¶Addit:⁊ cū iacet supinus est ei deteri⁹ sed cū sedet est ei melius. Hoc ēt est claꝝ ⁊ ē sn̄ia Auer.eadē 10ª tertij.in sermone vl̄ti. de malitia anhelitus in fine.vbi dixit. Et oīs q̄ de malitia anhelit⁹ aut ipsius ꝯstrictio aut difficultas ei⁹ ꝓpter mām addit̄ apud resupinationē:⁊ ē media apud dormitionē sup latus:⁊ alleuiat̄ cum supra ventrē iacet aliq̄s. Cā tn̄ huius dicti sumit̄ ex eo qḋ hoīe supīo iacēte diaphragma trahitur sup pulmonē ꝺm ptē supioꝛē alligatā furcule:mēbra ēt pectoris an̄rioꝛa cadunt supra pulmonē:⁊ sic pulmonē cōprimūt:vn̄ nō pōt debite dilatari:si ēt mā fuerit in pulmone ꝺm illum sitū magis grauitat:⁊ ꝯñr difficultas ī motu acquirit̄. Idcirco ptȝ ꝙ malitia anhelit⁹ apud resupinationē addit̄:⁊ ex opposito alleuiat̄ cū supra ventrē iacet:qꝛ diaphragma dilatat̄ a pulmone ꝺm partē supioꝛē:maxime tn̄ videtur alleuiari cū sedet:inclinata tn̄ facie ad anterius vt cōtingit cū se appodiāt supra sustētamenta lignea:qm̄ sic vident̄ meat⁹ magis dilatari:⁊ ꝯñr fit motus leuioꝛ aeris ⁊ reliquoꝝ coꝛpoꝝ ꝑ eos ⁊ medio mō vident̄ disponi cū sup latus iacēt. ¶Et hec sunt q̄ dixi de prima pte.lege lr̄aȝ. Cū aliq̄s assidue patit̄ tussiȝ vel sup.quasi assidue ⁊ aerē attrahit sup.vel expellit,frequēter quem admodū fit post cursum aut vehemētē motum: nā tales frequēter aerē inspirant:vt ptȝ. Et cuȝ iacet supinus est ei deterius.i.supra dorsum facie sursuȝ eleuata:sed cū sedet est ei melius.s.in hac anhelitus malitia:tūc sup indicādū est talē esse asmaticū:ꝓcipue sup.intellegit̄ nō existēte se.neqȝ apate in pulmone vel mēbris pectoris ⁊ his accn̄tib⁹ ꝑseuerantib⁹:qm̄ cū se.nō tn̄ peccāte.mā in instr̄is anhelitus vel sp̄us vel ēt ī apate:nō ēt peccāte mā possent hec euenire:vt ptȝ consideranti:qn̄ tamen non esset iste x̄e asmaticus:de quo est sermo hic.

¶(Et decoctio ei ⁊c.) Nūc ꝯñr ponit curam ad hanc intētionē.s.ad expurgādū ꝑ screatū maxime mām grossam viscosam in pulmone ꝯtētaȝ. Et ꝺm hoc posset diuidi ps in q̄tuoꝛ ptes. Nam p° ponit quasdā medicinas ad hoc faciētes habilitādo mām subtiliādo incidēdo ⁊ abstergendo.scd̄o ponit curā ꝑ vomitū.tertio ꝑ medicinā laxatiuā.q̄rto declarat nō tm̄ semel hec fienda esse q̄ dicta sunt:sed ēt ad ea redeūdū ꝺm ordinē dictū:scd̄a ps incipit ibi.(Deinde eger.) terª ibi.(Et vēter ex his pill'is.) q̄rta ibi.(Post hoc iteꝝ):pª ps posset diuidi in duas ptes ꝺm duas descriptiones medicinaꝝ q̄s ordinat:et in fine eaꝝ ordinat ⁊ ponit vtilitatē ꝯfectionis ordiate ⁊ modū vsus eius.ibi.(Hec em̄ ꝯfectio legendo lr̄am ꝯtinuā.) ¶Dixit p° ordinādo decoctionē:decoctio em̄ dāda est q̄.℞.ficuuȝ citrinaꝝ.ʒ.x.dactyloꝝ maioꝛē humiditatē hn̄tiū.i.bn̄ pinguiū ⁊ carnosoꝝ:se.apij:se.feni.capil.ve.liquiritie hysopi prassij oīm an̄.ʒ.v.coquant̄ in tribus lib.aq̄ dulcis:donec redeat ad vnā ⁊ colet̄.naȝ hec decoctio maturat ⁊ equat mām viscosam ꝑ humiditatē ficuū dactyloꝝ liq̄ritie.nā viscosū per humidum admixtū remittitur in viscositate sicut ex opposito humidū liquidū ꝑ exiccationem aliquotiēs fit viscosum:equat̄ ēt per subtiliationē ⁊ incisionē ex se.apij:se.fenic.capil.ve. habilitatur ēt ad screatū ꝑ absterfionē hysopi: prassij ⁊ ficuū ⁊ dactyloꝝ.⁊ ista oīa sunt clarif-

Declaratio 2e partis pncipalis. Des. decoctionis.

cata supra in caº superiore. ¶ Addit: de hac aũt decoctione tribus diebus egro tribuatur sup. sumendo. ℥. v. vel. vj. de colatura cũ pondere. ij. aureoꝝ. i. ʒ. iij. huius cõfectiõis. nã vt voluñt auctores auř. in ꝯfectionibꝰ nõ solutiuis ponit̃ ꝑ ʒ. ſ. ℈. vbi in solutiuis dicit minꝰ paꝝ ꝙ. ʒ. cuius ꝯfectionis descriptio talis est. ℞. succi liq̃ritie hysopi capil. ve. oĩm aũ. ʒ. x. cordumeni piperis ad multũ incidendũ ⁊ subtiliandũ amigdalaꝝ amaraꝝ arist. ro. ad multũ abstergendũ: se. vrtice ẽtq̃ꝺ est multũ diuisiuum quasi sicut squilla: oĩm aũ. ʒ. v. pulueriʒent̃ oĩa: postea addat̃ mellis dispumati quantũ sufficit: ⁊ fiat ꝯfectio in electuario: hec eñ cõfectio supfluitates q̃ sunt in pectore mirabiliter expellit: optima est: danda est itaq̃ per hebdomadam vnã continuo vt vult: ⁊ his dictis nota vltra vtilitatẽ haꝝ medicinaꝝ q̃ꝺ Rasis in textu docet nos in oꝑe cũ est operandũ circa mãm multum resistentẽ ⁊ difficilẽ eductioni vt in casu nostro vbi est mã grossa viscosa: ⁊ est in vijs submersa ꝓfundis: ⁊ difficulter mouet̃ mã grauis sursum: q̃ꝺ nõ tm̃ debemus exhibere sirupũ vel decoctionẽ in mane sed ẽt cõfectionẽ sil' cũ sirupis ad maiorẽ vim ⁊ imp̃ssionẽ inducẽdam in mã. Insinuat scđo q̃ꝺ q: cõiter magis tediosum est bibere vnũ vitruʒ plenũ decoctione ⁊ cõfectionẽ sil' sumere ꝙ alterum tm̃ eoꝝ: ne infirmi nimis attedient̃ iubet vt ꝑ tres dies vtant̃ decoctione ⁊ cõfectione sil' postea vtant̃ cõfectione ẽt sine decoctione per alios quatuor dies: ⁊ sic ꝑ hebdomadã integrã ⁊ sic est fiendũ alterando ⁊ mutando ne acq̃rat̃ tediũ infirmis. ¶ Addit ꝯñr ordinando vomitum: deinde eger. s. post recepta postq̃ comederit sinapim ⁊ mel vomere cogendus est. Nam sinapis ⁊ mel incidunt mãm viscosam si qua fuerit in stomaco cõseruans ⁊ fouẽs mãm in pulmone exñtem: ⁊ sic per eam p̃paratur mã ad expulsionẽ per vomitũ: tunc ergo inducantur ad vomendũ: immo cogant̃ vt dixit: qm̃ seq̃tur iuuamentũ q̃ꝺ dictũ est de eũone mãe in stomaco exñtis: lʒ ẽt vomitus iuuet ꝑ aliũ modũ nõ peccante mã in stõ: vt declaraui supra esse de mente Aui. 10ª tertij. in fine capłi de cura pulmonis q: iuuat ẽt in expellẽdo mãm in pulmone ꝯtentã ꝑ cãnã eius ex vicinitate mery ad cãnã: ⁊ ita nõ teneat̃ verbũ Gerardi in hoc q̃ voluit dictũ Rasis solũ veritatẽ habere de vomitu vbi asma pẽdeat a mã fl'atica exñte in stõ: tũ q: ab ea dependere nõ põt sumẽdo asma vt supra dictũ est nisi ꝑ modũ dictũ ꝯseruationis ⁊ fomẽti: etiã ꝓpter id q̃ꝺ dictũ est vomitũ alio mõ iuuare quã ipse crediderit. ¶ Deinde dicit de tertia ꝑte ordinãdo solutiuũ: ⁊ vẽter ex his pill'is soluẽdus est: q̃. ℞. agarici gra. ordei. xviij. colloq̃ntide interioris gra. orđ. vj. elaterij gra. iiij. succi liquiritie. ʒ. ℈. fiant ex his pillule ⁊ sufficiunt ad dosim vnam. Elaterium est lacticinium multum acute soluens: ⁊ ita ꝓpter eius acuitatem credo determinauerit istud solutiuum ꝑ pondus ⁊ mensuram granoꝝ ordei q̃ꝺ nõ solet: lʒ reperiam in alio antiquo volumine descriptionem alteriꝰ forme que talis est ℞. agarici. ʒ. iiij. colloquintide elaterij: amboꝝ aũ. quartã. ʒ. vnius: succi liquiritie. ʒ. ℈. fiant ex eis pillule ⁊ sufficiunt pro dosi. j. Sed ista descriptio manifestum cõtinet errorem: qm̃ dosis esset magna nimis: vt ꝑʒ cõsideranti: ⁊ in hoc corrigatis librum vestrum si ita iaceret standum est igitur in prima. Sed nota vt dixi in caº supiori ꝙ solutiua non exhibẽtur de mente auctoꝝ ad euãcuandum mãm ꝓprie coniunctam in pulmone exñtem: sed ad antecedentẽ q̃ in hoc casu sepe ꝯiungit̃ in stomaco et cerebro ⁊ reliquis mẽbris ẽt flãtica: ⁊ sic ab ea sumpta indicatione iste pillule debentur: tñ vt supra dixi talibus solutiuis semꝑ dʒ misceri aliquod pectorale ad cõfortandũ mẽbra pectoris maxime pulmonẽ: vt non recipiant nocumẽta a membris agitatis ꝑ medicinã solutiuaʒ: ⁊ ita in descriptione ponitur succus liquiritie ꝓ hac intentione ⁊ ad ꝓhibendum nimiam exiccationem medicinarum soluentium. ¶ De q̃rta parte dixit: post hoc quoq̃ iteꝝ redeat. s. infirmꝰ ad bibendum decoctionem ⁊ comestionem. s. confectionis sumendam: ⁊ postremo ad vomitum et adventris solutionem vt prius. Et addit: hoc sepe faciendum est donec eger sanitati restituat̃: ex quibus verbis docet nos in morbis chronicis non debere esse contentos in applicatione medicinaꝝ conuenientium digestiuaꝝ ⁊ soluentium semel tm̃: sed oportere multiplicare ⁊ reiterare medicinas ꝺm exigentiam vsq̃ duʒ morbus amoueatur: lʒ interdum sit a medicinis desistendum ꝓ virtutis custodia ⁊ ne medicine virtuti nimis familiares fiant: ita ꝙ ab eis postea non patiatur. ¶ De tertia parte principali commemorans ordinem in dieta dixit: interim tñ a cibis grossis ⁊ stipticis ⁊ acetosis abstineãt: q̃ꝺ quõ intelligi debeat dictum est supra in caº. de tussi. Et hec summatiʒ sufficiant ad declarationem textus.

No. bene. — Declaratio 3ᵉ partis ꝓncipalis.

Declarato

textualiter caº. ad clariorẽ intelligentiaʒ huius mãe extimo re videbitur primo de quid nois ⁊ quid rei asmatis. scđo ponentur quedam differẽtie ⁊ spẽs eius: tertio cause: quarto videbitur de signis ꝓnosticis euentus: ⁊ ꝯñr ad bonum vel ad malũ: deinde de demonstratiuis generum ⁊ specieꝝ ⁊ vltimo de cura huius dispositionis.

De q̃dditate nois.

Quid nois

Circa primũ nota ꝙ asma sonat oẽm inspirationis vel respirationis difficilem motum ⁊ laboriosum p̃cipue cũ non est dependens a cã primitiua neq̃ cum feb. coniungatur. vnde dicit Gale. lib. septimo decem tractatuum ponens differentiaʒ inter asma ⁊ orthomiam: que etiam est passio difficultatis anhelitus: eos qui absq̃ q̃ꝺ febriant inspirant frequenter sicut qui currunt cito: tales medici asmaticos appellare consueuerunt: hos ipsos autem orthonicos vocant: eo ꝙ semper coguntur totum thoracem ferre erectuʒ pre timore suffocationis: ⁊ talem anhelitum appellauit Aui. 10ª tertij. preparationem anhelitus dicens. Preparatio anhelitus est anhelitus qui non aduenit habenti ipsum nisi preparetur et equetur ⁊ extendat collum suum erectione tendente ad superiora: quare aperitur propter id meatus ⁊c. Asma igitur vt distinguitur ab orthomia dicit malitiam anhelitus in frequẽtia sicut qui currunt cito absq̃ feb. vt dixit Galeñ. Nam in feb. hoc contingens non dicitur asma. nec ẽt ꝓpter laborẽ aut motũ cursus dr̃ asma. ¶ De quid rei dr̃ ab Auicẽ. ꝙ asma est egritudo pulmonaris cũ qua nõ inuenit patiens excusa

De quiddidtate rei.

Desc. cõfectionis. — Des. pill'aꝝ. — Des. alia.

tionē ab anhelitu frequēti.i.nō pōt facere q̄n frequēter anhelet sicut est anhelitus quo labo rat ꝑfocatus laq̄o vel squinātia: aut festinatꝰ s.motu velocissime facto. q̄n ergo nō cōcurren tibus causis ꝑmitiuis de laqueo ⁊ silibus: nec ꝫ fe. vel apate in mēbris pectoris necessitaꝛ egro tus: ⁊ ita frequēter anhelare cogiꝛ dr̄ asmaticꝰ.

Asma tripliciter sumitur.

¶ Sed vt spālius intelligaꝛ: asma ſm autores sumiꝛ tripl'r: aliq̄n pro oī cōstrictione anhelitꝰ siue cū fe. siue sine fe. siue cū apate siue sine apa te. Et hoc largo mō oīs difficultas anhelitꝰ cū cōstrictione eius nisi fiat cōstrictio a cā ꝑmiti ua diciꝛ asma. ¶ 2° sumiꝛ pro difficultate an helitus inspirādi vel respirādi vel vtrinsc ꝫ si ue sit cū ꝯstrictione siue sine: siue cū fe. siue sine fe. Et iste modus est amplior ꝑcedente ⁊ cōtinet asma ꝑmo mō sumptū: q2 oīs cōstrictio anheli tus est difficultas anhelitꝰ: sed non econuerso. Nam differūt in hoc difficultas ⁊ cōstrictio: q2 cōstrictio anhelitꝰ est ꝓpter ꝯstrictionē siue cō pressionē viaꝝ spūs. Difficultas vero anhelitꝰ nō semꝑ fit cū cōstrictione viaꝝ spūs siue aeris vnde anhelitꝰ magnus cū est nō n̄alis: si sit a cā nō naturali vocaꝛ difficilis anhelitꝰ: ⁊ ita dico de veloci ⁊ frequēti: ⁊ t̄n nō semꝑ cū eo cōicaꝛ cōstrictio anhelitus. ¶ 3° sumiꝛ asma ꝓpriissi me pro difficultate expirationis cōtingente ꝑ pter m̄as grossas viscosas conclusas in instr̄is spūs: vñ nō pōt fieri libera aeris attractio vel aeris calefacti ⁊ fumoꝝ capinosoꝝ libera expul sio: ⁊ sic opꝫ frequētare anhelitū cū nō possit fie ri refrigeriū cōueniens cordi ꝓpter magnitudi nem vel velocitatē vel ꝓpter virtutis debilita tem vel saltē ꝑncipal'r ꝓpter inobedientiā in strumentoꝝ vt oppilationē in poris factam: vt declaraui circa literā. Ideo opꝫ virtutē niti ad tantum attrahendū quantū est necessariuꝫ ad refrigeriū ⁊ in multis vicibꝰ: qđ in vna vice cō pleri nequit. Et ista dispō dic̄ Bētil' et bñ ē pas sio pectoris magis q̄ꝑ pl'monis: cū ad anhelitū magis ꝯcurrāt mēbra pectoris q̄ꝑ pulmo: vt su pra declaratū est in ca° de tussi: t̄n dicit Auic. ꝙ est pulmonaris passio: q2 anhelitꝰ magis com pletur mediante pulmone.i. instr̄al'r: ⁊ imedia tius q̄ꝑ mediāte pectore.

Questio.

¶ Dubitat Gen. q2 di cit ꝙ nō īuenit excusationē ab anhelitu frequē ti: sicut est anhelitꝰ quo laborat ꝑfocatꝰ ⁊ festi natus nōne anhelitꝰ asmatici est velox ⁊ nō so lum frequēs? dicaꝛ ꝙ lꝫ aliquotiēs fit velox et frequēs: nō t̄n semꝑ est velox ⁊ si semꝑ sit freq̄ns ideo diciꝛ ꝙ non excusaꝛ ab anhelitu frequēti. bene aūt a magno ⁊ a veloci vt cū virtus debi lis est. Ad ꝓpositū ergo retorquēdo de his mo dis sumēdi asma ab. A. sumitur asma p° mō nō scđo nec 3° in hac distōne: lꝫ aliquotiēs cōtra hat in cura ad asma 3° modo sumptum.

Distinctiones.

Iam ad 2m ꝑncipale est veniēdū de spēbꝰ asma tis. Spēs asmatis sunt tres ꝑncipales: quedā est vna spēs in qua est difficultas maior in at trahēdo sup. q̄ꝑ in expellēdo ⁊ diciꝛ disnia: q̄dā est in qua est maior difficultas in expellēdo q̄ꝑ in attrahēdo q̄dā est ī qua eq̄lis est difficultas in attrahēdo ⁊ expellēdo: ⁊ diciꝛ orthomia.i. re cta inspiratio.i. facta corpore recto exn̄te: et de his oībus spēbus fecit mentionē Gal'. 4° regi minis acutoꝝ. cōmento u°. ¶ Alia distō: asma tis spēs quedā recens: quedā antiqua. ¶ Alia diuisio: quedā ꝯiungiꝛ in masculis: q̄dā in mu lieribus: quedā in pueris: quedā in iuuenibus quedā in senibus. ¶ Alia distō: quedā talis dis positio est a ꝑn° gn̄ationis ꝯtracta actual'r ta lis vt sequēs malitiā cōpōnis cū malitia ēt cō plexionis: vt est in strictura pectoris cū calidi tate excessiua cordis. Et quedā est ꝯtracta a ge neratione habitual'r talis t̄m ex debilitate mē broꝝ pectoris generātis post diuturnū asma: ꝙ t̄n fuit ex tp̄e cōtractū in generāte. naꝫ talis debilitas ex lōgo tp̄e acquisita in gn̄ante aliq̄n hereditaꝛ in genito: vñ fit a debilibꝰ causis mo uentibus ad asma genitum facile patiaꝛ.

Aliq̄n hereditatur asma.

¶ Et ex hoc sequiꝛ alia diuisio ꝙ q̄dā talis est asma ticus ſm habitū.i. ꝑatus facil'r cadere in asma: et quidā ſm actū vt patiēs actual'r difficultatē anhelitus cū reliq̄s dictis supra: ⁊ ſm hūc mo dum etiā dupliciter pōt aliq̄s dici asmaticus: vno mō q2 tal'r patiēs hꝫ accn̄a asmatis: sed nō multū intēsa: imo cū eis pōt ambulare ⁊ reliq̄s occupationes: saltē mediocriter ꝑficere: et ſm hoc diciꝛ esse in paroxismo asmatis ad dr̄iam istius: qui t̄m est asmaticꝰ ſm habitū: ⁊ ſm hoc diciꝛ ꝙ asma est egritudo hn̄s paroxismos sicut epilepsia. 2° mō diciꝛ aliq̄s in ꝑoxismo asmatis strictius: vt q̄n accn̄tia asmatis sunt in eo vehē menter intēsa: ⁊ ſm hoc ptꝫ ꝙ aliquotiēs vnus paroxismus asmatis largo vocabulo m'tos cō tinet ꝑoxismos. s. maxime vehemētie q̄ cum mi nuuntur ⁊ remittunꝛ in accn̄tibus corpus exit dictos ꝑoxismos. Ipso t̄n exn̄te ēt in actuali ꝑo xismo asmatis large sumpto: ⁊ de hoc ꝑoxismo largo dicit Aui. ⁊ hec quidē egritudo est ex egri tudinibus lōgis hn̄s cuꝫ hoc ꝑoxismos acutos ſm similitudinē ꝑoxismoꝝ epilepsie ⁊ spasmi: ⁊ ptꝫ ꝙ ſm hos ꝑoxismos stricte sumptos nō pos set esse asma de morbis lōgis: q̄m vel opꝫ ex se nitate accn̄tiū breui tp̄e corpus ad mortē dedu ci vel accn̄tia minui: vt ptꝫ ⁊ de his paroxismis acutis intelligens Mes. dixit de mēte Gal'. cuꝫ peruentum ad excessionē fuerit.i. ad ꝑoxismum taliter tūc potius blandiendum est q̄ꝑ curandū peruenitur eīn interdū ad prefocationē in exe cutione medicaminū ⁊c. Et oēs iste spēs asma tis habent diuersitatem in causis. Et sic accedi mus ad tertium principale de causis.

Cause.

Pro quo nota ꝙ asmatis cause in ge nere sunt due: q̄dā sūt cause ꝑ ꝓprie tatē pectoris ⁊ pulmonis: q̄dā ꝑ cōitatē. Et per cōitatem q̄dā sunt cause ꝑmitiue mediate q̄dā corporales: ⁊ ēt ꝑ essentiā: quedā ꝑmitiue: q̄dā corporales.

De causis primo per cōitatem.

¶ Per cōitatē aliq̄n fit cōicatio rei corpulente materialis vel humoralis ad pectꝰ vel pulmonem vt cū expellitur humor ab epa te vt aliq̄n contingit in hydrope. nā stante ple nitudine ventris inferioris expellitur aliquo tiēs m̄a ad pectus ⁊ ad pulmonem: ⁊ fit suffoca tio: ⁊ aliquotiēs a cerebro expelliꝛ m̄a ad dicta mēbra spūalia: ⁊ hoc est sepe cōtingēs: ⁊ maxie in senibus: ⁊ aliq̄n fit cōicatio solum vapoꝝ nō mala qualitate affectorum: sed solū ledentiū ꝑ multitudinem eorum: ⁊ aliquotiens vaporum quasi venenosorum virtutem terrefacientium: vt cum eleuantur vapores a matrice qui faciūt difficultatē in anhelitu ⁊ quasi suffocationē. nā in suffocatione matricis sepe cōiungiꝛ asma: et

aliqñ fit cõicatio vẽtositatis a mẽbris cum pe-
ctore cõicantibus: ꝛ aliqñ per cõitatem non fit
cõicatio rei corpulẽte neqꝫ vaporose: sed solũ ꝑ
viam tractus vel cõpressionis vt stãte stomaco
repleto: tunc diaphragma cõprimit: ꝛ ꝯñr com
primitur pulmo: vñ libere dilatari non põt: ita
similiter ab apatibus mẽbroꝝ inferioꝝ vt epa-
tis vel splenis ꝓpter eoꝝ cõpressionẽ vel ẽt põ-
derositatẽ: vñ trahit diaphragma inferius: ꝛ sic
minorat eius spatiũ in cõtinendo: ꝛ ita pulmo
non põt debite dilatari. Et aliqñ ꝑ cõitatem fit
nocumentũ a causis ꝓmitiuis mediate. vt a fri
giditate occurrente cerebro fit illi nocumentũ
et ꝯñr cõstrictio: ꝛ ita exprimitur humidũ a ce-
rebro in pulmone vt dicebatur supra.

De causis ꝑ essentiã.

¶ De his etiã que per essentiã aliqñ cã ledens
est in pectore: aliqñ in cõcauitate pectoris: ali-
qñ in ipso pulmone: ꝛ hoc aliqñ in spõgiositate
et porositatibus ipsius pulmonis: aliqñ in ra-
mis trachee arterie: aliqñ in venis sparsis per
pulmonem: aliqñ in cãna. ¶ Sed si fuerit in pe
ctore cause primitiue possunt esse cause: vt fri-
giditas aeris cõstringentis vel debilitãtis mu
sculos pectoris ad dilatãdũ. Et aliqñ fit ex sicci
tate pulmonis: ꝛ ꝯñr in pectore ꝓpter eius cor
rugationem. Sed dicit Aui. hoc fit raro: et hoc
est qꝛ pulmo est membrũ accñtaliter humidũ.
¶ Et aliqñ fit ex mala cõpõne vt ꝓpter strictu
ram naturalẽ pectoris. dicit Auic. queãdmodũ
in stomaco paruo nõ fit bona digõ: ita stãte pe
ctore paruo nõ potest fieri magna dilatatio.
¶ Et aliqñ fit hoc ex cã preter naturã vt in gib
bosis. Nam cõtrahit pectus ad posterius: et iõ
nõ fit libera dilatatio: ꝛ tũc si coniungat mala
cõplexio calida: siue ẽt naturalis multum rece-
dens a temperamento in ipso corde vñ fit neces
saria multa aeris attractio ꝛ refrigeriũ ad mi-
nuendum siue extinguendũ necessitatẽ in cor-
de: tunc maxime fit asma: vt ptꝫ. ¶ Aliqñ ẽt fit
vitio principiorum vt neruoꝝ cõicatorum a nu
cha: qꝛ. s. paralyticent illi nerui qui sunt neces-
sarij ad motũ pectoris vel spasmentur: et ita fa
cti inobedientes sunt cã asmatis. ¶ Fit etiã ex
materiebus humoralibus in vacuitate pecto-
ris cõtentis vt ex flegmate in pl'mone genito ꝛ
trãmisso ad ꝯcauitatẽ pectorꝭ vl' ex alijs mẽbris
illi trãsmisso. Et de his humorib' dicebat Auic.
quicunqꝫ sint aliqñ peccãt quãtitate tm̃ vt mul
titudine: ꝛ aliqñ mõ sube: qꝛ viscositate: ꝛ aliqñ
qualitate mala. s. ledente extinguente virtutem
per quẽ etiã modũ quedã venena exteri' sum-
pta etiã ducunt ad asma: ꝛ etiã quidã vapores
extrinsec' cõicati de q̃bus dicet paulopost: ꝛ ẽt
dictum est in ca° de squinãtia. de suffocatis ex
fumo carbonum: vel de vapore ẽt qui resoluit a
cemẽto: vel domib' ex eodẽ nouiter fabricatis.
¶ Fit etiaꝫ aliquotiens ex sanie post apata vt
pleuresi vel peripleumonia: etiã ibidem reten
ta: vel ex sanguine recepto in cõcauitate pecto
ris rupta vena pectoris vel pulmonis: qui etiã
aliquotiẽs ibi ꝓ parte cõgelat: ꝛ induit natu-
ram veneni frigidi. ¶ Fit etiã ex vaporib' ibidẽ
generatis ꝛ coartatis replẽtibus vacuitatẽ pe
ctoris. ¶ Potest etiã fieri ex ventositate in illa
vacuitate cõclusa ꝓhibente extensionẽ pulmo
nis. De qua cã dicebat Aui. in cap° de anhelitu
magno ꝛ ꝑuo: ꝛ causis ei' ꝙ vẽtositas est cã sup.

anhelitus parui: ꝛ sup. frequẽtis qñ est pertran
siens terminũ. s. in multitudine eius vel termi-
num. s. membroꝝ naturaliũ ꝛ ꝑuenit ad spũalia
qm̃ separat inter velamen ꝛ dilatationẽ. i. me-
diando inter diaphragma ꝛ pulmonẽ qui dꝫ di
latari: qꝛ nõ dilatat sup. diaphragma pulmonẽ
vt cõuenit. ¶ Potest etiã fieri ex nocumẽto itra
pulmonis substantiã ꝛ trachee arterie: ꝛ hoc ex
malitia cõplexionis sine mã vt frigide ꝛ cale ꝑ
modos notos ꝛ sicce: sicut fuit i dño socero meo
qui asmaticus appellatus ꝑ multos annos cu
rabatur cũ medicinis valẽtibus in asmate pro
prijssime sumpto ꝛ cõtinuo deteri' se habebat.
Et cum ego essem iuuenis ꝓmo anno quo fui si
bi gener fact' cognoui cãm sue difficultatis an
helitus fuisse cõplõnem calidã cordis cũ cõple
xione sicca pulmonis: ꝛ ita cũ hũectãtib' ad fri
gidũ declinãtib' vsqꝫ ad decrepitã etatem me-
lius se habuit: sed re vera nõ habebat anhelitũ
multũ frequentẽ nisi cũ exercitabat: sed multũ
subtilẽ ꝛ longũ. nã in eo multũ ꝓlõgabat spa^m
motus aeris in attractione ipsi' ꝛ eius reditu.
¶ Et fieri põt etiã in dictis mẽbris indispõ ꝓ
pter malã qualitatẽ eis cõicatã vt in exercẽti-
bus artes metallicas separãdo metalla vt argẽ
tuꝫ ꝛ silia: qm̃ ꝓpter fumũ q̃ tũc resoluit ab eis
imprimit vna mala qualitas in mẽbris dictis
vnde debilitant in motu: ꝛ de his dicit Mes.
ad ꝓn^m satis capl'i de asmate. ꝙ hec passio est fa
miliaris his qui metallica operant ꝛ mineralia
ꝛ qui vtunt odore sulphuris ꝛ colofonie ꝛ picis
et qui exercẽt plũbeas artes: ꝛ q̃ cõflãt argentũ
viuum: ꝛ ꝑ eundẽ modũ: multiplicat etiã habi
tantibus in cauernis ꝛ testustinibus ꝓpter ma
los vapores ibi cõcludi qm̃ nocent ꝛc. ¶ Potest
etiam cõtingere ex mã apante in eo: sed tũc non
nominabit asma: sed magis noĩe apatis. ¶ Po
test etiã fieri ex hũoribus subtilib' aquosis de-
ductis vsqꝫ ad extrema venaꝝ vel arteriaꝝ q̃ in
processu a caliditate illoꝝ mẽbroꝝ sunt facte vi
scose ꝛ exiccate: ꝙuis a ꝓn° talis mã esset liq̃da
sicut ꝛ ecõtra mã grossa a ꝓn° ꝑ humectationẽ ꝛ
decoctionem fit aliqñ lubrica: vt fuit snĩa Ras.
4° cõtinentis. ¶ Aliqñ etiã cã sunt vermes et
aĩalia ibidẽ gñata: sicut supra ẽt dicebat de tus
si. ¶ Et si sint alie cause tussis de dictis supra il
le eedẽ fortiores facte possunt esse cause asma-
tis: nõ tñ sp̃ hoc euenit vt aliq̃ volunt inter q̃s
fuit Gerar. q̃ dixit ꝙ in hoc differũt cã e tussis ꝛ
cãe asmatꝭ: qꝛ cãe sũt fortiores q̃ ducũt ad asma
ꝙ q̃ ducũt ad tussim: ita ꝙ oẽs cãe q̃ efficiũt tus
sim si fiãt fortiores faciũt asma: ꝛ ita oẽs cause
facientes asma sunt cause tussis: sed nõ ecõtra.
Sed hec snĩa nõ est ṽa: qm̃ vt ex dictis colligit
mala cõpl'o cal'a cordis cũ strictura nãli pecto-
ris erit cã anhelitus difficilis ꝛ ꝯñr asmatis: q̃
tñ mala cõpl'o cal'a si fuerit equalis vt in ethica
febrili cõtingit nõ cãbit tussim: vt supra decla-
ratũ est de mẽte Gal'. 5° de accñti. ꝛ 4° anterioꝝ
vbi spãlem exceptionẽ fecit de hoc ad finẽ libri
narrãs hystoriã de quodam medico diffamato
rome: q̃ habuit pulsus differẽtias in oĩ diuersi-
tate aliq̃tiẽs sine alia sensibili lesiõe: ꝛ ridẽs ro
gauit Gal'. vt pulsum tãgeret: ꝛ sentiuit Gal'. in
eius pulsu vt refert diuersitates oĩum generuꝫ
pulsuũ ꝛ m'ltos ictus vniuscuiusqꝫ gñis pulsus
et mirat' est Gal'. qual'r pulsu tal'r existẽte viuus

Nota hystoriam.

No. ꝙ hec passio ẽ familiaris his q̃ metalla operant.

Autor presens reprehendit Gerardum.

esset:⁊ inq̄siuit an malitiā anhelitus hn̄isset:⁊ r̄ndit ꝙ nō. Tandez dixit ꝙ postq̄ nō hr̄et nec feb. nec apāta ꝯclusit cām huius esse opil'onez mā̄e grosse viscose in mēbris sp̄us. Cui respondit medicus ille: si hoc esset necessario asmaticā vel orthomiā anhelitus haberē. Ad quez .d. Gal. r̄ndit hec verba. Que dicis annuēda sunt vt amici minime tñ vera. Et tunc addit sniaz ꝓ posito nostro facientē dixit. Nā orthomicoꝝ siue asmaticoꝝ anhelitus nō fit coadunatis grossis ⁊ viscosis humorib' in pulmone. s. in q̄cunq parte eius: sed cū in eius cānalibus coadunant vel sup. ꝑ cōitatē saltē dictoꝝ mēbroꝝ cōprimēdo dictos cānales ipsi ꝯstringant qđ est necesse vbicūq tal' peccauerit mā: q̄ tñ mā si impsserit nocumentū in pulmonē ꝑ malā qualitatem faciet tussiz: vt dictū est supra: ⁊ ꝓinde fiet tussis sine asmate. Et sil'r ecōtra pōt fieri asma sine tussi: ⁊ maxime asma cōiter acceptuz: qđ ptz de mā q̄ cōtinetur in venis pulmonis nō cōicante nocumentū notabile cānalib' ipsius pulmonis: sicut ēt sepe videmus in difficulter anhelātib' ꝓpter fe. vel ꝓpter cursum: vel ꝓpter cōpressionē stomachi nō semꝑ cōiungi tussim: lz vt pl'm sit vera snīa quā posuit Ras. circa tex. de asmate ꝓprijssime sumpto in quo posuit tussim esse signū cōicās: ideo in hoc regul'r dicat ꝙ q̄cunq sit mā sine res ledēs si fuerit in aliq̄bus ꝑtibus pulmonis nō impediēs liberū trāsitū aeris: tūc nō causabit asma: ⁊ si forte causabit tussiz: sicut etiam ad tussim causandā req̄ritur ꝙ mā sit stimulās virtutem nāl'ē siue sensitiuā ꝑ quendam motū ad expellendū. Ideo Aui. caute loquēs voluit dicere ꝙ in asmate iungat tussis: ⁊ est etiā ad hoc argumētū: q2 sepe tales asmatici nō pn̄t tussire: q2 nō pn̄t mouere aerē: ita fortiter vt faciant expulsionē eius fortē nec sonū q̄ necessarius est in tussi: tñ bn̄ faciunt sonū quendā obtusum nō acutū q̄ dicatur tussis. ¶ Et ita summatim colligendo reduci pn̄t cāe ad tres i gn̄e vt dixit viaticus. s. ad debilitatē ꝟtutis mouētis lacertos pectoris: vel ꝓpter indispositionē ipsoꝝ: vel ad ꝯstipationē instr̄oꝝ sp̄us: vel propter nimiū calorē cordis ⁊ pulmonis: ad istas si bn̄ ꝯsiderabis alie oēs pn̄t reduci. Sed Aui. reducit in quatuor in ca° de anhelitu magno ⁊c. dicit. Et cāe in hoc qđ oīa mēbra. s. pectorꝫ laborioso motu affligunt sunt q̄tuor. Ipe enim aut sunt ita ꝓpter cām magne necessitatis q̄ est ꝓpter inflāmationē caliditatis in ꝑtib' cordis ⁊ pulmonis: aut ꝓpter cām debilitatis in ipsis lacertis motiuis: aut ꝓpter cōitatē p̄ncipioꝝ sicut fit in fine ethice ⁊ collectōe mā̄ei: qm̄ ip̄a debilitat virtutē: aut ꝓpter egritudinē instr̄i ⁊ ꝓpriā: aut ꝓpter cōitatē p̄dictā de spasmo accn̄tem ei a malitia cōplx̄onis ipsoꝝ instr̄oꝝ: aut ꝓpter ꝯstrictionē meatuū: q̄ sunt epiglotis ⁊ rami canne ⁊ arterie ⁊ q̄ ꝯtinuant eis ex meatib' anhelit' ⁊c. Et ptz ꝙ iste oēs cāe reduci pn̄t ad tres cās dictas. ¶ Cāe aūt illaꝝ specieꝝ declarant q2 aliq̄n fiat in puero ⁊ in sene ⁊ in iuuene ꝯm occursum causaꝝ in eis. ¶ Cāe aūt ꝓpt q̄s ꝯtingit ꝙ sit difficilior expiratio ꝙ inspiratio ⁊ ecōtra: dicit Gerar. ꝙ cā est q2 villi lōgitudinales sunt debilitati ꝓpter aliquā causaꝝ: q2 i eorū ꝟtute fit dilatatio ⁊ attractio ⁊ ex illis fit diuia. Q̄ñq aūt villi latitudinales magis debilitant tūc difficilior fit exp̄ssio ⁊ ꝯstrictio: ista cā est debilis: qm̄ vt supra declaratū est mot' pulmōis fit in ip̄o ꝑ accn̄s. s. ꝑ motū ipsi' diaphragmatis alligati pulmoni: qđ diaphragma tñ ꝯm quasdā ꝑtes cōstringit ⁊ dilatat pulmonez per alias vt fuit supra declaratū: ⁊ sic nō ꝑ villos lōgitudinales vel latitudinales ipsi' pulmōis fit talis motus: vt ptz. Sed auctor Brixiēsis dicit melius: dicit sic. Si mā̄e q̄ ledūt in pulmōe peccent supra partē sup̄iorē: ita ꝙ cōprimāt coangustādo tūc fit maior difficultas in dilatando: ⁊ ꝯn̄r in attrahēdo: q2 in eleuatiōe illaꝝ ꝑtium est maior difficultas: ⁊ opz eleuari ꝑtes pulmonis i dilatādo qđ est difficile: ⁊ si mā peccet magis in ꝓfundo: tunc maior est difficultas in constringēdo ⁊ ꝯn̄r in expellēdo: q2 nō obediūt mēbra intrinseca forti ꝯstrictioni ⁊ ꝯn̄r nec expulsioni: ⁊ qñ pl'mo replet ꝯm intrinsecū ⁊ extrīsecū tūc fit orthomia: ⁊ tūc opz tal'r pariētes rectos stare. ¶ Aui. tñ ponit cām magis manifestam: ⁊ credo vt pl'm ꝯtigētē in ca° de anhelitu magno ⁊ paruo ⁊ significationib' ei': ⁊ sunt ꝯsil'es his q̄ faciūt diuersitatē in ꝑtibus pulsus q̄tum ad dyastolē ⁊ systolē ex ꝑte maioris necessitatis infrigidādi ꝙ mūdificādi vel ecōtra vn̄ dixit ipse: q̄cūq eaꝝ est magis necessaria est mot' q̄ tenet eā magis additus: nā si est necessitas expulsionis vaporis fumosi plurima sup. maior ꝙ attractionis aeris frigidi ꝓpter multiplicationē q̄titatis eius. s. vaporis fumosi: aut acuitatez q̄litatis ipsius. i. lesionē ꝓpter acuitatē est cōstrictio exsufflatiua sup. maior ⁊ si est necessitas extiguēdi ignē inflāmatū sup. maior est opilatio magna. i. maior ꝙ constrictio: ⁊ hoc est ꝙ cōiter dicimus ēt in pulsibus ꝙ in effimera dyastoles sunt maiores systolis vel frequētiores: ⁊ ecōtra in putridis qñ est equalis necessitas ⁊ magna vtrinq fit orthomia. vnde dicebat Gal'. 7°. meimir. qđ qñ inspirāt minus est ꝙ req̄rit vtilitas respirationis q̄uis dyastoles thoracis sit maior manifestū est tunc ꝙ in eis fit angustatio aliqua. s. notabilis preter naturam.

Tres sunt cāe asmatꝫ in genere.

Quare aliq̄ñ fit difficilior ispiratio ꝙ expiratio et econtra.

Signa. Seq̄tur quartū p̄ncipale de signis ⁊ p̄° de ꝓnosticis euētus. deīde ad bonum vel ad malum ⁊ postea demōstratiuis. ¶ Sed de ꝓnosticis euentus gn̄al'r hic reduci pn̄t oīa signa ꝓnostica euentus q̄ dicta sunt supra in ca° de tussi: qm̄ eedē cause quasi videtur ad easdē dispōnes deducere: ex ꝯn̄ti ex eis possumus sup vtrasq ꝓnosticari: vt ex debilitate cerebri sil' cū debilitate mēbroꝝ pectoris maxime si fuerit ex tēpore acq̄site: qm̄ debilitas nāl'is sequēs malā cōplexionē p̄cipue pectoris ex strictura eius magis adducit asma ꝙ ad tussiz: nā de hac dispōne dicit Rasis 4° ꝯtinentis. Si vero pectus fuerit strictum ⁊ pulmo paruus nāliter patiens est iugiter asmaticus: ⁊ non sic parat ad tussim: vt ptz ex superius dictis: sicut ex opposito i quo fluit modica materia acuta subtilis in pulmone non sufficiens facere opilationes in meatibus ⁊c. magis adducit ad tussiz ꝙ ad asma: ⁊ sic ex ea magis pronosticari possum' supra eam ꝙ super asma: vt multum tñ cōicant cause vtriusq: vt sepe dictum est. ¶ Tamen auctores quedam signa pronostica appropriāt asmati magis de quibus dixit Mes. ꝙ hec egritudo est familiaris senibus propter multiplica

De signis pronosticis ⁊ p̄mo euentus.

tionem catarrorum τ indigestionem: τ coniūcta virtutis debilitate non pñt instr̄a anhelit⁹ dilatare: etiam ꝑpter aliam cām: qm̄ in decrepitis multiplicatur resupinatio ꝑpter debilitatem ad sustentandum corpora eoꝝ τ resupinatio addit ad malitiam anhelitus: vt fuit dictū supra circa literam. ¶ Fit etiam sepe in pueris ex gulositatibus eoꝝ τ motibus inordinatis vñ per indigestionem multiplicantur reumatice superfluitates. Ideo Aui. dicit prima primi. de complexionibus etatum esse necessariaȝ purgationem plurimoꝝ puerorum.

¶ In iuuenibus aūt fit ꝑpter malitiam regiminis in multis. Et addit Mes. ꝙ rarius fit in mulieribus ꝙ̄ in masculis τ facilius curantur mulieres ꝙ̄ masculi. ¶ Hic dubitat Genti. quō frequentius accidat masculis. nam in eis virt⁹ est fortior: ergo rari⁹ dȝ eis accidere. ¶ Pro hac difficultate nota cum dixit Mes. ꝙ̄ masculis: non intellexit simpl'r ꝙ̄ masculis sed ꝙ̄ decrepitis τ senibus: q: pauloante dixerat de decrepitis. Uel aliter dicatur τ melius ꝙ etiam in mulieribus tardius euenit: q: in mulierib⁹ humores sunt q̄etiores: τ qm̄ ceteris paribus mulier est frigidior viro τ minor est necessitas euentādi: τ ideo fit maior agitatio humoꝝ in viro a certa cā, mediocriter cōcurrente q̄ nō fieret in muliere: τ ideo ꝑ nām vir indiget maiori euētatione ꝙ̄ mulier: τ ideo frequētius viri incurrūt asma ꝙ̄ mulieres: dico tñ ꝙ facilius curantur: q: a debiliori cā incurrunt ꝑpter virtutis passibilitatem maiorē: si etiā adducamus aliam cām eñonem illā ꝑiodicā in mulierib⁹ credo ꝙ multum fieret ad terminationem paroxismoꝝ.

Questio.

Nota de signis ad bonum.

¶ Signa vero ꝑnostica ad bonū sunt. Primuȝ est ꝙ accñs in pueris vt sepe sanat̄ in ꝑmutatione etatis: ptȝ τ q: magis corrigunt̄ in regimine in ꝑcessu etatiuo τ facto cal'o acutiori in ꝑcessu fit ꝯsumptio mãeꝝ q̄ sunt eius cāe τ cū hoc istr̄a anhelitus magis dilatant̄. ¶ Scōm ꝑnosticū. in q̄bus accidit asma ꝑpter artes metallicas dicebat Mes. curant̄ sepe ꝑ elongationem ab ipsis. i. dimittendo tales artes metallicas.

¶ Tertiū ꝑnosticū. q̄bus accidit asma ēt a cā extrinseca vt ab aere frigido subito occurrente vel ēt ex potu rei frigide indisponēris membra pectoris ad motū vel ex malo vapore malā q̄litatē imprimēte: sed nō venenosam multū: tales facil'r curant̄ ꝑ elongationē a causis inductiuis τ ꝑ occursum causaꝝ ducētiū ad ꝯtrariā cōpl'onē. Et dixit Ras. 4° ꝯtineñ. ꝙ feb. q̄ñqȝ sanat asma: ptȝ de facto a frigiditate pura vel cū mã frigida alterando, digerendo, ipsam mãm vel resoluendo: τ hoc intelligitur de febribus remissis in acuitate τ maxime de effimera: τ in corpore in quo non sit plenitudo in toto: sed tantuȝ circa membra pectoris: dicit etiam ꝙ varices curant asma propter deferri materiam ad inferiora vt ad crura.

De signis ad maluȝ.

¶ De signis vero ad malum cum accidit asma decrepitis dicit Aui. non forsan sanat̄ neqȝ maturatur: qđ est propter virtutis defectionem τ propter defluxum catarralem: τ addit Aui. quō est sup. sanabilis in decrepitis: cum ipsa etiam in iuuenibus sit difficilis ꝫm plurimum: τ hoc idem dixit Gal'. in fine commenti. 40. scđe particule illius affo. Branchi τ corize τc. ¶ Scōm pronosticum. si asmatico succedat feb. acuta est timorosum valde ꝑpter incrementum necessitatis: vnde fit necessario maior aeris attractio τ cuȝ conuenienter necessitati satisfieri nō possit superintenditur feb. sepe ducens ad morteȝ idem intelligatur de succedente āpate pleureti co vel periplenmonico ad asma veꝝ. ¶ Alia cōclusio pronostica: stante paroxismo asmati quelibet cā ducens ad debilitatem fortē siue sit fluxus sanguinis nariȝ siue quecunqȝ adducit ad timorem: ptȝ qm̄ talis cā facit necessariaȝ cibationeȝ: τ talis cibatio est nociua multū. ¶ Alia conclusio stante actuali paroxismo τ forti exhibitione medicinarum agitatiuarum est ponere egrum ad perditionem: ptȝ ex sñia supra allegata de mente Mes. Cum peruentum ad accessionem fuerit tunc potius blandiendum ꝙ̄ curandum est: τ idem intelligatur de fortib⁹ passionibus animalibus: maxime ira τ furore: τ ꝑpter commotionem que fit in humoribus: τ propter sup calefactionē q̄ acquiritur: τ ideȝ intelligatur de forti agitatiōe qualibet corporea vt forti fricatione membroꝝ q̄ aliqñ fit ab indoctis tēpore paroxismi. ¶ Aliud ꝑnosticum Aui. ꝓhibitio anhelitus adueniens cum ascensus fit ꝑpterea ꝙ stomachus cōprimit velamen: τ velamen cōprimit pulmonem: si asmatico tunc superueniat sincopis pessimum est. ¶ Signa vero demōstratiua ꝑmo gñis sunt que dicta sunt circa literam: qđ cū homini accidit difficultas vel strictura anhelitus τ saltem eius frequentia sicut accidit homini currenti cito τ facto laborioso: vel sicut accidit homini quasi prefocato ex squinantia vel alia simili cā: cui vt sepe cōicat̄ tussis τ est absqȝ feb. τ sine apostemate membrorū pectoris: τ cum iacet supinus magis difficultatur in anhelitu: τ cum est sedens erectus vel parum inclinatus supra faciem suam est meli⁹ se habens: hec omnia simul sumpta sunt signa demonstratiua ipsius asmatis. ¶ Signa vero causaꝝ ꝑ° primitiuaꝝ hñtur ex ꝑcessione ipsarū de q̄bus dictum est: vt ex occursu aeris frigidi subito ꝑcipue post calefactionē membroꝝ fortem vt aliquotiēs contingit in estate sup calefactis hoibus subintrantibus loca frigida vt penu vel alia loca terrena concaua vel ex multo potu aq̄ frigide: vel ex acceptione venenosorum frigidorum τ malorum frigidorum τ huiusmodi: et de exercitantibus artes metallicas τc. Et ista oīa habentur ex relatione patiētis facta debita inquisitione a medico. ¶ Si vero fiat per viā cōitatis maxime ex āpatibus magnis membroruȝ naturalium cōprimentium diaphragma vt stomachi epatis τ splenis vel ex repletione nausea tiua post multam cibi ꝙ̄titatem sumptam: hec oīa cognoscunt̄ ex precessione istaꝝ causaꝝ: τ cū ex augmento hoꝝ seq̄tur augmentū nocumenti anhelitus τ ex diminutione diminutio. ¶ Et si fuerit per viam communitatis mãe aliunde ab alijs membris ad membra pectoris transmisse vt in hydrope contingit vel a cerebro vt frequēter tunc dicebat Aui. Hoc declaratur ꝙ talis cōstrictio facta est subito τ non paulatine: vnde de signis anhelitus magni τ parui dicebat Aui cen. in fine. Cum ergo aduenit constrictio sterilis subito: tunc iam currit ad pulmonem materia ex catarro. i. ex fluxu ex cerebro vel alijs

Nota bñ
Nota v̄ba Mes.

De signis demōstratiuis ꝑmo gñis.

De signis asmatis ꝑ essentiā.

De signis asmatis ꝑ cōitatē facti.

membris: aut currit ad pulmonē prius: deinde ad cannā 2°. Et idē dicebat Raſ. 4° cōtinentis in pn°. maxime si cū subito euentu cōiungatur ponderositas pectoris. vñ dicit ꝙ si fuerit angustia anhelitus subito cū pōderositate pectoris statim discursa sunt ex capite ad pectus multa reumata: aut ex locis ⁊ attinētibus sup. his mēbris. ¶ Et si fuerit vitio male cōpōnis vt stricture pectoris vel nālis vł accñtalis ꝓpter gibbositatem vel ex dislocatione spondiliū thoracis ad posterius: tūc hec oīa sunt ad sensuꝫ manifesta. ¶ Et si fuerit ꝓpter cōitatem pncipiorum vt neruoꝝ debentiū mouere mēbra pectoris siue ex debilitate virtutis declarat̄ ex pulsu ⁊ macie ⁊ pcedētibus causis debilitantibus.

¶ Si etiā fuerit ex palysi vel spasmo musculoꝝ adducētibus difficultatē in motu ipsoꝝ cognoscitur ex signis palysis ⁊ spasmi superiꝰ positis in caplis ꝓprijs ad que recurrat̄. ¶ Et si fuerit propter nocumentū essentiale in cōcauitate pectoris ꝓpter replōnē ex materia replēte: q̄cūqꝫ fuerit: si fuerit humoralis declarat̄ ex pōderositate ⁊ grauitate partiū pectoris deorsum.

¶ Sed si fuerit ex ventositate vel sup. vaporibꝰ dicebat Aui. signabat ipm leuitas ptiū pectoris cū ꝯstrictione que diuersificat̄ ſm acceptionez eius ꝙ inflatiuū est ⁊ eius qd nō est inflatiuum: vel cū acceptione ⁊ p̄sentia causaꝝ vapores facientium siue ex pte materie siue ex parte agentis: vt ex acceptione vini dulcis ⁊ potentis: vel cōfectionū de melle in corpore calo: vel ex pte supuenientis intēse calitatis supra corpus humidum qualiscūqꝫ sit causa calefaciēs. ¶ Et si fuerit ꝓpter saniē receptā in vacuitate pectoris significat̄ ꝙ idem qd p̄cessit de apate vt pleuresi ⁊ collectione eius ⁊ tandē ruptiōe: et ita intelligit̄ de pipleumonia. ¶ Et si fuerit ex sanguine post rupturā vene in mēbris pectoris vel pulmonis declarat̄ ex sputo sanguis p̄cedenti de alijs signis dicendis infra in caplo de sputo sanguinis. ¶ Et si fuerit sanguis cōgelatus cōcomitant̄ accñtia veneni frigidi vt de frigiditate extremoꝝ: ⁊ de pulsu formicāte vel vermiculoso cū lippotomijs ⁊ syncopi ⁊ similibus.

De signis asmatis p essentiā.

¶ Et si fuerit ꝓpter essentiale nocumentum in pulmone. s. ex malitia cōplonis sicce declarat̄ ex angustia spūs siue raucedine vocis: imo est cum asperitate. Et significāt ipm dicebat Aui. sitis ⁊ priuatio sputi oīno: sed ꝙ aliq̄d expuit cum recipit qd humectat. Et dicebat Raſ. 4° cōtinentis: ꝙ cognoscit̄ p macrediuē corporis et soliditatem ⁊ asperitatē ipsius ⁊ p regimen qd p̄cessit qd fuit exiccatiuum. ¶ Et si a frigiditate fuerit dicit Gal. 4° de interioribꝰ: asma si paulatine in pn° accidit donec graue fiat ex frigiditate erit. Et dicebat Aui. in fine capli signorū: si fuerit ꝓpter frigus cōplexionis pulmōis sicut fit in decrepitis: tunc ipm paulatim incipiet ⁊ cōfirmabit̄: ⁊ hoc intelligat̄ ꝓprie de frigidate senili vt exponit in decrepitis: qꝛ talis frigiditas paulatine crescit: ⁊ est cā ꝙ paulatine supfluitates cōgregant̄: ⁊ ita paulatim ꝓcedit augmētando. ¶ Sed si fuerit a frigiditate a cā primitiua vt ab aere frido: tūc accidit subito aut paulatine: ⁊ gaudet patiēs in attractiōe aeris calidi: sic ex opposito supcalefactus desiderat aerem frigidū: vt supra dictū est in ca° de tussi: tñ vt dicit Aui. in veritate hec spēs malitie anhelitus. i. a caliditate pēdens nō est constrictio anhelitus: qm̄ talis caliditas nō ducit ad cōstrictionem: lꝫ faciat difficultatē. ¶ Et si fuerit ab humiditate māli: qꝛ immālis raro ledit: vt si humores vel humiditates fuerint causa: cognoscit̄ ex multa sputi emissione aliqñ liq̄da aliqñ grossa globosa. Nam genus materiei declarat vt supra visum est de tussi genus eius qd expuit̄: sed vtcūqꝫ ꝯiungit̄ modica sitis saltē respectu eiꝰ q̄ fuit a siccitate. ¶ Sed si talis mā fuerit in cāna pulmonis oppillās dicit Aui. in pn° capli de signis eius: erit ei cōstrictio in pn° anhelitus. i. apparet infirmo ꝙ hꝫ oppilationē facientem cōstrictionē in pn° anhelitus. s. mēbrorum anhelitus: vt pnta circa ptes epiglotis siue circa mēbra pectoris supiora. Et addit. A. ꝙ cū excreatione ⁊ hesitatione ⁊ retētione māe stantis est grauitas cū sputo rei ex loco propinquo. que verba sic intelligant̄. Et cū excreatiōe i. cū voluntate excreandi ⁊ hesitatione. i. hec cōstrictio est cū labore: qꝛ hesitāt de posse spuere. Est ergo cū labore ⁊ retentione māe stātis. s. qꝛ apparet eis ꝙ mā retineat̄. nā lꝫ pro pte eā. excreent ⁊ expuant: ⁊ postꝙ credunt totū qd oppilat expuisse: adhuc tñ manet mā q̄ oppilat maxime ꝓpter ipsius grossitiē vel viscōsitatem: qꝛ nō tota nisi difficulter educit̄: ⁊ pinde adest grauitas. i. difficultas expuendi: q̄uis sputū a propinquo veniat: ⁊ hoc est: qꝛ mā ibidē peccās vel retenta vtplm est grossa ⁊ viscosa: qꝛ si esset liq̄da vel subtilis flueret in pfundū: ⁊ sic pꝫ textus clarus qui fecit multos dubitare ad intelligendum. Et ad declaratione huius dicit Aui. supra in signis cōstrictionis anhelitꝰ: si aūt humores sunt in canna sunt sputum sup. aliquale ⁊ desiderium tussiendi sup. qꝛ non in totū expuit̄ materia ⁊ iuuari ea. s. ad expuendum cū manatiōe rei modice in esiando cum aliquantula tussi et cum stertitione: qꝛ. s. aliquid eius moratur nisi in totum declinet vel remoueatur morbus.

¶ Sed si humores fuerint in venis duris dicebat Aui. pseuerabit diuersitas pulsus tremulosa: ⁊ qñqꝫ ducit ad tremorem cordis confirmatum ⁊ interficit sicut recitat Gal. in 4° interiorum. in fine. de multis qui post diuersitatē pulsus magnam ⁊ anhelitus ⁊ tandem cum tremore cordis finierunt sicut ptisici: ⁊ per venas duras intelligamus oēs venas in pulmone existētes siue pulsatiles siue non pulsatiles: lꝫ materia existens in ramis arterie venalis magis noceat: ⁊ immediate ꝓpter cōtinuitatem ad ipm cor: ⁊ maiorem faciat diuersitatem in anhelitu cum sint ad anhelitum principaliter deputate quam facit materia in ramis vene non pulsatilis existens: que lꝫ de se non faciat anhelitū malum: tñ potest diuersitatem tremulosam facere etiam propter cōtinuitatem quā habet ad cor: et tales anhelitus ⁊ pulsus tremuli sunt etiam frequentes: vt patet intelligenti nisi qñ virtus esset extremaliter debilis vt in propinq̄s morti. nam tunc fiunt in eis pulsus ⁊ anhelitus rari: vt cōstat ꝓpter ꝟtutez non posse freqnētare. ¶ Et si fuerit in porositatibus substātie pulmo vtplurimum concomitatur maior grauitas et minor pulsus et anhelitus diuersitas. Et hec quantum ad signa sufficiant.

De cura asmatis due sunt intentiones habende.

Cura. Postremo veniendum est ad curam: circa quam habentur due principales intẽtiones. ¶ Una erit circa ꝓseruationẽ a casu in paroxismũ asmatis siue in asma actualiter tale: qđ debet corporibus habitualr̃ talibꝰ: de quibus dictũ est supra in 2° ꝑncipali: et ipm idem regimen debet etiã quantũ ad curã eoꝝ q̃ sunt in ꝑoxismo actualiter tali: sed nõ a dicto q̃ in se ꝯtinere põt multos ꝑoxismos acutos: qm̃ equale eis debet regimẽ: vt dicebat Gal. 4° de regimine sani. filiis est custodia futuroꝝ laboꝝ: et correctio iam factoꝝ. ¶ Scđa intẽtio principalis versabit circa fienda in tꝑe acuti paroxismi: in quo est maxima seuitas accñtiũ: sicut in ꝑoxismis epilepsie ⁊ spasmi: vt supra dictũ est. ¶ Prima tñ intẽtio ꝑncipalis ẽt subdiuidit in duo regimina. Unũ est regimen ad dietã pertinens. 2^m versabit circa medicinalia. ¶ De his tñ duobus breuiter me expediã: qm̃ in regimine asmatis ꝓprie sumpti: ⁊ quo ad dietã ⁊ medicinalia parũ distat tale remediuꝫ a regimine: qđ debetur tussi facte ꝑ ꝓprietatẽ ex hũiditatibꝰ grossis ⁊ viscosis in concauitate pectoris vel in pulmone exñtibus: vt videbit in ꝓcessu: ⁊ de tali asmate ꝓpriissime sumpto est ꝑncipalis nr̃a intentio determinare: sicut etiã faciũt autores vt Aui. qui pro maxima ꝑte in cura asmatis ponit precipuã curam asmatis talis ⁊ Mes. filr̃: ⁊ ita Haly. 6° practice. qui in ꝑn° capl̃i de asmate cõtraxit ad asma ꝓpriissime sumptũ: ⁊ ita ipsiꝰ solius posuit curã.

¶ De reliquis autem causis per communitatẽ ⁊ cura eorum nõ oportet sermonem ꝓlongare: et qꝛ de talibus causis abunde dictũ est in cap° superiori de tussi: ex quo eedẽ cause cõitatꝫ pñt esse cause ⁊ asmatis cõiter accepti ⁊ tussis ꝯtrahendo igit ad regimen asmatis ꝓpriissime sumpti: etiã breuiter me expediã: qꝛ in modicis distat a cura tussis mãiis a mã grossa: vt dictũ est et proinde Azarauius nõ fecit ꝑticulare ca^m de asmate: etiã ꝓpterea ꝙ diffuse multũ saltẽ quo ad regimen in dieta determinaui in cõsilio per me facto pro illustrissima dña ducissa: lꝫ sua illustrissima dñatio nõ fuerit in casu asmatis propriissime sumpti: sed fuerit pendens tm̃ ꝑ maxima parte a vaporibus avẽtositate inclusis ĩ ꝑtibus spñalibus: ⁊ ꝑtim ex materia subtili ex cerebro deorsum subito fluxa: tamẽ ibidẽ scripta multum introitũ ꝓstabunt etiam ad regimen asmatis propriissime sumpti: de quo est hic principalis sermo.

De p^a intẽtione.

¶ Circa igit regimẽ in dieta p° circa aerẽ oꝫ aerem ad temperamentũ satis in actiuis declinare: ⁊ idcirco vitãdus est oĩs aer frigidus: qꝛ instrumẽta motus pectoris ĩmobilitat: ⁊ etiã calidus qꝛ necessitatẽ refrigerij augmẽtat: et ita ad anhelitum frequentem necessitat: et sepe fit causa descẽsus materie catarralis ad pectus eã eliquãdo.

De aere.

¶ Vitãdus est ẽt aer grossus vaporosus: qm̃ sua grossitie ad oppilationẽ meatuũ facit: ⁊ sic ad asma ĩducit: ⁊ ꝯñr debẽt vitari loca hũida ⁊ habitatiões vicine locis aq̃sis ⁊ paludosis: ⁊ nõ dꝫ eẽ camera ĩfirmi terrea: sꝫ eleuata. neqꝫ dꝫ eẽ stricta ineuẽtata: sed ampla euẽtabilis: nõ tñ locata talr̃ vt ꝑcutiat a flãtibꝰ ventis: ⁊ maxĩe a borea: ⁊ ita tꝑs pluuiosum est eis nociuũ ⁊ tꝑs hyemale: iõ hoc tꝑe debẽt stare in camera: ⁊ dꝫ rectificari aer ad cõtrariã dispõnẽ puta ad siccã: qm̃ aeris dispõ sicca ⁊ calida ⁊ pura a vaporibus etiã in hac dispõne multum conueniens: ⁊ aer tenebrosus est eis multũ nocens: ⁊ proinde cũ sunt in paroxismo nõ pñt stare nisi in aere claro vel lucido: alr̃ ꝯtinuo timẽt proximã suffocationẽ: ⁊ de mõ ꝓparationis talis aeris dictũ est in supioribꝰ capl̃is: ⁊ ẽt in ꝯsilio supra alleg. Vitẽt ẽt aerẽ fumosum: ⁊ maxĩe aerẽ infectũ mala qualitate de quo dictum est supra in causis: vt est aer locoꝝ in q̃bus fiũt fusiones metalloꝝ: aut sepationes eoꝝ: aut cõflatiões argenti viui: aut fumus carbonũ ⁊c.

De exercitio.

¶ Exercitiũ aũt moderate factũ ante cibũ est eis cõueniẽs. Nam dicebat Ras. 4° cõtinentis ꝑn^m ṽo exercitij huius. s. patientis asma dꝫ fieri tardũ: sed finis velox: qm̃ velox ꝑn^m exercitij excitat asma: et eandem sñiam posuit Serap. 2° breuiarij. capitulo ꝓprio. cũ dicit. Exercitatio aũt fit in ꝑncipijs tarda: deinde fit calida pungitiua: qđ est qꝛ motus velox in ꝑn° facit accidere asma ⁊ per mutationem. s. facit ꝓpter cõmotionẽ que fit in materia cũ euaporatione que nõ etiã soluitur: qꝛ non sunt preparate vie resolutioni: fiat ergo gradatio ex tarditate ad velocitatem: vt dicebat Aui. vt nõ faciat accidere festinando eis ꝓfocationem ꝓpterea ꝙ ipsa mouet materiã laboriose. ⁊ fiat vt dicebat Mesue qualiscũqꝫ fuerit in ieiunio ⁊ exercitatio per loca decliuia arenosa cõfert: vehi etiam ꝑ mare interdũ cõfert: ⁊ non multũ ne virtus fatiget. fiat igit tale exercitium ante cibũ ⁊ expulsis supfluitatibus cõibus. Nam post cibũ nõ debent exercitari: qm̃ dicebat Haly. 6° practice neqꝫ exercitatione vtantur post prandiũ: qm̃ oppilationem parit. Sed si placuerit debent esse cõtenti pauca ⁊ leui deambulatione. Exercitio aũt ꝑticulari membrorum pectoris non cõuenit vti nisi post mundificationem corporis cũ purgatione vel vomitu: ⁊ tunc facit cõuenienter eleuatio vocis cũ gradatione diete: quare dicebat Aui. ex regimine bono in hoc post purgationẽ ⁊ vomitũ: ⁊. i. vel vomituꝫ est administratio vocis cũ eleuatiõe gradatim ad formationẽ ⁊ lõgitudinẽ ꝓcedendo: ⁊ tunc etiã cõuenit exercitiũ factũ cũ fricatione mẽbroꝝ pectoris de quo dicebat Aui. Et ex regimĩe innatiuo eis est vt administret fricatio pectoris ⁊ q̃ sequunt ipm cũ manibꝰ ⁊ mantili aspero. s. parũ calefacto. Et addit: sitqꝫ fricatio equalis sicca absqꝫ vnguẽto nisi accidat laxitudo. Idẽ dicit Serap. ca° ꝓprio cũ dixit. Ex fricatione aũt cõfert eis que sicca est. s. que fit cũ manibus ⁊ pãno aspero sup. supra ꝑtes pectoris. Illa aũt que fit cũ oleo nõ vtaris multũ sed cũ quantitate que sufficiat ad leniendum fricationem tantũ: ex q̃bus verbis colligitur ꝙ ista ꝑticularia exercitia sunt fienda post mundificationem: sunt etiam fienda post exercitium cõe toti ad solutionem superfluitatum ꝓpriarũ conuersarum in vapores. Et ideo qꝛ talis resolutio complet aperitione pororũ: debet talis fricatio esse sicca ⁊ non cum oleo: qm̃ oleum oppilat poros: aliquando tamen ꝓpter exiccationẽ inductam ex fricatione conuenit aliqualis inunctio ad humectandum ⁊ leniendum: sed postea cum intẽdimus resolutioni debet fieri leuis abstersio ipsiꝰ olei vel vnguẽti: ⁊ hoc itelligat de oleo

No. egregiã sñiam Hippo.

181

cōi facta inūctione ad intētionem dictā: qm̄ si fit intētio resolōnis fortis ꝛ subtiliationis materie: aliquotiēs laudāt etiam auctores vt fiat inūctio cū oleis fortibus. Et ita Ra. 4° cōtinē tis postq̄ dixit: nec vtaꝛ oleis infra ꝑ mediam colūnā dixit. Lenitio fiat cum oleo irino ꝛ laurino cum cera compositis eisdē vt supmaneāt pectori: ecce notāt ex dixit vt supmaneāt pectori: ꝛ similis intētio de fricatiōe cōpleꝛ si fiat super dorso in directo pectoris: lꝫ ēt ad diuertendū māīm magis valēt etiā fricatiōes extremorū ꝛ tūc pūt fieri cum nitro ꝛ ex sale ꝛ cū nigella ꝛ cymino fricādo cū eis. Facit etiā ad hoc fricatio capitis leniter facta ꝛ pectinatio. Et Sera. laudauit fricationē cū pumice ꝛ nitro: ꝛ credo hāc maxime valere circa caput: ꝛ ita apud multos obseruaꝛ de pumice.

De exercitio.

De somno.

¶ De somno aūt dicatur q̄ somnus est vehemēter nocens in casu et maxime lōgus ꝛcōtinuus: de quo dicebat Raſ. 4° cōtinētis ca° ꝓprio ꝟsus finē: ꝛ vtanꝛ som. āt parū: qm̄ ex somno lōgo accidit asma in sanis personis ꝛ q̄nto magis in infirmis. Nec dormiāt sup cibū. s. subito nec in die oīno. Sꝫ addit: si ꝟo laborauerint ꝛ in die cibū nō acceperint: bn̄ possunt dormire sup. in die parū an̄ cibū. Et de hoc dicebat Sera. ꝛconfert eis ex somno. s. tantum q̄ eis acq̄rit q̄etem temperatam: immo minus tempato. Et addit: an vero vides q̄ sani q̄ nō sunt in hac egritudine quando pl' vtūtur somno fit eis plus fortis constrictio anhelitus p̄cipue qn̄ dormiūt post comestionē parū. Ex q̄bus sentētijs colligūtur tria principalr circa somnū istoꝝ. Unū est q̄ somnus nō sit ꝓlixus neq̄ cōtinuus sed interceptus ad excreationē fiendā. 2m est q̄ nō fiat post cibum subito 3m est q̄ non fiat in die oīno: sed qm̄ q̄dā sunt corpora q̄ ex lōga consuetudine ita sunt disposita q̄ nisi dormiāt aliq̄d in die laxātur. Et ego Jo. Mattheus etiā sum ex illis sanus exn̄s: et q̄dā sunt taliter disposita etiā ex cōsuetudīe q̄ post cibū subito nisi dormiāt parumper etiā laxātur ꝛ inflammātur. Jdcirco ad has circūstantias aduertēs. Aui. modificauit vsum somni in talib' corpibus dicēs de somno. Et ex reb' aūt quas opꝫ eos vitare est balneū q̄ntū possunt: intelligens de balneo aq̄ dulcis vt dixi supra de tussi: ꝛ ꝓprie post cibū. Et addit: ꝛ somnus plurimus ꝛ ꝓprie somnus diei: ꝛ cōtinuādo dixit: ꝛ somnus post cibū est res nocibilior eis nisi adueniat eis spatiū vehemēs: qm̄ sup. tūc nō multū nocet: etiā sup. in die ex causa nota ꝛ laxitudo ꝛ caliditas: tūc nāq̄ dormiat parū. s. eger asmatic': qn̄. s. nisi dormiat in die: ꝛ nisi dormiat etiā cū nō est spatiū vehemēs post cibū. i. cū nō multū distat a cibo si sequaꝛ laxitudo ꝛ caliditas in eo: q: vbi talia sequātur melius est parū dormire. Et in hoc seruaꝛ egregia sentētia Hip. 2° regiminis acutoꝝ tex. commen. 20. cū dixit. Mala nāq̄ dieta cibi vel potus: su. ꝛaliarū reꝝ nō naturaliū q̄ ſm simile cōsuetudini fit: securior est in omni tpe tueri sanitatem q̄ ea q̄ melior est si in eam subito fiat minutio: sed tūc cū dormiūt in die debēt dormire in loco obscuro: camera bene obscura ꝛ clausa capite notabilr bene cooperto ꝛ quasi accumbendo ſm q̄d dicebat Me. ꝛ fit modus accubitus vt videātur potius sedere q̄ iacere ꝛ capite ad anterius parū

No. egregiā sniam Hippo.

inclinato. Addit: sedendo em̄ melius q̄ iacendo respirant. Debent etiam extrema esse notabiliter cooperta: quoniam dicit Philosophus 2° problematum problemate 26°. Frigiditas extremitatum in somno maxime cōicat nocumentum cerebro: sed regulr nō si somnus diurnus: neq̄ cito post cibum factus: sed fit in eis ad minus distans a cibo ꝑ duas horas: ꝛ si possunt supra latus sinistrum declinare melius est vt supra visum est: q: difficultas anhelitus ꝛcōstrictio eius saltem media fit apud dormitionē supra latus: vbi multi augētur homine supino iacente. Et hec de somno sufficiant.

¶ Circa passiones aiales vitētur oēs excessiue passiones ꝓpter cōmotionē magnā in humoribus q̄ inde seq̄tur ꝛ ꝓpter inflammationē q̄ accidit in spiritibus ꝛ in mēbris saltē q̄busdam vt ex ira ꝛ furore: licet aliquotiēs he passiones si moderate offerātur: ita vt remisse calefaciāt iuuēt: gaudere tn̄ ꝛ bn̄ sperare est in casu multū cōueniēs. ¶ Circa inanitionē ꝛ replōnē dicit Me. ꝛ saturitas est eis mala ꝛ laudaꝛ eis cibi abstinētia ꝛpot' paucitas eoꝝ: immo gradatio fiat in eis iuxta virtutis exigētiā ꝛ morbi tolerātiā: quasi velit q̄ cōstāte ꝟtute est pax ꝛ raro dādū de cibo. Et Ser. dixit. Et est necesse vt solliciti simus de natura. i. de vētris lenitiōe ita vt occurrat in eūone ſm cōsuetudinē suā in oī die ꝛ in hora post horā resoluātur supfluitates paulatim. Et clarius loquens Ra. 4° cōtinentis dixit. Et preuidēdum est qualiter ascellare valeāt semel aut bis in die ꝑ rem lenificantem vētrē moderate: ꝛ hoc sup. intelligaꝛ siue sint cibi lenitiui siue medicine lenitionē faciētes de q̄bus erit sermo infra in curatione ꝓpria.

De cibo.

¶ Circa aūt cibos ꝛ potus p° obserueꝛ regula generalis Aui. in ca° ꝓprio cum dixit. Jn cibis vero eoꝝ opꝫ vt sit gradatio similis ei quā prediximus de exercitio: ita q̄ sicut exercitiū gradatim induciꝛ a tardo ad velocem ꝛ a raro ad frequentem: ita similiter gradatio in cibis in p̄n° parum exhibēdo ꝛ rare q: morbus est replōnalis ꝛ in ꝓcessu miorata materia: ꝛ etiā virtute minorata crescit intētio de plus offerendo ꝛ frequentius. 2m consyderabile in cibis est vt vitent omne granum: dicebat Auic. in quo est inflatio ꝛ non tantum grana: sed intelligitur vlr q̄cunq̄ inflatiua: ꝛ vitent etiam dicebat Haly. omnes cibos flegma generantes vt pisces recētes: pinguia lac ꝛ huiusmodi ꝛ ita legumina ꝛ olera q̄ ventosa sunt: ꝛ que vētositatem ꝛ inflationem generant hanc passionem sunt augentia: de piscibus tn̄ laudauit. A. pisces petrosos fluuiales nō lacunales: ꝛ Me. dixit q̄ vtantur piscibus petrosis et squamosis ꝛ anguillis: vel ꝛ melius agilibus. nā ego nequāq̄ consentirem ad anguillas propter maximam viscositatem: neq̄ absolute placet vsus piscium: sed si pur multi appetāt eos eligāꝛ q̄ dicti sunt de recētib' maxie si marini fuerint: ꝛ coquāturin vino cū herbis appropatꝭ: de q̄b' diceꝛ paulo post. Pisces tn̄ saliti ex multo tpe nō ita disconueniunt. ¶ De electione ergo ciboꝝ dicebat idē Haly. passionis huius dominos cibis expedit refici in complexione ꝛ substātia similibus medicaminibus quibus eius exhibetur cura: vt sint. s. calidi ꝛ sicci ꝛ subtiles ꝓpter subtiliatio-

nē.s.materie grosse ⁊ calefactionem eius ⁊ exic
cationem:sint tamen temperate tales nō faciē
tes multam euaporationem in materia grossa
neq̄ȝ sint adeo debiles vt rarefaciāt sine resolu
tione:sicut supra dcm̄ est in cura de tussi in in-
tētione digestionis:qm̄ eadē intētio hic etiam
versatur in cibis cū tales sint medicinales ⁊ alte
ratiui. Cibi.tm̄ exiccatiui silr̄ sunt in casu multū
nociui:⁊ maxime si ad stipticū declināt.nam di
cebat Ra.4° cōtinētis satis ad pncipiū loqns
de rebus stipticis qd̄ tales vltimate sunt con-
trarie huic passioni:⁊ ꝓinde oȝ ꝙ tales cibi cō
uenientes sint boni chimi :modicaꝝ supfluitatū
q̄ vētrem lubricum faciāt vt dicebat Me.sicut
aqua or.ꝓprie ⁊ aqua cicerū cū amigdalis ama
ris ⁊ aqua ordei cum melliloto:⁊ danda sunt iu
scula ⁊c. ¶ Et ex dictis patet ꝙ in casu nostro
oportet vitare panem ordeaceum ⁊ panē spelte
⁊ panē nō bene fermentatum de fermēto ꝓpt
viscositatem eius ⁊ male coctum:⁊ etiam iuscu
la de ordeo vel spelta non multum cōueniunt.
Sit igitur panis de frumento cum modico fur
furis bene fermentatus sed pinsatus cuȝ aqua
decoctionis radicum feniculi ⁊ ysopi parū:⁊ si
imponātur semina anisi ⁊ feniculi magis vale-
bit:⁊ parū salis:⁊ aliq̄ addunt ad pinsandum
aliquotiens zuccharū vel mel ⁊ aliq̄ butyrum
cū modico croci:⁊ ex eo possunt fieri brodeta ex
fricato pane qn̄ est indigētia maioris restaura
tionis q̄ꝫ ex iusculis:sȝ prius fiāt iuscula de fa-
rina frumēti cū furfure grosso sm̄ modū Azara
uij in cibis cōuenientibus asmaticis q̄ talis est.
℞.furfur frumenti recēter tamisati:⁊ nō sit de
frumēto antiquo nec habeat malū odorē et re-
molliatur in aqua calida.s.decoctione radicum
feniculi liq̄ritie p horā vel duas postea prema
tur ⁊ colletur cū pāno raro ⁊ collatū coquatur vsq̄ȝ
quo inspissetur ⁊ ponatur ibi sal.s.parū eius. Si ēt
ponatur de zuc.⁊ modico butyri recētis nō discō
ueniet:⁊ in materia minus grossa sed aliqlr̄ li-
q̄da fluēte magis valebit iusculū de amido sm̄
eūdem modū ipso p̄us mollificato in aqua de-
coctionis vt supra. ¶ Possumus etiā exhibere
aquā ciceꝝ cū pane in eadē cocto ⁊ tādē venire
ad oua sorbilia ⁊ carnes:de q̄bus carnibus eli
gātur di auibus:aues mōtane maxime degen-
tes in iunipero:valēt etiā starne ⁊ ꝑdices ⁊ tur-
tures ⁊ fasiani:etiā galleti domestici ⁊ colum-
bi maxime syluestres etiā aliȷ̄ iā volātes sȝ nō
antiq̄. Et de his ex ꝓprietate numerātur carnes
bubonis:si comedātur elixe vel assate:⁊ sāguis
eius laudatur. Si etiā sumatur tota auis cum plu-
mis ⁊ cōburatur vt fuit dictū supra:⁊ fiat inde pl'
uis ⁊ exhibeatur cum aqua appropriata vt aqua
scabiose vidi mirabile iuuamētū:valent etiaȝ
de carnibus quadrupedum carnes leporum et
ceruorum si fuerint iuuenes:sed ⁊ gazelle ⁊ ca-
prioli q̄ꝫtum ad siccum declināt:⁊ dimittātur vni
uersaliter partes pingues ⁊ musculose ⁊ inte-
riora eorum preter pulmones q̄ omnes quadā
generali ꝓprietate valent. Caro vulpis ⁊ eritiȷ̄
sunt speciales in hoc morbo ⁊ maxime pulmo-
nes eorum ⁊ debent preparari tales carnes vt
sunt asse non frixe neq̄ȝ elixe:licet Haly.etiam
laudauerit carnes frixas in oleo:pur credo me
lius valebunt asse in veru remouendo etiā par
tes vstas.elixate autem non sic conueniunt ꝓ-

Carnes bubonis laudātur in hoc casu a tota proprietate.

De carnibus vulpis ⁊ eritiȷ̄

pter humiditatem accidentalem. Et si aliquan
do velimus eis vti decoquantur cum eis aliq̄
herbe appropriate de quibus sunt calamētum
terrestre ⁊ montanum feniculus ysopus menta
borago petrosillinum serpillus ⁊ sinsibrium di
citur sm̄ multos menta aquatica:nam ipsum
summe laudatur. Centrum etiaȝ galli siue scar
letum siue galitricum ⁊ his similia:relique her
be dimittantur:⁊ ex succis harum simul cū mo
dico aceto passulato ⁊ vino cocto:⁊ cum zucch.
cum quibusdam speciebus appropriatis vt est
cinnamomum zinziber macis crocus possunt
fieri salsamenta:quoniam aliqualiter acetosa
ad incidendum materiam in hoc casu sunt va-
lentia vbi in tussi sunt magis suspecta. De fru-
ctibus in casu valentibus dictum est satis su-
pra vt de pineis amigdalis pistachijs ⁊ huius-
modi. De diuersis etiam modis preparationis
cibariorum satis dictum est in capitulo de tus
si ibi recurratur:quia non curo prolongare:et
si volunt vti piperata conuenienti in cibarijs
suis potest fieri vt infra. ℞.zinziber.ʒ.iij. cinna
momi liquiritie.an̄.ʒ.ij, cardamomi cubebarū
galange.ana.ʒ.j.origani ireos.ana.ʒ.ß.anisi fe
niculi.ana.ʒ.j.ß.croci zucchari ad medium pō
deris fiat piperata.

¶ De potu dicatur vt etiam supra dictum est
ꝙ aqua mellis est potus conueniens loco vini
sed si aliqn̄ est exhibēdum vinum abstineat a
vinis nigris ⁊ grossis:etiā si dulcia essent ⁊ ca-
ueatur a ponticis vel acetosis:sed eligātur vt di
cebat Auicē.vt vina eorum sint odorifera anti
qua subtilia ⁊ alba si est possibile cum dulcedi
ne sed parue q̄ꝫtitatis. ¶ Sed circa vsum eius
est notandum q: dicebat Aui.⁊ opȝ vt elōgētur
inter cibum ⁊ potū:⁊ nō satientur ex aqua subi
to.i.potu:⁊ postea infra p q̄nq̄ȝ lineas dixit:et
opȝ vt vitēt potare post cibū siue sit aqua siue
sit vinum:ex q̄bus verbis aliq̄ colligūt ꝙ non
debent sumere potū cū cibo:neq̄ȝ etiam post ci-
bū nisi distāter multū a cibo:⁊ ita volūt ꝙ tar
detur potus p duas horas ad minus post cibū
assumptum. Et ad hoc potest adduci textus
Serapio.cum dixit. Et confert eis etiam ne bi-
bant successione cibi:immo expectent post co-
mestionem modicum.als multum:deinde ad-
dant in potu aliquid post aliquid non totali-
ter. Sed reuera ista sententia non est tenenda.
nā saltē in p̄seruatione cum corpora vtitur die
ta mediocri in substātia cibi:cōuenit eis ad de
bitam mixtionē cibi vt de potu aliq̄d sumatur
cum cibo:sed pauca quātitas potus:⁊ maxime
vini ne faciat euaporationem ⁊ extensionem:
⁊ quod hec sententia sit vera patet ex v̄bis Ha
ly.6° practice ca° ꝓprio loquēs de vsu vini vbi
dixit. Neq̄ȝ semel sumat sup.eger vini vel sup.
potus necessariā q̄ꝫtitatem ꝓvice.s.ad sitim eo
rum:ne forte stomachus impleatur ex.s.multa
potatione vini maxime propter euaporationē
eius ⁊ diaphragma angustet:ideoq̄ȝ anhelitus fiat
artior:sed paulatim vinū accipiat:qd̄ p venas
transmittatur.s.deferendo cibum ⁊ ad membra
perueniat ⁊c. Et ita voluit cōmisceri potum cū
cibo ad penetrationem cibi ad membra vt est
de natura potus:sed debet esse modice quanti
tatis ⁊ paulatiȝ:q: tamē aliquotiēs exhibētur vi
nū vel potus ad aliū finē in asmatico q: aliq̄

tiēs ꝓpter sitiz nimiā q̄ laborāt quasi cōtinuo ꝓ difficultate anhelitus ad remouēdū errorez q̄ cōmitteret̄ in dādo eis potū qn̄cūq; sitirent: ꝛ ideo maxime sitiunt post cibū ꝓpter crescere necessitatē euētādi: ꝛ inde fit maior difficultas vn̄ tūc post cibū maxime desiderāt potū. Ad ponēdū circa hoc regulam dicit Auic. opz vitare potū post cibū siue sit aqua siue sit vinū: ꝛ oportet vt elōgēt inter cibū ꝛ potū ꝛ nō satiētur ex aqua subito: immo pluribꝰ vicibus. Et eādem sn̄iam voluit Sera. ꝛ cōfert eis ēt ne bibāt successione cibo: immo expectēt post comestionez multū sup. q̄tū pn̄t: ꝛ qn̄ pur. ꝓpter maximaz sitim molestātur addit: deide addāt in potu aliq̄d post aliq̄d. i. aliq̄d de potu sumēdo ꝓ vice: ꝛ ita magis vices multiplicare ꝛ numerū potationū q̄ exhibēdo notabilem potus q̄titatem ꝓ vice: qm̄ melius extinguetur sitis q: trāsibit ꝓ parte ad pulmonē ꝛ minus nocumētū sequetur in digestione cibi vt ptz: ꝛ hoc est qȯ volebat Ras. 10. cōtinētis loquens de tali potu dixit. Nec super cibum maxime sumendum est subito sed omni posse vitandus est si autem sumendus est ana parum. i. aliq̄d post aliquid. Aliquotiens tn̄ datur vinum ad aliam intētionē. s. ad mūdificationē materierū viscosarū: et tūc est exhibēdum vinum subtile plurimuz ad dulce declinās ꝛ in notabili q̄titate: sed ante cibū vt aliud medicinale. Nā de hoc dicit Gal. 7° meimir: vini subtilis siue etiā subtiliantis potatio multa debet esse his quibus obstructa sunt brachia. s. pulmonis viscosis ꝛ grossis humoribus ꝛc. Et idem voluit Ra. 4° cōtinentis satis ad prinᵐ cū dixit. Sed si fuerit angustia ex humore grosso si stent in cānali pulmōis in cura ipsius accipiēdū est in potu de vino ipo q̄titate multa: qm̄ medicine hmōi purgantes humores ꝯsiles hmōi humiditatū oīno exiccabunt tussim: ꝛ res grosse viscose non de leui pn̄t emitti sursum nisi ei fuerit addēda aliqua superflua humiditas ꝑ quā de leui poterit fieri emissio ipsius. s. mãe grosse ꝛ viscose. Et istā vtilitatē ēt innuebat. A. in cura asmatis cū dixit ante textū supius allegatū. Et qn̄ voluntas adest vt multiplicet̄ maturatio ꝛ iuuamētū ad spuēdū accipiat̄ ex eo subtile valde sup. notabilis q̄titatis ꝛ sup. ante cibū: ꝛ addit: ꝛ sirupus de melle ꝯfert eis ēt ad hanc intētionē. s. ad expuēduz ꝛ continuando dicit: ꝛ in vinis dulcibus adiunctis cum aliquo subtiliatiuo adiuncto eis est iuuamentum ipsis ꝓpter id qȯ in eis est ex abstersione ꝛ lenificatione ꝛ calefactione equali ecce qȯ loquitur de exhibitione vini loco medicine ad hanc intētionē ꝛ nō ad ꝑtitionē cibi ꝛ transitū eius ad mēbra: qua intentione dat̄ vinū vel potus fit̄ cū cibo: ꝛ ita ex his tollunt̄ mlt̄e difficultates: quas aliqn̄ vidi ꝓponere de vsu potus in hoc morbo: ꝛ que al's me fecerunt dubitantem cum alijs: q: de his difficultatibꝰ nihil tangitur a Gen. nec alijs scribentibus. Et hec quantum ad regimen sufficiant.

Jam circa medicinalia veniendo occurrunt tres principales intentiones breuiter expediende. Prima circa equationem ꝛ digestionem mãe ꝛ antecedentis fouentis coniunctam ꝛ etiam mãe proprie. scd̄a versabitur circa minorationem vel subtractionez mãe cōis fouentis ꝛ conseruantis. tertia circa purgationez mãe contente in pectore grosse cū facilitantibus anhelitum. Intentionem dimittemus diuersionis ꝓpter id qȯ dictū est supra cōiter in ca° de tussi. ꝛ etiam aliquid in ꝑte superiori: de regimine in dieta circa partem exercitij: dimittemus etiam intentionem exiccationis siue consumptionis mãe circa pectus ꝓpter sufficienter dicta circa finem capituli de tussi. de suffumigijs ꝛc. ꝛ ita etiam dimittemꝰ enumerare confortantia pectus ex ꝓprietate mirabili que cum alijs sunt miscende medicinis pectoralibus: q̄ etiam enumerate sunt supra.

¶ Et circa primam intentionem ꝛ tertiā est cōmemorandus cañ. positus supra in ca° de tussi q̄ subtiliantia ꝛ incidentia in casu conuenientia non debent esse ꝯiuncta cū caliditate acuta producentia ad exiccationē materie: immo debebent cōiungi cū quadā humiditate: qm̄ per humiditatē tota mā equaliter magis ꝑparat̄: vn̄ dicebat Mes. vt cadat maturatio in mā integra quare dimittenda sunt subtiliātia ꝛ incidentia pure ꝛ ꝓuocantia vt separet̄ ꝛ excludat̄ subtile a grosso vt nō amplius recipiat curā: ꝛ proinde dicebat. A. q̄ oīa que ꝓuocant nocent huic egritudini inquantū ꝓuocant: ꝓpterea q̄ extrahunt subtile ex humiditate. s. grossa dimittendo ꝑtem grossam inequatā: lz iste textꝰ posset vtilr etiā aliter interꝑtari vt quidā dicunt. nam dicit notāter q̄ medicine prouocatiue nocent inquantū ꝓuocant: ꝛ hoc ꝓpter medicīas prouocatiuas hn̄tes spālez respectū ad pectus et operātes in materiebus in pulmone cum fortiori virtute q̄ sit virtus ꝓuocatiua: sicut est de prassio ꝛ hysopo: que lz ꝓuocent ꝑ virtutē subtiliatiuam: tn̄ ex fortiori ꝓprietate iuuāt ad excreādū materias grossas ex pectore vel pulmone: ꝛ sic lz noceant inquantū ꝓuocant: nō tn̄ absolute. ¶ Est etiā circa has intētiones oēs cum asma sit morbus chronicus cōmemorādus cañ. qui vtiliter seruit in oī morbo chronico: ꝛ ponitur a dn̄o. A. in ca° ꝓprio de asmate. ꝛ ēt Ra. 4° cōtinentis: ꝛ est q̄ in medicinis opz vt ꝑmutatio fiat sup. ad diuersas medicinas: manēte ēt eadē intentione: ꝛ nō ꝯtinuet̄ vna medicina ex eis assidue. Et amplectat̄ eā nā. s. vt nō fiat ꝯn̄r patiens ab ea. ꝛ hec est vna cā. ꝛ ponēs aliā. A. dixit. ꝛ iterꝫ inter medicinas ꝛ corpora sunt proportiones q̄ nō cōprehendunt̄ nisi cū expimento: cū ergo expieris sup. diuersas medicīas cōsequeris qȯ magis iuuatiuū est sup. de illis: ꝛ ꝯn̄r bonū est tales ꝑmutationes fieri. ꝛ Rasis adducit aliam rōnem: qm̄ diuerse medicine sunt diuersoꝝ graduum: ꝓinde dixit. Dignū quoq; videtur q̄ fiat mutatio in vsu cure huius ratiōe duplici. Una q̄ nā si cōuenit medicine: lz ei medicina nō fuerit iuuabilis eam accipit in nutrimentū: ꝛ sup. ita cōtinuitas nocet: q: nō patit̄ a medicina. Alia sup. rō est q̄ medicine diuerse sunt in gradu: vnde forte aliqua pars ipsarum erit iuuabilior altera. ¶ His suppositis circa primam intentionem expediendam: dicebat Mesue ex vere maturantibus est ius galli antiqui preparati ꝫm artem: de quo dictum est supra in capitulo de tussi: si etiam fiat decoctio et inde syrupizetur ex passulis enucleatis et fenugreco mūdo ꝛ loto vt supra dictum est ꝛ cuz

Not. hunc canonem.

Ius galli multū cōfert in hoc casu.

zuccha. vel melle fiat syrupus est ad hāc inten-
tionē mirabilis valde. Et ꝑ hac cōplēda inten-
tione recurre ad similem intētionem in tussi a
materia grossa vbi plures posite sūt descriptio-
nes huic intētioni appropātе. Complet etiā in
illa intētio cū exterius applicatis vnguētis et
oleis de qb⁹ ibidē dcm̄ est: ⁊ maxime valet oleū
de been ⁊ oleū laurinū ⁊ de lilio: si ex his cali-
dis fiat inunctio cū modico croco supponendo
lanā succidā calidā: valet etiā empl'm filij Zac-
charie positum a Mes. in distinctione ꝓpria
de vnguentis emplastris ⁊ ceroris faciēdo com-
positionem integram.

Not. cañ. de flōmia fiēda i hoc casu.

¶ 2ª vero intētio de subtractione materie cō-
munis cōplet cū his q̄ dicta sunt supra sufficiē-
ter de tussi ꝑ potiones ⁊ vomitū ⁊ flōmiam: tū
de flōmia ponit hic spālis cañ. ꝓ difficultate
anhelitus. Nā si materia sanguinea peccet in
venis dispersis ꝑ subam pulmonis valet flebo-
tomia basilice. Sed si mā peccauerit siue sāgui-
nea fuerit siue vaporosa in ramis arterie vena-
lis magis valebit flōmia flōmia facta ex vena
saluatella in sinistro brachio dico circa curua-
turā brachij nō in manu. Et istū cañ. posuit. A.
in cura asmatis ꝟsus finē cū dixit in asmate āt
⁊ cōstrictione anhelitus factis ꝓpter vapores
fumosos dñantes in corde ⁊ ab humoribus exñ-
tib⁹ in artarijs cordis. s. ⁊ ramis artarie in pul-
mone exñtib⁹ ꝯfert flōia. Et addit: ⁊ melior est
ista q̄ fit in latere sinistro. Et istā sniam accepit
a Ra. 4° cōtinētis. vbi allegās Ga. 7° de iuua-
mētis mēbroꝝ. Dixit Ga. ꝙ vene pulsiue q̄ sunt
in pulmone penetrāt ad radicem vnaꝫ q̄ est in
cōcauitate sinistra cordis. Deinde dicit Rasis:
dico ꝙ ex his verbis intelligit ꝙ in angustia an-
helitus minutio dꝫ fieri ex parte sinistra: qm̄ a
cōcauitate sinistra cordis oriunt vene pulsiue ⁊
ab ea refrigeriū accipit ex aere: vnde cū in ipsa
parte leuis fuerit sanguis. i. modicus spaciosū
habebit locū ⁊ leniter refrigeriū erit multum:
sed cōcauitas dextra cordis est ꝓpria sanguini
ex epate ad cor ꝓcedenti: ideo cū cordis fuerit
defectio cū plenitudine sanguis bonū est vt mi-
nutio fiat ex parte dextra: hec ipse. Cū igit dif-
ficultas anhelitus ⁊ asma maxime pēdeant ꝓ-
pter opilationē viaꝝ anhelitus vt est snia au-
ctoꝝ: seqtur ꝙ in asmate ꝑncipalissime iuuabit
flōia sinistri brachij ex rōne Ras. ¶ Est ēt circa
hanc intētionē euōnis cōmemorandū ꝙ stante
mā antecedenti ꝑparata dꝫ fieri euō cum solu-
tiuis de quibus dictum est supra habēdo semꝑ
respectum vt ponantur aliqua confortantia pe-
ctus ⁊ pulmoneꝫ ne ꝓpter agitationem humo-
rum factam ex solutiuo illis membris debilita-
tis aliquid fluat ad ipsa membra. Ideo vt su-
pra laudo singulariter agaricum qui etiā ex ꝓ-
prietate pectus ⁊ pulmonem confortat: ⁊ est si-
mul medicina digestiua: ⁊ idem facit epithim⁹.
Et propterea dicebat Serap. in capitulo ꝓprio
de asmate: epithimi aūt ⁊ agarici non est iuua-
mentum sicut medicinaꝝ solutiuaꝝ tantum: sꝫ
conferunt etiaꝫ in modo alio. Et de his loquēs
etiam Rasis 4° ꝯtineñ. versus finem dixit. Pur-
gatio etiam cum epithimo ⁊ agarico erit bona
sup. ad huiusmodi curam: vnde de eis fiant pil-
lule. Et addit: ⁊ dandum est eis in mense bis aut
ter: ⁊ plures patientes vidi conualere cum epi-

Melior est flōia q̄ fit in brachio sinistro.

Agaric⁹ et epithim⁹ multū conferūt i hoc casu.

thimo ⁊ agarico sunt verba eius. Et addere his
parum zinzi. ⁊ cimini ad celeritateꝫ operis cre-
do iuuabit. ¶ Potest etiam fieri compositio vt
infra. ℞. agarici. ʒ. iij. radicis lilij albi. ʒ. j. pras-
sij. ʒ. j. turbith. ʒ. v. hiere. ʒ. viij. pulpe colloquin-
tide. ʒ. ij. sarcocolle. ʒ. ij. myrrhe. ʒ. ſ. terantur et
temperentur cum vino cocto subtili: ⁊ inde fiāt
pillule. Nam tales sunt in casu multum appro-
priate ⁊ sunt Rasis ⁊ dosis potest esse vsq; ad
ʒ. j. ſ. ¶ Facit etiam alias pillulas ad hanc in-
tentionem etiam multū vtiles vt infra. ℞. aga.
ʒ. iij. ireos. ʒ. j. hiere. ʒ. iiij. pulpe colloquintide:
sarcocolle añ. ʒ. ij. myrrhe. ʒ. ſ. terant ⁊ inde fiāt
pillule cum vino cocto subtili: dosis est vt infra
vsq; ad. ʒ. ij. sed non exhibeantur in paroxismo
neq; acuto neq; non acuto ⁊ cōi nisi in hora mi-
noris afflictionis: ¶ Et de his medicinis dice-
bat Mes. Ex bono regimine est vt fiat euō: ⁊ ꝑ-
prie renouans numerum: ⁊ cadat inter purga-
tionem ⁊ purgationē: sup. notabile tp̄s: ⁊ in pa-
ratis ad vomendū sup. fiat etiā attractio ꝑ vo-
mitum: ⁊ hoc totū intelligat mā existente dige-
sta: qm̄ nō existente materia digesta tales me-
dicine nō debent offerri: sed debet fieri euō per
clysteria appropriata de quibus supra dictum
est: ⁊ dꝫ obseruari cañ. qui dictus est in regimi-
ne quo ad dietā de inanitione de mēte Serap.
cum dixit: ⁊ est necesse vt solliciteris etiā de na-
tura. i. de ventris mollitie ita vt currat in eua-
cuatione ⁊c. Et in hoc singl'arissime laudat bro-
dium galli de quo dictū est: si etiā sumat capo
mediocris pinguedinis ⁊ euiscerет ⁊ ponant in
corpore eius res lenientes pectorales vt passu-
le ficus ⁊ cū carramo ⁊ hmōi: ⁊ ponat lib. j. aque
in corpore eius ⁊ postea coquat vsq; ad cōsum-
ptionem medietatis vt. ℥. vj. ⁊ deinde exprimat
ex exhibeatur per horam ante prandium iuua-
bit ad lenitionem ventris: ⁊ cum his mollifica-
tiuis ⁊ similibus educentur materie cōes ita ꝙ
non poterunt aggregari ad nocēdum: ⁊ ita pos-
sunt sumi ficus sicce incorporate cum terbenti-
na vel cum penidijs ⁊ similia. Et hec sufficiant
pro hac intentione.

Syrupus bonus in hoc casu.

¶ Restat vltima intentio que est ad purgan-
dum materiam grossam vel in pectore vel pul-
mone contentam cum medicinis ad hoc appro-
priatis ⁊ cum hoc anhelitum dilatantib⁹: qua-
rum medicinarum numerus est magnus posi-
tus ab autoribus hincinde ⁊ plurime simplices
et composite enumerantur a Rasi quarto con-
tinentis capitulo primo: ⁊ tales debent esse di-
latatiue meatuum ⁊ diuisiue materie vñ screa-
re faciant: ⁊ qꝛ talium quedam sunt que leniter
dilatant ⁊ sic subtiliant vt est capili. ve. ⁊ farfa-
ra de quibus dictū est supra: quedā sunt fortio-
res ⁊ in elargando vias ⁊ materiam diuiden-
do ⁊ subtiliando ⁊ a poris vel superficiebus mē-
broꝛum separando: ⁊ tales sunt que in hac in-
tentione conueniunt: quia prime magis con-
ueniunt in intentione prima equationis: sed
tales secunde sunt que offerri debent vt dice-
bat Mes. cum matura sputamina ⁊ digesta ap-
paruerint: ⁊ tales medicine sunt de familia-
ribus hysopus sicca calamentum origanum
ireos pulegium enula scabiosa folia vrtice et
semen eius quod est fortius: prassium etiā ari-
sto. et scolopendria dicebat Rasis loco allega-

to: magis facit ad asma ꝙ alie medicine. ¶ Et de simplicibus valēt se. sisileos singulr̄ etiā ad anhelitū rectū ⁊ cordumeni ⁊ cyminū nigella cētaurea etiā maior valet ad asma singulr̄: immo ⁊ ad tussim ⁊ ad sputū sanguinis, vt Ra. loca alle. ex his ergo medicinis possunt fieri decoctiones ⁊ syrupi apponēdo simul aliqua cōfortatiua ⁊ electuaria ⁊ reliqua ſm diuersas preparationes: vñ aliq̄ vtūtur folijs vrtice sicut ⁊ ysopo in ferculis ⁊ aliq̄ vtūtur folijs vrtice et faciūt frixellas: ⁊ ita multiplr̄ cū diuersis ꝑparationibus possumus vti his medicinis simplicibus vel in compositione cū melle ad hāc intētionē ꝓficiēdā. ¶ Sed ego enumerabo aliqua composita electa ad hāc intētionē ⁊ in forma syruporꝫ ⁊ in forma electuariorꝫ vt ex his possit medicus habere cum sua industria modum ad vsum harꝫ medicinarꝫ etiā in alijs formis. Pōt ergo fieri syrupus ſm hāc formam. ℞. prassi capil. ve. añ. M. j. passularꝫ ireos liquiritie ysopi añ. ℥. j. caricas. i. ficus albas numero. x. seminis vrtice. ʒ. iij. coquantur cum aqua debite ꝗtitatis ⁊ syrupizentur cum melle. Et si vis fortius facere adde in decoctione aristologie enulam vel calamētū. Et si vis refrāgere per humiditatē timēdo nimiā exiccationē potes apponere de dactylis ⁊ farfar. Et si intēdis ad maiorē incisionē potes apponere de oxymelle squillitico qđ singularissime in casu laudat᷑: sꝫ cauēdū est ne cōiūgatur vlceri pulmonis: q2 tūc nequaꝗ debet applicari: immo nec ipsa squila. Nam de ea dicebat Ra. loco alle. squila valet ad asma ⁊ ad tussim: tñ euitāda est ne det᷑ habēti vlcerationē in vētre: capiēdo ventrem large.

Syrupus bonus in hoc casu.

¶ Possunt etiā exhiberi medicine in forma electuarij: vbi gratia. accipiatur ysopus cū melle ⁊ si iungatur cum his pulmo vulpis siccatus ꝓ parte tunc maxime iuuabit ad asma: ita dico de myrra si cum melle exhibeatur vel sine facit vtiliter. Et similiter potes de reliquis simplicibus facere cum melle compositionem: sed specialiter cōmemoro radicem draguntee de qua dixit Ras. loco alle. si assetur ⁊ accipiatur cum melle facit fieri facilem sputum de humiditatibus diuturnis pectoris: facit etiam ad anhelitū rectū: idem dico de radice lilij Et Gal. 7° meimir laudauit duas medicinas Asclipiadis in hoc ca. Una est vt sumātur vermes qui sub hydrijs reperiūtur de quibus dixi supra: ponātur in vase figuli ⁊ frixa super carbones: ⁊ post ꝙ fuerint albi tere ⁊ sume cum melle cocto ⁊ da coclear vnum lingere. i. ad lambendum ante cibum. Aliud. ℞. anisi sulphuris viui. ana. ℥. j. ʒ. armoniaci castorei nigelle. añ. ʒ. x. aggrega ⁊ fac pillulas ⁊ da vnam cum oxymelle: ⁊ infinitas medicinas huiusmodi potes reperire ab auctoribus: sed mihi ista sufficiunt propter non prolongare sermonem.

¶ Nunc vltimo veniendum est ad fienda circa paroxismum acutum circa quem dicebat Me. Oportet vt parcitent in cibis ⁊ potibus cū gradatione sicut natura expostulat: quia. s. si constat virtus nihil est dandum: ⁊ si virtus deficit parum dādum est ad virtutis custodiam: vt de aqua or. vel de insculis de quibus supradictum est: vel maiori habita intentione ad virtutem dandum est aliquid aque carnis semꝑ cum modicissimo croco ad anhelitū facilitādum: sed in totū cauēdum est a vino nisi forte in declinatione: ⁊ in alijs regulētur sicut scis: vt. s. nō sint in aere calido aliquo mō nec obscuro: neqꝫ granati pānis circa dorsū: neqꝫ inducātur ad somnū: ⁊ si aliquotiens ꝓpter virtutem aliq̄d dormiant nō ꝓlongētur in somno: ⁊ obseruet᷑ vt dictum est supra in regimine. Et debet corpus ꝓparari vt stet cū meliori situ quo fiat facilior inspiratio ⁊ expiratio. s. apodiādo brachia vel cubitos suꝑ genibus vel disco cū pulmaceolo medio: vl' habeāt᷑ crozule suꝑ q̄bus appodietur inclinādo faciem ad anterius. ¶ Sed in medicinalibus dicebat Me. si signa plenitudinis sanguis appareāt flebotomet᷑ ex basilica. s. minuta slōmia fiat. ℥. iij. vel. iiij. ⁊ in hac visuꝫ est sepe manifestū iuuamētū: ⁊ qñ sanguis non esset peccās qm̄ in graui paroxismo fit superinflammatio spūum ⁊ sanguis in toto: vñ facta euētatione aliqualiter infrigidātur: ⁊ sic minuit᷑ euētādi necessitas: ⁊ sic videt᷑ minui paroxismus. ¶ Si aūt signa plenitudinis maiorꝫ humorꝫ appareāt dicit ipse differat᷑ a purgatione ⁊ vomitu ⁊ clysteratiōe sup. ⁊ de reliq̄s fortiter agitatiuis quousqꝫ vehemētia paroxismi iam cessauerit ⁊ maturorꝫ faciliū screatuū apparuerit abūdātia ⁊ anhelitus melioratio: tūc em̄ audēdū dixit suꝑ his cū cautela. ⁊ ista ꝟba sunt multū notāda: cōtra q̄ faciunt sepe medici q̄ vt aliquid operari videātur faciūt fieri fricationes fortes ⁊ ponivētosas in spatulis: qđ nūꝗ mihi placuit: lꝫ leues fricationes circa crura possint cōuenire: ⁊ ita si tolerēt fricationes leues circa pectus ad aperiēdū poros ⁊ ad aliqualē vaporū trāspirationē tales fieri possunt cum manu leuit᷑ vel cum panno lineo leui paruꝫ calefacto Per interius aūt q̄cꝗ exhibere medicinale dissolutiuum non multū laudo: sed aliq̄ audēt ad exhibēdū medicinā tyriacalem vt. ʒ. j. athanasie cū aqua Succha. tepida ⁊ forte posset offerri et iuuari aliqualr̄ ad quietādū humores. Ego tñ in eius applicatione nō multum cōfido stante paroxismi vehemētia: sed tutius mihi videt᷑ in totum nature blandiendum ꝙ cum medicinalibus occurrēdo semꝑ commemorādo verbum Ga. allegatum a Me. Peruenitur em̄ interduꝫ ad ꝓuocationē in excitatione medicaminū. Et hec sufficiāt ad dei laudē de tota ista materia.

¶ De pleuresi. Cap. liiij.

Cum aliquis sub costis suis dolorem sentit pungitiuum ⁊ ꝓprie quādo siccam patitur tussim ⁊ febrem. ¶ Expedit vt si dolor suꝑ partē costarū ⁊ furculam tendit fiat minutio ex basilica ei⁹ partis in qua est dolor: nisi totū corpus multo sanguine repletum fuerit: tunc enim ex latere cōtrario sanguinis detractio facienda est.

¶ Egritudo quoque si iam per aliquos dies infestauerit egrum a principio sui flebotomia a parte dolente facienda est.

¶ Quod si dolor inferius ad partem costarum posteriorem tendit: venter ex decoctione quā in .c. de reumatismo descripsimus est soluendus. ¶ Melius tamen est vt flebotomia fiat. ¶ Deinde aqua ordei cum zuccbaro assidue tribuatur. ¶ Et si videris tussim eius vehementis siccitatis da ei in diluculo omni die iulep: deīde da ei in potu aquam ordei. ¶ Quod si eger fuerit debilis nutriatur cum pane ⁊ zuccaro. si autem fortis fuerit: aqua ordei vsqꝫ ad diem quartū sufficiat. ¶ Cumqꝫ screare ceperit decoctionem quam in .c. de reumatismo nominauimus quotidie sumat ⁊ ante aquam ordei bibat donec sanetur.

¶ Si autem febris ⁊ acuitas perseuerent ⁊ eger in excreatione difficultatem patiatur detur decoctio quam in .c. de asmate nominauimus: quod similiter est faciendū cum saniei fit excreatio. ¶ Quod si in principio passionis quod excreatur nigrum aut velut citrinum apparet ⁊ sic permanserit et feb. non quieuerit nec calor vsqꝫ in diem vij. timorosum est. Et si cum hoc toto aeris attractio non alleuiatur ⁊ in pectore affuerit oregmon: aut in maxillis rubedo et in oculis labor est morti propinquus.

¶ Si autem exterius in latere apparuerit rubedo aut apostematio ⁊ cum premitur locus dolet: ponatur desuper ventosa aut emplastrum ex synapi ⁊ ficubus: ⁊ dimittatur ibi donec locus vlceretur. ¶ De his vero que ex errore stolidorum ad augmentum nocumenti accidunt hanc egritudinem patientibus est cum dolor sentitur in principio sub costis existimant grossam fore ventositatem: ideoqꝫ electuariū diamuscum aut ei similia, egro tribuunt eumqꝫ interficiunt.

¶ Hec passio vocatur byrsen' cuius causa est apostema quod oritur interius ex costis hypocundriorum.

Istud est capl'm de pleuresi quod est apostema partiū pectoris quod sic potest cōtinuari ad precedens. Nam postquam in precedenti capitulo determinatum est de strictura anhelitus ⁊ difficultate laboriosa anhelandi vtvisum est. Et quoniam ad talem anhelandi difficultatem nata est sequi superinflammatio spirituum ⁊ humorum: ⁊ cōsequenter subtiliatio in eisdem humoribus. Est etiā nata sequi superinflammatio membrorum: ⁊ cōsequēter ipsorum rarefactio: ⁊ cum ad subtiliationem humorum ⁊ fluxibilitatem cōsequēter in his acquisitam simul cum rarefactione membrorum disponuntur humores ad subintroitum intra membra ⁊ preternaturalē eorum extensionem ⁊ cōsequēter ad apostema dictorum membrorum: fuit cōueniens post determinationē de asmate siue anhelitus strictura determinare de pleuresi siue de apostematibus pectoris que alio vocabulo dicūtur byrsen vt infra videbitur loco suo. ¶ Determinādo de pleuresi in hoc ca° Ra. tria facit principaliter. ¶ Nam primo determinat de duabus spēbus pleuresis. s. vere ⁊ non vere ponendo signa earū ⁊ curam. 2° docet vitare vnum errorem in quē aliquotiens incidunt stulti medici: qui error si cōcomitatur est causa magni augmēti lesionis in dictis infirmis. 3° ipse notificauit per nomē aliud a pleuresi hanc passionem. 2ª versus finē capl'i ibi. (De his vero quē ex errore ⁊c.) 3ª ibi prope in fine. (Hec passio nominatur byrsen.) Prima pars etiam diuiditur in duas. Nam primo determinat de pleuresi vera manifestando eam per signa ⁊ ponendo curam. secundo de pleuresi non vera similiter per pleuresim non verā intelligendo eam que est talis ex parte situs: vt de apostemate facto in pectore ⁊ non in mēbris intrinsecis sed extrinsecis. secunda ibi. (Si autem exterius in latere ⁊c.) Prima pars etiam in duas: quoniam primo declarat per signa pleuresim veram: ⁊ hoc per signa essentialia. secundo prosequitur de cura eius. 2ª ibi. (Expedit vt sit dolor super partem costarū ⁊c.) ¶ De prima parte manifestat pleuresim veram quia maxime in principio eius per tria signa que ponit in litera dicens: cum aliquis sub costis suis id est intra costas dolorem sentit pungitiuum id est acutum penetrantem in membrum proprie quando tussim patitur siccam id nihil sensibile de materia expellitur: et febrit: tunc sup. cōcludatur quod taliter se hns est pleureticus saltem in pn° eius vbi ante non sic dolebat neqꝫ tussiebat neqꝫ febriebat. ¶ Pro intelligentia huius partis est aduertēdū quod licet vt videbitur de signis demōstratiuis vere pleuresis. auctores posuerunt quatuor signa: quidā quinqꝫ: quidam sex que sepe coniunguntur in pleuresi vera: quoniam tamen aliquotiens a reliquis que hic ponuntur potest corpus pleureticum absolui vt videbitur: ⁊ que hic ponuntur sunt essentialia semper cōcomitantia pleuresim veram ex parte materie ⁊ situs. Idcirco Rasis vt breuiloquus posuit hec tria signa tanquam maxime demonstratiua ipsius verissime pleuresis ⁊ pro clariori intelligentia debetis aduertere quod de mente Auerro. duplex reperitur pleuresis vt infra magis videbitur in secundo principali de speciebus ⁊ distinctionibus pleuresis. nam quedam est pleuresis vera: quedam non vera. Et de vera quedam est talis proprissime ⁊ verissime: vt illa cuius apostematis mā est essentialr calida vt colerica vel sanguinea: ⁊ cū hoc est apā factū in mēbris pectoris intrinsecis: nō dico pulmonis neqꝫ cordis: sed in panniculis vel tunicis intrinsecis ipsius pectoris et musculis eorumdem ⁊ tales sunt tres princi

Declaratio p.e principale p.e partis principalis

pales: vt supra visum est in anothamia pecto-
ris. s. panniculus dictus pleura cooperiens et
vestiēs interius omnes costas ꝛ musculos me-
diantes inter costas: ꝛ est pāniculus rotundus
sicut sphera vnūquaqꝫ cooperiēs: maior reliqs.
Secundus est pāniculus diaphragma siue ve-
lamē ꝭm notabilē partē musculosus: ꝛ ꝭm par-
tem mediā magis pānicularis. Tertius est pā-
niculus mediastinus diuidēs ꝑ mediū ipm̄ pul
monē: vbi ḡ in aliqua ꝑte hoꝝ pāniculoꝝ triū
fiat apa tale appellabiꝭ pleuresis vera ex parte
situs: ꝛ si cū hoc mā illi⁹ fuerit calīa essentialr̄ vt
dcm̄ ē: appellabiꝭ ēt magis vera. Ecōuerso ēt aliq̄
dr̄ pleuresis nō vera ꝓprijssime: vt qn̄ mā apans
nō est essentialr̄ calīa: vt est mā flāticavl' melīca
a quibus aliquotiēs lꝫ raro fiāt apata in mem
bris pectoris qn̄ ēt talia apata nō sunt in pan-
niculis dictis intra: sed vel in musculis supra
costas vel in pāniculis supra: ꝛ aliqn̄ cū cōita-
te cutis: tūc talia apata dicūtur pleureses non
vere ꝓprijssime. Cōtingit tn̄ 3° aliud membruꝫ
diuisionis vt ꝙ aliqua fit pleuresis vera ex ꝑte
materie ꝛ nō ex parte situs: vt qn̄ materia apa
tis est calida essentialr̄: sed apa est extrinsecuꝫ
ꝛ nō intrinsecū: ꝛ aliquotiēs est vera ex parte si
tus: ꝛ nō ex ꝑte materie: velut qn̄ materia apo-
stemās est cōtēta in pāniculis intrinsecis: sed
nō est essentialiter calida: vt si fuerit flegmati-
ca vel melēcolica: ꝛ ita dicaꝭ de pleuresi nonve
ra ꝙ aliqua nō est vera ex parte situs si fuerit
extra: ꝛ tn̄ nō est vera ex parte materie vt si fue
rit eius materia calida vt patet. Utrū aūt ali-
qua dicatur pleuresis nō vera a ventositate vt
multi moderniores dixerunt videbitur infra.
¶ Ad ꝓpositū, igitur reducēdo dn̄s Rab. hic po
suit signa pleuresis verissime: vt cuius mā est
acuta essentialr̄: ꝛ cū hoc est ꝓternālr̄ in pānicu
lis intrinsecis ꝯtenta: ꝛ tunc patēt signa clara
nā p° est dolor pungitiuus ex acuitate mǣ pe-
netrantis in mēbrū sensitiuū puta neruosum.
nā talis mā nō efficit dolorē extēsiuū ꝑ multi-
tudine eius: neqꝫ grauatiuū solū sed pūgitiuuꝫ
stante mēbro sensitiuo in qd̄ penetrat mā ma-
xime cū nō fiant apata in dictis mēbris a tali
mā ꝑ viā paulatine ꝯgestionis: sed magis ꝑ viā
fluxus mǣ: qꝛ tales pāniculi cū sint mēbra fri-
gida ꝛ sicca ꝛ sic melencolica ꝑ nām si deberent
in eis apata gn̄ari ꝑ paulatinā ꝯgestionē super
fluitatum nutrimēti dictoꝝ mēbroꝝ: tūc talia
apata essent melencolica: ꝛ sic mā nō esset calīa
essentialr̄: ꝛ ꝑn̄r nō esset pleuresis verissima: de q̄
est hic sermo: ꝑꝫ igiꝭ ex ꝑte mǣ calīa ꝛ membri
sensitiui in qd̄ influiꝭ ꝙ dolor dꝫ esse acut⁹ pun
gitiuus ꝑforādo ꝛ lacerādo subām mēbri pāni
culosi siue neruosi: ꝛ ex hoc seq̄tur scd̄m signum
manifestū qd̄ fit tussis ꝑcepto nocumēto a ma-
la qualitate mǣ: ꝛ in ꝑn° apatis ꝓpter imbibi
tionē ꝛ indigestionē eius nihil resudat sensibi
le qd̄ sputo dꝫ expelli ꝛ sic fit tussis sicca. ¶ Et ex
his bn̄ nota ꝙ hec duo sunt signa pleuresis ī ꝑn
cipio eius ꝛ nō pleuresis absolute: qꝛ in statu di
gestionis sepe expuitur mā copiosa: ꝛ sic tussis
non est sicca immo humida: neqꝫ etiam tunc ne
cessario fit dolor pungitiuus vt constat: qꝛ tunc
non penetrat mā perforando subām panniculi
vt ꝑꝫ: immo tunc dolor minoratur sensibiliter
ex quo status digestionis nō in reseruātib⁹ ꝛc.

Tres sunt panniculi in quibus fit pleuresis verissima vl' fieri ꝑt

Nota.

coincidit cum declinatione accidentium: ideo
dicit: lꝫ dolor lateris ꝛ tussis sint signa essentia
lia pleuresis vere absolute: tn̄ dolor lateris pū
gitiuus ꝛ tussis sicca tm̄ sunt signa vere pleure
sis in principio eius ꝛc. ¶ Et qm̄ ad hec nocu-
menta ꝛ ad apa coartans aliqualiter ꝛ ꝓhibēs
liberam dilatationem pulmonis acquiriꝭ dif-
ficultas in anhelitu vt hoc signum manifestis-
simum non posuit ꝛ ad eam difficultatem seq̄-
tur inflammatio ꝛ superincensio in spiritibus
saltem cordis ꝓpter vicinitatem: vnde fit saltē
fe. effimera: lꝫ ꝓbabile sit ꝙ a vaporibus resolu
tiuis a mā apatis cōicatis cordi propter vicini
tatem ad ipsum fiat feb. humoralis: ꝛ vt freqn̄-
ter putrida, cum mā incipit putrere: ꝛ forte qd̄
in principio ꝓpter paruitatem apatis non im
peditur pulmo a sufficienti dilatatione: vnde
nō fiat strictura anhelitus: ꝛ sic difficultas pro
prie sumpta: ꝛ forte ꝓpter istā cām nō expressit
difficultatem anhelitus pro signo necessario.
¶ Reliqua etiā signa que cōiter adduꝭ de do
lore capitis ꝛ pulsu serrino: ꝑꝫ ꝙ nō sunt neces
saria etiā stante fe. ꝓpter insensibilitatem cere
bri vel panniculoꝝ eius vt in aliq̄bus reperiꝭ:
qui etiā acute febrientes nō dolent caput: vel
propter cōuerti vapores a via cerebri ad alias
regiones. Silr̄ dico de serrinitate pulsus q̄ con
seqnatur siccitatē ꝛ extensionē acquisitā in ar-
teria ꝓpter extēsionē ꝛ siccitatē pāniculi apati
colligantiam habētis cū arterijs: ꝑꝫ ꝙ alisn̄de
possunt rehumectari arterie vel ex catarro fluē
te: vel in hydrope ab humiditate abundante: si
cut etiam aliqn̄ in flegmatica vbi debet eē pul
sus mollis: qn̄qꝫ fiat pulsus durus propter ali-
quas circunstantias: vt prima quarti in capitu
lo de rebus in quibus conueniunt fe. putride ꝛ
in quibus differant ab inuicem: ita ꝙ illud si-
gnum non erit necessarium vt patet: hec igi-
tur sunt necessaria tria signa: vt pꝫ legēti lrām
¶ Expedit vt sit dolor ꝛc. ¶ Hec est secūda pars
principalis in qua ponit curam pleuresis vere
de qua dictum est: ꝛ duo facit principaliter. Nā
primo ponit curam illi⁹ salubris ꝭm diuersa tē
pora eius. secundo ponit signa ꝓtendentia mor
tem in pleuresi mortali etiam a principio. secū
da infra ibi (Quod si a principio passionis ꝛc.)
Prima adhuc potest diuidi in duas. Primo po
nit curam ipsius per flōmiam vel pharmaciam
anteq̄ fiat screatus manifestus declarando que
illarum debet eligi prius ꝛ ordinem earum. 2°
ponit curam per ebibita habilitantia ad screa-
tum cum materia iam screaꝭ. 2ª ibi (Cūqꝫ screa
re cepit ꝛc.) Prima adhuc potest diuidi ī duas.
Nam primo declarat quando eligenda est flo-
bothomia supra pharmaciam: deinde qn̄ phar-
macia est exhibenda: modificando tamen dictū
de pharmacia: et ponendo quandam ordinatio
nem ex parte diete in hoc tempore. secunda ibi.
(Quod si dolor inferius ad partem costaruꝫ ꝛc.)
¶ De prima parte dixit: sup. supposito casu de
pleuresi vera in principio ex signis dictis ante
expedit vt si dolor super partem costaruꝫ: id est
superiorem ꝛ furculam scilicet superiorem ten-
dit scilicet ascendendo quod fiat minutio ex ba
silica eiusdem partis: in qua est dolor: nisi fa-
cit exceptionem: totum corpus multo sangui-
ne sit repletum. nam sup. tunc ex latere con-

Declaratio 2e ꝑticule ꝑme ꝑtis ꝑncipalis

trario sanguinis detractio fiēda est. Et addit: egritudo q̄ si iam p aliq̄t dies a sui pn° infesta uerit egrum: flōmia fit̄r a parte dolēte faciēda est. ¶ Ex quo textu colliguntur tria pūcta. Primum q̄ in pn° fluxus materie cum est materia fluēs ad partē superiorem costarū versus furculam supiorem: qd̄ est fiēda flōmia ex basilica einsdem lateris: ꝛ hoc. s. si corpus nō est plenuȝ sed paucoꝝ humorū. 2ᵐ pūctū pncipale: stante corpore pleno ꝛ fluēte tal̄r materia ad superiora debet fieri flōmia magis diuersiua ex parte opposita. 3ᵐ pūctum pncipale: iam fluxa materia si est fiēda flōmia: est fiēda ex basilica einsdē lateris. ¶ Pro intelligētia huius partis nota p° q̄ Ra. in casu laudat principalissime flōmiā sed differēter vt colligit̄ hic: quasi velit q̄ hoc sit pᵐ remedioꝝ maxime cōueniens cū vobis cōstat de pleuresi: ꝛ maxime in pn° ad diuersionē ꝛ phibitionē fluētis materie ad locū dolorosum vel in pcessu etiā in sanguinea ad eūandum de iam fluxa materia saltem prima membro apostemato: ꝛ in hoc debēt obseruari canō. q̄ sunt positi a Ga. 3° teg. in diuersiōe mãe ꝛ eūone ei⁹ vt q̄ diuersio fiat ad lōgiquū: ꝛ eūo fiat p vias cōtinuas ꝛ mediatas ad mēbrū: a quo euacuatio q̄ritur. Et ſm hoc ſm diuersas intētiones diuersi auctores in pleuresi diuersas ordinauerūt fieri flomias: q̄dam a saphenis: q̄dam a basilica eiusdem vel oppositi lateris: q̄dā ex cōmuni vt infra videbit̄ loco suo in intētione subtractionis materie. nā ibi spālius declarabit̄ a qua vena sit fiēda flōmia: ꝛ circa eam opȝ recte multum operari: qm̄ in ea sit maxima salus in hoc morbo vt infra magis videbit̄: neq̄ vt cōiter scribētes volūt dȝ pponi calefactoriū necessario ante ipsam flōiam saltem diuersiuā phibitiuam fluxus mãe: qm̄ calefactiuum aliquotiens nocet. vt voluit Gal. 3° cōmento pmo scdi regiminis acutoꝝ: qm̄ rarefacit cutī ꝛ subtiliat humores: ꝛ ita a prin° non facta aliquali diuersione habilitat membrū sup quo facta est euaporatio ad recipiendū: habilitat etiā mãm ad flueudum: ꝛ ita talia euaporatiua leuia q̄b⁹ vtimur si ante minutionē fiant p modū dictuȝ sepe ledunt. Est igitur a flōia incipiendum nō existente ventre stiptico: qm̄ in hoc casu est preponenda lenitio ventris saltem cum clisteri.

Nota bñ

Nota

¶ Et in hunc cōem errorem incidunt medici pter tex. Hyp. pᵐ scdi regiminis acutoꝝ: vbi dicit in pleuresi vera accñte dolore siue ptinuo siue post moram: pmo opȝ quid calefactoriuȝ adhiberi ꝛc. dissoluendi doloris intentione: dico q̄ iste text⁹ nō pcludit pmū calefactoriū debere poni q̄ flōiam: sed sup. facta flōia qñ constat de pleuresi ꝛ vero apãte ad mitigationē doloꝝ vt sentit textus: ne pter dolorē aliunde trahatur mã ad locū: tunc euaporatiuū puenit ad mitigandū dolorem ꝛ rarificandū cutim: ꝛ aliq̄d de fluxa mã resoluendo. qd̄ si dolor augeatur vñ declaretur repletio in toto quare attrahit̄ ad mēbrū lesum id qd̄ inuenit̄ supfluū in mēbꝛ vicinātib⁹ ei. Et tunc dicebat Gal. Opȝ vt eūetur sup. iterato corp⁹ totū eūone forti. s. cū flōia vel pharmacia vt infra videbit̄: ne pter dolorem apãtis p anodina supposita mã in toto abundans fluat ad mēbrū apõsum ꝛ ita augeatur: ꝛ isto casu eūo dȝ esse multū diuersiua ad longiquum trahendo mãm eūando. Et ad istū respectum dicit Hyp. q̄ tale calefactoriū nō est inutile: dȝ etgo esse primū respectu medicinarū localium fortium ꝛ non respectu flōie diuersiue: lȝ aliquotiens in cura tentatiua vbi nō sunt signa manifesta apãtis i pn° ei⁹ anteq̄ fiat flōia posset apponi euaporatorium: vt qñ corp⁹ fuisset prius febriens ꝛ postea succedat dolor in mēbris pectoris vbi cã eius esset ventositas possit fieri dolor cū punctione ꝛ extensione et erit ibi tussis sicca pter nocumentū pceptū ꝛ febris sicut ꝛ prius erat: ꝛ isto casu ad certitudinem cãe licebit apponere calefactorium: qm̄ si fuerit vētositas vel modica mã non apãns forte in totū remouebitur dolor ꝛ nō erit necessaria flōmia. Et si augeatur dolor declarata plenitudine i toto vt supra dictum est tunc habebit viam ad curandum: ꝛ ita in dubio pōt apponi euaporatorium vt spōgia infusa in aqua cal̄a: ꝛ ita hic ēt valebunt clysteria ꝛ suppositoria. Et hec ē snia quā voluit Hip. ſm alterū intellectū dictoꝝ ꝛ maxime pᵐ: sed 2ᵐ maxime intellexit Aui. i pn° capl̄i sermonis cōtinui de cura doloꝝ pectoris cū dixit. Non cures in pn° nisi cū eo qd̄ lene est s. ex clysteribus ꝛ suppositorijs ꝛ supple calefactorijs supra locū. Sed qñ cōstat p manifesta signa de pn° vere pleuresis que sunt supra dicta s. de subito dolore pūgitiuo cū tussi sicca ꝛ aduentu noue fe. simul tūc vt hic voluit Ras. constante virtute ꝛ reliq̄s cōsentientib⁹ ad flōmiā primo fiat flōmia ꝛ in corpe nō pleno fiat diuersiua pncipal̄r etiā aliqual̄r eūatiua: ꝛ ita fiente dolore supra partē costaꝝ superiorē tēdenda ad furculā superiorē laudauit ipse ad hanc intentionem diuersiuā cū aliquali eūone flōmiā de basilica eiusdē ptis nō ptis opposite: vt dicūt scribētes expsse cōtrariātes textui: ꝛ hoc est idō qꝛ vena basilica nō immediate euacuat a ptib⁹ superioribus pectoris: sed bene immediate a ptibus inferioribus ei⁹. Et hoc expsse colligitur de mente Gal. cōmento decimo scdi regiminis acutoꝝ: vbi quasi ad mediū cōmenti dixit. Vene aūt que veniūt ad curuaturā brachij eūant partes pectoris. s. cōis que dicit̄ vena nigra et basilica: ꝛ tandē dixit post duas lineas. Oēs partes pectoris inferiores nutriunt̄ ex vena alia q̄ oritur ex vena pfunda. s. basilica ꝛ anteq̄ perueniant ad cor: ꝛ hec est basilica: ꝛ ita ptȝ q̄ flōia ex tali vena est diuersiua a ptibus superioribus sed vbi corpus esset plenū ad maiorē diuersionem: tūc docuit fieri flōmiā ex latere ɔrio q̄ sit̄r magis est diuersiua. vt ptȝ qm̄ in hoc casu ēt diuersio est magis necessaria. ¶ In intētione aūt eūonis de mã vel apãtis vel in vicinis mēbris existēte est fiēda flōmia ex eadē pte ex canonib⁹ supra dictis de mēte Gal. 3° thegni. ꝛ hoc est qd̄ dixit egritudo quoq̄ si iam p aliq̄t dies a sui pn° infestauerit egrū: qm̄ tūc est fluxa mã: ꝛ stat intētio de eūone: flōmia sit̄r a pte dolente fiēda est. i. sicut in p° casu: vel ex basilica vel ex cōi ſm varias intētiones: de q̄bus cōsidera: ꝛ ita pȝ litera clara. ¶ Et addit. q̄ si dolor inferius ad partem costaꝝ posterioꝝ tendit. i. quasi conuertat postq̄ fuit in superioribus declinet deorsum: venter ex decoctione quam in ca° de reumatismo. i. de catarro descripsimus est soluendus: et est decoctio lenitiua nequaq̄ solutiua cū acu

Nota bñ expōnē textus Hypo.

Non vtimur medicinis acutis i pleuresi cum necesse fuere.

tis solutiuis: ꝛ hoc ideo facit vt reddat nos cautos cū est intētio ad soluendū vt nō vtamur medicinis acutis: vt expsse declarauit Gal. in commento. IIº. scdi regiminis acutoꝝ versus finē, ꝓpter nocumēta multa ibidē adducta: vn̄ dicit: opȝ vt caueas cautela vehemēti ad hoc ne des in potu medicinā solutiuā sup. in tali casu: et pauloante dixerat: necesse est in egritudinibꝰ acutis raro vti medicina solutiua: ꝛ in pͥnº eaꝝ nō tm̄ qn̄ est egritudo acuta sicut est pleuresis sed qn̄ est cū ea fe. fortis valde. Laudauit ergo illā solōnē leuem: qꝛ mā videt̄ conuerti in deorsum: ēt si peccaret mā principalr̄ in isto situ ꝓpter vicinitatē ad diaphragma ꝛ ad mēbra nālia: cū est intētio eūonis iussit Hyp. in textu cōmenti nouiter allegati vt fiat eūo cū medicina secessiua. Ante hanc tn̄ cū erat intētio diuersionis vt in pͥnº eius erat fiēda flōia diuersiua vel ex basilica ptis opposite vel forte saphenis: vt infra loco suo dicetur. Sed stante ēt intentiōe eūonis: ꝛ si mā peccet ſm partes inferiores pectoris. Gal. tn̄ in loco allegato magis laudauit flōiā ꝙ ꝑ pharmaciā. vn̄ dr̄: ꝛ vtere eūone ꝓpe ꝑ flōiam ꝙ pharmaciam: ꝙuis dolor iā ꝑuenerit ad loca q̄ sunt sub hypocūdrijs. i. ad ptes inferiores ipsius pectoris. Addit: iuuamentū autē ex illa ꝙuis sit minꝰ ꝙ ex solōne: qꝛ. s. mā est parata deorsum educi: veꝝ fiducia in ea. s. in flōia est vehemētior. s. ꝙ in eūone. addit: nā ꝑ flōiaȝ nō cadit aliqd timoris. In solōne aūt accidit timor: ꝛ ꝓprie cū nō fuerit sup. medicꝰ cognitor nāe infirmi: vide tu ibidē: ꝛ ita magis laudauit flōiam ꝙ pharmaciā: ꝛ istā eandē sniam imitatus est Ras. in capº nostro: nā cū dixit ꝙ est soluēdus infirmꝰ cū decoctione: ēt addit: meliꝰ tn̄ est vt fiat flōia. ¶ Et pn̄r addit ponēdo ordinē in dieta. Deinde aqua ordei cū zuccaro assidue tribuat̄. Et si videris tussim eius vehemētis sic citatis. i. qd nihil expuat da ei in diluculo omī mane iulep. s. violatū mixtū aqua ordei ad maiorē cāne lenitionē ꝛ digōnē māe cū inspissatio ne. Et addit ꝛ si eger fuerit debilis nutriat̄ cuȝ pane ꝛ zuccaro: ꝛ sup. panis sit modice fermentatus ꝛ nō salitus: vel lauet̄ cū aqua ordei ad eductionem salis ꝛ fermenti: qm̄ in morbis acutis exhibitio talis panis nō loti est nociua ꝛ in apatibus intrinsecis magis qm̄ facit ad ruptu ram apatum an̄ maturationē: vt voluit Me. in caº ꝓprio. Addit: si aūt fuerit fortis. i. constātis virtutꝭ aqua ordei vsqȝ ad quartā diē sufficiat ꝑ cibo. Nota ꝙ cū dixit: deinde ex hoc verbo innuit ꝙ in hoc casu in pͥcipijs modica cadit intentio de exhibitione cibi: vn̄ vult prius fieri flōias vel solutiones ventris ꝛc. ¶ Deinde ordinat dietam que etiam est multum tenuis: vt patet: quia constante virtute vult ꝙ vsqȝ ad q̄rtam diem sint contenti aqua ordei aliquoties cum iulep. s. vsqȝ dum fluit mā vel vsqȝ ad tēpꝰ quo incipiet excreari mā: qd cōmuniter est per quatuor dies ꝛ virtute non sustinente exhibet panem lotum vel ptisanam non colatam cum zuc. ꝛ ita de reliquis dicendis infra loco suo dimittendo in toto vinum oua ꝛ carnes vt inimica interficientia. ¶ Consequenter ponens ordinem in cura cum materia incipit excreari: ꝛ tūc iam sunt diminuta accidentia: quoniam principium digestionis in non reseruantibus materiam ꝛc. includit principium augmentum ꝛ statum accidentium vt alibi est declaratum ꝛ forte aliquid infra dicetur: ꝛ tunc sup. pōt aliqualiter ingrossari dieta: ꝛ quo ad medicinalia dixit ꝙ sumant sup. loco sirupi quotidie decoctionem positam in capº de catarro anteꝙ aquam ordei sup. pro cibo sumāt donec sanctur hec est decoctio scda ibidem posita ad maiorem abstersionem māe ꝛ mundificationem eius. ¶ Et addit: si aūt fe. ꝛ acuitas perseuerēt ꝛ eger in screatione difficultatem patiatur. s. propter grossitiē māe ꝛ viscositatem acquisitam a caliditate inspissante ꝛ exsiccāte: tunc detur decoctio quā in capitulo de asmate nominauimus: quod similiter est faciendum cum saniei fit exsiccatio. Nam illa decoctio est maturatiua humectatiua ꝛ abstersiua humoris grossi vt ibidē fuit declaratum: ꝛ ad eam recurre.

Declaratio 3e particule pme ptis pncipalis

¶ Sequitur alia pars principalis ꝙ si in principio passionis in qua Rasis ponit signa ad malum in pleuresi ꝛ non tm̄ signa ad malum timorosa: qd si in prinº passionis qd excreatur nigrū aut viride apparet aut valde citrinum: ꝛ sic permanserit ꝛ feb. nō q̄euerit neqȝ calor vsqȝ i diē septimum timorosum est. Et addit: ꝛ si cum hoc aeris attractio non alleuietur. i. difficultas anhelitus nō minuat̄ ꝛ in pectore fuerit oregmon i. motus sonorosus q̄ percipitur in pectore inꝓpinquis morti: aut in maxillis rubedo sup. cuȝ alijs signis dictis supra ꝛ in motu oculoꝝ labor morti est ꝓpinquus. ¶ Pro intelligentia ptis est aduertendū ꝙ lȝ de mēte auctoꝝ alibi ponātur plura signa malū significātia in pleuresi: vt ab Aui. 10ª tertij. tractatu 4º. caº. 2º ꝛ 3º ſm distinctionem capłoꝝ. ꝛ a Ras. 4º continen̄ in caplo ꝓprio infra per columnā. ꝛ a Gal. pº de crisi caº 5º. ꝛ alibi vt videbit̄. s. in prinº de signis ꝓnosticis ad malum. Tn̄ dn̄s Rasis hic colligit hec signa spālia malum significātia: primuȝ qd sumitur ex sputo vel screatu dicens. Cū excreatur nigrū aut viride aut valde citrinū: nam qdlibet tale significat vehementē incensionē vel adustionem in mā: ꝛ maxime cum viride antecedit ad nigrum: tunc nigrum significat vltimatā adustionem: sicut vehementer citrinum vehemens significat incendium postea viride sequēs est maius: ꝛ tandem nigrum vltimatum vt ego plane declaraui in scda primi cum scriberem super summa de vrinis de coloribus eaꝝ: Qn̄ ergo apparent talia sputa significant iam precessisse vehementem adustionem. Idcirco cū apparent non apparēt in prinº morbi absolute. lȝ possint apparere in prinº pleuresis ex impressione fctā ex p̄cedenti fe. vt fe. precedentis ante pleuresim Ideo addit si sic permanserit sputum s. taliter coloratum fueritqȝ perseuerans ꝛ fe. non q̄euerit neqȝ calor vsqȝ ad septimum diem: tūc est timorosum. Ratio est clara: qꝛ significat ꝙ cā faciēs adustionem est perseuerans ducens ad resolutionem virtutis ꝛ consumptionem humiditatum naturaliuȝ. Neqȝ talis sputi euacuatio declarat dn̄ium nature in expellendo materiam: qm̄ si sic minoraretur feb. neqȝ sputum esset tanto tempore perseuerans cum his qualitatibus ꝛ sic non esset timorosum: sed si tale apparet in principio vt illius pͥncipij: qm̄ tale sputū significat vel augmentum indigestionis vel statum

eius:lz potuit pleuresis incipere a mā taliter ex
alio morbo depravata:qñ.s.pleuresis seqtur ad
alium morbū acutū:ꝛ tunc apparet in pn° pleu
resis vel nō distāter multum a pn°:ꝛ tūc lr̄a est
clara cū dixit ꝙ si in pn° passionis ꝛc. Uel aliter
pōt induci lr̄a vt ꝙ tale sputū appareat nō p̄-
cedēte alio morbo sed in sola pleuresi:ꝛ tunc vt
dictū est apparebit in augmēto indigōnis vel
in statu eius ꝛ nō in pn° apātis absolute: ꝛ tūc
dꝫ legi lr̄a:qd̄ si in pn° passionis qd̄ excreat̄.i.in
pn° augmēti sensibilis passiōis:ꝛ tale pnm erit
pnm excreatiōis:ꝛ ita ab hoc tpe dꝫ fieri cōputa
tio dieꝝ vsqꝫ ad septimā. Si ēt tardasset sputū a
pn° p̄ qnqꝫ vel sex dies:qꝛ q̄to magis tardaue-
rit tanto deterius:vt infra videbit̄. Si postea
ab hoc pn° expuitionis ꝯtinuato tali sputo p̄
septē dies nō minuat̄ feb. est signū timorosum
ꝑpter cām dictā pauloante:qm̄ significat ma-
litiā apātis nō cū dn̄io ꝟtutis ad eā. Nam dice
bat Ra. 4° ꝯtineñ. loco allegato iuxta malitiā
māe indicāda est malitia apātis:ꝛ cognoscitur
humoris vel māe peccātis malitia p̄ colorē spu
ti. Si ergo stāte tali malitia p̄ septē dies conti
nuos ꝛ nō q̄euerit feb. timorosum est. Addebat
tex. ꝛ si cū hoc toto nō alleuiet̄ anhelitus et in
pectore fuerit iste motus sonorosus de qua di-
ctū est:significat inobedientiā māe in expulsio
ne ꝛ ꝟtutē debilē i expellēdo:q̄ cū sit malitiosa
vt dictū est isti⁹ retētio facit ad interitū. Decla
rat̄ aūt māe retētio ex quo addit ꝙ in maxillis
rubedo sup. apparet ꝑpter euaporationē q̄ fit
de dcā mā ad p̄tes faciei. Et declarat̄ debilitas
in virtute vel exiccatio substātifica adducens
ad spasmuꝫ p̄ hoc qd̄ addit:in motu oculoꝝ est
labor:ꝛ pn̄r tūc eger est morti ꝓpinquus vt di-
xit tex. lege literam.

Declaratio q̄rte p̄ticule p̄me partis principal.s.

¶ Seqtur alia pars. (Qd̄ si exterius in latere.)
In qua parte principali Raf. tractādo de pleu
resi nō vera prius ponit eius signa deinde cu-
ram. Ponendo signa dixit. Si aūt exterius in la
tere.s. vbi est dolor apparuerit rubor aut apā-
tio.i.tumor extrinsecus:ꝛ cū p̄mitur loc⁹.s.apo
sus vel in colore alteratus a colore partiū cir-
cūstantiū dolet:tunc sup. declarat̄ ꝙ pleuresis
nō est vera. Et ponēs curam dixit sup. tūc pona
tur desup̄ ventosa aut emplm̄ de sinapi ꝛ ficub⁹
qd̄ est emplm̄ vesicatiuum vel vlceratiuū et di-
mittatur ibi donec locus vlceretur. ¶ Pro itel
ligentia huius partis:p̄mo q̄rum ad p̄mā par
tem nota ꝙ lz hec signa declarent pleuresim nō
verā:nō tñ in oī nō vera hec oīa semp̄ ꝯiungun
tur:qm̄ aliquotiēs fit apā nō magnū in pānicu
lo extra costas:ꝛ tñ forte non cōicabitur exten
sio p̄ter nāmad cutim:neqꝫ mutabit̄ color eius
exterius:sed veꝝ est ꝙ per alia signa distinguet̄
a pleuresi vera:de q̄bus dicetur infra loco suo:
maxime ꝙ in ea sunt remissa accidētia si cōiun-
gantur de tussi ꝛ fe. ꝛ dolore pungitiuo respectu
coꝝ que fiunt in pleuresi vera vt pꝫ ꝑpter mi-
norem sensibilitatē mēbroꝝ ꝛ maiorem elōga-
tionem a pulmone ꝛ a corde. Signum tñ qd̄ po
suit ꝙ cum premitur locus dolet est maxie eui
dens signuꝫ:qm̄ vbi etiam fuit apostema in pā
niculo immediate supra costas ꝛ non magnum
si comprimantur cōpressione forti tunc magis
dolebit maxime in corpore non nimis pigui vel
nimis carnoso:vbi si esset apostema intrinsecū
etiam fortis compressio non sic adderet ad do-
lorē p̄cipue si esset in mediastino vel diaphrag
mate. Uerum est tamen ꝙ qñ est apostema no-
tabilis q̄titatis:ꝛ fiat in membris extrinsecis
extrinsecis siue panniculo siue musculis quod
tunc cōicatur cuti:ꝛ tunc apparent signa q̄ di-
cta sunt circa literam:ꝛ tunc maxime dolent cū
iacent supra partem egram:vbi si fit in intrinse
cis maxime in pleura maior fit dolor cū iacent
supra partem sanam:qm̄ tunc magis grauitat
apā. ¶ Circa scd̄am partem.s.de cura hoꝝ apā-
tum exterius est singulariter aduertendum ne
contingat error:ꝙ lz ipse laudauerit ventosam
apponi desup̄:ꝛ emplm̄ vesicatorium:hoc dictū
debet intelligi cum sale.s.factis eūonibus cōi-
bus de flōmia solutione ventris clisteribus et
reliquis q̄ necessaria sunt:ꝛ postea positis aliis
leuibus prius resolutiuis ꝛ fomentationibus ꝛ
inunctionibus:postea fortiorib⁹ adhibitis s̄m
ordinem ꝛ emplastris ꝛ reliquis:ꝛ tunc his fa-
ctis si non completur intentio medici:immo ad
dit:remanet dolor etiam cum obseruantia bo-
ni regiminis:tunc declaratur ꝙ materia est sa-
tis profunda licet supra costas:ꝛ isto casu lau-
dant etiam alii auctores ventosam ad conuertē
dum exterius materiam:ꝛ si fuerit ventositas
in causa doloris vt resoluat̄:ꝛ si fuerit alia ma-
teria ipsa conuersa ad exterius per ventosaꝫ fa
cta consequenter meliori applicatione medici-
narum resolutiuarum ad eam per dictas medi-
cinas melius resoluetur. Et qñ dicte medicine
communes etiam fortiter resolutiue non suffi-
ciant:tunc est apponendum emplastrū de sina-
pi tanq̄ vltimum forte in hac intentione:sed si
ventosa apponeretur ante mundificationē cor
poris esset cā magni timoris:qꝛ attraheretur ō
mā a circūstantibus mēbris ad locū dolentem:
ꝛ forte de ea q̄ attrahitur aliq̄d reciperet̄ ad in
teriora mēbra pectoris:ꝛ sic ad pleuresim nōve
ram forte ꝯiungeretur pleuresis vera. Ideo hic
estote bene cauti ne ex hoc textu ita nudo incur
ratis in hunc errorē q̄ esset maximus error quē
dicit Ra. ¶ In scd̄a parte principali hui⁹ capli
docet euitare vnum cōem errorē in quē sepe in
cidunt stolidi medici ꝛ dixit. De his vero que ex
errore stolidoꝝ ad augmētū nocumēti accidūt
i. adducūt hanc egritudinē patiētib⁹ est ꝙ cum
dolor sentit̄ in pn° sub costis.i.intra costas exi-
stimant sup. medici tales grossi grossam fore vē
tositatem sup. in cā istius doloris: idqꝫ electua
rium diamuscum ꝛ ei similia egro tribuūt scilꝫ
ad dissoluendum ventositatem vt dyamuscum
ꝛ dyaciminum:ꝛ addit textus eumqꝫ scilicet in
firmum omnino interficiunt. Et causa est nota.
quia raro ventositas peccat in membris intrin
secis pectoris:quoniaꝫ propter caliditatē isti⁹
loci non aggregatur ita vt multum ledat:sꝫ ple
runqꝫ resoluitur. Ideo cum sentitur dolor inte
rius debet esse suspitio maior de materia cali-
da subtili que penetrat in membra vt dictū est
supra:quoniam materia grossa difficulter pene
trat in panniculum densum:vt dicit Aui. et vi-
debitur infra de causis horum apātum: ideo si
tunc exhibeantur confectiones calide subtiliā-
do materias:ꝛ ita fluere faciendo ducūt ad in-
teritum:ideo bene consideremus in signis dictis
supra in principio capli:quibus cōprehēsis cū

Nota

No. bene

Nota

Declaratio 2e partis p̄ncipalis

sint essentialia pleuresis vere obsernemus que dicta sunt supra de dieta facta ⁊ de flōmijs ṗus vel pharmacia debita: ⁊ de his lati⁹ dicet infe-rius. Ab hoc ergo errore reddit nos cautos do. Ras. qm̄ in eū sepe incidit nō tm̄ a medicis stolidis: vt ipse dixit ꝙ in omni dolore a ṗn° exhibent cōfectiones cal'as nō dissolutiuas: imo ēt et docti medici aliquotiēs incidūt. Et tpe meo contigit in quodā ṗstanti ⁊ famoso doctore nostro qui cū iuisset ad visitandū vnū ꝯsularē vi-rum Mediolani pleureticū: ⁊ eū quasi curasset ipse idē incidit in pleuresim: ⁊ arbitratus est a ṗn° dolorem fuisse ventosum: accepit ipse vl' voto suo vel iudicio ēt alioꝝ medicoꝝ qui secū vi-tabant aliā pleureticū ꝯfectiones cal's: ⁊ ita in breui tpe vitā pleureticus finiuit: vn̄ ⁊ scientes ⁊ nō scientes ⁊ melius dispositi ꝙ̄ scientes: aliq̄n inciderunt in hunc errorē: ab eo igit̄ maxime profugiendū est. ¶ Addit ex pte 3ª principali vltima ꝙ hec passio vocat̄ byrsen: cui⁹ causa est aṗa qd̄ oritur interius in costis hypocundriorum: ⁊ ex hoc textu colligit̄ ꝙ ⁊ pa° non est ꝓprie aṗa essential'r vt exponūt multi: lz sit dolor aṗosus: cuius doloris cā est solutio ꝯtinui cum qualitate mãe aṗantis. byrsen ergo nō est aṗa lateris: sed dolor lateris: cui⁹ cā est aṗa qd̄ oritur interius in costis vt dixit tex. Nā talis dictio byrsen est dictio ṗsica: vt supra visum est de mēte. A. in ca. de frenesi. ⁊ dicit̄ a byr qd̄ est pectus: ⁊ sen qd̄ est lesio. i. lesio pectoris. s. membrorum interioꝝ eius dolorosa cōtrahendo ad eam: cuius cā est aṗa qd̄ dictum est. Et sic sit finis huius capl'i textualiter lecti.

Nota

Nunc declarato

ca° textual'r vt visum est pro seruatione superius habiti ordinis: erūt quinq̄ vidēda ṗncipaliter. ṗ° de noie pleuresis: ⁊ sic q̄d nois ei⁹ ⁊ quid rei eius. s. de diffōne eius. 2° videbit̄ de distinctionibus ei⁹ ⁊ spēbus multiplicibus. 3° ponent̄ cause ipsi⁹. 4° venient⁹ ad signa. Et ṗ° ꝓnostica euētus: deinde ꝓnostica ad bonū vel ad malū: deinde demōstratiua generis ⁊ postea specieꝝ: postremo ponet̄ cura eius.

Declaratio 2e partis pncipalis

Quid nois.

Circa ṗm q̄d nois. hec dispō noiatur pleuresis siue byrsen ⁊ aliquotiens ab arabicis sosata: vt ab Aui. et dicit̄ pleuresis ꝑm aliquos grece a pleuros qd̄ est costa. i. mala dispō costaꝝ siue mēbri in quo sunt coste puta pectoris. Uel dicit̄ pleuresis a pleurō qd̄ est latus vt voluit Cōciliator differē tia. cx. q: est aṗa lateris. Uel dicit̄ pleuresis a pleura pāniculo magno cooperiēte costas interius vndequaq̄: de quo dictū est circa literam: nō ꝙ talis dispō aṗosa nō possit ēt in alijs pāniculis fieri: immo plerūq̄ ēt fit in alijs ⁊ ītrinsecis ⁊ extrinsecis vt visum est supra: ⁊ etiā infra videbit̄. Sed q: vt pl'm vel frequētius ꝯtingit eā in tali fieri pāniculo: idcirco coiter dicta est talis dispō pleuresis. Proinde aliq̄ autores declarantes pleuresim ꝯtraxerūt ad aṗa talis panniculi vt fuit Serap̄. 2° breuiarij ca° ꝓprio in ṗn° cū dixit. Scias ꝙ pleuresis est flegmō velamis ligātis viscera qd̄ coopit costas interi⁹. Ecce ꝙ loq̄bat̄ de velamine appellato pleura: ⁊ ita sepe egritudines sortiunt̄ noia a noie ptis patiētis vt vult Aui. 2ª ṗmi ca° 8° in ṗn° dicēs ad ꝓpositū: egritudines m'tis modis sortiunt̄ nomina aut a mēbris in q̄bus sunt sicut illa q̄ est lateris: ⁊ dicit litera exterior. i. pleuresis. Et ex hoc verbo colligit̄ ꝙ pleurō idē sonat qd̄ latus: ⁊ illa q̄ sunt pulmonis. i. ꝑipleumonia: aut ex suis accidentibus sicut epilepsia: aut ex suis causis sicut dicimus egritudinem melencolicā aut aliter ibidem sicut a similitudine sic dicimus egritudinem leoninam ⁊c. Et sic patet hic quid nominis eius.

De q̄ddita te nois.

¶ Quid aūt rei ⁊ de diffōne eius dicit Aui. 10ª tertij tractatu 4° in ṗn° postq̄ dixerat q̄nq̄ accidunt in velaminib⁹ ⁊ tunicis ⁊ lacertis que sunt in pectore ⁊ costis ⁊ ptibus eoꝝ aṗata ledentia valde ⁊ dolorosa q̄ noiant̄ sosata ⁊ byrsen ⁊ pleuresis. Addit post tres vel quatuor lineas declarādo formal'r pleuresim: verū nō est pleuresis nisi aṗa cal'm in ptibus pectoris. i. integrātibus pectus aut in lacertis intrinsecis ⁊ velamine cooperiente pectus. s. interius et est ipm pleura aut in velamine distinguēte. i. ī diaphragmate: ⁊ est id qd̄ pur ū. i. maxime ṽa pleuresis: aut sup. in velamine distinguēte. i. diuidēte pulmonē vt mediastino: aut in lacerto apparente extrinseco: aut in velamine extrinseco cū cōitate cutis aut absq̄ cōitate. Et ita hic manifestat pleuresim vl'r ꝑ hoc qd̄ est aṗa cal'm sup. vel essential'r vel accn̄tal'r vt dictū est circa literam: ⁊ ita se declarat: ⁊ hoc siue fuerit in ptib⁹ intrinsecis ipsi⁹ pectoris aut in pānicul' dictis vel musculis alicu i⁹ eoꝝ maxime diaphragmatis siue fuerit in musculis extrinsecis vel pāniculis extrinsecis: ⁊ sic absolute declarat omnē pleuresim verā ⁊ nō verā. ¶ Alexāder aūt declarans pleuresim nō declarauit per esse aṗa calidum: sed ꝑ esse acutissimum dolorē. Nā dicit in ṗn° capituli. pleuresis acutissim⁹ dolor lateris est ⁊c. ꝯtrahendo scilicet dolorem cuius causa est aṗa: vt etiā dicit Rasis in ca° nostro in fine cū exṗsse dicit. Hec passio noiat̄ byrsen cui⁹ cā est aṗa ⁊c. ¶ Gal. aūt 5° interioꝝ ca° 3° videtur dubius circa hoc. nā apud ṗum capl'i ꝑ mediam columnā dixit. Uerū certa pleuresis nō fit nisi patiētibus pānicul' iterioꝛib⁹ costaꝝ ꝓpter primitiuā ⁊ ṗncipalē passionē in seipsis existētē. i. calidū aṗa ꝙ flegmon dicit̄: ⁊ ibi ꝑ flegmonem nō intellexit tm̄mō aṗa sanguineū: sed ēt colericum maxime cū mixtura sanguinis. nam qd̄libet tale vocat̄ flegmon ab inflāmatione: vt dixit Cōciliator. Et sic ex his ṽbis videt̄ innuere ꝙ pleuresis sit passio sup. dolorosa accn̄s ꝓpter aṗa calidū ⁊c. ⁊ nō sit ipm aṗa: ⁊ īfra: eodē capitulo apud finem per. xx. lineas dixit. Dico ergo ꝙ apostema qd̄ fit in pelliculis interiorum costarum ⁊ in lacertis ad eas coniunctis esse passionem que pleuresis dicitur.

De q̄ddita te rei.

¶ Et idem sentiebat Mesue loquens de pleuresi vera dixit. Et vera quidem est aṗatio cadēs in panniculis ⁊ lacertis distinguentibus inter velamen distinguens magnum ⁊ costas ⁊c. Ita q̄ de hoc diuersificantur autores apparenter scilicet vtrum debet dici pleuresis. s. ipsuz apostema essentialiter siue dispositio dolorosa lateris sequens ad tale apostema. ¶ Ego tamen in hac difficultate sentirem ꝙ rectius sit dicere ꝙ sit talis dispositio sequēs ad tale apostema: vn̄ dicatur dispositio dolorosa apostemosa ꝙ̄ ꝙ sit ipsum formaliter aṗa maxime ꝓpter quid nois

termini de byrsen: qd idē est qd pleuresis: qd nomen persice sonat idē qd lesio pectoris. a byr qd est pectus: ꝛ sen lesio. i. lesio pectoris. s. dolorosa ꝛ apōsa: lꝫ Aui. pᵃ tertij caᵒ de karabito siue frenesi exposuit byrsen al'r a byr qd est pectus ꝛ sen apa. Sed ignorans ego terminos persicos ꝛ grecos nescio quid p̄cise de hoc sentiā: sed pleuresis bene declarat vt dictio greca a pleura ꝛ lesis qd est lesio quasi lesio pleure. i. dolorosa vt voluit Alex. ꝛ etiā Gal. loco allega. ꝛ p̄ñr possemus dicere ꝙ cū idē Gal. dicit alibi ꝙ est apā: vel alij autores: debēt intelligi ille ꝓpōnes in predicatione causali. i. est dispō ex apāte in dictis mēbris facto. ¶ Sed nota vlterius ꝙ etiā ad integritatem pleuresis exigit ꝙ sit apā cal'm vt dixit Aui. Et si fuerit a mā cal'a eēntialiter a qua vtplurimū fit. s. a colera vel a sanguie colerico vel sanguine adusto tunc vocat vera pleuresis ex pte māe vt dictū est supra. Et si fuerit ex mā flātica putrefacta vl' ex melia ēt putrefacta et inflāmata: ꝛ sic ex mā taliter cal'a accn̄taliter vocatur pleuresis nō vera vt exp̄sse notauit Mes. in p̄nᵒ capl'i qui posuit distinctionē inter verā et nō verā: non tm̄ ex parte situs: sed etiā ex pte materie: ꝛ ita ad esse pleuresis exigit ꝙ sit apā calidum humorale. ¶ Et ex hoc pōt elici de mēte autoꝝ ꝙ pleuresis nulla fit ex vētositate: ideo nō recte cōformiter mētibus autoꝝ dicunt moderniores expositores ꝙ a vētositate fiat pleuresis nō vera: qꝛ cōstat ꝙ si fiat a vētositate eiꝰ causa nō pōt esse mā cal'a ꝓprie intelligēdo neqꝫ essential'r neqꝫ accn̄taliter. Et istā sniam posuit Aui. loco allega. satis ad p̄nᵐ capl'i cum dixit. Et qn̄qꝫ fiunt etiā dolores in istis membris s. pectoris nō ex apāte: sed ex vētositate: quare errant quidā ꝛ existimāt ꝙ sint ex hac egritudine. i. ꝙ tales dolores debent dici pleureses. Et hoc etiā manifestari: qꝛ nullus illustriū medicorum posuit pleuresim vētosam: sed oēm fieri ab aliquo quatuor humoꝝ: sed separatim vl' cōmixte: vt ptꝫ discurrenti ꝑ autēticos autores: ꝛ lꝫ nō sit negandū quin a vētositate possit fieri apā: vt etiā sensit Aui. 2ᵃ p̄mi caᵒ 5ᵒ de egritudinibus cōpositis. Tn̄ vel nō fit tale apā in membris pectoris ꝓpter caliditatē illoꝝ membroꝝ dissolutiuam vētositatis: lꝫ aliqn̄ fiat dolor ab ea: nō tn̄ ita reperit ꝙ in dictis ꝑtibꝰ ab ea fiat apā: ꝛ si ꝑ pur a vētositate fiat apā in dictis ꝑtibꝰ nō deberet dici pleuresis. tale apā neqꝫ dolor inde sequēs: ex doctrina autoꝝ: cū in pleuresi cōsiderēt maxime tpa diuersa ex pte digōnis cause eius ꝛ diuersitatē in sputo ꝑm diuersitatē materie pleuresis ꝛ diuersitatē in mō terminationis aliquotiens ad suppurationē vel exiturā ꝛ collectionē ꝛ ad saniē: q̄ diuersitates nō p̄nt reperiri in mā ventosa: vt ptꝫ. Et ita autores etiā si apā reperiretur ventosum in membris pectoris non nominarēt ip̄m pleuresim: ꝛ hoc teneatur pro vera doctrina in ista materia quanquā senserint alij oppositum.

> A mā calida eēntialiter vt pl'ꝫ fit pleuresis.

> Nulla pleuresis fit ex vētositate

Distinctiones. Et species pleures.

Hoc expedito principali veniendum est ad secundum. s. de distinctionibus et speciebus pleuresis.

¶ Sit igit hec pᵃ distinctio cōis: q̄dā est pleuresis vera: q̄dā nō vera. Et q̄libet talis duplex est vt dictū est circa literā. Nam quedā est vera respectu tm̄ māe vel situs: ꝛ q̄dā est vera respectu vtriusqꝫ: ꝛ est ꝓprijssime vera. Vera ex pte materie est cuius cā est mā calida essential'r vt fuit supra dictum. Sed vera ex pte situs est apātio cadens in pāniculis ꝛ lacertis intrinsecis de quibus dictū est: ꝛ q̄ est talis ex vtroqꝫ est maxime vera. Et dicebat Aui. ꝛ maius istis ꝛ terribilius est id qd est in ipso velamine distinguente. i. in diaphragmate ꝛ est prauiꝰ eis. Nō est clara ex dictis supra in anathomia ꝓpter neruū manifestum terminatū ad pāniculos cerebri vel ad cerebrum dispersum ꝑ subām ipsius panniculi qd nō est sic ex alijs pāniculis pectoris. Nō vera vero ex pte materie est cuius mā nō est essentialiter cal'a: sed tm̄ accn̄tal'r: vel cuius situs est in mēbris extrinsecis pectoris supra costas vt fuit dictum supra: ꝛ sic maxime nō vera est in q̄ hec vtraqꝫ simul cōiungunt ꝛ p̄cipue illa q̄ cū cuti cōitatem hꝫ manifestā. ¶ Sed si querat stante apāte in musculis medijs inter costas nūquid tale apā magis dꝫ dici ex pte situs pleuresis vera q̄ nō vera: qꝛ de hoc nō tradunt doctores precipuam distōnem p̄ter Serap. quin videt tm̄mō noiare pleuresim nō verā illā que fit in musculis mediātibus inter costas: ꝛ ponit quedam q̄ vident dubia in hoc ꝑm sniam alioꝝ: vt. s. ꝙ ibidem existente apāte tactus ꝑuenit ad locū doloris ꝙ nō cōiter admitterent alij: etiā nō videt ponere in alijs mēbris extrinsecis fieri tale apā pleureticū vt in musculis supra costas ꝛ pāniculis in q̄bus vident hmōi apāta magis fieri debere. Et in dictis locis ꝯsenserūt: ꝛ. A. ꝛ Mes. fieri. s. pleuresim nō verā nō faciētes mentionē de musculis intra costas. Dicat saluo semꝑ meliori iudicio ꝙ peccāte mā in musculis inter costam ꝛ costā exn̄tibus si apā fit in pte magis vicina pāniculo intrinseco vt pleure ꝓpter id qd eidem pāniculo cōicat notabile nocumentū et pōt facil'r resudare mā ꝑ panniculū ad interiora: dico ꝙ hoc apā dꝫ reduci ad pleuresim verā ex pte situs: ꝛ ecōuerso si mā apāns fuerit in pte musculi versus panniculū extrinsecū exterius cooperientē costas dꝫ reduci tale apā ad pleuresim nō verā ex pte situs. ¶ Et ꝑm hoc ēt pōt remoueri dubitatio. Si querat q̄nō stāte pāniculo ita tenui vt est pāniculus pleure pōt in eo imbibi materia nō facta ruptura ꝑm totū pāniculi q̄ sufficiet facere apā ꝛ tumorē causantem coartationē versus pulmonē: ꝛ p̄ñr difficultatē in anhelitu? Dicat ꝙ rōnabile est ꝙ cuꝫ fit apā in pāniculo: vbi gratia. pleure qd fit ꝑꝫ notabilem partē ēt extēsio p̄ter naturā in pte musculi sibi immediata: ꝛ ita pōt fieri notabile apā ꝛ nō rupto in totū panniculo: ꝛ ita dico de panniculo extrinseco ꝙ si apātur cōicat apā sube musculi sibi immediate de musculo intra costam existente: ꝛ forte ꝓpter hanc cām nō exp̄sserūt cōiter autroes apāta fieri in dictis musculis concludentes dicta apāta reduci debere ad apāta panniculoꝝ vt pleure vel extrinseci: ꝛ si dicatur quī hoc nō pōt dici de parte pāniculi si apētur quī mediat coste ꝛ nō musculo: qꝛ tūc nō cōicatur apā musculo: dicat ꝙ raro contingit fieri posse apāta in dictis sitibus pāniculoruꝫ: tum qꝛ ad partes istas non sic parat influxus materie per ossa media sicut pōt fluere mediante musculo: etiā ꝓpter maiorē inherōnē panniculoꝝ dire

> Dubitat nōnulli stāte apā te i musculis iter costas si tale apā dbeat dici pleuresis vera ex pte sit.

ctoꝝ costis circa costas: ꝛ si pur ꝯtingeret aꝑari dicatur non repugnare ēt ꝑtes costaꝝ ibidē im mediatas aliqualr̄ aꝑari posse: nec hoc nega/ uit Aui. immo cōcessit in scđa primi ca° supius allegato de egritudinibus cōpositis cum dixit apostemata preterea membris accidunt molli/ bus: est etiam cum ossibus accidit res que aꝑa ti similatur per quam eius ingrossatur cōcaui/ tas ꝛ eius augmentatur humiditas ꝛc.

¶ Alia distictio quelibet talis que dicta est ali qñ accidit in ꝑte supiori versus furculā supiorē aliqñ in parte inferiori versus fundū pectoris ad hypocundria tendēdo: ꝛ versus alligationē diaphragmatis ad costas posteriores.

Questio.

¶ Alia distinctio pleuresis: aliqñ accidit in ꝑte dextra: ꝛ aliqñ accidit in parte sinistra: ꝛ de hac diuersitate q̄rit Aui. in textu q̄ eaꝝ sit deterior: ꝛ eandē q̄ōnē mouet Conciliator dr̄ia. cx. et hic nota de snīa Aui. ꝙ q̄ est in parte sinistra est de/ terior ꝓpter accn̄tia ꝓpter vicinitatē ad cor: sꝫ dixit qđ est ꝯuenientior ad hoc vt maturet̄ ꝛ re cipiat maturationē: ecōtra est de illa q̄ est i ꝑte dextra: ita. s. qđ est salubrior. i. minus senoꝝ ac/ cidētiū ꝛ ex ꝑte resol̄onis: ꝛ maturitatis magis inobediēs: ita dicit ip̄e: ꝛ si dicatur pars dextra est calidior: ergo facilius resoluet̄ illa q̄ est par tis dextre: dicatur sine alijs ꝑfationibus: breui ter ꝙꝙuis caliditate nāli ꝑs dextra sit calidior nō tn̄ cal̄itate accn̄tali stāte aꝑate in dextra ꝛ si nistra: immo post aꝑationē est amplior cal̄itas in sinistra vt posset deduci: qđ ēt sit calidior nā/ liter ꝑs dextra facit qđ est rarior: ꝛ ꝯn̄r ꝑata reci pere maiorē multitudinē mãe: ēt ꝓpter maiorē eius cal̄itatem magis attrahentē ꝛ inde ceterꝫ paribus aꝑata partis dextre pēdēt a pluri mā̄ ꝙ sinistre: ꝛ ita tardius dissoluunt̄: facit etiam ad intētionē nostrā qđ nā est magis sollicita đ custodia ꝑtis sinistre ꝙ dextre ꝓpter ꝑncipali/ tatē cordis: ꝛ sic magis resistit⁹ fluenti mãe: ꝛ sic minorant̄ aꝑata in sinistra respectu dextre: ꝛ qñ est fluxa maiorē mēsurā spūum ꝛ calidi nālis di rigit ad resoluendā dictā mām̄: ꝛ sic mā aꝑatis sinistre ꝑtis citius dissoluet̄ si fuerit de ꝓprieta te eius. vt dicit Aui. vt suscipiat: id. s. resol̄onem i. si fuerit de salubribus.

¶ Alia distinctio: q̄dā est pleuresis in ꝑn° q̄dā in augmēto: ꝛ q̄dā in statu ꝛ q̄dā in declinatiōe loquēdo de tꝑib⁹ quo ad accn̄tia ꝛ salubrib⁹: et ita silr̄ dico de tꝑib⁹ quo ad digōnē ꝙ quedam est in ꝑn° digestionis: quedam in augmento vel statu: vt videbitur in signis.

¶ Alia distinctio: q̄ sumit̄ ex ꝑte modi termia tionis pleuresis terminat̄ sicut ꝛ alia aꝑata. nā dicebat Aui. ꝙ oē aꝑa aut resoluit̄ aut indurat̄ aut collectionē facit: ꝛ tūc silr̄ est dispō pleure/ sis. ¶ Sed ex his ꝟbis colligit̄ ꝙ ꝑ hoc qđ dicit resoluit̄ ille terminus resoluit̄ triplr̄ pōt intel/ ligi. Uno mō rel̄one ꝓprijssime sumpta q̄ est cō uersio mãe in vaporē: ꝛ est resol̄o insensibilis: q̄ etiā sepe fit in alijs aꝑatibus calidis.

Nota bñ ꝙ ille ter/ min⁹ resol uit triplr̄ pōt accipi

¶ Alia est resolutio: que est resudatio de mate ria paulatiue facta que recipitur in pulmone: ꝛ ꝯn̄r per sputum excreatur: ꝛ isto mō aliqñ ter/ minatur pleuresis per viam sensibilis resolutio nis per sputum: ꝛ istum intellectum exꝑssit. A. in litera cum dixit: ꝛ pleuresis quidem cum re/ soluitur recipit pulmo ꝑm ꝑl̄m id qđ resoluitur ex ea ꝛ exsuggat ipsuꝫ. i. quasi suggendo recipit ꝑ poros ipsius cū pectus constringit supra pul monem: ꝛ extra educit id. s. pulmo mediante cā na sup. per sputum. ¶ Sumitur tertio mō reso lutio ꝑ ꝑmutatione mãe aꝑatis ad aliuꝫ locū ꝛ hoc intelligēs addidit ad lr̄am primā: ꝛ qñq̄ re soluitur ad partē alterā: ꝛ de hac resol̄one enu/ merat Aui. mirabiles operatiōes nãe: vt quod qñq̄ ꝑmutatur mā aduenā ꝯcauā ꝛ egredit̄ per vrinam. s. per venas emulgentes medias: ꝛ qñq̄ funditur ad meatum fecis. i. ad intestina: ꝛ eūa tur cū solutione ventris: ꝛ aliqñ ꝑmutatur ad loca vacua. i. ad emunctoria. s. duo inguina vel post ambas aures: ꝛ aliqñ ad cerebrum ꝛc. ad di uersa loca. nā vult qđ aliqđ permutet̄ ad subam neruoꝝ chordaꝝ: immo ossium vt ad loca iferio ra vt ad pedes ꝛ ad crura. Et ponit modū spālē permutationis de pleuresi dicens: ꝛ qñq̄ acci/ dit vt ꝑmutetur pleuresis ad peripleumoniam ita vt recipiat pulmo mām̄ aꝑatis sup. per resu dationem factam: deinde non est sputum bonū eius. i. non sufficienter expuit postea eger spu/ tum vel talem mām̄: immo retinet̄ in pulmone q2 aꝑatur: ꝛ difficultas expuitionis istius spu/ ti vt supra dixit non est nisi ex ꝟtute qñ est debi lis: aut ex instr̄o qñ instr̄m est lesum motu sui/ ipsius. s. pulmo vel partes eius. aut motu sibi vi cini sui. s. mēbroꝝ cōcomitantiū seruientiuꝫ in expulsione. Aut ex mā cuꝫ est subtilis valde aut grossa ꝛ viscosa: sicut ēt dictū est supra in ca° de tussi. Et aliqñ ꝑ hunc modū fit ptisis facta peri pleumonia ex pleuresi vlcerato pulmone tādeꝫ ꝑ aꝑa eius: ꝛ sic ēt đr pleuresim ꝑmutari ad pti/ sim: ꝛ qñq̄ ēt ad ptisiꝫ ꝑmutatur: vt dicebat. A. absq̄ mediatiõe peripleumonie. i. nō facta pi pleumonia: immo vt vlceret mā aut sanies reso luta ab ea. s. pleuresi sup. in pulmonē subaꝫ pul monis acuitate ꝛ malitia sua. s. dicte mãe reso/ lute. ¶ Et sic pꝫ ꝙ q̄nq̄ sunt spāles modi termi natiōis pleuresis. Unus modus est cum insen/ sibilr̄ resoluit̄: ꝛ sepe fit talis resol̄o in pleuresi ꝟissima ꝓpter mām̄ esse subtilē cal̄am: ꝛ in locꝫ calidis ꝯtentam. scđo mō resoluit̄ ꝑ sputū sensi/ bilr̄ anq̄ꝫ in cupū veniat stāte ipsa mā: ēt subti/ li cū digerit̄ de pleuresi vera loquendo: ꝛ cōiter cū resol̄o terminat̄ in. xiiij. diē vel vsq̄ ad. xx. ad plus: q2 de pleuresi nō vera vel ex ꝑte mãe vel ex ꝑte situs hoc nō sic ꝯtingit: imo de ea dicit Se/ ra. ꝙ talis nō vera raro resoluit̄: imo dicit non resoluit̄ ꝑ sputū maxime vsq̄ ad. xiiij. vel. xx. sed ꝑuenit ad sputū saniei. i. facit collectionē ꝛ post ea rūpit̄. Tertius modus resol̄onis est mod⁹ ꝑ/ mutationis de quo dictū est. Quartus mod⁹ ter minationis est ꝑ indurationē: ꝛ hic ēt est mod⁹ raro ꝯtingēs maxime in pleuresi vera: de q̄ dice bat Aui. Ueꝝ induratio in pleuresi est ex his q̄ minorantur. Ultimus modus terminatiōis est ad collectionem: ꝛ in hunc modū frequenti⁹ ter minatur: sicut etiam in resolutionem sensibilē. Et de hoc dicebat Aui. Ipsuꝫ enim. s. aꝑa aut re soluitur aut collectionem facit mā grossiori exi stente in ꝯñatione dispōnū. i. in pluribus dispō nibus: cum tn̄ collectionem facit aliquotiēs rū pitur etiam non perfecte digesta mā ꝓpter ali/ quas cās de quibus dicetur infra: ꝛ aliquotiēs rumpitur post completam digestionem ꝛ expel litur ꝟa sanies sicut ꝛ in alijs aꝑatibus extrin/

Quinq̄ sūt modi spā/ les termia tiōis pleu resis.

secis: ⁊ aliqñ resoluitur ēt insensibilr stāte modica mā iam saniata: lȝ hoc raro ɔtingat. ¶ Et hic nota ꝙ vbi mā nō resoluaᷓ sed ad collectionem reducatur: tunc p̄n^m augmentū ⁊ status q̄ ad digestionem ⁊ quo ad accidētia coincidunt vt ptȝ cōsideranti: ⁊ sic non semꝑ est veꝝ ꝙ p̄n^m digestionis in pleuresi in se includat principiū augmentum ⁊ statum quo ad accidentia: sed est solumverum in pleuresi salubri qñ mā ſm qd̄ digeritur sensibiliter expellitur.

Nota

¶ Alia distinctio: quedaȝ est pleuresis salubris cum signis laudabilibus apparens: ⁊ quedam mortalis cum signis malis: de quibus infra loco suo.

¶ Alia distinctio: quedam accidit masculis: q̄dam mulieribus. Raro tñ accidit mulierib⁹ ꝓpter purgationem menstruoꝝ earum. Et qm̄ vt dicebat Auī. complexiones earum declināt ad humiditatem absq̄ cholera.

¶ Alia distinctio: etiam Aui. pleuresis qñq̄ interficit ꝓpter magnitudineȝ accñtiū ei⁹ ⁊ qñq̄ ꝓpter p̄focationem. s. ꝓpter multitudinē māe: vñ p̄focat pulmonē: ⁊ sic p̄focat meatū anhelit⁹ ⁊ aliqñ nō p̄focat ꝓpᷓ multitudinē: vt dicebat Aui. qꝛ qñq̄ eius multitudo nō est hec multitudo sufficiens ad p̄focationem hoc mō: sed mā siue sanies siue sputum non est paratuȝ expulsioni: ⁊ virtutes sunt prostrate quare deficiunt a spuendo. Et tunc dicit Aui. ⁊ est cañ. practicus: opȝ vt confortetur virtus in hac hora: ita vt sit fortis ad faciendum constrictionem vehemētē ad tussim sputi. i. ad tussiȝ qua possit emitti sputum: ⁊ qñq̄ interficit cum permutatiōe vt, cum mouetur versus coꝛ: ⁊ fit sincopis aut ad aliud s. membrum ex his que dicta sunt: puta ad cerebrum ⁊c. Et hec de speciebus.

Not. canones practicam.

De causis pleuresis p̄mitiuis.

Cause.

Ueniendo ad tertiū p̄ncipale de causis pleuresis opȝ cōmemorare qd̄ supra dictum est ꝙ talia apāta maxime fiūt talia ꝑ viam defluxus māe ⁊ subintroitus ei⁹ in mēbra dicta: qm̄ vt pl̄m talia apāta sunt cal̄a essentialiter: vbi si fierent per viam paulatine cōgestiōis maxime in membris pannicularib⁹ eēnt melencholica.

¶ Hoc ergo supposito ꝙ sint talia ꝑ viaȝ defluxus ⁊ penetrationē māe in mēbra q̄cūq̄ cāe de primitiuis adducere p̄nt ad fluxū humoꝝ subtiliādo vl' liq̄faciendo humores: ⁊ ebullire faciēdo tales cause p̄nt esse de causis p̄mitiuis pleuresis. ¶ Et hoc mō aer calid⁹ maxime succedēs corpori cui⁹ humores sunt inspissati grossi: aliqñ est cā pleuresis subtiliando ⁊ liq̄faciēdo subito humores: ⁊ ita introitus in stuffam in tp̄e hyemis humorib⁹ p̄us coagulatis sepe adducit ad pleuresim: ⁊ ꝑ eandē cām exercitiū superfluuȝ superueniens corpori in quo est multitudo hūoꝝ est de causis huius: ⁊ ita ira furoꝛ ⁊ hmōi. Et ꝑ eundē modū dicebat Auicē. ꝙ potus vini puri monētis humores quos ebullire facit: facit euenire pleuresim quēadmodū caliditas vehemēs.

¶ Ex cā ēt cōtraria vt ex cā infrigidāte cōstringente poros mēbroꝝ: ⁊ sic ꝓhibēte resolutioneȝ vapoꝝ ⁊ humoꝝ subtiliū: immo īpellēte ad interiora dictos humores est de cāis ad pleuresiȝ ⁊ ſm hoc multiplicaᷓ in autūno subtiliatis et multiplicatis humorib⁹ cal̄is tp̄e estatis, etiaȝ hora meridiei: tunc in hora serotina vel matutina cōpinguntᷓ tales humores ad membra pectoris: ⁊ sic p̄nt esse cā pleuresis: ⁊ ideo maxime multiplicaᷓ in fine autūni pleuresis in hñtib⁹ cholerā vt dicebat Aui. i. in corporibus in q̄b⁹ cholera dñaᷓ: ⁊ ſm eundē modū multiplicatur in vētis borealib⁹: ⁊ ēt aliqñ facit ipsam possidere multitudo potus aq̄ frigide ɔstringentis mās vt dicebat Aui. qm̄ māe ꝓhibētur a fluxu ad alia mēbra ⁊ inpinguntᷓ intra mēbra pectoris ꝑ potuȝ aque frigide ⁊ ita causaᷓ pleuresis: ita ꝙ ⁊ frigiditas extrinseca occurrēs ⁊ pot⁹ mltum infrigidātes addūt ad pleuresim: sed differenter. Nā frigiditas extrinseca magis facit ad pleuresim nō verā merito situs māe nisi ex capite defluāt māe: ⁊ potus aq̄ frigide magis facit pleuresim non verā: vt ptȝ ɔsideranti: ⁊ ita caliditas extrinseca liq̄faciens magis facit ad pleuresim non verā: nisi ex capite defluat mā vbi caliditas aucta intrinsecus vel ex cibis aut potu sūptis: vel ex passionibus aīalib⁹ vt ira ⁊ furore magis adducit ad pleuresim verā merito situs.

¶ De cāis vero añtib⁹ oēs cāe corporales subito occurrētes calefaciēdo vel infrigidando ad hoc faciūt vt fe. acuta ⁊ hmoi. Cāe añt repl̄onales sunt de cāis añtib⁹: de qua cā repl̄onali dicebat. A. ⁊ qñq̄ facit cadere in pleuresim repl̄o humoꝝ qñ accidit in ꝑte capitis sup. vñ fit descēsus ad mēbra pectoris. Addit: aut sup. repl̄o in ꝑte pectoris aut in q̄busdā venis ɔiūctis ꝑtibus pectoris vt dixit. Nam tunc sup. succedēre aliqua de causis primitiuis supra dictis facile fiet pleuresis: ⁊ ita quecūq̄ cause adducere p̄nt ad repletionē capitis vel mēbroꝝ pectoris p̄nt esse de causis pleuresis medietatis.

De causis añcedentibus pleuresis.

¶ Cause vero coniūcte sunt cāe humorales facientes apāta in dictis mēbris. Et de his dicebat Ras. in diuisionibus ca° ꝓprio discurrēdo ꝑ causas: qd̄ fit ex sanguine ⁊ fit ex cholera et ex sanguine adusto nigro ⁊ fit ex sanguine in quo dñatur flegma. Ex quibus verbis videᷓ innuere ꝙ aliqñ fit ex sanguine solo ⁊ aliqñ ex cholera sola ⁊ aliquotiens ex sanguine adusto. Sȝ cū fit ex flegmate etiam dominante fit ex eo mixto cum sanguine: ⁊ idem sīlr sup. intelligaᷓ de melencolia: ⁊ hoc est qꝛ tales humores frigidi per naturam si debent causare apostema per viā de fluxus hoc efficiunt ipsis fluentibus per venas de maioribus ad minores penetrando vsq̄ duȝ ad capillares mēbroꝝ ꝑueniant: ⁊ postea ab eisdem venis resudat materia penetrās in spacio sitates medias membrorum. Cum igitur talis influxus fiat per venas de talibus humoribus fit maxime mediante sanguine. ¶ Et aliqñ huiusmodi apostemata fiūt ex diuersis humorib⁹ simul mixtis vt ex sanguine colerico ⁊ aliquan ex flegmate cum cholera ⁊ ex flegmate salso: et aliquando ex aggregatione pl̄m humoꝝ fit. Et dicebat. A. de hmōi causis mālib⁹ ponēdo ordinē in euētu haꝝ causaꝝ. Et mā q̄dē hui⁹ apātis ſm pl̄m est col̄a aut sanguis colericus: qm̄ in mēbris tunicosis nō penetrat nisi humoꝛ subtilis col̄icus sup. faciliter: deinde purus: tñ cōcedit ꝙ qñq̄ fit ex sanguine adusto ⁊ qñq̄ fit ex flāte putrido. Sed hoc est magis raro vt declaratur etiam ex snīa Gal. in commento illius affo. sexte particule. Acidum eructuantes ⁊c. qm̄ in talibus multiplicatur flā nō paratū ad subin

Mā pleuresis vt plurimum est sanguis colericus aut cole.

troitum in membra spissa ⁊ pãnicularia. Addit Aui. ⁊ raro est. i. magis raro fit ex melãia putrefacta inflãmata. Istud intelligat de melãia nõ naturali vel facta ex flãte vel melãia nãlibꝰ qm̃ forte frequentius fieret ex melãia facta ex adustiõe sanguinis vel colere ꝙ̃ ex ipso flãte: vt pꝫ cõsideranti: ⁊ istã eandẽ sniam posuit Mes. nã dicit: ⁊ quidẽ cõe est intrinsecis ⁊ extrinsecis panniculis sup. pectoris ab omi mã apari posse. verum a sanguine ⁊ colera frequẽtius a flãte ⁊ melencolia rarius: ⁊ istud ideo qm̃ in memb: ũ pãniculare ⁊ densum raro grossum aut viscosũ penetrat: qꝛ igit mã vtplĩn est sanguis colericꝰ vel ipsa colera inde est vt dicebat Auic. ꝙ ꝑorismi vehementie febriũ eius sunt plĩn tertiani. i. excrescentie feb. cõtinuaꝝ in eis sunt de 3° in 3ᵐ vehementiores: ⁊ sic patent cause pleuresis et vere ⁊ non vere ⁊ ꝟm materiam ⁊ ꝟm situm.

De causis pleureß facte magis ĩ vno latere ꝙ̃ ĩ alio

¶ Que autẽ sunt cause pleuresis in suꝑiori ꝑte magis ꝙ̃ in inferiori vel in dextra ꝙ̃ in sinistra sumunt maxie ex occursu causaꝝ potissime primitiuarum circa ꝑtes illas: vt ex casu vel ꝑcussione circa determinatas ꝑtes: ⁊ si fuerint cause corporales maxime sumunt ex debilitate talium partium in recipiendo: ⁊ etiam ex virtute taliter ad illas partes dirigente: ⁊ ꝑcipue etiã ex directione vel vicinitate partis ad partem a qua fluit materia.

¶ Cause vero diuersitatis apatum ꝟm tẽpora ipsoꝝ quo ad accñtia ꝑncipij augmẽti ⁊ status sumunt ex nouo influxu mãe supra membrũ et ex augmẽto fluxus materie vel ex intẽsiõe malitie ⁊ male qualitatis in mã: ⁊ tandẽ fit status cum accñtia vltimant. i. ꝙ nõ amplius fluit de materia supra eã que fluxit neqꝫ amplius augetur malitia eius: ⁊ ita dicat de distinctione tẽpoꝝ quo ad digõnẽ vel ĩdigõnẽ: qm̃ talis diuersitas sumit ex maiori vel miori impssione facta a calido naturali in materia cõuenienter digerẽda: vel a calõ ꝑter naturã cũ mã deprauatur.

De causis distinctionis apatũ ex ꝑte terminationis

¶ Cause vero distõnis apatum ex ꝑte terminationis possunt esse multiplices: nã obedientia materie ⁊ paucitas eius cũ raritate mẽbri ⁊ fortitudine caloris ⁊ obseruatione debiti regimis he cause faciunt ad resolutionẽ insensibilẽ materie: ecõtra grossities maior materie cũ passibilitate tñ eius ⁊ dñio virtutis supra eã: ⁊ si nõ simpliciter saltẽ ꝟm quid facit ad eiꝰ resolutionem sensibilẽ ꝑ sputũ: ⁊ aliquotiens grossities non cũ prauis qualitatibus mãe ⁊ dẽsitas mẽbri: etiam cũ dñio aliquali virtutis supra materiam in transmutando conuenienter non simpliciter facit ad collectionem materie.

De causis eruptiõis apatis.

¶ Cause vero eruptionis apatis añ cõpletam collectionẽ ⁊ saniationẽ aliqñ sumunt ab acuitate mãe stimulãte nimis ⁊ irritãte naturã añ debitum tps expulsionis eiꝰ. Et aliqñ multitudo eiꝰ ẽt stimulat ꝟtutẽ ad explsionẽ eiꝰ añ tps et aliqñ fit talis stimulꝰ a calĩtate cõplonis vel ab aere vel aliũde exacuẽte mãm ⁊ pãniculum quasi dilacerãte. Et aliqñ ad hoc facit complonatiua ⁊ temporis ⁊ regionis sup. calida.

Not. errorẽ sepe cõmissum a medicis.

¶ Et aliqñ accidit dicebat Aui. ꝑpter receptionẽ rerũ facientiũ eruptionẽ ex ebibitis sup. vel comestis añ horã ex ꝑte erroris medici: vt exempli gratia. dicebat circa textũ: cũ exhibet panis fermẽtatꝰ nõ lotꝰ vel cũ sumunt cibaria salita vel aliter acuta mordicatiua vel cũ sumunt medicine fortes laxatiue ante cõpletã digõnem: ⁊ in hoc sepe errãt medici querẽtes ꝑuocare sputũ violẽter etiã nõ maturũ cũ medicinis fortibus abstersiuis: ita ꝙ nõ extẽdunt in ꝑuocãdo vt sunt dãtes in 5ª vel 6ª die syrupũ de prassio vel hysopo ⁊ silĩa. ¶ Et aliqñ fit talis eruptio ex motu egri suꝑfluo vel volũtario vel ꝑpter incõtinentiã ꝑpter dolorẽ: vñ vt desperati aliqñ tiens in ꝑmis diebꝰ fortes exñtes aliquotiens saltant: ⁊ aliqñ ꝯtingit hoc ex casu vel ꝑcussiõe circa locum collectionis: ⁊ aliqñ tussis valida adducit ad hoc: ⁊ aliqñ fortis clamor ⁊ vociferatio: nam a talibus ⁊ similibꝰ põt causari eruptio apatis etiam ante tempus.

De cãis ꝑmutatõis

¶ Cause ꝟo ꝑmutationis sunt cause crisis vel synthomatice vel reglãres: ⁊ synthomatice crisis cã est acuitas ⁊ malitia mãe ⁊ multitudo eiꝰ ⁊ mẽbri sensibilitas ⁊ fortitudo ꝑtis expellẽtis cũ debilitate recipiẽtis simul cũ conatu ꝟtutis ⁊ si fuerit crisis ꝯueniẽs cã est obedientia mãe cum dñio virtutis supra eã simplr̃ si expellat ad exteriora totam materiam: vel ꝟm quid vt si expellat partem tantum materie ad extra vel ad membra ignobilia vt ad loca vacua et extrema: vbi etiam ibidem si totam expellat.

De cãis induratiõis

¶ Cause vero induratiõis apatis maxie sumit ex indebito occursu medicinaꝝ ⁊ q̃ interiꝰ sumũtur ⁊ exterius vel minus infrigidãtiũ ⁊ ꝯgelantiũ vt aliquotiens fit ex vsu nimio syrupi de papauere vel diacodion vel alioꝝ stupefaciẽtium exhibitoꝝ ꝑpter dolorẽ: ⁊ aliq̊tiẽs sumit ex nimia resolõne ⁊ repẽtina exiccatiõe ꝯñr q̃ fit in ĩ mã ꝑ medicinas fortes ⁊ resolutiuas ⁊ exiccatiuas ⁊ nõ humectatiuas: ⁊ ita patẽt cãe ⁊ gñis ⁊ specierum. Et hec de hoc principali sufficiant.

Signa

Primo ꝑnostica. Expeditis causis veniendũ est ad signa ⁊ p° ꝑnostica euẽtꝰ: deiñ ꝑnostiª ad bonũ: ꝯñr ad malũ deiñ ponẽt sigª demõstratiua gñis ⁊ distictiua spẽꝝ ⁊ iserdistictiua a morbꝫ cũ q̃bꝰ apparẽter cõicãt ⁊ declãtiua spẽꝝ ex ꝑte locoꝝ apatũ ⁊ declãtiua tempoꝝ ipsoꝝ: declaratiua etiã causaꝝ vel materierũ ⁊ tandẽ declaratiua terminationũ multipliciter vt dictũ est in causis. ¶ Circa igit pᵐ fit pᵐ ꝑnosticũ ꝙ oẽ corpꝰ in quo sunt hũores calidi si exponat aeri frido subito ⁊ vẽto maxie boreali paratur ad casum in pleuresim: patet ex dictis supra: ⁊ sumitur ex sententia Hip. in tertia particula affo. in secunda parte affo. Austrini flatus ⁊c. et hoc propter coartationem materierum calidaꝝ ad interius. ¶ Alia cõclusio ꝑnostica etiã euentus. In corporibus habentibꝰ capita repleta hyeme ⁊ vere hyemali frigida et humida multiplicant pleureses ꝑpter multitudinem superfluitatũ deorsum descendentiũ patet ex dictis de causis añtibus. et coligitur ẽt 3° affo. illo affo. Hyeme vero pleureticoꝝ ⁊c. ¶ Alia conclusio: in quibus membra pectoris sint lesa vel membra vicina a multitudine humorum succedente causa agitatiua humorũ facientium ebullitionem in eis siue fuerit corpalis vt de febre acuta: siue fuerit de primitiuis vt a potatione vini puri ⁊ similibus: in tali corpore expectare oportet pleureses: patet ꝑpter fluxibilitatem humorũ in dictis ꝑtibus exñtiũ ad diuersa mẽbra pectoris ĩtrinsecꝰ vl̃ extrinse-

cus vnde fiant ap̄ata ⁊c. Et ꝓinde aliquotiens ex ap̄ate pulmōis: vt ꝑipleumonia fit pleuresis lꝫ raro ꝯtingat: de qua dicebat Aui. ⁊ raro q̄dē ꝑmutat̄ peripleumonia ad pleuresim: verū res est ecōuerso. i. ꝙ sepe ꝑmutat̄ pleuresis ad peripleumoniam vt fuit supra dictū: tñ addit: cum hoc id qñq; est. i. pur aliqñ ꝯtingit talē ꝑmutationem fieri ꝓpter naturā aliquotiēs expellere mām de pulmone ad pleurā tanq̄ ad membruꝫ minus nobile: q2 tñ nō sūt sic parate vie ad sub introitum materie in pleurā sicut in pulmonē neq; regul'r expellit̄ materia vt extra ducatur peccās in pectore ꝑ pleurā: sed bene ꝑ pulmonem: ideo frequētius fit ꝑmutatio pleuresis in peripleumoniā q̄ ecōtra. ¶ Alia ꝯclusio: cū est estas austria ⁊ pluuiosa ⁊ sil'r autūnus dicebat Aui. in fine autūni in habētib⁹ colerā fit pleuresis: p̄tꝫ ex dictis supra in causis.

De signis ꝓnosticis ad bonuꝫ.

¶ Signa vero ad bonū colliguntur a. d. Gal. p̄° de crisi ca° 5° dicēte. Signa aūt bōa sūt vt eger egritudinē suā sustineat ⁊ toleret ipsam. i. non subtiliter minuat̄ in virtute ꝑ accñtia ei⁹ neq; irascat̄: ⁊ vt sit anhelit⁹ eius sanus. i. nō multū elōgatus a nāli: ⁊ vt nō inueniat dolorē sup. vehementē multū: ⁊ vt expuat sputum cū facilitate ⁊ sit corpus totū calidū caliitate equali. i. non multum mordaci ⁊ equal'r: ⁊ sit leue sup. corpus in operationibus motiuis: ⁊ vt nō habeat sitiꝫ ⁊ sit vrina: egestio: ⁊ somnus ⁊ sudor vnusquisq; eoꝝ bon⁹ ⁊ laudabilis. Ista sunt signa bona per eum: ⁊ hec signa que ēt egrū cōcomitant̄ a p̄n°. ¶ Et dicebat ca° 4° eiusdē: ⁊ ēt in cōmēto affo rismi. Paroxismos ⁊ cōsistentias declarāt egritudines ⁊c. ꝙ sunt ēt de rebus q̄ apparent post vt est sputū de quo dicebat Aui. significant salutem eius sputū facile ⁊ velox ⁊ maturū: ⁊ declarans ip̄m ꝙ est maturū dixit: ⁊ est albū planum equale. i. in suba nō viscosum. nō globosum: et sup. boni odoris ⁊ nō acuti saporis ⁊ sup. quantitatis debite. Nam oēs tales ꝯditiones debēt annotari in sputo simpl'r laudabili. ¶ Et de cōditionibus sputi q̄ vtiliter seruient ad dicēda

Nota ꝯdōnes sputi.

dicebat Ras. 4° cōtinentis. In sputo quoq; requirenda sunt quātitas qualitas tp̄s ei⁹ exit⁹ et modus ꝑ quē sputū emittit̄: quantitas eius quoq; reqrit̄. s. an sit pauca vel multa. Sed q̄litas quatuor hꝫ sp̄es cōtentū. i. subam: colorem odorem ⁊ figurā. Nam in cōtento requirit̄ si sit grossum aut tenue: color quoq; requirit̄ an sit albus aut igneus aut rubeus incēsus aut niger odor quoq; requirit̄ vt si sit cū fetore aut absq; fetore figura quoq; requirit̄ vt si sit cū rotunditate vel cū planitie vel viscositate: tp̄s etiā ei⁹ exitus requirit̄ eo ꝙ vel sputū expuit̄ in p̄n° passionis vel est morā trahens anteq̄ expuat̄ reqritur vltimo modus ꝑ quē sputū emittit̄. Nam emissio eius qñq; erit facilis sine tussi qñq; erit difficilis cū tussi ⁊ aliqñ fortiori ⁊ fortiori. Et si addatur sapor de acuto salso amaro erit bonū: ⁊ has fere ꝯditiones oēs innuebat Aui. in ꝟbis suis vt dictū est. Et istas ꝯditiones ēt enumerauit Gal. 2° ꝓnosticoꝝ verificādo textū Hip. sup textu. 41. cū dixit. Sputuꝫ in omni egritudine acuta pulmonis seu coste vtile est. i. bonū significās: si velox: si facile: si sine labore: si subrubeū i. ad album declinās ⁊ sano sputo admixtum. ¶ Et. A. addidit signū bonū de pulsu q̄ nō est vehementis duritiei. Nam declarat̄ modica extēsio ⁊ modica siccitas arterie: ⁊ sic ap̄a nō esse magnum. ¶ De vrina aūt ⁊ egestione ex bonitate earum maxime vrine voluit fieri euidentiā supra bonum in pleuresi lꝫ digestio vrine sit bonū signum in se: tñ aliquotiens etiā cū mala pleuresi cōiungit̄ ꝓpter id qd̄ ap̄a est longinquuꝫ a vijs egestionis vel vrine: vñ talia bona signa in egritudinibus membroꝝ pectoris nō dant multam euidentiā supra salutē: lꝫ malitia horum signoꝝ in dictis ap̄atibus sit vehementer mala. Nam dicebat Aui. ⁊ digestio vrine est signū bonum in ipsa. s. pleuresi: sicut eius malitia est signum malū valde: idem intellexit de egestione. Nam qñ ista male disponunt̄ significāt tm̄ causę nocumentū in mēbris pectoris: qd̄ etiā cōicatur membris naturalib⁹ ⁊ toti vñ fit ebullitio humorū in toto ⁊ debilitant̄ nāles ꝟtutes epatis stomaci ⁊ intestinoꝝ: ⁊ ꝓinde istoꝝ signorū malitia est mala valde. ¶ Dicit etiā Aui. ꝙ apparitio fluxus sanguinis nariū est de signis bonis vltimis in pleuresi: sed itelligat̄ qñ accidit in die cretico ⁊ cū alijs signis bonis crisis hoc est q2 mā pleuresis s̄m p'h̄m est sanguis aut materia mixta sanguini: vñ eius mā est apta educi per nares: ⁊ verificat̄ etiā hoc dictū maxime de ap̄ate mediastini ⁊ pleure magis q̄ de apostemate diaphragmatis: ⁊ p̄cipue qñ ap̄a est in ꝑtibus supiorib⁹ illoꝝ pāniculoꝝ ꝓpter maiorem vicinitatem istoꝝ panniculoꝝ s̄m istas ꝑtes ad partes nariū. ¶ Et ita his stātibus de pulsu ꝙ nō sit multū durus ⁊ de paucitate doloris ⁊ incolumitate somni ⁊ anhelitus ⁊ reliquoꝝ accidētium de remissa tussi ⁊ modica feb. ⁊ de equalitate caliditatis i toto ⁊ ꝙ sustineat eger egritudinem sine magna resolutiōe virtutis. Et ponebat aliud signū Aui. de receptione cure. i. qd̄ eger obediat medico ⁊ in dieta ⁊ in reliquis: vel aliter receptio cure. i. ꝙ infirmus recipiat iuuamentum ex medicinis appropriatis: tunc sup. si expuat a principio ⁊ velociter sputum facile. i. sine difficultate ⁊ maturum quod est albū planum equale: sup. pronosticari possumus tūc de certa salute egri intelligatur his accidentibus perseuerantibus.

No. ꝙ bona sig⁹ vrine in pleuresi ⁊ alijs morbis pectoris nō dant magnā euidentiaꝫ supra salutem lꝫ mala vrine signa sint vehementer mala.

Flux⁹ sanguinis nariū i pleuresi est de bonis signis si fiat in die crisis.

¶ De signis vero ad malum dicebat Auic. scias quod pleuresis quando sociatur ei sputum sanguinis scilicet sequentis rupturam vene in pectore vel pulmone est similis hydropisi cui sociatur feb. id est significatio mala: quoniam cura vnius aduersatur cure alterius: sicut etiam contingit in hydropisi cum feb. Nā indiget hec dispositio secundum sputum sanguinis cura stiptica ledente secundum pleuresim. i. quod cura stiptica ledit quando est pleuresis.

¶ Alia conclusio pronostica etiam Aui. lꝫ pleuresis minoretur in decrepitis propter paucitatem colere ⁊ humorum calidoꝝ in eis: tamen si accidat in eis interficit propter debilitatē virtutum ipsorum in spuendo ⁊ mundificando.

¶ Aliud quando accidit pleuresis in pregnante est perniciosum. ratio est clara: tum propter feb. cōtinuam cōcomitatem: tum ꝓpter tussim que faciunt ad aborsum: tum propter necessitatem tenuis diete in pleuresi cum qua nō potest fetus conseruari sit quasi necessario vt fiat aborsus: et cōsequenter interitus etiā matris. Et

si volumus ingrossare dietam aucta fe. ⁊ supin-
flammata materia apostematis fit consequen-
ter vt ducatur ad mortem.
¶ De signis aūt malis dicebat Ga. loco alle. Si
gna mala sunt contraria bonis supp. dictis: et
sunt vt sit difficile egrum tolerare egritudinem
suam. i. male patienter toleret vel ad eam sequi
tur magna resolutio in ꝟtute: ⁊ ita grauet ipm
⁊ sit anhelitus eius magnus frequens supple
diuersus: ⁊ vt non sedetur dolor eius: scilꝫ cum
medicinis debite oblatis ⁊ expuat screatuꝫ cū
difficultate: ⁊ vt sitiat vehementer: ⁊ sit calidi-
tas corporis vehemēter in corpore diuersa sup.
ꝓpter diuersitatem euaporatiōis ad diuersas
partes membrorū: vt si sint venter eius ⁊ latera
eius calida valde: ⁊ frōs eius ⁊ manus ⁊ pedes
frigidi. nā significat cōuersio calidi naturalis ⁊
spūum ad interiora ꝓpter apa magnū: vt fuit
snīa Hip. in affo. pᵒ 7ᵉ particule: In morbis acu
tis ⁊c. ¶ Et si vrina egestio ⁊ somnus vnusqsqꝫ
illaudabilis: de qbus dicebat Aui. spālr ⁊ ma-
litia egestionis ⁊ fetor eius ⁊ vehemētia citrini
tatis eius est signū maluꝫ. nam sup. declaratur
superincensio ⁊ putrefactio in humoribus. ⁊ ad
dit de vrina: ⁊ de signis malis est vt sit illic vri-
na feculenta nō equalis: ⁊ est sanguinea. signifi
cās inflammationē commissurarum cerebri. i.
significans ebullitionem sanguinis: ⁊ eius fu-
ror significat inflammationem commissuraruꝫ
cerebri. ¶ Et dolor etiā tēdēs ad posteriora su.
est de signis malis: qm̄ significat multitudineꝫ
materie apatis: vn̄ cōtrahit vndequaqꝫ panni
culus: ⁊ additio doloris qn̄ eger dormit supra
latꝰ egrū: est etiā de signis malis. nā lꝫ in pleu-
resi vera dormiēte egro supra latꝰ sanū crescat
dolor maxime stante apate in pleura: ꝓpterea
qr mā apatis trahit deorsum pleurā grauitan
do: tn̄ etiā aliquotiēs ꝓpter magnitudinē apa
tis crescit dolor cū iacet supra latus egrum: qr
pulmo ꝫm illā partē cōprimit apa: ⁊ sic dolor ⁊
difficultas in anhelitu augentur. ¶ Addit. A.
cū accidit pleuretico diuersitas. i. fluxus ven-
tris in fine eius. i. in ꝓcessu multū sup. est sigᵐ
malū. nā vt vult sigñat ꝙ epar debilitatū est: ⁊
est malū valde vt dicit: ⁊ in pnᵒ sui est sigᵐ bo-
nū: immo est res iuuās vt dixit. Sed hic nota
ꝙ aliqn̄ in pnᵒ est malū ⁊ aliquotiēs in decli-
natiōe est bonū vt videt collígi de mēte aucto
rū: ⁊ spālr Cōciliatoris dr̄ia. 209. nā qn̄qꝫ natu
ra minuit regulariter materiā a pnᵒ: ⁊ tunc est
iuuās ⁊ aliquotiens synthomatice eñat ꝓpter
acuitatē vel multitudinē eius: ⁊ tūc talis eña-
tio nocet: qr tūc ad eā seqt multa in virtute dis
solutio: ⁊ aliquotiēs in declinatione cōpleta
digōne eñat natura ad meatū fecis vt declara
bat. s. ⁊ est bonū signū stantibus reliqs signis
bonis: ⁊ hoc est qd voluit Aui. 2ᵃ primi caᵒ 8ᵒ.
de cōplēdis dispōnibus egritudinū vbi dixit.
Et lienteria sanat apa lateris: p lieteriā intel-
ligēdo diariā: ⁊ aliquotiēs in ꝓcessu ꝓpter fe-
brē ⁊ reliqua nocumēta debilitatis eueniētis
virtutibus naturalibus epatis ⁊ stomaci: sit
fluxꝰ cōcurrēte etiā acuitate materie: ⁊ hic est
fluxus in declinatione cōtingens malus: de q
loqt hic. A. ⁊ de eo etiā loqbat Hi. 6ᵃ af. in af.
A pleuretide habito. i. supato vt exponit Com
mētator: ⁊ piplenmonia fluxꝰ supueniēs malū
⁊ iste est fluxꝰ sepe eueniēs in pleuresi deiciēs
ꝟtutē pducēs ad mortē: ⁊ ꝓpīde dicebat Me. in
intētōe diuersiōis dās ordinē in exhibitōe cly
steriorum: ⁊ ne excedas in vsu eoruꝫ nisi vsqꝫ ad id
qd significabit tibi de dispōne. i. ꝫm qd tolerat
natura ad facile secedēdū: qm̄ vt dicit cōsueuit
egritudinē hāc fluxus seq immoderātia. ¶ Et
addebat Aui. ⁊ malū est vt sint accn̄tia eiꝰ sup.
de dolore ⁊ tussi ⁊ fe. ⁊ siti ⁊c. ⁊ significationes
ipsius vehemētia fortia ⁊ sputū retētū su. post
ꝙ incepit expui aut tardū aut nō digestū sup.
cū expuit sed tarde aut rubeum pure: aut sup.
viride pure: qm̄ significāt mām simplr malā nō
recipiētē digestionem aut plūbeum significās
mortificationē aut nigrū: nā qdlꝫ tale vel signi
ficat vehemēs incēdiū vel mortificationē ⁊ cō
gelationē: cōtigit tn̄ aliquotiēs ꝙ in declina-
tione cōueniēter expellat cretice: ⁊ tūc si remit
tāt accn̄tia est sigñatio bona cōstāte virtute: ⁊
hoc est qd dicebat Ra. 4ᵒ cōtinētis. ꝟsus fineꝫ
capli de pleuresi loquēs: de sputo etiā apparē-
te malo dixit. In omni qꝫ sputo si dolor nō fue-
rit mitigatus mala erit eiꝰ cōdititio: sed sputū
nigrū est peiꝰ omnibꝰ aliis coloribꝰ: sed si cum
eo fuerit mitigatio doloris qualiscunqꝫ fuerit
laudabile erit sigᵐ aliquotiēs em̄ apparet liui
dū vel nigrū ꝓpter cām pmitiuā: ⁊ nō est signi
ficatio mala vt ꝓpter fumū cādelarum vel ele-
ctuaria nigra deglutita vel succū granati dul-
cis. nā hmōi aliqtiens impficiūt iudicia medi-
corum. ꝫ tn̄ dicūt mala magis vl minus ꝫm qd cō
iūgūtur aliis signis bonis vel malis: qr stante
virtute cū qbusdā aliis signis bonis non sunt
semp sigᵃ mortis: sed vt multū cū his saltē sūt
sigᵃ longitudinis: sicut etiā ad sputū digestum
⁊ laudabile nō semp seqt salus vbi cōiūgatur
ꝟtus debilitata seu ꝟtutis debilitatio. Nam
vt vult Ra. 4ᵒ cōtinētis: dico ꝙ vidi ꝙ in pleu
resi nō est securitas in sputo: si ꝟtus fuerit debi
lis: ꝙuis em̄ passio matura fuerit: patiēs tamē
cū nō potuerit expuere strāgulabit ⁊ moriet: ⁊
narrat hystoriā de quodā patiēte in quo sputū
erat maturū: sꝫ erat debilis in radice ꝟtutis et
mortuus est. Et similem casum posuit Auicen.
de mēte Hip. in caᵒ de signis bonis ⁊ malis: di
xit inqt Hip. multotiens est sigᵐ bonū als spu
tū bonū facile: ⁊ silr angelitus: ⁊ sunt illic signa
alia mala mortalia sicut est spēs in q est dolor
ad posteriora ⁊ est qsi sit dorsum patiētis eam
dorsum ꝟberati: ⁊ est eius vrina sanguinea sa-
niosa ⁊ raro sit beatus. i. raro curat: immo mo-
rit inter qntū ⁊ septimū: ⁊ raro ꝓtēdit id vsqꝫ
ad qrtumdecimū. ¶ Et ad cōplemētū signoruꝫ
malorum dicat de mēte Ra. 4ᵒ cōtinētis: qd si in
doloribꝰ pectoris ⁊ pulmonis mitigatio non
fuerit facta p sputū aut solōnē vētris: aut p ca
lefactionē passio declinabit ad putrefactionē
vn̄ cōsyderādum est in hoc si cū eo fuerint signi
ficationes salutis pōt esse spes: sed nisi fuerint
cum eo significationes salutis omnino declia-
bit ad periculum.
¶ Ultimum ꝓnosticū ad malū si defectio cor-
dis in pleuresi assidue accidēs fuerit patiēs mo
rietur: patet ex causa manifesta: possem plura
alia ponere: sed ꝓpter abbreuiare non curo: qr
intellectus ex dictis ad alia discurrere potest.
¶ Signa demonstratiua generis ex communi

Dolor in pleuresi tēdēs ad posteriora est malū sigᵐ

Nota hystoriam.

De signis gn̄is q sūt quatuor.

doctrina auctoꝝ sunt quatuor: ꝛ posuit ea Ga. pͥ° de crisi ca° 4° dicēs. Res aūt q̄ incipiūt cuȝ in pͥn° egritudinis nominare pleuresis sunt fe. acuta ꝛ dolor accidēs in costis silr̄is pūcture et alteratio anhelitus ꝛ tussis. Idē dicit 5° interioꝝ. ca° 3° ad finē. Idē voluit Ser. dicēs. Et significationes q̄ sunt ꝓꝑe ei sunt ex tussi ꝛ dolore cū pūctura ꝛ fe. acuta ꝛ cōstrictione anhelitus. Idē voluit Azara. dicēs. Habet aūt sup. hec pleuresis quatuor ꝓprietates. pͣ est fe. difficultas ꝛ cōtinuatio. 2ͣ est pūctura lateris frequēs ꝛ ordinata: ita ꝙ ꝓhibeꝫ infirmus reuolui de vno latere ad alterū. 3ͣ est cōtinua tussis 4ͣ est difficultas anhelitus. Addit: ꝛ forte malus odor. Et ita Alex. dixit. Cū ergo inueneris febrientem acute ꝛ difficultatē pati spūs ꝛ dolorē existē cū pūctionibꝰ ꝛ tussi: tūc opȝ credē esse pleureticū. Idē dicit Rasi. 4° cōtinētis. in pͥn° capl'i pleureš dicit sic. In pleuresi sign̄atio daꝫ ꝑ febrē acutā. dolorē costaꝝ ad silr̄itudinem pūctionis. mutationē anhelitꝰ ꝛ tussim. ¶ Hec tn̄ accn̄tia maxime sunt pleuresis vere q̄ decl'anꝫ a Ga. loco alle. ꝑ causas manifestas: ꝛ etiā ego declaraui supra circa tex. vbi ꝰtria tm̄mō Ras. posuit sigͣ de fe. dolore acuto ꝛ tussi: nō faciēs mētionē de difficultate anhelitus ꝓpter causas .s. explicatas: iō v̄ificationē hoꝝ signoꝝ h̄ nō adducā ꝓpter abbreuiare remittens me ad ibidē dicta sufficiēter: ꝛ tu ad illum locū recurre. ¶ Quidā tn̄ addiderūt etiā pulsum durum vt Ga. etiā loco alle. decl'auit possibilitatē duriciei eius. Et ita decl'at Auic. in 10ͣ tertij de signis pleuresis q̄ posuit pulsum serrinū ꝑ 5° signo: lȝ numerauerit ipm̄ in ordīe 4ᵐ. Et dixit ꝙ h̄ diuersitas augmētaꝫ ꝛ egreditur ab ordīe apō statū ꝓpter debilitatē virtutis ꝛ multitudinē materie: ꝛ ita voluit eē accn̄s cōe oībꝰ tpibꝰ vsq̄ȝ ad statū. Et ita etiā Se. visus est decl'are serenitatē pulsus ꝛ duritiē eius maxime in pleuresi v̄a dicēs ꝙ pulsus fit durus ex extēsione: qō est q̄ꝛ corꝑa neruosa qn̄ dolēt ꝑ apā extenduntur tēsione egrediēte ab equalitate. Et addit: silr̄ velamen ligās. i. pleura qm̄ est neruosū moueꝫ motibus multis ꝑ neruos duos q̄ sūt in eo ꝛ est qn̄ apā extēditur: vn̄ cōcludit. ergo extēdūtur arterie: qm̄ ortus earum est in eo ꝛ exitus earū cum eo. Utrum aūt hec serrinitas necessario cōiūgatur in pleuresi vera dixi in expositione textus. ibi vide.

De signis pleureš n̄ vere distinctiuis a vera pleuresi.

¶ In pleuresi aūt non v̄a ex parte situs posuit A. q̄dam signa distinctiua a vera: vt qn̄ est materia in pāniculo vel lacerto extrinseco habet signa su. ꝓꝑa ꝛ sunt dolor in ea ꝛ nocuᵐ ad terminū. i. nō sunt nocumenta ita intensa neq̄ȝ dolor sicut in pleuresi vera: ꝛ ita ad terminum: vel aliter vt exponit Gen. dolor ad terminum. i. dolor cū certo mō q̄ non est in pleuresi vera: vn̄ addit in tex. declarādo. Illa namq̄ȝ q̄ fit in pāniculo extrinseco comprehendit tactus: ꝛ hoc est vt sepe verum ꝙ non contingit in pleuresi vera. Et addit Aui. ꝛ quādoq̄ȝ communicat ita cutis et apparet visui supp. tumor vel variatio coloris exterius. Et ita declarauit Ga. 4° de interioribus dicēs. Quecūq̄ȝ passio dolorosa fit in lacertis sup costas exteriꝰ positis siue fit apostema siue fit ꝓpter fracturam siue vulnus possibile est vt a medico tactualiter comprehendaꝫ vbi passionem intrinsecam nō potest medicus manu tangere: vel potest dici ꝙ in non vera dolor est vsq̄ȝ ad terminum. s. sui apostematis q̄ꝛ non extēdiꝫ ad ꝑtes vicinas sicut est in v̄a vbi extēdiꝫ dolor sepe vsq̄ȝ ad furculā ꝛ causa est nota. ¶ Ponit ēt Aui. aliud sigᵐ declaratiuū ꝛ distinctiuum pleuresis nō vere a v̄a ex parte doloris Nam cū illa q̄ fit in lacerto extrinseco est pulsatio. i. dolor pulsatiuus nō sic est in pura nā ibi est dolor magis acutus ꝛ pūgitiuus. Et hoc idē voluit Ra. 4° cōtinētis: ꝛ rō sumiꝫ q̄ꝛ sacta in musculis extrinsecis hȝ cū eis venas ꝛ arterias vn̄ fit dolor pulsatiuus: q̄ vene vel arterie non extēdūtur ꝑ pāniculos intrinsecos: q̄ etiā panniculi sunt mēbra magis sensitiua: ideo dolor eoꝝ est magis pūgitiuus ꝛ acutus ꝛ minꝰ pulsatiuus. Si tn̄ fieret apā in musculis intrinsecis: vt in ꝑtibus extremalibus diaphragmatis ꝑ eādē cām posset fieri etiā dolor pulsatiuus: lȝ qm̄ modice sunt ꝑtes musculose intra costas respectu exterioꝝ inde est qō declaraꝫ pleuresis v̄a ꝑ dolorē pūgitiuū ꝛ nō vera magis ꝑ pulsatiuū. Et addebat Aui. supponens etiā in nō v̄a esse aliqualē dolorē pūgitiuū ꝛ aliqualē difficultatē anhelitus ꝛc. dixit: ꝛ in hac quidem nō pura nō est ex dolore pūgitiuo ꝛ ex constrictione anhelitus ꝛ tussi ꝛ ex duritia pulsus ꝛ vehemētia febris ꝛ accn̄tium eius qō est in pura: immo addit. Et qn̄q̄ȝ est pulsus leuis sup. in nō pura: ꝛ hoc est qm̄ in nō pura apata fiūt maxͤ in ꝑtibus carnoš ꝛ nō neruosis multum: vn̄ nō fit durities in pulsu. Et hoc bn̄ nota ¶ Et totū qō dicit de reliq̄s accn̄tibꝰ est notū preterq̄ꝫ de fe. q̄ꝛ videꝫ innuere ꝙ febris sit remissior in nō pura q̄ꝫ in pura. ¶ Nā ꝯ hoc vꝫ obstare vna sn̄ia Aui. pͣ quarti. in fine de feb. apatum vbi dicit. Et eoꝝ. s. apatum iterū fe. q̄ est in membris carnosis est vehementior ꝛ eorum feb. que est in pāniculis ꝛ eorum similibus est debilior: cum igꝫ apostemata extrinseca vtplurimū fiant in mēbris carnosis ꝛ intrinseca vtplurimum in membris pānicularibus: vꝫ ꝙ in pleuresi nō v̄a feb. debet esse fortior ꝛ in v̄a debilior: cuius oppositū dicit Aui. supra. ¶ Ad hāc difficultatem dupliter potest responderi. Uno modo vt dicatur ꝙ in non vera ꝛ in carnosis apatibus fe. est fortior quantum ad essentiam fe. ita ꝙ ad tactum ꝑcipiꝫ maior caliditas in nō vera ꝙ in vera et q̄ꝛ mā vtpl'm est amplior: ꝛ qm̄ in mēbris calidis ꝛ carnosis magis ꝛ citius putret mā secūdū totū q̄ꝫ in mēbris pānicularibus iō maior feb. Febris tn̄ q̄ contingit ex apatibꝰ panniculorū est prauior ꝛ magis lesiua ꝓpter mām magis vicinari cordi: vn̄ forte fit tremor cordis ꝛ syncopis: in ea ꝛ alia acutiora accn̄tia de siti ꝛ inq̄etudine ꝛ dolore capitis: vt ꝑꝫ: ꝛ ita ab hac vehemētia fe. minuitur pleuresis non vera. ꝛ si ista sit essentialiter maior fe. est tamen minus vehemens. ¶ Uel aliter dicatur ꝙ absolute febris maior est in pleuresi vera ꝛ vehementior q̄ꝫ in non vera. Et ad verbum einsdē Aui. loco alleg. ꝑ dicatur ꝙ verum est ceteris paribꝰ in equali ꝓpinquitate ꝛ distantia ad ipsum cor et equali colligātia fe. apostematū in membris carnosis est maior q̄ꝫ in pannicularibus vt vult textus. Sȝ in casu nostro in pleuresi v̄a ꝛ nō vera h̄ paritas nō repiꝫ ꝓpter maiorē ꝓpinq̄tatē ꝛ col

Questio.

ligātiā ad ipm cor pleuresis v̄e q̄ nō v̄e. ¶ Dic̄
etiā Aui. ponēdo aliud sig^m^ in nō vera. Et i nō
vera existit dolor subtus pectinem plāte. Dicit
Gen̄. hic qd hoc dictū est satis extraneū apud
eū: ⁊ ita mihi vr̄ extraneū: pur dixit q̄ q̄dā ner-
uus dirigit a musculis siue pāniculis extrin'e
cis ad manū: ⁊ ita ad pectinē plāte: ita opȝ dice
re ad expōnē: ⁊ ego nō intelligo q̄d sit pectē pci
pue manus. ¶ Distiguēdo aūt p ppa signa pleu
resim verā p loca in q̄bus est dixit Aui. ⁊ in pu-
ra q̄ est in velamie distiguēte. i. diaphragmate
vel etiā mediastino differēter. s. a pāniculo te-
gēte pectus vt a pleura: q: dolor est declinans
ad ossa pectoris ⁊ thoracē: q: fortiter colligati
sunt ipsi pāniculi cū illis ossibus ⁊ fiūt vehe mē
tiora alia accn̄tia. s. de dolore ⁊ difficultate an-
helitus ⁊ est pmixtio rōnis in ipsa sup. magis
q̄ existēte apate in pleura. 2° est ppter alligatio-
nē nerui dispersi p diaphragma ad ipm cerebrū
⁊ ita etiā anhelitus maxime difficultat cū dia-
phragma sit p̄n^m^ motus pl'monis ⁊ anhelitus:
⁊ istā sniam cepit Aui. a Ga. 5° interior ca° 4°
satis ad' p̄n^m^ cū dixit: alienatio q̄n̄q; fit ppter
passionē oris stomaci ⁊ ppter acutas fe. pleu-
resim ⁊ apa pl'monis. Sȝ tn̄ alienatio q̄ fit ppt
diaphragma vicina est alienationi q̄ fit in fre-
nesi. vr̄ innuere q̄ cū passio in alijs membris ex
titerit non pmanet ipsa alienatio: vbi si passio
fit in diaphragmate ppter passionē diaphrag-
matis manebit pmixtio sil'r sicut ea q̄ ex frenesi
⁊ idē voluit Ra. 4° cōtinentis. ¶ Et addit. at-
tractionē myrach ad ptem supiorē: dixit distin
ctiue apatis diaphragmatis fit p attractionez
myrach ad partem supiorem ⁊ alienationē mē
tis ⁊ vehemētiora accidētia ⁊ vehementē dolo
rem cū extenditur pectus: ⁊ si est in pāniculo te
gēte pectus. s. pleura dolor est vsq; ad furculas
sup. inferiorē ēt supiorem. i. aliq̄n extenditur: ⁊
nō est in ea pulsatio oīno: q: in pleura sup. non
distendunt arterie sicut aliquotiēs fit in ptib'
diaphragmatis puta musculosis. ¶ Et addit
Auic. ⁊ diuersificatur dolor in pleura ppter di-
uersitatem tactus partiū pāniculi furculaꝝ: q:
pars supior pleure tangit panniculuȝ supioris
furcule: ⁊ pars inferior panniculū inferioris vn̄
q̄n est in inferiori pte pleure trahitur inferior
furcula in sursum: ⁊ q̄n in supiori trahit supior
in deorsum. ¶ Et addit: ⁊ sup. diuersificat sup.
dolor pleure ppter diuersitatē partium in sen
su. s. tactus: q̄m ptes pleure diuerso mō sunt sen
sitiue: q: pars pleure q̄ magis appropinq̄t dia-
phragmati est sensibilior: ⁊ ecōtra est de parte q̄
est ab ea remotior: ⁊ ita maior dolor in vna par
te q̄ in altera. ¶ Et dixit Aui. q̄ in pura q̄ est in
velamine non est vehementie feb. velocitas si-
cut in alijs. s. que fiunt in pleura: ⁊ hoc intelligi
tur sicut supra dictum est de fe. in pleuresi non
vera cōparata ad fe. pleuresis vere: q: non sic ci
to fit feb. vehementia in apostemate diaphrag
matis sicut in apostemate pleure: intelligen-
do de parte diaphragmatis neruosa ⁊ media: i-
mo dicit Aui. q̄n̄q; postponitur vsq; q̄' putresiat
superfluitas sup. feb. vbi tn̄ fit multum intēsa
quasi in oī tempore apostematis cōtēti in pleu
ra: hoc est ppter maiorem caliditatem pleure q̄
diaphragmatis s̄m partem neruosam: naȝ licet
pleura sit panniculus ⁊ non carnosus: ipsa ta-
men immediate adheret partibus carnosis: pu
ta musculis intra costas existentibus: ideo ca-
lor eius quantitatiue est maior q̄ in diaphrag-
mate: ⁊ ita fe. maior: lȝ accidētia ꝯcomitātia fe.
in pleuresi diaphragmatis sint vehementiora.

¶ Jam ponenda sunt signa quibus distinguit
pleuresis a q̄busdaȝ morbis cū q̄bus cōicat in
accn̄tib': q̄m pleuresis est sil'is apostemati epa
tis: ⁊ maxime gibbi eius ppter tussim q̄ conco
mitatur ad apa epatis ⁊ feb. ⁊ cōstrictionez an
helitus que causatur ppter extensionem suspē
sorioꝝ. i. panniculi suspendentis. s. epar ad dia
phragma ⁊ ad costas.

De signis q̄b' pleuresis ab alijs morbis distinguitur

¶ Iterum similatur pipleumonie p hec omnia
accidentia dicta ⁊ propter sputum: q: in pipleu
monia fit etiam sputū: quare oportet vt distin-
guamus per signa propria inter has dispōnes.
¶ Distinguendo ergo pleuresim ab apate epis
declarat p̄° ex doloris diuersitate: q̄m in pleure
si est dolor vehemēs: vt dictū ē supra: vbi i apa-
te epatis: quia epar debilem habet sensum nō
fit dolor vehemens: sed tantum grauatiuus.
¶ Etiā declarat ex tussi vehemētiori in pleure
si q̄ in apate epatis: ⁊ vt sepe tussis in pleuresi
est humida: vbi in apate epatis est sicca: vt prȝ.
¶ Etiaȝ fit distō ex parte pulsus: q̄m pulsus in
apate epatis est vndosus: vt dicebat Aui. i. mol
lis: vbi in pleuresi est durus: vt dictum est.
¶ Et dicit q̄ eius facies. i. color eius est conuer
sa ad citrinitatem malam. i. malum colorem ci
trinum ppter gn̄ari sanguinē citrinū ex apate
cal'o epatis. nā cū eo magis vicinat pleuresis: ⁊
nō sic malus color generat in pleuresi saltem in
primis diebus in q̄bus est maior dubitatio: et
idem intelligitur de colore citrino lingue que
magis citrinat in apate epatis: ⁊ q̄n̄q; denigra
tur post citrinitatem ppter maiorē adustionē.
¶ Et vrina non est sicut vrina in pleuresi que in
principijs apparet subtilis clara: imo est gros-
sa sicut vrina hydropicorum.
¶ Et egō sil'r est epatica liq̄da: nō sic in pleuresi
nisi in processu: ⁊ tn̄ cum fit liquida in pcessu
non est similis loture carnis sicut illa q̄ sepe ap
paret in apate epatis: vt videbitur loco suo.
¶ Etiam dolor est in latere dextro tantū ⁊ sub
hypocundrijs.
¶ Et in cōstrictione anhelit' est diuersitas: q̄m
in apate epatis constrictio nō est vehemēs val
de: ⁊ est quasi semper vniformis ⁊ similis: vbi in
pleuresi est vehemens: ⁊ aliquotiens intendit
s̄m q̄ apa augetur vel materia magis putret.
¶ Et hoc totum dicit Rasis. 4° cōtinentis. Di
co quod distinctio fit inter flegmonem epatis ⁊
pleuresim: quoniaȝ in eo est color malus: sed in
pleuresi bonus in vltimitate propter apparen-
tiam sanguinis. Et in flegmone vrina est grossa
declinans ad vrinam hydropicoꝝ ⁊ in pleureti
co digesta inseparabilis limitatione sanitatis
sup. sepe in prin°: ⁊ ita discurrit ad alia dicta.
¶ Distinguit autē pleuresis a peripleumonia
q̄m pulsus peripleumoniaci est vndosus ppter
membrum multū humidum qd est pulmo: ⁊ nō
est dolor psigitiuus: imo grauatiu' ppter pau-
citatē sensus pulmōis vt fuit supra dictū. Etiā
est maior difficultas ⁊ strictura in anhelitu q̄
in pleuresi ⁊ aer expiratus est magis calidus p
pter resolui vapores calidos ex apate pl'monis

De signis q̄b' pleuresis distinguit a peripleumonia.

qͦ vtplm̄ est maius ꝙ pleuresis. Sūt etiā q̄dā alia signa de q̄busdicet̄ loco suo: q̄ peripleumonie magis appropant̄.

De signis q̄b' pleuresis a frenesi distinguitur.

¶ Cōicat etiā pleuresis cū frenesi in ꝑmixtione intellectus maxͤ pleuresis diaphragmatis ꝛ in alienatiōe ꝛ frequentia anhelitus ꝛ in vehemētia sitis ꝛ multitudine rixe ꝛ alteratione coloris faciei ad diuersos colores ꝛ vehemētia fe. ꝛc. Ideo opꝫ vt distiguatur etiā inter has dispōnes: ꝛ pͫ signū distinctiuū ꝛ manifestū est ꝙ ꝑmixtio intellect' accidit in frenesi in pn°: deīde fiūt reliqua accn̄tia dicta in ꝓcessu vehemētiora. s. de frequētia anhelitus ꝛ vehemētia sitis ꝛ fe. ꝛc. vbi ecōtra est in pleuresi. ¶ Nā prius incipit difficultas anhelitus cū dolore pūgitiuo ꝛ tussi ꝛ tādē aliqñ ꝑuenit̄ ad mētis ꝑmixtionē: sꝫ hoc est raro nisi in ea q̄ est diaphragmatis: immo dicit Aui. qm̄ ꝙ nō est nisi iuxta mortē: immo est rō eius incolumis etiā in frenesi anhelitus est sanior ꝙ in pleuresi: ꝛ postponit̄ eius malitia anhelitus a ꝑmixtione ꝛ cōcomitāt̄ frenesim q̄dā ꝓpria accidētia de rubedīe oculoꝝ ꝛ attractione eorum ad suꝑiora ēt ex pulsu sumit̄ distō: qm̄ in pleuresi fit pulsus paruus declinās ad frequētiā vt satisfaciat necessitati: vbi in frenesi aliqñ est rarus sicut ꝛ anhelitus ꝓpter falsas eorū imaginationes vt declaraui cap° proprio.

De signis q̄b' distinguit̄ pleures ab apate splenis.

¶ Cōicat etiā aliqñ pleuresis cū apate splenis nā accidit aliquoties ex magnitudine splenis i. ex apate eius magno dolor tēdēs vsq; ad furculā vt vult Ra. 4° cōtinētis: ꝛ ideo est ponendū signū distinctiuū ne forte putes fore pleuresim: ꝛ tūc opꝫ distiguere sicut dictū est supra de apate epatis maxime per dolorem ex situ eius ꝛ per tactum ꝛ est tussis sicca non humida vt est dictum supra de epate: sed est distinctio: qm̄ in apate epatis dolor est in hypocundrio dextro: ꝛ in apate splenis in sinistro.

De signis distictiuis causarum mālium pleuresis p° ex parte sputi.

¶ Signa v̄o distinctiua causarū materialiū a quib' fit pleuresis sumunt̄ ex quatuor principaliter: vt notauit Aui. in ca° ꝓprio. s. ex sputo ex dolore ex fe. ꝛ vehemētia ei' ꝛ ex ꝑoxismo ipsi': ꝛ declarās de sputo dixit. Sputū nāq; cū est rubeū significat sanguiné: ꝛ cū est ad citrinitatem decliue significat cholerā: ꝛ flauū significat aggregationē amborū. s. sāguis ꝛ cholē: ꝛ qñ est ad albedinē decliue ꝛ non est maturū. i. nō est talr̄ ad albedinē declinās ꝓpter digōnē acq̄sitā in sputo significat flegma: qm̄ cū sputo sanguineo cū maturat̄ fit cōuersio ei' ad albedinē ꝑ digestionē v̄tute mēbri spermatici pānicularis: ꝛ sic nō semꝑ opꝫ signāre ex albo flegma: sꝫ talr̄ albū al's fuit rubeū. Addit: ꝛ qñ est tendens ad nigredinē ꝛ plūbeitatē. i. fuscedinē: ꝛ nō est sup. tale propter tincturam exterius sup. acq̄sitā ex fumo et similibus illi significat meliam. Et de sputo etiam clarius loquens Ras. 4° cōtinētis: dixit Cognoscitur quoq; humor ex quo accidit apostema ex colore sputi: ꝛ declarat ꝙ si sputuꝫ fuerit spumosuꝫ humor erit flegmaticus. Si vero declinauerit ad rubedineꝫ superfluitas erit colerica. Si vero ad citrinitatem extensam significatio datur quod permixta est colere humiditas multa aquea. Si vero ad subcitrinitatē tenuem mixta est humiditas colere simplici i maiori quantitate. Si vero declinauerit ad nigredinem humor attinebit melencolie sup. deducta causa extrinseca. Si vero decliauerit ad rubedinem vltra quantitatem ruffedinis maior pars ipsius erit sanguinea ꝛ minor cholerica: ꝛ ideo sputum hui' fit minoris horribilitatis vltra alias species alicuius sputi: sicut sputuꝫ nigrum maioris horribilitatis ꝛ significationis ad mortem: ꝛ ita Rasis in libro diuisionum per sputum rub. declarat sanguinem simul cum repletione pulsus ꝛ vehementia constrictiōis anhelitus post multaꝫ repletionem vini. i. vniuersaliter omnium multum nutrientium: ꝛ addit cum sputum incipit in principio tale apparere est magis rubeuꝫ. secundo est q; materia est minus digesta: ꝛ ita de coloribus idem dicit Alex. ꝛ Aza. sed postea addit Aza. ꝛ sic conueniunt ad hec etas ꝛ complexio ꝛ tempus exsit fortia sup. magis signa. ¶ De sputo aūt simpliciter laudabili non faciunt hic mentionem: qm̄ illud est digestum non in pn° apparens: ꝛ hic ponuntur signa sputi cum incipit apparere: sed de eo dictū est supra in signis bonis de mente Aui. ꝛ Rasis etiam 4° continentis. per duas columnas ante textum proxime allegatum dixit ꝙ sputuꝫ digestum ꝛ laudabile in huiusmodi passione non debet habere in se rubedinem neq; alterationē omnino. s. inequalitatem sube: sed ꝙ mixtuꝫ fit cum pauca ruffedine sup. principalr̄ album vehementi cōmixtione: qm̄ bona cōmixtio potēs est in virtute. i. est significatio virtutis potētis vnde addit iuxta equitatem bonitatis commixtionis sputum carebit malitia ꝛ per cōtrarium econuerso. Addit: humor quoq; malus si mixt' non fuerit sputo proprie. s. digestio est peior.

De signis sumptis ex pte doloris.

¶ Scōm qͦ significat mām est dolor qui declarat ꝛ mām ex loco eius. Neq; māe grosse vt flegma ꝛ melia faciunt dolorē magis deorsū ꝓpter grauitatem: ecōtra materie calide subtiles sursum. Et de hoc dicebat Aui. Et iterum dolor inflātica ꝛ melica fm̄ plurimū est descendēs ꝛ ad lenitatem tendens. i. remissior in acuitate ꝛ in alijs duobus. s. humoribus calidis est ascēdēs inflāmatus. i. vehemens ꝛ acutus. Et ita ēt declarauit Ras. in diuisiōibus ꝑ acuitatē doloꝝ mām calidā: ꝛ ꝑ lenitatē doloꝝ cām frigidam.

De signis sumptis ex pte febris.

¶ Tertium per qͦ significat̄ est feb. de qua dicit Auic. Et rursus si febris fuerit fortis erit ex materiebus calidis: ꝛ si fuerit non vehemens sup. feb. erit ex materiebus declinātibus ad frigus quantūcunq; fuerit. i. quantūcunq; fuerit gradus remissionis feb. tantus erit gradus in materiebus declinantibus ad frigus.

De signis sūptis ex pte ꝑoxismi.

¶ Addit quartū ad cognoscēdū mām de ꝑoxismo dicit: ꝛ qñq; signat sup. medic' ꝑoxismos significationē bonā sup. ad cōprehēdēdū mām q̄lis fuerit. Nā si fuerit tertiani declarat̄ de colera: iō supra dicebat̄ de causis ꝙ qm̄ vt plm̄ i mēbris tunicosis nō penetrat nisi subtilis hūor. s. colic' ꝛc. ꝙ ꝓpter hoc sūt ꝑoxismi vehemētie ei' tertiani fm̄ plm̄. Et si fuerit q̄tidiani declābūt flā: ꝛ si q̄rtani meliam. Et si fuerit modi febriū vniformes erunt tales pleureses ex sanguine.

De signis sumptis ex vrina.

¶ Sūt ēt ad has signatiōes hn̄das de mā significatio que sumit̄ ex vrina que in pn° in colerica est citrina tenuis ꝛ est amaritudo oris: ꝛ fm̄ plurimum patiens est colericus etate iuuenis laboriosus: ꝛ generalr̄ vtēs regimīe colerico: et in sanguinea vrina est spissa rubea in pn°: ꝛ pa

tiẽs ꝓm plurimũ sanguineus adolescens ꝛc. Et pulsus plenus sicut in colꝰica est durus ꝛc. ꝛ in flꝰatica vrina in pn° est remissa in colore in substãtia spissa ꝛ pulsus diuersus inordinatus cũ pũctura sine siti; immo cũ multitudine saliue ꝛ grauitate somni: ꝛ in etate patiẽs est senex aut puer: ꝛ forte in sexu mulier inordinati regimis ꝛ otiosi. Et in melꝰica vrina est remissi coloris: sꝫ subtilis substãtie ꝛ pulsus durus diuersus et dolor grauatiuus cũ pauca punctura: ꝛ patiẽs ꝓm plꝰm melẽcolicus extenuatus vsus regimĩe multiplicãte meliam. ¶ Et dicit Ala. Signum mixtionis oĩum humoꝝ vel quorundam est: qꝛ videt sputuꝫ diuersorum colorum sicut sunt colores humorum ex qbus componit sputum et accñtia etiã silꝰr sequũtur. i. corrñdenter se hñt ad diuersitatem humorum. ¶ Jam cõsequẽter sunt ponẽda signa temporũ apatis. ꝛ qm̃ vt dicebat Ga. p° de crisi cap° 3°. At in esse principij egritudinis est hesitatio ꝛ difficultas multa: iõ opꝫ ꝑ determinata signa declarare pn^m pleuresis: ꝛ ꝯñr alia tpa eius: ꝛ qm̃ ꝑ sputũ vel eius absentiaꝫ maxime declarat pn^m ipsius pleuresis vt pꝫ ꝑ Ga. etiã p° de crisi. ca° 4°. opꝫ hic intelligere ꝙ talis manifestatio principij in pleuresi: ꝛ etiã aliorũ temporum ꝑ sputum nõ est manifestatio pleuresis, ꝓm tempora eius absolute ꝛ indifferẽter ꝛ horas eius absolute: sed solum ꝓm distinctionẽ horarũ ꝛ temporꝝ digõnis eiꝰ. Nam in pleuresi a modica materia pẽdẽte corpore forti ꝛ rarorũ poroꝝ q̃ insensibilꝰr etiã simpliciter resoluit nõ fit consyderatio temporuꝫ eius ꝑ sputum vt manifestũ est: ex quo vt supponit nihil sensibile de materia educit ꝑ sputum in pleuresi etiã cuius materia resoluat q̃ ad collectionẽ deducit non fit talis distinctio vt manifestum est. ¶ Restat igr̃ solũ vt ponantur signa: in pleuresi q̃ resoluit ꝑ sputum distinctiua tẽpoꝝ digõnis ipsiꝰ: ꝛ ita de pn° digõnis dicebat Aui. cũ nõ est sputum: aut adest sputũ subtile aut paruũ aut id qð noĩat saliua est in pn°. i. tũc declarat ꝙ est pn^m digõnis. Et hic nota ꝙ ex his vbis colligit ꝙ in pn° digõnis habet etiam distinctio vt de pn° principij ꝛ de fine eius, nã cũ nihil expuit de materia q̃ tandẽ expuet declarat pn^m pncipij: ꝛ ita silꝰr cũ expuitur qð est tm̃ saliuale: qꝛ ꝑinde est ac si nihil expuat: qm̃ tale nõ est de materia: sed cum adest sputuꝫ sensibile ꝛ paruum. i. modice q̃titatis de materia q̃ resoluit: tũc declarat finis pncipij: qꝛ in eo facta est impressio aliqualis digõnis sed occulte: qm̃ ex ordine virtutum naturaliũ est vt opatio expulsiue sequatur ad digestiuam: lꝫ igit nõ manifestet gradus ꝓpus digõnis: tñ declarat naturã aliqualꝰr impressisse in materiã. ¶ Et 2ª hora est dicebat Ga. i. augmẽtũ vt eger expuat aliq̃d: sed nõ est illud qð expuit lauabile. s. simplꝰr: qꝛ nõ simplꝰr digestum. Et spãli ꝯloq̃ns Aui. dixit. Cũ augmẽtat sputũ ꝛ incipit remoueri a subtilitate ꝛ addit in inspissatione ꝛ in facilitate ꝛ incipit remoueri a rubedine ad albedinẽ: ꝛ si est materia declinãs ad citrinitatẽ est ꝓportionalis rubedini. i. silꝰr incipit remoueri a citrinitate. s. pura tẽdendo ad albedinẽ. s. ꝑ digõnẽ est in augmento. i. declarat tũc augmẽtum. Idem sup. intelligit si a pn° fuisset nigrũ; qꝛ ex materia radicali melencolica si incipit declinare ad albedinem ꝛ fiat subnigrũ tunc est augmentũ. ¶ Pro quo nota ꝙ in pn° nondũ impresso gradu sensibili digõnis in materia si materia apostemãs fuerit colerica sola debet apparere sputũ citrinũ igneũ sicut est ꝛ ipsa materia apostematis: ꝛ ita si fuerit a materia sanguinea apa nulla facta digõne sensibili debet apparere sputũ rubenꝫ sicut sanguis: ita dico de flꝰatica ꝛ melꝰica: ꝛ cõsequẽter in ꝓcessu dñante calore membrorum spmaticorum in digerẽdo cũ imprimit gradus digõnis aliqualis inclinat materia aliqualꝰr ad albũ virtute membrorũ spmaticoꝝ taliter coloratorum: ideo si in materia colꝰica in pn° apparebat sputum colericum: tũc illa materia inclinata ad album ꝑ digõnẽ apparebit subcitrina ꝑ remotionẽ eius a citrinitate pura tẽdẽdo ad albũ: ita si erat rubea cũ aliqualꝰr digerit inclinat ad album: ꝛ sic declinat a vere ru. ad subru. Ita dicit correspõdẽter de nigra vel alba aquosa. nã ꝑ digestionẽ alba aquosa transparẽs fit alba vera ꝑ hoc qð inspissat. ꝛ etiã ꝓpter effectũ membrorum talem colorẽ intẽdẽtium: ita dico de nigra. q̃to ergo tꝑe apparet sputuꝫ simpliciter ru. vel simplꝰr citrinũ vel simplꝰr aq̃sum ꝓ toto illo tempore materia est simplꝰr indigesta: ꝛ ꝓ tũc est in pn° ideo si multo tꝑe tale sputum appareat est mala significatio: sed cũ incipit fieri sputũ subcitrinũ ex citri. vel subrubeũ ex ru. hoc est sig^m digõnis: ꝛ cõsequẽter significat augmẽtũ: ꝛ tũc est significatio bona. ¶ Et hoc est qð volebat Hip. in affo. Paroxismos et cõsistẽtias ꝛc. Cũ dixit: sed ex post apparẽtibus q̃admodũ in pleureticis sputũ si cõtinuo appareat subrubeũ inchoãtẽ q̃dẽ abbreuiat. i. est sig^m breuitatis morbi. Si vero posterius appareat ꝓlongat ꝛc. ꝛ ita patẽt signa augmẽti.

¶ Et qm̃ in silꝰibus morbis cũ materie nõ reseruãtur: sed ꝓm qð digerũtur paulatine expellũt ꝛ sicut materia eũatur: ita videt accñtia minui inde fit: ꝛ est cõis doctrina quod in pn° digõnis materie in 2ª parte principij in qua est occulta digõ: incipiũt accñtia minui ad istum intellꝰm qð immediate cũ manifestabit digõ: tũc minuitur: qm̃ fluxa est materia ꝛ iam minuit: ꝛ sic accidentia minuũt: ita iam videt esse declinatio quo ad accñtia. q̃ decliatio accñtiũ est multum lõga durãs ꝑ totũ tꝑs q̃ expellet materia: ꝛ ita ꝑ totũ digõnis augmẽtũ ꝛ statũ ꝛc. immo vsq̃ dũ morbꝰ erit remotus. ꝛ ita tꝑa accñtiũ oĩa videt includi in pn° digõnis. hoc est qð cõiter dr ꝙ pn^m digõnis in se includit pn^m augmẽtũ et statũ q̃ ad accñtia: qñ. s. mã paulatine resudat: qm̃ sic mã incipit eũari ꝑ digõneꝫ: ita accñtia incipiũt remitti. Cũ igr̃ in pn° digõnis saltem in 2ª pte incipiẽt expuere rẽ subtilẽ: tũc igr̃ minorat mã ꝛ ꝯñr dolor: qm̃ in pleuretico añq̃ aliq̃d expuat fit dolor vehemẽs ex fluxa mã extendẽte mẽbrũ pter nãm: ꝛ tussit tussi valde sicca: ꝛ anhelitus multũ coãgustat ꝑꝑ retentionem mãe: sed cũ incipit spuere ꝑ digõnem: tũc incipit alleuiari a dictis accñtibus. g̃ añ sputum fuit pn^m augmẽtũ ꝛ status accñtiũ: ꝛ incipit accidẽtiũ declinatio cũ sputo. ¶ Sed qm̃ ex vbis Aui. videt colligi declarãdo augmẽtum etiam quo ad digõnem cũ augmẽtãtur accñtia. Stat igitur hec rationabilis difficultas quomodo si

De signis qbꝰ declaratur ipsa pleuresis.

augmētaꝛ sputũ ⁊ minoraꝛ mã: augmētaꝛ accidē tia: q2 oppositũ videꝛ declaratũ dicit hic Gēt. ⁊ ita eũ sequũtur moderniores: ꝙ in augmēto pleuresis ꝗtũ ad sputũ pōt cōcurrere augmentũ difficultatis accñtiũ: ⁊ rō huius est vt dicit qm̃ tũc augmētãtur accñtia pleuresis cũ materia magis fluit ad particulam lesam: iō ꝗuis sputũ incipiat apparere digestibilius vt ĩ augmēto: pōt mã tũc esse magis in fluxu ꝗ erat in pn°. ⁊ tũc simul cũ digōne mãe augebũtur accñtia ꝓpter multitudinē fluētis mãe: sed dicunt ꝙ hoc est ꝑ accñs ad augmētũ digōnis: q2 non est ꝯñs ad augmētũ digōnis: ex se: immo vt sic debēt minui accñtia. Sʒ istō augmētũ accñtiũ accñtalr̃ cōiũgiꝛ cũ augmēto digōnis: q2 accñtalr̃ augeꝛ fluxus materie. Et ita saluat Aui. cũ dixit ꝙ augmētãꝛ accñtia ⁊ augmētaꝛ sputum s. in digōne. i. possibile est sic fieri: et dicit ipse de facto se vidisse pleureticos in ꝗbus cũ erat augmētũ digōnis fiebat additio in accñtibus de dolore ⁊ fe. ⁊ malitia anhelit⁹ ⁊ tussi: q2 pl⁹ erat id qđ fluebat de noua mã ꝗ id qđ expuebaꝛ. Et cōsequenter dicũt ꝙ id cōe dictũ qđ in pn° digōnis minuãtur accñtia nō est semꝑ verũ possunt cōcurrere ⁊ nō cōcurrere ⁊ ita in augmēto. De statu tñ dicũt ꝙ nō ita se hʒ. s. qđ augeri possint accidentia. quia tunc est fluxa materia.

Respōsio Gentil. ad qōnem.

Respōsio doctoris pñtis ad q̄stionem.

¶ Sed re vera cũ pace Gē. ⁊ sequētiũ eum credo ꝙ iste modus saluãdi textũ nō sit cōueniēs neqꝫ in facto cōtingēs: lʒ sit possibile in augmēto digōnis etiã in pª parte status fieri augmētũ accñtium vt declarabiꝛ: ⁊ vt voluit Aui. loquor etiã cũ nō reseruaꝛ mã: immo paulatie cōtinue expelliꝛ. Dico tñ ꝙ hoc nō pōt verificari ꝑ modũ iam dictũ. s. per nouũ fluxum mãe maiorē. s. ꝗ sit id qđ expuiꝛ. Et rō q̄ me mouet est: qm̃ nō tm̃ declaraꝛ augmētũ digōnis ꝑ hoc qđ augmētaꝛ sputũ: sed ꝑ hoc qđ incipit remoueri manifeste a subtilitate ⁊ addiꝛ in inspissatione ⁊ addiꝛ etiã in facilitate sputi. s. ꝓpter equationē q̄ fit in mã declinãdo a subtilitate ad inspissationē declaraꝛ augmētũ digōnis ꝑmutari colorē: q2 apparebat in mã in pn°: vt vbi pus erat mã rubea sanguinea q̄ expuebaꝛ cuʒ incipit remoueri a rubedine tēdēdo ad albedinem ⁊ fiat sputũ subru. vel si est mã citrina a pn° cũ mutaꝛ a citrinitate pura ad subcitrinitatē vt supra declaratũ est: tũc declaraꝛ augmētuʒ digestionis: mō nō est possibile neqꝫ cōtigēs ꝙ si mã erat pus vel sanguinea vel citrina q̄ fluxit: ⁊ cuius portio educiꝛ ꝑ sputum si plus fluit de noua mã nō digesta: sʒ ꝓportionali pᵉ: si prius apparebat sputũ crudũ simplr̃ indigestũ: rub. s. purũ vel citri. purũ: etiã fluēte maiori portione mãe apparebit saltē eq̄ indigestũ sicut pus q2 nulla impressio poterit manifestari de actione caloris ⁊ digōne in mã ꝓpter succedētē aliã mãm pluris ꝗtitatis ꝗ esset pª. Nam si aliqua fuisset facta ĩpssio in ꝑte mãe q̄ esset fluxa illa occultabiꝛ a succedēte noua mã cruda exñte vt manifestũ est; ⁊ ita nō stant simul hec vtraqꝫ. s. ꝙ sit augmētũ digōnis: vt ꝙ materia subtilis inspissetur sensibiliter: ⁊ ita fiat facilior exitus materie ⁊ fiat declinatio in materia de colore ru. ad subru. ⁊ tñ maior sit ꝗtitas de mã subtili sanguinea q̄ nouiter fluit vt manifeste cōstat recte consyderanti. Et ideo si manifestãtur accidentia digestionis declaraꝛ ꝙ materia est fluxa in quã imprimiꝛ vestigiũ digōnis ⁊ manifestaꝛ: ⁊ ꝯsequēter cũ de ista materia cōtinue fiat minoratio seq̄tur ꝙ merito huius debēt minorari accñtia. Et si aliqñ cōtingeret ꝙ apparēte gradu digōnis manifesto in mã ex cōuersione a subtilitate ad mediocritatē vel a puro colore ru. vel citri. ad subcitri. ⁊ succederet postea materia amplior ad preexñtem q̄ erat fluxa: et in quã erat impssus gradus digōnis ꝓpter aliquã causaʒ vel ex malitia regiminis vel influētiã faciētē agitationē ⁊ motũ in humoribus: dico tũc ꝙ nō ꝑmanebit augmentũ digōnis: lʒ corp⁹ al's fuerit in augmēto digōnis: ⁊ hoc est q2 nō cōtinuãtur excessus digōnis in materia q̄ sensibiliter manifestãꝛ: q̄ tñ excessus digōnis sũt necessarij ad hoc vt egritudo dʒ dici esse in augmēto digōnis: vt voluit. A. 2ª pmi. cap° 7° de horis egritudĩs: vbi declarauit horas egritudinũ ꝑ v̄ba q̄ adaptari possunt ad tempa accñtium ⁊ ad tempora digōnis. nã declarãs pnᵐ dixit. Et hora q̄dē pncipij est tꝑs in quo egritudo apparet ⁊ eius silãꝛ dispositiones et neqꝫ apparet in ea augmētũ eius: ⁊ hora augmēti est tꝑs in q̄ egritudinis manifestãꝛ ꝯstrictio oĩ hora post horã: vñ ad ꝓpositũ retorquēdo: cũ apparet sputuʒ equalis substãtie ⁊ cōtinue eq̄lr̃ crudum vt continue equaliter ru. vel equaliter citrinum purum: tunc semꝑ est in pn° quo ad digestionē: sʒ cũ addiꝛ sensibiliter in inspissationē remouēdo a subtilitate ⁊ remoneꝛ a rubedine pura tēdēdo ad subru. oĩ hora post horã taliter intēdēdo: tũc est augmētũ. si igr̃ prius apparuisset aliqualiter rectificatum sputum de subtili ad grossum vel de ru. ad subru. ⁊ sic non ꝓcederet intēdendo sensibiliter: sed occultareꝛ ꝑ fluxum alterius noue materie: iam nō a modo esset in augmēto digōnis: ideo dicta Gent. ⁊ sequētiũ eũ in hac parte nō pñt bñ saluari neqꝫ sunt cōpossibilia si recte consyderabis. ¶ Dico tñ ꝙ ꝑ accñs ꝓpter verificare dcm̃. A. qđ in augmēto digōnis possunt intēdi accñtia etiam in nō reseruãtibus: qđ est cōtra cōe dictũ. pt̄ alio mō saluari. s. ꝓpter ebullitionē q̄ cōtingit cum mã digeriꝛ pōt fieri maior extēsio mēbri ꝓpter dictam ebullitionem ꝗ pus esset anꝗ materia eñata esset: q2 mag̃ faciet dilationē talis ebullitio materie in casu dato ꝗ faciat ad detumescētiã mēbri eñ°mãe: vt cōstat intelligēti: ⁊ tũc simul mã digereꝛ ⁊ accidentia augmentabũtur de dolore difficultate anhelitus ⁊ tussi: patet ēt nō fluēte alia mã vt supponiꝛ: vel forte ꝓpter maiorē putrefactionē q̄ acq̄riꝛ in mã supposito. ꝙ putredo ⁊ digestio simul intēdãtur vt hodie est cōis via: tũc ex maiori putrefactione in materia saltē crescēt aliqua accñtia: vt de permixtione mētis ⁊ syncopi: lʒ nō necessario augmēteꝛ accñtia essentialia: ⁊ ita sufficiēter Aui. in declarãdo augmētũ digōnis mãe: ꝙ etiã fiat augmentum aliquoꝝ accñtiũ: ⁊ hec accñtia in statu non augebũtur: q2 tũc materia non amplius ebullit: ⁊ si sit maxime putrefacta: vt ptʒ ꝓm alterũ duoꝝ modoꝝ intelligēdi. Et si fui longior ꝗ sperarē parcaꝛ: q2 ita oportuit ad declarationē huius difficultatis: ⁊ sic patet quid sit principiuʒ ⁊ augmentum digōnis. ¶ De statu

aũt digõnis dicit Aui. amplius cũ eger expuit
sputũ facile maturũ ꝭm qḋ diximus de maturi
tate.i.ꝙ est albũ lene equale ꝛ est plurimum.s.
sputũ respectu tẽpoꝝ ꝑcedẽtiũ:qm̄ digõ in ma
teria ꝛ maturitas eius facit vt sputũ in maiori
q̄ritate expuat̃:ꝛ vt facile expellat̃:ex quo per
digõnem parat̃ ad expulsionem. Et addit:et do
lor est leuis.i.remissior factus ꝑpter causaꝫ de
ebullitione q̄ dicta est q̄ est remissa:tũc id.i.ta
le tp̄s nominat̃ status ꝛ hora cuẽtus maturita
tis integre.i.nõ tm̄ est status sed est stat⁹ digõ-
nis. ℂ Declinatio aũt dicebat Ra. 4° cõtinen-
tis:declarat̃ ꝑ hoc qñ diminuta fuerit q̄titas
sputi sup. cũ diminutione accñtiũ ꝛ iuxta gros-
sitiem eius facilis est emissio absq̄ꝫ residuo do-
loris.i.nõ amplius fit dolor:iam cõpleta est ter
minatio morbi ꝛ deuenit ad declinationeꝫ. Et
dicebat Aui. Cũ sputũ incipit minui in substã-
tia sua aut illa facilitate aut.i.ꝛsup.cñ illa faci
litate ꝛ cũ ꝑuatione doloris ꝛ cũ diminutione
accñtiũ:tũc iam declinat.i.tũc sumus in decli-
natione:postea addidit. Cũq̄ꝫ remouet̃ sputuꝫ
post remotionẽ illoꝝ accñtiũ oĩno:tũc iam cõ-
plet̃ declinatio.i.est completa declinatio:im-
mo iam intrabit latitudinẽ cõualescẽtie:tota
sentẽtia est clara si declaret̃ quare posuit illaꝫ
ꝑticulã:cũ illa facilitate q̄ ꝑus fuit. hoc ideo di
xit:qm̄ lꝫ sputũ incipet minui stãte ista substã-
tia q̄ prius.i.eque grossa materia sicut ꝑus nisi
esset equalis facilitas in sputo:vel ꝑpter ino-
bediẽtiã instrumẽtoꝝ vel debilitatẽ virtutis
nõ deberet dici ꝑprie declinatio:qm̄ tũc cõtin-
geret egrũ mori:vt supra dictũ est de mẽte Ras.
4°. cõtinẽtis. cum dixit. Dico vidi in pleuresiq̄
nõ est securitas in sputo si virtus fuerit debilis
ꝛc. ideo signãter posuit cũ ista facilitate. Et hec
sufficiant de horis ꝛ tẽporibus pleuresis:et sic
est expeditum:etiã ꝯñr de signis terminatiõis
pleuresis ꝑ resol'onẽ. ℂ Signa ẽt terminatio-
nis pleuresis insensibiliter stãt manifeste ex re-
missione accidentium pleuresis ꝛ in totuꝫ ipso
rum remotione.

De signis termina- tionis pleuresis.

ℂ Restat igit̃ vt iã ponant̃ signa terminatiõis
ei⁹ ad collectionẽ:ꝛ de his dicebat Hyp. 2° pro
nosticoꝝ tex. cõmẽ. 49. oĩs dolor ꝑdictoꝝ loco-
rũ.s.partiũ pectoris si supueniẽte sputo vel so
lutione vẽtris vel flõmo adhibito ꝛ quolibet
cõpetenti medicamine sup. de dieta ꝛ alijs si nõ
fuerit diminutus.s.dolor:pus.i.saniẽ sibi futu
rũ denũciat. Et dicit Cõmẽ. in cõmẽto. ꝛ sunt v̓
ba egregia ꝙ hoc dꝫ intelligi qñ talis dolor n̄
ꝯseruaret̃ ex aliqua alia re.s. diuersa a mã apã-
tis:qm̄ forte tũc posset dolor ꝯseruari:et tñ mã
nõ duceret̃ ad collectionẽ. Et addit Cõmẽ. veri
ficãdo ꝙ ille egritudines.s.cũ saniant̃ sunt me
die.s.in malitia inter egritudines q̄ cõsumunt̃
cũ facilitate ꝛ velocitate.s.ĩsensibil'r vel cũ spu
to ꝛ inter illas in q̄b⁹ nõ est saluatio. ℂ Et ean
dẽ sniam posuit Ras. 4° ꝯtineñ. cũ dixit. Sꝫ si
de dolorib⁹ pectoris ꝛ pulmonis mitigatio nõ
fuerit facta ꝑ sputũ aut ꝑ solutionẽ vẽtris:aut
ꝑ minutionẽ:aut ꝑ calefactionẽ.s.cũ calefacto
rijs passio decliabit ad putrefactionẽ.i.ad sup
purationẽ. Et addit:ꝛ est bonũ verbũ: cõsiderã
dum est in hoc ꝙ si cũ eo fuerint significatiões
salutis.i. cum tali dolore q̄ non remouet̃.i. non
mitigatur ꝑ ea q̄ dicta sunt de sputo sol'one ꝛc.
si fuerint significatiões salutis q̄ supra dcã sũt
de tolerantia infirmi ꝛc. tunc declinabit passio
ad putrefactionẽ:sed nisi fuerint significatões
salutꝭ cũ eo oĩno declinabit ad ꝑiculũ. ℂ Et eã
dem sniam accepit ẽt Aui. q̄ in ca° de signis ꝑ-
mutationis dixit. Et oĩs pleuresis cuius dolor
nõ q̄escit ꝑ sputũ neq̄ꝫ minutionẽ neq̄ꝫ per alia
tũc sphera ex ea saniositatẽ.i. collectioneꝫ aut
mortẽ añ ipam ꝭm reliq̄s significatiões. s. bo-
nas vel malas:vt dicit Rasis. ℂ Ex q̄b⁹ verbis
aucto. expͤsse colligi põt:qḋ cũ mã dꝫ ad colle-
ctionẽ ꝯuerti aliqñ añtea ꝑ tp̄s de ipsa vel sili
ꝑ sputũ sensibil'r educit̃:vñ nõ simpl'r semper in
talib⁹ sputuꝫ retinet̃ vsq̄ꝫ dũ fit facta collectio
vt aliq̄ credunt dicẽtes ꝙ cũ mã ad collectionẽ
deducit̃ tota mã reseruat̃ ad vnã creticã expul
sionẽ:nõ est semꝑ veꝝ:imo aliqñ ꝑs mãe ꝑ tp̄s
sensibiliter resoluitur per sputũ:postea alia ꝑs
collectionem facit. ℂ Et tunc declarando tp̄s
qñ ad collectionem venit dicebat. A. in ꝑn° ca-
pituli allegati:qñ nõ expuit sup. infirmus spu-
tum laudabile velox ꝛ nõ mundificatur in. 14.
diebus.i. nõ curatur:immo ꝑmanent accidẽtia
essentialia vt supra:etiam sup. factis que siẽda
erant regul'r de flõmijs ꝛ alijs:tunc iam ꝑmuta
tur ad collectionem. Et hec erat snia Hipp. 4°
affo. in afforismo. Quicũq̄ꝫ pleuretici facti non
purgantur in. 14. diebus:hi in empima trãseũt
i. in collectionem ꝛ aggregationem sanici in lo
co.s. apatis:ꝛ ibi sumitur empima improprie:ꝛ
hoc totum intelligit̃ si pleuresis fuerit vera ꝛ ex
parte situs et ex parte materie:qm̄ in nõ vera
maxime ex ꝑte materie nõ semꝑ terminatur ad
14. diẽ:immo vt sepe vltra extendit̃. ℂ Sed de
ꝑn° collectionis ponebat Aui. signa in ca° alle.
dicens significat initium eius in accessione.i.
in collectione vehementia doloris prius ꝛ dif-
ficultas anhelitus ꝛ cõstrictio eius cũ vehemẽ
tia fe. ꝛc. Et aliquotiens ꝑmixtio rõnis et vigi-
lie ꝛ grauitas que sentit̃ in loco: ꝛ hec etiã acci
dẽtia manifestant̃ in ꝑn° status digõnis mãe
etiã si resolueret̃ ex nã ips⁹ mãe tal'r putrescen
tis vt supra dicebat̃:lꝫ ꝑpter eñonẽ ipsi⁹ vt tũc
dicebat̃ accñtia minuant̃:sed qñ fit collectio et
mã retinet̃ tũc necessario hec ꝯsequunt̃: ꝑpter
ea ꝙ tũc mã ebullit:ꝛ nã laborat in cõplẽdo di
gestionẽ:ꝛ hoc est i ꝑn° stat⁹:iõ tũc accñtia fiũt
difficilia:vt dixit Gal. in cõmento affo. Ubi er
go ꝭm acumẽ ꝛc. Sed qñ mã est ꝑfecte digesta ꝛ
est in fine status:tũc declinãt dicta accñtia: vt
fuit ẽt snia Hip. in affo. Circa gñationẽ saniei
dolores ꝛc. tñ tũc augmẽtat̃ grauitas in loco:qꝛ
mã nõ amplius extendit̃:ĩmo remanet inspissa
ta cõpacta grauitans. Et hoc innuebat Aui. cũ
dixit in ca° allegato:ꝛ qñ collectionem facit.i.
congregatur materia vel est cõgregata ꝛ cõple
tur collectio.i. materia est complete digesta q̄e
scunt fe. ꝛ dolor:ꝛ grauitas augmentatur.

De signis eruptiõis pleuresis.

ℂ Sig^a v̓o eruptiõis ꝛ tp̄is ei⁹ ẽt declararant̃
ab autorib⁹ differẽter ĩtelligẽdo de eruptiõe q̄
fit per nãm ꝛ nõ per artẽ cũ diuersis ingenijs in
nãtibus ad eruptionẽ de q̄bus al's dictũ est: sꝫ
de ea eruptione q̄ fit a nã quãtum ad tp̄s dicit
Auic. ꝛ ruptura saniosi.i. collecti apatis in die
7°.s. a ꝑn° collectionis vt statim post dicet̃ est
ex eis que numerant̃ in raro.i. rara cõtingit: et
addit ꝙ pl'm post id est vsq̄ꝫ ad. 20. ꝛ. 40. ꝛ. 60.

dies. Et idem voluit Hip. 2° pnosticorū tex. cō
mē. 53. cum dixit. Apostematū q̄dā in. 20. q̄daꝫ
in. 40. differūt rupturā: q̄dā in. 60. ¶ Et talis
diuersitas sumit ex parte dieꝝ p̄ncipal'r: vt ibi-
dē voluit Cōmē. in cōmēto. s. ex parte mēbrorū
in q̄bus est ap̄a ⁊ ex parte materieꝝ ap̄atis: qm̄
in mēbris calidiorib⁹ citius cōplet saniositas
⁊ velocior fit eruptio ⁊ q̄ cūqꝫ horū est frigidi⁹
⁊ durius eius saniositas fit tardior ⁊ ru ptura
pn̄r: ⁊ ita si accidit ap̄a ab humoribus calidiori
bus saniositas est velocior: ⁊ si a fridiorib⁹ ei⁹
saniositas est tardior ⁊ diceaat ibi Gale. q̄ ille
differēter sumūtur ex his q̄ sunt intrinsecus: sꝫ
alie smuntur dr̄ie de velocitate ⁊ tarditate ab
extrinseco vt ex etate ⁊ nā. i. cōplone in regione
⁊ dispōne aeris ⁊ virtute infirmi ⁊c. ¶ Sumit
etiā diuersitas ex parte accn̄tiū. Nā dicebat. A.
⁊ q̄to plus fuerint accn̄tia collectionis vehe-
mētiora erit eruptio velocior: q̄to plus fuerint
leuiora erit eruptio tardior: ex q̄bus v̄bis au-
ctorꝝ pōt colligi q̄ pleuresis v̄a simpl'r: q: ex par
te materie ⁊ ex parte situs talis debet termina
ri post p̄n^m collectionis ad rupturā vt plurimū
in. 20. die. ⁊ illa q̄ est pleuresis nō vera simpl'r
vt pēdēs ex materia grossa frigida p essentiam
⁊ in mēbris exterioribus: debet p ruptionē ter
minari in. 60. ⁊ ea q̄ est s̄m q̄d vera vel non ve-
ra vt pēdens ex materia calida: sed in membris
nō calidis cōtēta vel ex materia frigida ⁊ in mē
bris calidis cōtēta vtpl'm debet terminari in
40. sed ne cōtingat deceptio dixi signanter q̄
post p̄n^m collectionis debet terminari ad. 20.
vel. 40. vel. 60. ⁊ nō dixi absolute ap̄ata termi
nāda ad rupturā debere terminari ad illos ter
minos: vt aliqui voluerūt faciendo cōputatio
nem a p̄n° morbi: qm̄ ex snīa Hyp. declarat q̄
cōputatio ad tpa rupture dꝫ fieri a p̄n° nō ab-
solute morbi: sed a p̄n° collectionis si subtiliter
⁊ cū sapore intelligant verba sua: dixit sic. Opꝫ
ergo medicū diem principij nō ignorare. s. dieꝫ
principij collectionis: vt declarabitur p hoc q̄
addit. Et in quo corpus p̄n^m habuerit. s. feb. ca
lide aut frigide: aut p infirmū sup. opꝫ cogno-
scere qn̄ ⁊ quō incepit in eodē loco dolores et
p̄ūctiones sentire: addit. Et nota verba hec cum
sup. q̄ dicta sunt principia collectionē indicia
i. sunt signa indicātia p̄n^m collectionis: ex quo.
s. a p̄n° collectionis cōputanda erit tibi nūcia
dies. s. eruptionis: ⁊ iō addit: ⁊ hāc. i. ex hac cō-
putatione eruptionē expectabis in p̄dicta tpa
⁊ ita voluit q̄ in p̄n° collectionis dꝫ fieri cōpu
tatio ad diē eruptionis ⁊ nō a p̄n° morbi: ⁊ de-
clarauit p̄n^m collectiōis p infirmū diuerso mō
se hr̄e ab eo q̄ prius se habuit: q: s. p magis ca
lere vel magis frigere: ⁊ q: incepit in eodē loco
signāter ponit in eodē ⁊ dolores ⁊ punctiones
sētire sup. vehemētiores q̄ pri⁹. s. qn̄ incipit fie
ri collectio: qm̄ antea expuebat mā ⁊ nūc retē-
ta colligitur: ⁊ ita saltē incipit dolor esse magꝫ
aggrauatiuus: qm̄ vbi prius erat mā dispersa
p diuersas porositates mēbri ap̄ati iaꝫ recipit
in vno manifesto sinu tota: ⁊ sic magis graui-
tat: ⁊ sic ex alia parte cū ducit ad saniationē: p
pter ebullitionē q̄ est in ea acq̄rit extēsio: fit ēt
extēsio mēbri maior: ⁊ p̄n̄r maior p̄ūctio: ⁊ sic ta
lia sunt inditia p̄ncipij collectionis: ⁊ ita etiaꝫ
fit vehementia fe. ⁊ ppter maiorē putredinem
⁊ ppter maiorē dolorē. ⁊ ita maior fit difficul-
tas in anhelitu ⁊ ɔstrictio maior: vn̄ opꝫ dupli
care anhelitū in attractione aeris ppter p̄uita
tē ⁊ cōstrictionē ei⁹: hec igr̄ oīa sunt signa prin
cipij collectionis. Et totam hanc snīam mani-
festauit Aui. in p̄n° capl'i de signis collectiōis
⁊ eruptionis. Nā postq̄ dixit qn̄ nō expuit spu
tū laudabile velox ⁊ nō mūdificat in. 14. dieb⁹
tunc iā p mutat ad collectionē: addit ⁊ signifi-
cat initiū eius. s. collectionis in accessione do-
loris vehemētia prius. s. habiti ⁊ difficultas an
helitus ⁊c. Ab hoc ergo prin° collectiōis: q̄ co
gnoscit ex dictis fiēda est coputatio differēter
ad diuersos terminos ruptionis s̄m diuersita
tem māe ⁊ situs vt dictū est supra: pōt tn̄ veloci
tari ⁊ tardari eruptio s̄m occursum causarum
eruptionē faciētiū: de q̄b⁹ supra dictū est vt de
casu vel percussione supra locū ap̄atis vel forti
clamore ⁊c. ¶ Sed de signis sp̄alib⁹ eruptiōis
dicebat Aui. Cūqꝫ rūpit accidit tremor diuer-
sus ⁊ dilatat pulsus cū diuersitate sui. i. fit tre-
mor diuersus. s. ab eo q̄ fit cōiter in p̄ncipijs p
xismoꝝ: q: in principijs paroxismoꝝ fit cōis to
ti vbi tremor sequēs rupturā ⁊ expansionem sa
niei fit solū circa mēbra cōuicina loco ap̄atis
ad que effundit mā saniosa. 2° ppter p̄ūctionē
⁊ acuitatem ipsius saniei subito imprimentis
supra dicta membra ad que fluit ⁊ in q̄bus re-
cipit: ⁊ ita est diuersus: lꝫ etiā posset intelligi
aliter diuersus s̄m eius tremoris diuersitatem
in diuersis membris factā ex diuersa imp̄ssiōe
eius saniei in diuersas partes eoꝝ: ⁊ ita pulsus
dilatat: q: minuit extēsio in arterijs rupto ap̄a
te: immo videntur arterie aliqual'r hūectari p
humectationē panniculi a sanie erupta supra
diuersas ptes eius: ⁊ ita p̄n̄r mollificant arte-
rie: ⁊ ita pulsus dilatat cū diuersitate sui. i. ine
qualiter dilatat ⁊ cadit virtus. s. sensibil'r pro-
pter subitū occursum saniei p̄ūgentis supra di
uersa membra: ⁊ debilitat anhelitus. s. a veloci
tate vel frequentia. i. fit tardior vel rarior: quia
minorata est cā coartationis: vt p̄tꝫ ppter ru-
pturam ap̄atis. ¶ Et addit Aui. vnū ɔtingens
in ruptura ap̄atis q̄ videt extraneū dixit. Et
multotiens accidit fe. vehemens. s. ppter ru-
pturā: q̄ nō videt rōnabile: ex quo sanies nō
manet vnita ⁊ vaporans p venas vel arterias
ad ip̄m cor sicut faciebat ante eruptionē. Et ad
ducit rōnem huius cōtingentie. s. q̄ ideo acci-
dit aliquotiens vehemens febris p rupturā: p
pterea q: mā. s. saniosa mordicat membra sup
que fluit ⁊ mordicat ap̄a. i. diuersas ptes mem
bri ap̄ati ad quas sup. attingit rupto ap̄ate vbi
prius nō attingebat. Et ita ppter dolorē pōt
augeri febris. ¶ Et hec ruptio que fit vt pluri-
mum fit ad spatiositatem pectoris: vn̄ sepe fit
empima vt infra videbit de causis empimatis.
Et si materia fuerit plurima que subito effun-
detur ⁊ virtus fuerit debilis sepe adducit ad p
nitiem p viam suffocationis. Et qn̄qꝫ educitur
materia p eruptionem ad vias vrine vel ege-
stionum: sicut etiam aliquotiens fit ante exi-
turam: ⁊ tunc percipitur punctio in illis vijs ⁊
exitus materie per easdem: ⁊ aliqn̄ permuta-
tur ad cutim ⁊ inguina. Nam si videris tensio-
nem dicit Aui. ad myrach ⁊ hypocūdria et cu-
tim ⁊ grauitatem indicabis exituram apud in-

Nota.

guina ꝛ crura: ꝛ tunc est bona significatio. Nam addebat ipse ꝙ declinatio ad ambo crura est vehemēs significatio ad incolumitatē. ¶ Et aliqñ declinat mā ad supiora vt ad cerebrū ꝛ partes capitis ꝛ est mala significatio. Nā stantib⁹ accñtibus de difficultate anhelitus ꝛ ꝯstrictione eius si succedat soda cū cal'itate supiorū vt colli ꝛ faciei: ꝛ postea minuant mala acidentia pectoris: tunc dicit Aui. ptendit. s. seruit ad declinationē māei ad ptes auriū ꝛ capitis vl' sup. cerebri. Et si nō apparuerit apā vel exitura ī ptibus capitis vel aurium: tunc signum est qḋ mā declinabit ad cerebrū: ꝛ maxime si addat pmixtio rationis cum alijs signis apatum cerebri: ꝛ interficiet pl'm in scḋo aut in tertio.

De signis indurationis.

¶ Signa indurationis sunt manifesta ex his q̄ supra dicta sunt de frenesi ꝛ squinantia ꝛ reliquis: maxime ꝙ fe. ꝛ caliditas paulatine declinant donec omnino deficiant: ita dico de velocitate ꝛ frequentia in anhelitu ꝛ erit priuatio sputi ꝛ remanebit grauitas aliqualis in loco in quo fuit apostema: neqꝫ similiter difficultas anhelitus in totum remouebitur.

De signis crisis.

¶ Signa crisis hn̄tur quasi ex dictis ꝛ laudabilis ꝛ synthomatice: de signis bonis ꝛ malis superius habitis ꝛ ex alleuiatione nocumentoꝝ vel augmento ipsoꝝ post crisim: ꝛ etiam de cita vel tarda futura crisi dictum est supra: qm̄ maxime colligitur ex veloci ꝛ cita apparētia signorum digestionis in materia vel tarda. Naꝫ sputum subrubeum si continuo appareat inchoātem abbreuiat: ꝛ si tarde tarditatem significat: ꝛ ita de reliquis dicatur correspondēter. Et hec de signis sufficiant.

Cura. Accedendū nunc est ad curam eius q̄ cōplet p duo principalr̄. s. p dietam ꝛ alia medicinalia: circa quā dietā pmo obseruetur ꝙ si apatis cā fuerit primitiua de calefaciētibus infrigidantibus ꝛ alijs: illud abijciat phibēdo etiam oēm talē cām cōseruantē vel efficientē siue immediate fuerit cōseruans siue mediate: immo totū regimē vertēdū est in oppositum. ¶ Et dicebat Aui. 4ª primi. ca. 25. loquēs de cura occultoꝝ apatum: opꝫ vt ea hn̄s a balneo vino ꝛ motib⁹ corporeis ꝛ aīalibus superfluis sicut ira ꝛ sibi silibus caueat. Et vitād⁹ est oīs aer grossus nebulosus vētosus ꝛ q̄cūqꝫ hn̄s intēsam q̄litatē: puta caliditatē vel frigiditatē ꝛ dicebat Mes. in ca° pprio. dirigatur eis temperies in aere ꝛ timeat acuitas in ipso ex multiplicatione boree ꝛ austri inq̄tuꝫ possibile fuerit: ꝛ fiat elongatio a fumis ꝛ vaporibus ꝛ ventoꝝ flatu ꝛ ab aere agitationis aquaꝝ ꝛ estuoso ꝛ sicco: aliqñ tn̄ sm̄ diuersa tpa pleuresis ꝛ diuersa accñtia eius: opꝫ aerē aliqualiter ad cal'ꝫ vel frm̄ inclinari. nā in pn° fluente mā cal'a vt in pleuresi verissima melius est aerē ad frm̄ parūper declinare: ꝛ maxime si ꝯiungatur sitis vehemēs cū tussi sicca: qḋ si mā fuerit magis fria ꝛ iā appareat sputū manifestū de mā apatis dꝫ aer parūper ad cal'm declinare ꝛ cōsiderāti ptꝫ ꝛ quōcunqꝫ sit dꝫ aer parūper ad humidū declinare ad lenitionem partium pectoris: qḋ si talis non fuerit artificialiter preparetur sicut al's sepe dictum est. ¶ Circa somnū ꝛ vigiliā dicat ꝙ vtraqꝫ excessiue facta nocēt: tn̄ somnus in pcessu cū queritur expuitio dꝫ esse interceptus: vt dcm̄ est supra in ca° de asmate. ne materia retineat: ꝛ eo tpe etiā somnus sup locum doloris ad maturationē iuuat calefaciēdo illḋ lat⁹ iuuat etiā ad expuitionē cōfortādo ꝟtutes naturales: ꝛ ēt cōprimendo locū apatis facit ad expulsionē: ꝛ ita ad illā intētionē ēt cū vigilāt debēt iacere etiā supra latus egrum. Sed in pn° fluēte mā ꝛ in augmēto sepe pnocet somnus pter vehemētiā doloris: ꝛ tūc est q̄rendus accubitus sm̄ quē meli⁹ q̄escit eger: postea sunt vigilie corrigēde si fuerint supflue sm̄ modū q̄ dicet infra circa intētionē accñtiū. ¶ Motus āt est in omī apate incōueniēs nisi cū q̄ritur aliq̄tiēs eruptio apatis ꝛ expulsio meteriei: qm̄ fluēte materia motus auget fluxū eius: etiam ipsa fluxa phibet digōnem eius: ideo vsqꝫ dum saltē apparebūt signa collectiōis dꝫ phiberi motus ꝛ pcurari q̄es. ¶ Repletio in illo casu est multū nociua ꝛ lenitio vētris in casu iuuatiua Nā dicit Aui. ꝛ opꝫ vt phibeas inflationē sup. vētris. Et addit: ꝛ scias ꝙ fumus fecis ꝛ ei⁹ inflatio nociui sunt valde in hac egritudine iō pcurāda est lenitio stāte vētris stipticitate cum leniētibus p supius ꝛ p inferius tn̄ moderate: qm̄ vt supra dcm̄ est hunc morbum: vt dicebat Me. cōsueuit fluxus seq̄ immoderantia. ¶ De passionib⁹ aīalib⁹ iā dcm̄ est gnāl'r: sꝫ maxime fugiēda est desperatio ꝛ suspitio ꝛ timor mortis tristitia q̄ꝫ ꝛ sollicitudo: hec oīa sunt in oī tpe eius multū nocētia pter causas notas consyderāti. ¶ Circa cibū ꝛ potū est p° cōmemorandū de doctrina tradita ab Hip. pª affo. circa dietā cōueniētē in morbis acutis. Nā q̄to morb⁹ fuerit acutior tāto constāte ꝟtute dieta dꝫ esse tenuior: ꝛ ecōtra q̄to morbus est remissior: ꝛ accidētia eius tāto copiosius dietare possumus vt fuit snīa affor. Ubi ergo sm̄ acumē egritudo cōtinuos ꝛ vltimos labores habet vltima ꝛ tenuissima dieta necessariū est vti: vbi ꝟo nō ꝛc. Cū igit in tribus pmis diebus vsqꝫ ad quartā iste morbus quasi videat de acutissimis merito accñtiū: ꝛ maxime loquēdo de pleuresi verissima: idcirco quasi vsqꝫ ad quartā vtēdū est dieta tenuissima. s. dieta multū appropinquāte tenuissime: qꝛ in nullis morbis duratiuis saltem p tres dies sm̄ ordinationē dietaꝝ p modernos medicos est ordināda tenuissima dieta q̄ est nihil dare: lꝫ tpe antiquoꝝ talis ordiaret: et hoc est scḋm rōnabil'r: qꝛ hodie corpa ꝛ sm̄ q̄titatem c tinuā ꝛ discretā vtūt dieta grossiori q̄ faciebāt tpe antiquoꝝ. Et pinde pter istā causam cōfirmati moderniores ex snīa Hipp. tex. commē. 19. scḋi regimīs acutoꝝ: pter hr̄e ꝯsyderationē ad ꝯsuetudinē dederūt dietā grossiorem nō tm̄ sanis: immo etiā egris: ita ꝙ illa dieta q̄ cōueniēter debebat in morbis pacutis iā cōuenit in morbis acutissimis: ꝛ ista q̄ ꝯueniebat in acutis absolute: iā cōuenit in pacutis. Nā dicebat Hip. loco alle. iā sm̄ cōsuetudines in dietādū etiā adest sanitas sm̄ iuuamētū dꝫ pcedere sup. medicus. ¶ Cū ergo ex dieta in sanis maxima diuersitas sup. sit ꝛ alia huiusmodi videātur q̄to magis necesse est fieri in morbis ꝛ maxime in pacutis: qḋ quidē facile est deprehēdi. cum igitur dieta declinās ad latus tenuissime ex doctrina habita in cōmento affo. Tenues et certe diete ꝛc. conuenienter antiquitus videba

tur ꝓpter acuitatem morbi, iā ista ↄuenit debi-
te acutissimis terminabilibus ēt in tertia: Et
lʒ hi morbi vt plm̄ non sint parati terminari in
tertia die: immo longius, vt visuʒ est supra qꝛ
tm̄ maxima seuitas accidētium fit ī talibꝰ mor-
bis in primis tribus diebus vt supra declara-
tum est: quoniaʒ cū incipiunt apparere sigª di
gestionis q̄ vt plm̄ incipiunt apparere in quar
ta iā transiuerunt tria p̄a tp̄a accñtium ꝛ mor-
bus tunc est in declinatione: idcirco maxime in

Nota.

his tribus diebus vtendū est tenuissima dieta
ad modū expositū. Et ꝓinde Ras. circa tertum
vt vidistis constante virtute ordinat aquā ord.
sufficere vsqꝫ ad quartū diē ꝛ postea grossiꝰ pos-
sumus dietare: ꝛ hoc semp intelligat̃ ↄstāte vir
tute: qꝛ alr̃ oporteret ēt in primis diebus aliq̄lr̃
magis nutrire. Perinde Mes. ordinans dietaʒ
dixit ꝙ opʒ nutriens cōmēsurari ſm cōsidera-
tionem aut ad morbū aut ad patientē. Ad mor-
bum quidē aut ſm quantitatem acuitatis aut
ſm horas accessus ꝛ recessus eius. Et addit: mlr̃
titudo quidē acuitatis facit necessariaʒ subtra
ctionem nutriētis sicut paruitas eius. i. remis-
sio acuitatis multitudinem sup. facit necessa-
riam. Nam dixit de mente Hyp. s. primo regimi

No. bene.

nis acu. Si apud vehemētiā doloꝝ ꝛ acuitatis
cibus detur: est ponere egrū ad desperationem
ꝛ mortē. Et rō est Aui. clara intelligēti ꝛ ip̄e de-
clarat vt videbis loco suo. Eandē sn̄iam posuit
in ordinatiōe diete ī hoc morbo: qꝛ eius ordina
tio ī hoc morbo ē maxīe necessaria dt̃ sic. Et mē-
sura nutrimētū ꝛ nō multiplices imo subtilies
scdʒ qd̄ necessariū facit mlr̃titudo acuitatʒ egri-
tudinis ꝛ prauitatʒ eius ꝛ accidentiū ipsius. Et
addit: declarando ꝙ ēt in pleuresi quieta oʒ die
tam esse multuʒ tenuē ꝓpter timorē ne augeat̃
dixit. Nā si ip̄a fuerit q̄eta leuis facilis cibabʒ
ip̄m cum aqua or. excorticati decocti valde: ꝛ si
fuerit inquieta sis contētus aqua or. sup. leuis
decoctionis: qꝛ minꝰ nutrit q̄ p̄ma vsqꝫ quo de-
claretur tibi dispō ꝓprie ſm sputum. Nam tūc
sup. manifestato sputo ꝛ minoratis sup. acci-
dētibus: scis necessariā esse virtutē. s. ↄseruan-
dā cū cibo. Idcirco addit nutrias ergo sup. tūc
cū aqua or. excor. sup. ꝛ valde decocti ꝛ cōforta
sup. virtutē: ꝛ si retinet̃ sup. sputū iterato subti
lia regimen ꝛ sis ↄtētus aqua or. sup. dicta ꝛ si-
rupis q̄ntum potes. Ecce quō caute ꝓcedit ī die
tando: qꝛ est maxima pars cure. ¶ Sed nota sin
gulariter vt est ex cōi doctrina Hyp. ꝛ Gal. ꝛ vlr̃
oīm illustriū medicoꝝ ꝙ in casu tali nūq̄ ē die
tādus eger cū kist ord. stāte ventris stipticita-
te: qꝛ imminet magnū periculū ꝓpter inflāma
tionē alr̃s inflationē eius. Sed in ꝓcessu possu-
mus magis ingrossare dādo nō tm̄ aquā or. sed
ēt farinatā de ordeo cū ʒuc. Et aliq̄n possumus
addere de amigdalato maxime in mane: sʒ si fue
rit fe. satis vehemēs loco amigdalati faciamꝰ
emulsionē seminū cōium frigidoꝝ ma. Et si con
iungeret̃ tāta calr̃itas ꝛ vehemēs sitis vt super-
fluerent vigilie addant̃ in emulsionibus semīa
endi. ꝛ papaueris. Et nota hic ꝙ lʒ semē ēdiuie
admittat̃ ab auctoribꝰ ēt ab Aui. tm̄ aqua endi

No. bū di-
ctū Aui.

nō laudat̃: imo in sermone de cura doloris pe-
ctoris dicit Aui. Ea aūt a q̄bꝰ est abstinendū est
sicut portulaca ꝛ aqua endiuie: in q̄bꝰ est infri-
gidatio ꝛ inspissatio: lʒ Gen. ibi dixit ꝙ per endi
uiā intellexit Aui. lactucā. Et addit: ꝛ opʒ vt sit
tua magnifica intētio ad hoc vt sputū facile sit
ꝛ hoc in medicinis ꝛ in dieta: ꝛ ita semē nō tm̄
inspissat sicut aqua ipsa. Valēt ēt ad debitā die
tā magis nutriēdo aqua tritici ꝛ candarusi: ꝛ ēt
aqua decoctiōis maluaꝝ ꝛ bletaꝝ ꝛ aqua cucur
bite: ꝛ in ꝓcessu farina cādarusi ꝛ farina fabaꝝ
si fiāt ex eis pultes semp cū ʒuc. Et in fine febris
dicit Mes. pn̄t exhiberi pulmēta cū modico bu
tyro ꝛ tandē exhibemꝰ panē coctū lotū tribꝰ vel
quttuor vicibꝰ cū aq̄ cocta ad extractionē fermē
ti vt dictū est circa lr̃am: qm̄ vt dicit Mesue in
hoc caº panis aʒimꝰ nō ↄuenit p hoc qd̄ iuiscat
ꝛ fermētatꝰ nō dʒ dari: qꝛ facit aptionē ap̄atis
aū digōnē: tādē audemꝰ in ꝓcessu magis ad bro
diū pulloꝝ tādē ad pistatas: hec q̄ dicta sunt in
telligunt̃ in pleuresi vera a mā calr̃a. Sed ī pleu

No. de or-
deo nō ex-
corticato.

resi flātica dāda est aq̄ ciceꝝ rub. ēt ꝛ or. silr̃ semp
intelligēdo de excorticato: qꝛ cortex nocet cāne
pulmonis sua asperitate: vʒ ēt ius caulīū ꝛ cuʒ
oleo de amig. dul. Et etiam si cibentur cū ficla ꝛ
cū hysopo vel decoctionibꝰ eoꝝ est eis bonꝰ ci-
bus cū melle: ꝛ in mā melr̃ica vʒ buglossa ꝛ lupu
li simul cum alijs que dicta sunt. ¶ Potus autē
bonus eis est aqua ʒucca. ꝛ aqua mellis ꝛ iulep
subtile: ꝛ aqua or. subtilis. Et hoc bene no. ꝙ po
tus nunq̄ dʒ esse frigidus nisi vbi sit vehemen-
tia sitis cum vehementi inflammatione: nā tūc
potest dari frigidus mixtus cum oximelle sim-
plici vel sirupo acetoso ad remouendum nocu-
mentum eius frigiditatis addendo subtilitatē
ꝛ penetrationem: sed his non stantibus nūq̄ sit
frigidus sed in estate tepidus ꝛ in hyeme calidꝰ

Cauēdum
est a vino
nisi ī decli
natione.

A vino omnino cauenduʒ est nisi in declinatio
ne manifesta: ꝛ tunc dandum est vinum album
subtile dul. mixtuʒ tm̄ cum aqua plurima nisi ti
meamus opilationem epatis ꝛ splenis. Nā ip̄m
est magis adiuuans ad spuendū. vt dicebat. A.
Sed si epar aut splen fuerit infirmum loco vini
dulcis exhibeatur vinum aquosum. nam ipsum
est confortans virtutem plusq̄ aqua vt vult. A.
ꝛ in ipso est incisio ꝛ subtiliatio. ¶ Inter fru-
ctus valent iuiube bene mature ꝛ reliqua dicta
supra de tussi calida ꝛ postea granata dulcia nō
disconueniunt ꝛ passe sine arillis: ꝛ maxime in
materia frigida vel in declinatione. Et ista re-
gula est obseruanda cum cautela etiam in con-
ualescētibus pleureticoꝝ dimittēdo salsa acu-
ta ꝛ hmōi. Naʒ de his Aui. vltra mediū caplī de
cura doloris pectoris. Et opʒ vt caueant̃ in con
ualescētibus pleureticoꝝ salsa ꝛ acuta ꝛ saturi
tas ꝛ repletio saturitatis facientis nauseam et
ventositas ꝛ fumus ꝛ vox alta ꝛ sufflatio fortis
ꝛ coitus. Nam si recidiuaut addit textus sup. ꝓ

Not. hysto-
riam.

pter inordinationem talem moriūtur. ¶ Et ita
cauendum est a stipticis cibis: qm̄ vt narrauit
Ras. 4º continentis: quidā factus sanꝰ postq̄
medicus consensit vt darentur sibi lēticule mor
tuus est dicit sic. Nutrientia grossa lʒ ↄfortent
magis virtutē sup. q̄ humida: sputū tm̄ ingros-
sant ꝛ ipediūt: vn̄ expedit vt euitent̃ hmōi nu-
trimēta: addit: qm̄ q̄dā medicꝰ sistēre patiente
pleuresim in declinatione pfecta eius passiōis
ita ꝙ nulla alia cura indigebat nisi ad expuen-
dum hmōi humores solūmodo q̄ maturi fue-
rant dedit ei de lēticulis ↄfectis cum aceto ad
nutrimētū ꝛ inde cessauit sputū ob ipedimētū

ipsius nutrimēti: ⁊ causa fuit ad mortem ipsius in scđa nocte ob culpam medici ⁊c. Et tñ quidā modernorum laudant ad repercussionem lenticulas coctas in aceto: ⁊ male propter nocumenta que sequūtur ex stipticis medicinis: de quibus etiam dictū est supra. Et hec sufficiant quātum ad dietam.

Medicinalia. Circa vero medicinalia cadunt intētiones. pma intentio est ꝓhibitio apātis. 2ª intētio est si non potuit ꝓhiberi in totū apā intētio est ad cessare faciendū ne augeat ⁊ insensibil'r resoluat: ꝙ si ꝓhiberi nō poterit quin ad cōplementum veniat tūc stat intētio de adhibēdo studio vt mā resoluat per sputū: ꝙ si pur sputū retineatur ⁊ putredo iam fiat in apāte. tunc curandum est de ruptione apātis facta tñ prius digōne completa: postea de cōpleta mūdificatione etiā per sputum: que si mūdificari nō poterit: dubiū est ne trāseat in ptisim. ¶ Has oēs intētiones collegit Ras. per ordinem 4° ꝯtinētis applicādo partem vnius textus cū alio sibi ꝑcedenti per columnam dixit sic. Dico ꝙ in pn° pleuresis cura habeat ad ꝓhibendū ꝙ nō fiat apā: ideo necessaria est minutio etiā purgatio ⁊c. ⁊ ante ꝑ columnam dixerat: dico ꝙ pleuresis hꝫ tpa et terminos. nā si accidat apā tunc dignum est vt studium adhibeat ad faciendū cessare esse eius ⁊ vt declinet mā ab eo ⁊ sup. resoluat insensibiliter: sed si esse suū complementū habuerit. i. iā sit fluxa mā in totū cura fiat ad maturandū ipꝫ i. ad digerendū mām ⁊ purificandū ꝑ sputū. i. resoluendum: postea addit: ꝙ si strictū fuerit sputum ⁊ nihil expuerit patiens vltra ꝙ̄ fuerat: et vehemens fuerit feb. cū dolore notū sit ꝙ putredo incipit fieri in apāte: ⁊ tunc sup. stat indigētia complete maturationis ⁊ tandē ruptionis: et ad declarationem eruptionis dixit: ⁊ si mitigata fuerit abūdantia febris ⁊ postea excitatus fuerit rigor cū fe. sequēti ⁊ angustia anhelitus: tunc notum sit ꝙ emanauit putredo: ⁊ sup. stat intēsio absterfionis ⁊ cōplete mūdificationis. Addit: si vero purificatio eius facta fuerit velociter per sputum bonuꝫ erit: sin autem passio conuertitur ad ptisim. ¶ Primam autem intentionem de ꝓhibitione apātis cū incipit dolor cū reliquis accidētibus pleuresis essentialibus ꝫm Mes. cōplent ꝑncipal'r due intētiōes. Una est administratio medicinaꝝ mēbrū lesuꝫ confortantiū ⁊ virtutē eius: ⁊ coadunantium vias ne recipiat: ne sup ipsum vincat q̄ ad ipm fluit mā vt sunt empl'a exterius repcussiua applicata vt cū lētibus excorticatis coctis cū aceto ⁊c. 2ª est diuersio māe fluentis: ⁊ intentio pͣ proprie respicit etiā ipm mēbrū ne recipiat: et etiā cōplet ꝑ pulsum aut ꝑ trāsmissum illi' modice māe q̄ iā fluxit. 2ª aūt q̄ est ꝑ diuersionē facit ad ꝓhibitionē apātis ꝑ tractū ei' ad oppositam partē. ¶ Sed de pͣ intētiōe est dubitatio inter medicos. s. nunquid repercussiua in casu cōueniant. Ad partē affirmatiuā est. d. Mes. et quidam practicantiū ⁊ cōiter scribentiū. Sed ad partem negatiuā videt snīa illustrium medicorū qui in cura hmōi repcussiua nō applicant sed magis anodina exterius pro mitigatiōe doloris ⁊ interius lenitiua ⁊ nequaꝙ̄ stiptica: vt ptꝫ ꝑ discursuꝫ Hip. ēt Gal. in 2° regis acutoꝝ.

De 2ª intētione curatiua.

Questio.

Et si dicat ꝙ Hip. in tex. cōmē. 5. eiusdem laudauit ordeum ⁊ orobū infusa in aceto que vident stiptica: dicat ꝙ nō applicauit ea ad repcussionem ⁊ confortationem membroꝝ: sed magis ad resolutionem ⁊ digōnem materieꝝ grossarum ⁊ humorum viscosoꝝ: vt voluit Cōmē. Gal. in eodem cōmento. Nam dicit: opꝫ vt vtaris istis speciebus vaporationis in eo in cuius mēbris infirmis videris aggregatos esse humores viscosos grossos: ⁊ ita nō affirmat istud in pn° fluentis materie: vt pꝫ. Et Auic. 10. tertij. tractatu. 5. vbi nullibi reperit ꝙ in pn° hoꝝ apātū applicet repcussiua exterius ꝓprie stiptica: imo pmū ⁊ maximū empl'm ꝙ applicat in pn° fluēte materia calida est cerotū factū ex oleo viola. ⁊ cera colata. nam tale infrigidando humorē ⁊ aliqualiter ingrossando facit ad ꝓhibitionē flux': sed nō est medicina vere repercussiua: immo lenitiua: vt ptꝫ. Et addit: deinde gradatiꝫ ꝑueniatur ad adipes ⁊ mucilagines: ⁊ ideo noluit exteri' applicari stiptica. ¶ Interius etiā ꝓhibuit expresse exhibitionē stipticoꝝ. nā in cura cōi apātum partiū pectoris dixit: ⁊ ex eis que cursu medicinarum ꝑtis ꝓcedunt sup. in casu sunt omīa que mundificant ⁊ remouēt asperitatē ⁊ leniūt in gradu p° sicut aqua iuiubaꝝ ⁊ viole. ⁊c. ⁊ infra in cura pleuresis in intētione eūonis cū aliquotiens debet eūo stante alio humore peccante a natura sanguinis loquēdo de cā ad quā respicit dicta eūo dixit: ⁊ si est humor ali'. s. a sanguine vel sup. separatus a nā sanguīs eūata nō cum his que sunt sicut mirabolani: neqꝫ in quo sit stipticitas: immo cū eis in q̄bus est cū solutione lenificatio: ⁊ in sermone continuo de cura doloris pectoris in pn° dixit: ⁊ maximi quidem erroris est tribuere infrigidantia vehemētia nisi in factis ex colera. ⁊ addit: ⁊ nō dētur in potu infrigidantia stiptica: ⁊ postea ponit vnū dictū quod videtur contrarium huic determinatiōi: dicit. Et cibi eorum sint lentes cum acetositate et similibus: dicit Gen. ꝙ tale cibariū nō est stipticum propter acetositatē: sed verum est vt dicit ꝙ vt plurimum nō conuenit: reuera credo ꝙ dixerit cōtra scientiam: qm̄ acetum lꝫ penetrare faciat aquā frigidam: tñ cū coniungit stipticis credo ꝙ asperitatē faciat ideo credo ꝙ talia grana nequaꝙ̄ cōueniant pro cibo: vt etiā colligitur de mente Hip. primo regiminis acutoruꝫ laudando or. supra reliqua grana maxime propter eius lenitionem in decoctione. Et exp̄ssius Commen. Gal. in cōmento: ⁊ est cōmentum. 19. vbi dicta grana de lentib' ⁊c. vituperauit in casu: ⁊ idē Serap. in ca° ꝓprio post flōmias: ⁊ post illud damus infirmo decoctionē ex iuiubis ⁊ sebesten ⁊ pass. ⁊ addit in processu: ⁊ confert ei q̄ habet hanc egritudinem ex cibis qui est humidus ⁊c. nunꙗ̄ de stipticis faciens mentionē. Et ita credo illū tex. Aui. esse incorrectū: ⁊ ꝙ debet legi negatiue ⁊ non affirmatiue vt sic cōtinuet litera: ⁊ nō dentur in potu infrigidantia stiptica: ⁊ cibi eorum nō sint sicut lentes cum acetositate: ⁊ de his similibus: qm̄ forte q̄dā antiquoꝝ posuerant: vt etiā imitat' est eos Mes. vel pōt dici ꝙ textus sicut iacet est verus: intelligendo ꝙ illa negatio non. cum textus dicit: non dētur in potu ⁊c. etiam cadat supra ꝓpositionē aliaꝫ sequētē: illā. s. ⁊ sint cibi eoꝝ ⁊c. sic ꝙ totus tex.

Cerotum Aui. qđ applicari pncipio pleuresis.

Nota contra Auic.

ille sit negatiuus: ita etiã sentit Halyabas 6° practice: vbi interius exhibet lenitiua tm̃: ⁊ ita Alex. ⁊ idẽ Azara. sensit exhibendo decoctionez passulaꝝ ⁊ iuiubarũ ⁊c. postea isti oẽs exterius vt Serap. Haly. Azara. posuit empl'm qđ posuit Aui. ex cera ⁊ oleo vio. aliq̃ addunt dragagãtũ. Alex. posuit fomẽtationes resolutiuas mitigatiuas doloris nõ faciens mẽtionẽ de stipticis. Mesue aũt ausus est i hac difficultate ꝑ p̃a intẽtione applicare cõfortãtia stiptica exteri⁹ vt empl'm ex faria fabaꝝ cocta cũ aceto: aut ex lẽtibus nõ excorticat. ⁊ coct. cũ aq̃ aut facẽ iussit euaporationem cũ spongia infusa in aceto decoc. rosarũ balaustiaꝝ ⁊c. ¶ Et Cõciliator tractat hãc mãm in differẽtia. 208. ⁊ breuiter determinãdo q̃õnem dixit ꝙ in corpore pleno: aut etiã medie plenitudinis minime cõpetunt repcussiua: in corpe etiã mediocri nisi facta flõmia non competunt: in mã etiã flãtica vel melica nõ cõpetunt: sed vbi sit mã modica in toto ⁊ sit calida qꝛ mã calida indiget infrigidatione videt̃ concedere talẽ repercussionẽ cũ frigidis ⁊ aliqual'r cõfortantibus mẽbrũ: ne recipiat: vel ad excutiendam illaz modicã mãm q̃ recepta est: qñ. s. materia est in p̃n° fluxus: ita ꝙ minima sit portio fluxa. Addit tñ Cõciliator ꝙ qꝛ rarius occurrunt medici in p̃n° fluxus materie: neq; in p̃n° vocant̃ principiante: idcirco dicit ꝙ medici fere semp incipiunt cũ anodinis: ⁊ ꝓinde sapienter dicit Mesue qui postꝙ laudauit hmõi repcussiua dixit: verũ hoc est suspectũ sup. qꝛ ꝓfundatur materia interius: ⁊ sic videt̃ addi vt fluat ad locum ap̃atis: ideo dixit: verũ hoc est suspectum nisi cum materia pauca fuerit aut in p̃n°. principiante cũ nondum mã repsit in locũ. i. fluxit aut ꝭm minimã partẽ. Et addit: ⁊ hoc q̃dem cum cautela vt administret̃ regimen diuersiuũ in eodẽ. i. cũ apponunt̃ talia repcussiua fiat simul diuersio vt mã que repellit̃ elõget̃: tũc hoc em̃ est ꝭm sapiẽtiã: vt dicit. ¶ Sed qm̃ has oẽs circũstantias reperire difficillimuz est: idcirco ne remaneat intellectus cõfusus in opere dico pro regula in p̃n° pleuresis nõ debere apponi repcussiua: vt etiã dixit Gordonius cui⁹ verba sunt hec. Quidã vtuntur repcussiuis in pleuresis principio: sed ego nõ sum illius opinionis: ⁊ adducit rõnes suas que sunt adducte. ¶ Si aliqñ igit̃ exterius volumus applicare aliqđ ad infrigidationẽ mãe calide fluentis ⁊ quasi ei⁹ digestionem ordinemus exterius vnguentum dictum ex cera lota ⁊ oleo viol'. ⁊ dragaganto.

Rñdet̃ ad hãc q̃õnẽ ꝭm cõmẽtatorem.

Rñdet doctor p̃sens ad q̃õnẽ.

¶ Et istam declarationẽ expresse manifestauit Auer. 7° colliget ca°. 16. de curatione ap̃atũ mẽbrorum officialiũ cũ p̃cedenti etiã cap° vbi declarauit ꝙ ap̃ati facto dẽtur due intẽtiones. s. eũo materie eius: ⁊ alia est remotio male cõplexionis. s. qñ est in fieri. 3ª adiungit̃ itẽtio: ⁊ hoc est ad remotionẽ cause. s. future fieri. Et addit ꝙ hoc fit. i. cõplet̃ in resistendo sparsioni materie ad mẽbrũ: que ꝓuenit aut ꝑpter toti⁹ corporis repletionẽ aut ꝑticulaꝝ mẽbri mãdãtis: aut ꝑpter ipm mẽbrũ attrahens ꝑpter diuersas cãs attractionis in eo. Et iste intẽtiones debentur ap̃atibus ꝭm ꝙ ap̃a absolute. postea dicit: ⁊ aliqñ cõsideranť ap̃ata ex parte mẽbri in quo sunt et tunc opz variare has intẽtiones vt si fuerint in membris purgatiuis membroꝝ principaliũ opz vt nihil repercussiui vel refrigeratiui super ipsum ponat̃ sicut si fuerit sub ascellis vel in inguinibus: qꝛ timendũ est ne ꝑpter infrigidationẽ tales mãe redeant ad mẽbra principalia. Et hec etiã fuit s̃nia Aui. 4ª p̃mi ca°. 25. supra allega. Et addit Auer. sp̃aliter queadmodũ fugim⁹ repercussionẽ ap̃atis pulmonis eo ꝙ cordi vicinus existit: ⁊ ita sil'r posset dici de ap̃ate pleuretico ꝙ ꝑpter vicinitatẽ ad cor nõ cõpetunt repcussiua. ¶ Et infra in cap° dixit: ꝑpterea scias vnum qđ ꝑpriũ est in membris ap̃atis cutẽ habentibus subtilẽ. s. ꝙ ab ipsoꝝ p̃n° penitus ex eis sanies. i. virulentia resudat: ⁊ ꝑpterea cõueniens est ab ipoꝝ p̃n° mediationibus adhibere abstersiua vt mundificent meatus. Et addit: et si in sanie ipsa grossities fuerit: miscende sunt res incisiue: ⁊ talia mẽbra sunt sicut pect⁹ ⁊ pulmo: vt vult: Et addit: ꝑpterea necesse est vt ista abstersiua ab omni mordicatione sint exempta et iste res sunt sicut aqua or. ⁊ pultes ⁊c. ⁊ parũ infra dixit. In ap̃atib⁹ pectoris ⁊ pulmonis res in quibus acetũ ponit̃ sunt fugiende vt multũ nociue: ⁊ medicine que ei ꝯuenientes existunt sunt capil. ve. liq̃ritia syrupus viol'. ⁊ semen melonis: ⁊ ita apparet ex s̃nia sua colligi ꝙ in his ap̃atibus vt sunt hoꝝ membroꝝ ap̃ata nequaꝙ̃ cõueniunt stiptica repcussiua. etiã indicatione sumpta ab ap̃ate futuro fieri vera pleuresi: cum pendeat a mã calida essential'r illa vel est a dominio sanguinea vel colerica vt fuit declaratũ. Sed vbi mã fuerit colerica: vt idem dixit Auer. eodem ca° ap̃ata colerica in primis egent refrigeratione multa lenitiua facta cũ violis ⁊ cum viriditate illa que supra aq̃s reperit̃ ⁊c. sed sanguinea vt vult cũ refrigeratione stipticis indigent nisi: facit exceptionẽ: accidat dolor: ⁊ si dolor adest: miscenda sunt mitigatiua. s. lenitiua: vt dicit: cum igitur prin^m^ pleuresis declaretur per dolorẽ: sequit̃ ꝙ etiã sumpta indicatiõe ab ap̃ate ex ꝑte materie talis dolorose nõ cõperãt stiptica. Et eandẽ quasi s̃niam innuebat Aui. 3ª q̃rti de cura herisipile: vbi postꝙ laudauit multum infrigidantia stiptica in herisipila in p̃n° dixit. Et caue cũ hoc ne redire facias materiam ad membrũ intrinsecũ aut ad membrũ nobile: vt sup. est in casu nostro. Et ita pro firma sententia teneam⁹ neq; intrinsecus neq; extrinsecus competere stiptica etiaz in prin°. Et hec de hac intentione sufficiant.

¶ Expedita igitur iam prima intẽtione q̃ erat ad ꝓhibentum aduentũ ap̃atis que complebatur ꝭm aliquos ꝑ cõfortãtia repercussiua: ⁊ est declaratum per hãc exequi nõ debem⁹. Restat alia intentio qua complet̃ ꝓhibitio ap̃atis et vocatur diuersio: que complet̃ vt dicebat Auic. in prin°. cure pleuresis cum eũone ⁊ attractiõe ad cõtrarium. Nam dicit: opz vt ꝓhibeas materiam venientẽ ad ap̃a cũ eũone ⁊ attractiõe ad ꝯtrariũ. postea addit: dicamus ergo ꝙ cura ei⁹ est flõmia ⁊c. ⁊ lz sit dictũ supra circa textum ꝙ primum ingeniũ curatiuũ in aduẽtu ap̃atis ad prohibendum futurũ ap̃a sit ipsa flõmia diuersiua: ⁊ sic potius dz dici ingeniũ p̃seruatiuuz ꝙ̃ curatiuũ: ⁊ ibi declaratũ est de mẽte autorũ qđ vbi cõstet nobis de p̃n° ap̃atis ⁊ si minutissimo prin° ꝙ añꝙ̃ apponant̃ anodina supra locũ doloris cõsentientibus reliq̃s ad flõmiã: ꝙ debet

De 3ª intẽtiõe p̃ncipali cure.

fieri flōia prius:ibi ēt est declaratū qn̄ diuersi-ua debēt fieri ꝑ oppositā partē ꝛ qn̄ ꝑ eādē. Qr tn̄ no est spālr dictū de qua vena ꝛ ſm quas circūstātias ꝛ q̄ntu dꝫ euāri de sanguie. Idcirco ꝓ magis cōpleta doctrina huius hic ponem⁹ modū ſm quē est fiēda flōia determinata vena cō-corditer mētibus auctoꝝ. ⁋ Dicebat ergo Aui. declarādo ꝙ in oī pleuresi ꝯueniat ipsa flōia in caplo de cura cōi apātū partiū pectoris ꝛ pul-monis in pn̄° ex rebus cōibus est flōia:ſꝫ in pn̄° ex latere diuerso.i.qn̄ mā non adhuc est in totū fluxa diuerso.i.opposito:q̄ oppositio aliqn̄ ē ſm longitudinē tm̄ aliqn̄ ſm longitudinem ꝛ lati-tudinem. Nam peccante mā in pleura ꝑtis dextre aliqn̄ fit flōia ex basilica in brachio sinistro: ꝛ est oppositio ſm latitudinē. Aliqn̄ fit flōmia ex saphena eiusdē lateris:ꝛ est oppositio ſm lō-gitudinē. Et aliqn̄ fit flōia ex saphena oppositi pedis puta sinistri:ꝛ tunc est oppositio ſm lōgi-tudinē ꝛ latitudinē. In pn̄° aūt raro vel nū̄q̄ fit flōia ex brachio eiusdē lateris nisi vt dicebatur supra circa textū qn̄ mā ascēderet sursuꝫ ad fur-culam v̄sus spatulā vt supra fuit declaratū:et in corꝑe esset modica mā:q̄m in tali casu etiā illa flōmia esset diuersiua:sed alr sit flōmia ex par-te opposita. Et de electione huius dicebat Ra. 4° cōtinētis de mēte Ga. in li° de flōa loq̄ndo in casu pleuresis vel ꝑipleumonie dixit ꝙ minutio si facta fuerit in pleuresi.i.in pn̄° eius in di-uersa parte ꝑtis in q̄ apā fuerit magni iuuamē-ti erit:sed si facta fuerit in manu opposita.i.directa loco dolēti iuuamētū erit occultum aut erit eius apparitio post lōgū tp̄s. Hūc ergo ca-nonē imitatus est Aui. in ca° prime alle. postq̄ dixerat ꝙ ex rebus cōibus est flōmia addidit: ſꝫ in pn̄° ex latere diuerso.i.opposito ſm vnā oppōnum dictaꝝ:ꝛ spālr declarās dixit. Et magis festina.s.ad succurrēdū est flōmia de saphena opposita in lōgitudine.i.eiusdē partis:vt dicit lr̄a exterior:ꝛ post ipam de basilica opposi-ta in latitudine.i.cōtrarie partis:ꝛ post ipam de nigra opposita in latitudine.i.media. Si āt nō appareat sup.nigra:tūc nō opꝫ vt dimittat̄ flōa cephalice:q̄uis fit eius iuuamētum min⁹ ꝛ tardius. Ecce qūo manifestat ꝙ q̄ntūcūq; flōa cephalice afferat modicū iuuamētum in diuer-tēdo a mēbris spūalibus:qꝛ nō habet directio-nē ad dicta membra:qꝛ tn̄ eūo sanguis a q̄buscūq; locis fiat ꝓpter cōtinuitatē mediā cū vena chilis euat a toto corꝑe ꝛ ab oībus mēbris Illud tn̄ nō equalr ꝛ eque velociter fit vt manifestū est. Per hoc ḡ qđ voluit non apparentib⁹ alijs venis ꝙ fiat flōmia cephalice ex qua mo-dicū expectat̄ iuuamētū:declarauit maximum iuuamētū flōmie in apātibus partiū pectoris. ⁋ Sꝫ magis spālr declarās Me. dixit. Si ma-teria fuerit dilatata.i.fluēs ascēdēs vsq; ad furculā ꝛ nōdū ex toto repsit.i.nōdum ex toto est collecta in loco apātis:sed adhuc est vt repat: tūc flebotometur basilica ex latere opposito:et trahat̄ de sanguine vsq; dum alteret̄ color ei⁹ iuxta virtutis ꝛ etatis exigentiam. Et addit:et q̄nq; apud pluralitatē replonis.i.maximam replonem iubemus flebotomari ex saphena ꝑtis opposite est enim eius iuuamentum subli-me ꝛ festinum. Ecce quomodo voluit ꝙ non tā-tum ex saphena eiusdeꝫ partis fiat flebotomia aliquotiens:sed immo aliqn̄ ex saphena partis opposite:multum ergo laudatur flōia saphene siue eiusdē partis siue partis opposite stāte ple-nitudine. nā talis magis est festina ad succurrē-dum fluente mā:qꝛ mām diuertit a loco apātis cū magis ad longinquū diuertat q̄ flōia facta ſm oppositionē latitudinis tm̄:ēt magis festia est ad succurrendū:qꝛ facilius trahitur sanguis ad inferiora:etiam qꝛ saphene originant̄ a trunco magno magnā colligantiā habēre:sed lōgaꝫ ad mēbra pectoris:vt ꝑꝫ ex anathomia: ꝓpter ea Aui. quarta p̄mi. in ca° de flōia voluit qđ sa-phene minutio multū cōpetit in egritudinib⁹ q̄ fiunt ex mābus ad sursum tendentibus con-uertendo sanguinem in partibus superioribus ad inferiora. ⁋ Existentte ergo maxima plectoria ꝛ repletione maxima ſm membra inferio-ra:ꝛ apāte etiā nō exn̄te in ꝑtibus nimis supio-ribus:tunc fienda est vt voluit Mes. de saphe-na partis opposite:vbi aūt nō esset tāta replo sed tm̄ multa:ꝛ mā ad furculā supiorem magis fluente:sufficeret flōia de saphena eiusdē ꝑtis. Sed si minor esset repletio.s.mediocris tm̄ conueniret flōia basilice oppositi lateris:postea nigre si basilica nō reperiatur:ꝛ si neutra earuꝫ reperiatur tandē veniendū est ad flōiā cephalice vt dicit. A. Sꝫ qn̄ esset ēt minor mēsura sanguis vel humoꝝ in toto q̄ mediocris sufficeret: tunc tn̄ ēt ad diuersionē peccāte mā versus furculaꝫ superiorem vt fieret flōia basilice eiusdē lateris: vt fuit supra declaratum. Et aliquotiens tanta est extenuatio ꝛ minoratio humoꝝ ꝛ virtutis debilitas qđ ēt in prin° pleuresis maxime cū pendet a mā nō mixta sanguini:qđ nō dꝫ fieri flōia ꝛ talr facientes flōiam dānauit Alexan. in cura pleuresis:dixit. multi em̄ q̄ non sunt medici di-screti fugiunt vt non purgent pleureticos flō-miā v̄o velut inculpabilē ꝛ cautiorē credētes ꝑ-mittunt adhiberi. Addit:scire aūt opꝫ ꝙ multi ꝛ maxime in q̄bus sanguis nō satis inesse videt̄ scarificatione cū acuto scarpello iuuati sunt:et cucurbitas post inciso loco ꝛ supponētes ꝛc. et dixit ꝙ cōfestim dolores sunt amputati vt non opus haberent fomentatione vel alio adiuto-rio:ꝛ addit. Optimum est igit̄ ꝛ valde vtillimuꝫ adiutorium sup. ventosa cū scarificatione:in q̄-bus parua plenitudo fuerit:hoc tn̄ est rarissime eueniens:qđ tanta paucitas humoꝝ ꝯiūgatur in corpore in quo fit pleuresis ꝛ nō a casu vel ꝑ-cussione:q̄m tam modicā mensurā humoꝝ sufficit virtus debite regulare:ideo loquētes auctores de his q̄ frequētius eueniūt posuerunt in-distincte cañ. de flōia in pleuresi. ⁋ Et lꝫ causa fluēs ad apā futuꝝ nō esset sanguis neq; mā sā-guini mixta:tn̄ ēt in his laudant flōiam ne propter dolorē ꝯuertatur sanguis ad locum et apā augeatur:ꝛ ita laudant flōiam diuersiuam:ꝛ si mā ꝓpria nō fit de paratis educi ꝑ flōiam:ſꝫ verū est ꝙ talis flōia dꝫ esse magis mensurata:ꝛ de hac loquens Aui. dixit:si aūt indiges flōia ne-cessario in spēbus pleuresis:ꝛ maturatiuo.idest si materia factiua pleuresis nō est matura.s.vt educatur per flobothomiam:tunc rectius est vt sis contentus quantitate.30.ponderum.i.30.ʒ. ꝛ hoc sup. sufficiet ꝓ vna diuersione:ꝛ si minuatur dolor ꝛ non fluat sanguis ista sufficiat flōia sed si iterato timueris nouum fluxum oporte-

Not. istuz canonem.

No. v̄ba Mesue.

Uerba q̄se quunt̄ bo-na īdigent notariōe.

bit secūdario flōiam fieri in sero vel in sequen-ti die: ⁊ hoc sumpta semꝑ indicatione ad fluētē māām: qm̄ ad fluxā non cōpetit eūo ꝑ flōiam vt supponitur: ⁊ vt sit necessaria aliquotiens ope ratio iterata cū flobothomo: addit: ⁊ ꝓpterea ad sedationem. i. ad ꝓhibitionem sanguinis ꝑ flōiam cū sale ⁊ oleo supra vulnus. nā talia pro hibēt cōsolidationem vulneris: vn̄ cū modica ꝑ cussione cū digito secundabitur flōia: hoc totū intelligitur no existente fluxibilitate ventris: q2 existente fluxibilitate ventris non eēt neces-saria talis secūdatio flōie: ꝓpterea addidit tex tus: ⁊ multotiens quidē excusat solutio ventris oī die semel aut bis flōia sup. dicta: q2 tunc con uertūtur māē in deorsum: ⁊ sic non est timor de fluxu versus locum apātis. ¶ Sed in casu fluē-tis māe sanguinee vel mixte sanguini: dicebat Mes. etiam in flōia tali diuersiua qꝺ trahatur de sanguine vsq3 dum alteretur color eius.

Notate v̄ba seq̄ntia

¶ Circa hoc op3 notare ꝙ in pn° fluentis māe cū adhuc nō repsit ꝑm notabilē partē talis flō mia fiēda ad diuersionē nō est in qua op3 expe-ctari mutationē coloris in sanguine: q2 in pn° fluentis māe nō adhuc est malitiatus sanguis circa partes apātis: immo ꝑm totū d3 esse quasi vniformiter dispositus: ideo tunc nō op3 expe-ctare talē mutationē: q2 adhuc nō est facta no-tabilis inflāmatio in partibus dolorosis. Sed qn̄ iam notabilis pars fluxisset ⁊ durasset dolor ꝑ notabile tp̄s. verbi gratia. ꝑ diem cū vehemē tia feb. ⁊ difficultate anhelitus vbi ꝓbabiliter sit alteratus sanguis qui est circa locum apātis differenter multum a sanguine q̄ est circa ꝑtem oppositam: tunc nō tm̄ ad diuertendū: sed etia3 ad sil' eūandū sanguinem fluxū ⁊ alteratū opor-tebit in tali diuersione expectare mutationē co loris: hec igitur expectatio mutationis coloris magis debetur in flōia eūatiua ꝙ in diuersiua ꝓpter cām iam intellectā: ⁊ ꝓpterea. A. in flōia diuersiua fluente mā nō dixit expectanda3 esse mutationē coloris in sanguine: sed loquens de flōia eūatiua q̄ fieri d3 post aliquot dies ex late re conuenienti in latitudine dixit in pn° cure pleuresis: dicamus ergo ꝙ cura eius est flōia si sanguis fuerit vincens ꝑm modū dictū in cap° qꝺ est ante ipsum loquens de illa q̄ fit post ali-quot dies ex eodē latere iā fluxa mā. Et addit. Et extrahatur donec alteret color eius: signifi-cat em̄ sup. cū apparet color mutatus: qꝺ noci-bilior sanguis iam eūatus est. i. q̄ est proximior apāti: q2 non est credendū ꝙ sanguis q̄ est cā cō iuncta apātis eūetur ꝑ flōiam: sed ille tm̄ q̄ est in loco apātis. i. in loco primo apāti' q̄ est alte-ratus ꝑ modū dictum. ¶ Et ita de flōia ēt eūa-tiua loq̄batur Hyp. 2° regis acu. in tex. cōmen. 10. cum dicit. Qn̄ ergo dolor ad spatulas ascen-dendo iam saltum compleuerat. i. iam fluxa fue rat in totum si grauitas q3 in brachio. i. in sup-ma brachij vel circa pectus siue supra diap'rag ma ꝯtigerit de basilica vena flōmandū est. s. de dextra si fuerit in parte dextra dolor: vel in sini stra si fuerit in sinistra. Et si fuerit in mediastio in medio pectoris pōt flōmari vtraq3 basilica constante virtute vel eligatur manifestior: ⁊ illa flōmetur. Addit: flōmo igitur adhibito nulla te nus reuoces q̄n tantā minuas q̄titatē sanguinis vsq3 dū videris illū in splēdidū rubore: aut ex rubore in nigredinē ꝯuerti q̄ vtriq3 colores in sanguine accidūt. s. inflāmato in ꝑtib' primis apāti. Et ex hoc pt3 ꝙ aliqn̄ sanguis vicin' apā ti est magis clarus ⁊ minus grossus ꝙ sanguis qui a pn° educebatur: ⁊ si dicatur esse magis al teratus. Et ideo non op3 semꝑ expectare sangui nem q̄ mutatur in nigredinē vel spissitudinē vt aliqui male intellligētes accipiunt. Nā sāguis qui est in apāte. i. vicinus apāti vari' est vt vult Halyab. ca° ꝓprio. Et si dicatur ꝙ Aui. in lib's suis videtur sentire oppositū: nam dixit loq̄ns de tali sanguine: ⁊ scias ꝙ sanguis corporis ve hementioris nigredinis est iste qui est propin-quus hmōi apāti: dicatur ꝙ hoc est ve℞ vt i plu ribus: sed non semꝑ vt infra statim declarabit. ¶ Non tm̄ semꝑ op3 in oī tali flōia expectare sā guinis mutationē: ⁊ hoc ꝓpter virtutis debili tatem non tolerantem tantam eūonem: immo ꝑm virtutis tenorem oportet talem euacuatio-nem fieri. Propterea dicebat Auic. ⁊ quandoq3 non concedit virtus extractionem sanguinis fie-ri vsq3 ad hunc terminum sup. qui dictus est de mutatione coloris: sed constante virtute ⁊ acci dentibus seuissimis de dolore ⁊ difficultate an helitus: tunc pōt fieri vsq3 ad mutatione3 colo ris: qm̄ vt vult Rasis quarto cōtinentis. de mē te Hyp. ⁊ Gale. qꝺ mutatio coloris ipsius signi-ficat ꝙ purgatus est sanguis inclusus in loco apostematis. i. in loco vicino: ⁊ ibi declarat va-rietatem coloris sanguinis circa locum aposte matis dicens ꝙ talis sanguis in maiori ꝑte in-uenitur in vehementi rubedine aut nigredine sup. vehementi: qm̄ vt vult: licet sanguis toti' corporis fuerit flegmaticus: huiusmodi tamen sanguis declinans erit ad rubedinem: ⁊ sup. si fuerit rubeus declinabit ad nigredinem ex cali ditate calefaciente eum in loco in quo conclu-sus fuerat. ¶ Et si querat vsq3 ad quē terminu3 debemus flobothomare in flobothomia diuer siua: dicatur ꝙ de hoc non potest bene dari re-gula: sed d3 fieri flōia maior vel minor diuersiua ꝑm maiorem vel minorem plenitudinē vel ꝑm maiorem vel minorem seuitatem accidentium ⁊ citiorem vel tardiorem remissionem eorum ex flobothomia. Nam vbi maior est difficultas an helitus ⁊ maior dolor copiosior debetur flōmia diuersiuā: ⁊ ꝙ primum incipiunt accidentia mi nui timetur flobotomia. Et sic habetis summa rie qꝺ in diuertendo d3 fieri flōmia ex opposito ꝑm oppositionem aliquam: de dictis. supra.

No. de q̄ntitate flōie fiende.

¶ Et si diceretur ꝙ Hyp. quarto regiminis acu to℞ tex. commen. 72. docens fiendam esse flōia3 in pleuresi dixit. Si quidem dolor sursu3 finiat ad clauum vel circa vberum ⁊ brachium incide re oportet in brachio venam que intus ad qua-lescunq3 fuerint partes ꝑm hanc innuēs vt vult Gal. in commento: oportere facere flobotomiā ꝑm rectum patientis lateris. Dicitur ꝙ intelle xit de flōia eūatiua ⁊ non diuersiua: ⁊ hoc fecit ponens illam regulam: qm̄ vt plurimum medi-ci aduocantur ad infirmos iam fluxa mā vbi nō tm̄ stat intentio diuersionis: immo magis eūo-nis: lic3 sit dictum supra circa textum: etiam in certo casu flobothomiam eiusdem lateris esse diuersiuam: sed hoc est raro contingens: ideo prior sensus est melior. ¶ Diuersitas tamē mul ta reperitur inter auctores in diuertēdo: s3 hoc

totum cōtingit ex diuersa estimatione ipsorum
doctorum: nā quidā estimabant corpus plecto
ricū ad summū inter quos fuit Mes. quo casu
iubet fieri flōmiā ex saphena ꝑtis opposite. Nā
si fuisset facta in saphena eiusdē partis fuisset
dubiū ex maxima plenitudine ꝙ agitatione fa
cta in humoribus ex flōmia ꝯuerteret materia
pro magna ꝑte ad locū apatū ꝓpter exuberātiā
sanguinis in toto. vbi si fuerit in ꝑte opposita
flōmia ⁊ agitatio ꝯūr ꝓpter distantiā nō incli
nabitur mā sic ad fluxū supra membrū apatuz.
Sed minorē plenitudinem cōsiderans Aui. flō
miam laudauit de saphena eiusdez lateris: sed
minori adhuc existente plenitudine vt medio-
cri vt cōiter euenit in corporibus: tunc sufficit
ad diuertendum flōmia facta de basilica oppo
siti lateris in quo cōiter oēs consentiunt auto-
res: vt Haly. ⁊ Sera. cū reliquis: sed si minor ad
huc esset replo fortassis sufficiet flōmia de basi
lica eiusdē lateris: opz igitur has circūstātias
cōsiderare cū medicus occurrit infirmo. Et sm
has flōmias ordinare diuersiuas vel euatiuas
ante quas semꝑ nisi sit ventris lenitio ꝓcuret
cum clysteri leui de quo videbitur infra. Et hec
quātum ad flōmiam attinet sufficiant. ¶ Sed
ad hanc intentionē diuersionis etiā valent di-
uersiones cruriū cū fricationibus ⁊ vētosatio-
nibus ⁊ leuibus clysteribus ⁊ reliquis al's sepe
dictis. Iste aūt diuersiones maxime valēt qñ ꝓ
pter aliquas circūstantias nō potuit complete
fieri per flōmiaz euō diuersiua: lz etiā qūolibet
tales diuersiones inferioꝝ sint ad iuuamētum:
non tm̄ in pn° fluente mā: sed in tota morbi ꝓ-
telatione cōuertendo vapores a naturalib' mē
bris resolutos ad inferiora ne cōprimant spūa-
lia. Et istum sensum maxime manifestauit Aui.
cum dixit. Et stude vt allenies ꝑtes ventris ne
cōprimant ꝑtes pectoris ⁊c. tandē dicit: ⁊ scias
ꝙ fumus fecis ⁊ eius inflatio nociui sunt valde
in hac egritudie: ⁊ hoc ampliat ad oēs vapores
ab inferioribus mēbris eleuatos. ¶ Ad hāc ēt
intentionem diuersionis autores adducunt vē
tosas etiā supra pectus positas de q̄bus dicit
Mesue. Ex rebus aūt maximi iuuamenti ad di
uertendum morbi materiā est positio vētosarū
super loco doloris: nunc cū incisione nunc sine
ea sicut necessitas exigit. Sed re vera hec diuer
sio nō est diuersio de qua sit presens sermo que
debeatur fluente mā in pn° apatis: immo talis
diuersio de qua autores loquunt fienda per vē
tosas respicit materiā fluxam ⁊ nō fluentem vt
statim declarabit: sed vocat diuersio: qr conuer
sio materiei de loco ꝓfundo ⁊ magis nobili et
doloroso magis ad locū minus dolorosum ⁊ ad
locū in quo ꝓpter meliorē applicationē medi-
cinarū exterius applicandaꝝ facilior ⁊ comple
tior fiet de mā resolutio: ideo hec diuersio ꝑ vē
tosas nō est expectanda nisi cū materia ꝓbabi-
liter est parata cōuerti ad exterius: ⁊ ꝑinde stā
te pleuresi in diaphragmate vel mediastino cre
do talem operationē esse vanā ⁊ aptam magis
nocere ꝓpter agitationē q̄ iuuare: qm̄ materia
in dictis membris pectoris peccans, merito si-
tus ipsoꝝ membroꝝ: nō est nata ad exteriora mē
bra per ventosam conuerti. Sed si mā fuerit in
musculis supra costas vel intra costam ⁊ costā
vt in pleuresi nō vera ex parte situs: tunc dicte
materie cōuersio ad exteriora videt satis possi-
bilis: lz etiā Ras. 4° ꝯtin. laudat talē vētosam
in pleuresi materia existente in pāniculo pleu-
re: vt statim ponet in litera sua. Et ꝙ dicta di-
uersio nō sit de ea que intēdit in pn° fluēte mā
declaratur ex mente autoꝝ. nam oēs cōueniunt
ꝙ talis diuersio nō fiat nisi post cōpletā euonē
quasi totius: ⁊ post quartū diē ⁊ aliquotiēs post
septimum: ⁊ sic nō est diuersiua que debeat fluē
te mā in pn°. Et ꝙ hoc sit verū pz ex sequenti se
rie textus. Mesue addit cōtinuando textū. s. al
legatum: sedat eṁ dolor ex hoc interdū: ⁊ inter-
dum etiā materia ad ꝑtes cutis trahitur: verū
opz operationē hanc ꝓcedant corporis mundifi
catio cū flōmia ⁊ vētris solutio ex his que dice-
mus. postea addit: verum hoc fiat a 7° vsqz ad
14m diē: ⁊ hoc ꝓprie cū intelleximus materiam
morbi posse reuocari ad cutem. Eandem senten
tiam quasi posuit Ras. loco allega. 4° ꝯtinētis
ego quoqz dico ꝙ nō est alia cura ita mirabilis
sicut appositio ventose ad attrahēdū dolorē. i.
materiaz doloris in loco manifesto post multā
purgationem: ecce signanter dixit post multam
purgationem: addit vt attrahat humor ad lo-
ca manifesta. i. extrinseca: qm̄ inde erit non par
ua cōprehensio sup. iuuamenti: ⁊ ꝓbat in simili
dicens: similr video in oibus carbūculis ⁊ apa-
tibus accūtibus in cōcauitate. i. in ꝓfundo vt
vitra posse omnia trahātur ad ꝑtes exteriores:
et paulo ante adduxerat cās huius iuuamenti
qd sequitur cōuertendo ad exterius: dixit alle-
gando Hip. 2° epidimiarū: ꝙ si in pleuresi dolor
fuerit suffundans nimis. i. profundus facit ad
curam eius appositio ventose: ita tū ꝙ apa non
sit in suo excessu. i. augmento: ⁊ sup. ita ꝯtinuat
ꝙ acciderit eidem dispōni purgatio ꝑfecta to-
tius corpis: qm̄ si appositio vētose facta fuerit
iuxta modū ꝓdictū remouebit morbū de panni
culo induto costis. i. de pāniculo intrinseco: ec-
ce ꝙ loquit de pleura attrahēdo ipm ad cutim
exteri': ⁊ ponēs iuuamēta hui' dixit: ⁊ cū mor-
bus ꝑuenerit ad hāc ꝑtē magis possibilis fit dis
solutio ei' sup. ꝑ medicias: sed nisi dissolut' fue
rit in eo dolor erit minoris molestie ex leuitate
loci vel sup. ex vilitate loci: qd declarat ex ver-
bis sequentibus cū dicit: eo ꝙ nerui sunt in ipo
minoris quantitatis q̄ in musculo sistēti inter
costas ponit aliud iuuamentum etiam ex remo
tione ossis. i. ab osse: qm̄ ossa infestāt apostema:
qr non potest fieri extensio apatis nisi dolorosa
ꝓpter assistentiā ossiū: ⁊ inde excitat dolor po-
nit similitudinē qūo ossa infestāt dicēs: sicut in
festat vnguis carnē digiti in passiōe pāniculi.
Et addit ponendo aliud iuuamentū. Dico ꝙ si
hmōi apa cōgregauerit. i. ad saniē venerit: me-
lius ⁊ securius erit si emanatio putredinis ei'
fuerit in exterioribus ꝑtibus q̄ in spatiositate
pectoris. Et ita habetis multa iuuamēta ipsius
ventose si canonice applicet: ⁊ idē itelligūt de
emplo de synapi: ⁊ eandē sniam innuit. A. i ser-
mone ꝯtinuo de cura doloris pecto. cū dixit. Et
qūqz redit ad vētosas p' mūdificationē corpis
cū flōa ⁊ aliis: ⁊ cū fiducia ꝙ ipm iā sit mūdifica
tū. Signāter dixit redit q̄si iuuat aliq̄s vētosas
poni ad diuertēdū ꝓhibēdo futurū apa añ aliā
mūdificatōez: sz p' mūdificatiōez reddit ad vēto
sas ad maiorē itētiōez q̄ ad ꝓpe diuertēdū. s. ad

intentionem cõuerſionis materie ad exteriora
q̃ improprie appellat̃ diuerſio: q̃m fit ad alios
fines: vt vult. s. Raſ. in textu ſuo: ⁊ aliquos ta-
les explicuit etiã Aui. in ſequenti textu imme-
diate: cũ dixit: ex ventoſis eñ cũ ponunt̃ ſupra
locum doloroſum apparet iuuamẽtũ maximũ:
⁊ q̃ñq; ſedat̃ dolor oĩno: ⁊ ſic aliq̃ñ ſaltẽ minuit̃
⁊ q̃ñq;. i. ꝓpterea q: trahit̃ ad ꝑtes extrĩſecas:
ſup. mã. Et addit: ⁊ emplr̃m de ſynapi ſi admini-
ſtretur in hmõi loco efficit operationẽ ventoſa
rum in trahendo: vt dictũ eſt ſupra. ¶ Hec igit̃
terminatio de tali attractione nõ erat cũ debi-
to ordine in hoc loco ponenda: vbi tractat̃ arti
culus de diuerſione materie ad ꝓhibitionẽ fu-
turi apãatis: immo hec determinatio erat ponẽ
da infra in intẽtione accñtiũ: puta remotionis
doloris vel reſolutionis inſenſibilis fiende: ſed
q̃m. d. Meſue poſuit hãc diuerſionẽ impropriã
intentione ꝓpria diuerſionis quã poſuit etiaꝫ
in intẽtionib⁹ curatiuis: idcirco ne caderet er-
ror in iuuene in ope: qui in p̃ª intẽtione ad ꝓhi
bitionem futuri apãatis ſequẽdo verbalr̃ ſeriem
ipſius Meſue: fortaſſe poneret vẽtoſas ſupra lo
cum doloroſum in p̃n° nõ facta mũdificatione:
vnde eſſet aptũ ſequi maximũ nocumentum de
augmento apãatis ꝓpter attractionẽ mãe in to
to ad locũ apãatis: ideo viſum eſt mihi ꝯuenien
ter in loco iſto declarare ꝙ tales vẽtoſe non de
bẽt applicari cũ eſt intẽtio ad ꝓhibitionẽ apã
tis: q̃m ſicut ſunt maximi iuuamenti in ꝯuertẽ
do dolorem ⁊ cãm eius ad loca extrinſeca poſt
alias eṽones cũ eſt ſecuritas de mundificatiõe
totius: ita eſſent maximi periculi ſi iſtis vtere-
mur ante mundificationem. Et ita ſit expedita
intentio diuerſionis que perficit intentionẽ ad
prohibitionem apãatis.

De 4ª intẽtione curare pleureſ habẽda.

¶ Succedit alia ĩtẽtio: cũ nõ põt ꝓhiberi euẽ-
tus eius tũc dicebat Raſ. vt fuit. s. alle. dignũ
eſt vt ſtudiũ adhibeat̃ ad ceſſare faciendũ eſſe
eius. i. ad ꝓhibendũ eius augmentũ: ⁊ vt decli
net mã ab eo vt. ſ. reſoluat̃ inſenſibilr̃ ſi poſſibi
le eſt: ſed id' qd̃ dicit̃ de ꝓhibitione augmẽti apã
tis cõpletur per eadẽ ingenia diuerſiua per que
etiã cõpletur intẽtio ad ꝓhibitionẽ euẽt⁹: eius
vt ꝑꝫ. ¶ Sed intẽtio vt reſoluat̃ inſenſibiliter
mã q̃ fluxit maxĩe cõplet̃ cũ localib⁹ extrĩſecus
applicãdis vaporatiuis ⁊ calefactorijs calefaci
entib⁹ ⁊ rarefaciẽtib⁹ cutim ⁊ cõuertẽtib⁹ mãm
in vapores ⁊ eoſdẽ per poros rarefactos trãſpi
rare faciẽtibus ⁊ ſic inſenſibilr̃ reſoluẽtib⁹: ⁊ il
la intẽtio cõuenienter ſequit̃ ad primaꝫ in qua
per diuerſiones eṽatiuas facta eſt ſenſibilr̃ de
materia in toto peccãte minoratio ⁊ ad oppoſi
tum a loco apãatis cõuerſio. Et ꝓ hac expedien-
da intẽtione ponit Hip. cañ. 2° regi. acu. ⁊ ex ꝑ-
te modi applicatiõis: ⁊ ex ꝑte inteſtinoꝝ: al's in
ſtrumentoꝝ q̃bus mediãtibus fiunt euapora-
tiones: ⁊ ex ꝑte etiã mãe medicinalis euapora-
re facientis: ⁊ hoc a textu ſecũdi cõmenti. ſecun
di regiminis acu. ꝑ ꝓceſſuꝫ tertij quarti quinti
vſq; ad textũ cõmenti. 10. nã ex ꝑte inſtrorũ vo
luit ꝙ vas calefactorij ſit vitreũ aut eneuꝫ ſiue
terreum. Et aliud inſtrm̃ poſuit Meſue: et quo
maxime vtuntur medici: ⁊ eſt veſica porci vel al
terius animalis: que ſemiplena de materia ca-
lefactorij ponatur loco doloris. ¶ Aliud inſtru
mentum eſt ipſa ſpongia ſpatioſa infuſa in di-
cto calefactorio: poſtea expꝛ̃ſſa ⁊ ſuꝑ loco poſita.
¶ Sed de modis applicationis: dixit Hip. per
ipſum calefactorium opꝫ cooperiri ex omni la-
tere quaſi quedã veſtis circũdet ad hoc vt ipm̃
ibidẽ diutius immoret̃ ſup. calidũ. Et hoc ma-
gis declarans Meſue ſpãliter exemplificando
de ſpongia dixit. Precipimus ſpongiã vt ſit pla
na ampla ex omni parte circũdans: ⁊ opꝫ vt in-
ter carnem ⁊ ſpongiam pannũ antiquũ ſubtilẽ
et ſiccum interponi ⁊ ſemꝑ ſiccum aliũ ſup. pan
num ꝑmutari ſingulis iterationibus atq; itera
tionibus adminiſtrandi ipſius ſpongie: ⁊ cã eſt
clara ⁊ ꝓpter cõſeruationem: vt dictum eſt cali
ditatis: ⁊ ne humidũ aqueum aliquotiẽs aque
pure ⁊ dulcis ꝑueniat ad poros: de qua aliquo-
tiens fiunt calefactoria: vt ſtatim dicet̃: que cũ
ſit virtualiter frigida in ꝓceſſu in poris exiſtẽs
reduceretur ad formalẽ frigiditatem: ⁊ ſic pro-
hiberet tranſpirationem materie euaporantis
et hoc eſt generale in om̃ibus euaporatorijs fa-
ctis cum ſpongia. ¶ Alia cauſa colligit̃ de men
te Hip. in textu cõmenti. 9. ne fumus ab euapo
ratorio eleuat⁹ inde ad egri nares aſcendat: vt
odoretur. Nam vt dicebat Cõmentator in com
mento: talis vapor ſurſum aſcendens facit acci
dere anguſtiã ⁊ additionem in malitia anheli-
tus ꝓpter additionẽ in caliditate ⁊ coartatiõe
meatuum pulmonis: que accidit eis q̃ñ implen
tur vapore humido. Et hoc idẽ ĩſinuauit Meſ.
et ſimiliter Aui. in capl'is ꝓprijs: ⁊ illud ſit cõe
nõ tm̃ in ſpongia: ſed etiã in alijs cataplaſma-
tibus: q̃m multotiens ponuntur cataplaſmata
ad hanc intentionem cũ herbis anodinis: vt in
fra dicetur verũ eſt ꝙ nõ tanta eſſet in hoc ne-
ceſſitas ſi vas calefactorij eſſet vitreum eneum
vel terreum: vt ꝑꝫ. Et hic nota ꝙ lꝫ talis euapo
ratio ad os ⁊ nares veniens ſit parata nocere ꝑ
modum dictũ: aliquotiens tñ eſt neceſſaria ta-
lis euaporatio: immo artificialr̃ p̃paretur vt fu
mus per embotum decoctionis rerum hume-
ctantium vel ſubtiliantium tranſeat ad par-
tes pulmonis. Ideo ſignanter addidit Hip-
po. in textu cum vetauit talem fumum ſurſum
aſcendere ⁊c. facit exceptionem dicens: niſi quã
do iuuatiuum videbis ſup. tale euaporatoriuꝫ.
Nam etiam hoc interdum ſecũdum tempus iu
uat. ſ. in pleureſi ſicca cum intendimus ad ſpu-
tum. nam tunc maius eſt iuuamentum quam
nocumentum: vt vult Gal. in commento.
¶ Ex parte etiam materie calefactorij eſt diuer
ſitas. Nam aliquotiẽs calefactorium eſt humi
dum formaliter ⁊ virtualiter vt factum ex ſpon
gia infuſa in aqua ſimplici calida: ⁊ hoc debet
eſſe primum apponendum. vt vult Hip. ad hoc
vt calefactoriũ ſuccedẽs leuius toleret̃. valet ẽt
maxime tale humidũ calefactoriũ ſtãte mã ma-
gis ignea: vbi in materia hũida vt in ſanguinea
ſiccũ ſaltẽ in effectu magis valet: lꝫ tale ſiccum
poſſet nocere obſtruendo poros vbi hũidũ non
põt nocere. Et hãc ſnĩam inſinuauit Aui. cũ di-
xit. Et q̃ñq; iuuant̃ etiã in eis cũ emplr̃is humi-
dis ⁊ ſiccis. Et addit: ⁊ humida q̃dẽ ſunt ꝯueniẽ
tiora ei: qui trahit ad rubedinem. ſ. igneã ⁊ ſic-
cam que trahit ad flegmonis proprietatem: ve
rum humida cum nõ iuuant nõ nocẽt: ⁊ ſicca ſi
nocent: nocent magnifice. Et addit: melius eſt
vt antecedat ſpõgia infuſa in aqua calida. De

humidis tñ aliqđ est humidũ formal'r sed exic-
catiuum: vt factũ ex aqua salsa vel marina: et
aliqđ est ex substãtia sicca factũ ex milio ⁊ sale
simul assatis ⁊ furfure cũ in sacello recõdita re
ponũtur: qđ maxime facit in materia vẽtosa: et
aliqđ fit ex ordeo ⁊ orobo cõtusis: ⁊ cũ aqua et
aceto parũ aspersis: ⁊ ista magis valent cũ sũt
humores grossi viscosi. ¶ Sꝫ de euaporatiuis
cõiter in casu nr̃o valẽtibus sunt euaporatiua
anodina q̃ aliqñ humida sũt aliqñ sicca. De hu
midis sũt euaporatoriũ fcm̃ ex aqua decoctio-
nis camomille ⁊ anethi: aut aqua decoctionis
furfuris ⁊ camomille aut aqua decoctiõis ane
thi: ⁊ herbe vitri. i. pitarie. nã oẽs tales valent
ꝑ modũ dcm̃. ś. Et aliquotiens eãdem intẽtio-
nẽ cõplẽt sacellatiões ex pitaria ⁊ furfure cale-
factis sup̱ lapide ꝑus ignito ⁊ asperso cũ modi
co vini albi vel modicissimo aceto ɓm diuersas
intẽtiones: ⁊ aliqñ fit calefactoriũ cũ oleo cõi
vel de camomilla vel de amigdalis dulcib⁹: vl'
addendo parũ olei anethi cũ vesica semiplena
ex dictis oleis calefactis: ⁊ cũ his et sil'ibus. v.
vj. vel. viij. vicibus applicatis: si dolor in totuz
remoueat nõ est amplius insistẽdũ: sed si sensi-
biliter minuat̃ est vlterius ꝓcedẽdũ cũ eis: ni
si ergo cũ calefactorio dolor dissoluat̃ nõ est in
eo diutius immorãdũ: vt vult Hip. nam epithi
ma coadunat. i. ad aggregationẽ saniei facit et
sic nocet. Sed si dolor augeat̃ ꝑ talia calefacto-
ria: dicit Ga. ꝑ° cõmẽ. scđi regimis acu. hoc acci
dit qm̃ non minuit̃ sanguis: vel alia sup. mã q̃
est retẽtus in loco apõso nisi ꝓpter multitudi-
nẽ humorũ in toto corpe eo ꝙ euaporatio ꝓpt̃
calefactionẽ suã attrahit ad locũ morbi ex san
guine sup. vel alia materia plus ꝙ̃ resoluat ex
eo: vñ dixit. Cũ ergo nõ resoluit̃ dolor ꝓpt̃ eua
porationẽ sequitur ꝙ est indigẽtia eũonis. Et
hãc eãdẽ sniaꝫ posuit. A. i duob⁹ v̈bꝭ mľtũ vtil'r
cũ dt. Et euaporatio q̃dẽ resoluit dolorẽ oẽꝫ itel
ligẽdo de materiali altũ aut infimũ cũ nõ ẽ ꝓ-
hibitio ex repl'one quã attrahit vaporatio: iõ
tũc cũ vaporatio nõ suffic̃ ad istã eãdẽ itẽtionẽ
succedit vt fiat eũo aliq̃tiẽs cũ flõia aliq̃tiẽs cũ
pharmacia ɓm qđ dispõ exigit. Naꝫ forte alle-
uiata mã ꝑ eũonem de materieb⁹ añtibus fiet
postea dñans supra materiã cõiũctã ⁊ insensi-
biliter postea resoluet: ⁊ qñ erũt facte diuersi-
ne euacuatiões ⁊ stet fiducia de mũdificatione
quasi totius tũc possemus venire ad diuersionẽ
impropriã q̃ dicta est cũ vẽtosis cõuertẽdo ma-
teriã exterius. Nam tũc vt dcm̃ est fortassis re-
mouebit̃ dolor in totum.
¶ Sed de mõ fiẽde eũonis dicebat Aui. si san-
guis fuerit vincẽs. i. mã peccãs fuerit sanguiea
vel sup. mixta sanguini fiat tũc flõmia eũatiua
s. ex vena cõtinuationẽ ⁊ immediatã directio-
nẽ habente ad locũ apostematis: sicut dicebat̃
supra: stãte apate in pte dextra fiat flõia de ba-
silica dextra ⁊c. Et extrahat̃ sanguis donec alte
ret̃ color eius ɓm modũ supra expositum maxi-
me consentiẽte virtute: Significat em̃: vt vult
Aui. tũc ꝙ nocibilior sanguis iam euacuatus
est non intelligendo de sanguine in apostema-
te existente sed de sibi magis vicino.
¶ Sed si est humor alius sup. a sanguine ⁊c. oꝫ
vltra flõmiam similiter euacuare cũ medicinis
sed est preponenda flebotomia nisi ventris sti-

Euapora-
tiua ano-
dina sũt q̃
valent in
hoc casu.

pticitas fuerit. Et tales ɓm Aui. eligantur que
sunt de medicinis benedictis vt sunt cassia et
mãna cum decoctione vio. iniubarum sebesten
⁊ hmõi apponẽdo. s. ʒ. vj. cassie nouiter extracte
⁊ fil'r. ℥. j. vel. ℥. s. ʒ. mãne cũ dicta decoctione:
ita ꝙ semp̱ talis medicina sit lenitiua nullã sti
pticitatẽ inducẽs. Propterea dicebat Auicẽ. si
fuerit humor alius a sanguine cui sup. debeat̃
eũo ꝑ medicinam solutiuã: dicit nõ fiat eũo cũ
his in q̃bus est stipticitas sicut sunt mirabola
ni: sed cum eis in q̃bus cũ sol'one stat lenitio.
Et idem dicit Me. materia vero qualiscũq̃ fue
rit opꝫ eũare cum his in q̃bus cum solutione
fit lenitio. ¶ Uerum est tñ ꝙ nõ semp̱ iste leni-
tiue tm̃ sufficiũt in eũando mãm antecedẽtem
ad apa: immo sunt necessarie medicie fortiores
magis appropate eligẽtes. Sꝫ in his opꝫ mľtũ
aduertere: qm̃ si cõiũgat̃ fe. acuta tũc Gal. mul-
tum ꝓhibuit medicinã solutiuã. 2° regiminis
acutoꝝ cõmẽ. 11° ⁊ tũc magis laudauit flõmiaꝫ
ꝓpter pericula al's adducta circa textũ. Et eãdẽ
sniam adducit Aui. ɓm Ga. dicẽs. inq̃t Ga. si fe.
fuerit vehemẽs valde tũc, time solutiuum ⁊ sis
cõtentus flebotomia: in ipsa namq̃ non est ti-
mor: aut timor eius est minor. Et addit ⁊ in so-
lutiuo est timor magnus: intelligẽdo de taliter
electiue educẽtibus ⁊ laboriosis: ⁊ adducit ra-
tionẽ dicẽs. Ipm em̃ qñq̃ mouet. s. agitãdo et
nõ soluit. s. sufficiẽter: ⁊ qñq̃ superfluit ⁊ idem
sensit Me. loquẽs de solutiuis dixit. Nã si feb.
vehemẽtia inualuerit cũ estuatione timẽdũ est
solutiuũ ⁊ excusat ab eo sola flõia in qua nõ est
timor ⁊c. Idẽ voluit Ra. 4° ꝯtinẽ. de mẽte Ga.
dixit. ꝙ si in pleuresi fuerit febrꝭ vehemens ni-
mis euitãdũ est ne detur patiẽti aliqua medici
na solutiua sꝫ ꝑ minutionẽ soluẽdus est: lꝫ do-
lor fuerit in parte inferiori. ⁊ ponit iuuamẽta
⁊ nocumẽta q̃ ponũtur a Ga. in loco alle. ¶ Au
ctores tñ inter medicinas laboriosas aliq̃ vtun
tur scamonea in causa colerica rectificata cum
aliĳs lenitiuis frigidis: vt cũ violis ⁊ sil'ib⁹ ap-
ponendo modicã dosim scamonee: ⁊ ita lauda-
uit i casu Me. trociscos de viol. i q̃b⁹ aliq̃d sca
monee intrat. ⁊ ita etiam Alex. consensit supra
scamoneam: ⁊ dixit ꝙ in ea est caliditas nimia
⁊ ita audẽt etiam aliq̃ modernorum supra me-
dicinas scamoneatas in casu vt electuariũ de
psilio Me. vel diaprunis solutiuo Nicolai: ego
tñ ɓm veritatẽ nõ inhereo hmõi solutiuis sca-
moneatis in isto casu: qm̃ cũ exhibẽtur exhibẽ-
tur in causa calida: ⁊ talia sunt apta multũ in-
flammare: ⁊ in fe. acutis q̃ cõsequũt̃ talia apa-
ta tales medicine sunt plurimũ ab auctoribus
vetite. ideo Ga. in commento pauloante alleg.
in fine dixit: ꝙ Hyp. ausus est vti elleboro: ⁊ nõ
est ausus vti scamonea. nã ibidẽ circa textũ lau
dauit filichinũ ⁊ est succ⁹ cucumeris asinini: q̃
sunt medicine multum fortes et eis vtebatur
Hyp. q2 tempore suo nõ erãt note medicine bñ-
dicte: sed medici nostri temporis q̃bus sunt no
te medicine mitiores recte declinãt ab eis ⁊ vtũ
tur mitioribus: verũ est ꝙ in materia multum
colerica nõ est audẽdum nisi supra lenitiua in
q̃bus nõ est timor: vt cum pulpa cassie fi. ⁊ man
na aqua decoctio. prunorum violarum ⁊ sebe-
sten: aut cum illis aggregatis ɓm dosim. ś. di-
ctaꝫ. Sed in colerica magis grossa aliq̃ laudãt

Nota bñ.

Nota bñ
opionem
auctoris.

reubar. in infuſione facta in decoctione: vt. ſ. ⁊ aliq̃ ꝓhibēt in totuʒ exhibitionē reubar. maxime ꝓpter illuʒ textum Aui. q̃ videt̃ ꝓhibere reubar. ſui ſtipticitate. cum dixit. veruʒ nō fiat euacuatio cum compreſſiuis neq̃ cum eis in q̃bus eſt ſtipticitas q̃uis euacuēt illum humorem q̃ ſunt ſicut roſe, rubea ⁊c. Ad illum textum q̃dam conſentiūt ꝙ nō debet dari in ſubſtātia ꝓpter ſtipticitatē: ſed bene in infuſione in qua eſt maior ſolō ⁊ quaſi nihil de ſtipticitate ⁊ maxime cum infunditur in decoctiōe lenitiua: et ego ſum iſtius ſnīe ⁊ opinionis ꝙ tūc cōuenienter exhiberi pōt vn̄ poſſit fieri cōpoſitio in caſu cōueniēs: vt infra. ℞. oꝛ. mundi. ʒ. j. iuiubas ſebeſtē. an̄ numero. x. liq̃. paſſ. an̄. ʒ. ij. capil. ve. ʒ. j. bulliāt in aqua debite q̃titatis vſq̃ ad debitam decoctionem cui addat̃ māne. ʒ. j. caſſie ʒ. vj. facta ꝑus colatura dicte decoct. poſtea in hoc toto addat̃ reubar. ʒ. j. ʒ. ſpice. ℈. j. ⁊ ſtēt in infuſione. xij. horas: ⁊ poſtea colet̃ ⁊ totū exhibeatur. ¶ Sed ſi humoꝛ fuerit fl̄aticus aliqui dāt agaricū in infuſione. ⁊ ipm̄ laudauit Meſ. ſicut ⁊ puluerem ireos infundēdo agaricum in decoctione: vt. ſ. ſed addendo de yſopo ⁊ haſce. ⁊ forte tres vel. iiij. dactylos ponēdo de agarico. ʒ. j. ʒ. ſicut dicebatur de reubarbaro vel. ʒ. ij. ⁊ ſin. ℈. j. poſtea facta colatura vt. ſ. cum caſſia ⁊ māna cōuenieter eam exhibēt: ſed aliq̃ ꝓpter timoꝛē ne ducāt ad vomitū nolunt vti agarico: cum vomitus in iſto caſu ſit multum verendus ꝓpter fortē cōmotionē membꝛoꝝ pectoris ⁊ cōuerſionē materieꝝ in ſurſum: nō audēt ergo ſupꝛa agaricū: ⁊ huius ſnīe fuit Nicolus: ſed loco huius ponit turbith in eadem doſi cuʒ ſinſi. infundēdo vt. ſ. ⁊ parū decoquēdo. Ego aūt nō eſſem hui⁹ timoꝛis de agarico: immo ad ipm̄ magis anderē q̄ ad turbith cū ſit medicīa minus agitatiua q̄ turbith: neq̃ agaricus per ꝓpꝛietatē videt̃ medicīa vomitiua ſm̄ mētē auctoꝝ: ſed ſolum ꝑ modū ſubſtātie: q2 leuigans: ideo pōt coꝛrigi iſtud nocu^m exhibēdo agaricū troci. ꝑ quem modū ſit ſubſtātia ſpiſſioꝛ ⁊ exhiberē maxime in caſu cum eſt timoꝛ alicui⁹ venenoſitatis materie a qua raro abſoluitur prana pleureſis: vt expientia manifeſtat de cōtagiōe q̃ ſepe cum ea cōiūgit̃: vt ego ſepe vidi in facto. nā vidi vno infirmato ſepe cōicari omnibus de domo. ¶ Et ſi materia fuerit melica valebat ⁊ agaricus ⁊ reubarbarū ſm̄ diuerſas intētiōes apponēdo de floꝛibus bugloſſe ⁊ lupuloꝝ in decoctione cum reliquis pꝛius poſitis: nō trāſcenderem ad foꝛtioꝛes medicinas ⁊ maxime ad ſcamoneatas: ſicut etiā Aui. videt̃ ꝓhibere ſequēdo viam Ga. ſupꝛa dictam cum dixit. Et Ga. quidem pꝛecepit eos cuſtodiri a ſcamonea et non pꝛecepit eos cuſtodiri a hiera ⁊ elleboꝛo ſimul ⁊ poſt opationem ſolutiui eſt exhibenda aqua oꝛ. vel aqua mellis ad abſtergēdū ⁊ lauādū virtutē ſolutiui. ¶ Et ſi eſt neceſſaria in intētione eūonis ſolōvētris cum clyſteribus pōt medic⁹ vti eis ⁊ leuibus ⁊ medijs ⁊ acutis ſm̄ neceſſitatis exigētiā: ſemꝑ tn̄ timēdo acuta ꝓpter id qd̄ dcm̄ eſt ſupꝛa: q2 hūc moꝛbū ſeq̄ conſueuit fluxus immoderātia. Et fiāt clyſteria cū decoctionibus rerum lenitiuaꝝ appꝛopꝛiatarum in cauſa calida cum decoctionibus oꝛ. maluaruʒ maꝝ trū viol. ⁊ viol. iuiubarum: ſebeſten: ⁊ in frigida addēdo folia cauliū: radicē lilij: fenugrecū: ſemē lini: ⁊ huiuſmodi. Et ſi cōiūgat̃ vētoſitas addēdo parum furfuris ⁊ anethi: poſtea addēdo caſſiā fiſtulam: ⁊ māna in coꝛpoꝛibus delicatis ⁊ potētibus: ⁊ aliquotiēs ſm̄ exigētiā ponere modicū hiere cum oleo viol. in cauſa calida: ⁊ cum oleo de amigdalis dulcibus: vel de lilio in cauſa frigida: ⁊ cū modico ſale.

No. bene

¶ Nota tn̄ ꝙ ante ſolutiua marīe electiue educētia: ⁊ p̄cipue ꝑ ſuperius data ſunt p̄ponēda p̄paramēta ad materiei digōnem neceſſaria. ſ. de ſyꝛupis appꝛopꝛiatis mām̄ digerentibus: vt vult Me. ideo tales eūones maxime dent̃ poſt quartā niſi materia fuerit furioſa vel venenoſa: ⁊ in p̄mis diebus ſunt fiēde flōmie ⁊ ſolōnes pure lenitiue. Que aūt ſit natura digerētiū et p̄parātiū videbit̃ in ſequēti intētione q̃ eſt ad reſolōnē materie ꝑ ſputū q̃ ſeq̄tur ad hāc. Nam qn̄ nō potuit ꝓhiberi apā q̄n fieret q̃ fuit p̄^a intētio: nʒ potuit ꝓhiberi q̄n augeret̃ neq̃ potuit fieri reſo° iſēſibilʒ de mā fluxa: q̃ fuit 2^a intētio. ¶ Reſtabat conſequenter 3^a intētio qn̄ apā hʒ eſſe cōpletū. vt omni ſtudio intēdamus ne mā ad ſaniē cōuertat̃: vt paulatine ſenſibilr̄ ꝑ ſputū reſoluat̃. In hac ergo intentione. vt dicebat Aui. in ſermone cōtinuo de cura doloꝛis pectoꝛis: oʒ vt ſit tua magnifica intētio ad hoc vt ſputū facile ſit: ⁊ hec intētio cōplet̃ p̄ncipalr̄ cum duobus. Unū eſt circa mām̄ q̃ dʒ expelli: ⁊ hec eſt ei⁹ equatio ſi fuerit calida ſubtilis: vt infrigidet̃ ⁊ ingroſſet̃: ⁊ ſi eſt groſſa vt ſubtiliet̃ et ſi eſt viſcoſa vt incidat̃ ſil ⁊ abſtergat̃. ¶ 2^m quo ꝑficitur intētio eſt ad ipſa mēbꝛa ⁊ eſt leniēdo vias tranſitus vt ſit tranſitus ꝑ eas facilis de materia. Nam cum mēbꝛa ſunt lenia ſm̄ ſupficiem: tūc habilr̄ educit̃ materia ꝑ ea: ⁊ hec intētio p̄cipue cōplet̃ cū eo in quo eſt humectatio p̄ncipalr̄ ⁊ aliqualis abſterſio: q2 igr̄ exn̄te mā cal̄a vt colerica: lʒ p̄^a intētio ſit infrigidatio ⁊ inſpiſſatio: tn̄ niſi fuerit vehemētia neceſſitatꝭ infrigidationis maximi erroꝛis eſt: vt dicebat Aui. in potu tribuere infrigidantia vehemētia niſi in factis ex colera ſup. acuta: tūc etiam vbi opʒ dari infrigidātia foꝛtia nō opʒ vt dētur vt ipſe recte addebat infrigidantia ſtiptica. Nam talia ꝓhibēt ſputum ⁊ ſepe ꝑ ſtipticitatem adducūt ad tuſſim validam q̃ eſt multum ſuſpecta in pleureſi ⁊ ꝑipleumonia: de qua dicit Ra. 4° continen. dico curanda eſt pleureſis. ſ. ⁊ peripleumonia ne inde tuſſis vehemens fiat in ea nimis ne rumpat aliquam venam ⁊ inde ſputū fiat ſanguinis. Nam ſputum ſanguinis cōiungi in iſtis apoſtematibus eſt valde malum: vt ſupꝛa declaratum eſt in ſignis ꝓnoſticis ad mā ſpūlū ꝓpter cōtrarias intētiōes in cura: q2 ꝑꝑ ſputū ſanguīs ſunt neceſſaria ſtiptica q̃ in caſu ſūt paulo nocina. Et ꝓpterea dixit Aui. in ca° alle. inflāmatio ⁊ reqrit̃ infrīdatio: tūc non infridet̃ niſi cū eo in quo ſunt abſterſio ⁊ humectatio. ⁊ non ſupp. ſtipticitas ſicut eſt aqua citrulli ⁊ aq̄ melo. indi. nā ſup. in iſtis eſt infrīdatio humectatio ⁊ abſterſio. Et idem dicebat Meſ. nam dicit ꝙ intētio medicinaꝝ ſputū facilitātiū ipm̄ q̃ velocitātiū ꝑficitur cum inchoatione ab humectātibus ⁊ leniētibus ꝓcedēdo ad res ſtem ꝑate abſterſiōis. Et ſiq̄dē vehemēs iflāma° ſūe

rit τ sic sup. ꝑcedat cū eo qđ est sicut aqua melo nis indi: aut aqua citrulli aut cucurbite cū aq̃ zucchari: aut aqua or. excor. Sȝ nota φ Aui. nō laudauit aquã cucurbite in hoc casu: immo di xit aqua ꝟo cucur. q̄uis ab vna parte conferat su. inq̄tū infrigidat: q̄nq̃ tñ nocet τ debilitat cū ꝑuocatione: τ .i. qꝛ debiliter ꝑuocat: qm̄ vt s̄. declaraui de mēte Auēto. Humidū cucurbi te est magis spissum τ grossum humido aliarū herbaꝝ vel fructuū infrigidātiū: ideo extrinse cus applicādo vbi est necessitas infridationis ꝑ succū cucurbite fit maxime impressio: ꝑpter ergo grossam subam multū nimis inspissat: τ sic vꝛ ꝓhibere sputū vel saltē debilr̄ ꝑuocat: τ ita nō placuit Aui. in hac intētione: τ ꝑinde cōti nuādo dixit. Ea aūt a q̄bus est abstinēdū sunt sicut portulaca τ aqua endiuie. Addit Me. τ pa pauer: τ oīa in q̄bus est infridatio τ inspissatio sup. fortis. Sed de aq̃ endiuie dubitat Gen. qm̄ in ea vꝛ esse non excessiua infrigidatio neq̃ in spissatio: immo aliqualr̄ ꝑuocatio τ abstersio φ totū intēdimus. Gētilis nō respōdet ad tex. sed refert Dynū: q̄ dicit φ textus est corruptus τ ꝑ aquã endiuie φ intellexit aquã lactuce τ il la inspissat nimis: ita vt ad eā nō audemus: et ita etiā Nicolus acceptat φ ꝑ endiuiā intelle xit lactucā. vñ possumus in intētione vti endi uia: lȝ multi ex apparētia huius textus eā non admittāt in casu sed bñ semē ei⁹: qm̄ ab oīb⁹ lau datꝛ ad facilitādū etiā sputū ex parte mēbrorū est: vt i potu detꝛ aqua q̄ ad caliditatē declinis sit. s. actualē sorbēdo cōtinue. i. quasi cōtinue: qm̄ cōfert ei valde: vt vult Auic. τ hec aqua est vt aq̃ or. in cā cal'a vel iniubaꝝ: τ in cā frīda ma gis mellis vel passulaꝝ. ℭIn hac ergo intētiōe stante inflāmatione a cā colerica vȝ decoctio iniubaꝝ se. cōium vt cucurbite τ citrulli. cū or. excorticato multū decocto: τ cū zuccaro pōt fie ri sirupus: vȝ ēt si fiat sirupus vt infra. ℞. sirupi vio. ℥. j. ʒ. aq̃ decoctionis: vt supra. ℥. iij. fiat siru pus: τ exhibeatur in mane ī aurora: τ post duas vel tres horas exhibeantꝛ. ℥. v. aque or. cū zucca ro τ in estate exhibeantur ista tepida: in hyeme cal'a. Ad eandē intētionē vȝ sirupus de iniubis cum decoctione vt supra. Et si volumus magis infrigidare addamus de se. psilij: se. papaueris: sed vbi velimus minus infrigidare: vt in ꝑcessu qñ expuitur mā tendēdo magis ad temperamē tum exhibeamus hec duo semina: τ addam⁹ in decoctione liquir. τ sebesten: τ postea simul pas sulas. Et si volumus possumus ponere cum siru pis aquam sublimationis endiuie τ melonis τ citrulli: τ si volumus in forma electuarij hanc intentionem perficere: facit ad hoc conditū de violis vel zuccarum violatum τ diadragantū frigidum. Nicolai τ possumus facere mixturaȝ ẜm hanc formam. ℞. diadraganti zuc. vio. añ. ℥. j. ʒ. suc. liquir. zuccari candi violaꝝ gummi ara bi. añ. ʒ. ij. cum sirupo viola. fiat cōfectio. ℭSȝ vbi materia non sit calida neq̃ sit tanta inflam matio potest in sirupis addi pro media ꝑte vel quarta de sirupo liquir. τ in decoctione addi de passulis: vt dictum est vel radicem lilij albi: vt vult Aui. τ in confectione potest addi de diape nidion τ subtrahere de diadraganto: τ addere puluerem liquir. vel capillorum ve. potest etiaȝ fieri hoc multum gratum si fiat vt infra. ℞. iu iubarum sebesten capil. ve. añ. decoquantur cō uenienter: τ in decoctione colata amigda. dul. infundantur depillate τ contuse. exempli gra. ℥. j. ʒ. se. papa. al. etiam contusi. ʒ. ij. per. iiij. vel vj. horas: postea fiat emulsio de dictis τ expri matur lac ab eis: τ in his lactibus sic expressis addatur diadragantum τ penidiorum. añ. ℥. j. ʒ. τ super ignem ponantur τ lento igne bulliāt vsq̃ ad debitam inspissationem ad formā loch τ quasi continuo lambendo deglutiatur: τ in ꝑ cessu materia aliqualiter inspissata remoueatꝛ se. papa. τ in decoctione addatur de dactylis et de seminibus cotti excorticatis. ℭExterius au tem etiam fluente materia vt fuit dictum a ꝑn cipio si fuerit subtilis calida potest preparari digerendo cum inunctione facta ex oleo vio. co lato τ cera colata apponendo etiam aliquid de dragagāto vt voluit Se. τ ad facilitādū sputū hui⁹ māe valet fomētatio facta cū aqua calida spōgia infusa in ea: τ etiaȝ embrocatio ab alto supra locum ad hoc facit.

ℭIn materia autem frigida a principio non grossa nimis neq̃ viscosa nimis facit syrupus acetosus simplex modice acetositatis cum mo dico mellis violati: τ cum decoctione liq̄ritie passulaꝝ τ capilꝉ. veñ. τ in ꝑcessu magis potest addi de syrupo de liq̄ritia: τ tādē magis in pro cessu pōt addi paꝝ de syrupo de ysopo addēdo in decoctiōe de radice lilij τ duas ficus. ℭEt si mā fuerit grossior pōt exhiberi oxymel simplex cū melle vio. vt. s̄. τ cū aq̄s ysopi τ bethonice τ buglosse vel cū aqua decoctionis: vt supra: ad dēdo etiam ysopum τ hasce in ꝑcessu magis: et mā magis digesta ad melius excreādū valet sy de prassio τ de ysopo cū decoctionib⁹ fortiori bus de q̄bus abūdāter supra dcm̄ est in ca° de asmate. ℭEt si materia fuerit melica cū oxymel le τ syrupo violato vel melle violato ẜm diuer sas materias cū aquis lupuloꝝ buglosse vꝉ de coctionis passulꝉ. liq̄ri. epithimi polypodij floꝝ boraginis τ buglosse: habilitabitꝛ materia ad screatum.

ℭEt in materia mixta opȝ ẜm diuersitatē in tētiōis diuerso mō medicinas miscere: τ tūc ꝑ cōfectionib⁹ valēt diapenidiō τ diairis τ cōdi tū de buglossa: addēdo etiā de loch de pino τ de reliq̄s ẜm qđ dcm̄ est. s̄. in capitulis tussis τ as matis. ℭExtrinsecus aūt valēt facilitādo spu tū diuersa ingenia ex vnctiōibus emplr̄is cata plasmatibus τ alijs appositis pectori τ lateri bus in loco doloris: sed talia debēt exhiberi cū mēsura gradatim incipiēdo a debilioribus in tendendo ad fortiora. nam si exhiberentur cali da a principio non facta euacuatione essent ad nocumentum. Nam loquens de his Rasis quar to continentis dixit. Nulla fiat calefactio nisi post euacuationem vehementem. fiāt ergo ano dina parumper ad calidum declinantia a prin cipio in materia frigida vt inunctio cum oleo amigdala. dul. cum modico olei camomille: et parumper croci τ cera lota: τ in processu potest addi oleum de lilio: τ tandem venire ad anethi num τ laurinū τ irinum: vbi materia esset mul tum grossa valent etiā decoctiones τ ex eisdē. s. camomilla, melliloto fenugreco et semine lini faciendo fomētationes cum spongia vel filtro τ ponēdo supra locum: τ in mā magis cal'a po

Prohibetꝛ i hoc casu portulaca τ aq̃ endiuie τ preci pue ẜm Mesue.

Dicit moderni φ ꝑ aquã endiuie intelligitꝛ aq̃ lactuce.

nẽdo de violis liq̄ri.dragaganto sil̄ cũ eis:ꝛ in mā magis frida;ponendo ficus dactylos passu/las ysopũ ꝛ sil̄ia.¶ Pñt etiā fieri empl̄a ad in/tẽtionẽ simul resol̄onis ꝛ ad sputũ facilitādum vt infra.℞.violaꝝ folioꝝ altee.añ.ptẽ.j.radicũ lilij al ptẽ.ij.florũ camomille dragagāti.añ.p/tẽ.j.ʒ.oĩa simul coq̄nt:postea cũ farina or.ꝛ fa/baꝝ.añ.ptẽ.j.fiat empl̄m cũ modico olei amig.dul.vel de lilio:ꝛ si materia sit grossior addatur de semine lini ꝛ anethi in decoctione:ꝛ ita pos/ses multiplicare remedia localia ad libitũ ha/bitis simplicibus in casu seruiẽtibus:de q̄bus etiā videbit̃ post in intẽtione maturationis.i.ↄuersiõis materie ad saniẽ.nā ibi ponẽtur etiā fomẽtationes ꝛ empl̄a q̄ ad istā intẽtionẽ cõue/niũt:qm̃ q̄si nulla dr̃ia est i hac intẽtiõe ꝛ i illa

Nota.

q̄ñtũ ad localia extrĩsec⁹ applicāda nisi ꝙ i hac i tẽtiõe pñt aliq̄l̄r dñari resolutiua hũectatis vbi in intẽtione saniatiõis opꝫ equal̄r miscere de lenitiuis ꝛ resolutiuis:vt cadat maturatio eq̄l̄r in mām:etiā in alio est aliqualis dr̃ia:qm̃ in hac intẽtione nõ oꝫ empl̄a multo tp̃e teneri supra locũ:qm̃ cũ reseruātur multo tp̃e ducunt ad saniẽ includẽdo vapores interius:iõ in hac intẽtione laudat̃ vt nõ ꝑdurẽt empl̄a nisi per duas horas vel tres ad plus sup̱ locũ doloris:ꝛ postea debet remoueri ꝑ tempus:ꝛ postea reite/rari.

Questio.

¶ Sꝫ restat hic vt declaret̃ difficultas nõ parua ꝓpter apparẽtẽ cõtrarietatem auctorũ s.de exhibitiõe balnei in hac intẽtione.s.ad fa/cilitādũ sputũ ꝛ resol̄onẽ simul cũ mitigatione doloris.nā ip̄m visus est laudare Hip.3° regi.acutoꝝ:textu cõmen.59.vbi dicit:balneare in ꝑipleumonia iuuātius ꝙ̄ in acutis febrib⁹ est addit.in latere em̃ ꝛ tenere coste atq̃ȝ inter spa/tulas dolorem exñtem mitigat.Itẽ exeq̄tur q̃ꝺ ꝑ sputum necesse est excreari ꝛc.ponẽdo alia iu/uamẽta:ꝛ Ga.in commẽto dixit:pleuretic⁹ iu/uat̃ ꝑ ipsum.s.balneum ꝓpterea qꝛ sedat dolo/rẽ quẽ habet ꝛc.Sed clarius loq̄ns Ra.4° con/ti.postꝙ̄ laudauit quasdā medicinas in inten/tione expuitionis dixit:verũtñ balneũ mitigat dolorẽ lateris ꝛ facit ad expuẽdum humores et emẽdat anhelitũ mitigādo dolorẽ accñtẽ in la/tere ꝛ thorace ꝛ spatulis:iõ iudicat̃ maximi iu/uamẽti ꝑ ꝑipleumonicis ꝛ pleureticis.Addit:vñ vtendum est balneo in huiusmodi passioni/bus securiter absq̃ȝ alio dubio eo q̃ꝺ faciet ad expuẽdũ sputum:ꝛ tādem post multa verba di/xit:verũtñ nõ est vtẽdũ balneo añ purgationẽ eo q̃ꝺ cõgregabit reumata ad loca lesa:sꝫ si vsus balnei fiat post purgationẽ:vt dicit faciet ad expuẽdũ humores vehemẽter.Ecce q̃ũo isti oẽs consentiũt in exhibitione balnei.s.infundẽdo corpus in cõcha balnei aque dulcis vel melius aque decoctionis reꝝ approp̄ataꝝ:vt maluarũ

Questio.

folioꝝ altee paritarie cũ fenugreco semine lini ꝛ sil̄ibus.¶ Sꝫ ꝯ hoc ẽ exp̄ssa sñia Aui.4ª p̄mi ca° 25°.vbi gñaliter in cura occultoꝝ a̅patũ di/xit:ꝛ opꝫ vt ea habẽs a balneo ꝛ vino ꝛ motib⁹ ꝛc.caueat:ꝛ etiā Rabi moy.ꝑticula 19ª.suorꝫ affo.videt̃ modificare ṽba Ga.ꝛ auctoꝝ aliorũ sic sentientiũ:vbi sic scribit̃.ait Moyses dñis fe.est balneũ vtile factũ post ipsaꝝ digõnem et veniens ibi ṽba affo.supp.vera.ꝛ addit:sed illi q̄ dixerũt in bonitate balnei dñis a̅patis late/ris.i.pleuresis ꝛ a̅patis pulmonis manifestant mihi ꝙ ipsi volunt intelligere de h̄ñtibus pas/sionẽ in latere vel in pulmone ex mala compl̄o/ne vl̄ humoribus pũgitiuis sine a̅pate ꝛ sine fe.ꝛ isti sunt q̄bus est balneum vtile:ecce quomo/do aduersatur sententijs pauloante dictis.

¶ Pro cõcordia dicatur ꝙ qñ corpus ꝟm toti⁹ habitudinẽ esset ꝑfecte mũdificatũ:ꝛ virt⁹ es/set cõstās:ꝛ quasi nulla esset fe.tũc isto casu stā/te pur aliquali materia in pectore cum modico dolore posset balneum exhiberi al̄s nequaꝙ̄.Et istam sñiam modificauit Ras.in loco supra vbi dixit.Juuabile quoq̃ȝ iudicatur si virtus non fuerit defecta ꝛ morbus non fuerit nimis calidus:ꝛ ad hec omnia respiciẽs Aui.dixit.Et post declinationẽ manifestam administra bal/neum:ecce signāter dixit manifestam ꝟm modũ expositũ.Nā nõ ponā hic specialiora multipli/cata remedia:qm̃ de his copiā habebis si recur/ras ad capitula suꝑiora.Et nota ꝙ lꝫ hec inten/tio sit tertia in ordine nostro:tñ medicine iuuā/tes ad sputum digerendo materiā:etiā habili/tando membra sunt ꝑ omnia tp̃a morbi debite applicande saltem vsq̃ȝ ad tp̃s quo querim⁹ re/solutionem de materia vel insensibilem vel sen/sibilem propter sputum anteꝙ̄ putrefiat.

¶ Si igitur cum his erit sufficienter expurga/ta tota materia ꝛ dolor in totũ mitigatus bene erit.Et si nõ:postꝙ̄ iam facte sunt eñones ꝛ per flõmiam ꝛ per resolutionẽ ꝛ clysteria ꝛ non mi/nuitur dolor neq̃ȝ multiplicat̃ sputum dicebat Aui.vt.s̄.dictum est.Cũ flõmas ꝛ eñas:ꝛ oĩa alia facis que necessaria sunt ad resolutionẽ et nõ sedant̃ accñtia:tunc scias ꝙ ꝓhibitio colle/ctionis quā queris difficilis est:immo sup.tũc cõuertit̃ materia ad saniẽ.Et similiter dicebat Mesue.dicens.Si aũt resolutio quā queris nõ fuerit possibilis:immo tendit ad hoc vt suppu/retur:ꝛ hoc significat̃ ex eo ꝙ nõ mundificat̃ in xiiij.diebus:immo multiplicatur dolor ꝛ febris ꝛ difficultas anhelitus ꝛ tussis ꝛ nõ fuerit dimi/nutus.s.ibi dolor ꝛ accñtia:neq̃ȝ ꝑ flõmiā:neq̃ȝ per sputuꝫ:neq̃ȝ ꝑ alia si virtus nõ fuerit fortis expecta casum eius ad mortẽ:si nõ vt vult Hip.po.ꝑmutatur ad collectionem:ꝛ tunc opꝫ vt sit ars in ꝑducendo celeriter collectionẽ ad suppu/rationem.Hoc ergo cõplebit̃ ꝟm intentiones.prima erit maturatio ipsius a̅patis.2ª erit si a natura non rumpatur a̅pa post maturationem oportebit ingeniari ad rupturā eius:postea ad mundificationem ꝛ abstersionem eius materie.

Cum ples/reꝟ ad sup/purationẽ conuertit̃ tres sunt h̄ñde intẽ/tiones.pri/ma inten/tio h̄ñda ẽ q̄ est matu/ratio a̅pa/tis.

¶ Et in p̄ª intentione dicebat Aui.cũ est hec in/tentio sup.ad suppurationẽ nõ iteres flõmiam vt nõ congeletur materia que habitura est col/ctionem.Nam congelatur eũato sanguine ꝛ spi/ritu per flõmiam:vt patet:ꝛ hoc est ex ipsis vñ fit defectus in maturatione sanguis:vt constat ꝛ multo magis in maturatione aliaꝝ materieꝝ minus aptarum digeri.Nā talis digestio ꝛ ꝑfe/ctio ad saniẽ cõplet̃ a calore naturali:vt alibi fuit declaratũ:ꝛ inde diminuto calore naturali ꝑ flõmiā fit impedimentũ in tali digõne:ꝛ hoc intelligit̃ iam virtute debilitata vel ꝓpter eũo/nes p̄cedẽtes de flõmijs vel tenuitatẽ diete vel ꝑ laccñtia que p̄cesserũt:sed cõstāte virtute ꝛ in corꝑe forti natural̄r ex quo in p̄n° collectiõis si/ue saniatiõis augent̃ accñtia de dolore ꝛ fe.ꝛc.laudabile est ad diuersionẽ ꝛ infrigidationẽ vt

iterata fiat minuta flōmia:qꝛ magis valebit
mitigationi doloris ꝙ aliō ingeniū. Et ad istū
sensum dicit. A. flōmia ꝟo plus cōfert doloribꝰ
vincētibus. Idē intelligiꝶ ꝛ de solōne vētris:q̄
etiā valet ꝛ si antea etiā fuisset facta. Quibus
factis cū iam cōstat de collectione ꝑ signa dcā
tūc dicebat Aui. i p̊nº de empimate necessariū
est vt iuuamētū fiat ad maturādū post mūdifi
cationē corporis:oꝫ igꝛ vt intēdamus tali ma-
turationi vel saniatiōi:vt cōpleaꝶ ꝙ citius fie
ri pōt:ꝛ hoc cū medicinis ꝛ ab intus ꝛ ab extra
cōuenienter applicatis semꝑ cōmemorando qŏ
dcm̄ est. s. vt caueamus rupturā apātis añ ꝑfe
ctā maturationē vel saniationeꝫ:qꝛ est magni
timoris vt fuit. s. declaratū. ¶ Circa ḡ ea q̄ ꝑ
interius valēt pn̄t adduci syrupi supꝰ dicti ꝛ in
alia intētione digestiui ꝛ in causa calꝰa ꝛ in fri-
gida:sꝫ oꝫ vt he medicine magis aggregēt eq̄lē
quasi ꝟtutē lenificationis ꝛ resolōnis:vt supra
dcm̄ est:in his tm̄ gradatim ꝓcedēdo:incipien-
do ab eis q̄ sunt in gradu tempate opōnis extē
dēdo ad eas q̄ magis eleuanꝶ donec ꝑueniant
ad gradū fortitudis:vt vult Mes. vñ addit. Et
scias ꝙ p̊nᵐ opōnis a medicis fortibus inequa
lem facit maturationē ꝛ apā aperit sup. nō di-
gesta mā. In mā ergo calꝰa fiat syrupus ex deco
ctione oꝛ. excorticati sebestē iuiubaꝝ ꝛ pass. et
cū zuccharo vel penidijs pōt fieri syrupus ꝛ ex-
hibeaꝶ cū aq̄ oꝛ. excorticati plꝰm decocti. Et in
ꝓcessu pt̄ addi i decoctiōe de radice vngule ca-
balline ꝛ liq̄ri. ꝛ brancha vrsina. Et si mā fuerit
magis frida:vt cōiter euenire solet:qm̄ calide
magis resoluūtur:tūc pōt fieri syrupus cuꝫ de-
coctione pass. ꝛ liquiri. ꝛ radicū vngule cabali
ne:ꝛ cū duabꝰ vel tribus ficubꝰ in decoctione:
ꝛ post addatur de zuccharo vel melle equalꝛ:ꝛ
pn̄t addi in ꝓcessu dactyli ꝛ radix lilij. Et dicit
Me. Et ex his est decoctio fenugreci ꝛ ficuū sic
carū vel radicū lilij cū melle:ꝛ ex eis fortius est
decoctio ficuū passu. enucleataꝝ cū fenugre. ꝛ
semīe malue ꝛ altee ꝛ cū melle:sꝫ semꝑ aduerta
tur ne sit excessiua caliditas:qm̄ excessiua cali-
ditas debilitādo naturalē impedit maturatio
nē. Proīde dicebat Aui. Si āt fuerit caliditas
plima deꝶ in potu aq̄ mellis in aqua oꝛ. aut aq̄
mellis subtilꝫ sola. Et dicebat Me. Et si fuerit
caliditas i eo vehemēs:tūc cōueniēs est aq̄ oꝛ.
cū iulep subtili aut cū aq̄ mellis aut cū aq̄ orđ.
decoctionis radicū maluaꝝ:aut se. eaꝝ aut al-
hemēs ꝛ virtus fuerit fortis:opꝫ dicebat. A. vt
in potu tribuaꝶ decoctio ysopi in qua cū yso-
po decocta sunt hasce ꝛ prassiū ꝛ ficus ꝛ mel.
¶ Exterius aūt valēt p̊º fomētationes ab alto
facte ex decoctiōe maluaꝝ altee fenugreci:ꝛ se.
lini:ꝛ ꝓprius valent ħ emplꝰa in mā calꝰa facta
ex matre violaꝝ ꝛ ex maluis bullitis in deco-
ctione:postea cū farina oꝛ. ad ꝑtes. ij. vt exem-
pli gratia. ℥. j. cū farina fenugreci. ℥. ß. ꝛ butyro
pecudino pōt fieri emplꝰm vel cū axūgia porci
recēti:ꝛ in mā frigida fiat emplꝰm:vt infra. ℞.
radicū altee radicū lilij añ. M. j. decoquantur
optime postea fortiter cōtūdātur:ꝛ addaꝶ eis
de farina frumēti:fenugreci. ꝛ semen lini. exem
pli gr̄a. añ. ℥. j. postea cū toto addaꝶ de oleo de
lilio:ꝛ axūgia:vt. s. ꝛ fiat emplꝰm possumus etiā
incorporare pass. ꝛ ficus ad istā intētionē in de

coctione:ꝛ cū his ꝛ similibus maturabiꝶ apo-
stema:ꝛ ex valde bonis dicebat Me. est quod
fit ex folijs caulium:ꝛ farina fenugreci ꝛ buty-
ro. Et Aui. laudauit cinerē radi. caulium q̄ con
ficiaꝶ cū adipe:ꝛ fiat cū eo emplꝰm. Sed si velle
mus facere inunctiodes valet dialtea valꝫ vn-
guētū zacharie positū a Mes. valet ysopus hu
mida cū oleo de lilio ꝛ modico croci ꝛ cere paꝝ
fiat vnguētū:sꝫ maior vis cōstat in emplastris
ꝛ ad hāc intētionē. s. saniationis ꝛ maturatio-
nis:ꝛ etiā maturato apostemate ad rumpendū
facit accubitus supra latus egrum:vnde dice-
bat Aui. ꝛ oportet vt dormiat ante horam eru-
ptiōis super latus infirmum:adiuuat enim ad
spuendum ꝛ rumpendum.

¶ Maturato aūt apāte qŏ cognosciꝶ:vt supra
dcm̄ est ex remissiōe doloris ꝛ febris ꝛ multipli
catione grauedinis in loco collectiōis:tūc oꝫ
intēdere ad rumpēdū apā cū causis faciētibus
ad rupturā apātis de forti locutione ꝛ vocife-
ratione alta ꝛ de motu aliq̄ualꝛ inordinato et
mouere sedē suꝑ quā sedet:ꝛ cū dormit supra la
tus infirmū reuoluaꝶ subito impetuose supra
latus sanū:ꝛ sunt q̄ agitāt eos:vt Me. in loco
pensili aut in cunis. ¶ Et in cibis etiā eligan-
tur cibaria acuta aliq̄ualꝛ salsa ꝛ sorbitiones
sint fermētate vel ex pane vel ex farina:ꝛ bro-
diū etiā ciceꝝ laudaꝶ ꝛ panis fermētatus infu
sus in aqua mellis aut in rob ꝛ in hm̄ōi:ꝛ in se
cūdis mēsis valēt passule ꝛ amig. dul. ꝛ amare
ꝛ dactyli:dicebat Auic. q̄dē sunt vltimi in hac
hora. ¶ Per medicīas aūt ꝑ interius via syru-
poꝝ in cā calꝰa vꝫ oxymel:ꝛ in causa frigida fac̄
mirabilꝛ syrupus de prassio:immo dicit Auic.
ꝙ est vltimus maxime si exhibeaꝶ cum modico
succi scabiose vel aq̄ eius. Et ad hāc intētionē
laudāt auctores medicīas tyriacales vt metri-
datū ꝛ tyriacā:de q̄bus dicebat Aui. Et conue-
niētiores hore ad potādū ipsa sunt post matu-
rationē integrā vt rūpātur. s. apāta ꝑm conser-
uationē innati. s. caloris:tm̄. j. dixit. Et dare in
potu metridatū vel tyriacā in hac hora est iu-
uatiuū. Sꝫ addit. si nō fuerit fe. neq̄ debilitas
neq̄ extenuatio:ꝛ he consydrationes babeanꝶ
nō tm̄ in exhibitione hoꝝ sꝫ etiā habeantur in
exhibitiōe alioꝝ calꝰoꝝ acutoꝝ:vt dactyloꝝ:ꝛ sy
napis ꝛ semen vrtice:ꝛ silium:vt radi. ireos se.
nasturtij q̄ in hac intētione cōiter laudāꝶ. ¶ Ex
terius aūt silꝛ cū emplꝰis dictis possunt fortifica
ri cū fimo columbino ꝛ cū fermēto:ꝛ cū melle:ꝛ
cū dactylis:ꝛ similibus. ¶ Et qñ cū his nō rum
pereꝶ est timorosum:quare opꝫ vt apiaꝶ colle-
ctio cū flebotomo aut cauterio vt sanies egre-
diatur:ꝛ tunc est necessarium vt cognoscas par
tē in qua est pus:sicut etiam est necessariū sci-
re paulopost stante sanie cōgregata in corpore
applicatis etiā alijs signis ꝓprijs pleuresi col-
lecte ex his q̄ sunt dicta de grauedine illiꝰ par-
tis ꝛ alijs:ꝛ tunc cauteriꝫetur suꝑ eodem loco
cum cauterio puncti. s. igniti vt ꝑforetur pectꝰ
vsq̄ ad locum collectionis vel aperiatur cum
sagitella vsq̄ dum perueniatur ad saniem vt
extrahatur ꝛ excitetur totum paulatine euan-
do de qua accipiatur omni die parum absq̄ ex
tractione plurima subito:ꝛ tandem mundifice
tur cum mundificationibus et absterfionibus
quotidie factis vt cum aqua mellis aut cum vi

no mellito ꝛ similibus: ꝛ non permittatur fieri cōsolidatio nisi facta integra mūdificatione: et tūc fiat cōsolidatio vulneꝝ vt etiā statim dicet fluxa sanie in pectus qñ erit expediēs eam ꝑ exterius euacuari. Jlla tñ cura magis conuenit in pleuresi non vera ex parte situs vbi permutat mā apatis ad suppurationē exterius. ❡Si aūt apa intrinsecus rūpat vel a natura vel cuꝫ artificio dato supra: tūc stat alia intētio de absterfione saniei q̄ ruptura declarabit ꝑ remissionē doloris ꝛ grauitatis loci pus dolorosi: sꝫ aliqñ erit grauitas in fundo pectoꝝ: ꝛ aliquotiēs ꝑ sputū saniei: ꝛ aliquotiēs ꝑ exitū eius cū vrina vel egōne ꝛ ꝑ rigorē supueniētē: cōplebitur igr̄ h̄ intētio cū administratiōe medicinaꝝ mūdificātiū saniē ꝑ easdē vias ꝑ quas natura eam dirigit. s. ꝑ vrinā vel intestina si ad dicta mēbra demādet simul cū medicinis lauatiuis ꝛ abstersiuis apponēdo aliquas medicinas dicta membra respiciētes: qꝛ ad dicta mēbra dirigētes et eadē ꝯfortātes: de lauatiuis sunt aqua zucchari ꝛ aqua oꝛ. ꝛ aqua mellis ponēdo semīa maiorane in frigida: vel spicā deriuādo ad vias vrine: vel liq̄ritiā: ꝛ si ꝑ viā secessus apponēdo cartamū: ꝛ sil'ia: ꝛ brodiū ciceꝝ rub. est ad hāc intētionē cōueniēs: decoctio etiā ysopi cū radice lilij: ꝛ maxime celestis. i. ireos ꝛ tādē aristologia talia sunt pl'm abstergētia: ꝛ ius galli antiqui cōpetit etiā ad has intētiones: sed dicebat. A. ꝛ est v̄bū multū notabile: etiam qñ materia expuit ꝙ cū fe. est fortis nō sup̄fluas in calefaciēdo qm̄ debilitat virtus ꝓpter malitiā compl'onis: ꝛ deficit sup. ꝓpter debilitatē a spuēdo vl' sup. aliter expurgādo. ❡Si aūt mā recipiat in spatiositate pectoris vt fieri solet: tūc ad hoc valēt q̄ dicta sunt sup̄ de tussi materiali ꝛ de asmatate: vt syrupus de ysopo cū aqua oꝛ. et vꝫ loch de caulibus ꝛ loch sanū ꝛ exꝑtuꝫ ꝛ plura reliq̄ diuersa q̄ mūdificāt pectus ꝛ pulmonē: vt ibidē habuistis faciēdo etiam supra pectus embrocationes linimēta ꝛ empl'ationes cū approꝑatis mūdificātib⁹ ꝛ habilitātibus ad sputū: de q̄b⁹ al's dcm̄ est. ❡Aliq̄ laudāt vomitū in hac intētione ꝓuocatū cū interpolatione cū aqua mellis ꝛ sale: vt fuit Me. Sed reuera suspectus est vomitus. nam aliquotiēs tāta q̄ntitas materie agitat ꝑ eū ꝙ portio hui⁹ fluit versus coꝛ ꝛ precocat ꝓinde dicebat Aui. ꝛ p̄cipit sup. ab aliq̄bus qñ q̄ritur ruptio apatis vt vomitus fiat parce in hmōi horis verū. i. timorosuꝫ: qñ cꝫ em̄ facit possidere eruptionē magnā vice vna: ꝛ qñ cꝫ p̄focat sup. ꝓpter causam dcām: ꝛ ita eadem est rō in empimate. Et qñ talia nō sufficiūt oꝫ aliquotiēs deuenire ad suffumigia exiccatiua de q̄bus dcm̄ est in ca° de tussi ꝛ asmate. ꝛ circa hāc intētionē bñ nota ꝙ ꝓpterea q̄ multū laborat virtus in expellēdo mām ꝛ multū debilitat in expellēdo et est necessaria dicte materie in breui tempore expulsio: qꝛ nisi mūdificet in xl. diebus vtplurimum transit in ptisim.

❡Jdcirco necessaria est eis dieta pl'm restauratiua bone q̄litatis ad virtutē cōseruādaꝫ vñ sunt necessaria oua ꝛ carnes ꝛ vinū ꝛ sil'ia: ꝛ lꝫ stāte sanie in cōcauitate pectoris quasi de necessitate cōcomitet fe. nō opꝫ p̄pterea terreri medicū ab exhibitione horum cibariorum nutritiuorum ꝓpter timorē fe. nā cū expelletur materia minuet fe. oꝫ ergo virtutē confortari ad hoc vt materia expuat: ꝛ ꝯñr fe. remoueat: ꝛ istum cañ. insinuauit nobis Aui. in ca° de empimate in fine cū dixit. Et in hmōi q̄dē hora necessaria est cōseruatio virtutis cū carne ꝛ cibo tēꝑato: ꝛ addit: ꝛ nō cōsyderes fe. qm̄ apa nō sanat duꝫ sanies ꝑseueret remanēs: cū ergo expuit eradicat: ꝛ cū cōfortat eger ad spuendū saniē: aut ad id procurat. s. sup. ex medicinis vel cuꝫ cauterio remouet fe. ꝓculdubio. ❡Et ex hoc vltimo nota ꝙ nō tm̄ in exhibitione cibi calefactiui opꝫ hunc. cañ. seruari nō attēdēdo ad fe. immo etiā in exhibitiōe medicinaꝝ calidaꝝ abstergētium ꝛ saniē mundificantiū: ꝛ lꝫ videātur obesse propter fe. tñ iuuāt remouēdo causam eius nisi ergo sit fe. multum vehemens q̄ principal'r ad se aduocet curā non debemus in casu desistere ab vsu medicinaꝝ mūdificātiū ꝛ abstergētiū: et si parumper calide sint. Et hoc bñ nota.

❡Et quoniam non semper propter multitudinē materie ꝛ debilitatē mēbroꝝ pōt fieri completa mundificatio de materia q̄ si nō mundificat infra. xl. dies timor magnus est de casu in ptisim stāte mā saniosa in cōcauitate pectoris ꝓpter vicinitatem eius ad pulmonē: ꝛ ꝓpter timorem ꝯñr corrosionis eius: siue talis materia fuerit in pectore recepta ex rupto apate pleuretico: siue ex rupto apate pulmonis: siue ex catarro ex cerebro defluxo: ꝛ multo tempore in dicta vacuitate retento: vbi ꝓpter caliditatem loci putrefit ꝛ ad saniem cōuertitur: tūc isto casu necessaria est extractio saniei ꝑ exterius cum officio chirurgico.

❡Et hanc sententiam innuebat Auicenna in cap° de empimate: cū dixit. Cum autem estimaueris in pleuresi. i. ex pleuresi mām plurimam sup. receptā in loco dicto: ꝛ nō mūdificat in. xl. dieb⁹ neq̄ in paucioribus⁹: immo fac̄ cadere ī ptisim. i. in timorē ptisis: tūc necessarium est cauterium fieri cum cauterio minuto quo ꝑforetur pect⁹ vt mā exuccet ꝛ ext̄hat paulatim ꝛ abluat cū aq̄ mell'ꝫ: vel su. reliq̄s lauatiuis: de q̄b⁹ dictū ē. s. ꝛ adiuuet ad extractionē ei⁹ ad exteriora su. cū oī īgenio possibili: qm̄ aliqñ ꝯuertēdo corp⁹ sup̄ locū ꝑforatū aliq̄tiēs exhēdo cū spōgia supposita tussicula aliq̄l'r inducta ī īfirmo ꝛ cū alijs ingenijs notis medicis expertis. Addit. cūq̄ꝫ mūdificata fuerit sufficiēter. s. mā ꝑueni. i. ꝑmuta te ad cōsolidādū. ❡Et qm̄ mā aliqñ peccat in vna ꝑte pectoris tm̄: vt in dextra vel in sinistra: ꝛ aliquotiēs in cōcauitate pectoris eq̄l'r maxͤ cū est facta talis sanies ex catarro ad eligēdū locū debitū cauterij vel ꝑforationis dicit Aui. oꝫ vt cognoscas ꝑtē in q̄ est pus ex p̄dictis modis. s. ex grauitate ꝛ pōdere partis illi⁹. Et vt dixit Ra. de mēte Ga. 4° cōti. ꝙ patiēs hora post horā iaceat supra latus mouēdo se de vno latere ad aliud: ꝛ tunc latus sup̄ q̄ pēdet si est grauitās ꝛ coartās: tūc illud latus est oppositū loco saniei. v̄bi grā. si hō habeat saniē in parte dextra qñ v̄tit se supra partē sinistrā sentit ponderositatē postea in sinistra: qꝛ cadit tūc sanies supra mediastinū ad sinistram: ꝛ sic tūc grauat ꝓpterea ꝙ iacet supra latus sanū sed quando iacet supra latus egrū: tunc sanies cadit supra costas eiusdem lateris ꝛ eis appodiat: ꝛ ꝓinde non grauitat: ꝛ proinde illa grauitas saltem

Nota.

Nota bñ.

Nota.

nõ est tanta sicut erat in opposito latere: ꝑcipit etiã ex sono ipsius saniei q̃ aliquotiẽs sentitur cũ eger mutat se de latere ad latus debite attẽdẽdo: ⁊ qñ est in vno latere tũc istud latus ꝑcipit cal'm ad tactũ. Dicit etiã Ra. Et eãdẽ sentẽtiã accepit Aui. ꝙ infundat pãnus subtilis in luto rubeo dissoluto in aqua: ita sup. vt tingat pãnus: ⁊ taliter humidus parũ expressus apponat parti dolẽti vel saltẽ suspecte: ⁊ latus in q̊ facta fuerit velox exiccatio luti in eo latere facta est adunatio puris vel saniei: ⁊ qm̃ forte manifestius declarabit talis exiccatio posito filo taliter intincto: ideo de eo fecit mẽtionẽ. A. Cognito ergo loco signet cũ encaustro ⁊ ibidẽ cauterizetur vel ꝑforet cõ flõmo: vt supra dictum est. Sed dicũt auctores: ⁊ ita Ra. 4° cõtinẽ. ꝙ vstio melior est ꝙ̃ incisio ad finiẽdum mãm ⁊ ꝓhibẽdo putrefactionẽ: ⁊ cum fieri debet, fiat inter costã ⁊ costã: ⁊ debet esse parua ⁊ stricta ne fiat nimia euo subita de mã: qm̃ cum ea magna fit etiã spũum exsolutio ⁊ debilitas. Et si cõtingat ꝙ debeat ꝑforari pars sinistra fiat in loco magis distãte a corde ꝙ̃tum possibile est ne cordi nocumẽtũ inferat. Et si sanies in vtrisq̃ lateribus cõtineret fiat in vtroq̃ latere: nõ tñ simul sed prius in eo in quo maior ꝙ̃titas saniei manifestat: deinde post. x. vel. xv. dies fiat in altero: ⁊ hoc totum semꝑ intelligat cõstante virtute: ⁊ in oẽm euẽtũ debet viuificari cũ odoribus aromaticis ⁊ reliquis viuificis ⁊ cibis restaurantis: vt supra dcm̃ est. ¶ Et facta aꝑtione ponãtur supra pectus res cõfortãtes pectorales: ⁊ super locũ cauterij res q̃bus curat locus adustionis ignis: ⁊ opꝫ stomacum ⁊ reliqua nãlia ꝯfortari. ¶ Et post perfectã mundificationẽ paulatine factam: tunc ꝓcedendum cuꝫ cõsolidãtibꝰ vulnus notis medicis. Et ꝓ hac determinatione clariori habenda vide affo. 6ᵉ ꝑticule. Quicunq̃ empici aut hydropici vtũtur aut incidũtur his effluente sanie aut aqua repente oĩno pereunt. Et que ibidem scribant ꝑ doctores: vide etiam differentia. 217. Conciliatoris in qua queritur si bezel siue incisio sub vmbilico competat hydropisi. Nam ibi tractatur sil'is mã et ponũtur multe cautele obseruande in sil'i fienda oꝑatione. Et cũ his sit cõpleta hec intentio.

De cura apatis indurati.

¶ Sed si apã induret ponũt auctores cure impossibilitatẽ: vñ Auer. 7° colliget. ca°. 16°. satis ad p̃nᵐ loquẽs de apatibus mẽbroꝝ officialiũ in membris intrinsecis dixit. Et mel'ica q̃ ad sanitatẽ nõ ꝓueniunt dicunt sclirotica ⁊ scateria: ⁊ raro fiunt in mẽbris intrinsecis: ⁊ qñ fiunt incurabilia sunt eo qꝺ indigent fortibus medicinis quas intrinseca mẽbra tolerare non pñt eo qꝺ eoꝝ cura non fit nisi cũ ferro qñ talia apata nõ resoluuntur nisi post longitudinem tꝑis: ⁊ tũc ⁊ ꝓpter hoc he curationes nõ fiũt sup. de dictis apatibus nisi cũ fuerint in mẽbris extrinsecis. Est ergo tm̃ in his intendendum cũ humectãtibus leuiter resoluentibus ⁊ confortantibus.

De cura hmõi apatis ꝑmutati ad pulmonem.

¶ Sed si hmõi apata ꝑmutant ad pulmonẽ: vt sepe fieri ꝯtigit erit cura eoꝝ cura ꝑipleumõie: de qua dicetur in. c. sequen. Et si ꝑmutent ad cerebruꝫ vel ad neruos vel ad alia membra recurratur ad curas egritudinum illoꝝ mẽbroꝝ: de q̃bus dictum est ante ⁊ dicetur inferius.

¶ Et si pleuresis successerit ad alios morbos dicunt auctores cõiter: qꝺ opꝫ tũc vt nõ fiat flõia ꝓcipue si egritudo q̃ ꝓcesserit fuerit antiqua et flõmati fuerint in illa prima egritudine: ⁊ tunc vꝫ scarificatio de qua dictum est supra de mẽte Alex. Et hoc intelligit si sufficiẽter facta fuerit flõia ⁊ corpꝰ nõ dicat eẽ ẽt mediocris saltẽ habitudinis: qm̃ vbi sic esset ẽt ꝯueniret flõia: sed vtẽdũ est lenitiuis clysteribꝰ ⁊ lenitiuis ẽt purgationibꝰ vẽtris cũ cassiafi. ⁊ cũ mãna. ¶ Et si seq̃tur ad catarrũ opꝫ attẽdere catarro deriuãdo mãm ꝑ caputpurgia ad nares ⁊ reliq̃ faciendo q̃ dicta sunt supra de catarro: ꝓhibendo tñ sternutatoria ⁊ gargarismata vt dictũ est supra non solũ in his apatibus pectoris: sed in oĩbus egritudinibus pectoralibus: non solum pñtibꝰ sed de q̃bus stat ꝓbabilis dubitatio qꝺ fiant.

¶ Iam vltimo succedit vltima intẽtio de accidentibus breuiter: que accñtia sunt multiplicia: vt vehemens dolor: sitis molestia: ⁊ fluxꝰ vẽtris: instantia vigiliaꝝ ⁊ difficultas anhelitus et aliquotiens mẽtis ꝑmixtio que accidit ex ꝓprietate cuiusdã speciei pleuresis: vt illius que fit in diaphragmate que verissima est: vt dictũ est supra que est maxime seuoꝝ accidentiũ: ꝓcipue in virtute discursiua ꝓpter colligantiã magnam cũ cerebro mediãte neruo magno de quo dictum est supra. Et in hoc accñti opꝫ multũ diligẽter ꝓcedere: qm̃ ⁊ si ꝑ colligãtiã fiat talis ꝑmixtio rõnis ⁊ ꝓ tãto videat esse intẽtio de cõprimendo ⁊ stipticãdo: q: tñ talia maxie disconueniũt in pleuresi: idcirco ea opꝫ dimittere: sed opꝫ intẽdere magis cũ diuertentibus vt fricationibus mẽbroꝝ inferioꝝ cũ cõfortãtibus cerebrũ ⁊ reprimẽtibus nõ omittẽdo lenitiua pectoris. Et de hoc dicebat Me. ꝙ opꝫ in hac ꝑte simul cõgeminare curã pleuresis ⁊ frenesis: hic em̃ est modus curationis si deus voluerit hanc egritudinẽ sanare. ¶ Et qm̃ vigilie magnũ dãt introitũ ad ꝑmixtionẽ rõnis cũ multiplicãtur: tũc expedit vt alibi dictũ est: vt exhibeat syrupꝰ de papauere de diacodion: ⁊ maxime circa p̃nᵐ morbi qñ maxime accidũt fluẽte mã. Nam tũc talia igrossando mãm ꝓhibẽt eiꝰ fluxũ ⁊ remittẽdo malã cõpl'onẽ calidã vident iuuare ad maturationẽ ẽt mẽbra ꝯfortãdo: ⁊ hoc est qꝺ dicebat Aui. de mẽte Gal'. in cura pleuresis. Et Gal'. quidẽ ꝓcepit in p̃n° vtendũ esse spẽbꝰ diacorenti. loch de papauere: qm̃ ꝓhibẽt mãm ⁊ maturãt ⁊ ꝯfortãt. Sꝫ verũ est qꝺ debẽt exhiberi cũ cautela ⁊ nõ nisi cũ multiplicant vigilie ne sputũ cõtingant: ⁊ ꝓhibeãt qꝺ est deterior eis: vt dicit Mes. qui exẽplificans de dictis medicinis dixit. Medicine ex semine papaueris meliores sunt eis q̃ facte sunt ex cortice sup. papaueris. Et inde dicebat etiã Aui. dico ꝙ necessarie sunt sup. tales medicine cũ nõ est excusatio ꝓpter vehementiã vigiliaꝝ. Et addit: ⁊ si nõ fuit id tũc fortasse cõgelat pap. mãm ⁊ ꝓhibet sputũ: ⁊ dicit ꝙ videt ꝙ semen cõuenientius est ꝙ̃ cortex. Tñ vt dicit Mesue minuit nocumentũ istorũ cõgelantiũ ⁊ inspissantiũ cũ cautela societatis s. medicinaꝝ lenitiuaꝝ habilitantiũ ad sputuꝫ vt si eis associet: qꝺ est sicut decoctio pass. aut aqua mellis rob: aut sup. zucchaꝝ: aut qꝺ ẽ eis sil'e: ⁊ ita ptꝫ ꝙ syrupus de papa. cũ zuccharo vl' rob factus aliq̃tiẽs minꝰ nocet ꝙ̃ lac papauer[is]

Nota bñ.

Nota.

factū cū aqua tm̄ or. vt fieri solet in hac intētionē. ¶ Cura vero sitis eoꝝ est pficiēda cū humectātibus ꝛ extinguētibus inflāmationē sicut cuꝫ mucilagine psilij maxime expressa ex aqua or. fortis decoctionis sil' exhibita cum succo melonis indi: vel citrulli colato: vel cū aq̄ sublimationis eoꝝ: ꝛ in tpe cal'o pn̄t actu talia exhiberi remisse frigida: ꝛ si cū eis ponaꝛ aliq̄d de abstergētib⁹: vt est zucchaꝝ penidioꝝ remouebit nocu^m aptū puenire ex nimia infridatione: et pōt exterius fieri inūctio remissiua inflammatiōis facta ex oleo vio. cū mucilagīe draga. ꝛ se. cydonioꝝ: etiā si fuerit talis sitis nō a caliditate tm̄ ꝛ siccitate sine inflāmatiōe: sꝫ cōiūgaꝛ ēt ebullitio col'e vel euapora° flatis salsi: valet si exhibeaꝛ oxymel modice acetositatis cū aq̄ or. multe permixtionis ꝛ syrupus de prunis est ad hāc intētionē: syrupus etiā factus ex aqua granatoꝝ dulciū ꝛ aq̄ dulci cū iulep est ad hāc intētionē mirabilis: ꝛ si misceaꝛ cū aqua vio. vel aqua iuiubaꝝ est aptus min⁹ ledere: ꝛ si fuerit sitis a caumate spiritualiū administreꝛ libertas aeris tempati declinis ad humiditatē: vel etiā parū frigidi inūgēdo pectus: vt supra.

De dolore lateris tussis ꝛ difficultate anhelit⁹ qn̄ p seuerāt in pleuresi et purgata mā.

¶ Sꝫ si dolor lateris ꝛ tussis ꝛ difficultas anhelitus cū expurgaꝛ mā vel cū iam maturata est ꝛ ad saniē reducta pseuerāt vel augēꝛ est pessima signātio. naꝫ in pn° nō sunt nimij timoris: neq̄ꝫ in gn̄one saniei qn̄ dolores ꝛ fe. magis accidūt: vt est sn̄ia affo. sed in alijs tpibus declarāt mām esse corrosiuā: ꝛ tūc opꝫ multū festinarē ad mitigationē hoꝝ accidētiū: ꝛ ad has intētiones oēs stāte causa calida valet syrupus: vt infra. ℞. vio. ʒ. ij. se. cydonioꝝ ꝛ maluaꝝ. an̄. ʒ. ß. iuiubaꝝ sebesten. an̄. numero. xx. decoquanꝛ in lib. vj. aq̄ melonū vsq̄ꝫ ad ꝯsūptionē tertie ptis ꝛ cū lib. ij. zuccari. ꝛ. ʒ. ß. vini granatoꝝ dulciuꝫ fiat sirupus. Exterius aūt laudauit Raſ. 4° ꝯtinen̄. vnguentū s̄m hanc formā. ℞. adipis anatini: adipis gallinaꝝ: adipis ouini recētis: hysopi humide an̄. partē ꝯgruā cū modico cere si expedit ꝛ fiat vnguentum: ꝛ vꝫ in mā mediocri vt anodinū. Et ad hanc intētionē p remissione vꝫ fomētatio aq̄ cal'e ꝛ embrocatio cū spongia: vt supra dictū est: vel cū decoctione maluaꝝ violarū: ꝛ stante mā cal'a si plꝫ in vnguento potestis addere de oleo vio. ꝛ de mucilagine dragagāti vel psilij: vel de seīe cydonioꝝ s̄m qꝺ plꝫ: nā talia mitigant dolorem ꝛ minuunt difficultateꝫ dicit tn̄ Aui. in vehementia doloris: ꝛ qn̄q̄ꝫ facit necessariū vehemētia doloris: vt in potu tribuaꝛ faba vna de asa fetida cū melle ꝛ aceto et aqua ros. ꝛ id cū est vehemētia doloris vocife-

No. de asa quare hic laudatur.

rare faciētis. Sed hic nota ꝙ cū laudaꝛ asa fetida nō laudaꝛ in vehemētia doloris nisi qn̄ doloris est cā vehemēs vētositas q̄ fouetur a mā flātica: vnde ipsa fortiter dissoluit mās grossas a q̄bus grosse surgūt vētositates: vt vult Gentilis de mēte Dyni causantes dolorē facientē vociferare: ꝛ dꝫ exhiberi cū melle vel cū cera ad remouendū eius fetorē: ꝛ forte quo ad hanc intētionē nō discōuenit vt apponatur paꝝ aceti ad incisionem māe grosse flātice aqua ros. poniꝛ ad remissionem inflammationis: sed ego magis laudarem aquam violaꝝ vel iuiubaꝝ in casu propter lenitionem. ¶ Aliud accidens aliqn̄ contingens ꝛ sepe est fluxus ventris: de quo dictum est ꝙ si fiat a pn° etiam propter multitudinem māe: sed manifestetur dn̄iumvirtutis regulātis qꝺ cognoscitur ex eo qꝺ sequitur de facilitate anhelitus ꝛ de remissione feb. tunc nō opꝫ sistere fluxum: immo est significatio bona: ideo dico sil'r si in processu accidat: sꝫ si accidat virtute nō dn̄ante: tunc est mala significatio p̄cipue si accidat in fine qn̄ declarat debilitateꝫ contentiue ꝛ digestiue nāliū maxime stomachi ꝛ epatis: ꝛ tunc debemus cōfortare mēbra nutritionis maxime extrinsecus cū fomētationibus reꝝ stipticātium cōfortantium: vt rosaꝝ balaustiaꝝ: absinthij: menthe: spice: squinanti: ꝛ sil'ium: ꝛ facere inunctiones ꝛ cerotaria cū appropriatis cōfortantibus calidis frigidis vl' tēperatis s̄m exigentiam de quibus sepe dictum est: ꝛ per superius exhibendo in sirupis ꝯuenientibus partem syrupi de myrtis: qui est etiam pectoralis cū decoctione dragagāti ꝛ gūmi arabici: vt supra dictū est in ca° de tussi. vbi facta est mentio de cura tussis cōplicate cū fluxu. Et cū his sit cōpletus iste solēnis tractat⁹ de pleuresi: cū laude omnipotentis dei.

¶ De peripleumonia. Capi. liij.

Periplemonia vt plm ꝯtingens fit ex flātica.

CUm homini superuenerit febris ꝛ in anhelitu tantā patiꝛ cōstrictionē vt se prefocari putet: ꝛ in maxillis ita vehemens sit rubedo vt tincte videantur: ꝛ anterior pars pectoris dolet ꝛ tussis adest: ꝛ qꝺ cū screatione emittitur existit spumosum ꝛ in pectore sentitur grauitas sine punctione ꝛ sine calore: cui omnia hec accidunt acutum in pulmone patitur apa: ꝛ vocaꝛ hec passio peripleumonia. ¶ In principio igitur curationis eius basilica est minuenda: deinde eger ex his quibus medicatur pleuresis est curandus.

POst expeditum capitulū de pleuresi: cum pleuresis sepe pmutetur ad peripleumoniā: ꝛ post determinationem etiā apatum pectoris cōuenienter determinetur de apatibus membri vicini contenti in pectore: qꝺ est pulmo. Idcirco cōuenienter post determinationē de pleuresi Rasis fecit capl'm de peripleumonia maxime cū cura vni⁹: puta peripleumonie parū diuersificetur a cura pleuresis: vt videbiꝛ. In hoc igiꝛ ca° Rasis duo facit principal'r. Primo manifestat p signa apa ipsius pulmonis determinando etiā ipsi⁹ noīa tionem. 2° ponit curam eius. 2ª ibi ad finem capituli. (In prin° ergo curationis.)

Declaratio p̄ptis principalis.

¶ De pª pte ponit septē signa q̄bus manifestat apa esse vel fieri in pulmone. Primū signum est vt vult: cū hoi supuenit fe. Aliud signū ponit ꝛ est 2^m cū dixit: ꝛ in anhelitu tantā patiꝛ cōstrictionem: vt sepe p̄focari se putet. s. infirm⁹. Addit 3^m: ꝛ in maxillis vehemens fit rubor vt tincte videanꝛ. Addit 4^m: ꝛ anterior ps pectoris dolet. Addit 5^m: ꝛ tussis adest. Addit 6^m: ꝛ qꝺ cū

excreatione emittitur existit spumosum. Addit q in pectore sentitur granitas sine punctione et sine calore. Addit ponendo regulam ad significandum sup hoc apa sp hec signa: z posset esse scda pars huius partis. Et cu oia hec accidat acutu patitur apa in pulmone sup. eger: z determinas nome huic apati dixit. Et hec vocatur passio pi pleumonia. ¶ Pro intelligentia huius ptis est notandu vt dictu est sepe in fil'i: qd cu Rasis fuerit in hoc libro breuiloquus: posuit hec sig^a no cuiuscunq3 apatis ipsius pulmonis: sed apatis maxime flatici qd est apa vt pl'm euenies in ipo pulmoe: vt infra declarabitur. Na si fiat apa ex ma colerica: qd l3 raro fit aptu fieri in pulmone vel et ex ma sanguinea: tunc pcipit dolor cu caliditate: immo notabili z sensibili circa partes pectoris: vt infra declarabitur de signis specierum. Ideo cu dixit p vltimo signo q in pectore sentitur granitas sine punctione z sine calore intellexit de peripleumonia vt pl'm otingente facta a ma flatica in qua stat granitas z podus a ma sua granitate ponderante z mebro qsi insensibili exnte: qz non sentit nisi p panniculum cooperiente: ideo dolor fit grauatiuus sine punctione z sine calore. s. notabili respectu apatum pectoris vt pleuresis pcipue vere cuius ma est essentialr cal'a: z ex hoc manifestant oia accidentia q dicta sunt supra pmo de fe. Na stante apa in pulmone cu ppter grauitate mae inhabilitabitur pulmo ad dilatandu constringuntur et meatus spus z ons'r non fit debita cordis euentatio: z pinde fit inflammatio in corde z spiritibus eius: z inde salte fit fe. effimera p istu modu z hoc in pn^o: sed in pcessu cu ma apatis clausa non euentatur z supcalefit z educitur ad ebullitione z putrefactionem: tuc no tm fit fe. sed fe. humoralis. z putrida z acuta ppter euaporationem mae ad cor vicinitate ipsius. Et pinde. A. ponedo signa posuit fe. acutam: qm e apa cal'm essentialr vel accidentaliter in visceribus: z Serap. posuit febre acuta incensiuam. Ex eode fundamento declaratur et aliud signu de ostrictione anhelitus ppter obstructione maxime meatuu3 spus: q costrictio anhelitus aliqn tata est vt ppterea eos appareat pfocari debere: z pinde fit in eis sepe anhelitus erectus: qz ppter timore suffocatiois cogunt erigi sicut et in orthomia dictum est supra. Et inde dicebat Aui. q anhelitus eoz est alius sup. strictus velox propter magnitudine fe. z nocumentu eius. Et qm ab illa ma sic inflamata eleuant vapores inflamati sil' cu spiritibus et supaccesis: qui recepti in ptinose z porose: in qbus pnt retineri dicti vapores supcalefacti pmixti cu vaporibus simul resolutis a pprijs humiditatibus pulmonis ad ru. declinantibus: inde est qd pcipit color rub. in dictis partibus ac si tincte videant: fit etiaz in dictis partibus non solu mutatio coloris ad ru. sed etiam fit extensio ex repletione dictaru3 partium: vnde apparent grossiores. Et hoc non tm est vez de partib' faciei: vt de pomis maxillaz: immo z lingua rubescit prius: deinde aliqn nigrescit z ingrossatur ex ca vt supra: z ita palpebre oculoz aliquotiens ingrossantur: z etiaz fit inflatio oculoz z grauitas motus eoz sicut z in palpebris: z hoc totum propter pntia vapoz inclusoz in dictis mebris porosis existentibus. Et ita non sic manifestatur mutatio in colore circa frontem propter ibi non contineri partes carnosas z raras ad dictos vapores retinendu3 vt in alijs locis: l3 ad easdem partes non min' eleuentur vapores. Nam eoz quasi continua fit ascensio stante ebullitione in ma apatis ppter directionem immediatam pulmonis ad ptes faciei. Inde dixit Aui. z qnq3 sentitur ascesio vaporis quasi ipse sit ignis subito suspesus: z hoc maxime verificatur peccante ma colerica i apate. ¶ Uerificatur etiam aliud signum: qd anterior pars pectoris dolet: nam l3 percipiatur dolor in pfundo pectoris grauatiuus vt dictu est per panniculum coopertentem: tn qz dictus panniculus alligatur parti anteriori thoracis, mediante suspensorio: idcirco fm partem illam pectoris percipitur dolor: qm illa pars trahit inferius grauitate apatis. Rationabiliter etiam dolet posterius versus spinam vbi alligatur: sed qz non tm trahit illam partem sicu tpartem anteriore3 vt pt3: pinde maxime manifestauit de pte anteriori pectoris: z hic est dolor fortior q dolor ipsius pulmonis qui est remissus. De q dicit Auer. 4° colliget de signis pprijs egritudinum ipsius pulmonis: z dolor in apate isti' mebri signum non est: qm vt dicit hoc mebru sensibile est loquens siue intelligens de dolore proprio pulmonis z non de dolore pectoris osequenti. ¶ Aliud signum de tussi est claz: sed illa tussis in pn° est sicca: z in pcessu digesta ma fit humida. ¶ Aliud signum q id qd expuit cu excreatione est spumosum: pt3: qm cu educitur p vias spus cu eodem sputo comiscent partes aeris: q ons'r intumescunt id qd excreatur: z sic fit spumosum: etiam qz aliquid resoluitur de mebro spongioso vt pt3: z infra magis declarabitur in cap° ptisis vel de sputo sanguinis. ¶ Sed est notandum nunc circa vltimum dictum qd fecit Rasis medicum cautum ad concludendu sup apa pulmonis per hoc qd dixit: qd cu oia hec acciderit zc. noluit q vnu signum neq3 duo solu sumpta sufficiunt ad hoc pbandum sed hec oia: pt3 em q tussis z costrictio anhelitus z feb. non cocludunt hanc passionem. na oiunguntur in asmate vt sepe: oiunguntur et in pleuresi vt fuit declaratum: sed in asmate non est dolor: z in pleuresi non sentitur grauitas sine punctione: imo cu punctione: vt manifestum est z calore: et ita omnia simul sumpta sunt sufficientia ad cocludendum super peripleumoniam: z nulla seorsu accepta sufficiunt: z ita intelligatur in reliquis capitulis cum ponuntur signa. Et hoc bene meti teneatur.

Nota

¶ In scda pte pncipali dicit duo. Primo qd in pn° curationis huius apatis basilica minueda est. s. diuertendo vt si fuerit in parte dextra fiat de basilica sinistra z econtra: z aliqn est primu3 fienda diuersio ex saphenis: sicut supra dictu est de pleuresi fm considerationes ibidem positas sed quid sit de hoc aliquid forte dicetur infra: ¶ Dicit scdo: deide eger ex eis quib' medicatur pleuresis. sup. z quantum ad dietam z quantu3 ad medicinas curandus est. Et idem voluit. A. q in cura peripleumonie curritur cursu pleuresis: tn infra loco suo ponentur diuersitates vtrarunq3 dispositionum. Et sic fit finis capl'i sum

Declatio 2^e partis pncipalis

Peripleumonia vt pl'm otingens fit ex flatica.

matim declarati.

Expedito igitur sic caplo ad maiorē declarationē opꝫ vt seruet ordo noster. Primo videatur de q̄d nois ipsius apātis ꝛ q̄d rei ꝯñr. Scd̄o videbit de differētijs ꝛ spēb⁹ eius ꝛ modis terminationis. Tertio principalr videbit de causis: ꝛ hic remouebunt q̄daꝫ difficultates a scribētibus moueri solite. Quarto veniemus ad signa: p̄mo ꝓnostica euentus. deide ad bonum vel ad malum: deinde signa demonstratiua generis ꝛ specierum: quinto et vltimo veniemus ad curam.

De q̄ddita te nois. De quiddi tate rei.

Quid nois.

¶ Circa primū expediendum dicit Mes. in p̄n° capli de pipleumonia: ex ipsa mēbri denoiatione vocabuluꝫ accepit: est eñi apā pulmonis: sed magis q̄d rei. Dicit Aui. peripleumonia est apā calidū in pulmone: qd̄ intelligit nō tm̄ ꝙ sit apā calm in suba pulmonis: sed ēt in cāna pulmonis: ꝛ maxime ſm partē ꝓximā pulmoni: qꝛ ſm partē vicinā epigloti reducitur magis ad squināntiam. Nā Aui. in hoc ca° ponit signa ēt apātis in canna: ꝛ nota ꝙ dixit calm sicut supra dictū est i capitulo pleuresis: qꝛ est apā calm vel p essentiam vel saltē p accñs ꝛ tale est frequentius: qꝛ flāticū vt infra videbitur. Ideo cū Serap. declarauit pipleumoniā p hoc qd̄ nō est nisi flegmon pulmonis non accepit illū terminū flegmon: ꝓprie p apāte sanguineo. Ideo addidit flegmon aūt est apā calm. s. in hoc loco sumptū: qꝛ vel essentialr tale vel accidētalr tale ꝓpter ebullitionem acq̄sitā in mā: ꝛ ex hoc pōt inferri ꝙ si ī pulmone fieret apā ex mā: neqꝫ ex se cala: neqꝫ ex se putrescibili vt si esset mā melica nō reducibilis ad putrefactionē: vt est in sephyros puro: tunc hoc mō tale apā nō deberet dici pipleumonia: ꝛ ita silr dicatur si fieret ex vētositate apānte in pulmone: vt ptꝫ p alias dicta in ca° de pleuresi qꝛ tñ raro vel nunꝙ mā melica ita infrigidatur in pulmone ꝓpter loci caliditatē: qd̄ nō possit duci ad ebullitionē: quia ēt ventositas non est bene apta retineri in pulmone ꝓpter spōgiositatem eius ꝛ raritatem stante ea taliter subtili: ꝓpter quam causam raro fit apā colericū in pulmone vt statim dicetur: inde est ꝙ conueniēter potest dici ꝙ peripleumonia est apā calidū ſm alterꝝ modoꝝ dictorum ꝛc.

Distinctiones.

Ueniendo scd̄o ad spēs eius sit hec prima distinctio: quedā peripleumonia est q̄ fit a p̄n° nō p̄cedēte alio morbo: ꝛ quedaꝫ q̄ fit alio p̄cedente tanꝙ cā eius: ꝛ q̄ fit incipiēdo quedā fit p viam paulatine congestionis: qꝛ paulatine aggregat mā q̄ fit cā apātis: ꝛ quedā p viā defluxus aliunde. ¶ Alia distinctio. q̄ fit p̄cedentib⁹ alijs morbis tanꝙ causis eius quedā fit ex catarro descēdente ad ipm pulmonē vt est sepe ꝯtingens: ꝛ q̄dam ex resolone: vel p mutationē squinantiaꝝ ad pulmonem vel cānam: ꝛ etiam est sepe ꝯtingens ꝓpter necessitatē eius: ꝛ quedā fit p ꝑmutationem pleuresis ad pulmonem: aliqñ ſm totum: aliqñ ſm partem: ꝓ parte etiā pleuresis remanente: vt vult Gal. 7° affo. in affo. In pleuretide peripleumonia malum. ¶ Alia distinctio. quedam est peripleumonia vera: quedam non vera: ꝛ que sit quelibet earum videbitur infra. ¶ Alia distinctio. peripleumonia quedam est apā magnum: quedam paruum qd̄ est bothor: ꝛ de magnis quedam occupat partem notabilem pulmonis vt partem partis dextre: ꝛ partē partis sinistre: ꝛ quedam vnam partem tm̄ vt dextram vel sinistram: ꝛ quedam vni pennule tantum occurrunt: ꝛ quedam pluribus. ¶ Possem ponere plures distinctiones ꝓportionales his que sunt posite de pleuresi vt determiatiōe ei⁹: qꝛ qñ pipleumonia termiat sicut cetera apāta: qꝛ qñqꝫ remouetur cū resolutiōe insensibili vl sensibili per sputum: ꝛ qñqꝫ saniatur ꝛ qñqꝫ induratur: ꝛ qñqꝫ rumptiur: ꝛ qñqꝫ permutatur maxime ad carabitum: de qua permutatione dicit Hyppo. 7° affo. In peripleumonia frenesis malum ꝛ ita permutatur ad alia loca sicut dictum est de pleuresi. Sed ista sufficiant de distinctionibus.

Frequēt[ius] fit piplemonia c[olerica] flegmat[ica]

Cause

aūt sunt quatuor humores. Nam pōt fieri ex sanguine ex flegmate ex colera ꝛ ex melencolia: lꝫ raro vt plm aūt ſm sniam illustrium medicorum: ꝛ maxime Aui. fit a flegmate ꝛ adducunt rōnem: qm̄ in membro raro cōtinetur humor subtilis sup. taliter preternaturaliter vt apostemet sicut plurimum pleuresis est apostema colericum econuerso: quoniaꝫ mēbrum in quo fit est panniculosum spissum strictum in quod raro penetrat nisi humor subtilis acutus: fit ergo frequentius a flegmate: deinde ex sanguine: tertio a colera: ꝛ vltimo a melencolia: licet de hoc quidam dixerunt ꝙ etiam rarius fit a colera q̄ꝫ a melencolia: propterea qꝛ non adheret colera ipsi pulmoni sicut adherere potest melencolia: quia tamen melencolia est humor magis distans a complexione naturali ꝛ accidentali pulmonis q̄ꝫ colera a complexione naturali: idcirco videtur rationabilius qd̄ rarius fit a melencolia: hoc tamen est problema satis neutrum. ¶ Sed hic dubitari solet: ꝛ est dubitatio quam tractat Conciliator in differentia. 112ª. an peripleumonia dicatur vera flegmatica vel colerica: ꝛ eā etiam tractat Mesue in capitulo proprio de peripleumonia. Et Galeñ. visus est velle quod flegmatica sit vera peripleumonia: vt etiam allegat Mesue de mēte eius. ¶ Sed ad oppositum facit: quoniam vera debet esse deterior non vera: quia de ratione morbi est ledere operationes: ergo verior morbus magis ledet q̄ꝫ non verus: sed cum peripleumonia colerica magis ledat: nam est interficiēs ſm plurimuꝫ sua acuitate: ꝛ non sic flegmatica vt statim declarabitur: ꝛ est snia Aui. in capitulo proprio de peripleumonia. ideo ꝛc. licet forte Gale. ratio esset ad oppositum: qm̄ mors per suffocationem veniens videtur celerior q̄ꝫ que per resolutionem. Cum igitur peripleumonia flegmatica sit parata magis ducere ad morteꝫ per viam suffocationis: ꝛ colerica p resolonem ꝛ consumptionem humidi: videtur non minus stare difficultas: etiam videtur ꝙ flegmatica sit magis vera: qm̄ morbus ꝓprius verus min⁹ molestat q̄ꝫ nō verus: vt est snia affo. In morbis minus periclitantur egrotantes ꝛc. Cum igit mā sit colerica magis similis pulmoni: ex quo pulmo est membrum colericum: ꝛ sanguine nutritur colerico: ꝛ flegmatica magis videtur dissimilis: videt ꝙ flegmatica sit magis piculosa et sic verior q̄ꝫ colerica. ¶ Sed dimissis motiuis

Questio

alijs multis que ad vtrāqꜫ partem adduci pos-
sent. primo opꝫ intelligere pro resolutione ꝙ in
titulo q̄onis vbi fit comparatio de colerica ad
flegmaticā in esse magis verā peripleumoniaꝫ
debet intelligi ceteris paribus vera posset fie-
ri peripleumonia ex colera rubea ⁊ ignea mul-
tum: que cōparata ad flegmaticā nō multū vi-
scosam nec grossam ⁊ modice quātitatis consta
ret ꝙ esset deterior ⁊c. intelligit̃ hoc pn̄r ſm oīa
preter ea in q̄bus fit cōparatio: ⁊ tunc rn̄dēdo
Mesue volens cōcordare istas difficultates di
xit in sn̄ia ꝙ si cōsideremus nutrimentū ex quo
nutrit̃ pulmo: qd̄ est sanguis colericus ꝙ nutri
mentum aliquotiens corrumpit̃ ⁊ fit inde ap̄a
quantum ad hanc cōsiderationē pōt dici ꝙ co-
lerica dicit̃ esse magis ꝓpria peripleumonia.
Sed si cōsideretur ap̄a vt fit de mā que est sup-
fluitas nutrimenti illius. s. pulmonis: que sup
fluitas est flegma qd̄ mittit̃ in vacuitates eius
propter cās vtilitatū deputataꝝ a nā dicit Me
sue: tunc credit̃ Gal. dicenti ꝙ vera peripleumo
nia fit ex flegmate sicut ex superfluo nutrimen
to: ⁊ credit̃ alijs dicētibus ꝙ fit ex colera sicut
ex nutrimento cui iam accidit corruptio. Et ita
videtur Mesue cōcordare. ¶ Sed hāc rn̄sionē
nō acceptat Cōciliator neqꜫ Gētilis: īmo dicit
Cōciliator ꝙ sibi videt̃ Mesue in hoc pati ca-
lumniam ⁊ defectū. calumniā in hoc qn̄ dicit su
perfluitatem nutrimēti pulmonis esse flegma
cum nutrimentū eius sanguis colericus ⁊ sup-
fluitas attestet̃ ei cuius est supfluitas. pª p̄mi.
de cōplexionibus membroꝝ. pn̄r igitur supfluū
eius est colericū ⁊ nō flāticum. dicit etiā ꝙ cōti
net defectum: q꞉ p istā distinctionē solum tāgit
difficultatem de ap̄ate generato p viā cōgestio
nis: ⁊ nō per modū defluxus: ſm quē modum se
pius fit ap̄a in pulmōe: ⁊ ita verberādo Mes.
abijciunt suaꝫ sn̄iam vt erroneā. ¶ Sed aliqui
conantur satisfacere dicto Cōciliatoris dicen-
tes ꝙ Cōciliator nō bene intellexit Mes. in eo
qd̄ dixit ꝙ cōsiderando superfluitatē nutrimen
ti pulmonis ipsa sit flegmatica p hoc ꝙ nutri-
mentum pulmonis est sanguis colericus: vnde
dicunt ꝙ Mesue in pª cōsideratione quā fecit
de nutrimento pulmonis exp̄sse voluit ꝙ eiꝰ nu
trimentū sit sanguis colericus: ⁊ ꝙ de supfluita
te eius fiat peripleumonia colerica. Sꝫ in secū-
da cōsideratione cum dixit cōsiderando super-
fluitatem nutrimenti eius ꝙ est flātica non in-
tellexit de p̄dicta su pfluitate eius: q꞉ iam de ea
dixerat vt dicūt: sed intellexit de supfluitate nu
trimenti. i. que aduenit ei sup nutrimentū suū
ab extra: ⁊ illa est supfluitas flegmatica: ⁊ de ea
dixit intellexisse Gal. Sed re vera lꝫ isti recte fe
cerint laborare pro honore Mesue ad sustenta
tionem eius: hec tamen sententia non pōt ada-
ptari verbis Mes. q꞉ inspicienti seriem verbo-
rum suorum non apparet ꝙ ipse velit ꝙ fiat pe
ripleumonia colerica ex propria superfluitate
nutrimenti ipsius pulmonis colerica: sed tan-
tum dicit fieri peripleumoniam colericā ex cor
ruptione nutrimenti ipsius pulmonis: ⁊ nō ex
superfluitate. naꝫ verba eius sunt hec: ꝓpterea
morbus proprius alius qui est fit de materia q̄
deputatur ad nutrimentum alicuius mēbri: et
dum corrumpitur facit morbum: ⁊ ita in fine di
xit: creditur alijs dicētibus ꝙ fit ex colera sicut
fit ex nutrimento: cui iā accidit corruptio. Sed
loquens de supfluitate nutrimēti istius dixit.
Aut fit de materia que est supfluitas nutrimen
ti istius. Et iam quidem dixit Arist. ꝙ superflui
tas est contraria illi rei cuius est supfluitas: ꝓ-
pterea dixit in fine de hac superfluitate loquēs
quod creditur Gal. dicenti ꝙ vera peripleumo-
nia fit ex flegmate sicut ex supfluo nutrimēti: ⁊
ita expresse voluit supfluitatem nutrimēti esse
flegmaticam ⁊ nō colericā: vt isti sibi ascribūt:
et ita apparenter verba Cōciliatoris recte trās-
eunt cōtra verba Mes. ¶ Ego aūt pro sustēta
tiōe Mes. ⁊ vboꝝ suoꝝ: lꝫ hec difficultas modi-
ce sit vtilitatis: pur pro obseruatione honoris
tanti viri dabo modū ad saluandū dicta sua vt
iacent sumendo fundamentū ex verbis suis in
eodem caplo dicit ipse: ⁊ scitur quod pulmo si-
cut ⁊ cetera membra sibi propriam partē de hu
moribus recipit. i. sibi maxime conuenientem
vt quod est sicut sanguis colericus in ipsis. s. hu
moribus deputatur ad nutrimentum ipsius. i.
pulmonis. Et addit: supfluitas vero sui nutri-
menti. i. illiꝰ sanguinis colerici que est flegma
mittitur in vacuitates eius. Et ex hoc textu po
test colligi ꝙ supfluitas alicuius nutrimēti du
pliciter dicitur supfluitas eiusdem. Uno modo
q꞉ superfluat ⁊ resecetur a digestione mēbri qd̄
illo nutrimento nutritur: ⁊ hoc modo superflui
tas attestatur ei nutrimento ex quo nutrit̃ mē-
brum: ⁊ de hac superfluitate nullam fecit men-
tionem Mes. Nam manifestum est ⁊ de hac ip̄e
non dubitasset: qd̄ sicut nutrimentum est coleri
cum: ꝙ sic etiam supfluitas est colerica nō fleg-
matica. Neqꜫ de hac loquebatur Aristo. cum di
xit ꝙ supfluitas est cōtraria illi rei cuius est su
perfluitas: de qua superfluitate arguit Conci-
liator cōtra eum. Alio modo sumitur superflui-
tas nutrimenti pro omni quantitate humorū
mixtorum cum nutrimento proprio alicuiꝰ mē-
bri venientium cum eodem nutrimento ad mē
brum pro aliquibus finibus deputatis a natu-
ra: qui tn̄ humores non sunt conuenientes neqꜫ
proportionati nutritioni illius membri: vn̄ di-
cti humores cum sunt presentes membro nō at
trahūtur ad intra poros membri: sed sola pars
illi membro cōueniens attrahitur ⁊ illi humo-
res cōsequenter supfluunt nutricationi eiusdē
membri. Et de tali superfluitate loquitur Me-
sue. Nam ista est contraria nutrimento ꝓprio ⁊
conuenienti membro: q꞉ si fuisset eiusdem com-
plexionis ⁊ iuuamenti: ⁊ ita fuisset attracta a
membro sicut alia pars ꝯueniens nisi forte fuis-
set superflua in quanto qd̄ non ponitur. Exem-
pli causa: ad os nutriēdum requiritur sanguis
multum melācus frigidus ⁊ siccus qui non esset
aptus peruenire ad extremas porositates ossiū
vt inde attraheretur ad os nutriendum trāseū-
do ad longinquum per poros multum angu-
stos nisi ei admisceret̃ de vero sanguine humi-
do subtili ⁊ aereo iuuante ad penetrationem il
lam partem melencolicam vsqꜫ dum ad os per-
ueniat: ⁊ cū hoc totum ad os peruenerit tūc ap
propriata natura ossis de tota hac massa deter
minatam suggit partem vt melācam sibi conue
nientem ⁊ appropriatā dimittēdo aliā partem
tanquam contrariam non conuenientem: ⁊ ita
ista pars calida pinguis existens labitur in cō

Rn̄sio ad q̄onē ſm Mesue.

Aliter rn̄det̃ q̄oni ſm Conciliatorē et Gentilē.

Aliter rn̄det̃ q̄oni.

Aliter rn̄detur q̄oi ſm doctorem pn̄tē ꝓ ip̄o Mesue.

canitates medias ⁊ in ossibus habentibus manifestam cõcauitatem fit medulla que est superfluitas nutrimenti ossis ad istũ intellectum: et hec est manifeste cõtraria in cõplexione nutrimento appropriato ossi qđ est frigidũ ⁊ siccum vbi medulla est calida ⁊ hũida vt ptz. Et de hac superfluitate loquit̃ Mesue ⁊ de eadẽ loquitur Ari. vt ptz: qꝛ exẽplificat de tali superfluitate: similiter igit̃ est in nutrimento pulmonis. Nam ex quo nutrit̃ sanguine colerico subtili: ad hoc ꝙ talis sanguis sua subtilitate ⁊ caliditate ab epate vsqꝫ ad pulmonẽ veniat: fuit necessarium ne dissolueretur in longo transitu secuꝫ misceri partem humidã flegmaticam ꝓhibentẽ ei resolutionem: que pars flegmatica associata illi colerice cũ ad pulmonem venit nutriendum non suggitur intra pulmonem vt inde nutriat̃ tãꝗ̃ cõtraria nutrimento sibi appropriato: immo talis supfluitas nutrimenti que est flegma mittitur in vacuitates eius etiã ꝓpter causas aliarũ vtilitatum quas scis vt dicit Mes. qm̃ ꝓhibẽt inflammationẽ pulmonis qui pulmo faciliter inflammaretur ꝓpter cõtinuũ motũ cui necessario subijcit̃: ⁊ ita ptz ꝙ hec supfluitas est contraria suo nutrimento ⁊ est abũdans in pulmone ⁊ nõ eque apta bene regulari sicut humiditates que sunt appropriate nutricationi: ideo pluries cõtingit fieri apãta ex his humiditatibꝰ q̃ sunt superfluitates ſm istũ modum ꝗ̃ ex corruptione nutrimẽti ꝓprij: maxime cũ aliũde etiã ad pulmonem multiplicent̃ humiditates flegmatice: ⁊ ex pte catarroꝝ descendentiũ ⁊ vapoꝝ ascendentium a naturalibus ad ipsum pulmonem formaliter vel virtualiter flegmaticorũ: et ita credat̃ Gal. ꝙ frequẽtius fit peripleumonia ex flãte sicut ex superfluo nutrimenti: vt dicit Mesue. Neqꝫ ad reprehendendũ Mes. fuit diminutus ⁊ defectuosus: qꝛ non fuit sibi necessarium facere mentionem de humiditatibus extraneis extra venientibus ad pulmonẽ: ex quo de humiditatibꝰ quasi nãlibus a nã ꝯñr ad pulmonem demãdatis plura fiunt apãta a flãte ꝗ̃ a colera: vt deductũ est.

Conclusio rñsalis q̃stionis.

¶ Et ita dicat̃ rñdendo ad qõneꝫ cũ querit̃ si peripleumonia flãtica sit magis dicẽda vera ꝗ̃ colerica dicat̃ ꝙ sumendo propriũ ⁊ verũ ꝓ eo. s. ꝙ semꝑ vel plurimũ inest respectu alterius: vt accipiũt logici loquentes de vero ꝓprio: ꝙ vt sic ꝑipleumonia flãtica est magis vera ⁊ magis ꝓpria pulmoni ꝗ̃ colerica qꝛ frequẽtius inheret subiecto ꝗ̃ colerica: imo ꝗ̃ aliq̃ alia: lꝫ Auer. 4° colliget dixerit ꝙ apã ex sanguine vtplꝫm cõcreatur in hoc membro.

¶ Et ſm hoc põt solui. Ad motiuuꝫ de colerica dico supposito ꝙ plus ledat: de quo tñ esset dubitatio: apã colericũ ꝗ̃ flãticũ: non ꝓpterea dꝫ dici peripleumonia colerica magis propria vel magis vera: qꝛ nõ eque frequenter euenit vt dictum est: de hac tñ difficultate in cõtinenti dicetur. Sed bene nota hanc decisionẽ ꝓ defensiõe honoris Mesue: ⁊ pro vera determinatione cõtra Cõciliatorẽ ⁊ multos alios.

Questio.

¶ Si ergo q̃rat̃ que est magis periculosa an flãtica an colerica ꝓpter tollere difficultatẽ: dicat̃ cõformiter loquẽdo mẽtibꝰ autoꝝ: ⁊ Rasis 4° cõtinen. ⁊ Gal. ⁊ Aui. ⁊ Mes. in caplꝭs ꝓprijs ꝙ magis ꝑiculosa est colꝭca ꝗ̃ flãtica ceteris paribꝰ. Nã multo seniora vident̃ accñtia esse nata sequi de feb. et inflammatione ex colerica ꝗ̃ ex flegmatica: lꝫ hoc sit fortasse dubium: qꝛ lꝫ per se hoc sit verũ: tñ per accñs ꝓhibendo debitum motũ pulmonis ⁊ ꝯñr ꝓhibendo debitã euentationem cordis forte ex flegmatica maior sequit̃ inflammatio ⁊ incensio ꝗ̃ ex colerica: sed ad maiorẽ lesionem colerice facit maior mobilitas materie et maior impressio ⁊ acutior: ⁊ ꝯñr resolutio q̃ fiat ab ea. 2° cũ est etiã euidens multũ cã qm̃ minꝰ curabilis est ꝑ medicias colerica ꝗ̃ flãtica: qm̃ vt dicebat Aui. parũ iuuat̃ ab eo qđ ebibitur: ⁊ qđ loco emplꝭi supponitur. id em̃ qđ ebibit̃ ad ipsam infrigidationẽ equalem ei: qꝛ. s. in intentione trãsitus remittit̃ eiꝰ gradualis infrigidatio: ⁊ ita non conseruatur in virtute infrigidationis sicut cõuenit: silꝭr in medicinis ab extra frigidis applicatis ꝓpter longe distare a loco vt a pulmone.

De signis ꝓnosticis ad bonum

¶ Et si dicat̃ vt aliq̃ dicũt ꝙ potuit addi in gradu frigiditatis ad gradum gradualiter oppositũ dispõni remouende per tãtũ per quantũ minuet̃ in virtute in transitu: vt si materia esset calida in scđo vel in tertio offeret̃ medicina frigida vltra tertiũ: ⁊ tũc iuuabit sufficienter ad remotionẽ: maxime qꝛ peripleumonia colerica suijgrãdi caliditate ⁊ inflãmatione aperiet poros corporis ita ꝙ virtus medicine frigide cõuenienter potuit transire.

Signũ ꝓnosticum spãle ſm Auicen.

¶ Dicatur ꝙ quantũcũqꝫ aliqualꝭr aperiant̃ pori: ⁊ ita eos apertos inueniant: ⁊ tunc in eas ingrediẽs medicamẽ frigidũ eosdẽ poros cõstipabit: ⁊ sibijpi viam claudet: ꝓpter quã cãm voluit Gal. 3° tegni dictis medicinis frigidis ad penetrationẽ apponi debere medicías liptomeris sube. i. penetratiue sube: que si fuerint calide minuẽt gradum frigiditatis: ⁊ si fuerint nõ minuentes: qꝛ tñ transeunt ꝑ longinquũ: minuet̃ virtus eaꝝ: et si nõ minuat̃ nimis ledent sua fri(g)iditate narcoticando: vt ptz: ⁊ ſm hoc rñdere possumus ad difficultatẽ vbi arguit̃ ꝙ flãtica sit ꝑiculosior qꝛ in morbis minus periclitant̃ egrotantes ⁊c. potest dici ꝙ nõ est silꝭr dissimilis pulmoni. nam ⁊ si sit dissimilis cõplꝭoni naturali eius: est tñ similis cõplexioni accñtali que est quasi sibi naturalis: ⁊ potest dici ꝙ est maior similitudo virtualis apãtis flegmatici ad ipsum pulmonẽ ꝗ̃ apãtis colerici.

De signis ꝓnosticis ad malum

Et si dicat̃ materia flegmatica est grossior ⁊ difficilior resolubilis. ergo ⁊c. Dicatur ꝙ hoc solũ probat qđ est tardioris resolutionis: sed ex hoc nõ sequit̃ ꝙ sit periculosior. Et hec de his difficultatibus sufficiant.

Signa

Ueniendũ est ꝯñr ad signa. Signorum igitur quedã sunt ꝓnostica quedam demonstratiua: ⁊ ꝓnosticoꝝ quedã sunt ꝓnostica euentus: quedam ad bonum vel ad malum. Et de demonstratiuis: quedã sunt demonstratiua generis: quedam specierum.

De signis ꝓnosticis euentus.

¶ Signa igitur pronostica euentus peripleumonie sunt oĩa signa declarãtia causas effectiuas vel passiuas ipsiꝰ peripleumonie: siue sint cause primitiue siue corporales: ⁊ hoc modo vẽtus frigidus ⁊ borealis: ⁊ etiam ventus australis si eum sequatur boreas precipue si cõiungatur debilitas pulmonis: qđ cognoscit̃ ex faciliter ledi in anhelitu ex omni causa immutãte calida vel frigida humida vel sicca: tũc omnia talia sunt signa peripleumonie future: idem dico de catarro descendente ⁊ cũ tussi sepe veniẽte: ⁊

generaliter intelligitur vt supra de omnib⁹ cau
sis que accidere possunt ad ipsam peripleumo-
niaꝫ:cum hec apparent sunt signa ꝑnostica euē
tus peripleumonie.

De signis ꝑnosticis ad bonum

¶ Signa ꝑnostica ad bonū gn̄alr̄ sunt omnia
signa incolumia.i.laudabilia declarātia ipsam
peripleumoniā:de q̄bus paulopost dicemus.et
ex aduerso cū talia accidētia fuerint difficilia si
gnificāt malū:vt exēpli gr̄a.si difficultas anhe-
litus fuerit multū vehemēs ꝛ quasi ꝑfocatiua
cū feb.multū valida cū ꝓhibitione sputi cū im
potētia somni ꝛvirtute debili ꝛc.talia sunt sig^a
ꝑnostica ad malū:qꝺ si ex aduerso talia accn̄tia
fuerint remissa in malitia cū cōstantia virtutis
sunt signa ad bonū.

Signū ꝑnosticum spāle s̄m Auicen.

¶ Sꝫ magis spālr̄ dicebat
Aui.de mēte Hyp.si in ꝑipleumonia appareāt
pustulle circa māmillas ꝛrupant' silr̄ circa cru-
ra est bona significatio.nā significat ꝑmutatio
nē m̄ae ad exterioꝛa:sed intelligit' cū minuunt'
accn̄tia eius in malitia:nā ꝓpter exuberantiaꝫ
eius aliquotiēs ꝯtingeret ꝙ sinthomatice non
regulāte virtute fierent talia aꝑata ꝛ nō ꝓpter
ea seq̄retur sal⁹. ¶ Si ēt fiat ꝑmutatio ad pleu
resim:qꝺ cognoscit' ex remissione difficultatis
anhelitus cū augmento doloꝛis pungitiui ꝛ re
motione grauitatis:est terminatio s̄m quid ad
bonū:cū ꝑipleumonia sit morb⁹ difficilioꝛ ꝛ ꝑi
culosioꝛ q̄ꝫ pleuresis:ꝓpter quas ponit Mes.de
mente Gal.s.qꝛ pulmo immediatius seruit ad
cordis refrigeriū q̄ꝫ pectus:ꝯn̄r ꝓpter ipsi⁹ nocu
mentū seq̄tur immediatū magis nocumentum
ad coꝛ.vn̄ virtus cordis nō patit':īmo deficit in
inflāmatiōe ei⁹:ēt ꝛ forti⁹ qꝛ pulmo vulnerat⁹
ꝛ vlcerat⁹ nō ꝯsolidat' nisi cū summa difficulta
ꝓpter maximū motū eius ꝯtinuū ꝛ necessarium:
ꝛ reliqua oīa q̄ infra dicētur de ptisi. ¶ Si etiā
fiat ꝑmutatio m̄ae vel eꝰio ipsius aꝑatis ꝑ vias
vrine vel egestionis est signum bonum. ¶ Aliꝺ
ꝑnosticū est Hyp.2°.ꝑnosticoꝝ.Qꝺ sputū in oī
egritudine acuta pulmonis seu coste si fuerit ve
lox ꝛ facile ꝛ subrubeū ꝑmixtum est signū bonū
vt ꝑꝫ in tex.ꝯmēti.41.

De signis ꝑnosticis ad malum

¶ Signa vero ad malū
spālia sunt si ꝑipleumonia ꝑmutatur ad frene-
sim est signū malū.Et dicebat Gal.7°.affo.ꝙ ꝑi-
pleumonia a m̄a cal'a qua si necessario ducit ad
frenesim ꝓpter euapoꝛationem ipsius ad cere-
brum:ꝛ ꝯn̄r videtur innuere in textu timoꝛē du
centem ad moꝛtē in ꝑipleumonia a cā cal'a:ītel-
ligitur de frenesi non vera:etiam de vera multo
magis nisi in totū remoueat' ꝑipleumonia:qꝛ
foꝛte tunc esset oppositū dicendum:immo sine
foꝛte:q̄m ꝑiculosioꝛ est moꝛbus ꝑipleumonia q̄ꝫ
frenesis maxime de calida intelligendo. ¶ Aliꝺ
ꝑnosticum ad malum:si cōiungatur in ꝑipleu-
monia sternutatio cuꝫ reumate.i.fluente m̄a si
ue sit an̄s siue cōiuncta:ista sternutatio est sig^m
malum ꝛ etiā cā mala:qꝛ ꝑ sternutationē factā
in partibus pectoꝛis ꝛ pulmonis fluente mate
ria multū ꝑcipitatur de ea in pectoꝛe ꝛ pulmōe
ꝛ sic est malū ꝑ viā cāe:est ēt malū ꝑ viam signi
qꝛ significat nocumētū cōicatū eē cerebꝛo:vt su
ꝑꝛa visum est de sternutatione. ¶ Aliud ꝑnosti
cum ad malum est qn̄ ꝑmutatur pleuresis ad ꝑi
pleumoniā est significatio mala vt est s̄nia Hyp
po.7° particula affo.affoꝛ.11.ꝛ gn̄alr̄ q̄ sūt signa
mala in pleuresi:sunt signa mala ī peripleumo
nia. ¶ Ultimum signum pꝛonosticum ad malū
dicit Hyp.affo.5.Qui squinantiam effugiūt ad
pulmonem eis conuertitur in septem dieb⁹ pe-
reunt.Nam cū peripleumonia sit moꝛbus acu-
tus ꝛ succedat virtute facta debili tempoꝛe sq̄-
nantie cito interficit:ꝛ idem foꝛte est cū ꝑmuta
tur ex pleuresi ad peripleumoniam ꝓpter ean-
dem rationem.

De signis demōstratiuis.

¶ Signa vero demonstratiua gn̄is sunt septeꝫ
signa posita supꝛa circa textū de fe.acuta:de an
gustia vel tristitia anhelitus de ruboꝛe maxilla
rum:ꝛ ꝙ pars anterioꝛ pectoꝛis dolet ꝛ ꝙ in pe
ctoꝛe sentitur grauitas sine punctione ꝛ sine ca
loꝛe:ꝛ qꝺ tussis adest:ꝛ ꝙ sputum qꝺ emittitur
cū rascatiōe est spumosum:quidam addunt qꝺ
sentiunt anhelitum cal'm.Et dicit Aui.ꝙ calidi
tas erit in ipso pectoꝛe ꝛ instr̄is anhelitus:īmo
ꝙ apparet inflāmatio vehemes ꝛ anhelit⁹ alt⁹
ꝛ velox ꝓpter magnitudinē feb.ꝛ maxime veri-
ficatur in aꝑate calido essentialiter. ¶ Aliud si
gnum ponitur de subeth eueniente maxime in
vera flātica:etiam in sanguinea ꝓpter multitu
dinem vapoꝝ humidoꝝ.Et dicit Aui.ꝙ qn̄qꝫ est
cū ea frigus extremitatū:ꝛ tunc est significatio
mala vt est s̄nia affoꝛismi ꝑmi 7^e ꝑticule affo-
rismoꝝ.In moꝛbis acutis extremitatū frigidi-
tas malum.

Aliꝺ signū

¶ Aliud signum de pulsu dicit. A.
ꝙ pulsus est vndosus lenis:q̄m aꝑa est in mem-
bꝛo leni ꝛ m̄a est humida:ꝛ dicit ꝙ s̄m plurimū
est magnus ꝓpter vehementiam necessitatis ꝛ
obedientiam instr̄i nisi virtus debilitetur val-
de.Sed dicit Gal.5^a.affoꝛismoꝝ.in cōmento af
foꝛismi.Quicunqꝫ squinantiam effugiunt ꝙ in
hac permutatione ad peripleumoniaꝫ apparet
pulsus durus ꝛ inequalis:ꝛ qn̄qꝫ est cadēs ī me
dio:vt etiam cōcessit Aui.dꝛ hic rn̄dendo ꝓpter
sedare hanc discoꝛdiam de pulsu vndoso molli ꝛ
duro:qꝺ foꝛte in ꝑn° ꝑmutatiōis pulsus est du-
rus vt vult Ga.qꝛ cōtrahuntur panniculi ꝛ arte
rie:sed in ꝓcessu qn̄ erit humectat⁹ pulmo a m̄a
tunc ꝯn̄r humectant' arterie.ꝛ sic fit pulsus mol
lis ꝛ ita Aui.loq̄batur de ꝑipleumonia facta in
ꝓcessu ꝛ non in pꝛin°:vel de facta ꝑ viam paula
tine cōgestionis.Et Gal.de facta ꝑ viam ꝑmu-
tationis:vel pōt dici vt quidā dicunt ꝙ absolu
te in peripleumonia fit pulsus mollis ꝓpter rō
nem adductam respectu pulsus reperti in aꝑa-
tibus alioꝝ membꝛoꝝ maxime pectoꝛis.Et cuꝫ
dicit Ga.ꝙ fuit pulsus nā durus:exponitur qꝺ
duriter ꝛ difficulter est a nā ꝓcedēs ꝓpter oꝑꝑs
sionē factam a nā translata m̄a ad pulmonē ꝛ ꝑ
pe coꝛ:ꝛ ꝓpter illā cām sepe fit cadēs in medio.
¶ De vꝛina dicat' coꝛrespōdenter sicut dictū est
de pleuresi:sed dꝫ eē grossioꝛ.Aliqui tn̄ dixerūt
spāliter ꝙ vꝛina redditur ruffa vel subꝛuffa di-
stincte liuida vsqꝫ ad mediam regionem:ꝛ di-
cunt ꝙ lꝫ rōne m̄a ꝛ flātice ꝑipleumonie ꝛ rōne
pulmonis flegmatici accn̄taliter multū debeat
vꝛina esse in caloꝛe remissa:ꝓpter tn̄ inflamma-
tionem ꝛ ebullitionē ex aꝑate ꝯtingente vꝛina
tingitur:ꝛ dicunt ꝙ est in suba inferius tenuis
ꝛ ꝙ superius magis tendit ad spissitudinem:et
ꝙ est spumosa:sed hoc declarare per rationem
esset mihi difficile.
¶ Signa vero spēꝝ ex parte humoꝛis satis sūt
manifesta ex al's sepe dictis.nam cuius cā aꝑa-
tis est essentialiter calida manifestat' maius in
cendium q̄ꝫ in opposita cā ꝛ maioꝛ grauitas in

sanguinea ꝙ in colerica: ꝛ pulsus plenus magis ꝛc. ꝛ in colerica maioꝛ sitis ꝛ feb. acutioꝛ in flegmatica grauitas erit maioꝛ: ꝛ similiter anhelitus constrictio ꝛ coloꝛ ad album declinās ꝛ minoris tincture in maxillis: ꝛ inflammatio faciei ꝛ palpebrarum maioꝛ ꝛc.

¶ Signa locorum manifestantur ex diuersa tēsione partium pectoris ꝛ ex tussi magis vel minus difficili.

Nõ. differt cura peripleumõie a curapleuresis nisi i paucis.

Cura. Circa curā breuiter summatim dicaē cū Aui. ꝛ reliquis auctoribus ꝙ cura est cura pleuresis fm maximā partē: sed dicit. a. spāliter in cura pipleumõie curritur cursu pleuresis: sed facit exceptionem vnā in localib⁹ nisi qꝛ opꝫ vt empl'a ipsius sint fortioꝛa: ꝛ vt ponantur in eis que sunt in profundantia: ꝛ est ratio clara propter distantiam magis pulmõis a partibus extrinsecis ꝙ panniculorum pectoris.

¶ Ponit etiā aliam diuersitatem dixit. Et opꝫ vt sit sollicitudo ad mundificandum cuꝫ sputo magis vehemens. s. in peripleumonia ꝙ in pleuresi. Nam maioꝛ est suspitio de retentione sputi saniati vel aliqualiter putrefacti in pulmõe ꝙ in pāniculis pectoris: qm̄ putrefactio ducit ad vlcus: ꝛ vlcus pulmonis ducit ad ptisim: nõ sic aūt vlcus panniculoꝝ vt ptꝫ. ¶ Est etiā differētia in fienda flõia. Nam vt vult Rasis 4° ꝯtiñ. de mente Pauli. Si peripleumonia succedat ad alios morbos vt sepe ꝯtingit a squinātia ꝛ pleuresi: ꝛ morbi qui precesserunt fuerint chronici: ꝛ in illis morbis sit facta flõmia: tunc nõ est fiēda minutio cū flõia vt dicit: sed opꝫ tm̄ intēdere ꝗcū clisteribus ꝛ ventosis magnis positis supra pectus scarificando: qm̄ flõia tunc est verenda ꝓpter debilitatem virtutis. Sed si cõstaret virtus credo ꝙ in prin° etiam esset fienda flõia diuersiua: sed in ꝓcessu non sic euātiua sicut eēt fiēda in pleuresi: qm̄ sepe peripleumonia ad fl'aticum magis declinat propter aggregationem flegmatum in pulmone vt supra dictum est. Est ergo in flõia maxime respicienda repletio in toto: qm̄ in mā coniuncta non sic conuenit. Ideo signanter dicit Aui. in fine capituli de cura peripleumonie. Et sil'r qñoꝫ est necessarium in ipa facere flõiam si fuit illic repletio: ecce signāter dixit repletio. Et sic est finis capituli cum laude dei omnipotentis.

Not. bene.

¶ De sputo sanguinis. Cap. lv.

Cum sanguis cū rascatiõe aut paruo sonitu qui fit sine tussi: egreditur: nõ est egro inde timendū: poterit em̄ sanari gargarizando ea q̄ in capl'o de sqnantia noiauimus et regimen subtiliando. ¶ Cū vomitu quoqꝫ si exit sanguis non magnū affert timorem. Curatur nāqꝫ hec flõmādo. Et si comederit stiptica sicut sumach ꝛ succum vue acerbe. In potu ꝑterea sumat ex boli armēi: gūmi arabici: balaustie: sanguinis draconis: thuris cīm: añ. partib⁹ equalib⁹ dentur ex eo. ʒ. iij. cū rob simplici de cidonijs. Quibus aūt solet accidere sanguis exitus cum interpolatione ex quo nullum sentit nocumētū: ideoqꝫ sic est dimittēdus.

¶ Qð si cum tussi superueniat sanguinis egressio est timorosum. ¶ Est tñ incipiendum in curatione egri cuꝫ flõmia ex basilica: deinde ex trociscis istis in potu est tribuendum q ℞. thuris sang. dra. amboꝝ añ. ʒ. iij. ꝛ tertiam. charabe. ʒ. v. emathitis: terre sigil. amboꝝ añ. ʒ. x. aluminis. ʒ. ij. s. balaustie. ʒ. iij. opij. ʒ. ij. rauedseni. ʒ. ij. ex his omnibus fiant trocisci. x. de quib⁹ quotidie vnus in potu sumatur cū succo ozimi maioris aut portulace: ꝛ si egritudo vehemens fuerit alius circa noctē dandus est. Adiutoriū quoqꝫ accoxarū partes superiores sunt ligande ꝛ extremitates fricāde pectus etiā precipue si fuerit in eo loc⁹ dolens ex predictis trociscis ex aqua ꝛ aceto epithimetur: eius preterea cibaria succum vue acerbe ꝛ sumach ꝛ eis similia admixta habeāt. ¶ Et patiens supinus iacens de terra sigillata aliquid paulatim comedat.

Post expedita capitula de peripleumonia ꝛ pleuresi sequitur capitulum de proiectione sanguinis ex oꝛe: qð conuenienter continuatur ad precedentia: qm̄ in peripleumonia ꝛ pleuresi vt dictum est: concomitatur tussis vt essentiale signum et valida tussis: ꝛ quia tussis vehemens sepe adducit ad sputum sangui. per rupturam vene in pectore vel pulmone: lꝫ etiam per alios modos posset fieri sputum sanguineum ex peripleumonia vel pleuresi: ꝙ per rupturam venaꝝ propter tussim: vt infra videbitur: conuenienter ḡ post capitula dicta fuit conueniens facere capitulū de sputo sanguinis. Determinando ergo de sputo sanguinis siue de ꝓiectione ipsius ab oꝛe. Rasis duo facit principaliter: qm̄ primo determiat de tali sputo in quo non est magnus timoꝛ. scðo principaliter determinat de egressione sanguis ab oꝛe cū qua ꝯiungit̄ vehemens timoꝛ: 2ª ibi. (Qð si cum tussi superueniat ꝛc.) Prima adhuc in duas: nam primo determinat de exitu sang. ab oꝛe siue ꝓiectione eius in qua nõ est timoꝛ: immo ipsius facilis sit curatio: scðo determ. ꝗꝛ de exitu sangui. cum vomitu in q̄ ꝛ si sit timoꝛ ꝛ eo nõ est magnus. scða ibi. (Cū vomitu quoqꝫ ꝛc.) De ꝑma parte dixit: cū sanguis cū rascatiõe aut cū paruo sonitu q̄ fit sine tussi egredit̄ non est egro timendū. ꝛ adducit rõnem dicens. Poterit em̄ eger sanari gargarizando ea q̄ in cap° de squinantia noiauimus ꝛ regimen subtiliando si do in ꝙto. ꝛ in quali. i. ꝙtitatiue minorando si superfluat ꝛ qualitatiue ad ꝯtrariū alterādo cāe facienti tale sputū. ¶ Pro intelligentia totius capl'i ꝛ huius ꝑcipue partis est notādū ꝙ lꝫ. Rasis de prima intētione loquens de sputo sanguinis intendit determinare de sputo sanguinis eue

Declaratio 3e pticule pme ptis pncipalis

Declaratio pe pticule pme ptis pnci palis

nientis a pectore vel pulmone tanꝗ̄ de effectu sepe cōtingente ad peripleumoniā vel pleuresim: vt dictum est ꝓpter tussim qui sanguis inde veniens est suspectus: vt infra videbit̄: tñ ad tollendum errorē qui forte a medicis cōiter accipitur ex sniā affo. Hip. in 4° affo. affo. 25. vbi dixit. Sanguis quidē qualiscūq̄ȝ fuerit per os: malum ⁊c. Ad remouendū hūc errorē: q̄ȝ non de quolibet eueniente ꝑ os verificat̄ sniā affo. determinauit cū hoc de quibusdam spēbus sputi sanguinis ⁊ exitus per sursum in q̄bus nō est timor: ⁊ si est nō est magnus: vt dictū est in diuisione litere: ⁊ declarando vtrūq̄ȝ ponit signa distinctiua per que manifestat̄ ꝙ sanguis exitus ab ore nō semꝑ est a spūalibus mēbris: imo aliqñ a ꝑtibus oris vel ꝑtibus vicinis: ⁊ aliq̄tiēs a mēbris nālibus manifestando ergo eū qui venit a ꝑtibus oris vt a palato vel a gingiuis vel a partibus epiglotis dixit: cū sanguis cū rascatione aut cū pauco sonitu ⁊ sine tussi egreditur tunc sup. declarat̄ ꝙ talis sanguis a ꝓpinquo venit: puta a ꝑtibus oris vt dictū est. nā si venerit a gingiuis expuit̄ sine rascatione. si a colatorio vel a ꝑtibus gutturis cū quadā rascatione ⁊ aliquotiens cū parua tussi: ⁊ sic cū paruo sonitu: vt cū a ꝑtibus cāne vicinis epiglotí emanat dictus sanguis: vt infra latius videbit̄. De quo sanguine cū ita educit̄ ꝙ sit signū ꝙ de ꝓpīquo venit dicebat Aui. in p̄n° de signis sputi sanguinis. ꝓpinquus sup. mēbro sputi. i. a quo sputū educit̄ est sup. sine rascatione vel cū rascatione et sine tussi: vel est vt dicit cū tussi parua: ⁊ dicit q̄ꝺ lōgus sup. de mēbris spūalibus est cum tussi plurima: ⁊ quāto plus lōgius est expuitur cum tussi vehemētiore: ⁊ ita pꝫ q̄ꝺ vt dicit textꝰ nō est egro timendū: q̄m̄ educit̄ de vijs ꝓximis ad quas medicine habiliter ꝑuenire possunt cū oī eaꝝ virtute: ⁊ ita talis sanguis cū manifestatur nō p̄suppositis alijs morbis de apātibꝰ vel similibus in dictis mēbris facile curat̄ cū stipticis medicinis ⁊ reliq̄s vl̄ibus si expedit: de quibus dictum est in cap° de squinātia. ideo dixit. poterit em̄ eger sanari gargarizādo ea vel sup. alia faciendo de medicaminibus q̄ in caplo de squinātia noīauimus: ordinādo ēt dietā ꝯuenientē vt regimē subtiliādo in quāto si fuerit abūdās quātitas sanguis: uel in quali alterādo si fuerit calidus vel subtilis: vt ibidē dictū est: ⁊ sic pꝫ prima litera clara. ¶ De scđa ꝑte manifestans sanguinem euenientē a nālibus mēbris in quo etiā nō est magnus timor duo facit q̄m̄ p̄° manifestat eundē ꝑ hoc q̄ꝺ vomitu educit̄: ponēs ēt pronosticū in timore eius. 2° ponit curā illiꝰ ponendo etiā vnā cōtingentiā de tali sanguīe cū emittit̄: in quo nō est aliq̄s timor. 2ª ibi (Curat̄ nāq̄ȝ hoc ⁊c.) ¶ De p̄ma ꝑte dixit: cū vomitu q̄ȝ si exierit sanguis non magnum affert timorem. ¶ Pro intelligētia huiꝰ partis debetis notare ꝙ cū sanguis educit̄ a nālibus mēbris vt a stomaco epe vel splene ꝑ viā oris talis educit̄ ꝑ vomitū. nā talis per colligantiā horū mēbroꝝ cū stōaco vt epatis ⁊ splenis mediātibꝰ venis manifestis fit ab ipsis mēbris deriuatio. Primo ad stomacū si etiā fuerit ex stōaco veniens tādē a stōaco per mery mediante vomitu per os emittitur. nam talis est vomitꝰ stōaco qualis tussis pectoris: ⁊ sternutatio cerebro: vt supra dictum

Declaratio 3e ꝑticule p̄me ꝑtis p̄ncipalis

est de mēte Gal. 4° de accūti. si ergo educat̄ sanguis per os ꝑ vomitū declarat̄ ꝙ ex naturalibꝰ membris fluat: ⁊ sic non est tātus timor: sicut si ex pulmone vel pectore educeret̄ ꝓpter causas que infra dicent̄ maxīe de difficultate curationis vulneris pulmonis: de quo dicebat Auic. et vulnus declinat ad hoc vt fiat vlcus: ⁊ ad vlcus fit ptisis: vt manifestū est: ꝙ nō sic sequit̄ ad vlcera vel vulnera membroꝝ naturaliuꝫ q̄ magis possunt curari vt infra magis declarabit̄ ex natura illoꝝ membroꝝ: etiā ex alio faciliꝰ curātur vulnera in dictis mēbris ꝙ̄ in spūalibus: q̄ȝ ad ea melius ꝑuenire possunt medicine cū sua virtute ꝙ̄ ad spūalia ꝓpter maiorē distantiā a medicinis cū ebibunt̄: vt pꝫ est tñ in exitu huius sanguinis timor: q̄m̄ posset suꝑfluere: vt pꝫ vel aliter nocere. ¶ Ponēs ergo curā dixit ꝙ curat̄ hmōi sanguis emissio ꝑ os cū vomitu flōmādo egrū. s. flōmia copiosa si fuerit peccatū in abundantia sanguis: vt sepe cōtingit: vel flōmia diuersiua vel infrigidatiua si magis fuerit peccatū inequali ꝓpter inflāmationē eiꝰ ⁊ igneitatē vt sepe cōtingit: ⁊ ad hanc intentionē ordīat stiptica frigida etiā aliqua glutinosa facientia ad inspissationē ⁊ sanguis subtilis ⁊ poroꝝ venaꝝ obstructionem ⁊ consolidationē si ruptura fuerit. vnde addit. ⁊ sup. curat̄ si comederit stiptica sicut sumach ⁊ succū vue acerbe. s. alterando cibaria: cū his stipticis positis in decoctionibꝰ cibariorum addit. in potu p̄terea sumat. s. de medicaminibus ex bolo ar. ⁊ gum. ara. ⁊ balaustia ⁊ sanguine dra. ⁊ thuris. añ. ꝑtes equales: oīa sunt nota ⁊ ꝓprietates eoꝝ: dent̄ ex eo. ʒ. iij. cuꝫ rob simplici de cydonijs. i. cū succo cydonioruꝫ decocto ⁊ inspissato cū zuccha. verū est ꝙ dosis erit tediosa: sed pōt minorari ad. ʒ. ſ. ȝ. ꝓ vice. addit ponendo vnā cōtingentiā de tali emanatione sanguis ꝑ os qñ nō est fienda aliqua curatio dixit quibusdā aūt solet accidere sanguis fluxꝰ vel exitus cū interpolatione sup. per vomitū: lꝫ posset intelligi etiā ꝙ per aliū modū ꝙ̄ ꝑ vomitū educat̄ ex quo nullū sequit̄ nocumentū: imo remedium: sup. est corpori: quasi innuat q̄ꝺ hoc fiat a virtute dominante regulante cum potentia expulsiue virtutis: q̄m̄ prius grauabat ⁊ facta euacuatione sequitur alleuiatio: ⁊ hoc contingit aliquotiens in corporibꝰ plectoricis: vbi propter exuberantiam aliquādo natura aggrauata insurgit ad expellēdum partem: ⁊ ita euacuat: ⁊ hoc fit cōiter interpolate: ⁊ tunc sequit̄ alleuiatio: proinde dixit ꝙ tunc sic est dimittēdum. i. nihil eūandū ex quo eūo supponit̄ ex nā facta operante cōiter. propterea dicit Auic. in cap° sputi sanguinis. ⁊ multotiens quidē sputum sanguinis est cā sanitatis apātis in epate aut splene vel in preseruādo ne fiat apā euacuādo superfluitatem sanguinis: vel forte euacuando materiam permutando ad stomacum. Et sic patet tota ista pars clara.

¶ Q̄ꝺ si cū tussi.) Hec est scđa pars principalis in qua determinat de sputo sanguinis ex spūalibus membris. ⁊ duo facit. Nā p̄mo ponit ꝓnosticum in tali sputo sanguinis. scđo ponit curā scđa ibi. (Est tñ incipiendum ⁊c.) ¶ De p̄ª ꝑte dixit ꝙ si cuꝫ tussi superueniat sanguinis egressio est timorosum. Notate hic vt supra dictū est ꝙ cum sit exitus sanguinis cum tussi declarat̄

Declaratio p̄me ꝑticule 2e ꝑtis p̄ncipalis

ꝙ sanguis venit a spūalibus vel per resudatio
nē vel ꝑ rupturā venaꝝ pectoris vel pulmonis
vel etiā ex substātia ipsius pulmonis: sed quō-
cūqꝫ fit est timorosum qm̄ ab his membris ema
nat. nam cū est vulnus est dubiū ne ducatur ad
vlcus vt dictum fuit pauloante: ⁊ si nō fuerit ex
vulnere: saltē quicūqꝫ sāguis ex pectore veniēs
recipitur in pulmone prius ꝙ̄ educatꝫ: ⁊ ibi pōt
preternaturaliter retineri ⁊ putrefieri: ⁊ ꝯñter
putrefacere pulmonē. Et si fit ex pulmone vel ex
cāna pulmonis immediate ex ruptura: diffici-
lis multū fit cōsolidatio. vt infra videbitur: iō
talis sanguis est suspectus. Tñ nota ꝙ aliquo-
tiens medici decipiuntꝫ quō fiat sanguinis spu
tum cum tussi ⁊ nō ex mēbris pectoris: vt fluēte
sanguine deorsum cadente supra epiglotim ex
capite causabitꝫ tunc tussis ⁊ nō erit membrum
suspectum. al's sputū suspectum: ⁊ infra ponam
aliquos casus spāles ad declarādū quō aliquo
tiens cum sputo sanguinis cōiuncta tussi non
est habendus timor: ⁊ ad illum locum me remit
to: vt multum tñ est snīa vera. Et istos casus ta
cite innuebat Aui. cum dixit in cap° ꝓprio. Et
nō est omne sputū sanguinis timorosum intel-
ligens etiā de eo qđ est cū tussi. addit: immo id
qđ nō retinetꝫ aut. i. ⁊ qđ est cū feb. ¶ Cōsequen
ter ponit curā huius sputi sang. ⁊ diuiditꝫ pars
in quinqꝫ ꝑticulas. Primo ponit curā ꝑ flōmiā
2° per trociscos cōstrictiuos. 3° per diuersionē.
4° ꝑ extrinsec⁹ applicāda. cōstrictiua. 5° ꝑ ordi
nationē diete. 2ª ibi. (Deiñ ex trociscis.) 3ª ibi
(Adiutorioꝝ quoqꝫ atqꝫ coxaꝝ.) 4ª ibi (Pectus
etiā.) vltima ibi (Eius p̄terea cibaria.) Et vlti-
mo annectit vnum modū accumbendi cum de-
bent medicine pectorales sumi. ¶ De pͣ ꝑte di

Decl'atio 2ᵉ ꝑticule

xit. Est tñ incipiendū in curatione egritudīs cū
flōmia ex basilica: qđ flōmia cōueniat satis ma
nifestum est: saltē diuersiua ad cōuertendū san
guinem ad oppositū ne fluat ad pectus vl' pul
monem: sed vtrum debeatur euatiua vel nō: et
ex qua vena magis videbitur infra loco suo.
¶ De scđa parte dicit tribuendū esse trociscos

Descrip. trocisco.

quoꝝ descriptionem ponit vt infra. ℞. thuris:
sanguis dra. amboꝝ. ʒ. iij. ⁊ tertiā: charabe. ʒ. v.
emathitis: terre sigillate: amboꝝ. ʒ. x. aluminis
ʒ. ij. ß. balaustie. ʒ. iij. opij. ʒ. ij. reubarbari de se-
ni. ʒ. ij. ex his oībus fiāt trocisci. x. de quib⁹ quo
tidie vnus in potu tribuatꝫ. Cōstat ꝙ tales tro-
cisci sunt ingrossatiui materie obstructiui poro
rum venaꝝ in virtute thuris: sang. dra. charabe
emathitis ⁊ terre sigillate. Sunt etiam vnitiui
partium circūstantiū ⁊ cōsolidatiui exiccando
superfluā humiditatē ꝓpter siccitatē alumīs
balaustiarū ⁊ reubarbari: sunt etiā stupefacti-
ui ꝓpter opiū intrans in notabili quātitate ⁊
ad notabil'r immobilitādū hūores: ⁊ quiescere
faciendum a tussi ⁊ ad somnū inducendū: et ad
cōseruandū virtutes aliaꝝ medicinaꝝ: ⁊ vt mul
to tp̄e ꝑsistāt in opatiōe sua circa mēbrū lesum
sed addit ꝙ sumantꝫ cū succo ozimi maioris. i.
basiliconis in quo est virt⁹ penetrare faciēs me
dicinas fridas ad ꝓfundū: postea virtus cōfor-
tatiua: ⁊ maxie si nō fuerit nimia īflāmatio ma
gis valet. Et si fuerit vehemēs incēdiū exhibea
tur trociscus cū succo portulace q̄ mirabil'r lau
datur in casu ꝓpter grossitiē hūidi ꝯiunctā fri
giditati: ⁊ de hac dicetꝫ infra magis. ¶ Et qm̄
vsus horum narcoticoꝝ est multuꝫ necessarius
in pͥn° sputi sang. ꝓpter rupturā ad p̄sto sigillā
dum venā: que si in p̄mis tribus dieb⁹ nō sigil-
latur vix vnqꝫ curantꝫ: qm̄ sanguis cū retinetꝫ in
spōgiositatibus pulmonis ibi putrefit: ⁊ et ꝯñr
paratꝫ vt fiat vlcus in pulmone: de quo dicebat
Aui. ⁊ iste cui accidit sputū sang. est p̄parat⁹ vt
eueniat ei vlcus pulmonis ꝑ modū dictū. Opꝫ
ergo cum magno ingenio laborare vt presto cō
solidetꝫ vena: ⁊ tūc cū nō apparet sanguis nou⁹
in sputo oportebit cū stipticis dn̄antib⁹ ⁊ glu-
tinosis addere aliqđ lenitiuū ad expulsionē sā-
guinis fluxi in pulmonē: q̄ expelletꝫ ꝯstante vir
tute in p̄mis diebus si adiunetꝫ cū lenitiuis: sed
si tardetꝫ cōsolidatio vulneris ꝯtinue emanāte
sanguine cū recipietꝫ in pulmone debilitata in
ꝓcessu virtute ꝓpter dietā cōuenientē nō pote

Nota bñ.

rit expurgari: ⁊ ita retētus putrefiet ⁊ ad malū
finem ꝑducet. Ideo vt dixi opꝫ facta flōmia in
cōtinenti exhiberi stupefactiua: ⁊ nō sufficit sy
rupus rosatus neqꝫ syrupus de myrtis neqꝫ tro
cisci cōes nō opiati. nā cū vsu talis vidi pluri-
mos ꝑiclitari: ⁊ dando stupefactiua a pͥn° quasi
oēs vidi curari etiaꝫ senes: ⁊ ego multos [illegible]
curaui exhibendo a pͥn° post flōmiaꝫ. ℨ. ii. [illegible]
lonij persici Mesu. facti ad hanc intentio[illegible]
ius descriptionē ipse ponit in ca° ꝓprio de spu
to sanguinis exhibebā cū aqua plantagin[illegible]
portulace: postea cū reliquis ad casum facien[illegible]
bus ⁊ maximo ordine in debita dieta ꝓhibēdo
eos quasi cōtinue a locutione: ⁊ ita curabantꝫ: ⁊
radix cure erat exhibitio illius stupefactiui: et
istam necessitatē stupefactiuoꝝ declarauit Ra-
sis in hoc textu ordinādo hos trociscos multuꝫ
stupefactiuos: de q̄bus nō cōtentatꝫ dari tm̄ se-

Nota bñ p̄ntē cañ.

mel in die: immo si egritudo vehemēs fuerit vt
dixit alius circa noctē dādus est qn̄. s. apparet
qđ per primū nō est facta imp̄ssio ad ꝯsolidatio
nem q: ꝯtinuatꝫ exitus sang. recēter eueniētis a
vena q̄ declaratꝫ talis ex colore ⁊ luciditate: ⁊ ita
nō erit pctm̄ si ꝑ duos dies ꝯtinuos dentꝫ: semp
intelligitꝫ cōstante virtute. ꝓ hac intētione ad
fugiendū periculū vlceris ⁊ tādē ꝑditiōis exhi

De q̄ddita te nois.

hibeamus narcotica nō tm̄ semel: sed bis ī die.
¶ Sed hic bene notare ꝙ bñ īspiciatꝫ in sangui
ne q̄ emittitꝫ ⁊ in causis p̄cedētibus: qm̄ lꝫ in ru
ptura vene ista opatio fit necessaria: nō tñ in oī
sputo sang. debem⁹ p̄sumere ad dandū narcoti
ca: q: in sputo sanguīs ex resudatione tm̄ ꝓpter
plenitudinē: narcotica non sic valēt: sed flōmie
magis: qn̄ etiā esset sputū sanguīs ex apate: vt
peripleumonia vel in pleuresi in pͥn° non dige-
sta materia exhibitio narcoticoꝝ siue stupefa-
ctiuorum nō tm̄ esset inutilis: sed perniciosa et
non solū vsus stupefactiuoꝝ: sed etiam vsus me
dicinarum stipticaꝝ vt manifeste ptꝫ. ad hoc er
go bene aduertendū est per signa que dicentꝫ in
fra ne decipiamini. ¶ Aduertatis scđo ī vsu ho
rum trociscorum: qm̄ ꝭm dosim hic positam di-
uidendo totam summā in. x. vt posuit quilibet
trociscus ponderat vltra. ʒ. iiij. siue. ℨ. ß. ⁊ in quo
libet intrant ad minus. xij. gra. opij vñ ego non
auderem supra taleꝫ dosim: immo media dosis

Not. bene verba auctoris.

huius. vt. ʒ. ij. est satis fortis etiā in corpe forti.
¶ Addit cōsequenter intētionē diuersionis per
hoc qđ dixit adiutorioꝝ quoqꝫ. i. musculoꝝ bra
chiorū atqꝫ coxarū ꝑtes supiores sunt ligāde et

extremitates sunt fricāde. hec intētio vtilis est in toto ꝓcessu morbi: sed maxime in pn°: ⁊ non debet esse multū laboriosa ne fiat agitatio in humoribus. ¶ Addit vlterius circa localia exterius applicāda. pectus etiā precipue si in eo fuerit locus doloris in ṗdictis trociscis cū aceto ⁊ aqua ro. epithimet. Hic nota ꝙ laudat tale epithima cū fuerit sputū sanguis. ṗcipue ex ruptura vene in pectore in qua ruptura ꝑcipit dolor q̄ nō ꝑcipit ex ruptura vene in pulmone: vt. j. declarabit. ⁊ hoc ideo facit: q: ad membra pectoris pōt virtus horū frigidoꝝ aliqual'r ꝑuenire: sed nō sic ad mēbra pulmonis: vt supra est deductū. ¶ Debetis etiā notare ꝙ approximatio hoꝝ taliter frigidoꝝ ṗcipue cum aceto ⁊ aqua ro. est aliqual'r suspecta ṗcipue nisi corp⁹ fuerit multū carnosum ⁊ calidū: qm̄ talia sua mordicatione adducūt ad tussim: ⁊ tussis in casu est multū verēda: vt pꝫ. ideo forte meli⁹ erit in cōi casu dimittere acetū ⁊ aquā ro. ⁊ cū reliquis stipticis apponere aliqđ lenitiuū: tn̄ glutinatiuū vt gummi ara. dragagātū succū liq̄ritie. Et ita Sera. laudauit cū oleo rosa. ⁊ oleo de myrtis apponi aliq̄d olei amig. dul'. cum modico succi cydonioꝝ ad hāc intētionē. ¶ Cōsequēter ponit regimē cū dixit. Eius ṗterea cibaria succū vuee acerbe ⁊ sumach ⁊ his similia admixta habeāt. s. ad rectificationē ipsoꝝ ad intētionē nr̄am. ¶ Ponit vltimo incidēter vnū canonē cōem ad sumēdū medicinas pectorales q̄n intēdimus vt immediatius ad pulmonē ꝑ meri resudādo trāseāt in cānā nō transeundo ad stomacū: ⁊ est singularis multū cañ. cōtra quē cōiter omnes infirmi practicāt. Nam cū volūt cibaria lambēdo deglutire cōuertūt caput sup̄ collum posterius: ⁊ debēt oppo^m^ facere cōuertēdo se ad anteri⁹ q̄si resupini supra faciē iacentes: qm̄ cāna stat añrius iacēs supra meri: iō sic disposito corpore trāseūte medicīa ꝑ meri melius resudat in cānā: q: tūc cadit meri supra cānā: vt pꝫ. Et hoc est qđ dixit: ⁊ patiēs resupinus iacēs de terra sigillata aliq̄d post aliq̄d paulatiꝫ comedat. Nā terra sigillata est maximi iuuamēti in casu vt infra dicet. Et sic sit expeditū cap^m^ textualiter cum dei laude.

Nota bñ p̄ntē cañ.

De q̄ddita te nois.

Expedito q̄ ca° textual'r ꝑ obseruatiōe ordinis nr̄i. Pri° videbit de quid nois ⁊ q̄d rei sputi sanguis. 2° videbit de spēbus ⁊ differētijs eius. 3° veniemus ad causas: ⁊ sputi sanguinis: ⁊ cause: ⁊ specierū. 4° videbitur de signis: ⁊ p^m^ ꝓnosticis euētus: postea ꝓnosticis ad bonū ⁊ ad malū: dende demonstratiuis ⁊ generis ⁊ specierum vltimo veniemus ad curam.

Quid nominis. Quātum q̄ ad p^m^ est p° h̄ sciēdū ꝙlꝫ sit absolute h̄ sermo de sputo sanguis tn̄ vt. s. visuꝫ est ēt ex ꝓcessu capl'i Ra. h̄ nō tm̄ est sermo de sputo sang. ꝓꝑe sumpto: qđ dicit mihi emissionē sanguinis ab ore veniētis a partib⁹ oris tm̄ ⁊ mēbroꝝ vicināntiū. sꝫ etiā extēdit ille termin⁹ sputū sanguis ad oēm sanguis fluxū siue emissionē ab ore: siue etiā fiat ꝑ vomitū ⁊ siue fiat cum rascatione vel tussi siue nō. Et hoc modo auctores de sputo sanguis loquentes maxime greci nōiant hāt passionem emoptoicā passioneꝫ. vñ emoptoica passio est exitus vel fluxus san. ab ore ⁊ inde spuēs sanguinē ab ore vel reijciens emoptoicus dicitur ab ema qđ est sanguis et ptois fluxus. i. fluxus sāguinis ⁊ cōsequēter sputū sanguinis cōiter simul accipit vt dictum est Et hec sufficiant de quid nominis termini.

Not. bene verba auctoris.

Distinctiones. Ueniēdo ad 2^m^ de speciebus. Species siue differētie exitus sang. sunt multe nā q̄dā sumunt ex parte mēbrorū a q̄bus educit sanguis ꝑ os. Et hoc mō dicebat Ga. 4° de interioribus siml' cū Me. in pn° capl'i de exitu sang. ab ore. ꝙ exitus sanguis ab ore est ſm vnū quatuor modoꝝ: aut em̄ tm̄ spuit ⁊ est ex ꝑtibus oris: aut egreditur cum rascatione ⁊ est aut ex colatorio aut ex vuula: aut ex palato ⁊ ꝑtib⁹ ei⁹: ⁊ q̄ñq; egredit vomitu: ⁊ tūc ē aut a meri aut ex ore stōi ⁊ ex ipō stō aut ab ep̄e ⁊ finib⁹ eoꝝ: ⁊ q̄ñq; cū tussi: ⁊ tūc est ex pectore aut pulmone aut cāna. ¶ 2ª distinctio. q̄dā exit⁹ sang. est creticus: ⁊ q̄dā nō creticus: ⁊ item q̄dā notabil'r interpolatus: q̄dā nō notabiliter interpolatus: immo quasi cōtinu⁹. Itē q̄dam succedit ad alios morbos: vt in pn° digōnis peripleumonie ⁊ pleuresis apparet: et q̄dam est in pncipio veniēs non ṗcedentibus alijs morbis: ⁊ ita etiā exitus sanguinis siue cū tussi siue cū rascatione. q̄dam fit cum facili tussi siue rascatione. q̄dam cum difficili rascatiōe. ⁊ ita de tussi: q̄dam cum laboriosa: q̄dam cum mediocri: ita dico de vomitu. Et ex his distictionib⁹ hn̄tur signa locoꝝ a q̄bus emanat sāguis: ⁊ ita videbit de signis. ¶ Alia distictio. contrahēdo maxime exitū sanguis ad euꝫ q̄ fit a membris spūalib⁹ q: de hoc est ṗcipua hic cōsyderatio: ideo q̄dā fit de substātia mēbroꝝ pectoris vel pulmonis vt suba carnea vel musculosa vl' pānicularí: ⁊ q̄dā fit ex venis vel arterijs in pectore vel pulmone exn̄tibus manifestis magis. ¶ De facto etiā ex venis vel arterijs est alia diuisio: qm̄ alius fit ꝑ viā rupture vel vulneris siue incisiōis vl' ꝑforatiōis venaꝝ vel arteriarū: ⁊ aliq̄n rūpūt ⁊ ſm totū: ⁊ aliq̄n scindūt ſm lōgū tm̄ vel ſm latū: ⁊ aliq̄n fit talis fluxus sāguinis nō ꝑ viā vulneris vel rupture: immo ꝑ viaꝫ apertionis pororum siue orificiorum ipsarū venarum vel arteriarum: vnde q: pori dilatantur ⁊ aperiuntur exit sanguis per viam resudationis ex eis: ⁊ aliquotiēs ampliantur pori ⁊ corroduntur aliq̄n vene ꝑ viam corrosionis ⁊ putrefactionis ipsarum venarum: ꝑ quem modū etiā educit sanguis a substātia membroruꝫ ꝑ corrosionem. vñ corrodēdo partem carneam pulmonis: deuenit etiā ad corrosionē venarū minutarū insensibilium dispersarum ꝑ substātiam carneā pulmonis: ita dico de pectore. vñ a talib⁹ venis minutis educit sanguis ꝑ viam corrosionis: ⁊ nō sic ꝑ viaꝫ rupture sicut fit in venis maioribus. Nam iste vene disperse per substantiā membrorum non sunt discooperte: immo ꝓfundate intra substantiam membri: ⁊ consequēter nō sic faciliter rumpuntur sicut alie.

¶ Alia distinctio. exitus sanguinis non seq̄ns ad alios morbos quidam sequitur ad aliquam manifestam causam primitiuam de dicendis infra vt est casus vel percussio supra pectus: et quidam fit nulla precedente tali causa primitiua. ¶ Alia distinctio. quidam fit in puero. quidam in iuuene. quidam in sene: ita dico de

distinctione temporum anni ⁊ complexionum naturalium ⁊ sexuum. Istis stãtibus distinctionibus iam veniendum est ad causas.

De causis.

Cause. Causarum igitur quedam sunt p̃mitiue. quedam corporales. De corporalibus q̃dam antecedẽtes. q̃dam coniuncte. Et de antecedentibus q̃dam magis preparantes i. se tenentes magis ex parte principij passiui q̃dam efficientes. Et de his causis loquemur cõtrahẽdo maxime ad exitum sanguinis venientis a spũalibus membris ⁊ cũ tussi: licet multe istarũ cões sint vel sibi similes etiã ad exitum sanguinis veniẽtis cũ vomitu a naturalibus: vel etiã a cerebro p̱ nares vt patebit consyderanti.

De causis p̃mitiuis.

¶ Veniẽdo igitur ad causas primitiuas exitus sanguinis a spiritualibus: q̄ de his est maior cõsyderatio habẽda q̃cũq; tales cause inducere possunt rupturã in venis siue aptionẽ vel dilatationem pororum: siue etiã corrosionẽ vel putrefactionẽ substãtie eorũ: oẽs tales sunt de hmõi causis primitiuis. Exempli gratia. aer excessiue caliditatis dilatãdo ⁊ rarefaciẽdo poros efficere potest ad sputum sanguinis. Et ita aer frigidus congregando quasdam partes et alias segregãdo põt esse de causis huius: etiã indurãdo dictas venas cũ non obediũt postea extensioni vt sic preparat ad fracturam. Et de hoc dicebat Ga. 4° interiorũ. cap° vltimo allegãs Hip. Dixit aqua frigida venas frangit: sed aqua frigida cũ sui essentia hoc minime impedit: q̄ sup. humectat: sed cũ frigiditate pãniculos venarũ ad dilatãdũ indurat. vñ ad fracturã eos preparat. ¶ Fracture etiã causa est nimi⁹ et fortis motus: ⁊ maxime casus ab alto loco ⁊ cõculcatio duorum quando se cõstringunt ſm pectus sicut fit in palestra existẽtiũ: vt vult Ga. i. illorũ q̃ ludunt ad brachia ⁊ cũ ponitur põdus graue supra thoracem comprimens vehementer sicut est lapis magnus q̃ eleuat in p̱ijcientibus lapides grossos. Nam aliquotiẽs appodiãt supra pectus anteq̃ ponãt supra humerũ: ⁊ ita occubitus lecti solidi: ⁊ maxime ei q̃ nõ cõsueuit est de causis huius: vt dicit Auenzo. Et hoc est. q̄ natura venarũ pulmonis: vt ibidem dixit cõtraria est nature venarũ totius corpis: q̄ vt dicit vene pulsatiles eius sunt ad modũ venarũ non pulsatilium totius corporis subtilitate pellicule: ⁊ multo magis facit dormiẽtibus supra terrã. vt dicit Auicẽ. vel supra alias res duras. ¶ Facit etiã ad fracturã subtilium venarum cum fit vehemẽs motus in sanguine p̱pter iram ⁊ rixam. Unde dicebat Aui. q̄ propter hoc multiplicatur in demoniatis: ⁊ nimia vocis eleuatio. vnde cantores aliquotiens cadunt in hãc dispositionem: ⁊ p̱ eundem modũ ⁊ tubicinatores. nam in eis fit fractura in venis pulmonis maxime in q̃bus mẽbra sunt parata vt infra videbit. Ideo laudat Ga. loco allegato: vt fiat assuefactio vocis paulatim exaltãdo. ¶ Perforatio etiam cum cultello ⁊ percussio supra membra pectoris adducit ad hanc dispositionem: vt patet.

¶ Uomitus etiam laboriosus in paratis ad rupturam vene est de fortibus causis: propterea Aui. 4ª primi. cap° II°. ponebat timorem in vomentibus difficulter p̱pter istam causam. Tussis etiam de causis fortioribus est.

¶ De causis autem adducentibus ad corrosionem ⁊ putrefactionem est sumptio ciborũ acutorum sicut ceparum ⁊ alliorum ⁊ synapis ⁊ aceti ⁊ casei antiqui ⁊ aliorum mordicatiuorum. Nam acuitate acquisita in humoribus cũ quadam eruginosa supfluitate: aliq̃n p̱ subtilitatẽ fit resudatio ⁊ aliquotiẽs corrosio: ⁊ idem intelligit de sumptione solutiuorum acutorum: et de sumptione medicinarũ a p̱prietate dilatantiũ poros venarũ: vt est aloes ⁊ genera gummi fortia vt castoreũ oppoponacũ ⁊ hmõi: ⁊ etiam scamonea ad hoc adducit. Et de his etiã assumptio venenorũ corrosiuorum habentium p̱prietatẽ inducẽdi sputũ sang. vt est lepus marin⁹. Ex eis autem dicunt auctores est aliquãdo sanguisuga q̃ intrat p̱ os ⁊ adhesit gutturi vel alteri membro vicino ⁊ huiusmodi.

De causis cõiũctis.

¶ Cause vero cõiuncte dicit Aui. ⁊ cause p̱pinque oibus illis. i. oibus speciebus exitus sang. i. cõiuncte sunt vulnus p̱pter causam primitiuam ⁊c. Sed hic nota q̄ p̱ vulnus nõ intellexit vulnus p̱prijssime sumptũ vt vult solonem in cõtinuo cũ manifesta distãtia ptiũ: sꝫ itellexit oẽꝫ solonẽ i ꝯtinuo cũ mãli distãtia ptiũ ei⁹ siue talis fit distãtia sensibilis siue isensibilis: ⁊ hoc modo patet q̄ causa immediata semper est vulnus. nam vt dicebat Mes. qualiscũq; exit⁹ sanguis fuerit est ſm vnũ quatuor modorũ: aut ſm semitã resudationis. i. subtiliato humido: aut ſm semitã redũdationis. i. dilatatis ⁊ apertis poris p̱pter extẽsionẽ: aut ex aptione vene ⁊ ruptura eius: aut ex vlcere ⁊ corrosione supra venam: ⁊ ita patet q̄ quomodocũq; si causa immediata est vulnus large sumptum.

Nota.

De causis añtibus.

¶ Cause vero antecedentes tenentes se dispositiue sunt male complexiones: vt calida nimis ⁊ sicca nimis vel strictura venarum pectoris et pulmonis: repletio etiam humorum in toto: sꝫ repletio in ipsis venis pectoris vel pulmonis est magis de causis antecedentibus effectiuis p̱ q̃nto materia nimia extensione facta in venis aliquotiens non tantum dilatantur pori: sed etiã rumpitur vena aliquãdo: vt patet in corpib⁹ athletarũ: inq̃ b⁹ est timor crepature venarũ. ¶ Causa autem multitudinis huius est dimissio exercitij consueti: ⁊ aliquotiens causa est retentio euacuationis consuete vt menstruorum vel hemorroidarum: ⁊ aliquotiẽs abscisio membri est de causis huius: ⁊ ita etiam debilitas attractiue alicuius membri facit ad fluxum sanguinis: de quo dicebat Auer. 4° colliget. caplo 36. q̄ ipse visitauit amicum qui patiebatur fluxum ventris multo tempore: ⁊ nõ curabatur p̱ medicos: tandem cum visitabat eum vt amicũ tangendo pulsum eius cognouit vnum brachiũ esse sensibiliter minoratum ab altero. vñ arbitratus est causam fluxus fuisse istam materiã superabundantem qua solebat nutriri mẽbrũ ⁊ nõ nutriebat. vnde positis attractiuis supra membrum: ⁊ ipso magnificato fuit curatus fluxus: ⁊ idem intelligi potest de fluxu sanguinis p̱ os. ¶ Alia causa de accidentibus effectiue sumitur ex ventositate extendente ⁊ dilatante: et hec multiplicatur: vt dicebat Auicenna in alatis id est melencolicis. Et quoniam tales vt multum sunt melencolici si coniungatur mala compositio magis ledit. ¶ Et aliquotiens

Nota.

causa sunt apata vt pleuresis vel peripleumo-
nia a q̄bus resudat sanguis in principijs digō
nis. ¶ Et plerūq̧ causa fluxus sanguis p viam
corrosionis est catarrus descēdēs acutus corro
dēs. nam dupl'r adducit ad sputū sanguis ⁊ sol-
uēdo cōtinuū p corrosiouem ⁊ tussim inducen-
do: ⁊ p eundem modum etiā sanies in pectore
exñs est de causis exitus sanguinis ex pulmone
aliquotiēs. ¶ Et vltimo de hm̄oi causis est fleg
ma viscosum adherēs qd̄ nō pōt a membro re-
moueri nisi simul educat̄ de substātia membri:
sicut pꝫ etiā in fluxibus vētris. nā p quem mo-
dum fit dissinteria in intestinis ex fl'ate viscoso
p eūdem modū pōt fieri exitus sanguis ab ore
ex pulmone. Et hec de causis sufficiant.

De signis.

Signa. Signoꝝ igit̄ q̄dam sunt pnostica. q̄dā demōstratiua. De signis igr̄ p
nosticis ⁊ demōstratiuis specierum exitus san-
guinis ab ore latius dicet̄ cōtrahēdo semp ad
mēbra spūalia: qm̄ de exitu sanguinis de natu-
ralibus mēbris ⁊ a capite: vt supra dcm̄ est: non
est pncipalis hic nostra intētio. ¶ Ut igit̄ cla-
rius de hm̄oi signis dicere possimus cōueniēs
est vt ponātur pus signa distinctiua. vꝫ. decla-
rātia sanguinem ab ore euenientē vel emissum
esse ex ptibus capitis vel a naturalib⁹ vel a spi
ritualibus. Pro quo notādū: vt erat snīa Gale.
4° de interioribus mēbris ca° 5° ⁊ idem de mē
te Aui. 10ª tertij. ca° pprio de sputo sanguinis
in pn° capl'i de signis: ⁊ Mes. similiter in prin°
huius capituli. ⁊ Ras. 4° cōtinēris. cap° 3° ad
pnᵐ dixit. q̄ cōueniūt omnes medici in vnum
q̄ sanguinis exitus ab ore est sm̄ vnū quatuor
modoꝝ. nā si fit cū rascatione sine tussi ē ex cola
torio vel ex partib⁹ capitis q̄ si fuerit exit⁹ san-
guinis cū sputo tm̄ sine rascatione vel tussi est
ex partibus oris vt gingiuaꝝ. Et si fuerit fact⁹
cū vomitu est ex membris nālibus vt mery: sto
macho: epate ⁊ splene ⁊ finibus eaꝝ. Qd̄ si fit cū
tussi est ex mēbris spūalibus vt cāna vel epiglo
ti vel pectore vel pulmone ⁊ mēbris eoꝝ. ¶ Sꝫ
hic signanter opꝫ aduertere vt ex mente Gal'. lo
co allegato habitum est: qd̄ non qn̄cūq̧ emittit̄
sputū coloratum cū tussi: tunc lesio est in mem-
bris spūalibus: immo opꝫ in hoc recte ꝯsidera-
re. Nam aliquotiens fluit sanguis ex capite de
orsum ad cannā vel ad pulmonē ⁊ remittit̄ cuꝫ
tussi nō exñte lesione in spūalibus mēbris. Naꝫ
dicit ibi Ga. cū sanguis puenit descēdēs ad epi
glotim fit tussis: ⁊ sic in hoc posset esse magnus
error: q: ex emissione sanguinis cū tussi nō sem-
per debet argui supra nocumentuꝫ spiritualiū
vt multi empericorum ⁊ male intelligentiuꝫ fa
ciunt. Et eandem sententiam affirmat Auic. in
ter. cum dixit faciendo exceptionem. Et opꝫ vt
consideretur in primis ne sit id quod expuit̄ san
guis ex naribus: ⁊ inde ponit quedam signa dis
cretiua ad videndum nunquid sanguis ille sit
ex capite: quod declaratur ex antecedentibus q̄
busdam: verbi gratia. quando ante fluxum san.
per nares ⁊ sequitur iuuamentū capitis de gra
uitate ⁊ pulsatione que prius fuerant: q: talia
remittuntur ⁊ prefuit tensio venarum capit's cū
rubore faciei ⁊ ex consuetudine de fluxu sangui
nis narium. ⁊ vt non sit spuma in eo ⁊ sit subito
Nam cum his ⁊ similibus: lꝫ tunc educatur cum
tussi: pbabiliter tū declaratur qd̄ est dependēs
ex capite. Et videbatur addere. A. duo signa ad
declarandum q̄ non quilibet talis sanguis est
suspectus. Ut quando non continuatur fluxus
⁊ emanatio dicti sanguinis per os: ⁊ quando nō
coniungitur febris: tū etiam ⁊ fortius dicebat
Ras. 4° cōti. ca°. vlti. qd̄ vidit multotiens in q̄
sputum fuit coloratum cū feb. acuta nō existēte
pleuretide vel peripleumonia vel sup. alio exter
nali nocumento in mēbris pectoris ⁊ pulmōis
Sed dicit ipse hoc euenisse tm̄ ppter id qd̄ fluit
ad pulmonē de humoribus nō sufficiētib⁹ ipm
ledere vt ex capite vel ex nascētia pua dicit ipse
in partibus exterioribus pectoris. Et dicit ipse
ad hoc distinguendum q̄ in hoc casu nō fit mu
tatio notabilis in anhelitu. ¶ Ex his potest in
ferri: conclusio bene notanda vꝫ qd̄ possunt sil'
coniungi febris acuta cum sputo colorato vel
subrubeo ⁊ cum tussi emisso: ⁊ non propterea ta
lis erit pleureticus vel peripleumonicus: et in
facto habuimus iam pro exemplo Bidellū gua
tarinum nostrum taliter dispositū in quo fuit
feb. acuta cum sputo subrubeo ⁊ cum satis vali
da tussi: q: tū nō fuit dolor lateralis pūgitiuus
neq̧ notabilis varietas in anhelitu supra eam
que sequit̄ ad feb. non debuit dici pleureticus.

Not. bene.

De signis pnosticis ⁊ p° euēt⁹.

¶ Cōtrahentibus ergo nobis sputū sanguinis
ab ore ad eū qui a spūalibus membris tm̄ ema
nat ponenda sunt signa pnostica: primo euen-
tus: deinde ad bonum vel ad malum. ¶ Sit er
go hoc signum pronōsticū dicebat Mes. cuius
pectus est nudum ⁊ strictū ⁊ collū subtile ⁊ lon
gum depressum inter humeros eleuatos tanq̄
inter alas: ⁊ cōsueuit ad ipsum fluere hūiditas
catarralis acuta corrosiua ⁊ frequentat eis tus-
sicula: vnde declaratur q̄ pectus dicitur esse de
bile vel pulmo qd̄ percipitur ex frequētatione
tussicule ⁊ cum dolore in spatulis aliqn̄ in dex-
tra aliquando in sinistra ⁊ aliquādo in mamil-
lis. Ex his omnibus sic collectis probabiliter
fit coniectura de futuro sputo sanguinis ex spi
ritualibus membris: ⁊ ego quasi sum in hac dis
positione: licet deo dante non inciderim in spu
tum sanguinis: sed verum est quod semper ha-
bui oculum apertum in regimine ad me preser
uandum ab hoc. Et si ad hec signa coniungan-
tur multe de causis ad sputum sanguinis q̄ di-
cte sunt supra vt est facilis rixa locutio clamo-
sa retentio euacuationū cōsuetarum de fluxu
hemorroidarum ⁊c. Motus laboriosi de vomi
tu ⁊ sternutatione ⁊ de reliquis supradictis in
causis: tunc erit validius argumentū ad prono
sticandū supra sputū sanguinis futurū. Si etiā
coniungatur in iuuene a. 18°. anno vsq̧ ad. 35ᵐ.
vt fuit snīa Gal'. i affo. Ptisis fit maxime ab. 18.
annis ⁊c. ppter acuitatē sanguinis in eis ⁊ p-
pter temeritatem ⁊ ausuꝫ ad fortia pericula est
maior timor: ⁊ maxime in tpe veris vel tempo-
re estatis propter causas satis notas.

Nota

De signis pnosticis ad bonū.

¶ Signum pronosticum ad bonum si fiat exi-
tus sanguinis: ita vt sequatur alleuiatio ⁊ non
coniungatur feb. tunc est bonum. Unde dicit
Auic. quod per eum sanatur qn̄q̧ apostema epa
tis ⁊ splenis: vt contingit sanguine exuberāte.
¶ Aliud signum ad bonum. sanguis etiam eue
niens per resudationem vt ex dilatatione po-
rorum siue apertione orificiorū venaꝝ. est maio
ris multo securitatis q̄ eueniēs ex ruptura vel

Nota bn̄.

Nota.

corrosione: q2 sepe curatur cū sola applicatione infrigidantium ꝛ inspissantium.

Ad malū p̄mū signū.

¶ Signū ꝓnosticū ad malū est oē sputum sanguinis a pulmone si ꝯiungatur cū tussi vehemēti semꝑ est verendū ꝓpter duo. Dicit Aui. p̄mū est: q2 timetur de exuberātia ipsius: ꝛ sic de debilitate: scdm est: q2 ad sputū sanguinis cū vulnere cōsueuit sequi vlcus pulmonis ꝛ tandem ptisis. Nā vt ip̄e deducebat sputū sanguinis vt plm̄ fit ex vulnere ꝛ vulnus declinat ad hoc vt fiat vlcus ꝛ ad vlcus seq̄tur ptisis. Proinde dicit Mes. in p̄n° de cura exitus sanguis ab ore cū tussi ex pectore ꝛ pulmōe cura est praua. Nā de mente Hyp. vt ipse allegabat sputū sanguis cōcomitatur sputū saniei: ꝛ post id ptisis: ꝛ post eā desperatio ꝛ mors. ¶ Addebat tñ ipse φ multominus ꝑiculosum est sputum ex pectore q̄ꝫ ex pulmone. Nā raro sputū ex pulmone curatur ꝓpter q̄nqꝫ cās: prima est motus qm̄ mot⁹ resistit cōsolidationi: immo addit ad ipsam et dilatat cānā: pulmo est tanq̄ꝫ follis ad vitā: Mot⁹ aūt ꝓhibet cōsolidationē: ꝛ lꝫ ēt pect⁹ moueaꝛ non tñ ita vehemēter moueꝛ. scda cā est spōgiositas ipsius mēbri: qm̄ mā recepta in locis spōgiosis difficulter educiꝛ: ꝛ sic multo tꝑe retineꝛ ꝛ retēta acuiꝛ ꝛ facit ad corrosionē ꝛ corruptionem ꝛ ad vlcera: tertia cā est qm̄ solꝰ facta in membro impedit officiū ei⁹: sicut est qñ ꝑforaꝛ follis nō attrahit bñ nec expellit aerē: ꝛ sic nō fit bñ ðbita mūdificatio vapoꝝ a pulmōe: imo illi vapores acuti capinosi ꝯcludūtur in loco vlcerato ꝛ addūt ad corrosionē ꝛ dispsi ꝑ totū corp⁹ sūt cā ethice. dicit Me. 4ª cā est passibilitas sube mēbri raritas ꝛ subtilitas ei⁹ vñ nutriꝛ sanguie colerico ꝛ ad eū supfluūt multe humiditates flatice: vñ facil'fit ꝑ ꝯtrarietatē actio ꝛ corruptio ꝛ putrefactio: q̄nta cā sumiꝛ ex eo qđ subest et supponiꝛ ꝯtinuis catarris fluētib⁹ ad pulmonē impedientib⁹. s. ꝯsolidationē. ¶ Et ad declarandū φ vulnera pectoris sunt minus mala: Gale. 5°. de accñti posuit quatuor cās. Una sumebaꝛ: q2 pectus est mēbrū solidū ꝛ debite carnositatis non spongiosum sicut pulmo. scda q2 pectus non hꝫ venas ꝛ arterias ita magnas sicut pulmo: tertia cā q2 sanguis fluens a pectore magis cadit in spaciositate pectoris et non sic cadens ex pulmone: ꝛ quarta est: q2 pectus nō est sic expositū nocumentis catarroꝝ sicut pulmo.

Sputū sā. a pulmōe est magis ꝑiculosuꝫ q̄ꝫ a pectore propter q̄nqꝫ cās.

¶ Et totam istam sniāꝫ posuit Aui. quasi ad p̄ncipium capl'i de sputo san. loquens de exitu sanguinis ex ꝑtibus pectoris ꝛ pulmonis dixit: et in illo quidē qđ est ex pectore nō est tm̄ timoris quātū est in eo qđ est ex pulmone. Addit. id eī qđ est ex pectore sanaꝛ velociter sup. comparatiue: ꝛ si nō sanaꝛ non hꝫ malitiā vlceris pulmonis: ꝛ ꝓinde inferꝛ aliud ꝓnosticū in vulnere pulmonis: qđ poniꝛ a Gal. 5° de accñti. cap°. II. Nam in fine loquēs de vulneribus eius dixit: pulmonis quoqꝫ vulnera incurabilia sunt: vñ si vena in pulmone scindaꝛ: nisi festinā ter cōsolidetur prius q̄ꝫ apā in ea efficiaꝛ: veniet ad tale quid φ incurabile efficitur: ꝛ sicut cōparādo sputum sang. a pulmone ad eum qui a pectore: sanguis a pulmone dicitur deterior ex causis dictis supra: ita etiā sanguis a corrosione veniēs deterior est sanguine ab apertione vel resudatione venaꝝ veniēte: qm̄ dicit. Aui. in corrosiōe non pōt fieri consolidatio nisi remota malitia cōplexionis: qđ fieri non pōt nisi in tāto tꝑe: φ s. aut indurabitur vlcus aut corrosio ampliat.

Aliud signū pronosticū ad malum.

¶ Ideo poniꝛ aliud ꝓnosticū ad malū. Auic. dixit: ꝛ qñ succedit sputo sang. retenti sputū san. timetur ei φ sit hoc 2m accñs ab vlcere ad qđ cōuersum est vulnus primū: q2 si est facta retētio sanguinis ꝑ tp̄s: ꝛ postea recidiuatio iam declaratur manifeste φ p̄mū vulnus non fuit ꝑfecte cōsolidatum: ꝛ ꝯñr ex diuturnitate factū est vlcus: ꝛ tunc quasi nō est possibilis cura. vñ dicebat Aui. in cura ꝑ verba modicū ante dicta: factum aūt ex corrosiōe est praue cure ꝛ difficilis: ꝛ est sicut id de quo desperaꝛ. vñ addit. Non eī sanatur ꝛc.

Aliud ad malum.

¶ Aliud ꝓnosticū Ras. 4° cōtinentis: etiā ad malum in sputo sanguinis dixit. Dico φ si quis passus sit motionē sanguis: deinde cōuersus fuerit in citrinitatē coloris. i. sup. in l'iuiditatem ꝛ laxationē habuerit. i. quasi lippotomiam incurrerit notū sit φ sanguis cōgelat⁹ est vel sup. cōgelatus in pectore aut in pulmōe et ꝯñr sup. est timor mortis. nam opꝫ vti acutis dissolutiuis inducētibus ad tussim ꝛ ad discoagulationem vt expellaꝛ: ꝛ talia addunt ad sputum sang. ꝛ si nō occurramus cū his acq̄rit naturam veneni frigidi: vt de eo scribiꝛ 6ª quarti. Unde in casu: vt videbiꝛ in cura maxime iuuās est coagulum qđ coagulat liq̄facta ꝛ discoagulat coagulata: vt videbiꝛ. ¶ Jam veniendū est ad signa demonstratiua. Signa demonstratiua generis habenꝛ ex se manifesta ex resolutiōe infirmi. ¶ Sed signa specieꝝ verbi gratia. demōstratiua locoꝝ a quibus pendet: hñtur p̄mo ex hac regula gñali. Dicit Auic. in p̄n° capl'i loq̄ns de sputo sang. ex spūalibus qui fit cū tussi propinquus sputo fit cum tussi parua: ꝛ lōginquus cum tussi plurima: ꝛ quanto locus fuerit distātior tāto cū tussi vehementiori fit: q2 difficilior fit exitus sanguinis educti a ꝑtibus remotis q̄ꝫ a partib⁹ propinquis ideo maior fit necessario conatus in expulsione: ꝛ ideo ptꝫ qđ sanguis q̄ a cāna pulmonis venit fit cū modica tussi ꝛ aliquali rascatione: vbi sanguis q̄ a pulmone cuꝫ vehementiori tussi: ꝛ q2 i a pectore etiam vehementiore: ita. s. vt oporteat pluribus vicib⁹ tussire anteq̄ꝫ fiat sanguinis eiectio de pulmone q̄ꝫ de canna: ꝛ pluribus de pectore q̄ꝫ de pulmone: si etiam fiat ex canna est cū aliquali dolore per cepto in partibus colli vel versus spatulas superiores: vbi si fuerit ex pectore percipitur dolor circa pectus. si autē ex substantia veniat nullus percipitur dolor: quoniā pulmo nō est membrum sensitiuum: immo dicit Gal. 5° interiorū ca°. 5°. ad ipsum pulmonem perueniūt tm̄ duo nerui minuti de pari neruorum venientiū a cerebro: ꝛ nō ꝓfundanꝛ dicti nerui in substantia pulmonis: sed tm̄ in pāniculo cooperiente: ꝓinde sanguis a pulmone veniēs fit sine dolore maxime si ex substātia eius: q2 veniens ex venis vel arterijs ipsius pulmonis fit cum quodam dolore: sed remisso dico comparatione ad dolorem canne ꝛ pectoris propter modicissimuꝫ sensum ipsarum venarum vel arteriarum.

Nota hāc regulam.

De signis distinctiuis.

¶ Signa ṽo distinctiua ex ꝑte ipsius qđ educiꝛ vt sanguis qui pōt declarare etiā locū a quo fit exitus: quoniam dicit Auer. 4° colliget. ca. 36°. iuxta p̄nm. vbi tractat hāc materiam de signis

ꝓprijs fluxus sanguis a corpe: ꝙ ea q̄ hn̄t exitū
naturalem ex corpore nō significāt ꝑ maiori pꝫ
te nisi quidditatē egritudinis aut eius causam
sed res q̄ exitū nō naturalem hn̄t significāt mē
brū egrū vt est lapis: ⁊ ita est sigᵐ exitus sāgui
nis: ⁊ ita ꝑ eum possumus significare supra mē
bra a q̄bus educit. ¶ Sanguis ergo exiēs a pl'
mone distinguitur a sanguine exeūte a pectore
qm̄ sanguis exiēs a pulmone est spumosus. lo
quor de sanguine exeūte a substātia eius: nō sic
spumosus est sanguis exiēs a pectore: lꝫ dicat
Aui. sanguis exiēs ex pectore etiā est cū quadā
spumositate: ⁊ dixit ꝙ sanguis exiēs ex canna
aliqñ est spumosus. Gent. tractās istaꝫ difficul
tatē ponit aliquas cōclusiones q̄ ad vnicā sum
matim reducūtur in pn̄tiaruꝫ: q̄ talis est ab oī
bus mēbris pectoris pōt educi sanguis spumo
sus: nō tn̄ educitur necessario spumosus nisi ex
substātia pulmonis: ⁊ si educat ab alijs mēbris
spumosus non est talr̄ spumosus sicut sanguis
pulmonis. declarat ergo quo ad omnes partes
in omnibꝰ membris pectoris cū educit sanguis
ab eis pn̄t cōiūgi cause spumose vt inclusio ae
ris ⁊ vapoꝝ cū sanguine. nam siue educat ex ve
nis siue arterijs siue ex pectore siue ex cāna edu
cit cū aliquali tussi: ⁊ ꝓñr pōt fieri subinclusio
aeris in partes ipsius sanguinis: q2 tn̄ cū vehe
mētiore tussi fit expuitio sanguinis ex pectore
q̄ ex cāna: ideo videbat innuere Aui. ꝙ sangui
nē ex pectore concomitat quasi semꝑ aliqualis
spumificatio ꝑ hoc qꝺ dixit loq̄ns de eo: ⁊ coa
gulatio eius sup. fit ꝓpter lōgitudinē spatij cū
spumositate quadā: ⁊ nō dixit in hoc qñqꝫ sꝫ in
sputo sanguīs ex cāna dixit qñqꝫ est spumosus
fit etiaꝫ qñqꝫ sanguis spumosus ex fortilebulli
tione cōtigēti in humido qꝺ spumosat eleuan
do vapores cōmiscēdo cū substātia ipsa hūida
vt. s. alle. est de mēte Ga. in 2° ꝓnosticoꝝ: cōmē
to. 47°. ⁊ s̄m hāc causaꝫ ⁊ in mēbris pectoris oī
bus stāte vehemēti incēdio pōt fieri sputū spu
mosū. Proinde dicit Aui. ꝙ peripleumoniaci et
pleuretici aliqñ hn̄t sputū spumosum cū est in
pulmonibus eoꝝ calr̄itas ignea feruēs. Probat
2ª pars conclusionis. s. solus pulmo necessario
emittit sanguinē spumosum. Nam a reliq̄s mē
bris a pulmone nō necessario cōcomitātur cau
se spumositatis: q2 nō semꝑ est tanta ebullitio
neqꝫ tam valida tussis: vt fiat immixtio vapoꝝ
vel aeris sufficiēs ad spumosandum: sed in pul
mone q2 educit sanguis de membro spōgioso ⁊
spumoso quodāmō: ⁊ diuidit sanguis ad mini
mas ꝑtes ꝑꝑ ꝯtiguitatē pororū q̄si ad minima
poroꝝ cū subā pulmonis: inde est ꝙ sanguis q̄
educitur remanet semꝑ cū cōclusis vaporibus
intra sanguinē: ⁊ sic sꝑ necessario est spumosus
q2 etiā nutrit sanguine colerico spumosabili si
mul cū alia causa q̄ dicta est necessario sanguis
spumosus. Et ex hoc fit declaratio 3ᵉ partis cō
clusionis. s. ꝙ si sanguis ab alijs mēbris veniēs
fit spumosus nō est sic spumosus sicut sanguis
a pulmone veniēs: qm̄ sanguis ex pulmone ve
niēs est s̄m totā subam spumosus: ita ꝙ etiam
s̄m ꝓfundū vbi sanguis ab alijs mēbris nō est
tm̄ spumosus: sed s̄m partes magis extremales
⁊ circūferētiales. Et istā decisionem tacite vo
lebat Ga. in 4° affo. cōmē. 14. illius affo. Quicū
q̄ sanguinem spumosū ⁊c. Nā dixit ad meᵐ cō

An sanguis exiēs a pl' mone sit spumosus a pectore non.

mēti ꝙ sputum sanguinis spumosum signum
est qꝺ est ex substātia pulmonis: tn̄ dicit ip̄e mlr̄
totiēs fit ex pulmone. i. ex partibus eius nō ex
substātia: ⁊ nō apparet spumosus vt videmꝰ in
cadētibus aliqñ ab alto ⁊ in luctātibus in pa
lestra q̄bus rumpūtur vene in pulmone ⁊ exit
sanguis nō spumosus. vñ vr̄ innuere necessita
tem spumositatis sanguinis si fit ex substantia
pulmonis non sic ex alijs membris.
¶ Distinguit etiā ex colore: ⁊ bñ nota ꝙ aliqñ
est cōtradictio de hoc inter medicos in inuesti
gādo a quo loco veniat. Nā sanguis ex pectore
magis ad nigrū declinat q̄ ex pulmone q̄ decli
nat ad albū: q2 humidū roridum qꝺ fluit supra
pulmonē simul mixtū cū sanguine facit ip̄m al
bum declinare: ⁊ cū hoc substātia ad albū decli
nat etiā cū hoc aer inclusus ꝓpter spumositatē
facit ip̄m ad albū magis declinare: vbi sāguis
pectoris q̄ a remoto magis veniēs maiori tēpo
re stās extra venam alterat ad nigrum resolu
tis partibus magis ꝑuijs: immo sāguis ex pe
ctore veniēs sepe est coagulatus ⁊ educit in for
ma sanguisuge vbi ex pulmone nō sic. Dicit tn̄
Auē̄ꝫo. ꝙ sanguis veniēs ex arterijs pectoris ⁊
aliqñ est subtilis ⁊ clarus: ⁊ ita vt putēt medi
ci ꝙ fit ex pulmone: sed distinguit ex eo qꝺ san
guis pectoris est cuꝫ dolore sensibili ꝑcepto in
determīato loco pectoris. nō sic aūt q̄ ex pl'mo
ne: etiam q2 nō sic ad album declinat sicut q̄ ex
substantia pulmonis. ¶ Et si q̄rat vñ est ꝙ san
guis vt pl'm ex pectore veniens est coagulatus.
Dicit Gen. ꝙ coagulat in concauitate pectoris.
Si obijciat quomō pōt reingredi poros pāni
culi coopientis pulmonē: ⁊ postea poros ramo
rū ipsius cāne pulmonis: dicat ꝙ pᵐ diuiditur
post coagulationē receptā ad minimas partes
⁊ ita suggit ⁊ subintrat dictos poros: cū p̄para
tione tn̄ in eo: vt cū fuerit in locis latis iterato
partes adinuicē cōiungātur: ⁊ ita coagulatus
emittit. Nā ꝑ eūdē modū solemus dicere ꝙ ali
qñ in fluxu epatico emittit substātia epatis ꝑ
mesarraicas ad cōcauitatē intestinoꝝ ⁊ reducit
frustatim suba epatis: ⁊ tn̄ s̄m illā molē nō po
tuit subīgredi venas mesarraicas: vt pꝫ. hoc tn̄
est magis q̄ si esset sanguis coagulatus: qm̄ ta
lis substantia epatis vt distinguat a sanguine
coagulato si ponat in aq̄ calida: ⁊ etiā multum
agitet cum vngula nō dissoluit nisi laboriose:
vt vidi in expientia: sed mirabiles sunt opatio
nes nature. Ita igr̄ est dicēdū ⁊ in simili de di
cto sanguie pectoris. ¶ Differt etiā sanguis pl'
monis a sanguie pectoris: q2 auget exitus san
guinis ex pectore post somnū: q̄ diuersitas non
sic repit in sanguine pulmōis: ⁊ hoc est: q2 satis
difficilior fit anhelitus tꝑe somni: ⁊ sic magis
laborāt musculi pectoris in dilatādo ⁊ cōstrin
gendo: ⁊ ideo ipso in pectore multiplicato post
ea post somnū cū maiori conatu expellitur san
guis ex pectore: lꝫ alij aliā causaꝫ adducāt que
nō satisfacit. s. q2 virtus fortificat in somno. Et
de hoc signo dixit Aui. ⁊ additio eius in somno
eius certius signum est sup. ad hoc distinguen
dum. ¶ Distinguitur etiam sanguis ꝓueniēs
a pulmōe a ꝓueniēte ex pectore: q2 sanguis pul
monis vltra hoc qꝺ est spumosus: est etiam ab
scisus: vt dicit Aui. Si fit de substantia pulmo
nis: qm̄ plerunqꝫ est talis ꝑ viā corrosionis: et

Per colorē distinguit a q̄ loco veniat sāguis.

ita nõ est cõtinuus: qꝛ si corrosio non attingat ad partẽ venosam non fit emanatio notabilis humiditatis sanguinee: ideo ꝓ tempore retinetur. Sed cũ corrosio communicat ad venã: tunc fit emanatio sanguinis q̃ tñ mixtus cũ alia humiditate q̃ decidit a substãtia pulmonis facit colorẽ mediũ: vñ vr̃ sicut color loture carnis recẽ. qꝛ. s. est substãtia mixta ex al. ⁊ ru. Ex albo deciso a substãtia: ⁊ ru. deciso ex vena: qḋ si fuerit ex venis manifestis: vt ex ruptura venaꝝ ipsius pulmõis distĩguit ab eo q̃ est a suba: qꝛ est sanguis abũdãtior: ⁊ etiã magis cõtinuꝰ nõ intercisus. Et dicit Aui. ꝙ est spissior ꝙ̃ sanguis pulmonis: minus tñ spissus ꝙ̃ sanguis ex pectore: ⁊ est clarior ꝙ̃ sanguis sube ipsiꝰ pulmonis.

Questio. ¶ Opꝫ h̃ merito dubitari de spissitudine. Nam sanguis q̃ decidit a suba mẽbri vr̃ ꝓpinq̃or nature spisse: qꝛ nãe mẽbri ꝙ̃ sanguis in cõcauitatibus venaꝝ cõtẽtus ex quo digõ est forma mẽbri in sanguĩe vr̃ cõpleri ꝑ ingrossationẽ: ⁊ per ꝯñs dꝫ esse spissior sanguis ex pl'mone. i. ex substãtia eiꝰ ꝙ̃ ex venis. Gẽti. diuersimode r̃ñdet: sed breuiter dicat ꝙ est spissior ad hunc intellectũ. i. minus spumosus. s. ille q̃ ꝑuenit ex venis ipsiꝰ ꝙ̃ a suba eiꝰ: nõ ꝙ sit minus fluxibilis ⁊ magis ꝯstãs: sꝫ qꝛ nõ includit aer ad minimas partes eius nõ est sic rarus: ⁊ sic est spissior spissitudine opposita illi raritati. ¶ Sed etiã est dubitatio: qꝛ dicit Aui. vltra hec vͣba ꝙ rarior est ille q̃ expuit ex venis ꝙ̃ ex substãtia eiꝰ: ⁊ vr̃ contradictio: ꝑ hoc qḋ dixit est vehemẽtioris spissitudĩs. dicit sic textus. Et iste q̃ expuit ex venis eiꝰ. s. pulmonis nõ est spumosus ⁊ est rarior vehemẽtioris spissitudĩs: ꝙ̃ iste q̃ est ex pulmone i. ex substãtia eiꝰ: q̃ñ stat ꝙ est rarior ⁊ vehemẽtioris spissitudinis: De spissitudĩe iã dcm̃ ẽ q̃ñ

Nota. dꝫ intelligi: sꝫ q̃ñ sit rarior: ¶ Dicũt q̃dã ꝙ cũ dixit Aui. ꝙ est rarior intelligit ꝙ est rariꝰ eueniẽs: qꝛ nõ sic frequẽter incurrit hõ fluxum sanguinis venaꝝ sicut fluxũ sanguĩs carnis. ¶ Sꝫ huius dicti ego credo oppositũ: qꝛ multe cause maxime de ꝑmitiuis: ⁊ etiã multe de corporalibus faciũt ad corrosionẽ venaꝝ q̃ nõ faciunt ad corrosionẽ substãtie membri: ideo credo ꝙ frequentius eueniat exitus sanguinis ex ruptura venaꝝ ꝙ̃ ex substãtia pulmõis. Ideo credo esse dicẽdũ ꝙ q̃ñ facta fuit sol'o in vena vñ fiat exitꝰ sanguĩs: ⁊ etiã facta in carnositate: vñ fiat exitꝰ sanguĩs: ⁊ postea fiat retẽtio vtriusqꝫ ꝑ consolidationẽ. si postea debet fieri recidiua ad exitũ sanguinis ꝓpter debilẽ cõsolidationẽ vtriusqꝫ tũc ꝑ lõgiora interualla fit reditus sanguinis postꝙ̃ cõsolidat vena etiã nõ ꝑfecte: sed mẽdose ꝙ̃ q̃ñ cõsolidat caro pulmonis: ideo pluri tẽpore stat in ista cõsolidatione: ⁊ sic rarius emittit sanguis: qꝛ maius spatiũ interponit temporale: ⁊ hoc est ꝓpter magis glutinosam esse substãtiã venarũ ꝙ̃ pulmonis: ⁊ ita vr̃ esse fortior glutinatio in ꝯsolidatiõe venaꝝ ꝙ̃ pulmonis: ⁊ ita apparet clara cõcordia textus: ⁊ qꝛ etiã sanguis eueniens ex venis vel ex arterijs vt supra dicebatur in speciebus: q̃dã est talis ꝓpter rupturã vene vel ꝓpter eius apertionẽ: q̃dam ꝓpter corrosionẽ: q̃dã ꝓpter aꝑtionẽ pori. i. ꝓpt resudationẽ venaruꝫ. ¶ Idcirco de his sunt ne-

De signis distincti. cessaria signa distinctiua: vñ si fuerit ꝓpter rupturam vene distinguit abˡeo q̃ ꝓpter resudationẽ vel ꝓpter corrosionẽ ex multitudĩe ⁊ exuberãtia exitꝰ eiꝰ: ⁊ etiã plerũqꝫ ãñcedũt ad ip̄m cause ꝑmitiue aliq̃ faciẽtes rupturã de casu et de saltu de forti vociferatione de comp̄ssione supra rem durã ⁊ sĩl'ibus causis: vel ãñcedunt signa repl'onis sanguĩs: qꝛ sepe fit ruptura ⁊ crepatura venaꝝ ꝓpter multitudinẽ humidi contẽti: ⁊ tũc videãtur signa repl'onis 2ª ꝑmi. capº ꝓꝑo. ⁊ cõsequẽter dicit Ser. ꝙ eger tolerat eũ nẽ sine nocumẽto ⁊ nõ cõtĩgit fe. neqꝫ dolor est tñ aliq̃s sensus doloris ꝓpter sol'onem in cõtinuo vbi si fiat ꝓpter aꝑtionẽ pororuꝫ. i. resudationẽ neqꝫ stat dolor neqꝫ fit multa sanguinis emanatio vnica vice: sed fit ana parũ dicit. R. i. paulatine. ¶ Si aũt fuerit ex acuitate hu. et sanguĩs rumpẽtis sua acuitate ãñcedũt sigª inflammatiõis ⁊ acuitatis in sanguine. Ex parte causaꝝ nõ nãliũ reꝝ ⁊ annexoꝝ. vt aeris calidi sicci exercitij laboriosi ⁊ corporei: vt coitꝰ ⁊ aĩalis vt rixe cũ ꝓcessione ciboꝝ acutoꝝ vel medicinaꝝ acutaꝝ apparet etiã sanguis multuꝫ rubicũdus clarus: nõ tñ exuberãtis nimie q̃titatꝭ. ¶ Qḋ si fuerit ex corrosione tũc sanguis nõ est boni coloris: qꝛ miscet cũ materia corrodente ⁊ sepe cõtĩgit fe. ꝓpter eius malitiã: antecessit etiam vt sepe fluxus catarri acuti ad partes pectoris ⁊ pulmonis: vel ãñcedit expuitio saniei corrodẽtis. Vñ vt supra dicebat de mẽte Auic. q̃ñ post exitũ sanguĩs retenti iterato fluit sanguis interposito. s. spatio medio est signũ qḋ ꝑuenit ab vlcere: ⁊ ꝙ iam vulnus ꝑuenit ad vlcꝰ ⁊ sic hñtur signa distinctiua ⁊ decl'atiua etiã locoꝝ a q̃bꝰ fluit sanguis ⁊ spẽꝝ absolute ⁊ inter se. Nã ponere signa catarri ⁊ signa causaꝝ antecedẽtiũ esset suꝑfluum nimis. Hec tñ sigª sunt multũ difficilia ad bñ distinguẽdũ ⁊ cõiectura bil'r hñtur. ⁊ ideo dicit Auer. 4º coll'. loco alle. ⁊ scias ꝙ maior pars horũ signoꝝ cõiecturabilis est ⁊ ꝓpterea volẽs ista cognoscere indiget acuto ingenio cũ ꝑseueratiã perscrutatiõis ⁊c.

Cura. Quãtũ ergo ad curã sunt quatuor sñda ꝑncipal'r. Priº est vidẽdum regimẽ vl'e vel ꝑuisiuũ in exposito ad sputũ sanguis ẽt curatiuũ gñale stãte sputo sanguĩs: deĩde spãlius discurrẽdo ad causas ponet ꝑticulare regimẽ sm̃ diuersitatẽ cãrum: in hoc erũt tres intẽtiões ꝑncipales. pª erit in equatiõe ipsiꝰ sãguinis: in q̃titate s. ⁊ qualitate si in vtraqꝫ fuerit lapsus. 2ª erit diuersio. 3ª erit ad cõsolidationẽ intẽtio ⁊ cõfortationẽ: habilitãdo etiã aliqualiter mãm si remãsisset vt faciliter expuat ne in pectore diutius retẽta ad saniẽ deducatur.

¶ Prius tñ ꝙ̃ veniamus ad regimẽ est hic vtiliter cõmemoradã vna s̃nia Ra. 4º cõtinẽtis: inuitãs medicũ vt sit sollicitus in cura: dixit ꝙ q̃m̃ studiuꝫ habẽdũ est in cura sputi sanguĩs: q̃m̃ suspecta est passio ⁊ mortalis si tardata fuerit eiꝰ cura: oportet igitur maximaꝫ curam habere ad sollicitudinem in cura eius.

¶ Regimẽ ergo q̃tũ ad dietã vertitur pº in abscisione omniũ causaruꝫ q̃ adducere pñt ad sputũ sanguinis: ⁊ maxime in his q̃ sunt extrinsece vt verbi gratia circa aerem: vitet aer extreme frigiditatis: vitetur aer calidꝰ vitet aer humidus. Nam calidum ⁊ humidum rarefaciẽdo faciunt ad sputũ per resudationem: ideo balnea aque dulcis sunt in casu inimica. Non stet etiã

nis si fuerit per rupturã aut alio mõ.

corpus infirmū in aere multū claro ꝛ multū il-
lumīatio: qꝛ monet humores ad exteriora: neqꝫ
sub radijs solis ꝛ p̄cipue lune: ꝛ hoc vidi in fcrō
in vno clarissimo medico: q̄ cū trāsiret ꝑ radios
lune semꝑ incurrebat sputū sanguīs: neqꝫ stent
apud ignem: qm̄ hec oīa p̄parant ad sputū san-
guinis: inspicere ēt res rubeas facit motum in
sanguine: vnde si multum fluat de sanguine ꝓ-
hibeatur ēt ne aliquo mō inspiciāt res rubeas
Et de hoc dicūt quidā cām esse: qꝛ trahitur san
guis ad sup̄ficiē corporis ex assimilatione colo-
ris eius. Sed dicit Ra. 4° ꝯtinētis. dico ꝙ hoc
fit reducēdo sanguinē ad motū animi. Nā intē
tio de sanguine talr̄ colorato facit motum in eo
ideo credo vanū esse apponere pannos rubeos
circa mēbrū ad cōuertendū sanguinē ad exterio
ra vt fieri solet in variolis ꝛ morbillis nisi fiat
inspectio in re rubea: ꝛ sit animi intētio circa co
lorem rubeū. Nā tūc credo ꝙ valeat ꝛ ꝓpterea si
gnanter dꝛ ꝙ nō debēt inspicere res rubeas: et
ita stare in balneis mineralib⁹: siue ēt in stuffis
nā talia calefaciēdo ꝛ exsiccādo p̄parāt ad spu
tum sanguinis. ¶ Vitentur ēt q̄cūqꝫ monent ꝛ
agitant sanguinē ꝛ maxime circa ꝑtes pectoris
vt ira ꝛ rixa: ꝛ silr̄ locutio alta ꝛ anhelare forti-
ter sunt ad nocumentū: ꝛ ēt longa retētio flat⁹
singlr̄ ad hoc adducit: vñ opꝫ vt eis ꝓhibeatur
loq̄la q̄ntū possibile est. vt vult Gal. 5°. de īgenio
sanitatis. ꝛ Haly. 6° practice. ca°. 10. vel saltem
submisse loquantur. Debet igit̄ aer aliqualr̄ ad
frm̄ declinare: qꝛ fortis frigiditas ēt ad hoc ad-
ducit. Et ideo vētus borealis est de causis hui⁹
maxime si sequat̄ ad austrū: ꝛ ideo tēperet̄ aer
eoꝝ cū flabellis tꝑe estatis infrigidādo: et si si-
tuētur corꝑa in loco exposito aliquali insufla-
tioni situētur vēti frigidi vt ad aliqꝺ ostiū vel
angulū multū iuuat: qꝛ inspissat sanguinē ꝛ ad
ducit ꝑtes seꝑatas ad vnionē: ꝛ inde regulr̄ dꝫ
aer ad frm̄ aliqualr̄ declinare: odoramēta ēt ad
frm̄ declinātia in casu iuuant: ꝛ sic odoramenta
sandaloꝝ rosaꝝ ꝛ cāphore cū stipticitate sua in
casu multū cōueniunt: tñ modificat Auēzo. hoc
qñ non fuerint vigilie sup̄flue: qꝛ talia ad vigi-
lias adducūt: ꝛ tunc loco istoꝝ odorētur viole ꝛ
flores nenufaris ꝛ cortices pomoꝝ dulciū ꝛ pru
na matura ꝛ hmōi. ¶ Motus corporei in totū
vitentur: lꝫ sint necessarie fricationes precipue
inferioꝝ: de q̄bus videbitur in alia parte medi-
cinali: somnus in eis cōuenientior est ꝙ vigilia
nō tñ sit nimis ꝯtinuus duaꝝ vel triū horaꝝ ne
retineatur sanguis in pulmone qui ꝯn̄r incitet
ad vehementē tussim: q̄ maxime in casu est vitā
da: ꝛ cui semꝑ maximo cū studio est occurrēdūꝫ
ꝛ ideo laudant medici vt dormiat s̄m situm s̄m
quē partes pectoris vel pulmonis non supra se
grauitent. Unde laudauit Serap̄. ꝓpter illam
cām vt dormiant taliter ꝙ in ea. s. statione reci
piat altum. i. supra dorsum capite eleuato aliq̄
liter: ꝛ lꝫ Aui. dixerit ꝙ sint somni eoꝝ supra la
tus sanū ne calefiat pars vulnerata: nō intelle
xit hoc absolute: sed qñ eger vult declinare ad
aliqꝺ latus: melius est vt dormiat supra partēꝫ
sanam. ¶ Et Auer. 7° colliget. cap°. 27. ꝛ est sin
gulare capm in hac mā: laudauit accubitum op
positum tꝑe vigilie fieri debere. s. supra faciem:
sed propter aliam cām dicit ipse vt medicine li
berius possint ꝑuenire ad partes lesas: qm̄ par
tes pulmonis non cōprimuntur: ꝛ sic nō ꝓhibe
tur incessus ꝑ ramulos minutissimos ipsi⁹ pul
monis: maxime vt supra dictum est: qꝛ s̄m istuꝫ
situm mery cadit supra cannā: ꝛ ita medicie im
mediatius ad pulmonē ꝑueniunt. Idem intelli
gatur de cibis medicinalibus nisi tales medici
nales essent asperi ꝛ sicci parati inducere tussiꝫ
si immediate occurrerent ad cānam: ꝓpter quā
cām ad ꝓhibitionem tussis laudant aliqñ au-
ctores vt accūbant supra dorsum ne in cannam
recipiatur de medicinis nisi qꝺ est eis ꝯueniēs:
non paratum adducere tussim: ideo cū exhiben
tur medicine cōsolidatiue q̄ pro magna ꝑte sūt
stipticitate sicce: aliqui laudant ꝓpter istā cāꝫ
vt accumbant supra dorsum. ¶ De inanitione ꝛ
repletione dicatur ꝙ in exposito ad sputuꝫ san
guinis repletio est multum nociua: ꝛ inanitio
magis iuuans nisi ducat ad inflammationem:
sed in ruptura dicit Auic. cuius cā est repletio:
opꝫ vt nō cibet̄ eger quantū possibile est: immo
ieiunet tribus diebus: in quo sup. tꝑe sufficit oī
die paucus cibus ex aliquo viscoso. ꝛ addit. et
qñ nō apparet casus virtutis fugiat a cibatiōe
quantū est possibile vsqꝫ ad 4m: intelligēdo de
multū restaurātibus. ꝓpter quā cām Mes. in
hac intētiōe dixit: oportere ꝙ dimittāt dulcia:
vt pulmenta ex frumento ꝛ tri. ꝛ gñaliter om̄ia
que dilatant. i. faciūt ad dilatationē poroꝝ aut
rupturam ꝛ multiplicant sanguinē. i. ꝓpterea
ꝙ multiplicāt sanguinē dilatant: ꝛ hoc ex eis q̄
comedunt̄ ꝛ bibunt̄: ꝛ sup. in alijs ꝓpterea ad-
dit. Et abhorreat quietis sup̄fluitatē multipli
cātis mās. ¶ De passionibus aīalibus dicebat
Auēzo. ꝛ rectificet̄ eius aīa cū his q̄b⁹ recipiat
cōsolidationē vt sanguis eius ad extrema dis̄ꝑ
gatur corꝑis. ¶ In cibis ꝛ potibus vitent̄ oīa
acuta oīa salsa amara ꝛ acetosa ꝛ aꝑitiua: ꝛ vlr̄
cibi calefaciētes. nam talia oīa adducūt ad aꝑ-
tionem vel dilatationē. ¶ Et hic regulr̄ notet̄:
qm̄. A. laudat interdū acetū cū aqua in medici-
nalib⁹. nā dicit ipse: ipm̄ em̄ ꝓhibet sanguinis
cursum: ꝛ ita reꝑcutit ꝛ facit ad aliqualē cōsoli
dationem: ꝛ mūdificat ꝑtes pectoris ꝛ pulmōis
a sanguine si sanguis retinet̄ ne coaguleт̄: ꝛ sic
possent audere medici ex verbis Aui. bis vl' ter
ad offerendū acetosa: etiā in cibis. Sꝫ Auer. lo
co alleg. plana frōte cōtradicit huic sniē: ꝛ Gal.
qui huic cōsensit 5° de inge. ca° 8°. ꝓpter timo-
rem coagulatiōis sanguīs. nā dicit ipe Auer. ꝙ
acetū est cōtrariū accñti. ꝛ cause: qm̄ de ꝓprie-
tate eius monet tussim q̄ maxīe in casu est vitē
da: ꝛ dicit ꝙ subtiliat sanguinē ꝛ ꝓhibet ꝯsoli
dationē: ideo Sera. cū cautela dixit: si nō est tus
sis: vel sup. timeatur tussis tūc cōuenit. Dico tñ
cōcordādo qꝺ mens Gal. fuit si aliqñ coagulat̄
sanguis in pectore vel pulmone cuius coagula
tio adducit ad nocumēta veneni: vt 6a quarti
videri pōt: tunc audere possumus supra exhibi
tionē aceti: cū aqua ēt cū timore: vt paulopost
dicetur: sed cum accñtia nō sunt coagulatiōis:
ego starem cū Auer. sniā magis ꝙ cū Aui. i hoc:
qui videt̄ etiā supra hoc exhibere talia acetosa
non stante coagulatione: tñ quasi in fine capitu
li de cura sputi sanguinis modificauit Auic. di
cens. Et quando timetur congelatio sanguinis
in pulmone: tūc oportet vt in potu detur in p̄n
cipio acetū mixtū cū aqua nisi tussis adsit. tūc

Inspicere res rubeas facit motum in sanguine.

No. bene.

De motu ꝛ quiete.

De inanitione et repletione.

De passionibus aīe.

De cibo et potu.

asit opꝫ vt caueaꝛ acetũ: ⁊ tũc ponit alias medi
dicinas d q̄b' videbiꝛ in intẽtiõe ad accñtia: ⁊
ꝓinde vituperauit acetũ stãte tussi q̄ cõiter cõ
iũgiꝛ in casu vel est parata cõiũgi ꝓpter acetũ:
vt dcm̃ est. ¶ Omnia ergo acuta sunt nociua ⁊
sic caseus antiquus nocet ⁊ spẽs ⁊ agrumina ex
aduerso cõueniẽtia sunt in cibis glutinatiua
viscosa ⁊ stiptica: de q̄bus dicebat Aui. ⁊ cibi cõ
ueniẽtes eis sunt omne glutinatiuũ ⁊ oppilati
uũ: ⁊ omne cõsolidatiuũ: ⁊ oẽ infrĩdatiuũ sãgui
nis ꝓhibẽs feruorẽ ei': ⁊ hoc intelligiꝛ in casu
cõiter cõtingẽte: ⁊ sumpta indicatione a causa
etiã vt multũ eueniẽte vt a ruptura vene vl' di
latatiõe poroꝝ vel sessione marie ex acuitate sã
guinis ⁊ humoꝝ: qm̃ aliq̃tiẽs vt in facto a cau-
sa frigida vel a corrosione a mã viscosa. Ista vt
pꝫ nõ cõuenirẽt: sꝫ in cõi casu cõueniũt: ⁊ maxi
me cũ sit a cã p̄mitiua vt a casu vel ꝑcussiõe vel
clamore vociferatiõe vel sil'ib': ⁊ in hoc laudaꝛ
singul'r caseus recẽs nõ salit': lac etiã decoctuꝫ
⁊ maxime cũ lapidibus ignitis ꝓpter glutina-
tionẽ: ⁊ lac a quo extractũ est butyrũ ꝓpter sti-
pricitatẽ valꝫ. ¶ Inter grana valẽt lẽtes miliũ
panic' ⁊ orobi ⁊ cicer ꝓpter mirabilẽ ꝓprieta-
tẽ in nutriẽdo pulmonẽ ex q̄bus fortiꝛ decoct̄
vel ex farinis eoꝝ possunt fieri pulmẽta ⁊ ita ex
amido: ⁊ pñt dulcorari suꝑaspgẽdo de diadra-
gãto frĩdo Nicolai: ⁊ decoquantur oĩa talia in
aq̄ pluuiali vel cisterne vel in aq̄ ferrata: inter
olera portulaca est singul'r mirabilis. Ad hoc di
cit Aui. ⁊ Me. sed latius de hac in medicinali-
bus diceꝛ: plãtago endiuia lactuca sunt ad hãc
intẽtionẽ. ¶ Inter carnes valẽt carnes oẽs sti
pticitate ꝑticipãtes ⁊ viscositate: ⁊ sic carnes ca
prioloꝝ ⁊ lepoꝝ capretoꝝ ⁊ vituloꝝ ⁊ agnorũ et
pedes porcoꝝ. Carnes etiã auiũ mõtanaꝝ ⁊ par
uaꝝ vt sunt ꝑdices ⁊ starne ⁊ turtures sunt ad
hãc intẽtionẽ. ¶ Inter pisces laudãꝛ in scopu-
lis degẽtes: laudãt tñ aliq̄ moderni anguillas
⁊ tencas ⁊ talia viscosa: ⁊ itẽ extremitates aĩa-
liũ ⁊ aures vituli ⁊ hmõi. Sed nota q: auctores
elegerũt pisces in scopulis degẽtes: credo ꝙ in
via p̄seruatiua ⁊ in sputo sanguinis cõtingẽte
ex corrosione venaꝝ a mã viscosa ꝙ illa multuꝫ
viscosa nõ valeãt ꝓpter id qd̄ supfluitates q̄ in
de decidũtur cũ debẽt expurgari faciũt diffici-
lẽ multũ tussim: ⁊ sic ponũt ad periculũ. vñ non
põt dari regula gñalis in debita dieta in oĩb'
spẽbus sputi sanguĩs ꝓpter diuersitatẽ causaꝝ
qm̃ vt. s. dcm̃ est neq̄ frumẽtũ coctũ ꝓpter ei'
fortẽ restaurationẽ est ꝯueniẽs in exuberantia
sanguĩs: ⁊ multo minus cõueniũt carnes in illo
casu: sed solũ stãte necessitate exhibitiõis earũ
iste sunt eligibiles: ⁊ ita cũ intẽdimus inuisca-
tioni tale frumẽtũ coctũ est cõueniẽs: lꝫ supra
sit ꝓhibitũ: vñ opꝫ bonã in hoc esse estimatiuã
medici ad debite ordinandã dietã. vt ptꝫ. Et ex
his manifestaꝛ insufficiẽtia illorum q̄ vno pede
⁊ vno ordine in oĩ sputo sanguinis ordinãt die-
tam: tm̃modo igitur vbi est indigẽtia glutina-
tionis vt in ruptura vene ex causis primitiuis
non coniuncta tussi neq̄ fe. in eo casu auderem
supra talia multum viscosa. ¶ Inter fructus va
lent ad frigidum ⁊ stipticum declinantia: et si
habuerit coniunctam lenitionem ꝓprius va-
lebunt in hoc: iuiube ⁊ cornali bene maturi: et
prunioli maturi sunt singulares ⁊ poma grana

Grana in hoc casu laudabilia

Nota bñ.

Nota.

ta non acetosa: valent etiam pira ⁊ cydonia et
nespilla ⁊ sorbe cuꝫ ad maturitatem ꝓpri' acce-
dunt ⁊ xylocaracta singulariter ⁊ alique casta-
nee. nam sunt stiptice cum equalitate dicit aui.
¶ Potus sit aqua sine vino dicit Mes. ⁊ de hac
Aui. dicit: aquam vero quam potat. s. spuẽs san
guinem opꝫ vt sit aq̄ pluuialis aut aqua ĩ q̄ po-
nuntur lutum ar. aut rose sup. ad decoctionem
aut aqua ferri. i. de minera aut in qua extingui
tur ferruꝫ: ⁊ si non sit possibile sine vino stare sit
vinum stipticum cum aqua mixtum: qd̄ dicit d
vino intelligatur in via p̄seruatiua in exposito
ad sputuꝫ: sed in via curatiua melius est ipm̃ di
mittere saltem in primis diebus: ⁊ sit potus aq̄
calibeata vel ferrata in qua extinguitur ferruꝫ
quinquies ⁊ non imponatur scd̃m frustum nisi
postq̄ iam non amplius bullierit primuꝫ. Et si
in dicta aqua fiant fercula sua erit eligibilius
vt. s. dictum est. Si etiã ponanꝛ in dicta aqua
aliqui de fructibus dictis ad colorificãdũ ipaꝫ
⁊ saporizãdum aliqual'r magis delectabit egro
tum. ¶ Sed q̃nocũq̄ sit dicta dieta vl'r dꝫ esse
multum tenuis: immo stante ruptura ⁊ cõstan
te virtute videꝛ Aui. subtrahere cibuꝫ per tres
dies vel saltẽ modicissimũ quid exhibeatur. Et
Aui. loco alleg. in mane quasi nihil dabat ⁊ in se
ro. ℥. ij. panis. Et de hoc etiã dicebat Gal. 5° de
inge. ca° allegato: ⁊ ꝓhibe ab om̃i cibo si fortis
est. si vero nõ: da solum ius ei prout sufficit. Et
in hoc obserueꝛ cañ. ab oĩbus posit' ꝙ offerãꝛ
cibaria ⁊ quecũq̄ actu frĩda: differenter tñ hoc
regimen qd̄ dictũ est in diuersis spẽbus est offe
rendum vt s. dictũ est. Nam in abundantia san
guinis ⁊ ruptura facta ꝓpter eius exuberantiã
cõuenit dieta multo tenuior q̄ in ruptura fctã
ex acuitate ⁊ mordicaciõe sanguinis. Et hec di-
uersitas fecit ꝙ aliqui laudant in dietando fru
mentum depilatũ coctũ: vt Aui. ⁊ quidã negãt
illius exhibitionẽ: vt Mes. vt. s. dictũ est. Naꝫ
sermo Mes. dꝫ trahi cũ est in sanguine exuberã
tia: tunc vetanꝛ que ampliant sanguinẽ. Et pro
pterea Ras. 4° ꝯti. ca° 2°. dicit de experimẽtis
hospitalis est ꝙ lac decoctũ non debeꝛ in omni
sputo sanguinis: qm̃ in abũdantib' in sanguĩe
ad illius exhibitionẽ vene replenꝛ: neq̄ conue
nit etiã dicebat ibidem in q̄bus est multitudo
humiditatuꝫ in pectore vel pulmone: qm̃ ex eo
multiplicanꝛ humiditates in eisdẽ mẽbris: tũc
ergo laudant autores via cibi ⁊ medicine lac de
coctũ de quo est extractũ butyrũ in casu nr̃o. i.
in sputo sanguĩs. intelligũt p̄cipue ĩ sputo san-
guinis ex corrosione pẽdente ⁊ in vlcere ptisis:
⁊ tunc est maximi iuuamenti: qm̃ remittit acui
tatem humoꝝ ⁊ lauat ⁊ abstergit humiditates
putridas supra lotionẽ que est in aqua. dicit
Aui. 2° cañ. ca° ꝓprio: postea cõsolidat in virtu
te caseitatis: ⁊ ꝓ tãto dicit Ras. loco alle. ꝙ ipe
nouit virũ in quo erat corrosio ⁊ vlcus ĩ pulmo
ne q̄ comedit de lacte cocto anno vno cũ pane
simile ⁊ bibit lac loco vini: ⁊ remãsit ꝑfecte cu-
ratus sine aliis medicinis: sed de hoc magis di
cetur in cap° sequenti: ⁊ vt dictum est de hac di
uersitate ex parte ciborum: ita ⁊ in multis reli-
quis intelligaꝛ: ⁊ de carnibus ⁊ de subtractio-
ne earum: ⁊ de vino ⁊ de aqua diuerso mõ in di-
uersis sm̃ diuersas necessarias indicationes.
¶ Circa medicinalia magis est primo tenẽdus

Pot' cõis sit aqua sine vino.

Nota bñ.

Nota verba Rasis.

caū. quasi ab oībus positus: sed spāl'r a Gal. caᵒ. supra allegato. 5ᵒ. de ingenio dicit sic. Sed qđ magis necessariū est huic rei est istud qđ dico ti bi ꝙ semꝑ studiose añ oculos tuos pone. i. festi na vt scissura vene cicatrizetur ⁊ cōsolidetur cū suo sanguine priusꝙ tumefieri incipiat. Nam si vulnus tumefiet caratio eius ꝓlixa efficietur ⁊ forsitan sine spe curandi fiet. ¶ Quantum ad in tentionez equationis in sanguinis exitu ex ꝑte ꝙtitatis eadem est intentio siue fuerit sangui- nis exitus ex pectore siue ex pulmōe: vt. s. super abundāte sanguine fiat minutio eius: ⁊ hoc cū subtractione cibi ⁊ potus maxime restaurati- uoꝝ: ⁊ ex parte eñonis cū flōia maxime saphena rum. Unde dicebat Aui. in ꝑnᵒ cure. In exposi- to sputo san. oꝫ vt oī hora. i. sepe attēdat vt qno tiēscunqꝫ sentitur in eo repletio succurrat cum flōia ⁊ ꝓprie cū pectus eius in screatione fuerit strictum ⁊ fuerit tussis in ipso frequens: ⁊ recti' est vt inclinet sanguis eoꝝ ad partē inferiorem cū flōia saphene ⁊ post ipsam cūz flōia basilice. Et iste textus nō tm̄ verificat in exposito tal'r ꝓpter repletionē: sed ēt stāte actuali sputo san. Sed vbi sputū san. fuisset vehemēs vñ virtus fuisset debilitata ꝓpter emanationē eius: tunc nō cōueniret flōia saphenaꝝ sed sufficeret basi- lice: ⁊ ex eadē ꝑte in q̄ estimat esse factā solonez ⁊ tūc est fiēda flōia subtilis tal'r faciēdo flōiam vt accipiat sanguis in diuersis vicib' vt bis in die si expedit semꝑ virtutē ꝯseruando. Nā flōia vt vult Aui. attrahit sanguinē ad vacuū: ⁊ ꝓhi bet ēt aduētū aꝑatis ī vulnere sup. fieri. Et iste caū: nō tm̄ in casu cōuenit: immo magis ī alijs casib' ꝙ in exuberantia: vt ꝑtꝫ: ⁊ cū posuit Aui. viā corrosionis. Dico tñ cū hoc qđ posset ꝯiūgi tāta virtutis debilitas vel ex fluxu vl' ex alia cā ꝑcedenti. qđ ēt ad ꝓhibitionē futuri aꝑatis nō debem' facere flōiam. Nā dicit Ga. 5ᵒ. de ingeᵒ capᵒ. 12. vbi narrat hystoriā de quadā nobilissi- ma muliere quā curauit rome q̄ excreauit sāgui nē ꝓpter catarrū acutū ⁊ nimiam tussim: dicit cū fuisset vocatus ad eā nocte nō ꝑcepi vt mi- nueret: qꝛ ꝓpter catarrū ⁊ sup. tussim validaꝫ q̄ tuoꝛ dieb' nō comederat nisi paucissimū quid: vñ tunc fecit alias diuersiones: nā ꝑcepit vt cli sterizaret ⁊ manus ⁊ pedes cū calido medicami ne diu fricarent ligando ēt extrema ⁊c. Sed de his ponet magis infra in intētione diuersiōis. ¶ Sed ex ꝑte medicinaliū vbi est q̄renda equa litas ⁊ digestio in qualitate: vt. s. remissio acui- tatis ⁊ feruoris sanguīs vel liq̄ditatis: tunc in medicinis ꝑ exterius stante lesione in pulmone opꝫ cū medicis facientib' ad glutinationez vel solidationē misceri medicīas maioris penetra- tionis ⁊ subtilitatis vt ꝓfundent alie medicīe frigide ꝙ si lesio tm̄ fuerit in pectore lꝫ in vtroqꝫ casu. Et nota ꝙ cū offerunt extrinseca empl'a vn guenta epithimata vel inunctiōes semꝑ cū me dicinis frigidis glutinatiuis ⁊ stipticis in di- ctis casib' debēt apponi aliqua diaforetica sub tiliatiua penetrationē facientia: ecōtra aūt in medicinis ebibitis ꝑ interius cū est intētio ad sanguinē a pectore fluentē: debēt cū medicinis sigillatiuis sanguis apponi medicine adiuuan tes ad maiorē penetrationē ꝙ in medicis ad in tentionē sistēdi sanguinē ex pulmone: ⁊ hoc est qꝛ longioꝛ est transitus medicinaꝝ ad pectus ꝙ ad pulmonē: lꝫ ꝭm viā resudationis fiat trā sit' istaꝝ medicinaꝝ vt est manifestū: ⁊ ideo vt ob- seruet regula cōis ꝙ in deglutione taliū medi- cinaꝝ fiat paulatina ⁊ tarda deglutio: vt longo tꝑe ꝑmaneat in via mery ⁊ semꝑ misceant aliq̄ humida cū siccis: vt acq̄ratur suba media ꝓpter eius diuturniorē morā in via: ⁊ ꝓinde talesme dicine debēt sumi aliqual'r inclinato homīe su pra faciē suā vt melioꝛ fiat descēsus ad membra spūalia. ¶ Est ēt vnuz aduertendū ⁊ est not. Se rar. ꝙ in medicinis q̄ extrinsecus applicant nō debemus applicare multū frigida supra pect': qm̄ talia vt nocētia pectori inducūt ad tussiꝫ q̄ est maxime verenda in casu: cū igitur est inten- tio infrigidationis ⁊ ingrossationis sanguinis debemus infrigidare epar ⁊ coꝛ cū epithimati- bus appropriatis: debemus ēt ⁊ cōueniēter in- ungere spinā ad infrigidandū venā chilis in q̄ vt in magno vase sanguis ꝯtinetur: ⁊ nō tm̄ est iste caū. obseruādus de additione medicinaruꝫ aperitiuaꝝ ad medicinas stipticas in medicis exteri' applicādis: immo ēt ⁊ in medicinis q̄ ꝑ interius offerunt ꝓ intētione sigillationis vul neꝝ in pectore ⁊ in pulmone. Et nō tm̄ sunt ap- ponende tales medicine cū stipticis: immo etiā cū eis sunt admiscēde aliq̄ medicine lenitionez facientes: ⁊ istum canonē singularē notauit Ga le. 7ᵒ tractatu. 10. tractatuum in capᵒ de sputo sanguinis. vbi ēt prius posuit intēriōes q̄ habē tur in coriza. ⁊ qm̄ tex. ille est multū singularis ad istam mām ꝓprius seriem ad l'ram vt iacet ponemus: dicit sic. Eductionis sanguīs ꝑcipuū periculū est in eius immoderata eñone: et cura eius quidē que fit ꝭm anastrosim. i. apertionem orificioꝝ vasis in claudendo qđ dilatatum est. sup. est vna intētio eius vēro q̄ ꝓpter scissionez ex glutinādo sup. est alia intētio ꝓpter corro- sionē sup. educto sanguine ex nutricatione eoꝝ que corrosa sunt sup. est alia intētio: addit cōti nuando curā: stringatur igitur qđ ꝭm anastro- sim. i. aꝑtionē cū stipticis sup. dñantibus: ꝯglu- tinatur aūt qđ scissum est ab eisdē sup. stipticis ⁊ ab eis q̄cūqꝫ ei miscent ⁊ apponunt siccanda absqꝫ mordicatione ⁊ hñtium quidē colosum. i. tales medicine que valēt in incisione debēt esse mixte quasi equal'r ex stipticis nō mordicātib': ⁊ ex his q̄ sunt colosa. i. glutinatiua sicut colla ⁊ terra sigillata ⁊ samia stella: ⁊ est spēs terre illi' cōtrate. nā in his est stipticitas cū glutinatiōe: sicut in bolo armeno. Addit ꝙtum ad tertiā in- tentionem. Et enutricātur aūt ⁊ resumunt que corrosa sunt ab euchimijs cibarijs ⁊ recarnati- uis pharmacis: quoꝝ mā dicta est in scđo tract. ꝑñtis negocij: vbi. s. agebatur de lesionibus ca- pitis: addit continuando ꝭm primā ergo rōnez i. ꝭm primam considerationem ad curam edu- ctionis sanguinis talia conueniunt pharmaca sup. vt dictum est: stiptica ⁊ glutinosa. Sed ꝭm scđam. s. intentionem permixtis his q̄ dicta sūt in cura eoꝝ que educunt ad thoracem vel arte- rialis laringam in conuenienti cum moderatio ne quibusdam calidis ⁊ subtilibus que contra- rijssima sunt predictis tribus dispōnibus. scilꝫ anastrosim. i. apertioni scissioni ⁊ corrosioni. q. d. lꝫ talia aperitiua sint de prima intentione cō traria emanationi sanguinis que completur ꝑ

Alius caū. bñ notād'

Nota bñ.

Nota hūc canonem.

Regl'a cō- munis bñ notanda.

Nota aliū canonē bñ practicum

medicinas dictas supra quoniā talia dilatant cum tñ cū moderata mixtione sunt ad curaꝫ necessaria emanante sanguine a dictis mēbris: et ideo dubitando ⁊ cōtinuando dixit. Quare, ergo ꝑmiscētur. s. dicta calida cuꝫ illis: respondet ꝓpter anadosim. i. distributionē ipsoꝝ. Ea eniꝫ que virtute que ꝑparet eis vias: ⁊ ponēs necessitatē quare in his ꝑtibus emanāte sanguine ē talis indigētia ⁊ nō in alijs dixit. Qñ aūt ex ꝑtibus q̄ sunt ſm stōm aut ventrē aut aliqḋ intestinoꝝ fit eductio. s. sufficiēter dictaꝝ medicinarū stipticaꝝ sine alia mixtiōe. vñ nō est opꝰ vt vult mixtionis taliū pharmacoꝝ. s. calidoꝝ: qꝛ talia mēbra sunt vicina: his aūt. s. pectori ⁊ pulmoni ecōtrario. s. ꝓpter distantiā dictoꝝ mēbroruꝫ a vijs medicinaꝝ opꝫ addere medicinas deferentes lꝫ de se ⁊ de prima intentione tales medicine nō coueniāt ad emanationē sanguīs: ⁊ dat exēplum in filī: qm̄ stupefactiua nocēt sup. virtuti ⁊ tñ in casu valēt. Vñ cōtrarijssimum est genus pharmacoꝝ q̄ intm̄ infrigidāt vt stupefaciant dispōnē: ipsa aūt eadē miscētur his q̄ coueniūt emotoicis. i. sanguinē spuentibꝰ. s. ꝓ q̄̄to inducunt somnū ⁊ faciūt cessare tussim: ⁊ ñ addit sōnum earūdē inferētia ⁊ vtilia fientia his q̄ molestātur a tussi: sistunt em̄ ꝓpter frigiditatē sanguinē q̄ fertur ad patiētem particulā. Et ꝓpter istū cañ. nō approbauit vnam cōpōnem andromachi quā fecit in sputo san. q̄ talis est. ℞. achatie. ʒ. iiij. rosaꝝ siccaꝝ balaustiaꝝ añ. ʒ. ß. gummi ara. ʒ. ij. dragagāti. ʒ. ß. da in aqua pluuiali. Nā dicit ipse in ꝓcessu declarando ꝙ hec cōpō non fit sensus: gratia aūt declarationis resumam: ⁊ nūc id qḋ p̄mo scriptū est sup. ab Andromacho que cōponitur ex achatia rosis ⁊ balaustijs: et gūmi manifestū sup. est ꝙ nō est sufficiens: qm̄ achatie ⁊ rose balaustie vt dicit hñt stipticitatem: viscosa aūt ⁊ glutinosa vt gūmi ⁊ dragagātum hñt glutinātiam: nō igitur est possibile vt id. s. medicamē vsq; ad thoracē ⁊ pulmonē ꝑueniat ꝑ se nō hñdo nisi ea q̄ sunt viscosa ⁊ stiptica: ergo sup. opꝫ addi aliqua penetrare faciētia qḋ nō fecit Andromachus: qm̄ vt addit Ga. cuꝫ his aūt neq; mel addidit q̄ cōposuit pharmacū sup. qḋ iuuasset ad illā intētioneꝫ: sed ꝑ aquam pluuialē cōposuit ⁊ hñtē ipsam stipticā virtutē ⁊ quēadmodū vituperauit istū qui nullā apposuit medicinā deferētem: ita vituperauit quandā descriptionē antiquoꝝ in qua ponebant nimia aperitiua in hac intētiōe ⁊ nō cōmēsurata. Ideo dixit ꝯtinuādo ecōtrario sup. defecerunt alia pharmaca q̄ hñt in mixtione cinamomū ⁊ piper ⁊ costū ⁊ myrrhā. ⁊ ita voluit in effectu ꝙ in medicinis talibꝰ stipticis ⁊ glutinatiuis debent apponi aliqua apitiua: sed moderate ⁊ nō superflue. ¶ Et istū cañ. bene notate qꝛ ex hoc poteritis formare diuersas cōpōnes ad casum valēres: apponendo ēt aliqḋ stupefactiuum vt est semē iusq̄ami: ⁊ maxime his q̄ ꝓpter tussim molestant aut a catarro acuto vel aliūde: semꝑ etiā laudabile est cū talibus stipticis ⁊ glutinatiuis apponi aliqḋ mūdificatiuum leue: ⁊ magis in ꝓcessu post quartū diē qñ cessauit fluxus sanguīs. nā in ꝯstringēda vena ⁊ ꝯsolidāda siue in incisione dicebat. A. glutinatio hic est meliꝰ quo occupari opꝫ. Addit: ⁊ qñ repitur cū glutinatione mundificatio est vltimū eius qḋ q̄rit:

Def. cuiusdā medicine andromachi ad sputū san.

Nota istū canonem.

⁊ istā eandē sniam posuit Haly. 7° practice. ca° 10°. vbi docuit cū reprimētibus medicinis debere poni lenientia: dixit sic ponēdo curā in tribus verbis. Cum aūt sanguinis sputum a pulmone est ⁊ a pectore patientis opꝫ basilicaꝫ minuere: ociūq; illi ⁊ quietem imperare ⁊ verborū paucitatem: ⁊ addit ad ꝓpositū nostrū: ⁊ medicamina deponētia ⁊ reprimentia ⁊ leniētia ne forte q̄ reprimūt. i. infrigidāt ⁊ stipticant anhelitus noceant organis: cū mēbra hec. s. spūalia plana sint ⁊ lenia nālr. Hoc ideꝫ voluit Gal. 5°. de ingenio. ca°. 11°. ¶ Et ex supradictis pōt colligi ꝙ lꝫ calida ⁊ subtiliatiua per se videant nocere in medicinis sputi sanguinis: tñ ꝓpter aliquas causas vtiliter fuit mixtio talium calidorum cū stipticis glutinatiuis: primo qꝛ deferūt virtutem illaꝝ medicinaꝝ ad loca distātia: scḋo qꝛ vt dictuꝫ est sepe: permiscemus stupefactiua pro finibus dictis: ad reprimendum ergo malitiam narcoticoꝝ talia calida couenienter apponuntur: tertia cā qm̄ sepe stat dubitatio de coagulatione sanguinis ꝑ parte in mēbris spūalibus: vnde ad dissolutionem eius ⁊ eductionem talia calida multum iuuant. Et ꝓinde Auic. in sputo sanguinis cuius cā est casus supra e parte supra alia membra vel percussio posuit in puluere exhibendo ad sigillationem ⁊ ꝓhibitionē etiam coagulationis vel ad liquefactionē coagulationis ⁊ eductionem laccam simul cū reubarbaro et boloarme. sub hac forma. ℞. reubar. ꝑtes. x. lacce. v. luti ar. v. sitq; dosis eius cōtri. ʒ. j. ß. ⁊ exhibeantur sup. cum aqua plantaginis: ⁊ hac compositione communiter vtuntur practici in casu dicto: etiaꝫ eam notat e: ⁊ hec de cura in generali sufficiant.

Sed magis particulariter accedendo ad curā. Si p̄mo facta fuerit ruptura vene ex abundātia sanguinis fiat flōia: vt dictū est supra. s. qḋ si sit replo in toto pōt fieri copiosa ⁊ vna vice: vbi si esset replo in ꝑticulari mēbro melius est vt fiat eūo ꝑ vices: ⁊ tunc multiplicatio numeri melior est multiplicatione q̄̄titatis. Et iō in exposito ad sputū sang. propter sanguīs aggregationē: nō tñ multā absolute ⁊ in toto: sed multā respectu cōplonis: vt in hñte pectus strictū ⁊ venas angustas iubēt auctores: ⁊ Serap. ꝑcipue modificādo magis dcm̄ Aui. supra qḋ flōmet bis in p̄ͣ die ⁊ bis in scḋa: ita sumēdo. s. modicā sanguinis q̄̄titatē ꝑ vice: ita tñ ꝙ semꝑ scḋa flōia fit minor p̄ma: sed existente supra plenitudine fiat vt dictū est pauloante ⁊ supra de pleuresi ⁊ de fluxu sanguīs nariū: aliqñ a saphenis: aliqñ a basilica ſm ordinē supra datuꝫ. ¶ Et si fuerit ruptura ex acuitate sanguīs etiā cōstante virtute ꝯuenit flōia: sed magis minuta ⁊ subtilis ⁊ minus lata q̄̄ ꝓpter exuberātiā. ¶ Et si fuerit ꝓpter tussim ex catarro acuto vel ꝓpter frigiditatē egredientē equalitatem. Sera. nō ꝯsentit ad flōiam. Ras. ⁊ reliq̄ cōsentiunt oēs. Breuiter dicat ꝙ verꝫ est ꝙ in dictis casibꝰ nō cōpetit flōia sumpta indicatiōe immediata ad ip̄m catarrū acutū vel ad cām frigidā salteꝫ intētio q̄ hꝫ in euādo: lꝫ ꝯueniat ēt ꝓpt diuersionē in sanguine ne fluat ad mēbrū ruptū ⁊ ad ꝓhibitionē apātis: couenit ēt ad infrigidationē in catarro acuto: ⁊ ꝯñr ad remissionem acuitatis catarri nisi esset catarrus acutꝰ valde: vñ

De cura sputi sanguinis facti a ruptura propter abūdātiam sanguinis.

Nota

timeatur propter flõmiam cõmotio ⁊ additio
in fluxu. Proinde dixit Aui. Cũ ergo accidit spu
tum sanguinis ex catarro ⁊ nõ est catarrus acu
tus pũgitiuus valde colericus flõmetur homo
statim quasi ꝓhibeat flõmiã stante eo valde co
lerico ꝓpter cãm dictã. ¶ In sputo aũt sangui
nis per viã corrosionis alicubi reperiť ab auto
ribus nõ cõuenire flõmiã: ⁊ alicubi laudãt eã:
et ita eam fecisset Gal. 5° de inge. in illa nobili
muliere nisi fuisset debilitata: q: cibũ nõ sum-
ꝑserat ⁊c. Dicať cõcordando ꝙ si facta est corro-
sio ita paulatine ꝙ corpus sit extenuatũ ⁊ dedu
ctum ad verã ptisim de qua est dicendũ in seq̃n
ti ca°. dicať tunc nõ cõpetere flõmiã ad illũ in-
tellectũ ꝓpter minoratione͂ in virtute ⁊ in mẽ-
bris naturalibus: sed in ꝑn° corrosionis ad re-
mittendum acuitate͂ humoꝝ: ⁊ ad diuersionem
cõuenit flõmia minuta tñ. ¶ Si aũt fiat sãgui
nis emanatio ex cantu vel saltu vel vociferatio
ne: dixit Serap. nõ est flõmia negãda ꝓpter ne
cessitatem attractionis a mẽbro leso. ¶ Succe
dit etiã alia intentio in equatione maxime in
incisione facta ab acuitate humoꝝ ⁊ in corro-
sione in remittendo acuitate͂ in sanguine cũ in
frigidatiuis: ⁊ in hoc valent inter simplicia do
mestica singulariter portulaca ⁊ lactuca ⁊ earũ
decoctiones ⁊ aqua eaꝝ: sed succi sunt maioris
efficacie. In cõpositis valet syrupus ro. syrup⁹
de iuiubis ad ingrossandũ: syrupus de portula
ca singulariter dñi Mes. Et qm̃ cũ hac intẽtio-
ne semꝑ stat intentio cõsolidationis: valet sy-
rupus de myrto ꝑcipue cũ aquis portulace: plã
taginis: burse pa. ⁊ v̈ge pa. ⁊ similiũ. ¶ Postea
est intentio mũdificationis materie colerice et
nitrose: cuius ꝑsentia reddiť sanguis acutus: ⁊
hec compleť exhibẽdo cassiã vel mannã cũ de-
coc. tamarindoꝝ: sebeste͂: granoꝝ myrtilloꝝ ⁊ iu
iubarum. Et si fiat infusio mirabolanoꝝ citrino
rum ad hanc intentione͂ valent. Reubar. etiã
dicit Mes. est in hoc mirabilis iuuamẽti. Et si
fuerit cũ hoc maior intẽtio consolidationis ꝙ̃
mundificationis dꝫ reubar. aliqualiter assari ⁊
in substãtia dare de cõpositis: hic singul'r valet
micheleta cum aqua portulace. ¶ Ubi aũt san
guis dicať esse fluxibilis ab aqueitate: ⁊ fiat exi
tus per resudatione͂ dꝫ equari cũ syrupo de mẽ
tha: ⁊ cũ aquis decoc. floꝝ squinanti ⁊ masticis
⁊ corticũ thuris ⁊ dꝫ mũdificari purgãdo. s. cum
mirabolanis chebulis ⁊ decoctione sebeste͂ iu-
iubarum ⁊ passulis cũ armilis. agaricus aũt ni
si timeať vomitus est in casu multũ laudat⁹: q:
in intentione cure cõsolidationis vt statim di-
cetur laudať in cõstrictione sang. in sputo san-
guineo: ideo põt dari agaric⁹ in subã ad soluen
dum illã humiditate͂ aqueã mollificãte͂ venas.
¶ Intẽtio aũt diuersionis cõpleť cũ flõmijs di
ctis ⁊ clysteribus nõ multũ acutis ꝓpter agita
tionem vitandã ⁊ cũ vẽtosis ⁊ medicis calidis
supra cutim ad oppositum diuertentibus ⁊ li-
gaturis ⁊ fricationibus extremoꝝ ⁊ similibus.
¶ Alia intẽtio tertia est ꝯsolida° q̃ cõpleť cum
medicis ⁊ calidis ⁊ fridis ꝭm varietate͂ cãrũ in
ter q̃s medicias cõmemoro aliq̃s ꝑcipuas sim-
plices: ⁊ aliquas cõpositas. ¶ Inter medicinas
fridas valet singul'r terra sigillata: succ⁹ portu.
⁊ aqua eius: de qua dicit Aui. Et qñ masticatur
portulaca ⁊ degluti ť aqua ei⁹: tũc qñqꝫ retineť
statim. Ide͂ dicit Ras. 4° cõti. ⁊ quasi oẽs dicũt
emathites etiã ꝑcipue valet imo dicit Ras 4°
contiñ. loco alleg. si dẽtur. xxiiij. gra. or. sunt. ℈.
iiij. cũ succo plãta. vl' succo burse pastoris curat
sputum sang. ⁊ dicebat Auic. si bibať ex eo auř.
j. cũ quibusdã stipticis aut succis iuuat notabi
li iuuamẽto: ⁊ de hoc oẽs faciũt singulare͂ men
tionem de lapide emathitis: sed dicunt oẽs dꝫ
subtilissime cõteri: alicubi reperiť ꝙ abluať ꝓ
pter sorditie͂ ne aliq̃d lateat in suꝑficie de fecu
lento terreo: ⁊ abluať cũ aqua pluuiali. Coral-
lus alb. est singularis iuuamenti. Ras dicit ꝙ
plus iuuat ꝙ̃ corallus ru. ⁊ siv̈ať est singularis
efficacie. cornu ẽt ceruinũ valet suꝑ oia cornua
sed dꝫ aduri vel cõburi: ⁊ dicit Ras. si postea nõ
abluať cornu cerui postꝙ̃ est adustum nõ facit
operatione͂: ⁊ dꝫ lauari cũ aqua pluuiali vl' suc-
co plantag. vel portulace vel aq̃s eaꝝ: charabe:
semen ro. margarite sunt ad istã intentione͂. In
glutinatiuis valet gũmi ara. ⁊ dragagantũ: mu
cilago cydonioꝝ ⁊ psilij ⁊ albume͂ oui ⁊ bolus ar
menus ⁊ terra sigil. hꝫ vtrãqꝫ vim. sil'r de his di
cit Ras. nõ est aliqua res q̃ cessare facit fluxum
sang. statim sicut lutũ sigillatũ cũ paꝝ dať ⁊ lu-
tum armenũ cũ sil'r dať suꝑ. cũ aliquo succo: et
addit de bolo ar. semꝑ dꝫ esse in manib⁹ patien
tis de luto armeno ⁊ sigillo. i. terra tẽperata cũ
gũmi ara. ⁊ dragagãto ⁊ aliqua ꝑte cãphore: va
let singul'r basilicon. nã subtilitate sua ⁊ pene-
tratione sua ad ꝓfundũ hꝫ vim mirabile͂ in ca-
su. nã cũ subtiliatiõe ꝓfundať ad mẽbrũ ⁊ post
ea sigillat: etiã valet flos squinãti: valet myrra
⁊ nux cuꝑssi ⁊ cẽtaurea singularissime. de q̃ Con
ciliator dffa 207ª. facit ꝑcipuã q̃one͂ de centau
rea: vtrũ valeat in sputo sang. Et breuiter intel
ligẽdo de centaurea minore q̃ est terrestris ⁊ ra
dix eius est id quo vtimur declarat mirabile͂ ꝓ
prietatem ꝑ maximas euidẽtias ipsi⁹ cẽtauree
in sputo sanguis: sed verũ est ꝙ medicus nisi do
ctus dꝫ ea vti: qm̃ lꝫ valeat ad ꝯsolidãdũ ꝭꝫ istũ
modũ. tñ dicit Aui. 2° cañ. diciť ꝙ si coquať i le-
bete cũ carnib⁹ siccis ⁊ separatis ꝯiũgit eas: et tñ
soluit vsqꝫ ad sanguinem in certa dosi. ideo ha-
beatur ꝑcisa dosis ꝭm quam debemus ea vti in
sputo sanguinis sunt. ʒ. ij. ꝭm Diascoridem dan
do cũ aqua ⁊ nõ cum vino: maxime febricitanti
bus: ⁊ nõ vltra. q: forte solueret sanguinem: et
debet misceri etiam cum quibusdam rectifican
tibus vt rosis ⁊ similibus: dicit Rasis 4° conti
nentis: tunc est vtilitatis ad facilitandum spu
tum: tunc si detur cum alijs medicinis multũ ꝓ
ficit. ponit etiã Aui. vnũ simplex singulare: ⁊ est
sumatur sanguis hedi anteꝙ̃ cõgeleť: ⁊ sumať
in potu ex eo medietas. ℥. j. tribus diebus.
¶ Et de compositis addit. ⁊ etiã de granis myr
ti ⁊ se. arnoglosse pondus. ʒ. ij. in aqua plantagi
nis aut succo rose: qm̃ est vltimum. Sunt etiam
in casu multa alia composita valẽtia vt trocisci
de spodio cum se. acetose trocisci de terra sigil-
lata trocisci de karabe ⁊ sunt efficaciores: quia
participant opio: qđ opiũ sepe necessariũ est in
medicis hmõi: vel alia stupefactiua nõ tm̃ ꝑꝑ
immobilitare sanguine͂ vt supra dictũ est: sꝫ ẽt
vt dormire faciant ⁊ sistant a tussiendo: ⁊ nõ de
bemus esse securi de perfecta consolidatione vs
qꝫ ad. xl. dies. vt voluit Auenzo. Et in hoc nota
q: non vidi cõiter sanari expuentes sanguinem

De cura sputi a corrosione facti.

An cẽtaurea valeat in sputo sang.

Termin⁹ ꝑfecte ꝯsolidationis sũt. xl. dies

nisi a p̄n° occurramus factis flōmijs ꝛ ordinatione diete cū medicina stupefactiua cū non sigillatur p̄ᵃ die vel 2ᵃ nō expectat liberatio: et ego ꝓpter hoc exhibeo stupefactiua p̄ᵃ die: non tñ forte ita canonice: sed ille morbus nō dat inducias: ꝛ singulr̄ in hoc valet philoniū ꝑsicum positum a Mes. illo ca°. ꝛ Gal. refert historiam quā ponit. A. ꝛ Mes. de illa muliere quam curauit cū subtractione cibi ꝛ dando tyriacā nouā vna die sic magis ꝛ scḋa die minus vsq; ad quartam. ꝛ ibidē dicit Aui. inter duos ꝛ quatuor mēses. Sed hic nota ne contingat error: cū dicitur a duob⁹ vsq; ad quatuor mēses dꝫ intelligi post ꝙ iā inceperit esse tyriaca nō a tp̄e cōpōnis. nā minimū tp̄us quo inceperit esse infans tyriaca est tp̄s sex mensiū in regione calida: sed ī regiōe nostra post annuꝫ: ꝛ augetur vsq; ad. x. annos vel vsq; ad. xx. ꝛ sm̄ illū modū data: tunc est medicina cōueniens neq; pōt cōficere. ita etiā dicatur de alijs opiatis. igitur a p̄n° detur. ʒ. j. philonij ꝑsici cū aqua plātaginis factis flōmijs: ꝛ postea quiescat sequēti die cōiter videbitur sanguis aliqualiter ingrossatus alteratus ad nigrū: ꝛ intēdatur cū regimīe frigido appropriato. vt supra dictum est: ꝛ opꝫ cōtinuare vsq; ad. viij. dies. Dicit Ras. ꝛ nisi habeatur diligens aduertētia sepe moritur eger ꝛ paucos vidi curari ꝑ malā diligentiā in cura. ¶ In medicinis cōpositis ad cōsolidandū ꝛ cōstringendū pōt fieri talis descriptio. ℞. spodij rosaꝝ reubarbari emathitis loti ꝛ subtilissime puluerizati. añ. ʒ. x. coralli. al. ēt loti. karabe margaritaꝝ gūmi ara. draga. añ. ʒ. v. seminis portulace rosaꝝ planta. balau. añ. ʒ. iij. se. apij. ʒ. j. dentur cum aqua pluuiali vel cū aliquo rob stiptico. ʒ. j. ¶ Nō est hic omittenda descriptio Cōciliatoris que singularis est in cōstrictione sanguinis eaꝝ: q2 duas fecit in domina supallegata de cētaurea. Nā valet omni sanguini vndecūq; fluenti: somnū etiā ꝓuocat: q̄ est. ℞. achacie balaustie nucū cupressi gallaruꝫ hypoquistidos nucleoꝝ. i. granoꝝ vue siluestris caude eq̄ne corigiole myrti sumach. añ. ʒ. ij. thuris masculi masticis myrre lapidis emathitis karabe terendoꝝ coral. ru. sang. draco. gū. ara. dragaganti simule amilij terre sig. boli armeni: luti stelle alumīs scissi. añ. ʒ. v. stercorū asini capre leporis siccoꝝ spōgie cōbuste incaustri scriptorū cētauree minoris cornu cerui adusti spodij capil. rosaꝝ ru. siluestrium eritij rubei canis quā imperiti putauerūt bedeguar: reubarbari tosti. añ. ʒ. iiij. papaueris albi: seīs portulace: lactuce: ꝛ plāta. semīs biblisse iusq̄ami al. añ. ʒ. j. corticū mandrag. opij: castorei: cassieli: añ. ʒ. ij. croci cāphore. añ. ʒ. j. cōstituant trocisci ī massa cū succo portulace ꝛ informent trocisci: ꝛ exhibeantur post duos vel tres mēses cū succo portulace vniuscuiusq; ʒ. vnius: valet etiā ad hoc cōpositio facta a Rasi circa literā singulariter. ¶ De extrinsecus aūt applicādis dicit Aui. ꝛ ex emplastris cōibus est farina or. ꝛ farina orobij ꝛ achatia cū albumine oui. ¶ Et Aza. posuit cōpositionem cuius modus est. ℞. corticū grana. rosarum myrte: se. apij. añ. partes equales terātur ꝛ misceantur bene cū aceto ꝛ extendatur super papyro ꝛ superponatur: q̄m sistit sanguinem. ¶ Aliud emplm̄ exterius applicandū. ℞. aloes myrre: thuris, de thure laudāt magis corticem achacie: sang. dra. sief memithe. añ. partē equalem: terantur ꝛ ex eis fiat emplm̄ cū succo portu. ꝛ superponatur pectori: ibi sunt calida innātia ad penetrationem que dicta sunt supra. Et hec oīa intelligunt in exitu sanguinis facto nō ex resudatione ap̄atis: q2 in tali nō est sic ꝓcedendum q2 ip̄m ad mortē deduceret sic ꝓcedendo si esset ex resudatione ap̄atis. ¶ Et dicit Ras. 4° cōti. dico emplm̄ bonū si apponitur pectori facit cessare sputū sang. si stōaco cessare facit vomitum: si intestinis cessare facit fluxū: eo ꝙ cōfortat ꝛ cōstringit. ℞. olibani: balaust. achacie: memithe: alumīs scissi: se. iusquiami: corticū mādra. myrre: aloe: cassarane: ramich ꝛ frondiū rosaꝝ. añ. ꝑtem cōuenientem: terantur ꝛ tēperentur cū aceto vini tēperato cū aqua ꝛ apponatur de eo ꝛ bene nota illud. ¶ Sed circa hec extrinsecus applicanda bene nota ꝙ talia intēse frigida nō solum ex causa supradicta: sꝫ etiā ꝓpter virtutē si fuerit debilis sunt suspecta. vñ virtute debili existente melius est remissius frigida: sed frequentius applicari vt suppleant necessitati: sicut etiā de intrinsecis applicādis frigidis est cañ. 4ᵃ p̄mi ca°. 2°. Et hec oīa fiant intrinsecus ꝛ extrinsec⁹ cū cōstat p̄ncipalis intētio ad sistendū sanguinem ꝛ cōsolidationē: sed trāsactis aliq̄bus diebus cū mā nigrescit nec admanat de vulnere dꝫ minus infrigidari ꝛ habilitari magis ad sputū cum his q̄ leniunt aliqualr̄: in q̄bus tñ est viscositas vt sunt... cōglutinationis: vt zuccharo ro. nouū: vel aqua or. depilati. vbi aqua fuerit prius calibeata. nā in hac est virtus abstersiua: lenis tñ cū cōfortatione: ꝛ ita in ꝓcessu magis debemus intēdere a magis viscosis ad minus viscosa ꝛ veniendo ꝑ̄r ad syrupū viol. ꝛ ad syrupū liquiri. cū videtur ꝙ nō spuit: ne mā retineatur. q2 putrefieret. vnde habeatur bona ītētio in hoc dādo ēt q̄ remoueāt coagulationē si timetur coagulatio. Et ista sufficiant quantum ad curam magis in specie.

¶ Cura autem magis spālis ex ꝑte causaꝝ magis spāliū p° locoꝝ vt si fuerit ex capite vel gingiuis vel ex sanguisuga habita est. s. in capitulis supioribus. ¶ Si etiā fuerit a stō ep̄e splene vel matrice: eadē fere est cura sicut dictū est ex pectore vel pulmone: saluo ꝙ opꝫ esse intētiōes magis ad flōmias respiciēdo venas appropriatas dictis mēbris. ¶ Si fuerit ex catarro dictū est. s. tñ in cura sputi sanguīs ex catarro corrodente suppositis intētionibus ad ꝓhibitionē fluxus ꝛ alterationis catarri simul cū aliquali mundificatione cause corrodentis ꝛ consolidatione stat aliqualis dubitatio de diuersiōe: q̄m Gal. 5° de inge°. in cura vnius nobilis Romane apposuit supra caput emplm̄ de simo columbino ꝑ tres vel quatuor horas: ꝛ de hoc aliq̄ dicunt nō esse factū cum rōne in catarro cal'o acuto ex causa nota aliqui sustentant Gal. ꝛ ita Rasis videtur eum sequi 4° cōti. Reuera applicatio talis calefactiui indiget viro multum exercitato qualis erat Gal. vel Ras. qui cōsiderabāt tēpus in quo sufficiebat diuertere ꝛ nō nocere ꝑ caliditatem: ꝛ tunc remouebāt. Sed ego in cōi schola nō auderē cōsulere ꝓpter timorem acuitatis catarri ꝛ cōmotionis ꝛ maioris fluxus in eo: sed intenderē ad ipsum catarrū vt dictū est supra in capitulo de catarro.

¶ Restat vltimo corrigere vnū accn̄s cōtingēs

Des. medicine cōpositae ad sputū sanguinis.

Des. medicine cōposite Conciliatoris ad sputū sanguinis.

De modo applicādi predictas medicias ab extra.

An diuersio facta a Gal. ꝑ appositionē empli d' simo colūbino sit laudabilis.

in sputo sanguinis: puta remouere coagulatio nem si fieret. Deinde erunt poneda que confor tant de pprietate ipsum pulmonē cū his etiaȝ que a pprietate stringunt sanguinē: ⁊ lȝ aliqua liter dictum sit supra de mente Aui. ⁊ Gal. cū ti metur cōgelatio sanguinis in pulmōe facit ad hoc acetū mixtū cū aqua: fuit dictū intelligi de bere nisi tussis adsit: sed laudatur singulr medie tas. ʒ. diacurcume cū aliquantulo oximellis et modico de aqua porri. Aqua scabiose bibita dr in hoc multū cōuenire. Et dicit Nicol' ꝙ tyria ca antiqua cū sumitur ex ea. ʒ. ſ. ʒ. cū decoctiōe liquiritie ⁊ capillo⁊ ve. sanguinē cōgelatum in pectore dissoluit ⁊ expuere facit. Et oēs laudāt singulr coagulū leporis: ⁊ loco eius coagulū he di si exhibeaꝶ cū aqua mellis vel cū sirupo ace toso si nō fuerit tussis aut cū aqua ysopi. Sed de dosi nō ponūt mēsurā: sed bene notate ꝙ dȝ exhiberi cū magna cōsideratione. Nā Aui. 16ª. tertij in cura fluxus vētris absolute non audet ad exhibitionē eius nisi cū timore. Nā dixit ēt opȝ vt incipiat q̄ ad potandū dat coagula a da nich. j. si vero nō cōfert. i. nō sufficit: dicit text' ibidem: addat ex eo vsqȝ ad id qđ nō ptranseat in pōdere. ʒ. j. Ego vidi in hoc cōmitti magnum errorem in vno medico satis famoso qui ad in tentionē discoagulatiōis dedit. ℥. ʒ. sed qūo res pcesserit deus scit.

Ad coagulationē sāguis in pectore.

No. hba p̄sentis auctoris.

¶ De ꝯfortantib' pectus et pulmonē recurre ad ea q̄ dicta sunt supra in ca° de asmate vel de tussi. vbi numeraui a pprieta te valētia. ¶ Ad sistendū aūt fluxū sanguinis a pprietate: pmo vȝ quidā lapis noīatus corneo lus: dicit Albertus expertum esse ꝙ strigit san guinem: idem facit iaspis dicit idē: dicūt q̄daȝ ꝙ si capiatur bufo viuus cui nulla lesio fiat ⁊ in vase vitreo ponatur ⁊ bene cooperiatur: et ibi dimittatur donec moriatur: deinde suspendaꝶ donec siccetur sine sole vento vel igne: ⁊ siccum si inuoluas in capsula argenti vel eris: nā tunc in collo suspensus omnem fluxum sanguinis si stit. De hoc bufone miranda recitat quidam Ni colaus de Polonia maximus experimentator ⁊ ad hec ⁊ ad alia: dr etiam ꝙ cor vulturis ⁊ pprie pulli eius in pelle ligatum ⁊ portatum sangui nē vndecūqȝ fluat sistit: ⁊ ꝙ apis accepta viua ⁊ linteo ligata si fronti ligetur sanguinem narīū stringit: ⁊ si supra thoracē sanguinem ex pecto re ⁊ pulmone: ⁊ si supra reliqua membra sangui nem stringit fluentem ex reliquis membris. Et sic sit finis huius capituli.

Not. de bufone.

¶ De ptisi. Capi. liiij.

Cum aliqs carniū diminutio nē pati videtur post tussim et ex chronica passiōe ⁊ sputo san guinis aut saniei precedente. ¶ Lac asini nū in potu tribuaꝶ. ¶ Qđ si inueniri non poterit caprinū cū pauco zuccharo dādūȝ est: cuȝ quo etiā panē sepe comedat: ipsum ꝙ̄to plus pōt loco aque in potu sumat. ¶ Vinū tū subtile et temperatū aliq̄n est tribuēdū. ¶ Nutrimētū quoqȝ egri sit ex carnibus auiū ⁊ hedina. ¶ Eger preterea ante comestionē ⁊ post balneū ingrediaꝶ. qđ nō callidū sed tepidum ⁊ in semicupio moram faciat. ¶ Summopere vero cauē dum est ne venter soluaꝶ: cui tū si solut' fue rit ex huius pulueris bibitiōe succurrēduȝ est: q. ℞. gummi ara. spodij bo. ar. semīs myrtini. oīum. aā. ʒ. j. fiat ex eis puluis de quo in die. ʒ. iij. cū syrupo de papauere al. aut rob myrtino denꝶ: huius quoqȝ pulue ris bibitio oībus ventris cōstrictione indi gentibus qui tussim patiuntur remedium affert: cui plerūqȝ addunꝶ xilocaracte de sy ria ⁊ bdelium de mecha. Qđ si lac egro fe brem generauerit: auferendū est ei lac ⁊ pti sana quousqȝ fe. recedat danda: deinde lac ei denuo tribuatur. Et si fe. iterū redierit remoto lacte ptisana est danda post cuius recessionem: vt prius ad lac est redeunduȝ. hoc autē semp est faciendum cum necessi tas vrget: ⁊ venter summe cauendum est ne soluatur.

Istud est capitulū de pti si. qđ sic cōtinuatur ad p̄cedens. Nam postq̄ in p̄cedenti caplo est determi natum de sputo sanguinis p̄cipue cōtrahendo ad sputum sanguinis euenientis a pectore vel a partibus eius vel a pulmone: ⁊ qm̄ sputuȝ san guinis vt ibi dicebatur hȝ p cā immediata vul nus: sumendo vulnus large p separatiōe innā li partiū in cōtinuo sine distātia siue fuerit sen sibilis siue insensibilis: ⁊ qr vt ēt supra dictum est. de mente Aui. qđ vulnus declinat ad hoc vt fiat vlcus. Restabat ꝯñr dicendū de vlcerib' mē bro⁊ pectoris ⁊ pulmonis: ⁊ qm̄ supra in ca°. de pleuresi dictum est satis sufficienter de vlceri bus pectoris ⁊ diaphragmatis ⁊ pleure et me diastini qñ determinatum est de pleuresi cuȝ ad collectionem est ducta ⁊ rūpitur: ex quo in quo libet tali mēbro pōt euenire pleuresis vt fuit de claratū. Restabat p cōplemēto doctrine de di ctis vlceribus spāliter determinare de vlcere ipsius pulmonis ⁊ de quodā accidenti quasi in separabiliter ipsum concomitante: qđ propter eius periculositatem ad se adducit curam. s. de macrefactione ⁊ extenuatione consequente ad ethicam: que sequitur ad ipsum vlcus pulmo nis: que macrefactio ptisis dr. Ideo fuit conue niens post caplm de sputo sanguinis facere ca pitulum de ptisi vt dicit rubrica. ¶ Diuidiꝶ au tem presens capitulū prima diuisione in duas partes. Nam primo ponit signa que simul sum pta declarant aliquem esse ptisicum. secūdo po nit curam. secunda ibi. (Lac asininum.) ¶ De p̄ ma parte dixit. Cum aliquis diminutioneȝ car nium pati videtur post tussim: ⁊ ex chronica pas siōe ⁊ sputo sanguinis aut saniei precedēte sup. tunc declarandum est talem esse ptisicum.

Declaratio p̄e partis.

¶ Pro intelligentia partis notandū vt infra vi debitur de q̄d nois ptisis: qđ lȝ istud nomē ptisis multipliciter sumi pōt de mentibus aucto⁊

vt ibidem dicetur: tñ ꝓprijssime sumendo ptisim idē sonat qđ macrefactio ⁊ tabes sequēs febrem ethicā: vel habitualē ex vlceratione pulmonis. Modo stantib⁹ his signis positis in lr̃a hoc totum declaratur: qm̄ sputo sanguinis aut saniei p̄cedente ad chronicā passionē cōiuncta semꝑ tussi ⁊ apparente diminutione carnium: declaratur talem diminutionem sequi feb. diuturnam ⁊ maxime ethicam sequentē vlcus pulmonis: nam p̄ñte exñte tussi cū p̄cedente sputo saniei siue sanguinis declarat̃ nocumētum qđ fuit non esse remotū: ⁊ ꝯñr non succedente chronica passione diuersa. s. a tussi est argumentum ꝙ illa passio sit fe: apta cōicari ad vlcus pulmonis: vt infra latius videbitur cū essentiali exñte nocumento in pulmone maxime de vlcere nō possit cōuenienter pulmo ꝑ motū suū cor refrigerare: cōicatis ēt fumis putridis ad cor super incēsis in corde ꝓhibita debita euētatione ei⁹ ꝯñr fit feb. q̄ etiam si sit humoralis si fiat chronica semꝑ ꝑmanente in debita euentatione ꝓpter lesionem pulmonis: est probabile vt talis feb. permutetur ad ethicā: ita vt fiat qualitas habitualis ⁊ quasi equalis in toto: vt ē manifestuȝ intelligenti. Ideo declaratur taliū carnium diminutionē depēdere ex feb. diuturna ethica: per mediatam tñ dependentiā ab vlcere pulmōis: sed ista oīa magis infra declarabūtur.

Not. bene.

¶ Sed nota ꝙ notanter dixit p̄cedēte sputo sanguinis aut saniei de disiuncto extremo vt innuat nō esse necessarium semper in ptisi p̄cedere sputum saniei vt multi volunt. s. separate a sanguine. Neqȝ necessariū est semꝑ manifestari sanguinem ad ptisim: immo aliquotiens sola sanie precedente fit ptisis: ⁊ aliquotiens precedente sola apparentia sanguinea: vt infra lati⁹ declarabo in signis: lege literam.

¶ (Lac asininuȝ.) Hec est scđa pars curatiua in qua dn̄s Rasis tria facit principal'r. Nam p̄mo ponit regimen ꝑtinēs ad dietam ex parte cibi ⁊ potus ⁊ balnei offerendi: scđo ponit maximam esse habēdam cōsiderationem circa vnū accn̄s sepe ꝯtingens in ptisi ⁊ est fluxus vētris: tertio q̄ supra dixerat circa dietam esse exhibendum lac: ponit etiā quandā cōsiderationē esse hn̄dā necessariaȝ circa exhibitionē lactis: ⁊ ꝓpter fe. ⁊ ꝓpter solutionē ventris. scđa ibi. (Sūmo'ꝑo opere cauendū est.) tertia ibi. (Qđ si lac febrem egro.) Prima pars hȝ quatuor pūcta p̄ncipalia. primū circa exhibitionē lactis. scđm circa exhibitionē vini. tertiū circa exhibitionē carnium. quartū circa horā qua ingredi dȝ balneū ⁊ qualitatē eius.

Decl'o p̄e p ticule 2e p tis princi palis.

¶ De p̄ma p'te dixit sup. stante ptisi cognita ꝑ signa supra dicta lac asininū in potu tribuatur: deinde dicit ꝙ si inueniri non potest caprinum cū pauco zuccaro dandū est: cuȝ quo etiā sepe panem comedat: ipsum quoqȝ quātūcunqȝ possibile est in potu sumat. ¶ Circa quaȝ partem nota ꝙ lȝ diuersa cibaria debeant ptisicis q̄ sint diuerse qualitatis ꝓpt̃ diuersitateȝ intētionum: que sunt humectatio substātifica ꝓpter ethicā q̄ cōpletur cū humidis: ⁊ cōsolidatio vlceris q̄ cōpletur cū exsiccātibus siccis: que intētiones male cōpleri possunt nisi ꝑ cibaria diuersa. A nā tñ ꝓductū est lac: qđ vnū existens ꝑ diuersas partes q̄ ꝑ debilē cōplexioneȝ sunt in composito ligate: vt vult Aui. 2° can. ca°. 2°. pōt ipsum lac a virtute regulante ꝑ ptes eius cōplere quasi oēs intētiones q̄ sunt in ptisi necessarie ad curationē: vñ cū in ptisico ꝓpter fe. ethicā ⁊ cōsumptionem sit necessaria infrigidatio ⁊ restauratio ex parte toti⁹ substantie lactis que est frigida remittit̃ mala cōplexio cal'a: ⁊ ex parte butyrosa q̄ est calida ⁊ humida fit restauratio ⁊ impinguatio: ⁊ qm̄ vie sunt anguste propter exsiccationē: ⁊ virtus digestiua est debilis in ptisico: inde est ꝙ in eodē est necessarius cib⁹ facilis digestiōis subtilis subē penetratiue ad profunda membroꝝ cuiusmodi est lac: q̄ etiā ex parte vlceris pulmonis stant due intentiones prime. Una eaꝝ est mundificatio ⁊ abstersio puris ⁊ saniei ab vlcere. scđa est cōsolidatio ⁊ repositio partium deꝑditaꝝ ꝑ viam corrosionis: q̄ ēt intētiones cōplent̃ ꝑ partes lactis. Nam p̄ma s. mundificatio cōpletur ꝑ partē aquosam eius q̄ sua subā est lauatiua: ꝑ quandā nitrositateȝ sibi cōiunctā est abstersiua. Et scđa de consolidatione cōplet̃ ꝑ partē casealē: que f'm multas partes cōuertitur in mēbrū ⁊ est nutrimentuȝ firm̄ viscosum constans resistēs corrosioni ⁊ dissolutioni. Et ex his ptȝ ꝙ mirabilis est deus qui inter reliqua ꝓduxit lac ad cōplendas intētiōes curatiuas necessarias in cura ptisis que in nullo alio simplici ita reperiuntur.

Nota.

¶ De spēb⁹ tñ lactis sunt differentie vt infra magis videbitur loco suo. nā ad subtiliationē ⁊ penetrationeȝ ⁊ infrigidationē magis facit lac asininū: ⁊ ad cōsolidationem ⁊ restaurationē magis facit vaccinum ⁊ magis ꝓprie ouinū ⁊ magis mediū: ⁊ q̄si temperatum inter hec est lac caprinum: laudauit igitur lac asininum ꝓpter infrigidationem ⁊ ad exsiccationem cōiunctam in ptisi q̄ dispositiones sunt q̄ ad mortem ducunt: qm̄ vlcus pulmonis ita est nocens: qm̄ ad ethicam adducit ⁊ exsiccationem. Sed addit: ꝙ si asininū nō reperiatur vel sup. non lȝ eo vti ꝓpter legē vt est vetitum sarracenis: vt dicit Auenz. vel q̄ patiens abhorret asininū ⁊ nō caprinū vt multi tales reperiuntur: tūc loco lactis asinini laudat lac caprinum: q̄ est medium vt dictum est: ⁊ exhibet ipsum cum pauco zuccaro ad ꝓhibitionem casseationis lactis qđ facile coagulatur: ⁊ manifestans ipsius maximam vtilitatem laudat ipsuȝ esse dandum cum pane ⁊ vt ipsum q̄tum possibile est in potu sumat: sed quanta dȝ esse quantitas lactis exhibendi ⁊ tempus exhibitionis: et ex quibus aīalibus dȝ sumi: ⁊ ex quib⁹ pascuis debent pasci dicta aīalia: ⁊ qual'r dȝ disponi corpus post sumptionem eius: ista oīa late dicētur infra loco suo.

Nota sunt spēs lactis p̄mū asininū qđ magis laudat in hoc cāu

¶ Dicit de secunda parte de vino ꝙ vinū est tribuendum in substantia subtile ⁊ temperatum: ⁊ dicit hoc q̄n̄qȝ. Nam vinum calidū ⁊ grossum nequaq̄ est conueniens in aliquo tempore: nō etiam subtile ⁊ temperatum vbi cum ptisi coniungatur feb. putrida vehemens: neqȝ ēt in p̄n° ethice cū forti siti cōstante virtute: sed stāte virtute debili ⁊ cum oppositis circumstantijs posset exhiberi.

Declaratio 2e p'ticule p̄me p'tis p̄ncipalis.

¶ Dicit de tertia parte de nutrimēto carniū laudādo carnes auiū ⁊ hedinas ꝓpter siccitatē nutrimēti eaꝝ cuȝ modicis superfluitatibus ⁊ q̄ sunt satis facilis digōnis. ¶ Dicit circa quartum dictum de balneo quod ante comestionem sup. per horam cum dimidia ⁊ post

comestnem.s.qñ iam digestus est cibus in stomaco ꝛ in epate ꝛ est in via transitus ad mēbra cōuenit balneum.s.humidum ex aqua dulci qđ nō fit calidum sed tepidū ne resoluat: ante cibum exhibetur ad viuificationē calidi ꝛ leuem resolutionem vaporū simul cū vtilitate humectationis: ꝛ post cibū exhibetur ad cōuertendū nutrimentum ad membra: sed vtrū in omni tēpore conueniat balneum ꝛ in omni tali disposi tione ꝛ quanto tempore debet stare corpus in balneo qñ exhibendum est ꝛ quid faciendū est post exitum corporis a balneo infra videbitur. ¶ Summo vero opere.) Hec est 2ª pars princi palis scđe ptis pncipalis: in qua Rasis duo facit. Primo ponit maximā esse habendā conside rationem in vno accidenti sepe cōtingēti in ptisi: ꝛ est ventris solutio. 2° ponit vnū puluerem exhibendum qñ tale accidens cōtingeret: qui valet ꝛ cōstrictioni ꝛ tussi quasi ex quacūꝗ causa cōtingat. ¶ Dicit ergo p° summo vero opere cauendū est ne venter soluat. ratio huius dicti sumitur ex hoc. nā cū in ptisi fit cōsumptio quā cōcomitatur virtutis debilitas: si succedat fluxus ventris pdurans: cū perducat ad debilitatem: ducet cōsequenter ad mortē nisi cōstringatur: ꝛ tale accidens sepe cōcomitat ad ptisim ppter debilitatē virtutum naturaliū stomaci pcipue ꝛ epatis: ꝛ ppter acuitionē humoꝝ ex fe. cōtingentem: ꝛ aliqñ ex liquefactione humiditatum naturaliū: vñ his oībus occurrendū est: et ad hec oīa fere valet puluis vt infra. Nam in eo est virtus frigida ex cōponētibus remissiua caloris febrilis: ꝛ pñr liquefactionis: est etiam virtus stiptica cōfortatiua virtutū: ꝛ maxime retētiue cū pprietate etiā viuifica vt pꝫ inspicienti seriē cōpōnis: vñ dixit cōtinuādo. ¶ Cui tñ si solutus fuerit. sup. vēter ex hmōi pulueris bibitione succurēdū erit: quod. ℞. gummi ara. spodij boli arme. se. myrti. in spodio est virtus viuifica: in myrto est virtus stiptica: in gummi ara. boloar. virtus glutinatiua ꝛ stiptica: ꝛ oīa sunt frigide cōplōnis: oīum añ. ʒ. j. fiat ex his pl'uis de quo in die. ʒ. iij. cū syrupo de papa. al. aut rob myrt. detur: ꝛ ponēs iuuamētū huius pulueris: ꝛ bñ notate: dixit: huius cꝫ pulueris bibitio oībus vētris cōstrictione indigentibus ꝛ q̄ tussim patiūtur remediū affert: vt pꝫ ex simplicibus supra declaratis: qm̄ gū. ara. et bolus ar. ꝛ myrt' etiā sunt pectoralia. Et addit: cui. s. pulueri plerūꝗ addūt xylocaracte de syria. i. illius cōtrate ppter lenitionē maxime ad tussim. ¶ De 3ª pte 2e partis pncipalis ponēs ētnecessariā ɔsideratiōeꝫ habēdā circa exhibitionē lactꝭ dixit. Qđ si lac egro fe. gñauerit auferēdū est ei lac ꝛ ptisana est dāda quousꝗ fe. recedat: dei de lac ei denuo tribuēdū: ꝛ si fe. iterū redierit remoto lacte iteꝝ ptisana est tribuēda: post cui' recessionē vt pus redeūdū. hoc semp faciēdū est cū necessitas vrget. ¶ Circa quā partē nota ꝙ ex hoc tex. voluit Ra. nos docere qūo debeam' in hoc casu maxime attēdere ad exhibitionē lactis: qm̄ ipsum p se in casu est aptum multū iuuare vt supra fuit declaratum: qꝛ tamen ad exhibitionem eius interdum ppter ipsius debilitatem ꝛ inflammationem corpus adducitur ad febrem putridam vltra ethicam: ꝛ tunc exhibitio lactis est multum nociua: ꝛ quia conseruat putridā: immo etiā auget maxime nisi sit rectificatū per acetositatem eius: post remotionē butyri: etiā qꝛ tūc nō debite nutrit: qꝛ corrūpitur a calore fe. Idcirco noluit eo casu tūc dari: sꝫ loco eius sumēda est aqua or. in qua est virtus magis infrigidatiua minus putrescibilis lenitiua ꝛ abstersiua ꝛ cōfortatiua: ꝛ fiet magis nutritiua si exhibeat cū virture cācroꝝ fluuialium vt infra videbitur loco suo. Et postꝙ recesserit febris intelligēdo de pu. redeatur ad lac vt supra ppter multiplicē eius vtilitatē q̄ dicta est. ꝛ si iterato instat febris pu. redeat ad ordinē vt dictum est: ꝛ iste cañ. est notabiliter obseruandus in exhibitione lactis: ꝛ alioꝝ ciborū medicinalium variando ea cibaria fm diuersitatē accidētium: qꝛ nō tm̄ dꝫ remoueri ppter fe. lac sꝫ etiā si supueniret dolor capitis vel dolor vētosus in hypocūdrijs ꝛ extēsiuus vel vehemēs ꝛ clamosa sitis: vel vbi fieret egro abominabilis: vel propter alias circūstantias. Nā opꝫ tunc variare lꝫ per se esset aptū iuuare: ꝛ ita intelligit in alijs et ex hoc pꝫ insufficientia eoꝝ qui semp cū eodem regimine pcedunt in eodē morbo: ꝛ si accidentia varient: ꝛ bene notate istum textū propter multa similia. ¶ Dicit vltimo resumēs qđ supra dixerat de fluxu ventris: etiam vēter summopere custodiendus ne soluatur sup. supflue ppter cām dictā. Et sic sit finis huius textus.

Nota de insufficiētia mltoꝝ medicorum.

Expedito capitulo textualiter. Pro clariori intelligentia dicendorū circa istam materiam sunt aliqua videnda. Primo de quid nominis ꝛ quid rei ptisis: ꝛ ibidem videbitur de modo generationis ethice ad vlcus pulmonis: ꝛ etiam de quibusdam dubijs circa hoc 2° videbitur principaliter de speciebus ptisis ꝛ causis eius. 3° de signis pronosticis ad malum ꝛ ad bonum: ꝛ de signis demonstratiuis generis ꝛ specierum ptisis. Ultimo ponetur cura ptisis fm intentiones.

De q̄ddita te nois.

Quid nominis. ꝛ quid rei. Circa p^m nota vt supra dictum est circa lr̄am: vt etiam dixit Rabi moy. particula 33ª ꝙ ptisis est habitus naturalis siue substātialis corporis cōsumptio: vñ cū in toto dominat siccitas tm̄ est ptisis simplex: ꝛ cum adiungitur siccitati friditas aut caliditas est ptisis composita: siue frigiditas sit naturalis vt in sene decrepito: siue accidētalis vt in ethica senectutis: et si talis siccitas siue resolo fiat paulatim ꝛ nō subito marie tūc dr ptisis: ꝛ ita sumit ptisim: A. 2ª pmi ca° de his q̄ pueniūt ex motu aīali: vt ibidē pꝫ. ¶ Et de ptisi etiā specialius loquēs Conciliator differentia. ccx. dixit ꝙ ptisis sumit tripliciter. Uno modo cōmuniter, ꝛ large p omni ꝛ quacūꝗ indifferenter cōsumptione vltimata totius siue naturali siue preternaturam: et hoc modo ptisis in plus se habet quam ethica: ita quod omnis ethicus est ptisicus ꝛ non econtra quoniam consumpti in humiditatibus naturalibus etatiue a calido naturali sunt ptisici isto modo ꝛ non ethici: quia nō hñt complonem innaturalem vt suppono. ¶ Secundo modo sumitur ptisis pro paratis ad ptisim ppriissime sumptam: de quibus dictum est in capitulo superiore: quod sunt corpora quorum cerebrum est debile: et pectus strictum: ꝛ nudicarne: ꝛ collum longū: et humeri eleuati: ꝛ quoꝝ pulmões

Decl. pulneris restrictiui.

implentur ventositatibus cum punctionibus: quos frequenter tussicula inuadit vt supra dicebatur. Et addit Cōciliator quoꝝ pulmones et crura sunt tortuosa: ⁊ ad hunc etiā sensuȝ sumebatur ptisis de mente Hip. 3ª affo. cū dixit. Antūnus ptisicis malus. i. paratis cadere in ptisiȝ propriissime sumptā. ¶ Sumit etiā 3° ptisis p extenuatione totius ⁊ cōsumptione sequente. s. vlcus pulmonis: vt dicit Gal. 7° affo. cōmento 16° illius affo. In saniei sputo ptisis ⁊ fluxus in prin° cōmenti: vñ dicit Mesue de hac: ꝙ ptisis est decrementū. al's detrimentum desiccationis et cōsumptionis totius cadens in corpore ex calore habituataꝝ febriū ⁊ minutarum. i. ethicaꝝ ex vlceratione pulmonis. Et de hac ptisi est proprie sermo in pposito. s. de hac cōsumptione pter fe. ethicam habitualem: que tñ fe. cōsequit vlcus pulmonis. ⁊ hoc modo sumēdo ethica in plus se hȝ ꝙ ptisis. nam oīs ptisicus est ethicus ⁊ non ecōtra ſm hanc acceptationem. ¶ Aliquā tamen sumitur ptisis pro vlcere pulmonis absolute: vt sumpsit Aui. 10. tertij in principio de vlceribus pectoris ⁊ pulmonis: vbi dixit ꝙ vlcera aut sunt in pectore aut velamine aut pulmone. Et hec diuisio postrema est ptisis. ¶ Sumit etiam ptisis ab eodē in illo caplo in fine cum dixit: ⁊ nomen quidē ptisis quāqȝ cōceditur alteri egritudini cū qua nō est fe. sed pulmo est suscipiēs humores grossos ex catarro qui effundunt ad ipsum semper: vnde fit cōstrictio anhelitus ⁊ tussis frequens perducens ad debilitatē virtutum eorum ⁊ corpoꝝ ⁊ currunt cursu asmaticorum. Et hoc accepit a Rasi 4° cōtinentis vbi declarat ptisim sine feb. in proposito tñ sumit ptisis ppriissime vt dictum est. ¶ Modus aūt quo generatur ethica ⁊ pñr totius cōsumptio ex vlcere pulmonis est satis clarus ex eo ꝙ pulmo est membrū ordinatum ad refrigeriū cordis: vñ cum nō pōt debite moueri dilatari ⁊ cōstringi propter vlcus ⁊ solutionē ipsius multi fumi capinosi retinent qui pñr retenti supinflāmant ⁊ cōicati cordi vel nō expulsi a corde ponūt ipsuȝ cor in calefacto esse: ⁊ tandē per eosdē fumos capinosos ad oīa mēbra demandatos etiā substātia membroꝝ preternaturaliter calefit ⁊ humidum resoluitur ⁊ exiccat: ⁊ sic tandeȝ corpus ad marasmonem ⁊ exiccationē deducit. ¶ Sȝ hic pro meliori intelligentia occurrūt due difficultates. pma est si cōtingeret aliquē ppter pectoris vlcus diuturnū cuius diuturnitate phibita debita euentatione ⁊ mūdificatione ipsi' cordis incideret in ethicam: vt satis pbabil'r fieret per modum proportionalē qui dictus est de vlre pulmonis quō esset dicendū. Credo dicēduȝ esset istum esse ptisicum etiā propriissime sumptum vt distinguit cōtra alios: qr nō video ad qđ capitulū reduci deberet nisi ad hoc de ptisi. Et hoc expresse vult Haly. 6° practice caplo pprio: ⁊ tunc cum dicimus ꝙ ptisis sequit vlcus pulmonis intelligitur vt dicitur supra de tussi qđ sequitur vlcus pulmonis ⁊ partiū continuarum i. cāne ⁊ concomitantium. i. membroꝝ pectoris: quia nemo dubitat quod ethica sequēs vlcus cāne pulmonis quin debet dici ptisis propriissime sumpta. Et ita eā noīauit Gal. 5° de ingenio sanitatis ca°. 11°. cum tñ cāna pulmonis nō sit pulmo: ⁊ proinde extendi potest ly pulmonis non tm̄ ad pulmonem proprie sumptuȝ sed ad membra cōtinua ⁊ que ei cōcomitantur ⁊ familiaria sunt: dicit tñ ppri' pulmonis: qr vlcera q̄ difficulter magis curāt ad que sequit ethica sunt magis vlcera pulmonis ꝙ alioꝝ membrorum ppter multas causas infra dicēdas de difficultate curationis vlceꝝ pulmonis. magis ꝙ aliorum membroꝝ.

Questio.

¶ Scđa difficultas est qr dictum est sumendo propriissime ptisim ꝙ oīs ptisicus est ethicus: nō apparet verū hoc: qr ex sententia autoꝝ aliquoꝝ ptisici viuunt multū extenso tpe. nam referunt de his qui vixerūt. x. annis ⁊. xij. annis ꝙ nō apparet eē possibile stāte ethica: vt ptȝ. ¶ Hanc difficultatē mouet Gentilis ⁊ dat ad eam tres rñsiones. vnam Dyni dicentis ꝙ tales qui extenso tpe viuunt non sunt vere ptisici: sed ptisici ſm acceptionem vltimā Aui. dictam supra: in quibus nō cōiungit feb. ¶ Sed qm̄ hec rñsio non potest saluari propter claras sñias autoꝝ qui exhibent in talibus pro cura lac: qđ ptȝ nō conuenire in casu illo: sed loquuntur in vera ptisi: dixit ipse laudabili' posset teneri ꝙ ptisis que est cum vlcere pulmonis cum qua viuunt extenso tpe est in qua fit crusta supra vlcus que durat exempli gratia per annū vnde tunc nō cōicatur fumus putridus ad cor: et ita beneficio medici remouebitur ethica in tpe medio: ⁊ dixit se cognouisse mulierē que vixit vltra. xij. annos cum vlcere pulmonis: ⁊ omni anno remittebat sputū sanguinis: ⁊ postea fiebat crusta: ⁊ postea recidiuauit ad sputum sanguinis ⁊c. ⁊ ſm hoc satisfacit qr nō pmanet feb. ethica. ¶ Dat aliam rñsionem ꝙ nō semper ad vlcerationem pulmonis sequitur ethica: sed solū cū illa vlceratio est magna praua et saniosa.

Nota hystoriam.

¶ Sed mihi neutra istarum responsionum videtur satisfacere: quia non est questio nostra vtrum cum vlcere pulmonis possit vita longo tempore permanere. Nam circa hanc questionem posset saluare secundū responsiones suas sed est questio nostra vtrū in ptisi propriissime sumpta de qua loquunt autores cōiungitur fe. ethica ⁊ breuiter ego non negarem possibilitatem cum obseruantia debiti regiminis: attendendo vlceri cum exiccantibus: et aliquando parumper mundificantibus ⁊ habitudini totius cum humectantibus ⁊ infrigidantibus: vt infra latius in cura dicetur ⁊ maxime si contingat vlcus ex causa primitiua vt casu vel percussione in puero vel iuuene bone habitudinis fortis restauratiue: q̄ nisi fuisset lesus fuisset apt' permanere in vita etatiue vsqȝ ad. lxxv. annos vel circa. Nam non est mirabile in tali casu qđ etiam coniuncta feb. non deducetur ad istum gradum siccitatis forte in. xv. vel. xx. annis semper eo vtente debito regimine cum bonis cibis restauratiuis ad quem vel ad qualem duceretur etatiue procedendo p. xl. annos anteqȝ moreretur nisi fuisset eger maxime cum ptisis ducat ad mortem per viam exiccationis magis quam per viam aliorum synthomatum: hoc etiam posset cōtingere propter alias causas de quibus latius dicam infra.

Distinctiones.

Circa scđm de speb' ptisis: quedam est ptisis cōsequens vlcus pulmonis in substantia carnea pulmonis: quedā est ptisis ꝯsequēs vlcus pul-

monis in canna pulmonis: q̃dã cõsequẽs vlc⁹
pulmonis in ramis cãne pulmonis: ꝛ aliq̃n se-
q̃tur vlcus diuturnũ vt dcm̃ est in pãniculis pe
ctoris p̃cipue diaphragmatis. Nam ſm diuersi
tatẽ hoꝝ sumit̃ maria diuersitas in habilitate
vel impossibilitate curatiõis vt infra de signis
ad bonũ vel ad malum videbit̃. ¶ Alia diuisio:
q̃dã talis est in p̃n° cũ qua nõ cõiũguntur pra-
ua accĩtia vt lubricitas vẽtris: fastidiũ cibi: fe
tor oris: curuatio vnguiũ ꝛ defluxus capilloꝝ: ꝛ q̃
dã q̃ nõ est in p̃n° ꝛ in q̃ b timorosa appent sig^a.
¶ Alia distinctio: q̃dã reperit̃ in iuuene: q̃dam
in sene vel in puero.
¶ Alia: q̃dam in masculis: quedam in feminis.

De causis gñalibus ptisis.

Cause aũt ipsius ptisis aut sumũtur ex par
te catarri acuti descẽdẽtis cadentis
supra pulmonẽ: ꝛ sic diuturnitate casus fit im-
pressio tãdẽ in pulmone ꝛ pforatio ꝛ solutio cõ
tinui: ꝛ cõseq̃nter vlceratio sicut dicit Mes. vt
ꝯtinu⁹ fluxus aq̃ supra petrã facit pforationẽ:
ꝛ est causa vt sepe cõtingẽs p̃cipue si catarrus
fuerit acutus salsus nitrosus. nã causat vlcus
p modũ dcm̃. Causat etiã vlcus q2 sui qualita-
te acuta mordicãdo facit tussim: ꝛ tussis dedu-
cit cum sit molesta ad rupturã venaꝝ in ipso pl̃
mone: ꝛ qm̃ vene q̃ in pulmone rũpũtur vt plm̃
sunt vene pulsatiles: ꝛ q̃ difficillime cõsolidan
tur: qm̃ vene pulsatiles: hñt tunicã tenuẽ: ꝛ nõ
pulsatiles in pulmone hñt durã vel saltẽ gros-
siorẽ vt dicit Auẽ. opposito mõ venis ꝛ arterijs
exiccat pulmonẽ exñtibus: ideo cum scindit̃ ta
lis vena difficulter curat̃. ¶ Scda causa gene-
ralis est sputũ sanguis vbicũq3 fiat p causas su
pradictas: q2 vt sepe dcm̃ est cũ sanguis recipit̃
in vacuitatibus pulmonis ibidẽ retinet̃: ꝛ tan
dem retẽtus exacuit̃: ꝛ putresit ꝛ corrumpit̃: et
cõsequẽter vlcerat: de quo dixit Hip. 7ª affo. In
sanguinis sputo saniei sputũ malũ. ¶ Tertia
causa sumit̃ ex parte apostematũ ipsius pulmo
nis cũ saniat̃: vel etiã ex pleuretide cum erũpit̃
post saniationẽ ꝛ fit inde empima: vñ illa mate
ria saniosa cõtactu pulmonis corrodit pulmo-
nẽ de quo dicit Hip. 5ª affo. Quicũq3 ex pleure-
tide empici fiũt, si purgẽtur in. xl. diebus a qua
die ruptura fit solũũtur: si vero nõ in ptisi3 trãs
eunt. ¶ Quarta causa est omnis materia hũo-
ralis longo tpe retẽta in cõcauitate pectoris vl̃
in pulmone. nam ppter diuturnitatem putre-
fit tandem ꝛ corrumpitur: ꝛ sic corrodit ꝛ ad vl-
cus deducit. ¶ Alia causa: dicebat Aui. quãdo
q3 sunt ex causis eoꝝ putrefactio ꝛ corrosio pre-
cedẽs in substãtia pulmonis ipsi⁹ sicut accidit
in alijs membris. s. ppter malitiam pprij nutri
mẽti. ¶ Alia causa ꝛ est Cõciliatoris fit aliquã
do ex principijs parentum: vnde inter morbos
hereditarios computari debet: ꝛ ita experien-
tia manifestat ꝛc.

Ptisis est morb⁹ hereditari⁹.

¶ Iste q̃ dicte sunt cause magis immediate q̃
pñt reduci ad duas. s. vel ad causam ex ipso pul
mone imediate veniẽtẽ: vel 2° p viam cõitatis
aliũde: vt p3 consyderãti discurẽti p eas: s3 mul
te ꝛ quasi infinite possunt esse cause mediate: q̃
niam aer frigidus rumpendo venas potest esse
causa. aer autem humidus cum caliditate mor
dicando potest esse causa. siccitas autem sine ca
liditate dicit Ga. 3° affo. commento 17° affo. il-
lius. s. Egritudinis quidem in pluuialibus vt
multum fiunt ꝛc. Contra Hip. nõ potest esse cã
ptisis immo est curatiua causa ptisis: ꝛ tãdem
in fine commẽti excusauit Hip. φ q2 fuit de pri
mis in arte nõ fuit mirabile si errauit. Cõcilia-
tor hic consentit positioni Ga. Ego tñ dicerẽ in
herẽdo Hip. φ q̃uis siccitas sit de passiuis qua
litatibus modice actiuitatis: ꝛ pulmo dicatur
membrum humidũ molle ꝛ subijciatur catarris
ascẽdẽtib⁹ ꝛ descẽdẽtibus: ꝛ ita caro venit ad tã
tũ gradũ siccitatis φ fiat ruptura a siccitate: tñ
tanta posset esse siccitas in aere ꝛ in corpe sicco
ꝯplonal̃r cũ reliq̃s causis addẽtibus ad exicca
tionẽ ex parte rerũ nõ naturaliũ variarũ φ sic-
citas aeris facere põt sepationẽ in cõtiuo ꝛ ma
xime in ramis cãne dispersis p substãtiã plmo-
nis. Nam si cõcedimus hoc de frigiditate φ fac̃
ad solonem vt expresse voluit Ga. ꝛ nõ videt̃ ad
hoc adducere nisi ppter siccitatẽ q2 nõ videt̃ ad
solonez facere friditas nisi pp siccitatẽ puatinã
videt̃ φ ml̃to magis siccitas potest positiue fa
cere ad solonem. verum est tñ vt dcm̃ est φ raro
ad tm̃ eleuat̃ gradũ siccitatis aer qð efficẽ pos-
sit solonem in pulmone. Põt tñ mediate dic̃ Cõ
ciliator causando tussim esse causa ptisis ꝛ rum
pẽdo ꝛ cõuertẽdo mãm catarralẽ ad pulmonẽ
ꝛ. ita potest discurri ad infinitas alias causas q̃
pñt esse cause ꝛ tussis ꝛ rupture venaꝝ ꝛ ꝯñr sa
niei in pectore ꝛ catarroꝝ. nã tales oẽs media-
te pñt esse causa ptisis. ¶ Alia causa est quã po
nit Cõciliator. s. φ ex sumptione leporis mari-
ni põt fieri tale vlcus. Nam est qðdã genus ve-
neni qð de pprietate respicit mẽbra pectoris ꝛ
ꝛ pulmonis ledendo ꝛ corrodẽdo: sicut etiã cãta
rides respiciũt vias vrine vt renum ꝛ vesicce p̃-
cipue in ledendo ꝛc.

Signa. Nunc dicẽdum est de signis: p° pro
nosticis euentus: deinde ad bonu3
ꝛ ad malum: consequenter de demõstratiuis ge
neris ꝛ specierum.

De signis pnosticis euentus.

¶ Signa igit̃ pnostica euẽtus: p° habẽtur gñã
liter ex occursu causarum adducere potẽtiũ ad
rupturã venaꝝ ꝛ ad apata pectoris ꝛ pulmonis
ꝛ ad catarrũ acutũ: q̃bus occurrẽtibus cũ sepe
vulnus declinet ad vlcus vt supra allegatũ est.
Istis p̃apparẽtibus causis põt fieri pnosticum
de futura ptisi. ꝛ hoc mõ spãl̃r magis discurren
do si apparuerit tussis valida ꝛ fuerit tempus
autumni: ꝛ maxie si añ autumnũ p̃cesserit estas
pluuiosa ꝛ australis: tũc in corpore exposito ad
ptisim ſm cõditiones dictas cõditionato fit ar
gumẽtũ de pnostico ad ptisim huius corporis
etiã si specialiter precesserint apata pectoris vl̃
pulmonis ꝛ terminata sunt ad saniez ꝛ eruptio
nem: vel etiam ad saniem per resolutionem sen
sibilem sine eruptione sed cum sputo: tunc si nõ
fuerit facta termiatio saniei in. xl. diebus signũ
est qð in ptisi transeunt vt fuit sententia Hip.
supra alle. Etiam dicit Ra. 4° cõtinẽtis de mẽ-
te Ga. in expositione commenti epidimie cap°
2°. Si apparuerit sputa grossa ꝛ rotũda: iã mul
to tempore taliter cõtinuata sunt signa ad pti-
sim. nam declarat̃ materia3 difficulter educibi
lem. Declaratur etiam caliditate3 multam esse
in pectore ꝛ sic eam esse supercalefactam ꝛ a ca-
liditate extranea induratam ꝛ consequenter p
babile ethicam futuram vel existentem vel pro
xime futuram: etiam ex diuturnitate more ma-

terie in pulmone declaratur corrosionem pulmonis ꝛ sic ptisim.

De signis ꝓnosticis ad bonum.

¶ Signa vero pronostica bone terminationis sunt si occurratur in pn° cum debitis instrumentis ꝛ necessarijs ad curam in corpore opposito modo disposito corpori disposito ad ptisim vt exempli gratia: in corpore lati pectoris boni cerebri breuis colli ꝛc. ꝛ fuerit vlcus ex canna pulmonis vel panniculo eius: tunc potest ꝓnosticari medicus de futura salute: ꝛ hoc est qđ dicebat Auicē. loquendo de vlceribus pulmonis: ꝛ hec quidem frigiditas recipit omnem curā cuȝ est in pn°: ꝛ est super panniculum tegentem cānam intrinsecus. ¶ Qđ si fuerit etatis puerilis etiam citius ꝓnosticatur ad bonum ꝓpter fortem restaurationem puerorum: ꝛ humores in eis non coniungi acutos corrosiuos: ꝛ propter istam causam etiam in mulieribus sunt minus periculose ꝙ̄ in viris ceteris paribus. Si etiam vlcera fiant ꝓpter retentionem aliquarum euacuationum consuetarum: quaruȝ euacuatio iuuari possit ꝑ medicum vt est de retentione hemorroidarum et menstruorum in mulieribus: tunc melius etiam possumus ꝓnosticari supra bonum. Si etiam fuerit ex ruptura vene in pāniculo ꝛ non ex apostemate vel corrosione: etiā certior est significatio ad bonum.

De signis ꝓnosticis ad malum

¶ Ex aduerso autem si ex apostemate contigat ipsius pulmonis vel ex corrosione ipsius pulmonis vel ramorum dispersorum per substantiam pulmonis: ꝛ maxime dicit Conciliator in penulis inferioribus: qm̄ in vijs primioribus canne est minus malum ꝛ in corpore exposito ad hanc passionem etiam est deterius ꝛ si fuerit morbꝰ diuturnus: tunc est signum mortis: ꝛ fit tale vlcus insanabile: magis tñ ꝛ minus ꝭm diuersas partes pulmonis: qm̄ pars carnosa etiā magis consolidabiꝶ vbi fit possibilis consolidatio: ꝙ̄ pars venarum vel arteriarum vel ramorū cāne vñ dixit Auic. ꝛ qñꝙ̄ expuit annulos ꝛ corpora venaꝝ: ꝛ id cōtingit cū appropinquat mors: et de hoc ēt dicebat. A. post textū supra alleg. ponēs diuersitatē in curatione. Et in substātia pl'monis carnosa sup. factū vlcus nō est facile suscipiēs sup. curā. ꝛ addit. in cartilaginibus ꝟo psius nō recipi sup. curā: ꝛ antea in eodē cap° idixerat: sȝ q̄ sunt sup. vlcera ab apostemate vel corrosione nō recipiūt sanitatem: ꝛ si cōiungantur cum his accidētia timoris: vt dicit Mes. de fastidio stomaci: ꝛ fluxu vētris: ꝛ fetore oris: et curuatura vnguiū: ꝛ casu capillorū: tūc est etiā certior ad mortem significatio. ¶ Et dicit. A. in fine capl'i de signis de mēte Hip. de signis mortis: si apparuerit signū apostematis aut apostema supra vnam spatularum vt granum sicut faba iam in ptisico confirmato etiam signum certuȝ ad mortem post. liij. dies.

Nota.

¶ Si etiam accidat in eis propter tussim vehementem sputum sanguinis continuum tunc est mortale quoniam si curātur cum medicinis sputi sanguis suffocātur: ꝛ si nō moriūtur spuēdo sanguinem.

¶ Et dicebat Ra. 4° cōtinentis ponēdo malaȝ ‿otem ptisicorum ꝙ ptisicus dum viuit: viuit cum tussi: q꞉ purgaꝶ sanies ꝛ tussis dilatat vlcꝰ ꝛ sic ꝓhibet consolidationem: ꝛ qñ ꝓpter debilitatē virtutis non possunt tussire: tunc sanie retenta morisitur suffocati: vñ ex istis seq̄tur q nō curātur vt patet.

¶ Ratio aūt ꝓpter quā talia vlcera de quibus dcm̄ est sunt incurabilia. sumiꝶ ex multiplici capite: nō ꝓpter motum tm̄ ipsius pulmouis: q꞉ de hoc discrepauit Ga. 5° de ingenio: q꞉ vulnus velaminis vel diaphragmatis in parte carnosa curaꝶ: ꝛ tñ moueꝶ: sed pª causarum sumiꝶ: qm̄ nō fit purgatio materie saniose nisi ꝑ tussim: et tussis dilatat vlcus ꝛ causat dolorem: ꝛ ad dolorem trahiꝶ reuma: q꞉ etiam substātia pulmōis est spongiosa rara mollis humida difficulter exsiccaꝶ ꝛ maxime q꞉ subijcitur catarris ascēdētibus: ꝛ descendentibus: et tamen omnia vlcera ad consolidationem indigēt exiccatione: etiam qm̄ medicine sicce ꝛ frigide cōglutinatiue non ꝑueniūt ad locum: nisi cum ꝑmixtione medicinarum subtiliatiuarum calidarum ꝛ cum ptisi cōiūgitur ethica: ꝛ sic ille medicie calide addūt ad fe. ꝛ similiter dicte medicie exiccatiue nocēt ethice fe. ꝛ ita medicine abstersiue sunt huius generis: q̄ sunt necessarie ad mundificationem vlceris: ꝛ medicine frigide conglutinatiue inspissant materiam in ipso pulmone ꝛ impingūt eam: vnde addunt ad vlcerationem ꝛ humectationem: humectatiue ꝓhibent consolidationē vlcerum: ꝛ Conciliator addebat vnam causam hic: qm̄ est tex. Ga. 3° thegni. oportet medicias debētes ad pulmonem deuenire eleuari in gradu vltra gradum contrarietatis q̄ debetur ad veram curationeȝ: vt exempli gratia: si esset necessaria medicina frigida vel calida septem numeris: opȝ vt sit talis. x. nu. quia in transitu minuitur de virtute medicine: et sic aliqñ virtus medicinarum eleuata vltra gradum debitū occurrit ad pulmonem. Membro ergo debili existente plurimum leditur: motus etiam cū his facit ad ꝓhibitionem curationis: licet nō sit tot talis causa: partes etiam ipsius pulmonis neruose existentes: quedam vt venales arteriales ꝛ cartilaginose difficulter ꝓpter debilitatē restauratiue earum consolidantur: ꝛ ꝓinde vlcera pectoris non sic difficulter consolidātur: tñ q꞉ vene sunt minores ꝛ duriores pectoris: non sic faciliter rumpuntur per motum ꝛ tussim sicut ille pulmonis: sed etiam si rumpantur facilius consolidantur. Caro etiam magis est solida: sanies etiam habet vnde recipi potest vt in concauo pectoris ꝛ non figitur in spongiositatibus eius sicut in pulmone.

Nota bñ.

Ita quod propter has causas ꝛ similes vlcera pulmonis maxime si sint diuturna non solidantur: ꝛ precipue si sint ex apostemate vel corrosione vt dictum est supra: ꝛ si aliquādo fit reꝑertum quod aliqui ptisici sint curati hoc verificetur de ptisicis: quorum vlcus est in canna pl'monis vel in partibus vicinis canne: ꝛ sic vlcꝰ factum ex vulnere vt ex ruptura ꝛ in principio ꝛ in corpore robusto ꝛc. ita plures nominat Ga. quinto de ingenio sanitatis capitulo ii° se curasse: ꝛ de eisdem intellexit etiam Auicen. qui narrat hystoriam de vno quem curauit pater eius in oriente hispanie: in quo erat dissoluta plurima eius caro: et etiam de eo quem ipse curauit tempore sue iuuentutis secundum regimen infra dicendum. In alijs autem vt dictum est nō repitur vera cura: immo tandē deducuntur

tur ad mortē: lȝ aliqñ plongeť in cura: ita vt di
cit Aui. se vidisse quādā mulierē q̄ vixit. xxij. an
nis aut plus parū: tñ vt dcm̄ est ad mortē tādē
terminaꝛ: ꝛ sic de pluribus narrauit Gal. 5° in
teriorū ca° vltimo. q̄ oēs tandē male finierunt
si aliqñ tñ aliq̄ forēt curati: ꝛ de cōfirmatis cuȝ
conditionibus dictis hoc est ꝑpter accidens ꝛ
mōstruosum: verum est tñ qđ dicit Auer. 7° col
liget. ca°. 27. de curatione solutiōis facte in ve
nis ꝛ arterijs ꝙ sunt aliqui q̄ ex hac infirmita
te minime moriūtur: ꝛ dicit: ꝛ hoc dico ꝑ aīam
nr̄am qđ ꝓbari potest ex dictis Ga. q̄uis id nō
dicat manifeste: sȝ multi ex modernis hoc testi
ficati fuerūt: ꝛ ibi ꝯsentit verbo Aui. de illa mu
liere dicēs. Et ego assentio ei qđ dixit in his eo
ꝙ filij Auenzo. mihi simile retulerūt. s. ꝙ in plu
ribus hoībus idem viderūt: tñ dixerat ante in
ca° 25° in curatione cācri ꝙ aliqñ accidūt mon
struositates in medicina sicut in naturalibus
ꝙ habētes cōplxones disertas q̄dē vt barbari
ꝛ arabes: ꝛ q̄ in diserto habitāt curātur ex mor
bis supra quos neqȝ nā neqȝ medicine possunt
ꝛ hoc est raro: ꝛ exemplificat de cācro ꝛ de vlce
re pulmonis.

Nota ṽba Auerrois.

¶ Cōciliator tamen adducit de mente Herme
tis quod sunt aliqne medicine que a proprie
tate respiciūt alia vlcera: quas si sciremus cu
rarētur talia: tñ magis brutis q̄ nobis sunt co
gnita: vñ Auen. sunt medicine vlcerationis et
eius infirmitatū exn̄tes in mō: ignorate tamen
a nobis. ꝛ addit. Et dixerūt nobis pastores ꝙ cū
pecudes sunt infecte hoc morbo segregantur a
grege vt querāt quasdā herbas ꝛ exinde pascāť
q̄bus comestis reuiuiscūt: ꝛ sepe vidit tales cō
ualescere ita ꝙ vidit ouem euiscerato pulmone
vbi erat vestigium vlceris als consolidati: qm̄
dicit idem Hermes ꝙ in vegetabilibus ꝛ mine
ralibus: ꝛ est notabile dictum: reperiuntur ꝓꝓe
tates ꝛ virtutes: quas si sciremus: faceremus q̄
cunqȝ fiunt per artem magicam ꝛc.

No. hystoriam.

¶ Signa demōstratiua ptisis dicit Rasis: ꝓmū
est diminutio carniū. rō signi est manifesta: qm̄
ad ptisim cōcomitatur ethica q̄ est fe. cōsumpti
ua. ¶ Scdm est ꝙ cōcomitať tussis vlaida cum
difficultate anhelitus: ꝛ hoc ꝑpter nocumētū
essentiale cōicatum pulmoni: ꝛ tunc cū tussi et
macredine fit argumentū satis euidēs ad ptisiȝ
ꝛ maxime qñ talis macrefactio seq̄tur ad diu
turnitatem morbi ita ꝙ est paulatine inducta
ꝛ non subito ꝛ repente. Nam si sequeretur fluxū
sanguis vel aliā sensibilē euc̄nem non esset ita
validū argumentum supra ptisim. ¶ Aliud si
gnum dicit Ras. sumitur ex parte illius qđ ex
puitur. s. ex sputo saniei aut ex sputo sanguinis
Et hic diligenter aduerte qđ ex textu Rasis po
test colligi aliqñ esse veram ptisim cū vlcere pul
monis q̄tuncūqȝ nunq̄ manifesteť vera sanies
alba: sed educatur solum sputū sanguineum: ꝛ
econtra contingit contra multos esse verā pti
sim cū vlcere pulmonis: lȝ nunq̄ ꝓcesserit spu
tum sanguinis: qđ apparet manifeste ex tex. cuȝ
dixit: sputo sanguinis aut saniei. Et rō hui⁹ su
mitur ex hoc: qm̄ si vlceratio fiat in parte mem
bri in qua non est vena notabilis educitur mā
saniosa non cum apparentia sanguinis ꝙ si fue
rit pars in qua est vlcus pars venosa vel arte
riosa in sputo apparebit sanguis vel sputū erit

De signis demōstratiuis.

Nota bñ.

sanguineum: lȝ in eodem profundatur materia
saniosa: totum tñ apparebit sanguinolentum.
Et pro hac sententia do tibi bonum testimoniū
Gal. 4° affo. in commento affo. lxxvj. illo affor.
Si sanguinem aut pus dixerint ꝛc. ibi in prin°
cōmenti ponit istam sniam ꝙ vlcera in renib⁹
ꝛ vesica aliqñ manifestantur cuȝ emissione sa
niei cū vrina sine sanguine: ꝛ aliqñ cum sangui
ne: vnde dixit: si in loco in quo est vlcus vena sit
non parua maxime cum corrosione aliqua ne
cesse est sanguis sequatur mictura. Si autem
eadem vlcera sint non in loco vbi sit vena neqȝ
sūt corrosiua sequitur sola saniei mictura: ꝛ ita
similiter est in proposito. Ideo dixit text⁹ si san
guinem aut pus ꝛc. ꝛ declarabat per moduȝ di
ctum. Ideȝ debemus intelligere de vlcere in pe
ctore vel in pulmone.

¶ Sed ad distinguendū nūquid materia que
educitur nō rubea sit sanies vel flegma: qm̄ ali
qua mā flegmatica aliquotiens apparet sanio
sa ꝛ nō est saniosa: in hoc falluntť medici sepe in
distinguendo. Ideo opȝ ponere quedā signa di
stinctiua. Nam aliqñ flegma mucilaginosuȝ de
albatum arbitranť medici esse saniem per hoc
ꝙ est substātia grossa ꝛ alba ꝛ fundū sua graui
tate petens ꝛ residens in fundo si ꝓijciatur in
aquam sua grauitate: ꝛ tñ nō est saniosa. Veruȝ
est tñ ꝙ mā humoralis nō saniosa cū expuiť nō
sic diuidit aquā: sed magis dispersa existens oc
currit pluribus ꝑtibus medij diuidendi q̄ ma
teria saniosa ingrossata: ꝛ ad rotunditatē q̄dā
deducta: vñ tardius descēdit. Immo etiam ali
quotiens mā saniosa inclusa in mā flegmatica
si sanies fuerit modice quātitatis ꝓhibetur ne
descendat ꝑpter viscositatē materie in qua in
cluditur. Et ideo medici aliqñ cum ligno paruo
diuidunt flegma: vt si aliqualis mā saniosa sit
inclusa non retineať a viscositate flegmatis su
pra aquā: immo separato flegmate ꝛ diuiso de
scendet a mā saniosa ad fundū natāte mā fleg
matica sursuȝ. Tñ dico ꝙ aliqñ flegma est adeo
grossum ꝛ tantā habens cōtinuitatē in ꝑtibus
ꝙ vna pars grauitate sua descendit: ꝛ secū tra
hit alias ꝑtes: ita vt tandē oēs descendant. Tñ
hoc signū cōiter poniť ab Aui. ꝓ distinguēte et
si nō cōcludat: sicut etiā aliquotiens sanies fa
cta nō ex apatibus vel vlceribus: sed ex catarro
fluente: qđ diu cōclusuȝ fuit in pectore: talis sa
nies: dicit Nicolus: cuius acuitas nō est parua
maxime in similibus nō descēdit in aqua: licet
Aui. in ca° de pure ꝛ sanie posuerit hoc ꝓ signo
lȝ posset dici ꝙ addidit: ꝛ fetor: ita ꝙ totum ag
gregatum est signū. ¶ Ad distinguendū iter hec
est vnū signū positum ab autoribus vt a Gal. 5°
affo. ꝛ Hip. textu ꝛ cōmento. 12. Qui a ptisi mo
lestantur ꝛc. Vbi voluit sputū supra carbones
positum fetere si fuerit materia saniosa: ꝛ vide
te pro hac materia de ptisi ꝛ tex. sequentē. xiiij.
et. xv. ꝛ. xvj. cū cōmentis eorum eiusdem ꝑticule
et hoc vniuersaliter oēs autores sequuntur: nō
negať tñ quin etiā alio modo feteat: sed magis
supra carbones: immo sputū saniosuȝ cū in ore
recipitur fetet in ore eius: lȝ aliquotiens egro
ti hoc non velint propalare dubitantes ne refu
tentur: q2 morbus dicitur cōtagiosus. Vñ opȝ
venire ad experimentū vt ponēdo supra carbo
nes vbi fetet horribiliter: ꝛ non sic sputum hu

Signa distinctiua iter saniez et flegma. grossuȝ album.

Fetet sanies. s. carbones posita.

morale non saniosum.
¶ Scđm signū excellēs ꝛ notabile est ꝙ materia saniosa cū cōmouet facile diuidit in partes ꝛ facile cōiūgit cū est separata in partibus: nō sic materia viscosa flatica: ꝛ hoc mō ꝓpterea qꝛ materia saniosa est adusta facta sicut cinis de lignis a caliditate preter naturā saltē materie q̄ dꝫ in saniē cōuerti: ꝛ hoc signū distinctuꝫ posuit Aui. 2ª ꝑmi summa de vrinis caº de hypostasi. vbi ponit signa distinctiua inter hypostasim mucilaginosam ꝛ saniosam vbi dixit ꝑ hec talia distingui: ꝛ idē pt trahi ad sputū ꝛ marie ꝺclarat saniesvt ibi dicebat: si ꝑcesserit aliq̄ cā ad vlcera de apate: ꝛ similibus. ¶ Sumit ēt apparens significatio ex colore. nā color saniei vt ad qđdā subcitrinū declinare ꝓpter igneitatē acq̄sitā in materia: vnde est color subalbidꝰ cū quadam remissa citrinitate. ¶ Et lꝫ ista declarent saniem: nō tñ declarāt ptisim: qm̄ dixit Aui. postq̄ⷨ posuerat dicta signa disiunctiua dixit: q̄ⷨuis sanies qñq꞉ expuat in egritudine que nō est ptisis: vt pꝫ in pleuresi ꝛc. sꝫ ad magis distinguēdum opꝫ diligēter consyderare: qꝛ non opꝫ tm̄ vnica vice videre sputū vbi stat dubietas de ptisi: sed pluribus et pluribus vicibus. qm̄ aliquotiēs per aliquot dies etiā stāte vlcere expuit sola materia salinalis vel humoralis nō saniosa: ꝛ tñ certo determinato die postea expuit sanies ꝓpter diuersas circūstātias que occurrere possunt ad expuēdū: qꝛ sanies nō educit nisi cum forti tussi vtplm: q̄ aliqñ fieri nō potest ꝓpter virtutis debilitatē vel alias causas ꝓhibētes fieri tussim q̄ dicte sunt in caº de tussi: ideo regulꝛr ad inuestigādū si sputū sit salinale vel saniosum nō dꝫ colligi qđcunq꞉ sputū indifferenter: sed illud solū qđ cū graui ꝛ difficili tussi emittitur: ꝛ de hoc fiant experimēta q̄ dicta sunt. ¶ Aliud signuꝫ ergo sumitur supra ptisim ex fe. minuta. i. equali nō percepta ab infirmo nisi ꝙ tp̄e cibationis ꝑ duas horas vl' tres ꝑcipiunt infirmi caliditatē quā añ non ꝑcipiebant ꝓpter id qđ partes subtiles de cibo transeunt ad mēbra ꝛ inflāmant caliditate mēbroꝝ certa inflāmatione: ꝛ sic occurrens mā cum noua qualitate supra mēbrū imprimit in mēbra: ꝛ est signū forte ad arguendū in ethica: vt etiā pª quarti caplo de ethica. nā lꝫ ēt in fe. humoralibus accrescat dolor vt percipiatur maior post cibū ꝑ cām silem adductam in ethicis: tñ qꝛ ēt percipiebatur fe. ꝛ caliditas in mēbris in fe. humoralibus vbi in ethica nō percipiebatur: qꝛ est cōplo equalis ꝛ humoralis est fiens: iō infirmi patientes ethicam magis percipiunt caliditatem sup̄uenientem ex cibo q̄ⷨ patientes fe. humorales: ꝛ maxime percipiunt hoc in nocte: vt vult Aui. ratio est qꝛ in nocte minus diuertuntur ab aliis extrinsecis: ꝛ cū hoc vapores eleuati a cibo supercalefacto vigore quorum supercalefaciunt magis retinentur in nocte circa membra ledentes vbi tempore diei magna pars eoꝝ insensibiliter expirat ꝛ resoluitur: dicit tñ Aui. ꝙ quandoq꞉ descendunt in ethica ꝛ coniunguntur alie febres humorales. s. tertiana ꝛ quartana ꝛ quintana: ꝛ etiam sup. quotidiana: vñ addit ꝙ quintana est deterior earum: deinde tertiana: deinde quotidiana: quod debet intelligi deterior in cognoscendo dictam humoralem: vt patet consideranti. ¶ Aliud signum sumitur ex apparentia venarum in toto. nam minuuntur mēbra carniformia magꝪ q̄ⷨ spmatica sensibilr ideo vene que latebāt sub carne demacrata carne vel consumpta fiunt manifeste. Tensio etiaꝫ hypocundriorum coniungitur: tum propter exsiccationem humidi: tum propter ventositates que a debili calore generantur: vnde fit tensio hypocundriorum sursum. ¶ Aliud signuꝫ sumitur ex calore faciei. nam color multum est citrinus minorato sanguine ꝛ minoratis spiritibus quorum absentia apparet color viridis: cōcurrente etiam aliquali adustione ex vaporibus igneis ad cutim resolutis: licet aliquotiens appareant maxille ad rubeum declinare ex cōicatione vaporum sursum vt supra dicebatur in peripleumonia ꝛ in empimate: cum hoc tamē fit in eis facies hypocratica quā ipse descripsit in primo ꝓnosticoꝝ de cōcauitate oculoꝝ de acuitate narium ꝛc. lꝫ aliquotiens a vaporibus videantur tumere palpebre oculoꝝ ꝛ ingrossari. Substātia tñ oculi minuit minutione facta in humoribus eius vt fit aliquotiens in ꝓpinq̄s morti casus capillorum ꝛ icurnatio vnguiū. ꝑꝑ defectū nutrimēti fit casus capillorū: ꝛ ex minoratione carnis circa vngues fit appꝑitio maior vnguium: ꝛ sic videntur incuruari cū nō incuruantur. ¶ Etiaꝫ sepe fluxus diaricus aliq̄tiēs ex liquefactione ꝛ aliquotiens ex impotētia cōtentiue cōtingens: ꝛ est accñs multū verendum in ptisi: qm̄ virtute debilitata succedente fluxu debilitante sunt primi ad mortem. Et ꝑ tanto Ras. posuit hoc aduertendū summopꝫ. cauēdū est, ne venter soluatur: ꝛ ponit regimen seruandum: qñ venter solueretur: ꝓpter timorem tñ ꝛ cōstipatio ventris est multū nociua: qm̄ in ptisico multe materie retinent que ꝓpter earū retentionem ducerent ad suffocationē debilis calidi naturalis eoꝝ. ¶ Pulsus eoꝝ dixit Aui. est fixus equalis cū velocitate paruus: pꝫ signum. ¶ Et qñ hec accñtia antecessit sputum sanguinis vel catarrus acutus longo tp̄e ꝛ alie cause ad ptisim ꝑcesserunt que dicte sunt: tunc est certior significatio de ptisi: si etiam coniungat sputum alicuius cruste carnose vel sputū de substātia panniculi venaꝝ vel annuloꝝ cāne pulmonis simul cū sanie est euidentissima significatio vt dicit Aui. Si aūt cum sputo sint cruste nō est dubietas precipue cum cause perducentes ad ptisim predicte iam preterierunt. Et dixit Hordonius pro proprio signo quod adest dolor in spatula sinistra vel sup. in dextra.
¶ Signa vero causaruꝫ si a causa calida vel frigida declarantur ex als dictis ꝛ de tussi et de asmate. ¶ Et si causa fuerit catarrus acutus dicebat Aui. quod expuit saliuam que habet saporem aque marine salsum valde: et si fuerint alie cause satis sunt manifeste ex his que precesserunt.
¶ Et si vlcus fuerit in canna differenter a pulmone declaratur ex eo qđ expuitur. Nam dicebat Aui. si substātia venaꝝ que educitur est parua tunc erit de cāna: si vero magna de pulmōe: sed ego pono vltra alia signa posita ad distinguendum solutionem in canna ad solutionē pulmonis duo signa posita quinto de ingenio. capº. xi. vbi Gal. ponit historiam de vno quem curauit

Nō oīs sanies q̄ per sputum expellitur denotat ptisim: sꝫ illa sola q̄ cuꝫ tussi vehementi expellitur.

Aliđ signū

Aliđ signū

Conclusio signoꝝ supra positorum.

De signis distinguētibꝰ vlcus canne ab vlcere pulmonis.

Nota.

Nota bñ.

De quiete ꝛ motu.

vt cognosceret si esset in cāna lesio vel in pl'mone: dedit sibi cibū masticatū grossum: vñ in descēsu ꝑ mery stāte lesione in cāna debuisset percipere dolorem z nō habuit dolorem: postea dedit sibi panē infusum in aceto. Nam sui acuitate z mordicatione debebat resudare ex mery in cāna z sic imprimere nocumētū. z nullus percipiebat dolor: neq; loquela erat impedita neq; vox: cū tñ ꝑficiātur in cāna: z sic cōcludebat ꝙ esset nocumētū in pulmone: z nō in canna: z sic ꝑ talia distinguere potestis: z supra causas ptisis discurrere oportet ꝑ ea que supradicta sunt z clare zc.

Cura. Jam restat venire ad curā: z p° ad regimē diete: deinde ad medicinalia. ¶ Et ꝓ regimine in dieta p° caue vt dicit Aui. ab oib⁹ his q̄ sol'onē facere possunt circa pect⁹ z pulmonem vt a medicinis acutis salsis amaris: z a motu laborioso saltu clamore vociferatione z reliq̄s oībus q̄ esse pñt cause ad rupturam vene z ptisis. ¶ Sed specialiter magis lz eligēdus esset aer ad frigidū aliqual'r declinās ꝓpter febrem z remissionē acuitatis. tñ ꝓpter lesionem pulmonis ab vicere z omne frigidum vlceribus esse inimicum: ideo euitādus est aer frigidus: sz dz paꝝ ad cal'm declinare: vl' saltem locet in loco aeris tempati in actiuis vt dixit Me. sz in passiuis q̄litatibus declinet ad siccū. Aliq̄ dicūt ꝙ ad humidū ꝓpter febrē ethicam. Sz re vera isti deficiūt a sñia. A. Ga. Ra. Mes. et alioꝝ illustriū. Nā singul'r eligēd⁹ est aer siccus ita voluit Ga. loco alle. 5° de ingenio. Nā ipse cū dixit aliq̄s taliter patiētes ad qōdā castellū appellatū scabin in cāpanea distāte a roma ꝑ 30. miliaria v'sus mare: quē locū laudat super oēs ꝑtes mūdi ad curā ptisicoꝝ ꝓpter siccitatē. Et ita Ra. 4° cōtinētis dixit de mēte Gale. aer siccus iuuatiuus est eis. Jō plures ptisici de roma recesserūt accedētes ad nubiā z ex regimie isto vixerūt. Qui aūt nō adhibuerūt studiū in hoc regimie mortui sunt vt dixit: z eadē est sententia in multis locis habita. Et rō est. nā siccitas in toto pēdet ꝓpter vlcus pulmonis: z idcirco indiget exiccatiuis vt aer immediate trahit ad pulmonē. Et si fuerit humidus nocet ꝓpter multas causas supradictas. Et si sit indigētia hūectatiōis in toto: illō fieri potest cum balneis z cū cibis humectatiuis sub stātifice z nō q̄litatiue: z qm̄ illius ethice causa est vlcus: z vt supra dixit. A. in cura empimatis nō oz vt attēdas ad fe. immo opz calefacere cū medicinis abstersiuis diligēter. ¶ Jdē intelligitur in ptisi vbi intēdere opz ad exiccādū vlcus q̄tum possibile est. cū exiccātibus z mūdificātibus vt j. patebit. Jtaq; eligat aer siccus cū magno studio: vitetur aer nebulosus grossus humid⁹ terrenus z vētosus: maxime siue australis siue borealis fuerit: z ꝑcipue vitet aer inequalis q̄ aliqñ est calidus aliqñ frigidus: vñ in hoc casu maxime blasphemat aer autumni ꝓpter eius inequalitatē: vñ autumnus detegit ptisim: q; inde multum ledūtur ꝓpter debilitatem eorum. Jn hac ergo temporis cōstitutione cōseruētur in cameris vñquaq; opposite clausis: z nō obmittatur hoc de aere ꝓpter hoc qō est occursus eius cōtinuus medicinalis. ¶ Adhereant q̄eti ne fiat resolutio vlterior z odorēt semꝑ odorifera. verumtñ leuis fricatio membroꝝ extremoꝝ vt partium exterioꝝ in viuificādo calidum naturale z resoluēdo vapores nitrosos: z attrahēdo vaporē multiplicabilē ad mēbra est in casu cōueniēs: z ita etiā opz vt añ comestionem appropinquēt deambulationibus mediocribus: z vtātur postea fricationibus leuibus tenerū faciētibus corpus: vt vult Me. vt viuificet calor naturalis eoꝝ. ¶ Et post comestionē iaceāt q̄eti. s. ꝑ duas vel tres horas anteq̄ dormiant: postea acceptet somnus nō supfluus ne dicat adducēs ad catarrū: vñ nō sit ꝓlixus nimis precipue in eo cuius causa fuit catarrus: z q; tunc nō expurgātur materie q̄ tempe vigilie expurgātur: nō sint tñ supflue vigilie z exiccatiue nimis: sed vt magis adhereat somno q̄ vigilijs. ¶ Sz somnus sit interpolatus. ¶ A passionibus aīalibus oīno canēdum est preterq̄ a gaudio z bona spe salutis: ideo curādum est vt lete viuāt z cōfortētur z cū sonis dulcibus z suauibus z cū iuuenculis gratis z pñtia amicoꝝ delectabilium zc. dimittēdo irā z rixam z vitando singul'r tristitiā z diffidentiā in cura.

¶ Jnanitio est vitāda z ex ꝑte sumptiōis cibi z ex ꝑte medicinaliū z clysterioꝝ nisi cū natura fuerit nimis sicca. Nā tūc cū timore audem⁹ ad leniētia humectatiua: q; timor est semper ne incurrant fluxum qui est maximi nocumenti vt supra dictum est.

¶ Jn cibis obseruāde sūt aliq̄ cōditiōes. p^a cōditio est ꝙ cibus sit facilis digōnis: ꝓpterea ꝙ virtus naturalis eoꝝ est debilis. 2^a ꝙ sit boni z laudabilis nutrimēti: qm̄ est in tētio multe restaurationis ꝓpter extenuationē. 3ª cōditio ꝙ sit penetratiuus subtilis substātie ꝓpter stricturā meatuū a siccitate z cū hoc sit abstersiu⁹ z mūdificatiuus leuiter ꝓpter mūdificationez vlceris. 4ª cōditio ꝙ lz deberet esse humidus z ꝓpter faciliorē cōuersionē: z etiā ꝓpter siccitatē z parū frigidus ꝓpter ethicam: tñ dz habere partē stipticā siccā cōsolidatiuā ꝓpter vlc⁹: z qm̄ hec oīa repiūtur in lacte: idcirco oēs auctores singul'r faciūt mētionē in cibis de lacte vt Ras. in ca° nostro ꝑcipue: z oēs alij. nā in lacte p° est virt⁹ nutritiua ex ꝑte butyrositatis ita ꝙ ex ꝑte eius stat multa restauratio. Jn lacte etiā est facilis digestio: immo ex mō substātie maxime est passibile tal'r vt facil'r etiā corrumpatur in aere ꝓpter ipsius passibilitatē: iō laudāt medici si possibile est vt suggat ab vbere ne ab aere alteret: hz etiā intētionē penetratiuā ex liq̄ditate substātie: hz intētionē abstersiuā mūdificatiuā ex ꝑte aqueitatis: hz intētionē sigillatiuā z stipticitatis ex ꝑte caseitatis z cōsolidatiuā: vt vult Mes. in cap° ꝓprio de ptisi: tota etiam substantia ad frigidum declinat: z sic cōuenit ꝓpter fe. ¶ Sed dubitat Conciliator de aquositate eius. nam non videtur ꝙ aquositas sit abstersiua z lauatiua. nam ipsa est frigida vt ipse euidenter declarauit: z per consequens videtur abstersiua z mūdificatiua. Respondet dupliciter supposito ꝙ sit frigida: qm̄ ab aliq̄bus ponitur calida: vt ab Aui. 2° cañ. Sed Ga. in de pharmacijs posuit expresse eā frigidam: z sunt euidentie plures ad hoc: z si aliqñ ponatur calida vt al's dixi: hoc est facta separatione ex virtute coaguli vel alterius calidi: existente ergo

Nota.

Nota bñ.

De quiete z motu.

De sōno.

De passionibus aīe.

De inanitione.

ipsa frigida vt tenendum est: dicit Conciliator ꝙ in penetratione vsq; ad pulmonē ⁊ pectus recipit a mēbris quādā caliditatē nitrosam merito sue passibilitatis ⁊ substantie: vñ tūc fit abstersiua saltem illaruz partium. 2° rñdet: ꝙuis dicat esse frigida: q2 in eo dominantur partes frigide: sunt tñ in ea q̄dam partes acute nitrose modice: vñ fit leuiter abstersiua ⁊ non nimis abstersiua: abstergit em̄ parum plus ꝙ aqua dicit Aui. 2° cañ. ⁊ sic patet vtilitas exhibitionis lactis. Et ideo Ra. in textu laudat vt det etiaz cum pane: ⁊ loco vini bibatur lac: ⁊ inde de mēte Ra. vt supra allegatū est. Dicit ipse ꝙ cognouit quēdam in quo fuerat sputum sanguinis q̄ toto āno nō comedebat nisi lac cū pane ⁊ bibit lac loco vini ⁊ curatus est.

In aliq̄b' casibus exhibitio lactis nō est cōueniēs ptisicis.

¶ Nota tñ ꝙ in aliquibus casibus non est eius exhibitio conueniens. Primus casus est fluente catarro qui fit causa ptisis. Nā tunc dicit Cōciliator oportet sistere catarrum al's augeretur fluxus eius per exhibitionem lactis ⁊ amplietur non tantum in habentibus fluxum habitualez catarri: sed in habētibus dolorem capitis: etiā in habentibus cerebrum debile. Secundus casus est cum febris est intensa non cōuenit ipsi' exhibitio: vnde si cum ethica coniungatur putrida non est exhibēdum lac. Tertius casus est in quibus hypocūdria sunt suspensa seu subrugientia dicit Hip. i. in quibus multiplicantur ventositates vel acetosatur in stomacis non est lac exhibendum. Quartus casus in habētibus fluxum ventris non conuenit exhibitio lactis: q\m leniendo ⁊ abstergendo precipitaret ad fluxum. Alius casus dicit Conciliator non est dandum lac in corporibus que illud non appetūt: ⁊ dicit ipse ꝙ abhorrebat ab eo cum videret comedentes lac cum pane.

¶ Sed vbi non coniungatur dolor capitis vel fluxus catarralis vel cerebrum debile vel non fuerit fe. intensa si tñ nō fuerit hypocūdria aliqualiter rugientia vel fuerit aliquis fluxus stāte tñ indigentia exhibitionis eius ꝑpter causas dictas maxime in corpore extenuato debili nō potente alia cibaria commutare ingeniati sunt medici vt possit offerri sine nocumento: ita. s. vt misceatur cum lacte cum est timor ne acetosetur aliquid zucchari vel mellis in eo: et aliqui addunt vsq; ad cyminum simul cum eo.

Qualr̄ fit lac acetosum.

¶ Et si timeatur fluxus ventris dant lac rectificatum acetosum factum: cuius modus est vt remoueantur partes butyrose prius. Nam post ꝙ quieuit lac per. vj. vel. viij. horas partes butyrose natāt in lacte: q̄ partes superficiales butyrose auferantur: ⁊ postea ponatur lac etiā in temperato aere: nō similiter in discooperto sub diuo. i. ala serena: sed in aliqua olla al's aula: ⁊ tūc moueatur ⁊ agitetur ⁊ ibi moretur per totā noctem vel diem: postea fiat agitatio cum virgula ⁊ totum spumosum qd̄ fiet abijciatur: ⁊ hoc lac vocatur acetosum. Nam infrigidatur et stipticatur aliqualiter ꝑ remotionem partiū aq̄arum simul cum butyrosis: ⁊ vbi vellemus ipsuz facere magis stipticum infundamus exempli gratia quartam partē aque in lacte sic acetoso facto: ⁊ postea cum frustis ferri vel calibis ignitis vel cū lapidibus silicis ignitis ⁊ in lac multis vicibus taliter iniectis fiat consumptio et exiccatio partium aquearum: ⁊ sic tunc lac qd̄ remanet illud erit ad stipticum notabiliter declinans. ¶ Debet tamen eligi lac diuersum ſm diuersas intētiones. Nam si intendimus subtiliationi ⁊ penetrationi magis: primum et dignius est lac camellarum: deinde equarum: dei de asinarum. Sed vbi queramus maius temperamentum in lacte est conueniens lac caprarū: ⁊ vbi queratur maior cōfortatio ⁊ nutritio: lac vaccarum ⁊ ouium est excellentius. Propter tñ ꝓprietatem concurrentem inter corpus humanū ⁊ lac humanum laudāt ⁊ magis vt etiam dicit Ga. 5° de ingenio sanitatis: sumere lac hūanū: qd̄. s. suggat ab vbere: ⁊ sit mulier sana mediocris inter albedinem ⁊ nigredinem: non sit multum alba: ⁊ viuat regulr̄ cum cibis conuenientibus ⁊ in quiete ⁊ in ocio ⁊ cum regimine qd̄ debetur etiam ptisico: ꝙtum ad ea. s. a q̄bus cauendum est ⁊ precipue elonget a viro vel coitu. Et si peperit puellam cōmuniter dicitur laudabilis: q2 denotat lac esse frigidius.

Inter oēs spēs lactis lac humanū est cōpori hūano laudabilius.

¶ Qñ autem ex animalibus accipitur lac q2 nō potest ex vbere suggi tunc emulgeatur in vase ligneo vel in vitreo vbi ipsum vas positum sit in aqua tepida vel parumper calida vt conseruet caliditas quasi naturalis in ipso lacte: post ea sumatur sic tepidum rectificatum vt dictum est ſm intentiones diuersas: ⁊ ipsa animalia a quibus suggitur sint sana ⁊ depascantur, secundum varias intentiones. Nam vbi sit intentio ad abstergendum magis depascantur cum ysopo ⁊ thimo ⁊ feniculo. si ad consolidandum magis cum rubis ⁊ bursa pastoris ⁊ plantagine et myrtis ⁊ huiusmodi. ⁊ incipiatur gradatim modicum sumendo de eo vt p° tres vel quatuor. ℥. ⁊ sic postea ascēdēdo vsq; ad. vj. vel. vij. vel. viij. ⁊ ad lib.

¶ Sed habeatur obseruantia vt postquā sumptum fuerit corpus nō moueatur. nō tamē dormiat, neq; misceatur cum aliquo cibo dicūt auctores: licet consentiant mixtionem cum pane: immo Mes. ponebat mixtionem tortellarum de seni. i. panis exiccati. verbi gratia. tertiam partem de pane in lacte vt. ℥. iij. lactis ⁊. ℥. j. panis: ⁊ sequenti die addendo de lacte. verbi gratia. ℥. j. ⁊ minuendo. ℥. ß. de pane: ⁊ ita fiat singulis diebus diminuendo panem et addendo lac donec deueniatur ad lac solum. nam ita per cōsuetudinem disponitur corpus ad acceptionez lactis: sed in corporibus dispositis de se sumere lac non est necessaria ista mixtio: sed cum deuentum erit ad declinationem egritudinis ita vt non sit necessaria exhibitio lactis sed cibariorum dantium nutrimentum magis cōstans etiam domesticorum: tunc econtra oportebit gradatim minuere lac ⁊ addere panem donec deueniatur in totum ad dandum panem sine lacte: ⁊ hunc ordinem seruauit Mesue ad assuefaciendum ad exhibitionem lactis incōsueta corpora vel non parata ad sumēdum ipsum lac delectabiliter: Aliqñ tñ miscetur cum q̄busdam medicinis ſm diuersas ⁊ varias intentiones. nam aliquando ad abstersionem ponit parum mellis: ⁊ ad cōsolidationem ponitur bolus ar. nō, tamen quouis mō misceatur vinum cum eo: ⁊ in exhibitione lactis sit regula vt expectetur in totum stomacho antequam sumatur alius cibus vt sit in totum sto

macus mūdificatus ab eo.nā raritas substātie ⁊ passibilitas eius facit ipsum facile corrumpi. ¶Et nota ꝙ hoc totū qđ dcm̄ est de exhibitiōe lactis:intelligit̄ qñ est intētio ad curationē ve rā.na in cura blāditiua vbi intēdimus indurationi vlceris vt nō ꝓfundet̄ vlcus neq̄ dilatet̄: ſ3 solū intēdim⁹ cū exiccātibus qñ nō est spes cōsolidationis vt multo tpe supuiuāt:tūc non est exhibēdū lac:dicit Aui.vñ in desperatis exsiccatiua magis sunt necessaria q̄ꝫ humectātia ⁊ abstergētia:nā cū talib⁹ siccis multo tpe supuiuūt:vñ dicebat.A.in cura ptisis.Blādientia vo sunt regimē in indurādo ea.s.vlcera ⁊ in exsiccādo ipsa ita vt nō fiat in eis cōcauitas neq̄ꝫ dilatētur:lʒ cū eo nō speret̄ incarnatio ⁊ cōsolidatio.Et addit:⁊ in hoc est spes in tpe patiētis ea.i.ꝑdurationis:q̄uis vita eis nō sit delicata vt dicit.Et vidi ego mediolani mulierē:q̄ tamē nō vtebat̄ regimine nisi cōi:qm̄ assistebat igni quasi cōtinue vel in locis siccis multū:erat em̄ fornaria:fuit ptisica plus.xxviij.ānis ⁊ ambulabat ꝑ domū ⁊ laborabat:assistebat ad panē coquēdū i clibano:vñ siccitas idurādo ml'tū ꝓlōgat. ¶Et inter alia cibaria laudat Auēƺo.panē azimū cū oleo oliuarū:⁊ dicit ꝙ pater suus curauit vnū cū eo tm̄:q̄ iam erat extenuatus vsq̄ ad extremū:⁊ ipse sil'r fecit:laudāt alij cōiter panē simule:qm̄ ꝑticipat glutinatione magis: vbi tamē intēdamus abstergere panis furfuris magis cōuenit. ¶Inter carnes lʒ Auer.nō laudat eas:tñ q² ab alijs cōmuniter laudātur conueniūt carnes auium minutarū ⁊ turturū ⁊ columborū syluestriū ⁊ ꝑdicū precipue ⁊ aliquando laudabile est declinare ad carnes capreti: et valent carnes dicte in sputo sanguis:⁊ singul'r valent carnes cancroꝝ fluuialium.Nā ab oib⁹ vl'r laudant̄ ⁊ bonificat̄ eoꝝ nutrimētum si infundātur ꝑ notabile tp̄s in lacte vel in aq̄.cum farina:⁊ postea abscissis extremitatibus ⁊ testa decoquātur:ipsius prius fricatis debite cū modico furfuris ⁊ salis modicissimo ⁊ postea lotis ⁊ decoquant̄ in aqua ordei ita vt mollescāt: nā tunc ꝓstāt nutrimentū ⁊ multū ⁊ aliquāl'r glutinosum: est etiā in his virtus quedam nitrosa ⁊ abstersiua vt in alijs ostrachis est reperire: vt voluit Ga.⁊ possunt ex his fieri pistate cum alijs carnibus pulloꝝ vel faseanorum.Et dicit Auen.ꝙ tales carnes cancroꝝ valent non tātū per qualitatem manifestam:sed etiam a ꝓprietate particulari ad pulmonē:⁊ manifestat hoc color eoꝝ ⁊ substantia eorum.Nam assimilātur colori ⁊ substantie pulmonis. ¶Guil.brixiēsis etiam in isto casu laudat singulariter ranas q̄ eligantur si arboree possunt inueniri: vel sint ille que sunt virides saltantes per prata dimissis oībus nigris:et bufonibus que non intrant in regimine diete:excorientur abiectis capite ⁊ extremitatibus:⁊ postea coquantur prius ipsis euisceratis fricatis cum furfure vt supra elixando:deinde sumantur sic in propria forma vel in pistatis vt dictum est supra:nā habent vim infrigidationis prestantes nutrimentum cōstās: ⁊ ꝓhibitiue sunt putrefactionis qđ manifestatur ex eo qđ mortue nunq̄ꝫ putrescunt. ¶Ualent etiam in hac intentione limatie ſm artem preparate:vt supra dictum est de cancris remotis tamen interioribus in eis:⁊ possunt in de fieri pastilia ⁊ electuaria ⁊ confectiones cuꝫ zuccaro ⁊ melle ⁊ reliquis medicinalibus:nam sunt plurimum resumptiue ⁊ remittunt caliditatem febrilem frigiditate ⁊ viscositate quadaꝫ consolidatiue ⁊ nitrositate quadam abstersiue sunt. ¶Et ad idem valent testudines cum eisdem qualitatibus ⁊ proprietatibus vt ostreche sunt.Nam in talibus omnibus stat nutrimentum satis grossum abstersione,⁊ nitrositate ꝑticipans:vt voluit Gale.3°.alimentorum versus finem:⁊ ita inpinguant cum infrigidatione et leui tamen abstersione si mundificetur viscositas ipsarum:⁊ debent poni testudines in aqua calida:vt testa superior possit remoueri:⁊ postea cum cultello abscindantur a testa inferiore: deinde euiscerentur ⁊ purgentur ſm modū dictum supra:⁊ ad eosdem vsus ordinentur vt de alijs dictū est:sed cū decoquunt̄ si ponat̄ paruꝫ hysopi iuuabis ad intentiones nostras. ¶Aliqñ aūt pro corporibus multū delicatis ⁊ abhorrentibus talia exhibent̄ sub forma aliena verbi gratia.acceptis his ⁊ ranis decoctis ſm artem frustent̄ in parua frusta ⁊ cū or.decocto depascantur pulli:⁊ tunc dētur pulli in forma cibi vel pistate vel cōfectionū resumptiuaꝝ ⁊ est preciosus modus pro delicatis. ¶Ualent etiā singul'r cicera.nā est cibus ꝓprius pulmonis. 2° cañ.ab Aui.⁊ aqua decoctionis eorū vbi sit intentio abstersionis ⁊ mūdificationis ⁊ a proprietate cōfortant reliqua cibaria posita supra in ca° de sputo sang.de cōsolidatiuis ⁊ sigillatiuis:⁊ in ca° asmatis de abstersiuis ⁊ mundificatiuis. ¶Sed vnum precipuū est de zuc.ro.in quo oēs cōueniunt ⁊ precipue Mes.in ca° proprio:⁊ Cōciliator differentia propria.Nam zuccharum ro.ex virtute zucchari est cibus: ⁊ etiā virtute zucchari est abstersiuū si sit zuccharum rosatum recens.in virtute succi rosaꝝ est etiam virtus mūdificatiua:⁊ in virtute substantie rosarum virtus consolidatiua:ita quod in eo habetur omnis intentio ⁊ nutritiua et abstersiua et consolidatiua.Sed nota vbi sit intentio ad mundificandum magis conuenit zuccharum rosatum recens ⁊ ad consolidandum magis cōuenit zuccharum antiquum.Tamen dicit Mesue ⁊ Conciliator ⁊ bene quod errant qui a principio vtuntur zuccharo rosa. quia tunc magis est intentio abstersionis ⁊ mūdificationis: sed in processu maxime conuenit si comedat̄ etiam cum pane:immo dicit Mesue infinitus est quasi numerus eorum ptisicorum qui sunt curati ex vsu zucchari rosa.Et Auice. ponit historiam de muliere cuius iam parabantur funeralia:et frater suus superuenit qui illam curauit cum zuccharo rosa.ita tamen exhibebat zuccharum rosa.quod quando constringebat ⁊ difficultabatur anhelitus dabat sibi syrupum de hysopo:quod si inflammabatur febris propter eum dabat sibi trociscos de camphora saltem parū eorum:et ita reducto corpore ad qualitatem redibat ad zuccharum rosa.et sic remansit et, sanata est ⁊ impinguata.Et addit: ⁊ non est mihi possibile vt dicam summam eius quod comedit illa mulier de zuccharo rosa.

¶Reliqua cibaria sunt suprapo sita siue abstersiua queramus et mundificatiua siue cōsolidatiua ad que pro ca° specialiter reccurrēdū

In desperatis non detur lac.

Nota hystoriā presentis auctoris.

Singul'r i. hoc casu valent carnes cācrorum.

Rane etiā laudāt̄ in hoc casu.

Testudies etiam laudantur.

Cicera ēt singul'r valēt in hoc casu.

est ad caª supiora. Sed vnū spāle ponā qd̄ po-suit Azar. pticula 26ª. in casu nostro: cuius de-scriptio est. ℞. amidi fabar̄ añ. ℥. ij. bulliāt lon-ga bullitiōe: ⁊ postq̄ sic bullitū ⁊ colatum fue-rit ponat milij collisi ⁊ abluti ⁊ cocti sil'r. ℥. iij. amig. tostarū gummi ara. castanear̄ draga. añ. ℥. j. ʒ. sebestē iuiube vuar̄ passularū mūdatarū añ. ℥. iij. coquat totū vsq̄ꝫ dum fiat azu. i. pultes spissum: postea addat aliq̄d olei amig. dul. ⁊ ro sati ⁊ bibat cū zuccharo. Et si materia esset gros sa dura saniosa in pulmone cōtenta ad abster-sionē ⁊ lenitionem addit cepas assatas in veru vel in cauor: ⁊ mūdētur a cortice exteriori ⁊ co-medātur cū oleo amigdalino: ⁊ notate q2 est sē tētia multū singularis dixit. Et scias q̄ qñ assā tur cepe pdunt suum calorē: ⁊ si ponātur assate in sulso possunt administrari loco aliarū rerū frigidarum in se. in febricitātibus.

Medicamen spāle Azarauij.

Nota bñ de cepis.

De potu ptisicorū.

¶ Jam dicendum est de potu eorū in q̄ etiā dꝫ esse intētio ad lenitionē abstersionē ⁊ cōforta-tionē ⁊ ad fe. ⁊ ppter hoc valet eis precipue ad has intētiones aq̄ decoctiōis or. ⁊ cancror̄ flu uialiū maxime si grosso mō masellētur cum te-stis ⁊ postea simul cū or. decoquantur. Dicebat tñ Aui. nō phibeat eis in pnº vinū albū ⁊ pur̄ hoc intelligit maxīe qñ successit ptisis ad mor-bos longos chronicos pcipue ad epima manē-te notabili intētiōne ad abstergēdum cum in-tētione fortifica tionis in virtute. Sed vbi con iūgatur febris vt cōiter est: immo essentialiter ad ptisim ppriissime sumptā nūq̄ est exhibēdū vinū purum nisi det aquosum. Nam aliqd̄ tale est frigidum humectatiuū cum aliquali abster sione: sed cōi accepto vocabulo de vino qd̄ est cal'm non exhibeatur pur̄: sed mixtū cū aq̄ zuc-cari vel aqua or. lꝫ ab aliq̄bus vituperet talis mixtio de qua alibi dictum est. ¶ Ubi aūt fit in tentio p potū vnicū infrigidare lenire minue-re tussim ⁊ sitim ⁊ cōfortare mēbra impinguan do ⁊ cōsolidare p parte: tunc cōueniunt medi-ci in exhibitione kist. or. simul cū cācris fluuia libus de q̄bus dictum est. nā ex hoc cōplentur oēs intētiones dicte. ¶ Sed hic nota q̄ de mō coctionis cācror̄ fluuialiū ⁊ pparationis non reperi alicubi certam clarā sniam ⁊ doctrinam nisi ab Aza. oēs tñ laudāt illud kist cum cācris fluuialibus. Aliqui bene ponūt aliquā leuē p-parationē: sed non in totū artificiosam ⁊ suffi-cientē. Primū ergo dicatur q̄d sit kist or. qm̄ nō idē est qd̄ aqua ordei vel ptisana vt aliqui acci piunt: sed kist or. vt vult Symō in simplici pro prio fit colligendo or. añ pfectā maturationem postea ponit in vase terreo vel eneo supra pru-nas vt aliqual'r aduratur: postea ꝯcutitur leui ter ad expoliationem corticis ⁊ ventilatur: de-inde ponitur in aqua ⁊ coquitur cōpleta deco-ctione: ⁊ tunc id colatū qd̄ remanet de aqua vo catur kist or. coquātur ergo in kist or. cācri flu-uiales ꝫm modū dictum vel ꝫm modū vt infra vcꝫ habeātur cācri electi de mūdis aquis ⁊ le-niter ꝯtundant ꝫm brāchos ⁊ ꝫm collū: postea lauent cū aq̄ cineris vel fricēt cū modico cine-ris ⁊ modico salis vt remoueat sordities adhe-rens vel furfuris vt al's dixi: postea lauent tri-bus vel quatuor lotionibꝰ ex aqua dulci: deīde bulliant in kist or. vsq̄ꝫ ad optimam decoctio-nem ꝯñr iterato masellentur ⁊ exprimat p cola

Not. bene moduꝫ co-ctionis cā crorum.

turam totū humidū subale ab eis fit cū kist: et hoc est dictum kist or. cū cācris fluuialibus de coctum. Si aūt cācri fluuiales taliter primū p parati simul incipiant bullire cū or. illo modi-co excorticato vsq̄ꝫ ad pfectā decoctionē vtriusq̄ꝫ postea fiat colatura ⁊ expssio ꝫm modū dictū quasi ad idē videtur tēdere. nā hic est potꝰ mul tum medicinalis ⁊ cibalis cui debētur ꝯditio-nes dicte: vt bene consideranti ex v̄tute compo nentium ptꝫ. ¶ Pōt ēt fieri potus ad alias in-tentiones magis aliqñ inspissatiuus humoruꝫ vbi fit corrosio ex acuitate hu. ⁊ remissiuus fer-uoris eor̄: ⁊ in hoc vꝫ decoctio iuiubar̄ ⁊ sebe-sten cū se. papa. Et si fuerit intētio ad magis ab stergendū sil' ponant passule cū capil. ve. Qd̄ si fuerit intentio ad cōsolidandū ⁊ stipticandum aliqual'r ponātur grana myrtillor̄ ⁊ se. ro. ⁊ ita ꝫm varias intentiones debent varij potus cō-poni. ¶ Et ita ea etiā q̄ dicta sunt supra ex par-te cibor̄ vt carnium sunt intellecta habita ma iori intentione ad cōsolidandū ⁊ pstandum nu trimentum siccū: vbi. s. nō eēt intētio diuersiua ⁊ ad mundificationē ⁊ abstersionē ponat aliq̄d mellis etiā in brodijs carniū: ⁊ tunc nō cōueni-rent carnes: ⁊ ita eas vitupauit Auēzo. Ad istū intellectum credo ⁊ maxime existēte fe. satis no tabili: ⁊ tunc cōuenirēt spinachia: vt al's dictū est ⁊ cucurbite ⁊ citruli: q2 tñ maior est semp in tentio in vlcere ad exiccandū. Jdeo in cōi dieta satius est declinare ad stiptica ⁊ ad carnes dan tes nutrimentum siccum vt ad carnes auiū ha bentium modicum sanguinem ⁊ spissuꝫ vt vult Aui. in capitulo de sputo sanguis. Et hec quan tum ad dietam sufficiunt.

Aliꝰ potꝰ ptisicorū hoc modo

Medicinalia. Nunc veniendū est ad me dicinalia: sed añq̄ vlteriꝰ procedamus opꝫ cōmemorare dictum Mes. vt reddant solliciti ad curā dixit sic. Curare q̄deꝫ ptisim que vehemēter impssit aut diuturnauit impossibile est ⁊ pprie qñ cōtinuant ei acciden tia timoris que supra dicta sunt: addit. Curare vero nō diuturnā aut que nō multū impressit ⁊ in qua accñtia timoris nondū apparuerint for-tasse presumendū est: q̄uis nō sit facile propter causas supra dictas: debemus ergo cuꝫ magna attentiore in hoc casu occurrere. Curabit igit ptisis si salubris erit si per ordinē recte exequā-tur q̄uedam intentiones ad curā necessarie. ¶ Ad practicam igit veniendo succedūt quedā intentiones in cura. vna est correctio causarū imprimentiū. 2ª est phibitio impssionis in mē brum. 3ª est abstersio ⁊ mūdificatio vlceris. 4ª cōsolidatio ⁊ sigillatio. 5ª correctio accñtium. Sed pro expediendis his intētionibus ponit Seraꝑ. vnū cañ. quē accepit a Gal. 5º de inge-nio. ⁊ est opꝫ: vt caueāt q̄ sunt in hac egritudīe ne tussiant ⁊ studeant ne currat ex capitibꝰ eor̄ ad pectora ipsor̄ aliquid: sed spāliter correctio causar̄ imprimentium est nota ex dictis supra de sputo sanguinis pendente ex corrosione: qm̄ si fit ex catarro acuto est curandus catarrus si fit ex sanie corrodente est sanies mundifican-da ⁊ abstergenda: ⁊ postremo si expedit exiccan da cum suffumigijs collectis in capº de asmate et tñ non credo bene licere offerre in ptisi pro-prie sumpta illa suffumigia acuta ex arsenico de quibus al's dictum est: propter eorum ignei-

Nota ca nonē Serapionis.

tatē: vñ coniuncta ethica et totius arefactione videtur satis suspecta. Nam et si in siccitate iuuēt ad vlcus vel saniē exiccādam: tñ caliditate acuta nocēt fe. et siccitate addūt ad consumptionez toti⁹. Sz forte in pn° in corpore nō exiccato et in muliere vel sene pñt tñ moderato vsu exhiberi si fuerit ex materia coll'ica corrodēte eq̄tur materia: vt. s. dcm̄ est: et digerēdo et leuiter eūando. ¶ Et siq̄dez dicebat Me. malitiā cōplōnis calide cognoueris ex plenitudine sang. sup. pēdere flōamus ex basilica si virt⁹ pmiserit: deinde salnatella renouādo numer̄ flōmiar̄ si necessitas expedit: sz si sint minute et interea viuificādo virtutē ex cibis et potibus et alijs q̄ boni sūt nutrimēti in dieb⁹ in q̄bus non fit flōia: et si cognoueris in causa esse mām col'icā opz eā eūare ea pus exñte digesta: sz digestiua et eūatiua pro pria posita sunt supra in sputo sanguinis: tñ hic cōmemorabo appropatū digestiuū et eūatiuū.

Digestiuū appropriatū in cā calida.

¶ In causa ergo calida fiat syrupus valens: vt infra. ℞. se. cōium fridor̄ maior̄ se. pap. portulace lactuce malue et granor̄ cotti. añ. ℥. ʃ. iuiubar̄ sebesten or. excorticati viol'. pass. añ. ʒ. ij. capil. ve. ysopi sicce granor̄ myrtillor̄. añ. ʒ. ʃ. ʃ. decoquātur in aqua or. deco. cācror̄: vt supra: et cū zucch. fiat syru. et exhibeat. ℥. j. ʃ. cū aquis capillaribus et endiuie. et tunc valebit p solutiuo si fiat: vt infra. ℞. syracost. ℥. j. ʃ. diacatoliconis. ℥ ʃ. penidior̄. ʒ. ij. reubarbari puluerizati. ʒ. ʃ. cū deco. iuiubarum sebesten: or. excorticati et pass. qd̄ sufficit fiat potio.

Solutiuū cōueniēs post digestiuū pmitiuum.

¶ Et in materia magis frigida ad digōnem valet syrupus vt infra. ℞. farfar siue vngule caballine. capil'. ve. añ. M. j. pas. sebestē ficuum pinguium et iuiubar̄. añ. ℥. ʃ. hysopi sicce: hyreos: myrtillorum ana. ʒ. iij. bethonice se. feni. añ. ʒ. v. mellis et zucchari añ. qd̄ sufficit dissoluti cū decoctione dictorum et cācrorum fluuialiū vt supra fiat syrupus: et tūc p solutiuo pñt addi in medicina. vt supra remoto reubarbaro. ℈. ij. agarici trociscati. vsq̄ ad. ʒ. j. ¶ Et si fuerit nocū^m ex fl'ate salso viscoso qd̄ nocet sua viscositate cū expurgat soluendo vel ledēdo p solōnē: tūc eq̄tur etiam cū syrupo dicto supra pauloante addendo in syrupo calido vel frigido aliq̄d polipodij et cuscute et parū dactylorum: et postea cum agarico vt supra potest addi aliquid de sene et de epithimo parum: et sic fit ista intētio completa:

¶ 2ª intētio phibitionis impressionis in mēbro maxime pficitur cum confortantibus ipm membrum: nam membro fm robur suum fortificato ipsum fit magis resistens impressioni causeimprimentis ne multum ledat confortat aūt quibusdam cum qualitatibus manifestis q̄busdam cum occultis. In qualitatibus manifestis cōfortatur p similitudinem in complōne et hoc modo cancri fluuiales debent confortare pulmonem: quedam p occultas magis qualitates confortāt: et hoc modo pulmo vulpis et eritij singulariter vltra reliquos pulmones confortant pulmonem humanum: et hoc etiam modo liquiritia capillus ve. sunt ad hanc intentionem. Guilelmus etiam de varignana dixit q̄ cor et pulmo anseris syluestris curat ptisicos. Caro etiam psitaci siue papagalli ex pprietate singularissime cōfortat. Et Ra. etiam laudauit ex pprietate laudabili pinguedinem renum capra-

Pulmo vulpis et eritij a proprietate cōfortāt pulmonē humanum.

rum syluestrium: et has omnes medicinas semp et in omni tempore possumus applicare vbi reliquas medicīas nō semp. Et pinde dicit Aui. in ca°. Et si fuerit cal'itas vehemēs: et nō audēt ad mūdificatiua cal'a neq̄ iuuāt frigida: q2 forte impingunt mām: dicit ipse tūc. ℞. pulmonis vulpis semis feniculi succi liq̄ritie depurati: et succi capil'. ve. hec aggregētur cū aqua zuch. inspissata exhibeātur. nā talia vt ptz ex ppetate cōfortāt: etiā cū q̄lz manifestatiōe iuuāt q̄dam eor̄: et q̄ñ est ɔtradictio in ope possumus vti hoc ekio: q2 ponūt ea q̄ a ppetate valēt ponit tñ semē feniculi vt sit vehiculū aliar̄ medicinar̄ ad ɔfūdationē ad mēbrū: nō q2 a ppetate valeat. nā lz talia cū assistūt pulmoni cōfortēt: plus tñ si dētur via cibi vel potus nihil fere iuuabunt nisi ad locū deferātur: qm̄ p nām nō mouentur ad pulmonē: sz opz aliq̄d esse deferens. ¶ Modus aūt pparationis pulmonis vulpis talis est euiscerato pulmone de aīali lauet in aq̄ diuersa fm diuersas intētiones. nā si intēdimus absterfioni et cōfortationi lauet in aqua decoctionis liq̄ritie et cap. ve. vel in aqua feniculi et hysopi: si intendimus remissioni fe. sil' cū cōfortatione pulmonis lauet in aqua rosata: et si cū hoc intendamus ad ɔsolidationē bulliāt grana myrtillor̄ in aqua rosata prius: vt vult Gilbert⁹ anglicus: postea loto sic pulmone diuidat in frusta parua, et exficcet in loco cal'o paulatine: et nō in furno nec sub sole: ne fiat exficcatio supflua: vbi si nō esset diuisus in ptes frustales nō posset debite fm oēs partes exficcari ɔuenienter: et tūc reseruet p vsu: et in oī medicina cuiusuis q̄litatis fuerit et ad omnē intētionē, dat ɔueniens.

De mō preparatiōis pulmonis vulpis.

¶ Tertia itētio est absterfio et mūdificatio q̄ vt dictū est dz fieri cū leuiter abstergentib⁹ et mundificātib⁹ et nō fortib⁹ ne fiat dilatatio vlceris: et inde adducat ad sanguis screatū q̄ est in casu multū nociuus: et aqua mellis inter alia est singulare remediū. Nā ipm mel vt vult Aui. in ca° pprio est vehiculū medicinar̄ ad ptisim et non nocet vlceribus: et in cōpositis vbi fit intentio fortis absterfionis valet siru. de prassio: sirupus de hysopo de quibus supra abundanter in cap° asmatis dictum est.

¶ Ultima intētio est ɔsolidatio de qua late dictum est in ca° de sputo sanguinis cū glutinatiuis et stipticis. ¶ Sed hic etiā est aduertēdū ne ad hāc intētionē veniam⁹ nisi tpe debito. s. fctā mūdificatione sufficiēti: et tūc vz singularissime terra sigillata et bolus ar. de quo dixit Ras. 4° cōtinens. qd̄ exficcat vlcera ptisicor̄ vt postea nō tussiāt nisi par̄: et nisi postea in regie cadat fallacia. Et ēt Ga. 9° de simplici medicina singularissime laudat in vlcere qd̄ in pulmone est et in mltis reliq̄s. Aui. postq̄ dixit tyriacā nō cōpetere nisi in q̄busdā horis dixit q̄ in prin° et in corpore fortis virtutis bolus ar. et terra sigillata oīni hora ad intētionē ɔsolidationis pñt dari: valēt ēt karabe et lapis emathites de quo supra dixi.

¶ Et de exteri⁹ applicādis empl'is vnguentis et silibus recurrendū est ad caplm de sputo sāguinis. ¶ Iuuatur ēt cōsolidatio et exficcatio cum suffumigijs quibusdā acceptis p traiectorium: et in isto casu ad remissionem febrilem suffumigium factum: vt infra accipiatur globus terre crete et in vase terreo ponatur cooperto: et pona

tur illud vas supra prunas itaut notabiliter ca
lefiat illa terra: postea creta calida ponat in va
se stricti orificij supra: vel ponatur in vase ⁊ sup
ponatur assis ⁊ pforetur ⁊ infundat supra cretã
calidã aqua ros. ⁊ eleuabitur fumus q̃ colligat
ſm cãnulã intra os vt puenire possit ad pectus
⁊ pulmonem: si etiã fiat decoctio granoꝝ myrti
⁊ sumach ad eandẽ intẽtionẽ valebit. Et ista ẽt
valent ad curam paleatinã vel blanditiuam: et
si p cõstrictionẽ difficultetur anhelitus appo-
nantur aliqua humectantia vt succus liq̃ritie
⁊ semen altee: ⁊ ita per circulum aliquando hu
mectando ⁊ abstergendo: aliquando exsiccando
⁊ consolidando ſm qḋ apparebit indigẽtia fiat
curatio si deus voluerit.

¶ Ultima intẽtio vertitur ad curationẽ accidẽ
tiũ: ⁊ eoꝝ q̃ cõiter cõsequunt sunt tussis de qua
videat in ca° pprio ⁊ fluxus vẽtris de quo dcm̃
est in ca° supiore: ⁊ sitis de qua dictũ est supra: ⁊
abhominatio ⁊ fetor oris ad qḋ accñs est occur
rendũ cũ odoribus semp laudabilib' ex florib'
aliqñ ad humectandũ ⁊ infrigidãdũ cũ floribus
nenufaris ⁊ viol. aliqñ ad exsiccandũ ⁊ cõsolidã
dum cũ florib' rosaꝝ cũ sandalis citrinis ⁊ cum
aspersionib' aquaꝝ ⁊ decoctionib' reꝝ appropa
taꝝ p camerã. ¶ Ultimũ accñs qḋ cõsequit ⁊ est
maximũ inter cetera: post fluxuz est extenuatio
totius ⁊ macrefactio: cui attendendũ est cuz ci
bis nutritiuis: restauratiuis: bone qualitatis
modice q̃titatis cũ gaudio cũ odorib' suauib'
cũ renouatione reꝝ amabiliũ cũ habitatiõe cũ
dilectis tandẽ cũ balneo. Sed dicit Mes. ĩ ca°
pprio. q balneũ nõ est supra qḋ audere debea-
mus nisi cũ iã incipit morbus decliare: qm̃ erit
res maximi nocumẽti ⁊ pones egrũ ad despera

Nota

tionẽ: ⁊ hoc intelligat esse veꝝ stãte repl'one. nã
si offerat in pn° stãte multitudine humoꝝ in to
tor putridoꝝ nõ correctoꝝ fit agitatio p balneũ
⁊ cõmotio in malis humiditatib': vñ ducuntur
ad ebullitionẽ aliqñ ⁊ vltra fe. ethicã inducitur
putrida: tñ si recte offerat balneũ marie iuuat:
qm̃ humectat mẽbra ⁊ phibet dissolutionem ⁊
cõuertit nutrimẽtũ ad mẽbra: ⁊ iḋ nõ dꝫ offerri
balneũ nisi postq̃ cib' iã exiuerit stõm: ⁊ si fue-

No. de bal neo ptisi-corum.

rit ẽt in epate digestus ⁊ quasi in semita recon-
dendi: ⁊ tunc corp' põt ĩponi in balneũ aq̃ dul-
cis tẽperate: qm̃ si fuerit aqua cal'a dissolnendo
nocet: ⁊ quiescat in balneo quousq̃ incipiãt par
tes mẽbroꝝ exterioꝝ tumefieri aliqualiter neq̃
stet in balneo cũ tedio: ⁊ sit ĩ aere mũdo a fumo
⁊ libero a malis odorib' dicit Mes. postea re-
ducat a balneo ad primã casam balnei. i. ad lo-
cũ tẽperatũ in caliditate: ⁊ ibi tũc fiat inunctio
toti' corporis cũ oleis. hũectatiuis cum oleo de
amig. dulcib' cũ oleo vio. vel cũ aqua in q̃ sint
dissoluta multa vitella ouoꝝ ad aliqualẽ inui-
scationẽ: postea ponat in lecto: ⁊ tũc inungatur
cũ oleo rosato ad ꝯseruandũ humiditatẽ intra
poros mẽbroꝝ receptã: inde q̇escat duab' horis
⁊ postea cibet cibo ꝯueniẽti semp odorãdo aro
matica laudabilia: ⁊ ita ꝯtinuet si sine nocumẽ
to tolerauerit vel aliqñ interpolãdo per diem.

Eluarium restaurati uum.

¶ Reliqua multa essent hic dicẽda de balneo:
sed relinquant ad cap'm ppriũ de ethica: postea
exhibeat el'uariũ restauratiuũ ⁊ remissiuũ fe. fa
ctũ vt infra. Rx. testudines duas vel tres ⁊ remo
tis ostrachis p infusionẽ eaꝝ in aqua or. calida

vt supra dictũ est: ⁊ fricatis ⁊ abstersis cũ furfu-
re ⁊ diligẽter lotis pur in aqua or. postea deco-
quant posite in alia aqua or. tepida ⁊ bulliant
paulatine debite decoquẽdo donec sint debite
cocte: postea incidant ⁊ pondant tenuissime: et
idẽ fiat sumẽdo ℥. ij. carniũ cancroꝝ fluuialiuz
ſm qḋ dictũ est supra: deinde sic cõtritis dictis
carnib': tũc. Rx. pineaꝝ phisticoꝝ amig. dul. añ.
℥. j. ʒ. passulaꝝ enucleataꝝ mundata. ℥. j. seium
cõium frigidoꝝ mũdatoꝝ. ʒ. vj. oĩa incidantur ⁊
optime terant ⁊ dictis carnib' misceant: deide
sumatur zuccari al. solidi q̃tum sufficit ⁊ dissol
uat in aqua decoctionis dictaꝝ carniũ vt supra
p parte: ⁊ p parte in aqua sublimationis lima
tiaꝝ pparataꝝ prius vt supra: deinde fit in mor
tario oĩa pijciant ⁊ cũ pistello ducẽdo optime
incorporent: deide in fine addat pulnis qui sic
fit. Rx. fragmẽtoꝝ cordialiũ vt saphiri smaragdi
hyacinti margaritaꝝ al. coral. ru. ⁊ alboꝝ: ossis
de corde cerui karabe. añ. ʒ. j. dragagãti gummi
arab. se. portulace amidi: succi liq̃ritie. añ. ʒ. ij.
pulmonis vulpis. ʒ. iiij. pulneris cãcroꝝ fluuia
lium. ʒ. iij. cinamomi electi macis cardamomi:
zinzi. añ. ʒ. j. ʒ. hyreos croci. añ. ʒ. j. oĩa bñ incor-
porent in vase vitreato ⁊ vsui reseruent: et his
in die maxime mane p duas horas añ prãdium
sumatur coclear. j. magnũ de hac cõfe. vel saltẽ
postq̃ exiuit corpus a balneo ⁊ fuit inunctũ in
lecto vt dictum est. Nã in hoc electuario est vir
tus mundificatiua ⁊ consolidatiua vlceꝝ: ⁊ con
fortatiua virtutis vitalis ⁊ pl'm restauratiua vt
ptꝫ si recte considerabis cõpositionem.

¶ De tremore cordis. Cap. lv.

Si cũ cordis tremore fuerit pul
sus velocitas et febris eger ex
basilica est minuẽd'. ¶ Et tro
cisci cãphorati cũ succo maloꝝ

Des. trocis scoꝝ camphoratoꝝ.

Apata cordis cito ducunt ad mortem.

acetosorum in potu sunt tribuẽdi: qḋ. Rx.
spodij seminis cucumeris citrulli endiuie
lactuce portulace rosarũ, sandali albi: oĩm
ptes equales: ⁊ p vnoquoq̃ pondere aur.
vnius ex eis sumat cãphore triũ grañ. ꝯ-
dei põdus: ex qb' cũ succo macianoꝝ con
fectis fiant trocisci de qbus in potu quoti
die vnius aurei pondus quaq̃ die tribua
tur: qḋ p duas hebdomadas fieri ꝯuenit.
¶ Si aũt hec non suffecerint: lac de quo
butyꝝ sit extractũ ad bibendũ det. ¶ Ipe
vero nutriatur ex pullis cuz aceto et succo
vue acerbe ⁊ ex acetoso. Sirupum preter-
ea acetosum de zuccaro factum bibat.

Des. trociscorũ muscatorum.

¶ Si autem cum tremore cordis nõ fue-
rit febr. trociscus musca. in potu sumatur
quod. Rx. masticis spice xyloaloes cinamo
mi: gariofi. galie musca. cubebe cardamo-
mi maioris tubeletb corticum citri: om-
nium ana. pondus vnius aurei: musci ser-
tam dragme vnius: ex his omnibus cum

cum vino bene redolente cõsperfis fiãt trocis. conferunt syncopi ꝛ tremori cordis.

¶ Electuariũ diamuscũ preciosuz qđ est ad syncopĩ ꝛ tristitiã cordisq; tremorẽ ꝛ tepidum faciens. ℞. masticis cinnamomi se. ozimi maioris se. ozimi gariofi. se. melisse se. fisimbrij se. sansuci macropiperis: omnium partes equales: ex qbus omnib⁹ pulverizatis. ʒ. x. sumant margaritarũ minutarum coralli rub. cubebe. sete crude: chara be: been albi ꝛ rub. folij: oĩum añ. ʒ. x. musci tubabitici puri. ʒ. ß. cõficiantur cum melle de mirab. kebulis: hoc enim electuariũ ad frigiditatem stomaci ꝛ digestiue egritudinem optimum existit.

Ista est secunda ꝛ vltima pars ṗncipalis huius tractat⁹ de dispositionibus membroꝝ spũalium ꝛ sic cõtinuatur ad p̃cedẽs. Nam postq̃ supra determinauit de dispõnibus preter naturã membrorum seruientiũ cordi: vt de pectore ꝛ pulmone. et maxime de apatibus eoꝝ iam determinat de vna ṗncipali ꝛ maxima dispõne preter naturã ipsius cordis tanq̃ mẽbri famulati: ꝛ magis ṗncipali: vt de tremore cordis: qm̃ de apatibus ei⁹ non fuit necessariũ multum medico determiare cum talia oĩa sint mortalia satis subito ad mortem ducẽtia: vt infra magis videbit. Et diuidit capl̃m in duas ptes: ṗmo determinat ponendo signa tremoris a cã cal'a: ꝛ pñr curã eius. 2° determinat de cura tremoris a cã frigida ꝛ in hoc toto determinat de talibus lesionib⁹ p essentiã ipsius cordis. Unde nota q̄ nõ fuit necesse hic: qm̃ fuit breuiloquus determinare de cura tremoris p cõitatem alioꝝ membroꝝ: qm̃ talis cura pẽdet ex cura lesionũ illoꝝ membroꝝ: que reperietur locis suis. Spãliter ergo determinat de cura malitie cõplexionis per essentiã eius: ꝛ primo calide. 2° frigide. 2ᵃ ibi. (Si añt cum cordis tremore ꝛc.) ṗma in tres: qꝛ ponẽs signa cause calide ponit pñr curã eius. ṗmo p flõmiã. 2° per alterantia frigida. ibi (Et trocisci.) 3° p dietam. ibi (Si añt nõ ꝛc.) ¶ De ṗᵃ pte dicit. Si cũ cordis tremore fuerit pulsus velocitas ꝛ fe. eger ex basilica est minuẽdus. ¶ Pro intelligẽtia huius capl'i general'r nota q̄ lʒ Ras. intitulauerit hoc capl̃m de cordis tremore: tñ vt breuiloquus autor in hoc libro sub ista rubrica simul voluit intelligere de debilitate cordis ꝛ pulsu ei⁹ ꝛ capitulũ de casu virtutis subito ꝛ de syncopi. Cũ he dispões videãt se habere in ordĩe ₰m maiorem ꝛ minorẽ fortitudinẽ causaꝝ ducentiũ ꝛ imprimẽtiũ p̃ternaturalr in cor vt infra magis videbit: vñ cause certe potẽtie adducũt ad debilitatẽ cordis ꝛ pulsum pñr q̄ fortiores ꝛ potẽtiores facte adducũt ad tremorẽ: ꝛ ẽt fortiores facte faciũt ad syncopim ꝛ postremo ad mortẽ. vñ dicebat. A. iiᵃ tertij trac. 2° caᵒ ṗᵒ. qꝛ oĩs cõpl'o dñans facit ad debilitatẽ ꝛ oĩs debilitas efficit in corde cũ ꝑsenerat in ipm residuũ ꝟtutis agitationẽ quãdã q̃si ipm expellat a seipso aliqđ nocumentũ: ꝛ sic pʒ q̄ malitia cõpl'onis cordis facit ad debilitatẽ ei⁹: ꝛ debilitas pñr aucta facit agitationẽ in pulsu: ꝛ sup. magis aucta stante nocumẽto impmẽte pducit ad tremorẽ: ꝛ tñ cũ supfluit pmutat ad syncopim: ꝛ qñ magis superfluit pmutat ad mortẽ: ꝛ iõ addidit: ꝛ tremor q̄dẽ cordis qñ supfluit pmutat ad syncopĩ: et qñ magis supfluit pmutat ad mortẽ. ¶ Ex quo pʒ q̄ tremor cordis est quasi dispõ media in fortitudine ex cã ipsam inducẽte ad pulsum ꝛ debilitatẽ cordis ex vna pte ꝛ ad syncopim ex alia pte: ita q̄ certa cã facit debilitatẽ vel pulsũ: ꝛ ea fortior in malitia facit ad tremorẽ: ꝛ magis fortificata facit ad syncopĩ. Debilitas igit cordis q̃si idẽ est qđ cardiaca ꝓprie sumpta. nã dicit dispõnem remissiorẽ ex pte nocumẽti imprimẽtis q̃ sit iectigatio ꝛ pulsus: imo ẽt iectigatio videt esse remissior dispõ q̃ pulsus: ꝛ postea remissior pulsus q̃ tremor: ꝛ sic debilitas ꝓprie sumpta vt distinguit ab illis est dispõ p̃ter naturã accidens cordi ꝓcedens ex causis debilitãtib⁹ ꝟtutes cordis: impotẽtia quaꝝ virtutũ fiũt cordis opationes impfecte: imo cũ quadã ꝯturbatiõe: nõ tñ intm̃ q̄ sequat motus p̃ter naturã in corde sicut fit iectigatione et pulsu. Est ergo talis dispõ ita p̃uia ad saltũ vel pulsum vel tremorez vel lippotomiã sicut lippotomia q̄ est defectus animositatis ad syncopiʒ. Iectigatio añt addit supra debilitatẽ cordis qnẽdã motũ tremulum diminutũ ita vt nõ pcipiat ipm patiẽs cũ est in quiete ₰m corp⁹ ꝛ ₰m mentẽ: sed tũc pcipit cum fit motus corpis aut fit passio aĩalis de verecũdia vel timore: vt sepe ꝯtingit apud p̃sentiã venerabiliũ psonaꝝ: pulsus añt vel titillatio cordis est mot⁹ maior q̃ iectigatio: qꝛ etiã pcipit a patiẽte ipso in q̄ete existẽte. ¶ Determinãs ergo Ras. de tremore cordis ꝛ ponẽs curã causaꝝ ei⁹ q̄ sunt cause quasi medie inter causas facientes debilitatẽ ꝛ pulsum cordis: ꝛ cãs faciẽtes syncopim: pñr implicite ponit curã causaꝝ debilitatis ꝛ pulsus cordis ꝛ cãꝝ syncopis: vt pʒ ꝯsiderãti: ꝛ iõ sub rubrica de tremore cordis iclusit etiã determinationẽ de pulsu cordis vel debilitate ꝛ ẽt de syncopi: ꝛ ita fuit ꝯtẽtus vnico caᵒ vt breuiloqu⁹ de oĩb⁹ dispõnibus p̃ter nãm cordis: qꝛ de apatib⁹ nõ fuit expediẽs determiare vt dictũ est. ¶ Sʒ spãli⁹ p itelligẽtia l'fe est aduertẽduz q̄ p duo sigᵃ maxie declarauit tremorẽ cordis eẽ pẽdẽtẽ a cã cal'a. Primũ signũ est velocitas pulsus. 2ᵐ ẽ fe. nã stãte cal'itate nocente tal'r vt ducat ad tremorẽ cordis: magna vt ꝯstat est in corde icẽsio: ꝛ pñr fe. ꝛ exide stãte necessitate aucta cũ nõ possit fieri magnitudo pp opp̃ssionẽ q̄ fit in ꝟtute a cã iprimẽte. al's nõ fieret tremor: cuʒ q̄lʒ talis mot⁹ diuersus ꝛ tremul⁹ nõ fieret nisi ꝟtute debilitata ꝛ opp̃ssa: ꝛ pñr si nõ fit magnitudo fiat velocitas qđ dicit tex. ad satisfaciẽdũ necessitati. ¶ Est vlteri⁹ aduertẽdũ q̄ i casu laudauit p optimo remedio fieri minutionẽ ex basilica. nã stãte cõpl'one calida vt pl'm coniuncta repl'oni cõuenientissime iuuat per flõmiaʒ: qm̃ vt dicebat Aui. loco allegato in canonibus vl'ibus de curatione cordis: plurium repletionum cordis nõ sunt nisi ex sanguine ꝛ vapore a nocumẽto: quoꝝ duoꝝ vt vult liberatur a flõmia. i. per flõmiã. nã repl'o sanguinea remouet flõᵃ basilice dextre: sed repl'o vaporosa flõᵃ basilice si-

Apata cordis cito ducunt ad mortem.

nistre: ⁊ ita indistincte Ra. dixit ꝯuenire flebo-
miam ex basilica: et hec cura est maxime con-
ueniens quasi in omni tremore constante vir-
tute: q̄r ⁊ si ēt cā eēt frigida ꝓmum adducēs ad
tremorē: q̄r tn̄ cor est mēbrū ꝑ naturā plīm san-
guineū ꝓ necessitate finis ad generationē spiri
tuū vitaliū facta agitatiōe tremula in corde fit
ꝓbabiliter ebullitio in humido sanguifico cor-
dis: ⁊ ita flobotomia videt̄ ꝯferre: maxime q̄r in
alia euacuatione que fit cū medicinis opꝫ vltra
medicinas euacuatiuas q̄ de se ledūt cor ⁊ totū
vt misceantur ⁊ associent̄ medicine cordiales
que efficiāt in corde fortitudineꝫ cū ꝓprietate
ad occurrēdū oppressioni seu īpressioni medici-
ne soluētis: ⁊ hoc est difficile bñ mensurare. In
ea aūt euacuatōe q̄ fit cū flobotomia nō opꝫ ꝯsi
derare de tali regimine: imo solū sufficit vt ob-
seruemus ne sup̄flua nimis fiat euacuatio san-
guinis ⁊ cadat virt᷑ vt pꝫ ꝯsiderāti: iō recte lau-
dauit flobotomiā. ¶ Consequēter etiā ad alte
ratione facta flobotomia laudauit ꝙ exhibean
tur trocisci de camphora cū succo maloꝝ aceto
sorum dati in potu auī. s. pro vice quacūq̄ die:
⁊ dicit ꝙ dꝫ cōtinuari ꝑ duas hebdomadas: et
ponit descriptionē eoꝝ dicit sic. ℞. spodij se. cu-
cumeris citruli endiuie portulace rosaꝝ sanda
lorum al. sunt fortiores. añ. ꝑtes equales: et ꝓ
vnoquoq̄ pōdere auī. vnius ex eis sumat̄ cam
phore pondus gra. iij. or. ⁊ pꝫ ex simplicib᷑ com
ponentibus q̄ño sint alteratiui ad frigidum cū
cordialitate: q̄r oīa intrātia sunt frigida cordia
lia maxime spodiū ⁊ rose ⁊ sandali ⁊ camphora
quas medicinas etiā numerauit Aui. IIᵃ tertij
de medicinis cordialibus inter frigidas: vt ca-
pita ⁊ radices cordialiū medicinaꝝ. Et ēt Auic.
in de viribus cordis easdē numerauit: ⁊ de spo
dio dicit spāliter: ꝙ spodio inest ꝓprietas ꝯfor
tandi cor ⁊ rectificandi: multūq̄ cōfert cardia-
ce ⁊ syncopi calide: ⁊ dicit ꝙ est frigidū in 2° et
ꝙ cōfert causando luminositatē ⁊ solitudinem
in spū: tn̄ de eo dicit Simon: ꝙ est res cui᷑ ori-
go nos latet: res tn̄ adusta videt̄: ita pꝫ de erro
re eoꝝ qui dicūt ꝙ est de ossibus elephātis adu
stis. De rosis nō est dubitatio ꝙ rosa est frigida
in 2° ⁊ cōuenit cū aromaticitate sua subē spūs
proprie calefacte: nam cōfert tunc sua frigidita
te ⁊ cōsolidat spūm sua stipticitate. Sandali ēt
habent ꝓprietatē letificandi ⁊ cōfortandi cor ⁊
alterādi cōplexionē calidā: ⁊ albi sunt frigidio
res: ⁊ minus sicci: tn̄ sunt tales frigidi ⁊ sicci in
2°. De cāphora nō est dubitatio ꝙ singularissi-
me valet in saluanda subā spūs calidi ⁊ cū pro-
prietate ⁊ dñio sue frigiditatis ⁊ cū aromatici-
tate que adiuuat ꝓprietatem: sed opꝫ vt sit cō-
mensurate quātitatis ne sup̄fluat īfrīdādo. Iō
posuit tria tm̄ grana ꝓ q̄lꝫ dosi. ⁊ de ea dicit Ha
ly. 3° thegni cōmēto. ccxviij. ꝙ post Gal. ⁊ Diasco
ridē īuēte sūt herbe vltimi iuuamēti velocis va
loris sic̄ valor cāphore ī egritudinib᷑ pestilētia
lib᷑ cal'is: ⁊ mīc᷑ ī egritudinib᷑ pestilētialib᷑
frīdis. Reliqua āt q̄ posuit de seminib᷑ lactuce
citrulli endiuie portulace: q̄ medicine: ⁊ si nō re
periāt̄ inter cordiales descripte: tn̄ sua frīditate
alterant᷑ complexionē lapsam ad cal'm adiuuā-
do reliquas medicinas cordiales in penetratio
ne ꝟsus cor que sua stipticitate forte non sic pe-
netrarēt: ēt sua humiditate remittūt siccitatem
earū. ¶ Et sic pꝫ clarificata descriptio quō in ca
su valeat si declarēt̄ prius duo pūcta: Primū est
q̄r exhibet auī. s. oī die de istis trociscis ꝯtinuā-
dō ꝑ duas hebdōas. debetis hic notare ꝙ auī. s.
hic nō sumit̄ ꝓ maiori pōdē ꝙ. ʒ. j. q̄r tales tro-
cisci essent alteratiui nimis ad frīdum cōtinuā
do ꝑ duas hebdomadas dādo tm̄ ꝓ vice: et illa
regula qua dicitur quod auī. s. in solutiuis est
minus quā. ʒ. ⁊ in alteratiuis plusquam. ʒ. non
est simpl'r ꝟa in alteratiuis extreme frīditatis:
vt sunt tales trocisci de camphora: q̄m timor est
in īfrigidādo. iiij. pri. sicut forte ⁊ ī soluendo: sed
in calefacientib᷑ ⁊ infrigidātib᷑ nō multū intē
se est vera: vnde in casu sufficeret exhibere. ʒ. ß.
ꝓ vice. Et si viderem᷑ remitti accñtia inflāma-
tionis ⁊ tremoris vel syncopis nō debem᷑ ēt cō
tinuare ꝑ hebdomadas: sed ꝺm necessitateꝫ tm̄
offerre cū macianoꝝ succo. Succ᷑ istoꝝ pomorū
est multū cordialis sicut aromaticitas pomorū
demōstrat: sunt poma dicta gratiola alba lucē-
tia ⁊ non nimis grossa frāgibilia: quasi eēnt de
substātia ꝯgelata mirabilis odoris aromatici:
apparēt in iunio: sūt de primis maturis. ¶ Se
cundum ꝙ opꝫ hic ꝯsiderare est q̄r ī dicta descri-
ptione nō ponit̄ crocus neq̄ aliq̄d calidū: Et tn̄
Aui. dicit in capitulo generali. in canonib᷑ vni
uersalibus in curatiōe cordis. Et illi quidē qui
abstulerūt crocū ī trociscis cāphore et blasphe-
mauerūt primos qui fecerūt trociscos cāphore
pauci iuuamēti ꝯpuis ipsi ignorēt. Et ibidem ad
duxit rōnē in textu: q̄r in medicinis cordialib᷑
opꝫ aliq̄d semꝑ eē q̄d ꝯfortet caliditatē natura-
lem spirituuꝫ: ⁊ ꝑ caliditatē ⁊ cū ꝓprietate al'a
nocet̄ spūs ⁊ radix vite: ⁊ lꝫ iuuet̄ truncus: puta
cor: ēt q̄r tales cal'e medicine faciant penetrare
frigidas ꝟsus cor: q̄ sua frīditate et sua siccitate
nō penetrarēt: Breuiter dicat̄ ꝙ posuit Aui. illō
dictum in canonib᷑ vl'ib᷑: ⁊ ita dictum est regu-
lare canonicū ꝓꝑ cās dictas: tn̄ aliq̄tiēs coacte
⁊ irregul'r videlꝫ ꝓꝑ excessiuā nimis caliditatē
in corde q̄ manifestat̄ maxime ex tremore ⁊ syn-
copi ꝯuenit aliq̄tiēs vt exhibeant̄ medicine pu
re frigide cū metā trāsgredit̄ res. s. in calefaciē-
do. Et ita Ras. in hoc capitulo breuiloqu᷑ po-
suit remedia q̄ extremaliter aliq̄tiens ꝯueniūt.
In cōi tn̄ vsu non existente extrema necessitate
tales trocisci nō sūt offerēdi: sꝫ trocisci Mes. q̄
sūt notabil'r correcti: tn̄ ad id q̄d dicit̄ ꝙ neces-
saria est medicina calida ad penetrare faciendū
medicinas frīdas: dicatur ꝙ in trociscis Rasis
ītrāt seīa endiuie et cucumeris vel citrulli que
iuuāt ad penetrationē maxime dirigēte ꝟtute
ad cor ꝓꝑ maximā necessitatē extinguēdam vel
minuēdā. In endiuia tn̄ syluestri maxime inest
ꝓprietas tyriacalis magna vt dic̄. Aui. et exhi-
beant̄ isti trocisci cum succo macianoꝝ: de qui-
bus supra dictū est in quo est proprietas letifi-
candi ⁊ confortandi quam adiuuat aromatici-
tas ⁊ dulcedo eius: ita quod est medicina et ci-
bus nutriens: propterea confert spiritū nutriē
do ⁊ temperando sua proprietate. ¶ Addit po-
nendo aliud medicamen alteratiuum: si autem
hoc non suffecerit lac de quo butyrum extractū
est ad bibendum detur. Super quo nota quod
per hoc quod dicit si hoc non suffecerit: non de-
bes colligere q̄d lac acetosum exhibitum sit for
tius ⁊ potentius in infrigidando ꝙ trocisci di-

Des. ⁊ clarificatio trociscorū de camphora

Nota

Nota bene duo puncta.

Que sunt poma maciana.

No. bñ 2m punctū.

cti de cāphora: qꝛ in hoc esset maximus error sic
intelligere: vt pꝫ cuilibet recte intelligēti. Sed
voluit insinuare nobis timorē in ꝯtinuo vsu di
ctoꝝ trociscoꝝ. Nam qñ fuerint exhibiti p̱ duas
hebdomadas ꝛ nō suffecerint. s. ad ꝑfectionem
cure tūc voluit nobis innuere ꝙ nō cōtinuem⁹
amplius dictos trociscos ꝓpter timorē nimie
infrigidationis ꝛ extinctiōis virtutis vt supra
dictū est: immo tūc intēdamus cū remissius in
frigidante: in quo sit ēt virtus aliqualr̄ restau-
ratiua quale est lac acetosum factū extracto bu
tyro. ¶ Proinde ꝯtinuando in alterantibus et
restaurantib⁹ ordinando dietā numerat cibos
medicinales infrigidatiuos. Idcirco addit: ip̄e
vero nutriatur ex pullis cum aceto ꝛ succo vue
acerbe sup. decoctis ꝛ ex acetoso. s. aliquo succo
s. cordiali vt est succus de ribes ꝛ succus aceto-
se ꝛ siles. ¶ Et addit circa medicinalia sirupū
p̄terea de aceto factū bibat. i. factū de acetosis
ad alterationē cōplōnis calē: ꝛ ita ad hanc intē
tionē vꝫ sirupus de ribes sirupus de succo ace-
tose ꝛ sirupus acetosus simplex: ꝛ sirupus preci
pue de lymonib⁹ ꝓpter ipsius maximā cordiali
tatē de quo vidi maximā expientiā in tremore
calō exhibeant isti sirupi cū aquis appropria-
tis vt violis rosis buglosse nenufaris ꝛ silium.
Et in hac intentione valent odoramenta frigi-
da ꝛ sacculi cordiales frigidi: de quibus oīb⁹ la
tius videbitur infra loco suo.

Declaratio 2e partis p̄ncipalis

¶ (Si aūt cū.) Ista est alia p̱s principalis in q̄
ponit curā tremoris cordis a cā frigida: qd̄ de-
claratur p̱ hoc qd̄ nō est fe. ꝛ sup. p̱ hoc qd̄ cū di-
uersitate pulsus nō est velocitas neqꝫ frequen-
tia multa: īmo stat cū eo p̱uitas ꝛc. Et ad hmōi
intētionē ponit duo alterantia p̄supponens re
gulr̄ factas eē euōnes si expediūt ꝛ cū appropatꝫ
de q̄b⁹ videbit infra loco suo. Et ita ponit duas
descriptiōes: quaꝝ vna est trociscoꝝ muscatorū
scd̄a est elāriū diamuscū: qd̄ electuariū laudat:
nō tm̄ in casu isto: sed ēt ad frigiditatē stomaci
ꝛ debilitatē digestiue: scd̄a ibi. (Electuarium
diamuscū.)

Nota.

¶ Nota ꝙ signāter posuit duas de
scriptōes ad alterādū ad calm̄: qꝛ morbi tales a
cā frigida difficilius reducunt: ꝛ ꝓm diuersum
lapsū adducūt ad dispōnes. Propterea qꝛ laps⁹
ad frigidū est cordi disproportionalis: vt pꝫ: iō
expedit in diuerso tp̱e diuersas applicare medi
cinas alteratiuas: ꝛ nō sic fecit mētionē de euā
tiuis: qꝛ nō sic multiplicat mā in corde indicās
de euōne sicut acq̄ritur malitia cōplexionis ꝓ-
pter principatū ꝛ fortitudinē cordis: vñ magis
intendendū est in cura cū alterantibus ꝛ cōfor-
tantibus q̄ꝫ cū euantibus medicinis: qm̄ tales
vt supra dictū est: ꝛ cordi ꝛ toti nocēt vtplm̄. Fa
cit ca° p̄mo. cōpōnē magis alteratiuā ad calidū
quasi multū calefacientem ꝛ nullo modo remis
sam in calefacientibus: postea ponit electuariū
minus calefaciens in quo medicine calide do-
minantes sunt refracte cum frigidis: ꝛ si omes
sint cordiales: vt pꝫ de snīa auctoꝝ.

Def. ꝛ clarificatio trociscoꝝ muscatorum.

¶ Dicit hoc
primo. si aūt cū cordis tremore nō fuerit fe. tro-
cisci muscati in potu sumant ꝛ ponit descriptio
nem. ℞. masticis spice xyloal. i. ligni aloes cina
momi gariofi. gallie muscate est medicina com
posita: nucis muscate cubebe cardamomi maio
ris ꝛ minoris: ꝛ est meligeta corticum citri: oīm
añ. pondus auri vnius: musci. ʒ. vnius sexta p̱s
ex oībus sup. his puluerizatis cū vino bene re
dolente. i. aromatico cōspersis fiāt trocisci sup.
ʒ. vnius p̱ quolibet ꝛ exhibeatur puluerizatus
cū aqua buglosse vel mellisse vel cū modico vi-
ni aromatici. Ista oīa intrantia aromatica sūt
ꝛ calida in casu nostro plm̄ valentia. nā mastix
ad calm̄ declinat cū cōfortatione: de spica non
est dubitatio calefacit cū mirabili proprietate
de ligno aloes dicit Aui. ꝙ appropinquat indi-
cio ābre: ꝛ ei⁹ cōplō est tēperamento ꝓpinq̄or:
ꝛ de ambra, non est dubitatio ꝙ est calā ꝛ sicca:
in scd̄o: ꝛ hꝫ vehementē ꝓprietatē in cōfortādo
ꝛ letificando fortitudine sue aromaticitatis: et
inde est cōfortatiue subē cuiuslibet spūs oīum
mēbroꝝ principaliū ꝛ multiplicatiua ipsius: vt
dicit Aui. in de virib⁹ cordis. de cinamomo ip̄m
est calm̄ in fine scd̄i ꝛ siccū in tertio. ꝛ inest ei le-
tificādi ꝓprietas ꝓpter suā notabilē aromati-
citatem: ꝛ est medicina multū subtiliatiua de
gariofilis dicit Aui. II^a tertij qd̄ sunt valde mira
biles in cōfortatione cordis. Gallia muscata est
cōfectio in qua intrant muscus ꝛ ambra de qua
dictum est: sed de musco est calidus ꝛ sicc⁹ in 3°
ꝛ est silis croco in v̄tute viuifica. Est tñ musc⁹ no
tabilior oībus tyriacis maxime cōtra napellū
sed dꝫ refrangi eius qualitas multum propter
igneitatē cū cāphora. ꝛ siccitas dꝫ remitti cū ro
sis vel violis: ꝛ ideo posuit tm̄ sextā partē vni⁹
ʒ. in cōpōne: nux muscata ꝛ calā est cū siccitate ꝛ
aromatica: reliqua sunt clara: de cardamomo ꝛ
corticib⁹ citri ꝛ cubebis: ista oīa aromaticitate
ꝛ caliditate ꝯfortant ꝛ malitiā cōplōnis frigi-
de minuunt.

Def. elāriū diamusci ꝛ clarificatio eiusdē.

¶ Ponit ꝯñr aliud elūarium dicēs
elārium diamuscum preciosum qd̄ ad sincopim
ꝛ tristitiam cordis ꝛ tremorem remedium facit.
℞. masticis cinamomi ozimi maioris gariofila-
te sem̄. mellisse sisimbri sansuci macropiperis. i.
longi piꝑis: oīum partes equales: ex q̄b⁹ oībus
puluerizatis. ʒ. x. sumant margaritaꝝ corallo-
rum rubeoꝝ karabe: iste sunt medicine frigide
cordiales: sete crude: been albi ꝛ rubei: polij oīū
añ. ʒ. x. musci tabechechij. i. illius cōtracte puri
i. electi. ʒ. ʒ. ꝯficiant cum melle kebuloꝝ. Addit
hoc em̄ elāriū ad friditatē stomaci ꝛ digestionē
optimum existit: de mastice cinamomo gariofi-
lo dictum est supra de ozimo. Ozimum mai⁹ est
basilicō ꝛ est quasi in iudicio mellisse: sed est pa
rum debilior in virtute: qꝛ mellissa est calida et
sicca in scd̄o ꝛ est mirabile simplex in cordialib⁹
Nam letificando ꝛ confortando cor aperit vias
ad ipsum ꝛ non tm̄ cōfert cordi: sed confert cun-
ctis visceribus. Et dicit Aui. in de viribus cor-
dis: qd̄ hꝫ nām leuiter solutiuam: ita vꝫ ꝙ suffi
cit ad soluendum a spū vapores melencolicos:

Not. bene

ꝛ etiā a sanguine q̄ est in corde. Et notate ꝙ hoc
est mirabile dictū ꝙ medicina p̱ ꝓprietatē eli
gat in euāndo vapores. de basilicōe tñ dicit. A.
ꝙ finaliter vsus eius nō est in letificatione lau-
dabilis: qm̄ subā nutritiua q̄ est in ipsa ꝯtraria
tur ipsi medicinali subē q̄ est letificare cū ꝓprie
tate. nā dicit ꝙ nutrimētalis subā gñat sangui
nem turbidū ꝛ melēcū: ꝛ causat inflāmationem
in venis: ꝛ sic odorata magis valent q̄ꝫ interius
sumpta. Reliqua calida simplicia sunt satis cla
ra. De margaritis cōstat ꝙ illustrant spm̄ et ad
frm̄ ꝛ siccū declinant: silr̄ ꝛ coralli ru. ꝛ karabe:
sed seta dicit Aui. ꝙ sericū est ex fortiter letifi-

cantibus: ⁊ excellentius tñ est crudũ ⁊ est cal'm ⁊ siccũ in primo: ⁊ dilatat spm̃ ⁊ cõsolidat ⁊ abstergit ⁊ clarificat ⁊ illuminat: ⁊ non tm̃ confortat spm̃ vitalem: immo etiã est cõueniens sube cuiuscunq; spũs. Naz dicit q cõfert spũi aĩato: qd ptz ex eo qd visum corroborat si oculi ex ipso collirizãtur: ptz ẽt ppterea qd confert memorie: ⁊ addit: cõfortat spm̃ in epate qd inpiguatio manifestat: clax est aũt q impinguat vt vult: been est calz in scdo ⁊ siccũ in p°: sed rubeũ est calidi' albo ⁊ magis siccũ: tñ inest ei pprietas fortis in confortando cor: poliũ etiã qd est aliud simplex est calidum aromaticũ: ⁊ ex his ptz declaratio totius electuarij ⁊ pñr capli. Reliquas desc: iptiones ponemus infra loco suo.

Declarato text nal'r ca° p maiori intelligẽtia mãe sunt q̃nq; fienda. Primũ videbitur de q̃d nois huius dispõnis. s. tremoris ⁊ quid rei ẽt: de q̃d nois ⁊ q̃d rei dispõnis sincopis ⁊ saltus cũ q̃bus cõicat hec dispõ: ⁊ ibi videbimus de modis inducẽtib' gñaliter has dispões pri' ponẽdo anathomiã summatim ipsius cordis cuius tales sunt dispões. 2° videbit ⁊ de differentijs ⁊ de spẽbus hax dispõnum: tertio de causis harum dispositionũ: quarto de signis ⁊ pronosticis euentus: ⁊ ad bonum ⁊ ad malum ⁊ demonstratiuis ⁊ specierũ ⁊ causarum: quinto de cura.

¶ Anathomia cordis. ¶ Prius igitur anteq̃ ad q̃d nois veniatur sunt quedã summatim dicenda de ipso corde partim collecta. 7° de iuuamentis mẽbrox cap° 2°. ⁊ discurrende vsq; ad septimum caplm: ⁊ ẽt ab eodẽ Gal. 5°. de interiorib' ca° p°. ⁊ ab Aui. pma primi doctrina 5ª de membris. ⁊ IIª tertij ca° pmo de anathomia cordis: ⁊ de viribus cordis ca° primo. ⁊ ab Aristo. 13°. de aĩalibus: q cor d̃r esse tanq̃ fundamentuz ⁊ radix totius vite: ⁊ est mẽbrũ organicũ cõpositũ ex carne dura ⁊ villis ⁊ venis ⁊ arterijs cũ duobus vẽtriculis manifestis ⁊ vno medio non sic manifesto: cuius sinister vẽtriculus est armariũ ⁊ minera spũs vitalis: et in dextro residet sanguis: ⁊ in nulla alia parte corporis nal'r star sanguis nisi in vena: ex quo sanguine p vlteriorem decoctionẽ in sinistro fit spũs gñatio ⁊ est figure pyramidalis a cuius basi originant vene ab eo pcedẽtes: qm̃ nõ est mẽbrũ simpl'r rotunduz sed ad rotũditatẽ declinãs. Et cooperit cor quodã panniculo duro noĩato capsula cordis ad tutelã. ¶ Ipsum tñ cor sm basim magis est elõgatum a pectore ⁊ sm cuspidẽ immediatuz magis pectori: cuius situs est in medio thoracis: nõ tãtũ sm latitudinẽ: immo ẽt sm longitudinẽ: immo ẽt quasi in medio totius. s. dẽptis crurib' et pars eius sinistra spissior: ⁊ solidior est dextra. Nam si equaliter grosse fuissent dextra ⁊ sinistra declinasset cor ad dextrã grauitate sua propter maiorẽ eius capacitatẽ ⁊ sanguinem in eo ptentum: ⁊ sic non fuisset situs cordis in medio sicut esse debuit: sicut in principe decet vt vult phus declinat tamen pax ad sinistraz maxime sm cuspidem: vt in eodez influatur caliditas ne pars dextra dicatur multo calidior sinistra: lz videatur sentire Aui. q totum cor decliner parum ad sinistrum vt elongetur ab epate: ⁊ pñr ampliet locum epati quod sublimius est q̃ vt amplificet locum spleni propter nobilitatẽ epatis sup. ad splenem. ¶ Hoc ergo membrum est tãq̃ princeps qd est basis virtutis vitalis cuius est vitã conseruare principaliter in toto: ⁊ sine cui' cordis temperie non potest vita conseruari certa: sine tñ temperie aliox membrox principaliũ potest conseruari: vt declaratur 5° interiox. caplo primo. de aĩalibus viuentibus in cauernis tempore hyemis cum dixit. Mors semper sequitur pessimitatem cõplexionis cordis. Nam eo patiẽte omnia patiuntur membra: ideoq; actionem cerebri ablato cordis moderamine necesse est auferri. Et idem de epate intelligimus: verum actionem cordis non est necesse auferri ablatis eox temperamentis sicut exemplificat de aĩalibus viuentibus in cauernis tempore hyemis: in quibus non est sensus neq; mot' neq; sumũt simpliciter alimentum ab extra: ⁊ sic temperamenta cerebri ⁊ epatis non videntur pro tũc necessaria: tñ viuit animal. Est ergo circa dispositiones huius membri maxime attendendum.

De q̃ddita te nois.

Quid nois dispõnum p̃ter nãm cordis. Et qm̃ dispões p̃ter nãz in quas incidit hoc membrũ reducuntur ad quatuor vt vult Mes. ca° vltimo de appropriatis in pn°. s. ad debilitatem cordis ad pulsum cordis preter naturam siue iectigationem vel titillationem sm aliquos: ⁊ ad tremorem cordis ⁊ ad sincopiz postremo. Ideo de his dispositionibus erit sermo qm̃ nõ videntur tales dispões differre nisi sm magis ⁊ minus ex parte causarum imprimẽtium vt supra dictum est circa literam. ¶ Nam dicit Aui. IIª tertij tracta. primo de egritudinibus cordis: ⁊ tremor cordis sequitur oẽm debilitatem cordis ⁊ omnem malitiam complexionis eius: ⁊ scdo trac. in ca° pprio de tremore dixit q malitia cplonis cũ pseuerat efficit tremorem: ⁊ si augeatur efficit sincopim. Et clarius dicit Mes. loco allegato q non differũt he dispões ex pte causax imprimẽtiũ nisi sm qd differunt debile ⁊ forte. Nam cã certo mõ imprimẽs efficit debilitatez in corde q̃ si intẽditur efficit tremorẽ: ⁊ si vlterius augeatur pducit ad sincopim ⁊ tandẽ si augeatur perducit ad mortem.

¶ Ideo opz declarare q̃d sit debilitas q̃d puls' quid tremor: q̃d sincopis repetendo ea summatim q̃ sunt dicta supra. Nam he dispões aliqñ sub gñali vocabulo comprehenduntur vt sub cardiaca passione: est eñ cardiaca gñal'r omnis passio cordis: lz ab aliquibus restringat ad tremorem cordis proprius: nam cardia grece. i. cor tremens latine dixit Aggregator brixiensis.

Quid sit debilitas cordis.

¶ Debilitas ergo cordis p̃ter nãm est passibilitas quedã que est potentia faciliter patiẽdi de scda specie qualitatis a causis imprimentib' p pter cãm p̃ter nãm imprimentez: vt si ex timore vel ex cal'itate vel alia cã facta resol'one in mensura spũum ꝯuenienti ad resistendũ debite causis imprimentib' cũ non sit potens cor resistere causis cõiter imprimentibus: immo ex cã debiliter occurrente patitur vel sit paratũ pati sensibiliter occurrente patitur vel sit paratũ pati sensibilẽ lesionẽ: ita tñ q nõ sequatur sensibilis varietas in opationibus eius: ⁊ maxime in pulsu eius: tunc hec dispõ appellat debilitas cordis.

Quid sit puls' cordis.

¶ Sed si intẽdatur cã impmẽs: ⁊ ita debilitãs qd variet necessario opatio cordis vt in pulsu maxime vt si pulsus prius erat magnus fiat paruus vel econtra: ⁊ si velox tardus vel econtra: et

si frequēs rarus vel ecōtra: ꝛ si talis mutatio de
veloci ad tardum nō sit cōpleta: sed fiat quedaȝ
iectigatio vel motus tremulus imperfect⁹: nec
omni hora ꝑseuerat: sed cū quadā interpolatio
tione ꝛ vicissitudine: tūc dicit̃ pulsus cordis vel
iectigatio. ¶ Q𝑑 si cā vlterius imprimat: ita. s.
vt nō tm̄ sequat̃ mutatio in differentijs pulsus
intercepta: sed cōtinet̃ taliter ꝑter naturam ex
magno ad paruū ꝛc. ꝛ cum quadā diuersitate vt
plurimū tunc vocat̃ tremor cordis. Sed nota ꝙ
talis motus tremulus in corde hȝ duplicē im-
mediatam cām. nā aliqñ sequit̃ virtutis debili
tatē taliter vt nō cōplere possit actū suū. exem-
pli gratia. actū dilatandi ad dimēsiones ad q̄s
instrm̄ esset aptū dilatari: ꝛ esset indigentia ad
dilatandū: sed facit actū in cōpletū ex impoten
tia virtutis: ꝛ sic fit act⁹ tremulus: qꝛ postea for
tificata parūper virtute ꝑducit ad latitudinē ꝛ
magnitudinē sufficienter cōplendo prius ince
ptā dilatationē: ꝛ iste tremor potissimū sequit̃
debilitatem vt vides: ꝛ in similē dispōneȝ huic
incidūt cōualescentes ꝛ debiles vel senes: ꝛ ma
xime cū mouent̃: ꝛ cū quiescunt minuit̃. Quidā
etiā est motus tremulus qui fit ex conatu virtu
tis ad expellendū rē nocentē: sicut accidit in ꝑn
cipijs paroxismoꝝ: ꝛ in hoc duo cōsiderant̃: vnū
est ꝑceptio rei ꝯtrarie ledētis vñ fit fuga ꝛ con-
tractio: ꝛ vt tremor est actus virtutis sensitiue.
scdm̄ est corruptus actus motus ad expellendū
rē nocentē: ꝛ sic est accn̄s v̓tutis motiue: qñ igit̃
ꝑcepto nocumēto fit cōtractio aliqualis mēbri
vt fugiat: vel vt tal'r vigoret̃ in expellēdo: ꝛ post
ea facit actū expulsionis: ꝛ nō pōt cōplere actū
qꝛ etiā ꝑcepto nocumēto ꝯtrahitur vt refugiat
tūc fit motus q̄ dicit̃ tremulus: ꝛ ꝺm hoc saltus
differt a tremore: qꝛ saltus fit a virtute fortiore
vincente vbi tremor a virtute debiliore.
¶ Syncopis aūt differt ab his: qm̄ imprimēte
vlterius cā nocumentū cū in tm̄ debilitat̃ v̓tus
vt nō possit nō tm̄ expellere nocumētū neqȝ effi
cere actū expulsiōis de tremore ad saltū: immo
neqȝ ꝯ̄uare pōt mensurā spūum sufficientē pro
operationibus in toto: ꝛ hoc ꝑpter distēperan
tiam in spū vel in corde vel ꝑpter paucitatem
ipsorum spirituū in corde tūc cū nō supfluit su-
pra eū qui necessarius est in minera. i. in corde:
qꝛ in corde nō fit tāta quātitas spirituum: vt su
pra eā que est sibi necessaria abūdet spūs demā
dandus: etiā ad totū pro oꝑationibus toti⁹ tūc
fit syncopis que 12° terapētice ca° 4° iuxta ꝑnm̄
describit̃ ꝙ est acuta cōcisio virtutis: ꝛ sic est cō
munis ad syncopiȝ descriptā ab Aui. ꝛ ad casuȝ
virtutis subito: inter quas dispōnes tñ qꝛ Aui.
fecit diuersa capl'a ipse posuit distinctionē per
hoc qꝛ casus virtutis subito nō ꝑsupponit reso
lutionem sensibilē precedentē de fluxu sanguis
vel de dolore vel de alia cā manifesta: que cause
cōiter reperiunt̃ in syncopi. Vñ dicit Aui. decla
rans syncopim.
¶ Syncopis est destructio maioris partis plu-
rium virtutum sensibilis ꝛ motiue propter de-
bilitatem cordis ꝛ aggregationem spiritus to
tius ad ipm̄ ꝑpter cām mouētē eū ad interiora
aut ꝑpter cām ꝑfocantē eū interius quare non
inuenit spiraculū: aut ꝑpter subtilitatē ꝛ par-
uitatē suā: quare nō supfluit supra eū q̄ reperit̃
in minera. Ex hoc textu innuebat duas cās ge-
nerales: vnā motū ꝛ subitā aggregationē spūs
ad cor ꝛ prefocationē spus in corde: vñ nō inue-
nit spiraculum. i. fit resolutio spūs in corde pro
pter nō euentari vt in vehementi timore cōtin
git cōgregatis spiritibus ꝛ quodāmodo ꝑfoca-
tis in corde cum nō fit spiraculū cōueniens: tūc
fit supinflāmatio in spiritibus ꝛ resolutio. Alia
causa est ꝑpter subtilitatē ꝛ paucitatem spiri-
tuum. s. in toto: vt cōtingit in superfluo labore:
vel vigilijs vel coitu vel fluxu sanguinis: tūc cū
non superfluit supra eum qui necessarius est in
minera: tunc fit syncopis per conuersionē spiri
tuum ad cor. ¶ Unde nota ꝙ in qualibet synco
pi fit retractio a virtute spirituū ad cor siue fiat
per viam cōculcationis spūum in corde siue per
viam paucitatis spūum in toto: ꝛ hoc est qꝛ na
tura totius regitiua semꝑ reseruat certam men
suram spirituū in corde pro operationib⁹ quan
tum per se pōt. Cū ergo minorat̃ illa mensura q̄
est necessaria ad regenerationē spūuȝ ex sangui
ne cum nō superfluit ea quantitas ab ea que est
necessaria in minera: tunc cor attrahit a toto si
ue fiat per viā cōculcationis: vel per viam pre-
focationis siue minorationis ex alijs causis: et
sic tunc natura attrahit ab ambitu toti⁹ ad cor.
Et hoc notate qꝛ cōiter non recte intelligitur: ꝛ
ideo sic intelligitur descriptio Aui. quod est de
structio maioris partis virtutum etiā propter
debilitatem cordis ꝛ aggregationem ꝛc. qꝛ syn
copis dicit mihi in toto destructionem propter
debilitatem cordis cōuertentis spūm ad ipsum
cor vel propter motionē spūs ad interiora ꝛ pre
focationem ipsius in corde: vñ fit ipsoꝝ minora
tio facta in ipsis resolutione non inuenit spira
culum. i. qꝛ in eis non est facta debita euētatio
vel propter resolutionem spūum in toto ꝛc. ita
ꝙ in omni syncopi exigitur retractio spirit⁹ ad
cor: ꝛ sic habemus quid est pulsus quid tremor
quid syncopis ꝛ modus generalis euentus ha-
rum dispositionum.

Distinctiones.

Jam veniendū est ad 2m ꝑncipale de differētijs ꝛ
speciebus. ¶ Differētie igit̃ sunt maxime ꝯtra-
hendo ad tremorē: ꝙ quidā est tremor ꝯtinuus
quidā interpolationē habēs: ꝛ de tali quidā est
periodicus ꝛ rediēs cū ordine: vt de mēse in mē
sem: vel al'r: ꝛ q̄dā rediēs nō ꝑprie periodicus.
¶ Alia distinctio: quidaȝ est tremor sensibilis:
tñ nō q̄uolibet indifferenter: qꝛ non nisi per po
sitionem manus medici supra mamillā sinistrā
infirmi: immo non etiā ab infirmo ꝑcipit̃ nisi ꝑ
positionē man⁹ supra cor: quidā adeo intensus
est ꝙ ab infirmo ꝑcipit̃ etiā sine appositiōe ma
nus supra cor: quidā etiā adeo est vehemens ꝙ
cōtinuatur illi tremori pulsatio vehemēs arte
riarum in timporibus. ¶ Alia diuisio: quidam
est tremor cuȝ feb. quidam sine feb. ¶ Alia diui
sio: quidam est tremor recens. quidam cōfirma-
tus: ꝛ per confirmatum non intelligo tremoreȝ
in statu nec sequentem dispositionem nō depen
dentem: ꝛ immaterialē ꝛ morbū factū: sed intel
ligo tremorem diurnum ꝛ sceuorū accidentiuȝ.
¶ Alia distinctio: tremor quidā est in corpore
naturaliter forti ꝛ lati pectoris: ꝛ quidā i corpe
debili etiaȝ stricti pectoris. ¶ Alia diuisio: q̄dā
tremor reperit̃ in corporib⁹ nō aptis ad tolerā-
dū famē: vt pueroꝝ decrepitoꝝ ꝛ cōualescentiū:

Marginal notes: Quid tremor cordis. — De q̄dditate nois. — Quid sit debilitas cordis. — Declaratio syncopis ꝺm Auic. — Quid sit pulsus cordis. — Nota hic

quidam in corporibus aptis ad tolerãdũ famẽ. ¶ Alia diuisio: quidam est terminationis subite ad mortem: quidam non subite: ⁊ de his diuisionibus plures si consideras cõuenire possunt etiam aliis dispositionibus vt pulsui ⁊ iectigationi ex vna parte ⁊ syncopi ex alia.

De cãis p̃mo generalibus.

Cause. Tertio videndum est de causis harũ dispõnum. Cause ergo gñales sunt oẽs cause imprimẽtes nocumentũ vel p̃uatiuũ vel positiuum in ipsum cor. Per nocumentũ priuatiuum intelligo nocumentũ sequens subtractionem cause cõuenientis: si eidẽ cordi offerantur: vt si epar nõ cõicaret debitũ sanguinẽ cordi: vel cerebrum nõ cõicaret debitũ spũm aĩalẽ ipsi cordi siue instr̃is sibi immediate subseruiẽtibus: ⁊ p̃ñr tremoris: ⁊ sic etiã oẽs cause dissolutiue spirituũ ⁊ humidi sanguinei naturalis ꝓpter quã dissolutionẽ sunt in cor nocumentum imprimentes: siue sint extrinsece: siue corpales: siue sint ꝓprie siue ꝑ cõitatẽ: oẽs tales p̃nt esse cause debilitatis cordis: de quo dicebat Aui. 11ª tertii ad finẽ capl̃i: de egritudinibꝰ cordis: ⁊ qñ accidit humoribꝰ diminutio a quãtitate necessaria primũ nocumẽtũ illius est in corde: quare alteratur cõplexio huius ⁊c. ⁊ ita oẽs cause positiue etiã inducentes qualitatẽ cordi nocentem sunt de causis debilitatis saltẽ tremoris vel syncopis: exemplifica tu de talibus causis ⁊ extrinsecis siue primitiuis ⁊ corporalibus imprimentibus in cor nocumentum positiuum.

De sp̃alibꝰ causis ⁊ p̃mo extrinsecis.

¶ Sp̃alius tñ discurrendo ad oẽs causas nocẽtes: oẽs tales aut sunt extrinsece: aut corporales. si sunt corporales: aut sunt ꝓprie in ipso corde vel in venis eius: vel in vẽtribus eius: vel in pãniculo cordis: vel in cõcauitate media intra panniculũ siue capsulã ⁊ cor: vel sunt tales per cõitatem. s. vel in mẽbris per cõitatẽ ei primis s. pãniculis pectoris: vel. s. pleure vel aliis: vel. s. in pulmone vel ore stomaci: precipue cũ quo maximam hꝫ colligantiã vel nõ sic primis vt in cerebro vel epate vel splene vel matrice in mulieribus: vel sunt ꝑ cõitatem a toto vt in feb. pesti. precipue: ⁊ etiã in crisibus vel in dolore articulorum cõi toti: vñ ꝑ cõitatẽ leditur cor. Uel sunt cause extrinsece que sunt omnes cause vel que minuunt substantiam spiritus: ita vt non supfluat mẽsura ad eam que necessaria est in minera: vel conculcant ⁊ profundant. al's cõfundunt et quasi prefocant spũm versus cor vel alterãt spiritum alteratione contraria temperamento suo ⁊ cõuenienti fortitudine ad operatiões debitas. ¶ Et hoc modo aer calidus ꝑ viã resolutionis potest esse causa horũ accidentiũ: ⁊ ita superfluus fluxus sanguinis: vñcũqꝫ fluat: ⁊ subita aque hydropicorũ effusio similiter extractio saniei ex apostemate magno subito: ⁊ aer frigidus excessiue ⁊ prohibendo debitam euentationem: ⁊ etiam prefocando spiritus interius vbi subito occurreret: ⁊ etiã aer infectus mala qualitate venenosa siue manifesta siue non manifesta. Et in manifestis sepe contingit propter malos vapores mixtos in aere eleuatos ex rebus putridis ⁊ corruptis maxime ex cadaueribus: ⁊ etiam ex morte animalium magnorum corporũ. Et dicit Gal'. 12° terapeutice. ca° 4° iuxta finem. Cum aer alteratur ꝓpter leguminum putrefactionem vel etiam aliorum vt canapis ⁊c. Et ita intelligatur de quolibet simili alterante ⁊ maxime putrefaciente per modum etiam huic proportionalem: odores praui vndecũqꝫ eleuẽtur sunt causa quandoqꝫ ad tremorem ⁊ syncopim extraneando temperamentum spiritus.

¶ Et de resoluentibus est exercitiũ laboriosum et vigilie superflue ⁊ coitus dissoluendo ⁊ fluxꝰ ventris ⁊ eñatio ꝑ flõmiã copiosa ⁊ fluxus mẽstrualis in mulieribus: ⁊ quicũqꝫ fluxus rei cõuenientis potest adducere ad has dispositiões.

¶ In passionibus etiã animalibus vt est ira furor expandendo calidum ad exterius: ⁊ timor ⁊ tristitia cõculcando spiritum interius: et tales sunt de passionibus ꝓpriis cordis ⁊ gaudiũ superfluum: etiam resoluendo potest adducere nõ modo ad has dispositiones: sed etiaꝫ ad mortẽ. Sed ita dicit Aui. 11ª tertii de causis imprimentibus in corde in fine q̃ est de dispositionibꝰ minus aptis inducere ad mortem dicit sic: Ira em̃ raro interficit: q2 ad irã non cõsequitur conuersio spirituum ad exteriora absolute neqꝫ absolute cõuersio ad interius: ⁊ sic non fit absoluta resolutio per exterius: nec absoluta conculcatio spirituum interius. Nam fit aliqualis ꝯuersio ad interius ⁊ nõ totalis spũum per ꝑceptionẽ rei cõtristantis: fit etiã aliqualis cõuersio spirituum ad exteriora per cõprehensionẽ alicuiꝰ delectantis vt exequende vindicte: sicut etiã dicebat Aui. 2ª primi in ca° de his que proueniunt ex motu animali de verecundia: in qua in eadẽ hora accidit vt spũs ad duas moueant̃ partes: q2 fit prius constrictio ad interiora vt ibidẽ dixit deinde redit ratio ⁊ cõsilium ⁊ dilatat id q̃d est cõstrictum ⁊ egreditur exterius: ita contingit in ira ⁊ proinde non sequitur mors subita: sicut ad timorem subito inductũ ꝓpter subitum retractũ ad interiora: vel ꝓpter superfluũ gaudium ex subita ⁊ veloci attractione spirituum ad exteriora: ⁊ inde subito gaudiũ magnum interficit: ⁊ ꝓinde crocus mori facit ridendo si sumantur tres. ʒ. eius: lꝫ dicat Auic. in de viribus cordis in cap° ꝓprio: dosis eius ad hoc non est: nec opꝫ de ipsa facere mentionem: ⁊ ita de reliquis causis extrinsecis vt de morsu animalium venenosorum: vt patet.

Gaudium interdum interficit.

Ira nunq̃ interficit.

Gaudium magnum subito adueniẽs interficit.

¶ Specialiter autem in causis corporalibꝰ nocentibus cordi: prius in causis per communitatem procedendo: dicatur quod aliquando fit lesio per communicatam materiam vel vaporem ad ipsum cor communicãdo: ⁊ aliquando fit lesio per subtractionem eius quod est cordi naturaliter communicandum communicãdo quod sibi non debite communicandum est. ¶ Unde epar aliqñ cõmunicat sanguinem melencolicũ grossum terrestrem ad ipsum cor vbi debuisset cõmunicare subtilem: ⁊ sic nõ fit generatio spirituum cõueniens: q2 non ex sanguine subtili: vnde adducit̃ ad dispositiones p̃dictas. Et hic notate q̃d dicit Ras. 7° continentis q̃ aliqñ ille sanguis grossus per hoc quod transit per venas aliquas in diaphragmate existentes induxit aliquãdo tremorẽ diaphragmatis: ⁊ in hoc casu aliqñ dubitaui magis q̃ in alio casu: vidi em̃ quedã corpora que nõ percipiebãt lesionẽ: tñ de facto percipiebant tremorem circa diaphragma siue os stomaci: et ego ad tactũ percepi ⁊ videbat̃ quasi motus pulsus diuersus: ⁊ ali

Nota.

qn̄ quasi equalis cū eleuatione ꝛ depssione. Et
de hoc accn̄ti dicebat Ra. ꝙ ē ex effusiōe sang.
melēci p illas venas. Et aliqn̄ dicit Aaron vt
scribiť 7° continētis. In pluribus ex satietate
nauseatiua ꝛ febribus ꝛ abstinētia ꝛ acuitate
accidēti in stomaco de coľa fluēre in eo: sup. fit
saltus stomaci. Et addit. Sed q̄dā meditanť ꝙ
fit saltus cordis ꝛ nō est. Et paulopost dicit. Ac
cidit etiaȝ qn̄qꝫ iste tremor in stomaco similis
saltui cordis de multo coitu ꝛc. Et hoc bn̄ nota
aliqn̄ etiā epar nō trāsmittit debitā q̄ititatem
sanguis ad ip̄m cor. Et si sanguis sit laudabilis
etiā fit nocu^m p̄uatiuū tm̄. Nā vētres cordis de
termināt sibi certā mēsurā sanguis: q̄ cū nō de-
mādatur q̄titas q̄ cōuenit cordi fiunt aliqn̄ de
bilitas ꝛ tremor ꝛ syncopis: qđ notat Aui. 2^a p̄
mi ca° 3° de egritudinibus compositis. ¶ Ita
est de cerebro. Nā aliqn̄ cōicat nocu^m positiuuȝ
ad ip̄m cor: ideo qꝛ humor melēcolicus dicit. A.
in ca° de egritudinibus cordis cum multiplica
tur in ipso cerebro ꝛ intrat substātiam cerebri:
intrat etiā arterias: ꝛ p̄n̄r descēdēs p arterias
terminatas in cor inducit in ip̄m humorē me-
lēcolicū excitās tremorē cordis: ꝛ etiā casum v̄
tutis cū excitatione malitie cogitationis ꝛ an
gustie. Et alibi dicit in ista fen. 11^a tertij ꝙ melē
colia ꝛ epilepsia cōicātur. semp ſm lesionem ad
ip̄m cor. aliqn̄ v̄o cerebrū ꝑpter cōitatē nocet
cordi p̄uatiue. Nā cū nō deferť sp̄ūs animalis
cōueniēs ad musculos pectoris nō fit p̄n̄r cōue
niēs dilatatio ꝛ cōstrictio cordi seruiētes: ꝛ cō-
sequēter lediť p̄uatiue ꝛ sic pōt fieri incensio in
corde ꝛ resoľo cōsequēter ꝛ debilitas ꝛ saltus ꝛ
syncopis. ¶ Aliqn̄ etiam cōicatur a splene hu-
mor meľicus ad os stomaci: q̄ horridus nature
existēs facit tremorē in ore stomaci: ꝛ eius com
passione tremit cor: ꝛ aliqn̄ fit syncopis: immo
omnis lesio fortis stomaci: siue fit ex mā grossa
viscosa adherēte: siue ex vētositate inclusa extē
dēte: siue humore mordicatiuo defluxo inducit
ad tremorē stomaci: ꝛ inde ad tremorem cordis.
Et ideo dicit Auēľo. ꝙ os stomaci appellāt an-
tiqui cor: qm̄ lesio eius cōicať cordi. ¶ Etiam a
matrice fiūt he passiones ex retētione mēstrui:
vn̄ impregnatio aliqn̄ est causa hoꝝ: etiā spma-
tis cuius retētio est magis nociua q̄ mēstrui:
de quo dicit Ga. 6° interioꝝ ca° penultimo: qđ
fiūt hmōi nocumēto de tremore ꝛ syncopi p eua
poratione haꝝ māerū indebite retētaꝝ ꝛ nō p
motū localem matricis: vt q̄dā dixerūt. Nam lȝ
aliquaľr fiat situalis motus eius: nō tm̄ perue-
nit matrix vsqꝫ ad comprimēdum diaphragma
cū sua suba: sed p malos vapores inde eleuatos
imprimiť nocu^m in cor ꝑpter quādā occultam
malitiā ꝛ venenosam: ꝛ sic in suffocatiōe matri
eis cōiūgiť syncopis vt plurimū saltē. ¶ Fit ēt
a reliq̄s mēbris vel fieri pōt cōicatio nocumen
ti ad ip̄m cor. ¶ Fit qꝫ etiā a v̄mibus p euapo-
ratione factā ab eis. Fit etiā tremor ꝛ syncopis
a mala qualitate tm̄ ab eis vsqꝫ ad cor ptibiľr
inducta: ꝛ etiā sua mordicatione causantes suū
dolorem cui cor compatitur. nam in omni forti
dolore fit cordis compassio. vn̄ fit pulsatio vel
tremor p modum supra delaratum: immo tales
vermes habēt aliqn̄ aculeos pungētes ꝛ pene-
trātes ꝛ pforātes: vt dicit Mes. cap° vltimo de
approp̄atis: ꝙ aliqn̄ penetrāt vsqꝫ ad cor pforā

De vermibus qualiter iterdū causāt tremorem cordis.

do membra ꝛ stomacum ꝛ intestina: ita ꝙ ꝛ mor
su ꝛ soľone cōtinui ꝛ dolore ꝛ effumatione p̄ua
ꝛ qualitate praua ptibiľr multiplicata a v̄mi-
bus qn̄qꝫ hec accidētia eueniūt. ¶ Aliqn̄ etiaȝ
fit tremor cordis nō tm̄ ex debilitate sequente
sp̄ūum paucitatē: sȝ etiam ex fortitudie sensus
nimia: vn̄ ab omni leui causa imprimēte moueť
virtus ad expellendum rem nocentem: ꝛ fit sal-
tus ꝛ tremor: de quo dicebat Auicē. ꝙ talis tre-
mor qn̄qꝫ succedit potui aq̄ frigide: p̄ter qđ suc
cedat debilitas in opationib⁹. ¶ De membris
etiam vicinis immediatis est capsula cordis:
cuius malitia compľonis cōmunicatur ad cor:
ꝛ consequenter fiunt accidentia dicta: ꝛ aliquā
do ap̄ara in dicta capsula adducūt ad hoc: ꝛ ad
extenuationem ꝛ macrefactionem totius: sicut
ponit hystoriā Gaľ. 5° interioꝝ. ca° 2°. de symia
ꝛ gallo: quā Aui. refert 11^a tertij ca° ꝑprio. nam
symia extenuata ꝛ macrefacta cuȝ nō potuisset
Ga. p occupationes interficere eam viuētē post
q̄ mortua fuit ea anathomiťata repit oīa eius
membra sana vt refert: nisi ꝙ in capsula cordis
erat ap̄a molle plenū aquositate: ꝛ in gallo inue
nit ap̄a durū: etiā in capsula cordis vbi erāt mľ
te pellicule sese circūuoluētes. ¶ Aliqn̄ etiā hu
miditas q̄ contineť in capsula cordis ſm aliq̊s
naturaľr cū abūdat: adducit ad h̄ nocumēta ſȝ
aliq̊s: dico qꝛ non est textus volēs ꝙ in capsula
cordis repiatur humiditas naturalis: lȝ Mun
dinus ponat bn̄ in anatho^a: ꝛ Gen. dicit. q̄dam
dixerat: ꝛ nō affirmat nec negat: nō est tn̄ negā-
dum q̄n ibi repiri possit humiditas accn̄talis:
ꝛ tūc fiēt dicta accn̄tia: immo sepe in eadē cōca-
uitate inter pāniculū ꝛ cor multiplicantur hūi
ditates ledētes. nā dicebat. A. 11^a tertij de egri-
tudinibus cordis: in p̄n° narrādo causas mate
riales nocētes dicit. Et materiales qn̄qꝫ sunt in
venis eius. s. cordis: ꝛ qn̄qꝫ sunt in eo qđ est in-
ter pāniculū ei⁹ ꝛ corpus eius ꝛ ꝑprie humidi
tas. s. flegmatica: ꝛ addit: multotiēs eīm repiun
tur in locis illis humiditates intelligēs de hu
miditatibus nō naturalib⁹: qđ declarat p hoc
qđ dicit: ꝛ scitum est ꝙ qn̄ multiplicātur coar-
tant cor ꝛ interficiunt. s. ꝓhibēdo debitam euē
tationē ꝛ suffocādo. Et si dicať: i omni hoīe mor
tuo inenitur in capsula humiditas. ergo et
in viuo cōtinetur naturaliter: dicatur ꝙ argu-
mētū nō valet: qꝛ dici pōt ꝙ ille aer q̄ erat in ca
psula infrigidatus per mortem potest hoc face-
re deducendo se ad naturam aqueam: etiā post
mortem exprimitur humidum illud qđ erat in
ventribus cordis intra illam spaciositatem ꝓ-
pter vltimam systolem cordis a corde: ꝛ tamen
forte in viuo non erat: vnde quicquid sit cum
ibi sit humiditas non potest bene cor moueri:
immo ita disponit vt appareat homini cor suū
natare in humido ꝛ non posse libere moueri: vt
dixit Gaľ.

¶ Et per communitatem etiam ab extrinseco
aliquotiens venena sunt causa horum ac-
cidentium: immo videntur esse de proprijs le-
dentibus cor cum venena videantur a ꝑpe-
tate respicere cor: licet aliqua p prius respiciāt
particularia membra: vt quedam epar ꝛ q̄dam
cerebrum: vt etiam in diuersis pestilētijs est re-
pertum: qđ multum sentiunt multi eximij do-
ctores: licet ego credam ꝙ omnia venena inq̄

Nota hystoriā Ga.

tum talia generali quadā oppositione ad virtu
tem vitalē vt sunt talia venena homini: p° ꝛ pn
cipalr respicit cor: postea q̄dam magis appro/
priantur ad ledendum cerebrū ꝛ virtutē aīalem
ꝛ q̄dam magis ad ledēdū epar: ꝛ lꝫ reptum sit in
certis pestilentijs citius ledi oꝑationes anima
les sensibiliter q̄ꝫ vitales ꝛ in alijs citius natu=
rales: dico hoc nō contingere ꝓpter maiorē cō/
trarietatē quā habet venenū ad cerebrum vel
ad epar q̄ꝫ ad cor: sed hoc esset ex maiori resisten
tia cordis ꝛ virtutis eius ad ꝓhibendū impres/
sionē veneni in ip̄m q̄ꝫ sit resistentia cerebri vel
epatis ad dictam ꝓhibitionem: ꝛ hoc sufficit:
qꝛ cū hoc stat ꝙ non perduceret ad mortem nisi
vltimate communicato sensibili nocumento in
corde ꝛc.

Per ꝓprietatē etiā in corde possunt esse oēs
species egritudinum: dicit Aui. in p̄n° capituli
de egritudinibus cordis: qꝛ ꝛ malitia comple/
xionis sine materia ꝛ materialis: ꝛ apostemata
ꝛ oppilationes ꝛ solutiones continui.

De malitia compl'onis ꝛ simplici ꝛ composi/
ta. Et de malitia compl'onis simplici dicatur
ꝙ cor magis labit ad compl'onē ca. q̄ꝫ frigidam
qm̄ ꝛ eius compl'o ꝛ eius oꝑatio magis ad hāc
inclināt: magis etiā declināt ad siccā q̄ꝫ ad hūi
dā: ꝛ lꝫ sicca difficilioris sit curationis q̄ꝫ humi
da: tn̄ humida sepe ducit ad mortē velocius q̄ꝫ
sicca: qm̄ aut extiguit caliditatē ꝛ sp̄m cordis:
aut saltē mediate nō debite cōtra oꝑando cere
bro ꝑ siccitatem: tūc facil'r labit cerebrū in egri
tudines māles hu. sepe mortales vt apoplexiā
epilepsiā ꝛ paralysim ꝛ malitia etiā compl'onis
simplex aliqn̄ est equalis aliqn̄ inequalis. i. di/
uersa a naturali.

Questio.

Sed hic legitime dubitatur quomodo a
malitia complexionis equali posset fieri tre/
mor. Nam mala compl'o equalis nō sentit 2ª p̄/
mi de causis doloris absolute: ꝛ 3° colliget: ꝛ ra
tio sumit clara a Cōmētatore in 2° de aīa com/
mēto. 118. Cū igit tremor sequat cōprehēsionem
rei nocentis ad ipsam depellendum non appa/
ret quomodo compl'o equalis possit esse causa
tremoris.

Dicat vt dcm̄ est supra ꝙ tremor pōt cōtinge
re a duplici causa gn̄ali: vna causa ē debilitas
in virtute: vn̄ nō pōt cōplere ictū ꝛ ꝑficere mo/
tū dilatatiōis vel cōstrictiōis complete quē in
tēdit vno ictu: sed duplicato motu ꝑficit ad ter
minos sibi naturales: ꝛ sic fit motus q̄dam tre/
mulus ex impotētia virtutis motiue sicut fit et
in senibus ꝛ in conualescentibus: cum enim
volunt se remouere tremunt: vbi si quiescunt
non tremunt ꝛ sic malitia complexionis equa/
lis potest inducere ad tremorez. Secūdo mō
fit tremor ꝑcepto nocumēto cū virtus conat ex
pellere rem nocētē: ꝛ hoc mō etiā in malitia cō
pl'onis equali pōt fieri tremor: qn̄. s. malitia cō/
pl'onis equalis nō ꝑ se sentit: sed ꝓpter aliū an
nexum ꝛ sibi cōiunctum: exempli gratia. in ethi
ca sumpto cibo membra suꝑcalefaciunt ꝓpter
vapores eleuatos a cibo ꝛ ꝑcipiunt ab infirmo
ꝓpter cibi euaporationē cum imprimant com/
plexionem diuersam in membra. Illa ergo com
plexio q̄ sentitur est inequalis ꝛ diuersa: tunc
igit pōt ꝑcipi in mala complexione equali cali
ditas suꝑacuta vt nocēs: ꝛ tūc potest niti virt⁹
rem nocētem expellere. 2° fiet tremor q̄ꝫ tūc sic
fit mala complexio equalis in causa debilitan/
do: ideo cōtingit virtute debilitata ꝑ malā cō/
plexionem occurrentibus mediocriter causis q̄
debent occurrere qō nō fiet motus tremulus: sꝫ
veniēte aliqua cōtingentia magis necessitante
ꝛ ipsa non potente ad id qō occurrit debitā fa/
cere resistentiam vel ipsam vnico ictu expellere
fit consequenter motus tremulus. Comple/
xiones autem materiales esse possunt: ꝛ sangui
nee: ꝛ colerice: ꝛ flegmatice: ꝛ melencolice: ꝛ vē/
tose: possunt etiam fieri oppilationes ꝓpter di
ctas materias humorales oppilando vacuita/
tes venarum ꝛ arteriarum dispersarum per cor
ꝛ etiā replēdo quasi vacuitates vētriculoꝝ ei⁹.

Et ēt possunt fieri apostemata in corde ꝛ sol'o
nes cōtinui: sed de hoc stat dubitatio. Naꝫ Aui.
ca° p° huius fen. 11. dixit ꝙ cor nō tolerat nocu/
mentum. i. dolorem neqꝫ apostema. Et addit: et
ꝓpter hoc non decolatur animal in cuius cor/
de inueniatur ex nocumentis id qō inuenit in
reliquis membris: ꝛ in ca° sequenti dixit. Et lō
ginquius est cor ad tolerandum solutionem cō
tinui q̄ꝫ apostema. Si ergo cor nō tolerat neqꝫ
apostema neqꝫ sol'onem continui. ergo ꝛc. Pre/
terea Arist. in. 13. de partibus animalium dixit
ca° 4° ꝙ inter ceteras partes corporis humani
cor nō p̄t pati ap̄a neqꝫ aliquam aliam egritu/
dinem: qꝛ non est visum in animalibus in aliq̄
bus partibus in corde aliquādo esse apostema
neqꝫ aliquam sensibilem lesionem sicut visum
est in renibus aliqn̄ eos esse plenos lapidibus:
ꝛ in pulmone ꝛ epate aliquando esse apostema/
ta. Et ratio est. Nam cor est principium ꝛ funda
mentum totius in cuius virtute omnia mēbra
conseruantur: vnde non est possibile ipso existē
te principio ab alijs mēbris iuuari. tribuit em̄
ꝛ non recipit: ꝛ sic non erit possibile tolerari ta
lia nocumenta. Nam ꝑ seipsum non potest se iu
uare neqꝫ ab alijs iuuari. Ideo dicit Ra. 7° con
tinentis loco allegato. ꝙ non est possibile ꝙ cor
patiatur apostema immo ꝓpter calorem suum
liquefacit: dicit sic. Dico hoc membrum ex cali/
ditate eius nō generat passiones neqꝫ ipse pos/
sunt accidere in eo cum eas liquefaciat: ꝛ cum
dominetur omnibus morbis ꝛc.

In oppositum tamen est sententia Aui. in ca
pitulo de egritudinibus cordis qui videtur vel
le ꝙ apostemata frigida non tam cito interfi/
ciūt sicut calida in corde neqꝫ mollia neqꝫ dura
ꝛ sic supponit apostemata fieri posse in corde.
Nam dicit: ꝛ apostema quidem calidum est in/
terficiens statim: ꝛ frigidum est ex eis que sunt
difficilia: ꝛ raro eueniunt durities ꝛ mollities
in corde: ꝛ ita videtur innuere quod possunt fie
ri in corde. Idem sentit Galenus quinto interio
rum capitulo secundo. Et est ratio ad hoc:
quia nutritur cor: ꝛ sic a nutrimento cordis rese
cata superfluitate potest recipi in partibus cor
dis ꝛ generari apostema.

Ista questio est satis neutralis: tamen si pla
cet respondeo breuiter concesso quod in corde
pn̄t fieri ap̄ata cor tamen non tolerat quin
hō ducat ad mortē siue fuerit cal'm siue fridū: lꝫ
citius ducat cal'm q̄ꝫ fridū: immo etiā ap̄ata ca
psule ad mortem ducunt licet tardius etiam si
fuerit flegmatica vel melencolica: vt fuit su/

Cor ma/ ...is labit ...d cōpl'o ...ē ca. ꝛ sic.

Questio.

pra hystoria de symia ⁊ gallo. Et ita videt cōcor
dari tex. Aui. qꝛ nō dicit ꝙ nō fiāt apāta in cor-
de: sed dicit ꝙ nō tolerat. s. cum vita. Et ita vr
etiā cōcordari dcm̄ Ra. qꝛ post paululū ad v̾ba
supra allegata dicit: q̄ morbi si inˀ eo accidunt
nō poterit cōualere ꝑ curā: ⁊ ita videt innuere
apāta talia posse accidere: sed nō posse curari:
⁊ illud deducit rō sup̄ allegata: ⁊ sic dcm̄ est de
apostematibus: idem intelligit de solutione cō
tinui q̄ si penetrās fuerit vsq; ad ventres imme
diate interficit: ⁊ si nō penetrat forte interficit
in secundo die: vñ cum apparēt accñtia q̄ nun-
ciāt futura apostemata est laborandum ad pre-
uisionem. Ideo si sanguinea fuerint fac flōmiaꝫ
⁊c. qꝛ est casus desperatus vt infra videbitur.
¶ Hec respōsio videt satisfacere: sed nō in totū
videt tolere difficultatem: qꝛ nō saluat apparē
tiā Arist. qm̄ si aliqñ fuissent apostemata in cor
de ꝙtūcūq; ad mortem ducētia: aliquotiēs post
mortē hoīs visa fuissent apāta in corde qđ nun
ꝙ reptum est sicut repti sunt lapides in renibꝰ
vt dicit Arist. quā sniam cōfirmat Aui. capº pº:
vt supra allegatū est cum dixit: ꝙ nō decolatur
aial in cuius corde reperiat ex nocumētis id qđ
inuenit in reliqs membris: ⁊ ita forte credēduꝫ
est ꝙ in corde nō possunt fieri apostemata ꝓpt
fortitudinē virtutis illius membri: qđ est pmū
⁊ pncipale in resistēdo causis ledētibus: vñ stan
te ꝗcū eo tempamēto ꝓ vita dici pōt ꝙ illud erit
sufficiēs ad resistēdū omni cause pter nām in eū
solonē facieti loqndo de causis corporalibus: ⁊
tūc argumētū nō valebit: ipm pōt nutriri. ergo
pōt apari. pꝫ cōsequētiā nō valere ꝑ hoc qđ in
nutritione a virtute mēbri attrahit ꝯueniens
nutrimentū ad intra porositates eius: vbi mā
debēs pternāliter soluere membrū apando nō
attrahitur: immo eidē a virtute resistit ne pe-
netret: ideo qō dubia est. Sed ego magis teneo
istā partem ꝓpter expientiam: lꝫ Gal. 5º interio
rū. caº. 2º. dixerit. Uidi cala apāta in corde quo
rūdā militū qui cito mortui sūt veluti q̄ ꝓpter
sincopim cordis mortui sunt. Iste tex. ex sua se-
rie facit se dubiū si cōsideres vel pōt dici ꝙ illa
apāta facta sunt a cā extrinseca: qꝛ secuta sunt
ad vulnus factū in corde: ⁊ de talibus nō nega-
rem fieri posse ⁊ cito interficiūt. Uel pōt dici 3º
ꝙ ista apāta erant in capsula cordis ⁊ nō in cor
de. Et ita Rasis 7º ꝯtineñ. ad principiū: vbi al-
legat istum textum quasi ex sua serie hoc decla-
rat: qꝛ immediate posuit post hystoriam de gal
lo in quo fuit apostema in capsula ⁊ non in sub
stantia cordis. Et de hoc fecit Conciliator diffe
rentiam. 108. ad quam recurre si placet. Et hec
de causis.

Nota opiniones pñtis auctoris.

De signis pnosticis euentus.

Signa De tertio principali est dicenduꝫ. s.
. de signis. Ponantur igitur pmo ꝓ
nostica signa euentus absolute: postea signa ad
bonum ⁊ ad malum: deinde demonstratiua ge-
neris: postea specierum ⁊ causarum.
¶ Signa igitur pronostica casus ⁊ euentus in
has dispositiones sunt ex parte complexionis
omnes excessus complexionales naturales ⁊ p-
ter naturam: ⁊ in calido ⁊ frigido. ⁊ humido et
sicco ipsius cordis: ⁊ est excessus complexiōalis
maxime ⁊ strictura viarum ipsius cordis et pe-
ctoris etiam ex raritate totius. ¶ Excessus aūt
complexionales: dicebat Aui. declarantur ex q̄-
busdam principaliter in corde. s. ex pulsu et ex
anhelitu: ⁊ ex figura pectoris: ⁊ ex his que oriū-
tur supra ipsum ⁊ ex actu ipsius: ⁊ ex hoc qđ ac-
cidit in ipso: ⁊ ex moribus principaliter ⁊ medi
tationibus. Nam in complexione calida domi
nante stant pulsus magni veloces ⁊ frequentes
stante instrumentorum dispositione cum virtu
tis fortitudine. In frigida vero econtra nisi ca-
dat virtus. Nam tunc aliqñ fiet pulsus frequēs
etiam in frigida propter compensare ⁊c. vt dixit
Auic. Et si complexiones sint non naturales sic
fit augmentum in dictis differentijs a naturali
⁊ ita hic supponatur que ponitur in summa de
pulsibus ex parte etiam anhelitus similiter cor
respondenter. ¶ Ex parte quantitatis ⁊ figure
pectoris si fuerit bene plasmatum significat vel
temperamentum vel caliditas cordis: qñ. s. nō
sit factum pectus magnum ex magnitudine nu
che spōdilium ⁊ costarū. Ex opposito paruitas
significat frigiditateꝫ nisi cā fuerit ex opposito
ex parte cerebri ⁊ nuche vt dictum est. ¶ Cōple
xio vero humida vel sicca non sic manifestatur
per quantitatem sed ꝑ tactū ⁊ presentiā carno
sitatis ⁊ nuditateꝫ carnis pectoris: tactus etiā
calidus significat caliditatē: ⁊ frigidus frigidi
tatem: nisi contra operetur epar priuatiue: sed
transeamus difficultatem. ¶ Sed mores sunt
precipuum argumētum nisi ex artificio sint ac-
quisiti. nam audacia ⁊ ira arguunt ad calidita
tem: vbi ex aduerso timiditas tristitia pusilla-
nimitas arguunt supra frigiditatem: ⁊ inde me
ditationes etiā hoc declarant: qm̄ declines ad
inquisitionem sollicitudis ⁊ disiunctionis cuꝫ
pilis nigris ⁊c. significant caliditatē eius: ⁊ de-
clines ad timorem ⁊ tristitiā significant frigidi
tatem ⁊ siccitatem ipsius: vt vult Aui. ¶ Quan
do igitur appuerint excessus in his signis: tunc
significant excessum complexionalē supra tēpe-
rantiam vel innaturalē: ⁊ sicut temperantiā se-
quitur fortitudo: ita excessus cōplexionales se-
quitur debilitas: ⁊ inde potest argui probabili
ter supra futuras dispositiones malas cordis
vt saltus tremoris vel syncopis ex occursu cau-
sarum in ipsum cor imprimentium.
¶ Et ita etiam specialiter magis quandocūq;
manifestantur accidentia debilitatis oris sto-
maci vt ex cōmotione animi et facili nausea et
debilitate in appetendo: ⁊ ꝙ ex assumptione re
rum pungentium acutarum sequitur lesio sensi
bilis circa os stomaci ⁊ reliquis declarantibus
debilitatem stomaci vt loco suo infra videbit:
tunc ꝓpter vicinitatem membri ⁊ cōpassioneꝫ
ad cor in talibus pōt argui supra futuras dispo
sitiones malas cordis. ¶ Si etiā coniungat cū
hoc nālis infelicitas de multo fluxu colere ad
os stomaci ꝓpter dilatatū meatum ad stōm et
clausos cānales per quos effundi dꝫ colera ad
intestina vel ad chistim fellis: tūc immediatiꝰ
potest argui supra dictas malas dispōnes cor-
dis saltē mediata. ¶ Et ita stante corpore male
disposito si occurrat aer multum calidus in cor
pore raro vel exercitium laboriosum forte cor-
poreum vel animale resolutiuum: vel qđ corpꝰ
debeat transire per loca paludosa concaua vel
per loca al's putrida vel in quibꝰ fit exsufflatio
aeris pestiferi: vt recitat Aristo. in lib. de causis
⁊ proprietatibus elementorū ꝙ tempore regis

Nota historiam.

Philippi visi sunt duo serpẽtes q̃ inspirabant
ad duos colles ꝯsus athenas: ⁊ oẽs illac trans
eũtes veneno interficiebãtur. Si ergo corpus
trãsiens fuerit paratum ad nocumẽta nõ tm̃ p
loca silr̃a: sed etiam ferẽtia vel aliquo mõ putri
da: põt tũc medic⁹ ꝑnosticari de casu in malas
cordis dispõnes: vt trãseundo etiam p loca vbi
apiũtur putei al's multo tp̄e clausi. nã illac trãs
eũtes sepe moriũtur ꝑpter malos vapores ele-
uatos. ¶ Si etiã corpus fuerit paratuꝫ ꝑpter
multitudinẽ humoꝝ ⁊ opplõnẽ ad ꝑfocatiões
⁊ succedat aer multum frigidus vel ventus bo-
realis: potest ꝑnosticari de silr̃ibus dispositioni
bus futuris: maxime stante cordis debilitate: ⁊
ita ex morsu venenosorũ aĩaliũ ⁊ ex omni occur
su causaꝝ extrinsecaꝝ: de q̃bus supra potest fie-
ri ꝑnosticũ argumẽtũ sup̄ tales dispõnes: ⁊ silr̃
stãte nocumẽto sensibili in pulmone siue cere-
bro vel epate cũ debilitate cordis vel forti sen-
sibilitate pot p modos supradictos fieri ꝑno-
sticũ ad dictas dispõnes. ¶ Sꝫ spãlr̃ cõtrahen
do ad syncopim. Signa ꝑnostica syncopis pro
xime sunt cũ incipit pulsus maxime sensibiliter
minui: ꝑcipue si ꝑmum fuerat diuersus: ⁊ fit se-
cũdo mutatio coloris ex liuido ad citrinum: et
3° palpebre decidũt ⁊ fit debilitas in motu ocu
lorũ cum apparitione imaginationum in visu:
⁊ fit aliqualis irroratio sup̄ membra: ⁊ fit mala
figura sustẽtãdi caput: q: .s. fit colli inclinatio
ad diuersas partes: ⁊ aliqñ cõiungitur nausea.
Ista sunt signa nũcia ꝑxime syncopis: ⁊ maxĩe
cũ membra extrema: ⁊ aliqñ totũ infrigidatur.
Propterea dicit Aui. in fine capituli de egritu-
dinibus cordis: q̃ vidit cõgelatum loqui: ⁊ iã
moriebatur cũ sudore ⁊ aliqñ sine sudore. Dicit
Gen. ⁊ bene ꝙ per cõgelationẽ hic nõ intelligi
tur ꝯgelatio ab extrinseco ab aere frigido: qm̃
in tali nõ fit apparẽtia sudoris: sed ꝯgelationẽ
ab intrinseco. i. conuersionem spũum ad cor: vñ
mẽbra extrema infrigidant̃: ⁊ tũc debilitata cõ
tentiua mẽbroꝝ exterioꝝ humiditate aliquali
aspersa sup̄ mẽbra extrinseca vel apud cutẽ illa
humiditas p poros resudat: ⁊ sic fit quedã frigi
de irrorationis apparẽtia ꝑpter subtractionẽ
spũum ad interiora: ⁊ p eandẽ radicẽ ẽt fit colo
ris mutatio ad viriditatẽ subtractis spiritib⁹ ⁊
sanguine ab exterioribus ad interiora: lꝫ dicat
Gẽ. ẽt facta retractiõe spũuꝫ ad cor fit ebullitio
quedam q̃ ad cutim veniens manifestat illũ co
lorem: fit ẽt aliqualis agitatio: ⁊ ideo facto flu
xu humoꝝ ad os stomaci sepe incidũt nauseã: ⁊
ideo post flõiam etiã si nõ fuerit superflua: ita
vt sequatur debilitas essentialis: sed tm̃ ex com
motione facta in humoribus per flõiam: ⁊ his
agitatis fit tremor oris stomaci: ⁊ aliqñ sinco-
pis vicinitate cordis: ⁊ maxime hoc cõtingit in
prima flõia ꝑpter incõsuetudinem. ¶ Aliqñ tñ
flõia est adeo excessiua quã intẽdũt aliquotiẽs
medici ad infrigidandum vt in synocha vel in
dolore acutissimo: q̃ faciunt flõiam vsq; ad sin
copim: nam euacuato sanguine infrigidatur to
tum sicut ipsius presentia corpus calefiebat: et
cum hoc per flobothomiam euacuato sanguine
fit attractio aeris frigidi per poros membrorũ
ne detur vacuum: cum ergo fiunt hec accidẽtia
dicta est signum proxime sincopis: ⁊ tunc medi
cus debet intendere releuationi ne cadat in for
malem sincopim: licet aliqui admittant forma-
liter sincopim: ⁊ non tantum hoc inspiciendum
est in flobothomijs sed etiam in doloribus in-
trinsecis: siue contingat etiam in principijs pa
roxismorum: vel in statu oportet medicum ita
hoc habere menti: vt preueniat ne cadat in sin-
copim cum his de quibus infra.

De signis syncopis.

¶ Signa aũt pronostica ad bonum in tremore
cordis vel in sincopi sunt hec que contingũt ex
malitia complexionis tantum non confirmata
precipue ex causis primitiuis. verbi gratia. ex
subito occursu ad aerem calidum vel ex subita
ira vel tristitia: nam cum contingunt ab his cõ
muniter faciliter releuantur: vel etiam si fiant
ex fumis malis: non tamen simplr̃ venenosis vn
de dicit Gale. 2ª affo. in commento affo. quarti.
Quicunq; soluuntur fortiter ⁊c. vbi dixit in cõ-
mento ꝙ vidit infirmũ in balneo qui incidit in
syncopim: q: balneũ erat paratũ ex lignis ma-
lis fetidis: sed fuit releuatus presto: vñ nõ fuit
sine manifesta occasione syncopizatus: et hoc
est verũ de causis ꝑmitiuis excepta cã veneno-
sa siue sumpta per interi⁹ loco cibi ⁊ potus: vel
ex parte attractionis per anhelitũ ex aere vene
noso vel vaporibus a materia venenosa resolu
tis: vñ talia venena aliquotiẽs ita corrumpũt
temperamentũ spũs vitalis in corde ꝙ nõ suffi
ciat cor amplius ex sanguine mediante tempe-
ramento spũs vitalis alios spũs generare vita
les: et sic non potest fieri eleuatio a syncopi.

De signis pnosticis ad bonum

Nota hystoriam.

¶ Aliud ꝑnosticum. saltus vel tremor ⁊ synco
pis cõtingentes p cõitatem a cã corporali vt a
nocumento membroꝝ vicinantium nisi tale no
cumentum sit fixũ permanens: vt est de vlcere
pulmonis vel aliquo simili: tunc dispositiones
tales satis facile curantur. nam curantur per re
motionem nocumentorum communicantium.
verbi gratia. si ex ieiunio contingat.
¶ Ex aduerso signa pronostica ad maluꝫ in tre
more cordis vel in syncopi sunt quod oĩs egri
tudo cordis confirmata vt multum terminatur
ad malum: et non confirmata dicit Auicen. est
difficilis cure. Specialius etiam dicit Serap.
contrahendo ad egritudines per essentiam cor
dis quod egritudines compositionales vel so-
lute continuitatis cordis terminantur ad ma-
lum vel non recipiunt curam egritudines etiã
instrumentales vt sunt oppilatiue per essentiã
in ipso corde vel ex humiditate contenta in ca-
psula cordis. Item apostemata omnia ducunt
ad mortem: ⁊ in corde ⁊ in capsula eius. Nam in
corde cũ incipiunt subito interficiũt: ꝑcipue si
calida fuerit colerica vel sanguinea frĩda non
transeunt diẽ in corde: lꝫ Aui. videat̃ velle ꝙ añ
cõfirmationeꝫ apostematis qñ est in fieri: q̃uis
sit ꝭm inceptionem pernitiei ⁊ raro curet̃: tñ ali
quando curatur: lꝫ aliqualiter vt supra dictum
est quidam velint quod cor non possit vere apo
stemari: vt etiam ego tenui: et non sequitur: cor
potest nutriri: ergo potest apostemari. argumẽ-
tum non valet: dicit Cõciliator ⁊ bene. Et ratio
est. nam Auic. ponens causas apatum secunda
primi dixit declarãdo ꝙ apostema est morb⁹ cõ
positus declarãs modũ solute continuitatis di
xit: si subingreditur materia in partes membri
dilatat ⁊ facit solutionẽ modo q̃uis cor nutria
tur: p hoc tñ ꝙ est ꝑncipalius mẽbrũ: ⁊ maxime

De signis pnosticis ad malũ

Nota

forte ipm ꝓhibet in substātiā ei⁹ penetrare materiā: qꝛ in ipam penetrat ꝑternaturalr: ⁊ sic soluitꝭ difficultas sup̄ tacta. ¶ Aliō sigᵐ ꝓnosticū ad mortē dicit Aui. in fine capl'i de tremore cordis post egritudines: ⁊ habet nauseā: ⁊ euomit coleram plurimā ⁊ nō remouetꝭ nausea est malum ⁊ indicat spasmū in stomaco: pꝫ: qm̄ si esset egritudo stomaci mālis remoueretꝭ nausea per vomitum colere. si ergo nō remoueatꝭ significat spasmū siccū: marie qꝛ succedit post alias egritudines sup. diuturnas: ⁊ ꝓinde tremor tūc cōtingēs ꝑ viā cōicationis fit incurabilis: qꝛ cā vt spasmus siccus cuius compassiōe tremit cor vtplm est incurabilis: vel significat spasmū stomaci. i. singultū q̄ est, sicut est spasmus stomaci: qm̄ significatꝭ ꝙ talis mā colerica est imbibita itra poros sb̄e stomaci: ⁊ sic est malū: qꝛ cōseruabitꝭ tremor. ¶ Aliō sigᵐ ad mortē: si ad tremorē diuturnū ⁊ cōtinuum succedat syncopis significat mortē: qm̄ declaratꝭ ꝙ causa q̄ faciebat tremorē nūc completum efficit nocumētū. ¶ Signū etiā ꝓnosticū ad mortem sunt apāta in capsula cordis: qꝛ si nō interficiūt subito saltē in ꝓcessu ducēdo ad arefactionē ⁊ ethicā: ⁊ ita etiā si ex multitudine sanguis circa cor vel in cōcauitatib⁹ ei⁹ si fiunt tremores vel syncopes: lꝫ ꝑ 2° ⁊ idē Ra. 7° cōti. Nam q̄sqꝫ eorū vidit iuuenes patiētes tremores cordis singulo anno in vere ⁊ factis flōmijs aliq̄bus annis ⁊ attenuata dieta cōualuerūt: nullus tn̄ eoꝝ vt dicūt peruenit ad senium. ¶ Aliō signū prime mortis in certo casu: ⁊ est Aui. in fine signorū egritudinū cordis referēs de mēte antiquoꝝ dixit. Et dixerūt q̄dā: ⁊ qn̄ accidit in corde vlcus: et ibi sumit vlcus improprie pro vlcere. s. ꝑ ꝑforatione a cā ꝓmitiua: ⁊ currit ex nare sinistra sanguis moritꝭ patiēs: ⁊ signū eius est dolor in loco mamillari sinistro: signū est satis clarum. Nam vulnere in corde facto ꝑ compassionē cerebrū compatitur ⁊ maxime pars sinistra ꝓpter directionē: vñ debilitatꝭ cōtētiua vasorū: ⁊ sic distillat sanguis ꝑ narē sinistram ⁊ moritꝭ. ¶ Signum etiam proxime mortis est cū fit syncopis: ⁊ vbi ꝓus manifestantur accidētia supradicta ⁊ difficillime releuatur: ⁊ si pur aliqualiter releuatꝭ facile incidit in silem dispōnem: ⁊ ita si fortiter, aut frequēter sine manifesta occasione incidūt moriūtur precipue qn̄ caput sustētare nequeūt: ⁊ tales cum sunt proximi morti eleuāt caput ꝓpter conatum q̄ fit a virtute: vel qꝛ iam eis apparet marie indigētia aspirationis ⁊ aeris attractionis: ⁊ tūc moriuntur: nō virtute cor cōstringēte: sed grauitate partium cordis ipse partes coincidunt: vñ vltima systoles cordis nō fit principaliter a virtute. Et hoc signum est snīa Hip. 2ª particula cum dixit. Quicunqꝫ exsoluuntur frequenter ⁊ velociter sine occasione manifesta ⁊c.

De alio ꝓnostico ad mortem.

Nota hꝭ stomacu.

De alio ꝓnostico ad mortem.

De alio signo ad mortem.

De alio signo proxime morti.

De alio signo proxime morti.

De signis demōstratiuis generis.

¶ Signa demōstratiua generis sunt ex se nota vt qn̄ est saltus vel tremor vel syncopis. Sigᵐ tn̄ commune tremoris cordis est diuersitas in pulsu dicit Auer. quarto colliger capitulo 2° in ꝓn°. Signum quidem promptum ad significandum sup. complexionem cordis siue egritudinē eius est pulsus ⁊ post istud est anhelitus. Et. A. in ꝓn° capituli de signis tremoris dixit. Omnē cordis tremorem significatꝭ pulsus diuersus trāsiens terminum in diuersitate sensu percepta in magnitudine ⁊ paruitate velocitate ⁊ tarditate raritate ⁊ frequentia. Nam per hoc qō cor tremit alligatis arterijs que ad ipsum cor originantur consequenter fit in pulsu diuersitas: sed forte talis diuersitas non semꝑ ē trāsiens terminum vt in iectigatione saltu vel pulsu. Naꝫ licet semper fit diuersitas pulsus in eis: tn̄ quia tales dispositiones fiunt a causa minus ledēte: ideo non semper fit in eis diuersitas trāsiens terminum. Et si queratur: quare non dixit hunc pulsum esse tremulum: dicit Gen. qꝛ ipm dedit intelligi per diuersitatem transeuntem terminū in diuersitate: potest tn̄ dici ꝙ nō semper seq̄tur in arterijs pulsus tremulus: qꝛ arterie nō semꝑ pulsant ꝯm dispositionē cordis: sed ꝯm ꝓpriā necessitatē earū. vt notauit Aui. 2ª ꝓmi. summa de pulsibus: de homīe cuius pulsus lateris dextri est sicut calide complxonis: ⁊ pulsus sinistri sicut pulsus frigide compl'onis. Uel etiam qꝛ forte in arterijs nō est tanta virtutis cōstātia que sufficiat ad facere posse pulsuꝫ tremulum. ⁊ tn̄ tanta virtutis cōstantia in corde reperitur ꝙ sufficit ad ipm faciendū diuersuꝫ. Dixit Aui. est dico diuersitas in pulsu sensu ꝑcepta in magnitudine ⁊ paruitate: ⁊ ideo transit terminum in diuersitate. i. ⁊ est diuersus nō cū ordine: ⁊ sic transit terminū: exempli gratia. vbi cor: ⁊ vbi arteria eleuabitur certo gradu eleuationis vsqꝫ ad. a. terminum: in scd̄a eleuatione eleuatur ad. b. supra. a. terminū: ⁊ in 3ª vsqꝫ ad c. supra. b. vel in ꝑuitate vbi ad certum terminum cōstringebatur si tm̄ per tertiam eleuationem eleuatur supra scd̄m terminū per quātum eleuabatꝭ a scd̄o sup̄ primū iste pulsus est diuersus: sed cū ordine: sed vbi illa eleuatio nō fit taliter gradata: tunc est diuersus inordinatus: ⁊ maxime si fit quies interposita vbi expectatur motus fiat quies: fit g̊ talis diuersitas ex oppsisione ꝓpter virtutem inequaliter eleuare ⁊ cōstringere cor: vel ex inobediētia instrumēti vel ex virtutis debilitate etiam ꝑ causas alibi notas: ⁊ sic corespōdenter dicendū est de diuersitate in anhelitu. ¶ Sed signa magis specialia ponendo dicatꝭ ꝙ si fuerit ex mala cōplexiōe calida preter naturā cū materia ꝑcipitur caliditas cū extēsione cū magnitudine pulsus vel saltem cum velocitate. Nam si fuerit materia sanguinea stat inflāmatio ⁊ velocitas ⁊ magnitudo pulsus. Et dicit Aui. ꝙ hec apparent in alia hora q̄ꝫ tremoris cordis ⁊ ꝙ iuuātur coitu: q̄si innuat ꝙ in hora tremoris cordis a cā sanguinea nō fit magnitudo in pulsu ꝓpter virtutis debilitatem tunc ad magnitudinē ꝑficiendam ex oppressiōe ei⁹: lꝫ fiat velocitas: ⁊ cā est nota. ¶ Et si fuerit mala complexio materialis humida non calida: dicit Auic. ꝙ percipitur ac si cor nataret in humido simul cum vehemētia leuitatis in pulsu etiam sensibili. Et si fuerit sicca declaratur ex duritie pulsus ⁊ siccitate eius: et cum humore melancolico stat tristitia ⁊ sollicitudo ⁊ memorantur de preteritꝭ al's gestis cuꝫ tristitia. ¶ Si ex materia colerica: quod raro est eueniens: sunt accidentia sibi proportionata ⁊ sunt egritudines sequentes colerice et vehementia inflammationis cum siti ⁊c. ¶ Et si fuerit materia ventosa pura ledens significat

De signis spālib⁹.

eam velocitas resolōnis eius ⁊ paucitas diuer
sitatis in pulsu eius. ¶ Et si fuerit apostemans
materia saltē in capsula cordis significat diuer
sitas incredibilis ipsius pulsus ⁊ anhelitus.
¶ Et si fuerit apostema calidū facit apparere
in pulsu diuersitatem mirabilem nō cōsuetam
⁊ magnificant inflammationē in corpore: dicit
Aui. ⁊ ꝓprie in partibus membrorum anhelit⁹
⁊ anhelans: q̄uis attrahat maximum aerem ⁊
frigidissimum: tñ apparet quasi cōtinuo priua
tus anhelitu vt sit in via quasi suffocationis: ⁊
seq̄tur ad ipsum syncopis successiua. Et eandē
fere sniam posuit Ra. 7° cōtinentis: ⁊ addit. A.
⁊ est notabile dictum. Et nō oportet vt expecte
tur in cognitione dispositiōis apostematū cor
dis calidorum vel sup. capsule id qđ est ex duri
tie instrumēti pulsus ſm qđ currit consuetudo
de expectatione in alijs q̄ sunt similia eis: ⁊ ad
ducit rōnem dicēs. Apostema eñ non ita adue
nit cordi vt p ipm induret pulsus: immo inter
ficit ante id. ¶ Et si causa fuerit debilitas in vir
tute vel a natura contracta vel ex tempore si
gnificāt excessus complōnales vel malitie com
plōnales: vt plurimū p̄cipue thoracis ⁊ incoeq̄
litas ipsius ad reliqua membra. Ista partim
sunt manifesta: ⁊ declarātur ꝓpter id qđ preces
serunt cause debilitātes soluētes virtutem vel
extinguentes vt ex longis egritudinibus vł ex
venis: ⁊ vltra hoc qđ ab omni facili causa incur
rūt has dispōnes dictas: etiam quādo dicte dis
positiones non sunt continue in tempore quie
tis opationes pulsus sunt debiles ⁊ parui fiūt
pulsus ⁊ inequales sepe cum quasi defectu ani
mositatis. ¶ Si etiam fuerit a debilitate vł ni
mia subtilitate spiritus cadit omnis diuersi
tas in pulsu preter eam q̄ est in fortitudine ⁊ de
bilitate: q2 semp est debilis: ⁊ aliquādo per co
natum facit vnam impressionem fortem ⁊ post
ea alia talis non seq̄tur: ⁊ precesserunt cause de
bilitantes vt dictum est. ¶ Si he dispositiōes
fuerint a causis p̄mitiuis manifestantur ex pre
cessione causarum primitiuarum. ¶ Si a v̄mi
bus manifestātur ex precessione aliaꝝ causarū
p̄mitiuaꝝ simul cū pdictione ⁊ reliq̄s dicēdis in
ca° de vermibus maximū. vt dicū ꝙ minuuntur
accītia post cibū assumptū. ¶ Si ex sensibili
tate oris stomaci vel cordis declarat̄ ex fortitu
dine pulsus cū valitudine aliaꝝ opationū: ⁊ ex
facili casu ex qualibet leui causa in talē dispō
nem: ⁊ etiā facili releuatiōe ⁊ ex sensibilitate ni
mia ꝓprie cordis: dixit Aui. ⁊ fortitudo pulsus
⁊ magnitudo ipsius stāt significationes prime.
¶ Et si fuerit a cōitate membroꝝ sunt signa le
sionis alioꝝ mēbroꝝ. ¶ Si a febribus sunt sig^a
febriū. ¶ Si a crisi sunt signa crisis. ¶ Si a do
lore in toto dolor in toto extat. ¶ Si a pticula
ri extat dolor in particulari. ¶ Sed h̄ vnū no
tate p cōi significatione tremoris ⁊ syncopis. s.
ꝙ illa signa q̄ sunt signa tremoris illa eadē vel
ꝓportionalia si fortia fiāt sunt signa syncopis
nam si certus dolor oris stomaci facit ad tremo
rem si intēdat̄ ⁊ fortior fiat adducit ad syncopi
⁊ istū cañ. notauit Aui in p̄n° de signis synco
pis cū dixit: signa significātia causas syncopis ⁊
dolores eius ꝓportionalia sunt signis p̄dictis
tremoris cordis. Nā si ipsa sunt debilia sūt tre
moris cordis sup. signa: ⁊ qñ sunt fortiora sunt

Nota bñ.

syncopis sup. signa. Et addit: ⁊ quādo plurimū
fiūt vehementiora sunt mortis subite supple si
gna. Et ita per signa certe malitie si sunt ducen
tia ad tremorem per eadem si intendātur signi
ficabimus supra syncopim: ⁊ tandem si fortius
intendantur supra mortem festinam si sint pre
seruanda: ⁊ istum cañ. bene notate. Et sic est si
nis de signis.

Cura.

Circa quartū. s. de cura sunt quatuor
sciēda. Primo ponenda sunt quedā ge
neralia. 2° est ordinanda dieta ⁊ in casu tremo
ris ⁊ in syncopi: differunt tamen vt videtur. 3°
ponetur cura p̄° generalis ipsarum dispositio
num: ⁊ vbi fit tremor ex specialibus causis: ⁊ syn
copis: etiam occurrendum particulariter erit
cum appropriatis. 4° videndum erit de q̄bus
dam confortantibus ⁊ remouentibus comple
xionem inductam: ponentur etiam quedam sin
gulares descriptiones ⁊ confortantium ⁊ soluē
tium ab illustribus medicinis approbate.
¶ Circa p̄^m: qm̄ cor est primum ⁊ radix aliorum
ponit Aui. cañ. in cura obseruandum. s. oportet
vt sit velox studium in medicinis in curatione
cordis. ita vt adiuuetur absq3 errore vltime. si
ne velim euacuare ex eo humorem siue permu
tare eius complōnem. i. op3 vt sit velox studiū
in curatione malarum dispositionum cordis:
ita tñ vt nō fiat error in curationibus dispōnū
cordis non debite curando: non eñ potest cor
rigi talis error: ⁊ si committitur error in alijs
membris corrigibilis est in v̄tute cordis: debet
tamen fieri velox talis remotio malarum dispo
sitionum cordis: qm̄ cum non sunt confirmate
possunt curari: sed cōfirmate non recipiunt cu
rationem: vt fuit supra dictum in signis. ¶ Se
cundus cañ. communis tremori ⁊ syncopi est ꝙ
medicum semper oportet intēdere siue euacuā
do siue alterando quomodolibet occurrēdo in
firmo cum cordialibus ⁊ confortatiuis cordis:
qm̄ si medicine alteratiue vel curatiue occur
rant cordi sine cordialitate ipsum cor ledūt. nā
euacuatiue vt plurimum nocent cordi: ⁊ etiam
alteratiue nisi participent virtute cordiali. est
etiam necessaria immixtio cordialium ad defe
rendum alias medicinas ad cor que non sunt
cordiales.
¶ Ut igitur intelligatur que sunt medicie cor
diales ⁊ quot modis dicitur medicina cordia
lis. est attendēdum ſm doctrinam ipsius Aui.
in de viribus cordis ca° 9° ꝙ septem modis ꝓ
prie vna medicina dicitur cordialis.
¶ Uno modo: q2 spiritus restauratiua ⁊ nutri
tiua: ⁊ hoc modo vinum inter cetera ponit ma
xime cordiale: vt vult etiam Aui. 2^a primi sum
ma de pulsibus: ⁊ etiam. xi. tertij in cura synco
pis. Nam est facillime restauratiuum spirituū
⁊ hoc modo aqua carnis: non brodium carnis
vt quidam existimant: sed de aqua carnis quā
ordinauit Aui. in capitulo de cholirica passio
ne facta decoctione carnium ⁊ expressione hu
midi ipsarum carnium: illud expressum dicitur
aqua carnis: ⁊ talia sunt necessaria in restaura
tione. ¶ Et hic nota ꝙ qñ esset syncopis vel tre
mor ex resolōne vt humidi membralis vt ex fa
me: tunc aqua carnis: dicit Aui. deberet esse ex
carne solidioris substantie vt ex carne ouis bi
dentis vel castrati vel hedi: vbi si foret ex spiri

Septē modis dr alii q̄ medicīa cordialis.

tuum subtilitate et raritate corporis facta re-
solõne ꝓpter subtilitatē vel exercitium vel coi
tū ⁊c. Aqua carnis esset melior ex auibus appro
No. bene. priatis cōuenientibus vt perdicibus fasianis et
alijs auibus montanis. Uñ nota ꝙ talis aqua
carnis in multis casibus est cōuenientissima in
tremore ⁊ syncopi. Primo vbi est indigentia re-
staurationis: vt. s. qñ vinū nō pōt tute dari vt si
sit syncopis ex acuitate colere fluētis ad os sto-
maci vel in febre q̄libet acuta vehemēter vel ex
ira vel ex lesione capitis vel in abominātibus
ipm̄ talijs causis multū inflāmātibus: tūc ꝓ re
stauratiuo cōueniret aqua carnis qñ nō conue
niret vinū: tñ qñ est indigētia ad subito restau
rādum ponat aliq̄d vini cum aqua carnis nisi
esset corpori venenū ꝓpter citiorem restaura-
tionē: vñ citius releuabit. ℭ Scdo mō dr̄ me-
dicina cordialis: qꝛ illustrās ⁊ clarificās spūm.
⁊ sic margarite albe ꝑforate ⁊ nō ꝑforate: siricū
cruduz quadā sua ꝓprietate illustrat spūm: et
ipsius vsus est vt subtilissime incidat: qꝛ nō pt
reduci in puluerem nisi comburat: sꝫ in combu-
stione aliqñ ꝑditur virtus. Et dicit Aui. in de vi
ribus cordis: qđ etiā notabiliter restaurat vir-
tutem naturalem: ita quod ponitur inter me-
dicinas impinguātes confortādo virtutem
naturalē: ⁊ ita vꝫ in oꝑationibus aīalibꝰ cōfor
tādo virtutē aīalē: vñ bonā efficit memoriā. Et
dicit Rosariꝰ anglicus ꝙ etiā a ꝓꝑetate educit
humorē melencolicū de capsula cordis. ℭ Ter-
tio mō medicina dicitur cordialis: ideo sic dici
tur: qꝛ ꝑ suā naturā ꝯgregat aliqualiter subam
spūs ⁊ cordis: ⁊ sic ꝓhibet resolõnem facilem a
cā resoluente: ⁊ sic karabe terra sigillata ⁊ em-
blici sunt ad hanc intētionem in corpore para-
to resolutioni spūum ⁊ in raritate cōpositionis
cordis tales medicine sunt necessarie. ℭ Quar-
to mō dr̄ medicina cordialis: qꝛ delectatiõe sua
est amica cordi ⁊ spiritibus: ⁊ sic oīs medicina
dulcis ⁊ odorifera dr̄ cordialis ab Aui. in de vi-
ribus cordis: vnde dixit ꝙ duaꝝ medicinaꝝ eq̄-
lium in virtute dulcior ⁊ aromatica magis effi
caciorís est iuuamenti. Nā appetitus inclinat
ad res q̄ sunt obiecta ei ꝯueniētia: ⁊ sic aroma-
ticum appetitur a virtute aīali: sicut dulce a nā
li: vñ cōcludit ꝙ vbi egemus restauratiõe spūs
demus aromatica: ⁊ vbi est indigētia restaura-
tionis nutrimēti maior dꝫ esse consideratio ad
rē vt est dulcis: qꝛ talis ē suba spissa grossa apta
cōuerti in subam humoralem. Oīs ergo aroma-
tica medicina dr̄ cordialis: vt ēt dicit Aui. xj. ter
tij in canonibus vl̄ibus tremoris cordis dixit.
Et ad vltimū omnis medicina odorifera est cor
dialis. ℭ Quinto modo dicitur medicina cor-
dialis: qꝛ per virtutem suam est alteratiua vel
viuificatiua confortando per qualitates mani
festas: vel imprimendo ad remotionez male cō
plexionis contrarie. Nam hoc modo medicīe tē
perate videntur aliquo modo cordiales ꝑ qua-
litates manifestas viuificantes: qꝛ assimilātur
qualitatiue toti cōplexioni humane ⁊ eis corre
spondet temperamentum quasi tale graduale
quale in cuti: quedam tamen dicuntur alteran
tes: ⁊ ad contrarium ducentes ⁊ cum quadā sua
proprietate confortant: ⁊ sic quedam sua calidi
tate sunt cordiales quedam sua frigiditate: qꝛ
hꝫ a proprietate respiciant cor ⁊ non aliud mem

brum: tamen postea alterant vt est doronicum
medicina singularis in calidis contra venena
frigida crocus ⁊ ambra ⁊ cassial. cinamonum li
gnum al. muscus precipue ⁊ mellissa. ℭ De tem
peratis in manifestis qualitatibus sunt buglo
sa borago ⁊ aurum: licet parum declinent ad ca
liditatem: terra sigillata etiam in actiuis qua-
litatibus est temperata: licet ad siccum decliet
quedam imprimunt conuertendo ad frigidita-
tem vt argentum rosa sandali camphora et ne-
nufar precipue spodium ⁊ multe similes. Que-
dam etiam manifeste iuuant ⁊ dicuntur tyria-
cales aliquo modo ⁊ per manifestam qualita-
tem vt incisiue medicine in tremore vel sincopi
ex opilatione a materia grossa: vt aqua raffani
oxymel ⁊ huiusmodi. ℭ Et quedaz sexto modo
dicuntur cordiales: quoniam euacuant depu-
rando humorē melencolicū a corpore vel mūdi
ficando: ⁊ aliqñ materiā corpori nocentem eua
cuando: ⁊ sic succus ros. euacuando colerā a cor
de est cordialis: ⁊ mirabolani indi euacuando
melencoliam dicunt cordiales: ⁊ agaricus edu
cendo humorem melencolicū ⁊ flāticū ex corde:
immo agaricus dicit Aui. est medicina contra
omne venenū: ⁊ melissa etiā hꝫ aliquā vim ele-
ctiue soluēdi. Uñ in caplo de melissa dicit Aui.
ꝙ melissa hꝫ a ꝓprietate soluendi vaporem me
lencolicum ex corde ⁊ spiritibus vitalibꝰ: ita ꝙ
non ex alijs membris. ℭ Septimo mō dicit ali
qua medicina cordialis que sua proprietate oc
culta tm̄ ⁊ non aliqua manifesta qualitate effi-
cit quandā cōfortationem in corde. vñ talis di
citur medicina cōfortatiua cordis que per eius
virtutem ita disponit substantiā cordis ⁊ spiri
tuum ꝙ cōfortat: ita vt nō ledat a nocētibus: et
sic est hyacintus: ⁊ semina citri que declināt ad
siccum: sed hyacintus est tēperate cōplexionis:
vnde hyacinto ad frigidū ⁊ buglossa possumus
audacter vti in omni dispōne cordis: hyacintꝰ
letificat: ⁊ cōfortat a ꝓprietate tentus in ore et
in potu datus absq̄ hoc ꝙ calor natural in euz
agat aliter actuando: sed tm̄modo imprimit in
situ ⁊ in accidētibꝰ suis accidentalibus. verbi
gratia. qꝛ calesit cū interius sumit ⁊ cōuertit a
virtute cū sanguie versus cor: etiā qꝛ caliditas
facit id qđ occultū est manifestari sicut videmꝰ
in ambra ⁊ karabe. Nam si ponant ad paleas ⁊
non trahunt paleas confricantur parum post-
ea trahunt: quia virtus latēs aliquo modo ma
nifestatur per caliditatem et vocantur conse-
quenter tales medicine tyriacales. Nam om-
nes cordiales medicine debent recte dici tyria-
cales: sed non econtra: quoniam ille que valēt
ad retinendum medicinas cordiales ne corrum
pantur vt opium dicuntur tyriacales: tamē nō
proprie cordiales. Hoc declarat Genti. in que-
stione vtrum coriandrum sit medicina cordia-
lis sicut etiam tyriaca hoc modo est tyriacalis
bezartica et nō cordialis. Nam dicit Gal. quin
to de simplici medicina: et Auerro. etiam quin-
to colliget quod tyriaca est medicina media in-
ter medicinas et venena. Nam prohibet no-
cumentum venenosorum cōmunicari cordi: im
mo expellit a corde si fuerit in dispositione ve-
nenositatis: et tamen si exhibeatur cordi sano
nocet. Unde videntur innuere quod non cōfor
tat cor sanum: immo expresse dicit Auic. in scda

Nota de Yachinto.

parte prime partis practice canticoꝝ textu cō/
men. 52. ꝙ q̄ vtũtur frequēter eis. s. talibus be/
zarticis incurrũt inde nocumētũ. Et idē Auer.
in cōmēto dixit de talibus loq̄ns. Sũt ergo he
medicine f̄m hoc de genere medicinarum necā/

Not. bene.

tium. Et ex hoc seq̄tur ꝙ cum puenerit in corpo
ribus sanoꝝ faciēt in eis q̄d facerent medicine
necātes ⁊ venenose. Addit. cōferũt tñ nihilomi/
nus corpibus in q̄bus medicine necātes predi/
cte iam sunt operate: Et hoc q̄dē intellexit cum
dixit: ⁊ ideo q̄ frequēter vtit̄ eis incurrit inde
nocumētũ: ⁊ ita non est medicina ꝓprie cordia
lis. Sed bñ difficile est intelligere q̄ñ defen/
dat cor a venenis nisi cōfortat ip̄m ⁊ expellit ve
nena a corde: tñ possumus imaginari ꝙ ꝑ suam
assistetiā cordi: etiā nullā qualitatē imprimen/
do in cor possit defendere cor ab impressiōe ve/
nenosoꝝ: sicut amicus armatus assistēs amico
posset eum defendere ab inimico nihil positiue
imprimēdo in amicum: lꝫ dixerit Auer. 5° colli/
get ꝙ iste medicine cũ est in corpore venenosa
dispō: tũc dāt corpori vnā virtutē q̄ est contra/
ria virtuti veneni: ⁊ sic curat̄ venenũ quasi per
accidēs: lꝫ velit ꝙ in corpore sano non dent sibi
talem virtutē: immo addidit: q̄ñ eas comedit
homo sanus sunt sicut venenũ exceptis granis
citri ⁊ his silibus vt terra sigillata q̄ tantumva
let ꝙ nō cessat facere vomitũ in venenatis do/
nec expellat̄ venenũ: vt vult Aui. 6ª quarti.

Alio mō ab istis aliq̄ medicīa ꝑt dici cordialis.

¶ Preter istos tñ modos positos ab Aui. etiā ꝑ
alios modos dicit̄ aliqua medicīa cordialis ali
quotiēs ab auctorib⁹ q̄ñ medicina ꝓhibet ele/
uationē vaporis a veneno ne cordi cōicet̄ cum
cōplexiōne sua frigida ⁊ stiptica ⁊ ꝓprietate quam
habet ad venenũ: vt est terra sigillata q̄ ꝓhibet
hoc mō ꝓpter stipticitatē vaporē veneni eleua
ri: ⁊ ita bolus armenus in pestilētia plurimum
laudat̄ ꝓhibendo cōicari fumos venenosos ad
cor ⁊ ꝓhibēdo putrefactionē humorũ ⁊ ebulli/
tionē cũ friditate ⁊ siccitate. Largius etiā dicit̄
aliquotiēs medicina cordialis: q̄z repmit acui/
tatē veneni inspissando ⁊ inuiscando cum vapo
ribus venenosis se commiscendo ne fiant imp̄s
siui cum sua malitia: ⁊ hoc modo butyrum ⁊ re
liqua vnctuosa sunt ad hāc intentionem q̄bus
communiter vtimur in p̄n° venenorum sumpto
rum ad istam intentionem ⁊ ad debilitandum
contentiuam stomaci ad facilius vomēdum:

de pª intē tione curatiua.

¶ His expeditis q̄z in omni tremore ⁊ syncopi
Prima intentio est cũ medicinis cordialibus ⁊
in medicinis ⁊ in dieta. Primo venio ad dietaꝫ
q̄ q̄si eq̄lis est ī tremore ⁊ syncopi. ⁊ q̄m̄cũ de syn
copi ē p̄mo dicebat. A. ī cura syncopis ꝙ patiēs
syncopim: q̄ñq̄ꝫ est ī syncopi. i. ī poxismo actuali
et q̄ñq̄ꝫ est in eo ꝙ inter syncopim ⁊ sanitatē. i.
in dispōne proxima ad syncopim: ⁊ illa pōt esse
fortis tremor añs vel lippotomia. Et q̄ñq̄ꝫ est in
leui paroxismo syncopis. i. in declinatione syn
copis. Cum igitur est in dispōne antecedēte si/
bi debetur dieta que debet̄ tremori q̄ est dieta
preseruatiua a syncopi. Similiter quasi debet̄
cum est in declinatione syncopis. nā in istis tē
poribus vltra dietam forte conueniet flōmia ⁊
alie euacuationes vbi in formali paroxismo nō
sic. Ideo prius ponetur modus releuandi a syn
copi cuꝫ est in paroxismo deinde ponetur dieta
de tremore ⁊ saltu. ¶ In homine ergo syncopi/
zante vel parato syncopizare est regula ꝙ semꝑ
afferat secum aliq̄d cordiale pro frequenti odo/
ramine: vt pomũ cordiale ad viuificandũ sp̄m
et secum etiā hoc habeat medicus vt offerat in
firmo. Et iste cañ. positus est ab Aui. in cura vñ
tremoris cordis: q̄z etiā in illo casu valet: sed ꝑ
cipue tunc cum est timor de casu in syncopi.

In paroxismo syncopis tres sũt hñde intẽtiones curatiue.

¶ Q̄ñ igitur est in paroxismo tres sunt princi/
pales intentiones saltem in executione ordinē
habentes. Prima est ꝓhibitio resolutionis spi/
rituum paucoꝝ qui in ambitu toti⁹ remāserũt.
Scd̄a stat in regeneratione spirituũ ⁊ conforta
tione virtutis. Tertia cōsequenter cōplet̄ cum
euigilantibus virtutem ⁊ cōuertētibus vapo/
res ⁊ sp̄s ad exteriora. Et bene nota istum ordi
nem: q̄m primo opꝫ cauere dissolutioni: q̄z si illi
modici sp̄ũs qui sunt circa extrema resoluerent
fieret additamentũ in syncopi. Si etiā fierent
fricationes fortes ⁊ diuersiōes ad exteriora ꝑus
ꝙ fieret spirituũ regeneratio ī corde sufficiētũ
pro operationibus totius: tunc nō iam releua
retur a syncopi: sed magis disponeret̄ ad mortē
vt ptꝫ recte cōsideranti. ¶ Prima igit̄ intentio
completur cũ irroratione aliquoꝝ frigidoꝝ sti/
pticitatem habentiũ ⁊ supra faciē ⁊ reliqua mē
bra vt pectoris ⁊ extrema faciendo aspersioneꝫ
supra illas partes: precipue tñ fit circa faciē: q̄z
est membrum discoopertũ: ⁊ q̄z ad facieꝫ multi
sp̄s veniunt ꝓpter operationes sensuũ: ne er/
go multi ab ea euanescant cōuenienter fit maxi
me circa faciem: ⁊ in hoc valet aspersio aque fri
gide ⁊ aque rosate maxime in syncopi a vino al
nimio calore vel gandio intenso vel silibus con
tingente: q̄z si in alijs casibus apponat̄ aliquid
vini stiptici ad aspergendũ credo magis conue
niet. Sunt tñ quidā casus in quibus nō conue
nit talis insparsio corporis: ⁊ q̄ñ syncopis cau/
sa fuisset nimia friditas aeris vel medicina fri/
gida venenosa vel alia causa prefocans interi⁹
vt sunt balnea aluminosa. Scd̄s casus vbi fuis
set syncopis ex fluxu humorali diarico vł dissin
terico: maxime si corpus nō fuerit multum exte
nuatum ⁊ demacratũ: q̄z illo casu credo nō con
ueniret: aliter materie in exterioribus existen/
tes cōuerterent̄ ad interius ⁊ adderēt ad fluxũ:
sed in syncopi sequente resolutionem ⁊ conuer
sionem ad interiora vt sepe euenit: tũc hec in/
tentio est maxime necessaria. ¶ Scd̄a intentio
completur cum aromaticis per camerā disper
sis virtutem cōfortantibus: vnde dicebat Aui.
in plurimo quidē q̄d accidit ex syncopi opꝫ vt
incipiatur ⁊ elaboretur cũ eo q̄d nutrit spiritũ
ex odoribus bonis: fiat ergo irroratio in domo
ex aromatibus saluo in suffocatione matricis:
quam exceptionem fecit Aui. ⁊ recte. Nam cum
in ea cōiungitur syncopis a qua si vis releuare
cum odoratione aromaticorum magis cōserua
tur: quia tunc matrix eleuat̄: ⁊ sic vapores plu/
res sursum eleuantur qui fuerunt causa synco/
pis. Nam tunc oportet vt dixit vt approximen
tur naribus earum odores fetidi ⁊ proprie con
uenientes cum hoc ori stomaci: ⁊ dixit quod odo
ramento calido est proprietas in hoc experta:
laudatur etiam in hoc casu gipsum suffumiga/
tum: quia comprimit vapores in deorsum ⁊ con
fortat cor: lando etiam in hoc casu calcem extin
ctam suffumigatam. ¶ In alijs autem casibus

aromatica sunt necessaria: sed varia s̄m intētio nes diuersas. Nam in sincopi ex cā dissoluente sint aromatica ad frigidū declinantia vt ex san dalis proprie citrinis rosis nenufare vel positis in pecia ⁊ cum aqua rosata ⁊ modico vino aro matico fiat odoramentum: ⁊ potest cū hoc fieri aspersio cum aqua cōi rorata super faciem: si fit cā humoꝝ grossoꝝ pētria in ore stōi vel al's opi latio ꝓuocatiua vel in toto vt in fe. sincopali hu morosa: vel in parte ꝓpter defluxam māṁ ver sus stōm vel cor: tunc sint aromata ad calidum declinantia: ⁊ sic ambra muscus crocus cinamo mum gariofili sunt precipui ad hāc intentionē ⁊ sic aspersio fienda circa faciem dz esse cum vi nis aromaticis vel cum decoctionibus ex aro maticis rebus ex musco ⁊c. ⁊ in casu sincopis vbi cunqꝫ fuerit cā in hac intentione curantur dan do in potu ⁊ ad sorbendum aliquid ex viuifican tibus: vnde potest dari aliquid vini cum frusto ligneo prius posito intra dentes: qm̄ vinū in oī tali dispositione est maxime faciens ad releua tionem: vnde dixit Aui. ⁊ oportet vt vtantur vi no ⁊ absorbeant aquam frigidam aut calefactā s̄m duas dispositiones notas. i. miscendo aquā frigidam in dispōne cal'a: ⁊ calidā in dispositio ne frigida: ⁊ postea in processu eiusdem capitu li de cura sincopis dixit: ⁊ ne cogas ipm̄ sumere cibum nisi vinum predictum in dispositiōe fria sincopis qd̄ necessarium est: ⁊ sic vult vinū esse necessarium in actu syncopis sed nō aliuz cibū addendo etiam interdum parū musci in eo cir citer duo grana: vt dicit Auic. ad maiorem aro maticitatem ⁊ penetrationem: ⁊ ꝓ hoc etiam facit textus Auer. 7° colliget supra allegatus: qꝛ ⁊ si vinum ꝑ legem sarracenis sit vetitum: tn̄ in casu syncopis ad vsum est ꝓpter necessitatez vini vt subito releuando virtutem. Et si causa fuerit frigida detur vinum purum: sed modice q̄titatis: vt. ℥. ſ. si sit calida detur vinum cū suc co citri vel aqua ros. vel cum aqua carnis vt su pra dicebatur parum semper exhibendo ꝓpter virtutem esse taliter oppressam: licet Aui. in fi ne capituli de syncopi dixerit: ⁊ qn̄qꝫ necessariū est in egritudinibus acutis ꝓpter syncopim da re in potu vinum: sed addit: et insipidum est magis conueniens sup. in hoc casu. ⁊ ita cū his regeneratis ꝓbabiliter spiritibus sufficiētib' ꝓ toto. ¶ Jam succedit alia intentio tertia de forti euigilatione virtutis ⁊ diuersione ad exte riora: ⁊ inter hec facientia quedam sunt fortio ra quedam minus fortia. Inter communia sunt fricationes extremitatum ⁊ pedum ⁊ manuum constrictio nasi ⁊ aurium fortis et vociferatio satis alta maxime vocando eum ꝓprio nomine ⁊ aspersio faciei facta cum ictu forti ⁊ impulsio ne cum aqua vel vino: qꝛ ex illo ictu excitat̄ vir tus ad exterius: Fortiora his sunt ligature ex tremitatum: fortiora sunt ꝓuocatio sternuta tionis imponendo in nares pennam infusam in aceto acuto ⁊ imponendo intra nares sursū bene imprimendo. Nam hoc modo virtus ani malis cerebri aliqualiter excitatur ad expulsio nec nocumenti. ⁊ facit actum sternutationis q̄ est actus multū excitatiuus ⁊ excussiuus ad ex teriora: ⁊ sic excitat virtutem: ⁊ si cum hoc nō se quitur sternutatio erit signuz quasi desperatio nis. Si hoc nō sufficiat capiatur de elleboro de condisi ⁊ pipere longo ⁊ insuffletur intra nares vt alibi dcm̄ est. Suppositoriū etiam forte mul tū iuuat ad euigilationem. ⁊ dicit Auic. in fine capituli opz ipm̄ facere vigilare ⁊ ꝙ nō loquat̄ dixit: precipiātur vigilare ⁊ dimittere locutio nes sup. ne dissoluātur in loquela debet euigi lari cum modis dictis cū cōfricationib': ita qd̄ cū est timor de paroxismo imminenti ex signis supradictis: etiam cum est in paroxismo debet medicus conari vt ipm̄ euigilet ⁊ etiam aliqua liter loquat̄ sed nō sup̄flue: nec medicus illi di cat verba multa: ꝓpter debilitatē spūum. solū dicat aliqua verba ne videat̄ ꝙ sit mortuus. Sz ipse debet dimittere locutionē. Et dicit Auic. et in hoc pz error aliquorum imprudentiū medi corum q̄ conātur infirmū ad multū loquenduz cum sunt euigilati ⁊ releuati a paroxismo.

Not. cōtra male pra cticantes.

¶ Expeditis q̄ debēt fieri in tempore paroxis mi syncopis q̄ intētio maxime complebat̄ cum diuertētibus: ⁊ eadē intētio erat in tremore for tissimo: qm̄. s. tāta est lesio in corde ꝙ lz nō fiat submersio pulsus: tn̄ aliqn̄ nō possunt loqui: et fit cōtractio manuū fortis ⁊ violenta: ⁊ tūc ea dem intētio habetur in illo casu sicut in synco pi: sed in alijs spēbus tremoris non adeo vehe mentis alia generalis debetur dieta. ¶ Veniē do igit̄ ad dietā: dieta gn̄alis primo ꝯsistit in eui tatione oīm causaꝝ potentium ad has disposi tiones adducere p̄cipue in euitatione aeris no centis vt corrupti ⁊ venenosi ⁊ male qualitatis ⁊ grossi ⁊ turbulenti: ⁊ in euitatione aeris mul tum calidi ⁊ multum frigidi. cū tales oēs aeris cōstōnes vt dictum est in causis ducant ad has dispōnes. Eligatur ergo aer s̄m nām tremoris faciens ad cōtrarium cause ipsius: vt si cā tre moris vel sincopis fuerit mala cōplexio cal'a eli gatur aer frigidus: ⁊ in hoc maxime aduertatur qꝛ electio aeris maxime iuuat: immo dicit Aui. in cura tremoris cordis calidi. Et ex hisquibus iuuatur habens tremorem cordis calidū est per mutatio ab aere suo. i. ipsum conseruante ad ae rem frigidum: id em̄ reducit ad sanitatem sup. alijs paꝝ ad hoc cōcurrentibus: ⁊ idē intelligi tur de tremore a cā frigida: qd̄ ꝑmutetur ad ae rem calidum: ad quem si non pōt habiliter fieri mutatio artificialiter alteretur ad calidum vel ad frigidum flabellando ⁊ irrorando cameram cū aromaticis frigidis in cā calida vt aqua ro sata vel violis vel nenufare ponendo aliq̄d de vino aromatico ad penetrationē maiorē dicto rum. Et hunc can̄. posuit Auic. in cura tremoris calidi cū dixit. Et stude vt sit aer infrigidat' vl tima infrigidatione: ⁊ vt sint rorationes ⁊ odo ramenta aromatizata cū camphora ⁊ sandalis pn̄tia. Et addit: ⁊ non est malū vt roretur aliq̄d super ea vini cū tanta q̄titate q̄ aromaticitatē eaꝝ penetrare faciat ad cor. Valent etiam asp siones ꝑ cameram solū aromaticoꝝ frigidoꝝ vt violaꝝ rosaꝝ nenufaris salicum vitis et hmōi. Alij ponunt folia citri inter frigida: non reperi claram decisionem vtrum sint calida vel frigi da nisi ab Auic. iiª tertij in cap° medicinaꝝ cor dialium. Nā enumerat ea inter calida: alibi nō reperi: sed valent in calido ⁊ in frigido sua aro maticitate: ⁊ sic de folijs citri non est determi natio in alteratione. Credo tn̄ cum Aui. qd̄ de clinant ad calidum. Valet etiam suffumigium

De aere.

No. de fo lijs citri an cal'a sint vl' frigida.

factum ex corticibus pomorum macianoruȝ re-
dolentium positorum supra prunas in camera:
et sic de aliȷs multis supra positis maxime in cu-
ra sode calide. Alterando autem aerem ad cali-
dum irroretur camera ex vino maluatico vel alio
aromatico: vt aqua decoctionis mellisse roris-
marini menthe cum corticibus citri cum gario-
fi. ⁊c. et talia etiam in substantia aspersa per ca-
meram: valent similiter hyreos ⁊ radix enule ⁊
centrum galli ⁊ precipue flores eius: potest etiā
fieri suffumigiuȝ ponendo species aromaticas
ex costo gariofi. cum modico musci ⁊ ambre in-
corporatis cum modico terbentine: ⁊ fiant tro-
cisci ⁊ ponatur supra carbones vnus eorum: et
sic potest fieri suffumigium cum frigidis: vt cuȝ
floribus nenufaris sandalis citrinis rosis cum
modico camphore: vel cum corticibus pomorū
macianorum: succus etiam eorum est ad hanc
intentionem dispersus cum modico vini: ⁊ su-
pra has fomentationes ⁊ odoramenta magis
intendatur: quia talia maxime attingunt vsqȝ
ad cor: debes tamen notare quod si corpus esset
patiens dolorem capitis: vel al's capitis graue-
dinem: tunc nimius vsus aromaticorum maxi-
me fortium esset ad nocumentum ex sententia
afforismi. quinte particule. Muliebria educit ex
aromatibꝰ calefactio: multotiens vero ad alia

Nota.

vtilis esset si non capitis grauedinem faceret: si
vero complexio sit humida sint aromatica alte-
rantia magis ad siccum declinantia: vt mastix
thus karabe ⁊ rose: ⁊ si fuerit sicca coniuncta ca-
liditati: vt sepe euenit sint alteratiua frigida
ad humidum declinantia: vt succus pomorum
flores violarum ⁊ nenufarum ⁊ similium.

Nota bn̄.

¶ Et non tantum aer taliter inspiratus iuuat
in remittendo tales causas tremorum: immo la-
uare etiam faciem ⁊ manus omni die cum deco-
ctionibus aromaticis calidis vel frigidis: ⁊ ca-
put interdum et pedes cum dictis aromaticis
multum proficit: et tenere pomum aromaticuȝ
in manu quasi semper odorando calidum vel fri-
gidum secundum indigentiam. Nam dicebat
Auicenna in canonibus vniuersalibus tremo-
ris cordis. Et ex his quibus iuuatur habēs tre-
morem cordis est vt secum sit semper aromati-
cum aliquod ex genere eorum que ei conueniūt
id est sunt eis delectabilia: ⁊ vt assidue vtatꝰ suf-
fumigatione cuȝ eo facta. Sed nota quod dixit
de odoramentis que conueniunt ⁊ delectabilia
sunt: quoniam aliqua sunt odorabilia: et sic cō-
muniter acceptata ⁊ grata: aliquibus tamē par-
ticulariter sunt abhominabilia: nam muscꝰ est
illustrissime domine Blāche. d. Ducisse Medio-
lani domine mee singularissime vt intellexi ab-
hominabilis: ⁊ ita est in multis aliȷs: sed vt po-
natur vna descriptio quasi temperata ad com-
positionem pomi odorabilis: fiat vt infra. ℞.

Desc. bona pomi odorabilis.

rosarum sandalorum foliorum citri florum ne-
nufaris ⁊ violarum corticum citri ozimi gario-
filati macis. an̄. ʒ. ʒ. laudani masticis. an̄. ʒ. tres
ambre camphore ana. gra. ij. musci gra. j. incor-
porentur in mortario cum pistello calido ⁊ fiat
pomum ad odoramentum: addendo parum ce-
re si expedit. Utrum autem aer debeat esse lu-
minosus vel ne non potest dari certa regula: ve-
rum in sincopi ⁊ in paratis ad sincopim de pro-
ximo debet aer esse luminosus: quia diuertere
oportet ad oppositum ⁊ a centro ad circumferen-
tiam: sed in alio tempore si causa sit dissoluens
spiritum sua subtilitate vt superfluum exerci-
tium coitus vel fluxus ventris vel sanguinis
per alias regiones: tunc conuenit quod aer ad
tenebram magis declinet pro vnione spirituȝ
sed si causa sit opprimens virtutem propter suf-
focationem ⁊ constrictionem pororum: tūc aer
ad luminosum declinet.

De somno ⁊ vigilia.

¶ Circa somnum ⁊ vigiliam attendatur quod
licet in paroxismo sincopis ⁊ in illo fortissimo
tremore de quo est timor ne cadat in sincopim
subito tunc vigilare est necessarium: tamen in
tremore: et in tempore quietis non paroxismi
sincopis aliquando conuenit sonus. aliquando
est necessaria vigilia. verbi gratia si fuerit tre-
mor vel futura sincopis ex morsu animalis ve-
nenosi vel veneno aliter sumpto vel medicia ve-
nenosa: vel causa est etiam materialis corpulen-
ta grossa in via ad suffocationem in illo casu cō-
uenit vigilia ne per somnum profundetur ma-
teria veneni ad membra principalia quorum le-
sione fiunt accidentia dicta. Si tamen materia
non sit venenosa ⁊ tante quantitatis ⁊ frigida:
ita tamen quod non sufficiat facere suffocatio-
nem repentinam: tunc conuenit somnus ad di-
gestionem materie. Et de hoc est recurrendum
prima quarti ad ea que scribuntur de feb. sinco-
pali humorosa ⁊ etiam duodecimo terapenti.
Si autem tremor sequitur malitiaȝ complexio-
nis calide dissoluentis somnus nisi stante ni-
mia membrorum inanitione: quia tunc est offe-
rendus cibus prius: postea dormiat: et ita secū-
dum diuersas considerationes debet medicus
inducere: aliquando somnum: aliquando vi-
giliam.

De motu ⁊ quiete.

¶ Et sicut dictū est de somno ⁊ vigilia: ita quia
si intelligatur de motu ⁊ quiete. Sed motus in-
ducendus tempore necessitatis vt stante mate-
ria grossa prefocatiua non debet esse motus lo-
calis neqȝ laboriosus: sed loco eius debent fieri
fricationes ad extrema: postea ad pectꝰ suaues
⁊ longe secundum doctrinam Auicenne. prima
quarti loco allegato de febre sincopali hu-
morosa.

De inanitione ⁊ repletione.

¶ De inanitione ⁊ repletione dicatur qꝫ vtraqȝ
nimis facta nocet: tamen aliquotiens inanitio
de paucitate cibi est necessaria maxime cū ma-
teria est prefocans grossa circa stomacum: licet
vt multum inanitio magis noceat cū tales dis-
positiones vtplurimum magis sequantur de-
bilitatem per resolutionem quaȝ per oppressio-
nem virtutis.

De passionibus aīe.

¶ De passionibus animalibus breuiter dica-
tur quod extreme passiones semper nocent: vt
extremum gaudium ⁊ extremus timor vel ex-
trema tristitia: tamen quedam earum modera-
te in certo casu iuuant ⁊ quedam nocent: vt stā-
te causa dissoluente gaudium non conuenit vbi
aliqualis tristitia vel modicus timor iuuat: et
econtra in causa opprimente ⁊ suffocante gau-
dium est maxime necessarium: letari tamen mo-
derate ⁊ bene sperare quasi in omni dispositio-
ne conuenit ad viuificationem spirituum: ideo
laudant communiter doctores quod patientes

saltum vel tremorem et huiusmodi debent sibi induere vestes pulchras ⁊ scarlatinas in causa frigida: ⁊ de syrico in causa calida: portando etiam lapides preciosos annulatos in manibus: et ita laudatur etiam vt frequenter sibi faciat radi barbam: quoniam ipsius rasio (vt experientia ego cognoui) animam dilatat ⁊ multum viuificat: et ita stare cum dilectis et audire noua sibi grata ⁊ recordare de alijs preteritis sibi gratis ⁊ audire suaues cantus ⁊ sonos: talia omnia plurimum faciũt ad anime dilatationem ⁊ viuificationem: sicut ex aduerso dispositiones opposite de portando barbam: induendo vestes nigras ⁊c. sunt ad nocumentum.

Not. de rasione barbe qualr animam dilatat viuificat.

¶ Quantum ad cibum et potum stante indigentia cibationis: quoniam neq; semper in syncopi maxime in principio eius neq; semper in tremore sequente resolutionem ex dolore: ex materia. exempli gratia. cholerica fluente ad os stomaci: neq; multo minus stante plenitudine humorum et materia grossa prefocante debet exhiberi cibus ⁊ sic illa regula. Accidentibus virtutem dissoluentibus ilico cibus est dãdus: indiget moderatione: vt fuit sententia Gale. in secundo regiminis acu. comento quadragesimonono. vbi arguit multos qui dant cibos et in syncopi: ⁊ etiam in casu virtutis etiam in dolore. Nam dicit ipse q adducunt ad mortem. Uerum est quod stante syncopi aliquid est pur dandum vt aliquid modici vini: quia in omni syncopi est resolutio facta essentialis cum non superfluit quod necessario reperitur in minera: sed illud sit modicissimum: vt. ℥. s. vini malnatici: sed non detur pistata nec oua sorbilia: etiam si videatur quod pulsus submergatur: quia adderetur ad suffocationem et fieret syncopis fortasse quando non fieret multo minus in tremore. Et idem videtur sentire Auicen. in hac fen in cura syncopis vbi dicit. Et neq; cogas ipsum sumere cibum nisi vinum predictum id est parum vini in dispositione syncopis: quod est necessarium. sup. tunc parum. Et addit. et plures quidem stultorum medicorum student in cibando eum sup. syncopizatum vel habentem tremorem de quo dictum est supra vel in proximis morti vt sepe fit exhibendo oua existimantes: vt dixit quod sit ei conueniens vt viuificet virtutem eius. Ipsi ergo suffocant caliditatem eius innatam et interficiunt ipsum: sed quando est necessarius cibus vt in saltu vel tremore vel preuisione syncopis: vel etiam in paratis ad tremorem vel propter dissolutionem: et etiam ad debitam restaurationem quotidianam tunc sit qualificatus: vt dictum est medicinalis cibus: vt varietur in calido vel in frigido secundum causam: vt in causa calida detur cibus alteratus ad frigidum ⁊ in frigida ad calidum.

No. verba Aui. cõtra malos practicos.

Nota de pdicibus.

¶ Sed generaliter sint cibi eorũ iocundi odoris ⁊ saporis facilis digestionis sanguinis generatiui spiritualis vt dictum est calidis vel frigidis humidis vel siccis secundum exigentiam cause.

¶ Et in calido valet panis infusus in vino granatorum vel in suc. lymonum est enim mirabilis in hoc casu: vel in aceto citri vel in suc. pomorum macianorum: sunt poma agrestia vel illa que dicta sunt supra circa literam. Et dicit Diascorides quod colligantur in estate: sed communiter in vere colliguntur vt in maio. Aliqui dicunt poma gratiola. Ualet aqua ordei et ptisana ordei valet buglossa borago spinachia cucurbite citruli lac acetosum de quo extractum est butyrum: maxime si non sit febris: et etiam ipsum lac. abstineatur a carnibus vbi virtus sit constans. Si sit necesse dare carnes sint aues minute elixate: tamen vel parui pulli gallinarum ⁊ carnes hedi et carnes perdicum in hoc proprietatem habent propter frigiditatem suam ⁊ sunt cordiales. Et hoc bene nota propter multos qui sunt in errore de istis carnibus qui ponunt eas calidas. Et tamen Auicen. in cura de tremore cordis dicit eas frigidas. Et si iste carnes haberi non possunt: rectificentur alie carnes ponendo in ventribus de suc. rancij de suc. acetositatis citri ad bulliendum ⁊ similibus: ⁊ grana granatorum si ponantur in decoctio. multum valent. Ualent etiam pisces petrosi in ista causa cum agresta ⁊ in fructibus pira ⁊ poma precipue granata citranguli ⁊ lymones precipue.

¶ Si indigentia sit carnium in causa frigida sint carnes caponum auium precipue que nutriuntur ex iunipero vt turdelli columbi: etiam ⁊ carnes castrati valent et possunt aromatizari cum gariofi. cinnamomo positis in eorum vẽtribus: ⁊ tales carnes omnes et in causa calida ⁊ frigida si assentur cum pinguedine pulli tales aues: postea aspergantur in complexione calida de aqua rosata. ⁊ nenufaris cum modico vini: ⁊ in causa frigida cum vino aromatico ⁊ gariof. nam tunc odoramentum illius vaporis eleuati plurimũ letificat ⁊ restaurat etiã sine comestiõe: ita dicit Anglican⁹ ⁊ credo: fiant tñ pparate carnes p viam contusi: q2 in corpore debili facili⁹ trãsmutant q masticate. Ualent etiam in causa frigida brodium cicerum ⁊ decoctio herbarum cordialium vt buglosse boraginis melisse rorismari. maiora. bethonice ⁊ similium: etiam sumendo aliquid de substantia earum: ⁊ singularissime in casu valent oua sorbilia gallinarum ⁊ perdicũ de quibus dicit Auer. secundo canticorum: quod est opio quod tantũ nutriunt quantum ponderant. Et Auicen. in de viribus cordis dicit de eis. Oua quamuis non sint ad confortationem cordis sup. immediate tamen recipiuntur sup. inter cordiales: et addit ipsum enim sup. cor valde confortant vitella. videl3 dum tamen accipiuntur ex ouis volatilium laudabilis carnis sicut galline perdicis fasiani starne. Addit ista enim vitella temperate complexionis sunt ⁊ priuilegium eis dat dicens. Ex quibus tria eueniũt sup. singularia scilicet velociter in sanguinem transmutari: ⁊ parum superfluitatis post transmutationem relinquere: ⁊ est secũdum: et sanguinem generare cõformen sanguini quo nutritur cor. videl3 subtilem ⁊ clarũ quod maxime facit ad ppositum nostrum: vñ addit. propellit ergo festinãter ad ipsum. s. cor: ⁊ idcirco pre ceteris nutriẽtib⁹ cõueniẽs est in dissolõne sub̃e spũs ⁊ diminutiõe

De potu.

materie.s.sanguinis cordialis. ¶ Potus autē
cōueniens in cā calida est aqua or. cū vino gra-
natorum vel vinū debile mixtū cū aqua ros.sed
in cā frigida valet vinū aromaticū. Nam ipm̄ ꝛ
si sit frigidum actu dicūt quidā ꝙ cū calefit in
stomaco cito in subām spūum transmutat: mē-
braqꝫ velociter nutrit. Nam dicit Gal. 2ª affo. cō
mento affo. Horꝝ qui nutriunt copiose ꝛc. ꝙ om
nium velociter multū nutrientiū est vinū: vbi
tū tremor vel syncopis ꝯueniret ex fluxu colere
citrine ad os stomaci: voluit Gal. 12. terapētice.
Et ponitur a Rabi 9ª particula. ꝙ tale debet
esse citrinum ꝛ aquosum.sed si he dispositiones
accidant ex multitudine humorum crudorum
dicit ipse: da bibere patienti vinum calidū au-
reum vel citrinum dummodo habeat caput for
te: ꝛ hic de dieta sufficiant.

Nota

¶ Circa digestionē materie ista est regula cum
est intentio ad alterationē ꝛ digestionē: per di
gestionem intēdendo nō tm̄ ꝓparationē ad ex-
pulsionē materie: sed etiā rectificationē mate-
rie ad benignū que suo excessu in qualitatibus
ledit ꝛ facit tremorē vel syncopim: ꝛ ista est re-
gula ꝙ in alterando ꝑ frigida nō debemus solū
vti frigidis: sed opꝫ aliqd cōmisceri de calidis
aromaticis: ꝛ ita alterādo per calida oportebit
etiā miscere aliqua frigida. ¶ Vñ in mā frigida
alterando fiat alteratio cuꝫ medicinis calīs: lꝫ
in casu tali nō sit magnus timor in applicatiōe
calidorꝫ: nō tñ debent esse talia nimis calā qm̄
per ea facta ebullitione forte extenderet mate-
ria nocēs: ꝛ sic magis lederet ipm̄ cor maxie cuꝫ
ipsum sit extreme calidū in genere membrorū.
Et si sit aliqñ frigidū respectu medij ꝓprie spe-
ciei: ꝛ sic ponit faciliter humidū eius in ebulli-
tione per medicinā excessiue caliditatis. sint er
go calida talia nō vltra 2ᵐ vel 3ᵐ gradum. Et si
talia sint in 3° gradu aliqualr tunc remissa sint
cum frigidis: sint tñ oīa talia si est possibile cor-
dialia: sꝫ si nō possint repiri talia calā cordialia
sufficienter apponant alia calā cōmiscendo cū
calidis cordialibus: tñ vt dictū est in casu: cōue
nit etiā cū dictis calidis cordialibꝰ apponi ali
qua frida remissa ꝛ ad vnionē sube mēbri ꝛ ꝓhi
bitionem exsolutionis roboris eius ꝑ calida: ꝛ
etiā ad ꝯseruationē virtutū medicinaꝝ calida-
rum ne soluant in trāsitu ad cor. Et ꝑ sistentiaꝫ
etiā virtutis eaꝝ ad cor: lꝫ etiā autores aliquo-
tiens ponāt pro hac intētione cū istis calīs me
dicinis medicinas fridas nō remissas: imo intē
se fridas sed in modica dosi. Nā ponūt opiuꝫ in
tyriaca vel metridato ad hāc intentionē: et vt
multo tpe seruari possint virtutes medicinarū
calidaꝝ cordialiū ſm quā cōsiderationē aliquo
tiens opiū dicit medicina cordialis. Et talia ca
lida sepe supra dicta sunt q̄ sunt simplicia. Sed
vltra ea calida cordialia a iuniorībꝰ doctoribꝰ
reperte sunt alique medicie cordiales q̄ tpe an-
tiquoꝝ fuerūt ignote: ꝛ sunt bezartice precipue
in pestilētijs ꝛ in vermibus vt tormētilla dipta
mus pimpinella ꝛ herba turcha: ꝛ q̄dā dicūt vi
detur infima spēs scabiose ꝛ quedā hmōi: sed in
cōpositis digestiuis ꝛ alteratiuis ꝛ in cā frida
sunt tyriaca antiqua metridatū diamuscꝰ dul-
cis ꝛ amarꝰ diābra ꝛ cōfectio de xyloaloe confe
ctiones de hieris. Inter syrupos valet syrupus
de citro vel corticibꝰ eius syrupꝰ de bizātis sy-

Nota ca-
nonem.

Quare o-
piū ponit
in tyriaca
ꝛ metrida
to.

rupus cōpositus ꝛ acetosus vel nō acetosus. in
mā viscosa vel nō viscosa: syrupꝰ de epithimo:
syrupus de thimo: valet aqua buglosse ꝛ melisse
ꝛ rorismarini ꝛ enule. ¶ In calida aūt vbi intē
dis infrigidare opꝫ habere spālē cañ. ꝙ non de-
bēt in totū poni medicie fride nisi cū admixtio
ne calidorꝫ aromaticorꝫ: vñ in alterādo cōplonē
calidā cū fridis dicit Aui. debēt cū medicis fri-
gidis alteratiuis cōmisceri aliq̄ calā: ꝛ nō est vi-
sum ab antiq̄s dicit Aui. in cōpōne medicinaꝝ
frigidaꝝ ad alterandū cōplonē calidā cū fridis
qñ ponant aliqua calā: ꝛ adducit rōnē: q2 si sola
frigida ponerent q̄uis in corde remittat mali-
tia cōplexionis cordis: ꝛ sic sequit iuuamētū: tñ
in spū fit nocumentū ꝓpter quē spm̄ cor creatū
est. nā cū spūs sit suba passibilis ꝛ rara calā na-
turali calītate sequit facilr nocumētū in eo ni-
si sint mixta aliqua calā. ēt est alia rō ex ꝑte dif-
ficultatis penetrationis vel facilitatis. Nā me
dicine frigide ꝑ qualitatē suā solēt ꝓhibere pe
netrationē ꝓpter poroꝝ clausionē: ꝛ ex ꝑte sub
stātie ꝛ qualitatis cū multe eaꝝ sint stiptice: ad
qd̄ ꝓhibendū vt possit medicina ad mēbra pro-
funda vt ad cor ꝯuenire opꝫ aliqua calā cū frigi
dis ponere: ꝛ iō dic̄ ipse ꝙ illi q̄ remouerūt cro
cuꝫ a trociscis cāphore blasphemauerūt p̄mos
ꝛ fecerūt trociscos cāphore pauci iuuamēti q̄-
uis ipsi ignorēt. hoc idē declarauit Conciliator
in dra ꝓpria: etiā de mēte Aui. ꝛ ꝑ intentionē
ad virtutē ꝛ ꝓpter ꝑtē lesam ꝙ talia frida sunt
cū calidis miscēda: tñ ex serie ordinatorꝫ ꝑ Aui.
colligit expsse ꝙ lꝫ talis cōmixtio sit fiēda: tñ in
casu vehemētie inflāmatiōis aliquotiēs debēt
poni pura frida sine calidis: vñ dicit Aui. in ca
nonibꝰ vlībus tremoris cordis: ꝛ opꝫ vt sint in
aromatico eius: q̄ hꝫ cordis tremorē calīm vin-
centia rosa ꝛ cāphora ꝛ sandalū ꝛ olea frida cū
parua ꝑmixtione aliaꝝ medicinaꝝ subtilis ca-
liditatis sicut paꝝ musci ꝛ croci ꝛ gario. vt dicit
regula superior: sed faciēs exceptionē addit. ni
si merā trāsgrediant res: tūc em̄ sis ꝯtētus frigi
dis sup. puris. Ubi videt innuere ꝙ vbi fuerit
magna excellentia in calītate ibi opꝫ exhibere
pure frida: ēt i cura tremoris cordis calī: postꝙ
a p̄n° posuerat alterationē nō debere fieri cum
pure frigidis. postea dixit: ꝙ si res fiat vehemēs
ꝛ inflāmatio da ei ad sorbēdū aquā fridā et aq̄
niuis mixtā cū aqua ro. dando sorbitionē post
sorbitionē ꝛc. ita ꝙ exhibuit pura frigida: ꝛ nō
posuit aliqd̄ calidū cū eis. Uerum est ꝙ posuit
cañ. ꝙ iste medicine paulatim dentur ne subito
occursu istoꝝ frigidoꝝ fiat lesio: vñ ꝓhibent ca
lida stāte vehementi caliditate: sed tales casus
extreme caliditatis sunt raro cōtingentes: sed
qñ fuerint cū excessiua caliditate stat latitudo
meatuū ꝛ virtus auara ad attrahēdū medicīas
fridas: vñ ꝯr sole medicine pñt tūc ad cor debi
te ꝯuenire: tñ vbi fuerit virtutis debilitas mul
ta dicit ꝙ bonū est addere calā ne ꝓpter excessi
uā frigiditatē frigidoꝝ fiat extinctio calītatis:
tunc tñ modicū sperat de cura: q2 nō sumꝰ secu-
ri ꝙ virtus possit facere separationē inter medi
cinā calidā ꝛ frigidā: sed stāte virtute forti sepa
rat virtꝰ frida ꝛ applicat cordi calo: ꝛ paucas ca
lidas spiritibꝰ ad ꝯfortationē eoꝝ: ꝛ ita videt
innuere ꝙ qñ est virtutis ꝓstratio nō debēt pu
ra frida dari lꝫ directe vbi sit calā complo pura

Nota hūc
canonē.

No. bene.

No. verba
Auic.

Questio.

deberent frigida: sed ꝓpter timorē extinctiōis
virtutis nō. ¶ Etiā infra dicit φ si magna esset
inflamma°. ita φ timeret de apostematione dꝫ
sumi 4ª pars. ʒ. vni⁹ mādragore. ʒ. ʒ. opij. Sed
nota φ in hoc vr duplex defectus p° qꝛ medicīe
q̄ sunt eleuate in gradu intēsiori friditatis aut
caliditatis de his minus dꝫ poni in dosi. i. dn̄t
dari in minori dosi: q̄ꝫ de his q̄ sunt min⁹ eleua-
te. Cū igit opiū sit frm̄ in 4° ꝛ mādragora in 3°
non apparet φ debeat poni plus de opio q̄ꝫ de
mādragora: cui⁹ oppositū facit. 2° videt dubita
tio qꝛ posuit. ʒ. ʒ. opij: qꝛ in 2° cañ. dicit Auic. de
opio nō dētur nisi duo dauich. s. grana. xvj. opij
q̄ nō sunt. ʒ. ʒ. ꝛ infra ad mediū capl'i dixit: cum
intēdimus resistere catarris pōt dari ad q̄ptita-
tē lenticule: ꝛ lenticula nō est. ʒ. ʒ. vt pꝫ. ¶ Gen
tilis ad hāc difficultatē respondet dupl'r. p° qꝺ
opiū est triplex qꝺdam est opium qꝺ fit ex resu-
datione capitū papaueris nigri egyptij siue col
ligit: ꝛ illud est fridum maxime. Opiū qꝺdā fit
p extractionē succi capitū papaueris nigri: ꝛ il
lud est debilius: tñ est mādragora frigidius. 3°
est opiū qꝺ fit ex succo lactuce agrestis: ꝛ istud
forte est debilius mādragora. Ideo qñ dixit. ʒ.
ʒ. opij forte intellexit de 3° opio. ¶ Vel aliter
dixit ipse φ medicine alteratiue vt sunt altera
tiue non hn̄t designatam dosim. Medicine aūt
euacuatiue soluentes sunt hn̄tes doses: vltra
quas nō debēt accipi vt agar. ʒ. j. ʒ. in substātia
nō vltra. Medicine aūt alterantes seu alterati
ue debēt exhiberi ꝭm qualitatē discrasie remo-
uende. Et si aliqñ ponūt doses in medicinis al-
teratiuis: ponūt eas multū differētes vt. š. dcm̄
est de opio de mente Auic. differēter vbi posuit
eius doses ꝓpter diuersas intētiōes. Varietas
ergo dosandi in alteratiuis declarat φ nō est p̄-
cisa dosis in eis: sꝫ vbi maior est discrasia debet
maior dosis offerri ꝭm medici intētionē. Unde
opiū datū. verbi gr̄a. ad intētionē alterationis
nō hꝫ dosim p̄cisam. Sed qñ offert ad alias in-
tētiones vt ad ꝓhibēdū catarrū vel in medicis
cōpositis ad cōseruandū virtutes eaꝝ: tunc hꝫ
dosim determinatā ꝛ dꝫ dari in modicissima do
si: vt duo vel tria grana nō vltra ad sistendū ca-
tarrū qꝛ nō intēdimus malā cōpl'onē remouere
sed solū sistimus ipꝫ catarrū. Hec distinctio nō
mihi placet simpl'r: immo patit ꝓbabilē instan
tiā si cōsiderabis: sed nō curo sed est standum in
prima. ¶ Ad scōm dicit Gē. φ q̄uis medicīa sit
magis eleuata in gradu: nō tñ ꝓpter hoc semp
in cōpositionibus dꝫ minus exhiberi de ea: im-
mo aliqñ totum vel plus: vt si dabis. ℥. j. sirupi
violati vel sirupi de endiuia: ꝛ cōprehendis qꝺ
nō sufficit ad debitā alterationē: dabis postea
sirupū de papa. ꝛ hoc qꝛ ꝯstat φ tāta est resisten
tia ex parte passi qꝺ non sufficit primo remoue
re talē cōplexionem: ꝛ ideo opꝫ tunc addere ad
fortiorem. Et ideo Aui. voluit innuere φ qñ de-
deris quartam partem. ʒ. mandragore ꝛ nō fue-
rit satisfactum intentioni medici: tunc audere-
mus vsq̄ ad. ʒ. ʒ. opij: semper tñ cum eo pona-
mus aliquod aromaticum confortans propter
ipsū vt dictum est. Et hoc semper intelligit nisi
vbi sit virtutis debilitas.

No. canonem.

¶ In medicinis igit alteratiuis ad frm̄ mixtis
cum calidis vel non mixtis ꝭm diuersas inten-
tiones sit. regula etiam in casu vt eligantur cor
diales: ꝛ in hoc vꝫ sirupus roꝭ. sirupus vio. siru-
pus de granatis: sirupus de ribes: sirup⁹ de ber
beris ꝛ de nenufare: ꝛ vbi non est necessitas tan
te extinctionis: vꝫ sirupus de bizantijs: singula
riter valent trocisci de camphora. ꝛ possunt ex-
hiberi cū aquis appropriatis: vt violaꝝ ꝛ rosa.
endiuie acetose lupuloꝝ boraginis nenufaris ꝛ
hmōi dosando ꝭm consuetudinem: ꝛ dando. ℥. s.
ʒ. vel. ij. sirupi cum. ℥. iij. vel. iiij. aquarum.

¶ Circa aūt eūonez m̄ae est etiam obseruanda
regula quā ponit Aui. in canonibus vl'ib⁹ in cu
ratione cordis: ꝛ est qꝺ opꝫ φ sit velox studiū in
curatione eius cum medicinis ita qꝺ inuentur
absq̄ errore vltime: vt etiam supra allegatū est.
Nam cum tales egritudines cōfirmātur vtple-
rūq̄ nō recipiūt curam si etiā committat error
in medicinis in curādo ꝛ communicetur cordi
nocumētum tale vtpl'm fit incorrigile: qꝛ nocu-
mētū cordis qꝺ est membrum sublimius ꝛ alijs
p̄ncipali⁹ nō pōt ab alijs mēbris releuari cum
sint reliqua mēbra a corde depēdentia: ideo ma
xima cautela habēda est in curatione ei⁹ ne ca-
dat error. ¶ Scōa regula est Aui. Cū in oī mate
riali nocumēto cordis fert auxilium cū euacua
tiuis ꝛ in sanguinea cū flōmia p̄ncipaliter ꝛ in
materia humorali cū medicinis appropatis. sꝫ
in eūone que ꝓcedit cursu flōmie magis debe-
mus festinare q̄ꝫ sup. in euacuatione cum medi
cis: tū qꝛ vtpl'm repletio cordis nō est nisi ex sā-
guine aut vapore a nocumēto: quorum duoꝝ
sil'r liberat flōmia basilice dextre in sanguinea ꝛ
sinistre in vaporali. Etiā qm̄ in eūone p flōmiaꝫ
stāte eius necessitate vel cōueniētia pficit cura
tio sine alio medicamine si subito fiat vbi si tar
det humor sanguineus aliquotiēs putrefit: et
conuersus ad nām alterius humoris fit postea
indigētia alterius euacuationis cū medicina:
etiā flōmia in casu magis valet: qꝛ nō oꝫ in flō-
mia nisi vt ꝯsyderemus ꝛ obseruemus vt nō su-
pfluat ne cadat virtus. In reliq̄s aūt medicīs

Nota

euacuatiuis nō opꝫ hoc solū ꝯsyderare: sꝫ oꝫ vt
eis associētur medicine cordiales q̄bus deferā-
tur virtutes medicinaꝝ solutiuarum ad cor:
tūc ēt qꝛ medicine eūatiue a ꝓpetate vtpl'm p-
ticipāt qualitate venenosa cōtraria cordi: ꝛ sic
in casu nr̄o oꝫ vt eis misceāt cordiales ꝛ tyria-
cales ꝯfortātes cor faciētes in corde fortitudi-
nē cū ꝓpetate q̄ est in eis: ꝛ talis pmixtio nō est
ꝯsyderāda in flōmijs: iō magis festinare debe-
mus ad flōmias: q̄ si fieri debeāt regulētur ꝭm
cañ. supradictos de electione venaꝝ ꝛ q̄ptitate
sanguis extrahēdi. ¶ Et si sint exhibēde medici
ne solutiue applicentur medicine cordiales ad
medicīas solutiuas cal'as vl' fridas ꝭm exigen-
tiā: ꝛ tales sint appropate ad hūores eūandos ꝛ
eūando appropatas particularib⁹ mēbrꝫ eūan
dis vt in ex°. De soluētib⁹ col'am sunt mirabola
ni citrini pruna tamarindi succus roꝭ. ꝛ eorū re
cens infusio māna cassia. De soluentib⁹ flegma
sunt kebuli ꝛ emblici ꝛ agaricus. Et de soluen-
tibus melēcoliam sunt epithimus lapis lazuli
lapis arme. mira. indi ꝛ belliriči. Et de soluen-
tib⁹ humores adustos sunt sene ꝛ fumusterre.
Et ex mundificantibus sanguinem sunt capill'.
ve. lupulus cicorea ꝛ endiuia ꝛ melissa: vt supra
dictum est: mundificat vaporem vel fumum a
sanguine ꝛ a spiritu. ¶ Et sic stante indigentia

Medicine soluentes choleram.
Medicīe soluentes flegma.
Medicīe soluentes melīam.
Medicīe mūdificantes sanguinem.

solutionis particulariũ humoꝝ possum⁹ ex eis facere medicinas solutiuas ſm modos sepe supradictos vt in colerica exhibendo.℥.j.ʒ.mãne cum.℥.ʒ.succi ro. ꝛ aquis endiuie.ꝛ cicoree vl' de coctionibus cordialium frigidoꝝ vt violaꝝ acetose ꝛ hmõi. Et ita dico infundendo agaricũ in flãtica in aquis buglosse ꝛ mellisse vel decoctionibus cordialiũ calidoꝝ: de q̃bus supra. Et ita correspõdenter in mel'ia ꝛ in adustis semꝑ addẽdo medicinis solutiuis aliquas cordiales calidas vel frigidas ſm exigẽtiã q̃ cũ aromaticitate ꝛ stipticitate ꝯfortant vt ꝓhibeatur calor vl' spiritus ab ex solutione: ꝛ q̃uis cõpleatur intẽtio digõnis ꝛ eṽonis mã peccante ꝑ essentiam circa cor. ¶ Qḋ si fuerit pctm̃ ex ꝑte cõitatis dicebat Aui. in cañ. vl'ibus tremoris cordis: ꝛ nõ sis cõteutus in abscindẽdo cãm sup. a mẽbro cõicãte malitiam cordi absq; cõfortatione patientis immo opꝫ cũ hoc vt attendas ad cor cũ medicinis cordialibus ita ꝙ sit intentio mixta ad mẽbrũ mandans ꝛ ad membrũ recipiens: ꝛ in hoc regulabis curationẽ digerendo ꝛ eṽando mãm a mẽbro cõicãte ſm exigentiam ꝛ dispõnẽ mãe ꝛ mẽbri: sed qm̃ vt pl'm sit cõitas ab ore stõi propter vicinitatẽ dicebat Aui. stãte mã grossa viscosa ꝙ opꝫ vt cureẗ vomitu post cibũ ꝛ post acceptionẽ subtiliantiũ notoꝝ sicut post acceptionẽ succi raffani in oximelle: postea fiat vẽtris solutio post ipsas cũ hieris magnis ad declarandum ꝙ mã nõ semꝑ cũ vomitũ educitur si fuerit grossa: ꝛ tunc opꝫ post vomitũ dare solutiuum. Sed dicit Aui. si fuerit ꝓpter coleram mordicatiuam sup. fluentẽ ad os stõi cureẗ cõfortando stõm cũ rob fructuũ puta cydonioꝝ ꝛ granatoꝝ ꝛ interius sumptoꝝ: ꝛ ẽt exterius ori stõi applicatoꝝ. Uñ nota ꝙ laudat vomitum in flãtica ꝛ nõ in colerica: qꝛ cuꝫ mã colerica vt multum sit fluens ad stõm si induceret vomitus attraheretur magis mã colerica ad stõm: ꝛ sic seq̃renẗ accidentia de tremore vel saltu cordis: vñ melius est cõfortare ꝛ ꝓhibere ne stomac⁹ recipiat. Si in mã flãtica ꝑcipue cũ fuerit natans circa os stõi ꝯuenienter põt exhiberi vomitiuũ. Et licet Auer. 7° colliget. in tali casu nõ videaẗ cõsentire ad vomitũ: qꝛ vt vult de ꝓprietate vomitiue medicine est stimulare virtutem plus eo qḋ facit humor efficiẽs sincopim al's non duceret ad vomitũ: ꝛ sic addit in egritudinẽ dicatur tenendo partẽ cõem medicoꝝ ꝙ aliq̃ñ vomitiuũ conuenit: sed ipm̃ dꝫ esse leue ꝛ non multũ lesiuum oris stõi ꝓpter cãm suam: ꝛ non est vera ꝓpositio sua vl'r. s. de ꝓprietate vomitiue sit ꝛc. immo aliq̃ñ sufficit ad ꝓuocandum vomitum solum relaxare contentiuam oris stomaci: ꝛ debilitãdo eam cum quadam abhominatione sicut sit in ponendo pennam intinctã in oleo intra guttur: vel exhibendo aquam tepidam cum oleo cõmuni ꝛ hmõi leuia.

¶ Et si cã fuerit apã capsule vel fuit ꝑn^m ei⁹ in corde: tunc maxime conuenit flõia: qḋ dicit. A. ꝙ si aliud adiuuet ipꝫ tunc flõia basilice sup. est optimum remedium. Et addit: ꝛ q̃ñq; speratur eius euasio cum flõia arterie in inferiorib⁹ corporis. Et nota ꝙ signanter dixit in inferiorib⁹ corporis: qm̃ lꝫ flõia arteriarum immediatius respicit cor q̃ venarum: qꝛ tñ arterie ꝓpter motum continuum si flõmantur difficillime cõsolidantur si sint magne: in inferioribus aũt corporis partibus arterie sunt minores: vñ speraẗ magis de ꝯsolidatione: cuꝫ hoc etiam magis diuertunt a corde. ¶ Fit etiam curatio cum alterantibus exterius applicatis extreme etiaꝫ frigiditatis vt epithimando cor ꝛ pectus cũ frigidis dicit Aui. cum niue ꝛ camphora. Idem intelligatur de extreme frigidis reliquis q̃ opatio lꝫ non sit regularis: qꝛ extreme frigida actu ꝛ potentia sunt pectoris inimica: vt supra fuit dcm̃ tñ coacte in hoc casu ꝓpter imminens periculũ mortis si apã confirmetur sicut fieri expedit: nõ tm̃ cum extrinsecus applicandis: sed etiã intrinsecus sirupis confectionibus decoctionibus et similibus ꝛ cum odoramentis ꝛc.

¶ Et si cã fuerit vẽtositas attendẽdũ est extrinsecus ꝛ intrinsecus cũ cordialib⁹ calefaciẽtib⁹ dissolutiuis vẽtositatis maxime cũ doronico cinamomo ꝛ aniso ꝛ epithimatibus appropriatis factis ex aqua mellisse: cũ vino aromatico ꝛ ambra parum vel musco apponendo tñ aliqḋ confortãs frm̃ vt aquaꝫ ro. vel sandalos citrinos ꝑpter timorem exsolutionis ꝛ virtutis membri ꝛ medicinarum.

¶ Et si cã fuerint vermes intendendũ est cũ cordialibus appropriatis vermes: interficientibus calidis vel frigidis: vt cum spica doronico tormentilla diptamo ꝛ myrrha: de medicinis calidis vt reubarbaro ꝛ de medicinis frigidis vt de bolo armeno terra sigil. spodio cornu cerui vsto ꝛ similium.

¶ Si vaũt cã fuerit assumptio veneni: ꝑmo cum debilitantib⁹ venenũ ꝛ ꝯtentiuã stõi vt mollificãtibus vnctuosis inducẽtibus ad vomitum vt cũ aqua tepida ꝛ oleo vel butyro mixtis: post ea exhibẽdo terrã sigillatã: q̃ de ꝓprietate ita imprimit vt venenũ vomitu educat: deinde faciendo tyriacas appropãtas ſm varietatẽ veneni ſm tradita ab auctorib⁹. Et Auic. 6ª quarti.

¶ Et si fuerit odor vel inspiratio aeris fetidi vl' venenosi est fugiendũ ad cõtrarium ꝛ est vtẽdũ cordialibus odoramẽtis calidis vel frigidis vel temperatis ſm doctrinam supra dictam: et ita discurratur ad reliquas cãs per viam cõitatis.

¶ Jam succedit alia intentio de confortatione tremotione malitie complexionis inducte: que completur cum his que dicta sunt supra ex parte maxime aeris: ꝛ etiã cũ alterantibus medicinalibus applicatis intrinsecus ꝛ extrinsec⁹ ad oppositũ ducẽtibus vt in cõplexione calida exhibẽdo ad sorbẽdũ sirupũ de ribes sirupũ de pomis syluestribus aromaticis: de q̃bus supra de acetositate citri: ꝛ his similes cũ alijs frigidis sirupis: vt de endiuia ꝛ aquis appropriatis: ꝛ in cã frigida sirupum de pomis compositum sirupum de citro cũ aquis appropriatis. ¶ Et etiã via cõfectionum in cã cal'a zuccaꝝ ro. singul'r cũ trociscis camphore ꝛ violatum ꝛ diaboraginatum: ꝛ in cã frigida letificans Rasis ꝛ diamuscũ dulce confectio de gemmis ꝛc. ꝛ tyriaca ꝛ metridatum sunt ad hanc intentioneꝫ: maxime vt voluit Aui. ꝛ diambra sil'r. ¶ Et sit el'uariũ ad istã intentionem singulare ꝙ vltra cordialitateꝫ bonificat colorem ꝛ rectificat digestionem: cuius descriptio est: vt infra. R. ros. rub. ʒ. vj. ciperi. ʒ. v. gariofilorum masticis spice assari. añ. ʒ. iij. cinamomi: zerumbet croci. ana. ʒ. tres. macis.

nota

De cura sincopis ab apate capsule cordis.

De cura sincopis a ventositate.

De cura sincopis a vermibus.

De cura sincopis a veneno.

sardonios nucis inde nucis musca.añ.ʒ.j. terã
tur ꝛ misceantur insimul terendo: deinde coquẽ
dus est rotulus vnus emblicoꝝ cũ rotulis.x.aq̃
donec remaneant tres: sed emblici debent esse
noui ꝛ deinde colenꝫ ꝛ in colatura addantur pe
nidiorum rotuli.ij.ꝛ coquanꝫ donec inspissenꝫ
ad modum electuarij: deinde põnẽde sunt in eo
medicine alie: ꝛ agitandũ est totum cum ligno
de salice amplo donec mixtio fiat equalis: dein
de reponẽtur in vase vitreo: ꝛ dosis est quolibet
mane ieiuno stomaco auꝫ.j.nã hoc est valde vti
le ꝛ ponitur a Rasi 7° cõtiñ. ¶ Ualet etiam sin
gulariter in cõfortatione cõfectio Cõciliatoris
differentia.196.cũ queritur vtrũ in cura morbi
calidi cordis cõpetant calida: que confectio: vt
dicit in ore cordis passiõe calida seu frigida po
test administrari: de qua probando ex ei⁹ excellẽ
tiam cuius efficacia mox adhibita testaꝫ sensus
que aliq̃n vt est administraꝫ interdũ cum bono
vino muscatellino vel alio cũ opus sit celeriter
virtutem cõfortare ita vt teratur in vino: tunc
est melius ꝙ lꝫ hac velocius penetrat aliq̃n dua
bus partiũ vel pluribus medietati zuc.roꝫ.ad
miscetur vel boraginati cũ virtus nõ fuerit pro
strata ꝛ discrasia fuerit calida: vnde in hoc casu
caueatur simplex ipsius vsus: ꝛ minus ꝛ proprie
in illo qui fuerit subtilioris spũs ꝛ latoꝝ poro
rum cũ naturam cogeret celerius exhalare: cu
ius signũ: q̃m corpus odorosum reddit ꝛ incisuꝫ
cum alacri deducit faciẽ crebriorẽ vita etiam re
cedente: cuius quidẽ hec est permixtio succi po
morum dulciũ depurati: in alio habeꝫ succi bu
glosse depurati.añ.ʒ.v.al's.añ.ʒ.j.doronici cor
ticum citri foliorũ boraginis ros.ru. been al. et
ru.coralloꝝ ru.limature eboris.añ.ʒ.iiij.spodij
macis gallie musc. karabe ossis de corde cerui
sandaꝫ.ru.añ.ʒ.iij.se.basiliconis: folij myrtilloꝝ
melisse: coriandri: cinnamomi: galãge: zedoarie
spice nardi: ligni aloes: sere minutatiꝫ icise aut
combuste modicũ croci: oĩum añ.ʒ.ij.oĩum mira
bolanorum añ.℈.iiij.berilloꝝ: smaragdoꝝ: hya
cintorũ sardonij saphyroꝝ: granate.añ.ʒ.j. mar
garitaꝝ al.ʒ.iij. argenti: auri limatoꝝ.añ.ʒ.ij.ß.
ambre ꝛ cãphore.añ.℈.v.musci.ʒ.ß.fiat electua
rium arte ꝛ ingenio ori laudabile. ¶ Et addit
aliud remediũ ꝛ etiã promptũ: ꝛ ꝓprie cũ quis
alalos imbecillitate loquaꝫ vt legis sacra susci
piat extat castoreũ macis ꝛ crocus simul trita
cum vino laudabili ꝛ ore aperto in illud dedu
cta. Et nota ꝙ ista debent teri ꝛ exhiberi.ʒ.j. cũ
vino odorifero nã quodãmõ reuiuiscere facit.
¶ Stante aũt complexione calida ꝛ debilitate
corporis ex fe.maligna vt in pestilentiali valẽt
℥.ij.succi pomoꝝ dulciũ clarificari vel acetosoꝝ
multa stãre inflãmatione cũ pulere hyacintoꝝ.
¶ Fecit etiã Gen.cõfectionẽ ad hanc intẽtiõeꝫ
vt infra.℞. margaritaꝝ.ʒ.j.ß. hyacinti.ʒ.ß. cin
namomi garioſi.macis.añ.℈.ij.limature auri ꝛ
argenti.añ.ʒ.j.zucchari al.lꝫr.j. distemperẽtur
cum aqua ro.℥.viij.fiat cõfectio in tabulis vꝫ in
morsellis. ¶ Potest etiã fieri iulep. ad eandem
intentionem: vt infra.℞.aque ro.succi pomorũ
acetosorum succi citroꝝ depuratorum aque bu
glosse.añ ℥.ij.zuc.al.lib.ß.fiat iulep: qd̃ ꝓ extin
ctione sitis etiam plurimũ valebit. ¶ In causa
vero frigida ꝛ si infinite quodãmodo reperianꝫ
descriptiones electuarioꝝ ponã vnam Gerardi

De laudibus ꝯfectionis Conciliatoris.

Prõptũ remediũ ad loquelã recuperãdã.

Elariũ cordiale dñi Gerardi.

de Solo que videtur esse singularis: ꝛ fit vt ĩfra
℞.margaritaꝝ elec.℈.j. doronici romani: been
al. ꝛ ru.zin.al.cĩnamomi macis galãge.añ.℈.j.
gariof.cubebe floruꝫ buglosse ꝛ melisse.añ.ʒ.ß.
sandalorum citri sirici crudi grana tinctorũ li
gni aloes storacis calamite.añ.℈.6.radicũ bu
glosse ℈.j.croci.℈.j.corticum citri conditi.℥.ß.
cõserue boraginis ꝛ buglosse cõserue florum po
mi citri.añ.℈.ij.liqui.rase.ʒ.ß. cãdij.ʒ.x. carniũ
vuarum passularum bene pinguiũ.℥.j. aque bu
glosse aque melisse succi pomoꝝ dul. bene depu
rati aque ro.añ.℥.ß.ambre.℈.j. panis zucchari
lib.j.ß.fiat electuariũ. ¶ Nolo omittere vnum
singulare qd̃ ponit Raꝫ.in suis affo.cuius seriẽ
referam dicit: vir quidam de syria: habens sine
causa.s.manifesta extrinseca ꝛ timorem ꝛ cordis
tremorem accessit ad me ꝛ inter medicinas ni
hil inueni tantum cõtulisse quãtum cõtulerũt
carnes ancipitris cocte cum succo maiorane et
vino albo subtili: ꝛ inunxi corp⁹ eius oleis odo
riferis ꝛ restitutus est sanitati prorsus. ¶ Re
stat ponere epithimata exteri⁹ cordi applicãda.
In cã igiꝫ cal'a fiat epithi.vt ĩfra.℞.aq̃ ro.℥.iij.
aque nenufaris ꝛ violarum.añ.℥.j.aque buglos
se ꝛ vini.añ.℥.ß.seminis aceto.corallorum albo
rum sandaloꝝ citrinorum ꝛ alboꝝ ossis de cor
de cerui.añ.ʒ.ß.fragmentorum cordialium hya
cinthi smeragdi ꝛ granati.añ.℈.ß. de his cum
gra.iij.croci fiat epithima. ¶ In causa frigida
fiat epithima: vt infra.℞.aque melisse ꝛ bug.vꝫ
succi melisse ꝛ bug.añ.℥.iij.vini al.aque ros.añ.
℥.j.vtrinsꝗ been doronici zedoarie ligni aloes
añ.ʒ.ß.gario.℈.j.ambre ossis de corde cerui.añ.
℈.ß.margaritarum sete crude.añ.℈.j.misce.
¶ Potestis etiam cum floribus violarum ꝛ ro.
et similibus facere sacculos appropriatos ap
ponendo alias medicinas calidas vel frigidas
secundum exigentiam sacculos estuando siue ca
lefaciendo supra lapidem calidum vino asper
sum ꝛ superponendo pectori in medio eius de
clinando ad partem sinistram. Et sic sit finis hu
ius capituli de cardiaca passione cuꝫ dei laude:
ꝛ consequenter huius prime partis.

Finis prime partis.

¶ Illustrissime ꝛ excellentissime princeps dñe
mi singularissime ꝛc. Posteaquam sine autori
tate licentiaꝗ tua ab assistentia inclyti filij tui
Hermetis ꝛ aliorum hic tuorum etiã pro visen
da maiestate tua in presentia: qd̃ mihi iocũdis
simum esset: istuc accedere non lꝫ secundam par
tem operis in nonũ Almãsoris meis vigilijs et
labore multo lucubratã: quã superioribus pro
xime annis amplissimo nomini tuo dedicaui:
nũc feliciter expeditã precor libens ꝓ hũc ꝓstan
tem doctorẽ nomine meo suscipias: ꝛ ita susci
pias vt inde illustrari ꝛ nullas inuidentiũ tene
bras formidare possiꝫ. Q̃m teste magistro sñiaꝝ
in ꝓhemio: Omnẽ eloquij sermonem calumnie
atꝗ cõtradictio in emuloꝝ semper fuisse obno
xium affirmat: q̃m dissentientibus volũtatum
morib⁹: dissentientes quoꝗ fit animoꝝ sensus.
Ne igiꝫ id mihi accidat: qd̃ btõ Hieronymo ac
cidisse legiꝫ: vt de se loquiꝫ in ꝓlogo Esdre: cum
dicit. Inuidorum studia omne quod scribimus
reprehendendum putant: ꝛ interdum contra se
cõsciẽtia repugnãte publice lacerãt qd̃ occulte
legũt: intm̃ vt ꝯclamãs cõpellereꝫ dicẽ. Libera

No. historiam.

Epithima cordiale in cã calida.

Epithima cordiale in cã frigida.

animã meam a labijs iniquis ꝛ a lingua dolosa. Si tamen a te quasi diuino principe cõcurrẽte quoqꝫ prestantissimoꝝ in orbe terraꝝ phisicoꝝ tuorũ iudicio hoc opus meũ approbatũ fuerit: nemo certe erit qui quod ipe probaueris collaudare non compellatur. Hic deo duce benevalẽt oĩes tui. ꝛ ita valeat excellẽtia tua cui in perpetuum me commendo. Ex Papia die. 9. mensis Octobris. 1471.

¶ De cholirica passione. Cap. j.

Cumqꝫ dolor aut punctio ꝛ tristitia alicui superuenerit: affuerintqꝫ cum ea vel post eam vomitus ꝛ ventris solutio: aqua calida multotiẽs in potu tribuatur: ꝛ si adhuc perseuerauerit vomitus ꝛ ventris fluxus: aqua calida iterum detur: sedabit̃ eñ passio. ¶ Cũ autẽ egritudo quieuerit: balneum ingrediat̃ eger in quo p. j. hore spacium moretur. Egressus autem de balneo leui alatur nutrimento: deinde dormiat. ¶ Sed lꝫ vomit⁹ ꝛ vẽtris solo vehemẽtes fiant: ꝛ synthomata terrefaciẽtia superuenerint: non tñ est timendum: immo cũ medicaminib⁹ que ego nomiabo succurrẽdũ. ¶ In principio itaqꝫ trocisci de olibano cum aqua et niue ꝛ rob granatorũ dentur semel. q iteruꝫ sunt etiam dãdi si vomitus non cessauerit. ¶ Duo quoqꝫ adiutoria ꝛ coxe in supremis partibus ligentur. ¶ Et aqua niue infrĩdata sup crura ꝛ pedes fũdatur ꝛ in ipsam ẽt mittatur. ¶ Venter quoqꝫ ex sandalis rosis cãphora galia aq̃ rob. ꝯspersis epitimetur. Et pãnusa aqu rob. in niue ĩfrĩdata ĩfusus de super ponatur: q postq̃ tepefact⁹ fuerit est remouẽd⁹ ꝛ alius vt prius de super mittend⁹. ¶ Ad potandum aũt paulatim tribuat̃ vinũ vetus tẽperatũ cũ rob granatorum: ꝛ quando vomuerit iterũ tribuat̃. Panẽ quoqꝫ in succo granatoꝝ ĩfusuꝫ cogẽdus est sumere cũ vino ꝛ comedere: q̧ si vomuerit iteꝝ dãd⁹ est ei donec qescat. ¶ Qđ si syncopis supuenerit: muscum cũ vino dare ꝯueniẽs est ꝛ succus carnis hedine ꝛ pulline cũ pauco cydonioꝝ succo et vino mixtus in potu est tribuẽd⁹. ¶ Pulli pterea assandi ꝛ añnares ipsius discerpendi sunt. ¶ Hbus etiã dãdum est vt masticet ipm ꝛ paulatim trañciat: ꝛ postremo bolũ corasenũ cõditũ cũ camphora tribuatur. ¶ Quicquid aũt de hui⁹ passionis cura nũc vsqꝫ dixim⁹ donec vomit⁹ sedet̃ ꝛ stomacus cibũ recipiat fieri cõuenit. ¶ Postq̃ vo stomac⁹ ipsi⁹ recipe poterit: nutriend⁹ est eger ꝛ parũ vini veteris ĩ potu sumat bñ redolẽtis ꝛ odore mire incipiat. ¶ Trocisci de olibano ad vomitũ dandi. ℞. boli coraseni thuris: amborum añ. ʒ. x. cubebe cardamomi: amboꝝ añ. ʒ. ij. ʒ. camphore galie. gar. oĩum añ. vj. ʒ. vnius: fiant trocisci pondere aur. j. hi enim vomitui multum conferunt. ¶ Rob de malis granatis succus malorum granatorum acetosorum sumantur et per noctem vnam aut amplius dimittãtur donec quod grossum est in fundo resideat: ꝛ deinde coquatur ꝛ dispumetur donec iulep similitudinem habeat: in quo ab igne deposito: adhuc tamen calido menthe viridis stipites mittantur: et in ipso permanere permittantur quousqꝫ infrigidentur. Cumqꝫ infrigidatum fuerit extrahantur ad cuius similitudinem syrupus de cydonijs ꝛ syrupus de malis macianis fieri conuenit. ¶ Si autem vomitus hora aliqua inualuerit nimis ꝛ superfluerit magis: ventosa stomaco superponatur.

Des. trocis scorum de olibano.

Post tractatum de dispositionibus membrorũ animatoꝝ ꝛ primi ventris totius superioris: ꝛ consequenter post tractatum dispositionũ membrorum spiritualium ꝛ ventris medij. Jam restat in hoc tertio tractatu succedente determinare de dispositionibus membrorum naturalium inferioris ventris: et ita hic est tractatus tertius principalis huius libri. vbi agitur de dispositionibus preter naturam membrorum naturalium. Et diuiditur tractatus iste in. 7. partes principales: quoniam primo Rasis determinat de quibusdam dispositionibus stomaci. secundo de dispositionibus epatis in capitulo (Cum quis male fuerit coloratus.) tertio de dispositionibus splenis in capitulo sequen. (Si cum dolore splenis fuerit calidior.) quarto de colica ꝛ de dispositionibus intestinorum. ibi (Si cũ dolore vẽtris fuerit ipsius constrictio ꝛc.) quinto de dispositionibus vesice ꝛ renum vt difficultate vrine. ibi (Cum vrina minuitur.) sexto de vermibus que est dispositio communiter contingẽs in naturalibus maxime stomaco aut intestinis. ibi (Qui hoc nocumento solitus est ledi.) septimo de dispositionibus ani maxime de hemorroidibus ꝛ fistulis in ano. ibi (Cum sanguis recens sine dolore per inferiorem descendit regionem.) Prima pars etiam diuiditur in quinqꝫ partes ſm. 5. capl'a q̃ ponit de dispõnib⁹ stõaco attinentibus; qm̃ p⁹ determinat de cho

Declatio p⁹ particu le p⁹ ptis.

Nota.

Nota.

lirica passiõe in p̄senti caᵒ 2ᵒ de ꝯfortātibꝰ stōm
debilē ⁊ ꝯñr de debilitate digestiue eiꝰ. 3ᵒ de
dolore ⁊ apate stōi. 4ᵒ de singl'tu. 5ᵒ de appetitu
canino. 2ᵃ ibi. (Cũ stōi debilitas.) 3ᵃ ibi. (Si cũ
dolore stōi affuerit.) 4ᵃ ibi. (Cũ singultus post
grossi cibi comestionē.) 5ᵃ ⁊ vltᵃ. (Cũ aliq̃s fa-
mē assidue patiaꝶ.) ¶ P̄ñs caᵐ ēt ṗᵃ diuisiõe
diuidiꝶ in. 4. partes: qm̄ ṗᵒ decl'ans q̄d sit cho-
lirica paᵒ ꝑ sigᵃ ponit curā eiꝰ cũ nō est multũ
molesta paᵒ. 2ᵒ reddit medicũ nō debere esse ti-
morosum ēt cũ apꝑent in hac passione accñtia
⁊ synthomata terrefaciētia: ponēdo ēt curā il-
lius in ṗnᵒ ⁊ statu ⁊ declinatiõe. 3ᵒ ponit descri
ptionē quorũdā trociscoꝝ ⁊ rob cuiusdā: vt tro
ciscoꝝ de olibano ⁊ rob maloꝝ grañ. quas medi
cias numerauit in cura. vltᵒ in fi. ca. ponit vnā
curā ꝑ vētosam q̃ñ cũ reliq̃s nō p̄t vomitus ꝓ-
hiberi. 2ᵃ ibi. (Sed lꝫ vomitꝰ ēt ⁊ fluxꝰ vētris.)
3ᵃ ibi. (Trocisci de olibano ad vomitũ.) 4ᵃ in
fine. (Si aũt vomitus aliq̃ hora inualuerit ⁊c.)
ṗᵒ ꝑs ēt diuidi p̄t in tres ꝑtes: qm̄ ṗᵒ ꝑ sigᵃ de-
clarat q̄d sit cholerica paᵒ. 2ᵒ ponit curā illius
cũ nō est vehemēter molesta in ṗnᵒ eiꝰ. 3ᵒ ponit
curā in declinatiõe. 2ᵃ ibi. (Aq̃ cal'a in potu.) 3ᵃ
ibi. (Cũ aũt egritudo q̄euerit ⁊c.) ¶ De ṗᵃ ꝑte
dixit. Cũqꝫ dolor ⁊ pũctio alicui supꝑuenerit su.
suꝑ stōm ⁊ intestina: affuerit qꝫ cũ ea vomitus ⁊
vētris sol'o: sup. tũc declaraꝶ talē dispõnez esse
passionē q̄ cholirica appellaꝶ. ¶ Pro intelligē-
tia huiꝰ capl'i ⁊ spāl'r huiꝰ ꝑtis ē ṗᵒ aduertēdũ
ꝓ recta cōtinuatiõe huiꝰ capl'i cũ precedēti: qꝛ
posset q̄s legitime dubitare qũo Ra. h̄ in dispō
nibꝰ stōi determinauit de cholirica passiõe in
q̄ cõiũgiꝶ fluxꝰ vētris. nā vꝶ cõueniētius fuisse
determinādũ. j. cũ loq̄ꝶ de dispōnibꝰ intestino-
rũ: sicut ēt fecit Aui. q̄ de cholirica passione de-
termīauit in 16ᵃ tertij. in caᵒ gñali: de sol'one vē
tris oīum modoꝝ: dicaꝶ. h̄ ꝙ nō sine grādi myste
rio Ra. fecit hic determīationē de cholirica pas
siõe in tract. de dispōnibꝰ stōi cōtinuādo ad cᵐ
de tremore cordis ⁊ syncopi ⁊ nō tardauit vsqꝫ
ad dispōnes intestinoꝝ: qm̄ vt statim videbitur
in chol'ica passiõe cõiũguꝶ duo vehemētes mo-
tus vt motꝰ vomitus q̄ est motꝰ stōi laboriosꝰ
⁊ motus diaricus ꝑ intestina: q̄ est motꝰ intesti
noꝝ: ⁊ qm̄ motus vomitꝰ est magis laboriosus
ꝯtuti ceteris paribꝰ ꝙ fluxꝰ diaricus: qm̄ ē mo
tus ꝯ naturalē inclinationē stōi: q̄ nō est ṗnci-
pal'r factus ad expellēdũ ꝑ sursum: sꝫ ad digerē-
dũ vbi fluxus diaricus est magis in intestinis
cõueniēs cũ intestina sint ad expulsionē ꝑ deor
sum deputata: iõ cũ h̄ agaꝶ de dispōnibus p̄ter
nām naturaliũ membroꝝ: vt cholirica paᵒ vt ē
includēs vomitũ est magis p̄ter nām ꝙ vt est i-
cludēs fluxũ ꝑ intestina. ¶ Idcirco ṗncipalius
est de ea determinādũ in dispōnibꝰ stōi ꝙ i dis-
positionibꝰ intestinoꝝ: ⁊ ita fecit ēt Halya. 7ᵒ
p̄ctice. ¶ Sed causa quare prius determinādo
de dispōnibꝰ stōi determinat de cholirica pas-
siõe prius ꝙ de alijs: ideo est qm̄ cholirica paᵒ
alligationē hꝫ cũ tremore cordis ⁊ syncopi: cuꝫ
q̄bꝰ dispōnibus nō sic cõicāt alie dispōnes sto-
matice: qꝛ in cholirica passione sepe cõiũgitur
tremor cordis ⁊ syncopis vt accñtia ad eũ cõse-
quētia cũ passiõe stōi vt statī in l'ra videbiꝶ. Iõ
fuit multũ cõueniēs vt immediate post caᵐ de
tremore cordis ⁊ syncopi debēdo determinare
de passionibus stōi prius determinare de cho-
lirica passiõe ꝙ de reliq̃s: ⁊ sic patet recta cõti-
nuatio huiꝰ capl'i cũ p̄cedēte. ¶ Debēdo ḡ deter
minare de dispōnibꝰ stōi cõueniēs esset ponere
anathomiā mery ⁊ stōi vt ēt in reliq̃s capl'is añ
rius fcm̄ est correspōdēter: veꝝ qꝛ dñs. A. 13ᵃ ter-
tij caᵒ ṗᵒ. plane ⁊ ample posuit anathomiā hoꝝ
mēbroꝝ: supꝑuacuũ h̄ mihi vꝶ extēsum facere ser
monē de anathomia. Sed vno ꝟbo dicaꝶ ꝙ me
ry est via ⁊ q̄dā trāsitus quo trāsit cibꝰ ad stōm
rotũda lōga ꝓtēsa a radice ligue vsqꝫ ad os stōi
⁊ mery cōponiꝶ ex substātijs sicut ⁊ stomacꝰ vt ex
carne ligamētali simul cũ duobus pāniculis in
trinseco ⁊ extrinseco: ⁊ in intrīseco eoꝝ sunt ex-
tēsi villi lōgitudinales q̄bꝰ sit attractio cibi ad
stōm: ⁊ in extrīseco villi latitudinales cũ villis
ēt q̄busdā lōgitudinalibꝰ ⁊ trāsuersalibꝰ q̄bus
iuuaꝶ expulsio in deorsuꝫ: ⁊ ita cōpleꝶ deglutio
cōcurrētibꝰ attractiuis lōgitudinalibꝰ ⁊ extri-
secis latitudīalibꝰ cōpressiuis: ⁊ ita ēt ad actũ
expellēdi ꝑ sursum ṗncipalissime cōcurrũt villi
latitudīales violētati ad expulsionē in tunica
extrīseca mery vel stōi cōstituti: immo dicebat
Aui. loco alle. ⁊ vomitus q̄dē cōpleꝶ cũ tunica
extrinseca sola. quapropter est difficilis ꝙ qũo
recte debeat intelligi nō est p̄ñtis intētiõis sꝫ
ad illũ locũ recurraꝶ. ¶ Spālius ḡ veniēdo ad
textũ nr̄m dicit signāter. cũ dolor ⁊ punctio ⁊c.
ad innuēdũ ꝙ nō q̄libet dolor manifestat cho-
liricā passionē neqꝫ antecedit ad eam. Sꝫ dolor
⁊ pũctio: qm̄ stat vt multũ dolor grauatiuus in
ṗnᵒ aute vomitũ ⁊ secessuꝫ ꝓpter reaggregatio
nē māerum circa stōm: stat etiā cũ hoc pũctio:
qꝛ māe tales vñ sit cholirica passio sunt vl' essen
tialiter acute pũgitiue vt cholirice vel salse vl'
ꝓpter putrefactionez facte acute: ⁊ hoc vt pl'm
vt. j. magis videbiꝶ in q̄d nõis ⁊ q̄d rei choliri-
ce passiõis ⁊ in causis: vñ nisi cõicētur postea vo
mitus ⁊ fluxus vētris nō dꝫ dici cholirica paᵒ:
sꝫ his simul adiũctis tũc cōpleꝶ dispō chol'ica:
ꝓinde dixit. Cũqꝫ dolor ⁊ pũctio alicui supꝑuene
rit. s. circa stōm: vt. s̄. exponeba ꝶ talia sunt sigᵃ
ꝓxima chol'ice passiõis. proīde addidit affuerit
qꝫ cũ ea. s. pũctio pe vomitus ⁊ vētris sol'o: tunc
iam sup. est cholirica paᵒ in actu: ⁊ ita voluit nō
sufficere ad choliricā passionē vt sit dolor ⁊ pũ-
ctio circa stōm cũ vomitu tm̄ vel cũ sol'one ven-
tris tm̄: sed expedire simul cõiũgi ⁊ vomitũ ⁊ vē
tris fluxũ: ⁊ hoc est qd̄ dixit de ṗᵃ ꝑte. ¶ De 2ᵃ ꝑ
te ponēs curā ipsius cholirice passiõis nō mul
tũ moleste in ṗnᵒ dixit. Aq̃ cal'a in potu multo-
tiēs tribuaꝶ: ⁊ si adhuc ꝑseuerauerit vomitꝰ qꝛ
s. nō remoueaꝶ ꝑ potũ aq̃ cal'e ⁊ ēt fluxꝰ vētris
iterato deꝶ aq̃ cal'a: sedabiꝶ eñ paᵒ vt ōt ¶ Pro
intelligētia huiꝰ dicti est aduertēdũ ꝙ aq̃ cal'a
in casu multũ valet. nā ꝑ eā remittitur acuitas
māe ⁊ debilitaꝶ cōtētiua stōi ad cōtinēdũ: ⁊ in
uaꝶ expulsiua ad expellendũ maxime in deorsũ
⁊ ita remouētur accidentia ⁊ doloris ⁊ etiā pũ-
ctionis ⁊ etiam vomitus ⁊ fluxus euacuata ma
teria ⁊ remissa eius malitia nā iuuaꝶ ad expul-
sionem materie ꝑ deorsum q̄ est euacuatio mi-
nus laboriosa ꝙ vomitus: vt dcm̄ est supra: ⁊ in
de verum est quod fluxus curat vomitum: ⁊ flu
xus fluxum: vt voluit Auicē. de mēte Hippocra
tis scilicet causam euacuando: de hoc tamen
men magis videbitur infra loco suo.

Decl'atio ṗᵉ particule ṗᵉ ꝑtis.

Nota.

Nota.

Quid sit mery.

Decl'atio 2ᵉ ꝑticule ṗᵉ partis ṗncipalis.

Declaratio [...]e particu[...]e p[...]e ꝑtis.

¶ Addit 2° ponēdo curā cū est in declinatione ꝑ exhibitionē tm̄ aque calide dicēs. Cū āt egritudo ꝗeuerit. i. remissa sint accidētia: eger balneum ingrediaṫ. i. balneum aque calide in quo ꝑ vnius hore spaciū moretur: deinde egressus a balneo leui alatur nutrimēto. Circa quā partē nota ꝙ ponit ordinē in applicatione balnei: vt scꝫ exhibeaṫ cum egritudo ꝗeuerit. i. in declinatione fuerit. Nam ante nō cōueniret: qm̄ stāte multitudine materierū in toto ꝑ balneum fieret agitatio eaꝝ: ⁊ sic posite in cōmotione ⁊ probabiliter augereṫ ⁊ vomitus ⁊ fluxus. Sed in ꝓcessu euacuata ꝑ magna parte materia: tunc tale balneum cōuertit materias ad extra et resoluit reliꝗas q̄ remanserunt: ⁊ ita iuuat: etiaꝫ ꝯuertit materias que erant in vijs vt fluerent ad stomacum propter nocumenta stomaci.

¶ Sed nota ꝑ hoc qđ dixit ꝑ horā moreṫ: nō intelligiṫ hoc semꝑ tp̄s p̄cisum obseruari debere. Nā in multis corporū esset lōga nimis mora ꝓpter resolōnē p̄cedētem: immo credo sufficeret tertia pars hore vel ad ampliꝰ media pars: semper tn̄ virtute cōstāte ⁊ applicatis aliꝗbus aromaticis cōfortātibus odoramētis ad viuificationē virtutis: ⁊ ita reguleṫ tempus ⁊ mensura more in balneo ſm tolerātiā virtutis. Nota cōsequēter ꝑ hoc qđ dixit: deinde leui alaṫ nutrimēto: ponit ordinē in dieta cibationis post balneū qđ nutriaṫ leuiter. Rō est clara q2 stomacꝰ eorū est debilitatus multiplr̄ ⁊ ex qualitate materie ⁊ ex pūctiōe ⁊ ex vomitu p̄cedētibus. Jō indigēt cibo leui vt aqua carnis: de qua diceṫ infra loco suo cū modico vini aromatici stiptici.

¶ Addit: deīde dormiat. Nā ꝑ somnū p° humores in toto ꝗetabūtur: ⁊ inde somnus est multū laudatus in casu. ¶ Vn̄ dicebat Sera. Et si dormierit infirmus iuuaṫ iuuamēto magno ⁊ resolnetur egritudo sup. aliquotiens ex toto. 2° q2 ꝑ somnum fortificata digestione melior conseq̄nter fiet membrorum restauratio ⁊ virtutis confortatio. Et ita est plana tota litera lege eam ⁊c.

Declaratio 2e ꝑtis p̄ncipalis.

¶ Sed lꝫ vomitus.) ¶ Jsta est pars principalis in qua ponit curā cholirice magis timorose cū qua cōiūguṅt accn̄tia seuissima vt syncopis ⁊ aliqn̄ spasmus maxe ad mām nō ꝓportionatꝰ compassione stomaci: ⁊ etiam aliqn̄ spasmus ex inanitione ꝓpter supfluā eūonē. Et in hac ꝑte tria facit. p° ponit eius curā in p̄n° cū nō adhuc supuenerit syncopis. 2° ponit curā in statu accidētiū qn̄ supuenit syncopis. 3° ponit curā eiꝰ in declinatione. 2a ibi. (Qđ si syncopis supuenerit.) 3a ibi. (Quicquid aūt de eiꝰ passionis cura ⁊c.) Prima pars etiā in duas diuidiṫ. nā p° reddit medicū fortē ⁊ cōstātis animi in tali morbo ⁊ si appareāt accn̄tia terrefaciētia. 2° ꝓseq̄tur in cura eius. ibi in p̄ncipio. (Jtaqꝫ trocisci de olibano.)

¶ De p̄ma parte dixit. Sed lꝫ vomitus etiam ⁊ fluxus vētris vehemētes fuerint ⁊ synthomata terrefaciētia sup. ⁊ virtutē infirmi ⁊ astātes ⁊ medicū ꝓpter vehemētiā eoꝝ supuenerint: vt est sup. interdū spasmus interdū syncopis. Et ego aliquotiēs vidi spasmū cōiūgi: nō tn̄ est timēdū: taliter. s. vt medicus relinquat egrū ⁊ desistat ab opatione circa eum: immo cū medicaminibus q̄ ego narrabo: vt dicit succurrēdū est. Et hāc eādē sn̄iam posuit Sera. 3° breuiarij ca° ꝓpo: cū dixit. Et hec egritudo est acuta. s. vt in pluribꝰ ⁊ nō habet intermissionem: immo expedit iuuamētum medici prudētis fortis. i. cōstātis animi quem nō terrēt accn̄tia mala q̄ apparēt: qđ est q2 totū qđ sumiṫ expelliṫ vomitu. s. interdū ⁊c. hoc totū est clarū: q2 si medicus relinqueret infirmū vbi morbus forte esset salubris reddereṫ ad mortē terminaturus nō offerendo remedia cōueniētia cōcurrēte cū hoc diffidentia ipsius infirmi: ⁊ ita expedit medicū esse animosum infirmū cōfortātē ⁊ ꝓmittētē sibi spem salutis ⁊ promptū in expeditione eoꝝ q̄ paulopost dicētur: dicit ergo ponēdo remedia cōueniētia cū nō adhuc successit syncopis: ⁊ aliqua p̄ncipalia pūcta ſm ordinem obseruāda in tali cura: ⁊ ita posset pars diuidi in tot partes quot pūcta p̄ncipalia ponit: sed partes patebūt legēdo. ¶ Dic̄ ergo p° in p̄n° itaqꝫ trocisci de olibano cū aqua ⁊ niue. i. cū aqua multum infrigidata actu ⁊ infrigidatiua vtplm̄ postea exhibeantur: ⁊ si alicubi nō repireṫ parata talis aqua exhibeaṫ saltē aqua actu frigida ⁊ rob malorum: egro dētur semel: q̄ iterū sunt dādi si vomitꝰ nō cessauerit. ¶ Dicit 2° p̄ncipalr̄. duo qꝫ adiutoria: brachiorum. s. ⁊ coxe in supremis partibus ligētur. ¶ Dicit 3° aqua niue infrigidata. i. multū frigida sup crura ⁊ pedes fundaṫ ⁊ in ipsam mittaṫ. i. totū corpus infundaṫ in aquā frigidā. ¶ Dicit 4° principalr̄: venter qꝫ ex sandalis. i. stomacus ⁊ etiā totus vēter ex rosis ⁊ camphora ⁊ galia. s. aromatica elefangine vel muscata ⁊ aqua ro. cōspersis epithimētur ⁊ pānus aqua ro. infrigidata in niue. i. notabilis frigiditatis infusus desup ponātur: q̄ postq̄ꝫ tepefactus fuerit remouēdus est ⁊ aliꝰ: vt p̄us desup ponēdꝰ.

¶ Deinde vltimo magis circa dietam dicit: ad potandum autem tribuatur paulatim vinum vetus temperatum cum rob malorum granatorum de quo si biberit ampliꝰ tribuaṫ. panēꝫ qꝫ in succo maloꝝ ganatoꝝ infusum iuuitꝰ cogendus est sumere cum vino ⁊ comedere. quē. s. panem si euomuerit iterum dandus est donec ꝗescat. s. vomitus ⁊ cibum retineat.

¶ Circa quas partes nota p° circa p̄mā cū dic̄. in p̄n° huiꝰ cure esse dādos trociscos de olibano cū rob granatoꝝ: nō intellexit ꝙ in p̄n° cholirice passiōis maxime cōtingētis ex corruptione cibi vel alijs humoribꝰ corruptis vel putrefactis in stomaco debēt exhiberi tales trocisci cū rob: qm̄ tales trocisci sunt cōstrictiui ⁊ retētiui materierū q̄ materie male corrupte si retinerenṫ esset maximus timor: immo opꝫ vt/oīno expellātur iuuādo virtutē cū vomitu ⁊ secessu ſm modum supra dcm̄ de exhibitione aque calide. Et hoc notauit in pa parte semper intelligēdo cōstāte virtute: vt infra magis videbitur. Et hoc notauit Aui. in ca° cholirice passionis: cū dixit. Et opꝫ vt consyderes id qđ egrediṫ. dū em̄ ꝑseuerat excundo chilus: ⁊ aliquid homogeneum ei ⁊ cibus nō cōcediṫ eius retētio omnino aliquoꝝ modoꝝ: in ipso em̄ est timor magnꝰ ⁊c. sed voluit Ra. ꝙ qn̄ est euacuata materia cibalis vel aliter corrupta ⁊ ꝓpter dolorem ⁊ pūctiones circa stomacū aliūde fluūt materie ad stomacū vt succurraṫ membro: q̄ etiā fluentes humores cause sunt dicte cholirice passionis: ⁊ non remissa dicta cholirica passio per potum

Nota.

aque calide vt.ʒ. dictum est vomitiua mate-
ria prius nociua: tūc a pn° inter reliquas opa-
tiones debēt exhiberi trocisci de olibano cum
rob malorum granatorū q̄ sunt aromatici con-
fortatiui ⁊ cōstrictiui ipsius stomaci: vt infra in
descriptiōe ꝓpa videbit. Et exhibeat cū aqua
f. rosaꝝ vel plātaginis vel mēthe ſm diuersita-
tē materieꝝ calidaꝝ vel frigidarū: sed tñ debet
esse actu frigida ad maiorē corrugationem stōi
⁊ debet exhiberi in modica q̄titate: vt dādo. ℥.
j. vel. ij. ad plus cōputato rob de granatis cum
ʒ. j. dictoꝝ trociscoꝝ. Et si natura euomuerit cuꝫ
stet in actu quasi cōtinue expulsionis nō debet
medic⁹ desistere: immo reiterato exhibere. Nā
tādē facta impressione in stōm p tales medici-
nas disponit stomacus ad retinendū. ¶ Et qñ
bis vel'ter pur cōtinuaret vomit⁹ iā esset sig^m
qd̄ in toto esset magna cōmotio in humoribus
vt fit a'toto fluxus ad stōm: ⁊ exinde tunc expe-
dit vti alio ingenio ad cōuertēdū humores ad
mēbra ne fluāt ad stōm: ⁊ ꝓinde ordiauit q̄duo
adiutoria ⁊ coxe in supremis partib⁹ ligētur.
Nā facta ligatura forti circa partes supremas
illoꝝ musculoꝝ vbi sunt chorde ⁊ ꝑtes multum
sensibiles fit dolor vehemēs. ⁊ sic cōuertūt mãe
ad dictas partes extremas: ⁊ ita ꝓhibēt a flu-
xu ad stōm. ¶ Et qñ istud nō suffecerit: tūc opꝫ
vti alio ingenio ad q̄etanduꝫ humores in toto
infrigidādo ⁊ ingrossando eos ⁊ emobilitādo
motū in eis: stringēdo etiam meatus ne mate-
rie reddātur parate fluere ad stomacū: ⁊ in hoc
laudat ꝓijci aquā infrigidatā supra crura ⁊ pe-
des: ⁊ ipsum etiā corpus infundi in aquā frigi-
dā: ⁊ ista eadē snīa ponit ab Haly abbate 7° pra
ctice ca° ꝓprio. de ꝑturbatione ventris. vbi di
xit. Et si ꝑturbatio tā immoderata fit vt extre-
ma refrigerent ⁊ defect⁹ accidat: aquā frigidaꝫ
opꝫ ⁊ rosatā suꝑ faciē eius rorare: ⁊ sup. etiā suꝑ
reliqua mēbra extrema: ⁊ addit: ⁊ cruris strin-
gant lacerti cū fascijs sicq̄ ⁊ brachioꝝ lacerti et
manus ⁊ pedes frica fortiter: ⁊ versus finem ca
pituli dixit. Et si solo nō amputat ⁊ vomit⁹ alli
gatione (vt diximus) vtere in brachijs ⁊ cruri-
bus: plantasq̄ ⁊ palmas forti⁹ frica cruraq̄ cū
terra armenica cataplasma aceto infusa: ⁊ i fri-
gida mergat aqua. s. totuꝫ corpus. ¶ Et postea
sup. fiat empl'm vel epithima ex sandalis ⁊ ro-
sis: ⁊ apponat supra ventrē: ⁊ ēt dicit Serar. su-
pra dorsum in directo oris stōi ad ꝯfortationeꝫ
⁊ infrigidationē aspersis: his ēt cū modico cam
phore ⁊ gallie muscate vt dc̄m est ad maiorē aro
maticitatē: ⁊ ita pōt fieri vnguētū ex appropa
tis: de q̄bus videbitur loco suo. ¶ Postea docet
suꝑponere pānū infrigidatū in niue. i. in aqua
frigida in virtute ⁊ actual'r vt in aqua rosa. vel
plantaginis vel in succo granatoꝝ vel cydonio
rū: ⁊ si calefiat pannus denotat ꝯtinuus fluxus
mãeꝝ calaꝝ: ideo tūc est remouēdus dictus pā
nus ⁊ alius sil'r infrigidatus vt prius desuꝑ po-
nendus ad ꝓhibitionem fluentis mãe ⁊ cōfor-
tationem stōi. ¶ Circa dietā dixit q̄ est dādum
vinū vetus ad potandū paulatim stante virtu
te ꝓstrata ad vinificationem ⁊ facilē eius con-
uersionē ⁊ paulatim vt melius retineatur: et in
cā calida exhibeatur mixtū cū rob granatoruꝫ
ad remissionē inflāmationis eius: de quo si bi-
berit. s. ⁊ retinuerit amplius tribuatur: qd̄ si nō
retineret pur paulatim de eo detur: ⁊ sup. post-
ea fortificata aliqualiter virtute ad possenduꝫ
panem transmutare panem infusum in succo
maloꝝ granatoꝝ inuitus cogendus est sumere
sed modice q̄titatis. Et Haly. exhibebat paneꝫ
bis coctum cum aqua. i. brodio pulloꝝ et fran-
gullinoꝝ sup. ⁊ auium montanaꝝ ſm qd̄ coniū-
gitur de mã calida vel frigida: ⁊ in hoc oportet
eligere ea que sunt magis grata: ⁊ separent oīa
abhominabilia vt infra lati⁹ videbitur: ⁊ si pur
vomuerit iteꝝ dandum est vt dicit vt aliq̄d reti
neatur ad confortationem virtutis. Et ex his oī
bus ptꝫ snīa huius totius partis: lege eam.

¶ (Qd̄ si sincopis). ¶ Ista est alia pars in qua Rasis ponit diuersa ingenia curatiua ad restau rationeꝫ a sincopi gradando ea que offeruntur ſm diuersa tempora sincopis. Naꝫ primo offert ea que cōueniunt cū est in ipsa syncopi. secūdo ea que magis cōueniunt cum incipit releuari a syncopi: ⁊ ea q̄ magis in declinatiōe paroxismi cōueniunt. De oībus his partibus dixit q̄ si syn copis suꝑuenerit in hoc intelligat de syncopi facta per viā exsolutionis virtutis ꝑ multam euōnem ⁊ superfluā spirituū resolutionem. Ad dit: muscū. i. granum. j. musci vel. ij. cū rob gra- nati: vel cū vino dare cōueniens est illi vim in- ferēdo: ex quo verbo innuit quod corpus est in actuali ꝑoxismo: vnde aperiendū est os ei⁹ vio- lenter ⁊ in eo intra dētes immisso frusto ligneo est immittendus muscus cū rob granati vel cū vino. Nam stante cā que precesserit calida mul tum ⁊ acuta potest exhiberi cū rob granatoꝝ: vt ℥. j. vel cum vino in causa minus calida ⁊ eiusdē quantitatis. ¶ Sed in om̄i casu ego magis lau darem q̄ exhiberet cū vino ad maiorem restau- rationem ⁊ citiorem penetrationē. nā vinū est in casu necessariū: vt in ca° superiore visum est de mente Aui. tñ nō incōueniret precedēte cau- sa multū ignea vt secū misceat aliquid de rob granatoꝝ. Nam in eo etiā est aliqualis vis re- sumptiōis lꝫ modica. ¶ Addit: ⁊ succus carnis hedine ⁊ pulline cum pauco succo cydoniorū et vinum mixtū in potu est tribuendū. i. facta ali- quali vigilatione ⁊ aliquali releuatione: tunc detur aqua carnis nō cuiuscūq̄ indifferēter sꝫ hedine ⁊ pulline ⁊ maxime p̄cedente cā cal'a vt plerūq̄ cōtingit: ⁊ fiat aqua carnis ſm modum sepe dictū: sumendo dictas carnes ad frigidum declinantes ⁊ bulliendo in aqua debite quanti tatis longa ebullitione vsq̄ ad separationē car nium ita vt nunq̄ alia aqua superaddat deco- ctioni: postea in fine decoctionis pistētur dicte carnes cū pistello ligneo aliqualiter et iterato bulliāt cū p̄ma decoctione. ij. vel. iij. ebullitioni bus postea exp̄mant: vel inter duo incisoria for titer cōstringendo vel intra mātile rarū: qd̄ cō- stringat ꝯrio mō reuoluēdo ſm extrema eius et fortiter exprimēdo succū de carnib⁹: ⁊ ita dict⁹ succus ēt postea addat p̄me decoctioni ⁊ iterato bulliāt duab⁹ ebullitionib⁹ cū ea: postea colet ⁊ amoueant ab eo partes pingues natātes sur sum ⁊ reliquū reseruet ꝓ vsu: ⁊ pōt cōseruari ꝑ diē naturalē in estate ⁊ ꝑ duos ad plus in hye- me: ⁊ hoc appellat succus carnis vel aq̄ carnis. Et de hoc pōt exhiberi. ℥. j. cuꝫ. ℥. ß. vini ad citi⁹ penetrandū: ⁊. ʒ. ij. succi cydonioꝝ vel rob ei⁹ ad confortationē stōi, ne remittat: si etiā aromati-

Decl'atio tertie ꝑtis

Not. bene de vino.

Qualit fit aq̄ carnis.

zet cū modico musci vel ambre magis valebit in casu. Et nota quod post. ij. horas releuata magis virtute poteris postea de eodem exhibere ℥. ij. vel. iij. etiā cū modico vini: et tūc cū est dandū dz calefieri in duplici vase ponendo ipm in vitro et vitrū ponēdo in aqua tepida in lebete: postea paulatiz calefiat: et nō erit ibi necessaria bullitio ꝓpter exsolōnē aromaticitatis musci vł ambre. ¶ Addit p̄terea ponēdo vnū ingeniū maxime ad vigorādā appetitiuā valēs in oī deiectione appetitus qđ ē aliqłr viuificatiuū v̄tutis et restaurati^m et est notabile ingeniū ad hoc dixit. Pulli p̄terea sūt assandi et sup. postea aspgēdi cū aqua ro. vel vino. cydonioꝝ: et añ nares ipsius. s. infirmi sunt discerpēdi. et hoc intelligit nisi abhorreat odorē carniū. nā in his nō conueniret. Et multi in hac dispōne nō tm̄ abhorrēt carnes: immo q̄dā eoꝝ abhorrēt etiā odorē panis: vt dt Aui. ca° ꝓpo: et. s. magis videbit: Sed qūocūqꝫ opz vt euitēt oē qđ cōmouet in eis subuersionē aīe: et opz vt restaurētur sup̄ odores cōfortatiuos eis gratos. ¶ Addit cōsequēter ponēdo duo simplicia medicinalia in casu valentia: sꝫ magis ad p̄ncipalē dispōnē q̄ ad syncopi cōfortādo os stomaci ad retinēdū dicēs. Et th⁹ etiā dādū est vt ipm masticet et postremo transglutiat paulatī: pꝫq in casu: vt dcm̄ ē vꝫ. Addit et postremo bolū corasenū. i. bolū illi⁹ ꝯte cū cāphora cōditū tribuat ad eādē intētionē: q̄d fit spālr nō repio. (¶ Quicq̄d aūt et c.) Ista est alia pars in qua postremo determinat de cura stāte dispōne p̄ncipali in declinatiōe v̄a et cōtinuando cū p̄cedētibus dixit. Quicq̄d aūt de hui⁹ passionis cura hucusqꝫ diximus. s. multiplr diuersificādo remedia donec vomitus sedaretur et stomacus cibū recipiat fieri ꝯuenit: postq̄ v̄o stomachus ipsi⁹ cibuꝫ recipe poterit sup. et debite retinere: tūc sup. desistendū est a dictis supra: et est nutriēdus eger sup. paulatiꝫ cū cibis laudabilibus accedēdo paulatine ad ꝯsueta: et paruꝫ vini veteris bū redolētis in potu sumat ad rectificandū virtutē. Signāter dicit paꝝ ne fiat fluctuatio in stō. ¶ Addit: et dormire incipiat q̄ pars ꝯtinuāda est cū p̄te supiore vbi dixerat: q̄c quid aūt de hui⁹ passionis cura hucusqꝫ dixim⁹ fieri ꝯuenit donec vomit⁹ sedet et stomac⁹ cibuꝫ recipiat et dormire incipiat: nā tūc nutriendus est et c. ¶ Cōsequēter ponit descriptiones trociscoꝝ de olibano valētiū ad vomitū. ℞. boli corraseni: credo q̄ sit bolus armenus qui cordialis et stipticus exn̄s in casu vꝫ. thuris amboꝝ añ. ʒ. ſ. ℈. cāphore: gallie mus. vel elefangine: sed elefangina est: vt dicit Mes. qua cōiter vtunt auctores garioſi. añ. vj. partē. ʒ. vni⁹. ſ. ℈. ℈. fiāt trocisci pōderis. ʒ. ſ. Et ponit iuuamentū dicens. Hi cū vomit⁹ multū affuerit cū rob granatoꝝ sup. exhibeāt sumēdo. ʒ. j. vt supra dicebat cū. ℥. ſ. vł ij. rob granatoꝝ. Nā pꝫ ex v̄tute simpliciū quō in casu ꝯueniūt. Nā est ꝯfectio multū aromatica ꝯfortatiua et quasi tēperata. ¶ Addit ponen fiat rob granatoꝝ dicēs: et succus gra. acetosoꝝ sumatur: et p noctē vnaꝫ aut amplius dimittat donec qđ grossum est in fundo resideat. i. faciat debitā residentiā: deinde coquatur. s. subtile colatum et dispumetur. s. ꝯtinuo dū bullit et inspissetu· donec iulep. spissitudineꝫ habeat: in quo ab igne deposito adhuc tn̄ cal'o mente stipites viridis. s. granati in ipso mittant et dimittat permanere donec infrigidetur ad maiorē stipticitatē inferendo. Cūqꝫ infrigidatū fuerit exhibeat. ¶ Addit: ad cui⁹ spissitudinē sirupus de cydonijs et sirupus de malis macianis. i. pomis acetosis syluestrib⁹ fieri cōuenit. i. sicut rob de granatis pauloante dictis cōponitur vel pficitur. ¶ Cōsequēter vltimo reuertit ad ponēdū vnū ingenium valēs in colerica passiōe qñ reliq̄ nō suffecerint: qđ est multū forte ad ꝓhibēdū vomitū et fluxū: et dz esse extremū quasi in ope: vt etiā posuit ipm Ras. qꝛ est violētū ad retinēdū dixit. Si aūt vomitus aliqua hora inualuerit et superfluerit magna vētosa stō suppona. i. infra stōm ponat v̄sus ptes vmbilicales ad cōuertēdū māꝫ in deorsum et ꝓhibendū ne ascēdat: et sup. econtrario si intēdamus magis ꝓhibere fluxū ventris est ponenda ventosa magis sursum ad stōm et in med io spatularum. nam est forte remediū ad istam intentionem: sed dz esse magna et sine incisione: vt etiā dicit Halya. in cap° ꝓprio. Et sic fit finis capłi textualiter cum laude dei.

Expedita et cōpleta gn̄ali expōne capłi cū notatis summarijs: nūc ex ordine pro clariori intelligētia materie sunt videnda quinqꝫ p ordinē. Primo de q̄d nois et q̄d rei cholirice passionis. 2° sunt ponende distinctiones eius. 3° erūt ponende cause. 4° erūt ponenda signa. et p̄mo ꝓnostica euentus: deinde ad bonū et ad malū: ꝯñr demōstratiua eiusdē et gn̄is et specierū. Ultimo veniendū est ad curam.

De q̄ddita te nois.

Quid nominis Igitur cholirice passionis a q̄busdā dicit cholirica passio ab intestino colon: qꝛ cōicat passio nō tm̄ stōaco et intestinis gracilib⁹ sed etiā grossis: et aliqui arbitrant q̄ dicat cholirica passio a colera: et qꝛ sepe fit pēdens a colera: et qꝛ eius sunt seua accn̄tia: sicut etiaꝫ accidentia colere. ¶ Sꝫ Alex. neutra harū sniaꝝ placet. dixit em̄. Nemo em̄ existimet q̄ ꝓpter coleras vocat hec passio: qꝛ effusio cholirica est. ¶ Sed declarans vñ dicat talis dixit: qꝛ cholirica passio imoderata cōturbatio est per ventrē. i. p secessum et vomitus effusiones cū molestia et turbatione stomaci et vētris. Sed qm̄ ex intestinis videt fieri effusio materierū p ventrē. i. p deorsum: et os. i. os superius: intestina em̄ collidas vocāt antiq̄: sicut dicit Homerus autor dicens: collidas vnde hec passio colirida in intestinis dicitur: sed scribitur cholirica.

De quiddi tate rei.

Quid rei aūt dicit ipse describendo: quoniam quideꝫ cholirica passio acutissima est: et syncopim acutaꝫ infert sup. aliquotiens cum solutione ventris et vomitus immoderata effusione: et deinde descriptiue posset declarari quod cholirica passio est passio acutissima saltem vt in pluribus cum immoderata solutione ventris et immoderato vomitu: et eidem cōsonat textus Rasis circa literam in prin° vt est supra declaratum. ¶ Gal. autem 6° de accidenti: dicit in sententia: cū stomacus operatur ad expulsioneꝫ rei nociue per os ad qđ declināt superfluitates sup. per os sursum vel deorsum. Et specialiter cum totus stomacus hoc operatur per os suum superius et per os suuꝫ inferius. s. per vomitū et secessum hec sup. dispositio perturbatio ventris nominatur: et hec est choli

Nota. — *Des. trociscoꝝ de olibano.* — *De mō faciendi rob granatoꝝ.*

rica passio. τ sic cholirica passio est mot⁹ stoma
ci p̄ter naturā cū opatur stomacus ad expulsio
nē rei nociue expellendo supfluitates p os su
perius τ p inferius: vñ ita violenta est natura
ex malitia materierū vel multitudine earū: vt
synthomatice nitatur natura expellere dictas
materias p oēm viā: p quā possibiliter expelle
re pōt: τ ideo τ p supius τ inferius expellit: τ cō
sequēter pturbatio vētris dicit̃. i. laboriosa.

Def. cholirice passionis fm. A.

¶ Et pinde Aui. 16ª tertij cap° gñali de solōne
vētris oīum modorū describēs choliricā passio
nē: dixit: cholirica pa° est motus materierum
corruptar̄ nō digestar̄ ad expulsionē ex via in
testini sup. etiā τ oris. s. expulsar̄ a stomaco re
deūtiū ad ipm. s. stomacū vel intestina a corpe
sup. aliquotiēs: τ sup. aliquotiēs circa stomacū
nō digestar̄: τ sic fit sup. talis motus τ expulsio
fm acuitatē. s. materie τ laborē expulsiue. i. vio
lētiā τ stimulū factū in expulsiua virtute: vñ co
git̃ ad expellēdū ex acuitate materie. ¶ Et ita
pȝ ꝙ ad choliricā passionē exigit̃ virtutem sto
maci esse multū irritatā a materia siue aliūde
ad stomacū fluxa siue ibidem paulatine aggre
gata indigesta: τ ita synthomatice quodam
modo expellit: τ ita ex labore expulsiue scilicet
inducta illa dicta violentia ab illis materieb⁹
corruptis: vel al's malitiatis: quarū acuitatem
τ laborē expulsiua tolerare nō pōt: τ ita expel
lit: τ pinde hec egritudo est multū acuta τ non
habet intermissionem vt dicebat Sera. qđ fal
tem verum est vtplurimum. Et hec sufficiant.

De q̄dditate nois.

Distinctiones.

Ueniēdū iam 2° ad diui
siones τ spēs huius cho
lirice passiōis: τ sit h̄ p̄ª distictio: q̄dā talis dis
positio accidit incipiēdo: τ q̄dā post alios mor
bos seq̄tur. ¶ 2ª distictio seq̄ns post alios mor
bos: q̄dā est cretica vincēte nā τ q̄dā nō. ¶ 3ª di
stinctio: q̄dā cōiūgit̃ in corpe debilis stomaci
debilis appetitus: τ etiā in alijs ꝟtutibus de
bili: q̄dā in corpe forti. ¶ Alia distinctio: q̄dā ē
acuta multū ad quā sequūt̃ accñtia terrefaciēª
τ virtutē τ sepe medicū: τ q̄dam nō multū acu
ta. ¶ Alia distictio: q̄dā est talis in p̄n° cū mo
uet̃: τ q̄dā est talis in medio sui motus τ statu:
τ q̄dā in declinatione. ¶ Alia distictio: q̄dā seq̄
tur principal'r nocumētū māerū in stomaco vel
in partibus vicinis aggregatarū: aliq̄ñ nocen
tiū q̄ttitate τ multitudine: aliq̄ñ indigestarū et
alteratarū vel putrefactarū: τ aliq̄ñ seq̄tur pre
sentiā ciborū acutorū τ mordicātium: τ aliquo
tiēs fit aliqua talis ex defluxu materierū a to
to vel a particulari mēbro fluētib⁹ dictis māe
bus τ stomacū τ intestina: τ aliq̄ñ talis fluxus
est causa primitiua sola: τ aliq̄ñ cōiūgit̃ cū no
cumēto materier̄ circa stōm. Et hec de scđo.

De quidditate rei.

De causis.

Cura.

Jam veniēdo ad 3ᵐ p̄ncipale. s. ad cau
sas. Primo gñalit̃ dicat̃ ꝙ cause hui⁹
passionis sunt due. s. materia nocēs siue p acui
tatē siue p multitudinē. 2ª cā est labor ꝟtutis i
expellēdo. Sȝ de causis magis remotis pōt fie
ri diuisio ꝙ causar̄ q̄dā sunt intrinsece: q̄dā τ ex
trīsece. Et de cāis intrīsecis q̄dā dicūt̃ tales eē
p eēntiā ledētes: τ q̄dā p cōitatē. ¶ Per essen
tiā ledentes sunt vt malitia complōnis q̄libet
simplex τ composita siue materia q̄ immediate
facit ad indigōnē τ corruptionē māe: etiā mate
riales humorales in stō ledētes sunt de causis
p essentiā nocētibus. Malitie ēt complōnales
maxime de spatibus τ solōne cōtinui in stō τ in
testinis sunt de talib⁹. ¶ Cause p cōitatē p̄ñt
esse a toto vel a pticularib⁹ mēbris: vt ab epate
cerebro τ splene vel ab alijs trāsmittētib⁹ mās
malas ad stōm vl' ēt itestina. ¶ De causis aūt ex
trinsecis sūt oēs cause ducētes vel ad nauseati
uā satietatē vel ad corruptionē cibi vl' inflāma
tionē τ adustionē vl' ad venenositatē vl' ad acui
tatē quomōlȝ: τ sic aer excessiue caliditatis adu
rēs humōres in toto vel in stō vel aer excessiue
friditatis debilitās digestiuā mēbror̄ τ stoma
ci vel nimia q̄ttitas cibi sumpti: vñ nō sufficiē
ter pōt digeri vel motus inordinatus post cibū
ēt debite q̄ttitatis: vel vigilie supflue debilitan
tes τ passiōes aīales tristes vel resoluētes: vel
cibi male qualitatis siue acure pūgētes: vt cuȝ
multis aromatibus facti vel multū acerosi vel
cibi corruptibiles vt lac: vel parati iam putre
scere vt carnes ex multo tpe mortue: vel ēt cibi
parati cōuerti in venenosam quasi qualitateȝ:
vt melones: cucurbite: psica: vel crysomille τ po
tus actu multū frigidor̄ τ spāl'r potus aque fri
gide vel indebita pparatio cibor̄ vl' inordiatio
cibi sumpti. ¶ Jste oēs cause τ similes q̄ eē p̄ñt
cause debilitatis digestiue vel corruptiōis ei⁹:
de q̄bus etiā videbit̃ in cap° seq̄nti. nam tales
oēs cāe p̄ñt esse cause hui⁹ passionis: q̄m vt di
xit Alex. h̄ passio cholirica nō ex vna causa: sȝ de
plurib⁹: q̄ τ qualitate sola fit sn. mala τ ex ma
lis humorib⁹ τ de cibis τ potibus τ de his q̄ nō
sunt apta stō q̄lia sunt melones τ pinguia dul
cia τ oleū nimiū in cibis ministratū. Fit etiā ex
abūdātia coke. i. humor̄ p cōitatē sursum vl' de
orsum trāsmissor̄ ad stōm vel intestina irritata
natura excernēti. Fit aūt ex acribus frigidis oc
currētibus. i. epithimatibus aliq̄b⁹ aut aque
fride lauatione multa: aut si potata fuerit aut
certe si supinfūdit̃ aq̄ frida τc. hec ipse. Nā oēs
tales cause sup. addūt vt cibus nō sufficiēter di
gerat̃: siue in stō siue in alijs mēbris. ¶ Et tunc
dicebat Aui. in cap° pprio cholirice passionis.
Cibi namq̧ cum nō digeruntur valde. i. pfecte
cōuertūtur in humores nō cōuenientes corpori
τ mouet̃ nā ad expellēdū eos a corpe cū grauāt
supra ipm ex ptibus sup. in q̄b⁹ sunt cū spēbus
vomitus. s. colerici τ aq̄si τ eruginosi q̄ñq̧ τ spē
bus flux⁹ vētris sup. sil'r ex talibus humoribus
fm sup. ꝙ cōuertūtur tales cibi cū nō digerunt̃
ad diuersos humores. ¶ Et Ga. 6° de accñti ca°
2° dixit. Dico vomitū frequētem fieri pp̄ter ni
miā q̄ttitatē. s. cibi vel humor̄ grauātē stōm: vl'
q stomacus purgat̃ ꝙ nequit illam nām susti
nere: hoc q̧ fit eo ꝙ cibaria nō sunt plene dige
sta: ideoq̧ mutātur in acetositatē aut fumosita
tē siue in amaritudinē vel acumen. i. acuitatem
quācūq̧ indifferēter. Et addit: itē est alia res q̄
cogit vomere stōm q̄uis nō aggrauet vel pun
gat q̄ est res extra nām. Omnes em̄ res contra
nām in hoc cōueniūt ꝙ nutrire non possunt: iō
sup. natura expellit. Et spālius in eodem ca° lo
quēs de his q̄ pungūt naturā τ stimulāt expul
siuam stomaci dixit. Quatuor res sunt ex q̄bus
pungitiua generat̃ materia: vna est venenosa ꝟ
tus corpus ingrediēs siue sola siue cū cibo: τ ita
ibi videtur innuere ꝙ mala qualitas venenosa
mediāte aere cōmunicata vel aliter etiā sine ci

bo pōt esse de causis punctionis: ꝛ cōsequenter ad vomitū ꝛ ad secessum. 2ª vero est materia pñ gitiua de corpe fluēs ad ventrē: ꝛ sic innuit cāz p cōitatem. 3ª vero est corruptio cibariorum in malam q̄ualitatem mutatorum: ꝛ sic includit omnes causas primitiuas ad hoc adducentes. 4ª est materia mala in stomaci essentia generata vel in ventre sicut in dissinteria contingit que fit ꝓpter mala vulnera. in intestinis: ꝛ ita sup. intelligas ꝛ in stomaco. Et istud est magis de causis per essentiam ledentibus. Addit. possem adhuc quintam diuisionis partem addere i. sensus illius instrumenti acumen siue naturale siue accidentale sit: sed verum est ꝙ ista causa tenet se magis ex parte principij passiui quā actiui. Et hec summatim de causis sufficiant ꝛc.

De signis pnosticis euentus.

Signa. Sequitur consequenter ponere signa cholirice passionis: ꝛ pº pronostica euentus: deinde ab bonum ꝛ consequēter ad malum ꝛ postea demonstratiua absolute generis: ꝛ postea specierum.

¶ Signum ergo pnosticum euentus sumitur precipue ex precedenti regimine: vt qñ corpus vsum fuerit malitia regiminis perducente ad corruptionem ciborum ꝛ humorum vt ex nauseatiua satietate ꝛ nimia ciborum repletione ꝛ ex motu inordinato post cibum sumptum vl' ex sumptione ciborum corruptibilium: de quibus dictum est in causis: ꝛ maxime si cōiungeretur debilitas stomaci naturalis ex generatione: vl' accidentalis ꝓpter causas dissoluētes ꝛ minuētes virtutem: vt de coitu supfluo q̄ plurimum debilitat stomacum: vel ꝓpter feb. ꝛ morbos p̄cedētes diuturnos vel alias similes causas: ꝛ p̄cipue si cōiungatur acuta sensibilitas stomaci ꝛ intestinorū. Nam his precedētibus potest fieri argumētū satis ꝓbabile de futura cholirica passione ꝛ magis ꝓxime cum cōiungitur nauseatiua satietas ꝛ abominatio cum predictis accidētibus quasi significat immediatā futurā choliricā passionem: si etiā cōiungatur pūctio ꝛ dolor circa stomacū ꝛ intestina cum his vt dicebat Ra. in pñº capl'i nostri: tūc est signū magis ꝓximum etiam ad euentum. ¶ Secūdum pnosticum magis speciale in habētibus stomacū debilem naturaliter vel aliter ex paucitate spirituum concurrentibus aliquibus vel pluribus de signis dictis supra etiam cōibus ꝛ non immediatis expectare opꝫ cholericam passionē in estate aut autumno. Cōclusio patet p id qd in autumno ꝛ estate fit multiplicatio malorum humorꝫ ꝓpter debilitatem digōnis in talibus tpibus maxime cōtingētē. Et istam sniam posuit Aui. cum dixit. Et cholirice q̄dez passionis plurimū nō accidit nisi in estate ꝛ autumno ꝓpter debilitatē digōnis in vtrisqꝫ: ꝛ ita minorantur in hyeme ꝛ vere ꝓpter virtutes naturales saltē in debite dispositis: ꝛ nō debilibus fortiores esse his temporibus: ꝛ maxime ad hoc facit qꝛ tpe estatis ꝛ autumni comedūtur fructus q̄ de se sunt parati adducere ad cholericā passionem sicut sunt chrysomille ꝛ melones ꝛ grana pini non preparata per infusionem: q̄ grana sūt de nocētibus stō 13ª tertij. Nā talia sunt ex his que mouent ad choliricam passionem vt dicit Auicenna in capitulo proprio. Si etiaꝫ post dictos fructus sumatur potus aque frigide multe q̄ntitatis: fiet etiaꝫ certior significatio.

De signis pnosticis ad bonum.

¶ Signum vero pnosticum ad bonum dicebat Aui. Et ille qui consuetus est incurrere choliricam passionem non habet ex ea timorem sicut ille qui non assuetus est eam: qꝛ arguit causam debiliorem ad faciendum ꝙ in non cōsuetis eā nā non sustinet causam fortem ad ledendum: etiam qꝛ ex assuefactione facilius tolerant: qꝛ si gnificant saltem maiorem passibilitatem membrorum: ꝛ ꝓpter istam causam est minus timorosa ꝛ in infantibus etiam minus vt sentiebat Aui. Nam licet facilius accidat eis ꝓpter multiplicatas indigestiones: non est tamen in eis tanti periculi vt in robustis. Unde dicebat Se ra. caº ꝓprio. Et hec quidem egritudo plurimū aduenit infantibus. viris autem decrepitis si eueniat peruenit cum eis ad vehementiam ꝛ ꝓ p̄le illis quorum lacerti sunt grossi ꝛc.

Nota.

Nam sup. tunc denotatur ꝙ causa in corporibꝰ talibus fortibus multum fortis fuit ad inducēdum: ideo magis periculosa est. ¶ Aliud pronosticum est Auicē. ad bonum: illa colerica passio cuius causa est corruptio cibi. s. vnius tantum: vel sn. vnica vice facti incolumior est ea: cuiꝰ cā est frequentia corruptionis post corruptionem i. quam antecessit multiplicata ciborum corruptio: hoc intelligitur ceteris paribus in malitia cibi corrupti vt patet intelligenti: quoniaꝫ vnica corruptio posset deducere ad generationem alicuius humoris venenosi ex dispositione obiecti taliter preparati ad quam malitiam forsitan non adducerent multiplicate corruptiones succedentes ad cibum laudabilem sed corruptum ꝓpter subitum ꝛ repentinum motū factum post cibum: ꝛ tunc senior esset colerica pēdens ex corruptione illius vnius cibi: ꝙ quando precessissent multe corruptiōes: sed ceteris paribus vbi equalis malitia sequatur ad quālibet cibi corruptionem: tunc conclusio est ex p̄se vera.

¶ Aliud pnosticū etiā ad bonū: colica contingēs ex causa primitiua faciente corruptionem in cibo nisi fuerit causa venenosa: sed magis ex malitia regiminis incolumior est ꝙ cōtingens ex humoribus corruptis a toto demādatis vel a pluribus membris ad stomacū synthomatice expulsis. pꝫ cōclusio: qꝛ facilius corrigibilis est p euacuationem p vomitū vel secessum talis cibi corrupti malitia ꝙ humorum corruptorum in toto vel in pluribus membris: vt patet.

¶ Aliā pnosticū etiā sumptū ex parte materie qñ fit exitus p vomitum vel secessum materiei nō simpl'r praue vt materie flegmatice aquose vl' salse vel de cibo corrupto: si etiā a principio appareant accidentia terrefacientia de inquietudine ꝛ instantia vigiliarum ꝛ tensione ꝛ singultu non ꝓpterea est multum verendum: pꝫ cum tales materie sint satis facile corrigibiles a docto medico.

De signis pnosticis ad malum.

¶ Et ex oppositis pñt fieri signa pronostica ad malū vt cū. s. fit cholica passio en corpe forti inconsueto ꝛ hyeme qñ nō tm̄ precessit vnius cibi corruptio: sed multiplicata corruptio nō tātuꝫ in stomaco sed in venis totius et in membris: tunc est mala significatio. ¶ Aliā pnosticū ad malū: quando in ꝓcessu facta virtutis dissolutione ꝛ adhibitis conuenienter regiminibus p

medicum prudētē fit in totū cibi abominatio:
⁊ si aliq̃d violenter exhibeat̃ de cibo vel potu ꝑ
vomitum fit ipsius expulsio: tūc est significatio
mala: ⁊ de eo nō possumus nisi male sperare: nā
cū sit indigētia restaurat͡iōis ꝓpter dissolōnez
⁊ nō possit fieri nisi perhibitionē cibi ⁊ potus
si debite cōuertētur: seq̃tur manifeste si nō reti
nent̃ ꝓpter vomitū fit quasi salutis desperatio
¶ Sed h̄ bn̄ notare: qm̄ vt recte dicit Aui. aliq̃
tiēs in cholirica passione mala ⁊ male termina
tura a p̄n° cuius accn̄tia sunt remissa multū: de
pūctione dolore vomitu ⁊ fluxu non laboriosis
neq̧ de malis materiebus apparētibus: sed ap
parebit. exempli gr̄a. tm̄modo cibus corruptus
⁊ iudicabit medicus futurā salutē ⁊ ꝓximā: et
tn̄ in ꝓcessu manifestabuntur accn̄tia pessima.
vn̄ dixit: ⁊ cholirica passio q̃dē mala. i. aliquo
tiēs mala incipit in primis cū leuitate. s. acci
dētium sup. de grauitate circa vētrem ⁊ stoma
cū ⁊ extensione ⁊ mutatione eructuationis a dis
positione naturali ad innaturalē ⁊c. Et de dolo
re remisso cum punctione demum accidunt do
lor ⁊ pūctura in ventre ⁊ intestinis intensa ⁊ di
latat̃. s. ꝑ intestina: ⁊ ascēdit ad stomacū ꝓpter
multitudinē eius qđ nocet ei ex humorib' acu
tis veniētibus ad ip̄m: ⁊ ideo addit: ⁊ ſm pluri
mū tūc sunt fluxus vētris ⁊ vomitus simul: qua
si innuat ꝙ a p̄n° cū nō erāt fluxe aliūde ad sto
macū materie nocētes succedebat fluxus vomi
tui: ⁊ vomitus fluxui. Etiā ꝓpter acuitatē ma
teriei fluxarū ⁊ laborem expulsiue fiunt simul
fluxus ⁊ vomitus: vt etiā supra declaraui. Et ex
hoc tex. nota ꝙ lz prima causa faciēs cholíricā
passionē fuerit corruptio tm̄ cibi vnius: ⁊ vt sic
merito huius deberet esse colirica leuis: tamen
in corpore impuro ad dolorē stomaci ꝓpter di
ctam mām corruptā augetur dolor ꝓpter mul
titudinē eius qđ fluit ad ip̄m stōm ex humori
bus acutis venientib' a toto ad ip̄m nā intēdē
te succurrere stō doloroso: lz Sera. etiā spāl'r ad
ducat aliā cām cōuersionis alioꝝ humorum ad
stōm ꝓpter cibi corruptionē in eo dicēs ꝙ res
extranea que gn̄atur ex cibo q̃ corrūpit̃ facit ac
cidere vomitū sicut medicina que datur ad vo
mitum ⁊ attrahit ⁊ asportat sup. alios hūores
ex corpore. sicut ēt in illis q̃ bibūt elleboꝝ attra
hitur mā aliunde ad ip̄m stōm ⁊ inde multipli
cetur vomitus: nō ergo cōfidat medicus cum vi
derit inceptionem colirice passionis lenē in ei'
leuitate: quare forte mala superuenient accn̄tia.

Aliud signū ad malum

¶ Ultimū signū ꝓnosticum ad malū cū virtus
sensibil'r minuit̃ ꝓpter mala accn̄tia dicta ⁊ pul
sus spargitur. i. quasi nō sentitur ⁊ magnificat̃
frigus sup. in extremis ꝓpter nocumentū stōi ⁊
multiplicatur sudor sup. frigidus in toto ad de
bilitatez contentiue ⁊ singultus qui est spasm'
stōi: ⁊ aliqñ spasmus fit in toto ad mām nō pro
portionatus ex cōpassiōe stōi: ⁊ ita fit sincopis
per eandē rōnem ex cōpassione stōi: lz etiaz fiat
sincopis aliquotiens post longam eu̇onez: ⁊ est
de inanitione: si etiam qđ euomitur vel ꝑ deor
sum educitur post eductionē māe colirice vl' aq̃
se prius postea appareat mā fetida ⁊ aliquotiēs
ꝑ fluxum: sicut lotura carnis recētis hn̄s odorē
pinguedinis: ⁊ aliquotiens appareat rasura si
cum hoc submergantur timpora ⁊ acuatur na
sus ⁊ tota facies fiat tornatilis: ita vt ꝑmutetur
facies nālis ad dispōnem ⁊ apparentiam quasi
mortui: tunc est vehementer timendū ⁊ talia si
mul sumpta sunt signa perditionis. Nam signi
ficatur maxima debilitas in virtute cum maxi
mo cōicato nocumento stomaco ⁊ cerebro pro
pter frigiditatem extremoꝝ ⁊ spasmum ⁊ sinco
pim: ⁊ etiam significat nocumentum multū cōi
catum epati ex fluxu lotiuo cōiuncta etiā pra
uitate māe que ex fetida mā declaratur cum ra
sura: tunc ex his ꝓbabiliter cōcludit̃ supra mor
tem ⁊ ꝓximam. ¶ Sed bene nota ꝙ sicut supra

Not. bene

dicebatur sicut in aliqua mala colirica acciden
tia in prin° sunt leuia: ita etiam ⁊ in aliqua sa
lubri accidentia aliquotiens fiunt terrefacien

Nota

tia: vnde non opz timere simpliciter vt medicus
desistat ab operatione: vt dicebat Ras. ⁊ etiam
Sera. vt superius fuit allegatū: ꝙ qm̄ hec egri
tudo est acuta: ⁊ non habet intermissionē expe
dit iuuamentū medici sapiētis ⁊ fortis quē nō
terrent accn̄tia mala que apparēt ⁊c. Nam si di
cta accn̄tia accidant nō multū distanter a p̄n° ⁊
in corpore solubili ꝑ naturā ⁊ acuti sensus stōi
al's cōsueti ad hanc passionē talia nō sunt mul
tum verenda: qm̄ euacuata materia malitiosa
hec accn̄tia remittentur: sicut eu̇ato elleboro in
eo qui sumpsit eum perducentem ad vomitū et
secessum: tūc sedat̃ vomitus eoꝝ: qm̄ virtus que
attrahit res que egrediunt̃ vomitu supple vel
secessu egreditur ⁊ abluitur vt dicebat Serap.
Et etiam aliquotiens mā talis cōuertit̃ q̃ flue
bat ad stomacū vel intestina ad vias vrine: ⁊ cō
sequenter cessant accn̄tia que dicta sunt. Unde
dicebat Aui. ⁊ multotiens quidē restringit̃ co
lirica passio: ⁊. i. qr declinat cito materia ad viā
vrine: ⁊ accidit sup. tūc ardor vrine pro signo: et
ita facta remissione in accn̄tibus: ⁊ pulsus erat
extremaliter debilis ſm magnā partē propter
oppressionem materie: tunc redit virtus et pul
sus: ⁊ etiā insinuauit Aui. in textu cum dixit. Et
multotiens accidit eis destructio pulsus ſm se
mitā compressionis. i. oppressionis ⁊ lesiōis. i.
etiam ex malitia male qualitatis materie: ⁊ ꝓ
pter cām accidentiū sequentiū malignoꝝ sup.
fit talis destructio pulsus. postea addit. Cū er
go quiescunt accidentia redit pulsus. Si tamē
ista accidentia succedant post notabile tempus
vt post duos dies ⁊ nō minuantur: tūc ꝯcludūt
ad mortem: maxime cum non sustinent cibum.
¶ Consequenter circa signa oportet ponere si
gna demonstratiua non tantum generis: sed
etiam demonstratiua causarum vt conuenien
ter ad singulas causas occurrere possimus. Un
de dicebat Alexand. quoniam cholirica passio
acutissima est ⁊c. vt supra dicebatur ꝓpter hoc
istam passionem oportet cognoscere qualis est:
vt celerius subuenire possimus: in qua passio
ne si quocunq̧ modo dilatetur curatio non le
sionem simplicem solum sed omnino corruptio
nem sepius infert. Hec ipse.
¶ Signa ergo demonstratiua generis. primuz
si fuerit in principio sunt que dicta sunt circa
literam scilicet dolor et punctio circa stoma
cum et ventrem. Et si cum ea punctione fue
rit vomitus vel ventris solutio vel ambo si
mul vel alterum ad alterum succedat: talia
demonstrant cholíricam passionem. Et dice
bat Auicenna in cura cholirice passionis ad

pn^m cū apparēt signa cholirice passionis: ⁊ .i. q₂ incipit eructuatio alterari a dispositiōe sua .i. si prius fiebat eructuatio insipida iam fit fetida acetosa vel fumosa vel alterius modi: ⁊ sentitur in stomaco grauitas ⁊ in intestinis punctio .i. in vtroq₃ grauitas ⁊ pūctura in vtroq₃ .i. ꝓpter materiam neq₃ bene regulari a virtute ⁊ acutā esse: ⁊ q̄n q₃ est cum ea nausea si nō adhuc succedat vomitus ⁊ secessus sunt signa prima ad choliricam vt supra dicebat. Sed si simul cōiūgat vomit⁹ ⁊ secessus ꝯm modū expositū tūc sūt signa demōstratiua ipsius cholirice passionis: ⁊ maxime in pn° eius. Cum his etiā sepe cōiūgit sitis ⁊ ꝓpter exolutionē ⁊ ꝓpter vapores acutos malos circa stomacū existētes: ⁊ consequēter ꝓpter exiccationē ⁊ inflammationē accidētē stomaco a materiebus illis malis vt dixit Aui. ⁊ est malum accn̄s vt dicebat Sera. q̄m nō est possibile vt det ex potibus q̄titas necessitatis vsquequo sedetur sitis: q̄m hora qua bibit potus expellit vomitu. Cōicātur etiam vigilie ⁊ inq̄etudines ⁊ angustia ⁊ extenuatio corporis ⁊ mollificat pulsus necessario: q₂ .s. fit pus rarus ⁊ debilis ⁊ facies fit tornatilis: vt supra dicebat.

De signis specierū. ¶ Signa ꝟo specierū maxime distinguūtur ex distinctiōe materierū diuersarum q̄ educūtur ⁊ maxime ex precedētibus vt si fuerit sumptus cibus de se corruptibilis vel fuerit inordinatū regimē subitū de p̄cedētibus causis supra dictis: ⁊ cum hoc enomatur cibus indigestus aut corruptus vel aliq̄d homogeneū cibo: tūc declarat ꝙ est cholirica ex corruptiōe cibi. Qd̄ si nō precesserit indigestio manifesta de cibo neq₃ fuerit grauitas circa stomacū multa neq₃ extensio circa intestina an̄s: sed repēte magis dolor ⁊ pūctio: ⁊ in hora inanitionis vomitus ⁊ fluxus māe⁊ humoraliū que pri⁹ sunt colirice ⁊ aquose: postea vero mag̃ grosse ⁊c. tūc magis declaratur qd̄ est ex toto: ⁊ si fuerit lesio in stō epate vł splene: vn̄ declaret cōitas a talibus mēbris vel particularibus membris.

Nota Dicebat tn̄ Alex. ꝙ cum fit de plenitudine cibo⁊ corrupto⁊ vt ex nauseatina satietate: ista passio non noīatur colirica sed additamentū cibo⁊. Sed cū fit ex defectu stomaci ⁊ multiplicatiōe humo⁊: tunc magis ꝓprie dꝫ dici talis. ¶ Sed signa māe⁊ vt si fuerit ex colera declarant ex siti ⁊ amaritudine oris ⁊ ex abūdantia expulsionis colera⁊ sursum ⁊ deorsum cū pūctione acuta. Et si fuerit ex mā flegmatica salsa declarat ex salsedine cū maiori grauitate ⁊ ponderositate: ⁊ si cōiungatur vētositas stat maior extēsio. ¶ Et si fuerit pendēs ex causis primitiuis ⁊ malitia regiminis de introitu in aquā frigidā vel nimia punctione eius ⁊ silibus: que cause p̄mitiue moueant an̄tes. Ista declarantur ex p̄cessione dicta⁊ causa⁊ que habētur ex relatiōe patientis. ¶ Et si fuerit cretica declaratur ex precessione morbi acuti ⁊ die cretico: ⁊ ita de aliis signis alia⁊ specie⁊ ⁊ causa⁊ discurrere potes satis clare. Et hec de signis sufficiant.

Cura. Jam veniendo ad curam insurgūt q̄tuor principales intentiones. Prima erit circa dietam cōis intentio. Secunda quantum ad medicinalia contracta principaliter ad coliricam passionem pendentem a mā indigesta in stomaco siue corrupta vel aliter nō debite digesta: ibidem per indigestionem coliricam passionem causantem. Tertia principaliter cōsiderabit mām facientē coliricam vt est ab aliis membris: vel a toto ad stomacum vel intestina fluens. Quarta principaliter erit circa accidentia remouenda in ea timorosa que sepe complicantur: vt est sitis ⁊ vigilie ⁊ spasmus de inanitione ⁊ aliquotiens sincopis.

Nota cā. Aui. ¶ Sed circa dietam ⁊ medicinalia primo supponatur vna sn̄ia cōis Aui. in prin° eius cure cum dixit ꝙ colirica passio habet regimen sup. diuersum in prin° cum mouetur ⁊ regimen in medio sui motus et regimen sup. in statu vehementie accn̄tiū apud cōmotionē suā malā ⁊ inobediētiā suā malitiosam .s. māe ledentis: ⁊ sup. regimē diuersum apō commotionem accidentiū suorum timoroso⁊. Et hec est vltima intentio.

De aere. ¶ Sed specialiter magis ad dietam veniendo circa aerem: sit aer nō multum luminosus neq₃ intense frigiditatis. Nam plurimū lumen facit cōmotionem in materiebus: ⁊ frigiditas aeris impingit materias ad interiora: vn̄ ꝯſr disponitur ad vomitum ⁊ ad fluxū vlteriorē: non tn̄ debet esse simpliciter tenebrosus maxīe in pn° eius: q̄m tenebra ꝯuertit materias ad interius vbi necessarium est ad exterius diuertere: neq₃ debet simpliciter esse calidus maxime fluente materia colerica ad stomacū vt sepe contingit ne addatur ad fluxū in ea. Vn̄ in diuersis tꝑib⁹ eius opꝫ eius aerē diuerso mō esse illuminatū. Nam in pn° si fit ex fluentibus humorib⁹ debet ad lucidum inclinari: ⁊ ita in syncopi cuꝫ sit ad diuertendum. Sed in declinatione q̄n q̄rimus virtutis cōfortationem opꝫ aerem opacum magis declinare ad vnionez spirituū: ne fiat ipo⁊ exsolutio ꝓpter cōuersionem ad exterius ex luce: ⁊ ita ꝯm exigentiam materie ledentis opꝫ variare ⁊ in caliditate ⁊ in frigiditate ꝯm materiā calidam vel frigidā fluentē vel etiam indigestā vel ex malitia digestiue a cā calida vel a cā frigida. Ideo signanter dictū est in canone ꝙ colirica passio hꝫ regimen diuersum in pn° cum mouetur ⁊c. Ideo artificiose multū loquens Auic. de electione aeris in can̄. dixit. Et opꝫ vt sit locus eorum .s. proprie habitationis ⁊ camere: locus in quo nō sit lumen plurimū. signāter dicit plurimuꝫ: neq₃ frigus sup. plurimū. Et adducit rōnem: q₂ non dꝫ esse aer multū frigid⁹ dicens. Frigus nāq₃ expellit humores eo⁊ ad interiora: ⁊ necessitas ad extrahendū eos ad exteriora est necessaria .s. materiebus fluētibus a toto ad interius: ⁊ in pn°. eligatur ergo aer in cōi dispositione medii luminis tēperatus in actiuis vel parumper ad calidū declinās: semper tn̄ aer sit aromatizatus cum aliquibus aromaticis viuificantib⁹ virtutē calidis vel fridis: ⁊ de hoc dicebat Aui. ⁊ opꝫ vt nō separēt ab eis odores cōfortatiui ⁊ restaurent .i. confortent super eos .i. ex eis odoribus: ⁊ pōt aliter aromatizari aer cū suffumigiis ⁊ odoramētis sepe supra descriptis ⁊ spāliter in ca° superiore de tremore cordis.

De motu ⁊ quiete. ¶ De motu ⁊ quiete dicatur ꝙ omnis mot⁹ est in casu nociuus ⁊ corpore⁹ ⁊ animalis laboriose mouens spiritus vt ira ⁊ furor: immo opꝫ vt adhereant quieti quantum possibile est.

De somno ⁊ vigilia. ¶ Et ita sic de somno ⁊ vigilia dicatur ꝙ somnus nisi in principio est in casu necessarius: et maxime

iam facta mũdificatione mãe tũc est maxime conueniens ꝛ ita iuuans vt dicebat Sera. ꝙ aliquotiens resoluitur.i. remouetur egritudo ex toto ꝑpter eum: vñ opꝫ preparare eos ad somnos quantuꝫ possibile est ordinando stratos vñ dicit Aui. Necessariũ erit ingeniũ vt inuenias in faciẽdo eos dormire sup lectos stratos pãnis cũ cãticis somniferis ꝛ cãtilenis ꝛ cunis ꝛ pressione leui.s. extremitatũ: ꝛ retineant ab inqetudine ſm qȯ dormiant sup eã.s. ꝑssionẽ ꝛ sup. cuꝫ reliquis q̄ diximus vt dixit sup. ingenijs oĩbus in faciẽdo dormire illos supra quos dñantur vigilie. Intelligitur nisi fuerit opiata fortia q̄ nõ conueniũt vt ptꝫ ꝯsideranti in casu: ꝛ quantuꝫ ad dietam ꝯtingit bene sperare de salute ꝛ letari quantum possibile est.

De cibo et potu;

¶ Sed circa cibũ ꝛ potũ primo dicat ꝙ in ꝑnº cũ apparent accidẽtia colirice passionis de grauitate ꝛ tensione ꝛ pũctione circa stõm cũ mutatione eructuationis a nãli ꝛc. nõ est aliq̄d danduꝫ ẽt cũ fit actualis eñõ. Hoc dico regulariter vsq3 dum mã putrefacta si fuerit in stõ corrupta fuerit in totũ educta. Dico ẽt si incurrant famẽ nisi sequat inde virtutis debilitas excellẽs. naꝫ tũc in eo casu qñ esset timor: ꝛ si nõ essent omnia eñata ꝛ de cibo corrupto ꝛ humore malo: tunc oportebit ꝓ virtute cibare: differenter tñ cũ cibis frangentib⁹ malitiã mãe: qm̃ si fuerit mã calida oportebit cũ cibis frigidis medicinalibus infrigidare ꝯfortare ꝛ stipticare. Et si fuerit mã aquosa vel indigesta a malitia cõplexionis frigide pendens: oportebit cũ calidis aromaticis confortantibus confortare virtutem. nam tales cibi medicinales frangunt de malitia cause et hanc totam sententiam posuit Auicenna. in diuersis ꝑtib⁹ ĩ cura eius. nã in ꝑnº capl'i dixit. Cũ apparẽt signa colirice passiõis ꝛ incipit eructuatio alterari a dispõne sua.i. cõsueta ꝛ sentitur in stõ grauitas ꝛ in ĩtestinis pũctura: ꝛ qñq3 est cũ ea nausea ꝛ sup. aliquotiens vomit⁹ ꝛ fluxus: tunc opꝫ vt nõ sumãt sup id aliq̄d oĩno scꝫ de cibo neq3 post id.i. ꝑ notabile tp̄s post nisi cũ timetur casus virtutis: tũc em̃ rege cũ eo qȯ dicemus infra: ꝛ versus finem capl'i dixit: ꝛ opꝫ vt non cibent aliquo dũ nõ verificat eoꝝ fames.i. manifestat. qȯ si famẽ patiãt ante mũdificationem sup. cõpletã sup. ẽt nõ cibent: immo dicit mittant in balneũ: de quo videbitur infra: ꝛ hoc totum intelligatur nisi virtus deficiat: nã tunc oportebit cibum exhibere propter necessitatem ꝛ pro tanto posuerat tex. ante vltra medium capituli istam sententiam declarantem cum dixit Et cum tibi necessarium facit timor vt ꝓhibeas coliricam passionem sup. propter virtutem deficientẽ: ꝛ non eñata sunt omnia q̄ oportuit euacuari de cibo corrupto ꝛ humore malo sup. eñandis vel per nãm vel per artem si virtus cõstaret tunc oportet vt cibes eum adhuc cum cibis frãgentibus ipsum.s. humorem.i. cibis medicinalibus minuentibus malitiam eius: vt supra dictum est. Sed ne sequatur timor ex retentiõe dictoꝝ maloꝝ humoꝝ ꝛ ex cõmixtione ciboꝝ cum eis: addidit: deinde sup. fortificata virtute euacues eum post aliquos dies cum eo qȯ soluit eũ.s. humorem a proprietate: vt si occurat corp⁹ debile in quo sint multi humores corrupti facientes coliricam passionem: ꝛ non sint adhuc oĩa eñati: tunc non est regulare dietare neq3 retinere ne virtus cadat: vt etiam infra statim videbitur in medicinalibus: sed virtute cadente infra diem. exempli gratia. opꝫ aliquid dare de cibis frangentib⁹ malitiã mãe ad restaurationẽ v̾tutis: postea transactis quatuor vel quinq3 dieb⁹ refecta virtute: ne illi humores mali retineant oportebit tunc eos cũ aliquo leui soluente educere. ¶ Qñ igitur est indigentia exhibitionis cibi ꝛ ꝓhibitionis vomitus si ꝯiungat malitia cõplexionis frigide in stõ: tunc oportebit intẽdere ad sistendum vomitum ꝛ stomacũ ꝑparare ad cibuꝫ sumẽdũ ꝛ retinendũ cũ sirupo de mẽtha ꝑmixta cũ paꝝ miua cydonioꝝ. dãdo exẽpli grã duo coclearia vel tria añ cibũ: ꝛ tunc exhibebis post ꝑ horã modicũ vini aromatici. verbi grã. ℥. ij. ꝛ post tres horas fortificata virtute poteris dissoluere modicũ panis biscoti: vt dicit Haly. cũ aqua pulloꝝ.i. cũ aqua carnis pulloꝝ ſm modum supra ordinatum in tex. vel ꝑdicũ vel caponis. Et si cã fuerit magis cal'a oportebit ꝑparare stõm ad recipiendũ cũ sola miua cydonioruꝫ vel rob granatoꝝ: etiã exterius ꝯfortare stomacuꝫ vt dicetur infra latius: ꝛ postea exhibeatur de iulep rosato cũ vino granatoꝝ: ꝛ tandẽ de aq̄ carnis hedi vel agni admixto ẽt rob granatorũ vel sirupi de ribes: ꝛ ita tandẽ oportebit cibare eos cibo pauco leui boni chimi. ¶ Sed ea q̄ offeruntur opꝫ vt non sint de eis q̄ sint eisdẽ abominabilia. vñ dicebat Aui. ꝛ oẽ qȯ cõmouet in eis subuersionẽ aĩe ꝑmutetur ad aliud.i. ad reꝫ sibi magis gratã. Et addit: ꝛ qñq3 abhorrent ẽt quidam eorum odorem panis: ꝛ quandoq3 delectantur quidam eorum: ꝛ quandoq3 abhorẽt q̄dam eoꝝ odorem iuris.i. brodij vel aquã carnis ꝛ qñq3 eo delectant quidã: ꝛ silr vinũ.i. sil'r se habet quidã ad vinũ: q2 quidã abhorrent ip̄m ꝛ q̄dam delectantur eo. Et ita cauendũ est ab oĩb⁹ quib⁹ aĩa nauseatur: ꝛ ꝓinde aliquotiens dulcia nocẽt. Nã dulcedo dicebat Aui. qñq3 fit causa ad abhorrendũ ꝛ lenitatis ꝛ fluxus ꝛ solutionis nãe.s. q2 nã abhorret ꝯtentiua refugit: ꝛ proinde in isto casu maxime opꝫ obtẽperare appetitiue ꝛ desiderio stõi vt cibus in stõ retineatur vñ si multũ appeterent ẽt fructus mõ nõ essẽt a toto gñe mali vt putrescibiles de q̄bus dictum est in causis esset ẽt aliquid de eis dandum. Et hunc casũ insinuauit Aui. cum dixit. Et non est malum eis vti vua pensili de qua tempus accepit.i. que fuit appensa duobus vel tribus dieb⁹ in sole ad consumptionem humidi superflui vẽtosabilis cum appetunt eam ꝛ sumere ex ea parum masticando grana eius bene vt vult sup. iuuat. Nam in granis est virtus stiptica confortatiua: ꝛ ita in cã calida conuenirent cydonia ꝛ granata ꝛ vnus bolus de macianis ꝛ pira ꝛ nespilla ꝛ hmõi ad euigilandum appetitiuã ꝛ retentiuam: sed parum debent sumere ex his vt etiam dicit Aui. de vua pensili: ꝛ tunc sic euigilata virtute ad recipiendum ꝛ retinendum est procedendum ad reliqua cibaria magis conuenientia plus nutritiua vt est dictum in causa calida de aqua carnium frigidarum: ꝛ in causa frigida de aqua carnium calidarum: vt pullorum columborum: que etiam carnes aromatizentur cum speciebus aromaticis calidis plus ꝛ min⁹ ſm estimationem quam habes de intensiori et

De potu nota cañ.

remissiori frigiditate stomaci ⁊ materie: ⁊ in tali casu valet panis modic⁹ infusus in vino dulci ⁊ aromatico vt supra dictum est: ⁊ ita discurrere vt dictum est ē̄t circa lr̄am. ❡Sed in potu est regula ꝙ modicū bibāt q̄ntū possibile est supra cibū potabilē. Vñ dicebat Auic. ⁊ nō dimittes eos bibere pl'm valde ⁊ maxime nō sumāt potū postq̄ꝫ sigillauerint cibū cū aliquo stiptico. Nā potus facit fluctuationē in stō ⁊ ad corruptionē ꝯnr cibi: ⁊ ita ad vomitū ꝑparat ⁊ secessuȝ: ⁊ ꝓinde addidit ꝯtinuando: ⁊ separēt inter aquā ⁊ vinū. i. multū potū ⁊ sup. reliqua cibaria. i. mlt'tum elōgent vel nō bibāt supra cibaria si sumpserint stiptica supra cibū vt dixit. i. si iā est ḡestatus cibus in stō: quasi innuat ꝙ tp̄e cibatiōis sumere potū cōmensuratū ad bonā cōmixtionēm cibi vt fiat chilus est cōueniens: sed postq̄ꝫ quietato cibo ⁊ sigillato in stō nihil dandū est. Et potus cōueniens in dispōne medioc. i. dicebat Halya. modicū illi vinum ꝓpina ciatum. i. bruscū cū aqua frigida mixtum. Sed in cā frigida sit vinum aromaticum: ⁊ in calida vinū granatoꝝ cū aqua decoctionis coriandroꝝ vel berberoꝝ vel aqua ferrata, cū sirupo de ribes vl' rob de cydonijs ⁊ hmōi. Et hec q̄ntū ad dietam sufficiant. ❡Circa scdm principale vt circa medicinalia q̄ debentur cū mā est in stō ꝑ indigōnem multiplicata vel corruptionē eius quocūqꝫ ibi reꝑta fuerit talis indigesta: tunc dico ꝙ hec in tertio cōplet' vt talis mā euet' ex stō vomitu vel secessu ⁊ nequaq̄ꝫ cōstringat' nisi ꝓpter necessitatem vt supra dicebatur. Et istū cañ. posuit Haly. 7° practice in prin° huius capl'i dicēs. Cum ꝑturbatio acciderit q̄ est colirica passio opȝ in vomitu ⁊ solutionis non occupari amputatione q̄ꝫdiu virtus fuerit valida ⁊ euacuatio terminos non transgreditur: quinimmo mām ad huiusmodi. s. euacuationem adiuuare expedit. s. si de se non sufficienter euacuat: patienti aquam dando calidam ⁊ amigdō. dul. oleum sepius quatenus a superfluitatibus sup. talibus stomac⁹ purgetur: ⁊ eandem sniām posuit Alex. in ca° ꝓprio cum dixit. Si initium habeat ex cibis corruptis sup. vel humoribus: ⁊ nihil digestum excernat sup. nā. i. emittat per ventrem aut vomitum cum nausea ⁊ conatione. i. ipsa multuȝ violentata: tunc festinare opȝ ea agere que magis ꝓuocent vomitum: quale est mulsa que vtraqꝫ s. vomitum ⁊ secessum ⁊ sine molestia mouere p̄t ⁊ exponit. i. ad ventreȝ ⁊ ad vomitum. Et addit nam si ei insuauius sit adhibere mulsam: et hic per mulsam intellexit aquam mellis vt sepe accipitur ab auctoribus: vt vult Symon ianuensis que si non sit grata accipienti addit: aquam calidam bibat plurimam: ⁊ cogas vt vomat cuȝ digitis aut penna in ore missa donec omne qd̄ intra est corruptum proijciatur: ⁊ omne qd̄ int⁹ est proiecisse videatur: intelligitur etiam cōstāte virtute. ❡Et ita ex his verbis auctorū videtur colligi ꝙ medicus occurrens in colirica passione pendente a dicta materia immediate debet prouocare vomitum dando aquam calidam vel solam vel cū oleo amigdalino: vt voluit Haly. vel mulsam. i. aquam mellis que est ꝯueniēs ad magis abstergendum ꝫm Alex. nisi sit infirmo insuauis. Sed hic oportet aduertere quod hoc intelligitur vt exposui quando natura per

No. bñ ꝓuoca vomituȝ si nā ꝑ se nō sufficiat aliter non.

se non sufficeret in euacuando vel non sufficienter euacuasset: q2 qñ per se sufficienter euacuasset vt aliqñ facit: tunc non expedit medicum in hoc adiuuare virtutem in exhibendo vomitiuū. Et istum cano. specialius notauit Serap. in ca° ꝓprio cum dixit. Et qñ colirica passio est vt non digeratur cibus sicut diximus sup. vel nō sit digestus sed corruptus vel alius humor similiter in stomaco: tunc oportet ꝙ vomitu expellat' qd̄ corruptum est. Et addit: ⁊ fortasse mouetur natura supple sufficienter ad vomitum donec abstergit os stomachi: ita quod pro tunc nō oportet vti vomitu prouocato a medico. Sed si natura non facit vomitum fac tu stante nausea punctione ⁊ grauitate circa partes stomaci cum reliquis significationibus de cibo corrupto i eo. Et si natura facit vomitum sed non sufficienter euacuat: tunc iuua eam cum vomitu vsqꝫ dum compleatur euacuatio materie corrupte. Nam vt vult Serap̄. hoc est iuuamentum resoluens punctionem ⁊ mordicationem propter remotionem cause que facit accidere egritudinem: q̄ est materia corrupta: vt supra etiam pro parte declaratum est. Hanc etiam sententiam imitatus Auicen. sed magis artificialiter dixit. Primū igitur quod oportet fieri est vt expulsio fiat per vomitum si fuerit cibus adhuc proxim⁹ superioribus sup. talis corrupt⁹ vel talis humor ⁊ si non fuerit ita: quia. s. non fuerit in superioribus sed magis in inferioribus descendens vt circa fundum stomaci vel circa intestina gracilia: ita vt merito sit materia magis parata deorsum descendere q̄ꝫ sursum educi: quod cognoscetur per signa propria: dixit consequenter. Adhibeatur aliquid quod ipsum deponat ex his que leniunt naturam: intelligendo semper qñ natura de se non sufficienter eduxit vel non actualiter educit nisi cum forti molestia. Et ponēs modum in electione horum cum quibus debet prouocari vomitus vel ventris lenitio addit. Et sit id quod facit vomitum ⁊ lenificationem sup. debile ad talem operationem vt fiat cum mensura que extrahat illam quantitatem de cibo vel de humore in stomaco existente preter quod extrahat superfluitatem supra id aut rem extraneaȝ ab ea. i. preter quod faciat euacuationem superfluam vel extrahat superfluitatem supra id. i. alios humores sua acuitate: ⁊ ita faciet superfluitatem in euacuando ⁊ euacuabit rem extraneam ab ea. s. materia que debet euacuari: cui⁹ sup. euacuatio necessaria non est. Et ita voluit quod non detur forte soluēs neqꝫ mediocre: sed debile: vt verbi gratia. de manna vel modicum de cassia. vt. ʒ. vj. vel circiter in soluendo. Similiter in vomendo non exhibeatur aliquod forte Et addit. Et opȝ vt expellāt sup. medicie cū intēdūt adiuuare nām ꝑ vomitū vel secessum cū eo in q̄ nō sūt due malitie: vt mollificatio oris stōi ⁊ debilitas virtutū ei⁹: sicut cū oleo sisamino vl' supple de amig. dulcib⁹: qd̄ est equalis virtutis: vt dicit Halyab. ⁊ oleo de oliuis ⁊ aq̄ calida sup. simul mixtis. Nā talia sup. debilitāt virtutē stomaci: ⁊ sic est vna malitia. Addit: neqꝫ cū illo in quo est glutinatio. i. virt⁹ glutinatiua: et sic est alia malitia. Et adducit rōnē addēdo. Cū ipsi. s. infirmi idigeāt: sup. tūc ꝯtrio cōglutinatiōis: q2 mūdificatiōe. Et ita vult ꝙ nō dȝ exhiberi medi

Non debet forte soluēs in hoc casu.

Not. bene canonem.

cina v̾tutē ↄtētiuā relaxās: vt sunt medicie vn
ctuose nec̄ glutinationē faciētes: nec̄ sup. in-
uiscans materias: sed debet sup. exhiberi medi
cina sola lauatiua: sicut est vt dixit aqua mel-
lis de qua sup. dictum est s̄m Alex. ⁊ vocat mul
sa: aut sup. exhibeatur syrupus acetosus dul-
cis. i. modice acetositat; cū aq̄ cal'a sup. vt cōiter
fit. Et addit nō p̄p necessitatē s̄m vnā l̄ram ⁊ dz
exponi: nō debet apponi syrupus acetosus dul
cis cū aqua calida propter necessitatē absterfio
nis ⁊ lauationis: q: hoc nō fit magis p̄ syrupū
acetosum: sed magis per aquā calidam: vel ali-
ter vt dicat litera nisi propter necessitatem sup
ple aliā a lauatione vt propter necessitatē inci
sionis peccante materia viscosa vbi expedit ex-
hiberi parum de syrupo acetoso cum aqua cali
da ad meliorem lauationē ⁊ absterfionez visco
si aliter nō cōuenit syrupus acetosus cū aqua.
Ideo addit immo cū eo q̄ est sicut aqua calida
sola sup. expellant aūt cum pauco baurach aut
cum sale naptico sup. stante materia multum
aquosa. nam talia genera salis etiaz iuuant ad
vomendum cum sint vomitiua ⁊ aliqualiter iu
uant exiccando. Addit: aut aqua calida cum cy
mino pauco: ⁊ ista cōpositio multū mihi placet
⁊ sumātur exempli gratia. vj. aut. vij. ℥. aque ca
lide cum. ℥. ʒ. cymini: qm̄ fit absterfio cōueniēs
et mūdificatio per aquā minuendo etiā acuita
tem materie putrefacte ⁊ per cyminū p̄hibetur
generatio ventositatis que sepe causat ex potu
aque calide: caliditate agente ventosando: vñ
postea augentur dolores qui vltra dolores pun
gitiuos cōtingentes ab acuitate materie pro-
pter corruptionem fiunt etiā dolores postea ex
tensiui a ventositate: ⁊ illud accidēs mihi Ioā.
Mattheo de gradi. sepe ↄtigit tempore mee iu
uentutis. Nam propter labores practice ⁊ stu-
dij cū tenui mea natura bis consueui in estate
incurrere cholericā passionē propter corruptio
nem digestionis: ⁊ cū potassem aquā calidā pro
finibus dictis necessarijs excrescebāt in me do
lores vehementissimi circa stomacū: credo pro
pter generari ventositatem vt dictū est. ideo cy
minum in casu multuz iuuat remouēdo dictas
ventositates: etiā q: cōfert cū proprietate dolo
ri pungitiuo ventris ⁊ inflāmationi: etiam ali
quo modo cōfortat cōstringendo: vt 2° cañ. ca°
p̄prio: ⁊ ita in hoc Aui. fuit multū artificiosus.
Sed verum est q̄ in hoc rep̄hendit Halyab. ta-
cite de modica mixtura olei sisamini vel amig.
dul. cum aqua calida ad vomitū prouocandum
nō credo reprehensionē fuisse legitimam. Nam
cum laborant in vomendo ⁊ plus molestat nau
sea q̄ vomitus credo laudabile esse debilitare
contentiuā ⁊ inducere abominationē maxime
in priūº cholirice cū est fienda eūatio: ⁊ est iuuā
da natura cū vomitu ⁊ secessu: sed recte fiet si nō
continuetur tale vomitiuum: ⁊ qñ fit necessitas
continuandi: vt dicebat Rasis in textu nostro:
tūc melius est vt dimittatur oleum ⁊ apponat
cyminum: vt dictum est. ¶ Et qñ vellemus iu-
uare naturam per secessum tunc conuenit vt p̄
deorsum stimuletur virtus cum lenientibus: vt
cum suppositorio vel clysteri. ⁊ Auic. laudat vt
fiat suppositorium leue ex tereniabin. i. māna ⁊
zucharo ⁊ sale dissolutis eis ⁊ inspissatis cum
sale: vel fiat clystere etiam lenitiuum: quod s̄m

Nota hãc cōpōne.

Nota qualiter p̄sens autor sepe passus est hãc passionem.

Auic. fit ex aqua sicle. i. blitis: hoc est decoctio-
nis: sumendo quantitatem. ʒ. lx. scz. ℥. vij. ʒ. vel
circa: ⁊ bauracis pauci vt aureum. s. vel. ʒ. j. ʒ. et
zuc. ru. ʒ. x. ⁊ olei de rosis ⁊ sisamini partiz leniē-
do partim confortando. añ. ʒ. vij. vel. ℥. j. et erit
conueniens in casu. Et addit: aut cuz aliquo qd̄
bibatur: sup. soluatur venter. s. leniendo vt cas-
sia vel manna vt supra dictum est dissoluta cuz
brodio: sed addit Aui. misceatur sicut cyminum
cum tali potu: ⁊ dixit. Ipsum nanc̄ est iuuati-
uum valde: ⁊ hoc sup. propter causam dictam.
¶ Et sic si cessauerit vomitus ⁊ punctinoes eua
cuata sufficienter materia: tunc laudauit Ra-
sis in textu vt ponatur eger in balneo: de quo
dictum est circa literam: quia non debet offerri
nisi corpori constantis virtutis ⁊ fortiorum mu
sculorum: ⁊ modico tempore ibi permaneat: vt
loco suo dictum est: ⁊ tunc ponatur supra lectū
vt dormiat: ⁊ post somnuz nutriatur sicut dictū
est supra cum debita dieta: ⁊ ita curatus erit si
deus voluerit. pendente cholirica solum a ma-
teria in stomaco peccante. debebit tamen cōfor
tari stomacus interius ⁊ exterius cum his que
inferius dicentur ad refocillationem virtutum
stomaci. ¶ Et hoc totum qd̄ dictuz est debet in-
telligi constante virtute ⁊ regulariter. nam ali-
quotiens etiā nō euacuata materia corrupta se
cundum totū nec̄ natura euacuante: nō debet
medicus propter virtutis debilitatē iuuare na
turam in eūando: immo expedit aliquotiēs na
tura euacuante ⁊ virtute debili existente sistere
euacuationem ⁊ prohibere ne euacuādo virtus
in totum dissoluatur ⁊ in syncopiz cadat: immo
tunc debemus intendere principaliter conser-
uationi virtutis ⁊ restaurationi eius et restri-
ctioni fluxus etiam si tota materia mala nō sit
euacuata: sed postea restaurata virtute per ali-
quot dies: vt quinc̄ vel sex dies post debemus
reiterare euacuationem per resolutionem ven-
tris vt materia mala retenta euacuetur: ne sit
causa recidiue. Et hanc sententiā totam exp̄sse
posuit Aui. cum dixit vltra medium cap̄li. Et cū
tibi necessarium facit timor vt prohibeas cho-
liricam passionē. i. timor virtutis ⁊ nō euacua-
ta sunt oīa que oportuit euacuari de cibo cor
rupto ⁊ humore malo: deinde cū mouet sup. ad
euacuationem: tunc oportet vt cibes eum: sup.
et dimittas euacuationē cum cibis frangenti-
bus eum vt dictum est circa dietam: deinde eua
cues eum post aliquot dies sup. virtute releua
ta cum eo qd̄ soluit ipsum: sup. humorem corru
ptum. al's retentum: ⁊ tunc solutio conueniens
fiat cum soluentibus ⁊ confortantibus vt cum
mirabolanis citri: vel chebulis secundū diuersi
tatem materie: ⁊ reubarbaro in substantia dan
do. ʒ. j. ʒ. mirabol'. citri. in causa magis calida cū
℥. j. ʒ. māne ⁊ aque endiuie ⁊ plantaginis ⁊ ab-
sin. qd̄ sufficit ⁊ ita similiter de chebulis dando
cuz cassia: cum minori tamen dosi cassie: vt. ℥. j.
cum aqua cicoree ⁊ absinthij: vel dando. ʒ. j. vel
℈. iiij. reubarbari cum aquis vt supra.
¶ Si etiam causa corruptionis cibi non suma
tur ex parte cibi principaliter vel ex parte mali
tie regiminis: sed magis vitio stomaci: tunc
quia debilitata est digestiua eius: sed exempli
gratia propter malitiam complexionis frigi-
de ipsius stomaci euacuato dicto cibo incon-

tinenti opꝫ cōfortare stomacū ⁊ preparare eum ad retinendum cū exterius ⁊ interius applicatis aromaticis ⁊ stipticis ⁊ cōfortantibus: de quibus statim dicet. Nec in hoc opꝫ multū laborare vt totus cibus eñetur corruptus: qꝛ cōtinuo cibus corrumperet ꝓpter stōi debilitatem. Et istū etiā casū insinuauit Aui. paulopost ad textum superiorē cū dixit. Cū senseris ꝙ tota causa nō est ex cibis: sed est illic sicut fortitudo frigoris stomaci ꝑparabis in retinendo vomitum eorum postꝙ vomitu expulerint quantitatem quā oportuit expelli cū syrupo de mētha commixto cū minua pauca aut cuꝫ ꝟtute xyloaloes faciendo etiā empl̄a exteriꝰ declinātia ad caliditatē cū aromaticitate ⁊ stipticitate: vt cū absinthio mētha: gariofi. apponēdo ēt aliq̄d rof.

De 3ª intē tione cura tiua.

¶ Sed si cholirice passiōis cā sint hūores aliūde fluentes ad stōm vel ꝓpter eñonem humorꝝ corruptorꝝ in stomaco educat de humiditatibꝰ naturalibus ꝓpter violentiā impressam stomaco ⁊ naturalibꝰ mēbris ita vt educat res feda. i. timorosa vt similis loture carnis vel appareat chaurati. i. excoriatio tunc isto casu nō debemꝰ ammodo prouocare vomitū neqꝫ secessuꝫ: ⁊ hec est tertia intētio ꝑncipalis: sed magis debemꝰ intendere cū restringentibus fluxū ⁊ diuertētibus si materia aliunde fluat ⁊ cōfortātibus stomacum ne recipiat: ⁊ cū inspissantibus humores ⁊ stringētibus vias ne reddantur humores habiles ad fluxum. Et istā sententiā innuebat Aui. in textu ꝑmo de materia: educat timorosa nam dicit amplius opꝫ vt cōsideres id qđ egreditur sup. ꝑ vomitū vel secessuꝫ: dū eñ perseuerat exesido chilus. ⁊. i. aut aliquid homogeneū ei: ⁊ cibus nō cōcedit eius retētio oīno aliquorum modorꝝ: in ipso eñ est timor magnus. i. in retinēdo: ⁊ hoc est dictū in superiori intētione. Sed addit: cūqꝫ alterat ab illo. i. diuersificat. s. a chilo vel cibo alteratione fortasse feda. i. timorosa: vt dictum est necessaria est eius retētio: et similiter cū id qđ egreditur est res chiratien. i. excoriatiua viscosa sup. de substātia membrorū aut cholirica. i. aliter hūoralis. aut alia ex his que debilitant corpus ⁊ imprimūt in pulsu: ⁊ faciunt ipsum frequentē ⁊c. ⁊ faciunt apparere in corpore sicut extenuationē ⁊c. Tunc dicit: opꝫ vt adiuuentur in retentione eius cū robub stipticis: sup. per interiꝰ ebibitis. Et addit: ⁊ qñqꝫ condiunt cū eo qđ est sicut mentha ad maiorez aromaticitatem ⁊ cōfortationē: vel sup. mastix materia nō existēte multū calida. Et addit: tūc etiā vt dicebat Rasis in textu: ⁊ si euomuerint ea reiterentur super eos ⁊ dentur his paulatiꝫ vt declarauit circa literā. Et addit. ⁊ nō opꝫ vt cesses ad dandū in potu medicias ꝺstrictiuas: ⁊ robub stiptica ꝑm virtutem eorꝫ: ⁊ non sup. tm̄ sed etiam exterius. Ideo addidit: immo opꝫ vt reiterentur super eos: ⁊ fiat permutatio de vna medicina ad aliam: ⁊ sint oēs stomatice. i. ad stipticum declinantes ad aromaticitatē.

Nota hūc canonem.

¶ Et loquens de materiebus fluentibus ad stomacum que vtplurimum sunt cholerice: dixit ad istam intentionem. Cum ergo scIueris ꝙ materie in corpore cholerice sunt commouentes eā. s. choliricam passionem. Nam ipse vt dixit qñqꝫ sunt de iuuantibus ad hoc vt accidat cholirica passio: ⁊ non est timor totus ex cibo. s. corrupto: sed sup. ex humoribus principaliter: nō inuenis excusationem quin infrigides stōm tūc exterius cum eo quod infrigidat: ⁊ si non cū alio saltem cum niue. i. cū panno infuso in aqua frigida vel in niue si habeat: qđ intelligitur humore fluēte existente multum cholerico. Sed addit textū dubium ad intelligēdum dicens sup. ꝙ hoc fiat post adiutorium eius ad vomitū si declinet ad illum cū mensura tolerabili: qui textus debet intelligi cum sale: qꝛ hic non fuit mens Auic. ꝙ fluente tali materia aliunde ad stomacum non sunt corrupte sed humorales in cholirica passione debeat medicus prouocare vomitū. Nā iam natura fecit vomitum de dictis materiebus ex quo sumus in casu cholirice passionis sit vomitus actualis: immo si materie essent corrupte aliunde fluentes: nō debet medicus prouocare ad vomendum: ne materie cōuertant ad stomacum: cū vomitus sit operatio multuꝫ laboriosa nature: immo magis deberet intendere vbi tales materie essent digne eñari vt conuerterent ad intestina cū clysteribꝰ: qꝛ eñatio per intestina est nature magis cōueniens: non ergo debet intelligi vt medicus adiuuet ad vomendū vt videtur sonare litera: sed debet sic legi. Cuꝫ tales materie fluunt ⁊c. non inuenies excusationem quin infrigides stomacū ⁊c. saltem cū niue post adiutorium medici eius nature ad vomitum si declinet ad illum. i. post adiutoriū medici eius nature ad vomitum. i. ad vomitum sistendum si declinet natura ad vomēdum: quasi velit ꝙ antequꝫ infrigides stomacū medicus prius dꝫ prohibere vomitum diuertendo materiā que fluit et infrigidando humores in toto ⁊ inspissando vias ne fluat: ⁊ post hoc adiutorium ad vomitū. i. vt sistatur qñ natura inclinat ad eum cū ingeniis dictis: tunc debēt apponi frigida supra stomacum ⁊ nō ante: ne materia ad stōm fluxa per frigida in stomaco impingatur: ⁊ forte fiat causa apatis stomaci: ⁊ hoc debet fieri cum mēsura tolerabili. i. nō sit excessiua nimis propter passibilitatem membri: ⁊ ita tolerabili a mēbro sine lesione. Nam talis infrigidatio est cōueniens si sit moderata ad aliqualiter inspissandū stōm et fortificandum in resistendo humoribus fluentibus ne in eo recipiant: etiam est iuuamentū vt addit tex. ad sedandū sitim si fuerit. Nam dixit: et in illa infrigidatione est sedatio sitis si fuerit et hoc modo legendo textuꝫ sententia est vera: aliter intelligendo ducit ad periculū ⁊ timorē: lege ergo literaꝫ sic. Cū ergo sciueris ꝙ materie in corpore cholerice vel proprie vel sup. humorales sunt cōmouētes eā. s. cholirică passionem. Nam ipse qñqꝫ s. ꝓpter fluxū eaꝝ ad stomacum. Nam ipse qñqꝫ sunt de iuuantibus ad hoc vt accidat cholirica passio: ⁊ non est timor totus ex cibo. s. in euentu cholirice passionis: vt. s. solum fiat a cibo corrupto: immo aliquotiens fit ab humoribus fluentibus: non inuenis: sup. tunc excusationeꝫ quin infrigides stomacum exterius cum eo quod infrigidat. s. actu ⁊ potentia vt infra dicetur: et si non cum alio saltem cum niue post adiutorium eius ad vomitum si declinet ad illum id est post quam adiuuaueris sistendo vomitum. Naꝫ hoc est adiutorium ad vomitum cum ingeniis dictis: ⁊ tunc sup. infrigides cum mensura tolerabili: nam tunc fit iuuamentum vt dictum est cā.

illa infrigidatione ⁊ ante non: ⁊ in illa infrigi-
datione etiam est sedatio sitis si fuerit: ⁊ notãq̃
signanter dixit cũ mensura tolerabili. nã semꝑ
exhibitio frigidoꝝ nisi stante excessiua calidita
te stõi ⁊ ap̃ate calido vel fluxu multe mãe cole-
rice multum ignee: nã in aliis casibus semꝑ est
suspecta. Nam de hoc erat cañ. Aui. 13ª terti. in
caº de curatione stõi cũ modis vlibus. vbi ad fi
nem dixit. Et opꝫ vt non afferas in curationib⁹
stõi aut caliditatis eius aliq̃d vehementis in-
frigidationis sicut aqua vehementis frigoris ꝓ
prie in eo q̃ nõ cõsuetus est ea: qm̃ sup. fit lesio
ex passibilitate membri. ¶ Sed ad practicã cõ-
uertendo in cã calida debeamus ꝑ interius ali
quid exhibere de robub alicuius acetositatis ⁊
frigiditatis: tunc opꝫ vt etiam dentur cum mẽ
sura acetositatis ⁊ etiam frigiditatis. Et in hoc
aqua rosata laudatur ab Aui. maxime si cum ea
addatur paꝝ sirupi rof. Unde dixit: ⁊ aqua rof.
calefacta. i. aliqualiter aromatizata vel sup. cũ
zuccaro remissa confortat stomacos eorum ⁊ ca
lefacit. s. i. non infrigidat superflue: ⁊ ꝓhibet ex
egritudinibus eoꝝ. s. defluentibus materiebus
ad stomacos: ⁊ addit: ⁊ est ad ꝓpositum nostrũ:
⁊ ista robub. i. succi inspissati qui in tali casu cõ
ueniunt ad acetositatem decliues: opꝫ vt non
sint acetositatis talis que mordicet stõm ⁊ sint
adiuuantia mãm. s. per mordicationem suã con
iunctam cum acuitate mãe sup. ad ledenduꝫ: q̃
stimulando virtutem ad expulsionem per vo-
mitum ⁊ secessum: ideo addit: immo si est cũ eis
aliquid ex hoc. i. vehementis acetositatis fran-
gatur cum re sup. dicta acetositas que nõ sit de
genere eius q̃d soluit aut vomere facit: vt est ẍ-
bigratia: zuccarum pauce quantitatis: et ideo
supra laudauit sirupum acetosum dulcẽ et non
acutum: ne mordeat stomacum: ⁊ proinde addit
Et acetosa quidẽ sup. intensa conuenient ꝫ sunt
in excoriatione. i. facientia sunt ad excoriatio-
nem: ideo sup. non valent: ⁊ dans etiam regulã
de frigidis actu dixit. Et similiter ea que sũt ve
hementis frigiditatis ex his que bibunt actu
nũq̃ non conueniunt eis per hoc q̃d percutiũt
stomacum. s. propter frigiditatem nimiaꝫ: ideo
in casu laudauit sirupum de mentha factum cũ
aqua granatoꝝ expressoꝝ cum pulpa sua: ⁊ infu
sa mentha ⁊ myrtis: ⁊ vbi litera dixit: cum ali-
quantulo menthe: debet intelligi cum aliquan
tulo myrti vel myrtilloꝝ: q̃ non est dubitatio
quin in sirupo de mentha intret mentha. Talis
ergo sirupus est multum excellens in conforta-
tione stomaci calefacti ⁊ prohibitione flux⁹ co
lere ad ipsum: ⁊ preparatione ad cibum recipiẽ
dum ⁊ retinendum: ⁊ ita de communi more ex-
hibentur tria vel quatuor coclearia post vomi
tum cibi corrupti vel humoris acuti ad vniẽdũ
substantiam stomaci anteq̃ cibus exhibeatur:
⁊ ad eandem intentionem valet sirupus de ri-
bes: ⁊ si velimus dare in forma siruporum com-
muniter confortando tribus vel quatuor dieb⁹
vel duobus exhibeatur aliqualis talium siru-
porum vt de granatis vel de berberis vel de ro
sis cum aquis plantaginis ⁊ absinthii: ⁊ ad etiã
eandem intentionem valet si exhibeatur. ʒ. s. tro
ciscorum de spodio cum semine acetose cum ali
quo siruporum vt supra. ⁊ valet etiaꝫ si fiat pul
uis vt infra. ℞. balaustiarum sandalorum citri

añ. ʒ. iii. myrtillorum. ʒ. s. rof. ʒ. ʒ. exhibeatur vt
supra. ʒ. s. pro vice. ⁊ si voluerimus magis infri-
gidare potest fieri decoctio horuꝫ ita vt bulliãt
in succo plantaginis vel cydoniorum depura-
tis dictis succis prius: postea facta colatura de
tur ad potandum cum modico mive simplicis.
¶ Exterius autem conuenit dicebat Halyab. si
eger ardorem sentit in stomaco ⁊ incendium la-
teribusq̃ morsuram ⁊ sitim grauem: que omnia
declarant caliditatem ex defluxu cause calide
oportet supra eius stomacum ⁊ latera. i. partes
adiacentes stomaco pannum apponere sanda-
lo infusum ⁊ aqua rosata ⁊ camphora. i. vt fiat
epithima supra stomacum ex panno infuso in
aqua rof. aromatizata ex sandalis ⁊ modico cã
phore: ⁊ si addatur parum vini granatorum cuꝫ
tribus aut quatuor granis ligni aloes erit ma
gis ad propositum. ¶ Sed si materia fuerit mi
nus acuta fluens: immo fuerit mixta colerica ⁊
flegmatica: tunc possunt fieri trocisci qui redu-
cti in puluerem poteris dare. ʒ. s. ʒ. vsq̃ ad. ʒ. ii.
cum sirupo pomorum aggrestium: ⁊ in hoc va-
let puluis Halya. qui vt dixit vomitui ⁊ fluxui
medetur colericis ⁊ flegmaticis: cuius descri-
ptio est. ℞. malorum granatorum. ʒ. x. berbero-
rum rof. rub. cuiusq̃. ʒ. iiii. merue aromatice: et
est herba habens saporem thuris similis rori-
marino: ⁊ exponitur id est libanotidos: dicit sy
mon q̃d est species serpilli sahadi ⁊ est cyperuꝫ
cuiusq̃. ʒ. iii. masticis spicenardi menthe sicce
exteriorum corticum pistachiorum: cuiusq̃. ʒ. ii.
xyloaloes seci indice. i. gal. indice. cuiusq̃. ʒ. ʒ.
tere omnia diligenter ⁊ puluerem fac. Nam ptꝫ
ex simplicibus q̃mo in casu valeat per intrantia
frigida confortantia ⁊ per calida etiam stiptica
aromatica. ¶ Exterius añt potest fieri fomenta
tio vtiliter valens vt infra. ℞. rosa. florum lam
brusce. añ. ʒ. vi. menthe achacie: absinthii: thuri
myrti: ciperi: gariofiloꝝ: masticis: hypoq̃stidos
coralloꝝ rub. añ. ʒ. ʒ. bulliant omnia in duabus
partibus vini rubei stiptici vel tribus: et vna
parte cydoniorum ipsis prius grosso modo con
tusis: postea cum filtro infuso in dicta decoctio
ne fiat fomentatio supra stomacum bis vel ter
ante cibuꝫ: ⁊ si placet facere in forma emplastri
potest sumi panis assus. verbi gratia. ℥. s. ʒ. ⁊ in
fundi in dicta decoctione: postea ipso leuiter ꝑs
so aromatizetur cum modico succi ⁊ camphore
⁊ supponatur: vel potest fieri sacculus ponendo
dictum panem taliter aromatizatum in pecia
linea: ⁊ addendo quartam parteꝫ masticis: ⁊ ita
supra stomacuꝫ teneatur. ¶ Sed si materia fue
rit magis flegmatica fiat puluis vt infra. ℞. thu
ris masculi. ʒ. ii. corticum exteriorum phistico-
rum. ʒ. iii. ligni aloes: cardamomi. ana. ʒ. s. cube-
barum gariofilorum. añ. ʒ. ʒ. tere diligenter et
fac trociscos. ʒ. vnius: ⁊ exhibebis cuꝫ sirupo de
mentha vel cum miua aromatica. ⁊ isto casu po
testis facere fomentationem vt supra: sed sub-
trahendo de vino cydoniorum ⁊ addendo de mi
ua aromatica ⁊ addendo etiaꝫ in decoctione de
cardamomo galanga ⁊ cinamomo cum aliis di-
ctis: ⁊ sint sic expedite species.
¶ Restat venire ad correctionem accidentium
⁊ primo frangatur sitis eorum dicebat Auicen.
cum aqua sauich ord. ⁊ aqua granatorum ⁊ cuꝫ
aliis modis sepe dictis. ¶ Et quando fluxus

Marginal notes: Nota hũc canonem. — Puluis Halya. — Des. fomentationis. — Des. pulueris.

abundaret quietato vomitu dicebat Aui. sup. quando reliqua non sufficiunt, de dictis supra tunc aggrega in cibatione eius inter stiptica ⁊ inter illa in quibus est stupefactio aliqua idest fiat mixtio eorum sicut amidum assatum: quod ponatur in decoctione papaueris: ⁊ puluerizetur super eum postq̄ fuerit decoctum aliq̄d gallie muscate: et in medicinis potest apponi aliquid de sirupo de papauere vel posset dari aliquid diaolibani Nicolai.

¶ Sed si coniūgatur in eis spasmus vt sepe accidit maxime in processu: ⁊ est spasmus de inanitione: ⁊ precipue accidit in manibus ⁊ pedib⁹ tunc oportet vt dicit Serapio. vt sedes eū cum pannis quos submergis in lacte calido: ⁊ pone eum super lacertos in quibus est spasmus: ⁊ line eos cum ceroto humido id est humectatiuo sicut est oleum de lilio in hyeme: ⁊ in estate oleū violarum. Et de hoc dicebat Auicen. si autē apparet spasmus administra supra iuncturas supple membrorum quibus accidit cerota lenia calida id est lenitiua ⁊ calida: scilicet actu ad confortationem naturalis caloris profundanda. i. quorum virtus profundetur intra membra ad humectandum substantificam eorum. Et addit sitq; hyeme cum oleo de neriden. i. de spica: sed simplici ⁊ de lilio: ⁊ in estate cum oleo ros. ⁊ violato. Et addit. Et similiter proijce super eū pannos infusos in oleis humectantibus lenitiuis ⁊ in oleo de oliuis. Sed addit: ⁊ oportet scilicet principaliter vt intentio sit. s. ad spasmuʒ in mādibulis: quia aliquotiens per exsiccationē elōgantur ⁊ non possunt quicq̄ neq; masticare neq; deglutire: ideo oportet vt incessanter eleuentur comprimendo mentum ⁊ lacertos mouētes genas inferiores ad superiora cum manibus: ⁊ superponendo pannos infusos in oleo calido: vel cum cerotis humectantibus: de quibus dictum est: ⁊ ita ligare cum fascia.

¶ Reliqua autem accidentia de prohibitione somni ⁊ reliquis sequentibus corrigantur s̄m qd̄ sepe dictum est in simili. Et sic sit finis huius capituli multum necessarij vt menti et memorie commendetur propter acuitatem morbi: vt supra dictum est. Laus christo omnipotenti.

¶ De debilitate stomachi. Cap. ij.

Cum stomachi debilitas cū pauca siti ⁊ tarda cibi de stomacho descensione ⁊ acido ructu fuerit: fuerintq; omnia accidētia hec parua nec fuerint vetusta: stomachus ex trociscis de ros. est curandus de quibus eger quotidie in mane pondus auri vni⁹ ⁊ ʒ. cum. ℥. j. decoctionis de seminibus sumat. ¶ Decoctio auteʒ de seminibus hec est: sumantur cymini nabati ⁊ ameos: bulliant in mina aque donec aqua fiat rubea de qua postea cum troci. de rosis vt predictum est in potu tribuatur. ¶ Troci. vero de rosis sunt qui. ℞. pulueris ro. rub. ʒ. iij. xiloaloes spice masti. xylocassie squinanti cinamomi: absinthij: omnium. ʒ. vnam conspergantur ex vino veteri ⁊ informentur trocis.

Des. decoctionis de seminib⁹.

¶ Nutriatur vero ex his que cito digerūtur ⁊ paucorum sunt humorum ac paucarum superfluitatum, q̄ etiā ex redolentib⁹ ⁊ seminibus sunt cōdita sicut sunt calagie ⁊ mutagenat. ¶ Ipse quoq; āte comestionem multo vtatur exercitio: ⁊ aquam minus solito bibat: ⁊ post comestionem multum dormiat. De vino quoq; veteri ⁊ puro parum bibat: totamq; nutricationem minuat.

¶ Quod si hec accidentia vetusta fuerint: electuariū diacimini ⁊ diaolibani amborum añ. vni⁹ aur̄. pondus cum. ʒ. j. veteris vini puri in potu sumat. Regimē autē eius sit vt prediximus.

¶ Electuarium diaciminum. ℞. cymini carmeni. ʒ. c. zinzibe. ʒ. xx. piperis. ʒ. x. foliorum rutbe baurach panis. ana. ʒ. x. hec omnia cum melle dispumato conficiantur et detur de hoc electuario si venter strictus fuerit.

Des. electuarii diaciminini.

¶ Quod si solutus fuerit venter electuarium diaolibanum est dandum: cuius descriptio in capitulo de ventris solutione continetur.

¶ Si autem hec non suffecerint squamma ferri cum vino tribuatur. Scorie autem ferri confectio hec est. ℞. seminis apij: seminis feniculi: anisi: cymini ameos aniuden: origani: cheisi: carui: seminis coriandri: melanopiperis: macropiperis: cinamomi: thuris: spice gar. nucis muscate cyperi. zinzi. omnium añ. pōdus aur̄. vni⁹ scorie aur̄. x. omnibus sextuplum vini addatur ⁊ coquantur donec ad medietatem redeant ⁊ coletur. deinde eger de hoc syrupo postq̄ colabitur pondus. ʒ. xxx. quotidie sumat ⁊ nutricationem alleuiet: qd̄ per tres hebdomadas faciat. ¶ Caueat sibi ab acetosis ⁊ a fructibus recētibus ⁊ aqua frigida: vinū vero mēsurate bibat. ¶ Emplastrum qd̄ stomachū cōfortat ⁊ calefacit. ℞. storacem spicam squinātum absinthiū calamum aromaticuʒ masticem: ex his cū conspersis vino veteri ⁊ succo cydoniorū: conspersis

Des. empl. p stomaco.

emplastrum super stomachum ponat. ad hoc preterea confert vt stomachus fricando inungatur ex oleo qd fit ex spicanardi ⁊ cypero: vt lana carminata in pdicto oleo calefacto inuoluta super stomachum ponatur ⁊ cum panno ligetur. Eger quoque vinum vetus bibat aut miuam aut idromel.

¶ Miua autē hoc modo fit: succus cydoniorum muzorum sumatur ⁊ per diem et noctem vt residere possit dimittatur ⁊ coletur. deinde eius qd clarum est partes due sumantur: zuccbari pars vna. vini veteris .j. ⁊ incipiat coqui suauiter ⁊ dispumari donec in iulep similitudinem transeat: postea pro vnaquaqꝫ lib. ex toto sumatur. zinzib. spi. cinnamomi gar. omnium aā. ʒ. j. masticis. ʒ. ij. omnia puluerizata in panno ligentur et intus dum calefactum est mittantur: cum infrigidari ceperit pannus extrahatur: et exprimatur: deinde syrupus recondatur.

¶ Qd si digestiue debilitas fuerit cū multa siti ⁊ paucorum ciborum appetitu ⁊ fetido ructu: syrupus acetosus de cydonio bibatur.

Des. syrupi acetosi de cydoñ.

¶ Syrupus. ℞. succi cydoniorum acetosorum partem. j. zuccbari albi partem. j. aceti clari quarta pars vnius: coquantur omnia simul donec inspissentur. Est autem syrupus iste stomachi confortatiuus ⁊ ad suas peragendas operationes iuuatiuus ⁊ vehementiam incensionis ⁊ inflāmationem que est in stomacho sedat. ¶ Egri vero nutricatio sit res in qua simul cōgregātur acetositas ⁊ stipticitas vt est caro cum succo vue acerbe cocta ⁊ cum malis macianis similiter cocta cum ribes ⁊ facta ex aluleberi ⁊ almosi ⁊ illis similia ex cibis. De isto preterea detur puluere vt transglutiat qui. ℞. ros. rubea. ʒ. x. spodij. ʒ. iij. seminis coriandri. ʒ. v. dosis eius sint. ʒ. ij. cum succo granati muzi et cum syrupo de cydonijs acetosis.

Desc. pulueris.

¶ Si autem cum hoc quod diximus fuerit in corpore extenuatio ⁊ inflammatio: egro lac ⁊ aqua ordei danda sunt. ¶ Ipse quoqꝫ ex herbis humectantibus nutriendus est: vt sunt lactuce: malue: cucurbite: carnes hedorum ⁊ agnorum lactantium ⁊ pisces recentes.

¶ Balneum preterea antequam comedat ⁊ postquam comederit ⁊ tinam quotidie ingrediatur. ¶ Et vinum clarum valde temperatum bibat ⁊ assidue vtatur quiete: ⁊ motum ⁊ exercitium vitet: sitqꝫ totum eius regimen sicut eius qui corporis grossiciem adipisci desiderat. ¶ Et si cum hac dispositione inflammatio fuerit ⁊ incensio vehementissima stomachus ex rebus frigidis est liniendus: et aqua ordei danda: sitqꝫ eius regimen sicut ethicam habentis.

Declaratio rubrice capli pñtis.

Post expeditum capitulum de cholirica passione: sequitur cōsequenter capitulum de his que confortant stomacum ⁊ perficiunt digestionem ciborum: vt patet ex rubrica istius capituli. nam cum ad choliricam passionem propter laboriosum motum stomaci in vomendo ⁊ fortem impressionē materie in stomacum sua qualitate ledentis fit acquisita in stomaco malitia vehemens: et consequenter ipsius debilitas: vnde fit malitia digestionis ⁊ defectus eius appetitus: cum operatio digestiue et appetitiue sint de operationibus magis proprijs stomaci. propter igitur lesionem stomaci maxime leditur virtus in operatione digestiua ⁊ appetitiua: et ita concomitatur malitia digestionis in operatione eius: que malitia corrigitur per ea que cōfortant stomacum precipue ⁊ que perficiunt digestionem ciborum. Ideo patet recta continuatio istius capituli cum precedenti: ⁊ quoniam talis malitia digestionis siue sit defectus diminutionis siue quasi ablationis siue corruptionis eius vt plurimum sequitur malitiam complexionis calidam vel frigidam siue etiam siccam aliquotiens que post euacuationem materie sufficienter est ledens sine materia: cui malitie complexionali sine materia conuenienter occurritur per alterantia tantum et non euacuantia siue sint medicine absolute siue sint cibi medicinales: ⁊ quoniam in capitulo superiore facta est sufficienter euacuatio ⁊ per naturam ⁊ per artem de materia ledente restat tantum vt fiat remotio malitie complexionis per contraria alterantia vt dictum est: et quoniam talia que reducunt ad temperamentum proprium dicuntur confortantia stomachum pro quanto remouent causam ledentem et imperficientem operationes eius immediate: ideo recte in rubrica dictum est de his que confortant stomachum ⁊c. et non de his que curant malitiam stomachi: quia malitia stomachi aliquotiens sequitur presentiam materie: cui debetur euacuatio: que in casu nostro nō conuenit propter

id qđ dictū est: ⁊ ita patet clara litera rubrice. ¶ Diuidit̃ ergo presens capᵐ pͥma diuisione in tres partes. Nam pͥº ponit signa ⁊ curā lesionis stomaci a causa frigida sine materia. 2º ponit curā eius vt pēdet a causa calida tm̄ principaliter. 3º ponit curam eius vt est pēdēs a caliditate ⁊ siccitate. 2ª incipit ibi vltra medium capituli. (Qđ si debilitas digestiue.) 3ª ibi. (Si autem cum hoc qđ diximus ⁊c.) Prima pars ēt diuiditur in duas. pͥmo positis signis talis malitie stomaci a causa frigida ponit curam dicte malitie a causa frigida: cum causa non est antiqua. Secundo ponit curā illius qñ causa est vehementior ⁊ magis diuturna fuerit. secūda ibi (Qđ si hec accidentia vetusta fuerint.) Prima adhuc in duas. nā pͥmo ponit signa malitie stomaci a causa frigida vt dictum est. Scđo ponit curam illius quando causa est remissa ⁊ nō diuturna. ibi secūda (Fuerintqꝫ ⁊c.) De prima parte ponēs signa dixit. cū stomaci debilitas cum pauca siti ⁊ tarda de stōaco cibi descēsiōe ⁊ acido ructu fuerit: fuerintqꝫ omnia hec accidētia parua neqꝫ fuerint vetusta sup. tūc declarat̃ ꝙ causa talis malitie ⁊ imperfectionis digestiōis est mala complexio frigida non multū intensa ex consequenti sup. ꝙ sufficiunt remissa alterantia ad calidum confortantia stomacum.

Declaratio pͥme ꝑticule pͥme ꝑtis principalis.

¶ Pro intelligentia huius partis ⁊ sequentiū est notandum vt notat Gerardus ꝙ stomachus potest cōfortari aliquo quinqꝫ modorū vel pluribus modis ex eis: lꝫ duo modi reducantur ad vnum. Uno modo euacuando materiā ledentē et ita medicine si fuerint de domesticis eductiuis ⁊ maxime cōprimendo soluentibus dicunt̃ confortare stomacū cuius causa est materia ledens materiā euacuando: ⁊ de isto modo cōfortationis nō est sermo vt dictū est supra. Secundo modo confortatur per viā alterationis malitiam cōplexionis remouendo: ⁊ sic stōacus calidus cū alteratur per frigida cōfortat̃ ⁊ ecōuerso. Tertio modo dicitur stōacus cōfortari ꝑ viā nutricationis vt cū restaurat̃ pars eius sicut ⁊ reliqua membra cōfortantur sed precipue stōacus vt per cibos facilis digestionis ⁊ multi nutrimenti. Quarto modo dicitur stōacus cōfortari per ea que respiciunt ipsum stomacuꝫ quasi a tota specie vt sunt mentha: absinthiuꝫ: mastix: galanga: ⁊ ita pellicule interiores stomacorum gallinaꝝ sunt singulariter a proprietate stomacum confortantes ⁊ coralli: ⁊ per eundem quasi modum actualis caliditas infantis retēti ſm stomacum: supra stomacū patientis est de confortantibus stomacū nisi succedat sudor. Ultimo modo cōfortatur quasi vniuersaliter ꝑ omnia que vniunt substantiā stomaci. Nā ꝑ aggregationem partiū membri membrū cōfortat̃: qꝛ partes magis adiacentes melius se adiuuant in digerendo ⁊ resistendo: ⁊ ita medicine stiptice videntur cōfortare membrū: ⁊ tales stomatice stōm. Et de istis quatuor modis vltimis Rasis vt in ꝓcessu videbit̃ fecit mentionē de ꝯfortantibus stōm. ¶ Scđo spāliter aduertendum ꝙ cōuenienter declarat̃ malitia cōplōnis frigide per signa posita in litera. Primo per debilitatem digestionis. nā lꝫ quelibet cōplexio superflua faciat ad debilitatem digestionis vt voluit Aui. 13ª tertij. in capitulo de egritudinibus stomaci. Debilitas tamen digestionis vt distinguitur a corrupta digestione non tm̄ in quantū sonat impotentiam digestionis: sed aut diminutam digestionem aut quasi ablatam: tunc talis debilitas vt plurimū magis sequitur diminutam caliditatem ⁊ complexionem frigidā in stomaco ꝙ aliam malitiam complexionis. Nā cum compleatur digestio stomaci mediante calido naturali ⁊ facillime multum labatur stomacus ad frigidū propter eius complexionē naturaliter frigidam in genere membroꝝ: inde est ꝙ plurimū cū incipit minui digestio: ita vt fiat debilitas digestionis: vt plurimum talis sequitur malitiā complexionis frigide ⁊ sic per eā declaratur complexio frigida. Addit cum pauca siti: nam cū diminuta digestione etiā a causa frigida aliquando cōcomitatur sitis propter indigestionem cibi euaporantis ad os stomaci: sed est. sitis parua respectu eius que sequitur caliditatem ⁊ siccitatem stomaci. Et addit: ꝙ ex tarda etiam descensione cibi de stomaco: sup. declaratur etiam debilitas talis digestionis vel diminute digōnis a causa frigida. Nam cū minuitur digestio a causa frigida prolongat̃ mora eius in stomaco: qꝛ prolongat̃ tēpus ad digerendū: ⁊ ideo cū cōtentiua seruiat digestiue tanto tēpore detinetur cibus quanto tēpore digerit̃ si est aptus digeri. stante ergo digestiua tarda consequenter tardat̃ egressio eius. Et vbi causa esset mala cōplexio calida: quoniā ad eā sequitur vt videbitur plerunqꝫ corruptio cibi: vt infra magis videbitur: ⁊ ad corruptionem cibi sequitur acquisitio qualitatis acute pungentis ⁊ mordicantis: ⁊ cōsequenter fit cita cibi expulsio ⁊ non tarda. Ponit vltimum signū de acido ructu: ⁊ lꝫ eructuatio acetosa posset aliqñ fieri ꝑ viā putrefactionis ⁊ corruptionis vt alibi videri habet: vt plurimum tñ fit talis eructuatio acetosa a frigiditate vel a diminuta calitate: vt declarauit Gal. 6º affo. cōmento primo: ⁊ qm̄ si esset a corruptione vel putrefactione vt paulo ante dicebat̃ fieret exitus cibi nō tardus. cōiuncta igitur tarditate descensionis simul cuꝫ eructuatione acetosa ⁊ cū pauca siti ⁊ debilitate digōnis ad modū expositum: sufficienter arguit̃ supra cōplexionē frigidā in causa: ⁊ ita pꝫ litera clara: vt si legat̃ cū stomaci debilitas. i. diminuta digestio cum pauca siti ⁊ tarda de stō cibi descēsione ⁊ acido fuerit ructu: sup. declarat̃ ꝙ talis malitia stōaci fuerit ex mala cōplexione frigida pendens: et ita legendo ly debilitas. ponitur pro signo: posset tamen sumi ly debilitas: pro defectu ⁊ malitia digestionis: ita ꝙ sit dispositio cuius ponūtur signa que aliqñ pendent a causa calida aliquando a frigida ⁊c. et tunc si coniungantur signa que dicta sunt de pauca siti ⁊c. declaratur quod eius causa est complexio frigida. ¶ Hoc totum qđ dictū est de his signis maxime de tarditate descensus cibi ⁊c. intelligitur cibato corpore ex cibis cōmunibus masticabilibus ⁊ sibi alīs consuetis. nam taliter dietando si accidant talia accidentia: tunc significatur qđ dictuꝫ est: qm̄ forte contingeret stante mala complexione frigida etiā ledente si exhiberet̃ cibarium certe substantie: ⁊ quātitatis. verbi grā. si exhiberet aqua carnis modice quantitatis vel vitellꝰ oui ꝙ tunc nō causarent̃ dicta accñtia ꝓpter facil

Stōacus quinqꝫ modis ꝯfortari potest.

Declaratio 2ᵉ ꝑticule pͥᵉ partis.

Nota hunc canonem.

Declaratio 3ᵉ particule pͥᵉ ꝑtis.

limã passibilitatem obiectorum etiaz a debili
calido. Ad hũc cañ. notauit Ga. 8° decē tracta-
tuũ. ca° 3° ad finē cum dixit. sicut em̃ q̃ ieiunat
nõ patit indigõnem: nõ tñ est eũata dispositio
eius: ita neq̃ q̃ ea q̃ omnino nõ egēt cõtritione
offert sicut est lac ꝛ succus ptisane: ꝛ q̃ ꝑ cõdruz
i. q̃ colant sorbitiones sup. si nõ patiat etiã in-
digõnem: nõ tñ sup. est curata dispositio: ita in
telligit de aliis facile digestibilibus.

Declaratio 2e ꝑticule pe partis.

¶ Cõtinuando igit curã huius dispõnis male
qñ nõ fuerit causa multũ intensa neq̃ vetusta:
duo facit principalr. Nam p° ponit curã ꝑ tro-
ciscos de rosis ꝛ decoctionē de seminibus: et po
nit descriptiones eoꝝ. 2° ponit curã ꝑ dietã. 2a
ibi. (Nutriat vo ex his.) ¶ Dixit ergo p°: si fue-
rit hec oĩa accñtia parua. s. de siti ꝛ de descēsio-
ne cibi q2 nõ fuerit nimis tarda ꝛc. neq̃ fuerit
vetusta. i. multo tpe pseuerãtia sup. vñ declara
tur remissio in causa: tũc sup. sufficiũt medicie
debiles in calefaciēdo ꝛ cõfortãdo. ideo addit.

Nota hũc canonem.

supp. isto casu. Stomacus ex trociscis de rosis
erit curãdus: de q̃bus eger in mane põdus auř.
j. ʒ. cũ. ℥. j. decoctionis de seminib᷒ sumat. Et h̃
nota signãter q̃ exhibet tm̃. ℥. j. decoctionis cũ
auř. j. ʒ. trociscoꝝ ad insinuãdũ q̃cũ offeruntur
medicine ꝑ stomaco nõ debēt offerri in forma
potabili neq̃ cũ multo potu ne cito ducat me-
dicina extra stõm p̃cipue cum querimus altera
tionē tm̃ ꝛ cõfortationē vt in casu nr̃o. sz magis
sumi debet in forma pulueris vt maiorem persi
stētiã faciat in stomaco: sed tm̃ sumat de potu
vt ꝑ mery cõuenięter ducat stõm: ꝛ ita patet er
ror eoꝝ q̃ post vnũ morsellum aromatici rosati
sumũt quatuor vel q̃nq̃. ℥. vini. ¶ Et ponit mo
dũ ꝛ compõnē dicte decoctionis cuius hec est
cõfectio. Sumat cyminũ ꝛ ameos vbi gr̃a. añ. ʒ.
ij. bulliãt in minua aque donec rubea fit. i. in tm̃
q̃ in decoctione remaneat virt᷒ eoꝝ. nã de cymi
no sepe dcm̃ est q̃ũo valet cõfortationi stomaci
in causa frigida remouēdo pũctiones ei᷒ maxe
factas a vētositate q̃ multiplicatur in diminu-
ta digestione. Ameos etiam singulariter lauda
tur ab Aui. in debilitate digestiue stomaci a cã
frigida consequenter ponit compositionē troci
scorum de rosis q̃ debent exhiberi cũ dicta deco
ctione. descriptio quorum est. ℞. pulueris rosa
rum ru. ʒ. iij. xyloaloes spice masticis xylocassie
i. cassie li. sq̃nati cinnamomi ab̃s. oium añ. ʒ. s.
cõspergantur sup. istis pulnerizatis ex vino ve
teri ꝛ informentur trocisci: patet ex compositio
ne eoꝝ q̃ sunt remisse caliditatis, ex simplicib᷒
intrãtibus nõ nimis intense calidis ꝛ ex refra-
ctione etiã calidorum per puluerem rosarũ ru.
q̃ est plus q̃ medietas toti᷒: sunt tñ omnes me-
dicine singulariter stomatice: ꝛ ita innuit q̃ de
bili cause est occurrēdũ cũ debili medicina ꝛ for
tiori cause est cũ fortiorib᷒ medicinis: vt infra
statim videbitur.

Declaratio 2e particu le pe ꝑtis.

¶ De 2a parte principali huius partis ponit
curam ꝑ regimē in dieta maxime ex parte cibi ꝛ
exercitij ꝛ potus dicēs. Nutriat vero ex his que
cito digerũtur. i. de se sunt facilis trãsmutatio
nis: pz. ꝛ paucoꝝ sint humoꝝ. i. accidētaliũ sup.
generatiui. ꝑpter ea exponēdo addit. ac paucaꝝ
supfluitatum. Additq̃ etiã ex redolētibus ꝛ se-
minib᷒ sint ꝑdita. i. aromatizata cũ spẽb᷒ ꝛ se-
minib᷒ odoriferis vt cinamomo garioſſ. aniso:
ꝛ similibus. ad maiorē alterationē ꝛ cõfortatio
nē stomaci exponit sicut sũt falãgie ꝛ mutage-
nat. sunt q̃dam pulmēta cũ aromaticis calidis
facta. Ponit cõsequēter ordinē ex parte exerci-
tij dicēs: ipse q̃ñ añ comestionē multo vtatur ex
ercitio. intelligat cũ mēsura tñ. Nã ꝑ exercitiũ
viuificat color naturalis ꝛ q̃dã supfluitates va
porose descēdũt deorsum: ꝛ q̃ñr p̃parat melius
ad cibũ sumēdũ: dz tñ corpus q̃etari post exerci
tiũ ꝑ tp̃s anteq̃ sumat cibũ. Addit etiã q̃ aquã
minus solito bibat ꝛ post comestionē multum
dormiat. De vino q̃ñ veteri ꝛ puro paruz bibat:
totãq̃ nutricationē minuat. i. totũ qd̃ sumit ꝑ

Nota.

nutricatione debet esse modice q̃ñtitatis. Nã ta
les egritudines in stomaco sequũtur nauseati-
uã satietatē: ꝛ ex rebus magis inimicis stoma-
co est repletio: ꝛ ꝑpter id nõ auget corpus gulo
si: q2 cibus eius nõ digerit: vt dicebat Auic. 13a
tertij. ca° rex quarũ vsu nocet stomacus. Sz no
ta ꝑ hoc q̃ laudauit multã dormitionē post co
mestionē: intelligit q̃etato prius cibo in fundo
stomaci: ꝛ ita nõ immediate post cibum est dor-
miēdũ: sed post notabile tp̃s: q̃m̃ antea esset ad
nocēdum cibo circa partes stomaci leuigante.
Nota vltimo ꝑ hoc qd̃ dicit minuat potũ aque
q2 vt dixit Ra. 5° cõtinētis. Te scire expedit q̃
aqua ex friditate eius tardat in stomaco ꝛ in ꝑ-
tibus inferioribus hypocũdrioꝝ ꝛ inducit in-
flationē ꝛ sonit᷒ deponēdo v̄tutē stõi q̃ erit ad
cãm qua fit mala digõ vt in casu nr̃o. Addit. nec
auxiliat ad trãsportãdũ nutrimētũ. i. ad deferē
dũ nutrimentũ ad mēbra ꝑpter quē finē sumit
potus. Addit. sz vinũ ꝑ cõtrariũ velociter trans
portat soluēdo inflationes ꝛ dirigēdo nutrica-
tionē. i. iuuãdo ad nutriendũ ꝛc. Postea addit:
ideo da patiēti in potu de eo ita q̃ nõ superna
tet in stomaco. i. nõ tante q̃ñtitatis q̃ supnatet
neq̃ veniat ex eo rugitus. Jõ recte dicit Ra. de
vino veteri ꝛ puro. i. aq̃ nõ mixto parũ bibat ꝛc.
¶ (Qd̃ si h̃ accñtia.) In hac 2a parte p̃ncipalis ꝑ-
tis iam ꝑseq̃tur ponēdo curã etiã malitie sto-
maci a cã frida etiã pēdētis sed fortiore q̃ p̃us
Et p° ponit regimē ꝑ medicinalia interi᷒ sumē
da ponēdo ēt descriptiones diuersaꝝ confectio
nũ ad casum valētiũ. 2° ponit regimē etiã ꝑ die
tã. 3° ponit curã ꝑ empl̃m extrinsecus applican
dũ ponēs cũ hoc descriptionē ei᷒. 2a ibi. (Et nu
tricationē alleuiet.) 3a ibi. (Empl̃m qd̃ stõm cõ
fortat ꝛ calefacit ꝛc.) Prima adhuc in duas: q̃m̃
p° ponit curã dicte dispõnis qñ nõ cõiũgit cũ
ea fluxus vel vētris lubricitas. 2° ponit medici
nas magis appropatas cũ vēter solutus fuerit
2a ibi. (Qd̃ si solutus vēter fuerit.) ¶ De pa par

Declaratio 4e parti cule pe par tis princi palis.

te dixit q̃ si hec accñtia vetusta fuerint. i. mul-
to tpe pseuerauerint: q2 regimē supius dcm̃ fue
rit cõueniēs ad remotionē ipsius m[illegible] dispoſi-
tionis eliuum diacyminũ ꝛ dyaolybani. añ. aur.
j. in põdus ꝛ sunt circiter. ʒ. iij. cũ. ℥. j. vini vete
ris puri in potu sumat. Ex his v̄bis colligit qd̃
põdus conueniens de exhibēdo electuaria vel
cõfectiones etiã in morsellis est. ʒ. iij. ꝑ vice et
nõ sufficit. ʒ. j. vt aliq̃ volũt delicati: vt exhibea
tur cũ. ℥. j. vini vt dcm̃ est supra ꝛ non vltra vt
ꝑ mery ad stomacũ ducatur dicta cõfectio: ꝛ po
nēs descriptionem dyacimini vsualis dicit. ℞.
cymini carmeni. i. illius contrate. ʒ. c. zinziberis.
ʒ. m. piperis intelligitur de al. q̃m̃ magis valet

in dispositionibus stomaci 5° cañ. in cõfectiõe
diacymini gal. folio⁊ rutbe. s. sicce cum mẽsura
vt ibidẽ dicit Aui. q̄ꝛ si exiccẽtur vehemẽter sũt
calide cõplonis sup. nimis: ⁊ est calefactio eo
rũ vltra mensurã vt ibidẽ dicit baurach panis
i. salis integri: ambo⁊ añ. ʒ. x. hec omnia cũ mel
le despumato cõficiãtur: ⁊ detur de hoc electua
rio si vẽter strictus fuerit qm̃ sua acuitate ⁊ pũ
ctione ex virtute simpliciũ stimulat expulsiuaꝫ
⁊ sic facit ad vẽtris solonem maxime si species
nõ subtilissime terãtur vt voluit Aui. loco alle.
Ex hoc bñ nota cõtra communes practicos qd̃
talis cõfectio diacymini nõ debet exhiberi nisi
stãte causa multũ frigida ⁊ perseuerãte ꝓpter
acuitatẽ simpliciũ intrãtiũ: ⁊ tñ cõmunes me-
dici i quacũqꝫ lesiõe stomaci iubent vt det mor
sellus diacymini. ❡ Qd̃ si ⁊c.) Nũc cõsequenter
ponit curã eiusdẽ dispõnis cũ cõiungit ei fluxi
bilitas vẽtris. p° laudãs elcium de olibano esse
dãdũ: cuius descriptionẽ in ca° de vẽtris solo-
ne posuit in qua intrãt vt ibi videbit olibanũ:
piper: ameos: cheisim. i. leuistieũ: anisum: ⁊ ni-
gella q̄ omnia calefaciũt cũ cõfortatione: ⁊ ad-
dũtur balaustie etiã ad maiorẽ vẽtris stiptici-
tatẽ. ❡ Et addit. si aũt hoc nõ suffecerit: squama
ferri cũ vino tribuat siue melius ꝯfectio de sco
ria ferri cuius descriptionẽ ponit. vt infra. ℞.
semẽ apij: se. feniculi: se. anisi: cymini: ameos: an
iuden est arbor asse: de quo Aui. facit cam in 2°
cañ. ⁊ est calida ⁊ sicca in 3° ⁊ digerit ⁊ calefacit
⁊ cõfortat eũ ⁊ disrumpit appetitum loco alle.
origanũ cheisim. i. leuisticũ carui se. coriãdri me
lanopiperis. i. pip nigrũ qd̃ est siccius: pip lon.
qd̃ dr macropiper: lꝫ vt dixi supra album sit ma
gis stomaticũ: cinnamomi thuris spice gariofi
lo⁊ nucismus. ciperi zinzi. oĩum añ. põdus aur.
j. scorie ferri aur. x. ⁊ oĩbus istis sextuplum vini
addit ⁊ decoquat donec ad medietatẽ vini re-
deat ⁊ colet: deĩde eger de hoc syrupo. i. de hoc
vino cum modico vini addito postq̄ colabit. i.
colatũ erit. ʒ. xxx. s. quasi. ℥. iiij. quotidie bibat.
Re vera in isto medicamine debet esse multum
iuuamẽti in hac intẽtione ex virtute simpliciũ
intrãtium q̄ omnia sunt calefaciẽtia exiccãtia
⁊ multũ cõfortantia ⁊ aromatica. Et vt dicebat
Ga. 8° decẽ tractatuũ ca°. 6. Sicut em̃ vniuer-
sa fetida subuertere stõm nota sunt: ita omnia
odorifera cõfortãt. Intrat etiã in hac composi-
tione ferrum vel scoria ferri: de quo ferro dicit
Conciliator pa ꝓblematum ꝓblemate. 34°. lꝫ
ab auctoribus nõ ponat determiatio expressa
de cõplone eius in actiuis ab oĩbus tñ ponit
cõplonis sicce: ⁊ ꝙ multũ confortat stõm sple-
nẽ ⁊ epar: ideo ꝓpter fluxibilitatẽ vẽtris que in
casu cõiũgit debet multũ cõuenire in casu. Sꝫ
hic notate singulr̃ ꝙ lꝫ ab alijs nõ sit determina
tum de cõplone eius in actiuis vt dcm̃ est: tñ
Illucidator in loco alle. cuius nõ parua est au-
toritas: dicit ex snĩa ꝓpria ꝙ credit ꝙ declinet
ad calm. Et ego in hoc volo consentire sue auto
ritati lꝫ stẽt rõnes suasiue multe ad oppositũ.
❡ Addit cõtinuãdo regimẽ in dieta. Et nutri-
cationeꝫ alleuiet fuit declaratũ supra ꝙ p tres
hebdomadas faciat sup. sumẽdo de dicto potu
singulo mane vt dcm̃ est alleuiãdo cibũ: caueat
sibi ab acetosis ⁊ fructibus recẽtibus ⁊ ab aqua
frigida. vinum q̄ꝫ vetus mensurate bibat. Ista
omnia declarata sunt supra in parte prime le-
cta ſm determinationẽ Ra. 5° cõtinẽtis. ❡ Cõ
sequẽter circa hãc partẽ ponit emplm exterius
applicãdũ qd̃ maxime stomacũ cõfortat ⁊ cale-
facit: addẽs ⁊ quãdã inunctionẽ fiedã: vñ põt
etiã faciliter a medico fieri compõ vnguẽti pro
vnctione. Primo facit descriptionẽ empli: vt in
fra. ℞. storacis spice squinanti absinthij calami
aro. masticis añ. sup. ʒ. ij. ex his cũ vino veteri ⁊
succo cydonio⁊ cõspersis emplm supra stomacũ
fiat spẽbus. s. pulueri zatis ⁊ postea incorpora-
tis cũ modico vini aromatici ⁊ succo cydonio⁊
ponat supra stomacũ: ⁊ ex eisdẽ põt fieri saccu-
lus vbi ponãt dicte spẽs in syndone de grana.
⁊ potest suffumigari posito modico vini veteris
cũ modico succi cydoniorum sup lapide ignito
⁊ ita sacculus põt supponi. Põt etiã decoq̄ sac-
culus duabus vel tribus bullitionibus in vino
aromatico ⁊ expressus stomaco supponi. Et bñ
notate hoc emplm q̄ꝛ singulare est ad ꝓpositũ
nrm vbi est intẽtio calefactionis cũ cõfortatio-
ne ⁊ aliquali stipticitate quales sunt medicine
cõponẽtes. Nã omnes sunt ad calm declinãtes
stomatice cũ quadã ꝓprietate: ⁊ etiã stipticita
te q̄ stomaco debili sunt necessarie. Nã iuuant
nõ tm̃ p mom supra dictũ vnionis partiũ substã
tie stomaci: sꝫ etiã q̄ꝛ cũ debilitate digestiue vt
multum multiplicat flegma in rugositatibꝫ sto
maci. Nam vt dicebat Aui. de egritudinibꝫ sto-
maci. Et plm q̄dẽ qd̃ inuenitur in stomaco sup.
debili aut gñatur in ipso ex humoribus est fleg
ma. Et adducẽs rõnẽ dixit. Et causa in hoc est
ꝙ chilus est nature ꝓpinq̄ flati. Cũ ergo nõ di-
gerit digõne integra nõ fiet sanguis cholera ⁊
melẽcolia: q̄ꝛ nõ est materia preparata ad eos:
ex cõsequẽti su. fit flegma ꝓpter vicinitatẽ eiꝫ
ad chilum: aggregata igit mã flatica in rugosi-
tatibus stomaci p medicinas stipticas fit exps-
sio illiꝫ ⁊ sic iuuat stomacus: ⁊ sic pꝫ q̄ño compõ
vtillima est discurrẽdo p simplicia. Nam storax
maxime sicca ad calidum declinat cum stiptici-
tate et conuenit humorositati stomaci: vt scd̃o
cañ. cap° ꝓprio. spica etiam singulari iuuamen
to confortat stõm: ⁊ est calida in primo et sicca
in 2° ⁊ prohibet effusiones materierum ad sto-
macũ ⁊ sedat mordicationem eius: vt idẽ Aui.
de absinthio dicit Ga. 8° 10° tracta. absinthiũ
cum eo quod est abstersiuum ⁊ lauatiuum ⁊ sub
ductiuum eorum quecunq̄ꝫ sunt in stomaco pra
ui humores: ⁊ est in eo colligere ⁊ restringere p-
ticulam. s. stomacum: et vigorem ei imponere:
calamus etiam aromaticus calidus ⁊ siccus vl
q̄ꝫ ad secundum est in eo stipticitas pauca cum
quadam acredine confortante cum aromatici-
tate stomacali. de mastice supra dictum est quo
modo manifestatur suum iuuamentum specia-
liter in stomaco de mente Auer. 5° colliget. ⁊ 8°
10 tractatuum Galle. appellauit masticem eu-
stomaticam medicinam ⁊ odoriferam ⁊ fran-
gentem pharmacositatem medicinarum solu-
tiuarum etiam et aloes: et ita patet per sim-
plicia quod est compositio singularis in confor
tatione stomaci.
❡ Addit. ad hoc p̃terea cõfert vt stomacꝫ fricã
do inungat oleo qd̃ fit de spica nardi ⁊ cypero.
Nota signanter dicit fricando vt non videa-
tur sufficere inunctio sola nisi perueniat fri-

Nota.

No. dictũ Gal.

Nota

No. dictũ Auic.

Nota

No. bene

catio ad penetrationē faciliorem ipsius olei in
ꝓfundum: ⁊ istud obseruādū est cum intēdimus
penetrationē fieri debere cipe⁊ est radix cuius-
dā plāte parue similis porro: ⁊ est in eo aroma-
ticitas ⁊ stipticitas parua: ⁊ exiccat sine mordi-
catione: ⁊ calefacit stōm. 2° cañ. ⁊ pōt si placet
fieri prius inūctio cuꝫ dicto oleo: ⁊ embrocatio
ex eodē cū lana carminata in p̄dicto oleo calefa
cta: ⁊ postea inuoluta supra stōm ponat̄ ⁊ supli
get: vt dicit litera. vel forte melius facta inun-
ctione ex dicto oleo pōt supponi pānus lineus
⁊ sup ip̄m supponi emplr̄m dictū pauloante: et
est efficacioris impressionis ⁊ iuuamēti. ¶ Ad-
dit vlt° circa hāc partē. Eger q̄ꝫ vinū vetus bi-
bat aut minā aut hydromel: eligibilius est vi-
nū nisi cōcurrat ꝓꝑetas occulta ⁊ abominatio
ad ip̄m vel alia causa de ꝓhibētibus ip̄m: ⁊ tūc
p̄t loco ei⁹ vti mina aut hydromelle aromaticis
⁊ ponit descriptionē mine aromatice quā bñ no
ta q̄ est cōis in vsu. i. vomitu sistēdo a cā frigida
⁊ influxu: ⁊ vtilitas eius manifestat̄ ex simpli-
cibus: ⁊ tota pars est clara vsq̄ꝫ ad illā partē: q̄
si digestiue debilitas. lege tu l̄ram: ⁊ nota arti-
ficiū cōpōnis: q̄ nobile est. Nā colligit̄ ex ea qd̄
cū debemus vti succis ꝑ aliquo antidoto dn̄t
dimitti residē ꝑ diē ⁊ noctē vt feculētū separet̄
⁊ postea colet̄ ⁊ ip̄m subtile sumimus. Colligit̄
2° q̄ cū ponūtur sp̄ēs in ip̄o colato hūido deco
cto ad s̄bam syrupi ꝑ vnaq̄q̄ꝫ lib. syrupi dn̄t su-
mi. ʒ. vj. sp̄erū Colligit̄ 3° q̄ sp̄ēs nō debēt deco
qui ne resoluat̄ virt⁹ ea⁊: sꝫ debēt poni in petia
⁊ ipso humido siue syrupo cocto sufficiēter ⁊ dis
pumato deposito ab igne dum est calidus dicte
sp̄ēs in petia ligate mittātur in dicto syrupo: ⁊
ibi dimittātur vsq̄ꝫ dum frigescat per se: ⁊ post
ea pānus cū speciebus extrahatur ⁊ exprimat̄:
⁊ ita aromatizatus est sy. qui postea recondat̄.
¶ Qd̄ si digestiue debilitas.) Nunc ꝯñr in hac
scd̄a parte p̄ncipali huius capl̄i prius ꝑ signa
declarando malitiā digōnis pendere a cā cal̄a:
ponit ꝯñr eius curā: ⁊ duo facit principaliter.
Primo facit qd̄ dictū est stante cōplexione cali
da tm̄ in cā lesionis. scd̄o ponit curā stante cō-
plexione calida ⁊ sicca cause illius declarando
eam etiā prius ꝑ signa. 2ª ibi (Si aūt cū hoc qd̄
diximus fuerit in corpore extenuatio.) Prima
adhuc in duas: qm̄ p̄mo ponit signa ad cogno-
scendum malā cōplexionē calidā tm̄ in stoma-
co esse cām debilitatis digestiue. 2° ponit curā
per syrupū acetosum de cydonijs ponēdo etiaꝫ
eius descriptionem. ibi (Syrupum de cydonijs
bibant.) ¶ Dixit ergo primo sic. q̄ si digestiue
debilitas fuerit cum multa siti ⁊ pauco ciborū
appetitu ⁊ fetido ructu: supple vel fumoso et
adusto: tunc sup. declaratur q̄ mala complexio
calida est in causa: ⁊ si nō cōiungatur extenua-
tio vel multa inflammatio: tunc declaratur q̄
est mala cōplexio calida tantū sine siccitate le-
dens. hoc totū est satis clarum. Nam stante ma
la cōplexione calida in stomaco cōiuncta debi-
litate digestiue fit causa sufficiēs ad sitim mul
tam: ⁊ cōsequenter ad paucitatē appetit⁹ ad ci
bum. vt p̄tꝫ intelligēti terminos medicine: fit
etiā in tali stōaco vt plurimum corruptio dige
stionis. ⁊ nō tm̄ debilitas ꝓprie dicta ꝯuertēdo
ad fetidū adustū vel fumosum: ⁊ maxime de ci-
bis facile immutabilib⁹ vt de ouis sorbilib⁹: im

Declaratio scd̄e ptis p̄ncipal.

mo etiā de cibis cōiter occurrētib⁹. nā si cōpl̄o
calida dꝫ esse in cā lesionis digestiue: opꝫ vt sit
multū vehemēs ⁊ intēsa: qm̄ digestiua ⁊ si perfi
ciatur a cal̄o tēperato nāli tm̄ iuuat̄ aliqual̄r ēt
a calido parū acuto saltē ad trāsmutandū ciba
ria aliqual̄r difficilia. Si igit̄ sit cā lesiua opꝫ vt
sit multū intēsa: ⁊ ideo etiā cibaria mediocria
sepe tunc corrumpunt̄ vel adurunt̄: ⁊ sic fit eru
ctuatio fetida vel fumosa: ⁊ sic p̄tꝫ q̄ hec signa
declarāt cōplexionē calidā. ¶ Cōtinuādo ergo
in cura dixit syrupū de cydonijs bibāt acetosū
⁊ ponit descriptionē: vt infra. ℞. succi cydonio
rū acetoso⁊ ꝑtē. j. zuc. al. ꝑtē. j. aceti clari q̄rta⁊
partē vni⁹. coquant̄ sil̄ oīa donec inspissent̄. ad-
dit ponēdo vtilitatē hui⁹ syrupi: est aūt syrup⁹
iste confortatiuus stōi: sup. in cā cal̄a ad suas
ꝑagēdas operationes iuuatiuus: vehemētiā in-
flāmationis ⁊ incēsionis q̄ est in eo sedat: hoc
totum cla⁊ est ex eo: qm̄ cū cal̄itas rarefaciat ⁊
laxas faciat partes stōi fit indigentia vt medi-
cina sit frigida: ⁊ etiam vnitiua aggregās ꝑtes
stōi: ⁊ ita minuetur inflammatio ⁊ sitis: ⁊ indu
cetur appetitus ad cibum per corrugationem
partiuꝫ oris stōi: ⁊ hec oīa ꝯñr cōplētur ꝑ succū
cydonio⁊ acetoso⁊ depuratum vt supra dictuꝫ
est sil̄ cū quarta parte aceti vini ad maiorē infri
gidationem: ⁊ etiā cū zuccaro al. ne nimis leda
tur stomacus ꝓpter acetositatem aceti. Naꝫ in
succo cydonio⁊ est virtus confortatiua ⁊ vniti
ua partiū oris stōi: vt p̄tꝫ per stipticitatē. ¶ Et
ꝯñr ordinans debitam dietā in casu ꝯuenīteꝫ
dicit. Egri vero nutricatio. i. cōueniens nutri-
mentū sit res in qua sil̄ aggregant̄ acetositas et
stipticitas. i. per artificium ita disposita vt de-
clinet eius nutrimentū ad stipticum ⁊ acetosuꝫ
⁊ exemplificat: vt est caro cum succo vue acerbe
cocta ⁊ cum macianis sil̄r cocta ⁊ cum ribes: est
herba similis acetose ⁊ facta ex ālen ⁊ achāri: et
illis similia ex cibis: sunt quedam cibaria arti-
ficialiter preparata cum acetosis. ¶ Addit po-
nēdo vnū puluerem etiam in casu multū appro
priatū in quo est virtus infrigidatiua ꝯfortati
ua stiptica dicens. de isto p̄terea det̄ puluere vt
transglutiat: vt. ℞. ro. rub. ʒ. xx. spodij. ʒ. iij. se. co
riandri. ʒ. v. dosis eius est duaruꝫ. ʒ. ⁊ cum succo
granati muci: et cuꝫ sirupo acetose de cydonijs
sup. tante quantitatis vt possit degluriri con-
uenienter ⁊ non vltra. Et hic nota quod potest
exhiberi de hoc puluere. ʒ. iij. ⁊ non coclear. j. vt
sepe fit. Et hoc obseruari debet in omnibus al-
teratiuis non extreme frigiditatis vel calidita
tis: ⁊ ideo cum fiunt ex eis confectiones cū zuc-
caro debent exhiberi ad minus. ℥. ß. pro vice.
¶ Consequenter ponit curaꝫ huius male dispo
sitionis: qñ in cā cum caliditate coniungit̄ sup
flua siccitas. Et primo ponit signa ipsi⁹: ꝯñr cu-
ram ⁊ maxime ꝑ regimen in dieta: qm̄ ei⁹ cura
sil̄is est ethice febrili: vt ēt dicit Ras. 5° ꝯtineñ.
Dicit ergo p̄mo. si aūt cū hoc qd̄ diximus fuerit
in corpore extenuatio sup. declarans siccitateꝫ
⁊ inflammatio declarans caliditatem cum reli
quis signis: sup. de siti ⁊c. ergo lac ⁊ aqua or. dā
da sunt: ipse quoq̄ꝫ ex herbis humectātibus est
nutriendus supple ⁊ frigidis: vt sunt lactuce:
malue: cucurbite: citrulli ⁊ carnes hedorum et
agnorum lactantium ⁊ pisces recentes. s. squā-
mosi albi coloris in aquis currentibus reper-

Des. syrupi de cydonijs acetosi.

Des. pulueris stōi cōfortatiui.

Declaratio 3e partis p̄ncipalis

ti. nã talia omnia cibaria ad frigidũ ⁊ humidum declinãt: vt pꝫ. Sꝫ intelligit̃ ꝙ talia olera sint modice q̄titatis cũ offerũtur: ita dico de piscibus: ne virtus digestiua stomaci excarnati et q̄si exiccati nimis ledat̃. Nam talia frigida cũ offerũtur in casu debẽt paulatim offerri. Vñ refert Ra. 5° cõtinẽtis de mẽte Gal. ꝙ p̄mus quẽ viderat hãc passionẽ pati erat q̄dã vir quẽ affligebat sitis vehemẽs cui horribilis erat potatio calida. Addit: quẽ medici curabãt dãtes ei in potu de aqua frigida: ⁊ eo ꝙ mitigata fuit sitis ex aqua frigida causa fuit ad sanitatẽ ipsi⁹ s. apparẽter: q̄m addit. Ipsa tamen aqua frigida nociua fuit ei: ⁊ inde cõsequẽter coquerẽdo semp. s. de stomaco mortuus⁹ est. Et addit: ideo dãda est aqua frigida paulatim ⁊ nõ subito: et idem intellige tu de alijs alteratiuis multũ frigidis: ⁊ infra adducit rõnem quare stãte cõplexione sicca: ista frigida magis nocẽt q̄ꝫ in calida tm̄ dicens. Q̄m mala complexio sicca si fuerit in stomaco oĩno macrescere facit ⁊ attenuari totũ corpus precipue membra ꝓpinqua stomaco: qȝ nisi fuerit sicca non facit macrescere: immo nõ est nociua ei aqua frigida sup. cũ est tm̄ calida.

Nota.

¶ Addit cõseq̄nter Ra. in tex. nr̃o qȝ postq̄ꝫ comedit cibaria tinaꝫ quotidie ingrediat̃: hoc intelligitur de tina aque tempate: ita ꝙ in balneũ mittat̃ nõ immediate post cibũ: sꝫ distãter cũ iam celebrata est digõ in stomaco ⁊ epate: et iam est trãsferẽdũ nutrimẽtũ ad mẽbra ad conuertẽdũ ip̄m ad ea. ⁊ hoc est tp̄s antecedens ad aliũ cibũ. Et ideo dixit: ⁊ in balneũ prius q̄ꝫ comedat ⁊ postq̄ꝫ comederit tinã quotidie ingrediatur. Nam vltra vtilitatẽ ꝯuersiõis nutrimẽti ad mẽbra: mẽbra humectant̃ q̄ ꝓpter siccitatem stõi exsiccata sunt: de hoc tñ sufficiẽter dictũ est supra. Addit: ⁊ vinũ claꝝ valde tẽperatũ bibat sup. cũ aqua cocta ꝫuc. Nã vinũ intẽperatũ ⁊ si sit actu humidũ: tñ est potẽtia exsiccatiuum maxime de vino cõi loquẽdo: dixit claꝝ vt nõ sit vinũ grossum: qꝛ cũ siccitate ꝯiungitur strictura meatuũ. ¶ Addit: ⁊ assidue vtat̃ q̄ete: ⁊ motũ ⁊ exercitiũ vitet: sitq̄ꝫ totũ eius regimẽ vt eius q̄ corporis grassitiẽ adipisci desiderat. s. delitiose viuẽdo gaudẽdo letando s̄m mentẽ ⁊ viuẽdo cũ amicis ⁊c. ¶ Addit: ⁊ si cũ hac dispõne. s. siccitate intẽsa inflãmatio fuerit ⁊ incẽsio vehemẽtissima: vt sup. cognoscat̃ ẽt maxima caliditas in eo: tũc stomacus ex reb⁹ frigidis erit liniendus sup. exterius: ⁊ aqua or. danda: sitq̄ꝫ vt ethicã hñtis sup. regimẽ. Et laudauit Rasis 5° ꝯtiñ. vt liniendus sit stomacus cum oleo onfacino. i. oliuaꝝ immaturaꝝ ⁊ oleo cydonioꝝ: et forte si adderet̃ parum olei viol. vel lactis erit conueniens. Et si simul fiat inunctio anterius ⁊ posterius in directo stomaci: erit fortior operatio. Et hec de cap̄lo isto textualiter sufficiant cũ dei laude ⁊ gloria.

Expedito igitur ⁊ summarie declarato ca° de his q̄ cõfortant stõm ⁊c. Pro amplificanda magis mã ⁊ intelligentia maiori dispõnis male stomaci cui debentur ea que cõfortant. Primo videbit̃ s̄m ordinẽ nostrũ de q̄d nois ⁊ quid rei huius dispõnis: scd̄o videbitur de distinctionibus ⁊ spẽbus: tertio de cãis ei⁹. quarto ponent̃ signa p̄mo ꝓnostica euent⁹: deinde ꝓnostica ad bonum ⁊ ad malum: ꝑ̄r ponẽtur signa demonstratiua generis: postea spẽruꝫ vltimo veniemus ad curam.

Quid nois. Pro intelligentia ergo primi est aduertendũ ꝙ q̄m ea q̄ confortant stõm principal'r debẽtur debilitati stõi q̄ debilitas maxime cognoscit̃ ex lesione op̄ationum ipsius. Et vt dicebat Ga. 8° meimir. de mẽte Archigenis cu sint passiones q̄ circa stõm multe⁊ diuerse ⁊ fere plũ oẽs fiãt ex indigõne: ideo hoc cap̄lm intitulari põt de malitia digõnis siue impfectione eius: ⁊ largo vocabulo põt dici debilitas digõnis ⁊ debilitas stõi.

De q̄dditate nois.

¶ Debilitas añt stõi s̄m Ras. 5° ꝯtinẽ. ca° p̄mo. sic declaratur qȝ est difficultas appetit⁹ ⁊ digõnis. Et ab Aui. 13ª tertij. tract. 2°. ca° 2°. ad prin^m^. declaratur ꝙ debilitas stõi est nomẽ dispõnis stõi q̄ñ nõ bene digerit ⁊ cõturbat eũ cibus vehemẽter absq̄ꝫ cã que sit in cibo. Et addit. ⁊ multotiẽs q̄dem associant̃ ei defectus in appetitu ⁊ ꝓuitas verum id nõ est semper: immo q̄ñq̄ꝫ est appetit⁹ plurimus ⁊ digõ pauca: ⁊ nõ significat id fortitudinem stõi: ⁊ ita voluit ꝙ hec debilitas prop̄rius sequat̃ lesionẽ indigõnis q̄ꝫ lesionẽ appetitus: vñ ꝓpter debilitatẽ in digestiua conturbat eũ cibus vehemẽter: sup. cũ sumit̃: etiã si cibus sit de se cõueniens: ⁊ exinde talis debilitas stomaci grece vt dicunt dicit̃ athonia ⁊ exponitur inualitudo ⁊ imbecillitas stõi. ¶ Et pro clariori intelligentia est aduertendũ ex determinatione Gal. 3° de accidenti. ca° 4° ꝙ ꝯtingit tripliciter cibũ nõ ꝯuenienter digeri. Primo mõ: qꝛ auferat̃ digõ ita vt nullo mõ cibus digerat̃: qȝ erit dũ cibus manebit in eadem qualitate q̄ fuerat: ⁊ vocatur talis lesio ablatio digestiõis. Aut 2° cũ debiliter facit operationẽ digõnis vt cũ digerit cibũ cũ duritie ⁊ tarditate ⁊ vocatur diminutio digõnis. Aut 3° q̄ñ cõmutat cibũ in qualitatem nõ cõuenientẽ ⁊ nõ naturalem aut nocentẽ ⁊ vocat̃ indigõ absolute siue corruptio digõnis. Nã cũ calor nãlis stõi nõ imprimit in cibũ dispõnẽ p̄parantẽ ad operationẽ mẽbroꝝ vlterius imprimẽtiũ digõnẽ ꝯuenientẽ ad ista sed dispõnem cõtrariã indisponẽtẽ ⁊ remouentem a futura digõne q̄ fieri dꝫ in epate: ⁊ ꝑ̄r in mẽbris: recte dꝫ vocari indigestio absolute. Jõ dicebat Gal. loco alle. ꝙ talis appellat̃ a q̄busdã ablatio digõnis: bonũ tñ esset si istud indigestio vocaret̃ aut mala digõ: sed q̄ñ imprimit aliquẽ gradũ digõnis in cibo ꝯuenientẽ ꝑ formã chili: sed nõ sufficiẽtẽ ad inductionẽ forme in tp̄e cõiter ꝯuenienti: tũc ꝓprius appellabit̃ diminuta digõ. ¶ Et istã eandẽ s̄niam innuebat Aui. includẽdo ẽt completã digõnẽ dixit. Cib⁹ conuertit̃ in stõaco aut ad id qȝ necessario facit digõnem integrã: ⁊ tũc dicit̃ cõpleta digõ: aut recipit cõpletã cõuersionẽ aliquã ⁊ digerit̃ digõne aliqua nõ integra ⁊ vocat̃ diminuta digestio: aut nõ digerit̃ oĩno: ⁊ istud est s̄m duos modos. Unus est quia cibus remanet cum dispositione sua non transmutatus: ⁊ vocat̃ ablatio digestionis simpliciter: aut transmutatur: sed non in bonam substantiam: immo malam corruptam: ⁊ vocatur corruptio: et ex his colligi potest quod debilitas stomaci large sumpta est in potentia ipsius ad complete suas operationes exercendas omnes vel vnaꝫ vel aliquas absq̄ꝫ causa primitiua manifesta: et debilitas

strictissime sumpta est cuius impotẽtia ad di-
gerendum debite: et sic patet q̄d nois et q̄d rei.

Distinctiones. Circa 2ᵐ de spẽbus ⁊ di-
stinctionibus hui⁹ ma-
litie digõnis de ablatione digõnis nõ dantur
spẽs: sed debilitatis digõnis ⁊ corruptiõis ei⁹
dari p̄nt spẽs. ¶ De diminutione igiẗ digõnis
fiat distinctio: ꝙ ipsius tres sunt spẽs ꝯm quod
contingit tripl'r virtutẽ deficere ⁊ diminute di-
gerere. nã aliq̄ñ virtus diminute digerit: q: nõ
cõueniẽter ꝑfecte immutat. tãtã cibi q̄titatem
q̄ necessaria est ꝓ nutricatione cõueniẽti mem
brorum: lʒ minorẽ ea posset cõueniẽter trãsmu-
tare: ⁊ ꝑ hũc modũ mẽbra minuũtur ⁊ extenuã
tur: ⁊ tali mõ vocaẗ indebita digestio ⁊ diminu
ta. ¶ Scdõ mõ diciẗ debilitas in digestiua q̄ñ
calor naturalis stomaci ꝓpter eius paucitateʒ
vel remissionẽ neqʒ in cibũ debite q̄titatis ad
restaurationẽ mẽbrorũ necessarie: neqʒ etiã in
cibũ tãte q̄titatis q̄tũ cõsueuit immutare: ne-
qʒ etiã cibũ minoris q̄titatis sufficit imprime
re graduʒ ꝑfecte decoctionis: vt si ad hoc qȯ ci-
bus in chilum cõuertaẗ req̄riẗ alteratio ⁊ trãs-
mutatio caliditatis vt tria: stomacus ꝑ suam
naturalẽ caliditatẽ nõ põt nisi caliditatem vt
duo vel aliq̄ sup̄. s. calr̄itatẽ vt tria: i cibũ ẽt con
ueniẽtissimũ inducere: vt cibi calr̄itas vt tria fit
maxima calr̄itasq̄ nõ sufficit induci in cibuʒ a stõ
forti: ⁊ tñ sit minima cum forma chili sufficit in
duci: tũc isto mõ stomacus fortis diciẗ debilis
in digerẽdo. ¶ 3ᵒᵒ diciẗ digestiua debilis q̄ñ. s.
ꝯm modũ pauloãte dictũ virtus non sufficit in
cibũ debite q̄titatis ⁊ qualitatis: vel al's cõsue
tũ imprimere gradũ sufficiẽtẽ digõnis in tem-
pore determinato quo consueuit: vt verbi gr̄a.
in spatio sex vel septẽ horarũ. s. in tꝑe ꝑlixiore
sufficiẽter imprimeret ꝑfectã in cibo digõnem
vt in tꝑe nouem vel decẽ horaꝝ: ⁊ talis debili-
tas vocaẗ ꝓprie tarda digõ ⁊ durities digõnis
a Ga. ⁊ ita generaliter debilitas digestiõis sto-
maci dicit quãdã impotẽtiam in digerẽdo: ⁊ de
bite cõuertẽdo cibũ in chilum in q̄titate ⁊ qua
litate vel tꝑe: q. s. diminuiẗ a digerẽdo debitã
q̄titatem necessariam vel deficit a qualitate
sufficienti ad formam inducendam: vel deficit
q: nõ sufficit in debito tꝑe inducere. scđa tñ de-
bilitas est alijs deterior: vt q̄ñ nõ p̄t neqʒ in cõ-
suetum cibũ neqʒ in minorẽ imprimere sufficiẽ
tem gradũ ad debitã chilificationẽ faciendaʒ.
Et ita patet tres esse species diminute digestio
nis siue debilitatis eius.

¶ Corruptio aũt digestionis q̄ vt supra dictuʒ
est: cognosciẗ ꝑ hoc qȯ fit mutatio in cibo non
ad dispositionem naturalem ⁊ conuenientẽ ad
formã chili inducẽdã: neqʒ ad p̄parantẽ ad eaʒ
vel antecedẽtẽ: sʒ fit mutatio ad dispõnem dis-
cõueniẽtẽ ⁊ elõgãtẽ a forma chili q̄ dispositio
in cibo accepta est virtuti membrorũ disconue-
niens ⁊ nociua. Huius etiã corrupte digestio-
nis tres dicuntur esse species ⁊ forme quatuor.
Nam cibus aliquotiẽs corrumpiẗ: q: putrefit
ꝓprie tendẽdo ad corruptionem. Uel q: aduri-
tur ⁊ in fumũ cõuertiẗ sicut adustio distinguiẗ
a putrefactione. Aut q: accessit: ⁊ ꝑ hãc qualita
tẽ tãdem vltimate cum a virtute membrorũ nõ
debite possit regulari corrumpiẗ. Aut 4ᵒ ⁊ vlti
mo q̄ñ cibus positiue acq̄rit quãdã qualitateʒ
venenosam virtuti rebellem ⁊ sibi a specie con
trariã. ¶ Tũc ꝓprie dicimus cibum putrefieri
q̄ñ. s. manẽte forma cibi ipso nõ multum calefa
cto nec infrigidato gradualiter corrumpiẗ: tñ
calor eius vt est naturalis in cibo: ita vt nõ suf
ficiat partes humidas cibi cũ siccis debite ter-
minare: ⁊ ita totus cib⁹ disponiẗ ad corruptio-
nem. i. ad eductionẽ ꝓprie forme ⁊ forte ad alte
rius forme p̄paraẗ acq̄sitionẽ: sed nõ est illa for
ma cõueniẽs ꝓ nutrimẽto corporis neqʒ prepa
rat tale mixtũ: vt ꝑ digõnem in vlteriorem in
corꝑe possit fieri conersio in mẽbra. dico signã-
ter hoc: q̄m etiã in cõueniẽti digõne cibi prepa
rãte ad formã chili bñ fit mutatio in caliditate
naturali eius qȯ digeriẗ cũ p̄paratione vt cor-
rumpaẗ forma illius. s. cibi: sʒ tũc talis prepara
tio disponit ad formã obiecti magis immedia-
te faciẽtis ad ḡnationẽ membrorũ: nõ sic auteʒ
fit cũ putrefit cib⁹. Nã tũc lʒ altereẗ ⁊ diminua-
tur calor naturalis p̄parãdo ad corruptionem
forme illius mixti: nõ tñ preparaẗ ad acq̄sitio-
nẽ forme cõueniẽtis ad nutricationem: ⁊ ideo
nõ vocaẗ digõ: sed putrefactio. Et istã sn̄iam in
nuebat Aui. pª primi. doctrina 6ª caᵒ 3ᵒ de vir-
tutibus naturalibus ministrãtibus cũ declara
uerit digõnem ad intellectum nr̄m in innatiuo
vt opponiẗ putrefactioni q̄ fit ꝑ digestiuã. di-
xit. Digestiua v̄o est illa q̄ ꝙ attractiua attraxit
⁊ retinuit retẽtiua in essẽtiã cõuertit aptã opa
tioni virtutum. s. sequẽtiũ in ea ꝑmutationem
faciẽtiũ ⁊ in compl'onem sup. conuertit q̄ cõuer
sioni nutriẽtis in effectu ẽ cõpetẽs. i. magis im
mediate p̄parat vt i mẽbra cõuertaẗ: ⁊ eãdẽ sen
tẽtiam posuit infra: 2ª primi. summa 2ª de cau-
sis calefaciẽtibus dicẽs: putrefactio eñ sepe ac
cidit cum in corpore remanet postq̄ ab ea cau-
sa extranea calefaciens separatur caliditas ex-
tranea: ⁊ in materia humida accenditur ⁊ eius
humiditatẽ mutet ab eo qȯ compl'oni substan-
tie in qua est erat cõueniẽs: ita ꝙ eam ad aliaʒ
compl'onẽ sp̄ualiũ naturaliũ nõ cõuertit. Et ad
dit declarãdo: est nãqʒ cuʒ calr̄itas ⁊ humiditas
mutãtur ab hoc qȯ vni compl'oni cõueniunt et
fiũt alij cõpl'onũ nãlium cõgrue. i. cõueniẽtes:
qȯ q̄dem nõ est putrefacere sʒ digerere: ⁊ ita ptʒ
quomodo cib⁹ dicaẗ corrũpi ⁊ putrefieri differẽ
ter a corruptione q̄ fit ꝑ digõnẽ: ⁊ istũ passuʒ nõ
oẽs intelligũt. ¶ 2ª spẽs corruptionis est adu-
stio: q̄ tñ nõ est v̄e simpl'r adustio ducẽs ad inci-
neratione. Nã adurere etiã vt dicebat Aui. caᵒ
ꝓprie alle. sup. ꝓpriũ est vt substãtia humida
a sicca separeẗ substãtia: ita ꝙ. s. humida subli-
meẗ. i. euaporet. ⁊ ista. s. sicca descẽdat. s. facta ci
nis. Et hoc mõ ꝓprie nullus cibus in stomaco
aduriẗ: sed in cibo adusto q̄dam fit euaporatio
fumosa a caliditate sup̄flua respectu illius qȯ
aduriẗ. s. ꝙ esset digerẽdũ: q: vbi forte obiectũ
fuisset magis resistens actioni calidi: caliditas
illius stomaci forte non fuisset sibi sup̄flua. Et
hoc mõ dicebat Ga. 2ᵒ thegni. ponẽdo signa sto
maci calidi: ꝙ corrumpũtur in eo facile mutabi
lia: sup. ꝑ adustionẽ: ⁊ ita ibi corruptionem ap-
pellauit cibi adustionẽ. ¶ 3ª spẽs est cũ cib⁹ ace
tosaẗ a debili calr̄itate ⁊ remissa impm̄ẽdo dis
positionem q̄ est via ad cõplementũ digõnis sʒ
ista caliditas non est tanta ꝙ posset inducere fa
ciẽtẽ ad ꝯplemẽtũ. Nõ ẽ tñ tal'r se hñs respectu

pª distõ.

Obiecti sicut illa q̄ facit diminutionē digōnis immo vtplm est intensior ⁊ est magis via ad indigestionē ꝙ ad digōnem: q̄r nō gradatim ꝑpa/rat cōueniēter ad formā. Et istū modum intel/liges si diligēter cōsyderabis: qm̄ ad istā dimi/nutā caliditatem seq̄tur corruptio satis proxi/me. Fit etiā aliquotiēs acetosa qualitas vel cibus acetosat̄ a caliditate ebullire faciēte ⁊ non humido ꝓportionata: ad quā etiā seq̄tur corruptio. ¶ 4ª species corruptionis est qn̄. s. agēte calido stomaci, certo mō in cibum acq̄ritur in cibo q̄dā qualitas nō reducibilis in aliquā manifestā qualitatē immo aliquotiēs dicta qualitas est nature horribilis: ⁊ inde fiūt appetitus corrupti aliquotiēs in mulierib⁹ de carbonib⁹ ⁊ sil'ibus: vt etiā voluit Ras. 5° cōtinētis. ¶ Et sic habēt̄ spēs indigōnis. s. diminute digestio/nis vel corrupte digōnis. Nam de his est prin/cipal'r ꝟmo in isto capº. lʒ debilitas stomaci in plus se habeat qm̄ vt hic sumit̄ opponit̄ forti/tudini stomaci. Fortitudo aūt stomaci dicit fortitudinē oīum virtutū stomaci. s. attractiue re/tētiue digestiue ⁊ expulsiue. Et sic ad quālibet debilitatē vel lesionē harū virtutū cōsequēter seq̄tur debilitas absolute ipsi⁹ stomaci. Et hoc docēs Aui. in capº de debilitate stomaci dixit. Et scias ꝙ fortitudo stomaci fixa est cū fortitu/dine oīum virtutū quatuor. q̄cūq; ergo earū debilitetur debilitabit̄ stomacus: q̄r tn̄ spēs defe/ctus attractiue stomaci ⁊ retentiue sunt satis manifeste: solū hic species defectus in digesti/ua maxime diminute digestionis ⁊ corrupte digōnis. Ideo addit Aui. verū oēs iam consue/uerunt vt dicāt id nisi ꝟm digestiuā. s. tantum.

2ª distõ. ¶ De debilitate etiā stomaci possunt poni alie distinctiones: nam qn̄q; debilitas stomaci ca/dit in toto corpe eius: ⁊ seq̄tur tunc ipm debili/tas oīum virtutū ipsius: ⁊ qn̄ cadit magis in superiori parte eius: ⁊ seq̄tur ipm ꝓprius debili/tas siue lesio in appetitiua: ⁊ qn̄q; seq̄tur magis nocumētū circa fundū eius: ⁊ seq̄tur tūc magis lesio in retētiua ⁊ digestiua: qm̄ lʒ in toto stomaco ⁊ in oībus partibus eius sint virtutes ⁊ operationes cōsequēter appetitiue ⁊ digestiue ⁊ alie: tn̄ appetitiua magis appropriat̄ ori stomaci: et

3ª distõ. digestiua magis fundo eius. ¶ Alia diuisio. q̄/cūq; sit debilitas alicui⁹ virtutis siue quorūdā siue oīum sil': q̄dā est fortis: q̄dā remissa q̄dā for/

4ª distõ. tissima. ¶ Alia distinctio: q̄dā est debilitas stomaci seq̄ns causas manifestas intrinsecas vl'extrinsecas: q̄dā seq̄tur causam nō manifestā: ⁊ h' est q̄ ꝓpriissime debet dici debilitas absolute ⁊ ꝟm eam corpora dicūtur pati passionē ꝓpe sto/machicā. Nam cum debilitas aliquarū virtutū seq̄tur manifestā causam: tūc nomen debilita/tis fit magis cōtractū ad particularem causaʒ. vn̄ si q̄s circa stomacū patiat̄ lassitudinem ⁊ debilitatem appetitus: ⁊ qn̄ comprehendit cibuʒ terret̄ ab eo ⁊ grauat̄ ⁊ difficulter vel tarde trās/mutat: ⁊ cū hoc nō est aliq̄ manifesta cā neq; ex/trinseca neq; intrinseca: tūc communiter dicit̄ stomacus talis ⁊ debilis ꝟm stomacū: q̄r tn̄ ma/xima lesio: vt fuit dictū a pn̄º est circa digestiuā cum deficit a debita operatiōe. Idcirco princi/paliter contrahemus ponēdo causas defectus in ea ꝟm species dictas: ⁊ consequenter signa et curam: Nam indigestio stomaci ⁊ debilitas ei⁹ ⁊ mala complexio sub eodem capitulo continē/tur a Gordonio. dicit eīm in pn̄º capituli. Intel/ligendum est ꝙ ista habent magnam conueniē/tiam: ⁊ quasi vnum sine alio esse non potest: ⁊ curationes fere sunt eedem vt vult.

De causis. **Cause.** Prius tn̄ ponemus gn̄ales causas debilitatis stomaci: postea veniemus spāl'r ad causas defectus in digestiua. ¶ In causis igit̄ debilitatis stomaci siue malitie eius vel inualitudinis ipsius sit regula in cognitiōe ea/rū q̄ ponūtur ab. A. 2ª primi. de causis debilitatis mēbrorū: in pn̄º capl'i vbi dixit: ꝙ causa debilitatis alicuius membri. Vbi gratia. stomaci in casu nostro: aut erit ꝑueniēs supra corpus mē/bri: aut sup spūm q̄ est virtutis lator q̄ membro ministrat aut supra ipsam virtutē: ⁊ ita pōt fie/ri diuisio gn̄alis in causis debilitatis digōnis stomaci siue nocumēti in operationibus eius: vt ꝙ q̄ōlibet tale nocumētū vel seq̄tur causam in virtute vel in instrumento. i. spū vel in organo vt in stomaco in ꝓposito nostro: qm̄ ex quo ad ꝑfectionē digōnis ⁊ aliarum operationū stomaci req̄rūtur virtus instrm̄ ⁊ organū debite disposita: ita ꝑ quamlibet lesionē in aliquo taliū prin/cipiorū seq̄tur corruptio siue impedimētum in operationib⁹ ipsius stomaci. Et hoc est q̄ō innue/bat Aui. 13ª tertij. in pn̄º capl'i de corruptione digōnis cū dixit. Cibus corrumpit̄ in stomaco ꝓpter causas q̄ sunt cōtrarie causis rectificatiōis eius. Et ibi cū dicit corrumpit̄: nō sumit̄ corru/ptio ꝓprie vt distinguit̄ cōtra debilitatē dige/stiue siue diminutionē ⁊ ablationē: sed sumitur gn̄al'r corrūpi cibū in stō ꝓut idē dicit ꝙ defectū in digōne cibi: vt sit sensus: cibus corrūpit̄ in stomaco. i. cibus deficit a ꝑfectiōe debita q̄ acq̄rēda est in stomaco in cibo qn̄ocūq; sit: ⁊ ista vocat̄ debilitas large sumpta stomaci. Et ita verū est ꝙ debilitas ⁊ imperfectio q̄ acquiritur in cibo a stomaco fit ꝓpter causas q̄ sunt cōtrarie causis rectificationis eius vn̄ rectificat̄ ⁊ ꝑficit̄ operatio stomaci circa cibū ad retinēdū ⁊ ad ap/petēdū digerēdū ⁊ expellēdū: ⁊ ꝓpter cām in virtute. aut instr'o: aut in organo: lʒ virtus ꝓpe non deficiat a debita opōne nisi ꝓpter aliq̄d nocu/mētū cōicatū instr'o aut in organo stāte obiecto ꝓportionato circa q̄ō virtus debeat operari. ¶ Tn̄ dicem⁹ aliquē defectū esse nō in virtute stomaci ad debitas operatiōes merito organi nec merito instr'i. qn̄. s. ex debita mēsura spūum ī toto ⁊ ipsis q̄litatiue nō maliciat': organo ēt debite disposito in cōplone ⁊ cōpōne: deficit tn̄ virtus a cōplēdo debitā opōnē. vt exēpli grā. il/lis suppositis si aīa diuertat̄ ad alias opōnes: vt aliqn̄ cōtingit in crisi: illo tpe deficit virtus a debita opōne stomaci: vel cū intēdit aīa ad digōnem alicuius apparis magni in alio membro q̄ stomaco: vel cū q̄s nimis distrahit̄ in studijs vel in alijs occupationibus: qm̄ dz ꝑ tūc esse debita mēsura spūum in toto ⁊ cū debito tempe/ramēto ad sufficiēter cōplēdas opōnes stoma/ci nisi alias diuerteret̄: tn̄ q̄r ꝑ talem diuersionē factā ab aīa pn̄cipal'r minuit̄ illa mensura a stomaco q̄ necessaria est ꝑ ꝑficiēdis suis opōnibus ad cōplendas alias operatiōes: ⁊ q̄r talis diuersio pn̄cipal'r fit ab aīa tal'r dirigente: idcirco dicimus tūc talem defectū pēdere a virtute: ⁊ nō merito instrumētorū neq; organi: ⁊ istū sensū in

sinuabat Aui. 2ª primi. loco alle. cũ dixit. Et id quod est virtuti ꝓpriũ sup. vt merito ei⁹ fiat lesio est opationũ multitudo ⁊ ipsaꝝ reiteratio: qm̄ virtutē debilitat: lꝫ spūs resolʼo cū eo societ: et ita ad istā causam debilitatis ex parte virtutis reducit oīs causa diuertēs ⁊ distrahēs aīam vel ꝟtutē a debitis stomaci opōnibus. ¶ 2ª causa sumit ex parte instr̄i puta spūs: ⁊ ad hoc reducūtur oēs cause minuētes spūm ⁊ resoluētes: ⁊ ita fe. ⁊ diuturni morbi sunt de causa debilitatis stomaci ⁊ fluxus vētris ⁊ coitus ⁊ quecūꝗ cause euacuāt supflue minorādo spūm siue ex ꝑte fluxus sanguis nariũ vel hemorroidaruꝫ vel aliaꝝ: oēs tales sūt de causis nocumēti ⁊ debilitatis stomaci: ⁊ hoc mō dicebat Aui. de coitu ī caº de rebus: quarũ vsu nocet stōs ꝙ coitus est ex rebus magis nociuis stomaco: ⁊ dimissio ei⁹ est de rebus conferētibus magis ei. Fit etiā nocumētũ ex parte spūum qñ acq̄rit in tempamētũ in spū nō cōueniēs ꝓ opationibus siue sit q̄litatiue ⁊ manifestũ: qꝛ fiat lapsus in calido vel frido humido vel sicco: siue fiat lapsus qualitatiue: occultus etiaꝫ in spū: ⁊ hoc mō corruptio aeris ⁊ aque sunt de causis lesionis stomaci corrumpēdo complʼonē in spū: q̄dā aūt ledūt simul mutādo complʼonē in spū ⁊ cum hoc minorādo subam eoꝝ: ⁊ hoc mō dolores dicebat Aui. etiaꝫ spūm resoluūt: lꝫ etiā complʼonē ei⁹ ꝑmutent p̄cipue dolor oris stomaci: ⁊ oīs dolor vniuersali ter q̄ est cū ꝓpinq̄tate parti cordis: ⁊ ꝑ eundem modũ ledit etiā fetor: ⁊ in corrūpēdo complʼonē in spū: ⁊ etiā in eūando: immo dicebat idē Aui. Et ex eis sunt q̄ spūm eūant: q̄rũ nulla fetori est filiis. Et ꝑ istos etiā modos ledūt medicine solutiue. nā resoluunt ēt cū ꝓprietate nocēt stomaco. vñ dicebat Me. in de cōsolatione medicinarum. intētione quarta. de emēdatione nocumētoꝝ post purgationē caº 5º. ⁊ cañ. s. de debilitate stōi: dico ꝙ cū ꝺ iure. solutiuoꝝ fit ꝭm plꝫ stomaco nocere ⁊ p̄parare ei cās ⁊ modos indignationum vt ꝓpter inimicitiam ⁊ violentiā quam receptori. i. stō inferunt ⁊ nāe ipsius ⁊c. ¶ Nocent ēt medicine solutiue ꝑ aliũ modũ: ⁊ est tertia cā gn̄alis ex ꝑte organi acq̄rendo in eo malitiam cōplexionis. nā oīs malitia cōplʼonis ⁊ frigida ⁊ calʼa in stō facit ad lesionē: qm̄ cōplʼo stomaci ⁊ calor nālis ꝑficit operationes eius nō vt calor absolute: sed vt calor nālis: nā vt talis eliquat cibũ quē calor intēsior nō liq̄faceret: ⁊ vt talis chilificat ⁊ vt talis ē resistit caliditati extranee vbi vt elemētalis nō resisteret: vt fuit snīa Aui. de signis cōplʼonũ in sexto gn̄e signoꝝ cū dicit. Cum vero extrinseca caliditas equalitatem destruere voluerit: color innatus qui est intus erit res fortior in resistendo adeo vt venena calʼa nō refrenet neꝗ expellat neꝗ ipoꝝ corrūpat substantiam nisi calor innatus vñ addit: calor nāꝗ innatus nāe est instr̄m ꝙ caloris aduenientis expellit nocumētũ ⁊ infra dixit: ⁊ calor q̄dē innatus est ille q̄ humores nāles tuet ne eis calʼitates extranee dñent: ⁊ ita ptꝫ ꝙ calʼitas nālis resistit calʼitati ⁊ frigiditati: oīs ꝗ ꝯplʼo excellēs in stō fit ꝟtuti disproportionata ad operanduꝫ quā ēt snīam radicalʼr posuit Ari. in scđo de aīa. caº de augmēto. ⁊ Cōmētator declarauit in cōmento 41º. scđi. ⁊ idē expsse dicit Aui. 13ª tertij. de debilitate stōi. vbi arguit ꝯtra expimētatores q̄ vident sentire ꝙ sola mala cōplʼo humida ledit stōm: dicit sic. Et expimētatores q̄dē in cura eius. s. debilitatis stōi ꝯtēti sunt exsiccatione ⁊ desiccatione: postea ꝑ duas lineas addit: sꝫ verũ est ꝙ debilitas stōi seq̄tur oēm malitiam cōplexionis: qꝛ opꝫ vt cognoscat cōplʼo: deinde ponat cura medicine ergo solutiue nō debilitant tm̄ ꝑ modũ dictũ supra. s. ꝑ ꝓprietatē ꝯtrariam virtuti ⁊ spūi: ⁊ nō tm̄ minorando spm̄: sed ēt vt idē dicit Mes. qꝛ ꝑ eā stō malitia cōplʼonis acq̄ritur. ¶ Nocēt ēt stō vt idē dicebat qꝛ immoderata inanitio extenuat ⁊ rarefacit corpus eius ⁊ ita oīs cā ducēs ad raritatē texture stomaci ē de causis lesionis stōi: ⁊ ꝑ hūc modũ lōge egritudines vt voluit Aui. ⁊ dolor diuturnus ⁊ malitia regis adducit ad hoc. Nā de egritudinibus stōi dixit: ⁊ qñꝗ accidit stō aut in creatione aut cum perseuerantia egritudinũ aut doloꝝ ⁊ malitia regiminis: vt fiat corpus eius laxe texture rare substātie subtilis cutis quare perducit idipsum ad debilitatē in omnibus operationib⁹ suis: ⁊ est necessariũ vt curetur cum labore ⁊c. ¶ Nocēt etiā potiones ⁊ solutiue medicine stomacho aliquotiens: qꝛ educitur humor bon⁹ supnatans derelinquendo humorē malũ submersum in poris ei⁹: aut adherētē aut imbibitũ ⁊c. et per multos alios modos ibidē positos nocēt stomaco. ¶ Nocet etiā stōs nō tm̄ ꝑ malitiā cōplexionis ⁊ ꝯñr ꝑ cās immutantes cōplexionē eius: immo etiā ꝑ malitiā cōpositionis siue naturalis siue aduentitie: ⁊ ita ꝑuitas stōi naturalis est de causis nocumēti: ⁊ ꝑ eandē cām repletio est maxima cā nocumenti stōi ⁊ nauseatiua satietas. ¶ Nam cū extendit stōacus a cibo impeditur vt fiat debita cōprehensio cibi a stomaco que est de maximis causis ad nocendū: ⁊ maxime in digestiua. Et ita etiā ap̄ata adducūt ad lesionē stōi: ⁊ ista que dicta sunt maxime reducūtur ad ea q̄ immediate seruiūt opationibus stomaci vt ad virtutē instr̄m vel organũ: ⁊ sicut dictũ est de ap̄ate ita intelligit de oī mā in stomaco p̄ter naturā existente: siue fuerit humoralis siue vētosa: qm̄ tales ꝭm diuersos modos ledere possunt: vt ptꝫ considerāti dicta superius. ¶ De his etiā que faciūt ad nocumentũ stōaci sunt ea q̄ extrinsecus nō debite iuuāt ad operationes illi⁹: ⁊ hoc mō lesio epatis vel splenis vlʼ cerebri adducere pñt ad nocumēta opationũ stomaci. Nā si epar nō debite attrahat vlʼ splen nō cōicet debitā mēsurā melʼie ad os stomaci: vlʼ cerebrũ nō debite mādet sufficiētē mēsurā spūuꝫ ad stomacũ facientē ꝓ debita sensatiōe fiēt impedimēta in appetitiua: ⁊ ita si nō calefaciunt sufficienter stōm ledet in digestiua: ⁊ ita discurrere potes ꝑ alias cās ꝑ mēbra cōicātia. ¶ Debilitas etiā stomaci aliq̄ñ ꝑ coadiuuantia seq̄tur raritatē sube myrach ⁊ paucitatē carnis: qꝛ nō fit debita reflexio caloris ad stomacũ ⁊ postiua calefactio vt naturalʼr fieri dꝫ. Et ita summatim habite sunt cause nocumenti vel debilitatis eius per considerationem factam ad causas corporales ⁊ intrinsecas principales ⁊ ministrantes in operationibus eius.

¶ Jam succedit ponere cās ex ꝑte ei⁹ qđ auferetur: qꝛ vt supra dicebat de mēte Aui. Cause nocumenti stomaci sumunt ex causis q̄ sunt ꝯtrarie causis rectificatiuis eius. Et postea addidit:

De 2ª cã generali.

⁊ ad summū causa in hoc aut est in cibo aut in receptore aut in rebus accn̄tibus supuenientibus eis de receptore: ⁊ ex parte virtutis ⁊ instrumēti ⁊ organi ⁊ supuenientiū sufficiēter est dcm̄.

De causis ex pte cibi prouenientibus.

¶ Restat vt dicat de his q̄ ex parte cibi ⁊ accidētiū supuenientium adducūt ad lesionem: ⁊ qm̄ talia p̄ncipal'r ducūt ad debilitatem digestiue magis ꝙ̄ alterius virtutis: ideo me cōuerto ad causas defectus in digestiua vel in operatione eius: ⁊ ponemus p̄° causas magis generales: deīde causas specierꝫ defectus digestiue vt diminutionis ablationis ⁊ corruptionis eius. Et cause gn̄ales defectus digestiue sunt satis habite supra manifeste cōtrahendo causas corporales supra dictas ex parte virtutis organi vel instr̄i nocumenti stōi ad spāle nocu^m^ digōnis. Nā sicut ad complete ꝑficiēdū omnes operationes stomaci exigit virtutem nō distrahi ab operōnibus stomaci ⁊ instr̄m esse debite q̄ntitatis ⁊ qualitatis ⁊ organū debite compl'onatū ⁊ debite compositionatū cū debito influxu circūstātiū mēbrorꝫ influētiū: ita etiā cōtrahēdo ad lesionē digōnis. Ista oīa reqrūtur ita ꝙ ꝑ lesionē in aliquo p̄ncipiorꝫ fit ēt lesio in digestiua. Et ideo cause supius adducte ad istū locū adducāt ⁊ sufficiēter ꝓ causis corporalibus. afferam⁹ igr̄ causas ex parte ei⁹ qd̄ sumit de potu ⁊ cibo ⁊ ex pte causarꝫ supuenientiū. ¶ Circa ergo causas q̄ ibi sumūtur ex parte cibi dicebat idez. A. in ca° alle. de corruptione digōnis: ⁊ ibi sumebat corruptio large ꝓ nocumēto digōnis quocūqꝫ. Et cibus q̄dē corrūpit in stomaco: aut ꝑꝑ q̄nti^m^ suā aut q̄li^m^. ¶ Propter quantitatem q̄ dcm qm̄ est plus ꝙ̄ opꝫ quare patitur de digōne infra quā opꝫ. i. fit digō diminuta vel sup. tarda aut ēt ꝓpter quantitatē: qꝛ cibus offertur minus ꝙ̄ opꝫ ⁊ patitur tunc de digōne supra quā opꝫ: qꝛ aduritur ⁊ in cinerē ꝯuertit: ⁊ nō intelligatur absolute ꝙ in cinerē ꝯuertatur ita vt fiat verus cinis ꝑ adustionē: sed qm̄ subtile resoluitur ⁊ grossum disponit ad cinerationē: ⁊ ꝑ istū modū cibus subtilis corrūpit ī stomaco igneo.

Nota.

De causis ex pte qualitatis.

Aut est defectus ꝓpter qualitatem: vt qn̄ cib⁹ est tarde accipiens rectificationem a calore nāli stomaci: qꝛ añꝙ̄ possit digeri corrūpitur: sicut caro ceruina ⁊ bubali ⁊ caro vacce antique ⁊ tubera ⁊ hmōi: ⁊ sicut est de cibo deglutito grosso vel nō bene masticato: aut qꝛ sit grauis sicut cibaria de pasta ⁊ castanee: ⁊ oīa talia ꝯtingūt ꝓpter improportionem calidi digestiui ad cibaria ⁊ ꝓīde ēt cibaria facil'r nimis trāsmutabilia vt pistate facte de pullis in corporib⁹ robustis etiā corrūpunt: ⁊ quedā ēt sunt cibaria q̄ in se velociter suscipiunt corruptionē sicut lac recenter mulsum: ⁊ melones ⁊ ꝑsica vt dicebat Auic. loco allegato. ⁊ intelligitur maxime si persica sint bene matura: quedā ēt ex qualitate manifesta in stomacis mediocriter dispositis corrūpūtur vt cibus supflue caliditatis vt mel: aut vehementis frigiditatis sicut cucurbita. ¶ Aliq̄tiens ēt cadit ꝓprietas inter cibūꝫ ⁊ cibatum: ita vt ex parte cibi vel cibati sit aliqd̄ ꝓhibens appetitū talis cibi determinati: vt apparet in multis in q̄bus refugit nā ab aliquo cibo: lꝫ sit laudabilis ⁊ ab alio appetat ꝓut ptꝫ de abhominātib⁹ vinū vel caseū ⁊ hoc est. Nā talia cibaria corrumpunt si sumant vt voluit Gal. in commēto affo. scd̄e ꝑticule. Parꝫ deterior cibus ⁊ potus ⁊c. Et. A. dicit. Cibus q̄ꝫ q̄ delectat cū accipitur a stō amplex⁹ retiet ⁊ cū magna dilectione digerit ⁊c. plusꝙ̄ q̄libet alius: ⁊ ita voluit ad ad hoc ꝙ cib⁹ bn̄ digerat opꝫ stōm delectari ad eius amplexū ⁊ voluptuari in eo ⁊ refocillari: ⁊ ita ꝑ indilectionē cibi assumpti non fit bona digō.

Not. bene

¶ Ex pte ēt modi offerendi imꝑficit digō aliquotiēs: vt qn̄ nō sumit cib⁹ hora debite receptionis sue. s. qn̄ sumitur ⁊ in stō est repletio aut remanētia alterius cibi: aut qn̄ sumit ⁊ nō p̄cessit exercitiū ꝯsuetū fieri añ cibationē: qd ex ercitiū cōsueuit fieri post expulsionē cibi primi ⁊ egressionē eius. Aut ꝯtingit ꝓpter errorē ī ordine: ita vt prius exhibeat cib⁹ q̄ est tarde digōnis ⁊ sup eū ponat cib⁹ velocis digōnis: nā tūc remanet natās sup ipm quare corrūpit ⁊ corrūpit illum qui admiscet ei: qm̄ regul'r opꝫ vt premittatur leuis ante grauē: ⁊ leuis añ stipticum nisi ꝓpter cām al's necessariā vt in fluxu vētris cōtingit. nā tunc opꝫ stipticūꝫ premitti ante lubricum ⁊ lenē.

Nota bñ

¶ Multitudo etiā diuersitatis specierum ciborꝫ in eadē mensa est de causis nocumenti ⁊ corruptionis qm̄ cōmiscet cibus qui est facilis ⁊ cite digōnis ⁊ ille qui est tarde digestionis siue ex natura ciborꝫ in se siue ex parte diuersitatis artificij. Nam cū diuerse sint mēsure tꝑales ad digerendū cibaria diuersa ⁊ diuerso modo resistētia: fit ꝯn̄r ꝙ cibus facilis digōnis erit digestus ante cibū difficilis digōnis: et ita corrumpet aliū cibū. hoc tn̄ intelligit vbi fit magna diuersitas ⁊ in cibo ⁊ in artificio. Nā parua diuersitas in substantijs cibariorꝫ: ⁊ in naturis non semꝑ facit notabile nocumentū in digōne sed illa que est magna ⁊ est talis ꝙ vnus nō corrigit alterū. Naꝫ aliqn̄ mixtio calidi cū frigido ad digōnem: ⁊ vt lactucarum cū feniculo iuuat ad digōnem: ⁊ ita si exhibeat de cibo stiptico in fundo stomaci ad digōnem nō nocebit vt voluit Conciliator.

¶ Fit etiā aliquotiens indigestio ꝓpter indebitam cōmixtionē cibi ⁊ potus sicut cū quis bibit ⁊ nō in hora debita: qꝛ accipit potū vna vice tm̄ in prādio vel in cena ⁊ multe quātitatis: vn̄ nō debite cōmiscet cū cibo: aut qꝛ potus fit amplior ꝙ̄ opꝫ: vn̄ faciet natare cibū in stomaco vl' in pau precipitare extra. Potest etiā esse defect⁹ in paucitate potus vn̄ nō fit cibus ꝯuenienter eliquabilis: ⁊ sic nō poterit cōuenienter deduci ad formā chili. Pōt etiā fieri defectus in potu qn̄ sumitur non tempore comestionis vt cūꝫ bibitur post prandium vel cenam distanter per duas vl' tres horas ante perfectam digestionem cibi vt fieri solet a magnatibus.

De causis sumptis ex parte accidentiū.

¶ Ex parte etiā accidentiū supuenientium cōtingit defectus in oꝑationibus stōaci. vt exempli gratia. cū non succedit somnus cōueniens ⁊ tꝑe debito ad cibū sumptū: aut cū venit motus super ipm quo nō indiget. qm̄ dicebat Auic. in cap°. de nocumento digōnis: cibus indiget q̄ete ⁊ somno vsqꝫ quo bona fiat digō: ⁊ qn̄ sunt loco amborꝫ motus ⁊ vigilie non cōplet digestio. ¶ Et per istū modū ⁊ balneū cū superuenit post cibum cōmouēdo cibū in stomaco: ⁊ ita coitus supra cibū ⁊ ascellatio plurima vel freq̄ns post cibum maxime si fiat cum conatu ad egestionē sunt de causis impedimēti digōnis. ¶ Et Auic. etiā ponit ꝙ vētositates retēte in vētre sup. qn̄

a nā mouent vt expellant ꝓhibēt digōnē ꝛ cor
rumpunt eā: q꞉ cōmouent cibū: vñ ꝓhibita eru
ctuatio facit ad hoc: ꝛ ita ꝓhibita vētositas ꝑ
deorsum: nā ascendit ꝑ reuolutiones intestino
rum vsqꝫ ad stōm. ⁋Ad has ēt cās reducuntur
passiones aīales maxime tristitia ꝛ timor: et ꝓ
pter cōmotionem q̄ fit in cibo ꝛ ꝓpter ꝯuersio-
nem calidi nālis ꝛ spūum a stō ad cor vel cere-
brū: vñ remanēs calor fit impotens ad debite di
gerendū. Et de tristitia dicit Aui. in ca° debili-
tatis digōnis in fi. Et ex cāis corruptiōis digō-
nis ꝛ destructionis eius est tristitia: sicut ex cāis
bonitatis digōnis est gaudiū. ⁋Ad easdeꝫ cās
ex parte accñtiū supuenientiū pōt adduci nouꝰ
defluxꝰ humoꝝ ad stōm. Nā talis fluēs humor
sepe corrūpit digōnem: vt ptꝫ in descēdente ca-
tarro ex cerebro ad stōm ꝓpter quē sepe fit cor-
ruptio in stō ꝛ fluxus ꝯñr cerebralis: ꝛ ita he cāe
ꝛ similes per istum modum adducunt ad nocu-
mentum digestionis: ꝛ ita habitum sit sufficien
ter de causis nocumēti digōnis gñalr̄.

⁋Unde veniendū est magis spālr̄ ad cās debi-
litatis ꝓprie sumpte digōnis: ꝛ ꝯñr ablationis
digōnis ꝛ tandē corruptionis. ⁋De causis igit
debilitatis digōnis dicebat Aui. cāe debilitatꝫ
digōnis sunt oēs cāe quas diximꝰ in corruptio
ne digōnis sumendo ꝓprie corruptionē: et sunt
sup. cāe quas ego numeraui ante: sed veꝝ est vt
vult Aui. ꝙ differenter se hñt cae corruptionis a
cāis debilitatis digōnis: nā frigida mala cōplō
vehemētius facit ad nocumentū debilitatis q̄꞉
corruptionis: ꝛ mala cōplō cal̄a cū nocet magis
nocet corrūpendo q̄꞉ debilitādo digōnē: idcirco
dicebat Aui. ꝙ effusio colere supra stōm nō de-
bilitat digōnē: sed qñqꝫ corrūpit eā qꝺ dꝫ intel
ligi: q꞉ nō est tm̄ parata cōplō cal̄a adducere ad
debilitatē sicut ad corruptionē cū digō a calō
ꝑficiatur: tñ minorando mensurā spūum calidi
tas accñtalis pōt addere ad debilitatē digōnis
vt ptꝫ cōsideranti radices nāles suprapositas.
Ad debilitatē tñ digōnis maxime facit indebi-
ta cōprehensio stōi supra cibū: ꝛ hoc vel ex debi
litate retentiue vel ꝓpter grauitatē cibi conan
tis ad exitū: vñ talis indebita cōprehensio ꝓhi
bet bonitatē digōnis: qm̄ si in certo tpe impri-
matur dispō ꝑparans aliqualr̄ ad formaꝫ: q꞉ tñ
non debito tpe retinetur vt induci possit suffi-
cienter ꝑparatio ad formam chili ꝑ tanto mi-
nuitur digestio a cōplemento eiꝰ. ⁋Et est hic
notandū ꝙ cāe debilitatis digōnis si magnificē
tur ꝛ fortificētur fiunt cāe destructionis digō-
nis ꝛ ablationis eius. exēpli grā. si certa frigidi
tas stomaci facit debilitatē digōnis: tunc exces
siua frigiditas ꝛ extrema facit ad destructioneꝫ
ꝛ ablationem digōnis: ꝛ ita si certa indebita cō
prehensio stomaci supra cibum: ꝛ exitꝰ cibi ante
horam ꝯuenientē cōplete digestiōis facit ad di
minutam digōnem: ita maxime indebita cōpre
hensio stomaci supra cibum: ꝛ subitus exitus ci
bi extra stōm facit ad destructionem ꝛ ablatio-
nem digōnis. Silr̄ dico si tenuitas myrach ꝛ ra
ritas texture subē stomaci est cā debilitatis di-
gestiue: ita multo maior raritas stomaci ꝛ tenui
tas myrach facit ad ablationem: ꝛ ita correspō-
dēter possumus dicere de causis debilitatis cō
paratis ad causas corruptionis digestionis. nā
certus motus certa vigilia succedens ad cibum

De causis debilitatꝫ digōnis.

sumptuꝫ facit ad debilitatem digestionis ꝛ tar
ditatem eius: vbi fortior motus ꝛ longior vigi-
lia facit ad corruptionem: qm̄ cōparando cau-
sas eiusdem gñis inter se: ea q̄ remissior est ꝛ mi
nus potens immutare q̄ inducit debilitatē in
digestiua magis fortificata ꝛ potentior fcā for
te inducet corruptionē: ꝛ ēt potentior facta in-
ducere poterit ablationē ꝛ destructionem digō
nis: ꝛ ita diminuta digestio est minus mala q̄꞉
corrupta digestio: sicut ꝛ corrupta digō vt ple-
rūqꝫ est minus mala q̄꞉ ablata: ꝛ hoc veꝝ est in
causis q̄ eiusdē gñis varietate pñt esse oīm haꝝ
lesionū: qꝺ ꝓpterea q꞉ alique sunt cāe q̄ ita sunt
parate facere vnam lesionem qꝺ non alteram: si
cut sumptio ouoꝝ frixoꝝ vel lactis acetosi. nam
hec videt̄ sꝑ ꝑparare ad corruptionē: ꝛ nō sic ad
diminutā digōnem sit humoralis: pōt etiā con
tingere ex parte cibi in se siue ex parte artificij
in cibo: vt est de assatis vel melius frixis in pa-
tella: qm̄ caliditas supflua conuertit ad fumo-
sum adurendo: ꝛ ita mixtio humoralis digestio
nem sicut ꝛ velocitas exitus cibi ante debitum
tempus: ita facit ad diminutionem vel ablatio
nem digestionis ꝙ non ad corruptionem. ⁋Sꝫ
spālius ponendo cās specieꝝ corruptionis que
multe sunt vt dictum est ꝛ maxime ad tres redu
cuntur. Primo cā corruptionis cibi vt conuersi
ad fumositatem ꝛ adustionem in cibo vt est in
pluribus mala cōplexio calida ꝑter nām: vel in
stō acquisita: vel in adiacentibus membris: siue
sit simplex sine mā siue sit humoralis. Pōt etiaꝫ
contingere ex parte cibi in se: siue ex parte artifi
cij in cibo: vt est de assatis vel melius frixis in
patella: qm̄ caliditas superflua conuertit ad fu
mosum adurendo: ꝛ ita mixtio humoris colerici
cum cibo sua caliditate facit ad corruptionem:
ꝛ ꝓinde in infelicibus in quibus fuit multa co-
lera ad stomacum sepe fit corruptio cibi in sto-
macis eoꝝ ꝛ in cibo temperato. Et ita etiam ex
parte cibi contingit vt cū sumitur cibus calide
complexionis sicut mel: aut raffanꝰ: aut nastur
tium: aut sinapis: ꝛ per eundem modum in qui
bus stomacus est multum calidus nāliter adue
nit corruptio si exhibeātur cibaria facilis dige
stionis ꝛ facile mutabilia vt lac aut oua sorbi-
lia: aut si cibus esset in se tēperatus sed modice
quantitatis. Et de hoc dixit Raſ. 5° ꝯtineñ. de
mente Gal. ꝙ quantitas nutrimenti si fuerit in
stomaco modica: ꝛ stomacus fuerit calidus di-
gestio corrupta erit: eo quod stomacꝰ inde erit
fumosus. ⁋Et ex opposito cause corruptionis
ad acetosum ꝫm plurimum sunt mala comple-
xio frigida ꝛ immālis vel cum materia: siue ma
teria fuerit in stomaco generata siue aliūde flu
xa. Nam talis acetositas sequitur diminutā ca-
liditatem: non tamen cū fuerit tanta diminuta
cal̄itas ꝙ inde sequatur ablatio vel destructio
digestionis: quoniam frigiditas cum maxima
fuerit facit ad ablationem digestionis vt dictū
est supra: ꝛ cum est mediocris facit ad diminu-
tam digestionem cum qua cibus propterea nō
corrumpitur. Sed quando est remissa debilis
multum: tunc cibus corrumpitur ad acetosum
ꝛ ita presentia flegmatis multum frigidi in sto
maco est de causis talis corruptionis ad aceto-
sum: ꝛ comestio fructuuꝫ frigidorum vt cucume
ris ꝛ hmōi ꝛ potus aque frigide: ꝛ ita cibaria si

Sumptio ouoꝝ frixorū ꝛ lactis acetosi sēꝑ ꝑparāt ad corruptionē digōis.

Tres sunt cāe spāles corruptionis digōis

fuerit multe quantitatis ⁊ stomacus fuerit fri-
gidus acetositas fiet: vt dixit Rasis loco allega
to: idem dicatur de cibis grossis. Cibaria etiaꝫ
grossa aliquotiens ꝑ alium modū etiam in sto
maco de se conuenienter disposito acetosantur
ꝓpter tarditatem ⁊ longitudinem more ipsorū
in stomacho. Nā cum moratur vltra tp̄s debitū
etiaꝫ si non sint cōplete digesta in stomaco a ca
liditate stomaci fit ebullitio in humido cibi: et
ita per modū ebullitionis acetosatur humiduꝫ
sicut contingit in vino cum acetosatur. Et eodē
modo cibi etiam facilis digestionis in stomaco
cōmensurate caliditatis in quo expulsio est de-
bilis: ita vt tardetur expulsio cibi vltra tp̄s con
ueniens pōt fieri acetosatio ꝑ eundē modum: lꝫ
etiam possit fieri adustio s̄m diuersitatē p̄para-
tionis obiecti vt vel aduratur vel ebulliat aut
acetosetur. De causis tn̄ maximis ad acetosita-
tem cibi est fluxus humoris melancolici ad os
stomaci a splene superflue quantitatis. Nam cuꝫ
cōmiscetur cibo cū sua frigiditate acetosa ꝯuer
tit corrumpendo cibum ad acetosum: immo ali
quotiens taliter acetosatur cibus in stomacho
vt communicetur acetositas vsqꝫ ad dentes:
ita vt congelentur ⁊ non conueniant debite ad
masticandum. De causis etiam sunt prepara-
tiones in cibis vt cibaria facta acetosa cū succo
aggreste vel lymonum: vel etiam ex parte p̄pa-
rationis in cōpōne vt sunt gelatine ⁊ siāes mo-
di. ¶ Cause aūt reliquaꝝ spēꝝ corruptionis vt
putrefactiōis s̄m diuersos modos s̄m plurimū
aut sumunt ex parte cibi in se putrefacti vel in
via ad putredinē: qꝛ sit mala qualitate infect⁹:
vel ex parte aeris putridi: vel ex mixtiōe aliorū
vapoꝝ corruptoꝝ vel resolutoꝝ aliquotiens ab
infirmis vel ab alijs corporibus immūdis aliq̄
tiens in vijs repertis vt de aīalibus mortuis.
Nā talis dispositio in cibis vel stomaco acquisi
ta male qualitatis adducit corrūpendo cibuꝫ ⁊
adducendo ad malitiam non reducibilē in ma-
nifestā qualitatem. Et ita ēt aliqui sunt fruct⁹
q̄ ꝑ nām sunt p̄parati: vt cū non digeruntur in
stomacis ꝯn̄r ꝯuertuntur ad qualitatē malā ve
nenosam vt vult. A. de melonib⁹. Et Rabymoi-
ses in his enumerauit ꝑsica ⁊ chrisomillas: ⁊ si-
cut contingit hoc ex parte māe: ita aliquotiens
contingit ex parte adurentis caliditatis vt per
viam adustionis ⁊ certo humido: ipso tn̄ non il
laudabili fiet gn̄atio veneni: vt cōtingit in gn̄a
tione colere eruginose in stomacho multum in
flammato. Et hec de causis sufficiant.

De causis acetosantibus cibuꝫ in stō.

No. de melonibus.

Signa.

Jam ad signa veniendum est: et pri
muꝫ pronostica: ꝯn̄r demōstratiua.
Et primo ponenda sunt pronostica euentus: de
inde ad bonum ⁊ ad malum: postea demonstra-
tiua generis: deinde specierum.

De signis ꝑnosticis euentus.

¶ Signa pronostica euentus sumuntur maxi-
me ex precessione causaꝝ ⁊ primitiuaꝝ faciētiū
ad nocumentum digestionis ⁊ ex parte acciden
tium superuenientium: ⁊ ex parte causaꝝ corpo
ralium imperficientium operationē stomaci ex
parte ipsius siue ex parte coadiuuantium mem
brorum de quibus supra dictum est. Nam cū ta
les cause fuerint non adhuc existente lesione in
operationibus stomaci: sed aliqua talis vl' mul
te ex eis perdurauerint possumus ꝑnosticari su
per nocumentum digestionis stomaci. exempli
gr̄a. si precesserit nauseatiua satietas: ita vt fuit
ꝯsuetudo plus sumēdi de cibo ꝙ cōueniret etiā
laudabili: vel fuerit al's malitia multa regiminis
ex parte cibi ⁊ potus in acceptione maloꝝ cibo
rū ⁊ in malo ordine: vel p̄cesserint dolores vehe
mentes vel diuturni morbi de febribus ⁊ alijs:
vel fuerit stomacus male cōpōnis: vel factū fue
rit mirach tenue: vel abscissus zirbus adipinus
iam cōuenienter ꝑnosticari possumus de nocu
mento digōnis: ⁊ hanc sn̄iam innuebat Auic. in
caº de egritudinib⁹ stōi cū dixit. Et qn̄qꝫ accidit
stō aut in creatione aut in ꝑseueratione egritu
dinum aut doloꝝ aut malitia regis vt fiat cor-
pus eius laxe texture rare sub̄e subtilis cutis: q̄
re ꝑducit ad ipsum. s. stōm ad debilitatē in oīb⁹
operationib⁹ suis. ¶ Si ēt corpus fuerit ꝯsue-
tum ad ꝯsumptionē medicinaꝝ solutiuarum vt
sunt multi q̄ singula hebdomada sumunt bis vl'
ter pillulas: tunc possum⁹ ꝑnosticari in ꝓcessu
sup nocuª stōi ꝓpter nocuª ꝑxima ad q̄ adducit
mediª solutiua: ēt q̄cūqꝫ sit de quib⁹ dcm̄ est. s.
de q̄bus dicit Aui. Et scias ꝙ oēs medicine solu
tiue ⁊ oīa q̄ abhominationem faciunt sunt ma-
la stomaco in caº de rebus quaꝝ vsu nocetur sto
macus: ⁊ ita in cōsuetis ad vomitū possumus ꝑ
nosticari supra nocumentum eiusdem stomaci.
Nam vomitus cum quis eo vtitur frequēter est
res multum nocens: qm̄ per ipsum acq̄ritur cō
suetudo in nā vt māe fluant ad stōm. Et hoc di
cit. Aui. in regimine eius cuius paruus est sto-
macus: postq̄ꝫ posuit ⁊ ex regimine cōueniente
plurimis stomacis est vti vomitu mense bis vt
in eo in quo sit facilis ⁊c. ⁊ in eo in quo solebat
aggregari humor flāticus in stō addit parū post
⁊ non opꝫ vt supra id addatur. i. fiat plurib⁹ vi-
cibus ꝙ bis in mense: qm̄ ꝯsuescet nā eiicere su
perfluitates ad stōm. ¶ De signis ēt pronostic[is]
euentus est mala colligantia cerebri cū stoma-
co vt cū cerebrū est friū ⁊ stomac⁹ est cal's i crea-
tione vel ecōtra. Nā nocumentū vnius cōicatur
alteri. Jdeo dicebat Aui. in fine capl'i de egritu
dinibus stōi. Et ex nocumētis malis in creatio
ne est vt sit caput frigidum preparatum euētui
catarri: ⁊ sit stomacus calidus quare non tole-
rat ea q̄ mundificāt illū catarrū sup. cal'a sicut
sunt diapipereō ⁊ diacyminum ⁊ diacalamētuꝫ
vt vult. Et ita ex aduerso si caput esset calidū et
stomacus frigidus nō toleraret stomacus frigi
gida q̄bus curatur catarr⁹ calidus: ⁊ ita ex hac
mala societate possumus ꝑnosticari supra no-
cumenta stōi vt dictuꝫ est supra. ¶ De certa ma
litia regiminis ex qua ꝑnosticamur sup nocu-
menta stōi ita ampliare possumus ad oē genus
malitie regiminis. Naꝫ cū perseuerat posset fie
ri euidens ꝑnosticum super nocumenta stōi vt
est de instantia vigiliarum ⁊ animi passionib⁹ ⁊
reliquis supradictis ⁊c.
¶ Ueniendo ad signa pronostica ad bonum sit
hoc primum ꝑnosticum. Cum cā debilitatis vl'
corruptionis vel alterius nocumenti stōi fue-
rit extrinseca vel manifesta vt ex occursu ad ae
rem multum frigidum vel multum calidum vel
ex sumptione cibi mali vnica vice tantum vel
duabus: mali. s. in se vel ex modo preparationis
vel ex modo sumendi: vel quia fuerit nimie q̄ti
tatis ꝙ cōsueuit stomacus immutare: tunc et si
milib⁹ cāis si debilitet digō nō est timēdū m̄[...]

Nota.

No. bn̄ ver ba Aui.

Alio signū euentus.

nam per remotionē cause extrinsece vel ꝑ mundificationem vel abstersionē eius qđ corruptuȝ est vel indigestū: facile corpus reducit ad naturalē dispositionē. ¶ Aliud pronosticū ad bonū nocumentum digestionis vel stomaci cū pēdet ex materia est minus malū: immo facilꝰ curat ꝙ cū dependet ex debilitate virtutis vel ꝓpter malitiā cōplexionis cōfirmatā. Ratio clara est nam eūata materia ꝯñr facile remouet egritudo ab ea dependens: difficile aūt remouet malitia cōplexionis cōfirmata. Et hanc sniam expresse posuit Aui. in caº de nocumēto digestionis in fine cum dixit. Et scias ꝙ corruptio digestionis ꝛ debilitas eius ꝛ ad vltimū nocumentum ipsius cū accidit ex qualibet materia est facilius ad curandū ꝙ sit cū accidit ex debilitate virtutis ꝛ ꝓpter malitiā cōplxonis confirmatā.

Nota

¶ Aliud pronosticū. nocumentū stōi cū accidit ex aggregatiōe flātis est minus malū ꝙ cū aliū defluit materia ad stomacū: vel etiā cū mā colerica in stōaco generat: ꝛ hoc est: qꝛ quasi nāle est stomaco flegma gñare: ita ꝙ a debiliori cā flegma generat in stō ꝙ mā calida ceteris paribus ideo ꝯñr facilius curat: ꝛ hanc sniam innuebat Aui. in caº de egritudinibus stōi cū dixit. Et plurimum quidem qđ innenitur in stomaco aut generatur in ipso ex humoribus est flegma: ꝛ causa in hoc est vt vult ꝙ chilus est nature propinque flegmati. cum ergo non digeritur digestione integra non fiunt sanguinis ꝛ colera ꝛ melēcolia sed sup. fit flegma.

Maior frequētiꝰ repertus in stō est flegma

¶ Signa vero ꝓnostica ad malū ꝑmo sumunt ex vniuersali regula posita ab Aui. in caº de corruptione digōnis ad finē cum dixit. Et scias qđ corruptio digōnis qñqȝ ducit ad egritudines plurimas malignas sicut epilepsiā ꝛ melīā myrachiā ꝛ siłia. ꝛ addit cōtinuādo: īmo est mater egritudinum ꝛ origo chronicaꝝ infirmitatuȝ: et alibi in caº debilitatis stomaci: satis ad prinm dixit. Et scias ꝙ debilitas stōi fortasse est causa omniū egritudinū corporis ꝛ maxime verificat de debilitate digestiue: ꝛ rō videtur satis clara nam māe ꝑ indigōnē vel corruptionē in stōaco generate ad inferiora mēbra descēdētes sepe in dictis mēbris oppilationē ꝛ apāta causant sicut in splene ꝛ in epate plerūqȝ: ꝛ sic ꝯñr ducunt ad hydropes: ꝛ maxime si sequant indigestiōes malitie cōplxonis frigide: vt sepe euenit vñ ꝑpa rant ad sanguinē aquosum: ꝛ ꝯñr ad asclitē vel hyposarcham: ꝛ si fuerint descēdentes tales materie ad iūcturas fiunt cā doloꝝ iūcturaꝝ: etiā cum tales materie nō regulant ꝛ sunt euaporātes ad superiora sunt cā sepe subeth: immo de signis nauseatiue satietatis est ꝓfundatio somni ꝛ subeth: ꝛ si fuerit corruptio digestionis ad adustum. vñ facta sit mā mordicatiua: aliqñ fit spasmꝰ stōi ꝛ tremor cordis: ꝛ aliqñ syncopis ꝑ cōitatē cordis: ꝛ aliqñ de tali mā ascēdēte ad cerebrū sua acuitate fit frenesis ꝛ vera ꝛ nō vera: ꝛ aliquotiēs epiłia: ꝛ si ad nuchā cōicentur tales māe, vaporales fit aliquotiēs spasmꝰ: ꝛ ita distoto. ¶ Aliud ꝓnosticū spāle magis ad malum est ꝙ nocumētū stōi ꝯtingēs a gñatione ex mala cōpōne eiꝰ vel in ꝑuitate vel in figura vix vel nunꝗ curat. Siłr nocum ꝯtingēs cā vehemētie sui sensus: qꝛ a cā ꝑua ꝑducit aliquotiēs ad epilepsiam vel spasmū: vt vult Aui. de egritudinibus stōi. Itē nocumentū sequēs tenuitatē substōi aut myrach aut debilitatē in mēbris coadiuuātibus maxie in epe ꝛ ꝑcipue a cā frigida vł subtractionē zirbi adipini ꝑ ꝑte in oibꝰ talibꝰ est mala significatio ꝛ ita cū fiūt dolores diuturni ꝛ chronici: ꝛ succedit inde debilitas sequens raritatē texture stōi: tūc difficulter multū curātur. Et dicebat Aui. ꝛ est necessariū vt curent cū labore. Et alibi dixit: ꝛ scias ꝙ egritudines stōi qñ ꝓlongant ꝑducunt ad raritatē texture villorum eius ꝛ fit difficile succurrere ꝛ medicari: ita dico de morbis accñtibus maxime de fe. diuturnis. ¶ Aliud ꝓnosticū ad malū: nocum stōi sequens ad apāta stōi vt płm est mortale: de quo dicit Ra. 5º ꝯtiñ. de mēte Gal. dixit Ga. ꝙ mors sequit apāta stōi ꝛ epatis ꝛ in maiori ꝑte: ꝛ pōt ampliari nō tm̄ ad apāta: sed etiam ad vlcera ꝛ scissiones ꝛ solutiones in substātia stōi: vt pȝ. ¶ Aliud ꝓnosticū: nocum sequens malitiā complexionis cuiuslibet ꝯfirmate est ad malū, pȝ qꝛ difficillime corrigit: deterius tñ est sequēs malitiā cōplxonis sicce: ꝙ qđ sequit calidā ꝛ hūidā ꝛ ꝙ humidā tm̄. Immo dicit Raſ. 5º ꝯti. caº pº. Cū mala cōplo sicca ꝛ mala cōplexio hūida stōi in fiducia finis sunt equales. s. quātū ad curā. i. ꝙ pñt curari sed difficulter. Addit: sed in lōgitudine spatij nō sūt equales: qm̄ spatiū correctionis male cōplexionis sicce duplex est spatio correctionis hūide. ¶ Aliud ꝓnosticū spāle in cōualescētibus: ꝛ est Aui. in fine de corruptiōe digestionis. Qñ corrūpit digestio in cōualescentibus ꝛ generat acetositas inducit recidiuatiōeȝ ꝓpter id qđ timet de putrefactiōe: pȝ. ¶ Aliud ꝓnosticū positū ab Aui. in caº debilitatis digestionis de mēte Hip. in lib. mortis: ꝛ est ꝙ si sup oculos eius: q̄ hȝ nauseatiuā satietatē ꝛ tarditatē digōnis apparet bothor nigra siłis ciceri et rubet ꝑs eiꝰ ꝛ viridis pars alia tūc ipse incipit cū diminutione rōnis morit in. 17. ¶ Nota hic ꝙ Gen. volēs verificare istā sniam dixit: sup hoc passu ꝯsidera ꝙ in libro experimentoꝝ Hip. est multa diuersitas. Addit: nunꝗ em̄ vidi duos libellos ex illis cōcordantes nisi in ꝓhemio: et iō qñqȝ dicta q̄ inde allegat Aui. nō apud oēs inueniunt. Et addit: hoc aūt dictum verificare sicut alia dicta huius libri est impossibile fere. Verificat tñ ipsum aliqualiter dicens ꝙ hec pustula significat primum materiam malignam ꝛ venenosam ad caput expulsam ꝛ in corpore dñantē: q̄ materia qꝛ grossa est de natura chronici morbi mortalem crisim parit: hec autem crisis esset in. 20. vel post: sed quia venenositas est in materia accelerat mortem: vnde fit in. 17. Et hec de ꝓnosticis ad malum.

Not. bene vba Gen.

¶ Iam veniendū est ad signa demonstratiua ꝛ ꝑmo gñis: deinde spērū. ¶ Signū ergo demonstratiuū nocumēti stōi vt defectus stōi ꝛ debilitatis gñalis eiꝰ sumit ex cōi lesione oꝑationuȝ stōi vt appetitiue digestiue retentiue ꝛ expulsiue. Sumit etiā ex labore stōi in retinendo cibū post eius assumptionē: vñ fit anxietas ꝛ conturbatio post cibū ꝛ grauitas in toto ꝛ quasi fricatio in membris: ꝛ cōicatur etiā lesio mēbris q̄bus stōacus cōicat ꝛ maxie cerebro: vñ grauant oculi ꝛ caput: ꝛ fit abominatio ad cibū: ita ꝙ cū difficultate accipiunt: ꝛ cū sumūt: sumūt ipsum

De signis demōstratiuis generum.

modice quãtitatis: ꝛ manifestat nocumentum magis in supioribus ꝙ̄ in inferiorib⁹: declarat ex maiori lesione in appetitu ꝙ̄ in digestione: ꝛ ꝙ magis grauant in prin° sumptionis cibi ꝙ̄ post tres vel quatuor horas: ꝛ ecõtra qñ maior est lesio in digõne ꝙ̄ in appetẽdo: qꝛ faciliter sumunt cibũ: sed difficulter transmutant: ẽt magis ledunt ꝛ grauantur in ꝓcessu cũ quietat cibus in fundo stomaci ꝙ̄ in prin°. Et pro hac sententia dicit Ras. 5° cõti. de passionib⁹ stomaci. Dicit Gal. ꝙ quidã patiunt ex ore stomachi. i. ꝓpter nocumentũ in ore stomaci syncopim ꝛ spasmum ꝛ dormitionẽ ꝛ melãiam ꝛ visum imaginabilem. i. imagines. Et addit: sed hec oĩa accidentia sunt ex eo ꝛ sunt passiones que ꝓprie sũt ori stomaci: vt etiã defectus appetitus ꝛ corruptio cibarĳ qð natat in ore stõi: qm̃ cibaria que ꝑueniunt ad ꝓfunditatẽ stõi ꝛ ꝑcipue que difficilia sunt in corruptione nõ sequant hec accñtia: ꝛ si aliqualiter ledñt vt a p̃n° vsq̄ ad exitũ cibi cuꝫ equali lesione in appetẽdo ꝛ digerẽdo: tũc lesio toti stomaco cõicata est: ꝛ ad lesionẽ stõi cõicat cõiter nocumentũ inter spatulas ꝑceptũ ꝓpter mery cõtinuatũ stõ alligatũ ad dorsum. ¶ Sed magis cõtrahendo ad debilitatẽ ꝛ nocumentũ digõnis: qm̃ illa est maxima lesio cõiter adueniens: vt fuit supra dictũ de mente Gal. 8° meimir. Inter signa p̃mo si fuerit ꝑua lesio sunt grauitas cibi ꝛ extẽsio sensibilis ꝓpter ventositatẽ aliqualem que generat ex impꝑfectione digestionis ꝛ remanẽtia cibi in stõaco tꝑe lõgiori ꝙ̄ cõsueuit si debilitas fuerit ex tꝑe talis. nã ꝓpter debilitatẽ maius tp̃s requirit ad trãsmutationẽ. Sed si fuerit fortior debilitas dicebat Aui. in ca° ꝓprio de signis debilitatis digõnis: significant eã eructuatio adducẽs saporem cibi post quinq̄ horas: ꝛ rugit⁹ ꝛ nausea sup. magis manifesta ꝙ̄ in p̃ma ꝛ extenuatio anhelit⁹ vel sup. durities eius ꝓpter cõpressionẽ diaphragmatis. Sed nota pro hoc qð dicit ꝙ adducit saporẽ cibi post quinq̄ horas. Dixit Gen. ꝙ ꝑ q̃nq̄ horas nõ intellexit tp̃s determinatũ: qm̃ q̃dã sunt qui ante quinq̄ horas naturalr̃ complent digestionem ciboꝝ suoꝝ: ꝛ quidã post vt in. vj. ꝛ q̃dã vsq̄ ad. x. horas extẽdunt: qð tp̃s est maximũ remanentie in ore cibi in stõ ſm Aui. Jdeo posuit hic Aui. quinq̄ horas: dicit Gen. qꝛ in hoc tẽpore vt plurimũ oẽs hoĩes sani cõplent digõnem ciborum suoꝝ. Et ideo si educit sapor cibi ꝑ eructuationẽ post quinq̄ horas est signũ debilitatis stomaci: ꝛ istã notã Gen. bene mẽti tene. s. vt plurimũ in sanis ꝑ digõnẽ ꝑmutat cibus a sua forma in quinq̄ horis: lꝫ forte in totũ nõ inducantur oĩa accñtia q̃ tandẽ in chilo reperiunt: sed pro tũc nõ dꝫ apparere sapor cibi ꝑ eructuationẽ. Addit. ꝙ fit rugitus ꝛ nausea fit rugit⁹ ꝓpter debilẽ caliditatẽ sufficientẽ facere euaporare ꝛ nõ resoluere ꝛ fit nausea: qꝛ grauat stõacus a cibo vñ inclinat ad deponendũ: ꝛ ita fit extẽsio: qm̃ nõ debite cõp̃hẽso cibo ꝛ a stõ aliqualiter alterato cãtur vẽtositas q̃ vt dictũ est facit rugitũ ꝛ extẽdendo facit lesionẽ extensiuã cũ dolore: ꝛ hoc intelligit stãte calitate nãli nõ ĩ totũ prostrata. Nã posset esse tãta debilitas stõi debilitata maxĩe calitate nãli cũ dñio friditatis vt nequaꝙ̄ posset cibũ immutare neq̄ ꝯñr posset ex eo gñari vẽtositas: ꝛ ita nõ generabit rugitus neq̄ extensio: sed hoc magis contingit in ablatione digõnis ꝙ̄ in debilitate. Et istã sententiam exp̃ssit Aui. 13. tertĳ trac. 5° in ca° inflãmationis stomaci cũ dixit. Et omne a quo non accidit inflatio nõ accidit ab eo inflatio nisi aut ꝓpter seip̃m ab illo in sua substãtia. i. qꝛ nõ fit cibus de se inflatiuus: aut ꝓpter duas res preter ipsum: quarũ vnũ caliditatis. s. absolutũ supra ipsum: qꝛ sup. fiat resolutio insẽsibilis: ꝛ altera frigus que nõ monet aliq̃d: ꝛ hec est causa nr̃a. Et idem exp̃sse dixit in textu de signis debilitatis digõnis. nam ponens differentiã inter digestionem debilẽ. i. leuẽ ꝛ remissam in debilitate posuit signa de grauitate ꝛ remanẽtia longiori cibi in stõaco quã cõsueuit vt dictũ est: ꝛ ponẽs signa fortioris debilitatis posuit signa paulo ante dicta de eructuatione cuꝫ sapore cibi post quinq̄ horas ꝛc. ¶ Et postea ponens signa vltimate debilitatis dixit: sed vltimã ſm ꝙ cibus nõ alterat alteratione de qua fit cõsiderandum penitus sicut si fit frigiditas supflua valde vt dicit: ꝛ sic habẽt signa generis debilis digestiue. ¶ Signa vero corruptionis sumunt vltra grauitatem stomaci ꝛ abominationem maxime ex mordicatione circa stõm: ꝛ etiã ex fetore ei⁹ qð emittitur ꝑ deorsum. s. excedente fetoreꝫ cõiter in fecibus repertũ tꝑe sanitatis: ꝛ nõ tantuꝫ in egestionibus. sed etiã fit⁹ notabilis fetor vẽtositatis egredientis ꝑ inferius: de quo dicit Ras. 5° cõtiñ. de mente Gal. Dicit Gal. ꝙ si fetor fuerit in egestione oĩno cibarĳ corruptio ĩde erit: fit etiã vt sepe ex corruptione appetitus ad res malas ꝛ eructuatio fit fetens: ꝛ declarat hoc ex relatione infirmi: lꝫ voluit Auic. ꝙ eructuatio nõ necessario cõiungit in corruptione digestionis: vt ptꝫ in corruptione maxime ꝑ viã adustionis: sed in acetosa corruptione vt plurimũ ꝯiungitur siue fiat a debilitate calidi naturalis siue fiat per viã ebullitionis hũidi: vt ptꝫ ꝯsiderãti. ¶ Et ita declarant spẽs corruptionis ex sapore fumoso vel adusto: ꝛ ex sapore aliquotiẽs acetoso cũ pũctione vel ex sapore fetido: ꝛ tales sapores plerũq̄ declarant cãm corruptionis. Nã sapor fumosus declarat cãm calidã vt dictum est supra: ꝛ acetosus frigidã maxime cũ non fuerit punctio ꝛ mordicatio sed solũ extensio. Tñ hoc argumentum est inefficax: vt recte dicit Ras. 5° cõtinentis de mẽte Alex. Dicit Alex. noli ꝯsiderare in eructuatione acida pro frigido stomaco neq̄ in eructuatione fumosa ꝑ calido stomaco ꝛ adducit rõnem cum hoc accidat ex cibarĳs secundum se ꝛ non ex stomaco: vñ ad metipsis in dispositionibus p̃cedẽtibus: vñ addit: sed quere de regimine p̃cedẽti ꝛ alĳs signis. Jn corruptione etiã cibi vt plurimũ etiã cõiungitur ventris fluxibilitas. nã cũ ꝑ corruptionẽ acquirat mala qualitas pũgens in ipso cibario ex nocumẽto eius velociter emittit ex stõ ꝛ intestinis. Jn debilitate aũt digestiue cuius cã non fuerit debilitas cõtentiue plerũq̄ tardat exit⁹ cibi a stõaco: ꝛ ꝯñr de intestinis. nã stãte debili digestiua tarde digerit cibus: ꝛ dicebat Aui. Et descẽdit cibus quando non digeritur nisi tarde: descẽdit tarde nisi sit propter motum virtutis expulsiue ex mordicatione aut grauitate aut qualitate alia contraria: vt pauloante dicebatur de cibis corruptis.

¶ Jstis gñalibus sic habitis veniendũ est iam

Nota

Not. bene v̄ba Gen.

Nota

Not. signa corruptionis stõi

Nota bñ

ad signa spãlia magis causaꝝ nocumẽtoꝝ stõi maxime cõtrahẽdo ad digestiuam. ¶ Et qm̃ de causis q̃dam sunt extrinsece vt dicebat ex parte aeris ꝛc. ¶ Signa hñtur ex impssione causarũ: vt si transierit ꝑ loca multũ frigida vel multum cal'a siue ꝑ loca multũ fetida ꝛ corrupti aeris: si ẽt fuerit a malitia regimĩs ex parte cibi ꝛ potus in q̃titate acuta vel diminuta vel ex pte male qualitatis manifeste vel occulte: siue ex pte ordinationis: siue ex parte abhominationis cibi vel nõ ꝯseruate ꝯsuetudinis in tpe sumẽdi cibũ ꝛ reliq̃s supra dictis: siue ẽt ꝯtigerit ex pte accñtium supuenientiũ de motu inordinato vel coitu vel accidentib⁹ animi vel nĩmijs vigilijs ꝛc. Ista oĩa cognoscuntur ex relatione infirmoꝝ: de q̃bus oĩb⁹ opꝫ medicũ esse diligentẽ inq̃sitorez vt si p̄cesserint dolores diuturni vel febres ꝛ huiusmodi. ¶ Si ẽt cã fuerit corporalis ꝛ ꝑ cõitatẽ vel a toto vt in crisibus declarat ex p̄cessiõe signoꝝ crisis: ꝛ de crisi indicata in die indicatiua. ¶ Et si fuerit ꝑ cõitatẽ mẽbroꝝ seruientiuꝫ stõ infrigidatoꝝ vel supercalefactoꝝ vt splenis epatis vel cerebri declaratur ex causis q̄ precesserunt de nocumẽtis illoꝝ mẽbroꝝ ex signis ꝓprijs colligendis: ꝛ ex signis ẽt nocumẽtoꝝ ipsorũ mẽbroꝝ pñtibus: ꝛ ꝙ ex remotione nocumẽtoꝝ illoꝝ mẽbroꝝ fit rectificatio in opationib⁹ stõi. ¶ Et si cã fuerit tenuitas mirach cõprehẽditur visu ꝛ declaratur ex precessione causarum extenuantium vt ex egritudinibus precedentibus ꝛ doloribus ꝛ coitu superfluo ꝛc. cuꝫ priuatione apostematum ꝛ alioꝝ nocumentoꝝ stomaci naturalium de quibus infra: ꝛ si fuerit abscisio zirbi: ꝛ est ex relatione clarum.

De signis specierum.

Not. signa corruptionis stõi

¶ Si aũt fuerit ꝑ essentiam stõi nocumentum hoc põt esse vel ex parte virtutis vt fuit dictuꝫ supra: vel ex parte instrũi vl' organi si fuerit ex defectu virtutis: qꝛ diuertitur aĩa a ꝓprijs operationibus vt in crisib⁹ vel apatib⁹ magnis alioꝝ mẽbroꝝ est ꝑ se manifestũ. ¶ Si aũt fuerit defectus ex parte instrũi vt spũs vt frequẽter euenit: declarat ẽt ex p̄cessione causaꝝ q̄ faciũt minorationẽ spũum vt de eñonibus de odorib⁹ fetidis ꝛc. ꝛ si sequat distemperamentũ in spũ ꝛ p̄cesserunt cãe distẽperantes: vt est de sumptione reꝝ venenosaꝝ ꝛ medicinaꝝ frequẽter solutiuarũ ꝛ similium. ¶ Si aũt fiat ex nocumẽto in organo puta in stõ primo si fuerit ex raritate texture stõi ꝛ debilitate nãli ipsius dicebat Ras. 5° ꝯtiñ. Si stomacus doluerit. i. passus fuerit: ꝛ in eo fuerit corruptio. i. lesio maxime in digõne qñ ex omni minima cã ledente ꝛ nõ ex cibarijs malis neq̃ ex regimine malo p̄cedẽte patitur. s. tunc dicit suba eius est debilitata in textura. i. est rare texture ꝛ subtilis. ꝛ. A. dicit cũ priuatione aliorum manifestoꝝ nocumentoꝝ stomaci: vt qꝛ non sint signa malitie complexionis vel apatum neq̃ sit malitia regiminis precedens neq̃ confert reuolutio ciboꝝ illic. i. qꝛ non iuuãtur: neq̃ ex cibis calidis neq̃ frigidis: immo quasi ab omni cibo leduntur. ¶ Debilitas aũt stomaci in se aliquo modo cõuenire videtur cum humiditate infusa in stomaco siue debilitate inde contingente: sed fit distinctio inter eas vt dicebat Ras. loco allegato. nam si in passione non fuerit nausea. s. nisi post comestionem debilitatis erit in se ꝛ in sba rara: sed si semper fuit reuolutio pauca. i. nausea in stomaco humiditas erit. ¶ Factum autẽ nocumentum stomaci ex parte nimie sensibilitatis ipsius declaratur ex fortitudine opationũ stomaci non occurrente cã imprimente cũ facili lesiõe dolorosa a q̃lꝫ leni cã imprimente cal'a vl' frigida vt latius videbitur infra in ca° sequẽte de doloribus stomaci. ¶ Et si cãe fuerint apata ponentur infra signa de apatibus siue fuerint in stomaco siue mery: tñ est signum claꝝ ꝙ in descẽsione cibi ꝑcipitur difficultas deglutiõis vel descẽsus in loco apatis. ¶ Et si cã fuerit debilitas contentiue vñ cito fit egressio cibi: vbi tñ digestiua in se esset valida: tunc modico tpe moratur cibus in stõ: sed tñ pro eo tẽpore q̄ moratur: apparet sensibilis facta impressio: ecõtra si esset debilitas principaliter ex parte virtutis digerẽtis: vnde non digesto cibo cum non sit bona cõprehensio eius insurgit expulsiua ad expellẽduꝫ tunc certum signum est ꝙ si certo tempore notabili moretur in stomaco cibus non p̄terea manifestatur in eo sensibilis impressio facta.

Nota bene.

¶ Et si cause fuerint humorales declaratur ex grauitate ꝛ ponderositate stõi: que si sint tales per viaꝫ defluxus manifestatur ex periodico nocumento ꝛ non equaliter continuo. ¶ Et si fuerit talis mã colerica effusa sicut plĩm fit ex felle declaratur ex cõplexione calida epatis ꝛ amaritudine oris cum siti ꝛ punctione ꝛ citrinitate lingue paucitate appetitus ad cibum ꝛ vehementia appetitus ad potum: ꝛ sepe vomitu colerico vel secessu colerico ſm qd̄ mã fluit ad os stomaci magis: vel magis ad intestina. ¶ Sed si mã fuerit infusa tunc simul cũ punctione maiore ꝛ amaritudine ꝛ siti stat nausea sine vomitu ꝛ anxietas cõtinua: ꝛ vt plĩm eructuatio est fumosa vel amara.

De signis a mã colerica.

¶ Ubi ecõtra si fuerit ex mã flegmatica declaratur ex oppositis signis: qꝛ stat sapor acetosus et eructuatio acetosa cũ maiori grauitate ꝛ humiditate lingue ꝛ albedine eius: ꝛ sepe cũ intensione appetitus ad cibũ ꝛ paucitate sitis ꝛ maiori grauitate stõi sine punctione q̄ꝫ in colerica: semper intelligitur ceteris paribus: ꝛ qꝛ mã flãtica magis facit diminutionem digestionis q̄ꝫ corruptionem: ꝛ sic magis tardatur exitus cibi a stõ q̄ꝫ in colerica: vbi fit corruptio cibi magis: et sepe cõiungitur somnolentia ꝛ ꝓfunditas somni cum inflatione faciei ꝛ maxime palpebraꝝ. Et si mã fuerit melãca ꝛ effusa, vt plerũq̃ fit ex splene fit mordicatio in ore stõi cum sapore acetoso ita vt sepe cõgelentur dentes simul cũ manifesta lesione splenis vt plĩm. ¶ Et si fuerit ventositas declaratur ex extensione' sine grauitate cuꝫ rugitu ꝛ sono: ꝛ ex precedentibus causis ad ventositatem facientibus ꝛ eructuatione insipida euacuato cibo a stomaco.

De signis a mã flãtica.

¶ Et si fuerit pendens a malitia complexionis sine materia in stomaco essentialiter ledẽte: tũc cum priuatione signorum materialium causaꝝ de quibus pauloante dictum est magis ex priuatione grauitatis hora inanitionis cibi stat vnum cõe signum ad omneꝫ malitiam cõplexionalem sine materia. s. ꝙ post cibum sumptum fit comprehensio cibi tremula. i. non conuenienter voluit stomacus supra cibum: immo est fugiẽns a cibo maxime qñ ad euꝫ non est appetitus animalis voluptuosus: immo stat appetit⁹ ꝛ quasi

inclinatio stomaci ad deponendum cibū vel ad
expulsionem ipsius deorsum: qm̄ ipso grauatur
stomacus factus debilis ex malitia cōplexionis
lꝫ etiam aliquotiens nitatur expellere cibū per
vomitum ⁊ de facto expellat: sed tunc magis si-
gnificatur ꝙ in cibo est cóiūcta mala qualitas
vel in se vel acquisita ꝑ alteratione͂ in eū factā
⁊ sepe ad eū cōcomitatur singultus. ¶ Et si fue
rit talis malitia cōplōnis calide cōcomitantur
signa q̄ dicta sunt supra ꝑter grauitate͂. Nā stat
sitis in cōplōne calida: nisi dicebat Aui. multuꝫ
supfluat caliditas: ita vt deijciat virtute͂ sensi-
tiuam sup. qm̄ tunc ꝓsternitur appetitiua ⁊ ad
cibū ⁊ ad potum. Et hoc bene notate: qꝛ aliquo
tiens est ꝯiuncta sitis cū malitia cōplexionis
calide stomaci: aliquotiens minuitur sitis ⁊ fit
tendens ad non gradum: vn̄ arbitrantur medici
de grosseto ꝙ ex hoc tanq̄ ex signo posset decla-
rari euide͂ter sup diminutione͂ malitie comple-
xionis vel remissionem eius: ⁊ tn̄ vt supponit̄ ꝓ
pter eius supfluitatem ⁊ intensionem minuitur
sitis. Et signum ad hoc distinguendū est ꝙ añq̄
talis sitis minuatur ꝓpter virtuteꝫ deficere ex
supfluitate caliditatis qñq̄ cōmouet fame͂ ve-
hemente͂ ꝓpter id qđ resoluit: ⁊ ꝑ viam resolu-
tionis vehementis facit quasi suctione͂ añtem
ad fame͂: ⁊ hec fames ali qñ est sincopalis: ita ꝙ
qñ tardatur cū eo cibus facit cadere in sincopiꝫ
Et istā sñiam etiam innuebat Aui. 13ª tertij. ca°
de appetitu canino. cum dixit. Caliditas em̄ lꝫ
cū appropriat̄ ori stomaci facit appetere aquaꝫ
⁊ curre͂tia humida. i. facit sitim: tn̄ ipsa cū dñat̄
corpori. i. fit excessiua resoluit ⁊ cogit venas vti
suctione post suctione͂ ⁊ s up. vn̄ fit fames. Sꝫ ve
rū est ꝙ cū ꝓlōgat̄ spaciū. s. ꝙ cibus nō exhibet̄
tunc destruitur appetit⁹ oi̇no ꝓpter resolutio
nem factam in virtute. Stat ēt in complexione
calida eructuatio fumosa vt supra dictum est: ⁊
iuuantur ab aere frigido ⁊ ab alijs infrigidan-
tibus cibis ⁊ potibus: ⁊ fit in eis adustio ciboꝝ
subtilium: quoꝝ similes non adurunt̄ in dispō
ne nāli ⁊ grossi in ea melius digeruntur: nisi vir
tus sit defecta ⁊ resoluta ꝓpter malitiā calidi-
tatis: vn̄ cum superfluit malitia cōplexionis vt
dictum est: sequitur in virtute debilitas. Fit ēt
supra linguam lutositas quedam saliualis a ca
liditate exsiccante: ⁊ declaratur caliditas sto-
maci ignea qñ habitudo fit sicca ⁊ macra ⁊ pau
ce carnis ⁊ vene extenduntur: qm̄ in eis cōcludi
tur sanguis acutus quem abhorrent me͂bra et
non nutriuntur eo: immo exuberans inuenis fa
cit extensionem eaꝝ. Stat ēt in toto caliditas ⁊
vt plm̄ coloris citrinitas cum reliquis acciden
tibus de pulsu ⁊ vrinis caliditatem significan-
tibus: ⁊ hoc q̄tū est ex nā huius dispōnis: qꝛ ex
parte alterius possent signa sumpta a caib⁹ q̄si
ad cōtrariā dispōne͂ ꝯuertivt pꝫ intelligēti ter
minos medicine. Signa vero malitie cōplōnis
frigide quasi sumuntur ex opposito signis mali
tie cōplexionis calide. s. de paucitate sitis cū in
tensione appetitus ad cibum qñq̄ vt nisi sit ex-
trema debilitas vt supra dicebatur in calida. Et
ratio est clara: qꝛ cōplexio frigida facit ad corru
gationem ⁊ impressionem sitem in ore stomaci
ei quā facit malitia nāliter fluens ad os stoma-
ci hora famis: aliquotiens tn̄ fit sitis in eis ex
corruptione cibi. ¶ Aliud signum est cū non di

Nota bn̄

De signis sumptis a mala ꝯplōne frigida sine mā.

geritur in tali stomaco nisi qđ est⁹ leue et facile
digestibile ⁊ cibaria grossa non digerunt̄: ⁊ me-
diocria tardantur in mutatione: ita vt non de-
scendant nisi post longū tp̄s: immo aliquotie͂s
post longū spacium: etiā ꝑ vomitū emittuntur
fit ēt in eis eructuatio acetosa: ⁊ si cib⁹ de se nō
fit acetosabilis: ⁊ ita qñq̄ accidunt ⁊ extensio ⁊
dolor magn⁹ in stō post quinq̄ vel sex horas ab
assumpto cibo: ⁊ ꝓpter acetositate͂ acq̄sitā in ci
bo: ⁊ ꝓpter ve͂tositates gñatas ex diminuto ca-
lido: ⁊ ꝯñr sequit̄ tumefactio oculoꝝ ⁊ faciei ex
euaporatione ad me͂bra superiora: immo etiam
in toto sepe appet q̄dā inflāmatio: ita vt videā
tur tendere ad hyposarchā hydrope͂: ⁊ ꝓpterva
pores ⁊ ꝓpter sanguinem aquosuꝫ gñatū ex chi
lo tali impfecte digō. Et qñq̄ apparet in eis co-
lor ad citrinitatem cū albedine declinans: ⁊ ita
per colore͂ medicus exptus cognoscit stomaticū
⁊ sepe cōcomitant̄ tinnitus circa aures: et soda
extensiua siue ventosa: in hac ēt dispōne sepe cō
iūgitur ve͂tris fluxibilitas ex indigōne cibi per
hoc qđ attrahitur ad epar vt nō ꝯueniens etiaꝫ
cū ꝓlongatur spaciū more eius in stō: qꝛ tarda-
tur digō expellit nā aggrauata ꝑ deorsum ante
cōpletā eius digōnem: ⁊ he egestiones appare͂t
vaccine ad albū declinantes inflate: hoc tamen
signū magis verificatur stante cōplōne frigida
māli vt in flātica: ⁊ ita ēt apparet vrina alba:
⁊ iuuatur stomacus talis calidis: ⁊ nocetur sen
sibil'r a frigidis. ¶ In cōplōne vero humida lꝫ
raro sit lede͂s sine mā: tn̄ signa illius sumūtur ꝑ-
mū ex multitudine sputi ⁊ saliue. ¶ Aliđ signuꝫ
sumitur ex appetitu ciboꝝ siccoꝝ cū abhomina
tione ciboꝝ humidoꝝ: sumit̄ ēt ex iuuamento ci
boꝝ siccoꝝ ex nocumento ciboꝝ humidoꝝ cete-
ris paribus. ¶ Signa vero cōplexionis sicce de
clarant̄ maxime ex siccitate lingue cū vehemen
tia sitis: veꝝ qꝛ sepe fluit mā humida a cerebro
ēt in cōplōne sicca stōi: vn̄ minuunt̄ hec accide͂
tia: ꝓinde fit difficilis cognitionis: ⁊ cū tardat̄
in cognitione fit difficilis multū curatiōis: im-
mo quasi fit incurabilis: qm̄ dicebat Ras. 5° cō
tinen. apud ṗnᵐ. Modus quoq̄ male cōplōnis
sicce est sicut modus senij: ideo nō recipit curā ⁊
est incurabilis qñ condñatur firmiter. i. aliqua
liter cōfirmat̄. Et iste modus siccitatis est sepe
euenie͂s: qm̄ aliquotie͂s vt ibide͂ dicit Rasis ta-
lis siccitas in corpore aliquotie͂s hꝫ ordine͂ q̄ fit
ex paucitate sanguis: ⁊ ex assumptiōe cibarioꝝ
stipticoꝝ ⁊ potationum ⁊ medicinarum destrue͂
tium de humiditate nāli partem eius de mem-
bris suggendo: ⁊ partem desiccando: et partem
extrahendo, de poris ⁊c. Proinde est cū veheme͂
ti studio inuestigandum de hac dispositiōe. Pro
tanto dicebat Auen. in capitulo de passionib⁹
stōi ⁊ macie eius: ꝙ hec passio est occulta medi-
cis ⁊ non percipiunt illam sup. nisi cum est con-
firmata: ponens tn̄ signa dixit ꝙ signa hui⁹ pas-
sionis sunt ꝙ non sentit quasi vomitum in sto-
maco: nec reperitur apud somnum saliua flue͂s
de ore suo: ⁊ est eius appetitus debilis valde et
digō sit'r: ita ꝙ exit superfluitas indigesta neq̄
mollitia retinens in se quasi colore͂ sumpti cibi
⁊ ꝙ cibus siccus nocet ei siue calidus siue frigi-
dus: ⁊ fit eius pulsus debilis ad paruitatem de
clinans. Et addit: ⁊ qñ videris signa hec scias
firmiter qđ ibi est macies stomachi: ⁊ si respe-

De signis sumptis a mala ꝯplōne humida sine mā.

No. verba Auen.

xeris in suo stomaco ab extra qñ fuerit iacēs super dorso suo ⁊ videbis quasi foueā tunc confirmabis fidē tuā: qm̄ hmōi est hec passio. Addit: et si qñ cōpresseris manu tua locū mediocri violentia ⁊ fuerit tactus tuus fortis ⁊ acutus. s. ꝙ fuerit fortis resistentia in depressione ⁊ nō perceperit patiens aliquid doloris ⁊ senseris quasi motum pulsantem in eleuatione scias illud esse verum. s. stomacum pati maciem. Et ita ex his sufficienter sit dictum de signis nocumenti stomaci siue debilitatis generalis ⁊ in genere ⁊ in specialibus causis.

Cura. Ueniendo igiꝛ ad curā expediēde sūt due intētiones principales. vna ptinens ad dietā: alia ad medicinalia: ⁊ ordinādo dietam nocumentoꝝ stomaci: sicut etiā supra diximus pncipalr̄ cōtrahemus dietā ꝯuenientem in nocumentis digōnis: ⁊ q: nocumēta digestionis vt visum est quedā sunt debilitatis et diminute digōnis: quedā ablate ⁊ quedam corrupte: ⁊ q: iste lesiones diuersas causas hn̄t et sepe cōtrarias vt dictū est supra de causis: idcirco circa dietā nō pōt dari vna regula cōmunis seruāda in omni lesione digestiue stōi: sꝫ regulariter ⁊ gn̄aliter in om̄i nocumēto digōnis debent vitari oēs cause de nō nālibus occurrētes que sunt parate ducere sm̄ aliquē modū ad has lesiones. ¶ Et ita generalr̄ vitādus est aer ad aliquā extremaꝝ qualitatū declinās: marie tn̄ ad humiditatē: qm̄ semp in cōseruanda stōi cōplexione ad sicū per naturā declinantē opꝫ aliqualr̄ aerē verti ad siccum: ⁊ ꝯñr aer grossus humidus turbidus multū vaporosus ⁊ paludosus etiā inēuētat⁹ oīs talis est nocēs. Quilibet etiā aer qualitatis male ⁊ venenosus ē nociu⁹. ¶ Et ita dico discurrēdo in alijs rebus nō nālibus ꝙ excessiuus mot⁹ ⁊ excessiua quies est vitāda. Idē intelligiꝛ de somno ⁊ vigilia supfluis. ¶ Inordinatio etiā in cibo vel ex pte cibi vl' ex pte ordinis vel ex pte indebite pparatiōis oīs talis vitanda est sm̄ ꝙ supra declaratum est in causis: ⁊ ita multū repleri cibo ⁊ nauseatiua satietas in omni casu est vitāda. Et pinde pcitas ⁊ debita cōmēsuratio in cibo semp est ꝯueniēs vñ dicebat Aui. in caᵒ de rebus quarū vsu nocetur stōacus. Et ex rebus magis inimicis stō est replo: ⁊ ppter id nō augeꝛ corp⁹ gulosi: qm̄ cib⁹ eius nō digeriꝛ: quare nō crescit ex eo corp⁹. Ille aūt qui a cibo abstinet dū in ipo remanet adhuc aliqd appetitus augeꝛ: qm̄ stōacus ei⁹ bn̄ digerit cibū: quē ordinē obseruauit Gal. marie post mortē patris ei⁹: qui obijt post. 19. annum Gal. q: vsq ad illud tp̄s fuit satis intēperatus marie in fructib⁹: ⁊ ita quasi singulo āno egrotabat: vt ipse de seipo refert in libello suo de euchimia ⁊ cachokimia caᵒ 2ᵒ. postea tēperat⁹ factus ⁊ in abstinētia ciboꝝ ⁊ in puatiōe fructuū nunꝙ postea vt refert graui egritudine fuit infirmus ideo aliqñ interrogatus: quare parū comederet: rn̄dit intēdo mādu care vt viuā: alij vero intendunt viuere vt manducent. ¶ Et ita inanitio in dispositionibus stomachi moderata semper est conueniens: ⁊ retentio fecis ⁊ ventositatis: vt dicit Auic. caᵒ paulo ante allegato est maximi nocumenti: qñq; em̄ ascendit vt continuando dicit: propter id fex ex reuolutione ad reuolutionē ad superiora donec re deat ad stōm ⁊ impedit nocumēto maximo ⁊c. ¶ In cibis etiā generaliter vitandi sunt oēs q̄ priuati sunt omni stipticitate ppter cām paulo ante dictam de aere: ⁊ al's etiā sup allegatum in causis: quē cañ. etiā expresse posuit Aui. ī caᵒ proxime alle. cū dixit. Et scias ꝙ omne qđ stipticitatē nō hꝫ ex succis pprie ⁊ ex alijs cōiter est malū stōaco. ¶ In passionibus etiā aīalib⁹ oīa accidentia anime facientia ad resolutionē spirituum propter motū subitū interius vel exteri⁹ vt ira ⁊ furor et vehemens timor ⁊ maxima tristitia sunt a quibus cauendū est: ⁊ ita passiōes diuertentes animā ad alias operationes maxime cibo recepto in stomaco: nō ex multo tēpore vt sunt maxime occupationes corporee ⁊ cogitationes ⁊ speculationes ⁊ vniuersaliter om̄is vehemens animi applicatio ad aliquid pficiendum est: de his que maxime debēt vitari cōiter in omni stomaci lesiōe. ¶ Sed spālior dieta dꝫ eligi sm̄ cōtrarietatem causaꝝ ledentiū. nā si cā ledens fuerit caliditas: occurratur cū aere frigido: ⁊ si fuerit frigiditas cū calido: semp vitādo grossitiem aeris ⁊ eligendo aerē mundū ⁊ purū qui etiā rectificeꝛ ipsum aromatizando cū odoribus laudabilib⁹ calidis vel frigidis: vt dictū est supra in caᵒ de syncopi. Et nota singulariter ꝙ in calefactione stōi: vt refert Ras. 5ᵒ ꝯtinē. de mente Gal. ad Glauconē. si calefacti fuerint pedes ⁊ sup. manus ⁊ alia extrema ex calefactione ipsorum calefit stomacus. Et ita obserueꝛ cū est intentio calefactionis stōi vt calefiāt extrema. ¶ De somno aūt ⁊ vigilia: lꝫ dicit Aui. in caᵒ de cura debilitatis digōnis ꝙ omnis somnus iuuat digestiuā: tn̄ est hic notandū ꝙ lꝫ somn⁹ per se videaꝛ iuuare digestiuā reuocando spūs ⁊ calorem naturalem ad membra nutricationis et stomacum: tn̄ in certo casu p accidens sepe nocet: puta in supflua digestione qñ cibus aduriꝛ per hoc ꝙ calor stomaci propter intentionē nō proportionatur cibo digerendo. Ideo q: intenditur calor circa stomacū per somnum fit nocumentum. Ita dico etiā cū corrumpiꝛ cibus vel digestio ppter fluxū materie colerice ad stōm. nam tunc ppter somnū paraꝛ fluxus dicte materie ad stomacū sicut per vigiliam hūores cum spiritibus cōuertuntur ad exteriora: ⁊ ita p accidens somnus aliqñ nocet in eo: tn̄ qđ dicit Aui. ꝙ somnus iuuat digestionem intellexit vulgarizando de somno sm̄ quēcunꝙ situ corporis et accubitum facto. Unde addit. verū somnus supra sinistrū est plurimi iuuamēti in hoc. s. ad digestionē ppter cōpressionē epatis supra stōm. Et addit: sed somnus supra dextrū est causa velocitatis descensionis cibi qm̄ preparatio stomaci. i. dispositio naturalis ex cōpōne stomaci facit id necessariū. i. facit necessariā velocitatē exitus cibi a stōaco p quāto fund⁹ stōi ⁊ portanarium declinat ad dextrū: ⁊ ita accubitus stōi supra dextrū cōprimēdo facit ad exitū: lꝫ ēt fiat post somnū factū sup sinistrū iuuātē ad digōnē p modū dictū: q: epar sic amplexaꝛ stōm ⁊ cal'itate sua vigorat digōnē: sꝫ nō dꝫ talr̄ disponi corpus nisi iā pri⁹ descēderit cibus ad fundū stōi: q: nisi descendisset ad fundū staret circa os stōi natans qui non est locus ad digestionem cibi. Ideo laudant autores ꝙ anteꝙ dormiendum sit supra latus sinistrum post cibum sumptum

De aere.

Not. bene nō augeꝛ corpus gulosi.

No. hystoriā de Galeno.

Nota pulchrū dictū Gal.

De passionib⁹ aīe.

De somno ⁊ vigiliis.

fiat paulatina deambulatio per tp̄s vt descen-
dat cibus ad fundū: vel saltē ꝙ in primo somno
cum corpora nō tolerāt prolixitatē spatij post
cibum anteq̄ ad somnū inducant vt sunt mul-
ta corpora: tunc laudat ꝙ in somno accūbāt su
pra dextrum per modicū tp̄s: ⁊ postea cū descē
derit cibus sevoluant supra sinistrū: ⁊ sic dormi
tio facta supra sinistrū efficacior est ad digeren
dum: ⁊ postea hora cōplete digōnis reuolutio
supra dextrum facta efficacior erit ad emitten-
dum ipsum cibū digestū extra stōm. ¶ Dico tn̄
ꝙ etiā ad digōnem facit accubit⁹ supra dextrū
propter epar desubtus ministrare caliditatem
stomaco: ⁊ multi ita cōsuescunt dormire ⁊ cōue
nienter digerūt. Et quasi Aristo. videt alicubi
sentire in ꝓblematibus ꝙ talis accubitus plus
facit ad digōnem q̄ accubitus supra sinistrū: lʒ
cōis sententia autoꝝ sit in oppositū: immo cōis
doctrina est ꝙ in bonitate ad iuuādā digōnem
post accubitū supra sinistrū melior accubit⁹ est
vt fiat supra ventrē ꝓpter cōtinentiam caloris
membroꝝ seruientiū stomaco in digerendo: ⁊ ꝓ
pter reuerberationē que cōuenienter fit ꝑ illū
situm: ⁊ ita dicunt opposito mō ꝙ accubitus su
pra dorsum minus iuuat ad digōnē: q2 tunc sto
macus remanet destitutus a iuuamēto circun-
stantiū membroꝝ. Qō tn̄ plus iuuet ad digōnē
accubitus supra sinistrū vel supra dextrū vel su
pra ventrem nisi esset hic snīa Auic. ⁊ etiā alibi
est qō satis neutralis: sed credo ꝙ ad hoc iuua-
mentum maxime faciat cōsuetudo accūbendi:
que diuersa est in diuersis hoībus. ¶ Addebat
tn̄ Aui. in vigoranda digōne in somno ꝯtinuan
do cū verbis dictis. Et scias ꝙ amplexari infan
tē ꝓpinquuum ad hoc vt polluat. i. 14. vl'. 15.
annoꝝ ſm longitudinem noctis in toto spatio
dormitiōis est ex rebus magis iuuatiuis ad di
gestionem. Sed addit: ⁊ opʒ vt nō supueniat ei
sudor. s. patientis corpori ꝓpter cōtactū ⁊ adhe
rentiam infantis: qm̄ sup. debilitat digō: ⁊ ad-
ducit rōnem. Sudor em̄ infrigidat ⁊ ꝓhibet iu
uamentū calefactionis. s. euenientis ꝓpter in-
fantem cū caliditate sua innata. i. appropriata
⁊ quasi naturali etiā stomaco patientis. Et ad-
dit: ⁊ opʒ etiā vt nō sit cū eo de anhelitu estua-
tio. i. nō fiat tāta supcalefactio vt acquirat ne-
cessitas in anhelitu: q2 ad talē estuationē sequi
tur resolutio ⁊ debilitas: ꝯñr addit. estuatio em̄
⁊ motus appetitus sup. ad coitum si aduenirent
vt aliquib⁹ impudicis ⁊ ribaldis viris variāt
tales motus virtutū nutritiuaꝝ. i. virtutū na-
turalium operationes ⁊ p̄cipue digestiue. addit
ꝙ sunt quidā hoīes q̄ amplexant catulū canis
aut gattū masculū nigrū. Ego nō laudarē adhe
rentiam gatti. qm̄ vt voluit Auenzo. flat⁹ eorū
adducit ad ptisim. Et istā snīam de amplexu po
suit Rabi moy. expresse de mente eiusdē Gal'. in
minoris in. 24. particula in fine dicit sic. Reb⁹ oī-
bus nulla est melior digestione ciboꝝ operanti
bus q̄ approximatio corporis humani ad ven-
trem ⁊ cōiunctionem corpoꝝ humanoꝝ simul: ⁊
aliqui accipiunt puerum paruū ⁊ apponūt eū
sibi supra ventrem noctis tpe ⁊ recipiunt ex hoc
vtilitatem magnā: q2 calor puerilis est cōueniē
tior ⁊ melior calore ex rebus cōgelatis. i. confe-
ctis vel compositis per artē sicut sunt cerota-
ria vel emplastra. Addit: ⁊ aliqui cū volūt som-

No. ꝙ amplex⁹ īfantis pl'm iuuat ad digestionē.

Flat⁹ gatti vel' gatte adducit ad ptisim.

num accipiunt paruos catulos ⁊ ponūt eos su
pra ventres eoꝝ ⁊ recipiunt ex hoc requiem ma
gnam. ¶ Sed hic notate: vt etiā supra dictū est
de somno: ꝙ lʒ talis adherentia infantiū vel ca
tulorum sit nata ꝑ se iuuare ad vigorandā dige
stionem vt est diminuta vel debilis a cā frigida
vt plerūq3 euenit: tn̄ cū sit defectus a cā calida
vel sit corruptio digestionis ex simili cā: tunc ta
lis amplexus nō est ad iuuamentū: immo forte
ad nocumentū: vt ptʒ cōsideranti. Stante igit
debili vel pauco lapsu in digestiua a causa fri-
gida: tunc etiā somni longitudo: ⁊ taliter am-
plexari infantē ⁊ quies ⁊ dimissio exercitij fa-
ciunt ad perfectionē. Sed qñ debilitas est for-
tis ⁊ a forti causa sunt alia necessaria ꝓinde di
cebat Aui. in ṗn° capl'i de cura debilitatis. Cuʒ
fuerit debilitas digōnis accidens a cā leui aut
replexione añte nō plurima tunc sufficiēt in ea
longitudo somni ⁊ dimissio exercitij ⁊ vocifera
tionis ⁊c. Tn̄ de dimissione vociferationis vide
tur esse dubitatio: qm̄ idē Aui. in ca° de debili-
tate stomaci vltra mediū capl'i dicit: ꝙ vocife-
ratio est ex eis que cōfortant stōm: breuiter ti-
catur ꝙ vociferatio facta ante cibū sumptū iu
uat ad digōnem: q2 motu facto diaphragma cir
ca stōm calefit stomacus: ⁊ ita resoluunt vētosi
tates ⁊ vapores a stōaco ⁊ per hūc modū iuuat:
sed sumpto cibo vociferatio nocet ꝓpter cōmo
tionem que fit in cibo. Et ꝙ ista que dicta sunt
de somno ⁊ adherentia infantis ad stōacum ita
cōueniunt in debilitate a cā frigida ꝙ non cali
da: ptʒ ex serie textus Aui. in ca° alle. Nā imme-
diate post verba cū dixit ꝙ sūt quidā hoīes qui
amplexant catulū canis aut gattū masculū ni-
grum: addidit ad excludendum ꝙ nō cōueniāt
in causa calida: in debilitate aūt digōnis facta
propter caliditatē cū materia sup. vel sine ma-
teria ex his que cōferunt sunt osipoꝝ diacitoni-
tem. i. diacitonitē simplex acetosiūʒ ⁊ cibi aceto
si ⁊ stiptici. i. ad stipticum declinantes ⁊c. et ita
voluit applicari calida in tali debilitate supra
stomacum: immo insinuans ꝙ intra cōueniunt
frigida ⁊ stiptica: voluit innuere: ꝙ etiā extrin-
secus debent offerri plus frigida quam calida
etiaʒ naturali caliditate. Et proinde: credo mul
tos in hoc errare qui in omni defectu digestio-
nis apponunt sibi cerotaria calida vel empla-
stra calida supra stomacum vel plumaceolos fa
ctos de pluma electa non attendentes ex qua
causa fiat talis debilitas sepe nocentur.

¶ De inanitione dicatur vt supra dictum est ꝙ
in debilitate stomaci inanitio moderata est iu-
uans ⁊ parca abstinentia in cibo sicut nauseati
na satietas nocet vt dictum est. Minoretur igi
tur cibus ⁊ si maior quantitas sumatur quā de-
beatur: tunc maxime prolongetur somnus: ita
ꝙ dormiant ⁊ tempore multū extenso sine cibo.
Et prohibeatur ei cibus in die illa vt dicit Aui.
⁊ si mane surrexit letus fortisq3 tūc pōt exhibe-
ri cibus. Et si nō surrexerit letus iterū dormiat
tn̄ si virtus esset ꝓstrata dʒ exhiberi aliquid ci-
bi boni ⁊ dʒ offerri cibus qualificat⁹ siue medi-
cinalis ꝯtrarius lapsui: vnde fit debilitas: sʒ sit
facilis digōnis nisi forte sit excessus in calidita
tate stomaci. Nam tunc cibi facilis digōnis fa-
ciunt ad corruptionē: sed in mala cōpl'one frida
vt sepe fit sint cibi actu ⁊ potentia calidi ⁊ con-

Vociferatio fcā añ cibum iuuat ad digestionē.

Nota errorem sepe medicꝫ cōmissum.

De inanitione.

Prolonget' tur somn⁹ qñ sumit maior q̄ntitas cibi q̄ debeat.

diti cū aromatib⁹ maxime stomacalib⁹. Et de cibis conuenientibus in casu sunt oua sorbilia carnes pistate ꝛ aliqua dicta in ca° de syncopi ꝛ debilitate cordis. Et de aromatibus cōuenientibus sunt pip albū p̄cipue: qđ magis laudatꝛ ꝙ aliud pip de mēte Ga. 6° regiminis sanitatis ꝛ in 5° ca°. A. in ca. de diacymino galāga etiā et zinzi. ꝛ ligni al'. ꝛ summitas sq̄nāti sunt singulares medicie in causa frigida ꝛ garioffi. vt voluit Aui. potēter valēt ꝛ mentha sicca. Et in cā cal'a valēt etiā cū ꝓprietate mirabili coralli: immo corallus appensus collo iuuat stōm: vt voluit Aui. in ca° de regimine eius cui⁹ stomac⁹ paru⁹ est in fine capl'i. vꝫ ro. ru. spodiū se. acetose ꝛ reliq̄ semina frigida minora: ꝛ aliq̄n opꝫ addere vsqꝫ ad camphorā: vn̄ opꝫ aromatizari cibaria ſm intētiones diuersas aliq̄n cū calidis aliq̄n cū frigidis ꝛ infra in medicinalib⁹ ponūtꝛ cañ. obseruādi circa exhibitionem medicinaꝝ stōm cōfortātiū. ¶ Et in hoc ca° debilitatis seu nocumēti digōnis est maxime attēdēda masticatio. Nam bona masticatio cibi multum p̄parat ad digōnem: qꝛ nutriēs masticatiōe in ore aliquā recipit digōnē: vt dicit Aui. p̄ª primi. cap° de q̄litate gn̄ationis humoꝝ. in p̄n° capl'i. non dꝫ et sumi cib⁹ nisi p̄uenīēte appetitu in eo in quo cōsueuit venire appetit⁹: nec p̄ueniat horā cōsuetā ad sumendū cibū: ꝛ post cibū sumat passulas q̄ leuiter abstergūt sup̄fluitates q̄ sūt i ore stōi: ꝛ cū nō sufficiūt oꝫ venire ad fortiora vt in medicinalib⁹ videbitꝛ. ¶ De potu dicatur ꝙ vinū stāte compl'one cal'a nō cōpetit nisi parce ꝛ debile ꝛ mixtū maxime cū aqua ferrata in q̄ est virtus cōfortatiua stomaci: ꝛ nō vtatꝛ aq̄ simplici: ꝛ si pur sit cōsuetudo ad vsum illi⁹: vel ꝓpter impotētiā euitetꝛ aq̄ cal'a ꝛ frida veri frigoris. Nā dicebat Me. in ca° de debilitate stōi post purgationē in cañ. p̄° ꝙ talis prorsus mollificat stōm vt calida: ꝛ disgregat virtutē ipsius Illa ꝟo vt frigida debilē calorē deijcit in eo: et magis valet vinū granatoꝝ: ꝛ syrupus de ribes ꝛ syrupus ro. Et si timeamus infridationem nimiā: tūc cū p̄dictis syrupis pōt addi modicū de aqua decoctionis masticis nisi sit abominabile infirmo: qꝛ mastix est melius quo rectificātur oēs in digōne stomaci ex parte ipsi⁹ stōi: immo masticatio masticis iuuat ad p̄parādū etiā digestionē in cōpl'one sana. ¶ Sed in defectu digestiue a causa frigida maxie cōuenit vinū sed nō sit grossum neqꝫ turbidū: sed sit modice q̄titatꝭ ꝛ ꝓportionatū ad cibū ꝛ p̄titū cū cibo ꝛ sit aromatizatū: ꝛ vermiliū melius est albo: nō sit tn̄ grossum neqꝫ nigrū nimis neqꝫ turbidum vt dcm̄ est: sed medie sb̄e ꝛ medij coloris: qꝛ grossū difficilius trāsmutatꝛ neqꝫ cōuenientē facit in cibo cōmixtionē: ꝛ sic nō bn̄ p̄parat ad chilificationē: neqꝫ satisfaciēdū est p̄ potū siti eorū siue in cā calida siue in frigida stāte stomaco debili. nā tolerare super sitim: vt dicit Mes. loco alle. est ex eis q̄ stomacum viuificant. Et hec q̄tum ad dietam sufficiant.

Medicinalia. Jam cōseq̄nēter veniēdū est ad medicinalia: ꝛ qm̄ debilitas stomaci vt supra visum est: seq̄tur omnem malitiā compl'onis: aliq̄n sine materia: et aliq̄n cum materia: lꝫ etiā vt dcm̄ est supra cum temperantia graduali in qualitatibus posset stare debilitas stomaci p̄ aliū modū. Idcirco p̄mo ponetꝛ regimē circa medicinas cōuenientes in malitia compl'onis sine materia confortatiuas alteratiuas. 2° ponetꝛ regimē magis stante lapsu materiali in stomaco nō ap̄ante siue talis mā ledēs sit aliūde fluxa ad stōm siue ibidē congesta: ꝛ iste intētiones sunt multū diuerse: ideo multū cōsyderādū est. ꝓinde dicit Ra. 5° cōtinētis. Subtiliter cōsyderādū est ad distinguēdūꝫ dispositionem stomaci vt iuxta modum passionis possumus conuenienter occurrere.

¶ Stāte igꝛ malitia compl'onis sine mā ledēte vbi stat intētio alterationis cū cōfortatiōe ponebat Me. cañ. loco alle. cañ. 3°. qui talis est: ꝙ p̄ᵐ opꝫ insistere ad abscisionē rei ledētis: puta malitie compl'onis auferende: ꝛ oīa q̄ lassitudinē inducūt. ¶ Aliđ est qđ administretꝛ ex cibis ꝛ potibus ꝛ alijs gn̄ibus administrātiū sup. medicinaliū oē id in q̄ est cōfortatio ꝛ ꝟtutis reparatio cū auxilio aromaticoꝝ stipticoꝝ ꝛ reꝝ paucе acetositatis ꝛ reꝝ eaꝝ ꝓpe q̄ sunt in p̄° gradu aut in 2°: q̄bus natura delectatꝛ. Addit. Et nō p̄termittas in hoc regimie q̄n cōfortes cor: qm̄ ē thesaurus cure eius. ¶ Sed cōuertēdo magis debilitatē stōi ad debilitatem digōnis: si diminuatur vel auferatꝛ vel corrūpatꝛ digō: due stāt intētiones: vna ad ipsum cibū corruptū: alia cōsequēter erit 'od ip̄m stōm. ¶ Si igitꝛ fuerit cib⁹ corruptus in stō: p̄° si causa fuerit malitia cibi dicebat Aui. in p̄n° capl'i p̄ᵐ eius est vt euētur totus cibus corrupt⁹ q̄ est in stō vel ꝙ egrediatꝛ qđ corruptū est in stō ex cibo vsqꝫ ad finē sui cū vomitu aut sol'one vētris: ꝛ vt rectificetꝛ regimē eius qđ comeditꝛ ꝛ bibitꝛ: ꝛ reducatꝛ in oībus dispositionibus ad illđ qđ necessariū est ꝛc. hoc intelligitꝛ q̄n cibus taliter esset corruptus: vt neq̄ ꝙ esset corrigibilis: quo casu inclināte nā ad vomitū iuuetꝛ cū vomitiuo facto ex aq̄ tepida decoctiōis anheti vl' cū modico cymini: qm̄ ex eo sua mordicatione excitatꝛ ad vomēdū: ꝛ est in eo q̄dā ꝟtus stiptica viuificatiua stōi: ꝛ si cib⁹ est descēdēs ad fūdū stōi ꝟsus intestina magis valeret aliqđ leuiter soluēs deorsum: t̄m̄mō mām in stomaco exn̄tē nō aliūde trahēdo: ꝛ forte qđ clystere cōe erit ad hoc sufficiēs: ꝛ si nō pōt exhiberi addēdo. ℥. 5. hieꝛ. ꝛ tardare cibū vsqꝫ dum viuificetꝛ bonitas eius appetit⁹ vel vt saltē sit diminuta obominatio. ¶ Sꝫ si cibus esset rectificabilis nō opꝫ vt educatꝛ vomitu vel sol'one vētris: sꝫ vt iuuetꝛ digō cū lōgitudie somni ꝛ diuisione cibi ꝛ ꝯfortātib⁹ stōm vsqꝫ dū viuificetꝛ appetitus: vt. s̄. dcm̄ est etiā in dieta de inanitiōe ꝛ repl'one. ¶ Et iste cañ. nō tm̄ est verus stante malitia compl'onis sine mā: sed etiā si fuerit malitia compl'onis cum materia q̄n vitium est ex parte cibi. ¶ Postea stat intentio circa ip̄m stomacum lapsuꝫ ſm compl'onē calidā vel frigidā nā stāte compl'one calida q̄ cōseruet debilitatē ꝛ indigestiodē stomaci: tunc oportet ingrossare aliqual'r cibos vt nō fiāt nimis passibiles declinando ad frigiditatē compl'onalē reddēdo eos aliqualiter acetosos cum vino granatorum vel cum modico aceti ꝛ huiusmodi: ꝛ remittēdo malitiam compl'onis ꝛ interius ꝛ exterius. p̄ interius: vt cum arācio syrupo de ribes vel simili p̄ticipante frigiditate: ꝛ exterius cum succis frigidis vt suc. vio. maluarum vel aqua ro. vel vi

Bona masticatio cibi multuꝫ p̄parat ad digōnem. Passule post cibuꝫ sumpte abstergūt superfluitates ab ore stomaci.

De potu.

Masticatio masticis iuuat ad digōnē p̄parādā.

Not. cañ.

no granatorũ ⁊ alijs medicinis dicendis infra.
¶ Et si fuerit talis debilitas vel corruptio cibi cõseruata ꝓpter complõnẽ frigidã vt plerunq; euenit: opȝ curare illã complõnẽ cũ calefaciẽtibus aromaticis stomaticis vt est zinziber cõditũ galãga cinnamo^m ꝑ interius: ⁊ exterius cum oleo de spica oleo ruthe baccaꝝ lauri ⁊ silib⁹ de q̃bus dicet̃. j. ⁊ ita oportebit rectificare aerẽ ad cal'm vel fridũ ſm exigentiã cum his que supra dicta sunt.
¶ Sed si causa debilitatis fuerit mala complõ sicca ad quã multũ est aduertẽdũ vt supra dcm̃ est: qm̃ ad eam seq̃tur totius extenuatio: ⁊ nõ est possibile dicebat Aui. in cura complõnis sicce in stomaco vt occupatio sit ad humectandũ ipsum solũmõ: immo humectatio eius nõ fit nisi cũ cõitate corporis: q: necessaria est humectatio in toto: q: ad eã seq̃tur totius exiccatio: est tñ aliqualis differẽtia in cura siccitatis stõi siue ethice eius p̃ncipaliter ⁊ ethice cõi toti ex se. p̃cedẽtibus: sicut etiã cause exiccatiõis sunt diuerse. Nam dicebat Ra. 5° cõti. loco alle. comparãdo exiccationẽ ethice cõis q̃ repit̃ in cõualescẽtibus ex longis morbis ⁊ exiccationẽ vitio stomaci dixit: carnes q̃ꝫ cõualescẽtis deficiunt i. ethice communis eo ꝙ humiditates ex q̃bus nutriuntur membra desiccantur iuxta diuturnitatem temporis: sup. morbi dissolutiui.
¶ Sȝ huius patiẽtis. i. ethice stomacalis stõacus desiccat̃ ⁊ inde macrescit iuxta diuturnitatẽ tp̃is: eo ꝙ nõ nutricat̃. Et ita vr̃ innuere ꝙ sicut extenuatio in toto a se. cõtingẽs vel ex alijs causis a stomaco magis seq̃tur exiccationem factã ꝑ resolõnem de ethica febrili loquẽdo: et si ꝑ positiuã siccitatẽ inductã cũ resolõne humiditatũ: siccitas ṽo stõacalis magis seq̃t̃ p̃uatiuã siccitatẽ: q: mẽbra nõ nutriunt̃. Jõ in cura ethice febrilis magis intẽdẽdũ est. cũ remittẽtibus causam positiue exiccãtẽ vt caliditatẽ in corde ⁊ in toto vbi in ethica stomacali p̃cipue est intẽdẽdũ cũ p̃stãtibus nutrimẽtũ cõueniẽs ⁊ in rectificatione cibi: ⁊ ex p̃te ẽt medicinaruȝ q̃ directius stõm respiciũt: lȝ in vtroq; casu sit necessaria toti⁹ humectatio ẽt positiua ⁊ cũ balneis: ⁊ reliq̃s ẽt ꝑ interi⁹ ⁊ exterius humectãtib⁹: ⁊ ita exñte ethica cõicata toti vitio stomaci oportebit maxie cibũ ordinare. Nã cũ indigeãt nutricatiõe multa ⁊ ipsũ cibũ etiã tempãte q̃ñtitatis nõ possint bñ digerere: ideo expedit ad restaurationẽ: vt dicebat Ras. loco alle. ꝙ nutriãtur paulatim ⁊ paulatim cũ aliq̃ re cõgrua post rez aliã pluries: ita tñ vt iteratũ cibariũ assumptũ in p̃° final'r sit digestũ añq; assumãt cibariũ. 2^m. Jõ expedit: vt ibidẽ dixit: ꝙ p̃^m cibariũ sit paucũ ⁊ leue vt digerat̃ ⁊ trãseat ei⁹ sup̃fluitas in veloci tp̃e. Et in his casib⁹ valet aqua ordẽ. ⁊ lac acetosum factũ vl' nõ acetosum ſm q̃d cũ siccitate cõiũgit̃ caliditas vel nõ. Sȝ de aq̃ or. dicebat Aui. in ca° supra alle. q̃ñ danda est det̃ in potu aq̃ or. cuius artificiũ est bonũ ⁊ sapiẽs: ⁊ est illa cuius aqua multiplicat̃: deinde coq̃tur tandiu quousq; minoret̃ aqua eius. i. multo tp̃e decoq̃tur sumẽdo. s. vt etiã voluit Mes. 20. partes aq̃ ⁊ vnam partem or. in decoctione ⁊ decoquatur vsq; ad consumptionẽ medietatis vel duarum partium. nam tunc reddit̃ nutritiua multuȝ: et breuiter in casu sunt necessaria cibaria multi nutrimẽti velocis digestionis ⁊ subtilis chimi ⁊ humidi. Et in summa dicebat Aui. sit tãte q̃ñtitatis q̃ non grauet neq; extensionem faciat plurimam. Uerũ minoratio necessaria est in hmõi vt supra dicebat̃ in dieta: ⁊ cum nõ possunt carnes transmutare sit eis cibus lac vt dictum est vel aqua or. vel brodium consumptum de pullis: ⁊ circa hec recurre ad ea q̃ supra dicta sunt de ptisi. ¶ Et cum possunt carnes transmutare ita vt fiant conualescentes: tunc opȝ magis ad cibaria consueta inclinari. Nam tunc dicebat Ra. loco alle. Cum patiẽs ꝓpinquus fuerit sanitati noli dare ei de ptisana or. ⁊ lacte ⁊ succositate confecta de spelta: sed conuertendus est ad cibaria consueta gradatim: gradatim. s. in eo ꝙ fuerit magis tenue ⁊ paulatim manducãdo: p̃° de pedibus ⁊ carnibus ante noctem vnam maceratis secundum consuetudinem pristinam: tñ addit. cena debet esse vehementior. Et dicebat Aui. ꝙ q̃ñ necessari⁹ ẽ cibus differens a lacte et aqua or. ⁊ cibentur pane furni sup. frumenti facto ex fermẽto ⁊ sale sup. rectificato cum eis parum bene cocto ⁊ piscibus aradarada. i. petrosis: sup. q̃ñ coniungitur cum siccitate caliditas: qm̃ pisces recentes ꝓprie sedant inflammationem in stomaco vt dicebat Auicẽ. in cap° cure malitie complexionis calide. Et addebat continuando: ⁊ sup. cibentur alis volucrum leuium carnium mollium ⁊ testiculis gallorum leniuȝ carnium impinguatorum cum lacte: ⁊ ꝓhibe viscosa ⁊ dura grossa. Et dicebat Auic. ⁊ preserua ipsum ab oibus cibis siccis, ⁊ frigidis: ⁊ etiã calidis sup. acute. Nam vt dicit calidi sunt fortioris lesionis: qm̃ calidum q̃uis sit humidum dissoluit multum ⁊ desiccat per accidens: et dixit generaliter. omne igitur quod dissolnit de substantia membri debilis relinque in hoc casu et pone tuum studium totum in humectatione et rectificatione digestionis: quoniam non adherebit ei de cibo nisi post ipsius digestionem ⁊c. ⁊ tunc dandum est aliquid de potu cum cibis.
¶ Et isto casu necessarium est in potu tribuere vinum subtile decline ad stipticitatem parum tolerans commixtionem scilicet aque propter aquositatem suam id est sit vinum aquosum. Nam de eo dicebat Auicenna. ipsuȝ enim facit penetrare cibum ⁊ viuificat virtutem ⁊ excusat a potu aque frigide facientis iras id est facientis tristari suo frigore: ⁊ non mireris si aliqualiter me dilataui in regimine diete in hoc casu cum est sermo de medicinalibus: quoniam maxima pars cure huius dispositionis sumitur ex parte debite ordinationis cibi.
¶ Sed circa medicinas applicandas exterius ⁊ interius in hac dispositione: dicebat Auenzoar non sit tua medicina priuata aliquo habẽte stipticitatem ⁊ aliquid subtilitatis ⁊ aromatizationis: ⁊ si fuerit in ipsa aliquid amaritudinis sicut amaritudo rosarum erit bonuȝ valde.
¶ Ex hoc potest inferri quod medicine vehementis siccitatis in casu non conueniunt neq; etiam acute calefacientes ꝓpter id q̃d supra dictum est: quia tamen substãtia huius membri est naturaliter sicca: iuuatur stipticitate temperata ⁊ modica amaritudine. Pone igr̃ de quolibȝ ipsorum dicebat Auen. partẽ suam in tuis medicis. similiter quoq;: q: substãtia hui⁹ egritu-

Des. aq̃ or.

Nota ca[sus] circa medicias applicandas exterius.

dinis ꝛ membri vt vult req̄rit rem acetositatis sup᷑alicui⁹ ꝛ applicationē reꝝ medicinaliū ad pelliculas corpis stomaci q̄ fit cū re hn̄te aliq̄d acetositatis: cydonia v̄o assata sūt bona in hac intētione: qm̄ est in eis de humiditate que aufe rūt sitim: ꝛ de stipticitate ꝛ aromaticitate q̄b⁹ cōfortāt virtutes trāsmittunt virtutes medici- naꝝ ad pelliculas stomaci in eo qd̄ est in eis de acetositate vt vult. Cū medicinis ergo alijs cō- uenientibus laudabile est vt aliq̄d de cydonijs misceat̄. ¶ Et ita exterius applicētur vnguēta ad humidū declināntia frida cal̄a parū vel tēpa ta s̄m qualitates actiuas q̄ siccitati cōiūgūtur semp̄ remouēdo calefaciētia fortia nō tm̄ in po tētia talia: sed etiā formal̄r talia: ꝛ ita in hoc ca su est corrigēdus can̄. gn̄alis positus a Ga. 8° te rapē. ca° 5°. ꝛ fuit etiā sn̄ia Auic. ꝙ vnguēta et empl̄a calefaciāt qn̄ q̄ritur ex eis cōfortatio sto maci. Nā vt dicebat. A. Tepida em̄ exsoluūt ro bur vētris ꝛ mollificat̄ os stomaci: iste can̄. de- bet intelligi qn̄ nō est timor de nimia resol̄one ꝛ exiccatione vt in casu nr̄o in quo talia nō con ueniūt: immo dicit. A. in ca° pprio. Et vapora- rationes q̄dē oēs nocēt ei ꝛ nō cōferūt ipsi: ꝛ oꝫ vt alienet̄ calefactio fortis ꝛ velox: qm̄ id exicat ꝛ addit in siccitate: immo oꝫ vt calefiat paulatī ꝛ humectet̄ in eo qd̄ est inter id ꝛ addat in suba caloris innati nō in igneitate. ꝛ addit: ꝛ ex his q̄ faciūt id sup. intrinsecus est vinū parue com- mixtū ꝛ lac sup. cū melle ꝛ aq̄ or. pmixta cū pau co melle ablata spuma ei⁹. Et addit de medicis extrinsecus applicādis vt inungat̄ stomac⁹ cuꝫ oleis aromaticis q̄ magis humectant ꝙ calefa- ciāt. Vbi gratia. sicut oleū de spica ꝛ spica celti- ca: ꝛ hoc intellige de oleo simplici spice ꝛ non cō posito: qm̄ illud calefacit sensibiliter. Et addit: ꝛ oleum de mastice est bonum eis. s. in conforta tione paꝝ de eo addēdo nō p magna parte: ꝛ ita intelligat̄ de oleo balsamino ꝛ eligat̄ ex masti- ce. id qd̄ est pinguius ad maiorē humectationē. Et in isto casu maxime laudat̄ amplecti infantē ꝛ catulū ꝛc. q: in his est humectatio cū conforta tione cal̄i nālis. ¶ In medicinis aūt p interius sumēdis ad istā intētionē faciētib⁹ est cōfectio Gen. de qua sumat̄ dī mane an̄ cibū p horam vel duas coclear vnū fiat vt infra. ℞. cinamomi. ʒ. iij. liq̄ri. ro. an̄. ʒ. j. ȝ. seīs cucu. melonū cucurbite citrulli. an̄. ℥. ȝ. passulaꝝ penidiaꝝ. an̄. ℥. j. pinea rū mundataꝝ lotaꝝ ꝛ ꝯcussaꝝ in aqua calida. ℥. iij. phistico. amigd̄. dul. an̄. ℥. j. ȝ. nucis muscate: gariosi. xyloaloes serici crudi beē albi ꝛ ru. seīs ozimi gariofilati doronici corticū citri an̄. ʒ. j. lꝫ ipse ponat. ʒ. j. ȝ. sed est dubitandū de nimia ex siccatione folij calami aromatici galāge zinzi- beris croci macis ossis de corde cerui margari- taꝝ. an̄. ℈. ij. coralloꝝ ru. tunicaꝝ intrinsecaꝝ sto macoꝝ gallinaꝝ vltima lotione lotaꝝ ꝛ exsicca taꝝ. an̄. ʒ. j. ȝ. sandaloꝝ: oīm. ʒ. j. zuccari li. ij. ȝ. et plus ꝛ minus s̄m qd̄ tibi videbitur: fiat ꝯfectio in vase ꝛ eliquetur zuccaꝝ in aqua decoctionis boraginis: ꝛ si placet addere lib. ȝ. carnositatis cydonij assati in cōpositione credo multū iuua ret ppter iuuamenta ipsius posita supra de mē te Auen. in casu isto ꝛ est dosis vt dictum est co- clear. j. vel. ʒ. ij. pro vice: ꝛ si placet sumere post aliquid de iulep vio. pro potu cum aqua or. pa- rum non inconueniret: ꝛ hec sufficiant ad hanc

Confectio Gentilis.

curam malitie complexionis sicce. ¶ Curaꝫ aūt complexionis humide immālis non pono: quia vix vel nunꝙ illa contingit: immo talis semper coniungitur cum materia: ꝛ de illa erit sermo posterius.

¶ Ueniendo igitur iā ad debilitatem stōi nālē cui debetur eūo sunt notandi quidā can̄. in eūo ne māe stomacalis quos ponit Mes. quoꝝ vn⁹ est vt humor ille digeratur vt facilis fiat ei⁹ edu ctio: intelligatur subito qn̄ de se non est educi- bilis faciliter: scd̄s est vt non subito prumpas ad eūandum humorem ex stomaco virtute debi li existente: sed expecta donec virtus redeat suf ficiēs: terti⁹ est vt nō fiat illa eūo cuꝫ medicina forti. ꝙuis dispositio humoris ipsam exigeret. Igitur administra medicinam fortē debilē tūc: ꝛ partire eūonem in plures vices: ꝛ non sis au- sus ipsam vnica eūone educere nisi tibi cōstite rit de paucitate eius: ꝛ de hoc can̄. spālīter recur re infra ad capl̄m de dolore stōi vbi circa tex. la tius ex sententijs autoꝝ istū can̄. declaraui: qm̄ cōtra eum multi ꝛ sepe irregul̄r faciūt medici.

De intēti ne curat na ꝛ eūa na debil tatis st nālis n tandi sū aliq̄ cano nes.

¶ Quibus suppositis aut mā in stō ledens est aliunde fluxa aut est in stō genita. ꝛ si est aliūde fluxa ꝛ sit sibi sil̄is parata fluere: tūc stat intētio de eūando fluxā: ꝛ eūando ēt mām a mēbro mā dante: ꝛ cū hoc phibendo fluxurā ꝛ cū diuersio nibus ad oppositū ꝛ cū repercutientib⁹ ꝯfortā do vias medias. Postea stabit intētio ꝛ ꝯfortā di membrū a quo fluit remouēdo cām in eodeꝫ gn̄ationis materie: ꝛ postremo cōfortādo stōm cū stipticis veniētibus ad phibitionē fluentis materie ne in eo recipiat̄. ꝛ isti can̄. sūt obseruā di in mā fluente ad stōm vn̄cūq; fluat: siue a ca pite: a quo vt pl̄m fluit mā flātica: vel ab epate a quo vt pl̄m fluit mā colerica: siue a splene a q̄ vt pl̄m fluit mā mel̄ica. ¶ Et tūc in eūando ma teriā a mēbro mādante. verbi gr̄a a cerebro: lꝫ etiā stōacus esset lesus ppter plenitiā māe in eo oportebit eūare cū medicis: ēt a lōginquo tra- hētibus vt cū agarico ꝯfortato cū zinziberevel salgēma in eūando flā a capite. ꝛ cū reubarbaro eūando colerā ab epate ꝛ forte cum scamonea ꝛ polypodio ꝛ epithimo eūando mel̄iam a splene ꝛ forte cū lapide lazuli. sed verū est ꝙ stāte alia mā parata ad fluxū expedit cū medicis taliter eūantibus cōmiscere medicinas stipticitatem habētes que post eūonē dimittāt in vijs medijs vestigiū stipticitatis ad phibēdū fluxurā mām ꝛ ideo fluente mā a cerebro etiā flātica bonum est cum agarico cōmiscere pillulas alsaieret in quibus est vestigium stipticitatis in virtute mi rabol. ꝛ masticis ingredientium: ꝛ ita cū inten- deremus euacuare cum medicina scamoneata coleram a longinquo a membro cōicāte stōaco vel a toto: tunc cū medicina tali debent commi sceri mirabol̄. citri. Et in materia flātica mixta cum colerica eūanda si addamus turbith possu mus cū hoc addere mirabol̄. chebulos ꝛ masti- cē: ꝛ ita sil̄r in mel̄ia mirabol̄. indos. Postea eua cuata mā a mēbro mādante est fienda diuersio ab eodem membro conuertendo ad oppositum per vias per quas mā conuenienter diuerti pōt vt p nares in materia catarrali: ꝛ per clysteria vel vias vrine in materia epatica. ita dico de splene per clysteria ꝛ per vētosas suppositas in fra versus regionē splenis. Deīde ꝯfortare mem

bra mādātia remittēdo malitiā cōplonis ipso-
rū q̄ fuit causa aggregatiōis materie in eis: τ cū
hoc appropatis alteratiuis cerebralibus epati
cis vel spleneticis ſm lesionē horū mēbrorū de
q̄bus in capl'is ꝓprijs est ꝓpria determinatio.
¶ Sed qn̄ mā̄ esset cōgesta paulatine vl' al's flu
xa ex multo tpe τ nō ampli⁹ fluēs tūc oportebit
ꝯsyderare dispōnē mā̄e τ modū se hn̄di in stōa-
co. Nā si mā̄ fuerit subtilis τ natās τ nō imbibi
ta: τ marīe tpe estatis in parato ad vomitū: tūc
ꝓuocet vomitus cū aqua tepida τ modis sepe
dictis: deīde facto vomitu cōfortet stomac⁹ cuʒ
appropatis stipticis calidis vel fridis ſm ꝯtra
rietatē materie de q̄bus. s. ¶ Et si materia fue-
rit colica subtilis: imbibita prius digerat τ pre
paret: ita vt possit educi p vomitū vel secessum
cum syrupo acetoso simplici vel syru. de endi. τ
violato: τ cū aquis appropatis vt endiuie ace-
tose τ silibus: τ digesta mā̄ si cōiūgat nausea et
inclinatio ad vomēdū ꝓuocet vomitus vt sup̄.
Sʒ vbi fuisset fluxa materia τ ex aptitudine mē
broꝝ τ mā̄e in toto vel mēbris sit parata fluere
alia mā̄ est maxime cauēdū a multiplicatione
vomitus: qm̄ parat cōuertēdo mā̄s ad fluxū ad
stomacū. vn̄ dicebat Aui. ꝙ frequēs vomit⁹ fa-
cit stomacū lacunā flegmatū. ¶ Sed si mā̄ esset
adherēs vel grossa τ viscosa τ taliter inepta ad
eductionē deberet p̄parari cum incisiuis et ab
stersiuis τ subtiliatiuis: τ in hoc facit syrupus
acetosus cōposit⁹ cū melle ro. facit oxymel sim-
plex. syrupus de duabus radicibus τ hmōi cuʒ
aquis appropatis vt feniculi bethonice τ absin
thij τ hmōi. ¶ Deīde facta p̄paratione in mate
ria: tūc reguletur eūo cū canonibus suprascriptis
τ infra dicēdis in ca° de dolore stōi. vt. s. ꝙ me-
dicina nō sit tal'r fortis vt virtus ei⁹ pueniat ad
longinquū: τ in hoc hierapigra Ga. ponit sin-
gularis de qua pōt exhiberi in electuario. ʒ. vj.
vsqʒ ad. ℥. j. Et si mā̄ fuerit colerica magis vʒ in
fusio aloes de qua dictuʒ est supra in cura sode
stomacalis: vʒ ēt decoctio absinthij. Et si mate
ria fuerit tal'r inobediēs vt nō patiatur ab his le
uibus medicis: imo sit necessaria fortior. exēpli
gr̄a. in mā̄ flātica turbith vel agaric⁹: vel in mā̄
colerica scamonea: tūc oportebit in cōpōne me
dicinaꝝ subtrahere illas medicinas de quaruʒ
ꝓprietate est vt vigorēt medicinas solutiuas
in trahēdo a lōginqs: τ ita nō ponemus cū tur-
bith ʒinʒi. in cui⁹ virtute vigoratur vt trahat a lō
ginquo neqʒ cyminū neqʒ spicā ꝓpter eādē cāʒ
sʒ oportebit aliq̄d immiscere faciēs medicinaʒ
magis cōpressiuā: τ hoc mō mirabolani commi
scētur in medicinis aliquotiēs ad hāc itētionē
τ aliqn̄ admiscent medicine quaꝝ virtute acq̄ri
tur viscositas ꝓhibēs penetrationē ad longin
qua: τ ꝓpter istā cām diaphinicō nō fit trahēs
a lōginquo ꝓpter cōmixtionē dactyloꝝ in cōfe-
ctione q̄ sua viscositate ꝓhibet virtutē medici-
ne extēdi ad lōginqua: vt ēt voluit Gē. 5°. cañ. τ
ita ad ꝓhibitionē scamonee ne a longinqs tra-
hat in mā̄ colerica cū ea cōmiscet caro cydonio
rū. Et ita Aui. laudauit diacydonitē factū cum
scamonea ad hanc intētionē: ita ꝙ vl'r cū ē mā̄
tm̄ ex stō purgāda qn̄ ex rebellione mā̄e vel situ
eius est necessaria medicina in se fortis: opʒ igi
tur vt exhibeatur fortis debilis τ ex parte dosis τ
ex pte alioꝝ cōmixtoꝝ τ subtractione quorūdaʒ

Nota.

lo. de diaphinicon.

vt visum est. ¶ Et ita Haly. 7° practice in ca° de
mala digone q̄ accidit ex malo humore ꝯponēs
diuersas medicinas solutiuas: ita artificiose p
cessit in cōpōne vt semp fecerit eas tal'r rectifi-
catas vt a lōginquo nō traherēt: τ fecit vnā cō-
pōnē pillulaꝝ purgātiū stōm a mā̄ colerica flā-
tica τ melica simul ſm hanc cōpōnē. Sume tur
bith. ʒ. j. ß. agarici. ʒ. j. mirabo. citri. τ chebul. cu
iusqʒ. ʒ. ß. aloes. ʒ. ß. sal. ind. obolos. ij. scamonee
obolū. j. ß. anisi obolos. ij. ad ꝯfortationē stōi te
re oīa diligēter τ distēpera pill'as potes addere
ad distēperandū paꝝ de dragaganto vel masti-
ce ſm qd plʒ: obolus ſm Symo. est pōdus gra.
xij. τ ita vʒ tres chirath qd est pōderis. iiij. gra.
or. τ ita vʒ danich. j. ß. qr danich est pōdus. viij.
gra. τ ita potes formare alias medicinas deter-
minando ad solutiua appropriata plus τ mi-
nus ſm exigentiam materierum diuersarum.
¶ Postea euacuata materia succedit intentio
de cōfortatione stomaci cum medicinis appro-
priatis: τ per interius τ exterius cuʒ medicinis
stipticis τ confortatiuis ad viuificandum virtu
tem stomaci vniendo substantiam eius: τ ita p
hibent etiam receptionem materierum alīn̄de
vbi talia stiptica stante materia in stomaco nō
conuenirent ne includant materiam in stoma-
co. Et istum cañ. insinuauit Halya. 7° practice
cum dixit. Cum videris euacuatam materiam:
tunc adhibe que cōfortant. τ in hoc apparet cō
munis error medicoꝝ qui in nauseantibus τ do
loribus stomaci materialibus vna facta euacua
tione de materia ordinant medicinas stipticas
interius τ exterius: τ fortasse transeunt colorā-
do: qm̄ Aui. in ca°. rerū quarum vsu nocet stōa-
cus dixit: τ scias ꝙ omne qd stipticitatē non hʒ
ex succis proprie τ alijs cōiter est malum stoma
co: τ ita voluerunt cōsequēter medicinas stipti
cas cōuenire in om̄i casu. Sed istud est reproba
tum ab Aui. in cura malitie complexionis frigi
de τ humide: τ ad illum textū dicatur ꝙ posuit
illum textum in conseruanda sanitate stomaci:
vt ptʒ ex rubrica capl'i: τ etiā ptʒ ex textu eiusdē
in ca° regiminis eius cuius stomacus paru⁹ est
cum dixit: τ sani quidē iuuantur in confortatio
ne suoꝝ stomacoꝝ cū stipticis: τ postea facit ex-
ceptionem ꝙ in fe. et alijs morbis non sic: ideo
caueatur ab errore isto. Nam lʒ in omni stoma-
tica passione omni tempore morbi possum⁹ vti
stomaticis quibusdā. s. a proprietate stomacuʒ
cōfortantibus vt sunt pellicule intrinsece stōa-
corum gallinarum: tn̄ alijs stomaticis per aliū
modum maxime stipticitatē fortem inducenti-
bus in dispositione replexionali regulariter vti
non possumus nisi facta mūdificatione τ in duo
bus casibus. Primus est vbi materia effusa ad
stomacum sit pauce quantitatis: ita quod cre-
damus quod medicina sicca stiptica sua stipti-
citate possit exiccare illam materiam: tunc pos
sumus exhibere tale exiccatiuum vt kist or. cū
aqua granatorum: quoniam probabiliter exic-
caret illam materiam. Secundus casus est. vbi
supposito etiam ꝙ materia sit notabilis quāti-
tatis: tn̄ aquosa esset subtilis τ fluxibilis: tunc
multitudine sue subtilitatis τ liquiditatis ista
stiptica possunt iuuare ad expressionem illius
subtilis aquosi stomacum constringendo: et sic
illum humorem exprimendo in alijs casibus

Quid sit obolus chirath τ danich.

De alia intētione curatiua q̄ ē ꝯfortatia. Not. hunc canonem.

Nota errorē a medicis sepe cōmissum.

cōfortatio vehemēs cū stipticis immateriali-
bus est verēda. ¶ Hec igr̄ cōfortatio fiēda post
eūatā mām dz fieri cū his cum q̄bus fit opposi-
tio ⁊ cōtrarietas moderata ad qualitatē in sto
maco derelictā nō nālē vt in ꝯplōne cal'a cū fri
dis: ⁊ ī frida cū cal'is aromaticꝭ ⁊ ī hūida cū aro
maticꝭ magis stipticꝭ ⁊ magꝭ siccis: sz verū ē ꝙ
cū debēt exhiberi frigida alteratiua cōfortātia
est aliqualis tremor quē notauit Aui. in fine ca
pituli curatiōis egritudinū stomaci cū modis
vniuersalibus. cū dixit. Et opz vt nō afferas in
curationibus stomaci aut caliditatis ei⁹ aliq̄d
vehemētis infridationis. ⁊ idem Auer. 7° colli
get. declarat ꝙ cū cōiūgit̄ complo calida ⁊ sicca
in stomaco nō est dāda aqua frida dic̄. q: nocet̄
os stōi: q: stomac⁹ est mēbrū p nām fridū: ⁊ oē
mēbrū facilius recipit alteratiōnē in quā nāli
ter inclinat̄: ⁊ iō hoc est cōe in oi medicina fri-
gida: q: impressio cause fride in stōm est multū
vehemēs: ⁊ stomac⁹ est tāq̄ pnceps distribuēs
iō est timendum ne virt⁹ stomaci debilitaretur
vñ in stō ⁊ etiā in epate aliq̄tiēs maior ē timor
in forti alteratiōe max^e a cā frida q̄ in eūone.
⁊ ita Alex. in singultu a causa calida noluit da-
ri aquā fridā purā: sz eā mixtā cū aq̄ mellis. et
postea dixit. Et zuc. q̄dē est melius huic mēbro
qđ est stomacus. s. rosatum.

Nota bñ.

¶ Ad practicā igr̄ adducēdo magꝭ spāl'r si post
eūonē qñ est necessaria ꝯfortatio ⁊ remissio ma
litie complonis derelicte si fuerit mala complo
talis cōplo cal'a ⁊ fuerit leuis: tūc exterius va-
let oleū roſ. ⁊ oleū de cydonijs ⁊ myrtillor̄ ⁊ vio
lar̄ infrigidādo ꝯfortādo stipticādo: ⁊ si placet
pōt ex eis fieri vnguētū cū dictis oleis commi-
scēdo aliq̄ aromata: vt rosas ⁊ corallos. exēpli
grā. ℞. olei ro. olei cydoniorū añ. ℥. ss. viol. ʒ. ij.
spodij: coral. ru. sc̄nāti. añ. ℈. j. aceti parū ⁊ cere
parū. fiat vnguētū. Et si volumus magis infri-
gidare lauēt̄ olea ī succis frigidis: vt succo plā
taginis vel sempuiue: ⁊ si adhuc volumus ma-
gis infrigidare addat̄ aliq̄d de succis fridis vel
vino granator̄ siue vino cydonior̄ ꝫm diuersas
intētiōes. ¶ Et si vis sacculos ad hāc intētionē
facere ex appropatis fridis: vt ex floribus rosarum
violar̄ nenufaris. añ. M. ss. sandal. oīuz cor. ru.
spodij añ. ʒ. j. absinthij: spice ꝓ cōfortatiōe ma-
gis añ. ʒ. ss. ⁊ si vis magis infridare pone paruz
camphore: ⁊ ita calefac sacculum ⁊ superpone.
¶ Et si vis facere fomētatiōnē potes infunde-
re sacculū dcm̄ in aqua ferrata. ¶ Et si vis epi-
thimare potes cū aq̄ ro. ⁊ vino granator̄ ⁊ mo-
dico aq̄ absinthij. Et si vis facere cerotū infrigi-
datiuū fac: vt infra. ℞. ro. flor̄ nenufar. corian-
dror̄ pparator̄. añ. ʒ. j. spodi[illegible] ʒ. ss. masticis. ʒ. ss.
⁊ potes addere de se. acetos[illegible] el plāta. ⁊ cāpho-
re par̄. Si vis magꝭ infridare ⁊ cū modico vini
cydonior̄ ⁊ modico rasine vl' modico picis naua
lis fiat cerotū. ¶ Et hic nota ꝙ qñ ponūtur ce-
rotaria supra stōm nō debēt retineri supra eū
hora comestionis: sed tūc debēt remoueri: ⁊ tūc
debet fieri inunctio cū oleis vel vnguētis loco
ceroti: postea añ cibū per duas horas exiccato
oleo vel vnguēto supra ponat̄ cerotū: ⁊ ita cōti
nuādo obseruet̄. Et nota ꝙ aliqui ponūt oleū
in cerotis: sed nō debet poni nisi modicissima
pars. vbi grā. ʒ. ss. q: si plus ponat̄ postea lique-
fiūt cerota ⁊ reducūtur quasi ad formā vnguēti

¶ Per interius autem cōfortādo ⁊ alterādo ad
fridum valēt cōserue: vt viole rose manuschri
cū plis: valēt cōfectiones in morsellis facte ex
spēb⁹ tria sandalor̄ cū trociscis de spodio vl' de
camphora ad maiorē infrigidationē sumendo.
vbi grā. ʒ. iij. specier̄: ⁊ postea cum. ℥. iij. zuc. dis-
soluti cū aqua viol. vel ro. ꝫm diuersas intētio-
nes ⁊ modico vini granator̄: fiat ꝯfectio in mor-
sellis. Possent etiā fieri ex eisdē speciebus cōfe-
ctiones in electuario cū zuccha. sp taberzet.
¶ Ualet etiā iulep: vt infra. ℞. aq̄ ro. ℥. ij. ⁊ si cō
plo sit multū calida addat̄ aque nenufaris. ℥. j.
aque mellis. ℥. ss. cū tm̄tumdē zucchari syrupize
tur: ⁊ fiat iulep: facit ad hanc intētionem syru-
pus roſ. syrupus de ribes: ⁊ in causa vehemen-
ter calida syrupus de berberis ⁊ syrupus de ne-
nufare. Et Aui. laudauit syrupum de papa. sed
ista magis conuenirēt in materia calida fluēte
ad stōm. Sz in cōfortatiōe pura ⁊ alteratiōe: vt
dcm̄ est. s. vsus extreme fridorū nō sic cōuenit.
¶ In hac ēt intētiōe cydoniū cōditū sine spēb⁹
valet mirabil'r: etiā diacydonitē oxypex̄. i. aceto
sum ⁊ miua cydonior̄ facta cū aceto etiā est pre
cipui iuuamēti. ¶ Et si volumus in forma pul-
ueris ⁊ magis cōuenit in exiccatione humidita
tū accñtaliū stomaci ppter lōgiorē morā pulue
ris in stomaco ⁊ meliorē adherētiā ad substan-
tiā stomaci: tūc pōt fieri puluis: vt infra. ℞. roſ.
ʒ. x. coriādror̄. ʒ. v. spodij. ʒ. iij. fiat puluis: ⁊ det̄
cū modico vini granatorum vel cydoniorū: va
lent etiam trocisci de spodio cum se. acetose. va-
lent troci. de berberis ⁊ sunt fortiores. in infri-
gidando.

De cura male complexionis frigide remouende.

¶ Sz si malitia complonis remouēde fuerit fri
da: vt freq̄ntius cōtingit ppter quā cām expi-
mētatores: vt vult Aui. in oi lesiōe stōi applica
bāt medicinas cal'as ⁊ stipticas ⁊ dabant semp
hierā. Sz Ga. ⁊ Aui. arguūt cōtra istos: qm̄ opz
cās cōsyderari ⁊ a q̄ pcedūt lesiōes cognoscere:
⁊ ita cū appropatis cōtrarijs occurrere. vñ qui
in complone sicca dabāt stiptica ⁊ sicca induce
bāt eis mortē. ¶ Aliqñ igit̄ opz calefacere ⁊ nō
exiccare: sed simpl'r ꝯfortare cū remisse stipticis
⁊ tūc valebūt p interius cōfectiones de conser-
uis diabuglossati ⁊ diāthos ⁊ apponere aliq̄d
de diamusco ⁊ ab extra inunctiones cū oleo li-
liaceo a dño: vt vbi esset cōiūcta frigiditas cū
siccitate addēdo ꝯsequēter aliq̄d de oleo amig.
dul. Sz si est intētio ad calefactionē ⁊ exiccatio
nē p exterius remisse calefaciens ⁊ exiccans est
oleū de spica simplex: oleum de mastice ⁊ oleū
de absinthio. Et si magis intendimus calefac-
re ⁊ exiccare valet oleū de mentha ⁊ de rutha ⁊
baccarū lauri. Et si vis facere vnguētum cum p̄
dictis adde pulueres appropatos: vt piper al.
galangā spicam gario. ⁊ hmōi. ¶ Sed nota qđ
ad hāc compōnē vnguētor̄ nō debes ponere de
oleo nisi. ℥. j. ss. vsque ad. ij. al's imputaberis ab
apothecarijs ppter nimiā q̄titatē: fac ergo sic
in hac intentione. ℞: olei absinthij: olei masti-
cis: olei nardini. añ. ℥. ss. sc̄nāti: spice gariof. añ.
℈. j. cū modico cere. fiat vnguētum. Et si vis ma
gis calefacere adde de oleis supradictis: vt ol'm
de rutha ⁊c. Et si vis fortiores species adde pip
zedoariam galangam: ⁊ postea aromatiza cum
modico galie mus. vel gallie elephangine ⁊ est
electior. Si autem myrach fuerit spissum pone

No. istud documētū autoris de quo paruz curo.

semper aliquid aceti ad penetrationem horum siccorum: ⁊ cum cera fiat vnguentum. ⁊ si vis facere sacculuz fac: vt infra. ℞. camomille summitatum absinthij ⁊ squinantti. añ. M. ß. masticis macis cymini. añ. ℥. ij. cinnamomi: garif. añ. ℥. j. ex his grosso modo pistatis fiat sacculus in syndone grane ⁊ calefiat supra tegulam calefactaz vino aromatico aspersam albo vel nigro ſm diuersas intẽtiones: ⁊ ita calidus stõ superponaṫ Et si vis magis calefacere adde semẽ carthami ⁊ ameos ⁊ anthos ⁊ ex his potes facere emplm̃ istis puluerizatis ⁊ cum vino incorporatis vel cum melle. ¶ Et si placet facere fomentationes fiant vt infra. ℞. absinthij: squinanti: spice. añ. M. ß. macis cinnamomi gariofilorum. añ. ℥. ß. bulliant in vino vel aqua ſm diuersas intentio postea cũ spõgia vel filtro in dicta decoctione posito ⁊ expresso fiat fomẽtatio supra stomacuz potest etiam fieri aptum emplastrum de pulueribus dictorum simplicium incorporatis cum medulla panis infusa in vino: sicut in emplis frigidis carnositas cydoniorum est materia cõueniẽs: ita panis in vino in calidis. ¶ Et si vis facere cerotum fiat: vt infra. ℞. spice: macis: gari. galange. añ. ℥. j. rof. corallorum ru. añ. ℥. ß. vbi non velimus nimis calefacere.

Modus faciendi fomẽtationes in hoc casu.

¶ Et volumus remouere vẽtositatem q̃ sepe cõiungiṫ in casu: pone de cymino ⁊ aniso ⁊ baccis lauri añ. ℈. j. Et si vis magis aromatizare ⁊ confortare pone. ℥. ß. galie aromatice: postea cũ mastice ⁊ pistello calido in mortario reducatur ad formam ceroti. Et si non sufficit ad debitam adherentiam pone parum terbentine vel rasine vt fiat magis tenax: ⁊ ita ſm diuersa ingenia aliq̃n fomẽtando aliq̃n epithimando aliq̃n cum emplastris aliq̃n cum vnguentis perficietur intentio. ¶ Per interius aũt in hac intentiõe domesticum calefaciens ⁊ cõfortans est aromaticum rosatum descriptione Gabrielis ⁊ diacinnamomum cõsequenter zinzi. censitũ. Nam de eo dicebat Raſ. 5° continẽ. zinzi. ꝓprie consumit humiditates generatas in stomaco ex comestione fructuum humidorũ sup. ⁊ siliium ciborũ ⁊ facit ad cibarium digerẽdũ ⁊ expellit vẽtositates grossas a stomaco. Ualet etiam confectio de xyloal. ⁊ est fortior, ⁊ fortius est diacalamentum ⁊ diatrion pipereon. ¶ Et si vis componere electuaria cũ spẽbus appropriatis fac ista digerẽdo ſm intẽtionem tuam ponẽdo. ℥. iij. specierũ cũ li. j. mellis: ⁊ sic magis ⁊ min⁹ calefacere poteris ſm tuã intẽtionẽ: ⁊ lz iste medicine q̃ dicte sunt exterius ⁊ interius applicãde sint posite in pura intẽtione confortatiõis facta eũone materie: tñ non est negandum quin etiã in alio tp̃e exñte etiã parte materie in stomaco ⁊ ꝑ parte minorata quin aliquid de talibus aromaticis sit offerendum eligendo de eis remissiora inter stiptica añ completã eũonem.

Nota hũc canonem.

¶ Sit etiaz semp̱ regula ꝙ in medicinis intrinsecus sumptis semp̱ laudabile est cum alijs aliquid ponere qδ a ꝓprietate confortat stomacũ vt. ß. dixi de pelliculis intrinsecis stomacorum gallinarũ q̃ postq̃ sunt lote ⁊ exiccate in causa calida debent infundi in aqua ro. ⁊ in causa frigida in vino aromatico: ⁊ postea exiccari in vmbra ⁊ puluerizari ⁊ cum reliquis immisceri medicinis. ¶ Adde etiã hic ꝙ qm̃ in dispõnib⁹ stomacalibus sepe cõiũgiṫ sup̱flua humiditas: vt ß. declaratũ est cum intẽdimus ad exiccationẽ istius humiditatis in medicinis ꝑ interi⁹ sumptis plm̃ valet scoria ferri: immo est mirabilis in hoc iuuamẽti p̃parata in vino vel aceto ſm diuersas intẽtiones. De qua dicebat Ra. 5° cõtinẽ. squama ferri si infusa fuerit in vino ⁊ de vino ipso datũ fuerit in potu faciet ad corroborãdũ stomacum mollificatum de humiditatib⁹ ⁊ ita electuarium de scoria ferri ⁊ trifera de scoria ferri: ⁊ trifera minor sunt in hac intentione multũ conuenientes: ⁊ sic sit expedita cura debilitatis ex malitia complexionis materialis ⁊ immaterialis.

Nota hũc canonem.

¶ Sed si fuerit debilitas stõi cõtingẽs ex malitia ꝯpõnis ei⁹ vt ex ꝑuitate stõi ita vt nõ possit tãtã cibi q̃titatẽ ꝑ vice sustinere q̃ta necessaria est ꝑ debita restauratione totius: tũc cuz peruẽtum est ad cõsistentiã talis dispositio nõ est corrigibilis ad melius lz forte in etate adolescentie esset aliqualr̃ rectificabilis attractando partes stomaci ⁊ supponẽdo stomaco aliqua attrahẽtia dilatãtia: sed regulr̃ ad remouẽduz nocum digõnis ex hoc cõtingẽs dicebat Aui. oz vt cibus eius sit ex eis q̃ sunt in q̃titate pauca ⁊ multi nutrimenti sup. pro vice. vñ cum nõ possit ꝑ illam q̃titatem modicam sufficienter satisfieri restaurationi totius oportebit multiplicare vices. Et addit Aui. ⁊ sint sup. cibi ex reb⁹ cõuenientibus stomaco. Et addit: cibi antẽ magis cõuenientes eis sunt illi in quibus sunt stipticitas ⁊ amaritudo sup. moderate sine acuitate ⁊ mordicatione. nutriatur ergo cibis ⁊ potib⁹ facilis digestionis parue q̃titatis multi nutrimenti ⁊ in multis vicibus sumptis obseruãdo debitum regimẽ in reliquis facientibus ad debitam digestionẽ. ¶ Et si vitiũ fuerit ex nimia q̃titate stomaci vñ non posset fieri debita comprehensio supra cibum mediocris q̃titatis: tũc si etiam fuerit etas status vel precesserit nõ est talis dispositio corrigibilis: sed si fuerit in etate angmastica: tunc conuenit portare corrigiaz firmiter adherentẽ stomaco ꝓhibentem ei⁹ extensionem: tñ vtaṫ cibis facilis digõnis ⁊ non plurimi nutrimenti: sed q̃tum sufficit restauratiue totius: ⁊ etiam non tãte q̃titatis ꝙ stomacus repleatur ⁊ extẽdaṫ: immo semp̱ dz surgere a mensa reliquijs famis ꝑmanẽtibus. ¶ Et si vitiũ fuerit in figura q̃ sit nimis rotunde ⁊ non oblonge vt esse debet: talis nequaq̃ corrigibilis est vllo tempore: sed opz etiam vt vtatur cibis facilis digestionis pauce q̃titatis: ⁊ q2 in hoc sit descensus cibi subito ad fundum et non gradatim. idcirco cibus non debet esse nimis lubricus: ⁊ si preponatur aliq̃s cibus stipticus in ordine cibationis erit cõuenientius in casu ex causa nota. ¶ Sed si fuerit lesio in operationibus stomaci propter malam compositionem eius in situ sumendo situm pro loco. vt q2 fuerit positus magis circa spũalia eminẽs versus diaphragma ita vt impediatur anhelitus: aut sit nimis deorsum pẽdẽs ⁊ ad exterius inclinatus versus myrach ita vt manifestetur post cibum eleuatio ventris: tunc etiam tales dispositiones incorrigibiles sunt: sed oportet etiã vt ei⁹ cibus sit modice quantitatis facilis digestionis boni nutrimenti.

Nota.

248

¶ Et si fuerit vitiũ in opõnibus stõi ex pte situs
p situ intelligẽdo societatẽ cũ mẽbris cũ q̃bus
bonã dz hr̃e cõicationẽ in recipiẽdo iuuamẽtũ
vt qr epar sit fridũ: vñ positiue n̄ calefacit stõm
vt cõuenit in digõne vł nõ debite, suggit chiluz
ex eo: vł qr porus q̃ cõicat colła debite q̃ttitatis
ad fundũ stomaci ad digerẽdũ sit nimis lat⁹: vñ
plus ꝓfluat de cołea q̃ cõueniat: ꝛ tales fiũt ife
lices qr corrũpit in eis digõ cibi ꝛ sepe pducun
tur ad vomitũ cołicũ: tũc cura huius dispõnis
partim habita est. s. cũ erat sermo de cura mali
tie compłonis mãlis in fluẽte mã. ꝛ partim ha-
bebit infra in rectificatiõe malaꝝ dispõnũ epa
tis: ꝛ ptim cura fluxuũ: ꝛ corrñdenter intelliga-
tur de splene: qr p̄ siłes modos p̄t fieri lesio stõi
ꝓpter malã societatẽ splenis ad ipsum. ¶ Et si
fuerit nocu^m in opõnibus stõi ex nimia sensibi
litate ei⁹ pp expãdi pł̃m de neruo ad stõm a cere
bro: tũc cura ponet. j. in ca° seq̃nti de dolore sto
maci. ¶ Et si fuerit nocumẽtũ ex paucitate sen
sus stõi ita vt minuat sensus stõi vt nõ appetat
cibũ vel eo delectet ꝓpter oppilationẽ mediaz
cadẽtẽ inter cerebrũ ꝛ stõm vel neruũ cõicatuz
a cerebro ad stõm: vñ taliter patiẽs opz vt come
dat res multe mordicationis absq; qd̃ pcipiat
ipam mordificationẽ absq; qd̃ supueniat ei fin-
gultus ꝓpter eorũ vsum ꝓpter obtusionem sen
sus stomaci ꝛ est malus casus: vñ aliquotiens
ꝓsternit in totũ appetitus. Et ad curã opz mul
tũ insistere: ꝛ breuiter opz vt cura fiat cũ his qui
bus curat paralysis particularis mẽbri ex oppi
latione media inter cerebrũ ꝛ membrũ particu
lare q̃ cura habita est supra loco suo.
¶ Et si lesio stõi in opationib⁹ eius ꝯtingat ex
raritate texture stõi q̃ ẽ disgregatio partiũ ei⁹
adinuicẽ p̄ter qd̃ accidat in ea ꝯtinẽtis separatio
ꝛ ita seq̃tur subtiliatio ꝛ raritas in subã ei⁹. vñ
fit facilis resołõ spũum ex stõ: ꝛ ita ẽt si fiat rari
tas in mirach supra stõm vñ nõ fiat debita refle
xio spũum ꝛ calidi nãlis circa stõm: ꝛ hec est cã
ẽt sepe ꝯtingẽs: tunc in cura opz vt q̃ttũ ad dię-
tã spãłr euitent oĩa q̃ calefaciũt ꝛ exsiccãt ꝛ sub
tiliãt subam stõi: ꝛ in cibis ꝛ potib⁹ ꝛ in aere: et
ita vitent vigilie ꝛ passiones fortes aĩales ꝛ coi
tus ꝛ hmõi. Et in hoc valẽt q̃ dicta sunt supra
de mete Auẽ. in cura siccitatis stõi: vñ cydonia
assata vt ibidẽ dicebatur sunt in casu multum
cõueniẽtia: qm̃ in eis est de humiditate qua cõ
fortant virtutẽ ꝛ de stipticitate qua impellunt
virtutes medicinaꝝ ad intra subam stõi. ¶ Et
in hac cura maxime valẽt medicine de virtute q̃
rũ est ꝯfortare virtutẽ multiplicãdo spm̃ nãlez
ꝛ humidũ sanguificũ cũ aliquali grossitie ꝛ spis
situdine: ꝛ tales vocant medicine impinguati-
ue vel cibi medicinales in casu ꝯuenientes per
hoc qd̃ p̄stãt mãz ꝛ p̄hibẽt a resołone: ꝛ tales me
dicine in oĩb⁹ spẽb⁹ debilitatis cõueniunt siue
fuerit medicine cibales aut mixte cũ cibis. Tñ
tales medicine vel cibi medicinales debẽt ali-
quotiẽs magis ad humidũ declinare ꝛ aliq̃tiẽs
minus: ṡm qd̃ talis raritas q̃nq; cũ maiori sicci
tate ꝯiungit q̃nq; cũ minori: ꝛ ita seta siue siri-
cũ inter medicinas: vt dicebat Aui. in de virib⁹
cordis ponitur maxime letificãs ꝛ cõfortãs cor
ꝛ dilatat spm̃ ꝛ est ꝯueniẽs sube spũs cuiuscũq;
Nã cõfert spũi aĩato vt vult: qd̃ ptz ex eo qd̃ vi-
sum confortat si oculi ex ipso collyrizent ꝛ con-
fert memorie. Addit spm̃ p̄terea ꝯfortat qui exi-
stit in epate: qd̃ impiguatio manifestat: planuz
est aũt q̃ impinguat vt vult: ꝓpterea qd̃ tempe
rat corpus: relinquitur etiam qd̃ facit hoc: qr cõ
fortat spm̃ nãlẽ ad nutriendi actionẽ pfecti⁹ ex
ercendã. ¶ Et in hac cura facit diabuglosatum
singułr ꝛ rectificatũ cũ modico zinziberis: ꝛ dia
muscũ cũ multo zuccaro: ꝛ vz electuariuz supra
positũ de mente Ben. qd̃ est restauratiuũ ꝛ im-
guatiuum: ꝛ valẽt brodia pulloꝝ ꝛ aqua carnis
aromatizata cũ mace ꝛ zinzibe. ¶ Itẽ põt fieri
iulep restauratiuuz ṡm hãc formã. Rx. aq̃ cicoree
aq̃ buglo. ꝛ mellisse. añ. ptẽ. j. aq̃ carnis pullorũ
vel pdicũ. añ. ptes. ij. zuc. al. ad põdus oĩm: fiat
iulep: ꝛ si volum⁹ facere restauratiuũ confortati
uum ex ꝓprietate magis specifica possumus lo
co aq̃ carnis pulloꝝ ponere tãtũdẽ de aq̃ subli
mationis facta ex sanguie hũani corpis bñ sani
tẽperamẽto vicini ꝛ est mirabile: ꝛ si forte esset
abominabile ꝓpter hoc q̃ esset ex sang. hũano:
tũc posset sublimari sanguis porci sani vni⁹ ãni
abiecto p̄° sanguie post decollationẽ ꝛ vlt°: et
accepto me°. Nã sanguis porci: vt dicebat. A. 2°
cañ. ca° de sang. in p̄n° sanguis porci ꝛ sanguis
hoĩs sunt siłes i oĩ re. ꝛ ita nõ fiet iulep abomia-
bile. ¶ Posset ẽt fieri ełium resumptiuũ ꝛ alte-
ratiuũ si eẽt ꝯpło cała vt ĩfra. Rx. zuc. taberzet. ℥.
vj. se. cucur. cucumer. melõis ꝛ citrulli. añ. ʒ. iij.
cardamomi macis liq̃ri. añ. ʒ. ß. dissoluat zuc-
charũ in brodio pulli vel aq̃ sublimatiõis san-
guinis: vt dictũ est: ꝛ fiat ełium si placet vł ꝯfice
in morsellis ad arbitriũ. ¶ Per exteri⁹ ãt appli
cẽtur nõ simpłr stiptica: sed cũ aliq̃b⁹ hũectati-
uis: vt dictũ est. s. exẽpli grã. Rx. olei ro. olei ma-
sticis. añ. ℥. ß. olei vio. pinguedis pulli iuuenis:
siue olei amig. dul. añ. ʒ. ij. misce fiat vnguentũ.
¶ Et si fiat vltimo nocu^m in opõnib⁹ stõi ex cã
p̄ter nãm in stõ ꝛ ex rasura stõi vel apate vł vlce
re: tũc cura ponet infra in ca° sequenti de dolo-
re ꝛ apate stomaci. Et sic sit finis huius gloriosi
capłi gñalis de nocumento stomaci vel debili-
tate eius. die 3° Augusti Papie anno. 1467. cũ
laude eterni gloriosi.

Des. iulep restaurati

Nota bñ.

Nota

¶ De dolore et apostemate stomachi. Capłm. iij.

Si cũ dolore stõi adsunt turba-
tio ꝛ angustia ꝛ nausea: egro aq̃
tepida in potu est tribuenda ꝛ
vt vomat p̄cipienduz. ¶ Et si
h nõ suffecerit: vẽter ex bierapigra soluat:
qd̃. Rx. pulue. ro. ru. spice masti. xylobalsal.
carpobasal. cinamo. xylocassie assari: oĩm
añ. ʒ. v. aloes scotrẽsis duplũ oĩm: qd̃ bene
tritũ misceas cũ aliis medicis tritis ꝛ cum
pãno siricino subtilissime cribellatis: qua-
rũ trituratio cũ aloe scdo iteret: cui⁹ dosis
sit a pondere duorum auṙ. vsq; ad. ʒ. ß.
¶ Egro quoq; quotidie detur panis in
vino ꝛ succo mali granati infusus ꝛ in sy-
rupo acetoso de cydoniis.

Des. hiere pigre simplicis.

¶ Qđ si cum dolore fuerit ructuum multitudo ⁊ extensio atq; singultus: egro electuarium diacyminum ⁊ diacalamentum ⁊ alie confectiones q̃ ventositatem dissolvunt: quas in .c. de colirica nominabim⁹ dande erunt.

¶ Libaria quoq; eius sint calagie ⁊ mutagenat cum seminibus. Uini veteris puri parum bibat ⁊ vtatur motu ⁊ ingrediatur balneũ. ¶ Stomacus quoq; ex oleo de neridẽ vt diximus in panno inuoluto vaporetur.

¶ Si autem cuz dolore stomaci fuerit fe. ⁊ apostema manifestum et cum tangitur sentitur caliditas: eger prius ex basilica flebotometur: ⁊ loco dolenti duo superponãtur sandali ⁊ ro. ⁊ cãphora cum aqua ros. ⁊ succo cydoniorũ. ¶ Nutrimentum vero eius non sit nisi sola ordei aqua ⁊ custodiatur a carne ⁊ vino ⁊ cõfectionibus que de melle fiunt: ⁊ bibat succum granatorũ muzorũ ⁊ rob de fructibus frigidis. Cũq; caloris vehemẽtia sedata fuerit: egro cassiafi. cum succo endiuie dissoluta ac bullita et dispumata ad bibendum detur. ¶ Cum aũt egritudinis dies elongati fuerint ⁊ calor oĩno qeuerit si remãserit apã cũ duritie ex hoc emplr̃o epithimet̃ locus. q. ℞. vio. siccar. ʒ. x. ro. ru. ʒ. v. spice odorifere. masticis: ambor añ. ʒ. iij. cipi sq̃nãti calami aromatici oĩum añ. ʒ. ij. farine fenugreci. ʒ. xx. flor camomille: seis maluauisci al. farie ordei oĩm añ. ʒ. x. cõspergant̃ oia ex mucillagine se. lini: deinde loc⁹ ex oleo de neriden tepefacto inunct⁹ emplr̃et̃ ex p̃dictis p. iiij. horas añq̃ comedat. Et postq̃ cib⁹ fuerit digest⁹ ⁊ stomac⁹ fuerit eũat⁹ ex oleo de neridẽ cũ lana vt dixim⁹ vaporet̃. ¶ Cõfectio olei nardini simplicis. ℞. olei de beẽ. li. j. spice. ʒ. ʒ. masticis costi cipi sq̃nãti calami aromatici oĩm añ. viij. partẽ. ʒ. j. oĩa hec pulverizata in p̃dicto oleo posita ad solem per hebdomadã. j. vasis ore clauso dimittant̃: deinde colent̃ ⁊ exprimant̃ feces: et scofe que in manib⁹ remãserint emplr̃is admisceant̃ optime em̃ erunt. ¶ Cũ aũt apa in stõ inueterauerit tro. de spica erũt dãdi q. ℞. flor squinanti xylocassie rauedseni: calami aromatici spice: oĩm añ. ʒ. iij. croci: myrrhe anisi costi piperis: oĩm añ. ʒ. j. bdellij varij. ʒ. iij. masticis. ʒ. ij. armoniaci. ʒ. j. informẽtur trocis. quor vnusq̃sq; ponderet aur̃. j. de quibus vnus quotidie cum vino cocto det̃. ¶ Emplr̃m quoq; istud fiat. qđ. ℞. bdellij mollis. ʒ. x. armoniaci. ʒ. v. semi. been: se. apij: ambor añ. ʒ. x. spice. masticis nig. ambor añ. ʒ. v. cere. ʒ. iij. olij de neriden. ʒ. xv. gumme in vino dissoluantur: deinde omnia coniungantur et fiat ex eis emplastrum.

Des. empli.

Des. trociscor de spica.

Des. empli.

¶ Ad dolorẽ tñ stomaci ⁊ epatis curãduz medicus valde eruditus est necessarius q ipsorum diligenter attendat dispositiões. Nos tamen aggregationes ⁊ summas ad hoc conferentes iam diximus: licet inquãtum potuimus in hoc abbreuiauerimus sermonem.

Post expeditum capitulu3 de his que confortant stõm ⁊c. et ꝯñr de malitia digõnis: restat ꝯñr determinare de dolore ⁊ apãte stõi. nã cũ ad malitiã digestionis cuius cã fuit mala cõplexio tantũ: si nõ curat̃ per indigestionẽ multiplicant̃ materie in ipso stomaco siue vẽtositates q̃ sunt cã doloris stomaci vel per malã qualitatẽ vel extendendo ⁊ soluẽdo ꝯtinuũ: ⁊ aliq̃n subintrando in substãtiã stõi preter naturã sunt cã apãtũ cum etiã debilitas stõi: vt dicebat Aui. 13ª. tertij de egritudinibus stõi est cã fortis in effusione ei⁹ qđ effundit̃ ad ipm̃: ⁊ ꝓinde in debili stomaco multe effundunt̃ materie que etiã p̃nt eẽ cause doloris ⁊ apãtis stõi. proinde recta continuatio fit si post malitiã digõnis ⁊ debilitatez stõi cũ nõ curat̃ ꝑ medicinas dictas .s. in cap° ⁊ fi. vt ꝯñter determinet̃ de dolore stõi ⁊ apãte: ⁊ apã eius simul de his determinat: q2 dolor stõi ⁊ apã stomaci se habent vt cã ⁊ causatũ. nam dolor diuturnus: vt infra pe ducit ad apã cũ fit dolor diuturnus: vt infra magis videbit̃ loco suo: etiã apã fit causa doloris: vt ptz: ideo cõuenienter de his simul determinat: prius tñ ex ordine determinat de dolore stomaci tanq̃ de magis cõi: ⁊ ꝯñr de apãte tanq̃ magis spãli cã doloris. ¶ Et ideo caplm̃ istud prima diuisione diuiditur in duas ꝑtes: qm̃ primo determiat de dolore stomaci absolute tanq̃ de magis cõi: vt est sine apãte. secundo vt ꝯiũgitur apãti. 2ª ibi. (Si aũt cum dolore stõi fuerit fe.) Prima etiã in duas. Naz primo determinat de dolore stõi pendente magis a causa materiali calĩa ponẽdo signa ⁊ curã ei⁹. 2° determinat de dolore magis pẽdente a cã frigida materiali maxime a vẽtositate. 2ª ibi (Qđ si cũ dolore fuerit ructuũ multitudo ⁊c.) Prima adhuc in duas: quoniam primo ponit signa ad declarandum dolorem pendere a cã materiali calida. secundo ponit curam eius. 2ª ibi (Egro aqua tepida in potu tribuenda est.) ¶ De prima parte dixit. Si cum dolore stomaci affuerit tribulatio siue angustia: sicut dicit alia litera: et nausea: tũc sup. declarat̃ nõ existentibus alijs signis. s.

Declaratio prime ptis prime partis principalis.

de extensione neqꝫ eructnatiōe acetosa:neqꝫ fe.
sed sup.magis fuerint ⁊ sitis ⁊ eructuatio feti/
da vel fumosa ꝙ cā faciēs dolorē est mā cal'a in
cōcauitate stomaci ꝯtēta vel imbibita. Pro in/
tellectu igitur istius partis ⁊ toti⁹ capl'i est in/
telligendū ꝙ lꝫ in hoc caº determinetur de do/
lore stōi:⁊ aliquis dolor pendeat a mala cōpl'o
ne sine mā:hic tñ Rasis nō determinat de dolo/
re nisi vt pendet a cā māli:qm̄ vt esset pendēs a
cōpl'one mala sine mā sufficienter posuit curaꝫ
in caº supiore ꝑ medicinas alteratiuas ⁊ confor
tatiuas calidas vel frigidas vt supra vidistis:
qꝛ ibi fuit intētio curare:vt fuit dictū supra ma
litiam digōnis siue cū ea cōiungatur dolor siue
nō est pendens a mala cōpl'one sine mā: ideo in
ꝓcessu capl'i:vt vidistis posuit solū medicinas
alteratiuas: de eūatiuis ⁊ curatiuis nullam fa
ciens mentionē. Ideo in hoc caº est principalis
sua intētio determinare de cura doloris mālis
⁊ huius ponit signa ⁊ in parte pñti māe calide:
dicit ergo:si cū dolore stōi affuerit tribulatio ⁊
nausea ꝑ hoc qđ ponit nauseā:ꝓ signo declarat
dolorem esse stomaco appropriatum:⁊ cum hoc
stia declarat mām esse calidam maxime non cō/
iuncta extensione:⁊ per hoc qđ non ponitur fe.
declaratur ꝙ mā calida non est apostemās. Nā
cum mala complexione calida sine mā posset eē
tribulatio sine dolore multum molestans:sꝫ nō
erit vt pl'm cū ea nausea:qꝛ nausea est conatus
stomachi ad expellendum rem mālem per viam
oris:vbi etiam esset mā sed frigida causans do
lorem:lꝫ coniungeretur nausea:non coniungit
tribulatio vl' angustia: qꝛ hi termini tribula/
tio et angustia non solum dicunt dolorem sed
dolorem laboriosum:vnde sequitur tertio ⁊ va
rietas in figura ⁊ in situ patientis ꝓpter vehe/
mentiaꝫ doloris:⁊ ideo aliqual'r litera dicit tor
tura vbi lr̄a mea dicit tribulatio:hec aūt fortia
accidentia dolorosa non fiunt a mā frigida nisi
fuerit ventositas ⁊ tunc coniungitur extensio.
Si igitur non fuerit extensio vt suppono decla
ra ꝙ cā mālis ledēs est mā calida vel apāns vel
nō apāns. Sꝫ si esset apostemans coniungeret
fe.vt infra videbitur. Si igitur non fuerit feb.
iam constat ꝙ talis dolor est pendens a mā cali
da sine apostemate. Et hoc intendebat in prima
parte:lege eam.

Declaratio, scđe ꝑticle

¶(Egro aqua tepida.) Nunc in hac scđa parte
ponit curam talis doloris a tali cā māli calida
pendente. Et duo facit. primo ponit curā ꝑ me/
dicinalia. scđo ꝑ dietā. scđa ibi. (Egro quotidie
detur panis in vino.) ¶De prima parte ponen
do duo medicamina dixit. Egro aqua tepida in
potu tribuenda est ⁊ vt euomat ꝑcipiendū. Ad/
dit:⁊ si hoc nō suffecerit vēter ex hierapigra sol
natur:⁊ ponit descriptionē illius vt videbitur.
¶Pro intelligentia huius ꝑtis est aduertēduꝫ
ꝙ peccāte mā cal'a nō apānte illa cuꝫ fit vt pl'm
colerica vel in stō natās vel est immersa in sb̄a
stōi vel est subiacēs in stō ſm verba Ras. 5º ꝯti
neñ. Et si fuerit natās sibi debet vomit⁹ cū faci/
le educat per eū:qm̄ talis mā colerica inclinat
vt moueat sursum ex snīa Ga. in cōmē. affo. q̄r/
te ꝑticule. estate quidē supiora ⁊c. ⁊ tūc aqua te
pida in potu tribuenda signāter tepida nō cali
da cū tepidū:vt dicit Rasis. 5º ꝯtineñ. dissoluat
⁊ mollificet virtutē oris stōi:⁊ sic ꝑparat ad vo/
mēdū:⁊ pōt iuuari vomitus cū sepeal's dictis.
¶Sed si mā sit imbibita q̄ nō est parata ad vo
mitum sed facit nauseā:tunc oꝑꝫ vt educat cuꝫ
aliquo trahēte mām extra subām stōi ⁊ nō a lō/
ginq̄s:immo cū eo:tm̄ cuius virtus nō pertrās/
eat stōm vel amplius meseraicas:vt sumebatur
de mente Aui. in curationibus cū modis vl'ib⁹.
⁊ 13ª tertij cū dixit. Et oꝑꝫ vt administrentur in
mūdificatione stōi ⁊ eius qđ aggregat in vacui
tate eius:aut adheret aut imbibit medicine nō
ꝑtranseuntes stōm ⁊ vias primas stō absqꝫ ve
nis longinq̄s ab eo. Si aūt nō vꝫ vice vna itere
tur:id em̄ est melius ꝙ eūo sup. a lōginq̄s: cum
non sit necessaria eūo sup. ab eis. Et istā snīam
cepit a Gal'. 7º terapē. caº 15. cū dixit. Reliquuꝫ
igitur vtiqꝫ est qual'r vtiqꝫ q̄s sanat ꝑ coximias
q̄ in tunicis vētris sunt aut apta nata ad tales
dispōnes pharmaca gñe q̄dē ex eis q̄ purgāt vt
nō ꝓcedat virtus eoꝝ vlterius ꝙ regiōes q̄ ſm
ventrē. i. stōm ⁊ q̄ sunt intestina:aut si forte non
ꝓcedat vltra cū eis tangat:vasa q̄ ſm messinte
rion. i. meseraicas:⁊ ibi laudat aloē dicens. In
spē quidē pharmaca q̄ per aloē sunt optima ⁊c.
⁊ eandem snīam posuit. 8. decē tractatuū capl'o
5º. Naꝫ loquens de eūone talis humoris in stō
exñtis dixit. Ipsa igitur eūo humoris tristātis
fit ꝑ aloē solā purgatiuā virtutē hñtem nō for/
tem:sed vt quidē q̄ seruent ⁊ sunt. i. in stō ledūt
possit purgare:⁊ si maiori aliqñ ꝙtitate dꝫ exhi
beri ad purgandū ꝓcedit vsqꝫ ad regiones epa
tis sup. virtus ⁊ non est purgatiua totius corpo
ris aloes. i. a toto corpore. Et eandē snīaꝫ posuit
Auer. 7º colliget. caº 14º. vbi ponens curam de
humore imbibito in subām stōi dicit. Et hic in/
ueniunt medicine ꝓprie ꝓprij mēbri ⁊ proprie
in fortitudine mēbri ad hoc vt supfluitates re/
cipere non possint. i. qñ eūata est mā ꝯfortāt mē
brū ne vlterius recipiat:exemplificat dicēs: ꝓ/
bigra. qñ in suba stōi fixus fuerit humor acut⁹:
tunc hiera aloes melior est ad ipm extrahendū
ꝙ alia medicina eo ꝙ aloes non nisi a stō trahit
sed alie medicine q̄ istum habēt trahere humo
rem ꝙuis trahant a stō ꝓpter suam fortitudi/
nem etiā ad stōm trahunt. Et addit:sed quando
humor est in concauitate. i. adherens sufficit in
extractione ipsius absinthiū cū melle ⁊ mirabo.
citri. Et similis snīa etiam colligitur 5º ꝯtineñ.
in diuersis locis:sed spāliter allegās Gal'. dixit
loquendo de humore calido in corpore stomaci
existente ꝙ hec spēs curatur cū laxatiuis lenifi
catiuis:quoꝝ virtus ponens non erit ad trāseū
dum stomacum ⁊ ad intestina:⁊ si transierit cu/
ra fiat vt id perueniat nimis ad primas venas
quibus transit nutricatio ad epar. i. nutrimen/
tum ⁊ sunt meseraice. Et addit: ⁊ efficacior erit
si fuerit cum aloe ⁊c. De hac tamen solutione
aloes ⁊ hiere vide ea que scripta sunt supra cir/
ca textum in capitulo de soda in descriptiōe pil
lularum cochiarum. Et de absinthio dixit. Et
mirabilis enim est aqua mellis in qua coctum
fuit absinthium:cum ipsum extrahat humores
astrictos in corpore stomachi si fuerit tenues.
Et ita patet ſm snīam auctorum ꝙ habita sola
intentione ad mām in stomaco peccantem non
debēt exhiberi nisi medicine hm̄ōi nature aloe
tice. ⁊ in quibus non intrat turbith neqꝫ scamo

Not. cōtra medicos.

nea licet contra hoc sit praua consuetudo me-
dicorum q̄ cōmuniter exhibent pillulas stoma
ticas p̄ᵉ descriptionis Mes. q̄ sunt satis fortes
ex intrātib⁹: ⁊ ita alia solutiua fortia: iō vt era-
dicet̄ ista praua ↄsuetudo medicoꝝ sui ↄtent⁹ in
hoc loco p̄ snīas auctorum fundare oppositam
contractionem.

Et ita hiera ī hoc casu singulariter laudatur
in q̄ solū aloes est medicina soluēs qḋ aliq̊tiens
laudat̄ cū itēdim⁹ magis ad ↄfortationē stoma-
ci: sed tūc min⁹ soluit: vt est snīa auctoꝝ. Cui⁹ de
scriptio est. ℞. pulueris rosaꝝ siccaꝝ spice masti
cis xylobalsami carpobalsami cinamomi xylo-
cassie ⁊ est cassiali. assari: oīum añ. ℥. v. aloes sco
trēsis. i. succotrini. i. citrini dupli: sup. ad pond⁹
oīm: ⁊ cū alijs medicis tritis misceat̄ sup. ipsum
aloes etiā tritū ⁊ cū pāno siricino. i. de syndone
subtilissime cribellatis: q̄rum. s. spēꝝ trituratio
cū aloe terat̄. s. ipsis spēb⁹ p̄us tritis ⁊ postea cū
aloe simul: cui⁹ dosis sit ad pōd⁹. ij. aur̄. vsq̧ ad.
℥. ij. Et hic notate q̄ Ras. h̄ ponit ↄpositionē hie
re diuersam a cōpositione hiere Gal. 7° terapē.
loco alleg. Nā Gal. ibidē ponit tm̄ spēs sex. s. cin
namoᵐ carpobalsamū assaꝝ spicā crocū ⁊ masti
cem ⁊ vniuscuiusq̧ istarū. ℥. vj. ⁊ postea ponit. ℥.
100. Et de mēte Andromachi. 8. decē tractatuūꝫ
fecit etiā hierā de sex reb⁹ ex eisdē sīb⁹: sed mu
tādo assaꝝ in squinātū: ⁊ postea ponit etiā dosiꝫ
aloes sicut descriptiōe p̄dicta q̄si ad triplū: vt. ℥.
100. Et vniuscuiusq̧ eaꝝ. ℥. vj. ⁊ ita dicebat Gal.
loco alleg. 8. decē tractatuū q̄ hiera p̄ aloe du-
plr̄ ↄstruit̄ a q̄busdā q̄dē sicut ea q̄ Andromachi
in. ℥. 100. Aloes miscēt de vnoquoq̧ alioꝝ. ℥. vj.
a q̄busdā v̄o nō. vj. sꝫ. viij. q̄dā aūt in li. iij. aloes
ponūt. vj. ℥. de vnoq̊q̧ alioꝝ. Et addit: plm̄ autē
cū eis q̄ miscent̄ cū aloe pharmaca q̄ sunt nūero
vj. ponūt. s. q̄nātū etiā: ⁊ ita pꝫ magna diuersitas
in cōpōne ⁊ in v̄tute in soluēdo: ⁊ hoc s̄m diuer-
sas ↄsideratiōes auctoꝝ: vñ ēt 2° meimir ī 2° de
cem tractatuū cap° de dolore capitis a stomaco
dicit: Laudo hierā q̄ per aloē in q̄ ponunt̄. 100.
℥. aloes. ⁊. vj. ℥. aliaꝝ spēꝝ q̄ sunt. vj. vt etiā ibidē
noīauit cinamomū assaꝝ xylobalsamū spicā ma
sticem ⁊ crocū: tñ ibidē modificat descriptioneꝫ
q̄ntū ad dosim aloes dicēs: meli⁹ aūt fit hoc phar
macū: q̄m min⁹ assumūt de aloe. visuꝫ em̄ est mi
hi: vt dicit multā esse q̄ntitatem. ℥. 100. aloes ad
alioꝝ p̄portionē cōparatā: ⁊ p̄pterea p. xc. ℥. id
cōposui ⁊ per. lxxx. ⁊ aliq̄ñ etiā p̄ minorē q̄ntitatē
⁊ idē dicit de croco. Nā posuit minorē debere ex
hiberi q̄ntitatē croci eo q̄ quidā cū assumunt eū
offendunt̄ in capite: ⁊ dixit sicut ⁊ nos patimur
per solū ei⁹ odorē: ⁊ ita variat cōpōnē ei⁹: aliq̄ñ
croci aliq̄ñ aloes s̄ꝫ diuersas intētiones: ⁊ infra
etiā dixit q̄ meli⁹ est si de cubebis sumatur loco
assari: cōistñ descriptio tenēda est q̄ dicta est 7°
terapentice: sed Rasis in casu nostro intendens
euacuare materiam calidam ⁊ a stomaco calido
dimisit crocum: ⁊ propter inflammationem: ⁊ q̄r
debilitat ad appetendum in quo casu plerunq̧
coniungitur debilitas appetitiue: ⁊ loco ei⁹ po
suit ro. ru. ad remissionē male cōplexionis cali-
de ⁊ ad additionem appetitiue: posuit etiam xy
lobalsamum ⁊ carpobalsamum loco balsami. et
sic addidit vnam medicinam cui satisfit per bal
samum tantum: posuit etiaꝫ cassiāli. que tamē
non fuit multum necessaria: q̄m quasi in virtu-
te est cinnamomi: tamen minuitur a potentia
eius: vt vult Aui. 14ᵃ tertij in cap° cure debili-
tatis epatis. naꝫ de eis loquens dixit. Ipsa em̄
ambo sunt contraria ⁊ putrefactioni rectificāt
complexionem ⁊ expellunt causam corrumpen-
tem ⁊ mundificant virus malū ⁊ expellunt ip̄m
⁊ resistunt medicinis mortiferis ⁊ veneno: licet
sit cinnamomum fortius cassia ⁊c. posuit etiam
minorem q̄ntitatem aloes q̄ Gal. timens inflā-
mationem: ⁊ q̄m sup. ponebat materiam talem
calidam faciliter educi posse: itaq̧ varietas cō-
syderandi facit eos variare a compositione Ga.
⁊ nota q̄ dat dosim eius in puluere aur̄. ij. vsq̧
ad. ℥. ij. ⁊ ibi expresse colligitur q̄ aureus in so-
lutiuis est minus q̄ ℥. ⁊ ita maiorat dosim pro
pter minorem solutioneꝫ ⁊ minorē dosim aloes
in sua descriptione: nam Gal. exhibet. ℥. vj. hie-
re cum melle vbi s̄m proportionem specierum
ad mel intrat minus de aloe: Et ita sit expedita
ista prima pars de exhibitione hiere.

Hic tamen nota q̄ Aui. 5° cañ. tracta. 2° enu
merat tres descriptiones de hiera Gal. q̄ sunt
multum diuerse a compositionibus dictis: et
due earum sunt fortiter multum soluentes: in
quibus intrat colloquintida: ⁊ quedam gummi
fortiora: nullam tamen earum reperi scriptam
a Ga. forte q̄ in voluminibus non translatis ad
nos reperta est: sed illa quam posuit Mes. disti
ctiōe 3ᵃ in p̄ᵃ descriptione est similis hiere quā
posuit Aui. eodem 5°. cañ. tracta. 2° cap° 2° ⁊ di-
citur descriptio cognita vniuersitatis: ⁊ eam nō
vituperauit Ga. immo admisit eam s̄m aliquos
⁊ eam verificauit Auicē. vt videbis in capitulo
prime allegato: qḋ est vtile multum ad hāc ma
teriam: sed sua radicalis est que dicta est supra
de sex rebus ⁊c.

Addit consequenter circa dietam. Egro quo-
tidie detur panis in vino ⁊ succo mali granati
īfusus ⁊ in syrupo de cydonijs acetosis siue ace
toso: ⁊ ita amplie t̄ q̄ omnia cibaria sua rectifi-
centur cum acetosis ad stipticum declinantib⁹
nam talia aliqualiter remittunt acuitatem ma
terie ⁊ digerūt eam: ⁊ cū hoc cōfortant stōm ad
resistendum fluxui materie: ⁊ iuuamentum pre-
stāt ad omnes eius operationes p̄agēdas: vt fuit
supra dictum in cura male complexionis calide
stomaci.

(Qḋ si cum dolore.) In hac parte cōsequēter
determinat de cura doloris stomaci a causa fri
gida materiali ⁊ vētosa: ⁊ duo facit. p̄° ordinat
regimen per medicinas. 2° per dietam, 2ᵃ ibi.
(Cibaria vero eius.)

De p̄ᵃ parte dixit: qḋ si cum dolore fuerit ru-
ctuum multitudo ⁊ extensio atq̧ singultus: ele
ctuariū diagalāga diacalamētū ⁊ diacyminū ⁊
electuarium de mentastro ⁊ alie confectiones
que ventositatem expellere consueuerunt quas
nominabimus in capitulo de colica dādē erūt.

Pro intelligētia hui⁹ partis nota q̄ ex q̊ in-
flatio rugitus ⁊ extēsio sunt signa vētositatis ⁊
ventositati debeat̄ curatio p̄ resolōnē ⁊ exicca-
tionē: tūc cōferūt ea que ad hoc ducūt vt grana
lauri ⁊ cyminum p̄prie assatum vt voluit Aui.
⁊ confectiones ēt numerate a Rasi in textu sūt
ad hanc intentionem. Uerumtamē aliquotiēs
expedit stante replōne stomaci de mā q̄ in vēto
sitatem conuertitur vt prius dicta mā euetur et

250

digeratur que est fouens ventositatem: poste procedatur cū dissoluentibus ⁊ extenuātibus: vt dictū est. Nam aliquotiens exhibitio talium fortium carminatiuoꝝ addit ad dolorem: qm̄.s. plus est id qđ de mā in ventū ⁊ vaporem cōuertitur ꝙ id qđ dissoluit: vt est snīa Auic. infra in colica: vt videbit: sed tunc nō stat intētio ad vētositatem immediate: sed ad aliā materiā Ras. aūt in hac parte habuit primā intentionē ad ipsam ventositatē. ¶ Reliqua pars de dieta est tota clara. Nā cibaria qb⁹ dʒ vti debēt ad cal'ʒ declinare ⁊ resolutū vt sunt calagie ⁊ mutagenat cū seminib⁹: sunt q̄dā pulmēta aromatizata cū seminib⁹: ⁊ dʒ vti parū vini veteris ⁊ exercitiuʒ etiā moderatū ꝯuertēdo vapores in deorsuʒ et vigorādo naturalē caliditatē iuuat. ¶ Si ēt ingrediat balneū nō aq̄ dulcis sʒ mīerale sulphureū ⁊ aluminosū vel artificiatū cū decoc. rerū calefactiuarū ⁊ carminātiū valebit: ⁊ hoc totū intelligit in ꝓcessu facta mūdificatiōe ⁊ applicatis alijs ⁊ exteri⁹ ⁊ īteri⁹ calefaciētib⁹ ⁊ vētositatē dissoluētib⁹ vsq̄ ēt ad exhibitionē aq̄ ardentis vel aq̄ vite. Nā dicit Gerar. ꝙ expt⁹ est de aq̄ ardēti: ꝙ pl'm facit ad ꝯsumēdū vētositatē: sed dʒ exhiberi modice q̄titatis vt vsq̄ ad. ℥.j. ne ꝑtrāseat epar. Et hoc ēt intelligit nō ꝯiūcta caliditate epatis neq̄ renum intensa nam tunc balneum esset suspectum.

Nota de aq̄ vite q̄ plurimuʒ valet ad ꝯsumēduʒ ventositatē.

¶ Sed pur quando reliqua nō sufficerēt ⁊ time rem⁹ effusionē corporis in balneo: tūc possem⁹ facere balneū ꝑticulare ad stomachū cū fomētatiōibus cū spōgijs infusis in aq̄ balnei vl' nālis vel artificialis ad modū dictū. Nā fortis multū est taliū fomētationū in hac ītētiōe impressio. ¶ Addidit vltīo stomach⁹ q̄ʒ vt diximꝰ ex oleo de neridē in pāno inuoluto euaporet. i. facta fomētatiōe vt dictū est: infundat pān⁹ spissus laneus in oleo de neridē. i. de spica ⁊ vocat oleum nardinū: cui⁹ descriptionē infra ponit: ⁊ supponat stomacho. nā multū facit ad dissoluēdā vētositatē ⁊ vigorādū ipm calorē nālē stomachi vt videbit ex ꝯponētib⁹ oleū ⁊ post fortior erit ei⁹ imp̄ssio facta fomētatiōe raresacta cuti. Et hoc est qđ dicit de lr̄a ista. lege eā. ¶ Si aūt cū dolore stomachi fit fe. ⁊c. ¶ Postꝙ ī ꝑte p̄cedēti determinauit de dolore stōi sine āpate a cā māli cal'a vl' vētosa: nūc ī hac. ij. ꝑte ṗncipali hui⁹ capl'i determinat đ dolore stōi ab āpate pēdēte ⁊ marie cal'o. Et diuidit ī duas ꝑtes ṗncipales totū qđ seq̄t đ de ca. qm̄ prīo facit qđ dictū est. scđo ponit vnū canō. ad denotādū has passiōes stōi ⁊ epis eē difficiles ad curādū: vn̄ ponit ꝙ ī dictis dispōnib⁹ curādis medic⁹ valde erudit⁹ est neci⁹. scđa ibi ad finē capl'i (Ad dolorē tn̄ stōi ⁊ epis curādum ⁊c.) Prīa adhuc p̄t diuidi ī tres ꝑtes: qm̄ prīo ponit curā talis doloris ab āpate in ṗncipio ei⁹ si ne curā dicti āpatꝫ in ṗn. scđo ponit curā ei⁹ cū iā ꝑuenit ad augmētū vel ēt ad statū ⁊ iā egritudinis dies sūt elōgati. tertio ponit curā ipsi⁹ in declinatiōe cū s̄m ꝑtē iam est resolutū. scđa ibi. (Cū aūt egritudis dies elōgati fuerit.) tertia ibi (Cū āpa ī stōacho inueterauerit) Prīa adhuc ī duas. Nā prīo ꝑ signa declarat hmōi dolorē dependere ab āpate ⁊ calido ṗncipal'r. scđo ponit curā eius in ṗn°: vt dictū est. ibi. (Eger ꝟo prius.) Et ista pars in quatuor diuidi posset s̄m ꝙ quatuor ponit ad curam facientia in ṗncipio eius.

Declaratio prīe ꝑticule scđe ꝑticule scđe ꝑtis ṗcipalis.

Prīo ꝑ flōmiā. scđo per exterius applicata repercussiua: tertio ordinādo debitam dietā: ⁊ quarto medicinam solutiuam siue lenitiuam. secūda ibi (Loco dolenti.) tertia ibi (Nutrimētum vero eius.) quarta ibi (Egro cassiamū. in succo endiuie ⁊c.)

¶ Primo ergo declarat ꝑ signa propria apostema esse cal'm cū dicit. Si aūt cum dolore stōi sit fe. s. inseparabilis ⁊ āpa manifestū. i. tumor manifestus: et si nō ad visum saltē ad tactum percipiatur tumor et q̄dā durities: ⁊ cū tangitur sentitur locus calidus: tunc his signis ⁊ alijs loco suo dicendis magis infra sufficienter iudicare possumus supra apostemata stomachi calida ꝑ essentiā vel per accn̄s. ¶ Pro intelligētia ꝑtis est aduertēdū primo: ꝙ vt pluries .s. dictum est Rasis vt breuiloquus ī hoc libello marie ponit curam eorum que vt in pluribus eueniunt non semper mentionem faciens de omnib⁹ que euenire possunt. Idcirco in hoc loco fecit mētionē de cura āpatum calidorū tm̄: qm̄ talia sunt que vt pl'm eueniunt stomacho: ⁊ qm̄ āpata stomachi vt pl'm fiunt per viam defluxus materie ꝙ ꝑ viā paulatine cōgestionis: ⁊ etiā ꝑ aliam cām q̄ fortior est clarificās primam: qm̄ substantia stomachi maxime quo ad partē intrinsecā est substantia neruosa spissa in quā nō penetrat materia nisi calida difficulter vt supra dicebatur ēt de pleuresi: idcirco vt pl'm talia apostemata fiūt a cā calida. Ponit ergo duo signa ad significādū āpa cal'm in stomacho preter dolorē ⁊ ꝯpunctionē. s. fe. inseparabilē ⁊ perceptionē caliditatis. Nam āpata frigida stomachi nō concomitatur de necessitate fe. vt infra loco suo videbit cōtra aliquos. Si ergo fuerit feb. inseparabilis ⁊ fuerit etiā tactus calidus q̄ habeat arsurā interi⁹ et sitim: ⁊ medicus tangendo percipit ad tactuʒ caliditatem cum reliquis infra dicendis: tunc declaratur ꝙ est apostema calidum. ¶ Et tunc ponens primum ingenium euacuatiuum dixit. Eger vero prius ex basilica minuat: et patet ꝙ talis flōmia est necessaria. nam si apostema fuerit calidum sanguineum sibi immediate competit flōmia: vt patet. Si etiā cholericum propter vehementiā accidentium ⁊ intensionem doloris pungitiui ad diuersionē materie ⁊ ad prohibendū fluxum ad locum dolentē maxime facit flōmia vt sepe est declaratū. Sed vtruʒ fieri debeat ex basilica dextra vel sinistra ⁊ in quanta quantitate: ista omnia regulentur s̄m al's dicta in diuersis capitulis: et forte infra aliquid dicetur: ⁊ per hāc diuersionem intelligit etiā alios modos diuersiōis de fricationib⁹ extremoꝝ ⁊c.

Nota bn̄.

Nota ꝯtra aliquos.

Nota bn̄ de flobothomia.

¶ De secunda parte dixit. Et loco dolenti duo superponantur sandali. i. albi et rub. et ros. Et camphora cum aqua rosa. ⁊ succo cydoniorum. nam talia et sua frigiditate ⁊ stipticitate vniendo substantiā stomachi et inspissando meat⁹ ad stomachum ⁊ fortificando robur et virtutē eius faciunt ad prohibitionem fluentis materie et forte ad expressionem eius ꝙ iam pro parte fluxum est. Et per hoc dedit intelligere similia de succo acetose et plantaginis et portulace et coriādri humidi et similiū: de vnctionib⁹ oleo ro. myrtillorū et cydonioꝝ cū modico aceti: vt īfra clarius videbit. Hec tn̄ simplicia hic posita sunt electa in casu. ex quibus pōt fieri epithima ī ca-

Declaratio ij. ꝑticule ij. ꝑtis ṗncipalis.

Desc. epithimatis.

su cōueniens ſm hanc formā. ℞. aque ro. ℥. v. vel
vj. ſucci cydonioꝝ depurati. ℥. ij. ſandaloꝝ al. et
ru. ꝛ roſ. puluerizataꝝ an̄. ʒ. ij. ʒ. camphore. ℈. ſ.
miſce: ꝛ in eo toto frigido infundat̃ pecia linea
duplicata vel de ſyndone alba ꝛ ſic ſuperponat̃
ſtomacho ſepe renouando. ¶ Addit 3° circa die
tam declarando ꝙ dꝫ eſſe multū tenuis: non tñ
tenuiſſima; q̄ ēt nihil dare ꝓpter timorē inflā-
mationis ſpūum ꝛ humoꝝ dixit. Nutrimētum
vero eius nō ſit niſi ſola aqua oꝛ. vel ſup. cū vi-
no granatoꝝ vel ſup. modico iulep roſati ad ma
iorem repreſſionem. Et addit: ꝛ cuſtodiat̃ a car-
ne ꝛ vino ꝛ cōfectionibus que de melle fiunt: et
per hoc intellexit quecūqꝫ calefacientia ꝛ para
ta inflāmationi vt ſunt oua ꝛ oleagina: ptꝫ rō.
Et pñr addit: ꝛ bibat ſuccū granatoꝝ muzoꝝ et
rob de fructibus frigidis. ¶ De quarta pte hu-
ius ptis dixit ordinādo ſolutiuū. Egro caſſiafi.
in ſucco endiuie diſſoluta ad bibendum detur.
nam tunc ſolutio eſt minoratiua aliqualr̃ ma-
terie ꝛ repreſſiua ad maiorē infrigidationem.
Et hic nota ꝓpter multos in hoc errātes ꝙ me
dicine attractiue vitande ſunt: vt ſupra acuita
tis eius ꝛ lenitiua ꝓhibens indurationē ꝛ non
eſt ad ſtōm aliunde attrahēs ꝛ miſcet̃ cū aqua
endiuie dictū eſt cū eſt intentio ad euādū ma-
teriam in ſtōaco cōtentā nō apāntez multo ma
gis vetatur ſolutiuū attractiuum ꝛ agitatiuuꝫ
ſtante materia apante p̄cipue calida ne mā con
uertatur ad membrū leſum facta agitatione in
materia ꝛ medicina de ſe attrahente ad ſtōm: ꝛ
ſi error in mā nō apante exhibita medicina ſo-
lutiua attrahente a longinquis fiat aliquotiēs
corrigibilis ſi ſimilis error cōmittat̃ ſtāte mate
ria apante calida credo nō corrigetur: et in hoc
ſterit experientia tēporibus noſtris in hac ciui
tate Papie: ꝛ nō ſunt adhuc duo menſes ꙗ vna

Not. hiſtoriam.

iuuenis fortis ꝛ robuſta in 2ª die vel 3ª ad am-
plius in p̄n° apatis: cui data fuit medicina ſo-
lutiua cōtra votuꝫ alterius medici in 5ª vel 6ª
mortua eſt: ꝛ de hoc ſunt multi caſ. de q̄bus erit
ſermo magis infra loco ſuo. Sed ſpecialr̃ Auic.
13ª tertij. tractatu 4° in cura apatis calidi di-
xit. Et aliena ſolutionē laborioſam ꝛ vomitum
ꝛ ſis cōtentus medicinis ꝛ cibis lenificatis ꝛc.
Et ita ſit expedita iſta pars. lege eam.
¶ Sequit̃ illa pars. (Cū aūt egritudinis dies
elongati fuerint.) Poſtq̄ iā poſuit curā ei⁹ in
prin° vt viſum eſt: iam pñr ponit curā illi⁹ in ꝓ
ceſſu: vꝫ cū ꝑuenit ad augmentum ad finē eius ꝛ
vſqꝫ ſtatum: vel qñ per ingenia ſuperius poſita
de diuerſiuis ꝛ repercuſſiuis ꝛ debita dieta nō
amplius fluit materia: ſed iam ꝓ magna parte
natura fuit dñans ſupra eā ꝛ pro parte reſoluit
ꝛ duo facit. Primo ponit vnā cōpoſitionem em
plaſtri in caſu cōuenientis: qđ apponi dꝫ ſupra
locum poſtq̄ iaꝫ locus fuerit inunctus cū oleo
de neriden tepefacto: ponēdo etiā qua hora ta-
le emplm̃ apponendum eſt: pñr ponit cōpoſitio
nem ſiue deſcriptionē olei de neridem ſiue nar-
dini. i. de ſpica. ibi 2ª (Cōfectio nardini ſimpli-
cis.) Pro intelligentia ptis p° eſt notandum ꙗ

Not. bene

occurrente materia faciente apa ſepe per artifi
cium medici occurrentis cum ingenijs ꝛ diuerſi
uis ꝛ repercuſſiuis: ꝛ tandē ꝓhibitiuis fluxus
materie ꝛ cum debita dieta ꝓhibetur apa ꝑue-
nire ad augmentū ad qđ deueniret nō occurren

te medico in p̄n° eius: immo ſepe fit vt modicū
fluat de materia ꝛ natura coadiuuata beneficio
medici ſupra eā materiā fluxā incipiet dñari: ꝛ
tunc incipit ceſſare dolor: ꝛ calor quaſi in totuꝫ
minuitur: qꝛ nō amplius fluit de mā: imo reſol
uitur: ꝛ tunc ſtat intentio vt nō ſola repcuſſiua
ponant̃: vt prius; ſed cū eis etiā ponant̃ aliqua
leuia reſolutiua ad cōplementū reſolutiōis ma
terie: nō tñ debent eſſe ſimpliciter reſolutiua ſi
cut ſi mā trāſiuiſſet per augmentū ſenſibile ꝛ ꝑ
ſtatum durante notabili tpe ꝛ iam deuentū eēt
ad declinationem: qm̄ ſi talia exhiberent̃ cū mā
ſit calida vt ſupponit̃ ꝛ nō trāſiuit dicta tempo
ra lꝫ pro pte iam eſſet facta reſolutio ꝓpter flu-
xam eſſe modicā materiā ꝛ ꝓpter nō multū di-
ſtare a p̄n° fluxus: forte noua mā etiā flueret: et
ideo ſunt cū reſolutiuis admiſcēda aliqua ſti-
ptica ꝛ aliqua ſimul mollificatiua: ꝛ ad prohibi
tionem indurationis materie ꝛ ad habilitādū
materiā ad reſolutionē reddendo etiā mēbrum
laxum: vt faciliꝰ mā reſoluat̃. Et iſte eedē me-
dicine debent̃ ſi nō fuiſſet ꝓhibita fluxura mā:
ſed iam deueniſſet ad augmentū notabile ꝛ ad
prinm̃ ſtatus vbi manifeſte cōſtat per cōes can̄.
ꙗ debent repercuſſiua miſceri cum reſolutiuis
dñantibus repercuſſiuis in augmento ſupra re
ſolutiua ꝛ in ſtatu ipſis equatis in virtute per
ſtatum intelligendo terminū augmēti: qm̄ i ma
teria expectat̃ reſolutio: ꝛ nō ꝑ ſtatū intelligen
do ſtatum digōnis materie apatis vel cōuerſio
nis eius ad ſaniē. nā tunc eſt alia intētio vt ma
nifeſtum eſt. ¶ In propoſito igit̃ Raſ. hic po-
nit curā ꝑ emplaſtrū cōueniens: ꝛ qñ apa eſt in
via reſolutionis: qꝛ modica eſt fluxa mā benefi
cio medici: ꝛ etiam ſi mā eſſet fluxa ꝛ deueniſſet
ad finem augmenti ꝛ ſtatū: vt dictū eſt: ꝛ vtrūqꝫ
modum talē denotauit ex verbis ſuis debere in
telligi in litera. Nam primo dixit. Cū aūt egri-
tudinis dies elongati fuerint. ſ. a p̄n° flux⁹ ma-
terie: ꝛ calor oīno quieuerit: qꝛ beneficio diuer-
ſionum euonum ꝛ repercuſſionū a p̄n° ſollicite
applicatoꝝ apa nō ꝓcedit: immo minuit̃: tunc
ſtat intentio que dicta eſt: ꝛ tūc pꝫ ꙗ calor oīno
quieſcit: quaſi addit ſi remanſerit ſup. ꝛ apa cū
duritie: nō intelligendo per duritiē apa indura
tum per viā reſolutionis partiū ſubtiliū mate-
rie vel expulſionis partiū aquearū remanenti-
bus ꝑtibus terreſtribus: qꝛ in tali duritie eēnt
neceſſaria magis mollificatiua q̄ repcuſſiua:
ſed hic per duritiē intelligit reſiſtentiā que ꝑci
pitur in apate materia multa fluxa in fine au-
gmenti vel in p̄n° ſtatus eius: ꝛ ideo per ſtatuꝫ
nō intelligo ſtatū digōnis: qꝛ tūc moleſcit apa:
ꝛ ita pꝫ illo modo duritiē intelligēdo ꙗ empla
ſtrum cōpoſitū ex repcuſſiuis aliq̄bus ꝛ aliqui-
bus reſolutiuis ꝛ mollificatiuis aliq̄bꝰ eſt in ca
ſu ꝯueniēs: ꝛ tale eſt emplm̃ poſitū in lr̃a: vt ptꝫ
legēdo. Cōuenit igit̃ hoc emplm̃ qñ modica eſt
fluxa mā ꝛ iā ꝓ pte reſoluta bñficio medici: ſicut
ſepe cōtingit debite occurrēte medico a p̄n°: et
ita ptꝫ lr̃a: ſi cū ſapore intelligas: ꝛ bñ nota iſtū
modū introducēdi qm̄ aliter male pōt text⁹ in-
telligi: lege ergo ſic literā. Cū ergo egritudinis
dies elōgati fuerint. ſ. a p̄n° fluxus: ꝛ ſup. ꝓhibi
to fluxu ꝛ minorata ꝓ pte mā calor oīno q̄eue-
rit: vel ſup. quaſi q̄euerit ex hoc emplo epithi-
metur: de quo infra ſi remanſerit ēt ſup. apa cū

duritie.i.deuenerit ad duritiez.s.ad resistentiã
imprimentis propter multitudinem fluxe mãe
et ad finem augmenti vel ad principiũ status re
solutiõis:sup.ẽt ex hoc emplo epithimetur:qm̃
eedem intentiones in vtroq; casu conueniunt
vt fuit declaratum.s.de aliquibus resolutiuis
et mollificatiuis:q̃daz cuz repercussiuis mixtis
et talia intrant in compositione empl'i:vt infra.
℞.violarum siccarum.ʒ.x.in eis cum mollifica/
tioue est aliqualis resolutio.ro.ru.ʒ.v.ad reper
cussionem facientium:spice odorifere masticis:
amborum añ.ʒ.iij.cyperi squinanti calami aro/
matici:talia sunt resolutiua cũ ꝯfortatione:oĩz
ante.ʒ.ij.farine fenugreci ad mollificationez et
leuem resolutionem.ʒ.xx.florũ camomille leue
resoluẽs:se.maluauisci siue altee:farine orđ.oĩz
añ.ʒ.x.ad remissionem caliditatis consperga/
tur oĩa cuz mucilagine se.lini.i.reductis his in
pulueribus:postea cum mucilagine se. lini fiat
incorporatio in forma emplastri in qua mucila/
gine est virtus mollificatiua et resolutiua:et
est notabile empl'm in hac intentione:et posset
medic⁹ formare empl'm sub alia forma decoquẽ
do violas ros.flores camomille cum squinanto
cum se.lini:et postea in aqua decoctionis dicto
rum possunt addi farine ord.et farine fenugreci
et in processu cum dictis iam ad formã empl'i re
ductis addãtur spẽs spice masticis cyperi et ca
lami aromatici:et fiat empl'm addẽdo modicũ
olei de spica.Et nota q̧ hoc empl'm si bene consi
derabis possz exhiberi in apostemate frigido in
principio maxime si fenugrecũ et altea amoneã
tur:qm̃ humectantia tunc non conueniunt:tũc
dicit textus q̧ anteq̃ ponatur empl'm sit locus
inunctus cum oleo de neriden tepefacto ad con
fortationem caliditatis stomachi et resolutio/
nem iuuãdaz:vt patebit ex compositione eius.

Nota hũc canonem.

¶Sz hic Ras annectit vnum casũ. obseruandũ
circa applicationem emplastroruz circa stoma/
chum:dicit q̧ empl'etur ex predictis per.iiij.ho/
ras anteq̃ comedat:et postq̃ cibus fuerit dige/
stus et stomachus fuerit euãatus:et ita vult non
reperiri cibum in stomacho qñ hmõi empl'a sto/
macho superponuntur:neq; etiam succedat ci/
bus ad empl'm nisi steterit p.iiij.horas quo tpe
posset perficere suam oponem non occupata na
tura a cibo:etiaz qꝛ stomachus pur grauatur ex
emplastro:et cum hoc in virtute empl'i posset ci
bus commoueri in stomacho et non conuenien
ter q̇escere:et ita preparetur ad corruptionem:
et istum casũ.bene habetote menti. ¶Et conti/
nuando descriptionez olei nardini:dixit.℞.olei
de been et est oleum de q̃busdam granis calidis
et siccis multum resolutiuis.lib.j.spice.℥.ʒ.ma
sticis costi cyperi squinanti calami aromatici:
oĩm añ.octauã ptem.℥.vni⁹:ꝛ est.ʒ.j.omnia hec
puluerizata in oleo predicto posita ad solẽ sup.
in estate in iunio vel iulio per hebdomadã vnã
vasis ore cooperto vel clauso dimittatur ne fiat
euaporatio specieruz.dixit:deinde coletur et ex
primantur feces:et scose.i.dicte feces q̃ in mani
bus remanserunt emplo sup.superius posito ad
misceantur sup.si placuerit:qꝛ non est de essen/
tia emplastri:sed dicit:optime erunt sup.ad re/
solutionem coadiuuãdã si erit ĩtentio ad maio
rem resolutionem.

Descr. olei nardini.

¶Cõsequenter ponit curã qñ apostema est pro
magna pte resolutũ et in declinatiõe et stat in/
tentio magis ad resolutionem ita q̧ in casu reso
lutiua debẽt eẽ simpl'r dñantia.Et duo facit ſm
duo ingenia q̃ ponit.Pmo descriptiõem quorũ/
dã trociscorũ offerẽdorum p interi⁹ et vocantur
trocisci de spica.2° ponit descriptionẽ empl'i in
casu conueniens:ꝛ qm̃ in declinatione materie
sunt magis inspissate et terrestres facte:stat in/
tentio nõ pure resolutiõis propter terrestreita/
tem:sed ẽt mollificationis.qꝛ tñ stomachus est
mẽbrum cui⁹ opõ cõtinua est p toto necessaria
et in talib⁹ vt est snĩa auctorũ:vt infra magis vi
debitur nunq̃ debẽt absolui resolutiua et mol
lificatiua ab aliq̃bus stipticis confortantibus:
quẽ casũ.specialiter posuit Aui.in cura apatum
cal'orum dicens.Et recti⁹ tibi est qñ ad summũ
peruenit curam hora mollificationis et resolu/
tionis:vt non audeas super vtrasq; audacia nu
da cuiuslibet earum.i.vt ponas eas solas medi
cinas humectatiuas et resolutiuas.Jõ addit:i/
mo pmisce medicias mollificatiuas cũ stipticis
Et ponit rõnem.nam in hoc si sis contẽtus mol
lificatis est error magnus.Et quandoq; perdu/
cunt patientẽ ad mortẽ.s.pter dissolutionem
virtutis siue sint medicine q̃ bibuntur aut posi
te sup ipsum extrinsecus.Et dicit q̧ stomac⁹ q̃/
dem dignior est in hoc q̃ epar:ꝛ q̧ stiptica cõue
nientia ad hanc rem sunt illa in q̃bus est aro/
maticitas sicut mastix ꝛ rose ꝛc. ¶Et istũ cano.
seruauit Ras.in textu nostro.Nam cũ medicis
resolutiuis ꝛ cũ mollificatiuis posuit aliquas
stipticas ꝯfortatiuas ꝛ in trociscis interi⁹ offe/
rendis ꝛ in emplo exterius apponẽdo.nã troci/
sci de spica describuntur vt infra.℞.floꝝ sq̃nãti
cassieli.rauedseni.i.reubarbari:calamenti aro/
matici:spice:oĩz añ.ʒ.iij.Jsta oĩa aromatica sũt
cõfortatiua ꝛ ad stipticũ declinãtia:croci:myr/
rhe:anisi:costi:piperis oĩm añ.ʒ.j.talia oĩa sũt
resolutiua exsiccatiua bdellij varij.ʒ.iij.his cuz
resol'one est mollificatio masticis.ʒ.ij.aromati/
ci.ʒ.j.trocisci sunt fortes satis in calefaciendo:
vt ptz:iõ nõ debẽtur nisi in declinatiõe remissa
malitia cõpl'onis cal'e ꝛ ppri⁹ cõuenirẽt in cau
sa frida essential'r ꝛ in mel'ica.Et dixit:informẽt
ex his trocisci quoꝝ vnusq̃sq; põderet auř.j.ꝛex
hibeant cũ modico vini al.si plz vel cũ aq̃ eupa
torij vel camomille. ¶Empl'm q̃z istud fiat:ad/
dit ponẽdo empl'm ad istã intẽtionẽ ꝯueniens
exterius applicãdũ ẽt mollificatiuũ resolutiuũ
ꝛ paꝝ ꝯfortatiuũ:cui⁹ descriptio.℞.bdellij mol/
lis.ʒ.x.armoniaci.ʒ.v.se.beẽ.se.apij amboꝝ.ʒ.x.
spice macis.añ.ʒ.v.ptz q̧ bdelliũ ꝛ armoniacuz
mollificãt ꝛ humectãt:se.apij ꝛ se.beẽ resoluũt
ꝛ exsiccãt:ꝛ mastix ꝛ spica aromatica cõfortãt:ꝛ
ptz ẽt intelligẽti debita pportio eoꝝ ſm inten/
tionẽ nostrã si cõsiderabit:postea addit cere et
est mater emplastri.ʒ.iij.etiam leuiter resoluit
cum humectatione olei de neridẽ.ʒ.xv.ad maio
rem resolutionẽ gumme in vino dissoluant:de/
inde oĩa cõiungantur ꝛ fiat ex eis empl'm.

Des. troc. de spica.

Des. emp

¶(Ad dolorẽ ꝛc.) ¶In hac vltia pte capl'i et ẽ
scđa ps pncipalis hui⁹ ptis de dolore apoſo: et
cõis ad totũ ca[m]:ꝛ ẽt ad sequẽtia ponit necessi/
tatẽ medici erudití in curatiõe passionũ stõi et
epatis faciẽdo excusationẽ a lõga determĩatio
ne de his passionib⁹ in hoc libro dixit:Ad dolo/
rẽ tñ stõi epatis:ꝛ sup.ad alias malas dispões

eorūdē medic⁹ valde erudit⁹ est necessari⁹: qui ipsoꝝ diligēter attēdat dispōnes. Et rō sumitur ex hoc: qm̄ cū sit error in debita curatiōe haruꝫ dispōnū stōi vel epatis: ita vt diuturnent pas- siones in eis: cōicat̄ ꝯn̄r nocumētū in totū cum operent̄ cōes opatiōes toti necessarias. Jō si fit defect⁹ in opationib⁹ stōi vel epatis ꝯn̄r fit cōi- catio nocumēti ad oīa mēbra vt pꝫ: ꝛ hoc ē qđ dixit. Addit faciēdo excusationē: nos aūt aggre gationes ꝛ summas ad hoc ꝯferētes iā diximus lꝫ inq̄tū potuimus in hoc alleuiauerimus siue abbreuiauerim⁹ sermonē. Et sic est finis capl'i.

Expedito sic caº textual'r ꝛ facta recta ꝯti- nuatione huius capl'i de dolore stōi ꝛ apatib⁹ cū p̄cedēti restat ex ordine vt ex more q̄nqꝫ p̄ncipal'r videant̄. Qm̄ pº determina tur de q̄d nois ꝛ q̄d rei hui⁹ nocumēti doloꝛuꝫ. scđo de spēb⁹ doloꝝ stōi prius: tertio de cāis ipo rū: quarto de signis: pº p̄nosticis futuri euētus hoꝝ doloꝝ: deinde p̄nosticis ad bonū ꝛ ad ma- lū: ꝯn̄r de signis demōstratiuis. q̄nto videbitur de cura. Postea istis declaratis ex ordine venie- mus ad diuisiōes apatū stōi: postea ad cās eoꝝ: deinde ad signa: vltimo x̄o ad curā: ꝛ hoc sepa- tim fiet p̄ clariori intelligentia doctrine: sicut etiā Rab. hunc ordinem seruauit in capl'o.

...e q̄ddita ...ꝛ nois.

Quid nois doloris stōi. Pro pº ergo expe- diēdo dolor stōi lꝫ sit accn̄s p̄ se satis manifestū p̄ q̄to dolēt ptes sub pectore immediate cōprehēse in directū furcule: tn̄ ab Alex. dr̄ cardiaca lꝫ īproprie. Nā cardiaca vt. s. dictū est: est cordis passio seu dispō: veꝝ quia os stōi sua ꝯtinuitate ad ip̄m cor sibi vehementia nocumēta cōicat: iō hāc dispōnē cardiacam ap pellauit. Sed magis ꝯtracte ꝛ p̄pri⁹ dꝫ dici sto- matica q̄ cardiaca. Ga. aūt 5º interioꝝ. caº 6º di xit. Antiq̄ vsi sunt appellare os stōi p̄cordiū: iō r̄ Haly. dicit hūc dolorē esse p̄cordioꝝ: qꝛ antiqui os stōi p̄cordia appellabāt. Et qꝛ de ptib⁹ stōi os ei⁹ est maxīe sensitiuū: idcirco dolor stōi p̄prius dr̄ dolor oris stōi tāq̄ ptis magis sensitiue eius Ab alijs aūt talis dolor dr̄ tortura oris stomaci Pro quo nota q̄ tortura in tal'r ledēdo apđ do- ctores p̄pri⁹ dr̄ maior lesio q̄ tortio: qꝛ tortura ē tortio multum ledens: ꝛ ita ad declarandum ve hementiam doloris stomaci appellauerūt ip̄m torturam oris stomati.

...e quiddi ...ate rei.

Quid rei. De q̄d rei aūt doloris stōi pōt di- ci q̄ dolor stōi est mala sensatio tactiua stōi ex cā ip̄m ledēte: ꝛ lꝫ dolor gn̄al'r di catur sensus nociu⁹ sicut delitia est hilaritas sē sus sicut placuit Ga. tn̄ dolor spāl'r vt supra de- claraui in caº de soda: p̄prie refert̄ ad tristitiaꝫ sensus tactus ꝛ non cuiuslibet sensus absolute: qm̄ videndo mulierem turpem non proprie dr̄ quis dolere sed tristari. qꝛ talis apprehensio est tristitia visus ꝛc.

Distinctiones. Jā veniendo ad scđm de spēb⁹ doloris licet dolor stōi ex pte essentie doloris tot possit hr̄e spēs q̄t sunt spēs doloris alterius cuiuslibet mēbri: ꝛ sic essent. xv. spēs: vt voluit. A. scđa primi. tn̄ tales spēs doloris cōiter a medicis ꝯtrahunt̄ ad. 4. spēs: qꝛ tales sunt q̄ cōiter in stō reperiunt̄ vt ad dolorē grauatiuū extensiuū pungitiuū ꝛ corro siuū siue mordicatiuum: ꝛ sic pōt formari prima diuisio de dolore q̄ q̄dā est grauatiuus: quidaꝫ extensiu⁹ ꝛc. ¶ Alia diuisio doloris stōi: q̄dam sumūtur ex parte partiū stōi lesaꝝ: quidā ex pte intēsionis ꝛ remissionis ipsi⁹ doloris ꝛ sic possūt formari due diuisiones q̄ q̄dā est dolor oris sto maci magis: quidā fundi stōi magis: quidā cōis quasi equal'r toti stō. ¶ Alia diuisio q̄ q̄dam est intēsus ꝛ clamosus ꝛ quidā remissus: ꝛ quidam mediocris. ¶ Alia diuisio: quidā est ꝯtinuus: q̄ dam interpolatus. ¶ Et de interpolato pōt ēt fieri diuisio ex mō euentus ipsius doloris. nā do lor stomaci: quidam euenit cum educitur et re- mouetur cibus vel chilus extra stomacum post digestionem: ꝛ quidam euenit tp̄e vacuitatis ꝛ cessat post comestionē: ꝛ q̄dā euenit in fine spa tij cōprehēsionis cibi in stō ꝛ apud horam deci- mā: ꝛ q̄ sequunt̄ eā: vt vult. A. s. an̄ vel post horā x. ꝛ cōiter intelligit̄ p̄ hūc terminū totū tp̄s di- gōnis cibi cōplete: quasi dicat cū cibus digest⁹ est: tūc accidit eis dolor: nā cum cōpleta est di- gestio: tunc est finis spatij cōp̄hensionis cibi. et dicit apud horā. x. vt manifestaret maius tp̄s vt p̄l'm cōprehēsionis cibi ꝛ digōnis ei⁹ qđ est tp̄s x. horaꝝ. ¶ Pōt ēt fieri diuisio de dolore inter- polato: cū cessat dolor q̄ q̄dā est qui non cessat nisi cū vomitu ꝛ sepe mā̄e acute q̄ ebullit cū ca- dit supra terrā: ꝛ in q̄busdā cessat post descēsio- nem cibi ad intestina: ꝛ quidā p̄ aliū modū ces- sat vt p̄ eductionē vētositatis manifeste sursum p̄ eructuationē in q̄busdā deorsum: ꝛ quidā ces- sat ex sensibili expulsione aquose humiditatis p̄ sputū: ꝛ hoc ꝯtigebat dn̄o genitori meo. ¶ Alia diuisio: de doloribus stōi: quidā sunt breues: q̄- dam chronici. ¶ Alia diuisio: quidā succedunt ad alios morbos: quidā fiunt incipiēdo: ꝛ q̄daꝫ simul concomitantur cum alijs vt cum fluxu vē- tris vel spasmo siue singultu stomaci. ¶ Ultia diuisio: quidam contingunt in virtute forti. Et quidam in debili.

De causis gn̄alibus.

Cause. Ueniendo iam ad causas doloꝝ stōi ꝛ primo gn̄ales magis: deinde specia les. Cause igitur gn̄ales doloꝝ stōi sunt sicut ge nera causaꝝ doloꝝ absolute q̄ b̄m sn̄iam auctoꝝ sunt tria. Nam aut sumuntur ex parte malitie complexionis: ita q̄ mala complexio est cā gn̄a lis doloris: aut ex parte solute continuitatis vn̄ solutio continuitatis est cā generalis doloris: aut ex parte cause aggregantis malitiam com- plexionis ꝛ solutionem continui: ꝛ ita tres sunt cause generales: scilicet solutio continui mala complexio ꝛ aggregatum ex eis: vt alibi tertio tegni est declaratum latius: ꝛ secunda primi. ¶ Sed de mala complexione siue de malitia ei⁹ dicebat Auicen. 13ª tertij tractatu secundo ī p̄n cipio. Dolor stomaci accidit: aut propter mali- tiam complexionis sine materia ꝛ proprie acu- ta ꝛ mordicatiua: aut supple a malitia cōplexio nis cum materia sup. acuta dicit Gentilis dubi tando quare dicit Auicen. quod fit a malitia cō plexionis siue materia ꝛ proprie acuta: hoc fecit ad innuendum ꝛ declarandum quod si dolor pendet a malitia complexionis si dicta malitia complexionis inducitur in membrum a mate- ria acuta: tunc proprie dicitur pendere a mali- tia complexionis cum materia. Sed si in mem- bro esset malitia complexionis ledens causans dolorem: ꝛ tamen in membro coniungeret̄ mā̄ nō male qualitatis: immo exēpli gr̄a tēperata

in qualitate ꝛ lenis nõ multe quantitatis neqꝫ membrum extendens: tunc lꝫ ille dolor pẽdeat a malitia cõplexionis: ꝛ ibi cõiungeretur materia: qꝛ tñ illa malitia cõplexionis in membro ledens nõ esset dependens ab illa mã vt supponitur: nõ deberet dici talis dolor pendens a malitia cõplexionis cum materia: ex quo ille dolor a materia nõ dependet vt supponit̄: cũ ipsa non sit acuta: ꝛ ꝑinde declarando dolorẽ pendere: a malitia cõplexionis cũ mã dixit ꝛ proprie acuta ꝛ ex opposito qñ pẽdet dolor ꝑpter malitiã cõplexionis absqꝫ materia absolute vt est de dolore ab aere frigido vel excessiue calido aut etiam absqꝫ mã ꝑprie acuta: tunc debet dici dolor a malitia cõplexionis sine mã. Sed si causa doloris fuerit mã acuta ledens ꝑ malitiã cõplõnis materie: tunc dꝫ dici ꝙ pẽdet a malitia cõplexionis cũ mã. ¶ Et ita oĩs cã que imprimere potest malitiã cõplõnis ꝛ maxime subito ꝛ mãliter imprimens siue illa sit cã corporalis intrinseca siue nõ: oĩs talis cã que dicit̄ facere dolorẽ est malitia complõnis: ꝛ ita etiã oĩs cã potens facere solutionẽ cõtinuitatis põt esse cã doloris si inducat solutionẽ in membro sensitiuo: sꝫ vtrum cũ solutione cõtinui sit necessaria mala complõ ad hoc vt fiat dolor nõ curo hic disputare. nam de hoc dictũ est supra in pº tractatu de soda. Et ita quãtitas mãe extendens membruꝫ preter naturã vt est de mã cõtenta inter tunicã et tunicã stõi talr̃ extẽdens ꝙ soluat cõtinuum est de causis doloris stõi. Omnis etiã cã q̃ ledere põt vtroqꝫ modo. s. malã cõplõnẽ inducendo ꝛ solutionẽ cõtinui in stõ est de causis doloris stomaci: vt est apã vel vlcus: maxime de apatibus calidis intelligẽdo: in q̃bus aggregat̄ ꝛ malã cõplõ ꝛ solutio cõtinui: qδ declarat̄ ex extensione ꝛ mordicatione in eis cõtingẽtibꝰ. Et ita generaliter oẽs materie in stõ vel qualitate vel quãtitate ledentes possunt facere dolorẽ stõi: ꝛ ita vẽtositas extẽdendo ꝑter naturã est de causis maxime dolorꝫ stõi. Oẽs etiã cause extrinsece potentes adducere ad cõplõnẽ vel cõpõnẽ sufficientes ad dolorẽ possunt facere dolorẽ in stõ: vt casus vel ꝑcussio. Sed q̃libet talis cã aliqñ facit dolorẽ grauatiuũ vt si peccat multitudine et fuerit hũoralis. aliqñ facit dolorẽ extẽsiuuꝫ: vt qñ mã sua quãtitate ꝛ nõ sua multitudine neqꝫ põderositate neqꝫ acuta qualitate impmẽs: sed taliter est membrũ extẽdens vt soluat cõtinuum: ꝛ aliqñ mã eiusdẽ rõnis facit etiã dolorem acutũ simul cũ alijs modis doloris. Secundo mõ materia flegmatica nõ intense frigiditatis sed multitudine ledens põt facere dolorem grauatiuũ: ꝛ qñqꝫ inclusa inter tunicas stõi potest facere dolorẽ extensiuum. sed si fuerit plurimum frigida: vt est de flegmate vitreo põt facere dolorem acutũ qualitatem frigidã imprimẽdo in membrũ: non tñ tante intensionis ꝙ mortificet: qꝛ tunc non causaretur dolor. Et istã sententiam expressit Rasis quinto continentis. dixit ꝙ generatur aliquando in spatiositate oris stomaci flegma vitreum ex quo excitatur in stomaco dolor ita fortis vel ita vehemens ꝙ irritat in homine omnes operationes suas. i. facit ipsum quasi furiosum. Et eandem sentẽtiam innuebat Aui. de ventositate in caplõ proprio de dolore stomaci. cum dixit. Et quandoqꝫ fit dolor stomaci ex ventositate: aut dolor fortis sup. extensiuus: aut dolor pungitiuus sup. a ventositate cum est subtilis acuta in ꝑfundũ membri penetratiua ꝛ maxime si cũ ea cõiungatur aliqua mala qualitas nociua stomaco: ꝛ maxime quod dictum est de materia eiusdem speciei que aliquando facit diuersos modos dolorum ꝫm diuersitatem diuersarum naturarum in ea: maxime verificatur in hominibus habentibus stomacum vehementis sensus. Nam vehementia sensus stomaci est maxima causa dispositiua vt a causa quasi qualibet dolorosa ledatur: aut dolore grauatiuo: aut extensiuo: aut acuto vel pũgitiuo: aut corrosiuo ꝛ mordicatiuo ꝫm ꝙ materia diuerso modo per diuersa ꝑ̃ncipia impmit. ¶ Et ita patet ex dictis quomodo quecũqꝫ causa imprimens malam complexionem sine materia siue fuerit de extrinsecis ꝛ primitiuis. Et q̃cunqꝫ causa etiam materialis imprimens malã complexionem calidã vel frigidaꝫ siue alterius nature nocentem ꝛ non reducibilem in manifestam qualitatem primã de actiuis sunt de causis dolorum. Et hoc modo quedã genera venenorum adducunt ad dolorẽ: non per hoc ꝙ sint calida vel frigida sed per aliũ modum: lꝫ quedam eorum adducant per caliditatem adustiuaꝫ: vt arsenicum: ꝛ quedã alie medicinaꝝ solutiuarũ ledendo stomacuꝫ per diuersos modos positos a Mesue supradictos in capitulo superiore.

¶ Mala autem complexio sicca raro adducit ad dolorem: quoniã non fit subito imprimens: qꝛ tarde est impressionis: ꝛ ita quasi paulatine inducitur ꝙ dolorẽ non causat. Si ergo aliquãdo dolorẽ efficit: hoc non facit per malitiã complexionis diuerse: sed qꝛ ad eã sequitur quarũdam partiũ stomaci aggregatio ꝛ ab alijs separatio: ꝛ ita per solutionẽ continuitatis magis facit dolorem. ¶ Cõplexio aũt humida sine materia vt sepe dictũ est dolorem non facit. ꝛ quando Aui. ponit exemplũ de aqua frigida ꝙ exꝰ potu eius qñqꝫ ꝑuenit dolor stõaco estuosus clamosus: ꝛ quandoqꝫ moritur subito propter aduentum dolorũ ad cor. i. cõicato nocumento ad ipsum cor propter stomachũ dolenteꝫ: vnde sup. fit syncopis ꝛ tandem mors: ꝛ ꝙ aliquando cõmunicatur dolor. i. descẽdit dolor in intestinis et facit venire colicã: hoc totũ non efficit aqua per humiditatem sed principaliter per frigiditatẽ: ꝛ maxime hoc contingit in habentibus stomacum excarnatũ ꝛ tunicam intrinsecã discoopertam. Nam frigidum vt fuit sententia Hip. et Gal. nocet neruosis membris illo affo. Frigidum vlceribus mordax ꝛc. ¶ Sed hic bene notate quod vbi aqua frigida tantum per excessiuam frigiditatem infrigidaret stomacum: quod in eo fieret spirituum ꝛ caloris naturalis extinctio: tunc non causaretur dolor stomaci in quo prosterneretur sensus eius: sed quando cum frigiditate ꝑcepta subito occurrente ꝑ illũ modũ fit dolor additur etiã ad dolorem: quia diminuta aliqualiter caliditate ex occursu aque frigide: stante tamen debita stomaci sensatione fit ꝛ generatio ventositatis a debili calido naturali vnde ab eadem ventositate inclusa inter tunicas stomaci fit dolor vel extensiuus vel acutus pungitiuus secundũ quod ventositas vel extendens est vel soluens continuitatem vel ꝫm qδ

Vẽtositas extendendo est de causis.

Dolor fortis interdũ causat̄ in stõ a flegmate vitreo.

Qualit̄ q̃dã gña venenorũ adducunt ad dolorẽ stomaci.

Silr̃ cõplõ hũida sine mã dolorẽ nõ facit.

subtilis penetratiua in membrū ledit vt supra
Et ita cōplicatis diuersis modis doloris a po-
tu aque frigide fit dolor estuosus τ clamosus in
stomaco: τ maxime hoc cōtingit qñ bibitur aq̄
multe quātitatis ieiuno stōaco existēte multū
auido ad sumendū potū: τ in vehemēter sitiēti
bus estate vt colericis accidit p̄cipue exercita-
tis: qm̄ tunc maxime subintrat in p̄fundū mem
brorum. ¶ Et sicut dictum est de aqua frigida
faciendo ad generationē ventositatis: qd̄ fit cā
doloris estuosi: ita similiter ex malitia regimi-
nis τ ex corrupta dieta τ in cibis in se ex ordine
cibatiōis s̄m diuersos modos positos supra in
ca° p̄cedenti: vnde fit debilitas stōi p̄ducit ad
generationē ventositatis τ fit cā doloris estuo-
si. Et istā cām expressit Aui. in ca° p̄prio cum di
xit: τ ex hominibus est cui accidit p̄pter multi-
tudinem comestionis τ iterationis eius sup. ad
cibum nō s̄m veritatem famis τ p̄pter repletio
nem corporis eius ex satietate nauseatiua adu
stio in stomaco ipsius intolerabilis. ¶ Et sicut
dicitur de istis causis talr̄ imprimētibus ita q̄-
cunq̄ soluunt cōtinuū stōi: per aliū modū p̄nt
esse de causis doloris stōi. ¶ Et ita vermes ī sto
maco aliquotiens mordicādo τ aliquotiēs ro-
dendo substantiā stōi τ ex ea se depascēdo sunt
aliqñ cā vehementissimi doloris. ¶ Uomitus
etiā laboriosus est de causis taliter ledentib⁹ τ
frequēs vsus medicinaꝝ acutaꝝ. ¶ Sed de cau
sis materialibus τ corporeis magis p̄nt omnes
humores causare dolorē extensiuū τ grauatiuū
et grauitate τ multitudine ledentes: tñ vt mul
tum causant dolores acutos τ mordicatiuos vt
colera sua acuitate τ caliditate: τ flegma aceto
sum vel salsum sua acetositate vel salsedine: et
melēcolia etiā quadā acetositate mordicatiua:
et aliquotiens quadā qualitate agente per oc-
cultum modū τ venenositatē vt cōtingit in me
lencolia adusta facta ex colera p̄fluēte tali mā
ad stomacū vt his primis diebus vidi in qua-
dam spectabili dn̄a Magdalena de Bossis: ad
cui⁹ stōm fluebat mel'ia adusta venenosa a qua
musce fugiebant: τ tantā doloris vehemētiam
imprimebat in stōm vt frequenter cōpassione
cordis caderet in syncopim: τ per illū modū nō
tantū effusio humoris acuti ad stōm: sed etiam
cum ibidē in stō generat vt est de colera prassi-
na: fiunt aliquotiens dolores stōchales clamo-
si. Et istud p̄cipue accidit ex malitia regiminis
in sumptione quorūdam cibarioꝝ in quib⁹ est
parata symboleitas ad generationē colere pras
sine: vt est de comedētibus cepe allia τ porros τ
precipue folia eoꝝ. ¶ Ut plurimū tñ fiūt tales
dolores ex humoribus mordicatiuis fluētibus
ad stōm ex epate vel splene: p̄pter quē fluxū tā-
q̄ ex maxima cā doloris stōi pōt assignari ratio
quarūdā cōtingentiaꝝ: de q̄bus dictū est supra
in diuisionibus que fuerūt p̄tingētie posite ab
Auic. in textu: vt p° quare est q̄ tp̄e vacuitatis
accidit dolor: τ sumpto cibo minuit: sumitur ex
hoc cā qm̄ tp̄e famis profluit mel'ia ad os stōi
et cōsequenter imprimit in substantiā eius sua
mala qualitate: τ etiam colera forte etiā fluens
ad stomacum malam qualitatē imprimit: τ ita
fit dolor τ tñ sumpto cibo minuitur: dolor: tum
q̄ cibus deponit materiā ledentē ab ore stoma
ci ad fundum eius: τ ita cū fundus stōi sit pars
minus sensitiua q̄ os eius: minuit dolor p̄ con-
uersionem humorū ab ore stōi multum sensitiui
ad fundum eius nō sic sensitiuū per cibū. secun
do potest minui dolor post cibum: q̄ cibus sua
corpulentia cōmiscetur cū humore: τ sic remit-
tit malitiā eius ad eius imprimendū: etiaꝫ ali-
quotiens sua qualitate remittit acuitatem hu
moris: vt stante cibo frigido actualiter τ poten
tialiter per eius comestiones cū humore coleri-
co minuetur impressio acuitatis colere: τ sic mi
nuetur dolor. ¶ Et ex eadem cā de fluxibilitate
humorum ad stōm sumitur ratio alterius p̄tin-
gentie. s. q̄ quibusdā accidit dolor sumpto cibo
immediate vel quasi immediate. Nam fluxa ma
teria ad fundū stomaci vt mā colerica per porū
naturaliter deferentē coleram ad fundū stōi cū
abundat super eā que requirit ad debitaꝫ dige
stionem fundi stomaci: ita vt recipiatur notabi
lis eius portio in cōcauitate eius fundi stoma-
ci: sicut frequenter accidit infelicibus: in q̄bus
porus deferens coleram ad fundū stomaci est la
tior eo qui defert ad ieiunū: siue etiā fluxit ma-
teria mel'ica que profluit ad os stōi hora famis
ad fundum ipsius stōi. Nā in talibus cū sumit
cibus: tunc descendens ad fundū stōi sua graui
tate cōprimit illā materiā versus os stōi: vnde
perueniens ad ip̄m p̄pter eius sensibilitatē cau
sat dolorem: τ ita post cibū sumptū fit dolor q̄
nō remouetur aliquotiens nisi aut p̄ vomitum
illius materie: aut post digestionē cibi cū cib⁹
expellitur: q̄ tunc simul cū eo dictus humor ex-
pellitur: τ de his dicebat Aui. q̄ plurimi eorum
sunt mel'ici: q̄ in melēcolicis abūdat mel'ia τc.
Fluxus ergo τ colere τ mel'ie ad fundū stōi cum
effunduntur nō ledunt: qm̄ dicebat Auic. ambe
cadunt in profundū. i. in fundū vbi non est ma-
gnus sensus. Cūq̄ cib⁹ p̄miscet eas vt ait remo
uentur cū cibo. i. a cibo cōprimunt τ ascēdūt ad
os stōi. ¶ Sed est hic breuis dubitatio: q̄ Aui.
dicit q̄ citius ledit mel'ia q̄ colera causando do
lorē: qd̄ nō videt rōnabile cū colera sit calidior
et magis mobilis: idcirco videt citi⁹ posse lede
re colera q̄ mel'ia. Aliqui dicūt q̄ hoc est q̄ nāle
est q̄ mel'ia petat os stōi τ colera fundū ipsi⁹: et
q̄ iste materie nō causant magnū dolorē nisi p̄
uenerint ad os stomaci: idcirco citius ledit me
lencolia q̄ colera p̄ istū modum. Uel aliter pōt
dici q̄ q̄ mel'ia tardius remittitur in malitia a
cibo q̄ colera: ideo q̄uis materia colerica eleua
retur per cōpressionem factā a cibo sicut etiam
melencolia: q̄ tñ colera esset remissa magis a ci
bo q̄ melencolia: idcirco nō ita cito ledit os sto
maci sicut melencolia. sed postea colera in pro-
cessu cū reducitur ad suā naturalem malitiam:
fortiorem postea efficit impressionē τ magis do
lorosam q̄ melencolia. remissio ergo malitie ac
quisita in colera a cibo facit vt colera tardi⁹ ma
gnum nocumentum imprimat vt patet. Et qd̄
cibus sumptus minuat malitiā humoris decla
rat experimentum: quoniam aliquibus fame-
scentibus et dolentibus cum sumunt cibum mi
nuitur dolor: et hoc non propter aliud nisi pro-
pter commixtionem cibi mixti cum humoribus
attractis ad os stomaci hora famis. Licet etiaꝫ
dici posset vt supra dicebatur: quia cum cibo
trahuntur humores in ore stomachi existen-
tes ad fundum eius; et sic dolor minuitur et sic

Uermes ī terdū causant vehemētissimū dolorē stomaci.

Quare aliquib⁹ accidit dolor stōi tp̄e vacuitatis τ sumpto cibo minuitur.

Quare aliquib⁹ sumpto cibo accidit dolor stōi.

declarat ꝙ fluxus hu. ad stōm est de causis doloris stomaci ꝑ verificationē harū cōtingentiarum. ¶ Similiter ⁊ ꝑ verificationē alteri' contingētie posite ab Aui. declarat ꝙ gñatio vētositatis vel flegmatis acetosi vel qualitatis alterius mordicatiue acquisite in cibo cuz cibus digerit est de causis doloris stomaci: ⁊ h̄ est contingētia quā ponebat Aui. de hominibus q̄b' accidit dolor in fine spatij cōphensionis cibi in stomaco ⁊ apud horā decimā: ⁊ q̄ sequuntur eam vt. s. exponebat: ⁊ postea remouet dolor facta digōne cibi in expulsione eius ad intestina nā cum stomacus amplectit ꝑfecte cibū in fine cōphēsionis stomaco debili exñte certo dato agēte debili calore in cibum ⁊ debiliter cibo digesto acq̄rit acetositas in cibo vl' gñatur vētositas q̄ facit ad dolorē ⁊ postea ꝑfecta digōne acq̄sita remouet acetositas cibi ꝑ quā ledebat: vl' insensibilr vētositas resoluit vel cū cibo expellit: ⁊ ita post digestionem remouet dolor.

De causis vētositatis gñatiuis.

¶ Et qm̄ vt sepe vētositas est causa doloris stomaci cōuenit hic aliqua ad ꝑfectionē doctrine specialiter dicere de causis gñationis vētositatis: ⁊ lz ex doctrina Aristo. ex 2° metheororū expresse colligat ꝙ neq₃ calor fortis ⁊ multuz intensus generat vētū qm̄ mām vētosabilē insensibilr resoluit. Ideoq₃ in estate minime fiūt vēti: neq₃ calor multū debilis vētum generat: cuz nō possit ex materia vaporē educere ⁊ in vētuz resoluere: ꝓpter hāc causam etiā hyeme pauci vēti fiunt. Calor ergo tm̄ mediocris vētū gñat: q₂ sufficit mām in vaporem vel vētū conuertere: sed nō sufficit eum sensibilr resoluere: quam sniam imitatus est Ga. vj. de accidēti ad vnguē tñ Aui. clarius loquēs 13° tertij tractatu 5°. ad ꝑu^m q̄tum ad medicū ꝑtinet dixit. Qñq₃ fit vētositas ꝓpter cibū cū in ipso est humiditas extranea q̄ cōuertit in vētositatē: ⁊ nō est possibile caliditati si est equalis vt resoluat ipsam ad vētositatē: immo resoluit eam in ipsam: ⁊ qñq₃ fit ꝑ caliditatē digestiuā cum est debilis sup. calor naturalis in digerēdo. Cibus nāq₃ q̄uis nō sit inflatiuus in sua natura: tñ cuz debilitat in ipsa. s. digōne caliditas euaporat. i. vaporez facit ex cibo: ⁊ sup. nō resoluit: cū sit debilis: et sic facit accidere vētositatem: sicut etiā si priuatur caliditas omnino nō associat euaporatio: neq₃ sup. gñatio vētositatis si etiā ibi sit cibus ex inflatiuis: vñ ꝯcludit vnā maximā: ꝙ oē a quo nō accidit inflatio nō accidit ab ipso inflatio nisi aut ꝓpter seipsum ab isto in sua. i. q₂ in eo non sit humiditas inflatiua: aut ꝓpter duas res ꝑter ipm: quarū vna est dominiū caliditatis sup ipm sup. ad resoluēdū insensibilr sup. ⁊ alteruz frigus qd nō cōmouet aliq̄d. ¶ Ex q̄bus dictis colligit expresse ꝙ excessiu' calor nō gñat ventositatē: q₂ resoluit insensibilr ⁊ max^e calor naturalis: ⁊ ꝙ remississimus calor nō gñat q₂ nō cōmouet: sz tm̄ mediocris q̄ sufficit commouere ⁊ nō resoluere insensibilr. Iste tñ mediocris nō ex omni cibo ventositatē gñat neq₃ ex oī materia. Nam cum cibus de sua natura nō est euaporabilis q₂ in eo nō sit humiditas parata euaporare ꝓpter fortem commixtionē humidi cū sicco: lz caliditas debilis agat in ipm: nō tñ inueniēs in eo humidū euaporabile nō gñabit ex eo ventositatem sed si subijciatur materia euaporabilis vt sunt de sui natura inflatiui vel materia flegmatica aquea in stomaco existēs: tūc ex eis vētositas gñatur. ¶ Et ita de causis extrinsecis Iste igitur cause q̄ debilitāt naturalē caliditatē eā minuēdo vt nō possit insensibilr resoluere nō tñ eam totalr extinguēdo vt nullo mō sufficiēs sit ad euaporādū: tūc iste cause sunt cause gñationis vētositatis. Ideo aer frigidus occurrēs ab extrinseco vel medicine frigide caliditatem naturalem debilitātes: ⁊ maxime q̄ occurrūt stomaco interius vel exterius possunt esse cause gñationis vētositatis: ⁊ sic friditas extremitatū ꝑ q̄to facile stomaco cōmunicat est de ꝓprijs causis vētositatis ad gñationē: potest ēt aer frigidus ꝑ alium modū generare ventositatem obstruēdo poros ꝓhibēdo vaporū trāspirationē: vñ reclusis interius vaporibus ⁊ fumositatibus q̄ ad cutim resoluuntur fit aggregatio vētositatis interius: nō tñ tm̄ friditas aeris vl' alterius frigidi extrinseci vel intrinseci facit ad gñationē ventositatis: immo etiā ⁊ caliditas. Nam caliditas debilitādo calorem naturalem ⁊ resoluēdo ⁊ eū diuertēdo ⁊ cōuertēdo ad exteriora pōt esse causa gñationis ventositatis vt pz ꝯsyderāti: etiā ꝑ aliū modū intēdēdo caliditatem que exñs plurima remissa nō sufficiebat plurimū euaporare facere: pōt esse causa ad ventositatē generādam iuuādo caliditatem in euaporare faciendo. Sed ista oꝑatio erit iuuatiua ex quo augebit caliditas naturalis vt supponitur. ¶ Et ex hoc infert ꝙ aliquotiens inducere in corpus causam faciētem ad gñationē ventositatis est conueniēs. Et lz hoc correlariū videatur extraneū: tñ eius veritas colligitur ex snia Hyp. ⁊ Ga. 6ª affo. commento p°. In diuturnis lienterijs ⁊c. cum tñ minuit caliditas naturalis caliditate extranea id nunq̄ est cōueniens: qm̄ calor naturalis sua naturalitate facit ad digestionez ⁊ ꝑfectionē ⁊ insensibilem resolonem qd nō facit extranea vt videt colligi 14ª tertij de causis tympanitis cū dixit: ꝙ qñq₃ accidit vētositas ꝓpter caliditatem extraneā in stomaco i. nō naturalē nō ducētē ad ꝑfectionē. Et ex hoc infert ꝯ aliquos q̄ etiam in estate supra stomacos eoꝝ portāt pelles positiue calefaciētes: in q̄bus vt expientia cōstat multiplicāt vētositates: vñ ēt debilitat calor naturalis: etiā diuertitur ad exterius. ¶ Per quēdam etiā aliuz modum spālem fit multiplicatio vētositatis in stomacis ex aere attracto interius intra stōm vt cōtingit in itinerātibus loquētibus flantibus vētis: ⁊ ita cū suggit humidū ex vase stricti orificij qm̄ tūc attrahēdo humidū suggēdo simul ⁊ a partibus oris nō adequati instrumēto a quo suggit attrahit aer intra stōm: ⁊ ita etiā aliquotiēs in immissione clysterioꝝ nō ab exercitatis in officio illo impellit aer in intestina: ⁊ sic fit colica ventosa. ¶ Maxime tñ cause gñationis ventositatis sumuntur ex parte malitie regiminis vt ex parte nimie replonis ⁊ nauseatiue satietatis. Vñ calor naturalis nō fit potēs ad debite digerendū ⁊ sic fit potēs ad euaporādū ⁊c. Et quecunq₃ debilitāt virtutem stomaci ⁊ impediūt digōnem vt motus supfluus supra cibū ⁊ vigilia immoderata ⁊ reliqua q̄ sunt dicta in ca° superiore maxime coitus ⁊ accubitus supra dorsum ⁊c. cum debilitāt digestiuam faciūt ad

Friditas extremitatū ē de maximis causis gñationis ventositatis.

generationē vētositatis vt dcm̄ est: ⁊ ita cibaria q̃ digeruntur difficulter vt carnes grosse et carnes pigues ⁊ neruose gelatine ⁊ hmōi. Et ita vina grossa generāt vētositatem vt p° cōtinentis: ⁊ postea etiā generaliter omnes cibi inflatiui de se in q̃bus est humiditas ⁊ maxime grossa ⁊ cruda vt sunt legumina faseoli fabe pisa, lētes ⁊ fructus humidi ⁊ maxime quorū humiditas est grossa vt in castaneis ⁊ cibarijs de pasta et herbe crude ⁊ hmōi. talia omnia sunt generatiua vētositatis. Et sic ex his sit sufficiēter dictuȝ de causis doloris stomaci ⁊ gn̄ationis vētositatis in eo vt speciales cause ipsi⁹ doloris.

De signis.

Signa. Ueniendum est iam ad signa vbi ēt ex ordine primo ponentur signa pnostica euentus absolute ipsius doloris stomaci: deinde pronostica ad bonum vel ad malum: postea demonstratiua.

De signis pnosticis euentus.

¶ Signa igitur pronostica euētus doloris stomaci: sunt omnia illa signa q̃ declarant materias ⁊ calidas ⁊ acutas vel acetosas ⁊ quomōlȝ mordicatiuas esse in stomaco vel ad stōm fluere: ⁊ maxime si cōiungātur signa multe sensibilitatis stomaci vt a qualibet leui causa nō naturali facile ledi: cū bonitate tn̄ aliaꝝ operationū stomaci: de q̃bus dcm̄ est supra in ca° supiore: ⁊ etiā dicetur infra in signis demōstratiuis. ¶ Quecūq̧ etiā signa q̃ declarāt aggregationē vētositatis circa stomacū vt nauseatiua satietas vel al's malitia regiminis quomōcūq̧ p̄cedēs in omnibus cibis nō naturalibus p̄cipue in cibo ⁊ potu q̃ ducūt ad debilitatē digestiue vel corruptionem eius: de quibus abunde dcm̄ est: omnia talia signa esse possunt signa pnostica euentus doloris stomaci.

De signis pnosticis ad bonū.

¶ Signa vero pnostica ad bonū sumuntur p° q̧ significātia dolorem stomaci ex parte ei⁹ multe sensibilitatis sunt minus mala q̄ alia signa significātia malam complōnē stomaci vel solutam cōtinuitatē in eo. ¶ 2° omne signū doloris stomaci qd̄ sumitur ex causa extrinseca vt sic est min⁹ maluȝ q̄ q̧ sumit ex causa corporali: et sic signa doloris sumpta ex malitia regiminis cibi: vel in alijs rebus nō naturalibus: remotiōe q̃rū cāꝝ remouet impressio mala in stomaco vl' est in remoueri: est minus malum q̄ significans dolorem esse corporalem: cū primitiua causa videt quasi ad plurimū remouibilis ⁊ nō sic corporalis. Dico signāter de his quarum remotiōe remouet impressio ꝑpter solōnē cōtinui factaȝ ab extrinseco vt p potum medicine venenosera siue: vel percussione cum gladio ⁊ hmōi: de q̃b⁹ nō verificatur pnosticum. ¶ Aliud pnosticum etiā de signis significantibus dolorem ex causa primitiua: minus malum est signum qd̄ declarat dolorem ex vnica causa tm̄ q̄ ex multis ceteris paribus: vt si quis sumpsisset acetū vl' aquā frigidam: vn̄ ex istarum causarū altera tm̄ fuisset factus dolor stomaci q̄ si fiat dolor ex multiplicatis causis primitiuis malis p̄cedentibus: vt si simul cum hoc multum coiuisset vel sepe incurrisset nauseatiuam satietatem ⁊c.

De signis pnosticis ad malum

¶ De pnosticis vero ad malum sit hoc primum ⁊ est Auic. qn̄q̧ facit incurrere mordicatio stōi feb. effimeram sup. si fuerit nocumentū pdurās multum ꝑpter inflammationē in spiritibus et mordicatio stabilis. i. pdurans multum: qn̄q̧ facit incurrere fe. tertianā inseparabilem. i. continuā: q² ex cōtinuo acuto dolore nō tm̄ fit spirituum inflammatio sed etiā humorū ⁊ maxie colere ⁊ rōnabil'r pōt cōsequēter fieri ebullitio in mēb⁹ circa epar: ⁊ inde ɔtinuabūt vapores cal'os circa cor ⁊ sic fiet tertiana cōtinua. Addit Auicē. ⁊ qn̄ sedat fe. ⁊ remanet mordicatio: tunc id est ꝑpter effusionem materiei ex sup̄fluitatibus epatis sup. ad stomacum: ⁊ sic minorabitur ebullitio circa epar. Aut etiam aliquotiens manēte mordicatione cuȝ cessauit fe. significat malitiā complōnis calide esse impressam in stomaco ex fluxis al's materiebus: aut significat hūorem viscosum in stomaco sup. genitū ex debilitate acq̃sita ex precedēti dolore. ¶ Aliud pnosticū ad malum: dolor diuturnus stomaci nunciat ad futurū apostema stomaci: vnde dicebat Aui. ⁊ timet q̃dem in illo in quo plongatur dolor stomaci q̧ attrahat apostema stomaci: qm̄ dolor stomaci est causa attractionis ⁊ effusiōis materierū ad ip̄m. ¶ Aliud pnosticum ad malum: dolor stomaci q̃ excitatur post cibum ⁊ nō sedat nisi cum vomitu cibi: tunc ad ipsum seq̃tur magna debilitas in stomaco ⁊ in toto: et sic est malum p viam cause. si etiam euomatur humor faciens dolorem saltem sequitur p viam signi in stōaco abūdare hūorē maxie malitie ⁊ sic malum est. ¶ Aliđ pnosticū etiā ad malum: dolores vel egritudines stomaci pēdētes ex materia cōtēta inter tunicam ⁊ tunicā: sunt multuȝ male significationis: q² aut nō reducuntur nisi in multo ⁊ multo tempore: aut ad curam necessarium est cauterium. ¶ Aliud pnosticum Ypo. 7° affo. Si ex dolore vehemēti in stomaco accidat frigiditas extremitatum est signum malum vt declarat ibidē Commētator in commēto. q² significat apostema: quod intelligitur si non remoueatur illa frigiditas per fricationem extremitatum ⁊ applicationem pannorum calidorū ad extrema: qm̄ tunc declaratur vt ibidem dicebat Gal'. q̧ apostema trahit sanguinem ad ip̄m sicut sicia. i. ventosa.

¶ Aliud signum in dolore maxime pendente a ventositate cum talis dolor multiplicat ⁊ sepe contingat ⁊ cum bono regimīe: dicit Gordoni⁹ qd̄ est sigᵐ malū p viam signi ⁊ per viam cause. Per viam signi q² significat corruptum actū digestiue: ⁊ per viam cause quoniam illa ventositas corrumpit digestionem ꝑpter motū factuȝ in cibo: ⁊ si sursum eleuet causat dolores capitis ⁊ vertigines ⁊c. ¶ Aliud pronosticum dolores stomaci q̃ fiunt ex apostematibus vel vlceribus vix vel nunq̧ curātur: ptȝ ex quo cause vix vel nunq̄ remouētur ex passibilitate mēbri caȝ substātia neruosa. ¶ Aliud pnosticū satȝ gn̄ale: q̃libet dolor stomaci vehemēs ⁊ perdurās ex quacunq̧ causa contingens in corpore delicato ⁊ passibili vt a materia colerica vel melencolia defluxa vel ex re cibali acuta vel mordicatiua sepe perducit ad lippotomiam ⁊ ad syncopiȝ immo ⁊ ad mortem: quod affirmat Gal. 5° interiorum ca° 6° vt ibidem narrat: immo dicit aliquando vidisse ex tali dolore esse consecutum spasmum ⁊ epilepsiam.

¶ Aliud signum speciale in pregnantibus ⁊ est Aui. q̄uis dolor stomaci multiplicetur supp. in p̄gnātibus su. ex malitia regimis ⁊ eis maxᵉ ad

cibaria mala ⁊ ex appetitu corrupto et ex aliȷs
causis ⁊c. tñ portẽdit in pregnãtibus ꝑfocatio-
nẽ matricis: vñ ꝑ dolorem stomaci cõmouẽtur
materie in matrice existẽtes retẽte tꝑe impꝑgna
tionis: ⁊ ita eleuate supra ad diaphragma com
primẽtes adducũt ad prefocationez matricis ⁊
sua mala qualitate cõicate cordis causant syn-
copim ⁊ cõmunicate cerebri adducunt sepe ad
epilepsiam.

De signis demõstrati-uis spẽrũ.

¶ Signa ṽo demõstratiua ipsiꝰ sunt dolor in-
fra thoracem in directo furcule inferioris et fit
ibi cõturbatio in infirmo. i. q̃dam inq̃etudo. i.
ꝙ mouet̃ de vna figura in aliam: ⁊ est dolor ta-
lis q̃ etiã extẽdit̃ ad mediũ spatularũ. Et si con
iũgat̃ nausea ⁊ appetitus ꝓstratio vl' vomitus

Nota.

tũc certe declarat̃ ꝙ dolor est stomaticus.

¶ Signa ṽo specierũ q̃dã sumũtur: vt si causa
fuit extrĩseca ex parte aeris calidi vel frigidi vl'
ex ꝑte sumptiõis ciborũ vẽtosabiliũ vl' al's mor
dicatiuoꝝ vt rerum acetosarum vel sumptione
medicine acute ⁊ similibus: illa oĩa declarãtur
ex relatione infirmi. Uñ dicebat Ga. 5° interio
rũ ca° 6° ꝙ si infirmus voluerit recte responde
re multum facit in cognitione cause doloris.

¶ Sed si cause fuerint corporales intrinsece vt
malitie complxonales: vel ille sunt mãles vl' im-
mãles ⁊ simplices vel composite. Et de immãli
bus vt mala complxone cal'a vel frĩda posita sũt
supra signa in ca° superiore: lz etiã de materia-
libus satis dcm̃ sit in ca° eodem ad qđ recurren
dũ est in ista materia: tñ hic q̃dã ponẽtur specia
lia de signis materialiũ causarũ q̃ vt multũ sũt
in causa. ¶ Si igit̃ causa mãlis fuerit aliunde
fluxa ad stõm ⁊ nõ ibidẽ congenita declaratur
ex hoc ꝙ ibi nõ est dolor stabilis: ⁊ ꝑcipue si in
totũ remoueat̃ qñ prius multũ fuit intẽsus sup
posita grauitate siue dolore grauatiuo declarã
te mãm humoralẽ. qm̃ in dolore a cã vẽtosa ibi
dẽ genita aliqñ ista ꝯtingunt: sed nõ est cũ gra-
uedie ita. s. ꝙ cã grauitãs fit cã dolorosa. Si ve
ro dolor sit stabilis ⁊ ꝑseuerans ꝯ̃uis aliqñ in-
tendat̃: tunc declarat̃ mãm esse in stõ gñatam ⁊
nõ aliunde defluxã. ¶ Sed signa magis spãlia

De signis videtibus mãz calaz.

qualitatis mãe declarant̃: q2 si cã fuerit calida
tũc inflãmatio cũ mordicatione ꝯiunget̃: nam
cũ mordicatione cõcurrit ⁊ sitis ⁊ siccitas ligue
⁊ incẽdiũ circa partes oris ⁊ palati: ⁊ ita cũ his
põt declarari mã colerica vel flã salsum: ⁊ tunc
si cõplicet̃ amaritudo oris ⁊ nõ multa grauitas
⁊ vt plerũqȝ fortior nausea ⁊ vomitus mãei co-
lerice certificat̃ de mã colerica. Sed si ꝑcipiat̃
salsedo in ore ⁊ cũ maiori grauitate: tũc declara
tur supra flã salsum: ⁊ qñ ꝯiungeret̃ vomitꝰ flã-
tis satis fluxibilis esset certior signãtio. ¶ Mã
vero frigida nõ salsa declarat̃ ex maiori graui-
tate ⁊ sine sapore acuto: ⁊ aliqñ ꝑcipit̃ formalis
frigiditas circa stõm sl' cũ dolore vel in flãte vi
treo. Et qm̃ mã frigida q̃dã est acetosa q̃dã non
idcirco ꝑ priuationẽ mordicationis nõ sufficiẽ
ter declarat̃ mã frigida vt quidã dixerunt. Naz
q̃dã est mã frigida flãrica acetosa ⁊ q̃dã mel'ica
Stãte igitur mã flãtica acetosa stat dolor mor
dicatiuus ita dico de mel'ia. Sed talis dolor di
stinguitur a mã acuta colerica vel a flãte salso:
q2 talis fit sine inflammatione ⁊ siti ⁊c. Tñ dice
bat hic Gentilis hoc esse veꝝ si talis mã aceto-
sa sit facta acetosa per paucitatem digestionis
⁊ non per viam ebullitionis: q2 cũ fit acetosa ꝑ
viam ebullitionis ⁊ a caliditate ebullire facien
te: tunc stat ibi debilis inflammatio cũ acetosi
tate: ⁊ percipitur sapor sicut sapor aceti acuti.
Sed si fiat ex humore melẽcolico vel acetoso ali
ter ex debili digestione: tunc non stat inflãma-
tio aliqua: ⁊ percipit̃ tunc sapor sicut sapor ace
ti acetosi ad differentiam aceti acuti ⁊ non con
iungitur sitis ⁊c. vt dictum est: ⁊ hoc intelligit̃
de siti qđ non contingit ex nã talis mãe frigide
stantis in stomaco: aliquotiens tñ cuz dicta cã
coniungitur sitis ꝓpter inflãmationem factaz
in spiritibus ex dolore cũ angustiant̃: vñ actua
liter taliter mã calefit ⁊ ita fit sitis: sed distigui
tur a siti ꝯiuncta mãe colerice vel flegmati sal-
so: q2 cum tali siti contingente a qualitate acci
dentali mãe ꝓpter dolorẽ in mã flegmatica vel
melencolica nõ cõiungitur amaritudo oris ne-
qȝ salsedo sicut in siti cõtingente a materia cole
rica vel flegmate salso: ⁊ etiã in siti facta a ma-
teria acetosa per viã ebullitionis est cũ aliqua
li inflammatione sapor acetosus aceti acuti vt
fuit dictum. Difficile tñ est discernere inter hos
sapores diuersos in materia taliter flegmatica
acetosa ⁊ alia acetosa vel melẽcolica. Sed si fiat
vomitus istarũ materierũ magis et clarius po-
terunt cognoscere ex claritate et turbulẽtia vel
offuscitate colorũ: quoniã in materia melẽcho-
lica erit quedam fuscedo: et in flegmate facto a-
cetoso ꝑ viã ebullitionis erit maior claritas ꝙ̃
in alia ꝑ viam diminute digõnis facta acetosa.

¶ Signa vero declarantia materias effusas a
membris congestis sunt supra dicta: sed vltra il
la ponitur vnũ signum: q2 materie q̃ effundun-
tur vt sepe educuntur ꝑ vomitũ vel secessum: nõ
sic materie q̃ paulatine cõgeruntur: q2 materie
fluentes aliunde magis irritant naturã ad ex-
pulsionem vbi materie cũ paulatine cõgerunt̃
nõ sic irritant q2 fiunt quasi habituales. ¶ Si-
gna etiam per cõitatem a quibus pendeãt a mẽ
bris vel a toto decl'ata sunt supra q2 precipue co
gnoscuntur ex lesione ꝑticulariũ membrorũ vel
totius. ¶ Signa vero apostematum aut vlcerũ
habebuntur infra cũ erit sermo de apostemati-
bus. ¶ Signa etiã vermiũ habita sunt supra et
infra loco suo dicentur. ¶ Signa quoqȝ vento-

Nota

sitatis generalia sunt extentio siue ĩflatio rugi-
tus motus de loco ad locũ et sepe cõcomitatur
singultus. ¶ Signa vero ex parte locorũ si fue
rit peccans ꝓm fundũ materia ledẽs vel ꝓm os
stomaci indicat̃ iudicio patientis ⁊ ex siti et ex
acuitate doloris ⁊ ex remissione eius: qm̃ maior
dolor ceteris paribus in materia fit peccante
materia circa os stõi ꝙ̃ circa fundũ vt ptz. Et si
fuerit contenta inter tunicã ⁊ tunicã: tũc decla
ratur ex vehementia doloris: ⁊ ꝙ medicine que
debent iuuare in remissione doloris sunt modi
ci iuuamenti siue sint medicine humorũ soluẽ-
tes siue sint medicine alterantes. ¶ Sed signa
specialia ventositatis si fuerit ex cibis ventosis
declaratur ex precessione ipsorum. Sed si fue-
rit ventositas generata ex indigestione propter
debilitatez caliditatis innate cognoscitur per
inuentionem cause vt dicebat Auic. s. quia non
fit bona digestio ex eo ꝙ calor est debilis in di-
gerendo cibaria etiaz mediocria ⁊ cognoscitur
per remotionẽ inflammationis cũ alteratione

regiminis: qꝛ cū dātur cibi facilis digōnis pau ce q̄titatis nō fit inflammatio: qꝛ tales cibi cō ueniēter digerūtur. neq̄ etiā fit inflammatio si aliūde ꝓhibeātur cause ꝓhibētes bonā digō-nē fieri: ꝛ etiā cū vētositate ex debilitate dige-stiue cōtingēte ſm plurimū repitur rugitus in latere sinistro in regione splenis tꝑe digōnis ci bi: ꝛ ꝓ tūc etiā nō stāt signa humoris debilitā-tis digōnem vt flatici vel melencolici in stoma co. ¶ Sed signa ventositatis facte ab humore sunt nausea precedens: ꝛ q̄ in ieiuno ꝛ ante co-mestionem apparet rugitus ꝛ in comestione fit fortior dolor ꝛ signa alia humoraliū materie' q̄ sunt dicta supra. ¶ Et ex his fit sufficiēter dcm̄ de signis doloris stomaci et de causis preter ea q̄ sunt apostematū ꝛ vlcerum q̄ etiā sunt specia les cause doloris stomaci: de q̄bus iam speciali ter dicēdū est anteq̄ veniamus ad curā q̄ post-ea ex ordine fiet pͦm cōmunis omnibus dolori-bus stomaci: postea ponet̄ specialis cura cau-sarum ꝛ ita specialiter apostematū ꝛ vlcerum.

Distinctiones Apostematum stomaci.

Et anteq̄ veniamus ad causas apostematū prius ponent̄ diuisiones ꝑ magis integra notitia determinationis horuꝫ apostematū dimittēdo de quid nominis et q̄d rei aꝑatū stomaci cum sint ꝑ se nota: sed in alijs vt distinctionibus causis ꝛ signis ꝓcedemus si cut ꝛ in reliquis. Primo ponēdo distinctiones ꝛ species apostematū. deinde ponēdo causas et generales ꝛ speciales: cōsequēter ponēdo signa pͦm ꝓnostica euētus: deinde ꝓnostica ad bonū ꝛ malum cōsequēter demōstratiua ꝛ generis et specierū. ¶ De spēbus igit̄ sit hec pͣ distinctio q̄ aꝑata stomaci sicut ꝛ reliqua apostemata: q̄-dam fiūt talia ꝑ viam paulatine cōgōnis ꝛ que dā ꝑ viam defluxus: qm̄ materia generans apo-stema aut est ibideꝫ ꝑ viam paulatine cōgōnis gn̄ata aut ibidē aliunde fluxa. ¶ 2ͣ distō: talis mā gn̄ans aꝑa aut est simplex aut cōposita: ꝛ sic tale apostema aut est simplex aut compositum ſm qd̄ materia eius sit talis. Sed de cōpositis aliqd̄ est compositū ex duobus humoribus vt col'a. s. ꝛ sanguīe vel alijs: ꝛ aliqn̄ ex tribus ꝛ ali qn̄ nō tm̄ fit compō aꝑatis ex diuersis humori-bus ſꝫ etiā ex humorib' ꝛ vētositate: ꝛ hmōi cō positiones aliqn̄ sunt de humoribus ꝛ vētosita te equal'r se h̄ntibus ꝛ aliqn̄ inequaliter altero magis dn̄ante: ꝛ si dn̄etur sanguis. exempli gr̄a dicetur sanguineum sed nō simpl'r: ꝛ si flegma: flegmaticū: ꝛ si ventositas: vētosum ꝛc. Sed hu moribus equaliter cōcurrētibus dicit̄ aꝑa com positum ex hmōi humoribus vel materiebus. ¶ Alia diuisio que sumit̄ ex parte locoꝝ in qui-bus fiunt talia aꝑata: quedam fiunt in ore stōi: quedā magis circa fundū: ꝛ quedā magis circa medium: ita quedam magis in parte intrinseca stomaci ꝛ exterius nō manifestantur: ꝛ quedam magis in parte extrinseca. ¶ Alia diuisio: q̄daꝫ aꝑata sunt calida per essentiā vt sanguinea et colerica: quedā calida per accidens vt flegmati ca vel melencolica putrefacta. Et ita quedā sūt frigida per essentiam vt quoꝝ materia per na-turam est frigida vt est de flegmaticis ꝛ melēco licis: ꝛ quedā dici possunt per accidens facta fri gida: vt quorum materia erat calida per natu-ram: sed per appositionē medicinaꝝ frigidarū: verbi gratia: supra flegmonē materia est infrigi data ꝛ facta melencolica. ¶ Alia diuisio que su mitur ex parte terminationis: quedā terminan tur per viā resolutionis: quedā per viā suppura tionis ꝛ saniationis: quedā permutant̄. ꝛ q̄dam indurantur. ¶ Et pōt fieri diuisio ex parte tem-porum: quedā aꝑata talia sunt in prinͦ. quedaꝫ in augmento: ꝛ quedam in statu: et ita formari possunt omnes diuisiones que supradicte sunt de pleuresi.

Cause.

Succedit modo venire ad cās. Et de causis eaꝝ: quedā sunt primitiue: q̄-dam corporales. Et de primitiuis: quedā extrin secus occurrunt: ꝛ quedā sumunt̄ per interius.

De causis primitiuis aꝑatū stomaci extrinsecis.

¶ De primitiuis aūt ꝛ extrinsecus occurrētib' sunt sicut casus ꝛ ꝑcussio supra stomacū: ꝛ q̄cū q̄ vehemēter calefaciens stō extrinsecus appli catū: ꝛ maxime in corpore repleto ꝛ impuro ſm membra ꝓxima stō precipue. Et ita empl'm actu vel potētia calidū: ꝛ aliqn̄ tegula multū calida que aliquotiens supponit̄ ad remouendū dolo rem ventosum stōi si talia applicent̄ in pn͂ͦ cor-pore pleno existente sunt de causis aꝑatū mate riam sua caliditate ad stōm cōuertendo. Nā tra cta materia ad stōm cū nō possit debite a nā re-gulari subintrat porositates ꝛ cōcauitates me dias stōi preter naturā soluendo ꝛ sic facit aꝑa. ¶ Et per eundem modū quecūq̄ causa facit ad fortem attractionē materieꝝ ad stomacū de ex-trinsecus occurrētibus vt est fortis fricatio sto maci cum pannis calidis ꝛ appositio ventosaꝝ sine ventose magne supra stōm maxime in cor-pore impuro ꝛ repleto est de causis apostematū stomaci: ꝛ istā cām credo sepe inducunt astātes patientibus dolores ventosos ꝛ inflatiōes sto maci qui apponūt pānos multum calidos ꝛ fa ciunt fricationes multū fortes circa stōm: ꝛ qui dam medicoꝝ a pn͂ͦ corpore impuro existēte ap ponunt ventosas in talibus doloribus: ꝛ quidā applicant empl'm de baccis lauri ꝛ ita de simili bus: ꝛ ita fiunt cause aꝑatum. ¶ Et eodē modo de causis primitiuis intrinsecis occurrentibus quecunq̄ adducere possunt materias ad stoma cum vt est medicina actu calida ꝛ potentialiter sepe potata est de causis aꝑatis. Et per eundem modū vomitus laboriosus factus a pn͂ͦ in cor-pore non parato ad vomendum: ꝛ etiam dolor et clamor fortis infirmi sunt de huiusmodi cau sis: ꝛ hoc non tantum est verum de medicinis ca lidis: sed etiam de cibis cum sumuntur multuꝫ calidi: etiam vniuersaliter omnes cause de pri mitiuis que siue extrinsecus siue intrinsec' offe rantur imprimentes dolorem in stomaco vel no cumētum sensibile. Unde fit attractio materie-rum ad stomacum oēs tales sunt de causis aꝑa tū stōi. Nā dicebat Gal. 5ͦ affo. ibi (Quecunq̄ corrupture sunt fet' ꝛc.) q̄ nā conat̄ succurrere mēbro dolēti cū spiritib' ꝛ sanguīe ad expellen dū rē nocētē q̄litercūq̄ noceat: ꝛ ita tales h̄nō-res trāsmissi cū aꝝtute nō regulāt̄ faciūt aꝑata ꝑ modū dictū pri'. ¶ Et ita ēt ꝓprie medicīe so lutiue attractiue a lōginq̄s cū mod' sol'ois fiat ꝑ attractiōeꝫ māeꝝ ad stōꝫ sepe cānt aꝑata stōi.

Sepe astātib' a mittit̄ iste error.

¶ De causis vero corporalibus.) Cā āns est ma la compl'o ꝛ debilitas stōi. nam debilitas facit membrū paratū recipere aliunde supfluitates: facit etiā ad gn̄ationē supfluitatuꝫ ꝛ aggrega-

De signis ꝓnosticis euentus.

tionē earū in stomaco ⁊ cōseq̄nter ad apata: ⁊ si mala complo fuerit calͣa ꝑ hoc qd attrahit aliū de materias ad stomacū magis facit. ¶ De causis etiā antribus sunt materie humorales aliq̄tiēs in toto vt cū aggregātur ꝓpter retētionez aliquarum euonum cōsuetarū: ⁊ aliquotiēs cū aggregātur nō in toto sed in particulari membro vel ꝑ illū modū vel ꝑ viam paulatine cōgestionis in eodē si illud mēbrū fuerit forte in expellēdo ⁊ habuerit bonā colligātiā cum stomaco per poros manifestos medios ꝑ quos posset materia expelli ad stomacū: tūc stante stomaco debili parato recipere tales humores sunt causa antecedens apostematum stomaci: ⁊ ita repletio stomaci ⁊ nauseatiua satietas ⁊ omnes cause corporales q̄ faciūt ad multiplicationem humorū in stomaco sūt de hmōi causis. ¶ Cause vero coniuncte sunt materie humorales vel ventositas actu intrinsecate in membro ⁊ iam collecte in stomaci substantia ⁊ porositatibus eius. Et hec de causis sufficiant.

De signis pnosticis euentus.

Signa apostematum stomaci. Ad signa iā veniendo ⁊ primo pronostica euentus: deīde ad bonū ēt ad malū: deīde demrātiua.

¶ Sit hoc pm ꝓnosticū generale ꝙ omnis causa parata ledere sensibiliter stomacum siue extrinsece occurrat siue intrinsece vt in causis supra exemplificatum est primitiuis: tunc cum aliqua talis occurrit ⁊ notabili tempore impmit fit tunc signū pronosticum euētus apostematū.

¶ Scdm ꝓnosticū in habētibus humores calidos colericos in toto: ⁊ stāte dolore in stomaco clamoso ⁊ diuturno potest medicus cōiecturari ⁊ ꝓnosticari de futuro apostemate in stomaco: pꝫ ex parato fluxu humoris cholerici ad eū.

¶ Tertiū ꝓnosticū. in hn̄tibus stomacū passibilem ⁊ acuti sensus comestio frequēs ceparuz porrorū ⁊ alliorū ⁊ hmōi mordicatiuorū vt synapis. Et similiter frequēs sumptio medicinarum acutarum ꝓprie scamoneatarum ꝓbabiliter deducere pōt ad apa stomaci. patet ex dictis sup̄.

¶ Pronosticū ad bonum: apata flegmatica stomaci vtplm magis sanātur q̄ colica: qm̄ magis correctionē patiūtur ꝑ medicinas stomaticas q̄ colerica. ¶ 2m ꝓnosticū: apata q̄ fiunt in tunica extrinseca minus mala sunt q̄ q̄ in intrinseca: pꝫ ⁊ ex rōne minorū nocumētorū: ⁊ qm̄ extrinsecus applicate medicine melius seruiunt in curatiōe: etiā qꝛ apostemata q̄ fiūt in tunica intrinseca vtplm sunt calida. ¶ Proinde dicebat Ra. in diuisionibus loquēs de apostemate flatico stomaci: ⁊ ideo q̄ parū accidit in eo sup. tale apa. s. flaticum ita ꝙ apa calm vtplurimuz accidit in eo. Sed hic dubitat Gētilis qm̄ videtur oppositū cū in stomaco magis aggregetur materia flatica frigida q̄ calida vt supra dcm̄ est. ergo ⁊c. Respōdet ipse ꝙ ꝑ viā defluxus magis fiūt apata calͣa ī eo qꝛ mā calͣa ē magis parata fluere: sꝫ ꝑ viā cōgestiōis magis fit oppositum. Ego dicerē magis saluando textū Ras. ꝙ absolute in stomaco maxie in tunica intrinseca magis fiunt apostemata calida per similem rationem dictam in cao de pleuresi: qm̄ ꝓpter tenuitatem tunice ⁊ neruositatem in eam non faciliter penetrat nisi materia calida. ¶ Aliud ꝓnosticum: apostemata fundi stomaci sunt bm se vtplurimum minus mala q̄ oris stomaci: patet ⁊ ratione minorum nocumentorum ꝓpter minorem sensibilitatem fundi stomaci ⁊ ratione fortitudinis membri in resoluendo: quia fundus stomaci calidior est.

¶ Signa vero ꝓnostica ad malum. pm est. ⁊ est Aui. in fine capituli signorum apostematum calidorum stomaci dicit sic. Et qn̄ accidit cum dolore in stomaco frigus extremitatuz tunc id est signum malum: ⁊ erat sententia Hippo. 7a particula affo. af. po. In acutis morbis extremitatū frigiditas malum: immo fit signum mortis qn̄ talis frigiditas amoueri non potest cum fricationibus nec cum pannis calidis: qꝛ significatur caliditatē naturalem esse debilitatā ita qd quasi tot⁹ calor ad interiora trahat ꝓpter magnitudinē apatis ⁊ vehemētiā accn̄tiū eius.

¶ 2m ꝓnosticū: licet apata calida sint deteriora frigidis: tn̄ colicum deterius est sanguineo ⁊ ex colͣa deteriori deteri⁹ est q̄ ex min⁹ mala: pꝫ sic ēt de fridis melicū deteri⁹ ē flatico. ¶ Aliud signū ꝓnosticū ⁊ ponit 5o cōtinentis. Rubor in oculo si fuerit cū apate calo in stomaco qd acciderit ex dolore diuturno in eo vel in locis attinētibus cū putredine. i. saniatione est malum: qꝛ significat materiam malam cerebro cōicari. ¶ Aliud apata magna melica stomaci ⁊ fūdi ei⁹ vt voluit Aui. nō curātur. ¶ Ultimū ꝓnosticū: apata stomaci in tunica intrinseca cū ꝑueniūt ad saniationē ⁊ rupturā etiā vix vel nunq̄ curātur: pꝫ ꝓpter nobilitatem membri ⁊ passibilitatem eius ipso existente neruoso: ⁊ eius cōtinuā esse opationem necessario ꝓ digerendo toto cibo: vn̄ nunq̄ vel quasi impossibiliter deuenitur ad restaurationem talis membri neruosi: ⁊ ita bis vel ter vidi tempore meo.

Nota. De signis demostratiuis generis.

¶ Signa vero demōstratiua generis vt apostematū absolute stomaci: dicit Aui. po qn̄ ꝓlōgatur in stomaco dolor q̄ nō remouetur q̄uis regimen bonuz fiat: tunc estima qm̄ illic est apostema: ⁊ ista estimatio est multum proxima ⁊ manifesta veritati. sed ꝓprius declaratur cū fit tumor circa stomacū ⁊ cū comprimitur ibi ꝑcipitur durities et aliquotiēs ad visum manifestatur talis tumor p̄cipue infirmo erecto stante ⁊ se circa posterius aliqualiter inclinato. ⁊ hoc est qn̄ apostema est magnum in interioribus ⁊ communicatur exterioribus vel qn̄ est in tunica extrinseca ⁊ quādo simul cū hoc cōiungūtur simul nausea abomiatio ⁊ aliquotiēs vomitus: tunc magis completur significatio: lꝫ ista tn̄ nō cōcludāt. Nam ꝓpter vētositatē aliqn̄ extēdērē inclusam inter tunicā ⁊ tunicā fit dolor cōtinuus ⁊ nō remouetur ⁊ si regimē debitū fiat ꝓpterea qꝛ fouetur a materia humorali ⁊c. ⁊ tn̄ ibi nō est apa. Et ꝓpterea cuz cautela dixit Aui. tūc estima ⁊ nō simplr ita dixit esse: oꝫ ergo adiūgere q̄dā alia signa ad certificādum: de q̄bus dicebat Ala. in fine capli de apostematibus stomaci. Accn̄tia cōia q̄ sequuntur dolorem stomaci maxime qn̄ est ꝓpter apa. ⁊ intellexit de apate calido sūt vigilie epilepsia spasmus fe. acuta absq̄ causa su. alia corruptio rōnis extranei appetitus: defectus appetitus cibi: indignatio cibi: vomitus: dolor viscerum matricum ⁊ vesice syncopis et pulsatio cordis sup. talia vel multa eorum sunt parata euenire ad apostemata stomaci calida ꝓpter continuitatem cum dictis membris de quibus etiaz est

difficultas anhelitus. Nam cum apostematur stomacus fit anhelitus paruus freque͂s ꝛ spissꝰ qꝛ cum motu diaphꝛagmatis in anhelitu ꝑ contactū stomaci exagitaꝛ stomacusꝫ ꝛ aliqualr̄ cōprimiꝛ: vn̄ ꝓhibet anhelitū magnificari: ꝛ cōseq̄nter fit spissus. Et etiā ibi sensibilis grauitas q̄ non est in vētositate sumpta ab ea indicatione. ¶ Aliud signum sumiꝛ ex ꝓstratione appetitus ꝛ maxime hoc verū est cum apostema est in oꝛe stomaciꝫ vt dicebat Auic. qm̄ appetitꝰ est passio pꝛopꝛius oris stomaci.

De signis magis spālibus.

¶ Sed signa magis specialia vt nunq̄d apostema dicaꝛ esse in interioꝛi tunica stomaci vel in exterioꝛi sumuntur ex eo: qꝛ si sit in tunica interioꝛi accidentia multum sunt intensioꝛa maxime de doloꝛe ꝛ ꝓstratione appetitus: ꝛ sepe cum his cōiungitur lippotomia ꝛ tremoꝛ coꝛdis et aliq̄n syncopis ꝓpter cōtinuitatē ꝛ colligātiā cum coꝛde vt sepe aliq̄d educitur de materia ꝑ vomituꝫ vel secessuꝫ ꝓpter id qd̄ de apostemate intrinseco aliquid resudat de materia faciēte apostema vn̄ si fit in supioꝛi parte maxime educiꝛ ꝑ vomitū: et si in fundo stomaci maxime ꝑ secessum: licet oppositum cōtingere potest: vt pꝫ consyderanti: ꝛ doloꝛ augeꝛ quasi immediate sumpto cibo: immo ꝛ in descēsu: ꝛ manifestaꝛ doloꝛ maxime circa spatulas propter mery extensum ꝑ deoꝛsum: ¶ Cum aūt apostema est in tunica extrinseca: tunc accidētia sunt in eo remissioꝛa: neq꜃ fit doloꝛ maioꝛ sensibiliter post assumptū cibum nisi fuerit multe q̄ntitatis ꝛ tumoꝛ ꝛ durities exterius magis manifestātur sensu: ꝛ cū hoc nō ita aliq̄d sensibile educitur ꝑ vomitum vel secessuꝫ de materia apostematum nec sic ledūtur appetitiua nec digestiua: ꝛ aliq̄n habēt ventrē mollem: ꝛ aliq̄n stipticum ſm qd̄ aliquando deficit virtus retentiua ꝛ aliquando expulsiua.

¶ Sed signa distinctiua vtrum fuerint in fundo vel in oꝛe stomaci dicebat Auenẑo. ꝙ quedā accidentia sunt vehementioꝛa stante apostemate in oꝛe stomaci. s. de abominatione de pꝛostratione appetitus de vehementia doloꝛis ꝛ nocumentis cardiacis ꝛ est inseparabile signum: vt dicit tremoꝛ quasi continuus labij inferioꝛis ꝛ maxime in apostemate calido vbi in apostemate fundi fit maioꝛ lubꝛicitas ventris ꝛ minoꝛ cōueniens cibi digestio ꝛ relique operationes dicte sunt minus lese.

De signis distinctiuis inter apāta calida ꝛ frida.

¶ Signa vero distinctiua inter apostemata calida ꝛ frigida sunt signa q̄ dicta sunt supꝛa de doloꝛe a materia calida differenter a materia frigida vt est tinctura lingue ad citrinū ꝛ amaritudo oris in colerica: ꝛ vt rubedo lingue si sanguinea fuerit ꝛ instantia vigiliaruꝫ maxime in colerico: immo aliquotiens ꝛ doloꝛ vehemens circa caput ꝓpꝛie stante apostemate in oꝛe stomaci vbi in apostematibus frigidis est doloꝛ magis quietus.

Questio.

¶ Et quidam ponunt fe. concomitari ad omnia apostemata stomaci: sed de calidis non est dubitatio qꝛ in hoc omnes conueniunt: sed de frigidis stat dubitatio. Nam Ras. in diuisionibus ponēs signa apostematis flegmatici dicit ꝙ sunt in eo fe. leuis ꝛ multitudo sputi: ꝛ Acara. similiter dicit ꝙ in apostemate flegmatico est fe. lenta ꝛ multitudo sputi. ¶ Aui. tamen ponens signa apostematis flegmatici 13ª tertij dicit declarando ꝙ non est fe. qn̄ videris signuꝫ apostematis sup. generale cū doloꝛe quieto in omni dispositione. i. in omni tempoꝛe eius ꝛ augmento: ꝛ non est feb. neq꜃ inflammatio nec inquietudo: sed est humiditas lubꝛica et claritas coloꝛis ꝛc. De malitia digestionis ꝛ prauitate appetitus tunc id est apostema flegmaticum: ꝛ ita voluit ꝙ in apostemate flegmatico non fit fe. ꝛ idē 2ª pꝛimi in signis apostematum calidoꝛum dixit ꝙ signa demonstratiua sunt doloꝛ acutus ꝛ fe. de frigidis non facit mentionem: ꝛ de fe. dixit sic ad p̄nᵐ capli: occultoꝛū. s. membꝛoꝛum vero calida sup. apostemata demōstrat q̄ cōcomitans ea ꝛ grauitas si membꝛum in quo existit caret sensu: ꝛ grauitas cum doloꝛe pūgitiuo si membꝛū apostematum sensum habuerit ꝛc. Ubi de frigido dixit. frigidū aūt doloꝛ ꝓculdubio nō concomitaꝛ. s. acutus. ꝛ ponēs q̄dam alia signa nō fecit mētionē de fe. tn̄ postea cum declarat ꝙ ad saniē deducūtur ꝛ suppurātur dicit: fit feb. qꝛ indifferēter loq̄ns de oībus apostematibus dicit: amplius oīa interioꝛum apostemata q̄ in myꝛach tenuitatem ꝛ macredinem efficiunt: cumq꜃ collectionem facient apostemata in visceribus ꝛ ſm exiture semitam ꝓcesserint festinabit doloꝛ vehementer ꝛ fe. ꝛ vigilie foꝛtes fiēt ꝛc. Itaq꜃ voluit ex serie textꝰ ꝙ in apostematibus flegmaticis non fiet fe. nisi cum ad saniem deueniunt: ꝛ ideꝫ voluit Auer. quarto colliget capitulo. 45. de ꝓpꝛijs signis stomaci. ꝙ cum apostemata suppurantur sequitur feb. signanter dixit cum suppurantur. nam dicit: ꝛ omne apostema quod in stomaco suppuratur sequitur fe. ꝛ doloꝛ situs ꝛ maxime quando in oꝛe stomaci oꝛtum habet: qd̄ est vt addit: qꝛ pars illa magis neruosa existit ꝛ est colligantie pꝛinceps ꝛc. Et idem voluit in capº 48º infra de signis ꝓpꝛijs egritudinum renum vn̄ loquēs de aptibus renum dixit. Et in maiori parte in his apostematibus fiunt fe. errātes aut lente in apostematibus frigidis ꝛ adducēs causam generalē in quo tpe fiūt tales dicit: pꝛeterea qꝛ feb. non aduenit ab apostematibus mēbꝛoꝛum pꝛincipalium nisi qn̄ apostemata erant parata saniem facere. i. iam cōuertūtur ad suppurationem. ¶ Et ita ego credo sententijs. A. ꝛ Auer. in hac materia scilicet ꝙ nō semꝑ in apostematibus frigidis etiam stomaci neq꜃ in omni tpe fit fe. ex natura hoꝝ apostematū frigidorū: qd̄ dico qꝛ aliquotiēs in aliquo coꝛpoꝛe impuro ꝛ acuti sensus: etiam in p̄nº apostematis ꝓpter aliqualem commotionē fieri in humoribus possit fieri fe. sed ex natura materie apostematis nō fit fe. in p̄nº vel augmēto: sed tm̄ cum ad saniē deduciꝛ: cum ex natura talium apostematū nō fiat tāta ī materia ebullitio in dictis tpibus qd̄ necessario cōicetur vapoꝛ calidus ad coꝛ inducēs febꝛē: vbi cum ad saniē deducūtur ꝓpter ebullitionē fieri in materia: tūc fit feb. q̄ tn̄ est lenta in relatione ad febꝛem q̄ ꝓcedit ab apostematibꝰ calidis cū suppurātur: ꝛ ad istuꝫ intellectū possunt trahi verba Raſ. ꝛ Acaranij: cū volūt ꝙ in apostematibꝰ fridis fiat fe. lenta: intelligiꝛ in tpe in quo fiet febꝛis in eis in comparatiōe ad febꝛē q̄ fit ī ꝓpoꝛtionali tpe ex apātibꝰ essentialr̄ calīs: aliter eis nō credo cōfirmatꝰ autoꝛitate. A. q̄ expꝛesse negauit ꝛ ꝓbabilirōne vt ē dcm̄. Et hoc bn̄ notate qꝛ ī hoc erroꝛe sūt

multi medicorū q̄ nō volūt consentire esse apā in stō nisi cōiungat febris. ¶Signa ṽo apātis melēcolici sunt cū remissione doloris durities maior cum paucitate sputi ⁊ dolor lētus absq̄ tñ siti ⁊ vstione neq̄ fit mutatio coloris cutis si cut etiā in flatico: sed signum apostematis cum colera nigra: qd̄ vt dicit Aṽa. raro contingit in pn°: immo nisi post calidum apostema p̄cedēs est qd̄ cū tāgit stomacus de foris inuenit etiā durum: sed cum aliquali dolore forti: tñ dixit: ⁊ possibile est ibi eē nihil doloris. Et addit: et qñ conueniunt ad hoc etas complexio ⁊ temp⁹ erit signum fortius.

Oia h' sig^a pportionāt signis dictis de pleuresi.

¶Signa ṽo tēporuȝ apostematū sunt pportionalia his q̄ dicta sunt supra de pleuresi: ad illū locū recurrat pp̄ter abbreuiare. saluo q̄ hoc est spāle cum rumpit apostema in stomaco: qm̄ vt plm̄ ⁊ quasi sēmp educit materia sensibiliter vl' p vomitū vel secessum qd̄ nō est in ruptis apostematibus in aliis membris. Et ratio est clara ↄsyderāti verū tñ hoc nō est necessariū: qm̄ si natura aliquotiēs in rupta pleuresi educit materiā p vias vrine p modum difficilem supradictū multo magis cuȝ rumpit apostema in stomaco pōt cōuerti materia p meseraicas ad epar ⁊ tandem ad gilbum epatis ⁊ venā chilis ⁊ emulgētes ⁊ vias vrine. ¶Signa etiam terminatiōis apostematū ad resol'onem vel suppuratione vl' indurationē vel pmutationem etiā pportionalia sunt his q̄ dicta sunt supra de pleuresi: ⁊ ita ad illum locum recurrat. Et hec de signis.

No. hunc cañ. q facit cōtra multos medicos huius temporis.

Cura doloris stomaci. Ueniēdū iaȝ ad curā doloris stomaci. p° commemorandus est cañ. positus in textu nostro ad finem cum dixit Ra. Ad dolorem stomaci ⁊ epatis curādum medicus valde eruditus est necessarius: q̄ ipsoꝝ diligēter opationes ⁊c. Et lȝ ratio dicti posita fuerit supra circa lr̄am gñal'r etiaȝ hic colligat: qm̄ si indebite occurrat cū medicinis vel dieta nocumēta q̄ sequūtur ad stōm vel epar ex quo talia mēbra operātur opationes toti cōmunes etiā toti cōicātur. Nam exempli gr̄a in malitia calida hoꝝ membroꝝ aliqñ' indoctus medicus applicat extreme frigida q̄bus extinguit calor stomaci ⁊ epatis: ⁊ ita opationes digestiue ledūtur in eis ita vt aliquotiēs auferātur aliquotiēs corrumpātur: ⁊ cōsequēter tūc membra nō possunt restaurari ⁊c. ⁊ aliqñ cū frigiditate applicātur humectantia plurimum q̄bus relaxātur substātie horum membroꝝ ⁊ simil'r inde opationes ledūtur: ⁊ aliqñ stiptica nimis offerunt ad confortationem q̄ etiam sunt parata multū ledere. Nam stante nocumēto horū membrorum cum fe. ⁊ maxime nocumēto stomaci simul cum siccitate pueniēte ex feb. talia exiccādo nimis os stomaci maxime ledūt: stāte etiā materia in dictis membris nociua p talia stiptica supflua compīgit materia in illis membris. Et si occurrētibus facile indurātur ibideȝ materie ⁊ constringūtur meatus epatis ⁊ ita ibidem claudūtur: ⁊ sic nō debite euentate putrescūt ⁊ corrumpuntur ⁊ feb. generant: aliquando apostemata. per calida etiam excessiua fit nocumentum in via resolutionis horum membrorum: ex cōsequenti opus est medico erudito qui commēsurate ⁊ conuenienter habita intentione ⁊ ad malitiam complexionis remouēde ⁊ dispositioneȝ horum membrorum applicet medicias ꝑm gradum ⁊ dispositionis ⁊ membrorum.

¶Sed iam magis veniendo ad curam horum dolorum licet multa copiose dicta sunt supra in capl'o de soda: q̄ vtiliter ad hūc locū offerri possunt: tamen ꝑm ordinem prius ponet dieta conueniēs in doloribus stomaci absolute: cōsequenter magis contracte ad quasdam causas doloris q̄ vt multum sunt cause doloris stomaci: vt sunt ventositates inflationes vehemētia sensus stomaci ⁊ consequenter apostemata et vlcerationes: deīde veniemus ad medicinalia etiam magis generaliter prius: consequenter magis cōtracte ad causas plerunq̄ euenietes.

¶Circa ergo dietam: p° generaliter cōsistit in euitatione omnium causarum primitiuaruȝ q̄ sunt vel esse possunt cause doloris stomaci ⁊ ex parte malitie complexionis subito et ex parte solute cōtinuitatis in eo vel aggregatione ambarū causarum doloris de q̄bus dictum est supra specialiter in causis: ⁊ tu discurre p eas causas si placet: ⁊ nō tm̄ opȝ cauere ab occursu haꝝ causarum: sed etiā occurrēdū est cum cōtrariis ad dictas causas: vt si fuerit malitia complexionis sine materia causa vt causa vt calida vel frigida vel sicca est occurrendum cum contrariis vt dcm̄ est in ca° superiori. Si etiam fuerit cuȝ materia mala compl'o calida sed nō fuerit apostemās illa materia: tūc non est magnus timor in occursum cū causis frigidis vt cum aere etiā extremaliter frigido. Sed si fuerit materia apostemans est maior dubitatio p occursum cause multū frigide pp̄ter p̄hibitionē trāspiratiōis et p̄hibitionē exit⁹ ei⁹ materie q̄ resoluitur ab apāte. Uñ nisi apā fuerit in pn° principiāte maxime fluēte materia acuta nō debet aer multuȝ fridus neq̄ reliq̄ extremal'r frigida: sed in casu isto principio principiante influente tali materia non est timor in occursu multum frigidi.

¶Et si causa de primitiuis fuerit motus ⁊ laboriosa fricatio partium stomaci vel vomitus arte inductus vñ fit attracta materia dolorē causans tūc insistēdū in totū ad q̄etādū humores ⁊ diuertēdū a stō: ⁊ ñ fiāt aliquo° mot⁹ nec fricationes: ⁊ ita in hoc casu q̄es ⁊ somnus est multum cōueniens: ⁊ ita discurrat in reliq̄s ⁊ in cibo ⁊ potu in complexione calida vel frigida vl' sicca ꝑm qd̄ dictum est in capitulo superiore.

De electione aeris qñ dolor ē ventosus.

¶Sed spāl'r cōuertēdo ad causas dolorū p̄ter malitias cumplexionales. Si causa fuerit ventositas eligēdus est aer calidus et siccus: ⁊ si nō habeatur naturaliter: artificialiter procuret. Et ita in hoc casu morari in aere humido grosso est multum ledens. Principaliter ergo occurratur euitādo res oēs que sunt cause inflationis de quibus dictum est supra: non tantum ex parte aeris sed aliorum que faciunt ad debilitateȝ digestionis vel corruptionis vel ex parte ciboꝝ in se vel ex parte aliarū causarū de quibus dictū est supra. ¶Ultra ergo aerem de motu cōuenit exercitium ⁊ totius si fieri pōt vel saltem particularum extremorum cum fricationibus ad extrema ⁊ cū calefactione eoꝝ. Nam talia multuȝ et viuificando calorem naturalē ⁊ prohibēdo afluxu materierū ad stomachū valent.

De sono:

¶Sōnus etiā plixus est in casu oīno ↄueniēs: ⁊ fit somn⁹

supra ventrem suum super puluinar plenū his q̄ calefaciūt maxime cum pluma contractis ēt extremis vt cruribus sursum ne nimia fiat extē sio myrach. ¶Et in passionibus animalib' vitetur tristitia ꝛ timor: ꝛ inducatur gaudiū ꝛ letitia q̄ntum possibile est. ¶Et omni die habeatur bn̄ficium ventris ꝛ eius lenitio ꝓcuret cuȝ suppositorio vel clysteri ventositatem leuiter carminātibus. addēdo in decoctione communi ꝓ clysteri parū anethi ꝛ camomille: ꝛ cuȝ cassia ꝛ modico hiere addat olei camomillini vel anethini parū ꝛ cū sale fiat clystere: etiā in suppositorijs ponat aliq̄d de spēbus hiere cuȝ modico foliorū ruthe ꝛ cymini.

De inanitione ꝛ repletione.

¶Et circa cibos ꝛ pot' eligantur cibi bone qualitatis facilis digōnis modicarum supfluitatum q̄ntum possibile est: ꝛ ita oua sorbilia sunt plurimū in casu laudata: ꝛ pistate facte ex capōnibus ꝛ alijs carnibus laudabilibus sūt ad casum conuenientes. Et Aui. in ca° ꝓprio cum dixit de dolore q̄ accidit post cibum q̄ maxime accidit ꝓpter ventosari partē cibi addidit: ꝛ rectius q̄dē est vt in potu sumat omni die aliquid mellis ante cibum. nam mel sua caliditate ꝛ exiccatione preparat ad cibum futurum ventositatem resoluendo. Et de melle dicit Ra. 5° continentis in mala complōne frigida q̄ sepe est causa ventositatis. Notum q̄ȝ habeas ꝙ mel quando distillat pauce fiunt superfluitates eius ꝛ multe nutricationes sup. fiunt Et addit: similiter mel cum dispumatuȝ fuerit ꝛ bene coctum solum efficacius alijs nutricationibus erit q̄bus nutriātur habētes stomacos frigidos: tn̄ nociuum est vt dixit habētibus stomacos calidos. Et addit: vn̄ nulla cura eligēda est ꝓ habentibus stomacos frigidos supra mel ꝛc. tamē cōtra istud dictū est expresse sententia Aui. in ca° de apostemate stomaci dicit sic. Et sit summa tuarum medicinarum cum substantia zucchari in accidentibus stomaci cōmuniter: qm̄ si prepares mel cum aqua multotiēs semp miscendo ꝛ amouēdo spumā nō euadet a putrefactione stomaci: q̄uis non ꝑcipiatur ab infirmo aliq̄d putredinis in potu eius. Hoc tamen intellexit stāte materia humorali ꝛ maxime putrida circa stomacum: qm̄ addit: qd̄ est q2 stomacus repletus est multa putredine donec diuisit inter substātiā stomaci: ꝛ id qd̄ facit ad eum. i. nocumētū stomaci ꝑuenit ad virtutem medicine ab egro sumpte. Et ex verbis videtur colligi ꝙ mel minus resistit putredini q̄ȝ zuccharū. Ego tamen in hoc starem cū cōmuni sn̄ia auctorum. ¶Et qn̄ timeret etiaȝ de inflatione in cibarijs poterūt disponi ad non inflationem cum mixtione aliorū subtiliātium ꝛ carminantiū vt dicebat Ga. p° alimē. cum dixit. Omnes nutricationes inflātes corrigi pn̄t cum eo qd̄ corrigit ꝛ consumit inflationes eorum: ꝛ hoc fit vt comedatur post eas de attenuantibus: ꝛ sup. etiam an̄ eas vel cū eis. v. gr̄a. cōmiscēdo aliq̄d cinnamomi vel macis vel galange cū dictis ferculis: vel sumēdo bolum vnū cōfectionis an̄ cibuȝ ad hāc intentionē faciētis: vn̄ pōt fieri cōpositio vt infra dispergēs vētositatem ꝛ remouēs inflationem ꝛ adiuuans ad cibi digestionem. Nam rectificatio digestionis vt cibus conuenienter digeratur est de maxime iuuantibus in casu: sicut diminuta digestio est de maxime facientib' ad generationem ventositatis. Fiat ergo compositio vt infra. ℞. zin. cinnamomi galāge. an̄. ℥. iij. gariofil. macis zedoarie cardamomi an̄. ℥. j. se. feniculi anisi carui. an̄. ℥. j. ameos. ℥. ß. cum zuch. si placet potest fieri elx̄ium ꝛ sumi coclear vnū an̄ cibū. Et si placet pōt fieri cōfectio i morsellis dissoluēdo zuccharum in aqua feniculi ꝛ menthe. ꝛ pōt sumi in forma pulueris si placet coclear. i. cum modico vini: ꝛ ita etiam ꝑparādo stomacum exterius cū vnguēto aromatico de quo infra in medicinalibus ante cibum erit cōueniēs. Et aliqui laudāt cū cibis sumi tres vel quatuor spicas allij: ꝛ eas singul'r laudauit Ga. 12° terapē. Et Aui. etiā de his fecit mētionē in ca° ꝓprio cum dixit. Et vētositatē q̄dē resoluūt vini puri potus ꝛ allia. Sed verū est ꝙ vbi coniūgat materia flegmatica in stomaco ex quo vētositas generetur ꝙ vsus alliorū est aliquotiēs ad nocendum ꝓpter acuitatē eorū qm̄ materiā plurimam in ventositatē cōuertunt. ¶De potu vinum bonum aromaticum est maxime iuuās. nam dicit Aui. ꝛ vinum potens purum bibituȝ sufficit in ea que leuis est ꝛc.

Desc. bone cōfectiōis sumende an̄ cibum.

¶Si v° cā fuerit nimia stōi sensibilitas tūc vl' cum ea vt sepe cōiungit vel complo cal'a vel frigida: ꝛ ita in aere ꝛ alijs rebus nō naturalibus occurrendū est sicut supra dictuȝ est in malitia complexionis calide vel frigide. Sed opȝ euitare excessum in qualitatibus siue in caliditate siue in frigiditate qm̄ ab his nimis patit ꝓpter sensibilitatē: ꝛ ita opȝ vitare superfluū motum superfluā vigiliā ꝛ superfluū somnum ꝛ cibos ꝛ potus actual'r excessiue frigidos vel calidos et etiā potential'r tales: ꝛ debent cibari cum cibis cōuenientibus ante horam famis: tn̄ in calidis dicebat Aui. de cibis proprijs. Opȝ vt sint cibi eius qui ingrossant sanguinē sicut illi qui fiūt de frumento cocto cū multa aqua ꝛ carnes vaccine: ꝛ sit eorū panis sup. azimus vel ad azimum declinans ꝛ infundat in rob fructuuȝ ꝛ qn̄q̄ȝ in vino mixto: ꝛ ita etiā pultes de simila ꝛ biscocta ꝛ rizū ꝛ lac maxime acetosum factū ꝛ carnes porcine ꝛ hedine ꝛ extrema animaliū: tn̄ perdices ꝛ turdi ꝛ starne ꝛ turtures ꝛ fasiani ꝛ capriolī ꝛ lepores a Galeno laudant octauo decē tractatuum. Et de piscibus. Pisces recentes vt pisces squamosi etiā anguille in casu nō discōueniunt ꝛ cācri fluuiales bene cocti: ꝛ addit Aui. ꝙ qn̄q̄ȝ necessarium est vti narcoticis vn̄ illo casu cum carnibus pōt decoqui aliquid iusquiami ꝛ lactucarū ꝛ portulace. ¶In habētib' antē complexionem ad frigidum declinantem: tunc panis sit bene fermentatus bene coctus sine sale: tn̄ qm̄ omnia acuta mordicatiua siue sint salsa siue acetosa siue amara siue acria: ꝛ in calida ꝛ in frigida nocent: ꝛ vitanda sunt propter nimiam sensibilitatem stōi. sit ergo panis sine sale ꝛ carnes sint carnes castrati ꝛ caponum ꝛ interdum vituli lactantis ꝛ carnes auiū montanarum maxime starnarum ꝛ dressarum sunt in casu conuenientes: et ex fructibus phistici singulariter: ꝛ vue passe cum amigdal. ꝛ auellanis si bene masticentur: ficus etiam non disconueniunt: ꝛ vinum in eis pro potu sit declinans ad dulce: aquatum tamen ne acuitate mordicet: et si misceatur cum aqua mellis hyeme erit conueniens. ¶Sed si causa fuerit apostema si ipm

De electione rerū nō naturaliū quādo dolor stōaci accidit a nimia sensibilitate ipsius stōi.

De electio nerez non nalium qñ cã doloris stõi ẽ apa calidum.

fuerit de apatibus calidis in prin° ⁊ oī tempo re opȝ euitare cãs q̄ ducũt ad inflãmationẽ spi rituũ ⁊ humoꝝ ⁊ ad motũ ipsoꝝ:immo intẽden dũ est infrigidationi humoꝝ ⁊ q̄eti q̄tũ possibi le est:ideo euitet aer calidus ⁊ siccus ⁊ lumino sus:⁊ statio in obscuro ⁊ ad frm̄ declinãte est cõ ueniens:nõ sit tñ aer nebulosus grossus vaporo sus. ¶ Et ita ẽt vitet exercitiũ partiũ stõi: vn defricatio illaꝝ partiũ est multũ nociua: et ita vomitus maxime laboriosus est maxime ad no cendũ vt infra videbit. ¶ Uigilia silr superflua nocet:sȝ somnus ẽt cu supfluit fit ad nocẽdũ:et forte ꝙ a prin° fluxus mãe ad stõm:ẽt somnꝰ tẽ peratus magis est aptus nocere ꝯuertẽdo mãȝ interius q̄ꝫ vigilia. ¶ Et silr dico de passionibꝰ aialibus ea q̄ inflãmant ⁊ faciũt motũ in humo ribus vt ira ⁊ furor:⁊ ẽt q̄ cõuertunt ad interiꝰ maxime in prin° vt tristitia ⁊ timor sunt maxie vitanda:⁊ coitus ꝓ quanto est agitatiuꝰ est ma ximi nocumẽti. ¶ Lenitio ẽt vẽtris oī die est i casu necessaria:vñ laudat Aui. vt sine cessatione lenificet nã cũ hoc si fuerit siccitas vsq̄ȝ ad diem septimũ:immo intelligat ⁊ in toto ꝓcessu:sȝ ma xime dicit vsq̄ȝ ad septimũ qñ post septimum vt plerũq̄ȝ lenificatur venter ⁊ ꝑ indigõnem:⁊ ꝓ pter id qđ resoluit ex apate ꝙ sua acuitate facit ad fluxibilitatẽ vẽtris ⁊ nõ sic lenificat in p̄mis diebus. ¶ De repl'one aũt cibi ⁊ inanitione eiꝰ dicit Aui. Et abstinẽtia quidẽ a cibo est ex illis q̄:eos deuiãt. Et dixit Ras. in textu nostro. Nu trimentũ vero eius non sit nisi sola aqua or. et custodiatur a carne ⁊ vino ⁊ confectionibꝰ q̄ de melle fiunt:⁊ sup. intelligit vt dicebat circa tex. rũ muꝫoꝝ ⁊ rob de fructibus frigidis. Idẽ dice bat Ras. in diuisionibꝰ ꝙ dȝ esse cõtentus ꝓ ci bo aqua or. cum granatis. i. succo granatoruȝ ⁊ faciat illud quousq̄ȝ allenietur fe. ⁊ caliditas. i. vsq̄ȝ quo non procedit intendendo:nam tũc ver sus statum ⁊ declinationem dixit. Et post illud sumat in potu aquam endiuie sup. cum zuccaro qm̄ vt dicit Aui. Et sumat in potu aquam tabar zeth:qm̄ est iuuatiua valde sup. in illo tpe. Et si militer aq̄ tarasecõ. i. cicoree:dicebat etiam. A. Et opȝ ne sint ausi potare aquam frigidam plu rimam neq̄ȝ calidam:immo frangat eã cum iu lep aut rob fructuum intelligatur aquam frigi dam plurimã. i. multe q̄titatis ꝓ vice aut pluri mũ intense frigidã:qm̄ aqua frigida oībꝰ apati bus viscer̄ nocet:nã incrudat mãm ⁊ magis eã intrinsecus impingit ⁊ ꝓhibet a resolutione et maturatione:ideo cõuenienter misceat cum ea iulep. s. vio. vel ro. Usq̄ȝ ergo ad septimũ est vtẽ da dieta multũ tenui:de qua dicit Gordonius spãliter aliqualiter magis ingrossando q̄ꝫ vete res. In p̄mis detur dieta tenuis sicut ordeaceuȝ ⁊ auenatum cum amigda. ⁊ spinachia lactuca: ⁊ aliqui etiam dant lac amigdalaꝝ:sed ego in prin° non offerrem qm̄ omnes cibi in hac egri tudine maxime in principio debent cum frigidi tate participare notabili stipticitate:sȝ magis in sanguineis ⁊ minus in colericis. Et etiam in principio debent esse magis frigidi q̄ꝫ in proces su:⁊ ita paulatim ⁊ paulatim ⁊ gradatim amo uenda est frigiditas ⁊ stipticitas: ita qđ apud declinationem amoueatur omnis stipticitas. Et dicebat Aui. specialiter ⁊ sit cibus vsq̄ȝ ad se ptimum sup. qñ necessarius est cibꝰ vltra aquaȝ ordei ex mes. i. robilijs excorticatis cum atripli cibus ⁊ blitis ⁊ cucurbita cum oleo amigđ. aut oleo onfacino ƀm diuersas intentiones: et hoc maxime post septimũ vbi est indigentia alicuiꝰ maioris abstersionis vȝ farina ordei ⁊ panicum ⁊ miliũ si decoquantur in brodijs pulloꝝ ⁊ in ꝓ cessu si sint necessarie carnes saltem semel in die exhibeantur pistate de pullis gallinaꝝ vel ꝑdi cum vsq̄ȝ dum mã resoluatur addendo in ꝓcessu paꝝ vini ꝓ potu. ¶ Sed si mã ducat ad saniem ⁊ fiat inde vlcus:tunc in dieta est necessaria ma ior siccitas ⁊ cũ maiori abstersione:vñ tunc sin gulariter vitandus est aer grossus ⁊ humidus ⁊ nõ declinẽt ad cal'm vel ad fri. vehemẽter:sȝ pa rũper ad frm̄:⁊ in reliquis vt de motu et quiete somno ⁊ vigilia ⁊ passionibꝰ aialibus ꝓcedatur sicut est dictũ supra. Et in casu ꝓprie euitet sal sa ⁊ acuta ⁊ dulcia ⁊ vnctuosa q̄ tpe saniationis erãt magis ꝯueniẽtia ⁊ oīa facile corruptibilia ⁊ vẽtosa ⁊ multe pinguedinis:⁊ q̄cũq̄ȝ acuta di mittant q̄ antea ad eruptionẽ apatis faciebant ⁊ ita multũ humectatiua actu ⁊ potẽtia sũt no ciua multũ nũc q̄ tunc iuuabant. Sed si expedit dare humida ꝓpter facilitatẽ transmutationis expedit vt sint potẽtialr sicca:⁊ ita hic in cibis nõ sit panis azimꝰ:sed fermẽtatus hñs paꝝ sa lis ꝓpter maiorẽ abstersionẽ ⁊ exsiccationẽ nisi acuitate mordicet. Et de carnibꝰ ꝓprius valent hoc tpe carnes ꝑdicũ fasianoꝝ turtuꝝ ⁊ aliarum auium montanaꝝ paruaꝝ:qm̄ ad siccũ declinãt in virtute. Et Aui. laudauit vt qñq̄ȝ cibent ven tribus vituloꝝ ⁊ hedoꝝ ꝯditis cũ aceto:⁊ extre ma aialiũ cũ aceto silr ꝯueniunt:qđ non opȝ vt intelligatur vt actualiter sumant acetum: sed ꝙ dicte carnes sint cocte in aqua cũ modico ace to:postq̄ꝫ bullierit ⁊ cocte fuerint extracte a bro dio ꝑ seipsas exsiccate postea conterantur et ex eis fiant pistate:⁊ ꝓprie vȝ talis ꝑparatio qñ ti metur de fluxu humoꝝ acutoꝝ ad locũ vlceratũ Et aliqui laudant lac ⁊ caseũ recẽtem ⁊ reliqua glutinosa:sed hoc dȝ intelligi qñ in vlcere facta mundificatione stat intẽtio ꝯsolidationis. Naȝ regulr̄ in vlcere prius debẽt offerri mũdificati ua ⁊ abstersiua ꝯtinuando ꝑ sex vel. vij. dies post ruptum apa:⁊ tunc non debẽt misceri glutina tiua neq̄ȝ stiptica sed mundificatiua saniei. Cuȝ iam educitur sanguis cum vomitu vel secessu si ne putredine vel modica:tunc debẽt apponi in cibis q̄ glutinant ⁊ aliqualiter stipticant dimit tendo mundificatiua:⁊ tunc si ponatur parum masticis in pane ⁊ in cõdimentis paꝝ succi cy doinoꝝ erit conueniens. Uinũ aũt eius sit subti le declinans aliqualiter ad ponticum: mixtum tñ cum aqua zuccari. ¶ In mã vero frigida apo stemante a prin° conuenit dieta satis tenuis di mittendo vinum ⁊ carnes:⁊ tũc valebit brodiũ ciceꝝ in prin° cum pane infuso:⁊ etiam fenicu lus ⁊ mentha cum bletibus si decoquant erunt cibus conueniens:⁊ in processu carnes auiũ mõ tanaꝝ sunt conuenientes: ⁊ in processu magis possunt aromatizari cuȝ modico cinamomi ga lange ciperi ⁊ masticis. Et si apostema indurare tur dimittantur stiptica ⁊ applicent magis hu mectantia ⁊ pinguia. semper apponendo tñ ali qua stiptica confortantia vtendo vino.

Canõ gñale ꝑ vlceribus stõi.

¶ Et si cã fuerit casus vel percussio supra stõm

tunc dieta sit ad oē q̄ȯ est q̄etans humores cum aere tēperato vel ad frm̄ declinātē cū somno p-lixo ꝛ animi trāquillitate ꝛ letitia ꝛ cū dieta te nui vsq̄ dū sint facte diuersiōes: ꝛ nō ampli⁹ sit timor de fluxu mā̄e ad stōm. Carnes oua ꝛ vi-nū ꝛ sil'ia inflāmabilia sunt vitāda: ꝛ vtraꝫ dieta sicut dictū est supra in a͞pate calo. ¶ Et qn̄ pro-pter dolorē ꝛ vehementiā eius q̄cūq̄ esset illi⁹ cā nisi fuerit a͞pa cal'm si sequatur vt ꝑ vehemē-tiā doloris nō retineꝫ cibus in stō. Aza. 29. pti-cula. ca°. 12°. ponit vnū excellēs remediū: q̄ȯ tn̄ pprius vꝫ in cā frigida ꝛ vētosa. Dicit ꝙ sumaꝫ vitellus oui ꝛ duo coclearia mellis. ꝛ. xv. grana masticis ꝛ terantur ꝛ ponanꝫ in vno cortice oui magni si haberetur anseris ꝛ decoquantur in ci neribus calidis ꝛ accipiatur per tres dies con-tinuos: hoc enim est expertum vt dicit.

Excellens remediū i mario dolore stōi ex q̄cunq̄ cā q̄ȯ ponit Azarani⁹.

Medicinalia.

Jā veniēdo magis ad me-dicinalia: cura gn̄alis do-loris stōi disponatur ꝑm q̄ȯ dcm̄ est in p̄ma pte in cura sode ordinando can̄. in dolorib⁹ mālib⁹ ꝛ immaterialibus: ꝛ per essentiam ꝛ cōitatē dif ferenter vt dictum est ibidem.

¶ Sed spāliter magis veniendo ad cās horum doloꝝ: primo ponetur cura spālis a causis p̄mi-tiuis sepe accidētibus: deinde ponemus curam doloris a causis magis corporalibus pēdetiū: ꝛ dimissa cura cāe primitiue ex parte aeris calidi vel frigidi q̄ satis nota est cū illa cura stet in re-motione cāe ꝛ deductione ad effectū contrariū vt si fuerit ex aere frigido nocumentū inductuꝫ vel ex aqua frigida extrinsecus occurrēte vel ex potu eius calefiat stomacus cū pānis calidis et supponēdo pellē vulturis vel lyncis: ꝛ vtendo vino aromatico ꝛ hmōi de q̄b⁹ dicetur lati⁹ de cura doloris vētosi a frigiditate. ¶ Sed venien do ad alias cās si fuerit ex corruptione cibi cu-retur vt supra est dcm̄ in ca° supiore cū vomitu prius mā̄e: postea cū alijs stōm cōfortantib⁹ vt ibidē dictū est. ¶ Et si fuerit ex casu vel ꝑcussio ne tūc cū dieta tenui paꝝ vt supra dictū est fiat flōia de basilica nō cōtradicētibus cōditionib⁹ ad flōiam: ꝛ fiant alia ingenia diuersionum cuꝫ clisterib⁹ lenibus: tn̄ cū fricationibus extremo-rū ꝛ alijs sepe dictis: deinde exhibeanꝫ sirupi in frigidatiui stiptici vt sirupus ro. de ribes: ꝛ ea q̄ dicētur infra in cura a͞patis calidi in prin°. Et ita exterius cū inunctione olei ro. ꝛ myrtillorū: postea venire ad oleū camomille: ꝛ si plꝫ pōt' fie ri empl'm. vt infra. ℞. cydonioꝝ decoctoꝝ ꝛ disso lutoꝝ in aqua. ℥. j. ʒ. laudani. ʒ. j. ʒ. rof. ʒ. j. aloes ℈. ij. folioꝝ cupssi. ℈. j. oīa sil' massellēꝫ ꝛ cū succo modico cicoree fiat empl'm. ¶ Si v̄o cā fuerit ȯ primitiuis puta sumptio medicine acute ꝛ forti ter solutiue vt colloq̄ntide scamonee vel eufor bij ꝛ sil'ium p̄mo stāte laxatiuo adhuc in stō opꝫ vt inducaꝫ vomit⁹ cū aqua tepida ꝛ oleo quous q̄ mūdificetur stomacus a dicta medicina: post ea vero laudauit Azarauius vt exhibeaꝫ infir-mo. ℥. j. olei ro. cū. ℥. j. zuccari: ꝛ cessabit dolor vt vult. ¶ Si v̄o cā extrinseca fuerit multitudo ci bi vel potus preter consuetudinem: vnde fiat ex tensio ꝛ dolor quam causam alleget infirm⁹: tūc etiam prouocetur vomitus vt supra ꝛ reliquat cibum per diem naturalem intendat ad somnū prolixum: postea sumatur de diacydonitem cuꝫ spēbus. ℥. ʒ. ante alium cibū ꝛ cōfortetur stoma

Quid agē-dū qn̄ ē ex casu vel ꝑ cussione.

cus exterius cum oleo spice absinthij ꝛ cydonio rum: ꝛ ita ad reliquas causas primitiuas discur ratur cum remotione earum ꝛ impressionis fa-cte cum confortantibus: postea stomacum con-trarijs in qualitatibus impressioni facte a cau sa primitiua.

¶ Sed si cā fuerit corporalis ꝛ humoralis non a͞pans in stō: si fuerit cā colerica siue ibidē geni ta siue aliunde infusa tunc educatur illa mā̄ ꝑm modos in ca° supiore dictos: postea cōfortetur stomacus cū infrigidantibus stipticātibus. Et laudabat Aui. post eūonē humoris sirupū ace-tosum factum cum aceto in quo fuerit infusum absinthium longo spatio. Nam in hoc est repre sio caliditatis inducte ex cā colerica in v̄tute aq̄ ꝛ aceti sil' cū cōfortatione stōi ex mirabili ꝓprie tate absinthij ad ipsum stōm: ꝛ ad eūandū ipam coleram: ꝛ maxime cum fluit ad stomacum lau dauit Rasis quinto continentis. descriptionem pillularuꝫ: ꝛ maxime in materia adusta dicit sic Dico ꝙ he pillule sunt bone ad stomacum ꝛ con fortatiue ꝛ mundificatiue ꝛ correctiue stomaci impediti de colera nociua. ℞. aloes. ʒ. j. mirab. nigrorum rosarum. an̄. ʒ. ʒ. terantur ꝛ distempe rentur cum succo endiuie ꝛ inde fiant pillule: et est dosis vna. Et si forte adderetur equalis pars mirabo. citrinorum non minus faceret ad inten tionem: etiam genita mā̄ in stomaco colerica.

¶ Sed qm̄ vt pl'm mā̄ colerica ledens stomacuꝫ est talis per viam deflux⁹ ꝛ inter humorales est maxima cā doloris stomaci: idcirco Halyab. 7°. practice faciens capm de dolore stomaci: ꝯtraxit ipsum soluꝫ ad id cuius cā est mā̄ colerica fluēs ad os stomaci: ꝛ eius posuit curam dicit sic ꝑm seriem tex. sui. Passio aūt q̄ p̄cordioꝝ dolor ap-pellatur: qm̄ ex humoribus fit colericis qui ad stomaci os ꝓfluunt: opꝫ in ea patientem vti vo mitu cum secaniabim. i. oxymel: vel al's sirupo acetoso ꝛ aqua calida: ab hinc pomoruꝫ da illi sirupum muzoꝝ simplicem ꝛ granatoꝝ sirupum ꝛ sil'es. Postea addens sniam Hyp. dixit: ait aūt Hyp. in epidimiarum libro mulieri cuidā fuisse precordiorum dolorem quem ordei alphitō mi tigabat. i. aqua or. ꝛ granatorum aqua. Et addit. Di cens rationem vtilitatis medicine addidit. Or dei nanq̄ alphiton coleras exsiccabat a sto-maci ore. i. abstergebat: granatorumq̄ aqua ca lorem extinguebat qui ex coleris oriebatur: et stomaci confortabat os sup. sua stipticitate ne iterato sup. reciperet aliunde materiam. Et ita appa͛et singularis vtilitas in hoc casu aq̄ orȯ. cum vino granatorum: deinde confortabat stōm remittendo malitiam complexionis cum infri-gidantibus ꝛ stipticantibus vt aqua vel succo arnaglosse vel semperuiue. Et in hoc posset fieri epithima conueniens sub hac forma. ℞. aq̄ rof. ℥. iiij. succi cydonioꝝ depurati. ℥. ij. ro. coral. ru. spodij ꝛ masticis. an̄. ʒ. j. puluerizanda pulueri-zentur: postea facta infusione in dicto liquore de panno lineo duplicato vel de sera alba stoma co superponatur. Et ita cum alijs vel fomenta-tionibus vel emplastris vel sacellationib⁹ cum medicinis haꝝ virtutum poterit stomacus con fortari ꝛ apponi supra fundū vel circa os stoma ci ꝑm q̄ȯ mā̄ fluit aliqn̄ ad fundū pl⁹ aliquotiēs ad os stomaci. ¶ Sed qn̄ dꝫ confortari ꝓprius os stōi sit in memoria q̄ȯ al's dictū est supra: q̄ȯ

Quid agē-dum qn̄ dolor stōi est humo colericus.

Humor colericus ledens stōm ... est illi ... vias ... rus.

apponantur medicamina epithimata vel lini-menta: nõ tantũ circa partẽ anteriorem in directo oris ſtõi apud furculã inferiorẽ: ſed etiã poſterius in directo illius ptis ꝟſus .xij. ſpondilẽ: qm̃ ad illã partẽ alligaꝶ os ſtõi vt fuit al's dcm̃.

Cũ hũor cauſãs dolorẽ eſt flãmatie ſalſum.

❡Similiter ſi mã nocẽs fuerit flãtica maxime effuſa ſalſa ⁊ nitroſa: qꝛ talis eſt vtpl'm de materiebus flãticis que dolorẽ efficit ſiue effundaꝶ ab epate ſiue a cerebro vel aliunde: tũc pͣ intentio eſt illius eũo aliquotiens ꝑ vomitum ſi fuerit natãs: aliquotiens ſm ꝙ fuerit adherẽs vel intrinſeca ſubſtãtia ſtõi: ⁊ aliquotiens ipſa ꝑdigeſta cũ appropriatis de q̃bus ſupra in digerẽdo ⁊ eũando: poſtea fiat cõfortatio ipſius ſtõi: ⁊ per interius cũ miua aromatica vel aromatico roſato vel diacytonitẽ cũ ſpẽbus: poſtea exteriꝰ fiat inunctio cũ oleo de ſpica ⁊ de abſinthio vel fiat epithima cũ aqua menthe vel abſinthij et meliſſe aromatizatis cum ſquinãto ⁊ thure et aloe ⁊ maſtice.

Cũ hũor ẽ melia fluens a ſplene.

❡Et ita ſi fuerit fluens mel'ia ex ſplene fiat prius illius eũo cũ al's dictis: deinde cõfortatio ſtõi cũ appropriatis reſiſtẽtibus impreſſioni mel'ie. ❡Sed hic eſt notanda vna regula ſpãlis que poniꝶ a Raſ. 5° ꝯtiñ. volente in effectu ꝙ ſi materia fluẽs fuerit ex epate ad ſtomacum ꝙ prius q̃ꝙ cõforteꝶ ſtõacus ne recipiat poſtq̃ꝙ etiã eũata eſt mã a ſtõ prius dꝫ dicta mã ab epate fluens ad aliã partẽ diuerti: ⁊ dꝫ ꝯñr malitia cõplexionis epatis rectificari: vt verbi gratia. ſtante cõplexione calida cum oblatione triaſandaloꝝ ⁊ trociſcoꝝ de berberis ⁊ de camphora: vt al's diceꝶ loco ſuo: quo facto tunc tute cõfortandus eſt ſtõacus. Et rõ huius eſt: qꝛ cuꝫ epar ſit principalius membꝛũ q̃ꝙ ſtõacus nõ eẽt cõueniens ꝓhibere naturã a mũdificatiõe epatis de materia mala: niſi prius eſſet via parata aliunde vt virtus poſſet dictã materiã eũare: ⁊ ideo prius fiat aliunde diuerſio ⁊ alteratio malitie cõplexionis anteq̃ꝙ fiat ſtõi cõfortatio ne recipiat: ⁊ ita etiã dicendũ eſt fluente mã a cerebro ſicut dictũ eſt de epate: cum etiã cerebrũ ſit membrum nobilius ipſo ſtomaco. Secꝰ eſſet ſi materia eſſet ex ſplene fluens ad ipſuꝫ ſtomacum. nam cum ſplen dicatur membꝛũ ignobiliꝰ ipſo ſtõ regulariter poſſet fieri poſt eũonẽ materie fluxe cõfortatio ipſius ſtomaci ad ꝓhibitionem fluxure materie: qm̃ melius eſt ꝙ materia in ſplene retineaꝶ q̃ꝙ ꝙ ad ſtõm fluat ꝓpter ipiꝰ ignobilitatẽ: ⁊ tunc habilius põt ex ſplene eũari vel ſenſibiliter vel inſenſibiliter. Et in eũone talis materie a ſplene inſenſibil'r dicebat Auic. opꝫ vt euaporatio fiat cum aliquãto alumine ⁊ draganto. i. vitriolo cõtritis cũ aceto. ⁊ vt euaporetur etiã cũ ramis anethi cõtritis ⁊c. Et illã ſniam accepit a Sal'. 8° meimir caͦ. 8°. ſed ipſe voluit prius apponi ſpongias prius infuſas in aceto calido ſupra ſtomacũ dicit ſic: in his autẽ que generant colerã nigram: ⁊ in quibus inflaꝶ inde ſtõacus vel ſup. aliter dolet: appone ſupra ſtomacum: ⁊ maxime in afflictionibus ſpõgias in aceto acri calido infuſas. poſt hoc vero ſi remanſerit ſup. adhuc dolor alumen humidũ cuꝫ vitriolo trito aggrega ⁊ appone: vel hoc alumẽ dictum ⁊ aloem in equali quãtitate miſces aut hedere folia cũ ſale nitro aut ſtercus vacce gregalis coctum in vino ⁊c. Et nota ꝙ hoc vltimũ eſt ſingulare in caſu: et ita cum medicinis ſpleneticis ⁊ digeſtiuis vt cum trociſcis de capparibus ⁊ cum euacuatiuis appropriatis; poteſt poſtea euacuari materia a ſplene.

De curado loris ſtõi accñtis aſſumpto cibo.

❡Et his habitis fundamentis põt haberi cura ſpãlis illarũ cõtingentiaꝝ que poſite ſunt ſupra de mente Aui. de doloribus ſtõi: vt illiꝰ cui accidit dolor poſt cibũ ſumptũ ⁊ non ſedaꝶ niſi vomitu aut emiſſione cibi a ſtõ: qm̃ vt ſupra dicebatur in cauſis: cã fuit materia fluxa ad ſtõm que iacens in fundo non cauſabat dolores: ſed poſtea deſcendente cibo ad fundũ ſtõi materia illa humoralis mouebaꝶ ſurſum verſus os ſtõi et ibi cauſabat dolorẽ. nam dicebat Aui. ponẽs curam huius doloris: ⁊ rectius quideꝫ eſt vt in potu ſumãt omni die aliquid mellis añ ad mollificandum ⁊ abſtergendũ materiã humoralem extra ſtõm ⁊ hoc ꝓprius valebit in mã flãtica ſalſa vel mel'ica: ſed ſi mã fuerit mã cholerica ex epate ꝓprius: tũc magis valebit aqua oꝛ. ad dictam intentionẽ: poſtea vltra mediã horã exhibeatur aliquid corrugans ⁊ reſtringẽs ⁊ interiꝰ ⁊ exterius cũ diacydonitẽ vel miua aromaticis vel ſine ſpẽbus ſm diuerſas intẽtiones et eũeꝶ materia ex epate vel ſplene ꝯñr: ⁊ enumerabat Aui. cũ infuſione aloes ⁊ cũ ſimilibus: ⁊ re vera cũ iſto modo ꝓceſſus curaui ego vnũ fratrẽ ſancti Frãciſci in octo diebꝰ q̃ laborauerat iſto dolore duobus annis ꝯtinuis. Sed nota ꝙ addit Aui. deinde adminiſtra trociſcos ſtelle et ſunt trociſci ſtupefactiui poſiti 5° cañ. ⁊ ita voluit ꝙ regulariter prius fiat eũo de mã ẽt ſtãte dolore anteq̃ꝙ applicenꝶ ſtupefactiua: tñ verũ eſt ꝙ aliquotiens tãta eſt vehemẽtia doloris ⁊ virtꝰ totius debilis ꝙ opꝫ ẽt regul'r incipere a ſedatiõe doloris: ⁊ qñ nõ ſuffecerint neq̃ꝫ vomitus neq̃ꝫ anodina neq̃ꝫ reliq̃ leuia oportebit venire ad ſtupefacientia ⁊ domeſticũ de ſtupefactiuis. et quo ego vtor eſt egetea Meſ. lꝫ ꝓpriꝰ valeat in dolore a cã frigida ⁊ a vẽtoſitate groſſa. dando ʒ. j. vel. ℈. iiij. Sed põt dari cũ aqua endiuie in cauſa cal'a ⁊ cũ vino in cã frida.

De curado loris ſtõi accñtis tẽpore inanitionis.

❡Et ex eiſdem fundamẽtis põt curari modꝰ doloris q̃ accidit tꝑe inanitionis ⁊ vſq̃ꝫ quo comedaꝶ. nã opꝫ eũari colerã ex epe: vl' mel'iam ex ſplene: aut fiat eiꝰ extinctio dicebat Aui. ſ. colere in qualitatibus: ita vt fiant multũ impreſſiua cũ infrigidãtibꝰ: ⁊ fiat diuerſio iſtoꝝ humoꝝ colere flãtis vel melencolie ad alias ꝑtes q̃ nõ ſunt ꝑtes ſtõi neq̃ꝫ vicine ei: poſtea cõforteꝶ ſtomacus ⁊ diuidant cibum in plures vices vt volebat Aui. ⁊c.

De curado loꝝ ſtõi accidẽtis lõgo tempore poſt cibũ aſſumptum.

❡De tertia vero cõtingentia doloris qui excitatur poſt cibũ poſt ſpatiũ longum cõpreſſiõis ſtõi ſupra cibum: qm̃ talis vtplurimũ pẽdet vel ex ventoſitate genita vel ex inflatione ⁊ diminuta digeſtione a frigido vel ex cibo cõuerſo ad acetoſum: etiam per debilitatem digeſtionis vt plurimum a cã frigida ponetur cura paulopoſt cum ponetur cura inflationis vel ventoſitatis: qꝛ de dolore cõtingente ab acetoſitate cibi opꝫ recurrere ad ea que dicta ſunt ſupra in de cõfortantibus ſtomacum in debilitate vel corruptione digeſtionis.

❡Si igiꝶ cã fuerit vẽtoſitas vel inflatio ex ea cõtingẽs tũc aut illiꝰ ĩflatiõis cã fuit receptio cibi de ſe ĩflatiui aut cã fuit friditas ſtõi ad modũ expoſitũ in cauſis ⁊ debilitas eiꝰ. ❡Et ſi cã fuerit ex cibis dicebat Auic. 13ª tertij. tracta. 5°

caplo p̄mo dimittat ipsum sup. patiens tēdens ad illum ⁊ meliora regimē futurū ⁊ nō ledatur id. i. vt nō ledat digestio. ⁊ quousqꝫ sit id. i. recti ficata digestio opꝫ vt dormiat habēs eā sup. lō go somno supra ventrē suū supra puluinar ple nū his que calefaciunt. hoc tñ intelligit vt dice batur supra in ca° superiore facta prius. eñone talis cibi indigesti per vomitū vel p secessum. ⁋ Sed si cā fuerit debilitas stōi tūc prius cōsi/derata cā talis debilitatis ⁊ p̄missa rectificatio ne eius cū his que dicta sunt supra. Opꝫ postea occurrere dolori vētoso cū medicinis ⁊ interi⁹ et exterius applicatis. Et tunc si dolor sit debi/lis ⁊ nō fortis sufficiebat ꝺm Auic. euaporatio milij extrinsecus vel sup. panici calefacti dicit sic. Et dolores quidē stōi frigidos ⁊ ventosos si sunt leues sedat euaporatio cū milijs ⁊ vētose cum igne. i. sine scarificatione apposito multo igne ad maiorem dissolutionē vētositatis ⁊ ita nō sufficit vt ponat cādela minuta accēsa vt fit in delicatis: ⁊ ꝑprie laudabat vētosaꝫ magnā. Nam dixit: ⁊ ꝑprie qñ ponit ex eis ventosa ma gna supra locū myrach ventris mediū: ita vt cō prehendat vmbilicū ab omni latere ⁊ dimittat sic hora vna. i. tpe extenso absqꝫ incisione: ipsa eñ dolorē ilico sedat mirabiliter. ⁋ Et qñ do/lor nō esset debilis sed esset fortis ⁊ essent neces sarie medicine fortiores his ⁊ magis acute in dissoluendo: vt sunt rutha ⁊ semina eius ⁊ gra/na lauri ⁊ siseleos ⁊ tandē castoreū: tūc opꝫ cōsi derare an huius inflationis cā eēt in stōaco fo/uens mā grossa: ⁊ tūc nō debemus neqꝫ interi⁹ neqꝫ exterius applicare medicinas fortes disso lutiuas nisi pri⁹ facta eñone materie cū appro/priatis dictis. s. de hiera ⁊ sil'ibus: sed tm̄ debe/mus intendere cū anodinis ⁊ lenibus vsqꝫ duꝫ sit eñata mā cū clysteribus ⁊ reliqs: ⁊ tūc possu mus vti fortioribus: al's tales medicine appli/cate fortes plus addunt ad nocumentū facien/do cōmotionem in mā ⁊ eā in ventositatē dedu cendo ꝙ̄ iuuent al'r resoluēdo: vt etiā. j. videbit in ca° de colica ⁊ istū cañ. posuit Aui. 13ª tertij. tractatu 5° ca° supra alleg. dixit. Et si fuerit fri/gus. i. inflatio ex mā grossa postqꝫ ante erat lo/quutus de quibusdā medicinis fortiter calidis nō dabimus in potu ipsas medicinas tal'r acu/tas: qñqꝫ eñ ipse addunt in cōmotionē vētosi/tatum vt vult. Ideo addit: immo opꝫ vt purge mus materiā in primis deinde demus eas ī po tu: sed vbi frigus fuerit purū. i. vētositas ⁊ infla tio nō fuerit cōseruata a mā: sed tm̄ a debilita/te virtutis per indigestionē genita: ⁊. i. aut fue rit mā pauca nō curabimus de hoc. i. de dando medicinas calidas acutas: immo dabimus eas vt vult in potu: ⁊ sup. extra applicabimus: ⁊ ibi laudat singulariter decoctionē polij in potu et decoctionem calamenti fluuialis cū decoctiōe galange: immo dicit ꝙ est iuuatiua valde ⁊ ga/lange: sicut est. i. in forma pulueris ⁊ galāge cō/fectum cū syrupo acetoso factū in pillula cicer: et ita vult ꝙ in ventositate pura sine mā fouen te vel cū modica mā stāte dolore acuto possim⁹ vti his fortibus intrinsecus: ⁊ sic multo magis etiam extrinsecus. Et in hoc laudauit Gerard. aquam ardentē. i. aquā vite applicari exterius et dicit ꝙ est expertus ꝙ plurimū valet: ⁊ forte etiam posset modicum per interius exhiberi.

Not. optimū cañ.

Not. de galanga.

⁋ Sed si ventositati subijciat multa mā grossa fouens: tunc nō lꝫ ista applicari nisi pri⁹ facta eñone materie: ideo qñ dolor esset ita molestus et clamosus ꝙ nō daret inducias stāte materia ad eñoneꝫ eius inepta tutius esset iudicio meo vt dentur medicine alique stupefactiue: lꝫ irre/gulariter ad remissionē doloris ꝙ̄ ꝙ vtamur me/dicinis fortibus acutis nec cū clysteribus neqꝫ cum his que bibunt. Et isto anno. 1467. vidi er/rorem ⁊ nocumentū maximū cōicatum propter exhiberi medicinas tales acutas p sursum et p deorsum per clysteria in dolore effuso in dña ca chosina que erat vxor magnifici dñi Antonij de lunate doctoris ⁊ militis: ⁊ mihi erat cōmater charissima que infra duos dies obijt: lꝫ non cre dam ꝙ illa inordinatio fuerit cā mortis: sꝫ sum psit in cibo ipsa cōualescente ex alio morbo in prandio notabilē quantitatē melonū et pisces petrosos cū agresta ⁊ lentes erat quippe dies ie iunij: proinde credo ꝙ magis ex veneno fctō ex melone ꝑpter accñtia que apppruerunt extin/cta sit in scda die: ⁊ hunc cañ. bene menti notate propter euitare pericula. ⁋ Est ergo incipiēdū a leuioribus ⁊ mitioribus anodinis postea ve/nire ad fortiora ꝺm gradus: ⁊ de mitioribus per exterius est sacculus fact⁹ ex milijs torrefactis ⁊ furfur ⁊ sal: ⁊ de camomilla dicit Auenꝫ. de apātib⁹ stōi ꝙ camomilla hꝫ proprietatē vt iuuent membra ab. ea: ⁊ recipiat per eā magnū cōmodum: dein de ponant flores anheti ⁊ semina eius ⁊ ameos ⁊ cheisim. i. leuisticū ⁊ cyminū. nam talia disrū punt multū ventositatē. Et si indiget fortiori/bus illis: tūc dicit Aui. sint rutha ⁊ semē eius ⁊ grana lauri ⁊ alauiden. i. herba hasce ⁊ siseleos et etiā possunt fieri sacellationes ⁊ fomentatio nes ab exteri⁹: ⁊ ex oleis istoꝝ predictoꝝ pñt fie ri inunctiones vt cū oleo camomille pri⁹ ⁊ anhe tino: deinde cum oleo de lilio ⁊ de ireos: postea laurino: ⁊ oleū de cherua est forte multū: ⁊ tan/dem si placet possumus addere castoreū. Nā di cebat Aui. in cura doloris stomaci. Cū vaporat ex eo vapor exterius cū oleo antiquo est maxi/mum iuuamentū in resoluēdo dolores vehemē tes ventosos: ⁊ possunt fieri vnguenta cū oleis ponendo de seminib⁹ carminatiuis vt cymino proprie ⁊ ameos ⁊ rutha ⁊ baccis lauri: ⁊ de ari sto. lon. vel ro. qr etiā ꝑprie iuuat: apponendo etiam aliqđ aromaticū vt cinnamomū ⁊ galan ga ⁊ cū modico lignoal'. ⁊ musco. ⁊ ita habetis diuersos modos remotionis doloris ventosi p exterius. ⁋ Per interius aūt cū dolor est vento sus Aꝫa. posuit vnū singulare fiendū in omi vē/toso dicens. Et curatio eius ab hmōi ventosita tibus est cū exercitio ⁊ motu ⁊ eleuatiōe guttu ris ad superiora: ⁊ niti ad expellendū vētositatē ab ore: ⁊ ita vt fiat eructuatio: ⁊ masticare cy/minū ⁊ semē olibani ⁊ feniculi ⁊ silria. Postea va lent etiā cōfectiones appropriate stōtice disso/lutiue vētositatis: vt diacinnamomū diagalan ga: tandē dianisum ⁊ diacyminū qđ est fortius. Valent etiā tyriacales cōfectiones vt tyriaca ⁊ metridatū ⁊ reliq̄ hmōi: ⁊ ita cū his ⁊ rectifica/tione regiminis ⁊ aromatizatione ordinata su/pra in dieta fiet cura doloris ventosi.

⁋ Si aūt cā doloris fuerit vehementia sensus stōi vel oris ei⁹ vñ ex qualibet cā facile ledat ex

No. hāc hi/storiam.

Canon op/timus.

Nota singulare remediū qñ dolor stōaci est ventosus.

doleat:si t'ūc ꝯiungat' mā actu ledēs stō siue ef-
fusa aliūde siue ibidē genita siue cal'a siue frigi-
da:tunc opꝫ vt reguleť in eūone talis māe ꝓm
sepius dicta supra cū vomitu vel sol'one vētris:
aliqñ ꝑdigesta mā ꝛ aliqñ nō ꝓm dispōnem ei⁹.
Tū dicebar.A.si id qḋ nocet cal'm fuerit sup. de
mā:tūc opꝫ vt ꝑtes stōi mūdificētur.cum hiera
multotiēs:ꝛ ita sup.si fuerit cā frigida cuꝫ his
q̄ educūt eā a ꝓprietate:ꝛ ꝑ hoc qḋ dicit,multo
tiens innuebat ꝙ si ꝓma vice vel duab⁹ cū hie-
ra nō fiat sufficiēs mūdificatio nō debem⁹ ꝓce-
dere ad aliquas medicinas acutiores:qꝛ medi-
cine acute nimis impⁿmerēt ꝓpter sensibilitatē
oris stōi:iō innuit meli⁹ esse frequētare medici-
nas tales incolumes sicut est hiera.Uñ in cā ca
lida nullo mō vtatur scamonea in hac intētiōe
Et ita intelligiť nec in cā frigida vtēdū sit medi
cinis acutis vt sunt turbith ꝛ colloq̄n.euforbiū
ꝛ grana gūmi ꝛ salis:sed debem⁹ cū mitioribus
frequēter eūare ad cōplēdū opationē intētam.

Nota hūc canonez q̄ ponit q̄r-ta primi.

¶Et sicut dico de sol'one vētris ita intelligitur
de vomitiuo:īmo ēt si esset necessitas flōie ꝓpť
aliquā cām vt si ꝯiūgeretur in casu repl'o sāgui
nis vel esset necessaria diuersio flōia est ēt suspe
cta ꝛ si fiēda est:fienda est parca ꝛ cū subtili flō
mo:qm̄ in talib⁹ solet accidere sincopis q̄ aliq̄-
tiēs est irreparabilis:vñ meli⁹ est apponi vētro
vl' ꝓuocare emorroydas.Et qñ flōia eēt necessa
ria nō obliuiscať de canone posito 4ª ꝓmi capº
ꝓprio.de his q̄bus suspecta est flōia ꝓpter istā
cām:vt.s.cōforteť os stōi prius cū mica infusa ī
succo cydonioꝝ vel in miua simplici vel in siru
po granatoꝝ.Postea facta eūone de mā ledēte
ꝛ ꝓhibitione fluxus ad stōm si fuerit fluēs cum
diuersionib⁹ ꝛ aliis fiat postea ꝯfortatio stōi in
trinsec⁹ ꝛ extrinsecus:intrinsec⁹ in cā cal'a vt se
pe dcm̄ est cū tria sandalis vl' ꝫuc.ro.manuschri
cū ꝑlis vel sil'ib⁹ ꝛ i cā fria cū aroma.ro.ꝛ gar̄. et
miua aromatica ꝛ sil'ib⁹ ꝛ exterius in cā cal'a cū
vnctiōe ex oleo ro.ꝛ cydonioꝝ:ꝛ in frigida cum
oleo spice ꝛ masticis:ꝛ ēt aromatizatis cū spēb⁹
aromaticis calidis vel frigidis.¶Et qñ ista nō
sufficerēt necessariū est aliqñ venire ad q̄dā stu
pefactiua leuia in cā cal'a:vbi gr̄a.cū sirupo de
papauere vel diacodiō:ꝛ in cā frigida cū diaoli
bano vel egetea:ꝛ egetea magis mihi plꝫ:et qñ
nō sufficerēt opꝫ venire ad trociscos stelle:vel
ad philoniū ꝑsicū vel romanū qḋ est fortius vel
tyriacā magnā ꝛc.sed ista semp sunt suspecta vt
al's dcm̄ est:ꝛ cū magna cautela deb ēt exhiberi
ꝛ in modica dosi.Et post dꝫ ꝯfortari virtus cum
viuificātib⁹:semp ēt exterius applicādo ea que
stōm cū ꝓprietate cōfortāt vt sunt coralli in cā
cal'a:ꝛ galāga ꝛ cyper⁹ ꝛ mastix in cā frigida:et

Liq̄ritia confortat stōm qñ nō est ex-cessus i al-tera quali tate.

liq̄ritia qñ nō ē excessus ī altera qualitatū.nā
de mastice ꝛ liq̄ritia dixit Auē.ꝙ mastix confor
tat stōm ꝛ eius ꝓprietas stō magna est sicut li-
gni eq̄.i.liq̄ritie vt ipse exponit ꝓprietas ma-
gna est in sedatione doloꝝ suoꝝ.s.stōi:iō lando
semper in doloribus stōi apponi aliq̄d liq̄ritie
in medicinis ꝛ interius ꝛ exterius.

Cura apatum stōi.Et hucusq̄ sit dictū suffi
ciēter de cura doloris stōi spāliter ab
aliis causis ꝓterq̄ ab apatibus de quibus iam
ad cōplementum huius māe doloris stōi dicen
dum est.Et primo ponetur cura apatum calido
rum:deinde frigidoꝝ ꝛ prius terminandoꝝ per
viam resolutionis:deinde terminandoruꝫ per
viam suppurationis ꝛ saniationis:ꝛ aliq̄d dice
tur postremo de apatibus duris.ꝛ in determi-
nando de apostematib⁹ resoluendis ponetur cu
ra diuersa ꝓm diuersitatem temporum ipsoruꝫ
ꝛ in calidis ꝛ in frigidis:hic tamen cura abbre-
uiabitur propter ea que dicta sunt supra in pri
ma parte latius in cura frenesis ꝛ litargie q̄ nō
multum diuersificantur a cura apatum calidoꝝ
stomaci vel frigidorum.

Questio.

Not.hunc canonem gñalem.

¶Primo igitur in hoc cōueniunt oēs illustres
in apate calido in ꝓnº vt fiat flōia.nam dicebat
Aui.In omni aūt apate loquens de apate stōi
apud prinᵐ sue gñationis req̄ritur flōia de ve-
na haelial.i.basilice.dicebat tñ Auic.nō ita vl'r
in cura apatuꝫ calidoꝝ:flōia aūt necessaria est
in pluribus horis:quasi videatur innuere ꝙ nō
semp.Breuiter hic dicať ꝙ sumpta indicatione
a morbo semp cōuenit flōia in prinº ad diuertē
dam mām ne fluat ad locum apatis:sed dicunt
cōiter scribētes ꝙ non semp indicatiōe sumpta
a mā apatis:ēt calida cōuenit flōmia vt exube-
rante colera in toto:ꝛ in apate tal'r colerico:qḋ
non conuenit ꝓpter cōem regulā qꝛ est timēdū
ab ebullitione colere:sed reuera vt al's declara
ui in qōne spāli:in apate frenetico etiā a mate
ria pure colerica cōpetit flōia ꝓpter media ibi
dem ꝑ me adducta cōformiter sentētiis auctorū
ad quē locū recurratur ꝑ' ista mā rectius intelli
genda:vñ non ꝓpter istā cām dictam dicit Aui
cē.in pluribus horis.i.qꝛ non in oī mā cal'a con
uenit vt isti affirmant:sed dicit in pluribus ho
ris:qꝛ nō semp cōsentiunt reliqua q̄ sunt ad flō
miā necessaria vt est virtus ꝛ etas ꝛ sil'es condi
tiones.nā talib⁹ nō ꝯsentientib⁹ non conuenit
flōia:sed istis cōibus cōsentiētibus cōuenit sal
tem ad diuersionē:ꝛ si nō ad eūouē in omī apa-
te calido stōi ꝑ essentiam:ꝛ ita Rasis in distin-
ctionibus distincte dixit loquēs de apate cal'o
in stō.Et cura eius est flōmia:ꝛ ita in textu no
stro dicit:eger ergo prius ex basilica minuatur:
ꝛ ita Sera.supponēs flōiam fieri debere in oī
apate calido stōi dicit in prinº capl'i.Utere er-
go in primis in curatione eius post flōiam reb⁹
infrigidantibus:ꝛ paulopost dicit.ꝛ flobotho-
ma in principio venam basilicam ꝛc.Et ita reli-
qui cōsentiunt auctores semper intelligēdo cō
sentientibus cōditionibus cōibus ad flōmiam
sed qꝛ ille non semper cōsentiunt:ideo Auic.di-
xit in pluribus horis.¶Sed ex qua vena sit fiē
da flōmia vtrum de basilica vel cōi:qꝛ in hoc di
uersificantur aliqui auctoꝝ:pleriq̄ꝫ consentiunt
vt fienda sit de basilica:sed Halya.septimo pra-
ctice:visus est velle ꝙ de vena media sit fienda
flōia:dicit sic in principio capituli de cura apo
stematum cal'oꝝ.Cum auteꝫ in stomaci ore aut
ipso stomaco apa acciderit calidum a mediasti
no incipiendum a flōia sanguineq̄ꝫ iuxta quod
opus fuerit extrahere ꝓm quod virtus tulerit ꝛ
etas ꝛc.breuiter pro concordantia hui⁹ discor-
die recurre ad ea que sunt al's dicta sepe de ele-
ctione venarum ꝛ similiter de quantitate.

Questio.

¶Qua facta flōmia restat videre nunc si a ꝓn-
cipio competat solutio ventris ꝛ cum qua me-
dicina sit fienda solutio.Et breuiter circa ꝓmuꝫ
si fienda sit solutio a principio videtur consenti

re Auenzo. ꝙ sic: dicit sic continuando textuz vt
supra. In omni aũt apostemate apud prinᵐ sue
gñationis requiritur flobothomo de vena ⁊c. ⁊
laxatio ventris ⁊ clisteria lenificatiua ⁊ subti-
liatio cibi val de ⁊ administratio eorum que fa
ciunt repercussionem in prinº rei cum modica re
solutione. Rasis etiam in textu nostro in prinº
exhibuit lenitiuum vt cassiãfi. in succo endiuie
dissolutam. Et idem Serap. postq̃ laudauit flō
miam dixit: ⁊ post illud da aquaz solatri ⁊ aquã
endiuie ⁊ cum cassiafi. Et idem Aui. in capitulo
proprio dixit: ⁊ ex solutiuis iuuatiuis in princi-
pio est vt sumatur aqua solatri ⁊ endiuie. ℥. ij.
⁊ medul. cassiefi. ʒ. iij. ⁊ olei de cucurbita et olei
amig. ambaꝝ añ. ʒ. ij. detur in potu. ¶ Ad oppo-
sitam tñ partẽ est auctoritas Ras. in diuisioni
bus. q̃ postq̃ laudauit flōiam ⁊ cõfortatiua sti-
ptica vt rob aggreste ⁊ de cydonijs: ⁊ q̃ sunt his
siñ'a dixit. Sed debes esse cõtẽtus ꝓ cibo aqua
or. cum granatis: ⁊ faciat istud vsq̃ quo alleuiet
fe. ⁊ caliditas. Postea addit: ⁊ post illud sumat
in potu aquã endiuie in qua dissolute sunt me
dulle cassiefi. ⁊ trocisci ro. ⁊c. Et ita voluit tale le
nitiuum exhiberi postq̃ alleuiatur fe. ⁊ calidi-
tas: ⁊ sic non in prinº. Est etiã ꝓ hoc rõ: q: leni-
tio facta ꝑ superius in prinº videt̃ esse cõtraria
intentioni principij q̃ debetur apãti in prinº q̃
est repcussio ⁊ ꝓhibitio fluxus mãe. Nã medici
na si est de gñe soluentium est attractiua ad sto
macum: ⁊ si est de gñe pure lenientium saltẽ ha
bilitat ⁊ disponit stõm ad recipiendũ: ⁊ ita non
cõstringit neq̃ ꝓhibet fluxum mãe. ¶ Pro solo
ne huius difficultatis opz simul declarare secũ
dã partẽ q̃ sit vt si fienda est solo ventris cũ q̃b⁹
est fienda. Et aliq̃ laudant exhibitionẽ hiere et
medicine aloetice: ⁊ aliquotiẽs laudant vsq̃ ad
scamo. de quoꝝ numero fuit Aaron vt scribitur
5º ꝯtinẽtis. Nã dicit ꝙ si opus fuerit ipm laxa-
re locũ loquẽs de patiente apa calidũ da ei de
cassiafi. aut sirupo acetoso in quo fuerit scamo.
cũ aloe. aut. põdus vnius aut minus aut plus.
¶ Ad partẽ oppositã tñ est cõis oĩm sñia ⁊ rõ q̃
supradicta est maxime: q: medicine solutiue ta-
les calefaciũt ⁊ ponũt hu. in fluxu: ⁊ addunt ad
accñtia essentialr ꝯña vt ad fe. ⁊ sitim ⁊c. Et pro
hac parte est expsse sñia Rasis loco allegato: q̃
vituperat medicinã talẽ solutiuã. nã post ṽba
Aaron immediate dicta dicit ipse. Dico est consi
derãdũ in dicta laxatione sup. ꝓpter cãm dictã
Et addit: sed laxatio melior qua laxãdus est pa-
tiens apa in stõ erit cũ succo endiuie et modico
absinthio: nota signãter modico ⁊ medulla cas-
siefi. Et addit: ⁊ si aptus fuerit oĩno sup. ad tole
randũ laxatiuũ exsoluẽs fiat laxatio cũ dauich
aloe loti aut mirabo. citri. ʒ. ſ. cũ alio medicami
ne p̃dicto. i. cassiafi. qua sñia ductus. A. dixit ipe
etiam reprobando sñiam illoꝝ. Et qñq̃ miscent̃
ei. s. medicine ex hiera ⁊ aloe pondus dauich. ij.
vsq̃ ad. ʒ. 5. Et addit: ⁊ meli⁹ hoc est in potu tri
buatur cassiafi. Addit quoq̃ ⁊ qñq̃ ponitur in
ipsa absinthij paꝝ: qm̃ est iuuatiuum cũ sua sti-
pticitate. Addit: ⁊ qñq̃ vtuntur in cura quidaz
mirabo. ego vero vt dixi non declino ad eos. i.
non consentio nisi sint apata in via dubitatio-
nis. q. d. ꝙ qñ autumatur. i. dubitatur de futu-
ro apate: vt dicebat in principio cure ꝓpter ve
hementiam doloris stõi: etiam in flõmijs tunc
melius est a prinº vt incipiatur a repercussiuis
⁊ ita cũ est necessaria solutio: tunc q: in mirabo
lanis est virtus soluẽs cõprimẽdo ⁊ dimittunt
stipticitatem in mẽbro ꝓhibentem receptionẽ
mãeꝝ tunc pñt conuenire mirabo. Sed qñ con-
stat de apate in prinº eius videtur vitupare qm̃
occurrũt cũ virtute immediate ad stõm: ⁊ sic vi
dẽtur ĩpingere mãm in apate ⁊ ꝓhibere eam a
dissolutione. Ideo addit ad cõtinuando textuz
superiorẽ: ⁊ ego abhorreo hic. i. cũ iam est factuz
apa mirabolanos ⁊ declarans seipm dixit. Et
qñ apparent signa sup. apatis facti ⁊ nõ ampli⁹
est in via dubitationis: tũc nõ opz vt admĩstrẽ-
tur sup. dicti mirabolani. Addit: ⁊ qñq̃ dãt eis
in potu scamo. cum sirupo acetoso: ⁊ ego abhor
reo eam: ⁊ qñ apparet ꝙ sup. fit necessaria solo:
⁊ non est hmõi excusatio tũc detur aloes aurei
vnius cũ sirupo acetoso q̃uis dimittere ipm sit
melius vt vult. Postea ponit sñiam supra alle-
gatam: dicens ꝙ ex solutiuis iuuatiuis in prin
cipio est ⁊c. ¶ Et ita ex sñia auctoꝝ pº expresse
colligitur ꝙ solutiua acuta nõ cõueniunt reglr
immo si aliqua cõueniũt erũt solũ lenitiua. Sz
neq̃ ex aloe neq̃ ex mirabolanis fm Aui. cõue-
niũt qñ cõstat de apate: sed qñ esset in via dubi
tationis tunc laudauit mirabolanos: lz Ra. cõ-
senserit ad mirabolanos si opus fuerint omni-
no sup. vt supra dicebatur cũ aloe: ⁊ hoc esset qñ
medicina esset necessaria ad vẽtris lenitionẽ ⁊
lenitiua nõ sufficerent vt statim dicã: tunc au-
det supra aloem ⁊ mirabo. ⁊ ita dicebat Ra. sed
si opus fuerit quasi voluit ꝙ eligibiliter nõ con
ueniũt: sed laxatio melior qua laxãdus patiẽs ẽ
vt dicebat est medulla cassiefi. cum succo endi-
uie ⁊ modico absinthij: quam etiã laudauit. A.
neq̃ ratio quam ego adduci ad verificationem
textus Auicen. concludit vt non exhibeant̃ mi-
rabo. etiam quando constat de apostemate: sed
in eius p̃ncipio: quoniã in principio apostema-
tis sunt necessaria repercussiua ⁊ stiptica ꝓpter
prohibitionem fluxus mãe que est prima inten-
tio in prinº apatuz calidoꝝ: ⁊ ita non tm̃ cũ apa
est in via dubitationis: sed etiam cum est in fa-
cto in principio eius si est necessaria ventris le
nitio que nõ posset compleri per lenitiua: quia
neq̃ per cibos lenitiuos neq̃ ꝑ clisteria leniti-
ua neq̃ ꝑ medicinas lenitiuas: tunc conueniũt
mirab. cum aloe loto: vt voluit Ras. Nam lz ex
parte mãe fluxe que modica est videat̃ illa mã
ꝓhiberi a dissolutione per exhibitionem mira.
tñ ꝓpter fluxuram mãm a qua magis cauenduz
forte exhibitio mirab. non plus ledat q̃ exhibi
tio pure lenitiue medicine ꝓpter rõnem paulo
superius dictaz: q: lenitiue medicine habilitãt
ad receptionem mãe fluentis membrum molli-
ficando vt ptz. Et ita cum pace Aui. credo incon
uenienter redarguat Ras. immo vt pace oĩum
dixerim. Ego magis laudarem exhibitionẽ mi-
rabo. cum est indigentia solutionis ventris cuz
aqua endiuie loquor in principio apatis vt ex-
hibere. ℥. 5. vsq̃ ad. ʒ. v. in infusione de mirabo.
citri. q̃ exhibere. ℥. j. cassie cum decoctione com
muni vt fieri solet propter causam dictam.
¶ Et ita respondendo ad difficultatem quo ad
ambas ptes q̃siti: dico p̃mo vlr ꝙ nequaq̃ a p̃nº
apatis calidi ꝯuenit medicina data ꝑ superius
solonẽ faciẽs q̃cũq̃ sit: siue lenitiua tantuz siue

Notanda sunt que sequuntur.

Conclusio responsiua q̃stionis.

Nota intentionem auctoris p̃ntis ⁊ eius opinionẽ.

acuta ſolutiua: ⁊ hoc dico in prin°. apatū calidorum. Nam lenitiua habilitant ad fluxū ⁊ ſolutiua acuta ſilr̄ ſm diuerſos modos. Et hanc ſententiā innuebat Aaron 5° ꝯtiñ. Lenitiue tñ medicine in ꝓceſſu fluxa materia poſſunt, cōuenire. Nam tunc dicebat Aui. Nō eñ eſt malum vt fiat eūo cum caſſiafiſtula ſup. in tp̱e fluxe materie: qm̄ cōfert apati ſup. mollificando ipſuȝ ⁊ exiccant materiā. ſ. abſtergendo id qꝺ reſudat de materia ex apate. Et ita etiā voluit Raſ. in diuiſionibus qui nō exhibuit caſſiāſi. cū aqua endiuie niſi vſqꜫ quo alleuiet fe. ⁊ caliditas ſm modum ſupra expoſitū. ⁋Dico tñ ꝙ eſt ſemper procuranda lenitio vētris cū cibis lenitiuis vt ſupra dictuȝ eſt: ita in dieta. Et qñ nō redderet venter lubricus ꝑ iſta: tūc oportēt quaſi coacte aliquid dare per ſupius lubricū faciens: ſed illud nō ſit acutū vt dictū eſt necꜫ ſimplr̄ lenitiuum loquor in p̄n°: ⁊ tunc melior res vt dicebat ⁊ ſm Raſiȝ eſt medulla caſſieſi. cū ſucco endi. et modico abſinthij ꝓpter cōfortationeȝ ſtōi: als abſinthij: vt exempli gratia. ℞. ſucci endiuie depurati vel aque decoctionis endiuie vel aque ſublimationis eius. ℥. v. in qua decoquat parū abſinthij ad cōfortationē ⁊ in ea diſſoluat. ℥. ſ. caſſieſi. pinguis: ⁊ eſt potio cōueniens. Et Raſ. in textu noſtro exhibuit ſilr̄ caſſiāſi. cum ſucco endiuie diſſolutā: ⁊ ponat aliquid ſolatri vel abſinthij. Et ita Aza. dedit caſſiāſi. ⁊ mannā cū ſucco ſolatri in hac forma. ℞. ſucci ſolatri cocti depurati. ℥. iiij. diſſoluant in ipſo caſſieſi. mun de: ⁊ māne. añ. ʒ. vj. ⁊ qñ iſta nō ſufficerēt ad ſolutionem vt dixi ſupra addere poſſum⁹ ⁊ aloem lotum ⁊ mirabo. citri. cū modico viol. Et iſta ꝓ iſta difficultate ſufficiāt: qm̄ ad autoritates in oppoſituȝ ſentientes ſatis ptȝ reſponſio per ea que ſunt dicta.

⁋Et lȝ vt dictum eſt regulariter non competat in p̄n° horū apatū aliqualis ventris ſolutio cum medicinis ꝑ ſuperius: tñ in ꝓceſſu in ſcða parte augmēti ⁊ in ſtatu qꝛ cōtinuo in apatib⁹ calidis aliquid reſoluit de mā: tūc ꝓprius competit medicina talr̄ lenitiua de qua dictum eſt educendo materiā que reſoluit ex apate: ⁊ forte etiā aliquid minorat de mā ipſius apatis. nam hoc volebat Aui. ꝑ hoc qꝺ dixit nō eſt maluȝ ꝙ eūo fiat cū caſſiaſi. qm̄ cōfert apati ⁊ exiccat materiā ꝑ exiccare materiā intelligūt cōiter doct. ꝙ minorat mām apatis. ⁋Et ita ſic expedita hac materia inſurgit alia difficultas bona de vomitu ꝓpter vnū tex. Raſ. in diuiſionib⁹ qui in cura apatis calidi dicit: ⁊ cura eius eſt flōia: deinde vomitus: ⁊ ex hoc colligūt quidam ꝙ ēt competit vomitus in p̄n°. ⁋Et aliq̄ dicunt ꝙ lȝ in p̄n° cōueniat necꜫ in aliquo alio tp̱e vomitus laborioſus: tñ loquēdo de vomitu lenitiuo dicit Genti. verū eſſe ꝙ nō cōpetit ante diuerſionem ⁊ flōmiā: ſed poſt diuerſionē facta flōia dicit ipſe vomitū tale lenitiuū cōpetere: ⁊ iſtuȝ intellectum dicit ipſe voluiſſe Raſim ꝑ hoc qꝺ dicit: ⁊ cura eius eſt flōmia: deinde vomit⁹ qua ſi innueret nō cōuenire vomitū niſi precedente flōmia loquēdo ſemp̱ de vomitu lenitiuo: qꝛ q̄libet alius eſt multū agitatiuus ⁊ attractiuus materie ad ſtōm: vñ ⁊ idē Gentil. dicit: aliquotiens ducit ad apata ſtōi qñ non eſſent futura apata: ſed de vomitiuo lenitiuo facta diuerſiōe nō eſt talis timor: ⁊ maxime addūt quidā ꝙ eſt iuuatiuus qñ in ſtomaco eſſent māe fluctuantes petentes os ſtomaci.

Ad hāc q̄ſtionē rñ. ſm Genti.

⁋Dicunt alij quod licet vomitus in principio non conueniat necꜫ laborioſus necꜫ lenitiuus: quia quilibet talis eſt agitatiuus materierum verſus os ſtōi cū vomitus q̄libet ſit oꝑatio laborioſa ſtōi ⁊ violenta: vñ multū cōmouent partes ſtōi: ⁊ ſic parant māe ad fluxum ad ſtōm: tñ dicunt ipſi ꝙ in certo tp̱e vt in fine augmenti ⁊ in tp̱e ſtatus pōt cōpetere leuis vomit⁹: ⁊ hoc affirmant ex textu Judei 5° ꝯtiñ. q̄libet p̄m dixerit nō eſſe inſiſtendū cū vomitiuis in apatibus ſtōi. ſubdit tñ ꝙ ſi opus fuerit laxare fiat laxatio cū ſyrupo acetoſo ⁊ vomitu. ⁋Sed reuera inherendo ſentētijs autorū nō credo ad euāndum mām apatis ⁊ habita intētione ad apa niſi i caſu in q̄ intēderem⁹ eruptiōi apatis qñ fctā cēt exitura cōpetē in aliq̄ tp̱e vomitū necꜫ laborioſum necꜫ etiā leuē: que ꝑ reſolutionē terminantur ſiue in p̄n° ſiue in augmento: cū vomit⁹ quilibet vt dictū eſt ſit violēta oꝑatio ſtōi ⁊ laborioſa: ſit ſemp̱ cōmotio materieꝝ ⁊ partiū ſtomaci: ⁊ ſic parāt materie ad fluxū: ⁊ ad argumētum ꝯūr apatis faciūt. In apatibus aūt terminandis ꝑ ſaniationē vomit⁹ vel facit ad attractionē materie in p̄n°: ⁊ augmēto: vt dictum eſt vel ſi exhibeat etiā in ſtatu ante digōnē cōpletam facit ad ruptionē apatis nō in tp̱e ꝯueniēti: ⁊ ſic ad ſolutionē laborioſam mēbri neruoſi plurimū ſenſitiui: ⁊ ſic ex dolore eſſet timor de reſolutione ad ſyncopi. ⁋Et ꝙ hec fuerit ſententia autoꝝ ptȝ p̄° de mēte Aui. qui in cura dixit. Cūqꜫ medicaris apata ſtōi calida tūc caue ne in potu tribuas ſolutiuū forte. ſ. in aliquo tp̱e ei⁹ addit: aut ꝙ vomere faciat: dicit diſtincte: aut ꝙ vomere facit nō loquēs de forti vomitiuo vel leui: ⁊ ſicut in nullo tp̱e cōpetit ſolutio laborioſa per ventrē: ſequit etiā in nullo tp̱e cōpetere vomitū ad intentionē que dicta eſt. Et Raſ. 5° cōtinentis de mēte Aaron poſtq̄ poſuerat ſig^a^ apatis calidi: vt ex ſiti ex feb. ex aduſtione ſtōi et ex veloci ſenſibilitate in nocumēto aſſumpti cibarij vomitiui: addit. patiens quoqꜫ harū ſignificationū nō eſt euomēdus. i. inducēdus ad vomitū ſup. aliquo mō: ſed nutriēdus leuib⁹: ꝙ ſi opus fuerit ventrē lenificare lenifica cum caſſiafiſt. ⁊c. et ſic laudauit lenificare ventrē in certo caſu: ſed nūq̄ vomitū: ⁊ ita Azarau⁹ exp̄ſſe in cura apatū calidoꝝ dixit. Et curatio ei⁹ eſt vt caueat facere vomitū ⁊ laxationē in p̄n° apatū ⁊ in ei⁹ fine: ⁊ ita videt clara ſnīa iſtoꝝ q̄ eſt rōni cōſona ꝙ nunq̄ in aliquo tp̱e ad euāndū mām apatis ſtōi cōpetat vomit⁹: ⁊ hāc ſnīam etiā cōfeſſus eſt Gēti. lȝ aliter ꝓ expōne tex. Raſ. dixerit qꝺ ſupra dictū eſt tandē addit: credere xp̄o ꝙ ſemp̱ meli⁹ eſſet ſi ad inferi⁹ poſſet educi mā ꝙ nullo mō educat cū vomitu cū nunq̄ poſſit eſſe ſic leuis quin multā cōmotionē in ſtō faciat vt vult: ſed ita dixerat vt ſupra dictū eſt ꝙ non habuit aliū modū ſoluendi textū Raſ. Ego auteȝ ad ſolutionē illius textus dico vel ꝙ textus eſt corruptus vitio tranſlatoris: quia alibi vt in textu noſtro: de vomitu nullam fecit mentionē vel expreſſe negauit: vt 5° cōtinentis: vel dicat ſuſtinendo ꝙ intellexit vomitum aliqñ competere in cura apatum calidorum vt eorum que

Alij aliter rñdent.

Aliter rñdet autor preſens.

Alr̄ rñdet autor p̄ns autoritati Raſis.

ad saniem deducuntur nō quidē ad euacuationem materie: sed ad ruptionem apātis sicut et in reliquis apātibus aliorum membrorum.

De intētione curatiua doloris stōi fcri rōne apātis.

¶ Quibus sic expeditis gn̄alibus veniendo ad curam: hec apāta curari debēt ꝫm diuersa tp̄a vt calida sunt vel frigida ꝫm cañ. positos ab auctoribus: vt a Gal. 3° techni: ⁊ 13° terapē. distōne 3ª. ⁊ 14° eiusdē 2° ca° p̄cipue ⁊ in sequētibus: ⁊ ab Aui. 4ª p̄mi ca° 25° ⁊ 3ª quarti. in causis ꝓprijs: ita. s. vt in p̄n° apponant̄ frigida exteri⁹: ⁊ etiā interius offerant̄ frigida ⁊ stiptica repcussiua nā ꝑ frigiditatē vt voluit Gal. 13° terapen. distōne 3ª ca° 2° cū occurrit apāti calido in p̄n° minuendo dolorē qui fit a malitia cōplōnis calide: minuit ꝯñr attractionē materie: minuit ēt attractionem: q₂ etiā ꝑ caliditatē attrahit̄ mā: ⁊ sic iuuat ꝓhibēdo augmentū ⁊ ꝑ stipticitatē inquantū reprimit id qꝺ fluxurū est: etiā reprimit id qꝺ iam est fluxū ad ꝓpinquātes particulas: vt sic sensibiliter iuuant: sed prius ꝺ₃ esse facta eūo vel diuersio regulꝛ vt est sn̄ia Gal. tertio thegni: q₂ corpus plenū nō recipit: ⁊ l₃ aliq̄ dicant ꝙ hoc tm̄ cōuenit in p̄n° principiāte: q₂ in processu p̄ncipij aliquid fluxū est de quo dubitatur ne impingat̄ ⁊ ꝓhibeat̄ ab eūone: tū ꝫm rectius intelligētes est dicendū ꝙ in toto p̄n° cōpetunt pure frigida ⁊ repcussiua ex quo cōtinue est fluens mā: neq₃ tantū fluxit de materia ꝙ sensibiliter sit auctū apā: q₂ nō esset in prin° sed in augmento: sed bene verū est ꝙ intensiora frigida debent̄ ⁊ magis stiptica in prin° principiante q̄ꝫ in ꝓcessu principij.

Quid agēdum sit in pleuresi.

¶ Postea adueniēte augmento cōuenit minuere aliquid de repercussiuis ⁊ apponi aliq̄d parū resoluēs. Nam in virtute talis aliqualꝛ resoluētis q₂ quasi adducitur ad cōplexionē membri naturalis minuit̄ dolor: q₂ ⁊ etiā euaporat aliquid qꝺ cōtinetur. Nam dicebat Gal. loco alleg. 13° terapētice. Similiter aūt ⁊ calefaciētia moderate ꝫm vtrosq₃ modos iuuant cū dolorē cessare faciunt ⁊ euaporant qꝺ cōtinet̄ in patientibus ꝑticulis. Nā in cessare faciendo dolorē augmentationē prohibent sup. apātis: ⁊ in euaporando vero sanāt qꝺ iam genitū est flegmonis: ⁊ qm̄ in ꝓcessu augmenti ⁊ versus statū cōtinuo crescit intentio minorationis doloris: ⁊ etiā maioris resolutionis materie: ⁊ tū semp est fluēs mā: idcirco versus statū accedendo: l₃ repcussiua debeāt dn̄ari tū apponendum est plus ⁊ plus de resolutiuis repcussiua paulatine minorādo vsq₃ ad statum veniamus ⁊ declinationē qn̄ dn̄antia debēt eē resolutiua: cū hoc tū ꝙ ex ꝑte mēbri debent apponi semp aliqua stiptica cōfortatiua: vt alias dictū est ⁊ declaratū. Ideo in p̄n° exteriusvalet epithima ex succo solatri cū aqua endiuie ⁊ acetose ⁊ stāte maiori flāma op₃ addi de succo semperuiue ⁊ portulace: ⁊ cū sandalis ⁊ cū modico camphore. Et si placet pōt poni de mucilagine iusquiami: ⁊ tandē possunt fieri empl̄a cū faria or. ⁊ lenticula aque cū decoctione ro. ⁊ plātagis ⁊ cum modico oleo ro. siue myrtino: ⁊ in ꝓcessu op₃ minorare extremalꝛ repcussiua frida ⁊ addere aliqꝺ resoluens cōfortans vt camomilla. Nā dicebat Auen₃. est aūt camomilla ꝓprietatem habens vt iuuent̄ mēbra ab ea vt supra allegatū est: ⁊ recipiāt ꝑ eā maximū iuuamentū. Pōt etiā in ꝓcessu addi aliq̄d absinthij qꝺ singulariter valet cū resolutione sua ⁊ cōfortatione. Et de eo dicit Aui. in ca° ꝓprio de cura apātū stōi. Et absinthiū cū ex eo fiat empl̄m sup. cū repcussiuis cōfert apāti. s. in p̄n° ⁊ augmēto prohibēs ne imbibat̄ in oībus ꝑtibus stōi. Et in hoc vide etiam que dicta sunt supra in ca° circa textū: et multi faciunt empl̄m in p̄n° maxime in colerico vt fuit Serap̄. ⁊ qui sequunt̄ eū ex rasura cucurbite cū farina or. ⁊ decoctione solatri ⁊ arnoglosse. i. plātaginis ⁊ folioꝝ salicū ⁊ violaꝝ siccarum. Postea dixit: ⁊ ꝑmisce cū eis post septimū cunas. i. flores camomille ⁊ mellilotū ⁊ absinthium ⁊ spicā ⁊c. ⁊ postea magis in ꝓcessu cū est intentio maxime ad resolutionē addidit Serap̄. empl̄m Gal. dicit sic. Et de cōsuetudine quidem Gal. fuit vt vteret̄ in apātibus stōi sup. in dicto tp̄e semp ceroto facto ex aloe ⁊ mastice et cera ⁊ oleo balsami. Et ponit cōpōnē ⁊ ordinem Gal. dicens. Et ipse q̄dē accipiebat ex cera aur. viij. ⁊ liquefaciebat eā in estare cū oleo ro. ⁊ hyeme cū oleo balsami: ⁊ sit oleū. ℥. j. Cū ergo ifrigidatur ꝑmiscet cū eo aloem ⁊ masticē ꝯtritā accipiendo ex eis aur. j. ⁊c. Sed Nicolus florentinus fecit artificiale empl̄m ⁊ singulare i hac materia. Et est tale. ℞. farine or. ℥. ij. sandaloꝝ alb. et ru. roſ. ru. boli ar. an̄. ʒ. j. spodij. ʒ. ß. cāphore. ʒ. ß. incorporent̄ cū succo plātaginis aut iusquiami vel cū mulsione seminis eoꝝ. Addit ad maiorē infrigidationē tp̄e maxīe flāme: ⁊ qn̄q₃ ponitur de corticibus mādragore sup. in decoc. et opij parū. s. gra. ij. vel. iij. Et quidā addūt predictis acetū vini vt faciat penetrare: ⁊ ob hāc cā₃ ⁊ ad cōfortationē caloris nālis stōi q̄dā miscēt cum p̄dictis modicū spice ⁊ calami aromatici ⁊ similiū: ⁊ istud ego laudo ne extinguat̄ calor naturalis stōi qui debilis est.

Quid i stomaco.

Optimum empl̄m in p̄n° apātis.

¶ Et nota ꝙ talia q̄ applicant̄ exterius in p̄n° ⁊ augmēto ad hāc intentionē debēt apalicari actu frida ⁊ cum calefiunt reuocari: sed cū est status debēt apponi tēperata actualꝛ. s. cum q̄rimus resolutionē ⁊ mollificationem: ⁊ etiā multo magis in declinatione: ⁊ semp cum his apponas aliqua ꝯfortātia ⁊ nō audeas sup sola resolutiua ⁊ mollificatiua: et hunc cañ. notauit Aui. vt supra allegatū est cum dixit in isto ca°. Et recti⁹ tibi est qn̄ ad summum ꝑuenit cura hora mollificationis ⁊ resolutionis puta hora stat⁹ vel declinatiōis vt non audeas sup vtrasq₃ audacia nuda cuiusl₃ eoꝝ: immo ꝑmisce medicinas mollificatiuas cu₃ stipticis. nam in hoc. s. in apātibus hui⁹ mēbri si sis contentus mollificatiuis est error magn⁹: et qn̄q₃ perducit patientem ad mortē: ⁊ ita etiam in resolutiuis solis vt supra declaratum est.

Nota hos canones.

¶ Et sicut dictū est de extrinsecus applicādis: qm̄ idem intelligit̄ de intrinsecus exhibendis: qm̄ in p̄n° magis frida ⁊ stiptica offerri debēt et in processu minus: ⁊ ita Serap̄. in prin° exhibuit cum iulep ⁊ aquam endiuie ⁊ aquā solatri sup. cum syrupo ro. vel de cydonijs: postea in processu addidit: vt post septimu₃ ad magis abstersiua ⁊ ad aquā feniculi ⁊ apij et absinthij ⁊ trocisci de roſ. et syrupis stipticis infrigidantibus vt cū syrupo Auicen. modificans hoc dictum voluit tantum exhiberi illa frigida vsq₃ ad septimum: sed pro omni tempore quo durat inflammatio ⁊ caliditas permanet: et dicens. Et quamdiu caliditas permanet aquam endiuie si sit post septimum nō abscindas

nie ꝛ aquā solatri ꝛ aquā alchechēgi ꝛ tharase-
cō. postea dicit. Et ꝑmisce cū illis aquā fenicu-
li ꝛ apij: vt etiā fecit Sera. ¶ Et ita ad statū ve-
niēdo cū est intētio resoloñis exterius pōt ad-
di in sacculis vel fomētationibus de camomil-
la spica sq̄nāto cyperis fenugreco paritaria et
hmōi: ꝛ in vnguētis pōt addi de aloe spica cel-
tica ꝛ cinnamomo: ꝛ ita ꝑ interius post exhibi-
tionē syrupi ro. ꝛ syrupi cydonioꝝ: ad augm ve-
niēdo pōt addi de melle ro. ꝛ in ꝓcessu magꝫ de
syrupo de duabus radicibus sine acero minuē-
do stiptica ꝛ addēdo resolutiua vt cū aqua en-
diuie ꝛ cicoree dimissa aq̄ plātaginis pōt addi
de aq̄ camomille ꝛ absꝫ. Et tādē bethonice.
¶ Et q̄ dicta sunt cōuenire quasi in augmento
apatis calidi essent cōuenientia in pn° apatis
fridi: ꝛ ita ꝑ ordinē q̄ debētur in statu calidoruꝫ
quasi cōueniūt in augmēto fridorum ꝛ interi⁹ ꝛ
exterius de vnguētis ꝛ emplis. Nā facta fomen
tatione cū aliq̄bus vel repcussiuis vel resoluti
uis cū fece eoꝝ q̄ decocta sunt possunt fieri em-
pla ad casum cōueniētia cum oleis appropria-
tis ſm diuersas intētiōes vt a pn° cū cydonijs
ꝛ cum oleo cydonioꝝ: ꝛ in ꝓcessu cum absin. spi
ca ꝛ cum oleis eorum: ꝛ in declinatione cū olis
de been vel laurino exhibēdo etiā confectiōes
gradatim diuersas ſm diuersitatē materie ſm
qđ dcm̄ est. s. in materia frigida vel calida: di-
uersas etiā ſm diuersitatem temporum aposte
matū de illis q̄ sepe sunt annumerata.
¶ Et hoc totū intelligatꝛ cū apa est in via reso-
lutionis vel speratꝛ de resoloñe: q2 si mā apatis
sit in via nō resoloñis: sed suppuratiōis: qđ de-
claratꝛ q2 accñtia nō minuūtur ꝛ ꝑ alia q̄ dicta
sunt supra in signis tūc aliter est intēdendum.
Nam tūc opꝫ accelerare maturationem apatis
q̄citius fieri possit: ꝛ ita expedit minuere stipti
ca ꝛ addere mollificatiua: vñ aliq̄bus stipticis
minoratis pñt addi ad mollificationē fenugre-
cū se. lini in decoctionibus ꝛ ficus pingues pas
sule cū radice althee ꝛ folijs eius: ꝛ ex his pñt
fieri empla addēdo de farinis se. lini ꝛ fenugre-
ci ꝛ ponēdo de ysopo humida ꝛ de oleo de lilio
Et qñ materia pur esset inobediēs opꝫ addere
de generibus gummi maxime de armoniaco dis
soluto in oleo de lilio: postea supaddēdū est ali
qđ cōfortās: vt est supra dcm̄ vt est lignū al. vel
calamus aromaticus.
¶ Sed qñ materia est saniata q̄ ex signis supra
habitis clare declaratꝛ: tūc surgit intētio de eru
ptione apatis cōuertēdo si possibile est vt rum
pātur exterius cū oībus ingenijs de q̄b⁹ est di-
ctū supra in pleuresi: ꝛ sic opꝫ vt apponātur in
emplis ꝛ fomētatiōib⁹ ea q̄ cū hoc qđ mollificāt
etiā attrahūt ad exterius: ꝛ ita gña gummi sūt
ꝯueniētia: nō tñ dꝫ obliuisci quin ponatꝛ aliq̄d
cōfortās vt est spica: ꝛ ꝑ interius etiā offerātur
q̄ mollificāt: et tūc lac est cōueniēs: ꝛ etiā cassia
fi. ¶ Et si forte ꝑ nām nō rumperetꝛ stante sania
tione ꝛ cōuersa materia exterius ꝓ ꝑte tūc lau
dabilis est ne ꝓpter corrosionē saniei rumpatꝛ
pellicula interior stomaci: vt cū flebotomo exte
rius apiatur: sed hoc dꝫ fieri cū maxa diligetia
vt supra dcm̄ est in pleuresi: ne multa q̄titas sa
niei subito educatꝛ: immo paulatine ꝛ per vices
ꝓpter resoloñē q̄ sit in ꝟtute: ꝛ in hoc vidi bis
ꝑiculū q2 fcā ꝑforatiōe exteri⁹ ꝛ eductiōe nota-
bilis ꝑtis saniei deducti sunt. j. x. vel. xij. horas
infirmi ad mortē. ¶ Et vtplm siue rūpantꝛ inte
ri⁹ siue exterius casus tales sunt mortales: tñ i-
tēdēdū est cū abstergētib⁹ ꝛ mūdificātib⁹ siue
ꝑ exteri⁹ siue ꝑ interi⁹ valet aq̄ orđ. ꝛ in ꝓcessu
cum succa° ꝛ tādē cū melle cocto ꝛ co. ꝛ in mate
ria magis grossa vbi est idigētia maiorꝫ abster-
sionis oꝫ addi in decoctiōe de passꝫ. vl duas sic⁹
siccas veniēdo vsq3 ad aristol. ita q̄ ꝓ toto tpe
quo apparet sanies semꝑ apponātur mundifi-
catiua ꝛ abstersiua anteq̄ cōsolidatiua applicētꝛ:
postea stāte intētione abstersiōis ꝛ cōsolidatio
nis simul dꝫ exhiberi hiera simplex in modica
q̄titate nō vt soluat: s3. ʒ. j. ꝓ vice: qm̄ in virtu-
te spēꝝ est abstersiua: ꝛ in virtute aloes est gña-
tiua carnis. ¶ Deinde facta ꝑfecta mūdificatio
ne est occurrēdū cū incarnātibus ꝛ cōsolidanti
bus vt exhibitiōe lactis ꝛ cum thure ꝛ boloar.
ꝛ reliq̄s dictis supra in ca° de pleuresi ad quem
locum recurres ꝓ ista mā q2 nō intēdo ꝓlonga
re sermonē qñ nō expedit s3 abbreuiare.
¶ Et ita similiter si apostema terminetꝛ ꝑ viam
indurationis vl ꝑmutetꝛ recurre similiter ad ea
q̄ scripta sunt in loco ꝑallegato. Sed vnū spāle
cōmemoretꝛ cū apa induratꝛ qđ est Sera. in cap°
ꝓprio: qm̄ opꝫ in medicinis faciētibus ad reso
lutionē ꝛ mollificationē semꝑ in eis eligi medi
cinas q̄ sunt aromatice: siue sint mollificatiue si
ue resolutiue: eligēdo etiā de appropriatis di-
uersis spālr cōferētibus ad spālia membra in q̄
bus cōtingit apostema indurari cum antiquatꝛ
Nam eadem humectantia resoluētia nō semꝑ
cōueniūt in omnibus apostematibus duris in
diuersis membris nutritiuis eueniētibus: et h
snīa colligitꝛ expresse in ꝟbis Sera. quoꝝ series
talis est ꝛ notabilis. Cuꝫ ergo apostema antiq̄tꝛ
ꝛ induratꝛ: tūc vtere ex omnibus colorib⁹ medi
cinarū. i. ex omnibus medicinis cuiuscunq̄ vir
virtutis sint in eo in quo sit aliq̄d aromaticita
tis. Et declarat addēdo. Et ex medicinis lenien
tib⁹ ꝛ ex medicis resoluētibus ſm silitudinem
cōpōnis empli facti cū mellilotto. Addit. nam ꝑ
mixtiones hui⁹ empli sunt multe: qm̄ cōueniēs
est sup. hoc emplꝫ apatib⁹ visceꝝ q̄ sunt sub my
rach oīm sup. cū est intētio resoloñis ꝛ mollifi-
catiōis addit qñ alteratꝛ parumꝑ donec fiat vt
vna cōmixtionū ei⁹ cōferat apati epis: ꝛ altera
ꝯferat apati stōi aut splenis aut lacertoꝝ q̄ sūt
supra vētrē: ꝛ ita voluit q̄ nō ſm vnā descriptio
nē empli de mellilotto debem⁹ vti in apatibus
diuersoꝝ mēbroꝝ: s3 oꝫ diuersificare ſm diuersi-
tatē mēbroꝝ q̄b⁹ occurritꝛ eligēdo medicias il-
lis membris appropatas: vt epaticas in apate
epis ꝛ stōaticas in apatib⁹ stōi ꝛc. Et istū cano.
nō intellexerūt oēs ꝑctici. ¶ Preterea Ra. 5° cō
ti. faciēdo emplm appropatū apati frido in stō
ꝛ exñti in via indurationis fecit notabilē cōpō
nē in q̄ ponūtꝛ multa cōia resolutiua ꝛ mollifica
tiua: postea determiatꝛ ad apata stōi sic q̄ non
alioꝝ ꝑ multas particulares medicias stomati
cas magis: cui⁹ descriptio talis est. ℞. masticis
ʒ. v. corone regie. i. mellilotti. ʒ. x. radicuꝫ malua-
uisci. i. altee fenugre. camomille: anheti. se. lini.
añ. ʒ. x. violaꝝ siccaꝝ. ʒ. x. amomi. ʒ. v. laudani. ʒ.
x. myrre. ʒ. viij. aloes. ʒ. xij. safrani. i. croci. ʒ x. ca
momille maiorꝫ. ʒ. x. debet esse camomilla cui⁹
flos est purpureus: q2 camomille tres sunt spēs

Quid agēdū i statu.

Quid agēdū i fridis apatibus.

Quid agēdū qñ apa tēdit ad saniem.

Quid agēdō qñ apa termiatꝛ ꝑ viā idurationis.

sut vult Sera. de mēte Diasco. bdellij. ʒ. xx. gūmi ʒup. arabici. ʒ. x. dragagāti thuris masculi. añ. ʒ. v. absinthij aromatici oppoponaci adipis gal line ⁊ cerui ⁊ medulle tibiarū eius. añ. ℥. ʃ. ϟ. cere. ℥. iij. terātur q̄ terēda sunt ⁊ gummi infundātur in vino ⁊ cōficiātur cum oleo liliorum oīa.

Nota bñ. Addit. ⁊ ɫafranus infundaƭ ⁊ mirabile erit ad dissoluēdū. ecce quomō intrāt multa stomatica de aloe mastice myrrha thure absinthio ⁊c. vbi si deberet fieri pro epate oporteret apponi de spica ⁊ sq̄nāto ⁊ cyperis ⁊ calamo aromatico ⁊ vbi p splene de scolopēdria de corticibꝰ radicū capparorū: ⁊ ita opȝ diuersificari emplm̄ de melliloto ẜm diuersitatem membrorū in q̄bus sunt apostemata: vt fuit snīa Serap̄. supra. Et ita fit finis huius singularis capli de doloribꝰ stomaci ⁊ apostematibus eius: finiti Cremone vbi vocatus eram ad curam vnius magnifice domine die nona septembris: anno dñi. 1467. cum gloria dei.

¶ De singultu. Capitulum iiij.

CUm singultus post grossi cibi comestionem aut vini valde tē perati bibitionem supuenerit: aqua calida in qua cyminuȝ ⁊ mētha ⁊ mentastrum ⁊ parū thuris bullierit multotiēs in potu est sumenda.

¶ Et egro vt dormiat est precipiendum ⁊ venter vaporandus ⁊ ieiunanduȝ est ei.

¶ Cum autem p multos dies a comestione abstinuerit: iubendum est balneum sepe ingredi. Deinde paucis cibis desiccantibus tñ est alendus sicut sunt galagie et mutagenat cum seminibus ⁊ vini parum puri in potu tribuendū. ¶ Et si hec non suffecerint: trocisci isti dādi sunt q̄ dicūtur de thure. ℞. thuris. ʒ. v. enule. ʒ. iij. mentastri: foliorum ruthe sicce: amborū ana. ʒ. ij. seminis sisimbrij. ʒ. iij. ϟ. informētur trocisci ex eis pōdere aur. vnius: ex q̄bus vnus in die cū apozimate cinnamomi tribuaƭ.

¶ Qd̄ si singultus post fe. acciderit fuerit q̄ cū eo tribulatio aut nausea aut sitis aut in ore siccitas: aqua calida egro multotiēs tribuēda erit: nō tñ repente sed paulatim.

¶ Et si sedatus nō fuerit. aqua or. cū oleo de amig. dul. detur. ¶ Spondiles quoq̄ colli ⁊ dorsi ex oleo tepido inungantur et fricētur. ¶ Et mucilago psilij cū iulep et succo granati in potu tribuantur. ¶ Singultui preterea sternutatio confert ⁊ retinere anhelitum.

POst istud est capituluȝ de de singultu qd̄ sic ordine cōtinuaƭ ad pcedēs. Nā postq̄ Ra. in pcedēti cap. determīauit de cura doloris stōi: ⁊ sine apāte et cum apāte: ⁊ prius de his q̄ sine apāte postea de dolore apōso ordiāte vt sup̄ visum est: ⁊ qm̄ ad ad apāta stōi ēt post curā apātū vi accñtiū apātū ipsoꝝ seq̄tur in ꝟtute stōi debilitas ⁊ plerūq̄ remāet mala q̄litas p tp̄s notabile i mēbro: ēt addēs ad debilitatē i oī opatiōe maxīe in digestiua ⁊ resolutīa nāli mēbri. Inde fit q̄ sepe cū exhibeƭ cibꝰ nō pportionatꝰ ꝟtuti talr̄ debili multiplicaƭ vētositas p modū supra notatuȝ q̄ vētositas ẜm partē inclusa in intrīsecis porositatibꝰ stōi cū nō possit a virtute debili resolui neq̄ sensibilr̄ p viā eructuatiōis emitti nocendo excitat sensitiuā: cui subseruire dȝ expulsiua in expellēdo rem nocētē: q̄ cū nō obediat expulsioni: lȝ ꝟtus expulsiua nitaƭ expellere: tñ ipsa talr̄ pmanēs nocēs p pte facit fugam in ꝟtute sensibili vt elōgeƭ a re nocēte: ⁊ ita mēbruȝ aliq̄mō cōtrahiƭ pcepto nocumento: postea expulsiua mēbri nitiƭ expellere: ⁊ ita fit motus ꝯtractiuus a ꝟtute ⁊ motus dilatatiōis cū expansiōe ad expellēdū: ⁊ pinde fit singultus q̄ vt. j. videbiƭ loco suo vƭ esse q̄dā motus innālis cōpositꝰ ex actu ꝟtutis expulsiue excitate p ꝯctionē virtutis sensibilis siue mēbri pcepto nocumento: ideo ꝯñr post capm de apātibus stōi siue dolore apōso seq̄tur cam de singultu: lȝ etiā p aliū modū ꝯtinuari possit nō tm̄ ex gñatiōe vētositatꝫ ex ꝟtute talr̄ debili vt dcm̄ ē: sȝ ēt q2 ad apāta stōi q̄ vtplm̄ sūt calida: vt. s̄. fuit declatū essentialr̄ cōcomitaƭ singultus vt accñs ꝯñs ex percepto nocumēto cū conatu expellēdi virtutis expulsiue: vñ fit ille motꝰ compositꝰ vt dcm̄ est parū ante: ⁊ ita quomōlȝ cōueniēter seq̄tur capm de singultu ad cam de apātibus stomaci tanq̄ de accñte difficili ad dcā apāta ꝯñte ¶ Et lȝ singultꝰ multe pñt eē cāe vt. j. videbiƭ loco suo: q2 tñ vt sepe dcm̄ est Ra. in hoc libello fuit breuiloquus. Idcirco pncipalr̄ in hoc cao determīat de cura singultꝰ ab altera duaꝝ cāꝝ contētis. s. aut a vētositate p modū sup̄ dcm̄: aut a siccitate ⁊ inanitione a causa calida: a q̄ causa siccitatis q̄ño fiat singultꝰ videbiƭ loco suo: q2 nō est omnibꝰ notꝰ modus singultꝰ a siccitate vt loco suo videbiƭ. Et de cura harū duaꝝ causaꝝ determinat. q2 iste sūt cāe vtplm̄ ꝯtingētes ⁊ pcipue cū singultꝰ aduenit post apāta ⁊ post suppurationē eoꝝ: vt pȝ discurrēti ea q̄ dcā sunt. s̄. nā de cā vētosa satis expssum est. De cā ēt inanitiōis satis est notū: eo q̄ ad apāta stōi plerūq̄ calā vt dcm̄ est cōcomitaƭ fe. inseparabilis simul cum abominatiōe cibi ⁊ sepe vomitu: vñ ⁊ positiue pter feb. ⁊ pnatiue pter nō sustinere cibū de bite q̄titatis ⁊ q̄litatꝫ ad restaurādū: ⁊ reliq̄ accidētia ꝯcomitātia de dolore ⁊ vigilijs seq̄ƭ siccitas ⁊ arefactio: nō tm̄ in stomaco: sed quasi i toto: ⁊ ita ad siccitatē stōi fiet singultus per modū infra vidēdū. ¶ De his ergo causis vt multū euenētibus determinat Ra. in hoc cao ⁊ de cura eorum. Et ẜm hoc istō istud cam diuidiƭ in duas ptes pncipales: qm̄ po manifestādo ex accidētibꝰ singultū a vētositate pōit curā illiꝰ. 2o pōit curā singultꝰ a siccitate: pus tñ ipȝ manifestādo p signa. Et posset addi 3a ps in q̄ pōit duo familiaria remedia ⁊ leuia valētia in singultu repletionali: siue etiā a ventositate. 2a ibi. (Qd̄ si singultus post febrem acciderit.) tertia pars

Notat hic autor cōtinuationē pñtis capituli ad pcedentia.

in fine capli. (Singultui preterea sternutatio ₇c.) 2ª pars etiā in duas diuidit. Nam pº positis signis singultus a ventositate ponit curam illius ꝑ q̄dam medicinalia remedia ₇ ꝑ dietā. 2º ponit curā qñ ista nō suffecerint ꝑ exhibitionē trociscoꝝ de thure ₇ ponit descriptionē eoꝝ. 2ª ibi. (Et si h̃ nō suffecerint ₇c.) Pria adhuc posset diuidi ī duas. Prio eñ facit qd̄ dcm̄ est qñ vētositas nō hꝫ causam fouētē eam ₇ in modico tpe pōt curari. 2º ponit curam qñ nō sic facil'r curatur ꝓpter presentiā alicuius cause ꝯseruātis et fouētis vētositatē. 2ª ibi. (Cū aūt post multos dies ₇c.) ¶ De pª pte dixit. Cū singultus post cibi grossi comestionē aut post vini valde tempati. i. multū mixti cū aqua bibitionē supuenerit ita. s. quod altera istarum fuerit sola causa singultus: tūc sup. declarat ꝙ talis singult⁹ est pēdēs ex vētositate. Nā nulla alia p̄cedēte causa: qm̄ grossus cibus difficulter transmutat precipue a virtute iam debilitata vt dcm̄ est ꝓpter apata vel dolores stomaci ex impotētia digestiue fit vētositatis gñatio: ita simil'r ex potu vini mixti. Nā minuit caliditas naturalis stōi ꝑ potū talis vini multū mixti: ₇ tardat penetratio illi⁹ extra stōm: ₇ ita inducit inflationē ₇ in stomaco ₇ in hypocūdrijs ꝓpter vētositatē gñari a diminuta cal'itate in resoluēdo. Satis ḡ euidēter declarat ꝙ in illo casu illius singult⁹ causa est aggregatio vētositatis in stomaco. Et ex hoc pꝫ ꝙ ad curā cōuenit vt applicētur ꝑ interius ₇ exterius ea q̄ caliditatē naturalē confortāt ₇ vētositatē dissoluūt: ₇ ita intelligatur de dieta ex parte eoꝝ q̄ ordinantur preter medicinas: ₇ ꝓinde ponens curam dixit ꝙ aqua cal'a. i. potential'r facta calida: ₇ etiā actu aliqual'r calida in qua cyminū ₇ mētha ₇ mētastrū: que oīa declināt ad caliditatē quasi tertij gradus cum stomaticitate: et paꝝ thuris bullierint multotiens in potu erit sumēda: ponit paꝝ thuris ne fiat tediosa illap otio: ₇ est cōfortans stōm ₇ ꝓhibens vomitū: ita ₇ ēt quasi singultum. Et ita ex hac descriptōe potes discurrere ad alias eiusdē intētiones vt est ameos ₇ galāga q̄ simplicia multum laudauit Aui. in oī malitia cōplexiōis frigide. De ameos dixit in caº de signis malitie cōpl'onis frigide: ₇ ex melioribus curis eius est ameos: ₇ galāgā laudauit in caº inflatiōis stōi p̄cipue ₇ decoctionē eius: ₇ ad idē valēt ꝯfectiones vt dianison ₇ aromaticū ro. descriptiōe Ga. ₇ aliq̄ exhibēt paꝝ aque vite: sed ego nō laudarem in stō excarnato. ¶ Etiā vnā cōpōnēꝫ fecit Serar. quā dicit esse expertā in hoc casu vt. ℞. diptami subtil'r puluerizati. ʒ. ß. tyriace electe. ʒ. j misceātur ₇ administrent in vino: ₇ dicit ꝙ valet in oī dolore fortissimo stōi ꝓueniēte a māvenosa: qd̄ est rōnabile ex ꝓprietate mirabili diptami ꝯtra venena: ₇ sil'r tyriace: ₇ sil'r fiāt fomētationes exterius ₇ inūctiones: de q̄bus dictuꝫ est supra in caº de debilitate stōi a ventositate. ¶ Et addit: ₇ egro vt dormiat, est p̄cipiendū. nā in somno fortificato calore circa nālia membra paratur ad resolutionē ventositatis. ¶ Addit: ₇ vēter est euaporandus: ₇ alia l'ra hꝫ ligandus ₇ vtraq₃ est bona l'ra. nā si ponatur cossinus par uus de pluma: ₇ p̄cipue anatis ₇ supligetur stō multum faciet ad vigorandum digestiuā ₇ resolutionem ventositatis. ¶ Addit: ₇ ieiunandum est ei vel sup. parce sumendum de cibo. totū ptꝫ nam per ista nisi sit aliqua mā in stō fouens ventositatem curabitur singultus. Sed si coniūgatur aliqua mā flātica simul cum comestione cibi grossi ₇ potu vini mixti qd̄ declaratur: qñ. s. ꝑ ieiuniuꝫ ꝑ multos dies factum non remouetur singultus cum alijs dictis supra: tunc sup. recurrendum est ad cañ. in ista mā cōes de eūone materie cū appropriatis si fuerit in cōcauitate stōi exūs: ₇ si fuerit viscosa ₇ adherens prius digerēdo mām: deinde eūando: ₇ postea intret balneū effectiue calidum ₇ potentiale factum cum reb⁹ dissolutiuis saltem tangendo f̄m partē ventris aquam cal'am f̄m ingeniū ponendum infra in caº de cura hydropisis. ₇ istam sñiam innuebat Ras. dixit in parte sequenti. Cum aūt post multos dies a comestione abstinuerit iubenduꝫ est balneum sepe ingredi sup. qñ reliqua dicta nō suffecerint: ₇ hic ꝑ balneū possum⁹ etiā intelligere stuffam ₇ balneū siccum. Nā faciet ad resolutionē ventositatis ₇ reliquiaꝝ q̄ fouebāt ventositatem. ¶ Addit. deinde paucis cibis desiccantibus tunc est alendus sicut galāgie ₇ mutagenat: sunt quedam pulmentaria facta cū speciebus vnde fiunt desiccatiua vt cum gariofi. galanga: cinnamomo: zinzibere: pipere albo et similibus: ₇ cum seminibus vt aniso feniculo. ¶ Addit. ₇ vini puri parum in potu tribuendū est: patet totum. ¶ Cōsequenter in scd̄a parte huius partis ordinat trociscos ad casum valentes qñ reliqua nō cōtulerint. ₇ dicit. ₇ si hoc nō suffecerit trocisci isti dandi sunt: ₇ ponit descriptionem. ℞. thuris. ʒ. v. enule. ʒ. iij. enula est mirabilis in dissoluendo ventositates in stō: mentastri: folioꝝ ruthe sicce. declinant ad caliditatē tertij gradus cum siccitate: amboꝝ añ. ʒ. ij. senemen. i. serpilli. ʒ. iij. ß. est etiam notabiliter calefaciens ₇ exiccans informentur trocisci ponderis auř. j. pro quolibet ex quibus vnus in die cum apozimate. i. decoctiōe cymini tribuatur. ¶ Quod si singultus.) In hac scd̄a parte principali huius capli ponit curā singultus pendentis a siccitate coniuncta caliditati ₇ humori calido mordicatiuo: ₇ duo facit: quoniam primo ponit signa quibus declaratur singultum dependere a tali causa. secundo ponit curam. secūda ibi (Aqua calida multotiens est danda.) ¶ De prima parte dixit: ꝙ si singultus post feb. acciderit fueritq₃ cū eo tribulatio aut nausea: et sic declaratur ꝙ singultus causa pēdet a caliditate cum humore acuto mordicante ₇ imbibito. Addit. aut sitis aut in ore siccitas: sup. et si non fuerit mordicatio neq₃ nausea: et tunc sup. declaratur quod causa est siccitas: vt patet cōsideranti: ₇ tunc ponens curā dixit. Aqua calida multotiens est danda: non tñ repente sed paulatim: ₇ ista cura maxime conuenit qñ in causa est caliditas vel modica materia ledēs sua acuitate. nā per aquā calidā remittit acuitas mãe: ₇ si nō sufficeret ₇ esset imbibita esset indigētia eūonis cum alijs sepe dictis: valeret etiā stāte siccitate ad humectādū maxime si paulatim offerretur. nā tūc melius subintrat subam stōi irrorando vbi si repente et in multa quantitate subito exhiberetur vel cito laberetur extra stomacum vel promoueret ad singultum propter quantitatē suam aggrauata virtute: que nō in-

Declaratio pᵉ ptis pn cipalis.

Des. cuiusdā ꝯfectionis expte ī hoc casu.

Descri. trociscoꝝ de thure.

tēdimus in ꝓposito: q2 etiā vbi est p̄ntia mate/
rie nocētis illa nō est in cōcauitate stomaci ef/
fusa. est igit̄ exhibēda paulatim vt diuturnior
fiat mora ⁊ penetratio in substātia. stomaci.
¶ Addit hn̄do maiorē intētionem humectādi
substātifice: q2 eiꝰ causa est siccitas: ⁊ quasi ethi
ca stōi. Et si sedatꝰ nō fuerit sup. singultꝰ: aq̄ or.
cū oleo de amig. dul. detur ad maiorē humecta
tionē substātificā: ⁊ ita ītelligit̄ de alijs substā/
tifice humectātibus vt sunt brodia cōsumpta
gallinaꝝ ⁊ lac acetosū factū cōiūcta calītate ⁊
filia dicta supra ⁊ dicēda. j. ¶ Spondiles q̄ꝫ col
li ⁊ dorsi ex oleo tepido scꝫ viol. ⁊ amig. dul. inū
gātur ⁊ fricētur ad maiorem penetrationem in
ꝓfundū fiat fricatio ⁊ sit oleū tepidū. Et nota ꝙ
fecit inūctionem magis circa spōdiles q̄ꝫ circa
collum anterius: qm̄ mery ⁊ os stomaci magis
alligātur posterius q̄ꝫ an̄rius: vt pꝫ ꝯsyderanti.
ideo melior fit humectatio stomaci inūgēdo po
sterius. Et hoc bn̄ notate pro nota singulari: q2
in humectatiōe nō inūgit ꝑtes anteriꝰ sicut po
steriores maxime in singultu q̄ est ꝓpriꝰ passio
oris stōi: vt infra videbit̄: ⁊ ita ꝑ humectationē
dorsi humectato mery humectat̄ stomacꝰ: ꝓpt̄
tn̄ duritiem spōdilium voluit fieri fricationes
⁊ oleū esse tepidū p̄parādo ad maiorē penetra/
tionē. ¶ Addit ordinādo ea q̄ ꝑ interius sumū/
tur dicēs: ⁊ mucilago psilij cū iulep scꝫ vio. ⁊ de
succo granati in potu tribuat̄. nā ꝑ ista remoue
tur siccitas cū calītate in virtute mucilaginis
psilij cum iulep vio. qm̄ tn̄ vt dictuꝫ est supra in
casu: nunq̄ꝫ sunt exhibēde medicine humectan/
tes audacia nuda in stomaco: sed semꝑ apponē
dū aliq̄d stipticitatē hn̄s. ideo simul cum hume
ctantibꝰ miscuit succū granatoꝝ: intelligit̄ tn̄
de dulcibus vel saltē medijs ⁊ non acetosis.
¶ Singultu p̄terea. Nūc postremo in vltīa ꝑte
ponit quedā domestica ingenia eūatiua valen
tia in singultu māli: ⁊ sunt retinere anhelitū et
sternutatio dicēs. Singultui p̄terea sup. māli
sternutatio cōfert ⁊ retinere anhelitum. Dico si
gnāter in singultu māli: qm̄ in singultu a sicci/
tate nullū hoꝝ ingenioꝝ est cōueniēs: sed bn̄ in
māli ⁊ vētoso: qm̄ ꝑ sternutationē fit vehemēs
cōmotio partiū stōi ⁊ excussio eoꝝ maxime ꝑ cō
pressionē factam a diaphragmate circa stōm vn̄
fit excussio humoꝝ si humor fuerit ꝯtētus in ore
stōi vel q̄cūq̄ꝫ sit mā cōtenta ēt vētositas in po
rositatibus strictis ab eisdē excutit̄ ꝑ retētionē
etiā anhelitus ꝓhibita euētatione supinflam/
matur cor: ⁊ sic ꝯn̄r calefacit mēbra vicina ⁊ sto
macū: ⁊ ita parat ad resolᷓonē māe vel vētosita/
tis. Etiā alium modū posuit Aui. qm̄ cū nō at/
trahitur aer a pulmone ꝓ refrigerio nititur nā
vt attrahat ꝑ poros cutis: ⁊ sic applicat spiritꝰ
ad conuertendum ad mēbra extrema: ⁊ ita cum
eis conuertit mās ad extrema: sed primꝰ modꝰ
est clarior. Et sic sit finis huius capl'i cū laude
dei omnipotentis.

lo. ꝙ ma
... at hūe
tatio stōi
inūgendo
osteriꝰ q̄ꝫ
nterius.

Medicie
humectan
tes stōm n̄
ōnt esse a
stipticita/
te aliqua.

Expedito sentential'r capl'i textu de singul
tu: iā ex ordine circa istā māꝫ de
singultu videnda sunt: primo de quid nois ⁊ q̄d
quid rei singultus: scd̄o ponende sunt distictio/
nes ⁊ spēs eius: tertio videbitur de causis ipsiꝰ
quarto de signis ⁊ ꝓnosticis euentus ⁊ ad bo/
num ⁊ ad malum: deinde demōstratiuis spēꝝ ⁊
causaꝝ: quinto veniemus ad curam.

Quid nois. De primo dicatur ꝙ quid no/
minis singultꝰ est sonꝰ violēte
cōmotiōis oris stōi factꝰ ꝑ hūc modū: q2 aer in
stō inclusus dū fundus stōi eleuatur: tūc dictꝰ
aer expulsus ꝑ angustū causat sonum.
¶ Quid rei aūt dicebat Gerar. sup textu n̄ro: ꝙ
singultꝰ est motus virtutis expulsiue n̄alis exci
tate a v̄tute sensibili ꝑ nocumentū expellēduꝫ.
Et istā sn̄iam exp̄ssit Sera. 3° breuiarij. ca° ꝓpo
de singultu. in p̄n° cū dixit. Singultus est motꝰ
quē facit nā in reliq̄s ꝑtibus stōi sup. ēt ab ore
stōi qn̄ valde ad expellendos humores conat̄ q̄
nocēt ei sup. vel sint alie cāe nocētes vel ꝓprius
ledētes vt infra videbit̄ ⁊ nō obediūt ei ille res
ad expellendū: ⁊ ita vt pauloante dicebatur sic
fit violenta cōmotio in partibꝰ stōi: ita vt etiā
fundus ꝓ parte sursum eleuetur ⁊ coangustato
ore stōi aer qui intrinsecus in stō cōtinebat̄ ex/
pulsus ꝑ angustum causat sonum. ¶ Auic. au/
tem 13ª. tertij versus finē multum artificialem
posuit de singultu descriptionē dicēs ꝙ singul/
tus est motus diuersus cōpositus sicut spasmꝰ
cōstrictiuus cū tensione dilatatiua existens in
ore stōi aut toto corpore eius aut mery ex quo
aggregatur ad seip̄m cū spasmo fugiēs ex nocē
te si fuerit nocens aut p̄paratus ad motum for
tis expulsionis sicut accidit ei q̄ vult sup. aliq̄d
voluntarie expellere. Addit. ⁊ assimilat̄ alicui
modorum motus tussis que est in pulmone ⁊ ve
lamine ad expellendū humorē aut nō fit nocēs:
immo fit secundum semitam superfluitatis sic/
citatis mouentis ad similitudinem aliquam si
cut spasmus ⁊ natura moueat ad dilatationem
et non obediat ei ⁊ succurrat ei. ¶ Que descri/
ptio cōtinet multa ad intelligendū. Et ꝓ recta
intelligētia totiꝰ diffinitionis opꝫ recurrere ad
dicta supra ꝑtim circa textū ēt ad ea q̄ scribunt̄
a Gal. 5° de accidē. spāliter. ca° 3° ⁊ 4° ⁊ 6°. Nā
ibidē multa dicunt̄ q̄ vtil'r seruiēt ad intelligē/
tiam dictoꝝ in diffōne. ⁊ ego q̄ꝫ clarius potero
istā diffōnē norā faciā. Dicit ergo p° ꝙ singultꝰ
est motus diuersus: motꝰ. s. stōi ⁊ ꝑtiū eiꝰ vt sta
tim dicet̄. diuersus a motibꝰ n̄alibꝰ eiꝰ. Naꝫ est
motus ipsi stō p̄ter nām. i. factus a cā incitante
preter nām: qm̄ n̄ales motꝰ stōi vel partiū eius
sunt attractio cibi ⁊ expulsio eiꝰ vel sup̄fluita/
tis eiꝰ corrugatio vel cōprehēsio eiꝰ supra cibū:
⁊ nullus talis est singultꝰ: imo fit a cā p̄ter nām
vt. īfra statim videbit̄. Lꝫ Gordo. ponēs d̄riam
inter singultum ⁊ spasmum. ca° proprio dixerit
ꝙ spasmus est semper preter naturā. Sꝫ singul
tus vt vult potest esse motus s̄m naturam: sed
non declarat: qd̄ non credo esse verum sicut etiā
sternutatio ⁊ tussis vt declarauit Gal. loco alle.
addit. Compositus sicut spasmus. Sed ista di/
ctio cōpositus vt rectius intelligat̄ descriptio
ponatur post dictionē sequentē illā. s. sicut spas
mus: vt sic iaceat litera singultꝰ est motꝰ diuer
sus sicut spasmꝰ. dicit signāter sicut ⁊ nō est spas
mus verus: sꝫ sicut: q2 p̄ter naturā sicut spasmꝰ.
Nam sicut in spasmo nerui cōtrahunt̄: ita et in
singultu vt statim dicet̄. Fit ēt in stō motꝰ ꝯcti/
uus etiā ꝑ eosdē modos: vt īfra videbit̄ gn̄ales
ꝑ quos fit spasmus etiam fit singultus vt vide/
bitur. Est ergo diuersus sicut spasmus quo ad
esse motum preter naturā ⁊ quo ad cās gn̄ales
vtriusq̄ꝫ. Nō est tn̄ singultus vere spasmus: qm̄

De q̄ditate nois.

De quidditate rei.

Descri. singultus s̄m Aui.

Declaratio diffinitionis singultus Aui.

in spasmo vel membra sunt ɔtracta vt in termi
no eius vel cōtrahūtur vt cū est in fieri:sed sem
ꝑ stat inhabilitas vt fit ī dilatatiōe ⁊ expāsiōe
vbi in singultu stat habilitas in dilatatione fa
cta cōtractione prius:immo singultus est mot⁹
compositus vt addit textus cōstrictiuus cū tē-
sione dilatatiua.i. post factam cōtractionē fit
dilatatio exn̄s in ore stomaci aut in toto corpo-
re eius aut mery:ita locutus est Aui. ꝓpter di-
uersitatē auctorū loquētiū de singultu:qm̄ ali-
qui dixerunt ꝙ singultus est ꝓpri⁹ passio fun-
di stomaci.aliq̄ voluerūt ꝙ est passio mery.ali
q̄ ꝙ oris stomaci:⁊ Aui.nō se determinauit ad
aliquā istarū positionū.Idcirco dixit tal'r disiū
ctim:tū paulopost descriptionē dixit innuēdo
ꝙ sit ꝓprius oris stomaci.Et p'm q̄dez accidit
ori stōi ꝓpter id qđ ledit sicut accidit ori stoma
ci tremor ꝓpter id qđ nocet.Et ibi posuit occul
tā dr̄iam inter cām ledētem ⁊ nocētē:q2 causa
ledēs ponit᷑ minoris malitie ad imprimēdū q̄
causa nocēs:sicut etiā singult⁹ est dispō minus
mala q̄ tremor stomaci.Nam cum singultu stat
maior virtutis fortitudo in expellēdo q̄ in tre-
more:sicut ꝓprie dcm̄ est supra in ca° de tremo
re cordis:q2 maiorē virtutis cōstātiaȝ requirit
pulsus cordis q̄ tremor cordis:⁊ ita cōtingit in
singultu ⁊ tremore stomaci ꝙ maior virtutis for
titudo reqrit᷑ ad singultū ꝙ ad tremorē stoma-
ci:⁊ ꝓinde expientia pȝ ꝙ in patiētibus singul
tū cū ad mortē veniūt diminuta multuȝ v̄tute
diminuit᷑ multū singultus ⁊ aliquotiēs aufert᷑
⁊ fit q̄dam motus tremulus stomaci.postea de-
clarādo quomō est mot⁹ compositus addidit.
ex quo aggregat᷑ ad seip̄m sup.stomac⁹ cū spas-
mo sicut fit in spasmo fugiēs supp.stomacus ex
nocēte sup.causa si fuerit sup.causa nocēs:⁊ ita
corrugat᷑ ꝓpter fugā ⁊ fit motus contractionis
aut paratus ad motū fortis expulsionis.i.aut
tū siēdū ꝑ expulsione rei nocentis sicut accidit
illi q̄ vult expellere sup.aliq̄d volūtarie.Nā p°
siciēdā:vt etiā cōtingit in saltare volētib⁹ q̄ se
cōtrahūt in posterius vt melius se applicēt ad
extēdēdū in anterius.Et ita fit duplex mot⁹ cō
tractiuus stomaci qn̄ causa occurrēs fuerit no-
cēs.Unus fit pro fuga a re nocenti.alius v̄o fit
vt se p̄paret ad meli⁹ expellēdū rem nocētē:⁊ ꝑ
rem nocētē intellexit rem positiue nocu^m imp-
mētem vt manifestā qualitatē in membruȝ qđ
dico ꝓpter id qđ sequitur in textu post duas li
neas cum dixit.Aut nō sit nocens:immo fit ꝓm
semitā sup̄fluitatis siccitatis ad sil'itudinē ali-
quā sicut spasmus supp.factus de siccitate:⁊.i.
vt natura mouerit ad dilatationē.s.in singultu
a siccitate ⁊ nō obediat id.s.dilatatiōi absolute
ꝓpter siccitatē ⁊ sucurrat ei.i.ideo natura niti-
tur in dilatādo:⁊ ita fit motus aliqualis com-
positus ex cōtractione a siccitate ex vna parte a
virtute ꝑcepta lesione vt fugiat ⁊ se p̄paret ad
expulsionē illius cause q̄ appellat᷑ nō nocēs ad
modum Auic.hic.Q2 nullā qualitatē positiue
imprimit in membrū:sed sola siccitas sequitur
priuatiua ꝑ depditionē partiū humidaꝝ q̄ tū
vt nō est couenīēs membro incitat᷑ natura mē-
bri ad eam remouēdā cū dilatatione membri:⁊
q2 mēbrū ꝑ eam siccitatē resistit dilatationi:iō
natura nitit᷑ tal'r dilatare:⁊ sic fit motus mixt⁹
⁊ similiter ꝑ causam nō nocētē intellexit nocu-
mētū aliūde cōicatū etiā cōicate absoluta:vt
cum fit singultus ꝓpter nocumētū cerebri com
passiōe oris stomaci nulla manifesta qualitate
neq3 materia ipsi stomaco cōicata:sed ꝑ moduȝ
supra dcm̄ de soda cōitatis cōitate absoluta:et
pro tāto signāter dixit includēdo etiaȝ istā cau
sam q̄ nō est neq3 mā positiue ledēs neq3 quali-
tas manifesta nec inanitio sed compassio.Dixit
de ista causa nō nocēte qđ est talis ꝓm semitam
sup̄fluitatis siccitatis:q2 non sola sup̄flua sicci-
tas facit ad singultū neq3 sola materia replens
neq3 positiua sola qualitas manifesta:immo ēt
nocumētum tale cōicatū absolute stomaco qđ
agit ꝓm similitudinē siccitatis sup̄flue inducte
ꝑ viam subtractionis humidi vbi nō videt᷑ ali-
qđ nocumētū manifestū positiuū induci.Et ita
Aui.innuebat ꝙ aliq̄s est singultus q̄ nō est ꝓ-
prie de inanitione neq3 de repletione.Nam ali
quis est factus nō ex siccitate sup̄flua:sed fit ꝓm
semitā sup̄fluitatis siccitatis mouētis ꝓm simi
litudinē aliquā sicut spasmus vt dcm̄ est:⁊ natu
ra mouet ad dilatationē ꝑcepto illo nocumēto
s.vt expellat᷑ dcm̄ nocumētū ⁊ nō obediat id.s.
nocumētū vt expellat᷑ nō dico ꝓpter siccitateȝ
tm̄:vt aliqn̄ fit in singultu siccitatis:sed ꝓpter
causam nō nocētem ad modū expositū.i. ꝓpter
compassionē ad nocumētuȝ mēbri cōicātis sto
maco cōitate absoluta.⁊ ideo addit:⁊ succurrat
ei.Et istū modū exponēdi bn̄ cōsydera:q2 aliter
tex.nō possumus vere intelligere:lȝ expositio sit
difficilis:neq3 omne ingeniū est paratū istū mo
dū accipere:⁊ tūc adiūgat᷑ litera superior ꝙ sin
gultus absolute assimilat᷑ alicui modorū mot⁹
tussis:q̄ est in pl'one ⁊ velamine.i.q̄ fit ex pl'one
completiue ⁊ ad expellēdū humorē nocētē ⁊ ve
lamine initiatiue faciēte motū pl'onis ad mo-
dū supra decl'atū in cap° tussis.Nam velamē vl'
diaphragma ꝑ q̄pto facit ad attractionē aeris
in pulmone:lȝ etiā cōcurrāt alij motus vt mo-
tus musculoꝝ pectoris ad ipsum aereȝ attrahē
dū fit cōsequēter vt cōstricto pl'one attracto il-
lo aere p̄us ad intra cānulas pulmonis ip̄o me
diāte cum expellit᷑ ꝑ cōstrictionē simul expellū
tur humores quibus obuiat aer in expulsione:
⁊ ita sicut in expulsione rei nocentis ꝑ tussiȝ cō
currit dilatatio ⁊ cōstrictio:ita sil'r ad expulsio-
nem rei nocētis in singultu cōcurrit dilatatio
⁊ constrictio.sunt igit᷑ duo motus in pulmone.
Primus est motus dilatatiuus eius quo attra-
hit aerē vt expellat humorē in cānulis eius cō-
tētum:⁊ iste est motus ordinarius.Ali⁹ est mo-
tus cōstrictiuus siue expressiuus in quo pulmo
extēdit᷑ cum vult expellere:⁊ in isto motu pul-
mo etiā dilatat᷑ ⁊ cōstringit᷑.¶Et differunt illi
duo motus dilatationis pulmonis:q2 p̄m⁹ mo
tus est viaꝝ vt receptaculoꝝ ⁊ pēnularum pul-
monis vt ingrediat᷑ aer ⁊ ꝓm istū motū pulmo
decuruatur.⁊ secundus mot⁹ est mot⁹ dilatatio
nis pulmōis in q̄ accidit vias ⁊ receptacula cō
stringi:ad quorū cōstrictionem seq̄tur expulsio
humoris in eis cōtenti.dico igit᷑ ꝙ singult⁹ assi
milatur vni dictorum motuum.s.p° ꝙ sicut in
illo pulmo decuruatur ⁊ cōstringitur sic ⁊ in sin
gultu stomacus constringitur:q2 decuruat᷑ cuȝ
fundus stomaci sursum eleuatur ad expellēduȝ

Singult⁹ est ꝓpria passio oris stōi.

Nota bn̄.

Duo sunt mot⁹ i pulmone.

ri⁊a sit declarata ista descriptio q̄ legat̃ trans/
ponēdo partes eius ꝓm modū istū. ¶ Singul/
tus est motus diuersus sicut spasmus composi
tus cōstrictiuus cum tensione dilatatiua exn̄s
in ore stomaci aut toto corꝑe eius aut mery ex
quo aggregat̃.s.stomacus cū ꝑtibus eius ad se/
ipsum cū spasmo.i.vt fit in spasmo fugiēs ex no
cēte sup. causa si fuerit nocēs ad moduz exposi/
tuz aut ꝓparatus.i.aggregat̃ ⁊ constringit̃ vt ꝓ
parētur ad motum fortis expulsionis sequētis
ipm̄.s.motū cōstrictiōis sicut accidit ei q̄ vult
sup.expellere aliq̄d volūtarie cōtinua: aut non
est nocēs sup.causa ita ꝙ fugit ⁊ corrugat̃ stōa/
cus ēt si causa nō sit nocēs ad modū expositum:
imo sit ꝓm semitā sup̄fluitatꝫ siccitatꝫ mouētis
ad silitudinē ali ꝙ̄ sic spasm⁹: ⁊. i.vt nā moueat
i.ꝯstrigit̃ vt moueat ad dilatationē.i.expulsio
nē illi⁹ cāe nō nocētꝫ ad modū expositū ⁊ nō obe
diat id.i.talis causa nō nocēs nō obediat expul
sioni ⁊ succurrat ei sup.nā ad dilatādū ⁊ expel/
lēdū.postea adde aliā particulā ⁊ assimilat̃ su.
singultus alicui modoꝝ mot⁹ tussi q̄ est in pul/
mone ⁊ velamīe ad expellēdū humorē ad modū
expositū: ⁊ nō tedeat te videre bis aut ter istum
passum difficilem ad intelligēdū vt recte intel/
ligas: ⁊ habeas me excusatum si fui longior in
hac expositione etiam ꝙ̄ sperarē: quia hoc feci
propter vtilitatem iuuenum.

Distinctiones.

Jam expedito hoc ꝑnci/
pali de q̄d nois ⁊ q̄d rei
ponēde sunt ꝯn̄r distictiones ⁊ spēs singultus.
¶ Prima distinctio est.q̄dā singult⁹ est princi/
palis morbus ipsi⁹ stomaci: ita ꝙ nō antecedit
alius: ⁊ q̄dā est seq̄ns alios morbos. ¶ Et de se
quētib⁹ alios morbos: q̄dā seq̄tur morbos sto/
macales ⁊ talis vocat̃ etiā singultus ꝑ ꝓprieta
tē: ⁊ q̄dā seq̄tur morbos alioꝝ mēbroruz ⁊ talis
dr̃ ꝑ cōitatē: lꝫ etiā aliq̄s singultus ꝑ cōitatem
aliquotiēs accidat corꝑe apparēter sano: vt cū
fit ꝑ cōitatē a toto natura intēdēte facere crisiz
ꝑ vomitum vel ꝑ secessum. ¶ Alia distinctio de
singultu ꝑ cōitatē q̄dā est talis ꝑ cōitatē abso/
lutā: q̄dā ē talis nō ꝑ cōitatē absolutā: ⁊ q̄dā a
toto ⁊ q̄dā a ꝑticularib⁹ mēbrꝫ. ¶ De singultu ēt
ꝑ ꝓprietatē ⁊ cōitatē fiat distinctio ꝙ q̄daz est
cōtinuus q̄dam interpolatus: ⁊ de interpolato
q̄dā est seruās ordinem ⁊ periodū: ⁊ q̄dam non.
¶ Alia distinctio cōis: q̄dā est singultus de re/
pl̃one: q̄dam de inanitione: quidam ad materiā
non ꝓportionatus. Et ꝓm Aui. ponat̃ distictio:
q̄dā est sequēs causam nocētē: ⁊ q̄dam est seq̄ns
causam non nocētem ad modū expositum.

Cause.

De causis ⁊ ꝑ° de primitiuis.

Et ex his veniēdo ad causas dicat̃ ꝙ
causarum singultus: q̄dam est extrin
seca ⁊ primitiua immediate causans nocumen/
tū in stomaco: ⁊ quedam causat nocumentum
in membro ei communicante.
¶ Exemplum de causa primitiua immediate in
stomacū imprimēte est vt aer excessiue calidus
sua caliditate ledēs cū stomaco occurrit: ⁊ aer
etiā frigidus sua frigiditate multū ledēs sicut
accidit dicebat Aui. in rigore febriū ⁊ habitāti
bus in aere multū frigido ⁊ maxime manifesta/
tur in pueris. ¶ Sed dicebat Aui de frigidita/
te ꝙ friditas facit singultū tribus modis. Un⁹
modus est ex parte inseparabilitatis materiei
i. ex parte qua frigus est causa ꝙ mā nō separet̃
.i. resoluat̃ ꝑ hoc.s. qꝺ ingrossatur materia ⁊ elō
gat̃ a resol̃one. Et secūdus est ex parte frigoris
eius ⁊ cōtrarietate sua cum qualitate sua sup.
ledēte ꝑ hoc qꝺ transit equalitatē naturalis cō
pl̃onis. Et tertius modus est ex parte cōstrictio
nis ⁊ inspissationis substātie stomaci: ꝓpter qꝺ
retinetur materia in poris taliter inspissatis: ⁊
ita ꝓhibet̃ a resol̃one non tm̄ qr mā sit facta in
disposita in se. ad resol̃onē: sed etiā ex parte mē/
bri tal̃r inspissati claudētis mām intra ne resol
ua t̃: ⁊ ita materia dicta sua qualitate vel q̄tita
te nocēs retēta pōt causare singultū. Sed verū
est ꝙ ꝑ istos duos modos inseparabilitatis ma
terie ⁊ cōstrictionis membri ꝓprius dr̃ singul/
tus factus a re corporali ꝙ̄ a re primitiua: lꝫ me
diate pendeat a causa primitiua vt ab aere fri/
gido vt dcm̄ est: sed ꝓp̄e frigiditas aeris nocēs
vt occurrit stomaco sua qualitate ꝑ q̄to mordi
cat ⁊ est cōtraria compl̃oni mēbri: vt sic est cau
sa ledēs vt primitiua. ¶ Et sic dcm̄ est de calidi
tate ⁊ frigiditate excessiuis q̄ sua qualitate le/
dūt ⁊ faciūt singultū: ita intelligat̃ de omni cau
sa occurrēte stomaco immediate intrinsec⁹ mor
dicante stōm: vt est sumptio vini acuti vel aceti
vel synapis. Et de hac causa dicebat Gal̃. 6° af.
cōmē. 4°. Si q̄s em̄ piꝑ solū post aūt vinū cuz
aq̄ calida mixtū bibat statim cadit in singultū. *Nota.*
Et adducit rōnem: qr vinū in substātia stomaci
piꝑ inuiscat. i. intrinsecus penetrare facit: cu⁹
acumē dū sibi noceat stomacus mouet̃ vt ꝑ sin
gultum eĳciat dicit Ga. Et dicebat idem Ga. 8°
meimir. Et multi q̄dem cū pharmacamus ꝙdia
triō pipereon transglutiunt si mox sup. biberit
vinū penitus singultāt quorum sum vnus ego.
Et posuit etiā vnam causam spālem Ra. 5° con
tinē. dicit sic. Dico ꝙ vidi singultum stomaci ex
extensione mery qn̄ cib⁹ deglutit̃ magnus vio/
lēter ⁊c. ¶ Et de causis primitiuis ledētib⁹ per
cōmunitatē est percussio vel casus supra caput
nam communitate sua cum stomaco lesione in
ipso percepta fit singultus.

De causis ãñcedentibus.

¶ De causis autem corporalibus q̄dam sūt cau
sa ꝑ communitatem ⁊ a toto ⁊ a particulari mē
bro vt supra dicebatur in distinctionibus a to/
to: vt cum transmittit̃ materia ad stomacuz vt
fit futura crisis ꝑ vomitum: tūc fit singultus et
est sig^m talis crisis ⁊ aliquotiēs fit cōitate ꝑti/
cularis membri vt cōtingit in apostemate epa
tis. Nam de signis ꝓprĳs est singultus maxime
cum apostema est in concauo eius: ⁊ aliq̄n facit
singultum ꝑ fluxam materiā q̄ resoluit̃ ex apo/
stemate ad stomacū: ⁊ aliq̄n nō ꝑ istū modū: sed
ꝑ solam vicinitatem ⁊ colligātiam epatis cum
stomaco: ⁊ ita cū passione fit singult⁹. Et istum
modū nō intellexerūt omnes: sed solū existima/
bāt aliq̄ ꝙ solum tūc in apostemate epatis sin/
gultus fit ꝑ cōicatam mām ad stōm. Et de hoc
dicit Aui. Et dixerūt q̄dā sup. de singultu cōtin
gēti ex apostemate epis qꝺ est. i. fit qn̄ effundit̃
ex eo. i. ex epate col̃a ad duodenū: deīde ad stōm
postea ad os eius. Et ipse addit aliā causam di/
cēs. Et dr̃ ꝙ causa in ipso est cōitas epatis ⁊ sto
maci in neruo minuto cōtinuāte inter ea. Et si/
cut exēplificatū est de aꝑate epatis similiter in
telligēdum videtur de apostemate cerebri ⁊ in
testinorum ⁊ matricis et splenis aliorum cum
stomaco cōmunitatez habētiū. ¶ De causis vo

corꝑalibus ꝑ ꝓprietatē sunt malitie compl'o-nales ⁊ immāles vt compl'o cal'a vel frida sicca. De humida dicit Auē. ⁊ Aui. ꝙ nō habet introi-tū in hoc ca°. Et de malitia compl'onis frigide dicebat Sera. ꝙ fit aut ꝓpter gulositatē sic ad-uenit pueris: aut ꝓpter subam stomaci ipsius si cut aduenit decrepitis ⁊ illis ꝗ infirmantur ex egritudinibus chronicis. Et Auē. volēs declara re quomō fiat singultus ex frigore forti ⁊ ex ti-more dixit. Et possibile est id fieri ex aliquo fri-gore forti ⁊ timore: ex quo declinant oēs sui hu mores ad ptes cordis ⁊ remanebit stōac⁹ ⁊ cete ra mēbra calida vacua a suba cal'a ⁊ accidit in-de singultus: qm̄ cōuertet̄ sup stōm friditas: et maxime si stomacus fuerit fridus ꝑ nām aut in frigidatus ab alia causa infridāte: vt sup. ꝓpt etatē vel egritudines lōgas. Et declarās de ti-more dixit. Et qn̄ accidit alicui timor et terror: statim accidit singultus: ⁊ adducit causam: qm̄ cū accidit alicui timor ⁊ dubium fiet in cerebro cōtractio ad seipm̄ ⁊ seq̄tur illum singultus per cōitatē stomaci cū cerebro. Sed de caliditate et siccitate nō est dubiū. ¶ Et de mālibus quedaʒ sunt cause ꝗ nocēt sua q̄ritate sicut cōtingit in spasmo repletionali: ⁊ q̄dā nocēt sua qualitate vt acuitate ⁊ mordicatione. Et ita flegma sua frigiditate: ⁊ col'a sua caliditate ⁊ acuitate: et mel'ia sua mordicatiōe: ⁊ humores corrupti sua mordicatione faciūt ad singultuʒ. Et iste singul tus reducit̄ ad spasmum ꝗ dr̄ ad mām nō ꝓpor-tionatus: ⁊ ita humores oēs mordicantes siue sint salsi amari vel acetosi: vel quomodolibet aliter mordicatiui sunt de causis singultus.

Et timore ⁊ terrore sepe accit singultus.

Nota.

¶ A vētositate ēt extendente ⁊ penetrante pōt fieri singultus: immo ēt a vermib⁹ ⁊ ab apātib⁹ ⁊ vlceribus stōi: ⁊ quasi oēs cāe ꝗ pn̄t esse cause doloris stōi: de q̄bus dictū est: oēs tales pn̄t eē cāe singultus maxime cū fortiter imprimētes ⁊ ledētes nō obediunt expulsioni. Etiam p̄ter cās imp̄ssiuas est q̄dā cā p̄paratiua ad singultuʒ vt debilitas: ⁊ etiam maxima sensibilitas ori stōi.

De causis antecedentibus.

Signa. Ad signa iā veniendo primo ponen tur signa ꝓnostica euentus: deinde ad bonum ⁊ ad malum.

De signis ꝓnosticis ⁊ primo de euentu.

¶ Primū ꝓnosticū euētus hn̄s stōm debilem ⁊ multū sensitiuū facile incurrit singultū: ⁊ ita di cat̄ de infelicib⁹ in q̄bus fluit multū de col'a ad stōm. ¶ Aliud ꝓnosticū euentus in paratis ad singultū: singultus magis accidit surgentib⁹ q̄ꝫ sedētibus: vt fuit snīa Arist. 6ª ꝓblematum. ꝓ blemate. 4°. adducit rōnem: q̄ꝛ q̄escētib⁹ humi dū coadunatū ad vnā partē declinat: ⁊ sic nō le dit sup. sed surgentib⁹ mouet̄ mā ⁊ fit singultus ꝓpter nocumētū eius. ¶ Aliud ꝓnosticū in spē bus singultus: pluries fit singult⁹ ex mā repl'o-nali q̄ꝫ ex siccitate: ptʒ qm̄ siccitas ducēs ad sin-gultū est multū intēsa ad quā difficile labit̄ sto macus. sed ad repl'onē facile labit̄ stomac⁹ ꝓpt facilē indigōnē eius. ¶ Aliud ꝓnosticū in imā-lious de cāis ꝑ cōitatē paratus est magis sin-gultus euenire a cā cal'a q̄ꝫ a frigida vbi ecōtra de mālibus ꝑ ꝓprietatē ledētibus magis pat⁹ est fieri singultus a mā frigida q̄ꝫ cal'a: ptʒ totū: q̄ꝛ mā calida parator est fluere: ⁊ mā frida magꝭ parata est in stō gn̄ari q̄ꝫ calida: vt. s. fuit decla ratum. ¶ Aliud ꝓnosticū in multū crapulosis ⁊ patiētib⁹ nauseatiuā satietatē facile euenit sin gultus: ptʒ: qm̄ in talibus aggregātur māe fa-cientes ad singultum.

¶ De ꝓnosticis aūt ad bonū sit hoc primū ꝓno sticū Aui. ois singult⁹ pēdēs a mā si in seipso su perueniat sitis soluit̄ singultus. i. est signū sol'o nis singult⁹: q̄ꝛ significatur cōsumptio ⁊ exsicca tio māe: sed hoc ꝓprius veꝝ est cū pendet a mā flātica in stō nō corrupta ⁊ nō apante. Jō signā-ter dicit si supuenit quasi denotet̄ ꝙ a prin° nō esset sitis vbi in cā calida fuisset: ⁊ sic denotat̄ cām fuisse frigidā. ¶ Scōm ꝓnosticū ēt ad bo-nū si cū singultu māli sequatur vomit⁹ est signi ficatio bona. nā dicit Aui. in cura. ꝙ vomit⁹ est melior res qua curat̄ singultus lʒ mālis: ptʒ cū ꝑ vomitū euēt̄ mā faciens singultū. ¶ Aliud ꝓ nosticū ēt ad bonū singultus ꝗ remouet̄ ex sola retētione anhelitus est singultus ad bonum: q̄ꝛ significat cām esse materiā vaporalē vel vētosi tatem que facile dissoluatur. ¶ Aliud singult⁹ interpolatus minus malus est q̄ꝫ continuus: ⁊ qui rarius contingit etiam minus malus.

De signis ꝓnosticis ad bonuꝫ.

¶ De pronosticis vero ad malū sit hoc primum pronosticū. Si singultus fuerit seq̄ēs eūones fortes vel febres adurentes est significatio ma la: q̄ꝛ significatur ꝙ singultus est de inanitione qui difficillime remouetur. ¶ Scōm pronosti-cum. si aliquotiēs post vomitū succedat singul-tus: ⁊ postea post singultum succedat vomitus ⁊ non remouetur singultus: sed magis additur est significatio mala: qm̄ etiam significat singul tum de inanitione. Nam aliquotiens ad vomi tum sequit̄ singultus per hoc ꝙ cōuertitur ali-qua materia ad os stōi: ⁊ ibidē retinetur ⁊ non euacuatur: ⁊ sic causat singultuʒ. Ideo si postea succedat vomitus cū per eū debeat eūari mate ria que erat in ore stōi: nisi tunc remoueat̄ sin-gultus: significatur ꝙ talis singultus nō est pē dens nisi ex inanitione: ⁊ ꝯn̄r mala significatio. Aliud pronosticum ad malum. singultus acci-dens ad apostemata epatis ⁊ cerebri est signifi-catio mala. patet: quia significat maximuʒ esse nocumentum in cerebro vel epate. nam tanta lesio est quod ⁊ stomaco communicatur grande nocumentum vnde fit singultus.

¶ Aliud pronosticum. si in singultu apparet ru bedo in oculo et non remouetur per vomitum singultus est significatio mala. Nam cum rube do oculi sit signū cōmune ⁊ apostematis stōi ⁊ cerebri: vt voluit Gal'. 6ª affor. si non remoueat̄ vomitu materia faciens apā vel sup. secessu si-gnificat apā cerebri: ⁊ sic est mala significatio. ¶ Ultimū signū ad malū ⁊ ad mortē ꝓximā qn̄ cū singultu ꝯiungit̄ spasmus toti⁹ ⁊ ꝯ̄ctio mem brorum vel guidet̄ ⁊ fit permutatio rōnis virtu te iam notabiliter debilitata: tūc eger ꝓximus morti. ptʒ q̄ꝛ significat causam multū imprimē tem ⁊ virtutem debilem impotentem superare.

¶ Jam veniēdū est ad signa demr̄atiua: sʒ signa demr̄atiua gn̄is sunt ex se māifesta. nā decl'at̄ ꝙ singultus est in fcō cū videmus singultuantem. ¶ Sed de signis spēꝝ singult⁹ p°ponent̄ sigª q̄-bus distinguit̄ singult⁹ mālis ab immāli: ponē do etiā signa q̄bus distiguit̄ singult⁹ de inani-tione vt pēdens a siccitate si fuerit⁹a siccitate pēdens ꝯfirmata vel nō confirmata. nā si fuerit singult⁹ mālis in hoc declarat̄ ab immāli: q̄ꝛ si post singultū sequat̄ vomit⁹ ⁊ minuat̄ singultus

De signis demōstratiuis si a replexiōe vel inanitione fiat singultus.

vel remoueat̃ satis manifeste pꝫ singultum esse mālem ex quo ad eṽonez materie minuit̃: sed si post singultũ sequat̃ vomit⁹ ꝛ nõ minuat̃: lꝫ ex eo nõ semꝑ fit cõcludẽs argumẽtũ ꝙ fit singultus inanitionis: saltem tñ semꝑ est significatio mala: qꝛ vel significat siccitatẽ vñ nõ minuit̃ singultus: immo magis auget̃ vel saltez significat mām faciẽtẽ singultũ esse mām inobediẽtẽ eṽoni ꝛ intrinsecatā in stomaci subam. vñ ista q̃ per vomitũ educit̃ nõ erat causa singultus: sed alia mā cõis. nam si fuisset mā singultus ꝑ vomituz fuisset minoratus singultus. ⸿ Stant etiā alie significationes: qm̃ in singultu māli vel replõnali stat grauitas ꝛ sepe pũctio ꝛ precesserunt cause repletionales ꝛ nauseatiua satietas vbi in singultu de inanitione ista nõ fiũt: immo in singultu inanitionis antecesserũt cause inanitionẽ faciẽtes vt febres acute vel feb. continue vel fluxus sanguis siue spõtaneus siue artificialis supfluus aut alius fluxus humoralis vl' supfluus coitus vel longa abstinẽtia a cibo ꝛ potu restauratiuis: ꝛ sic dico de alijs. nam cum consequit̃ singultus ad aliq̃d horũ significat̃ singultus inanitionis: ꝛ est mala significatio: proinde dicebat Hip. 5ª affo. Spasmus ꝛ singultus post nimiam inanitionẽ malum: nam significat vehemẽtissimā cõsumptionẽ ꝛ virtutis debilitatẽ: ꝛ alibi eadem particula dixit. Sanguie multũ fluẽte singultus innatus malũ siue ille flux⁹ fuerit spõtaneus siue artificialis. Et ibidem dicit Ga. in commẽto ꝙ ꝑ malum nõ intellexit necessariũ mortale: sed vehemẽter malum siue sequat̃ mors siue nõ: qꝛ saltem difficulter reducit̃ qꝛ tũc potest reduci qñ siccitas nõ est confirmata. Ideo ponũtur iā signa ad distinguẽdũ vtrũ fit siccitas ꝯfirmata vel nõ cõfirmata faciẽs singultum. ⸿ Declaratur aũt siccitas ꝯfirmata faciens singultũ ex magnitudine cāe exsiccãtis vel eius durabilitate. exẽpli grã. si fortẽ habuerit fluxũ dissintericũ ꝛ durauerit fluxus sanguine⁹ satis copiosus octo vel decẽ dieb⁹ cũ doloribus clamosis ꝛ corpus fuerit iuuenile vel colericuz cũ paucitate somni: si tũc succedat singult⁹ iam ꝓbabil'r põt cõcludi ꝙ iste singultus est a siccitate ꝯfirmata. Et ex aduerso si singult⁹ sequatur eṽonẽ nõ diuturnā neqꝫ cām multũ fortẽ in exsiccãdo. vt exẽpli grã. si ꝓpter medicinā exoluẽtem ẽt laboriose ꝛ supflue ꝑ diẽ sequat̃ singult⁹ ꝓpter hāc siccitatẽ subito inductā: tũc satis ꝓbabil'r declarari põt ꝙ illa siccitas nõ est cõfirmata: declarat̃ ẽt ex alio vt ex facili resũptione cũ humectantib⁹ vel difficili. Nā in siccitate cõfirmata humectãtia quasi nihil ꝓsunt: qñ igit̃ humectantia sensibiliter prosunt vt cũ exhibetur lac vel brodium ꝛ aqua carnis aliquib⁹ vicibus sensibiliter minuitur singultus satis declaratur ꝙ siccitas non est confirmata.

De signis distinctis inter singultum ꝑ ꝓprietatẽ ꝛ cõitatez.

⸿ Signa vero distinctiua inter singultũ ꝑ proprietatẽ ꝛ cõitatẽ sumunt̃ ex cõpressione nocumentoꝝ ꝓprioꝝ stõi vt ex dolore stõi nõ ꝑiodico sed magis ꝯtinuo: vel ex āpate eius ꝛ alijs nocumẽtis ꝓprijs stõ q̃ sunt declarata supra ꝑ signa ꝓpria ecõtra ex cõprehẽsione egritudinum alioꝝ mẽbroꝝ cõitatẽ hñtiũ cũ stõ ante singultum vt ex cõprehẽsione āpatis epatis saltez in via ꝛ in principio eius vel ex comprehẽsiõe āpatum cerebri: si postea sequatur singultus satis declaratur singultum talem esse per communitatem.

⸿ Signa vero spālia causaꝝ si fuerint primitiue hñtur ex ꝓcessione illaꝝ causaꝝ q̃ cognoscuntur facta diligẽti inuestigatione a medico ꝛ relatione habita ab infirmo vel ab astantibus.

⸿ Sed signa causaꝝ corporeaꝝ ꝛ ꝑ ꝓprietatẽ maxime ledentiũ siue fuerint māles siue immāles vt si fuerit mala cõplexio calida vel frigida declarantur ex signis supra pluries positis de cõplexionibus stõi non nālibus ꝛ distinctis inter māles ꝛ non māles: ꝛ que appropriant̃ stõ et q̃ reliq̃s mẽbris cõicant. verbigrã. in cõplõne calida ꝛ sicca sine mā cũ leuitate stõi stat siccitas oris sitis inflāmatio: citrinitas coloris lingue ꝛ cũ caliditate partiũ faciei ꝛc. Et si fuerit mālis declarat̃ ex grauitate ꝛ põderositate stõi: ꝛ si fuerit sine grauitate ꝛ cũ tensione ꝛ cõiter rugitus: declarat̃ ꝙ est ex ventositate. Et si fuerit mā colerica vel flãtica vel melĩca siue fuerit aliũde fluens siue ibidem genita. Et de flãtica si fuerit salsa vel acetosa vel aliter ebulliens: ista oĩa declarantur per signa superius posita. Si etiā fuerit ex vermibus declaratur ex signis vermiũ: et si ex nimia sensibilitate sunt signa posita supra ad que recurre. Et hec de signis sufficiant.

De intẽtione curatiua singultus.

Cura. Ad curā nunc veniendo. ꝑ° ex ordine ponet̃ dieta cõueniens: deinde veniemus ad medicinalia. ⸿ Circa ergo dietā vitentur quecũqꝫ cause adducentes sunt ad singultũ ꝛ de dictis supra ⸿ Scdõ inspiciat̃ ad cās eius ꝛ occurrat̃ cũ cõtrarijs ꝛ ex ꝑte aeris ꝛ ex ꝑte aliarum rerũ nõ naturaliũ. Nam si cā singult⁹ fuerit aer calidus vel alia cā cal'a: opꝫ vt inducat̃ causa ꝯtraria frigida ꝛ ex ꝑte aeris cũ paucitate exercitij ꝛ somno ꝛ quiete ꝛ siīlibus: ꝛ ita in cibis cũ cibis frigidis. ⸿ Sed si cā fuerit frida cõsiderandũ est si est mālis vel sine mā vbi ergo fit ex mā ꝑ ꝓprietatẽ in stõ exñte frida: tũc opꝫ occurrere cũ aere vel natural'r vel artificialiter calefaciente. Et in hoc vbi fit ꝓparãdus aer ad calidũ: laudauit Ras. 5° ꝯtiñ. vaporationez castorei: ita vt fiat fumigatio ex eo in aere. Et ita etiā valebit fumigatio cũ alijs rebus cal'is aromaticis maxime ex ligno al. ꝛ cinnamomo ex q̃bus cũ terbentina fiat pasta ꝛ forment̃ inde pillule plane ponẽde supra carbones ad suffumigiũ. Et ita si fiat ex galia muscata vel elephãgina erit maxĩe efficacie ꝓcipue si fuerit modica mā ledẽs. Et ita in cā frĩda vꝫ exercitiũ ꝛ maxĩe fricatio extremitatũ ꝛ somn⁹ lõgus ꝛ ad resoluẽdũ mām ꝛ ad aliqual'r minuendũ sensuz mẽbri. Et hoc idẽ valet ẽt ꝛ in cā cal'a. Et in māli maxĩe valet inanitio ꝛ ieiuniũ: nisi fuerit ꝑ viā defluxus a cā cal'a ꝛ ab alijs mẽbris. Et in passiõib⁹ aliq̃bus valet aliquotiens furor ꝛ ira maxime in causa frigida: sed gaudium qñolibet valet.

Nota q̃d ḡnalia sufficientia ad curam singultus.

⸿ Et dicebat Gordo. ꝙ in singultu sunt quedā curationes ḡnales maxime qñ cā est replõnalis frigida vt sepe cõtingit ꝓprie si nõ fuerit āpans et sunt fricationes fortes extremitatum ꝛ ꝙ inducantur accidẽtia anime fortia ex improuiso.

⸿ Et de hoc etiā dicebat Aui. ad prĩm capitu li de cura ꝙ omne mouens laboriose ꝛ mouens terrefaciendo: ꝛ vociferatio ꝛ ira ꝛ timor ꝛ gaudiũ subito accidẽs ꝛ tristitia supflua ꝛ aspersio aque frigide supra faciẽ subito ꝛ motus ꝛ exer-

citium sup.extremitatū ꝛ eq̄tatio ꝛ expectatio sup retentionē tussis.i.ꝓhibere tussim quātuȝ possibile est se ꝯtinēdo ēt expectatio sup sitim. Nā talia oīa partim diuertēdo aīam a sensatione rei imprimētis circa stōm partim calefaciendo mām partim diuertēdo ꝛ cōmouendo mām ab ore stōi iuuāt in remotiōe singultus. Et istaȝ sniām ēt posuit in duobus verbis Uiatic⁹ cum dixit. Et oē genus singult⁹ si infirmo timida vel anxia nuncienꝶ curatur. Et addit: ꝙ iuuaꝶ etiā singultus nimiū pedū ꝛ cubitoꝝ ligationibus. Aliq̄ tñ voluīt ista nō cōuenire in cā calīa vt fuit Gerar.cremonēsis sup Uiatico. nā dicit ꝙ adducunt ad inflāmationē. Sed ego credo ꝓbabiliꝰ ꝙ saltē ꝑ aliqð tṗs modicū diuertēdo animā a sensatione vel alijs modis dictis ꝙ oē gen⁹ singultus ꝑ hoc remouetur. vt dicebat Uiaticus.

Oē genus singultuȝ curatur si timida vel anxia nunciantur.

¶ De ingenijs ēt cōibus ꝛ gñalibus curationibus est retētio anhelitus vt oēs conueniunt et sternutatio: vt fuit snīa Phi ꝑticula.33.problematum.ꝓblemate ṗ° 5° ꝛ17°. vbi posuit has cōclusiones de retētione anhelitus ꝛ sternutatione ꝛ de aceto: maxime ꝙ sternutatio remouet singultū ꝛ nō eructuationeȝ. Sed phs videꝶ ibidē cōtrarius sentētijs medicoꝝ volēs respondēdo ꝙ singultus fit passio pulmonis ꝛ nō passio stōi dixit. Nō sedatur eructuatio q꞉ est accñs stōi: sȝ sedatur singultus q꞉ est accñs pulmonis. Et declarans dicit. Pulmo aūt ꝛ cerebrū sunt in sternutatione sibūnuicem cōcomitantia. vñ digeritur ꝛ expellitur ventositas cōtenta in pulmone ꝛ circa partes eius: sed stomacus nō cōicat cum cerebro in sternutatione vt dicit: ꝛ ideo non sedatur eructuatio: ꝛ ita voluit ꝙ singultus est passio pulmonis ꝛ non stōi. Et tñ cōtra hoc est cōis snīa oīm medicoꝝ. Gal. precipue 5° de accidenti. ca° 6°. ꝛ eiusdem in sexta affo. in cōmento affo. A singultu habito sternutatio ꝛc. ꝛ Ras. 5° continen. ꝛ Sera. ꝛ Haly. ꝛ Aui. cū reliq̄s oībus Et miroꝛ ꝙ cōciliatoꝛ in illis ꝓblematibus nō declarauit istā cōtrouersiā: immo cōmentatur Ari. vt iacet. Est igitur dicēdū cōcedēdo ꝙ sternutatio remouet singultū ƀm modū. Gal. 5°. de accñti. ca° allegato dicit sic. Et sicut sternutatio est medicina tussis: ita est medicina singult⁹ accidentalꝛ. nā cū sternutationis īpetu moueꝶ stomacus ad expellēdū mām nociuā exprimēdo se. Sed quare nō sic remouet eructuationē pōt dici: q꞉ eructuatio pēdet magis a ventositate vbi singultus magis ex mā salrē mediate ꝛ ꝑ sternutationis motū nō sic excludiꝶ vētositas neq꞉ deponitur sicut mā corpulenta. Sernutatio ergo maxime hȝ vim in hoc in separando mām: vñ dicebat Auic. Et sternutationi q̄dē in separando mām facientē singultū inest impṡsio maxima.

Retentio anhelitus curat singultum.

¶ Et de retētione anhelitus addidit: ꝛ ex eis q̄ remouēt eū ēt est longitudo retētionis anhelitus. ¶ Et adducit rōneȝ: qm̄ id est res faciēs accrescere caliditatem. s. circa coꝛ facta ꝓhibitione euentationis ꝛ mouet eam sup. mām ad exeūdum ipsa sup. subtiliata a caliditate versus poros querens attractionem aeris: quare mouet humores sup. versus poros ꝛ resoluit eos.

Nota q̄dā gñalia facientia ad curam singultus.

¶ Et aliqui hic laudant ꝙ ad hanc retentioneȝ anhelitus opȝ vt claudantur nares vt ponātur duo strusta lardonis intra nares: ꝛ cum digitis etiam aures claudantur vt per illas partes non possit fieri attractio aeris: et ita ore clauso fit postea sup calefactio ꝛc. Innuebat tñ Arist. loco allegato. ꝙ ista retētio anhelitus nō soluit oēȝ singultum sed debilē. i. cuius cā est modica vel ventositas pendens sit a modica mā: Nam forte multa mā existe subtiliata ꝛ cōmota ꝑ calefactionem augeretur singultus.

Retentio anhelitus non soluit nisi debilē singultuȝ.

¶ In cibis aūt ꝛ potibus obseruetur quod dictum est supra ƀm dispositionem causarum. sed in causa frigida vt pleruнq꞉ contingit valet potus vini boni modice quantitatis: ꝛ debet paulatim sugi vt magis imbibatur in suba stōi ꝛ nō labatur ad fundum. Et hec quantum ad dietam sufficiant.

¶ Circa medicinalia erunt due prime intētiones. Una ad correctionem malitie complexionis ledentis siue ꝓprie stō siue ꝑ cōitatē a cā primitiua cōicante. Scōa intentio vertetur circa mām ledentē si fuerit ledens mā: ꝛ hec intentio subdiuiditur: qm̄ vna intētio erit ad mām ledētem repletione ꝛ multitudine: ꝛ sic ei⁹ cura erit tanq̄ ad spasmū replōnalem stōi. Alia intentio magis erit ad mām vt agit mordicando: ꝛ tunc erit cura quasi spasmi aut singultus stōi ad māȝ non ꝓportionati. ¶ Si igitur cā fuerit mala cōplexio calida sine mā: tunc valet exhibitio aque immo dicebat Auen. sedatur sola aqua frigida pura: sed si corpus fuerit macilētum ꝛ virtus debilis misceatur cū aqua mellis aut sirupo de liquiritia ne aqua sua frigiditate nimis ledat ꝓpter stōm esse excarnatum. Et addebat Auen. et caue ne des ei mel nisi dispumatum: sed inq̄tuȝ stomacus est: zuccaꝝ est ei melius q̄ mel vt dicit qm̄ stomacus est mēbrū aīatum magis desiderans zuccaꝝ q̄ mel: ꝛ ita debent magis remitti medicine frigide cum zuc. q̄ cū melle: valēt etiā per interius ꝛ concedit eis Auenȝ. medullas citrulloꝝ ꝛ cucumeꝝ ꝛ lactucas: ꝛ vituperat in casu cucurbitas ꝓpter eaꝝ tardam morā in stō vt alīs supra allegaui: ꝛ ponit in hoc tex. notabileȝ circa hanc mām ꝛ silēm: cuius series talis est. Et scias ꝙ medulle hoꝝ amboꝝ. s. citrulloꝝ ꝛ cucumeꝝ sunt valde bone ꝛ ad separandū caliditatē ꝛ nō in corpore tardant: sed cito exesit ꝑ vrinam deinde ꝑ sudorem: ꝛ exit cū illis multū de colera sup. cum vrina vel sudore: ꝛ laudando lactucas continuando dixit. Et cibetur cum ferculo de lactucis per se sup. taliter patiens aut cū carnib⁹ Addit: lactuce lȝ remaneant in corpore: earuȝ tñ humor non est malus sed subtilis ꝛ aquosus: et cum sit talis vt dicit non gñatur ex eo vētositas sicut ex pomis. Addit: ꝛ q̄uis cucurbita de sui nā infrigidet: gñat tñ humorem grossum ꝛ tardi motus: nec potest quis manere securus a sui lesione in posteꝝ: quare non eam laudo vt dixit: ꝛ maxime si optime non coquatur donec pre nimia coctione soluatur sup. eius malitia: et ita cum his per interius oblaris ꝛ alijs sirupis ꝛ iulep ꝛ confectionibus supra numeratis in capitulis duobus superioribus frigidis etiam cū exterius applicandis etiam ibidē numeratis epithimatibus vnctionibus vel emplastris apponendo semper aliqð aromaticum ƀm cañ. supra dictos ꝓ confortatione stomaci: ꝛ cauēdo ab excessiua frigiditate curabitur singultus ab hac cā pendens. ¶ Qð si cā fuerit mala cōplēo frigida ꝛ sine mā oportebit exterius ꝛ interius calefacere exhibendo sirupum de mastice factū cum

zuc. ꝛ sirupū de absinthio cū aqua decoctionis
liq̄ritie q̄ ad hoc ꝓprietatē hʒ vt supra habui-
stis ꝛ fiat inunctio stō exterius cū supiꝰ enume
ratis: ꝛ oleū de been hʒ in hoc singularē ꝓprie-
tatem ꝛ oleū de lētisco: ꝛ maxime si cum eis mi-
sceatur aliq̄d de galia muscata. Et si fuerit sin-
gultus a siccitate occurratur cū eis q̄ dicta sūt
supra in curatione cōplx̄onis sicce exhibēdo lac
recēter mulctū ꝛ aquā or. si fuerit cōiuncta cali
ditas ꝛ aquam cucurbite ꝛ oleū amig. ad condi
mentum ab oībus in hoc casu laudatur ꝛ sirupꝰ
violatus ꝛ sirupus liq̄ritie. Et Rab. 5° ꝯtiñ. ex-
hibebat brodiū galline pinguis ꝛ de vino dul.
sup. remisse vinositatis lymphato cū aq̄: ꝛ lau-
dabat exterius vnguentum vt infra. ℞. olei ro.

Des. cuius-dā vnguenti.

olei de amig. dul. ꝛ vio. aut cucurbite. añ. partē
vnā. agitētur cū aqua frigida lauando: postea
addatur mucillaginis psilij quarta pars: ꝛ cum
modico cere fiat vnguentū. Et Auē. ad hanc in-
tentionē dixit. Et ponanᷓ manus alicuius viri
delicate supra stōm vt ꝑmaneat eaꝝ vapor ad in
teriora: ꝛ ita cum his ꝛ alijs curabiᷓ si cura pos
sibilis fuerit. Dicit tñ Rasis in diuisionibus ꝙ
plurimum eius curam non habet.
¶ Sed si cā fuerit mālis ledens ꝑ quātitatem ꝛ
corpulētiam innuebat Aui. ꝙ si cā fuerit natās
in ore stōi incipiat vt euomat sup. cū vomitiuo
cōi facto cū oxymelle ꝛ aqua decoctionis anhe
ti ꝛ salis: deinde bibat hierāpigrā aut succum
absinthij sumendo ex eo auř. ꝛ ex sale indo. ij. da
nich: deinde post id vtatur mirabo. cōditis. Nā

Nota hūc ordinē cu re.

talis mā in prinᵒ est ꝑarata educi ꝑ vomitū: qm̄
nō est imbibita vt supponitur ēt nō p̄cedēte di
gestione. Et si pur aliquid remāsisset postea eua
cuatur cū hiera. deinde qm̄ plurime māe effun
dūtur ad stōm debilē ad ꝓhibēdum effusionem
eaꝝ ordinauit mirabo. conditos. Nam stringūt
vias ꝛ cōfortant stōm ne recipiat: ꝛ ita voluit ꝙ
mirabolani soli nō cōuenirent stāte mā in stō:
q: mām impingerēt in subam stōi. Fiat ergo p̄-
mum vomitus: postea exhibeatur hiera: deinde
mirabo. Et istā sniam exp̄sse colligit Aui. 5° con
tineñ. de summa abīmasui dicētis ꝙ si singultꝰ
fuerit ex replx̄one sup. mā in cōcauitate stōi exñ-
te vel natante insistendū est vomitu: deinde cū
mirabo. conditis in aromatibus ꝛ vino odori-
fero: ꝛ post vomitū detur in potu de hierapigra
auř. vnus: ꝛ de succo absinthij pōdus auř. vniꝰ ꝛ
sale indo. dauich. ij. ꝛ dū bene mundificatus fue
rit stomacus: deinde detur eis de mirabo. ita ꝙ
cū eis sint attenuatiua. i. cōfortatiua stōi. Hec
ipse. ¶ Si vero mā esset viscosa adherēs imbi-
bita: tunc opʒ p̄digerere mām incidēdo ꝛ subti
liando maxime si sit adherens cū oxymelle et si-
rupo acetoso vel cū aceto squillitico ꝛ melle ro.
cū aquis appropriatis vt feniculi: bethonice:
postea fiat solutio māe p̄parata mā aliquotiēs
ꝑ vomitum si fuerit corpus paratum ad vomen
dum cū decoctione vel ꝑmixtione raffani recti-
ficati cū elleboro: ꝛ si non sit paratus ad vomen
dum fiat solutio per deorsum cū infusione aga

Medicine date in forma boli lōgiorē morā trahūt in stō.

rici ꝛ turbith. Et si expedit ponatur aliquid sca
monee ꝺm cañ. supradictos maxime si non fue-
rit mā ap̄ans: vel possunt dari. ʒ. vj. hierepi. cū
ʒ. ij. diasiniconis in forma boli ꝛ melius iuuabit
ꝙ̄ in forma potionis ꝺm cañ. al's dictos: q: medi
cine in forma masticabili date longiorem morā
trahunt in stomaco ꝙ̄ date in forma potionis:
possunt ēt dari pillule ad hanc intētionem vt in
fra. ℞. macis cinamomi: cymini: ameos. añ. ʒ. ij.
aloes. ʒ. vj. turbith. ʒ. j. zinzi. ℈. j. scamonee si plʒ
ʒ. ß. ꝛ cū sirupo absinthio fiat pillule quaꝝ dosis
erit. ʒ. j. vsq̄ ad. ℈. iiij. ꝑ vice: deinde facta mun
dificatione valent calefacientia ꝛ confortantia
stōm: ꝛ in hoc vʒ diazinzi. aromaticum gariofil.
diagalā. ꝛ hmōi. Et laudauit Sera. potionē vt
infra ad cōfortationem ꝛ resolutionē. ℞. casto.
ʒ. ß. costi amari tantūdē petrosilij. ʒ. j. oīa pulue
rizenᷓ ꝛ sumantur cū aqua zinzi. aut cum aqua
decoctionis calamenti ꝛ masticis. Addidit aliā
potionem q̄ in casu multum laudatur dicēs. Et
ex his q̄ conferunt singulariter ēt est cortex phi
stici rubeus exterior qñ coquitur cum radice sq̄
nanti cum equalitate dupliciter exponendo cū
equalitate. Cum equalitate. i. cū temperata co-
ctione: vel cum equalitate. i. cum equali pōde-
re ipsoꝝ corticum ꝛ squinanti sumendo. exēpli
grā. ℥. iiij. dicte decoctionis cocte ad medietatē
cum modico zuc. Et istas duas decoctiones po-
suit Aui. quasi formaliter in textu. Et ita decoc.
calamenti pulegij mentha. ꝛ cum rutha ꝛ anhe
ti etiam precipue sunt mirabilis iuuamenti.
¶ Et si cā fuerit ventosa valet rutha sicca: aut se
men eius cum vino. Valet etiam singulariter re
ceptio aliquantuli thuris contriti cū seie anhe
ti ꝛ cū modico melle colato fiat eluariū: ꝛ paula
tim paulatim sumatur. ¶ Et laudauit ad istam
intentionem Rab. 5° ꝯtiñ. vt sumātur pillᷓe fa-
cte in forma infra dicit sic: ad singultū ex replx̄o-
ne accn̄tē sup. facta mundificatione. ℞. ciperi: ci
mini petrosilij sicci: zinzi. succi menthe: castorei
añ. partē cōgruam. s. partē infra. teranᷓ q̄ teren
da sunt: ꝛ inde fiant pillᷓe cū succo menthe: ꝛ p̄nt
sumi de his. ℈. ij. pro vice vsq̄ ad. ʒ. j. ter in heb-
domada. Dicit ēt dico si paulatim paulatim as-
sūpta fuerit aqua calida. i. potētia talis ꝛ actu
talis mitigabit singultū vt esset aqua zinzi. de
qua dixit bulliēdū est zinzi. in aq̄ ꝛ in illa aqua
ponanᷓ de penidijs ꝛ bibaᷓ sup. talr caľa paula
tim. Ultra aūt medicinas ꝑ interius exhibitas
in hac intentione: opʒ etiam exterius cū subti-
liatiuis ꝛ resolutiuis ꝓcedere fomentando epi
thimando vel emplastrando: ꝛ de his habes mł
tas descriptiones supra in capitulis supioribꝰ
in hac intentione. Laudauit tñ Rab. 5° ꝯtineñ.

Emplm̄ sc dās singultum.

singulariter in hac intentione: dixit ꝙ si empla-
stratus fuerit stomacus cessabit singultus: vʒ
cū castoreo: mastice: oleo ruthe: spica: assaro ꝛ si
milibus. Et ponam hic vnam descriptionem or
dinatam quam preponit Azar. que in hac inten
tione est precipua. ℞. castorei: masticis: sanda-
race: ruthe storacis gario. añ. partes equales: te

No. de aq̄ acetose.

rantur que terenda sunt ꝛ permisceanᷓ cū oleo
nardino ꝛ ponantur super orificio stomaci. Et
his factis tunc maxime valebunt sternutatio-
nes que debent prouocari cum pipere: semine
ruthe ꝛ condisi si expedit. Nam in casu tunc ma-
xime valebunt sternutationes factis mundifi-
cationibus ad excussionem reliquiaꝝ q̄ reman-
serunt: ꝛ ita tunc valet retentio anhelitus. Et
hec sufficiant pro hac intentione.
¶ Succedit modo tertia intentio principalis
que est ad singultū ex materia mordicante que
reducitur ad eum qui est de spasmo ad māʒ nō

proportionato: de quo nō fecit mentionē Hip.
in affor. cum dixit. Spasmus fit ex plenitudine
aut eūone: ita ꝛ singultus. Vñ Gal. 8° meimir
ponens istā sñiam Hip. ca° 7° dixit Hip. quidē
dixit spasmū fieri de repl'one ꝛ eūone. Et addit
in affo. fere in omnibus exēplaribus ita et sin/
gultus parū. Post addit. Singultū vero video
absq̧ his fieri aliqñ quidē acribus humoribus
atq̧ liquoribus pharmacosis mordicātib⁹ sto/
macum quos si cū vomuerint cōfestim cessat sin
gultare. ¶ Et qm̄ talis mā acuta pūgens aliqñ
est mā cibalis corrupta vt supra dicebat de cho
lirica passione: aliqñ mā cholirica in stō genita
vel aliūde fluxa ꝛ aliqñ mā flātica acuta vel me
lencolica sua acuitate mordicans. Si mā fuerit
materia cibalis corrupta puocādus est vomi/
tus ꝛ seruādus ordo q̄ dictus est supra in cura
cholirice passionis: ꝛ si mā fuerit cholirica vel
flātica vel mel'ica aliunde fluxa curet ēt eūan/
do cum appropriatis ꝛ diuertendo ad oppositū
et stomacum confortando ꝛ sigillando ne reci/
piat ſm ea que dicta sunt supra sepe in simili.
¶ Sed si mā fuerit ibidē genita cholirica ꝛ nō
fuerit imbibita sed natans. pparet ad eūanduz
per vomitū cū exhibitione aque calide: vt dcm̄
est. s. Sed si fuerit imbibita aliqual'r ingrosset
separando tñ eā a suba stōi cū syrupo acetoso ꝛ
alijs sepe dictis: postea pparata expulsioni pōt
educi per secessum cū pillulis vt infra ꝛ sunt Ni
colai in ista mā egregie. ℞. spodij semis endiuie
ꝛ portulace: ligni al'. añ. ʒ. j. ℈. pulpe tamaridoꝝ
ʒ. iiij. reubarbari ele. ℥. j. cōfice cū aceto. Et no/
ta hic ꝙ reubarbaꝝ vt scribit 5° cōtiñ. de mēte
Pauli valet nimis ad singultū sup. etiā cum p
prietate. ꝛ si placet pōt addi de mirabol'. citri. q̄
non tm̄ eūant colerā cōprimendo per secessum
immo etiā vt voluit Gal'. 8° meimir. cap° sup al
legato dicit ꝙ nardus. i. spica nardi ꝛ mirabo.
citri. ducunt ad vrinas prauitates humorum: ꝛ
hoc bene nota. postea cōfortet stōacus fctā eūo
ne cū diacitoniten ꝛ spēbus ꝛ syrupo de mētha:
et si nō sufficiat ad remotionē singultus oporte
bit poni aliud quo debilitet sensum membri si/
ue minuat de stupefactiuis vt dicet statim: ꝛ in
hoc maxime valebit decoctio radicū iusquiami
cuz mastice. ¶ Si aūt mā fuerit flātica aut me
lencolica nocens qualitate ꝛ punctione: ꝛ si fue
rit viscosa: tunc pmo opz intendere ad eūonem
illius ꝛ aliqñ eā prius pparando cū dictis ap/
propriatis ꝛ eūando per vomitū vel secessuz vt
dictum est in alia intentione: ꝛ in hac enūerat
Auic. multa eūantia ꝛ singul'r si materia fuerit
cū acuitate multū pūgente dicit ꝙ aqua or. cō/
fert ei iuuamentū maximū ꝛ vehemens ꝛ pprie
cū aqua granatoꝝ dul. ꝛ muzoꝝ declinantiū ad
dulcedinē. Et addit verbū egregiū de aqua ace/
tose dicēs: ꝛ aqua acetose ex eis est que pferunt
cū mūdificatione simul. ¶ Et pūr eūata mā pro
maxima parte si fortassis remāserit aliquid de
materia ꝛ fuerit cū acuitate viscositas: tūc Aui.
ordinat in cura vt intendat cū trib⁹ intētioni/
bus vt cū resolutione materiei ꝛ incisione ei⁹ ꝛ
vt fiat pmutatio cōpl'onis ei⁹ si nocet sua quali
tate: ꝛ tertio vt fiat stupefactio sensus oris stōi
parumper ita vt minoretur materiei mordica/
tio. Et ſm hoc ordinat cōpositionem in qua in/
traut oēs iste intētiones ꝛ verificat eā in forma

Pille egre/ gie ad sin/ gultum in mā choli/ rica.

Empl'm ꝓ singul/ tum.

No. de aq̄ acetose.

trociscorum dicēs: etiā laudati sunt trocisci hu
iusmodi. ℞. costi ꝛ croci ꝛ rof. recētiū ꝛ masticis
ꝛ spice: oīm añ. auf. iiij. assari auf. ij. aloes opij:
amboꝝ añ. auf. j. cōficiant cū succo. i. mucilagie
psilij ꝛ bibat ex eis medietas auf. ecce qūo non
exhibet nisi medietatē auf. qui ponit minus q̄
ʒ. in stupefactiuis: ꝛ verificās descriptionē ꝙtū
ad has intentiones simul cū eūone reliq̄e mãe
que remāsit per diuersas regiones. s. p secessum
et per vrinā addit. psiliū em̄. i. mucilago ei⁹ cuz
qua cōficitur ꝛ opiū stupefaciunt: spica confor/
tat ꝛ resoluit: assaruz inclinat humiditates ad
partez vie vrine ꝛ educit eas p eā: aloes iclinat
eas ad vias fecis. i. intestinoꝝ ꝛ extrahit eas ex
ea: costus ꝛ crocus maturat ꝛ cōfortat calefaciē
tes. vñ cōcludit. Propter hoc ergo fiunt trocisci
isti cōferentes valde singultui vehemēti ꝛ sub/
uersioni anime. ¶ Et hec simplicia q̄ dicta sunt
hic ita pcise quasi verificant a Gal'. 8° meimir.
cap° supra alleg. Et ibidē ponit ꝙ intētio hui⁹
pharmaci est sua infrigidatione stipticare sen/
sum eoꝝ que dolēt vt ppter hoc nō accidat no/
cumentum sup. maximū in sensu etiā ꝙ p costū
ꝛ medicias calidas pertrāsit frigiditas cito ad
profundum dolentiū particulaꝝ potētes duce/
re stupefactionē que est a frigidis cū ipsa frigi/
da per seipsa sint tardi trāsitus: tñ ponit caute/
lam in vsu hoꝝ stupefactiuorum vt sit parce et
raro vtendū eis dicens. Et multi eoꝝ qui frequē
ter talia sumpserūt ad insanabilē infrigidatio
nem duxerunt pticulas. Ideo bonum est cū ne/
cessarium est his vti sumere tyriacales medici/
nas iam fermētatas: que nō tñ sint antique sed
satis noue ppter id qđ tales viuificant caloꝛez
naturalem per tyriacalē pprietatē ꝛ virtutem
vt est tyriaca ꝛ philoniū maxime in cā frigida:
et requies in cā calida vel rubea trociscata. Et
propterea dicit Aui. in hoc casu: ꝛ philoniū hz
iuuamentum maximū in hoc sup. satis recens
sed fermentatum propter id qđ est in ipso de stu
pefactione cum confortatione ꝛ resolutione et
expulsione: ꝛ trocisci stelle sunt etiam ad hanc
intentionem.

Trocisci egregij in hoc casu.

¶ Et Gordonius fecit compositionem in casu
plurimum laudatam: de qua vt dicit quod in
quolibet morbo per quoddam simile potest ap
plicari ꝛ receptio tam nobilis est hec. ℞. spice
nardi: squinanti: calami aromatici: anisi mara
tri: foliorum ruthe: foliorum absinthij: costi. añ.
ʒ. j. croci: ligni aloes: ambre: gariof. aloes: suc/
cotrini: añ. ʒ. ij. opij: coriandri preparati: semi/
nis papaueris al'. cassiel'. añ. ʒ. j. conserue citran
gulorum. ʒ. ij. panis zucchari quod sufficit. fiat
electuarium: quo vtatur mane ꝛ sero vt dicit et
conseruetur cum amore: quia reuelatū est vt di
cit: intelligitur ꝙ exhibeatur post fermentatio
nem. Et sic sit finis huius capituli.

Descr. el'a/ rij a Gor/ donio cō/ positi vti/ lis in hoc casu.

¶ De vomitu. Capitulum. v.

Uia tamen ad singultum
vt est stomaci laboriosus motus con/
comitatur vomitus: licet Rasis nō fe
cit capitulum de vomitu: tamen quia est acci/
dens satis commune pro complemento doctri/
ne aliqua summatim dicam de vomitu ꝛ specie
bus eius ꝛ causis ꝛ signis ꝛ cura earum.

Quid nominis ⁊ quid rei vomitus. Circa primū ergo q̄d nōis vomitus dicit̄ reiectio rei materialis diuerse a ventositate a stomaco per os. ¶ Quid rei autē dicebat Aui. 13ª tertij. capº ꝓprio ꝙ lꝫ vomitus ⁊ subuersio sint motus stōi ad expellendū ex eo aliquid qđ est in ipso stō per viā oris: tñ vomit⁹ in hoc distinguit̄ a subuersione: q̄ȝ subuersio est motus cōmotiōis sup. ipsius stōi. i. virtutis expulsiue eius ad expellendū cui nō associat̄ motus expulsi. i. rei expulse corpulente vbi vomit⁹ etiā est motus ipsius stōi vel expulsiue eius: cui motui facto ab expulsore. i. a virtute expulsiua associatur motus expellendi. i. rei ad exteriora: q̄ȝ virtus expulsiua stōi mouet materiā in eo cōtentam tali motu ꝙ ipsa mouet̄ ad superiora: ita ꝙ sequit̄ eius exitꝰ per viā oris. Nā in ꝑficiēdo vomitu mouent̄ ꝑtes stōi quasi oēs ad expulsionem rei ⁊ principalr̄ fundus stōi sursum eleuatur: tandē cōplectiue expellit̄ ꝑ os ei⁹ ꝑ mery tandem per os extrinsecū extra res corpulenta diuerse speciei a ventositate: qđ dico ꝓpter eructuationem in qua expellit̄ pura ventositas.

Dfia inter subuersionē ⁊ vomitum.

Distinctiones. Jam sunt ponēde distinctiones de vomitu: q̄rū prima sit ista. Vomitus quidā est spontane⁹ et quidā artificialis: ꝑ spontaneū intelligēdo illū qui fit a natura per se agēte sine auxilio medicine: ⁊ ꝑ artificialē opposito mō intelligo illū qui fit a natura adiuta beneficio medicīe: ⁊ hic erit sermo de vomitu hoc mō spontaneo. ¶ Alia distinctio de tali vomitu spontaneo: quidā est creticus quidā nō creticus. Et de cretico: q̄daꝫ est laudabilis ꝑ quē sperat̄ euasio in morbis: ⁊ quidam nō laudabilis cū ꝑ ipm̄ nō speratur euasio sicut quidā fit vi nature dn̄antis: quidā vi synthomatum. Et de nō cretico q̄dā dicūt ꝙ q̄daꝫ est violētus: quidā naturalis vt naturale distinguitur cōtra violentū: immo dicunt ꝙ vt sic oīs vomitus est nālis actio stōi: lꝫ ego alr̄s dixerim prima affo. ꝙ nullus vomit⁹ pōt hoc mō dici naturalis: immo vt sic q̄libet est violētus: lꝫ ꝑficiatur a ṗnº intrinseco: qm̄ semꝑ eius principium est extra. i. aliq̄d nō stō ꝯueniens: lꝫ cōcurrat ēt virtus nālis ⁊ ipsa ṗmū mouet̄ vel a re vl̄ a spē rei nocētis: īmo ꝙ ēt oīs vomit⁹ est ṗter naturā simpliciter: ⁊ pro hoc adducebā textū Aristo. 3º ethi. tex. cō. scđi. ⁊ que ibidē scribunt̄ a doctoribus ⁊ tex. Phi 8º affo. ⁊ Cōmentator eius com̄. 26. expresse. ⁊ etiā cōmento. 51. aliqualr̄ ⁊ eiusdē etia Phi 5º ꝓblematū. ꝓblemate. 19. ⁊. 40. etiā expresse vbi voluit Phs querēs ꝓpter quid ad summa difficulter ambulamus. R̄ndet. q̄ȝ talis gressus ex eleuatione ꝑficit̄. Eleuare aūt ē extra i. extra naturā: lꝫ fiat a ṗnº intrinseco vt ab aīa vñ addit. Deponere aūt est ẜm naturā apponere et ita voluit ꝙ lꝫ eleuare fiat ab aīa vt a ṗnº intrinseco: nō tñ vocat̄ motus nālis: īmo extra naturam: ⁊ ita multo magis dicendū est de eleuatione fundi stōi in vomitu: pur hic non curo de istis facere longū sermonē. ¶ Alia distinctio. ⁊ est Aui. quidā vomitus est acutus ⁊ estuosus sicut in cholirica passione cōtingit: ⁊ alius est q̄etus sicut accidit stomaticis. i. qui fit quasi non cum sensibili lesione. ¶ Alia distinctio: quidam dicitur esse cōtinuus ad istum intellectū: quia semper sumpto cibo fit vomitus: quidam non. ¶ Alia distinctio. quidam est vomitus rei cibalis: quidā rei humoralis: aliq̄ñ etiā substantie membralis vel alterius rei extranee vt putredinis ⁊ aliquotiens lapidis vt repertū est: ⁊ aliq̄ñ vermium: ⁊ aliq̄ñ stercoris vt ꝯtingit in hyleos et de humorali ⁊ cibali quidā est fetidus: q̄dam nō fetidus: ⁊ de humorali: quidā est sanguine⁹: quidam aliorum humoꝝ. Et de alijs humorib⁹ a sanguine possunt fieri distinctiones plurime ẜm distinctionem specieꝝ humoꝝ ⁊ naturaliū ⁊ non naturalium: vt quidā colericus: quidā flegmaticus ⁊c. Et ẜm distinctionē substātie ipsoꝝ humorum: vt quidā est aqueus quidaꝫ grossus: quidam viscosus ⁊c. et ẜm distinctionē mixtionum humoꝝ adinuicē ⁊ separationē: ⁊ ex diuersitate colorum ipoꝝ: vt de colerico si fit de colore rubea vel viridi: ita dico de alijs humoribus in diuersitate coloꝝ ipsoꝝ. q̄ȝ etiā in sanguine hoc reperitur. q̄ȝ quidam est rubeus clarus quasi a sanguine naturali factus: quidam a sanguine non naturali ⁊ illaudabili. et de cibali: quidam fit immediate post cibū sumptū: quidam post notabile tp̄s cōprehensionis stōi supra cibum ⁊ quidā in fine. ¶ Item quidā sequitur ad alios morbos: ⁊ quidam nō. ¶ Item quidaꝫ est diuturnus ⁊ multi tēporis: ⁊ quidam breuis et pauci temporis. ¶ Et item quidam fit in corpore parato ad vomendū vt si sit habitudinis mediocris lati pectoris curti colli nō aptus sputo sanguinis: fortis stomaci. s. fundi eius ⁊ debilis ẜm os ipsius: ⁊ ita dico de forti cerebro et alijs sensibus superioribus fortibus: ⁊ quidam fit in corpore non apto neq̄ȝ disposito ad vomendum vt in opposito modo disposito ⁊ in habēte membra gutturis debilia aut egra vel in consuetis incurrere squinantiam ⁊ hmōi. Et hec de speciebus ⁊ distinctionibus dicta sufficiant.

Hic erit ẜmo de vomitu spontaneo.

Cause. Jam veniendū est ad causas ⁊ breuiter expediendo: qm̄ oēs cause que dicte sunt supra in causis singultus similes quasi omnes possunt esse causa vomitus: vt pꝫ discurrenti vt in causis primitiuis est manifestū. exēpli gratia. ex percussione vel casu supra stomacum ⁊ percussione supra caput cōitate cerebri ad stōm: sicut potest fieri singultus ex his: ita et vomitus: ⁊ ita ex parte ciboꝝ vt oēs qui faciunt ad incitationem expulsiue acuitate vel pūctione: ⁊ vt sic possunt inducere singultū pn̄t etiam inducere vomitum. ¶ Specialiter tñ ad vomitum adducunt cibaria quecunq̄ȝ sunt natantia circa os stomaci: sicut sunt cibaria ventosa vel cibi fetidi abominationē facientes: vel qui in se habent aliquam virtutem vomitiuā vel mixti cū habentibus talem virtutem: ⁊ tales aliq̄ sunt cibi medicinales alique medicine cibales vt est de attriplicibus ⁊ raffanis: ⁊ sicut carnes auium habentium collum longum vt anserum et multorum huiusmodi. nam ille medicine vel cibi medicinales vel medicine cibales: vt dicebat Mesue de electione medicinarum scđo capitulo: educunt per vomitū quecunq̄ȝ ex ꝓprietate habent vt os stomaci superius debilitent: inde morantes in ipso attrahunt ad ipsum humores ab epate ⁊ intestinis ⁊ alijs membris vel saltem commouent humores in stomaco existētes ⁊ generant in eo agitationem cum subuersione; deinde contra motum virtutis natura

De causis ⁊ ṗmo primitiuis.

lis.ſ.expulſiue ad expellendum deorſum vel con
tra motum virtutis naturalis.ſ.retentiue ad
debite retinendum continuatur ei motus expel
lendi per os:ita τ ſupple fiat expulſio. Quedam
etiam adducũt ad vomendũ vt cibaria multuʒ
liquida τ humida circa os ſtomaci inundantia
ſicut accidit his qui cũ modico cibo ſumũt ma
gnam quantitatem potus.

De cauſis [...]ſtibus.

¶ De cauſis aũt corporalibus quedã ſumũtur
ex parte virtutis τ hoc modo habentes virtutẽ
debilẽ vt contentiuam ſtomaci:τ maxime oris
eius.τ precipue ſi aſſociatur ei fortitudo fundi
ſtomaci in expulſiua virtute:tunc talis debili-
tas contentiue oris ſtomaci cum fortitudine ex
pulſiue fundi eius eſt de maximis cauſis vomi-
tus. Et de hoc dicebat Aui.τ ſtomacus quidem
debilis quotiens cibatur accidit ei nauſea τ ſub
uerſio:τ ſi fuerit debilior parum non poterit re
tinere id qđ recipit:q2 ſupple leditur ab eo:im-
mo expellit id ad ſuperiora τ ad inferiora ſi fue
rit ſupple equaliter debilis ſm partem ſupiorẽ
τ inferiorem:ſed ſi ſupple fuerit debilior ſm os
q̃ ſm fonduʒ ſit vomitus ipſius cibi:τ ita intel
gatur de mã humorali multiplicata in ſtomaco

Nota

debili:qđ cum aggregatur portio humoris cer-
te quantitatis ſufficiens ad ledendum ſenſibi-
liter fiet etiam vomitus ipſius humoris niſi il-
le humor fuerit imbibitus:q2 tunc fortaſſis nõ
poterit fieri vomitus:ſed ſaltem fiet nauſea et
ſubuerſio animi:τ aliqñ ſincopizabit maxime ſi
mã acuitate pticipabit:τ os ſtomaci fuerit mlt̃-
tum debile:τ hoc idem contingere poſſet nõ tm̃
in mã imbibita:ſed ẽt in mã aliter acuta ſʒ mo
dice q̃titatis q̃ ppter eius paucitatem non ſit
conuenienter expellibilis. Nam tũc fiet nauſea
vel ſubuerſio:τ aliqñ tremor ſtomaci τ ſincopis
vbi ſi augeatur illa mã vt fiat obiectum expulſi
ue pportionatum fiet vomitus. Et hanc totam
ſñiam voluit Aui.cum dixit. Et illi cuius ſtoma
cus eſt debilis accidit vt ſincopizetur ipe τ non
poſſit vomere ppter vacuitatẽ ſui ſtõi aut pro
pter paruitatem humoris ledentis ipſuʒ ſiue ſit
imbibitus aut nõ imbibitus:qđ ſi loco hui9 ſto
maci τ oris eius eſſet ſtomacus fortior τ os ſto-
maci fortius nõ ſincopizaret ipſe nec pateretur
ab ipſo:verʒ ppter debilitatem eius patitur ab
eo τ ppter debilitatẽ eius τ paucitatẽ mãei nõ
eſt ei poſſibile vt euomat ipſuʒ:poſtea addit de
clarando q̃ ſi eſſet pluris q̃titatis q̃ poſſet euo
mere:q2 cũ cibus additur ad humorẽ ẽt ſit vomi
tus qui ante non fiebat. Addit:cũq3 comedit po
teſt ipſum euomere ppter duas res:quarũ vna

Propter duo facili or ſit vomi tus cibo aſſumpto.

eſt q2 humor qñq3 eſt nocens τ paruʒ nõ mouẽs
neq3 laborare faciens ſup.virtutem ſufficienter
in expellendo q2 eſt in fundo ſtomaci ſupple os
ſtomaci rem iſſe ſentientis reſpectu oris eius:τ
quando cibatur eleuat ipſum cibum ad ipſum
ſupple os ſtomachi:et multiplicatur ſupple ad
nocumentum ſufficiens ad vomitum facien-
dum. Et ſecunda cã eſt q2 iuuatur cum quantita
te cibi ad expellendum ipſum τ vincenduʒ ſup.
q2 prius erat obiectum modice quantitatis:et
nunc obiectum factum expulſiue proportiona-
tum. ¶ De cauſis corporalibus etiam ſunt ma-
litie complexionales ſine mã τ maxime ſi fuerit
qualitas operatiua:vt dicebat Aui.i.actiua q̃li
tas vt caliditas rarefaciendo τ relaxãdo os ſto
maci τ frigiditas etiam per diuerſos modos ſu
pra poſitos de ſingultu. ¶ Malitie etiam com
plexionales cum mã ſicut ſunt cauſe ſingultus:
poſſunt etiam eſſe cauſe vomitus:τ iſte ledere
poſſunt τ p q̃titatem τ grauitatem τ acuitateʒ
τ punctionem. Et de his dicebat Raſis 5° conti
neñ. vomitus quoq3 aut ſit ex ponderoſitate rei
que eſt in ſtõ.ſ.ſua quantitate.vt exẽpli gr̃a.cũ
ſumitur quãtitas magna cibi τ inſueta grauãs
nãm etiam:τ ſi cibi ſint bone qualitatis τ ſube
poſſunt facere ad vomitum. Et addit:τ aliqñ ex
multa frigiditate eius.ſ.rei in ſtõ exñtis aut ex
corruptiõe eius per acidum aut ſalſuʒ aut ama
rum ſup.nocens:aut humor exñs in concauita-
tibus ſtõi τ nõ alteratur vt nutriat ſicut eſt flã
dulce τ vnctuoſum:qm̃ ſtomacus vt dicit appe
tit ad expellendum qđ non eſt nutricatiuũ ſup.
exiſtens in ſtõ. Addit:eſt quoq3 quidam modus
in reuolutione ſtomaci τ nauſea q̃ accidit ex hu
miditatibus malis infuſis in tunicis ſtomaci.
Ex his verbis innuit q̃ ſi tales humiditates in
fuſe τ imbibite non ſint que expellãtur p vomi-
tum q2 non ſunt parate educi:q2 tñ faciunt nau
ſeam τ ſubuerſionem aĩe τ cõmotionẽ in parti-
bus ſtõi:vt dicit ſunt cauſe q̃ alie mãe natãtes
in ſtõ:τ in concauitate ipſius exñtes euomãtur
Addit:accidit quoq3 reuolutio ſtomaci ex humi
ditatibus bone qualitatis cũ eo qđ ex eis infu-
ſum eſt os ſtõi τ lubricatum.i.relaxatum factuʒ
vnde accidit nauſea τ diminuitur appetitus:et
ſic diſponendo ſaltem ſunt de cauſis ad vomitũ
τ iſtam ſñiam quaſi poſuit Aui.ad ſeriẽ dicens.
Cum accidit ſubuerſio tunc iaʒ accidit aliquid
cõmouens os ſtomaci ad expellẽdum aliq̃d ad
ppinquiores vias.i.per os eius:τ id eſt aut qua
litas operatiua vt expoſitũ eſt:aut operatione
eius mã ex qua ipſa leditur:aut membri cõican
tis ſup.leſionem ſicut cerebri:aut aduentus p-
cuſſionis:aut mã groſſa imbibita ſup.faciẽs vo
mitum p modum dictum ſup.faciendo nauſeaʒ
aut effuſa in ipſo vel ſup.ibidem genita corrũ-
pens cibuʒ:aut colera:aut humiditas mala pu
trefacta ſicut accidit pregnantibus pro quanto
ſup.talis humiditas eſt horribilis nãe:aut hu
miditas non mala ſed tremula.i.nõ mala.ſ.ma
litia putredinali vel horribilis nãe:ſed eſt tre-
mula.i.tremoreʒ faciens eo qđ mollificat os ſto
maci abſq3 malitia cauſe.ſ.qualitatis male cau
ſantis tremoreʒ:aut humiditas groſſa adherẽs
innuens vel mãm flegmaticam groſſam vel me-
lencolicam que ſaltem poteſt eſſe cã ad vomitũ
faciendo nauſeam τ ſubuerſionem vt dictuʒ eſt
ſi non fuerit apta eductioni. Addidit:aut mul-
ta grauans q̃uis non ſit cã alia ppter quam le
dat niſi ppter grauitatem. Nam q̃uis ſit.verbi
gr̃a.ſanguis aut flegma dulce qñ ſup.ex eo non
nutritur vel non ſperatur nutrimentum vt ipſe
declarat in tex. De cauſis etiam vomitus ciba-
lis vel humoralis ex parte mãeꝝ ſunt oẽs cauſe
dicte ſupra. ¶ Et de cauſis per cõitatem mẽbro
rum cõicantium cum ſtõ effundentium ad ipm
mãs per modum ſupradictum de ſingultu:τ de
cauſis facientibus gñonem ipſaꝝ mãeꝝ vel mul
tiplicationem eaꝝ in ſtomaco:vt ſupradictũ eſt
de his ſunt dolores vehementes ſtomaci τ tri-
ſtitia τ ieiunium. Nam dicebat Auic. Et tu ſcis
q̃ de debilitantibus ſtomacum ſunt dolores ve

hementes ⁊ tristitie ⁊ ieiunium ⁊ fames vehe-
mens: ⁊ ipsa etiam sunt ex causis vomit' s̃m se-
mitam introitus debilitatis supra stõm. s. inq̃
tum debilitant: q̃uis ẽt ex alia parte p̃nt eẽ cãe
vomitus exñtia de dolore exñte in capite ꝓ q̃to
virtus recurrit ad locũ doloris ⁊ relinquit cibũ
ita vt non debite corrugetur supra ipsum stõm:
⁊ sic facit ad vomitum: ⁊ hoc erit cõe in oĩ dolo-
re forti in quacunq̃ parte corporis fuerit. Sed
in capite facit ẽt ad vomitũ per cõpassionẽ stõi
faciunt ẽt ad vomitũ dolores ⁊ ieiuniũ ⁊ fames
⁊ tristitie inq̃tũ faciũt agitari infirmũ ⁊ humo
res in stõ eius: aut inq̃tum sunt cã attractiõis
humoris ad stõm: ⁊ ꝑ has causas intellexit etiã
oẽs cãs debilitãtes virtutes nãles stõi ⁊ maxĩe
retentiuaꝫ. ¶ De cãis ẽt vomitus sunt sensibili
tas stõi ⁊ ventositas ⁊ apãta ⁊ vlcera sicut supra
dictum est ⁊ in singultu: ⁊ ibi recurrendum est.
¶ Et p̃ter has cões cãs sunt ẽt quedã latentes
cãe nõ cõiter medicis note de q̃bus sunt euapo
rationes oris stõi cõicate immediate sumpto ci
bo: cõiuncta tñ debilitate q̃ euaporationes nisi
diuertantur cũ flõia ẽt post eũonẽ cibi factaꝫ ꝑ
vomitum remanent nocumẽta de tremore stõi
⁊ sincopi q̃ euenerant post cibũ sumptum. Et de
hoc vidi casum vnũ mirabilẽ hic papie in vna
moniali observantie diui Augu. q̃ adeo mirabi
lis est casus vt vix audeã eũ enarrare ꝓpter q̃si
impossibilitatẽ cõis credulitatis: sed q̈ ego so
lus non vidi: immo pars maior doctoꝝ collegij
papie sepius vidit breuius narrabo hystoriam.
Durauit ista mulier tribus annis ⁊ iam adhuc
viuit: q̃ semꝑ cũ sumebat cibũ ⁊ ñ delicatissimũ
cuiuscũq̃ ordinis cibi infra octauã vnius hore
cũ maxima anxietate stõi euomebat cibũ cũ mo
dica portione humoꝝ aquosoꝝ ⁊ totũ: ita ꝙ ma
ior multo erat q̃titas eius qd̃ euomebat̃ semꝑ
q̃ qd̃ sumebatur: postea stabat anxiata cũ dolo-
re clamoso ⁊ estuoso circa stõm ita vt esset expe
diens eam impetuose se mouere quasi vt furio-
sa vel frenetica esset: ⁊ aliquotiẽs sincopizabat
iacẽs vt mortua ꝑ mediã horã ⁊ vltra: neq̃ aliũ
de diuersiones facte iuuabãt sufficiẽter. tandeꝫ
post. 4. vel. 5. horas vltra alleuiabat̃: sed ordia-
ta sibi flõia ⁊ facta de. ℥. vj. sãguis de cõi dextri
lateris alleuiabatur quo ad hec accñtia: ita. s.
ꝙ q̃tũcũq̃ vomitus semꝑ fieret post cibũ vt di-
ctum est: accidẽtia tñ de distortionibus stõi et
reliqua minuebant̃: ⁊ quo ad intẽtionẽ eorũ et
quo ad tp̃s durationis. vñ fuit expediẽs ꝙ sin-
gula hebdomada flõmaret̃ ⁊ nõ sufficiebat flõ-
mia. ij. vel. iij. ℥. ad iuuamentũ inducẽdũ: immo
expediebat extrahi vt dictũ est vsq̃ ad. vj. vel. vij
℥. postea intm̃ iualuit egritudo ꝙ fuit expediẽs
iudicio infirme ⁊ cuiusdã medici cõsentientis:
lꝫ ego non senserim vt bis in hebdomada flõma
retur: ⁊ ita cõtinuauit ꝑ sex vel octo mẽses sem-
per tantã q̃titatẽ sang. extrahẽdo ꝓ vice ⁊ cõti
nue cibũ euomẽdo: al's videbat̃ stare in ꝯtinuis
accñtib' post cibũ de q̃b' dictũ est. Tandẽ ꝙ am
plius mihi narrauit dña priorissa p̃nte infirma
⁊ ita barbitonsor sacro mihi fidem fecit: qd̃ etiã
ꝑ duos mẽses continuos flõmauit eã trib' die-
bus in hebdomada: vt alternatis singulis die-
bus semper extrahendo ad quantitateꝫ sangui
nis. vij. vel. viij. ℥. pro singula vice: ⁊ qd̃ amplius
est vixit. xvij. diebus absq̃ oĩ cibo ⁊ potu p̃terq̃

sumendo modicum vini vernacini singula die:
postea stetit ꝑ futuros. x. dies vsq̃ ad. xxvij. sim
pliciter sine cibo aliquo ⁊ potu aliquo: verũ est
ꝙ nunc vt dixit barbitonsor flobothomatur de
octo diebus in octo diebus: ⁊ tardando ꝓcedit
verum hoc videtur de mirabilibus nature: ⁊ de
extraneationibus que contingunt in nã: de q̃b'
dicit Auer. 7° colliget. ca° de cura cãcri. ꝙ sicut
in nã fiunt mõstra: ita ⁊ in medicina mẽstruosi-
tates apparẽt: de q̃bus multa refert Rabimoy.
particula. 24. suoꝝ affo. Sed mirabilissimuꝫ mi
hi videtur ꝙ ista dña monialis semper visa fue
rit eiusdem bone habitudinis ⁊ leta ⁊ iocunda
cũ tñ nihil de cibo retineret saltem sensibiliter ti
muissem dici mendacem: neq̃ hystoriã narrassẽ
nisi interuenisset auctoritas ⁊ p̃ntia multoꝝ p̃-
stantissimoꝝ doctoꝝ q̃ hunc casum frequẽtissi-
me viderunt. Et ex iuuamento huius flõie in ca
su non possum arguere nisi causam vomitus ꝑ
parte ⁊ nocumentoꝝ ꝓ maxima parte habuisse
dependentiam ab euaporatiõe facta a toto ad
os stõi ꝓpter cõmotionem ꝯtingenteꝫ in massa
humorali ex nocumento primum concomitato
stomaco ex vomitu. ¶ Volo etiam narrare aliã
hystoriam quam ego vidi dum essem iuuenis in
vna iuuene. 12. annoꝝ etiam papie patientẽ vo-
mitum non tm̃ cibi sed etiam fecum: passa erat
a prin° dolorem iliacũ cũ retentione nãe deor-
sum in totum: ⁊ si posita fuissent multa clisteria
emittebantur sine mã humorali vel fecali vt mi
hi narratum est per famosissimum tunc doctorẽ
dñm magr̃m Joannem de cõcorregio: q̈ eam vi
sitauit a prin° egritudinis tandẽ in ꝓcessu cum
iam deuentum esset ad vomitũ fecũ: ⁊ ita conti
nuasset duobus vel tribus diebus: clisteria de-
inde submissa s̃m partem inferiorem inceperũt
emitti per supius. Et in ꝓcessu tande deuẽtum
est ꝙ de tota mã clisteris siue mollificatiui siue
acuti nihil deorsum mittebatur: sed per reuolu
tiones intestinoꝝ ad stõm etiam in breui satis
tempore per sursum emittebatur ꝑ os. Et post-
q̃ ita factum erat duobus vel tribus diebus vt
quicquid ex cibo de fecibus aggregabatur: ⁊ id
totum qd̃ submittebatur de liquido ꝑ clisteria
per vomitum emittebatur seu euomebatur: fui
ego tunc vocatus ad curam vt vna cũ magr̃o Jo
anne huic male dispõni occurreremus: tandẽ or-
dinatum est vt fierent mollificantia supra ven-
trem de emplr̃is fomẽtationibus ⁊ inunctioni-
bus: deinde fierent suppositoria satis acuta lõ-
ga ⁊ supponerent̃ ad diuertendum mãm in de-
orsum. Et ecce mirabile ꝙ suppositoriũ longum
missum infra spacium tp̃is quo dicerẽtur pater
nr̃ cũ aue maria ꝑ intestina ascẽdit ad stõm ⁊ vo
mitu fuit eductũ parũ incuruatũ: iussi ego post
ea vt simile fieret suppositorium longum ⁊ cũ fi
lo appenso imposito suppositorio ligaretur sup
positorium ad coxam iuuenis: ⁊ ita suo stimulo
excitaret expulsiuam in deorsum. Et nota mira-
bilius ꝙ incontinenti quasi rupto filo ascendit
suppositorium sursum ad stomacum: et iterum
euomit ipsum cum parte fili sibi appensi. Et ter
tio ordinari feci aliud suppositorium: et ligari
feci cum quatuor filis fortibus ad coxam: vt su-
pra: ⁊ ideꝫ post modicũ tp̃is ruptis filis eductũ
est suppositorium per os cum appensis filis ru-
ptis: tandẽ dixi ꝙ mater eius. q̃ postea mihi fuit

Not. hysto riã de qua dã moniali creditu difficilem.

Vide hi aliam hy storiam.

Clisteria re ter dũ ꝑ os emittitur

Qualiter emissũ fuit suppositoriũ ꝑ os sa tis longũ parum tñ curuatuꝫ.

cõmater haberet aliud suppositoriũ magnũ:et suppositorio supposito in intestinũ rectum teneret ipsa fortiter manu ꝓpria suppositoriũ ꝓhibendo vt nequaꝗ̄ ascẽderet. Et ecce mirabilissimum narrauit mihi ipsa que est multũ fide digna ꝙ apparebat ei magnã fieri violentiam in trahendo sursum: ⁊ nisi ꝓhibuisset extrahendo ꝙ ad tp̄s etiã ascendisset vt reliqua. Nõ apparẽte igitur aliquo ingenio ad curã hm̃oi consului prefatũ magr̃m Joanẽ qualis esset cã huius nocumenti ⁊ quo ingenio medicinali esset occurrẽdum. Rñdit ad primũ nescio cãm alia nisi ꝙ in stomaco ⁊ mẽbris versus stõm est vna virtus attractiua sursum. Ad scõm rñdit ego feci qđ potui facias nunc ſm ꝙ tibi melius videt̃: ⁊ ita ex quadã probabili cõiectura ordinaui ꝑ superius esse dandũ brodiũ pingue pulli ad debilitandã ⁊ relaxandã virtutẽ cõtẽtiuã ⁊ attractiuã ipoꝝ membroꝝ. Et datis dictis brodijs pinguib' multotiens tñ euomitis: tandẽ scđa die rupit naturam per deorsum ⁊ educte sunt feces deorsum ⁊ remissi sunt dolores oẽs. Et ita cũ laude altissimi fuit sanata: neqꝫ postea incidit in similẽ morbum al's: que vsqꝫ hodie sana est iuncta cõiugio clarissimo artiũ ⁊ medicine doctori mgr̃o Hieronymo de glusiano pħo nõ vulgari socio mihi dilectissimo. Istas vtrasqꝫ volui narrare hystorias pro cõtingentijs rarissime euenientibus.

De causis vomit' sãguinis.

¶ Sed de causis vomit' sanguis sunt quedam spãles cause. Nam dicebat Aui. in ca° ꝓprio. et sanguinis qui ꝑ vomitum egredit̃ est ex stõ aut mery sup. immediate. Nam aliquotiens est a toto aliqñ ex capite currente ad stõm sup. sanguĩe ex eo a loco qui ignorat̃. i. per locũ: ⁊ aliquotiẽs ex epate per effusionẽ sanguis ad ipm̃ ⁊ ex alijs membris p̄cipue cũ retinetur id qđ opꝫ euãcuari ex sanguine: vt sup. cõtingit in mulieribus cũ retinentur menstrua vel in retentione hemorroidarum al's fluere assuetaꝝ: vel in abscisione alicuius notabilis ꝑtis mẽbri: vnde abũdat sanguis ad illũ qui necessarius est pro restauratiõe aliorum membroꝝ. Aut fit cum fit dimissio exercitij cum multiplicatione ciboꝝ multi nutrimenti. Et de hoc dicebat Aui. ⁊ multotiens quidem fit vomit' sanguis ex sana virtute: qꝛ sup. abũdat nimis ⁊ expellit sanguinẽ ad partẽ quã inuenit in dispõne expulsionis eius cõuenientiorẽ: et si fiat ex ipso stõ aut mery aut est hoc ex corruptione vene in ipsis aut scissione eius aut ruptura sicut cõtingit aliquotiẽs post laboriosuꝫ vomitũ ⁊ singultũ ⁊ pl'm: aut ꝓuenit ex cã corrodẽte q̃cunqꝫ fuerit siue humor vt est de colera eruginosa ad stõm fluens siue fuerit medicina venenosa stõm corrodens siue fuerit aliqđ formal'r soluẽs vt cũ sumitur a casu nitrũ vl' hm̃oi cũ cibis: aut fit ꝓpter introitũ alicuius animalis intrantis corrodentis vt sanguisuge ⁊ alterius: aut fit ex apate rupto nõ adhuc maturo: aut exulceribus post corrosionem eoꝝ: aut fit ex causis p̄mitiuis aliquotiens vt ex casu vel percussione: ⁊ ita per singulas causas discurre. Et hec de causis suffi ciant pro nunc ⁊c.

De signis ꝓnosticis ⁊ p̄mo euẽtus. p̄m signũ.

Signa. Ueniendum est iam ad signa: ⁊ primo pronostica euentus: deinde ad bonum ⁊ ad malum: consequenter demonstratiua: primo generis deinde specierum.

¶ Primũ ꝓnosticũ euẽtus: dicebat Auic. in ca° signorum est subuersio ⁊ nausea ⁊ rõnem adducebat in cap. añti cũ dixit. Cum ergo accidit subuersio: tunc iam accidit aliquid commouens os stõi ad expellendũ aliquid ad ꝓpinq̃ores vias.

2m signũ.

¶ Scõm ꝓnosticũ est in egritudinibus mãlib' tremor labij inferioris ⁊ maxime cũ accidit tensio hypocundrioꝝ ad superiora est signũ euẽtus vomitus: ⁊ hoc est signum multũ proximũ ad vomitum magis ꝗ̄ p̄cedens: qm̃ aliquotiens stat nausea ⁊ subuersio ⁊ nõ sequit̃ inde vomitus: vt supra declaratũ est in cã debilitatis stõi: sed qñ in mãlibus fit tẽsio hypocñdrioꝝ ad superiora declarat̃ iam moueri versus stõm. Si ergo tunc accidat tremor labij inferioris significat nocumentum cõicatũ iam ori stõi ꝓpter alligationẽ et cõtinuitatem pellicule labij inferioris ⁊ lingue cũ ore stõi: ⁊ ꝯñr significat̃ de vomitu proximo: fiet etiã euidẽtior significatio si in morbis acutis in die cretica indicatiua antecessisset subuersio animi ⁊ nausea cũ aliquali expulsiõe humiditatis aquose ꝑ os ⁊ nõ cũ formali motu laborioso ad expellendũ: si postea in die cretica radicali succedat dolor stõi cũ tremore labij inferioris cum exitu humiditatis saliualis: tunc verificatur significatio.

3m signũ.

¶ Signũ etiã ꝓnosticũ aliud sumitur ex apparentibus quibusdã accidentibus cõsuetis apparere infirmis vel etiam sanis qñ in eis futurus est vomitus: vt exempli gratia: im vomitu sanguineo cõsueuit corp' aliquotiens semel in mense vomere sanguinem et consueuit apparere dolor dorsi cũ eructuatione dulci ⁊ cum rubore faciei ⁊ labiorum et similia tunc est signum pronosticum futuri vomit' sanguinei: ⁊ ita intelligitur in alijs.

De signi ꝓnostici ad bonu

¶ De signis vero pronosticis ad bonũ. primum est Hip. 2a ꝓnosticoꝝ. tex. cõ. 37. cũ dixit. Laudabilis vomitus est cui flegma admixtum colere fuerit neqꝫ nimis viscosum. Et ex hoc innuit ꝙ intellexit de flegmate ⁊ colera nõ multũ elõgatis a nãlibus. Nã flegma innãle aliqñ est grossũ similiter colera innãlis vt colera vitellina. Jõ si fuerit vomitus ex illis factus nõ erit vomit' laudabilis. Uñ addit: quãto est purior tãto deterior: ⁊ rõnẽ dicit Gal'. in cõmẽ. dicens: qꝛ hũor purus qui est de gñe colere significat victoriam vehementẽ caliditatis: flegma vero purũ significat frigiditatẽ sup. vehementẽ: ⁊ vterqꝫ horuꝫ duoꝝ humoꝝ qñ est purus ⁊ simplex vidẽs eum grossiorem ꝙ est qꝛ flegma ꝓpter frigiditatẽ est quasi cõgelatum: ⁊ sup. sic ingrossatuꝫ: sed id qđ est generatũ ex colera ꝓpter victoriam caliditatis vides ꝙ fit adustum. i. fit ex colera adusta: ⁊ ita finiet̃ humiditas eius: ⁊ ꝯñr fit hũor spissior et hãc eandẽ sñiam accepit Aui. in x̄bis ꝓprijs scđa quarti ca° de iudicijs vomit'.

2m signi ad bonu

¶ Aliud sigm pronosticum ad bonum. Uomitus creticus in morbis acutis indicatiuis per nauseam in die indicatiua factus de materia faciente morbum si sequatur ad eum alleuiatio et tranquillitas est signum bonum ⁊ crisis laudabilis maxime si sequatur bonitas desiderij ⁊ anhelitus ⁊ pulsus.

3m ad bonum.

¶ Aliud signum generale in vomitu siue spontaneo siue artificiali dicebat Auicen. decimatertia tertij capitulo proprio. etiam colligitur de mente einsdem quarta primi. capitulo 13°. Et in administratione quidem vomitus cũ equalitate est iuuamentum maximum: nã eua

dere facit aliquotiens sup. a morbis grauibus. nam aliqñ facit euadere a subeth ꝛ a lamentatione replꝫonali in feb. alijs ꝛ cōfert laxitati corporis ꝛ vlceribus que sunt in renibus et vesica sup. eñando mām vel diuertendo ab illis membris ꝛ est lepre forte medicamen ꝛ malitie coloris ꝛ epilepsie stōatice ꝛ icteritie ꝛ asmati ꝛ tremori ꝛ paralysi. Et addebat: ꝛ est ex curatiōib⁹ que cōferunt hñtibus vlcera nigra magna. Dixit etiā in. 13ª tertij. ꝛ multotiens vomit⁹ sanat ex singultu clamoso sup. ꝑ quāto remouet cām singultus. Nam vt dictū est in caº superiore de mente Aui. de cura singultus: in p̄nº vomit⁹ est cura magis cōferens singultui: cuius cā est repletio plurima ꝛ res nocēs sua qualitate. Et cōtinuando dicebat: ꝛ in administratione vomit⁹ cum equalitate cōseruant renes ꝛ curant in eo nocumentū eoꝝ ꝛ nocumentū pedū ꝛ sanat eruptio venarum deferētiū sanguinē ꝛ arteriaꝝ. i. ab eruptione. Sed verū est ꝙ loquebat de vomitu artificiali: qm̄ ꝛ 4ª primi. ꝛ 13ª tertij. capitulis allegatis post iuuamenta hui⁹ vomit⁹ cū equalitate facti addidit. Ipse quoqꝫ fieri debet in mēse semel aut bis: vt fuit etiā snia Hip. ita tñ vt nō reseruet revolutio scita: neqꝫ numer⁹ dierum notus: sed hec eadem iuuamenta intelligi debent etiam in vomitu spontaneo: vt ptz.

De signis ꝑnosticis ad malū. Primum

¶ Signa vero ad malū est primo gñaliter oīs superfluus vomitus: ꝛ oīs assiduatio eius. Naꝫ 3ª tertij dicit. Et assiduatio eius debilitat virtutem stōi ꝛ facit ipm lacunā superfluitatū. Et quarta primi. caº 14º de malitijs ei⁹ dixit. Superfluus vomitus stō nocet ꝛ ipm debilitat ꝛ resoluit ipsum ꝛ faciūt eū aptū vt materie ad ipm ꝑueniant ꝛ obest pectori ꝛ visui ꝛ dētibus ꝛ antiquis capitis doloribus nisi eis qui sunt ꝑpter societatem stōi ꝛc. Et rō hoꝝ oīum est satis clara. nam nocet stō cōuertendo materias ad ipm ꝛ pectori ꝑpter vehementē conatū ꝛ motū qui fit in membris pectoris in actu vomendi. Propterea dixerat in caº 11º eiusdē fen. Hoīes q̄ sūt remotiores ab hoc vt medicus eos vomere faciat leuiter: aut ꝑpter naturā. i. cū leui vomitiuo aut naturaliter aut spōtanee: sunt homīes qui pectus habēt strictū ꝛ qui male anhelant q̄ ad sanguinem spuendū sunt apti ꝛ stōs hñtes debiles ꝛc. nocet etiā antiqs dolorib⁹ capitis: nisi sint tales ꝑ societatē stōi cōmouendo ꝛ agitando materias ꝺm caput. Sed in habentib⁹ a stomaco dependentiā iuuat eñando materiaꝫ. Sed est dubitatio ꝑ hoc ꝙ dicit ꝙ nocet visui: vbi tñ de iuuamentis eius est ꝙ visui cōfert. Et de hoc fecit Cōciliator dfiam. 145. in meo: sꝫ de hoc videbitur in cura.

2ᵐ signum ad malū.

¶ Aliud signū ad malū: in vomitu ꝛ est Hip. etiā 2ª ꝑnosticoꝝ. tex. commenti. 38. ꝛ est Aui. ꝙ vomitus q̄ est sicut succ⁹ porri intelligendo de prassino vel eruginoso significat malitiā maximā. ptꝫ qꝛ significat vehementissimā adustionē in mā maxie nisi sit genitus in stō ex cibis: de quoꝝ ꝑprietate est vt non digerant cōuenienter in stō: sed acquirūt illam malā qualitatē: vt voluit Cōmē. Ga. vt sūt porri ꝛ allija ꝛc. ꝛ q̄dam gña oleꝝ in cōmē. allegato.

3ᵐ ad malum.

¶ Aliud signū ꝑnosticū ad malū ꝛ in hūoralib⁹ preter sanguinē. Oīs vomit⁹ rei hūoralis fetide est malus. ptꝫ qꝛ significat malā putrefactionē vꝫ magnā putrefactionē in humore vel saniē.

¶ Et item omnis vomitus vermiū maxime in feb. pestilentialibus est vehemēter malus. pꝫ qꝛ significat magnā putrefactionē in humore vꝫ sa niem simul cū qualitate venenosa: ꝛ precipue si enomant vermes mortui. Nā significat tantaꝫ malitiā in corpore ꝙ ēt vermes nō pñt eā tolerare: immo dicebat Hor. vꝫr ꝙ vomitus in fe. pestilentialibus semꝑ est malus: qꝛ significat maximā lesionē stō cōicari: ꝛ intelligit vbi corpus nō esset dispositū neqꝫ alꝫs ꝯsuetū ex facilis causa vomere.

No. hñ qñ ꝯmes exeunt mortui in p̄nº ē pessimū signum.

Uomit⁹ in fe. pestilētialib⁹ est semꝑ malus.

Sed Aui. ꝯxit hoc maxie ad vomitū fetidū ꝛ ad vomitū nigrū dicēs: niger vero sup. nō fit nisi in apatibus splenis ꝛ in fine veris. i. niger vt fex sanguinis ꝛ est malus. Addit ꝛ fetidus est malus ꝛ ꝑprie quecūqꝫ amboꝝ in fe. pestilentialibus fit.

4ᵐ signuꝫ ad malū.

¶ Aliud ꝑnosticū ꝯhēdo ad sanguinē: ꝛ est Hipp. 7ª ꝑticula affo. cum dixit. Quicūqꝫ sanguinē vomunt si quidē sine fe. salubre si vero ex fe. perniciosum ꝛc. ꝛ sic vomit⁹ sanguinis cū fe. si cōiungat ponit signū ꝑniciosuꝫ. et Cōmentator declarās in cōmē. dicit ꝙ cū cōiungitur cū fe. est signū ꝙ est ab apate vel vulnere ex apate: ideo est ꝑiculosus: ꝛ aliqñ incurabilis hoc ergo dꝫ intelligi qñ iste vomit⁹ sanguine nō sequit ad fe. neqꝫ ad cām fe. sed qñ fe. ipa sequitur ad vomitū vel ad cām ipsus vomitus. Nam vbi vomitus sanguineus sequeret ad fe. s. sāguineam ex repletione sanguis tūc fortassis vomitus esset cā salubris: lꝫ ergo ꝺm plurimū est malus: qꝛ significaret exuberātiā ꝛ acuitatē sāguinis cū fe. tñ posset nō esse curabilis: īmo forte facile curaret: iō. A. cū cantela i fine capꝫꝫ de vomitu sanguis dicit: ꝛ oīs vomit⁹ sāguis cū fe. ē mal⁹: sꝫ cū nō ē illic fe. qñqꝫ nō ē mal⁹.

Uomit⁹ sāguis in fe. est signum ꝑniciosuꝫ.

5ᵐ signū.

¶ Ulti ᵐ ꝑnosti ᵐ vomitus sube carnee vel tunicalis est ad desperationem vtꝑꝫm: qꝛ significat solutionē ꝛ corrosionem ipsius stōi vel mēbroꝝ vicinoꝝ: ꝛ tale nocumentum vtꝑꝫm vel semꝑ est irrecuperabile.

¶ Tandē de vomitibus malis: quidā est malus ꝑpter cōpōnē cū alia dispōne vt cū ꝯiungit vomitus cū restrictione nature siue vētris. Nā de hoc dicebat Aui. ꝛ ex cōpositione mala est vt sit patiēs synco pis vt sit nā restricta: ꝛ adducit rōnē dicēs. Tūc os stōi subuersum sup. cū vomitu eū id qꝺ sedat vomitū sup. de stipticis addit in retentionē nature: ꝛ id qꝺ resoluit ventrē. i. facit fluxū addit ad vomituꝫ. hoc tñ intelligit de vomitu flātico in stō debili multū in quo abundat flā: vbi ad eñandū flā exigit solutiuū forte: et sic debilitando stomacum addit ad vomituꝫ. Sed vbi materia colerica subtilis esset cā vomitus ꝛ inducens ad syncopim: tunc non esset necessarium ꝙ in restrictione vomitus restringeretur natura: immo per easdeꝫ medicinas curaretur vtraqꝫ dispositio. verbi gratia. cū aqua prunorum ꝛ tamarindorum vel cum succo cydoniorum. Nam talia laxant ventrem ꝛ ingrossando materiam colericam ꝛ remittendo qualitatē malā ei⁹: ēt stōm cōfortādo curāt vomitū. Et ꝑpter hāc cām addidit. A. in tex. nisi sit id qꝺ facit syncopim vel sup. vomitū humor subtilis aut colericus ꝛ curetur dispositio cū aqua prunorū ꝛ tamarindorū ꝛ similibus ꝛ cōfert vtrisqꝫ rebus simul possem multiplicare in istis signis malis: sꝫ nō ad multā vtilitatē: iō ista sufficiāt.

De signis demōstratiuis.

¶ Signa vꝫo demꝫatiua gñis sūt ex se mānifesta.

¶ Signa etiā demonstratiua ꝫpērum cōia siue

subalternaꝝ vt si sit cibalis vel humoralis alio rũ humorũ a sanguine vel sanguineus vel alte⸗ rius rei extranee vt vermiũ vel saniei ⁊c. etiam ex se sensu manifestãtur. ¶ Sed de cibali spãlr cũ fit vomitus subito de cibo post ipsum assum ptũ ⁊ freqnẽter signat malitiã complonis cõi⸗ catã stõ ⁊ maximã stomaci debilitatẽ: vt.s̃.dcm̃ est in causis vl' sensibilitatem eius qñ nõ fuerit vlcus vel apostema in stomaco q̃ ꝑ signa ꝓpria manifestãtur maxime de debilitate retẽtiue in telligẽdo ꝙ si nõ succedat vomitus statiꝫ post cibum sumptum: sed in tempore comprehensio nis stomaci supra cibũ.i.hora digõnis: tũc ma⸗ gis signat debilitatem indigestiua: vñ fit in ci⸗ bo acetositas vel fit ex eo inflatio: ⁊ iste debili⸗ tates sequũtur malitiã complonis: vt.s̃.visum est: q̃ malitie complonales ex signis primis sup̃ positis erũt satis manifeste vt calida ex siti ⁊ sic citate oris ⁊c. videbis supra loco suo ꝓpter ab⸗ breuiare. Et si fuerit vomitus ꝯsus finẽ tꝑis in quo dꝫ compleri digõ tũc signat cõuersioneꝫ ci⸗ bi ad corruptionẽ: vñ acq̃ritur acuitas in cibo: ⁊ mordicatio in stomaco: ⁊ declarat etiã ex eru ctuatione manifestãte cibũ corruptũ ⁊ ex odore ⁊ ex sapore ei⁹ ⁊ vltimate ex ꝯpressiõe exit⁹ ei⁹. ¶ Signa ꝟo humoralium ⁊ simpliciũ ⁊ cõposi torũ ⁊ humorũ naturaliũ ⁊ parũ recedẽtiũ a na turalibus: ⁊ etiã ipsoꝝ p̃ter nãm. De spẽbus co⸗ lere s'latis ⁊ mel'ie vltra signa q̃ sunt supra ha⸗ bita in cap'lis supꝑioribus: manifestãtur etiã ex visu post eductionẽ eorũ: ita ⁊ sil'r rei extranee vt vermiũ vel sanie vel lapidis sunt ex se mani festa. ¶ Sed signa vtrũ sit creticus vel nõ creti cus habẽtur ex precedentibus de antecessione signoꝝ crisis vel nõ antecessione.

¶ Sed vtruꝫ vomitus fuerit ex mã in stomaco gñata vel aliũde fluxa ad stõm: ⁊ de talib⁹ sunt signa posita supra ex interpolatione ⁊ ex perio⸗ dicatione vel ex maiori cõtinuatiõe. Et de hoc dicebat Sera. ille aũt cui acciderit ex supꝑfluita tibus q̃ effundũtur ad ip̃m.s. ex membris aliis sup. vel ex toto vel ꝑticulari mẽbro nõ est conti nue lesionis sꝫ q̃escit stomac⁹ in hora donec ag⸗ gregẽtur supꝑfluitates in eo.s. stomaco. ¶ Sed si fuerit mã in stõ extrĩs cõtẽta in vacuitates sto maci distinguit illa ab ea q̃ est intrinsecata in poris stõi: vt dicebat Alex. qm̃ q̃ est in cõcauita te post nauseã ilico seq̃tur vomitus. si aũt inter vomitũ ⁊ nauseã spatiũ sit multũ vel aliq̃tiẽs nõ sequat vomitus: sꝫ stat laboriosa nausea de⸗ clarat vtrũ mã est imbibita vel forte modica vt al's dictuꝫ est. ¶ Sed de vomitu facto a causis p̃mitiuis signa sunt manifesta vel ex casu vel ꝑ cussione stomaci vel membrorũ cõicãtiũ vel ex nimia sumptione cibi ⁊ potus: aut ex fetore ci⸗ borum ⁊ eorum rauciditate: vt dicebat Serap̃. ⁊ de sil'ibus omnia talia sunt manifesta ex se.

Not. de vo mitu san guineo an sit a sãgui ne puro vl' non.

¶ Sed de vomitu sanguineo vtrum sit sanguis puri quasi naturalis vel alterati in via corru⸗ ptionis ex se satis manifestũ: sed vtruꝫ sit ex sa⸗ na complone declarat ex pñti bona habitudine ⁊ ex tranquillitate sequẽte ⁊ ex iuuamento ⁊ ex p̃cedentibus causis ad multiplicationem san⸗ guinis facientibus maxime de retentione con⸗ suetarum euacuationum sanguinis.

¶ Sed vtruꝫ dicatur ex stomaco vel ex aliis mẽ bris vt ex epate vel splene: dicebat Aui. ꝙ diffe rentie q̃dem sunt inter factum ꝓpter epar ⁊ ef⸗ fusionem eius ex ipso. ad stõm ⁊ factum ꝓpter splenẽ ⁊ factũ ꝓpter stõm ip̃m est ꝙ cuꝫ illis nõ est dolor sup. necessarius: ⁊ iste q̃ est a stomaco nõ euacuatur a dolore. intelligat nisi fuerit ex dilatatione pororũ venarũ stõi. nã tũc etiaꝫ fit sine dolore: sed q̃titas tũc est modica. vbi si fiat ꝓpter ruptionẽ venarũ stomaci vel sol'oneꝫ vl' vlcus semꝑ stat dolor notabilis. vbi si fiat ab epare vel splene stãte stomaco aliter sano non stat dolor. Sed vtrũ fiat ex epate vel splene de⸗ clarat ex colore vel ex substãtia sanguis cum sa⸗ pore aliqñ. Nam iste q̃ est ex splene est niger tur bidus: ⁊ qñq; est acetosus vt vult Aui. Sed si ꝑ ueniat ex capite declarat ex p̃cedẽtibus lesioni bus capitis ⁊ tẽsione venaꝝ capitis ⁊ colorifi⸗ catione: ⁊ sepe rascat aliq̃d sanguineũ vel ꝑ na⸗ res aliq̃d ex sanguine emittit: ⁊ cum hoc etiam est sine dolore. ¶ Sed ad distinguẽdũ vtruꝫ sit ex mery vel ex stomaco. Et si ex stõ vtrum ex ore stomaci vel fundo eius magis hoc etiã declara tur ex loco doloris. Nã q̃ est ꝓpter mery cõicat magis dolor ad dorsum ⁊ in descẽsu cibi. Et qui est s'm os stomaci dolor magis est circa malum granatũ ⁊ in directo ad duodecimã spõdilem. Et q̃ est circa fundum dolor est magis circa par tes vmbilicales. Et hec de signis sufficiant.

An sit ab epate vel splene vo mitus san guinis.

Cura vomitus.

Jam veniẽdũ est ad cu⸗ rã in q̃ duo fiẽt p̃ncipa liter. Na p̃° breuiter ⁊ strictim ponet dieta con ueniẽs in vomitu cui⁹ restrictionẽ intẽdimus: qꝛ nõ oĩs vomitus vt paulopost dicã est restrin gẽdus: ⁊ in hoc abbreuiabo s'monẽ qñ ample in cura cholirice passionis circa dietã dcm̃ est: q̃ quasi tota referri põt ad istũ locũ: ⁊ ad illũ lo cũ recurrere. 2° ponet medicinalia ad casũ cõue niẽtia: ⁊ ibidẽ post expeditã illam intẽtionẽ ali quid ponet de medicĩalib⁹ q̃ faciũt ad curã acci dẽtiũ cõium sequẽtiũ ad vomitũ: qꝛ de hoc ẽt Aui. 4ª primi. fecit particulare caᵐ. ¶ Et qꝛ di ctũ est eẽ ordinãdã dietã ⁊ medicĩalia in vomi tu: cui⁹ restrictionẽ intẽdimus est notãdũ p̃° ꝙ nõ q̃libet vomit⁹ est restringẽdus. Nã vomit⁹ eq̃lis q̃ fit a corꝑe sano ⁊ leuiter ⁊ periodice de mẽse in mẽsem: siue fuerit spõtane⁹ siue artifi⸗ cialis nõ est restringẽdus: immo in multis cor⸗ porib⁹ est ꝓuocãdus: vt est medicoꝝ s̃nia cõis sꝫ tũc oꝫ cauere ne nocumẽtũ sequat oculis: qꝛ de hoc dixi.s̃. ꝙ aliqñ cõfert aliqñ nocet. Nã stã tibus oculis sanis ⁊ etiã actual'r corꝑe s'ꝫ alias ꝑtes sano existẽte cũ sepe cõtingat vt fiat ꝓpter p̃ seruationẽ a doloribus iuncturarũ ⁊ nocumen tis renũ: tũc eo casu nocet oculis. nã facit ad eo rũ caliginẽ ꝓpter vaporatiões eisdeꝫ cõicatas actu vomẽdi. Si ꝟo oculi fuerint actu egri aut hoc erit ꝑ eẽntiale nocumẽtũ eis factũ aut aliũ de cõicatũ maxime a cerebro vel a stomaco cum q̃bus membris oculi maxime cõicationeꝫ hñt. Siq̃dẽm oculi fuerint ꝑ essentiã lesi: tũc vomi⸗ tus q̃libet est nociuus agitando ⁊ cõmouendo causam lesionis ipsoꝝ oculoꝝ maxime intelligẽ do de lesione mãli ⁊ p̃cipue in corporibus in q̃⸗ bus inhabiliter fit vomitus. Si autem egritu⸗ do oculorum fit per communitatem cerebri: tũc adhuc vomitus est discõueniẽs oculis: qñ com mouendo materias in capite parantur ad flu⸗ xum ad oculos. Sed si fuerit ꝑ communitatem

Nota ih'ũc canonem.

Nota bñ.

Vomitus nocet ocu lis.

stomaci ex materia in stomaco cōtēta vaporan te ad oculos: tūc vomitus educēs illaz mām ex stomaco: lz in fieri fit nociuus ꝓpter euaporationē q̄ magis oculis cōicat in actu vomit⁹: tñ in facto esse ⁊ post eius complemētū fit iuuatiuus. Et istā sniam innuebat Aui. pª tertij in cura egritudinū capitis cuz dixit. Uomitus est ex eis in q̄bus nō fit iuuamētū in curis egritudinū capitis nisi fiat ꝑ cōitatē materie in ventre i. in stomaco: tūc em̄ vomitus est melior modorū expulsionis sup. dicte materie cōicātis capiti: qꝛ tūc maxime cōicat cū est cōtēta in partib⁹ sup̱ioribus ipsius stomaci: ⁊ ibi ꝑ egritudines capitis intelligit egritudines cerebri ⁊ organorū sensuum exteriorū: ⁊ qm̄ in fieri est nocēs vt dcm̄ est talis vomitus ꝓuocari maxime in paratis ad ipm ⁊ cū leui vomitiuo fieri cōfortādo oculos ne recipiāt aliūde nocumētū in actu vomēdi ponēdo pillulas factas ex cotto ⁊ eas infundēdo prius in aliquo collyrio cōueniēti passioni oculoꝝ: ⁊ postea sup̱ligare cum binda: ⁊ cū his post expeditionē vomit⁹ erit iuuamentum maniᵐ in tali oculoꝝ lesione a stomaco depēdētiā habēre: vt dcm̄ est. Et ƀm hoc tollit expressa apparēs cōtradictio de iuuamēto vel nocumēto vomitus in dispōnibus oculoꝝ. ¶ Simil'r ⁊

Uomitus cretic⁹ nō est restringendus.

vomitus creticus maxime indicatiuus cuz laudabilibus signis p̄cedētibus factus nō est constringēdus dum nō sup̱fluit. Et de hoc dicebat Ser. vomitus xo q̄ ƀm semitā crisis accidit nō est necesse vt abscindat intelligēs de dicto cretico. Si aūt multiplicat: tūc opz vt abscindam⁹ ipm cū eo qd̄ fit cōtrariū cause ipsius. Neqꝫ q̄lz synthomaticus est cōstringēdus vt vomitus factus in pn° morboꝝ nō p̄cedētibus signis digōnis si fiat a virtute regulāte: qꝛ cōstāte virtute ⁊ bñ tolerāte talis nō est cōstringendus immo aliquotiēs coadiuuādus ƀm sniam afo. Incoātibus morbis si q̄d vr̄ mouēdū moue. Et ita vomitus factus in p̱ncipijs paroxismorū nō est cōstringēdus cū ꝑ eā euacuetur de mā futuri ꝑoxismi vt declarat Plusq̄ cōmētator 3° techni. nā aliq̄tiēs remouet ꝑoxismū vel saltē abbreuiat. Naz

Qui vomitus sūt restringēdi.

talis synthomaticus lz sit malus ꝑ viā signi qꝛ arguit vel multitudinē vel malitiā māe: tamen sepe fit bonus per viam cause qꝛ euacuatur causa mala ꝑ eū. ¶ Solus ḡ vomitus vel cibalis vel humoralis sup̱fluus ⁊ nō eq̄l'r fact⁹ est q̄ est constringēdus: tñ nota φ lz vomit⁹ tem̱patus de q̄ aū dcm̄ est nō sit cōstringēdus: cū medicinis stipticis dum sic talis ꝑseuerauerit: tñ non est negligēdū etiā in tali vomitu q̄n stomacus cōfortet aliqual'r cū aliq̄bus aromaticis modice stipticitatis ⁊ interius ⁊ exteri⁹: ne forte debilitato stomaco ⁊ cōtētiua ipsi⁹ relaxata ex vomitu equali forte deducatur ad inequalem effrenem.

De aere.

¶ Circa igit dietā eligat aer tem̱patus in actiuis ad siccū parū declinās: ⁊ forte etiā si inclinet ad aliq̄lem friditatē habita intētiōe ad vomitū ꝑ q̄to a frido ꝯfortat cōtētiua erit meli⁹ sz singul'r sit aer aromatizat⁹ cū odorib⁹ laudabilibus. Nā de hoc dicebat Aui. in cap° ꝓpo de cura vomit⁹ absolute: bonus em̄ odor vehementer est ꝯueniēs stō ⁊ ꝓpe cū est in nutritiuis: q̄si iuuat φ maxie cōuenit vt cibaria sint aromatizata: tñ gñal'r bon⁹ odor ꝑ q̄to stomacus est membrum animatum viuificat multuz. ꝑinde dicebat idē Aui. in cura cholirice passionis: et opz vt nō separētur ab eis odores cōfortatiui: ⁊ restaurētur sup̱ eos addēs: ⁊ omne qd̄ commouet in eis subuersionē aīe ꝑmutet ad aliō sicut supra al. est ēt de mēte Gal. 8° meimir: sicut vniuersa fetida subuertere stomacū apta nata sūt: ita odorifera cōfortare. Sed ex q̄bus aromaticis ⁊ odoriferis debeat aer rectificari: ⁊ quibus vti opz in causa calida ⁊ in causa frigida: qm̄ q̄dā infirmorū res cōiter aromatizatas grauiter abhorrēt. nā q̄dam eoꝝ abhorrent odorē panis vt in ca° cholirice passionis dictuz est: ⁊ de his oib⁹ satis ample dcm̄ est in cura syncopis ⁊ cholirice passionis: ⁊ sil'r si aer debeat esse luminosus vel ad opacitatē tendēs recurre ad ea q̄ sūt in illis locis dicta: qꝛ nō curo multiplicare verba vltra necessitatē.

Nota pulchrū dictū Gal.

De somno ⁊ vigilia.

¶ De somno ⁊ vigilia dicebat Aui. 4ª p̄mi. ca° 16° de eo in quo sup̱fluit vomitus fiat vt ipse dormiat ⁊ ingeniet q̄tuz possibile fuerit quomō dormiat. ⁊ Aui. sil'r 13ª tertij dicit ⁊ φ in somno est radix cure: ⁊ addit alibi: cumqꝫ dormiūt sudabūt: innuēs φ sudor est in casu cōueniēs: qm̄ cōuertit materias ad oppositum ⁊ maxime in facto ꝑ viā fluxus. Naz somn⁹ oēs excreationes retinet p̄ter sudorē.

De motu ⁊ quiete.

¶ De motu ⁊ q̄ete breuiter dicat φ sumpta indicatione a vomitu motus est discōueniēs: qm̄ cōmouet mām in stomaco: ⁊ ꝑinde dicebat Ra. 5° cōtiū. Motus intensus si fuerit post excitationē excitabit vomitū. quare opz vt vomētes cibū vtantur q̄ete: qꝛ tñ dicit Auic. φ attractio materiei excitātis ad extremitates est iuuatiua valde in retētione vomit⁹: ⁊ id fit si stringūtur extrema ⁊ ꝓpe inferiora sicut crura ⁊ pedes constrictiōe descēdēte a sup̱ioribus. i. incipiēte cōstrictione a sup̱iorib⁹ descēdēte ad inferiora videt innuere φ exercitiū ⁊ mot⁹ in casu sit cōueniēs dicat hic φ habita intentione ad causam: ⁊ maxime fluentem ex alijs membris ad ipsum stomacum: tunc conuenit exercitium: quia cōuertit ad exteriora ⁊ maxime membrorum inferiorum: ⁊ ad hunc intellectum dicit Aui. ⁊ multotiēs q̄dā abscindit vomitū clystere acutū diuertēdo. s. mām fluētem ad stomacū: ⁊ hanc sniam ipsemet expressit. naz postq̄ posuit φ attractio materiei ad extremitates est iuuatiua valde in retentione vomitus: addit declarādo ⁊ proprie cum est ex expulsione humorum ex m̄ēbris cōtinentibus stomacum ad ipsum id est ex mēbris vicinis stomaco. s. de epate splene vel mirach q̄ cōtinēt stomacum. Nam tunc talis diuersio est iuuatiua: aliter quies est magis necessaria: et maxime in his in quibus fit motus cibi ex debilitate contentiue stomaci: immo locutio in illis est suspecta. Nam mota lingua per cōtinuitatem cum tunica intrinseca stomaci commouetur stomacus ⁊ sic disponitur ad vomitum. Et in hoc vidi ego exp̱ientiā: qꝛ de singularib⁹ remedijs ad retinendum cibum est vt oīno q̄escāt etiam a locutione ⁊ inducatur somnus: tñ in diuertendo fluēte materia cū sup̱fluit vomitus humoralis: tunc maxime conuenit fricatio extremorum. Et in hoc valet positio pedum in aqua calida maxie in mā frida. Ualet etiā positio pedum in aqua frigida in mā cal'a. De hoc dicebat Auicen. Et mirabile q̄dē est φ calefactio extremitatum iuuatiua est in sedatiōe vo-

Nota bñ.

No. bene.

mitus ꝓpterea ꝙ attrahit: ꝛ infridatio earũ.s. extremitatum est iuuatiua in sedatione vomitus velocis calidi ꝓpterea ꝙ infrigidat. Et ita soluit ipse causam dubitationis quã aliqui sumũt de hoc qđ calefactio ꝛ infridatio extremitatũ facit ad restrictionẽ vomitus: qm̃ rñdet ꝙ caliditas diuertit ꝛ attrahit: ꝛ friditas in causa calida vt in mã colerica cõicaꝫ a pedib⁹ ad stõm ꝛ ita remittit acuitatẽ mãe ꝛ cõfortat cõtẽtiuã aspgefactio etiã circa faciẽ cũ aq̃ frigida aliq̃lr terrefaciẽdo virtutẽ facit ad restrictionẽ vomitus p istũ modũ. ¶ De inanitione ꝛ replõne dicaꝫ ꝙ cõstãte virtute ieiuniũ est maxime cõueniẽs: qm̃ p subtractionẽ cibi membra fiũt auara in retinẽdo: ideo precise tm̃ deꝫ de cibo q̃tuꝫ ad virtutẽ est necessariũ. Uñ dicebat Aui. Minoreꝫ cibus ꝛ subtilieꝫ ꝛ adhibeaꝫ ieiuniũ ita vt deꝫ parũ pro vice ꝛ raro. Inanitio etiã cõpletur cõueniẽter cũ clysterib⁹ diuertẽtibus ad inferiora in vomitu materiali. ¶ In passionibus aialibus iuuat singulr̃ cõfortari mẽte lꝫ aliquotiẽs tristari ꝛ subito timere faciat ad retẽtionẽ vomit⁹ ꝓpter cõuersionẽ aie a stomaco ꝛ a sensu rei nocẽtis vt al's declaratũ est. ¶ Sed de cibo ꝛ potu breuiter dicaꝫ p° cõmemorãdo cañ. ꝙ cibus non exhibeaꝫ ilico post vomitũ: immo tardeꝫ. ij. iij. vel. iiij. horis cõstãte virtute ꝛ p̄us fiat ablutio faciei cũ aqua ꝛ aceto vt remoueaꝫ aliqualis vaporalis grauitas capitis inducta ex laborioso motu vomitus: prius etiã p̄pareꝫ stomacus interius ꝛ exterius cũ aliqualr̃ cõfortatiuis stomaci: calidis vel frigidis de q̄bus latius infra vt esset mina cydoniorum simplex in causa calida vl' mina aromatica in cã frigida sumendo duo vel tria coclearia ante cibum p tertium hore: ꝛ hoc intelligitur nisi vẽtris coniungatur stipticitas maior ea q̄ ad vomitum consequi solet: qm̃ in illo casu oportebit prius cum lenitiuis ꝓcedere relaxãdo ꝯtentiuam fundi stõi ꝛ ẽt cum clisteribus deorsum tñ lenitiuis. Et de hoc dixit Aui. ꝛ opꝫ vt regãtur sup. tales: ita vt sumãt ante cibũ ex cibis cibos lubrificatiuos ꝛ post ipsum cibos stipticos odoriferos sicut cydonia ꝛ silia vt deponant cibũ ab ore stõi ad fundum eius ꝛ inclinent mãm ad inferiora ꝛ nõ ad superiora. Et si pur intendimus cũ aliq̄bus ꝯfortatiuis sint remisse stipticitatꝫ. Et istã ẽt sentẽtiam posuit Aui. cõem ꝛ in cibis ꝛ in medicinis in cura vomitus absolute cũ dixit. Et cũ nã fuerit sicca. i. venter stipticus non restringas vomitum sup. p̄ntẽ vel futuꝝ: de quo dubitaꝫ cum eo qđ exsiccat ex stipticis nisi cũ mensura absq̃ nocumento ꝛ administra clisteria ꝛ solue nãm: deinde sis audax in dando robub ꝛc. Et quẽadmodum dico de his que p interius offeruntur: ita intelligitur de his q̄ p exterius applicantur.

¶ Sed de qualitate cibarioꝝ opꝫ vt cibi sint facilis digestionis boni chimi modice q̃titatis ꝛ exhibeatur paulatim ꝛ paulatiꝫ: vt dicebat. A. ꝛ oẽm quem curas cum vis ipsum cibare cibaeum paulatim paulatim: ita vt non moueaꝫ in ipso stomacus vice alia ad vomendum: Nã paucitas cibi facit nãm auarã ad retinendũ: et opꝫ tales cibos aromarizari cũ odoribus specieruꝫ conuenientium in cã vomitus calidaꝝ vel frigidaꝝ ẜm exigentiam cãe vt in cã calida cũ vino granatoꝝ vel cũ pulnere coralloꝝ ꝛ rosaꝝ ꝛ sandaloꝝ citrinoꝝ vel coriandroꝝ cũ cydoniis decoquendo ꝛ silibus. Et in cã frigida mentha cũ modico gariofi. ꝓprie qm̃ sunt vltimi: vt dicit Aui. sup. in iuuamento. Nã bonus odor vt supra dicebatur vehementer est cõueniens ꝓprie si fuerit in nutritiuis: ꝛ sup. ab ipso sedatur vomitus si sensus est diligens ipsum. vt dicebat Aui. dꝫ ẽt cibus p̄parari in forma desiderata ab infirmo elixando vel assando vel in gelatinis vel in pastillis: lꝫ assata regulr̃ sint cõuenientiora. ¶ Sꝫ qꝛ virtus stõi tunc est debilis ꝛ assata difficulter transmutantur possunt pistari carnes post assaturam postea dissolui cum brodio: sed nõ reducantur ad formam nimis liquidam: sed satis spissam: ꝛ debent cibaria mutari ẜm diuersas p̄parationes: qꝛ ꝯtinuitas in vna p̄paratiõe adducit ad abhominationẽ maxime si fuerit hũida humiditate actuali: qm̃ in casu debẽt ꝓhiberi humida actu ꝛ potẽtia: ꝛ ita pultes in casu disconueniunt ꝛ oua mollia ꝛ hmõi lubrica: immo sumanꝫ spissa ita ꝙ cũ cocleari colligi possint. Et forte ꝙ Aui. ad hoc respiciens non laudauit simpliciter dictũ quorũdã dicẽs. Et existimauerunt quidã ꝙ amigdale cũ terũtur ꝛ digitis fricando dissoluuntur in aquã ꝛ colanꝫ. i. cũ fit lac ex eis ꝛ sumitur ex eo in potu sunt maxima cura vomitus dñantis superantis: vel qꝛ voluit exhiberi in tali forma liquida potabili: vel forte qꝛ in amigdal' ꝓpter humiditatẽ etiã virtualem ꝛ vnctuositatẽ eaꝝ nõ est cõuenientia in casu: lꝫ multi practicã[m] admittãt amigdalatuꝫ ꝓpter istum tex. in isto casu. Sed Aui. neq̃ ꝓbauit neq̃ vituperauit: qꝛ posset dici ꝙ aliquid de tali agmigdalato sumere cũ carnibus rectificato cũ agresta vel vino granatoꝝ in cã calida: vel cum gariofi. vel modico ꝫinꝫi. in cã frigida vt fieri solet minuẽdo odorẽ carniũ q̄ cõiter abominanꝫ in vomẽtibus facit ad appetendũ. saporamẽta.

¶ In cã igitur calida pro cibis valent miliũ et panicum cũ multũ decoquunꝫ in brodiis: ꝛ si simul cum eis decoquãtur cydonia ꝛ pyra magis valebunt. Et de herbis valent plãtago acetosa portulaca bursa pastoris. Et de carnibus valẽt carnes pulloꝝ iuuenuꝫ ꝛ carnes auiculaꝝ ꝛ ꝑdicum ꝛ fasianoꝝ ꝛ maxime pulloꝝ ipsoꝝ. ¶ Et in causa frigida valet farina de spelta ꝛ rizum proprie. Et de herbis mentha singulr̃ hysop⁹ ꝛ saluia. Et de carnibus carnes pullorum grossorũ ꝛ carnes castrati cum carnibus pipionũ ꝛ auiuꝫ montanarum: licet etiam carnes perdicũ fasianorum ꝛ turturum non disconueniant pro confortatione ꝛ proprietate speciali. Et panis eorũ sit panis de simila bene fermentatus et coctus sine sale. ¶ Tamen in corpore robusto ꝛ rurali: vt credo laudauit Auic. fabas cum cortice suo decoctas in aceto parum permixto supp. cum aqua. nam dicit ꝙ cõferunt plurimũ eis: intelligitur rusticis habentib⁹ stõm pilosuꝫ. Addit. ꝛ lentes effuse cũ elixãtur. i. abiecta prima decoctione qñ decoquuntur cum aceto. i. addendo acetum cum aqua decoctionis eoꝝ etiam iuuant. Sed in corporibus delicatis ꝛ in virtute debili ꝛ in totum cibum abhorrentibus vt sepe contingit dicit Anicen. Ex eis que conferunt in hoc est facere vt ipsi in potu sumant volentes aut inuiti aquam carnis plurimam cũ seminibus sup. calidis vel frigidis ẜm exigentiã cause

Aspersio aq̃ frigide circa faciẽ restringit vomitum.

In hoc casu deꝫ de cibo soluꝫ q̃tum a virtute ẽ necessariuꝫ.

De passiõibus aie.

De cibo et potu.

Not. cañ.

Nota cañ.

Assata difficulr̃ trãsmutantur

Coriādrū maxīmam hz ꝓpetatē retinendi vomitū ꝛ cibū in stomaco.

cū cōfortatiuis ꝛ aromaticis: ꝛ singulr laudat coriādrū siccū. Nā in eo est mirabilis ꝓprietas in retinēdo vomitum ꝛ cibū in stomaco. maxie si fuerit infusum in aceto vt fieri solet ꝛ ꝓprius in causa calida. ¶ Et in causa frida ponit aliq̄tiēs aliq̄d vini aromatici: de qua aqua carnis dcm̄ est supra in cura cholirice passiōis. Et etiā descriptionē eius posuit in hoc ca° Aui. de cura vomit⁹ in speciali in fine. Et si euomuerit cibū talem exhibitū reitera eum. Et si non fuerit ſm ꝑparationē sibi gratā muta ad aliā preparationē. Nam iste can̄. est cōis ꝛ in cibis ꝛ medicinis ꝙ q̄n sumūt cibū vel medicinā eis cōuenientem ꝛ nō sustinēt: tūc opz reiterare: interponēdo tn̄ tp̄s ꝛ viuificādo ꝟtutē cū odoramētis sibi gratis stomacum inuitādo ad suscipiēdum aliq̄n cū fructib⁹. Nā fructuū odorē plures eorū recipiūt: vt dicebat Aui. in cura cholirice passionis ꝛ aliq̄n cū suffumigationib⁹ factis ex pullis assatis scindēdo pullos in faciē egroti aromatizatos cū aromaticis appropatis: vt dixit. A. in ca° ꝓxime alle. quo facto oportebit reiterare cibū vel medicinā. ¶ Et hūc can̄. posuit Auic. in ca° gn̄ali in curatiōe vomitus cum dixit. Et cū vomitu expellit medicamē fortiter cōstringēs vomitū reitera ip̄m: ꝛ si vehementer abhorret ip̄m sup. vl̄ cibū tūc altera eis aliq̄d odoris ei⁹ aut coloris ipsius aut su. artificiū. Idē dixit Haly. in ca° vomitus. 7° ꝑcti. cum dixit. Et si hec q̄ dederis euomuerit. scđo adijce donec retineat.

Not. de vētosa q̄lr retinet cibū in stō si applicet vmbilico ponēde sunt man⁹ ī aq̄ frigida.

¶ Et q̄n ista non sufficiūt ad retinēdū: tunc ponat vētosa sine scarificatione supra vmbilicum q̄ etiā teneat sumpto cibo per notabile tp̄s donec cibus ad fundū stomaci descēderit: ꝛ ponātur manus in aqua frigida ad corrugationē stomaci: ꝛ sumātur cōpressiua post cibū vt diacitonitē sine spēbus in cā calida: ꝛ cū spēbus in causa frigida. Et in corpore nō multū debilitato si sumatur paꝝ casei antiq̄ boni saporis facit ad retinendū. Faciunt ēt ad hoc odoramenta cōpssiua vt est cōe remediū accipere panē vstū: ꝛ infundere in aceto ꝛ cū mentha ꝛ gario. ligari in pecia in cā frigida: ꝛ cū rosis ꝛ sandalis citrinis ꝛ floribus nenufaris in cā calida: immo etiaz ꝛ cū cāphora: de qua dicit Aui. ꝛ cāphore quidez inest ꝓprietas ꝓhibendi vomitum ꝛ nauseā calidos. ¶ De potu vero dicatur breuiter ꝙ pot⁹ sit modicissime q̄ntitatis ne faciat cibū fluctuare in stō: ꝛ in cā frigida sit vinū aromaticuz: ad ponticū tn̄ declinans: ꝛ in cā calida sit vinū pur ponticū: sed debile mixtum cū aqua extinctōis ferri ꝛ extinctionis ēt auri in nobilibus. Nam aqua extinctionis ferri ꝛ extinctionis etiā auri in nobilibus plm vz in cōfortatione stōi: immo si in ea decoquantur fercula ꝓprius valebūt valebit etiam si misceatur vinū cū aqua decoctionis masticis in frigida. Nā manifestatio ipsius iuuamēti spāliꝰ est in stō: vt dicit Auer. q̄nto colliget. sed si eā abhorreret infirm⁹ ab ea diuertatur ꝛ loco eius ponatur aliq̄d macis vel galāge vl̄ gario. ſm appetitū patiētis. Et hec de dieta sufficiant.

De scđa intētione curatiua vomitus.

¶ Iaz circa medicinalia magis descēdēdo duo fient principalr: ꝑmo ponent q̄dā gn̄alia in cura vomitus absolute: scđo spāliter magis ponetur cura diuersaꝝ spēꝝ vomitus. ¶ Et circa primū expediēdū sunt ꝑmo hic cōmemorandi can̄. supra positi in ca° dispōnū stōi vt ꝙ medicie stō nō applicētur neq̧ excessiue cal'e neq̧ excessiue frigide: ꝛ ꝙ nūq̄ absoluātur a stipticis: sed spāliter in hoc casu vbi est maior necessitas medicinaꝝ stipticaꝝ opz cōmemorare ꝙ in curatione malitie cōplonis mālis vel effuse vel gn̄ate ibi dē nō dz medicus ꝯstringere neq̧ multū ꝯfortare subam stōi nisi stomacus fuerit mundificat⁹ Et hoc intelligit nisi supfluat vomitus et deficiat ꝟtus: q: tūc ꝓpter necessitatē eēt indigentia ad ꝯstringēdū: immo ēt amplius dicebat haly. 7° practice. ca° ꝓprio. in fine postq̄ posuit curam vomit⁹ ex diuersis cāis vt vomit⁹ est dixit: ꝛ hec sunt verba sua. Et attendendū ne forte aliqđ sit corpus repletū humorib⁹: qđ si intellexeris medicamine cōueniet illū deponere humorem: ita ꝙ nō tm̄ vult ꝙ stāte replone in stō fiat illius eūo ante cōstrictionē: sed etiam stante cachochimia vel etiā repletione maloꝝ humoruz in toto: ꝛ hoc est q: medicie stiptice exhibite interius essent ad nocumentū eūonis illorum humorum. Et addit in textu suo ad declarandū necessitatem eūonis. Et si in stō medicamē sup. solutiuum moram nō faciat sup. ꝓpter vomitum clystere adhibe molle si humor colericus inuenitur: acutuz aūt si flāticus: ꝛ temperatū si fuerit humor medius. Postea addit: ꝙ corpore eūato medicaminibus vtere stōm cōfortantibus ꝛ vomitum sedantibus.

Nota hoc can̄.

¶ Sed hic opz cōmemorare ꝙ talis mundificatio que aliq̄n est necessaria nō est ꝑficienda cū medicinis acutis loquor de exhibendis ꝑ superius: q: de exhibendis inferius per clysteria nō est multa vis: sed debēt eligi medicine solutiue cōpressiue etiaz eductiue: vnde maxime sunt abijciende lenitiue nisi stante ventris stipticitate: vt dictū est supra in dieta. verbi gratia. in mā colerica cōueniunt mirabolani citri. in infusione vel decoctione ſm maiorem vel minorē necessitatē constringendi. nā decoctio mirabolanoꝝ magis facit ad ꝯstrictionē q̄ sola īfusio. Et reubarbaꝝ exhibitū in subā in casu eūande colere est etiā cōueniens exhibitum aliquotiens cū syrupo acetoso cū aqua endiuie ꝛ plātaginis: vbi cū colera cōmiscet flegma. adherens: ꝛ aliq̄n cū syrupo ro. in mā colerica fluxa eūando: ꝛ in flātico humore euacuādo magis valeret decoctio mirabolan̄. chebuloꝝ ꝛ emblicoꝝ. Et in materia melencolica magis decoctio indorum in aqua buglosse ꝛc. et ita fiant clysteria cum appropriatis ſm alias ordinata.

Nota h...

¶ Completur etiā euacuatio aliquotiens per vomitum artificialiter inductū: ꝛ ita consequēter vomitus factus a natura remouebit ꝓpter id qđ eūatur materia faciens vomitū sicut etiā per clystere acutū educta mā ꝛ ꝯuersa deorsum remouet vomit⁹. vn̄ dicebat Aui. ī cura vomit⁹ absolute. Et multotiēs quidē clystere acutū abscindit vomitū. Et addit: vomit⁹ ēt abscindit vomitū cū est a mā: ꝛ declarat dicēs. Sanaris em̄ ex vomitu cū eūas illā mām ꝓpter egressionem ei⁹ cū vomitu: sed ibi ēt opz notare ꝙ cū intēdimus ad ꝓuocationē vomit⁹ cū vomitiuo nō debem⁹ vti nisi vomitiuis leuib⁹: tn̄ q: mā q̄ est vomitu educenda dz esse mā ad ip̄m parata vt mā melica colerica q̄ facile educit. nā mā grossa vt nō deb cōuenientius per deorsuz educit: ꝛ itē q: nō debemus cōuertere materiā ad stōm, vt euomat:

sed solum illam educere q̄ ibidē est cōtenta. Jō laudauit Aui. vomitiuū factū cū aqua sola.s.te pida aut cū syrupo acetoso aut cū anheto sup. cum decoctione in mā mixta cum flate aut cum aqua raffani ⁊ melle vt vult ⁊ q̄ sunt eis filia: et tūc maxime vtit vomitiuo ad curādū vomitū: q2 nō fit vomitus nisi difficilis p nām: s3 cōiun git cum eo multa nausea: qm̄ qn̄ frequētat a na tura vomitus nō op3 eū iuuare: vt dcm̄ est sup. immo dicūt q̄dā hic q etiā cū sit difficilis non est multū p̄parāda mā cum digestiuis vt expel lat: qm̄ ipsa sit facta parata ad expellēdum ⁊ in clināre nā ad expulsionem p vomitum fiet forte vomitus nimis effrenis. ⁊ hāc sniam innuebat Aui. eodē ca° sup alleg. cum dixit ⁊ scias q quā do nausea ledit ⁊ nō associat ei vomit⁹ sup. con uenieter: sed laboriose: tūc op3 vt adiuues ipm cum vomitiuis subtilib⁹.i.debilib⁹: vel al'r pōt exponi subtilibus: q2 cū fit difficilis vomit⁹ est sig^m q causa ledēs est adherēs p'parte: ⁊ ɔn̄r ex pedit vti vomitiuis subtiliātibus aliqual'r vt est decoct. anheti vel raffani: vt dcm̄ est. postea addit vt euomat cibū suū.s.corruptum aliquo tiēs faciētē nauseā ⁊ vomitū ad modū dictum aut humorē suū. Et addit: ⁊ si necessariū tūc fue rit vt soluas vētrē eius: q2 sup. in quo mā fuerit grossa nō apta educi p vomitū cū facilitate fac i.cū medicina leui in qua sit etiā virtus cōpres siua: vt dcm̄ est.s̄. Addit. deīde cōforta stomacū s.facta euōne cū oleis p̄dictis sup. extrinsec⁹ vl' alijs ɔfortātib⁹ ēt stomaticis: de q̄b⁹ supra dcm̄ est: ēt de q̄bus paulopost. ℭ S3 de istis tal'r ap plicādis interi⁹ ⁊ exteri⁹ est ēt can̄. in nauseāte ⁊ vomēte q tales mediciue sint grati' odoris in firmo pn̄tate p astātes sibi gratos ⁊ in mundis vasis ⁊ ſm p̄parationē sibi magis gratā: ⁊ nō o3 eādē medicinā lōgo tpe cōtinuari: neq3 sub vna p̄paratiōe ne fiat infirmo tediosa: sicut ēt dictū est in cibis: s3 o3 ad alias mutari: eiusdē tn̄ xtu tis: tn̄ qn̄ cum medicis odoriferis ⁊ stipticis et interius ⁊ exterius exhibitis: de q̄bus statī3 di cet nō fiet restrictio vomitus post euōnē factā de mā: tūc aliquotiēs conuenit flomia. vn̄ dice bat. ⁊ multotiēs q̄dē alleuiat nausea ⁊ vomit⁹ p flōmiā ⁊ non intellexit hoc tm̄ in vomitu san guineo: sed ēt in vomitu alior humor maxime calidorū: ⁊ p̄cipue cū habitudo dicat esse sāgui nea. Et de hoc dicebat Halyabas ca° alle. postq̄ posuit curā in tali vomitu p medicinas ⁊ euan tes ⁊ cōfortātes dixit. his cum vsus fueris sup. medicinis: vt.s̄. ⁊ nōdū amputat.s.vomitus flo ma basilicā in manu sinistra. Nam p talem flō miā diuertit mā: ēt infrigidātur mēbra aliq̄l'r: ēt p euōnē nā mēbror fit auara ad retinēdū: iō in vomitu p viā deflux⁹ est magis cōueniens: ⁊ ita ɔn̄r ad has intētiones addit cōtinuādo aut cruribus scitias.i.vētosas appone aut sub vm bilico aut in coxarū radicib⁹ aut pedes fortiter frica: totūq3 hoc sup. fit vt ad inferiora deducat mā ⁊ vomit⁹ amputet. Addit. ⁊ si nec sic mitiga tur sup. vomitus scitias sine incisione inter spa tulas pone. nā tūc magis immediatā faciūt di uersionē. ℭ Sed nota de flōia q l3. A. visus sit vitare eam 4ª p̄mi. ca° p̄prio. in patienre fasti diū ⁊ nauseam: tn̄ in certis casibus pōt cōueni re. Primo in casu vomitus sanguinei: de q̄ infra dicet ex abūdātia sanguis in toto vn̄ ꝑpter m'

Not. hunc canonem.

titudinem redundat ad stōm. Uel vbi educeret etiā sanguis a particulari membro vt epate vel cerebro ad stōm: vel qn̄ etiā esset vomitus etia3 alterius humoris ⁊ esset repletio sanguinea in toto: vnde p̄hiberet trāsitus humor extiū in epate p venas ad mēbra: tūc esset necessariū mi nuere sanguinē vt alij humores possent trāsire p venas ad mēbra: ⁊ tūc necessaria esset flōmia euātiua: ⁊ aliquotiēs p̄pter inflāmationē epa tis gn̄antis col'am acutā fluētem ad stōm esset necessaria flōmia minuta ex basilica dextri late ris ⁊ ad diuertēdum ⁊ aliq̄l'r infridādum. ℭ Et qn̄ postremo ista oīa nō sufficerent: tunc oporte bit deuenire ad stupefactiua narcotica ⁊ ad di minuēdum tristem sensationē stomaci: ⁊ etiā in habilitādū mām ipam ingrossando ⁊ adherere faciēdo ne facile educat. Et in hoc dixit Aui. cū ergo deficit curatio sup. p alia ingenia suprapo sita necessaria sunt narcotica: sed ponit vnā cau telam in eorum electione dicēs. Jn quorū natu ra.s.narcoticorum nō est vt vomitū moueant.i. nō sint p̄uocatiua vomitus ⁊ dat exemplum: si cut est in decoctione iusq̄ami ⁊c. nisi associētur eis medicine odorifere ⁊c. Et postea infra addi dit laudādo debiliores eis: vt semē papaueris ⁊ semē lactuce: ⁊ dicit q fortius eo est cortex.s. papaueris ⁊ p̄prie nigri: ⁊ sequūtur ipm sup. in fortitudine cortices radicū mandragore cāpe stres. Et addit q fortius eo est opium. ⁊ addit q parum ex eo est iuuamentum cum salute ⁊ pro prie cum est cum eo ex medicinis habentib⁹ vir tutem tyriace que repugnat veneno ipsius sicut al's dictum est de castoreo ⁊ croco ⁊c. Et ita vide tur hic admittere quasi omnes medicinas stu pefactiuas incipiendo a debilioribus p̄ceden do vsq3 ad opium mō sint rectificate: sed vitupe rat semen iusquiami dicēs q est in eo virtus vo mitum p̄uocādi. Et tamen Ra. 5° cōti. cum per uenit ad hanc intentionē exhibitionis narcoti corum: ex eo qō p̄uocant somnū ⁊ mitigāt pas sionem ⁊ dolorem ⁊ ibi fecit compositionē q̄ ta lis est. ℞. corticum phisticorum ros. myrti sicci sumach opij. an̄. partem congruam: terātur ⁊ di stemperētur cum succo myrti: ⁊ fiāt trocisci: ⁊ ex exhibet in dosi pondus aur. j. dicit qō mitigat nauseam ⁊ prouocat somnum qn̄ simul approxi matur ad odorandum aliquas res boni odoris in quo sit narcoticum mixtum. Et ibi loquens de narcoticis ponit vnam sententiam egregia3 dicēs. Dico q narcotica dubitanda sunt: s3 ius quiam⁹ est melior alijs. Et inde ponit cōsequen ter vnā descriptionem in casu conferentem in qua intrat semē iusquiami sub forma syrupi: vt infra. ℞. tamarindi: se. papa. al. se. iusq̄ami cy donij an̄. partem congruam coquātur bene: de inde aq̄ ipsa.i.decoctio ipsorum coquatur cum dactylorum informatorum decoctione: supp. se paratim facta dum inspissetur ⁊ de ea dādū in potu. Et ita ipse laudat iusq̄amum singul'r ⁊ re liqua magis vituperat, ⁊ econtra hic Aui. ⁊ ite3 Sa. in 8° meimir. in ca° de nausea ⁊ singultu cū facit compositionē medicine narcotice maxime posuit iusquiamum dimittēdo alia narcotica ſm mentem Asclipiadis: immo ipse idem Auic. in ca° vomitus p̄pter caliditatem in p̄n° ordi nat pillulas cum iusquiamo ad stupefaciendū ⁊ dixit q dormire faciunt ⁊c. Miror sup hac dis

Deficientibus remedijs supra narratis cōueniūt narcotica, hn̄tia ɔditiones hic positas.

ficultate ⁊ nescirem q̄d dicere, neq̨ Gent. super hoc textu mouet aliquā difficultatē. Sed si fas est dicere debet eligi in talibus medicinis sedatiuis vomitus cū intēdimus ad stupefactionez iusq̄amū vel se. eius supra reliquas medicinas stupefactiuas: vt expresse dixit Ras. ⁊ ita vtitur Gal. ⁊ ad. A. dico cum rubore cum Simone Januēse q̄ dicit ꝙ liber Aui. vt comptū est plures cōtinet falsitates: ⁊ ꝙ ipsemet auctor errauit in quāpluribus medicinis simplicibus: ⁊ aliquas ignorauit: lꝫ ad inferēdas cōclusiones ꝑ media rōnabilia fuerit mirabilis. Proīde in hoc eligēda est snīa Rabi Moy. particula. 21ª suorū afforismoruꝫ: cum dixit. Qui conat̄ scire res quas scire nō est necesse deducit̄ ad modicitatē inspectionis rerū quas scire est necesse: ⁊ ꝓpter hoc cōsulo sciēdas esse virtutes medicinarū q̄ sepe veniūt in oꝑationē: ⁊ vbiq̨ quarū nomina sunt cognita ⁊ intrāt corpus. Et addit: ⁊ ego suꝑ his oībus teneo me cum filio Eusei ex certitudine quā dixit in libro suo ꝑ dicta Ga. ⁊ aliorū ⁊ suꝑ aliq̄bus ex metallis teneo me cum Auic. Et ista sufficiāt q̄tum ad gn̄alia.

[Margin: ...lni. inter medicias narcoticas sedatiuas nauseam ⁊ vomitū vitu... erat ius... q̄amū: tū... ēs alij vt Gal. Ras. laudāt ius q̄amū suꝑ ... ēs medicinas narcoticas.]

¶ Sed specialius descendendo primo in vomitu a malitia complexionis sine materia quē intelligo esse sine materia: non quia per eum fiat expulsio rei imālis: qm̄ hoc est formale ī vomitu: sed qm̄ mala complo in mēbro nō conseruata a materia effectiua est causa illius sufficit alteratio cum medicinis alteratiuis stipticis de q̄bus sepe dcm̄ est supra vt in calida cuꝫ rob granatoꝝ rob de ribes syrupo de agresta ⁊ filiibus: ⁊ cum his cū q̄bus curat̄ etiam materialis calida cum intētio alterationis ⁊ confortationis. Est ergo veniendum ad curam illius cum materia.

[Margin: De cura vomit' a malitia cōplexionis calide.]

¶ In mā ergo cal'a col'ica si venter sit stipticus: tūc opꝫ dicit Sera. in p̄mis vt leniat̄ natura cū clysteri facto ex camomilla ⁊ violis siccis et ordeo excor. ⁊ sebestē ⁊ altea ex eis facta decoctione postea cum penidijs ⁊ zuccharo rubeo sumēdo. ℥. j. de quolibet cuꝫ oleo vio. fiat clystere donec mā trahat̄ inferi⁹: deinde vt vult dabis in potu post illud aquā prunorū ⁊ tamarindorum nam iuuabit ad leniēdū vētrē prius. s. ⁊ remittēdū acuitatē colere ⁊ aliqual'r cōfortādum: vt vult. A. q̄ dixit. ipsa em̄ ambo declināt mām ad inferiora vt sedātia vomitū cū acetositate sua. Et si nō est natura sicca: tūc dabimus syrupum de malis purū aut aquā agreste: aut rob granatorū: aut cydonioꝝ: aut rob de ribes: aut rob de citris. i. acetositate citri: qꝺ totū intelligit̄ cum vomit⁹ est suꝑfluus ⁊ est intētio ad confortationē: deīde facit decoctionē q̄ pōt ordinari: vt infra. ℞. granoꝝ granatoꝝ acetosoꝝ. ʒ. xx. sumach. ʒ. x. tamarindoꝝ. ʒ. v. thuris vel masticis. ʒ. j. coquantur cū lib. j. aq̄ donec remaneat medietas ei⁹: ⁊ colet̄ ⁊ ꝓijciat suꝑ ip̄am de xyloal'. crudo cōtrito. ʒ. j. ⁊ gallie bone. ʒ. j. ⁊ demus ex ea ī potu. Addit. si ḡ nō abscindit̄ vomitus ꝑ hoc. tunc coque corticē phistici rubeū. i. extrinsecū ⁊ da ī potu ex decoctione eius cū pauca galia: qm̄ est mirabile maxime in cura chronica. ¶ Et ex hac doctrina ego colligo ꝙ in fluxu colerico restringēdo cum suꝑfluit nō opꝫ tm̄ cū fridis stipticis intēdere: sꝫ opꝫ ꝓpter mēbri substātiā frigidaꝫ naturaliter ⁊ ꝓpter debilitatem eius acquisitā in vomitu vt apponātur cum frigidis aromatica calefacientia stomatica vt est lignū aloes et galia ⁊ aliquotiēs corticem phistici. Nam decoctio illorū corticum multuꝫ laudatur in hoc casu ⁊ in dispositionibus vniuersaliter stomaci: ⁊ curaui vt intelligerem cuius esset compl'onis: ⁊ a nullo auctoꝝ reperi nisi ꝙ Gordonius in hoc ca° enumerans medicias calidas ⁊ frigidas stomaticas cōfortatiuas enumerauit cortices phisticorum inter calidas: sed de singulari ꝓprietate multum confortant stomacum ⁊ rectificant: ⁊ intelligitur de cortice extrinseco supra testam existente tenui multum aromatico.

[Margin: De cura vomit' a mā col'ica calida.]

¶ Et istum cañ. bn̄ nota lꝫ videat̄ innuere Aui. in ca° de medicinis singularibus ⁊ compositis conferentibus nausee ⁊ vomitui: ꝙ qn̄ vomitus fit ex causa col'ica tm̄ debet exhiberi rob citri. i. de acetositate citri: vel su. aliud simile sine mixtione specierū. Nam dicit sic: ⁊ ex medicinis retinentibus vomitum ⁊ nauseaꝫ est rob citri qꝺ in potu sumat ille q̄ euomit ꝓpter coleraꝫ sicut est. i. alia nō addita medicina. Et addit: ⁊ ille q̄ euomit ꝓpter causas frigidas ꝑmixtū suꝑ. rob cū xyloal'. crudo ⁊ gariofi. Ita ꝙ vult ꝙ in causa frigida ponātur iste species cum rob: sed in colerica ponatur solum rob qꝺ videtur aduersari sententie dicte. Possumus etiam dicere ad concordiam ꝙ Aui. intellexit qn̄ materia esset colerica acuta multum ignea vt prassina vel eruginosa: ⁊ maxime in principio vomitus. Et istud etiam non dissonat a verbis Sera. sed qn̄ materia non esset ita acuta et multiplicato vomitu debilitata virtute stomaci ꝓpter eum tunc valent vt ꝑmisceātur etiam aromatica calida cuꝫ rob ꝓpter causam dictam. ¶ De medicinis etiā ꝑ interius in materia colerica valentibus erit electuarium factum vt infra. ℞. granorum granatorum assatorum sumach. añ. ʒ. v. rosarū spodij: sandalorum al. corallorum ru. se. portulace: ⁊ plātaginis: hipoquistidos: ligni al'. cardamomi añ. ʒ. j. ʒ. cum syrupo de cydonijs vel myrtino fiat electuariuꝫ: ⁊ sumat coclear. j. ante cibū per duas horas. Et spodium solum dicit Ra. 5° continen. valet ad vomitum nimis ⁊ extinguit inflammationem stomaci si in potu datuꝫ fuerit de eo. ʒ. iij. cum succo granatorum muꝫoruꝫ.

[Margin: Nota hūc canonem.]

¶ Et exterius fiat cōfortatio cum vnguētis emplastris ⁊ fomentationibus ⁊ similibus approꝑiatis de quibus dictū est. s. in singultu: et cuꝫ vnguento facto cum oleo cydoniorum ⁊ myrtino ⁊ modico masticis: ⁊ cum modico aceti cydoniorum ⁊ cera: ⁊ si placet magis infrigidare ponētes apponere granum vnum vel duo camphore ⁊ ita discurre ad reliqua.

[Margin: De cura vomit' a cā mālī frigida.]

¶ Et in causa frigida immateriali fiat sicut ēt in flegmatica post mūdificationem si expediat enim fieri: ⁊ in hoc dabat canonem sub hac forma. dicit Serapion quod si vomitus fit ex flegmate ⁊ non est multus nec continuus donec ledat naturam: tunc est necesse vt mundificetur stomacus. Et si materia fuerit contenta in concauo eius parata: supple ad vomitum educatur vomitu post potum aque calide in qua decocta sunt anhel'um ⁊ calamentum ⁊ cū oxymelle. Si aūt est adherens suspensa in rugis stomaci erit mundificatio suꝑ. necessaria cum potione hierepigre: aut pillulis de aloe et pillulis de

spēbus i.elephāginis:⁊ hec sunt Sera. Addit.
post mūdificationē xo ꝯfortet stomacus:signā
ter post mūdificationē:cum aqua malorum cū
vino antiquo et rob granatoꝝ facto cum melle
mūdo. Et in hoc etiā valēt ad cōfortationē tro/
cisci. A. in capº de cura vomitus absolute facti:
vt infra. ℞. Lerūbet:gariofi. vsnee:cinnamo. ma
sticis:thuris:oīm añ. dauich. j. opij:castorei. añ.
kirat. j. aloes quartā. ʒ. vnius puluerizent ⁊ ex/
hibeātur cum vino nā dormire facit minuendo
etiā sensuꝫ ꝓpter opiū indisponit expulsiua ad
expellendū. Et si placet facere in forma electua
rij post puluerizationē eorū misceat cum zucca
ro ad triplū oīum:⁊ sumat cū cocleari añ cibuꝫ
ꝑ iij. horas. Ad eādē intētionē laudat syrupus
de absinthio. nam syrupꝰ de absinthio est iuua
tiuus valde in hac intētione:qꝛ cū mūdificatio
ne sua cōfortat. i. ꝯfortādo mūdificat:laudatur
etiā diamuscū amarū:⁊ ita aromaticū gariofi/
latū valet. ¶ Et si mā fuerit mixta ⁊ sit necessa/
ria euātio ꝑ deorsum:tūc exhibeat hiera cū mo
dico syrupi acetosi. verbi gr̄a. ʒ. vj. hiere cū. ʒ. j.
syrupi acetosi. nā dicebat Aui. in cura vomitus
absolute in spāli:⁊ hiera cum syrupo acetoso est
cōis ad plurima. i. ad mās mixtas:postea facta
mūdificatione fiat cōfortatio:⁊ ꝑ interius cum
medicinis mixtis in ꝟtute:⁊ ꝑ exterius etiā cuꝫ
medicinis mixtis dñante ſtate ponēdo emplm
suꝑ os stomaci factū cū spēbus calidis sicut cū
calamo aromatico:spica absinthio:mastice xy/
lo aloes:gario. ⁊ sitibus:⁊ addēdo rosas spodiū
pro causa calida mixta. Et in hac causa mastica
tio masticis ⁊ thuris ⁊ cupressi qñqꝫ confert ad
id vt vult Aui. ⁊ ēt gario. cōteruntur vehemen/
ter sic alcofol. i. sicut puluis subtilissimus ponē
dus intra oculos:⁊ puluerizent suꝑ sorbitionē
factā ex tortellis ⁊ succis sedāt statim vt vult.

De cura vomitꝰ a melencolia facti.

¶ In vomitu aūt melico dicebat Ras. ⁊ ita con
sentit. A. Et vomitus quidē qui accidit ex ea. s.
melia si nō multiplicatur nocumētū eius supra
nām:non opꝫ vt abscindatur. ⁊ Auic. dixit. Vo/
mitus aūt ꝓueniens ex melia non opꝫ vt ꝯstri/
gatur qȝtum possibile est. i. nisi supfluat. Et rō
huius sumitur qm̄ mā melica cū retinet addu/
cit ad seuissima accūtia ꝑcipue adusta:q̄ vt plm
est in cā:qꝛ melia fecalis non sic facile sursū edu
citur:⁊ qñ multiplicat opꝫ vt abscindat:ita vt
attrahat in primis ad inferius cū clisteri i quo
sit acuitas parua. Et stante replōne potest fieri
euō cum decoctione mirabo. indoꝝ ⁊ floribꝰ bu
glosse ⁊ plantaginis cum modico spice. Et si fue
rit patiens ipsum repletus sanguine dicit Aui.
flōmetur basilica ⁊ ponantur vēte se cū scarifi/
catione deorsum allenietur repletio supior san
guinis ⁊ melie:postea cōfortetur splen ⁊ stoma/
cus cū emplo facto sm hanc formā. ℞. mellilo/
ti vsnee myrti laudani. añ. ʒ. ij. puluerizent ⁊ cū
vino pontico misceantur ⁊ supponantur supra
stomachum ⁊ splenem.

Emplm ꝓ splene ⁊ stō.

¶ Et si fuerit materia melencolica adusta ex co
lera citrina. dicit Sera. curamus cū rebus que
sunt dicte in cura vomitus colerici: addēdo tū
aliqua humectantia ⁊ calefacientia paruꝫ:⁊ in
hoc vꝫ eluarium factum vt. infra. ℞. floꝝ buglos.
mellisse masticis rosa. ru. gūmi ara. añ. ʒ. j. croci
cardamomi. añ. ℈. j. sirici incisi. ℈. ſ. zuccari qȝ/
tum sufficit fiat eluarium. ¶ Sed in melēcolia
magis radicali vel ex ſtāte adusto vꝫ eluarium
egregium Nicoli factum vt infra. ℞. florum an/
thos mellisse zedoa. ⁊ doronici. añ. ʒ. j. ſ. floruꝫ
buglosse masticis rosarum ru. gum. ara. añ. ʒ. ſ.
croci gario. cardamomi spice nardi. añ. ℈. j. siri/
ci incisi. ℈. ſ. musci dissoluti in aqua buglo. gra.
vij. zuccari qȝtum suffi. ⁊ dosis est. ʒ. iij. cuꝫ vino
odorifero lymphato. ¶ Et si vomitus fuerit ab
humiditate peccante quantitate magis qȝ ma/
la qualitate:tunc prima intentio stat in exsicca
tione dicte mãe:⁊ in hoc valent tortelle de seni
puluerizate in suis ferculis:⁊ aliquotiens infu
se in vino aromatico modico susperasperso pul
uere exsiccante ⁊ confortatiuo:facto. s. vt infra.
℞. coriandri sicci thuris masticis gariofi. cala/
mi aromatici. añ. ʒ. j. musci gra. ij. misce fiat pul/
uis cum medietate zuccari:facit etiam Bordo/
nius vnum puluerem valentem vt dicit in omi
vomitu si superaspergatur cibis intelligens de
vomitibus supradictis:cuius descriptio talis
est. ℞. corticum citri ligni aloes masticis coriā/
dri preparati semē portulace sandaloꝝ citrino
rum. añ. ʒ. ij. fiat puluis ⁊ ponatur in cibis.

De cura vomitꝰ a sanguine.

¶ Et si causa vomitus fuerit exuberantia san/
guinis vñ fieret vomitus sanguineus vel a toto
vel a particulari membro mandante ad stoma
cum:tūc primo fiat flōmia de cōi si a toto : si ab
epate de basilica dextri lateris:⁊ si a capite de ce
phalica:⁊ si a splene de basilica sinistri lateris:
ita tū qȝ si fuerit ex exuberantia eius fiat primū
copiosa:postea infra duos dies vel tres fiat di/
uersiua minuta qꝛ semꝑ in diuersione ꝑ flōiam
plus facit multiplicatio numeri multiplicatio
ne quantitatis:⁊ ista diuersio est fienda per eā
partem que fuerit in causa multiplicatiōis san
guinis. verbi gratia. si retentio menstruorū fue
rit causa fiat prouocatio eoꝝ cum flōmia saphe
narum:⁊ si fuerit retentio hemorroidarum fiat
prouocatio earuꝫ vel extractio sanguinis ex eis
cum sanguisugis ⁊ alijs ingenijs vt als dictum
est:ita dico de reliquis. Et hāc sniam innuebat
Aui. in cura vomitus sanguinei cū dixit: ⁊ si sen
seris replexionem expelles eam sup. cum flōmia
copiosa:⁊ hoc declarans dixit addēdo. Et qñqꝫ
indigebis post euōnem duarum libraꝝ sangui/
nis flōmia minuta. s. post diem vel duos ad di/
uersionem fiendam.

¶ Et quando per hanc diuersionem non remo
uetur talis vomitus : oportet postea deuenire
ad alia genera diuersorum vt ligando extrema
vehementer in ponendo pedes in aqua calida
et ponendo ventosas in cruribus et aliquando
rubificatiua supra musculos coxarum de qui/
bus alias dictum est : ⁊ tandem oportet venire
ad omnia ea que dicta sunt supra in sputo san/
guinis cum infrigidantibus et inspissantibus
et glutinationem facientibus ⁊ stipticantibꝰ.
Et ista etiā conuenirēt in vomitu facto ex aper
tione vel venarum dilatatione pororum vena/
rum stomachi. Et in hoc casu valet singulariter
et est medicamen domesticum trocisci de cha/
rabe ⁊ terra sigillata cum aqua plantaginis et
portulace et virge pastoris et burse pastoris:
immo succus virge pastoris colatus sepe sum/
ptus plurimum valet precipue si sumatur cum
ʒ. ij. pulueris caude equine vt aliq̄ dicūt. ¶ In
hoc casu facit etiā Bor. cōpōnē electuarij multū

Nota bñ.

vtilis in casu q̄ etiā valet si fuerit vomitus san-
guis ex acuitate medicine remissa acuitate me-
dicine p̄us cū lacte: descriptio cui⁹ talis est. ℞.
diacodiō diapap̄. triasandalorū zucchari rosa-
ti facti cum rosis siccis diacydonitē sine spēb⁹
añ. ℥. ß. misceātur ꝛ sumat coclear. i. pro vice et
post bibat aq̄ ferrata. Et dicebat Ser. Et id qđ
abscindit sanguinē sup. p vomitū eductū vehe-
mēter est aqua arnoglosse aut virge pastoris cū
bolo ar. ꝛ terra sigillata: ꝛ iterū aqua pluuialis
qñ infundit bolus armenus ꝛ spodiuz. Possem
multiplicare descriptiones: sed iste sufficiāt q̄
tum ad sumēda p interius semp commemoran-
do qñ ista nō sufficerēt opꝫ venire ad oppiata:
ꝛ in hoc valet athanasia: ꝛ philoniū p̄sicum est
in hoc excellētis iuuamēti vt al's dictum est.

Nota bñ.

¶ Per exterius autem fiat empl'm cum succo cy
doniorꝫ ꝛ granatorꝫ, dissolutis sandalis rob. et
charabe ꝛ his similibus: vel fiat inunctio vl' epi
thima: vel fomentatio cū al's dictis in de sputo
sanguinis. Sed ista ponātur super os stomaci ꝛ
posterius in directo eius. Et aliq̄ laudāt q̄ si ēt
ponat in fontanella colli in p̄n° thoracis medi
camē appropriatum dispositioni stomaci mul-
tū facit ꝛ maxime in vomitu: ꝛ est rōnale ppter
mery habēs ad illas partes colligātiā. ¶ Sed
si vomit⁹ sanguinis fuerit ab vlcere vel ab apa
te rupto ante maturationem eius curetur cura
eorꝫ vt al's dcm̄ est. Et ita si vomit⁹ fuerit sanio-
sus curet vt dcm̄ est de ptisi. Sed vbi p saniosū
intelligimus humorē corruptū singulariter pꝫ
ī casu isto vt dixit Aui. adhibere narcotica odo
rifera sup. facta mundificatiōe resistētia corru-
ptioni saniei ꝛ fetori stiptica exiccātia q̄ sint tñ
aromatica. Et in hoc trocisci stelle sunt commu
niter laudati.

De cura vomit⁹ sāguīs ab vlcere facto.

¶ Et si cā vomitus fuerit ventositas vel dolor
stōī occurrendū est corrigendo primo cām dolo
ris ꝛ vētositatis: deinde cū dissoluentib⁹ vētosi
tatem ꝛ dolorem minuentib⁹ sicut dictū est su-
pra in cura doloris stōī ꝛ inflationis semp īmi-
scēdo aliqua aromatica stiptica ꝛ stomacalia.

¶ Sed nō est hic omittendū qđ ēt ibidē sup. di
ctuꝫ est vt sit apponēda vētosa magna stō absq̄
scarificatione: ꝛ tunc detur ad comedendū infir
mo stante ventosa appensa stomaco.

¶ Et si cā fuerint vermes intendēdū est pri⁹ vt
videbitur etiā in cura p̄pria cū mortificātibus
vermes ꝛ eos educentibus tñ stomaticis vt est
aloes: qui ponitur medicina stomatica ſm Ga.
ꝛ est interficiens vermes ꝛ educēs: intēdēdo ēt
cū abstergentib⁹ putridos hu. qui sunt mater
ipsorꝫ: ꝛ p̄hibētib⁹ a putrefactione vt est myrrha
singul'r que ēt dicitur stomatica: ideo pillule di
cte cōes facte ex aloe myrrha ꝛ croco sunt in ca-
su singularis iuuamenti: ꝛ sirupus de absinthio
est in casu multum conueniens: q2 cum sua sto-
maticitate interficit vermes: etiam sirupus de
mentha si exhibeatur cum aquis graminis vel
cicoree: ꝛ confortetur stomacus ab extra cum vn
guento facto vt infra. ℞. succi menthe. ℥. ß. olei
absinthij. ℥. ß. aloes cornu cerui vsti seminis cau
lium ꝛ nasturtij. añ. ʒ. ij. cere qđ sufficit: fiat vn-
guentum cum modico aceti acuti. Sed in vomi
tu specialiter pro pueris sumantur cortices phi
sticorum ꝛ gariofi. ꝛ frangantur ꝛ infundantur
in aqua dulci per diem naturalem: postea facta

Pill'e cōes sunt mul- tū laudate in hoc cāu

colatura dissoluatur in ea parum masticis pul
uerizati ꝛ exhibeatur: ꝛ supra stomacos eorꝫ fiat
emplastrum cum pane vsto infuso in vino mal-
natico ꝛ aceto: postea superaspergatur puluis
gariofi. ꝛ masticis et stomaco superponatur. Et
ista sufficiant quantum ad scōm principale.

¶ Jam ad tertium veniendo puta ad correctio
nem accidentium. Primo si cum vomitu coniū-
gatur fluxus ventris: dicit Rasis q̄nto contin.
Si intensus fuerit vomitus ꝛ solutio insisten-
dum est cum aqua fructuum ꝛ emplastris con-
fortantibus stomacuz: ꝛ vniuersaliter ponatur
cura eius que dicta est in colirica passione.

¶ Et si fuerit vehemens sitis dicit Ras. da ei in
potu de se. cydoniorum. Et si fuerit sine fe. cum
vino stiptico. Et si fuerit cum feb. cum rob de ag
gresta: ꝛ ita recurre ad alia dicta al's. ¶ Extēsio
ni vero ꝛ dolori qui sepe fit in vomitu sub hypo
cundrijs. dicebat Aui. 4ª primi cap° 15°. confe-
runt panni in aqua calida. s. camomille infusi ꝛ
suprapositi: ꝛ inunctio cum oleis lenificātibus
vt amig. dul. ꝛ similium. ¶ Mordicationē autē
aliquotiens remanentem in stomaco remouet
aliquotiens bibere lac vel iura vnctuosa: semp
tñ apponendo aliquid aromaticum vt parum
masticis vel calami aromatici vel coriandrorū
ſm diuersas intentiones. ¶ Et singultū aliq̄n
succedentem ad vomitum remouet sternutatio
vt dicit Aui. ꝛ recurre ad dicta in ca° superiore.

¶ Et alchuzez ꝛ spasmum aliquotiens succe-
dentes ad vomitum iuuat aliquotiēs ligare ex
trema ꝛ stringere ea si causa fuerit frigida ꝛ sup
ponere stōaco pannū infusum in oleo in quo co
cta fuerit rutha. Sed si fuerit a siccitate recurre
ad ea que sunt dicta supra in singultu inanitio-
nis. Et sic sit finis huius gloriosi capl'i finiti die
5° Octobris. 1467. qđ p̄feci sic instante discipu
lo meo magro Jacobo Crabbe de Brabantia q2
non volebam variare ab ordine Rasis qui non
posuit hoc capl'm: ita q̄ si aliquid boni dictum
est sibi gratia habeatur.

¶ De appetitu canino. Cap. vj.

Cum aliquis famē assidue pa-
titur ꝛ cibus post comestionē
adeo grauat: aut vomere aut
per inferiorem regionem ip̄m
eijcere cogat: rizi dandū est ei quod cū co-
quitur ex liquore qui fluit ab agno qui in
furno assatur impinguatur ꝛ cauda ꝛ ei si
milia: nec non ex omni cibo qui vnctuosus
est. Et vinum vetus purum dandum est
de quo quantum poterit bibat. Deinde p̄-
cipiendum est ei vt euomat: ꝛ hoc regimē
ei conseruandum est donec sanetur.

¶ Quod si nec cibus eum grauat nec ip̄m
euomit nec per secessum expellit: carnes
vaccine sunt dande ꝛ frumentum coctum
vt plus ꝛ rizi cum lacte: et aquam frigidā
in potu sumat et in aere frigido moretur.

¶ Hac aūt egritudine laborans nihil acetosum ⁊ stipticum nec acutū comedat: sed dulcibus ⁊ vnctuosis solum vtatur.

Continuatio huius capituli ad precedētes.

Istud est capitulū de canino appetitu: in quo Rasis ponit curam appetit⁹ canini: ⁊ continuari potest pn̄s capl'm ad p̄cedens in hunc modū. Nam postq̄ in p̄cedenti capl'o determinauit de singultu qui est motus non nālis stomaci: et maxime oris eius cōtractiuus cū extensione dilatatiua vt fuit supra declaratū: cū ergo ī oī singultu fiat cōtractio partiū oris stōi ⁊ corrugatio quedam partium eius q̄ corrugatio facit vt partes q̄dā ad se inuicē contangant: q̄ diuerso modo qualificate diuersam cōplexionem inducūt altere in alteras: vnde fit in eis diuersa q̄dā sensatio mala ⁊ tediosa q̄ est cā famis. Nam ad eaꝫ insurgit aiatum desiderium ad aliquid corpulentum ab extra sumendum non fluxibile: vt ipsum interponatur inter partes oris stōi ne taliter ad contactuꝫ veniant: ⁊ ita vt remoueatur illa mala tediosa sensatio: qđ quidē aīatum desideriū idem est qđ appetitus ad cibum seu fames. Et qm̄ cā faciēs in singultu ad corrugationē vel ꝯtractionem partiū oris stōi est cā p̄ter nām: tū l'r ip̄e singultus est motus simpl'r cōtra nām: cū nulli indiuiduo nāliter se hn̄ti cōueniat. Cōsequenter dicta corrugatio faciens ad appetitum cum sit absolute p̄ter nām acuit appetitum p̄ter nām.

Quatuor sunt appetitus p̄ter naturam.

¶ Et q̄m appetitus p̄ter nām sunt quatuor: quidam est appetitus q̄ fames sincopalis d̄: qm̄ ad talē famē sequitur sincopis. Quidam est appetitus corruptus gratia obiectoꝝ, vt qn̄ appetunt obiecta nulli indiuiduo in specie humana conuenienter disposito ꝓportionata ⁊ cōueniētia: vt cū appetuntur carbones vel terra vel aliq̄d hmōi vt ꝯtingit in p̄gnantibus. Et quidā est appetitus aliter corruptus merito intensionis et non merito obiectoꝝ vt merito sue assiduitatis ⁊ sue intentionis fit transcēdens ꝓportionabilitatem que debetur cōuenienter in specie humana: ita ꝙ nulli indiuiduo nāl'r se hn̄ti conuenit tanta appetitus intensio: ⁊ talis vocatur appetitus caninus siue fames canina: q2 sicut ī canibus stat voracitas quedam ⁊ appetitus assiduitas in appetendo: ita ⁊ taliter intēsus ex hac similitudine vocatur caninus. Alius est appetitus etiam corruptus opposito modo se habens ad appetitum caninum: q2 sicut appetitus caninus propter eius intensioneꝫ vocatur corrupt⁹ ita aliquis propter eius defectum in appetēdo puta tarditatem ⁊ remissionem vocatur corruptus: ⁊ talis dictus est appetitus vaccinus siue bolismus: quia vno bolo satiatur vbi cum intēsione appetitus membrorum stat debilitas ⁊ defectus appetitus oris stomachi. Nam tal'r tarde ⁊ remisse appetere nulli indiuiduo in specie humana naturaliter disposito conuenit: immo cum eo raro prolongatur vita. ¶ Et de his dicit Gerardus expositor ꝙ Rasis in hoc capitulo nō loquitur nisi de appetitu canino: quoniam de appetitu sincopali quantum ad curam dictū est supra in capitulo de sincopi. Et de appetitu corrupto est facilis cura in euacuatione talis cause materialis in via corruptionis que facit talem appetitum corruptum merito obiecti: nec q̄ de appetitu vaccino siue bolismo fecit mētionē vt vult quia est facile curabilis: de alijs duab⁹ causis forte dici posset ꝙ essent tolerabiles: sed tertia causa non est sustentabilis. Nam difficilioris curationis est bolismus vt plurimum q̄ appetitus caninus: immo cā certe intensionis faciens ad appetitum caninum vt certa frigiditas stomaco occurrens si vlterius intendatur: ita. s. vt ducat ad debilitatem sensitiue oris stomaci vel mortificationem tunc taliter intēsa facit bolismum ⁊ defectum in appetitu Propterea dicit Aui. 1ª tertij in capitulo de appetitu canino in fine. Et scias ꝙ appetitus caninus multotiens perducit ad bolismum ⁊ ad subeth et ad mortem: lꝫ etiam posset perducere ad bolismuꝫ per aliam causam multiplicando humiditates in ore stomaci que obtundunt appetitiuā. Possumus ergo dicere ⁊ rectius ꝙ Rasis hic vt breuiloquus ponit curam appetitus preter naturam vt plurimum contingentis: ⁊ talis est appetitus caninus qui ex multis ⁊ diuersis causis sepe occurrentibus prouenire possunt vt infra loco suo videbitur. Fames autem sincopalis raro contingit q2 maxime sequitur excessiuam stomaci sensibilitatem pro vna cā preparatiua et raro reperitur. Appetitus etiam corruptus merito obiectoꝝ raro reperitur vt patet ⁊ a paucis causis contingit Bolismus etiam rarius q̄ appetitus caninus contingit cum sequatur ad eū per modum supradictum: ideo non irrationabiliter vt breuiloquus determinauit de appetitu canino non sic de reliquis. Possemus etiam speculantes magis dicere ꝙ ex parte continuationis cum capitulo de singultu vt dictuꝫ est de appetitu preter nām determinandum est propter corrugationem que accidit ori stomaci sicut ēt ⁊ in singultu quedam fit corrugatio vt dictū est ⁊ qm̄ talis corrugatio prius facit ad appetitum caninum vt supra declaratum est q̄ ad alias species appetitus preter naturam vt pꝫ considiranti subtiliter: ideo ex ordine capituloꝝ sic determinauit de appetitu canino ꝙ non de alijs. Circa tn̄ istum modum possent fieri alique difficultates: ideo tutior est alia responsio. ¶ Determinando igitur de appetitu canino duo facit principaliter: qm̄ primo ponit curam appetitus canini a cā frigida cōtingentis in ore stomaci: secundo ponit curaꝫ talis appetitus a caliditate vel in toto vel in stomaco dn̄ante. secūda ibi. (Qđ si necꝫ cibus ⁊c.) Prima pars etiam in duas diuiditur. Primo manifestat appetitū caninum pendere a cā frigida per quedaꝫ signa secundo ponit curam illius. secunda ibi. (Rizi dandum est ei.) ¶ Dicit ergo primo. Cum aliq̄s famem assidue patitur ⁊ cibus post comestionē adeo grauat eum sup. si etiam fuerit temperate quantitatis ⁊ qualitatis ⁊ ita sup. grauat vt aut vomere aut per inferiorem regionem reijcere cogatur ipsum. s. infirmus: tunc sup. declaratur ꝙ talis appetitus canini causa est complexio frigida immaterialis vel cum materia. Rō huius dicti sumitur ex hoc: qm̄ per malam complexionem frigidam cum fuerit talis ⁊ tanta qđ facit appetitum caninum per eius excessum: ita debilitatur stomacus in cōtentiua ⁊ digestiua vt nō concurrente attractiua membrorum posterioꝝ

Declaratio p̄e partis.

qm̄ frigiditas debilitat attractionem: cōsequē ter ille cibus in stō exn̄s ita grauat virtutē sto machi vt virtute nitente se exonerare cogat᷑ pa tiens velle emittere cibū p̄ superius p̄ vomituꝫ vel inferius p̄ secessum: ꝛ ita qn̄ fiunt hec accn̄ tia est signum ꝙ cā talis appetitus fuit cōple xio frigida: qm̄ ꝛ si etiam esset aliqualis attra ctio a mēbris posterioribus: in appetitu tamen canino a cā frigida appetitus nō debite ꝓpor tionatur attractioni mēbroꝝ posterioꝝ: immo multo maior est appetitus ꝛ plus sumitur de ci bo ꝙ̄ p̄ attractiuā epatis ꝛ mēbroꝝ attrahi pos sit stante lapsu simili, in mēbris posteriorib⁹ vt est rōnale: secus esset si appetitus canini cā eēt cōplexio calida in toto resoluens: tum qꝛ calidi tas non sic adducit ad debilitatē virtutum sto maci sicut frigiditas: tum qꝛ attractiua mēbro rum posterioꝝ multū suggeret attrahēdo de ci bo sumpto in stomaco: ꝛ ita nō tm̄ grauaret᷑ sto macus vt cogatur ad expellendū cibū p̄ sursum vel deorsum vt dicebatur in frigido: lꝫ ēt in eo stomacus aliqualiter grauetur: vt vult Rasᷓ. in parte seqnenti de tali appetitu a cā calida. Et hoc ēt innuebat Auic. in signis causaꝝ ꝛ canini appetitus. Nā ponens signa resolutionis post egritudines dissoluētes dixit vt nō sit nā resolu ta. i. vēter non sit mollis ꝫm p̄lm qm̄ corpus at trahit humectationē cibi ad seip̄m: ꝛ infra etiā de signis ex multitudine resołonis dicit: signuꝫ sup. est vt nō sit in digestione. s. stomaci nocumē tum: vn̄ sup. tunc nō sit multa grauitas stoma ci neqꝫ cogn̄tur emittere cibū p̄ sursum vel deor sum sicut in frigida. ¶ Stante ergo mala com plexione frigida cā talis appetitus ponit curā dicēs: rizi dandū est ei qd̾ cū coquitur ex liquo re q̄ fluit ab agno q̄ in furno assatur sup. sił cum aqua mixto dicto liquore: impinguat᷑ sup. aqua Addit: ꝛ cauda ꝛ istꝫ siłia ex oī cibo q̄ vnctuosus est sup. est cōueniens. Addit: p̄ñr ꝙ vinū vetus puꝝ dandum est de quo q̄tum pōt bibat: dein de p̄cipiendū est vt euomat. Et hoc regimine cō seruādus est donec sanetur. ¶ Pro intelligentia haꝝ partium est notandū ꝙ cū appetitus talis caninus a cā frigida sequatur principał̄r corru gationē supfluā partiū oris stōi: idcirco in cura talis appetitus cōueniunt ea que cū caliditate remouent cām: ꝛ cū vnctuositate ꝛ pinguedine relaxent partes oris stomaci ita vt inducāt abo minationem. Nam talia vnctuosa non effluunt vltra os stomaci: immo natant sua vnctuosita te ꝛ aerea caliditate in ore stomaci: vt fuit sentē tia Gale. 2° affo. commen. 21. ideo taliter replen tia inter partes oris stomaci: quaꝝ corrugatiōe ꝛ contractu fiebat appetitus: fit ipsius deiectio ꝛ abhominatio: ꝛ huius nature sunt vnctuosa: de quibus in litera ꝛ maxime mixta cum rizo: quod cum caliditate sua est etiam tarde descen dens a stomaco ꝛ grossitie substantie eius cum quadam viscositate. Et ita patet ratio p̄mi di cti. ¶ Ratio secundi, vt exhibeatur vinum puꝝ de quo bibat quantum poterit. i. notabilis q̄ti tatis: sumitur primo quia vinum purum remo uet causam maxime materialem subtiliando, et resoluendo: ꝛ aliquotiens in totum resoluit si fuerit pauce quantitatis: ꝛ tunc non debet su mi multe quantitatis neqꝫ subito sed paulatim vt virtus ipsuꝫ regulare possit: sed si fuerit mul ta quantitas materie ita vt virtute vini tanta quantitas non sufficit resolui: tunc debet sumi vinum in multa quantitate: ꝛ subito vt grauita te sua incitet ad vomitum: ꝛ tunc post ipsum de bet prouocari vomitus cum digito vt educatur materia que est nocens: sed vtrum vinū debeat exhiberi ante vnctuosa vel post: de hoc erit pre cipua dubitatio infra loco suo ꝓpter apparen tes contrarias sententias auctorum.

Declaratio 2e partis principalis

¶ De secunda parte principali ponens signa et curam appetitus canini a calida causa dixit ꝙ si neqꝫ cibus eum grauet sup. tantum sicut in ca su priori: neqꝫ ipsum euomit neqꝫ per secessum expellit sup. tunc declaratur quod causa est ca lida. Et ratio est collecta supra quoniam vt plu rimum non tantum debilitatur stomacus a cau sa calida: ꝛ cum hoc stante caliditate ꝓportiona tus appetitus magis attractioni membrorum que attractiua est multum fortis: immo potissi mē propter potentiam eius fit talis appetitus ideo non tantum moratur cibus in stomaco vt grauet ꝛ nitat᷑ natura ad expulsionem eius: im mo dicebat textus Auicen. superius quoniā cor pus attrahit humectationem cibi ad seipsuꝫ in tali casu: ideo non fit natura resoluta. i. non fit venter lubricus. Et proinde in casu conueniunt que tarde digeruntur. i. difficulter a virtute mē brorum trahuntur ꝛ que ad frigidum declināt ad remissionem cause magis mediate vt calidi tatis membrorum dissoluentes. Et proinde Ra sis laudat carnes vaccinas ꝛ aquam frigidaꝫ di cens: carnes vaccine sunt dande ꝛ frumentuꝫ vt puls. i. maxime coctum reductum quasi ad nām ptisane colate grosse cum lacte. Et aquam frigi dam in potu sumat ꝛ in aere frigido moretur: to tum est clarum ex dictis pauloante.

Declaratio vltime partis

¶ De vltima parte ponens vnum cano. commu nem in dietando in appetitu canino dicit. Hac egritudine laborans nil acetosum ꝛ stipticum atqꝫ acutum comedat: nam talia faciunt ad ag gregationem partium oris stomaci ꝛ sic ad ap petitum. Addit: sed dulcibus ꝛ vnctuosis soluꝫ nutriantur propter causam oppositam: de ace tosis tamen ꝛ acutis erit specialis dubitatio in fra loco suo. Et sic sit finis capituli textualiter lecti.

Quo declarato capitulo literaliter: re stat nunc ex ordine pro maiori intelligentia expedire intentiōes in sin gulis capitulis solitas expediri. s. primo de q̄d nominis ꝛ quid rei appetitus canini: ꝛ ibi etiā ad maiorem declarationem aliquid dicetur de appetitu bolisimo: quomodo conueniat ꝛ diffe rat ab appetitu canino: secundo ponentur di stinctiones ꝛ species appetitus canini. tertio ponentur cause eius: quarto veniemus ad signa primo pronostica euentus: deinde ad bonum et ad malum: consequenter demonstratiua gene ris: et consequenter specierum. Et vltimo po netur cura.

De q̄ditate nois.

Quid nominis. Circa primum recurre ad ea que dicta sunt su pra in principio capituli, circa textum vbi decla ratum est satis ꝛ sufficienter quid sit appetitus caninus: tamen hic summatim dicatur quod appetitus caninus dicitur immoderantia ap petitus que assimilatur appetitui canis. Unde

dicebat Serap̄.3° breuiarij ca° proprio in p̄n°. nominaṫ hec egritudo appetit⁹ caninus ex nomine canis qui desiderat ꝙ comediṫ multū diuersum cū fame absq̧ satietate: talis aūt appetitus immoderantia est duplex. Nā quedā est taḷ ex p̄te obiecti qđ appetiṫ: q̄ appetitur obiectum in quātitate amplius q̄ꝑ debeaṫ naturaliter. ℭAlia est immoderātia respectu modi appetendi: q̄ quasi cōtinue appetunt ⁊ cū voracitate: ⁊ hec vtraq̧ immoderantia reperiṫ in appetitu canino: q̄ appetunt vltra q̄ꝑ cōuenit ⁊ in quanto ⁊ frequentius ⁊ quasi cōtinuo ⁊ voraciter sicut faciunt canes: ideo talis appetitus a medicis vocaṫ corruptus: q̄ trāscendit ꝓportionem ⁊ cōuenientiā naturalē in appetēdo q̄ debeṫ corpori hūano nāliter disposito: ⁊ in q̄to et in modo: qui appetitus nulli aīali conuenit per naturā nisi cani. Ideo Alex. hanc dispōnem appellauit cinodosiā a cinos qđ est canis: ⁊ dosios qđ est gloria. Nam gloriaṅt canes cum sumunt cibū in magna quātitate: ⁊ ita voraciter sumunt. Hip. aūt appellauit eum 2ª affo. indigentiam: in affo. Potus indigentiā soluit: quia maxime sequiṫ indigentiā vt infra diceṫ in causis: lȝ in alia translatione burgodonis appellatur limos. Et ex aduerso bolismus diciṫ quasi boli vnius limos. i. fames vel appetitus: lȝ aliqui dicant ꝙ vocaṫ bolismus: q̄ bolism⁹. i. appetitus qui debeṫ bobus: ⁊ ꝑinde ab aliquib⁹ vocatur appetitus vaccinus ꝯm similitudinem famis vaccaꝝ in quibus appetitus est multum hebes. ℭEt ex his p̄ȝ quedā cōuenientia ⁊ differentia inter bolismū ⁊ appetitū caninum: q̄ vterq̧ est appetitus corruptus saltē ex p̄te modi: q̄ in canino est intēsior q̄ꝑ cōueniat et voracior ⁊ in bolismo remissior ⁊ magis hebes: lȝ aliqui dicant vt dicit Aggregator brixiēsis ꝙ vterq̧ talis appetitus est magnus comedēdi sed differunt: q̄ in fame canina multū appetiṫ ⁊ multum comeditur ⁊ nūq̄ꝑ satiatur: sed in fame vaccina vt dicunt multum appetitur sed paruȝ comeditur: quam sententiam non credo veraȝ de appetitu animali qui debetur ori stomaci: licet de appetitu naturali membrorum forte verificetur: q̄ in bolismo vt dictū est appetitus stōi est multum hebes vt infra declarabitur magis lȝ membra multum appetant: sicut etiā ⁊ in canino semper contingit propter inanitionē magnam in membris. Ideo dicebat Sera. loquēs de bolismo. Hec autem egritudo ⁊ appetit⁹ caninus cōicant. quoniam paupertas ⁊ diminutio cibi sunt inuente in vtrisq̧ simul supp. aliquotiens: ⁊ diuerse sunt in hoc ꝙ virtus appetitus. s. animalis stomaci est sana in illa. s. fame canina: improprie tamen sumendo sanitatem: sed vocatur sana quia non obtusa neq̧ hebes ⁊ membra sunt repleta: non intelligendo ꝙ semper sint repleta: immo aliq̄ñ sunt inanita de facto: sed dicitur ꝙ membra sunt repleta in appetitu canino q̄ sunt parata repleri ex parte eius quod sumitur in appetitu canino: q̄ multū sumiṫ de cibo: ⁊ virt⁹ in hac. s. in bolismo est idisposita vel īfirmior facta ⁊ in casu q̄ cadit. s. in appetēdo ⁊ ꝯtinuaṫ ēt cū ea diminutio ⁊ siccitas ⁊ frigiditas ⁊ debilitas: q̄ sup. ex quo ꝑ vaccinuȝ appetitum nihil sumiṫ vel modicū: ꝓñr fit inanitio de necessitate in membris ⁊ siccitas ⁊c.

Uñ dicit bolism⁹.

Distinctiones.

Jam veniendum est ad spēs ⁊ diuisiones de quibus fit hec prima. Quidā caninus appetit⁹ est sequens ad alios morbos ⁊ quidam nō: sed accidit corpori sibi apparenter sano. ℭScđa diuisio: appetitus caninus sequens ad alios morbos vel cum his cōiunctus: quidā cōiungiṫ cū alia mala dispōne stōi: ⁊ quidam nō. ℭAlia distinctio: quidā appetitus caninus est multi tēporis ⁊ diuturnus: ⁊ quidā modici. ℭAlia distinctio: cū appetitu canino aliq̄ñ cōiungiṫ syncopis ita ꝙ simul est appetitus caninus ⁊ syncopalis: ⁊ quidam permanet talis sine syncopi. ℭAlia distinctio: quidā est qui reperiṫ in pueris: quidam in iuuenibus: quidā in decrepitis. ℭItem quidam in carnosis: quidā in macris: et quidam cum signis caliditatis: quidam cum signis frigiditatis. vt videbitur infra.

Cause.

Istis stantibus distinctionibus veniēdo ad causas dicaṫ p̄mo gn̄aliter ꝙ cause ipsius aut sumunṫ ex p̄te necessitatis ad famem inducendam vel ex parte coadiuuantium ad eam vel ex parte virtutis vel ex parte organi vel instrumenti vel ex parte ipsorum obiectorum. s. ciborum.

De causis Inanitio.

ℭEt parte necessitatis ad famem dicit Gal. 4° de accidenti: ⁊ Aui. 13ª tertij in ca° destructiōis appetitus: necessitas appetendi sumiṫ ex dissolutiōe facta in mēbris ⁊ membroꝝ inanitio: per membra intelligēdo mēbra extrema ⁊ extra stomacum ⁊ ip̄m stōm est de maximis causis ad famem: q̄m in appetitu naturali inanitio totius est cā famis ⁊ ad eā necessitans: vn̄ dicebat ip̄e loco allegato: ⁊ ad vltimū necessitas cibi est vt suppleat locū eius: qđ resolniṫ vel sup. est resolutuȝ. Uñ addit: cū ergo nō est resolutio aut est resolutio parua nō est necessarius cibus extrinsecus: ⁊ idē p̄ª quarti. de regie febrium in gn̄ali. Sicut igiṫ resolutio ⁊ inanitio facta in mēbris est cā necessitans ad famē naturalē: ita vehemētia inanitionis ⁊ resolutionis est cā ex se deducens ad vehementiā famis ⁊ appetitū caninū: et ꝑinde dicebat Aui. ꝙ talis appetitus sequiṫ febres ꝓlixas resoluētes corpus. i. lōgas dissolutiuas: ⁊ gn̄aliter ēt oēs cause dissoluentes: et hoc mō ieiuniū ⁊ coitus ⁊ exercitiū sup̄fluū ⁊ vigilie ⁊ solutio vētris superflua: de qua dicebat Aui. in ca° ꝓstrationis appetitus est de causis appetitus canini. Nā dixit: et q̄ñ sup̄fluit soḷo ventris vehemens fit appetitus cū sup̄fluitate ⁊ aer calidus ⁊ cōplexio calida mēbroꝝ ⁊ naturalis ⁊ accidētalis ⁊ alie similes cause dissoluētes: oēs tales sunt cause vehemētie appetitus ceteris paribus. Nam facta membroꝝ inanitione insurgit attractiua membroꝝ ad attrahēdū et ita fit attractio ⁊ suctio mediantibus venis ab epate: ⁊ cōsequenter epar attrahit mediantibus meseraicis a stomaco: ⁊ cōsequenter resoluto humido in ore stomaci fit corrugatio p̄tium illius: ⁊ inde tediosa quedam fit sensatio vt dixi supra circa textum: ⁊ ita insurgit appetitiua stomaci ad appetendā rem ab extra: ⁊ talis appetitus est fames: qui si sit immoderatus appellatur appetitus caninus vt dictū est supra. Caliditas ergo resolutiua membris cōmunicata ⁊ cū materia ⁊ sine materia potest esse causa positiue cōcurrens ad ipsum appetitū caninū.

Inanitio totius corporis ē cā famis.

¶ Debilitas etiã retentiue membrorũ est causa passiua saltẽ preparatiue faciens ad appetitum caninum: q2 stante retentiua debili ex caliditate forti dissolutiua maior fit resolutio humidi membrorum: et sic pñr ceteris paribus intẽsior fiet appetitus: vel etiã debilitas cõtentiue est causa huius: pro quãto ex debilitate cõtentiue fit sudor in corpore maior: et pñr maior resolutio et sic appetitus intẽsior et istũ sensum intelligebat Aui. cũ dixit in ca° pprio. Et qñ accidit ex debilitate virtutis cõtentiue in corpore quare assidue fit resolutio supflua et assidue fit appetitus vehementis restaurationis: et ita supple appetitus caninus. Debilitas etiã cõtentiue proprie stõi potest esse causa huius: q2 cũ nõ põt cibus in stõaco retineri neq3 pñr digeri. nõ etiam cõsequenter põt transmitti nutrimentũ ad mẽbra: et ita membra inaniuntur: et sic inanita isurgunt ad attrahẽdum: et fit appetitus caninus.

Ex debilitate retẽtiue causatur appetitus caninus.

Questio.

¶ Dicit etiã Aui. q nõ solũ caliditas in toto: s3 etiam caliditas in ore stomaci est cã ad hoc resoluendo et requirendo restauratione: quare est os stõi semp quasi sit famelicum. Sed Sera. videtur cõtrarius huic sniẽ in ca° pprio de appetitu canino: quã etiã sniam notauit Gerar. Cremonensis in litera extrinseca dicit. Et hec caliditas nõ est in ore stõi sup. que facit ad appetendum: immo in reliquo corpore: et posset etiã declarari per hoc qd dixerat Aui. in ca° destructionis appetitus in pn° declarãdo q caliditas pura aut cum materia deijcit appetitũ. loquẽs de tali cõplone in ore stõi: et frigiditas facit ad appetendum dixit. Et cã in hoc est q caliditas est mollificatiua faciẽs currere materias et replẽs locum eis. i. os stomaci et frigiditas est econtrario: quia sup. est constringens et corrugans.

Ad obiectũ dicit.

¶ Dicatur pro solutione difficultatis: et videt quasi colligi rñsio ex verbis Aui. q vt plurimũ si caliditas sit appropriata tm̃ ori stõi et nõ alijs membris facit abominationẽ cibi: et aliqñ sitim sed si caliditas nõ solũ sit in stõaco: sed etiã in toto faciens ad eius fortẽ dissolutionem: tũc illa caliditas oris stõi poterit causare famẽ: ptingit tñ q l3 caliditas solũ esset in ore stõi et non in toto: sed existente temperãtia in toto in actiuis: vbi tñ in toto esset minoratio humorũ respectu mẽsure que sibi debet vt cõtingit in corporibus macris ppter aliquale ieiuniũ: tũc caliditas oris stomaci solius cũ ista minoratione humorum potest esse causa vehementie famis: vbi. s. caliditas oris stomaci sufficeret resoluere vehementer humiditatem substantificã illius: vnde quereret restaurationem: quare est os stomaci semper quasi sit famelicum: vt dicit Auic. sed hoc est raro cõtingens: ppterea Sera. vt in pluribus loquens dixit. Et hec caliditas nõ est in ore stõi sup. tm̃: immo in reliquo corpe: ideo Aui. in fine huius tertus loquens de caliditate tm̃ oris stõi addit. Et hoc ꝯm plurimum facit sitim et in quibusdã dispositionibus facit famem cum superfluit eius resolutio. ¶ Et hoc qd dictum est supra dictum est debere intelligi ceteris paribus. nam aliqñ caliditas superflua in toto et in stomaco facit ad destructionem virtutum et appetitiue et attractiue et sensitiue: et tũc non causabit appetitum: immo fiet deiectio appetitus. proinde in eũone sanguinis supflua ex debilitate epatis fit aliquotiens in totũ appetitus prostratio: vnde dicebat Auic. de destructione appetitus. Et qñq3 fit cã eius debilitas epatis quare debilitat virtus appetitiua. Addit: immo qñq3 fit cã eius mors virtutis appetitiue et attractiue totius corporis sicut fit post egestionem sanguinis plurimam. Et dicit q hoc est malum difficilis cure: et perducit id ad hoc vt cognoscat cibos et appetat ex eis aliquid: et cum ponunt ante ipm refugit ab eis: ita similiter cum est dictum q fluxus ventris est de causis appetitus canini per quẽdam modũ potest etiam ẽsse cã destructionis. Nam dicit Genti. in fluxu ventris si materia solum deducat ad intestina et nõ fluat ad stõm prius isto casu sequitur vehemens appetitus: sed si flueret materia ad os stõi: licet membra inaniantur: tñ tunc psentia materie in stomaco vetaret appetitiuam ad appetendum. ¶ Et ita simul de causis appetitus canini dicebat Aui. q aliquotiens fit ppter vermes et serpentes magnos cũ subito incipiũt venire ad comesta et appropinquãt eis et dimittũt corpus et stõm famelica sup. deuorãdo cibũ qui esset membris necessarius. Et dicit Alex. de hoc q vidit quandã mulierem multũ et absq3 mẽsura cibos appetentẽ et digerentẽ omnia et nunq̃ bene secessum fecisse: sed dicebat se mordicationem pati in ventre et capitis dolorẽ se habere q̃ relabat: et cum accepit catarticũ de hiera facta purgatione proiecit vermẽ grandẽ vt haberet in spatio lõgitudinis cubitos duos et amplius et postea fuit curata ab illo irrationabili appetitu. Narrat etiã Nicolus florentinus q nouit Florentie mulierẽ que propter vermes plures quos habebat cõgregatos in ventre non stabat vna hora inter comestionẽ et comestionẽ: que si aliqñ propter aliquã causam dimittebat cibum vehementer cruciabat. Idcirco pluribus vicibus surgebat ad sumendũ: et finaliter sumptis pillulis de colloquintida multa flegmata emisit et vermes vltra centũ longos satis in pluribus diebus: et cessauit ab ea appetitus ille. Ecce qño sunt cause intensionis appetitus: et tñ in caplo destructionis appetitus dicebat Aui. et qñq3 causa eius est vermis qui nocet intestinis et cõicat eis stomacus: vñ l3 vermes et p viã suctionis cibi etiã aliquotiens stimulãdo sensitiuam stomaci vnde expellatur cibus a stomaco sint cause vehemẽtie appetitus: aliquando tñ vermes corrumpunt appetitiuam stõi et aliqñ prosternunt: vt qñ corrumpuntur vermes in stomaco et euaporant ad os stomaci etiã: q2 cum eis cõiunguntur materie male qualitatis parate conuerti in vermes vnde fit fetida expiratio vt cõtingit in pueris in quibus multiplicãtur vermes et materia corrũ et tunc deijcitur appetitus. ideo signanter supra dixi ceteris paribus q cause dissolutionis et resolutionis humidi sunt de causis vehementie famis intelligitur ceteris paribus. i. deductis modis alijs per quos ille cause ducere possunt ad destructionem vel diminutionem appetitus.

Vermes et serpẽtes esse causã appetitũ caninum.

De verme hñte duos cubitos.

De quadã muliere q̃ fecit centum vermes et plus.

¶ De causis autem iuuãtibus ad appetitus intentionem est superabundans fluxus melencolie ad os stomaci et reliqua acetosa. Nã sua acetositate constringentes et corrugantes partes oris stomaci exprimunt humidum et exiccant

ex ore stōi: ⁊ in hoc nō tm̄ melēcolia sua acetosi-
tate: sed etiā flegma acetosum ⁊ crudū in stō ge
neratū vel aliunde transmissum vt 4° de accñti
⁊ 5° ꝯtineñ. per istū modū pōt esse cā appetitus
canini. Ideo dicit Aui. ꝙ aliqñ catarr⁹ est cā hu
ius: per catarrū intelligimus catarrū pēdentẽ
a flegmate acetoso. Et sicut dico de istis aceto-
sis ita intelligitur de cibis acetosis: vñ acetum
ca° ꝓprio disrūpit appetitum. Nā taliter cōmo
uendo os stomaci. s. cōstringendo dicit Auic. qđ
tale acetosum facit in ipso id qđ facit suctio ve
naꝝ capientium cibū: etiam aliquotiens aceto
sum sua incisione ⁊ expulsione remouet humo-
res si fuerint in ore stōi qui sunt contrarij appe
titui: hoc totū intelligit etiam ceteris parib⁹
s. deductis modis alijs q̄bus ledere possunt ta
lia acetosa appetitū: qm̄ melencolia nimis sup-
fluens ad os stomaci aliquotiens destruit appe
titum: qr mortificat sua frigiditate os stomaci ⁊
sensitiuam eius: ⁊ ꝯñr ꝓsternit appetitū. Et idē
dicit Aui. de destructione appetitus ꝙ q̄ñꝫ est
cā eius melencolia multa ledens stomacum mo
uens eum ad vomendum ⁊ expellendum nō ad
comedēdū ⁊ attrahendū: ita dico de catarro. nā
vbi imbiberetur in partibus stomaci pōt eē cā
ꝓstrationis appetitus: ⁊ ita res acetose frigide
lꝫ iuuent ad appetēduꝫ maxime stānte cōplōne
calida in ore stomaci ꝓpter cōtrarietatem ⁊ re-
motionem illius male complexionis deijciētis
appetitum: tñ si occurrerent stomaco frigido ad
dendo in frigiditate fortassis deijcerent appe-
titum: intelligatur ergo ceteris paribus ad mo
dum dictum.

De causis appetitus ex defectu virtutis.

¶ De causis etiam appetitus canini ex ꝑte vir-
tutis est vehemēs sensibilitas oris stomaci. Nā
tunc omnis modica suctio ad quam sequit cor-
rugatio partium stomaci est multum ledens: et
cōsequenter multum incitatur sensitiua ad ap-
petendum: ⁊ ita fit appetitus caninus. ¶ Fit
etiam appetitus caninus propter defectum in
virtute: per virtutem intelligendo virtutē mo-
ralem. Nam sunt aliqui bestiales qui appetitu
voluptuoso apparet eis bonum continue cōede
re: ⁊ hoc aliqñ contingit in senibus: lꝫ in eis fit
resolutio modica: qr sibi apparet ꝙ continuo de
beant cadere propter debilitatem nisi sumāt ci
bum continuo: ⁊ inde fiunt maxime appetētes
⁊ quasi continuo sperantes ꝙ cum cibo conti-
nue euadent periculum debilitatis ⁊ casus.

De causis ex ꝑte organi.

¶ Aliqñ etiam contingit appetitus canin⁹ ex
parte organi ⁊ stomaci taliter vel taliter dispo
siti vt vbi in stomacho fit lesio vel excoriatio ad
quam proueniens cibus percepto nocumēto in
surgit expulsiua ad expellendum cibum sepe ꝑ
deorsum: vnde non transmittetur nutrimentuꝫ
ad membra sufficiens: ⁊ ita facta inanitione in
membris fiet cōsequenter appetitus caninus ꝑ
modos dictos supra. ¶ Si etiaꝫ in stomaco eēt
mala mā calida vel per mixtionem cibi cum ea
fieret cibi corruptio quo non possent debite mē
bra nutriri fieret inanitio mēbroꝝ ⁊ ꝯsequēter
appetitus caninus ex modis vt supra. Et ad hūc
modum possunt reduci omnes cause corruptio-
nis cibi in stomaco.
¶ Ultima cā sumitur ex parte obiectoꝝ vt con-
tingit in gulosis. Nam in eis qñ cibi sunt delica
ti ex memoria consuete delectationis gustus ex
similibus cibis mouetur appetitus sensitiuus
non directus a ratione ⁊ ad multum sumenduꝫ
de illo cibo ⁊ ad voraciter sumenduꝫ: ⁊ talis dis
positio magis debet dici egritudo anime vel vi
tium q̄ꝫ egritudo corporis: nec est proprie appe-
titus caninus de quo medici loquuntur. Et hec
de causis sufficiant.

De signis ⁊ primo ꝓnosticis euentus.

Signa. Jam veniendum est ad signa conse-
quenter: ⁊ primo ꝓnostica euentus
deinde ad bonum ⁊ ad malum: deinde demon-
stratiua: primo generis: deinde specierum.
¶ De ꝓnosticis euentus primū est ꝙ in regioni
bus ⁊ in tēporibus frigidis vt flante vento fri-
gido gñatur appetitus caninus. Ratio est qr ta
lis appetitus sequitur minorationem que q̄ñꝫ
sequitur expressionem humidi oris stomaci. Cū
ergo ex tali frigiditate temporis ⁊c. sequatur ex
pressio humidi oris stomaci: hinc est ꝙ fit appeti
tus caninus. ¶ Scđm ꝓnosticum in pueris ma
gis gñatur appetitus caninus q̄ꝫ in viris ⁊ seni
bus: qr resolutiua eoꝝ est multum fortis et sepe
in eis fit ꝓpter gñationem supfluitatum flāti-
carum in stomacis eoꝝ ꝓpter nimiam ⁊ inordi-
natam comestionem eoꝝ. Unde dicit Auic. ꝑma
primi de complexionibus etatum qđ ad deside-
rium. i. famem sequens frigiditatem non fiunt
istimbre. i. bone digestiones. ¶ Tertium ꝓnosti
cum: post longas febres ⁊ longos morbos disso
lutiuos ⁊ longa exercitia vel vigilias ⁊ vlr post
omnes causas dissoluentes in corporibus in q̄
bus est sensitiua notabilis fit appetitus canin⁹
ꝓpter tediosam illam sensationem post resolutio
nem longam.

De signis ꝓnosticis ad bonuꝫ.

¶ Pronosticū ad bonū: in appetitu canino vt in
affo. potus indigentiā soluit si post appetitum
caninū sumatur vinū ⁊ remoueat sitis si que ꝓ-
fuit: tūc declarat ꝙ cito remouebitur talis ap-
petitus caninus: ⁊ hoc ꝓcipue veꝝ est ꝙ in ap-
petitu canino ꝓueniente a mā flegmatica: qr si
gnificat ꝙ vinū penetrauit intra poros stoma-
ci: ⁊ sic sufficienter potuit resoluere mām que fa
ciebat caninū appetitū. ¶ Aliud ꝓnosticuꝫ ad
bonū: in appetitu canino māli cū est fluxus ven
tris eructuatio supueniēs signū bonū: ⁊ de hoc
dicebat Haly. 7° practice. ca° primo. in fine. Et
si passionis huius dño ructus acciderit: intelli-
gēdo vt dictū est de appetitu canino māli a mā
flātica cū debilitate cōtentiue vel flux⁹ ventris.
illud est signū laudabile: qr vt vult significat ci-
bū in stō moratum: ⁊ est ſꝛis snia affo. ꝑmi sexte
particule. In diuturnis lienterijs oxyremia ⁊c.
¶ Aliud ꝓnosticum ad bonū: in appetitu quā-
do stante fluxu ventris succedit retētio nature
⁊ non multiplicatur vomitus est significatio bo
na: qr significat virtutem fortificari circa cibuꝫ
ad eum debite continendum ⁊ transmutādum.

De signis ꝓnosticis ad maluꝫ.

¶ Signum vero ꝓnosticum ad malum: in ap-
petitu canino est vt accidat conualescentibus.
Nam significat recidiuam ⁊ fluxum opilatiuuꝫ
pro quanto in conualescētibus virtus stomaci
est debilis: ⁊ ita multo cibo assumpto fit multi-
plicatio superfluitatum: ⁊ ex cōsequenti sequit
aptitudo ad recidiuam: ⁊ etiam ad eam sequit
subeth. vt dixit Aui. ꝓpter aggregationem sup
fluitatum in ore stomaci vnde fit multa euapo-
ratio ad caput ⁊ inde subeth. ¶ Aliud ꝓnosticū
⁊ est Aui. appetitus caninus cum perseuerat ꝑ-

ducit ad bolismum: ⁊ etiam aliquotiẽs ad mor-
tem. Naȝ cãe appetitus canini cũ intenduntur
ducunt vel ad resolonem virtutis vel ad morti
ficationem calidi naturalis: vñ in totum ꝓster-
nitur appetitus stomaci: vñ fit bolismum: ⁊ ali
quotiens fames sincopalis ⁊ ad sincopim sequi
tur mors: ꝓinde dicit Gordonius. Si appetit⁹
caninus ꝯtinuetur ducit in bolismũ: ⁊ bolism⁹
in famẽ sincopalẽ ⁊ fames sincopalis in morteȝ
vigilate ergo ⁊ orate vt dixit. ¶ Jam veniendũ
est ad signa demonstratiua ⁊ primo generis q̃
ex se sit nota ex infirmo ⁊ astãtibus de inquisi
tione sollicita ciboꝝ ⁊ voraci comestiõe de mul
ta q̃titate cibi ⁊ multo numero respectu illius
q̃ cõuenit nãliter corpori humano. Dicebat tñ
Raſ. in textu nostro vt est dictum supra. Cuȝ q̃s
famẽ assidue patitur ⁊ cibus post comestionem
adeo grauat eũ vt aut vomere aut p inferiorem
regionẽ eijcere cogatur ip̃m: tunc sup. talis pa-
titur appetitum caninum siue cynodosiam ſm
Alex. istud tñ dictum vt etiam dixi circa literaȝ
nõ est signũ gñis sed magis speciale: puta cani-
ni appetitus a cã frigida: nã in facto a cã calʼa ⁊
ꝓpter multitudinẽ resolutionis nõ necessario
seq̃tur vomitus vel secessus cũ in eis nõ sequat̃
necessario indigestio ⁊ hoc sentiebat Aui. in ca°
ꝓprio de signis appetitus canini cũ dixit. Et si
gna eius q̃ ex multitudine resolutiõis sunt cãe
resolutionis supradicte in libro vniuersali q̃rũ
rememoratio p̃terijt. Et addit: ⁊ vt nõ fit in di-
gestione nocumentũ ita ꝙ voluit ꝙ in tali ap-
petitu a cã resolutiua nõ fit indigestio: ⁊ conse
quenter neq̧ vomitus de necessitate neq̧ flux⁹
sed q̃ñ vt plerunq̧ cã, appetitus canini est cã
frigida vt alʼs fuit dictũ: ⁊ ad eã sequitur talis
digestio: ideo vt sepe coniungitur vomitus vel
ventris fluxibilitas: ⁊ inde declaratur talis ap
petitus ⁊ per hec accidentia: vnde dicebat etiã
Raſ. 5°. cõtinẽ. patientes quoq̧ appetituȝ ca
ninum multa cibaria sumunt deinde aggrauã-
tur eis: sed cuȝ sensata fuerit ponderositas per
vomitum emitentur post modicã moram: addit
dico aut per fluxum ventris. ¶ Signa aũt spe-
cierum primo si fit voluptuosus ex vitio virtu-
tis moralis manifestatur ex eo: q2 non nisi ciba
ria delicata ⁊ voluptuosa appetunt. ¶ Et si sit
ex nimia virtute sensitiua declaratur: vt alʼs di-
ctum est in de singultu: q2 oĩs cibus acutus sal-
sus vel amarus vel acetosus leditur ab eo ⁊ sepe
ducit ad fluxum vel vomitum vel ad singultum
in eis. ¶ Et si fuerit vitio stomaci. s. ꝓpter lesio
nem in continuitate stomaci vt exñtia ꝓpter vl
cera vel aliam solutionem in stomaco declara-
tur ex signis vlcerum ⁊ ex dolore indetermina-
to loco stomaci: ⁊ quod egreditur aliquid de san
guine vel sanie i egestiõe vel vomitu: ⁊ stat leni
tas ventris ⁊ paruitas more cibi in stomaco: et
mordicatio eius in stomaco: de eo quod habet
qualitatem acetosam aut acutam aut amaraȝ.
¶ Et ex parte iuuantium si fuerit ex re acetosa
flegmatica vel melencolica declaratur ex perce
ptione rei acetose in ore ⁊ sepe eructuatiõe ace-
tosa ⁊ congelatione dentium cum paucitate ap
petitus aque id est sitis: ⁊ ex comprehensiõe ei⁹
quod euomit̃ vel per deorsum educitur: si fuerit
flegmaticum vel melencolicum.
¶ Et distinguitur materia flegmatica a melen

Not. bene de signis demõstratiuis ⁊ p° generum.

De signis demostratiuis spẽx

colica vltra colorem ex maiori vel minori visco
sitate vel grossitie materie: quoniam in flegma
tica est maior viscositas q̃ꝙ in melʼica ⁊ i flegma
tica maior liquiditas ⁊ maior spissitudo quam
in melencolica. Et item si fuerit pendens a ma-
teria melencolica non ita facile tolerant fa-
mem ⁊ nocumenta illius sicut si fuerit pendens
a materia flegmatica: vnde incidit in maiora
nocumenta ⁊ citius: ⁊ cum maiori nocumẽto to
lerant famem vel ieiunium ceteris paribus ex
materia melencolica quam ex materia flegma-
tica: etiã differt acetositas melencolie ab aceto
sitate flegmatis: quia acetositas melencolie cõ
iungitur cum quadam ponticitate ⁊ nõ sic fleg
matis. ¶ Sed de materia flegmatica si fuerit
ex catarro pendens: tunc appetitus canin⁹ erit
magis paroxismalis: ⁊ erunt aliqua signa catar
ri superius habita.
¶ Et si causa fuerit malitia complexionis sine
materia declaratur ex sepe dictis vt ex paucita
te sitis in causa frigida ⁊ multitudine fecis pro
pter indigestionem ⁊ inflatione propter multi
plicationem ventositatis cum alijs sepe dictis.
Ex opposito si sit ex caliditate stat fortitudo si-
tis dicit Auicenna. Sed hoc non est intelligen-
dum absolute sed in respectu ad eam que ali-
quotiens fit a materiali aliquotiens flegmati-
ca: quia ista sitis est illa remissior: quod dico ꝑ
tanto: quia non est rationale cum sitis ⁊ fames
sint appetitus ad contraria quod possit vterq̧
eorum intendi supra gradum medium: sed non
curo de his difficultatib⁹ ali q̃d dicere: lȝ mlʼta
occurrant dicẽda ⁊ nõ stat fluxibilitas ventris.
¶ Signa vero ex parte eorum que sunt ad ne-
cessitatem famis facientia: primo si fuerit ex
multitudine resolutionis propter causas primi
tiuas de caliditate aeris aut exercitio laborio-
so vel vigilijs vel coitu: vel si fuerit etiam ex cor
poralibus precedentibus vt ex febribus longis
⁊ dissolutiuis vel fluxu ventris: ista omnia de-
clarantur ex precessione harum causarum.
¶ Sed si fuerit subtilitas humorum in toto cũ
caliditate acuta vt contingit in colericis ⁊ iuue
nibus sunt signa complexionum colligenda ter
tia primi in capitulo singulari accidentia et si-
gnificationes: ⁊ in his maxime stante comple-
xione sana stant reliquie operationes membro-
rum incolumes neq̧ ventris fluxibilitas.
¶ Et si fuerit causa debilitas contentiue virtu
tis in toto corpore ⁊ in stomaco dicebat Auicẽ.
sunt multitudo exitus egestiõis crude: ⁊ hoc ve
rum erit ex dispositione habita ex debilitate sto
maci vt patet. Sed si esset debilitas contenti-
ue aliorum membrorum extremorum. vnde fie-
ret resolutio facilis a dictis membris ⁊ sepe su-
dor: tunc non esset fluxibilitas ventris: immo
magis stipticitas: quoniam corpus attraheret
humiditatem cibi ad seipsum: quare exsiccare
tur fex. Si etiam esset causa illius debilitas con
tentiue epatis: vnde non posset sanguis debite
generari neq̧ consequenter ad membra perue-
nire nutrientia: tunc staret fluxibilitas ventris
⁊ forte etiã ta-
lis apparebit vrina.
¶ De causis tñ istius debilitatis ꝯtẽtiue epatis
stomaci vel alioꝝ membrorũ opȝ discurrere: q2
talis cã põt esse multiplex cum sequi posset om

nem malitiam complexionalē opꝫ recurrere ad signa sepe alias dicta. ¶ Sed si causa fuerit vermes stant signa vermium nota ⁊ etiam infra dicenda de mordicatione ⁊ turbatione cum paucitate in casu egestionis ꝑpter minorationem cibi sumpti: q꞉ ex eo depascuntur vt supponit. Et hec de signis sufficiant.

Cura. Circa curam sunt tres principales intentiones. prima circa dietam. 2ª circa medicinalia ad hanc dispositionē. 3ª erit circa accidentia consequentia.

¶ Circa primū de dieta: q꞉ talis dispositio a diuersis: immo aliquotiens a cōtrarijs causis dependet vt a cōplexione calida ⁊ aliquotiēs frigida vt dictū est in causis nō possunt dari vniformes regule quo ad oīa: sed opꝫ quasi ꝑticulariter diuersaꝫ ponere dietā ſm diuersitatē causarum. ¶ Nam si fuerit mala cōplexio calida in causa insensibiliter dissoluēs siue fuerit ex ꝑte aeris vel alioꝝ extrinsecoꝝ vel ex ꝑte cōplexionis excessiue calide in toto vel nālis vel accidē talis opꝫ cōuerti totum regimē ad contrarium dimittendo calefacientia ⁊ multū inflāmabilia vt aerē calidū ⁊ vigilias ⁊ exercitiū laboriosum ⁊ animale ⁊ corporeū: ⁊ de animalibꝰ maxime irā ⁊ iracundiā: sed opꝫ ꝙ aer inclinet ad frigidū rectificando ſm ꝙ alīs dictū est: ⁊ somnꝰ ad hanc intentionē ⁊ quies est necessaria ⁊ dimissio ieiunij: imo opꝫ vt multis vicibus cibet licet parū pro vice ꝑpter virtutis debilitatem ne fiat suꝑinflāmatio: ⁊ dētur cibaria subtilia dicit Aui. ⁊ ꝑ cibaria subtilia nō intelligant cibaria boni nutrimenti ⁊ facilis digestionis: q꞉ talia plerūq; sūt calida inflāmabilia ⁊ sepe corrumpuntur in stōacis calidis: sed ꝑ cibaria subtilia intelligantur cibaria dantia nutrimentū subtile. i. paucū ⁊ sint frigida: ⁊ hoc declarans cōtinuando dixit: vt sunt cucumeres ⁊ melones et cucurbite ⁊ similia: nō sint tñ acetosa vel pōtica: q꞉ talia adderent ad appetendū ⁊ ea sunt prohibita in textu. Exhibeant ergo cibi ⁊ potꝰ grossi ⁊ viscosi: ⁊ ita in hac intentione valēt pisces: ⁊ si coquant cū oleo ad abominationē īducendam erunt electiores vel cū butyro vaccino sed sit oleū tale ad frigidū declinans vt oleum viol. vel oliuaꝝ immaturaꝝ: ⁊ ita si lauet butyrum erit electius: ita discurrat ad reliqua cibaria vt ad ventres animaliū ⁊ hmōi. Et Ras. 5º cōtinentis in hac intentione sine causa dat in cibum de grano rizo cum butyro vaccino cum zuc. ⁊ piscibus recentibus ⁊ auibus aqueis et aqua ptisane cum zuccha. ⁊ butyro vaccino.

Qualr regēdi sūt q patiūt talē famē rō ne morbi ꝑteriti.

¶ Et si cā fuerit dissolutio facta sensibilis ex ꝑcedentibus morbis vt aliqñ cōtingit in conualescētibus post lōgas fe. dissolutiuas: tūc ī his opꝫ vt regant regimine cōualescentiū: neq; in totū est curandū de deiectione appetitꝰ in eis cū egent restauratione: sed opꝫ aliqualr minuere appetitū. ꝑmo inducēdo eis nocumentū qđ cōtingere posset: ⁊ ita suadendū ad paucitatē cibi sumendā: q꞉ alīs incurrerēt recidiuā ⁊c. Et dicebat Aui. ꝙ opꝫ eos cibari ex vnctuosis que nō sint male subē sicut ē oleū amig. sup. dulciū cū zuc. s. sumēdo aliqđ tale post aliud cibarium cōueniens restauratiuū vt mollificet os stōi et repleant abominationem inducendo: ⁊ sic minuitur appetitus. Et vniuersaliter opꝫ stante complexione calida que remāsit post feb. facta in eis dissolutiōe ne vlterior fiat dissolutio fortis que sit causa ad appetitum caninum vt sint cibaria eoꝝ frigida ⁊ viscosa sicut sunt ventres et congelata ⁊ panis aliqualiter azimus.

¶ Sed hic est bene aduertendum qm̄ in corporibus taliter cōualescentium stante debili virtute transmutatiua dubium est ne ꝑ indigestionem ex his cibis viscosis fiat aggregatio superfluitatum flegmaticaꝝ ⁊ fiant oppilationes: et cōsequenter ne fiat reditus ad fe. ꝓhibita euentatione. Vñ Aui. pro hac cautela posuit textuꝫ multum notabilē in hac materia dixit. Et cum nō inuenit aliquis eoꝝ iuuamentū ex hoc regimine. s. dicto: immo sup. inuenit nocumentū cōuenit ei vt abhorreat ipsum paulatim sup. dimittēdo: ⁊ succurrat malitia ipsius sup. cū subtiliantibus ⁊ aperientibus aliq̄bus. Et ista regula ex parte cibi ⁊ potus cōuenit in eo: cuiꝰ cā appetitus canini est raritas corporis. s. texture vel apertio poroꝝ membroꝝ extremoꝝ vñ etiā fiat debilitas in cōtentiua. ¶ Sed vbi fuerit simul debilitas in cōtentiua ex parte cōplexionis humide dn̄antis: tunc opꝫ vitare aerem calidum ⁊ humidū pluuiosum ⁊ austrinum ⁊ balneū aque dulcis: ⁊ etiā vigilias: nisi fuerit multitudo sudoris: qm̄ tunc vigilie plus iuuant ꝙ̄ somnus: qm̄ somnus facit ad multiplicationeꝫ sudoris: ⁊ opꝫ vitare cibos lubricos ⁊ liquidos ⁊ ꝑcipue si fuerint habentes virtutē laxatiuaꝫ et pñr opꝫ eligere aerē frigidum ⁊ siccū et stare in quiete ⁊ eligere cibos ⁊ potus stipticitatem habentes temperatā: nō dico multā: q꞉ multa siccitas non tantum confortat stomacum: sed etiam augmentum facit in appetitu canino.

Nota bñ.

Et quoniam talis debilitas ab humido stare potest cum complexione calida ⁊ frigida debēt eligi cibaria diuersa calida vel frigida secundum indigentiam vt cōtrarientur cōplexioni.

¶ In eo autem cuius causa est flegma acetosuꝫ in stomaco opꝫ vt exhibeantur cibi incisiui calefactiui vel in se vel per admixtioneꝫ alicuius medicine talis: vt qñ miscetur origanum et piper in cibis nutritiuis aromatizādo carnes cū eis ⁊ proprie cum croco qui debilitat appetitū et in casu valent allia ⁊ cepe ad incidendum et mel ad abstergendum. ⁊ exhibeantur sup. illa cibaria vnctuosa ad relaxandum ⁊ replendum os stomachi ne corrugetur ab acetositate flegmatis: et signanter exhibeantur post cibum vt longiorem moram trahant ad os stomaci ad illum effectum inducendum: et ita hic valent pipiones pingues elixati. Nam virtuali caliditate dissoluunt materiam: et vnctuosa pinguedine relaxant os stomaci: et hoc intelligitur in non appetentibus voluptuose pipiones: propterea aliqualiter magis laudantur in hac intentione pinguedines rancide ⁊ abominabiles: et que de quadam proprietate inducunt ad vomendum debilitando contentiuam oris stomachi vt sunt pinguedines anserum et aliarum auium habentium collum longum. Et laudatur hic pinguedo camelli propter vnctuositatem non gratam. Et in hac intentione dicit Rasis quinto continentis: quantum ad rectificationem ciborum dico ꝙ si gradatim dantur ei de calidis cū ameos factis. i. carnibus cōditis

De regimine patientis appetitū caninū ꝑpter flā acetosū in stōaco.

sale ⁊ ameos siccatis in sole mirabiliter faciũt.
¶Et ita etiã in cibis habeat aduertẽtia vt fiat equatio acetositatis humoris melẽcolici cũ ꝓpter exuberatiã fluxus eius ad os stõi fit vehementia appetitus cũ calefacientibus ⁊ humectantibus ⁊ maxime vnctuosis ⁊ pinguibus vt dictum est: q꞉ pinguia ⁊ vnctuosa inflãmabilia sunt ⁊ caliditatẽ diu retinentia ideo calefaciũt et cum hoc fastidiũ ⁊ abominationẽ relaxando ⁊ replendo inducunt. Et in hac spẽ dixit Ras. 5° cõtinentis ꝙ patiens vitare dꝫ oẽ cibarium austerum ⁊ stipticũ acutũ ⁊ acidum ⁊ tenue: sed sumere dꝫ vnctuosum ⁊ panẽ infusuꝫ in vino odorifero grosso dulci: nõ ꝙ vinũ sit austerũ neqꝫ tenue neqꝫ subtile: sed de hoc statim dicet: addit ꝙ si syncopizatur fricãde sunt extremitates cũ manibus ⁊ pedibus dato ei vitello oui molli in potu. ¶Et si cã fuerint vermes opꝫ multam cibi quãtitatẽ offerri pro vice de calefaciẽtib⁹ lꝫ Aui. dederit cibos in isto casu grossos ⁊ frigidos ⁊ panẽ infusum in aqua frigida: qđ verũ est vinis vermibus existẽtibus ad intentioneꝫ ne sumant nutrimentum tale: q꞉ in cibo tali actu frigido nõ voluptuant: sed magis in calido et vnctuoso. Sed habita intẽtione ad ꝓhibendũ morsum eoꝝ ⁊ ꝓseruandum a gñatiõe eoꝝ post ꝙ sunt occisi ⁊ educti magis cõueniunt cibaria calida: vt dictum est. ¶In potu vero hoꝝ videt sentire Gal. in cõmento affo. 2ᵉ ꝑticule. Potus indigentiam soluit: ꝙ solũ vinũ est optima medicina cibalis in appetitu canino. Naꝫ in appetitu canino ex inanitione membroꝝ expresse dixit ibidem. famẽ eñ ex ieiuno nimio vel ex inanitione corporis nimia q̃uocunqꝫ fuerit vinum maxime impedit: ⁊ rõ huius dicti põt sumi: q꞉ ex quo ibi est indigentia multe restaurationis opꝫ vt remoueatur vel cũ multo cibo vł cũ multo potu vini: sed multũ cibi nõ cõuenienter accipiunt ita vt digerere possint. Melius ergo satisfit ꝑ sumi multã quantitatẽ vini: ꝙ vinũ est potus ⁊ cibus multũ restauratiuus loquendo de vino rubeo nõ acido vel pontico: qm̃ tale faceret ad appetẽdum neqꝫ plurimũ restaurat. vinum etiã acutũ forte faceret ad dissolutionẽ: et ita nec ip̄m cõueniret: qm̃ tñ exhibitio vini in corpore inanito ꝑpter suã fortẽ penetrationẽ ⁊ grandem amicabilitatẽ cũ nã maxime stante natura auara attraheret idigestũ: ⁊ est paratũ ledere membra neruosa ⁊ stõm ꝑcipue neruosũ. Idcirco ad cautelã iussit Gal. ꝙ exhiberet post alium cibũ: vnctuosum tñ ⁊ pinguẽ abominatum vt certo notabili tp̃e possit in stõ morari vsqꝫ dũ digereret: ⁊ ita neqꝫ stõm ꝑcuteret: neqꝫ ẽt ad alia mẽbra veniẽs digestũ est aptuꝫ nocere.
¶Hoc tñ totum qđ dictũ est de vino in hac cã habet veritatẽ sumpta indicatione ab ip̄a inanitione membroꝝ: q꞉ forte sumpta indicatione a cã istius vt vbi cã esset caliditas alius potus esset cõueniẽs. In cã etiã frigida ⁊ sine materia ⁊ cũ materia maxime grossa ⁊ viscosa in stõ existente tale vinũ etiã post dictũ cibariũ pingue sumptum est paratũ iuuare: q꞉ ibidem permanens in stomaco retentum ab vnctuosis remouet malitiam cõplexionis frigide: ⁊ cũ hoc materiam ꝑparat ad expulsionem. s. incidendo et subtiliando: ⁊ hoc declarauit Gal. v̾sus finẽ cõmenti cum dixit: Hoc Hip. intendit bene: q꞉ ca

Deregimine patientis appetitum caninum a vermibus.

ninus appetitus est de frigida cõplexione stõi tãtum vel de acidis humoribus in suba istius se inuiscãtib⁹: vinũ aũt cũ curatiuũ sit vtrinsqꝫ s. talis humoris ⁊ malitie cõplexionis: soluere caninam famẽ est necesse. Et ita in hac sentẽtia quasi ꝑsistunt oẽs autores: vt Rasis 5° contiñ. ⁊ Serap. ca° ꝑprio: qui ita exponit dictũ Hip. dicens: ꝙ potus vini soluit famẽ. Et addit: ⁊ est necesse vt sumãt in inceptõe cibi cibos grossos pingues calefacientes ⁊ reliqui cibi eorũ fiant cum pinguedine multa: ⁊ non sit in eis acetositas neqꝫ stipticitas. postea addit. deinde precipiamus eis bibere de vino anteqꝫ sitiant etiam vt sup. vinum moret in stõ ad fines dictos: q꞉ si sitirent natura auara traheret vinũ extra stõm et ita laudauit Rasis in textu nostro. A. autem in ista causa in ꝑn° capituli in cura dixit. Illa q̃ dem. i. dispositio appetitus canini que est ex frigore ⁊ supfluitate flegmatica: opꝫ vt curet mũdificatione nota cum calefactiuis ꝑdictis ⁊ vino plurimo in quo nõ sint põticitas neqꝫ acetositas oĩno: ip̄m eñ sanat ab ea sumptũ in potu calefactum in ieiunio: ⁊ ita voluit ꝙ exhibeat stomaco ieiuno. Et addit: ipsum nãqꝫ sup. vinũ taliter exhibitũ est curatio magis cõferens eis nisi ipsis adsit vẽtris solutio. Nã tunc opꝫ vt oẽ vinum vitet: ⁊ declarat q꞉ stipticum augmentũ facit in appetitu canino ⁊ amarum addit in solutione ventris ipsorum: ita supp. etiam dulce.
¶Si ergo debeat exhiberi in ieiunio vł post cibum sumptum est difficultas. pro qua tollenda difficultate dicit Genti. ꝙ vinũ ad duas datur intentiones in hoc casu: primo ad calefactionẽ vt remoueatur malitia complexionis frigide: et isto modo debet dari in ieiunio: ita voluit Auicen. quia immediatius occurrit membro cuius complexio frigida est remouenda. Alio modo datur ad nutritionem ⁊ repletionem et abominationem oris stomaci: ⁊ ita debet dari post cibaria vnctuosa.
¶Sed hic considera quod cum vinum quod exhibetur in appetitu canino debet esse multe quantitatis: vt vult Auicen. ⁊ alij si exhibeatur stomaco inanito dubium est de nocumentis dictis supra de lesione capitis ⁊ membrorum neruosorum: ⁊ propter hunc timorem Gale. non exhibuit in ieiunio. possum⁹ ergo dicere quod in corpore fortis cerebri neqꝫ passibili secundum membra neruosa: ⁊ vbi esset mala complexio vel pauca vel cum materia modica flegmatica: et maxime si esset digesta: tunc potest exhiberi vinum in ieiunio: sed vbi esset materia multe quantitatis grossa ⁊ viscosa vel in corpore aliter parato ad lesionem cerebri ⁊ neruorum: etiam si materia esset modica debet exhiberi vinuꝫ post talia cibaria etiam antequam sitiant vt lõgam moram trahat in stomaco: et tamen in hoc casu non debet esse nimie quantitatis nisi prius facta euacuatione de materia vt videtur innuere Auicen. et statim dicetur in medicinalibus ne illi humores trahantur ad intra: et sint causa multorum nocumentorum. ¶Hoc tñ quod dictum est supra de cibo ⁊ potu habet regulam quasi communem vt cibaria talia exhibeantur tepida: et humida: quoniam talia sunt magis abominabilia et magis virtutẽ cõtentiuã relaxant: sed vbi causa esset fluxus ventris ⁊ debili

No. expositionem dicti affo. rissimi sm̃ intentionẽ Sera. ca° ꝑprio.

Questio.

Not. caũ. cõem.

tas cōtētiue stomaci tūc opz vt cibaria sint for-
malr calida: nec in isto casu sint lubrica nec vn-
ctuosa: immo tūc in isto casu oz intēdere ad flu
xum cū his q̄ curāt eum: qm̄ cura fluxus est cu-
ra apppetitus canini: ꝛ sic oz cū aliq̄bus stipti-
cis ꝓcedere ꝛ nō lubricis: aliter ex appetitu ca
nino deueniret ad famē syncopalem vt pz cōsy
derāti: ꝛ huic cañ. expressit Auic. cum dixit: ꝙ si
horū nature fuerint vehemētis mollificatiōis
tūc retine eas. Nam in retētione earū est cura
fortis huius egritudinis: signāter dixit vehemē
tis mollificatiōis: qꝛ mollificatio nature vt in
pluribus cōiungit in tali casu vt supra dictuz
est q̄ nō oz variare intētionem ꝑncipalem deij
ciendi appetitū: sed tm̄ hoc intelligit vbi vehe
mens fuerit fluxibilitas: vt vult Aui. ꝛ sic sit fi
nis diete q̄ est maxima pars cure huius disposi
tionis. nam modica remanent dicenda de me-
dicinalibus.

De cura appetitus canini a resolone facta in toto corpe.

¶ Circa q̄ venīēdo ad spāles causas. Primo si
causa fuerit resolo facta in toto: opz p° intende
re cū his q̄ ꝓhibēt resolonem: deīde cum his q̄
remouēt causam illius: cōfortādo etiā virtutē.
Et ita dixit. A. loquēs de appetitu canino post
fe. ꝛ eñones: ꝙ silr est cura eius q̄ accidit ꝓpter
resolonez plurimā. Et addit. ꝛ oz ne patiēs hāc
spēm famis canine ad calefaciētia perueniat ꝛ
syrupos sup calefaciētes: immo ex cibis nutria
tur frigidis sup. ꝛ exhibeātur syru. frigidi: ꝛ ita
sup. curat mala complo calida q̄ fuit in causa: ꝛ
ꝯfortat v̄tus: ꝛ addit ad aliā intētionē ꝓhibi-
tionis resolonis: ꝛ liniat extrinsecus: sup. q̄ ad
oīa mēbra ex eis q̄ oppilāt poros: sicut est oleū
myrtinū ꝛ ꝓpe in ceroto, i. in quo ponit cera ad
maiorē obstructionē pororū: ꝛ sicut alumē dis-
solutū in aceto: qd etiā sua stipticitate ꝛ infrigi
datione cōstringit ꝛ vt abluat aqua frigida pur
ad eādē intētionē nisi sit ꝙ ꝓhibeat: qm̄ posset
esse tm̄ in virtute debilitatū corpus ꝓpter reso
lutionē: ꝙ applicatio aque frigide esset timoro
sa ne extingueret virtus: ꝛ ita exterius fiat inū
ctio vt infra. ℞. olei ro. olei myrtillorum: ꝛ cydo
nioꝝ. añ. ℥. ß. aluminis prius infusi in aceto et
exiccati: boli ar. gummi ara. añ. ʒ. ß. cere qd suffi
cit: fiat vnguētum ad ꝓhibitionem dissolutio-
nis ꝛ intensionē simul ꝛ remotionē cause q̄ ple-
rūq; est cōplo calida totius: ꝛ isto mō exhibeā-
tur syrupi vt infra. ℞. syrupi ro. syru. cydonioꝝ
vel myrtillorū añ. ℥. j. aquarū plātaginis burse
pastoris ꝛ portulace. añ. ℥. j. misce.

De cura appetitus canini a mala complexiōe frigida.

¶ Si v̄o cau
sa fuerit mala complo frigida q̄ vt plerunq; est
mālis in stomaco a materia flegmatica grossa
viscosa: tūc stat intētio ad digerēdū mām ꝛ eua
cuādū eā ꝛ diuertēdū. Digeret aūt mā cum his
q̄ sunt supradicta vt cū oxymelle mell. ros. ꝛ sy-
rupo de duabus radicibus ꝛ cū aq̄s appropria
tis. Cōsequēter eūetur cum hiera ꝛ cū turbith ꝛ
alijs dictis supra. cōmemorādo ꝙ in euacuādo
talē mām nō est vtēdū medicinis comprimēdo
educētib⁹ vt mirabo. qm̄ talia addūt cōgregā-
do ad appetitum: nisi forte in materia fluēte ad
stomacum: sed fiat cum alijs soluētibus appro-
priatis vt turbith agarico ꝛ hiera ꝛc. vt als se-
pe dcm̄ est: ꝛ hoc intelligat si virtus fuerit con-
stans. Et istam sniam innuebat Aui. cum dixit
loquens in ista causa. Et ille q̄dem q̄ fortis est
tolerans solonem ventris soluatur post admi-
nistrationem subtiliatiuorum digestiuoruz cū
pigra cōfortata eis. i. roborata in soluendo cuz
eis medicinis solutiuis appropātis: ꝛ qm̄ pue-
ri nō sunt fortis virtutis ad tolerādū has medi
cinas: ꝛ tñ sepe incurrūt appetitum caninum ex
hac causa ꝓpter gulositatem eorum: voluit. A.
ꝙ in eis digerātur humores cum subtiliatiuis
ꝛ postea exhibeat aliqd lauans non soluens et
educens humores preparatos eductioni. Unde
addit: in pueris vero cum subtiliātur sup. hūo-
res peccātes cum eis q̄ sunt sicut cepe ꝛ allia et
cibis subtiliatiuis sup. alijs assiduet tribuere
eis in potu aquam calidam. s. mellis vel zuc. et
ordei post regimē cum subtiliatiuis. Id em̄ la-
uat humores eorum vt dicit: ꝛ ita supp. non est
opus alia medicina solutiua.

De cura appetitus canini a melēa.

¶ Et si causa fue-
rit melencolia effusa ad stomacum si fuerit re-
pletio sanguinea in toto vñ abūdat multuz de
fece eius: ꝛ ita supfluit melencolia: q̄ postea ad
stomacum trāsmittit: principalis cura fiet cum
flōmia basilice sinistre: deinde digerat materia
ꝛ euacuetur cum his q̄ als sepe dicta sunt: post-
ea facta euacuatione ponātur attractiua supra
splenem ꝛ resolutiua facto ceroto cum armonia
co ꝛ cum rutha sicca. Et in hac intentione dice-
bat Aui. qñq; cōferunt eis ventose supra splenē
sine scarificatione sup. ad retinēduz materiam
melencolicam ne fluat ad stomacum: ꝛ etiaz ad
resoluendum eam. Sed nota ꝙ dicit qñq; ad in
nuendum ꝙ si corpus esset plenum in toto ita
ꝙ abundaret ꝛ in epate ꝛ in reliq̄s membris: me
lius esset vt euacuaretur vel ꝑ vomitum vl per
secessum dicta materia: ꝛ ita ventose non cōue-
nirent. ¶ Et si fuerit ꝓpter vermes vltra debi-
tam dietam datam oportet vt interficiantur ꝛ
educantur: vt dictum est supra. postea stomac⁹
confortetur.

De bolismo.

Ueniendo ad 3m principa-
le vt ad accidentia: qm̄ de
accidentibus sequētibus ad appetituz caninū
maxime est bolismus. qm̄ dicit Aui. in fine capi
tuli causarum appetitus canini. Et scias qd ap
petitus caninus multotiēs ꝑducit ad bolismū
Et infra in ca° sequēti de bolismo in ꝑn° capitu
li declarando bolismum dixit ꝙ est fames q̄ no
minatur vaccina: ꝛ est fames membrorum cum
satietate stomaci: ita vt membra famelica val-
de sint indigentia nutrimento: ꝛ stomacus est
respuens ipm. dixit ibidem: ꝛ ipam q̄dem ple-
rūq; añcedit fames canina.

Nota bñ.

¶ Modus aūt quo
seq̄tur ad famē caninam maxime potest esse tri
plex. Nā p° si eius causa fuerit mala complo fri-
gida ꝺm quā fiet appetit⁹ intensio si in tm̄ intē
dat mala complo frida vt deijciat v̄tus sensiti-
ua: ꝛ p̄nr fiet ꝑuatio appetit⁹: stāte tñ inanitio-
ne in mēbris q̄ ꝑus erat: ꝛ ita fiet bolismus. 2°
mō ꝯtingere pōt seq̄ns ad appetitū caninū: qm̄
ꝓpter multitudinē comestoꝝ in appetitu cani
no male digestis cibis multiplicātur superflui
tates: vñ fit satietas nauseatiua: ꝛ ita deijcitur
appetitus stante tñ inanitione in membris: vt
supra. Pōt ꝛ 3° fieri ꝓpterea qꝛ dicte supfluita-
tes transeuntes ad epar ꝛ ad venas medias fa-
ciunt in eis oppilationes: vñ lz stet inanitio, in
membris extremis ꝛ insurgat appetitiua mem
brorum ad attrahendum a stomaco medianti-
bus vijs medijs: ꝓpter tñ oppilationē mediam

non communicaṫ suctio ori stomaci: vñ cōseqn-ter nō fit corrugatio partiũ eius: q̄ suctio ꝛ cor-rugatio est necessaria ad talem appetituꝫ: ꝛ ita pꝫ quomō succedat bolismus ad dcm̄ appetitũ caninũ. Et iste cause spāles maxime se tenēt ex parte cause frigide. ¶ Sed ex parte cause cali-de in toto ꝛ aliquotiens etiā in stomaco: vt est dcm̄ supra pōt ex eo fieri bolismus: qꝛ ad calidi tatē in toto facta inanitione ꝛ sup̱calefactione in humoribus fit liq̄factio ipsoꝝ humorũ q̄ ali-quotiēs fluētes ad tunicā intrinsecam stomaci inuiscati in rugositatibus eius sunt cause deie ctionis appetitus: stāte tñ inanitione mēbroꝝ etiā sola caliditas stomaci cũ sit attractiua hu morũ a p̱tibus circũstātibus fit replēs os stōi: ꝛ sic ꝓhibēs a ꝯtactu ꝛ corrugatione partiũ: im mo etiā de se est dilatatiua nisi cũ ducit ad are-factionē ꝛ spasmũ siccitatis: ꝛ sic dilatādo ꝓhi bet corrugationē: ꝛ sic facit diectionē appetit⁹ Et has causas tetigit. A. in caº deiectiōis appe titus ad p̄nm cũ declarat ꝙ caliditas est molli-ficatiua ꝛ faciēs currere materias ꝛ replens ꝛc. ¶ Et aliquotiēs etiā seq̄tur syncopis mediāte bolismo: vñ dixit. A. apud x̄ba ꝓxime dicta. Et qñqꜫ p̱uenit res in ipso. s. bolismo ad syncopim: immo in ꝓcessu ad bolismuꝫ quasi semp̱ fit syn-copis. nam stāte inanitione membrorũ indigē-tiũ nutrimēto cum nō fit attractio nutrimēti ad mēbra ex quo nō sumiṫ de nutrimēto in bo-lismo nisi modicissimũ: ꝯñr in membris ꝛ spiri-tibus fit inflammatio ꝛ resol'o q̄ aliqñ tāta est vt ad eā sequaṫ syncopis p̱ modum al's declara tũ cum nō abundat mensura spirituum in toto supra eam que necessaria est in minera.

De cura bolismi si-ne sincopi

¶ Circa curationē ergo horũ duorũ accidētiuꝫ ꝛ pº bolis. sine syncopi dicebat Aui. ꝙ opꝫ peni-tus vt odorētur cibi ꝓuocātes appetitũ habē-tes spēs. i. diuersitatē ꝭm diuersitatē causaruꝫ. Nā si causa fuerit compl'o frigida mortificās oꝫ vt odoramēta sint calida maxime facta cũ gal-lia xyloal. ꝛ musco. Et si fuerit compl'o cal'a deſi ciēs appetitũ vt sepe ꝯtingit post fe. vñ destrui tur appetitus ad cibum: ꝛ multi medicorum in tēdũt cũ calefaciētibus ꝛ nũq̄ꝫ reduciṫ: tũc qm̄ frigus vehemētius p̱tinet appetitui: vt vult. A. oꝫ vt hmōi aromata ad frigidũ declinēt: sꝫ non sint absolute frigida: sꝫ a dñio vt spũs cōforteṫ p̱ calida ꝛ p̱ frigida remittaṫ malitia cōpl'onis calide. ¶ Et ita valet odoramētũ rosarũ ꝛ sāda lorũ citrinoruꝫ cum floribus nenusaris ꝛ ligni aloes pulverizatis: positis in pecia rara de syn done ꝛ camphora singul'r: ꝛ si tales pulueres su-p̱ponanṫ stomaco cuꝫ oleo ro. vel huiusmodi in uamētum efficiũt.

De cura bolismi a cā frida.

¶ Et ita in causa frigida fiat inũctio cum calidis sepe dictis: ꝛ vniuersaliter fit in odoramentis stipticitas vt aggregeṫ virt⁹ ꝛ substātia stomaci: in compl'one etiam frigida oportet vt friceṫ bñ os stomaci vt exciteṫ virt⁹ hebetata a frigido. ꝛ dicit. A. oportet vt doleāt puncti aliqua re pũgēte ꝛ vnguibus cōstricti ꝛ p̱cussi virga subtili sup. circa manus: molli tñ: vt dolorem faciat: sup. leuiter: sed ista nō conue nirent in causa calida. Oportet etiam vt fiat ca lefactio totius in causa tali frigida cum vnctio ne calida: vt oleo de lilio: ꝛ de spica ꝛ similibus semp̱ aromatizatis cum galia ꝛ huiusmodi. Et si conseruaretur mala complexio frigida per hu mores frigidos ꝛ viscosos fiat digō ꝛ euacuatio eorum cum appropriatis supra dictis: ꝛ cibeu-tur cum cibis aromaticis boni nutrimenti faci lis digestionis: ꝛ similiter in calida fiat infrigi-datio totius epithimando cor ꝛ epar cuꝫ appro priatis sepe dictis ꝛ infrigidando extrema ꝛ in ungendo spinam vt communicetur frigiditas vene chilis: ꝛ conseq̄nter toti com oleo ro. vio. ꝛ myrtillorum ꝛ similium de quibus supra. Ex-hibendo etiam cibaria conuenientia modice ꝙ-titatis pro vice aromatizata ꝛ rectificata cum frigidis leuibus ꝛ similibus. ¶ Et similiter in causa frigida exhibeatur vinum aromaticum pro infundendo in eo bucellam panis vsti ad maiorem permanentiam circa os stomaci: et si sumatur de vino artificiato cum aromatib⁹ di-cto stelladia vel clareto non disconuenit cũ est virtus multum mortificata a frigido. Et in cau sa calida exhibeatur vinum pauciferum aceto-sum vel ponticum: si non habeatur misceatur cum eo parum vini granatorum: vol misceatur cum aqua ferrata vel aqua decoctionis corian-drorum preparatorum ꝛ berberorum ꝛ aliquo-tiens cum aqua rosata fiat mixtio: quoniam p̱ pter suā aromaticitatē multũ viuificat virtutē resolutam.

¶ Circa secundum accidens de syncopi breui-ter obseruetur qd̄ al's dictum est in capº propo in paroxismo cum diuertentibus a principio prius aliqualiter viuificata: postea in processu cum incipiunt euigilari cum aromatibus ꝛ odo ramentis faciendo etiam fricationes ad os sto maci ꝛ extrema vt dictum est ad euigilationeꝫ: postea exhibendo parum vini etiam violenter in causa frigida aromatizati cuꝫ galia: ꝛ in cau sa calida cum aqua rosata: postea occurrere cuꝫ debita dieta: ꝛ in reliquis procede sicut dictuꝫ est. s. in capl'o de syncopi: ꝛ si coniungatur flu-xus occurratur cum his que sunt supra dicta ꝛ infra dicetur. Et sic sit finis huius capituli. Deo gratias.

Ca. vij.

¶ De dolore epatis.

CUm qs masc fuerit coloratus ꝛ cum hoc malā habuerit for-mā habueritqꜫ dolorem in de-xtro latere apud costas poste-riores ꝛ fuerit eius malus color citrinus ꝛ fuerit cum hoc in ore siccitas ꝛ sitis vehe mēs: aqua ordei ꝛ succi herbarum vt endi-uie ꝛ solatri ꝛ cuscute cũ syrupo acetoso de zucchāro al. facto in potu tribuaṫ. ¶ Em plastrũ quoqꜫ ex duobus sandalis ꝛ ro. et cāphora ꝛ aq̄ ro. cũ pano lineo loto suppo naṫ. Qd̄ hoc mō fiat: pānus in p̄dictis in-uolutus supponatur cũqꜫ tepe ceperit re moueatur ꝛ alius loco eius apponatur. ¶ In potu p̄terea sumat granatorũ succũ ꝛ rob ꝛ q infrigidare cōsueuerũt. ¶ Hic quoqꜫ a vino ꝛ a cōfectionibꝰs q̄ de melle fiunt sibi caueat ꝛ a cibis calefacientibus.

Des. trocis corum de berberis.

¶ Et sumat trocis. de berberis: qd. ℞. succi berberis. ʒ. x. se. endiuie: se. citrulli: portulace: oium ana. ʒ. iij. ro. ʒ. ij. rauedseni. ʒ. j. spice. ʒ. ß. informētur trocisci pōdere aur. vnius: ex quibus detur vnus cum syrupo acetoso de zuc. aut cum succo granati.

¶ Venter quoq; si necesse fuerit cum succo fructuum soluat: vt sunt pruna ⁊ tamarindi ⁊ zuccbaro albo.

¶ Qd si malus color q est cum dolore epatis fuerit albus medius: videlz inter eū q est cum fluxibilitate ⁊ eū q est cum tumore fueritq; cū eo ventris solo ⁊ palpebrarum atq; extremitatū tumor: trocisci de raued seni cum syrupo acetoso de melle in potu dandi sunt qd. ℞. spice masticis: suc. eupatorij: succi absinthij: seminis feniculi: anisi: oiuz aā. ʒ. ij. rauedseni. ʒ. x. informētur trocisci pondere aur. vnius: ex qbus vnus in potu omni die tribuat. ¶ Sumātur preterea mastix: spica: ciperi: sqnātum: calam⁹ aroma. crocus: myrra: deinde myrra ⁊ mastix in vino dissoluta cum alijs misceātur: ⁊ ex eis emplm epati supponat. ¶ Eger vero a cibis frigidis ⁊ grossis abstineat.

Des. troc. de raued seni.

Des. empli p epate.

¶ Si autem hoc non suffecerit trocisci de lacca cuz apozimate de radicibus sunt dādi. ¶ Trocisci aūt de lacca sunt: qd. ℞. lacce: rauedseni: ambor aā. ʒ. iij. spice: se. apij ameos: masticis se. sqnāti: iunipi amigdalarū amararū: costi amari: rubee: succi eupatorij: assari: arist. ro. gentiane. oim ana. ʒ. j. ⁊. ß. informentur ex bis tro. cum pondere. j. aur. ¶ Apozima de radicib⁹. ℞. corti. radicis apij: fe. ambor aā. ʒ. x. se. apij: se. feniculi: floris squinanti: ameos. oim ana. ʒ. v. rosa. rubearum: spice odorifere: amborum. aā. ʒ. iij. coquantur in lib. j. aq donec ad tertiam redeant ⁊ detur in potu cuz predictis trociscis.

¶ Si autem apostemata in epate fiant: eorum cura erit vt apostematum que ī stomaco generantur.

Post expeditionem in prima parte huius tertij: tractatus noni Almanso. in qua determinatuz est de dispositionibus preter nām quibusdā stomaci. Jam pñr in hac scda parte principali hui⁹ tractatus de dispositionibus naturalīū cū stomacus ⁊ epar sint mēbra hñtia immediatā vicinitatē ⁊ maximā adinuicē colligantiā mediantibus meseraicis. qr ēt opatiōes stōi pparatorie seruiūt opationib⁹ epatis: ⁊ pinde multa nocumēta stōi sepe educūt ad nocumēta epatis: ⁊ iō pñr dicit Ras. ⁊ determinat de dispōnib⁹ pter nām epatis vel vitio ei⁹ ptingētib⁹. Et diuidit ista ps principalr in tres ptes pncipales: qm pᵒ determinat de dolore epatis ex cā corporali extra te sine apate: scdo determinat de icteritia tanq; de effectu ptingēte ad opilationē ei⁹: ⁊ ibi tractabit ēt de opilatioib⁹ in mēbris nālib⁹ ptigētibus maxime vitio epatis fellis vel splenis. Jn tertia pte determinat de quodā defectu preter nām sepe ptingēte ad nocumēta notabilia epatis vt de hydrope. scda ps incipit in pnᵒ capli sequētis. (Si cū icteritia fuerit ⁊c.) tertia ps incipit in pnᵒ tertij capli ibi. (Cū vēter postq; epis doloris ⁊c.) ¶ Presens caplm etiā pᵃ diuisione diuidit in tres ptes. Jn pᵃ pte ponit curā doloris epis puenientis a mala cōplone cala māli vl immāli nō apante. Jn 2ᵃ pte pōit curā doloris a cā frida ptingētis ēt circa epar immāli vl etiā māli nō apante. Jn 3ᵃ pte excusat se a determinatione de apatibus epatis. 2ᵃ ps incipit ibi. (Qd si malus color qui est cū dolore epis ⁊c.) 3ᵃ ibi. Jn fine capli. (Si aūt apata in epe fiāt ⁊c.) Prima adhuc diuidit in duas ptes pncipales: qm pᵒ ipse ponit signa qbus declarat q dolor epatis pēdet a cā calida. 2ᵒ ponit curam eiusdē doloris. 2ᵃ ibi (Aqua ordei ⁊ succi herbar ⁊c.)

De causis ppter qs Ras. post determinationē egritudinum stōi determinat de egritudinibus epat.

¶ Sed anteq; vlterius pcedamus pᵒ ponēda est recta ptinuatio hui⁹ capli ad pcedētes. Continuatur igit ad pcedēs p hūc modū. nā postq; in pcedēti caᵒ determinatuz est de appetitu canino in quo vt dictū est supra plus sumit de cibo q virtuti digestiue pueniat: ⁊ sic p viā indigestionis multe supfluitates multiplicantur q sunt parate facere oppillationes in epe ppter facilitatē lapsus epatis in oppilationes ppter minutissimas venas disseminatas in suba epatis: vt ifra videbit loco suo. Et ita fcā oppilatione in epe phibita debita euētatiōe pōt fieri superinflāmatio ⁊ in suba epis: ⁊ in mā ptēta: et sic pñt gñari hūores acuti: ⁊ pñr diuerso modo possunt fieri dolores a cā cala ⁊ extēsiui ⁊ grauatiui ⁊ acuti: ⁊ exinde fieri pñt apata: vt pz pside ranti: pōt ēt infridari epar ex psentia mãe indigeste ad ipm ex stō demādate: ⁊ pñr ēt fieri pñt dolores a cā frida: ⁊ ita pueniēter post caplm de appetitu canino posuit ipe caᵐ de dolore epis.

Continuatio psentis capli ad pcedens.

¶ Jn pᵃ igit pte hui⁹ capli ponēs signa dolorū epatis a cā cala dixit. Cū qs male fuerit coloratus: ⁊ cū hoc malā formā habuerit. i. malā habitudinē: qr. s. extenuationē in maxima pte corporis: vel inflationē ⁊ tumorē in toto: vl aliqbus ptibus manifestis: habueritq; dolorē in dextro latere apd costas posteriores. Ex his sup. declaratur tāq; ex gñalib⁹ q talis dolor ē pncipalr in epe. Postea addit. ⁊ si fuerit ei⁹ mal⁹ color citrinus ⁊ fuerit in ore siccitas ⁊ sitis vehemēs: tūc sup. spālius declarat q talis dolor in epate est pēdens ex cā calida immateriali vel materiali.

¶ Pro intelligētia huius partis est aduertēdū pmo ⁊ gñalr q cū determinat de dolore epis: p epar duo intelligere possum⁹: Uno modo ipsaz substantiam carneam epatis absq; panniculo ipm coopiente sensuz sibi pstāte: ⁊ hoc mō epar

non dolet:q̄ vt sic est caro confusa non sentiens
2° mō ꝑ epar nō tm̄ intelligimus ip!am carneā
substātiā cū venis ꝑ eā disseminatis:sed sil'etiā
cū ea pāniculum cooperiētē neruosum extrem
cuius ꝑticipatiōe aliq̄lis sensus epati cōicaꝛ
saltem ꝑtibus q̄ ei immediātur:vt infra videbi
tur:ſʒ qm̄ ꝑ pāniculū nō ꝑuenit sensus ad ꝑtes
multū intrīsecas inde est ꝙ dolor epatis fact⁹
ex nocumēto in substātia epatisvt!plerūq; ē ob
tusus dolor et magis grauatiuus ⁊ maxime cū
ad ipm̄ ꝑ pāniculum circūdātē alligeꝛ alius pā
niculus suspēsorius dictus mediāte quo alliga
tur epar posteri⁹ ad dorsum ⁊diaphragma ⁊me
rito illius pāniculi cooꝑientis:q̄ etiā intrinse/
caꝛ ſm partes ipsius epatis ad eas.s. partes q̄
sequūꝛ pāniculū:vt infra videbiꝛ loco suo meri
to talis cōicationis ad substātiā intrinsecā de
tali pāniculo. Fit etiā in epate aliquotiens do/
lor acutus ⁊ hoc inferius spālr ex sententijs au
ctorū declarabiꝛ cōtra multos al'r sentiētes:et
ita pōt esse dolor in dextro latere apud costas
posteriores ꝓpter essentiale nocumētū in epa/
te ⁊ non tantum in panniculo: ꝓpter tamen si
bi sensum cōicatū in pāniculo. ❡2° notādū ꝙ
cū epar sit membrū gn̄atiuū sanguis ⁊ humorū
⁊ spūum naturaliū:⁊ ex cōicatione ab eo sāgui/
nis bn̄ colorati debite q̄titatis ⁊ spūum in to/
to repn̄tatur in cuti dolor viuidus ⁊ bonus:vt
etiā 2° thegni colligiꝛ. Ita ex cōicatiōe sangui/
nis male colorati:vt ad citrinū declinantis fit
color in toto ad citrinū declinās ⁊ ex sanguine
flatico ad cutim transmisso fit ex aduerso color
ad pallidū declinās. Similiter ex sanguine de/
bite q̄titatis transmisso ad membra cum bona
valitudine virtutū nāliū in mēbris q̄ virtutes
depēdenter se hn̄t ab epate q̄d est ꝓn^m illaꝝ vir
tutū fit debita cōuersio nutrimēti in mēbra per
virtutē nutritiuā debite apponēdo vniendo et
assimilādo:⁊ ꝓinde bonitas habitudinis ⁊ for/
me in toto significat epatis bonā dispōnem: et
ecōtra stāte mala forma.i.macie ⁊ mēbroꝝ exte
nuatione vel inflatione siue tumore in mēbris
cū malo colore signaꝛ ꝙ aduenies nutrimētum
nō est vel debite q̄titatʒ ad debitā restauratio/
nē faciēs vel nō est debite dispositū ita vt debi
te ꝯuertaꝛ:vel ꝙ virtutes nāles nō debite ope
ranꝛ in ipm̄ in ꝯuertēdo debite ⁊ ꝯn̄r ꝑ hoc signi
ficatur nocumētū in epate cū epar vt dictū ē sit
radix oīm hoꝝ. ❡Et ex hoc plane seq̄tur v̄ifica/
tio ꝓme ꝑtis vt cū q̄s habuerit dolorē i dextro
latere apd̄ costas posteriores.i.infra costas po
steriores vbi est loc⁹ epatis ⁊ male colorat⁹ fue
rit:⁊ cū hoc malā formā habuerit:tunc ꝑ hec si/
gna vt signa gn̄alia declaraꝛ ꝙ talis dolor est ꝓ
ꝓrie in epate a quacūq; cā fuerit pendēs. Et per
hec duo signa.s. de malo colore ⁊ mala habitudi
ne cōueniēter distinguiꝛ dolor extn̄s sub hypo/
cūdrio dextro apud costas si fuerit in epate vel
in musculis supra epar. Nā aliquotiēs decipiū
tur medici ex dolore illius regionis.nā credunt
dolorē esse in epate:⁊ tn̄ est in musculis latitu/
dinalib⁹ vel trāsuersalib⁹ ſm ꝑtē oppositā in di
rectū epati. Nocumēta aūt musculoꝝ lōgitudi/
naliū nō sic occultanꝛ:imo dicebat Aui.loquēs
de ap̄atib⁹ lacertoꝝ ꝙ ap̄a lacerti semꝑ apparet
intellexit de ap̄ate lacerti lōgitudinalis:⁊ non
sup.de ap̄ate trāsuersalis:qm̄ idē in eodē ca° in

No. bene.

Nota bn̄.

fra faciēs exceptionē dixit:imo nō forsitā cōtin
git vt cōprehēdaꝛ ex eo nisi paꝝ.i.raro in ꝓfun/
do cū est sup.ap̄a in lacerto ꝓfundo trāsuerso:⁊
est sil'e sup.ap̄a tale ap̄atib⁹ epatis:vt vult quia
ibi musculi sunt magis manifesti. Ideo ad disti
guendū si cā doloris fuerit in musculis vl' i epa
te. Ras. posuit ista duo signa de mala habitudi
ne ⁊ malo colore:q̄ cū nocumēto musculorū tm̄
nō cōicato epati stare pōt bon⁹ color ⁊ bōa ha/
bitudo. Sed stāte dolore manifesto dn̄ante in
epate fiet malus color ⁊ mala habitudo. Illis
ergo stātib⁹ sil'cū dolore in dextro latere apud
costas recte significaꝛ sup nocumēto eius:⁊ hec
fuerūt signa gn̄alia. Sed spālius ponens signa
cāe ipsius doloris cale addit. Et si fuerit ei⁹ ma
lus color citrinus ⁊ fuerit in ore siccitas ⁊ sitis
vehemēs iā sup.declaraꝛ ēt cū alijs signis ꝙ nō
tātum dolet epar:sed dolet ex cā calida siue ma
teriali siue immateriali:qm̄ caliditas in epate
supfluens facit ad gn̄onem sanguis colerici ad
citrinum declinātis:⁊ ita eius ꝓsentia circa cu
tim citrinaꝛ:cuius ex caliditate etiam exiccato
humido rorido stomaci fit sitis:⁊ cōsequēter il/
la siccitate lingue cōmunicata fit siccitas i ore.
❡Cōsequenter ponens curā huius doloris a
causa calida duo facit ꝓncipaliter:qm̄ ꝓ° ponit
curā isti⁹ qn̄ ē magis sine mā. 2° qn̄ cā est magis
mālis ⁊ est indigentia aliqualis eūonis. 2ª ibi
(Et sumat trociscos de berberis.) Prima etiam
in duas: qm̄ ꝓmo ponit regimē per medicinas
quasdā interius exhibendas:⁊ etiā exterius al
teratiuas ad frigidū. 2° ponit ordinē in dieta:
que tn̄ cōis est etiā ad māles. 2ª ibi (Hic quoq; a
vino ⁊ cōfectionibus ⁊c.) De ꝓª ꝑte ꝓ° ponit ꝑ
interius offerendū. 2° per exterius vt ꝑ emplm̄.
ibi (Emplastrū quoq;.) ❡Dicit ergo ꝓ° ꝙ sup.
in casu dicto aqua or. ⁊ succi herbaꝝ ⁊ endiuie ⁊
solatri ⁊ cuscute cū syrupo acetoso de zuccharo
facto ⁊ nō sup. de melle in potu tribuaꝛ. ❡Pro
intelligentia huius ꝑtis est aduertendū vt etiā
colligiꝛ de mente Auic. 14ª tertij in cura mali/
tie cōplexionis calide in epate:ꝙ lʒ in tali com
plexione calida remonēda sit necessaria infrigi
datio:tn̄ opʒ vt caueaꝛ in eo infrigidatio ⁊ stu/
pefactio vltima:imo opʒ vt infrigidātia ipsum
epar aggregēt:vt ibidē dixit Aui.ad infridatio
nē abstersionem ⁊ aptionē ⁊ penetrationē cibi
et hoc totū est:q̄ epar est membrū paratū a fri
gido incurrere oppilationes:iō frida pura in q̄
bus nō est vis abstersiōis ⁊ aptionis ⁊ penetra
tionis cibi in casu nō ꝯueniūt. Preter etiā has
cōditiones exigiꝛ:qm̄ opatio epatis est ꝯtinuo
necessaria ꝓ toto opʒ v̄tutē ⁊ robur ei⁹ ꝯfortari
cū aliquo ꝯfortāte stipticitatē hn̄te:ſʒ nō pluri
mā:⁊ in aq or. sunt oēs iste ꝓprietates vt ibidē
dixit. Nā i ea est īfrīdatio abstersio aptio cū ali
quali ꝯfortatione vt in multis locis autoꝝ repi
ri pōt:⁊ ita in casu ē multū ꝯueniēs:⁊ ego sepe
vtor ea in declinatiōe tertianaꝝ:⁊ post eas ad
remotionē malitie cōplxonis calide ꝓ alterati/
no exhibēdo vitrū vnū de mane. ⁊ vtilr multuʒ
seruit ad intētionē istā. Succi etiā herbarū vt
lactucarum ⁊ endiuie siue hortulane siue cam/
pestris colati: et ita solatri et cuscute si ex eis
cum zuccharo fiat syrupus sunt notabilis iu/
uamenti. Et nota quod ponit cuscute cum di/
ctis succis q̄ est podagra lini ⁊ est herba ad ca/

Nota bn̄

Nota

Cuscuta q̄ re hic po nitur.

lidū declinās ꝛ apitiua valde: immo dicit Aui. in cura oppilationū nō est potādū in calida cōplone sup. remouēda. signāter ponit ad remissionē frigiditatis illorū succoꝝ ꝑpter timorem nimie friditatis: ꝛ illud est simplex multū epaticū de mirabili ꝓprietate: eius: ꝛ ita pꝫ clara ista pars. ¶ Ponit ɔñr alterās extrinsecus per modū emplī: dixit. emplm ꝙ cū duobus sandalis. s. albis ꝛ citrinis ꝑpter maiorē aromaticitatē ꝛ roß. ꝛ camphora: ꝛ aqua ro. cum panno lineo loco supponātur. i. talibus taliter pulnerizatis: postea cum modico aq̄ rosate mixtis sumēdo. exempli gr̄a. sandaloꝝ al. ꝛ citrini. ꝛ rosarū. añ. ʒ. ij. camphore gra. iij. cum aqua roß. fiat mixtura ꝛ supponaꝶ in modū emplī: ꝛ verum est ꝙ hoc est emplm satis excessiue frigidum qḋ debereꝶ stāte maxima inflammatiōe ꝛ nō alr: ꝛ in corpe inflāmato cui⁹ myrach esset tenue alˢ nō penetraret ad ꝓfundū: qꝛ in eo nil est iuuās ad penetrationē ꝑpter stipticitatē simpliciū ꝛ vehemētē eoꝝ friditatē: cum sandali ponātur frigidi in 3° ꝛ stiptici. vñ bonū esset ad mixtionez aliq̄d ponere de spica cum eis: ꝛ ꝑpter penetrationē eius: cum sit liptomeris sb̄e multū penetratiue: ꝛ ad remissionē frigiditatis: ꝛ ꝑpter mirabilē aromaticitatē ꝛ cōfortatiuā ꝓprietatez quā hꝫ ad epar: ꝛ cōiter in his addiꝶ parū aceti ad penetrationē: posuit tñ. R. ipm ita nuduz qm̄ vt sepe dcm̄ est: vt ħ breuiloquus ponit ea remedia q̄ sunt in opando vt in casu nostro in extinguēdo potētiora: etiā dimisit multa vt nota medicis cōiter ꝛ q̄si supposita ex cōibus vt de flōmia in complone māli sanguiea cum reliq̄s: raro tñ in isto casu vtimur emplis: sꝫ magis epithimatibus: vñ pōt fieri epithima ꝼm hanc formā. ℞. aq̄ endi. ℥. iiij. succi lactuce depurati. ℥. j. aq̄ ro. ℥. j. ʒ. aceti. ʒ. ʒ. sandaloꝝ al. ꝛ citrinorū pulnerizatorū. añ. ʒ. j. spice. ℈. j. misce ꝛ erit epithima cōueniēs: ꝛ si volumus magis infrigidare addātur camphore gra. ij. vel. iij. postea dicit Ra. ꝙ cū pāno lineo sup. duplicato: ꝛ sup. infuso in dicto liquore ꝛ expresso debite loco supponeaꝶ. s. supra regionē epatis: cū tepe cepit remoueaꝶ. ꝛ alius loco ei⁹ supponaꝶ: totū ꝉ est claruz. ¶ Addit. ɔñr redeūdo ēt ad alteratiua ꝑ interius sumēda maxime via potus ꝛ loco vini. In potu ꝙ sumat granatorū succuz: ꝛ intelligiꝶ de succo muzorū. qḋ declaraꝶ ꝑ hoc qḋ addit: ꝛ rob q̄ infrigidare cōsueuerūt: qm̄ succus granatorū dulciū nō infridat cū ad tempamētū declinat ꝛ sic voluit exhiberi succū infridatiuū vt est succus muzoꝝ: tñ ibi est memorāda vna snia q̄ facꝫ dubitare in applicatione pomorum muzorum: et acetosorum. Rasis in particula 5ª suorum affo. lꝫ exp̄mat de acetosis dicit sic: mala granata dulcia bonos humores gñant lenia. i. lenien do expellūt humores putridos ab orificio sup. stomaci ꝛ mouēt appetitū comedēdi. Et addit. ꝛ eorum acetosa stomaco nociua sunt ex ꝓprietate. est fortis textus innuēs ꝙ nō tm̄ ꝑ frigiditatē nocent ꝛ acetositatē: sed etiā ꝑ ꝓprietatez: veꝝ qꝛ de acetosis expressit forte ꝙ muza q̄ sunt media inter dulcia ꝛ acetosa forte cōueniūt in extinguēdo caliditatē. ¶ Addit circa hāc partē ordināndo dietā: hic ꝙ a vino ꝛ confectionibus q̄ fiūt de melle sibi caueat ꝛ a cibis calefaciētibus: ꝛ ita ex aduerso vtaꝶ cibis frigidis de q̄b⁹ clarius diceꝶ in regimine diete loco suo. ¶ Et sumat trociscos.) In hac pte ordinat medicias q̄ nō tm̄ valent in alteratione malitie complexionis calide: sed etiam leniter expurgāt materiam nociuā calidā si esset in epate: ꝛ pōit duas leues medicinas exhibēdas in hac intentione in malitia complonis calide cum materia: ꝛ pᵃ est trocisci de berberis: ꝛ ponit descriptionē eorum: ꝛ sunt mirabiles in hac intentione. dicit ergo. Et sumat trociscos de berberis: ꝛ ponens descriptionem eorum dixit. ℞ succi berberoruz ʒ. x. se. endiuie. se. scariole: citrullorum: se. portulа. oīm añ. ʒ. iiij. ro. ʒ. ij. rauedseni. i. reubarbari ʒ. j. spice. ʒ. ʒ. ex q̄bus sup. fiant trocisci. ʒ. j. ꝛ deꝶ vnus cum syrupo acetoso de zuccharo: aut cum succo granati. sup. de quo dictū est. ꝛ hec descriptio nō est q̄ communiter reperitur in apothecis: qꝛ nulla duarum positarum a Meß. est hui⁹ intentionis: ꝛ pꝫ ꝙ hec descriptio. R. est in casu multum conueniens. nam berbe est medicia frigida ꝛ humida in 2°. vtimur fructu eius. naz est arbustus q̄dā silis arbori pirorum agrestiū sed est minor: ꝛ habet multas spinas: ꝛ eius fructus declinat ad rubeum: ꝛ habet intus grana ꝛ est paruus fructus similis grano myrti: et habet saporem acetosum gratum gustui: vñ p̄ter frigiditatem ꝛ humiditatem cū quadam stipticitate est res incidēs faciliter: ꝛ ꝓinde ꝓhibet egritudines in p̄n° fluxus: ꝛ de radice eius dñr mirabilia. Dicit Sera. ꝙ qñ fit emplm ex ea cōtrita extrahit sagittas. q̄ sunt infixe in carne et spinas ꝛ alia hmōi: dicit etiam de menie alioꝝ ꝙ qñ ꝑcutitur venter mulieris pregnantis cum radice huius arboris ter aut fit inunctio cū ea expellit fetuz. De seminibus endiuie scariole citrulli ꝛ portulace non est dubium ꝙ omnia infrigidāt ꝛ humectāt cū quadā ablutiōe apitiua ꝛ mūdificatiua: ꝛ ne nimia fieret humectatio et relaxatio apposuit roß. q̄ cōfortatiōe ꝛ aromaticitate multum in casu valēt remittēdo cuꝫ hoc malitiā complonis postea posuit reubarbaruz ꝛ spicā de q̄bus ab oībus dr̄ ꝙ sunt mirabiles in subtiliatione ꝛ aptiōe oppilationuꝫ epatis soluēdo etiā mās maxime calidas in eo reptas ꝑ secessum vel vrinā ꝼm qḋ mā habilius ꝑ alterā regionē educi pōt. Et ita pꝫ qño hi trocisci sunt in casu singulares ꝛ pñt exhiberi cū aqua endiuie vel modico aq̄ cicoree si placet: vel cum syrupo acetoso vt dcm̄ est: aut cū succo granati vbi nō fit tumor de oppilatione: semꝑ intelligēdo de muzis ꝛ nō de acetosis vt. s. ¶ Addit vltimo circa hāc partē ꝙ sup. vbi sit necessitas lenitionis vētris vt sepe cōtingit: qꝛ cū caliditate epatis fit suctio ꝛ fecū induratio ꝛ sic vētris stipticitas: tūc vēter si necesse fuerit vt vult cum succo fructuū est soluēdus: vel sup. cū decoctione fructuū vt sunt pruna ꝛ tamarindi ꝛ cū zuccha. albo. v̄bi gratia posset fieri decoctio: vt infra. ℞. pruna numero. xx. tamarindorū. ℥. ʒ. bulliāt in aqua debite q̄titatis ad consumptionē 2ᵉ partis. Et si apponātur iuiube numero. x. faciunt etiā ad remissionem feruoris. Nam dicit Raß. in secretis suis siue afforismis ꝙ iuiube ardorem sanguinis extinguūt. ꝛ coleram expellūt ꝛ corpus temperant: ꝛ maxime recētes ꝛ mature. Postea ex his facta expressione ꝛ colatura addatur colature si placet cassie nouiter extracte.

Emplm fridū pro epate ca.

Bonū eēt addere aliq̄d de spica

Nota.

Raro in hoc casu vtimur emplis: sꝫ magis epithimatib⁹ vt est istō.

Succus granatoꝝ dulciō nō infrigidat q̄ad temꝑamētū tendit.

No. textuz Rasis.

Declaratio 3ᵉ particule pᵉ partis principalis.

Des. trociscorum de berberis.

De notitia berberis.

Radix ei⁹ mirabiles hñt ꝓprietates.

De granatis qñ simpliciꝶ scribūt de muzis semꝑ intelligiꝶ.

ʒ.ſ.vel manne.ʒ.ſ.ʒ.ꝛ erit lenitiuum in caſu cō
ueniens. Et ſi vellemus cum lenitione ſolōnem
appropriatam magis poſſemus infundere.ʒ.ij.
reubarbari in aqua endiuie vel in dicta deco-
ctione ꝛ facere expreſſioneꝫ.ꝛ totum erit forti⁹
in ſoluendo.

Qđ ſi malus color.) Iſta eſt 2ª pars princi
palis capli in qua.d. Ra. ponit curam doloris
a causa frigida: p° manifeſtās p ſigna dcm̄ dolo
rem pendere a cauſa frigida. 2° ponit curam in
caſu cōuenientē. 2ª ibi. (Trociſci rauedſeni ꝛc.)

Declaratio pᵉ particule 2ᵉ ptis pncipalis.

De pª parte dicit ſuppoſito prius ꝙ in dolo
re epatis ſtat nocumētū in eo eſſentiale qđ ap-
paret color malus ꝛ mala forma: ꝛ declarās q̄s
malus color appareat in dolore a cauſa frigida
dixit. ꝙ ſi malus color q̄ eſt cum dolore epatis
fuerit albus medius videlicet inter eum q̄ eſt
cum fluxibilitate.i.inter colorem ſanum q̄ con
iungit᷑ cum fluxibilitate.i.cum habitudine nō
extenuata cum qua nō pōt eſſe fluxibilitas: im
mo cutis pmanet exiccata ꝛ inter illum q̄ eſt ex
tumore.i.cum inflatione faciei vel toti⁹ quaſi
innuat ꝙ color albus malus declarās nocumē-
tuꝫ in epate a cauſa frigida eſt medius inter co
lorem album ſani hominis: cuius cutis ꝛ habi-
tudo nō eſt extenuata: immo laxa: ꝛ colorem ho
minis cuius epar eſt multuꝫ lapſum de quo nō
eſt dubitatio: vt qn̄ coniungitur tumor ꝛ infla-
tio in membris: vt in caceticis apparet. Nā ta-
lis color albus ſignificās nocumētum a cauſa
frigida in epate nō eſt albus clarus: ſicut corpo
ris ſani ppter carentiam vel paucitatem ſpiri-
tuum in eo. Nō eſt etiā albus ad fuſcū declinās
ſicut eſt color cacetici: q2 nō tm̄ eſt communica
tū nocumētū in epate: ſicut in cacetico in quo
eſt inflatio in quo nō opꝫ dubitare de nocumē-
to epatis a cauſa frīda: ita ꝛ iſte eſt color malus
albus medi⁹ inter illos colores ad iſtū intelle-
ctū: ꝛ ſic iſtud ſignū conuenit tm̄ dolori epatis
facta a cauſa frigida nō cōiūcta magna debili-
tate in eo ex oppilatione vel apate vel alia cau
ſa: vt pꝫ ꝯſyderāti. Poſtea addit. ſi fuerit etiā
cū eo vētris ſolutio ꝛ palpebraꝝ atqꝫ extremita
tū tumor: tūc ſup. declarat᷑ ſufficienter ꝙ cauſa
doloris epatis eſt cauſa frigida. Nam ſtāte no-
cumento epatis a cauſa frigida ſit maior vētris
fluxibilitas q̄ꝫ a cauſa calida ppter gn̄ari hūo
res aquoſos debilitātes contētiuā: ꝛ qm̄ etiam
nō attrahſitur ad mēbra ppter imbecilitatem
attractiue q̄ plurimū debilitat᷑ a frigido: etiaꝫ
q2 cū cauſa frīda nō ſit ſuctio ꝛ exiccatio ſecū ſi-
cut in cauſa calida: ꝛ ita vēter redditur fluxibi
lior in frigida: ꝛ ppter eandem cām nō tāta ſit
reſolutio vaporū p indigeſtionē multiplicatoꝝ
ſtāte dn̄io frīditatis in epate ſicut ſtante lapſu
ad calm̄: ꝛ p tanto plures vapores retinentur
groſſi q̄ pro pte recepti inter cartilagines pal-
pebrarū ꝛ retēti faciūt tumorē in eis: ꝛ p parte
trāſmiſſi etiā illi vapores ad extrema maxime
ad pedes ſtāte debili reſolutiua in extremis ma
xime in pedibus etiā ꝯſequēter intumeſcūt pe-
des: ꝛ hoc eſt de pmis ſignis ad hydropē a cau-
ſa frīda: vn̄ ſit hypoſarcha: q2 cuꝫ ſit hydrops a
cauſa calida magis ſit tympanites in q̄ extre-
ma macreſcūt vt loco ſuo videbit᷑: ꝛ ita ex malo
colore medio ad modū expoſitū ꝛ fluxibilitate
vētris cum tumore extremitatū ꝛ palpebrarum
ſtante dolore in regione epatis poſſumus ſatis
euidēter concludere quod illius doloris cauſa
eſt frigida.

Et qm̄ talis vtplm̄ eſt mālis ꝛ plm̄ oppilati-
ua: idcirco in cura nō tm̄ cōueniūt ea q̄ p cōtra-
riū alterāt niſi cū his etiā cōiungātur medicie
q̄ cū hoc qđ temperāt complōnē educūt humo-
res frigidos ſoluēdo vētrē ꝛ puocādo vrinā et
aperiēdo oppilationes: ꝛ cū hoc etiā cōfortant
vt expreſſe etiā poſuit Sera. 4° breuiarij in ca-
pitulis debilitatis ꝛ oppilationū epatis. Ideo
Ra. ponēs cui ā. p° ordinat trociſcos de reubar
baro q̄ debent exhiberi cum ſyrupo acetoſo de
melle. Ordinat etiā emplm̄ exterius applicādū
pur ad eādē intētionē ordinādo cum hoc debi-
tam dietā: ꝛ ꝯſequēter cum illa nō contulerint:
poſtea ordinat trociſcos de lacca q̄ ſunt fortio-
res trociſcis de reubarbaro. Et ita iſta ps poſ-
ſet diuidi in duas: qm̄ p° ponit medicinas ma-
gis domeſticas ꝛ interius ꝛ exterius applican
das. 2° fortiores. 2ª ibi. (Qđ ſi h̄ nō ſuffecerit.)
Et pª potuit diuidi in tres partes ſm̄ tria pun
cta q̄ ponit: q2 p° ordinauit trociſcos de reubar
baro. 2° emplm̄ cōueniēs. 3° debitā dietā.

Declaratio 2ᵉ particule. Des. trociscorum de raued.

Dic̄ ergo trociſci rauedſeni.i. de reubarbaro
cum ſyrupo acetoſo de melle in potu dādi ſunt
ſup. in caſu a cauſa frigida materiali: ꝛ ponens
deſcriptionē eorū cōtinuādo dixit. ℞. maſticis
ſpice: ſucci eupatorij: ſuc. abſin. ſe. fe. oīum an̄. ʒ.
ij. raued.i. reubarbari. ʒ. x. informentur trociſci
pōdere aur̄. vni⁹: ex q̄bus in potu omni die vn⁹
tribuat᷑. ſ. cū ſyru. acetoſo vt ſupra vt de duab⁹
radicibus. pꝫ ꝙ hec deſcri. eſt ſingularis in caſu
ſm̄ intētiones dictas vt pꝫ diſcurrēti p ſimpli-
cia q̄rum virtutes ſunt ſepe. ſ̄. declarate. Eſſet
tū cōueniēs ſtāte multitudine materie vt prius
fiat aliqualis minoratio materie cū hiera ꝛ ma
xime peccāte materia in cōcauo vt ſepe ſit in cā
frīda: ꝛ poſtea exhibeātur dicti trociſci puoca-
tiui etiā ſolutiui q̄ ſunt ſingulares in oībus diſ
poſitiōib⁹ talib⁹ epaticꝫ. Nā eūant rectificādo
complōnē epatis. Et vidi ex eis mirabile iuua-
mentū in cura quondā illuſtriſſimi: ꝛ inuictiſſi
mi: ꝛ ſi fas eſt dicere diui principis olim Franci
ſci ſfortie vicecomitis ducis Mediolani qui in
virtute horū troci. principalr̄ ex prauiſſima hy-
drope quaſi in ſe aggregāte oēs ſpēs hydropis
curatus fuit verū eſt qm̄ cōiūgebat᷑ cauſa cal-
remittebat᷑ in caliditate cū ſpēbus diarodō ab
batis: vel cū ſpēbus trociſcorū de berberis ſoli
q2 notabilr̄ calefaciūt: vt pꝫ. Et in hoc pꝫ error
quorūdam practicantium qui exhibēt hos tro-
ciſcos in declinatione fe. cholericarum vbi de-
bet eſſe intentio alterationis ad frigidum.

No. hyſtoriam.

Conſequenter ponens emplaſtrum dicit ſic.
Sumantur propterea ſpice maſticis: ciperi: ſq̄-
nanti. calami aromatici: croci: myrrhe. iſta om
nia mirabili aromaticitate ꝛ proprietate ſingu
lari confortant epar calefaciendo. Poſtea po-
nens ordinem empli dicit. Deinde myrrha ꝛ ma
ſtix: ex quo ſunt genera gummi: in vino diſſolu-
ta cum alijs ſup. prius puluerizatis miſceātur
Nā pn̄t ſumi. ʒ. ij. p q̄lꝫ de dcīs ſpēb⁹ ꝛ poſtea pl
uerizat ꝫ cū gūmi diſſolutis fiat emplꝫ: ꝛ ſic ſup-
ponatur epati. Et iſtud emplaſtrum vocatur em
plaſtrum de ſpica.

Conſequenter ponens ordinē in dieta dixit.

Eger ꝟo a cibis grossis ⁊ frigidis abstineat fri-
gidis.s.⁊ actu ⁊ potētia.⁊ sup.a stipticis.Nā cū
epar fit mēbrū aptū inflammatiōi ⁊ oppilatio
ni:sicut infra videbiť loco suo:⁊ talia oīa para-
ta sunt inducere ad oppilationem ⁊ induratio
nē.Ab his omnibus ergo cauēdū est in casu ⁊ in
clinādū ad cibaria apposita de q̄bus latius in
fra loco suo videbiť. ¶De vlti^a pte hui^9 ptis oꝛ
dinat troc.de lacca q̄ sunt fortissimi in casu:⁊ q̄
nō debēt offerri nisi qū reliqua nō contulerint.
Nam tunc super eos presumendum est propter
vehemētē vim in subtiliatiōe abstersione mun
dificatiōe ⁊ ꝓuocatione.dicit sic.Si aūt h̄ non
suffecerint sup.q̄ dicta sunt:troci.de lacca cum
apozimate.i.decoctione de radicibus sunt dan
di:⁊ ponēs descriptionē dicit.℞.lacce rauedse
ni.i.reubarbari:amboꝝ ana.ʒ.iij.spice:se.apij
ameos:masticis:squinanti.De istis oīb^9 dictū
est supꝛa.saluo ꝙ lacca q̄ est basis in cōpōne q̄
est silis myrre boni saporis calida ⁊ sicca in 2°:
lz.A.alicubi ponat eā tempatā:ad innuēdū ꝙ
plus apit ⁊ dilatat p̄cipue ōppilatiōes epatis
p ꝓpetatē q̄ p māifestā qualitatē fieri debeat
ſm aliquos.Poniť gummi ſm aliq̄s est ros ca-
dēs de celo supꝛa spinas in terris arabū mira-
bilr extenuat exiccado ⁊ ꝓuocādo:ita vt dicāt
ꝙ macrefacit pingues.qđ credo dz intelligi ali
qualr pingues:vt hydropicos a causa frida ſm
veritatē si nō est gūmi est ei silis:⁊ maxie silis
myrre:⁊ ipsa coq̄tur in aqua ⁊ tinguntur in ea
pāni rubei:⁊ vocať de cremesi:⁊ qđ remanet ab
ea supfluū ab eo qđ tinctū est vocatur lacca:vt
vult Sera.cōiter lauať ⁊ mūdificať ad vigoran
dum virtutē eius maxime in ꝓuocatione ⁊ non
ad abijciendū feculentiā vt aliqui credūt.nā te
ritur ⁊ ꝓijcitur sup eā aqua calida in qua stete-
rint aristologia ⁊ sq̄nantū:⁊ multū cōmiscetur
cū pistello:postea pmittitur residere abluta aq̄:
⁊ ita vtunť ea auctores:postea addit in cōpōne
grana iuniperi q̄ fortissima sūt in ꝓuocādo ita
vt ꝓuocēt vsq3 ad sanguinē.vt vult Auer.5° col
liget.Addit sauinā ⁊ ami.amaras ⁊ costū amaꝝ
ista oīa fortissima sunt ēt in calefaciēdo ⁊ ꝓuo-
cando:apponit ꝯñr rubeā tintoꝝ ⁊ est arbustus
ex se nascēs ⁊ ꝙ de ipsa administratur sunt vene
i.radices ipsius ⁊ ipse sunt subtiles ⁊ lōge: q̄ ēt
vtunť tinctores:est ēt caľa ⁊ abstergit absterſio
na tēperata ⁊ mūdificat p tertiā virtutem epar
splenē ⁊ ꝓuocat fortiter ita ꝙ fortassis facit mi
gere sanguinē:⁊ dicit Sera.ꝙ opz adhibere cau
telā.s.patiēti ipsam peccāti in die sue potiōis
Postea addit succū eupatoꝛij qđ mirabili ꝓpꝛie
tate cōfortat epar ip̄m calefaciēdo nō superflue
ponit postea assaꝝ:qđ ēt est forte ꝓuocās.⁊ de-
clinare facit mās ad vias vꝛine:vt vult Auic.in
ca° de singultu.postea addit arist.ro.⁊ gētianā
que ēt ponunť inter apientia maxime ⁊ absterſi-
ris auf.vnius.sup.dissolutis sp̄ēb^9 in pulueres
⁊ resoluta lacca ⁊ succo eupatoꝛij in vino ad for
mandā debitā cōpōnē:ptz igitur qūo hi troci-
sci sunt fortissimi in hac intētione:⁊ de his raro
vtendū est:neq3 nisi qū reliqua nō ꝯtulerint vt
supꝛa dicit textus.Et exhibeanť cū.℥.ij.vel.iij.
apozimatis siue decoctiōis de radicib^9:cui^9 de-
scriptio talis est.℞.corticū radicū apij ⁊ fenicu
li:amboꝝ añ.ʒ.x.se.apij se.fenicu.floꝝ sq̄nanti:

Declaratio 2e particule 2e ptis pncipalis.

Decl. trociscorum de lacca.

Nota bñ.

ameos:oīum añ.ʒ.v.roſ.rub.spice odoꝛifere.i.
nardi.amboꝝ añ.ʒ.iij.coquanť in lib.s.aq̄ vsq3
dū redeāt ad tertiā:⁊ deť in potu cū p̄dictis tro
ciscis.¶Ex quo mō descriptiōis pōt colligi ali
quis modus vtilis in practica.Primū cū sumūť
radices p decoctiōe sumātur cortices.scđo qđ
doseť ad.ʒ.vel.℥.⁊ nō ad.M.vt aliq̄ faciunt.
tertio habeať debita ꝓpoꝛtio aq̄ que dz sumi vt
fiat decoctio.q̄rto colligiť vt fiat decoctio vsq3
ad cōsumptionē tertie partis.i.redeat ad ter-
tiam cōsumptis duabus partib^9:aľs nō bñ edu
ciť ꝟtus medicine dure ⁊ terrestris:vt sunt cor-
tices radicū:⁊ ita ptz ꝙ summa decoctionis dz
esse.℥.iiij.que exhibētur in potu:qꝛ.℥.iiij.est ter
tia pars libꝛe:vt ptz ⁊ ptz ꝙ hec descriptio est
conueniens ad intentionem nostram:vt ptz ex
virtute simplicium.

Not. istuc documētū

¶De tertia ⁊ vltima pte huius capľi excusat se
a determinatione ap̄atū ep̄is:qm̄ quasi eadem
est cura sicut de ap̄atibus stōi vt dictū est supꝛa
tñ ego ad cōplementū doctrine infra loco suo fa
ciā determinationē spālem: etiā de ap̄atibus
epatis quātum ad causas signa ⁊ curam: vt pa-
tebit locis suis:litera est clara.Et sic sit finis hu
ius capituli textualiter lecti.

Expedita expōne textuali de doloꝛib^9 ep̄is
ex oꝛdine p̄° videbiť q̄d noīs do
loꝛis ep̄atis:qꝛ tñ in hac 2ª pte p̄ncipalı est de-
terminatio de disp̄ōnibus ep̄atis pri^9 ad maio
rē intelligentiā alti^9 repetēdo.Pꝛio videbiť de
q̄d noīs ep̄is summatim ⁊ q̄si in epilogo : deīde
videbiť ꝓpꝛius ad ca^m nostrū de q̄d nois ⁊ q̄d
rei doloꝛis ep̄is.2° p̄ncipaľr videbiť ex oꝛdīe cō
sueto de distōnibus ⁊ sp̄ēb^9 doloꝛis ep̄is.3° po
nentur cause eoꝝ:p̄° gñales:deinde magis spe-
ciales.4° veniem^9 ad signa ipsoꝝ:⁊ p̄° ꝓnostica
euentus dehinc ad bonū ⁊ ad malū: deinde de-
monstratiua gñis:p̄° deinde specieꝝ ⁊ distincti
na inter species eoꝝ.5° veniemus ad curam.

De q̄ddita te nomīs ep̄is ⁊ anathomia ipsius.

Quid nominis ⁊ quid rei ⁊ anathomia
epatis.Circa p̄mū expe
diendū de q̄d noīs ep̄is ⁊ anathomia ei^9 est sciē
dū ꝙ epar diciť ab epi.qđ est supꝛa : ⁊ par.i. su-
pꝛa par vel pia qđ idē sonat:eo ꝙ epar est mem
brū supꝛa.i.digni^9 q̄ reliq̄ mēbꝛa nālia paria si
bi:vt est splen:stōcus:renes:⁊ silia nālia.Nā est
pꝛincipale inter nālia mēbꝛa.diciť ēt epar iecur
ex cōi vocabulo.Sed q̄dā dicūt ꝙ est coꝛruptū:
qꝛ dz dici iepir.i.iacēs ignis: qꝛ cōiter diciť qđ
iecur amare facit:⁊ dicit Rabi. in 24^a pti^a suo
rum affoꝛi. ꝙ veteres.s.tpe Hip.⁊ Pľonis sole-
bant punire membꝛa que pꝛopꝛius fuissent cau
sa excessuū:vnde si fures ascendebant domū sca
rificabantur pedes eoꝝ ⁊ fusticabantur.Et si q̄-
dam adeo voꝛaciter comedebāt: ⁊ inde caderēt
in moꝛbos scarificabať stomac^9 quasi fuisset il-
lius excessus causa.Et si aliqui quid illiciti di-
cebant puniebať lingua.Et addit.⁊ doctoꝛ q̄dā
qui amasiā suā manifestauit ex qua accepit ini
quum commercium miluus comedit epar eius
qꝛ epar est initium desiderij. ¶Magis aūt q̄d
rei dicebat Aui.14^a tertij.ꝙ epar est mēbꝛū qđ
generat sanguinē:⁊ qđ est caro rubea quasi ip̄a
sit sanguis cōgelatus:⁊ nō intelligitur ꝙ sit san
guis vere congelatus.s.a frigido ita congelāte:
sed ideo vocať cōgelatus: qꝛ inspissat^9 a caloꝛe
remissioꝛe quā fuerit caloꝛ inspissans reliq̄ mē-

Nota pulchrum dictū Rabi moyses.

bra solida. nā nō est inspissatus a frio sicut pinguedo vel adeps ꝯm cōem doctrinā: cui tñ nō cōsentio vt alibi declaraui in q̄ne spāli: sed est epar sāguis inspissat⁹ a calido agēte inspissando humidū resoluēdo. ¶ Cōciliator autē dfia 30ª in meo magis declarās q̄d rei ipsius epis: dicit ꝙ epar est sanguis inspissatus ⁊ ipsi⁹ pn^m gñationis instrumētal'r organū: dicit signāter instrumētal'r organū ꝓpter cor ꝙ illi⁹ est organū ꝯm ꝑfectius cōcurrēs ad eius gñationē maxime ꝯm doctrinā Arist. ¶ Et qm̄ sāguis est mā in colore rube⁹: fuit cōueniēs mēbrum vel organū ipsius gñatiuū ⁊ primum esse rubeum: ⁊ ita caro ipsius est rubea in qua due vene p^m gñant q̄ sunt aliarū venarū veluti radices: q̄ tñ vene dicuntur partes extrinsece ab epate. Sed circa epar oriūtur sicut etiam kistis fellis vt infra videbit. Et vna earū orit i cōcauo eius q̄ dr vena porta ⁊ altera circa gibbū vel cōuexū eius q̄ dr vena cōcaua al's vena chilis: ⁊ ab vtraqꝫ istaruꝫ oriūtur venule tāq̄ rami q̄ ꝑ sbam epatis sparguntur: ita ꝙ a vena chili ramificantur deorsum v̄sus cōcauū: ⁊ a vena porta sursum v̄sus gibuꝫ ⁊ ita ꝑ ip̄am substātiā carneā disseminantur vt ascēdēdo ⁊ descēdēdo quasi sibiipsis immedientur. A vena etiā porta spargunt extra epar alie venule v̄sus stomacū ⁊ intestina: ⁊ dicūtur meseraice ꝑ misinteriū: disseminate: ⁊ a vena chili alie ramificātur extra v̄sus dorsum: ⁊ tādem in al's diuidūt vsqꝫ dū ad singl'as ꝑtes corpis ꝯueniūt illas venas intra epar disseminatas nā ordinauit minutissimas ⁊ quasi sibi immediatas vt totā substātiā chili ip̄m totū epar cōtangeret vt virtute sua facta immediatiori ad subm trāsmutādū cōueniēter in sangninē trāsmutaret. Uenas aūt versus stōm ⁊ intestina disseminatas quasdā ad deferendū colerā ad fundū stomaci: ⁊ intestina ad vigorandū digōnem fundi stōi: ⁊ excitandaꝫ expulsiuā intestinoꝝ ad expulsionē fecū: etiaꝫ ad aliqualē cōuersionē chili ad nām sanguinis. Nam dicebat Aui. 14ª. tertij. in prin°. ꝙ epar est mēbrū qd̄ gñat sanguinem: q̄uis meseraice ꝯuertant aliq̄n chilū in sanguinē cōuersionē aliqua ꝓpter id qd̄ est in eis de virtute epatis. Et idē dicit versus finē capl'i de his loquens dixit ipse nāqꝫ nō sunt vacue a virtute sup. ꝯuersiua in sanguinē: q̄uis sit eaꝝ pricipiū epar. Alias aūt extra epar versus dorsum expāsas ordinauit principal'r ad deferendū sanguinem ad membra.

Circa epar oriūt due magne vene vna in concauo ei⁹ q̄ dr vena porta altera circa gibbum et vocat chilis.

¶ Est ēt alia vena in epate repta q̄ ē pulsatilis de qua dicebat Aui. ⁊ euenit ad ipsum vena pulsatilis parua sup. a corde dispartita in ipso ⁊ affert ei spm̄ sup. vitalē ⁊ cōseruat caliditatē eius innatā ⁊ tēperat ipsum sup. ne inflāmetur cum pulsu. s. diastolando ⁊ sistolādo. Et addit: qd̄ factum est vt penetret hec vena ad cōcauitatē ei⁹ s. epatis. s. ꝑ maiori sup. parte: ⁊ ꝑ minori parte ꝑuenit ad gibbositatem: q: gibbositas epis supple nō indiget tanta euentatione quāta idiget concauitas eius: qm̄ ipsa gibbositas euentatur motu diaphragmatis: ⁊ ex his tribus substātijs s. carnositate epatis ⁊ ramis dispersis ꝑ ip̄m ramificatis ⁊ a vena chilis ⁊ a vēa porta: ⁊ ab hac vena pulsatili stat principalis cōpositio epatꝫ.

Est alia vena circa epar q̄ dr pulsatilis

¶ Ultra aūt has partes integrantes sunt quedam magis extrinsece ⁊ adiacentes de q̄bus est panniculus qui cōprehendit epar: ⁊ ligat ipsuꝫ cum syphac tegente stōm ⁊ intestina ligat: ligat ēt ip̄m cum diaphragmate ligatione forti mediāte panniculo dicto suspensorio: ⁊ etiam cum costis dorsi de quo dicebat Aui. ⁊ ip̄m. s. epar tegit panniculus neruosus gñatus ex neruo paruo adueniente ad ipsum vt faciat ipsum supple epar acquirere sensum aliquem. s. debil ē vel forte aliqualem. i. ꝯm aliquas partes. Et hic bñ notate ꝙ lꝫ cōiter scribentes velint ꝙ epar nō sentit vllo modo: ⁊ si sentit sentit ꝑ panniculū cooperientem vnde fit in eo dolor grauatiuus: tamen ꝯm Aui. videtur colligi qd̄ etiam quedam ꝑtes eius sentiūt cōicato sibi sensu ꝓprio ꝑ panniculum non tm̄ cooperienteꝫ: sed ꝑ id qd̄ aduenit ꝑtib⁹ dictis de ꝑtib⁹ pāniculis intrinsecatis infra subām ipsius epatis ad bonum intellectū Naꝫ de hoc sensu epatis loquens dicebat infra Aui. ⁊ caro quidē epatis sensum nō hꝫ sup. notabilem sup. ꝯm oēs partes. Addit: sed id qd̄ de ea sequitur panniculū sentit. s. sensu notabili propterea ꝙ aduenit ei. i. dictis ꝑtibus paruꝑ de partibus pāniculi neruosi: ⁊ ita videt innuere: ꝙ etiā quedā partes epatis appropriato sensu per panniculū sentiant per sparsionē ipsius panniculi quo ad aliquas ꝑtes eius. s. ad aliq̄s partes intrinsecas epatis: dicit tñ Aui. ꝙ diuersificatur hec cōitas. s. pāniculi ad ꝑtes epatis ⁊ iudiciū eius in hoībus: qm̄ nō est in oīb⁹ equalis: sed in quibusdā est maior. i. magis ꝓfunda: ⁊ in quibusdā minor ꝓpter qd̄ sensus epis non est equalis in oībus hoībus. Nā in quibusdam extendit ad plures ꝑtes: ⁊ in q̄busdā ad pauciores: ⁊ hoc bene notate. Et hāc veritatē declarat etiā experiētia: q: ab eadē cā vel simi ledēte in diuersis corporib⁹ inequales fiūt dolores ꝓpter inequalitatē sensus eoꝝ in ꝑtibus epatis: et rō etiā hoc idē declarat: vt infra videbit magis de spēbus doloꝝ epatis: qm̄ in epe nō solum fit dolor extēsiuus ⁊ grauatiuus: imo ēt ⁊ mordicatiuus qd̄ nō esset nisi in ꝑtibus epis esset sensus appropriatus: ⁊ nō tm̄ ꝑ pāniculū cooperientē. Est tñ cōcedendū ꝙ sensus q̄ debet epati dat ei ꝑ panniculū. s. vel cooperientē vel ꝑtes eius immersas in suba epatis. ¶ De ꝑtibus ēt extrinsecis est kistis fellis qd̄ tñ ipsi epati vel ꝑti eius alligat de quo infra dicet in ca° ictericie. Nā cū diuidat epar in duas ꝑtes p̄mas. s. in partē cōcauā ⁊ gibbosam: ⁊ ꝯñr diuidat in additamēta siue in pēnulas vt aliq̄ dicūt: q̄ additamēta sūt epati tanq̄ digiti manus ad cōprehendēdū ip̄m stōm ꝯm cocauū ipsoꝝ. Nā dicit Aui. Et epar q̄dē hꝫ additamēta cōprehēdentia stōm ⁊ adherentia ei sicut est cōprehēsio ei⁹ qd̄ cōprehendit digitis: ⁊ sunt quatuor aut quinqꝫ: ⁊ hoꝝ vnum est alijs maius in quo situat fel ex ꝑte ei⁹ ꝯcaua et est magis ad inferiora decliue: cui vt vult ꝓprie cōpetit nomē additamenti: ⁊ ꝓinde he pēnule siue additamēta in quibusdā reperiuntur vere separationem habentia ꝯm extrema ⁊ in q̄busdam non: sed ꝯm apparentiam tantū: et est etiam ipsum epar figure ad rotunditatem declinantis: vnde dicitur figure lunaris: nō ꝙ sit simile lune qn̄ est in plenilunio: sed cum iam ꝯm tertiam partem illuminatur vel forte tres partes ꝯm aliquos. Et propter hanc causam apostema epatis in gibbo eueniens ponitur figure lu

Dicūt cōiter medici ꝙ epar nō sentit ꝯm tñ Aui. videt aliq̄ sentire.

De figura epatis.

De q̄titate epatis hois.

naris:vt infra videbitur. ¶Dicit etiā Auic.de epate hoīs.Et epar q̄dē hoīs maius est epate al terius aīalis appropinquātis ei in q̄titate. Et rō huius ⁊ iuuamētū fuit q² cū hō p rōnē sit oc cupatus ad multas occupatiōes nobiles:et in eo sit necessaria magna restauratio:q² ē aīal ca lidū sanguificū:oportebit in eo esse mēbrū ꝙ ex multo cibo in vnica vice possit magnā q̄titatē sanguinis gn̄are:vt p eū possit fieri restauratio sufficiēs:neq̄ʒ sit necesse frequēter sumere cibū ad restaurationē necessariā: qm̄ diuerteret ab opib⁹ nobilibus vt dictū est.Et ista sufficiāt q̄ tum ad anathomiam ⁊ iuuamenta epatis.

Quid nominis

doloris epatis.De quid nōis aūt ⁊ rei doloꝛ epa tis dicat̄ ꝙ dolor epat⁹s est mala ⁊ tristis sensa tio in epate vel circa epar facta vt cōprehēdat̄ nō tm̄ dolor q̄ fit in ptib⁹ integrantib⁹ ip̄ʒ epar sed ēt in ptib⁹ sibi immediate adiacētibus de q̄ bus dcm̄ est.Et ita sit expeditū p̄m principale.

Distinctiones.

Ueniēdo ad scōm de di stinctionib⁹ ⁊ spēb⁹ dolo ris epatis sit hec p̄a distō:q̄dā est dolor grauati uus:q̄dā extēsiuus:q̄dā mordicatiu⁹. ¶Scōa distō:q̄libet talis q̄dā est paruus q̄dā magn⁹. ¶Itē quidā est modici tpis ⁊ quidā diuturn⁹. ¶Item quidā fit incipiendo nō sequens alios morbos:⁊ quidam fit post alios morbos. ¶Itē quidam coniungitur in corpore satis forti per nām:⁊ quidam in corpore debili.

De causis doloris epatis.

Cause.

Ueniēdo ad tertiū de causis.Cāe do loris epatis p̄o gn̄ales sunt c ēs cāe q̄ pn̄t esse cāe alioꝝ doloꝝ vt malitie cōplōnales solute ꝯtinuitates ⁊ apāta. ¶Cāe aūt malitie cōplōnis pn̄t esse cāe ⁊ malitie cōplōnis simpli cis ⁊ cōposite. ¶De cāis ēt doloris epatis pn̄t eē cāe cōpōnales mediate p q̄to faciūt ad solō nem ꝯtinui vel ad malā cōplōnē. Naʒ opilatio in epate pōt eē cā extēdēdi ⁊ soluēdi ꝯtinuum: ⁊ sic cā doloris. ¶Et ēt oē gen⁹ apātis humora lis pōt esse cā doloris in eo. Sed apā frm̄ raro facit dolere:⁊ si facit nō facit nisi dolorē aggra uatiuū nisi fieret in pte epatis ꝓxima pāniculo ꝙ ā tūc posset facere extēsiuū:sed hoc esset raris sime ꝯtingēs. ¶Fit ēt dolor ab apāte ventoso cū vētositas inclusa in ptib⁹ epatis nō potens exire soluit ꝯtinuū. ¶Et p eundē modū aquosi tas disticta ꝯ flā facit dolorem. ¶Et debilitas epatis est cā doloris p q̄to nō recipit chilū sibi cōueniētē:imo abhorret eū:sicut correspōdēter dictū est supra in de dolore stōi:⁊ sic oīa genera causaꝝ doloꝝ q̄ aduenire pn̄t reliquis mēbris sensitiuis:pn̄t ēt aduenire epati. ¶Et lʒ .R. hic in textu dixerit nō velle determiare de apātib⁹ epatis remittēs se ad supius dicta de apātibus stōi:ēt q² de oplōnib⁹ epatis nō fit spāle caplm̄ hic a .R. ⁊ tn̄ epar facillime cadit in opilōnes q̄ vt plm̄ sunt cāe oīm egritudinū epatis vt hydro pisis ⁊ silium vt videbit̄ infra:⁊ fuit snīa Aui.in cā° opilationū epatis cū dixit.Et opilationes quidē sunt ex matrib⁹ egritudinū epatis ⁊ pau lo ante dixerat ponēs necessitatē determinatio nis ⁊ curatiōis opilationū loquēs de opilatio ne.Et qn̄ multiplicat̄ ⁊ plōgat̄ tp̄s ei⁹ in epate ꝓuenit sup.epar vel mā̄ faciēs opilationem ad putrefactiones faciētes accidere se: ⁊ ad apāta ꝓducētia ad hydropisim:⁊ ad gn̄onē vētositatis

Nota

De figura epatis.

facientis accidere dolores prauos. Quia etiam apāta epatis diuersificantur ⁊ in signis ⁊ in cu ra ab apātibus stōi:ideo ad necessitatem doctri ne cōueniens videtur aliquid dicere de opila tionibus epatis ⁊ eius apātibus ponendo ali quas distinctiones ⁊ causas maxime de opila lationibus:que cause opilationum quasi sunt vel esse possunt cause apostematum.

Distinctiones

⁊ cāe opilationū epatis. De opilationib⁹ ergo p intelligētia q̄ sunt morbi officiales in via vel viꝭs epatis ꝓcedetur vt in reliq̄s ponēdo prius distinctiones:ꝯn̄r cās ⁊ signa p ordinē:⁊ ita fiet ꝯn̄r de apātibus:primo ponendo distinctiones eoꝝ:postea cās:deinde signa postea vltimate po nemus curam omnium horum.

De opilōnib⁹ epis.

¶Sit igit̄ hec p̄ma diuisio.Opilationū epatis quedā est attenuatoria:q̄dam coartatoria:et q̄ dam carnosa.Attenuatoria autēʒ raro aduenit epati ex tpe nisi fiat ꝓpter apāta ⁊ cōpressionēʒ cōtingentē ab opilatione coartatoria:lʒ dicen dū sit ꝙ aliquotiēs euenire pōt a gn̄atione aut in stricturā meatuū aut venaꝝ dispersaꝝ p epar in se aut ꝓpter eaꝝ inuolutionē in creatiōe sua qm̄ sese impediūt in penetratione:nō est tn̄ ne gandū q̄n ēt fieri posset p se talis opilatio atte nuatoria ex tpe.Ubi ergo esset aliq̄d dicēdū de opilatione attenuatoria q̄ fieret ex tpe tunc in causis eius essent oēs cāe infrigidātes vel exsic cātes:⁊ ita frigiditas aeris vel siccitas eius vel etiā quidā fructus stiptici:vt pira ⁊ nespilla vl' balnea aluminosa essent de causis eius. Raro tn̄ euenit ꝙ cāe exsiccātes deducāt ad opilatio nem talē maxime que p interius sumunt̄:qm̄ lʒ sua siccitate sint parate corrugare ⁊ cōstringere tn̄ exsiccādo extenuando ⁊ minorādo mām ꝯten tā in poro faciūt ad pori dilatationē:⁊ ita lima tura ferri laudat̄ in de opilando.Carnosa ēt ra rius euenit q̄ attenuatoria:cū carnosa ꝓprius accidat vbi accidere pōt in orificiꝭs venaꝝ disp saꝝ p epar:⁊ qm̄ orificia venaꝝ sunt neruosa su per quoꝝ filia non oritur caro vel porus:ꝓinde dicit Aui.in ca° eodē de opilationib⁹: ꝙ aut dr de ortu carnis aut poroꝝ aut pmanētia alicui⁹ rei absq̄ʒ humore grosso sup.in venis epatis aut in poris eoꝝ est longinquū ⁊ paꝝ ⁊ raꝝ valde:et si pur fieret vt possibile est nō esset multū ad no cendū:qm̄ cū ille venule sint plurime separate ⁊ distincte in epate si oriretur porus in aliq̄ earū nō cōicat oīb⁹ ꝭm cōparationē vnā vt vult .A. Est ergo principal'r loquendū de opilatione co artatoria q̄ fit p impletionē ex re vt plm̄ hūora li vacuitatū ⁊ poroꝝ venaꝝ p epar dispersaruʒ. ¶Conuertendo ergo sermonem nostrū ad opi lationē coartatoriam in quā sepe incidit epar ꝓ pter mām implentē poros vel vias ei⁹. ¶Pōt poni alia diuisio ꝙ talis opilatio qn̄q̄ʒ accidit in carne epatis.i.in poris eius:⁊ qn̄q̄ʒ accidit in venis que sunt in ipso disperse.Alia:quelibʒ ta lis opilatio qn̄q̄ʒ fit ꝭm concauum:qn̄q̄ʒ fit ꝭm gibbosum.i.quedam fit cum fit in venis princi paliter in ramis porte:quedam in ramis vene concaue. ¶Et potest etiam fieri alia diuisio:q̄ quedam simul accidit in poris carneis versus gibbum ⁊ non in venis eius:sed in venis conca ui ⁊ quedam in poris carneis partis concaue et non in venis eius:sed in venis etiaʒ gibbi:⁊ q̄

Limatura ferri laudat̄ i ō opilādo epar.

dã simul accidit: ⁊ in parte cõcaua etiam ⁊ in cõ
uexa ⁊ in poris carnis: ⁊ ẽt in venis dispersis et
in cõcauo ⁊ in cõuexo. Tñ de his opilationib⁹
dicebat Aui. ꝙ plurimuꝫ opilationũ nõ fit nisi
in latere cõcauo. Nam dixit ⁊ plˀm qõ est huius
gñis est in ramis vene porte: ⁊ rõ sumitur ex hoc
qm̃ mã opilationis puta grossa ꝑuenit ad ipsos
prius ꝑ id qõ colatur ex ipsa sup. mã ascendens
sursum remanente grosso vel fece deorsum: vel
sup. est colatũ ad orificia venaꝝ ramificataꝝ ex
vena ascẽdente. i. vena chilis. Nã subtile de chi
lo facta cõuersione in sanguinẽ ⁊ aquositatẽ vri
nalẽ ꝓ maxima parte mouetur sursum ꝑ venam
chilis ꝑ venas ramificatas ab ea ⁊ remanet fex
⁊ grossum de ea circa cõcauũ ⁊ ramos vene por-
te: lꝫ qñq; nõ tm̃ fiat opilatio in cõcauo: immo
cõicãt ẽt aliqñ opilationes in gibboso. ¶ Põt
etiam formari alia diuisio de huiusmodi opila-
tionibus ꝙ quandoq; sunt diuturne ⁊ quãdoq;
sunt modici temporis: ⁊ qñq; cum his coniũgi
tur fe. ⁊ qñq; non coniungitur fe.

De cãis generalibus opilˀonum epatis.

¶ Jam veniendo ad causas ⁊ primo magis gñã
les dicatur primo cũ inest opilatio in poris vel
in carnositate epatis dicit ibi Aui. ꝙ tales acci
dunt ꝓpter grossitiem sanguinis q̃ nutrit ipm̃
vñ grossum qõ sup̃fluit in poris remanẽs facit
in poris opilationẽ: ⁊ hec cã sumiᷓ ex pte mãe.
¶ Ex parte aũt cãe effectiue dicit idẽ Aui. ꝙ ẽt
cõtingit ꝓpter debilitatẽ expulsiue aut vehemẽ
tiam attractiue: q: cũ expulsiua est debilis non
expellit cõuenienter sup̃fluitatẽ nutrimẽti ad
uenientis: immo ibi remanẽs sup̃fluitas est cã
huius: ⁊ idẽ op̃atur ẽt nimia fortitudo retenti-
ue: fortitudo ẽt attractiue cũ attrahit qõ nõ dꝫ:
q: attrahit nõ tm̃ ꝓportionatum sed grossuꝫ vel
cũ plus attrahit q̃ cõueniat debite expulsiue ẽ
cã aggregationis mãeꝝ in poris ⁊ sic opilatio-
num. Et has cãs effectiuas efficiũt malitie com
plexionales: qm̃ excessiua caliditas facit ad vi-
gorationẽ attractiue: ⁊ intensa frigiditas ⁊ sicci
tas ad fortitudinem nimiam retentiue ⁊ impo
tentiam expulsiue. ¶ Si vero opilatio fiat ĩ ve

De causis opilˀonum epatisque fiunt in ve nis.

nis epatis vel poris eaꝝ etiã due possunt eẽ cãe
gñales: vna se tenens ex parte mãe ⁊ alia ex par
te cãe effectiue: ⁊ mã que gñat opilationem talẽ
dicebat Aui. aut est humor opilãs ꝓpter suam
grossitieꝫ: ⁊ hoc mõ meˀlia põt esse cã: aut ꝓpter
viscositatem suã: ⁊ hoc mõ flã viscosum: aut pro
pter multitudinẽ suã: ⁊ hoc mõ colera aliq̃tiẽs
multitudine opilat ex repletione facta ex ea: et
aliquotiẽs fit opilˀo ex a͞pate: ⁊ aliquotiẽs ex vẽ
tositate sup. grossa maxime vt dicebat Gor. cum
cõiungitur humiditati fouenti eã. ¶ Et hic no
tat Aui. ꝙ lꝫ qualitas cõstrictiua vt frigiditas
si coniungatur cum mã grossa: addat etiam ad
opilationem: tñ plus ledit grossities mãe quaꝫ
ipsius cõplˀo. Nã dicit ipe: qñq; em̃ sunt fria sub
tilia tenuia. i. penetratiua ⁊ nõ opilatiua vt sup
ple lactuca endiuia se. maiora frigida. Nam ta-
lia sunt aperitiua: ⁊ ita frigiditas nõ multũ fa-
cit: qm̃ etiam quedã sunt calida: ⁊ tñ q: grossa ꝓ
pter grossitiem suam faciunt incurrere opila-
tiones vt sunt carnes anserine ⁊ anatum et ca-
seus antiquus salitus. Nam talia per modũ sbe
⁊ grossitiei opilant lꝫ sint calida: ⁊ ita pl⁹ ope-
ratur grossities q̃ frigiditas. vnde dicebat Aui.
ꝙ radix in opilationib⁹ est grossities. Si tamẽ
coniungatur frigiditas cũ grossa suba vel visco
sa: tunc illa mã redditur ẽt magis opilatiua: et
hoc modo pisces recẽtes grossi nõ modicarum
squãmaꝝ: ⁊ anguille ⁊ tenche ⁊ cibaria de pasta
vt tri. ⁊ lagane ⁊ pastilia ⁊ frumentũ glutinosuꝫ
qõ ponitur grossum cõparatiue ad epar: lꝫ forte
non sit grossum cõparatiue ad ea que sunt post
epar cũ digeritur in epate: sicut etiam est de vi-
no dulci grosso: qõ opilat epar ⁊ deopilat pul-
monem ⁊ partes neruose aĩalium ⁊ pingues et
interiora eoꝝ ⁊ caseus recẽs ⁊ hmõi ex viscosita
te cõiuncta frigiditati multũ opilant. Si etiaꝫ
coniũgatur frigiditas cũ grossitie multuꝫ facit
ad opilationẽ: ⁊ hoc mõ legumina ⁊ carnes boũ
antiquoꝝ ⁊ hmõi dicũtur opilatiua: maxime ãt
viscosa vel grossa nocent si fuerint dulcia nã vel
ꝑmixtione: q: ꝓpter dulcedinẽ citius trahũtur
ad epar ĩdigesta: ideo mixta cũ melle si sint gros
sa vel viscosa vt est de frixellis cum melle factis
sine fermento multum opilant. ¶ Et qm̃ Aui. in
talibus causis posuit multitudinem mãe aut
repletionem factam ex ea potest quis legitime
dubitare quomodo ista diuerso modo faciunt
opilationem cum ad eundem modum videntur
reduci multitudo ⁊ repletio. Ad hanc difficulta
tem respondet Gentilis ꝙ per multitudinem in
tellexit multitudinem que est in toto ⁊ in epate
simul. nã talis multitudo facit ad opilationem
cũ nõ possit mã in epate exñs ad totũ trãsmitti
⁊ sic ibi retenta facit opilationem: ꝑ repletionẽ
aũt intelligit repletionẽ particularem vt ipsi⁹
epatis: vt qñ nã in certo corpore consueuit ag-
gregare certam portionem mãe in epate de mã
sanguinea exñtia ⁊ postea expellere ꝑ emorroy-
das vel per vomitum vel fluxum sanguinis cuꝫ
postea nõ euacuaᷓ aggregata in epate facit opi
lationẽ per repletionẽ: ⁊ hoc est notabile dictũ.

Nota

Et ita ex causis opilationis epatis est minora-
tio resolutionis in toto ex parte dimissi exerci-
tij ꝓpter adhesionem ad quietẽ incõsuetã ⁊ re-
tentio consuetaꝝ eñonum vt fluxuuꝫ emorroy-
daꝝ vel fluxuũ intestinaliũ vel matricaliũ vel ꝑ
alias regiones vel abscisio notabilis particula
ris membri ⁊c. vt declarauit Viaticus ⁊c. ¶ Ex
parte vero causaꝝ effectiue concurrentium di-

De causis effectiuis.

cebat Aui. est debilitas digõnis ⁊ separationis
⁊ debilitas expulsionis ꝓpter malitiã cõplˀonis
calˀe ⁊ frigide sup. ipsius epatis in nõ expellẽdo
illud indigestũ qõ expelli dꝫ ab eo: ĩmo ibi reti-
neᷓ ⁊ causat opilationẽ: ⁊ nõ tm̃ debilitas digõ
nis epatis: sed ẽt debilitas digõnis stõi vlˀ in se
vel ex parte ciboꝝ vel obiectoꝝ sumptoꝝ vel ex
parte malitie ordinis: oĩs talis adducit ad opi
lationem epatis: q: cum talia cibaria sumũtur
q̃ non sunt digestibilia ex grossitie vel viscosita
te: vt dictum est non possunt corrigi in epate: et
ꝯñr sunt de causis opilationis. Et hoc non dice
bat Aui. Comesta grossa ex carnibus ⁊ auibus. s.
aquaticis ꝓprie ⁊ ex appetitis corruptis. i. ob-
iectis taliter appetitis per appetituꝫ corruptũ
sicut carbonibus ⁊ gipso ⁊ fungis ⁊ que sunt his
silˀia sunt de causis opilationum. Vinum etiam
dulce grossũ ꝑ hoc ꝙ attrahiᷓ indigestũ causat
opilationẽ in ꝯcauo epis: q: qõ colaᷓ de eo ĩ epe
est subtile ⁊ trãsit ad gibbũ nõ opilãs ptẽ supio
rẽ remanẽte grosso. s. pte fecali ĩ ꝯcauo opilãte.
¶ Et ita etiam malitia regiminis cũ facit ad pe-

Vinũ dulce grossum opilat epar ⁊ deopilat pulmonem

netrationem cibi digesti ad epar vt est motus laboriosus post cibū vel accubitus sup partez dextram postꝙ descēdit cibus ad fundum stōi nō adhuc facta cōpleta digōne: ista faciunt penetrare cibū indigestū ad epar. Uel sumere confectiones calidas vel potū calidum post cibum non digestū. nā illud est de vehementiorib⁹ causis oppilationū. De hoc dicebat Gor. aliqñ accidit ꝙ aliquis hʒ stōm frigidū aut epar et post comestionem credēs digestiuā fortificari sumēdo electuariū calidū aut cōfectionē multū calidam aut sumendo vinū purum aut nectar aut vinum grecum aut vinū de cypro cū ita facit sicut faciunt diuites immediate post cibum cuz intrant cameras suas: tunc dicit ꝛ sumptio talium nō est nisi venenū: qm̄ faciunt cibum crudum penetrare ad epar ꝛ ad membra: ꝛ sic sup. faciunt ad oppillationē ꝛ inducunt ebullitionem ꝛ putredinē.

No. errorē sepe ꝯmissum a multis.

De causis ex pte virtutum.

¶ De causis etiā ex parte virtutum nō tm̄ est debilitas epis: sed etiā debilitas membroꝝ seruientiū epati maxime in attrahendo cū debiliter attrahunt: ꝛ hoc modo cum fel nō debite suggit colerā ex massa sanguinea: cum etiā splen nō debite suggit humorē melencolicum ex epate vel cū renes nō debite attrahunt qđ attrahere debent ex sanguine aquoso: tunc remanentia harū materieꝝ nō debite attractarum est cā oppilationis. ¶ Sed hic notetur ꝙ aliqui pori venaꝝ epis fiunt oppilati nisi in maiori parte ipsorum ꝛ in venis fit oppilatio coartatoria vel attenuatoria non dʒ ꝓprie dici epar oppilatum necꝫ absolute patiens oppilationem. Et hoc est: qꝛ cū oppilatione quarūdam venarum sed paucaꝝ stat possibilitas penetrationis ꝑ alias vias materie chilose sufficienter cōuertende in sanguinē debitū pro restauratione membroꝝ: vt ꝑʒ cōsideranti: opʒ igiꝉ ad hoc vt epar debeat dici absolute oppilatū ꝙ in maiori parte venaꝝ ipsius vel poroꝝ fit oppilatio vel saltem in notabili multum parte eaꝝ.

Nota

De apatibus epis.

Distinctiones apatū epatis. Et qm̄ materie oppilātes cū ī epe retinenꝉ sepe penetrāt ad intra subām membri penetratione nō nāli cū nō pñt penetrare in venis nutrimenti vñ fiūt apata in epate. Idcirco cōuenienter qꝛ eedē fere sunt cause remote oppilationū ꝛ apatū maxime cause añtes: ꝛ ēt primitiue est hic cōueniens vnico cōtextu ꝓpter abbreuiare ponere distinctiones ꝛ spēs apatū que sunt quasi eedem vt dictū est. s. de stō ꝛ ponētur de apatibus epis cause summarie: qm̄ vt dictum est sunt quasi eedem cum causis oppilationum de quibus dictum est pauloante.

¶ De apatibus igiꝉ epis sit hec pᵃ distinctio ꝙ eoꝝ quedā fiūt ꝑ viā paulatine ꝯgestionis: qdā per viā defluxus declaraꝉ vt supra in de apatibus stōi. ¶ Alia diuisio cōis in illa mā ꝛ ē Aui. in pᵒ capli: ꝙ apatū in ꝑtibus epis accñtiū qdā sunt q̄ accidūt in ipso epe. i. in ꝑtib⁹ integrātibus ipm: ꝛ sup. in ꝑtib⁹ eidē imediate adiacētibus vt dicebaꝉ de vena porta ꝛ vena ꝯcaua et pāniculo coopiente ipm epar ꝛ suspēdēte: ꝛ alia sunt q̄ accidūt ꝑtib⁹ positis supra ipm vt sunt musculi lōgitudinales latitudinales ꝛ trāsuersales: ꝛ alia sunt q̄ accidūt in meseraicis. i. ī mesenterio. ¶ Alia diuisio ēt Aui. eoꝝ q̄ fiūt in ipo epate alia sunt q̄ accidūt in ꝑtibus supioribus ꝛ ad latus gibbosuz: ꝛ alia sunt q̄ accidūt in īferiorib⁹ ꝑtib⁹ ei⁹ ꝛ ad lat⁹ cōcauū. ¶ Et ēt de his q̄ fiūt in epe sumēdo large epar: qdā fiūt ī carnositate ipsius epis ꝛ quedā in venis eius: quedā in pāniculo extrinseco coopientevel suspēdēte. ¶ Ponit ꝯñr aliā diuisionē Aui. ꝙ apa epis aut est flegmonides dubellati aut nō dubellati aut colericum cācerosum aut nō cācerosum aut īflatinum vētosuz. Et hec est diuisio data ꝑm mām apatum que cōiter datur ꝑ hāc ꝙ apatū epatis aliqđ est sanguineū: aliqđ est colericū: et aliqđ ventosum: ꝛ qđ ex flāte vel melīa dicūt nō accidit apa in epate adducētes rōnes ꝑ hoc de flāte qm̄ materia flātica in epe est parata cōuerti in sanguinem ꝛ est virtuti conueniens: sicut etiaz est chilus: ꝛ ideo sicut ex chilo nō fiūt apata: ita nec ex flāte: ꝛ de melīa arguunt qm̄ ipsa est grossa ꝛ nō apta penetrare ꝛc. Et ꝑm hoc dicūt Aui. in diuisione sua nō cōprehendere apa flāticū. Nā sic exponunt textū Aui. ꝑ hoc ꝙ dixit flegmōes dubellati intellexit apa sanguineū qđ vocatur flegmon: ꝛ dicit ipm dubellati. i. cōgregās materiam in sinu nō qꝛ semꝑ fiat dubellati: sed qꝛ flegmon in epe est paratū fieri dubellati magis omni alio apate ei⁹: vt pʒ ꝯsiderāti. Et ꝑ hoc qđ dicit aut nō dubellati itellexit apa etiā sanguineum qđ nō est dubellati. i. qđ nō aggregaꝉ in sinum ex quo nō qđlibet tale aggregatur. Addit aut colericū cācerosum. i. colericū corrosiuum a colera corrosiua sicut cācer etiā est corrosiuus. Et addit: aut nō cancerosum. i. nō corrosiuū colericum aut inflatiuū vētosum: ꝛ ita volunt isti sic exponētes ꝙ in epe nō fit nisi apa sanguineū aut herisipila aut apa ventosum: ita ꝙ in eo necꝫ flāticum necꝫ melīcū. Et aliqui dicūt ꝙ expssit etiā de melīco ꝑ hoc qđ dixit nō cācerosum: qꝛ aliquotiens colera nigra nō corrosiua appellatur melīa: sed dicūt ꝙ nō fecit mentionem de flātico qꝛ nō exprimiꝉ.

Questio.

¶ Sed nota ꝙ isti sunt in manifesto errore: qm̄ Aui. in ꝓcessu ponit curam apatū flāticoꝝ ꝛ curā apatū melīcoꝝ ipsi⁹ epatis ꝛ signa ipoꝝ. Ideo dicit Gēti. in hac difficultate ꝙ ex oī mā hūorali pōt fieri apa in epe: ꝛ ꝙ in diuisione expssit de omni materia. Nam expssit melēcolicum per hoc quod dicit nō cancerosum vt dictum est: intelligendo de melēcolico ꝑ viam prime intentionis: ꝛ ꝑ hoc quod dicit cancerosum intellexit melencolicum ꝑ viam adustionis: ꝛ ꝑ colericū intellexit pure colericū et ꝑ inflatiuum intellexit flegmaticū: qꝛ apata flegmatica videntur facere inflationem ꝑ hoc ꝙ materia flegmatica est apta in fumū ꝛ ventū cōuerti: ideo addit postea ventosum. Et aliq̄ dicunt ꝙ inclusit apa flegmaticū sub illo termio aut nō dubellati: ꝑ hoc ꝙ apa flegmaticū nūꝙ vel raro valde in epate congregat materiā in sinu. Sed verum est ꝙ raro fit apa flegmaticū in epate: ꝛ saltem nō fit de flegmate naturali: vt videbiꝉ deducere motiuū de chilo: pōt tñ fieri de flāte innaturali dulci vel salso vel etiā acetoso cuz hmōi humores possunt penetrare ꝑter nām intra subaz epis: sed hoc raro est ꝯtingēs ꝓinde Ras. in diuisionib⁹ in pᵒ de egritudinib⁹ epis numerādo egritudines epis dixit. Egritudines epis sunt vt apa calidū. s. sanguineum aut colericum vel durum. s. melencolicū. Addit: ꝛ nō forsitā fit apa flegmaticuz aut oppilᵒ ꝛc. Et aliqui

No. errorē antiquoꝝ.

concedunt ꝙ etiā ex flegmate naturali pōt fie-
ri: ⁊ ego credo nō repugnare. ¶ Et tunc ad diffi
cultatē de chilo pōt dici ꝙ nō repugnat ex chi
lo fieri apā in epate: vt etiā consensit Gordo. et
hoc cū attractiua epatis esset fortis: et stōi eēt
digestiua fortis ad multū chilificādū: si postea
cōiungeretur debilitas expulsiue ipsius epatis
cum debilitate attractiue posterioꝝ membroꝝ
et cum debilitate cōuersiue epis in sanguinem
tunc chilus supfluus attractus ad epar posset
penetrare naturali penetratione in substantiā
epatis ⁊ causare apā: vt ptꝫ. ¶ Ponit alia diui
sio que sumit ex parte quātitatis: ꝙ apatū epa
tis quoddā est magnū quoddā paruū: quoddā
mediocre: potest etiā fieri diuisio vltima ex pte
terminationis vt supra dictū est de apatibus
stōi: ꝙ quoddā resoluit: quoddā suppuratur:
quoddam indurat: quoddam permutatur.

Cause apostematum epatis. Jam restat po
nere aliquas causas breuiter apatū
epatis: qm̄ cause oppilationū vt fuit supra di-
ctum: quasi oēs possunt esse cause apatum: qꝛ q̄
faciunt ad aggregationem materierum in epa
te: faciunt cōsequenter vt dicta mā pternatura
liter intret substātiā epatis: ⁊ sic causat apata.
¶ De causis tn̄ magis spālibus ⁊ appropriatis
apatum epatis ⁊ circūstantium sunt de extrin-
secis casus ⁊ pcussio supra epar ⁊ applicatio vē-
tose magne supra epar vel circūstantes partes
corpore existente pleno: vt aliqn̄ cōtingit in do
loribus circa regionem epis factis. Nam stante
plenitudine in toto apposita ventosa attrahū-
tur materie ad epar: ⁊ fiunt cause apatis: et ita
etiam cōtingit aliquotiens in crisibus factis
per fluxū sanguinis nariū in fe. synocha ⁊ simi-
libus: ⁊ imperitus medicus nō existente neces
sitate restrictionis facit apponi ventosam su-
pra epar: ⁊ ita ibi restricto sanguine qui fluxe-
rat ad epar vel a ptibus alijs attracto fiunt op
pilationes ⁊ forte apata in epe: ⁊ idē contingit
in applicatione emplastroꝝ calidoꝝ sup: et epi
thimatum in corpore pleno: lꝫ etiā aliquotiēs
applicatio frigidoꝝ multum vt epithimatum ⁊
vnguentorum sit de causis apatum epis: ꝓpter
cōstrictionem pter naturam materie: vnde im-
pingitur vt penetret intra membra penetratio
ne innaturali. ¶ Et de causis intrinsecis sunt
oppilationes eius: vn̄ fit supinflāmatio in mā
prohibita euentatione: ⁊ ebullitio ꝯn̄r ⁊ pene-
tratio intra membra: sicut etiā apata sunt cau
se oppilationum. Nam dicebat Aui. in ca° apa-
tum: ⁊ omne apa accidens in epate calidum vel
frigidum facit oppilationē ⁊ nō relinquit cor-
pori nisi sanguinē aquosū ⁊c. ¶ De causis etiā
est dolor circa epar ⁊ in ptibus eius: qm̄ est at-
trahens materiā ad ipm̄ ⁊c. Et ex pte cōpositio-
nis est paruitas eius. nam cū nō sit capax pmve
nas recipere chilū debite quātitatis: tunc pter
naturam extendunt vene ⁊ subintrat mā chilo
sa vel humoralis pter naturā in membrū. ¶ Et
de causis sunt oēs cause que dicte sunt de mali-
tia regiminis de sumptione ⁊ potu calidoꝝ in cor
pore pleno: ⁊ potu multe aque frigide maxie in
ieiuno ⁊ in magna siti: ⁊ supfluū exercitiū post
cibum ⁊ coitus supfluus ⁊ hmōi: ⁊ retētio vel ꝓ
hibio cōsuetaꝝ esionum mēstruoꝝ in mulierib⁹
vel hemorroidaꝝ vel aliarum est de causis pci-
puis. ¶ Cause vero apatum calidoꝝ vel frigido
rum magis speciales sunt occursus ipsaꝝ cau-
sarum dictarum calefacientium vel infrigidan
tium positiue vel priuatiue. ¶ Et cause ventosi
tatum sunt supradicte de dolore stōi ample vt
cōicant epati: ad illum locū recurre. Et ita etiā
de causis debilitatis eius.

Apposítio vētose circa epar aliqn̄ causat apā.

Nota errorē sepe factum a medicis.

Signa Oppilationum apostematum ⁊ do
lorum epatis. Jam veniendo ad si-
gna: primo pronostica euentus: deinde ad bonū
et ad malum: consequenter demonstratiua.
¶ Sit igitur hoc primū signū ꝓnosticū malitie
cōplexionis oppilationū epatis ⁊ apatuū eius
⁊ ꝯn̄r dolorum. omnia corpora habentia venas
strictas vt sunt corpora pinguia maxime pigue
dine accidētali: oīa talia sunt parata incurrere
oppilatiōes ⁊ malitias cōplexionales ⁊ apata
epatis: ⁊ ꝯn̄ter dolores eius: ⁊ ita grassities est
signum pronosticum ad hoc. considera tu.
¶ Aliud ꝓnosticum: oīa corpora in quibus est
paruum epar ⁊ declaratur paruū ex puitate di-
gitorū ⁊ ex tenuitate venaꝝ ⁊ ex grauitate epis
cum transit cibus ad epar etiā mediocris quāti
tatis: tunc oīa talia corpora sunt parata cadere
in oppilationes apata malitias cōplexionales
et dolores epis: ⁊ ꝯn̄r signa declarantia paruū
epar a gn̄atione: que dicta sunt signa ꝓnosticū:
horum: ptꝫ supra. ¶ Aliud signum pronosticū ⁊ po
corpora vtentia cibarijs grossis ⁊ viscosis
tu vini potentis ⁊ supra ea inordinato motu:
talia oīa sunt parata incurrere ⁊ oppilatiōes ⁊
apata ⁊ dolores epatis: vt ptꝫ cōsiderāti: ⁊ vni-
uersaliter in q̄bus accidunt cause oppilationū
et apatum de primitiuis vel corporalib⁹ accidē
tibus de quibus dictum est ex occursu talium
possumus ꝓnosticari supra oppilationes apo-
stemata ⁊ dolores epatis. ¶ Et spāliter oppila
tiones sunt signa ꝓnostica apatum ⁊ doloris ꝑ
quendam modū: vt pꝫ: ⁊ ita etiā ecōuerso dolo-
res sunt signa ꝓnostica oppilationū ⁊ apatum
cōuertendo materias ⁊c. Nā oppilatiōes añce-
dūt ad apata ⁊ ad alios morbos epaticos vt su
pra declarauit de mēte Aui. cū dicit. Et oppila
tiones quidē sunt ex matribus egritudinū epa
tis: ⁊ quando ꝓlongatur tempus oppilationū
in epate puenit ad putrefactiones facientes ac
cidere fe. ⁊ apata pducentia ad hydropisim ⁊ ad
generationem ventositatis facientis accidere
dolores prauos: ⁊ ita oppilationes antecedunt
ad apostemata ⁊ dolores: ista sunt signa pro-
nostica eorum.

De signis.

¶ Signa vero ꝓnostica ad bonum in dolorib⁹
sunt ꝙ dolores epis ex manifesta certa cā facti
vt sequentes malitiā regimis vna vice tantum
vt sumptionem rerū ventosabiliū ⁊ aggrauan-
tium: vt exempli gratia leguminū vel potū mul
te aque frigide in ieiuno vel aliq̄d hmōi: et nō
fuerit malitia regiminis cōtinuata: tales dolo
res facile curabunt. ptꝫ. ¶ Aliud ꝓnosticū ad
bonū etiā in dolore magno: in dolore epis ma
gno vel circa epar facto si supueniat fe. est signū
salutis vt fuit snīa Hipp. 7ª afforis. ibi. Quicunq̄
epar eius dolet feb. supueniens soluit dolorem
sen egritudinem. Et ibidē Cōciliator dicit. per
hoc ꝙ dicit fe. supueniens innuebat Hip. ꝙ cū
dolore non cōiungebatur feb. vnde supuenit: et
sic erat signum quod illius doloris magni iam

De signis ꝓnosticis ad bonum quo ad dolores.

Quã dolor epatis ẽ vehemens et nõ est feb. sit a ventositate.

erat ventositas ideo fe. superueniens est cã cu/ratiua. Et hoc etiam dicebat Aui. in ca° doloris epatis cũ dixit: ⁊ dolor vehemens valde supple in epate vel versus epar non fit nisi sit cũ apãte calido vel ventositate. Addit quapropter cũ nõ est fe. ⁊ est dolor vehemens tũc cã eius est vẽtosi tas: ⁊ est textus notabilis eandẽ sniam eiusdez ꝓnostici posuit Hyp. 6ª affo. ibi. Quibuscunqȝ dolor fit circa hypocundriũ sine flegmone fe. su perueniens. ¶ Aliud signum ꝓnosticum ad bo num non simplr̃ sed ſm quid: quanto dolores sint minus vehementes circa epar minus diu/turni: ⁊ quanto sequũtur accidentia minora: qꝛ non sunt acuti: sed pure grauatiui: neqȝ coniun gitur fe. neqȝ singultus: neqȝ vehementer tract⁹ furcule ad inferiora: tunc de his est spes salutis ⁊ maxime in corpore forti. ¶ Et istud ꝓnosticũ verificatur ꝓcipue in opilationibus: sed contra hendo ad apostemata ponitur aliud ꝓnosticuz de quo dicebat Aui. in cap° apostematum in fi/ne. Et qñ permutatur apostema calidum ex epa te ad splenem est bonum.

De signis ad maluz.

¶ Et de signis ad malum dicit Aui. ibidem. Et qñ permutatur ex splene ad epar est malum: ra/tio est clara ꝓpter nobilitatez membri. ¶ Aliđ signum ad malum in dolore epatis. Cum in do/lore epatis coniunguntur accidentia mala de singultu de fe. ⁊ aliquotiens sincopi ⁊ de tractu furcule ad inferiora: ⁊ de difficultate anhelitus est significatio mala. Et si cõiungatur paucitas vrine ⁊ subtilitas eius simul cum lubricitate vẽ tris est deterior significatio: quia significatur ꝙ est apostema magnum in epate faciẽs simul opi lationem: ⁊ in concauo ⁊ in gibbo epatis: et sic est mala significatio.

Questio.

¶ Aliud signum pronosticum. Dolor ꝯtingens ab apãte concaui epatis est minus mal⁹ ꝙ con tingens ab apãte gibbi: ⁊ econtra gibbi est dete rior vt videtur insinuare Aui. qꝛ apã in gibbosi tate ducit ad seuiora accidentia: puta ad dif/ficultatem anhelitus ⁊ ad tussim ꝙ apã ꝯcaui. Et idem consentit Ras. 7° continentis ꝓcedens ꝙ apãta gibbi sunt deteriora: ⁊ sic dolores eorũ sunt signa deteriora: tñ vt allegatur Gal. 5° in/teriorum. ca° 7°. videtur sentire oppositũ: dicit sic. Porro flegmones in cõcauo epatis existẽtes deteriores ⁊ ꝑiculosiores sunt ꝙ si essent in gib bo.

Responsio Gentilis.

Gentilis respondet ad hanc difficultatez ꝙ ꝙtum ad actionem lesam difficiliora sunt apã ta gibbi ꝙ cõcaui: qꝛ in gibbo fit vltimata ope ratio in sanguinis gñatione: ⁊ etiam ꝙtum ad quedã accidentia: vt est tussis ⁊ difficultas ãhe litus vt infra videbitur spãlius de signis distin ctiuis inter apã gibbi ⁊ concaui. Si tñ conside/rentur apãta ex parte multitudinis mãe eoruz: sic apãta concaui sunt peiora: qꝛ ibi coniungiť maior multitudo mãe vt supra fuit declaratum ꝓpter id qđ colatur de humoribus ad cõcauuz etiam ꝙtum ad quedã accidentia q̃ cõiunguntˀ vt de singultu ⁊ vomitu: etiã qꝛ dolor fortior est in parte concaua ceteris paribus: qꝛ est magis sentiens vt dicit Aui. ſm hec peiora ducuntur apãta concaui: tñ absolute apãta gibbi sunt de teriora: qꝛ ledunt partem nobiliorem epatis vt constat. Sed re vera ista est quasi responsio Ga. loco allegato 5° interioꝝ. ca°. 7°. qꝛ ipse non de/terminate sensit ꝙ difficiliora sunt apãta cõca/ui ꝙ gibbi vt allegatur: sed qđ quo ad aliqua ac cidentia apãta concaui sunt deteriora ⁊ quo ad quedam apãta gibbi: ⁊ qui ita allegat Gal. non vidit nisi primã partẽ textus eius ⁊ non partem sequentem: qꝛ series textus ita iacet. Porro fleg mones in cõcauo epatis exñtes deteriores ⁊ ꝑi culosiores sunt ꝙ si essent in gibbo in generãda desiderij ablatione obominatione vomitu cole rico ⁊ siti: itẽ in difficultate anhelitus tussi ⁊ do lore vsqȝ ad furculas saliente deteriores sũt hi qui sunt in gibbo: putat enĩ eger furculas infe/rius trahi. Postea post aliquas lineas addit: si tñ apã sit in solo gibbo epatis: aut in sola sui cõ cauitate non põt esse quin vtrũqȝ latus compa tiatur: qꝛ substantia epatis continua est: et ita nullam partem huius difficultatis determina/te asseruit vt cõiter allegatur. ¶ Aliud ꝓnosti/cum ad malum: apãta meleucolica diuturna et maxime indurata quasi sunt ad desperationem cure: ꝓcipue cũ sunt aliqualiter cõfirmata. Vn/de de his loquens Aui. dixit in prin° cure eius. Non euadit aliquis ex apãte duro quiescẽte cõ firmato: ⁊ illi qui sanãtur ex eo sunt q̃ curanť in initio sui. Et de hoc ẽt dixit Gordoñ. nisi veloci/ter a prin° apã durũ mediceť pessimũ est: qꝛ in/fra duo septenaria causat hydropẽ ⁊ non appa/ret postea apã p ventrem. i. tumorem eius: ⁊ ita remanet incurabile sup. qꝛ extrinsecus applica ri non pñt vtiliter cõuenientia ad curationem eius. Addit: cum ergo đr ꝙ apã epatis duꝝ non curatur vex est nisi a prin°: ⁊ addit aliam sniaz multum cõem ⁊ vtilẽ de oĩ apãte epatis inducẽ do ad necessitatez cure subito dicens. Omẽ apã epatis gñat opilationẽ ⁊ opilatio indigestionẽ ⁊ indigestio aquositatẽ ⁊ aquositas hydropem. sup. cõiuncta debilitate expulsiue epatis q̃ seq̃/tur ad apãta: vnde ꝯcludit quare omne apã epa tis cã est hydropisis: intelligitur qñ nõ curatur in prin°: ⁊ qñ diuturnatur ꝓpter debilitatem q̃ tunc sequitur in virtute epatis. Et de apãte du ro etiam dicebat Gal. in practica ad Glauconez in prin° capituli de tumore epatis: epatis vero archosim incipientem quidẽ sanamus pluries. Extensuz vero in plures dies neqȝ ipse potui sa/nare neqȝ aliquem alium vidi sanare potentez.

Not. bene

¶ Aliud ꝓnosticum ad malum: non tm̃ in apã/tibus duris sed in oĩbus apãtibus epatis cũ ad saniem ducuntur est Auen. dicit sic. Si apã fue/rit generatum in substantia epatis ⁊ in pus re/ductum non speres eius salutem ⁊ adducit rõ/nem: qm̃ cum epar sit fons sup. virtutum nãliuz ⁊ ad eius passionem sequatur perditio virtutuz ad quarum perditionem sequitur mors: postea in malitia ad dura ⁊ ad saniata sequuntur apo stemata colerica propter seuitatem accidentiuz eorum: postea flegmatica: postea sanguinea. Et lz flegmatica videantur remissiorum accidẽtiũ ꝙ sanguinea: quia tamen non sunt ita facile cu rabilia: idcirco dicuntur deteriora. ¶ Alia con/clusio etiam pronostica ponitur ab Aui. in fine capituli de signis vniuersalibus apostematum epatis dicit. Et scias ꝙ cum apostemati epatis associatur ventris solutio est mortale: quod in/telligitur quando cum a principio fit apostema vel manifestatur cum dolore eius si associať flu xus ventris est signum mortale: qꝛ significat ꝙ sinthomatice nã stimulata euacuat mãm: ⁊ ꝯñr

declaratur ꝙ mã est praua: ⁊ ꝙ virtus nõ est suf
ficiens eam debite regulare: ⁊ sic est signũ mor-
tis. ¶ Aliud pnosticum: ponit. R. 7° cõtinẽtis
de mente Ga. dixit singultus ab apãte epatis si
acciderit est malum: ⁊ illum verificauit Gal. in
5ª affo. in cõmento affo. In anno flegmonẽ pa
tiente ⁊c. qm̃ ibi dicit Gale. ꝙ significat aposte-
ma magnum esse in epate ex cã cõicationis ner
ui ad stomacum magis: ⁊ declarans Aui. istud p
nosticum dicit in ca° cõi de signis vniuersalib⁹
Et ad summum singultus apud oẽs non appa-
ret nisi cum est apã magnum: qm̃ spacium lon-
ginquum est inter epar ⁊ os stomaci: ⁊ est illic
neruus in quo ista duo cõicant ⁊ continuat in
ter ea est subtilis valde. Addit: ⁊ ad vltimũ duz
non est apostema magnum non fit inter stoma-
cum ⁊ epar cõicans ſm plurimum sup. ⁊ ita le-
datur vt fiat singultus. ¶ Aliud etiam ad mor
tem ponitur ab Auic. de mente Hyp. in capitu-
lo de dolore epatis qd̃ est tale: ꝙ qñ accidit do-
lor epatis cum pruritu vehementi circa collum
⁊ in posteriori parte capitis ⁊ pollice pedis: et
apparet in collo bothor ad modum fabe: morit
eger in quinto ante ortum solis: ⁊ dicit ꝙ huic
etiam accidit difficultas vrine cum distillatio-
ne: ⁊ hoc idem signum posuit Rasis 7° cõtineñ.
de mente Hypo. Nam declaratur primo vt vult
Gentilis ꝙ ille dolor in epate factus pendet a
mã acuta corrosiua propter pruritum: ⁊ ita qd̃
existens in membro principali inducit mortem
potest etiam magis declarari: qr ex hoc ꝙ p pru
ritum illum declaratur ꝙ materia est nitrosa:
declaratur etiam huius multitudo materie: qr
portio eius transmittitur ad vias vrine ⁊ ibi fa
cit opilationem ⁊ difficultatem exitus eius: per
hoc etiam qd̃ aliquid modicum de mã illa ꝟsus
collum transmittitur: vnde ibi apparet vt faba
declaratur virtutis debilitas: ⁊ ita cõcurrente
mã nitrosa cum multitudine eius ⁊ virtutis de
bilitate potest euidẽter declarari supra morbũ
mortalem ⁊ maxime post primam diem creticaz
⁊ ita in principio quinte diei. ¶ Aliud signuz ⁊
vltimum est Aui. cum est dubitatio vtruz dolor
epatis fit ex opilatione vel apãte cũ videris mi
rach tensum tendens ad fuscedinem: tunc decla
ratur ꝙ est apostema ⁊ sic est mala significatio.
Et hoc est quia ad apostema sequitur maior le-
sio in operationibus epatis: ⁊ ad maiorez lesio-
nem hec accidentia consequuntur. Et hec de pro
nosticis sufficiant.

De signis generum doloris opilationis et apatis epatis.

¶ Iam sunt ponenda signa demonstratiua pri
mo gñis: deinde spẽꝝ ⁊ doloꝝ ⁊ opilationum et
apostematum: ⁊ ponendo signa specieꝝ ponen-
tur quedam signa distinctiua ipsaꝝ specierum ⁊
opilationum ⁊ apostematũ. Signa ergo demõ
stratiua generis doloris epatis sunt declarata
supra in textu ex malo colore ⁊ ex mala forma. i.
inflatione membroꝝ vel extenuatione. s. extre-
moruz ⁊ situ doloꝝ: vt qr fit in dextro latere apd̃
costas posteriores: malitia aũt coloris multipli
citer diuersificatur ſm diuersitatem causaꝝ. Et
de hoc dicit Rasis 7° ꝯtinentis. ꝙ cum passiõe
epatis accidit ꝙ cutis quandoqꝫ est alba qñqꝫ
citrina: qñqꝫ viridis qñqꝫ liuida: ⁊ sic de alijs q̃
non sunt explicandi: sed erit leuis retentio ipso
rum penes medicum qui vsualiter consueuit in
comprehendendis morbis. Et inde addit. Ego
solo viso colore cutis patientis iudico qd̃ epar
infirmatur aut splen. Et similem sñiam posuit
Aui. in prin° capituli de signis debilitatis epa-
tis. 14ª terij tractatu tertio dixit. Color est ex
rebus que significant ſm pl̃m dispositionẽ epa-
tis. Et addit. Epaticus eniz ſm pl̃m est decliuis
ad citrinitatem. ⁊. i. vel albedinem: qr sup. scdz
plurimum declinat epar ad calidum vel ad fri-
gidum: ⁊ ita si declinat ad calidum generans co
leram superfluam: fit inde color citrinus: ⁊ ad
frigidum generans flegma vel sanguinem fleg-
maticum redditur color in cuti ad album decli
nans. Et addit: ⁊ qñqꝫ declinat ad viriditatẽ vel
fuscedinem sup. superfluente calido adurẽte vel
per mortificationem virtutis dñante superflua
frigiditate. Et ideo ponit vnam sñiam multum
egregiam declarando ꝙ ſm varietatem dispositionum epatis variatur color in cuti dicens. Et
illius quidem epar cuius colorem vides ſm finẽ
sanitatis egritudinem non habebit: postea ad-
dit: ⁊ medicus quidez expertus cognoscit epati
cum ⁊ stomaticum hoiem per colorem suum nõ
egens cum eo significatione alia. Nota signan-
ter dicit expertus: qm̃ vt recte ibidem dicit Gen
tilis ꝙ isti sunt medici in quib⁹ multa affirmã-
tur: iudicia experientia rationi coniuncta: ⁊ hoc

Nota bñ.

qd̃ dictum est exponendo disiunctiue ꝙ epatic⁹
est ſm plurimum decliuis ad citrinitatem. i. ei⁹
color: ⁊ albedinem exponendo vel albedinẽ fuit
ſm sententiam Gentilis ad modum expositum
sed tenendo ly: ⁊ de copulato extremo vt litera
iacet: oportet aliter dicere notando ꝙ per epati
cum intellexit illum in operationibus cui⁹ epa
tis est debilitas maxime in virtute digestiua vt
communiter euenit: ⁊ quia talis vt plurimum
pendet a causa frigida: de hoc loquens dixit ꝙ
eius color est decliuis ad citrinitatem ad albe-
dinem. i. mixtus ex albo ⁊ citrino dominante ci
trino. Nam in talibus multiplicantur opilatio
nes vt constat in epate: ideo licet propter debi-
litatem digestiue a causa frigida multiplicetur
materia flegmatica respectu eius quod multi-
plicatur non stante lapsu ad frigidum: quia ta
men dicta materia flegmatica vel sanguis fleg-
maticus non est bene aptus transmitti ad mem
bra propter opilationes in epate existẽtes nisi
concurrat aliquod subtile deferens iuuans in
penetrando quod est colera: ideo simul transit
cuz sanguine flegmatico materia colerica apta
tingere membra quibus occurrit: ⁊ si fit mino-
ris quantitatis q̃ flegma: ⁊ ideo idem represen
tatur color ad citrinum declinans ⁊ ad album.
s. dominante citrina vbi in stomaco contingen
te vitio digestiue stomaci a causa frigida appa-
ret color declinans ad album cũ citrinitate mix
tus dominante albedine vt longa experientia
cognitum est a medicis: ⁊ ita distinguunt sto-
maticum ab epatico: ⁊ causa probabilis huius
sumitur ex hoc: qr stomaco non conuertente cõ-
uenienter cibum in chiluz facto chilo crudo et
transmisso in epar etiam si epar de se esset bene
dispositũ min⁹ posset corrigi talis cruditas chi
li: ⁊ maior q̃titas sanguinis flegmatici gñaret
⁊ minor portio colere q̃ si offerretur chilus de-
bite dispositus ad epaticum cum lapsu ad frim
de quo ante dicebatur. Et ideo in illo stomati-
co transmittetur mã magis flegmatica ⁊ magis

cruda ad membra ⁊ cũ minori mẽsura colere ꝙ in epatico dicto: ideo repñsentabiꝛ in cuti color ad albedinem declinans cũ modica citrinitate et ita lꝫ color color corporis immediatius arguat sup dispõnem epatis ꝙ stõi: tñ etiã ex tali colore põt significari sup stomaticos ab experto medico vt dicebat textus Aui. ¶ Põt ẽt significari per colorẽ sup stomaticum ⁊ epaticũ non tm̃: sed etiã spleneticũ vt dixit Rasis supra: vt per colorem albũ declinantẽ ad fuscedinez obscuram ⁊ est color quasi terreus. Nã cum splen infirmatur nõ cõuenienter suggit humorẽ melencolicum ex epate: ⁊ ita ꝑ morã istius in epate infrigidaꝛ epar: ⁊ ita cũ sanguine flãtico generat⁹ ducitur etiã pars melẽe ad mẽbra: ⁊ ita resultat color albus terreus ad fuscũ. ¶ Dicit tñ Aui. ꝙ hec signa sunt vt plurimũ vera: quia possent hec signa falsificari ex multis cõtingentijs. Nam stat aliqñ color fuscus ad nigrum declinãs in cute ex cã extrinseca vt ex statiõe sub radijs solis tꝑe estatis vt ptꝫ. Ideo opꝫ hic commemorare doctrinã Gal. 2° tegni vbi agiꝛ de signis vniuersalibus cognitionis totius corporis in illa parte. Totius vero corporis habitudo ibi voluit ꝙ dicende sunt cognitiones craseos ẽm bene tẽperatas habitationes ⁊c. Dicit etiã vt plurimũ Auic. q2 in epatico a cã calida posset fieri gñatio multe colere: ⁊ ita esset color citrinus: ⁊ itẽ possent humores latere in ꝓfundo corporis qui abũdãt ⁊ nõ venire ad cutim: ⁊ ita color corporis nõ manifestaret dispõnẽ humoris: neqꝫ ꝯñr dispõnem epatis stõi vel splenis: et hoc est qð dixit Gal. in cõmento affo. ꝓme ꝑticule. In ꝑturbationibus ventris ⁊c. Color nãqꝫ corporis abundantiã humoꝝ ostendit nisi in ꝓfundo occubuerint: ⁊ ita recte iudicãdo ab experto medico ex mutatione coloris ⁊ forme ⁊ dolore circa hypocundrium dextrum deductis alijs causis faciẽtibus ad mutationem coloris ⁊ mutationem forme declaratur super dolorẽ ipsius epatis tanq̃ ex signis cõibus ⁊ generalibus.

¶ Signa vero doloꝝ oppilationũ ⁊ apãtũ differenter a malitia cõplexionis sine mã cõia sũt ꝙ in vtroqꝫ est grauitas doloꝝ: hoc est dolor grauatiuus: ⁊ fit in vtroqꝫ tractus furcule ad inferius ꝓpter alligationẽ ad diaphragma mediante pãniculo suspendente alligationẽ habẽte ad dorsum vt dictũ est: lꝫ vt vult Aui. in signis vniuersalibus apãtum epatis: hoc esset verum in plurib⁹ horis ⁊ nõ semꝑ: vt qñ apã esset in principio modice materie ⁊ in cõcauitate: tunc non esset notabilis tractus furcule: sed aggregata materia in apãte ⁊ in oppilationibus est signũ necessarium: ⁊ ꝯñr fit difficultas anhelit⁹ maxime cũ ascẽdunt mõtes vel gradus: vt vult Bor. ⁊ maxime cũ est oppilatio mãlis nõ ventosa: et mutatur color faciei in vtroqꝫ ad malũ colorez et etiã habitudo: q2 in vtroqꝫ ꝓhibeꝛ sanguis generatio debita vt voluit Rab. in diuisionib⁹ de signis oppilationũ: q2 fit mala digestio: etiã prohibetur debita transmissio: ⁊ ita fit et mala coloratio ⁊ membroꝝ extenuatio aut inflatio. Et propter hoc dicit Aui. ꝙ oppilationẽ habẽs est pauci sanguinis corrupti coloris: variaꝛ tñ color ẽm varietatez causaꝝ vt pauloante dictũ est. Nam si materia faciẽs oppilationẽ vel apostemans fit calida fit color attinens ad luborẽ maxime in sanguinea: sed ille color nõ est viuidus sed ad quãdam liuiditatẽ attinens: ⁊ in colerico videꝛ color ad quandã citrinitatẽ: ⁊ aliquotiens viriditatem ⁊ liuiditatẽ declinans ⁊ cũ luciditate: vt vult Bor. Et si materia est flegmatica color ad album liuidum declinat ⁊ erit color quasi caceticoꝝ: ⁊ ita est facies squalida discolorata: ⁊ color labioꝝ ꝓprie ad liuidum et pallidum declinat: ⁊ in his p̃cipue tumescũt pedes in die ita ꝙ in sero apparet inflatio et tumor: in mane vt plurimũ nõ apparet vel est sensibiliter minoratus: ⁊ causa est clara. Et si materia est melencolica: erit color fuscus quodãmodo terreus ad nigredinem declinans.

¶ Cõueniunt etiam in vrinis oppilationes et apãta. Nam in omni oppilatione ⁊ apãte epis magno vrina reddiꝛ tenuis ⁊ subtilis et pauca: immo dicit Aui. in signis apãtum. Et minoraꝛ vrina ⁊ qñqꝫ retineꝛ: omnino cũ est apã magnũ propter id qð accidit de oppilatione in gibbositate: vñ ibi facta oppilatione nõ põt penetrare nisi qð subtile est ad venas emulgentes ⁊ vias vrine. Tñ dicit Gordo. ꝙ in apãtibus vrina est turbida: ⁊ cã sumiꝛ ex fe. ꝯsequẽte faciẽte emollitionem in humoribus ⁊ ꝯñr ꝑmixtionẽ humorum cũ ea: vnde dicit sic. Aduertendũ ꝙ in apãtibus epatis vrina est spissa ⁊ cõfusa ⁊ liuens ꝓpter humoꝝ ebullitionem ⁊ ꝑturbationẽ ⁊ feb. Et addit. Et lꝫ oppilatio causet tenuẽ: veruꝫ est qñ nõ est febris neqꝫ humoꝝ ꝑturbatio: q2 igiꝛ in apãtibus lꝫ fit oppilatio ibi est ebullitio ⁊ ꝑturbatio ⁊ febris: ⁊ id facit ad liquefactionem materie sup. ⁊ ꝑmixtionẽ cum vrina nõ obstãte oppilatione: ⁊ ita cõcludaꝛ ꝙ in oppilatiõe sine apãte vrina semꝑ est tenuis ⁊ modica: q2 modicum grossum põt ꝑmisceri cum vrina: ⁊ forte qð etiã in apãtibus ⁊ flegmaticis ⁊ melẽcis in quibus nõ coniungiꝛ nisi febris remissa. Est etiam vrina vt dictũ est regulariter subtilis ⁊ modica ⁊ forte etiã in calido nisi tꝑe vehementis ebullitionis: q2 difficile est intelligere ꝙ mãe grosse etiam facta ebullitione ex tanta oppilatione q̃ contingit in apostemate transeant ad vias vrine: immo vt allegabo infra Auic. in caplo apostematum: omne apã accidens in epate calidũ aut frigidum vt ait facit oppilationem ⁊ nõ relinquit corpori nisi sanguinem aquosum. i. subtilem. Ubi ergo esset apostema paruum ⁊ calidũ vnde non causaretur oppilatio in maxima ꝑte epatis clara esset sententia Bor. Si igiꝛ alicubi reperitur ꝙ in oppilationibus vel apãtib⁹ vrina dꝫ esse grossa nõ intelligitur hoc absolute et simpliciter sed relatiue: qm̃ quedam est tenuior et quedam minus tenuis vt in flegmatica ⁊ colerica contingit.

¶ Aliud signũ cõe in vtrisqꝫ. s. in oppilationibus ⁊ in apãtibus ꝑ hoc ꝙ cũ apãtibus stat oppilatio: est ꝙ egestio semꝑ est subtilis chilosa ⁊ plurima. Subtilis quidẽ qm̃ vt ait Auic. in ca° oppilationũ aquositas colerica. i. mã ꝯuertenda in vrinã nõ inuenit viã ad epar sup. tota ad penetrãdũ: ⁊ ita remanẽs reddit egestionẽ subtilem. i. liquidam. Plurima quidem qm̃ non est via vnde transeat chilus ad epar integre: vnde expedit vt egestio expellatur: qm̃ additur id de cuius ꝓprietate est quod penetrat in epar si nõ esset oppilatum: vt vult Aui. ⁊ fit chilosa ꝓpter

Per colorẽ indicaꝛ semꝑ spleneticum sicut sup stomaticũ ⁊ epaticũ.

De signis cõib⁹ doloꝝ apãtuꝫ ⁊ oppilatõnũ epis.

Oppilõnẽ hñs ẽ pauci sanguis

De signis oppilõnũ ⁊ apãtum epis ꝑ vrinas q̃ etiã sunt cõis.

Not. dictũ Aui.

De alio signo.

id qd epar nō pōt perficere operationē suam in
chilo: ita vt conuertat ipm a sua chilositate ad
sanguineitatem: aliquotiens tñ nō est simplici
ter chilosa ad album declinās sicut est chist or.
grossum sed ad ru. vt vbi esset oppilatio maxie
circa gibbū ꝛ nō in cōcauo: qꝛ ſm partē digeret
in cōcano vel forte ex virtute meseraicarum ali
qualiter alteraret ad ru. ¶ Sed si fuerit vento
sitas cā nocumenti nō stat talis dolor grauati-
uus sicut in reliquis mālibꝫ: ꝛ est extēsio muta-
bilis neq; fit mutatio in forma sicut in illis: vt
etiā dicit Aui. neq; est fe. ſm plurimū: qd dico:
qꝛ aliqñ etiā cū ea est fe. effimera ꝓueniēs ex ve
hementia doloris: ꝛ aliqñ est putrida ꝓpter ma
teriam que ventosat que putrefit: sed cū incipit
dolor a vētositate: saltē tunc nō est fe. nisi cū p̄-
cesserit fe. vt accidit in pestilētialibus: ꝛ aliqñ
cum cōprimit locus doloris ꝑcipitur ibi motꝰ
ventositatis: ꝛ dicit Ras. in diuisionibꝰ. Et fit
sedatio eius. s. doloris ꝓpter cōpressionem vehe
mentem supra ipm locū sup. factū. Et estimant
stulti medici ꝙ est oppilatio aut apā. Et sic vide
tur cōcedendū ꝙ in oppilatione siue cū apate si
ue sine apate stat manifeste dolor vt voluerūt.
Sera. ꝛ Haly. qui dixerunt ꝙ in omī oppilatio
ne stat granitas ꝛ dolor ꝛ nō solū in apatibꝰ: lꝫ
Ras. dixerit in diuisionibus in signis oppila-
tionū ꝙ est granitas sub latere dextro absq; do
lore qd dꝫ intelligi absq; dolore. s. magno: qꝛ in
oppilatione pura est dolor leuis: vt etiā colligi
pōt de mēte Gal. 7ª affo. in cōmento affo. Qui-
buscūq; epar dolet ꝛc. ibi voluit ꝙ magis gra-
uantur q̄ꝫ doleant: lꝫ aliqui dicāt ꝙ in pn° oppi
lationum nō est dolor sed in processu est dolor.
¶ In omni tñ dolore epatis hec nō cōiungunt
puta in dolore facto a malitia cōplexionis sine
materia etiā in dolore a debilitate epis: sed sꝑ
in his stant cōia que dicta sunt supra circa tex.
postea stant signa specialiū causaꝝ distincta de
malitijs cōplexionū sine apate vel oppilatiōe
quibus nō cōicant signa dicta: sed inter se distī
guunt qm̄ malitie cōplexiōis calide signa sunt
sitis vehemens ꝛ nō abscindit cū potu aq̄ sup.
modice quantitatis: extat deiectio appetitꝰ ad
cibum ex causis manifestis sup. extat caliditas
ꝛ inflāmatio in toto cū velocitate pulsus ꝛ fre-
quentia: ꝛ plerūq; cōcomitat fe. ꝛ adustio ꝛ vri
ne tingunt: ꝛ qñq; sequit liq̄factio ita ꝙ egestio
nes apparent vnctuose: ꝛ aliquotiēs vrina que
aliquotiens est multa ſm liquefactionē humo
rum: aliqñ pauca ſm ꝙ exiccat: ꝛ non est in hac
dispōne ventris fluxibilitas sicut in oppilatio
nibus ꝛ apatibus: imo dicit Aui. ꝛ in plurimo
ipsius est egestio sicca adusta. facit exceptionē:
nisi ad hoc ꝑueniat vt adurat ꝓpter vehemētē
caliditatem sanguinē ꝛ carnositatē epis et hu-
mores educēdo cū solutione ventris has mās:
et ibi dicit Aui. ꝙ aliquotiēs egredit in egestio
ne aliquid nocens grossuꝫ: maxime cū in epate
est adustio aut apā aut dubellati: ꝛ tūc. i. carno
sitas epis iam putrefacta ꝛ nō est verū qd omīs
res nigra egrediens ꝑ secessum fit fex: immo ali-
quotiens de substantia epatis. ¶ Signa vero
complexionis frigide sunt paucitas sitis ꝛ pau
citas sanguinis cum albedine labioꝝ ꝛ lingue
cum paucitate ꝛ tarditate pulsus: ꝛ est ꝑuitas
digestionis bone cū vrina alba egestione liq̄da

De signis cōplxonis fride epa-tis.

et aliqñ stat appetitus ad cibū: aliqñ tñ deijcit
cum casu virtutis: ꝛ sepe p̄cesserunt aliq̄ cause
infrigidantes notabiles: vt est potus aque fri-
gide multe quātitatis in ieiunio vel post bal-
neum vel coitū ꝛ similes cause. ¶ Non sunt hic
ponenda signa complexionis humide: quia nō
causat dolorem vbi sit talis mala cōplexio sine
materia vt al's dictum est. ¶ Sed signa comple
xionis sicce eius sunt siccitas lingue ꝛ oris cum
maxima subtilitate vrine ꝛ sitis ꝛ durities pul
sus est forte signū ad hoc. ¶ Sed ex ꝑte coloris
in complexione calida vt color citri. ꝛ in calida
ꝛ sicca declinat ad nigrū: etiā dicit Ras. 7° cōti
nentis. Et frigiditas mutat eū ad viriditatē et
siccitas immutat eū ad nigredinē: ꝛ addit de cō
positis cū frigiditate. Si epati cōdominās fue
rit frigiditas cū humiditate immutat colorem
ad albedineꝫ: ꝛ si humiditas fuerit cōdominās
erit ꝯdominans colori citrinitas modica cū al
bedine: ꝛ si frigiditas fuerit ei cōdominans im
mutat colorem ad liuiditatem ꝛ viriditatem: ꝛ
de modis significationum dicit Auic. Et si fit si-
gnificatio pinguedinis carnose est significās ca
liditatem ꝛ humiditatē. Et si pinguedinis adi
pine est significans humiditatē ꝛ frigiditatem.
¶ Signa vero distinctiua magis spālia in do-
lore materiali si fuerit ab apate vel oppilatiōe
distinguunt ꝑ hoc. Nam cū grauitate in vtroq;
cōiūcta dolor maior cōiungit in apate q̄ꝫ in op
pilatione: immo in oppilatione dicit esse modi
cus cum maxime generet ꝑ paulatinā ꝯgōnem.
¶ Scdo qꝛ in oppilatione nō cōiungit feb. de
necessitate vbi in apate maxime calor: imo etiā ꝛ
in frigido ꝛ in processu saltem quasi semper con
iungitur fe. dico tamen signanter qd non de ne
cessitate coniungitur fe. in oppilatione lꝫ abso
lute Sera. dixerit qd fit absq; fe. ꝛ similiter Ra-
sis in diuisionibus. nam aliquotiens vt dictuꝫ
est supra de mente Aui. in processu oppilationū
fiunt fe. non adhuc facto apostemate: quoniam
prohibita euentatione propter oppilationem
ipsius epatis in materia contenta fit putrefa-
ctio in dicta materia ꝛ consequenter fe. put. et
hoc precipue verum est cum oppilationes pro-
longantur: vt vult Aui. loquens de oppilatio-
ne in ca° ꝓprio. Et quando multiplicatur ꝛ pro
longatur tempus eius. s. oppilationis in epate
peruenit ad putrefactiones facientes accidere
fe. et ita non semper per ponderositatem ꝛ dolo
rem circa dextrum hypocūdrium cum aliquali
anhelitus difficultate ꝛ tussi sicca ꝛ reliquis si-
gnis cōibus: si postea coniungatur fe. nō est de
necessitate arguendum super apā epatis: immo
hec omnia aliqñ coniunguntur in sola oppila-
tione: sicut etiam ꝑ non esse fe. non debemus ar
guere sup oppilationem tm̄: qm̄ non semper ad
omne apā cōcomitatur fe. sed solum ad caliduꝫ:
nisi forte in ꝓcessu etiam in frigidis. Nā Ra. 7°
cōtinētis ponens differentiā inter oppilōnes ꝛ
apata dixit: ꝙ si q̄s sentit ponderositatē esse in
epate ꝛ pōderositas fuerit cum fe. sup. a pn° ibi
erit apostema calidū: si aūt fuerit absq; fe. erit
ibi oppilatio aut apā durum. Et ita voluit ꝙ in
apate duro nō necessario concomitat fe. saltem
a principio. ¶ Potest etiam distingui: qꝛ oppi-
latio non potest sic ad totū percipi sicut apā: et
si vtraq; fuerit in gibbo: quoniam vt dicebat

De signis distinctiuis.

Nota

Gal.5° interiorū cap° 7°.oppilatio nō est adeo
in apto sicut sup.est apostema:qm̄ vene q̄ in cō-
cauitate epatis sunt oriūtur a venis vt vult:q̄
pcedūt a porta epatis ⁊ tēdūt vsq; ad subtilissi
mas ⁊ angustas extremitates venarū q̄ oriūtur
a cōcaua ī gibbo epatis ⁊c.⁊ sic apparet ꝙ op-
pilationes nō sic in aperto sunt. ¶ Stat etiam
aliud signum satis pbabile saltem distinctiuū
oppilationis ab apostemate calido:qm̄ vt no-
tauit Aui.in ca° de cura apostematū calidoꝝ
ab apostematibus talibus semp resudāt alique
materie q̄ educūtur vel p intestina si fuerint in
cōcauo vel p vrinā si fuerint in gibbo:⁊ ita ma-
nifestātur in eis. Nō sic aūt de necessitate edu-
cūtur materie p vias vrinarū vel secessuū in op
pilationibus vt pz:lz aliquotiēs cōfortato epa
te p aliquas medicinas etiā de materiebus op
pilationū fiat eūo p vrinā vel secessum:sed illa
nō est sic cōtinua:reliqua etiā accidētia q̄bus
cōicant sunt vehemētiora in apāte ꝙ in oppila
tione ceteris paribus ⁊ spālr accubitus. Nā ha
bētes apāta epatis vt vult Aui. pprie cal'a ⁊ ma
gna nō pnt dormire supra latus dextrū.s. ppter
compressionē:⁊ grauat eos dormire etiā sup la
tus sinistrū ppter extēsionem apostematis ad
īferiora:qr.s.pōderat epar ad inferius:vn̄ fit do
lor extensiuus panniculi suspēdētis:vn̄ addit:
immo plurima eorum inclinatio est ad dormiē
dum resupine.

¶ Signa vero distinctiua inter spēs oppilōnū
si sint oppilationes facte in venis epatis vel in
poris carnositatis ipsi⁹ sumūtur ex hoc qd̄ oīa
signa cōmunia q̄ supra dicta sunt de oppilatio-
nibus vel saltem plurima eorum stāte oppilō-
ne in venis etiā ab ipso pn° quasi manifestātur
de liq̄ditate ventris maxime ⁊ paucitate ⁊ sub-
tilitate vrine q̄ non sic manifestātur stante op
pilatione in poris carnositatis epatis:qr talia
solum in processu manifestantur vt qn̄ ex vehe-
mentia oppilationum carnositatis perueniret
ad oppilationem attenuatoriam in venis. Ra-
tio est satis clara consyderanti. ¶ 2° distinguit
ex hoc qd̄ oppilatio pororuz.s.carnositatis epa
tis stat cum meliore colore corporis:immo ad
rubeum aliqualiter declinat ⁊ vene aliqualiter
inflantur saltem pro certo tempore:qm̄ cuz illa
oppilatione non stāte oppilatione in venis po
test fieri conuersio materie chilose in sanguinez
⁊ transire ad mēbra p venas posteriores. Et illa
pars sanguinis ex qua deberet nutriri substan-
tia carnea epatis cum nō possit in ea penetra-
re ppter oppilationem pororuz eius superflui
⁊ ita reddit venas magis plenas:⁊ color cutis
ad rubeum fit declinans:vbi econtra stante op
pilatione in venis epatis modic⁹ sanguis trā-
sit ad membra ⁊ ille est aquosus subtilis ad ci-
trinum vel albū vel fuscū declinās ſm disposi-
tionē mãe oppilātis. ¶ Si ṽo fuerit oppilatio
in venis cōcaui epatis:egestio magis erit chi-
losa ꝙ si fuerit in venis gibbi. Nam si fuerit in
gibbo dicit Ra.7° cōti. egestio est magis sicut
lotura carnis.i.ad rubeū declinās ⁊ est clarum
ex eo qd̄ impressum est in chilum de virtute epa
tis in cōcauo eius. Et si fuerit ppter oppilatio
nem meseraicarum vel ppter debilitatē attra-
ctiue etiam erit pprius chilosa ⁊ maioris q̄ntita
tis:ecōtra si esset in gibbo vt pz consyderanti.

De signis distincti uis inter spēs oppi lationum epatis.

Nota

¶ Signa vero humorum sunt supradicta etiaz
aliquid infra dicetur in signis distinctiuis apo
stematum.

¶ Signa igitur apostematuz distinctiua in di
uersis partibus epatis vtrū.s.fuerint talia apo
stemata in corpore epatis vel in pāiculo vel cir
ca ipsum sumuntur:qm̄ apostemata facta circa
pāniculum vt in partibus circūferētialibus cō
caui vel cōuexi faciūt accidētia multū vehemē-
tiora:⁊ etiā si fuerint circa venas ipsius epatis
lz raro in eis fiant ꝙ si fuerint in carnositate et
maxime de dolore est manifestū cuz ille partes
sint magis sensitiue. Et de hoc dicebat Ras.7°
cōti.etiā de mēte Gal.qd̄ si fuerit apostema in
locis carnosis dolor erit ponderosus ita ꝙ pa-
tiēs sentiet pōderositatē esse suspēsam in late-
re. Sed si fuerit apostema in eo ī pāniculo circū
ferenti aut in venis dolor erit acutus ⁊ pungi-
tiuus:etiā talia apostemata pāniculoꝝ addu
cūt ad prauiores febres:tum qr panniculorum
apāta sunt calida quasi de necessitate ⁊ non sic
apāta q̄ cōtingūt in carnositate vt pz ꝯsyderan
ti. Et istā sniam de dolore ⁊ febre innuebat Aui.
expresse in cap° de signis vl'ibus apātis epatis
cōib⁹ cū dixit ṽsus finē. Et id de apātib⁹ epatis
qd̄ factū est circa pāniculos ⁊ venas est vehemē
tioris doloris ⁊ prauioris fe. intelligendo quod
sit prauioris feb. quantum ad accidentia conse-
quētia ad talia apostemata ⁊ tales fe. Nam acci
dentia q̄ consequūtur sunt acutiora ⁊ deteriora
qm̄ ad maiorē dolorem seq̄tur inflammatio ma
ior:⁊ fluxus materie maior:⁊ ita ꝯn̄r maior fer-
uor.i.intensior ⁊ sitis ⁊ inflammatio totius et
extenuatio:lz forte respectu multitudinis calo-
ris ⁊ putredinis fe.maior dicat̄ esse fe. sequens
ad apostemata carnositatis vt alibi in simili p
nosticatum est de mente Aui.pᵃ quarti.de feb.
apātum cū dixit. Et eorū.s.apostematū fe.q̄ sūt
in membris carnosis sunt vehemētiores ⁊ eorū
fe.q̄ sunt in pāniculis eorū similibus sunt debi
liores ⁊ intelligit̄ vt est dcm̄. ¶ Distinguuntur
ēt spālr ex pulsu:qm̄ ad apostema carnositatis
seq̄tur pulsus mollis ⁊ sepe vndosus:ex quo ta-
lis pars est mollis vbi ad apāta pāniculorū vel
venarum fit pulsus magis durus ⁊ aliquotiēs
serrinus.

¶ Signa ṽo distictiua apātū cōcaui ⁊ gibbi de
clant̄:qm̄ vt dicebat Aui.cū est apā in cōcauita
te ⁊ latere inferiore est grauitas minor propter
suā subām supra stōm qm̄ latus cōcauū sustēta
tur supra stōm ita ꝙ stomacus cedit apāti com-
primēti:vn̄ fit quasi cōcauitas in stō ad recipiē
dū apā:nō sic aūt fit stāte apāte in gibbo vt pz.
¶ Addit:⁊ nō sunt tussis ⁊ cōstrictio anhelit⁹
de q̄b⁹ sit curādū:⁊ sup.talia accn̄tia de tussi et
cōstrictione anhelit⁹ sunt vehemētis stāte apā
te in gibbo ppter immediatā cōtinuitatez gib
bi ad membra anhelitus.⁊ nō sic cōcaui:lz vtro
biq; fit aliqualis tussis sicca ppter distensionē
pāniculi suspēdētis deorsum ppter grauitatē:
⁊ ēt fit ꝯstrictio āhelit⁹ aliq̄lis ī vtraq; dispōne
pcipue qn̄ āhelat cū fortitudine pp ꝯtinuitatē
diaphragmatꝭ.s.ad pāniculū suspēdentē ēt ad
ipsum epar:immo etiam fit aliqualis tractus
furcule ad inferi⁹ vt videtur sentire litera Auic.
lz.R.7° continentis narrando hystoriam Gal.
de illo medico qui existimabat se pleureticum.

De signis distictiuis apātū exi-stētiū ī di-uersis ptibus ipsi⁹ epatis.

De signis distictiuis apātum ip sius conca ui ⁊ gibbi epatis.

cum tamen haberet apostema epatis propter
tussim ⁊ difficultatem anhelitus: qui medicus
erat Siculus stans rome: ⁊ eundem Gal. duxit
ad eum visitandum Glauco phs: est pulchra hy
storia: vide eam: qꝛ ponitur 5° interiorum. cap°
8°. in summa. Dixit Ras. non esse necessarium
in omni apostemate epatis ꝙ furcula trahat
ad inferius: sed hoc tm̄ sequitur apostemata ca
lida ⁊ dura si fuerint magna. tamen est probabi
le ꝙ fiat aliqualis tractus furcule ad inferiora
in omni apostemate saltem in processu.

¶ Addit Avi. ꝙ apostema concavi nō cadit sub
tactu casus de quo curetur. i. sensibiliter nō ad
tactum: percipitur: verum dolor est vehemens
propter compressionem factam illic et proprie
cum attrahitur myrach sup. interius cum anhe
litu propter posse fieri meliorem applicationē
ad tangendum ipsum locum apostematum. In
apostemate vero gibbi cadit tactus illic super
apostema manifestius: qm̄ pars gibbosa magis
immediatur ad myrach extrinsecum: et hoc est
verum in corpore debili. i. macro et extenuato
ƀm myrach sive fuerit tale ex generatione sive
fuerit tale ex parte: qm̄ in corporibus habenti-
bus myrach grossum ⁊ spissum non cadit tact⁹
super apostema epatis neqꝫ concavi neqꝫ gibbi
propter situari epar in profundo intra totū my-
rach et syphac: ⁊ quando apostemata essent in
in vtraqꝫ parte vel ita magna vt communicent
vtriqꝫ parti nequaqꝫ dormire possunt super al-
terum laterum: sed dormiendo inclinat natura
ad resupinationē: ⁊ si superfluant in magnitu
tudine dicta apostemata: non etiam possunt re
supine dormire propter alligationē epatis ad
costas posteriores: vt in pluribus hominibus
vt supra dictum est.

¶ Declaratur etiam ꝙ apostema declinat ad la
tus concavum magis q̄ȝ ad gibbosū cum addu
cuntur nocumenta ipsius stomaci. s. ⁊ nausea et
singultus cum vomitu humoris pro parte resu-
dantis ab apostemate propter alligationē qua
si immediatam partis concave ad stomacum: ⁊
de hoc dicebat Avi. ⁊ prorsus cum apostema est
ad latus concavum stomacus est vehementio-
ris communitatis sup. vt ledatur: ⁊ proinde ap
paret singultus ⁊ nausea. Et addit in libro meo
⁊ in multis aliis: ⁊ tussis si apostema est calidū
sed illa litera est corrupta. nam debet dicere lo-
co tussis: ⁊ sitis si apostema est calidum: ⁊ ita di
cit Ras. 7° continentis: qm̄ vt antea fuit decla
ratum de mente Avi. tussis ⁊ constrictio anhe-
litus minorantur in apostemate concavi respe-
ctu eius qd̄ est in gibbo. ¶ Ventris etiam fluxi

Questi.

bilitas magis sequitur ad apostemata concavi
tatis q̄ȝ gibbositatis: lȝ oppositum videatur cō
sentire Viaticus: ⁊ Rasis 7° continentis: sȝ ra-
tio hoc declarat: qm̄ apostema concavi vtpluri
mum est maius: propter id qd̄ plus ibi de mate
ria multiplicatur: ⁊ sic maior fit oppilatio ꝓhi
bens transitum ad epar: ⁊ ita voluit Alex. qꝛ tm̄
minus nocumentum sequitur in virtute epatis
ceteris paribus ex apate concavi q̄ȝ gibbi: forte
ad hoc attēdētes Ra. ⁊ viaticus dixerūt in apo
stemate concavi coniungi stipticitatem nature
sed Avi. nō ꝓprie determinavit de fluxibilitate
vel stipticitate ventris ꝓpter apostema magis
esse in concavo vel in convexo ipsius epatis: sȝ
simul addidit debilitatem vel fortitudinē ipsi⁹
stomaci: ⁊ sic cum his bn̄ declaratur vt ipse dicit
fluxibilitas vētris vel stipticitas. dixit in cap°
de apostemate calido epatis: ⁊ qn̄ virtus est for
tis sup. in toto ⁊ in epate: ⁊ ꝓprie virtus stoma
ci: ⁊ addit: ⁊ apostema in concavitate sup. epa-
tis retinet natura: sed si virtus in corpore et sto
maco est debilis solvit. ¶ Sed ibi dicit Genti.
ꝙ Avi. intellexit ꝓprie de fluxu cibali cuȝ dixit
ꝙ solvit ꝓpter impotētiā cōtētive stomaci ad
retinēdū: sed stante stomaco forti ad retinendū
cibum ⁊ epate apostemato in cōcavo apostema
te calido ⁊ virtus est fortis supveniēs caliditas
ad cibum adurit ⁊ ingrossat: ⁊ sic vēter fit stipti
cus. ¶ Et de hoc dicebat Gordonius v̄ba mul-
tum egregia ad tollendum hāc difficultatē: qm̄
alibi colligitur ꝙ existente apostemate calido
in epate fit ventris stipticitas ꝓpter calidita-
tem attrahentem ⁊ suggentem vt est dictum: et
videtur etiam colligi hoc ex mente Hip. 2ª ꝓno
sticorum in pn̄° de hydrope pendente ex apo-
stemate epatis vt statim dicet: vn̄ dicebat ꝙ est
notandum ꝙ apostema in parte inferiori epa-
tis reddit vētrem laxum cum cibus non potest
penetrare vsqꝫ ad epar: ⁊ qꝛ virt⁹ attractiva de
bilitata est: si autem fuerit in parte supiore aut
est magnū aut parvū. Si parvū nō est vēter la-
xus: qꝛ p̄t cibus penetrare: ⁊ sup. qꝛ attractiva
nō ē debilitata. Si aūt magnū fuerit adhuc vē
ter est lax⁹ ꝓpter causas dictas su. s. ꝓpter ꝓhi
bitionē trāsitus ex oppilatione ⁊ ꝓpter debili-
tatē attractive. Et ita hic videntur innuere qd̄
apa in cōcavitate plus ledit q̄ȝ rū ad hoc qꝛ nō
ponit distinctionē de facto in cōcavitate inter
magnū ⁊ parvū. Et rō p̄t sumi ex hoc: qm̄ apata
cōcavi vtplm̄ sunt magna vt. s̄. dcm̄ est. Postea
removet obiectionem que posset sumi ex dictis
Hip. 2ª ꝓnosticorum in pn̄° loquens de hydro-
pe pēdēte ab apostemate epatis: cuius verba
sunt hec. Cuius vero origo ex apostemate est sit
cum tussicula nec q̄cq̄ȝ extra ꝓiiciūt: ⁊ pedes tu
mēt ⁊ nō egerūt nisi modicum ⁊ cum angustia.
Rn̄dēdo igit dixit. Si aūt alicui vr qd̄ dcm̄ sup.
pauloañ patit calūniā pp dicta Hi. qm̄ dt Hip.
ꝙ hydropisis q̄ ꝓvenit ab apostemate epatis
est cum retentione fecum: qꝛ caliditas nimia q̄
est in epate ratione apostematis ⁊ fe. trahit hu
miditates chilosas ⁊ haurit sicut spongiam: ne
qꝫ etiaȝ penetrat ad membra pp oppilationes:
sed convertitur in fumum ⁊ vaporē ⁊ includit
inter pelliculas vētris ⁊ causat tumorem et ita
causat hydropē: quare ⁊c. Hec est rō dicti Hip.
rn̄det. Dico ꝙ qn̄ ad apostema epatis seqt̄ur hy
drops tūc vēter est cōstipatus. Si aūt esset ven
ter lax⁹ nō seqret hydrops. Et ita flux⁹ ventris
pōt seq̄ in magnitudine apostematis gibbi epa
tis: ⁊ tūc nō est hydrops. Si auteȝ supvenit hy
drops tūc nō esset vēter lax⁹: qꝛ tunc mā q̄ debe
ret cōverti in tumorē fluit ad exteriora ⁊ ita nō
causat tumor neqꝫ hydrops. ¶ Hec sunt verba
sua q̄ tn̄ pn̄t calumniari: sed ad bonū intellectū
dāt sententiam veram: qm̄ apostema epatis nō
tm̄ facit fluxibilitatē ventris ex oppilatione sȝ
etiā ex debilitate attractive ipsi⁹ epatis. Vn̄ et
si apa esset parvum in epate sed ex mala mate-
ria vnde communicet magnū nocumētū in na-
tura ēpatis ⁊ virtute attractiva ei⁹ fiet fluxus

ventris vt infra latius dicetur in ca° de fluxu vētris. Et hoc expresse colligit de mēte Gal. 5° interiorū ca° 7°. qđ est vtile multuz ad istas materias. Nā ibi ponēs signa apostematis calidi epatis tādem dixit: ꝙ si hoc apostema fit absqꝫ epatis defectione egōnem prohibebit: quasi innuat ꝙ defectio epatis est maxime causa fluxibilitatis. Ideo videt dici posse ad difficultatez ꝙ si cōsyderemus fluxibilitatem ventris vt est parata euenire ad oppilationē ꝙ stāte apostemate in cōcauo maior seqtur fluxibilitas ꝙ̄ stāte apāte in gibbo: immo de facto maior seqtur fluxibilitas ꝙ̄ ventris stipticitas: qꝛ apostemata maiora ⁊ oppilationes maiores sunt magis parata fieri in cōcauo ꝙ̄ in gibbo vt supra dcm̄ est. Etiā pēdēt a mā minus calida: immo plurimū fiūt a materia frida apāta ⁊ oppilatiōes cōcaui ꝙ̄ gibbi vt pꝫ ꝯsyderāti: ⁊ ita minor fit suctio ⁊ a caliditate apātis ⁊ a fe. ab apāte concaui ꝙ̄ ab apāte gibbi: qꝛ apāta in gibbo sunt minora: ⁊ sic minor fit oppilo ⁊ minus impedimentū in penetratione: ex alia parte calidiora ⁊ cū fe. acutiore sunt parata maiorē suctionem facere ⁊ sic magis exiccare. Sed si ꝯsyderemus fluxibilitatē vētris vt est parata euenire ex debilitate attractiue ⁊ digestiue: credo ꝙ ex apāte gibbi qꝛ ledit ꝑncipalior pars epatis: ꝯñter virtutes in opationibus magis debilitātur ſm istaz ꝯsyderationem ad apostemata gibbi seqtur maior fluxibilitas ꝙ̄ ad apostemata cōcaui vt pꝫ ꝯsyderāti: ⁊ forte ꝙ diuersitas harū consyderationum fecit auctores diuerso modo sentire de fluxibilitate vel stipticitate vētris vt sequi debent ad apostemata epatis considerabis. Et tu si placet ita tenebis.

De signis apatis epatis ex pte māe.

¶ Jam succedit ponere signa ex parte māex in apātibus. Signa ergo distinctiua apātis calidi epatis dicebat Gal. loco allegato vltra cōia signa de dolore hypocūdrij in latere dextro absolute dixit ꝙ sentiunt dolorē nimiuz respectu apātis frigidi: ⁊ ꝙ dolor vsqꝫ ad furculas ascendit: intelligitur de apāte magno vt supradictū est: ⁊ paruam tussim hñt. i. non humidā: ⁊ color lingue in initio rubeus erit: intelligitur in sanguineo qđ est vt plm̄ eueniens: qꝛ in colerico magis vergit ad citrinum: dicit ꝙ postea mutatur ad nigredinem ꝓcedente adustione: intelligit si nō prius saluetur vel ducatur ad mortem. Et addit: ⁊ desiderium cibi aufertur. Et idē voluit Aui. qđ minoratur appetitus sup. ad cibum: ratio est clara ex dictis supra de appetitu. Addit: ꝙ sitiunt sine intermissione ⁊ purā euomunt coleram quasi vitellum oui: deinde mutatur ⁊ fit quasi erugo eris ꝓpter adustionem sup. si perseuerat in malitia intelligitur maxime si fuerit in concauo: postea dicit verba pauloante dicta ꝙ si hoc apā fuerit absqꝫ epatis defectione egōnem ꝓhibebit ⁊ ista prius applicauit ad apāta sanguinea. Nam de colericis addit oīa vero accidentia herisipile sunt velut ista ⁊ addēs de fe. cōiter ad vtrāqꝫ dicit: Febricitant em̄ sup. acute qꝛ semper videmus fe. que peracuta dꝛ sequi incēsiuam passionem epati aduenientem. Et de fe. dixit Rasis in diuisionibus sequitur feb. inseparabilis in apāte calido. ⁊ Aui. dixit ꝙ est illic feb. acuta cum signis predictis cōibus apātum concaui ⁊ gibbi ⁊ ꝙ accidunt lingue quodammodo sicut citrinitas ⁊ rubedo vehementes: deinde declinant ad nigredinem: ⁊ ita alteratur color cutis totius ⁊ ꝓprie cum apā est in gibbositate. Et de mente Hyp. dicit Aui. ꝙ egestio cōturbata. s. humoralis nigra in principio egritudinis acute significat ꝙ in epate est apā calidum ⁊ magnum: lꝫ iste tex. non reperiat cōiter in dictis Hyp. Et etiam dicit Gentilis tamē posset declarari sic: qm̄ per hoc declaratur magna ebullitio ⁊ adustio maxime in massa sanguinea que in feb. acutis potissime sequitur nocumentum in epate magnum ꝓpter ibi fieri magnam ebullitionem in massa sanguinea: q̄ materia taliter ebulliens ⁊ adusta: cuz non possit penetrare ad membra posteriora ꝓpter aliquam opilationem magnā ꝓhibētem inde reducitur ad intestina ⁊ fit fluxus talis māe: ⁊ ita significat opilationez ex magno apāte in epate. Fit ēt difficultas maior in anhelitu ⁊ pulsus fit vndosus magnus ⁊ frequēs ⁊ sequit frigiditas extremitatum ⁊ fit syncopis dicit Aui. non tñ semp: ⁊ hoc totū accidit qñ cōicat cordi multū ꝓpter id. s. quod attrahit ad apā ex spiritu ⁊ sanguie: ⁊ cōsequēter fit syncopis ꝑ modū alˀs declaratū.

De signis apatis frigidi epis.

¶ Signa vero apātis frigidi maxime flegmatici sunt ea que dicta sunt de cōibus signis apātum ⁊ oppilationum epatis. s. de grauitate sub hypocundrio dextro cū tussi sicca: ⁊ aliq̄ dicunt qđ nō est dolor neqꝫ fe. sed recte dicit Uiaticus ꝙ nō sentit dolorem nimiū neqꝫ sitim vehementem ⁊ feb. eoꝝ est leuis: vñ concedendū est qđ in frigido est dolor ⁊ fe. ⁊ sitis: sed sunt remisse respectu ad calidū. De significationibus etiam est regimen ꝑcedens frigidū vt est potus aque frigide ⁊c. ⁊ color totius nō est rubeus neqꝫ citrinus sed ad albū declinans ⁊ aliquotiens cum quadam viriditate obscura. ¶ Et signa apātis duri declarantur si fuerit magnū ꝙ ad tactum ꝑcipitur durities ⁊ sunt accidentia cōia: sed videtur innuere Aui. qđ nō est feb. in eis. nam dicit in ca° ꝓprio. Et difficultas quidē anhelitꝰ ⁊ grauitas sine fe. cōicāt in apāte duro ⁊ oppilatione ⁊ differūt ꝑ reliqua q̄ dicta sunt supra. Et ita supra dixit Ras. aliq̄ dicūt ꝙ in his saltē sequitur fe. ꝑ accidens ad modū dictū de oppilationibus. Nota tñ vt dicebat Gal. 13° terapentice qđ epar ⁊ splen sunt magis parata recipere sclirosim sup. ꝙ̄ alia membra: ⁊ est qꝛ nutriūtur sanguine grosso qui est de facili indurabilis: et maxime hoc euenit cū nutriuntur cibarijs grossis ⁊ viscosis: dicebat Aui. ⁊ plurimum quidem cause ꝑmutationis eius ad duritiem est supfluitas in infrigidatione ⁊ cōstipatione etiā in administratione grossorum in apāte: ⁊ in fine de apātibus duris dixit. Et scias quod epar faciliter oppilatur ⁊ conuertitur in lapideitatem et proprie cum applicantur supflue ingrossantia ⁊ cōstipantia in apāte calido: qꝛ tñ horū nocumentorum aliquotiens cause sunt mēbra cōicātia ⁊ proxima ⁊ remota vt fuit supradictū si fuerint talia nocumenta ex communitate mēbroꝝ particularium sumūtur significationes ex operationibus lesis ab eisdē membris prouenientibus: ⁊ tu discurre de cerebro pulmone renib stomaco ⁊ splene ad accidentia eorum.

Nota

¶ Signa vero tēpoꝝ eius vt ꝑncipij augmēti et status ⁊ declinationis in his que resoluunt

⁊ signa maturationis ⁊ dubellati in his q̄ ad saniem deducūtur: ⁊ signa indurationis ⁊ permutationis sunt signa posita vel saltē corrñdētia q̄ apparēt circa dextrum hypocūdrium ad ea q̄ sunt dicta supra de pleuresi ⁊ apātibus stomaci qm̄ in pn° accidētia sunt remissa: postea intendūtur deīde remittūtur cum resoluit: ⁊ si dolor nō minuit ex aliqua re tūc cōuertūtur ad saniē ⁊ fiet tūc pnosticum qd̄ est mortale: q: facta sanie ⁊ vlcere in apostemate epatis nō est regulr̄ curatio. Tñ vidi ego in vno scholari alamano post vlcus epatis ⁊ eductionez multe q̄titatis carnositatis epatis: de qua fecimus experiētiā manifestā multotiēs: q: cōcussione facta de eadem substātia in aqua calida cum virgula agitādo remanebat vna carnositas epis cū venulis dispersis p eam: ⁊ tñ in pcessu liberatus est ⁊ bonificatus vel curatus est eius color pp̄ter spem meaz ⁊ socij alterius medici: sed tales eñones sunt mōstra in natura q̄ aliquotiēs fiūt in hominibus: vt dt Auer. 7° colliget: ⁊ vt al's dixi in simili. ¶ Sed de signis apostematis duri dicebat Aui. ⁊ quandoq̧ significant ipsum vehemētia grauitatis valde sine feb. ⁊ extenuatio corporis ⁊ minoratur vrina. Addit. ⁊ quandoq̧ succedit accidentibus apostematis calidi cum remouet ⁊ non remanet nisi granitas. Non pono alia signa pp̄ter abbreuiare: sed ad illa loca recurrat. ¶ Sed de modo terminationis apostemata gibbi pleruq̧ terminantur per viaz vrine vel sudoris vel flux⁹ sanguinis narium cum sensibiliter expelluntur: sed apostemata concani magis terminātur per fluxum vētris vel vomitum aliquotiens tamen eorum materia permutatur ad intra syphac ⁊ fit hydrops.

De signis [a]patis du[ri] epatis.

De modis [t]ermiatio[n]ū apātis [e]patis.

¶ Signa etiam differentialia inter apā epatis ⁊ pleuresim q̄ vidētur cōicare in q̄busdā accñtibus ⁊ sepe committitur error in distinctione eorum vt fuit supra dictum in hystoria Gal. requirantur supra in capitulo de pleuresi: ibi sunt signa posita differentialia.

¶ Signa vero differentialia inter apāta epis ⁊ musculoꝝ supra epar q̄ videnṫ cōicare loco doloris declaranṫ ex q̄busdā primo supposita anathomia ipsoꝝ musculoꝝ mirach ventris que necessaria est ad intelligentiam istaꝝ differētiaꝝ: vt voluit Gal. 5° interioꝝ. ca° 7°. supra allegato ⁊ ibidem etiam manifestat eoꝝ anathomiam: ⁊ clarius ponitur ab Aui. 22ª. tertij ca° pmo. circa quos musculos stant alique difficultates bone quas annotaui cū scriberez sup 22ª tertij in loco ppo. ¶ Et de his musculis q̄ primo occurrunt post cutim descendendo sunt longitudinales hñtes rectum incessum in deorsum in lōguz post eos sunt transuersales habentes etiam rectum incessum in transuersum: ⁊ post eos sunt latitudinales immediati ad syphac ⁊ eidem adherentes etiam recti ꝭm latum pcedētes.

De dñia inter apāta epatis et musculorū existiū supra epar.

¶ Apāta igitur si in musculis fuerint longitudinalibus plane declarantur ab apāte epatꝭ p hoc qd̄ immediate quasi tactui subijciuntur et occurrunt: ⁊ non sic apāta epatis: pinde dicebat Aui. de his loquens ꝙ apā lacerti semp apparet: ⁊ apā epatis q̄nq̧ non apparet. ¶ Distinguitur etiam ex parte figure: qm̄ apā lacerti dicebat Aui. est simile stillo cuius vna extremitas est grossa ⁊ altera subtilis: ⁊ est quasi cauda muris: quoniam apostema extenditur ꝭm incessum musculi longitudinem habentis ⁊ in lōguz protensi: sed dixit Rasis 7° continentis ꝙ apostema in musculis tendit ad extremitates subtiles ⁊ in medio est grossum: ⁊ hoc est rationabile multum vt apā sit grossum in medio ⁊ subtilletur ꝭm extrema ad que terminatur nisi apā occuparet totum musculum: nam tunc disponeretur ꝭm figuram musculi totius: ⁊ ita esset: dicit Aui. aliter verior est snīa Rasis: apā añt in epate hz formam lunaticam sicut etiam supra dcm̄ est de figura ipsi⁹ epatis: ⁊ pinde apā epis cū tāgitur separatur a tactu ꝭm vnam formam ⁊ figuram cuz separatione abscisionis cōis. i. equalis ⁊ non sic est de apāte musculoꝝ: immo cū separatur a tactu ꝭm grossum remanet vt etiam tāgatur ꝭm partes subtiles. s. extremas: nā si fit i musculo longitudinali pcipitur ꝭm longitudinē ⁊ in transuersali ꝭm formam transuersalē: ⁊ in latitudinali ꝭm formā latitudinalē. ¶ Distinguitur etiā ex opationibus lesis que sunt fortiora signa ad declarandum q̄ tactus: qm̄ tactus nō semp est signū sufficiens: qm̄ vt dicebat Aui. nō forsitan cōtingit vt cōprehendaṫ ex eo. s. apāte in musculo existente nisi parū. i. raro in profundo: vt cum est in lacerto pfundo transuerso: et multo minus cū est in latitudinali pp̄ter maiorem profunditatē illi⁹. nā tale sup. apā est simile apātibus epatis sup. vt nō cōprehendaṫ cum tactu pp̄ter pfunditatem dictoꝝ musculoꝝ. distinguitur ergo ex accidētibus pp̄rijs ⁊ cōibus que accidunt in apātibus epatis. nā ex accidentibus pp̄rijs ⁊ cōibus que accidunt in epate nō est aliquid in apātibus lacertoꝝ de quo sit curādum. s. de fe. de difficultate anhelitus de tractu furcule ad interiora ⁊ sicca tussi ⁊ vomitu ⁊ nausea ⁊ syncopi ⁊ mutatione coloris toti⁹: ⁊ de fluxu ⁊ vrina ⁊ similibus. nam talia nō cōsequunṫ ad apāta musculoꝝ nisi remissiue: ⁊ dicit Auic. vt etiam dictū est in pnosticis supra: cū vides myrach declinare ad tenebrositatē ⁊ siccitatē. i. subtilitatem: tūc estima ꝙ apā est eparicum: q: in apāte ipsius myrach vel musculoꝝ eius intumescit myrach ⁊ nō extenuatur. Dicit tñ signanter estima: q: si ex apāte epis sequereṫ hydrops nō fieret subtiliatio ⁊ extenuatio myrach: imo extensio: vt patet. ¶ Et sic patēt iam signa doloris ⁊ malitie complexionis epatis et oppilationum ⁊ apostematum.

Forª apātis epatis est forma lunatica.

No. dictū Auic.

Nota hūc canonem [dict]ū Aui.

¶ Signa vero dolorum a causis extrinsecis vt casu vel percussione ⁊ reliquis sunt nota relatione patientis.

¶ Et signa dolorum ex debilitate epatis sunt proportionabilia his que dicta sunt supra de debilitate stomaci: ⁊ latius dicetur infra in signis fluxus epatici.

¶ Et signa doloꝝ epis pp̄ter fluxū humorū ad ipm̄ tp̄e crisis habenṫ ex signis crisis p̄cedētib⁹ ad ea ⁊ cōicantibus ⁊ sequētibus notis ⁊ al's dictis. Et hec de signis sufficiant.

Nota.

Cura.

Jam veniendum est ad curam: ⁊ quoniam doloris epatis non vna est causa sed multiplex: idcirco non vnicam conuenit adhiberi curam: propter quam causam Auicen. 14ª tertij nullam dedit specialem curam doloribus epatis sed ibi quasdam solū enumerauit medicinas ab antiquis approbatas: et ex hoc

tacite innuebat nō vnicam debere appropriari curā doloribus epatis: sed diuersificari debere ſm diuersitatē causarū. ¶ Idcirco breuiter hic sub epilogo ero ꝯmemorās causas doloris epatis principales q̄ sunt septem. s. malitia complexionis diuerse aut apostema aut oppilatio humoralis: aut ex vētositate grossa aut debilitas epatis in recipiēdo aut motus materierū acutarū ꝑ epar vt in crisibus aut casus ꝛ ꝑcussio vł aliter solutiuo cōtinui ab extrinseco cōtingens ꝛ exinde ponā hic curā omnibus his appropatā diuidēdo curam generaliter in dietā ꝛ potionē ꝛ forte etiā in chirurgiā: tm̄ prius commemorare licebit aliquos cōes canones ex illustrib⁹ auctoribus acceptos. s. Ga. ꝛ Aui. q̄bus excitaꝶ medicus ad habēdam maximā diligētiā in curationibus nocumētorū epatis ne commitatur error in dieta vel medicinalibus. Nam p̄° stat vnus cañ. d. Ga. positus 13° terapētice distictione 3ª ca° 4°. q̄ lȝ appropriari debere videaꝶ tm̄ ad curā apostematū epatis: tm̄ qꝛ rō cañ. est communis omni nocumento epatis si in cura error commitaꝶ idcirco cōueniēter vt cōis cañ. ad curā nocumentorū epatis in hoc loco afferri pōt: dicit sic. Flegmonante vero epate diligentissima dieta est opus ꝛ supp. diligentissima mediciali opera queādmodum dictum est de vētre. i. stomaco. Addit: opa ꝟo eorū sup. ꝛ stomaci ꝛ epatis vniuerso animali cōmunis est: ꝛ nō digesto bene cibo vel nō competenter sanguificato qd̄ sup. emittiꝶ ex errore in dieta vel potione oīb⁹ alijs membris maximū nocumētū aduenit: ꝛ eādem sniam de epate posuit Aui. ca° gñali de curis epatis ibi. Nā dixit: ꝛ scias ꝙ cuȝ tu erras in epate sup. indebite curando ꝑuenit error tuus ad venas deinde ad corpus. Ideo in cura diligētissime est aduertendum.

No. dictū Auic.

¶ Quātum ergo ad dietā in electione aeris in malitia complōnis immālis eligaꝶ aer ad contrariū vt in mala complōne calida eligaꝶ aer ad friduȝ: ꝛ in complōne frigida ecōtra aer ad calidū: nō tm̄ fit excessus in calido vel frigido ꝓpter passibilitatē mēbri ꝛ liq̄factionē eius a calido ꝛ inspissationē eius a frigido: ꝓpterea dicit. A. in sermone vniuersali de curis epatis: ꝛ nō opȝ vt ad summū deueniaꝶ in infrigidatiōe epatis ꝙtum possibile est ꝛ ꝑducat ad hydropisim sup. debilitata eius virtute naturali a frigido neq̧ in calefactione eius ꝛ ꝑducat ad arefactionem. Iō addit: ꝛ ꝓpter hoc oȝ vt scias ꝙtitatē. i. gradū ꝯplōnis nālis epatꝭ qd̄ curas: ita vt cū reducis ipm ad eam stes. s. nō vlterius calefaciendo vel infrigidādo ꝓpter timorē q̄ dictus est vt dcm̄ est etiā circa lrām: ꝛ maxime hoc etiā verificatur vbi complō mala calida epatis cum mā calā cōiungaꝶ. nā tunc nō dȝ eligi aer ita ad frigidū declinās sicut in plurimis alijs membris esset necessariū infrigidare stāte complōne tali calida cum mā remouēda: qm̄ epar faciliter duceꝶ ad oppilationē ꝛ duritiē. Nam dicebat. A. in cura apostematis sanguinei. O ꝙ uelociter respōdet duritiei. Et in ca° apostematū durorum in fine dixit. Et scias ꝙ epar velociter oppilaꝶ ꝛ cōuertiꝶ in lapideitatem: vnde in casu dȝ aer parū ad frigidū declinare: nō tm̄ ꝓpter causam dictaȝ sed etiam qꝛ mā calida nocēs in epate vt multū nocet ꝙtitate ꝛ multitudine oppilando.

Nota hūc canonem dñi Aui.

Nota.

Ideo stat indigētia trāspirationis vnius q̄ trāspiratio ꝓhibeꝶ ꝑ aerem occurrētē multū fridū ꝛ oppilātem: hoc nō tm̄ est verū in malitia calida materiali nō apostemāte: immo etiā maxīe est hoc fiēdū in apāte calido ꝓpter id qd̄ ex apostemate cōtinuo aliq̄d resudat vt supra dcm̄ est ꝛ ita aer in casu vel fit tempatus vel paꝝ ad frigidū declinet nisi stāte maxima inflammatiōe. Et de hoc dicebat Haly. de apātib⁹ calīs loq̄ns. Habitatio sit in locis frigidis: intelligiꝶ tēꝑate frigidis ꝛ in aere iocūdo. s. sereno ꝛ claro: vñ in omni epatis mala dispositione aer semꝑ debet esse clarus nō turbulētus nō nebulosus nō grossus vel paludosus nec australis: sed seren⁹ orīētalis in frigido: ꝛ septemtrionalis in calido boni odoris aromatici ꝙtum possibile est artificialiter saltē facti talis cum asꝑsione vel fumatione rerū parumꝑ calidarū vel frigidarum ſm exigētiā complōnis remouēde: ꝛ de frigidis sūt rose sandali ꝓpe citri. flores nenufaris folia salicū ꝛ flores violarū ꝛ herba coriādroꝝ ꝛ in postremo possemus ponere qñ illa nō sufficiāt aliq̄d camphore. Et de calefaciētibus sunt cinnamomū p̄cipue: cassia li. calamus aromatic⁹ absinthium spica crocus ꝛ hmōi facta decoctione horum in aqua ꝛ vino aromatico et aspersione ꝑ cameram. ¶ De motu ꝛ q̄ete dicaꝶ ꝙ in omni mala epatis dispōne maxime materiali siue calida sit vel frigida motus post cibum ꝛ replōnē est maximi nocumēti maxime loquēdo de motu forti ꝛ agitatiuo. Et de hoc dixit Aui. in cura oppilationū. Et nō oȝ vt vtaꝶ sup ipm. s. cibum motu neq̧ exercitio. s. forti. Naȝ ꝑꝑ talem motū impediꝶ debita digō cibi in stomaco: ꝛ pars cibi indigesti p̄cipitat in epar: ꝛ causat ibi oppilationeȝ p̄cipue ꝓpter resolōnē q̄ fit a toto. Et ꝑ eādem rōnē dixit ibi Aui. ꝛ nō opȝ vt succedat cibo eius balneū añ ipsius digōnē in stō vt nō resoluat ipm nā. i. nō trahaꝶ indigestus ad epar loco eius qd̄ resoluiꝶ ab ipsa. i. a membris ex ꝟtute balnei. Nā facta resolōne sup. s. a membris insurgit attractiua mēbrorū ꝛ epatis ad attrahendū cibum indigestum in epar: ꝛ silr statio in stuffa ad hoc adducit: ꝛ ita silr noceret fricatio facta in ꝑtibus epatis ꝛ appositio pānorū calidorū stāte cibo in stomaco añ cibi digōnem: sed celebrata stomaci digōne paulatinus incessus est ꝯueniēs ad faciēdū penetrare chilū ad epar ꝛ aliqualem euigilationē virtutū nālium ꝛ vigorationē in attrahēdo nutrimētū ad membra simul cū iuuamēto resolōnis supfluitatū in toto. ¶ Somnus etiā est mēsurādus. Nam postq̄ descēderit cibus ad fundū stōi: tūc somnus et ad vigorādas ꝟtutes nāles oēs est cōueniens: sȝ in oppilōnibus mālibus ꝛ apātibus nō sit suꝑfluus ne ꝓpter eum retineātur materie q̄ deberēt resolui ad extra corpus: ꝛ in complōne calida materiali pōt esse ꝓlixior ꝙ in frigida māli vt pȝ ꝯsyderāti: sit tm̄ in oī dispōne tali cōmunis somnus vt sex vel septem horarum ne ꝓpter indigestionem ex parte somni materia ꝓhibeatur a digestione: ꝛ fiat semper distāter a cibo: et specialiter si diurnus fuerit qui regulariter est vitandus nisi ꝓpter necessitatē de modico somno in nocte vel in complexione sicca vbi intendimus multe humectationi.

De motu.

De sōno.

¶ De inanitione autem ꝛ repletione dicaturꝙ

in omnibus dispositionibus epaticis materia-
lib⁹ semp est ꝓuocāda vētris inanitio cū pau-
citate cibi ⁊ cum vētris fluxibilitate: q₂ corpu-
lētia ciborū ⁊ materierū feculētarū fecū cū reti
net multū nocet epati: ⁊ ita clysteria cōmunia
⁊ suppositoria in casu multū iuuāt vt infra vi-
debit: ⁊ hoc intelligit nisi in casu cōiūgat fluxi
bilitas vētris vt sepe ꝯtingit in oppilationib⁹
⁊ apostematibus epatis. nam tūc nō est intēdē
dum cum lenitiuis: sed magis cū apientib⁹ cō
fortātibus vt loco suo videbit.

De coitu.

¶ Coitus etiaꝫ nōunq̄ i cōplōne frigida ēt materiali aposte
māte nō moderate factus est cōueniēs: ⁊ multo
magis in oppilōne ab exuberātia sanguinis in
toto: sed in mala cōplōne calida ⁊ sicca aut fri
gida ⁊ sicca: ⁊ in omni excessu debilitatis epa-
tis: ⁊ in apostemate epatis ab eo cauendum est
tanq̄ ab inimico interficiente: ⁊ ꝓpter id qđ ad
eum seq̄tur de resolōne virtutis ⁊ debilitate et
de agitatiōe materierum faciētiū apostemata.

De passiōibus aīe.

¶ In passionibus aūt animalibus dicat ꝙ ma
xima ira ⁊ timor nocet oībus passionibus epa-
tis ira ꝓpter commotionē max^e in mālibus: et
timor ⁊ tristitia ꝓpter id qđ coartāt materias ⁊
ad oppilationes ducūt. vñ in passiōibus epatꝫ
etiā si nō est presens oppilatio cauēdū est a fu-
tura oppilōne. Gaudiū tñ tempatum est conue
niens pro quanto inde fortificantur virtutes
animales: ⁊ consequenter naturales.

De potu ⁊ cibo.

¶ Circa aūt regimē cibi ⁊ potus p° sunt ponen
di canō ꝯueniētes in hac dieta. Primus est ꝙ in
omni lesione epatis opꝫ vitare q̄cūq̧ supra di-
cta sūt i cāis doloris epis ⁊ gñalib⁹ ⁊ spālib⁹ ſm
dispositiones spālr causarū: ⁊ ad illum locū re-
currat: ⁊ maxīe ad causas oppilatiōis. precipue
ergo vitētur oīa cibaria grossa ⁊ oīa viscosa et
oīa actu vehemēter frigida. oīa etiā stiptica sūt
nociua in dispōne epatica q̄cūq̧ sit illa siue mā
lis siue immaterialis in multo vsu: sed p̄cipue
nocēt in materiali ⁊ oppilatiua: ⁊ maxime si cō
iūgat apostema in ipso epate: etiā si calidūꝫ fo
ret: ⁊ ipsa essent frigida: qm̄ talia grossa viscosa
vel stiptica nō tm̄ nocēt: q₂ ducāt ad oppilōnes
in quas est facilr paratū epar labi: sed etiam sti
ptica vt dicebat Alex. obcludūt ⁊ collectos ob-
turāt humores ⁊ difficile digeruntur: vñ in pas
sionibus istis iussit mala granata nō esse dāda
nocēt em̄ q₂ ꝓhibēt colām ad intestina transire
cōstipāt etiā meatū q̄ est ad fel quare nō attra-
hit coleram vt vult Aui. in cura apātis calidi:
⁊ ita circa epar retinet: ⁊ qm̄ impedit nutrimen
tū ad membra ꝑuenire ⁊ in oībus materialibus
nocēt: qm̄ talis materia est euāanda ⁊ ꝑ talia im
pedit eius euāo: sed si cōiūgat apostema calidūꝫ
vt fuit als dcm̄: nocēt etiā ex alio capite: qm̄ vt
dixit Aui. loco alle. Ex apātibus calidis ꝯtinue
aliq̄d resudat de virulēto cuius euāo necessaria
est ꝑ lauatiua ⁊ abstersiua ⁊ parū ꝯfortatiua: et
ꝓhibet ꝑ grossa viscosa vel stiptica. ꝓinde dic̄
idē Aui. ⁊ ꝯueniētiores cibi sunt illi q̄bus non
est grossitudo ⁊ viscositas sup. ⁊ stipticitas. ⁊ lꝫ
Aui. dixerit in cura debilitatis epatis ꝙ q̄nq̧
ēt ꝯfersit res muſe in q̄b⁹ est parꝫ stipticitatis.
Et addit. ipse em̄ sua acetositate cōfortāt ⁊ inci
dūt ⁊ dulcedinem abstergūt sicut grana grana-
torum musorꝫ. Nota ꝙ dixit q̄nq̧: vt vbi esset
laxata virtus cōtentiua ꝓpter materiā nocen
tem: ⁊ non esset timor de multa oppilatiōe. Nā
vbi esset timor de oppilatione ponit vsum ipo
rum suspectum. vt pꝫ ꝑ eum in ca° de cura mali
tie cōplōnis calide. naꝫ cum ordinauit cibos
in casu cōueniētes sicut sunt aqua or. ⁊ decoctio
olerum ⁊ ipsa olera decocta precipue endiuia
decocta cum coriandro humido ⁊ lactuca ⁊c.
Addit. ⁊ ex fructibus asur sunt in virtute nespil
lorum: ⁊ reperiuntur in cicilia. ⁊ cydonia ⁊ pira
sup. laudātur. postea ponit regulam dicens. Et
nō multum sumat de illis vt nō addat supflue
in stipticitate ⁊ generet oppilatio: ⁊ postea con
tinuat. Et poma ⁊ granata musa sup. sunt isti⁹
generis: ⁊ postea cōfirmādo istam sñiam paulo
post dixit. Et nō oꝫ q̄dē vt de istis medicinis su-
mātur ille frequēter in q̄bus est cum infrigida
tione stipticitas propter id qđ est in ipsis de vi
faciēte accidere oppilationes. Si ergo ponit ti
morem in vsu eorū in cura male cōplōnis cali
de epatis: multo magis in alijs: vt pꝫ ꝯsyderāti.

Nota hūc canonem.

¶ Dicebat tñ Ga. 12° terapētice. distinctione 3ª
ca° 4°. ꝙ lꝫ talia viscosa vasa q̄ ſm epar: et ma-
xime fines eorum sint ꝓhibētia ⁊ colerā intesti
nis subire ⁊ cibum ad totū corpus redire: nō tñ
oīa subtilia cōueniētia sunt maxime in apāte.
Nam q̄ sunt mordicatiua ⁊ acuta nocēt rursus
ab eis morsa. s. particula: de cibis intelligendo
i. q₂ epar a cibo mordicatiuo ⁊ acuto ledit: ⁊ si ci
bus fuerit subtilis: ⁊ ꝓpterea fluunt ad epar. s.
humores. Et eandem sententiam posuit Alex. ⁊
licet hoc maxīe dixerit in apostematibus calīs
tamen trahitur ad omnem quasi epatis lesionē
vñ dixit in cura inflammationis epatis: ꝙ die-
ta eis ordinanda est per quam mitigari poterit
supple inflammatio ⁊ nullam mordicationem
habuerit: aut aliquam acredinem. Nam vt vult
reumatisat sup. materia percepto nocumento
⁊ augmentatur: ⁊ ita debent vitari omnia ciba-
ria vehementer amara ⁊ salsa ⁊ acetosa ⁊ acuta
pungitiua maxime stante causa calida. ⁊ in p̄n°
doloris: sint igitur subtilia cibaria: sed sine mor
dicatione. non tamen talia etiam omnia valēt
q₂ dulcia vt aqua mellis nō cōueniūt: q₂ omne
dulce inflat: ⁊ cū hoc trahit ad epar añ comple
mentū digōnis: ⁊ hoc intelligit de dulci forti/vt
est dulcedo mellis vel multi zuchari ꝑ commix
tionem cū cibis.

De dulce inflat.

¶ Nam talia sunt q̄ nocent et
maxime si coniūgatur cōplo calida sicut dcm̄
est supra de vino dulci qđ facit accidere in epa-
te oppilōnem q₂ trahit ad epar nō gradatim ex
eo ꝙ epar diligit ipꝫ ꝑ hoc qđ est dulce: ⁊ de dul
ci loquēs Aui. de rebus cōueniētibus epati di-
xit: dulcia conueniūt epati quare impinguatur
eis. Addit. verum velocia sunt ad hoc vt faciāt
euenire oppilationes ꝓpterea ꝙ epar attrahit
ea laboriose associans ea humoribus alijs: ⁊ qm̄
ipsa faciliter conuertuntur ad coleram ⁊ faciūt
accidere oppilōnes: ⁊ dixit qđ nocibiliora sunt
q̄ sunt grossa propter oppilationes ⁊ calida pro
pter conuersionem in cholerām: tamen suauis
dulcedo in cibis ⁊ in medicinis non est discon-
ueniens in quibus non est caliditas vehemens
qm̄ suauitas dulcedinis est amica epati dilecta
ab eo: ⁊ est conueniens nisi sit recipiens corru-
ptionem vt est in multis fructibus.

¶ Sint igit cibi subtilis nutrimenti ⁊ penetra
tiui boni chimi ⁊ facilis digestionis quantum

fieri potest: quia passibilis substantie non dure. Nam quātūcunq; in cibis esset cōuenientia etiā appropriata mēbro: si tñ esset dure substantie ad trāsmutādū nō esset in hoc casu ꝯueniēs ꝓinde Aui. in cura male cōplōnis calide in epate vitu pauit carnē cordis ꝛ epis dicit sic: ꝛ nocēt eis epar ꝛ splen ꝛ cor ꝛ carnes grosse sicē carnes hircoꝝ ꝛ arietū ꝛ aīalium neruosoꝝ ꝛ dure carnis. Et ex hoc textu collige ꝙ nō oē membrū vni⁹ speciei est exhibēdū pro cibo altero mēbro patiēte sibi silī in specie vt hic de epate de mēte Aui. qđ intelligēdū est de epate aīalium quadrupedū ꝓpter duritiē carnis eoꝝ cū decoquūtur. Nā epata gallinarū nō indurata ꝓpter eoꝝ passibilitatē ꝛ particularē cōueniētiā ad epar in casu laudant. Epata etiā spālr anatū vt vult Ufa. 26ª ꝑticula de cibis vtilibus epati hñt vtilitatē ꝓficiēdi fluxui epatico rōne debilitatis eius: vt infra dicet. Et si in cibarijs hmōi subtilibus non sit virtus subtiliatiua vel aperitiua sufficiēs: cōuenit vt ꝑ artificiū ꝑparētur ad acqrendā quādam virtutē lenē aperitiuā ꝛ pororū dilatatiuā aliqñ lauādo cum vino subtili vł decoquēdo cum radicibus subtiliatiuis apitiuis: vt cicoree feniculi: ꝛ aliqñ cū spēb⁹ aromatisando vt infra spālius dicet. ¶ Alius cañ. gña lis obseruādus in toto regimine ponit ab Aui. in ꝑn° capli de causis nociuis epati cum dixit. Scias ꝙ intromittere cibū supra cibū: error ordinis eius. s. ꝑponēdo: vt supra als declaratum est de stomaco: est ex rebus magis nociuis epati. Et rō est satis clara: qm̄ ex malo errore in exhibitione cibi: in exhibitione etiam cibi supra alium non digestum fit corruptio cibi vel transmissio cibi indigesti ad epar: ꝛ sic est cā mlti nocumenti: vt patet.

¶ Sed spālius iā ad dietā ꝯuertēdo qm̄ passiones epatice vel ex opilatiōe pēdēt vel ad opilationē facile ducūt: ꝯuenit hic principalr ponere dietā debitā i opilōnib⁹ postea spāli⁹ ponet dieta circa alias particulares cās doloꝝ de qb⁹ dictū est a ꝑn°. ¶ Cōtrahēdo ergo dietā ad opilationes marie in cibo ꝛ potu dicebat Auic. in cura opilationū ꝯsus fi. Eius aūt regimē cuz cibo oē grossum ex carnib⁹ ꝛ pane azimo ꝛ pane fctō ex simula viscosa glutinosa ꝛ vinū grossū dulce ꝛ rizi ꝛ miliū ꝛ pedes ꝛ capita ꝛ sup. reliq extrēa aialiū ꝛ frixa siccata ꝛ assata siccata: immo ea q̄ sunt decocta sunt cōuenientiora eis ꝛ dactyli ꝛ dulcia oīa sup. vehemētis dulcedinis ꝓprie in qbus est viscositas ꝛ grassitudo: ꝛ ibi exēplificat per terminos arabicos qdam gña nutrimētoꝝ que cū dulcedine participant grossitie ꝛ viscositate. Et vt exponit Gen. exēplificat de frumento depilato cocto in aqua: exēplificat ēt de melle cocto ꝓiecto sup marmor vt induret: ꝛ tertio de placētulis frixis in oleo intra quas ponitur mel. Postea dixit: neq; bibat sup ipm plm: ꝛ elōget inter comestionem ꝛ potum. i. nō bibat post ꝙ sumpserit cibū debite cōmixtum cū potu: qm̄ opz vt tm̄ elonget a potu post taliter cibuz sumptum vt sit digestus cibus in stō: ꝛ ꝓprie potuz vini vt dixit. Et adducit rōnem. Ipsum enim. s. vinum potatum sup. tunc intromittit cibuz indigestum in epar. Et qm̄ panis est dieta cōis ꝛ est ꝑ nām viscositate ꝛ grossitudine participās vt dicebat Aui. in cura apatis sanguinei in fine cū dixit. In cādarusi aūt ꝛ frumento fortiori eo necessario est aliquid de grossitudine. Et idem Gal. in commēto ꝑmo regiminis acutoꝝ dat doctrinā ad cuius cōpōnē dixit. Et opz vt fiat massa panis eius plurimi fermēti ꝛ salē habeat ꝙtū sufficit sup. ad saporationē: ꝛ parūplus sup. ad subtiliandū ꝛ incidēdū. Et dans regulā etiā in potu dixit. Et nō est malū tribuere vinū antiquum subtile puꝝ: qđ nō dz itelligi cū sumitur cibus ad comestionem cibi: qm̄ tale vinū nō dz esse simplr puꝝ: sed paꝝ mixtum ꝓpter eius acuitatem ne fiat agitatio in mā opilante: sed ibi loquitur de potu medicinali facto ad delationem cibi ꝑ epar cibo digesto ꝛ ad mēbra: ꝛ est potus dictus delatiuus. Nā de tali nō est maluz dare paꝝ purū ante cibū per horā vel circiter in opilationibus in qbus difficulter transit nutrimētum ad membra. ꝛ de hoc intelligebat supra cū dixit. Et opz vt elōget inter comestionē ꝛ potū. ¶ Addit ponēdo ꝑparationem que cōuenit in cibis etiā mediocribus. ꝛ opz vt misceant in cibis suis porri ꝛ similia: ꝛ hoc de porris intelligitur in corporibus magis ruralibus ad subtiliationem ꝛ incisionē ciboꝝ ꝛ materieꝝ oppilationum: ꝛ maxime vbi sit materia oppilās frigida vt plerūq; euenit: sed in corporibus nobiliū misceantur cū cibis ad eandē intentionē silia porris in virtute. s. subtiliatiua ꝛ incisiua: vt in seminibus anisi feniculi ꝛ in spēbus de cinnamomo cassialig. ꝛ summitatibus squinati: ꝛ hmōi. ꝛ aliquotiens decoquendo cū cibis radicē feniculi cicoree ꝛ apij vel cū seminibus feniculi anisi vel similibus. Et addit vltimo ꝙ sparagi iuuatiui sunt ei ꝛ cappares: ꝛ hoc intelligit ꝙ talia sumantur ante cibū ꝓ insalatucio cum aceto ꝛ melle vt acetū nō reddat nimis mordicatiuuz. Et de capparib⁹ expssit Ras. 7° ꝯtiñ. in cura oppilationis cū dixit. Et dētur ei in cibo de capparibus cōditis in aceto ꝛ melle ante cibationem eius. hoc tñ magis cōueniet facta aliquali eñone de mā oppilāte: idē intelligit de radice cicoree ꝛ tarasecō siue rostri porcini: ex his fit cōpositum vtile in casu ꝛ appetitui gratuz. ¶ Circa hic dicta cadit vna dubitatio leuis circa id qđ dicit ꝙ debēt vitari frixa siccata ꝛ assata siccata ꝛ ꝙ decocta sunt ꝯuenientiora: cū tñ in ca° cure malitie cōplexionis frigide ipsius epis ordinādo dietam circa carnes dixit ꝙ sumat carnes leues que sunt ex carnibus auiū ꝑuarum ꝛ ꝑdicū ꝛ ventres anseꝝ. i. epata anseꝝ: lz litera exterior dicat galline ꝛ forte melius. Addit. ꝛ ꝓprie oīa ista assata ꝛ frixa ꝛ cum seminibus cōdita ꝛ silibus. ꝛc. Et ita videt innuere ꝙ in tali casu: in q̄ etiam vt plerūq; cōiungat oppilatio magis cōueniunt assata ꝙ elixata. Dicat rūdēdo ꝙ habita intētione tm̄ ad malitiā cōplōnis frigide remouendā cui vt sepe cōiungitur oppilo magis cōueniunt decocta. i. elixata ꝙ assata ꝛ frixa vt dictum est: tñ ꝓpter accñs qđ aliquotiens ꝛ sepe sequit ad malitiā cōplexiōis frigide epis. s. desluxibilitate vētris ꝓpter malitiā digōnis ꝛ relaxationē cōtentiue ab humido: laudātur in casu magis assata ꝙ elixata: ꝛ ad eandē intētionē laudauit caules decoctos in aqua trib⁹ decoctionibus vbi ad apitionē ꝛ subtiliationē ꝛ calefactionem nō deberēt decoqui nisi leniter vt

Not. istud correlariū

Epata gallinarum ꝛ anatū laudantur in hoc casu.

De dieta conueniens opilonib⁹ epatis.

No. cano.

Questio.

Rūsio qōnis.

in multis locis auctorũ colligit: q: tñ caules ta liter cocti sunt stiptici ꝑ accñti fluxus laudant vt tñ remoueat eorũ complo frigida terrestris voluit ꝙ cõdiãtur cũ cinnamomo pipere ⁊ sili/ bus: ⁊ ita pꝫ ꝙ habita intẽtione ad oppilõnez nõ cõuenirẽt neqꝫ assata neqꝫ frixa neqꝫ caules talr decocti: ⁊ sicut ea q̃ dicta sunt: sunt ad nocu mẽtũ in oppilonibus epatis: ⁊ pñr quasi in om/ ni dispõne epatica sunt vitanda: ita etiã ⁊ in epilogo q̃dã nũerauit Alarauius pticula 26ª. pcipue de cibarijs vtilibus epati debili: ⁊ vt plm si cõiũgat oppilo q̃bus vti possumus dicit sic. ⁊ sup. talia sunt oĩa cibaria facilis digõnis sicut panis nõ nimis tamixatus ⁊ fermẽtatus ꝓpe: ⁊ sit de fermento tenero leui ⁊ al. ⁊ pdices ⁊ tur tures ⁊ galline ⁊ auicule parue ⁊ tudones al. et oua mollia ⁊ morterolũ de pane qd noĩat asu. Et asu vt ipse exposuit in caº 4º de cibis patiẽ tiũ morbos spũalium mẽbrorũ est cibus spissus q̃ potat vel comedit cum cocleari: in summa est panata apd nos appellata multũ cocta. Addit. Et ordeatũ sauich. i. sauich de farina ordei ⁊ pa nis ablutus sup. cũ aqua pus postea cũ zuccha ro modico aspersus ne reddat nimis dulcis: et ⁊ vue passe cũ granis: q: ꝓpetatem habẽt impĩ guãdi epar macilẽtũ: vt dicit. Addit. ⁊ phistici cõfortãt epar: qm̃ declinãt ad friditatẽ ⁊ apiũt oppilones ⁊ remouẽt grossitiẽ eius. i. oppilonẽ mãe grosse. ⁊ vnº modº vuarꝫ pas. q̃ nõ hñt gra/ na: hñt ꝓpetatẽ extrahẽdi supfluitatẽ a venis de his dicet. j. de dieta oppilonis. Et epata ana tũ hñt ꝓpetatẽ ꝑficiẽdi fluxui epatico rõne de bilitatis eiº. Et hoc bñ nota ꝓpter ea q̃ dicẽtur infra loco suo. Addit: ⁊ amigdale aperiũt oppi/ lationes epatis maxime qñ sunt amare modicũ signãter dicit modicũ: q: multũ amara nõ acce/ ptantur ab epate vt cibº cõueniẽs vt supra dcm̃ est: ista sunt cõia q̃ quasi in oĩ epatis lesione cõ/ ueniunt. ¶ Sed dicit Aui. ꝙ sunt quedã que ex ꝓprietate spãli oĩbus epaticis ꝯferũt: q̃ etiã in oĩ casu quasi sunt exhibẽda: ⁊ de his dicit Auic. in caº de rebº ꝯuenientibº epati. ad fi. loquendo de his q̃ via cibi exhiberi pñt dimissis medicia/ libus magis: ⁊ auellane sunt ꝯuenientes oĩbus epatibus: qm̃ ipse nõ sunt vehemẽtis caldita/ tis ⁊ sunt apitiue ⁊ chimº earꝫ est bonus. Addit: ⁊ epar adip ẽ spẽs lupi: ⁊ carnes limaciarꝫ cõue niẽtes sunt epati cũ ꝓprietate q̃ est in eis. De auellanis tñ q: in eis est calefactio aliqualis di xit in cura male complonis cale postq̃ laudauit auellanas: qm̃ nõ est in eis calefactio plurima ⁊ sunt apitiue opilationũ ⁊ sunt boni nutrimẽti addit: opꝫ ergo vt misceant sup. ꝓpter calitatez earꝫ in cõplone cala cũ eis in q̃bus est infrigida tio aliqua ⁊ stipticitas: ⁊ ita ex sñia. A. videtur colligi ꝙ in oĩbº spẽbº nocumẽtorꝫ epatis in ci barijs possumº vti ꝯtinuo his tribº. s. epe lupi ⁊ carnibº limaciarꝫ ⁊ auellanis. De epate lupi non est apud aliquos dubitatio: ⁊ de hoc ẽt dicit Ra sis 7º ꝯtinen. de mẽte Gal. dicit sic. Dixit supple Gal. qd exꝑti sumº efficaciter ꝙ epar lupi ꝯfert in dolore epatis. Addit: aut forte hoc agit cum ꝓprietate eius cũ ipm̃ cõferat oĩbº speciebº ma le cõplexionis eius ⁊ idẽ alibi infra enumerãs etiam fel vrsi inter iuuantia a ꝓprietate dixit. Impossibile q̃ꝫ eẽt ꝙ caruositas corullarꝫ felvr/ sinũ ⁊ epar lupinũ cũ ipsorꝫ q̃litate cõferrẽt nisi cum ipsorꝫ ꝓprietate: ⁊ ita Ras. laudauit concu lã marinã q̃ appellat calgenenis: dicit ꝙ si su/ matur cũ vino nigro tepido efficaciter confert cũ ꝓprietate eius. Et de epate sensit idem Ras. in libello suo de aĩalibº de mẽte Gal. vbi dixit ꝙ si sumatur coclear. j. ex eo cũ vino vꝫ dolori epis antiquo cuiuscunqꝫ male cõplonis sit: q: in eo est ꝓprietas cõueniẽs infirmo epi. Et Gal. exꝑs/ se in libello de facile acq̃sibilibº in de passioni/ bus epatis absolute dicit ꝙ epar lupi datuꝫ in q̃titate. ʒ. iij. cũ vino iuuat. sed verꝫ est ꝙ ĩ libel lo de cõferentibº ⁊ nocẽtibº q̃ cõiter ascribitur Gal. lꝫ a q̃busdã dubitet inter nocẽtia epati cõ numerantur epata oĩs aĩalis: ⁊ ibi dr̃ ꝙ minº de epatibus nocẽt epata gallinarꝫ e anserꝫ: sed hec sñia cõiter nõ tenet ꝓpter oppositas sñias exꝑs sas auctorꝫ. ¶ Sed de reliq̃s duobus est dubita tio. s. de auellanis ⁊ carnibus limaciarum. Nã de auellanis dicit Ras. in suis affo. seu secretis ꝙ nocent epati. vnde dicit sic. Nuces ⁊ auellane male sunt stõ ⁊ epi: ⁊ malos humores efficiũt in ieiuno. Sed ꝙ noceant stõaco videt quasi oẽs cõuenire q: nuces nocent stõ: ⁊ Aui. in 2º can. ca pitulo proprio. de auellanis dicit: ꝙ est maior terreitas in eis terreitate nucis ⁊ est tardioris digestionis q̃ nux: ⁊ ibidẽ nullũ iuuamentum ponit. de ipsis circa epar. Serap. etiã de simpli cibus caº ꝓprio. qd est vnicum ad nuces ⁊ auel/ lanas loquens de auellanis dicit ꝙ substantia est terrea ⁊ frigida plus q̃ in nucibº magnis: ⁊ sapor est magis põticus sapore illarꝫ: ⁊ ꝙ hoc re peritur in arbore fructu ⁊ cortice. Addit in alijs vero ꝓprietatibus sunt similes nucibus maio/ ribus: ⁊ ibi de mẽte Diasco. dicit ꝙ nuces come ste sunt graues digestione ⁊ nociue stõ. Ita pñr de auellanis est dicendũ. ⁊ spãliter etiã infra di xit: ⁊ auellane sunt male stõ: nullã faciens men tionem de iuuamento earꝫ ad epar. ⁊ eandẽ sen/ tentiam posuit Auer. 5º colliget: ⁊ exꝑsse etiam hoc dicit Gal. 2º alimentorꝫ caº ꝓprio. de nuci/ bus ibi comparans nuces ⁊ auellanas in dige/ stione dixit. Digerit ⁊ magna nux q̃ subtil nux ⁊ magis eustomacum est. i. ꝙ maior nux multo magis confert stõ. Nullibi inueni eius laudes circa epar nisi forte trahatur ex vno xbo Diasco ridis in caº. ꝓprio. in pnº postq̃ dixit ꝙ auella/ ne in cibo sumpte dolorem capiti incutiũt ⁊ sto macum inflatione distendunt. Addit. ⁊ corpori sano pinguedinem cõferunt: ⁊ ita ex hoc verbo ꝙ afferunt pinguedinez corpori sano: quia hoc fit in virtute epis põt forte mediate eligi ꝙ con fortãt epar. ¶ Sed nota ꝙ dicit in sano: qm̃ in corpore preter naturam calido cõuertuntur ad coleram: ⁊ ita non videtur velle ꝙ de speciali ꝓ prietate confortant epar. Tamen Rabi. in 22ª particula suorum affo. in fine dixit: quod auel/ lanarum specialitas ⁊ est confortare intestinũ ieiunum ⁊ expellere malitiam illius: de epate non faciens mentionem: ⁊ ita non video aliquẽ conformem cum sententia Auic. de iuuamento earum in epate: saluo quod in libello de confe/ rentibus paulo ante allegato inter conferẽtia epati connumerantur etiam auellane: et sicut quod supra dixit de epatibus non cõiter admit titur neqꝫ forte hoc est admittendũ maxime q: Aza. vt supra dictum est ponit specialem ꝓprie tatẽ in confortatione epis in epate anatis: ⁊ si

Marginal notes:

Vue passe ꝓprietatẽ hñt impin guandi epar.

Nota que dicunt de epe anatꝫ.

A ꝓprieta te valent epar adip ⁊ carnes li maciarꝫ ẽt auellane.

Nota bñ.

Nuces no cẽtes stõ.

Nota

dixit conferunt: non dixit cũ proprietate: sed p hoc q aperitiue ⁊ chimus eaꝝ est bonus cum di geruntur: ⁊ pinde in opere ego non multũ laudarem vsum eaꝝ in dispōnibus malis epaticis maxime cũ ꝫm oẽs noceant stõ cuius sanitas facit ad salutem epatis: ⁊ nocumentũ ad nocumẽtum. ¶ De carnibus aũt limaciaꝝ dubitat Gentilis si oibus epatibus conueniũt: ⁊ apparet qꝺ cũ sint viscose noceant opilando: ẽt qꝛ ab autoribus alijs non videntur laudate: immo tertio alimentoꝝ caº 2º dicit Gal. appellans limacias codias. Codias aũt quotidie oẽs greci cõedunt hñtes quidẽ carnem durã ⁊ ppter hoc indigestibilem: Addit: si tñ digerant maxime quidem nutritiua. Breuiter rñdit Gen. nõ tm̃ p limacias intelligendo limacias q̃ hodie appellantur limacie: sed ẽt testudines q̃ pon situr multi nutrimẽti sed paꝝ humidi. Et de mente Isaac dꝛ q mixtio eloꝝ in eis est quasi equalis. Possumus etiã intelligere cãcros fluuiales vel fontaneos. Et tunc dicit q aut q̃rimus si cõueniãt epatibꝰ hominis sani vel infirmi: Et si quidẽ de sanis loq̃tur corporibus dicit ipse q eoꝝ epatibus cõuenientiores sunt alie carnes vt pulloꝝ ⁊c. q̃ carnes limaciaꝝ. Sed si loquamur de infirmis tũc facit diuisionem qm̃ epar infirmatur aut opilationibus aut apatibus. Et tunc dicit q non est dubiũ q carnes limaciaꝝ non cõpetunt: ⁊ lꝫ in eis vt vult sit ppꝛietas: tñ eis associatur aliqua glutinositas ⁊ humiditas p quas nõ cõueniũt. Aut in infirmis epar est extenuatum aut resolutum ⁊ exsiccatum. Et tunc si loquamur de talr resoluto ⁊ extenuato in quo querimus phibitionem siccitatis ⁊ ariditatis ⁊ intendimus ad restaurationem ⁊ impinguationẽ: tũc dicit q carnes limaciaꝝ cõueniunt: ⁊ maxime hoc sup. intelligitur facta exsiccatione a caliditate. ¶ Sꝫ cũ pace Gen. non credo istam decisionem bonã: cui tñ consentit Nico. florentinus. Sed ipse allegat de mente Ga. 3º alimentoꝝ in caº supiꝰ allegato de codia. q in arefactione epatis carnes limaciaꝝ multũ conueniunt: qꝛ sunt multi ⁊ boni nutrimenti. Et dicit: ego dico q aqua elicita i. extracta ex eis p distillationẽ in alẽbico est vltimi iuuamenti in ethicis ⁊ ptisicis ⁊ oibꝰ calidam ⁊ siccã discrasiam epatis vel totius corporis patientibꝰ dãdo bis in die ante prandium ⁊ cenã ⁊ per horas tres. Et in hoc recte dicit quia hoc etiam sum expertus. Sed dicit qꝺ in apate epatis ⁊ opilatione nõ ꝯueniunt: qꝛ fortassis opilãt rõne viscositatis ⁊c. Re vera falso allegat Gal. qꝛ in caº allegato nõ ponit q in arefactiõe epatis cõueniãt carnes limaciaꝝ: ⁊ nõ sup. i opilationibꝰ vt diligẽter inspexi: sed credo secutus est Gẽtilẽ nõ vidẽdo textũ q̃ ita sentit: sꝫ ipe nõ allegauit tex. Gale. ad hoc. Rõ g̃ q̃ me mouet ad dicẽdũ q hec snia nõ dꝫ acceptari: ⁊ maxime qꝛ nõ põt cõformari dictis. A. est pº qm̃ Auic. in rebus cõuenientibꝰ epati ausolute: imo ⁊ in oibꝰ epatibꝰ vt dixi enumerauit carnes limaciaꝝ: dixit q sunt cõuenientes cũ proprietate que est in eis. Item non tm̃ laudauit eas in cura malitie cõplexionis calide epatis: sed etiaꝫ ⁊ in cura malitie cõplexionis frigide in qua saltem est suspitio de opilatione vbi ad finem capl'i dixit. Et ex illis q̃ ꝯferunt eis sunt carnes limaciaꝝ: ⁊ tñ in malitia cõpl'onis frigide vt dixi plerũq ꝯcomitatur opilatio: verũtñ qꝛ p ppꝛietatem cõfortãt lꝫ viscositate sua sint parate nocere: ⁊ ppter duritiem carnis in digerendo est rõnabile q multo plus iuuatur epar cũ ppꝛietate limaciaꝝ q̃ sit nocumẽtũ viscositatis ⁊ carnis dure eaꝝ: pcipue qꝛ docẽt auctores vt pparent ad remouẽdũ viscositatẽ eaꝝ: ẽt ad reddendũ in eis facilitatẽ vel passibilitatẽ in digõne: vñ loco allegato Gale. ordinauit in fine capl'i q si velles vti nutritiuo solo edulio carne huius aĩalis cũ tribꝰ vicibus decoquant: ⁊ tandeꝫ in vltima decoctione ita decoquantur quousq tenera bene fiat caro prius tñ q̃ decoquãtur lauent carnes cũ aqua ⁊ cinere: ⁊ quidã lauant cũ cinere ⁊ vino. vt dicit Gen. ⁊ quidã cũ arena ad remouendũ viscositatem ipsoꝝ: ⁊ modus quo ego vtoꝛ est vt ponatur pannus albus lineus in obscuro sup quo põnãtur limacie cũ testis suis ⁊ exibunt extra textas ⁊ ibi sit minister cũ cultello abscindens ⁊ separans a testa: ⁊ postea p mediũ euiscerent ⁊ lauẽtur ⁊ diu agitando ⁊ fricãdo in aqua tepida cuꝫ furfure ⁊ sale vt remoueat dicta viscositas: postea bulliãt ponendo eas in aqua tepida aliquot bullitionibus deinde extrahant: ⁊ iterato ponant in alia aqua tepida ⁊ bulliãt ẽt aliq̃bꝰ bullitionibꝰ: ⁊ scõo pĩciat dicta decoctio ad remotionẽ salsuginis ⁊ nitrositatis q̃ est in eis sicut in alijs ostrechis: ⁊ hoc cũ intẽdimus ad restaurationẽ ⁊ phibitionẽ exsiccationis. Sed si vellemus exhibere in epate opilato nõ esset necesse abijcere scõam decoctionẽ: qꝛ nitrositas aliq̃liter iuuaret stãte aliqua opilatione a mã grossa frigida ⁊ viscosa. Abiecta igit scõa decoctiõe iterato tertio ponãt in aqua tepida. Et nota p artificio q nũq̃ debẽt attingere aquã frigidaꝫ: qꝛ indurant: ⁊ ibi semp leuiter bulliãt lõga bullitione vsq dũ tenerescãt: sed hic cõuenit addere in decoctione aliqua adiuuãtia qualitatiue ppꝛietatẽ ipsaꝝ in cõfortando: vñ si voluerimꝰ exhibere in rectificatione epatis lapsi ad cal'm vel in opilatione a cã mãli cal'a dꝫ poni in decoctione de endiuia de lactuca ⁊ de radicibꝰ eaꝝ: ⁊ vbi vellemus exhibere stãte opilatione a materia grossa possumus ponere in decoctiõe feniculum vel cicoreã vel apiũ vel radices eoꝝ vel poros in corporibus rusticoꝝ vel cinamomũ ⁊ ꝫinꝫi. in corporibꝰ delicatis: postea pñt exhiberi dicte carnes ⁊ in pistatis ⁊ pastillis vel aliqualr assatis in patella: postea aromatiꝫatis cũ cal'is vel frigidis ꝫm exigentiã. Et istã sniam insinuauit Aui. tacite in textu. nã in cura male cõpl'onis cal'e exhibuit carnes limaciaꝝ cũ sicla decocta ⁊ cũ paꝫ. acetosis: ⁊ cũ aqua lactis acetosi: ⁊ in cura malitie cõpl'onis frigide dicit q ppareñtur cũ seminibꝰ. s. feniculi anisi ⁊ sup. sil'ibus calidis. ¶ Et ꝫm hoc põt rñderi ad obiecta vt pro parte ẽt rñdet Gentilis pᵐ nõ seq̃tur: sunt viscose ergo nõ ꝯueniunt. nã cõueniũt principaliter gr̃a ppꝛietatis quã hñt etiam ex modo pparationis remouet eaꝝ viscositas supflua: ⁊ remanent cum humiditate nutritiua conuenienti. Nõ sequitur etiam Serap. ⁊ alij doc. vt dicit Genti. non fecerunt de hoc specialẽ mentionem: ergo non cõueniunt: argumentũ non vꝫ: qꝛ in dictis suis etiam nõ phibẽt. Dico tñ q de eis reperit determinatum qꝺ cõueniunt cũ ppꝛietate a Rasi. 7º cõtinentis. sed forte illum textum nõ vidit

Margin notes:

No. de carnibus limaciarum.

Nota

Nota opinionem auctoris circa hanc materiam.

No. modũ decoquendi ⁊ pparandi limacias.

Nota bñ

Limacie nũq̃ debẽt attingere aquam frigidam.

Gentilis. Nā dicit ibi Raſ. poſtq̄ poſuit medicamen fellis vrſini: ⁊ poſtea poſuit ꝓprietatem fellis vrſini ad ipm epar: dixit ēt fel vrſinū confert hn̄tibus epar patiens cū ꝓprietate eius: ſʒ dandū eſt in potu ad quantitatē aureoꝝ ponderis duoꝝ: ſed qm̄ fel vrſinū nō eſt res cibalis nō fecit de eo ſupra mētionē in iuuantibꝰ a ꝓprietate. Poſtea addit: ⁊ carnoſitas cozullaꝝ q. vocātur caliax ab eo ibi ⁊ ſunt limacie ſumpte cū vino nigro ꝯfert. Addit ēt epar lupi idē facit: ⁊ iſta ptʒ q̄ fecit ſpālē mētionē cozulaꝝ vel limaciarū. Sed nota q̄ ſi repiꝛ q̄ exhiberi debeat epar lupi cū vino nigro vel dulci vel alibi repitur dicit Ra. eo. 7°. an̄ corrigēdo illud verbū q̄ in hoc vtendū eſt vino vetuſto ⁊ tenui euitato oī groſſo gn̄ante opilationes: idē intelligitur de carnoſitate cozulaꝝ ſi cū eis dʒ ſumi vinum. Credo tn̄ eſſe dicēdum q̄ lʒ de ꝓprietate ſingulari iuuēt epar: qđ tn̄ ꝑ nutrimēto cōi toti corpori ⁊ ad meliorē ⁊ faciliorem reſtaurationē abſolute multe ſpēs carniuʒ repiuntur q̄ ſunt in hoc electiores q̄ ſint carnes limaciaꝝ: vt ēt declarauit Conciliātor dr̄ia ſpāli .lxxv. circa iſtā mām vbi ſpālr̄ q̄ſiuit ſi carnes limaciaꝝ ſint ceteris laudabiliores: ⁊ declarauit qđ dcm̄ eſt q̄ nō. Cū quo tamē ſtat qđ hn̄t ſpālē ꝓprietatē in cōfortatione epatis: ⁊ q̄ ſinglr̄ valēt in ꝓhibēda exſiccatiōe epatis ⁊ totius ꝑ hoc qđ p̄ſtāt nutrimētū quaſi frm̄ humidū ⁊ adherēs. Et ita tolliꝛ vltimū motiuū qđ tertio alimentoꝝ ponunꝛ dure digeſtionis: qꝛ illo cō ceſſo non tollitur quin cōferant epati ex ꝓꝑetate. Et hec de iſta difficultate ſufficiāt.

Not. bene v̄ba Raſis

¶ Succedit nūc poſitis iſtis cōibus ꝑtinētibꝰ ad dietā circa cibū ⁊ potū ēt in opilationibus ſpālius deſcēdere ad ponēdū ſpālē dietā ſpāliū cauſaꝝ doloris epatis ex ſpāli cā opilatiōis: qm̄ opilatio eſt mater egritudinū epatis vt dictum eſt ſupra: prius igiꝛ poneꝛ dieta in cibo ⁊ potu cōuenienti in opilatione a cāis ſpālibꝰ opilationū ſine ap̄ate vt a mā calꝰa vel frigida nō ap̄ante. Nā de his a q̄bus cauendū eſt ſupra dcm̄ eſt de mente. A. ēt gn̄alr̄ poſita ſunt q̄ in cibis conueniant epati maxime in opilatione ſm̄ Aʒa. Sed hic ſpālr̄ magis poneꝛ q̄ cōuenient ſm̄ cās diuerſas opilationū.

Opilo eſt mr̄ egritudinū epatꝫ

¶ Si ergo opilatio fuerit ex calore dicebat Uiaticus nutriaꝛ cū cibis leuibus ⁊ ſubtilibꝰ: ſubtilibꝰ .ſ. in digerēdo ⁊ modicaꝝ ſuꝑfluitatū ſicut pullis ꝑdicibꝰ faſianis ⁊ ſilꝰibus: vel ſubtilibꝰ .i. in q̄bꝰ ſit aliqualis ſubtiliatio: iō laudat ptiſanā or. in cuius aqua ſint decocte radices marachi ⁊ apij: iō ſm̄ hoc oportet vitare q̄ dant nutrimentū groſſum vel viſcoſum ex oppoſito vt ſunt piſces carnes pingues vētres pedes aīaliū ⁊ carnes agnoꝝ ⁊ porcoꝝ et panē azimū ⁊ ſilꝰia ⁊ lac cū caſeo ⁊ dulcia groſſa vt rizi cū ʒuc. vel ſilꝰa cū ʒuccaro ⁊ miliū ⁊ frumentū coctum: ⁊ de fructibus dactyli ⁊ caſtanee ⁊ oēs fructus in q̄bus eſt ſtipticitas vt pira neſpilla ⁊c. Nam in his non eſt virtus ſubtiliatiua: ⁊ ita non ſunt cibi ſubtiles ad iſtum intellectum. Laudauit etiam ſcariolam blitam et lactucam ⁊ ſimiles herbas.

De dieta cōuenienti in opilōne a cā calida.

¶ Et ſi cum opilatione coniungatur materia frigida valēt inter herbas feniculus apium hyſopus etiam cum perdicibus ⁊ faſianis ⁊ auibus montanis ⁊ carnibus caſtratorum: ⁊ in vtroq̄ caſu valent endiuia ⁊ cicorea cum ſpeciali proprietate; nō tm̄ in opilationibus: ſed in oībus epatis leſionibus. Nam de his dicebat Aui. in ſermone vlī de cu ris epatis: ⁊ omnes quidē endiuie ſpēs ⁊ ꝓprie amara q̄ ad rubedinem declinat cōferūt leſionibus epatis: calefactis quidē cuʒ ſirupo acetoſo vel ſuꝑ. alio infrigidante: ⁊ infrigidatis cū melle vel ſuꝑ. alio calefaciente: ⁊ in capitulo de rebus conuenientibus epati dixit. Et altaraſecō quidem ⁊ endiuia ortulana ⁊ campeſtris cōueniunt ei valde .ſ. epati: ⁊ declarat de endiuia ortulana dicens: ⁊ confert frigida .ſ. endiuia ortulana egritudini calide in epate cum proprietate ſua ⁊ qualitate contraria ſimilis: q̄uis q̄daʒ dicant q̄ illa que vehementer eſt amara eſt calida .ſ. campeſtris. Et addit q̄ confert aperiendo ⁊ cō opilationem propter ſuam amaritudinem ⁊ cōfortando ꝓpter ſuam ſtipticitatem: et ita vult q̄ in calido ⁊ in frigido multum iuuet. Sed qn̄ timetur de infrigidatione ipaꝝ vt qn̄ ſuperfluit frigus in epate tunc dicit permiſce qualibet illarum duarum cum melle vel ſuꝑ. alio calefaciēte. complexio nāq̄ ambaꝝ vt vult in caº ſequenti declinis eſt ad frigus non valde ſuperfluum: ⁊ eſt in ea calꝰitas apitiua nō calefactiua ſuꝑ. vehemēter ⁊ ſtipticitas equalis cōfortans: vn̄ peruenitur ex iuuamēto ambaꝝ vt nō noceant epati frigido: ⁊ ſic non eſt timor in vſu eaꝝ: tn̄ i opilatione cōuenit vt adiungaꝛ illis ambabꝰ apiū qm̄ aperit opilationes ex quacūq̄ duaꝝ cauſaꝝ fuerit vt dicit Aui. ⁊ eſt ex eis quaꝝ penetratio eſt velox: ⁊ iſtam ſn̄iam ꝑ magna parte ſumpſit a Gal. 8°. x. tractatuum. capº. 14°. deſcriptis ab Aſclepiade ad paſſiones epatis. Nam loquens de endiuia ⁊ cicorea dicit. Cicorea quidem ⁊ endiuia eſibilium ſunt ⁊ qui apud nos ſunt ſcd̄m agros .i. rurales comedunt amara hec ⁊ cruda ⁊ cocta. Et addit in proceſſu: virtus enim eoꝝ eſt ſubfrigida ⁊ ſuba amara: etiaʒ moderate ſtiptica ꝓpter has qualitates optima pharmaca ſūt diſcraſiaꝝ calidaꝝ epatis: cū eo tm̄ q̄ moderate infrigidant adhuc ⁊ robur imponunt viſceri .i. epati ꝓpter ſtipticitatem adhuc aut abſtergunt obuiationes .i. mās obuiantes orificiorū venaruʒ huius viſceris: ac etiam neq̄ frigitas diſcraſias offendūt multū ſicut q̄cūq̄ frigidam humiditatē abſq̄ ſtipticitate ⁊ amaritudie ⁊c.

¶ Et de his mixti ʒ dicebat Raſ. in diuiſionibꝰ comedat res in q̄bus ſunt abſterſio ⁊ aptio. naʒ in calida vʒ chiſt or. ⁊ in frigida conuenit panis habene fermentatus ⁊ coctus modicum ſalis habens: cui ſi permixta fuerint ſemina aniſi ⁊ feniculi cū pinſaꝛ panis ſiet electior: ⁊ in opilatiōe a cā calꝰa nō exhibeaꝛ vinū: ſed aqua or. vel aqua lactis erit potꝰ ꝯueniens ſeu aqua decoctionis radicū endiuie ⁊ lactuce niſi in corpore ita aſſueto: qđ niſi vtereꝛ vino lædereꝛ: ⁊ tunc ſit vinum pauciferum al. ſubtile ⁊ modicū. ⁊ de hoc dicebat Aui. in cura malitie complexionis calide in fine. Et nocet eis vinum valde niſi ipſum ſit neceſſarium propter conſuetudinem aut ꝓpter debilitatem digeſtionis. Addit: tunc em̄ opʒ vt ſit mat in potu paꝝ ſubtile qđ eſt decliue ad albedinem. Sed in opilatione a mā frigida nō dʒ ꝓhiberi vinū modicū tenue ⁊ ad albū declināſvl. ¶ Et albū ſi haberi pōt mediocris vinoſitatis. ¶ Et in ſecundis mēſis laudauit Aui. auellanas maxime in opilatione a cā frigida: ſʒ iā ſciuiſti q̄d

sentiam de eis. laudantur phistici singulariter stante epate lapso ad frigidũ ꝛ in oppilatione frigida nõ apoſa: de quibus dicit Aui. in ca° rerum cõuenientiũ epati. Et phistici quidẽ iuuatiui sunt ꝑpter suã aromaticitatẽ ꝛ stipticitatẽ ꝛ cõfoꝛtationẽ ꝛ mũdificationẽ viaꝝ cibi vex sunt vehemẽtis calefactionis. Et ita laudauit Ra. 7° ꝯtiñ. sed ponit etiã ꝙ notabiľr declinãt ad calidum: dixit ꝙ phistici aperiunt oppilationes epis ꝛ mũdificant epar: ꝛ ita ab autoꝛibus oĩbus laudanᵵ. De his etiã sunt vue passe: sed in cõplexione mãli calida nõ est tutum sumere vuas passas multe dulcedinis: qm̃ de eis dicit Alex. in cura de inflãmatione epis. Uue autem sunt ꝓhibende intelligẽs de passulis. adducit rõnem dicens: ꝑpter qꝺ liquoꝛ eaꝝ pinguis est ꝛ inflammationẽ maioꝛẽ faciunt. ꝓinde Aui. in cura malitie cõplexionis calide dixit. Et nõ est malum sumere melones duros parue dulcedis et vuas in q̃bus est durities carnis ꝛ paruitas dulcedinis ꝛ illas q̃ sunt muze ex vuis pꝛopꝛie sup. sunt q̃ cõueniunt stãre cõpľone caľa: ꝛ ĩfra cõfirmans eandẽ sniam dixit. Et quidã hominũ sunt qui cõcedunt passꝭ. sed opꝫ vt sint decliues ad acetositatẽ sup. ꝑpter timoꝛẽ inflãmatiõis in cã calida: sed in cã frigida multũ laudanᵵ: et eas laudauit Aui. in fine capľi de cura malitie cõplexionis frigide cũ dixit. Fructus aũt ꝛ filia quibus in secũdis vtunᵵ mẽsis sunt sicut castanee ꝛ passe pingues ꝛ phistici ꝓpꝛie. laudauit ẽt tacite amigdalas: vt pꝫ ex sequẽtibus ꝟbis cũ dixit. Et quidã sunt q̃ dicũt ꝙ opꝫ vt abstineãt a phisticis ꝛ amig. ꝑpter grauitatẽ amboꝛũ supra stõm: sed ipse rñdit. Sed nõ opꝫ vt attẽdanᵵ verba eoꝝ in phisticis ꝛ amig. ꝛ ibi tacite innuit vt etiã dicit Genti. ꝙ si vituperanᵵ castanee ꝓpter grauitatẽ eaꝝ foꝛte nõ irrõnabiliter: qꝛ nõ excepit castaneas sicut dicit de amigdalis ꝛ phisticis. De castaneis tñ dicit Rabi moyses supposita grossitie in eis: ꝛ sic difficultate digestiõis. In oĩbus fructibus arboꝝ aliqua est malitia p̃terq̃ in castanea: qm̃ si ipsa in sui grossitie digeritur nõ generat chimũ malũ. Et ita in habentibus stõm foꝛtẽ ad digerendũ possent cõcedi cũ amigd. ꝛ phisticis etiã castanee: sed in hñtibus stõm debilẽ foꝛte ab istis oĩbus est abstinendũ: sed magis a castaneis vt innuebat Aui. sed vue passe sunt excellẽtis iuuamẽti: etiã dulces ꝛ pingues in oppilatione frigida ꝛ in om̃i epis malitia nisi ꝯiungaᵵ caliditas vt supꝛa notauit Azarauius: sed in oppilatione exhibeanᵵ sine granis ꝛ cũ granis vbi nõ sit oppilatio: sed debilitas ꝛ macrefactio de quibus etiã posuit laudes singulares Rabi. ꝑticula 20ª de mẽte Gaľ. dicit sic. Uue passe tarde putrefiũt ꝛ suba eaꝝ tota cõpetit epi de sui sp̃alitate ꝛ curãt malã cõpľonẽ eius ꝛ nutriunt ip̃m ꝛ digerũt humoꝛes crudos ꝛ adaptant humoꝛum maloꝛum complexionez: et hoc est cõueniens ꝛ potissimum in curatione egritudinum que dicte sunt sup. epaticarũ plurimas etiam earum laudes posuit Gaľ. 8° meimir ca°. 14° dicit ꝙ vua passa videtur contẽnibilis esse pꝛopter consuetudinem. Sed ipse dicit: hoc autem est quod facit eam vtilioꝛem: eo quod consueta nobis existens in tãto est stipti ca quanto indiget viscus quod patitur. s. epar. Et addidit: habet autẽ quid digestiuum indigestoꝛum humoꝝ ꝛ ꝓhibitiuum male moꝛigeratorum humoꝝ. Et addit: ipsa aũt est facile digestibilis: ꝛ cuꝫ hoc a tota substãtia familiaris visceri. s. epati: postea dicit ꝙ hec familiaritas est q̃d maximum in his sup. membꝛis que nutriunᵵ in curis illoꝛum membꝛoꝛum. Et ita patet oꝛdinata dieta sufficienter in oppilationibus epatis ꝛ a causa calida ꝛ a causa frigida humoꝛalibus.

Marginalia: No. de phisticis. — Nota de passulis. — No. verba Rabi de passulis.

¶ Sed in oppilatione ventosa dieta quasi est sicut in oppilatiõe a materia frigida de dimissione aeris frigidi ꝛ vẽtosi ꝛ grossi: ꝛ dimissiõe motus post cibũ: ꝛ dimissione timoꝛis ꝛ sollicitudinis ꝛ coitus: p̃cipue ꝛ a vigilijs plurimis: et de nimia repletione cibi ꝛ potus ꝛ maxie repletione ciboꝝ ventosabiliũ ꝛ a potu aque frigide ꝛ vini mixti ꝛ frigiditate extremitatũ: inclinãdo igitur ad opposita est in hoc cõueniens dieta cũ cibis facilis digõnis boni chimi pauce quantitatis p̃paratis cũ aniso ꝛ modico cinnamomi cuꝫ quiete: ita vt digeranᵵ: ꝛ vtanᵵ vino bono modice quãtitatis. Nam de hoc dicit Raꝭ. in diuisionibus. Et cõfert ei vinũ purũ foꝛte. i. potens cum bibitur ex eo res modica ꝛ minoꝛeᵵ aqua: ꝛ in hoc p̃cipue attẽdaᵵ vt bona fiat digõ in stõ qm̃ malitia cõpľonis eius est de maximis causis generationis ventositatis et in epate et in alijs membꝛis ꝛc.

Marginalia: De dieta conueniẽti in oppilatione vẽtosa.

¶ Dieta etiã que cõueniens erat in oppilatiõe materiali humoꝛali caľa vel frigida est satis faciens etiã ad doloꝝ epatis cãm que est malitia complexionis immaterialis epis caľa vel frida. Sed in hac immateriali dimissis alterãtibꝰ calefacientibus vel infrigidãtibus ꝛ maxie calefacientibus in caľa vt dimittẽdo aerẽ calidum non tm̃ estatis sed stuffe ꝛ apud ignẽ: ꝛ dimissis vestimentis calidis ꝛ somno sup culcitra molli de pluma ꝛ reliq̃s possumus cũ alterãtibus occurrẽtibus extrinsecus ꝛ cibis ad calidũ vel frigidum vel alias qualitates p̃mas intẽsioꝛibus pꝛocedere q̃ in materiali. Et ita laudauit Aui. in cibis in cõplexione calida aquã oꝛ. ꝛ decoctionis oleꝝ frigidoꝝ: ꝛ ip̃a olera decocta vt sunt endiuia hoꝛtulana cũ coriãdro humido ꝛ lactuca. Laudauit ẽt aquã lactis acetosi ꝛ carnes limaciarũ nõ aľr aromatizatas quas nõ laudasset in oppiľone ẽt a mã caľa. Laudauit ẽt cydonia et pira ĩ secũdis mẽsis q̃ nõ ꝯuenirẽt in oppiľone sit tñ ꝑcitas in eis ꝑpter dubiũ oppiľonis future vt supꝛa dictũ est. Et Aza. dicit ꝙ poma acetosa refrigerãt foꝛtiter epar: ꝛ succus simplex agreste cõfoꝛtat epar sup. calidũ: ꝛ lactuce refrigerãt ꝛ moꝛtificant: ꝛ illa sup. sola nõ ꝯuenirẽt stãte oppiľone ꝑpter excessũ in frigiditate. Et in hac dispõne maxie vituperanᵵ inflãmabilia q̃cũq;: ꝛ ita oĩa vnctuosa ꝛ piguia ꝛ vitelli ouoꝝ ꝑpter passibilitatẽ inflãmationis: ꝛ qm̃ liquoꝛ eoꝛuꝫ est pinguis: ꝛ ita inflãmationẽ in ep̃e faciũt maioꝛem: vt voluit etiã Alex. Dulcia quoq; in isto casu sunt magni nocumenti pꝛopter id qꝺ faciliter cõuertunᵵ in colerã vt supꝛa dictũ est in regimine vľi: que dulcia foꝛtassis in cõplexiõe frigida vel in temperata nõ essent nociua nisi epar esset ex cõpõne dispositũ ad oppilationes. Nã in talibus dispõnibus dulcia delectant epar et impinguatur eis ꝛ magnificatur ꝛ roboꝛatur: vt dicit Rasis 7° contiñ. ꝛ ibi facit exceptionez nisi in epate fuerit apostema calidũ aut fuerint

Marginalia: De dieta cõuenienti in oppilatiõem ãli epis.

febres que sepe cõtingunt in mala cõplexione
calida. Nam dicit in hac dispõne. s. calida alte-
ratio ipsius. s. rei dulcis facit ad nutriẽdũ epar
tunc. sed ad generandũ rubeã coleram cũ calidi
tas tunc nõ sit equalis ꝛ naturalis: vt dicit: sed
aliena ꝛ vehemens: ꝛ ideo alterant dulcia. s. in
hac dispõne ad rubeam sup. coleram. Et ſm hoc
nõ etiam cõuenit vinũ aliquo mõ regulr̃: sed lo
co eius exhibeat̃ aqua or. cũ syrupo acetoso vel
syrupo de endiuia. Et in hoc casu etiã magis tu
te possunt applicari extrinsecus frigida vehe-
mentis frigiditatis: ita vt etiã infrigident̃ cum
niue: ꝛ nõ incessanter remoueant̃ donec eger in
ueniat submersionẽ frigens ꝑpter remotionez
illius malitie cõplexionis nisi cõiungat̃ ex pte
cõpositionis parata oppilatio. Nam si Aui. hoc
cõsentit in cura herisipille epis vt facit: multo
magis ista cõuenire possunt in malitia comple
xionis calide sine mã. ¶ Et silr̃ in complõne fri
gida laudauit Aui. intense calida que nõ conue
nirent stãte oppilatione ꝑpter cõmotionem et
agitationẽ que fieret in humoribus oppilanti-
bus. Nã laudauit in cibis medullã panis cali-
di contritam in vino sup. aromatico. Laudauit
carnes auium paruaꝝ cõditas cũ seminibus et
cinnamomo ꝛ pipere ꝛ silr̃ carnes limaciaꝝ ta-
liter cõditas. Et ita põt exhiberi vinũ etiã si nõ
esset mixtũ: qď nõ cõueniret in oppilationib⁹.
Et phisici in isto casu sunt multuz innatiui cũ
minori timore ꝙ si esset oppilatio. Et ita habe-
tis dietam conuenientem ꝛ in oppilatione hu-
morali non apostemante ꝛ in oppilatione ven
tosa ꝛ in malitia complexionis sine materia.

De dieta ꝯuenienti ĩ debilitate epis.

¶ Dieta vero cõueniens in debilitate epis est
eadem quasi que dicta est in oppilationib⁹ ali-
qñ ad frigidũ magis declinando: aliqñ ad cali-
dum ſm ꝙ debilitas cũ diuersa cõplexione con
iungitur dimittẽdo oĩa oppilatiua de q̃bus di
ctum est supra ꝛ eligẽdo in cibis ꝛ potibus ci-
bos pauce quãtitatis ꝛ diuidẽdo ꝑ vices: ꝛ sint
cite digestionis boni chimi facilis penetratio-
nis: ꝓparando stõm omni ingenio vt in eo bene
preparent̃: ꝛ in isto casu precipue valẽt vue pas
se cũ interioribus suis cũ bene masticant̃. Naz
tunc habent rõne granoꝝ stipticitatẽ qua cõfe
runt: ꝛ rõne carnositatis habent dulcedinẽ qua
abstergunt ꝛ maturant. Et hic dicit Auic. ꝙ ita
ferunt ꝙ ꝓhibent solutionẽ ventris similez aq̃
carnis. i. fluxũ lauatiuũ: ꝛ hoc intelligit̃ nisi fue
rit mala cõplexio calida cõiũcta vt. s̃. dictũ est.
¶ Dieta vero magis spãlis que debet̃ in debili
tate epatis ſm diuersitatem spãlem in diuersis
virtutibus vt in digestiua ꝛ attractiua ꝛc. spe-
cialius ponetur infra in dieta fluxus epatici
loco suo.

De dieta ꝯuenienti ĩ apatib⁹ epatis. Nota bñ.

¶ Dieta vero competẽs in apatibus ꝛ maxime
in principijs eoꝝ si apa fuerit de genere calido-
rum vt sanguineũ vel colericũ opꝫ in his vt ma
xime diligentissima medicus vtatur dieta vt di
ctum est a pn°. ita vt. s. multuz caute ꝓcedat̃ in
exhibitione eius. ¶ Sed magis spãliter dice-
bat Halya. 7° practice. Expedit aũt in cibis ta-
le esse in calidum patiẽte apa epis regimẽ qua-
le ꝛ illius est qui calida ei⁹ cõplexione molestat̃
sitq̃ꝫ habitatio egrotãtis frigidis locis aere io
cundo que oĩa aquilonis exurat vẽtus: qď qũo
intelligat̃ dictũ est supra in dieta vniuersali: qꝛ
intelligitur de temperate frigido: qm̃ vt ibi di-
ctum est quecũq̃ꝫ intẽse frigiditatis sunt existẽ
tia ꝛ ex aere ꝛ epithimatibus extrinsecis et hu
iusmodi ꝑ hoc ꝙ ꝓhibent resolutionẽ ꝛ incru-
dant materiã ꝛ faciunt ad oppilationẽ sunt no
ciua. Et ita actu multũ frigida interi⁹ oblata.
¶ Et per eundem modũ discurrẽdo in reliquis
nõ naturalibus: vt de timore ꝛ tristitia ꝛ somni

Not. hunc canonem.

immoderãtia talia nocẽt: quies tñ est ꝯueniẽs
ꝛ somnus moderatus: ꝛ de inanitione ꝛ fluxibi
litate ventris vel eius stipticitate posuit Auic.
cañ. in ca° ꝓprio dicẽs. Et caue ne dimittas na
turã remanere restrictã. in hoc eñi est nocumen
tum magnũ ꝛ in ipso est error sup. magnus. Ad
dit. Et nõ dimittas eã solutã sup̃flue sup. si con
tingat eã fieri solutã: ꝛ cadat virtus vt vult. i. in
tantũ vt virtus debilitet̃ multũ ꝛ hesitet natu-
ra. i. ꝙ quasi duccat̃ ad lippotomiã ꝑpter debi-
litatem. Addit: immo supest tibi vt soluas con-
strictam cũ equalitate ꝛ cõstringas solutam cũ
equalitate. ¶ In cibis aũt opꝫ cõmemorare q̃
sunt dicta supra in gñali cura de euitando oĩa
grossa oĩa viscosa ꝛ nõ ea tm̃: sed etiã oĩa acuta
et salsa ꝛ amara vehemẽter ꝛ oĩa dulcia: qm̃ ta-
lia in isto casu magis nocent propter causas su
pradictas: ꝛ etiã omnia vnctuosa pinguia. ista
omnia tñ magis nocẽt stãte apate in cõcauo ꝙ
stante eo in gibbo ꝑpter id qď talia magis oc-
currunt cũ sua suba ꝛ qualitate parti cõcaue ꝙ
parti gibbose. Nam in trãsitu aliqualiter dige-
runtur: ꝛ de cibis cõuenientibus dicebat Auic.
Cibus aũt melior est chist or. infrigidat eñi ꝛ ab
stergit ꝛ nõ facit acq̃rere oppilationes ꝛ festi-
nat ei⁹ penetratio. In cãdarusi aũt. ꝛ exponitur
cõiter. i. far spelte: ꝛ ĩ frumẽto fortiori eo. i. gros
siori est aliq̃d de grossitudine ꝛ cõpssione apa-
ꝛ ita nõ laudat panẽ de frumẽto marie: qꝛ nõ pt
in isto casu rectificari cũ multo fermẽto vel sale
multo: vt supra dictũ est in dieta oppilõnũ sine
apate. Sed addit: ꝛ si nõ est excusatio in pane:
qꝛ sup. nõ habent̃ reliqua opportuna: vel ita ap
petat infirmus: sit panis qui nõ est de simula. i.
de flore farine immo sit aliqualr̃ furfurace⁹: ne-
q̃ꝫ sit ex tritico grosso vel sup. multũ põderoso. ꝛ
iam sit in furno panis fact⁹. i. nõ stet cũ formali
humiditate viscosa ꝛ indigestibili vt reperit̃ se
pe in placẽtulis: sed sit in furno exiccat⁹: ꝛ pin-
de Alex. laudãs panẽ dixit. Micas vero panis
aut lauatas. s. cũ aqua or. aut coctas sup. cũ ali
quo subtiliãte accipiant: sed nõ multũ. Alia au
tem oĩa frumẽtosa ꝓhiberi opꝫ qualia sunt si-
mila: vt que vocant̃ pultes ꝛ placẽte ꝛ oĩa pin-
guia ꝛc. Et ita vetant̃ oĩa viscosa ꝛ pinguia de
carnibus ꝛ ꝑtibus eaꝝ ꝛ reliq̃s. ¶ De stipticis
aũt fructibus ꝛ silr̃ibus dicebat Halyab. loco al
legato: ꝛ opꝫ apa in epe hñtes a fructib⁹ arcere
põticis: vt cydonijs piris ꝛ silr̃ibus: que qm̃ op-
pilationẽ pariũt ꝛ materiei ꝓhibẽt egressum:
vñ ꝛ apa auget̃. Et ita granata nisi dulcia sũt ve
tanda: q̃ ẽt dulcia nõ ꝯueniũt absolute: vt dice-
bat Aui. de his loquens in dieta. Et ex fruc. gra
nata dulcia sup. ꝯueniũt in cui⁹ stõ nõ ꝯuertũt
dulcia sup. ad colerã. Et qm̃ in apate calido pa
rantur cõuerti ad colerã addit. ꝛ opꝫ vt euitet
dulcia quantum potest. Et ita in cibis opꝫ ma-
ximam adhiberi aduertentiã: ꝛ hoc insinuauit
Aui. cũ dixit. Et opꝫ vt intẽdat̃ cũ cibo vltime.

¶In prin° igitur apatis calidi quasi tenuissi-
ma dieta vtendum est: ita q in primis .xxiiij. ho
ris nihil est danduz nisi forte aliquid sirupi ro.
vel de ribes cum aqua solatri: vt nã mẽbroꝝ fa-
cta auara phibeat mãm a fluxu: immo tanta vi
detur esse necessitas in subtractione cibi in pn°
vt illustres auctores quasi de exhibitione cibi
nõ fecerint mentionem nisi in pcessu cure: ꝛ ita
Aui. in fine capli posuit modica verba de dieta
silr ꝛ Haly. Nam in prin° cure apatis epatis di
cit. Apatum aũt que in epate accidunt medela
a i aduertendũ: ꝛ si apa calidũ est basilice incipe
a flõia. idem Gal. 13° terapẽtice. incipit a medi-
cinalibus idẽ fecit Sera. Nã in apatibus cali-
dis epatis cõsentientibus etate: ꝛ reliqs dixit:
tunc flõma basilicaz ex iunctura dextre: et post
hoc mẽsura regimẽ cũ studio: ꝛ ita ex isto mõ p-
cessus videnť innuere a prin° apatũ modicã su
mere indicationem de exhibendo cibũ: ꝛ ita vtẽ
dũ tenuissima quasi dieta: postea factis diuer-
sionibus necessarijs cũ est necessarius cibus dz
notari canõ. Ga. 13° terapentice. loco allegato vbi
dixit. Cibus patientiũ flegmonem epatis sit ex
eis in qbus est abstersio sine viscositate ꝛ grossi
tie vt fuit supra dictum de aqua oꝛ. q ẽt cuz hoc
est infrigidatiua ꝛ extinctiua inflammationis
ꝛ põt exhiberi cũ iulep. vio. vel roš. sm diuersas
circũstãtias de maiori vel minori siccitate cõiũ
cta vel cũ sirupo acetoso si mã fuerit magis gros
sa vsqꝫ ad tertiũ cõstãte virtute. Lz de aqua oꝛ.
videatur dubitare Aui. in ca° ppo de cura apa-
tis calidi dixit. Et aqua oꝛ. q̃uis abstergat sine
mordicatione tñ est dulcis: ꝛ dulcedo facit ĩcur
rere opilationes: ita videť quasi nõ consentire
ad exhibitionẽ istius: pter qd dixit Gẽtilis q
litera est corrupta. nã vbi dicit aqua oꝛ. dz dice-
re aqua mellis: qm̃ ita eã vituperauit Gal. loco
supius allegato: ꝛ silr Sera. pter dulcedinem.
Sed põt melius dici credo de mẽte Aui. qd hoc
dictũ fuit mediũ ad dubitandũ: vñ pñr soluens
dicit: pter id ergo in aqua. s. oꝛ. est sufficientia
abũdans. s. ad istã intentionẽ: qm̃ abstergit sine
mordicatione. i. sine dulcedine mordicãte ꝛ non
facit accidere opilationes vt ipse dicit: qꝛ dulce
do nõ est fortis: vt supra dicebatur: sed remissa
grata virtuti: ꝛ si pur pter dulcedinem esset. ti
mor est sufficientia in ea abũdans in eo qd est
subtiliatiua abstersiua ꝛ mũdificatiua: ꝛ ita tol
litur nocumentũ dulcedinis. ¶Sed vbi timea
tur de virtute in pcessu possunt exhiberi olera
cocta frigida vt endiuia lactuca ꝛ coriandrum
humidũ in brodio pulli parui: ꝛ aliq laudant pi
sces recẽtes pter frigiditatem: vt vult Ra. 7°.
continentis. sed ipse de mente Gal. in regimine
sanitatis eos vituperauit dicens q omnes pi-
sces difficilis sunt digõnis ꝛ gñant opilatio-
nes in visceribus: ꝛ in pcessu põt aliquid exhi-
beri de extremitatibus pulli: ꝛ stãte magna flã
ma possunt carnes alterari cũ succo arancij di-
mittendo aggresta ꝛ granata pter stipticitatẽ
immo voluit Rasis loco allegato q cibaria fri-
gida non simpliciter conueniunt in apostemate
calido: qm̃ tardant in transitu. vnde dicit. Ideo
eligenda sunt nutrimenta propinqua equalita
ti nõ habẽtia secũ viscositatẽ ꝛ pñt exhiberi pul
tes ordei ꝛ hmõi vsqꝫ dũ incipiat minui fe. Post
ea possumus magis ingrossare dando panem lo
tum in brodijs pulloꝝ ꝛ cũ farre modico aliquo
tiens: ꝛ amigdalato. dico aliquotiens: qꝛ exhi-
bere condrũ freqnẽter fuit dãnatum a Gal. con
tra Anatalum in cura istius circa Tagenẽ pbm
rome: tñ aliquotiens far oꝛ. ꝛ far spelte nõ vitu
peratur. Et in casu phibeatur vinũ vt dictũ est
supra. ¶In dieta vero frigidoꝝ apatuz dicebat
Aui. in prin° cure ipsoꝝ: opz vt administrenť in
eis subtiliatiua abstersiua ꝛ appropinquet cu-
ra eoꝝ cure opilationũ. s. a cã frigida. Dieta tñ a
prin° dz esse subtilis ad phibendum apa pter
causam dictam supra. Et factis diuersionibus vt
etiam supra ꝛ repercussiuis ordinetur dieta con
ueniens: ꝛ ita potest a prin° exhiberi panis de-
coctus in brodio ciceꝝ rectificato brodio cũ mo
dico squinanti vel masticis. Brodium etiã cau-
lium est conueniens: ꝛ ita pultes facte cũ spelta
ꝛ olera facta cum brodijs pulloꝝ vt blites ꝛ spi-
nachia cũ modico cicoree ꝛ hysopi ad aliqualez
stipticitatem in casu cõueniunt: ꝛ in pcessu cuz
incipit minui fe. põt nutriri cũ carnibus pulli-
nis ꝛ hedinis ꝛ auibus montanis: ꝛ hic põt ex-
hiberi vinum saltẽ lymphatũ subtile cuz aqua
decoctionis radicũ cicoree vel endiuie. ¶Et in
apate duro dicebat Aui. ad finem ẽt capli. Cibi
sint illi quoꝝ digestio est velox sicut vitelli ouo
rum sorbilium: ꝛ sicut chist oꝛ: ꝛ cibus eius qui
hz opilationẽ in epate suo sup. est pueniẽs hic.
Addit: ꝛ paꝝ vini qd est subtile est bonũ valde:
sed dicit: ꝛ abstineat a carne intelligitur a car-
ne grossa vel dura: qꝛ de carnibus pulloꝝ ꝛ auiũ
montanaꝝ nõ esset incõueniens. ¶Et in fris si
ue flegmaticis siue melẽcolicis cõueniunt in se
cũdis mẽsis passe ꝛ spãlius cõueniunt phistici
calefactione subtiliatione ꝛ cõfortatione. Et in
his sit expedita dieta cõueniens in apatib' an-
teqꝫ sit facta digestio cõpleta. ¶Sed facta dige
stione in flegmone si fuerit flegmon circa gib-
bum dicebat Gal. loco allegato. in epate proce-
dente digesto iam flegmone fortioribus vti opz
vt. s. magis subtiliatiuis ꝛ magis aperitiuis et
in cibis medicinalibus ẽt in medicinis ad puo
cãdum p vrinã si in gibbo fuerit cũ assaro spica
ꝛ petrosillino: queãdmodũ ꝛ p ventrẽ opz pur-
gare si in cuna patiať. i. si apa fuerit in concauo
circũmiscẽtes cibarijs ꝛ vrticã ꝛ mercurialem ꝛ
epithimũ ꝛ polypodium ꝛ oĩa qcũqꝫ moderate
subducũt. Et postea dicit q in declinationibus
magis possumus ẽt fortioribus vti solutiuis di
cens: ego deniqꝫ ꝛ polypodiũ qñqꝫ cõcoxi. i. siml'
coxi ptisane ꝛ nigri ellebori cortices ꝛc. Et ita in
his verbis Gal. colligiť q stante digõne in apa
tibus vel in declinatione eoꝝ ipsis exñtibus in
cõcauo cõuenit miscere medicinas dictas cum
cibis ad solutionem per ventrem. ¶Et eandez
sñiam secutus est Serap. 4° breuiarij. cap° pro
prio cum dixit. Cum ergo extenditur tempus et
maturatur apa tunc administra in curatione si
fuerit in gibbo que puocant vrinam cũ virtute
ꝛc. Et cõsequenter post dicit ꝛ administra in cõ-
cauitate epatis cuius est apa res que soluũt na
turam: ꝛ permisce in cibis eoꝝ q sit sicut sicla et
lubleb. Non reperitur lubleb sed reperitur alu-
blut ꝛ est mercurialis: ꝛ administra apud decli-
nationem egritudinis medicinas fortes sup. so
lutinas sicut aloẽ ꝛ agaricum ꝛ turbith ꝛ mira-
bo. citri. ꝛ que eis sunt silia. ¶Et eandẽ sñiaz

Nota hĩc canonem,

Nota

De dieta frigidorũ apatum.

Dicit hic auctor qd alublut ẽ mercurial'

sequutus est Aui. sed non admisit mirabo. citri. dicit. Ego abhorreo eos ꝑpter hoc qḋ in eis est de virtute stipticitatis. Sed de alijs laudauit. nam dicit sic: ⁊ postq̄ꝫ scis ꝙ apostema est in latere concauo: tunc p̄n^m est vt administres aquam lubleb ꝑmixtam cum eis q̄ necesse est ibi admisceri ex infrigidantibus p̄dictis. s. cibis vel sup. medicinis. Et addit. ⁊ aqua ficle in omnibus q̄ maturant ⁊ repcutiūt ⁊ leniūt naturā sup. conuenit vt misceatur. Postea addit. ⁊ cōfert etiam apud maturationem oppoponacum cum aqua feniculi ⁊ aqua solatri ⁊ aqua lubleb. Addit. et vt tu ponas in cibis aliquid de semine cartami ⁊ simile sui de vritica ⁊ polypodio. ⁊ qn̄ declinat sup. apostema administra fortiora sicut aloem ⁊ agaricum. s. cum cibis. Et ita Rasis. 7° cōti. sequutus est Ga. ad vnguem narrās etiā totam hystoriam illius medici antali. ¶ Et ita ex his colligit vt etiā dicit Gēt. de mēte Aui. ꝙ in hoc casu debent misceri solutiua cum cibis. Et dicit ipse ⁊ hoc hꝫ dubiū sed nō adducit causam dubitationis necꝫ aliter soluit difficultatē: sed p̄nt adduci rationes satis euidētes ad partē oppositā vt. s. ꝙ nō debēt misceri solutiua cum cibis que sunt siles ei q̄ adducitur coiter a doc. 4ª primi. ca° 5° ibi ad mediū capl'i cum dedisset Aui. canō. s. ꝙ solutiua medicina est exhibēda stomaco vacuo nisi in corpore cal'e compl'onis ⁊ rare cōpōnis ⁊ debilis stomaci vbi docet exhiberi aliquid parū alteratiuū ⁊ stomaci cōfortatiuū an̄ pharmacū vt aquā or. vel vinū granatorū. Addidit. opꝫ ergo ne medicie potator comedat vl' bibat donec medicina suā compleuerit opationē. ibi cōiter adducūtur due rōnes vt nō misceat cib⁹ cū medicina. vna est q: ꝑ ꝑmixtionē cibi cū medicina corrūpit cibus ⁊ educit extra stōm ante eius digōnē in virtute solutiui: ꝙ nā non sustinet: ⁊ ita membra priuantur a cibo debito ⁊ restauratione. 2^m nocumētum est ⁊ est 2ª rō: qm̄ si aliquid de cibo attrahit ad membra ipsum trahit infectū qualitate medicine venenose: q: de eis est p̄ncipalis dubitatio sicut in agarico turbith ⁊ in elleboro: ⁊ ita nocētur mēbra sensibili nocumēto. ¶ Propter hec motiua ⁊ similia Nicolus florētinus allegat auctorē Megathegni fuit q̄dam abbreuiator istius operis Ga. qui de hac mixtione reprehēdit Gal' dicēs ꝙ dicit Ga. sup 13° terapē. loco alle. de cartamo vrtica ⁊ epithimo ⁊ his silibus inutile vr̄. Et inter cetera adducit vnaꝫ rōnem: qm̄ Ga. laudauit in cura flegmonis epatis: ⁊ cum tales medicine sint calide in calido nō opꝫ eas dari. Vn̄ ipse dicit de mēte illius: bonum est ergo vt demus prunas sex: violas ⁊ siliq̄a: vl' oxyzacharā cum modico diagridij sed hoc est faciēdū an̄ cibum. ⁊ postea completa tota opatione det cibus ⁊. Et de hoc dicit Nicolus: tu consydera quia nec ipse determinat difficultatem. ¶ Breuiter in ista materia ꝑpter cōfortari auctoritatibus tantorum ⁊ illustriū doctorum medicine. dico cum eis ꝙ stante apostemate in concauo iam minoratis accidētib⁹ inflammationis ⁊ fe. vt etiam ipsi supponunt vt cum apparet maturatio vel est in declinatione conuenit tunc vt ponas in cibis aliquid de polypodio ⁊ se. cartami: ⁊ in processu magis: quando iam declinat sensibiliter potest commisceri sicut aloes ⁊ agaricum ad paulatinam eductionem materierum per intestina vt fiat minoratio de materia paulatine ꝑcedēdo vt in totum educatur. Et hec opatio videt multum conueniens: qm̄ ex quo materia est in concauo vbi vt plurimum est oppilatio magna vt supra dictuꝫ est: ⁊ propter coarctationem viarum. et orificiorum meseraicarum terminatorum ad venaꝫ portam: cum talis materia sit educenda ꝑ secessum ⁊ non per vrinam: qm̄ esset error vt infra dicetur in canonibus medicinalibus educere materiam peccantem in concauo per vrinam. Deinde expedit ꝙ in hoc casu ꝑpter stricturam viarum imaginari modum eductionis materie ad intestina. Et q: hoc non pōt fieri sufficienter cū medicina in se debili vt lenitiua: opꝫ ꝙ fiat cum medicina appropriata exsoluente mās grossas inspissatas ⁊ aliqualiter factas adustas ⁊ si a p̄ncipio fuissent calide. Et qm̄ medicina fortis i bona dosi stante multa opilatione fuisset multum agitatiua ⁊ cōmotiua ⁊ forte addēs ad opilationem ꝑ cōmotionē ⁊ violentiam inductam epati ꝑ eam. p̄cipue cum epar sit iam multum debilitatum: idcirco fuit expediens aliquid paruꝫ medicinaꝝ cū cibis pauce q̄ntitatis vt in virtute ciborum ꝑpter cōuenientiā ad mām possent trahi ille medicine fortes debiles ad illas mās q̄ sunt ꝑpinque attractioni. Nā ꝑpter dilatationem cibi fortius attrahūtur: ⁊ ɔ̄n̄r soluetur mā cām paulatine ēt si vie sint opilate: ꝑpter quā cām non debent esse tales medicine cōprimendo soluentes: ⁊ deinde Aui. in hoc abhorrebat mirab. Necꝫ fortassis ita ledetur ex eis stomacus: cum non sit mēbrū principal'r egrū: qḋ ꝑpterea corrūpatur cibus: immo attrahet ad epar: alterat⁹ tn̄ a virtute medicine ꝑpter modicā dosim i'medicina: ⁊ maxime si fuerint ille q̄ nō sunt multū nāe inimice. vt est de aloe ⁊ cartamo et polypodio. Et ɔ̄n̄r cōpleta operatione ꝑbabili hui⁹ medicine q̄ cōplebit ꝑbabil'r infra tres vel q̄tuor horas exhibito modico cibo. vt. ℥. ſ. ℈. panis vel circiter cū. ʒ. ℈. agarici ⁊ modico zinzi. postea poterit exhiberi cibus ꝑprie cibalis faciens ad restaurationē mēbroꝝ ⁊ pluris q̄ntitatis sine medicinaꝝ mixtione: ⁊ cū his cōplebit oīs intētio cōtinuando aliquib⁹ dieb⁹ sumēdo bis in die de cibo in mane ⁊ aurora paꝝ ei⁹ ꝑmixta medicīa appropriata ɔueniēti de qua dcm̄ est: q̄ si suffecerit bene erit. si nō: in ꝑcessu dent fortiores vt ēt fecerunt auctores. Et cib⁹ iste cū medicinis dabit ad intētionē mūdificatiōis ⁊ solutionis: postea dabit alius cib⁹ ordinarius hora quarta diei ad intentionē debite nutricationis ⁊ restaurationis: ⁊ hoc mō ꝑcedendo saluabitur eger si deus voluerit. ¶ Et s'm hoc rn̄deri pōt facil'r ad motiua in oppositum adducta vt patere poterit diligenter cōsideranti: qm̄ ad primū dico non esse necessariū ꝙ cibus corrūpatur mixtione medicine cū cibo stāte stō ɔueniēter disposito vt supponitur ⁊ cibo modice q̄ntitatis ⁊ exn̄te medicīa de his q̄ non multū inferūt nāe molestiā: ⁊ p̄cipue q: sumit in modica dosi: ⁊ exide ad epar pōt trahi cū virtute medicine: cuius officium est a stō ad intestina trahere: ⁊ ita simul ex virtute expulsiua epatis expelletur mā cū illo cibo ad intestina. ¶ Necꝫ obstat qḋ scḋo dicebat ꝙ ex hoc membra priuantur nutrimento: quia iam dictuꝫ est ꝙ ille cibus non datur ad nutricationem mem

Questio. An solutiua debeāt misceri cū cebis.

Rn̄sio ad dubium.

Rn̄sio ad motiua in oppositum facta.

brorum: sed p meliori attractione virtutis me- dicine ad epar τ habiliori eductione materie ad intestina. Restauratio aũt membrorꝝ fiet conue nienter p aliũ cibũ subsequentẽ notabilis quã titatis qui sumet hora cõi cibationis cõpleta probabili eũone de materia p pmũ cibũ medi- cinalem. ¶ Ad vltimũ de autore Megathegni q tales medicine sunt calide τc. dicat cõcesso q sint calide q mã nõ est vehemẽter inflãmabilis qꝛ iam est digesta ex quo apa est in declinatiõe: et etiã supposito q mã τ membrũ aliqualr in- flãment: maius tñ iuuamẽtũ expectat per has medicinas quam p nõ exhibitionẽ earꝝ: sicut ẽt quotidie exhibemus diagrediata in granis: et maxime cũ nõ posset fieri eũatio taliũ mẽbrorꝝ per alias medicinas mitiores: cũ materie iam sint inspissate τ ingrossate: τ ppter stricturã po rorum eũonis ppter oppilationẽ ibidẽ existen tem. Et sic sit finis huius diete cõpetẽtis in apa tibus etiam quo ad diuersa tempora eorum.

De dieta ꝯuenienti in dolore epis casu vel percussione.

¶ De dieta aũt ꝯuenienti in dolore epis a casu vel percussione nõ opꝫ sermonẽ plongare: qꝛ il- la cõuenit: que etiã cõuenit in pn° apatũ cali- dorum ad phibitionẽ futuri apatis cũ dieta te nuissima: τ nihil dare vsqꝫ dum sint facte diuer- siones τ phibitiones fluxus materie: postea p cedendo cũ dieta infrigidatiua τ parũ cõfortã- tiua dimittendo calida τ vinũ vt supra dictum est. Et ita in dolore cuius cã est motus materie- rum p epar tpe crisis opꝫ pro tpe crisis separa- tionis τ expulsionis vt expectet termin⁹ expul- sionis nõ impediendo naturã p cibum fm sen- tentiam affo. pme pticule. Ea quorꝝ crisis fit τc. et hoc cõstante virtute vt supponit ex regulis indebite dietando. Et sic est sufficienter dictum de dieta causarꝝ omnium dolorꝝ epatis: τ ita sit finita pars principalis practice huius capitu- li de doloribus epatis.

De 2ª intẽtione curatiua.

Medicinalia.

Succedit iam scõa pars quе versat circa medicina lia cõuenientia in doloribus epis τ causis earꝝ. ¶ Et ista pars diuidit in duas: qm̃ p° ponẽtur quidam cañ. cões ad electionẽ τ ordinationem medicinarum alteratiuarꝝ τ digestiuarꝝ τ eũati uarum que vt sic epati cõueniunt q nõ aliȷs mẽ bris. ¶ Scõo spãlius ponet cura in causis do- loris epatis sex vel septẽ supra enumeratis inci piendo: sicut etiã factũ est circa dietã a cura op pilationum tanq̃ a cura regis que vt sepe est ra dix aliarꝝ egritudinũ epatis: τ ibi ponet p° cu- ra oppilationum humoraliũ nõ apautiũ. 2° cõ- sequenter oppilationis vẽtose. 3° pncipalr po- netur cura spãlis cause doloris epis vt est mala complexio diuersa sine mã. 4° ponet cura debi litatis eius sine oppilatione vel manifesta ma- litia cõplexionali. 5° ponet cura apatũ epatis τ calidorum τ frigidorꝝ fm diuersa tẽpora ipsorꝝ τ diuersos modos terminationis. 6° veniemus succincte ad curam doloris a casu vel pcussiõe. Et vltimo ad curã doloris ppter materias per epar trãseuntes hora crisis: τ cũ his erit sufficiẽ ter expeditum caplm doloris epatis qd est coti nens quasi noticiã oĩm malarꝝ dispõnum epati carum preter quam icteritie τ hydropis: de qui bus erunt specialia capitula inferius.

Rãtio ñd motiua in oppositus facta.

¶ Circa p^m. opꝫ p° notare cañ. oẽm positum a Gal. 3° regni. τ ab Aui. 4ª pmi. ca° p°. vt. s. q in curatione egritudinũ membrorꝝ officialiũ: opꝫ non solũ habere cõsideratione ad cõplexionem membri τ si lapsus fuerit in cõplexione: sed etiã ad ipsorꝝ cõpõnẽ multiplr vt si mẽbrũ fuerit in pfundo vel fuerit in supficie situatũ: qm̃ si fue- rit in supficie mitiorib⁹ opꝫ vti remedȷs: qm̃ vt dicebat Gal. Si necessariũ est calidũ in his ex- trinsecis anodinũ sufficiẽs est diaforesiꝫ facere in supficie. Si vero q̃ in supficie sine passiõe oĩ- no existãt: in pfundo vero sit eũone indigẽs su. membrũ intẽdere augere opꝫ diaforetici phar- maci caliditatem: euanescit em̃ deficiẽs pri⁹ q̃ ad pfundum pueniat vt vult Gal. sup. nisi intẽ datur: τ hec vera sunt in his q̃ extrinsec⁹ appli- canda sunt calidis. In fridis vero opꝫ cũ mẽbrũ profundũ fuerit q est alterandũ addere aliq̃d liptomeris sube ad penetrationẽ frigidorũ. De his aũt que intrinsecus exhibẽda sunt rursus extensio altera sumẽda est a suba ptis patiẽtis vt nunq̃ rara τ mollia τ lassa fuerint fm naturã i. dicta mẽbra aut spissa τ stricta dura: qm̃ pora sup. facilius eũant: vt dicebat. τ sup. alterantur altera vero. s. spissa τ stricta acrioribus indigẽt eũatiuis. vel sup. alteratiuis τ his q̃ sunt lipto- mera. Supponat em̃ vt in casu nostro si id acci dat in epe: vt dicit Gal. pdictã esse dispõnẽ sup. remouẽdã: opꝫ ergo q̃ dicta sunt sup. ꝯsiderare: et qm̃ ipm est mẽbrũ pncipale: qꝛ nõ seipm solũ quemadmodũ plurime aĩalis ptes regere natũ est: sed emittit virtutẽ sup. naturalẽ oĩbus: opꝫ hoc maxime ꝯsiderare τ in alteratiuis τ in solu tiuis periculũ em̃ est si dissoluerim⁹ eius virtu tem debilitare p^m circa operationẽ ipsi⁹ τ imbe cilles oẽs efficere venas. vñ cõcludit: admiscere opꝫ aliq̃d stipticorꝝ pharmacorꝝ in medicis ei⁹ ad cõfortationẽ eius. Et istã sniam tacite innue bat Aui. in sermone vniuersali: de curatiõibus epatis in pn° capli 14ª tertȷ. cũ dicit. In epate necessaria est cõseruatio sanitatis cũ silib⁹ sup. per pprietatẽ cõfortãtibus ipm. τ sup. τ cũ pser uantibus a lapsibus in quos faciliter est aptuꝫ cadere: τ qꝛ est rare sube mollis: vt a vehemẽter calidis ne liq̃fiat: τ a vehemẽter fridis ne coagu letur. Et qꝛ sunt vene disseminate stricte p eũ ẽt a fridis τ stipticis τ glutinosis ne oppiletur. Et ita cũ silibus dꝫ sanitas ei⁹ cõseruari τ expulsio egritudis dꝫ fieri cũ ꝯtrario. ¶ Scõs cañ. cõis qui sequit ex pauloañ dictis. τ ẽt Aui. opꝫ ẽt in epate vt non euacues medicinas resolutiuas et aperitiuas q̃bus cõtrahitur versus egritudies epatis materiales oppilatiuas τ apõsas ex sti pticis cõfortantibus nisi existimes siccitatẽ su- perfluam. τ hic cañ. positus est ab oĩbus autori bus medicine τ declaratus 7° colliget. ca° 16° τ in epe τ in reliq̃s pncipalibus mẽbris τ in ope- rãtibus operationẽ toti cõem. nã p hoc opꝫ ma xime eorꝝ virtutes ꝯseruare cõmiscẽdo stiptica aromatica cũ aliȷs. ¶ Ali⁹ cañ. cõis in exhibitio ne medicinarꝝ epaticarꝝ ẽt Aui. opꝫ q̃dẽ vt medi cine epatice optime terant: τ oꝫ vt sint subtilis sube quaten⁹ ad ipm pueniãt siue puenire pos- sint siue sint calide siue frigide siue stiptice pro- pter strictos meatus ipsi⁹ epatis vt cõueniẽter in eos penetrare possint. ¶ Alius cañ. dñi Aui. melior quidem horarum ad sumendum in potu medicinas epatis τ proprie propter oppilatio- nẽ epatis τ similia est hora in qua estimatur qꝫ

Nota hũc canonem.

id qđ penetrat de stomaco ad epar sup. de chilo
⁊ comprehendit in ipso. s. epate iam est digestū
i. cū facta est digestio ⁊ in stō ⁊ in epe ⁊ separatū
ꝙ separari oportuit illius: iam transmissum est
qđ est in epe digestuȝ ab epate extra ad venas.
Ratio est clara: qr ista hora epar est maxime pa
ratum ad suscipiēdū operationē medicine ⁊ ad
regulandum ipam: cū iam nō sit impeditū neqȝ
occupatum ad aliā oparionē. ⁊ hoc est tps circi
ter octo vel nouē vel decē horaꝝ ab assumpto ci
bo: qm̄ isti termini nō pñt bene limitari ꝓpter
diuersitatem ciboꝝ ⁊ corpoꝝ ⁊ cōsuetudinuȝ in
digerendo. Et ista verba colligunt ēt de mente
Gal. 4° de regimine sanitatis. Propterea signā
ter dicit Aui. vtens isto termino in qua estima
tur ⁊c. qr nō est certitudo de tpe: ⁊ si exhiberent
iste medicine ante istud tps cū debēt esse artifi
cialiter subtiles vt dictū est in canone supiore:
⁊ sic ex subtilitate eaꝝ cū reddunt penetratiue
multum stante chilo in stō vel massa sanguinea
in epe facit materias tales p̄cipitare etiā idige
stas nō cōuenienter in membra: qr chilū indige
stum in epar vel sanguinē indigestuȝ in mēbra
posteriora. Et maxime hoc est veꝝ in oppilatio
nibus vt dicebat Aui. qm̄ in oppilationibꝰ eēt
maior timor ꝓpter obseruantiā cañ. qm̄ fierent
maiores oppilationes in epe vel in mēbris per
inductionē materieꝝ indigestaꝝ in dicta mem
bra que adherēt in cām oppilationis in dictis
membris: ⁊ ꝓprie etiā magis nocerēt qr medi-
cine oppilonū nō sunt apitiue ꝑ naturā q̄ maxi
me tales mās indigestas p̄cipitare facerēt. non
est tñ tardandū tps ad exhibitionē haꝝ medici
narum post cōplementū digōnis ⁊ sepationem
digestoꝝ in eis: qm̄ opȝ inter medicinas ⁊ come
stionem futurā tps interueniat cōueniēs: vt di
cit Aui. cū egeant tpe sufficienti ad hoc vt virtꝰ
stōi ēt eas debite regulare possit: ⁊ vt ad actum
debite reducant ꝙ tps dȝ esse notabile non bre
ue vt duaꝝ vel triū horaꝝ vel circa s̄m diuersi-
tatē virtutis stōi in digerēdo: ideo si tardarent
in exhibendo eas medicinas postꝙ iam ꝑ tpus
notabile sunt inanita stōacꝰ ⁊ epar nimiū post
ea ꝓlongaret tps ad sumendū cibū: ⁊ ita foret
causa debilitatꝭ ⁊ stōi ⁊ epis ⁊ reliquoꝝ mēbroꝝ
Et ita pñr dicit Aui. ꝙ tps cōueniens in ꝯsuetu
dine hoim sup. nō ad sumendū cibum ita sed ad
tardandum post eā. s. medicinā sine cibo est ho
ra que est inter surrectionē ⁊ inter balneationē
vel exercitiū intelligit sup. cōpletū ⁊ est duarū
horaꝝ vel duaꝝ cū dimidia vt dictū est vsqȝ ad
tres. Et ex hoc corrigit cōis error illoꝝ qui exhi
bent cōfectiones stōaticas vel epaticas soluȝ ꝑ
horam ante cibū vel ad plus duas qr bonuȝ est
tardare etiam plus: ⁊ hoc maxime verum est de
medicīs alterantibus et aperientibus ⁊ hmōi
nō solutiuis: qm̄ de illis oportet multo maius
tempus interponi vt magis infra videbitur.

Nota bñ.

¶ Alium cañ. ponunt cōiter oēs: ⁊ Aui. specia-
liter in ca° allegato ⁊ in cura oppilationum in
p̄n°. ⁊ in ca° de cura apāis calidi ad ꝓhibēdum
vnum errorem in approximatione medicinarū
proprie euacuatiuaꝝ in dispositionibus epati-
cis: qm̄ aliquotiens opȝ soluere ꝑ intestina ma
teriam: vt. s. cum materia educenda est peccans
in cōcauo ⁊ applicantur medicine eductiue ma
terie ꝑ vias vrine ⁊ ecōtra: qr aliquotiens mate
ria est educenda ꝑ vias vrine: ⁊ educitur cum so
lutiuis ꝑ intestina. Et de hoc dicebat Aui. post
ꝙ posuit sententiā supra allegatā in p̄n° diete
in vniuersali: ꝙ cū tu erras in apāte ꝑuenit er-
ror tuus ad venas: deinde ad corpus. Addit. et
ex errore quidē est vt tu ꝓuoces vrinam vbi ne-
cessarium est te soluere ventrē ⁊ est vt sint mate
rie in cōcanitate sup. euāde: ⁊ sup. etiam ex er-
rore est vt soluas ventrem cū te oporteat ꝓuo-
care vrinam: ⁊ est vt sit materia in gibbositate.
Proinde dicebat in ca° allegato in cura aposte
matis calidi. Amplius opȝ vt cognoscas latus
egrum sup. cōcaui vel gibbi. Addit: ⁊ caue ne ꝓ-
uoces vrinam egritudine existente in cōcauita
te: aut soluas ventrē egritudine existēte in gib-
bositate: ⁊. i. ꝓpter quā cām facias materiaȝ in
vtrisqȝ dispōnibus simul inobedientē: imo opȝ
vt tu euacues ex ꝓpinquioribꝰ locis: ⁊ qm̄ sup.
materia gibbi est ꝓxima vijs vrine ⁊ mā in con
cauo est ꝓxima intestinis ꝑ meseraicas medias
addit: euacua ergo ex apāte vel alia sup. mā pec
cante in epate euāanda qđ est in cōcauitate ex la
tere solutionis: ⁊ id qđ est in gibbositate ex late
re ꝓuocationis. Istum cañ. posuit Aui. 4ᵃ p̄mi
ca° p̄°: ⁊ Ras. 7° contiñ. ⁊ eundē obseruauit Se
rap. 3° breuiarij: ⁊ ita Gal. 8° meimir ⁊ 3° theg. ⁊
alibi a diuersis autoribus ⁊ in diuersis locis ob
seruatur. ¶ Sed circa istud dictū est bñ aduer-
tendum ꝙ stante materia euāanda in gibbo siue
fuerit apāns siue nō apāns: ⁊ tñ existente reple
tione in cōcauo tutius est anteꝙ exhibeātur q̄
educant materiā ꝑ viā vrine ꝑmittere medici-
nam lenitiuā eductiuā materieꝝ cōium: q̄ quasi
cōiter coniungunt in omi morbo in stō ⁊ in me
seraicis ⁊ sepe in cōcauitate epis vt nō deriuē-
tur ꝑ medicinas ꝓuocatiuas ad gibbum: ⁊ sic
ibi addant ad plenitudinē ⁊ repletionē: ⁊ ita vē
tris lenitio vel solutio vel vomitus non solum
necessaria sunt stante materia p̄ncipalr̄ peccan
te in cōcauo: sed etiā stante plenitudine in gib-
bo: ⁊ qñ cōiungit materia in stō vel in vijs me-
dijs vt dictū est. Et istā sentētiā innuebat Auic.
p̄ᵃ quarti in cura fe. effimere ex oppilatione cū
dixit: ⁊ est notabilis textus ad hanc materiam.
Et nō ꝓperes añ euōnē ad mūdificandos mea-
tus ⁊ aptionem. s. cū ꝓuocatiuis. Et adducit ra
tionem dicens. Id enim fortassis est causa ad at
trahendum humores subito ad quosdā meatus
et inuiscandum in eis: ⁊. i. res in qua sunt pluri
mi errores. Et fortasse addit in oppilationibus
si fuerit grossum id quod attrahitur per medici
nam prouocantem ⁊ proprie si meatus fuerint
stricti vt in casu nostro. Et istam eandem sen-
tentiam posuit idem Auicen. in cura icteritie
citrine vulgarizando sententiam quandocunqȝ
sint offerenda aperitiua maxime fortia cum di-
xit. Et cum aperis in fine aut in principio tunc
ex eis que recta sunt vt sequaris id soluendo
supple prius secundum quod tolerat ipsum sup
ple solutionem et secundum quod preterijt de
solutione ventris scilicet magis vel minus eua
cuata materia per solutionem possunt supple
plus vel minus aperire.

Nota bñ.

¶ Alius casus spālis ēt qñ mā esset contēta in
gibbo epatis etiā si nō esset suspitio ꝑ ꝓuocan-
tia ne ꝯuerterent materie a membris anteriori
bus ad gibbū epatis: ꝙ tñ ꝑ tunc nō deberent

exhiberi ꝓuocatiua nisi prius fieret euacuatio ꝑ secessum de tali materia in gibbo exñte: ⁊ est notabilis casus adductus ꝑ Nicolum florentinũ: vt s. qñ esset materia peccãs in gibbo multa aut grossa spissa nõ apta trãsire ꝓpter mltitudinez vel grossitiẽ ꝑ venas emulgẽtes ⁊ ꝑ renes ad vesicã: neqꝫ medicine diuretice essent sufficiẽtes ad ipam taliter subtiliãdã: tũc in casu isto oporteret talem materiã minorare ꝑ maxima parte: ⁊ educere ꝑ intestina cũ medicinis solutiuis: et tũc paucificata materia ꝑ magna parte ⁊ subtiliata: posset põr ꝑ vias vrine educi cum ꝓuocãtibus: ⁊ istũ cañ. posuit Ga. 7° terapẽ. cap° vltimo. vltra mediũ capituli nõ tm̃ stante materia in gibbo epatis grossa ⁊ multa: sed etiã si fuerit peccans circa renes aut vesicã. nã postq̃ posuit cañ. qꝺ a plasmatiõe fit indicatio modi euacuationis supfluitatũ dicẽs ꝙ ꝑ intestina solum q̃ deorsũ trãseunt sup. sunt euacuanda: quemadmodũ est dictũ in epatis cuna. i. de materieb⁹ in cuna epatis. i. in cõcauitate. Fecit ꝯsequẽter exceptionẽ dicẽs. Renes ṽo ⁊ vesica ⁊ epatis gibbus plena multa cachokimia peripillata. i. dissolutiua et descẽsiua. i. deorsum ducentia: puta ꝑ intestina vocata pharmaca expurgẽtur: moderata ṽo sufacta. i. minorata dicta materia per vrinales poros sup. educat̃: ⁊ ita stante materia modica in gibbo: qꝛ exñs paucificata multum. vel si a pn° fuisset pauca verificatur cañ. Auic. vt ꝑ diuretica ⁊ nõ ꝑ vẽtris fluxum dꝫ educi. al's stante materia grossa vel multa: opꝫ prius soluere vẽtrez vt dcm̃ est. ❡Alium casum ponũt cõiter doctores 4ª primi capitulo p° sup isto cañ. qm̃ stãte materia etiã modica in gibbo epatis peccante: vbi in vijs vrine essent vlcera vel manifeste alie lesiones: vñ paratũ esset fieri nocumẽtũ magnũ ꝑ materias ad illa loca cõuersas nõ esset tutum tũc eas educere ꝑ vias vrine: immo meli⁹ esset educere ꝑ secessum: lꝫ vie essent lõgiores ⁊ forte ecõuerso si staret materia in cõcauitate epatis peccãs ⁊ maxime si esset acuta: ⁊ essent vlcera in intestinis forte melius esset educere ꝑ vias vrine q̃ ꝑ intestina. Et forte ꝙ Auer. 7° colliget ca° 19° in de creatione apatum membrorũ officialium: noluit in totũ cõsentire isti regule ꝓpter tales cõtingẽtias q̃ interdũ eueniunt: dixit sic. Et dcm̃ est q̃uis a toto nõ sit bñ cõcessũ ꝙ quando apostema in gibbositate epatis existit vl' su. alia materia oppilãs ꝙ euacuari debeat ꝑ ꝓuocantia vrinã: ⁊ ꝙ in cõcauitate existit per pharmaciã: ⁊ in his cõsydera. ❡Alius cañ. posit⁹ est supra circa medicinas alteratiuas vt. s. medicine tales nõ sint excessiue tales in gradu caliditatis vel frigiditatis humiditatis vel siccitatis. nam ꝑ medicinas extreme frigidas extĩguit̃ calor epatis: ⁊ sic debilitat̃ in operationibus ⁊ ꝑ humectatiuas remollitur substãtia epatis ⁊ relaxat̃ ⁊ ꝑ calefactiões extremas ꝑducit̃ ad arefactionẽ ⁊ indurationẽ: ⁊ ꝑ siccitatez similr ducit̃ ad arefactionẽ ⁊ duritiẽ et oppilationem: ideo vt supra dicebat̃ vbi erat sermo de ista materia opꝫ vt infrigidãtia epar aggreget ad infrigidationem absterfionem ⁊ apertionem ⁊ penetrationem cibi ⁊ stipticitatem confortantem non plurimã: ⁊ vt caueatur mollificatio vehemens cum humectatiuis aquosis: ⁊ in calefacientib⁹ sit aliqualis infrigidatio cum confortatione: et in siccis aliqualis nutritiua hũectatio. ❡Sed alius restat cañ. in solutiuis q̃ ponit̃ etiam ab Auic. in cura oppilationum epatis: q̃ talis est: dicit sic. Solutiua autẽ cõueniẽtia ad hoc cam̃ vbi opꝫ vt solutio vẽtris fiat: nõ opꝫ vt administrẽtur ex eis fortia nisi cum vehemẽs est necessitas vt sup. est in corꝑe forti ⁊ robusto in q̃ materia soluẽda nõ esset apta eductioni nisi per medicinas fortes: q̃ tñ ꝭm gradum debẽt exhiberi incipiendo a debilioribus Addit. text⁹ immo opꝫ vt sint leuia sup. solutiua: ⁊ adducit rationẽ cañ. ꝯtinuãdo dicẽs: qm̃ materia in eo est qꝺ primũ est medicine: qꝛ in epate: ⁊. s. epar nõ multum distat a loco vñ sumũtur euacuatiua medicine vt vel loco vñ fit euacuatio vt intestinis stomaco: vt pꝫ: ⁊ inde transit medicina cum suo vigore nõ alterata in vijs medijs vbi si membrum in quo peccaret materia esset distãs a medicia vt est pulmo essent medicine necessarie fortiores. Addit aliam rõnem: ⁊ qm̃ membrũ. s. virtuosum est de se potẽs ad expellendũ quale est epar qꝺ est ꝑncipale sufficit qꝺlꝫ adiutoriũ ad expellendum sup. materiã nocẽtem expellendã: ⁊ ita sup. medicina debilis est sufficiẽs. ❡Alius cañ. gñalis etiã in curatione epatis est ꝙ vitẽtur q̃cunqꝫ stomaco nocẽt: ⁊ ita vitet̃ potus aque frigide in ieiunio: ⁊ vitet̃ coitus ⁊ balneum ⁊ exercitiũ maxime post cibũ ⁊ euacuationes fortes ⁊ reliq̃ q̃ supradicta sunt de nocẽtibus stomaco. Rõ ca. est manifesta: qm̃ bonitas ꝑparationis chili ad epar maxime iuuat in lesionibus epaticis: sicut ex aduerso malitia digestiõis cibi et malitia chilificatiõis ad multa ducit nocumẽta epatis vt infra etiam latius videbitur de hydrope. Et hec de isto principali ⁊ canonibus generalibus sufficiant.

Iam veniendum est ad 2m principale vbi est ponẽda cura spãlis in causis doloꝝ epatis: ⁊ sicut supra dcm̃ fuit circa dietã prius incipiẽdum est a cura oppilationũ. s. sine apostemate: ⁊ de his p° ponet̃ cura oppilationũ ex strictura meatuũ q̃ potest quodammodo dici nõ materialis deinde ponetur cura oppilationũ materialium vt humoralium etiam nõ apantiũ ⁊ põr oppilõnis vẽtose qm̃ de cura oppilõnis materialis carnose vl' varicose cũ sit impossibilis quasi in oibus nõ erit sermo: ⁊ ita successiue ꝓcedet̃ ad curã aliaꝝ specialium causarũ doloris epatis de q̃bus supra facta est mentio: vt malitia complexionis sine materia ⁊ debilitatis ⁊ apostematum ⁊c.

❡Circa igit̃ p̃m expediẽdum sit oppilõ dicebat Aui. est cõstrictio in creatione aut corruptio situs in venis. i. malus situs venarũ: vt qꝛ sit tortuositas in eis vel nimia tenuitas vl' cõstrictio a gñatione: tũc tale oportet adhibere regimen sup. curatiuũ vel ꝑseruatiuũ eius q̃ habet paruũ epar. i. sicut illud qꝺ detur habẽti paruum epar a nã: ⁊ qm̃ paruitas epatis a nã nõ est corrigibilis nisi in etate pueritie vel adolescentie veniendo ad iuuẽtutẽ sicut etiã supradictuꝫ est de paruitate stomaci: ideo in etate consistentie vel post est magis necessarium regimen ꝑseruatiuũ a casu in oppilationeꝫ materialem in quẽ la psum faciliter cadit epar paruum ⁊ epar in q̃ est oppilatio attenuatoria naturalis vel ex strictura venarum vel ex tortuositate earuꝫ vt pꝫ.

de dieta ... ptiũ par ... ũ epar.

Ideo dicebat Auic. vt etiã supradictũ est circa dietam in regimĩe epis parui. q regimẽ est preparatio cum cibis pauce q̃titatis ꝛ plurimi nutrimẽti: pp tenuitatẽ ꝛ velocitatẽ penetratiõis rõ est satis manifesta: qm̃ ppter tenuitatẽ venarũ ꝛ in puo ꝛ in cõstricto siue oppilato attenuatorie p modos dictos non nisi modica q̃titas cibi vel chili recipi põt pro vice: ꝛ qm̃ talis nõ est sufficiens ad debitã restaurationẽ toti⁹ si vnica vel duabus vicibus tm̃ exhibeat: ideo expedit vt sumant cibi sepati in vicibus et sint plurimi nutrimẽti modicarũ supfluitatum ꝛ in modo substãtie passibiles subtilis substantie facilis penetrationis ppter stricturã meatuũ: vt etiã supradictum est in dieta. Opz etiã vt rectificẽtur cum medicinis subtiliatiuis ꝛ aperitiuis ꝛ aliquotiẽs solutiuis paruz ꝛ aliquotiẽs diureticis de q̃b⁹ dicet infra ne supfluitas chili vel masse sanguinee in dictis venis retineãt ꝛ causent oppilationẽ materialem. Ideo quasi continue expedit vt vtantur apitiuis ꝛ abstersiuis: ꝛ cum hoc fiãt ea q̃ iuuãt attractionẽ nutrimẽti ad membra vt sunt fricationes extremorũ ꝛ totius corporis post finẽ 2ᵉ digestionis ꝛ post somnũ vt tempore quo debet separari digestuz ab epate ꝛ transire ad mẽbra. Et in hoc casu opz p̃cipue custodire ab his q̃ generãt oppilatiões de causis primitiuis ꝛ corporalibus de quibus dcm̃ est supra sufficiẽter in dieta ꝛ quasi in continuo vsu opz vt offerãtur ea q̃ aperiũt cum cõfortatione appropriata epati de q̃bus sufficienter dcm̃ est supra ꝛ sic cum his ingenijs poterit fieri p̃seruatio a lapsu in oppilationem mãlem simul conuenienti restauratione membrorum.

De cura iõe oppilationis epatis materialis

¶ Si ṽo oppilatio fuerit materialis humoralis ꝛ nõ apostemosa tũc aut cum illa coniungitur totius corpis repletio vel nõ: ꝛ si sic aut cuz illa est replõ sanguinea aut aliorũ humorum q̃ pprius dicat cachoxima: ꝛ tũc ẽm cañ. cões est fienda flõmia vel solutio vẽtris p̃digesta materia habita intẽtione ad materiã cõtentã in toto: sed qm̃ nõ põt stãte cachoxima in toto fieri debita mundificatio illius cum solutiuis: neq̃ p̃paratio ad solõnẽ cum digestiuis stante oppilatione in epate nisi prius attendat dispõni oppilationis epatis: qm̃ medicine q̃ debẽt ad mẽbra puenire solutiue vł alteratiue p̃us ad epar eueniũt q̃ ad membra posteriora. prius igit ad hãc oz attẽdere. ¶ Iõ circa istã oppilõnem epatis ꝛ in causa eius est p° fiẽda cõsyderatio q̃ aut est oppilatio sanguinea peccãte solo sanguĩe in q̃to aut ex alijs humoribus calidis mixtis cum sanguine: aut ex humorib⁹ magis frigidis grossis ꝛ viscosis. ꝛ ita oppilatio aut est recens aut antiqua: ꝛ si fuerit oppilatio in ipso ex materia sanguĩea peccãte in q̃to nõ est dubitatio qꝺ est fiẽda flõmia de basilica dextra ꝛ copiosa aggregata materia ẽm epar etiã si recens fuerit oppilatio etiã p̃ter eam q̃ facta est stante repletione sanguinea in toto que variãda est ẽm diuersas causas repletionis in toto ẽm al's dicta supra: ꝛ hoc dico constante virtute ꝛ alijs consentientibus. Sed cum antiquatur oppilatio dicit Aui. in cura oppilationum indigẽs flebotomia basilice ꝛ solutiuo: dicit Gentilis sup hoc textu exponendo ẽm cõmunem sensum q si oppilatio antiquata est materia sanguĩea aut alia mixta cum sanguine qꝺ fiat flobotomia. Et si alia non est mixta fiat solutio cum pharmacia: ꝛ ita exponit ꝛ pro vel. Si tamen est mixta cum sanguine post flõmiam fiat solõ cum pharmacia. Sed cũ reuerentia non credo esse istum sensum Aui. nõ q2 oportuisset poni hic istum cañ. specialem in oppilatione antiqua: q2 qꝺ dixit Gen. est de regulis communibus in eñonibus per flõmiam vel per solõnem: ꝛ ita nõ oportuisset q Aui. contraxisset tm̃ in oppilatione antiqua q̃ in oppilatione recenti: etiam verũ est qꝺ dixit Gẽ. neq̃ etiã satisfacit ad verbum. A. per hoc qꝺ expresse voluit q in oppilatiõe cum antiquat ꝛ est indigẽtia flõmie basilice ꝛ solutiuo: ꝛ tñ ẽm ipm aliquotiẽs sola flõmia sufficit: aliquotiẽs sola solutio. Et de ista oppilatione antiqua q in ea sit fienda flõmia: etiã dicit Sera. ad finem capituli de oppilatione epatis dixit. Et conferũt oppilationi vehementi precedenti. i. forti ꝛ antiq̃ extractio sanguinis cum etiam flõmia q̃ fit ex iunctura dextra: p hoc qꝺ dixit etiam innuit q non est principalis eius cura: ꝛ tamen esset principalis cura si esset materia peccãs sanguinea. Hor. etiã dixit postq̃ posuit nõ esse applicanda aperitiua fortia in oppilationibus nisi signis manifeste digestionis apparentibus addidit: in oppilatipne antiqua competit flõmia basilice. Cum igit nõ cõueniãt in repletione sanguinea puocãtia fortia neq̃ in sanguine expectentur signa digõnis: videtur q ad alium sensum dixerit auctores q cõpetit flõmia in oppilatione antiqua q̃ ppter oppilationem ex sanguine vt ipse dicit. ¶ Est igit aliter dicẽdum q in oppilatione antiqua competit flõmia basilice. Cõuenit etiã solutio ventris vt dicit textus etiaz si materia nõ sit sanguinea neq̃ multum mixta sanguini: immo neq̃ de his est mens Aui. hic vt estimo: qm̃ materie calide cum oppilant epar et plongat oppilatio transeũt ad apostemata vt al's dcm̃ est supra: ꝛ sic nõ stat oppilatio sine apostemate diuturna ex causa calida vt in nostro casu. Cum ergo ponit Aui. istum cañ. in cura oppilationum sine apostemate: intellexit de oppilatione antiqua ab alia materia magis grossa ꝛ fixa pendente: in quo casu est indigentia flebotomie ꝛ pharmacie. Nam ex quo materia est fixa et quieta permanens in venis epatis oppilans ex multo tpe nisi commoueatur ꝛ agitet male fit obediens eductioni cum solutiue. Per flobotomiam autem factam: facta commotione in ea scilicet materia cum flobotomia faciat motum in omnibus humoribus quarta primi redditur ipsa magis parata expulsioni a virtute adiuta natura per pharmacum solutiuum ꝛ talis cõmotio nõ potuisset cõuenienter fieri per medicinas fortes incisiuas ꝛ calefactiuas. Nã ꝛ si tales medicine sua qualitate manifesta non videãtur nocere materie oppilationis antique: tamen propter id quod sequitur ad oppilationem diuturnam de inflammatione prohibita euentatione exhibitio medicinarum multũ calidaruz fuisset suspecta ꝛ timorosa. Per flobotomiam autem modicam latam p° fit commotio in humoribus. iuuãs ad intẽtionẽ dictã s. facilitatis eductionis dicte materie. 2° fit aliqualis eũo de materia sãguĩea circa epar exñte vel diuersio ab epe: ꝛ sic miorata mã in epe vel

Nota bñ.

circa epar mioratur oppil'o τ facilior fit trāspiratio τ euētatio: τ ita aliqual'r disponit a ꝓhibitiōe inflāmatiōis: vñ cōsequēter postea tutius applicari pñt medicine solutie dcē māe. Et istū intellectū ad hunc textū bene nota: quē intellectum visus est olfacere Christoforus barzitius in hoc qđ dicit ꝙ in tali oppil'one flōmia saphene aut basilice mirifice τ efficaciter vz: τ est solēnissimū τ inauditū apud multos remediū: sed non declarat sufficienter. Immo amplius dico qđ in oī oppilatiōe epatis etiam non antiqua vbi fuerit humoralis siue aꝑans siue nō aꝑans constante ꝟtute τ reliq̄s patientibus fieri flōmiā: qđ certa τ cōmensurata flōmia semꝑ est in casu iuuans. Et de aꝑate posuit textū exꝓssum Auer. septimo colliget capº supallegato. 16º cū dixit. Et debes scire qđ in cñone aꝑatum membrorum principalium penitus sunt necessarie due intētiones: vna est flōmia: alia est pharmacia. Et adducit rōnem dicēs. Et ob hoc. i. ꝑpter istam cām q2 illa apostemata ꝓm plurimum nō sunt vnius humoris: sed in illis aggregatur malitia q̄titatis cum malitia qualitatis cum dixit: qđ in cñone tu debes semper super humore dominante ꝓuidere. i. vtrum sit sñēda copiosior flobothomia ꝙ pharmacia vel ecōuerso τ regularis ꝓm canones communes: τ ista ꝟba. Auer. non tm̄ pñt trahi ad aꝑata membrorum principalium: sed etiā ad oppilationes τ maxime in eꝑe: vt pz consideranti. ¶ Facta ergo flōmia cū est necessaria sol'o ventris de mā oppilante dicebat Aui. melius autē est vt ꝑmittas eis. s. solutiuis ea q̄ incidunt τ aperiunt τ abstergunt sup. moderate: dico signāter moderate vt fiat moderata digestio in mā: postea euacuetur paulatiue vt infra dicetur: deinde demus fortiora apitiua τ digestiua vsq3 dū veniamus ad vehementer fortia. Nā si fortia a prinº exhiberentur cruda τ multa exñte mā ista cōmouerent mām τ agitarent τ digōnem ꝓhiberent. Nam qđ digerendū est tanta turbatione nequaꝙ est opus vt dicit Gal. 4º regiminis sanitatis: ꝓinde dicit ēt Aui. in caº ꝓprio de cura opilationū ad istā cautelā. Et si non videtur in vrina sedimē manifestum τ signum decoctionis non opz vt in potu dentur fortia. s. digerentia apitiua τ subtiliatiua propter fortem cōmotionem eoꝝ: lz forte posset ēt āpliari: nō dentur fortia. s. solutiua cū nō est mā preparata. ¶ Ut igitur cōueniens possit fieri electio in medicinis digestiuis, ꝑparatiuis de q̄bus alique debēt esse cal'e τ alique frigide: τ in frigidis debēt esse virtus apitiua τ abstersiua aliqualis τ non stiptica vt fuit supra dictū: τ in cal'is etiā aliquotiens expedit vt in principijs occurrere cum eis que sunt quasi tēperate τ paꝝ declinantes ad caliditatem τ in ꝓcessu cum magis calefacientibus: que tñ oēs habeant ꝓprietatē τ cōuenientiam ad epar: ideo Aui. de his posuit ordinem enumerando simplices medicinas frigidas τ calidas in casu cōuenientes: q̄ tñ omnes sunt aperitiue: dicit sic. Et medicinarum q̄dem aperitiuarum sup. conferentium in opilationibus: alie sunt frigide: τ alie sunt proxime equalitati. i. parum ad calidu3 declinantes a temperatis: τ alie sunt calide sup. notabiliter excedentes per caliditatem que sunt necessarie in chronicis sup. opilationibus: qm̄ medicine remisse calide non sufficiunt ad perfectionem in ꝓcessu cure opilationum antiquarum: vt plurimū sūt pendētes a mā grossa. ¶ Et de frigidis exemplificādo dicit: frigide vero sunt sicut ēdiuia ortulana τ campestris τ ataralcon vel cicorea: et de istis dictum est sufficienter supra τ qualibet earum. Addit: τ aqua plantaginis cum folijs τ radicibus suis. i. aqua decoctionis radicum et foliorum vel sublimationis vtroꝝq3 posuit signāter radices cum folijs: qm̄ forte aqua folioꝝ sine radicibus esset ad stipticum declinans τ nō aperitiua sed foliorum cum radicibus est aperitiua cum frigiditate: τ de his dicit Rasis 7º continentis de mente Gale. radix lingue arietis: et est plantago folia eius etiam fructus. i. semina valde conferunt ad aperiendum oppilationes epatis. Addit allegando Ga. dixit sup. Gal. consequenda sunt sup. ista vbi fuerit caliditas: quoniam infrigidant cum hoc sup. quod aperiunt τ Aui. continuando in frigidis aperitiuis dixit τ omnia que prouocant cum infrigidatione su. sunt semina communia frigida maiora cucurbite melonum: τ huiusmodi: τ cum magna parte se. minorum vt endiuie scariole τ atriplicis: et de semine dixit expresse Rasis septimo continētis. se. atriplicis dissoluit oppilationes epatis cum non habeat secum caliditatem: τ sic aqua horum seminum est ad hāc intētionem: τ aqua or. serum caprinum. nam his omnibus vel aliq̄bus eorum τ sibi similibus possumus vti in oppilationibus cum caliditate coniunctis.

De medicinis fris cōueniētib' opil'onum epatis.

Nota bñ de plātagine q̄liter ē aperitiua.

¶ Consequenter Auicen. suspendens sermonem continuatiuum connumerat quasdam medicinas que singulari proprietate conueniunt in oppilationum apertione cum confortatiōe epatis que in omni oppilatione possunt consequenter exhiberi siue calida sit siue frigida: sed conuenit vt misceantur cum frigidis notis: de quibus dictum est in calida oppilatione: τ cum calidis fortioribus in oppilatione frigida vbi est intentio multe apertionis: qm̄ iste medicie de quibus intendit cum hoc qđ sunt aperitiue: habent etiam vim notabilis stipticitatis ad cōfortationem ipsius epatis: τ propterea cōuenit vt misceantur cum alijs aperitiuis frigidis vel calidis ꝓm exigentiam. Et ideo addit: τ cuscute est aperitiuum valde τ non est potandum in calida sup. ne misceatur cum infrigidāte: sed sup. ex proprietate est multum conueniens in apertione oppilationum epatis: τ de hac dicit Aui. 2º cañ. capitulo proprio qđ cuscute est calidum parumper in ꝑnº primi τ siccum in fine secundi: τ ꝙ aqua eius mirabilis est ad icteritiam: et ꝙ aperit oppilationes epatis τ stomaci τ confortat epar tñ dixit ꝙ nō exhibeatur in calida credo propter passibilitatem substantie illius: quia cito inflammatur ex subtilitate τ raritate. Dixit etiam Rasis septimo continentis quod podagra lini idest cuscute confortat epar τ tollit oppilationes et icteritiam. Addit Auicen. continuando: et reubar. et similiter absinthium: que sunt de medicinis calidis: tamen propter mirabilem proprietatem ipsorum ad epar: possunt τ debent exhiberi in oppilatione etiam a materia calida miscendo cum alijs medicinis frigidis et aperitiuis: proinde dixit continuando: nam licet sit in eo caliditas quedam. s. absin

De medicinis a ꝓpꝛietate apientib' oppilationem epatis.

Reubarbarum. Absinthium.

thio q𝔯 est calidū in p°: nō est tamen malum vti ipo in oppilone associata caliditati ⁊ friditati sil' sicut opꝫ vt ipm administret. Reperit alia litera q̄ dicit plurali numero: postq̄ numerauit reubarbarum ⁊ absinthiū dicit: nam lꝫ sit in eis.s. vtrisq̄ caliditas q̄dam.s. recedēs notabil'r a tēperamēto: nō est tñ malum vti ipsis in oppilatione associata caliditati ⁊ frigiditati simul.i. in oppilone aliquotiēs calida: ⁊ etiā in frigida ſm qđ opꝫ vt ipsa administrent.s. iuuādo aptionē oppilationis ſm exigētiā: tūc cause dicte oppilationis calide vel frigide miscēdo exñtia cūꝫ eis cum est oppilatio calida aquā o𝔯. vel aquaꝫ endiuie: ⁊ si fuerit oppilatio frigida aquaꝫ apij vel cuscute q̄ est singularis iuuamēti ad mixtionē cum eis ad magis apiendū: vel potest legi ꝙ reubarbarū ⁊ absinthiū valēt in oppilatione associata simul ⁊ caliditati ⁊ frigiditati de copulato extremo: ⁊ hoc dicit Genti. cum fuerit frigiditas ex parte cause oppilantis: ⁊ caliditas ex ꝑte illius qđ seq̄tur oppilationē vt putrefactionis: nam sic iuuāt caliditati ⁊ frigiditati: iuuāt frigiditati subtiliādo materiā incidēdo ⁊ aperiendo cum caliditate manifesta: ⁊ iuuāt caliditati accidētali faciēdo diaforesim ⁊ ꝓhibendo putrefactionē ⁊ prestādo euētationē ad materiā: ⁊ ita valēt oppilationi associate caliditati ⁊ frigiditati simul ad istū intellectū: q𝔯 caliditati accñtali ⁊ frigiditati materiali: etiā ſm aliuꝫ sensum valēt in oppilatione calida ⁊ frigida: q𝔯 simul esiant humorē oppilātē simul calidū ⁊ frigidū vt est cōmunis auctorum snīa: ⁊ maxime si fortificet virtus eorū in soluēdo vel aperiendo cum appropriatis calefaciētibus vel infrigidātibus: ⁊ hoc est qđ intendebat cum dixit associādo sicut oportet vt ipsum associetur: siue loquamur de reubarbaro siue de absinthio: siue i sba exhibeant cū alijs aut decoctio eius vel sup. alterius eoꝝ. Nam decoctio vtriusq̄ facit ad solutionem vt ptꝫ: suba ēt reubarbari si sumatur cū aperiente soluit: absinthium etiam recens non exsiccatum etiam comestum vel aliter incisuꝫ in virtute succi fit solutiuum ⁊ maxime si sumatur cum aliquo aperiente vt dictum est calefaciente.s. in cā frigida proprie in qua cuscute vt dicit Aui. 2° cañ. immo proprius euacuat coleram et neq̄ per ipsuꝫ fit iuuamentum in flegmate sup. sicut in colera in euacuatiōe ⁊ aqua endiuie in cā calida ⁊ radices eius ⁊ eupatorij. i. decoctio radicis eius ⁊ eupatorij ⁊ amigdalaꝝ amararū q̄ñ non intendimus neq̄ multū calefacere neq̄ multum infrigidare: ipsa enim omnia.s. tria ꝓxima sunt vt dicebat Aui. sup. in debiliter calefaciendo ⁊ sup. de succis ꝓximis isti sup. in calefaciendo: plus tñ calefaciūt q̄ supra dicta sunt succus feniculi humidi ⁊ succus absinthij. Nam ista sunt illis fortiora in calefaciendo: ⁊ maxime si sumantur cū sirupo acetoso fortium seminum i. cū sirupo acetoso cōposito cū seminibus fortibus vt feniculi apij cymini ameos ⁊ hmōi: ⁊ si ē necessaria plurima caliditas sup. maior q̄ pri⁹ fiet sirupus acetosus cū melle ⁊ aqua ei⁹ vl' sup. decoctio exhibeatur cum sirupo acetoso mellino. Et nota bene istum modum introducendi literam ⁊ exponendi: q𝔯 nusq̄ vidi istum textum ab aliquibus clarificatum: immo multi rudes ex hoc textu videntur colligere per hoc qđ Aui.

Nota bñ.

dixit velle numerare medicinas frigidas: ⁊ post ea calidas propinquas equalitati cum anteq̄ enumeraret eas que sunt equalitati propinque enumerauerit reubarbarum ⁊ absinthium. Dicunt ꝙ de mente Auic. hoc fuit ꝙ essent frigide complexionis: qm̄ enumerauit post alias frigidas: ⁊ tñ eorum error est manifestus si inspexerit bene literam: qm̄ de cuscute: ⁊ est podagra lini expresse dixit ꝙ non est potandum in calida: ⁊ de reubarbaro ⁊ absinthio dixit: lꝫ sit in eo caliditas quedam vel in eis. Si ergo videris textum cum sapore placebit tibi iste modus introductionis textus ⁊ verificationis: ⁊ maxime ꝑ ea que incontinenti dicam vt propter excellentes virtutes istoꝝ in opilationibus epatis. De cuscute satis dictum est: sed de reubarbaro oēs conueniunt ꝙ mirabiliter confortet epar. Naꝫ Aristo. ad Alexan. laudauit ipsum quasi esset vita epatis: ⁊ de eo dicit Auer. 5° colliget ꝙ de medicinis est vna ex manifestioribus rebus in iuuamento epatis in aperiendis oppilationib⁹: et ad confortandum ipsum: ⁊ similiter prodest stomaco: tandem dixit: ⁊ est mirabilior in medicis purgatiuis: q𝔯 frenum suum est cum eo: nulla medicinaꝝ purgatiuarum est sine veneno in aliqua ꝑte sui excepta ista: sup. de soluentibus ex ꝓprietate. Addit: q𝔯 q̄uis purget cōfortat tñ omnia membra: vnde infert: et ꝓpterea possumus dando pro purgatiuo refrenare alias medicinas ꝑ ipm: ⁊ ita videmus mirabiles laudes eius in dispositione epis: q𝔯 mirabiliter ipsum confortat: ⁊ proinde reubarbaruꝫ bonū est omi debilitati epis vt dicit Rasis 7° ptiñ. Et de hoc stant sententie autorū cōes omnes: ⁊ de absinthio quantam hꝫ vim in confortatione epatis extant codices omnes pleni: ⁊ dicta sunt sufficienter supra in ca° de confortantibus stomacum: ⁊ specialiter cōmemoro sententiam Auer. 7° colliget ca° 16° cum dicit sic: ꝙ medicine prouocantes vrinam in egritudinibus epis oppilationes aperiunt sicut absinthium ⁊ eupatorium. Nam iste due ꝓprietatem habent in epate: quemadmodum scolopendria ⁊ cortex capparorum in splene ꝓprietatem habent. Et ex his ptꝫ q̄ñ cōuenienter Aui. enumerauit has tres medicinas: cuscute absinthium ⁊ reubarbarum q𝔯 mirabili ꝓprietate confortant epar: lꝫ parū ad calidum declinant. Et posuit vsum istarum aliquo miscendo etiā cū reliquis appropriatis aliquotiens frigidis aliquotiens calidis ſm necessitatem vt dictum est. Et dicit de eupatorio ⁊ amig. amaris ꝙ sunt proxima sup. temperamento et aperitiua cū confortatione etiam appropriata epati: intelligendo de amig. nō multū amaris: q𝔯 ille sunt calide in 2° ⁊ ꝙ aperiūt oppilatiōes epis oēs fatentur. Sed de eupatorio iam dictū est de mēte Auer. 5° colliget ꝙ est calidum in p° gradu ⁊ est manifestū in confortando virtutem epatis ⁊ in aperiendo oppilationes eius. Et de eodem dicit Gal'. 6° de simplici medicina: eupatorij herba siue volucrū: maius vel agrimonia subtilium partiū ac incisiue ⁊ abstersiue v̄tutis est absq̄ euidenti caliditate: vnde oppilatiōes epis purgat: ꝑticipat etiam ⁊ stipticitate breui ꝓpter quā ⁊ viscera ꝯfortat. Et eandē snīam posuit 8° meimir: ⁊ q̄dā dicūt ꝙ eupatoriū est policaria: et fuit Nicolus florentinus: de qua po-

Reubarbarū mirabil'r cōfortat epar.

Nota has tres medicinas.

Not. de eupatorio.

licaria auctores medicine singularē faciūt men
tionē in casu oppilationū epatis. Nam Ras. 7°
cōtinen. dixit: ꝙ policaria aperit oppilationes
epatis absq; caliditate cognita habēdo stipti-
citatem qua confortat corpus epatis. Et infra
postq̄ laudauitt absinthium dicēs ꝙ valet ad
initiū hydropisis ⁊ corruptionē complonis ad
dit: sed policaria in his opationibus magis pe
netrat ⁊ perficit ⁊ velociter cōfert. Et ita Auic.
de oppilone epatis dixit ponēdo curā istam ve
rā. Oppilatio epatis apitur cum aqua decoctio
nis policarie capil. ve. ⁊c. ⁊ ex his pȝ cōueniens
causa suspensionis sermonis Aui. in ꝯtinuatio
ne frigidorū miscēdo istas medicinas speciales
de q̄bus dcm̄ est. ¶ Postea cōtinuādo de his q̄
sunt ꝓpinque equalitati declinātes tamen ad
calidū dixit. Equalitati autem vicine sunt sicut
lupini: ipsi eñ sunt medicina melior: ⁊ est nota-
bilis textus: qua petitur aptio epatis absq; ca-
lefactione ⁊ infrigidatione: supp. manifesta: sed
pur ad calm aliqualr declināt: ⁊ aliqui dicūt ꝙ
litera est corrupta: qm̄ lupini sunt grosse substā
tie ⁊ nō videtur in casu conuenire ꝓpter grossi-
tiē: ⁊ vbi dicit lupini debet dicere lupuli: qr sūt
quasi tempati ⁊ apiunt oppilationes sicut etiā
⁊ capil. ve. de quo dicit Ga. 6° de simplici medi
cina: q̄ subtiliat ⁊ diaforat: nō tñ caliditatē ali-
quā infert. s. manifestā sicut nec frigiditatē: sed
isti errāt. Nam lupini ꝓpter amaritudinē ape
riūt oppilationes epatis ⁊ splenis: ⁊ qm̄ vt di-
cebat Aui. in pn° capli de rebus cōuenientibus
epati. Ex medicinis q̄dem ei cōferunt omnia in
q̄bus est amaritudo: qua apiatur ⁊c. vt 2° cañ.
ca° ꝓprio: lupini abstergūt ⁊ mūdificāt ⁊ apiūt
bñ. Sed credo ꝙ Aui nō laudasset exhibitionē
substātie eorum ꝑ interius ꝓpter id qd̄ dcm̄ est
ꝙ sunt grossi nutrimēti. Sed cum ibi laudauit
lupinos intellexit decoctionē eorum. Et ita in
ꝓcessu in ca° oppilationū laudauit decoctionē
lupinorū amarorū in qua positus fuit succ⁹ eu-
patorij. Et ita Sera. in cura oppilatiōis lauda-
uit eupatoriū cum decoctione lupinorū amaro
rū: ⁊ talis decoctio potest quasi esse temperata.
Addit: ⁊ camepitheos est eis ꝓxima: sed est res
calidior eis parumper. Ideo addit: ⁊ si potetur
ex eo cum aqua endiuie temperat. De camepi-
theos dixit Gen. ꝙ nō est quercula maior vt ml
existimāt vt etiā Sy. sed vocat infima pinus: qr
hȝ odorē pini ⁊ existimat ꝙ sit herba quā moder
ni vocāt iuā: ⁊ ita pȝ ꝙ est aliq̄nto calidior: sȝ est
apitiua ⁊ abstersiua. Et de camepitheos expres-
se dixit Ra. 7° cōtinē. ꝙ de leui magis cōfert q̄
alie medicine oppilationi accidēti epati: apiū
etiā est quasi huius virtutis: ⁊ est eiusdem gra-
dus de quo dicit idem Ra. ꝙ aperit oppilatio-
nes epatis calefaciēdo illud quotiēs infrigida
tur ꝓprietate mirabili: ⁊ cōfert; corruptioni cō-
plonis. Connumerat etiam Aui. acetum sq̄lliti
cum ⁊ oxymel squilliticum ⁊ sparagos in gradu
istaꝝ medicinarū eq̄litati ꝓpinquaꝝ ⁊ apiētiū
⁊ abstergentium ⁊ est notum: connumerat etiā
radicem lilij q̄ est eiusdem generis: intelligit de
radice lilij al. qm̄ ireos ponit inter fortes medi
cinas. Postea numerauit laccam de qua dictū
est sufficiēter supra circa textum: ⁊ eam Serap.
posuit calidam ⁊ siccam in 2°: sed debet esse in p̄
ma mansione secundi: sed omnes aperit oppil-

Nota de lupinis.

Nota has tres medicinas.

Not. de eupatorio.

De lacca:

lationes epatis: ⁊ in icteritia multum valet: sȝ
epar principaliter confortat: ⁊ de hac dicit Ra.
7° continentis. Dico lacca confortat substātiā
epatis: ideo datur in passione morbillorum vel
variolarum cocta cum vuis passis: ⁊ ponendū
est de ea cum thure ad egestionem similem aque
carnium. Ista tamen q̄ dicta sunt possunt inten
di in caliditate vel in frigiditate s̄m illud cui
commiscetur sicut cum aqua endiuie aut cuscu-
te aut cum vino ⁊ aqua seminum aut aqua lupi
norū quā posuit b. A. calaȝ. i lra. dixit. Et aq̄ lu-
pinoꝝ calida. i. excedens tempamentum per ca
lidum vt est dcm̄. ¶ Consequenter Aui. enume-
rans medicinas calidas dixit. Ille autem q̄ sūt
ad caliditatem decliues sunt diuretica fortia si
cut assar. ⁊ cassia sup. lignea ⁊ supp. cinnamomū
⁊ spica sup. nardi ⁊ celtica ⁊ petrosilinum ⁊ ari-
stologia ro. ⁊ rubea ⁊ ireos ⁊ phistici ⁊ agaricū
⁊ epithimum ⁊ squilla ⁊ polium ⁊ centaurea et
succus eius ⁊ gentiana et syrupus acetosus de
melle su. factus cum seminibus ⁊ squilliticus q̄
fit cum rubea sup. tinctorum ⁊ similibus de plu
ribus horum dictum est supra: sed de spica celti
ca differenter a spica nardi: dicebat Gale. 8° de
simplici medicina ꝙ debilior est quo ad omnia
spica nardi excepto ꝙ ad vrinas sup. est magis
faciens et est calidior et minus stiptica: cum tñ
spica sit calida in tertio gradu: de petrosillo di-
cebat eodem libro ꝙ est calefactiuum in 3° gra-
du ⁊ ꝓuocatiuum multum. Sed magna dubita
tio est de rubea. qm̄ Aui ponit eam hic inter ca-
lida excellenter: ⁊ idem facit Auer. 5° colliget q̄
posuit eam calidam ⁊ siccam in 3° gradu: ⁊ hoc
declarat ex amaritudine fundata in substantia
terrestri adusta ⁊ ibi laudat singulariter in ap-
tione oppilationum epatis ⁊ splenis: ⁊ tñ Gal.
8° de simplici medicina dixit ꝙ stipticat ⁊ siccat
⁊ ꝙ cerdones ad siccandum ⁊ stipticandum co-
ria vtuntur hac planta. tādem dicit ꝙ hoc phar
macum est exiccatiuum in 3° gradu ⁊ infrigida-
tiuum in 2°. verum est ꝙ Aui. 2° cañ. nō posuit
complonem istius manifestam: sed dicit qd̄ ab-
stergit cum equalitate: ⁊ tandem ponens iuua-
menta eius in membris nutrimenti dixit ꝙ fru
ctus eius cum oxymelle datur in potu ad
apostemata splenis ⁊ mundificat epar. et splen
⁊ aperit oppilationes eorum. Et addit et est ei
ꝓprietas in hoc: ⁊ ita reliquit dubium de mani
festa complone: ꝓinde in ista difficultate tene-
rem cum verbis Aui. in hoc ca° de cura oppila-
tionum: ⁊ forte ꝙ vitiatus est textus Ga. a trās
latore loco allegato de simplici medicina: ma-
xime qr Serap. in simplicibus cap° ꝓprio dixit
de mente Gal. Sapor eius est ponticus: ⁊ viri⁹
eius prima est calida: ⁊ virtus eius 2ª est que
abstergit abstersione tempata sicut dicunt cete
ri. De polio quia etiam multū laudatur in hoc
cap° ab auctoribus dicit de eo Ga. 8° de simpli
ci ꝙ de obstruit omnia viscera. i. omnium visce-
rum oppilationes aperit: ⁊ vrinas ⁊ menstrua
ꝓuocat: ⁊ ita habuistis numerationem medici-
naꝝ epaticaꝝ occurrētiū magꝭ i vsu appropata
rū magꝭ ab auctorib⁹ ⁊ fridarū ⁊ q̄si tempataꝝ
declinātiū paꝝ ad calm ⁊ notabilr calaꝝ.
¶ Ex quibus in opere habetur regula ꝙ semp
in alterando ⁊ aperiendo cum medicinis cali-
dis vel etiam cum frigidis debet fieri inceptio

De medicinis calis oppilones epatis aperientib⁹.

Nota hū canonem

a debilioribus: ⁊ maxime vbi opus sit exhibere aperitiua fortia ⁊ remota ab equalitate: de quibus dictum est. Nam hoc est regulare vt prius administrētur ea que sunt equalitati ꝓpinqua deinde veniendum ad fortia propter nocumenta q̄ sunt parata sequi: de quibus dcm̄ est supra nota intelligenti: ⁊ maxime obseruādus est hic can. in applicatione frigidorum aperitiuorum in oppilatione a causa calida stante multa inflammatione: qm̄ non oportet tunc extreme frigida administrare neq̄ interius neq̄ exterius: immo oportet a remisse frigidis incipere ꝓpter timorem oppilationis ⁊ ꝓhibitionis euētrationis: que si intendatur etiam in malitia complexionis calide intendetur: ⁊ ita forte fiat resolutio de subtili materie oppilātis remanēte grosso: immo forte expedit approximare temperate calida: ⁊ si materia sit calida: qm̄ per dictas medicias facta diaforesi ⁊ transpiratione in materia remitteretur malitia complexionis: ⁊ sic maius erit iuuamentum diaforesis q̄ nocumentū calefactionis. Et istuz can. expresse posuit Aui. 4ª primi capº 2º de curatione egritudinum malitie compl'onis cum dixit. Qui autem caliditatis superfluitatem cum oppilationibus medicatur sibi cauere debet ab infrigidatione superflua ne in conuertēdo oppilationem in lapidē augmentum faciat: ⁊ ne calide compl'onis malitiam augmētent: immo paulatim primo medicari debet cum eo qđ abstergit: ⁊ si qđ infrigidat ei suffecerit sicut aqua or. ⁊ scariole erit cōueniens: ⁊ si non suffecerit illud tunc cum eo qđ temperatū existit sup. medicari oportet: qđ si nō suffecerit: tunc cum eo in quo subtilis existit calor: neq̄ ex hoc sis sollicitus. i. timorosus scz in calefaciendo: qm̄ iuuamentum diaforesis ei⁹ in infrigidando. s. habilitando ad apertionem pl⁹ confert q̄ sit nocumentum qđ facit ei calor: qui ad extinguendum est facilis post apertionem sup. oppilationis facte.

¶ Nota tamen q̄ talia calida administrāda nō debent esse nisi remissa ⁊ non excessiua in gradu caliditatis: qm̄ talia calida vehementer illam calidam complexionem augmētarent. ⁊ ita per subitam et fortem actionem resoluto subtili a materia oppilante reliquū induraretur: ⁊ ideo conueniens est vt occurramus cum medicinis medijs a principio siue in calida siue in frigida de quibus dictum est supra: vel commiscendo calida cum frigidis que sint equalia vel equalitati ꝓxima vt endiuiam scariolam ⁊ lactucam: de agrestibus intelligendo pro frigidis: ⁊ radicem apij ⁊ lupinos amaros pro calidis cum camepitheos: ⁊ istis bonum est etiam vti quando ignoratur qualis sit causa. Naz in vsu eorum taliter commixtorum non potest esse magnus error. Et de hoc dicebat Gord. exemplificando: si aūt vellemus deoppilare sine calefactione ⁊ infrigidatione: tunc componatur medicamen ex endiuia ⁊ scariola agrestibus ⁊ ex radice apij ⁊ lupinis amaris ⁊ camepitheos ⁊ lacca. Ideo cautela est cum quidam causam ignorat q̄ solum cum istis operetur ⁊ non decipietur: vel vtatur istis quādo causa medio modo se habet.

Nota hoc documentum.

¶ Incipiendo igitur in causa calida si materia fuerit sanguinea vel sanguini mixta. pº fiat flobotomia sm̄ can. dictos: deinde fiat mundificatio materierum communium p vomitiuū leue stante materia parata ad vomendum sm̄ q̄ alias dictum est vel secessiuum leue factum. exempli gratia cum. ʒ. vj. cassie nouiter extracte: ⁊. ʒ. ij. tamarindorum: ⁊ cum zuccharo fiat bolus. vel cū clysteri lenitiuo infrigidante facto cum. ℥. j. cassiefistu. ⁊. ℥. ß. pulueris zucchari ⁊ cum dectione ord. violarum matrum viol. endiuie lactuce: qđ sufficit addendo. ℥. iij. olei violarum ⁊ modicissimo salis.

¶ Et completa hac intentione tunc pro digestiuo stante oppilatione conuenit syrupus acetosus simplex vel oxizac. simplex cum aqua endiuie ⁊ scariole: ⁊ si ponatur parum aque apij cōueniet. Et dicit Gentilis in quodam consilio qđ aqua distillationis lupulorum apij solatri ⁊ eupatorij ad istam intentionem est conueniēs sumendo singulo die in mane medium cyatum. Et addit: q̄ si distillatio fieri non possit bulliāt talia in aqua vsq̄ ad consumptionem medietatis: postea facta colatura clarificetur cum zuccharo vnius cocte fiat syrupus longus sumantur omni mane. ℥. iiij. ß. vel circiter.

Des. syrupi de cicorea cū reubarba. Des. Nicoli florentini.

¶ Et ad istam intentionem in oppilatione ex caliditate mirabiliter laudatur syrupus de cicorea cuius descriptionem ponit Nicolus florētinus sub hac forma. ℞. endiuie domestice ⁊ syluestris: cicoree: aā. M. ij. rostri porcini epatice fumiterre lupulorum: ana. M. j. or. ℥. ij. liquiritie alchechēgi. capil'. ve. cuscute politrici diantos: aā. ʒ. vj. decoquantur in aqua sufficienti et colentur ⁊ fiat syrupus cum zuccha. acetosus in quo ad omnem lib. eius ponantur reubarbari electi. ʒ. iiij. spice. ℈. iiij. contritorum ⁊ ligatorū in petia rara donec fuerit perfecte decoctus syrupus: dosis est. ℥. ij. cū ℥. iij. vel. iiij. aque emulsionis se. communium frigidorum sup. maiorū. Nam in hoc est virtus aperitiua infrigidatiua: ⁊ etiaz leniter mundificatiua materie per secessum in virtute reubarbari vt constat vt fiat minoratio de materia: quoniam aperitiua vt fuit supradictum non debent exhiberi nisi aliqualiter minorata materia: ideo quidam prius minorant: ⁊ postea cum his alteratiuis aperitiuis procedunt.

¶ Et q̄dam imaginātur in tali casu esse conueniens vt q̄dam eūantia simul ⁊ aperientia commisceantur ad finem dictum ad minorādū ꝑꝑ tematerīā vt dcm̄ est. Et de hoc dixit Aui. in cura oppilationum q̄ agaricum cū succo eupatorij iuuatiuū est valde: sed hoc ꝓprius in frigida in quo casu simil'r loquēs Sera. postq̄ posuerat quedam aperientia simplicia ⁊ quedam soluentia dixit. Agaricus vero cum succo eupatorij nō est minoris apertionis ⁊ mundificationis quaz diximus: possunt exhiberi de eis. ʒ. ß. pro vice cum aquis appropriatis. Et tūc si modica fuerit materia peccans sm̄ gibbum non facta vlterius euacuatione possunt applicari ꝓuocatiua frigida vt sm̄ canonem supra dictum: que sunt aque radicum apij ⁊ radicum plantaginis ⁊ foliorum eius ⁊ radicum liquiritie que ponitur temperata ponendo tamē aliquid de radice endiuie ⁊ scariole.

¶ Sed si materia sit in concauo epatis magis ad grossum declinans vt cholera vitellina post syrupum simplicem et syrupum de endi-

nia potest exhiberi syrupus de duabus radi-
cibus cum aceto cum aquis cicoree endiuie ꝛ
apij: ꝛ magis in ꝓcessu cum syrupo acetoso con
iũcto est ꝓcedēdũ vel cum syrupo de bisantijs
cum aceto ꝛ cum aquis cicoree ꝛ eupatorij: ꝛ cō
seq̃nter possumus exhibere solutiua appropria
ta in casu q̃ debēt mitia esse ꝛ suauia ꝓpter cau
sas dictas in cañ. Cum his tñ solutiuis docuit
Sera. vt semꝑ ponātur aliqua aperiētia ꝛ pro-
uocatiua vt dilatatione ꝛ apertione sua adiu-
uarēt ad soluēdũ materias oppilōnũ. Nam di-
xit versus finē capl'i. Et est necesse qñ vti vis his
medicinis solutiuis vt addas eis quasdā medi
cinas q̃ ꝓuocāt vrinam. Et ibi enumerauit me-
dicinas in casu valentes vt hieram pigrā et ab
sinthium ꝛ polypodiũ ꝛ agaricum qñ sumũtur
cum semine apij ꝛ cum aniso ꝛ cum sero caprino.
Et easdem laudauit etiam Aui. q̃ laudauit suf-
fu. de turbith cum polio dcm̃ in antidotario: ꝛ
dicit ꝙ est eis iuuatiuũ valde. Dicit ꝙ aperit et
soluit ventrē. Simil'r tamen vt dicit etiā Ben.
tales nō reperiũtur sub ꝓprio titulo in 5° cañ.
Et iste medicine etiam ꝓprie magis valerēt in
causa frigida: sed in cā calida maxie valerēt cas
sia tamarindi reubarbaruʒ precipue si detur in
infusione: qm̃ fit magis aperitiuum cum solu-
tione: vñ posset fieri compositio ẽm hāc formaʒ
℞. reubarbari electi. ʒ. ij. spice. ℈. ij. Nam in ap-
tione non debemus facere quin associet spica:
vt etiā voluit ille ꝛ nō squinātum vt multi im-
peritorum faciũt: infundātur in aq̃s endiuie vt
lupulorum nō stante materia grossa. Et stante
mixta vel aliqualiter grossa addatur de aquis
apij ꝛ cicoree ꝓpter iuuamēta apij supra dicta:
ꝛ stent in infusione ꝑ diem nālem: qm̃ melius ex
trahetur virtus eius. Lʒ aliqui male intelligen
tes dixerunt ꝙ nō debēt stare nisi. xij. hōris: sed
est error vt al's declaraui. Sed stāte necessitate
ꝛ nō fuerit tēpus amplius: ad minus stēt ꝑ. xij.
horas: postea fiat colatura cui addatur cassie no
uiter extracte. ʒ. vj. tamarīdoꝝ. ʒ. ij. electuarij de
psilio. ʒ. ij. ꝛ erit potio cōueniens. Et si timerem'
ꝓpter diuturnitatē de adustione mãe: loco hu
ius electuarij posset addi de trifera ꝑsica scðm
Mes. q̃ est multũ excellēs in isto casu: ꝛ erit po-
tio sufficiēs. Et si mā esset magis grossa cũ fleg-
matis admixtione posset exhiberi. ʒ. j. diasinico
nis. Et Hor. ordinauit pillulas ad hanc intētio
nem factas vt infra: maxime stante mā mixta.
℞. reubarbari. ʒ. iij. lacce spicenardi agarici: fo-
lioꝝ absinthij. añ. ʒ. j. cassiefist. mũde tamarindo
rũ añ. ʒ. ij. ʒ. vuaꝝ passulaꝝ mundataꝝ. ʒ. j. confi
ciantur cum sirupo acetoso ꝛ fiant pillule: pos-
sunt exhiberi. ʒ. ij. pro vice vsq3 ad. ʒ. ij. ʒ. ¶ Si
vero mā fuerit frigida pro digestiuis vʒ oximel
simplex a priñ° cum melle ro. cum aquis fenicu-
li apij: ꝛ in processu oxymel compositum cũ mel
le roß. cum aquis eupatorij feniculi ꝛ absinthij.
Et si placet in processu addere aliq̃d de oxymel-
le squillitico qñ reliqua non sufficerent cũ aq̃s
cuscute ꝛ decoctione rubee tinctorũ ꝛ lacce erit
conueniens. Et pro euacuatiuo valet principa-
liter hiera simplex Gal. ꝛ postea acuatur cũ aga
rico ꝛ turbith. Nā de agarico maxime si misceа
tur cum amigda. amaris in casu opilationuʒ ex
humoribus grossis expectatur multuʒ iuuamē-
tum. Nam de hoc dicebat Rasis septimo conti-
nentis de mente Gal. agaricus dissoluit opila-
nes epatis sup. euacuando ꝛ amigđ. amare ape-
riunt opilationem epatis accidens de humori-
bus inclusis ꝛ insertis in extremitatibus vena-
rum perfecte: vnde posset formari medicina so-
lutiua in casu cōueniens vt infra. ℞. agarici ele
cti. ʒ. ij. turbith. ʒ. j. zinzibe. spice añ. ʒ. ʒ. amigđ.
amararum incisaruʒ. ʒ. ʒ. infundantur in aquis
cicoree feniculi ꝛ absinthij cum modico oximel
lis simplicis: ꝛ postq̃ steterint in infusione debi
to tempore fiat colatura: cui addatur hiere sim-
plicis. Gale. ʒ. vj. misce. fiat potio: ꝛ si non suffi-
ciat addatur diasini. ʒ. j. vel. ʒ. j. ʒ. ꝛ licet aliqui
in hoc casu laudent electuarium indum. Ego in
casu non laudo: quoniam virtus eius pertrāsit
vltra epar vsq3 ad membra posteriora a quibus
euacuatio necessaria non est: vt supra declaraui
in dispositionibus stomaci: sed in diasi. propter
dactylos inuiscantes virtutes solutiuorum pro
hibetur attractio a longinquis. ¶ Et si volu-
mus in forma pillularũ soluere ordinauit Hor.
pillulas vt infra. ℞. agarici. ʒ. ij. turbith poly-
podij: añ. ʒ. ij. spice nardi lacce zinzi. anisi masti-
cis: añ. dracmam vnam hiere pigre. ʒ. iij. confi-
ciantur cum oxymelle squillitico ꝛ fiant pillule
et exhibeantur post septem dies sue confectio-
nis: et hoc nota.

¶ Ordinauit alias pillulas ad hanc intentio-
nem Nicolus florentinus ꝛ sunt notabiles: qua
rum descriptio est vt infra. ℞. hiere pigre. ʒ. ij.
agarici turbith: añ. ʒ. iij. zinziberis spice zeoda-
rie assari cassiel'. cinnamomi croci succi eupato
rij succi absinthij: añ. ʒ. ʒ. aloes epatici. ʒ. iiij. cō
ficiantur cum succo apij: doß est a. ʒ. j. vsq3 ad. ʒ.
ij. ꝛ quidam in magis grossa addunt serapini. ʒ.
j. in compositione: valent ad istam intentioneʒ
pillule de reubarbaro Mesue singulariter: et
ita cum his procedendo euacuabitur materia
ꝛ aperientur oppilationes ꝛ cōfortabitur epar.

¶ Et si remaneret materia in gibbo epatis edu
cenda per vrinam facta sensibili minoratione
de ea cum dictis supra: oportebit consequenter
procedere cum prouocātibus vrinam vt fuit di
ctum cum debilioribus prius: postea ad fortio-
res procedendo eligendo de his que dicta sunt
supra calidioribus vel minus calidis primo or-
dinando medicinam Auic. ꝛ Serap. de spica et
absinthio in electuario: de qua dixit Auic. ꝛ ex
eis que sunt faciliora est vt sumantur spice ro-
mane partes. iij. abß. pars vna. terantur et con-
ficiantur cum melle: ꝛ de hac dicit Serap. ꝛ me-
dicamen factum cum spica romana est iuuati-
uum valde: ꝛ eius permixtio est ista. ℞. spice ro
mane partes. iij. abß. partem. j. terantur cribel-
lentur ꝛ conficiantur cum melle dispumato et
administra. Addit: ꝛ est verbum bonum: spice
vero inest virtus fortis in huiusmodi egritudi-
nibus scilicet oppilatiuis: immo possibile est
vt curetur cum ea epar quod infrigidatum est
et induratum: intellige quod non est multo tē-
pore induratum.

¶ Et hoc exhibito possumus postea exhibere
fortem medicinam vt faciendo suffuf: vt infra
℞. croci auf. ij. myrre assari fu. i. valeriane reub.
se. apij mōtani: añ. auf. iiij. spice ide spice celtice
acori: añ. auf. vj. rub. tinctoꝝ auf. viij. succi liq.
auf. iij. scolopendrie auf. iij. polij maioris si-

Des. cuius quidā solutiui hoc casu supuenies

Nota

militer auf. iij. misce: fiat suffu. pñt exhiberi. ʒ. ij. cum modico vini albi ⁊ est excellēs forte: et si misceat cum melle debite q̄titatis ad formam electuarij pōt exhiberi ad modū auellane grosse cum vino. Valēt decoctiones in ista intētione radicum apij feniculi petrosilij. Valēt trocisci de absinthio mirabil'r ⁊ de aniso: valet dialacca: valet diacurcuma singul'r: p̄ter ista valet elarium singul'r positū a Sa. 8. x. tractatuū: cui⁹ descriptio. ℞. seminis dauci reupōtici radicum sq̄nāti carpobalsami fructus cedri: anisi: nardi croci cinnamomi cassie lignee assari su. petrosilij camepitheos: añ. ʒ. j. mēte sicce obolos. iij. pinearū mundatarū ℥. 50. aggrega cum melle cocto ⁊ da ad magnitudinē auellane cum vino: p̄ter ista in oppil'onibus cōueniūt diuersiōes cū clysteribus cū vomitu maxime peccante materia in cōcauo cōuertēdo ad vias intestinorū vl' stomaci: etiā si expediat cū clysterib⁹ acutis cū ṽtute reubarbari agarici vel turbith ẜm diuersas intētiones: ⁊ diuertēdo ad mēbra posteriora: qñ modica materia est in gibbo epatis cum fricationibus spatularū ⁊ ventosis ibi positis.

¶ Quibus omnibus factis restat ꝯñr vt cōfortet epar remota oppilatione qd̄ est factū laxuz ⁊ ꝑpter euacuationes ⁊ ꝑpter ꝓuocātia cū cōfortātibus ip̄m a ꝓprietate ⁊ aliqualiter stipticitātibus ordinādo cōfectiones vel pulueres siue trociscos ex simplicib⁹ supra dictis vt sumendo spēs diarodon abbatis in causa calida: ṽbi gr̄a. ℥. ij. cū. ʒ. j. epatis lupi ⁊ zuccharo dissoluto in aquis endiuie ⁊ absinthij qd̄ sufficit: fiat cōfectio in morselis: ⁊ in causa magis media sumendo spēs diarodon descriptione cōi: etiā cū epate lupi ⁊ zuccaro dissoluto in aquis apij cicoree ⁊ eupatorij: ⁊ in cā magis frigida sumere spēs diarodon absolute vel aromatici ros. ⁊ dissolue cū zuccaro in aquis apij: ⁊ cuscute semꝑ apponēdo de epate lupi. ¶ Et si esset opilatio a mā melencolica oporteret vt in sirupis esset magis intētio humēctatiua cū fortiori incisione, vt cum reliquis ponere pass. ⁊ cortices radicū capparorū ⁊ scolopēndriā ⁊ flores genestre ⁊ filicem qui in hoc est singulare remedium: de quo dicit Ra. 7° cōtinentis: etiā filix cū in ea sit cōdominans sapor amarus violēter ꝑfecte mundificat epar sup. a mā grossa indurata mel'ica ⁊ aperit meatus strictos qui sunt in eo: nō q̄ in hoc calefiat illud manifeste neq̄ infrigidet euidenter: et de hoc etiam dixit Gal'. 8° decē tractatuum de scriptis ab Asclipiade ad passiōes epatis: ad expurgandum aūt viscus. i. epar: ⁊ ad aperiendū trāsitus eius diligenter absq̄ calefacere manifeste: aut infrigidare optimum pharmacum est filix dñanter habēs amaram qualitatem. Et sil'r ēt in soluentibus debent apponi aliqua respiciētia humorem mel'icum vt epithimus polypo. sene ⁊ huiusmodi semper pass. commiscendo: ⁊ in confectionibus alteratiuis ⁊ confortatiuis simul ⁊ aperitiuis debent apponi aliqua appropriata ad materiam etiam melencolicā: vt species cum confect. de gemmis pro modica parte cum diacurcuma vel alique species letificantes Rasis et cum sirupo de pomis composito potest rectificari confect.

Nota de filice.

¶ In medicinis aūt per exterius applicandis in opilationibus: ⁊ etiam in reliquis epaticis dispositionibus sunt duo speciales cañ. ¶ Primus est Gal'. 8° meimir. in fine dicit sic. Temp⁹ aūt vsus oim̄ quecunq̄ ventri. i. epati ⁊ stomaco ⁊ intestinis apponuntur est quousq̄ cib⁹ assumptus in ventre non adest. Ex quo infertur q̄ existente cibo in stomaco vel in epate ad curationem malitie complexionis malis vel immālis eoꝝ non oportet medicamen extrinsecus offerri: sed ipsis prius cibo vel chilo inanitis qui cañ. ⁊ si nō cōiter in stomaco obseruetur vt freq̄nter committitur error ipsius circa epar. ¶ Ali⁹ cañ. sumitur a plasmatione membri vt a situ ei⁹ in profundo. Nam ex hoc opz vt priusq̄ applicētur supra epar epithimata frigida siue innūctiones emplastra vel cerota q̄ ꝯueniens est vt pri⁹ fiat fomentatio leuis circa regionem epatis ēt cum appropriatis. ¶ Alius cañ. specialis in applicatione midicinarum ad remotionem oppilationum: ⁊ est Serap̄. dixit: q̄ opz vt sit sollicitudo de epate sup̱fluo studio: ⁊ hoc ī cura oppilationū cū rebus que eñant ⁊ ventositatē hūoꝝ i. hūores in vētū ꝯuersos eñant ⁊ subtiliāt grossitudinem eoꝝ ⁊ abstergunt ⁊ mundificant sup. cum his ꝓcedendum ⁊ nō tm̄ cuz eo qd̄ in potu sumitur sup. hoc est obseruandum: sed cum eo qd̄ exterius ponitur vt dixit. Et ex hoc bene nota q̄ opz semꝑ in his que exterius applicant in curandis oppilationibus: ⁊ si oppilatio fuerit de materia calida semꝑ opz ponere aliqua subtiliatiua ⁊ humorem in vaporē cōuertentia ⁊ cū hoc abstergentia ⁊ mundificantia: ⁊ ita opz cauere a stipticis multuz ⁊ frigidis multū: q̄ cañ. nō sic necessarius est vt dicetur infra in curatiōe malitie complexionis calide sine oppilatiōe vt etiam supra dictū est in dieta. ¶ Ad practicā igitur reducēdo in oppilatione a cā calida per extrinsecus applicanda: primo fiat fomentatio cum spongia vel filtro infuso in decoctione vt infra posito bis vel ter supra regionē epatis cū temperata caliditate. ℞. aquaruz endiuie. ℥. vj. aquaꝝ cicoree. ℥. ij. aque or. ℥. iiij. aq̄ lupuloꝝ. ℥. iij. bulliant in his duabus bullitionibus abs. ⁊ cuscute añ. M. ß. squinanti 3ª pars. M. j. et facta fomentatione taliter tribus vicib⁹ vel quatuor abstergatur locus cum pāno lineo tēperato: postea fiat inunctio cum vnguento si placet vel cū oleis vt infra. ℞. olei viol'. ℥. j. ß. olei abs. vel amig. amaraꝝ. ℥. ß. aceti parū misc. Et si placet in forma vnguenti potes addere squināti ⁊ spodij añ. ʒ. ß. ⁊ cere qd̄ sufficit: fiat vnguentum. Et in materia mixta possemus in fomentatiōe addere aquam apij ⁊ feniculi. Et postea addantur etiam cum abs. cuscute parū ⁊ calami aro. ⁊ ita vt ferueant in dictis aquis: ⁊ in vnguento potest addi parum de cyperis etiam de calamo aromatico. ¶ Et in oppilatione a materia frigida possunt addi in fomentatione scolopendria et spica celtica ⁊ nardi ⁊ cuscute. postea cum reliquis fiat fomentatio. Et in oleis potest addi oleum de spica: et in processu parum olei de ireos: ⁊ possunt addi de rubea tinctorū ⁊ de lacca in vnguento vel de aristo. ⁊ fortior erit: gentiana ante parum ⁊ cū modico croci. Et in causa frigida valet singulariter emplastrum de melliloto factis mundificationibus. Et posset fieri in causa frigida ad intentionem emplastrum conueniens vt infra. ℞. farine lupinorum. ℥. ij.

Descr. epithimatis in oppilatione calida epatis.

Des. cuiusdam empl. in cā calida.

polij.ʒ.iij.se.apij ⁊ feniculi:añ.ʒ.ß.folij:spice añ.
ʒ.j.conficiantur cum melle ⁊ cũ modico vini aro
matici subtilis:⁊ si placet in forma ceroti potest
cum armoniaco dissoluto in modico aceti ⁊ spẽ
bus dictis cũ modico masticis addendo etiam
modicũ costi ⁊ eupatorij ⁊ cũ modica cera fiat ce
rotum. In opilatione aũt s'a cã calida nõ sic lau
darem empl'a vel cerota ꝓpter accidentalem ca
liditatem q̃ ex retentione vapoꝝ acq̃ritur. Et
his sum cõtentus q̃tum ad curam opilationuꝫ
humoralium attinet.

¶ Jam veniendo ad curam opilatiõis ventose
que sepe est in cã doloꝝ epatis:lꝫ dieta ꝯueniẽs
sit vt sepe maxime pars cure:sicut malitia regi-
minis est cã eius:de qua dieta supra sufficiẽter
est dictum. Qñ tñ illa nõ sufficit ⁊ est necessaria
aliqñ intẽtio potionis vel medicine dicebat. A.
in p͛inº cure inflãmationis ⁊ vẽtositatis in epa
te qd̃ approximat cura eius cure opilationũ.s.
humoralium a cã frigida:vt.s.ꝑficiatur cũ medi
cinis calefactiuis ⁊ subtiliatiuis:⁊ ꝑ interiꝰ et
per exterius cũ eis semper aliqua aromatica cõ
fortatiua ponẽdo stipticitate participantia: in
cipiẽdo tñ semꝑ a remissioribus. Et vbi sit vẽto
sitas peccãs sine mã:possumus cũ his sine con-
tradictione a p͛inº operari vt interius dando
morsellũ diagalãge ꝑ tres horas ante cibũ cum
modico vini al.vel aliqd̃ sil'e vt diacyminũ ⁊ est
in cõi vsu vel zinzi.cõditũ:vel exhibere coclear
anisoꝝ cõfectoꝝ cũ modico se.sesileos:⁊ ita in ex
terioribus põt apponi pãnꝰ calidus:⁊ possunt
fieri fomẽtationes cũ camomilla eupatorio et
spica ⁊ similibus. ¶ Sed nota ꝙ cũ est intẽtio pu-
re resolutionis:opꝫ vt nõ apponant̃ nisi remis-
se stiptica ⁊ modica:qm̃ in eis est stipticitas fa
ciens opilationẽ ꝓhibẽs resolutionẽ:sed in eis
tm̃ ponatur q̃titas q̃ cõseruetur virtus mẽbri
ꝓpter quã cãm Rasi.7º cõtinentis dixit loquẽs
in cura hydropisis:cũ est intẽtio resolutionis ꝑ
lenitiones extrinsecus factas:dico ꝙ in lenitio
nibus nõ debẽt poni stiptica cũ ipsa obturent
poros cutis ⁊ desiccẽt ipsam. Addit:ideo cyperi
⁊ spica non hñt locũ in hoc nisi paꝝ ad faciẽduꝫ
bonũ odorẽ sup.ad cõfortationẽ mẽbri:sed vtẽ-
dum est exsiccãtibus sine stipticitate.s.oñanti-
bus. ¶ Et ad hanc intẽtionẽ dicit zoar in dolo-
re extendente ex ventositate facto qui solebat
pluries aggrauare Haly.filiũ Joseph ꝙ curauit
ipsum cum oleo de vitellis ouoꝝ ⁊ cũ pinguedi
ne anatis vel anseris inungendo:⁊ sanabantur
eodem die. commune remedium est vt ponatur
furfuris frumenti. M.j.⁊ anheliti. M.ß.⁊ absi.
tertiam partem. M.j.ponantur in sacculo sub-
tili ⁊ calefiant super lapidem ignitum aspersuꝫ
vino aromatico. ¶ Et si ꝓpter ista vel aliq̃ isto
rum nõ minuatur dolor:immo magis augeatur
declaratur ꝙ est materia fouens ventositatẽ in
epate:⁊ tunc oportet vt fiat euacuatio illiꝰ ma
terie prius per loca conuenientia:vt si fuerit in
concauo per intestina:⁊ si in gibbo per vias vri
ne ꝫm modum supra declaratum:⁊ istũ cañ. po-
suit Aui. vltra ea que dicta sunt supra de pleure
si in cura tentatiua dicit in hoc capitulo de cu-
ra vẽtositatis:⁊ si euaporatio nõ amouerit sup.
dolorem:vel sup.dolor non minuatur immo in
tendatur:tunc oportebit vt consideres latus cõ
munitatis. Nam si extendatur dolor ad partes

Descr. epithimatis in oppilatione casa epatis.

Des. cuiusdã sacculi.

Nota hũc canonem.

Des. cuiusdaz empl'i in cã calida.

intestinorum tunc resolue ventrem prius: dein
de resolue ventositatem. Et si extenditur ad dia
phragma ⁊ ossa pectoris: ⁊ ad dorsum admistra
diuretica:deinde resolue ventositatem sup.cuꝫ
his que dicta sunt ⁊ fortioribus si expediat. Et
dicebat Aui. in caº ꝓprio inflammationis in fi-
ne:⁊ quandoqꝫ sedat compressio inflationem.i.
dolorem inflatiuum:⁊ resoluit eam ⁊ consumit
materiam eius intelligitur cum longa sit com-
pressio vel ligatura cũ fascia vl' apodiatio ad rẽ
comprimentem:tunc resoluit ⁊ consumit mãm
ventositatis maxime cum est modica:⁊ hoc est ꝓ
pter calefactionem que sequitur ad compressio-
nem:⁊ propter id quod calorem continet in in-
terioribus ⁊ vigorat ⁊ auget ipsum:⁊ forte hoc
euenit q: propter compressionem exprimitur ⁊
deponitur ventositas que erat coartata in locis
angustis ⁊ strictis ad loca vacua ⁊ rara:⁊ ita ibi
non extendens non causat dolorem vel saltẽ nõ
tantum:⁊ de cura doloris a ventositate latiꝰ di
cetur infra in cura colice.

¶ Et si cã fuerit malitia cõplexionis sine mã vel
cum mã nõ opilante si cal'a fuerit sine mã sola al
teratio sufficit ⁊ permutatio ad contrariuꝫ. Et
in his possumus vti multo frigidioribus q̃ stã-
te mã peccante:⁊ multo etiã magis q̃ stãte opi
latione ⁊ per interius ⁊ per exterius vt constat.
Ideo Aui. laudat hic succum endiuie ⁊ succũ al-
chechengi cum succo solatri:omnium añ.ʒ.ij.et
succum coriandri humidi cum modico succi fe-
niculi vt istorum:añ.ʒ.j.ß.si decoquantur ⁊ exhi
bet in potu.ʒ.ß.que exhibitio esset suspecta pro
pter extreme infrigidantia stante mã maxime
opilante:⁊ item circa emplastra laudat empl'm
factum ꝫm hunc modum:sumatur portulaca et
teratur ⁊ ponatur cum oleo ro.⁊ infrigidetur:⁊
fiat ex ea emplastrum vbi tale empl'm esset suspe
ctum cum non sit aromatizatum cum re confor
tante calorem naturalem si staret mã ⁊ maxime
si esset opilans. ¶ In hoc ergo casu dicit Aza. ꝓ
digestiuis stante etiam mã non opilante cal'a:
vꝫ aqua decoctionis or.⁊ iulep vio.⁊ rosꝫ.⁊ siru-
pus iuiubinus ⁊ sirupus de sebestẽ ⁊ secaniabin
zuccarini.i.sirupus acetosus simplex de zucca-
ro ⁊ succus endiuie ⁊ solatri purificati ⁊ cocti. ex-
empli gratia. ℞.sirupi de iuiubis.ʒ.j.ß.vel.ij.vl' cuꝫ
ʒ.iij.vel.iiij.aque ordei fiat sirupus:vel. ℞.siru-
pi acetosi simplicis.ʒ.j.succi endiuie vel solatri
depurati.ʒ.ij.aquaꝝ endiuie ⁊ coriandri humi-
di vel sublimationis vel decoctionis:añ.ʒ.ij.mi
sce fiat sirupus:⁊ qñqꝫ expedit ad magis infrigi
dantia peruenire cum non est preparatio ad opi
lationem vt est nenufar qd̃ hꝫ prerogatiuam in
alterando malam complexionem calidam epa-
tis:ita ꝙ aqua distillationis eius ebibita vl' epi
thimata inter omnia reprimit epatis calidita-
tem. Et ita sirupus de nenufare cum aqua cucur
bite est maxime excellens infrigidãs. Et ad hãc
intentionem etiam faciunt berberi mirabili ꝓ
prietate ⁊ tamarindi si decoquantur:⁊ decoctio
sumatur ⁊ sirupizetur:qm̃ habent notabilem in
frigidationem cum stipticitate confortante cuꝫ
proprietate. Sed vbi sit timor opilationis tunc
ad infrigidandum species endiuie dicte supra
sunt excellentiores. ¶ Ad vehementer ergo in-
frigidandum ⁊ remotionem sitis non tantũ stã
te lapsu preter naturam ad calidum:sed etiam

De cura male complexionis epatis facte pmo a cã calida.

Des. sirupi sitis extrinseci.

in lapsu naturali: sed multo vt sepe contingit tē
pore estatis ad extinctionem sitis maxime itine
rantibus conuenit sirupus factus vt infra: ⁊ est
Nicoli florētini. ℞. tamarīdoꝝ. ℥. j. pruna nume
ro. xx. bulliant in tribus lib. aque vsq; ad mediū
⁊ tunc addantur viol. ℥. ß. ⁊ modicum bullire di
mittantur: postea colentur ⁊ huic colature ad/
dantur succi granatorum acetosoꝝ ⁊ aque cucur
bite aā. ℥. iij. zuccari lib. j. ⁊ clarificetur: postea
vsq; ad perfectionez decoctionis bulliat in eis
puluis harum rerū. s. sandaloꝝ al. ⁊ ru. rof. spo
dij. berberoꝝ floꝝ nenufa. se. portulace lactuce ⁊
endiuie aā. ʒ. ß. ⁊ in fine ꝓpe perfectionem deco
ctionis addatur modicum camphore. ¶ Et si cū
mala complexione coniungatur materia calida
nō opilans: tunc conuenit vt fiat ipsius ſeño vt
dissoluendo cassiam siue medullā eius in aqua
endiuie ⁊ solatri. s. ʒ. vj. vel. ℥. j. cū debita q̄tita/
te aquaꝝ: vel p n̄t exhiberi. ℥. ij. māne cum deco/
ctione prunoꝝ ⁊ tamarindoꝝ ⁊ sebestē. Et si pla
cet possumus facere infusionem mirabo. citr. in
hac intentione: qm̄ in casu pl'm valent ad vnio/
nem substantie epatis ⁊ ꝓhibitionem liquefa/
ctionis eius: de qua ꝓhibitione debem⁹ multū
intendere stante cōpl'one calida epatis: neq; su
spectus est vsus eoꝝ in casu cum non stat timor
opilationis vt supponitur. Et ipsis etiā vtebat
Gal. 8° decē tractatuū: ideo posset formari me/
dicina a ꝓprietate soluens in casu vt infra. ℞.
or. mundi: tamarindoꝝ. aā. ℥. ß. mirabo. citri. cō
tusoꝝ. ʒ. ij. se. endiuie. ʒ. iij. vio. ʒ. ij. infundantur
oīa in aqua ēdiuie per. xij. horas: postea bulliāt
vna ebullitione: ⁊ tandem fiat colatura cui ad/
datur cassie extracte. ℥. j. siue māne. ℥. ij. ⁊ misce:
⁊ si placet vt addatur. ʒ. j. de trifera sarracenica
erit conueniens. In hoc ēt casu possum⁹ vti reu
barbaro cū volumus fortificare solutionem ad
dendo. s. in dicta potione. ʒ. ß. vel. ℈. ij. ipsius: tn̄
infusio ipsius reubarbari in casu nō stante flu/
xibilitate ventris magis mihi placet infunden
do. ʒ. iij. ipsius in aqua endiuie per. xij horas ad
minus ⁊ colatura exhibeatur cum. ℥. j. vel. ij. siru
pi vio. Et ad istam intentionem valent etiā sin/
gulariter trocisci de berberis positi circa literā
qui multo sunt electiores in hac intentione q̄
trocisci de berberis Mes. vt tibi debite cōside/
ranti patebit: ⁊ hec oīa intelligant stante mate
ria circa concauum peccante. ¶ Et si mā eēt mo
dica circa gibbum educenda per vias vrine tūc
valet si sumātur. ʒ. vj. seri caprini addēdo aquaz
apij ⁊ cuscute: aā. ʒ. j. vel fiat decoctio vel emul/
sio seminum cōmunium maiorum frigidorum. s.
sumendo. ℥. ij. ⁊ addendo seminis endiuie et la/
ctuce. aā. ℥. ß. se. alchechengi. ʒ. j. se. apij. ʒ. j. con/
terantur ⁊ bulliant in aqua sufficienti: ⁊ de di/
cta decoctione sumantur. ℥. vj. vel. vij. extrinse/
cus autem applicando: valent que dicta sunt su
pra de vnctionibus ⁊ epithimatibus in opila/
tione a causa calida. Sed hic possumus frigidio
ribus vti vt addendo oleum de nenufare in vn/
ctionibus vel decoctionem nenufaris in fomen
tationibus addendo etiā aliquid camphore in
vnctionibus vel vnguentis. Unde potest forma
ri ſm mentem Auicen. compositio vt infra. ℞.
succi portulace olei ro. aā. ℥. j. vio. siccarum rof.
sandalorum al. ⁊ citrinorum: aā. ʒ. ß. gariofi. ℈.
j. absinthij. ℈. ß. camphore gra. vj. extendant in
forma emplastri ⁊ leniatur sup. aliquod latum
⁊ proprie vt sunt folia cucurbite vel folia aceto
se: Nam cucurbita in hoc est maximi iuuamen/
ti: ⁊ succus eius ⁊ rasura eius: vnde quidam fa/
ciunt compositionem: vt infra. ℞. succi cucurbi/
te: succi lactuce vel solatri mucillaginis psilij.
aā. ℥. ß. olei nenufaris. ʒ. iij. bulliant adinuicem
postea addatur pulueris sandalorum al. rof. et
spodij: ana. ʒ. ß. cum gra. iij. camphore ⁊ aceti pa
rum ⁊ cere parum fiat vnguentum: ⁊ ita possunt
fieri emplastra cum farina orð. ⁊ rasura cucurbi/
te immiscendo de floribus rof. nenufaris et san
dalorum alb. ⁊ rub. ⁊ cum succo plantaginis vel
semperuiue ad magis infrigidandum: ⁊ cū mo/
dico aceti bulliant cum modico olei viol. si pla/
cet vsq; ad spissitudinem emplastri: ⁊ in fine ad
datur parum camphore ⁊ erit excellens.
¶ Aliqui tamen volunt quod talia extrinsecus
applicanda applicentur cum formali frigidita/
te: ⁊ aliqui cum formali caliditate ad penetra/
tionem: aliqui cum tepiditate: licet hoc deter/
minet estimatiua medici. Nam in corpore spisse
cutis ⁊ myrach grossi ad penetrandum melius
est vt exhibeantur cum formali caliditate vbi
econtra in corpore extenuato rare cutis exhibeā
tur cum formali frigiditate. Nam licet aliq̄ ali
ter obturatio fiat propter frigiditatem in prin/
cipio occursus: tamen quoniam alique partes
subtiles frigide penetrant ad profundum tādez
actuato omnes partes penetrabunt ⁊ magis in
frigidabunt: ⁊ ita in corpore medio modo dispo
sito cum temperata caliditate debent applica/
ri. Hoc etiam diuersificatur secundum diuersi/
tatem temporuz: quia in tempore estatis debēt
applicari frigida ⁊ in hyeme calida vel tempera
ta al's tepida. Sed quomodocunq; fit: sit regula
quod sepe remoueantur maxime emplastra ⁊ ce
rota: licet etiam remouere epithimata ⁊ fomen
tationes ⁊ alia noua apponere: ⁊ in inunctioni/
bus cum cera bonum est vt lauetur locus cum
aqua endiuie tepida et cuz modico aceti: ⁊ post
ea exsiccetur: ⁊ iterato fiat epithima vel inūctio
sicut placet.
¶ Sed in mala complexione frigida si fuerit si/
ne materia cura solum consistit in calefacienti/
bus epaticis aperientibus abstergentibus ⁊ pa
rum confortantibus: aperientibus quidem et
abstergentibus propter timorem ne ex malitia
complexionis frigide per indigestionem aggre/
gentur materie circa epar que causent opilatio
nem. Si etiam coniungatur materia nō opilās
multo magis ista conueniunt. Et ita Auicē. lau
dauit in prin° cure talis dispositionis potare si
rupum de absinthio cum sirupo acetoso de mel/
le. i. cum oximelle: ⁊ sup. cum aquis appropria/
tis vt bethonice feniculi ⁊ cicoree: vel cuz aqua
decoctionis radicis feniculi et modico cinamo
mi. Et stante materia singulariter valent troci/
ci de reubarbaro: etiam me. ⁊ confec. lacce ⁊ dia/
curcuma maior ⁊ Athanasia maior posita q̄nto
cañ. precipue si coniungatur fluxibilitas vētris
vt sepe contingit in hoc casu: ⁊ de his potest ex/
hiberi vel de quolibet eorum. ʒ. j. ß. pro vice: vt
voluit Aza. sicut etiam dictum est supra cū aqua
decoctionis feniculi aut apij: valent etiam deco
ctiones radicum communiuz calidoꝝ quinq; vt
feniculi apij petrosilij brusci sparagi facta mu

Des. cuius/ dā solutiui

Des. cuius/ dā vnguē/ ti.

No. istud do/ cumentū.

De cura male cōplo/ nis epatis a cā frigida.

dificatione materie si staret cū his.q̄ dicta sunt supra in cura oppilationū frigidaꝝ cuz agarico turbith ꝛ similibus.Et aliqui ponunt ꝓ digesti uo simul cū decoctione radicū cicera.ru. in de-coctione ꝛ est cōis practica mulieꝝ in ꝓuocatio ne:ꝛ quidā addunt semen feniculi ꝛ carui ꝛ ani si ꝛ postea parū spice stante mā flātica peccāte. Et stante mā melica cureꝫ vt supra dictū est cuz decoctione epithimi ꝛ cū.ʒ.vj.diacatholi.ꝛ mo dico hiere. ¶ Semp tū meminisse opꝫ vt nota-uit etiā Aui.in cura malitie cōplexionis frigi-de ꝙ tales medicie alteratiue ꝛ ꝯfortatiue epa tis maxime cōuenienter offerunꝫ si sup eas dor miatur siue sint trocisci siue cōfectiones : nō tū exhibeantur vt supra dictū est in canonibus ge neralibus añcedentibus ad curā nisi epate va-cuo a chilo:q2 in hora qua estimaꝫ ꝙ id qꝺ pene tret de stō ad epar ꝛ cōprehendiꝫ in ipso iam est digestum ꝛ separatū qꝺ separari oportuit vt su pra fuit expositū ꝛ interueniat tp̄s ꝯueniens in actuando medicinas ꝛ opationes earuz.i.inter medicinas ꝛ comestionem futurā qꝺ vt supra di ctum est:sit duaꝝ horaꝝ cū dimidia vel trium ꝛ illud tp̄s denotaꝫ:ꝑ hoc qꝺ dicebat ꝙ est inter surrectionem ꝛ balneationē vel exercitiuz sup. completum qꝺ est spatiū duaꝝ horaꝝ cum dimi dia vel trium vt supra expositū est. No ꝙ volue rit ꝙ exhibeantur post surrectionē a somno vt aliqui accipiunt supꝫficiem textus ꝯsiderantes: qm̄ de mēte eius in ca° p̄senti exp̄sse colligiꝫ qꝺ vult vt dormiant post dictas medicinas spatio sup.tāto tpali quātum in cōsuetudine hominū est inter surrectionē a somno ꝛ balneationē.qꝺ est duarum horaꝝ cū dimidia vel triū vt fuit se pe dictum.Nā exp̄sse sepe dixit satis aā p̄n^m ca pituli.Et q̄ñꝗ cōfert habēti frigidū epar vt dor miat in nocte sup trociscos de absinthio: nō qꝺ velit ꝙ tunc in stō sit cibus vel in ep̄e sit chilus immo ipsis inanitis opꝫ talia exhiberi vt supra dictum fuit:sed sup ea ꝯñr est dormiēdū spatio duarum horaꝝ vel circa: ꝛ hec est s̄nia sua que declaraꝫ ex sequētibus. Nā postꝗ laudauit vt dormiant in nocte sup trocis.de absinthio dixit per aliquot lineas infra:ꝛ fortius.illo sup.ad tē perandū cōplexionē frigidā ꝛ educendo hūores frigidos ꝛ ꝓuocādo vrinā si mā fuerit cōtenta. Addit:est vt dormiat sup diacurcumā aut dia-laccam aut athanasiā ꝛc. Addit parū post: et bi-bant in ieiuno eupatorij ꝛ assari pōdus.ʒ.ij. et bibaꝫ desup vinū:ꝛ ita voluit dictas confectio nes ad intentionē dictam exhiberi debere stō ꝛ ep̄e in ieiuno existētibus cuꝫ modico vini: ꝛ qꝺ sup dormiatur spatio dicto ꝛc. ¶ Et ita expedit abbreuiare cenā ꝛ sumi eā tēpestiue vt possit cō uenienter ꝑfici digestio stōi ꝛ ep̄is in nocte suf-ficiente etiā tp̄e ad dormitionē post medicinas dictas:ꝛ ꝯñr surgat a somno actuatis medicis: postea pauset ꝑ tp̄s.cū expulsione supꝫfluitatū ꝛ alijs fiendis de exercitio anteꝗ sumaꝫ cibus: vt etiā in dieta est dictū:ꝛ istud tp̄s tm̄ a p̄n° ex hibitionis medicinaꝝ computato somno sit tē pus dictum supra:ꝛ aliq̄d plus ꝑpter tp̄s qꝺ oc cupatur in fricatione ꝛ exercitijs necessarijs an te cibum.Et hoc bene nota ne committatur' er-ror in exhibitione harū medicinaꝝ ꝑ interius. ¶ De medicinis aūt ꝑ exterius applicādis pro-pter abbreuiare recurre ad ea que dicta sunt su pra in cura oppilationis humoralis a cā frida: tū ad complementū ꝓ singulari in isto casu va-let empl'm.Aui.factū vt infra.℞.vsnee alimber beris masticis mellíloti spice radicum lilij cele stis ro.añ.ptes equales:dissolnanꝫ grosso mō ꝛ decoquanꝫ in oleo masticino ꝛ ex fece eorū fiat empl'm:ꝛ supponaꝫ ep̄i mane ꝛ sero ꝛ sit tepidū: et hoc valet vbi nō sit mā discrasiā conseruans. Sed vbi esset mā cōseruans posset fieri empl'm fortius:vt īfra.℞.herbe eupatorij absinthij.añ. ʒ.v.spice aromatice cassief.añ.ʒ.ij.summitatū squinātí.ʒ.iij.ireos:masticis:añ.ʒ.ſ.incorporeꝫ cum oleo de spica ꝛ fiat empl'm:ꝛ si vis facere in forma ceroti habes viā addendo de generibus gūmi:vt de armoniaco vel glutē albotin ꝺm de bitam ꝑparationē:ꝛ his sum cōtentus quātuꝫ ad intentionē curatiōis malitiaꝝ cōplexionū.

Des.empl'i cuiusdam. Auic.

¶ Et nota ꝙ hoc totū qꝺ dictū est de curatione harum malitiaꝝ cōplexionū mālīūvel immālīū quantū ad curā potissimā veritatē hꝫ qñ harū discrasiarū eius p̄n^m est ex epate ipso ꝛ nō ex mē bris alijs vt ex splene aliquotiēs vel ex matrice vel ex renibus vt fuit dictū supra in causis : qm̄ qñ ab his mēbris vel alijs pēderent lesiones di cte epatis:tunc non sufficit ad perfectionem cu re:cura que dicta est maxime circa medicinalia localia:sed oporteret etiam habere recursuꝫ ad rectificationem membrorum a quibus pende-rent tales lesiones.

Not. bene

¶ Si vero causa doloꝝ fuerit debilitas ep̄is si quidē ipsa fuerit depēdens ex mala cōplone vl' malitia cōpl'onis manifesta vel ex oppilationi-bus de q̄bus oībus dictū est:qm̄ debilitas ep̄is in ꝟitate sequiꝫ egritudīes ep̄is: vt dicebat.A. tūc opꝫ recurrere ad ea q̄ sunt supra dicta. Sed qm̄ debilitas ep̄is aliqñ sequiꝫ nō excessum ma nifestū in q̄litatib' manifestis neꝗ repl'onē ma terialē vt est talis q̄titatis:sꝫ magis seq̄ꝫ mām qualitate q̄dā mala infectā putrefactā vl' corru ptā:vel al's malā occultā ꝓprietatē ꝺm quā de-bilitatē ꝓprie talis vocaꝫ epicus. Nā de eo di-cebat Aui.de mēte Gal.ꝙ epatic' est ille ī opa-tionibus ep̄is cui' est debilitas absꝗ re māife-sta ex ep̄e aut dubleti ꝛc. Jō circa hāc debilitatē ꝛ cām ei' opꝫ cū medicinalib' p̄ncipal'r occurre re:q2 de debilitate ex alijs causis ꝓ pte dictū est ꝛ ꝓ pte īfra diceꝫ in cura aꝑatū:ꝛ ꝓ pte infra in tractatu de fluxibus. ¶ Breuiter expediendo circa hāc cām.s.pp mās malas retētas in ipo cū ille plurimū cōiungaꝫ magis cū lapsu ad frigi dum saltem priuatiuum, sequente dicto lapsu extinctionē caliditatis nālis ꝛ spirituū pp mās malas ibidem retētas. Jdeo dicebat Auicen.in cura debilitatis ꝙ pl'm cura ei' est cū calefactio ne subtilis cū aptione ꝛ maturatiōe ꝛ lenifica-tione pmixta cū stipticitate ꝯfortāte ꝛ ꝓhibēte putrefactionem ꝛc. Et ad hunc locū ꝯuenienter facit textus positus supra de rebus ꝯuenienti-bus epati in p̄n° cū dicit:ꝙ ex medicis quidem cōferunt ei.s.epati omnia in q̄bus sunt amari-tudo q̄ apiaꝫ:aut virt' alia qua apiaꝫ cū stiptici tate q̄ ꝯforteꝫ:ꝛ odoramēto ꝯueniēte sube sp̄us i.ꝙ medicina sit aromatica vt conforteꝫ spiri-tus naturalis cuius basis est epar. Addit: ꝛ pro hibente medicina supple' tali putrefactionem exemplificans cinnamomū ꝛ summitates squi-nanti ꝛ myrra ꝛ similia: ꝛ cōtinuando de his q̄

Not. opti mū docu-mentū.

De curado loꝝ ep̄is a debilitate ipsius.

Quis est il le q̄ dꝫ di-ci epatic'.

cõferunt ꝛ ea in quibus sunt ablutio ꝛ abstersio ꝛ mundificatio virus mali vt in casu nostro cuꝫ non cõsequunť mollificationẽ sup. excessiuã: immo fit in eis cõfortatio. ❡ Et ita in hac intẽtione p̃cipue valet terbentina cũ sit de aperientibus ꝛ mũdificantibus ꝛ resoluẽtibus tẽperata resolutione: qꝛ tñ vt plerũqꝫ cuꝫ debilitate tali cõiuncta materia etiã putrida vel male qualitatis cõiungiť malitia cõplonis aliqñ ad calidum aliqñ ad frigidũ oportebit cognoscere talem lapsum p signa ꝓpria ꝛ cũ medicinis dictis aliquid admiscere: qḋ calefacit aut ĩfrigidat de his que dicta sunt supra semp dimittẽdo medicinas eleuatas in gradu: sed mediocribꝰ magis vtendo talibus qꝛ aliquotiẽs ẽt cõiungiť materia sanguinea vel in toto vel in epate vel alia materia digna euãari cum solutiuo colerica vel flegmatica: idcirco etiã oportebit ĩ casu aliquotiens fieri flõmiam ꝛ aliquotiens purgationem cum solutiuo. Propterea dicit Aui. in cura debilitatis: ꝛ qñqꝫ indigemus ꝓpter retentionẽ materiei in ipso flõmia ꝛ solutione vẽtris. ❡ Cum igitur fienda est flõmia fiat modica: ꝛ in hoc casu p̃cipue obseruãdus est cañ. ꝙ melior est multiplicatio numeri ꝙ̃ multiplicatio quãtitatis: qm̃ copiosa flõmia multũ epar debilitat: ita ꝙ si necessariũ esset poterit reiterari: ꝛ maxime in hoc casu laudať flõia saluatelle manus dextre: etiã qñ est fiẽda euõ cũ solutiuo debẽt eligi medicine solutiue leues ꝛ nullo mõ fortes destruẽtes virtutem ꝛ robur epatis: ꝛ iõ nõ dꝫ exhiberi mezereon neqꝫ scamonea neqꝫ colloquitida neqꝫ cucumer asininus elleborus esula arthanita neqꝫ de gũmis serapinũ euforbiuꝫ q̃ error sepe cõmittiť in debilitate epis ꝛ in hydrope: vt infra videbitur. Sed laudauit Aui. in isto caº stãte mã flãtica euãanda agaricum. Et si est mã ad subtilitatẽ declinãs ꝛ caliditatẽ laudauit succum eupatoriȷ̃ ꝛ succũ absinthiȷ̃ cũ q̃bus sint admixta sup. si expedit ea que adiuuant. s. ad solutionem: vt verbi gratia. reubarbaꝝ vel mirabo. citri. si nõ fuerit oppilatio ẜm ꝙ dictum fuit. s. ❡ Sed nõ stante mã aliter euãanda nisi mã mala qualitate infecta tunc opꝫ vt intẽdamꝰ purgationi materie cũ leuiter abstergẽtibus ꝛ mũdificãtibus virus malũ cũ cõfortatione: ꝛ ĩ hoc valent passe dicebat Auic. cũ suis interioribus post bonitatẽ masticationis vt supra declaraui et pistici p̃cipue valẽt si nõ sit cõiuncta cõplexio calida: ꝛ semp cũ reliq̃s cibariȷ̃s suis et reliquis medicis põt misceri epar adip tanq̃ p̃ncipaliter cõfortans epar humanũ de quo dicebat Aui. ꝙ si sumať coclear vnum in ieiuno ꝙ est ex medicinis cõibus spẽbus debilitatis epis operantibus cũ ꝓprietate sui: sed dꝫ sumi stãte cõplexione frida cũ vino: ꝛ in cõplone calida cum aqua endiuie ꝛ maxime si cõiungať fe. ❡ Et ad hanc ꝓpriã intentionẽ ordinauit Gal. 8º meimir. caº 14º descriptionẽ multũ singularẽ in casu valentẽ merito simplicinũ intrantiũ quã verificauit per simplicia: quã eandem posuit Auic. in cura debilitatis epis de mente Gal. cuꝫ verificatione: ꝛ dicit ꝙ est ex p̃latis aliȷ̃s laudabilibus: cuius descriptio talis est. ℞. passarum enucleatarum auř. xxv. croci auř. j. ꝛ in alia scriptura medietatẽ auř. calami aromatici auř. ij. bdellij iudaici auř. j. ʒ. cinnamomi auř. j. cassie sup. ligneę auř. ʒ. spice auř. iij. sq̃nanti auř. ij. ʒ. myrre auř. iiij. gũmi albotin auř. iiij. darscesahan. exponit Gal. loco alleg. ꝙ est limutura aspalti vel aliter spaliȷ̃ auř. ij. mellis auř. xvj. vini q̃tuꝫ sufficiat: ꝛ qñqꝫ ponunť in ipso opiũ ꝛ semen iusquiami. al's ꝛ verificãdo descriptionem dixit: estimauit Gal. ꝙ hoc medicamẽ cõpositũ est ex medicinis cõuenientibus ex proprietate epati. Addit: ex eis em̃ sunt que stipticitatẽ afferũt tẽperatam cũ maturatione: ꝛ ex eis sunt q̃ exiccãt ꝛ mũdificant virus malũ: ꝛ ex eis sunt que rectificant complexionẽ malã: ꝛ ex eis sunt medicine cõtrarie putrefactioni: ꝛ plures earuꝫ sunt spẽs aromatice sicut cinnamomũ ꝛ cassia. Ipsa enim ambo sunt cõtraria putrefactioni ꝛ rectificant complexionem ꝛ expellunt causam corrũpentẽ et mundificant virus malũ ꝛ expellũt ipsuꝫ ꝛ resistunt medicinis mortiferis ꝛ veneno: lꝫ sit cinnamomum fortius cassia. Et iste due medicine sunt fortiores oĩbus medicis aromaticis aliȷ̃s sicut spica ꝛ alie in hoc caº. Et idẽ dicit Gal. loco allegato postq̃ posuit vtilitates cinnamomi s. ꝙ corrigit oẽs putredinosas ꝛ deliterias virtutes: nõ solũ humoꝝ ꝛ iecoꝝ: sed etiã mortalium pharmacoꝝ sicut ꝛ venenoꝝ que sunt feraꝝ nominatarum venenosaꝝ. Addit: p̃ir aũt cinnamomo est cassia: i. post cinnamomũ ꝛ est cassia eandem habens virtutẽ illa que est optima ꝛ omogenea ei. i. cinnamomo: ꝛ postea vulgarizãs dixit: ꝛ post hãc vniuersum aromatũ genus. i. seq̃tur in virtute sicut hic nardꝰ. i. spica in hoc caº seu squinantũ ꝛ calamus ꝛ myrra. Addit Auic. Sed darscesahan. i. limatura aspalti vel aspaliȷ̃ ꝛ crocus aggregant ad stipticitatem ĩ maturationem ꝛ rectificationem putrefactionis. Et de his dicit Gal. Aspaltus aũt ꝛ crocus qꝛ stiptica ꝛ digestiua ꝛ corrigẽtia putredines. Addit. Aui. verum passaꝝ põdus qñqꝫ poniť minus multũ propter dulcedinẽ suã sup. qñ cõiungiť oppilatio in debilitate: vt supra fuit dictum. Et de his dictum est supra ꝛ de vtilitatibus eaꝝ ẜm Auic. in hac materia ꝛ ẜm Gal. in loco allega. Addit Aui. Et vinũ est ex medicinis ꝯueniẽtibus dum nõ est aliq̃d qḋ ꝓhibeat ex eis quoꝝ rememoratio p̃teriȷ̃t. s. de causis calefaciẽtibus. Et de vino dixit Gal. loco alleg. continuando ad vtilitates pass. in eo ꝙ habẽt aliq̃d digestiuũ indigestorũ humoꝝ ꝛ abstersiuũ ꝛ ꝓhibitiuũ male morigeratoꝝ hũoꝝ: ꝛ ꝙ sunt faciles digestibiles ꝛ a tota substantia familiares epati. Addit cõtinuando propter hoc. i. propter has vtilitates ꝛ vinũ optimum est his qui absqꝫ flegmone aut heriũ pilate aut calida discrasia laborãt. Addit: ꝛ etem nutrit ꝛ digerit ꝛ vigorat ꝛ putredinibus resistit. Et continuando de melle dicit. Eadem autem ꝛ mel operatur nisi quod non colligit substantiam corporum quibus approximatur. i. nõ roborat substantiam membri: ꝛ hoc bene nota. Sed propter hoc quod abstergit ꝛ poros aperit et operatur transitus ꝛ conuertit materias ad vrinas nõ parua auxilia possidet. s. ꝓpter istas causas: quas vtilitates mellis non posuit hic Auic. propter ea que sunt dicta de eo scḋo cañ. Addit Auic. Et bdellium est lenificatiuum ꝛ maturatiuũ ꝛ resolutiuum: ꝛ similiter glutem albotin: ꝛ in ipso est apertio ꝛ abstersio bdellio et bdelliũ terbentina. Dicit Gal. mixtum aũt est ꝛ

Nota cañ. generalẽ.

Nota hũc errorem sepe a medicis cõmissum.

Epar adip hꝫ a tota ꝓprietate confortare epar hũanum.

Des. cuiusdã medicaminis.

Nota de vino.

sufficienter emolliens ꝛ digerens vt didicim⁹.
Et addit moderate diaforans:silem aūt ei' quo-
dammodo virtutē hꝫ terbētina cū eo qđ absterꝫ
git ꝛ expurgat:purgat angustos transitus qui-
bus ipm eget viscus.i.epar ꝛ facit vt obuiatio-
nes orificioꝝ q̄ sunt in ipso ꝛ venaꝝ aperte ꝛ de
obstructe ꝑmaneant:ꝛ ita sup.iuuat ad ꝓhibē-
dum putredines.Addit:didicimus aūt qđ ob-
structio ꝓhibet putredines.Addit Aui.ꝙ aliq̄-
tiens est multi iuuamenti qñ addit opiū ꝛ ius-
quiamū al's:vt.s.qñ esset relaxata virt⁹ epatis ꝛ
coniungeretur fluxibilitas ventris:vel etiam vt
diutius cōseruentur virtutes haꝝ medicinarū
sui cōtentus ꝓlongare sermonem in declaratio
ne cōpositionis huius electuarij fm expōnez ēt
Gal.qm̄ de hoc electuario oēs illustres faciunt
singularē mentionem in cōfortatione epatis.

Des. cuius-dā electuarij.

❡Gentilis ēt fecit aliaꝫ cōpōnem electuarij sa
tis tēperati plm valētis in cōfortatione epatis
lapsi et debilitati cuius descriptio est.℞.lacce
ablute succi eupatorij se.feniculi.añ.ʒ.j.se.endi
uie pistaticoꝝ paß.añ.ʒ.iiij.cinamomi.ʒ.ij.xylo-
al.calami aromatici.añ.℈.ij.spice.ʒ.ß.roß.san-
dalorum rub.añ.ʒ.j.mellis vel zuccari quantuꝫ
sustinet fiat electuarium:dosis est.ʒ.iiij.et ego
credo ꝙ si apponeretur aliquid de bdellio vl' ter
bentina esset magis proficuum propter vtilita
tes pauloante dictas:ꝛ ita sum content⁹ de hac
cura debilitatis epatis.

De cura do-loris epis a casu vl' ꝑ-cussione.

❡Sed si cā doloꝝ epatis fuerit casus vel ꝑcus-
sio supra epar:tūc p̄ma intētio est vt fiat ꝓhibi
tio apatis cū flōmijs ꝛ diuersionib⁹ in p̄n° i cor
pore mediocriter pleno de vena in pede eiusdē
lateris ad diuersionē:postea de eadē pte in basi
lica cū fuerit factū apa vt infra dicet:ꝛ fiat suf-
ficiens fm tenorem virtutis ꝛ reliqua posita se
pe supra in canonibus de flōia.Fiant ēt diuer-
siones cū fricationibus ꝛ ligaturis ꝛ lotione cir
ca extrema ad ꝯuertendū sanguinē ad extrema
ne fluat ad epar lꝫ aliquotiens:vt ēt dicebat.A.
in casu vel percussione supra epar accidat vt ad

Nota de vi-no.

ditamentum maius de additamentis siue pēnu
lis epatis remoueatur a loco suo:vñ fit dolor ve
hemens in loco epatis:ꝛ tunc rectificat istū do-
lorem cōmotio ꝛ excussio cū ꝑparatione pecto-
ris illius qui hꝫ illud ꝛ erectione illiusq̄ꝫ .s.ex-
tēdātur oīa mēbra ꝛ tractent circa epar leuiter
cū manibus ꝛ moueatur corpus de latere ad la
tus se reuoluendo:ita vt illud additamētū redu
catur ad locū ꝓpriū:ꝛ tunc sedatur dolor subi-
to:ꝛ ista cura est maxime inchoanda qñ stāte do
lore circa epar ex casu vel ꝑcussione nō appeat
signū aliqđ de exitu sanguinis a venis epatis:
vt q̄ꝫ nō apparet exitus sanguinis nec ꝑ vrinaꝫ
nec ꝑ secessum nec nigredo in mirach in directo
epatis:ꝛ cum certo situ ad dextrū vel sinistrum
multo magis dolet ꝙ cū altero.Nam his stanti
bus fit cōiectura verisil'is ꝙ sit facta corruptio in
situ illaꝝ pennulaꝝ:❡Sed qñ non reducitur ꝛ
de apate futuro timetur dicebat Auicē.in cura
apatis calidi sanguinei ꝙ ex eis q̄ ꝓhibent ipm
accidere post ipsa duo.s.saltum vel ꝑcussionem
ꝛ post flōiam est vt in potu sumantur ex rubea ꝛ
raued sceni.i.reubarbaro omi die.ʒ.j.ꝛ fiat hoc
tribus diebus.s.sumendo pulueres hoꝝ cuꝫ aq̄
plantaginis vel acetose ꝛ fumiterre.❡Sed be-
ne nota hic qm̄ in prin° casus vel ꝑcussionis in
corpore calido fit magna inflāmatio circa epar
ꝛ haꝝ medicinaruꝫ exhibitio adducit ad calefa
ctionē.Idcirco ad ꝓhibitionem fluxus mãe cir
ca epar ꝛ cū nō dubitatur de exitu sanguinis a
venis epatis:tunc opꝫ vt potētur ea q̄ sunt in-
frigidātia ꝛ apocrustica sola vt est puluis fact⁹
ex bolo ar.ꝛ myrtis ꝛ se.plantaginis ꝛ exhibeat
cū aqua plātaginis.Sed si sanguis egrediatur
tunc apponātur cū his stiptica cū aliq̄bus ꝓhi
bitiuis coagulatiōis sanguinis:ꝛ tūc mag' vꝫ si
fiat puluis:vt infra.℞.balaustiaꝝ boli ar.myr-
ti.viol'.añ.ʒ.iij.myrrhe.ʒ.j.ß.mellilotí.ʒ.ß.mi-
sce:ꝛ fiat puluis ꝛ exhibeatur.ʒ.j.ß.cū aqua plā
taginis vel solatri ꝛ modico aq̄ absinthij:ꝛ tūc
oportebit ēt exterius epithimare cū succo plan
taginis ꝛ coriandri humidi cū oleo cydonioruꝫ
ꝛ ro.ꝛ modico oleo camomille.❡Et si nō fuerit
vehemens caliditas neq̄ꝫ cursus sanguinis aut
fuerit iam sedatū id qđ inde erat sup.de timore
fluxus dicebat Aui.ꝙ tūc tua intētio nō erit ni
si vt resoluas sanguinē mortuū.i.fluxum extra
venas.s.ne fiat apa.❡Ubi tñ sit dubitatio de
fluente ēt mã:ꝛ nō tñ sit multa liuiditas:tūc vꝫ
si fiat cōpō ex balaustijs ꝛ sanguine draconis et
reubar.equaliter vt añ.ʒ.j.cū modico lacce lote
ꝛ exhibeatur.ʒ.j.ß.ꝑ vice aque cydonioꝝ ꝛ absin
thij.Nam in virtute reubarbari mã ex epate ad
intestina euabitur si fuerit in concauo lapsa et
epar cōfortabitur:ꝛ ex lacca euabitur mã q̄ erit
in gibbo.❡Et qñ sumus tuti a casu in apa.i.vt
nō sit futuꝝ vel non sit factū:tūc insurgit alia in
tētio de magis resoluēdo:ꝛ tunc vꝫ puluis vt in
fra.℞.mellilotí.ʒ.v.lacce ablute.ʒ.iij.reubarba
ri.ʒ.ij.croci.ʒ.j.asse.℈.ij.myrrhe.ʒ.ß.misce fiant
trocisci cū vino in quo posita sit mūmia:ꝛ suma
tur in potu vnus pulueriꝫatus.ʒ.j.ß.Exteri⁹ at
fiat empl'm cū tēperate resoluētib⁹ verbi gr̄a.cū
mellíloto abß.spica ꝛ roß.cū modico oleo de ab-
sin.vel camomille incorporatis.❡Et si remane
ret sanguis mortuus in exteriorib⁹ fiat linimē-
tum vt infra.℞.masticis terbentine calami aro
matici.añ.ʒ.ij.ligni al'.croci añ.ʒ.j.mummie.ʒ.
iij.lacce.ʒ.ß.incorporentur cum oleo camomille
ꝛ fiat maran ad liniendum.

Des. cuius-dā puluerꝭ in casu va-lentis.

Desc. lini-mēti ad sā guinē mor tuū in exte rioribus.

❡Et si ꝓhiberi nō potuit augmētū apatis:tūc
est operandū vt in seq̄nti intētione dicet de cu-
ra doloris ab apatibus.❡Pro curatione quoꝝ
sunt memorāda q̄ supra dicta sunt circa dietā ꝛ
ꝙ oēs fere auctores in p̄n° cure apatū maxie ca
lidoꝝ iubent fieri flōmiā.Nam preter supra al-
legata circa tex.de flōia ꝛ circa dietam ex parte
cibi ꝛ potus dicit Alex.Ante omnia totius cor-
poris facienda est prouidentia ꝙ si sanguis abū
dat.i.sit peccans sanguis fm apa prius opera-
re ꝛ sanguineꝫ extrahe sine dilatatione aliq̄ de
brachio dextro de vena que est inferior:ꝛ ita Ga
le.vt supra allegabatur 13° terapentice loquens
de flobothomia in apostemate sanguineo dicit
Supponatur epar incipere flegmonare tūc re-
cta cura est incidere venam inferiorem.s.basili-
cam dextrum cubitum:ꝛ postea voluit simul cū
Alex.qđ si non possumus eam flobothomare ac-
cipiamus mediam:ꝛ si non illam accipiamus ce
phalicam vt videantur insinuare maximam ne
cessitatem extractionis sanguinis in prin° apo
stematis calidi ꝛ maxime sanguinei.Ita vt etiā
Rasis in diuisionibus ad excludendum erroreꝫ

quorūdā q̄ non cōsentiebant ad flōiam cephali
ce dixit ꝙ cura ei⁹. s. apatis calidi cū est icipiēs ⁊
vsq̄ ad hebdomadaz vnā est cū flōia cephalice
ex later̄ dextro: nō q2 ista flōia cephalice sit p̄ṅm
intenta a medico: immo q2 de ea minus videbat̄
illā explicuit: ⁊ de alijs tacuit: q2 de eis nō est du
bitatio. Nā cū epar sit p̄ṅm sanguinis in toto: ⁊
vt voluit Gal. 2° regiminis acutoꝝ cōmēto. 10°.
eūo ꝑ flōiam ex quocūq̄ loco facta fuerit extra-
hit a toto corpore aīalis. ¶ Ideo in apate epatꝫ

Questio.

oīs flōia ex quacūq̄ vena fiat corporis est cōue
niens: tñ vt dicit Cōciliator in differētia spāli.
ccxv. oēs fere simpl'r in hoc cōsentiūt ꝙ vena ma
nus dextri brachij fit flobothomāda: ⁊ maxime
inferior vt basilica cū epar apatū trahat ad se sā
guinem velut sitia: ⁊ maxime cuz d̄natur: sintq̄
istius. s. vene basilice vie latiores ⁊ directiores
ad ip̄m epar q̄ vene alie: ⁊ maxime pedis eiusdē
lateris de qua est dubitatio apud aliquos q̄. vi
dent̄ innuere ꝙ flōia pedis est cōuenieter ī p̄ṅ°
qm̄ vt dixit ꝓpter lōgitudinē ⁊ viaꝝ angustiam
nō posset flōia sanguinē ex epate sufficiēter edu
cere: ⁊ hoc intelligat̄ iam facto apate in p̄ṅ° ei⁹:
q2 forte vbi esset timor de futuro ⁊ adhuc nō cō
staret de facto: flōia vene pedis eiusdez lateris
esset magis diuersiua ⁊ magis cōueniens. exem
pli grā. vbi timeremus de apate epatis ex casu
vel ꝑcussione supra epar ⁊ corpus nō esset san-
guificū neq̄ plenū ⁊ nō eēt intētio eūonis: sꝫ so
lius diuersionis: vt ēt voluit Cōciliator ibidez
tūc flōia ex vena saphena pedis eiusdez lateris
esset cōuenientior vel vbi timor apatis vel etiā
prinm̄ eius esset pendēs ex retētione mēstruorū
vel emorroydaꝝ q̄ al's fuerūt consuete fieri a nā
⁊ essent restricte: sicut ēt si in ꝯsuetis flux⁹ sāgui
nis nariū ex multo tp̄e esset facta restrictio illi⁹
fluxus ⁊ dubitaremus de apate futuro epatis vl'
essemus in prin° eius forte ꝙ regularius eēt fa
cere flōiam de cephalica q̄ de basilica. Sed qm̄
he circūstātie raro reperiūtur: idcirco ꝯsentiūt
oēs cōiter auctores in apate cal'o in prin° eē fiē
dā flōiam ex basilica eiusdem lateris: q2 si fit ex

Ex basilica fiēda ē flō mia in apa te cal'o in prin° ex la tere eodez.

alijs venis nō fit cōueniēs eūo ab ipso ep̄e neq̄
diuersio sufficiens: q2 nō tm̄ trahit diuersio fctā
per aliam venā vt partis opposite in sinistro vl'
ex saphenis q̄tum attrahit epar cū apate ad se-
ip̄m. Ideo vt recte cōcessit Cōciliator argumen-
tum non vꝫ in pleuresi in p̄ṅ° apatis est fienda
flōia ex ꝑte opposita. ergo sil'r in apate ep̄is cuz
nō fiat tāta attractio sanguinis ad se ab aposte
mate pleuresis sicut ex apate epatis: ēt q2 minor
est distātia stāte pleuresi in pāniculo. verbi grā
partis sinistre si fiat flobothomia ex parte dex-
tra sicut est de apostemate epatis facta flōia in
parte sinistra: q2 vena a qua fit flōia non transit
per diaphragma ⁊ alligat̄ pleure. vt ex anatho-
mia constat. vbi ab epate transit illa vena a de-
orsum in sursum: ⁊ postea in sinistrum: etiā ma-
ior est distantia ab apate epatis ad venam op-
positam sinistri brachij: q2 per duas quasi diuer
sas diametros vbi in flōia etiam in pleuresi ex
parte opposita non est tāta: ⁊ ita regulariter in
omni contingentia in principio apostematis
calidi ⁊ sanguinei ⁊ colerici est primum fienda
flobothomia de vena basilica eiusdem lateris:
que si haberi nō possit sumatur alia que est ma-
gna ⁊ vena media: ⁊ si non sumat̄ cephalica eius

dem lateris: ⁊ hoc intelligatur consentientibus
his que sunt necessaria ad flōiam fiendaz. ¶ Et
bene nota super dicto Ras. qd̄ dixit vsq̄ ad heb
domadaz esse fiendam flōiam vt pro tāto innue
ret ꝙ tanta est necessitas in flōia ꝙ si forte non
esset facta in prin° incipiente apate ꝓpter ab-
sentiam medici vel inobedien tiam infirmi. qd̄
etiam vsq̄ ad hebdomadam dum est fluens mā
vel timetur de fluxu est etiam flōmandum: qm̄
non possumus tute applicare aliqua intrinsec⁹
vel extrinsecus medicinalia conuenientia circa
apa nisi prius facta flōia: qm̄ vt dicebat Aui. in
ca° ꝓprio de cura apatis sanguinei. Et scias qd̄
qn̄ tu non flobothomas ⁊ dimittis mās in epa-
te ⁊ administras stiptica ⁊ apocrustica ꝑculdu-
bio induratur apa: ⁊ si tu administras resoluti-
ua non est dubium quin commoueatur dolor: et
apa sup. augeatur. Addit: flōma ergo in p̄mis: ⁊
non desistas in hoc qd̄ cū non est ꝓhibitio fortꝫ
⁊ extrahe sanguinem abundantem. exēpli grā.
ꝓhibitio fortis esset. Si esset virtus debilis vel
si non esset etas cōsentiens vt in pueris vl' i his
qui incidunt sincopim ex quacunq̄ modica flō-
mia: ⁊ istis casibus vel sil'ibus oporteret īgenia-
ri ⁊ extrahere sanguinem ꝑ aliam regionem cuz
his q̄ tenerent locuz flōie vt ꝓuocando sangui
nem ꝑ nares cū intromissione digiti minoris in
tra narē dextram ad superiora nasi vel itromit-
tendo instr̄m factū de setis porcoꝝ reuoluendo
ꝑ narē vt al's dictū est: vel fiant vētosationes cū
scarificatione in spatulis maxime peccante mā
circa superiora: ⁊ si peccat circa inferiora magis
valebit scarificatio facta circa nates. ¶ Et hoc
nō tm̄ veꝝ est in apate sanguineo: immo etiaꝫ ⁊
in colerico ⁊ in flegmatico. Sed verum est quod
in colerico ⁊ in flātico opꝫ vt sit intentio etiam
ad solutionē vētris maior q̄ in sanguineo ⁊ mi-
nor ad flōiam. Et hoc est qd̄ insinuauit Aui. i cu
ra herisipile cum dixit ꝙ est proxima cure fleg-
monis: verum oportet vt sint ventris solutio et
vrine prouocatio sublimiores. i. qd̄ maior est in
tentio ad materiam que est eūanda per solutio
nem vel vrinam q̄ per flobothomiam: lꝫ flōmia
etiam cum hoc sit necessaria: ⁊ de apate flātico
pōt fieri argumentum suasiuum: qd̄ dictū est su
pra in cura opilationum ꝙ in opilatione chro-
nica a mā frigida conuenit flōia vt deductū est.
Ergo multo magis in apostemate: ⁊ forte vt qui
dam accipiunt ad istum sensum consentit Ras.
ad flobothomiam: incipiendo etiam in aposte-
mate vsq̄ ad hebdomadam incipiendo. s. q̄tuꝫ
est ad apostema sanguineum: ⁊ vsq̄ ad hebdōam
q̄tum est ad apa colericū ⁊ flāticum: q2 forte in
dictis apatibus aliquotiens ad prohibitionez
inflammationis ⁊ ebullitionis in colerico vl' in
crudationis in flātico prius oportebit fieri par
tialem solutionez colere in colerico ⁊ flegmatis
in flegmatico anteq̄ fiat flōia: ⁊ hoc si talia apo
stemata essent multum elongata a natura san-
guinis per mām predominantem maxime cole-
ra vel flāte sanguini: qm̄ illo casu opꝫ facere mi
noratiuā solutionē de colera vel flāte et postea
flōiam: ⁊ ita vsq̄ ad hebdomadā. ¶ Sed vbi nō
abūdarent multū isti humores p̄ter sanguinem
pur oporteret incipe a flōia basilice vt coiter d̄r.
¶ Facta ergo flōia partim eūatiua ꝑtim diuer
siua supest ꝯs'r attendendū in p̄ṅ° p̄ncipal'r ad

Not. optimum documentum.

Que prohibēt flōiaꝫ.

Not. bene hunc canonē spālez.

fluentē mām ⁊ in ꝓcessu magis ad euacuandum materiam cōiunctam vt fiat qđ restat modicum aptū resolutioni per virtutē: qui est melior modus terminationis apatum. opꝫ igit̄ vt vtat̄ diuertentibus cōibus sepe dictis de fricationib⁹ extremoꝝ ⁊ ligaturis ⁊ deponēdo pedes in aqua calida: sint tñ ligature ⁊ fricationes suaues ⁊ nō multum laboriose inflāmātes pñr sunt applicāda repercussiua stiptica ⁊ intrinsecus ⁊ extrinsecus; ⁊ ad hunc locū opꝫ vt reducant̄ cañ. positi supra in cura oppilationum: vt ꝙ opꝫ cauere a multum stipticis ꝓpterea que ibidē dicta sunt que necessaria sunt magis in apatibus calidis propter id qđ supra dicebat̄ de eo qđ resudat de viru malo ab eis quasi cōtinuo: vñ opꝫ semꝑ cōmisceri aliqua abstersiua habita intentione ad materiam fluxā. ¶ Expedit etiā cōmemorare ꝙ in ꝓcessu nō absoluantur resolutiua a stipticis ne incidamus in errorē illius medici de quo dictum est supra de mente Gal. qm̄ resolutio ⁊ apertio qñqꝫ mollificant virtutē qua approximant ad mortem: ⁊ maxime ista discōueniunt in hora repercussionis vt in pn°: qm̄ habilitant ad fluxum materie vt supra al's declaraui in cura pleuresis. Et istū canonē etiā cōmemorauit Aui. in cura apatis calidi sanguinei cū dicit nō esse necessarium vt cū hac resolutione singulari. i. resolutiuis puris incipiat̄ in hora rñsionis repercussionis. i. in pn° que est hora cui debite rñdēt repercussiua: ⁊ nō solum hoc est veruꝫ in pn°: imo neqꝫ in statu neqꝫ in declinatione debent ea sola offerri: immo debēt cū his aliqua stiptica cōmisceri. Unde cōtinuando addit Aui. Et opꝫ vt nō euacuetur a stipticitate ⁊ apertiōe in dispositione rñsionis resolutionis pure. i. in declinatione pura: multo ergo minus in statu: vt ptꝫ. Et ideo hoc est rectissime graduandū: qꝛ error in his adducit ad periculū ex natura membri: qꝛ faciliter resoluitur ⁊ liquescit per calefaciētia aperientia ⁊ mollificantia faciliter ēt indurat̄ ꝑ nimis apocrustica ⁊ stiptica. Ideo cōtinuando dicit Aui. Et cōsideratio oīm istoꝝ est ex subtilib⁹ rebus. Et reddens cām dixit. Et scias ꝙ hoc mēbrum sicut velociter cōuertit̄ in lapideitatē. s. per frigida ⁊ stiptica: sil'r velociter suscipit resolutionem. s. ꝑ calefacientia ⁊ mollificātia talia etiam resoluētia ⁊ aperiētia sunt in apate ante maturationem suspecta ⁊ maxime cū sunt mordicatiua. Nam qñqꝫ resolutio ⁊ aꝑtio sunt cause ad eruptionem apostematis: sup. ante maturationem vt dicit Aui.

Modus procedendi in practica ⁊ est pª intētio curatiua.

¶ Ad practicā igitur reducendo: in pn° apatis factis flōmijs ⁊ diuersionibus extrīsecis dictis fiant clysteria a pn° lenia cū est natura constrictiua. Et dicebat Aui. ꝙ ex eis sunt sicut succus foliorum sicle cum melle ⁊ sale aut cū zuccha. ru. Sed posset formari clystere cōueniens sub hac forma. ℞. or. nō excorticati. M. j. maluaꝝ. M. j. ʒ. viol. ʒ. iij. sicle. M. ʒ. bulliant in aqua debite quātitatis: ⁊ fcā colatura de ea sumant̄. ℥. xviij. et addat̄ mellis viol. pulue. zuc. añ. ℥. j. cassie noniter extracte. ℥. ʒ. vel. ʒ. vj. vsqꝫ ad. ℥. j. olei vio. ℥. iij. salis paꝝ: fiat clystere. ¶ Per interi⁹ aūt ⁊ supius ꝑ digestiuo ēt alteratiuo qđ p̄cedere dꝫ regul'r curationē: valet syrup. acetosus simplex de zuccha. ⁊ syrupus viol. vel ro. fm̄ diuersas intētiones cū aqua endi. ⁊ si fuerit magna flāma cum aqua solatri. Aqua etiā or. ⁊ aqua virge pastoris habent etiā in hoc bonā intentione: ⁊ similiter syrupus de succo endiuie: ⁊ in augmēto magis circa statū singulariter valet syrupus de cicorea posit⁹ supra cū aquis endiuie ⁊ cicoree. Et in declinatione cū est intētio mūdificatiōis per vias vrine pōt dico poni in dictis syrupis decoctio seminū cōium frigidoꝝ cū modico succi liquir. Et si materia fuerit multū feruida ⁊ colerica: in pricipijs pōt poni cum dictis syrupis decoctio prunoꝝ ⁊ tamarindoꝝ cū violis ⁊ berberis sil'r positis in decoctione ⁊ erit magis extinguens.

Scda intētio curatiua.

¶ Exterius aūt valēt q̄ dicta sunt supra in oppilatione a cā calida. Nā in pn° pōt fieri epithima extrinsecus cū aqua or. ⁊ virge pastoris ⁊ plātaginis. Et stante maiori flāma pōt addi de aqua cucumeris ⁊ portulace vel cucurbite. Et qñ nō sufficiūt: aqua solatri est mirabil'. Et si semꝑ ponat̄ aliq̄d aque cuscute vel abs. ꝓpter cās dictas fellicitabit̄ magis opatio. Ita possunt formari vnguenta ⁊ empl'a cū carnibus cydonioꝝ a pn° cū oleo rof. vel vio. apponendo rof. sandalos spodiū viol. ⁊ silia fm̄ [illegible]gentiā: tu ipse ordinabis ꝓpter abbreuiare fm̄ ꝙ dictū est supra in oppilationibus a cā cal'a semꝑ commemorando ꝙ magis nocent extreme frida in hoc casu q̄ in oppilationibus: semꝑ ēt cōmemorando ꝙ frequentius debent remoueri extrinsecus applicata in apatibus q̄ in oppilationib⁹ propter vapores qui ab apatib⁹ calidis soluūt̄. ¶ In solutione aūt opꝫ semꝑ in apatibus calidis esse magnā aduertentiā vt soluentia sint lenia nō agitatiua neqꝫ ad inflāmationē ducentia: ⁊ in sanguineo opꝫ vt apponant̄ ea que proprie sanguinē mundificaut: ⁊ in colerico q̄ materiā colericā leuiter educūt. In sanguineo. verbi gratia. ℞. medulle cassie fi. ʒ. x. siue māne. ℥. ij. addat̄ syrupi vio. ℥. ʒ. ⁊ cū decoctione iuiubarū florum boragis ⁊ vio. ⁊ or. nō excorticati fiat potio. ⁊ si placet dissoluant̄ cū aq̄s sublimationis fumiterre lupuloꝝ ⁊ endiuie: ⁊ si nō fuerit sufficiens possum⁹ addere in infusione dictaꝝ aquarum reubarba. ʒ. j. ʒ. vsqꝫ ad. ij. maxime cū arbitramur ꝙ apa est in cōcauitate: ⁊ in mā colerica fiat solutiuū magis cōueniens si sumat̄ manne vel cassie vt supra: ⁊ dissoluat̄ cū aqua decoctionis prunoꝝ ⁊ tamarindoꝝ sebestē ⁊ viol. ⁊ si nō sufficiat pōt addi de reubarbaro: vt dictū est: et si cū his cōiungeret̄ tussis vt sepe cōtingit tunc dicit Aui. ponāt̄ in ipsis. s. syrupis vel decoctionibus eoꝝ vel decoctionib⁹ solutiuoꝝ succus liquir. vel aliquid de diadraganto: de succo liquiritie dicit expresse Gal. 8° meimir. quod soluit.

Dicit Gal. ꝙ succ⁹ liqr. soluit.

¶ Pro cōfectionibus aūt conuenientib⁹ recurre ad ea que dicta sunt supra de oppilatione a causa calida: ⁊ qñ apa est in via resolutiōis opꝫ minuere frigida ⁊ stiptica ⁊ addere magis calefactiua: ⁊ nullo mō admīstrent̄ actu frida: imo tepida: ⁊ tunc dicit Aui. Cū volūtas est vt eleuetur sup. medicamē extrinsec⁹ applicatū ad gradum resolutionis. verbi gratia. in fine ponant̄ in ipso. s. epithimate vnguēto vel empl'o mastix ⁊ camomil. ⁊ mellilotū ⁊ farina or. ⁊ fenugrecū cum rebus in quibus est stipticitas ⁊ oleū phisticinum ⁊ oleum camomille: ⁊ in hac intētiōe valet emplastrum factum de mellilotoꝛ: postq̄ iam feb. ⁊ accidentia vehementia sunt remota.

De intētionib⁹ curatiuis habendis in apate flātico.

¶ In apate vō flātico in pn° oportebit aliqualiter remisse infrigidare ⁊ aliqualiter remisse cōstipare maxime cū modica est fluxa mā: ne alia materia ad epar defluat ⁊ colligat: ⁊ in hoc valet aqua endiuie ⁊ cicoree a dn̄o cū modico aq̄ abs. ⁊ interius ⁊ exterius: ⁊ si apponat aliquid aceti nō nocebit: ⁊ ita valet oxymel simplex ⁊ syrupus acetosus de zucch. cū aquis: vt. s. Sed cū iam cōstat ꝙ mā ꝑ magna pte est fluxa opz dimittere frigida ⁊ stiptica: q2 nimis infrigidarēt ⁊ ingrossarent mām. Sed loco horū debēt apponi stiptica ad calidū declinantia cū absterfinis aperitiuis aromaticis. Sed illa calida nō sint vehementis caliditatis. Nā dicit Aui. ꝙ opz vt administrentur in eis abstersiua ⁊ apitiua: ⁊ appropinquet cura eoꝝ cure oppilationū sup. materialium a mā frigida: ⁊ ita v3 ꝑ digestiuo melro. syrupus de duabus radicibus cū aqua cicoree abs. ⁊ buglosse: postea in ꝓcessu possum⁹ magis calefacere cū decoctione spice ⁊ cypi: ⁊ se. feniculi ⁊ apij. ¶ Et fecit Nicolus florētinus syrupū magistralē in pn° apatis frigidi sub hac forma.

Syrupus mgr̄alis i apate frigido.

℞. cicoree endi. syluestris menthe. an̄. M. j. ro. ru. calami aromatici squināti cuscute lacce an̄. ℥. ß. decoquant in lib. ij. aque vsq3 ad lib. j. et cum. ℥. vj. zuc. fiat syrupus ⁊ acetoset ⁊ aromatizetur cū cortice phisticoꝝ ⁊ spica. nā phistici in hoc casu magnā habēt ꝓprietatē: vt dicit Aui. in ca° ꝓprio in cura apatū frigidoꝝ: ⁊ in hoc valet etiā syrupus de bizantijs cū aq̄s feniculi absinthij ⁊ marubij: ⁊ syrupus de eupatorio in processu cū syrupo de abs. cū eisdē aquis vel decoctionibus camomille mellilori marubij et abs. ¶ Pro solutiuo aūt in casu cōueniente valet si fiat vt infra. ℞. agarici. ʒ. j. ß. infundat in aqua decoctionis feniculi cap. ve. ⁊ bas. ⁊ postq̄ steterint in infusione ꝑ. xiiij. horas vel. xv. addat colature cassie extracte. ʒ. vj. diacatho. ℥. ß. misce fiat potio. ¶ Et ita exterius valet in pn° oleū abs. oleū camomille cū modico olei ro. ⁊ in processu fortificentur cum oleo de spica calamo aromatico lacca squināto ⁊ silibus. Et de cōfectionib⁹ valēt q̄ dicta sunt supra in oppilōne a cā frida.

De intentionib⁹ habēdis i cura apatis melici.

¶ In mā vero melica a pn° cessat intētio maxime repcussionis: ꝓpterea q2 mā est grossa non apta ad fluxū: immo pncipalius opz intendere ad mām fluxā cū resolutiuis ⁊ mollificatiuis simul cū subtiliatione. Ideo in casu valent oxymel simplex cum syrupo de duabus radicibus cum aqua decoctionis radicum feniculi pass. ⁊ abs. ⁊ in ꝓcessu ad maiorē subtiliationē pōt exhiberi syrupus acetosus cōpositus cum melle ro. ⁊ aqua decoctionis squināti spice ⁊ cyperi ⁊ pass. ⁊ liq̄ri. nā opz vt semp cum calefactiuis ⁊ subtiliatiuis apponant aliqua humectātia: et de hoc posuit can̄. Ras. 7° cōtin̄. vn̄ dicit loq̄ns in casu. Vn̄ ego laudo ꝙ res lenitiue misceātur cū eis cū ipsa faciūt membra parata fieri ad dissoluendū humores sup. duros mediātib⁹ medicinis sup. talibus. Addit: qm̄ nisi p̄cedēs fuerit res aliqua ad leniendū mēbra in q̄bus fuerit illa durities nō se iungēt mēbra sup. ad resoluendum. Et addit: vn̄ videt vtendū esse eo qd̄ attenuat ⁊ lenificat vt in ipso appareat diminutio duritiei ipsi⁹: postea sup. calefiat caute ⁊c. Et in hac intētione maxime ꝯuenit lenitio ventris si natura fuerit stiptica cū clysterib⁹ lenitiuis factis cum decoctionibus maluaꝝ altee fenugreci se. lini ⁊ colature decoctionis addat cassie extracte mellis viol. pulueris zucch. an̄. ℥. j. postea cum oleo cōi ⁊ oleo amig. dul. ⁊ camomille eq̄lr fiat clystere cum modico sale. ¶ Postea ꝯuenit fieri eūonem cū potione vt ifra. ℞. agarici. ʒ. ij. polypodij epithimi. an̄. ʒ. j. pass. liquir. an̄. ʒ. j. ß. infundāt oīa in aquis feniculi ⁊ cicoree qd̄ sufficit ꝑ. xij. horas ad min⁹: deinde colature addat diacathol. ℥. j. diasene. ʒ. j. vel. ʒ. j. ß. ⁊ fiat potio: et ita paulatine ꝓcedendo ꝑ interius aliquotiens opz digerere aliq̄n eūare: regulādo tn̄ eūones sm̄ can̄. supius dictos ꝑ secessum vel ꝑ vrinam sm̄ ꝙ mā fuerit in diuersis locis situata. In materia tn̄ grossa vt in casu magis cōuenit solo ꝑ ventrē q̄ ꝓuocatio ꝑ vrinā. ¶ Et si nō plz solutiuū in forma potionis pn̄t fieri pille quas ordinauit Gordo. vtiles ꝓposito vt ifra. ℞. agarici turbith aloes. an̄. ʒ. j. spice nardi squinanti lacce: se. endiuie folioꝝ absinthij. an̄. sīr. ʒ. ß. conficiantur cū oxymelle squillitico ⁊ fiāt pillule.

Pille Gordonij ī hoc casu vtiles.

Nam iste pille valent eūando ꝑ secessum etiam eūando ꝑ vrinā: qm̄ e̾pis apata plerūq3 cōicant in cōcauo ⁊ gibbo vt supra fuit dictū. Si tn̄ crederemus mām magis peccare circa gibbum possent apponi cū eisdē aliqua magis diuretica vt radicem rubee tinctoꝝ ⁊ assaꝝ ⁊ squinātū: ⁊ tūc debet diminui de virtute solutiuoꝝ ꝑ intestina vt subtrahendo turbith de dictis pillis. ¶ Exterius aūt fiant fomētationes circa epar cū decoctione camomil. fenugreci mellilori vuarum passaꝝ ⁊ caricaꝝ cū spongia infusa in dicta decoctione fiat fomētatio postea fiat inunctio cum oleo amig. olo de spica addēdo modicū oxymel. ⁊ in ꝓcessu pōt addi in decoctione de corticib⁹ phisticoꝝ ⁊ caulibus ⁊ rutha ⁊ fenug. ⁊ tandem potest fieri emplm̄ cōueniens in casu: vt. ℞. fenugre. se. lini: vuarum passaꝝ mundataꝝ ab arillis: caricarum iniubaꝝ sebesten se. malue. an̄. ℥. j. pinearum mundataꝝ phisticoꝝ mundatorum storac. calamite bdellij masticis thu. an̄. ℥. ß. axungie anseris ⁊ galline. an̄. ʒ. iij. dissoluant gummi in modico vini al. ⁊ fiat emplm̄. Et posses multiplicare empla ad hanc intentionem sm̄ diuersa simplicia mollificatiua resolutiua ⁊ subtiliatiua.

Emplz cōueniēs in hoc casu.

¶ Et interius in cōfectionibus valent cōfec. vt infra. ℞. trocis. de ro. ʒ. ij. trociscoꝝ de lacca. ʒ. ß. corticum phisticoꝝ liqui. an̄. ʒ. j. cū melle ꝑ vice. fiat elūm: sumat ad quantitatem. ʒ. j. ß. ꝑ vice.

Medicamen Ras. expertū.

¶ Rasis aūt 7° cōtinē. laudauit medicamē cōfectum cum felle vrsino ad hanc intentionē: qm̄ experiendo perfecte vidit vtilitatē ipsius: ⁊ consentiebat ratio super eum cum ipsu3 vt dicit sit compo[m] de aromatibus habentibus possibilitatem ad attenuandū abstergendū ⁊ dissoluendum ⁊ in se habeat cū hoc etiam alias medicinas acutas ad incidendū ⁊ dissoluendū ⁊ alias medicinas ad mitigandū dolorem: ⁊ alias medicinas q̄ ꝓuocant vrinā ⁊ extrahūt id qd̄ dissoluit ex humiditatibus de epate: cui⁹ descriptio hec est. ℞. camepitheos prassij se. apij montani genciane semi. agnicasti fellis vrsi synapis se. cucumeris longi radicum scolopen. oppoponaciter re sigil. bohere forte quod est trifolium: q2 Gal. octauo meimir. post trifolium posuit fel vrsinū in scriptis ab Archigine ad epaticos: rubee tinctoꝝ se. caul. aristo. piperis spice inde costi se.

apij se. eruce blictionis polij maioris apij poli/carie baccarū lauri. an̄. partē eq̄lem: terātur et distemperētur cum melle: dosis fiat ad modum anellane cum vino mollificato in q̄ntitate. ℥. j. ʒ. Et addit Ras. Dico inseparabil'r vtēdū est eo intrinsecus ⁊ extrinsecus. Nam vt infra dicit. Fel vrsinū cōfert hn̄tibus epar patiēs cū ꝓpe/tāte eius. Et de eodē Ga. 8° meimir. ponit mo/dū p̄parationis dixit. Fella vrsina lente lixans in aceto sicca in sole ⁊ da epaticis coclear. j. su. si fuerit sine fe. cum vino: ⁊ si cum fe. cum aq̄ oz. vl' endiuie. Et hoc totū: q̄d dcm̄ est marie habet veritatem in apostemate melencolico facto p viā p° intētiōis. s. facto a melēcolia nō adusta. ¶ Sed qm̄ vt sepe fuit dcm̄ ex passibilitate mē/bri ⁊ mala dieta ⁊ malo occursu cum medicinis ex ignorātia medicorum vel modica attētione ipsoꝝ apostemata colerica p adustionē fiūt me/lēcolica de q̄bus ꝓprie erat sermo supra cuz di/cebat̄ de mēte auctorū impossibilitas cure eoꝝ nisi fiat in initio: vn̄ maxime occurrēdum est in principijs eoꝝ. Que si cōtingat q̄ deus auertat posuit Aui. can̄. in ca° ꝓprio de cura apostema/tū durorū: qm̄ in his opz magis cauere a calefa/ciētibus: ⁊ magis necessaria est humectatio tē/perata q̄ caliditas: qm̄ caliditas cōiūcta sicci/tati facit adustionē dicit sic. Et can̄. q̄dem cura/tionis eorū est post purgationē corporū ex hūo/ribus grossis cum medicinis compositis ex spe/ciebus in q̄bus sunt lenificatio equalis ⁊ reso/lutio ⁊ subtiliatio ⁊ calefactio tēpata ⁊ aper/tio oppilōnū dominātior q̄ lenificatio ⁊ cōfor/tatio ⁊ stipticitas ⁊ aromaticitas cū q̄ntitate q̄ indiget infirmus q̄ adiuuant intētiones duas alias. Et addit Et in pluribus harū medicinaꝝ q̄ adiuuāt duas intētiones dominant̄ amaritu/do ⁊ stipticitas parua. Addit: ⁊ iste medicine ad/ministrātur in potu ⁊ administrātur in empl'is ⁊ embrocationib⁹. ¶ Et ita in hoc can̄. insinua/uit totā intētionē curatiuā q̄ debet̄ in talibus a̅patibus. Primū dixit has intētiones seq̄ pur/gationē corporū ex humorib⁹ grossis: qm̄ talia a̅pata sequūtur plerūq̧ ad a̅pata diuturna in q̄/bus p̄cessit purgatio totius corporis ab humori/bus grossis: ⁊ tūc in ꝟbis suis insinuauit q̄tuor intētiones habēdas in medicinis: vna est reso/lutio quā p̄cedere dz lenificatio ⁊ mollificatio eq̄lis vt fiat eq̄tio cum resolōne subtilis ⁊ gros/si. 3ª est oppilōnis aptio. ⁊ 4ª est ꝯfortatio mē/bri: ⁊ cū oībus his stat caliditas temperata ⁊ sti/pticitas ⁊ aromaticitas. Et dicebat Auic. q̄ ap/tio oppilōnū dz esse dn̄antior q̄ lenificatio ⁊ cō/fortatio ⁊ stipticitas. ¶ Et qm̄ p̄ncipalior intē/tio est vt eūet̄ mā faciēs duritiē: q̄ lz compleat̄ cū mollificātib⁹ madefactiuis habilitādo mā̄z vt educat̄: q: tn̄ p̄t educi nisi dilatatis vijs. Id/circo talis aptio oppilōnū ē dn̄antior: ⁊ in hoc q̄d dixit q̄ caliditas dz esse tēpata excludit cali/da mītū acuta q̄ faciūt adustionē: ⁊ p hoc q̄d dic̄ q̄ ꝯfortatio stipticitas ⁊ arōaticitas dn̄t esse cū q̄ntitate q̄ indigēt innuebat q̄ nō dn̄t supare in/tētionē mollificatiōis resolōnis ⁊ aptionis: im/mo sit tāta sola stipticitas ⁊ ꝯfortatio vt robur mēbri cōseruet̄ ad pficiēdū illas opationes q̄si innuat q̄ in dictis medicis debent esse modice medicīe stiptice ꝯfortatiue: sed dominātes dn̄t esse remisse caliditatis resolutiue ⁊ mollifi/catiue cum dilatatione. ¶ Et ita in casu in dige/stiuis valet syrupus de bizantijs ⁊ oxymel sim/plex in p̄n° cum aquis cicoree endiuie ⁊ lupulo/rum ⁊ apij: ⁊ in ꝓcessu valet syrupus de duabus radicibus cū modico syrupi de eupatorio ⁊ mo/dico syrupi de liq̄ritia cum aquis lupuloꝝ fu/miterre cuscute ⁊ buglosse: ⁊ q̄n non sufficerent posset poni syrup⁹ de bizātijs p duabus parti/tibus: ⁊ p vna parte syrupi de epithimo: ⁊ pro alia pte syrupi vio. cum aq̄s cuscute buglosse ⁊ melisse. ¶ Postea in solutiuis dimittere acuta ⁊ fortia sil'r: sz exhibere diacatholiconē cassiā ⁊ mānā cū modico diasene. cū decoctiōe capil. ve. lupuloꝝ pass. liq̄. floꝝ boragis ⁊ buglosse: dimit/tēdo in hoc casu cōfectionē hamech ꝓpter mltī/tudinē mirabolanoꝝ in ea ꝯfectione intrātiū ⁊ ꝓpter timorē stipticitatis ⁊ oppilationis.

De intentiōib⁹ habēdis i cu/ratiōe hoꝝ a̅patū.

¶ Et ita in cōfectionibus potes discurrere ad particulares appropatas ꝯfectiones de quib⁹ dcm̄ est supra in capitulo de cardiaca passione ⁊ latius habebis in tractatu meo quem feci de varicibus ⁊ elephantia.

¶ Sz si mā nō terminet̄ aliquo dictorū modoꝝ nec p resolōnē nec p indurationē: sed a̅pa p̄ue/niat ad saniē: q̄d cōphendet̄ p signa al's dicta: tūc oportebit ingeniari q̄citius poterit fieri vt mā ad saniē deducat̄ ⁊ p interi⁹ ⁊ p exterius de q̄bus ample dcm̄ est in ca° de pleuresi ⁊ de apo/stematib⁹ stōi. ¶ Et ad maturationē faciendaz dicebat Aui. adiuuant medicine incisiue, subti/liatiue ꝓpter humores grossos q̄ imbibiti sunt in poris epatis vt cadat in his lenificatio scz grossitiei ⁊ p̄paratio. i. maturatio: ⁊ in hoc casu p interius vz decoctio mellilotī: ⁊ valēt brodia gallinarū ⁊ lac asininū cum zuccharo: ⁊ exteri⁹ fiāt fomētationes cum aq̄ decoctiōis fenug. se. lini ⁊ altee: postea fiāt empl'a maturatiua cum ficub⁹ pass. bdelio armoniaco ⁊ pinguedie anse/ris ⁊ porci ⁊ silibus: nō tn̄ obmittendo q̄n semp in societate cadat aliq̄d cōfortās vt est spica et mastix: sz sint modica vt dcm̄ ē ī casu. ¶ Postea cū est deducta mā ad saniē: q̄d cognoscet̄ p acci/dētia supradicta. tūc oz ingeniari vt rūpat̄ a̅pa cū his q̄ dicta sūt sup̄ in sil'i in pleuresi: sz debe/mus maxime niti vt rūpat̄ ad intestina facien/do clystere aliq̄l'r attractiuū ⁊ fricationes ꝟsus ptē an̄riorē: lz dicat Sera. q̄ mā saniosa meli⁹ ⁊ plus ducit̄ p vias vrine: sz credo q̄ tutior est via vt ducat̄ p intestina: qm̄ mēbra illa non sic sūt suspecta ad rasurā sicut mēbra vrine. Sz bre/uiter dicere possumus q̄ stāte mā in cōcauo est ꝓuocāda sanies p secessum: ⁊ si in gibbo p vias vrie. Et tūc ad ꝓuocādum p vias vrine dicebat Ser. p̄cipiat̄ infirmo vt comedat mel coctum: ⁊ ēt fic⁹ siccas cū ysopo aut calamento ⁊ sorbeat aquā oz. aut aquā farine oz. decoctā cū melle ac/cipiēdo etiā decoctionē halhasce ⁊ calamenti: decoctio ēt prassij sublimis est ad hoc. ¶ Rupto āt a̅pate oz vt sis sollicitus de mūdificatiōe sa/niei. Nā si educat̄ sanies p vias vrine caue ꝯn̄r ab applicatione fortiū. Nam ꝓuocātia fortia si/mul cū acuitate saniei sepe ducūt ad excoriatio/nem illarum viarum: ideo in isto casu dimissis acutis valet aqua decoctionis oz. nō excortica/ti ⁊ se. cucurbite ⁊ citrulli cum se. maluarum et altee cum modico zucchari. valet aqua lactis caprini cuz modico zuccha. ⁊ si educatur per in

De intentionib⁹ habendis q̄n talia a̅pata t'minat̄ p saniem.

testina valet aq̄ or. cum melle ro. ⁊ in ꝓcessu aq̄ furfuris cū zuccharo. ¶ Tandem facta mūdifi- catiōe insurgit intētio cōsolidationis q̄ cōplet vt al's dictū est exhibēdo trociscos de bolo ar. de terra sigil. cum mastice ⁊ thure incorporādo cū melle. Si intēdimus vt trāseant ad intesti- na faciēdo etiā clysteria appropriata ⁊ abstersi ua ⁊ cōsolidatiua ꝑm indigētiā. Et si voluerim⁹ ꝙ medicine cōsolidātes trāseant ad vias vrine exhibeamus in forma pulueris cuꝫ aliquo deri- uāte ad vias vrine: vt cū aqua decoctionis liq. ⁊ se. altee ⁊ melonū. Sed si mā funderet in loca media inter siphac ⁊ intestina tūc est necessaria opa chirurgica vt ꝑforare iguinē in fundo ꝟsus coxā dextrā ⁊ mām paulatim educere: ⁊ postea cōsolidare: vt etiā magis infra dicetur de cura asclitis. Et ita fit ꝯpleta intentio de apātibus. ¶ Et si vltimo causa doloris fuerit mot⁹ māe- rū in crisi oportebit expectare crisim factā a na- tura q̄ si complete ꝑficiat sufficiet: ⁊ si non opor tebit iuuare nām cū ingenijs medicis notis. Et sic fit finis cum dei laude huius capituli de doloribus epatis in quo est doctrina satis com munis ad omnia q̄si nocumēta epis preterq̄ de icteritia ⁊ hydrope d̄ q̄b⁹ erūt duo seq̄ntia caᵃ.

¶ De icteritia. Cap. viij.

Si cū icteritia fuerit febris: suc cus ēdiuie ⁊ solatri ⁊ aqua or. egro in potu tribuat. ¶ Ipse quoqꝫ ex cucurbita ⁊ grisolo- cana ⁊ citrullis ⁊ his silibus herbis frigi- ditati attinētibus nutriēdus est. Et syru- pum acetosum ex fortissimo aceto in potu sumat. ¶ Epati ꝑterea emplm ex duob⁹ sandalis est supponēdum. ¶ Et vēter ex succo prunorū ⁊ zuccharo soluēd⁹. ¶ Qđ si nō suffecerint: trocisci de camphora cum succo granatorū dādi sunt. Trocisci de cā phora. ℞. zucchari spodij rosarū rubearꝫ: oīum añ. ʒ. iij. seis endiuie seis citrulloꝝ cu curbite lactuce portulace seminū ex oībus sandali ru. oīum añ. ʒ. j. informētur ex his trocisci pōdere. ʒ. ij. ex q̄bus quotidie vn⁹ cum sexta ʒ. j. de cāphora det. ¶ Si autē eger venas habuerit plenas fueritqꝫ diu ex quo minut⁹ nō fuerit: flobotometur.

Des. pillu- larum.

¶ Qđ si icteritia fuerit sine feb. venter ex his pillis soluat: que. ℞. aloes. ʒ. j. scamo- ne quartā. ʒ. vnius agarici partes duas. ʒ. j. succi eupatorij tertiā. ʒ. j. ex his cuꝫ succo endiuie cōfectis fiāt pillule ⁊ sufficient ad dosim. i. deīde det trocisci de lacca cū apo- zimate de radicibus. ¶ Si autem icteri- tia in oculis remāserit: eger fortissimū ace tum paulatim olfaciat ⁊ balneum ingre- diatur: eius quoqꝫ oculis q̄ icteritiam cuꝫ fe. patitur aqua ro. immittenda est.

¶ Icteritie preterea valde cōfert vt eger per. iij. hebdomadas serum bibat.

Istud est capᵐ de icteritia qđ sic ꝯtinuat ad ꝑcedēs. Nā p⁹ q̄ in ꝑcedēti caᵒ determinatum est de dolore epatis a diuersis causis cum q̄ bus vt sepe cōiūgit oppilō. Et qm̄ ad oppilatio nē cōtingentē circa epar maxime in poris in q̄- bus vel recipi debet cola in cisti fellis: vel i eos ꝑ quos expelli dꝫ ad diuersa mēbra ꝑ diuersis finibus deputatis a natura fit icteritia q̄ est al teratio coloris corporis feda: vt infra videbitur de mente Aui. ⁊ horrenda ad visum: ⁊ sepe addu cēs ad malas terminatiōes idigēs ꝑ cura recto medici ingenio curatiuo. Idcirco fuit cōueniēs post caᵐ de dolore epatis facere capitulum de icteritia. ¶ Diuiditur autem presens capitulū in quatuor partes principales. Nam pᵒ ponit curā icteritie cum qua fe. coniungitur. 2ᵒ ponit curā icteritie cū qua nō cōiūgit fe. maxie pēden tis ab oppilōne a causa frida: ⁊ pti ēt a cā cala. 3ᵒ ponit curā vni⁹ ꝑticularis alteratiōis colorꝭ q̄ etiā est remanēs sepe ꝑ tp̄s post remotionem icteritie alioꝝ membroꝝ puta icteritie oculorū ponēdo curā ꝑ ea q̄ resoluūt eam in declinatiōe ⁊ etiā curam cum ꝓseruatiuis in ꝑnᵒ aptionis icteritie cū fe. De 4ᵃ pte in fine ponit vnā medi cinam conuenientem declinatiōi icteritie qua vtēdū est cōtinue ꝑ tres hebdomadas. 2ᵃ ps in cipit ibi. (Qđ si icteritia fuerit sine febre.) 3ᵃ ps incipit ibi. (Si autem icteritia in oculis remā- serit.) 4ᵃ pars incipit ibi. (Icteritie ꝑterea val de cōfert.) ⁊ sunt vltima ꝟba capituli. Prima ad huc in tres. Primo ponit curā icteritie calide ex parte potus ⁊ diete. 2ᵒ ponit curam magis per medicinas. 3ᵒ ponit curam per flobotomiā. 2ᵃ ibi. (Et syrupum acetosum ex fortissimo aceto.) 3ᵃ ibi. (Si autē eger venas habuerit plenas.)

¶ De pᵃ parte dixit: si cum icteritia fuerit feb. succus endiuie ⁊ solatri ⁊ aqua or. egro in potu tribuatur: ipē q̄ꝫ ex cucurbita ⁊ grisolocanna. i. attriplice ⁊ citrullis ⁊ his similibus herbis fri giditati attinentibus nutriendus est.

¶ Pro intelligētia huius partis est aduertēdū pᵒ gn̄al'r ꝙ Ra. in hoc caᵒ nō ponit signa ad de- clarādū dispōnem sicut fecit in prioribus capi- tulis: qm̄ icteritia est ꝑ se manifesta: ex q̄ est co- loris nālis alteratio ⁊ feda: sꝫ tm̄mō diuersifi- cat curā ex pte ei⁹ qđ cōiūgit febri vl' nō ꝯiūgit q̄ ꝑm hāc diuersitatē potissime dꝫ diuersificari cura isti⁹. Nā qn̄ ꝯiūgit fe. in ꝑnᵒ icteritie: ita. s. ꝙ q̄si sil' incipiūt: neqꝫ icteritia seq̄tur ad fe. per viā cretice expulsiōis neqꝫ añcedit icteritia añ fe. ꝑ viam putrefactionis intēre māe colice ma- xime ex oppilatiōe circa epar: sed qn̄ simul qua si incipiūt. Nam de hac est sermo cum Ra. dixit si cū icteritia fuerit fe. tūc em̄ significat vt infra magis declarabit ꝙ causa talis icteritie ē mul tiplicatio colere vel sanguinis colerici in toto a calitate epatis ⁊ mēbroꝝ aliq̄tiens ꝯñr extre- moꝝ: ⁊ ita multiplicata mā colerica in toto vel sanguie colerico reddit habitudo totius male colorata ad citrinū ⁊ sic fit icteritia: ⁊ de hac po nēs curā in hac parte ponit curaꝫ per ea que ex

tinguūt feruorem ⁊ inflammationē in epate et in mēbris: ⁊ ita faciūt minorationē gñationis colere:ponit etiā curam cū dilatātibus poros cu tis ad resolonis facilitatē materie colerice iclu se colorē citrināntis: ⁊ sic pʒ ꝙ regimē hic positū est in casu cōueniēs ex pte cibi ⁊ potus. Nā suc cus ēdiuie ⁊ solatri ⁊ aq̄ or. sunt pot⁹ infridati ui extinctiui cū aptione: ⁊ p succū endiuie ⁊ so latri possum⁹ intelligē succū de endiuia factuʒ cū succo endiuie ⁊ ex eo mixto cū aq̄ orð. pt fieri pot⁹ ꝯueniēs: q̄ō aūt cucurbita ⁊ citrulli ⁊ at triplices valeāt in casu ptʒ. ¶ Cōseqnter de 2ª pte circa medicialia magis duo facit. Nā pº po nit curā p medicias interius sumēdas ⁊ exteri⁹ p alteratiōe epatis. 2º ponit curā p medicinaʒ lenitiuā ⁊ extinctiuā inflāmatiōis: q̄ si tandem nō sufficiat pdit curā p trociscos de camphora. 2ª ibi. (Et vēter ex succo pomoꝝ.) ¶ Dicit ḡ pº in approximatione medicinaꝝ alteratiuaꝝ ⁊ sy rupum acetosum ex fortissimo aceto in potu su mat. ¶ Et adddit epati p̄terea emplastrum ex duob⁹ sandalꝫ est supponēdū: qð sup. emplm po situ est. s. in caº de dolore epis: qð est multū extī ctiuū vt vidistis. Hic nota ꝙ laudat syr. aceto sum ex fortissimo aceto: nō ꝙ ī eo intrat magna q̄ntitas aceti fortis: q: forte adduceret ad inflā mationē: sʒ voluit paꝝ aceti fortissimi esse in eo vt ꝟtus syrupi possit ad mēbra ex̄ma puenire. Et in hoc valebit syrupus de endiuia cum aceto ad istā intētionē cū aq̄s appropātis vt portula ce endiᵉ cucumeris lactuce vel melonū ⁊ filiuʒ. ¶ Nota 2º ꝙ p hoc ꝙ cōsentit ad exhibitionem emplꝫ de duob⁹ saudalꝫ. in casu illo vꝫ satis ex plicite innuere ꝙ ī. ista icteritia nō cōiungiꝫ op pilatio circa epar: sed tm̄ supincēsio ⁊ supinflā matio: qm̄ vbi ꝯiūgereꝫ opplo: applicatio talis emplꝫ circa epar esset multū suspecta: vt ptʒ ex descriptione emplꝫ de sandalis supius posita. ¶ Consequēter addit ponēdo medicinā cū qua vēter soluēdus est dicēs. Et vēter ex succo pru noꝝ ⁊ zuccaro est solnēdus: ⁊ p hanc debēt intel ligi fikes vt de cassia vel māna vꝫ succo tamarin doꝝ vel decoctione eoꝝ vel alijs extinctiuis nō ponēdo alias medicinas calꝫas inflāmantes. ¶ Addit: q̄ si nō suffecerint sup. ad extinctioneʒ tūc in potu sumēdi sunt trocisci de cāphora: et ponēs descriptionē dicit. ℞. zuccari spodij rosa rū ru. oīm aā. ʒ. iij. se. endiuie se. citrulloꝝ cucur bite lactuce portulace seminū ex oīb⁹ sandaloꝝ ru. aā. ʒ. j. informētur ex his trocisci ponderis. ij. ʒ. ex q̄bus vnus quotidie cū. vj. parte. ʒ. j. cam phore. s. ℈. ss. detur. isti trocisci vt manifeste cō stat sunt infrigidatiui multū ⁊ extinctiui ⁊ non exhibet eos nisi facta vētris lenitione: saltez de maebus cōib⁹ in vijs cōibus ꝑpter timorem in spissationis māeꝝ aliqualꝫr cōium: revera quāti tas est magna: nā esset tediosuʒ sumere. ʒ. ij. Itē exhibere. ℈. ss. cāphore p qualibet dosi oī die eēt suspectū. nā dicebat Sera. qñ fit caputpurgiuʒ ex q̄titate duoꝝ granoꝝ in pondere: de aqua la ctuce dicit ꝙ reprimit caliditatē cerebri ⁊ facit dormire ⁊ aufert sodā ⁊ abscindit fluxū sangui nis nariū. Si igitur duo grana tm̄ imprimunt ad infrigidationē cū sit frigida ⁊ sicca in tertio. nō auderē ad exhibēdū. x. grana p singula dosi ⁊ marie ꝯtinuādo singulis dieb⁹. Magis vterer trociscis de cāphora. Mesꝫ in q̄b⁹ est rectificatio

Nota bū.

Nō coniū gitꝫ oppi latio ī hac icteritia.

Des. tro. de camphora

Nota bū

cū spica croco ⁊ lignoalꝫ: ⁊ q̄busdā alijs medicis cōgelationē ꝓhibētib⁹: ⁊ tm̄ multomin⁹ ponitur cāphora in cōpōne. ¶ Cōsequēter ponit in terª pte p̄ncipali hui⁹ ptꝫ qñ stat necessitas ponit cu ram p̄ flōiam dicēs. Si aūt egervenas habuerit plenas fueritq̄ʒ diu ex quo minut⁹ non fuerit. i. steterit multo tpe ꝙ nō fuerit flōmatus tūc flo metur. Nota ex his ꝟbis ꝙ reddit medicos cau tos a fiēda flōia in icteritia cui⁹ cā est multitu do colere: intelligendo de flōia eūatiua: qm̄ ad illā forte seq̄reꝫ maior inflāmatio sanguinis et eūo: ⁊ seq̄reꝫ ebullitio colere ⁊ maior ipsius gña tio vt est cañ. cōis in mā de flōia. Sed qñ ꝯiūge reꝫ cū icteritia ēt sanguis plenitudo in toto: qð pōt cognosci ex plenitudine venaꝝ ⁊ ex p̄cedēti regimine multiplicatiuo sanguis: ⁊ ꝙ alꝫs cōsue uit flōmari. Et iā est multū tps ꝙ nō est flōma tus tūc ī isto casu est fienda flōmia satis copio sa ⁊ nō aliter. Ideo signāter posuit has cōditio nes in textu forte: tm̄ flōmia eūatiua fieri posset et conuenienter: vt alias declaraui.

Not. bene

¶ Sequitur illa pars. (Qð si icteritia fuerit si ne febre.) Hec est 2ª pars p̄ncipalis hui⁹ capꝫi in qua ponit. R. curā icteritie ab oppilatione a materia mixta pēdente p pillulas in casu valē tes qñ nō cōiungiꝫ fe. Dicit ergo sic: ꝙ si icteri tia fuerit sine fe. venter ex his pillulis soluatur que. ℞. aloes. ʒ. j. scamonee quartam. ʒ. j. et sunt gra. xv. agarici ptes duas. ʒ. vnius. i. ℈. ij. succi eupatorij tertiā. ʒ. vnius: ex his cuʒ succo endi. cōfectis fiant pillule: ⁊ dicit ꝙ sufficiant ad do sim vnā: credo quasi ꝙ in bone. Nota ꝙ nō fuit mens. R. ꝙ immediate etiā in icteritia ab oppi latione cū qua nō cōiungitur fe. debeamus im mediate ꝓcedere ad solutiua fortia laboriosa: immo prius expedit eūare mās cōes cum leniti uis ⁊ clysteri: postea digerere mām ⁊ tandē pau latine minorare eūando p secessum si mā fuerit in cōcauo oppilans: ⁊ si in gibbo magis p vrinā et in eūando cū medicinis solutiuis opʒ eūare etiā p gradus a mitioribus incipiendo: ⁊ postq̄ mitiores nō cōtulerint opʒ ad fortiores deue nire. Et ita. R. hic posuit eā q̄ est vltima in hac intentione in eūando: ⁊ in virtute simplicium eūat mās diuersas cū apertione etiā aliquali ⁊ etiam aliquali cōfortatione epis: vt ptʒ ex sim plicibus cōponētibus: sed re vera dosis est ni mis fortis. Nam quasi singulū de solutiuis esset de se sufficiens: immo magis q̄ sufficiens maxi me de scamonea: q: dosis scamonee ēt correcte sm̄ Mesꝫ. est a granis. v. vsq̄ʒ ad. xij. ad maximuʒ lʒ Aui. in cāticis nō posuerit dosim ei⁹ nisi vsq̄ʒ ad chirat ⁊ sūt octo gra. or. sm̄ Simonē: ⁊ tm̄ ipe exhiber. xv. cū alijs solutiuis: ita dico de agari co. Nā exhibet. ℈. ij. agarici q̄ est q̄si dosꝫ vna ita ꝙ pilꝫe iste sunt nimis fortes: sufficeret dare me diā ptē p vna dosi. Cōsequēter post exhibitiōeʒ harū pilꝫaꝝ iā facta quasi eradicatōe māe p ma gna pte: laudat postea trociscos de lacca cū apo zimate de radicibus de q̄bus dictū est in caº su piore. Et ī hoc ēt singulꝫr laudaꝫ aq̄ apij q: apit oppilꝫones vtrinsq̄ʒ colere vt dicit Aui. Et aqua raffani stillata in hoc casu multū cōuenit. Et di cit Gerar. ꝙ comestio eupatorij ieiuno stōaco cū aceto: tunc est multū conueniens sumēdo duos bolos vel tres in mane ⁊ est rationale: q: pronos cando mirabiliter epar confortat ⁊ incidit.

No. dictū derisiuum pñtis au toris.

Not. verā dosim sca monee.

¶ Seqtur 3ª pars principalis. (Si aūt icteri-
tia in oculis ꝛc.) In 3ª parte huius capl'i. R. po
nit curā vni⁹ accn̄tis cōtingentis in icteritia. s.
citrinitatis oculoꝝ qđ est accn̄s sepe remanens
etiā remota causa q̄ faciebat icteritiam ꝛ dicit.
Si aūt icteritia in oculis remā̄serit: eger fortis
simū acetū olfaciat ꝛ balneū ingrediat. Addit:
euiusq; oculis q̄ icteritiā habet cum se. aqua. ro.
immittēda est. ¶ Pro intellectu huius particu
le est notādū ꝙ Ras. in hoc textu duo intendit.
Unū est ponere curā icteritie iaꝫ remota causa
ꝛ sic in declinatione ꝛ maxime apparēte in ocu-
lis. Et hoc insinuauit cum dixit. Si autem icte-
ritia in oculis remā̄serit. i. illa fedatio remanse-
rit remota causa. Scđm est vt ponat regimē p̄-
seruatiuū in icteritia in p̄n° ne communicetur
oculis. Et hoc intendit in 2ª parte cū dixit. Cu
iusq; oculis q̄ icteritiam cum se. habet. s. in p̄n°
aqua ro. immittenda est. Et rō p̄ᵉ partis p hoc
qđ remā̄serit sumit ex hoc: qm̄ materia cum est
intrīsecata ī tunicis oculoꝝ, difficul' dissoluit
ppter spissitudinē tunicarū ꝛ frigiditatē earū.
Est etiā magis indicās de remotione: qꝛ est ma
gis feda ꝛ apparēs ꝛ maxime cum maioꝛ ps ocu
li sit cōiunctiua q̄ debet esse alba vbi cum citri-
nat sit apparēs magis feda: ꝛ tūc pꝫ ꝙ olfacere
acetū fortissimū ꝛ ingredi balneum facit ad re-
motionē huius accn̄tis. Nam olfaciēdo acetuꝫ
fortissimū sua acuitate fit stimulus in sensitiua
cerebri: vñ p̄ñr incitat virtus ad expulsionē vio
lentam: ꝛ fit sternutatio: ꝛ ita fortis excussio de
mā cōtēta intra tunicas. Fit etiā in virtute ace
ti incisio materie grosse q̄ plurimū est remanēs
ꝛ ita acetū tale cōueniēs magis debet esse albū
ex vino potenti factum: ꝛ ita nō solū ex odoramē
to eius aceti: sed etiam euaporatio cū eodē ace-
to facta incidendo subtiliando mām cū formali
caliditate dilatādo poros ad resol'onē illi⁹ mäe
retente p̄parat insensibil'r. Modus aūt fiende
euaporationis ei⁹ vt sumātur duo lapides gros
siuini ꝛ superigneantur: ꝛ postea ipsis positis in
bacili supinfundat acetū dictū: ꝛ ita inclinato
capite sup vaporem fiet cōueniens euaporatio
Balneū ēt vel casa balneiꝫ dilatando meatus
ꝛ rarefaciendo poros: non tm̄ balneū siccū sꝫ ēt
humidū factū cū decoctionibus reꝝ aperitiuaꝝ
vt camomille feniculi apij anheti ꝛ hmōi: et si
ponatur aliquid eupatorij cū aceto: de quo fien
da est stuffa erit cōueniens. ¶ Rō scđe partis ē
ēt clara: qm̄ in icteritia cū se. in prin° in qua cō
iungitur ebullitio mäe colerice est maxie occur
rendū ne talis mā recipiat in oculis ppter cām
supradictā q̄ maxime est parata ad oculos flue-
re: qm̄ ꝛ ex ebullitione ꝛ ex p̄n° eius intrīseco in
clinat vt moueatur ad supioꝛa 4° affo. Estate q̄
dem ꝛc. ꝛ iō occurrēdū est in p̄n° cū cōfortātib⁹
oculos ne recipiant: ꝛ hoc intēdendo cū īpōne
aque ros. Et si in ea decoquantur grana myrtil-
loꝝ vel sumach vel coriandroꝝ p̄paratoruꝫ erit
efficacioꝛ ad hanc intentionē: ꝛ hoc bene no. ꝙ
textus tm̄ intelligatur in prin° sicut dcm̄ est: qꝛ
aliter in pcessu nō eēt cōueniēs apponere aquā
ro. ꝛ ita textus sic iacēs per hoc qđ dicit ꝯtinuā
do eiusq; oculis fecit multos errare q̄ in pcessu
applicant aquam ro. existimātes ꝙ confortato
oculo per aquā ro. melius resoluetur mā in ocu
lo cōtēta: sed est erroꝛ vt pꝫ consideranti.

...modū / ...iciēdi eua- / ...oratione

¶ Seqtur quarta pars. ¶ De vltima pte ponit
vnum obseruandū p tres hebdomadas etiaꝫ in
declinatione icteritie dicēs: icteritie p̄terea cō-
fert valde vt eger p tres hebdomadas seꝝ bibat
Rō dicti est clara: qm̄ vt voluit Mes. de aq̄ la-
ctis in ipso est virt⁹ subtiliatiua lauatiua ꝛ ab-
stersiua ꝛ educit colerā ꝛ humores adustos cum
facilitate ꝛ cōfert oib⁹ morbis opilationū sicut
hydropisis ꝛ icteritia ꝛ grossities splenis: et est
medicina bona infectionū cutis quaꝝ mā est co
lera ꝛ humoꝛ adustus: vt in casu nostro: nā pōt
sumi de ea singulo mane ad q̄titatē. viij. vel. x.
ʒ. ꝛ si in ea infundat p noctē paꝝ eupatorij ꝛ ca-
pilloꝝ ve. credo magis valebit. nā eupatoriū est
subtiliatiuū incisiuū ꝛ abstersiuū mūdificatiuū
p̄seruatiuum a putredine: ꝛ resolutiuū ꝯueniēs
ꝛ cū hoc cōfortatiuū: ꝛ cū hoc cōfortatur virtus
eius cum aqua casei: vt dicebat Mes. Et nota
ꝙ nō fuit cōtentus ꝙ vtatur bis aut ter tantū
sed p tres hebdomadas ad insinuandū ꝙ nō tm̄
in hoc morbo: sed etiā in alijs chronicis: in qui-
bus lōga facta est impressio: in mēbris etiaꝫ in
declinatione ꝛ post in cōualescentia cōueniens
est diuturna applicatio medicinaꝝ leuiter mū-
dificatiuarum aperitiuaꝝ ꝛ ꝯfortatiuaꝝ mem-
brorum ꝛ cum tali diuturna applicatione fit tu
tela a recidiua. Et vt medici nostri tēporis pra-
cticarent hunc can̄. ꝛ infirmi iudicio medicoꝝ
obedirent: quoniam fiunt sepe recidiue que nō
fierent isto obseruato can̄. Et sic sit finis capitu
li textualiter.

Nota hūc canonem.

Expedito cap° textualiter vt visum est ad maiorē intelligentiā isti⁹ mate-
rie declarata prius summatim anathomia fel-
lis necessaria ad cognitionē de icteritia ex ordi
ne p̄ñr quinq; videbuntur vt moris est nostri.
Primo de quid nominis ꝛ quid rei icteritie. se-
cundo ponentur quedā distinctiones ꝛ species
eius. tertio videbit de causis. quarto de signis:
et primo pronosticis euentus: cōsequenter pro-
nosticis ad bonum ꝛ ad malum: cōsequenter de
demonstratiuis ꝛ generis ꝛ specieꝝ vel causarū
ipsius: ꝛ vltimo veniemus ad curam.

Anathomia fellis.

De anathomia igit fellis est dicendum primo presupposito ꝙ hoc nomen fel aliquādo
apud autores sumitur pro colera vt in affo. Qui
bus fellei secessus ꝛc. aliqn̄ sumit pro vasiculo
ordinato a natura pro receptaculo proprio cole
re: ꝛ sic est vna de ptibus epatis extremis: vt su
pra dictum est in anathomia epatis: ꝛ isto mo-
do describitur: vt de ea dicit Aui. 15ª tertij. ꝙ fel
est chistis pēdens ab epate: ꝛ ad partem stōi. i.
versus ipm̄ stōm ex tunica neruosa sup. facta. nā
est sicut vas paruū receptiuū ipsi⁹ colere: ꝛ san-
guinis subtilis acuti: quo nutrit ꝛ pendet. s. ex
epate ad partē stomaci. i. ad cōtāgendum stōm:
qm̄ pendet a media penula ipsius epatis maio
re. s. in cōcauitate eius existens: qꝛ sub epe pen-
dens: ꝛ hꝫ orificium: ꝛ introrsum ipsius in epar
versus gibbum magis vt eo mediāte suggat id
qđ sequestratum est de colera ex sanguine. Et di
cit Auicen. quod illi orificio alligantur multi
ramuli neruei vt illis mediantibus a diuersis
venis epatis tandem per illum porum facta se-
paratione colere trahatur illa materia colerica
ad illud vas paruū vel chistim vel modicū san-

Fel duobus modis sumitur.

guinem colericũ vt inde nutriat. Postea eidem
poro cõiũguntur duo alij rami manifesti: quorum
minor terminat ad fundũ stomaci cõiter et vt
in pluribus: et maior ad duodenũ vel ieiunum.
Ad fundũ quidem stomaci ad vigorãdũ digõnem
ipsius mãdata colera ad ipm ad calefaciendum
ipm fundũ vbi pncipalr pficitur digestio stoma
ci: et maior portio colere q defert p maiorẽ porũ
terminatũ ad duodenum vel ieiunũ trãsmittit
ad mundificãdũ supfluitates intestinorũ et ad
stimulandũ expulsiuã vt expellãtur materie su-
perflue fecales vel alie: immo etiam ad stimula
tionẽ lacerti cõtentiui terminatũ ad extremum
intestini recti. Nam vsq ad id trãsmittit de co-
lera ad purgationem supfluitatũ ita q magna
qtitas colere defert a chisti fellis per illum po-
rũ magnũ terminatũ ad intestina ad has super
fluitates expellẽdũ abstergẽdo et stimulando: et
ideo trãsmittit ad intra intestina vt fortius in
citet et abstergat: lz etiã sm partẽ p contactũ in-
testini colon: qm chistis fellis in dextro contan
git colon p resudationem de colera iuuat colõ
vt calefiat: et etiã aliqualiter stimulet ab extrin
seco. Modica aũt portio ducit ad fundũ stoma
ci tm ad cõtactũ extrinsecus ad vigorãdũ dige-
stiuũ illius: et nõ fuit cõueniẽs vt colera trans-
mitteret ad intra stomacũ et lauarẽtur humi-
ditates ab eo sicut ab itestinis: tũ qz nõ tot sup
fluitates in eo multiplicantur: tum qz colera si
ad intra veniret amara et horrida extra nature:
multum lederet stomacus: sicut fit in qbusdam
male dispositis et infelicibus: in qbus quasi cõ-
tinue stant nausee et vomitus et alia nocumẽta:
q cõicãtur et cerebro et cordi: vt supra visum est
de dispositionibus stomaci. Et hoc accidit in q-
busdam: maxime qz maior porus terminat ad
fundum stomaci et minor ad intestina opposito
mõ debito ordini nature: ita q amplior qtitas
colere ad fundũ stomaci trãsmittit q cõueniat
et intra pro parte recipit. Stante igit ex ordie na-
ture dispõne cõueniẽti in attractione colere ad
chistim fellis sepata colera vel materia colerica
a massa sanguinea et in chisti debite recepta et
tandem expulsa pro parte ad intestina et ad sto-
macũ sm modũ dcm reddũtur clara iuuamẽta
ipsius fellis. Nam pm ipsorum est mũdificatio san
guinis ab illa materia colerica q sanguis si nõ
mũdificat nõ est cõueniẽs nutrimẽtum mem-
bris ppter amaritudinem colere secum mixte.
Scdm iuuamẽtũ est q p pñtiã istius sub conca
uitate epatis calefit epar et fit potẽtius in dige
rẽdo ab ipsa colera recepta in chisti: sicut etiam
ignis sub lebete habet calefacere lebetem. Alia
iuuamẽta sunt supra declarata de vigorãdo di
gestiuã stomaci et de iuuãdo expulsionem super
fluitatũ ab intestinis: et qñ non attraheret illa
materia colerica ad chistim fellis vel non suffi-
ciẽter sed remaneret cum sanguine abundans
si retinet in epate supra fel dicit Auicẽ. q facit
possidere apostema epatis. Et si trãsmittatur a
virtute epatis ad alia membra vt ad mẽbra vri-
ne vel ad intestina p alias vias q p dictos po-
ros aliquando vlceraret vesicam et aliquãdo fa
ceret incurrere solutionem ventris colericam et
rasuram: et aliquotiens si transmittitur ad totũ
ita q spargatur in corpore toto nõ putrefacta
facit icteritiam vt infra dicebitur. Et hec suffi-
ciant de anathomia et chisti fellis.

Ipsa iuuamẽta accidũt ex chisti.

Quid nominis et quid rei icteritie.

Iaz veniendum est ad quid nominis et quid rei icteritie. Quid nominis di-
cit Uiaticus in pn° capituli: nomen icteritie
passionis sumptum est a volucre simili aurei vel
crocei coloris que in estate media solet incolere
deserta: et sic eius expositio est citrinitas vel cro
ceitas coloris: et ita proprie loquitur de icteri-
tia citrina: licet aliqua sit viridis et aliqua ni-
gra vt dicetur in distinctionibus: sz qz vt pluri-
mum fit citri. et non sic nigra vel viridis: idcir-
co de ea ponitur communiter quid nominis. vñ
ad similitudinem coloris citrini reperti in tali
aue dicitur icteritia: et dicit communiter q di-
cta auis pprie vocatur icterus siue papagalus
comedens ficus: et quidam dixerunt q si icteric9
respicit auem illam fixe q ipse sanatur et auis
moritur. Ab alijs vero dicitur morbus aureus
a colore auri vel morbus arcuat9 ab arcu iri p
pter colorum varietatem apparentem in tali ar-
cu in aere ex reflexione radiorum solis multo-
tiens: color tamen magis apparens in iride est
color croceus.

De quiditate nois.

¶ Quid autẽ rei magis dicit Aui. 15a tertij dif-
finiendo icteritiam p causaz formalem exprimẽ
do etiã efficientẽ dicit q icteritia est alteratio
coloris corporis feda ad citrinitatem tẽdẽs aut
nigredinem propter cursuz humoris citrini aut
nigri ad cutim: et q sequuntur eam absq putre-
factione q si ei associaretur faceret accidere ter
tianam in citrina et quartanam in nigra.

De quidditate rei.

¶ In qua diffinitione declarat p° q hec dispo-
sitio est accidens et nõ pprie egritudo: qz est al-
teratio coloris cutis feda: et sic est qualitas mu-
tata: puta a naturali colore ad innaturalem: et
dicit signãter feda: qz nõ omnis alteratio cutis
a naturali dicitur icteritia: etiam si parũ citri-
na fuerit vel nigra sicut conuenit in cacesia: sed
opz q sit feda. i. horrenda: addit ppter cursum
humoris citrini aut nigri ad cutim: et q sequun-
tur ipsam vt innuat q non tm cutis est infecta
s. cutis hymen exterior. Sed etiam partes intri
sece sunt a dicta materia infecte vt partes mu-
sculose sub cuti: et ideo per tempus notabile est
apta conseruari. Et hoc declarat causam esse sa
tis grossam et precipue cum paulatine fit et nõ
p viam crisis: qz cum paulatine fit maxime con-
tingit ex mixtione colere cum sanguine trans-
misso sanguine ad membra: et ita nõ tm cutis sz
etiam membra infra cutim remanẽt infecta qd
forte secus esset si colera separata a sanguine ex
pelleret p crisim ad cutĩ si cõsyderabis: et p hoc
qd dixit ad cutĩ intellexit cutim toti communẽ.
Proinde dicit Gord. declarando icteritiam qd
est vniuersalis cutis defedatio sicut morphea
est defedatio cutis maculosa. i. particularis de-
fedatio. Addit Aui. consequenter sine putrefa-
ctione et sup. multa ebullitiõe: qz si fieret putre-
factio in colera vel melencolia fierent inde fe-
bres a putrefactis illis humoribus pendentes:
cum tamen ad esse icteritie non requiratur de
necessitate feb. licet cum ea posset complicari
vt dictum est circa tex. etiam dicta materia pu-
trida existens et acuta sua inflammatione sol-
ueret continuum: et fieret forte herisipilla in ma
xima parte corporis vel scabies vel alij morbi

cutanei vt forte lepra si fieret a materia adusta: qđ non requiritur ad icteritiam. ɀ ita tunc illa dispositio non permaneret sub proprio nomine icteritie: sed sortiretur aliud nomen vt communiter. igitur icteritia fit sine feb. nisi sit cretica.

Distinctiones. Jam veniendo ad 2m de distinctionibus sit hec pa distinctio ꝙ quedam est icteritia citrina: quedam nigra: quedam viridis. Auctores tñ ponūt communiter duas. s. citrinā ɀ nigrā ɀ nō sic viridem qꝛ raro reꝑitur viridis: lꝫ aliqñ possit reperiri: quia ad putrefactionē in sanguine aliqñ acquiritur quedam viriditas in humore vt dicet in causis. ¶ Secunda distinctio: quedaꝫ est icteritia cum feb. qꝛ simul cum feb. fit: quedam seq̄tur feb. ɀ alia est ad quā sequitur febris: ɀ q̄dam est sine feb. ¶ Alia distinctio: quedam est chronica: quedam modici temporis. Item q̄dā fit subito ɀ quedam paulatine: vt qñ illud qđ generatur de humore vel transmittitur ad cutim paulatim aggregatur ɀ non resoluitur propter spissitudinem cutis vel grossitiem materiei vel prohibitionem resolutionis ab aere frigido.

[margin: ...e causis p° gene-...libus.]

Cause. Ueniendo ad 3m de causis vt ex mente Auic. colligitur capo ꝓprio: cause sunt due generales. Una est multitudo gñationis colere vel melencolie. Alia est ꝓhibitio vel priuatio expulsionis horū humorum ad debita receptacula vel expulsionis ɀ resolutionis corꝫ insensibilis. ¶ Et contrahēdo ad icteritiam citri. multitudo generationis colere sꝰl' hūoris citri. habet tres causas: qm̄ aut multiplicaꝫ ex parte generātis vel ex parte materie vel ex causis ꝑmitiuis. Ex parte generātis de causis corporalibus intelligendo vel ex parte generātis naturaliter talis vt ꝓpter epar generās: aut ex parte gñantis nō naturaliter talis sicut est corpus totum vt dicit Aui. ¶ Ex parte igitur epatis fit multiplicatio colere cum epar suꝑcalefit: vel ꝓpter causas calefaciētes ab intrinseco vt ꝓpter apostemata in epate ɀ in meatu colere aut propter incēsionē complōnis ipsius calide ex ꝓuatione occursus infrigidātiū vt priuatione cibi vñ calefit complo eius valde ex caliditate intrinseca carnositatis eius ɀ spūum in eo ꝑ modum als dcm̄: ɀ tūc vt habitū est in summa de humoribus caliditas temꝑata generat sanguinem: ɀ superfluēs generat coleram: ɀ magis suꝑfluēs generat coleram nigram ꝑ adustionem. superca lefactio igiꝫ epatis facit ad generandū plus de colera ꝙ debite cōueniat. ¶ Ex parte etiā membroꝝ in toto multiplicaturꝰ colera: qñ. s. mēbris totius aduenit caliditas superflua: vñ cum ista caliditate sanguis ꝓprie subtilis in coleraꝫ cōuertiꝫ. Et ſm hoc omnes cause q̄ gñant excessuꝫ caloris in membris ɀ in epate de corporalibꝰ loquendo sunt in ꝓposito cause icteritie. Et hoc mō cum nō potest transmitti materia colerica ad chistim fellis siue ex debilitate expulsiue epatis vel oppilatione vñ ꝓhibeꝫ transitus ꝑ meatum ad chistim fellis: tunc ex caliditate colere disperse per epar supercalefit epar: ɀ consequenter fit plus generans coleram: ɀ sicut dcm̄ est de supercalefactione epatis per hos modos vnde fit multiplicatio colere: similiter contingit ex parte membrorum vt ex oppilatione ꝓhibita euen

[margin: Multitu-...o colere ...ex tribus ...ausis ge-...eratur.]

tatiōe fit suꝑcalefactio in eis: si etiam circa mēbra fiant apostemata calida: tunc acquisita caliditate in membris intensiori ꝙ conueniat cōsequenter conuertitur sanguis iam ad membra demādatus ad naturam colere: ɀ ita citrinātur membra extrinseca ɀ fit icteritia.

¶ Ex parte vero materie multiplicatur gñatio colere vt cum aufertur materia quecunqꝫ sit q̄ sit apta superincendi ɀ inflammari: ɀ ita multiplicata colera fiet icteritia: ɀ si non tm̄ ea que sunt potentialiter calida vt potens vinū allia ɀ cepe ɀ cibaria mellita vel aliter aromatiꝫata cum speciebus sunt de multiplicātibus colerā: qꝛ immo etiam ɀ cibaria facile commutabilia: qꝛ corrumpūtur ī stomacis calidis: vt lac ɀ oua sorbilia cum occurrunt epati inflammato aliqualiter sunt causa generationis colere ɀ consequēter icteritie. ¶ Quedam etiam sunt cause ꝑmitiue que adducunt ad multiplicationem colere vt ille omnes per quas acquiritur caliditas et in epate ɀ in membris vt aer estatis ɀ mora diuturna sub sole ɀ vēti calefactiui ɀ exercitium laboriosum ɀ vigilie coitus ɀ ieiunia ɀ etiaꝫ multe passiones animales maxime ira ɀ furor. Nam omnes tales cause pro quanto superinflāmant generant coleram ɀ faciunt icteritiam. ¶ Quedam etiam de extrinsecis sunt cause magis extranee vt morsus viperarum ɀ quorundam serpentum vt vespe magne ɀ pediculi vulturis vt dicit Aui. diciꝫ ꝙ sit animal paruum multuꝫ venenosum. Nam talia ab extrinseco occurrentia cō suo morsu ɀ veneno cum occurrunt sanguini cōuertunt sanguinem ad naturam colericam per viam putrefactionis ɀ corruptionis eius.

¶ Quedam etiam per interius sumpta ad hoc deducunt sicut fel leopardi ɀ vipere. Nam cum occurrunt sua qualitate ad sanguinem conuertiꝫ sanguis ad nām colere ɀ inde fit icteritia ꝑ modū iam statim dicendum: nisi prius ex venenositate ɀ cum malitia corpora deducantur ad mortem.

¶ Et ex his patet circa hoc pm principale contra quosdam ꝙ non semper icteritia fit propter nocumentum epati communicatum. Nam icteritia contingens ex morsu reptilium in mēbris exterioribus cōuertendo sanguinē ꝑ putrefactionē ad nām colicaꝫ est talis: qꝛ nō necessario ad hāc cōicaꝫ nocumētū epati. etiam hoc cōtingit cum generatur colera a caliditate superflua membrorū ex parte aꝑatū calidorū in membris extrinsecis nō cōicata superflua epatis calitate vl' si fiat ēt applicatio medicinarū adurētiū sanguinem ɀ cōuertentium ipsum ad naturā colericam ad membra extrinseca vt facta linitione circa membra extrinseca ex castoreo: nigella: euforbio: ɀ similibus cum succo cepe. Et hanc sententiā expressit Gal. 5o interiorum cao 8o ad principium capituli cum dixit. ɀ videamus an in oī tempore epar icteritia exñte patiaꝫ: ɀ respōdēs dixit. Dico ꝙ multotiēs epate salubri existente videmus colerā rubeā diuidi ɀ erga cutim exire ɀ hoc ſm crisim: ɀ ita sup. icteritiā causari. Addit etiam alium casum ad hoc ꝓbādū dicens. Item sine crisi sanguinem conspicimus in coleram mutari cum ex pessima ɀ aliena corruptione corrūpitur sicut ex morsu reptilium venenosorum animalium. Et ibi ponit hystoriā de quo

[margin: Nota.]

No. aliam hystoriaz.

dam quē momordit tyrus: cuius officium erat capere tyrū: de quo dicit ꝙ tardās sumere medicinā solitam mutatus est in colorem quasi prasinum: ⁊ docuit Ga. ꝙ sumeret tyriacam ⁊ curatus est subito. Et eandem sniam confirmat Ra. 7° cōtinētis: ⁊ adducit etiā expientiā: dicit. Vidi quendam sequi crisim cum icteritia morā in eo trahēte ⁊ nō deficiēte: cūq̄ requirerē vrinaz ⁊ egestionē eius inuenimus vtrāq̄ esse in dispōne naturali ⁊ significationez indicātem ꝙ epar erat illesum absq̄ aliqua passione. Et eādē sententiam videt sentire Aui. vt pz in textu in ca° ꝓprio debite consentire cum dixit. Et multitudo gn̄atiōis colere qn̄q̄ est in epate. i. vitio ei⁹: ⁊ qn̄q̄ est in cope toto sup. non vitio epatis. Et ex hoc opz modificari dictū Gordonij q̄ in cap° de icteritia ad p̄n^m dixit ꝙ differunt ⁊ icteritia ⁊ morphea: qm̄ morphea fit ꝓpter errorem 3^e digestionis ⁊ icteritia ꝓpter errorē 2^e: intellexit hoc vt in pluribus: vel forte ꝙ in longo ꝓcessu cōmunicat nocumētū epati si dz icteritia cōseruari.

No. dictuz Gord.

¶ Secunda causa principalis gn̄ationis icteritie q̄ sumebatur ex ꝓhibitione euacuationis eius vel trāsmutationis ad debita receptacula vel ex parte indebite resolutionis insensibilis: habet etiā causas q̄ aliqn̄ sumūtur ex defectu epatis: ⁊ aliqn̄ ex defectu fellis: ⁊ aliqn̄ intestinorū vel membroꝝ aliorū ex parte q̄dē epatis: vt qn̄ sequestratiua epatis nō est potēs sequestrare materiā colericam a sanguine vt sepe fit in epate debili: ⁊ sic ꝑmanēte colera ꝑmixta cuz sanguine trāsmisso dicto sanguine ad membra dicta membra citrinātur: si etiā sequestratiua de se sufficeret sequestrare: sed in expulsiua epatis esset defectus: vñ nō expellatur ad chistiz fellis vel ad alios meatus versus intestina: ⁊ tunc tandē ꝑmanens cū sanguine cū transit ad membra citrinātur mēbra: ⁊ sic fit icteritia. ¶ Cōtingit ēt ex defectu fellis multiplicari coleram in epate: ⁊ ꝑñr in mēbris vt debilitata attractiua eius in suggendo coleram: tunc remanēs in epate trāsmissa cū sanguine ad mēbra fit icteritia: ⁊ etiam illa que debebat attrahi cū ꝓpter debilitatem eius nō attrahit abūdat in sanguine: ⁊ sic fit cā icteritie. Fortitudo ēt nimia attractiue fellis cū subito nimis attrahat colerā. vñ repletur chistis ⁊ extēditur in latū: ⁊ ita cōstringunt orificia poroꝝ ipsius ita vt fiat retentio ipsi⁹ colere in chistim ⁊ non pōt expelli: sicut ēt ꝯtingit in vesica cū nimis repletur: ⁊ sic in ea nō pōt recipi colera alia cū gn̄atur: ⁊ ita abūdans in sanguine transmittitur ad mēbra: ⁊ fit cā icteritie. Et istum casum notauit Rasis 7° ꝯtinētis. cum similitudine proprie vesice vt dictum est. ¶ Aliqn̄ quidem est defectus in instr̄o ⁊ organo vt qn̄ est opilatio in poro quo suggitur illud colericū subtile de epate ad chistim fellis siue fit opilatio ab humore non ap̄ante siue ab ap̄ate siue ex poro vel verruca. Et sic cū non pōt penetrare ad chistim fellis remanet in ipso epate: ⁊ sic cū expellitur cum sanguine ad membra etiam est causa icteritie. ¶ Aliqn̄ etiam fit ꝓhibitio expulsionis materie ad intestina vel ad alia membra ad que debet demandari. vt verbi gratia. in intestinis propter opilationem contingentem ex flāte aggregato in superficie intestinorum ad quam terminatur porus magnus propter quam opilationem ex materia multa simul aliquotiēs fit colica ⁊ icteritia. Icteritia quidem quoniam cum colera non potest penetrare ad intestina regurgitat ad epar ⁊ consequenter ad membra et fit icteritia. Fit etiam colica qr non purgantur m̄ae flegmatice ab intestinis: ⁊ cum his etiā feces retinentur: qm̄ exsiccatorium expulsiue ad intestina interius non penetrat: ⁊ sic colica fit cā icteritie: qr vitio intestini sicut econtra icteritia fit cā colice: qn̄ esset opilatio in poro felleo veniente ad intestina. Naz tunc prius fit icteritia per reuersionem illius materie que deberet trāsire ad intestina ad membra: ⁊ illa est causa colice per prohibitionem transitus colere ad intestina: vnde non excitatur expulsiua ad expellendum neq̄ lauātur intestina. Et sicut dico de opilatione circa intestina ita intelligatur de opilatione in poro circa fundum stomaci: cum nō potest ꝑuenire materia colerica retinet circa epar et tandem transit ad membra ⁊c. Et ponit etiaz Aui. sententiam quorūdam qui dixerūt ꝙ multitudo colere fluentis ad intestinum facit icteritiam: qđ nō pōt verificari nisi in casu vt dictū est supra de repletione chistis fellis. vñ non potest recipi in receptaculo amplior colera preter eam que fluxit: qr subito repleta est certa vacuitas intestini: ⁊ ita clauditur aliud extremū ad expulsionem eius: ⁊ cum hoc illud membrū debilitatur in expellendo.

Nota vnam cām colice a paucis notam.

¶ Et aliqn̄ fit multiplicatio colere in membris extrinsecis: ⁊ cōsequenter icteritia ꝓpter prohibitionem expulsionis vel resolutionis eius a toto. Naz de colera que transmittitur cum sanguine ad ipsum subtiliādum vt ad extremas partes corporis ꝑueniret expleto officio eius plerunq̄ ꝑ poros cutis insensibiliter resoluitur stante debita dilatatiōe pororum: sed facta oppilatione in dictis poris que aliqn̄ contingit ex causa primitiua occurrēte vt aqua frigida vel aere frigido maxime in vēto boreali ⁊ aliqn̄ a causa exiccante vt a balneis siccis ⁊ similibus ꝓhibita cōsequenter eius resolutiōe fit retētio colere circa dicta membra ⁊ sic citrinantur.

¶ Et ita similiter cum fit crisis per sudorē ⁊ retineatur propter occursum aliquarum causarū dictarum retento sudore retinetur et colera in dictis membris cum sudor nō sit nisi aquositas cui multum pus colericum est admixtum: et sic retento sudore multum de colera retinetur circa cutim ⁊ fit causa icteritie. Et istam cōmunem sententiam posuit Gal. secundo de accidēti. ca° cum dixit corpus enim ab initio plasmatis multa habet instrumenta que sapienter edita sunt vt superfluitates per ea possent expelli inde donec corpus est sanum sufficienter in ista eijcienda superfluitate. Addit: hoc tamen faciunt si nihil nocumenti eis acciderit ex aere. vz. ⁊ inordinatione diete ex qua multi humores in corpore coadunantur. vnde si aliquando vie per quas debent expelli clauduntur inde superfluitas inclusa necessario ad alia loca deriuatur et fit causa morbi. Hec ipse.

Nota

¶ Et ita iam pz modus quo fit icteritia ⁊ p r viā multiplicationis colere: vñ cū abūdat tādē multiplicata ad mēbra facit icteritiā. pz ēt modus quo fit per viam prohibitionis transitus ad receptacula proprie vel resolutiōis istius vt

patet ex dictis. Modi tñ isti maxime ꝓpter op
pilationes sunt etiam cause multiplicationis
gñationis colere ꝑ hoc qđ retinet colera circa
epar: ꝛ sic inflammat ꝑ modum dictū supra. Et
hoc insinuauit Aui. cum dixit. Et scias ꝙ qñ ꝑ-
uenit oppilatio retinens coleram in epate in
quocunqꝫ loco sit epatis vel fellis oportet vt ex
eo fiat epar calidus ꝙ est ꝛ generet colera plus
ꝙ ea q̃ generatur in dispositione sanitatis ꝛ hic
est modus q̃ contingit per viam transmissiõis
colere ad membra. Sed modus icteritie contin
gentis ex communicato nocumento tm̃ mẽbris
exterioribus ꝛ non epati est ex se manifestus: vł
per ꝓhibitionem resolutionis colere vñ conser
uatur in membris: vel ꝑ multiplicationem co-
lere in dictis membris conuertendo .s. sangui-
nem ad naturam colericam.

De causis icteritie nigre.

¶ Cause vero icteritie nigre habẽtur sm̃ modum
causarum icteritie citrine .s. ex multiplicatiõe
gñationis melencolie naturalis vel innatura-
lis ꝛ ꝓhibitione expulsionis eius ad membra
vel debita receptacula vel resolutionis aut per
crisim. Et multiplicatio melencolie maxĩe adu-
ste ita fit ꝓpter excessiuam caliditatem in epa-
te vt dicebat supra de colera ꝑ certum excessum
caliditatis. ¶ Fit etiam multiplicatio melẽco
lie dominãte frigiditate circa epar aliquando
gñando sanguinem grossum. ¶ Et sicut dictum
est de generatione colere in membris alijs ab
epate: ita correspondẽter posset dici de genera-
tione melencolie in alijs membris ꝙ sit epar vł
splen: quia etiam in alijs membris ꝛ a superflua
caliditate dominante ꝛ a frigiditate potest ge-
nerari melencolia.

¶ Potest etiam fieri a cã extranea vt a q̃busdã
aĩalibus venenosis mordentibus. ¶ Et ita pos
semus discurrere de multiplicatione melenco-
lie ex parte mãe: ꝛ ex causis primitiuis sicut di-
ctum est correspondẽter i colera. Et ita reducere
possumus cãs que sumuntur ex parte defectus
seq̃stratiue epatis in sequestrando meliã a san
guine: vñ transmittitur cũ eo ad mẽbra ꝛ fit icte
ritia nigra: ꝛ ita dico de defectu attractiue sple
nis ꝛ expulsiue epatis ad splenem. Et consilr di-
co de opilationibus etiam in epate ꝛ splene ꝛ in
vijs medijs siue sint humorales siue cum apate
siue ex poris ꝛ carnositate. ¶ Et sicut intelligit

Nota

de poro medio inter epar ꝛ splenẽ cũ fit in eo opi
latio: ita intelligi põt cõsilr de opilatione que
fit in poro q̃ est inter splenem ꝛ os stomaci: qm̃
cum non potest penetrare melẽcolia ad os stõi
deputata ad famẽ inducendã: tunc regurgitat
ad splenem: ꝛ ꝯñr cum sanguine transiẽs ad mẽ
bra est causa icteritie nigre.

De causis icteritie viridis.

¶ Cause vero icteritie viridis possunt ex silib'
dictis coniecturari: imaginando tñ ꝙ cãe gñan
tes coleram viridẽ sunt medie inter cãs gñan-
tes colerã citrinã ꝛ cãs gñantes colerã nigram
ꝑ adustionẽ vt accepta caliditate gñante colerã
citrinã si illa certo mõ intẽdatur: nõ tñ intm̃ qđ
fiat nigra ꝑ adustionẽ ex eo poterit gñari colˀa vi
ridis. Et hec cã põt esse talis ꝛ in epate ꝛ in alijs
mẽbris vt de alijs dictũ est. ¶ Potest etiam fie-

Nota

ri talis icteritia viridis simul concurrentibus
icteritia cit. vitio epatis ꝛ nigra vitio splenis.
Nam ex his fiet icteritia media que vocabit vi-
ridis vt patet considerãti. Et lꝫ de his icteritijs
multe sint posite cause propter quas possunt fie
ri: tñ vt plerunqꝫ icteritie sequuntur opilatiões
precipue ex parte epatis vel fellis. Et de hoc di-
cit Rasis 7° continentis. Dico in maiori parte
vidi icteritiam accidere ex opilationibus i epa
te ex apate si fuerit cum feb. ꝛ si fuerit sine feb. ex
alijs opilationibus. Addit: ꝛ alias species acci-
dere icteritie non vidi sup. nisi raro: vñ he spẽs
sunt obtinende. Et hec de causis sufficiant.

De signis: primo de signis euẽt'

Signa. Jam veniendo ad quartũ principa
le .s. ad signa. pmo sunt ponenda si-
gna ꝓnostica euentus: dehinc ad bonũ ꝛ ad ma
lum: ꝯñr demõstratiua gñis ꝛ spẽx. ¶ Primũ si-
gnum ꝓnosticũ euentus in iecteritia qualibet
sumi põt ex ꝓcessione causaꝝ primitiuaꝝ siue ẽt
corporalium ad eam. Nam quotienscunqꝫ in cor
pore manifestantur cause multiplicationis co
lere citrine vel viridis in toto vel in epate: vel
manifestantur cause multiplicationis melẽe su
ture ꝑ adustionẽ vel future ꝑ inspissationẽ: siue
ex parte malitie cõplexionis siue ex parte cibo-
rum: vel qñ stant cause ꝓhibentes expulsionem
dictorum humoꝝ ad debita receptacula vel ad
determinata membra vel cause ꝓhibitionis a
membris: ꝛ sic iste cause sunt signa ꝓnostica euẽ
tus icteritie citrine nigre vel medie: vt si cõiun
gatur oppilatio in epate que declarat ꝑ signa
supradicta de oppilatione epatis siue talis op
pilatio fuerit cũ apate vel sine: tunc ꝓbabiliter
potest fieri argumentum de futura icteritia: et
ita si appareat colica laboriosa ex materia fleg-
matica abundante in intestinis: qm̃ probabili
ter ex tali materia adherente intestinis fiet op-
pilatio pori deferentis coleram ad intestina: ꝓ
babiliter fiet argumentũ de futura icteritia nõ
potente colera ad intestina ꝑuenire. Nã regur-
gitans ad epar dicta materia colerica transibit
cum sanguine ad membra ꝛ fiet icteritia: et ita
in morbis acutis indicata crisi ꝑ sudorẽ in cor-
pore forti si in pn° expulsionis sudoris occurre-
ret aer frigidus vel alia causa obturans poros
prohibens exitum materie sudoralis iam posse
mus arguere de futura icteritia ex modis dictis
supra: ꝛ sicut dictum est de icteritia citrina: ita
intelligatur correspõdenter de icteritia nigra.
Nam ꝓsuppositis causis ad eã vt de debilitate
splenis vel de oppilatione in poris ad splenem
vel stõm: ꝛ sic ad reliquas causas discurrendo q̃
esse possunt cause icteritie nigre: tales cause sũt
signa pronostica euentus icteritie nigre. simi-
liter dicatur de causis icteritie viridis.

De signis ꝓnosticis ad malũ.

¶ Signum vero ꝓnosticum magis proximum
ad icteritiam sumit ex hoc. Nam vbi in corpore
terminato cõsueuit stomacus sufficienter dige
rere sine grauitate sine eructuatione stomaci: ꝛ
in eodem consueuit esse ventris moderata flu-
xibilitas ꝛ tinctura in egestionibus si nõ varia-
to regimine fiat difficile digerens cibum: qđ co
gnoscitur ex ponderositate stomaci post cibum
cum eructuatione: ꝛ cum hoc fiat tarditas ascel
lationis ꝛ cum labore: ꝛ materie fecales appa-
reant minus tincte: ꝛ hec accidentia videantur
intendendo procedere: iam potest fieri argumẽ
tum satis proximum ad futuram icteritiam: et
maxime si vrina incipiat tingi notabili tinctu-
ra: quod maxime cognoscitur ex spuma citrina
in vrina: qm̃ declaratur prohibitus transitus

mãe colerice ad stomacũ ⁊ intestina ⁊ reditꝰ di-cte mãe ad membra post epar vt ptꝫ cõsiderãti: ⁊ ita ꝯñr de futura icteritia.

De signis ꝓnosticis ad bonuꝫ.

¶ Signum vero ꝓnosticũ ad bonuꝫ: ⁊ est Hyp. 4ª affo. affo. 62°. Quibuscunqꝫ in febribus in se ptima aut nona aut. 14. die icteritia supuenerit bonum est. Rõ est satis clara. nã declaratur per icteritiam euasio a feb. qm̃ declaratur obedien tia mãe cũ fortitudine virtutis expulsiue: et sic est bona significatio ꝙ̃tum est ex parte huiꝰ tm̃ qḋ dico: qm̃ si cũ icteritia veniente in septima vl' nona ⁊c. cõiungeretur durities hypocundrij dex tri vel sinistri: ita vt declaretur apã epatis vel splenis: tunc per illam icteritiam non posset fie ri argumentum de euasione ꝓpter cãm ꝯseruan tem icteritiam ⁊ feb. vt multuꝫ fieret incurabi-lem: neqꝫ tunc illa icteritia esset ꝓprie dicenda cretica: qꝛ esset expulsa mã ad cutim tm̃: immo si gnum esset ꝙ esset cõicata mala mã toti corpori Proinde dicit Commentator in cõmento ꝙ li-cet icteritia ante septimum diem sine dubio sit malũ signum: in septimo aũt post septimum non semper est bonum: sed ḋꝛ bonuꝫ nisi dextrũ hypocũdrium durꝫ fiat: vt etiam dicit Hypp. de dextro qꝛ magis est timorosum: sed põt etiã am pliari ad hypocundriũ sinistrum: sed tunc pro-prie est significatio bona qñ ista crisis fuerit in dicata ⁊ qñ ad eaꝫ sequitur remissio feb. qm̃ fe. in sua dispõne remanente ⁊ similiter icteritia: tunc non est significatio bona: ⁊ si post septimũ veniat: ptꝫ cõsideranti: ⁊ hoc expresse dicit Se-rap. vbi allegans istam sñiam Hypp. dicit. Tibi inest vt cognoscas differentiam sup. apparente icteritia post septimum: vtrũ sit bonum vel ma lum ꝓm hunc modum: qꝛ qñ accidit icteritia in febre ⁊ resoluitur feb: apud apparitionem eius statim tunc est crisis bona: ⁊ qñ remanet fe. post apparitionem eius ⁊ non resoluitur: nõ est tũc nisi ꝓm semitam accidentis ⁊ nõ ꝓm modum cri sis. ¶ In nullo autem casu preterꝙ̃ in crisi dicta icteritia est signum absolute bonum vt patet ex causis eius: licet aliquotiens sequens crisis ad icteritiam sit bona significatio: vt ptꝫ de fluxu emorroydarum qui succedens icteritie nigre ꝓ̃ cipue est significatio bona vt fuit sententia in af fo. Melencolicis ⁊ freneticis emorroides ⁊c. cõ trahendo ad icteritiam nigram: qꝛ talis humor grossus magis educibilis est per deorsum.

De signis ꝓnosticis ad maluꝫ.

¶ Signum vero ad malum: icteritia si cũ apã-te epatis precipue duro appareat est signũ ma-lum: ⁊ est signum Hyp. 6ª affo. pꝫ: qꝛ significatur cõplexionem epatis multum esse elongatam a naturali plurimam coleram gñantem. ¶ Aliud in morbis acutis icteritia superueniens ante se ptimum diem est significatio mala. qm̃ cum mã icteritie vt plerũqꝫ est satis grossa: qꝛ si subtilis esset resolueretur per cutim: ⁊ mã grossa non sit apta digeri sufficienter ante septimum diem: se quitur ꝙ si fiat crisis sit sinthomatice: ⁊ ita vo-luit Gal. Cõmentator cum alijs cõiter medicis: vt supra dictum est. Auenzo. in ca° ꝓprio de icte ritia. ad finem est huic cõi sñie contrarius dicit sic. Vituperauerunt medici icteritiam in prin° egritudinis: ꝓpterea qꝛ exit ante maturationẽ humorum. Et addit: ego dico ꝙ cum icteritia sit morbus acutus. i. factus a materia acuta: ⁊ mo-tus eius est velox in agente ⁊ patiente nõ nega-bimus posse in ea fieri maturationem in die se-cunda generationis enritudinis ⁊ maxime in die quarta: ⁊ proprie in etate iuuentutis in tem pore estatis ⁊ calida regione ⁊ locis orienalibꝰ ⁊ meridionalibus: ideo bonum est in hoc ad iu-dicandum stare cum sñia Serap. vt supra dictũ est. ¶ Aliud pronostirum: ⁊ est Aui. cum in vri-na patientis icteritiam appareat sicut granuꝫ orobi ⁊ est cum ea profundatio in ventre et feb. ⁊ virtus debilis tunc est spes mala: nam decla-ratur cum apostemate dissolutio de substantia epatis: ⁊ consequenter cum virtute debili non potest fieri debita resũptio ⁊ sic significatio mor tis: qm̃ ex profundatione mirach significat̃ tra-ctus ab extrinseco ꝓpter apã: vel saltem fortis extenuatio de sbã mirach ꝓpter caliditatẽ exte nuãtẽ ⁊ dissoluentem ẽt subãm epatis qḋ decla rat̃ ex apparentia simili grano orobi in vrina.

¶ Aliud ⁊ est Aui. in ca° de signis icteritie ver-sus finem dixit: qñ multiplicatur remanẽtia vri ne albe in icteritia aut est parꝫ tincta: tunc est ti menduꝫ ꝙ hñs eã cadat in hydropisim: qm̃ signi ficat ꝙ opilatio ẽ ex frigore: ⁊ sic debilitato epa te a frigiditate est dubium de hydropisi: vel sal tem significat impotentiam virtutis expulsiue epatis debentis partem colere cum vrina com-miscere ⁊ expellere. Et eandem sñiam posuit idẽ Aui. scđa primi. q̃ colligi potest quasi ex opposi-to in caª de coloribus vrine dicit sic. In icteri-tia vero cum vrina adeo fuerit maioris rubedi-nis donec ad nigredinem trahit sup. ꝓpter mul titudinem cõmixtionis colere cũ ea ⁊ pannũ ta liter tingat ne remoueri possit dicta tinctura. i. multum difficulter: ⁊ ꝙ̃to plus fuerit erit saniꝰ Et adducit rõnem ꝑ id qḋ pauloante dictuꝫ est dicens. Qm̃ cum vrina ipsa. s. icteritia fiunt al. aut rubea pauce rubedinis icteritia in sua dis-positiõe manẽte. i. non eñata mã facientе icteri tiam: neqꝫ ꝯñr minorata icteritia timetur ex ea hydropisis: qꝛ significat impotentiam virtutis: vt dictum est ad expellendũ mãm. Et ꝓinde di-xit etiam in princi° capituli de signis icteritie. Scias ꝙ in pluribus icteritia citrina ⁊ nigra ti gitur vrina. In citrina. s. ad citrinuꝫ: ⁊ in nigra ad nigrum: dicit in pluribus ꝓpter icteritiã in qua cõiungitur impotentia expulsiue epatis vl' ꝓpter icteritiam factam a cã in toto non cõica-to nocumento epati: de qua supradictum est qḋ non mutatur vrina. Et addit: ⁊ quãto magis vri na est plus tincta ⁊ acutior. i. breuioris termina tionis est magis significatiua sanitatis epatis ⁊ virtutis eius. ¶ Aliud ꝓnosticum ponunt q̃ dam maxime contrahentes ad citrinã dicũt qḋ si infectio croceitatis ꝑtrãsierit cõmissuram ca-pitis anteriorẽ ꝙ ipã est mortalis: qm̃ significat vehementissimã incẽsionẽ circa epar cum apãte vel sine: vnde intm̃ multiplicatur colera ꝙ non tm̃ citrinantur partes faciei q̃ sunt rariores: sꝫ etiam spissiores vt partes cutis capitis. ¶ Vl-timum: icteritia veniens ex opilatione ꝯtingen te ex poro vel carnositate in via manifesta trãs-missionis colere vel ad chistim fellis vel ad in-testina vt plurimum est talis mortalis: qm̃ ex quo talis opilatio nullo tempore sit curabilis tantũ multiplicabitur de colera in toto qḋ fiet extenuatio et humorum ⁊ membrorum totius ⁊ fiet mors.

De signis demõstratiuis ⁊ primo generꝝ.

¶ De signis vero demõstratiuis: ꝑmo signa ge/
neris ⁊ ꝑmaꝝ specieꝝ sunt ex visu manifesta qm̄
apparet mutatio coloris cutis feda citrina viri
dis vel nigra in toto vt dictũ est supra. ¶ Aliud
signũ vtplꝫm cõtingens in ea vt pauloante dice
batur in ꝓnosticis est ꝙ in icteritia fit tinctura
in vrina ad citrinũ nigrũ vel viride: ptꝫ ⁊ dice/
batur vtplꝫm ꝓpter illã que fit ex impotẽtia ex/
pulsiue epatis debẽtis cõmiscere colerã cũ vri/
na sicut ẽt ꝓpter eandẽ cãm fit aliquotiens vri/
na pauca. ¶ Alia cã sumi põt ex his q̃ dcã sunt
supra de icteritijs cũ q̃bus nõ cõicatur nocumẽ
tuꝫ epati vt de icteritijs factis in toto vel a mor
su venenosoꝝ aĩalium vel a medicinis occurren
tibus: vñ in casu dicto nõ multiplicata colera
circa epar ꝯñr nõ trãsmittetur multa colera ad
vias vrine: immo in dicto casu sepe apparebit
vrina sani: vt dictũ est supra ꝺm sñiam Ras. 7°.
cõtinentis. ¶ Aliud signũ cõiter cõtingens est
ꝙ in icteritia cõiungitur stipticitas vẽtris: qm̄
vtplꝫm modica mã colerica trãsmittitur ad in/
testina in dicto casu: qm̄ si [illegible] mitteret ad in
testina raro fieret icteritia vitio epatis: ptꝫ dis/
currenti cũ magna multũ fit q̃titas colere que
mittitur ad intestina nãlr ꝑ finibus dictis su/
pra: vnde ꝓbabiliter non tm̄ absidat circa mem
bra ꝙ fiat icteritia: si ergo fit icteritia vtplꝫm vẽ
ter stipticatur. ¶ Aliud signũ ẽt est ꝙ in icteri/
tia pulsus plerũqꝫ est paruus ⁊ durus ꝓpter co
leram exsiccãtem ⁊ extenuantẽ arterias sua ca
liditate ⁊ siccitate ⁊ est paruus vt multum pro/
pter debilitatem virtutis sequentis malitiam
complexionis: ⁊ maxime qꝛ ex sanguine taliter
alterato a natura colere vel cui est mixta multa
colera non est apta multa fieri gñatio spũum: ⁊
ita virtus debilitatur.

De signis specierum

¶ Signa vero specieꝝ declarãtur ex signis cau/
saꝝ: qm̄ si fit ex malitia caliditatis in epate vn/
de fiat multiplicatio colere sine apate: ⁊ in opi/
latione sunt signa caliditatis epatis supra posi
ta de inflãmatione circa epar sine ponderosita/
te cũ siti ⁊ reliq̃s supra positis. Et de his quideꝫ
sunt qui nãliter quasi semp sũt tales quoꝝ epa
ta sunt semp calida vñ sunt citri. ⁊ in albis suo/
rũ oculoꝝ semper est citrinitas: vt dicit Ras. in
diuisionibus. Et non accidit in eis magnum no
cumẽtum vt dixit nisi cum superfluit ⁊ multipli
cetur colera: ⁊ tunc illius multitudinis colere si
gnum est ꝙ aliquando egreditur multa portio
eius cum vomitu ⁊ solutione ventris: icteritia
tamen ꝺm suam dispositionem manente: ⁊ mi/
noratur in his appetitus ⁊ multiplicatur sitis
⁊ exsiccatur corpus ⁊ rubesit vrina: ista omnia si
gna sunt omnia clara. Et addit Aui. loquens de

Nota

hac. Et raro fit subito qm̄ raro deuenitur ad tã/
tam inflammationem circa epar nisi paulatine
maxime cum non fuerit apostema vel opilatio/
nes que declarantur non esse qñ non est graui/
tas circa epar neqꝫ feb. quoniam grauitas ad
has concomitatur vt supra dictuꝫ est: precipue
hora transitus chili ad epar vt dicit Aui. secun/
da primi de his que demonstrant opilationes:
licet Serap. dixerit ꝙ tres species icteritie fiũt
subito. s. que fit ex opilatione ⁊ ex apostemate: ⁊
similiter qñ est in latere dextro ebullitio absqꝫ
grauitate que significat malam complexionem
vt in casu nostro sine apostemate vel opilatiõe
intelligitur ꝙ non fit subito absolute: sed fit su
bito respectu eius que sequitur calefactionem
que fit ex cibis. ¶ Si vero fuerit ex defectu vir
tutuꝫ epatis vt sequestratiue vel expulsiue erũt
signa dicenda latius infra de hydropisi: qm̄ cuꝫ
debilitate harum virtutum propter cõpassionẽ
aliaꝝ cõicatur lesio quasi in omnibus operatio
nibus epatis: vnde aliqualiter inflãmant mem
bra quedam saltem ⁊ sepe manifestatur solutio
ventris lotina vel quasi sanguinolenta cum re/
liquis dicendis infra. Et ista eadem erunt signa
debilitatis attractiue ipsi⁹ chistis fellis. Et di/
cit Rasis etiam in diuisionibus de ista loquens
ꝙ cum tali icteritia erit nausea ⁊ vomitus cole
re sine grauitate ⁊ vrina multum tingitur: ⁊ hoc
est qꝛ cum non attrahitur intra chistim fellis
stans intra venas epatis mã colerica cum san/
guine: tunc sepe per meseraicas educitur cole/
ra ad stomacum: ⁊ ita est causa istoꝝ nocumẽto
rum: ⁊ est etiam quelibet talis absqꝫ grauitate
in partibus epatis: ⁊ accidit paulatim ⁊ nõ su/
bito. Et ita etiam si est in ea que fit ex plenitudi
ne chistis fellis a colera ꝓpter fortitudinem at
tractiue subito attrahentis qñ non põt plus re
cipi de colera in ea: tunc multiplicantur accidẽ
tia que sequuntur ad fluxum colere ad stomacũ
sed illa icteritia fit magis subito: vt patet.

De signis icteritie qñ cã ẽ oppilatio alicuiꝰ rũ triũ orificiorum.

¶ Et si cã fit opilatio in aliquo triũ orificioꝝ.
Primo si fuerit in orificio adherente epati quo
attrahitur colera ad chistim fellis dicebat Ra.
in diuisionibus ꝙ vrina ⁊ egestio sunt citrine ⁊
ad albedinem declines propter paucitatem co/
lere ad intestina ⁊ non fit vomitus coleric⁹ neqꝫ
amaritudo propter paucitatem effusionis cole/
re ad stomacum vt patet. Similiter dicit Auicẽ.
aliqualiter tamen modificando dictum Ra. in
diuisionibus. ꝙ erat satis dubium in hoc quod
dixit vrine ⁊ egestio sunt citrine ⁊ ad albedineꝫ
declines: quia saltem vrina debet esse notabili
ter tincta ex quo modica portio colere transmit
titur ad intestina vel stomacum per hoc: quia si
non recipitur intra chistim fellis propter opila
tionem in poro adherente epati non potest: cõ/
sequenter per alios poros ad stomacum vel in/
testina demandari: ⁊ ita multa portio dꝫ transi
re cum vrina. Dicebat igitur Aui. de signis inse

Nota

parabilibus opilatiue sunt albificatio egestio/
nis in pluribus horis aut paucitas citrinitatꝭ
eius: ⁊ vehementia citrinitatis vrine in colore.
Dicit signanter albificatio egestionis ⁊ pauci/
tas citrinitatis eius: quia maxime in ꝓcessu fit
albificatio egestionis: licet antea parum et pa/
rum remittebatur citrinitas eius: quoniam co
lera que continebatur in chisti ante opilationẽ
mittebatur modicum post modicum ad intesti/
na etiam facta opilatione: vnde fiebat aliqua
parua tinctura in egestione: ⁊ ideo albificatio
in egestione paulatiꝫ procedit de minori ad ma
iorem donec tota colera fit euacuata a felle: et
tunc stante illa opilatione egestio remanet sim
pliciter alba similis egestioni canum comeden
tium ossa. Et ita dicit Azarauius quod signum
eius ex opilatione orificij adiuncti epati est in/
tensio croceitatis vrine in pꝛĩcipio egritudinis
⁊ colere rub. permixtio. s. modica in egestione: in
telligens de colera que erat in felle cuius por/
tio mittitur ad intestina. Addit: ⁊ quando cũ sa

mitur colera ru.sup.que erat in felle prius rece
pta egō est alba ⁊ munda sup.in totuz a colera.
Addebat Aui.ꝙ in hac dispōne stat grauedo in
latere dextro:ptz ꝓpter oppilationē:⁊ ꝙ fit do-
lor ⁊ inflāmatio apud cibū.i.trāseunte chilo ad
epar:qm̄ tunc fit cōmotio colere in epate ab ipo
chilo:⁊ sic sup inflāmatio ⁊ dolor. Et addit ꝙ fit
pruritus in toto corpore ꝑ elevationē vaporum
acutorum ab illa materia colerica. ¶Et si fue-
rit facta oppilatio in poro ad intestina ⁊ non in
poro chistis:dicit etiā Raſ. in diuisionibus qd
vrina ⁊ egō sunt albe: sed de vrina est satis du-
bium:sed de egōne nō est dubitatio:⁊ de hac di
cit Aza. Si vero oppilatū fuerit orificiū veniēs
ad intestina:tunc latitat colera in meatib⁹ sto-
maci.i.abundat in illo meatu:qꝛ nō transit per
alium ⁊ fit citrinitas faciei.s. ꝓpter directionē
vaporum colericoꝝ ex stōaco ad faciē ⁊ exuberā
tiā colere supra stōm ⁊ exuberantiā amaritudi
nis ⁊ salsediuis ⁊ siccitatis ⁊ sitis ⁊ caloris sup.
ista oīa exuberant in stomaco ꝓpter dictam ma
teriam exuberantē in stō. Addit:⁊ egestio est al.
nō faciens mentionē de vrina. Addit Aui. ꝙ nō
est in oꝑationibus epis nocumentū ꝑteritū ne
q̃ʒ in presenti.i.hora apparitionis icteritie nisi
postq̄ leditur ex retētione colere in ipso.i. in ꝓ
cessu ⁊ cū fel est plenū sup.de colera nō expulsa:
tunc sup.fiunt amaritudo oris ⁊ sitis ⁊ reliqua
accidentia dicta supra ab Aza. ⁊ cōmouet ple-
runq̃ʒ cū ea colica:vt dicit Aui.⁊ addit Rasis in
diuisionibus ꝙ stat difficultas exit⁹ fecis ex ven
tre:⁊ dicit ꝙ nō est in ista de vomitu colere.tm̄
quantum est ex oppilatione cōtingente in mea-
tu quo attrahit colera a chisti. ¶Et si fiat oppi
latio in poro veniente ad stōm:dicit Rasis in di
[illegible]onibus ꝙ vrine ⁊ egō sunt grosse ⁊ rubee si-
cut bolum sup.armenū ꝓpter multitudinē ef-
fusionis colere ad intestina:⁊ dicit Aza. ꝙ reddi
tur color vrine ad modū crete rubee: ⁊ appꝫ in
supꝑficie ei⁹ spuma valde crocea. Et addit:⁊ pos-
sibile est oppilari oīa ista tria orificia:⁊ tunc est
mortale. ¶Stat ēt signū in hac ꝙ eger est absq̃ʒ
omni amaritudine oris ⁊ absq̃ʒ vomitu colere ⁊
absq̃ʒ siti ⁊ reliquis significātibus caliditatem:
immo ꝓbabiliter adsunt signa multiplicatiōis
flegmatis in stomaco ⁊ debilitatis digestionis
in ipso ꝓpter priuationē iuuamenti colere ad
funduz stōi:de quo dictū est supra. ¶De causis
autem materialibus harū oppilationum si sint
ab a p̄ate vel ex mā̃ flātica vel colerica. Signa
dicta sunt in ca° superiore de dolore epatis ⁊ ad
illum locum recurre. Et ex summa istoꝝ signorū
est dispositio totius corporis:vt dicit Aui.cū re
gimine ꝑterito. ¶Et si cā fuerit nascentia alicu
ius rei in illis vijs:tūc stātibus cōtinuis signis
oppilationis ⁊ exhibitis debitis remedijs ad
euacuandum materiam ⁊ aperiendum oppila-
tiones:tamen cum his prolongatur egritudo ⁊
non curatur:immo parum vel nihil recipit iu-
uamenti ex his. Et si causa fuerit fortitudo ex-
pulsiue vt in crisi contingit declaratur ex ꝑces-
sione feb.humoralium:⁊ maxime si fit in die cre
tica:⁊ precesserūt signa crisis sicut nausea ⁊ sub
uersio ⁊ vomitus colericus ⁊ instantia vigilia-
rum ⁊ reliqua de amaritudine oris ⁊ prostratio
ne appetitus.
¶Et si causa fuerit in mēbris vel ex corruptiōe
humorum in venis ⁊ nō in epate: dicit Raſ.7°
cōtinentis cognoscit ex eo ꝙ in epe nō est pōde
rositas nec caliditas:⁊ etiā ꝙ nō erit sitis ⁊ vri-
na ⁊ egestio nō mutabunt mutatione de qua sit
curandum. ¶Et si illius corruptionis cā fuerit
extrinseca vel ab aere vel a morsu venenosorum
vel ex occursu medicinarum taliter immutan-
tium vel ex apostematibus in dictis membris:
omnia talia fient nota medico vel per inspectio
nem vel relatu infirmi.

¶Signa vero icteritie splenis sunt correspon
dētia signis que dicta sunt supra sumendo noti
tiam ex causis multiplicātibus meliaʒ ſm epar
vel splenē.nam signum generis est manifestum
qꝛ ipsa nō est citrina immo fit nigra. Et de hoc
dicit Aui.citrina nō fit ex splene omnino: lʒ ni-
gra q̃nq̃ʒ fit ex epate:⁊ tunc hoc est qꝛ eius causa
q̃nq̃ʒ est epar q̃nq̃ʒ splen ſm ꝙ dictum est supra:
vnde nigra splenetica vehementioris est nigre-
dinis:vt dicit Aui.⁊ separant eam.i.distinguūt
sup.ab epatica. Signa duritiei splenis ⁊ magni
tudo eius ⁊ dolores in latere sinistro ⁊ sepe tin-
gitur egestio ad nigrum: ⁊ egō nigra est ad hoc
signum forte:sed nō similiter vrina:qm̄ q̄n est sal
ua ⁊ naturalis in icteritia nigra:tunc ipsa est si
gnificatio ꝙ icteritia est splenetica ⁊ nō ab epa
te. Et de hoc dicebat Auic. q̃nq̃ʒ saluatur vrina
i.naturalis in ea quando.s.nocumentum nō est
adhuc communicatum epati:licet etiam posset
seruari in epatica vrina naturalis vt quando
malitia in epate multiplicata mittitur ad inte
stina:sed vt plurimum in epatica tingitur vri-
na ⁊ non sic in splenetica.

¶Ponebat etiam signum Auicen.in splenetica
differenter ab epatica:quia secundum plurimū
natura est constricta.nam propter melencoliā
transmissam ad intestina obtunditur mordica-
tio colere etiam transeuntis ad intestina.et ita
fit natura cōstricta:lʒ q̃nq̃ʒ accidat vt natura sit
soluta vt quando ad intestina fluit melencolia
acetosa que mordicando incitat. In epatica au
tem nisi fiat propter oppilationem pori ad inte
stina stat vt multum fluxibilitas:quia illa me-
lencolia est adusta acuta.

¶Differunt etiam splenetica ⁊ epatica:quoniā
icteritiam spleneticam nō antecessit citrina vel
viridis icteritia:immo incipit nigra vbi in ni-
gra epatica antecessit plurimum citrina vel vi-
ridis:patet consideranti que dicta sunt supra.
Ita intelligitur in vrina:quia cum vrina fit ni-
gra prius antecessit vrina citrina vel viridis in
epatica:nō sic in splenetica: ⁊ signa oppilatio-
nis in meatibus sunt grauitas in eis vel circa
ea:vt supra dictum est. Et dicebat Auice. quod
fit difficultas dormiendi supra latus sinistruz.
nam per compressionem agitatur melencolia
retenta in splene:et maxime hoc verificatur an
te oppilationem pori ad stomachum. exempli
gratia erat splen primo repletus ⁊ tumefactus
et perditur appetitus ad cibum: et si fuerit in
meatu quo debet deferri melencolia ab epate
ad splenen redditur cutis in totum magis vni-
formiter nigra stante expulsiua epatis in vigo-
re suo: et ita discurre ad alias causas propor-
tionabiliter in icteritia nigra sicut dictum est
in citrina. In causis dico que sunt ex parte de-
bilitatis virtutum vel ex parte oppilationum

De signis icteritie q̃n cā ē oppilatū orificiū veniens ad intestina.

Q̃n oppilatū ē orificiū veniēs ad stōm.

De signis icteritie splenis.

Nota bn̄.

Specialia tamē signa de oppilationibus ꝛ apo
stematibus splenis infra dicentur. Et hec de si-
gnis sufficiant.

Nota documentuꝫ optimū ꝑ cura icteritie.

Cura. Restat nunc venire ad vltimuꝫ vt ad
curā eius ꝛ hic opꝫ cōmemorare vnū
dictum Raſ. 7° cōtinentis ad p̄n^m capituli de
icteritia quo indicatur necessariā esse magnam
cautelam ꝛ attentionē ad curā icteritie ꝓpter
periculum qḋ cōsequitur de morte ad eaꝫ. dicit
sic. Dico audiui Atrus. erat nomen cuiusdam fa
mosi medici: dicentē ꝙ nō viderat passionē de-
teriorem itteritia si dimissa fuerit absqꝫ cura:
qm̄ vidit plures in parte ipsius passionis subi-
taneam sequi mortē pluries: ꝛ est rō verisimilis
ad hoc: qm̄ quecunqꝫ sit istius cā nisi remoueaẗ
icteritia illa mā colerica vel melica abundans
in toto vel in mēbris tandē facit ad destructio-
nem cōplexionum membroꝝ: ꝛ ꝯn̄r ad lesionem
operationum etiam naturalium ipsorum mem
brorum: quarum perfectione conseruatur vita:
et ita mediate sequitur mors.

Nota bn̄.

¶ Cura igitur icteritie est principaľr duplex vt
dicit Aui. in p̄n° cure. Scias ꝙ intentio in cura
tione icteritie ad duas res tēdit: quarū vna est
vt remoueaẗ icteritia ipsa cū eo ꝙ resoluit eam
a cute ꝛ ab oculo ꝛc. Et 2ª vertitur ad cām ꝛ ab-
scindit eā: ꝛ ita intentio vna est ad cām et alia
ad accidens: ꝛ vtraqꝫ intentio completur in du
plici ingenio cōi. s. cū debita dieta ꝛ cū medici-
nalibus. ¶ Intentio tn̄ curationis p° vertitur
ad remotionem cause: qm̄ sine remotione ei⁹ nō
poterit ꝯn̄r remoueri ip̄m accn̄s qḋ est icteritia
precipue cū eius cā est mālis ab intrinseco op-
pilatiua vel ap̄osa: lꝫ etiā aliquotiens cā ab ex-
trinseco est talis impressionis ꝙ nō p̄ōt curari
icteritia nisi prius cureẗ cā vt cōtingit de icteri
tia facta ex venenis. Nam de hac expresse dicit
Aui. ꝙ in curatione nocumenti veneni abscisio
cause est melius qḋ opꝫ p̄mittere. quare opꝫ vt
cum ea occupatio fiat p° sicut etiā est de icteri-
tia materiali pēdente ab ap̄ate: qꝛ ꝛ de hac etiā
expresse dicit Aui. Et ad summū dū nō remoueẗ
ap̄a ꝛ rectificaẗ dispō nō habeas spē in curatio
ne icteritie: cū quedā sint icteritie a cā extrinse
ca cōtingentes que simul cū cā remoueñẗ ꝛ faci
lis est eaꝝ curatio vt est icteritia contingens ex
inflammatione tm̄: vbi etiā fuerit acquisita ta-
lis inflammatio ex cibis calidis sumptis vt ex
nimio vsu mellis ꝛ similiū. Nā de hac dicit Auē
zo. in ca° ꝓprio ad mediū capľi. Si vero cā icte-
ritie fuerit ꝓpter cōicantiam oīum felliū ꝑ to-
tum corpus ex nimio vsu mellis aut ex aliis cau
sis erit curatio eius facilis: qm̄ nō est nisi vt re-
primatur acuitas caloris corporis cum aqua cu
curbite ꝛc. immo aliquotiens tanta vis est in re
gimine ex parte diete stante inflammatione in
causa: ꝙ vbi etiā cōiungatur oppilatio sine apo
stemate sola dieta infrigidatiua curat icteritiā
solummodo remouendo etiā oppilationē sine
aperitiuis: ꝛ hoc experientia manifestauit: ꝛ est
ratio ad hoc satisfaciens: qꝛ ad alterationē ma-
litie cōplexionis fortificata ipsa: ꝛ aperit oppi-
lationes ꝛ corrigit nocumentū in toto: ꝛ hoc p̄-
cipue verificatur in corpore forti. ¶ Quia tamē
magis regularis est op̄atio que incipit a remo-
tione cause. Primo ordinabimus dietā ꝛ medi-
cinas cōuenientes ꝟm diuersitatē causaꝝ. dein-
de veniemus ad curā accidentis. s. icteritie ꝛ fe-
de apparentie coloris in toto ꝛ precipue in ocu
lis. Et qm̄ cause icteritie vt dicit Gordo. in p̄n°
cure ad tres possunt reduci causas. s. ad veneno
sas ꝛ extraneas: ꝛ ad causas calidas ꝛ ad frigi-
das sup. sine oppilatione ꝛ ad oppilatiuas: po-
test addi quarta vt est illa que fit ex crisi non exi
stente notabili nocumento in epate.

De cura icteritie a morsu aīalis veneno si facte.

¶ Primo circa cās venenosas siue per viā mor-
sus siue per viā sumpti veneni expediendo bre-
uiter opꝫ vt destruatur malitia veneni primū:
deinde remittatur qualitas cōiter sequens ad
venenum vt inflāmatio ꝛ adustio in humorib⁹.
Et ita vt supra allegatū est de mente Gal. 5° in-
terioꝝ in causis. In primis vtatur tyriaca vľ me
tridato exhibendo. ʒ. j. vsqꝫ ad. ʒ. j. ʒ. cū aqua bu
glosse vel acetose. Si tn̄ fuerit venenū sumptū
interius de recēti ꝓuoceẗ vomitus ꝟm can̄. cō-
munes in cura veneni: ꝛ cū remittētibus ꝛ inui
scantibus venenū vt lacte ꝛ vnctuosis et aqua
casei. Nam etiā talia in venenis reptiliū dicit
Rasis in diuisionibus ꝙ lac ꝛ oleū amig. dul. est
cura semꝑ si sumanẗ in potu cū acetosoꝝ etiam
exhibitiōe vt aqua granatoꝝ ꝛ aqua altarascon
ꝛ pomorum acetosoꝝ. Et dicit Aza. ꝛ cōferūt ad
hoc sua ꝓprietate poma acria. Halya. aūt vltra
hec frigida que etiā laudauit ꝛ maxime spumā
psilij. i. mucilaginē eius ꝛ trociscos cāphore cō-
stante virtute in morsu venenoso aīalis calidi
minuere patientis venam medianam. Sed ego
credo ꝙ hoc intelligat in ꝓcessu cōicato nocu-
mento toti ꝛ inflāmata massa sanguinea in to-
to: qm̄ flōmia in p̄n° facta esset suspecta qm̄ con
uerteret venenositatē versus principalia: et iō
bene est cauendum in hoc. Nam vomitus est in
omni icteritia iuuatiuus vt dicit Aui. sed in hoc
casu est ꝑcipui iuuamenti. In morsib⁹ tn̄ repti-
lium nō esset ꝓuocandus vomitus: nisi deflux-
essent humiditates ad stōm ex malitia veneni
ne conuerteretur venenum ad principalia.

Not. de vomitu.

¶ Exhibito igitur metridato. Postea pro remo
tione malitie cōplexionis valet singulꝛ succus
acetose ꝛ acetositas citri ꝛ syrupi eoꝝ. Et de hoc
ponit hystoriā Auenzo. sub his verbis dixit. Et
accidit aliqn̄ icteritia ex potu venenose rei sicut
Haly filio in sibilia qui factus est ictericus ꝛ ap
petitus ei⁹ discesserat. Addit: ꝛ vidi in eo qḋdā
quod non intelligebam timēs ne cepisset in po
tu aliquod quod operaretur hoc a complexiōe
ꝑ ca propria non cum tota eius substantia sup.
ponliditatem. Addit: cui dedi de lapide bezar pon-
dus granorum. iij. Et hic nota dosim huius la-
pidis cuꝫ. ℥. v. succi. cucumeris palestini vľ sup.
melonum vel cucurbite. Et declarans cām qua-
re cum hoc succo dedit dixit. Intendens per suc
cum resistere humori contra eius malam cōple-
xionem sup. manifestam: ꝛ cum lapide bezar re
sistere rei que mutauit hūores ꝟm totā sui sub-
stantiam. Addit: vnde restiti complexioni cali-
de cum frigido: puta cum illo succo ꝛ proprieta
te rei mutātis cum proprietate restiti toti sub-
stantie cum tota substantia sup. cum lapide be-
zar: ꝛ sanatus est perfecte ꝛ liberatus est a pas-
sionibus ꝛ veneno. ¶ Sed si queratur vnde au
tores in his venenis vltra tyriacales medici-
nas exhibent medicinas frigidas vt succos fri-
gidos ꝛ acetosos: cum tamē sint aliqua venena

Nota hystoriam.

Nota dosim lapidis bezar.

No. bonā rissionem.

frigida non imprimentia caliditatem nec adu/stionem in quibus non competunt ista acetosa in remotione malitie complexionis. Breuiter dicatur ꝙ a talibus venenis non causatur icteritia neq citrina neq nigra maxime ex his que in potu sumuntur: cum per talia venena mortificato calido nāli non reddatur ꝟñr potens expellere mām ad cutim. ¶ De reptilibus aūt venenosis si forte reperiatur ꝙ aliquod per eius morsum permutat humorem circa membra existentē congelando ad fuscum: ⁊ ita vt possit fieri apparentia nigra in cuti: dico tunc ꝙ illa q̄litas congelatiua non est bene cōicabilis humoribus ſm omnia membra extrinseca existentibus sicut est de qualitate venenosa calefaciēte ⁊ adurente: ⁊ ita fiet macula tm̄ in pticulari membro morso ⁊ non icteritia toti communis.

De cura icteritie p uenientis ex apate.

¶ Et qm̄ vt supra dictum est icteritia cōtingente ex apate non est spes in curatione nisi remoto apate: dieta ⁊ cura medicinalis apatum req̄ratur supra in caº superiore: q: in plongatione sermonis non est vtilitas vt dicit Aui. in hoc capitulo. ¶ Quia etiam in opilatiua contingente ex nascentia rei vt carnositatis vel poro est incurabilis: de his non erit specialis cura neq quo ad dietam neq quo ad medicinalia nisi secūdū modum qui dicetur in cura opilationum aliaꝝ sine apostemate. Nam de his dicit Aui. ⁊ si fuerit opilatio ex nascentia rei alicuius non existimo ꝙ sit ei medicina: vertetur ergo intentio et quo ad dietam ⁊ quo ad medicīas ad duas causas principales vt ad causam calidam mālē vel immālem vt est multiplicatiua colere. scd̄a vertetur ad cām frigidam cum qua vt plm̄ coniungitur opilatio.

De dispō/ne aeris.

¶ Circa igitur dietam ⁊ ex parte aeris ⁊ aliaꝝ reꝝ nō nālium conuenientez in cā cauendum est ab oībus illis que ducūt ad superinflāmationem: de q̄bus supra abundanter dictum est in dieta doloris a malitia cōplxōnis calide ⁊ vtendum dieta contraria. verbigratia. si est mala complexio calida in epate vel in toto multiplicatiua colere debet aer ad frigidum declinare in estate ⁊ in hyeme sit temperatus: qm̄ aer frigidus licet iuuaret ex vna parte attract⁹ interius ad causam: tñ extrinsecus occurrēs sua frigiditate obturaret poros: ⁊ sic phibendo dissolutionem noceret accidenti. ¶ Motus etiam ⁊ exercitium superfluum in isto casu nocēt sicut etiā ⁊ vigilie superflue: lꝫ motus cōmēsuratus factus añ cibū cōueniat. Exercitiū etiā factum cum fricationibus extremoꝝ ⁊ totius corporis vbi nō sit ad inflāmationē ducēs: sed tm̄ purificās ⁊ rarefaciēs cutim est in casu cōueniens: et tale exercitiū minorata materia ⁊ pro notabili parte eūata est maxime iuuās: qm̄ mām ad exterius cōuertit. sicut etiā exercitium oculoꝝ: vt inspicere res citrinas facit ad cōuersionē materie ad oculos: ⁊ maxime valēs in icteritia creticā ⁊ hac causa etiā ⁊ maxime nocēt inflāmatio ⁊ ira et ꝟñr abstinētia ⁊ inanitio nimia: ⁊ econtra in causa frigida siue cōiungat̄ oppillatio vt plerunq sit ex materia flegmatica: tunc aer pa rumper debet ad calidum magis declinare. Motus etiam ⁊ exercitium magis conuenit et non ita nocent vigilie neq aliqualis animalis passio inflammatiua. Inanitio etiam magis laudatur sicut repletio superflua magis nocet.

¶ In cibis autem et potibus dicit Aui. ad finē capituli ⁊ cibus quidem ictericorum est ille q̄ alleuiat ⁊ subtiliat: ⁊ in quo est aptio alleuiat i. qui facile digeritur vl' alleuiat. i. abstergit: iō aqua or. in calida est multum conueniens: sicut dcm̄ est supra in capº dolorum epatis vbi sunt posita iuuamēta eius: sed satis sit hec ꝙ infrigidat ⁊ abstergit ⁊ lauat ⁊ aperit: ⁊ ita valēt alia olera frigida vt lactuca endiuia: precipue quoniam lauat ⁊ dilatat meatus: ⁊ qñ cum malitia complexionis calide cōiungatur oppilatio ⁊ fe. tūc attriplices sunt boni valde: vt dicit Aui. qm̄ vt dicit sunt aperitiui ⁊ extinctiui: ⁊ idem dicit Ras. 7º cōtinētis: ⁊ sil'r radix lactuce est in hoc notabilis iuuamēti. ¶ Nutriātur ergo tales cū cibis q̄ infrigidant ⁊ humectāt: vt dicebat Se. cum equalitate sicut aqua or. in qua est abstersio ⁊ aptio vt supra dicebat̄ ⁊ non oppilat: ⁊ precipue dicit Sera. qm̄ commiscet̄ cum ea aliq̄d aceti. Cucurbite etiam ⁊ cucumeres sunt in hoc casu cōuenieētes. Laudauit etiam Ga. in libello de cura icteritie pulmenta de or. ⁊ pisces molliū carnium in hac intētiōe maxime petrinos: etiā cōueniūt in causa frigida napi optime decocti ⁊ caules modice decocti ⁊ brodiuꝫ cicerum: ⁊ de caulibus dicit Ga. in libello de icteritia. Domesticorum ꝟo olerum aptissimus est caulis ⁊ brodium eius. Laudantur tñ pisces petrosi ꝑcipue decocti cum aceto ⁊ apio. Laudauit etiā Sera. carnes pullorum ⁊ coturnicum decoctas cū aq̄ agreste ⁊ aqua granatorum acetosorum ⁊ apio. ¶ De carnibus tñ dicit Aui. nō oꝫ vt perueniat nisi ad hoc qd̄ est leue ex carnibus: ⁊ ad ius carnis auis: ⁊ dicit Gale. in libello allegato ꝙ carnes syluestres sunt meliores domesticis ⁊ elixate ꝙ̄ assate: ⁊ ꝙ excipe opꝫ omnia paludosa ⁊ aq̄tica. i. carnes horū: ⁊ ita dimittēda sunt omnia assata. valent etiā in isto casu ꝑcipue in frigida carnes caponū ⁊ vituloꝝ cocte cum modico aceti ⁊ apij. Et de carnibus vitulorum dicit Rabi. 21ª particula affor. caro vaccina intelligēdo de vitulis: cocta cum aceto. i. modico aceti. Nā cibi ictericorum vt dicit Ras. in diuisionibus debēt esse acetosi specialitate quā habet icteritie ꝯuenit ⁊ expellit colerā p secessuꝫ: lꝫ reperiatur aliqua litera q̄ dicit caro porcina: sed litera est corrupta iudicio meo: qm̄ ēt Auic. laudat cibos infrigidatiuos de piscibus ⁊ cibos infrigidatiuos de carne vaccina: ⁊ hedina: ⁊ idem voluit Ras. 7º ꝯti. i cura icteritie in qua sanguis est colericus in toto peccans in qua est vtēdum reb⁹ extinctiuis: ⁊ dicit ꝙ cōfersit huic carnes vaccine ⁊ pisces cōditi cum aceto postꝙ̄ ista dicta numerauit cum quibusdam succis olerum frigidorum. Addit. plurima nāq istorū ꝙ̄uis ex cibis sint: tamen eis inest proprietas fortiorum medicinarum huius capituli in rectificando complexionem: ⁊ ita innuebat ꝙ valent a proprietate ⁊ ex carnibus etiam singulariter valet: vt dicit Serapiō caro eritij: quod est quia prouocat vrinam vt dicit credo ex proprietate etiam epar cōfortet. Nam dicebat Auicenna ⁊ quandoq sumatur ex carne eritij propter fortitudinem sue prouocationis ⁊ mundificationis ⁊ conuenientie sue ad epar. Et Galenus posuit intelligi debere de eritio terestri: sed bonum erit preparare carnes tales secūdum modum dictū. s. de limacijs

Nota bñ.

propter amouere apparentem viscositatē ī eis. ¶ Panis aūt dicit Serap. cōueniens illi q̄ hꝫ icteritiā est cuius fermētatio bona est. i. cōmensurata p̄ter ꝙ sit mundus. i. cum eo sit aliq̄d furfuris. Addit: ⁊ sit digestio eius velox ⁊ non corrumpatur. Num furfur facit ad abstersionem et precipue talis panis conueniens est in icteritia a cā frigida ⁊ in qua cōiungitur opilatio: et tunc si permiscetur cum aqua decoctionis ord. ⁊ apij est magis conueniens etiam cum modicissimo salis. Et Gal. in libello de icteritia vt supra dicit ꝙ panis dꝫ esse fermentatus salitus nō purus. i. ꝙ non sit furfur in totum exclusum ab eo. Nam ista remouent aliqualem viscositatem repertam in frumento: ⁊ hoc intelligitur vbi non sit malitia complexionis calide tm̄ sine mā generantis plurimam coleram subtilem. Nam in illo casu dicit Aui. ⁊ qñq꜄ conuenit vt cibetur infirmus pane azimo ⁊ sale trito ⁊ endiuia plurima septem diebus: hoc enim lauat fel ⁊ remouet putrefactionem eius: ⁊ ingrossat id qd̄ est in eo. Panis enim azimus ingrossat coleram: et sal prohibet putrefactionem ⁊ endiuia abstergit ⁊ aperit epar ⁊ fel. ¶ De fructibus in cōplōne calida valent ceresa ⁊ aliqua poma aggrestia ⁊ poma granatorum ⁊ melones precipue. Et aliqui laudant mora immatura multū ad hoc: et in cā frigida vt supra dicebatur: valent vue passe sine arillis ⁊ amig. ⁊ in forti opilatione sunt amigdale amare: ⁊ tunc etiam phistici sunt singulares. ¶ Potus aūt eoꝝ vt dicit Sera. bibāt ex vino qd̄ est subtile medium inter nouū ⁊ vetus: qm̄ recens generat opilationes ⁊ humores grossos. Addit: ⁊ fortassis antiquum conuertit ad coleram velociter: dꝫ tñ potus eius eē mixtꝰ. Nam dicit Aui. non conceditur istis vt bibant vinum nisi plurime permixtum cum aqua: intelligendo de vino mediocri. Et si fuerit album credo magis conueniet: ⁊ sit aqua cum qua permiscetur vinum aqua decoc. radi. endiuie in cā magis calida: ⁊ in frigida aqua decoc. radi. feniculi ⁊ apij. Et hec q̄ntum ad dietam sufficiant.

De scd̄a intētione curatiua.

Medicinalia. Ad medicinalia vero veniendo primo ponetur cura icteritie a cā calida pendentis siue a cā p̄mitiua fuerit contingens siue vitio epatis siue opilatione siue ex supercalefactione ex corruptiōe venarum ⁊ membrorum. ¶ Stante igit̄ inflammatione in cā multiplicationis colere ꝑm epar ⁊ vicina membra si coniūgatur in toto repletio sanguinea vel circa epar: tunc ad infrigidandū primo valet flōia basilice que mensuretur scd̄m al's sepe dicta: ⁊ aliqñ oportet etiam vt flōmentur saphene: ⁊ si propter aliquam circunstātiaꝫ non possit fieri flōia propter impedimenta que aliqñ contingunt: vt al's dictum est: tunc iussit Aui. fieri scarificationem cum ventosis facta scarificatione supra locum epatis sub spatula dextra: aut in epate in spacio qd̄ est infra costas: et ita innuebat ꝙ non fiat super ipsū epar ne attrahatur mā vel sequeretur aliud nocumentuꝫ. ¶ Et expedita hac intentione ꝑ flōiam: tunc dicebat Rasis 7° ꝯtiñ. Cum icteritia fuerit cū feb. vel feb. cū ea vel sup. sine feb. sed fuerit multa inflammatio causa istius in principio vtendū est est infrigidatiuis sicut aqua ordei ⁊ prouocatiuis ad vrinam sicut sirupo acetoso sup. cū aquis

No. de flobothomia

endiuie vel lupulorum: ⁊ continuando dixit: et cibario confecto de attriplice bletis ⁊ similibꝰ: etiam emplastro super epar confecto cuꝫ vtroq꜄ sandalo frequenter supponendo ⁊ infra per. 12. lineas. de hoc emplastro loquēs dixit. Dico ego quoq꜄ nunq̄ꝫ vidi aliquod in icteritia contingēte cum caliditate vehementi ⁊ inflammatione esse vtilius q̄ꝫ sit emplastrum confectū de vtroq꜄ sandalo: ita tamen quod apponatur frequenter inquantum sentiatur frigidum peruenire ad ꝓfundum etiam infrigidandum. nam vrina alias tunc mane sit inde. Et eandem sententiam posuit Aui. dicens: ⁊ fac emplastrum epati ⁊ ei in eo qd̄ est in circuitu eius cuꝫ succis infrigidatiuis super niuem ⁊ duobus sandalis ⁊ camphora ita vt sentiatur infrigidatio interius. Ipsum enim remouet icteritiam ⁊ albificat vrinam in diebꝰ aliquibus: ⁊ hoc esset tutum nisi corpus esset paratum opilationi. Nam tunc cum succis infrigidatiuis esset ponendum aliquid de cuscute succo ⁊ absinthij cum modico aceti ad prohibēduꝫ istā opilationem. Et hoc etiam totum verum est nō in toto te tantum inflammatione circa epar ⁊ nō in toto que sit causa icteritie: quoniam si fuerit suꝑ inflammatio in venis: ⁊ in toto vnde conuertatur sanguis ad naturam colericam: tunc non licet epithimare circa totum cum actu frigidis ⁊ stipticis: sed iubent auctores ⁊ Aui. specialiter ⁊ in hoc casu fiat balneū toti cōe infrigidatiuuꝫ ⁊ humectatiuū: sed non sit actu frigidū sed tēperatū. nā tūc īfrigidatur ⁊ cor ⁊ epar ⁊ vesica. vnde ꝯñr influitur infrigidatio supra totuꝫ dicit sic. Et quando caliditas est in toto corpore infrigides epar ⁊ vesicam ⁊ venas ⁊ proprie qñ administras balneationē cum aquis frigidis ⁊ tepidis: in idest frigidis in potentia ⁊ tepidis in actu: in quibus decocte sunt medicine frigide et humide: vt sup. sunt endiuia: lactuca: portucula. malua: atriplex: nenufar et huiusmodi. Addit remouendo errorem. Aqua vero frigida actu et illa in qua sunt virtutes medicinarum stipticantiū prohibent resolutionem icteritie sup. que est in cuti totius: cum hoc tamen stat vt facto balneo ꝑm totum et posito corpore in lecto per tempus parum sit conueniens apponere emplastrum de sandalis ante dictum supra epar infrigidatiuū cum formali frigiditate renouando ipsum vt dictum est: quoniam infrigidando epar mediate infrigidantur vene ⁊ totum: ⁊ non est timor de prohibitione resolutionis a toto. ¶ Et ita etiaꝫ debet infrigidari cor cum epithimatibus cordi appropriatis factis: scilicet cum aqua ro. vio. nenufaris ⁊ buglosse addendo parum croci ⁊ camphore et croci ad confortandum. Et ista epithimatio cordis conuenit etiam in febribus acutis vbi non est icteritia etiam ab ipso principio non sic tamē esset de epithimatibus epatis: qm̄ sepe in febribus materialibus materia est circa epar peccans. Ideo ne impingat̄ materia ⁊ fiat oppillatio prohibentur epithimata circa epar nisi facta mundificatione: ⁊ talis timor non contingit de epithimate facto circa cor: quia causa materialis ledens non est circa cor nisi in febri. pestilentialibus vel in causone: in quibus ca sibus vel propter maximā flāmā minuendo vel propter confortare cor ⁊ ꝓhibere ne ī eo fiat impressio male q̄litatis venenose opꝫ a p̄nº ipsum

Not. bene

Not. bene

Nota bñ

cor epithimare. Et hoc libenter dixi ꝑpter multos qui equaliter timent epithimare cor ⁊ epar in febribus. ¶ Cōsequenter ꝑ interius opȝ īfrigidare ⁊ alterare etiā cū medicinis multū infrigidatiuis: vt sunt trocisci de cāphora quos ponit Aui. qui sunt singulares ī casu: ⁊ descriptio eorum est talis. ℞. seminū citrulli: se. endiuie et lactuce ⁊ granoꝝ cucurbite excorticatoꝝ et sandal. oium ⁊ spodij: ⁊ ro. ru. añ. partes equales: ⁊ proijciatur sup oēs. ʒ. ij. ex eis chirat. j. i. gra. iiij. camphore ⁊ fiant inde trocisci: ⁊ sumat. ʒ. j. vel ʒ. j. ß. cū aquis appropriatis: vt aqua endi. vel lactuce ⁊ modico cuscute. Ualent etiā ad hāc intentionem alteratiuā ⁊ digestiuā materie colerice syrupi appropriati vt syrupus acetosus simplex cū aqua endi. syrupus de acetositate citri de qua dicit Aui. laudādo acetositatem citri in isto casu. Et qñq3 ponit ꝑpter calidā icteritiam in eis acetositas citri: qm̄ est vehemētis abstersionis cū sua incisione in omni tinctura ⁊ syrupus de lymonibus: ⁊ syrupus de papauere ⁊ est fortius ⁊ sumant cū aqua or. vel endiuie. Et ita pro alteratiuis ⁊ cōfectionibus valent triasan. et diadragantum frigidū: Et ita cū his ⁊ similibus completur intentio alteratiōis malitie cōplexionis ⁊ digōnis materie colerice dñantis.

No. bñ de acetositate citri.

¶ Cōsequenter insurgit intētio de eūone materie colerice si fuerit mā colerica p̄ncipaliter peccans: q2 si fuerit in cōcauitate epis peccās proprijssime debet eūo ꝑ intestina: ⁊ si fuerit circa gibbum peccās ⁊ modice quantitatis magis ei debetur eūo ꝑ vrinā: vt al's fuit dictū: ⁊ si fuerit in ambitu totius magis cōuenit eūo ꝑ sudorē.

¶ Peccante ergo mā eūanda ꝑ secessuȝ aqua lactis ponit singularis: ⁊ maxime aqua lactis facta ſm modū Aui. in isto caº. Nā ista est lauatiua abstersiua eductiua ꝑ secessum ⁊ nitrositate propria ⁊ quadā vi solutionis acq̄sita ꝑ carthamum positū ad separandū caseitatē ab aquositate dicit sic Aui. descriptio aque casei bona. ℞. lactis caprini lib. iij. cartami quantū manu capi pōt: teratur ⁊ dissoluatur digitis in lacte hora vna. deinde colet ⁊ dimittat lac vt coaguletur in nocte: ⁊ ita facta separatione caseitatis: deinde colet a caseitate sua ⁊ accipiat aquositas ei9 et hec aqua est medicina ꝑ se soluēs si fuerit notabilis quātitatis: tarde tñ sołonis: ideo ad accelerandum solutionē addat aliquid salis. De ea etiā dixit Ra. 7º cōtiñ. aqua casei sanat ictericium magis q̄ alie medicine: dosis eius cōis est. ʒ. xx. vel circa. Est etiā medicina vt mr cōueniens infusionis medicinaꝝ valentium in casu: vt sunt mirabol. citri. fumus terre ⁊ aliquotiēs scamonea correcta. nā iuuat solutionē eoꝝ ⁊ remittit nocumentū p̄cipue scamonee. ¶ Et posset fieri cōpositio vtilis in casu ſm formā: vt infra. ℞. florū borag. viol. fumiterre. añ. ʒ. j. fiat lenis decoctio in dicta aqua casei debite quātitatis: deinde facta colatura dissoluat manne. ʒ. j. cassie nouiter extracte. ʒ. ß. tamarindoꝝ. ʒ. ij. ⁊ tota bene colata exhibeat mane. Et si placet possumus facere infusionē in dicta aqua mirabol. citri. ʒ. iij. qui stent in infusione ꝑ. x. horas cuȝ. ʒ. j. passul. sine arillis ⁊ cū floribus viol. ⁊ borag. vt supra: postea facta colatura addat colature cassie ⁊ tamarindoꝝ. añ. ʒ. ß. ⁊ nō obediente nā possunt addi. iij. vel. iiij. grana diagridij et fortior erit operatio.

Des. aque casei Aui.

Des. bone medicine.

¶ Sed si materia fuerit in gibbo epatis peccans: ⁊ modica tunc cōueniunt ꝑuocatiua vrine leuia: ⁊ in hoc valet aqua decoctionis seminū cōium frigidoꝝ ⁊ radicuȝ endiuie ⁊ cuscute: ⁊ valet aqua apij singulariter ⁊ cicoree: et si addatur cū his parū vini subtilis in quo facta fuit infusio parū spice erit forte ꝑuocatiuū sed si materia fuerit peccans in toto expellēda per cutim per sudorem vel insensibiliter dicet inferius vbi ponetur cura icteritie cretice.

¶ Sed si materia fuerit magis grossa colerica cui cōiungit oppilatio oportebit ingrediēdo ⁊ remittendo malitiā eius simul cū apertione vti fortioribus incisiuis ⁊ magis aperitiuis. Et ita in isto casu valet syrupus de cicorea supra positus: ⁊ syrupus de duabus radicibus vel syrup9 de bizantijs cū aceto cū aquis cicoree cuscute ⁊ absinthij: valet etiā nō existente fe. si fiat syrup9 vt īfra. ℞. radicū cicoree endi. feniculi ⁊ apij. añ. ʒ. ij. radicū sparagi brusci. añ. ʒ. ß. capil. ve. ⁊ politrici folioꝝ endi. scariole ypericon añ. M. j. decoquant ⁊ in colatura ponant succi eupatorij depurati. ʒ. vj. ⁊ cū zuc. syrupizet ⁊ aromatizetur cū aceto vini al. ⁊ exhibeat cuȝ aqua apij. Et si magis vis aperire exhibeat cū aqua decoctionis folioꝝ raffani: q2 ab autoribus multuȝ laudatur in hoc casu. ¶ Et tunc apparēte digestione in mā cōueniens est eūo cū solutiuis fortioribus vt cū aloe agarico reubar. ⁊ silibus: et de hoc dicebat Aui. in hoc casu loquēs. Cūq3 apparet maturatio experire ea in q̄bus est scamonea ⁊ aloes ⁊ similia: postq̄ fregeris. i. remiseris acuitatē horū cū eis que sunt sicut aqua cuscute ⁊ endiuie: ⁊ ita in casu pōt fieri potio: vt īfra ℞. reubar. electi. ʒ. ij. agarici. ʒ. j. spice sal. gēme. añ. ℈. ß. infundant in aquis cicoree endi. et apij cū modico oxymel. simplicis: ⁊ facta expressione post. xij. horas addatur colature. ʒ. j. cassie nouiter extracte: ⁊ si nō sufficiat addat electuarij de succo ro. ʒ. j. vel. ʒ. j. ß. ⁊ erit dosis sufficiens: vel possunt fieri pillule: vt infra. ℞. aloes. ʒ. j. aga. ℈. j. scamonee grana. iij. masticis grana. v. succi eupatorij gra. iij. cū succo folioꝝ raffani. fiāt pillule ⁊ est dosis. j. et stent facte per octo dies iste pillule ⁊ alie que de recēti fiunt ex simplicibus antequam exhibeantur.

De cura icteritie qñ colera est grossa.

Not. de aq̄ raffani.

Des. cuiusdā pillularū ī hoc casu cōuenientium.

¶ Postea facta eductione sufficienti possumus sequi cum aperitiuis cum tunc non sit periculū quod ante solutionem erat in prouocando: vt supra dictuȝ est in capitulo superiore. et hic laudauit Haly. puluerem: vt infra. ℞. abs. greci. ʒ. iij. semi. attriplicis. ʒ. v. succi eupatorij rauedseni. i. reubar. cuiusq3. añ. ʒ. j. ß. tere omnia diligēter et sume ex his. ʒ. ij. cuȝ. ʒ. j. ß. vini mixti aqua in qua capil. veñ. coxeris.

¶ Et in hoc casu etiā tunc in ꝑuocatione valet singulariter succus abs. vel melius decoc. abs. ⁊ cuscute cū semie attriplicis ⁊ apij: l3 decoc. abs. sola sit in casu multum valēs: immo de ea dixit Rasis 7º. continentis. Decoctio abs. quolibet die supta in potu in quantitate. ʒ. iiij. ß. sanat icteritiam vt infra explicuit quolibet die. s. per decem dies cōtinuos que decoctio et si sit amara: tamen propter maximū eius iuuamentū nō est spernenda. nam de ea dicit Gal. in libello de cura icteritie inducendo infirmos ad ipsaȝ acceprandum. Opȝ autē coquere abs. in aqua ⁊ co

latum dare ictericis. Optimū em̄ est pharmacū et si quis animose offerat nō attēdas ad amaritudinem: et interponens quasdā herbas ꝙ multo sunt amariora absin. vt gētiana aristologia cētaurea et multa alia. Addit sniam multū egregiā dicens. Nempe ꝑtermittere qđ est iuuatiuū propter gustū ingenerosum est sicut assumere quid nociuum ꝓpter delectationē nephandā ꝛc. Dicebat tñ Ras. 7° cōtiñ. ꝙ succus radicū absin. maioris est iuuamēti sumptus in potu in quātitate. ℥. iij. cū. ℥. j. ß. aceti. Ego tñ starē in decoctiōe dicta supra: et ad hunc locū potes reducere multa dcā. š. in curatione oppilatiouū a mā cal'a.

Nota egregiā sententiā Bal.

De cura icteritie qñ est frigida.

❡ Et si cā fuerit frida et oppilatiua pñt exhiberi syru. magis calefactiui et digestiui vt syrup⁹ acetosus cōpositus. vt xbi gratia sumēdo. ℥. j. eiusdem syrupi cū. ℥. ß. syrupi de eupatorio cū aqua decoctionis raffani polij et cuscute. nā de aqua raffani et ꝓprie folioꝝ eius dicit Aui. 2° cañ. aperit oppilationes e᷒is et remouet icteritiā. nam fortius. de raffano est semen ei⁹: vt vult: deinde cortex ipsius: deinde folia: postea caro ipsi⁹: ita ꝙ foliorum aque vel decoctionis vel sublimationis fortior ad hoc est aqua substātie raffani.

❡ Uel pōt fieri syrupus magistralis ꝭm formā vt infra. ℞. cicerū nigroꝝ lib. ß. radicuȝ feniculi apij et brusci. añ. ℥. ij. acori cyperi aristo. añ. ℥. ß. anisi carui dauci añ. ʒ. ij. eupatorij capil'. ve. cicoree scolopendrie folioꝝ raffani. añ. M. j. prassij ipericon añ. M. ß. rubee tinctorum cuscute. añ. ʒ. ij. bulliant omnia simul et colentur et cum modico aceti et melle quod sufficit fiat syrupus.

❡ Et tunc ꝓ solutiuo dicit Aui. ad istā intētionem. Et ex his que nos ꝓbauimus est vt sumat aloes. ʒ. j. et scamonee dauich. j. et sal'. naptici. ʒ. vnius quartā: et rubee tinctoꝝ et agarici: amboꝝ añ. ʒ. ß. fiant ex his pillule et bibant cuȝ aqua de seminibus: verū est ꝙ dos est satis fortis. ❡ Et si placet potes facere infusionē in casu valentē vt infra. ℞. corticum mirabolanoꝝ chebul'. ℥. ß. turbith. ʒ. j. infundant in aqua decoctionis polypodij: liquiritie: passulaꝝ mundataꝝ. exempli gratia. ponēdo de singulo horū. ℥. ß. cū decoctione spice nardi. ℈. ij. seis anisi. ʒ. ß. et postꝙ steterint in infusione ꝑ duodecim horas fiat colatura cui addant hiere simplicis Bal'. ʒ. vj. et est dosis vna. ❡ Et qñ nō sufficienter operarent medicine et oppil'o esset diuturna: tūc laudat Auic. fieri vomitū ꝓpter cōmouere materias vt reddantur habiliores ad solutionē fiendā: et de hoc dixit Serap̄. In illis aūt qui nō iuuantur potu medicine solutiue sup. sufficienter opȝ vt tu iteres dando eis in potu medicamen qđ sit magis vltimum illo medicamine vice 2ª et sit forte aperitiuum: et opȝ vt euacues eos 2° ꝭm quātitatē quā tolerat virt⁹. Addit: et cōfert in hac spē icteritie etiā vomitus. fortassis em̄ aperit oppilatio vt dicit ꝑ motū laboriosuȝ quē facit accidere vomitus. ❡ Et ita facta cōuenienti euātione procedendū est ad magis apitiua et ꝓuocatiua. Et de his dicebat Aui. ex apitiuis bonis ꝓprijs huius capli sunt squilla et assaꝝ. vñ pōt exhiberi oxymel squilliticū cū aqua decoctiōis assari vel anisi ꝛc. Et in hoc casu laudabat Serap̄. capparem cū aceto cōditum et in forma puluerū dicebat Aui. Et ex diureticis ꝓprijs est vt sumant nuces cupssi pōdus. ʒ. ij. cū pōdere. ʒ. ij. cassielig. et bibatur cū vino antiquo. intelligat si nō fuerit fe. vel saltē nō valida qm̄ minget icteritiaȝ totam vt dicit. i. totā cām icteritie ꝑ vrinā educet: et ibi laudat via cibi carnē ericij cū vi prouocationis et cōuenientia cū epate dixit: et qñq; iuuantur cum carne ericij ꝓpter fortitudineȝ sue prouocationis et mūdificationis et ꝯueniētie sue ad epar.

Infusio multū valēs in hoc casu.

❡ In euōne tñ nō sunt omittēda clysteria appropriata et maxime cū stat oppilatio i poro ad intestina. Nam in his vt dicit Ras. in diuisionibus ꝯferunt ꝓprie clysteria in q̄b⁹ est acuitas et solutio de quibus dicit Auic. assumant ei solutiua ex eis que sunt sicut epithimū et polypodium. verbi gratia. pōt fieri cōpositio vt īfra ℞. bletis prassij mercurialis. añ. M. j. eupatorij absinthij. añ. M. ß. agari. epithimi. añ. ʒ. j. ß. polypodij. ʒ. ij. ponant agaricus et epithimū in petia et oīa simul decoquant in aqua debite quantitatis: et facta colatura de eadē sumant. ℥. xv. vel. xx. cui addat cassiefi. hiere simplicis. añ. ℥. ß. hieralogodion. ʒ. ij. olei de lilio et camomil'. añ. ℥. j. ß. salis gemme. ʒ. iij. misce: fiat clystere: et hec est forma de clysteri acuto: qđ tñ fieri nō dȝ nisi mollificato ventre cū alijs clysteribus mollioribus factis cū camomil'. ficla et furfure decoc. post ea accipiendo. ℥. j. cassie et hiere. ʒ. ij. cuȝ oleo cōi et sale cōi: et ita mollificato ventre pōt fieri clystere forte: vt supra. Et qñ illud nō sufficeret potest etiā mollificari ponēdo in decoctione mentastrum fluuiale et camedreos et camepitheos: et de camepitheos dixit Ras. 7° contiñ. ꝙ magis cōfert icteritie ꝙ̄ alie medicine: et hoc totū itelligatur qñ materia oppilationis sit mā frigida flātica grossa vt sepe euenit et nō sit cōiuncta fe. saltem valida: qm̄ vbi esset mā colerica oppilās valida vl' sua multitudine vel cōiungeret cū fe. apate esset mitius agendū vt cum aqua lactis et reubarbaro et semine attriplicis cū modica scamonea vel cū acetositate ✠ cydonioꝝ i q̄ est abstersio et incisio: et de qua dicit Ras. 7° cōtiñ. ꝙ ipsa acetositas cydonioꝝ est cōferens valde icteritie cuȝ modico vino cocto. ❡ Et ista cura pauloante dicta: ꝯuenit etiā in oppilationib⁹ meatus ad stōm vel in poro chistis fellis suggēre colerā ad intestina: sed hic magis valēt ebibita ꝙ̄ clysterizata: lȝ clysteria etiam sunt multi iuuamenti in his. ❡ Et si propter oppilationē sit facta repletio colerica in chisti fellis vel propter fortitudinē attractiue: vt supra dicebat sit subito repleta vacuitas chistis: tūc stat pª intentio in euōne colere cum his que dicta sunt. š. et maxime aqua lactis est in hoc precipui iuuamenti fortificata cum scamonea et carthamo.

No. de clysteribus.

Nota hūc canonē.

Al's citri.

De cura icteritie facta ab oppilatione chistis fellis.

❡ Sed vbi ex excessu cōplexionis calide vel frigide sint debilitate virtutes epatis vt sequestratiua vel digestiua vel expulsiua: tūc occurrēduȝ est cū alterātibus ad cōtrariū cōfortātib⁹: tñ ex ꝓprietate epar de q̄bus abūde dictū est. š. i ca° superiore. verbi gratia. in causa calida cum trociscis de spodio et exterius rectificando epar cuȝ sandalis et succo endiuie et modico spice. ❡ Et in causa frigida sumēdo trociscos de absin. et trociscos de aniso et trociscos de reubarbaro de diacurcuma et lacca et que his sunt similia. Et exterius confortando cum spica absin. et cyperis epithimando et emplastrando secundum ordines datos in capitulo superiore.

¶ Si vero causa icteritie fuerit crisis vel motus creticus ex fortitudine motus expulsiue dicit Aui. opꝫ vt cum excutit infirmus. i. expellit mām intēdat cum ea. s. medicus intētione ipsiꝰ egritudinis cum lauatiuis ꝛ diureticis ꝛ mūdificatiuis. i. ꝙ intētio q̄ est ad morbū. i. ad id qđ seruit icteritia qđ est feda cutis q̄ est intētio abstersionis cutis ꝛ remotionis mali coloris. Illa eadē intētio stat in hoc casu: q̄ intētio ad morbū complet̄ cum lauatiuis ꝓuocatiuis ꝛ mūdificatiuis. Addit. ꝛ fortasse nō indiget sol'one vētris ꝛ fortasse sufficit balneū solum. Et ita vr̄ innuere ꝙ adiuuātia nām in ꝓuocatione ad cuti in isto casu multum cōueniūt. ¶ Et ita balnea cōueniētia ad exterius sunt ad casum multū inuatina: ita ꝙ q̄si tota intētio stat ad remouēdū morbū. i. defedationē q̄ est in cuti: qm̄ vt dictuꝫ est in pluribus earū nō est necessaria eūatio neq̄ ꝑ vomitū neq̄ ꝑ fluxum vētris neq̄ ꝑ flobotomiā. Et si pur aliquotiēs sit expediēs aliq̄lis eūo nō fiat in p̄n° crisis expulsionis ꝛ in apparitiōe crisis vt cum apparet sudor vel incipit manifestari defedatio in cute: sꝫ in ꝓcessu qn̄ remanet post crisim aliq̄d de morbo p̄cedēti. Et istaꝫ eādē sniam posuit Paulus vt scribit̄. 7° cōtiñ. dicit ꝙ si icteritia fuerit ex crisi nō indiget alia cura nisi balneo ꝛ fricatiōe modica. Idcirco oꝫ ꝯsyderare si crisis sit facta in die conueniēti vt cretica ꝛ fuerit crisis completa: tūc in totū opꝫ intēdere ad cōuersionē ad cutim cum fricatiōibus ꝛ balneo vt statim dicā: ꝛ nihil est faciēduꝫ qđ attrahat ad circūferētia ad cētrū vt de vomitu sol'one vētris vel flōmia vt dicit Paulus.

¶ Sꝫ si crisis nō fuerit completa: qđ manifestatur q: fe. q̄ p̄cedebat nō est in totū remota nec p̄cesserūt signa digōnis: tūc opꝫ etiā mām digerere ꝛ eūare añq̄ exhibeātur fortia ꝓuocatiua vl' fiat sil' eūo ꝛ ꝓuocatio: qm̄ in exhibitiōe fortiū ꝓuocatiuorū solū stat periculū ne māe colerice multe ducātur ad vias vrine ꝛ fiat excoriatio illarū viaꝝ ꝛ aliq̄tiēs in v̄tute ꝓuocatiuoꝝ commotis mēbris q̄si violēter nā ꝑcepto nocumento irritat̄ vt expellāt̄ ad intestina: ꝛ ita fiat etiā in eis excoriatio. Iō est bonū tunc p̄uenire cum eūantibus ꝛ simul ꝓuocātibus. Et in hac intentione valēt pillule Aarō posite 7° cōtinen. de q̄bus dixit ꝙ sunt ꝑfecte ad purgādū icteritiam sup. qñ nō fit integra eūo ꝑ crisim: quarū descriptio. ℞. reubar. succi abs̄. succi policarie. i. eupatorij. añ. ℥. ß. scamonee quartā. ℥. vniꝰ. potes sumere 6am vel 7am. ℥. vniꝰ ꝛ sufficiet: terēt̄ ꝛ distēperēt̄ cum succo endiuie ꝛ inde fiāt pillule.

Des. pillularꝫ Aarō.

¶ Et vbi esset in tom q̄si remota fe. ꝑ ꝑ esse elongatā cām añcedētē vel cōiūctā fe. a corde: et tñ remaneret mā in mēbris vñ cōseruat̄ icteritia: tūc oꝫ vt fiat balneū: ꝛ vtamur ꝓuocatiuis p̄° leuioribꝰ: deīde fortioribus: ꝛ balneum vel tina dꝫ fieri cū rebus nō fortibus si icteritia facta sit cretica: q: decl'at̄ ꝙ mā nō ē ml'tū grossa ꝛ ē magis col'ica pura q̄ mixta: ꝛ iō intrātia in balneo nō dn̄t eē multū acuta: immo dn̄t esse frida vel paꝝ calida apitiua. p̄t g̊ fieri balneū: vt. j. ℞. endiuie scariole epatice capil'. ve. lactucaꝝ cū radicibus scolo. ana. ℳ. ij. spice nardi rubee tinctorum añ. ℳ. j. liquiri. ℥. iiij. bulliāt modicis bullitionibus in aqua debite q̄titatꝫ ꝑ balneo in q̄ submergat̄ patiēs sine capite incluso ꝛ cooperiat̄ patiēs cū linteamine vt euitet̄ frigꝰ extrinsecū ꝓhibēs futurū sudorē: sed nō dꝫ poni ī balneo nisi distāter a cibo ꝑ sex vel septē horas vt qñ completa est p̄a digō ꝛ ꝑ parte 2a. Et tunc exhiberi potest aliqđ ꝓuocatiuū. Vbi gr̄a. si sumātur. ℥. v. aque or. excorticati mediocris decoctionis cum modico aniso interius filr cocto ꝛ cum. ℥. ij. vini subtilis albi ꝛ modico zucchari si placet: tūc valebit ad intētionē nostrā. Et si vrinauerit in tina vel balneo dicebat Aui. ꝙ est eiꝰ cura. ꝛ est rō satis apparēs: q: p̄° declaratur qđ materia colerica educitur ꝑ vias vrine in virtute eius ꝓuocatiui. 2° etiam ꝙ ꝑ vrinam nitrosā existentē fit abstersio ꝛ mundificatio cutis. postea cum steterit ꝑ quartuꝫ hore vel minus s̄m tolerātiam eius ꝛ iocunditatem sustinēdi balneū maiorem vel minorē: tunc exeat a balneo bene coopertus ꝛ intret lectum cum temperatis linteaminibus: ita vt nō infrigidetur ꝛ decēter cooperiatur ꝛ studeat ad dormitionem vt melius sudare possit: qm̄ somnꝰ ꝛ si retineat omnes excreationes vel euacuationes alias: ad sudorem tñ facit: ꝛ ita si sudauerit q̄retur ꝑ tempus vt possit sudare: deinde abstergat̄ sudor cum fricationibus: qm̄ abstersio sudoris ꝓuocat sudoreꝫ ꝛ fricatio conuertit materias ad exteriora: ꝛ iō esset laudabile etiam anteq̄ poneret̄ in balneo vt ꝑ tempus exercitaretur vt supcalefiat aliq̄l'r ita vt aliqual'r sitiat: postea fiāt etiā fricatiōes totius. Et Ra. vt scribit̄ 7° cōtinētis. dicit ꝙ patiēs debet morari in sole ꝛ sedere in eo donec calefiat: ꝛ ita calefactis membris ponat̄ in balneo ꝛ exhibeat̄ ꝓuocatiuū qđ dcm̄ est. Vel vt dicit Ra. loco alle. da in potu de suc. capil'. ve. ꝛ eum sudare faciet ipsa hora citrino sudore. Addit: ꝛ si cocta fuerit cum eo succo mētha cum rubea tinctorum melior erit: ꝛ istđ pōt etiā exhiberi postq̄ exiuit balneū ad intētionē ꝓuocatiōis sudoris: ꝛ ita cōtinuet̄ duobus vel tribꝰ diebꝰ faciēdo balnea vel forte interponēdo ꝑ diē cum viderimus v̄tutē exolui. Et si viderimus illud ꝓuocatiuū nō fuisse sufficiēs pōt fortificari ponēdo cum or. ꝛ aniso in deco. radicē apij ꝛ sparagi cuꝫ modico cuscute ꝛ croci in fine deco. etiā si ponerētur vna vel due ficus sicce multū cōuerterent ad cutim: ꝛ iō generant pediculos: ꝛ ita fiat prouocatiuum forte: ꝛ brodiū cicerū etiā valet ad hoc. Et ita fit completa ista intentio ꝛ cura consequenter quo ad causam icteritie citri.

Descri. cuiusdā balnei.

Abstersio sudoris ꝓuocat sudorem.

¶ Sed si fuerit icteritia nigra vel ex parte splenis nō debite mūdificātis vel ꝓpter impotentiā resolutiue istius vel ꝓpter oppilationes in meatibus eius vel ad epar vel ad stomacū si fuerit ibi repl'o in toto sanguinea vel fuerit in ipo splene: tūc dicebat Aui. fiat flōmia de basilica sinistra et de saluatella post eam. s. interposita vna die: ꝛ maxime ista flōmia valet qñ stat dolor circa splenem. Nam vt dixit Ga. in libello de icteritia. Et qñ epar vel splen ab inflammatione tēdit̄ ꝛ dolet sicut multotiens accidit. nihil em̄ tūc est aptius flōmia: qua facta deinde fiat digestio materie cum appropriatis: digestio. s. cum oxymelle simplici ꝛ composito ꝛ syrupo de epithimo cum aquis cicoree: scolopeū. lupuloꝝ fumiterre postea fiat euacuatio cum diacatholicone ꝛ cum diasene faciendo etiam clysteria appropriata. verbi gratia. ℞. radicum corticum

Descr. clysteris ꝯuenientis in casu.

capparum: tamarisci: radicum feniculi añ. ℥. j. capil᷑. ve: bugl᷑. scolopendrie. añ. M. ß. florũ genestre: portulace. añ. tertiã partẽ. M. bulliant in debita ꝗ̃titate aque. postea colature debite ꝗ̃titatis addat᷑ cassiefi. ⁊ pulueris zuc. ana. ℥. j. hierepigre. ʒ. iij. ol᷑. de capparibus. ℥. j. ol᷑. cõmunis. ℥. ij. salis indi. ʒ. ij. misce. ¶ Postea opꝫ confortare epar ⁊ splenẽ maxime in attrahendo. Et de hoc dicit Aui. Si causa eius sit debilitas attractionis splenis: tũc de illis q̃ necessaria sunt est vt ponas suꝑ ipm ventosas sine incisione et apire meatus: vt cum ꝓuocãtibus vt cũ dialacca vel diacurcuma ponendo aliq̃d de trociscis de capparibus vel de trociscis de aniso et cum diabuglossato. ¶ Deinde oportebit emplastrare splenem: ⁊ prius epithimare ipsum cum epithimate: vt infra. ℞. vini al. ⁊ aceti acetosi ⁊ aq̃ añ. partẽ vnã. ĩbi gr̃a. li. ij. pro quolibet: tamarisci: corticũ capparorum: radicũ feniculi: acori añ. ℥. ß. scolopẽ. cuscute: ca. ve. abß. florum sq̃nãti alhasce: cẽtauree. añ. M. j. decoquãtur prius radices ⁊ ligna: ⁊ postea ponãtur herbe etiam cuscute in fine decoc. ⁊ cum filtro vel spõgia infusa in dicta decoc. fiat fomẽtatio suꝑ splenẽ: deinde fiat inunctio cum vnguẽ. vt infra. ℞. armonia. dissoluti in aceto. ℥. ß. olei de capparibus et lauri. añ. ℥. j. ß. Jn his bulliant squinãti absinthij ⁊ centauree ⁊ cardamo. añ. ʒ. j. postea facta colatura dcm̃ oleũ misceat᷑ cum armoniaco ⁊ addatur modicũ cere ⁊ fiat vngm. ¶ Et si icteritia fuerit viridis ex inflammatione coloris epatis vel nigra ꝑ adustionẽ factã ab epate attẽdatur cum magis infrigidãtibus ꝗ̃ in pura citrina in digestiuis vt cum aqua lactuce sempuiue si expedit ⁊ aqua lupulorum cum syrupis frigidis: de q̃bus. s. maxime syrupo de acetositate citri ꝓpter iuuamẽta eius dicta: ⁊ cum aq̃ decoctionis attriplicis ⁊ seminũ eius ⁊ fiat solᷓo illius materie cũ aq̃ lactis in q̃ infundãtur miral᷑. citri. ĩbi gr̃a. ʒ. iij. postea facta colatura in eadem dissoluat᷑ vl᷑ mãne. ℥. ij. vl᷑ cassie ⁊ tamarindorũ añ ℥. ß. ⁊ si expedit appone aliq̃d scamonee: deinde fiat ꝓuocatio cũ aqua capil᷑. ve. apij ⁊ lupulorũ ⁊ cũ trociscis de spodio ⁊ spẽbus diarodõ abbatis: ⁊ fiat ꝯnr infrigidatio epatis ad remittẽdũ cal᷑itatẽ cũ sepe suꝑ dictis: facta etiã flõia infridatiua vel eñatiua si cõiũgat᷑ repl᷑o sanguiea vt dictum est supra.

Epithima ꝓ splene.

Descr. vnguẽti pro splene.

¶ Et si fuerit icteritia viridis ex participatione citri. ⁊ nigre: tunc dicebat Auicen. Et quãdo aggregãtur ambe icteritie simul ⁊ est repl᷑o su. cõis toti vel ꝫm epar vel splenem sanguinea vl᷑ mixta sanguini ⁊ indiges flõia sup. ꝓpter hanc cãm repl᷑onalem dicit: flõma tũc ambas man⁹ s. brachiũ dextrũ ⁊ sinistrum. Addit ⁊ euacua inter eas ãbas dieb⁹ aliq̃b⁹. i. diuide inter ãbas duas flõias aliq̃bus diebus ad cõseruationem ĩtutis flõmãdo. s. de basilica vtriusq̃ lateris: ⁊ incipiẽdo a dextra vel sinistra ꝫm qđ magis dominat᷑ icteritia citrina vel nigra. Addit ⁊ aggrega aq̃s folioꝝ raffani su. ꝓ epica. tamarisci ⁊ salicum sup. ꝓ splenetica. oĩum añ. ℥. ß. postea fac bullire ⁊c. Et adde decoctioni cassiefi. ʒ. x. hierepigre. ʒ. iij. croci. ℈. iij. ad iuuãdũ opationẽ aliorũ ⁊ quatuor grana scamonee. ¶ Et fecit Aza. compositionẽ ad hãc intẽtionẽ ꝫm hãc formam ℞. miral᷑. citri. fumiterre ⁊ se. eius añ. ʒ. x. mirabolanorũ nigroꝝ. ℥. j. abß. ʒ. v. pas. mundatarũ ʒ. x. pruna numero. xx. tamarindoꝝ. ʒ. xv. coquãtur omnia in sex lib. aq̃ donec veniãt ad lib. j. et ponãtur in ea epithimi ⁊ cassiefi. añ. ʒ. iiij. exprimatur ⁊ colet᷑ ⁊ bibat ex eo li. ß. cum. ʒ. j. hierepigre ⁊. ʒ. j. agarici ⁊ tertia parte. ʒ. scamonee cocte in pomo. Credo ꝙ sufficeret pro duabus dosibus ⁊ forte duabus cum dimidia. sꝫ compositio est notabilis. ¶ Deinde intendẽdum cum ꝓuocãtib⁹ appropriatis epati ⁊ spleni vt cum succo apij ⁊ succo foliorum tamarisci ⁊ succo scariole colatis sumẽdo. Exempli gr̃a. ʒ. j. ß. de singulo ⁊ misceãtur cum aquis endiuie eupatorij ⁊ scolopẽ. Deinde est ꝓcedendum cum confortantibus et epithimatibus ⁊ vnguẽtis ⁊ emplastris ⁊ circa epar ⁊ circa splenem vt supra dcm̃ est: ⁊ ita fit cõpleta cura ꝗ̃tum ad causam specierũ icteritie. ¶ Cura ĩo accñtis vt fedationis totius ⁊ ꝓpe oculorum ꝑficit cum intẽtione resolutiõis ipsi⁹ materie contente in mẽbris: ⁊ hec intentio complетur ꝑ diuersa ingenia medicinaꝝ: vt dicit. A. qm̃ alie sunt potiones supp. aliqñ necessarie et alie sunt ablutiones ⁊ alie sunt sternutatiões. Et hic nota ꝙ ꝑ hoc qđ dixit potiones possum⁹ intelligere ꝙ aliqñ est necessaria potio. s. ꝑ solᷓo nem vẽtris ⁊ aliquotiẽs ꝑ potiões possumus intelligere medicinas. s. ꝓuocãtes apitiuas de q̃bus supra dcm̃ est abundãter. Et ex hoc ĩbo innuit᷑ de mẽte. A. ꝙ ad remouẽdum hoc accñs qđ est defedatio cutis nõ semꝑ opꝫ expectare quousq̃ tota causa icteritie sit ablata: q̃ tũc nõ cõuenirẽt potiões. s. soluẽtes: sed sufficit expectare tantum ꝙ sit facta notabilis mĩoratio de materia ⁊ notabilis apertio oppilationum: ⁊ tunc aliq̃tiẽs ad illas mãs remanentes ẽt cũ cura accidẽtis ꝯueniũt potiones ⁊ solutiue ⁊ ꝓuocatiue de q̃bus dcm̃ est. Et dicit ꝙ plurimũ iuuamẽtũ earũ. s. ablutionũ ⁊ sternutationũ est in oculo ⁊ facie. i. ad remouẽdũ feditatẽ oculorũ et faciei. Et addit: ꝙ ẽ etiã regimen commune et est administratio tine cum aquis fortibus: de tina dcm̃ est supra sufficienter ⁊ preparatione corporis ad eam ⁊ de exitu ab ea: sed opꝫ vt intrantia in decoctiõe sint fortia: ⁊ ideo signãter dicit fortibus: qm̃ materia remanẽs circa cutim ⁊ membra extrinseca cum nõ resoluat᷑ a virtute manifestatur grossa opposito mõ illi icteritie q̃ facta est ex crisi in morbis acutis: vt supra dicebatur: ideo lꝫ ibi cõuenirent balnea cum lenibus apeкitiuis hic sunt necessaria balnea cum medicis fortibus: ⁊ etiã conueniunt medicine ꝓuocatiue fortiores ꝗ̃ que sunt dicte supra ad violẽter expellendum materias ad cutim vt virtute balnei possit abstergi. ¶ Debẽt ergo in balneis poni radices feniculi: apij: brusci. exempli gr̃a. ana ℥. ij. acori: rubee tinctoꝝ: gentiane: aristo. añ. ℥. j. absinthij: prassij: ipericon: capil. veñ. cuscute: eupatorij: mellilotі: camomille: ãheti: ana. M. j. nucum cupressi: costi: assari: ana. ℥. ß. omnia simul bulliant pro balneo ⁊ in eo immergat᷑ corpus ꝫm modũ dictum supra non cooperto capite: sꝫ reliquis membris: ⁊ prius exercitato corpore vel calefacto in sole ⁊ factis fricationibus vt supra.

Descr. balnei ꝓ icterицis.

Nota bñ.

¶ Et tunc stante ipso in balneo possunt exhiberi fortia aperitiua in medio tempore balnei aut post parũ. Et de his ꝓuocatiuis lꝫ auctores

multa ponāt q̄ sunt multum fortia. Vbi gratia. q̄dam exhibēt succum buchormarien ꝛ cucumeris asinini. Ego tñ ponam quedā q̄ cum ꝓprietate: ꝛ etiam manifesta qualitate sunt ꝓuocatiua apitiua: ꝛ maxime ad cutim ducētia dimissis multum fortibus ꝓpter timorē nocumētorū aliorū. Et cum his complebit intētio etiā q̄ remāsit supra de materia peccāte in mēbris vl' in venis minutis elōgatis ab epate. Debent tamē variari ꝓuocātia: ꝛ etiā ea q̄ intrāt balneū differēter in citrina ꝛ nigra splenetica: qm̄ fortiores debētur medicine in nigra splenetica q̄ꝫ in citrina vel viridi. ℭ De cōueniētibuus, ergo ꝓuocādo dicit Sera. ꝙ rasura cornu cerui qñ bibitur ex ea pōdus. ʒ. vnius cum. ℥. iiij. vini ꝑmixti cōfert icteritie iuuamētū magnū. Et Rab. 7° cōti. ponit cornu ceruinū sumptum in pondere auṙ. iij. cū dragagāto: sed nō debet eē vstū: quia Ga. nō acceptauit vt ibidē ponit: ꝛ dixit de mēte Gal. ꝙ camepitheos folia. s. trita sumpta in potu cum vino vel aqua prassij ꝑ dies successiue sanant icteritiam. Dicit etiā ꝙ gentiana ꝛ enula ꝛ costum ꝛ aristo. ꝛ polium maius ꝛ cētaurea maxime vtilitatis sunt in loco eorū succus etiā prassij exhibitus cum vino ponit singularis vtilitatis: et decoctio prassij cum bibit aliquibus diebus facta decoc. in vino cyatus vn⁹ magn⁹ dicte decoc. multū valet. Laudat etiā ad hāc intētionē vt exhibeat de suc. arthemisie colato. ℥. ij. cū vino al. vel cum aqua capil'. ve. si fuerit fe. Laudat etiā Ra. 7° cōtinētis. de mēte Ga. in libro de tyriaca ad cesarē dicēs: si lumbrici terre fuerint siccati ꝛ triti ꝛ sumpti in potu sanāt icteritiā ꝛ eā purgāt statim. Et de his dicit Auic. et ex his q̄ laudant vehemēter est vt sumat in potu de lūbricis terrenis exsiccatis: qm̄ ipsi mūdificant statim: ꝛ silr fel vrsi: ꝛ ista hoc maxime faciunt mūdificādo expellēdo colerā ꝑ vrinā: ꝛ dātur in potu in puluere cū vino subtili: ꝛ quidaꝫ exhibent cū suc. celidonie. De felle vrsi dictū est s̈. in ca° suꝑiore ꝙ cōfert hñti epar patiens cum ꝓprietate eius: ꝛ ibi posuit Rab. 7° ꝯtineñ. cōpositionem fellis vrsi in casu isto multum cōuenientem positā in suꝑiori ca°. ꝛ ibidē recurre. nā si exhibeatur cū aqua decoc. folioꝝ raffani vl' cū vino albo est efficacissima ad intētionem.

[margin: De cornu cerui vsti.]

[margin: De lumbricis terre.]

[margin: de felle vrsi]

ℭ Postea cū exiuerit a balneo intret lectuꝫ: qđ si sudare pōt sudet ꝛ fricetur vt dictum est. s̈. ꝛ si non sudabit: tunc fiat inunctio circa totum corpus cū oleo de lilio ꝛ laurino ꝛ camomillino: ꝛ postea sequenti die anteq̄ꝫ intret balneuꝫ fiat ablutio membroꝝ remouendo vnctionem: ꝛ tūc fiat ablutio cū aqua decoc. capilli. Nam anhe, tum est radix in eis vt vult Aui. Et addit ꝙ qñq̄ꝫ ponitur propter calidam icteritiam in eis acetositas citri ꝓpter iuuamenta dicta: ꝛ ꝯñr itret balneum prius fricato corpore ꝛ calefacto scđm qđ dcm̄ est supra: ꝛ ita ꝯtinuet vsq̄ꝫ dū remoueatur feditas mēbroꝝ. ℭ Sternutationes aūt valent ꝛ sunt primi iuuamēti i icteritia oculoruꝫ ꝛ faciei: qm̄ ex motu illo excutitur mā exteri⁹: ꝛ ita insufflatio intra nares aceti fortis ꝛ insufflatio condisi facit ad mundificationem faciei ꝛ oculoꝝ. Et de aceto dicit Rab. 7° ꝯtineñ. si fuerit corp⁹ in toto in dispōne nāli ꝛ oculi soli fuerint citrini impone de ace. violenter narib⁹ in q̄titate auṙ. ponderis duoꝝ dū patiēs fuit i pila. i. in tina balnei vel sup. sine pila attracto aceto sursum per anhelitum ad penetrandum: ꝛ dicit ꝙ de naribus fluet sanies. idest feculentia citri. abundanter. Et addit: aut pone in eis de succo cucumeris asinini mixto cū lacte mulierꝫ dꝫ ille succus esse pauce q̄titatis: attracto ꝑ nares vt. s̈. Et ita Aui. ēt laudat succū cucume. asinini ꝛ succū ciclaminis aut suc. radicis raffani cōtriti cū folijs ei⁹: ego vero non auderē nisi cū lacte: vt dictum est de mente Rab. propter caliditatem vehementem ꝛ mordicationem eoruꝫ. Ideo bene Aui. addit videns hunc timorem: et de succis qui non sunt caliditatis magne est succus sicle. ℭ Valet etiam vaporatio facta ad oculos ex aceto ꝛ aqua prassij. ℭ Valet etiam vt videtur in hoc casu cōsideratio ꝛ inspectio in reb⁹ citrinis: qm̄ id mouet nām ad expellendū mām exterius. quare alleuiatur adiutorio curatiōis in ea. vt etiam dictum est circa dietam. Et dicit Aui. ego nō sum ex illis qui negēt huiusmodi curationes ꝛc. ℭ Valet etiam lotio faciei frequēter facta cum aqua decoctionis fenugreci cuscute eupatorij ꝛ modico aceti ꝛ sit tepida decoctio. Et quendam particularem modum ad istam intentionem posuit Halya. 7° practice. ꝛ primo ponit medicinam pronocatiuā sub his verbis. Sume barsansani. i. capil'. ve. fautenegi fluuial'. i. origani fluuialis fuhe al's fugel. i. radicum raffani tritorum cuiusq̄ꝫ partem ꝛ in aqua bullire fac cuiusq̄ꝫ se. lib. cum vino rihano. i. cum vino subtili potenti propina prius statuto ad solem patiente per vnius hore spatium donec sitiat: ꝛ sic propinabis. Addit. cum enim biberit hoc sudabit ꝛ croceus cedet ab eius oculis color atq̄ꝫ ad nāleꝫ cōuertetur colorē ipso die. ℭ Cōsequēter ponit preparationē pisciū petrosoꝝ ꝓ cibo patientis ꝛ vaporationem fiendā ad oculos dicit sic. Huius dñio passiōis pisces da lapidosos in aceto decoctos vini ꝛ ȝafrano. huiusq̄ꝫ ferculi calidi obuius sit vaporibus oculos obtinēs qm̄ prodest. Addit vnum satis mirabile: ꝛ si pisciculos hos transglutiat paruos recentes cum ab aqua extrahuntur vnum aut duos proderit. est credendum autoritati hominis. Et sic sit finis huius capituli.

[margin: No. de succo cucumeris asinini.]

[margin: Not. bene experimētū Halya.]

ℭ De hydropysi. Cap. ix.

Cum vēter post epis dolorem ꝛ fe. augmētari cepit: ꝛ qđ est ab vmbilico vsq̄ꝫ ad femur exterius ꝓminuerit: ꝛ cutis q̄ ē ibi sutiliari ꝛ albeṙ visa fuerit: ꝛ cū venter mouetur auditur son⁹ quasi aq̄ i vase nō plēo mote: ꝛ si cū his vrīa fuerit rubea: parua ē habēda fiducia: ꝛ ꝓpe si virtutis ñ affuerit fortitudo. ℭ His tamē si virtus fortis fuerit: ꝛ venter vehemēter sicc⁹: pil. de rauedseni que recipiūt meȝereō dande sunt: que ℞. rauedseni succi eupatorij se. endiuie. omniū añ. ʒ. iij. agarici. ʒ. v. meȝereon. ʒ. x. fiant ex his pillule quarum dosis sit. dracme. ij. ß. ex quibus quaque

Des. trocis scorū de mezereō.

hebdomada dosis vna sumatur. ¶ Qđ si vir tus fuerit debilis trocisci de mezereō dādi sunt: qđ. ℞. seminis endiuie. ʒ. x. mezereō. ʒ. j. ⁊ duas tertias agarici: succi eupatorij similiter tm̄dem: rosarū se. citrullorū: am borū añ. ʒ. ij. ß. ex his omnibus fiant troci sci. x. de quibus vnus in die cum syrupo ace toso de zuc. dandus est. ¶ Si autem vēter fuerit solutus: dentur trocisci de berberis cum syrupo acetoso. Eger quoqꝫ nutriatur ex zibergi: ⁊ bibat syrupum acetosum de cydonijs: ⁊ si vētris solutio vehemens fue rit cydoniorum rob solum dandum est.

Descr. pillularū de mezereō.

¶ Si autem cum hac passione non fuerit vrina rub. nec calor: pillule iste dande sunt q̄. ℞. mezereō serapini: amborū añ. ʒ. ß. sa lis indi fimi columbini: amborū añ. sextaʒ ʒ. vnius. pillule enim iste aquam vehemen ter descendere faciunt.

Des. trocis scorum de lacca.

¶ Trocisci p̄terea de lacca cuꝫ apozimate de radicibus dandi sunt. Emplm̄ asciliti cōueniēs. ℞. farine ordei: cyperi: stercoris ouini veteris: baurach boli ar. oīum par tes equales. Ex his omnibus tritis fiat epithima super v trē: huius nāqꝫ ꝓprie tas est aque magnam partem exiccare.

¶ Qđ si in palpebris ⁊ extremitatibꝰ fue rit apostema molle ⁊ testiculi apostemen tur: facies quoqꝫ ac totuꝫ corpus mollitie quadā teneatur erit tunc hydropi s spēs q̄ hyposa cha vocatur. ¶ Egro itaqꝫ hac specie laborāti: trocisci de lacca cum apozi mate de radicibus sunt tribuendi. ¶ Et vēter quaqꝫ hebdomada ex pillulis de reu barbaro est soluēdus. ¶ Et patiēs in are na calida est sepeliendus: ei quoqꝫ est preci piēdū vt exercitio vtatur: ⁊ famem ⁊ sitim se pe patiatur.

¶ Si vero vēter inflatus fuerit ac tēsus et cū pcutitur sonū reddit vt tympanū: hydro pisis spēs adesse significabitur q̄ tympani tes dicitur. ¶ Quam qui patitur a come stione olerum abstinere debet: atqꝫ eorum oīuꝫ q̄ vētositatis sunt generatiua. ¶ Vē ter quoqꝫ oī die ex panico est vaporādus ⁊ vētose sup vētrē ponēde. ¶ Et medica mīa tumorē dissoluētia dāda sunt vt dia cyminū ⁊ elium de baccis lauri qđ ī ca. de iliaca noiabimus. ¶ Eger preterea exerci tio vti assuescat ⁊ famē pati. ⁊ ex colyrijs q̄ vētositatē dissoluunt: quorꝫ facie mꝰ mē tionem sibi subijciat. ¶ Venter quoqꝫ cuꝫ mantili donec incipiat rubere fricetur: et ex oleo rutaceo clysterizetur.

Istud est capitulum famosum: et singulare de hydrope qđ sic cōtinuatur ad p̄cedēs. Nam postq̄ in p̄ cedēti capº determinatū est de icteri tia pro maxima parte pēdēte vitio epatis vl' ex malitia complonis eiꝰ siue oppilōne vel ex debi litate virtutum eius vel ex opilatione apōsa vl' nō apōsa vt. s. fuit declaratū. ¶ Et qm̄ ad has cās cū diuturnātur seq̄tur lesio in operationibus vir tutis digestiue vñ fit corrupta vt sepe digō: et ita multiplicatur fm̄ epar aliquotiēs aquositas ex mā chilosa fm̄ eiꝰ multas partes q̄ debebāt in sanguinem trāsmutari circa epar cum dicte materie nō trahuntur ad mēbra ꝓpter incōueniē tiam earꝫ in nutricatione expelluntur ad loca va cua inter syphac ⁊ myrach vel inter syphac ⁊ in testina: ⁊ ita ꝓpter multiplicationē harū mate rierum fit extensio in myrach ⁊ tumor aquosus a dñio vel vētosus a dñio qui tumor nō aliud di cit cū aquositate inclusa q̄ hydropē: vt infra vi debitur de q̄d nominis eius. ¶ Qñqꝫ aūt nō fit in totum corruptio digōnis: sed diminuta dige stio vñ generatur sanguis aquosus qui ꝯueniētiā habens fm̄ quid vt exinde nutriantur membra at trahitur a membris: ⁊ qꝛ nō est cōueniens nutri mentum simpliciter mēbris nō ꝑficiuntur in eo actus vltimi virtutis nutritiue. s. debita appo sitio: ⁊ vnio ⁊ similatio: imo fm̄ plurimas par tes remanet in poris membrorꝫ nō debite cōuer sus: ⁊ inde ꝯñr mēbra extenduntur magnificantur ⁊ ingrossantur: ⁊ hec dispositio etiā large nō ꝓprie hydropisis appellatur ⁊ vocatur hyposarcha.

De hyposarcha.

De tympanite.

¶ Sicut etiā illa in qua est dñium vētositatis faciens extensionē ⁊ tumorē in myrachia a me dicis appellata tympanites nō ꝓprijssime voca tur hydrops: ꝓpter cōuenientiā tm̄ multā quaꝫ habet cū asclite que est aggregatio aquositatis cum ventositate in illis ptibus que ꝓprijssime dicitur hydrops: etiā tympanites appellatur hy drops. ¶ Et ita cū in qualibet harꝫ spērꝫ sequatur vt in pluribus nocumentū in digestiua epatis dico vt in pluribus: qꝛ vt infra videbitur aliqua species hydropisis: fit etiā nō ex immediato no cumento epatis, maxime fm̄ sententiā Auic. qꝛ tm̄ vt plurimū cōtingit p modū dictū quelibet talis dispositio vitio digōnis epis: qđ nocumē tuꝫ epatis maxime sequitur cās supra dictas que sunt cause icteritie: fuit igitur ꝯueniēs post deter minationē de icteritia facere capm̄ de hydropi si. ⁊ ita ēt Aui. post nocumēta essentialia q̄ epi cōtingūt fecit tractatū de hūiditatibꝰ q̄bꝰ acci dit cā epis ⁊ nocumētorꝫ epis vt coartētur ⁊ occul tādo se intra mēbra ⁊ est tractatus de hydrope.

Tres sunt species hydropisis.

¶ Ideo Ras. in hoc caº ꝯtinuando ad p̄cēdens determinat de spēbꝰ hydropis: q̄ sunt tres: ascli tes tympanites ⁊ hyposarcha vt dictū est: ⁊ ita fm̄ determinationē harꝫ spērꝫ pñs capm̄ diuidit in tres ptes p̄ncipales. Nā pº determīat de hy dropisi asclite ponēdo signa ⁊ curā ipsiꝰ. 2º poīt sigª ⁊ curā tympa nitis. 2ª ibi (Qđ si in palpebris.) 3ª ibi (Si vo vē ter inflatꝰ ac tēsus fuerit.) Prima ēt diuidit in

tres:qm̄ p̊° pōit signa cōmunia hydropisis ascli tis.2° ponit curam cum signo speciali ascitis a causa calida.3° ponit curā ascitis cū signo spe cialis cum est a causa frigida.2ª ibi.(Et si cū his vrina fuerit.)3ª ibi.(Si autem cū hac passiōe.)

Declatio pe particu le pe ptis pncipalis.

¶ De p̊ª parte dicit ponēdo sigª cōmunia ascli tis ex quacunq̧ causa cōtingat. Cum vēter post epatis dolores ꝛ feb. vel su. alia sensibilia nocu mēta epatis de q̄bus dcm̄ est augmentari ce perit:ꝛ qđ est vsq̧ ad femur ab vmbilico exteriꝰ ꝓminuerit:ꝛ cutis q̄ est ibi albē ꝛ subtiliari vi sa fuerit:ꝛ cum vēter mouet̄ sup. a modico com primēdo.s.ab vna parte v̄sus aliā ip̄m vētrem vel cum vēter mouet̄: qñ.s.reuoluit̄ corpus de dextro in sinistrū vel ecōtra audit̄ sonus quasi aq̄ in vase nō pleno mote sup. tūc talis disposi tio est appellanda hydrops ascites. ¶ Pro in telligētia huius partis est notādum ꝙ Ras. in hac parte intendit ponere signa ascitis in p̊n° eius:qm̄ signa ascitis iam ꝯfirmate sunt satis manifesta:ꝛ etiā qm̄ habita notitia in p̊n° ascli tis pōt medicus occurrere cum medicis ꝓseruā do a lapsu in completā ascitē ꝛ ꝑfectā:qm̄ tūc est possibilis cura:vbi cū est ꝯfirmata difficilli me sit curabilis:ꝛ quasi ex cōmuni snīa aucto rū est q̄si impossibilis cure:ꝓcipue cum eiꝰ cau sa mediata dr̄ esse complo calida vt statim dice tur:immo dicit Ser. de ascite cōfirmata nunq̄ꝫ vidi aliquem curari. Et ita ponēs signa eius in p̊n°.dixit signāter. Cū vēter post epatis dolores ꝛ fe. augmētari ceperit ꝛ nō est factus magnꝰ tu mor in toto myrach a furcula infra:sꝫ tm̄ id qđ est ab vmbilico vsq̧ ad femur ꝑtumuerit.i.ma gnificari ceperit. Et cutis q̄ est ibi albere ꝛ sub tiliari visa fuerit:iaꝫ declarat̄ ꝙ est in p̊n° ascli tis:qm̄ in p̊n° cuꝫ aggregat̄ materia circa epar expellit̄ circa illas vacuitates medias de q̄bus dictum est vel inter syphac ꝛ intestina ꝛ ꝯñr sua grauitate petit locū magis deorsum ꝛ ita v̄sus su mē incipit tumor manifestari:ꝛ ꝯñr facta exten sione in myrach ꝛ cuti extrinseca ꝑ inclusionem vētositatis ꝛ aq̊sitatis vr̄ subtiliari cutis ꝑ hoc qđ elōgat̄ a musculis interpositis his materie aliquali vētositate ꝛ vaporibus vt infra latius dicet̄:ꝛ ꝓinde cutis apparet albescere:q2 sit q̄si trāslucens:ꝛ medici qđ trāslucēs est:vt dicit. A. 2ª primi. summa de vrinis. appellāt album: et ita patēt ß tria signa de tumore ab vmbilico in fra v̄sus sumē ex subtilitate cutis ꝛ claritate et albedine eius. nam talia manifestātur in p̊in° hydropisis ascitis. Addit sigm̄ certius qđ decla rat hydropisim iam notabilr̄ ꝓcessisse:vt cū mo uet̄ corpus ad modū expositū ꝑcipit̄ sonus qui dā obtusus nō acutus sicut in tympanite vt vi debit̄:sꝫ sicut solius aq̄ mote in vase nō pleno: q2 sonus obtusus. nam manifestat tantā esse mł tiplicatā aquositatē in partibus illis vt sensibi liter ipsa mota causet̄ sonus notabilis. ¶ De 2ª ꝑte huius partis ponit signū distinguēs ascitē esse pēdētē a causa calida ꝛ qñ est dicēda incura bilis q̄si:ꝛ qñ stat aliq̄lis spes eius. Dicit p̊° cō tinuādo sermonē:ꝛ si cū his su. signis dictis vri na fuerit rubea parua est habēda fiducia ꝛ pro prie si virtutis nō affuerit fortitudo. Et ꝓ intel ligētia huius partis debetis notare ꝙ lꝫ in hy dropisi ꝛ ascite ꝓprius sepe appareat vria ru.

Declatio 2e pticule pe ptis pncipalis.

ꝓpter impotētiā sequestratiue nō debite sepa rātis aquositatē a sāguine:ꝛ sic trāsmissa aquo sitate ad renes vł vesicā cum ea stāte mixtiōe sā guinis apparet vrina ru. tñ nō credo ꝙ hic po suerit vrinā ru. vt est signum in ascite ad malū tm̄:sꝫ posuit vrinam ru. cuꝫ cōiūgit̄ aliis signis supioribus:vt declaret hydropē talē pendere a causa calā. Et ita voluit sepāre curā q̄ debet̄ in ascite a cā calā a cura illius cuiꝰ causa est frida Nā si vrina est ru. iō esset ru. ꝑ hoc qđ non fieret debita seq̄stratio sanguis ab aquositate:nō mi nus cōiūgeret̄ talis ru. in ascite a causa frigida pēdēte cū ita fiat impotēs nālis virtꝰ epatis i hydrope a causa frigida sicut in causa calida:et tñ infra cum vult ponē distinctionē in cura hy dropis ascitis a causa frigida cū ea q̄ fit a cau sa calā posuit vrinā nō fieri rubeā in illa parte. Si aūt cum hac passione nō fuerit vrina ru. ꝛc. ꝛ ita ꝑ vrinā ru. intellexit rubeā factā. s. ꝑ alte rationē a caliditate epatis ꝛ renū ꝛ viarū vrine ꝛ nō ꝑ mixtionē sanguis cum aquositate:lꝫ for te etiā aliqua mā colłica trāseat cū vrina q̄ tin gat:sꝫ simplex alteratio a calido facit ad tinctu rā vt declaraui als. in summa de vrina:ꝛ est expi mētū clarū:q2 cum apponūtur vrinalia cum vri na apđ ignē sensibilr̄ tingit̄ vrina:ꝛ maxime al terat̄ vrina a caliditate in ascite:q2 vt infra vi debit̄ in ascite vrina fit modica:q2 maxima ꝑs aquositatis ad vētrē defert̄ ꝛ sic modica ad re nes:ꝛ ita multā recipit impressionē a calido et ꝑ simplicē alterationē tingit̄:ꝛ maxime hoc de clarat:q2 vt dcm̄ est. s. hic ponit signa ascitis i p̊n° eius:sed tinctura vrine sequēs impotētiam seq̄stratiue vrplm̄ nō apparet nisi i notabili ꝓ cessu q̄si extremalr̄ debilitata v̄tute epatis:ꝛ sic nō apꝑet vrina in p̊n° rubea ꝓpter istā causaꝫ. Apparēs igit̄ vrina rubea i p̊n° declarat ascitē pēdē a causa calā:ꝛ tūc vt dicit parua est hñda fiducia si virtꝰ nō fuerit fortis:tū q2 v̄tus debi lis nō sustinet medicīas ꝑ q̄s euāarent̄ humidi tates:q̄ medicīe sunt calē ꝛ acute:tum q2 ꝑ me dicias eductiuas aq̊sitatis cum ip̄e q̄si oēs sint calē ꝛ vehemēter vt videbit̄ auget̄ mala cōplo calā q̄ est causa ascitis vt supponit̄:q̄ etiā ma la complo addit ad vltimā debilitatē Et ita ni si fuerit fortis prosternetur virtus:ꝛ ita erit sim pliciter desperata salus.

¶ Seq̄t̄ illa ps.(His tñ si v̄tus fortis fuerit.) In q̄ ponit curā eiusdē ascitis a cā calā cum sit curabilis ꝓpter v̄tutis fortitudinē:ꝛ duo facit p̊ncipalr̄:qm̄ p̊° ponit curā illius stāte ventris stipticitate.2°.pōit curā illius qñ venter est lu bricꝰ.2ª ibi.(Si aūt vēter fuerit solutus.) Pri ma adhuc in duas. p̊° ponit curā ꝑ exhibitionē q̄rūdā pillularū de reubarbaro recipiētiū meze reō q̄ sunt fortes multū q̄s nō vult exhiberi nisi v̄tute multū ꝯstāte.2° ponit curā illius qñ v̄tꝰ ē debilior:ꝛ lꝫ nō sit simplr̄ debilis:vt in p̊° casu ꝑ trociscos de mezereō q̄ sunt multo mitiores ꝙ pillule dicte.2ª ibi.(Qđ si v̄tus sit debilis.)

Declatio 3e particu le pe par tis princi palis.

¶ De p̊ª ꝑte dicit. his tñ sup. patiētibus ascli tem a causa calida:si virtus fuerit fortis ꝛ ven ter vehementer fuerit siccus:pillule de rauedse seni. i. de reubarbaro cum virtute mezereō sunt dande:quarum descriptionē ponit q̄ est. ℞. reu barbari:succi eupatorii:seminis endiuie:oīum añ.ʒ.iii.agarici.ʒ.v.mezereō.ʒ.x.fiāt ex his pillē

quarum dosis fit. ʒ. ij. ℈. ex quibus qualibet heb
domada dosis vna sumatur.
¶ Pro intelligētia huius partis ⁊ sequētis est
notādū p° ꝙ in asclite etiā a causa calida aliq̄
tiens cōiungit fluxibilitas vētris ⁊ aliq̄tiens
stipticitas. nam in asclite ꝑ ꝓprietatē epatis q̄
pleruncꝫ fit ex apostemate calido ipsius: ⁊ tan
dē indurato cum caliditate epatis ⁊ apatis fit
suctio fortis humidi chilosi ab intestinis: ⁊ ita
vēter exiccat: vt est snia Hip. 2° ꝓnosticorū. tex
tu commen. tertij. cum dicit. Cui⁹ ꝟo origo ab
epate est fit cū tussicula nec quicꝙ ꝓijciūt ⁊ nō
egerūt nisi modicum ⁊ cum angustia ⁊c. quādo
aūt fit ꝑ viam cōitatis ex lumbis vt ex renibus
ꝓpter impotētiā attractiue renum: vñ modica
portio de aq̄sitate trahit ad renes ⁊ multa con
sequenter regurgitat ad intestina: vñ fit venter
fluxibilis: ⁊ ita etiā si cōicetur nocumētum sto
maco vel mesinterio ipsi epati ꝑ modos infra di
cēdos loco suo: tūc ex p^a radicali lesione stoma
ci vel intestinorū multipliciter reddi pōt vēter
lubricus: ⁊ qm̄ hec accidētia de fluxibilitate vel
stipticitate multum mouent intētionē medici
qm̄ fluxibilitas supflua est plurimū verenda in
hydropisi. Jdcirco diuersam curaꝫ posuit talis
hydropisis cōiuncta fluxibilitate ab ea in qua
cōiūgit stipticitas ⁊ est rationale satis: q: in ea
in qua cōiungit vētris fluxibilitas: qm̄ et si cū
stipticitate pleruncꝫ coniungat apostema epis
⁊ a caliditate fiat suctio. si tn̄ virtus attractiua
epatis multū debilitet forte ꝙ ex debilitate at
tractiue epatis reddet ventris fluxibilitas. Jō
ꝯstāte vētris multa stipticitate declarat cū ca
liditate epatis ꝟtutē attractiuā epatis esse for
tē. cū fluxibilitate aūt ventris maxime cōcomi
tat debilitas digestiue ⁊ cōtētiue ꝟtutis. ⁊ iō
mitius in illa cum medicinis operādum est: nō
tm̄ hñdo respectū ad accñtes fluxus: sed etiā ad
ꝟtutē. p° igr̄ posuit curā illi⁹ cū q̄ cōiūgit ꝟtutꝫ
fortitudo ⁊ vēter fuerit vehemēt sicc⁹. postea po
nit curā qñ ē mior stipticitas: ⁊ ꝑ cōsequens mi
nor ꝟtutis fortitudo ꝑ trociscos mitiores. ¶ 2°
notādū ꝙ iste pillule q̄ ponūtur in litera viden
tur in casu cōuenietes ⁊ sumpta indicatione a
causa effectiua: ⁊ etiā a causa materiali: q̄ inten
tiones q̄si sunt oppugnātes inter se: qm̄ inten
tio q̄ est ad mām eūandā aquosam nō complet
nisi cum calidis soluētibus: vbi intētio q̄ est ad
causam effectiuā de caliditate epatis cum apo
stemate debet compleri cum infrigidātib⁹ epa
tis cōfortatiuis ⁊ apitiuis soluētibus etiam vi
rulētiā ex epate. Et ita in pillulis intrāt appro
priata ad has intētiōes. Jntrant alteratiua de
se. endiuie ⁊ ꝯfortatiua epatis cum aliquali so
lutione vt reubarbarū ⁊ succus eupatorij: post
ea intrāt exsoluentia aquositatē vt agaricus et
mezereō: ⁊ ita vr̄ pillule merito intrātium sim
pliciū in casu cōuenire. Sed bñ nota q: dicit qꝺ
dosis earū est. ʒ. ij. ℈. bñ computāti apparebit:
qm̄ reliq̄ intrātia p̄ter mezereon sunt. ʒ. xiiij. in
compōne ⁊ mezereon sunt. ʒ. x. concluditur ꝙ in
dosi de. ʒ. ij. ℈. vltra reliqua soluentia de reubar
baro ⁊ agarico intrat de mezereō plus q̄. ʒ. j. et
hoc est forte nimis. Nam vt dicit Sera. in cap°
ꝓpo. vt scribit in libro venenorū ꝙ pondus. ʒ. j.
ex eo occidit propterea ꝙ desiccat humiditates
epatis: ⁊ dicit de mēte cuiusdam medici appel

Nota bñ.

lati Buzēma ꝙ ipm est siccū in 4°. ⁊ sup. etiā est
calidum in 4°. vt etiā voluit Mes. Et addit qꝺ
corrodit: ⁊ corrumpit humiditatē epatis et to
tius corporis: ⁊ facit hominem hydropicū. s. ⁊ ꝑ
viā liquefactionis ⁊ debilitādo ipm epar: et in
ꝓcessu dixit ꝙ homies hñtes multas humidita
tes sup. naturaliter vel etatiue magis pñt susti
nere potionē eius q̄ iuuenes: q: impossibile est
vt dicit ꝙ iste medicine calide nō inducāt cali
ditatē iuuenibus ꝓpter caliditatē eorū ⁊ cole
rā q̄ abūdat in eis: vñ laudat in iuuenibus ⁊ ca
lidis ⁊ siccis medicinas bñdictas ⁊ nō tales la
boriosas: ⁊ ita vbi si mala cōplo calida in causa
hydropisis est maxim⁹ timor in exhibitiōe me
dicine in q̄ intrat mezereō. Nā mezereō vt dicit
Me. in pn° capl'i est plāta vocata apud persas
rapiēs vitā ⁊ a q̄busdā faciēs viduas. vñ si pur
aliqñ est necessarius vsus istius in corpe forti ⁊
humido hñti grossum myrach oꝫ fieri electionē
de folijs mezereō: ⁊ postea dꝫ exhiberi cum p̄pa
rātur vel substātia illius post debitā p̄paratio
neꝫ ad max^m a dauich. ij. vscꝫ ad. ʒ. ℈. vt alicubi
repit in Se. ⁊ alicubi reperitur cum exhibet in
substātia ꝙ dosis est a chirat. iij. vscꝫ. ad. vj. i. a
℈. xij. vscꝫ ad. xxiiij. ita ꝙ nō ascēdit ad. ʒ. ℈. ⁊ illa
sententia est salubrior cum mixtione etiā me
dicinarū aliarū incolumiū remittētiū calidita
tem ⁊ siccitatē eius: ⁊ ꝯfortātiū stomacū ⁊ epar.
⁊ duplum abs. ponit a Sera. si exhibeat in sub
stātia ⁊ ab aliq̄bus: vt fuit Mes. ponūtur cydo
nia ⁊ māna ⁊ aqua casei pur ad has intētiones
⁊ aliqñ exhibet virtus eius exhibēdo oleum de
coctionis illius. de quo etiam fecit mentioneꝫ
Mesue ⁊ modus illius olei habetur secundum
istum modum ex ordine Serapionis. Primo eli
gantur folia mezereon que sunt similia folijs
oliue nisi quia sunt subtiliora illis ⁊ eligantur
ea que sunt magis tenuia ⁊ que sunt maiora et
magis plana sine asperitate ⁊ quod oritur in lo
cis liberis: postea preparentur taliter vt acci
piantur ex illis folijs. ʒ. j. et proijciantur super
ipsum lib. iij. aque ⁊ coquantur donec remaneat
lib. j. deinde coletur abiecta aqua ⁊ iterato pro
ijciat super ipsum. ℥. j. aque ⁊ tantumdem olei
amig. ⁊ coquatur iterum donec consumat aqua
⁊ remaneat oleum: ⁊ tunc de illo oleo dosis eius
est a. ʒ. iij. vscꝫ ad. v. sed credo ꝙ esset laudabile
vt exhiberetur cum aqua lactis caprini etiam
ad remittendum igneitatem dicti olei: sed si vis
exhibere substātiā mezereō dicit Sera. in ꝓces
su capituli elige id ꝺm qꝺ diximus. s. folia lon
giora latiora ⁊ subtiliora ⁊ infunde ea in acce
to forti duobus diebus aut duabus noctibus ⁊
infunde talia folia sic integra ⁊ renoua duabus
vicibus aut tribus acetum: postea abiecto ace
to in quo erat infusum ablue folia cū aqua dul
ci duabus vicibus aut tribus: ⁊ exicca ipsum in
vmbra donec exiccet: postea tere ꝯtritione non
subtilissima ne ꝓpter nimiā tenuitatem adhe
reat villis stomaci ⁊ intestinoꝝ: deide misce ipꝫ
sic cōtritū cū oleo amig. dul. aut oleo viol. ⁊ ita
stat eius p̄paratio: sed tūc cōuenit vt misceatur
cum alijs medicinis. Nam si intendis eūonem
melencolie per ipsum misce cum epithimo: et si
intēdis eūare ab epate aquam citri. misce cum
mirabola. citri. ⁊ rosa. ⁊ si a vacuitatibus my
rach vel a spatio inter siphac ⁊ intestina debes

De p̄paratione mezereō ⁊ eius dosi tā in suba q̄ in infusina.

miſcere ſpicā ꝛ aſſarū: ꝛ aliqui exhibēt paruz radicis ireos: ꝛ ſi in cōpoſitionibus hmōi ſiue pillulis ſiue electuarijs ſiue trociſcis ponatur aliquid de maſtice cum ſucco ſolatri ꝛ ſucco eupatorij ꝛ abſinthij: fiet cōueniēs mixtio eūando a membris naturalibus: quicq̄d ſit qn̄ erit facta decēs ꝛ debita ꝑparatio credo etiā ꝙ melius eſſet vti mitioribus medicinis ꝛ abijcere medicinā compoſitam in qua intrat mezereō ſicut dicitur cōmuniter de fungis ꝙ qn̄ ſunt bn̄ preparati decocti cū ſale ꝛ piris ꝛ pane ꝛc. Et poſtea frixi in patella ꝛ aromatizati cum ſpecieb⁹ qd̄ tūc bonū eſt ꝙ ꝓijciātur in latrinā poſt debitā preparationē nō loquor ſine myſterio: qꝛ ego Joannes Matthe⁹ ex ferrarijs de gradi. Mediolan̄. cum eſſem ad curā illuſtriſſimi quondaz ducis Mediolani quarti Franciſci ſfortie hydropici ꝛ fuiſſet inter medicos tūc ducales diſputatum de ſibi exhibēdo de electuario facto a Meſ. de mezereō: aliq̄bus prius negātibus ꝛ alijs conſentiētibus: tandē fuit cōcluſum ꝓpter v̄bum vni⁹ q̄ dicebat ſe velle experiri ꝛ recipere de illo electuario anteq̄ daret principi vt videret opatio illius in dicto corpore qd̄ naturaliter ꝛ etate ꝛ complexione nō multū elōgabat a natura principis: niſi ꝙ ipſe erat apparēter ſanus ꝛ pn̄ceps eger Dico fuit cōcluſum vt ordinaret dcm̄ electuariū: ꝛ ita cum omni diligētia ꝛ ꝑparatione optima fuit cōſtructum dcm̄ electuarium cū omni artificio debito ꝙ electuariū eſt multum conſolatū. vt pꝫ inſpiciēti: ꝛ in toto compoſito intrat modica portio mezereō: ꝛ ponit̄ ī hoc medicamē bn̄dictum. Re vera tn̄ poſtq̄ ſic ſtetit ꝑ aliquot dies vt aliqualē reciperet fermentationem ille animoſus ꝛ ꝑſtātiſſimus medic⁹ confiſus in auctoritate antiquoꝝ auctoꝝ noſtroꝝ q̄ ī caſu audēt ꝛ laudāt medicinas in q̄bus intrat mezereō: fecit experientiā de eo: ꝛ credo ſumpſit tres. ʒ. qd̄ elu̅ariū ſoluit eū laborioſe multum ꝛ adduxit eū ad ſe. Poſtea ꝑ aliquot dies pur fuit datū ēt principi credo. ʒ. ſ. ℈. vel vſq̄ ad. ij. ꝛ erat patiens medicinas fortes ꝛ ſine nocumento tolerans cōiter: ꝛ tn̄ ab iſto eľario fuit notabiľr leſus ꝛ cū maxima anguſtia facta eſt ſoľo cum magna acq̄ſita debilitate in mineris principaliuz mēbroꝝ: vn̄ iurauit ſe nunq̄ acceptuꝝ illā medicinam: ꝛ ita nullo amico laudarem vt acciperet medicinas in q̄bus intret mezereō: ſed mitioribus eſſe vtendū q̄ tn̄ in ſe fortes ſunt: de q̄b⁹ infra dicet̄: neq̄ tales fortes vel ſiľes debēt exhiberi niſi prius facta ꝑparatione cū ſirupis appropriatis de q̄bus abūdanter dcm̄ eſt in ca° ſuꝑiore: ꝛ ita laudo ſtandū eſſe in medicinis ſatis cōibus vt ſunt trociſci de reubarbaro cū q̄bus dādo. ʒ. ij. ꝓ vice bis in hebdomada: quaſi fuit tota cura in illo inuictiſſimo ꝛ excellētiſſimo principe. Si fui lōgior ꝑcas amice: qꝛ hec dixi ꝓpter vtilitatem poſteritatis. ¶ Conſeq̄nter poſt pillulas cū virtus fuerit minus fortis ꝛ ſup. venter ēt minus ſtipticus ordinat trociſcos mitiores q̄ fuerint pillule. Etiā ad intētionē in aſclite a cā calida dicit ſic ꝙ ſi virtus fuerit debilis ſup. nō abſolute vt a prin° dicebat̄ cū qua debilitate eſt hn̄da modica fiducia. Et ita non cōueniunt ſolutiua fortia: ſed fuerit debilis ad modum expoſitū. i. minus fortis q̄ in caſu ꝑcedēte Trociſci de mezereō dādi ſunt: ꝛ ponit deſcriptionē: vt infra. ℞. ſe. endiuie. ʒ. x. mezereō. ʒ. j. ℈. ꝛ duas tertias agar. ſucci eupatorij ſiľr tātūdē rob. ſe. cydonioꝝ amboꝝ an̄. ʒ. ij. ℈. Ex his oīb⁹ fiāt trociſci. x. de q̄bus oī die cū ſiru. acetoſo de zuccaro in potu vnus dādus eſt. Pꝫ ꝙ iſti trociſci ſunt ſatis mites inter ſe luētia cū virtute mezereō ꝛ debite correcti maxime cū rob. ꝛ ſe. cydonioꝝ ꝛ exhibentur cū ſirupo acetoſo de zuccaro ēt ad maiorē remiſſionē inflāmationis. Ego tn̄ nō exhiberem oī die vt ipſe ponit: qn̄ pur vellez vti medicina in qua intrat mezereō: immo tardarē ꝑ: viij. vel. x. dies quo tꝑe medio intēderez cū rectificātib⁹ epar ꝛ exſiccātib⁹ nō ſolutiuis: qm̄ cura in aſclite ꝛ in reliq̄s ſpēbus hydrop. vt infra declarabo ex ſentētijs illuſtriū auctoꝝ nō ꝑ̇ncipaľr ꝑficitur ꝑ reſoluentia: ſed magis ꝑ rectificantia lapſum membroꝝ naturalium: et ſic exiccatiua menſurata cū reſolutiuis ꝛ cōfortatiuis: qꝛ lꝫ ꝑ ſolutiua educat̄ de materia cōicata: qꝛ tn̄ maxime debilitāt ſtōm ꝛ epar mediate tm̄ faciunt ad multiplicationē materie debilitando quātum faciunt ad ſolutionē: ꝛ ita experientia compertum ſepe vidi.

¶ Sequitur illa pars. (Si aūt fuerit venter ſolutus.) In qua Ra. ponit curā aſclitis ſtāte ventris fluxibilitate ꝛ non ſtipticitate ꝛ ꝯn̄r ſtante maiori debilitate in virtute vt ſepe cōtingit vt ſupra declaraui ꝛ duo facit. Primo ordinat que ſunt fienda ꝑ medicinas. 2° ordinat dietam. ibi (Eger quoq̄.) De ꝑ̇ͣ parte dicit. Si aūt venter fuerit ſolutus ꝛ ſup. cā fuerit calida vt ſupra detur trociſcus debilis cū ſyrupo acetoſo. Hic per ventrem ſolutū nō intellexit fluxibilitatez: ſed ventrem nō ſtipticum: vn̄ nō ſtante ſtipticitate ventris nō pōt dari vnus trociſcus de ſupradictis: ſed ſit debilis. i. in modica doſi interpollādo. vt dictū eſt ſupra cum alijs trociſcis dictis medijs vt eſſent trociſci de ſpodio: ꝛ tūc poſſunt exhiberi cū ſyrupo acetoſo de zuccha. Sed ſi vēter fuerit ſolutus. i. lubricus neq̄ cōueniret aliquis trociſcus debilis ſolutiuus illi⁹ materie: ſed deberet dari trociſcus debilis. i. non ſolutiuus: neq̄ deberet dari cum ſyrupo acetoſo de aceto vini: ſed de aceto cydoniorum.

¶ Cōſequenter ponit ordinē in dieta ſimul cuz medicinalibus ſtāte vētris fluxibilitate dicēs. Eger quoq̄ nūtriat̄ ex albedugi. i. auibus minutis ſup. aſſatis ꝛ bibat ſyrupū de cydo. addit: ꝛ ſi vētris ſoľo vehemēs fuerit: rob cydonioꝝ ſolus dād⁹ eſt ꝛ nō ſup. ſyrup⁹ acetoſus de cydo. Et ex hoc innuit ꝛ bn̄ notate ꝙ ſtāte ſoľone vētris in aſclite ꝑcipue ē maxīe attēdēdū ad hoc accn̄s quaſi in totū negligēdo cām ꝯiūctā ꝑꝑ timorez de ꝓxima futura morte ex fluxibilitate ꝯtingente: totū eſt clarū.

¶ Si autem cum hac paſſione non fuerit vrina rubea ꝛc.) Hec eſt ſecūda pars principaľ huius prime ꝑtis in qua ponit curā aſclitis nō a cā calida: ſed a frigida: ꝛ diuidit̄ in tres ꝑtes. Nā p° ponit curā ꝑ pillulas ēt de mezereon q̄ ſunt fortes. 2° ꝑ trociſcos ꝛ apozimata de radicibus. 3° per empľm: ꝑtes patēt. ¶ Pro intellectu haruz omniū partiū eſt p° notandū ꝙ ex hoc ordīe inſinuauit modos curationis in aſclite: q̄ ēt modi obſernādi ſunt in alijs ſpēbus: vt cū p° fuerit ſolutio vētris cū appropriatis ad mām: quā tn̄ debēt ꝑcedere digeſtiua ꝛ ſepe lenitiua ſm̄ can̄.

Nota hyſtoriam.

De ꝑparatione mezereō ꝛ cū doſi tā in ſubā q̄ in infuſiua.

Nota bn̄.

Def. trociſcoꝝ de mezereon.

Nota

communes:postea debēt in asclite exhiberi pro
uocatiua vrine:ꝛ deinde veniēdo ad localia em
plastra ꝛ similia ꝛmaxime de fortibus intelligē
do. Ordinauit ergo pͦ pillulas in q̄bus est intē
tio solutiua aquositatis ꝛ calefactiua ad remo-
tionē male complōnis frigide:ꝛ etiā exiccatiua
dicit sic. Si autem cum hac passione non fuerit

Descr. pillularū de mezereon.

vrina rubea neq̄ color sup. in cuti ad citri. decli
nās:sed vrina sup. fuerit aquosa aut lactea ꝛ co
lor sup. fuerit albꝰ vl̄ liuidus vn̄ declaraꝶ super
causam frigidā:pillule iste dāde sunt q̄. ℞. me-
zereō:serapini an̄. ʒ. ℥. salis indi fimi columbini
an̄. sextā partē. ʒ. vniꝰ. vult ꝙ ex his fiāt pillule
ad dosim vnaꝫ. Re vera sunt fortes:ideo addit.
Pillule em̄ iste aquam vehemēter descēdere fa
ciūt. De mezereō dcm̄ est supra. de serapino ꝛ sa
le indo infra diceꝶ vbi in casu ex eis fient pillu
le appropriate:sed debēt preparari:vt infra vi-
debiꝶ ꝛ exhiberi cum aqua lactis. ¶ De fimo co
lumbino dicūt q̄dā vt latius infra ꝙ ꝑ ꝓprieta
tem nō educit aquā:sed virtuali exiccatiōe po-
nitur in medicinis asclitis a causa frigida pro-
pter fortem incensionē ꝛ quasi adustionem eius
¶ Deinde dixit. trocisci preterea de lacca cum
apozimate de radicibus dādi sunt. vtilitas ho-
rum trociscorum cum decoctione dicta in ꝓuo-
cādo vrinam est superius declarata. Consequē-

Des. emplastri.

ter ordinat empl̄m ad hāc intētionē sub hac for
ma ꝛ est exellens empl̄m. ℞. farine ordei:ciperi:
stercoris ouini veterꝫ:baurach. i. salis nitri:bo-
li armeni:oīum partes equales:ex oībus tritis
fiat epithima supra ventrem. Addit ponēs vti-
litatē. illius namq̄ ꝓprietas est aq̄ magnā par
tem exsiccare. Nam dicta simplicia puluerizata
pn̄t incorporari cū melle ꝛ fieri empl̄m:ꝛ vꝫ non
solū in cā frigida:imo ēt ꝛ in cal'a in asclite cuꝫ
nō sit vehemēter calefactiuū:vt pꝫ:sed in cā fri
gida pōt extēdi supra totū ventreꝫ ēt si occupet
regionē epatis:vbi si ꝯiungaꝶ cā cal'a nō dꝫ po-
ni nisi supra vētris partē anteriorē tm̄ vel sini-
strā:ꝛ nō supra regionē eparꝫ:imo expedit epar
cū epithimatibꝰ ad frm̄ aliqualiter alterare.
¶ Seq̄tur illa ps. (Qd̄ si in palpebris ꝛc.) Hec
est scd̄a ps principalis capl'i in qua determinaꝶ
de hydropisi hyposarcha:ꝛ auctor duo facit: qꝛ
pͥmo ponit signa q̄bꝰ ipa declaraꝶ:scd̄o ponit cu
rā. 3ͣ ibi. (Egro itaq̄.) ¶ De pͣ pte dixit textua

Decl'atio 2ͤ partis pͥncipalis

liter ꝙ si in palpebris ꝛ in extremitatibꝰ. i. ma-
nibus ꝛ pedibꝰ fuerit apā molle. i. tumor mollis
ꝛ testiculi apāꝶ sup. notabiliter facies q̄ ac to-
tum corpus mollitie quadā teneatur: erit tunc
hydropisis spēs q̄ hyposarcha noīatur. Rō to-
tius litere est clara. nā ex quo hyposarcha gn̄aꝶ
ex sanguine flātico siue humore flātico ad mem
bra demādato:cū quo nō pōt fieri debita vnio
ꝛ assimilatio cū mēbro:fit ꝯn̄r inflatio et tumor
mollis in toto vt latius infra declarabitur loco
suo:qꝛ tn̄ in membris extremis virtus nutriti-
ua debilior est:sil'r ꝛ in testiculis ꝛ in palpebris
q̄ in aliis membris. Jdcirco in his minus perfe
cte producuntur operationes virtutis nutriti-
ue:ꝛ ꝓinde in dictis membris maior tumor ap-
paret precipue in testiculis vel in bursa eorum:
qm̄ ibidem recipitur multum de materia fleg-
matica ex capacitate loci:ꝛ in palpebris sil'r cuꝫ
sint membra porosa rara:qꝛ tamen ꝛ toti cōica-
tur dictus sanguis flāticus:inde est ꝙ facies et
totum corpus quadam tenetur mollitie:ꝛ in ꝓ
cessu etiam in eis fit tumor manifestus. ¶ Con
sequenter ponit curam ꝛ tria facit:qm̄ pͦ ponit
curam ꝑ troc. de lacca cū apozimate de radicibꝰ
scd̄o per medicinam solutiuam vt pill'as de reu
barbaro. tertio ordinat aliqualem in casu die-
tam cōuenienteꝫ. scd̄a ibi. (Et venter). tertia ibi
(Eiq̄ ꝓterea est ꝓcipiendum.) ¶ De prima dicit

Declō 2ͤ particule 2ͤ partis principalis.

Egro itaq̄ ac laboranti trocisci de lacca cū apo
zimate de radicibus sunt tribuendi. Addit de se
cūdo puncto:ꝛ venter qualibet hebdomada ex
pill'is de reubarbaro est soluēdus ꝛ patiens in
arena calida sepeliendus. ¶ Circa partē primā
no. ꝙ lꝫ hyposarcha ex multis causis dependere
possit vt infra loco suo videbitur:tn̄ vt multum
pendet ex debilitate digestiue epatis ꝯtingente
a cā frigida:cū qua ēt vt sepe coīunguꝶ opila-
tiones epatis ꝓinde cū in trociscis de lacca sit
virtus apitiua oppilationū epis ꝛ ꝓuocatiua
vrine:vt fuit. s̄. declaratū in capͦ de dolore epa
tis:idcirco posuit cōuenienter vsum eoꝝ in tali
dispōne ꝛ nota ꝙ laudauit prius trocis. de lac-
ca q̄ pillulas de reubarbaro:cū quibus ēt stat
intentio cōfortationis epatis cū eductione ma
terie flātice ꝑ secessum: ꝓsentia cuius redditur
sanguis flāticus. De quibus pillulis dicit Aui.
in cura hydropisis hyposarche. vbi dicit ꝙ con
fert solutio ventris:ꝛ que melior est illa que est
cum pillulis de reubar. ꝛc. qꝛ nō tm̄ fit purgatio
dicte materie:sed etiā apertio oppilationum ꝛ
cōfortatio epatis:vt ptꝫ ex cōponentibus: non

Nota

qꝛ velit ꝙ a ꝓuocatiuis vrine vel sudoris sit in-
cipiendum in operatione qm̄ regulariter prius
est fienda ventris solutio ꝛ cū clysteribus: ꝛ cuꝫ
ebibitis etiā prius digesta materia cū syrupis
vt supra dictum est:q̄ exhibeanꝶ prouocatiua ꝛ
maxime fortia. Sed ideo prius laudauit exhibi
tionem trociscoꝝ:vt innueret ꝙ prius ꝑficiꝶ in-
tentio cure in hyposarcha ꝑ aperitiua ꝛ ꝓuocā
tia q̄ ꝑ solutionem ventris : qm̄ existēte mā in
hyposarcha dispersa in membris vel per mēbra
cōtenta in venis minutis:ꝛ ꝓ parte in vacuita
tibus ꝛ poris membroꝝ habilius eūatur per su

Nota

dorem:ꝛ etiā per vrinā q̄ per intestina propter
maiorem cōtinuitatē cū vena chilis ꝛ emulgē-
tibus q̄ cū intestinis:ꝛ istā sniam expresse insi-
nuauit Ras. 7ͦ contin̄. cuꝫ dicit. Jn carnosa hy
dropisi cōfidenter stude ad ꝓuocandum vrinā:

Nota

cum ꝑ vrinā fiat purgatio eius maior ꝛ sup. con
uenientior q̄ ꝑ laxationem. Addit: tn̄ hydrops
asclitis nō est eūanda per ꝓuocationem vrine
in maiori parte:immo sup. ꝑ laxationē magis:
qm̄ materia asclitis est recepta in locis ꝓximis
intestinis. Et proinde supra in hydrope asclite
principaliter laudauit purgationē ꝑ secessum
cum pillulis vel trociscis, de mezereon vt vidi-
stis:si igitur laudat in hyposarcha vt eger qua-
cunq̄ hebdomada est soluendus cū pillulis de
reubar. ꝛ tn̄ ad perfectionē magis faciunt ꝓuo
cantia per vrinā vel sudorē q̄ soluentia ꝑ seces-
sum:tacite innuebat ꝙ in alio tp̄e toto existētē-
dendum cum pronocantibus siue sint syrupi si-
ue decoctiones siue electuaria:vt infra loco suo
videbitur:intendendo etiā cum exiccātibus vt
est sepeliri ipm̄ in arena calida vel faciendo vn
ctiones ꝛ emplastra exiccatiua de q̄bus latius
dicetur loco suo. ꝛ istam partē bene nota quia

vtiliter seruiet ad casum.nā talia plus faciunt q̄ purgationes secessiue q̄ laboriose educūt ta/lem māmi:⁊ tñ virtutē magis debilitāt:⁊ pinde cōfidens in his exsiccatiuis laudat incōtinenti vt vtatur exercitio:⁊ q̄ famē ⁊ sitim sepe patia tur:dixit:eiq3 p̄terea est p̄cipiendū vt exercitio vtatur ⁊ famē ⁊ sitim sepe patiat̄.Et ex hoc in/nuebat q̄cūq3 exsiccatiua in casu puenire vt ci/baria sicca formal̄r ⁊ virtual̄r:⁊ sic vitanda sunt humida:⁊ itē exterius inūctiones effectiue sic/ce vt q̄ fiunt ex oleo maxime phisticorum:⁊ oleū de cherua est fortis imp̄ssionis:⁊ tandē de oleo cu cumeris asinini:⁊ ita cū silibus pficietur inten tio:⁊ cū istis sit expedita ista pars principalis.

(Si vero venter inflatus ac tensus fuerit.) Hec est tertia pars principalis huius capl'i in qua determinatur de hydropisi tympanite:in q̄ fit aggregatio vētositatis dn̄anter in vacuitati bus myrach vel inter syphac ⁊ intestina.Et pri/mo declarat eam per signa.scdo ponit curā ibi. (Quā qui patitur ⁊c.) De p̄ma parte dicit:si vero venter inflatus ac tēsus fuerit ⁊ cū pcutit̄ sonū reddit vt tympanū.i.sonum acutū:hydro/pis spēs adesse significabit̄ q̄ tympanites dicit̄ l̄ra satis est clara:ex quo in tympanite aggrega tur vētositas p extēsionē redditur venter sicc⁹ ⁊ durus:⁊ ita a pcussione fit sonus acutus diffe/renter ab ascite in qua fit sonus obtusus.

Consequēter de scda parte ponēdo curā p di uersa ingenia curatiua.Primo.s.p dietā: p̄nr p localia ⁊ medicinas interius sumēdas: tandem p suppositoriū educēs vētositatē deorsum ⁊ cli/steria.Circa quas ptes oēs simul nota q̄ in tym panite nō ponit curā p medicinas solutiuas:q2 cā frigida isti⁹ nō est p medicinas solutiuas edu cibilis:⁊ tñ hec vt pl'm pendet a cōpl'one sicca cū caliditate:vnde medicine solutiue sunt apte multum nocere ⁊ modicū iuuare:tñ vbi vētosi/tas cōseruaretur a mā flātica in stō vel intestis nō esset irrōnale cū medicina leni vt cū hiera re monere cām antecedentē:qm̄ applicatio loca/liū calefacientiū resoluentiū stante mā fouen/te eēt timorosa:vt infra videbit̄ loco suo de coli ca:⁊ illo casu bonum esset prius mūdificare:sed habita cōsideratione ad cām cōiunctā dcē me/dicine solutiue nequaq̄ cōueniunt. Secūdo nota q̄ qm̄ tympanitis cā vt pl'm est debilitas digōnis prime vt suo loco infra videbitur:⁊ p̄ cipue seq̄tur malā ordinationem cibi ⁊ potus maxime comestionē ciborum vētosabiliū.Idcirco p primo ingenio curatiuo posuit debitum regi/men obseruandum:vnde dicit:quam qui patit̄ sup.tympanitem a comestione olerū abstinere dzatq3 eorum omnium que ventositatum sunt ge/neratiua vt sup.sunt comestiones ⁊ fructuum ⁊ leguminum ⁊ potus aque frigide ⁊ hmōi. Di cit scdo.venter quoq3 omni die cum panico est euaporandus sup.calefacto ⁊ torrefacto simul cum modico salis ⁊ furfuris.Sed hic nota q̄ q2 vt dictum est supra sepe in tympanite coniūgit complexio calida epatis opz cauere in sacella/tionibus ⁊ reliquis vētositatis dissolutiuis vt non attingant ad regionem epatis:sed sup. ad reliquas partes ventris tantum. Addit:⁊ vē tose sup.sicce supra ventrem ponende:⁊ medica mina ventositatem dissoluentia sunt dāda sup ple in potu vt diacyminum ⁊ electuariū de bac/cis lauri qd in capl'o de iliaca nominabim⁹.Sz si coniungeretur cōplexio calida epatis debent illa remitti in caliditate cum alterantibus ad frigidum epaticis tñ vt cum speciebus triasan/dal'.vel diarodon abbatis ⁊ silibus. Addit: eger p̄terea exercitio ita assuescat ⁊ famē patia tur vt non ppterea virtus multū debilitetur.

Addit:⁊ ex collyriis suppositoriis q̄ ventosita tem dissoluunt quorum faciemus mētionē.s.in li° diuisionum sibi subiiciat.i.supponat.Nam ibi in fine capl'i de hydropisi in tympanite ordina/uit suppositorium vt infra.℞.cymini ⁊ baurach ⁊ folia ruthe.sup.sicca cōficiantur cum melle et supponantur cum cotto in die multotiens.nam talia extrahunt ventositatem. Addit:vltimo venter quoq3 cum mantilli sup.calido donec ru bere incipiat fricetur ⁊ ex oleo rutaceo cliste/rizetur:ptz totum.Et sic sit finis capl'i.

Des. quorū dā supposi toriorum.

Expedita cōtinuatione capl'i ⁊ declarato eo textual'r p ampliori intelligē tia māe erunt ex ordine in hoc capl'o quinq3 vi/denda.Primo de quid nois ⁊ q̄d rei hydropisis. scdo videbitur de distinctionibus ⁊ specieb⁹ hy dropisis ⁊ de cōparatione earum adinuicē in mali tia.tertio de causis.p̄mo hydropisis in gñe:dei/de in causis spālib⁹ spērum hydropisis.quarto vi/debitur de signis:p̄mo pnosticis euētus ad hy dro.p̄nr de signis ad bonū ⁊ ad malū:deinde po nentur signa demōstratiua gñis puta hydropi/sis absolute:⁊ postea specierum ⁊ causarum ipsarum. Ul timo veniemus ad curam eius.

Quid nominis Circa primū hydropisis q̄d nois idē grece sonat q̄ passio aquosa latine.Nā vt dicit Gētilis alle gans Theodorum priscianum lib.5°.nō habeo eū d2 hydropisis ab hydro qd est aquositas ⁊ pisis passio.i.passio aquosa:⁊ idcirco q2 ascites ppe est passio aquosa sibi ppriissime debet̄ nomen hydropisis.Et ita noiauit Gal'.5° interiorum.ca°. 7° ad finē capl'i.Tñ ēt cōuenit large ⁊ tympani ti ⁊ hyposarche:qm̄ in his oībus cōiungit̄ etiam aquositas:vñ tympanites vt dicit Ras.in diui sionibus fit cū aggregatur in ventre parum aque ⁊ ventositatis pl'm.In hyposarcha sil'r transit de flāte cū sanguine ad membra vt infra videbitur Et ita in omni tali stat aquositas ledens.

De q̄ddita te nois.

Alex.aūt dixit q̄ hydropisis est chronica epa tis passio ex frigiditate eius generata ita vt nō possit transmutare ⁊ coquere cibos in substan/tiam sanguinis:sed in aqueam qualitatem mu tat eos aut in spm̄.i.ventū aut in flegma:⁊ hec descriptio non tm̄ declarat quid nois sed etiam quid rei p q̄pto exprimit cām eius effectiuam.s. frigiditatem epatis.qd quō fiat a frigiditate vi debit̄.j. Et Conciliator dr̄ia.114.diffinit hy/dropisim sic hydrops est error grandis virtutis digestiue epatis per quam omnia corporis mē/bra vel nutritionis intumescunt:⁊ dicit notan/ter error grandis:q2 ex minori alie egritudines ⁊ male complexiones consurgunt ⁊ non hydro/pisis vt aliquotiens cacesia que est principium ad hydropisim. Sed magis proprie declaran do quid rei dicit Aui.14ª.tertii tractatu quar/in principio capl'i de hydrope:quod hydrops ē egritudo materialis cuius cā est materia exube rans frigida ingrediens membra ⁊ crescunt p eam:aut membra manifesta omnia:aut loca va

De quiddi tate rei.

cua partiū in q̄bus sunt regimē nutrimenti et
humores: Est igitur egritudo mālis siue sit cō‑
plexionalis mālis siue cōpōnalis: sed prius est
cōpōnalis q: tumoris ꝛ augmenti: vn̄ ꝓprie hy
dropisis dicit aggregatū ex aquositate ventosi‑
tate vel sanguine flegmatico simul cū tumore ꝛ
augmento in ventre, vel in toto: qḋ declarat ꝑ
hoc qḋ dicit ꝛ crescūt ꝑ eā mēbra oīa ꝛc. ꝛ dicit
ꝙ eius cā est mā exuberās frigida: frigida dicit
quo ad cām cōiunctā: nō quo ad cām añtē: qm̄
aliqnotiens cā añs est mala cōplo calida vt in‑
fra videbitur: sed cā coniuncta essentialr semꝑ
est frigida vt aquositas vel vētositas vel mate‑
ria flegmatica transiens cū sanguine ad mēbra
lꝫ talis cā frigida essentialr aliquotiēs possit ꝑ
putrefactionē accidentalr fieri calida: vt pꝫ ēt
in reliq̄s cū putresiunt: lꝫ ēt possumus dicere ꝙ
quo ad cām nō mālem tm̄: sed ēt effectiuā quasi
vtplm immediatā est egritudo frigida saltē pri
uatiue. s. ꝑ priuationē calidi nālis vel ei᷒ dimi‑
nutionē: qm̄ debilitatus est calor nālis epatis
ad debite digerenduꝫ: vt dixit supra Alex. lꝫ ali
quotiens coniungatur excessiua caliditas gra‑
dualis extranea. Addit Aui. ꝙ talis mā est ingre
diens membra: ꝛ crescunt ꝑ eā aut membra ma‑
nifesta oīa: ex hoc manifestat spēm hydropis q̄
hyposarcha noīatur: aut sup. penetrat ī loca va
cua partium in q̄bus sunt regimē nutrimenti ꝛ
humores. s. myrach ꝛ vētris in q̄bus includunt
membra q̄ sunt regimē nutrimēti. s. stomacus ꝛ
epar ꝛ splen: q̄ ēt mēbra sunt q̄ primū gñant hu
mores: ꝛ humores sup. sunt prin^m in dictis mē‑
bris. Et ita manifestauit alias duas spēs hydro
pisis. s. asclitē ꝛ tympanitem. Nam in talib᷒ va
cuitatibus ꝑtium cōtinentiū mēbra nutrimen
ti subintrant aquositas ꝛ vētositas: ꝛ in eisdem
fit manifestus tumor ꝛ augmētū quātitatiuum
Propterea addit ꝙ ī hyposarcha cā est mā flāti
ca penetrans cū sanguine ad mēbra sup. oīa: ꝛ ꝙ
in asclite cā est syphac ꝛ intestina: ꝛ q̄ seqnūtur
spaciū ventris inferioris pōt differenter intelli
gi vel q̄ sequuntur spacium ascēdendo v̄sus cu‑
tim. Et ita innuit ꝙ non tm̄ mā talis includit
in illo spacio: sed ēt in vacuitatibus myrach q̄
sunt supra spacium ꝛ sequuntur ipsum: vel alr ꝛ
q̄ sequuntur ipsum spacium. s. de vacuitatibus
membroꝝ ꝛ nō sunt ꝓprie mēbra nutritionis sꝫ
inherent dictis mēbris: vt sunt vacuitates reꝑ‑
te in messinterio ꝛ in zirbo adipino: immo et in
panniculis cōtinētibus immediate mēbra nā‑
lia vt epar ꝛ splenē maxime: ꝛ ita exponat copu
latiue de vacuitatibus q̄ sequnt ipm spacium
ꝛ ascēdendo versus cutim ꝛ descēdendo versus
mēbra nutritionis. Nā in oībus talibus vacui
tatibus aggregat mā dicta. Et lꝫ dixerit Rasis
in diuisiōibus ꝙ in asclite aggregatur aqua in
ventre tantum per ly tantum: intellexit dñan‑
te. i. aqua tantum dominante cum quo stat qḋ
etiam ventositas pro parte reperiatur in ea vt
expresse dixit Alex. Nam declarans asclitem di‑
xit ꝙ est vna species hydropisis generata ex te‑
nui humore ꝛ ventositate: sicut etiam dicit Ra.
in diuisionibus. ꝙ in tympanite aggregant aq̄
parum ꝛ ventositas plurimum: ita etiaꝫ potest
esse in asclite ꝙ cum aquositate aggregatur vē‑
tositas: sed parum eius respectu aquositatis. Et
nota per hoc quod dicit in ventre: per ventrem

In asclite cū aquosi‑tate aggregat paruꝫ vētositatꝫ ꝛ ī tympa‑nite est pl'ꝫ vētositatꝫ ꝛ parꝫ aquositatis.

intelligit non tantum vacuitatem infra syphac
continentem naturalia membra vt communi‑
ter dicitur quod est vacuitas inter syphac ꝛ in‑
testina: sed simul cum ea intellexit etiam totuꝫ
myrach quod dicta membra naturalia cōtinet.
Et de tympanite dicit Auicen. quod causa in ea
est ventositas sup. a dominio sparsa in illas par
tes. Et non tantum de his intelligendo vacuita
tibus: sed etiam vacuitatibus que in messinte‑
rio ꝛ alijs panniculis pauloante dictis reperiū
tur: quoniam in eis etiam clauditur ventositas
ꝛ aquositas in his speciebus hydropis.

¶ Et ꝙ hoc sit verum ꝙ in hydrope aliquotiēs
concludatur ventositas vl' aquositas ꝓ magna
parte in vacuitatibus myrach ꝛ non in spaciosi
tate magna ventris manifestatur ex eo quod ex
perientia probat: quoniam vidi veros hydropi
cos ꝛ asclíticos ꝛ ventosos in quibus ad modū
ipsorum vel incisione facta supra ventrem ipso
rum non percipiebatur sonus neq̄ ventosita‑
tis neq̄ aquositatis: ꝛ tamen erat manifesta ex
tensio in ventre cum extenuatione aliorum mē
brorum: ꝛ hoc erat quia illa ventositas ꝛ aquosi
tas erant clause in vacuitatibus myrach supra
syphac: quia si fuisset dicta materia recepta in
vacuitate inter syphac ꝛ intestina tante quanti
tatis quod facta esset extensio circa ventrem: ꝛ
maxime prominuerit pars que est infra vmbili
cum versus sumen: vt dicit Rasis in textu: tunc
ad motum corporis vel ad percussionem ei᷒ fuis
set sensibiliter perceptus sonus aque vel vento
sitatis quod non fiebat. Ideo si aliquādo ab au
ctoribus declaratur asclites vel tympanites ꝑ
hoc quod commouendo huc vel illuc corpus vel
percutiendo manibus percipiatur sonus vt aq̄
in vtre: ꝛ fit sonus obtusus vel acutus vt sonus
tympani: hoc verum est vt in pluribus maxime
in processu cum abundant dicte materie ita vt
non contineantur tantum in vacuitatibus my
rach: immo etiam ꝛ in concauitate ventris: pu‑
ta inter syphac ꝛ intestina: nam tunc proprie ꝑ
cipitur talis sonus. ¶ Suadet etiam ad hoc ꝓ
bandum quoniam ex applicatiōe sacellationū
exsiccatiuarum bis vel ter supra ventrem sensi‑
biliter minuitur tumor ventris: quod nō tm̄ sic
est verisimile propter multa membra interponi
inter sacellationes ꝛ aquositatem ꝛ ventositatē
si in concauitate magna continerentur dcē ma
terie quarum extensione augmentetur venter:
quia nō sic cito illa materia sensibiliter minue
retur. Unde credo ꝙ minuatur venter ex eo qḋ
minuitur per exsiccationem ꝛ resolutionem ma
teria que retinetur in vacuitatibus myrach ꝓ
ximis cuti: immo credo quod tumor apparens
circa ventrem magis pendeat ex materieb᷒ in‑
clusis intra dictas cōcauitates q̄ꝫ ex materia re
cepta in concauitate magna infra syphac. Et tu
etiam credes si bene considerabis: quoniam si
propter multitudinem mãe infra syphac cōclu‑
se fieret talis extensio ꝛ augmentum in mēbris
exterioribus quasi semper cū tali extensione sta
ret maxima difficultas in anhelitu: q: nō min᷒
cōprimeretur a dicta mā diaphragma in sursuꝫ
sicut cōprimitur extendendo myrach in exteri᷒
homine supino iacente: stante tūc multo tumo
re ventris: et tamen de facto apparet multos
esse hydropicos tales in quibus non est magna

Not. bene q̄ sequunt

No. ꝙ dcm̄ istō doctorū est verū vt in pl'ib᷒

Opinio doctoris.

anhelitus difficultas: ꝑcipue cū quiescunt cōsi dera circa hoc ⁊ tibi vtiliter seruiet ad opus sol licitando te ad applicationem resolutiuorū ⁊ exiccatiuoꝝ exterius circa ventrē. ¶Et ex his p̄tꝫ clara sn̄ia tex. Auic. legaꝫ sic litera: hydropi sis est egritudo mālis. s. compositionalis: q꞉ au gmenti quātitatiui: cuius cā. s. materialis ⁊ cō iuncta: est mā exuberans frigida. s. essentialiter vt aquosus sanguis in hyposarcha: vel aquosi tas ⁊ vētositas in asclite ⁊ tympanite igrediēs membra: ⁊ crescunt ꝑ eā. s. materiā exuberātem aut mēbra manifesta oīa: vt in hyposarcha: aut loca vacua partiū. i. extenduntur loca vacua par tium ⁊ crescunt hoc mō: partiū dico in q̄bꝰ sunt i. in quibus continetur regimen nutrimēti et hu mores. i. membra naturalia q̄ sunt in mēbra q̄ bus debetur regimē nutrimēti ⁊ sunt membra que primū generant hūores: ⁊ in q̄bus hūores primū reperiuntur: ⁊ sic ꝑ loca vacua intelligere possumus ⁊ vacuitatē magnā inter syphac ⁊ in testina: ⁊ vacuitates cōtentas inter syphac ⁊ cu tim: ⁊ vacuitates mēbroꝝ que adherent natura libus mēbris vt mesintherij zirbi adipini ⁊ pā niculorum immediate continentiū epar ⁊ sple nem. nā in omnibus talibus cōtingit tales ma terias contineri vt supra declaratum est. Et hec de primo principali sufficiant.

Declaratio diffinitionis hydropisis dn̄i Aui.

Questio.

Distinctiones. Ueniendo ad 2^m de spe ciebus opꝫ tollere diffi cultatem motā a Cōtili sup isto passu: quoniā de mente Hip. 4° regis acutoꝝ textu commēti 108. ponuntur tm̄ due spēs hydropū: dixit in p̄n° textus. Hydropū due sunt spēs vere. Et idē vide tur sentire 2° ꝓnosticoꝝ: vbi posuit distōnē de spēbus hydropis ꝙ alia est a cā imediata. s. ab epate: ⁊ alia a cā remota. s. lumbis. Et quidā po nunt quatuor spēs vt narrauit Gal. de mēte ali quorum antiquoꝝ 4° regis acutoꝝ cōmen. tex. supallegati: vt fuit Platearius Gilbertꝰ ⁊ mul ti salernitani q̄ nō tm̄ posuerūt dictas tres spe cies: sed addiderunt quartā. s. leucoflegmātiā. Aui. aūt cum Rasi ⁊ Sera. ⁊ Halya. ⁊ reliq̄s cōi ter ponunt tres spēs que dicte sunt. s. hyposar cham tympanitē ac asclitez. ¶Breuiter in hac difficultate rn̄deatur ꝙ sunt tres: distōne reali et distōne sumpta ex ꝑte causaꝝ materialiū im mediatarū: vt hyposarcha cuius cā est sanguis flegmaticus dispsus per mēbra: postea est ascly tes ⁊ tympanites que habēt alias cās vt dictū est. Sed si fiat distinctio tm̄ noīalis ab aliq̄bus ponuntur quatuor diuidētes spēm hyposarche in duas spēs: eo ꝙ cōsiderauerūt ꝙ sanguis aquo sus qui vadit ad mēbra pro cā imediata hydro pisis: aliqū remanet cū sua aquositate mlta: ali qū cum pauca: ⁊ ita ꝑm hoc posuerūt duas spēs nomine differentes: ⁊ primā vocāt leucoflegmā tiam vbi est multū de aquositate mixta sangui ni ⁊ de flegmate al'. ⁊ vocatur leucoflegmātia a leuco grece: qđ est albū latine ⁊ flegma. i. a fleg mate albo. Scđam aūt appellāt hyposarchā: et ita est distinctio tm̄ noīalis: qm̄ multū ⁊ paucū nō diuersificāt spēm: ⁊ ita eos rep̄hēdebat Gal. 4° regimis acutoꝝ cōmento allegato: ⁊ ita eādē ex parte materie modo Alex. nomiauit diuersis nominibus. ¶Si vero ꝯsideremus spēs hydro pisis ex parte locoꝝ in quibus fiunt: q꞉ duo sunt loca sensibiliter distincta in quibus fiūt: qm̄ hy

Responsio dubij.

posarcha fit ex tumore membroꝝ extremoꝝ rece pta materia in dictis mēbris ⁊ alie due species s. asclites ⁊ tympanites fiunt recepta mā in ven tre ꝑm hanc cōsiderationē: dicit Hip. 4° regimi nis acutoꝝ ꝙ sunt due species hydropisis.
¶Potest etiā fieri cōsideratio ex ꝑte causaꝝ p̄n cipantium vt cōsiderando cām eius ꝓpinquā ⁊ remotā: ⁊ sic sunt ēt due species tm̄: vt vna que est ex ꝓpinqua cā. s. ex epate. ⁊ scđa que est ex cā remota. s. lumbis ⁊ circūstantibus: ⁊ hanc ꝯside rationem fecit Hip. 2° ꝓnosticoꝝ: ⁊ sic fit soluta ista difficultas. ¶Restat nūc videre q̄ earuꝫ sit deterior: ⁊ de hoc dicit Aui. de mēte quorūdā ꝙ hyposarcha est deterior alijs: qm̄ corruptio i ipa cōicat epati ⁊ venis oībus corporis ⁊ carni: ita vt destruat plurimū digōnis tertie. Et ꝑm hoc fit argumentū per eos ꝙ hydrops hyposarcha est alijs deterior: quia est magis cōis q̄ sint alie due spēs: ex quo toti cōicatur: etiā ꝑ hydropē hy posarchaꝫ fit lesio virtutis dignioris. nā oꝑatio digestiua membroꝝ est nobilior ceteris: q꞉ v̄tus membroꝝ nālis est ad quā ꝯuertuntur alie virtu tes. nam est finis aliaꝝ oꝑationū: ⁊ finis est no bilior his que sunt ad finē. ¶Alij dicūt ꝙ tym panites est peior passio: q꞉ difficillime curatur: q꞉ tympanites cū ꝯiungitur cū cā calida nō est spes: et tympanites nō fit sine cā calida: vt etiā dicit Auer. 3° colliget ca° 18°. ꝙ est notabile cap^m ad hanc materiā: qm̄ cū dꝫ curari tympanites ꝑ ca lida dissolutiua: additur etiā in cām: q꞉ talia me dicamina per caliditatē agentia resoluendo vē tositatem etiā agendo in humiditates vētosita tes generant: ⁊ ideo est difficilis cure: ēt q꞉ cau sa calida nō potest remoueri nisi per frigida: et ista debilitant virtutē nō confortando sicut fa ciūt mlta calida: ⁊ sic est difficillime curabilis.
¶Aui. dicit ꝙ asclites est deterior ⁊ quo ad cās ⁊ quo ad accidētia: quo ad accn̄tia p̄tꝫ: q꞉ hypo sarchi pur ambulant: sed asclitici sunt exte nuati ꝑm reliqua membra ⁊ tumefacti ventrem ita vt opꝫ ipsos susc̄ētari fascijs: ēt illa mā sepe inducit difficultatē anhelitus ⁊ sepe syncopim resudando ꝑ diaphragma: ⁊ sepe suffocantur inad uertenter vt ego vidi.
¶Etiam q꞉ materia in asclitico est nitrositate participans: ⁊ ita facit aliquotiens vlceratio nem membrorū: vnde aliqn̄ vidi in asclitico ita tumescere crura ꝙ pellis frāgebatur de se: ⁊ exiuit aquositas nō a natura expurgāte sed a multitu dine materie simul cū acuitate eius ⁊ illis videtur ꝙ sint alleuiati: tn̄ infra octo vel decē dies mo riebantur: accn̄ria ergo sunt seuiora in asclite.
¶Etiam ex parte causaꝝ est deterior asclites: q꞉ plus elongatur cōplexio naturalis ep̄is a na turalitate in generatione aquositatis q̄ in ge neratione sanguinis flegmatici: vn̄ fit hyposar cha vt p̄tꝫ cum aquositas nō fiat nisi ꝑ corruptā digestionē epatis calido nāli simpl'r extranea to: vn̄ nō pōt induci forma alicuius hūoris: sed cum generatur sanguis flāticus calor ⁊ si diminu tus sit in nālitate nō tn̄ tal'r extraneatus vt fiat oꝑatio corrupta sed diminuta q̄ inducit ad for mam sanguinis flātici: ⁊ ita p̄tꝫ ꝙ asclites dete rior est q̄ hyposarcha ceteris paribus maxime quia asclites principal'r pēdet ex lesiōe digōnis epatis ⁊ hyposarcha ex lesione digestionis ter tie membroꝝ. nam fit defectus in virtute nutri

Que spēs hydropisis est deterior.

No. bene.

Rn̄sio ad petituꝫ ꝙ deterior species est asclites.

tiua in mẽbris quo ad vnionẽ debitã circa mẽbra. Nam ibi ꝛ si apponat mã nutrimẽtalis ad membrum nõ tñ debite vnit membro cui apponitur sicut id qð erat resolutũ: ꝛ ita in hyposarcha stat fortitudo virtutis epatis aliquãta virtute cuius pncipalr fit possibilitas curationis in omni specie hydropis: vbi in asclite virt᷒ naturalis est multũ defecta vt dictũ est: ꝛ ita morbus fit etiã minus curabilis. Et fm hoc dici potest ꝙ virtus naturalis epis est dignior ꝙ̃ virt᷒ naturalis membroꝝ lꝫ in cã terminet. ¶ Et ita nõ sequit: in hyposarcha cõicat nocumẽtũ mẽbris ꝛ venis ꝛ epati ꝛ in asclite epati pncipaliter: ergo hyposarcha est deterior morbus: qꝛ dicatur ꝙ nocumentũ epati cõicatũ in hyposarcha est multo minus vt fuit dictũ: ꝙ̃ fit nocumẽtũ in epe in gñatiõe asclitis. Et ita silr dico qð est deterior tympanite ceteris parib᷒: qm̃ licet tympanites nõ fiat sine caliditate sup. certa minuente vel debilitãte naturalẽ caliditatẽ: cum ea tñ stat caliditas vt nãlis fortior ꝙ̃ fit illa que generat ventositatẽ. Etiã qꝛ nocumentũ gñationis tympanitis maxime est nocumentũ stomaci pmũ vt volunt autores vt infra videbitur. Et istud nocumẽtũ stomaci sepe corrigit per digestionem scðam in epate: ẽt mã ipsa est facili᷒ dissolubilis ꝙ̃ sit mã asclitis vt ptꝫ ꝛ nõ semp fit a caliditate supflua tympanites: imo aliquotiẽs a cã frigida debilitãte naturalẽ caliditatẽ cum quo tñ stat ꝙ nõ fiat sine caliditate. Nã caliditas naturalis vt dicit Auer. loco alleg. qñqꝫ minuitur p augmẽtũ caloris accidẽtalis qñqꝫ minuitur a frigido. Et si fuerit cã vt vult remotionis caloris nãlis a suo temperamẽto egritudo calida: attribuet ista remotio egritudini calide et oportebit intẽdere cũ remittẽtibus frigidis temperatis. Et si fuerit frigida attribuet fride et oportebit intẽdere cũ infrigidãtib᷒: ꝛ ita sit satisfactũ ad istã difficultatẽ. Et ita tenẽdũ est in effectu ꝙ deterior spẽꝝ ẽ asclites postea tympanites: deinde hyposarcha ceteris paribus. dicitur ceteris parib᷒: qꝛ tãta põt esse diuersitas in causis eaꝝ vt. s. si hyposarcha pẽderet ab apa te duro epis ꝛ tympanites pẽderet a debilitato calido naturali per frigidũ ab extrinseco: tunc nõ esset dubiũ quin hyposarcha esset difficilioris curationis ꝙ̃ tympanites. ¶ Sequitur alia distinctio ꝙ hydropisis quecũqꝫ fuerit: quedaꝫ est recens quedã est antiqua. Itẽ quelibet earũ quedam est pẽdens ex cã pmitiua vt a frido aere ꝛc. quedam a causis corporalibus vt apatib᷒ epatis ꝛ membroꝝ vicinoꝝ vt infra videbit in causis. Item quedam coniungitur in corpore iuuenili ꝛ per naturam forti: ꝛ quedaꝫ in sene vel puero vel aliter debili ꝛc.

Deterior asclites post tympanites et 3° hyposarcha.

Cause. Jam veniendo ad 3m pncipale de causis opꝫ p° notare vnã sniam Aui. ad formã tractandi dixit ꝙ hydropisis sup. absolute hꝫ causas ꝛ iudicia cõia: ꝛ quelibet hydropisis. s. spãlis hꝫ cãm ꝛ iudiciũ cõe. Et ita oportebit prius ponere cãs hydropis absolute q̃ sunt cões vel esse possunt omni hydropisi: deinde ponemus causas que appropriantur spãlib᷒ speciebus hydropis. ¶ De causis igitur cõibus hydropis. pmo fiat vna diuisio ꝙ de eis q̃dã sunt proprie epatice: quedã sunt cause ad hydropem cum cõitate. s. ꝙ quedã sunt cause essentialiter epar primo ledentes: quedam que ledunt aliud membrum cõicans epati pncipaliter: pñr ꝛ epi nocumentum affertur: ꝛ tales vocant p cõitatẽ epice qm̃ nõ sufficerẽt ad causandã hydropisim nisi epati pri᷒ cõicato nocumẽto: qm̃ vitio epis primum hec passio gñatur vt supra visuꝫ est de mente Alex. lꝫ aliquotiẽs hoc nocumentũ accidat mediante altero. Ideo dicit Aui. Et nõ quidem accidit hydropisis absqꝫ egritudine epis propria aut p cõitatem: lꝫ qñqꝫ egrotat epar et nõ accidit hydropisis: ꝛ ita cã cõis in omni est debilitas virtutis gñatiue sanguinis vt iam dictum est. Et pro pte colligit de mente Gal. 6° de accñti ca° p°: ꝛ expressius 2° pnosticoꝝ cõmento p°: vbi dicit Gal. versus finẽ cõmenti. Et vniuersaliter quidẽ omnis spẽs hydropisis puenit ex nocumento accidente in virtute gñatiua sanguinis qñ deficit ab illo in epate ꝛ deest ei complementum eius: etiam quinto interioꝝ ca°. 7° expresse dicit. Hydropisis enĩ nõ põt esse nisi patiatur epar. Addit: sed tñ nõ est necesse pp̃ter pmitiuam epatis passionẽ solũmõ fieri. Et istam sententiã etiã allegauit Raß. 7° cõtiñ. cap°. de hydropisi satis ad principiũ: eius similẽ sententiaꝫ etiã posuit Rabi moy. nona pticula dicẽs. Causam omniũ specieꝝ hydropisis est epar cuꝫ nõ mutat in sanguinẽ id qð puenit ad eũ ex cibo pp̃ter malã cõplexionẽ frigidã dñantem in eo: hec igitur est cã prima generalis ipsius. s. debilitas digestiue epatis vel corruptio digestionis ipsius.

Vitio epatis p° gñatur hydropisis.

Cã cõis in oĩ hydropisi ẽ debilitas virtutis generatiue sanguinis.

¶ De hoc tñ aliq̃d dicet ĩfra: qꝛ in aliq̃b᷒ casib᷒ videt ꝙ epar nõ hꝫ pncipiũ gñatiõis hydropis. ¶ Supposita tñ hac pma cã gñali tunc de causis remotioribus cõibus tñ ad hydropem sunt oẽs cause que faciunt ad debilitatem vel corruptionem operationis digestiue. Et de propriis epati quedam sunt complexionales: quedã cõpositionales: quedam solute continuitatis. ¶ De cõplexionalibus dicebat Aui. sunt oĩes cause inflãmãtes ꝛ etiã cause ĩfrĩdantes ꝛ hũectãtes ꝛ exiccãtes. Et dicit de causis ĩflãmãtib᷒ ꝙ quedam faciũt hydropisim gradatione resolutionis innati caloris vt cũ paulatine fit resolutio verbi gratia. ex febribus diuturnis: ꝛ aliqñ fit ex causis etiã inflãmantibus extinctio caloris cum subito fit resolutio in calido naturali propter excessiuã sup. caliditatẽ: ꝛ talẽ subitã resolutionem a calido appellauit Aui. ibidẽ extinctionem sicut cõtingeret in causone vl' ex potu medicine calide vel acute vt castorei euforbii et ita omnis cã ducens ad resolutionẽ paulatinam calidi naturalis vel faciens ad subitã ei᷒ dissolutionem que vocat extinctio siue sit corporalis vt sunt febres: siue sit cã pmitiua ex pte passionum animalium vel ciboꝝ calidoꝝ vel vigiliarum supfluaꝝ vel medicinaꝝ calidaꝝ: oẽs tales cause possunt esse cause hydropis infrigidando primitiue ꝛ nõ positiue sed cũ medio. Nã de his loquens Sera. dixit: ꝛ aliquotiens fit hydrops. ex egritudinibus acutis: verũtñ illud nõ fit absqꝫ medio. Cum igit medium est egrediẽs ab equalitate donec in epate corruptio accidit complexionis calide ꝛ sicce supra mensurã: tũc ipsum dissoluit virtutem eius ꝛ accidit hydropisis quia diminuitur caliditas epatis vt est naturalis p hoc ꝙ addit extranea. ¶ Cause etiã

Propter fe. diuturnas sepe fit hydropisis.

infrigidātes positiue adducūt ad hydropisiz remittendo innatam caliditatem p̄ cōtrarium: ⁊ vbi taliter minuatur paulatine appellauit. A. ipsam resolui: ⁊ si fiat ex frigido ⁊ vbi subito p̄mutetur forti permutatione appellauit ipsam extingui. verbi gr̄a. si fiat diuturnus vsus ciborum frigidoꝝ vt lactucaꝝ papa. vel vini plrimuz mixti aqua poterit paulatine calor nālis minui vel ex lōgioribus somnis ⁊ ocio vel medicinis frigidis paulautine alterantib⁹: ⁊ vbi occurreret aliqua cā subito infrigidās ad ip̄m epar et multū minuēs de nāli caliditate: tūc subito fiet extinctio ꝑprie sumpta. verbi gr̄a. ex potu multe aq̄ frigide nō in hora debita vt in ieiunio stāte. vehementi siti vel post balneū ⁊ exercitiū vel coitum: vel si sumeretur venenū frm̄ tunc talia possent esse cā hydropisis p̄ extinctionē caloris nālis subito factā. ¶ Cause ēt humectātes. pn̄t esse cāe ꝑ quanto extinguunt caliditatē non p̄ viā resolutionis: neq̧ p̄ viā alterationis p̄ se a cōtrario siue extinctionis: sed p̄ viā suffocationis: ⁊ hoc modo nauseatiua satietas crapula ⁊ ebrietas superflua quies ⁊ plurim⁹ vsus humidoꝝ pn̄t esse cāe ad hanc dispōnez. ¶ Siccitas quoq̧ lʒ pl'm videatur esse cōtraria huic dispōni: q2 tn̄ cū excrescit remouet tēperamentum in calido nāli: vnde non sit ꝑportionatum ꝯnime ad operationez digestiuā ꝑ tāto pōt esse causa. Et istud notauit Ras. 7° continen̄. postq̄ dixit ꝙ hydropisis accidit post morbos acutos si ide epar passuz fuerit impedimentū ex mala cōplōne calida. Addit: an forte accidit ex mala cōplōne sicca dū perueniat ad terminum in quo impossibile erit ei alterare nutrimentum ad sanguinez: ⁊ ita oēs cāe exsiccātes positiue cū supfluūt pn̄t esse cāe huius passionis. Sed tales positiue agētes minus adducūt ad hoc q̄ q̄ faciūt ad exsiccationē per subtractionem humiditatum nālium ⁊ sp̄ūum vel minorationem debite generationis ipsaꝝ. Et ita coitus ⁊ nimia parcitas in cibo ⁊ ieiunia ⁊ oīa gn̄a euōnum supfluarū siue per sudorem siue per menstrua vel emorroides vel fluxum sanguinis narium siue per vrinā superfluam vel solutionem ventris: etiam euacuatio aliaruz humiditatum quarūcūq̧ naturaliū subita vel diuturna superfluens siue a nā fiat siue ab arte indebite regulata: omnes tales cause sunt cause vel esse possunt ad hydropem. dicebat tn̄ Auicē. ⁊ est notabile dictum ⁊ notabilior euacuationum est euō sanguinis: ideo sup. frequentare flōias aliquotiens ducit ad hanc passionem. ¶ Et sicut declaratum est in causis per qualitatem manifestam alterantib us ꝙ eē possunt cause hydropisis dilatando naturalem caliditatem similiter ⁊ ex causis agentibus ab occulta proprietate extinguētibus per formam calidum nāle: vt sunt multa gn̄a venenoꝝ siue interius sumantur siue per morsum reptiliū inducantur tales cāe fiunt etiam cause hydropisis. ¶ Cause etiam compositionales multipliciter possunt adducere ad hanc passionem, vt p̄uitas epatis vel propter superinflammationem spirituum in eo vel propter opilationes in quas facile incidit etiam dicte opilationes in epate cōtingentes. Nam vt dicit Auer. 3° colliget. loco allegato: opilatio habet extinguere calorem extrinsecum. i. naturalem: ⁊ maxime qn̄ humor faciens est frigidus vt dicit. ¶ Ap̄ata etiam ⁊ calida ⁊ frigida ⁊ dura ⁊ mollia. nā calida resoluēdo frigida positiue infrigidando: talia oīa esse possunt cause huius passionis: ⁊ precipue cum contingunt ap̄ata circa gibbum epatis ⁊ fiunt opilatiua orificij vene ascendentis per quā debet transmitti humidum ab epate ad membra ⁊ non tantum apostemata epatis: sed etiam ap̄ata panniculoꝝ ⁊ syphac continentis. p̄cipue dura sunt de causis p̄ ꝑprietatem huius passiōis: ⁊ hanc sn̄iam posuit Gal'. 5° interioꝝ. ca° allegato: cum dixit. Sed cum epar induratur sn̄ia huius timoris palaz est maxime si sciros fuerit ēt flegmones: loca vero que sunt supra epar tūc tēporis subtiliantur: sed in tumore manificātur. Addit: paulopost his etiam rebus diu apparentibus hydrop. incipit. ¶ Soluta etiam cōtinuitas circa epar debilitando calorem nālez est cā huius vt manifestum est.

Suspitio superflua aq̄ frigide sepe est cā hydropisis.

Oēs euōnes superflue ducūt ad hydropisim.

De causis hydropisis p̄ cōitatē.

¶ Cāe ēt hydropis p̄ cōitatem ad epar sūt multiplices: qm̄ aliquotiens sunt tales a toto corpore vel q2 calefiat totū corpus ⁊ sanguis in venis vel infrigidet valde vel sup. ex aere cal'o vel frigido vel alijs extrinsecis taliter occurrētib⁹ ⁊ ita per venas cōicatur mala cōpl'o ad epar mediāte sanguine: ⁊ sic debilitato calido naturali epatis fit hydrops. ¶ Fit ēt ex cōitate p̄ticularinz mēbroꝝ vt stomaci intestinoꝝ ⁊ splenis: nā mala cōpl'o stomaci frigida nō cōuenienter cibū digerendo facit vt in epate nō cōuenienter digeratur: ⁊ ꝯn̄r p̄parat ad hydropisiz: etiā vicinitate eius ad epar epati cōicatur ⁊ infrigidat: ⁊ ita dico de intestinis maxime gracilibus ⁊ monoculo: p̄cipue ꝑpter immediatā cōitatem ad epar pōt mala cōpl'o eoꝝ frigida ⁊ calida epati cōicari. ¶ Dolor ēt clamosus in stō vel intestis factus cōpassione epatis ꝑpter vicinitátem est de causis huius: ⁊ ita sil'r splen cū infrigidatur p̄ alteratione cōicata frigiditate epati facit ad hanc passionē: ⁊ de his mēbris loquens Sera. dicit. De mēbris q̄ infrigidant venas: q̄ sūt in cōcauitate eius. s. epatis sunt sicut splē stomac⁹ ⁊ intestina. Addit: nā de cōsuetudine hoꝝ est vt ledant qn̄ aduenit ab eis frigiditas ad epar scd̄ʒ inequalitatem. De splene tn̄ specialiter dixit. A. ꝙ ledit propter magnitudinez suam: ⁊ propter ap̄ata in ipso dura. Nam magnitudo splenis p̄ducit ad hydropisim ⁊ ad debilitatem epatis ꝑpter duas causas. Una eaꝝ est multitudo eius qd̄ extrahit ex epate: q2 sup. tm̄ non attrahit melencolicam sibi debitam: sed etiā vltra eā de naturalibus alijs humoribus: ⁊ ita minuit ex virtute epatis. Magnitudo etiam splenis nocet debilitando virtutem epatis cum contrarietate eius ad epar. Nam multitudo melencolie circa splenem ⁊ acetositatis eius ⁊ frigiditas vicinitate ipsius ad epar prohibet ipsum epar generare sanguinem bonum. Sed iste est modus in summa dictus supra. ¶ De membris etiam per communitatem sunt quedam que proprius nocent gibbositati epatis ⁊ ꝯsequenter toti: ⁊ sūt diaphragma pulmo ⁊ renes: nam cōplexio istorum mala precipue frigida etiam epati communicatur: sed renes per alium modum quendam specialem nocent: de quo videbitur infra ī causis specialibus asclitis.

Magnitudo splenis ꝑpter duo ducit ad hydropisiz

¶ Matrix etiam per cōitatem nocet non tātū

cõicando cõplexionem calidam vel frigidaꝫ ad ipsum epar: immo etiam ꝛ ꝓpter dolores eiꝰ et ꝓpter retentioneꝫ menstruoꝝ diuerso mõ vt qꝛ retinentur mãe circa epar que solent euãri: ꝛ sic opprimitꝰ virtꝰ epatis ꝓpt vel alteratione etiã a dictis mãebus retentis: ꝛ ita etiam possumus exemplificare de vesica sup. de dolore. ¶ De causis etiam cõiter contingentibus est cerebꝛuꝫ ꝑ hoc quod cõicat mãs frigidas ed epar. Et hec d cãis cõibus ad hydropem absolute sufficiant.

De cãis hyposarche.

¶ Quibus suppositis facile est inuestigare cãs magis ꝓprias spãlibus spẽbus hydropis. Et ꝓmo in hyposarcha in qua digestio epatis nõ sic est lesa sicut in asclite vel tympanite. In ea primum cã cõiuncta dꝛ esse hũoꝛ flãticus crudꝰ vel sanguis talis flegmaticus crudus: vt dicit Auicẽ. non adheret corpori adherentia nãli ꝓpter indigestionem quare sup. iniungitur in porositatibus membroꝝ ꝛ inflat: ꝛ hec est cã sepe contingens ꝛ plerũqꝫ paulatine eueniens. ¶ Aliaꝫ causam notauit Aui. que est subito eueniens: ꝛ est materia liquefacta ab humiditatibꝰ vel humoribus membroꝝ que retinetur: ꝛ ea inflat et de hac causa coniuncta Aui. loquens posuit cãꝫ antecedenteꝫ dicens. Et qñqꝫ accidit sup. hec cã coniuncta. i. propter causam caliditatis liquefacientis corpus ꝛ humores. Cum ergo accidit opilatio vt non possit penetrare humoꝛ virulẽtus liquefactus in partibus renum vel sup. in alia receptacula dispartitur in corpore ꝛ supple ibidem retinetur. Et addit: ꝛ plurimum eius fit subito.

De cãis ꝓmitiuis hyposarche.

¶ Cause aũt primitiue huius sunt oms cause liquefacientes vt cibi multum calidi nimius furoꝛ cum reliquis hmõi ꝛ mora longa in aere multum calido vel in stuffa. Et de cãis corporalibus sunt fe. acute ꝛc. ¶ Cause aũt antecedentes hyposarche alterius cause coniuncte vt sanguis flãtici vel flegmatis crudi in membris generati dicit Aui. ꝙ est corruptio in tertia digestione: corruptio. s. ducens ad cruditatẽ ꝛ aq̃sitatem ꝛ flegmaticitatem: ꝛ hic per corruptionem intelligitur corruptio improprie ꝛ large ꝑ defectu quolibet a cõplemento digestionis tertie. Et addit ꝙ qñqꝫ est cã ãns ad hoc digõ scõa aut digestio prima. s. cum sint imperfecte. Nam cum non perfecte ꝓparatur sanguis ad membra demandandus in epate non potentibus mẽbꝛis ꝓñr corrigere malitiã talis mãe sanguinee operantur membra digestionem incompletam ad cruditatẽ accidentem: ꝛ ita fit hyposarcha ad modum dictum: ꝛ hec imperfecta digestio epatis aliqñ causam hꝫ ab imperfecta digestiõe stomaci. Et ex hoc textu cum precedenti simul colligitur de mente Aui. esse tenenduꝫ contra multos ꝙ non semper in hyposarcha fiat lesio in digestione scõa epatis: qm̃ dixit ꝙ aliquotiẽs cã est corruptio digestionis tertie vel lesio eiꝰ ꝙto sup. non leditur epar. Postea addit: ꝛ quandoqꝫ est ãns in hoc digestio scõa aut digestio prima sup. lesa. Et hoc non apparet mirabile: qm̃ cum incolumitate epatis põt stare lesio in ꝟtute nutritiua membroꝝ saltem per tempꝰ notabile: lꝫ tandem in processu vel virtutis valitudo epatis vigorando innabit digestiuam membroꝛuꝫ vel lesio membroꝝ etiaꝫ epati cõicabitur. ¶ Et de causis etiam ãntibus sunt opilationes maxime in vijs versus renes. Nam postꝙ transiuit aquositas cũ sanguine ad membra vt penetrare possit sanguis in angustissimas vias q̃ est finis ꝑcipuus vt aquositas perueniat ad mẽbra vt ptꝫ caº de humoribus: tunc cum non potest a virtute expelli ad renes ꝛ ad vesicam: illa materia ibidem in membris retinetur ꝛ ita facit tumorem ꝛc. ¶ Et non tm̃ opilationes sunt in cã ãnti: immo etiam virtutes debilitate membrorum in expellendo istam aquositatem cum fiũt pigre in expellẽdo nõ recipiunt eam superfluitatem meatus qui debẽt recipere: immo retinetur in membris ꝛ est cã ꝛc. ¶ De causis primitiuis haꝝ causaꝝ ãntiuꝫ vt debilitatis digestiue epatis stomaci sunt cãe dicte supra: ꝛ multe se tenent ex parte cibi ꝛ potus qui est de se indigestibilis vel ex q̃titate vel ex suba: vel sumitur ex parte inordinationis eius vt als dictum est. Et scõm etiam posset teneri ꝙ lꝫ indigestio fiat in epate ex parte q̃titatis cibi vel ex parte substãtie: ꝛ ꝓñr preparetur ad hyposarchaꝫ per modũ dictum. Non tñ stat in hoc semper epar lesum: lꝫ concurrat mala epatis digestio: qꝛ non quelibet lesio operationis membri etiam sensibilis sufficit ad declarandum membrum egrũ vt fuit snia Gal. 6º de accidenti caº ꝓprio: qꝛ non fit talis lesio in operatione membri propter lesioneꝫ essentialiter ipsius membri: sed propter indispositionem obiecti: nam similiter est in hoc de epate ꝛ stomaco. Et de stomaco expsse dicit Gale. loco allegato. Et aliqñ tñ nihil mali patitur stomacus: sed tñ cibum non potest digerere: et hoc ex abundantia cibi ꝛ potus contingit: aut quia cibus ꝛ potus pessimas habet qualitates ꝛc. ꝛ ita illius hyposarche epatis mala digestio est cã antecedens ꝛ non debilitas virtutis epatis digestiue ex quo virtus non est lesa vt suppono: ꝛ ita patent cause speciales hyposarche. Et etiam modus quo generatur ad moddum expressum cõem posuit Auer. 3º colliget. caº. 5. allegato in prinº dicẽs. Qñ diminuitꝰ in ipso scilꝫ epate virtus digestiua sanguis suus erit flãticꝰ ꝛ mẽbra q̃ nutriũtꝰ lõgo tpe ex tali sanguine ꝑm suã cõplone ad nãm istius humoris ꝯuertantꝰ: ꝛ ita poterit fieri egritudo q̃ dꝛ hydrops hyposarcha. ¶ Expeditis ergo causis huius hyposarche q̃ vt plꝰm pendet ex debilitate digestiue: ꝛ sic fit diminuta opatio eius faciens ad hyposarche gñationem. Sed qñ operatio virtutis digestiue acq̃sierit maximum errorem: tunc accidet aut asclites aut hydropisis tympanitica.

De causis asclitis ꝓmo ex ꝑte virtutum.

¶ In cã ergo asclitis procedendo dicebat Auicen. ꝙ cause eius coniuncte materie. s. aquositatis vel humidi contenti in vacuitatibꝰ ventris interioris: aut sumuntur ex virtute separatiua aut ex materia separata aut ex vijs. Et causa q̃ est in virtute separatiua. s. sanguinis ab aquositate sumitur: aut ex parte impotentie virtutis expulsiue epatis: aut ex parte debilitatis virtutis attractiue renum. Nam vt dicit Aui. separatio hec fienda in epate est communis inter virtutem attractiuam in renibus: ꝛ ita voluit non poni aliam virtutem separatiuam distinctiuaꝫ ab expulsiua debita epatis ꝛ debita attractiua renum: licet Auero. posuerit eam separatiuam. Ideo addit Aui. Cumqꝫ debilitantur ambe aut vna earum non separatur aquositas ꝛ non recipit eam corpus: ideo necessario est vnus modo

rũ casuum hydropisis asclitis: qꝛ cũ nõ expellitur aquositas separata a sanguine: sed remanet cũ sanguine: tunc tandẽ ſm aliquem modoꝝ infra dicendoꝝum expelletur in vacuitatem q̃ est inter syphac ⁊ mesinteriũ ⁊ aliquotiẽs fit defect⁹ in vijs: q̃m etiã facta separatione ⁊ expulsione ab expulsiua epatis expellente aquositatẽ versus renes si fuerit in emulgẽtibus oppilatio vel etiam in ipsis renibus precipue si ibi fuerit oppilatio ex apãte duro: tunc etiam manet mixta aquositas cũ sanguine circa epar vel circa alia membꝛa: ⁊ tãdẽ ꝓcipitabit in vacuitates illas medias ventris. ¶ Et aliquotiens sumit causa ex parte materie separate vt q̃ñ esset nimie quãtitatis vltra q̃ꝫ virtus posset expellere sufficienter aut qꝛ non esset bene digesta sed grossa non obediẽs expulsiue virtuti saltẽ pro parte: ⁊ tũc retenta circa epar tandẽ ꝓcipitabit in loca vacua per modum infra dicendum. ¶ Cause autẽ debilitatis virtutis expulsiue epatis vel attractiue renum sunt cause supꝛaposite de causis doloꝛis epatis a debilitate membꝛi. Cause etiã oppilationum viaꝝ ⁊ apãtũ sunt supꝛaposite. Cause etiam malitie digestionis masse sanguinee ⁊ aliarum lesarũ virtutum operationũ epatis supꝛa sunt posite. ¶ Sed cã multitudinis aquositatis est abundantia ciboꝝ humidoꝝ ⁊ fructuũ et hmõi ⁊ potus aque plurime frigide que potatur plurima ꝓpter vehementiã sitis dñantis vt vult Aui. que sup. fit dñans ꝓpter cõplexionem calidam ⁊ siccã in epate facientẽ sitim exiccãdo humidum roꝛidum oꝛis stõi: aut ꝓpter oppilationem cuꝫ qua nõ attrahitur humidũ ad epar saltem tantum quantũ sufficit ad extinguendũ caliditatem ⁊ siccitatẽ epatis: vñ fit assidua sitis ad multitudinem potus: aut ꝓpterea q̃ꝫ potus qui exhibetur nõ est sedatiuus sitis vt si esset aqua calida nõ frigida: aut qꝛ esset aqua saporẽ salsum habens aut aliã nitrosam qualitatẽ vñ augmentatur sitis. ¶ Et ita remanente multo humido circa epar ex altera eaꝝ trium causarũ tunc dicebat Aui. q̃ꝫ tunc fit causa ꝯiuncta asclitis. nam in pͥo capl'i de causis asclitis dixit. Cã cõiũcta in ipsa est q̃ꝫ supfluitas aquosa nõ egreditur ex parte sui exitus sup. conuenienter non exit ab epate vel ad mẽbꝛa debita quare reuertitur necessario ⁊ fluit ad aliũm locũ minus necessarium q̃ꝫ ad illum in quo cõpꝛehenditur ⁊ constringi solet: qꝛ fluit ad illas vacuitates medias in quibus nõ solet talis materia aquosa cõpꝛehendi: ⁊ hoc ꝑ diuersos modos nunc dicẽdos: ⁊ maxime fluit vt vult Aui. plurimum eius inter zirbum ⁊ inter syphac intrinsecũ: aliquotiens tñ recipitur etiã in alijs vacuitatibus vt supꝛadictum est ꝑ quosdã modos similes illis quib⁹ recipitur in dicta vacuitate. ¶ Unus modus dicebat Aui. est ſm semitã resudationis ⁊ illic distillat: qꝛ in illã cõcauitatẽ lambendo ꝑ pennulas epis resudat ꝑ panniculũ cooperientẽ ⁊ per zirbum in dictã vacuitatẽ: lꝫ aliũ modũ posuerit. Uiaticus ⁊ Azaranius. Nam dixerunt q̃ꝫ q̃ñ digestiua epis ꝑ hoc q̃ꝫ nõ potuit gñare ex chilo bonum sanguinẽ ⁊ ꝓinde generatur in eo humiditas. Illa hũiditas cũ grauat epar ⁊ nõ possit eã mẽbꝛis demãdare ibi remanẽs necesse est q̃ꝫ caloꝛ epatis eandẽ ꝯuertat in fumuꝫ ⁊ expellitur tunc ad panniculum ventris: ⁊ cum ibi congregatur fumus resoluitur in aquosam humiditatem: ⁊ ita voluerunt q̃ꝫ nõ transit ad illã vacuitatem in forma aquositatis: sed in forma vaporis: tñ Aui. voluit quod sub forma aquositatis transmittatur. ¶ Scđs mod⁹ est ꝓpter sepationẽ ventositatis quã resoluit coartatio vt vult Aui. i. per eundẽ modum ꝑ quem ventositas suo incessu dilatat. nam transit ab eis partibus in q̃bus cõtinetur ad alias ꝓpter suum motũ ⁊ extẽsionem quã facit in ꝑtibus: similiter aqua motu suo ⁊ extẽsione dilatat ꝑtes in quibus includitur: ⁊ tandem transit ꝑ ipas partes ad spatiũ predictum: ⁊ ita si litera iaceret qua resoluitur coartatio esset clara. nam ꝑ eam separationẽ ⁊ dilatationem meatuum factã ex motu materie resoluitur coartatio vel formaliter vel materialiter. i. materia coartata vt ꝑꝫ: sed qꝛ litera dicit quam resoluit coartatio: ista litera resoluit: tenetur impꝛopꝛie vt intelligatur quã. s. materiam resoluit. i. retinuit coartatio: addit: aut ꝓpter multitudinẽ materiei. nam mã multa existente vt fuit supꝛa dictũ: lꝫ habeat viã paratã ad debita receptacula: tñ ꝓpter multitudinem virtus expulsiua nõ sufficit eã expellere saltem totam: sed sua grauitate circa epar ꝑmanẽs: nõ suo motu sed grauitate ꝓmendo ꝑtes illas separat illas ⁊ transit per separationẽ in vacuitatẽ ventris ⁊ expellit eã aliquotiens ꝑ vias occultas in eandem vacuitatẽ vt statim dicetur: precipue cũ stimulatur virtus epis a grauitate illi⁹ materie vel a mala qualitate ipsius sicut dicit Aui. aliquotiens expellitur sanies de concauitate ossis nõ ꝑ manifestas vias: ⁊ etiã expellitur de cõcauitate pectoꝛis ad vias vꝛine cum nõ stãt vie parate ad eandẽ materiam recipiendã habili⁹: et hoc cõtingit sicut etiã ponit historiã Aui. de sententia quoꝛũdam antiquoꝝ sublimiũ medicoꝛum q̃ꝫ talis aquositas recipitur in dictis vijs ꝑ viã suminis ⁊ vmbilici. i. quarũdam venarũ terminatarum ad vmbilicũ que radicẽ habent versus renes. nam sicut dicũt anathomiste: ⁊ ita dicit Cõciliatoꝛ ab arteria magna sub renibus ramificantur due arterie vel due vene manifeste q̃ transeunt versus vesicã postea reflectuntur in sursum ꝑ sumẽ siue pectinẽ tẽdendo in vmbilicũ: vnde fit vena vmbilicalis ꝑ quã mingit fet⁹ cũ nondum natus est ac etiã cũ est oꝛtus nisi ligetur que quidẽ vene ⁊ arterie maxime apparẽt in nõ completis fetibus in vtero ⁊ in aboꝛsibus. Sed in cõpletis extrema istaꝝ venaꝝ versus vmbilicum extenuantur ⁊ exiccantur. Cum igitur aquositas hec ꝓpter oppilationẽ vel resistentiã expulsionis ad alias partes aliquotiens recipiatur inter dictas venas versus renes: ⁊ cuꝫ nõ hꝫ introitũ in vesicam ꝓpter aliquas causas oppilãtes mouetur ꝑ easdem venas dispersas per sumen siue pectinẽ: ⁊ ita qꝛ extrema venarum dictarũ iam exiccata non perueniunt vsq̃ꝫ ad vmbilicum in multis precedente tempoꝛe: idcirco tunc exit ⁊ recipitur in vacuitatibus myrach vel in vacuitate dicta supꝛa. Et dicit Conciliatoꝛ in differẽtia supꝛa allegata quod quidã hydropicoꝝ emiserunt aquam per vmbilicum: qꝛ foꝛte in eis nõ erant extenuate ille vene apud vmbilicuꝫ vt in multis reperitur. ¶ Aliquotiens etiã aggregatur aquositas in dicta vacuitate: quoniaꝫ epar expellit aquositatẽ ad panniculũ ⁊ consequẽter

De causis asclitis ex parte mãe.

Recipiuntur plures humiditates cõiter inter zirbũ ⁊ syphac: ⁊ hoc duob⁹ modis.

No. bene.

Nota bñ

fiunt vesice in eodē panniculo aqua replete: et ita ruptis dictis vesicis aqua effluit in locū predictum: ⁊ dicit Rasis 7° cōtiñ. ꝙ ipse vidit has vesicas circa epar in aīalibus mactatis: ⁊ sicut dicimus de dictis vesicis: ita intelligi potest de spatibus epatis ad saniē cōuersis ⁊ ruptis. nā illa sanies recipit̃ in illa vacuitate media ⁊ ita fit asclites: ⁊ ita ptꝫ ꝙ asclites nō semper fit ab aquositate quasi vrinali: sed aliquotiēs a sanie fieri pōt: lꝫ raro eueniat ꝙ tāta sanies multiplicetur ꝙ fieri possit hydropisis: īmo etiā aliquotiēs fit a mā chilosa ex scissura aliq̄ꝝ meseraicarum: vt etiā ponit Aui. in tex. cuꝫ dicit ꝙ fit ſm semitam scissure aliquoꝝ meatuū q̄ parati sunt cibo ad epar quare attrahitur aquositas apud eas prius q̄ꝫ ad epar: ⁊ ita illis ruptis trāsit aq̄sitas chilosa ad illā vacuitatē mediā: īmo etiaꝫ cōsentiunt autores ꝙ ꝑforat̃ aliquotiens intestinum ⁊ Aui. specialr̃: ⁊ inde egestio ad ventreꝫ eius effundit̃ ⁊ magnificat̃: ⁊ ita volūt ꝙ pn̄tia materie fecalis intra syphac recepta faciat hydropem. Tn̄ dicit Aui. ꝙ hoc est longinquū qm̄ mors añcedit sup. prius q̄ꝫ fiat hydrops ex lesione intestini ⁊ maxime cū fit per viā corrosionis.

¶ Et sicut dictū est de mā chilosa ⁊ egestionib⁹ per rupturā membroꝝ in q̄bus cōtinent̃ ꝙ fieri potest hydrops nō tn̄ existente essentialr̃ nocumēto in epate: ita ēt fieri pōt hydrops ex aquositate defluxa in dictā vacuitatē ex ruptura alicuius pori vritidis vel amboꝝ ⁊ fiet subito vt ēt dicit Aui. in signis asclitis ex exitu lapi. ⁊ ī hac epar introitum nō habebit: ⁊ de hac expresse dicit Aui. caº ꝓprio. Fit asclites ex defectu virtutis attractiue renū ꝓueniente sibi a debilitate epatis sup. expulsiua. Addit: ꝙ si fuerit proueniens eis ab aliquo accn̄te eis ꝑncipalr̃ nō a debilitate epatis vt sup. in casu dicto tunc nō habebit epar in gn̄one huius hydropisis vestigiū defectus.

Nota optimū dictuꝫ Gordonij.

¶ Et ex his ptꝫ ꝙ dictū Gordo. cōe. s. ꝙ sicut ptisis que dicit cōsumptionē nō fit sine vicere pulmōis. ita hydropisis ñ fit absq̄ꝫ lesiōe epatis: hoc dictū videtur esse modificandū propter casus supradictos ꝓxime in q̄bus fit asclites nō cōicato epati nocumento nisi vellemus dicere suppositantes in diffinitione hydropisis vt multi dixerunt vt fuit Halya. ꝙ est egritudo orta ex debilitate virtutis sanguinē generātis. Et ita Auen. voluit ꝙ accidit in virtute immutatiua epatis. Et silr̃ Gordo. declarat eā per hoc ꝙ est error virtutis principalr̃ digestiue epatis ſm has descriptiōes oporteret dicere ꝙ tumor factus in inferiori ventre ex aquositate fluxa ꝑ scissuram pori vritidis vel factus ex chilo ꝑ scissuram meseraicaꝝ vel egestionibus qđ null⁹ talis tumor proprie dꝫ dici hydropisis. Sed sumēdo hydropisim ſm descriptionē datā ab Aui. sic aliqua talis posset dici hydropisis ⁊ aliqua nō: vt quando materia faciens extensionē esset frigida vt ex aquositate vel aliquo chilo frigido: sed vbi chilus esset naturaliter calidus vel etiā egestio colerica vel sanies ex rupto apostemate calido per quas intumesceret venter: talis tumor non posset dici hydropisis: q̄ꝛ ipsius causa non est materia exuberans frigida neq̄ꝫ etiā hyposarcha pendens ex liquefactione humiditatum naturalium non posset dici vera hydrops: si considerabis: ⁊ hoc bene nota. Et ista sufficiāt pro causis asclitis.

De causis tympāitis.

¶ Jam ponende sunt cause tympanitis que apud multos autorum dicitur hydrops sicca: q̄ꝛ in comparatione ad alias parum cōtinet de humiditate: cuius causa coniuncta vt dictum est supra est dominās ventositas cum aliquali aquositate inclusa intra vacuitates ventris inferioris vt dictum est de asclite.

De causa añte.

¶ Causa vero antecedens proxima dicitur esse defectus etiam in digestiua epatis non conuertentis materiam chilosam ad sanguinem: sed ꝑ maxima parte in ventositatem per modos statim dicendos. Huius tn̄ nocumēti in digestiua epatis dicit Aui. ꝙ plurimum causarum tympanitis est corruptio digestionis prime. i. facte in stomaco aut ꝓpter virtutem aut propter materiam. Et dicit plurimum causaꝝ. s. antecedentiū q̄ꝛ de coniuncta iam erat manifestū vt dicit Gētil. Et dicit signanter plurimum q̄ꝛ non semper: qm̄ potest etiam sine vlla lesione existente in digestione prima solo existente nocumento in digestione epatis vel etiā in tertia digestione membrorum fieri tympanites: qm̄ stomaco de se sufficienter digerente oblato etiam cibo de se digestibili potest in epate esse debilis calor innatus vel essentialiter cū paucitate spirituū vel ex frigiditate contraria vel excessiua caliditate: ⁊ tūc certus calor debilis agens in materiam chilosam non sufficiens ad preparationem sufficientem ad formam humoꝝ inducendam facit actionem sufficientem ad euaporandum ⁊ ventositatem generādam: ⁊ faciet ad generationem tympanitis multiplicata ventositate etiam nō existente nocumento in stomaco vt dictum est.

De modo q̄ fit tympanites.

¶ Et ita possumus etiā correndēter declarare ꝙ stante vitio in tertia digestione membrorum et maxime membroꝝ nutritionis ⁊ panniculoruꝫ cōtentorū in vacuitate ventris adueniente eis nutrimento per ꝓprias venas etiā eis cōueniētes poterit debilis calor illoꝝ membroꝝ aliquā partem nutrimenti ad ventositatē conuertere: hoc tn̄ maxime cōtingit stante ꝑparatiōe in materia ex parte quorūdā ciboꝝ generara: de quorum proprietate est vt cōuertant̃ in ventositatē etiā in tertia digestione membrorum sicut dicit Auer. de pomis 5° colliget caº ꝓprio: ꝙ generāt grossam ventositatē in 2ª digestione ⁊ 3ª: ita ꝙ dictum est a sapientibus quod possunt generare ptisim ⁊ ethicam: ⁊ quod venti qui generant̃ ex eis habent malam proprietatem exardendi arterias pulmonis: ⁊ sic dicit testificatus est mirabilis Auenzo. sed vinum suum vt dicit nō habet hanc inflammationem: ⁊ ita ptꝫ ꝙ nō existēte nocumento in stomaco pōt fieri tympanites.

Dicit̃ a sapientibus ꝙ poma generant ptisim.

¶ Ut plurimum tamen tympanitis cā est corruptio digestionis prime. Nam vt dicit Aui. materia eñ cum non valde digeritur. i. nō cōueniēter in stomaco: ⁊ in eam egerit caliditas debilis sup. stomaci operationem debilem nō fortem. i. non debite ꝑparantem ad sanguificationē ſm epar. Addit: quod tunc abhorret eā corpus sup. epatis cum ad ipsum transmittitur ⁊ consequēter ex ea primum qđ conuertitur in epate est vapor ⁊ ventositas: ⁊ ita lesio digestiue stomaci est precipua causa in generatiōe tympanitis: licet etiam vt dictum est supra: aliquotiens est causa ⁊ asclitis ⁊ hyposarche: q̄ꝛ tamen ab ea debilitate stomaci plurimum cōtingit tympanites ⁊

Tympanites magis appropriatur nocumēto pᵉ digestionis.

nō sic alie species hydropis. Idcirco tympani-tes appropriatur nocumēto pᵉ digestionis sto-maci magis q̄ alie spēs hydropisis:lȝ vt multū primior causa sit debilitas in digestiua epatis ad vētositatē cōuertētis:ꝛ hoc siue debilitetur a cōtrario frigido siue ex superflua caliditate:ma gis tñ fit tympanites a superflua caliditate ca-lorem nālem diminuēte q̄ a debilitate a causa frigida:qm̄ ꝓpter caliditatē vehemētē ꝛ extra-neam in stomaco ꝛ epate agentem in cibos hu-midos vel humiditates corporis anteq̄ cōplea tur tēpus debite dispōnis in eis illa caliditas preoccupat agēdo in materiā ꝛ efficit in eis ope rationem nō naturalē ꝛ resoluit eos in vētosita tem anteq̄ compleaꝫ digestio:ꝓpterea ratione dicit Aui.est ergo causa tympanitis debilitas digestionis pᵉ ꝛ debilitas caloris aut ꝓpter ve hemētiam caliditatis dominātis:qꝛ nō dimit-tit tempus digestionis sup.sufficiēs ad digerē-dum:immo sup.preoccupat ad ventositatem ge nerandam:ꝛ ita excessiua caliditas cum debili-tate naturalis est vtplurimū causa ad tympani tem vbi ad asclitem magis facit debilitas natu ralis a frigido:ꝛ hoc est qđ sentiebat Ga.4° af. commento affo.Quibuscunq̄ tortiones ꝛ circa vmbilicum dolores ꝛc.Ubi in fine dixit q̄ ascli tes fit a causis frigidioribus q̄ tympanites:et tympanites a causis calidioribus:qđ debet in-telligi vt in pluribus vt statim diceꝫ.Et rō su-mitur ex hoc:qꝛ quocūq̄ gradu caliditatis dato cum quo potest causari humiditas in asclite p intensionem istius gradus alijs paribus potest causari ventositas faciēs ad tympanitē.Nā cuȝ ventositas causetur per subtiliationem ꝛ mate rie leuitatem per intensionem gradus calidita tis poterit ipsa materia ventosari;qm̄ ventosi-tas causatur per subtiliationem ꝛ lenificatio-nem materie:ꝛ ita ex aduerso si certa caliditas causat ventositatem remissior causare pōt ascli tem.Nam ad causandam ventositatem req̄riꝫ certa caliditas vt materiam subtiliando trans mutet in ventum quāte intensionis nō requiri tur ad causandum aquositatem vt ptȝ.Ex eis q̄ traduntur a phis ꝛ ego latius dixi sup̄ in causa doloris stomaci a ventositate vel inflammatio-ne ad illū locū recurre.¶Ex hoc tñ nō seq̄ꝫ q̄ q̄ libet tympanites flat a fortiori calido q̄ ascli-tes:qm̄ aliqua asclites a calido intensiore cau-satur q̄ aliqua data tympanites:qꝛ aliq̄ ascli-tes pt causari a caliditate intensiori q̄ calītate tēpata vt deductū ē.s.de mēte Auer. Et aliqua tympanites pōt causari a caliditate remissiori tempata:ex ꝯñti possunt ab eadē caliditate gra duali causari.Naȝ calītas remissior pōt habere ad aliquā mām eandē ꝓportionē ad causanduȝ ventositatē qualem hȝ vel habere pōt intensior ad aliquā aliā mām ad causandū aquositatē vt pȝ ꝯsyderāti.Ex parte aūt ciborū pōt fieri tym pāites etiā a caliditate satis tempata vt decla-raui supra de inflāmatiōe stomaci.¶Modus

De modo gñationis tympanit.

aūt gñationis tympanitis dixerūt Uiat.ꝛ Ha. est qñ fum⁹ ex humiditate mala gñatus expuls⁹ ad vacuitates vētris vt ad partē īter syphac et zirbū vt dcm̄ est supra:remanet ꝯm maiorez ptē sui sub forma fumi ꝛ vētositatis:ꝛ ꝯm aliquā p tē in aq̄sitatē sicut econuerso cum maior pars transit in aquositatem ꝛ minor in ventositatem fit asclites.Modus tamē specialis ponitur ab Auēꝫ.cap° ꝓprio sub hac forma dixit.Hydropi sis tympanites fit qñ epar in pn°sue mutatiōis cibi.i.chili nō ꝓficit mutare oēs ptes ei⁹.i.non complete permutat omnes partes eius sup.ad naturam humoralem:ꝛ fuerit debilis vt nō pos sit dissoluere qđ dȝ vt cōsuenit:nec possit educe-re vel preparare illud ad exitum:mutatur enim tūc ꝛ cōuertitur in naturā grossi fumi qui pue-niēns ad myrach.i.eius vacuitates intumescit venter ꝛ figitur in ipso.Et si aliq̄d diminuiꝫ de eo per dissolutioneȝ surgeret loco ei⁹ ali⁹ fum⁹ statim:ꝛ ita sup.conseruatur extensio ventris. Et hoc totum est verum conclusa illa ventosita te dominānte intra vacuitates myrach vel mem brorū alioꝝ cōtētoꝝ mesinterij vel zirbi vt dcm̄ est supra:qm̄ si dicta ventositas etiā dominans contineret ꝛ esset inclusa in stomaco vel intesti-nis ꝛ fieret inflatio vētris ꝛ stomaci per eam nō ꝓpterea diceret corvus hydropicum:vt ptȝ ex dictis supra circa diffinitionē hydropisis.Et h̄ sufficiāt de causis spālibus spālium specierū hy dropisis:sed cause summarie singularum specie rum hydropisis vt dixit Ra.7°conti.sumuntur ex debilitate virtutis generātis sanguinem qñ in generando sanguinem deficit sup.a comple-mento eius.Et hec de causis sufficiant.

De signis ꝛ primo pronosticis euentus.

Signa. Jam veniendo ad 4ᵐ principale de signis:p° ex ordine ponentur signa ꝓnostica euentus:deinde ad bonum ꝛ ad malū cōsequēter signa communia in omni hydropisi demonstratiua generis absolute:deinde demō-stratiua causarum hydropisis cōmuniū diuersa rum:deinde ponētur signa specierū demonstra-tiua vt inter se distinguūtur:postea signa causa rum specialium dictarum specierum.

¶De signis igꝫ ꝓnosticis euēt⁹ q̄dā sūt magis remota q̄dam ꝓximiora.Signa maxime remo-ta sumuntur ex precessione causarum primiti-uarum q̄ adducūt vel adducere possunt ad apo stemata epatis splenis ꝛ renum:vel ad oppila-tiones fortes horum membrorum etiā sine apo stemate vel q̄ adducere possunt ad debilitatem digestiue epatis maxime precipue cum tales cause ex multo tempore fuerint continuate.s.vt exempli gratia.de malitia regiminis in cibis grosse substantie:ꝛ precipue calidis ꝛ maxime si fuerint dulces ꝛc.Nā tales cause parāt ad apo-stemata membrorum nutritionis ꝛ oppilatio-nes in eis fortes vt dcm̄ est supra:ita etiam si p̄ cesserit vehementia sudoris superflui ꝛ diutur-ni ꝛ multiplicatio coitus in corpore frigido et debili vel alie similes cause ducentes ad debili-tatem caloris naturalis epatis vt frequētatus potus multe aque frigide:precipue non in hora sua post exercitium ꝛ balneum ꝛ sitim.magnam nam ex his vt ex signis remotis ꝓnosticari pos sumus supra hydropisim futuram:sed signa de monstratiua oppilationū epatis renū vel sple-nis:ꝛ signa demōstratiua apostematum epatis renum vel splenis ꝛ maxime durorum sunt sigᵃ magis ꝓxima euētus hydropisis:ꝛ ita ē icteri-tia apparens cum sit diuturna ita q̄ non sumiꝫ iuuamentum manifestum ex medicinis debite applicatis:tunc tale accidens est etiam signum magis proximum ad hydropem futuram.

¶Signa etiam ꝓpinquiora pronostica ad hy-

dropem futuram sunt signa demõstratiua cace
sie. Nam cacesia vt vult Aui. nominat dispō an
tecedēs hydropisim. s. de primo: qñ ergo p signa
ꝓpria demõstrat cacesia, ⁊ demonstrātur cause
eius vt ꝙ corrumpat digestio epatis: ⁊ ꝙ acci-
dat debilitas in virtute digestiua illius sup. in-
fra illam q̄ ducit ad hydropisim: vt qꝛ. s. permu-
tetur color corporis ⁊ faciei ad albedinem et ci-
trinitatē: ⁊ apparet inflatio in palpebris ⁊ fa-
cie: pᵐ ꝓpter dicta membra esse rara: in q̄bus re
cipiūtur vapores q̄ resoluūtur ex cibis male di
gestis vt dictū ē circa literā: deinde manifesta-
tur etiā inflatio in extremitatibus manuum et
pedum: ⁊ qñq; inflātur testiculi: ⁊ fortis etiam
fit inflatio myrach: ⁊ nō sunt tñ aliqua acciden-
tia demonstratiua hydropisis de q̄bus dicetur
tūc ista sunt signa ꝓnostica de primo hydropi
sis. ¶ Aliud ꝓnosticū euentus ⁊ ponit a Rabi
particula 6ᵃ. Quicūq; ex sui natura fiľis est hy-
dropico huic cito aduenit hydropisis: ⁊ simile
indicium posuit de ptisico ⁊ melencolico: ratio
pȝ maxīe de futura hydrope hyposarcha in q̄ ap
paret color ad albū ⁊ liuidum declinās cum ali
quali inflatione: ⁊ talis color apparet etiā in q̄
busdam naturaliter sanis. ¶ Aliō ꝓnosticum ⁊
est Hor. cum p̄ter solitum longo tp̄e superfluita
tes q̄ ꝯsueuerūt expelli retinētur sicut est sudor
egestio vrina ⁊ alia cõsimilia: tale est signum hy
dropisis future. pȝ: qꝛ significātur vel oppilatio
nes magne vel impotētia v̄tutis ad expulsionē
⁊ ita aggregabūtur superfluitates q̄ tādē trans
mittentur per modos dictos supra: ad vacuita-
tes illas medias. ¶ Aliud ꝓnosticum euentus
magis primum ad tympanitem specialiter est
Hi. 4° affo. af. 2° ⁊ est. Quibuscūq; tortiones et
circa vmbilicum dolores ⁊ lumbos: sup. fiunt ⁊
dolor non soluitur neq; a pharmacijs neq; ali-
ter in hydropem siccam perficit: ⁊ rationem dat
Gal. in commento: qꝛ si tales dolores non dissol
uuntur cū pharmacia vel alio medicamine dis-
soluēte: tunc significatur ꝙ ibidem mali humo-
res male compľonis sunt dominātes: vel su. ma
le compľones in membris iam habituate q̄ ma-
la compľo si non dissoluatur hydropisis genera
tur q̄ ab Hip. sicca nominatur: a modernis tym
pania vocatur vt dicit.

De signis ꝓnosticis ad bonū.

¶ Signa v̄o ꝓnostica ad bonū: ⁊ est Aui. in ca°
causaꝝ hydropisis absolute: ⁊ idem posuit Hor.
nō qꝛ sit bonū in se: sȝ qꝛ sit bonū curatiuū alte
rius morbi dicit sic. Et si accidit alicui hydropi-
sis habēti meľiam resoluit, melencolia. i. morbꝰ
meľicꝰ curat: ꝓpterea qꝛ hydropisis humectat
eam. ¶ Aliō ꝓnosticū ad bonū: ⁊ ponitur etiaȝ
ab Hip. 6ᵃ affo. affo. 14°. ⁊ est ab hydrope habi-
to s̄m venas in ventrē aqua fluente soluit egri-
tudinem s̄m venas. i. s̄m meseraicas mota ma-
teria ad ventrem. i. ad intra cõcauitatē intesti-
noꝝ soluit egritudinē. intelligatur stātibus re-
liquis signis landabilibꝰ de substātia virtutis
⁊ bona tolerantia euacuationis per ventrē: ita
vt intelligat euacuationem esse factā a natura
reguľr ⁊ non symthomatice. ¶ Aliud ꝓnosticuȝ
Hi. 7° af. affo. 28°. Si ab albo flegmate habito
diaria superuenerit fortis soluit egritudinem:

Questio.

⁊ dicit Ga. in commento per flegma album in-
tellerit hyposarcham: ⁊ similem sententiam po-
suit Ra. 7° continentis etiam de mēte Hi. Quo
tiens accidit in hydropisi carnosa fluxꝰ vētris
vehemēter passio inde dissoluitur. Et addit: di-
cit Ga. si fluxus ventris ei fuerit durabilis ip̄m
saluabit. dixit signāter durabilis: qꝛ nō quilibȝ
fluxus sanat syposarcham: immo oportet ipsuȝ
p tempus continuari s̄m qȝ multa materia est
peccās circa mēbra specialiter tñ dicit durabi-
lis vt declararet ꝙ euātio q̄ est ad sanitatem nō
debet esse multa ⁊ subtilis: sȝ debet esse durabi-
lis gradata: ⁊ ita multa in longo tempore. Nam
si sit talis s̄m gradationem significatur qȝ fit a
natura regulante. ¶ Et hic notate ꝙ Aui. videt
huic sententie cõtrarius. nam dixit in ca° de hy
dropisi in generali. Et scias ꝙ fluxus vētris in
hydropisi mortalis est. ¶ Ad tollendū hāc diffi
cultatem dicatur ꝙ paulo ante dictum est ꝙ stā
te fortitudine virtutis cum reliq̄s bonis signis
in hydrope ⁊ bona tolerantia euōnis est signifi
catio bona in fluxu: sed vbi fluxꝰ succederet isti
hydropisi cum debilitate virtutis ⁊ alijs malis
signis est significatio mortalis: ⁊ qm̄ in asclite q̄
est ꝓprijssime hydropisis vtplurimum coniun-
gitur virtutis debilitas: inde est ꝙ in hydropisi
i. in asclite fluxus superueniens est mortalis. vt
voluit Auic. In hyposarcha autem pendente a
flegmate albo cum sit minus mala species vt su
pra dcm̄ est aliquotiēs coniungitur virtutis cõ
stantia: ⁊ tunc si cum alijs dictis supra fiat fluxꝰ
resoluetur egritudo. Et istum sensum voluerūt
Hi. 7° affo. ⁊ Ras. 7° cõti. ⁊ sic soluitur apparēs
ꝯdictio: qꝛ tñ vt in pluribus in hydrope virtus
est debilis ⁊ ꝓpter fluxum virtus ad vlteriorem
ducit debilitatē. Idcirco ad ꝓnosticandū de sa
lute vel de morte dicit Aui. ⁊ oȝ vt sit natura in
lenitate ⁊ siccitate cognita. Nā enim sicca vt ad
dit melior est q̄̄ cum ipsa est lenis ⁊ ꝓp̄e in inci
piēte ex alchatim ⁊ renibus: ⁊ talis ꝓpter non
debite attrahi aquositatem est asclites vt supra
fuit dictum in qua virtus debilior est: licet ad
alium sensum posset exponi litera Aui. ꝙ natu-
ra sicca est melior q̄̄ ipsa lenis vt exponit Gen. q̄
circa hoc mouet dubitationem: qꝛ videt ꝙ leni
tas sit melior ex quo auctores in cura precipiūt
solutionem ventris fieri debere. Soluit respon
dendo ꝙ solutionem ventris consyderamꝰ aut
vt se offert in ratione cause curatiue ⁊ sic leni-
tas est melior: hoc est dicere ꝙ euacuatio mate-
riei hydropisis est melior q̄̄ retentio. Aut consy-
deramꝰ soľonē vt ex ea sumitur indicatio de in-
tensione vel remissione cause hydropisis in ma
litia. ⁊ sic sicca ē melior. nā hydropisis ex q̄ ꝯsur
git ab epate tūc fluxibilitas indicat ꝙ epar nō
trahit. Si ēt fiat vitio renum vel alchatim op-
pilatorum ex fluxibilitate declarat fortis oppi
latio vľ debilitas illoꝝ mēbrorum: qꝛ declat qȝ
modicuȝ attrahitur de humido ad membra po-
steriora ⁊ sic venter lubricatur: ⁊ ex opposito stā
te natura sicca arguitur supra valitudinem at-
tractiue horum membrorum quod melius est: ⁊
ita patet ꝙ siccitas nature videt esse melior via
signi. ¶ Aliud s̄m q̄d ad bonū: ⁊ ponit etiaȝ ab
Aui. ca° allegato: hydropisis eueniens propter
duritiem splenis magis salua est quaȝ eueniēs
propter duritiem epatis. Addit: immo est in q̄
speratur curatio: ratio est satis clara. Nan si se-
quatur epatis duritiem non est spes nisi in prin
cipio: vt supra fuit declaratū vbi durities sple-

Uf Auic. ꝯtrarie dicto Hip.

Nā sicca melior est q̄̄ lenis in hydropisi.

nis pōt curari τ cōsequenter sperari pōt curatio hydro. inde depēdētis. ¶ Aliud τ est. A. Carnositas myrach in hydropisi est signuz bonum: qm̄ declarat tolerātiā fortiū eūonum p medicinas solutiuas. ¶ Aliud τ ponit 7° cōti. Si egestio fuerit in hydropisi digesta cōfidēter curanda est passio ipsa cum caliditas innata sit in eo potēs: τ p egōnem intelligātur oēs excreatioēs vt vrie τc. τ ista sufficiāt de pnosticis ad bonū.

De pnosticis ad malum.

¶ De pnosticis ad malum fit hoc pᵐ pnosticū τ est Aui. ca° alle. τ etiam Rab. 7° cōti. dic Auic. Et homo de quo vehementius timetur cum aduenit ei hydro. est ille cuius complo naturalis est calida τ sicca. Et adduxit rationem: nō enim egrotat p contrarium sue complonis nisi ppter rem magnam. Et dicit Ra. vbi supra: q hñtes cōplexionem calidā τ siccam si hydropici fiunt de difficili curabiles erūt cum ipsi habeāt morbuz cōtrariū complexioni eorum: τ hoc non accidit eis ex vehēmēti cōdemnatione. i. ex forti multū causa. Et hec est sñia Hip. 2ª particula affo. In morbis minus periclitātur egrotātes τc.

¶ Aliud pnosticum est Hip. in 2° pnosticoruz in pn°. Omnis hydrops in acuta fe. malū. Et ponit etiā 7° cōti. dicit q quotiēs accidit hydropisis cum morbis acutis malum. Et adducit rationē: cū patiens nō solueret leuiter de fe. vehemēti τ dolet vehemēter τ mortifera fit passio cū fe. sit acuta: τ ita si cōiungat hydrops morb⁹ est mortalis. ¶ Aliud pnosticū ad malum declaratiuū quorūdā doctorum. s. τ est Hor. fluxus ventris supueniens hydropico sine alleuiatione est mortale: qz aliqtiēs est possibile q nā euacuet aquā hydropicorum τ per vrinā τ p secessum: et tūc sup. cum fit a natura regulariter operāte fit alleuiatio τ tunc fit gradata eūo. Si ergo nō sequitur alleuiatio significat q eūo sit sinthomatica τ mala: τ hoc vt plm̄ fit subito. Ideo ad hoc declarandum dicit Rab. 7° continen. de hydropico si subito manauerit aqua supabundans peribit: qm̄ nā non sustinebit talem eūonē.

Nā sicca melior est qz lenis in hydropisi.

¶ Aliud pnosticū etiam Hor. Urina bicolor est mortalis in hydropisi sicut cū est ruffa superius τ liuēs inferius. Nam declaratur sup. τ etherogeneitas mãe τ debilitas innati caloris caliditate dñante: aut cum est rubea superius τ nigra inferius: Nā declaratur etiam inequalitas nãe. s. mãm cū vehementi adustione. precipue ēt si fuerit liuens superius τ nigra inferius significatur adustio cū mortificatione. ¶ Aliud pnosticuz τ est Aui. loco allegato. Quandoqz dñatur mã hydropisis adeo donec faciat accidere disniam τ constrictionem anhelitus τ solutionem ventris: id significat propinquitatem mortis in trib⁹ diebus. Aui. dicit in tribus diebus: non qz tertius dies sit precisus terminus ad mortem: sed quasi dicat in breui tempore: qm̄ tanta est materia q simul cōicatur spiritualibus τ intestinis: et hz hoc veritatem si acciderit constrictio anhelitus per hanc causam τ non per aliam: qm̄ si veniret talis difficultas propter cōpressionem officialem. i. ppter magnitudinem epatis cōprimētis ex apate: tunc dicit Aui. q hec est magis salua. i. non significat mortem ita in breui. ¶ Aliud τ est Hyp. 6ª particula affo. 36. Hydropi. tussis superueniens malum. pcedens vero sine malo. Dicit Commentator in commento: si tussis fuerit superueniens ex essentia hydropisis τ nō ex alia cā vt ex catarro. Nam si crescat humiditas hydropisis pertingens vsqz ad cannales pulmōis gñatur inde tussis vñ vicinus est suffocationi. Et ita Gal. videt velle q aquositas resudat per diaphragma in pectus τ pulmonem: τ hoc dcm̄ non placuit Rasi 7° continen. Nam postq posuit pronosticum dixit de mente Gal. si accidit hydropico absqz aliq̄ cā inducenti ad hoc sicut ex reumate τ similibus: sed tantum ex corpe passionis τ ex condemnatione aque peribit: τ adducit rationem Gal. qm̄ significat q aqua peruenit ad cannales pulmonis τ propīqua est ad suffocandum eum. Addit ipse: dico q hoc dictū est inconueniens cum aqua sit sub diaphragmate: vnde qualiter aqua pueniet ad cannales pulmonis. Sed intentio magis conueniens sit qd superabundantia aque infestabit diaphragma inquantum inde stringit anhelitus τ excitatur tussis estimāte patiente q illa cōfert ei sicut accidit in dispōne in tussi epatis. Nō est tñ negandum vt arbitror quin illa aquositas posset per porositates diaphragmatis spūalibus cōicari qm̄ p° in cōcauitatē pectoris postea motu pulmonis imbibitur in eo. Est igitur tussis in hydropico supueniens mala p viā signi: qz significat humiditatē intantū esse auctam infra diaphragma vt cōprimēdo diaphragma tussis causetur: τ etiā sic cōprimendo subintrat pro parte aquositas in dictā cōcauitatem vt dictum est.

¶ Aliud pnosticum τ ponit a Hor. qñ anhelit⁹ τ sudor τ sputū fetent τ vlr ea que egerunt a corpore: imo τ fetor totius corporis sunt signa mortalia: ptz. ¶ Aliud signū eiusdē qñ circa hydropicum fiunt remedia cōuenientia τ eūantia et alterantia τ patiens sentit se alleuiatū per tres dies: τ iterū reuertit morbus: τ ita frequēter cōtingit q aliquotiēs alleuiat τ postea reddit infra duos vel tres dies: talis nunqz curabit. Nā declaratur q cā hydropisis est firmare aggregatiua mãe: multo magis erit signū mortis si nullo mō senserit se alleuiatū infirm⁹. ¶ Aliud ad malum spāle in asclite τ tympanite: cū fit inflatio manuū spāliter in asclite vel tympanite vbi consueuerunt esse extenuate est de signis certis mortis. nam significat cōicatā esse debilitatem cordi: vñ non pōt defendere man⁹ ab inflatiōe.

¶ Aliud τ vltimū ad malū τ est Aui. qñ accidūt hydropico vlcera oris τ gingiuax τ in pcessu accidūt vlcera in corpore iā est mors ppinq. Nam vlcera oris τ gingiuax declarāt maliā vaporuz resolutox a mā ad eas ptes leuatox: postea vlcera τ vesicce fcā i corpe declarāt maliciā cplonis in sanguie vel hūiditate sanguiea: τ ita de hoc vidi expientiā pluries. Et addit Auic. τ dr q qñ descēdit ex hydropico sup. p secessum qd ē sicut caro pnūciat mortē eius qñ. s. est sicut caro sanguinis coagulari: qz significat dissolutionez de suba e..is. Et hec sufficiant de signis ad maluz.

De signis demōstratiuis.

¶ Jam veniendum est ad signa demonstratiua τ primo hydropisis absolute que sunt cōia in oi hydrope. postea ponentur signa specialia specialium specierū hydropis vt hyposarche asclitis τ tympanitis.

¶ De signis igitur communibus dicit Aui. omnes species hydropisis sequitur corruptio coloris. ptz p hoc qz in oi spē fit vt plm̄ corruptio in

digestione 2ª gñatiua humoꝝ ⁊ sanguis: quoꝝ ſi bonitate seq̃tur bonus color ⁊ eoꝝ malitia seq̃tur corruptio coloris. ¶ 2m signū posuit. A. qđ in omnibus eis accidit inflatio pedū ꝓpter debilitatē caliditatis innate ⁊ ꝓpter humiditatem sanguis ⁊ eiꝰ vaporē: ⁊ inflatio talis in pedibꝰ maxime fit circa talum: qm̄ in illis partibꝰ maxime debilitata caliditate naturali sanguis in vaporē cōuertit̃: ⁊ aliquotiēs vapor in humiditatē aqueā. aliqui tñ dicūt ꝙ hoc nō est signum cōmune: qm̄ in tympanite nō semꝑ accidit īflatio pedū: lꝫ etiā Sera. dixerit ꝙ in oībus speciebus hydropisis īflatio pedū est accñs cōe: ⁊ est ꝓbabilis rō quam adducit. nam cum in oī tali est debilitas caliditatis naturalis nō expellūtur vapores ad membra extrema: ⁊ ita vapores illi grossi cum nō resoluūtur aquei exñtes ꝯñr grauitate quadā mouētur deorsum simul cū q̄busdā alijs humiditatibꝰ: ⁊ ita intumescūt pedes. Si igr̃ aliquotiēs apparet ꝙ nō intumescāt in tympanite hoc maxime euenit in ꝑnº sed in processu tumescūt ꝓpter causam dictā: reliqua tñ mēbra extrema extenuātur loquor in tympanite. ¶ Et de hoc mouet dubitationē Sera. in caº ꝑpō. quare etiā manus nō tument cum ad eas ēt expellātur vapores grossi sicut ad pedes. Respōdit adducēdo tres causas ad hanc solōnem. Prima causa sumit̃ ex ꝓpinq̃tate manuum ad cor ⁊ distātia. s. pedū: qm̄ cū cor sit fons caloris vicinitate sua iuuat̃ virtus nālis manuū et ad melius digerēdū ⁊ ad ꝓhibēdū receptionē vaporū ⁊ ad resolōnē eorūdē. Scđa causa sumitur q: manus sunt faciliores motꝰ q̄ pedes ⁊ pluribus motibus subijciunt̃: vñ ꝓpter multitudinē ipsoꝝ motuum resoluitur qđ effunditur ad eas. Tertia cā sumitur ex eo q: vapores grossiores ⁊ plures descēdunt ad pedes q̄ ad manus: q: de ꝓprietate vapoꝝ grossoꝝ est vt dixit vt nā. i. per nāꝫ descendant inferius: ꝓpt̃ id q̄ ponūt pedes inflatos ⁊ non sup. manus. ¶ Aliud signum est vt dicit Aui. ꝙ oēs ille spēs non eūantur ex siti clamosa. i. angustiosa. rō huiꝰ sumit̃ p̄mo qm̄ ex mā hydropisis sequēte corruptionē digōnis eleuant̃ humores al's vapores mali corrupti ad os stōi qui ꝯñr exsiccāt ⁊ inducūt ad sitim. Alia cā sumitur ex priuatione nutrimenti cōuenientis mēbris. nā in oī spē hydropisis priuant̃ mēbra a debito nutrimēto: ⁊ ita in oī hydropisi substātifice exsiccātur: lꝫ qualitatiue humectent̃ ī hyposarcha: iō ꝯñr exsiccata fortiter attrahunt humiditatē ꝯueniētē: ⁊ ita cōicat̃ suctio ad os stōi ⁊ fit sitis. Adiuuat ēt ad vehemēter attrahēduꝫ opꝰo in vijs cōiter ꝯtingēs in hydrope: vñ p̄uātur ēt magis sufficiēti nāli nutrimēto: ⁊ tñ ꝓpt̃ fortē attractionē subtile humidū trahit̃ a stō. Hor. ēt addit aliā cām dicēs ꝙ vna de causis sitis inter alias est ꝙ spūalia cōprimunt̃ ī hydropisi quacūq; ita ꝙ nō pōt libere ꝑ pulmonē fieri euētatio ad ip̄m cor: quare supinflāmat̃ cor ⁊ vicinitate eius ad os stōi cōicat̃ ori stōi caliditas exsiccatiua faciēs ad sitim. Addit. A. ꝙ nō eūantur a ꝯstrictiōe anhelitus: ptꝫ in asclite ⁊ tympanite ꝑ cōpressionē diaphragmatis: ⁊ in hyposarcha ēt ꝓpter grauitatē mēbroꝝ spūaliū subseruientiū in anhelitu ex sanguine crudo cōtēto in eis. ¶ Ponit aliud signuꝫ qđ est paucitas appetitus cibi: ptꝫ ex signo p̄cedēte vehemētiā appetitus aq̃. i. sitis. nā appetitus ad cibū ⁊ sitis vident̃ esse ad ꝯtraria: ⁊ sic ad intēsionē vniꝰ seq̃tur remissio alterius. Facit tñ. A. modificātē exceptionē ꝙ nō in qualibet hydropisi stat vehemētia sitis: ⁊ ꝯñr stare poterit appetitus ad cibū: ⁊ est bene notandū: ⁊ ita sitis clamosa non est signuꝫ cōe inseparabile in hydrope. Vbi grā. vbi accidit hydrops a frigiditate epatis ⁊ ꝓpe a potu aq̃ frigide nō in hora sua: qm̄ tūc multo infrigidato stō ⁊ ep̄e ꝓhibebit̃ sitis: neq; rōnes prius adducte in hoc casu sunt cōcludētes vt ptꝫ si cōsiderabis saltē in prinº hydropis: lꝫ forte ī ꝓcessu fiat sitis. ¶ Aliud signū cōe in oībꝰ illis minorat̃ vrina: ptꝫ q: humidū aquosū vel trāsit ad mēbra cū sanguine in hyposarcha: vel s̄m magnā ꝑtē transit ad vacuitates medias vētris inferioris ⁊ ꝓpe in asclite. nā in hac magis minoratur vrina deinde in hyposarcha: in tympanite aūt nō tm̄ vt ptꝫ cōsiderāti. ¶ Et ex hoc infertur aliud signū ꝙ vrīa cōiter tingit̃ in hydrope ⁊ aliqualiter rubet. tñ ꝓpter paucitatē eiꝰ ꝑ simplicem alterationē cū alterat̃ a caliditate mēbrorum tingit̃ sensibilr̃ plus q̄ si esset pluris quātitatis tū q: illud modicū colericū qđ trāsit cum vrina magis tingit modicā quātitatem vrine q̄ multam. Tertia cā sumit̃ ꝓpter impotētiā seq̄strationis siue sepatiōis sanguineitatis ⁊ colere rubee ab vrina q̄ in potētia fit in omni q̄si spē hydropisis ꝓpter debilitatē expulsiue epis ⁊ debilitatem attractiue renū vt supra dictū est. Et ita stāte mixtione sanguinis ⁊ colere cum vrina reddit̃ vrina magis tincta ꝓpter id vt recte refert Auic. ad significādum super cām calidam ⁊ dominium sanguinis in hydrope non oportet vt indicetur ꝓpter tincturā aq̃ ⁊ rubedinē eiꝰ. ¶ Aliud signū posuit Aui. ꝙ accidūt eis plm̄ febres tepide. i. leues quo ad accñtia propter putrefactionem in mā frida lꝫ sint ꝑiculose. ¶ Vltimū signū de his cōibus dicit Aui. multotiens accidunt eis botor q̄ rupte emittūt a se aquam citrinam. ⁊ hoc est propter corruptionem ⁊ nitrositatem humoris non regulati a natura ⁊ appꝫt in processu ⁊ est de malis signis vt dixi supra.

¶ Aliud signum ponunt quidam de pruritu cōtingente in toto qui etiam contingit ex corrupta digestione que fit in toto vel ex vaporibus nitrosis sursum ascendentibus.

¶ Signa vero distinctiua in hydrope si fit a cā calida vel frigida dicit Aui. ꝙ hydropisis cuius cā est calida est cū signis caliditatis ex inflāmatione ⁊ siti sup. excessiua ⁊ citrinitate coloris ⁊ amaritudine oris ⁊ vehemētia siccitatis ī corpore sup. subito ꝯtingēs ⁊ casu appetitꝰ cibi ⁊ vomitu citri. ⁊ viridi. ⁊ vrina apparet rubea viridis vel ad nigrū declinās p̄cipue in processu ex adustione ⁊ ꝓpter maximā vehementiā colere. Et si cā fuerit tāte intēsionis ꝙ sequat̃ liquefactio naturaliū humiditatū stant signa liquefactionis in vrina ⁊ egestionibus cum manifestatione virulentie ⁊ similibus. ¶ Signa vero opposita sunt signa hydropisis a causa frigida.

¶ Signa vero distinctiua a causa per proprietatem ab ea que per cōmunitatē vt hydropisis facte vitio ep̄is tantum non cōicata mala qualitate a stomaco renibus splene vel ab alijs mēbris: sed ab ipso epate principaliter maxime ex a p̄ate epatis dicebat Hip. secundo pronostico-

Quare manus nō tumentꝰ in hydropisi sic pedes ꝓpter tres causas.

Quare hydropici patiunt̃ sitiꝫ clamosaꝫ.

De signis distinctiuis hydropisis a cā calida vel frigida.

rũ. ⁊ ita Gal. tex. cõmẽ. tertij. ꝙ sumũtur ex qua-
tuor. Naz dicit sic: cuius ꝟo. s. pº origo est ex epa
te fit cum tussicula nec quicꝙ̃ ꝓijciunt ⁊ pedes
tumẽt ⁊ nõ egerũt nisi modicũ ⁊ cum angustia ⁊
circa vẽtrem apostemata fiũt nõ cõtinue extra
manẽtia sed veluti fugiẽtia. Fit pº tussicula in
q̃ nõ ꝓijciunt q̃cꝙ̃. Et dicit Ga. in cõmẽto ꝙ ha
bẽs hãc egritudinẽ desyderat, tussire ⁊ accit ei
mordicatio q̃ ꝓuocat ad tussiẽdũ. Cum ergo in-
cipit tussire abstinet a tussi sup. ꝓpter nocumẽ-
tũ qd̃ ꝑcipit in tussiendo ꝑ compressionẽ apa-
tis: incipit tñ tussire vt expiatur eius iuuamen
tũ qm̃ ꝓpter vicinitatẽ ex apate epatis ad ip̃m
diaphragma cõprimẽdo cõstringit pulmo: esti-
mat ergo infirmus tussim vtilem sperãs ꝑ eam
euadere rẽ nocẽtẽ ⁊ dilatare cõstrictionẽ. Et id̃
aliq̃n abstinẽt a tussi: q: voluntarie se ꝓuocant
ad tussiendũ: nõ tñ in totũ abstinẽt q: ꝟtus na-
turalis ꝓpter lesionẽ mouet ad tussiendũ: ⁊ nõ
fit simplr̃ volũtarie: nihil tñ spuit: q: mã̃ nõ est
in membris spũalibus ledens nisi aliq̃n expuat
aliqd̃ subtile aquosum vt dicit Gal. q̃ venit, ad
cãnã pulmonis ex venis in q̃bus sanguis aquo
sus est cõtẽtus. ¶ 2m signũ dicit Hip. est tumor
pedũ ⁊ est de signis cõibus vt dicit Gal. in com-
mẽto: ut etiã fuit dcm̃ supra. tñ in hydropisi per
ꝓprietatẽ epatis notabilis tumor pedibus ci-
tius aduenit ꝙ̃ in ea q̃ est ꝑ cõitatẽ: qm̃ epar pº
leditur. ¶ Aliud signũ ⁊ 3m dicit ꝙ nõ egerũt nisi
modicũ ⁊ cum angustia: ⁊ ita etiã dicit Auic. in
caº signoꝝ hydropisis: ꝙ q̃n incipit ex parte epa
tis ꝯstringitur cũ ea nã: ⁊ rõnem adducit Cõci. in
cõmẽto: qm̃ in dicto casu stomacus ⁊ intestina
nõ hñt egritudinẽ sup. ꝑncipalr̃: ⁊ cibus ei⁹ nõ
corrumpitur nec grauat hec mẽbra. q̃re nõ accidit
flux⁹ vẽtris. Sed fex ibi moratur in corpe. põt legi
lr̃a minoratur: q: caliditate epatis ꝓpter apostema
suggitur humidũ de fecibus ꝓpter adustionem: ⁊
sic remanẽt sicce: ⁊ etiã meseraice sane existẽtes
mittũt de humido in fecibus cõtento ad epar.
Sepe ẽt ꝯtingit ꝙ meatus ad fel ꝯstringitur pro-
pter apostema. quare modicũ trãsit de colera ad
poꝝ ad intestina: ⁊ ita redditur vẽter stipticus vt
supra est dcm̃ de icteritia: ⁊ maxime hoc est verũ
exñte apate in gibbo: q: forte exñte apate in cõ-
cauo ꝑ viã resudationis virulẽtie ꝑ meseraicas
ad intestina cui⁹ acuitate forte stimulata expul
siua intestinorũ fieret vẽtris fluxibilitas. dico si
gnãter forte: qm̃ ꝓbabile esset dicere ꝙ plus fa
ceret apa calm̃ in epate ad suggẽdũ ⁊ exiccãduz
feces ꝓpter vicinitatẽ ad intestina ꝙ̃ faceret vi
rulẽtia ad humectãdũ vel incitãdũ ad expulsio
nẽ. ¶ 4m signũ est ꝙ qd̃ circa ventrẽ apata fiũt
cõtẽtiue extra manẽtia: sed veluti fugiẽtia ⁊ per
vẽtrẽ nõ tm̃ intellexit myrach vẽtris: sed etiam
reliq̃ mẽbra cũ inflãtur: qm̃ vt voluit Conci. in
commẽ. ꝓpter sanguinẽ aquosum quo nutritur
cutis exterior apparet mollis. vñ stante tumore
circa mẽbra si comprimatur tumor digitis cedit
deorsum cõpressioni: ⁊ sic fugit apostema vel fu-
giũt apata: ⁊ ita nõ cõtinue sũt extrema eminẽ-
tia: immo vidẽtur tũc fugiẽtia ꝑ cõpressionem:
sed verũ est ꝙ postea redeũt. Uel aliter intelli-
gatur ꝙ in principijs hydropisis cũ non est causa
cõfirmata aliq̃tiẽs tumet vẽter: postea cum bo-
nitate regiminis ⁊ applicatione medicinarum:
⁊ maxime localiũ detumescit: postea iterato re-
dit tumor cum fit aliqualis excessus in regimĩe
ita ꝙ operatio epatis magis ledatur: ⁊ ita aliquo
tiẽs talia apostemata sunt extra eminẽtia ⁊ ali
quotiẽs fugiẽtia. Uel põt dici ꝙ in q̃busdã ma
gis partibus vt in extremis: ⁊ ꝑcipue pedibus
cum est nocumẽtũ ex parte epatis principaliter
etiã nõ grãde in ꝑncipijs hydropisis tumẽt pe-
des in die ꝑ motum demãdata aliqua mã ad pe
des postea in nocte post somnũ facta resolõne
detumescũt pedes: ita ꝙ mane null⁹ q̃si appet tu
mor ⁊ istd̃ sepe appetit in ꝯualescẽtib⁹ ex lõgĩ mor
bis: ⁊ credo ꝙ istũ sẽsũ voluerit. A. ĩ caº signoꝝ cõ
muniũ hydropis vbi accepit sñiam Hip. supra
dictã dixit. Et cum est initiũ hydropisis aposte
ma in epate cõstringitur nã. i. vẽter ⁊ apostema-
tur pedes ⁊ est tussis sine sputo ⁊ accidũt apata
in latere dextro ⁊ sinistro. s. in pede dextro ⁊ sini
stro que occultantur: deinde apparet: ⁊ postea
sup. occultatur ⁊c. ẜm rectificationem epatis et
nocumentum illius.

¶ Signa ꝟo hydropisis ꝑ cõitatẽ vt ex alijs vl' lumbis. s. ex stomaco vel intestinis maxime di-
stinguuntur ex fluxibilitate vẽtris. Nã hoc ac-
cidẽs de fluxu pº manifestatur siue stomacus fue-
rit lesus siue intestina vel meseraice. Nã stante
nocumẽto in stomaco fit fluxus lẽtericus vl' ci-
balis: ⁊ ita dico stante lesione in intestinis cõi-
cato nocumẽto stõ: ⁊ aliquotiẽs fit fluxus chilo
sus stãte oppilõne in meseraicis q̃n stomac⁹ ẽt
sufficienter digereret: aliq̃n tñ apparet aliquan-
tulũ sanguiolẽtus ẜm qd̃ in meseraicis aliquaz
alterationem recipit. Aliud signum sumitur ex
parte doloris vẽtris stomaci vel intestinoruz q̃
nõ remouetur cum fluxu ꝓpter causam ledẽtẽ sto
macũ intestina vel meseraicas eẽntialr̃. ¶ Et si
fuerit ex renibus vel ꝓpter impotẽtiã attracti-
ue vel ꝓpter oppilõnes: tũc maxime multipli-
catur fluxus ꝓpter id qd̃ non attrahitur aq̃sitas ad
renes: immo regurgitat ad intestina ꝑ modos
dictos supra: ⁊ cum hoc stãt nocumẽta circa re
nes de dolore grauitate vel manifesta friditate
⁊ q̃ñq ꝑcesserũt apata ⁊ vlcera in renib⁹. ¶ Et si
fuerit ex splene dicit Auic. ꝙ spleneticũ signifi-
cat color ad viriditatẽ declinis vel sup. fuscedi-
nẽ ⁊ egritudo accñs in splene: ⁊ q̃ñq nõ cadit in
ea appetitus. ¶ Et si fuerit ex catarro sunt signa
catarri q̃ sunt posita supra. ⁊ hec sufficiant de si-
gnis cõibus hydropisis ⁊ q̃rundã spẽrũ cõium:
vt cause calide vel frigide et ꝯtalibus cõitatis
vel ꝓpetatis. ¶ Cõseq̃nter oz ponẽ sigª spãlia
spẽrum ꝑticulr̃ hydropisis ⁊ pº hyposarche.

¶ Primũ sigm quo etiã distinguitur a tympanite
⁊ asclite ⁊ ẽẽ Aui. sumitur ex hoc. Nã cum ipsa est
apparet ĩ ea inflatio in corpe toto sicut accidit
corpori mortuo ⁊ impinguãtur. i. magnificãtur
mẽbra in ipsa ⁊ ꝓprie facies est declinis ad pin-
guedinẽ ⁊ non ad arefactionẽ sicut apparet in
asclite ⁊ tympanite. dicit g̃ ꝙ inflãtur membra
sicut accidit in corpe mortui vel quasi sepe mor
tẽ. qm̃ in illo tpe ꝓpter minorationẽ spũum vl'
distemperãtiã in eis tales spũs nõ debite regu
lãtur ab aĩa ita vt moueãtur ad diuersa mẽbra
ẜm exigẽtiã opationũ aĩe: immo mouẽtur q̃daz
suo motu naturali: q̃ eis ꝓprie debetur nõ vt sũt
anime instr̃m ẜm doctrinã Alber. in libello de
spũ ⁊ inspiratione: q̃ posuit diuersos motus de
beri spiritibus in corpe humano quos omnes

De signis distĩctiuis ꝑ cõitatẽ.

De signis hyposarche.

modos posui ꝛ declaraui in quadam mea spe/
ciali questione de corporibus si sint calidiora in
hyeme ꝙ in estate. ſm igit͛ illum motũ q̄ sibi de
bet naturalr̄ vt ꝑticipāt virtute elemētali mo
uetur versus circũferētiā ꝛ cutim maxime supe
rius eminētē quos spũs in motu sequuntur q̄/
dam alie humiditates etiā ad circũferentiā cu/
taneā: ꝛ ita pn̄tia hoꝝ intra cutim reddit͛ cutis
eius tumida ꝛ ꝓprie facies eius inflat͛ ꝛ impin
guat͛ ex causa supradicta. ¶ Aliȯ signum posuit
Aui. cum Alex. nam in omni loco corporis cum
ꝑmuntur digiti supra carnē comprimit͛ caro de
orsum ꝛ facit fossam. Nā dicit Alex. ꝙ ꝑmentib⁹
digitis fossa acq̄ritur: ꝛ eleuatis digitis statim
replet͛ pꝫ ꝓpter mollitiē carnis sanguie crudo.
¶ 3^m^ signũ dicit Aui. ꝙ nō est in vētre ei⁹. i. pa/
tiētis hyposarchā de inflatione ꝛ commotione
i. ꝙ ꝑcipiat͛ res moueri intra vētrē id qȯ est in
vētre asclitis ꝛ tympanitis in q̄bus. s. fit cōmo/
tio vētositatis vl̄ aquositatis ꝛ ꝑcipit͛ sonus in
eis neqꝫ inflātur circa sumē sicut in alijs. Et idē
dicit Bor. pꝫ qꝛ in ea est aggregata aquositas vl̄
vētositas in vacuitatē magnā sicut in illis.
¶ Aliȯ signum posuit etiā Aui. ꝛ etiā Bor. ꝙ ſꝫ
plm̄ seq̄tur hyposarchā fluxus vētris sanguino
lentus ꝛ lenitas nature tēdēs ad albedinem: et
hoc est qꝛ epar gn̄at sanguinē aquosum vt dictũ
est supra q̄ est tēdēs ad albedinē ex quo est san/
guis fl̄aticus q̄ sanguis nō cōueniēs membris
mittit͛ ꝑ parte ad intestina. vel fit etiā tendens
ad albedinē: qꝛ q̄dā partes chili cōmiscētur cuꝫ
resudatione sanguinea: sed hoc etiā aliquotiēs
apparet in alijs spēbus magis tn̄ in hyposar/
cha. Sed cum illa mā est tēdēs ad albedinē per
mixtionē chili nō penetrātis ꝓpter oppil̄ones:
tũc apparet sensibilis diuersitas in ꝑtib⁹ isti⁹.
materie. ¶ Aliud signũ posuit Ra. in diuisioni/
nibus ꝛ est albedo coloris vrine. nā aliquotiēs
apparet al. spissa quasi lactea: ꝛ aliquotiens est
spissa nō colorata vt vbi dissoluat͛ mā fl̄atica si/
mul cum aq̄sitate: ꝛ hoc spāl̄r verũ est qn̄ causa
an̄s est mala compl̄o frigida in hyposarcha
vt sepe cōtingit: qm̄ tunc multe partes chili re/
manēt nō cōuerse ad nām sanguineā: sed vl̄ sub
nā chili vel flegmatis aquosi: ꝛ ita trāseũtes ad
renes: qꝛ tales nō trahũtur a membris fit inde
vrina alba. tn̄ dicit Bor. etiā in vtraqꝫ specie hy
posarche potest vrina esse colorata: qꝛ in causa
cal̄a ꝑ alteratione a cal̄o ꝛ in frigida ꝑ impoten
tiā seq̄stratiue vt supra dcm̄ est in signis gn̄ali/
bus. Sed qꝛ hyposarcha plerũqꝫ seq̄tur compl̄o
nē frigidā lapsam: idcirco plerunqꝫ apparet ad
albũ declinās ꝛ maxime in ꝓncipijs. ¶ Aliȯ si/
gnũ posuerunt Aui. ꝛ Bor. de pulsu: ꝙ pulsus est
vndosus latus lenis. nam ꝓpter humiditatem
mollificata arteria reddit͛ pulsus talis. ¶ Si/
gna ṽo spālia causarũ antecedētiũ vt nunꝙ seq̄
tur corruptionē digōnis 3^e^ tm̄ in mēbris: vl̄ 2^e^
vt epis: vl̄ p^e^ ꝓncipal̄r vt stōi: pn̄t esse nota ex le
sione oꝑationũ stōi vl̄ epis ꝑ signa ꝓpa decl̄ata
locis suis. s. vel stāte incolumitate oꝑationum
hoꝝ mēbroꝝ ꝛ seq̄t͛ hyposarcha decl̄at͛ ꝙ cā su/
mit͛ ex indigōne 3^a^ mēbroꝝ ꝓncipal̄r. ¶ Si etiā
cāe fuerit ꝓmitiue de iordinatiōe i cibo ꝛ potu
cōestiōe ciboꝝ. s. fridoꝝ fl̄aticoꝝ vt fructuũ: vel
potatiōe aq̄ vl̄ sl̄tiũ ex ꝓcedētib⁹ relatiōe ifirmi
decl̄ari pn̄t: ita dico de corꝑalib⁹ si ꝓcessissēt fe

vl̄ oppil̄ones vl̄ apāta renũ decl̄ant͛ ēt ex ꝓcedē/
tib⁹. ¶ Et si cā fuerit liq̄factio hũiditatũ vl̄ hu/
moꝝ a cal̄ido decl̄at͛ ex liq̄factiōe apparēte in
vrinis ꝛ egōnibus ꝛ ex signis caliditatis dictis
supra: ꝛ ita discurrēdo ad omnes causas potes
reperire signa propria ex supradictis.

¶ Positis signis hyposarche ex ordie ponenda
sunt signa asclitis: in q̄ p^m^ signũ vt dicit Aui. est
ꝙ in asclite est grauitas sensibilis in vētre sup.
maior ꝙ in tympanite aut hyposarcha: qm̄ i hy/
posarcha mā penetrauit ad oīa mēbra: ꝛ i ascli/
te ꝛ tympanite quasi tota est recepta in ꝯcanita
tibus vētris. In asclite ēt qm̄ dn̄atur aquositas
q̄ grauior est supra vētositatē ꝛ ecōtra in tympa
nite: ideo maior pōderositas ꝑcipit͛ circa vētreꝫ
in asclite ꝙ in tympanite: ꝛ e tumor ieo multo
maior in asclite ꝙ in hyposarcha: vt fuit dictuꝫ
sup̄. ¶ Addit Aui. distinguēdo maxime ascliteꝫ
a tympanite ꝙ in asclite ꝑ commotionē non est
sonitus sup. ita acutus sicut in tympanite sed
qn̄ cōmouētur sup. corpora patientia de latere
ad latus audit͛ sonus q̄si aq̄ mote ꝛ est tact⁹ vē/
tris istius tanꝙ vtris in quo est aq̄: ista omnia
sunt decl̄ata. s. circa l̄ram. ¶ Aliud signuꝫ dicit
Aui. ꝙ alia membra a vētre nō sunt grauia vel
sup. nō magnificātur sic. in hyposarcha: immo
arescũt ꝛ extenuātur reliq̄ mēbra nisi in q̄busdā
vt dcm̄ est de pedibus ꝛ bursa testiculoꝝ q̄ sepe
inflātur. Nā dicit Bord. ꝙ mēbra q̄ gracilantur
sunt suꝑiora ꝛ inflātur inferiora in asclite ꝛ tym
panite: sed in asclite ꝓprius est ꝙ in tympanite
vt dcm̄ est. s. imo pōit sig^m^. A. i asclite ꝙ est ista
tio virge ꝛt tn̄ qn̄qꝫ: ꝛ ꝛt signāter qn̄qꝫ qꝛ si nō
i ꝓn^o^ saltem in ꝓcessu. naꝫ aliq̄d de humiditate
fluit deorsum in osseum. Nota tn̄ vt supradictũ
est in signis ad malum ꝙ in ꝓpinquis ēt man⁹
in asclite ꝛ tympanite sepe inflāt͛ ꝓpter causaꝫ
ibi dictam. de vrina dictum est supra ꝙ est pau/
ca aliquando rubea aliquando non rubea vt di/
ctum est circa literam.

¶ Aliud signuꝫ sumit͛ de pulsu. dicit Aui. ꝙ pul
sus est ꝑuus freq̄ns decliuis ad duritiem. Duri
ties q̄ae seq̄tur extensionē arterie. nam ſm sen/
tētiā quorũdā ꝛ forte veriorē oēs pāniculi ori/
ginātur a pāniculo syphac q̄ in asclite extendit͛
multũ ꝛ ꝯn̄r arteria ꝑ colligātiā etiā tēdit͛ dixit
declinās ad duritiē: qm̄ est minus durus ꝙ in
tympanite: qm̄ pāniculus aliqual̄r hũectat͛ ab
humido ꝛ nō sic in tympanite: siue ergo originē
tur artarie a syphac siue a pleura diaphragma/
te est equale: qm̄ omnes tales aliqualiter extē/
duntur. Ideo dixit Aui. propter extensionē ve/
laminum: in processu tamen vt etiam dixit. A.
quandoqꝫ declinat ad lenitatē ꝓpter multitu/
dinē humiditatis: paruitas aũt seq̄tur debili/
tatē. Et qm̄ vt supradictũ est in signis cōib⁹ sit
compressio diaphragmatis ꝛ constringitur an
helitus: vn̄ cōsequenter superinflammatur cor
oportet ipsum pulsum velocitari.

¶ Sig^m^ aũt de colore ē vt sup̄ dcm̄ est. s. ꝙ varia
tur a naturali ꝛ plus variatur ꝙ in tympanite
propter magnam debilitatem secum coniungi
vt in pluribus non tendit tamen ad tantam al
bedinem sicut in hyposarcha.

¶ Signa autem tympanitis dicit Aui. ꝙ egre/
ditur in ea sumen plurimo exitu ita quod tu/
mor ventris circa vmbilicum in tympanite est

De signis ꝑticulari/b⁹ asclitis

In ꝓpinquis mor/ti interdũ inflātur ēt manus.

De signis particula/ribus tym/panitis.

magis eminēs ꝙ̄ in alijs speciebus:propter vē-
tositatē plurimū extēdērem ꝛ eleuātē. Et. in ta-
ctu etiā distinguit̄ ab asclite cū q̄ magis cōmu-
nicat:qm̄ in tympanite magis fit resistētia im-
primēdo digitū supra vētrem ꝛ cutis est magis
mollis in asclite:ꝛ ideo magis obediēs ꝯpressio
ni. Pꝛeptere a dicit. A. ꝙ est in ipsa.s. tympanite
de extēsione qꝺ nō est in asclite:immo qn̄qꝫ sū.
est tāta tensio. q̄si sit chorda tensa. ¶ Aliud sigm
nō cōiungit̄ in tympanite tāta grauitas sicut
in alijs duab⁹ spēbus qm̄ hic ē dn̄ans vētositas
supra aquositatē inclusa tm̄ in vētrē:ꝛ ita red-
dit̄ totū corpus leuius ad motiones ꝛ ad alias
oꝑationes:immo etiā reliqua mēbra maxime
supioꝛa sūt graciliora ꝛ p̄cipue collū ꝙ̄ in ascli-
te nec etiā inferiora vt pedes ꝛ bursa vel virga
ita tumēt sicut in alijs vt pꝫ. Sonus etiā q̄ per
cipit̄ ex ꝑcussione cum manu est acutioꝛ sicut so
nus tympani vt supradictum est circa literam.
¶ Aliud signū Aui. ꝛ est notabile signum in hac
specie ꝙ taliter patiēs est appetens eructuatio
nē semꝑ ꝛ melioꝛat̄ ea ex exitu ventositatis.i. et
eructuādo ꝛ deorsum emittēdo vētositatē mul
tū iuuantur:nam euacuatur causa immediata
huius passionis. ¶ Aliud signū sumit̄ ex pulsu:
ꝛ dicit Aui. ꝙ eius pulsus est longioꝛ pulsu alio
rū hydropicoꝝ:ꝛ est sup. minus paruus. Est q̄dē
lōgioꝛ ꝓpter maiorem tēsionē pāniculi:ꝛ cōse-
quēter arterie:nō est debilis.s. sicut in alijs. qꝛ
virtus est minus debilis in tympanite ꝙ̄ i alijs
qm̄ ipsa virt⁹ in asclite est debilioꝛ essentialr̄:qꝛ
ledit̄ virt⁹ illi⁹ a q̄litate mãe ꝛ ēt a q̄litate mãe
aq̄se, qꝛ magis opp̄mit virtutē aquositas ꝙ̄ vē-
tositas:ꝛ ita etiā si cōsyderemus causam cōiun-
ctam in hyposarcha q̄ magis grauat virtutē ꝙ̄
in tympanite forte ꝙ ₰m hoc est pulsus etiā mi
nus debilis in tympanite ꝙ̄ in hyposarcha. Sꝫ
qm̄ vt supradictū est hyposarcha fit a cā efficiē
te minus elōgata a nāli ꝙ̄ tympanites forte ꝙ
₰m hanc cōsiderationē virtus nō min⁹ debilis
est in tympanite ꝙ in hyposarcha:ita qꝺ ꝑ hoc
nō distinguit̄ ab hyposarcha:sed distinguit̄ ab
ea:qꝛ pulsus in tympanite est longioꝛ subtilioꝛ
durioꝛ ꝙ̄ ī hyposarcha ꝛ asclite:sed in tympani
te est minus debilis ꝙ̄ in asclite. Et addit Aui.
ꝙ est scꝺꝫ plˀm velox ꝛ frequēs sup. respectu alia
rum:tū qꝛ sup. arteria est minus obediēs dilata
tioni:tum qꝛ vt dcm̄ est vt plˀm fit a causis cali-
dioꝛib⁹ ꝙ̄ alie spēs:ꝛ sic est maioꝛ necessitas in
eo indicās de euētatione. Proinde dicit Ras. in
diuisionib⁹ ꝙ fit post caliditatē in epate et est
aqua.i. vꝛina cū ea rubea ₰m plˀm in cōparatio-
ne.s. ad alias:sed ꝓpter vētositatē inclusam ple
rūqꝫ in vꝛina est multitudo ampullaꝝ. aliquo-
tiēs tn̄ est plus ꝛ minus rubea ₰m varietatē cāe
ꝛ qm̄ cā plerūqꝫ est calˀa ēt coloꝛ in eis tendit ad
quandā citrinitatē plus ꝙ̄ in alijs speciebus.
¶ Signa ꝯo spālīū causaꝝ vt si fuerit ex stō vel
ex epate p̄ncipalr̄ habita sūt.s. in signis differē
tialib⁹ ꝑ cōitatē vel ꝓpꝛietatē:ꝛ ita si fuerit cor-
ruptio digōnis a cā calˀa vl' fri. habita sunt etiā
signa supra. Et ita si cāe fuerint mãles abūdan-
tia colere ru. vel flār̄ aut malitia cōplˀonis epa
tis aut retētio mēstruoꝝ vel emoꝛroydarum ꝛc.
Ista oīa h̄ntur clara ex supradictis:ꝛ ita qn̄ cāe
fuerint aꝑata dura epatis vel splenis sig^a^ sunt
manifesta ꝑtim ex dictis. s. ꝑtim ex dicēdis īfra

De signis ꝑticulari-
b⁹ asclitis

In ꝓpin-
quis mo-
ri interdū
inflātur ēt
manus.

De signis
particula-
ribus tym-
panitis.

de aꝑatibus splenis. Et tunc dicit Aza. dās do-
cumentū medico circa curationē hydropisis:et
qn̄ videtur cāe hydropisis fortes ꝛ difficiles si-
cut dura aꝑata.s. epatis vel alterius membꝛi ꝛ
alie difficiles egritudines sup. ad curādū:ꝛ ma
xime qn̄ tp̄s eoꝝ ꝓlōgatū est ne sis ꝓteru⁹ in cu
ratione ipsius. Et hec sufficiant de signis.

No. hoc do-
cumentū
Azar.

Cura. Jā veniendo ad curā duo fiēt p̄ncipl̄r
sicut ēt ꝛ in reliq̄s. Nā p̄mo ponet̄ re-
gimē in dieta ꝯueniēs. scꝺo ponem⁹ medicinas.
Sed an̄ꝙ spāli⁹ descēdam⁹ ad dietā opꝫ ad me-
moriā reducere can̄. q̄ dicti sunt supra in p̄nᵒ die
te de doloꝛib⁹ epatis q̄ cōes erant ad oēm lesio
nē epaticā:vt ꝙ in lesionib⁹ epatis diligētissi-
ma dieta opus est. Nā erroꝛ vt dicit Aui. in cu-
ris epatis vel in dieta cōicat̄ venis ꝛ postea to-
ti. Ad illū locū recurre ꝛ ibi videbis multos ca
no. vtillissimos in cura hydropis. ꝛ q̄ ad dietā
et quo ad medicinalia. non volo repetere ꝓpter
abbꝛeuiare:sed nō transeas vlterius nisi prius
eos de recenti videris:qꝛ si alicubi sunt necessa
rij maxime in ista cura sunt necessarij: qm̄ male
ep̄is dispōnes vt multū verētur ꝓpter id qꝺ ad
hydropem terminant̄. Proinde si alicubi neces-
sarium est vti diligentissima cura in dispōnib⁹
epaticis quā dicit Gal. esse habendā in aposte-
te epatis calido. 13ᵒ terap. vt fuit supra allegatū
multo magis est hic habēda diligētia in hydro
pe. Propterea spāliter Haly. 7ᵒ practice in cura
hydropis dixit. Et opꝫ diligēter te adhibere spe
culationem ꝛ discretionē iudiciūqꝫ acue in his
medicaminib⁹ ꝛ cibis q̄b⁹ vti sup. necesse est iu-
xta qꝺ passiōis robur debilitasqꝫ imperāt atqꝫ
₰m ꝙ etas virtusqꝫ patit̄ infirmi:qm̄ hec caput
eorum q̄bus indigemus sunt. Addit. Caue ergo
te ne peccatū incidat in ea quā cōsideras cura.
¶ Ad summū ergo opꝫ vt dicit Aui. in curatiōe
cacesie qꝺ est p̄nm hydropisis vt sit regimē ꝓhi-
bens generationē supfluitatū:ꝛ sup. ꝯuertatur
ad cōtrarium ꝛ cause an̄ti ꝛ ꝑtim cause ꝯiuncte
hydropisis. Et qm̄ cause generales hydropisis
adducētes ad debilitatē digōnis vel coꝛruptio
nem digōnis epatis que est quasi cā ꝯiuncta hy
dropisis vt supra dicebatur reduc[illegible] cōiter ad
duas vt ad calefacientē vel infrig[illegible]tē. [illegible]dcirco
in causa calida dicit Aui. 14ª tertij. in [illegible]ra. hy-
dropisis asclitis. Et non opꝫ vt attendat̄ id qꝺ
dicitur ꝙ hydropisis nō sanatur nisi cum medi
cinis calidis ꝛ sup. cibis calidis: multotiēs em̄
significat id qꝺ testificamur ꝛ experti sumus vt
curemus nos ꝛ qui fuerūt ante nos apostema.i.
tumoꝛem in hydropisi curatione sua.i. ei appꝛo
pꝛiata cum exiccantibus ꝛ complexionē calidā
cum infrigidatione:ꝛ ita aliquotiens est neces-
saria dieta frida īdicatiōe sumpta a malitia cō-
plˀonis calˀe:ꝛ tūc est necessari⁹ aer fridus vl' paꝝ
calidus:qꝛ vt supra dictū est in dispōnib⁹ ep̄is
mãlibus nō opꝫ ad summū deuenire in infrida
tione p̄cipue:ꝛ ita opꝫ reliquā dietā nō multū
ad frigidum declinari stante lapsu ad calidum.
¶ Sed qm̄ in hydropisi semꝑ est cā frigida sal-
tē ꝑuatiue vt dictū est supra vt plerūqꝫ ēt cā ef-
fectiue ꝯcurrēs est dn̄inm positiue friditatis:ēt
qꝛ semꝑ ꝯiungit̄ mã frigida ꝑ cā ꝯiuncta vt di-
ctum est.s. Jdcirco oēs illustres medicoꝝ oꝛdi-
nātes dietā maxime ꝓcedunt cū aliqualr̄ cale-
faciētib⁹ vitādo frida:tū ꝓpter cām an̄tē ꝛ effe

Not. hos
canones.

Not. hunc
can̄. domi
ni Aui.

ctiuã vtplr̃m esse causam frigidam: tum qꝛ epar
magis cõfortaẗ aromaticis tam cal'is ꝙ̃ fridis.
Nã plura ⁊ magis efficacia reperiũtur valentia
calida a ꝓprietate ꝯfortatiua epatis ꝙ̃ frigida:
tũ qꝛ cal'a faciũt ad resol'onẽ m̃ãe cõiũcte: ẽt secu
rius est calefacere ꝙ̃ infrigidare. Et si aliq̃ spãl'r
faciũt cam de cura hydro. a causa calida vt fecit
Haly. cũ frigidis cõmiscet cal'a: ⁊ ita fecit Ata.
Et eũdẽ modũ seruauit Aui. in cura hydro. ascli
tis in hystoria illius mulieris quã hydrops at-
tinuit: ⁊ tanto tp̃e stetit hydropica ꝙ eius rela-
tio est incredibilis vt dicit ⁊ sanata est ⁊c. Sed
regimẽ cõiter ordinaẗ ad siccũ declinãs. Et ideo
saltem vtplr̃m oꝫ vitare aerẽ frigidũ ⁊ humiduꝫ
nebulosum ⁊ paludosum ⁊ vẽtosum ⁊ moraꝫ in
locis frigidis ⁊ humidꝭ ⁊ aquosis vt iuxta riuos
⁊ fontes. Et sicut dr̃ de aere cõi: ita intelligiẗ de
aere ꝓprio ita. s. vt infirm⁹ nõ habitet in terra ⁊
in locis reumaticis ⁊ obscuris sed luminosis.
Et ita si nõ habeãtur loca nãl'r taliter disposita
ꝯuenit vt ad loca sicca alta ⁊ clara deducantur
cum debito ordine. Nõ sit tñ aer vẽtosus: immo
vt infra videbiẗ qñ situãtur sub sole ad exicca-
tionẽ dicebat Sera. ꝙ in loco in quo sedent sub
sole nõ opꝫ vt vẽtus flet. Nam vẽtus faciẽs ad
clausionẽ pororũ est causa multi nocumẽti: imo
dicit Alex. nihil ita nocet hydropico vt consti-
patio poroꝝ. Nam declarãs dixit: nam poris cõ
spissatis aut cõdensatis si nõ digerãtur su. m̃ãe
vel resoluãtur necesse est vt in vẽtrẽ ⁊ pironeõ
recurrãt. Debet ğ eligi aer clarus serenus sicc⁹:
⁊ si aromatiẽẗ ei ꝓprius aromaticis calidis vl'
frigidis ſm exigẽtiã cum eis de q̃bus sepe dcm̃
est erit cõueniens multũ in casu. Et hec de aere
sufficiant.

De exerci-tio hydro-picorum.

De exercitio aũt ⁊ quiete dicit Alex. Exercita
tiones sup̱ alia oĩa hydropicis multũ expediũt
maxime in altis locis. Idem dicit Sera. qui in
multis sequutus est Ale. ad vnguem in cura hy
dropis dixit. Dico ꝙ exercitium cõuenit in istis
infirmis plusꝙ̃ oĩs res. s. cũ vectatione absq̃ la
bore vehemẽti: intelligatur qñ p̱ se incedere nõ
possit: nã si possunt ambulare est ĩ eis exercitiũ
vtile p̱ loca arenosa sicca: ⁊ maxime ascẽdendo
ita vt aliqualiter laborent vt sudare possint: et
tunc si sudauerit tunc conuenit vt secũ sint qui
abstergant sudores cũ pãnis aliqual'r in sole ca
lefactis: ⁊ si nõ p̄ñt ambulare feranẗ in curru vl'
portẽẗ sedẽtes sup̱ cathedra absq̃ labore. Post
hoc ambulet infirmus parũper sup̱ terrã si põt
⁊ cũ sudauerit fiat vt dcm̃ est de abstersiõe sudo
ris. Postea laudat Sera. vt inunganẗ corp̱a ma
nibus sup. cuꝫ oleis calefactiuis. Et adducit rõ
nem: qm̃ humiditates grosse q̃ sunt in eis subti
liantur hac operatione ⁊ resoluunẗ: ⁊ ex hoc de-
notaẗ ꝙ ĩ tympanite vbi nõ sũt humiditates re
soluende nõ est tanta cura de exercitio sicut ĩ hy
posarcha: ⁊ postea in asclite etiam si coniunga-
tur cã calida in asclite vel aliter virt⁹ fuerit de
bilis in quacunq̃ specie coniungatur mĩor erit
habẽda cura de exercitio: naꝫ aliquotiens ip̄ꝫ
vel additur in cãm vel aliquotiens adduciẗ ad
ad extremaꝫ virtutis debilitatem in corpore de
bili. Ideo recte dicebat Serap. ⁊ est cañ. multũ
notabilis: ⁊ est necesse medicãti prudenti vt mẽ

Nota hũc canonem.

suret ꝙ̃titatem motuũ ⁊ qualitatẽ eoꝝ sup. ĩ ve
locitate vel tarditate ſm ꝙ̃titatem virtutis et
fortitudinis ſm qð tolerat infirmus ⁊ ſm q̃ñti
tatẽ necessitatis ⁊c. Quies igitur dꝫ esse modi-
ca cõstante virtute: ⁊ vbi est indigẽtia resolutio
nis m̃ãeꝝ grossaꝝ: ⁊ in hyposarcha ⁊ asclite in
cõparatione ad exercitiũ: qð tñ fiendũ est horis
cõuenientib⁹ vt celebrata digõne stõi ⁊ epatis
ꝓ maxima p̱te in aere cõi si fuerit ꝯueniẽter dis
positus vel in aere camere rectificato ſm qð di-
ctum est: ⁊ de hoc dãs ordinẽ Haly. dicit: vteris
exercitio in patiente. s. hydro. ⁊ est in cap° hypo
sarche ante prandiũ ad caloris solis estus in lo
cis calidis quo calor roboreẗ nãlis ⁊ in oẽ diffũ
datur corpus humiditatesq̃ desiccenẗ: ⁊ a cor-
poris ꝓfundo ad eius deducatur exteriora. Ca-
ueat aũt patiens caput ⁊ cooperiaẗ ⁊c. Exerci-
tiũ itaq̃ vt pꝫ iuuat cõfortando calorẽ nãlem
⁊ exsiccãdo m̃ãm vel resoluendo: q̃ intẽtio maxi
me necessaria est in hydrope: vt infra videbitur
in medicinalibus vbi poneñẗ diuersa ĩgenia ad
hanc intentionem resolutionis ⁊ exiccationis
perficiendã. De somno aũt ⁊ vigilia dicaẗ qð
somnus est offerendus cõmẽsuratus ad refocil-
lationem tantũ virtutis ⁊ nõ aliter. nam sicut
exercitium est in casu conueniens cum tolerari
potest: propterea quod resolutionem et exicca-
tionem facit. Itidem ⁊ vigilie operantur.

De passio-nibus aĩe.

De passionibus aũt animalibus: gaudiuꝫ est
maxime cõueniẽs: sicut tristitia ⁊ ociositas ĩfri-
gidando ⁊ cõuertendo materias ad ĩteriora no
cent. Coitus ẽt vt annexus passionibus anima
libus maxime nocet cũ ad debilitatem ducat: ⁊
saltem priuatiue infrigidat. De inanitiõe au
tem ⁊ repletione dicaẗ breuiter ꝙ inanitio ex p̱
te paucitatis cibi est multũ cõueniens. nam di
cit Haly. Dico cũ videris malã habitudinem et
complexionis incipi corruptionẽ que sup. sunt
signa hydropisis in p̄n° expedit patientẽ ciboꝝ
arcere copiã: ⁊ adducit rõnẽ: qm̃ cibus sua mul
titudine stõm grauat ⁊ a digõne ꝓhibet: corpo-
risq̃ auget humiditatẽ ⁊ calorẽ extinguit nãlẽ
cum in hmõi morbo debilitas insit illi. ⁊ infra
etiã Haly. dixit. Laudabiliter aũt in hmõi do-
minio passionis fame vtimur ⁊ aque paucitate
potus. Et dicit Aui. vna de meliorib⁹ intẽtioni
bus curatiuis est subtiliatio regis: ĩtelligaẗ tñ
ꝙ nõ opꝫ vt ita subtilieẗ regimẽ sicut ĩ morbis
acutis: qm̃ hydrops vt fuit dictũ de mẽte Alex.
est morbus chronicus: ⁊ sic cũ regie subtili non
posset virtus vsq̃ ad statũ cõstare: dꝫ ergo eẽ re
gimen declinãs ad subtile quãtum nã ĩ ſm su-
stinere põt. verbi gratia. eligẽdo de grossa dieta
versus mediũ tẽdẽre: eligaẗ pars vicinior diete
temperate: ita vt sit subtile ĩ respectu diete alia
rum egritudinũ chronicaꝝ: ꝯstitutũ tñ inter re

No. de cly-sterib⁹ in hac intẽti-one ꝯue-niẽtibus.

gimẽ diete grosse. Clysteria ẽt sunt in casu mul-
tum cõuenientia. nam ꝓpterea euãantur mate-
rie cões in intestinis existẽtes: quaꝝ vicinitate
ad epar ⁊ ad stõm si in intestinis moreñẗ sequũ-
tur ad eas magna nocumenta: etiã clysteria mũ
dificant intestina a flãtibus mucilaginosis ibi
plerunq̃ aggregatis in epate p̄sentia quorum
epar debilitaẗ in op̱ationib⁹ suis: ⁊ m̃ã hoꝝ cly
sterioꝝ fiat cũ his de q̃bus infra diceẗ calefaciẽ
tibus resoluẽtib⁹ ⁊ incidẽtib⁹ vim tñ ⁊ ꝯuenien
tiã cũ stõ ⁊ ep̄e hñtib⁹: vel ẽt aliqñ ĩfridãtib⁹ in
lapsu ad cal'm. De infridãtib⁹ sunt endiuia sca-
riola cũ modico abs. ⁊ furfure pro decoctione.

postea cū cassia ꝛ modico hiere hiere fiat cliste/
re. Et in cā frigida sunt radices feniculi apij hy
sopi calamētū cū spica ꝛ cypis ꝛ cassia lignea in
asclite: ꝛ in tympanite cū his q̄ dissoluūt vētosi
tatem vt est mētastrū cyminū ameos ꝛ hmōi si
decoquantur. Et postea addatur maioꝛ q̄titas
hiere in clisteri cum oleo anhetino ꝛ sale.

De cibo et potu. *Nota hūc canonem.*

¶ Consequenter circa dietam cibi ꝛ potus: ꝛ p̄/
mo dat cañ. Haly. qñ exhibēdus est cib' post ex/
ercitium siue post balneum vel stuffam: de q̄b'
dicetur infra in medicinalib': ꝛ qualis debeat
esse qualitatis ꝛ est tempus vni' hoꝛe integre
dicit: cibos demus illi calefacientes ꝛ exsiccan/
tes subtiliantesq; ꝛ digōne faciles post balneū
hoꝛa plena. i. pfecta hoꝛa: aut post exercitium si
non intercidat balneum: ꝛ ponens a quibus est
abstinendū dixit: caueas quoq; cibos tarde di/
gestionis frigidosq; ꝛ humidos: vt lac pisces re
centes butyꝝ sisami oleum legumina: ꝛ q̄ ex tri
tico fuerint: vt amilum ꝛ frixellas ꝛ q̄cūq; cum
melle fiunt. ꝛ sup. reliqua oīa opilatiua de q̄b'
dictum est supꝛa in dieta in doloꝛib' epatis ab
opilatione: postea exēplificās de cibis cōueniē
tibus laudauit carnes pulloꝝ franguilinoꝝ pa
sceꝝ. i. auiū minutaꝝ quarsicūq;: de pane eligen
do nō fecit mētionē. Et de his ēt dicit Ale. de vo
latiliū pullis vti opꝫ vt auib' tā aggrestibus q̄
domesticis quales sūt merule ꝛ turdi ꝛ aues mi
nute p̄ter illa q̄ saginate sunt. i. multū pingues
cōditis cū aniso ꝛ pipe modico admixto: postea
laudās spāles carnes quadrupedum dixit. Car/
nes vero mediocriter accipe qñ nō sūt pingues
ꝛ maxime aggrestes quales sunt capꝛina sup. iu
uenis ꝛ ceruina ꝛ capꝛeola: lepoꝛes ēt iuuenes
nō sūt ꝓhibēdi. Et. A. inter eas addidit carnes
gazelaꝝ: laudauit ēt carnes ꝑuoꝝ pisciū subti/
liantiū ꝛ acutoꝝ ꝛ incisiuoꝝ sup. in ꝟtute salis

De carnib' a ꝓprietate valentibus.

talr̄ factoꝝ. Nā pisces saliti maxime parui vt sar
denie q̄ ingluuie vocant hic q̄re. Et ita Boꝛ. di/
xit ꝙ vtat patiēs sardellis sup. salitꝭ: qm̄ pisces
recētes nō cōueniunt: nō sunt hic omittēde car
nes q̄ a ꝓpꝛietate valēt vt carnes limaciaꝝ p̄pa
rate vt supꝛa: ꝛ epata lupi vł vulpis. Et dicit. A.
ꝛ caro vipe est eis bona valde: intelligat de pꝛe
parata abscisis cauda ꝛ collo ꝛ factis alijs p̄pa/
rationibus: vt declaraui aꝉs in ꝯsilio meo ma/
gno de cura lepꝛe. Sed dicit Aui. ꝙ ipsa aliqñ su
perfluit in siti. i. adducit ad supfluā sitim: et ex
hoc ptꝫ ꝙ sitientib' nō est ꝯueniēs: neq; ego eā
simpl'r laudarē ꝓpter vehemētē opationē quaꝫ
efficit in nā: laudat ēt singl'r caro eritij. Nam de

De carnibus eritij.

ea dicit Sera. ꝛ iā dixerūt q̄dā medicoꝝ ꝙ caro
eritij cōfert hñtibus hydropisim carnosaꝫ qñ ex
siccat ꝛ terit ꝛ bibit ex ea: veꝝ qꝛ posuit eaꝫ post
medicinas solutiuas educētes aquā immedia/
te videbit quasi denotare de snīa istoꝝ qδ tales
carnes sint solutiue: ꝛ ita p̄cise fecit Halya. qui
post medicinas solutiuas allegās dictā carneꝫ
de mēte antiquoꝝ valere dixit: tradūt antiquo
rū q̄dā carnē eritij si sale exsiccet ꝛ diligēter te/
ratur: bibāturq; de ea. ℥. ij. vsq; ad. ℥. iij. cū vino
hyposarchis ꝓdest: tñ credo ꝙ cōferat cū ꝓpꝛie
tate epi vt dictū est supꝛa. Addit Alex. fiat ergo
coctio eoꝝ. i. p̄paratio eoꝝ in decoctione cū acri
bus que extenuent cibos. i. decoquēdo cū elixā
tur cum eis aliqua que sunt subtiliatiua vt sūt
allia poꝛri ꝛ cepe. vt dixit Boꝛδ. sed ꝓ delicatis
sunt vt cyminū feniculū ꝛ modicū cinamomi. In
ter hmōi ēt carnes laudant carnes pulloꝝ colū
boꝝ ꝛ galline ꝛ fasiani ꝛ quasi oēs aues vsuales
q̄ nō degūt in aq̄s: ꝛ pñt decoq̄ cū endiuia ꝛ sca
riola ꝛ modico feniculo in cā cal'a: ꝛ in frida cuꝫ
serpillo calamēto saluia apio petrosillino ꝛ hu
iusmodi cōueniunt tñ magis assata q̄ elixata:
intelligendo si stomac' pōt ea digerere ꝙ si non
dent elixata. Nā vt dicit Alex. assata suaui' acci

Assata magis q̄ elixata ꝯueniūt

piūtur ꝛ melius iuuāt. Immo. dicit Boꝛ. ꝙ vitē
tur oīa bꝛodialia ꝛ iuscula nisi in die solonis: et
tunc vtat bꝛodijs galline cū aromatib': ꝛ istud
accepit ab Aui. in cura asclitis a cā cal'a cū dicit
Et nō ꝯcessi ei vt vteret iure oīno nisi in die ī q̄
medicinā tribuere volui: in illo em̄ die permisi
vt illo vteret. Et oꝛdinat Boꝛ. quēdā puluerem
ad aromatizandum oīa fercula factū: vt infra.
℞. zinzi. galange zedoarie anisi maratri cymini
ameos siseleos. añ. ℥. ſ. spicenardi calami aroma
tici coꝛiandri p̄parati. añ. ʒ. vj. sandal'. citri. ʒ. ij.
fiat puluis ꝛ vtat eo in oīb° cibis suis. ¶ Et qꝛ
supꝛa vetauit Haly. quecūq; ex tritico fiūt: ꝛ idē
ēt fecit Aui. in cura asclitis cū dixit. Cibus aūt
hñtium hydropisim opꝫ vt sit paucus ꝛ semel ī
die. Et addit: ꝛ si possibile est eis vt abstineāt a

De pane cōuenienti hydropicis.

pane tritici ꝓpter viscositatē suā ꝛ suā opl'oneꝫ
faciant: postea dās cañ. in electione panis dixit
ꝛ sint cōtenti pane oꝛ. cū seminib'. Addit: ꝛ si ne
cessarius fuerit sup. panis de frumēto sup. pꝛo/
pter appetitū infirmi opꝫ vt sit a furno coctus ꝛ
exsiccatus ꝛ nō sit azimus sup. posito fermento
cū eo: ꝛ ita ptꝫ ꝙ panis de oꝛdeo esset electioꝛ:
qꝛ in eo est subtiliatio ꝛ abstersio vt fuit. s. dcm̄
sed veꝝ est ꝙ talis panis reddit multū grauis ꝛ
pōderosus: vt ego expientia didici: ꝛ qñ ab infir
mo sustineret dꝫ ēt p̄parari cū seminib' īponen
do semina. s. anisi vel feniculi in eius ꝯstructio

Nota bñ.

ne: ꝛ ēt pinsando ipm̄ cū aqua decoctionis radi
cū feniculi vel apij: qꝛ tñ appetit cōiter panis δ
frumēto: opꝫ vt dicit sit panis furni. i. notabil'r
exsiccatus ꝛ sit fermētatus: ꝛ ēt cū seminib' pꝛe
paratus vt supꝛa ꝛ aliqualiter salitus. Sed q̄c/
quid sit vt dixit Alex. ꝓhibendus est infirmo tñ
ne ipse panem multuꝫ comedat. Et ita dixit Se
rap. ꝛ opꝫ vt ꝓhibeatur a comestione panis mł'
ti sup. talis de frumento qꝛ de eo loquebatur.
Et adducit rationem dicens ꝙ est qꝛ q̄uis fiat
bonus panis eius sup. per pꝛeparationeꝫ dictā
tñ non est possibile vt extrahatur ab eo grossi/
tudo tritici ꝛ opilatio eius: ꝛ tandem laudat vt
comedant ipsum cum aqua ciceꝝ. s. pꝛopter ab/
stersionem ꝛ subtiliationem aque cicerū. Et ita
Aui. dicit. Et opꝫ vt sint inra eoꝝ aqua ciceruꝫ ꝛ
ius alcanabit. i. lodule ꝛ galli veteris ꝛ galline.

An lac ꝯueniat hydropicis.

¶ De lacte autem qδ negauit Halyab. visus est
Aui. in cura asclitis concedere non tm̄ lac came
larum immo etiam capꝛarum. Et repꝛehēdit so
phistas dicens. Et non respicias ad id quod di/
citur in ipso ex hoc quod decipiūt sophistici et
qδ dicitur ꝙ natura lactis contraria est hydro
pisi. s. ad curam quia frigida est ꝛ humida ꝛ sup.
opilatiua. Nam dicit ipse: immo scias ꝙ istud
medicamen est iuuatiuum pꝛopter id qδ est in
ipso de abstersione: ꝛ pꝛopter id quod est in ipo
de pꝛopꝛietate sua sup. ad epar: dat exemplum:
sicut etiam ponitur endiuia in curationib' epa
tis qδ hꝫ egritudiēs frigidas: qꝛ sup. ꝛñ sit frigi

da tñ p ꝓprietatē iuuat. Idem notauit scḋo ca/no. caº de lacte in areola mēbroꝝ nutrimenti. Nam dicit: ⁊ lac caprinū ⁊ lac camellaꝝ recēter fetaꝝ ambulantiū ⁊ lac asinaꝝ ꝓferunt hydropi si. Et Raſ. 7º ꝯtineñ. de mente Sarach dixit: da hydropico in potu de lacte recēti. Pro tollenda ista discordia dicatur ꝙ lac via cibi qḋ est lac capraꝝ vel vaccaꝝ nō est ꝯueniēs. Lac tñ caprarū quarūdā ꝓprie arabicaꝝ vt dicit Aui. tale lac pt esse cōueniens ⁊ medicinale sicut ⁊ lac camellarum: ⁊ hoc est ex virtute pascuoꝝ ibidē existium

Nota bñ.

Et ita si forte ēt capra in regionibus istis depascerek cū herbis apitiuis ⁊ subtiliatiuis vt cuꝫ thimo eupatorio cuscute apio feniculo ⁊ silib⁹. Credo ꝙ ī isto casu lac capre ēt ꝯueniret qm̄ eēt alteratum ad nām; herbaꝝ ex quibus depascik. Etiā ad istū sensum laudauit Aui. ipm in capº. de hydropisi supra allegato: cū dixit. Lac aūt camellaꝝ ⁊ capraꝝ ⁊ ꝓprie arabicaꝝ ⁊ ꝓprie cum impinguank sup. artificialiter: ⁊ in potu dētur cū eis q̄ sol'one educūt aquositatē ⁊ subtiliant ⁊ ꝓuocant sicut scea ⁊ abrotanū ⁊ cardamomū et silia hmōi. Et ita laudauit lac capraꝝ ꝓpter depasci ex talib⁹ herbis. Nā scḋo cañ. caº allegato de lacte dixit laudando lac absolute cū est past⁹ aīalis ipsi⁹ plāta bona: ita ꝙ ex plāta sumik xt⁹ in lacte. Et ita dico ꝙ intellexit de lacte capraꝝ arabicaꝝ ꝓpter pastū in areola nutrimenti vbi laudauit tale lac in hydropisi: īmo dicit ꝙ hoc lac vehementis iuuamenti est. Nā si hō sup. hydropicus assidue vterek loco aque ⁊ cibi sanaretur p ipm: ⁊ id q̄dē iam exptum est in quibusdā

Nota bñ.

qui ꝯuenerunt ad terras arabū ⁊ pduxit eos necessitas ad id: qꝛ sup. non habebāt aliquid quo cibarentur. Pōt ēt dici ꝙ laudauit lac caprinū ⁊ asininū in hydropisi ⁊ duritie splenis qn̄ his cōmiscentur medicine ad eductionē aquositatis faciētes: ⁊ hoc ꝓpter subtilitateꝫ substantie talis lactis ⁊ penetrationē fortē ad mēbra. Nā ipo vt vehiculo deferunk cōuenicter alie medicine solutiue si secū cōmisceank: ⁊ istū sensum expressit Raſ. 7º ꝯtineñ. Nam postq̄ posuit illā sniaꝫ supra allegatā de mente Sarach dixit. Dico pone in quolibet rotulo aq̄ casei vel sup. lactis turbith bene triti. ʒ. v. salis gē. ʒ. j. ⁊ bulliāt moderate ⁊ dispumando eam cola: ⁊ da ei in potu tertiam partem rotuli vsq3 ad rotulum vnū: credo

Quid sit rotulus.

ꝙ rotulus est libra: qꝛ Aui. posuit descriptioneꝫ istā aq̄ lactis quasi in ꝓpria forma in cura ascli tis ad medisi: ⁊ ibi loco rotuli ponit lib. Et addit Raſ. qḋ educit aquam. Et addit. sed in potu non debet dari calefacta. Addit etiam tamē melius erit si de lacte camellino fuerit aqua casei que nisi inueniatur loco eius fiat aqua casei de lacte caprino: ⁊ ita pꝫ ꝙ ea vtitur medicinaliter ⁊ non via cibi: ⁊ sic fit solutum ad difficultatem de lacte: quaꝫ bene nota ne contingat error in exhibitione illius via cibi maxime ꝓpter textum positum ab Aui. supra ꝙ lac cōe ⁊ caprinum in regionibus communibus ex communi pastu credo ꝙ non sit conueniens: lꝫ vt multuꝫ capre degentes in montibus propter siccitateꝫ herbarum forte efficiant ad intentionem valēs cum qualitate ⁊ proprietate. Sed in exhibitiōe lactis caprarum degentium in plano ⁊ non cuꝫ artificio depastarum: credo ꝙ vsus lactis esset ad nocendum; ⁊ in hunc errorem vt arbitror in

Not. bene solutioneꝫ de lacte.

cidit Sor. qui in cura indistincte dixit: deinde est sciendum ꝙ lac multum valet si quotidie potek mane ⁊ sero: ⁊ si posset abstinere ab omī alio potu optimum esset: ⁊ credo ꝙ fuerit decept⁹ ex verbis Aui. idem sonantibus que debent intelligi vt dictum est supra. ¶ De cibis ergo horum sint carnes dicte dimisso lacte: ⁊ aliquotiēs fiat pānata in debilibus qui nō sufficiunt digerere assata de pane electo in brodijs vel iurib⁹ carniū electarum vel iuribus caulium vel cicerum rubeorum

De cibis hydropicorum.

immo etiam in brodio piscium paruorūꝫ dimissis piscibus. nam dicit Serap. In iure enim horum piscium non est aliquid de superfluitatib⁹ postq̄ proijciuntur in decoctione anisuꝫ ⁊ cinamomum ⁊ piper: amigdalate etiam cum pistachijs auellanis ⁊ amigdalis macinatis ⁊ prius torrefactis vtrisq3. s. amigdalis ⁊ auellanis facte cum dictis brodijs ⁊ aspersis desuper cinamomo ⁊ gariofilis interdum erit cibus conueniens: quando scilicet non sunt contenti dicta sicca: ⁊ maxime quando coniungitur extenuatio in membris proprius in asclite ⁊ minus in tympanite propter dubium inflamationis.

¶ Inter olera que conueniunt dixit Alexander olera autem oportet eos scilicet infirmos accipere ⁊ maxime si sine feb. sint que calefacere et extenuare possunt qualia sunt apium petrosillium daucus eruca pulegium rapa ⁊ caulis et alia que sunt his similia que extenuant ⁊ calefaciunt ⁊ euacuant vt sup. sunt feniculus hysopus ⁊ maiorana. et Serapio addit calamentuꝫ ⁊ cresones ⁊ sunt cicerum: vt posuit in litera et speragos ⁊ porros ⁊ bauciam ⁊ ficlam. Sed in complexione calida vtvbi esset feb. valent endiuia ⁊ cuscura ⁊ fumiterre ⁊ solatrum ⁊ apium et scariola etiam cum modico feniculo ⁊ attriplices ⁊ malue ⁊ non inconueniet in calida vt preparentur cum modico aceto non intense aceto sitatis ⁊ oleo oliuarum onfacino: ⁊ possunt inde fieri insalatucie herbis tñ prius decoctis: et in cā frigida exhiberi cappares cum aceto ⁊ mustarda cum pipere ⁊ reliquis cōibus aromatibus vt est zinzi. cinamomum galanga gariofi. ⁊ ex oleis vꝫ oleum de amig. ⁊ ꝓprie amarū. oleū etiam de phisticis multum commendatur.

De olerib⁹ hydropicis conueniētibus.

¶ De fructibus autem Alexan. dicit: non incongruum est accipere qualia sunt amig. aut pistachie: vue autē aut dactyli raro. Addit: castanee vero ⁊ nuces q̄tum poteris sunt accipiende omnino: forte ꝙ litera est corrupta: nam debet dicere excipiende omnino. Nam supra castaneas ego non consentirem maxime in tympanite neq3 supra nuces in habentibus stomacum debilem qꝛ nocent vt supra dictum est. Auic. aūt accipiens hanc sniam dixit. Medulle aūt. s. phistici ⁊ auellane ⁊ amig. sup. eis conueniunt: vel sup. non denegantur. Addit anellanas vltra Alexā. sed ego non confido vt dixi supra nisi in modica q̄titate ⁊ cum sunt toste. Addit: ⁊ qn̄q3 concedunk eis in hora furtiua id est raro dactyli ⁊ vue pas. Nā propter dulcedinem ⁊ modum substantie adducunt ad opilationes: ideo nisi raro propter conuenientiam debent exhiberi. Addit: ⁊ de fructibus recentibus non cōcedantur eis oīno. s. propter aqueitatem ventosabilem eis cōiunctā fa cit exceptionē nisi granata dulcia. Sera. tñ phibuit granata absolute ⁊ maxime in tympanite

De fructibus conu.

Nota

dixit:ꝛ prohibeanꝶ a comestione granatoꝝ ꝛ ꝓ
prie illi qui habent hydropisim tympanitē. in⸗
telligatur de granatis acetosis que nocent sto⸗
maco:vt dictū est supra:etiā de dulcibus in fre
quenti vsu:sed ad mitigandū sitim ꝑuus vsus
dulcium credo nō discōueniet. Addit: ꝛ come⸗
dant ex nucleis phisticoꝝ raro ꝛ ex vua.s.passa ꝛ
ex dactylis tarde vice aliqua nō fecit mētionē
de amig.vel auellanis supponens illos fructus
suspectos ꝓpter difficultatē digōnis.De phisti
cis aūt ꝛ vuis ꝛ dactylis etiā raro vtendum est.
In summa meli⁹ est eos dimittere ꝙ eis vti nisi
in delicatis multū appetentibus eos:ꝛ tunc in
hora furtiua debēt exhiberi ad cōplacentiā ali
quando tamē vt supra dictū est ꝓ ferculis ipis
masenatis ꝛ rectificatis cum spēbus nō est eis
malum vti.

De cibis hydropicorum.

De potu hydropicorum.

¶ Circa potū vitet potus aq̄ oīno.
Nam dicit Haly.ꝛ quātum poteris aque pure a
potu arce nisi ꝑparate. Addit:nec vero aquā su
mat oīno cū niue refrigeratā:qm̄ hec epis refri
gerat cōplexionem ꝛ morbus augeꝶ intantū vt
nōnunꝗ eius naturalē extiguat calorē. Pro tā
to dicit Aui.in eōne caceste ꝛ expectatio sup si⸗
tim ꝛ regimē ipsius ꝛ ꝓhibitio a visione aq̄ ne
dum a potu ipsius quātū possibile est sup.a cu⸗
ta ibi ꝓhibet visionē aque ne insurgat appeti⸗
tus ad ipsam potandū ꝓpter nocumenta que se
quuntur vt vult Haly. Ex hoc tū nō collige ꝙ in
omni hydropisi debeat exhiberi vinū ꝛ maxime
purum ꝛ potens. Nā dicit Aui.in cura asclitis:
vino aūt nō appropinquet calidā habēs hydro
pisim:verū habēs hydropisim frigidā opꝫ vt nō
bibat ex eo nisi subtile antiquū parū:ꝛ ponens
ordinem qn̄ dꝫ sumi dixit. Nō cū est ieiun⁹ neqꝫ
sup cibū:immo post horā:ꝛ ita ex textu colligū
tur tria.primū ꝙ in cā cal'a nō cōpetit vinū:sed
su.loco illius sumaꝶ coclear de granatis dulci⸗
bus:lꝫ aliquotiens reperiaꝶ aliqđ vinū album
aquosuꝫ qđ in modica quātitate posset exhibe
ri.2m punctū est ꝙ in hydropisi a cā frida dꝫ ex⸗
hiberi vinū vetus subtile ꝛ parū qđ appellauit
Haly.ricanū.3m punctū est ꝙ ipm vinū vl' ali⁹
potus non dꝫ exhiberi an̄ cibū neqꝫ cū cibo:sed
post per hoc ꝙ dicit:immo post horam. Et istā
sniam ꝓ ꝑte sumpsit a Sera.in ca° ꝓprio cū di
xit.De vino aūt nō opꝫ vt vtanꝶ aliqua re.i.etiā
modico ante cibū neqꝫ cū ipso:sed expectēt post
comestionem spatio longo deinde bibat paruꝫ
vice vna. Et nota ꝑ hoc qđ dicit spatio lōgo. Et
Aui.dicit post horā nō intelligunt ꝙ post duas
vel tres horas debeat sumi potus post cibuꝫ:qꝛ
hoc esset erroneū.nā faceret ad ꝑcipitationē ci
bi extra stōm an̄ digōnem:sed opꝫ spatio longo
bibaꝶ post cibū:vt qn̄ cibus digestus fuit in stō
et iam trāsiuit ad epar:ꝛ ꝓ maxima parte est in
epate digest⁹. Et hāc sniam pro ꝑte insinuabat
Aui.nā cū dicit:immo post horā:immediate ad
dit:ꝛ cum scit sup.infirmus descensionem cibi a
stō.i.ꝙ stomacus sit inanitus:ꝛ sup.penetrauit
ad epar ꝛ ꝓ maxima ꝑte est digestus in epe. Naꝫ
tunc ꝑ talē potū subtiliata massa hūorali i epe
genita facilius trahiꝶ nutrimentū ad mēbra et
virtus refocillaꝶ:ꝛ māe cū vrina ꝓ ꝑte educunꝶ
que debēt ꝑ vrinā expelli. Et hoc totum declara
uit Serap.in ꝟbis sequētibus cū dixit ꝙ bibāt
parum post comestionē vice vna spatio lōgo. Et
ponēs vtilitatē tūc in potu dixit:ꝙ est qꝛ hmōi

De oleribus hydropicis conuenientibus.

Not. bene tria que sequuntur.

De fructibus eorum.

Not. bene

Nota

vinum prouocat vrinā ꝛ cōseruat virtutē ꝛ au⸗
gmentat caliditatē innatā:abscindit sitim ꝛ est
medicamen magnū hydropicis melius oīb⁹ re⸗
liquis medicis. Addit:ita ergo opꝫ vt sit regimē
medicoꝝ ꝛc. Per hoc ergo qđ dicit ꝙ ꝑ talē potū
prouocatur vrina ꝛ releuaꝶ virtus:declaraꝶ qđ
talis potus est qui offerꝶ grā penetrationis ci⸗
bi. Nā separato aquoso vrinali a massa sangui
nea ēt ꝑ hoc ꝙ releuaꝶ virtus inde declaraꝶ qđ
ipsum penetrat cibus ad mēbra vel iuuaꝶ in pe
netrando. Nam qꝛ nō est sumptus potus cuꝫ ci⸗
bo ne supflua humiditate cibi aggregeꝶ humi⸗
dicas in toto vel in ventre: qꝛ forte portio illi⁹
transiret penetrādo in ventrē vel penetraret in
alia membra.qđ nō est de intentione medici in
isto casu cū sit intētio ad exiccationē.oportebit
igitur vt exhibeaꝶ potus ꝓ fine ꝑncipalr inten
to in potu ad dilatationē nutrimenti ad mem⸗
bra:ꝛ ita iam celebrata digōne in epe:ꝛ tūc mo⸗
dicus sufficiet potus. Sed dicebat quidā ꝑtina
citer ꝙ tunc exhibeꝶ cū homo est ieiunus. cui⁹
oppositum dicit textus:dicaꝶ negādo:qꝛ nō vo⸗
catur ieiunus ad modum Auic.hic nisi qn̄ est in
dispositione ſm quā debet causari fames. ꝛ hoc
est qn̄ iam nutrimentum transiuit ad membra:
et est iam facta resolutio de humido animato
membroꝝ quod non est hic. Et istā expositionē
bene menti nota propter multos indoctos ali⸗
ter sentientes. Et hec de dieta sufficiant.

Not. bene

Medicinalia.

Jam veniendo ad medici
nalia ꝓ ordine seruando
duo fient. Primo poneꝶ cura cōis ad oēm hydro
pem ꝛ intētiones cōes. 2° poneꝶ curatio spālis
ſm diuersas spēs hydropum. ¶ Intētio aūt ad
curationem cōem in hydropisi dicit Aꝫa.est du⸗
plex. Una est cōfortare virtutē digestiuaꝫ.s.stōi
eius vel membroꝝ alioꝝ naturaliū ſm lapsum
in his mēbris cū aromatibus in q̄bus inest mo
dica coadunatio.i.cōstrictio ꝛ cōfortatio ꝛ mul
ta subtiliatio cū virtute ꝓuocādi vrinā ꝛ sudo⸗
rē ꝛ apiendi oppilationes cū medicis sup. cali⸗
dis vel fridis ſm exigētiā cause lapsus i digōne
dictoꝝ membroꝝ eligendo medicinas simplices
ꝛ cōpositas de q̄bus supra dictū est in ca° de do
loribus epatis. ¶ Scđa intētio erit ad eōnem
materie cōiuncte ꝛ fonētis materiā cōiunctam
ꝑ diuersa ingenia eōnis vel immanifeste ꝛ īsen
sibilis vt ꝑ exiccationē ꝛ resolutionē per balnea
stuffas stationē in sole vel ꝑ applicationē fomē
tationum sacellationū ventosaꝝ siccaꝝ suffumi
giorum inunctionū empl'oꝝ cauterioꝝ ꝛ hmōi:
lꝫ balnea ꝛ suffumigia aliquotiēs faciāt eōnē
etiā sensibilē ꝑ sudorē vel cū eōne sensibili vt
ꝑ flōmias ꝓuocationē hemorroidaꝝ vomit⁹ so
lutiones vētris ꝑ medicinas ꝛ ꝑ clysteria vel ꝑ
vrinas vel tandē cū incisiōe. Aliq̄ tū hoꝝ magis
valēt in hyposarcha ꝙ asclite vel tympanite vt
flōmie stuffe ꝛ sil'ia ingenia q̄ totū respiciūt ꝛ ali
qua magis in asclite vel tympanite magis ꝙ in
hyposarcha vt empl'a supra vētrē posita ꝛ caute
ria:ꝛ quedā sic ī asclite ꝙ nequaꝗ in aliis:vt pꝫ
de extractione aq̄sitatis cū bezel. ¶ Circa ꝑmā
intentionē cōem que cōsistit principaliter in al
teratione cū ꝯfortātibus digestiuā mēbroꝝ na⸗
turalium vel membroꝝ totius nō curo ꝓlōgare
sermonem:qm̄ de his abunde dictū est loco su⸗
perius allegato. Sed hic opꝫ cōmemorare cañ.

positum supra de causis hydropisis in cõi cũ dixit Aui. ⁊ opꝫ quidẽ vt habens hydropisiꝫ sciat id qđ de ipso pᵒ inflaꝶ: ⁊ sup. id qđ est primo lesum vtrũ sit stomacus vel epar vel mẽbra supiora: ⁊ hoc scietur ꝑ signa supra posita: qua habita noticia si epar. exẽpli gratia. sit pᵒ lesum opꝫ tuum studiũ tũc cõuertẽ pᵐ ad medicinas epaticas: ⁊ si ecõtra fuerit stomacus oportebit pmũ attendere ad medicīas stõaticas: ⁊ pñr ad alias. De hoc dixit exꝑsse Haly. in cura hyposarche: sꝫ est cõe in oĩ spẽ: ⁊ si cã hec in epe fuerit apã aut durities eius aut oppilatio in meatibus eiꝰ accidens aut apã stomaci vel frigiditas eius vel splenis apostema vel eius debilitas opꝫ horum preponere medelam singulorum sup. primum: ⁊ consequenter ad morbum venire.

Circa vero scđam intentionẽ generalẽ vt de eũonibus insensibilibus vel sensibilibus sunt cõmemorandi quidã cañ. ꝓ ꝑte supius: ⁊ quidã sunt ibi spãliter ponẽdi. Nã de eũone insensibili vt ꝑ resolutionẽ ⁊ exiccationem siue fiat balneis siccis ⁊ stuffis siue mineralibꝰ vel artificialibus vel emplr̃is ⁊c. Stat prius cañ. ꝙ nõ est ad hmõi veniendũ: ⁊ maxime fortia nisi priꝰ euacuationibus factis ⁊ cõibus ⁊ de mã coniuncta vel fouente: ptꝫ ex nocumento apto sequi vl̃ per eliquefactionem materie ⁊ amplificationẽ eius vel per tractũ ⁊ ebullitionem in eadem cõi mã.

Nota hos canones.

Secundus cañ. ⁊ est Aui. ꝙ hmõi resoluẽtia et exiccatiua nõ administrenꝶ cũ stipticis fortis stipticitatis aut multe quãtitatis: imo sint vitãda resolutiua supra stiptica victoria multa: sed ea tm̃ stiptica apponanꝶ q̃bus ꝯseruaꝶ sanitas ⁊ virtus mẽbroꝝ. ⁊ istũ cañ. ẽt supra posui ĩ caᵒ. gñali: ⁊ talia resolutiua ⁊ exiccatiua debent variari ꝺm cãm. q̃ dicit ad hũiectationẽ eligẽdũ calida subtiliatiua ⁊ exiccatiua in cã frida: ⁊ frida exiccatiua subtiliatiua in calˀa. Et totũ istũ cañ. posuit Aui. ẽt in caᵒ de asclite. Nã pᵒ posuit primam partẽ in eo qđ dixit: ⁊ opꝫ vt in ipsa minorentur trocisci stiptici q̃uis sint cõfortatiui: sicut est trociscus de alimberberis sup. in cã calida ⁊ ꝓprie cũ cõstricta est nã: immo sup. opꝫ vt sint dñantia subtiliantia resolutiua: cõfortatiua tñ. Et lꝫ iste textꝰ magis videꝶ trahi ad medicinas ꝑ interius exhibitas: de his tñ q̃ ꝑ exteriꝰ exhibenꝶ spãlius dixit infra in eodẽ caᵒ de emplastris cũ dixit. In emplastris vero est regula vt nõ multiplicenꝶ in eis ea q̃ exiccãt ⁊ resoluũt cum stipticitate forti stantia loco eius qđ exiccatur ⁊ resoluiꝶ nisi res modica eoꝝ ꝺm quãtitatem q̃ ꝯseruet sanitatẽ si illa necessaria sit sicut sunt spica ⁊ thus ⁊ ciperi cum quãtitate pauca valde: illud em̃ cõseruat virtutẽ myrach ⁊c. Jdẽ intelligaꝶ de vnguẽtis oleis ⁊ cerotis. Addit ponendo scđam ꝑtem cañ. postq̃ vetauit trocis. de alimberberis: ⁊ opꝫ vt fiat exiccatio in hydropisi frigida cũ omni calido subtiliatiuo apitiuo. Jn hydropisi aũt calida ꝺm modũ aliũ. i. cũ frigidis. Et hoc bene nota ꝓpter multos q̃ eq̃les medicinas exiccatiuas applicãt in oĩ hydropisi siue calˀa fuerit siue frigida.

Not. regulã quo ad applicationem emplastroꝝ.

No. errorẽ sepe a medicis commissum.

De balneis etiam est regula quã ponit Aui. caᵒ eodem dixit. Jlla que sunt humida sunt illis horrenda. i. humida actualiter ⁊ in potẽtia vt balneũ aque dulcis: qm̃ ⁊ si balnea humida fuerint in actu: sed tamẽ exiccatiua in potẽtia tunc cõueniũt: tñ de facto meliora sunt sicca ꝺm actum ⁊ virtutẽ ⁊ spãliter magis talia valẽt in hyposarcha q̃ in alijs speciebus vt supra dictũ est: qm̃ in alijs spẽbus stãte extenuatione in alijs maxime mẽbris ꝑter q̃ in ventre balnea exiccatiua toti cõia sunt suspecta: vt ptꝫ ⁊ istã sñiam exꝑsse posuit post verba pauloante allegata postq̃ posuit ꝙ hũida sunt horrẽda. Addit: ⁊ illa que his sunt meliora sunt sicca sicut clibanus calefactus postq̃ tolerauit infirmus vt ingrediaꝶ sup. ipm̃ sine lesione. Addit: ⁊ ꝓprie habens hyposarchã ꝓpter cãm dictam: hoc tñ intelligaꝶ vt teneat caput extra clibanum vt possit attrahere aerẽ frigidũ ꝑ anhelitum ne fiat inflãmatio cordis ⁊ inducatur se. Sed loquens de humidis ꝺm actum dicit. Et si fuerit cũ aquis tinaꝝ nitrosis sulphureis ⁊ aluminosis notis exiccatiuis iuuabiꝶ eis valde in statu egritudinis ⁊ ꝓprie habens hyposarchã: vt addit: qñ autem debet esse applicatio balnei vel stuffe loco suo infra specialius dicetur.

Nota hos canones.

De his etiã que sensibiliter eũant sunt etiã cañ. ⁊ pᵒ in flõmia. Nã de hac dicit Aui. pᵒ in cura cacesie cũ qua virtus coniungiꝶ fortior q̃ in aliqua spẽ hydropis ceteris paribus cũ sit dispositio añs ad hydropem dixit. Et deuitet flõmiam quantũ possibile est. ⁊ in cura asclitis dicit. flõmiam vero opꝫ vt deuitet omĩs hydropisim habens quãtum põt: ⁊ ponens nocumenta eius in hydropisi addit paulo post: flõmia enim prohibet membris eoꝝ nutrimentũ cuꝫ ipa sint pauci nutrimenti. i. in eis sit indigentia nutrimenti boni. Aliud nocumentũ dixit: ⁊ cũ hoc infrigidat epar ipsoꝝ. Addit: flõmia igiꝶ est nociua in q̃plurimis dispõnibus qꝛ sup. augeꝶ inde debilitas que in omni hydrope cõiungiꝶ: qꝛ tñ in hyposarcha vtpl̃m stat virtutis cõstantia maior ꝓinde dicit Auic. in cura hyposarche: et flõmia quidẽ vehemẽtius est ꝓportionalis hyposarche q̃ asclicti: tñ etiã in cura hyposarche est multum verenda nisi in casibus spãlibus de quibꝰ paulopost: qm̃ si in cacesia est verẽda multo magis ⁊ in hyposarcha. Et tñ in cacesia Aui. dat ingenium in euitãdo flõmiã vel saltem minuendo ẽt ⁊ si etas virtusq̃ affuerit. Nã postq̃ posuit ꝙ deuitare debent flõmiã quãtum possibile est addidit. Et si fuerit necessaria ꝓpter repletionem sanguinis aude sup eã cũ mensura ⁊ partire in duobus vel tribus aut quatuor diebus. Addit ⁊ ẽt est plus necessaria flõmia qñ cã sup. hydropisis est ex retentione sanguĩs hemoroidarũ aut menstruoꝝ. postea tñ his nõ obstãtibus addit ⁊ melius quidẽ est vt eũo fiat in pris cum eis que mũdificant sanguinẽ sicut hiera ⁊ sĩl̃ibus. Deinde si nõdũ sufficit extrahe sanguinem paucum: ⁊ ita patet quod omĩ ingenio vult euitare flobothomiam etiam in casibus in quibus apparet necessaria flobothomia.

Not. cañ. de his que sensibiliꝶ euacuãt.

Et hic explicuit duos casus in q̃bus videtur quasi necessaria. Primus casus est qñ stat repletio sanguinis sup. flãtici dñantis supra totũ: qꝛ cum exuberãtia sanguĩs boni nõ fit cacesia nec hyposarcha: sed stãte sanguine abũdante flãtico laudat pᵐ mundificationẽ sanguĩs sup. ab illo flãte cum medicina secessiua: postea si pur nõ sufficiat tũc fiat flõmia: sed cũ mẽsura ⁊ pauca.

Not. duos casus in q̃bus flõia est conueniẽs in hydropisi.

Secundus casus est quando causa hydropisis fuerit retentio sanguinis hemorroidarũ vel

menstruoꝝ vñ quasi suffocando caliditatē epa-
tis causatur hydrops vt dicebatur.s.nam ēt in
illo casu cōsentit ad flōiam cū timore vt dictuꝫ
est.Sed Serap.magis audenter in his casibus
laudauit flōiam dicit sic.In hydropisi autē car-
nosa si inceptio est tm̄ ꝓpter abscissionem san-
guinis q̄ currit ex emorroidibus.i.currere cōsue
uit:aut ꝓhibitionē sanguinis mēstrui aut ex cā
alia ex causis repletionis sanguinis:tūc opꝫ vt
ꝓperemus statim cū extractione sanguinis: et
adducit rōnem sup. ēt supposito ꝙ sanguis sit
aquosus dicens:ꝛ sicut in igne qñ ꝓijciuntur su
per ipm ligna multa ꝛ humida:ꝛ appropinquat
vt extinguatur est res magis iuuatiua remoue
re ligna ab eo siliꝰ in caliditate innata qñ appro
pinquat vt extinguaꝝ ꝓpter multitudineꝫ san-
guinis vehemētis frigoris est magis iuuatiuuꝫ
extractio sanguinis in quacūqꝫ hora fuerit āni
qñ possibile est sup.ꝑ etatem ꝛ virtutē ꝛc. ¶Et
nota ꝙ talē flōiam laudauit in hyposarcha et
alijs spēbus nequaq̄:ꝛ eā laudauit qñ inceptio
nis hydropisis cā fuit aggregatio sanguis pro-
pter retentionē ꝛc.qꝛ in hyposarcha ꝛ inceptio
ne eius ꝓpter dictā cām videꝝ esse maior virtu
tis cōstantia:ꝛ ita infrigidatio ꝛ debilitas se-
quētes ꝑ flōiam videnꝝ esse minoris timoris q̄
in alijs spēbus.Et istā sniam accepit ab Alex.q̄
in priñ° cure hydropisis dixit sniam multū egre
giam.Curari aūt opꝫ oēs hydropicos ab initio
eūantibus:sed asclitē ꝛ tympanitē ꝑ solas ca-
tarticas purgatiōes:anasarchā aūt.i.hyposar
chā:ꝛ ꝑ flōiam opꝫ curari sup.aliquotiēs: qꝛ ex
plenitudine sanguinis frigidi fit ꝛ adducit rō-
nē,nā ablata plenitudine nā lenior efficitur: et
minorato eo.s.sanguine frigido faciliꝰ restaura-
tur:ꝛ posuit exēplū ꝙ ab eodē accepit Sera.di-
cens:videmus em̄ ꝙ ignis sub viridibꝰ lignis
positus ꝑiclitaꝝ:ꝛ iterꝝ sublatis a q̄bus ꝑiclita-
batur adincēditur. ¶Aliū casum ponit Aui.ēt

Aliꝰ casus.

in asclite in quo cōuenit flōia: ꝛ ē si fuerit illic
ap̄a sup.calꝭm in epate ꝛ ꝑueniaꝝ ad ipsam sup.
hydropisim pendentē inde in priñ° rei dicit si-
gnāter in priñ°:tūc ꝓ curatione cāe hydropisis
in priñ° puta ap̄atis calidi|cōuenit flōia. ¶Et
ibidē ēt addidit aliū casum in quo cōuenit flōa
dicēs.Cūqꝫ hydropicus cōqueritur de latere si-
nistro multaꝝ arteriaꝝ.i.qꝛ sentit extensionem
pulsatiuā in latere sinistro:tūc sup.declaraꝝ ꝙ
ibi est multa mā sanguinea contenta in arterijs
splenis ꝓpter talem extensioneꝫ pulsatiuā:tūc
enim non est eius q̄rimonia vt dicit propter ten
sionē q̄ est in ipo.nā ambo latera.s.dextrū ꝛ sini

Nota.

strū cōicāt|in hoc.s.in hac extēsiōe:ideo sup.nō
est propter aquositatē:vñ addit:immo idest pro
pter sanguinē sup.cōtētū i splene:cōnter cōcludit
Flobothomeꝝ ergo in primis deinde cureꝝ cura
hydropis.Et ex hoc textu colligūt q̄dā ꝛ bñ etiā
vbi non esset ap̄a circa epar:sed tñ in dextro la-
tere circa epar sentiretur inflāmatio pulsatiua
sup.cū alijs signis calꝭitatis:ēt cōueniret flōmia
difficile tñ est in his duobus casibus dictis fa-
cta iaꝫ hydrope asclite ꝓpter tales fieri flōmiā
qm̄ declaraꝝ iā ex cā calꝭa ita debilitatā esse vir-
tutē ꝙ per corruptionē opationis digestiue fa-
cta est generatio aquositatis ī frigidata saltem
ꝑuatiue naturali caliditate.Propterea Galenꝰ
quarto de regimine sanitatis cōmento supra
allegato.cviij.dixit loquēs de hydropico hypo-
sarcho hic cui solus incipiēs qñqꝫ īdiget flōmia
cū demū ex hemorragie detētione id est ex retē
tione fluxus sanguinis cōsueti vel mēstroꝝ in
mulieribus vel alia īplectoria causa incipiens
cōsistit.Addit:tympaniā aūt vel asclitē hydropū
vnus est ausus ꝑ flōmiā sanare ꝛc.Semꝑ tñ in
flōmia est querēda licētia a ꝑticularibus circū-
stātijs de habitudine virtute ꝛ etate et similibꝰ
¶Lꝫ ergo Aui.cōcesserit iterdū in asclite cōue
nire flōmiā ex ꝑte dispositionis cuiusdā de ebul
litione dicta:ꝛ ita etiā ī tympanite cū dicit.Et
flōmia enim nō ingrediꝝ in hoc capitulo nisi ra
ro:īmo meliꝰ ē vt soluatur materia cum facilita
te ipse supra faciebat cañ.ad omne possibile fu-
turū vbi fiendi sunt cañ.de his q̄ vtplurimū ac-
cidūt:ꝛ qm̄ vtplꝭm ꝛ in tympanite ꝛ asclite est vir
tus multū debilis:stare in cōi snīa cū doctrina
Galꝭ.vt nō fieret flōmia in his duabꝰ speciebus.
¶De vsu āt clysterioꝝ sūt ēt cañ.ē cañ.ꝑ°A.ī cu

De clisteribus hydropicoꝝ cōuenientibus ꝛ de vsu eoꝝ.

ra asclitis ꝙ clysteria sup.ꝛ suppositoria maxie
in asclite ꝛ typanite magis conueniūt q̄ soluti
ua exhibita ꝑ superius ꝑ hoc qꝛ virtus ipsorum
immediatius venit ad remouendū cām cōiūctā
q̄ medicine bibite ꝛ sunt leniora super naturas
i.minus ledūt virtute q̄ solutiua ꝑ sursuꝫ:quia
non sic attingūt ad mineras virtutū:ꝛ iste cañ.
est cōis nō tm̄ ad has species:sed etiam ad hypo
sarcham.Nam dicit Auice.in cura asclitis: regi
men autē euacuans aquositatē est:cū solutiuis
et ebibitis ꝛ clysteribus ꝓprie.signanter ꝓprie.
Et ponēs quare dixit proprie ponit vtilitatem
eorum supra solutiua|ebibita dixit.Ipsa enim
scilicet clysteria sunt propinquiora aque sup.q̄
ebibita et leniora super naturas.i.minus ledē-
tia et remotiora a liquefactione:et eadeꝫ ratio
stat etiā in tympanite ꝙ sunt ꝓpinquiora ma-
terie resoluende q̄ medicine ꝑ sursuꝫ ebibite ꝛc.
et in cura cacesie que est añs ad hyposarchā di-
xit ꝙ clysteria subtiliantia et resoluentia humi
ditates ꝛ solutione educentia eas conferunt in
ea valde.Si ergo ī cacesia vbi stat ꝟtutis cōstā
tia maior q̄ in hyposarcha cōferūt clysteria val
de:multo magis ī hyposarcha ita ꝙ in omni spe
cie hydropisis debemus maxime audere sup cly
steria ꝛ suppositoria q̄ supra solutiua ebibita ꝑ
sursum:qm̄ in oībus virtus est debilis: et sic in
virtute debili vsus clysterioꝝ cū sit minus no-
cēs est securior:ꝛ maxime ī hydrope a causa calꝭa
quia sic nō dissoluūt subam epis calefaciendo
sicut per superius bibita.Magis tñ faciunt cli
steria ꝛ suppositoria in tympanite ꝛ|asclite quā
superiꝰ bibita q̄ ī hyposarcha : ꝛ in tympanite

Magis cōferunt clisteria in asclite et tympanite q̄ in hyposarcha.

plus seruiunt suppositoria q̄ clisteria:ꝛ si ponā
tur clisteria siue in asclite vel in tympanite sem
per sint modice q̄titatis pro vice.
¶In vomitu etiam sunt quidam cañ.obseruan
di.primo est cañ.cōis:vt in vomitiuis incipia-
mus a mitioribus vt etiaꝫ in alijs fieri expedit.
¶Alium ponit Haly.cañ.innuens ꝙ opꝫ vti vo
mitu in priñ° anteq̄ virtus sit defecta:ꝛ hoc per
prius intelligitur de vomitiuis acutis respiciē
tibus mām propriam.Nam in cura hyposarche
ꝛ trahitur ad omnem speciem hydropisis dixit.
Opꝫ aūt vti vomitu priꝰ ꝛ eūone humoris sup.
per vomitum anteq̄ roboretur.s.morbus ꝛ hu-
miditas dñetur:quam enim diu virtus retinēs

est.i.est valida.vt ptꝫ.Addit:vt eniꝫ humiditas diu receperit sup.augmentum ⁊ debilitata virtus succubuerit vomitus nullus erit vsus.s.laudabilis sed euōne vtendum cū laxatiuo.i.per secessum:⁊ cā quare nō cōueniat in ꝓcessu statim dicetur de mente Serap.⁊c.Et ita vult vsum vomitus cōuenire in prin° constante virtute qm̄ ē euō multo magis laboriosa:loquendo de vomitu.solutiuo ꝓprio ꝙ euō ꝑ fecessum.Aliqn̄ tn̄ vomitus inducitur ad aliam intentiouem ⁊ nō ad solutionem vt ad excutiendum aquositatem ad renes vel ad bursam testiculoꝝ sicut ēt ⁊ sternutatio de qua fecit mentionem Rasis 7° ꝯtineñ. cum dixit.Insufflandū est in naribus de puluere ꝓuocante ad sternutādum cū sternutatio vehemens expellat hydropisim eo qđ cōmouet et expellit aquā ad partes renū vel ad partē testiculoꝝ:⁊ tunc ꝑforata cuti cū acu resudabit inde aquositas:⁊ similem vtilitatem affert vomitus etiam non cū laboriose soluentibus factꝯ: ⁊ tūc non tm̄ in prin°:sed etiam in ꝓcessu pōt conuenire.Sed si sit intentio vt per eum euētur materia ⁊ minoretur non opꝫ vt ꝓuocetur nisi in pn̄cipio constāte virtute:vt supra dcm̄ est:quaꝫ ēt sniam posuit expresse Serap.cū dixit.Dico ꝙ ex iuuamentis nobilibus in prin° huius egritudinis hyposarche vel asclitis:sꝫ maxime hyposarche est vomitus.Addit:⁊ opꝫ vt administreẗ ꝭm diuersos modos:qñqꝫ enim administratur ante cibum ⁊ qñqꝫ post cibū sup.ꝓpter diuersitatē corpoꝝ in facilius vel difficilius esse disposita ad vomendū qm̄ corpora minus disposita ad vomendum debēt induci post cibum ad vomēduꝫ qꝛ tunc facilius inducitur:sed non sic conueniēter euāt de materia propria:vt ptꝫ ⁊ al's dictum est.Et idem dicit Aui.in cura asclitis:⁊ de his q̄ conferunt eis est vomitus:⁊ proprie ante cibuꝫ ⁊ post ipsum vt de tertio in tertium:aut de q̄rto in quartum:aut de quinto in quintum:scōm qđ in corporibus citius vel tardius materia aggregatur circa stomacum sup.ne obseruato eodem ordine natura in euacuando nō ita a vomitiuo iuuatur.Continuabat Serap.⁊ opꝫ vt administretur frequēter assidue in principio egritudinis ante reaggregationem humiditatum ⁊ multitudinem eaꝝ ⁊ anteꝙ debilitetur virtus ⁊ anteꝙ attrahatur myrach ad inferiora:nā tunc resistit ei cum vomitu:qđ est qꝛ humiditates cū multiplicantur fit difficilis vomitus tunc: naꝫ propter fortem commotionem factam in multitudine materie posset fieri suffocatio.

Nota

De sternutatione cōferente hydropicis.

Nota

Determinatio vomitꝯ

¶ De prouocantibus autem per vrinā euacuando sensibiliter sunt, cañ. Primus repetatur qui dictus est supra in canonibus vniuersalibus vt non exhibeantur nisi facta euacuatione ꝓpter nocumenta apta sequi:de quibus supra dictuꝫ est. ¶ Alios cañ.posuit Aui.etiam in cur a asclitis.dicit primo de diureticis vero conferentibꝯ in hoc non oportet vt vnum solum adhibeatur immo fiat permutatio de quibusdam ad q̄dam ⁊ adduxit Serap.causam huius cañ.dicēs ⁊ est necesse vt permutentur adinuicem loquēdo de pronocantibus:quod est quia quod consueuit homo accipere multotiens fit sicut cibus:qꝛ scꝫ non alterat.

¶ Et ponit alium cañ.Sera.simul cum Aui. de eis:qui tamen positus est supra in canonibꝯ cure opilationum per medicinas prouocatiuas dicit:sic etiam oportet vt terantur iste medicine multū ꝙtū possibile est:qđ est quia qn̄ accipiūtur ꝭm hanc similitudinem sunt facilioris penetrationis ⁊ peruentionis ad loca lesa donec submergantur in eis:⁊ ista multum seruit in cura hyposarche in qua proprius valent diuretica ꝙ in aliis vt voluit Haly.dicit in posarcha de diureticis:sunt enim hydropisi hyposarche vtilia: signanter dixit hydropisi hyposarche:lꝫ etiā in asclite valeant:vt patet.In tympanite vō ipsorum vsus non debet prolongari siue frequentari:qm̄ timor est ne materia modica cum ventositate conclusa in ventum conuertatur:⁊ hoc insinuauit Aui.in cura tympanitis cum dixit:⁊ opꝫ vt administrentur diuretica sup.aliqnotiēs: sꝫ non sit superfluitas in eis:⁊ adducit rationē dicens.Superfluitas enim in eis perducit ad gn̄ationem vaporum plurimorum.

¶ Alium canonem posuit Aui.etiam in diureticis loco allegato de asclite dixit:⁊ cum administras diuretica fortia opꝫ vt administres post ea aliquid de iuribꝯ pinguibus sicut est ius galline pinguis:⁊ ille cañ.est multum attendēdus. Nam cum medicine diuretice fortes sint acute multū peruenientes ad vias vrine:⁊ ex directione materierum nitrosarum per illas vias disponunt dictas vias ad excoriationem ⁊ rasurā.vnde si postea vlcerentur fiunt vt plerunqꝫ insanabiles.Ideo ad remouendum hoc nocumentum conueniens est post dicta prouocatiua exhiberi iura pinguia.

¶ Postremo circa solutionem per ventrē stant etiam cañ.speciales. Primo stat cañ. communis vt materia prepararetur eductioni ⁊ cannales disponantur ad eductionem maxime cū medicine tales que in hydrope conueniunt ad solutionem sunt laboriose soluentes:⁊ est radicaliter cañ.Hyp.in affo.Digesta medicari ⁊c.

De canonibus obseruādis i solutione ventris.

¶ Alium cano.posuit Auicen.in cura cacesie q̄ communis est ad alias species hydropum dixit ⁊ oportet vt subtile sit studium in soluendo eos ⁊ separes in eis id quod in potu sumunt.i.diuides solutiua vt non tota materia simul euacueẗ sed paulatine ne fiat labor in natura:de quo dicebat idem Aui.in cura asclitis loquens de euacuatione per solutiua:et oportet vt non sit subito:immo secundum vices:nam id quod subito est mortale est ⁊ prauum nocumētum debilitat epar:⁊ Filogorius vt scribitur septimo continētis dixit:oportet vt hydropicus laxetur cum eo quod educit aquam moderate ⁊ paulatim:quoniam non est laxāda aqua subito quoniā mors sequitur:⁊ istum canonem bene notate:oportet tamen bene aduertere ne multiplicetur materia:proinde addebat Auic. loco allegato de cacesia:⁊ quotiens imaginaris ꝙ materia aggregatur non permittas eam figi:sed itera euacuationem:semper intelligatur cum facilitate quātum possibile est incipiendo semper a debilioribus vt fuit regula supra: ⁊ eam expresse posuit Alexan.

¶ Alium canonem qui sequitur ex ꝑcedenti posuit Aui.in cura asclitis dicens ꝙ omnis superfluitas euacuationis in quantitate ⁊ tempore est mala:est tm̄ i calida remissior.i.minus ledēs qꝛ vt plerūqꝫ in causa calida virtus est minꝯ de

Hiera maþie laudaẗ in cacesia ⁊ spēbus hydropisis.

biils q in frigida.

¶ Alium cañ. etiã posuit eodẽ ca° de cacesia circa exhibitionem solutiuorum dixit: et opz vt cõfortes stomacos eorum ne ledantur a solutiuis: et ponas eorum solutiua aromatica. i. sibi immiscendo aromatica calida vel frigida bm exigentiam de calidis vt est lignũ aloes: calamus aromaticus: squinantum etc. de frigidis vt endiuia: solatrum: coriandrum etc. qd lz sit cõe in solutiõe in omni hydrope: spãlius tñ intelligat cum primũ lesus est stomacus. Nam vbi primo ledat epar in hydrope vt cõiter euenit dicit Auice. in cura asclitis ponens cañ. qui etiã cõis est in om̃i hydrope dixit. In solutiuis aũt nõ opz vt sit id qd nocet epati: et si aliqua necessitas facit hmõi necessarium esse sup. q est nocens epati opz vt rectificetur: et pñr exẽplificat de aloe dicit: et aloes solum. i. nõ correctum est malũ epati valde sup. propter liquefactionẽ quam facit epati. Addit quare opz vt elongetur ab epate nisi ppter necessitatem aut cũ ingenio rectificationis. s. componendo cum alijs medicinis rectificantibus vt fit in hiera q plurimũ laudat in cacesia et alijs speciebus hydropũ. nam intrat mastix ad rectificationem eius. Et de ea dixit Aui. in pñ° cure cacesie: cõsidera an sint in corporibus eorum humores diuersi et colerici et educant solutione vẽtris cum hiera pigra: ipsa em̃ educit superfluitates absq humiditatibus innatis: aloes tñ solũ est nocens: et maxime in extenuatis et in quibus cã hydropis est complexio calida in quibus etiaz hiera et trocisci de aloe sunt suspecti: sed in flegmaticis et carnosis nõ sic. Ideo cõueniens est in complexione calida vt lauet aloes cũ aqua endiuie vel solatri: qr tunc ptes dissoluunt ignee. Et similis cañ. huic ponit 7° cõtinentis de mente Aaron. dixit. Si dederis in potu aliquas medicinas ad educendũ aquã cautus esse debes ne ipse noceant epati. Addit Rasis. dico compositio ipsarum fiat cũ cõferentibus epati sicut cũ absinthio policaria solatro spica reubarbaro et similibus.

Hiera maxime laudat in cacesia et spẽbus hydropisis.

¶ Alium canoñ. ponit ibidẽ Auicen. et oportet vt solutiua sequat ieiuniũ declarat quare nõ comedat solutus post ea die et nocte si possibile est quasi innuat tardet cibũ quãtum potest post solutiuum vt magna fiat exiccatio ppñe in patiẽte hyposarcham et asclitẽ: vnde colligũt hic aliqui q nõ cõuenit tunc exhiberi lauatiuum: sed hoc est error ppter acuitatẽ medicinarum q cõiter exhibentur in his dispositionibus etiã propter qualitatem inductam manifestaz a medicinis. Et supra dixit Rasis 7° cõtiñ. qui post medicinã eductiuam iussit dare aquã calidam: sed nõ dz exhiberi lauatiuũ in multa quãtitate neq post sex horas: imo debet magis tardari ppter exiccationem quã querimus: et respiciens cõsequenter ad relaxationem membrorum per medicinas iubet in sequenti die vt de more fit vt exhibeantur remittentia qualitatẽ medicine et cõfortantia membra cũ dicit Aui. cõtinuãdo ad literã: et sup. cõuenit vt sequant post ea que cõfortãt sup. etiam remittendo malitiã cõplexionis et constipant aliqualiter sicut trocisci alimberberis et sicut aqua fructuũ in quibus est suauitas et stipticitas et sup. remissio male qualitatis calide inducte ita vt confortent epar et proprie post ea q sunt sicut euforbium etc. nunq tñ sunt exhibenda talia fortia solutiua nisi constante virtute. Sed in virtute debili dicunt quidam vt etiam scribitur 7° cõtinentis q laxandus est hydropicus si fuerit debilis valde cum emplastro confecto de pulpa colloquintide et laureola euforbio et cucumere asinino et similibus acutis aquam soluentibus distemperatis cum cera et oleo. Nã apparet q per hec extrinsecus applicata possit fieri solutio aquositatis non multum imprimẽdo in virtutem: qm̃ solutiua nõ immediate perueniunt ad stomacum nec ad epar: sed hec sentẽtia nõ acceptatur a Rasi loco allegato: et hoc bene nota. Nam dicit ipse. dico hoc malum est valde eo q excitat sup. tale emplastrum caliditatẽ magis sup. accidentalem et extraneaz q si fuerit sumpta in potu sup. medicina mensurata rectificata. et est ratio ad hoc multum suadens: qm̃ talia que exterius applicantur ad hoc vt efficiãt operationem solutionis aquositatis approximantur de vehementioribus et cum qualitatibus eorum venenosis nudis non refractis non attendendo etiam ad dosim. vnde non est mirabile si per tales medicinas acquiratur maior inflammatio in membris quam p medicinas debite correctas in debita dosi per interi9 sũptas.

In debilibus, laxandus est vẽter cũ emplis solutiuis scdm aliquos. Nõ placet Rasi talis solutio.

¶ Alium cañ. vltimum qui respicit solutionem materie calide in asclite precipue contractum posuit Auic. eodem capitulo dicens. Et deuita cum fuerit caliditas vt nõ solutione educas coleram sup. superflue. et adducit rationem: quoniam ipsa resistit aquositati aliquo modo: sup. remanens in corpore. s. cum caliditate et siccitate sua: et qr in asclite est necessaria euacuatio aqsitatis per medicinas proprias etiaz si fiat euacuatio colere eligendo euacuationem illius maxime: tunc duplat eño. s. colere et aquositatis: et ita sequitur in virtute debilitas et nocumentũ: et hoc totum intelligat qñ colera non esset trãsgrediẽs terminũ multitudine sua vt dicit Aui. nam tunc fit necessaria euacuatio etiam colere. Nam tunc vt dicit sis contentus eis que sunt sicut mirabolañ. supple citri. est enim solutiuũ bonum in huiusmodi dispositione per hoc scilicet quod euacuat coleram infrigidando et exiccando et non laboriose sicut etiam serapinuz est bonum solutiuum in dispositione frigida. Ubi igitur esset colera superfluens oportet eam extinguere vel in qualitate remittere cum alterãtibus epatis confortatiuis: de quibus supra. Sed quando est indigentia euacuationis non fiat separata euacuatio colere ab euacuatione aquositatis propter nocumentum quod dictuz est: immo simul euacuetur colera cum aquositate cum appropriatis medicinis. Et in euacuatione colere in isto casu singulariter valent mirabolani vt dicit Auicen. Nam in egestione colere per modum dictum est etiam in eis virtus ad educendum humiditates aquosas et aquam citri. Et de hoc dicit Rasis septimo continentis. Dico prout vidi in pluribus libris et proprie in Aaron: oportet vt fiducialiter aqua citrina educatur cum mirabolanis citri. cum proprietatẽ habeant educendi ipsas humiditates: immo etiam ducunt ad vias vrine vt sentit Gal. 8° decem tractatuum capitulo de nausea et singultu. et hoc bñ nota. Et isti cañ. sufficiãt circa

Mirabolani citrini euãnt aquositatez hydropicorum.

ingenia materiã euacuãdi siue insensibiliter si/
ue sensibiliter dimittendo cañ. circa eductionẽ
aque cũ perforatione. nam de hoc dicet in fi. ca.
¶ Quibus sic expeditis gñalib⁹ iã op; deueni
re imediatius quãtũ ad 2^m principale ad curam
magis spãlẽ dictarũ spẽrũ hydropis regulãdo
ipsam curã fm cañ. antedictos. Et qm̃ vt supra
dictũ est nõ debere applicari igenia faciẽtia ad
insensibilẽ eũonem nisi prius facta eũone sensi/
bili. De materia dictũ est etiam non debere fieri
eũonem cum solutiuis nisi preparata materia
ad eductionẽ. Et qm̃ eũo minus indigẽs p̃para/
tione est flõmia: in qua tñ vt dictum est supra
prius q̃ fiat: qñ maxime ꝯuenit i hyposarcha in
qua est sanguis aquosus peccans ꝛ in membris
oĩbus ꝛ ĩtra venas: melius quidẽ est vt eũatio
fiat in primis cũ his que mũdificãt sanguinẽ vt
fuit dcm̃. Idcirco etiã añ flobothomiã bonũ est
pro eũone prius fienda vt fiat p̃paratio mate/
rie ad eductionẽ: qꝛ tñ talis p̃paratio nõ fit nisi
cũ subtiliantibus ꝛ aperientib⁹ oppilationes
ꝛ vias dilatãtib⁹ que offerri nõ pñt ꝯueniẽter
nisi mũdificato stomacho ꝛ intestinis de mate/
riebus cõib⁹ ne ille materie in virtute digesti/
uorũ ꝯueniẽtiũ ducant ad mẽbra ꝛ facit oppi/
lationes. Expedit igit primũ eas faciliter educi
cũ sint in vijs cõibus p stomacũ cũ vomitiuis:
vel p secessum cũ clysterib⁹ lenib⁹ tñ a pĩcipio
in quib⁹ fit intẽtio ad eũonẽ materierũ cõium
ꝛ nõ a ꝓprietate soluẽtiũ. ¶ Ex ordine igit ꝛ di
rectione illorũ cañ. primo ponet clysteria vel vo
mitiua leuia: deinde ponent digestiua p̃paran/
tia ad solutionẽ ꝛ vomitũ fortiores qui vomit⁹
offerri debẽt a principio ꝯstante virtute vt su/
pra dictũ ẽ. postea si sit necessitas flõie fiat flõia
deinde ponent solutiua fortiora in hyposarca ꝛ
asclite ꝛ p clysteria ꝛ p ebibita etiã in tympani/
te parũper ad eũandũ materiam que fouet vẽ/
tositatẽ. Deinde simul p interius ponent ꝓuo/
catiua ꝛ exiccatiua materie ad casum facientia:
ꝛ ita etiam exterius applicando omnia genera
instrumẽtorũ facientia ad exiccationẽ ꝛ resolu/
tionẽ ĩsensibilẽ de materia: diuerso tñ modo in
diuersis spẽb⁹ hydropum. Postremo qñ ista nõ
sufficiãt ꝛ res erit quasi in desperatione posita:
ꝯstãte tñ virtute fiet sermo de extractiõe aquo/
sitatis cũ bezel: qm̃ nõ est veniẽdũ ad huiusmo/
di pforationẽ vt colligit 7° ꝯtinẽtis nisi cũ reli/
qua nõ suffecerint. Nã dicit Rasis de mẽte. Gal.
Sed pforatio syphac debet fieri i fine si suprabũ
dans fuerit humiditas aggrauando patientem
ꝛ inde inferẽdo lesuram addit. Sed hoc accidit
in asclite cũ in hac specie spatiositas existẽs in/
ter intestina ꝛ inter syphac repleat humiditate
saltẽ in plurib⁹: vt supra dictũ est: deĩde ponet
cura vni⁹ accidẽtis specialis in hydropisi vt si/
tis clamose: ꝛ ita erit expeditũ capitulũ. ¶ Pro
expeditione igit primi occurrẽte ĩfirmo in pĩci
pio ꝯuenit fieri clystẽ si venter nõ est lubric⁹ nõ
existente cã febrili coniuncta neq; causa calida
principaliter ledẽte fiat: vt infra. ℞. bletis mer
curialis: florum camomille: mellilotl: eupato/
rij. añ. M. j. fiat ex eis decoctio in debita q̃tita/
te aq̃: ꝛ facta colatura sumãt. ℥. ix. vsq; ad lib. ꝛ
non vltra. addat cassie. ℥. j. hiere pigre. ℥. ß. olei
de lilio ꝛ camomille. añ. ℥. j. ß. cum. ʒ. iij. salis fiat
clystere. Et si coniũgeret causa calida vel febris.

No. de flõmia q̃ magis ꝯpetit i hyposarcha.

Not. bene hunc cañ.

in decoctione ponant simul cũ reliquis foliorũ
endiuie ꝛ altarasacon: cuscute: ꝛ fumiterre. añ.
M. ß. ꝛ dimittant olea calida ꝛ ponat oleũ cõ/
mune loco eoꝝ. ¶ Uomitiuũ aũt ꝯueniens post
lenitionẽ vẽtris ẽt euacuãs materias tm̃ cõmu
nes vtile est si fiat. vt. j. ℞. oxymell' siplicis. ℥. j. ß.
dissoluant in. ℥. vj. aque decoctionis se. anheti.
in cã frigida cũ modico salis: ꝛ in cã calida cum
decoctione se. atriplicis et tepida sumatur cum
intentione vomẽdi post cibũ in corpore non pa
rato ad vomẽdũ: ꝛ ita deambulando p camerã
suauit circiter horã: in fine ꝓuocet vomit⁹ cũ
ĩpositione digiti ĩtra gulã vel pẽne ꝛ meli⁹ in/
tincte in olo cõi. ¶ Postea ꝯuenit si sit dispõ. cõ/
sentiens ad flobothomiã vt fiat mũdificatio fle
gmatis aquosi in cã frigida cum potiõe vt ĩfra.
℞. hiere simplicis Gal. ʒ. vj. cũ aqua decoctiõis
cuscute ꝛ hedere arboree: fiat potio: ꝛ in cã cal'a
disoluat cum aqua decoctionis violarũ fumite
reꝛ berberoꝝ ꝛ capil'. ve. ¶ Postea p diẽ flõia fꝫ
cañ. dictos multũ parca in casibus dictis. Sed
de qua vena fienda sit dic Halya. etiã loquẽdo
de flobothomia q̃ fit pp retẽtionẽ sanguis mẽ/
struorũ vel hemoroidarum q fienda est de vena
mediastina. i. cõi: ꝛ aliqui dicũt q melius esset
cõuertere deorsum p saphenas ex quo cã fuit re/
tentio sanguinis soliti fluere p deorsum. Aucto
res cõiter nõ determinãt de qua vena sit fiẽda.
Sed credo cum Halyab. q sit fienda de vena cõ
muni in hyposarcha in qua magis laudat q̃ in
alijs: qm̃ ꝛ si facta sit hydropisis pp illã retẽtio/
nẽ: tñ materia peccãs est in toto dispersa ꝛ inve
nis totius. Ideo cõueniẽti⁹ totũ alleuiabit si fi
at euacuatio de vena cõmuni q̃ de alijs. ¶ His
pfectis insurgit intẽtio de digõne materie que
cõplenda est cũ superius dictis in oppilatiõe: a
causa calida vl' frida vñ breuiter me ibi expediã.
In hyposarcha igitur cum est intentio prepa/
rationis materie ad solutionem si coniungatur
caliditas et febris: valet pro syrupo syrupus de
endiuia ꝛ oxymel simplex cum aqua endiuie ci/
coree ꝛ apij vel potest fieri syrupus vt infra et
est Gerardi. ℞. endiuie. M. iiij. scolopendrie: ca/
pillorum ve. recentium. añ. M. j. feniculi: semi.
petrosillij: cuscute. añ. ℥. ß. spice nardi ꝛ celrice.
añ. ʒ. ij. zuccharij lib. j. fiat syrupus et exhibea/
tur cum aquis vt supra. Ualet etiam syrupus
de bizantijs non existente febre nec apostema/
te sed causa calida: et in causa frigida valet sy/
rupus de duabus radicibus. primo cum melle
rosato siue oxymelle ꝛ syrupus de absinthio: et
in processu facta euacuatione valet syrupus de
est melius cum aquis feniculi: brusci: apij: et in
prassio ꝛ fortior est syrupus de hysopo ꝛ in ab/
stergendo ꝛ subtiliando: et tandem syrupus de
calamento semper immiscendo. Ubi sit inten/
tio incisionis aliquid de oxymelle cum aqua de
coctionis quinq; radicum.
¶ Et quemadmodum fieri potest digestio per
syrupos ita per confectiones calidas vel frigi/
das secundum quod cõiungitur cause calide vel
frigide vt in causa frigida valet dialacca et dia
curcuma singulariter. Nam de ea dicit Auic. in
cura asclitis: et spes est ad omnem hydropisim
in diacurcuma: et in causa calida valent confe/
ctiones diarodon abbatis et triasandali que
administrari debẽt cũ alijs electuarijs: nõ curo

De vomitiuo cõueniẽti.

Per confectiones fit digõ quẽadmoduz fit p syrupos.

325

de his prolongare sermonē:qꝛ de eis abundanter dcm̄ est supra. ❡Sed veniēdo ad 3m de euacuatione materie cōiuncte p̄° adducat vna sentētia Ga.posita in p̄° libro humoꝝ quā adducit Raſ.7° cōti.ponēs ordinē in cura hyposarche differēter ab asclite dixit ꝙ hydropisis carnosa indiget eūone flegmatis de corpore cuꝫ laxatione in p̄°.i.p̄° secessum vētris:deinde cum vomitu:deinde cū gargarismate.adduč rōnē.Cū flegma habeat ꝓcessum suum in toto corpore:vn̄ cō petit vt eūatio hui⁹ fiat de singulis locis corporis.s.sup.p̄° eūando ꝑ secessum a toto:deinde ꝑ particulares eūones a ꝑticularibus mēbris vt stomaco cerebro ꝛc. ❡Addit:deinde ꝛ vtēdum est in potu eo qȯ incidit ꝛ calefacit ꝛ sup.liquat humores ad ꝓuocādū cum eo vrinā ꝛ sudorē:et ita vult ꝙ ꝓuocatio sequatur alias eūones.Addit:verumtn̄ summarie vtēdum est oībus spēb⁹ euacuationū flegmatis.i.eūando vndecūqꝫ euacuetur cum appropriatis ad flegma cuꝫ flegma sit ꝓcedens vniuersaliter in toto corpore vt dicit.Addit specificādo in asclite:sed in asclite nō est cōsequēda ipsa curatio sup.ex omnibus mēbris cum aqua inclusa sit in vno loco ꝛ nō su.in omnibus membris:vn̄ vtendum est in p̄°.i.principaliter cum eo qȯ educit aquā sup.ꝑ solōnem vētris aut ꝑ vrinam vel sudorē sicut fit in ictericia cum medicinis educētibus colerā vt dicit ꝛ ita vult nō ita necessariū esse vomitū in asclite neqꝫ gargarismata sicut in hyposarcha:neqꝫ etiā vt alibi dicit infra Raſ.tāta est necessitas prouocationis vrine in asclite sicut in hyposarcha:sed in asclite est maior intentio in laxatione vētris dicit sic:in carnosa hydrope cōsidērter stude ad ꝓuocādum vrinā:cum ꝑ vrinā fiat purgatio eius maior ꝙ̄ ꝑ laxationē sup.ventris:tn̄ hydrops asclites nō ē curāda ꝑ ꝓuocationē vrine in maiori parte:ꝛ ratio hui⁹ canonis erit clara si consyderabis.In hyposarcha igr̄ debemus intendere cum eūantibus flegma cum appropa tis per clysteria ꝛ per medicinas q̄ per superius bibuntur secessiuas:postea ꝑ vomitus cum medicinis eductiuis flegmatis:ꝛ in asclite per clysteria:ꝛ etiā ꝑ potiones cum medicinis a ꝓprietate educētibus aquositatē. ❡Ut igitur cōueniēs fiat eūatio ꝑ medicinas appropatas:qm̄ sup.dictū est in cań.qȯ opꝫ a mitioribus incipe et cū subtili studio cāre in p̄n° ꝯstāte v̄tute bonū est scire gradus in fortitudine medicinarum eūat.naꝝ ꝛ flegmatꝫ ꝛ aq̊sitatis vt p̄us experiamur medicīas debiliores:deīde fortiores. ❡Et de his medicinis debiliores sunt aqua casei maxime lactis caprini vel asinini:p̄cipue cuꝫ in eo īfundit̄ carthamū ad sepandū a caseitate et ad solutionē flegmatis. Nā de ea dixit Ruffus 7° continentis:aqua casei de lacte asinino magis cōferēs est alijs in laxatione hydropisis accidētis cū caliditate:vnde nō est euitāda in estate ꝛc.Addit.ꝛ magis ꝯferēs erit si decoquat̄ ꝛ despumet̄ ꝛ in ea ponat̄ de sale indo sup.sumendo in potu.℥.iiij.cū.ʒ.ʒ.salis indi:ꝛ poterit fortificari ad magis soluēdū:ꝛtunc erit de medicinis mediocribus:vt voluit Rasis eodem capitulo si capra comedat de cucula ꝛ ireos ꝛ cucumere asinino ꝛ aliqua parte laureole recentis aut sicce: ita ꝙ misceātur cum alijs herbis bonis dū eas comedit:ꝛ hoc sup.valet in causa frigida:sed si fuerit cum caliditate comedat capra de endiuia vt dicit.

In hyposarcha euacuare debem⁹ fl'a.

In asclite aq̄ ē eūanda cum appropriatꝫ.

❡Urina etiā capre ponitur solutiua etiā aquositatis:ꝛ maxime si sumatur ex capra taliter pasta:vt supra.nam de ea dicit Rasis:ꝛ si vrīa sumpta fuerit in potu vtilior ꝛ melior erit sup.quā aqua lactis cum ipsa aquam laxet ꝛ mirabiliter agat.Et aliqui laudant vrinam hominis iuuenis sani.nam sua nitrositate etiam soluit aquositatem:ꝛ de vrina hominis dat dosim Gerard⁹ nono Almansoris vsqꝫ ad.℥.ij.ʒ.ꝛ vsqꝫ ad.iij.et exhibeatur cum Zuccharo.ꝛ eandem dosim crederem de vrina capre nisi esset depasta cuꝫ illis acutis.nam tunc minor dosis sufficeret vt.℥.j. vel.℥.j.ʒ.Et Rasis 7° continentis dixit.Laxanda est aqua si fuerit cum caliditate cum vrina caprina sumpta in potu ad ꝙ̄titatem.℥.ij.cum tantumdem succi solatri. ❡Aqua etiam cuscute siue podagre lini.naꝫ maxime valet in hydropisi:ꝛ maxime a causa calida:ꝛ de hac etiaꝫ scribitur loco allega.Aqua podagre lini nō habet sibi simile in conferendo hydropisi accidenti cū caliditate ꝛ oppilatione in epate cum feb.data in potu cum syrupo acetoso cuꝫ ipsa laxet aquā ꝓuocet vrinam:aperiat oppilationes:ꝛ confortet epar ꝛ stomacum simul. ❡De debilib⁹ etiaꝫ est aqua fumiterre:ꝛ quidaꝫ dicunt ꝙ aqua cardamomi etiam soluit aquam temperate. Sed vt notat Gentilis in quodam suo consilio facto in asclite a causa calida absqꝫ apostemate:ꝛ credo esse verum:licet cardamomū reperiatur scriptum inter solutiua ab Aui.tamen vt dicit fuit hoc error translatoris:qꝛ in capitulis proprijs auctorum non reperitur ꝙ sit solutiuum:sꝫ fuit error in eo:qꝛ forte apud arabes cum reperiant̄ duo vocabula.s.cacole ꝛ cacule vel kachile ſm alios vel cucule.Sed kachile est rectior litera. nam cucule apud aliquos est cicer sylucstris:et cacole est cardamomuꝫ.Kachile autem est alia herba solutiua.de q̄ fec̄ mētionē Se.in simplicibus immediate post cardamomuꝫ forte reperit in arabico cacole:vbi debebat dicere kachile. Et ita Sera.in cura hydropisis dixit.ꝛ confert ad hanc dispositionem aqua oleris q̄ vocatur kachile scriptū per.k.quando sumunt ex ea ſm ꝙ̄titatem lib.ʒ.cum Zuccharo.Et hec herba vt dicit Gentilis loco allegato est herba que a tota specie cōfortat epar ꝛ educit aquam que duo sunt quasi basis in cura hydropisis:ꝛ herba nascens in littoribus maris precipue meridiani:ꝛ de ea multum reperitur apud Cornetum inter sterquilinia maris.ꝛ aliqui sumunt vt faciebat ipse de succo eius vsqꝫ ad.ʒ.vj.cum.℥.ʒ.Zucchari tepefiat prius ꝛ sumatur in matutinis ꝛ videbis mirabilia vt dicit de euacuatione aque citri.ꝛ isto die nihil bibat aut comedat eger.Et hoc faciebat de decimo die in decimum.Et ita etiam Nicolus dicit ꝙ apud Cornetum inuenit̄ illa herba vocata soldana ab incolis que mirabiliter educit aquositatem non inferendo debilitatem.Et dixit Rasis 7° continentis.Dico qȯ hoc regimine curaui quēdam in etate perfecta existentem dando in potu semel in quatriduo de aqua kachile recentis rotulum.j.idest lib.j. sufficeret lib ʒ.vel.℥.viij.cū.ʒ.x.Zuchari elesar. i.Zucchari rubei:etiam dando ei interdum de trocis.berberum lacce ꝛ aristo.ꝛ emplastrando

De vrīa capre que est solutiua.

Not. errorē in Aui. vitio trāslatoris po sitū qꝛ scribit̄ cardamomū vel cacole vbi dꝫ scribi kachile ka chile a tota ꝓprietate eūat aquā ꝛ confortat epar.

epar cum glutinatiuis ⁊ faciendo eum vti exer-citio ⁊ pauco potu vini. ꝙ nisi inueneris cucu-los recẽtes vtẽdum est cuculis sumptis cum fu-moterre. i. puluerisatis cuculis dãdo. ſ. ʒ. ij ⁊ ita ego vidi experientiã in hydro. Nam si dabãtur ʒ. ij. de soldana cum aqua lactis multum pficie-bat. ¶ De debiliter etiam soluentibus vel ope-rantibus est aqua alchechengi: ⁊ de precipuis etiam in causa calida sunt mirabol. ci. vt vidi-stis supra: ⁊ reubarbarum in infusione cum spi-ca precipue: etiam agaricus precipue sine kinki bere soluit aquositatem. ⁊ ex eis possunt fieri cõ-positiones vt placet. ¶ De mediocribus autem sunt sicut serapinum de quo dicit Auicẽ. qđ est bonum solutiuum in dispositione frigida sicut mirabol. citri. in calida. Et dicit ex eis que sunt equalitati vicina sunt serapinum ⁊ ireos: ꝙ nõ possunt intelligi ẜm complonem qualitatiuam cum sit serapinum calidũ in tertio: sed intelliga-tur ẜm gradum solonis. Et de serapino possunt fieri pillule quas ponit Mes. in capº ppzio per hunc modũ. ℞. succi enule sicut est. ʒ. xv. vel. xvj. infunde in ipsum spicam ⁊ masticem añ. ʒ. iiij. et bulliant vsqꝫ ad consumptionem medietatis: postea coletur: ⁊ de eo succo nutriatur serapinũ supinfundendo vsqꝫ dum impinguescat: deĩde exiccetur ⁊ fiant inde trocisci vel pillule: ⁊ dosis est a. ʒ. ß. vsqꝫ ad. aur. j. ⁊ valebunt in causa frigi-da. Et in causa causa calida sumãtur mirabo. ci-tri. pars. j. serapini partes. iij. ⁊ distemperentur cum succo endiuie ⁊ fiant pillule. ʒ. ſ. ¶ Aliud cõ-mune de mediocribus est succus ireos. ſ. succus radicis lilij celestis: de quo multa dicuntur. Ali-qui dicunt ꝙ debet decoqui cum melle vel cum zuccharo. Aliq̃ dicunt ꝙ debet sumi recens. Et de hoc ponitur 7º continentis de mente Simo-nis dicit: da in potu de succo ireos recẽte. ʒ. iiij. Et Gordonius dicit de succo ireos. Ego aũt sum expertus succum radicum ireos. Attamẽ aduer-tendũ ꝙ succus iste debet esse crudus: q2 si esset coctus nihil valet: ⁊ ꝙ accipiat de mane q̃tum media testa oui capit. ſ. ℥. ß. vel circiter vel per se vel cum ouo sorbili: sed communiter exhibetur cum aqua lactis ad remotionem acuitatis illiꝰ. Et addit. ⁊ pculdubio curat omnem hydropisiꝫ q̃ manu humana est curabilis: dum tamen con-tinuetur vt vult sup. interpolando. De hoc dice-bat Me. in caº ppzio ꝙ educit flegma grossum ⁊ coleram permixtum: ⁊ educit etiam aquã citri-bis nã cum facilitate: tñ vt scribitur 7º contiñ. de mente Georgij dixit. Si quis sumpsit succum ireos in potu in fallacia magna erit: et re vera ego vidi experientiam quod exhibẽdo. ʒ. ij. cum sero caprino ⁊ modico zuchari in muliere fecit laboriosam opationem ⁊ fortem eũando multã q̃titatem aq̃. Et de succo ireos dicit Nicolaus. Ego autem dico ꝙ expertus sum eum ⁊ est vali-dus: ⁊ expertus sum succum radicuꝫ palme chri-sti ⁊ inueni virtuosum sicut succum ireos: ⁊ nõ ita vrit merym in descensu ad stomacum.

¶ De fortibus autem solutiuis enumeratur me-zereon de quo dicit Auicenna in cura asclitis. Et ex summa lacticiniorum mezereon est fortis in hoc capitulo. Et de armoniaco quando sumi-tur in potu vsqꝫ ad. ʒ. ij. cuꝫ aqua mellis. Et post-ea infra dicit: ⁊ pillule de mezereon sunt vltime in asclite: sicut pillule de reubarbaro sunt vlti-me in hyposarcha. Sed de pillulis dixit sufficiẽ-ter circa literam. Magis laudarem trociscos de mezereon in litera positos: quia melius corre-cti ⁊ minus intrat de virtute mezereon: sed non debent sumi omni die vt ipse dicit sed interpo-lando per quinqꝫ vel sex dies vel forte per nouẽ.

¶ De fortibus etiam est laureola: sed est multo magis domestica: et de ea possunt fieri pillule ẜm ordinationem Gerardi satis vtiles facte: vt infra. ℞. foliorum laureole sicce: quia eligantur longiora planiora vt capitulo proprio subtili-ter puluerizatorum. ℥. ß. infundantur per duos dies naturales in succo cydoniorum ⁊ aceto añ. postea incorporentur in syrupo acetoso: et fiat massa de qua potest dari pondus. v. granorum ordei: ⁊ istud multum mihi placet ⁊ ex rectifica-tione ⁊ ex dosi. Numerauit etiaꝫ Rasis inter me-dicias eductiuas aquositatis grana regia ⁊ es vstum ⁊ cucumerem asininum ⁊ euforbium: ⁊ ita Aui. de his fecit mentionem ⁊ de fimo columbi-no: ⁊ conueniunt etiam scamonea ⁊ titimalum ⁊ omnes conueniunt in lacte camellarum et in vrina earum. De lacte camellarum ⁊ vrinis earũ non curo facere mentionem: quoniam apđ nos non reperiuntur ⁊ de ere vsto ⁊ fimo columbino dicunt aliqui: ⁊ credo ꝙ electiue nõ soluãt aquo-sitatem: sed tantum per modum compressionis ⁊ exiccationis iuuant. Supra euforbium nõ au-derem neqꝫ supra scamoneam neqꝫ titimalum. Nam de his dicit Gor. vitare autem debet om-nis hydropicus scamoneam cum aloe nisi aloes esset ablutum ⁊ repressum.

¶ Cũ his ergo medicis fiat euacuatio in ascli-te incipiendo a remissioribus ⁊ tandem venien-do ad pillulas de serapino ordinatas vt supra: ⁊ tandem ad pillulas de laureola ẜm moduꝫ di-ctum Gerardi: sed fortiores ponuntur septimo continentis de mente diasco. vt infra. ℞. folio-rum laureole sup. preparatoruꝫ partem. j. absin-thij. par. ij. ß. terãtur ⁊ distemperentur cum suc-co endiuie ⁊ inde fiant pillule: ⁊ dat ipse. ʒ. iij. cum. ℥. j. aque cucule: sed videntur mihi fortes nimis.

¶ Laudauit etiam Galenus lib. de facile acqui-sibilibus bibere succum radicis ebuli dicit. Cu-rat enim absqꝫ quo subuertat stomacum ⁊ vbi coniungatur hyposarcha: ⁊ etiam asclites facit electuarium singulare Rasis loco allegato sub his verbis. dico hoc est electuariũ mirabile. ℞. masticis: spice rosaruꝫ reubarbari lacce. añ. par-tem. j. laureole infuse in aceto partes. agarici et turbith ana. partem. j. terantur ⁊ distemperen-tur cum carne cydoniorum aceto ⁊ melle sup. si-mul coctis ⁊ exhibeantur. ʒ. ij. ⁊ si non operan-tur potest addi in dosi.

¶ Sed in hyposarcha proprius non stãte ascli-te singulariter valet reubarbarum. nam est me-dicina solennis curans eam a quacunqꝫ causa fuerit. Et de reubarbaro dicit Rasis septimo cõ-tinentis. laborantibus hydropisi carnosa me-lius est reubarbarum: ⁊ vidi mirabilem expien-tiam non tantum in reubarbaro: immo et in trociscis de reubarbaro in illustrissimo duce Frãcisco sfortia dãdo. ʒ. ij. p vice cũ aq̃ endiuie: eupatorij ⁊ absinthij. Et de pillulis de reubar-baro dicit Aui. in cura hyposarche loquens de solone vẽtris dixit: ⁊ q̃ melior est: est illa que est

Agaricꝰ si-ne zizibe-re soluit aq̃sitatem.

De succo ireos.

De succo rad. pal-me chri.

De meze-reon.

De armo-niaco.

De ere vsto.

De cucu-mere asini-no.

De scamo-nea.

Not. hunc canonem.

Electariũ op-timuꝫ vbi piũgit hy-posarcha cũ asclite.

Reubar-baꝝ marꝰ valet in hy-posarcha.

Nota

cum pillulis de reubarbaro. Et in causa frigida pillule cōueniūt quas ponit Raß. 7° continentis dicit de perfectione ⁊ complemento pro hydropisi. ℞. hierepigre. ʒ. iij. turbith. ʒ. iiij. laccelote. ʒ. ij. rauedseni. ʒ. j. ℈. salis indi. dracmā vnā ℈. succi policarie. ʒ. iij. anisi semis. apij: radicis squināti. añ. ʒ. j. mirabol. citri. ʒ. iij. terantur ⁊ distemperentur cum succo solatri ⁊ inde fiant pillule: dosis. ʒ. ij. cum aqua calida. ¶ Et in causa calida maxime ad confortationem epatis precipue post solutiua fecit electuarium thesaurus pauperum. ℞. sanda. omnium añ. ʒ. ij. spodij rasure eboris añ. ʒ. j. se. ani. cubebe. añ. ʒ. iiij. se. frigidorum ma. mūdatorum añ. ʒ. j. se. endiuie: portul. añ. ʒ. j. Zucha. lib. j. fiat electuarium cum decoctione endiuie vtatur mane: de quo electuario continuando dicit si substantia epatis non est totaliter resoluta absq; dubio liberabitur.

Decoctio aque lactis.

¶ Et posset fieri decoctio aque lactis quam posuit Raß. ⁊ Auic. sequutus est eum: vt infra. ℞. aque casei li. ij. turbith bene triti. ʒ. v. salis gemme. ʒ. j. bulliant moderate ⁊ dispumando colã eam: ⁊ da in potu de ea. ℥. iiij. vsq; ad. vj. vel. vij. valent in hoc pillule de reubarbaro descriptionis Mes. ⁊ Aui. ⁊ etiā pillule de agarico. ¶ Et post solutionem factam cum fortibus si viderimus membra supercalefieri potest fieri magis mitis solutio: vt infra. ℞. mirabolanorū citri. ʒ. vij. fumiterre. ʒ. iiij. absinthij. ʒ. ij. eupatorij. ʒ. j. ℈. endiuie recentis pugillum vnum: semis endiuie. ʒ. ij. rosarum. ʒ. ij. coquantur in tribus lib. aq̄ vsq; dū remaneat vna: postea dissoluātur cū eo. ʒ. x. zuccari p duabus vicibus: ⁊ si coniungeretur sitis multum vz: ⁊ cū dictis al's ⁊ q̄busdā de simplicibus dictis possunt fieri clisteria appropriata ⁊ vomitiua appropriata ad adiuuandum euacuationem aquositatis: et maxime in asclite.

¶ Postea facta eṽione stat intētio de ꝯfortatione myrach q̄ cōpletur cū appositione cauteriorum. nā de hoc dicit Rasis ꝙ cōbustio cū cauterio facta post eṽionem aque desiccat ⁊ constringit panniculum. Ideo ꝓhibet ꝙ non subuertat passio. Addit: ⁊ hoc cognouimus p experimētū. Et eandē s̄niam ēt dicit Aui. in cura asclitis dicens: ⁊ cum diminuta fuerit aqua ⁊ alleuiatum fuerit ap̄a: tunc rectius erit vt supra ventrē cauteria fiant vt non recipiat aquā post id sup. corpus tardando sup. per duos dies. Hec tñ applicatio cauterioꝝ dz fieri qñ myrach est multum extenuatū. i. est modicū de aqua: nō tm̄ p venas solutiuas sed ēt ꝓuocatiuas vrine: ⁊ tunc fiant infra vmbilicū duo vel tria ẜm longum: et duo vel tria ẜm transuersum: ⁊ actualia sunt electiora potentioribus: ⁊ aliqui laudant cauteria fieri in cruribus vt ad ea cōuertatur aquositas ⁊ diuertatur a syphac ⁊ ab alijs membris supioribus. Et de his dicit Nicolus ꝙ vidit illa cauteria valere in prin° qñ mā est in fluxu: sed qñ mā fluxit ⁊ est iā cōfirmata ⁊ inspissata dicit ip̄e ꝙ illa cauteria paꝝ valent: ⁊ quōcūq; qñ volum⁹ facere cauteria: qꝛ morbus est de gñe mortaliū bonum est primo vt fiat ꝓtestatio ꝙ morbus est timorosus: ⁊ ad mortem magis q̄ ad salutē ne credatur ꝙ ꝓpter cauteria moriantur. Nolo tñ obmittatur ibi vna s̄nia Rasis posita 7° ꝯtinē. ⁊ in solutionibus ⁊ p interius ⁊ per exterius dicit: ⁊ si hydropisis fuerit cum feb: nullo calefactiuo vtendum est in ea neq; interius nec exteri⁹ intelligatur sup. forti: sed solatro hortensi ⁊ syluestri ⁊ apio aqua cucule cum lacca lota reubarbaro ⁊ mirabo. citri. vtendum est. Et addit: ⁊ electuaria ⁊ emplastra ⁊ medicine calefactiue vitāde sunt cum augeant in siti: ⁊ exsiccent viscera ⁊ eis noceant.

Nota bñ.

De eṽione fiēda ĩ tympanite. Nota hũc canonem.

¶ In hydrope aũt tympanite dz fieri leuis eṽo cū medicinis soluentibus causam ventositatē fouentem. Nam de hoc dicebat Aui. meli⁹ est vt soluatur nā cū facilitate: ⁊ opz vt nunq̄ sit multiplicatio solutiuoꝝ: eligatur ergo hiera p singulari solutiuo in casu: ⁊ distemperetur cum aq̄ feniculi apij ⁊ melliloti si cōiungatur cā cal'a: et si causa frigida addatur aliquid de decoctione anisi ⁊ cymini: ⁊ in hoc casu valent clysteria modice quantitatis carminantia: et aliqualiter solutiua in virtute hiere ⁊ polypodij: ⁊ de clysteribus valet si clysterizentur cum oleo rutaceo ad causam coniunctam ⁊ cum sale: sed precipue valent suppositoria que educunt causam coniunctam vt si fiat suppositorium ex folijs ruthe ⁊ sale ⁊ modico melle.

Suppositoria multū valēt in hoc casu.

¶ Potest etiam fieri suppositorium attrahens aquositatem simul ⁊ ventositatem: vt infra. ℞. se. vrtice granorum lauri. añ. ʒ. v. agarici. ʒ. vj. salis gemme cymini. añ. ʒ. j. misceant ⁊ cū melle loto cum aqua camomille fiant suppositoria: ⁊ in his sit sollicitudo ad exhibitionem zedoarie et cymini: qꝛ multum faciunt ad educcionem per eructuationē. Nolo hic cōmemorare ea que laxant aquam extrinsecus applicata propter timorem qui dictus est de nimia inflammatione siue sint emplastra siue vnguenta siue vnctiōes de quibus fit sermo magnus apud autores.

¶ Expeditis solutionibus per medicinas educentes deorsum ⁊ per vomitus. postea opz p aliquot dies vt tres vel quatuor quietare naturā et maxime in asclite ⁊ tympanite ⁊ eā cōfortare cū appropriatis epaticis maxime ⁊ stomaticis. Et hoc dixit Rasis 7° continentis. dico stude in hydro. ad confortādum virtutem. Et addit. Ego quoq; curaui quendam senem in quo erat aqua de quo nunquam cogitaui quod aliquo modo conualeret: in quo non erat caliditas: dando ei laureolam in potu: supple rectificatam secundum quod dictum est supra. Cessaui deinde sup. per dies a solutiuo: sed dando confortatiua reuertendo dedi sibi de laureola secunda vice et conualuit.

No. hystoriam.

¶ Iterum etiam alibi dixit ꝙ vtilior cura' sit si detur laboranti aqua citri. in potu de eo qđ laxat aquam paulatim ita quod nō detur ei de laxatiuo potenti ad laxandum abundanter: cum hoc debilitet epar: sed successiue laxandus est paulatim confortato epate iterum: et intelligatur confortato epate maxime in asclite ⁊ stomaco maxime in tympanite: ⁊ confortatis omnibus membris in hyposarcha. Nam dicit Rasis septimo continentis de mente Gal. stude in asclite proprie ad confortandum epar: ⁊ in tympanite ad confortandum stomacum: ⁊ in carnosa ad confortandum omnia membra: licet tamē in omni sit necessaria cōfortatio epatis. Et istū cañ. semper obseruare expedit: qm̄ in euacuādo non stat tota vis curationis: sed in cōfortando

vt sepe dictum est: qr nisi confortentur minere virtutū τ rectificentur digestiones naturalium membrorū tantū multiplicabit in tpe de materia q̄ntum educet per medicinas: τ debēt ista cōfortatiua esse alteratiua ad calidum vel ad frigidum ſm discrasiam faciētem debilitatem: vñ possunt fieri confectiones electuaria vel puluerес cum epate lupi τ stomacis gallinarū τ calamo aromatico τ sandal. citri. Ista a proprietate cōfortāt stomacū τ epar. postea in causa frigida misceāt species dialacce vel de diacurcuma: τ in causa calida trocisci de spodio. ⁋ Postea stat alia intētio de puocātibus vrinam. nam dicit Aui. vsus finē cure de asclite: de diureticis aūt sciendum est q̄ omnia diuretica cōferunt eis: et multo magis vt supra declaratū est valēt in hyposarcha τ de his q̄dam sunt simplicia q̄dam cōposita. de simplicibus decoctio maiorane sūpta in potu confert in pn° hydropis valde vt dicit Ras. 7° cōti. Serum etiaz caprinum cum spica nardi vt sumēdo. ℥. iij. de sero caprino. τ. ʒ. ij. spice τ bulliant simul lento igne vsq̄ dum redeant ad. ℥. iij. τ coletur: τ colatura ieiuno stomaco de mane detur τ est Gerardi. Urina etiam capre in qua bullierit spica nardi τ mel multū facit: τ dixit thesaurus pauperū de vrina capre. Quidam auctores sanant hydro. factam dando quolibet mane vnum coclear vrine capre nigre in qua decocta sit spica nardi. Et Ha. in libello de facile acquisibilibus dat decoctionē graminis cuz vino bibere: est enim diuretica vt vult. Similr dare ysopum siccā cum vrina hirci vel capre bibere est diureticum forte. Ualet etiā singulr decoctio mētastri τ calamēti. Et si det. ʒ. j. cineris scorpionū cum. ℥. ij. aque decoctionis spice singularissime vrinā puocat. Et aliqui laudant exhibitionē cantaridū in balneo cum vino: sz nō placuit Aui. Nam est error qm̄ vlcerat vias vrine: immo si pur debet exhiberi opz vt exhibeat cum re infrigidāte vt aceto vel succo solatri vel succo portulace: sed oz in oēm euētū tūc omnia membra circa vesicā infrigidare cū oleis: tamē vsus est suspectus. Ras. dicit sumat vna tm̄ cantaris sup. abscisis extremitatibus τ cum zuccharo violato fiat vna massa. postea sumat aliquid de illa. Decoctio etiā andacoche est vehemētis puocationis: τ debet esse vehemētis decoctionis vt vult Aui. de qua bibātur omni die. ʒ. ij. ecce dosim modicā. Laudauit etiā Aui. vt decoq̄tur squilla in vino in vase mundo donec consumatur 3ª pars vini τ bibat omni die ex ea quātitas coclearis magni: τ addatur paulatim vsq̄ duz veniatur ad coclearia quinq̄: deīde minuatur. ⁋ De compositis aūt sunt compositiōes dicte supra in cura oppilationum: τ in cura icteritie maxime trocis. de lacca cum apozimate de radicibus τ similia. Et aliquid ad puocādū vrinam simul cum medicinis calefaciūt renes cum vnguētis calidis ad attractionē aquositatis: τ hoc ppri⁹ qn̄ hydropisis asclitis vl' hyposarche causa fuit debilitas renum in attrahendo: postea exhibitis medicinis prouocatiuis vrine redeundū est ad solutiua mensurata: τ postea etiā ad prouocatiua redire. Et de hoc dicit Auic. Et rectius quidē est vt in potu sumant inter duas solutiones vētris aliquid de aperientibus oppilationes sicut trocisci de amig. amaris τ sup. similia.

Optimum puocatiuum est serū caprinū cum spica.

Urina capre cuz spica etiā prouocat.

Decoctio andachoche vehementer puocat.

⁋ Succedit nunc alia intētio post prouocationem de exterius applicandis exiccatiuis: τ quādoq̄ sensibiliter resolutiuis vt per sudorem. De quibus primo est exercitium factum sub sole in estate maxime in hyposarcha: τ postea fiant fricationes vt dicebatur supra deinde sepeliri in arena maris stante sole in cancro vel leone capite cooperto est d maxie iuuantibus in hyposarcha: de quo dicebat Rasis 7° continentis. Et laborās hyposarcha vti debet motu in loco in quo terra mollis sit τ arena lenis: ita tamen q̄d cum eo sit famulus ad abstergendum tibias ei⁹ gradatiz: τ lz ipse fessus fuerit τ āhelitū magnū habuerit se fricet paulatim cum p id idest per istū motū ab eo emittatur humiditas abundās τ residua pars eius digerat ex exercitio: τ post exercitiū illud sepeliri dz in arena vt sudet in sole: cum radius solis ipm calefaciat equaliter τ desiccet vsq̄ ad pfundū vñ coopiri dz caput et discooperiri totū corp⁹ in sole dū fuerit in cancro sol. Propterea dicit Aui. ī cura hyposarche. Et pueniānt post exercitiū ad calefactionē proprie solis: qm̄ ipse est fortis stipticitatis. τ qn̄ vehementius fit calidus sol caueat caput vt nō adueniat ei egritudo cerebralis. Et similē sentētiā posuit Serap. in ca°. pprio. 4° breuiarij: q̄ postquam posuit fieri debere exercitium mō dicto intelligēdo de corporibus que possunt taliter exercitari: qm̄ aliqua sunt ita debilia q̄ opz vt vehant absq̄ labore vt fuit dictū in dieta. Tandem dixit: deinde redeat post exercitiū ad administrationem calefactionis: q̄d est: qr in ea est hydropisis iuuamentū magnū. addit. Si autē sol est calidus valde vt sup. est in cancro vel in leone: tunc opz vt eligat calefactio cū eo: et adducit rōnem: q̄d est qr calefactio ei⁹ penetrat vsq̄ ad pfunduz eius cū equalitate donec exucat τ exiccat quasdā humiditates τ attrahit quasdā eaꝝ ad supficiē corporis τ subtiliat quasdā eaꝝ τ ponit eas velocis resolutionis τ viuificat corpus τ euigilat virtutē animalē que est in corpe τ augmentat caliditatē innatā: qm̄ virtus solis natura. i. p naturā facit id in reliq̄s corporibus in quibus est vita: q̄ est qr ipsa facit nasci plantas τ eas nutrit τ maturat fruct⁹ τ generat chimos. Et propter hoc concludit: facit redire corpora in quibus est debilitata virtus innata ad sanitatem. Et istum textum egregium aliquotiens vide τ intelliges causaz quare rustici etiā cum maximis laboribus in estate infirmi sub sole sanantur.

⁋ Consequenter balnea mineralia laudantur: et de hoc dicit 7° continentis. Patiens quoque ingredi debet balneum mane: τ aqua balnei debet esse sulphurea aut baurachialis: sed si fuerit balneum naturale melius erit. si autem ingredi debet balneum calefactiuum cum sulphure et baurach τ allio: et consecuto in eo sudore supple superabundante abluendus est cū aqua in q̄ fuerit sulphur τ baurach: sed hoc fiat per vnam horam diei. deinde egrediat balneū τ sumat ad modū ciceris de tyriaca cū aqua cum qua cocta fuerint mentastrum τ apium: et supple, ipso posito in lecto iterato sudet. Ualent etiam vt supra fuit dictum balnea sicca formaliter vt stuffe τ clibanus: semper tñ habendo di

De balneis mineralibus.

ligentiã vt caput ⁊ anhelitus sint in aere libe-
ro ad attrahendũ aerem liberum. Nam dicebat
Aui in cura asclitis: ⁊ de bonitatibus aquarum
termarum est statio regiminis anhelit⁹ frigidi
i. vt ita disponat vt attrahat aer frigidus. No-
uum modũ balnei posuit Gor. si nõ inueniatur
balneum naturaliter tale vt fiat p artificiuz de-
coquẽdo. s. in aqua de assaro calamẽto: origano
mellilotо: camomill. absinth. ⁊ si ponatur desul
phure ⁊ nitro ⁊ alumine erit fortioris efficacie.
Etiam aliqui laudant vt apponat notabilis q̃-
titas ranarum viuarum in balneo facto. naz attra
hunt ad se aquositatem mirabiliter. ⁊ ego memini
ꝙ in peste q̃ fuit in anno 1450. q̃dam rustici po
nebant ranas scissas vel non scissas etiã viuen-
tes supra apostemata venenosa cum manifesta-
bãtur ⁊ incõtinẽti rane moriebãtur ⁊ apostema
ta educebãtur exterius attracta venenositate ⁊
omnes liberabãtur: qđ audiui a plerisq̧ fide di
gnis esse verum: ⁊ ita etiã nõ est mirabile qđ attra
hãt aquositatẽ in asclite. Uel fiat fouea vt dicit
Gor. in terra ⁊ ponãtur in fouea carbones incẽ-
si de iunipero: deinde ponat crater ferreus desu
per: ⁊ deinde sternãtur ebuli multi sup craterez
⁊ patiens nudus inter ebulos reponat et sudet
ibidẽ fortiter ⁊ est modus multum artificiosus
⁊ si nõ habeat crater ferreus põt fieri cũ lignis:
⁊ ista pprius valent in hyposarcha ⁊ non sic in
asclite: q: reliqua membra a vẽtre in asclite sũt
macrefacta. ¶ Ideo ad exiccationẽ aquositatis
in vẽtre tm̃ opz imaginari vt fiat stuffa cui⁹ vir
tus attingat tm̃ ad vẽtrẽ ordinãdo discum pfo
ratum tãta pforatione vt recipiat vẽter inflat⁹
in foramine. postea extẽdat patiẽs accumbens
supra discum ⁊ sub eo ponat cacabus dicte deco
ctionis ⁊ recipiat fumus ad ventrem posito lin
teamine vndiq̧ circa discũ ne fumus trãseat ad
aerẽ cõem ⁊ totus recipiat ad vẽtrẽ infirmi. Et
si balneũ vel decoctio inceperit infrĩdari pñt i
eo poni lapides igniti vt pseruet calĩtas p tp̃s
⁊ hoc totũ intelligat qñ asclites pẽdet a causa
frida. nã qñ pẽderet a causa cal'a epatis esset su-
spectũ balneũ tale ne epar supinflãmaret. nam
isto casu melius esset facere empl'a vel fomen-
tationes supra vẽtrẽ resoluẽtes ⁊ exiccãtes de
q̃bus statim dicet: ⁊ tũc nõ debet apponi empla
strũ vel fomẽtatio supra totũ ventrẽ q: non sup
regionẽ epatis: sed supra alias partes tm̃: ⁊ sup
regionẽ epatis debẽt apponi q̃ tempate infrigi
dãt. Et si pur ptingeret etiã virtus empl'i vel fo
mẽtationis ad ip̃m epar supcalefaciẽdo: qđ co-
gnoscit ex mutatione colorum vrine vel augmẽta
tione sitis pueniẽs erit magis infrigidare epar
cum epithimatibus appropatis: de q̃bus sepe
dcm̃ est. ¶ In asclite etiam debent fieri sacella-
tiones supra ventrem cum arena maris calefa-
cta in cacabo: ⁊ si illa nõ habeatur accipiat de
sabulo ⁊ superaspergatur de vrina marie capre:
vel fiat vt capre deferãtur ad locum ⁊ ibi vrinẽt
⁊ postea desiccẽtur in cacabo: lz etiã vrine aliorum
animalium valeant: ⁊ superponatur. Ualet etiã
cinis si calefiat vt supra: ⁊ ex istis non tantũ pos
sunt fieri sacellationes ad ventrem in asclite vel
tympanite: immo etiã possunt in eis cooperiri
corpora hyposartica: sicut etiam sepeliuntur in
arena. ¶ Ualent etiam inunctiones appropa-
te supra ventrem facte ⁊ supra membra in hypo-

Nota hy drosiam.

Not. bene.

De sacellatiõib⁹ fiendis.

De vnctionib⁹ ⁊ emplastris.

sartico a causa frigida cum oleo laurino ⁊ phi-
sticorum ⁊ similib⁹. ¶ Emplastra quoq̧ ad hãc
intentionem multum faciunt in quibus est posi
ta regula supra ⁊ singulariter cõueniũt omnes
ꝙ stercus vaccarum ⁊ stercus caprarum pascen
tium herbam non minutam vt dicit Aui. i. non
ppinquam ortui que est nimis humida: immo
elongatam ab ortu que est siccior: ⁊ maxime her
bas appropriatas: de quibus dictum est supra
est maxime conueniens. Et si ex stercore vaccino
vel sup ouino bullierit cum aqua ⁊ sale: deinde
super ipsum pulueri&etur sulphur contritum et
ponatur supra ventrem est conueniens: dicit. A.
⁊ iterum stercus caprarum cum vrina infantiũ.
Et dicit Ras. 7° continentis. Dico ad hyposar-
cham sup. ⁊ ad asclitem. Gale. semper ⁊ medici
vtũt stercore capno vsto ⁊ nõ vsto in empl'is hy
dropisis cum perfecte eis conferat cum illud au
geat in se perfectionem si fuerit vstuz absq̧ aug
mento abundantis acuitatis. Addit sed ego mi
sceo cum eo farinam ordei. Et addit ꝙ sterc⁹ de-
bet esse vnius vacce comedentis ficus siccas.
Sed quoniam stercora sunt fetentia laudauit
Ras. stercus capriolorum. nam dicit ꝙ non est
fetens: immo dicit ꝙ habet bonum odorem: ⁊ p
pter fetorem possunt admisceri quedam aroma
tica: vt cyperi: spica: thus: ⁊ mastix ⁊ similia.
¶ Choncule etiam marine trite cum carnibus
ipsarum ⁊ emplastrare supra ventrem hydropi-
ci non separantur ab inflatione dum eam dissol
uant ⁊ consumant humiditates eius. dicit etiã
alibi: eodem tamen cap° ꝙ caro coculàrum syl-
uestrium. i. limaciarum si trita fuerit ⁊ empla-
strata supra ventrem hydropicorum magni iu-
uamenti erit cum desiccet vehementer ⁊ valde.
Addit etiam de mente Ga. ꝙ cocule trite cũ co-
cleis suis ⁊ positis supra ventrem hydropicorũ
exiccant valde sed difficilis sunt extirpationis:
eandem sententiam posuit Sera. in cura hydro
pisis dicit: ⁊ conferunt etiam limacie incombu-
ste intelligendo de syluestribus qñ teruntur cũ
cochijs suis ⁊ ponantur supra ventrem hydro-
picorum ⁊c. tandem dixit. ipse namq̧ exiccant
exiccatione sufficienti: ⁊ opz vt dimittantur do-
nec cadant per se. ⁊ eadem quasi verba accepit
Aui. in cura asclitis loquẽs de emplastris dicit
⁊ ex emplastris bonis est vt inuiscentur algua-
da. i. limacie contrite sup. cum testis: ⁊ dimittã
tur supra ventrem hydropici cum dispositione
sua: postq̃ contrite sunt cum hostrachis suis: et
expectetur super eas vsquequo exiccẽtur per se-
ipsas: ⁊ ita de his fere omnes illustres aucto-
res faciunt mentionem in hac intẽtione. Et ego
expertus sum multotiens ⁊ sunt multi iuuamẽ-
ti. Sed verum est ꝙ post appositionem earuz in
modum emplastri per medium diem multuz fe-
tent: ⁊ ita consueui ponẽ cum pistantur gariofi.
⁊ thus ad remissionem fetoris. ⁊ venera pur fe-
tent prauiori fetore mihi quã sit fetor stercoris
vaccarum: vnde laudo bonum esse ꝙ infirmus
teneat aliqđ odorabile gratum in manu ad odo
randum: ⁊ ita possumus imaginari diuersa em-
plastra ad hanc intentionem ⁊ fortia et magis
fortia. ¶ Sed ego ponam vnum qđ est multum
efficax ⁊ forte positum 7° continẽtis qđ non est
apponendum nisi quando reliqua non sufficiũt
⁊ corpus est forte ⁊ spissi myrach: vt infra. R. cal

De limatijs sup vẽtrẽ positis

cis viue: nitri: ireos: cordumeni: sulphuris: ar-
moniaci: baccaruz lauri: staphisagrie: stercoris
columbini syluestris: terātur ꝛ distemperentur
sup. cum melle vel vino: ꝛ inde fiat empl̃m: quo
niam vt dicit dissoluet aquam de poris mirabi
liter. sed ego dubitarem de vesicatione vel vlce-
ratione nisi simplicia prius cōburantur vt di-
ctum est.

Qualiṫ se regere de-bent tym-panitici.

¶ In tympanite autem vltra reliqua que dicta
sunt supra in regione: opz hic precipue cauere a
a cibis ventosabilibus: postea facta euacuatio
ne de causa fouēte ventositatem: vt dictum est
supra. Et qꝛ vtplurimū pendet ex corruptiōe cō
plexionis calide: sed in hoc loco afferam vnam
specialem medicinam conuenientem positā 7°
continentis vbi posuit hec verba: ꝙ si fuerit de
corruptione complexionis calide magnum iu-
uamentum prebet ei decoctio mirabol. citri. cū
cassiafis. ꝛ succo solatri ꝛ zuccharo. Exhibitis ēt
ꝓuocatiuis ad mensuram ꝛ nō superflue: qꝛ sup
fluitas in eis: vt supra dictum est: perducit ad
generationem vaporum plurimorum. ¶ Conse-
quenter circa localia dicit Ras. in diuisio. frice
tur venter ꝛ emplastretur. s. cum leuiter resoluē
tibus ꝛ exiccantibus. verbi gratia cum sacella-
tione facta cum panico ꝛ sale ꝛ furfure istis ca-
lefactis in cacabo ꝛ in sacculo positis: etiam in
isto casu laudātur vētose sicce singulꝛ. naz resol
uunt ꝛ exiccāt: sed nō ponātur nisi stāte stoma-
co vacuo: valent etiā inunctiones cum oleo de
lilio de rutha de spica de mastice ꝛ similes: sed
caueatur ne attingant regionem epatis ꝛ obser
uetur qḋ dcm̄ est supra: stante causa calida: ꝛ pos
sunt fieri vnguenta imponendo pulueres aliq̄s
appropriatos exiccatiuos vt sulphur ꝛ baurach
cum cymino ꝛ aniso torrefactis ꝛ cum cera fiat
vnguentum. ¶ Fit etiam in tympanite specia-
lis euacuatio de causa coniuncta: vt dicit Ras.
loco alleg. in diuisionibus cum his q̄ eructuare
faciunt sicut est masticatio thuris ꝛ cymini et
sup. baccarum lauri vel sileris mōtani.

¶ Fit etiam euacuatio vt ibidem dixit cum eis
que extrahunt ventositatem inferius sicut faciē
do medicamen vel collyrium: cuius cōfectio: ℞.
cymini: baurach: ꝛ folia ruthe cōficiantur cum
melle ꝛ supponantur cum cotto in die multo-
tiens. Et idem collyrium fecit etiam Aui. 14ª ter
tij. in cura tympanitis. Fiant etiam clysteria cū
oleo ruthaceo ꝛ sale: de q̄bꝰ dcm̄ est sufficiēter
circa lꝛaz. ¶ Iā postremo veniēdū est ad vltimū
de incisioe de qua auctores faciunt mētionē in
asclite. Sed prius opz commemorare sententiā
positam ab Aui. circa hoc cum dixit: de incisiōe
vero myrach scias ꝙ parū ꝓficit nisi in corpore

No. bene:

valde forti cum potens est hoc mō tolerare exer
citium temꝑatum ꝛ sitim ꝛ minorationem cibi.
Addit. ꝛ oz vt non audeat fieri sup. talis incisio
dum possibilis est cura alia. Et Ser. dixit: ꝛ qm̄

Nota hy-storiam.

in infirmis sunt q̄ nō tolerāt administrationez
medicinarum solutiuarum ꝛ ꝓuocantium vri-
nam ꝛ minuentium aquam hydropisis eligunt
super potum medicine bexel. i. perforationē vē-
trium suorum. nunc necesse est vt loquamur in
hoc parum. Et addit: ex multo em̄ sup. tempore.
nos em̄ iam vidimus q̄bus factum est bexel et
non euasisse ex eis nisi paucos: ꝛ ipsi sup. q̄ eua-
serunt ita euaserūt: qm̄ post bexel vsi fuerūt mo
tu ꝛ exercitio ꝛ erāt virtutes etiā remanentes ꝛ
corpora non erant extenuata multum: ꝓpter id
q̄ euaserunt sicut puto vt dicit: qꝛ su. virtutes
erant remanentes ꝛ corpora fortia. vn̄ cōcludit
Quapropter oportet vt nō administretur bexel
nisi in corporibus: quorum virtus est fixa ꝛ sani
tas eorum est sufficiens ſm q̄titatem necessita
tis: ꝛ ita patet ꝙ in corporibus debilibus q̄ nō
possunt ambulare neq̄ bene se sustentare nō de
bet attentari bexel: vt etiam determinauit Cō
ciliator in differētia ꝓpria. ¶ Rasis aūt 7° con
ti. de mēte Antiḱ. dixit de mō ꝑforationis siēde
ꝙ patiens erigi debet recte ita vt famuli eius
manu teneant ꝛ amplexentur opprimentes co-
stas ipsius cum manibus ad expellendū aquam
ad inferiora vmbilici: ꝙ nisi patiēs poterit sur-
gere sedeat super scānum. Et nisi hoc poterit as-
sequi noli ipsum curare cum ꝑforatione. vn̄ nisi
virtus fuerit potens nulla perforatio fiat: ꝛ eā
deinde sententiam posuit Aui. quasi in simili-
bus verbis. Si igitur aquositas fluat deorsum
comprimendo ventrem ꝛ recipiatur in osseo ꝑ-
foretur osseum. i. bursa testiculorum: sed si nō re
cipiatur ibidem: sed in fundo ventris si fit facta
hydro. vitio stomaci principalꝛ: tunc fiat sectio
infra vmbilicum per tres digitos: ꝛ si fuerit vi-
tio epatis ꝑ̄ncipaliter fiat a parte dextra in di-
recto illius signi. Et si fuerit vitio splenis fiat
in parte sinistra etiam in directo. Modus est ta

De mō in-cisiōis hy-dropicoꝝ.

lis vt eleuetur myrach in sursū infra vmbilicū
per tres digitos ꝛ perforetur totum vsq̄ ad sy-
phac exclusiue. ꝛ tunc oportebit excoriare my-
rach aliqualiter in deorsum: ꝛ facta excoriatio-
ne in parte deorsum perforetur syphac ita quod
perforatio primum facta in myrach sit superiꝰ
quam que facta est in syphac. ꝛ facta perforatio
ne imponatur cannula in isto foramine enea
vel argentea per quam attrahatur aquositas
paulatine ꝛ cum mensura vt non extrahatur vi
ce vna ꝛ subito tota. Naz sic euacuarentur spiri
tus subito ꝛ caderet virtus: ideo patet in extra-
hendo aquositatem: vt dicit Auicen. vt consyde
res pulsum: ꝛ si inceperit debilitari parumper
retine aquam: ꝛ tunc fac iacere ipsum resupine:
postea extracta cannula aliqui imponunt spon
giam ad claudendum orificium: ꝛ aliqui nihil
ponunt confidentes qḋ quia myrach spissum
existēs occurreret orificio syphac perforato ſm
partem non perforataz: quia orificium myrach
erit inferius orificio syphac: quoniam myrach
fuit subleuatum quando fuit perforatum: ꝛ ita
credunt ꝙ claudetur orificium ꝛ nihil exibit:
sed tutius erit si aliquid apponatur: ꝛ tūc regē-
dus est eger cum regimine restaurante virtutē
eius vt dicit Antiḱ.

¶ Et dicit Paulus vt scribitur 7° cōtinen. qn̄q̄
aquā extrahimus semel qn̄q̄ bis in eo mō quo
hoc facile erit patienti. Sed cum remāserit ali-
quid de aqua tunc ad residuam aquam oporte-
bit attendere cum exiccantibus cum arena ca-
lida supple superponenda vel supple alijs simi
libus ꝛ siti ꝛ nutrimentis desiccatiuis. Addit: ꝛ
ꝛ quandoq̄ combustio. fiat cum cauterio tenui
super stomacum epar ꝛ splenem ꝛ partem infe-
riorem vmbilici. Dicebat tamen Rasis vt scribi
tur alibi septimo continentis. Si cānuam po-
sueris ad educēdum aquā ligādꝰ est vēter cū fa

Nota hydropisiã.

scijs largis vsq3 ad vicez scdam: qm̃ si sic ligatus
fuerit nõ magnificabit nec cõuertet ad dispõnẽ
eius. Dixit tñ Ra. de mẽte Ga. versus finẽ capi-
tuli de hydrope: q̃ non vidit aliquem in quo po
sita fuit ad emittẽdum aquã qui saluus fuerit
nisi vnum qui fuit bone virtutis ꝛ habilis in
corpore: ꝛ concludit. vnde non est ponenda can-
nula in personis extenuatis omnino: sed ꝓpter
accidens cõtingens ad incisionem q̃ aliquãdo
euenit de dolore ꝛ punctura: quare opȝ vt admi
nistret super ipsum effusio olei anethini: aut ca
momillini: aut ponatur emplastrum de farina
fenugreci ꝛ semi. lini: ꝛ cum oleis predictis.

De itẽtiõe curatia hñ da accñtiũ

¶ Jam restat ponere curam duorum acciden-
tium. primo de siti dicit Gal. ꝛ ponitur 7° conti
nentis q̃ acetum est vtilius alijs de siti excita-
ta in hydropicis cum ipsorum sitis sit in calidi
tate ꝛ humiditate ꝛ acetum mitiget caliditatez
ꝛ desiccet violenter. Addit Rasis dico confiden-
ter vtendum est aceto forti: quoniam si admini-
stratur cuȝ aqua multa infrigidabit ꝛ humecta
bit: ꝛ ita valebit gargarizando ex eis. Ualent ẽt
reliqua ad sitim extinguendũ posita supra loco
suo. ¶ Aliud accidens est inflatio communiter
tibiarum ꝛ aliquotiens manuum ꝛ in asclite ꝛ
tympanite: ꝛ in hoc valet si fiat lotio dictorum
membrorum cum lisciuio facto cum cinere for-
ti vt vitis ꝛ iuniperi in quo etiaȝ ponatur parũ
salis. decoctio etiam vrtice ꝛ sambuci ꝛ ebuli: si
fiat in vino vel lisciuio ad hoc multuȝ facit: im
mo folia dictorum posita supra tegulam calefa-
ctam ꝛ aspersam vino albo si superponatur di-
ctis mẽbris plm̃ iuuãt: immo sunt q̃si cura inte-
gra. Et sic sit finis huius preciosi capituli.

¶ De dolore splenis. Cap. x.

Des. tro. de agno casto

SI cum dolore splenis fuerit ca
lor ꝛ vrie rubedo ꝛ febris: eger
ex his trociscis sumat. Troci
sci de agno casto. ℞. seminis
agnicasti: seminis tamarisci: amboruȝ añ.
ʒ. x. seminis endiuie: seminis portulace: am
borum añ. ʒ. v. ex his fiant trocisci: de qui-
bus detur quotidie vnus cum sirupo ace-
toso de zuccaro: cuius pondus sit. ℥. iij.
¶ Eger vero si repletus fuerit ex saluatel-
la que est in sinistra manu flobotomet.
Splen quoq3 ex frusto filtri aceto calido
infuso embrocetur: ꝛ obseruetur a rebus
dulcibus ꝛ cibis grossis.

Des. tro. de capparib⁹

¶ Qd̃ si cũ predicta egritudine nõ fuerit
calor: egro trocisci de capparis dandi sunt
qd̃. ℞. corticis capparis: se. agnicasti: am
boꝝ añ. ʒ. x. scolopendrie. ʒ. vij. aristo. lon.
fo. ruthe: se. nasturtij accori: nigelle: oĩum
añ. ʒ. iij. armo. ʒ. iij. armoniacum in aceto
dissoluatur ex quo cetera conficiantur et
informentur ex eis trocisci ponderantes.
ʒ. ij. ex quibus vnus cum sirupo acetoso de
melle ꝛ apozimate de radicibus in potu su
matur. ¶ Si aũt splen tensus fuerit ꝛ cuȝ
premitur auditur sub eo rugitus: ex predi
ctis trocis. cum apozimate de radicib⁹ est
dandum ꝛ vinum vetus tribuendum: et
potus aque minoretur q̃to plus possibi-
le fuerit. ¶ Empl̃m ad duritiem ꝛ vento

Descriptio emplastri.

sitatez que est sub splene. ℞. folioꝝ ruthe
ʒ. j. baurach: mentastri sicci: amboꝝ añ. ʒ.
iij. armoniaci. ʒ. vij. armoniacum in vino
veteri dissoluatur ex quo cetera confician
tur: et fiat ex eis emplastrum: quod loco
superponatur.

Ista est tertia pars prin-
cipalis tertij tractatus huius noni
Almãsoris in quo determinat de dis-
positionibus nõ naturalibus mẽbroꝝ nutritio
nis: vt in prima parte de dispositionibus stoma
ci: ꝛ in scda parte principali de dispõnibus epa
tis innaturalibus ꝛ duabus dispositionib⁹ con
sequentibus ad malas epatis vel fellis disposi-
tiones vt de icteritia ꝛ hydrope ſm modos su-
pra declaratos. Jam pñr in hac tertia parte pn-
cipali determinatur de malis dispõnibus sple-
nis: ꝛ ita recta cõtinuatione cõtinuatur ad di-
cta duo p̃cedentia capl̃a de icteritia ꝛ hydrope.

Continuatio p̃sentis capl̃i ad p̃terita.

Nam cum icteritia p̃cipue nigra: de qua dictuȝ
est supra ſm magnã causam dependeat ex nocu
mẽto splenis: quelibet etiã species hydropisis
possit habere tanq̃ cãm saltẽ cõicantẽ stomaco
vel epati lesionẽ essentiale nocumentũ in sple-
ne: vt fuit declaratum. ¶ Ad maiorẽ ꝛ magis ex
quisitam doctrinam seu notitiã de dictis effe-
ctibus vt icteritia ꝛ hydrope cõuenit ꝑ viam re
solutiuam deuenire in notitiam malaꝝ dispositi
tionum splenis que sepe sunt cause illorum effe
ctuum. Et qm̃ Rasis in hoc libello fuit breuilo
quus: ꝛ sub capl̃o doloꝝ splenis quasi cõcludan
tur oẽs male dispõnes splenetice vt malitie cõ
pl̃onales immateriales ꝛ materiales ꝛ oppila
tiones ꝛ ap̃ata ꝛ durities: cũ oẽs tales adduce-
re possint ad dolores splenis ꝑ modos similes
his qui dicti sunt supra de doloribus epatis. Id
circo in epilogo cõcludẽs malas splenis dispo-
sitiones sub capitulo doloris epatis fecit spe-
ciale ca^m de dolore splenis: et ita pȝ conueniẽs
continuatio rubrice huius capl̃i cũ p̃cedẽtib⁹.
¶ Determinando igitur de doloribus splenis
fac̃ q̃tuor i ca°. Nã p° põit sig^a q̃b⁹ decl̃at dolor
splenis a causa calida ꝛ materie ex ap̃ate calido
ponẽdo etiã curam talis doloris. secũdo ponit
signa quibus declaratur dolorem pendere non
a causa calida materiali tantum siue sit aposte
mans siue non: ponendo etiam curam talis do
loris. tertio manifestat per signa dolorem pen-
dere a ventositate inclusa in splene vel in par-
tibus eius ponẽdo etiam curam illius. quarto
et vltimo ponit vnum modum cure spãlem cõ-
munem ad diuersa. s. ad duritiem ꝛ ventosita-
tem ipsius splenis. s. per emplastrum. scda ibi. ¶
(Qd̃ si cũ predicta egritudine nõ fuerit calor.)

3ª ibi. (Si aũt splen tensus fuerit.) 4ª ibi. (Emplastrũ ad duritiẽ ⁊ vẽtositatem ⁊c.) De pª duo facit. Primo ponit signa ad declarandũ causam esse calidã facientẽ dolorẽ in splene. 2° ꝯsequitur ponẽdo curã. ibi apud pnᵐ capl'i. (Eger hos trociscos sumat.) ¶ De pª parte textualr dicit. Si cum dolore splenis. s. hypocundrij sinistri infra costas, nam illa est regio splenis fuerit calor i. manifestet calefactio: ⁊ ab infirmo sic pcipiente ⁊ a medico etiã tangẽte ⁊ vrine rubedo su. apparuerit ⁊ fe. sup. cum reliq̃s signis cõibus: iam sup. declarat ꝙ causa doloris est causa cal'a maxime si cõplicet sitis. Et si coniungat grauitas iam declarat ꝙ causa est materialis: ⁊ si complicẽtur signa cõia de apatibus: vt q̃ cum grauitate sit magnitudo ⁊ tumor extrinsecus ⁊ in dolore. s. granatiuo vel extensiuo fiat extẽsio vsq̃ ad diaphragma ⁊ cum fe. humorali ⁊ nõ immãli. q̃ cum excrescentijs manifestis: tũc sup. declarat ꝙ causa est apostema calidum. ¶ Pro intelligẽtia huius partis ⁊ sequẽtiũ est notandũ vt etiã supra fuit notatum de doloribus epatis ꝙ splenem possumus dupliciter cõsyderare. Uno mõ possumus ꝯsyderare ipsius substãtiã sine pãniculo: ⁊ hoc mõ splen nõ est ꝓprie mẽbrũ sentiẽs nam caro eius est cõfusa sine villis. s. nerueis sic caro epatis. Alio mõ ꝯsyderare possumus hanc substãtiã velatã pãniculo subtili per quem hz sensum sicut epar: ⁊ ẽm hãc ꝯsyderationẽ hic loquimur de dolorib' splenis: vñ pz ꝙ si fiat dolor splenis ex causa materiali exñte in splene siue fuerit apostemãs siue nõ apostemãs: tũc ꝓpri' causat dolorẽ grauatiuũ vel extensiuum q̃ alr acutũm. ⁊ si cum tali dolore ꝯiungatur calor ad modum expositũ ⁊ vrina esset tincta maxime in prin° doloris: tunc declarat ꝙ cã ledẽs est cal'a sed non semp apãns: ẽt si sit feb. sed qñ est fortis extẽsio ⁊ pulsatio magis declaratur de apate. Ad mãm aũt cal'am cõclusam siue apantem siue nõ vt plm seq̃tur siue sit efficacia siue humoralis ꝓpter magnã colligantiã cordis cũ arterijs ⁊ venis in splene reptis ẽt p vicinitatẽ et directionẽ eius ad cor: ⁊ vt sepe difficultatẽ anhelitus: ⁊ ex his ptz pma pars clara. ¶ Consequenter ponẽs curationẽ doloris a tali cã q̃tuor facit. Primo ponit curã p exhibitionẽ trociscorũ de agno casto. scõ ponit curã p flõiam qñ sit necessaria flõia vt sup. qñ cã est sanguinea: tertio ponit curã p fomentationẽ exterius applicandã maxime in prin° ad remissionẽ ebullitionis ⁊ inflãmationis. Ultimo ponit ordinẽ in dieta maxime a q̃b' cauendũ est. scõa ibi. (Eger vero si replet' fuerit). tertia ibi. (Splen q̃z ex frusto filtri ⁊c.) quarta ibi. (Et obseruet a reb' dulcib' ⁊c. ¶ Dixit ergo de pª pte ponens curã p trociscos de agno casto. Eger ex his trociscis sumat. ℞. seminis agni casti: tamarisci amboꝝ. añ. ʒ. ꝟ. seis endiuie: seis portula. amboꝝ añ. ʒ. v. ex his fiant trocisci puluerizatis his ⁊ mixtis cũ aceto: de q̃bus q̃tidie sumat vn' cũ sirupo acetoso de zuc. põdus sit. ℨ. iij. Et nota ꝙ lz istos trociscos pmo describat: tñ supponit vt breuiloquus ꝙ exhibitionẽ istoꝝ pcedant lenitiões vẽtris p clisteria si vẽter nõ fuerit lenis: ẽt mũdificãtia mãs cões a stõ ⁊ vijs cõib' cũ cassia ⁊ decoctiõe fructuũ ⁊ sil'ibus: ⁊ tũc isti trocisci sunt cõueniẽtes ĩ casu: q̃ infrigidatiui cũ intrẽt. ʒ. x. de seminib' endiuie ⁊ portulace q̃ remittunt acuitatem ⁊ feruorem mãe: ⁊ iuuantur in penetratione ad splenẽ cum semine agnicasti ⁊ cũ tamarisco q̃ aperiunt vias ⁊ subtiliant cum confortatione splenis: s; modica est vis eoꝝ calefaciendi: q̃ non intrant nisi. ʒ. ꝟ. de quolibet eoꝝ. Sirupus ẽt acetosus est vehiculũ ꝯueniẽs ad splenẽ. vt infra declarabit loco suo. In se. ẽt portulace est singularis ꝓprietas ad splenẽ. nã de eo dicit Aui. in cura apatum calidoꝝ splenis qõ inest ei ꝓprietas in resoluendo apata ⁊ duritiẽ eius. ¶ De scõa parte ordinauit flõiam stante repl'one vt dicit. Eger vero si repletus fuerit: ex saluatella q̃ est in sinistra manu flõmet: intelligat ẽm canones sepe dictos stãte repl'one in toto vt prius sit scã flõia de basilica vel cõi in parte dextra: qm̃ ipsis non pcedentib' stãte in toto repl'one si fieret flõmia ex saluatella in manu sinistra adduceret de materia in toto existente ad splenẽ lesum: vt ptz cõsideranti. Sed stante repletione ⁊ facta flõmia diuersiua: tunc ista flõmia cõuenit. Sed signanter dixit: si repletus fuerit eger sup. repl'one sanguinea ⁊ in toto ⁊ in splene: tunc talis flõmia cõuenit: al's nõ existẽte repletione sanguĩea flõmia esset suspecta in nocumento splenis: quoniam plerũq̃ pẽdent nocumenta splenis ex mã grossa nõ bene educibili p flõmiam: vt infra latius videbit loco suo: vñ nõ est fienda nisi in notabili necessitate: ꝓpter qõ dicit Aui. in ca° doloris splenis in fine: ⁊ nõ fiat flõmia q̃uis indicet eã cõitas medicoꝝ nisi apud necessitatem ⁊ pauca: sed de hoc magis infra. ¶ Addit ponendo repcussiuum cõueniens extrinsecus splen q̃z ex frusto filtri aceto calido infusi embrocet. Nã tale est infrigidatiuũ cũ penetratione sufficienti ad splenẽ: de quo latius infra. ¶ Cõsequẽter ordinans a q̃bus est abstinẽdũ dixit: ⁊ obseruet a rebus dulcibus ⁊ cibis grossis: ⁊ supp. alijs de quibus dictum est etiã ⁊ in cura similis dispositionis in epate. Nam splen ⁊ epar faciliter oppilantur ⁊ faciliter indurant: ideo a quibus cauendum est in dispõne epica etiam ⁊ in splenetica. Circa ergo dietam recurre ad ea que dicta sunt supra de epate: ⁊ que dicentur infra loco suo. ¶ Sequitur illa pars. (Qõ si cũ dicta egritudine nõ fuerit calor ⁊c.) Hec est 2ª pars principalis in qua ponit curam nocumenti splenetici a causa frigida materiali siue fuerit apãns vel nõ apãns: ⁊ maxime cum mã fuerit indurata: et est dispositio ẽm quã corpora cõiter dicunt splenetica ⁊ habẽtia splenẽ siue duritiẽ eius: ⁊ breuiter ponit vnicũ remedium per trociscos de capparibus in quibus est virtus subtiliatiua mollificatiua ⁊ resolutiua fortis cum appropriatis ad splenem: ⁊ dicit manifestãdo p signa talẽ dispositionem. Qõ si cũ pdicta egritudine non fuerit calor. s. in regione splenis neq̃ sup. alia signa cõcal'itatis in toto de feb. de siti ⁊ hmõi: neq̃ cũ egro primit sentitur rugit' sed magis durities: egro troci. de capib' dãdi sunt. Et ponit descriptionẽ ℞. corticũ radicis cappis se. agni casti. ista sũt cal'a subtiliatiua ⁊ acuta ⁊ splenetica cũ ꝓprietate vt lati' ĩfra dicet. añ. ʒ. x. scolopẽ. ẽt ẽ medicina splenetica resolutiua et abstersiua: aristo. lõ. folioꝝ ruthe se. nasturtij acori nigelle oĩz añ. ʒ. iij. iste etiã sunt acute subtiles penetratiue ⁊ apitiue vt pz. ⁊ in nasturtio ⁊ acoro ẽ mirabilis

Declaratio pᵉ particule pᵉ partis principal'.

Declaratio 2ᵉ pticule pmeʳ ptis pncipalis

Not. de se. portulace.

Des. empl'i

Descr. trociscorũ de capparib'

De q̃ddita te nois.

ꝓprietas ad splenē sīlr ꝛ ī nigella. Addit: armoniaci.ʒ.iij. dissoluatur armoniacū in aceto ex q̊ cetera cōficiant̄ ꝛ informētur ex his trocisci pōderantes.ʒ.ij. ex q̄bus vnus cū sirupo acetoso ꝺ melle ad maiorē absterſionē ꝛ penetrationem ꝛ apozimate de radicib⁹ in potu tribuatur. Isti trocisci vt pꝫ ex cōponētibus sunt singulares in intentione dicta. Et his cōiter vtunt̄ medici in morbis melicis a mā melica radicali. ¶ Sed bene nota ꝙ istis nō debem⁹ vti nisi facta mollificatione cū extrinsecus applicādis mollificatiuis: ꝛ etiā subtiliatione in mā cū embrocationibus appropriatis ad hoc facientib⁹ p̄cedētibus etiā digestiuis subtiliatiuis īcisiuis ꝛ apitiuis cū oximelle sīm. vel sq̄llitico ꝛ sīlib⁹ ꝛ aq̄s scolopen. eupatorij ꝛ feniculi: vel cū decoc. scolop. ꝛ tamarisci pas. epithi. ꝛ hmōi: facta ēt euōne pri⁹ de mā ꝑtialr cū diacatholi. ꝛ elio indo vel cū pillulis de lapide lazuli vel cū epithimo exhibito cū aqua casei maxime capraꝝ ꝛ sīlib⁹ q̄ añcedūt cōuenienter ad exhibitionē sīliū trociscoꝝ fortiū. Nā alr̄ nō ꝯuenirēt ꝓpt̄ p̄mā ꝓmotionē quā faciunt in mā sine manifesto iuuamento: vt igit̄ breuiloquus posuit hāc descriptionē tāq̄ꝙ quasi vltimum remedioꝝ in hac intentione p̄suppo-nens alia canonice fieri debere.

¶ Sequitur tertia pars principalis vbi ponit signa ꝛ curā doloris splenetici a vētositate īflatiua dicēs. Si aūt splē tensus fuerit ꝛ cū p̄mit̄ auditur sub eo rugitus sup. vñ denotat̄ ꝙ causa est vētosa ex p̄dictis trociscis q̄ sunt resolutiui ventositatis ꝛ etiā materie: vñ fouet̄ si materia fuerit fouens cum apozimate de radicibus est dādū ꝛ vinū vetus potādū: ꝛ potus aque minoret̄ q̄ꝑtum plus fuerit possibile. Et sup. vitent̄ omnia cibaria vētosabilia ꝛ q̄cūq̄ cause faciūt ad inflationē siue ad ḡnationē vētositatis: de q̄bus abunde scriptum est supra in ca° de dolore stomaci. ¶ De vltima parte ponit vnuꝫ emplm̄ sīlr faciēs ad dolorem splenis ex duritie ꝛ vētositate ꝯtingētem vt pꝫ ꝑ simplicia intrātia: quoꝝ q̄dam sunt subtiliatiua resolutiua sicut rutha mētastrū ꝛ baurach: ꝛ quoddā est mollificatiuū vt aromaticū simul cū resolōne: cui⁹ descriptio est. ℞. folioꝝ ruthe.ʒ.x. baurach mentastri sicci: amboꝝ añ.ʒ.iij. armoniaci.ʒ.vij. armoniacuꝫ in vino veteri dissoluatur ex quo cetera conficiantur: ꝛ fiat ex eis emplm̄ qꝺ loco supponat̄: totuꝫ est clarum. Et sic sit finis capituli.

Des. empl̄i

Expedito sic summarie ca°. Pro ampliori intelligētia de doloribus splenis ꝛ cura ipsoꝝ. p̄mo videbitur de q̄d nois ipsorū doloꝝ splenis: ꝛ hoc erit principalr̄ videre q̄d nois splenis. Et q꞉ de dolore sepe dictum est q̄d sit: vt ꝙ est mala sensatio rei ꝯtrarie ꝛc. i. in splene hic vel in ꝑtib⁹ eius. Deinde videbim⁹ de q̄d rei splenis: ꝛ ita notificabit̄ splē declarādo ei⁹ summariā anathomiā. scꝺo ponētur distīctōes doloruꝫ splenis. tertio veniemus ad causas ipsorum doloꝝ: ꝛ ꝯñr ad signa ꝛ pronostica euent⁹ ꝛ ad bonum ꝛ ad malum: deinde ad signa demonstratiua generis ꝛ specierum seu causarum: ꝛ vltimo veniemus ad curam.

Descr. trociscorū de capparib⁹

De q̄ddita te nois.

Quid nominis splenis. Circa primuꝫ ḡ de q̄d nois splenis: dicūt quidā ꝙ hoc nomē sumptū est a spōgia: q̄m est mēbrū spōgiosum ꝛ raꝝ factū tale vt recipiat mām grossam ꝛ feculetā q̄ residet de sanguine in eo. Nā in mēbro duro ꝛ stricto nō potuisset talis mā grossa recipi: ꝺm alios aūt ꝺꝛ liē. Nā cuꝫ ipm̄ est sanū in opationibus suis: ita vt virtutes sue sint ꝑmanētes ꝺm dispōnē suā nālē: tūc corpus mūdificatur a suis opationib⁹ melicis sicut opꝫ vt dicit Sera. ꝛ ita reddit̄ corp⁹ letuꝫ: q꞉ sanguis remanet clarus ꝛ purus in toto: q꞉ igit̄ mūdificās sanguinē a feculēto ipse sanguis remanet clar⁹ ꝛ purus ꝛ splēdidus: ꝑ tāto remāet dispō ad letitiā. Ideo ꝺꝛ splē lien a letitia q̄ consequit̄ ad ipm̄ bñ dispositū. Proinde ꝺꝛ ꝙ splē ridere facit: et hūc modū explicuit Gal. 9. decē tractatuū. ca° 3°. dicit sic. Et didicistis em̄ in sermone ꝟtutū nāliū ꝙ cū oēs ꝑticule gradū ꝑmanē tie eaꝝ habeāt virtutē attractiuā ꝓpoꝝ ꝛ alienoꝝ expulsiuā ꝛ assimilatiuā sibiipsis eoꝝ q̄cūq̄ traxerint. Addit: q̄busdā eaꝝ inest ꝺm accidens iuuare totū corpus valde: taliū aūt est ꝛ splen trahens ad se id qꝺ est velut fex sanguinis sicut vesica quidem que est in epate. i. fel coleram: renes vero vrinam ꝛc.

Quid rei splenis. Quid rei aūt de splene magis declarando anathomiā eius dicit Auic. 15. tertij ꝙ splen est mēbrū longū lingosum alr̄ linguinosum. i. quadrangulare lōgū ad formā lingue porosuꝫ ꝛ spōgiosum ꝺm ꝯcauū cōiunctuꝫ cū stō a sinistro ꝺm conuexū alligatū ad costas: ꝛ hꝫ collū vnum ad epar terminatū ad portā epatis: q꞉ ad ꝯcauitatem eius vbi ꝯtinuat̄ collū fellis quo mediante attrahit meliam ab epate vt dcm̄ est. nā splē vt dicit idē Aui. oīno est euacuatoriū fecis sanguinis ꝛ adustionis eius: ꝛ sunt melia nālis ꝛ accidētalis: ꝛ dictū est supra ꝙ est mēbrū spōgiosuꝫ. non tñ est ita rare sube ꝛ spūgiose sicut pulmo: immo videt̄ quasi medie sube inter epar et pulmonē: q꞉ magis spōgiose sube q̄ꝑ epar ꝛ min⁹ spōgiose q̄ꝑ pulmo: hꝫ igit̄ colligantiā cū stō ꝺm cōcauū eius ꝛ ꝺm ꝯuexū cū costis ꝛ cū pāniculo dicto syphac ꝛ diaphragmate: hꝫ ēt colligantiam cū corde: q꞉ est mēbrū multū arteriosuꝫ: iste tñ arterie manifestant̄ in ꝯcauo eius ꝛ nō in ꝯuexo vt. s. dcm̄ est supra: ꝛ ꝺm has arterias ꝛ sanguinē cōtentū est ēt cale multū cōplonis nisi esset dicit Aui. p̄ª primi ca° de complexionibus membroꝝ: ꝓpter id qꝺ est in eo de fece sanguinis. Nā ꝓpter istam ponitur splen minus calidus q̄ꝑ musculus: est tñ calidior q̄ꝑ renes: q꞉ plus abundat sanguine q̄ꝑ renes: ꝛ inde est ꝙ ꝓpter eius remissam caliditatem dicitur pars sinistra minus calida q̄ꝑ dextra. Nam ꝓpter presentiam humoris frigidi in eo inest ei ꝓprietas quedam: vt dicit Auic. ꝛ restringi virtus cordi de subtus siue a latere scissus ꝛ felli ꝛ epati ex latere sinistro.

De quidditate rei.

De anatomia splenꝫ

¶ Hꝫ etiam porū alium manifestum per quem transmittit meliam acetosam ad os stōi ad promulgendum famem: ꝛ est vena multum sensibilis ꝛ vocatur promulgens: ꝛ de his duabus attrahente ꝛ expellente dicit Rasis p̄mo Almāsoris de figura splenis: qꝺ a splene duo oriunt̄ pori: quorum vnus ad os stomachi: ꝛ alter ad epatis concauitatem tendit ad sanguinem melencolicum attrahendum sibi conuenientem: vt ex eo nutriatur: quia difficile digeritur fuit necessarium ꝙ in splene essent vene pulsatiles ꝛ non pulsatiles plurime que veniunt ad splenē maxi

T

me pulsatiles ex arteria adorti q̄ est in dorso in/fra diaphragma: vt calore suo digerat sanguis talis grossus ⁊ assimiletur sube ipsius: vt eo fortificato expellat sup fluitates p quendaz ra/mum disseminatum p mesinteriū etiam ad inte stina. Alligando ēt eius ad pā niculū syphac: et diaphragma fit p panniculū ipm cooperientez ortū ex syphac: ⁊ ita apparet figura ipsius ⁊ cō/positio ⁊ colligantia ⁊ vtilitas maxime p mūdi ficationē sanguinis a feculēto. Uñ dicit Aui. et qñ debilitatur splē a mūdificatione epatis: ⁊ q̄ sequunt ipsuz ex melencolia accidunt in corpo re egritudines melice ex cācro ⁊ varicib⁹ ⁊ ele/phantia ⁊c. immo melia ⁊ lepra cum reliquis. Et qm̄ non in oībus aīalibus abundat humor melencolicus ab eo quo nutriuntur membra in de est φ nō oia aīalia hñt splenem. vt legitur de aue habente caput vt est caput asini. Et hec de primo sufficiant.

Distinctiones. Ad scōm veniendo de di stinctionib⁹ ⁊ spēbus do loꝝ splenis fit hec prima distinctio. Quidam est dolor grauatiuus: q̄dā extēsiuus: q̄dā mordica/tiuus. ¶ Secunda distinctio. quilibet talis qui dam est paruus quidam est magnus. Item qui dam est modici tpis q̄dā diuturnus. Itē q̄dam fit incipiēdo nō seques alios morbos: ⁊ quidaz fit post alios morbos. Itē quidā cōiungitur in corpore sano ⁊ forti p nāz ⁊ quidā in corpore de bili. ¶ Et cōtrahēdo ad dolores ex pte cause: q̄dam est mālis: quidā nō mālis: ⁊ de mālibus q̄/dam est cū apāte quidā sine: ⁊ de apōsis quedaz sunt apāta lōga q̄daz rotunda ⁊ quedā lata. Et de lōgis q̄dam sunt lōga grossa ⁊ quedaz longa subtilia. Nā si mā apātis fit extēsa p totū sple/nē ꝯm longū ⁊ latum. tunc fit apā lōgū grossum ⁊ si occupat splenē ꝯm lōgum ⁊ nō ꝯm latū voca tur longū subtile. ¶ Alias duas diuisiones po/suit Ras. in diuisionib⁹ cōtrahēdo ad splenē le sum p magnitudinē: dicit φ magnitudo ei⁹ aut cōiungit cū fe. aut sine fe. ⁊ illa que sine feb. aut est antiqua dura vehemens: aut infra hoc. i. ne q̄ dura neq̄ multū antiqua. Et de magnitudie etiam aut est cū apāte magno duro aut sine illo sup. sed humorali: aut est inflatio eius sola. s. in flatiua ventosa: ⁊ similes alias potes formare distinctiones ꝯm qd̄ supra sunt posite de dolori bus epatis.

De causis.

Cause. Jaz veniendū est ad tertiū vt ad cās dictoꝝ doloꝝ ⁊ in hoc gñalr q̄cūq̄ fa ciūt malā cōplōnē diuersā subito imprimēdo ⁊ mālr in splenē sūt de causis doloꝝ splenis: ⁊ ita ēt q̄ faciūt solutionē manifestā in continuitate eiusdē sunt de causis doloꝝ: ⁊ si cōiungat aliq̄d faciēs vtrūq̄ illud est maxia cā: ⁊ iō mala cōplo aut solo ꝯtinui aut aggregatū ex his sunt cau/sa imediata: p inde mā extendēs ēt sine apāte si ue sua q̄titate siue penetratione sunt de causis doloꝝ splenis: ⁊ ita opilationes māles ēt non apōse adducūt ad dolorē ⁊ sic ledūt. Uentositas q̄ inclusa est de cāis p̄cipuis doloꝝ: ⁊ ita casus ⁊ pcussio soluendo ꝯtinuū: ⁊ ita apāta aggregā tia vtrūq̄. s. malā cōplexionem ⁊ solutionē cō/tinui sunt maxime cāe ⁊ pprius apāte cala q̄ frigida. nā frigida mortificādo sensuz no ... cau sant dolorē: de apātib⁹ tñ q̄ maxime fiūt calidis sunt apāta sanguinea. nā colerica raro vel nūq̄ fiunt: vt etiam dicit Aui. De frigidis etiā flāti/cum raro accidit: q̄ ergo magis accidunt de fri/gidis sunt apāta dura siue facta a melēcolia nā li vel radicali siue per viam adustionis etiam ex apostemate sanguinco. Nam apā sanguineum modico tempore remanet sanguineum: imo aut resoluitur aut ad saniem conuertitur aut indu ratur: ⁊ hec est mutatio ad quam faciliter incli/nant talia apāta in splene. Et hanc sniaz innue bat Aui. in prin° capituli de apostematib⁹ sple nis cuz dixit. Scias φ minorantur in splene ac cidentia apātum calidoꝝ ⁊ fixio coꝝ simul. i. qd̄ multo tempore durent talia accidentia. Addit: immo qñ accidunt spleni apāta calida festināt ad duritiem ⁊ adducit rōnem: qm̄ sanguis qui peruenit ad eum vt nutriatur eo ⁊ est sanguis spissus cum ponitur in apāte. quare induratur sup. ppter caliditatem apātis. Concludit: plu ra ergo apāta splenis sunt dura etiam si in apā te qd̄ plm̄ aduenit spleni est durities. Nam plu/rima passio splenis durities est sui: vt dicit Uia ticus que in propatulo est sensui.

Apāta acci dētia sple ni vt plm̄ sunt dura.

¶ De causis tñ extrinsecis est malitia regimis in dieta ⁊ occursus aeris multū calidi vel mul/tum frigidi inducens malitiam complexionis: ⁊ ita cibi ⁊ potus qui inducere possunt hāc ma litiam. Quecunq̄ etiam faciunt ad multiplica/tionem vapoꝝ grossoꝝ ⁊ prohibitionem resolu/tionis. Et ita aer frigid⁹ grossus vaporosus est de causis doloris splenis: ⁊ ita nimia quies ⁊ ni mius somnus ⁊ passiones animales tristes: vt tristitia ⁊ accidia sunt de causis huius. Et simi/liter q̄cūq̄ gñant humorem melicū vel humorē nālr grossum paratum transire in meliaz vt sūt gña leguminū: ⁊ maxime fabe ⁊ lentes ⁊ carnes boum p̄cipue salitoꝝ ⁊ caseus antiquus ⁊ mul/ta alia: de quibus abunde scripsi supra in ca° de melia. Nam talia omnia sunt de causis doloruz splenis q: aggregando mām melicam ꝯm epar cuius euacuatorium est splen: vt supra dictū est multiplicatur mā dicta circa splenem: ⁊ debili facto splene ppter multam mām illa mā ibidez induratur: ⁊ ita fit durities in splene: ⁊ talis p prie vt in cap° allegato. dicit Aui. vocatur sple/neticus. s. qui hz duritiem in splene suo etiā nō apānte: aut hz duritiem ppter apā duꝝ in ipso.

Spleneti/cus vocat hñs splenē durum.

¶ Et in hoc differt spleneticus ab epatico ⁊ sto matico: qm̄ epaticus: vt. s̄. dicebat in quo virtu tes epatis maxime debilitant: cui⁹ cā nō est ma nifesta ⁊ ita dico de stomatico. In splenetico an tem exigitur φ fit durities ad hoc qd̄ pprie di/cat spleneticus. Non est tm̄ negandum q̄n etiaz spleneticus dicatur ille cui humor melencolic⁹ nāliter dñatur in splene suo etiaz absq̄ duritie eius. Nam etiam talem appellauit Aui. splene/ticum qñ. s. ppter multitudinem mǣ in splene nō subintrare pōt alia mā melica ad splenē. vñ regurgitat ad membra ⁊ fit color niger: ⁊ ita iste in quo virtus attractiua debilitatur a suggen/do meliam ab epate pōt dici spleneticus: sicut qñ debilitatur ab educendo id qd̄ opz exire vel expelli de melia a splene dz dici spleneticus. Naz in ipso opz vt magnificetur splē ⁊ apātur vt di/cit Aui. in cap° de anathomia splenis: ita quod aliquando in causa nocumentorum splenis est debilitas virt. tuz ipsius: qm̄ tales debilitates virtutum sequuntur malitias cōplexionales vt

supra declaraui ⁊ male cōplexionales sunt cau
se dolor. Idcirco etiā tales debitales claudūt
sub cap. dolor splenis. Et hec de causis suffi.

No. hū dictū Gal.

Signa. Jam veniendo ad quartū pncipale
de signis. p° opȝ cōmemorare vnaȝ
sententiā Gal. positā 3° interior ca° vltimo in
pn° dixit. Non est nobis difficile scire significa
tiones splenis audita epatis disputatione. nā
per signa similia possum⁹ discurrere supra sple
nem. nam ⁊ Serap. dixit in pn° cure egritudinū
splenis. Si aūt egritudines que sunt in epate ⁊
splene sunt similes ꝓpter similitudinē hoꝝ duo
rum membroꝝ. s. vnius eoꝝ cū altero: tūc signifi
cationes ambaꝝ ſm plurimū nō sunt nisi signifi
cationes vere. Quantum igitur ad signa prono
stica euentus etiam demōstratiua discurratur
sicut. s. dictum est de epate.

De signis pnosticis euētus.

¶ Signa ergo pnostica euētus p° sumitur vt
etiā similiter dicebat de doloribus epis ex pre
cessione causaꝝ potentiū adducere malitiā com
plexionis ipsius splenis siue pmitiue sunt siue
non vt de aere dictū est calefaciēdo vel infrigi
dando: ⁊ de oppilationibus etiā calefaciēdo su
muntur etiā ex pcessione causaꝝ facientium ad
generationē vētositatis in splene: vt est potus
aque frigide: ⁊ maxime post cibaria melīca ⁊ in
frigidatio pedū ⁊ similes cause: ⁊ ita dico de re
liquis adducere potētibus ad solutionē conti
nui vel ad apata. nam ex pcessione harū fit pno
sticum sup futuro dolore splenis: ⁊ spālius que
cunqȝ adducere pūt ad nocumenta splenis ista
cum occurrunt ⁊ sint efficacis impssionis ⁊ per
manentie sunt ex qbus pnosticari possumus su
pra aduentū doloꝝ splenis: ⁊ ita spālius discur
rēdo fiat primū pnosticū. Qd egritudines sple
nis plurimum accidunt in autūno: ptȝ propter
dn̄ium humoris melīci illo tpe ⁊ adustionē hu
morum. ¶ Aliud pnosticum euētus: post egri
tudīes diuturnas febriles: ⁊ pprie si febres fue
rint cōmixte diuersoꝝ humoꝝ expectant egritu
dines splenetice: ptȝ qꝛ in eis ingrossant ⁊ inci
nerantur humores diuersi: ita similiter ⁊ ī febri
bus pestilētialibus ꝓpter adustionē humoꝝ et
propter defectū in digestiua epatis pnosticari
possumus supra egritudines splenis. ¶ Aliud
pronosticum: qui bibunt aquam plurimā frigi
dam in febribus acutis vel post laborem ⁊ exer
citium laboriosum: in eis expectare oportet do
lores spleneticos. patet quia per eam multum
infrigidatur splen ⁊c.

Egritudines splēis vtplm accidunt in autūno.

De signis pnosticis ad bonū.

¶ De signis vero ad bonū sit hoc primū: licet sit
non bonū simplr: tn̄ videt securare a nocumen
tis splenis: ⁊ est Aui. de mēte Hip. etiā positum
supra. in ca°. de catarro ab Aui. ad finē capituli
causaꝝ eius: et q̄ hȝ cattaꝝ vtplm non accidit ei
splen. i. tumor splenis nec pn̄r dolor: ⁊ ponit rō
nem: qm̄ fortasse multitudo catarri est significa
tio hūiditatis cōplonis ei⁹ saltē in futuro. Cū
ergo splenetici sint sicce cōplexionis sequit ⁊c.
¶ Aliam cām posuit loco alleg. autoritate Gal.
⁊ est qꝛ habens vnā egritudinē in vno mēbro hȝ
vt plerūqȝ alia mēbra incolumia ex eo ꝙ ex mor
bo mali alicui⁹ mēbri multe māe toti⁹ corporis
cōsumunt. De hoc tn̄ dicto Hip. dicit Aui. ī ca°.
de curatiōe splenis est ꝯsideratio hn̄da: qꝛ sup.
nō hȝ cām necessariā ꝟitatis: sed sup. ꝓbabilē.
¶ Aliud signū ad bonū ⁊ est Aui. in cap°. apatħ
splenis etiā de mēte Hip. Si spleneticus inue
nit dolorē interiorē est magis saluū sup. ꝙ si cū
apate splenis vel duritie nō pcipiat dolor inte
rius: adducit rōnem: qm̄ adhuc in ipso speratur
sensus: vbi nō existēte dolore significat de mor
tificatione. ¶ Aliud pnosticū ⁊ est Hip. 6ª affo.
affor. 48. qn̄ splenetico accidit fluxus vētris est
bonū: ⁊ colligit ēt de mēte Aui. loco alleg. Nam
dicit Aui. ꝙ sperat cū ipso resolutio māei sple
nis eius. ⁊ hoc intelligat si non pseueret nimis
vt ponet ēt in signis ad malū: ⁊ pcipue etiaȝ qn̄
ad fluxuȝ sequit diminutio apatis vel duritiei.
Et hoc pnosticū ēt ampliari pōt ad illos sple
neticos in qbus succedit flux⁹ hemorroidalis.
vȝ qm̄ p hemorroides euātur mā: lȝ etiā dixerit
Aui. ⁊ qn̄qȝ terminat apa splenis fluxu sanguis
narium: ⁊ pprie ex latere sinistro. ¶ Aliud pno
sticum vltimū ad bonū cōtractū ad vrinas. Nā
dicit Aui. ca° alle. ⁊ laudabilior vrina eoruȝ est
grossa sanguinea. ⁊ vrina in qua est fex viscosa
qm̄ significat sanitatē splenis ⁊ destructionem
eius: hoc intelligat in egritudinib⁹ splenis ī fi
ne earū eueniens. Nā si fuerit in splene egritu
do sanguinea a sanguine melīco: tūc talis vrina
sanguinea. s. obscura est bona: ⁊ hoc intellexit in
prima pte: cū dixit: laudabilior vrina eorum est
grossa sanguinea: sed qn̄ egrotasset splen a melē
colia pura: tūc melior vrīa ē grossa nō sanguiea:
sed in q̄ est fex viscosa. i. grossa feculēta: vt patet.

De signis pnosticis ad maluȝ.

¶ Et ex opposito hui⁹ pōt īferri pm signū pno
sticū ad malū in spleneticis: ⁊ est Gerardi Cre
mon. dixit: spleneticoꝝ aūt quāto vrīa est subti
lior tāto deteri⁹: qꝛ significat hūorē eē cōpactū:
⁊ sic talem humorē nō commisceri cum vrina.
¶ Aliud pnosticū ad malū ponit ab Hippo. 6ª
affo. affo. 44° dicit. Quicūqȝ splenetici a dissin
teria capiunt. i. a diaria his supueniente dissen
teria lōga hydrops īnascit aut liēteria sup. suc
cedente pereūt. i. tūc est signū mortis. Et istam
sententiā expsse ēt posuit Aui. in ca°. de apatib⁹
splenis de mēte Hip. Et qn̄ accidit ei. s. spleneti
co fluxus ventris cū sanguine sup. grosso vel ni
gro vel sup. cū alio humore est melius. i. bona si
gnificatio: ⁊ ponit rōnem dicens. sperat em̄ cuȝ
ipso resolutio materiei splenis ei⁹ postea addit.
Si aūt perseuerauerit aduenit ei lubricitas hy
dropica ⁊ moriunt. Et Gal. adducit rōnem in co
mento affo. allegati. Nā cuȝ purgatio humoris
melīci fit soluit duritiē splenis: sed cū modū ex
cesserit ⁊ diu durans fuerit in infirmis dissinte
ria subsequit. s. ꝓpter acuitatē humoris defluē
tis p intestina: vn̄ intestina ita pcutiunt ꝙ vir
tus eoꝝ destruit ⁊ deficit calor nālis: ⁊ in eis et
in epate sup. p cōitateȝ: ⁊ ita causat hydropisis
sed si fiat lienteria cōicata nocumēto sīō cuȝ nō
potest conuertere cibum: tunc significat mors
proxima: quia virtute debilitata cum non pos
sit refici propter lienteriam sequitur mors.
¶ Aliud pronosticum etiam ponitur ab Auice.
loco allegato de mente Hippo. Ille qui habet
dolorem in splene suo ⁊ currit ex eo sanguis ru
beus sup. per secessum vel per vrinam: ⁊ appa
rent in corpore ipsius id est in cuti extrinseca vl
cera al. non ledentia moritur in die secūdo. Ra
tio sumitur ex hoc quoniā p eductionē sanguis
p istas regiones significat nocumentū maximū
cōicatū epati a splene: vn̄ factū est impotēs ad

debite sequestrandum sanguinem ab aquosita-
te:⁊ si postea appareāt apostemata in cute alba
nō ledentia.i.vesice humore aqueo plene:tūc si-
gnificatꝰ supra extremā epatis debilitatem in di
gerēdo:⁊ sic signū mortis vt supra dcm̄ est de hy
drope. ¶ Aliud ꝓnosticū ⁊ ponitꝰ ab Aui.in ser
mone vniuersali de egritudinibus splenis quā
do splen impinguatꝰ.i.inflatꝰ vel apostematꝰ ex-
tenuatꝰ corpus. Et educit duplicē rōnez. Prima
est:q2 in primis destruitꝰ ꝟtus epatis vehemen
ter cū ꝯrietate.s.malitie ad epar:vñ sup.multū
infridatꝰ epar quare minoratꝰ gñatio sanguis in
eo:⁊ ita mēbra sup.extenuantꝰ. Alia rō est:quia
splen magis attrahit de sanguie illius infirmi
rem plīmā ꝓpter magnitudinē sui:⁊ istā sniam
posuit Raš.7° cōtinē.in ca° ꝓprio de apatibus
splenis de mēte Hip.in lib° de aere ⁊ regionibꝰ
dicēs. Magnitudo splenis extenuat corpꝰ dua

Magnitudo splenis extenuat corpꝰ duabꝰ de cāis.

bus de causis. Una q2 qñ magnificatꝰ attrahit
ad se multum de sanguine:⁊ inde diminuitꝰ nu-
trimētū corpori. Secunda q2 conterit virtutem
epatis sup.ꝑ cōtrarietatē ⁊ diminuit gñationez
sanguinis. Proinde inferebat Aui.in loco pan-
loante allegato:⁊ penitus extenuatio splenis
i.debita dispō eiꝰ in ꝗtitate significat bonitatē
humoꝝ ⁊ pinguedo eius malitiam humoꝝ. Pro
tāto etiā dicebat Gerar.cremoñ.in glossulis:ex
magnitudine aūt splenis multaꝝ egritudinum
fit gñatio sicut hydropisis ptisis ⁊ oīum feb.cō-
positarū egritudines insuper pestilētiales q̄ ex
veneuosa melēcolia ꝓcreātur.vñ cōcludit.licet
splenetica passio in se nō sit mortifera:per cōse-
quentiam tamen infert mortem.

De signis generis.

¶ Signa ꝟo gñis sunt ex se manifesta satis qm̄
stat cōtinuus dolor in sinistro latere infra dia-
phragma:⁊ vtplīm sunt tristes propter vapores
melicos resolutos a materia ꝯmunicatos cordi
vel cerebro:⁊ mutatꝰ color in eis aut ad citrinuz
ad viriditatē declinātem vel ad pallidum vł ad
nigrū ꝭm diuersitatē cause faciētis dolorem in
splene:ꝑcipue si dolor sit malus:⁊ ꝑ hoc signum
distinguitꝰ dolor splenis a dolore musculoꝝ supꝫ
splenem:q̄ lꝫ cōmunicēt in hoc qꝺ dolor sit in si
nistro latere:tñ stāte causa dolorosa in muscu-
lis sinistri lateris maxime ꝓfundis q̄ difficiliꝰ
distinguitꝰ a dolore splenis ꝙ dolor musculoruz
supiorū:nō tñ fit mutatio coloris sicut in dolo-
re splenis etiā cōsequēter post cibuz sumptum
sepe communicatur dolor splenis:nō sic est si est
in musculis.

De signis distinctis.

¶ Signa ꝟo distictiua.p° si dolor fuerit mālis
vł immālis declantꝰ qñ cum dolore immāli non
stat grauitas vbi cū māli stat grauitas manife-
sta. In māli etiā vt dicit Gerar.loco alle. Sple-
netici patiūtur grauitatē in tibijs ꝓpter descē
sum malitie siue vapoꝝ grossoꝝ. ¶ Et si est im-
mālis ad declarandū si est ex mala cōplōne calꝫ
vel frida. Si fuerit calida stāt signa caliditatis
qm̄ vt dicit. A.calꝫam.s.ꝯplōnem significāt sitis
⁊ inflammatio in sinistro latere ⁊ corruptio vir
tutis eius q̄ attrahit melencoliam.i.ꝙ attracti
ua splenis corrupte operatur plus attrahendo
ꝙ ꝯueniat ⁊ citius attrahēdo ꝙ sit facta.s.debi
ta sequestratio humorum in epate.vñ nō tm̄ at-
trahit melꝫiaz:sꝫ ēt sāguinē cū melꝫia nō sepatuz:
⁊ ista est potissima causa quare ad nocumenta
splenis maxime calida sequitur fe. composite

¶ Complexionem ꝟo frigidā dicit Aui.signifi-
cāt debilitas attractionis splenis ⁊ casus appe
titus. Nam ex quo nō attrahitꝰ melꝫia sufficiēter
cōseqter nō trāsmittitꝰ melꝫia ad os stomaci ꝗ
titas sufficiēter ꝯñr nō trāsmittitꝰ melꝫia ad os
stomaci ꝗtitas sufficiēs ad causandū appetitū
⁊ ita seqtur casus appetitus ⁊ iteratio fastidio
se satieratis cum causa etiā frigida in splene vi
cinitate sua ad stomacū ⁊ ad epar dicta mēbra
infrigidātur ⁊ proinde fit multitudo rugitus ⁊
eructuatiōis in talibus ex causis.s. alle. Et ista
signa nō tm̄ declarāt malaz complexionem sine
materia calidā vel frigidā:sed etiam mālem di-
uersimode. ¶ In māli etiā ꝑter ea q̄ dicta sunt
fit maior corꝑis mutatio vt in calida sanguiea
ad rubeū obscurū:⁊ in flꝫatica ad pallidum siue
liuidum:⁊ in melēcolia radicali ad nigrū:et in
colerica ad citrinū viride:⁊ in adusta ad viridi-
tatem cum nigredine. Et hec varietas de colore
maxime manifestatur in lingua. In complexiōe
autem sicca ⁊ materiali ⁊ immateriali stat mul-
ta durities circa splenem ⁊ est sanguis grossus
⁊ vrina plīm subtilis. humida ꝟo facit molle la-
tus cum ꝑuatione sitis ⁊ color fit maxie liuidꝰ.

De signis apatis splenis.

Signa ꝟo apostemose differēter a materia non
apostemosa pm̄ dicebat Gera.⁊ signāter in prin
cipijs supꝫ apata q̄ sunt in splene ꝑ tactum ꝓpe
qꝺ est q2 ꝑꝑ duritiē ipsoꝝ ꝯseqtur ad ea tactus
velociter. Idē etiā dicit Aza.ꝙ etiā sigm apatis
est:q2 facilꝫr cadit sub tactu ⁊ occultare appeti.
nec reqritꝰ aliud sigm vt dicit nisi cū apostema
fuerit in pn°.quasi innuat ꝙ in pn° nō manife-
statꝰ ad tactū:sed magis declaratꝰ ex dolore. Naz
ꝓprie distinguūt maior dolor ⁊ maior inflatio
in apostemosis cū fe.ꝙ i nō apo͞sa etiā si nō fue-
rit oppilꝫo. Nam lꝫ in apostemate ⁊ in oppilꝫone
nō apo͞sa fit grauitas ⁊ maior inflatio ⁊ dolor ꝑ
cipitꝰ in apo͞sa:sicut ēt supra dcm̄ est de epate:q2
in oppilatione cauerne ⁊ pori splenis sunt reple
ti absqꝫ violēta distēsione vel solꝫone cōtinuita-
tis. In apate ꝟo mā est in vno loco congregata
maiorē violētiā.faciens ⁊ distensionem ⁊ conti
tinuitatis solꝫonem. Proinde dicebat Aui.cōmu
nicāt apata in splenis oīa in grauedine ⁊ magni
tudine.s.grauitatis plus ⁊ in dolore plus et ex-
tensione plus ꝙ in apostemosis.intelligatꝰ cete
ris paribus ex ꝑte ꝗtitatis māe. Uñ addit:qꝺ
qñqꝫ fit extēsio dolorosa vsqꝫ ad diaphragma ex
latere sinistro:⁊ qñqꝫ ascendit vsqꝫ ad furculam
⁊ ad humerū sinistrū ꝑ cōitatē furcule. ¶ Pōit
signū aliud apostematis ⁊ maxime magni dicēs
⁊ qñqꝫ facit ad anhelitum duplum existentem:
immo sup.sepe facit ꝭm similitudinem anheli-
tus fletus infantis:⁊ adducit rōnem:qm̄ cuz sit
anhelitus expiratiōis dilatando diaphragma
apa impedit diaphragma ad hoc vt vadat imo
tu anhelitus sup.vsqꝫ ad terminū debite dila-
tationis:quare stat subito.i.ꝟtus retinet ne vl
terius dilatetꝰ ꝓpter lesionē dictā reddit su.ad
cōplēdum anhelitū:⁊ ita fit duplus anhelitus.
¶ Signa vero apatis ꝭm diuersitatē materieꝝ
sūt clara ex dictis.s.de signis materialiū doloꝝ
splenis sine apate. Nā dicit Ra.7° cōti.i ca.no-
cumētoꝝ splenis. Sed si patitur apa aut oppilꝫo
nes sunt hūde significationes supꝫ oppilatiōes
⁊ q̄ sunt ex humoribus grossis ꝑ pōderositatem ⁊
extensionem tm̄ ⁊ nō sup.per dolorez fortē necꝫ

De signis apatis splenis.

febrē ꝛc. Sed si fuerit apa hic cōiungunt. Addit
declarādo differentiā inter calida ꝛ frigida sup.
apa calidū sup. significat per defectū appetit⁹ ꝛ
abūdātiū sitis ꝛ fe. citrinitatē coloris sup. decli
nātē ad rubedinē vel viriditatē ſm causaȝ sup.
adustā vel igneā. Addit: ꝛ. ꝫ. apa flaticū p colorē
al. ꝛ excitationē ei⁹. i. decl'onē p alia sig^a flātȝ de
mollitie ꝛc. ꝛ priuationem sitis ꝛ super melicum
p viriditatem coloris ꝛ accñtia melie. ¶ Si ve
ro apa esset ventosum stat extensio notabilis:
sed non cōiungitur grauitas neqȝ sit multa mu-
tatio in colore ꝛ vrinis: et cum pmitur' sup locū
pcipit sonus vel rugit⁹ vt dictū est circa literā.
¶ Et si fuerit nocumētū in virtutib⁹ splenis vt
quia attractiua debiliter suggat meliam a sple
ne: tūc abūdat materia melēcolica in toto et fit
icteritia nigra vt supra dictuȝ est: ꝛ fit priuatio
appetitus ꝛ fit conturbatio albuginis oculorū
sup. ad nigrum.
¶ Et si talis debilitas seqt calitatē stāt sig^a ca
liditatȝ ꝛ nigredo trahit ad ruffedinē cū quadā
claritate: ꝛ erit caliditas manifesta circa locū ꝛ
erit vrina satis spissa ꝛ colorata ppter calidita
tē cōmiscērē ꝛ tingētē. ¶ Et si talis debilitatis
causa fuerit frigiditas erit talis nigredo decli-
uis ad quādā offuscationē: ꝛ maxime circa alba
oculoꝝ erit decliuis ad quādā liuiditatē ꝛ plū-
beitatē. ꝛ pcipiet frigiditas in latere sinistro: ꝛ
vrina aliquotiēs erit clara aliquotiēs turbida.
¶ Et si erit nocumētū in ꝟtute qꝛ nimis attra-
hat virtus fit extenuatio in toto: vt dcm̄ est su-
pra ꝛ magnificat splen: ꝛ sepe seqtur ad calidi-
tatē vel ad apostemata calida: ꝛ qñqȝ tm̄ attra-
hit vt subtiliet sanguis q̄ remanet circa epar:
qm̄ splen vehementer mundificat sanguineȝ a
fece sua. i. a toto grosso: ꝛ tūc dicit Aui. in signis
apostematum: accidit vt rubeāt genua ꝛ pedes
ipsius sup. ppter sang. subtiliatum cōicatuȝ ad
dicta mēbra. ¶ Et si fuerit defectus in expulsi-
ua splenis: qꝛ ex nimio vigore expulsiue eius cū
nocumento istius stat priuatio appetitus cibi
vel saltē defectus ex promptitudine descensus
mãe melencolice ad intestina ꝛ raritate sue de-
clinationis ad os stomaci: ꝛ si fuerit defectus in
debilitate ipsius in expellendo: tunc magnitu-
dine stat priuatio etiam appetitus vel diminu-
tio ꝛ retētio materierū melicarū: qꝛ nō expelli-
tur ad intestina: lȝ aliqtiēs ppter exuberātiam
melie nō in totū destruat appetitus. ¶ Signa
sūt debilitatis retētiue virtutis est eūatio co-
lere nigre p fluxum vētris vel p vomituȝ ſm de-
clinationem humoris: ꝛ eius qtitatem: lȝ possi
bile sit hoc accidens euenire ex vigore expulsiue
virtutis: sed tunc fit euacuatio cum alleuiatio-
ne ꝛ pluris qtitatis pro vice ꝛ magis piodice.

Nota hūc canonem.

Cura. Jam veniēdo ad curā oȝ ppter abbre-
uiare multa supponere dicta de cano
nibus splenis faciētib⁹ ad curam doloris: qui
etiam cañ. ppter similitudinem passionū epa-
tis cum passionibus splenis equaliter seruiunt
ad curam dispositionum splenis. Unde dicebat
Galy. 7° practice in principio capituli de mede
la passionum splenis. Jn passionum autem me-
dela que spleni accidunt: quoniā ei⁹ passiones
epaticis proxime sunt vt debilitas apostema
oppilatio ꝛ harum medela adinuicem proxima
est ꝛ affinis nisi q splen eo q forte sit ꝛ minus
epate nobile medicamina fert fortiora ꝛ durio
ra: ꝛ aliam cām adducit Serap. ꝛ Azara. qm̄ nu
trimentum splenis est grossius nutrimēto epa
tis vnde fortiora fert medicamina. Jstam eandē
sniam posuit Aui. in prin° curationis apatum
splenis: q̄ tñ cōis est nō tm̄ ad curā apatum: sed
etiam aliaꝝ dispositionum dixit: approximant
curationes eorum. s. nocumentorum splenis cu
rationibus suoꝝ silium in epate: dixit approxi-
mant qm̄ lȝ multum cōicent: aliqua tñ magis
appropriantur curationibus splenis q epatis
ꝛ ecōtra: ꝛ hoc etiā in dieta ꝛ in medicinalibus
vt dicetur. ¶ Unde primum circa dietam nō est
multa fienda variatio in regimine ex parte aerȝ
motus vel quietis somni vel vigilie ꝛ reliquis
non nālibus rebus: alijs a cibis ꝛ potibus i dis
positionibus splenis ab eis que dicta sunt de
epate siue sint malitie cōplexionis siue mā: siue
māles siue opilationes apose siue nō apose: im-
mo ordinādum est in his spleneticis: sicut etiaȝ
supra dictum est correspondenter in his silibus
epaticis. ¶ Jn cibis tñ ꝛ si plurima sit cōueniē-
tia: tñ aliqua cadit diuersitas. Nam conuenisit
cibi in spleneticis ꝛ epaticis vt sint cibi subti-
les non grossi non dulces non viscosi: sed subti
les penetratiui. Proinde dicit Aui. ca° pauloan
te allegato: ꝛ cibus sit ille quem diximus in ca°
epatis: ꝛ in ca° sequenti: de curationibus sple-
nis dixit. Et qñqȝ sufficit regimen subtiliatiuū
in sanatione splenis. i. regimen factum p cibos
subtiles ꝛ subtiliatiuos: tñ spāl'r determinās ꝺ
cibis magnis spleneticis cōuenientib⁹ epaticis
dixit: ꝛ qñqȝ accidit vt cōferat in ipso. s. patiēte
splenē ex melia regimē impinguās corp⁹. s. hu-
mectatiuum cū non facit accidere opilationeȝ
quasi innuat q impinguans grossuuꝛ viscosuȝ
vel dulce nō tñ ꝯuenit. Jdeo addit cū non facit
accidere opilationē ꝛ non fuerit ingrossans san
gui. Et si fuerit aliqual'r grossum tale regimē im
pinguans opȝ ipm rectificare cū subtiliantib⁹
sup. ne ducat ad opilationes: ꝛ ponens cām iu-
uamenti regiminis humectatiui. s. calidi ꝛ hu-
midi magis in splene q in epate dixit. Regimē
nāqȝ impinguatiuū est ex eis q̄ humectant san-
guinem sup. siccum melencolicum ꝛ rectificant
ipm ꝛ tēperant eū cū fractione melie. s. in quali
tatibus suis: qꝛ. s. remittit frigiditatē ꝛ siccita-
tem melie. Et pinde talia humectātia cibaria
magis appropriantur in passionibus spleneti-
cis q epaticis. Tñ qꝛ mā ledens est vt plm ma-
gis frigida ꝛ sicca in splene q in epate: ꝛ qꝛ non
est tantus timor in relaxatione sube splenis si-
cut esset de relaxatione epatis. nā epar indiget
nutrimētis ad siccū declinantibus vt conserue
tur eius robur vt supra dictum est: cū sit mēbrū
principale operans pro toto vbi in spleneticis
modica ꝯfortatio est necessaria: opȝ tñ vt dice-
bat Gal. 9°. decē tractatuum. loquēs de splene.
spleni custodire nālem tonum. i. vigorē vt attra
hat ei ꝯuenientē cibū quo attracto ꝯfert ad eu-
chimiā toti corpori. Et idem dixit Sera. qꝛ nisi
ꝯfortet virt⁹ attractiua ipsi⁹ donec attrahat id
qꝺ ei ꝯuenit spargit sanguis melic⁹ ad reliquū
corpus ꝛc. supfluitas tñ in ꝯfortādo vel cōstrin
gendo esset magis nocēs in epate q in splene vt
infra dicetur in medicinalibus. ¶ Et ita in ci-
bis opȝ vt vitent oēs cibi gñantes humorē me-

Uitentur oēs cibi generātes humorē melicū vt sunt hi.

lencolicũ vt est panis de milio ⁊ de sicale: et panis azimus non bene fermẽtatus: ⁊ oĩa cibaria de pasta. ⁊ oĩa gñá leguminũ: ⁊ maxime lẽtes et fabe ⁊ carnes grossoꝝ aĩaliũ maxime salite sicut bouũ: ⁊ carnes lepoꝝ p̃cipue ⁊ carnes auiũ aq̃ticaꝝ ⁊ oĩa interiora aĩaliũ: ⁊ case⁹ maxime antiquus ⁊ salitus: ⁊ pisces dure carnis p̃cipue lacunales nõ squamosi: ⁊ in artificio oĩa assata vł frixa deteriora sunt elixatis. Et de his recurratur ad ea q̃ late scripta sunt supra in capº de melia. Et vitent fruct⁹ p̃cipue stiptici ⁊ põtici: ⁊ ita castanee ⁊ cydonia pira ⁊ silia sunt ad nocumẽtuz. Et in potu vitet vinũ grossum ẽt dulce: precipue tñ stipticũ ⁊ ponticũ nocet. ¶ In dispõnib⁹ tñ splenis q̃dam sunt q̃ a ꝓprietate magis conueniunt spleni q̃ꝫ epati sicut ⁊ ecõtra. Nã in cõplõne calida vtriusq3 siue mãli siue immãli: de oleribus vz endiuia: magis tñ vz in epatica q̃ꝫ i splenetica: ecõtra est de portulaca: q̃ ẽt in vtraq3 vz magis tñ vz in splenetica q̃ꝫ in epatica: sicut ab sin. ⁊ scolop. lz in vtraq3 dispõne ⁊ epatica ⁊ splenetica frigida valeãt: magis tñ laudat ab auctoribus abs. in epatica ⁊ scolopẽ. in splenetica. Et sicut ẽt in carnib⁹ a ꝓprietate in dispõne epatica magis laudabãt epar lupi ⁊ limacie ⁊ carnes eritij: ita in dispõne splenis magis laudat epar vulpis ⁊ splen eius. Splen ẽt asini syluestris vł pulli equini hz sic cũ splene ꝓprietatẽ ꝙ nõ cũ epate vt videbit in medicinalibus. ¶ In reliq̃s aũt cibis correspondenter ordinanda sunt i dispositionibus spleneticis sicut dcm̃ est in dispõbus epaticis de kist or. in cã cal'a ⁊ dimissiõe cibi calefacientis vt carniũ ⁊ ouoꝝ in ap̃atib⁹ calidis: ⁊ in cã frigida eligendo cibaria de carnib⁹ ẽt q̃ dicta sunt supra in epate. Uerꝫ est tñ ꝙ i dispositionibus frigidis spleneticis vt voluit Halyab. pñt exhiberi incisiua magis q̃ꝫ in epaticis vñ acetũ ⁊ cappares cũ aceto ẽt forti nõ nocent in splenetico ⁊ nocerẽt in epatico: ⁊ ita dico de medicinis amaris. nã vt dicit Haly. in medella splenis reb⁹ vtunt amaris ⁊ acidissimis in interiorib⁹ ⁊ exteriorib⁹ sine pauore. Et eãdẽ sñiaz ponit Aui. vt statim dicet in medicaminib⁹ seu medicinalib⁹. silr in ap̃atib⁹ sicut dimittẽdum est vinũ in ap̃atibus cal'is epatis: ita ⁊ i. splene. ¶ De fructibus aũt vt dicebat valẽt amigdale phistici passule in epatica silr ⁊ in splenetica: sz phistici magis valẽt in splenetica: q̃r nõ tantus timor est de calefactiõe eoꝝ in splene sicut i epate: sed potus est aqua or. ⁊ in ꝓcessu in epate rectificata cũ deco. endiuie vel cicoree: vt supra dicebatur. In splene aũt rectificet decoquẽdo in aqua virgultoꝝ tamarisci vel scolopendrie: qm̃ qualẽ virtutẽ hz endiuia ad epar talẽ hz tamariscus ad splenẽ. Aqua ẽt extinctionis ferri magis est spleni cõueniẽs q̃ꝫ epati ⁊ cũ ꝓprietate. Et qm̃ sua siccitate nõ est tãtus timor vt splen ducatur ad opilationẽ sicut esset de epate: cum epar habeat venas minutissimas disseminatas ꝑ ipm̃ q̃ fortiter cõstringunt a medicis cõstringentib⁹ ⁊ exsiccãtib⁹: ⁊ sic nõ est in splene in quo vene sunt latiores. ¶ Et ideo Aui. cõcludẽs q̃si sub duob⁹ verbis regimẽ in dieta cõueniens in spleneticis dicit in si. capli de curationib⁹ splenis. Cibi vero sup. cõuenientes illis sunt illi qui sunt leues ⁊ pingues ex iuribus factis ex eis q̃ sunt leuia ⁊ subtilia ⁊ calefactiua cũ qualitate i. sunt leuia ad digerẽdũ ⁊ subtiliatiua. i. rectificata cũ subtiliatiuis: ⁊ exẽplificãs dicit. Et cappaꝝ cũ aceto ⁊ grana alcadia cũ aceto ꝯdita arbitror q̃ sint grana sisami ⁊ reliq̃ q̃ sciuisti i locis alijs: addit exẽplificãdo de subtiliatiuis. Et opꝫ vt administrent cũ illis subtiliatiua: sicut sinapis ⁊ his silia: ⁊ si cõdiant cibaria sua cũ aceto erit bona p̃paratio vt q̃ videbit in de vtilitatibus aceti de medicinalibus. ¶ Postremo ordinans potũ eoꝝ dicit. Et potus eoꝝ sit aq̃ ferrarioꝝ ⁊ oẽ in quo extinguitur ferrũ ignitũ multotiens in locis. nã talis aqua est cõueniens saltẽ ad mixtionẽ cũ vino q̃ sit subtile ⁊ claꝝ medij tẽporis: in casu quo sit exhibẽdum vinum: ⁊ sumatur q̃ꝫtitas cibi ⁊ potus s̃m q̃ a virtute digeri potest. Et hec de dieta sufficiant.

Medicinalia.

Circa medicinalia ẽt sunt notãdi spãles can̄. p̃ter q̃ꝫ positi supra circa medicinalia in dispõnib⁹ epaticis. nã dicit Aui. in cura malitie cõplõnũ splenis ꝙ cura ꝓxima est curationib⁹ epatis: dicit ꝓxima q̃r nõ simplr̃ eadẽ: vñ ponẽs diuersitatez inter eas dixit: ⁊ indiget sup. splen vt sint medicine fortiores ⁊ penetrabiliores: ⁊ sup. q̃ñ non pñt hr̃i: ita penetratiue ingeniet eaꝝ penetratio cũ eis q̃ penetrare faciũt virtutẽ sup eas vsq3 quo ꝑficiãt sup. tales medicĩe splenetice operationes suas. Nã medicine epatice nõ debẽt esse ita vehemẽtes ⁊ acute in virtute neq3 ita penetratiue sicut medicine splenis: ⁊ q̃r epar est mẽbrũ magis passibile: ⁊ q̃r citius ad epar ꝑueniũt medicine cum sua virtute vbi medicine splenetice non nisi cum magno trãnsitu ad splenẽ ꝑueniunt: ideo in transitu debilitantur: etiaz q̃r in suba splenis vt multum aggregatur de mã frigida q̃ resistit impressioni medicinaꝝ. Ideo auctores ad penetrationẽ in medicis spleneticis ⁊ interius exhibendis ⁊ exterius applicandis ꝑ miscent acetum cum dictis medicinis. ꝓinde dicebat Aui. in cura ap̃atuz splenis. Et scias ꝙ acetum multum ingreditur in curis eoꝝ. Et ide est ꝙ cõiter medicine q̃ ꝑ interius exhibentur: exhibẽtur cũ sirupo acetoso vel cum oxymelle simplici vel squillitico: ⁊ ita exterius cum fiunt fomentationes vel emplr̃a ponitur in eis acetum vel res stant infusẽ in aceto vt videbitur in processu: qm̃ acetum sua penetratione defert medicinas cũ virtute sua ad splenẽ: immo quidã dicunt ꝙ splen: q̃r nutritur sanguine melencolico ad acetosum declinãte: ꝓpter ⁊ in medicinis acetosis multũ delectat: ⁊ cũ his q̃ hñt talẽ saporem: et vñ attrahit tales medicinas cũ ipso acetoso: et ita cum virtute sua citius ad ipm̃ perueniũt: et ita recte dicit Aui. ꝙ acetum multũ ingreditur in curis eoꝝ. s. spleneticoꝝ: qm̃ in cã cal'a iuuat alterãdo ⁊ in mã viscosa incidẽdo: ⁊ i grossa subtiliando ⁊ aperiendo: ⁊ medicinas ẽt ad splenez deferẽdo: ⁊ aliq̃ñ ꝓhibendo fluxum mãe: aliq̃lr etiam resoluendo ⁊ aliqualiter leniendo: et de hoc dixit Rabi. ꝑticula. 22ª. In aceto est spãlitas que non inuenitur in sibi silibus: cui⁹ colligitur dissolutio ⁊ retẽtio fluxuũ: ⁊ hoc est ex aliqua cã nãe sue cãe: ⁊ est in eo ꝑua remollitio et aceti nã frigida debilr̃ inuenit. ¶ Debẽt ẽt conseruari ꝟtutes haꝝ medicinaꝝ sup eas vsq3 quo ad splenem perueniant: vt dicit Auicen. ne in trãsitu dissoluantur. Proinde sepe medici cum

A ꝓprieta te ꝯueniũt spleni.

Aqua extĩctiõis ferri est mlr̃ũ cõueniens spleni.

Nota hũc canonem.

Acetũ semper est permiscẽdum cũ medicinis spleneticis.

No. dictuz Auicen.

medicinis calidis spleneticis miscent aliquas frigidas ad cõseruandum eaꝝ virtutes: vt por‑tulacam: plãtag. vel semina eoꝝ: que ẽt cuꝫ hac intẽtione cũ ꝓprietate cõfortant splenẽ educẽ‑do cũ hoc humores melicos a splene. Sepe etiã cum his medicinis ad eandẽ intentionẽ miscet armoniacuꝫ vel aliud genus gũmi. nã suavisco‑sitate cõseruant virtutes aliaꝝ. Et sicut dictum est de medicinis talibus ꝑ interius exhibendis ita etiã est de exterius applicãdis ꝙ opꝫ ꝙ sint fortiores splenetice ꝙ̃ epice ⁊ penetrabiliores ex causis adductis: ⁊ ita autores cõmuniter cir‑ca epar faciunt epithimata vel inũctiones vbi circa splenẽ magis intẽdunt cũ embrocationi‑bus: etiã pluribus vicibus in die applicant fo‑mentationes ad splenẽ ꝙ̃ inunctiones ad epar ⁊ vt plurimũ faciunt fomentationẽ cũ filtro in‑fuso in aceto prius ad maiorẽ penetrationẽ: et istum totũ canõ. insinuauit Aui. in capᵒ curatio‑num splenis vbi postꝙ̃ numerauit aliquas me‑dicinas que cursu ꝓprietatis valent dicit. Et cõ‑ueniens quidẽ est vt hmõi medicine singlares dicte prius ⁊ posterius sup. dicent bibant cũ sy‑rupo acetoso: ⁊ aceto ⁊ fiant ex eis empl'a cõfor‑tatiua cũ aceto. Et istum canõ. spãlius etiam de‑clarauit idẽ Aui. post verba supius dicta in cu‑ra malitie cõpl'onis cũ dicit ꝙ cura splenis est proxima curationibus epis ⁊c. Addit: ⁊ scias ꝙ differentia inter curationes spleneticas ⁊ epa‑ticas est in fortitudine ⁊ debilitate ⁊ labore ⁊ al‑leuiatione sup. operationis medicinaꝝ: ⁊ decla‑rans dixit. Epar em̃ est dignius vt alleuiet cuꝫ eo ⁊ nõ fit supfluitas in ꝯfortando id quo cura‑tur. i. in reddendo medicinã multũ fortẽ: ⁊ non afferant sup ipm medicĩe acute nimis sicut ace‑tum forte nisi in necessitate. i. cum esset intẽtio multe infrigidationis ⁊ penetrationis. Addit: ⁊ splen ecõtrario eius eget vt adiuuent medici‑ne eius cũ eo qđ cõseruat virturẽ eaꝝ: ⁊ cum eo qđ penetrare facit ⁊c. ¶ Aliũ canõ. posuit Aui. ẽt de medicinis maxime calidis circa splenẽ dixit. Et scias ꝙ res cal'e valde nõ sunt multũ ꝯueniẽ‑tes spleni ꝓpterea ꝙ indurant ⁊ exiccãt prohi‑bent a resol'one. Sil'is tñ canõ. positus est supra etiã de curis epis. nã ambo hec mẽbra ꝑparata sunt vt ꝑparent ad duritiẽ: vñ opꝫ vt dicit Aui. in cura apatũ splenis ⁊ est cõe ad oẽs spleneti‑cas vt misceant cũ eis medicĩe in q̃bus sunt in‑cisio aliqua cũ cal'itate aliq̃li ⁊ stipticitas sup. cõmẽsurata: ⁊ similẽ ꝑcise sñiam ponit Gal'. 9ᵒ meimir. caᵒ. 3ᵒ. ¶ Aliũ canõ. posuit Gal'. 12. tera. qui cõtrahit ad medicinas eductiuas mãe dixit ꝙ supfluitates splenis non educunt nisi ꝑ laxa‑tionem vẽtris. s. ꝑ secessum: qꝛ nõ sic ꝑ vrinã nec per sudorẽ sicut mãe epatice. Et illũ canõ. posuit Raby. 9ª ꝑticula dixit: nõ eũatur supfluitas in splene nisi via vna. s. ꝑ secessum: qꝛ nõ põt expel‑lere qđ in se est ad renes. Et iõ cũ apatũ est vt di‑cit vel sup. al'r magnificatũ mouemꝰ eũ siue mo‑uemus eũ ad expulsionẽ supfluitatis in eo exi‑stentis ꝑ secessum. Aliqñ tñ aliq̃d educit ꝑ vomi‑tum ꝑcipue cũ stat oppilatio in poro trãseunte ad intestina. ¶ Aliũ canõ. posuit ẽt Aui. de medi‑cis spleneticis in electiõe quarũdã medicinaꝝ. Nã quedã sunt q̃ sunt ꝑcipue de calefaciẽtibus magis: quedã magis de infrigidãtibꝰ. Nã in cu‑ra malitie cõpl'onis dixit. Et spleni q̃dẽ sũt me‑dicine que sunt ꝓprie ei sicut cortices radicum capparis ⁊ armoniacũ ⁊ scolop. ⁊ alliũ syluestre tñ inter has medicinas maxime ad duritiẽ sple‑nis eligibilior est cortex capparoꝝ. Nã de eo di‑xit in caᵒ. curationũ splenis loquẽs de medicis ad duritiẽ splenis: ⁊ medicinaꝝ singulariũ q̃ ad‑ministrant ad hãc curã melior est cortex radicis capparis. Ipse em̃ vt dicit multotiẽs educit vri‑nam ⁊ egõnem sanguineã malã ⁊ sanat et ꝓprie qñ bibit cum syrupo acetoso. Et de scolopenª ⁊ cortice radicis capparꝫ dicit Gal'. 13ᵒ tera. ca. 4. quale em̃ est pharmacuꝫ epi absinthij tale sple‑ni capparoꝝ cortex: ⁊ quale etiã epi vocatũ eu‑patorium tale spleni scolopendriũ. De frigidis aũt spleneticis appropriatis est portulaca ⁊ se. eius ⁊ coralli decocti ⁊ folia salicis ⁊ cucurbita ⁊ se. acetose ⁊ se. attriplicis. Et de his oĩbꝰ fecit mentionem expꝛssam Aui. in caᵒ. de curationibꝰ splenis. Et de tamarisco Aui. nõ posuit eiꝰ com‑plexionem in actiuis: sed in ipso est stipticitas ⁊ abstersio ⁊ mundificatio ⁊ est ꝑcipui iuuamẽ‑ti ad splenẽ. Nã eius rami dissoluti in aceto cõ‑ferunt spleni empl'o inde facto ⁊ ad splenẽ. Bi‑bitur vinũ in quo decocta sunt folia eiꝰ ⁊ ipsius virgulta: ⁊ faciunt splenetici vasa de ligno eius in q̃bus comedũt ⁊ bibũt. Et autores cõiter vtũ‑tur fructu tamarisci in duritie cõiuncta calidi‑tati: lꝫ apud nos nõ reperiat tamariscus ferẽs fructus. Forte ꝙ in ꝑtibus oriẽtalibus reperit: loco igit fructus illius possumꝰ accipe folia vel flores. Cũ istis ergo calefacientibꝰ vel infrigidã‑tibus occurrendũ est ad dispõnes splenis ꝫꝫ exi‑gentiã cõponendo cũ reliq̃s medicis que etiaꝫ epati cõueniunt: qꝛ plurime epaticaꝝ ẽt valent spleneticis. Nam spodiũ de medicinis frigidis valet etiã ⁊ spleni: sicut etiã aristol'. ⁊ gẽtiana ⁊ genestra ⁊ flores genestre epati cõuenientes ẽt spleni cõueniunt: sed acorus nasturtium ⁊ nigel‑la ⁊ prassium magis iuuant splenẽ: ⁊ singulari‑ter cortex medianus fraxini ꝑcipue in duritie ⁊ capil'. ve. de temperatis valet in vtroq̃. Et ita ex his potes facere cõpositiones ad diuersas intẽ‑tiones exhibẽdo interiꝰ ⁊ exteriꝰ. ¶ Sed de me‑dicinis q̃ ꝑ interiꝰ exhibent in dispõnibꝰ splẽis siue sint ad alterandũ siue ad soluendum posuit aliũ ⁊ vltimũ canõ. Aui. in caᵒ curationũ splenis dicit sic. Et cũ administrat aliq̃d hoꝝ sup. de me‑dicinis sumẽdis ꝑ interiꝰ tũc meliꝰ est vt dimit‑tat aquã aut minuat potũ eiꝰ. s. paꝝ q̃d miscen‑do de hũido vt fit medicina sup. magis apta effi‑cere effectũ circa splenẽ: vt. s. ꝑmaneat circa con‑cauũ epis ⁊ nõ trahat ad gibbositatẽ epis pro‑pter adiutoriũ aque pl'm vt dixit. Et istũ canõ. bñ notate: qm̃ nõ debemꝰ intẽdere ad eũonez mãe educẽdo eã ꝑ vrinã aut sudorẽ: lꝫ forte aliqñ hoc faciat nã: ⁊ sic nõ debemꝰ cõuertẽ ad gibbũ epis qm̃ materie nocentes in splene sunt grosse non parate educi per vias strictas: immo per seces‑sum: vt dictum est in canõ. superiori.

¶ Ueniendo igit ad opus practicũ si cã dolorũ splenis fuerit mala cõplexio sine mã: tunc dicit Serap. ꝙ oportet vt faciamus in corruptiõe sim‑plicium complexionum in eo. i. in splene ⁊ admi‑nistremus in eo istas res quas diximus in ser‑mone super epar. s. infrigidãdo in complexione calida ⁊ calefaciendo in causa frigida: sed adda‑mus in virtute eaꝝ vt dicebat in canõ. supra. ⁊ vt

Nota canõ.

Nota de cappare.

Uasa d' ta‑mariscis ml'tũ ꝓsũt spleneticꝭ.

dicetur statim in materialib⁹ non apostemosis
peccante materia calida vel frigida etiā nō op
pilante siue cōiungat oppilatio etiā nō apans
propter abbreuiare: qm̄ etiā vt dicit Sera. si in
splene accidit oppilatio sup. nō apans: tūc opꝫ
vt administrentur medicine, quas diximus in
curatione oppilationum epatis ꝛ addamus res
fortes valde.

¶ Stante igitur cā ledente calꝫ si cōiungat in
toto repl̄o sanguinea: tunc a p̄n° ꝯuenit vt fiat
flōmia de basilica dextra. Et si illi⁹ repl̄onis cā
fuit retentio sanguīs hemorroidalis vel men-
strualis in mulieribus: tunc post eā erit necessa
ria flōmia saphenarum: sed iste flōmie nō respi
ciunt nisi cām añtem ꝛ nō cōiunctam: sed qꝛ nō
tute possumus infrigidare splenē nec flōmare
stante repletione in toto nisi p̄i⁹ fiat eṽo a to
to: idcirco dicit Aui. in ca° cure malitie comple
xionum in fine dixit. Et qñqꝫ necessariū faciunt
egritudines splenis vt flōmetur basilica maior
i. basilica dextri lateris ad differentiaꝫ basilice
sinistre que nominatur basilica minor: ꝛ flōme-
tur saphena sup. in casu dicto.

Digestiuū
i mā calꝫ.

¶ Deinde attendendū est ad cām cōiunctam: ꝛ
tunc p̄° bonū erit digerere mām calidā q̄ plerū
qꝫ est adusta si coniungant signa caliditatis in
splene cū syrupo vt infra. ℞. syrupi viol. syrupi
de fumoterre. añ. ʒ. vj. syrupi de epithimo. ʒ. ij.
aquaꝝ buglosse lupuloꝝ ꝛ solatri stante magna
flāma: vel scolopendrie nō stāte magna flamma
añ. ℥. ſ. misce: cōtinuet tribus vel quatuor vici-
bus: ꝛ hic etiā vꝫ syrup⁹ de bizantijs. ¶ Postea
purget mā de splene. verbi gratia. ℞. diacatho
licon. ʒ. vj. diasene. ʒ. ij. diaprunis solutiui. ʒ. ſ. vl
ʒ. j. ʒ. in corpore forti distēperent cū aqua deco.
floꝝ borag. buglos. fumiterre ꝛ scolopendrie.

¶ Et si materia nō fuerit adusta: tñ calida p̄ di
gestiuo valet syrupus acetosus vel ozyzachara
cum duabus ꝑtib⁹ aque endiuie ꝛ scolopē. ꝑte
vna ꝛ cōtinuet quatuor diebus postea detur po
tio vt infra. ℞. reubar. agarici. añ. ʒ. ſ. infundat
in aquis vt supra cū. ʒ. ʒ. salis gēme: postea fctā
colatura post. xij. horas addat colature cassie ꝛ
diacatholico. añ. ℥. ʒ. electuarij de suc. ro. ʒ. j. ʒ.
misce. Postea sequētibus diebus dentur altera
tiua ꝛ apitiua ꝑ interius: ꝛ in hoc valēt trocisci
positi in litera de agnocasto dati cū aqua deco.
solatri ꝛ endiuie dādo. ʒ. j. pro vice: ꝛ in magna
flāma trocisci de berbe. Silr valent appropria
ti trocisci si fiāt ex cucurbita siccata ꝛ se. attripli
cis ꝛ scolopē. incorporatis cū aceto ꝛ exiccatis ꝛ
puluerizatis: ꝛ si ponant cū his spēs diarodon
abbatis spero magis iuuabunt. ¶ Exteri⁹ autē
opꝫ epithimare cū infrigidātibus faciendo epi
thimata vel embrocas ꝛ melius cū aqua decoc.
radicum endiuie ꝛ folioꝝ ꝛ radicū salicis et fo-
liorum ꝛ radicū portulace decoquant in aqua ꝛ
aceto: ꝛ fiat epithima vel embrocatio bis in die
vel ter s̄m exigentiam calefactionis: ꝛ pōt fieri
inunctio cū oleo ro. ꝛ aceto: ꝛ si placet incorpo-
rare folia salicis cū modico radicis capparoꝝ ꝛ
modica cera potest fieri vnguentū cōueniens.

De cura-
tione dol.
splenis qñ
mā est fri-
gida.

¶ Et si cā fuerit frida mālis nō apans sed oppi
lans: tūc digerat mā cū oxymelle simplici ꝛ syru
po de duab⁹ radicib⁹ in p̄n° cū aq̄s apij ꝛ scolo-
pē. ꝛ abs. ꝯtinuent qnqꝫ dieb⁹. Deīde exhibeat
medicina de agarico infundēdo. ʒ. ij. agarici cū
zinzi. ꝛ sal. gēma qđ sufficit in aquis floꝝ gene-
stre ꝛ bethonice cū aqua decoc. corticū interioꝝ
ligni fraxini cū modico vini al. ꝛ facta colatura
addatur diacatholiconis. ℥. ʒ. electuarij idi dia
sene. añ. ʒ. ʒ. fiat potio ꝛ exhibeat s̄m ꝯsuetudi-
nem. ¶ Et fiant fomentationes supra splenē si-
ue embrocationes cū decoctiōibus apij radicū
feniculi ꝛ corticū capparoꝝ. añ. ℥. ij. sticados ca-
lamenti folioꝝ tamarisci ꝛ genestre. añ. M. j. de
coquant in aqua debite quātitatis ꝛ aceto eq̄li
ter: ꝛ possunt fieri inunctiones cuꝫ oleo de lilio
et de spica ꝛ de amigdalis amaris: et oleum de
phisticis est forte ad hanc intentionem.

¶ Post exhibeant facta mūdificatione trocisci
appropriati ꝛ cōfectiones appropriate. Nam va
let dialacca diacurcuma ꝛ troci. de capparibus
sunt p̄cipui iuuamenti positi ab Azara. quoruꝫ
descriptio est talis. ℞. vsnee rubee tinctorū po-
lij mōtani corticū radicū capparoꝝ radicuꝫ na
sturtij synapis ireos. añ. ꝑtes equales: terant ꝛ
cribellent ꝛ cōficiant cū suc. apij ꝛ fiant trocisci
quoꝝ quilibet sit pōderis. ʒ. j. ʒ. ꝛ sumat vnū ex
eis cū oxymel. simplici vel oxymelle squillitico.

Cappares
cū aceto i
hoc casu
sūt vtiles.

¶ Et dicit Aza. ꝙ cōferunt huic ficus infuse in
aceto due si sumant ante cibuꝫ: cappares ēt cū
aceto sunt in hoc vtiles: ꝛ nō sunt in mā splene
tica siue calida siue frigida aliquo mō obmittē
da clysteria facta cum decoc. appropriatis rerū
calidaꝝ vel frigidaꝝ de quibus supra: postea vi
gorando clysteria cum cassia cum hiera et oleis
appropriatis s̄m exigentiam: nam in clysterib⁹
speratur magnum iuuamentum in casu.

De cura-
tione dol.
splēis avē-
tositatib⁹

¶ Si vero cā doloꝝ fuerit tumor vētosus: tunc
facta mūdificatione de materiebus ꝯseruātib⁹
ventositatem cū hiera ꝛ sitibus ꝛ cauendo a ci-
bis vētosabilibus ꝛ a potu aque: tūc dicit Aui.
ꝙ ip̄a indiget apitiuis ꝛ abstersiuis resolutiuis
cum virtute stiptica forti plus q̄ sit virtus reso
lutionis qm̄ mā est vētosa leuis vt dixit. Et ad-
dit ꝙ hoc est diuersum ab eo qđ est in apatibus
quasi innuat ꝙ in apatibus maxime duris reso
lutiua debent simpliciter ꝛ apitiua abstersiua ꝛ
resolutiua stipticis dñari. Sed in īflatiōe ꝛ apa
te vētoso ecōtra stiptica debent dñari resoluti-
uis ꝛ apitiuis. ¶ Sed ꝯ istā sniam sunt manife
ste euidētie. primo qm̄ Aui. īmediate ponēs me
dicinas q̄ in casu inflationis cōueniunt: dicit ꝛ
magis ꝯueniētes ei sunt sicut agn⁹ cast⁹ ꝛ cymi
nū ꝛ rutha ꝛ ameos ꝛ silia. tñ pꝫ ꝙ in istis v̄tus
resolutiua est dñans ad virtutē stipticā. Idē di
cit ꝙ cōfert illi iuuamentū maximū positio ven
tosaꝝ ignitaꝝ supra splenē: ꝛ tñ in his est fortior
resolutio q̄ stipticitas vt manifestū est: īmo q̄si
nulla stipticitas. Preterea ad hoc etiā est rō qm̄
in mā vētosa grossa intērio est vt subtilieť ꝛ po
ri dilatent ꝛ in vaporē ꝯuertat: ꝛ ita resoluatur:
igiť sequiť ꝙ resolutiua debent dñari stipticis.

¶ Pro declarādo hoc tex. dat Gēti. duas decla-
rationes. vna est ꝙ cōparando resolutiua ad sti
ptica ꝛ in cura inflationis ꝛ in apatib⁹ duris ab
sol ute dñari debēt resolutiua stipticis vt quasi
deducunt anodina: sed in inflatione virt⁹ medi
cine stiptice dꝫ eē maior in cōparatione ad eā q̄
requiriť in cura duritiei: nō tñ ꝙ dꝫ esse maior
resolutione eiusdē. ¶ Sed ista declaratio videť
de directo esse ꝯ verba Aui. q̄ exp̄sse dixit ꝙ isla
tio indiget aperitiuis abstersiuis ꝛ resolutiuis

cum virtute stiptica forti plus q̄ꝫ sit virtus resolōnis. Et idē dicit Serap̄. a quo cepit istā sententiam Aui. Nam ponēs curā inflationis splenis dixit. Ad vētositates aūt grossas q̄ coartāt splenem ꝛ apostemāt ip̄m ꝛ inflationē q̄ fit cuꝫ eo opꝫ vt incipiamus ab inunctione cum oleo de abſ. deinde ponamus super ipsuꝫ empl'm qd̄ fit ex alumine ꝛ sulphure ꝛ nitro ꝛ pice ꝛ opponaco: ꝛ pꝫ ꝙ in istis virtus stiptica dominaꝛ resolutiue. Proīde addit: ꝛ solliciti simus vt sit v̄tus stiptica pōtica magis vincēs in rebus q̄bus vtiꝛ in curatione. s. inflationis: ꝛ sit virtus resolutiua minor. Ecce ꝙ comparat resolutiuaꝫ ad stipticā ꝛ ecōtra volens ꝙ stiptica dominēꝛ resolutiue qd̄ de directo cōtrariaꝛ dicto Gēt.

¶ Dat aliam solōnē Gent. quā credo esse de mēte Aui. Et Sera. dicit ꝙ differētia ista. s. in curatione vētositatis ꝛ curatiōe ap̄atis duri in hoc ꝙ stiptica debēt supare resolutiua in inflatiōe ꝛ ꝙ hoc est diuersum ab eo qd̄ est in apostematibus vbi resolutiua dominātur stipticis: ꝙ hec differētia nō est necessaria ꝛ semp inherēs: sed est differētia possibilis tm̄. Nam in ap̄ate duro vel in duritie splenis semp resolutiue medicine dominātur stipticis: aliquotiēs etiā fit idē ꝛ in curatione inflationis: vt pꝫ de cymino ꝛ rutha positis in tex. Aui. ꝛ vt deducūt motiua: tm̄ aliq̄tiēs p stiptica dn̄antia fiat curatio inflatiōis: immo ipsa stiptica p se ad curā faciūt dupl'r. Primo q2 comprimēdo exprimūt vētositates a partib' splenis in q̄b' us cōcludūtur causantes dolorem ad reliq̄s vacuitates: ꝛ ita remouēt inflationeꝫ dolorosam. 2° q2 aggregato splene s̄m partes suas p medicinas stipticas nō paraꝛ ad recipiēdū alias ventositates: immo ipsas a se repellit.

¶ Et ꝙ hec sit sn̄ia Aui. vt mihi apparet videꝛ declarari ex v̄bis eiusdē positis ibidē in litera. Nā verificās ꝙ in inflatiōe stiptica aliqn̄ cū dominātur resolutiuis curāt dixit: qm̄ mā est ventosa leuis: ꝛ ita sup. expellibilis p compressionē ꝛ hoc est diuersum ab eo qd̄ est in ap̄atibus in q̄bus mā est grossa nō expellibilis p compressionē: immo indisponereꝛ ad resolōnē: ꝛ ita est diuersum hoc in ap̄ate: qd̄ etiā compressio faciat ad remotionē doloris vētosi p modū dcm̄: etiaꝫ declaraꝛ in eodē ca° cum dixit. Et qn̄ repl'o ventris eius commouet sup eum dolorē. s. vētosum nocte vel die comprimat ip̄m faciēdo cōpressionē post compressionē: ꝛ ita vult ꝙ compressio exprimat vētositatē de loco ad locū: ꝛ ita sola stiptica vel dn̄antia resolutiuis faciūt ad curā inflationis. qd̄ erat declarādū. ¶ In casu igitur particul'r. p° fiāt clysteria approp̄ata ad vētositatē: de q̄b' dcm̄ est in cura tympanitis. Deinde possunt exhiberi trocisci facti ex q̄busdā simplicibus: de q̄bus dicit Ras. 7° cōti. dico acorus dissoluit vētositatem grossam q̄ est in splene: et similiter facit nigella nasturtium agnus castus rutha. Vn̄ cuꝫ opus fuerit fieri de his trocisci fiat dosis pōderis auꝛ. ʒ. cum decoc. partiū hoꝝ seminū: sed fit decoctio vel potus in modica q̄ꝫtitate vt dicebaꝛ in can̄. Et hāc descriptionē vl' similem in v̄tute posuit Aui. sub hac forma dixit. Et q̄n̄q̄ꝫ opꝫ vt in potu tribuaꝛ ex agnocasto ꝛ ameos cum corticibus radicis capparoꝝ ꝛ rutha sicca ꝛ acoro auꝛ. ʒ. cum vino antiquo. Sera. autem ponit trociscos excellētes sub hac forma. Sumātur nasturtij al. ʒ. xxx. terātur ꝛ cribellētur ꝛ ꝯficiātur cum aceto vini fortis ꝛ fiāt ex eo trocisci subtiles parui ꝛ fint in furno vt panis aut sup patella donec exiccētur ꝛ nō comburātur: deinde terātur ꝛ cribellētur ꝛ misceāꝛ cum eis granoꝝ agni casti. ʒ. x. ꝛ fructus tamarisci vel sup. foliorum. ʒ. v. scolopendrie. ʒ. vij. aggregētur cōtrite ꝛ cribellate ꝛ dētur ex eis pondus. ʒ. iij. cum secaniabin. Et eandem descriptionem ad vnguē posuit Aui. in eodē ca° inflationis: sed loco nasturtij al. ponit ellebori al. Sed credo ꝙ litera est corrupta ꝛ meli' iacet nasturtij qd̄ i casu singul'r vꝫ vbi ellebor' esset medicina nimis fortis dicit sic. Ex ebibitis vero sunt trocisci hmōi. ℞. ellebori al. ʒ. xxx. q̄ terātur cuꝫ aceto vini acuti ꝛ fiāt ex his trocisci subtiles parui ꝛ ponātur sicut panis in furno ꝛc. precipue discurrēdo sicut fecit Sera. ꝛ cum simplicibus ex cum dosibus dādo. ʒ. iij. p vice. Sed vbi Sera. dicit ꝙ exhibeaꝛ cum secaniabin dicit Aui. cum syrupo acetoso de zuccharo. ¶ Circa exteri' applicāda pōt fieri fomentatio. vt' infra. ℞. ruthe mellilotí camo. an̄. M. ʒ. nitri se. agni casti an̄. ℥. ʒ. bulliant in aceto ꝛ aq̄ ferrarioꝝ. postea cū filtro infuso in dicto aceto post lōgam decoctionē fiat fomētatio bis vel ter cum eo calido. postea ex fece illoꝝ simpliciū decoctorum pōt fieri emplastrū. s. splenē: ꝛ si placēt possunt decoqui ficus sicce ꝛ mascelari cum reliq̄s ꝛ ex eis acq̄reꝛ forma ꝯueniētior ad empl'm. ¶ Possumus etiaꝫ facere sacellatiōes siccas p̄cipue cum furfure et sale ꝛ costo ꝛ scolopen. ꝛ se. agni casti ꝛ, cum nuce cup̄ssi ꝛ dicebat Sera. de furfure: ꝛ ꝯfert apostematibus mollibus ꝛ ventositatibus grossis vaporatio facta ex furfure decocto cum aceto ꝛ anheto qd̄ est q2 nā furfuris est vt resoluat qd̄ est in splene resolutione notabili ꝛ mundificat grossitiem eius. ¶ Ad istā intētionē adhuc illa q̄ sunt. s̄. dicta in cura hydro. tympanitis nō curo multiplicare v̄ba: sed ad illum locum recurratur. Sed nō obmittaꝛ vnū v̄bū qd̄ poniꝛ ab. A. sil'cū Serap̄. de approximatione in empl'is vnguētis p exterius armoniaci vel bdelij quo cōiter vtūtur medici in dispōnibus spleneticis: vt s. nō exhibeaꝛ nisi cum intēdiꝛ vehemens imp̄ssio ꝛ alia nō sufficiūt: ꝛ qn̄ nō est fe. vel al'r caliditas. naꝫ dicit Aui. ad finē capl'i de cura inflationis postq̄ꝫ numeranerat medicīas sil'es his q̄ dicte sūt dixit. Et si voluerit su. medic' vt sit cū fortitudīe sup. opatio ꝛ vbi nō sit febris ponantur in eo armoniacū ꝛ bdeliū ꝛ sil'ia. Et Sera. dixit si v̄o nō est cal'itas ꝓ̄ciātur in vaporatione armoniacū ꝛ bdeliū. ꝛ istis factis si nō sufficiant: tūc ꝯfert qd̄ dcm̄ est supra vt ponātur vētose sicce supra splenē cum flāma ignis. nam attrahūt valde cū vehemētia: vt dicit Ser. ꝛ fiāt compressiones post compressiones vt supra dictū est. Et hec sufficiāt de cura inflationis.

¶ In curatiōe aūt ap̄arū calidoꝝ nō exn̄te plenitudine in toto: q2 de plenitudine dcm̄ est sup̄ q̄n̄o sunt fiēde flōmie cōmunes ꝛ aliqual'r diuersiue: Sꝫ h̄n̄do intētionē partim ad diuertēdum partim ad eūandū de mā fluxa vel ibidē aggregata oportet a p̄n° vt fiat flōia basilice sinistre titillarum manus sinistre. i. vene existentis inter annularem ꝛ minimum: licet aliqn̄ laudant auctores fieri flobotomiam prius de basilica si

Trocisci putiles. Descriptō Serapio.

Aui. in predictis trociscis hꝫ ellebori albi loco nasturtij.

Not. bene.

nistra: ⁊ aliq̄ñ de saphenis ⁊ vbi fuerit retentio hemorroydarū vel mēstruorū: ⁊ in corpore in q̄ nō posset fieri euacuatio ꝑ flobotomiā ponātur vētose cū scarificatione in natibus: ⁊ hoc dico in calido apostemate in pn° ⁊ in augmēto. Et si causa fuerit retētio hemorroydarū ⁊ nō toleret flōmiā laudāt medici vt ponantur sanguisuge in loco hemorroidarꝫ ad suggēdū sanguinē melencolicū de ꝓfundo ⁊ extrahat plus vel minꝰ de sanguie ſm apparētiā illius siue ꝑ flōmiā siue ꝑ vētosas vel sanguisugas. Naꝫ si fuerit grossus maior q̄ntitas educat ꝙ si fuerit clarus ⁊ subtilis. Et ad hūc sensum dicit Aui. in cap° egritudinū splenis: cum scies ꝙ causa in his est oppilatio ex sanguine plurimo melēcolico oportet ꝙ flōmes basilicā ⁊ saluatellā: ⁊ dimittas saluatellam constringi ꝑ seip̄am sup. apparēte sāguine grosso melēcolico q̄ euātur. Addit: tñ cuꝫ cō stringit ante casum virtutis: q: vbi timeremus de virtute nō oporteret expectare ꝙ ꝑ se cōstringat. Sed in ap̄atibus fridis ⁊ alijs dispōnibus spleneticis flōmia ⁊ oīs extractio sanguinis est multū suspecta. Et de hoc posuit cañ. Aui. in ca° doloris splenis ad finē fen. xv. cum dixit: et non fiat flōmia q̄uis indicet eam cōitas medicorū nisi apud necessitatē: vt sup. in casibus dictis: ⁊ pauca sup. etiā fiat ⁊ supp. cū timore. ⁊ rō sumit ex hoc q: in splene plerunq3 dn̄atur mā grossa frigida: ideo multū timet de extractiōe sanguinis. Post flōmiā aūt intēdēdū est ad alterāduꝫ ⁊ intrinsecus ⁊ extrinsecus. intrinsecus aūt valet syrupus vt infra. ℞. syrupi acetosi simplicis ℥. j. syrupi de fumoterre. ℥. ß. cum aquis endiuie solatri ⁊ apij: añ. ℥. j. misce: ⁊ post syrupos duos loco dictarū aquarū ponat de decoctione extremitatū tamarisci ⁊ extremitatū salicis cū aqua endiuie: ⁊ loco syrupi acetosi ponat oxymel simplex vel fiat syrupus vt infra. ℞. endiuie fumiterre extremitatū salicis ⁊ tamarisci feniculi et scolopē. añ. M. j. seminis portulace corticuꝫ cucurbite sicce mediani corticis fraxini: añ. ℥. ß. decoquātur in debita q̄ntitate aq̄ ⁊ modico aceti ⁊ de colatura fiat syrupus acetosus cum zuccaro: ⁊ exhibeat cum aq̄s scolopen. feniculi ⁊ apij vel cicoree. ❡ Postea exhibeatur potio vt infra ℞. mirabol. citri. ʒ. ij. cōtundātur ⁊ infundātur in aq̄s fumiterre lupulorꝫ cuscute ⁊ scolopē. post ea post. x. horas addat colature cassiefi. ʒ. vj. mānе. ℥. j. ß. misce. pōt etiā fieri puluis ad hāc intētionē sub hac forma vt infra ⁊ est Haly. ℞. mirabo. citri. ʒ. v. ro. ʒ. iij. spodij: berberorū: añ. ʒ. ij. exhibe. ℥. ß. vsq3 ad. j. de puluere isto: cū. ℥. vj. aq̄ lactis caprarꝫ: pōt fortificari medicina si placet cū electuarijs solutiuis diapruno solutiuo vel electuario ro. vsq3 ad. ʒ. j. ⁊ nō trāscende ꝓpter dubiū apostematis. ❡ Ad alterationē aūt sil' cum resolōne ⁊ ꝓhibitiōe a duritie valet singul'r se. portulace si exhibeat cuꝫ aceto: de quo dicit. A. in ca° ꝓprio de cura apostematū. Et ex his q̄ cōferūt in ipso est vt detur in potu de se. portulace. ʒ. j. ß. cum aceto: inest em̄ ei ꝓprietas vt vult in resoluendo apostemata sup. calida ⁊ duritiē eius sup. ꝓhibēdo: valēt etiā trocisci de spodio ⁊ de berberis vt supra dicebat. ❡ Circa extrinseca aūt lꝫ cōmunis cañ. sit ꝙ in apostematibus calidis in pn° debeātur pura repcussiua frida: tñ in membro tali q̄d est splen nō debēt apponi

Not. hunc canonem.

pura repcussiua frigida neq3 extreme frida neq3 sicca: tum q: timor esset fluxa materia: exempli gr̄a. ab epate vt communiter euenit ne ꝑ fortia repcussiua materia rediret a splene ad epar: et sic ab ignobili ad nobile duceret: q̄d esset inconueniēs: esset etiā timor de induratione splenis ꝓpter fortia frigida ⁊ stiptica: q̄m apostemata splenis facile indurātur: q̄m ⁊ si pēdeāt a sāguine calido: est tñ grossus sanguis a quo vt plurimū pēdēt. ꝓpterea in repcutiēdo circa splenem neq3 medicine debent esse nimis frigide, neque plurimum stiptice: sed ad remisse calidū debent declinare facta remissione in caliditate ꝑ medicinas frigidas primi vel secūdi gradus: ⁊ in eis debet esse modicissima stipticitas: ⁊ ꝓpter causam dictā ⁊ ꝓpter difficultatem penetrationis medicinarum in splenem: fortioribus autē frigidis ⁊ stipticis possumus vti in pn° apostematū calidorꝫ epatis: ꝓpterea dicit. A. de cura apostematū splenis ꝙ approximāt curationes eorꝫ curationibus suorꝫ silium in epate p̄ter ꝙ necessitas sit illarū sup. tm̄ infrigidādo ⁊ su. propter vehementiam ad latus stipticitatis. i. ꝙ debēt esse minus stiptica q̄ ea q̄ debētur epati: cū nō sit membrum principale vt dcm̄ est supra: ideo ⁊ ab ipso pn° in apostematibus splenis debent apponi aliqua apitiua ⁊ resolutiua: plus tamē ⁊ minus ſm diuersitatē materie in multitudie vel paucitate ⁊ in caliditate vel frigiditate ſm diuersitatē temporū principij: q: minus calida in pn° initiatiuo ⁊ magis in processu. ❡ Valet ergo a pn° fomētatio facta cum decoctiōe or. et foliorum salicis in aceto. i. cum filtro fiat fomētatio: postea fiat innunctio cum oleo ro. ⁊ camomillino: ⁊ si placet possumus facere empl'm sub hac forma. ℞. rosarum mellilotі scolopē. ana M. j. berberorum. ℥. ß. bulliant in aqua ⁊ aceto debite q̄ntitatis: postea in decoctiōe facta colatura distemperetur farina or. ⁊ cum oleo ro. ⁊ camomil'. fiat emplastrum.

Not. hunc canonem.

❡ In augmento autem addatur de folijs tamarisci ⁊ floribus ⁊ se. agni casti: ⁊ si vellemus stante multa flamma magis infrigidare possemus cum emplastro dicto ponere de succo foliorum salicis et de succo portulace.

❡ Et si materia veniat ad statū resolōnis i ap̄atibus splenis nō debēt apponi sola resolutiua: ꝓpter timorem calefactionis ⁊ petrificationis: vt supra fuit dictum in cañ. ideo cum resoluētibus sunt miscenda humectantia ⁊ mollificatiua: dn̄antibus tñ resolutiuis: nam possunt misceri cum resolutiuis dictis supra spleni appropriatis ficus infuse in aceto ⁊ incorporate cum reliq̄s vt cum squināto cyperis scolopendria tamarisco floribus genestre ⁊ silib'. ❡ Et si ap̄a tendat ad saniationem curetur cum ingenijs q̄bus curatur apostema epaticuꝫ: q̄d est in via saniationis: tentando etiam ruptionem cum ingenijs dictis supra: ⁊ tādem purgationē saniei ⁊ mundificationem: ⁊ postea sigillationē vt dictum est in cura apostematum epatis.

❡ Sed si apostema fuerit durum vel ex calido induratum vel aliter fuerit durum radicaliter ex melencolia aggregata circa splenem: similiter ne fuerit durities splenis non apostemans: vnde dicatur splen induratus propter materiam in eo contentam ⁊ incineratam in modum apo-

Not. hunc canonem.

stematis duri ſm quā duritiē ꝓprie quis dicitur ſpleneticus: vt ſupra dcm̄ eſt: tunc in hac. Prīa intentio eſt humectatio ⁊ mollificatio ⁊ inciſio ⁊ aptio: ⁊ hec melius completur cum extrinſecus applicatis ꝙ̄ intrinſecus: ſiue ſint medicine digeſtiue intrinſecus exhibende ſiue euacuatiue: ⁊ in hac dicit Gord. ꝙ ſplen debet prius mollificari ſup. ꝙ̄ alia offeratur ⁊ laudat vt inūgatur regio ſplenis vt infra. ℞. medulle vituli ⁊ cerui ⁊ piguedinis galline ⁊ anatis pinguedinis porci ⁊ olei amig. dul. olei. ſiſami: añ. ℥. j. miſceātur cum cera ⁊ inūgatur regio ſplenis ⁊ totum eſt mollificatiuum: vt ptz. Haly. autem ordinauit epithima fiendum ſpleni ante alias medicinas nam dixit: oportet autem epithimatibus vti anteꝙ̄ hec porrigas medicamīa ſup. intrinſecus vel extrinſecus: ⁊ per epithimata intelligit ⁊ fomētationes ⁊ cataplaſmationes: fiat igr̄ fomentatio vt infra. ℞. corticum radicum capparorū: corticum interiorum fraſſini: foliorum ſalicis ſiue florum eius: nam vult Sera. flos ipſe ſanat lapideitatem ſplenis qñ cum eo fit emplaſtrum de foris: ⁊ ita etiam in fomētatione florum geneſtre pigami eupatorij ſcolopendrie pentafilonis. añ bulliāt in aceto acerrimo: poſtea cū ſpōgia fiat fomētatio: ⁊ docet Haly. fomētare infūdēdo fruſtum epatis vnius animalis in dicto aceto ponēdo; ſup regione ſplenis in pāno circūuoluto: ⁊ hoc prius valet qñ ſtat vbi vera durities ſplenis ex materia in ſplene cōtenta non indurata ex calido apoſtemate. nam in dicto caſu opꝫ vt ponatur in decoctiōe portulace ⁊ corticis cucurbite recētis prius tm̄ ſiccatis. Et ita ꝓcedentibus ſubtiliatione inciſione mãe cum fomentatione dicta ⁊ mollificatione cū vnguēto ſuperius poſito: tunc ꝑ interius pñt exhiberi ſirupi appropriati vt ſirupus de epithimo cū oximelle ſqllitico ⁊ cū aquis eupatorij ſcolopen. ⁊ apij; ⁊ ſi plꝫ pōt fieri ſirupus magiſtralis: vt infra. ℞. ſcolopē. tamariſci corticuꝫ ſalicis aſſari rubee tinctorꝫ hyſopi ſicce ⁊ accori ⁊ foliorꝫ agni caſti. añ. decoquant in aqua ⁊ aceto: colent ⁊ ſirupizent cū zuccaro ⁊ exhibeatur. ℥. j. ʒ. cuꝫ aqs ruthe bethonice ⁊ ſcolopē. ⁊ qñ non eſſet caliditas neqꝫ feb. neqꝫ mã fuiſſet calīa poſſet cū ſirupo exhiberi. ʒ. ſ. armoniaci: qm̄ tunc mirabilr̄ iuuaret. ¶ Et ꝯtinuato hoc ſirupo aliq̄bus diebꝰ poſſet exhiberi aliqđ ſolutiuū. vt. ℥. ſ. diacatholiconis cū. ʒ. ij. diaſene. ⁊. ℥. j. oximellis ſimplicꝫ ⁊ cum aqua decoctionis paſſ. feniculorꝫ coſti et aſſari qđ ſufficit: fiat potio. Epithimus etiā eſt in caſu mirabilis ad hanc intētionē: immo de eo dicit Aui. capº de curatione ſplenis ⁊ epithimi. ʒ. ij. in. ℥. j. ſirupi acetoſi vſqꝫ ad. ij. ſup. eſt efficacis iuuamenti. Addit: iſtud em̄ cū iteratur ſolutione vētris educit id qđ eſt in ſplene ⁊ detumeſcere ipſum facit: agaricus ēt ſolus cū ſirupo acetoſo eſt medicina cōueniens. ¶ Poſtea fcrā euōne ſi eſſet aliqualis titillatio circa ſplenem ⁊ eſſet peccatum in ſanguine melīco iā priꝰ conueniret flōia vene ſaluatelle ſiue titillaris manus ſiniſtre: ⁊ tunc proprius eſſet dimittere ſaluatellam conſtringi per ſeipſam: vt ſupra dicebatur conſtante virtute: qꝛ tunc maxime expectaret euacuationem de materia coniuncta: qꝛ flobothomia non eſſet conueniens niſi fcā mollificatione in materia ⁊ commotione per digeſtiua precedente etiam ſolutione vt declaraui 22ª tertij in caº varicuꝫ ⁊ elefangine in queſtione ſpeciali de flobothomia facta in morbis melencolicis: ⁊ talis flobothomia conuenientiꝰ fit in ſero ꝙ̄ in mane: ⁊ debet eſſe apertura magna vt ſanguis groſſus poſſit exire: ⁊ dicunt quidaꝫ vt fuit Thadeus ꝙ maxime valet talis flōia luna accedente ad cōbuſtionem vel exiſtente ī cōbuſtione: quia tunc fit maior commixtio melencolie cum ſanguine: ⁊ ſic magis educitur de mā propria peccante. ¶ Poſtea expediet iterato ſupra ſplenem apponi emplaſtrum: ⁊ ordinauit emplaſtrum Haly. in caſu multum conueniens dans etiam ordinem in applicatione emplaſtri ⁊ quando debet remoueri dicit ſic: emplaſtri ꝙ ſplenis apoſtematibus ⁊ duritiei confert aſſignatio. Sume ficus nigras numero. x. ⁊ infunde in aceto vini die ⁊ nocte eductaſqꝫ in mortario diligenter tere ⁊ cribra: tūc ſume coſti amari. ʒ. iiij. amig. ama. ſine corticibus. ʒ. vij. corticum radicis capparis, ſcolopē. cuiuſcunqꝫ. ʒ. iij. tere diligenter ⁊ cum ficubus prius infuſis diſtēpera ⁊ pone ſup pāno vel charta ⁊ emplā ſplenē ſtomaco cibis vacuo vt dicit. Addit vt aūt tp̄s acceſſerit cibi. i. cū ſumitur cibus plena hora ⁊ per vnam horā aufer ⁊ lauabis locū cū aqua decoc. camomil. ⁊ melliloti ⁊ inunge locū cum oleo de cheiri. ¶ Ad hanc intentionē poſſunt fieri emplaſtra multiplicia que ponunt ab autoribus: ſed ſingulr̄ emplm̄ eſt armoniacū diſſolutum in aceto ⁊ illinitum ſpleni. nā cōfert valde groſſitudini ſplenis: vt dicit Raſ. 7º cōtiū. Et ſimiliter flos ſalicis qñ emplatur cū eo ſanat durities ſplenis: ⁊ potes formare multiplicia emplaſtra ex ſimplicibus dictis cōmiſcendo cum ſtercore ouium ⁊ aceto ⁊ addere ſi placet de ſulphure et alumine ꝓcedendo aliquotiens cū hūectantibꝰ magis ⁊ mollificatiuis ⁊ aliq̄tiēs cū magis exiccatiuis addendo ariſtol. ⁊ myrram ⁊ huiuſmodi fortia. nam ſplen ſuſtinet emplaſtra fortia.

¶ Per interius aūt pro electuario in proceſſu ſi fiat vt infra. ℞. armoniaci aſſari agnicaſti ruthe ſcolop. acori hyſopi ſicce: foliorꝫ tamariſci: añ. ʒ. j. corticum radicū capparorꝫ ſe. vrtice et ſe. apij aniſi cinnamomi: añ. ʒ. ij. mellis qđ ſufficit fiat electuarium in bona forma.

¶ Poteſt etiam fieri puluis cum appropriatis de quibus refert Auicen. puluerem factum cuꝫ pulmone vulpis ⁊ ſemi. portula. cum aceto ſumendo, ʒ. ij. pro vice. Aut accipe veſpertilionem et decola eum ⁊ exicca ipſum ⁊ contere: ⁊ accipe ex eo quod tolerant tres digiti vt dicit id eſt pugillum. j. cum aliquo ſyrupo dicto vel cum aceto: ⁊ ita poſſumus in infinitum multiplicare remedia: ſed iſta vt efficacia ſufficiant.

¶ Et quando illa non ſufficerent tunc ſunt ponende ventoſe ſupra ſplenem cum ſcarificatione: ⁊ poſtea ſuperpone de melle cum ſynapi. Nā tunc magis profundatur virtus medicine: vt voluit Paulus ſeptimo continentis. Et vltimo fiat cauterium ſuper ſplenem faciendo quinqꝫ puncta vel ſex cum cauterio in ſex locis ſupra ſplenem in vice vna: poſtea remoueatur eſcara cum putrefactiuis ⁊ tandem conſeruanda ſunt vlcera ne conſolidentur: ⁊ hoc eſt fortiſſimum remediorum.

Et ſic ſit finis huius capituli.

Nota hūc can. Haly.

No. de epithimo.

Emplm̄ Haly.

Emplm̄ ex armoniaco.

Splen ſuſtinēs emplaſtra fortia.

¶ De colica ꝛ iliaca. Capitulū. xi.

Si cū dolore vētris fuerit ipsi us ꝯstrictio ꝛ nausea; sed nec calor nec fe. affuerit. ea ergo dā da sunt q̄ vētrē sine vom ndi desiderio soluāt: vt ē elarium de gallia: q̄ ℞. masticis gar. 33. melanopiperis macro piperis cinamomi nucis mus. gallie mus. oīuz añ. ʒ. x. scamonee. ʒ. x. postea exprimāt cydonia acetosa ꝛ recētia ꝛ succ⁹ eoꝝ cum eiusdē q̄titatis de melle misceat ꝛ coquat vsq̄ ad spissitudinē paulati ꝛ ꝯficiat ex eo medicamē: qđ tm̄ eiusdē q̄titatis sit cuius spēs sunt: cui⁹ dosis sit a. ʒ. ij. vsq̄ ad. ʒ. ij. ß.

Des. cuiusdā elarij solutiui.

¶ Qđ si nausee vehemētia non fuerit nec eger medicias vomuerit: pille iliace sunt dāde q̄. ℞. colloq̄ntide serapini: āboꝝ añ. ʒ. x. scamonee. ʒ. iij. ꝛ tertiā: īformēt pille: ð qb⁹ vni⁹ aurei pōd⁹ ē dādū: velociter. n. passionē dissoluūt iliacā. ¶ Si aūt passio iliaca difficilis fuerit nec medicamina ven tris solutiua eis cōtulerint hoc suppone collyriū: qđ. ℞. salis panis. ʒ. x. colloquinti de īterioris scamonee: amboꝝ añ ʒ. ij. ß. fi ant ex eis collyria lōga ꝛ supponāt. ¶ Et si non cōtulerint ex enemate leni clyst. rize tur: qđ. ℞. ficus citrinas. v. furfuris quan tū vna manu capi pōt maluauisci. M. j. hec ī pāno ligato ꝛ sicle folia. x. in duabus lib. aque coquātur donec ad vnā redeat: deinde coletur ꝛ ponatur sup eā bauracb pondus vnius aur. olei sisamini. ℥. j. ꝛ fiat clystere ex eo. Si āt q̄s forti⁹ ꝛ acutius fa cere voluerit pōd⁹ aur. vnius de collyrio qđ prius diximus admisceat.

Des. pillularū iliace

¶ Clystere vehementer soluens quo tunc vtendum est cum medicamina non conferunt nec venter soluitur. ℞. colloquintide interio ris. ʒ. x. cētauree. ʒ. v. buchor mariē artba nite. amborum añ. ʒ. ij. omnia in tribus lib. aque donec ad tertias duas redeant: coquantur ꝛ colentur: deinde dissoluātur in ea alcbitram mellis: amborum añ. ʒ. iij castorei: serapini opoponaci collyrij quod prediximus: omnium añ. ʒ. ij. misceantur omnia ꝛ dum est tepidū fiat ex eo enema: ꝛ si squibale exierit iteretur clystere donec exire vñr. Hoc namque clystere admini strari dꝫ cum res fortissima est ꝛ essima ꝛ in colica mala. ꝛ est illa in qua fit nausea valde vehemens ꝛ infirmus non egerit. Huic preterea egritudini quādoque feti da superuenit eructuatio ꝛ plerūque ster cus per os egreditur: qđ cum accidit sepe mortem portendit.

Des. clysteris fortis.

¶ Qđ si cum dolore ventris non fuerit ipsius strictura sed in flatio ꝛ rugitus ꝛ tentio in ventre existūt confectio de baccis lauri danda est: q̄. ℞. foliorum ruthe siccorum. ʒ. x. ameos cymi ni nigelle cheisim origani carui alexandri ni amig. ama. melanopipis macropipis mētastri dauci accori baccaꝝ lauri casto. oium añ. ʒ. ij. serapini ʒ. iiij. oppona. ʒ. iij. conficiantur cum melle eiusdem pōderis cuius dosis sit vt auellana vna aut naba cha: multis vicibus cum. ʒ. j. vini calefacti aut cum apozimate de radicibus: huic cō fectioni remouenda vētositate ꝛ dissoluē da nihil equiparat.

¶ Hoc p̄terea suppo sitoriū subijciatur qđ sit ventositatis dis solutiuum. ℞. cymini foliorum ruthe vi ridis: amborum añ. M. j. buchor mariē artbanite: amborum añ. ʒ. iij. bauracb. ʒ. j. conficiātur ex melle ꝛ supponatur cum spongia vel lana: hoc enim dissoluit ven tositatem inferius ꝛ expellit.

Des. suppositorij.

¶ Venter quoque assidue ex pāno calido vaporād⁹ est ꝛ eger in tina mittendus. ¶ Si antez hec non suffecerint: ventosa cum igne po nenda est: et locus donec rubere inceperit fricandus. ¶ Post hoc iterato fieri con uenit ex oleo ruthaceo ꝛ ex alijs oleis cali dis ꝛ ex eis clysterizandus est eger: postq̄ eis admixta fuerint castorei euforbij: am borum añ. ʒ. ß. ¶ Hanc vero solitus pati egritudinem dum sanus est caueat ne vi num aqua mixtum bibat: nec etiaꝫ sumat vinum nisi purum ꝛ forte: nec aquam mul tam bibat: et abstineat ab herbis et lacte et omnibus inflatiuis.

¶ Philonium faciens illiosis cum maxi mo coartantur dolore ꝛ timetur ne synco pis superueniat: ventositatem carminat ꝛ somnum prouocat. ℞. piperis ameos fo liorum ruthe mentastri castorei baccarum lauri cymini: omnium añ. ℥. j. opij mādra gore iusquiami: omnium añ. ℥. ß. conficiā tur cum melle eiusdem quantitatis: detur

Des. philonij.

Descri. cō fectōis d seminib⁹

Des. apozmatis.

ex eo pondus anr.j.huic quoq; electuario addit plerũq; scamonee vnc.j.tertia ꝛ fit tunc medicamen ventris solutiuum.
¶Si autem cum dolore feb. affuerit: cassia fistula in succo endiuie bullito ꝛ dispumato dissoluta egro est danda: ꝛ syrupus vio.in potu est tribuendus ꝛ nutriendus est ex taphea cum oleo de amig.dul.condita: ꝛ ex leni clysteri clysterizandus.
¶Cum autem locus doloris in ventre apparuerit grossus ꝛ habens apa eger in pricipio flometur: deinde cassiafi. cum succo herbarum sepe danda est. ¶Et sit cibus eius cui hic dolor ex cõsuetudine accidere solet taphea vnctuosa cum zuc. ꝛ oleo sisamino: ꝛ abstineat a stipticis ꝛ acetosis et a cibis grossis ꝛ ventrem stringentibus.
¶Qui autem cum hoc dolore ventositatem pati solitus est: cibetur cũ calagine ꝛ mutagenat cõditis cũ seminibus: et abstineat ab oleribus ꝛ lacte ꝛ omnib' que inflant. Et bibat vinũ forte ꝛ nõ vitiatum: aut hydromel cũ spẽbus que pro cõdimẽto ponent vt piper quas dicem'. Hec est cõfectio eius. ℞.mellis mundi lib.j. aq̃ li. vj.misceantur ꝛ coquant diu ꝛ spumẽtur bñ donec fiat ad spissitudinẽ iulep. Cũq; hoc factũ fuerit in vnaquaq; lib.ex eo mittãtur.ʒ.ij.puluerizati piperis in panno ligati donec appropinquet finis decoctioni eius: ꝛ cum infrigidatur extrahat pãnus et exprimatur ꝛ cũ necesse fuerit ppinet.

Def. suppositorij.

¶Confert etiã cui hec passio ex ventositate ꝛ grossa superfluitate accidere solet oleũ de cherua cum apozimate de seminibus sumptum. ¶Confectio apozimatis de seminibus hec est. ℞.ameos cymini cheisim charui origani nigelle: omniũ añ. pugillum vnum. Istis autem admisceantur lib.iij.aque ꝛ coquantur donec ad lib.j.ß. redeant. De hoc itaq; apozimate sumantur.℥.ij.quibus.ʒ.iij.olei de cherua addãtur ꝛ multis diebus bibantur.

Descri.cõfectõis de seminib'.

Def. philonij.

Def. apozimatis.

¶Sed cui dolor iste cum calore superuenerit: pruna.xx.et ficus citrine.v. ꝛ passularum enucleatarum.ʒ.v.sumantur ꝛ coquãtur ꝛ colentur: deinde cassiafist. in eo dissoluta coletur: cui oleum amig. misceatur et sumatur: ꝛ ex apozimate qd in.c.de reumatismo diximus in potu tribuatur. Venter vero si multum fuerit siccus pdicto apozimati addũtur polypodij ꝛ turbith: amborum añ.ʒ.ij.ꝛ coquant cũ eo ꝛ detur donec vẽter soluatur. Cum aũt solutus fuerit: remoueatur polypodiũ ꝛ turbith. ¶Confectio electuarij qd ventrẽ soluẽs destruit vẽtositatem ꝛ grauedinem. ℞.turbith albi fricati ꝛ puluerizati.ʒ.xx.zuc.ʒ.xxx.zinzi.ʒ.x.hui' pulueris.ʒ.iij.ad bibẽdũ tribuant. ¶Pillule de quibus cũ quis ventrẽ soluere voluerit vnã sumere debet que ꝛ appetitum excitant ꝛ inflationem resoluunt et grauedinem ꝛ cibũ digerunt. ℞.masticis.zinzi.cinnamomi gar.neresmich ꝛ melanopiperis macropiperis scamonee zuc. violarum: omnium añ.℥.j.fiant ex eis pillule ad magnitudinem ciceris ꝛ sumatur vna: mouebit enim semel aut bis.

Ista est quarta pars huius tertie partis noni Almãsoris que sic continuatur ad pcedentia. nã postq̃ in pcedẽtibus fuit determinatum de dispositionibus stõi nõ naturalibus ꝛ de dispõnibus epatis ꝛ de eis que sequuntur ad eas: fuit etiã determinatuz de dispõnibus membrorum q̃ sunt receptacula supfluitatũ epis.s.colerice ꝛ melẽcolice puta de dispõnibus ipsi' kistis fellis qñ determinatum est de icteritia ꝛ in prime lecto cap° determinatũ est de dispõibus splenis qui est receptaculũ materie melĩce ipsius epis. Restabat pñr determinare de dispõnibus mẽbrorum que sunt receptacula supfluitatũ stõi vt ipsorũ intestinorum que sunt tres pncipales dispões vt dolores intestinorum sine fluxu.s.colica vel iliaca ꝛ de dispõnibus eorũdem cũ fluxu vt de fluxib' intestinorum ꝛ de vermibus: qr vermes vt sepe nascũtur in intestino recto versus anũ: determiat de eis vbi agitur de dispõnibus ani post determinationem dispõnum renũ ꝛ vesice. ¶In hac ergo parte duo pncipalr facit. Primo determinat de doloribus intestinorum sine fluxu: immo cum quibus cõiungit difficultas exitus materie per anũ: vt de iliaca ꝛ colica simul. 2° determinat de fluxu intestinorum sine de fluxu ventris. 2a incipit in pn° sequentis capl'i. Cũ cib' in stõ more solito nõ morat ꝛc. Prius tñ recto ordine determinauit de colica ꝛ iliaca post determinationem de doloribus splenis: qm̃ vt supra visuz est cum dolores splenis maxime cõtingãt ex mã melencolica aggregata vel cõseruata in splene: vnde splen multũ infrigidat: ꝛ pñr ex vicinitate splenis cũ stõaco ꝛ epe ꝛ intestinis talia mẽbra multum infrigident: quibus sic infrigidatis p debilitatem digõnis eorum multiplicant hũores frigidi ꝛ materie vẽtose que sepe recepte vel retente intra tunicas intestinorum causant dolores iliacũ ꝛ colicũ cũ oppilõnibus ab eisdẽ ptingẽ-

Continuatio presentis capituli ad preterita.

tibus cũ q̃busvt sepe cõiungit̃ difficilis exitus materie ꝑ deorsum. Jdcirco bona cõtinuatione prius determinauit de colica ⁊ iliaca tãꝙ imme diate sequẽtibus ad nocumẽtũ vt sepe ꝯtingẽs ꝙ̃ de fluxibus: ⁊ de illis ꝯñr vt videbit̃ in conti nuatione isti⁹ capl'i. ¶ Determinãdo g̃ de ilia ca ⁊ de colica in isto ca° quatuor facit principa liter. Nã p̄° determinat de iliaca ponẽdo eius si gna q̃bus distinguit̃ a colica ⁊ diuersa ingenia curatiua istius cum ꝓnostico. 2° determinat de colica ⁊ spẽbus illius. 3° ponit regimẽ obseruã dũ in ꝯseruãdo eũ q̃ ꝯsuenit pati dolorẽ colicũ siue iliacũ ⁊ maxime vẽtosum ⁊ ꝓprius si cũ vẽ tositate ꝯiũgat̃ a causa calida ita ꝙ in illa par te quasi determinat̃ de colica vel iliaca: neqȝ sim pliciter cal'a: neqȝ simpl'r frigida. 4° ⁊ vlt° reuer titur etiã ad ponendũ curã doloꝝ a causa cal'a: ponẽdo etiã quasdã medicinas valentes in di uersis spẽbus colice. 2ª pars incipit ibi. (Qđ si cũ vẽtris dolore non fuerit ipsius strictura.) 3ª pars incipit ibi. (Qui aũt cũ dolore vẽtositateȝ pati solitus est.) 4ª ibi versus finem capituli. (Sed cui dolor iste cũ calore supuenerit.) Pars p̄ª etiã põt diuidi in tres partes: qm̃ p̄° ponit si gna iliace passiõis maxime pẽdẽtis a cª frigida fl'atica. 2° ponit ingenia curatiua in dicta dis positione fortiora ⁊ minus fortia: ⁊ sub diuersis formis ẜm exigẽtiã. 3° ponit ꝓnosticũ in dicta dispõne ad malum. 2ª ibi proxime ad p̄n^m. (Ea egro dãda sunt.) 3ª ibi. (Huic p̄terea egritudini qñqȝ fetida ⁊c.) ¶ De p̄ª parte ponẽs signa ilia ce a materia frida dixit. Si cum dolore ventris sup. maxime ꝑtis supꝑioris supra vmbilicũ facta fuerit ipsius cõstrictio. i. ꝓhibitio exitus fecuȝ ⁊ alioꝝ humoꝝ ꝑ anũ ⁊ nausea ⁊ neqȝ febris ne qȝ calor affuerit: tũc suꝑ. existimãdũ est de ilia ca passione a causa frida. ¶ Pro intelligẽtia hu ius ꝑtis ⁊ sequẽtiũ est sciẽdũ p̄° ꝙ apud medi cos repiuntur isti termini de doloribus intesti noꝝ colica iliaca ⁊ pũctio dolorosa in intestinis. Colica aũt differẽter sumit̃: aliqñ sumit̃ cõiter vt se extẽdit ad colicã sumptã ꝓprie ⁊ iliacã ꝓ prie sumptã: ⁊ tũc colica gñal'r est integra. i. per fecta intestinalis dolorosa passio cum qua diffi cilis fit exitus ei⁹ qđ egredit̃. i. egredi dȝ ꝑ nãm i. ꝑ anũ: vt dicit Aui. 16ª tertij tracta. 3° cap° 3° in p̄n° de colica: ⁊ ita ad colicam cõiter acceptã exigũtur duo p̄ncipal'r. Unũ est ꝙ dolor sit intẽ sus ⁊ nõ remissus intestinalis. Scđm est vt dif ficilis fiat exitus eius qđ egredit̃ ꝑ nãm non di co ꝙ in totũ fit necessaria ꝓhibitio exitus: sȝ bñ difficilis fit exitus: ⁊ ꝑ p̄ªm particulam differũt colica large sumpta sub se cõtinẽs colicã ⁊ ilia cã ꝓp̃e sumptã a pũctiõe dolorosa intestinoruȝ in q̃ nõ est integra dolorosa dispõ intestinalis i. ꝑfecta ⁊ intensa sȝ remisse dolorosa. Et hoc in sinuabat Auic. in ca° de punctione cum dixit: et omnis pũctio vehemẽs est fil'is colice ⁊c. postea addidit: immo pũctio q̃ nõ est cum fluxu sȝ su. est cũ retẽtione vel difficultate exit⁹ cũ fortior fit est colica aut iliaca: vñ apparet ꝙ distinguit̃ pũctio a colica ⁊ iliaca stãte restrictione nature in remissione doloꝝ: q: cũ fit dolor fortior est co lica vel iliaca. Scđo mõ capit̃ colica proprie vt distinguit̃ ꝯ iliacã ꝓprie sumptam ex loco dolo ris. Nam cũ ꝯditionibus pauloante dictis si do lor ⁊ causa doloris fuerit in intestinis gracilib⁹

Que dr̃ia ē inter colicã ⁊ iliacaȝ pũctionem.

appellat̃ iliaca: ⁊ si in grossis appellat̃ colica. Et hoc innuebat Aui. in ca° colice q̃ postꝙ̃ po suit descriptionẽ colice cõmuniter accepte di xit. Et colica q̃dem ẜm veritatẽ. i. ꝓprie sumen do est nomen eius. s. doloris intensi in quo ẽ cã in intestinis grossis. s. colon: ⁊ q̃ sequũtur ipsuȝ s. ascendẽdo vel descẽdẽdo: vt in monoculo ascẽ dẽdo ⁊ recto descẽdẽdo. Postea paulopost addi dit: ꝙ si est in intestinis gracilibus sup. dolor et causa eius: tũc nomẽ ꝓpriũ ei ẜm sciẽtiaȝ verã est ilios: qñqȝ tñ sunt simul ilios ⁊ colica qñ cau sa doloris ꝯiungit̃ ⁊ in gracilibus ⁊ in grossis: verũ qñqȝ est ilios i q̃busdã locis colica vt vult Auic. ꝓpterea q: vehemẽter est ei fil'is. i. ꝙ licet debet esse colica merito situs: tum q: causa do loris fit in intestinis inferioribus: tum ꝓpter se nitatẽ accñtiũ de intẽsione doloris ⁊ de ꝓhibi tione exitus ⁊ abominatione ⁊ vomitu ⁊ sil'ib⁹ tunc talis colica appellabit̃ ilios. Et ita tacite vr̃ innuere: vt etiã infra latius loco suo videbit̃ ꝙ in illa iliaca sunt accñtia vehemẽtiora ⁊ acu tiora ꝙ̃ in colica ꝓprie sumpta. Jõ de ea tãꝙ magis timorosa p̄us determinauit: ⁊ ꝯsequẽter de colica ꝓprie sumpta. ¶ Scđo intelligẽdum ꝙ lȝ iliaca a causis multis pẽdere possit vt loco suo videbit̃: sicut etiã ⁊ colica: hic tñ vt breuilo quus determinat de iliaca causa cõiter cõtingẽ te vt a mã frigida fl'atica oppilãte cũ qua vtpl'i mũ etiã cõiungitur ventositas. De reliq̃s autẽ spẽbus põt haberi cognitio ex his q̃ dicẽtur de diuersis spẽbus colice. Et ex dictis pȝ l'ra clara ⁊ decl'atio signoꝝ hic positoꝝ ad declarandum iliacam a causa frigida ꝑ hoc qđ dicit: si cum do lore vẽtris sup forti ⁊ partis superioris ventris fuerit vẽtris ꝯstrictio. i. integra oppilatio ⁊ nau sea sup. vel abominatio ⁊ destructio appetitus ⁊ vomitus. Naȝ talia sequũtur in iliaca ꝙ̃ in co lica: qm̃ causa doloris est in intestinis gracili bus vt dictum est: ⁊ ita vicinitate eorum ad sto macuȝ sequuntur dicta nocumenta stomatica. Et ꝑ hoc qđ dixit: neqȝ fe. neqȝ calor affuerit: de notat̃ ꝙ cã ilios est mã fl'atica frida vt dcm̃ est. ¶ Et ꝯñr in ilios ex tali causa pẽdẽte põit curã. Et hoc faciẽdo p̄° ponit curã stãte seuitate ac cidẽtiũ max^e de nausea ⁊ abominatiõe ꝑ electuarium solutiuũ de galia. 2° ponit curã qñ nõ est vehe mẽtia nausee ꝑ pillulas quas appellat iliacas. ibi. (Qđ si nausee vehemẽtia nõ fuerit.) 3° ponit curam qñ nequaꝙ̃ exhiberi possunt medicine ꝑ superius ꝓpter abominationẽ vel nõ retinent ꝑꝑ vomitũ ꝑ subijciẽtia ꝑ inferius ꝑ supposito ria ⁊ clysteria. ibi. (Si ãt passio iliaca difficilis fuerit.) ⁊ ita ista tota pars diuidit̃ in tres ꝑtes vt pȝ. ¶ Dicit g̃ de p̄ª ꝑte. stantibus signis q̃ di cta sunt de iliaca cũ nausea ⁊ abominatiõe: ea egro danda sunt q̃ ventrem sine vomendi desy derio soluant vt electuarium de galia muscata cuius ponit descriptionem. Et hãc partẽ bñ no ta ꝓpter multos male aduertẽtes q̃ in tali dis positione volũt exhibere medicinas potabiles tediosas q̃ nõ sustinẽtur a stõ stãte ipo in abo minatione: vñ oȝ maxime ingeniari ad exhiben dũ medicias gratas nõ abominabiles: immo cõ fortatiuas stõi ꝓhibitiuas abominatiõis: ⁊ ꝓ inde ordiat ek'ium de galia aromaticũ boni odo ris ⁊ saporis solutiuũ tñ: cuius modica dosis erit sufficiẽs ad soluẽdum: cuius descriptio est.

Des. electuarij de galia.

vt infra. ℞. masticis gario. tinti. melanopipis
i. piperis al. qđ magis cōfortat stomacū ꝙ aliđ
pip: cinami est grossum cinnamomū qđ non est
multū apitiuū ꝛ penetratiuū ad mēbra lōginq̄
sicut cinnamomū. nucis muscate galie sup. mu-
scate: oīum añ. ʒ. x. scamonee. ʒ. x. postea exprimā-
tur cydonia acetosa ꝛ recētia ꝛ succus eoꝝ cum
eiusdē q̄titate de melle misceat᷑ ꝛ coquat᷑ sup.
debite dispn̄mādo vsq̄ ad spissitudinē paulati
ꝛ ꝯficiat᷑ ex eo medicamē: ꝙ tñ eiusdē q̄titatis
sit q̄tum spēs sunt. i. tantū pōderet medicamē
illud factū ex melle ꝛ succo post decoctionē q̄-
tum pōderāt spēs: ita ꝙ sicut spēs sunt. lxxx. ʒ.
q: intrāt. viij. simplicia ꝛ. x. ʒ. de quoꝫ: ita simi-
liter illud sit. lxxx. ʒ. ꝛ sunt. x. ℥. ꝛ omnia simꝉ mi-
sceātur ꝛ erūt. ℥. xx. de tali electuario cui⁹ dosis
est a. ʒ. ij. vsq̄ ad. ʒ. ij. ʒ. pꝫ ꝙ hoc medicamē mul-
tū est singulare cōfortatiuū ꝛ solutiuū: cui⁹ vir
tus solutiua non penetrat ad epar vel ad mem-
bra a q̄bus euotio nō est necessaria: sed solū ab
intestinis: q̄m intrāt hic cydonia ad compssio-
nem ꝛ ꝓhibitionē penetrationis ad lōginqua:
ꝛ mastix gar. ꝛc. Et lꝫ causa educēda sit mā flāti-
ca vt supponimus: ꝛ de solutiuis nō ponat᷑ nisi
scamonea q̄ nō ꝓprie respicit flegma: tñ in vir-
tute specieꝝ calefaciētium ꝛ disponētiū flegma
ad eductionē. Idcirco scamonea fit flātis solu-
tiua sicut alꝰs declaraui in capᵒ de soda in prinᵒ
operis. In dosi igit᷑. ʒ. ij. hui⁹ electuarij vt appa-
rebit bñ computāti intrāt gra. xij. scamonee bñ
correcte in electuario ꝓpter spēs ꝛ cydonia in-
trātia. Et ista regula est obseruāda nō tātum in
iliaca vel colica: vt. s. exhibeat᷑ medicina q̄ non
sit nauseatiua in oī dispōne in qua cōiungitur
abominatio ꝛ vomēdi desyderiū: q: si exhiberē-
tur medicine in alia forma vt multi exhibēt in
isto casu brodia galli ꝛ alia lubrica: tūc nō reti-
nētur a ꝟtute ꝛ sic nihil opant᷑: ꝛ ita etiā in casu
nō opꝫ exhibere syrupos ad p̄parādū mās: tum
q: morbus est de acutis nō dans inducias: tum
q: tales medicine nō sustinētur a ꝟtute stoma-
ci q̄ debēt facere ad p̄parationē eductionis ma
terie flēgmatice. ¶ Dicit ꝯñr Ra. ꝙ si nausee ve
hemētia nō fuerit sup. tāta ꝙ abominētur oēs
medicine neq̄ eger medicinas voluerit ꝺm vnā
lr̄am. s. potabiles q: abominet᷑ eas spāl'r vl' ꝺm
aliā lr̄am neq̄ eger medicinas euomuerit: licet
sup. habeat aliqualem nauseā pillule sunt dan-
de ꝛ nō sup. dādū est elꝉium qđ dcm̄ est supra. Nā
tales ꝓprius euacuāt ꝛ respiciūt materiā flāti
cā dignā euāri ꝙ elꝉium dcm̄: quaꝝ descriptio est
vt infra. ℞. colloq̄ntide serapini: amboꝝ añ. ʒ.
x. scamonee. ʒ. iij. ꝛ tertiā: informētur pillule de
q̄bus vnius aur. pondus est dādū. Addit velo-
citer eīn dissoluit iliacā. Reuera ego non aude-
rē sup istas pillulas: ꝛ ꝓpter acuitatē eaꝝ ma-
xime ꝑ scamoneā: ꝛ q: nequaꝙ sunt ꝯsolate neq̄
rectificata malitia colloq̄ntide q̄ est multū ti-
morosa vt oēs auctores volunt q̄m nocet stoma-
co ꝛ cordi ꝛ epati. Et in casu stāre aliquali abo-
minatione est suspecta nō rectificata. Nam est
cōturbatiua subuersiua visceꝝ: vñ opꝫ vt cōmi-
sceantur ei mastix ꝛ galia ꝛc. In casu ergo lauda
rem pillulas de agarico vel aureas: et si place-
ret fortificare propter difficultatē solonis cum
scamonea possemus. Et h̄ sufficiant de ista pte.
¶ Seq̄tur illa pars. (Si aūt passio iliaca dif-
ficilis fuerit.) Hec est tertia pars huius partis
in qua ponit curam iliace difficilis maxime ꝓ-
pter vomitū ꝛ impotētiā sumendi medicinas ꝑ
superius vel eas retinēdi debito tēpore ad opa
tionē ipsaꝝ medicinaꝝ: ꝛ diuidi posset in tot ꝑ-
tes, quot pūcta principalia ponit in curatione
ꝛ sunt tria pūcta principalia: q̄m pᵒ ponit curā
ꝑ suppositorium. 2ᵒ ꝑ clystere lenitiuū. 3ᵒ ꝑ cly-
stere magis forte: immo plurimū forte: qđ nō de
bet administrari nisi cum iliaca est fortissima ꝛ
pessima vel in colica mala: partes patebunt le-
gendo. ¶ De pᵃ parte dicit. Si aūt passio iliaca
difficilis fuerit neq̄ medicamina vētris soluti
ua ei contulerint: q: sup. nō fuerint debite rece-
pta vel retēta tꝑe cōuenieēti ad opationem hoc
debet supponere collyriū: qđ. ℞. salis panis. i.
salis de minera. ʒ. x. colloq̄ntide interioris: sca-
monee amboꝝ. añ. ʒ. ij. ʒ. fiant ex his colirfa lon-
ga sup. cū melle vel cū hiera simplici dissoluta ꝛ
supponant᷑. ¶ De secunda pte dicit. Et si nō cō
tulerint ex enemate leui clysterizent᷑: cui⁹ descri
ptio. ℞. ficus citri. v. furfuris quātū manu capi
pōt maluauisci. M. j. ꝛ hec in panno liga maxi-
me furfur ꝛ sicle folia. x. coquātur in lib. ij. aque
donec ad vnam redeant: deinde colet᷑ ꝛ ponant᷑
super eam baurach pondus aur. j. olei sisami. ℥.
j. fiat clystere ex eo. ¶ Pro intelligenria harum
duarum partiū. pᵒ nota ꝙ in casu pᵒ ordiat me-
dicinas ꝑ superius exhibendas: deinde suppo-
nendas: ꝛ de supponēdis, primo collyrium forte
deinde clystere lenitiuum anteq̄ veniat ad cly-
stere forte. Et ratio huius ordinis sumit᷑ ex hoc:
quoniam in iliaca vt fuit dictū peccat materia
in gracilibus intestinis propinquis stomacho:
vnde ebibita vel sumpta per superius magis va
lent quam supposita per inferius: quia tamen
coniungitur sepe abominatio ꝛ vomitus vt fuit
dictum: quando tales medicine non per supe-
rius sumantur vel non retinentur: oportet per
medicinas deorsum conuertere materias deor-
sum vt educantur. Et hoc insinuabat Rasis in
continuatione textus: prius tamen ordinauit
suppositorium quam clystere: quoniam stante
abominatione ꝛ vomitu minor fit commotio et
agitatio quanto melius est ne materia commo
ta ducatur ad stomachum que inclinat ad eum
frequentato vomitu deriuante in sursum ma-
terias. Et quia suppositorium fit cum minori
agitatione quam clystere: prius ordinauit sup-
positorium forte quod debet esse, longum ad ex
citandum fortiter sensitiuam intestini ꝛ ad de-
ponendum quod est nocens: ꝛ ita simul conuer-
titur materia in deorsum. Sed vbi nō sufficiat:
quoniam sepe cōiunguntur feces dure: q: mul-
to tempore retinentur vel propter oppilatiōes
ex materia flegmatica vel quia hebetatur sensi
tiua intestinorum ex multis flegmatibus: ꝛ ita
feces indurantur: quibus induratis etiā stimu
lata sensitiua intestini ex suppositorio propter
inobediētiā ipsaꝝ nō educūt᷑: in q̄ casu fiēdū est
clystere lenitiuū: vt dicit text. non acutum neq̄
multum virtutis stimulatiuum vt possit nota-
bili tempore retineri ad mollificationem fecum
cuius est clystere positum in litera: ꝛ debet esse
modice quantitatis ne multitudine coartando
adddat ad dolorem: et ita vt ptꝫ sumunt᷑ tantū
℥. vj. dicte decoctiōis cū. ℥. j. olei sisamini ꝛ sunt

Nota.

Quare ali- qui scamo- nea fit fleg- matis so- lutiua.

Des. pillaꝝ no. bene.

Des. colly- rij.

Not. bene hunc casū.

Nota bñ.

ʒ.vij.in totū cum sale indi.si tñ adderet.ʒ.j.cassiefi.in clysteri esset magis iuuatiuū.nam esset mollificatiuum abstersiuū ꝛ eductiuuȝ leuiter: etiā est aliqŕr vētositatis carminatiuū maxime in virtute ficuum ꝛ furfuris:sed qñ tale clystere nō esset sufficiēs ponit clystere fortius.Idcirco in 3° pūcto ꝯtinuādo dixit:si q̄s aūt forti⁹ ꝛ acutius facere voluerit clystere pōdus auf.vni⁹ de colyrio qᵭ pri⁹ dixim⁹ admīstret.s.dissoluēdo colyriū cum clysteri.nam reddit fortius ex ꝟtute colyrij acuti vt pȝ. ¶ Ponit ꝯñr clystere multuȝ forte ꝛ vehemētius soluēs ꝛ subtiliās materiaȝ ꝛ abstergēs:dixit. Clystere vehemēter soluens quo tūc vtēdū est cū medicamina nō conferunt sup.q̄ dicta sunt sup.sufficiēter neq̧ vēter soluatur sup.ꝑ ea:ꝛ ita innuit attētare debere anteq̄ ad hoc clystere forte veniamus.cuius descriptio ℞.colloq̄n.interiorū.ʒ.x.centauree.ʒ.v.buchormariem:arthanite:añ.ʒ.ij.hic colligit expresse ꝙ buchormariē nō est arthanita nec ecōtra:mētastri mēthe origani:oīum añ.M.j.oīa in trib⁹ lib.aque donec ad duas tertias lib.vni⁹ redeāt coquātur ꝛ colētur:deīde dissoluantur in eo alchitrā.i.picis liquide ꝛ est fex terbētine ꝛ mellis:amboꝝ añ.ʒ.iij.Naȝ ista sunt abstersiua:castorei serapini oppoponacis colyrij qᵭ diximus oīum añ.ʒ.ij.misceātur omnia:ꝛ dum tepidum est fiat ex his enema.istud clystere est acutum et forte in ꝟtute colloq̄ntide ꝛ centauree ꝛbuchormariem ꝛ arthanite ꝛ serapini ꝛ opop.ꝛ collyrij suprascripti.postea intrāt abstersiua de alchitrā ꝛ melle:ꝛ ita est vehemēter soluens vt supra dicebatur quo non est vtendum nisi qñ reliqua nō cōferunt:ꝛ vt pȝ inspicienti nō sumitur nisi ʒ.viij.de tota decoctiōe.Addit:ꝛ est no. multuȝ singularis:ꝛ squibale exierint iteꝝ clistere fiat donec exire videant:quasi velit nō esse desistendū a clisteribus ꝑ toto tp̄e ꝑ quo squibale exierint:q² semꝑ timor est ne retineant alie in aliq̄bus inuolutionibus intestinoꝝ q̄ essent cāe opilationis:ideo fiant clisteria vsq̧ dū manifestentur feces lubrice:nō tñ debēt frequētari vt quidā faciūt ponēdo.viij.vel.x.in die.nā sufficiant duo vel tria:ꝛ apparētib⁹ sq̄balis dȝ emplastrari vēter vt infra vmbilicū cū fece reꝝ decoctarū in clisteri lenitiuo supius posito ꝛ impinguari cū butyro.Addit:hoc nāq̧ clistere administrari dȝ cū res fortissima est pessima ꝛ in colica mala i.nō tm̄ in iliaca:sed ēt in colica mala:ꝛ manifestat q̄ sit dicēda mala colica dicēs:ꝛ est illa in q̄ fit nausea valde vehemens ꝛ inferius nihil egreditur. ¶ Consequenter in tertia ꝑte partis p̄ncipalis ponit vnum ꝑnosticū in iliaca ad malū qᵭ etiam non minus malum est in colica:dixit: huic p̄terea egritudini qñq̧ fetida supuenit eructuatio:ꝛ plerūq̧ stercus ꝑ os egreditur:qᵭ cū accidit sepe ꝑtendit mortem:rō est clara: q² significat maximā cām ꝓhibentē cursum māe in deorsum ꝛ stōm vehementer lesum:ꝛ ita cū non possit cibus conuenienter digeri.neq̧ ꝯñr ad membra transmitti continue debilitata ꝛ resoluta virtute propter dolores:sequitur mors.

Hic vr qᵭ buchormariē ꝛ arthanita sunt duo ꝛ non idem.

Nota bñ.

No.hoc ꝑnosticū ad malū i iliaca ꝛ colica

¶ Sequitur illa pars.(Qᵭ si cū ventris dolore nō fuerit ipsius strictura ꝛc.)Hec est scđa pars principalis huius capli in qua postq̄ determinauit de iliaca:iam determinat de colica q̄tum ad diuersas species colice.Et diuiditur in tres partes principales:qm̄ p̄mo determinat de colica ventosa ponendo eius signa ꝛ curam:scđo determinat de cura colice a cā calida ĩmāli p̄ncipaliter vel māli non apostemante. tertio determinat de cura colice apostemose.secūda ibi.(Si aūt cum dolore fe.affuerit.)tertia ibi.(Cuȝ aūt locus doloris apparuerit ꝛc.)Prima ꝑs ēt diuiditur in tres.Primo ponit curam talis doloris per medicinas vere curatiuas ꝛ reglares. scđo ponit regimen ꝑ dietaȝ qᵭ debetur taliter patienti:ꝛ etiaȝ corpori sano parato in hūc morbum incidere.tertio ponit curam magis mēdosam ꝛ coactam propter seuitatem accidentium per medicinam stupefactiuam:que cum hoc aliquotiens simul sit solutiua.scđa ibi.(Hanc vero solitus pati egritudinem:) tertia ibi.(Philonium faciens iliosis ꝛc.)Prima pars etiaȝ diuidit in tres ꝑtes:qm̄ p̄° ponit curā hui⁹ doloris ꝑ cōfectionem de baccis lauri ponēdo eius descriptionē ꝛ laudes ipsius.2° ponit suppositorium in casu cōueniens.3° ponit curā ꝑ localia extrinsecus applicāda adiungendo ēt vnuȝ modum clysteris in casu plurimū cōuenientis. 2ª ibi(Hoc p̄terea suppositoriū.)3ª ibi(Vēter quoq̧ assidue ex pāno calido ꝛc.) ¶ De p̄ª parte declarādo dolorē ventosum ponit curā eius dicens:ꝙ si cū ventris dolore nō fuerit ipsi⁹strictura sed inflatio ꝛ rugitus ꝛ tensio in vētre existunt:tunc sup.declarat ꝙ talis dolor est colicus a vētositate sup.p̄ncipalr non a mā flātica. nam rugitus inflatio ꝛ tēsio ista declarant cum modica grauitate vel priuatione eius ꝛ alijs supra dictis de doloribus stōi epatis ꝛ splenis: et tūc sup.cōfectio de baccis lauri dāda est vt dic. ¶ Pro intelligētia huius ꝑtis debetis notare ꝙ per hoc qᵭ dicit si cū ventris dolore nō fuerit ipsius strictura:nō est intelligendū ꝙ in dolore taliter ventoso cōiungat lubricitas vētris:qm̄ in omni colica per naturā eius vēter stipticat qm̄ semꝑ vt infra videbit in quid nominis colice fit difficilis exitus eius qᵭ dȝ egredi ꝑ nām: sed dȝ intelligi vel ꝙ nā nō est cōstricta sicut in casu supiore in iliaca passione in qua peccabat mā flātica oppilans vacuitates manifestas intestinoꝝ ꝛ concauitates coꝝ magis q̄ ventositas. Vel forte ꝛ credo magis ad mentē autoꝝ ꝙ posuit hoc signum ad distinguendum vētosam ab humorali:qm̄ in humorali si venter lenificetur vel reddatur fluxibilis vel a natura taliter operanti vel ꝑ medicinas a medico exhibitas vel ꝑ clysteria tunc multum remittit dolor ꝛ minuit cū extensio ꝛ inflatio:que aliq̄ñ etiā cōiungunt cū materiali ꝓhibito exitu istius vētositatis propter naturā retentam.Sed cuȝ eñatur materia dicta flegmatica tūc remota oppilatione educitur ventositas que retinebat que causabat oppilationem ꝛ tensionē ꝛ dolorem ꝛ sic minuitur sensibiliter dolor stante vētris lenitione sed in colica ventosa:lȝ fiat lenitio ventris per medicinas vel clysteria ꝛ educantur humores stantes in concauitate intestinorum qui non sunt principalis causa doloris non sequitur multa alleuiatio in dolore:immo stat dolor rugitus et inflatio quasi vt prius: quia in tali ventosa retinetur ventositas grossa in tunicis intestinorū et inter tunicam ꝛ tunicam:ꝛ ideo non remouetur.Et si materie siue fecales siue hūorales edu

Not.de ru tha sicca.

Nota

Not.cōtra medicos multos.

cantur: ꝛ ita declaratur ventosa ꝓprie differen-
ter ab humorali: qꝛ in humorali cum sit venter
fluxibilis: ꝛ euãantur mãe minuitur dolor ꝛ non
sic in colica ventosa vt dictum est: ꝛ hoc bñ not.
¶ In tali ergo casu ventose nõ ꝯiuncta mã sal-
tẽ notabilis q̃titatis: vꝫ cõfectio de baccis lau
ri: qm̃ est solutiua ventositatis ꝛ carminatiua il
lius cũ calefactione ꝛ subtiliatione ꝛ apertione
pororꝝ ꝛ insensibili euaporatiõe: vt ptꝫ ꝑ simpli
cia intrantia: cuius descriptio. ℞. foliorꝝ ruthe
siccorum. ʒ. x. ameos cymini nigelle cheisim. i. le
nistici origani carui alexandrini: se. amigdalarꝝ
amararꝝ melanopiperis mentastri dauci acori
baccarꝝ lauri castorei oĩm añ. ʒ. ij. serapini. ʒ. iiij.
opoponacis. ʒ. iij. cõficiantur cũ melle eiusdeꝫ
ponderis: cuius dosis fit vt auellana vna anaba
ta. i. nux parua multis vicibus cũ. ℥. ſ. vini cale
facti aut cũ apozimate de radicibus. vt ptꝫ per
simplicia. Hec est medicina multum solennis in
casu que quasi oĩa calefaciunt in tertio cũ subti
liatione: ꝛ posuit folia ruthe sicce de qua dicit
Aui. 5° cañ. in ca° de diacymino. Gal. qḋ dꝫ esse
sicca cum mensura: qm̃ si exsiccaret nimis vltra
modum est calefactio eius vltra mẽsuram. Hec
igitur cõfectio ꝛ si in isto casu sit multũ valens
tñ in corpore in quo peccaret mã flãtica cũ ven
tositate esset timorosa eius exhibitio: nisi pri⁹ fa
cta euõne de mã sufficienter: qm̃ forte plus con
uerteret de mã in vẽtositatem q̄ꝫ dissolueret. Et
ita etiam cauendum est ne talis confectio exhi
beatur stante cibo aliqualiter in stomaco: quo-
niam cibum etiam ventosare faceret: nõ dꝫ etiã
exhiberi nisi stante ventris aliquali lubricita-
te: qm̃ stante nã simpliciter stricta fortasse auge
ret dolorem subtiliando ventositatem grossam
ꝛ magis extendendo. Et si exhibeatur cũ his cir
cunstantijs tunc verꝝ est qḋ dixit ꝙ huic ꝯfectio
ni in remouenda ventositate ꝛ dissoluenda ni-
hil eq̃paratur. Sed notate ꝙ eius dosis est auel
lana vna vt. ʒ. j. vel parum⁹ plus: ꝛ non dꝫ exhibe
ri vsqꝫ ad. ℥. ſ. vt faciunt medici: quoniã sua for-
ti igneitate adduceret ad fe. ꝛ non solum forte ef
simeram: sed humoralem vel forte ethicam: ꝛ dꝫ
sumi conuenientius multis vicibus in multis
dosibus q̄ꝫ vnica vice in vna ꝓpter causaꝫ dictã
ꝛ dꝫ exhiberi cũ modico potu vt. ℥. ſ. vini ꝛ nõ vl
tra ne eius virtus veniat ad epar ꝛ ad membra
post epar per multum potum facientem pene-
trare cum ab his membris non curemus disso-
lutionem ventositatis: sed tantum a stomaco vꝫ
intestinis per inferius: tñ in clisteri possunt ex-
hiberi. ʒ. ij. vel. ʒ. iij. qm̃ non stat illud nocumẽtũ
si per inferius subijciatur sicut si per superi⁹ vt
ptꝫ. Et contra ista comemorata sepe practicant
medici non aduertentes vlterius. ¶ Et ad hãc
intentionem cõiter laudant medici diacyminũ
in cuius exhibitionem opꝫ etiam attendere il-
los cañ. antedictos. Gerar. añt in hoc ponit vnũ
secretum vt sumatur castorei puluerizati ꝛ cum
aqua decoctionis cymini fiant pillule due: su-
mantur ante cibum per horam: nã multũ dissol
uit ventositatem vt patet. Dicit etiam ꝙ come-
stio cymini modicum torrefacti ante cenam est
conueniens.

¶ Reliqua que dixit de suppositorio sunt clara
nam in virtute sua multum dissoluit ventosita
tem ꝛ inferius expellitur. Et hic ponitur rutha

Not. de ru tha sicca.

Nota

Not. cõtra medicos multos.

viridis ad meliorem incorporationem ꝛ firmitu
dinem suppositorij: ꝛ lꝫ exhibeat ipse cum lana
melius operantur si fiat solida cũ melle bene co
cto ꝛ longa: lege tu literam vsqꝫ ad illam partẽ.
Uenter quoqꝫ assidue: qꝛ est clara in qua parte
que fuit tertia partis premisse. Rasis ponit cu-
ram colice ventose per exterius applicãda. Pri
mo ponit duo remedia satis domestica ꝛ mitio-
ra: deinde medicamina fortiora non tm̃ per exte
rius applicanda: sed etiam per inferius clisteri
zando: ibi scḋa. (Si aũt hec non suffecerint).
¶ De prima parte dixit. Uẽter quoqꝫ assidue ex
panno calido vaporandus est. Nam ꝑ talẽ vapo
rationem rarefacta cute ꝛ subtiliata mã vento
sa disponitur ipsa ad dissolutionem. Addit: et
eger quoqꝫ in tinã mittendus. i. in balneũ attin
gens sup. versus vmbilicum ꝛ non supra stoma
cum neqꝫ supra ipũalia a q̇bus resolutio vento
sitatis necessaria non est. Et ad que si perueniat
balneum. s. aqua balnei sequuntur nocumenta
de dissolutione virtutis: ꝛ alia de q̇bus dicetur
infra loco suo. Et dꝫ tale balneum esse factũ cuꝫ
carminatiuib⁹ ꝛ dissolutiuis nõ igneeꝭ virtutꝭ vt
cũ camomilla melliloto anheto paritaria sena-
tionibus spargijs ꝛ caulib⁹ addẽdo ẽt de semĩe
anisi cymini ꝛ carui parꝝ. Et istud regulꝛ fieri dꝫ
facta euõne ꝓ parte si mã aliqua sit fouens ven
tositatem vt fuit dcm̃ in particula supiore in ex
hibitione ꝯfectionis de baccis lauri. ¶ Addit
ꝯñr in scḋa parte. Si aũt hec non suffecerit sup.
ad ꝑfectionem: ventosa cũ igne imponenda est:
ꝛ locus donec rubere incipiat fricãdus est sup.
cum pannis calidis. Dicit signanter cum igne:
qꝛ ventosa ad istam intentionem ꝑcipue vꝫ in
virtute ignis: qꝛ magis dissoluit ꝛ exiccat: ꝛ iõ
errant qui ponũt ventosam in corporibus deli-
catis accẽsa modica cãdela subtili posita super
denarium ꝛ supposita ventosa tan cãdele accẽ-
se: qꝛ non fit multum exsiccatiua: immo dꝫ poni
cũ stuppa ignita: ꝛ in corpore rurali ponatur bo
na q̃titas stuppe ad magis siccãdũ. Et ex hoc or
dine exhibitionis medicinarꝝ ꝑ exterius videtur
innuere ꝙ appositio vẽtosaru cum igne ꝛ vehe-
mẽs calefactio cũ pãnis est maioris impꝛ̃ssionis
q̄ꝫ balneũ debite applicatũ in cã vẽtosa: ꝛ semꝑ
intelligatur de positione vẽtosarꝝ cũ igne absqꝫ
incisione: qꝛ illa neq̄ꝫ iuuaret: immo noceret in
frigidando vt ptꝫ consideranti. Ideo spãlꝛ dicit
Aui. circa cano. dictos colice ventose: ꝛ stude ẽt
in positione ventosarꝝ cũ igne absqꝫ incisione.
Addit cõtinuando postq̄ꝫ locus ꝑ fricationẽ ru-
bere inceperit: post hec inunctio fiat ex oleo ru-
thaceo ꝛ alijs oleis calidis sup. de spica anheto
ꝛ silibus. Nam talia facta rectificatione cutis
melius penetrant ad fundũ. ¶ Addit: ponendo
fortius remedium. Et ex eis sup. oleis dictis cli
sterizand⁹ est eger postq̄ꝫ admixta fuerit casto-
rei ꝛ euforbij: amborꝝ añ. ʒ. ſ. sup. decoquendo cũ
dictis oleis duabus aut tribus decoctionibus
ad meliorem mixtionem vt sumendo: exẽpli gr̃a
℥. vj. vel. viij. decoctionis oleorꝝ cũ castoreo ꝛ eu
forbio. Nam tale clistere est efficacissimuꝫ in ca
su propter vim castorei ꝛ euforbij que sunt maxi
me dissoluentia ventositatem coniunctam cau-
se frigide vt est in casu nostro: qm̃ si coniungerẽ
tur cause calide non valerent: immo facile ad fe
brem deducerent: non est etiam tutus vlus ta-

De situ balneandi in colica.

De appositione vẽtose ꝛ mõ apponendi.

lis clisteris qñ fouetur talis mã vẽtosa etiaz a mã frigida nisi facta notabili minutione de mã ꝓpter id qđ dictum est supra: qm̄ dubium est ne plus converteretur de mã in ventositatem q̃ dissolueretur de ventosa. Et posuit hoc remedium postremum ad alia remedia localia regularia tamen.

¶ Sequitur illa pars. (Hanc vero assuetus pati egritudinem.) in qua ponit regimẽ ꝯueniens taliter patienti colicã a vẽtositate: z ẽt parato ad dictam colicã in mã ꝓseruatiua: z est secũda pars huius partis de cura colice ventose. Dicit ergo breuiter. Hanc vero solitus pati egritudinem dũ sanus est caueat ne vinũ aqua admixtũ sup. sumat: nã tale vinũ est inflatiuum vt patet neqẽt sumat vinũ nisi forte z puꝝ: signãter forte qm̄ vinũ ẽt puꝝ sed aquosum ẽt nocet. Addit: neq̃ aquã multam bibat: z p aquã intellexit oẽm potum: ꝓprie tñ caueat a potu aque frigide: oĩs tñ potus superfluus ꝓ q̃to fluctuat in stõ facit ad gñationem ventositatis p modos al's dcõs. Addit: z abstineat ab herbis: ꝓcipue intelligat frigidis z humidis: z ẽt a quibusdã calidis maxime ab eruca z mentha: nã tales multũ nocent sua inflãmatione vt videbitur loco suo infra in dieta. Si ergo talia nocẽt in parato cadere ĩ talem egritudinem multo magis in patiente: qm̄ vt dixit Gal'. q̃cũq̃ em̄ sanant egritudines iam fientes hec z anteq̃ sint ꝓhibẽt cõsistere: et ex aduerso idem intelligitur de nocentibus.

Nota bñ. ¶ Seq̃tur illa pars. (Philoniũ faciẽs zc.) Et ẽ tertia pars colice vẽtose cũ cã frigida: in q̃ Rasis ponit curã irregularem ꝓpter seuitatem accidentium attendẽdo principal'r ad accñs: z qñ reliqua regul'r oblata nõ sufficienter faciunt ad curam. Ponit ergo curam p stupefacientia cum quib' ẽt q̃ñq̃ stat vis solutionis: z dixit ponendo vtilitates huius philonij z descriptionẽ illi' Philoniũ faciens iliosis cum maximo ardeant dolore pondera illud verbũ cũ maximo ardeant dolore: z timetur ne sincopis egro superueniat: et ventositatẽ carminat somnũ ꝓuocat: ex quib' verbis innuitur q̃ non nisi qñ est timor de sincopi ꝓpter vehemẽtiam doloris nõ debem' neq̃ in colica neq̃ ĩ ilios occurrere cũ stupefactiuis maxime in frigida: qm̄ in calida tutius ea possumus exhibere vt loco suo infra videbitur: immo aliquotiens iuuant nõ tm̄ ad accñs ĩmo ad cãm: non sic in frigida: vt etiam declarauit Conciliator dr̃ia spãli. 221. tñ cũ est talis necessitas debem' presumere ad ea exhibẽda: ꝯm tñ canones particulares infra ponẽdos in cura de stupefactiuis. Et ponẽs descriptionẽ huius narcotici dicit. ℞. piperis ameos folioꝝ ruthe menta stri castorei baccaꝝ lauri cymini: añ. ℥. j. opij mãdragore iusq̃ami: oĩz añ. ℥. ß. cõficiantur cũ melle eiusdem q̃titatis: detur ex eo pondus vnius aur'. Addit ponendo q̃ño aliquotiens fit solutiuum: huic quoq̃ electuario additur plerũq̃ scamonee. ℥. tertia pars: z fit tunc medicamen ventris solutiuum. ¶ Circa quam partem nota qđ tale philonium est forte multum in stupefaciendo z nõ dz exhiberi p supius nisi modica q̃titas ego nõ auderem ad. ℥. forte p inferius in clisteribus posset poni: sed ego posui infra loco suo aliquas descriptiones quas videbitis q̃ sunt mitiores. ¶ (Nota scđo q: dixit q̃ plerũq̃ additur

Des. philonij.

Nota.

scamonee zc.) In stupefactiuis q̃ hoc proprius verificatur in colica frigida q̃ in calida: qm̄ cuz in colica ꝓpter opilationem fit retentio vel saltem fit difficilis exitus qđ dz egredi per naturã z stupefacientia in cã frigida faciant maiorem opilationem z fortiorem: vnde difficilis fit exitus mãe: ideo in hac precipue cuz narcoticis miscentur solutiua ita q̃ eadem medicina siml' fit stupefactiua z solutiua: z est notabile ingeniuz in pluribus morbis dolorosis mãlibus: in q̃b' ꝓpter accidens stat intentio minorationis sensus: z ꝓpter mãm stat intentio euõnis: z ꝓpter exhibitionem haꝝ medicinaꝝ aliquotiens medici sortiuntur magnã famã: qm̄ cũ diminutione doloꝝ fit euõ: tñ nõ debẽt esse in vsu tales medicine neq̃ aliquo modo debẽt frequentari: q: deducũt tandẽ ad mortem debilitando ꝟtutem nãlem: vt est factum in magnifico dño Alberico de maletis qui frequenter suo iudicio vtebatur certis pillulis solutiuis opiatis: qm̄ vna vice habuit inde magnum iuuamentum cum dolores stomaticos pateretur.

Nota bñ.

¶ Sequitur illa pars. (Si autem cũ dolore fuerit fe. zc.) Hec est scđa pars scđe partis principalis que sic continuatur ad p̃cedentem. Nã postq̃ determinauit de cura colice ventose: iam determinat de cura colice calide mãe non apãn tis: z tria facit. Nam primo ponit curam p medicinas superius ebibitas vt per cassiam sumẽdam cum succo endiuie z sirupum violatũ: scđo ponit curam per regimen in dieta. ibi. (Et nutriendus est ex taphea). i. ex cibis factis ex herbis lenitiuis: tertio ponit curam per clistere: qđ debet esse clistere leue non calefaciens: tota ps est clara: qm̄ in colica a cã calida stat intẽtio lenitionis cum infrigidatione: z ita conueniẽter completur cum his que ponuntur in litera: de quibus latius dicetur infra loco suo de cura colice colerice: in qua etiam aliquotiens competit flobotomia: licet non semper vt loco suo videbitur.

Decl'o 2e p ticule 2e p tis princi palis.

¶ De alia parte breuiter ꝓpter expedire cap'lm que est tertia pars huius scđe partis ponit curã colice calide apostemose sanguinee. s. vel colerice ponendo vnum signum spãle qđ sumitur ex inflatione particulaꝝ loci doloꝝ apparente in myrach: lz hoc signum non semper cõcomitetur ad apa calidum: qm̄ non apparet nisi in ventre extenuato z in apate magno: sed sunt alia signa dicenda infra loco suo ad hoc declarandum: et duo facit. Primo ponit curam per medicinalia vt per flõiam z per exhibitionem cassie cũ succo herbaꝝ sup. frigidarum z lenitiuaꝝ: scđo ponit curam per dietam in tali sic patiente z in parato sic pati per exhibere ferculum lenitiuum scm̄ cum zuc. z oleo sisamino z sup. alijs frigidis vt ẽ decoctio spinachiaꝝ z hmõi: ordinando etiaz a quibus dz abstinere etiam si fuerint herbe frigide vt ab oĩbus stipticis z acetosis z cibis grossis ventrem stringentibus totum est clarum.

Declatio ter e ptis le scđe par tis princi palis.

¶ Sequitur ista pars. (Qui autem cum dolore ventositatem zc.) z est tertia pars principalis capituli. In qua ponit curam maxime per regimen in dieta in dolore siue iliaco siue colico a ventositate pendente: et hoc ideo facit quia dolor colicus vel iliacus plerunq̃ est a tali causa pendens: et non videbatur sufficienter

Declatio 3e ptis prin cipalis.

determinatum in dieta huius doloris: ponens ergo hanc curã. Primo ponit regimen vt dictũ est declarãdo qͥbus cibis est vtendũ vt qͥbusdã pulmentis cũ aromatibus cõditis ꝛ similibus: et a quibus abstinendum vt a frigidis cibis ꝛ a lacte ꝛ ab oĩbus que inflant ꝛc. ordinans autez potum ꝙ dꝫ esse vinũ forte nõ vitiatũ.i. nõ mixtum aqua: aut hydromel cũ spẽbus: ꝛ ponit descriptionem multũ excellentẽ ꝛ artificiosaꝫ obseruandam etiã in similibus. ¶ Consequenter etiam ponit curã per quedã exhibenda per sursum vt ꝑ oleũ de cherua cũ apozimate de seminibus: ꝛ ponit descriptionẽ illius apozimatis et dosim ꝛ olei ꝛ potionis: tota litera est clara lege tu eã vsqꝫ ad illã partẽ. (Sed cũ dolor iste cũ calore supuenerit.) Que est quarta ꝛ vltima ps principalis capl'i in qua reuertiť ad ponendum curam doloꝝ a ventositate: ꝯiuncta tñ ẽt cã calida ita ꝙ ponit curã intentionis quasi mixte ex causa calida ꝛ frigida. primo ponit curã ꝑ lenitiua. 2° ꝑ medicinas solutiuas que cũ hoc ꝙ ventrem soluunt etiã resoluũt inflationem. 2ª ibi. (Uenter ꝛc.) Et in illa parte ponit tres singulares descriptiones. primo facit decoctionẽ solutiuam cũ polypodio ꝛ turbith qñ venter est siccus. 2° ponit trociscos de turbith qui cõiter exhibentur: lꝫ appellet ipm electuariũ. Et ibi bene nota ꝓportionẽ zinzi. intrantis in compõne ad turbith ꝛ zucchari de quo puluere pñt exhiberi. ʒ. ij. lꝫ ipse dederit. ʒ. iij. forte in corꝑe forti multum nõ discõueniret. 3° ꝛ vltimo ponit pillulas de quibus dꝫ cum quis ventrem soluere voluerit vnam sumere que appetitum excitãt ꝛ inflõnem remouent ꝛ est notabilis cõpositio: vt patet videnti compositionem: ꝛ dicit ꝙ vna mouebit semel aut bis. lege tu totam literam que est satis clara. Et sic sit finis capl'i.

Nota verã dosim. Puluis de turbith.

Expedito capl'o textualiter: restat ex ordine vt quinqꝫ principal'r videãť. Primo de quid nominis colice ꝛ iliace: ꝛ qꝛ qͥlibet talis dispõ egritudinalis ꝯcernit sibi determinatum subiectũ vt intestinum vel intestina ad perfectiorem intelligentiã haꝝ dispõnũ conuenit vt intelligať quid nominis ꝛ qͥd rei intestinoꝝ: ꝛ ita videbiť breuis ꝛ in epilogo anathomia intestinoꝝ prius: deinde videbimus de qͥd rei colice ꝛ iliace. 2° ponenť distõnes vel spẽs harum dispõnum. 3° ponenť cause ꝛ gñales et spãles magis. Deinde ponenť signa ꝛ ꝓnostica euentus absolute. Deinde ꝓnostica ad bonuꝫ et ad malum: ꝯñr demõstratiua generis ꝛ specieꝝ. Ultimo veniemus ad curam.

De qͥddita te nõis colice ꝛ iliace.

Quid nominis colice ꝛ iliace. Quid nominis igiť colice dicitur colica tẽsio colon vt dicit Aggregator brixieñ. ꝛ vt vult Uiaticus colica est passio nascens in intestino colon ꝛ interꝑtatur ꝯcauũ: qm̃ in eo plurimum generať: lꝫ aliquotiens in alijs intestinis grossis vt videbitur genereť. Ilios aũt diciť ab ilio grece, qꝺ latine dicitur misereor. Et tñ dicit Rasis in diui. Et est colica que vocatur ilios cuius est expositio domine miserere. Uel dicitur ilios ab ilion intestino gracili. in quo vt plurimum accidit.

De anatomia intestinorum.

Quid nominis et anathomia intestinorũ: qꝛ igiť ꝛ colica ꝛ ilios sumunt nomẽ principal'r ab intestinis determinatis vt colica a colon ꝛ iliaca ab ilion: priꝰ opꝫ videre quid nõis intestinoꝝ: ꝛ ꝯñr poneť ipsorũ breuis anathomia. ¶ Intestinũ aũt equoce sumitur. Nam aliqñ large idẽ sonat intestinũ qꝺ intus positum vel sub testa positũ: ꝛ hoc modo omnia membra intrinseca ꝛ intus posita dicuntur intestina: ꝛ hoc mõ cerebrũ pulmo renes et vesica pñt dici intestina. Alio modo strictiꝰ capiuntur intestina vt intelligať omnia mẽbra naturalia tm̃ intus stantia: ꝛ ita stomacꝰ ꝛ epar ꝛ reliqua talia dicunť intestina. Aliqñ strictius sumuntur intestina vt ad p̃sens ꝑtinet: ꝛ sic sola illa membra naturalia dicunť intestina q̃ sunt intra myrach posita: ꝛ cũ hoc sunt superfluitatum ꝑme digõnis receptiua. ¶ Que itestina dicuntur numero sex ꝟm distõnem intestini in sex partes in substantia vel figura ꝛ distõne officiorum ꝛ iuuamentoꝝ ipsaꝝ partium que diuersa sunt in diuersis: que sunt diuerse ꝑtes intestini cum intestina sint vnum cõtinuũ dicta diuersa.

Intestina sũt numero sex.

¶ Intestina sunt composita ex duabus tunicis fortibus neruosis: fortibus quidẽ ne corrumpãtur ꝓpter incessum materieꝝ grossaꝝ ꝑ ea in eis cõtentarum: neruosis vero vt ꝑcepto nocumento a materiebus ꝑ ea incedẽtibus insurgat virtus expulsiua eoꝝ ad expellendũ: que etiã diuersa sortiunť nõia ꝟm diuersitatẽ sumptã vel ex figura eoꝝ vel ex quãtitate vel ex iuuamẽto vt dictum est. Nam descẽdendo: p° incipiendo a ꝯcauo stõi ꝛ fundo eius. Primũ diciť duodenum qꝛ est longum ex tẽsum longitudine. xij. digitoꝝ in transuerso: ꝛ huius intestini orificiũ ꝑm terminatum ad stõm vt ad fundũ eius diciť portanarium: ꝛ orificiũ eius inferius est multo strictius ꝙ superius qꝺ orificium est ꝑnm scdi itestini qꝺ dicitur ieiunũ ita nominatum: qꝛ fere cõtinuo apparet inanitum: qꝛ in eodẽ nõ retinenť materie multo tꝑe ꝓpter duas cãs p̃cipue. pª fuit alligatio multaꝝ venaꝝ meseraicarũ ad hoc intestinum: virtute quaꝝ suggiť maxima pars chili ad epar que trãsiuerat deorsum simul cũ superfluitate grossa. 2ª cã est: qm̃ eidẽ intestino alligatur siue terminať porus manifestus felleꝰ: vñ ad ipm multa transmittiť colera cuiꝰ acuitate excitať expulsiua ad expellendũ: ꝛ ita materiam nõ nisi modico tꝑe retinet immo expellit. Finis aũt huius intestini est ꝑnm tertij qꝺ appellať intestinum longũ subtile siue ilion vel ĩuolutũ. Dicitur p° longũ qꝛ quasi extẽsuꝫ in lõgitudine vt duo suꝑiora ꝛ est subtile multas habẽs reuolutiones vnam post aliã: ꝛ iuuamentũ harũ reuolutionum fuit vt sit cibo vel parti chili q̃ trãsiuit cũ grossa suꝑfluitate lõnga mora in ipso vt fiat suctio diuturna de tali humido ꝑ meseraicas cõtinuatione orificioꝝ ipsaꝝ meseraicarum ad ipm intestinũ inuolutũ dictũ vel ilion. Et ꝑꝑ multas eiꝰ ĩuolutiões sepe retinenť grosse mãe q̃ sunt cause oppilationũ: ꝛ ĩ hoc p̃cipue fit iliaca passio. Nã illud est vltimũ de gracilibꝰ itestinis q̃ sunt suꝑiora ĩtestina tria subtiliora ĩ subã ꝛ calidiora ꝛ magis digestiua ꝙ grossa: ꝛ ad hoc maior ꝙtitas meseraicaꝝ venit ꝙ ad grossa: iõ dicebat. A. digõ ĩ eis ẽ plus ꝙ ĩ itestis ĩferioribꝰ Nã ĩ iferioribꝰ sũma opationũ suaꝝ ẽ ꝓpatio fecis ad exeũdũ ꝙuis nõ essent ẽt ad digõnẽ: qm̃ ad ea ẽt veniũt qͥdã meseraice ad suctionẽ ꝛ attractionẽ fiendã de humido cõuenienti ad epar.

Primũ itestinũ diciť duodenuꝫ a concauo epis incipiendo.

Scdm dr ieiunũ ꝑꝑ duas cãs.

¶ Huic autē intestino vltimo gracili siue ilion cōtinuatur inferius intestinū nominatū monoculum qđ est primū de grossis: ⁊ dicit monoculum: q2 non hʒ nisi vnū orificiū ⁊ est sicut kistis: et situs eius est ad posteriora parum declinādo ad dextram: ⁊ in hoc intestino cōgregat fex cum sua quasi totalitate ⁊ ibi est recipiēs formā magis apparentem: qm̄ in supioribus erat multa mixtio chilositatis cū fece; vñ fit quasi in ea maior digestio materie fecalis ꝙ̄ in inferiorib⁹. Uñ dicit Aui. ꝙ fit ꝓportio eius ad intestina grossa sicut est ꝓportio stōi ad gracilia. i. ꝙ sicut stomacus principalr̄ digerit ⁊ dat formā chilo: postea descendit ꝓ maxima parte ad intestina: ita similiter ⁊ fex videt recipere formā in monoculo postea descēdit ad intestina grossa deorsum. Sʒ nota ꝙ in ipso monoculo: lʒ recipiat forma accidentalis fecis: nō tñ recipit forma essentialis: qm̄ ista datur a stomaco. Naʒ dans formā essentialem chilo dat etiā formā essentialē supfluitati eius prime: hoc etiā intestinū declinat vt dictum est ad dextrū sub epate versus anchā dextram: ⁊ hoc est ꝙ aliquotiens in hernijs ꝑ relaxationem descendit vsqʒ in bursam testiculorū propter nō fortē eius alligationē ad renes ⁊ ad ipsum pauce terminant meseraice: ⁊ ideo illis mediantibus debiliter alligat. In eodē tñ completur digestio eius qđ fuit inobediens in stō ꝓpter lōgam morā illius in eo: ⁊ in hoc intestino vt plr̄m generant vermes vel serpentes: et raro euātur ab eis. Huic aūt intestino cōtinuat intestinū nominatū colon ⁊ est grossum spissum maxime cū elongat a monoculo: ⁊ declinat ad ꝑteʒ dextram ẜm eius ꝑu^m: deinde ascendit superequitans stōm ⁊ est tendens ad sinistrā ad posteriora: ⁊ ibi cōtinuatur cū recto. Ideo facta constrictione in parte dextra ⁊ sinistra retinet in eo vētositas que plerūqʒ est cā colice. nam in hoc intestino vt plerūqʒ fit colica ⁊ ex ea deriuatur nomen eius. Post illud aūt est intestinū rectuʒ qđ est 3^m de grossis ⁊ est postremū oīum intestinoꝝ cōtinuatum cū inferiore parte colon: deinde descendit ex eo ẜm rectitudinē: ⁊ cōtinuat cū sicte ri sustentatum sup dorsum: ⁊ iuuamentū istius intestini est expulsio fecis ad exteriora: ꝓpterea creatum est rectū vt sit expulsio fecis ab eo facilior: ⁊ iuuatur ad expulsionē cū lacertis qui nō sunt de substantia eius: immo sunt sup myrach deorsum: vt dictum est al's. Et hec sufficiant de anathomia vt de numero positione substantia ⁊ iuuamentis eorum.

In hoc intestino vt plr̄m ꝯueniunt vermes.

Quid rei colice ⁊ iliace.

Circa hec igit intestina fiunt colica ⁊ iliaca ⁊ pūctio de quibus dictū est circa literā quō differāt: q2 punctio est dolor leuis quasi punctio acus paucum sitū tenens: ꝯiuncta tñ restrictione vētris. Colica ⁊ iliaca sunt dolores multo intensiores ac maiorem ẜm plurimū partē occupātes: vnde punctio cū fit intensior aliquotiens fit colica vl' iliaca. ¶ Et vt clarius intelligat q̄d sit colica ⁊ iliaca quid rei: opʒ preintelligere ꝙ ẜm autores hoc nomen colica sumit equiuoce. s. cōiter ⁊ proprie. Cōiter aūt dicit Aui. declarando eā ꝙ colica est integra intestinalis dolorosa sup. passio cū qua fit difficilis exitus eius qđ dʒ egredi per naturā: vt dictū est circa literā ad quē locum recurre: ⁊ ista nota integra vt ibi dicebat aliqñ sumitur pro vehementia passionis vt sic legat litera ꝙ colica est intestinalis dolorosa integra. i. intensa vel intēse dolorosa passio: ad differētiā punctionis vt ibidē dicebatur: vel pōt dici integra: ita ꝙ colica ītegra. i. cōiter accepta. vt. s. ambit iliacā ⁊ colicam ꝓprie sumptas est intestinalis sup. passio cū aqua ⁊c. Ita ꝙ siue fit in intestinis supioribus siue in inferioribus semꝑ pōt dici colica dolorosa passio intestinalis integra. i. cōiter accepta. Tertio modo sumit ītegra vt sonat ꝙ colica est passio appropriata intestinis: sicut fe. est integra passio cordis: ita ⁊ colica est integra intestinalis dolorosa passio. Sʒ quocūqʒ intelligatur, in hac descriptione declarat colica ꝯñr ꝙ declarat textus sequens vbi appropriate cōtrahit iliacā passionem intestinalē cū ꝯditionibus dictis vt distinguit cōtra iliacā ex parte situs vel cause facientis colicā vel iliacā: qm̄ cū causa faciens talē dolorē intestinalē est ꝑ ꝓprietatem in intestinis grossis: illa talis dispō vocatur colica: qđ si fuerit in gracilibus vel sibi similibus appellat iliaca. Et hoc innuebat Auic. in textu cum addit: ⁊ colica quidē ẜm veritatem. i. ꝓprie sumpta est nomē eius in quo est cā in intestinis grossis: postea paulopost addit: ꝙ si est in intestinis gracilibus: tunc nomē ꝓpriū ei ẜm scientiam verā est ilios. ¶ Sed nota ꝙ colica ꝓprie sumpta sortitur nomen a colon: qm̄ de intestinis grossis colon ꝓpter plurimas inuolutiones ⁊ ꝓpter illud qđ stringit vel coartat in ei⁹ inceptione a monoculo posterius versus anchā in dextro: ⁊ etiā in eius terminatione versus renes in sinistro vt fuit dictū in anathomia est in quo vt plurimū fit talis dolor cum fit in grossis qm̄ raro fit in monoculo ⁊ rari⁹ in intestino recto per eius incessuʒ rectum: ita similiter dico de ilios ꝙ ꝓpter eius plurimas inuolutiones: vnde dicit inuolutū: frequentius fit dolor propter retentioneʒ cause dolorose in eo ꝙ̄ in alijs intestinis gracilibus. ¶ Nota etiā ꝙ ex hac distinctione ex parte sit⁹ in diuersis intestinis de ter colicam ⁊ iliacam sumunt distinctiones inter eas maiori vel minori seuitate accidentiū: qm̄ sicut itestina gracilia sunt passibiliora grossis ⁊ acutioris sensus ⁊ nobiliora q2 ꝓpinquiora nobilibus membris saltem cōtinuatione: inde est ꝙ in ilios cōiter fiūt seuiora accñtia ꝙ̄ in colica. Et hec sufficiant de primo principali.

Quid sit colica proprie sūpta

De q̄ddita te rei.

Distinctiones.

Jam ponēde sunt distinctiones de quib⁹ sit hec prima ⁊ est Auic. ꝙ cause colice: aut sup. iliace aut cadunt ꝓprie in colon vel sup. in alijs intestinis: ⁊ ita vocatur colica vel iliaca ꝑ ꝓprietatem: aut cadunt in alijs sup. mēbris ab intestinis ⁊ ꝓueniunt ad ipm̄ sup. colon vel alia intestina ẜm semitam cōitatis: ⁊ sic vocat colica vel iliaca per communitatem.

¶ Alia distinctio de colica vel iliaca: quedā est salubris: ⁊ quedam mortalis. nam quedam coniungitur cum seuitate accidentium vt cū vomitu singultu ⁊ syncopi: ⁊ in totum prohibitione exitus per deorsum: ⁊ quedam non sic.

¶ Item in quadam stat tortio ⁊ continua quasi inquietudo ⁊ in quadam nō: immo in quadam stat interpolatio.

¶ Itē quedā stat diuturna quedā modici tpis.

¶ Item quedam sequitur ad alios morbos vt

colica cõtingens post fluxũ vẽtris q̃ sepe cõtingit vel post feb. acutas ꝓpter vsum regis facti: ꝛ quedã fit incipiẽdo. ¶ Itẽ quedã terminatᷣ p viã eṽonis sensibilis: q̃dã p viã ꝑmutatiõis. nã aliquotiẽs terminatᷣ ad epilepsiã: ꝛ q̃dã ad paralysim vt voluit. A. ẽt colica termiatᷣ qñq3 ad iliacã ꝛ ecõtra. ¶ Itẽ colica vel iliaca qñq3 accidit ꝫm semitã accñtie egritudinũ pestilẽtialiũ aduenientiũ: itavt ꝑueniat de regione ad regionẽ ꝛ de hoĩe ad hoĩem a cã nõ mãifesta ꝛ q̃dã fiũt a cã magis manifesta: ꝛ illa q̃ fit p viã occulti ꝑncipij vt ex influẽtijs appellatᷣ cõtagiosa: sed improprie: q2 videtᷣ diuersis cõicari: sicut ẽt ꝛ morbi cõtagiosi. Et nota ꝓpter multos in hoc deficientes ꝛ praue cõcipiẽtes q̃ existimãt ꝙ ꝓpter cõuersationẽ cũ patiente colicã cõicetᷣ ei ẽt colica. Et idẽ dicũt ꝛ de fluxib⁹ ꝓpter istũ tex. Auic. q̃ ponitᷣ in colica: ꝛ silr̃is ponitᷣ in tractatu fluxuũ ab eodẽ. A. Nã tales sunt in errore: qm̃ non fit cõicatio vnius ad alteꝝ p modũ ꝯ ꝯtagiõis cõicãdo vapores malos putridos vel male q̃litatis q̃ resoluantᷣ a corpore prius patiente ꝛ in aliũ cõicati imprimũt silr̃em dispõnẽ: sicut est de lepra scabie vel obtalmia fe. pestilẽtiali ꝛ ptisi de q̃bus scribit. A. 2ª primi. doc. ꝑª in fine: sed iõ transeũt de hoĩe ad hoĩem ꝓpter influẽtiã fortem ad imprimẽdũ silr̃em dispõnẽ talẽ in diuersis: ꝛ ita in diuersis cõicat nõ p viã cõitatꝫ vni⁹ in alteꝝ: q2 nõ apparet modus in colica vel fluxu saltẽ in fluxu mãe nõ putride: q2 forte de eo posset esse dubitatio. Isti ergo morbi debẽt dici epidimiales ꝛ nõ ꝯtagiosi: qũo ẽt in certa statione tẽpoꝝ fiũt dolores articuloꝝ in diuersis: ꝛ alij diuersi morbi a q̃b⁹ nõ manifestatᷣ resolũo vaporosa cõicabilis ꝛ adducẽs ꝯtagionẽ: ꝛ hoc bene nota. ¶ Alia distinctio q̃dã fit in corpore iuuenili ꝛ forti: q̃dã in debili vel nãlr̃ vel accñtaliter. ¶ Item quedã frequẽter incidũt in eã: ꝛ q̃dam raro ẽt stante bonitate regiminis ꝫm maiorem vel minorem passibilitatem intestinorũ.

No. ꝙ colica aliquando transit de vno homine ad aliũ ꝓpter influẽtiaꝫ fortem.

Nota bñ.

Cause. Iam veniendo ad cãs: ꝑmo discurrã p cãs colice ꝛ p eas intelligemus cãs iliace: qm̃ vt dicit ẽt Aui. in prin° capl̃i de ilios. Ilios accidit ex oĩbus causis ex q̃bus accidit colica: tñ videntur spãles magis cãe in iliaca q̃ꝫ in colica: de quibus infra videbitur.

¶ Discurrẽdo igitᷣ p cãs colice: qm̃ colica dicit duo principalr̃. s. dolorẽ fortẽ ꝛ intẽsum in intestinis. scd̃m est retẽtio eius qd̃ dꝫ egredi p nãm siue difficultas exitus eius. Cãe principalr̃ reducentᷣ ad duo gña causaꝝ. s. ad cãs doloꝝ q̃ sumũtur ex sensibilitate mẽbri cũ mala ꝯplx̃one diuersa subito occurrẽte ꝛ solũone ꝯtinui ex vna parte ꝛ ad cãs impediẽtes exitum mãe nãlr̃ educẽde p deorsum: ꝛ hoc vel ex parte opilationis, vel ex parte inobedientie mãe in se: vel ex parte debilitatis expulsiue vel fortitudinis retẽtiue: ꝛ ideo tunc prius aliqua cã fit cã colice qñ sitᷣ adducit ad dolorẽ vel soluẽdo ꝯtinuũ vel reddẽdo membrũ magis paratum ad acutũ sensum cũ hoc qd̃ adducat vel ad debilitatẽ expulsiue vel fortitudinem retentiue vel ad opilationem vel ad indisponẽdum mãm ꝫm subam ad exitũ. ¶ Et ita spãlius discurrendo: primo in causis est quelibꝫ malitia complx̃onis calide vel frigide vel sicce. Nam mala cõplexio calida: primo vt ꝯtraria nãli ꝛ diuersa siue sit mãlis siue immãlis etiã nõ opilatiua est cã doloris: ꝛ efficit etiam colicã per resolutionem: humidũ exsiccãdo de fecibus: ꝛ ẽt p hoc exsiccat: qm̃ p eam vigoratur attractiua mẽbroꝝ: ꝛ ita cõuertit humidum nutrimentale ad epar ꝛ ad membra posteriora: ꝛ ita feces exsiccãtur ꝛ indurantur ꝛ sic redduntur indisposite vt deorsum emittantur: ꝛ hoc est cõe: ꝛ in colica ꝓprietatis ꝛ cõitatis. Sed magis hoc accidit in colica p cõitatem vt qñ cã est in epate vel in mẽbris posterioribus terminata vt ab aere calido vel tali nãlr̃ vel artificiato de quo dicit Auic. et qñq3 fit ꝓpter arteꝫ facientẽ necessarium tactũ caliditatis sicut vitraria ꝛ ferraria ꝛc. Sed mã calida facit dolorem penetrando in mẽbra ꝛ cõuertendo humiditates in vẽtositates vt voluit Ga. 12. terapeu. ca° 7°. vbi narrat hystoriam de colica ab hac cã. ¶ Malitia ẽt cõplx̃onis frigide silr̃ esse põt cã siue sit mãlis siue immãlis ꝛ alteratione subita solutione cõtinui extẽdendo si sit mãlis: ꝛ ẽt si occurrat ab extrinseco. vt exempli grã. sedendo supra rem frigidã vt marmor. nã tunc ꝯstringendo lacertũ ani cõprimuntᷣ feces: ꝛ ꝙ in eis est de humido ad superiora: ꝛ ita ꝓhibetur eaꝝ exitus p nãm. Efficit ẽt ad colicã frigiditas p aliũ modũ debilitãdo expulsiuã et vigorando cõtẽtiuã. Ponit ẽt aliũ modũ Aui. q̃ est multũ p accñs vt fiat colica a cã frigida vt qñ p frigus extrinsecũ cõstringẽdo lacertos vẽtris ꝛ sup. ꝓhibẽdo dissolutionẽ vapoꝝ ꝛ calr̃i nãlis ꝑuenit calefactio ad cõcauitatẽ vẽtris: ꝛ ita exsiccãtur feces. Sicca ẽt cõplx̃o separando partes facit ad dolorẽ ꝛ exsiccando humidũ cui⁹ ꝑñtia feces lubricãtur fit cã colice. ¶ Humida autem cõplx̃o immãlis raro ducit ad colicã si fuerit simplex. Sed mãlis aliqñ põt esse cã opilx̃onis ꝛ ꝓhibitionis exitus ꝛ retẽtionis ꝯñr multoꝝ vapoꝝ vel vẽtositatũ extendẽtiũ: vñ fit solũo in cõtinuo tanta vt ꝑtranseat terminũ pũctionis ꝛ est ꝑueniẽs ꝓpter dolorẽ ꝛ solũonẽ ꝯtinui vsq3 ad terminum colice. ¶ De his tñ cõplx̃onibus ꝛ malitijs eaꝝ maxime nocet frigida: qm̃ vltra modos dictos supra q̃bus cõplx̃o frigida nocet: adducit ẽt vt frequẽti⁹ frigiditas ad gñonẽ colice per hoc qd̃ debilitãdo calorẽ nãlẽ in intestinis gñatᷣ ab eo vẽtositas in corpore intestinoꝝ hora post horam: ꝛ extẽdũtur ꝑter nãm vñ fit dolor: ꝛ intãtũ extenduntᷣ ꝙ nõ pñt cõstringi a musculis ẽt cõpressiuis: ꝛ tñ cõstrictio regulr̃ est necessaria ad eductionẽ eius qd̃ dꝫ egredi p nãm. ¶ Et hec cã frigida aliqñ fit ab aere frigido: ꝛ ꝓinde multiplicatur colica in terris frigidis cũ flat septentrion. Et aliqñ talis frigiditas ꝯseruatur ab humore melencolico fluente ad intestina in dispõne splenetica: ꝛ aliqñ ꝛ frequẽtius a mã flegmatica in stomaco multiplicata p indigõnem q̃ in deorsuꝫ fluxit ad intestina. Et aliqñ fructus ꝛ reliqui cibi infrigidantes adducunt ad hoc vt lactuca portulaca: ꝛ maxime olera frigida ad stipticum declinantia: sicut etiam fructus frigidi cum quibus coniungitur stipticitas: vnde generantur inde mãe frigide non lubrice a quib⁹ paratur generatio opilationis in intestinis. Pot⁹ etiaꝫ aque ꝛ vini mixti est de maximis causis ad hoc. Nam tales opilationes q̃ inde generantur sunt prohibentes egestionem ꝛ humores ꝛ vẽtositates a penetratione in deorsum: ꝛ sic ab exitu per naturam: ꝛ ita cum non expelluntur exten-

No. ꝙ colica duo importat dolorẽ. s. intẽsum ꝛ retẽtionẽ ei⁹ ꝙ dꝫ egredi.

De mala cõplexiõe frigida.

De mala ꝯplx̃one humida mãli q2 immãlis raro ducit ad colicam.

dendo causant maximos dolores. ¶ Que opilo
tio si dictum sit q́ vt plurimum pendeat a mã flãtica fri
gida viscosa τ implẽte vacuitatem intestini: ali
quotiens tñ apata in intestinis vel in messinte
rio p cõitatem pñt esse cã haꝝ opilationũ. Et de
apatibus talibus vt plm apata intestinoꝝ sunt
calida ppter difficultatẽ penetrationis mãe in
mẽbra neruosa: τ talia vt plm faciũt magꝫ ilia
cã q̃ colicã: qꝛ intestina gracilia magis apant
q̃ grossa. ¶ Uentositas ẽt grossa aliquotiẽs est
cã dicte opilationis τ phibitionis exit⁹ mãerũ
que cõtinẽtur infra opilationẽ: qm̃ multũ extẽ
dendo intestina phibet eoꝝ cõstrictionẽ supra
fecẽ q̃ necessaria est ad expellẽdũ vt dcm̃ est: ẽt p
aliũ modũ vẽtositas fit cã opilonis ꝯtorquẽdo
intestina inequalr: vñ vna pars alterã supequi
tat: τ ita nõ seruãs debitũ situ facta aliquotiẽs
reuolutione fit ꝯstrictio τ opilo τ aliquotiẽs p
vẽtositatem extẽdendo, nimis rũpũtur ligamẽ
ta: vñ cadũt partes nõ debite ligate supra alias
τ ita partes supra quas cadũt cõprimunt τ con
stringunt: τ ꝯñr opilãtur: imo aliquotiẽs p extẽ
sionẽ: ita extẽdũtur certe partes intestini maxi
me colõ vt dilatet syphac ab osse femoris: et ita
sepe cadit saccus male ligatus: de quo dictũ est
supra ad inguina τ ad bursam testiculoꝝ: immo
tñ aliquotiẽs extẽditur in intestinũ q́ rũpitur
syphac in parte directa extẽsioni violẽter facte
ab intestino τ nõ tm̃ in ptib⁹ inguinis: sed ẽt in
ptibus supra in partib⁹ vẽtris: τ tales sunt ma
le spẽs colice p̃cipue cũ descẽdut intestina ĩ bur
sam testiculoꝝ: qm̃ p casum eoꝝ τ elõgationem
ad fundũ ossei siũt diuerse extẽsiones in supiori
bus τ reuolutiones addẽtes ad maiorẽ τ diuer
sam opilonẽ: vñ quasi est ipossibile vt aliq̃d edu
cat p anũ τ plerũq; cõmoriunt: τ ego aliquos ex
his vidi. ¶ Et p istos modos p quos vẽtositas
facit colicã τ opilonẽ diuerso mõ p eosdem mo
dos τ v̈mes aliquotiẽs siũt cã: qm̃ aliquotiens
cõglobãtur τ replẽt spaciũ vel cõcauitatẽ inte
stini causando integrã opilonẽ τ aliquotiẽs mo
tu eoꝝ inordinato adducũt ad oplonẽ ppter cõ
torsionẽ ipsoꝝ intestinoꝝ. ¶ Lapis ẽt qñq; gña
tur in intestinis q̃ fit cã colice opilãdo τ adducẽ
do dolorẽ vel ex se extẽdendo τ soluẽdo ꝯtinuũ
vel phibẽdo exitũ vẽtositatis τc. Et ego casũ vi
di mirabilẽ in hoc in vxore dñi Antoni de cani
bus Papie in colica clamosa q̃ nõ poterat aliq̃
ingenio curari: τ tandẽ nã cũ lenitiuis p sursũ
τ deorsũ immissis emisit tres lapides magnos
durissimos: quoꝝ q̃libet fuit q̃titatis vni⁹ oui
galline: τ videbãtur q́ essent feces ita indurate
sed erant cinericij coloris. ¶ Et pinde durities
fecũ vt plerũq; est cã magna ad colicã faciẽs opi
lãdo vt dcm̃ est. Siccitas aũt fecũ aliquotiẽs se
quit cibos siccos τ duros vt ꝯtingit comedenti
bus panem duꝝ τ carnes bouũ salitas τ legumi
na sine brodijs: aliquotiens etiam exsiccatur ex
longa remanentia in intestinis. Talis aũt diu
turna remanentia maxime sequitur debilitatẽ
expulsiue intestinorum que debilitas potissime
sequitur vel presentiam humoris vitrei in inte
stinis vel viscosi prohibẽtium virtutem expulsi
uam operari actum pprium in expellendo feces
nõ dico propter opilationem ab illis humorib⁹
sed qꝛ frigiditate debilitatur virtus: τ pinde se
pe fit phibitio exitus mãe post potum rei nar
cotice stupefacientis: aut ppter vsum multi coi
tus: τ ita talia flãta ibidem in intestinis paula
tim e p indigestionem gñantur: lꝫ ẽt aliquotiens
τ sepe descẽdũt talia flãta multa a capite ad in
testina faciẽtia colicam: vt scribitur 8° ꝯtinẽ. τ
qñq; ꝯtingit tal' diuturna mora ppter negligẽ
tiam innitationis nãe ad secessum vt in multis
curiosis τ occupatis in multis negocijs. Aliquo
tiens etiam sua adherentia cũ fecibus sustinẽt
dicte mãe ne feces expellantur: τ aliquotiẽs tm̃
infrigidant: vt non tantum debilitetur virt⁹ ex
pulsiua p isto actu: sed etiam debilitatur sensi
tiua intestinoꝝ: sicut dictum est de narcoticis:
vnde non nituntur expellere: τ ita feces lõgo tẽ
pore morantur in intestinis τ exsiccantur. Et ali
quotiens etiam hebetatur sensitiua intestino
rum: τ non expelluntur iste feces propter parui
tatem effusionis colere ad intestina sicut dictũ
est supra in capitulo de icteritia. stãte opilatio
ne vel in orificijs poroꝝ: per quos defertur cole
ra ad intestina ppter flegma adherẽs superficiei
intestinoꝝ vel ppter opilationem cõtingentẽ
in dictis poris versus epar vel chistim fellis: et
ita vt dicebatur ibidẽ aliquotiẽs icteritia fit cã
colice: τ aliquotiens colica cã icteritie. ¶ De
causis aũt per cõitatem maxime est dolor a lapi
de renum: qui tñ multum silis est dolori colice:
immo dicit Aui. q́ occultatur nisi illi q̃ puisio
nem hꝫ: sed de hoc dr̃ infra in signis: nam ppter
lapidẽ in renibus vel in vijs fit coartatio inte
stinoꝝ: etiã cõpassione intestinoꝝ ad renes virt⁹
nãlis intestinoꝝ debilitatur in expellendo.
¶ Et qñq; cã colice vel nimie diuturne retẽtio
nis mãe in intestinis est nimia sensibilitas inte
stini: vnde nã terretur in expellendo mãꝫ p illã
partem: τ ita vlcera intestinoꝝ vel excoriatio si
ne bothor siunt cã colice: immo sepe etiam con
tingit q́ post curationem etiam dissinterie seq
tur colica ppter passibilitatem dictoꝝ intesti
noꝝ: vt dcm̃ est ẽt maxime ppter regimẽ qd̃ p̃cel
sit ꝯstrictiuũ: vñ ꝯfortat retẽtiua τ debilitat ex
pulsiua. ¶ Thetanus etiã si accidat intestinis
aliquotiẽs est cã p quãto nõ pñt intestina con
stringi vel dilatari s̃m ptes eoꝝ: q̃ tñ dilatatio τ
ꝯstrictio est necessaria in expulsiõe. ¶ Spasm⁹
aũt magis fit cã iliace pprie sumpte q̃ colice si
accidat in musculis virtutis expulsiue τ retẽti
ue: qm̃ sicut intestina inferiora deficiũt in reti
nẽdo: ita supiora deficiunt in expellendo: vt pꝫ
cõsideranti. ¶ Aliquotiẽs ẽt medicine veneno
se sunt cãe soluẽdo cõtinuũ τ debilitando virtu
tes in expulsione: sed hec magis appropriat ilia
ce q̃ colice: qꝛ tales magis immediate veniunt
ad intestina gracilia q̃ grossa: sicut ẽt aer pesti
lentialis cũ est cã colice magis adducit ad ilia
cam q̃ ad colicã pprie sumptam ppter magis
iuuare intestina gracilia ad cor q̃ grossa. ¶ Et
aliquotiens cã τ est plm cõtingẽs est retentio
egẽnis vel ventositatis volẽtis egredi. nã cum
nititur ad expulsionẽ nã regulariter stimulata
a mã τ a virtute volũtaria motiua phibent mu
sculi cõpressiui a cõpressione: τ iubent musculi
retentiui retinere: tunc illa mã sursum reuoluit
ascendendo per reuolutiones intestinoꝝ: et ita
fit colica: τ hoc maxime accidit personis nobili
bus τ generosis quando reperiuntur in corona
siue in pñtia aliquoꝝ illustrium viroꝝ. Et de his

De apatibus intestinoꝝ.

Ex vẽtositatib⁹ colicã causantib⁹ interdũ causat hernia: et tũc est pessima colica: et ego hoc idẽ vidi ꝯtingere lugduni in quodaꝫ mercatore

Nota

Aliqñ icteritia est cã colice τ colica icteritie.

omnibus causis maxime ad immediatas redu-
cendo dixit Gal.12.terapē.ca° 6° in fine loquēs
de dolore colico:suꝑscrutandū igit̄ nobis in ve
hementibus doloribus vel humorē multū sup.
esse cām talis doloris vel spūm exitū nō haben
tem vel grauem tumorem.i.aꝑa vel mordax hu
midum vel dispōnem siccam.s.in fecibus ꝛc. Et
hec de causis sufficiant.

De signis.

Signa. Expedito de causis veniendū est ad signa:ꝛ p° pnostica euētus: deinde ad bonum ꝛ ad malum:pōſt demonstratiua.

¶ Primum ergo signū pnosticū euentus sumit̄ ex precessione causaꝝ facientiū ad facilē pīctio nem dolorosam intestinoꝝ simul cū pparatiōe ad generationē flegmatū ꝛ ventositatū circa in testina vel duritiei fecū:vt si itestina fuerint na turaliter frigida cū tenuitate myrach ꝛ concur rente malitia regimīs de nauseatiua satietate ꝛ inordinatione motus post cibū:ꝛ ex acceptione ciborum frigidoꝝ ventosabiliū ꝛ fructuū etiam maxime stipticoꝝ:vt piroꝝ castaneaꝝ ꝛc. vel ci- borum duroꝝ ꝛc.vt fit a rusticis mōtanis terdo ne qui comedunt panē factū p menses sex: quia nō faciunt panē nisi bis in anno ꝛ sine fermēto: et vtuntur pōſt potatione vini mixti vel aq̄ fri- gide:ꝛ ex statione longa in aere libero flāte bo- reali vento:vel sessione supra rē durā frigidā vt supra lapidem marmoreū:tunc his pcedētibus possumus pbabiliter arguere supra futurā coli cam per modos declaratos in causis. Nam stat tunc pparatio ad dolorē ex pte debilitatis inte stinorum ꝛ myrach simul cū pparatione genera tionis suꝑfluitatū oppilatiuaꝝ vel vētositatis cum difficultate exitus p deorsum ex malitia re giminis p modos supra declaratos. ¶ Aliud p nosticum cū videt̄ corpus cōsuetū piodice pati colicam:vt de mēse in mensem vel aliter ita dis poni'ſm accidentia sicut consueuit cū est futu- rus dolor de primo:vt qꝛ pcedant grauitas cru rium ꝛ dorsi ꝛ tristitia ꝛ diminutio appetit' pos sumus pnosticari pōſt etiā de futuro dolore co- lico:qm̄ in determinato tpe pōt aggregari mā factiua colice : ꝛ ita morbus videbit̄ piodicus.

¶ Aliud pronosticū:qm̄ in diuersis corporibus que tñ ordinate viuunt accidit colica ex influē tia sic disponente:vt qꝛ trāseat de hoīe ad homi nem ad modū expositū supra tūc in corpore con ualescente ex morbo acuto ī quo fuit necessariū regimen infrigidatiuū possum' pbabiliter pro nosticari suꝑ colicā futurā:ptꝫ ex dispōne passi ad recipiendum influentiam talis passionis in ductiuam. ¶ Aliud pnosticū ꝛ est Auerrois 4° colliget.de signis significātibus futuras egritu dines. Priuatio appetitus cū syncopi colicā si- gnificat sup.futurā sumēdo colicā large:vt am- bit etiā iliacam:ptꝫ qm̄ declarat psentiā multe materie lesiue circa stōm vel ptes eius vel in ite stinis primis q̄ nate sunt facere colicā diuersis modis dictis supra:vñ cōicatur notabile nocu mentū ori stōi:ꝛ ita fit puatio appetitus: ꝛ ali- quotiens communitate cordis fit syncopis.

Nota bñ.

¶ Aliud pnosticū:cū tardat̄ egestio vel cuꝫ' dif ficultate emittit̄:ꝛ pcipue cū emittit̄ apper al'. tunc pnosticari possumus de futura colica: ptꝫ qꝛ declarat̄ in potētia expulsiue cū priuatione transmissionis materie colerice ad intestina q̄ est de maximis causis ipsius colice. ¶ Aliud p- nosticum magis proximū euentus colice : ꝛ de- clarat pn^m illius ꝛ est Aui. qñ minorat̄ id quod egreditur de fece.i.egredi cōsueuit ꝛ expellitur paroxismus egōnis.i.nō seruat̄ motus exit' ege stionis in tpe suo vel ſm cōsuetudinē:siue intel ligatur de egōne vera siue de vētositate vl' alijs humoribus q̄ emitti cōsueuerunt. Nā vbi ōsue uit ascellare mane ꝛ sero:ꝛ tunc tardat̄ etiā ipo incitante p diē vel duos: vel si cū conatu aliq̄d emittat id modicū est:tunc hoc signū est prono- sticum proximi euentus colice: patet.

¶ Aliud pnosticum etiā Aui. si corp' fuerit cō- suetū appetere dulcia ꝛ vnctuosa qualis est ap petitus corporis sani ꝛ iā abhorret ꝛ declinet ve hementer ad acetosa aut acuta aut salsa: ꝛ si cū recipit aliq̄d vnctuosum vel dulce incurrit nau seam vel subuersionē ꝛ inuenit omni hora pun- ctionem.i.remissum dolorē in ventrē:tunc iam declarat̄ prima colica:ptꝫ ōsiderāti qꝛ declarat̄ repletio circa intestina ꝛ stōm de materieb' fri- gidis ꝛ viscosis:qm̄ fit appetitus ad ōtraria sue dispōni. Et si cū hoc inuenit dolorē in cruribus suis ꝛ in dorso suo est signū magis manifestum: qꝛ significat multitudinē istaꝝ materieꝝ grauā tium. Si etiā appetat multū potuꝫ maxime aq̄ et nō satiat̄ lꝫ bibat plurimā ex ea: iaꝫ declarat̄ ꝙ tanta est oppilatio in meseraicis ꝙ p ora me seraicarum terminataꝝ ad intestina phibetur vel saltem minuitur trāsitus nutrimēti ad mē- bra:vñ fit in ipsis inflāmatio ꝛ exiccatio: et ita fit sitis pōſt ꝛ nō remittit̄ per potum: qm̄ ppter oppillationes qd̄ bibit̄ nō penetrat ad epar ꝛc. Et si cum his signis non tm̄ stat punctio: sꝫ cre- scant dolores notabiles in ventre: ꝛ nō tñ sunt cōtinui:tunc hec signa nō amplius sunt pnosti ca:sed demonstratiua principij vt dicetur.

De signis pnosticis ad bonū.

¶ Signa vero pnostica ad bonum in colica et sunt Aui. p^m illa colica est magis incolumis in qua nō est retentio vehemens eius qd̄ dꝫ egredi per naturā:ptꝫ. ¶ Aliud pnosticum:illa in qua dolor est mutabilis de situ ad situm ꝛ qñq ꝫ alle uiatur in totū dolor ꝙuis iteꝝ redeat est de ma gis incolumibus:ptꝫ qꝛ declarat̄ colicā esse ven tosam ꝛ plerīq ꝫ sine multa materia. ¶ Aliud ēt ad bonum:qñ etiā stāte retētione ei' qd̄ dꝫ egre di per naturā ꝛ dolor est satis intēsus si cū inge nijs vt clysteribus vel suppositorijs aliq̄d expel latur si habēs eā inuenit ppter exitū fecis vel vētositatis multā alleuiationē in dolore : tunc est significatio bona:qm̄ declarat̄ ꝙ cā nō est fi xa:qꝛ nō est pēdens ex aꝑate neq ꝫ mā est inclusa in tunicis intestinoꝝ:sed tm̄mō est in ōcauita- tib' oppilatio phibēs ꝛc. q̄ facili' pt̄ remoueri.

¶ Aliud ad bonū ꝛ vltimum etiā Aui. Bonitas anhelitus est bona significatio in colica ad eua dendum:qm̄ declarat̄ ꝙ nō est multa extēsio in naturalib' mēbris:vñ nō fit cōpressio diaphra gmatis:ꝛ ꝙ nō est corruptio ī hūorib' circa stōm cōtentis neq ꝫ cōicatio fecum ad suꝑiora : vñ fit anhelitus non insuauis vel fetidus sed bonus.

De signis pnosticis ad malū.

¶ Et ex oppositis signis possumus ponere sig^a pronostica ad malū:de quibus p^mū est fortitu- do doloris ꝛ ꝙ vomitus sequit̄ vomitū ꝛ sudor frigidus ꝛ frigiditas extremitatuꝫ. Nam vt scri bitur 8° continentis. Per frigiditatem extremi tatum ꝛ sudorem frigidum declaratur ꝙ dolor adeo vehemens est ꝙ nā conuertit spūm ꝛ san-

guinem ad locum doloris. Et istam cām insinua
uit etiā Aui. in signis malis in colica. ¶ Aliud
pronosticum ad malū ⁊ scribit̃ de mēte Gal. ēt
8° cōtiñ. dicit ꝙ ꝓprietas inseparabilis colice
male est ꝙ nihil educit̃ de inferioribus oīno: tñ
non semꝑ sequit̃ vomitus etiā in colica mala. i.
multum difficilis curationis. Sed vt ibidē di-
citur cū sequit̃ vomitus ad retentionē: ita vt ni
hil educat̃ ab inferioribus iam patiens propin
quus fit ad periculū: qm̄ iam denotat̃ ꝙ est tan
ta oppilatio in deorsuz vt mā reuoluat̃ ī sursuz.
¶ Aliud pronosticum qñ cū vehementia doloꝝ
et retentione totius eius qd̄ egredit̃ vel dꝫ egre
di, dicit Aui. ꝑuenit supp. patiens ad singultum
quorum vnus sequit̃ ad aliū. i. singultū quasi cō
tinuum ⁊ ad perturbationē rōnis ⁊ spasmum ⁊
nō egredit̃ aliquid saltē cū ingenio. i. clysterib⁹
vel suppositorijs est significatio mortal̃. Et hec
est etiā snīa Hip. 7°. affo. affo. 10. Jn ilion singul
tus vomitus spasmus ⁊ desipientia: malū. Sin-
gultus eñ ⁊ spasmus fiunt ꝓpter nocumentuz
cōicatum cerebro ꝑ neruū mediū directuz a stō
ad cerebrū. ¶ Aliud ꝓnosticū ⁊ est Hip. de mor
te veloci vt ponitur. 8° ꝯtiñ. in quo fuerit dolor
in ventre ⁊ apparuerint in suꝑcilijs vestigia aut
pustule nigre ad modū fabe: deinde in eis effici
tur vlcus durando vsqꝫ ad diē 2m aut plus mo-
rietur. Et addit: ꝙ hic in quo fuerit dolor patie
tur subeth ⁊ abundantē somnū in ꝑn° passiōis
fuit dictum al's ꝙ ista signa posita ab Hip. in il
lo libello nō semꝑ habēt rōnē manifestā: sꝫ for-
te ita expiētia cognitū est tꝑe Hip. iō Aui. cōpu
tauit hoc signū ꝓnosticum inter signa extranea
dicit. Et in extraneis signis est cū apparet in eo
qui habet dolorē ventris vestigiū ⁊ bothor ni-
grum sicut faba ⁊ vlcerat̃ ⁊ remanet vsqꝫ in diē
scdꝫ aūt plus qm̄ morit̃. Et addit ēt ꝙ huic hoī
aduenit subeth ⁊ multitudo somni in prin° sue
egritudinis. Sed Aui. nō ponit vbi fuerit tale
signum vtrū in suꝑcilijs vel alibi vt posuit Ra.
⁊ Gor. ponens hoc signū in colica dicit. Si appa
ruerit faba nigra supra ventrē: sequēti die mo-
rietur. Ratio pōt assignari: qm̄ ex quo est nigra
significat adustionē: ⁊ ex quo expellit̃ ꝑ crisiꝫ ꝑ-
mutationis talis modica mā malitiosa signifi-
catur in potētia virtutis in expellēdo: vñ retēta
materia mala adusta opprimet cito virtutē ⁊ se
quetur mors: deterior significat̃ cū cito vlceret̃.
¶ Aliud signū etiā cōe ad colicā ⁊ iliacā ponit̃
ab Hip. 6a affo. affo. 45. cū dixit. Quibuscunqꝫ
ex strāguria ilios innascit̃: hi in septem diebus
pereunt si nō fe. suꝑueniente vrina multa fluxe
rit. lꝫ Gal. in cōmento videat̃ cōtrahere hoc ad
ilios ꝓprie sumēdo in quo vt dicit nulla sup. su
perflua inferius egrediunt̃: ⁊ si acutius clysteri
zetur tñ pōt cōtrahi etiā ad colicā ꝓprie sūptā
⁊ forte rōnabilius: qm̄ stante strāguria ex mul-
ta repletione ⁊ extensione circa vesicam coarta
tio magis debet fieri in intestino grosso quam
in gracilibus. Et tñ Gal. ibidē nō acceptat hāc
sententiam vt veram: quasi videat̃ sentire pos-
se fieri talē coartationē nisi ex aꝑate vesice. Et ēt
dicit ꝙ ad aꝑata vesice si sequat̃ ilios multo ma
gis ad aꝑa vulue vel matricis ꝙ nō cōtingit: qr
vulua vt dicit ascendit ad diaphragma vñ inte
stina magis debuerūt cōprimi ꝙ̄ ex aꝑate vesi-
ce in quo solum rectū intestinū cōprimit̃ etiam
propter aliud: qr cū ad aꝑata sequat̃ fe. tanꝙ̄ ac
cidens nō apparet ꝙ ex fe. dꝫ fieri salus in ilios:
immo magis augmentū ad augmentuz aꝑatis
maxime cū fe. nō sit cura alicuius morbi nisi de
frigiditate fuerit sola aut cū hūoribus flāticis
aut cum ventositate vt vult. Jdeo in fine cōmen
ti cōcessit ꝙ si strāguria fuerit ꝯiuncta cū hūo-
ribus crudis ⁊ grossis ⁊ tandem sequat̃ ilios ꝙ
tunc nisi superuenerit fe. ⁊c. dissoluēs talē ma-
teriam in aquositatē: ⁊ sic ꝑ multā vrinā morie
tur in septē diebus. Vñ dixit Gal. ꝙ si Hip. aut
alius fecit hūc affo. ita vidit ꝑ expientia: ⁊ hoc
esse posset qñ hūores crudi grossi sunt accñs ad
stranguriam. Et ex hoc collige ad tollendū dif-
ficultatē ꝙ ilios hmōi nō sequit̃ ad stranguriā
ꝓpter oppilationem sequentē ad cōpressionez
vesice. Sed supposito ꝙ stranguria depēdeat a
materia flātica ⁊ hūoribus crudis: ⁊ postea suc
cedat ilios nō ꝑ coartationē: sed qm̄ abundant
humores tales grossi nō tm̄ in vijs vrine: sed ēt
in intestinis: vñ fiat colica vel iliaca ꝑ modū di
ctum supra: tūc cōstat ꝙ si suꝑuenerit fe. liqfa-
ciens humiditates ⁊ multiplicās vrinā fiet sa-
lus. al's eger morit̃ ante septimū ꝓpter seuita
tem accidentiū vtriusqꝫ. ¶ Aliud signū ꝓnosti
cum ⁊ vltimum: qd̄ lꝫ sit cōe in colica ⁊ iliaca: tñ
magis appropriat̃ iliace: est ꝙ qm̄ cū retētione
exitus fecis ꝑ deorsum que quasi est insepara-
bilis in iliaca: lꝫ aliquotiens ꝯtingat in colica
cōiungit̃ vt expellat̃ fex ꝑ superiora euomit̃ fex:
tūc est significatio mortalis. Et de hoc dicit Ra
sis. 8°. cōtiñ. accidūt qñqꝫ in ventre dolores ve-
hemētes cū perturbatione cōmotionis vomit⁹
finaliter: ita ꝙ per vomitū emittit̃ stercus: tūc
dicit ꝙ pauci sunt q̄ saluant̃ inde. Et dicit Aui.
in ca° de signis ilios: ꝙ magnitudo dispōnis vo
mitus stercoris nō magnificat̃. i. nō fit insepara
bilis ⁊ cōtinua nisi cū est timor sup. ꝓximus de
morte. Et rōnem adducit Serap. in ca°. de ilios
dicit adducēdo cām huius mali signi: qm̄ dū sto
macus ꝑmanet ƀm dispōnē nālem attrahit de-
super. s. cibū a mery ⁊ expellit ⁊ facit currere ise-
rius sup. suꝑfluitates. Cuz ergo egredit̃ a nā. i.
multum ledit̃ stōacus ascendit ad ipm ēt aliqd
ex inferiorib⁹: qd̄ est qr clystere multotiens for-
tassis ascēdit ad ventrē. i. stōm: ita ꝙ vomitu ex
pellitur. Et addit: ⁊ in egritudine ilios qñ est ꝑ-
dens. i. ducēs ad mortē vomitu expellit̃ stercus
immo sup. ēt aliquotiēs expellūt̃ vermes ⁊ asca
rides vt voluit Aui. ⁊ tūc fetet os ei⁹ ⁊ ipsi⁹ eru-
ctuatio: īmo qñqꝫ fetet totū corp⁹ vt vult Auic.
Et ꝓinde addit Sera. ꝙ qñ hoc accidit nō reci-
pit sup. stomacus qd̄ ascēdit ex ītestinis nisi ne-
cessario. i. ꝓpter cām necessariā ⁊ sup. violēter:
⁊ adducit rōnē qr de nā intestinoꝝ est vt faciāt
currere qd̄ ꝯtinet̃ in eis inferius i. ꝑ deorsum: sꝫ
cū est egritudo aliqua ⁊ incipit ab inferioribus
motus fortis: tunc fex retenta in intestinis va-
dit versus suꝑiora: qm̄ ꝓhibet̃ versus anū descē
dere: ⁊ inde fit motus intestinoruz horribilis vt
vult: ⁊ fit hec egritudo perdens ⁊ ꝓprie nomia-
tur fetida: quoniam quod in eo euomit infirm⁹
est fetidum stercus: et similiter anhelitus eius
est fetidus ⁊ totum eius corpus est fetidum. Et
dixit se vidisse hanc egritudinem accidere mul-
totiens ⁊ non euasisse ex ea nisi raro. Et hec de
pronosticis sufficiant.

Nota bñ.

Nota.

De signis
demōstra
tiuis.

De signis demõstratiuis.

¶Signa vero demõstratiua generis cõmunia
sunt manifesta relatione infirmi:qm̃ stat dolor
fortis in vẽtre in partibus intestinoꝝ cum retẽ/
tione vel difficultate exitus eius qđ debet egre
di p nãm:cõcomitãtur tñ q̃daꝫ accñtia q̃ colicã
declarant q̃ signa sunt cõiecturabilia ⁊ non do
ctrinabilia.i.nõ sic manifesta ad declarandum:
vt vult Ga.12° terapẽ.ca° 7°. sicut in pleuresi vł
dissinteria.nam epistimonica.i.doctrinalis q̃/
dem est talium egritudinũ dignotio determina
tis signis cognita.cõiecturalis aũt est ea su.di/
gnotio.s.colice ⁊ iliace:qm̃ signa colice multuꝫ
cõicant cum dolore renũ:immo dicit Rag.8° cõ
ti.Et scias ꝙ impossibile est ꝙ habeaẗ discretio
inter dolorem colice accñtis ex inclusione hũo/
ris vitrei in parte intestinoꝝ ⁊ inter dolorem la
pidis cõteti in meatibus vrĩe in tempore insul
tus doloris:q᷑ causa colice vtplm̃ est frigida vt
supra fuit dcm̃:fuit tñ vna vice dolor colice ve/
hemẽtis:quã medici existimabãt esse renũ:⁊ alij
existimabãt ꝙ in latere sinistro nõsit colica.Ad
dit:conditio q̃ꝫ doloris colice ⁊ doloris renũ in
pn° ipsoꝝ cũ difficultate distinguiẗ.Ideo signa
colice sunt cõiecturabilia ⁊ nõ determinabilia
infra tñ ponemus signa clara q̃bus distinguiẗ
dolor colice a dolore renali.¶De his g̃ signis.
Primuꝫ in pn° apparẽs est qđ supra dicebaẗ in
pnosticis euẽtus:qñ minoraẗ id qđ egrediẗ de
fece ⁊ minoraẗ appetit᷒ ⁊c. ⁊ est declinis ad sub
uersionem ⁊ nauseam abhorrẽs vnctuosa et vin
guia.⁊ appetẽs acetosa acuta ⁊ salsa si tũc inue/
nit in omni hora punctionẽ sup.maiorem q̃ꝙ di
cebaẗ in pnosticis:⁊ inuenit dolorem in cruri/
bus suis ⁊ in dorso suo:hec oĩa simul sumpta de
clarãt pnm colice vel iliace s̃m distinctionẽ loci
doloris:qm̃ in colica dolor magis est versus in/
feriora declinãs:vbi ĩ iliaca dolor sit supra vm/
bilicũ:⁊ infra ponẽtur signa distinctiua magis
inter colicam ⁊ iliacam.¶Ista signa sunt decla
rata supra qño taliter significẽt:⁊ sunt sig^a^ q̃ ap
parẽt cum nõ declaraẗ cõfirmatio vt dicit Aui.
in pn°.deinde cum fiunt ista accidẽtia fortiora
q᷑ dolor fiat fortior ⁊ nõ tm̃ minuiẗ exitus eius
qđ dꝫ egredi p nãm:sꝫ aliq̃tiens retineẗ nã:im/
mo forsitan aliq̃d nõ egrediẗ:nec etiã vẽtositas
penitus p deorsum:⁊ qñq̃ꝫ etiã retineẗ eructua
tio:⁊ tũc colica est in augmento manifesto:⁊ qñ
ita augeẗ dolor vt quasi pforeẗ vẽter eius tere/
bello:aut quasi sit stãs acus abscondita in inte
stinis:ita.s.vt quotiens moueatur eger doleat
vehemẽter:tũc iam est status:⁊ tũc sepe coniun
giẗ fortis sitis ⁊ nõ satiaẗ habẽs eam potu aq̃:
qm̃ ppter oppilationes accñtes in orificijs me/
seraicaꝝ vt supra fuit dcm̃:phibeẗ id qđ bibiẗ a
penetratione ad epar vt fuit declaratuꝫ:lꝫ etiã
ppter dolorem ⁊ vigilias fiat inflammatio.⁊cõ
seq̃nter exiccatio adducẽs ad vehementẽ sitim:
q̃ nõ extinguitur cum potu:qñ causa inflamma
tionis est perseuerans.¶Aliud signum in coli/
ca in qua sit retentio egestiouum si per aliqua
ingenia vt p clysteria vel suppositoria egrediũ/
tur humiditates ⁊ squibale.i.stercora dura:⁊ di
cta stercora sunt rotũda magna vel parua sicut
ouium vel caprarum:qm̃ denotatur ꝙ sunt iam
multo tempore retente in quibusdam cellulis ⁊
exiccate:quandoq̃ꝫ tamen egrediuntur stercora
vaccina.i.ventosa cum spuma que natãt supra
aquã sup.in vase in quo recipiũtur:si esset posi/
ta prius aqua vt aliqui faciũt vel natant supra
aquã.i.aquositatẽ vrinalem vel alias humidi/
tates q̃ simul educuntur cuꝫ fecibus:patet ex in
clusione multe ventositatis.¶Aliud signuꝫ.in
colica vel iliaca sepe cõiungiẗ vomit᷒:⁊ freq̃ns
fit vomitus cum incipit:⁊ plerũq̃ꝫ talis vomit᷒
est colericus ⁊ flegmaticus:magis tñ flegmati/
cus q̃ꝙ colericus:q᷑ causa colice vtplm̃ est frigi/
da vt supra fuit dcm̃.Fit tñ aliqñ coleric᷒ ex de/
fluxu colere subintrando tunicas faciẽdo dolo/
rem:immo etiaꝫ sua caliditate feces exiccant si
sunt modice ⁊ dure vt voluit Aui.in causis:sed
hoc raro accidit.Sꝫ fit ẽt vomitus colic᷒ q᷑ hu/
mores corrumpũtur ⁊ humiditates cibales et
qñq̃ꝫ aduruntur ex dolore ⁊ vigilijs supinflam/
mãtibus:⁊ etiã medicinis calidis interdũ obla
tis ad sedãdum dolorẽ:⁊ ita p hũc modũ multi/
plicãtur humores colerici ⁊ aliqñ adusti circa
intestina q̃ nõ hñtes exitũ deorsum moueñẗ sur
sum ad stomacũ ⁊ tandẽ euomũẗ:⁊ ita per istuꝫ
modũ qñq̃ꝫ euomiẗ colła prassina siue poralis et
aliqñ eruginosa.Et dicit.A.⁊ qñq̃ꝫ euomit sup.
patiẽs colicã ⁊ est de genere melie incisam.i.li/
quidã nõ grossam nõ viscosam:vel incisam.i.in
cisiuã.Nã melła acquirit saporẽ acetosuꝫ vñ fit
incisiua humiditatũ:⁊ ponit.A.tres causas q̃re
fit vomit᷒ freq̃ns in colica vel iliaca.Una cã est
cõitas stomaci ad intestina:vñ cum passiõe de/
bilitaẗ stomacus:⁊ pñr cõtẽtiua in cõtinendo ⁊
stimulata expulsiua cõitate intestinoruꝫ fit vo
mit᷒.2ª causa sumiẗ:qm̃ stante multa mã circa
intestina ledẽs nõ exñte habilitate exit᷒ per de
orsum redit mã sursum ad stõm:⁊ ita fit vomit᷒
3ª causa sumiẗ ex eo qđ cũ colica sepe cõiungiẗ
oppilatio circa extrema venaꝝ meseraicarũ ter
minataꝝ ad intestina ppter humiditatẽ visco/
sã adherẽtẽ ĩtestinis:vñ phibeẗ trãsit᷒ colłe ad ĩ
testĩa q̃re expellliẗ ad supiora ⁊ ad stõꝫ sup̃ illã
mẽsurã q̃ debeẗ advigorãdũ digestiuã ⁊ inde fit
vomit᷒ colłicus.Et pp silłem cãm phibitiõis trã
sit᷒ colłe ad intestĩa fit ẽt ꝙ in colica tali frigida
rubet vrina:ẽt qm̃ dolor rubificat aquã ppter
id qđ renes cõpatiũtur in colica vñ cõuertitur
multũ de humorib᷒ calidis ad renes:⁊ proinde
dixit Aui.2ª pmi in summa de vrinis.Causa ꝟo
ob quã vrĩa existit rubea in egritudinib᷒ fridis
est vna duaꝝ reꝝ:aut fortitudo doloris q̃ colerã
rubeaꝫ resoluit sicut in colica accidit frida:aut
oppiłło q̃ facta fuit ex supatione flłatis in cãnali
vel sup.cãnalibus q̃ est vel sunt inter fel ⁊ inte/
stina:quapropter fel.i.colła naturaliter ad inte/
stina nõ descẽdit sicut solebat:immo vrĩe socie/
tas est ei necessaria cũ q̃ egrediaẗ quẽadmodum
accidit in colica frigida vt vult.Proprerea dic̃
Aui.in ca° signoꝝ colice flłatice:⁊ nõ oꝫ vt deci/
piaẗ aliq̃s ppter id qđ forte fit de siti ⁊ inflam/
matiõe ⁊ rubediẽ aq̃ ⁊ existimet ꝙ egritudo sit
całła.sꝫ ista rubedo vrĩe plerũq̃ꝫ magis apparet
in pcessu in colica frida q̃ꝙ in pn° qñ nõ est facta
integra oppilatio neq̃ꝫ dolores sunt vehemen/
tes:proinde dicit in signis colice absolute in fi/
ne Et quandoq̃ꝫ est vrina in pn° eius s̃m colorẽ
aque cicerum ⁊ aque casei.s.propter multitudi
neꝫ materie flegmatice que expellitur ad renes
Et hec de signis communibus sufficiant.

Cã colice vtplm̃ est frigida.

No.duas cãs pp q̃s vrĩa fit ru/bea in mã frigida.

¶Jam restat ponere signa distinctiua specia/

lius ꝓcedendo. Et pͦ inter colicā vel iliacam ꝓ
prietatis ⁊ colicā vel iliacā cōitatis q̄ distingu
untur: qm̄ in colica cōmunitatis manifestat̄ no
cumētū prius in membro cōicāte: ⁊ cōsequēter
in intestinis: ⁊ ex augmēto nocumēti membri cōi
cātis auget̄ nocumētum in intestinis ⁊ ex dimi
nutione etiā in cōmunicāte seq̄tur diminutio
etiā colice sicut dcm̄ est in alijs: ⁊ tu discurrere
potes ꝑ causas cōmunitatis si fuerit a stomaco
vel a cerebro vel a splene vel a renibus ꝑ modos
dictos supra in causis.

De signis ilios.

¶ Jam venio ad signa ilios ꝓprie sumpti vt di-
stinguit̄ cōtra colicā ꝓprie sumptā: de q̄bus ⁊ si
aliqua dicta supra in signis gn̄alibus colice ali
qua ꝓprie ꝯhēdo ad ilios: sunt tn̄ etiā q̄dā alia
specialia q̄ numerātur ab auctoribus. ¶ Unū si
gnū est a colica distinctiuū maxime si complice
tur cum alijs: ⁊ ponit̄ ab Aui. ⁊ est dolor sup̄ vm
bilicū. Nam si dolor sit infra vmbilicū cōstat qd̄
est i intestinis grossis: dico tn̄ ꝙ si hoc signū cuꝫ
alijs complicet̄ est bonū qꝛ ꝑ se solum nō est suf-
ficiens: qm̄ dolor in colon ꝓprie aliqn̄ ascendit
de dextro vel sinistro ꝟsus sursum ita ꝙ supereq̄
tat stōm ſm situ illius: ideo si addātur alia duo
signa stāte dolore supra vmbilicū vt nō egredia
tur aliq̄d omnino de subtꝰ ⁊ ꝑ clysteria non fiat
iuuamētū: tūc satis possumus declarare supra
iliacā passionē: qm̄ vt supra allegatū est de mē
te Ga. ⁊ scribit̄ 8ͦ cōtinētis. ꝓprietas insepara-
bilis huic colice vel iliace est ꝙ nihil educit̄ de
inferioribus oīno. Et idē etiā dicebat Aui. et re
tētio ipsius fecis est inseparabilis ab hac egri-
tudine. Clysteria etiā nō iuuāt qꝛ raro ꝑueniūt
vsq₃ ad intestina gracilia in q̄bus est oppilatio
in ilios. ¶ Sepe etiā cum hac cōiungit̄ vomitꝰ
sup̄fluus ꝓpter causam immediate dictā ita vt
sepe ꝑueniāt ad hoc vt euomat̄ fex: hoc tn̄ acci-
dēs de vomitu vt fuit dcm̄ supra nō est necessa-
riū cōtingēs in iliaca nisi in ꝓcessu cuꝫ malitia
tur ⁊ ponit̄ quasi ad desperationē: ⁊ idem accn̄s
etiā pōt cōtingere in colica. ¶ Dolor etiā i ilia-
ca vt a multis dicitur indisticte est fortior ⁊ acu
tior ꝙ̄ in colica propter id qd̄ gracilia intestina
sunt neruosa ⁊ acutioris sensus ꝙ̄ grossa. ¶ Sꝫ
ꝯ hāc sn̄iam videt̄ esse textus clarus Ra. 8ͦ cō-
ti. vbi ponit hāc sn̄iam oppositā sub his ꝓprijs
ꝟbis. Dicere possumus ꝙ qui dixit ꝙ omnis do
lor imminēs in vētre vehemēter qualitercunq₃
fit in vētre colice erit. i. ꝓprie sumpte verum di
xit. Addit. impossibile est ꝙ similes dolores ve-
hemētes accidāt in intestinis gracilibus cū illi
dolores vehemētes vt dicit generētur ex vētosi-
tate grossa: ⁊ vētositas grossa euacuat̄ de corpo
re intestinorum gracilium ⁊ velociter ex tenui-
tate ipsorū. i. ꝓpter tenuitatē ipsorum resoluit̄
in eis mā vētosa ⁊ nō cōtinet̄ in eis: vn̄ infert ꝙ
in intestinis grossis nō retinētur humores gros
si ⁊ frigidi ⁊ vētositates grosse ꝓpter grossitudi
nē ⁊ densitatē ipsorum. Et similem sn̄iaꝫ posuit
Ga. 6ͦ interiorꝝ caͦ pͦ sepe alle. vbi declarat do
lorē colicum esse vehemētiorē renali: ⁊ etiā ilia-
co: dicit sic. Nō em̄ est rectū ꝙ aliq̄s arbitret̄ qd̄
lapis in renibus aut aditu vrine existēs dolorē
vehemētem in eis ꝓpter suam penetrationē fa-
cit. i. qꝛ nō permanet sed penetrat lapis de loco
ad locum nō facit vehementem dolorem. Simi
liter ex facta ventositate ⁊ frigida materia i sub
tilibus intestinis clausa dolor in his efficit̄. i.
nō est rectū ꝙ in his efficiat̄ dolor vehemēs. Et
adducēs rationem dixit. Nam tunica subtiliuꝫ
intestinorꝝ qꝛ tenera ⁊ rara nequit hoc diu susti
nere. s. vt vētositas stet ibidem clausa ⁊ vt fiat
dolor vehemēs: qꝛ sup. dissoluit̄ ab illis: ideo cō
cludēs addit: vn̄ bonum est vt intelligas hāc fri
gidā mām grossam ⁊ viscosam vel inflatiuā vē-
tositatē nō generare doloreꝫ magnū nisi in gros
so solidoq₃ corꝑe: vn̄ nō possit exire: vt su. est in
intestinis grossis. Et ita ex sententijs istis Ras.
⁊ Ga. vidētur innui ꝙ dolor colicus est vehemē
tior iliaco. ¶ Pro solōne huius apparētis diffi
cultatis dicat̄ vt ex serie litere auctorum colligi
pōt ꝙ dolor iliacus vt in pluribus est acutior
dolore colico: qm̄ pendet dolor iliacus a causis
vtplm̄ factiuis vehemētiorē dolorē ꝙ̄ dolor co-
licus. Nam magis pēdet ab āpate calido dolor
iliacus ꝙ̄ dolor colicus: qm̄ ꝓpter raritateꝫ tex
ture intestinorꝝ gracilium facilius penetrat ma
teria in gracilia intestina ꝙ̄ in grossa: ⁊ ex āpa-
te vt dicit Ga. loco pauloante allegato fit dolor
chordosus. Nam eger putat vt ibidē dicit Gal.
chordā circa eam esse ligatā. i. in intestinis gra-
cilibus ꝓpter tortuositatem ⁊ stricturā ipsoruꝫ
gracilium. Etiā dolor factus a causa colerica nō
apostemāte: q̄ etiam est dolor acutus magis fit
in gracilibus ꝙ̄ in grossis ꝓpter maiorē ꝓpin-
quitatem intestinorꝝ gracilium ad epar ⁊ maio
rē colligātiā ꝙ̄ ad grossa: etiam ꝓpter maiorem
passibilitatē in penetratione: ⁊ etiā qꝛ plures
meatus deferētes colerā sunt ad gracilia ꝙ̄ ad
grossa. Dolor etiā pēdēs ex assumptione veneni
q̄ etiā dolor est acutus si venenum sit de corrosi
uis acutior fit in intestinis gracilibꝰ ꝙ̄ in gros-
sis si sumat̄ ꝑ superius vt fieri solet: qm̄ talia ve
nena immediatius cum sua virtute attingunt
ad intestina gracilia ꝙ̄ ad grossa: ita dico de co
lica vel iliaca pēdēte ab aere vētoso ꝙ vehemen
tior fit dolor in gracilibꝰ ꝙ̄ in grossis ꝓpter ma
iorem propinq̄tatē intestinorꝝ gracilium ad cor ⁊
stōm ⁊ mēbra anhelitꝰ ꝙ̄ grossorꝝ: ⁊ ita ꝯsyderā-
do causas vehemētie dolorꝝ q̄ facere possunt vt
plerūq₃ dolorē iliacū vel colicū plꝰes ꝯcurrūt ad
faciēdū iliacū ꝙ̄ ad faciēdū colicū ⁊ passibilita
tē ipsorꝝ intestinorꝝ gracilium ⁊ maiori vicinitate
eorꝝ ad mēbra nobiliora. ¶ Postea cōiungendo
ꝙ intestia gracilia sunt acutioris sensus ꝙ̄ gros
sa seq̄tur ꝙ ceteris paribus in causa dolorem fa
ciēte acutiores erūt dolores in ilios ꝙ in colica
¶ Dico tn̄ pro saluāda intētione Ga. ⁊ Ras. in
locis allegatis ꝙ loquendo de dolore cōtingen
te a materia frida vt a flate vitreo de quo fuit
dcm̄ in hystoria dicta Gal. vel a ventositate que
sepe est causa vehementissimi doloris maxie cū
includit̄ intra tunicas intestinorꝝ ꝙ tūc isto ca
su dolores colici vtplm̄ sunt vehementiores
iliacis: vehemētiores saltem quantum ad per-
durationem: tum qꝛ raro reperitur materia mlt
tū frigida i intestinis gracilibꝰ neq₃ mltū gros-
sa ꝓpter ꝓpinquitatem intestinorum gracilium
ad mēbra calida: etiā qꝛ multa portio colere mlt
to magis defertur ad gracilia ꝙ̄ ad grossa: vnde
magis expurgātur a superfluitatibꝰ hmōi: dico
silr comparando dolorem factum a ventositate
in colica ⁊ ilios qd̄ vehementior fit in colica:
quia cum recipit̄ ventositas intra tunicas inte

Ad intentionē Gal. ⁊ Ras. dr. Uehementiores sūt dolores iliaci ꝙ̄ colici quoad ꝑdurationem.

ſtinorum groſſorum ibidẽ maiori tempore ↄſer-uaꝛ dicta materia extẽdẽs ꝓpter ventoſitatem ſubſtãtie inteſtinoꝝ. Et qꝛ dicta inteſtina ma gis elõgãtur a mẽbris calidis: τ qm̃ eis adherẽt multe mucilagines naturalr ordinate ad tute-lam dictoꝝ inteſtinoꝝ ꝓpter inceſſum materie-rũ groſſarũ ꝑ ea q̃ ea ꝓhibẽt a diſſolutione. Et ex oppoſitis cauſis ſi mã vẽtoſa recipiaꝛ in inte ſtinis gracilibus nõ fit multũ extẽdẽs violẽter: qꝛ modica aggregaꝛ ibidem ꝓpter vicinitatem eoꝝ ad membra calida τ alias cauſas dictas. S. etiã ex raritate ſubſtãtie eoꝝ facilius diſſoluiꝛ: τ ita ex parte huius cauſe τ diuturniores τ vehe mẽtiores ſiũt dolores colici q̃ iliaci: τ iſtã ſentẽ tiã intellexerũt Ra. τ Ga. vt tibi ipſi apparebit videndo lr̃am. ❡ Et ex dictis ſeq̃tur ꝙ abſolute loq̃ndo accidentia iliace ſunt vehementiora et difficiliora: qm̃ a pluribus cauſis vehementiam doloris adducẽtibus fit iliaca q̃ colica vt dictũ eſt. ❡ De dolore aũt vẽtoſo dicaꝛ ꝙ τ ſi min⁹ in-tenſus τ minus diuturnus fiat in gracilibus q̃ in groſſis: tñ forte plus facit ad ſeuitatẽ huius doloris ꝓpinq̃tas inteſtinoꝝ graciliũ ad cor et mẽbra ꝑ̃cipalia ad inducẽdũ ẽt maius nocu^m ex dolore remiſſiore in gracilibus q̃ intenſiore in groſſis: vñ ex dolore in gracilib⁹ certi grad⁹ τ intẽſionis fiet maior diſſolõ in virtute τ forte ſynco. q̃ ex inteſiore dolore in groſſis: τ ita abſo lute noiata ſunt ſeuiora. Et hec ſufficiãt de com paratione doloris colice τ ilios τ diſtinctiõe in ter eos. ❡ Differẽtia ṽo inter colicã τ iliacam ex vna parte τ lapidẽ renum vel viaruꝫ vrine ex alia: qm̃ multũ cõicant accñtia ſaltem in ꝑ̃n° vt dictũ eſt ſupra: τ ſunt multũ cõfuſa ad declaran dũ alterã eaꝝ necꝫ diſtinguñꝛ niſi ab eo qui hꝫ ↄuiſionẽ vt dicit. A. cũ Gal. 6°. inte. ca° ꝑ°. τ Ra. 8° ↄtiñ. ꝓpter vicinitatẽ hoꝝ mẽbroꝝ. ❡ Ad di ſtinguẽdũ igiꝛ ponit. A. ſex ſigna gñalia. Unum ſumiꝛ ex ꝑte diſpõnis doloꝝ: ſcõm ex ꝑte vicinã tiũ ꝓprioꝝ: tertiũ ex ꝑte ei⁹ qd̃ ↄuenit aut non cõuenit: quartũ ex ꝑte eius qd̃ eũaꝛ: q̃ntũ ex ꝑte vltimitatis accñtiũ ↄſequẽtiũ: ſextũ ex ꝑte accñ tiũ τ cauſaꝝ añcedentiũ. ❡ Ex ꝑte q̃dẽ diſpõnis doloris quadruplr̃ diſcerniꝛ: puta ex q̃titate do loris ex loco τ ex tꝑe τ ex motu. ❡ Ex q̃titate ṽo qꝛ dolor renalis ꝑ tp̃s eſt modic⁹. i. nõ extenſus ſed acutus τ quaſi ſit acus pũgẽs modicã ꝑtem mẽbri occupãs: vbi dolor in colica eſt magis ex tẽſus occupãs plures ꝑtes: qm̃ dolor lapidis ſe quiꝛ ſolõnẽ factã in determinato ſitu ſm̃ inceſ-ſum lapidis vel ei⁹ gñatione. qm̃ gñaꝛ vt voluit Auẽ. nõ in ↄcauitatib⁹ manifeſtis renũ: ſed ĩ cõ-cauitatib⁹ intrinſecis occultis: ſicut τ lapis qui ſub lingua gñaꝛ. Dolor aũt colic⁹ occupat plr̃es ꝑtes ꝓpter repleri plr̃es ꝑtes inteſtini τ extẽdi. Nã ſepe incipit in inferiori ꝑte dextra τ fit ten-dẽs ad ſiniſtrã: qm̃ vt viſum eſt. S. in anathomia colõ incipit ↄſtringi in ꝑte dextra: τ poſtea ſtrin giꝛ in ſiniſtra: τ ita vt in plurib⁹ incipit dolor in dextra: lꝫ aliquotiẽs poſſet ĩcipe in ꝑte ſiniſtra τ terminari ad partẽ dextrã. De colica ꝓprie lo quẽdo ↄtra quoſdã q̃ volebãt ꝙ nũq̃ incipit co lica in ſiniſtra: ſed illud nõ eſt veꝝ vt dicit. A. et dicit: τ nos iã exꝑti ſumus ↄtrariũ ei⁹: τ ẽ dolor in colica ad anteriora verſus pectinẽ declinior q̃ ad poſteriora in ꝑ̃n° affligat poſteri⁹: et ita plr̃es ꝑtes occupat q̃ dolor lapidoſus. ❡ Ex ꝑte ẽt loci ſumiꝛ diſtinctio: qm̃ in colica vel iliaca vt plr̃m dolor tandẽ magis extẽdiꝛ ꝓprius in parte anteriori: τ lapidoſus incipit poſterius verſus renes: τ ibi ꝑ tp̃s ꝑ̃ſiſtit: poſtea deſcendit ad an-terius paulatim vſq̄ ad locũ vbi ↄfirmaꝛ: tñ cõ tinuatur dolor poſterius ꝓpter ↄtinuationẽ vie vrine ad renẽ in quo fuit gñatus: τ deſcẽdendo dolorẽ cauſat in diuerſis ẽt ſitibus. ❡ Ex ꝑte ẽt tꝑis ſtat diſtinctio in dolore: nã tꝑe vacuitatis dicit Aui. dolor renũ augeꝛ τ colicus minuitur τ cũ ſumitur cib⁹ augetur dolor colicus. Sꝫ cir ca hanc partẽ bñ nota: qꝛ. 18ª tertij dicit Aui. in fine capl̃i de ſignis lapidis in renib⁹: τ repletio cibi facit ip̃m ſup. lapidẽ vehementius excita-re dolorem: τ ita videꝛ innuere ꝙ cũ ſumiꝛ cib⁹ nõ remittitur dolor renalis: immo augetur. Uñ dicũt quidã ꝙ vterq̄ dolor fit fortior in replõne cibi quã tꝑe vacuitatis qm̃ de colico hic dicit Aui. Et de renali ſunt verba pauloante dcã 18ª tertij. Sed dicunt ꝙ nõ tm̃ fortificaꝛ renalis do lor in repletione cibi quantũ colicus: τ non tm̃ alleuiatur in vacuitate cibi quãtum dolor coli cus: cum nõ tm̃ dependeat renalis ex repletiõe ſtomaci ex cibo quãtum colicus qui magis au-getur ex repletione ſtõi. Sed ego cõformiter lo quendo verbis Aui. loco alleg. 18ª tertij: dico ꝙ colicus dolor fit fortior cum ſumiꝛ cibus in ſto-maco τ eſt ſtans in ſtõ q̃ renalis: qꝛ forte rena-lis non augeꝛ: qm̃ ſtomacus ꝑ repletionẽ nõ cõ primit renes nec vias lapidis: ſed bene compri mit colon τ inteſtina gracilia: immo forte ſinẽ-te aliqua humiditate ſubtili de cibo vel de po-tu ad vias renum cũ humidũ mollificat τ rela-xat meatus τ interponiꝛ inter lapidẽ τ mẽbruꝫ qd̃ extendiꝛ remittiꝛ aliqualiter dolor renalis. Sed qñ deſcendit cibus a ſtõ ad inteſtina: et ꝑ ea inteſtina fit extenſio ꝓpter cibũ deſcendentẽ tunc comprimuntur renes τ vie renum: τ ita au getur dolor in renali ꝓpter repletionẽ inteſti-norum. Et iſtũ ſenſum expreſſit Aui. ſi bene ĩſpi cias literam loco allegato. nã dixit. Et repletio cibi facit ip̃m ſup. lapidẽ vehementius excita-re dolores: τ non intellexit ex repletione ſtõi ex cibo: immo de repletione inteſtinorum: qd̃ pꝫ per hoc quod ſubiunxit: τ proprie quãdo deſcẽ-dit cibus ad inteſtina τ pertranſit ea. Cum au-tem expelluntur ſuꝑfluitates ex inteſtinis ſup. per anum dolores ſunt quietiores vt dicit: qꝛ igitur augetur dolor lapidis cum tranſit cibus ad inteſtina τ per ea: τ tũc ſtomacus eſt euacua tus. Proinde dicit Auic. in capitulo noſtro qd̃ renalis fit fortis in hora vacuitatis ſup. ſtoma ci τ non inteſtinorum τ colicus alleuiatur in ea id eſt in euacuatione ſtomaci: τ fit fortis cum ſu mitur aliquid ſupple de cibo. Et iſtum ſenſum et modum exponendi bene nota: quia remouet omnem difficultatem.

❡ Ex tempore etiaꝫ ſumitur diſtinctio: qꝛ dolor colicus incipit ſubito τ in breui tẽpore. i. fit ſu-bito fortis vbi renalis incipit paulatim ſm̃ pau latinam generationem lapidis: τ intenditur in fine ſupple generato lapide qñ natura expellit eum: vnde aliquotiens durat dolor lapidoſus id eſt dolor quidam grauatiuus in dorſo per xxx. vel. xl. dies antequam manifeſtetur lapis: quod non ſic eſt de colico: τ ſic colicus eſt modi-ci temporis reſpectu renalis. Ex motu etiã ſtaꝛ

Dolores iliaci abſo lute loq̃n do ſunt ve hementio res q̃ co lici.

De dĩa in ter colicaꝫ iliacã τ la pidẽ renuꝫ põit Aui. ſex ſigna.

Nota

Queſtio.

Ad q̃õneꝫ rñdetur.

distinctio: qm̄ in dolore colico nisi sit dolor ex apostemate pendēs sit dolor mutabilis de loco ad locum magis: sed dolor renalis est magis fi-xus ſm modū supra declaratū. ¶ 2° ex parte vi-cinantiū ꝓpriorum distinguit renalis a colico. Nam dolor renū ⁊ dorsi ⁊ tremor in ambobus re-nib⁹ multiplicat in renali: ⁊ talis tremor in re-nibus nō pertinet colico: etiā in dolore renali cōueniēter extēditur dolor ad dextrū crus vel si-nistrū ſm qd lapis est in dextro vel sinistro: ⁊ nō sic cōmunicat in colico: qm̄ renes maiorem ha-bēt colligātiā cum cruribus ꝙ colon vel alia in-testina: immo in dolore renū stat aliquotiēs do-lor ⁊ titillatio circa coxam ⁊ aliqn̄ vsq; ad pedē ꝓpter neruū latū extensum ꝑ crus: vt etiā in do-lore sciatico apparet: in dolore aūt colico nocu-mēta fortia magis manifestātur. ¶ Fit etiaȝ di-stinctio ex parte eius qd cōuenit ⁊ nō conuenit. Nam clysteria ⁊ carminātia vētositatē plerūq; alleuiāt dolorem colicū nō sic dolorē renalē: im-mo clysteria sua corpulentia sepe nocēt in dolo-re renali: q: replendo intestina comprimūt ⁊ at-tenuāt vias vrine: p̄cipue si clysteria sint multe ꝙtitatis. Econtra aūt est in lapide renū medici-ne frāgitiue lapidis ⁊ inductiones cū oleis ap-propriatis aliquotiēs remouēt dolorem lapido-sum vel saltem minuūt ⁊ nō sic iuuāt in dolore colico. ¶ Ex parte etiā eius qd emittitur distin-guūtur tales dolores. Nam in colica si emittan-tur feces squibalate vel feces natantes q̄ prius retinebātur vt sepe minuitur dolor stāte prius vētris stipticitate. In dolore aūt renali aliquo-tiens stat vētris lenitas: sed ex vrina manifesta-tur talis dispō: qm̄ apparet in prin° tenuis cuȝ gñatur lapis: ⁊ aliquotiens aliq̄d sanguineum emittit cū vrina cū lapis incipit moueri vel qñ nimis extēdit renē in quo gñatur: postea cū de-scēdit ꝑ poros opilatio fit tenuis postea filosa: ⁊ sepe aliq̄d in vrinali in fūdo residet de terreo. Et si postea nō appareat ⁊ succedat dolor tūc de-claratur ꝙ cā doloris fuit retētio mãe feculēte in vijs vrinalibus. ¶ Ex ꝑte ēt vehemētie accn̄-tium: qm̄ lȝ q̄dā accn̄tia quasi sint cōia renali et colico vehemētiora tn̄ sunt in vno ꝙ in alio ⁊ p̄-ueniunt vel succedūt differenter in eis. nā acci-dētia cōia sunt cōiter nausea ⁊ vomitus abomi-natio retētio vētositatis ⁊ mãeꝝ ⁊ dolor crurium ⁊ dorsi: vomitus aūt ⁊ nausea ⁊ abominatio pre-ueniūt in colica: nō sic p̄ueniunt in dolore renū silr ⁊ retētio vētositatis: illa aūt accn̄tia sequū-tur magis ad dolorem renalē ꝙ p̄ueniāt: ⁊ cuȝ ꝯiunguntur intēriora sunt cōiter in colica ꝙ in dolore renū. Nā de his dixit Ga. 6° interiorum. ca° p̄mo. ponēs dr̄iam inter vtrāq; dispōneȝ in-uestigāda sunt dn̄antiora accn̄tia: cōiter enim accidit eis abominatio ⁊ vomitus: sed tn̄ in co-lica fortiora ⁊ maiora sūt ⁊ egestio in his magis constringitur ⁊ vētositas egreditur minime nec eructuare pn̄t: plm̄ quoq; sentiunt dolorē circū-dare ⁊ torquere ventrē ⁊ magnā loci ꝙtitatem amplecti: passio ēt in diuersis partib⁹ fit: sed do-lor renū in vno manet loco semp̄ fixus: ⁊ ponēs signum claꝝ ex situ doloris addidit. Cum g̃ loc⁹ doloris super renes extiterit palā est colicā esse ecōtra aūt est de dolore dorsi. Nam dolor dorsi si antecedit ad accn̄tia dicta in renali ⁊ est maior in cruribus ⁊ dorso ꝙ in colico vbi dolor sequit

Clysteria carminantia alleuiāt colicum.

Dolor renū manet fix⁹ in vno loco.

ad illa accidentia in colico. ¶ Ex parte ēt cau-sarum ⁊ significationum antecedētiuȝ fit distin-ctio: qm̄ colicā sepe antecessit nauseatiua satie-tas ⁊ sumptio ciboꝝ grossoꝝ viscosoꝝ ⁊ ventosa-bilium ⁊ fructuum: ⁊ forte potus aque ⁊ vicissi-tudo punctionis ⁊ rugitus ⁊ retentio fecis pre-cedunt in colica ⁊ non sic in dolore renali vbi in dolore renali precessit calefactio renum ⁊ coit⁹: silr cū comestione casei ⁊ viscosoꝝ ⁊ laborioso ex-ercitio post cibum ⁊ sepe precessit vrina grossa ⁊ arenosa ⁊ filosa: ⁊ non sic in colica. ¶ Similem quasi sn̄iaȝ posuit Rab. 8° continentis in diuer-sis verbis: ⁊ vltimate de mente Adubichir dixit Distinctio fit inter colicam ⁊ dolorem renū: qm̄ in colica erit tortio cum inflatione myrach cor-rosione digestionis satietate nauseatiua ante hoc accidenti ⁊ vsu cibarioꝝ grossoꝝ frigidoruȝ inflatiuoꝝ: etiā dolor colice occupat loca mul-ta etiā laborans eo iacebit inde ⁊ dolor erit an-terior ⁊ mouēdo transfert: sed cū dolore renū re-stringitur vrina. Gord. aūt vltra hec signa ponit vnuȝ ꝙ dolor renalis iuuat vomitu sup. magis ꝙ colicus: ⁊ lȝ hoc sit contra Auic. in textu: tn̄ q: forte ipse vidit hoc ꝑ experientiā ita dixit: ⁊ pōt esse rō ad hoc qm̄ ex motu violēter facto ex vo-mitu mouet lapis de situ in quo causat dolorē ad alium forte locū latiorē. ¶ Hec igit sunt si-gna ꝑ que medic⁹ pōt inter passiones distingue-re ⁊ sunt satis ꝯiecturabilia: sed nō doctrinabi-lia neq; certa: qm̄ Gal. fuit deceptus in seipō vt narrat historiā de se: et 2° interioꝝ ca° 5° i meo quam bonū est hic inserere ne aliqs p̄sumptuo-se velit determinate affirmare dolorē in ventre apparentē esse colicū vel renalē: sed vt prudēs suspendat sn̄iam vsq; ꝑ id qd emittit sequat no-tabile iuuamentū dicit sic. Sed ego scio ꝙ q̄dā tp̄e passus sum tā magnū dolorē ꝙ arbitrabar interiora vētris terrebello ꝑforari p̄cipue in lo-co qui est via vrine inter renes ⁊ vesicā: vñ cum ruthaceo oleo clysterizat⁹ cū magno dolore hu-mores velut vitrū emisi similes ⁊ in liquore ⁊ in colore: quos humores Crassegorius vitreum hu-morem appellat: quē postea in multis expertus sum. Sed Crassegorius dixit hūc humorem esse frigidissimum qui bene dixit. nā sic tactu appa-ret: vñ miror vt vult quomodo frigidum egredi-tur ⁊ ex aliquo calefit. Et si cum magno motu et expressione exeat sup. vnde deberet calefieri. Addit: ⁊ hoc est ꝓpositū nostrū. Sed cū doloreȝ haberē arbitrat⁹ sum lapidē esse in aditu vrine i. in via: q: dolor fuit quasi morsio ⁊ pūctio: mā tn̄ eiecta ⁊ a dolore quietus sup. fact⁹ intēdi me lapidē nō habuisse: ⁊ dolorē neq; in via renū ne-q; in renibus fuisse neq; in quolibet intestinoꝝ subtilium: sed in vno grossorum eius cui adi-tus non fuit velut ex loco stricto ⁊c. Et sic patet quod in casu suo fuit deceptus ⁊c.

¶ Cōsequenter ponenda sunt signa magis spe-cialia causaꝝ ⁊ colice ⁊ iliace. primo igit si cause fuerint cause p̄mitiue vt potus venenosoꝝ siue aer pestifer siue potus multe aque frigide subi-to siue statio longa in vento boreali siue preces-sio ciborum durorum vel sessio supra rem frigi-dam: illa oīa nota sunt ex relatione patiētis. ¶ Sed si causa fuerit corporalis et humoralis aut ille humor est ledens cum aꝑate: ⁊ tūc dicit Sera. si aꝑa sit flegmon. i. aꝑa calidum maxime

Dolor renalis iuuatur vomitu magis ꝙ colicus.

No. hystoriam.

sanguineū:tūc seq̄tur ipsum fe.ꝛ doloꝛ grauis.i.
multum intensus:tñ cum grauitate ꝛ sensus in
flammationis.i.ꝑcipit manifesta inflammatio
sup.nō tm̄ in parte apatis:sed etiā in alijs mem
bris ꝛ sitis ꝛ sup.cū siccitate ligue.Et qm̄ talia
apata vt fuit dcm̄ supra calida pleruq̄ꝫ fiunt in
gracilibus intestinis dicit Raſ.in diuisionib⁹
ꝙ inflammatio maxime reꝑit in suꝑiore vētris
ꝛ ꝑcipit pulsatio sup.ēt in loco apatis.Et Aui.
dixit ꝙ signa facta ab apate calido sunt doloꝛ tē
siuus.i.appet patiēti ꝙ habeat dolorē tēsiuum
q̄si cordalem:vt etiam supra allegaui de mente
Gale.6° inte.ꝛ est fixus in vno loco cum graui/
tate ꝛ pulsatiōe.Et ponit alia signa Ser.de ifla
tione ꝛ feb.acuta ꝛ siti.Et addit ꝙ stat rubedo
in coloꝛe sup.faciei ꝛ in oculis ꝛ ꝙ retētio vrine
cōcomitat ꝛ est sigm forte ad malum qꝛ cū signis
dictis apatis si fiat retētio vrine est sigm magni
tudīs apatis cōprimētis vias vrine:ꝛ tūc stāte
magnitudīe apatis aliqñ adducit ad frigidita/
tē extremitatū cum caloꝛe intēso in vētre vt est
snia Hip.7° affo.af.p°.ꝛ Ga.in cōmēto qꝛ decla
tur ꝙ cōuertit caloꝛ nālis ad iteriora ꝑpter ma
gnitudinē apatis trahētis sicut sitia:ꝛ ita ma/
gis calēt partes ī quib⁹ est apostema:immo qñ
ꝗ rubet cutis exterioꝛ vel id qđ ei opponit de
vētre cōicata inflammatiōe vsq̄ꝫ ad cutim extri
secā myrach.Et dicit Aui.ꝙ ledit cū fluxu et est
v̄bum notādū in opere:qm̄ medici sepe ītēdūt
cum medicīs solutiuis in colica:ſꝫ qñ est colica
pēdēs ab apate:tūc seq̄tur magna lesio:ꝛ ꝑ me/
dicinas solutiuas ꝛ ꝑpter mās alias q̄ trahun/
tur vi medicīe ad intestina:vñ auget apa ꝛ ꝯñr
colica vel iliaca:ꝛ hoc est cōe nō tm̄ in apate san
guineo:ſꝫ ēt in alijs apatibus maxime loq̄ndo
de medicīs laboriosis.Aliqñ tñ in ꝑcessu debili
tata cōtētiua intestinoꝝ mollificat nā ꝛ educit
aliq̄d virulentū qđ educit ex apate stimulās ēt
aliq̄lr ad expellendū.ꝑpter hoc dicit Aui.ꝛ quā
doq̄ꝫ est iste doloꝛ cum lenitate nāe.s.de tali ma
teria virulenta ꝛ alijs humiditatibus subtilib⁹
ſꝫ materie grosse nō possunt educi ꝑpter oppi/
lationē:imo ipsaꝝ saltē difficilis fit exit⁹ ꝑ nām
als apa nō faceret colicā vel iliacā vt supra fuit
dcm̄:ꝛ ista accñtia nō tm̄ cōcomitāt apa sangui
neū:ſꝫ etiā apa colericū.nam fe.inflammatio ꝛ
moꝛdicatio sunt vehemētioꝛes:ꝛ ēt pulsatio:ſꝫ
grauitas est minoꝛ in colerico q̄ꝫ in sanguineo:
vt pꝫ ꝯsyderāti.Cū his ēt accñtib⁹ q̄nq̄ꝫ cōcomi
tat vomitus humoꝛalis colericus:qꝛ coꝛrumpū
tur humiditates ad nām colericā:ꝛ hi quādoq̄ꝫ
emittūt feces ꝑ superius ꝛ anhelitus eoꝝ est fe/
tidus ꝛ eructuatio:vt voluit Raſ.in diuisioni/
bus:ꝛ hec est colica q̄ nominat ilios cuius expo
sitio est domine miserere:vt dicit Raſ.loco all.
ꝑprie cōtrahēdo ad eam q̄ fit ex apostemate ca/
lido.¶ Signa vero facta ex apostemate frigido
flegmatico ꝛ est paruꝫ.i.raro eueniens:vt dicit
Aui.ꝑpter causam difficilis penetratiōis fleg/
matis in membra neruosa:est etiā doloꝛ conti/
nuus ꝛ fixus apparens in vno loco:sed ille do/
loꝛ non multum molestat nisi quando descēdit
aliquid de cibo vel alia materia a stomaco ad
intestinum in quo est apostema veniens ad con
tactum apostematis:ꝛ dicit Aui.ꝙ inuenit cum
manu inflatio cum lenitate.i.in parte opposita
loco apostematis facta bona impressione in de/
oꝛsum percipitur inflatio cum lenitate.i.nō mlt
tum eleuata ꝛ mollis:ꝛ qñ beneficio artis aliq̄d
educit vt per clysteria vel suppositoꝛia qđ edu/
citur est flegmaticum ꝛ egestio flegmatica:et se
pe coniungit nausea ꝛ vomitus flegmaticus:et
sunt reliqua signa apatis frigidi decurrētia mlt/
te inflammationis ꝛ stat albedo lingue ꝛc.cum
ꝑassumptione ciboꝝ gñantiū flegma vt genera
lactis ꝛ pisciū ꝛ carnium grossarū ꝛ fructuum et
olerū frigidoꝝ ꝛ humidoꝝ ꝛc.Et si fuerit de fleg
mate grosse dicit Auē.ꝙ illud erit sile melenco/
lie.i.apati melīco ꝑpter grossitudinē sue subē
nisi ꝙ nō ꝑuenit ad caliditatē ad quam ꝑuenit
apa melīcū loq̄ndo de melīa adusta ex quocūq̄ꝫ
humoꝛe fiat.nam stat grauitas sicut in melīco ꝛ
erit tarde terminationis sicut ꝛ melīcū:ſꝫ loq̄n
do de apate melencolico ꝑ viaꝫ ꝑe intentiōis:qđ
rarissime contingit:dicit Auē.ibidē ꝙ tale apa
nō ꝑcipit donec magnificet ꝛ nō fit in eo doloꝛ
foꝛtis:ſꝫ erit sicut moꝛsus foꝛmice.Et addit vnā
sniam ꝑnosticā de tali apate egregiā dicit:ma/
turatio vō eius apatis qđ fit ex pura ꝛ simplici
melīa nūq̄ꝫ ꝑuenit ad ꝑfectionē.¶ Signa vero
humoꝝ moꝛdicatiuoꝝ nō apantiū facientiūꝫ ad
colice gñationē ꝑ modos dictos:dicit etiā Se.
ꝙ accñtia apatis sanguinei dicta de fe.de dolo/
re grauatiuo de sensu inflammationis ꝛ siti cō/
sequūtur ēt illuꝫ q̄ hꝫ hāc egritudinē ꝑpter hu/
moꝛes moꝛdicatiuos.i.nō apantes:ita ꝙ doloꝛ
fit moꝛdicatiuus ꝛ siccitas fit in lingua:sup.ēt
cū amaritudine eius ꝛ cū tinctura vt sup̄ dictū
fuit ꝛ est vrina tincta ꝛ ꝑcipit acutas in exitu
eius cōicata.s.mā colerica ad vias vrine.Et si ꝑ
cesserint cause gñantes colerā sicut ira furoꝛ et
vsus ciboꝝ inflammabilium vt dulciū ꝛ vnctuo
soꝝū ꝛ potus vini potētis ꝛ similia:tūc iudiciūꝫ
fit magis certū:ꝛ infra addētur alia siga ad hec
in signis fecalis ex colīa exiccāte feces.¶ Si vō
causa fuerit humoꝛ flatīcus vt sepe contingit:
tūc dicit.A.significat hoc añcessio causaꝝ gñati
uaꝝ flatis ex satietate nauseatiua ꝛ spēbus ci/
boꝝū.s.flegmaticoꝝ ꝛ viscosoꝝ:ꝛ etas etiā:qꝛ.s.
coꝛpus in etate frigida:vt qđ est senile ꝛ hoꝛa an
ni ꝛ regio qꝛ maxime in hyeme ꝛ regiōe frigida
generātur:ꝛ ita si reliqua ꝑcesserint q̄ faciūt ad
gñationē flatis vt somn⁹ longus ꝛ q̄es longa ꝛ
otiū:nō tm̄ coꝛpale sed ēt aīale:ꝛ cū tristitia et
sumptio eoꝝ q̄ gñant fla:de q̄b⁹ dcm̄ est.s.in si/
gnis apatis flatici ꝛc.Et est doloꝛ multum gra/
uatiuus ꝛ fit vehemētia retētionis eius qđ dꝫ
egredi ꝑ nām:q̄re nō egreditur aliquid de fece
aut hūoꝛe aut vētositate:sup.nālr:qꝛ a flate tali
multiplr ꝑhibet exitus māe in deoꝛsum:vt fuit
dcm̄ supra in causis.Et stante factā colicaꝫ edu
cebat silr cū fece mā flatica:ꝛ tunc minorata edu/
ctione ꝑ deoꝛsum postea in tpe successit colica
cū pōderositate in intestinis ꝛ frigiditate ma/
xime inferioꝝ:ꝑcipue cū mā flatica declinat ad
vitreum.tūc significatio est quasi certa.Et si bñ/
ficio artis ꝑ clysteria educātur feces cum flati/
bus ꝛ viscosis ꝛ aliquotiens vitreis ꝛ sequatur
alleuiatio in accñtibus de remissione ꝛ grauita
tis ꝛ frigiditatis percepte in ventre ꝛ remissio/
ne doloꝛis:tūc etiā magis certa fit significatio.
Nam frigiditas maxime interioꝝ est accidens
commune vt dicit Sera.in colica facta propter
flegma vitreum grossum:ꝛ doloꝛes chꝛonici fiūt

Nota contra medicos sepe errātes et incōsyderantes.

De signis colice vel iliace ex apate frigido.

De signis ex apate melīco.

De signis qñ colica fit ex hūoꝛe flatico.

ꝓpter frigiditatem humorum ipsius ⁊ tensionē membrorū in q̄bus est cōtētus cum grauitate.

De signis colice ventose.

¶ Signa vero vētose vt cōtinuabat Sera. qm̄ ventositas est vaporosa ⁊ inflatiua tūc stat extēsio inflatiua absq̄ grauitate: ⁊ si expellit natura fecem sup. ordinata ab arte declarat̄ ꝙ in ea sunt ventositates: qm̄ emittetur fex vaccina q̄ natat supra aquam vt fuit dictum supra: ⁊ precessit sumptio ciborum inflatiuorū vel alia causa faciens ad gn̄ationē vētositatis de causis positis supra de dolore ventoso stomaci. Et aliqs earū posuit. A. in signis colice ventose ⁊ est multitudo pot⁹ aq̄ frigide ⁊ pot⁹ vini mixti ⁊ olera inflatiua ⁊ fructus: ⁊ ꝙ affuit cibus indigestus Et dixit Ra. in diuisionibus ꝙ rugitus sunt in ventre ⁊ augmētum fit doloris. i. vehemens fit dolor multum q̄ nō sanatur nisi cum desuper vehementer comprimit̄: q: tunc diminuit̄ dolor ꝑ compressionē. Et addit ꝙ dolor difficilis ⁊ ledēs maxime fit in vmbilico. i. circa partes medias: q: dolor vētosus multum extendendo subleuat partes medias. Et de hoc dicit Aui. ꝙ fit extensio ⁊ mordicatio vehemens. Alia litera dicit de voluptuando vehemēs. i. ꝓpter vehemētiā doloris voluit de latere ad latus quasi perforētur intestina terebello: ⁊ quasi occultetur in intestino acus: ⁊ dicit ꝙ lz fiat etiam aliquotiēs talis dolor in flegmatica vt supra fuit dcm̄ in exēplo Ga. sz in ventosa fortius su. fit extensio: ⁊ continuabat Rasis dicens. Et eructuatio fit difficilis plurime q̄titatis. i. ꝙ multiplicatur eructuatio nocens vel fit difficilis: q: stat conatus in eructuādo ⁊ nō fit completa eractuatio cum emissione vētositatis: immo fit retētio vētositatis ⁊ ꝑ sursum ⁊ per deorsum ꝓpter oppilationes: et antea in vētosa vt voluit Aui. qn̄q̄ p̄cedūt rugitus plurimi ⁊ vētositates sup. q̄ emittūtur ⁊ qn̄q̄ q̄escunt ⁊ nō rugit tūc sup. vēter ⁊ nō egredit̄ aliq̄d sup. de vētositate: ⁊ hoc est qn̄ ventositas est coartata inter tunicas intestinoꝝ. Nam tūc neq̄ fit rugitus etiā si fiat compressio: neq̄ dolor fit ꝑmutabilis de loco ad locū: neq̄ emittīt vētositas omnino nisi cōiungat̄ vētositas in cōcauitatibus intestinoꝝ. Et si egredit̄ aliq̄d ex ea vt vult Ras. nō egredit̄ cum q̄titate q̄ sedat dolorem vehemētem: qm̄ sup. vētositas est inclusa itra tunicas intestinorum q̄ facit dolorem licet aliqua alia vētositas includat̄ in vacuitatib⁹ intestinorum ꝑ eius expulsionem sursum vel deorsum: nō ꝓpterea minuitur dolor sensibiliter. Et addit simul cum. A. ꝙ qn̄q̄ cōiungitur lenitas nature: ⁊ tū̄ ex hoc nō seq̄tur remissio doloris: vn̄ infert. Cum ergo inuenis ventrē lenē aut eq̄lem sup. coadiuta natura ꝑ ingeniū medicia le ⁊ dolorem vehemētem tūc colica erit vētosa fortis: qm̄ sup. cum aliis causis facta lenitione nature remittit̄ aliqualr dolor. Et ponit Auic. aliud signū qd̄ qn̄q̄ sanat vaporatio sup. facta cum resoluētibus sup. qn̄ est modica vētositas sine materia fouēte: ⁊ qn̄q̄ nō iuuat: ⁊ id cum fuerit materia faciēs vētositatem siccam. i. paratā cōuerti in vētositatē.

De signis colice ex mā fecali.

¶ Signa vero fecalia primum sumuntur ex antecessione causarum faciētium ad retētionem diuturnam fecis ante euentum intensionis doloruz. ⁊ est illic grauitas valde vehemens vt dicit Aui. intantum vt sentiat̄ ꝙ quasi intestinuz scinditur ꝓpter pondus a se ipso: ⁊ maxime loquendo de intestinis inferioribus: immo dicit Aui. ꝙ qn̄q̄ fit tenasmon. i. conatus in emittendo rem ponderātem ⁊ nō egreditur aliq̄d sup. de fece licet aliqn̄ ꝓpter vehementem conatum expressionis egreditur res viscosa grossa. ¶ Sed signa causarum facientium retentionē ⁊ exiccationē fecis sunt diuersa in diuersis causis. Nam si causa fuerit ꝓhibitio cursus colere ad intestina vel paucitas eius signa sunt posita supra de signis icteritie ex oppilōne inter q̄ dicit Ras. in diuisionibus ꝙ sunt albedo egestionis cum difficultate eius ante colicā ⁊ inflatio vētris: q: multiplicat̄ ventositas ꝑ indigestionē subtracto fluxu colere iuuātis digestionem stomaci ⁊ intestinorū. ¶ Et si causa fuerit durities ciborum sumptorū scitur relatione infirmi. Nam seq̄tur comestionē castanearum ⁊ glandium rizi ⁊ panis duri vt supra fuit dictuz. ¶ Si etiam feces exiccētur ꝓpter multitudinē vrine signū est manifestum ex precessione cause de multitudine vrine. ¶ Et si fuerit ꝓpter vehemētiam resolutionis ab aere calido: aut ꝓpter vehementiam laboris aut multitudinem sudoris: etiam iste cause precesserunt: ⁊ si fiat ꝓpter raritatem corporis etiam in aere quasi temperato vnde fit plurima resolutio tunc etiam in tempore sanitatis ⁊ naturaliter ē pauce fecis ⁊ fice ⁊ fit multitudo famis sine vehementia appetitus. ¶ Et si causa fuerit vehementia caliditatis cum siccitate intestinoꝝ naturali: stat ēt siccitas fecis sp ⁊ sitis ⁊ caliditas mēbroꝝ inālium maxime myrach: que etiam sensu comprehenditur ⁊ extenuatur etiam aliqualiter myrach.

¶ Et si fuerit ex flegmate grosso aggregato retinente stant signa dicta supra.

¶ Et si causa fuerit multitudo colere stāte etiā signa dicta supra ⁊ significat etiam multitudo eius qd̄ egreditur etiam de colera quando iuuatur natura in solutione cum fece etiaz colerica.

¶ Et si sit sicca ⁊ est inflammatio ⁊ mordicatio ⁊ exiccatio lingue ⁊ fit nocumentum a clysteriis acutis ⁊ ab eo qd̄ solutione educit commonēdo coleram ⁊ noceri fame ⁊ iuuari a temperatis infrigidantibus ⁊ qn̄q̄ associatur fe. licet hoc fit in necessarium: ⁊ non stante colera imbibita fit quandoq̄ associatur ei dolor in pectine vt est pūctura cultelli: ⁊ tamen non est extensio vt est in ventositate. Et de hoc ponit hystoriam Gale. 12° terapentice capitulo septimo ad principium. Et etiam eam ponit Ras. 8° continentis de mente Gal. dicit sic. Quidam quadragēnis erat ⁊ q̄ laborabat colicum se esse existimans: non solum multo ꝓficiebat ab infusionibus ⁊ fomentationibus ⁊ cataplasmatibus ⁊ clysteri q̄bus cōsuete assueuerat in talib⁹ vti dispōnibus: sed exercebatur amplius ⁊ in oleo deniq̄ ruthaceo per anum immisso: deterius fiebat: ⁊ rursus in castoreo ⁊ nimirum ⁊ mel qn̄q̄ coctum his piper assumēs vltime voluit: sz etiā succū cocti fenugreci cum melle accipiens sufficiēter exercebatur: igit̄ coniecturans ego ꝙ humores mordaces in ipsis tunicis intestinoꝝ reclusos esse sil̄ secum corrumpentes que ꝑ deorsum emittebantur q̄ per os accipiebantur dicit difficile ⁊ corruptibile ei cibum dans. Demum videns eum minus dolere cognoui oportere. cachoximam expur

Nota hystoriā.

gare: ꝛ ita cōcludit quod purgauit eum cum hie
rapigra interponēdo ꝑ tempus ꝛ curauit cum
nullo alio adhibito remedio: ꝛ ita ex iuuantibꝰ
ꝛ nocētibus sumit indicatio. ¶ Et si causa fue-
rit debilitas expulsiue significat ꝑ hoc qđ ꝓces-
sit: cā debilitans virtutem vt vehemēs coitus
ꝛ similia: vt est precedens sumptio eorum extin
guentium virtutem narcoticorum ꝛ prius erat
lenitas nature ꝛ temperantia in emissione q̄ti
tatis ꝛ qualitatis ipsius: etiā necessariū est ad
hoc vt egrediatur fex ꝑ instrumentum vt clyste
re vel suppositorium ad multum stimulandum
expulsiuam: ꝛ si iuuatur natura cum viuificanti
bus eam tunc expellit cōuenienter. ¶ Et si cau
sa fuerit spasmus musculoruz iuuātiū ad expul
sionem declaratur: q2 partes ille sensibiliter cō
trahūtur vel sunt cōtracte ꝛ etiā sepe cōiungit
spasmus in alijs membris cum causis antecedē
tibus ad spasmū. ¶ Et si causa fuerit debilitas
sensitiue significat ex eo qđ id qđ sumit faciens
declinare egestionē vt vult Aui. i. ꝙ de se dispo
nit stimulando sensitiuā ad solonem faciendū
cum qualitate mordicante vt sunt porri allia ꝛ
cepe que aliquotiens sumuntur ad istum finem
vel cibaria salsa nō percipitur horum acuitas
in ascellatione. i. non propterea egestio q̄ emit-
titur apparet acuta neq3 mordax: similiter si su-
mātur suppositoria per deorsum vel clysteria
acuta non sentiunt nocumentum neq3 mordica
tionem cum supponitur neq3 sequitur inde do
lor de quo sit curādum: proinde talis colica est
magis dicta colica propter retentionem qđ de-
bet egredi vel difficultatem ipsius exitus q̄ pro
pter doloris vehemētiam in ventre. ¶ Et si cau
sa fuerint vermes exsiccātes ꝛ ꝓhibētes exituz
erunt signa vermium q̄ dicētur infra ꝛ que sunt
als dicta. ¶ Et si cā fuerit tortio intestinoruz ꝛ
malus situs eorum declaratur qm̄ fit subito eue-
niens ꝛ maxime cū ꝓcessit saltus aut ipulsio cū
pede aut portatio ponderis multum grauis: et
aliqn̄ accidit hoc in luctantibus vel cū fit casus
ab alto ꝛ non ꝓcessit alia manifesta cā de dictis
supra. nā his stātibus possumus arguere supra
contortionem intestinorum. ¶ Et si fuerit ruptu-
ra facta in syphac vel supra sumē vel ꝟsus ingui
na vnde descendant intestina aliqn̄ in osseum:
tunc sunt signa ipsius rupture ꝛ eminētie. ¶ Et
hec de signis sufficiant.

(Margin: Ex iuuantibus ꝛ nocētibus se sumit indicatio. — No. dictuz Gordonij.)

Cura. Expeditis causis ꝛ signis veniendum
est ad curā circa quā op3 habere maxi
mam diligentiam. Unde dicit Gor. q2 egritudi-
nes dolorose sunt multum ꝑnitiose siue ꝑiculo
se: ideo circa curationem huius morbi tā q̄ mor
bi dolorosi vehement sunt multi cañ. cōsideran
di. Et de hoc etiam dicebat Aui. in prinᵒ de cu-
ra colice: op3 vt colice regimen nō ꝑtermittat.
s. ꝑpter periculum qđ cōtingit non habēdo de-
bitam curam: precipue ꝑpter vehemētiam do-
loris: ꝛ ita op3 medicum esse multum sollicitum
ꝛ festinare in ipsius remotione q̄to citius pos-
sibile fuerit: ne si fiat diuturnꝰ ex vehemētia do
loris natura prostrata deficiat. ¶ Quia tamen
colica vt vult dolorem vehementem cum reten
tione eius quod d3 egredi per naturam est acci
dens ad dispositionem: cuius causa est faciēs ad
tale accidēs. Et quia regulariter prius est remo
uenda cā: vnde ꝑ̄nr remouetur accidens: dico re
gulariter qm̄ coacte vbi vehemens fuerit dolor
ꝛ tante intensionis vt non det inducias ad ab-
scisionem cause: oportebit primuz intendere ad
remissionē doloris: que etsi sit cura mendosa: tñ
vt volebat Gal. etiam. 12ᵒ. terapeutice: aliq̄tiēs
cura mendosa magis necessaria est ꝛ melior q̄
vera: vt etiam infra dicetur: qñ. s. tanta est debi-
litas cum dolore vt dictum est ꝙ nō sufficiat ad
tolerandum abscisionem cause. Sed q2 nobis in
cumbit hic ponere curam regularem q̄ cōuenit
in colica: idcirco ordinabitur cura ꝓm intētio-
nem principaliter ad cām: diuidendo curā ꝑnci
paliter in tria ingenia. s. dietam potioneз ꝛ chi
rurgiam. ¶ Et qm̄ cāe in colica vt habitum est
quasi sunt aliquotiens diuerse ꝛ contrarie: lo-
quendo etiam de causis corporalibus: quoniaз
aliquotiens pendet colica a mā colerica: vt fuit
dictum supra: ꝛ vt sepe pendet a cā frigida. fleg-
matica vel ventosa. ꝛ cū nō possit cōtrarijs cau
sis idem appropriatum regimen conuenire imo
semper error committeretur si idem regimen in
vtrisq3 offerretur. vnde dicit Aui. in cura colice
cholerice: ꝛ qñq3 quidē erratur in curatione eiꝰ
maxime cum administrantur subtiliatiua ꝛ ca-
lefactiua: que tamē necessaria sunt in frigida.
Idcirco vt possit dari regula in ordinatione die
te contraham regimen in dieta ad colicam: vt
plurimum contingentem habēdo semper respe
ctum ad accidēs: quod cōcomitatur de difficul-
tate exitus eius: qđ debet egredi.

(Margin: Not. aliuz canonem. — No. cano. generalez.)

¶ Et qm̄ colica vt ꝑl'm cōtingens est frīda fleg-
matica vel ventosa: primo circa aerē fiat electio
vt eligatur aer declinans ad calidū: nō tñ vehe
menter inclinet ad siccum: q2 humectantia sunt
in casu magis iuuatiua q̄ exiccatiua. Sit ergo
saltem inclinatio ad aerē calidum ꝛ non sic ad
siccum. nam aer frigidus est multum nocēs: qm̄
vt. dicit Aui. in cura colice frigide: ꝛ nocibilio-
res istis est frigus ꝛ aer frigidus quemadmodū
res magis iuuatiua est aer calidus ꝛ aqua cali-
da. naз calidū etiā vltra cām que eo indiget est
magis sedatiuum dolorum vt ibidē dixit q̄ frigi-
dum sup. cōfortando caliditatē naturalē: vnde
in hoc casu frigiditas extremitatuз est maxime
nocens: qm̄ per eā infrigidatis etiā naturalibꝰ
membris nō existēte etiā paroxismo doloris: s3
in paratis ad eū vt in q̄bus intestina sunt frīda
ꝛ myrach tenue festinabit habēti ipm colica oī
hora: vt dixit Aui. quare op3 vt calefiat venter
eius semper. i. in taliter dispositis vt expellatur
ab eo frigus cū eis que cooperiunt ex pellibꝰ ꝛc.
et ita vitandus est omnis aer ventosus ꝛ nebu-
losus grossus paludosus ꝛ ineuentatus: qui si
fuerit talis mutetur ad contrarium alterando
aerem ꝑprie tamē cum his que sepe dicta sunt.
¶ De somno ꝛ vigilia breuiter dicatur ꝙ cū vi-
gilia sit calefactiua ꝛ somnus infrigidatiuꝰ ma
gis oportet declinare ad vigiliam q̄ ad somnū:
et l3 somnus conforret naturalem caliditatem
ꝛ faciat insensibiliter ad dissolutioneз materie
ꝛ maxime ventose etiam ad remissionē sensus:
et ꝑ̄nr faciat ad remissionem doloris ideo aliq̄
laudant plurimū somnum de quo dicit Auic. in
cañ. colice ventose: ꝛ dormiat. s. patiens quātū
possibile est ei: tñ q2 in somno retinent multe
materie: que etiā insensibiliter resoluunt tpe vi
gilie. Dicerem ego ꝙ qñ nō est instāria vigilia-

(Margin: De regimine colice vt contingente. Colica vt ꝑl'm cōtingēs est flegmatica vel ventosa.)

rum ex dolore ⁊ possit fieri electio de vigilando
vel dormiendo ꝙ magis debet declinare ad vigi
lias ꝙ̃ ad somnū: ⁊ ita saltem in via preseruati-
ua magis iuuāt vigilie: somnus tñ nō debet in-
tantum minorari vt horis conuenientib⁹ nō acce
ptetur: qm̄ iuuat confortādo naturalem calidi-
tatē ⁊ digerēdo humorē flegmaticū ⁊ ventosita
tē resoluēdo: ⁊ debet in dormiēdo experiri figu-
rā resupine vel supra vētrem q̄ earum sit conue-
niētior. s. ad mitigandū dolorē ⁊ q̄ sit magis ex
pellens ventositatem: ⁊ sup. illam figuram acce
ptet.

De motu ⁊ quiete. ❡ De motu aūt ⁊ quiete correspondēter di
caꝛ vt dictum est de somno ⁊ vigilia: qꝛ motus
assimilatur vigilie ⁊ quies somno 2ª primi: qꝺ
otium ⁊ multa quies nocēt. Unde est adheren-
dum exercitio conuenienti: vt suauiter ambulan
do hora cōuenienti: si ambulare possint vel reuol
uant se in lecto: ꝙ si nō possint alterū eorum fa-
cere saltem super ventrē eius fiant fricationes
leues ⁊ fortiores circa extrema vt manus ⁊ cru-
ra. Et de hoc dicit Aui. in cap° alle. ⁊ qñqꝫ suffi-
cit fricatio ventris subtilis sup. facta cum pan
nis calidis cum fricatione forti aliorum. s. mem
brorum extremorum.

De passiōibus aīe. ❡ De passionibus anima
libus vitāde sunt tristes passiones vt timor tri
stitia ⁊ nimia sollicitudo animi: vñ adherendū
est gaudio letitie ⁊ bone spei: leuis etiaꝫ ira nō
disconuenit.

De inanitione ⁊ repletione. ❡ Circa inanitionem ⁊ repletionē
breuiter dicatur ꝙ procuranda est ventris leni-
tio q̄tum possibile est: vt si possibile fiat saltem
semel in die habeat ventris beneficiū vel cuꝫ le
nitiuis per superius datis vel clysteribus leni-
tiuis vel suppositorijs de q̄bus latius in 2ª par
te principali dicetur. Et hoc nō solum in via cu-
ratiua: immō etiam ⁊ in via preseruatiua in pa
rato ad colicā passionem: qm̄ Auic. in ca° de his
que nocent colicis cum dicit res q̄ nocent coli-
cis alie sunt cibi: alie sunt operationes: in ꝓces-
su tandem dicit. Actiones vero quas opꝫ ipsum
vitare sunt sicut retentio ventositatis ⁊ retētio
egestionis ⁊ somnus super egestioneꝫ ⁊ proprie
siccā. Addit: immo opꝫ vt cōmoueat seipsuꝫ sup.
⁊ infirmus ⁊ paratus ad eam apud oēm dieꝫ ad
euacuandum. i. ꝙ omni die fiat eūo. Et addit: ⁊ scias
ꝙ retentio ventositatis multotiēs facit accide-
re colicam: vt etiam supra dictum est in causis.

Nota bene hunc cañ. ❡ Opꝫ ēt vt interdicatur repletio stōi ⁊ nausea
tiua satietas: immo si hora insultus doloris sū
psisset cibum de recenti ita ꝙ cibus fuerit ī sto-
maco: tunc laudat Aui. in prin° capti de cura co
lice absolute ꝙ incipiatur in mundificatiōe sto
maci vt expellat vomitu id qꝺ comedit statim ⁊
euomat cū eo qꝺ retinetur de humoribus donec
mundificetur stomacus. Nam dicit ibideꝫ ꝙ vo
mitus quidem qñqꝫ incidit. i. remouet mām co-
lice humidā. i. flegmaticā ⁊ colericā sup. si fuerit
De eo ēt scribitur 8° cōtinētis sub his verbis.
Uomitus confert laboranti dolore colice flāti-
ce cū non dimittat intestina repleri: ⁊ desiccet
malitiam eius sup. minorando mām. Addit: ēt
si in cōsuetudine ipm habuerit. s. vomitum pa-
ratus pati colicā nō patietur colicā: vomit⁹ er
go aliqñ conueniens est: sed vbi fit accñs colice
vt sepe ꝯtingit vt supfluat: tunc opꝫ vt retineaꝛ
cū retinentib⁹ vomitū de q̄bus dcm̄ est supra: et
vt aliqñ dicetur infra. ❡ Est igiꝛ minoratio ne-
cessaria nō tm̄ repletionis: immo etiam absolu-
te cōis cibi: qm̄ dieta cōueniens ex parte q̄tita-
tis dꝫ esse multum subtilis maxime dico in coli
ca in casu nostro vt frigida ⁊ ventosa: nam in ci
batione colicoꝝ dicit Aui. qꝺ aūt dimissio cibi
⁊ potus sit iuuatiua colice flegmatice ⁊ vētose:
⁊ alijs est res currens cursu canonis: ⁊ in cano-
nibus ꝓprijs ventose dicit Aui. Et interdicatur
cibus oīno: ⁊ si non plus saltē diebus tribus q̄si
innuat ꝙ subtiliatio diete est multum necessa-
ria ⁊ maxime in prin°. Et de hoc etiam dicit Ha
lya. 7° practice in patientibus colicā ex flāte ⁊
ventositate. Nec vero expedit ciboꝝ ꝓiectione
vti multorum nec offerantur nisi qui ad virtutē
sufficiant tuendā ⁊c.

De cibo et potu ⁊ primo de his a q̄b⁹ cauēduꝫ est. 2° de his quibus vtendum est. ❡ Particularius autem veniendo ad cibum et
potum oportet prius enumerare que nocent et
a quibus cauendum est. scđo ponentur ea q̄bus
vtendum est. Cibi aūt quos opꝫ vitare vt dicit
Auic. sunt ex cibis oē grossum ex carne syluestri
vt est caro leporis maxime antiquoꝝ ⁊ gazellaꝝ
et vaccarum cerui ⁊ hmōi sup. ⁊ pisces parui, ꝓ-
prie dicit Aui. siue sint recentes siue saliti: intel
ligatur de piscibus puis nō ƀm speciem suā qui
semper sunt parui vt sunt piscarie petrose: qꝛ il
li ponunꝛ facilis digōnis scđo complexionum:
sed intelligaꝛ de piscibus paruis qui nondum
venerūt ad etatem vt sunt lucij parui vel alij pi
sces parui qui solent venire magni: qm̄ tales vi
dentur indigestibiles etiam si fuerint saliti: ex
hoc tñ nō cōcludatur ꝙ pisces dure carnis ⁊ ma
gni sunt cōuenientes: immo sua complexiōe fri
gida ⁊ difficultate digestionis simul cum viscosi
tate nutrimenti eoꝝ sunt multū disconuenien
tes: sed si aliqui sunt exhibendi sint saliti ⁊ paꝝ
nam tales pisces q̄uis sint frigidi per naturam
tñ caro eoꝝ cum salitur calefacit in potentia: vt
dicit Aui. 2° cañ. ca° 2° post ꝓhemium ꝓpter ac
cidentalem caliditatem acquisitam ex sale.
❡ Uitetur etiā omne frixum ⁊ assum ex carnib⁹
quomōcunqꝫ fiat: ⁊ nocēt etiā eis simila ⁊ simi
laginea vt panis factus ex simila ⁊ ex ordeo siue
de milio vel panico: ⁊ panis opirus siue etiam
azimus: ⁊ oīa cibaria de pasta vt lagana siue gros
sa siue sint subtilia vt apud nos dicuꝛ gnochi et
nebule canestrelli ⁊ trisium furmētini ⁊ amidū
et frumentum coctū ⁊ oīa genera pastillorum: ⁊
oua dura: et etiā omnia genera lactis ⁊ caseus
et recens ⁊ salitus ⁊ lac caseatū vt recocta ⁊ vni
uersaliter omne ex cibis in quo est inflatio est ꝓ
hibitum in casu: vt oīa genera leguminuꝫ: vnde
etiam omnia olera ꝑter siclā ⁊ ruthā dicit Aui.
nam reliqua vel humiditate vel inflatione no-
cent: vnde mētha nocet eis cū inflatione sua ⁊ si
militer eruca ⁊ altarasacon ⁊ cucurbita: vt dicit
Rasis 8° cōtiñ. hꝫ de ꝓprietate generare colicā:
et 9° cōtinentis cap° p°in fine dicit ꝙ olera oīa
mala sunt exceptis bletis ⁊ aqua cauliū: ⁊ dicit
ꝙ maior pars leguminū etiā nocent eis sed ma
xime lentes: ⁊ omnia viscera animalium valde
sunt mala. ❡ Et nocent etiā eis omnes fructus
vt voluit Aui. precipue intelligātur recētes ni-
si grisomilla ⁊ pruna bene matura que ꝯueniūt
colice calide ⁊ facte ex fece sup. dura ex causa ca
lida: dicit etiam quod melon dulcis ante cibuꝫ
in dispositione sanitatis non est nociuus pluri
mis colicorum: signanter plurimis: quia in pen
dente a causa colerica vel ex fece dura leniendo

iuuant. Et hoc pōt notari: q2 scđo cañ. cuz dicit de peponibus vbi ordinat melonē dari ꝑ post cibum: qđ lr̃a fuit corrupta vt etiam dicit Gentilis nisi intelligatur vt al's dixi ꝙ ventres interiores debēt dari añ cibū ⁊ substantia dura post cibum: q2 tenera nō eliquatur neq3 digeritur in stomachis vt expientia manifestat: q2 emittunt per deorsum masticati ⁊ diuisi in substātia quasi sicut deglutiebātur: ⁊ p̄cipue qñ nō sunt plm̃ matura qui vtplm̃ ita acceptantur. Cucumeres etiam ⁊ citrulli cū arancijs ⁊ lymonibus ⁊ hmōi oīno nocent ⁊ pira ⁊ poma p̄cipue acetosa ⁊ mora asami ⁊ celsi ⁊ berberi ⁊ sumach ⁊ aggresta: ⁊ q̄cūq3 fiunt ex eis nocent colicis: ⁊ silr̃ nocent eis granata acetosa p̄cipue ⁊ muza: sed dulcia sunt minoris nocumenti: ⁊ silr̃ nocent nuces ⁊ amig. humide p̄cipue ⁊ fabe singulariter maxime humide: ⁊ de radicibus, nocent napi ⁊ ēt poma caulium: sunt quidam caules qui habēt radicē rotūdam apud folia: ⁊ aliqui magnates vtuntur eis vt ego vidi: ⁊ fungi sunt maximi nocumenti.

¶ Potus etiam aque frigide p̄cipue nocet: imo etiam potus vini mixti nisi in colerica ꝑm modum infra dicendum: ⁊ potus vini brusci ⁊ acetosi: nā de vino brusco đr 8° continentis. ꝙ facit colicam: etiam aqua ordei inflatiua est 2° cañ. ⁊ ipsum ordeum q̄ñolibet ⁊ de pultibus datum nocet tñ si decoqueretur aqua ita vt nō rūperet ordeum in decoctione forte non discōueniret ꝓpter non remanere nisi virtutem corticis in decoctione. Et ista sunt a quibus cauendum est.

De cibis q̄bus vti debēt colici. Not. hanc regulam.

¶ Jam ponenda sunt ea quibus vti est ꝯueniēs ⁊ primo ponatur vna regula cōis que est Aui. in cibatione colicoꝝ in prin° dicit ꝙ omnes habētes colicam cibo indigent lubrificatiuo lenitiuo: ⁊ est res in qua non est dubitatio vt sunt iura pinguia: vt aqua sicle cum oleo de amigdalis dulcibus vel sisamino ⁊ hmōi: in quibus est vis modice restaurationis cum lenitione nature q̄ necessaria est in omni colica ꝓpter difficultatē exitus fecis. Nam vt idem dixit in cura colice ex fece hec lubricantia aut educunt eā. s. mām aut leniunt ipsam ⁊ currunt inter ipsam ⁊ corp⁹ intestinoꝝ ⁊ separant inter ea ⁊ preparant fecē ad lubricitatem. Aliqñ tñ conuenit vt exhibeātur cibi multe nutricationis ⁊ restaurationis etiā modice q̄titatis: vt qñ ꝓpter dolores vehementes aut fortes eūones sit facta resolutio in ꝟtute: vnde virtus ꝓpter debilitatem indiget multa restauratione: ⁊ impotens est ad transmutādum cibos multe q̄titatis. Ideo addit Auicen. post immediate dicta verba. s. quod indigeant lubricatiuo ⁊c. Addit: sed ꝙ cōfortatiuo aliquo s. cibo egeant est res necessaria sup. que est apđ debilitatem apparentem ꝓpter vehementiam doloris: ⁊ multitudinem eūonis: ⁊ exemplificās de cibis confortatiuis virtutis que sint dixit. Et confortatiua quidem sunt aqua carnis decocta fortiter ⁊ sup. expressa a carnibus ꝑm modū dictum supra in capitulo colerice passionis. Et vitellus oui sorbilis ⁊ medulla panis dissoluta in iure ⁊ vino. ¶ De virtute autem cibarioꝝ in casu conuenientium dicit Serap. in capitulo ꝓprio de colica: ⁊ cibi qui conueniunt sunt q̄ subtiliant. i. qui sunt subtiliatiui ⁊ sup. aliqualiter resolutiui: proinde oportet vt sit panis eorū bene fermentatus non azimus furfuracens ⁊ salitus: immo acceptio almuri. i. rei multum salse est iuuatiua in omni in quo nō est caliditas maxima vt dicit Aui. ita ꝙ proprium est colice frigide assumere almuri ⁊ allia in cibario eoruz et condire cibaria ipsoꝝ cum porris ⁊ sale condire cum spēbus dicit Aui. que sint cinamomū zinziber ⁊ origanū ⁊ cyminū ⁊ vrtica. Et dicebat Ser. de allio ꝙ ex subtiliantibus magis iuuatiuum est allium qm̄ resoluit vētositates valde. Addit veꝝ op3 ꝙ detur ex eo qñ non est fe. neq3 caliditas. Et istam sniam de allio in hoc casu acceperunt a Gal. 12°. terapentice. ca° vltimo. vbi ponit hystoriam de quodam rustico patiente colicam ventosam dixit. Consideraui quendam eorū qui ꝑm agrum operarioꝝ: qui cū sentiebat colicū dolorem cingebatur quidē cōfestim: pri⁹ vero non cinctus comedebat allia cum pane nullam delinquens cōsuetā gestionem. i. operationem: nihil aūt dicebat per totā diem: ad vesperas aūt meracius. i. vinum potabat forte: deinde dormiens ꝑ totam noctē de mane surgebat oīo indolorabilis: ⁊ ponens vtilitatem allioꝝ dixit Sunt aūt ⁊ allia escaꝝ que nō ventosa ⁊ non siticulosa. Et addit ꝙ quidā nō experientiam habētes eoꝝ existimabāt cepis esse siticulosiora sup. allia oīno peccātes: non solū em̄ vt vult nō sūt siticulosiora cepis: sed neq3 oīno nunq̄ siticulosiora ⁊ nō ventosa sunt p̄ oībus cibarijs: vt ego deinde rusticoꝝ tyriacā nominē hanc escā: vnde infert paulopost. Igitur quicūq3 quidē sine febribus dolent vehementer intestina ꝓpter dictam cām. s. ventosam ⁊ allia l3 his comedere ⁊c.

Nota historiam.

Not. de allijs.

¶ Specialius aūt veniendo dixit Aza. 26ª particula de cibarijs patiētium colicam ⁊ cōstipationem ventris ꝙ offe panis sup. saliti ⁊ cū multo furfure remollito in aqua sup. decoctiōis carnium de quibus infra cum zuccaro conueniūt vt facte in brodio carnium mutonis iuuenis et in brodio medulle ossium ⁊ brodium capitum ⁊ pulloꝝ galloꝝ veteꝝ est sup. cōueniens: de aqua galloꝝ veteꝝ dicetur posterius in medicinalib⁹ Possunt etiam fieri offe cōdite ⁊ impinguate cū butyro ⁊ cum oleo oliuaruz maturarum et olei amigdalarum ⁊ sisamino ⁊ in ꝓpinquis maris sumatur de aqua maris pro decoctione.

¶ De carnibus etiam laudauit Aza. brodū carnium que dicuntur canabith. i. fasianoꝝ preparatoꝝ cum cymino ⁊ rutha: laudauit etiā brodiu3 antiquoꝝ galloꝝ de quo dicetur infra etiā in via nutritionis: ⁊ ita etiam possum⁹ vti carnibus perdicum ⁊ pullorum maxime masculoꝝ non castratoꝝ ⁊ auiculaꝝ paruaꝝ ⁊ pipionu3 iuuenum iam exercitatoꝝ cum volatu. nam tales omnes carnes si optime coquantur sunt conuenientes. Ualent etiam oua sorbilia vt gallinaꝝ in casu lenitione sua ⁊ restauratione sua vt fuit dictum supra: ⁊ possunt fieri pistate ex carnibus dictis si placet dimittendo carnes galli decrepiti: qm̄ non datur licentia in comestione illius ꝓpter id quod extrahitur virtus restauratiua in decoctione remanēte terrestri superfluitate tātum: licet dicat Auicen. ꝙ Ruffus ⁊ Galenus ꝓprie in lib. de tyriaca dicunt ꝙ caro eius iuuatiua est: ⁊ si non aliter saltem bibita. i. reducta in pistatam propter terrestreitatem: ⁊ est rationabile q2 pur remanet aliqua nitrositas naturalis ⁊ virtus lenitiua que acquiritur ex his que po-

De carnibus landabilibus colicis.

nuntur cõiter in ventre pulli de q̃b⁹ infra ĩ deco
ctione eius. ¶ Fit ẽt cibariũ in ista intentione
cõueniens ex brodio caponis vetusti vel galliẽ
vetuste si decoquant in eo folia blitis ⁊ mercu-
rialis ⁊ vrtice: ⁊ cũ cocte fuerint hmõi herbe ex
trahant ⁊ incidãtur subtilissime: ⁊ ita incise et
pistate ponant in dicto brodio ⁊ iterato bulliãt
⁊ fiat ferculũ cõditum cũ zinzibere pipere ⁊ ma
ce. ¶ Põt etiam fieri brodium ex decoctiõe cau
lium ⁊ cepaꝝ ⁊ allioꝝ ⁊ porroꝝ cum carne pigui
castrati: ⁊ est hñs magnã virtutẽ in casu: q̃m hz
in se absterfionẽ ⁊ incifionẽ ⁊ subtiliationẽ ĩ vir
tute caulium allioꝝ ⁊ cepaꝝ: ⁊ hz virtutez leni-
tiuam ꝓpter pinguedinem carnium ⁊ virtutez
simul restauratiuam. ¶ Brodium etiam cicerũ
ru. coctum cum anetho ⁊ notabiliter salitũ im-
pinguatum vt supra cum butyro vel oleo amig
da. dul. est conueniens. Et dicit Auic. ⁊ q̃ñq̧ ne-
cessarium est vt ponãtur turbith ⁊ scamonea in
iure eoꝝ ⁊ in pane ipsoꝝ. De exhibitione aũt so-
lutiuoꝝ cum cibis dictum est large supra in caº
de doloribus epatis ab a͞pate ad illum locuz re
curre. Dico etiam hoc ne cõtingat error ꝙ misce
re talia solutiua cum iure ⁊ pane q̃bus vtuntur
ad restaurationem nõ est cõueniẽs ꝓpter dicta
in loco allegato. Sed in isto casu laudat vt mi-
sceãtur cũ iure vel pane q̃ debẽt sumi medicina
liter loco allioꝝ cõiter solutiuoꝝ: ⁊ debent exhi
beri ꝑ quinq̧ horas añ cibũ ad nutritionẽ faciẽ
tem. Et hoc ordinauerunt auctores: q̃m in casu
sepe ꝯiungit abominatio ⁊ vomitus ⁊ non susti
nent medicinas in ꝓpria forma vñ sunt ingenia
ti ꝓpter necessarias aliq̃ñ solutiones fiẽdas mi
sceri solutiua cũ reb⁹ maxime familiarib⁹ nãe vt
retineant a nã: qualia sunt iura ⁊ panis: et hoc
nota. Sed ponere paꝝ carthami in brodio vl' pa
ne eoꝝ nõ esset multũ dubitandũ: ⁊ ita eum lau
dauit Aza. in cã frigida. ¶ De fructibus aũt lau
dauit Aui. ficus ⁊ passulas ⁊ dactylos ⁊ melonẽ
vehemẽtis dulcedinis ⁊ vehementis maturita
tis de quo supra dictum est. Naz talia dulcia be
ne matura videntur conuenire ꝓpter lubricita
tem: sed in ventosa fortassis adducerent ad no-
cumentum. Aza. aũt laudauit vuas passas in q̃-
bus non sunt grana per nãm: ⁊ laudauit fic⁹ cuz
nucibus. Aliqui laudant auellanas maxime si
comedantur cum pipere ⁊ medulla carthami.

De fructibus vtilibus eis.

¶ De potu dicit Aui. ⁊ ex potib⁹ eoꝝ est vinum
odoriferꝝ ⁊ vinꝝ ⁊ sirupus de melle cũ spẽb⁹. Et de
vino intelligitur vinũ purũ ad dulce magis de
clinãs ⁊ non ad bruscũ vel ad põticũ: nã vinuz
bruscũ: vt videtur 8º pti. adducit ad colicam vt
etiam est dictum supra. Eligatur igitur vinum
aromaticum potens quod sit purum ⁊ nectar fa
ctum ex optimo vino. i. vinum artificiatum cuz
zuccaro ⁊ speciebus quod apud nos dicitur hyp
pocras: est in casu multum conueniens: etiã stel
ladia cum melle ⁊ speciebus facta. Et si ponan-
tur duo boli panis in dicto vino fit cibus con-
ueniens restauratiuus. Sed nota ꝙ vbi coniun
gerentur feces multum sicce non debet esse vinũ
nimis acutum ⁊ exsiccatiuum: ideo dulce est ma
gis conueniens: neq̧ species intrantes debent
esse multum exsiccatiue. Et hec quantum ad die
tam in colica frigida sufficiant.

De potu eis conuenienti. Vinũ hyppocraticũ in hoc cãu est multuz cõueniẽs.

Medicinalia.

Circa secundum principa
le vt circa medicinalia sũt
quidem canones colligendi respicientes medi-
cinas que per superius dantur: ⁊ etiam eas que
per inferius in clisteribus: ⁊ eas etiam que per
exterius applicantur: primo tamen supposito
canone communi quem etiam posuit Gordoni⁹
vt si accidentia sint multum intensa de dolore
prius mitigandus est dolor cum anodinis si pos
sibile est diuerso modo vt fomentationibus vn
ctionibus embrocatiõibus ⁊ similibus: ⁊ si ista
non sufficiant oportebit deuenire ad opiata et
narcoticas medicinas. Ille autez canon fuit su
pradictus in principio diete: ⁊ est Galeni duo-
decimo terapentice. maxime virtute non tole-
rante dolores. Nam dicit saluari enim hominẽ
supple conuenit mox preeligentem supple mo-
dicum nocumentum: quod postea sequetur sup.
ex narcoticis.

¶ Sed circa narcotica sunt multa consideran-
da: de quibus etiam dictum est supra de soda vt
scilicet ab eis abstineamus ꝙdiu possibile fue-
rit vt scilicet eis non vtamur: nisi cum reliqua
non contulerint ⁊ res est posita in desperatione
in causa tamẽ calida conuenientius eis vti pos-
sumus: quoniam vt declarauit Galenus duode
cimo terapentice. in tali dispositione multũ iu
uant ⁊ modicum nocent: quoniam licet stupefa
ciendo infrigident: tamen in causa calida subti
li sic infrigidantia existunt vtilia: quia ingros-
sant humores ⁊ digerunt infrigidando: grossis
autem humidis ⁊ viscosis dominantibus cõtra
rijssima existunt: vt ibidem dicit Gale. torpificã
tia pharmaca. i. torpidum sensum facientia: et
nullum oportet custodire vsum eorum in talib⁹
dispositionibus vt dicit. Et adducit rationem
quoniam materias grossas ⁊ frigidas non seq̃-
tur dolor vehemens: ⁊ si aliquãdo sequitur hoc
erit per accidens pro ꝙto vaporosus spirit⁹ vel
ventositas continetur inclusa non potens exire
vnde tunc vehementissime dolent. Sed stante
opilatione vnde prohibeatur exitus dicte vẽto
sitatis per dicta narcotica sequuntur maxima
nocumenta que nocumenta expresse ponunt ab
Aui. in cura colice frigide in principio dixit. Co
lice autem frigide regimẽ ſm semitam canonis
est vt non incipiatur in ea astupefactiõe: inci-
pientes enim sedare dolorem cũ narcoticis com
ponũt rẽ maximaz erroris: admĩstratio eñi nar
coticoꝝ vt dicit nõ est curatio vera ĩ aliquo: q̃m
curatio vera in aliquo est incisio vel abscisio cãe
⁊ stupefactio sup. facta cum medicinis stupefa-
ctiuis est confirmatio cause in materia frigida:
⁊ adducit causam: q̃m si causa est humor grossus
fit grossior per infrigidationem: ⁊ deterior. i. mi
nus paratus ad dissolutionez: ⁊ ipsa complexio
frigida sup. membroꝝ: vnde fit humor frigidus
fit frigidior ⁊ ventositas spissa ⁊ coartata vnde
sup. fit dolor remanens: fit etiaz spissior minus
apta dissolutioni: ⁊ opilatio facta in intestino
prohibens ne resoluatur ex eo q̃d in ipso est re-
tentum: fit etiam vehementior. Et ideo licet per
mortificationem sensus minuatur dolor ⁊ ali-
qualiter fortificetur virtus: tamen vt dicit re-
dit postea dolor post diem vnum aut duos aut
tres fortior quam fuit ante vnde concludit vt di
ctum est: quare non oportet vt in ea. s. medicina
narcotica elaboretur quantũ possibile est ⁊ quã
tum inuenitur in ea excusatio ⁊ deuiatio: q̃ñ ex

Nota quo ad narcotica quã debemus eis vti.

Nota hũc canonem.

go pur est necessitas: tunc opꝫ vt talia narcoti-
ca exhibeant̄ cū quibusdā annexis cōsideratio-
nibus vt in modica dosi: ⁊ cōposita sunt electio
ra simplicibꝰ: qꝛ correcta ⁊ rectificata vt est phi-
lonium de quo dicet̄ infra. Et qñ possunt appli-
cari exterius: semꝑ melius est vt applicent̄ per
exterius ꝙ per interius nisi in casu doloꝝ oculi
qm̄ tunc melius est exhibere per interius: sed in
casu nostro tutius est applicari exterius vt ptꝫ
ꝙ per interius. Et applicādo ꝑ inferius melior
est vsus eoꝝ per deorsum ꝙ ꝑ superius vt ꝑ sup
positoria vel clysteria ꝙ via potus: etiā tutius
per viam suppositorij ceteris paribus ꝙ per cly
stere ligando suppositoriū cuꝫ filo vt fieri debet
ne ꝑueniat ad membra nobilia: etiā nō opꝫ fre-
quentare vsum istoꝝ: qm̄ lꝫ sequatur alleuiatio
doloris ⁊ mitigatio torpefaciendo sensum: tñ si
fiat cōtinuatio vsus adducit etiā ad mortifica-
tionem vltimatā ⁊ mortem: vnde nō cōtinuent̄
duobus vel tribus diebꝰ cōtinuis: immo inter-
ponātur ad minus duobus diebus. Et si suppo
nantur deorsuꝫ per clysteria vel suppositoria ca
ueatur ne multo tꝑe permaneāt: immo vltra ho
ram emittant̄ vel remoueantur. Et has omnes
conditiones ponit Aui. in capº cure colice facte
ex ruptura: ⁊ 4ª primi capitulo penultimo.

Nota hūc cañ.

¶ Circa medicinas autem regulariter offeren-
das sunt etiam dandi cañ. primo circa alterati-
uas: deinde circa eductiuas: ⁊ de his que exhi-
bentur per inferius: ⁊ de his que exhibent̄ per
superius. ¶ De medicinis ergo alteratiuis fit
regula ꝙ in colica frigida ⁊ ventosa vel flātica
medicine alteratiue debēt esse incisiue ⁊ resolu
tiue aliqualiter ⁊ dilatatiue poroꝝ in quibꝰ ma
terie retinentur sua viscositate: ⁊ hoc est cōe ⁊ in
medicinis per interius applicādis ⁊ ēt per exte
rius. Nā tales sunt medicine que si sint subtilia
tiue: nō tñ debent eē vehemētis calefactionis:
⁊ de talibus ēt nō vehementis calefactionis est
incipiēdum a remissioribus ⁊ mitioribꝰ: qm̄ vt
dicit Aui. pur: in cura colice frigide. Vehemēs
nāqꝫ calefactio cum in intestinis subito accidit
nō est securitas ꝙ si id qđ in ipsa cōmouet de vē
tositate additum supra id qđ in ipsa resoluit de
materia: qꝛ forte plus cōuertet de materia in vē
tositatē ꝙ resoluet: iō oportet vt sit ꝙtitas eiꝰ.
s. medicine alteratiue ꝙtitas que facit de vēto-
sitate resolutionē fortem ⁊ in materia humida
subtiliationem ⁊ maturationē nō resolutioneꝫ
fortem: ⁊ iste sup. sunt medicine quasi tempera-
te vel parum calide subtiliatiue tñ ⁊ hoc intelli
gatur qñ. s. cum vētositate cōiūgit̄ materia que
fouet ventositatem: qꝛ vbi esset materia vētosa
tantum genita nō cōiuncta materie: exēpli gra
tia: genita ꝓpter frigiditatem peduꝫ vel cibos
ventosos in corpore al's sano possent applicari
medicine notabiliter calefaciētes ad resolutio
nem ventositatis neqꝫ esset timor qui dictꝰ est:
qꝛ tñ raro vel nunꝙ cōiungitur ventositas sine
multa materia flātica fouente vel mekica cau-
sans dolorem colicuꝫ. Idcirco obseruandus est
cañ. dictus: ex quo ptꝫ ꝙ a ṗnº nō eūata materia
non est tutū applicare syrupos fortes vt syru-
pum compositū de radicibus ⁊ syrupū de stica-
dos vt aliqui faciunt cū aquis ruthe maiorane
vel bethonice: sed opꝫ mitius ꝓcedere cum syru
po acetoso de duabus radicibus cum melle ro.

Nota aliū cañ.

⁊ aqua camomille ⁊ similibus: ⁊ ita etiam exte-
rius nō opꝫ facere fomentationes cū rutha mē
tastro cymino carui ameos baccis lauri vt sepe
fit: sed facere sacculos ex milio ⁊ furfure cū mo-
dico camomille. Nam de fomentatione per mi-
lium dicit Gal. 12º terapeutice: ꝙ lenissimuꝫ est
omnium. s. hoc medicamen ⁊ desiccatissimum ⁊
in tristes ⁊ in mordaces effusiones hꝫ: vbi si fiāt
fomentationes fortes vt dicit Aui. ꝙ euapora-
tio qñqꝫ commouet dolorem vehementem: qua
re necessarium est tunc aut dimittere euapora-
tionem sup. talē aut multiplicare ⁊ iterare ipāꝫ
vt resoluat id qđ primum commouit de ventosi
tate: administrando tñ semper clysteria euacuā
tia id qđ oportet. Et hoc posset fieri in corꝑe for
ti: ⁊ tunc medicus debet predicere infirmo ꝙ pa
tienter toleret: qꝛ pur materia dissoluetur: sed
in corpore debili ⁊ fortasse etiam forti meliꝰ est
dimittere talem fortem euaporationem dum vi
demus intendere dolorem ⁊ vti mitioribus vsqꝫ
dum sic euacuata materia: licet Rabi. particula
9ª cōfirmando sententiam ꝙ debēt reiterari il
la fortia dixerit. Emplastra ⁊ cataplasmata que
antiqui inuenerunt ad euacuationeꝫ colice fri
gide ex flāte vitreo ab intestino colon contento
opꝫ te in patiente frequentare: qꝛ cuꝫ frequēter
vteris ipsis curas egritudinē ⁊ a malis acciden
tibus liberas patientem: ⁊ cū ea tantum semel
vel bis operaris noces patienti nocumēto ma-
gno: qꝛ per id sua intensio augmētatur: ⁊ ita ex
isto tex. collige ꝙ bonū est a ṗnº nō vti fortibꝰ:
¶ Alius cañ. obseruandus per medicinas eūa-
tiuas: ⁊ primo ꝑ medicinas per sursuꝫ ebibitas
siue sint secessiue siue vomitiue attractiue ab
alijs membris. Primo dicat̄ ꝙ nisi fuerit indigē
tia euacuationis a toto vel a particulari mem-
bro nequāꝙ debent exhiberi medicine ꝑ sursuꝫ
secessiue: ⁊ precipue si in stomaco ⁊ intestinis su
perioribus non fuerit repletio: quoniam tunc
melius est euacuare per clysteria quam per me
dicinas datas desuper: et hanc sententiam ex-
presse posuit Auicen. cum dixit. Et quando non
oportet dare medicinam desuper in potu pro-
pter necessitatē manifestam: tunc non oportet
vt in potu sumatur aliquid supple de medicina
libus secessiuis vel vomitiuis: immo sit conten
tus clysteri: ⁊ adducit rationem ⁊ id sup. est cō-
ueniens: quoniam plurima colice causa est hu-
mor grossus viscosus egrediens supple a natu-
rali vel alteratus a naturali forti egressione. i.
multum ⁊ non egrediens integre per euacuan-
tia. i. nō euacuatur integre ꝑ clysteria. s. duo vel
tria: qꝛ al's nō permaneret colica. Cūqꝫ bibitur
medicina desuꝑ euacuat nō ab vnoquoqꝫ duoꝝ
s. stomaco ⁊ intestinis tm̄: immo ex alijs locis a
quibus eūatio omnino necessaria nō est vt sup
pono ⁊ in sup. taliter eūare facit acquirere debi
litatem proculdubio: cuꝫ ergo hoc fit sup. vt vir
tus debilitetur deinde fit pur necesse mundifi-
care intestinum exigens clysteria plurima ⁊ eūo
nes frequentes ex quo dicebatur quod talis hu
mor grossus viscosus non sufficienter euacua-
tur per certa clysteria. Si ergo fiant alie euacua
tiones et clysteria vltra debilitatem acquisi-
tam per medicinā superius sumptam que eua-
cuauit a membris a quibus euacuatio nō erat
necessaria addetur ad debilitatem: ⁊ sic virtus

debilitatur valde ⁊ sup. ꝓsterneturːergo infera
tar ꝙ opꝫ tunc vt vult Aui. vt sit cōtentus sup.
medicus quātum possibile est clysteribusː⁊ his
que currunt cursu eoꝝ vt suppositorijs. ipsa em̄
dum inueniunt in intestinis humorē non attra
hunt de locis alijs ⁊ nō eūant ex reliquis mem
bris plurimumː qđ nō sic est in medicinis ebibi
tis per sursum. Jdeo in clysteribus nō erit tm̄ ti
moris quātum est cū sit eūo desuꝑ attrahēs ex
corꝑe toto. ¶ Ex hoc igiꝉ can̄. infertur scđs can̄.
etiam circa medicīasːꝙ in casu vbi sit repletio
in toto vel in ꝑticulari mēbro cōicans mām in-
testinisː⁊ vbi esset repletio in stōːꝙ tunc est ne-
cessaria medicina desuꝑ dataː ⁊ hoc aliquotiēs
vomitiua ⁊ aliquotiens secessiua. Conuenit vo-
mitiua qn̄ cū colica nō cōiungitur vomitus ne-
ꝗ debilitas stōchiːvel ēt qn̄ successisset colica
ad dissinteriamːqm̄ in istis duobus casib⁹ pec-
cāte materia circa stomachū vel intestina supe-
riora stomacho nō debilitato ⁊ in parato ad vo
mendū. tunc habilius educiꝉ materia ꝑ sursum
ꝙ̄ per deorsum ne materia cōuertaꝉ ad ītestina
ledens eaː⁊ ēt qꝛ virt⁹ medicine est addens ad
nocumēta ītestinoꝝ. Sꝫ qn̄ stomachus est debi-
lis neꝗ stat multum nocumētum in inferiorib⁹
tūc in casu dicto peccāte materia in superiorib⁹
a quib⁹ eūo est necessariaːtunc bonū ē dare me-
dicinā per sursum soluentē in deorsum. Et istaꝫ
sn̄iam ēt īnuebat Aui. in cap° generali qđ est pri
mum quarti tractat⁹. 16. tertijːcū dixit. Et non
sit vehemēs necessitas dādi in potu desuper ni-
si qn̄ sunt principiū materiei stomachus ⁊ ītesti
na superiora vel sup. sit nocumētum in alijs mē
bris cōicantib⁹ ⁊ stomacho ⁊ sup. alijs ēt ītesti-
nisː⁊ scitur ꝙ stomachus est debilisːvnde sup.
tūc nō dꝫ ꝓuocari vomit⁹ ⁊ multitudo humorū
sup. qn̄ cōiungiꝉ in toto vel in membris superio
rib⁹ːqđ sup. declaraꝉː qꝛ īueniꝉ replō supra vm-
bilicū ⁊ grauitas illic addit. Oīa enim ista exi-
gunt vt fiat flux⁹ desuper. i. fiat fluxus per medi
cinam datā desuperːponit ēt ꝯtinuando casum
in quo opꝫ educere per vomitū peccante mate-
ria vt supra dicens. Et similiter si accidat colica
post excoriationēːtunc cura desuper facta. i. per
vomitū est meliorː⁊ qn̄ fit euacuatio per secessū
vel per vomitum de tali materia peccante in su
perioribusːvel fit eūo integra de tali materiaː⁊
fit salus vel pro parte euacuaꝉ ⁊ pro alia parte
cōuertiꝉ in deorsuꝫ ad locum vnū. ita ꝙ per cly-
steria sufficienter poterit postea euacuari cū mi
nori numero clysterioꝝ ꝙ̄ nisi esset minorata cū
medicina data desuperːideo fuit cōueniens ta-
lis eūo. Et hoc ēt inuebat Aui. in textu post ver-
ba īmediate dicta cum addit. Cuꝫ ergo hibitur
solutiuum sup. siue sit secessiuū siue vomitiuū
aut extrahit eā sup. materiam in totam peccan
tē ⁊ sanaꝉ ex ea. s. colicaːaut deponit ipsaꝫ ad ī-
feriora ad locum vnumːmūdificeꝉ ergo sup. que
tracta est ad locum vnum cum clysteri vno sup.
si sit sufficiensːaut cum pluribus saltē est neces-
sari⁹ minor numer⁹ clysterioꝝ eo nūero qui ne-
cessarius est ante illud. i. plura fuissent necessa-
ria clysteria si nō fuisset fcā euacuatio ꝑ medici-
nā superius dataꝫ. ¶ Sed hoc bn̄ nota ⁊ est ter
tius can̄. necessari⁹ in ista materia vt ꝙ nunꝗ̄
exhibeanꝉ medicie desuꝑ secessiue nisi ꝑus mū-
dificato vel mollificato vētre ⁊ facto obediente
cū clysteribus ne retineanꝉ humores ⁊ squiba-
le in intestinis qm̄ ille resisterēt descēsui mate-
rie educende virtute solutiui per deorsumː⁊ ita
cōmittereꝉ magnus error. Nā eēt occasio magni
periculiːqm̄ forte cōmotis materieb⁹ nō habē-
tib⁹ exitū in deorsum mouerēꝉ ad ꝑncipalia mē
braː⁊ forte adducerēt ad mortē. Et istum can̄. ēt
posuit Aui. in loco allegato cū dixit. Et ex eis in
quib⁹ nō est ꝯuenientia est vt festinatio sit in dā
do in potu solutiuū desuper. s. nō mollificato vē
treː⁊ adducit rationēːipsum enim fortasse est ve
hemētis virtutis sup. in deponēdo materiam ⁊
humoresː⁊ squibale sūt plures in resistendo ne
descēdant. Cūꝗ cōuertiꝉ ad eos humor desuper
fortasse nō inuenit penetrationē ⁊ ꝑducit regi-
mē ad timorē maximūː⁊ ita oportuit ꝑmum vē
treꝫ esse mollē vel ꝑ exhibita desuꝑ lubricatiua
vt cū iure galli ⁊ huiusmodi vel cū clysterib⁹ le-
nitiuisː⁊ tūc cōsentiꝉ ꝙ sq̄bale ⁊ humores gros-
si valde egrediunꝉː⁊ oportet dari medicinā solu
tiuā de qua dictū estːtunc dari potest aliter nō.
Proinde addit. ⁊ ꝙ in ꝑmis necessariū est vt pri
mo incipiat ⁊ sorbeat lenitiua lubricatiua sicut
ius galli de quo diceꝉ infraː⁊ hoc qn̄ non est fe-
bris vt dicitːꝙ si fuerit fe. permuteꝉ aqua galli
ad aquā or. exhibitā cum multo zuccha. ru. ⁊ ita
videꝉ hic ponere ius galli inter medicinas calli
das sicut ⁊ de facto est ponenda. Sed qm̄ posset
fieri obiectio qꝛ infra de cura colice facte ex fece
postꝙ̄ dixit ꝙ lubricantia quedam sunt frigida
quedā calida ⁊ quedam tēperata addit cōtinuā
doː⁊ lubricātia frigida sunt sicut iura pīnguia ⁊
ꝓprie ius galli decrepiti ⁊c. breuiter dicatur sal
uando hāc difficultatē ꝙ ius galli est calidū ne
ꝗ cōpetit vt cōiter ꝑparatur in fe. saltem intē-
saː⁊ cū ibidem numerauit inter iura frigida cō-
parauit ad iura calidiora in quib⁹ ponunꝉ mul
te species acute. Et istum can̄. de nō dando solu-
tiuū nō mollificato ventre in casu nostroː opꝫ vt
ꝯtinue habeamus ante oculos ꝓpter timorē q̄
dictus est. ¶ Et qm̄ in colica vel iliaca sepe ꝯiū-
gitur abominatio ⁊ vomit⁹ːidcirco auctores po
suerunt alium can̄. ⁊ est quart⁹ ⁊ vltimus circa
istā materiaꝫ. Et poniꝉ ab Aui. ēt in capitulo al
legato dicit. Et qđ deterius in potu sumiꝉ in co
lica de solutiuis ē vt sit magne q̄titatis ex quo
fugiat sumēs ⁊ nō remaneat in stomaco sup. ꝓ-
pter abominationeꝫː sed euomaꝉ qn̄ necessaria
est medicina solutiua. Jo. additː īmo pillulas ⁊
hiera. i. in forma electuarij facto bolo ⁊ oē qđ ē
minoris q̄titatis ⁊ magis aromatici odorisːest
melius sumere in potu. Et istā eādem sententiā
vt vidistis posuit Ras. supra in textu in princi-
pio cum dixit. Ea ergo danda sunt sup. qn̄ est
necessaria solutio que ventrē sine vomēdi desi-
derio soluantːvt elium de galiamuscata ibideꝫ
positum. Et ita Aui. similiter laudat in soluēdo
ꝯfectionē de cydonijs vt videbiꝉ locis suisː⁊ hic
licet cōmemorare q̄ dicta sunt supra in dolori-
bus stomachi ː ꝙ qn̄ materia est peccās in ītesti
nis superiorib⁹ vel in stomacho tm̄ debem⁹ eli-
cere medicinas q̄ tm̄ euacuant ab eis ⁊ nō a lō-
giquis. Jo. vt plm̄ laudaꝉ diaffinicō. in casu ꝓ-
pter id qđ sepe dictū ē de dactylis intrantibus.
¶ Jā succedit ponere can̄. circa ea q̄ ꝑ inferius
submittunꝉ vt de clysteribus. Primus can̄. est ⁊
poniꝉ a Rasi 9° cōtinētis in principio de mēte

De modo dandi clysteria.

De canonibus obseruandis in medicinis q̄ ꝑ inferi⁹ sumunꝉ.

Ga. de libro clysteriorum: sed ipse dicit credo sit Ruffi ⁊ est cañ in preseruādo a colica ꝙ si quis cum audacia vsus fuerit clysteri cum aqua pura ⁊.s. frigida: opus erit ꝙ infirmetur in inferioribus corporis. Alium cañ. ponit Aui. in ca° supra allegato dicit. Et opꝫ vt nō fiat clystere dū in stomaco est aliquid: ⁊. i. ne trahat crudum ad inferiora. Sed hic nota ꝙ Ras. loco alle. 9° continētis 2° capł'o dicit: cōueniūt clysteria qñ in stomaco est aliquid ne. s. trahat clystere ad superiora ad stomacū. Pro cōcordia dicat ꝙ cōuenit clystere qñ nō est multū repletus stomacus cibo neqꝫ multum inanitus. Et Ras. loco allega. ponit modum quo debet disponi recipiēs clystere dicit. Dico quoniaꝫ debet patiens iacere supra dorsum declinādo caput inferius ⁊ subleuādo pedes superius ita ꝙ subleuentur lumbi: ⁊ clysterisator debet sedere ꝓpinquus ei incidendo vngues manus eius: ⁊ sunt inungēda capita digitorum manus sinistre cum oleo etiā inungendus est anus cum oleo abundāter: deinde impone digitum ano pluries vt amplietur locus: deinde impone instrumētum clysteris: nō dico tñ de mente Ras. ꝙ debeāt agitari cum clysteribus ⁊ cōmoueri eleuādo crura superius vt fieri solet: lꝫ debeat ita disponi vt dcm̄ est: qm̄ aliquotiēs ꝑ talem commotionē ascēdit clystere vsqꝫ ad stomacū: vñ seq̄tur aliqñ syncopis vt ego vidi in facto. Istū tñ modū disponēdi ad clysterizandū modificauit Aui. in sermone de qualitate clysteriorum maxime in colica dicit sic. Amplius opꝫ vt tu cōsyderes ⁊ si dolor est decliuis ad partem dorsi clysteriza egro resupino: sup. existēte: ⁊ hoc est melius ei cuius colica est cum communitate renū. Addit: ⁊ si decliuis ad anteriora: clysteriza eo iacēte sup' vētrē: Et dicit ꝙ clystere qđ fit iacēti super vētrē magis facit ꝑuenire enema ad inuolutiones intestinoꝝ: circa hoc crederem qđ dcm̄ est de mēte Rasis in actu impositionis: sed postea recepto clysteri bñ dico ꝙ cōsyderāda est dispō doloris: qm̄ si dolor sit magis vs' dorsū iaceat. s. dorsū: ⁊ stāte dolore ī ꝑte añriori ꝯuertat clysterizatus supra vētrē: ⁊ ita si esset circa lat' dolor ꝯuertat supra latus illud. Modificat etiā Aui. dictū Ras. in alio: dixit ꝙ debet inungi digitus ⁊ anus ⁊ imponi digitus in anum donec dilatet vt prepararet viā ad instrumentum clysteris: dicit ꝙ verum est ꝙ aliq̄s ita indiget: vt exēpli grā: pueri q̄ habēt strictuꝫ orificium: ⁊ ex hominibus sunt qui nō indigēt hoc. Ponit etiam Aui. vnā cautelam in imponēdo clystere vt cum ponit enema vel intromittit posita cannula in anum dicit. ꝙ opꝫ exprimere ipsuꝫ enema expressione bona continua q̄ non sit cum labore. i. violentia. Nam multotiens per violentiam sup. expellitur enema ad longinqua vltra locum necessitatis: ⁊ idem sequitur nocumentum dictuꝫ supra de eleuatione cruriuꝫ. Ponit etiam cautelā dicens cum impellis enema: ⁊ inclinat ad egrediēdum. i. quia difficulter immittitur vt sepe cōtingit propter ventositatem repellentem non ꝓhibeas ad hoc sup. violenter: immo reitera ipm̄ statim sicut est q: forte est emissa ventositas que impediebat: dicit etiam ꝙ ex nimia quantitate enematis multiplicatur nocumentum eius: ⁊ timetur ex nocumento ipsius ne sup. ascendat ad superiora.

De modo dandi clysteria.

De canonibus obseruandis in medicinis q̄ ꝑ inferi' sumunt.

¶ Alium cañ. ponit Aui. in casu nostro in capł'o primo quarti tracta. supra allegato. ⁊ est multū notabilis stante opilatione forti qñ nihil educitur dicens. Et cum clistere non educitur aliq̄d ⁊ mā non maturatur. i. non sit parata eductioni: tunc abbreuietur. s. vsus clisteriorum ⁊ non clisterizetur ꝓprie cum clisteribus acutis: q: cū lenitiuis opꝫ clisterizare mollificando etiam ꝑ exterius applicatis ⁊ per superius ebibitis. Sꝫ de clisteribus acutis dixit: hora nanqꝫ eoꝝ est post maturationem ⁊ ex clisteribus acutis sup. ante maturationem datis vt dicit timetur cordi ⁊ cerebro: nam cum non soluit clistere acutuꝫ: ⁊ sup. agitat cōmotis mā ebus fit euaporatio ⁊ ad cor ⁊ ad cerebrum vnde facit soda vt dicit. Idō oportet vt adiuuetur desuper cum lenitiuis: vt fuit dictum: ⁊ qñ ꝓpter mollificatiua relaxantia stomacum fieret solutio desuper per vomitū ⁊ eēt opilatio desubtus: tunc oportet vt restringatur qđ est superius cum stipticis ⁊ fiat confortatio capitis ad prohibendum euaporationem. verbi gratia. facta inunctione cum oleo ro. ⁊ cydoniorum ad os stomaci ⁊ ad frontem ⁊ cum alijs similibus. ¶ Alius cañ. circa clisteria etiam Auicen. ⁊ opꝫ vt nō continuentur clisteria. i. frequētētur imo īteruenlat inter ipsa spaciū sup. notabile. s. trium vel quatuor horarum contra multos qui frequentant decem ⁊ duodecim bestialiter.

No. contra bestiales medicos.

¶ De forma clisterioꝝ non afferā hic modos: q: a diuersis auctoribus ponūt diuersi modi: sꝫ nō video vtilitatem in hoc in prolongatione sermonis neqꝫ de compositionibus clisterioꝝ ⁊ suppositorioꝝ faciā hic sermonem: q: infra lati' locis suis in spālibus curis dicet. ¶ Sed de suppositorio est regula posita ab Aui. de suppositorijs fortibus educētibus fecē ⁊ flegma viscosuꝫ dixit. Et oportet vt sit lōgitudo eius septem digitorū. s. in transuerso. Et hoc nota ꝓpter cōem errorē: q: nō fiunt ad longitudinē communiter nisi trium vel quatuor digitorum vt virt' suppositorij attingat ad partes sursum magis stimulando nō tñ ꝑtranseundo intestinū rectum: ⁊ suppositoriū tūc magis valet q̄ꝫ clystere: qñ dolor est in fundo versus anū: ⁊ de hoc dicit Haly. Et nōnūq̄ꝫ clysteri opus nō est sed lycinijs cum passio ⁊ dolor circa pectinis est partes ⁊ ꝓpe intestinum rectum.

¶ Restat nunc vt ponātur ea q̄ a ꝓprietate valent: qm̄ talia gñaliter cōueniūt in omni colica ⁊ in omni tempore ⁊ in virtute debili ⁊ in virtute forti. Nam Aui. in cura colice colerice laudauit stercus adip dari in potu: ⁊ tñ vt voluit Ga. 10° de simplicibus medicinis omne stercus est calidum ⁊ acutum: immo hanc substantiam diaphoreticissimā habere potētiā dixit: ⁊ ita ex manifesta qualitate deberet nocere colice colerice: ꝙ ergo iuuet est ꝑ ꝓprietatem eius: immo de eo dixit Aui. ꝙ cōuenit ponere ipsum in stupefaciētibus ⁊ clysteribus: qm̄ valet ad sedādū dolorē. Stercus ergo tale est cōueniēs in omni colica ⁊ in omni tempore: ⁊ non tm̄ stercus adip qđ est species lupi: sed etiam stercus lupi: de quo dicit eodē. 10. de simplici medici. ꝙ q̄dam ꝓpinabat bibere colicis nō solum in paroxismis. i. stante actu dolore: sed etiaꝫ in defectibus. s. in paratis non actu lesis: ⁊ dicit Gal. noui' añt quosdā eoꝝ non amplius occupatos esse ab egritudine ⁊ oc

No. de his q̄ a ꝓprietate valent.

cupatos nōnū ꝙ itex ⁊ vehemēter passos: ⁊ post modicū tp̄s sumebāt albū luporū sterc' post os sīu esurꝫ pficiūt vehemēter. Et addit: ꝙ i sterco ribꝰ suis .s. lupi inuenitur aliquid ossiū anima lis comesti a lupo ⁊ fugiens ⁊ masticationē ⁊ di gestionē lupi: ita ꝙ manebat in substātia ossis: ⁊ quod ipse terens et puluerizans dabat bibe re colicis: ⁊ aliquādo vt fieret substātia m̄dior i. minus fetens immiscebat aliquid salis vel pi peris cū dicto osse puluerizato: ⁊ dabat hoc bi bere cū vino subtili: ⁊ istam sniam eādem posuit Rasis octauo cōtinentis: ⁊ dicit Rasis. ⁊ ego po sui de ea in cassula argētea ad modū fabe ad su spendēdū eā ⁊ mirabilr̄ cōferebat: ⁊ hoc affirma uit etiā Gal. ⁊ etiā de illo stercore ligato in lana ouis que fugerat a lupo si applicabat lateri pa tientis vel ventri multū iuuabatur. Et eandem sniam posuit etiā Aui. in modis medicinaꝝ cō ferentiū habentibꝰ colicā fridam: ⁊ dicit ꝙ dꝫ eligi id quod eiecit lupus supra spinas: ⁊ dicit ꝙ eius suspēsio est iuuatiua nedū potus. Addit ꝙ precipiunt quidā vt suspēdatur in pelle leopar di aut cerui aut in lana arietis qui euasit a lu po: laudauit etiā qd̄ fecit Gal. de suspēsione istiꝰ in argento. Et addit Aui. vt dictū est ꝙ corpꝰ in testini adip siue lupi cū exiccatur ⁊ teritur ē ma gis vltimi iuuamēti ꝙ̄ stercus eius: ⁊ hoc nō est longinquū sup. a rōne: qm̄ si stercus non efficit nisi cū ꝓprietate hoc acquisiuit a nā intestini lu pi: ergo multo magis intestinum dꝫ valere: ⁊ vlr̄ auctores omnes cōueniunt in stercore lupi ele cti ſm ꝙ dictū est ⁊ intestini eiꝰ: ⁊ in osse etiā pre cipue reperto in illo stercore: dicit Auic. ꝙ scor piones assati cōueniunt vehementer colice. Et quidam faciunt electuariū de stercore adip assu mendo. ℥. ʒ. cū cymino etiā ⁊ pipere longo ⁊ ma xime in colica frida: ⁊ cū melle faciūt electuariū ⁊ dant. ʒ. ij. ꝓ vice cum vino. De stercore aūt lupi de mēte Diascoridis scribitur octauo cōtinētis ꝙ sanat colicaꝫ in potu datū aut in cibo si ibi nō fuerit apa: ⁊ ita non admittit in colica apōsa: ⁊ hoc est ꝓpter caliditatē eiꝰ. ¶ Et de mēte Isaac etiā nono cōtinentis capitulo primo ad finē di citur ꝙ cū proprietate cōfert colice radix iusqa mi si suspenditur supra patientē. ¶ Etiam ven ter anseris vel anserius. i. stomachus loco eodē assus mitigat dolorē statim si sumatur in cibo. ¶ Etiā cornu ceruinū vstū datū in potu in pon dere aur. vnius in tēpore insultus doloris statiꝫ mitigat eū. Et ip̄m etiā laudauit Gal. 11° de sim plici medicina dādo coclearia. ij. ¶ Quidā etiā dicunt ꝙ vena vmbilicalis si imponitur in anu lo vt pertingat locū doloris ⁊ sit vena vmbilica lis masculi masculo: ⁊ femine femine: ꝙ a forma specifica sanat dolorē colicū. Et silr̄ dicūt de vir ga cerui desiccata abluta ⁊ puluericata et cum aqua sue ablutionis exiccata remouet colicam. ¶ Itē thesaurus pauperū dixit ꝙ pes lupi col lo ligatus collicam tollit. ¶ Et ꝙ est expertū di citur etiā octauo cōtinentis ꝙ decoctio cancro rum siue ius ipsum confert laborantibus colice sumptum frequenter tollendo insultum passio nis in circuitu temporis sup. venientis. i. piodi ce. ¶ Et eodem libro scribitur de mēte Pauli ꝙ mortificandum est argentumviuum dum efficia tur quasi cinis ⁊ tunc datur in potu ad colicam.

Nota bū.

De intesti no lupi.

De scorpio nibus.

De radice iusqami.

De stoma cho āseris.

De cornu ceruino.

Et de eo alibi in eodem libro dicitur ꝙ expellit dolorem cum ponderositate sua inseparabiliter sup. expellendo causam doloris: ita ꝙ istud vide tur magis agere ex manifesta qualitate ꝙ̄ occul ta. ¶ Et de his etiam que agūt a manifesta qua litate etiam cum speciali conuenientia in dolo re colico: scribitur etiā octano continentis ma xime in colica inflatiua de mente. Gal. ꝙ cymi num dissoluit inflationē ⁊ habet dissoluere ven tositates ⁊ expellere coctū cū oleo positū in cly steri vel emplarum. Etiam castoreum singulari ter ſm Diasco. ⁊ Gal. cōfert laboranti stomacho ⁊ intestinis ex inflatione eorum sumptū cū ace to 'lymphato.' Et decoctio accori confert dolo ri laterum: ⁊ aris. ro. ⁊ amoᵐ de mente Pauli. ma xime de ventositatibus: ⁊ nasturtiū ⁊ trifolium vel andochoca ⁊ anisum p̄cipue ⁊ se. ozimi ⁊ car ui etiam singulariter ⁊ amigda. ama. ⁊ huiusmo di possem multiplicare: sed ista simplicia vt ele ctiora sufficiant.

¶ Expedit nunc specialius venire ad curam co lice vel iliace vel specierum eius. Et primo pone tur cura communis omnibus speciebus nō ha bita intentione ad causam sed ad accidens stan te vehementia dolorū: deinde spālius de singu lis speciebus ponemus specialem curā appro priatam.

De inten tione cura tiua dolo ris colice.

¶ Et quoniaꝫ vt vult Auer. 5° colliget capitulo de medicinis mitigatiuis dolorum post primaꝫ viam mitigandi dolorem que est remotio cause sunt due alie vie. Una est que facit in mēbro id quod repugnat rei que inducit dolorē. verbi gra tia. imprimēdo delitiam cōtrariam tristi sensa tioni: ⁊ istud est verax mitigatiuum vt ibidē di cit: ꝓpterea qꝛ prestat sine medio id qd̄ resistit cause dolorum vt sunt medicine temperate simi les calori naturali aut parū calidiores. 2ᵃ via est vt stupefiat membrum vt non sentiat dolorem. Et istos modos posuit etiam Aui. 4ᵃ primi capi tulo penultimo de sedatione dolorum.

¶ Stante igitur vehemētia doloris ⁊ sit inten tio mitigationis doloris prius opꝫ intendere re missioni illius cuꝫ his que non possunt officere extinguendo virtutē: sed solū mitigat dolorē in ducendo delitiā ⁊ suauem sensationē contrariā tristi sensationi dolorose: ⁊ hoc completur cum anodinis humectatiuis que sunt temperata for maliter ⁊ in potentia vel parum calidiora tem peratis ⁊ huiusmodi nature sunt: vt vult Auic. loco allegato qualia sunt anethum ⁊ se. lini ⁊ mel lilotum ⁊ camomilla ⁊ semen apij ⁊ amig. ama re: ⁊ omnes res in primo gradu calide vt crocus ⁊ altea ⁊ caules ⁊ adipes ⁊ huiusmodi: ⁊ hoc fiat cum medicinis ⁊ interius et exterius approxi mandis.

¶ Per exterius ergo primo valet embroca tio facta cum aqua decoctionis anethi fenugre ci camomille foliorum maluarum ⁊ altee embro cando ab alto dictam decoctionem tepidam vel supra ventrem infusa spongia vel filtro in dicta decoctione. Et facta expressione cū eis ⁊ si suma tur aliquod vas in cuius fundo fiant forami na plura et parua minutissima que quasi non percipiantur et impleat illud vas aqua dicte decoctiōis ⁊ resupinet eger nudo vētre ⁊ eleuet vas ab eo eleuatō ad staturā cōis homis: et ita

tũc dimittatur distillare de dicta decoctione ex eodẽ vase supra vẽtrẽ ipsius: ita vt sint distilationes frequentes: tunc dicit Aui. ꝙ est valde magni iuuamenti. ¶ Possunt etiã fieri sacellationes cum fenugreco cũ se. lini et cũ floribus altee et camomille positis in sacculo et super tegula calefacta aspersa modico vini al. odoriferi nõ nimie acuitatis ponantur supra ventrem. ¶ Et pt fieri decoctio fenugreci et se. lini in oleo subtili et oleo amig. dul. cum modico olei anhetini et ex eo potest fieri inunctio. ¶ Potest etiã poni in vesica porci ita vt semiplena fiat et cũ tẽpata caliditate superponatur loco dolẽti: dico signãter tẽperata qm̃ mordax caliditas sensationem facit tristẽ et sic nõ minuit dolorem per hunc modum. ¶ Et quidam dicũt: ꝙ si sumatur fimus q̃ inuenitur in stabulis iumẽtorũ magis putrid' calefactus et mixtus cũ oleo amigdalarũ dul. vel pinguedines galline superpositus ventri in formam emplastri multum minuit dolorẽ. ¶ Et dicunt ẽt quidam ꝙ si sumãtur folia lapacij maioris cũ folijs malue coctis in aqua et tritis mirabiliter remouẽt dolorem colicum facto emplo ex eis super ventre. Item si fiat sacculus ex furfure et bulliat in viuo et postea superposit' multum iuuat.

De sacellationibus.

De medicinis per interius applicandis.

¶ Per interi' aũ per clysteria que in hoc casu sunt multũ necessaria põt fieri clystere de oleo paulo ante dicto colato vt sumẽdo octo vel decem. ℥. dicti olei: et addendo adipis galline dissolute. ℥. iij. et sine sale fiat clystẽ. Et si placet possumus addere. ℥. s. succhari. ru. vel duo vitella ouorum recentiũ cum modico croci. Ualet etiã si sumat de brodio galline pinguis et cũ succharo fiat clystere: que clysteria necessaria sunt ad ventris lenitionem cum mitigatione doloris anteꝙ fiat.

De balneo fiendo qñ p̃dicta nõ prosunt.

¶ Balneũ qd fiendum est qñ reliqua ante dicta de exterius applicãdis nõ sufficiunt quoniã balneũ magis coacte exhibetur propter id qd ipsum sequit mollificatio et relaxatio virtutis: vnde expedit ꝓpter timorem virtutis ne fiat sincopis loquendo de balneo humido vel tina melius oꝫ vt vtat eger si fuerit debilis cũ cautela dicit Auic. in cap° de tina et balneis: oꝫ vt sint ei proxima ea que confortãt virtutẽ de odorib' gratis infirmo: siue fuerint aromata siue fructus delectabiles siue vinũ odoriferũ cum aqua ro. vel panis calidus: cuius odore multi delectãtur: ⁊ debet fieri tina cum decoctione rerum que sunt dicte addendo bletas ⁊ aliqua folia cauliũ et mercurialẽ. Nã tũc tale balneũ temperatum vel parũ calidum exñs iuuat cõfortando caliditatẽ naturalem quia simili caliditate iuuat rarefaciendo etiã poros caliditate formali et potẽtiali: humiditate etiã sua calitati cõiuncta mollificatur mẽbrũ et laxum facit et sic alleuiat minuẽdo dolorẽ maxime factũ a causa extẽdente vt cõmuniter fit: quia sic mollificatis membris nõ sic preter naturã extẽdũtur. Mollificat etiã lacertũ ani contentiuum: et id est ex eis que adiuuant ad expulsionem retenti: vt vult Aui. Sed oportet singulariter in tali balneo vt sit studiũ vt aqua balnei non cooperiat pectus vel cor propter nocumentum qd accideret in spiritualibus membris de dissolutione. ¶ Sed no. ꝙ in balneis et in fomentationibus ⁊ in emplis oꝫ duo menti tenere. Unum ꝙ cerebrum confortetur cũ infrigidantibus confortantibus vt non recipiat vapores qui resoluuntur a talibus medicis. Nã illi vapores quãdoꝗ perducũt ad varieiatem ⁊ permixtionẽ rationis: et talis fit cõfortatio cum oleo ro. vel de cydonijs cum oleo masticino odorando etiã aquã ro. cũ aceto. Scd̃m est quoniã aliquotiens necessitas calefaciẽdi intestina vel imprimendi caliditatẽ tẽperatã est compar necessitati infrigidatiõis epatis: qr oꝫ vt custodiatur virtus. s. pars epatis ab emplis vẽtris ⁊ inũctionibus eius. Et isti duo cañ. nõ tãtũ in hac intentione debent seruari: sed in omnibus fomentationibus et emplastris que dicentur inferius et maxime in calidioribus propter acutiores validiores.

De operantib' a proprietate.

¶ Per superius autẽ etiã in hac intentione valent brodia galline pinguis cum succharo et aqua galli cum passulis et folijs altee cocti et brodium cãcrorũ: ⁊ si cũ his que sumũtur interius siue per superius siue per inferius per clysteria misceãtur de valẽtibus a proprietate magis iuuabunt vt exẽpli gratia. miscendo cũ brodio desuper dato. ʒ. j. ss. vsꝗ ad. ʒ. ij. de puluere intestini lupi ponendo etiam aliquid de puluere ossis reperti in stercore lupi et aliquid de cornu cerui vsti: ita dico etiã si ponãtur in clysteribus. Nam talia vt dictum est in omni medicinali coniuncta valent: ⁊ potest fieri puluis conueniens quo potest vti eger quotidie quicunꝗ fuerit colicus omni modo applicatiõis: cuius descriptio est vt infra. ℞. intestini lupi puluerizati. ʒ. ij. cornu cerui vsti. ʒ. j. stercoris al. lupi. ʒ. ss. croci. ℈. ss. succhari ad medium ponderis misce fiat puluis et accipiatur cũ aqua camomille. ¶ Et si cũ hoc primo ingenio mitigationis doloris nõ sufficiẽter satisfiat infirmo oꝫ venire ad vltimum vt ad stupefaciendum ⁊ ad narcotica que prius debẽt supponi per inferius faciẽdo collyriũ vel suppositorium stupefactiuum: vt sumẽdo. ʒ. ij. philonij et cũ lana inuoluta circa radicẽ iusquiami circũuoluendo cum philonio fiat suppositorium: et ligetur vt dictũ est supra: vel potest supponi suppositorium de lycio qd cõmuniter habetur apd apothecarios: ⁊ in hoc obseruetur semper quod dictum est supra de alligatione fili ad dicta suppositoria ⁊c. Et si non sufficit potest fieri clystere cum brodio galline in quo decoquatur anethi. M. j. in quo dissoluatur philonij. ʒ. j. ss. vel tãtundẽ de suppositorio dicto. Et Auic. dixit in hac intentione: administrẽtur quedam clysteria nota sup. de dictis pinguibus: et ponatur in eis. s. dissoluendo castorei. ʒ. j. opij q̃titas fabe et minus. Et addit: et quandoꝗ ponitur opium solũ in oleis clysteriorum ad colicã. i. facientibus ad dissolutionem: vt sup. est oleum de lilio qd est tyriacale: et quandoꝗ ponitur in eo cum hoc serapinum et assa: et oleum balsami ⁊ aliquid musci: et hoc sup. quando materia causans dolorẽ esset materia frigida vitrea.

Nota hoc documẽtum.

¶ Prius tamen q̃ ponantur ista per interius bonum est vt supra dicebatur tentare per exterius faciendo fomentationem cũ pomis mandragore et radice iusq̃ami et capitibus papaueris rectificatis tñ cũ his que prohibent nimiam congelationem: vt cum anetho vel spica vel modico castorei: vt exempli gratia. ℞. radicum iusquiami que etiam a proprietate valent. ℥. j. capitum papaueris numero iiij. pomorũ mandragore vel radicum ei' ℥. ss. anethi. M. ss. spice. M. ss. croci. ʒ. ss. oĩa simul

buliant in situla aque ad' ꝯsumptionem quarte
partis ⁊ ex ea fiat embrocatio: posset et fieri em
plastrum cū fece dicte decoctiōis. ¶ Et qñ ista
non sufficiant tandem per sursum oportet exhi
bere stupefactiuū: de quibus ⁊ si multe denł de-
scriptiōes: tñ eligibilior est descriptio philonij
quam ponit. Gal. nono decem tractatuū capi-
tulo q̄nto. que fuit prima apud antiquos reper
ta: ⁊ fuit philonis tharsi: ⁊ verificał ibidē cōpō
a Gal. nam fit ex sex specieb⁹ preter opium. s. ex
croco pipere al. euforbio spica piretro iusquia-
mo al. ⁊ opio: ⁊ ibi ponił ſm hanc cōpōnem. ℞.
croci. ℥. v. piretri euforbij spice. añ. ℥. j. piperis al
iusquiami. añ. ℥. x. opij. ℥. j. mellis qd̄ sufficit fiat
ełum. Aliqui tñ addiderunt ad ea: ⁊ aliqui exclu
serunt: de quo vide supra in capitulo de sputo
sanguinis: ⁊ exhibeał cum modico vini. Et ista
sufficiant quantū ad hanc intentionem.

De narcoticis ꝑ sursum exhibendis.

¶ Succedit nūc speciali⁹ venire ad curam spe
cialiū: ⁊ p̄mo si fuerit mala cōplo frigida tm̄ sine
materia ex aere frigido vel' aqua frigida: tunc
sufficit sola calefactio cum pānis: sumendo et ꝑ
interius calefacientia: ⁊ ita de quib⁹ latius in
cura malitie complexionis materialis frigide.
¶ Et si fuerit sessio supra rem duram frigidā ca
lefiat anus cum sacellationib⁹ factis ex furfure
anetho ⁊ milio ⁊ panico: vel sedendo in aqua de
coctionis camomille anethi ruthe ⁊ mentastri.
¶ Et si fuerit venenum sumptum curał ꝓuocā-
do vomitum prius cum aqua calida: ⁊ oleo si-
samino: ⁊ in decoctione: aliquotiēs ponitur se.
anethi: ⁊ aliquotiens semen raffani: postea cu-
reł cura veneni dādo in potu tyriacā ⁊ alia be-
zarcatica vt torment illā diptamū ⁊ huiusmodi
¶ Et si fuerit aer venenosus vnde plurib⁹ cōice
tur ⁊ de homine ad hominem transeat: vtēdum
est cordialib⁹ p̄cipue alterando et ad cōtrariū
dispositionis qualitatiue aeris si in manifestis
qualitatib⁹ vel in substantia manifesta videał
esse lapsus i aere: ⁊ mutatio ad loca in quib⁹ nō
fit ista cōmunicatio' est cōueniens vt exñte aere
grosso ⁊ turbido: valet tyriaca ⁊ diamusc⁹ ⁊ me-
tridatum ⁊ similia.

De cura colice ab aere venenoso.

¶ Et si cā fuerit malus situs intestinorū' debet
extendi corpus super deorsum ⁊ extendi debent
multū crura: postea minister cum oleo de lilio ⁊
de amig. dul. leuiter tractet partes ventris: icli
nando aliquotiens ad dextrum: aliquotiens ad
sinistrū: ⁊ aliquotiens in sursum ⁊ aliquoties in
deorsum: ⁊ aliquotiens infirmus debet cōtrahe
re crura ⁊ aliqualr̄ subleuari ſm ilia: ⁊ aliquo-
tiens volui de latere ad latus: ⁊ ita tractando ⁊
diuerso modo cōmouendo dimissis clysteribus
fortibus ⁊ medicinis solutiuis reducetur si de⁹
voluerit.
¶ Et si fuerit ruptura vnde exeat intestinū lo-
cum ꝓprium: tūc oportet p̄mū reducere intesti-
num in situm ꝓprium tractando suauiter si fue
rit in myrach comprimendo in receptaculū pro
priū: ⁊ postq̄ erit reductū intestinum supponał
plumaceolus infusus in vino stiptico decoctio-
nis balaustiarū nucum cupressi ⁊ galarū ⁊ for-
titer supligetur: ⁊ caueat a tussi ⁊ sternutatione
⁊ a motu corporeo.
¶ Et si fuerit descēsus in osseum ⁊ deflura sit vē
tositas simul cum intestino in osseū siue per ru-
pturam pāniculi siue ꝑ relaxationē vel et dila-
tationē dydimi: tūc oportet p̄us exiccari vento
sitatē inclusam in intestino: ⁊ hoc cum spongijs
infusis in aqua maris vel aqua decoctionis an
heti furfuris ⁊ nitri: vel cum emplo facto ex fa-
ba decocta ⁊ cymino: postea reducał intestinū
paulatie aliquotiens tractando ⁊ eleuando sur-
sum madefactis manib⁹ cum oleo de lilio: ⁊ ali-
quotiens posito corpore in balneo simul molli-
ficatiuo ⁊ resolutiuo vsq̄ dum reducatur si poss
fuerit: postea superligeł cōueniēter cū bracha-
li: p̄us tñ submisso ceroto aggregationē faciēte
⁊ cōglutinante ⁊ cum lamina plūbea subtili de
super posita inter cerotū ⁊ plumaceolū bracha-
lis qd̄ sit planum ſm formā ⁊ modū traditum ꝑ
me clarum super 22ª tertij tractatu primo ⁊ et in
cōsilio meo de ruptura. Deiñ sic disposito corpo
re attendał cum mollificatiuis ⁊ eductiuis per
sursū ⁊ deorsū ſm q̄ dicetur paulo post in alijs.
¶ In colica aūt facta a vermib⁹ oportet inter-
ficiantur ⁊ educanł cū diuersis ingenijs ad ver-
mes dicēdis infra in capitulo de vermib⁹. Sed
si dolor fuerit supra vmbilicū cōmunicato magis
nocumēto stomacho debet ꝓcurari interfectio
vermium ⁊ eductio per ea que bibunł ⁊ per su-
perius administranł. Et si fuerit dolor infra vm
bilicū: tūc clysteria i casu sūt magis ꝯueniētia.

De cura colice a vermib⁹.

Istis expeditis.

iā veniēdum est ad qua-
tuor principales species
colice et iliace. s. ad humorales sine māte et ad
humorales māles. tertio ad speciē colice vł ilia
ce ventose. quarto ad spēm colice vel iliace facte
ex fece: qm̄ iste species pñt cōtingere ⁊ in vera co
lica et in ilios vt distinguitur cōtra colicam: sed
distinguūtur per signa dcā. supra ꝑꝑ abbreuiare
ponā tm̄ curā ipsorū cōem: q̄ cura ilios appro-
pinquat cure colice vt dic̄. R. Sꝫ fortiora debēt
applicari remedia ⁊ citius occurrēdū est in ilia-
ca q̄ in colica ꝑꝑ ipsius seuitatem accñtiū vt su
pra fuit dcm̄. Et ita propter maiorē facilitatem
casus in māa ꝑꝑ vehemētiā doloris iliaci vel co-
lici flōmia est magis necessaria stāte vehemētia
doloris in ilios q̄ in colica: et ebibita per sursū
magis in iliaca cōueniunt: lꝫ et clysteria sint ne-
cessaria. Nā vt vult Aui. recte cum bibitur desu-
per in iliaca: ⁊ ꝯñr adhibeł clystere ab inferiori-
bus est adiutoriū bonum bibito. s. prius: lꝫ vt et
dic̄ equale est siue premittatur clystere siue post
ponatur secundum necessitatem.

Nota de flōmia sñda in iliaca calida.

Not. hunc casū.

¶ Si ergo colica fuerit pēdēs a mā colerica non
māante est considerandū q̄ aut illa mā cholerica
est inclusa intra intestina sua calitate pungens
aut illa materia cholerica, est sparsa in spatiosi-
tate intestinorū ⁊ sua calitate exiccat fecē et vo
catur colica cholerica. Pōt dici 3º colica choleri
ca priuatiue: q̄ priuał cholera debēte trāsire ad
intestina vnde nō stimulatur expulsiua ad expul
sionem: sed de duabus vltimis speciebus ponet
cura' infra cū ponetur cura colice ex fece. ¶ Sed
de pª erit hic sermo circa quam oꝫ bene conside-
rare ne committatur error: quia vt fuit dcm̄ supra
in curatione eius cōmittitur error sepe vtendo
calefactiuis et subtiliatiuis vt fuit dcm̄ in hy-
storia Gal. suprapofita. Unde habita vera cogni
tiōe i hac q̄ sit cholerica: in curatione ei⁹ marie
attēditur equatio cōplonis hūorū calidorū: et
hoc ꝑficitur cum administratione ciborum fri-
gidorum ⁊ humidorꝫ dimissa cucurbita de q̄ di-

De cura colice a mā cholerica.

Nota bñ

ctũ est supra ꝙ ex ꝓprietate nocet. Debent ergo dari in cibo vt etiã cõsentit Raß. 8° cõtinentis de endiuia ꝛ attriplice nisi timeatᷓ inflatio atᷓtriplicis si corpus non fuerit nat uraliter robuᷓstũ. Sed stãte corpore naturaliter forti etiaꝫ descẽdere possumus ad exhibitionẽ lactucarum ꝛ ad lac acetosum ꝛ ad fructus frigidos ꝛ humiᷓdos ꝛ ad pruna ceresa ꝛ hmõi: parce tñ. Et Aui. ingeniauit vt perforẽtur pruna cum acu ꝛ infũᷓdãtur in iuleb. s. viola. de q̃bus sumãtur. xx. nũero vt vult. sed reuera est magna q̃titas: sufficeᷓret sumere. viij. vel. x. pro vice pro lenitiuo ꝛ pro alteratiuo: et ita dimittatur vinũ maxime si coniungatur fe. et vtatur aqua decoctionis or. loco eius imponendo de iulep vio. et panis eorũ non sit fursuraceus neqꝫ multum salitus neqꝫ multũ fermentatus sed parũ: et remolliatur in brodijs dictarum herbarum ẽt in aqua ordei cum modico zuccharo: et potus sit aqua ord. cum modico vini granatorum ꝛ huiusmodi ad frigidũ aliqualiter declinantia: ꝛ ista maxime cõueniũt. simul etiam cũ ap̃atibus calidis in p̃n° et in augmẽto harũ dispositionũ: q2 in processu potest fieri adᷓditio ad calefaciendũ parũ ꝛ sumendo brodiũ cicerũ cum aqua or. et põt addi feniculus in ferculis eorũ: sed in primis tẽporibus regimẽ sit subᷓtile cauẽdo a carnibus ouis et vino. et hoc regiᷓmen obseruetᷓ etiã in apostemosa calida. ¶ Sꝫ q̃tum ad medicinas dicit Raß 8° continentis. ꝙ in ilios calido vel sup. etiã in colica minutio fiẽda est ex basilica ita ꝙ minuendus est sanguis ante defectum virtutis. Et hoc etiam nota ꝙ dixerat Auic. in cura ilios ꝙ qñ fuerit dolor forᷓtis ex quo timetur ap̃a oportebit intendere etiã cum flõmia. Et ex hoc textu collige ꝙ non tm̃ in cholerica: sed etiam in vẽtosa aliquotiens cõuenit flõmia: ꝛ si non indicatione sumpta a cã: sed ab accñti. ¶ Postea est alteranda materia cum syrupo viol. et decoctione prunorum. deinde est soluẽda materia cholerica: primo facto clysteri cum lenitiuis cũ decoctione maluarũ et violaᷓrum ꝛ cum cucchֿaro et oleo violato ꝛ modico salis. dico signãter modicũ salis ꝑꝑ timorẽ calefaᷓctionis ꝛ maxime si cõiungatur fe. Nã per hoc dixit Raß 9° cõtinentis. in p̃n° ponẽdo cañ. mulᷓtum obseruãdũ: dicit ꝙ clystere debet fieri in fe. acutis cũ aqua et or. sup. aqua decoctionis or. vl' huiusmodi: et ol'o sup. viola. vel alio huiusmodi ad mitigandũ istã inflammationẽ ꝛ ardorem et ad humectandum intestina. Et addit: et est bene notãdũ vnde in his clysteribus nõ debes poneᷓre de nitro neqꝫ de sale neqꝫ de alijs similibus. ꝛ dãs rationẽ dicit quoniã ipsa nocẽt valde fe. laboranti. ¶ Fiat cõsequẽter eño de cholera cum medicina leui exẽpli gratia: vt infra. ℞. manne electe. ℥. ij. cassie nouiter extracte. ʒ. vj. ꝛ cũ aqua or. vel decoctione prunorum et viol. fiat potio lenis. Et si placet vbi esset materia aliqualiť grosᷓsa possemus minuere de mãna ꝛ addere aliquid de hiera: quoniaꝫ stãte materia imbibita hiera singulariter valꝫ vt dcm̃ est. ¶ Et si placet posseᷓmus facere pillulas quando abhorreret vt sepe contingit vt infra. ℞. specierum hiere. ʒ. iij. agaᷓrici reubarbari: añ. ℈. iiij. scamonee. ʒ. ß. cum succo ro. fiat pasta ꝓ pillulis de quibus sumatur. ʒ. j. ꝓ vice et obseruenᷓ rel'e cõsuete in sol'onibus. ¶ Et in alijs diebus vtatur syrupis appropriaᷓtis vt syrupo ð iuiubis ꝛ syrupo vio. ꝛ in magna flãma syrupo de papauere cũ aquis apꝓpriatis et vtẽdo cõfectionib⁹ ꝛ conseruis appropriatis maxime zuccharo viol. cũ diadragãto ꝛ filibus: et ẽt penidijs. ¶ Et si fuerit ap̃ans primo regatᷓ regimine de quo dictũ est supra. deinde facta leᷓnitione vẽtris fiat flõmia de qua dicit Scrap. ꝙ si egritudo est ex flegmone: per flegmõ intelligẽdo oẽ ap̃a calidũ. si flegmon est paruũ et reliqua cõsenserint ad flõmiam fiat flõmia de basilica. Sed si est magnũ donec sup. sua magnitudine ꝑ cõpressionem difficilis fiat vrina ex mẽbro a quo eñatur. s. ex renibus vel vesica: tũc opꝫ vt ponas extractionẽ sãguinis ex vena que est supra duos calcaneos. i. ex saphenis: et eandẽ sñiam posuit Aui. quasi ad vnguẽ: vt. s. cũ retinetur vrina ꝑꝑ magnitudinẽ oportebit vt fiat flõmia ex saphena ẽt post basilicam. ꝛ dicit Raß 8° cõtinẽtis de mẽte Albubichir ꝙ talis minutio fiat extrahendo sanguinẽ paulatim ꝑpluribᷓ vicibus cũ extinde magnificetur iuuamẽtũ eius: sed addit ꝙ nisi mitigatᷓ fuerit dolor inde minutio fiat in pede. Et addit: ꝛ est bene notãdũ ꝛ forte ex minutione facta in pede calefiet vẽter statim: vnde dandũ est ei postea de aqua or. ꝛc. ¶ Facta flobotomia opꝫ intẽdere cũ alterantibus diuerso mõ ẜm diᷓuersa tẽpora et interius et exteri⁹. Interi⁹ quidẽ exhibẽdo syrupũ vio. vl' de iuiubis vt supra cum aquis solatri ꝛ alchechẽgi ꝛ decoctionib⁹ altee: postea in ꝓcessu magis addatᷓ decoctioni de caᷓmomilla ꝛ mellilloto: et tãdẽ de feniculo et apio mixtis cũ alijs. ¶ Deinde fiat lenitio vẽtris ẽt per superius. sꝫ nõ fit aliquo mõ solutiuũ acutũ nã hoc vetauit Haly. expresse in p̃n°: immo ẽt et in processu nocet: sꝫ vt scribitur 8° cõtinẽtis. dẽtur iura laxatiua ꝛ fiãt clysteria lenitiua ꝛ laxatiua: lenitiua tm̃ in hac spẽ. vñ dicit ꝙ si existimaᷓuerit ꝙ in intestinis fuerit aliqð ap̃a noli dare de laxatiuo: qm̃ mortale erit est ergo dandum lenitiuum per superius cũ aqua decoctionis vio. or. iuiubarum sebestẽ in qua dissoluantur. ʒ. vj. cassief. ꝛ mãne. ℥. j. vt supra fuit dictũ in cholerica. ¶ Et de similibus ẽt p̃nt fieri clysteria. et diᷓcit Aui. et nos diligimus ad eũ enemata et cum lacte asinino in quo dissoluta est cassiaf. et sit oleum eius oleũ amig. ꝛ sisaminum ꝛ ẽt sup. vio. sed in processu quãdo ista lenitiua tm̃ non suffiᷓciũt: immo stat multa acuitas ex parte colere in toto cõseruãtis ap̃a: tũc dicit Aui. ad istũ intelᷓlectũ: ꝛ qñqꝫ inuenis mãm col'icaꝫ ꝛ acuitatem pl'imam in totũ peccãtẽ quare indiges tunc vt soluas cũ eis q̃ sunt sicut scamonea ꝛ aloes ẜm singularitatẽ. i. singularitatẽ ad hãc materiam. ¶ Deĩde ꝑueni ad humectãdũ ꝛ infrigidãdum sũ. ꝑꝑ cal'itatẽ acq̃sitã ex eis. Sꝫ nota ꝙ hoc neq̃ꝙ est fiẽdũ nisi factis diuersiõib⁹ ꝛ cũ flõijs et cũ fricatiõib⁹ cruriũ ꝛ brachioꝝ ꝛ reliq̃s cõib⁹. ¶ Circa extrĩsecus ãt applicãda oꝫ vt cõseruetᷓ ꝯsyderatio tẽpoꝝ morbi. nã dicit Aui. empl'a ẜo ẜm horas sint ex ipsis in q̃bus fiãt clysteria ẜm illã horã. i. ꝙ correspõdẽter dꝫ fieri empl'm sicut clysteria: q2 in p̃n° mitiora ꝛ in ꝓcessu fortiora: ita ꝙ eedem medicine sunt mã ꝛ emplastroꝝ et clysterioꝝ. Incipe ergo in primis cum empl'is infrigidãtibus ꝛ fit in eis lenificatio quedã vt vult. Et hoc bene nota: qm̃ in prin° horum apostematum non debentur frigida stiptica: sꝫ fri

Nota de flõmia fiẽda in iliaca calida.

Not. hunc cañ.

Nota ben hunc cañ

gida cum quadam lenitione sicut est aqua vio. ⁊ semen lini ex quibus potest fieri epithima ⁊ ex corpulentia horum potest fieri emplm̄ ponēdū super locū: deinde ꝓcedēdo magis sumatur camomilla: ⁊ potest addi ⁊ oleum ro. ⁊ camomille Et in ꝓcessu magis possunt addi adipes gallie ⁊ anseris: ⁊ magis in ꝓcessu cōueniūt fenugrecū ⁊ genera gummi vt albotin ⁊ pix ⁊ similia.

De cura colice ab apate frigido.

Et vniuersaliter attēdat huic apostemati sicut dictum est de apostemate stomaci calido. ¶ Et silr̄ dico de apostemate frigido qđ ⁊ si sit parum eueniens occurrat sicut dcm̄ est de apostemate frigido stomaci. Et. A. bis vt in caº de cura apostematis frigidi: ⁊ in ca. etiā colice apostemose calide ⁊ frigide eadem ṽba dixit q̄ sunt hec. Ex curationibus ṽo bonis sup. colice facte ab apostemate frigido ⁊ est parū valde: est vt sumatur olei laurini pars. s. ⁊ olei de oliuis pars vna: et adipis anseris equalr̄. i. etiā pars vna ⁊ est mirabile. ¶ Et si fuerit apostema melēcolicū attēdēs cum appropriatis ad humorē melicum magis humectādo ⁊ aliqlr̄ remisse infrigidādo in melia adusta ⁊ in radicali melia cum magis calefaciētibus subtiliātibus ⁊ incidētibus: de q̄bus dcm̄ est in icteritia nigra mollificando ventrē cum decoctione sticados pass. polipodij epithimi ⁊ liq̄ritie: ⁊ tandem soluēdo facta mollificatione cum pillulis de lapide lazuli ⁊ similib⁹ Et ita cum fiūt clysteria ponātur in decoctione polypodiū ⁊ epithimū simul cum reliq̄s mollificatiuis: ⁊ in suppositorijs ad stimulandū cum alijs ponat de lapide lazuli contrito subtilissime. Et exterius singulr̄ valet furfur calefactum aspsum cum modico aceto ⁊ suppositū loco doloris. Et pōt eidem addi de origano ⁊ camomilla ⁊ semine nigelle torrefactis cum aceto ⁊ erit fortius. ¶ Et hoc ꝓprie in ꝓcessu ⁊ cū similib⁹ ꝓficiet remedijs de q̄b⁹ sepe dcm̄ est in passione melica semper obseruata lenitione ventris.

Medicamen bonū in colica ab apate frigido.

¶ Si ṽo causa colice fuerit mā frigida p̄cipue flegmatica ⁊ ventosa simul q̄ vtplm̄ est contingēs de hac ponēs curā cōem: qm̄ de vētosa sine mā facilis est cura cum resoluētibus p interius datis ⁊ p inferius ⁊ p deorsum de clysteribus ⁊ suppositorijs ⁊ cum ebibitis calefactiuis ⁊ resolutiuis p sursum de q̄bus abunde dcm̄ est in cura tympanitis: vt in potu det de semine carui ⁊ semine ruthe cum decoctione de seminibus aut cum modico vini aromatici ⁊ similibus. Dicit Ras. in diuisionibus: in tali casu cura eius erit vt in potu detur de electuario dyacimino cum aqua in qua bullitum est cyminum ⁊ carui. Et etiā p exterius cum fomētationibus ⁊ vaporationibus factis cum anheto furfure baccis lauri cymino ⁊ silibus. Et cum inunctionibus cum oleo de spica ⁊ sambucino ⁊ de rutha. Et cū vētosis cum igne absq̄ incisione multiplicatis supra ventrē ⁊ singulariter vz: ⁊ ita cōiter laudat aza fili decocta in aqua cineris cocti: ⁊ ita calida expressa ponat sup loco doloris. Et aliqui ingeniantur extractionē vētositatis imponendo follem depressum in anum ⁊ postea paulatine dilatando vt extrahatur ventositas: sed opz ita disponi follem vt p alias partes nō possit attrahi aer nisi p cannulam q̄ ingreditur p anum Et qñ dolor esset vehementissimus oportebit venire ad stupefactiua. Et de hoc dicit. A. ⁊ qñq̄ dat in potu philonium in hac hora ⁊ euadere facit.

Vētosa cū igne apposita sine scarificatiōe singulariter vz ī hoc casu.

Philoniū qñ dolorē vehementissim⁹ interdum cōuenit.

¶ Si igit fuerit cōplicata ventositas cum flegmate grosso vt sepe euenit: tunc opz cōsyderare si ex multo tempore facta ē retētio fecū vel saltē difficultas exit⁹ earum ita vt arbitremur materiā fecalem esse squibalatam: tunc pª intētio q̄ surgit est lenificatio nature: ⁊ ista cōueniēti⁹ complet per ea q̄ deorsum p clysteria offerūtur q̄ per sursum: qm̄ in tali dispositione mollificātia lubrica difficulter sumūtur p sursum ꝑpter nauseam q̄ complicatur: etiā qr stāte oppilatione deorsum lubricātia data p sursū aliquotiēs addunt ad nocumētū vt fuit dictū supra. ¶ Debet ergo pº fieri clystere lenitiuum factū vt infra. ℞. radicum maluauisci ⁊ bletis. añ. ℥. j. foliorum bletis ⁊ mercurialis ⁊ caulium: añ. ℳ. j. seminis fenugreci se. lini. añ. ℳ. ʒ. ficuum piguiū numero. viij. bulliant in lib. iij. aque vltra consumptionē medietatis. deīde facta colatura addatur cassiefi. pulueris Euchari: añ. ℥. j. cū oleo de lilio ⁊ sisamino vel de amigdalis dulcib⁹: añ. ℥. ij. salis. ʒ. iij. misce fiat clystere ⁊ cōtinuet duo si expedit vsq̄ dum appareāt squibale educi: et cum incipiūt educi sed nō sufficiēter valent clysteria ad educēdū possunt addi in decoctiōe ad fortificandum centauree. ʒ. ij. turbith. ʒ. j. postea si nō sint educte materie quasi lubrice etiam in sero ponātur alia clysteria pur eiusdem vigoris vsq̄ dum egestio fiat mollis. Nam de hoc dicit Haly. in caº ꝓprio. ⁊ si cum clysteri aliquid fuerit egressum spissum. i. squibalatum iterum adhibe clystere tertioq̄ vsq̄ dum hec solida emittātur omnia ⁊ egestio fiat mollis. ¶ Qua facta lenitione p deorsum cōsequēter pōt exhiberi ēt lenitiuū p sursum simul cum ꝓprietate ad aliq̄lem faciēdā lenitionē. Et in hoc singulr̄ vz brodiū galli vetusti factū cum p̄paratiōe galli quā posuit. A. in cura colice facte ex fece: vt. s. eligat gallus antiquus ⁊ virgulet cum virgula insequēdo eum cōtinue donec cadat ⁊ nō remaneat in eo fortitudo. ⁊ aliq̄ postea deplumāt etiā ipsum viuū vt maior ignitio ⁊ inflammatio acquiratur in eo deinde decolet ⁊ extrahant interiora eius ⁊ frāgantur sup. ipsum ossa eius deinde ponātur in ventre eius de sale ⁊ anheto ⁊ polipodio ⁊ in aq̄ decoc. illi⁹: ⁊ decoquat in aq̄ plurima valde vt dicit. A. qr opz vt tm̄ consumatur decoquēdo vt ossa separētur a carnibus quousq̄ dissoluatur omnino in aqua nō addēdo sup. aliam aquam. ⁊ tūc facta colatura ⁊ contusis carnibus cum ossibus ipsius galli ⁊ expresso humido toto in colatura q̄ remāsit iterato sil bulliāt. postea de eodē brodio exhibeātur. vij. vel. vi. ℥. cū. ʒ. j. Euchari ru. ⁊ aliqui addunt in corpore galli ad decoctionē de carthamo ⁊ polipodio in maiori dosi. ⁊ aliqui addūt turbith cū est intētio ad maiorē solonem. Nam illud brodiū laxat et nutrit pro parte. Et dicit Azarau⁹ particula. 26. ⁊ ille q̄ voluerit purgare flegma sup. ꝓprie ponat solum se. croci. i. carthamū ⁊ dimittat polipo. ⁊ si voluerit purgare melēcoliam ponat polipo. ⁊ dimittat se. croci. ⁊ ad extrahēdum vētositatē ponat ibi anhetum ⁊ cyminum et sal ⁊ porri: ⁊ ad ꝓuocādū mēstrua ⁊ vrinā ⁊ ad aperiēdum oppilationes epatis ⁊ splenis: qm̄ ⁊ in his intētionibus vz ponantur radices feniculi apij et scariole et parum ameos et spice vt vult ipse.

Et de illo eodē iure possunt ēt fieri clysteria ad
intētionē nostrā precipue cū nō cōiūgit febris.
Sed si febris cōiungatur dicit. Gal. 12. terapē. et
ponit a Rabi. 9ª particula afo. recurre ad rece-
ptionē seminū resoluētiū vētositates decoquēs
ea in oleo subtilium partiū: puta decoquēdo se.
anisi feniculi ameos carui et huiusmodi in oleo
amig. dul. vel de lilio sine specieb' ꝛ coletur sup.
facta decoctione: ꝛ in colatura liquefac pingue
dinem anatis et clysteriza: et si nō potes habere
pinguedinē anatis pone pinguedinē galline si-
ne sale que nō sit nimis vetusta. ꝛ si non inueni-
tur sup. talis pinguedo et nō minuat dolor cum
oleo dicte decoctiōis dixit addas in illo oleo pa
rū castorei et clysterisa. ¶ His factis veniēdum
est ad materiā digerēdo cum syrupis appropria
tis: et in hoc vz syrupus de duabus radicibus a
pn° et oxymel simplex cū melle ro. et cū aquis fe
niculi et bethonice fiat syrupus. Et in pcessu va
lebit fortior syrup' vt syrupus acetosus cōposi-
tus cū aqua ruthe ꝛ eupatorij: ꝛ fortior ēt in pro
cessu erit syrupus de calamēto et syr. de prassio
et eupatorio et exhibeātur cū aqua deco. galan-
ge anisi et spice. ¶ Anteꝙ tñ veniamus ad hos
syrupos fortes peccāte materia desuper vt in stō
vel intestinis proximis dāda est medicina p su-
perius. Et qm̄ in isto casu frequēter coniūgitur
abominatio: iō auctores exhibēt in isto casu vt.
A. specialiter et Ra. in dīionibus elūium dacty-
licoñ. i. de dactil' fcm̄ et est diafinicō et dyacido-
nitē solutiuū: et si ñ placeret in for^a elūarij valēt
pil'le iliace Ra. que qm̄ sunt fortes vt dixi circa
textū debēt rectificari cū his que minuūt mali-
tiam solutiuorū et hñt pprietatē in remissione
doloris colici: vñ pñt fieri pil'le fz hanc for^am ad
dendo dcīs pil'lis cymini ameos et. ℔. ante quar
tam partē istorū solutiuorū: et ponatur aloes ad
duplum istorū solutiuorū ꝛ fiāt pil'le cū succo al-
liorum: de quib' cōe elūium est elūū de baccis lau
ri de quo pñt exhiberi. ʒ. ij. pro vice cum vino al.
et in hoc ēt vz diagalāga ꝛ dyaciminum. valent
ēt cōfectiones tyriacales: vt tyriaca metridatū
et huiusmodi. et Gal. 9° decē tractatuū ca° 6° fa
cit vnā cōpositionē elūij que cōfert ēt si ponatur
ab extra: vt pz infra. ℞. anisi. ʒ. xij. se. apij. ʒ. xxiiij.
spice nar. tantūdē: castorei se. petrosilij: añ. ʒ. xvj.
myrre. ʒ. xij. pipis al. ʒ. xij. piperis lōgi. ℥. j. aluis
scissi. ʒ. vj. opij. croci cassie: añ. ʒ. xij. costi acori:
añ. ʒ. vj. misceantur cū melle cocto sufficiēter in
forma elūij et da ad auellane magnitudinem vt
vult. ¶ Sed vbi esset materia in inferiorib' in-
testinis ꝛ nō in supioribus: tunc dimissis soluti
uis: desuper oportebit cum clysterijs magis for
tioribus operari. Et in hoc etiā valet singulari
ter clystere factum ex oleo ꝛ alchitrā positū. 8°
ptinētis: ca° 2° sumēdo ptes. ij. alchitrā ꝛ olei p
tē. j. ꝛ fiat clystere. alchitrā aūt est feculētia ter-
bētine vel gūmi cedri fm quosdam: ꝛ fortius fit
clystere ab Ata. in casu isto factū vt infra. ℞. se-
rapini bdelij opoponacis amigd. amararū cōtu
saꝝ teste colloq̄nti. elec. añ. ʒ. j. ʒ. cētauree fenu-
greci furfuris seminis lini añ. v. ficuū pini nūe-
ro. v. coquātur omnia ꝛ colētur ꝛ addat de oleo
cōmuni ꝛ melle ꝛ almuri. i. salsamēto: añ. ʒ. ʒ. fel
lis boum. ʒ. ij. ꝛ fiat clystere. Sed addit Ata. sed
si corpus infirmi sit debile remoue serapinum ꝛ
opoponacū ꝛ colloq̄n. ꝛ si nō suffecerit sine eis

De 3ª intē tione curatiua.

Des. cuiusdā electuarij.

Quid sit alalchitran.

ad laxandū remitteret pluries quousqꝫ laxetur
ꝛ possumus addere de hiera pigra si placet: ꝛ ali
qui addūt diafinico. aliq̄ elūium indū. vt. ʒ. j. vel
ʒ. ij. in clisteribus. ¶ Et vnum nouū ingeniū ad
educēdū cū clisteribus: cū feces nō educant po
suit Rasis 8° continē. dicit ꝙ nisi emissum fue-
rit stercus sup. cū dictis clisteribus impone ano
cānulā: ꝛ suffla sup. p eā dū extendātur intestia
deinde extrahatur ꝛ cito fiat clistere: istud inge
nium ꝛ si habeat aliqualē pbabilitatē q2 p in-
sufflationem elōgant intestina a fecib' ꝛ a flā-
te phibente exitum eaꝝ vñ fiunt educibiliores
ego tñ nō vterer isto ingenio pter timorē ag-
gregationis ventositatis q̄ fit cā etiaz in hoc ca
su vehemētie doloris. ¶ Sed opz hic attendere
canonē positum a Ra. 9° ptinē. acceptum de li-
bro clisteriorum dicit. Si poteris educere hanc
passionem cū clisteribus factis cū medicis sup.
fortibus noli hoc sequi ne forte in corpore hūo-
res mali sup. in ambitu totius: ꝛ ipse medicine
eduxerint superabūdanter de eis sup. humori-
bus acutis ad intestina ꝛ ledant intestina cum
emissione horribili. s. inducēdo sup. aliquotiēs
ad rasurā intestinoꝝ ꝛ dissinteriā: ꝛ inde supple
laudatur pter istā cām magis vsus clisterioꝝ
non sic fortium et frequentatiuoꝝ q̄ pñt multi-
plicari diuersa fm intentiones aliquotiēs ma-
gis ad flā aliquotiens magis ad ventositatem
sed nō est aliquotiens omittendum clistere Ga.
qd sepe laudauit factuz ex oleo cōi in quo sit de
cocta rutha. ¶ Et peccāte mā magis deorsum vt
circa intestinum rectum magis valent suppositoria vt fuit dictum. Et si fiat suppositoriū ex sa
le tm̄ infuso prius in oleo amig. dicit Ras. eodez
8° cōtinentis ꝙ cōfert velociter in colica sup. a
tali cā: ꝛ sil'r si misceatur mel cū pulpa colloq̄n.
ꝛ cum succo cepaꝝ ꝛ allij ꝛ inde fiat suppositoriū
confert: si alchitran ēt si misceatur cōfert colice
magnifice. ¶ Per exteri' aūt fiant fomentatio-
nes ꝛ sacellationes cū decoctiōib' rerū appro
priatarū vt camomi. mellīloti arthemisie mrica
rie calamenti ruthe. Et pōt vigorari decoctio cū
semīb' cymini carui ameos anisi ꝛ feniculi ꝛ cū
granis iuniperi ꝛ lauri cū folijs hoꝝ: ꝛ postea cū
spongijs expressis in dictis decoctionibus pñt
fieri fomentationes. ¶ Pñt etiā fieri iniunctio
nes cum oleis de rutha de spica ꝛ oleo laurino ꝛ
de ireos ꝛ de hmōi. ¶ Et pñt fieri emplastra cū fa
rina fenugreci cū seminibus calīs ꝛ oleis dcīs.
Et de his est empl'm de stercoribus boū ꝛ ouiuz
ꝛ caprarū ꝛ cū melle. ꝛ empl'm de baccis lauri est
ad hanc intentionē. Et dixit thesaur' pauperū si
sterc' lupi fuerit recēs ēpl'm nihil aliud oz addi
ad colicā curandā. Si vero fuerit antiquū oz ꝙ
cū veteri oleo dissoluatur. Item marubiū coctū
cū oleo oliuarū tritū ꝛ appositū mirabil'r sedat
dolorē. Itez dixit idē ꝙ catulus canis. j. nouem
dies occisus mundatus coctus ꝛ comestus inte
stinorum dolorem in eternum curat. ¶ Pñt etiā
fieri balnea ex decoctionib' rerū suprascriptaꝝ.
Et si in balneo ponantur diuersa gñā stercoꝝ vt
vaccarū ꝛ ouiū ꝛ canū ꝛ lupi pprius magis va-
lent ad remouendū colicā: ꝛ ordinent balnea fz
ꝙ supra dctm̄ ē. ¶ Et possum' etiā in empl'is ad
stupefaciendū: vt dictum est supra: quando non
sufficiūt reliq̄ addere. ʒ. ʒ. opij. cū. ʒ. ʒ. castorei. ꝛ.
ʒ. ij. iusquiami. ¶ Et ēt cū ē intētio p iteri' stupe

No. nouū ingeniuz.

Nota de stercore lupi.

No. de catulo cani.

Nota bñ.

Nota bñ.

faciẽdi vꝫ si sumãtur castoreũ pulueriʒatũ: exẽ-
pli grã. ʒ. j. opij grana duo. ⁊ cum melle fiat ele-
ctuariũ: immo etiã vt dictũ est circa lr̃am. Et in
solutiuis põt poni opium qñ simul stat intẽtio
mitigationis doloris ⁊ solutõnis. ❡ Et de hoc fe-
cit electuariũ Ra. de mẽte Obes 8° cõtinentis.
sub hac forma. ℞. opij. danich. j. scamonee quar
tã. ʒ. j. amo. croci piperis ameos mẽtastri cordu
meni: ãñ. ʒ. ß. misce. ❡ Facit etiã el'ium aliud ad
hãc intẽtionẽ vt infra. ℞. amomi folij indi spi-
ce myrre costi piperis al. cordumeni assari men
tastri sicci ameos se papaueris nigri: ⁊ si nõ ha-
beat loco eius ponat al. ãñ. ʒ. v. scamonee. ʒ. iij.
terãtur medicine: ⁊ etiã terat scamonea in aq̃ p
se sola ⁊ misceãtur bñ ⁊ distemperẽtur cũ melle
dispumato: ⁊ mediocris dosis est põdus aur. ij.
❡ Et semp in oĩbus bonũ est apponi q̃dã q̃ a p
prietate valent: p̃cipue cuꝫ reliqua nõ cõferũt.
Et de hoc dicit Haly. his cum vsus fueris q̃ di-
ximus nihilq̧ cõfert su. sufficiẽter nec dolor cõ-
pescat medicamine vtere in quo lupi est fimus
q̃ in spinis inuenit: qm̃ ꝓprietatẽ habet mira-
bilem ad colicã passionẽ vt supra dixi de mente
Sa. ⁊ inde facit compositionẽ valẽtem in colica
etiã solutiuã de fimo lupino factã vt infra dicit
Medicaminis assignatio cum fimo lupino. Su-
me fimi lupini q̃ super spinas inuenit. ʒ. iiij. ani
si cymini seminis feni. ʒinʒi. piperis longi salis
cuiusq̧. ʒ. j. aloes epatici. ʒ. ij. tere omnia diligẽ-
ter ⁊ subtili pãno cribra ⁊ cum melle distempe-
ra dispumata ⁊ in vase conde. cũq̧ opus fuerit
ʒ. ij. vsq̧ ad. iij. cum anheti ⁊ cymini aqua porri-
ge. Istud medicamẽ est singulare vt patet inspi-
ciẽti: quo sine timore vti possumus ⁊ frequẽter
in colica huius cause. Et hec sufficiant quantuꝫ
ad colicam ab his causis.

❡ Si xo causa colice fuerit retẽtio fecis princi
paliter: tũc in hac cura p̃us intẽdere opꝫ ad mol
lificationẽ fecis ⁊ eductionẽ eius: ⁊ p̃nr 2° veni-
re ad causaꝫ retẽtionis fecis. Et circa p̃m. s. circa
mollificationẽ ⁊ eductionẽ opꝫ in hoc comme-
morare cañ. positum a Sa. 3° thegni cum loq̃ba-
tur de cura oppilationis a diuersis causis. Naꝫ
ponẽs curã oppilationis a stercore duro dixit
p̃m fieri debere correctionẽ cum pinguibus hu-
midis: deinde euãare cum acribus. ⁊ iste cõplent
intẽtiones ⁊ p superi⁹ exhibitta ⁊ per inferi⁹: ⁊
etiã p exterius applicata. Nam vsq̧ dum molli-
ficate fuerint feces ita vt nõ appareãt squibale
semp debemus intẽdere cum mollificatiuis ⁊ le
nitiuis vt cum balneis factis cũ mollificatiuis
de q̃b⁹ dcm̃ ẽ. s. ⁊ fomẽtationib⁹ ⁊ inūctiõib⁹: ⁊
talia oĩa sint tepida nõ nimis cal'a: vt sumendo
de malua altea semine lini ⁊ ficubus pinguib⁹:
⁊ cum bona q̃titate butyri possunt fieri hmõi:
q̃r balneũ ⁊ fomẽtatio ex decoctione eorũ ⁊ em-
pl'm cũ fece istoꝶ incorporato butyro ⁊ oleo sisa.
⁊ ibi nõ ponãtur semĩa diuretica q̃ sunt exiccati
ua neq̧ aq̃ minerales marie sulphuree. ❡ Et p
interi⁹ valet ius galli sine incorporatiõe cartha
mi vel polypodij sed sit brodiũ simplex vꝫ etiam
brodiũ pulli pinguis vel galline ⁊ decoctio spi-
nachiaꝶ ⁊ maluaꝶ cum modico butyro ⁊ oleo.
Et si cõiũgat cã frida simul decoq̃nt folia vrtica
rũ ⁊ cauliũ: ⁊ vbi ista nõ sufficiãt p superius nõ
exñte vomitu cũ abominatiõe laudat cassia et
syracost siue mãna q̃ dissoluãt cũ aliq̃ de dictis
brodijs. Et. A. laudauit ʒuchaꝶ. ru. ⁊ penidios re
soluta in oleo sisa. q̃tum ipsa sunt: q̃r nõ nocent
neq̧ in cal'a neq̧ in frida ad dissolũõnẽ si bibãtur
sic dissoluta. Simil'r decoctio ficuũ cum sebestẽ.
❡ Et qñ talia p superi⁹ nõ acceptãt ꝓpter abo-
minationẽ tũc opꝫ intẽdere cum clysteribus ex
eisdem factis mollificatiuis prius: ⁊ humectati
uis: de q̃b⁹ pauloãte dcm̃ est: ⁊ de reliq̃s dictis
supra in cura doloris absolute. ❡ Postea cũ vi-
derimus mollificatas feces possumus intẽdere
cum euãantibus gradatim euãando. s. a debiliori-
bus incipiẽdo ad fortiora de q̃bus dcm̃ est suffi
ciẽter supra. Cõsequẽter intẽdẽdum est ad cãm
❡ Et si cã fuerit cã cal'a vt exercitiũ laboriosum
⁊ aer calidus vigilie ⁊ hmõi: tũc oꝫ mollificare
feces ⁊ euãare cum mollificãtibus ⁊ lenitiuis fri
gidis vt cũ iure de spinachijs ⁊ de prunis ⁊ mal
ua. ⁊ alijs fructib⁹ frigidis mollificatiuis et de
eisdẽ facere empl'a ⁊ clysteria. Et si cõiungat cã
frigida vel flãtica vt sepe cõtingit curet vt dcm̃
est supra. ❡ Et Azar. 26. ꝑticula de cibarijs pa-
tientiuꝫ colicã dixit faciẽdo syrupũ de ficubus
dicit q̧ remollit ventrẽ cõstipatũ ⁊ laxat natu-
rã factũ vt. j. ℞. ficuũ al. partẽ. j. aq̃ par. x. coquã-
tur ad lentũ ignẽ vsq̧quo veniat ad statũ iulep
accipiant oĩ die. ℥. iij. plus vel minus ẽm q̧ laxa
bit. ❡ Itẽ ordinat electuariũ ficuũ q̃d laxat na-
turã tẽperate vt dicit ⁊ est valde vtile senib⁹ qñ
habẽt durũ vẽtrẽ fiat vt infra. ℞. carthami mũ
dati anisi: ãñ. ℥. ij. terant ⁊ cribellent fic⁹ al. pig.
numero. xxx. terant tennissime in vno morta-
rio ligneo baurach. ʒ. iij. incorporent ⁊ pistent
cũ melle dispumato ĩ quo misceat aqua decoc.
ficuuꝫ in qua debẽt decoqui ficus cũ nõ pñt bñ
cõteri: ⁊ accipiat de illo oĩ die ad quãtitatẽ oui
in mane. ❡ Et si cã fuerit cibus dur⁹ si fuerit in
stõ alius cibus durus adhuc studeat vt euomãt
eum: ⁊ si nõ possunt euomere mollificet ⁊ depo-
natur deorsum cũ brodijs hũectatiuis de q̃bus
supra: ⁊ sil'r ponant clysteria p deorsum: ⁊ fiant
mollificatiua supra ventrẽ de q̃bus dictũ est: et
vtatur cibis diuersis a cibis duris ⁊ siccis ita vt
sint cibaria mollia vt vitelli ouoꝶ recentium ⁊
similes. ❡ Et si cã fuerit nimia raritas cutis in
toto corpe dicit Aui. inspissa ipsam cũ oleo ros.
⁊ myrtino in toto corpe ⁊ minora ex balneatiõe
sup. aq̃ cal'e: ⁊ sup. miora oẽs ẽt alias cãs calefa
cientes rarafaciẽtes: imo balneatio tũc in aq̃ fri
gida vt magis ꝯueniẽs. ❡ Et si cã fuerit mltitudo
vrine tũc opꝫ lenire ventrẽ cũ mollificãtibus p
hibẽdo ea q̃ multiplicãt vrinã: ⁊ in hoc laudãt
vue pas. dul. ⁊ dactyli ⁊ penidia: qm̃ leniũt natu
ram cũ quadã viscositate diuertẽdo a vijs vrie.
❡ Et si cã fuerit multitudo colere exiccãtis mol
lifica. feces prius: postea euacua coleram: vt di-
ctum est supra in colica colerica. ❡ Et si causa
fuerit prohibitio exitus colere ad intestina: opꝫ
etiam primũ mollificare feces ⁊ cũ lenib⁹ euãati
uis euãare: deinde cũ fortioribus de q̃b⁹ dictũ est
supra in cura icteritie. ❡ Et si cã fuerit debili-
tas expulsiue intestinoꝶ: tunc vt cõtingit in qui
busdã q̃ nõ emittũt feces nisi cũ clysterib⁹: et tñ
feces nõ sunt dure ⁊ sicce: tũc opꝫ stimulare expul
siuã cũ cibis stimulatiuis acutis ⁊ notabiliter
salitis: vt sumendo de oliuis in prin° cibi vel de
piscib⁹ salitis cũ modico aceti: vel sumẽdo ficus
ij. vl. iij. añ cibũ cũ modico sal': vl' sumat electua

lot. hunc anonem.

Medica men de fi mo lupi.

lot. hunc anonem.

lot. hoc dcm.

Syrup⁹ de ficubus.

Electuari um ficuũ laxatiuũ.

De cura co lice a lapi dib⁹ inte stinorum.

riū positum.ŝ.de mēte Ala. ⁊ etiā ꝑ clysteria excitet virtus cum decoctione cētauree ⁊ cartami ⁊ ficuū siccaꝝ. postea dissolnat hierapigra in decoctione cum notabili portiōe salis: ⁊ potes addere de alchitran maxime cum est mā flegmatica cōiūcta. ❡Et si causa fuerit debilitas sensitiue opꝫ cum medicinis tyriacalib⁹ occurrere vt cū tyriaca ⁊ metridato ⁊ alijs medicis cerebralibus q̄ etiā valent in debilitate expulsiue. etiā oꝫ in isto casu cum stat debilitas sensitiue euigilare virtutem cum acutis vt dcm̄ est in causa p̄cedēti. ❡Et si causa fuerit lapis vel lapides in intestinis oportebit etiā cū mollificatiuis vt in stercore sicco ꝓcedere ⁊ postea educere. Et dicit Judeus vt scribit 8° cōtinentis. Plures vidi in stercore emittere lapides: sꝫ eos curaui cū oleo pentadactyloꝝ ⁊ hiera Ga. sup. positis in clysteribus facta aliquali mollificatione. ❡Et si causa fuerit spasmus musculoꝝ myrach curetur cura spasmi dicta supra ī loco suo. Et ista sufficiāt quantum ad duas primas intentiones. s. ad dietam ⁊ potionem.

De cura colice a lapidib⁹ intestinorum.

❡Sed q̄tum ad chirurgiaꝫ q̄ maxime valet in preseruādo: ⁊ etiā in eradicādo in declinatione dicit Ra. 9° cōtinentis cap° p̄° in fine adhibendā subuersionē. i. redditū sup. colice ad eradicādum morbum etiā faciēda est combustio cū cauterio sub vmbilico ita ꝙ vulnus nō cōsolidetur per tempus longum vt inde emanet humiditas superabundās. ⁊ tūc sup. curetur cū alijs dictis ŝ. Sꝫ nota ꝙ hec cura proprius valet in flegmatica. Et sic fit finis huius capl'i cum dei laude.

❡De fluxu ventris. Ca. xij.

Cum cib⁹ in stomaco more solito nō moratur immo citius egredit nō mutatus nisi parū ⁊ fuerit cum hoc mordicatio ⁊ dolor in vētre ⁊ sitis: cum quo etiā plerūq; adest vētris flux⁹: in quo ante comestionē inuenit purulentus detur egro rob de succo vue acerbe aut de succo ribes aut de succo granatoꝝ cum spodij ⁊ ro. amboꝝ ana ʒ. j. Trocisci quoq; de spodio constrictiui itidē tribuant. Nutriat v̄o ex adesia citrina ⁊ pullis cū aceto coctis ⁊ assatis ⁊ cum succo vue acerbe positis. In potu vero sumat sumach cū aqua ros. deīde nutriatur ex cibo cui admiscet sumach q vocatur sumachia: totūq; ei⁹ regimē ad hoc ꝑducat vt infrīdare possit ⁊ ꝯstrīgere. ❡Qꝺ si nō fuerit cum eo in vētre mordicatio neq; qꝺ egredit pus hꝫ admixtū: sꝫ est viscosum et adest īflatiōis paucitas ⁊ ruct⁹ acid⁹ ⁊ pauca sitis: egro sicla ⁊ synapis ⁊ pisces saliti tribuāt. deīde cogat ea vomer sumēdo salē ⁊ mel ⁊ anhetū coctū. Que si nō suffecerit medicamē qꝺ expellit fl'a tribuat: qꝺ. ℞. aloes. ʒ. j. collōqntide interioris. ʒ. iiij. salis indi. ʒ. iiij. turbith. ʒ. ß. ex his fiāt pill'e ⁊ sufficiūt ad dosiꝫ. j. vomitu p̄terea sepe vtat. Et cibaria qb⁹ vtitur in almuri ꝑ se intingātur: ⁊ comedat sulcida q̄ sale cōdiūtur ⁊ ⁊ agrimoniā hn̄t q̄ appetitū ꝓuocare cōsueuere. ❡Si aūt cū hoc qꝺ dixim⁹ nihil egredit sup̄fluuꝫ neq; qꝺ expellit aliqd purulētū vel fl'aticū hꝫ admixtū: egro vinum forte ⁊ purū tribuēdū est ⁊ diaolibanū dādū: qꝺ. ℞. olibani. ʒ. x. piperis ameos spice cheisim anisi nigelle: oīum an̄. ʒ. ij. balaustie. ʒ. x. mellis dispumati qꝺ sufficit ad cōficiēdū detur ex hoc in potu q̄ stomacū calefacit ⁊ vehemēt desiccat. Apozima quoq; qꝺ in. c. colice passionis noīauim⁹ detur ⁊ assuescat in potu sumere vinū purū.

Descr. diaolibani.

❡Si v̄o cib⁹ nō egrediet sed res subtilis alba ⁊ aquosa cū q̄ sunt ea q̄ epis significāt debilitatē: egro tribuat id qꝺ fit de scoria ⁊ diaolibanū ⁊ elium diacalamētū ⁊ trocisci calefaciētes epar quos noīauim⁹, ⁊ elium diacalamētū: qꝺ. ℞. foliorum ruthe: foliorum calamēti siccorum: ameos. carui chei sim. ꝉꝉ. cinnamomi: macropiperis omniū partes equales cōficiātur cum melle cocto ⁊ dētur alia medicamina q̄ noīauimus in c. epatis de his q̄ ipsam calefaciūt ⁊ cōfortāt. ❡Si aūt cum p̄dicta egritudine non fuerit significatio debilitatis epatis: imo qꝺ egreditur subtile est ⁊ album ⁊ fuerit in stomaco grauitas: puluis de malis granatis ad transglutiēdū dandus est cuius cōfectio. ℞. ossium granatorum acetosoruꝫ ⁊ tritorum vt alcool. ʒ. c. carui. se. coriandri aceto acerrimo infusorum ⁊ postea assatorum an̄. ʒ. xx. xylocaracte sumach balaustie oīum an̄. ʒ. x. puluerizentur optime ⁊ misce ⁊ detur ad transglutiendum. Electuariuꝫ quoq; qꝺ dicit chāzi detur qꝺ. ℞. arilloꝝ passarum tritorum vt alcool lib. j. myrtillorum siccorum puluerizatorum vt alcool lib. ß. xylocaracte nabati balaustie se. tamari. ameos oīum an̄. ʒ. x. conficiantur cum melle de canna aut cum melle apum optime dispumato ⁊ electuarium sumatur.

Des. diacalamēti.

❡Si autem quod egreditur citrinū fuerit ⁊ anum mordicat egerq; sitim patiatur ⁊ febrem: trocisci constrictiui de spodio ⁊ aqua sauich ordei dentur. Trocisci constrictiui de spodio. ℞. rosarum ru. spodij:

ana.ʒ.x.se.acetose sumach balaustie gūmi ara.oīum aā.ʒ.v.informētur trocisci pōdere.ʒ.ij.quorum vnus cuz vn.j rob cydoniorum simplici sumat. Aqua vero sanich ordei ita fit ordeum fractum in aqua ipm cooperiente bulliat donec aqua inspisset: deinde coletur ꝛ bibantur ex eo vnc.iiij.cū ʒ.iij.spodij ꝛ gummi arabici eadem qūtitate. ¶ Qd si ex fluxu vētris e..en..rit excoriatio: puluis de bolo ar. ad transglutiēdū detur: q. ℞.psilij.ʒ.xx.seminis plantagi.ʒ.x.gummi ara.boli ar.amborum aā.ʒ.iij.psilij assetur ꝛ gummi ꝛ bolum pulverizētur ꝛ commisceātur ꝛ sumātur in potu ex eo in mane.ʒ.iij.cum rob de cydonijs ꝛ circa noctem tantumdem. ¶ Cibus vero eius sit pulmētum factū cum granis granatoꝝ ꝛ passis cum aqua ꝛ aceto ꝛ cibus factus cum succo vue acerbe ꝛ sumach ꝛ taphea cui admiscetur succus sumach ꝛ his similia cibaria.

Des. trocis. de balaustia.

¶ Trocisci quoqꝫ de balaustijs q cum nimie cōferant diarie dādi sūt cum fluxus fuerit superfluus siue habeat sanguinē admixtū siue nō. ℞.galaꝝ siliqꝫ nabati se.tamarisci olibani balaustie omniū partes equales: opij gūmi ara.amboꝝ aā.partē mediā: informētur trocisci pōdere.ʒ.ij.ex qbus.j.cum vino sumatur si neqꝫ calor affuerit neqꝫ fe.sed si fe. affuerit cum rob de cydonijs acetosis sumatur q tunc dādi sunt cum vētris fluxus superfluus fuerit.

Des. trociscorum.

¶ Trocis. ad tenasmō q tūc dādi sūt cū caloris absētia fuerit ꝛ vētositas erit nociua ꝛ sonitus. ℞.se.iusqa.al.se.anethi se.feni. oīū aā.ʒ.v.ameos.ʒ.ij. ʒ.opij.ʒ.iij . se.apij ʒ.x.fiant trocisci de qbus pondus.j.aur.in potu sumatur. ¶ Cōfectio de storace q̄ antiquo fluxui vētris cōfert ac tenasmonicū neqꝫ fe.neqꝫ calor affuerit sed aderit vētositas nociua dāda erit. ℞.castorei opij assari stor.liqde myrrhe se.iusqami nigri thuris: oīuz partes eqles: mellis qd sufficit ad specierum confectionem: cuius dosis sit.ʒ.ij.vel.iij. ¶ Si autem postq̄ tenasmon.x. transierit dies non visa fuerint medicamina cōferre ꝛ eger super pectinem sentit dolorem: redeūdum est ad clystere: qd. ℞. panici excorticati: risi excorticati: lentiū excorticatarum: ro.siccarum balaustie: cupulaꝝ glandium: oium aā.M.j.omnia in trib' libris aque coquātur donec ad.j.ʒ. redeāt: de nde colētur: deinde sumantur ceruse: cineris papyri: amborum aā.ʒ.j.boli ar.ʒ.ʒ. vitelli oui vnius assati duri: olei ro.vnc.ʒ. ex his omnib' in predicto apozimate fricando dissolutis clysteriзet eger semel aut bis. ¶ Qd si tenasmon fuerit lōgi temporis in quo nō egreditur sanguis: sed rasura alba mucilagini similis: medicamen putredinis qd in.c.putridarum gingiuarum noīauim' dādū ē: ex q̄ i apozimate eorū q̄ nominauimus fricato ꝛ dissoluto clystere semel aut bis fiat. ¶ Qd si ex ventris fluxu in vētre vehemēs pūctio sequuta fuerit clysterefiat ex oleo rosa.tepido. Si autem nullo mō mordicat clysteri ex illo medicamine addat multotiēs donec sanetur.

Descr. epithimatis.

¶ Epithima de quo vēter cum fluxus vehemēs est ꝛ virtus debilitata liniend' est ℞.galie achacie ciperi myrre gallaꝝ cupressi thuris.aā.ex omnib' his vīo.veteri aut succo cydonioꝝ cōspersis liniat vēter: huic quoqꝫ qñqꝫ addit panis coctus de syria. Si aūt cum hac egritudie fuerit calor: epithima fieri cōuenit ex duobus sandalis ꝛ roꝝ.ꝛ bolo ar.ꝛ faufel ꝛ gal.ꝛ pane biscocto cum succo macianoꝝ aut cydoniorum aut myrtino. ¶ Qd si eger vehemēter patiat tenasmon ꝛ sepe vadit ad scellam ꝛ nihil tñ egredit collyrium istud subijciatur est em̄ mirabile ad sedādū tenasmon. Collyriū. ℞.thuris lycij croci gūmi ara.aā.ʒ.j. opij.ʒ.ij.informēt collia ꝛ supponātur.

Istud est singulare ꝛ difficillimū ca^m intitulatū de fluxu vētris su.p deorsū tm̄ pviā itestinoꝝ qd sic cōtinuat ad pcedētia. ¶ Nā postq̄ Ra.determinauit aā de stōi passionib' de colerica.s.passione q̄ est communis stomaco ꝛ intestinis in qua simul p superius ꝛ p inferius fit flux': ɔseqnter post determinationē passionum stomaci ꝛ epatis incipit determinare p ordinē de passionibus intestinorum: ꝛ in ca° precedēti prime determiauit de colica passione q̄ est appropriata in intestinis nūc ɔsequit cōtinuādo de passionibus intestinoꝝ: ꝛ determinat de 2ª precipue lesione q̄ accidit intestinis vt de fluxu vētris q̄ qsi ɔ̄ria est q̄ntum ad vnum accñs ipsi colice: qm̄ vbi in colica fit difficltas exit' ei' qd dꝫ egredi p nām: h fit nimia facilitas exitus nō tm̄ ei' sp qd dꝫ egredi p nām: immo aliqñ eius qd esset retinēdū natura lit: lꝫ in tenasmōe q̄ ē spēs flux': nō sp facilitas.

Quatuor sunt spēs gñales flu xus vētris

talis repiatur vt videbit. ¶ Diuidit aūt p̄sens ca^{m} p̄ma diuisiōe in quatuor ptes p̄ncipales sm̄ ēt qd̄ quatuor sunt principales gñales spēs fluxuū: qm̄ p̄mo determinat d̄ fluxu liēterico: scd̄o de fluxu diarico: tertio de fluxu dissinterico: z q̄rto de tenasmone: in quo cū fluxu ꝯiūgit magn⁹ conat⁹ ad expulsionē. scd̄a ps incipit ibi. (Si v̄o cib⁹ nō egredit). tertia ibi. (Qd̄ si ex fluxu vētris euenerit excoriatio.) q̄rta incipit ibi. (Trocisc⁹ ad tenasmonē zc.) Prima ps ēt diuidit in tres ptes: qm̄ p̄° ponēs signa gñalia q̄b⁹ declarat liēteria absolute z formalr: ponit ēt in eadē parte signa spālia z curā lienterie a cā cal'a: vel ēt ab vlcerib⁹ z pustulis: scd̄o ponit signa z curā liēterie sine lubricitate ꝓpter cām flātică: tertio ponit signa z curā eiusdē liēterie qñ principalr pendet a debilitate virtutū ipsi⁹ stōi: z p̄ncipalr ei⁹ digestiue z retētiue. scd̄a ibi. (Qd̄ si cū eo nō fuerit mordicatio in vētre.) tertia ibi. (Si aūt cum hoc qd̄ dixim⁹ zc.) Pria ēt pōt diuidi ī duas: qm̄ p̄° facit qd̄ dcm̄ est de signis liēterie absolute: et de cā cal'a siue pustulis z vlceratione pēdēte. 2° ponit curā. scd̄a ibi. (Dēt egro rob de succo vue acerbe.) Pria pōt diuidi in duas: qm̄ p̄° ponit signa gñis vt lienterie absolute: scd̄o ponit signa spālia cāe cal'e vt dictū est.

Declaratio p̄me pticule p̄me partis principalis.

¶ De p̄^{a} ergo pte dicit: cū cib⁹ in stō more solito nō morat: imo citi⁹ egredit nō mutat⁹ nisi paꝝ iā sup. declaratur ꝙ hic flux⁹ dꝫ appellari flux⁹ liētteric⁹ nā hoc ē formale flux⁹ liēterici vt sit cibalis: qꝛ ꝓpter modicā morā ei⁹ in stō: vñ cū cito egredit nō fit cib⁹ mutat⁹ nisi paꝝ in suba z qualitatib⁹: vt infra ꝑ pri⁹ videbit de q̄d nois liēterie. Addit ponendo signa spālia cū pendet a cā cal'a. Et si fuerit cum hoc pūctiōes sup. in extrēmāe vel eēt in his intestinis: z nō tm̄ sup. pūctiōes q̄ sunt remissi dolores acuti: sed z dolor in vētre q̄ est notabilis z sitis. Addit: cū quo ēt plerūqꝫ adest flux⁹ vētrꝫ iā sup. declarat ꝙ talis liēteria est pēdēs a cā calida. Addit ponēdo signa qñ est pēdens ab vlceribus vel pustulis: in quo sup. fluxu qñ añ comestionē inuenit pulverulētū vt dicit vna lr̄a: vel pus vt vult alia lr̄a sup. in eo qd̄ emittit deorsū tunc sup. declarat ꝙ cā est vlcus.

Nota bene.

¶ Ex hoc textu potes p̄mo colligere ꝑ hoc ꝙ dicit cū quo plerūqꝫ adest fluxus vētris ꝙ nō in qualibet lienteria cōiungit multa fluxibilitas vētris: sꝫ sufficit ꝙ id modicū qd̄ sumitur de cibo modico tēpore in stō retineatur z paꝝ mutatus emittat. Aliqñ tñ ꝯiungit cū liēteria ēt fluxibilitas multa: vt qñ multa cibi q̄ntitas sumit vel qñ causa eius non fuerit mala complexio calida tantum vel acuitas in cibo z mordicatio eius: sed cum hoc concurrat materia colerica q̄ mota propter cibum in stomaco faciat ad citū exitum eius: sꝫ tūc talis fluxus nō est appellādus lienteria proprie tantum: sed etiam diaria participabit vt latius infra videbitur: precipue si a tali indigesto cibo simul educatur etiam colera. ¶ Collige 2° signum distinctiuum ad manifestandum lienteriā pendere a pustulis vel vlceribus stomaci vel forte intestinorum gracilium communicata lesione stomaco declarari per precedentem exitū saniei vel virulētie ad cibum qui sumitur z indigestus emittitur. nam talis precedens materia cum non resoluatur nisi ab apostemate vel vlcere satis manifestat causam talis lienterie fuisse vlcus siue apostema.

Declaratio 2e particule p̄e partis principalis.

¶ De 2ª parte huius partis ponit curam talis liēterie a cā calida pēdētis z duo facit. p̄° ponit curā ꝑ medicias ad intētionē faciētes. 2° ꝑ dietā. 2ª ibi. (Nutriatur vero ex adesia.) ¶ De p̄^{a} parte dicit: detur egro sup. stantibus his signis vñ declarat causa calida rob de succo vue acerbe aut de succo ribes aut de succo granatorum z ita sup. valent syrupi z de agresta z de ribes z de granatis. z dicit ꝙ dētur cum spodio z rosis amboꝝ. añ. ʒ. ſ. addit. trocisci de spodio cōstrictiui. i. facti cum semine acetose eisdem tribuātur quorum descriptionē ponet infra in hoc ca° in cura diarie a materia colerica. ¶ Sed circa hāc partem de exhibitione horum multū stipticorū si offerēda sint a p̄n° vel in processu latius videbitur infra loco suo. verū qꝛ liēteria ꝓpter hoc qd̄ adducit ad maximā resolonem in breui tꝑe: qꝛ nō digesto cibo. sed emisso deorsum indigesto nihil vl' modicissimū transit ad mēbra. Idcirco q̄si coacte expedit in q̄lꝫ liēteria cuꝫ stipticis occurrere. z qm̄ ponimus causam huius esse causā calidā ꝯñr talia composita vt syrupus de granatis z reliqua cum tro. de spodio q̄ infra declarabūtur sunt in casu cōueniētia: vñ magis opꝫ ad accñs intēdere ꝙ ad causam: vt etiā dcm̄ est supra in ca° de colirica passione. ¶ Cura aūt vlcerum vl' pustulaꝝ stomaci habita est supra in ca° ꝓprio stōi ad illū locū recurre: ideo ibi non ponitur cura liēterie ab hac causa: sed tm̄ pēdētis a causa calida sine vlcere. ¶ Addit 2° ꝯñr ponēdo q̄bus vtēdū est in dieta z dicit: nutriat v̄o ex adesia citrina est qdd̄ā ferculum acetosum aspsum cū sandalis citrinis: nō acetosum acetositate aceti sed granatoꝝ vel agreste. Addit: z pullis cum aceto coctis. i. modicissimo aceto in pastellis positis z assatis: qꝛ elixata nō sic cōueniunt z in succo vue acerbe possitis. Addit: in potu āt sumāt sumach. i. aquā decoctionis sumach cum aq̄ ro. i. imposita modica aq̄ ro. vel su. vino granatoꝝ vel syrupo de ribes: vel sup. aliquo hmōi z in ꝓcessu qñ p̄^{a} nō sufficiūt: ordinat etiā cibaria magis stiptica. Vñ addit: deinde nutriatur ex cibo cui admiscet sumach. i. terendo sumach vel incorporādo sumach cum cibis factis in pistatis vl' alio mō p̄paratis. nā in sumach est maxima vis stipticitatis vt oēs volūt auctores: immo de eo dicit Aui. 2° cañ. ꝙ q̄dā dicūt ꝙ prohibet fluxum: ita ꝙ etiaꝫ appensum collo retinet id. i. fluxū: z ꝓhibet fluxū colere ad viscera. z cōcludit Ra. ꝙ totū regimē eius ad hoc deducat vt infrigidare possit z constringere. s. rectificando aerem ad frigidum z siccum z reliqua preparando: vt sepe dictum est in similibus.

Declaratio 3e pticule p̄e partis p̄ncipalis.

¶ Quod si non fuerit cum eo zc. ¶ Hec est secūda pars principalis huius partis in qua Ra. ponit signa z curam lienterie cuius causa est materia flegmatica. Et duo facit principaliter: qm̄ p̄° ponit signa illius. 2° curam. secunda ibi. (Egro sicla z sinapi zc.) ¶ De p̄^{a} parte dixit ꝙ si nō cū eo. s. fluxu cibali fuerit mordicatio in vētre: vñ sup. nō declaret materia calida. neqꝫ qd̄ egredit sup. de cibo pus habet admixtum: z ita declaratur nō esse in stomaco vel intestinis paustulas vel vlcera: sed etiā viscosum vel supp. alr̄ album liquidum vel vitreum vel dispositum sm̄ diuersas spēs fl'atis sup. id qd̄ educitur simul cum ci-

bo ⁊ adsunt inflammationis paucitas ⁊ rugitꝰ acidus .i. eructuatio acetosa ex his sufficienter potest argui ꝙ causa talis lienterie est presentia flatis debilitātis digestiuā ꝓpter infrigidatio nē: ⁊ etiā ꝓhibētis debitā fieri impressionē sup̄ cibū ⁊ lubricātis cibū extra stomacū: ⁊ h̄ est dis/ positio vt frequētius cōtingēs in passione liēte rica. Hec oīa sigª sunt clara ad hoc declarandū si manifestet illa particula inflammatiōis pau citas. ꝑ quā videt innuere ꝙ etiā in lienteria a mā flatica pēdēte stat etiā aliq̄lis inflāmatio aliquotiēs. ⁊ hoc est nō ex natura flatis: sz ex nā cibi cum nō debite reguletur a virtute ⁊ a cali/ do naturali: nam tūc disponit ad corruptionez ⁊ putrefactionē: ⁊ sic supercalesit ad modum de claratū. ⁊ hoc est accidēs vñ sepe decipiuntur medici: qꝛ infirmi dicūt se ꝑcipere aliqualem in flammationē circa stomacū ⁊ ipsi arbitrātur ꝙ illius inflammationis causa sit humor calidus in stomaco exñs: sed declarat ꝙ pēdet ꝑ moduz dictū: qꝛ cum tali inflammatiōe nō cōiungitur pūctio neqꝫ sitis: ⁊ ꝑ id qđ emittit simul cum ci bo de viscoso vel aliter qualificato mā flegmati ca. ¶ Cōsequēter ponit curā huius speciei ⁊ di/ uidit in duas: qm̄ pº ponit curā ꝑ duo ingenia medicinalia vt ꝑ ꝓuocatiua vomitus: prepara/ ta tñ prius mā cum incisiuis ⁊ digestiuis flatis qñ materia est educibilis ꝑ vomitū. 2º ponit in geniū ꝑ medicinā solutiuam eūando flegma in deorsum ipso nō exñte obediente ad euacuatio nē ꝑ sursum. 2º pncipalr ponit dietā in casu cō/ ueniētē cum cibis incitātibus appetitū ⁊ vigo/ rātibus digestiuā ⁊ retētiuā lesas a flegmate 2ª ibi. (Et cibaria q̄bus vtitur ⁊c.) ¶ De pͥma igit parte dicit: egro sicla ⁊ sinapis ⁊ pisces saliti tri buāt. Nā talia incisiua subtiliatiua ꝑparāt flā ad eductionē: deinde .s. postq̄ꝫ sic steterit ꝑ horaz cogat ea euomere sumēdo sal ⁊ mel ⁊ anhetū co ctum. Nā sal ⁊ anhetū ꝓprie ponūtur inter me/ dicinas vomitiuas ⁊ mel iuuat ad meliꝰ abster gēdū: vñ pōt fieri decoctio anheti ꝯueniēter ⁊ seīs eius cū sale: deinde facta colatura pñt sumi ℥. vij. vel. viij. dicte decoctionis tepide addēdo ℥. j. mellis. vel. ℥. ß. oximellis simplicis. ℥. j. ⁊ for/ te magis iuuabit ad hāc intētionē: postea com monēdo se ꝑ camerā infra duas tertias hore: et cū intētione vomēdi cogat totū euomere impo nēdo digitū intra guttur vel pēnā intinctaz in oleo salito. Nā tale vomitiuū est multū ꝯueniēs educēdo mām facientē lienteriaz: ⁊ ēt ad accñs cōuertēdo ad oppositū. nā ꝑ hos modos vt dicit A. ⁊ reliq̄ ꝙ vomitus curat fluxū. ¶ Addit: ponē do aliud ingeniū qñ dcm̄ vomitiuū ⁊ dicte me/ dicine nō fuerīt sufficiētes ad inducēdū vomitū ordinādo solutiuū educēs deorsum dictā mām: ⁊ hoc ꝯtingit qñ dicta mā esset multū adherens vel multū grossa vel in fundo stōi pecccās vñ me lius educeret ꝑ deorsū. Vñ addit: q̄ si non fuerīt sup. sufficiētes ad eūandū ꝑ vomitū: medicamē qđ expellit sup. dictā mām deorsuz eidē tribuat ⁊ pōit descriptionē qđ. ℞. aloes. ʒ. j. colloq̄ntide interioris. ʒ. iiij. salis indi. ʒ. iiij. turbith. ʒ. ß. fiāt ex eis pille vt dicit ⁊ sufficiūt ad dosim vnā. Iste pille vt ptz ex simplicibꝰ plm̄ valēt in eductiōe flātis grossi: sed reuera sunt nimis fortes ad vnā dosim: immo sufficiētes ad tres ⁊ non sunt recti ficare neqꝫ correcte; vt ptz inspicienti: vñ neq̄ꝫ

Desc. pillu larum.

Nota.

eas laudarem nisi in corpore robustissimo ⁊ in quo mitiores nō sufficerēt maxime ꝓpter collo q̄ntidā incorrectā ⁊ multe dosis. tñ Rasis i hoc libello vt sepe dctm̄ est ponit aliquotiēs extre/ mas medicinas supponētes medicū canonicuz q̄ semꝑ ꝓcedere dꝫ a mitioribꝰ incipiendo. ¶ Addit ponēdo vnū dictū: p̄terea sepe vtatur ad innuēdū ꝙ lz aliquotiēs medicina solutiua sit necessaria vt dictū est: tñ in casu fluxꝰ qñ ꝑ eū pōt adduci mā per sursum semper magis cōue/ niens est vomitus q̄ꝫ eductio ꝑ secessum propter causam dictam supra: qꝛ vomitꝰ diuertit ad op positum vbi euacuatio per deorsum p̄parat ad fluxum. ¶ De scđa ꝑte huius partis ponendo re gimē ꝑ dietā dicit. Et cibaria q̄bus vtit .i. vti dꝫ sup. taliter patiens in almuri sepe intingatur .i. in aliquo salsamento sup. vt reddantur incisiua subtiliatiua ⁊ exsiccatiua māe ⁊ comedat salita exponit .i. q̄ sale cōdiuntur ⁊ q̄ acrimoniam ha/ bēt ⁊ appetitum ꝓuocare cōsueuerunt vt sup. sunt oliue salite immature ⁊ cappares ⁊ hmōi de q̄bus spālius videbit infra loco suo. Et nota ꝙ ex hoc mō suo loquendi innuit ꝙ cibaria sua nō debēt esse multū salita sed ꝙ intingantur in aliquo salsamēto vel ꝙ sale cōdiātur ad appeti tū incitādū tm̄: qm̄ multū salita cōtinuato vsu nimis stimularēt expulsiuā ⁊ adderēt in fluxuz. ¶ Seq̄tur illa pars. (Si aūt cū hoc qđ diximꝰ ⁊c.) q̄ est 3ª pars principalis de lienteria in qua ponit signa ⁊ curā ipsius ꝓueniētis ex debilita/ te virtutū. Et pº ponit signa: deinde curā ꝑ duo medicamina vltra exhibitionē vini potētis. 2ª ibi. (Egro vinū forte ⁊c.) ¶ De pª parte ponit si gna liēterie ab hac causa pēdētis q̄ sunt priua/ tiua .s. q̄ sumūtur ex priuatione signoꝝ apparen tium in lienteria a causa calida materiali cum āpate vel sine āpate ⁊ cum ꝑuatione eꝰiā signo/ rum flatis. Nam cum liēteria nō apparentibus signis dictis: tunc declarat ꝙ fit vitio pncipalr virtutum stomaci ⁊ intestinorum gracilium, ma xime digestiue ⁊ retētiue. Dicit ergo: si autē cum hoc qđ diximus sup. in pͥnº capituli vt ꝙ cibꝰ in stomaco more solito nō morat ⁊c. nihil egredia/ tur qđ sit sup̄fluum sup. de materia colerica: ne qꝫ qđ expellatur aliq̄d purulentū .i. de virulētia vel de pure vel flegmaticū habeat admixtū: tūc sup. cōcludit qđ dcm̄ est .s. ꝙ pēdet vitio virtutū pncipalr: ⁊ ita ordinat curā cōueniētē vinū for/ te exhibēdo ⁊ ꝯfectionē diaolibani ⁊ apozima de seminibꝰ. dicit ergo. Egro vinum forte purū tribuēdū est diaolibanum dandum. ⁊ ponit de scriptionē illius. ℞. olibani. ʒ. x. piperis sup. al/ bi qđ est magis stomaticū: ameos cheisiz .i. leui stici: anisi nigelle: oīz aā. ʒ. ij. balaustie. ʒ. x. ad re frigerādū caliditatē cum stipticitate: mellis dis pumati qđ sufficit ad cōficiēdū: detur ex hoc in potu qꝛ stomacum calefacit ⁊ ventrem deficcat. ¶ Addit ordinādo apozima dicens apozima q̄ꝫ de seminibꝰ qđ in caº colerice passionis noiaui/ mus detur. Istud apozima sepe cōmemorat in similibus ꝓpter excellentiam eius in deficcan/ do ⁊ confortando ⁊ calefaciendo. ¶ Et nota ꝙ remedia ibi posita valent in lesio/ ne virtutum digestiue ⁊ retentiue facta lesione a causa vtplurimum cōtingente vt frigida ⁊ hu mida complexionali vt in casu nostro supponit nam talis vtplurimum euenit ad debilitanduz

Nota

Declatio 4e ꝑticule pe partis pncipalis.

has virtutes:vt.3.dictū est de dispositionib' sto
maci primo illud vinū valet singulariter si su⸗
matur loco medicine ⁊ sit purum aromaticū:et
si in eo infundatur modicū panis vsti:⁊ dict' pa
nis sumat̄ ꝑpter eaꝙ longiorē morā facit in sto
macho virt° vini vtiliter magis operat̄. ¶ No⸗
ta etiā ꝙ ista cōfectio diaolibani ne cadat error
⁊ equiuocatio nō est cōfectio que tenetur cōmu
niter in apothecis:nā diaolibanū quod cōmu⸗
niter tenetur est stupefactiuū ⁊ est maxime cōfe⸗
rens ad sistenduꝫ catarros flegmaticos:⁊ ita eo
vtuntur medici:⁊ nō est in casu nostro multū cō
ueniens:⁊ ita si volumus ordinare diaolibanum
ad istā intentionē specifice dicatur.℞.diaoliba⸗
ni positi a Rasi nono Almansoris in capitulo de
fluxu ventris:⁊ sic pꝫ sniata ista prīa pars capitu
li de liēteria:⁊ lꝫ cum al's ordinassem istā mate⸗
riam de fluxibus:q̄ꝛ fuit primus tractatus queꝫ
ordinaui clare scribendo super isto nono Almā⸗
soris:q̄ꝛ ipsum ordinaui postꝙ̄ legi ipsum de re⸗
centi propter intricationē ⁊ difficultatē mate⸗
rie:tunc mihi apparuit alias partes textus non
esse exponendas nisi expedita in totum materia
liēterie:⁊ ita processi exponendo partes de lien⸗
teria:⁊ ita processi exponendo partes de diaria:
et postea determinaui materiā:ita similiter et
de dissinteria:tamen nunc vt me conformem in
hoc caplo ordinatiōi date in alijs capitulis in
quibus primū semper expediui totam seriē tex⸗
tus anteꝙ̄ venerim ad latius declarandū mate
riam:ita ⁊ hic sic mihi videtur esse fiendum:nō
declinando tamen ab his que al's ordinata sunt
sed solū mutādo cōtinuationē textus.Istud' di⸗
co pro tanto q̄ꝛ iam copia habetur apud plures
de ipso tractatu fluxuū:nollē si quis reperiret fa
ctam mutationē in ordinatione textus:ꝙ intel⸗
ligeret similē fieri mutationem in declaratione
materie:immo ipsam sic relinquā vt al's fuit or⸗
dinata:q̄ꝛ spero ꝙ vtiliter fuit ordinata seruan⸗
do ordinē consuetum in alijs capitulis cōtinuā
do textum.

Decl'atio 2e ꝑtis ꝑn cipalis huius capituli.

¶ Sequitur illa ꝑs.(Si vero cib' nō egredit̄ sꝫ
res subtilis alba ⁊c.)que est 2a pars principalis
hui' capli:in qua Ras determinat de diaria siue
fluxu hūorali.Et diuidit̄ ista ꝑs ꝑa diuīōe ī duas
ꝑtes:qm̄ prīo determinat de fluxu aquoso ad al⸗
bū declinātē.2° de fluxu aquoso ad citrinū decli
nāte:⁊ magis cholerico.2a ibi(Si aūt qđ egredi
tur citrinū fuerit)Prīa etiā in duas diuidit̄:qm̄
prīo determinat de tali aquoso pendēte ꝑcipue
ab oppil'one epis vel meseraicaꝝ sit̄ intelligēdo
etiā de fluxu oppilatiuo oppil'one mēbroꝝ post
epar.2°.determīat de tali fluxu hūorali aquoso
vitio stōi:⁊ sup.intestinoꝝ maxime graciliū.2a
ibi(Si aūt cū ꝑdicta egritudīe nō fuerit signifi⸗
catio debilitatis.)Prīa ꝑs ēt ī duas diuidi pōt:
qm̄ prīo ponit signa talis flux' aquosi ꝯtingētis
vitio epis.2° ponit curā ꝑ medicinas relinquēs
curā ꝑ dietā ad ea q̄ supra dicta sunt in disposi⸗
tionib' epicis.2a ibi(Egro tribuat̄ id ⁊c.)¶ De
ꝑa ꝑte dicit.Si v̄o cib' nō egredit̄ sup.indigest'
ꝑ ꝑte ꝑpter hoc ꝙ nō morēt̄ in stō more solito.
immo sup.si egredit̄ cib' sepe egredit̄ digest' sꝫ chi
losus.vn̄ addit:sꝫ res subtilis alba ⁊ aquosa sup.
egredit̄ cū aqua ēt sup.egressiōe sunt ea q̄ signifi
cant epis debilitatē su.cū oppil'one vt de mali⸗
tia coloris cū grauitate lateris dextri ⁊c.vt fuit

Decl'atio ꝑe ꝑticule 2e ꝑtis ꝑn cipalis.

dictū supra:tūc sup.declarat̄ ꝙ cā hui' flux' est
debilitas epis ex ꝑte impotentie attractiue ma
xime ꝯiuncta oppil'one ei'.¶ Et nota ꝙ lꝫ vitio
epis a diuersis causis pōt pendere diaria ꝯflux'
hūoralis:vt īfra videbitur in causis:tn̄ spāliter
hic determinat de hoc fluxu diarico epatico ab
oppil'one:qm̄ in tali fluxu epatico oppilatiuo se
pe ꝯtingit medicos errare offerendo stiptica ad
fluxū non attendentes ad cām:vn̄ aucta oppl'o⸗
ne augetur ꝯn̄r flux':ideo de hoc fluxu etiā qui
est sepe cōtingēs:qm̄ epar facillime cadit in op⸗
pil'ones:vt supra dictū est:posuit hic spālem cu⸗
rā.¶ De 2a ꝑte ponens curā dicit:egro tribuat̄
id qđ fit de scoria.i.ꝯfectio de scoria ferri vel vi⸗
nū decoctionis' ei' posita supra capitulo de his
que ꝯfortant stomachū.nā est notabilis descri⸗
ptio ꝯfortatiua stomachi ⁊ epatis ⁊ apitiua op⸗
pil'onū ⁊ minoratiua materie facientis oppil'o⸗
nē exiccando:lꝫ ibi videat̄ reduci ad formā syru
pi:pōt tn̄ reduci ad formam el'arij:vt ibidē fuit
dictū.laudat ēt diaolibanū de quo dictū ē pau
loante:⁊ trociscos calefaciētes epar quos noīa
uimus vt tro.de reubarbaro ⁊ de absinthio ⁊ ele
ctuariū diacalamētū:qđ est precipuū in casu op
pil'onis:qm̄ facit cibū trāsire in epar ⁊ in mēbra
posteriora:⁊ ponit ei' descriptionē q̄ talis est vt
infra.℞.folioꝝ ruthe siccoꝝ foliorum calamenti
ameos carui cheisiꝫ sinsinb.cinamomi macro⸗
piperis:oīm ꝑtes equales:ꝯficiantur cum melle
cocto:⁊ pꝫ quō ex virtute simpliciū hꝫ iuuamēta
que dicta sunt sua forti calefactiōe ⁊ penetratio
ne:exhibēdo.exēpli gratia.ʒ.j.vsqꝫ ad.ʒ.j.ß.pro
vice cū modico vini al.vel cū aqua absinthij et
eupatorij.Et addit:⁊ denī alia medicamina que
noīauimus in capitulo epatis.i.de dispositioni
bus ei' ex eis que ipsum calefaciūt ⁊ ꝯfortant vt
sup.est diacurcuma dialacca tyriaca ⁊ huiusmo⸗
di.Sed vtrū talia debent exhiberi a ꝑn° apparē
te fluxu tali oppilatiuo nō eūata materia ⁊ si dꝫ
eūari cū quibus dꝫ eūacuari.hic Ras.non ponit
doctrinam:sed recurratur ad ea que supra dicta
sunt in oppil'one epatis:sed etiam ad ea que in⸗
fra dicentur spāliter in cura fluxus oppilatiui.

Decl'atio 2e ꝑticule 2e ꝑtis ꝑn cipalis.

¶ Sequitur illa ꝑs.(Si aūt cū predicta egritu
dine non fuerit ⁊c)que est 2a pars huius ꝑtis in
qua determīat de fluxu hūorali aquoso vitio sto
machi:etiā ⁊ sup.intestinoꝝ ⁊ maxime graciliuꝫ
differēte tn̄ a liēteria:qm̄ lꝫ ī hoc:vt etiā in liēte
ria stet lesio in virtutibus stōi vt digestiua ⁊ cō⸗
tentiua precipue:tn̄ in hoc fluxu nō tanta est le⸗
sio sicut in lienteria:qm̄ in hoc ꝯuertit̄ cibus ad
formā hūoralē ⁊ nō proprie stat cib' ꝑ parte in⸗
digestus sicut in liēteria:immo fit flux' hūora⸗
lis:⁊ hoc faciēdo duo facit.prīo declarat istum
fluxum ꝑ signa vt ꝙ fit vitio stomachi pendens
et non epatis.2° ponit curam.2a ibi(Puluis de
granatis ad transglutiendum dandus est).

Decl'atio 3e ꝑticule 2e ꝑtis ꝑn cipalis.

¶ De prima ꝑte ponens declarationē huius flu
xus ꝑ signa dicit.Si autem cū predicta egritu⸗
dine.i.cū fluxu cū quo cibus nō egreditur indi⸗
gestus:sed egreditur res subtilis alba ⁊ aquosa
⁊ non fuerit significatio debilitatis epatis:im⸗
mo quod egreditur cū fluxu subtile est ⁊ album
et fuerit in stomacho grauitas ⁊ maxime cum su
mitur sup.cibus:tūc sup.declaratur ꝙ talis flu
xus est pendens vitio stomachi principaliter vt
dictum est:totum est clarum ⁊c. Consequenter

ponens curam ꝑ intrinsecus offerenda medicinalia duo facit. primo ponit curam per exhibitionem pulueris de granatis ⁊ ponit descriptionem illius pulueris. 2° ponit per exhibitionem electuarij dicti canki cū descriptione eius. vt pꝫ inspicienti vtrāq; descriptionem ꝙ vtraq; ē magis stiptica ꝙ̄ frida. 2ª tamē vt electuarij est minus frida. ꝙ̄ pª. ⁊ ſm hoc oꝫ diuersificari exhibitionem eorū stante lapsu in cōtentiua ſm complexionē magis vel min⁹ calidam stomachi: ⁊ vbi esset lapsus notabilis ad fridū oporteret apponi aliqua de magis calefacientib⁹ vt de seminibus assatis vt anheto cymino ⁊ etiam de thure.

De pul. de granatis.

¶ Dicit igitur ꝙ puluis de granatis ad trāsgluttiendū dandus est: ⁊ iste puluis est ꝯfortatiuus ⁊ magis valens quando est necessaria stomachi cōfortatio vt stante lapsu in ꝯtentiua ꝙ̄ medicine in alia forma exhibite: qꝛ puluis adheret parietibus stomachi ⁊ magis intrinsecatur ꝙ̄ electuaria ⁊ reliqua. descriptio talis pulueris est. ℞. ossium granatorū acetosorum assatorum ⁊ tritorum vt alcofol. ʒ. c. carui se. coriādri amborum aceto acerrimo infusorum ⁊ postea assatoruꝫ ante. ʒ. xx. xylocaracte sumach balaustie. omnium ante. ʒ. x. puluerisentur optime ⁊ detur eoꝝ puluis ad transglutiendū. postea ponit descriptionem electuarij. ℞. arrilorū passꝫ. tritorum vt alcofol lib. j. myrtillorū siccorū puluerisatoꝝ vt alcofol lib. ß. xylocaracte nabati balaustie. se. tamarisci ameos: omnium. ā. ʒ. x. conficiantur ex melle de cāna mellis aut cū melle apuꝫ optime dispumato ⁊ de electuario hoc edatur.

¶ Sequitur illa pars. (Si ast quod egreditur citrinū fuerit.) que est 2ª pars principalis hui⁹ ꝑtis de diaria: in qua ponit curā fluxus citrini ⁊ acuti mordicatiui ⁊ duo facit: qm̄ primo declarat per signa hūc fluxū eē cholericū maxime propter choleram trāsmissam ab epe ad stomachuꝫ vel intestina. 2° ponit curam. 2ª ibi (Trocisci cōstrictiui de spodio ⁊c.)

Declaratio 4e ꝑticule 2e ꝑtis principalis.

¶ De pª ꝑte dicit. Si ast qd egreditur citrinū fuerit ⁊ anū mordicat sup. in exitu egerq; sitim patitur ⁊ febrem: tunc sup. declaratur ꝙ materia est cholerica. istō satis pꝫ ex alijs sepe dictis. ꝯñr ponēs curā talis fluxus cholerici ponit duas medicinas ꝑ interius exhibendas vt ꝑ trociscos de spodio ⁊ aquā sauich ordei qui trocisci facti sunt cū semine acetose: iō dicti sunt cōstrictiui: qꝛ cum hoc ꝙ cōferunt ad febres cholericas inflammatiuas ⁊ sitim extinguūt. cōferunt etiā his in quib⁹ est fluxus vētris sup. a tali materia cholerica ad differentiā aliorū trociscoꝝ de spodio: q̄ lꝫ valeāt ad febres acutas ⁊ īflāmatiuas ⁊ inflāmatōes stōi ⁊ epatis ⁊ extictionē sitis: nō sꝫ tū ꝯstrictiui ⁊ stiptici: qꝛ ī eis nō intrat se. acetose neq; sumach neq; balaustie vt in trociscis istis de spodio cū semine acetose: immo in illis intrant succus liquiritie cuꝫ mucillagine psilij faciētes ad lenitionē. descriptio ergo trociscoꝝ de spodio q̄ dicunt ꝯstrictiui est vt infra. ℞. rosarū ru. spodij: amboꝝ ana. ʒ. x. se. acetose sumach balaustie gūmi arabi. ā. ʒ. v. ponitur gūmi ad minuendū siccitatē nimiam aliaꝝ medicinarū. formenꝫ tro. pōderis. ʒ. ij. quorū vnus cū. ℥. ß. rob. cytonioꝝ simplici sumatur. ⁊ cū. ℥. ij. aque plantaginis ⁊ portulace si placet. patet ex virtute simpliciū quō in casu cōueniāt.

¶ Cōsequenter declarat que sit aqua sauich ordei ⁊ ponit descriptionem eius. Nā aqua sauich alia est ab aqua ordei. Raꝫ. dixit: aqua vero sauich ordei ita fit. ℞. ordeum fractum ⁊ ipsum in aqua cooperiēte ipsum bulliat. i. non sit nimia q̄titas aque: sed solū tāta vt sufficiat ad cooperiēdū ipsuꝫ ordeū. ⁊ dicit bulliat donec aqua inspissetur: ⁊ coletur ⁊ bibātur ex ea. ℥. iiij. ß. cū. ʒ. iij. spodij ⁊ gūmi arabici eiusdē q̄titatis. Nam ista medicina etiā est cibus restauratiuus in casu ꝯueniēs in v̄tute ordei: sꝫ vt talis aqua ordei fiat magis infridatiua ⁊ cōstrictiua Simon ianuēsis in descriptiōe ei⁹ addidit ꝙ or. de quo fieri dꝫ sit immatuꝝ ⁊ torrefiat ⁊ ventilet cortex et frangat sicut farrū ⁊ coquatur postea vt dictum est.

¶ Sed nota ꝓ intelligētia haꝝ duaꝝ ꝑtium supioꝝ ꝙ Raꝫ. nō ponit in cura haꝝ duarū causarum diarie intentionem eūonis fiende: quia in vtroq; casu stat maior intentio ad fluxum vt fluxus est ꝙ̄ ad causam. Et intentio etiaꝫ que sumitur a causa magis completur cum alterantibus ꝙ̄ cū eūantib⁹. Nā hoc manifestū est in prio casu vbi fit fluxus vitio stomachi vel itestinorū ex malitia complōnis. In 2° etiā casu satis pꝫ: qꝛ illa cholera est magis peccās qualitate ꝑ acuitatē ꝓbabiliter ꝙ̄ multitudine. credo tñ ꝓpter illud qd coniungitur de febre cū ea ꝙ satis sit regulare facere leuē eūonē de tali materia cholerica cū medicinis cōpressiuis vt cū mirabol. citrinis post quos remanet vestigiū stipticitatis antequ currant⁹ ad medicinas dictas simplr stipticas. Sed Raꝫ in hoc libello vt breuiloqu⁹ vt sepe dictū est ponit eas medicinas quibus cōpletur intentio principalis in fluxu q̄ est ad ipsum fluxū maxime in fluxu timoroso vt est flux⁹ ex debilitate virtutū: ⁊ etiā ex cā cholerica: qm̄ nō tātus timor ē in fluxu flatico sicut in his: cum hoc tñ stat ꝙ nō ꝓpterea ꝓhibeat fiendā esse eūonē quādo expedit etiā ad ipsum fluxū nō ponit oīa ingenia que haberi possunt: sꝫ ea que sunt fortiora: qm̄ non posuit ea q̄ extrinsec⁹ applicata alterant ⁊ cōfortant que tñ in casu ꝑlm iuuant. Sed de his oīb⁹ lati⁹ dicetur infra loco suo. Et sic sit expedita ista ꝑs principalis de fluxu diarico.

¶ Sequiꝫ illa pars. (Qd si ex fluxu ventris euenerit.) Et est 3ª pars principalis capli hui⁹ in q̄ Raꝫ determinat de 3ª spē principali fluxus vt de dissinteria que plerunq; sequitur ad diariā ⁊ maxime pendentē ex cholera citrina de qua dictū est in ꝑte prima superiore ꝑꝑ acuitatē materie ꝑ intestina incedētis vñ disponunꝫ ad rasurā. Et tria facit in hac ꝑte pncipali: qm̄ prio declarat q̄d intelligat ꝑ dissinteriā ordinādo etiā puluerē de boloarmeno ī dissinteria sequēte ad diariā. Cōsequēter ordinat die tam ꝯuenientēꝫ ex parte cibi in casu. 3° ponit tro. de balaustijs cum descriptione eorum qui sunt dandi cū fluxu est maxime superfluens: quoniam tales trocisci sunt multum stupefactiui. 2ª ibi (Cib⁹ vero eius sit pulmentum factum ⁊c.) 3ª ibi (Trocisci de balaustijs ⁊c.

Declaratio 3e ꝑtis principalis.

Declaratio pe ꝑticule 3e ꝑtis principalis.

¶ De pª ꝑte dicit declarādo dissinteriam ꝙ si ex fluxu ventris euenerit excoriatio nō tm̄ sup. ex cā cholerica vt dictū est: immo ex qualibet alia causa excoriante intestina: tunc sup. talis fluxus est denominandus fluxus dissintericus siue dissinteria. Et bene nota modum dicendi Raꝫ. quoniam multum artificiose loquut⁹ est in

declarãdo dissinteriã ꝑ hoc qđ dicit ꝙ si ex fluxu
ventris.i.ex causa faciẽte fluxũ vẽtris euenerit
excoriatio innuẽs ꝙ in dissinteria causa fluxus
debet eẽ excoriatiua:lʒ cũ fluxu vel causa coniũ-
gerek excoriatio:nõ ꝓpterea deberet dici talis
flux⁹ dissinteria vt infra de q̃d nõis diarie lati⁹
dicetur:qm̃ aliquotiẽs cũ diaria cõiungit exco-
riatio:inimo excoriatio vel vlc⁹ in stomacho vel
intestinis est causa illi⁹ vt videbitur de mẽte au
ctorũ.ꝛ tamen talis fluxus remanet sub denomi
natione diarie et nõ dissinterie:qꝛ fluxus magis
sequitur excoriationẽ q̄ꝫ causa flux⁹ ducat ad ex-
coriationẽ. ¶Dixit conseqũẽter ponẽdo curam
dissinterie maxime pendentis a causa cholerica
de qua dicebatur supra ꝙ puluis de bolo ar.ad
transglutiendũ detur:ꝛ ponit descriptionẽ ei⁹:
vt infra. ℞.psilij.ʒ.xx.se.plãtagis.ʒ. x.gũmi ara.
boli armeni;amborũ aã.ʒ.iij. psilium assetur et
gummi:et postea bolum ar.pulueriẑetur et com
misceãtur sup.cum semine plantagis:ꝛ sumãtur
in potu ex ea in mane.ʒ.iij. cum rob de cydonijs
et circa noctem tantũdẽ. ¶Et hic nota etiã arti
ficium dñi Rasis ꝙ quia in tali casu cõiungitur
excoriatio stat magna intentio de cõstringẽdo:
et qꝛ causa excoriãs est cholerica debẽt talia esse
frigida cõstrictiua:ꝛ hoc vt videtis qm̃ ingredi-
tur psiliũ cum ipsum ꝫm partẽ centralẽ sit cali-
dũ:immo vlceratiuum: ꝛ ꝫm partem superficia-
lem lenitiuum viscositate sua in superficie existe
Idcirco ordinauit ipsum assari debere:vnde per
assationem corrigitur vtrunqꝫ nocumẽtũ: quia
dissoluitur illud lubricũ superficiale et etiam il
lud igneum subtile vnde est vlceratiuum rema-
nente terreo stiptico: et ita similiter facit assari
gũmi ara.ꝙ per naturã est lenitiuum vbi per as-
sationem fit stipticũ: licet quadam glutinatio-
ne etiam valet in fluxibus:sed cũ est intentio for
tis ad constringendum ꝛ stipticandũ debet assa
ri:vt hic fecit Rasis. Et hoc bene notate et exhi-
bet de hoc puluere bis in die naturali vt mane ꝛ
sero vt videris propter magnam necessitatem
constringendi.

Quare assat psiliũ in hoc puluere similiter gũmi.

¶De scđa parte ponit dietam in casu conueniẽ
tem dicens. Cibus vero eius sit pulmẽtum factũ
cum granis granatorũ et pasꝭ.et cũ ace.et aqua.
nã iste cibus est multũ gratus appetitui remissi
uus acuitatis materie:et cũ hoc si vue passe fue-
rint cum arillis: tunc in virtute granatorum et
etiam pas.cum arillis et cum aceto .s. cydonio-
rũ non aceto vini: redditur talis cibus stiptic⁹
et iste cibus est quo vtũtur sarraceni orientales
in estate qñ propter vehementiam caloris perdi
tur appetitus:vt mihi narrauit fide dign⁹ mihi
amicus mercator:qui hospitat⁹ in domo mea su
perioribus his diebus proximis qui steterat se-
ptem annis damasci ꝛ in partib⁹ alijs orientali
bus.nã sumũt vt referebat ipse grana granatoꝝ
muẑorũ cũ passulis et infundunt in brodio pul-
li:et dimittunt ita bullire multis bullitionib⁹
vsqꝫ dũ inspissaretur totũ brodiũ:postea cum pe
tia subtili exprimebãt grana et passulꝫ.educendo
totum succum ab eis remanẽte pura fece quam
abijciebant:et illud expressum iterato faciebant
bullire duabus vel tribus bullitionibus adden
do parũ aceti vel agreste vbi inclinaret appeti-
tus debẽtis sumere ad acetositatẽ: vel addebãt
de ẑucchar o vbi fuisset nimis acetosum:et reue-
ra in multum inflãmatis debet appetitum mul
tum subleuare. ¶Ponit etiam aliũ cibũ factum
cum succo vue aggreste.s.acerbe et sumachia.i.đ
succo sumach recentium ꝛ taphea.i.panis infu-
sus in brodio : cui admiscetur succus sumach et
his similia cibaria ꝛc. ¶Consequenter quando
ista sup.non sufficiunt ordinat trociscos de ba-
laustijs qui cũ conferant nimie diarie dandi sũt
sup.etiam cũ fluxus ventris fuerit superfluus
dissintericus:qđ exponit per hoc ꝙ addit si ha-
beat sanguinem secum admixtũ ꝛ tales trocisci
sunt trocisci stupefactiui:quorum descriptio est
vt infra.℞.gallarũ siliquarum nabati.i. xyloca-
ractarum vel carob.i. cõtrate orientalis sunt sti
ptice 2° cañ.sed credo ꝙ se. in casu magis valeãt
q̄ꝫ pulpa:se.tamarasci olibani balaustie. aã par-
tes equales opij gummi arabaci.aã. partem me
diam:informentur trocisci pondere.ʒ. ß. ex qui-
bus vnus cũ vino sumatur:datur cum vino pro
pter correctionem opij ꝛ acuationem meliorem.
Et hoc si neqꝫ calor fuerit neqꝫ fe.vt dicit : sed si
fuerit cum rob de cydonijs sumatur. Addit faciẽ
do medicum multum cautum in exhibitione ho
rum ne sit nimis facilis qui tũc dãdi sup.trocisci
cum fluxus ventris superfluus fuerit : et ex hoc
etiam collige artificium Rasis in exhibitiõe stu
pefactiuorum ꝙ in ordine procedendi in tali flu
xu dissinterico:ipse prius posuit puluerẽ de bo-
lo armeno non stupefactiuum:et ordinauit die-
tam etiam stipticam anteq̄ꝫ voluit deuenire ad
trociscos de balaustijs stupefactiuos:quos tan-
tum exhibuit quando reliqua non sufficiunt et
fluxus remanet superfluus: et ex hoc insinuauit
etiam medicum taliter debere operari : quia nõ
a principio debẽt vti stupefactiuis : et quando
pur est necessarius vsus eorum obseruentur ca-
nones dicti supra in capitulo de colica prius of-
ferendo per inferius q̄ꝫ per superius ꝛc. Et sic sit
expedita ista 3ª pars principalis.

¶Sequitur illa pars. (Trocisci ad tenasmonẽ
qui dãdi sunt.) que est quarta pars principalis
hui⁹ capituli in qua determiat de tenasmone et
de cura eius. Et hec pars recte continuatur cum
precedẽti:quoniam in precedenti determinat de
dissinteria:ꝛ quoniam ad istam dissinteriam:vt
etiã dicit Gerardus sepe succedere debet tenas-
mõ que est passio cõmuniter appropriata inte-
stino recto et vltimo:ideo pñr in hac vltima par
te post dissinteriã cõueniẽter Rasis determinat
de tenasmõe in q̃ duo principaliter facit: qm̃ pri
mo ponit curã ipsius tenasmonis cũ quo aliqua
lis sensibilis materiei fit egressio . 2° ponit vnũ
collyriũ cõiter appellatũ collyriũ de lycio ad te-
nasmonen valens cum nihil quasi sensibiliter
egreditur:sed solum manet vehemens conatus
ad ascellandum : ita vt cogatur sepe surgere ad
scellam infirmus : et tamen nihil quasi sensibi-
le emittit sicut etiam fit in tenasmone sine ma-
teria vt videbitur loco suo: et tale collyrium est
vehementer stupefactiuum. Secunda pars inci
pit ibi ad finem capituli.(Qđ si eger vehemẽter
patiatur ꝛc.) Prima adhuc in duas . quoniam
primo ponit curã per oblata per intrinsecus.s.
per superi⁹ et inferi⁹.2° ponit curã ꝑ oblata per
exterius vt per epithima. 2ª ibi (Epithima de
quo venter cum fluxus ꝛc.) Prima adhuc in
duas:quoniam primo ponit curam tenasmõis

Declaratio vltĩe ptĩcule 2e ptis pncipalis

Declaratio 4e ptis pn cipalis.

a ventositate pendentis. 2° ponit curã eiusdem pendentis a flegmate mucilaginoso adherente vel etiam a flegmate putrefacto vel etiam a sanie. 2ª ibi (Qd̃ si tenasmõ non fuerit longi temporis.) Prima adhuc in duas: quoniã primo declarando tenasmonem pendere a ventositate ponit duo remedia per superius offerenda. 2° ponit curã per clystere conueniens in casu quando dicta remedia non suffecerint. 2ª ibi. (Si autem postꝙ̃ tenasmon decem transiuerit dies.) ¶ Primo ergo declarando tenasmonem pendere a vẽtositate ordinat primo trociscos ad tenasmonẽ dicens. Troci. ad tenasmonem qui dãdi sunt cũ caloris absentia fuerit et ventositas erit nociua et sonitus sup. percipiatur. nam tunc sup. cum his declaratur ꝙ tal' tenasmon pendet a vẽtositate: vt pꝫ: ⁊ tunc ponit descriptionem horũ trocicẽs. ℞. se. iusquiami al. se. anheti: anisi: feniculi: omnium añ. ʒ. v. ameos. ʒ. ij. ℈. opij. ʒ. iij. seminis apij. ʒ. x. fiant trocis. de quibus pondus aurei. j. in potu sumatur. ¶ Aliã confectionem ponit in forma electuarij quã appellauit confectionem de storace: qd̃ el'ium vt dicit antiquo vẽtris fluxui est ꝯferẽs ⁊ ad tenasmonẽ cũ neqꝫ fe. neqꝫ calor affuerit sed aderit ventositas nociua sup. faciens ad tenasmonem dandum est: ⁊ ponit descriptionẽ illius sub hac forma. ℞. castorei: opij assari: storacis liquide: myrre: se. iusquiami nigri: thuris: omnium añ. partes equales mellis qd̃ sufficit ad specierũ cõfectionẽ: cuius dosis sit ʒ. ij. aut. iij. patet aũt ꝙ he descriptiones sunt in casu valẽtes: qm̃ sunt a dominio calefaciẽtes resolutiue vẽtositatis: tamen cũ confortatione et maxime scd̃a videtur magis cõfortatiua: vtraqꝫ tamẽ est stupefactiua ad minuẽdum sensum dolorosum: vnde fit ille conatus ad expressionem simplicia. omnia talia sunt declarata supra in passionibus oculorũ: vnde laudabile est ꝙ tales confectiones sint fermentate per sex menses ad hoc ꝙ conueniẽter exhiberi debẽt ad debite refrãgedũ frigiditatẽ stupefactiuorũ: remanebũt tamẽ stupefactiue: quoniam remanet notabilis quãtitas iusquiami ⁊ opij in vtraqꝫ earũ. Et prima videt magis stupefactiua et ex parte stupefactiuorũ in dosi: et q2 in secũda intrat mel rectificans stupefactiua. ¶ Ex his tamẽ duabus descriptionibus habes duo colligere. Primum ꝙ lꝫ in his medicinis sit virtus vẽtositatis resolutiua et carminatiua: q2 tñ in eis est virtus stupefactiua: et eos ita laudauit Rasis. Ex hoc potest fieri argumentum ꝙ medici sunt audaces in exhibitione horum in ventositate carminãda causante dolorem et tenasmonem quando non stat alia materia multa fouens ventositatem. nam sepe euenit post fluxum et propter frequẽter surgere ad scellam: ⁊ ꝓpter instãtiã vigiliarũ ⁊ forte ex cibis frigidis debilitata virtute digestiua stomachi et intestinorũ ꝙ multiplicatur ista vẽtositas nõ propterea multiplicat alia materia: ⁊ sic aliquando intestinum extendens et nocens facit tenasmonem: quoniam omne qd̃ nocumentum inducit in extremo precipue recti intestini est vel esse pt causa tenasmonis: et ita cõsequenter non existente alia materia de cuius ingrossatione dubitemus fouẽre vẽtositatẽ: sed sola ventositate ledẽre possum⁹ ꝯueniẽter vti dictis medicinis stupefactiuis: parce tñ et cũ mẽsura offe

Desc. tro. ad tenasmonem.

Nota bñ ꝙ tales cõfectiones debent fermentari ꝑ sex mẽses anteqꝫ veniant in vsum.

rantur: qm̃ cũ talis morbus sit vt pl'm molestans precipue propter instantiam vigiliarum que sequitur ad eũ quasi sit necesse ad minorandũ mẽbri sensibilitatem has exhibere medicinas: et lꝫ Gerardus dixerit ꝙ talia nõ multũ prosunt propter distantiam viarũ: sed ꝙ magis conueniunt clysteria vel fomentationes per deorsum facte. Ego tñ cũ Rasi hic credo ꝙ ista in casu dicto magis a pn° cõueniãt ꝙ̃ localia: qm̃ localia immediatius magis iuuãt in resoluẽdo materiã actu coniunctã: nõ tñ sic curãt futurã et causam antecedentem vt ventositatẽ in superioribus existentem que tamen deorsum trãsit in intestinum. Juuãt etiam inducendo somnũ ista data per superius vnde minuitur debilitas mẽbroꝝ superiorũ per somnũ: quorũ causa vt supponitur generatur vẽtositas et cõsequenter tenasmon que inde pendet. In processu autem debilitato intestiuo multum: tunc credo ꝙ localia magis iuuent ꝙ̃ talia stupefactiua: maxime quia in virtute ex multo tempore ꝓstrata exhibitio stupefactiuorum est magis suspecta: et tũc possunt fieri fometatiões et clysteria cum decoctione rerũ ventositatẽ resolutiuã: vt cum decoctione facta ex camomilla anheto: et furfure equaliter in aqua et vino: ex dicta decoctione potest fieri clystere ⁊ ex fece horum possunt fieri sacellationes cum sacculis apponendis et supra sumen et infra anum super quos calidos sedere conuenit: vt infra latius videbitur.

¶ Si aũt postꝙ̃ tenasmõ decẽ transierit dies.) ¶ Hec est secũda pars in qua Rasis ordinat vnũ clystere cõstrictiuum in processu tenasmonis et dicit. Si autẽ postꝙ̃ tenasmon decem transierit dies et nõ visa fuerint medicamina cõferre sup. sufficienter: et eger sup. ad pectinẽ sentit dolorẽ quia forte ex cõpressione facta violenter propter tenasmonẽ fuit facta ruptura aliquarũ venarũ circa intestinum rectũ vel vbi fuerit facta multa relaxatio vnde emittatur intestinũ pro parte per cõpressionẽ vt sepe fit: tũc dicit redeundum est ad clystere cõstrictiuum: et tale est cõueniẽs: cuius descriptio est vt infra. ℞. panici excorticati: risi excorticati: lentium excorticatarum. ista omnia excorticãtur ad remouẽdũ corticẽ in quo stat caliditas virtualis nitrosa: rosarũ siccarũ: balaustie: cupularũ glãdiũ: omniũ añ. M. j. omnia in tribus libris aque decoquãtur donec ad lib. j. ℈. redeant et colẽrur: et deinde sumãtur celse: cineris papiri nostratis: amborũ añ. ʒ. j. boli ar. ʒ. ℈. vitellũ. j. oui assari duri sup. dissoluti: olei rosᵃ. ʒ. ℈. ex his omnibus in predicto apozimate fricãdo dissolutis clysterizetur eger semel aut bis: pꝫ quidem ꝙ tale clystere in virtute simplicium intrantiũ ⁊ in decoctione et in sub̃a est frigidũ stipticũ a dominio: cũ tñ aliquali virtute glutinationis aquisita ex vitello oui ⁊ ex risio et oleo rosᵃ. et ita tale clystere quantũ est ex parte cause faciẽtis conatum vt ventositatis dissoluende in casu non esset cõueniẽs: ex parte tamẽ accidẽtis vel accidẽtium ꝓñtium de ruptura aliquarum venarũ ruptarũ: ⁊ forte manatione sanguinis sequentium multã cõpressionem vel propter relaxationem musculorũ retentiuorũ ani: vel forte tertio propter aliquas materias nitrosas ad dictas partes fluxas propter conatum expulsionis ad remittendum acuitatem earum et

Declaratio 2ᵉ particule 4ᵉ partis principalis.

Nota

Questio.

Declaratio 3ᵉ particule 4ᵉ partis principalis

Nota

ph:bendū nimiū fluxū eoꝝūdē tale clystere esset
ꝯueniens. Ego tñ in casu laudarē hñdo etiā, re/
spectū ad cām principalē vt cām tenasmonis vt
ad fluxū, in decoctiōe apponi aliqđ vētositatis
dissolutiuū cū ꝯfortatione iuuans: vt parum ab

Questio.

sinthij: ꝛ squināti: ꝛ in pulueribꝰ posset addi pa
rum thuris vel masticis. ⁋ Et ex dictis circa has
ꝑtes pōt acutꝰ intellectus rñdere clare ad duas
que ibi obijci possunt difficultates. Pria est qm̄
stat regula ꝛ percipitꝛ ab Aui. 16ª tertij. in capitu
lo de cura fluxus sang. absq̄ excoriatiōe. vbi di/
xit ꝙ potata ꝯueniētiora sūt ei. s. fluxui q̄ est in
itestinis sup̄iorib᷒: ꝛ clysteria ꝯueniētiora sunt
ei qui est in intestinis inferiorib᷒: cū igitꝛ tenas/
mon sit passio intestini recti vltimi videtꝛ ꝙ cō/
fectiones date p̄ sup̄ius nō ꝯuenirent sed solūz
clysteria. Ad hoc pꝫ responsio ex dictis paulo an
te ꝛc. ⁋ Scđa aūt dubitatio est: qm̄ cū dicte con
fectiones sint stupefactiue ꝛ fuerit canon cōmu
nis Mesue ꝙ ꝯpingere ꝛ stupefacere est vltimū
ad qđ deuenire debes ꝛc. nō ergo debēt talia stu
pefactiua a p̄ncipio exhiberi: vt vult Rasis. Rñ/
de vt scis ex dictis p̄rime: ꝛ ita pꝫ tota illa pars
clara. ⁋ Sequitur illa ps. (Qđ si tenasmon fue/
rit longi tēporis) que est scđa pars huius partis
principalis de tenasmone vbi ponens signa te/
nasmonis pendētis a materia flegmatica in mu
cilaginosa vel al's ex flegmate putrido: ꝯñr po/
nit curā p̄ vnū clystere satis acutū plurime ab/
stersiōis. 2° qm̄ ad illud clystere forte abstersiuū
aliquotiens sequitꝛ vehementissimꝰ dolor ꝛ mor

Declaratio 3ᵉ ꝑticule 4ᵉ partis p̄ncipalis

dicatio: docet ꝯñr succurrere ad hoc accidens p̄
aliud clystere remissiuū doloris. 2ª ibi (Et si cau/
sa huius medicaminis ꝛc.) ⁋ De prima parte di
cit ꝙ si tenasmon fuerit longi temporis in q̄ nō
egrediatur sanguis sed rasura alba mucilagini
similis vel sup. alia materia flegmatica apparen
ter putrida iā sup. declaratur ꝙ talis tenasmon
est pendēs a dicta materia. s. mucilaginosa que
est preter naturam vel viscosa vel putrida vel sa
niosa: ꝛ tunc ponēs remediū dicit ꝙ tunc medi/
camen puredinis qđ in cap̄lo gigiuaꝝ putridaꝝ
noīauimꝰ dandū est: ꝛ est cap̄lm de gigiuis san/
guinolētis: ꝛ hoc est medicamen ibidē positum.
℞. vtriusq̄ arsenici: calcis: galarum: aluminis.
añ. patet quomodo valeat in casu ex quo sup. me
dicamine in apozimate. idest decoctione eorum
que nominauimus supple ante fricato ꝛ disso/
luto sup. tali medicamine clystere semel aut bis
fiat. valet etiā medicamē positū in capitulo de
dolore dentiū in cā sciatica. nā tale medicamē est
subtiliatiuū abstersiuū ꝛ siccatiuū: vt pꝫ inspi/
ciēti descriptionē. nā intrāt pyretrū synapis fu
mus terreviridis baurach pip̄ Zinziber: ista oīa
sunt fortia abstersiua vt pꝫ. ideo si dissoluantꝛ in
decoctiōe facta sup̄ius tale clystere erit in casu
multū ꝯueniēs abstergēdo talē materiā sciaticā
viscositate ꝑticipantē que p̄pter sui inobedien/
tiā ad expulsionē ꝛ sua grauitate ponderās i fun
do necessitatur natura ad deponendū: vnde ac/
quiritur conatus in expulsione ꝛ cōsequenter sit
tenasmō: qꝛ tñ vt dictū est ad tale clystere acutū ꝛ
mūdificatiuū sepe seq̄tꝛ dolor vehemēs in educē
do dictam materiam viscosam: ideo addit suc/
currendo huic accidenti. Et si causa huius medi
caminis in ventre vehemēs fuerit cōsecuta mor
dicatio clistere fiat ex oleo ro. tepido: signanter
dicit tepido ꝛ non calido: qꝛ fortasse calidūz in
duceret ad dolorem propter abrasionem aliqua
lem forte factam in eductione flegmatis mucila
ginosi. Addit innuendo necessitatem eductiōis
huius flegmatis mucilaginosi in cura dicti te/
nasmonis. Si autem nullo modo mordicat cli/
stere ex illo medicamine factum multotiens ad
datur sup. ad clisterizandum cūz tali clisteri do
nec sanetur.

Not. bene hūc cano.

⁋ Ex quibus dictis possumus duo hic vtilr̄ col
ligere: primum est ꝙ apparente mā grossa muci
laginosa siue putrida in tenasmone siue alio flu
xu non debent apponi clisteria stiptica: sed mū/
dificatiua vsq̄ ad perfectam mundificationem:
deinde cum confortantibus constringentibus
ꝛ cōsolidantibus procedendum. Contra quē ca/
no. sepe practicant ignorantes medici. Uerū est
tñ ꝙ bonum est incipere prius a mitiorib᷒ ꝛ de/
bilioribus abstersiuis q̄ꝫ veniamus ad ista for/
tia: vt ab aqua mellis ꝛ decoctione orđ. ꝛ furfu/
ris ꝛ melle ro. ꝛc. Et qñ ista non sufficiunt opor/
tet ad ista venire. Sed ne contingat error opor/
tet ibi singulariter intelligere ꝙ aliqñ apparet
mā mucilaginosa quam non opꝫ abstergere: sed

Nota

opꝫ p̄hibere abstergentia: vt cū apparet rasura
superior intestinalis ante perfectam dissinteriā
de quadam pinguedine cooperiente nāliter in/
trinsecus intestina ad tutelam ipsoꝝ intestinoꝝ
facta: ꝛ ita etiam apparet in fine cum cōpletꝛ cu
ra in dissinterijs ꝛ est significatio p̄rime salutis
quam cōseruare opꝫ ꝛ non abstergere: ꝛ in hoc
etiam sepe vidi committi errores etiam a ꝑitis:
de hac non loquitur Rasis: sed de ea mucilagi/
ginosa que est preter nām vel putrida vel sanio/
sa: ꝛ est facile discernere inter has: vt etiaꝫ infra
videbitur de signis specialibus. ⁋ Scđm vtile
colligendū est ꝙ non tm̄ in dolore siue tortione
causata per fortiter abstergentia: sed in quolibꝫ
indifferenter egregium mitigatiuūz doloris est
clistere factum ex oleo roſ. tepido.

Declaratio 4ᵉ ꝑticule q̄rte partis principalis.

⁋ Sequitur illa pars. (Epithima cum quo ven
ter cum fluxus fuerit superfluus ꝛc.) que est 2ª
pars prime partis diuise de tenasmone: in qua
postq̄ꝫ posuit supra curaꝫ tenasmonis per medi
cinas per interius exhibitas. s. per superiꝰ ꝛ p̄ in
ferius: iam ponit curam eiusdem p̄ medicinas p̄
exterius applicandas vt per epithimata ꝛ em/
plastra circa ventrem apponenda: ꝛ est ista pars
cōis non tm̄ ad tenasmonem: sed etiam ad quē/
cunq̄ fluxum ꝛ qñq̄ diuersis materiebꝰ calidis
ꝛ minus calidis debentur medicine diuerse ex/
trinsecus applicādē: ideo hic duas ponit descri
ptiones: quarum prima magis valet in materia
frigida siue minus calida: ꝛ secunda in materia
magis calida: ꝛ ꝭm hoc potest diuidi ps ī duas
ꝭm quod duas descriptiones ponit appropria/
tas ꝭm causas differentes. scđa ibi. (Si aūt cuꝫ
hac egritudine fuerit calor.) Dixit ergo de p̄ma
parte. Epithima quod ventri cum fluxus fuerit
superfluus ꝛ virtutis debilitas superponēdum
vel leniendum est fiat vt infra. ℞. galarū vel ga/
le: achacie: cyperi: myrrhe: galarum cupssi thu/
ris omnium añ. partes equales. Ex his omnibꝰ
sup. pulnerizatis cum vino veteri: aut succo cy/
doniorum aspersis liniatur venter: ꝛ ita sup. ta/
liter dissolutis potest fieri epithima siue linimē
tum supra ventrem in causa a dominio frigida

ptz per simplicis intrantia calefacientia τ cōfortantia omnia ꝑter galas τ achaciam: τ in cā magis frigida misceantur cū vino τ in minus frigida cuz succo cydonioꝝ. Addit: huic quoqꝫ addit panis biscoctus de syria sup. qn̄ intendim⁹ facere cōfectionem ad modum emplastri ad magis incorporandū. Nam talis panis sic biscoct⁹ infundatur in vino vel aceto: τ postea cū pulueribus facta expressione reducitur ad formā empl'i τ talis panis biscoctus appellatur torrelli de seni a Mes. τ intrant in emplastro diasinicon posito ab eodem distinctione penultima qd̄ est factum ad hanc intentionem: τ ibi etiam ipse posuit duas descriptiones vnam valētem cum significationibus caliditatis: aliam sine.

De scd̄a parte ponit descriptionem magis valentem si cū fluxu cōiungatur calor dicēs. Si āt cum hac egritudine sit calor. i. cum fluxu superfluo τ virtute debili cōiungatur calor vel ex ꝑte mãe vel ex parte feb. epithima fieri conuenit ex duobus sandalis τ rosis τ bolo ar. τ saufel. i. nuce indica τ gala τ pane biscocto. s. dicto τ similis panis est qui defertur cōiter de Laude: sed non dz intrare feniculus vel anisum vt cōiter fit: τ dz esse modicissimi fermenti. Nam ex eis ſm modū dictum superius mixtis cū succo macianoruz. i. pomoꝝ aggrestiū τ cydonioꝝ τ succo myrtino ꝑt fieri empl'm per modum dictum: τ ptz ꝙ simplicia sunt notabiliter frigida in casu multum valentia: τ ita habes quibus vti potes extrinsec⁹ τ in causa calida τ in causa frigida.

Not. bene hunc cañ.

Sed hic bene nota modum dicendi Ra. Naz dixit ꝙ talia epithimata τ emplastra conferunt cum fluxus fuerit superfluus τ virtus debilitata. Nam ex hoc modo loquendi debes colligere ꝙ ex mente Rasis innuitur ꝙ applicatio taliuz epithimatum siue emplastroꝝ supra ventrez in prin° non est conueniens stante multa mã et in corpore myrach spissi: sed solum in processu cum fluxus superfluit: qm̄ cum talia a principio offerūtur coartantur mãe per medicinas stipticas τ constringuntur interius. τ sic addunt ad fluxū. Et de hoc posuit cañ. Mes. de simplicibus intētiōe 3ª ca° τ cañ. 3°. qm̄ medicina nimis sufluit qn̄ dixit: debiles aūt in arte cū stipticis balneāt ignorantes: qm̄ poros coartant τ mãs et fumos interius conuertunt: τ hoc fit cā maior ad fluxū tñ in processu vt infra in ca° dixit ꝙ qn̄ purgatio sufluit tunc confortantia τ constringentia tribue: nam tunc peruenit virtus medicine interius ad profundum τ ad cōstringendum τ ꝯfortandum.

Declaratio 3ᵉ ꝑticule 4ᵉ ꝑtis pn̄cipalis.

Sequitur illa pars. (Qd̄ si eger vehementer patiatur tenasmonem τc.) que est secunda pars principalis huius partis de tenasmone in qua ponit curam tenasmonis qn̄ quasi nihil emittitur: sed tamen remanet conatus ad expulsionē: vnde sumitur maxima indicatio de minuēdo tristem sensationem membri: τ ita ordinat vnū collyrium. i. suppositorium dictum collyrium de lycio qd̄ est remissiuum sensationis membri: imo stupefactiuum cum supponitur: τ non tantū laudatur in tenasmone: sed etiam eo vtunt aliquotiens medici in mitigatione aliorum dolorū et in prouocando somno τ tenetur communiter in apothecis: quod etsi sit satis correctum vt videbitur in litera: tamen est forte multū: neqꝫ eo est vtendum nisi stante magna necessitate: τ cū supponitur alligetur cum filo pendente. nam cum inducit somnum debet per filum extrahi suauiter ne retineatur: τ aliquotiens vtimur tali suppositorio dissoluendo eum vel partem illi⁹ cum oleo rosato: τ immittitur ꝑ clistere stante vehementi τ laborioso tenasmone τ etiam superfluo fluxu. Et ego in hoc vidi mirabile iuuamentuz. Dicit ergo sic in litera ꝙ si eger vehementer patiatur tenasmonem τ sepe vadat ad ascellam: τ tamen nihil egrediatur sup. sensibilis quantitatis: collyrium istud subĳciatur: est enim mirabile ad sedandum tenasmonem vt vult: cuius descriptio. ℞. thuris lycĳ: croci: gummi arabi. oīm ana. ʒ. s. opĳ. ʒ. ĳ. informentur collyria τ supponātur sup. cum necesse fuerit.

Des. collyrĳ de lycio

Nota ꝙ dicit collyria τ nō collyrium. Nam si tota ista materia reduceretur in vnum esset forte ducens ad interitum: sed debet diuidi in plura. vnde in hoc oportet seruari cañ. positum ab Ale. qui in fine capl'i de diuersis trociscis ad dissintericos posuit quedam collyria stupefactiua. Et ponens magnitudinem ipsorum dixit: et forma collyria talia ad nuclei pini magnitudinem τ sup. non vltra ne nimia quantitas opĳ ingrediatur sed pauca. Et ordinat ipse ibidem vnum collyrium qd̄ ab auctoribus cōiter laudatur: et ipsum commemorat Aui. in cura tenasmonis ꝑ collyria cum dixit. Et ex his est collyrium Alexandri notum: τ qm̄ est mirabile τ notabilis est ei⁹ compositio ipsam hic describam: τ est vltimum suum dixit suppositum ad tenasmonem τ dissinteriam valde bonuz. ℞. opĳ. ʒ. iiĳ. myrrhe. ʒ. viĳ. croci castorei añ. ʒ. vj. olibani. ʒ. iiĳ. cum vino sauistero. s. pontico facias collyria sup. s. quantitatis vt supra: τ tunc istorum vsus non est multuz suspectus propter multa corrigētia intrātia cōpositionem vt patet: τ propter paruitatē ipsorum. Et in hoc non te terreat dictum Aui. de illo qui supposuit collyrium ex opio τ mortuus est: non dicit stupefactiuum sed ex opio. Et sic sit finis huius capituli quantum ad literam cum Dei laude.

Pro clariori intelligentia capituli et totius materie de fluxib⁹ cōmuniter male intellecte τ deterius curate: prio videbitur quid nominis τ quid rei fluxus: secū do distinctiones generales τ speciales cōsequēter ponentur: tertio cause generales: τ sic sumentur species ipsorum generalium trium specierū fluxus vt lienterie diarie τ dissinterie: prius tamen declaratis quid nominis τ quid rei ipsarū specierum. tertio principaliter ponentur signa ipsarum pronostica euentus absolute. Deīde ad bonum τ ad malum: τ consequenter demōstratiua generis τ specierum. quarto τ vltimo ponetur cura generalis τ consequenter specialis ipsorum diuersorum fluxuum.

Not. bene hoc dictuz auctoris.

Quid nois τ quid rei fluxus in gn̄ali. Eirca primū fluxus est idem qd̄ vētris perturbatio vt voluit Hyp. in affo. In ꝑturbationibus ventris τc. Quid rei aūt flux⁹ a Conciliatore differentia. 218ª declaratur dicēs. Fluxus dicitur esse humorum per corpus transitus ex circunferentia maxime ad centrum etiaz per intestinorum viam: sed hoc indiget limitatione: quoniam non quilibet exitus humoruz per

De q̄ddita te nois. De quidditate rei.

intestina est fluxus. Nā exitus naturalis humorū qui cōmiscentur cū fece nō dicitur fluxꝰ generaliter: igiť fluxꝰ est superflua eūatio p anū: per superfluam etiam intelligendo indebitam euacuationē qđ eius euacuať vel euacuari debet ſm intellectū paulo postponendum: et ſm hoc amplectitur omnis species fluxus.

Distinctiones

fluxus in gnāli. De speciebus autē multe sunt spēs et differentie. Nā dicit Aui. 14ª. iij. tractatu 4° cap. primo in pn°. diuersificantur expulsiones in substantia: vel ex pte eius qđ expelliť vel ex parte cause: vel ppter id ex quo fit expulsio. Nā id qđ expelliť naturaliter dicit Gal. primo de crisi. cap° 1°. ad pnᵐ est certe q̄titatis scilicet in cōparatiōe ad assumpta certi modi substātie ꝛ certo tpe emittitiť. Cū ergo fit recessus a debito mō substātie in liquiditate vel a q̄titate debita in superfluitate vel ex parte tēporis: vt nō fiat euacuatio ſm cōsuetū bina. s. sed trina vel maior q̄ sit naturalis tūc vocatur fluxus. Ex parte aūt eius ppter qđ expellitur dicit Aui. 16ª tertij. ca° 2° in pn° q̄ si a cibis: aut ex cibarijs: aut ex aere nos cōtinente aut ex mēbris per cibum intelligendo cibū nō peccāte qualitate: sed vel ppter multitudinē eius vel ppter indebitā pparationē vel ex pte indebite assumptionis eius vel ex parte cibarioꝝ vt sunt cibi medicinales vel medicine cibales: ꝛ sub hac cōditione intelligānť etiā venena: ꝛ aliqn̄ ab aere cōtingente intelligēdo p hoc dispōnem aeris ꝛ balneoꝝ ꝛ hmōi rerū nō naturaliū: ex quoruꝫ lapsu fit fluxus aut ex mēbris: ꝛ ſm hec mēbra aut sunt intrinseca aut extrinseca. Extrīseca: vt vult Auer. 4° colliget cap° 36°. de homine qui habebat brachiū extenuatū ꝛc. vñ cōcludit ex hoc q̄ causa fluxus fuisset q̄ virtus illius membriꝰ attractiua ꝛ digestiua essent depdite ꝛc. Aliqn̄ fit ex vlcere in ore ꝛ aliqn̄ ex mēbris intrīsecis: puta stomaco intestinis meseraicis epatis splene matrice cerebri ꝛc. aliquando ex toto corpore.

¶ Diuersificatur etiā aliter ex parte eiꝰ qđ educitur: quoniā id aut est res naturalis non alterata aut est res naturalis alterata aut est res preter naturā ex parte rei naturalis: vt aliquādo educitur sanguis naturalis: aliqn̄ cholā naturalis ꝛ melēcholia et flegma naturali. Aliqn̄ etiā est humor naturalis alteratus vt sanguis factus cholericus ꝛ flegmaticus ꝛ huiusmodi. ita dico de cholā aliqn̄ superincēsa ꝛc. Idē dico de flegmate ꝛ melēcholia: etiā aliquando diuersificātur ex parte humorum preternaturaliter large intelligēdo humorē pro omni re fluxibili. hoc mō aliquis est sanguineus corruptus: aliquis virulētꝰ: aliq̄s loriuꝰ: aliquis aquosus aliquis saniosus: aliquis fetidꝰ: aliq̄s sicut melēcholia subtilis: aliquis vt melēcholia nigra: vt 14ª tertij. cap° supra allegato: ex quorum diuersitate humorum sumūtur etiā diuersitates spērū fluxus. Et aliqn̄ cū his fit exitus rei preter naturā vt lapilloꝝ aut vermiū. ¶ Alia diuisio ex parte cause formalis fluxꝰ: nam quidā est creticus: quidā nō. ꝛ creticus quidā est synthomaticus vt stimulata nimis natura ꝛ aliq̄s nō: ꝛ talis quidā est facilis moderatꝰ: q̄dā distēperatꝰ: facilis est qn̄ eūatur vt cōuenit: distēperatus quando est diminutus respectu eiꝰ qđ deberet euacuari vt superfluus ꝛ hoc dupľr: vľ quia nō est debite pportionatus repletiōi que dꝫ euacuari: ꝛ aliquis est superfluus vt qn̄ euacuatur cū eo notabiliter etiam de conuenienti.

¶ Alia distinctio est de fluxu q̄ quidā est fluxꝰ qui est accidēs morbi: vt quando ad dolorē stomachi ꝛ apostema eius sequiť fluxus: quidam est fluxus qui est principalis morbus: vt fluxꝰ qui accidit in corpore se prius bn̄ habēte absq̄ alia lesione sensibili. ¶ Alia distinctio: quidā fluxus est cum virtute debili: quidam cum forti ¶ Alia diuisio est: q̄ quidam est in principio quidam in processu.

Cause

fluxꝰ in generali. Cāe aūt generales oīm fluxuū: licet ponātur expresse a dño Aui. 2ª primi. doctrina 2ª cap° 17° ꝛ est singulare capitulū in ista materia: tñ ad quēdam breuiorē ordinem reduci possunt vt sic dicatur: q̄ oēs cause vel sumūtur ex parte malitie cōplōnis vel malitie cōpōnis vel solute continuitatis: precipue de causis corporalibus loquendo licet etiā primitiue cause ad has reducātur vt intra videbitur. Malitiā autē cōplōnis cuiuscūq̄ sequi potest defectus in oī virtute: vt est sētentia cōis medicorū: ꝛ precipue dñi Auic. 13ª. tertij. tractatu 2° de vehementia famis in cura cum dixit. Illis autem qui patiuntur eā. s. famē ex debilitate virtutis retētiue. nā ipsa. s. cōtentiua lꝫ ſm plurimū debilitetur propter frigus: tñ debilitatur quādoq̄ ipsa: ꝛ omnis virtus propter omnē malitiā cōplexionis: ꝛ attēdas sermonē eorū qui negant id ꝛc. Ex malitia ergo cōplexiōis fieri pōt debilitas in omni virtute: ꝛ tūc deficiēs virtus a debita operatione pōt esse causa fluxus. nam ex debilitate retentiue potest fieri fluxus qn̄ non pōt debito tēpore cōtinere virtus mām toti cōem: vt cibū virtus stomaci vt digerať: ꝛ sic fit lienteria: vel etiā cū virtus epatis cōtētiua non sufficienter continet chilū vt cōuertatur in sanguinē: ꝛ sic remittitur a virtute: ꝛ est cā fluxus vel fit debilitas in retētiua ppria particulariū membrorū cum non retinent tm̄. i. in tāto tēpore q̄ digestiua ꝛ tādē assimilatiua assimilet tātā quātitatē q̄tā deberet p restauratiōe corporis vel dictorum mēbroꝝ: ꝛ sic fit fluxꝰ. Uel ēt ex debilitate digestiue pt fieri qn̄ nō digerit debite. nā cū nō digerit debite nō retineť a mēbro ꝛ expellitur. Uel ppter debilitatē attractiue qn̄ mēbra nō attrahūt chimū sibi necessariū: tūc a virtute expellitur: vel ēt a debilitate attractiue epatis ꝛ meseraicarū cū nō sufficiēter attrahit a stō. Uel pōt ēt fieri fluxꝰ a debilitate expulsiue p hūc modū non q̄ sit fluxus causa respectu eiꝰ qđ expelliť: sed pōt esse causa intelligēdo virtutē naturalē mēbri expulsiuā esse debilē: q2 nō resistit expulsioni māerū ita vbi mēbra fortia expellāt ad intestina: ꝛ ipsa intestina nō sint fortia ad resistēdū: tūc fiet fluxꝰ: ēt q2 debilitas expulsiue ipsarū meseraicarū ꝛ epatis nō expellat nutrimentū in mēbra tūc regurgitat: ꝛ oēs iste sequūtur malitiā cōplōnis. Fortitudo expulsiue est etiā causa fluxus cū expellit nō tm̄ q̄ supfluit: sꝫ qđ est naturale. ¶ Potest etiā fieri fluxꝰ scđo principaľr pp lesionē in vnitate mēbri vt pp rasurā sube stōi vel itestinoꝝ vľ venaꝝ epis vľ mēbroꝝ multipľr: vt īfra spālꝰ videbiť vľ pp corruptio

De causis fluxꝰ in generali

nẽ substantie mẽbri vel apa in mẽbro: vel q2 fit dolor in mẽbro. ¶ Tertia causa principalis est propter aliquã egritudinẽ officialem: vt exẽpli gratia. in superficie ꝑpter lenitatẽ membri: q2 nõ figitur nutrimentũ circa stõm vel in meseraicis vel in intestinis vel pp saniẽ lubricãtẽ vel aliaꝫ huiusmodi causam vel aliter vt propter oppilationem mẽbrorũ posteriorũ: vnde nõ potest nutrimẽtum penetrare posterius: siue sit cõe vt est chilus vel sanguis: siue sit propriũ: ꝛ tũc regurgitat et fit fluxus: et ita possemus formare multas imaginationes que erunt cause flux⁹ ex parte lesionis in speciebus cõpositionis. Uerũtamẽ omnes cause flux⁹ cõpõnales vel vnitatis: vel etiã ex parte debilitatis digestiue vel attractiue vel expulsiue si diligenter contẽplari volumus immediate reducũtur ad debilitatẽ retentiue vel ad fortitudinẽ expulsiue. verbi gr̃a. si ꝑpter oppilationẽ nõ posset penetrare nutrimẽtũ ad mẽbra: nunc grauans virtutem a debilitate cõtentiue respectu tãti obiecti relaxabitur vel ex parte fortitudinis expulsiue expelletur. Item si propter solutionem continui vt stomachi fiat fluxus: tunc vel hoc erit ex debilitate contẽtiue: vnde propter malam sensationẽ stomachus non corrugatur ad continendũ: immo refugit ipsum et sic nõ figit in stomacho ꝛc. vel etiam ex fortitudine expulsiue taliter irritate ad expellendũ fit fluxus. Si etiam ex debilitate attractiue fiat hoc erit vel quia aggregata materia nõ attracta vel grauitate eius relaxabitur contẽtiua vel taliter retenta preternaturaliter in qualitatibus extraneata: tũc irritabitur expulsiua ad expellẽdum ꝛc. et ita etiã patet ꝙ si materia sit faciens ad fluxum in q̃titate peccans vel qualitate ledẽs per eundẽ modum reduci potest: et ita omne acutum ingeniũ facile discurrere poterit ad illas causas. Et ꝙ hec imaginatio non sit somnium adduco pro hoc intellectu vnũ clarũ textũ domini Aui. 14ª tertij. capitulo supra allegato dixit sic. Et multotiens est solutio ventris epatica quando corp⁹ nõ recipit nutrimentũ ꝛ reddit propter opp̃lonẽ aut propter aliud. Et addit. et omnes species harũ expulsionũ epaticarũ ꝛ aliarum nituntur in veritate aut ad debilitatem. s. retentiue aut fortitudinem. s. expulsiue: et ita patet qd̃ dictum est de sententia Aui. et in hoc sum contentus circa generalia.

¶ Jã circa sp̃alia fluxuum magis veniendo circa vnumquẽq3 fluxũ in genere obseruabit̃ ordo qui est antea in alijs cap̃lis obseruat⁹ declarando. s. primũ q̃d nois et quid rei talis fluxus deinde ponẽdo distinctiões ꝛ spẽs: p̃nr ponẽdo causas vniuscuiusq3: ꝛ postea vltimate signa postremo curã. Qm̃ igitur tres sunt species flux⁹ in genere: lienteria diaria et dissinteria.

Tres sunt spẽs flux⁹ in genere.

De q̃ddita te nois liẽterie ꝛ rei.

Quid nominis et quid rei lienterie ꝛc.

¶ Primum de liẽteria q̃d nois dicetur: dicitur igit̃ a lienon qd̃ est linitio ꝛ teriõ qd̃ est intestinũ inde lienteria leuitio intestini: et ibi large sumit̃ intestinũ vt etiã amplectit̃ stõm: et ita intelligit̃ de stomachi lienteria. ¶ Circa quid rei notãdũ est ꝙ iste terminus liẽteria sumitur tripl'r. Aliq̃n pro fluxu humorali vt Auic. 2ª. j. cap̃lo 8° vbi dixit ꝙ adinuicẽ aliquãdo ita cõplicantur morbi ꝙ vnus curat alterum: vt sicut vẽter dixit Aui. i. fluxus ventris vel diaria sanatur propter oculorũ egritudinẽ: ita et lienteria fluxus humoralis sanat apa lateris quia curat aliquando pleuresim. ¶ Scd̃o sumit̃ lienteria strictè magis pro exitu cibi non ꝫm totũ digesti siue huiusmodi exitus sit velox siue nõ et ista est vera liẽteria: de qua est sermo. ¶ 3° sumitur strictissime pro veloci exitu cibi a stõaco in eisdem qualitatibus ꝛ q̃titatibus ita ꝙ in cibo non est facta mutatio in colore nec in sapore nec in qualitatibus nec in q̃titate. Et ita Gal. 6° afo. cõmento primo in principio: et 4° aforismorũ cõmento scd̃o etiã in p̃n°. Et Rabbi moyses. 23. particula dixit ꝙ lienteria est cibi nõ mutati exitus frequẽs: et ita declarauit lienteriam per exitum frequentẽ cibi: et de illa liẽteria nõ oporteret in cura multũ laborare: quia est morbus acutissimus in breui terminabilis vt quando nõ trãsmutatur cib⁹ in stomacho propter vitium ipsius stomachi: quia cũ nihil transeat ad epar et sicut nõ influẽte chimo ad membra non possunt ipsa restaurari: que tamẽ ꝯtinue dissoluuntur inde est ꝙ modico tẽpore durabit vita: etiam quia ex tali liẽteria facta ꝑpter essentialem lesionẽ stomachi declaratur ꝙ causa lesiua sit maxima: vnde in totũ virtutes stõi sunt defecte ꝛc. ita vt nulla fiat retẽtio cibi et nulla digestio in eo. ¶ Licet Gordonius in clarificatione huius passus dixerit ꝙ exquisite loquẽdo in liẽteria nõ est omnimoda indigestio saltẽ quin aliqd̃ benignũ transeat ad epar: quia dicit ipse aliter enim nõ esset vita. Et addit: ideo corpus per liẽteriã cõsumitur: qm̃ q̃titas que trãsit est ita modica ꝙ sensu nõ est bñ perceptibilis: ꝑ tãto dicit̃ ꝙ educit̃ id qd̃ sumptum est in eisdẽ qualitate ꝛ q̃titate quib⁹ sumebatur: ꝛ fundat istam sentẽtiã qm̃ in ore fit aliqualis digestio vel saltẽ preparatio: etiã ꝛ in intestinis gracilibus maxime qm̃ etiã in monoculo fit aliqualis digestio: vt vult Aui. 16ª tertij. ca°. p̃°. ¶ Sed re vera salua pace tanti viri illud dictum aduersat̃ in totum sentẽtijs autoꝝ: precipue Gal'. superius allegati. ¶ Scd̃o suũ dictũ nõ h3 euidentiã necessariã: qm̃ sine cibo etiã exterius sumpto ꝛ absq3 hoc ꝙ ad epar trãseat põt vita notabili t̃pe permanere: qm̃ prima primi. cap̃lo de humoribus de inuamẽtis flegmatis naturalis est vt t̃pe necessitatis cõuertat̃ in sanguinẽ ꝛ consequenter ex eo poterant mẽbra restaurari sine cibo nouo transeũte ad epar.

Hic reprehẽdit Gordoniũ p̃us autor.

¶ Preterea hoc est contra experientiaꝫ de multis qui stant sine cibo viuentes per aliquot dies: de quibus vidi experientiam in vna moniali que stetit per octo dies sine cibo ꝛ potu: preterquam de potu aque: ꝛ de simili materia stant plures historie ꝫm narrationem Alberti alemani ꝛ Commentatoris in problematibus: quas non curo adducere propter abbreuiare: ꝛ dixit Alexan. in cura vomitus a flegmate dulci quod ex zinzibere petrosillino macedonico ex his fit digestio: ita quod omnis humor flegmaticus crudus in dietam scilicet debitam obseruantibus non solum mutatum ꝛ extenuatum fit flegma: sed etiam in sanguinem bonum mutatur materia vt sine querela nutrire possit talis humor: ꝛ sic p3 quod stante flegmate in stomaco absq3 hoc ꝙ cibus sumeretur posset corpus nutriri vt est de aialibus frigidis decumbẽtibus

Not. historiam.

in cauernis terre tpe hyemis vt sumit̄ pͣ affo.a Ba. ¶ Nec sua ratio stringit q: in ore fiat digō aliq̄lis.naz lz Aui dixerit ꝙ nutriēs masticatione aliquā in ore recipiat digōnem ⁊c.in stomaco tñ sic disposito vt sit lienteria p̲ essentiaz ꝑm modū dictū nō offerūtur cibaria masticabilia cum etiā potabilia trāsmutari nequaꝙ possint ⁊ tñ facilius est repleri potu ꝙ̄ cibo:vt vult Mi. nō etiā est semper verū ꝙ in intestinis supiorибus fiat aliqualis digestio in cibo.nā in virtute stomaci cui magis ꝓpriū est digerere ꝙ̄ in intestinis ita ledi possunt vt auferātur eius opationes retētiua.s.⁊ digestiua:multo magis etiā in intestinis quorum virtutes debiliores sunt essential'r:sed voluit Aui.ꝙ in corpore bene disposito cibo digesto in stomaco essential'r ⁊ non habēte omnem pfectionē accñtalem in digōne pficiatur vltimate accidentaliter ab intestinis. De hac igitur lienteria tāꝙ incurabili Aui.nō fecit mentionem specialem.sed de liēteria secūdo modo dicta ⁊ similiter dixit Ras.vt supra in textu. ¶ Et vt clarius intelligātur circa hāc materiā xba Aui.⁊ Ras.qm̄ dixit Aui.factus a stomaco quē appropriant lienterie nō est totus in. digestus ⁊c.⁊ pͦ supponēda est vna snīa.d.Gal' 6ͦ de accidenti.capitulo primo cum est nocumētum in digerendo ꝙ cibus aut nullo modo mutatur vt est in lienteria ꝓpriissime sumpta aut immutatur.s.diminute conuertitur aut corrumpitur.ablata autem operatio in cibo non facit lienteriam istam.s.ꝓpriissime sumptam vt sup̄: nec corrupta digestio:qm̄ talis est causa diarie vel colirice passionis vt supra:⁊ non est fluxus cibalis sed tantummodo diminuta digestio:vñ fit cibus non totus vel non totaliter digestus: ⁊ consequenter non totus indigestus vt infra dicetur latius:⁊ similem sententiaz ponit Aui. 13ͣ tertij.tractatu 3ͦ capitulo pͦ dixit.Et cibus quidem aut conuertitur ad id qō necessario facit digestionem integram .i.conuenientem:aut ꝯuertit̄ ad id qō necessariā fac̄ ꝯuersionē aliquā ⁊ digeritur digestione aliqua non integra:sed sup.diminuta:quia non attrahit corpus ex q̄titate cibi ⁊c.s.sufficientem q̄titatem qua indiget ⁊ fit ibi extenuatio. Aut tertio non digerit̄ omnino:⁊ continuando dixit:⁊ illud est secūdū duos modos.nam ipse tunc.s.cibus aut remanet in dispositione sua.s.nullo modo alteratus aut conuertitur ad substantiam corruptam:et sic his duobus modis nō digeritur omnino ꝑm Aui.ibi.⁊ ita ꝑm eum corrupta digestio potest appellari ablata digestio:⁊ credo rationabil'r: ⁊ tunc non omnis ablata digestio facit liēteriā ꝓpriissime sumptaz:sed illa tm̄ in qua nulla fit immutatio cibi:ideo ꝑm bonam logicam digestio ablata est operatio ablata:sed nō est semp̲ ablata operatio:sed hec dimittamus logicis. Restat qō operatio diminuta in cibum est sola causa cū cibus aliquo modo conuertitur vt fiat lienteria de qua est sermo. ¶ Quia igitur cibus cum aliquo modo conuertitur ⁊ non complete potest duobus diuersis modis non complete cōuerti. Uno modo quando in totum cibuz aliq̄s gradus remissus digestionis imprimitur et nō complete digeritur ⁊ sic proprie vocatur cibus non totaliter digestus vel non totaliter indigestus. Alio modo non complete digeritur quando nō ꝑm oēz ꝑtē cibi digerēdi,digerit̄:sz ꝑm aliquā sic:⁊ aliquā nō:⁊ hoc cōtingit ꝓpter ineq̄lem p̄parationē in cibo:q: vna pars est magis parata digeri ꝙ̄ altera vel in se ex ipsius cibi ꝓpria dispositione vt stante cibo difformi:vel ex parte situs cibi in stomaco.nam pars in fundo stomaci situata etiam in cibo vniformi est magis parata digeri quam alia. Proinde ordinauit natura vt cum illa pars que est in fundo est digesta aperiatur portanarius vt illa pars descendere possit ⁊ alie partes cibi non adhuc sic digeste a contentiua stomaci mediantibus villis transuersalibus sustinētur ⁊ descendēdo ꝑm gradationē cū digerūt̄ ⁊ expellūt̄. Si g̊ ꝯtingat virtutē cōtentiuā tanto tempore cibū cōtinere virtute digestiua non lesa quod pars in fundo existēs digerat̄ ⁊ exeat digesta: ⁊ tñ sit cōtētiua taliter debilitata ꝙ vltra nō possit cibū cōtinere ⁊ ꝑz gradationē digerere ⁊ missionē ⁊ egressionē facere:tunc egrediūtur alie partes indigeste ⁊ sic dr̄ cib' nō tot' digest':vel nō tot' indigest' ⁊ tē nō dz dici nō total'r digest' vl' nō total'r indigestus:immo isti modi diminute digestionis differūt sicut ⁊ totū ⁊ total'r differūt.nam totuz respicit partes q̄titatiuas ⁊ total'r graduales. Et de isto cibo indigesto ⁊ lienteria intellexit Aui.qm̄ declarando dixit factus a stomaco nō est totus indigestus:⁊ causa illius est debilitas virtutis retētiue:q: nō sustinet delationē cibi: nisi vsq ad tempus in quo iam digerit̄ sup.ꝑm partem.⁊ iam non digerit̄ sup.ꝑm totum:deinde nō potest graduare remissionē eius ⁊ egressionem eius ⁊c.Et ita Aui.posuit vnum moduz tm̄ lienterie vt cum non cibus totus indigestus per modum dictum. Rasis autem in xbis suis complectit̄ nō tm̄ istum modum liēterie:sz etiā eum in quo nō est cibus total'r indigestus sed remisse digestus p̲ hoc qō dixit. Cum cibus more solito non morat̄ in stomaco:immo citius egredit̄ nō mutatus nisi parū ⁊c.nam siue a debilitate cōtentiue nō potētis graduare ⁊c.fiat cibus ꝑm partē indigestus:tūc est verū ꝙ nō moratur in stomaco sup.vel intestinis more solito:⁊ egreditur nō mutatus nisi parum.i.ꝑm modicā partē digestus ⁊c.si etiā a debilitate digestiue non totaliter digeratur:tunc etiam egreditur a stomaco ⁊ more solito non moratur ⁊ egreditur nō mutatus nisi parum.s.partialiter digest':⁊ tūc cū non cōplete digerit̄ alterat̄:⁊ sic expulsiua stimulata expellitur ⁊c.vt 13ͣ tertij.de tarditate et velocitate descensus cibi ab Aui.etiam propter stomaci debilitatem cum cibus ipsum grauat ⁊c.vt ibidem.

Opatio diminuta in cibum cāt liēteriā de q̄ est ꝑmo.

¶ Et ex dictis patet quod lienteria debet proprie dici actio lesa:quia diminuta digestio altero duorum modorum:⁊ potest vocari exiens mutatum:quia cibus exit diuersus ab eo qō cōsueuit:⁊ sic patet quid rei lienterie ⁊ species eius.

De causis. lienterie.

Cause lienterie. Et quoniam Galenus sexto de accidēti.capitulo primo.dixit. Non enim satis est medico habere notitiam quod stomacus nō digerit scilicet conuenienter sed oportet precognoscere causam quare hoc accidens nō fiat. ideo breuiter dicatur quod de causis immediatis corporalibus lienteria hec attribuitur debilitati virtutis digestiue stomaci:quoniā semper in ea est actio digestiue stomaci lesa circa ci-

bum vt dictum est: et hoc vel propter essentiam vt cum fit a frigiditate siue a diminuta caliditate stomaci: et tunc fit cibus non totaliter digest' vel etiam per communitatem vt per communitatem lesionis contentiue vel expulsiue ad quã sequitur impotentia digestiue ad debite digerendum totum cibum: et maxime fit propter debilitatem contentiue: et tunc fit cibus non tot' digestus: cuius causa est debilitas cõtentiue vt dicebat Auicenna quod verum est principaliter licet immediate fit lesio in digestiua per cõmunitatẽ ipsius cõtẽtiue. Vñ sic dicit Ga. inter cõtẽtinã et expulsiuam est q̃dam determinatio: qr oꝫ cõtentinam cedere vt possit expulsiua expellere et tũc dicimus ꝙ est nocumentũ in expulsiua: lꝫ sit primum in cõtentiua vt cum lubricitas phibet virtutem cõtentiuam: qr non stat operatio debita contentiue: et econtra aliqñ in certo fluxu ascribitur debilitas cõtentiue: qñ tamen pncipaliter causa est in expulsiua vt cuꝫ stat stimulus et acuitas facta est in sensitiua si cõtingat vt fiat exitus cibi indigesti et simul cum humore expellat cib' ascribit: tũc aliqñ ad debilitatẽ cõtẽtiue: et aliqñ ad debilitatẽ siue fortitudinem expulsiue. Similiter cõtingit in contentiua et digestiua: qm̃ cõtentiua preparat digestiue: et ita aliqñ nocumentum vnius virtutis alteri ascribitur virtuti cui erit nocumentum tm̃ per communitatem et nõ per essentiam. In lienteria tñ ꝓpriissime sumpta semper est actio lesa siml' cõtentiue et digestiue: qr est ablata vtriusqꝫ operatio lꝫ etiam aliqñ fit lesio in expulsiua: et declarant he cause specialiter a domino Aui. de signis fluxuum omnium modoꝝ ad pn^m capituli. vos videbitis et infra loco suo erit sermo. Et he debilitates seq̃ possunt omnem malitiam complexionis vt supra visum est: et lꝫ dixerit Aui. ꝙ vtplurimum fit lapsus in cõtentiua a frigiditate intelligat. i. in pluribus vicibus nõ vtplurimum i. ꝓpter excessiuam malitiam frigiditatis: quia etiam fit propter caliditatẽ vel fieri potest talis lapsus: et etiam ꝓpter humiditatem: vt supra dictum est.

Alia causa de corporalibus magis mediate est ꝓpter materiam flegmaticam viscosaꝫ adherentem superficiei stomaci. vnde nõ dimittit cibum figi in stomaco tanto tempore vt perfecte digeratur vnde illa humiditas relaxat cõtentiuam: et sic egredit' cibus non totalr' indigestus.

Alia causa est vlcus in stomaco vel in mẽbris vicinis. Nam ex vlcere in stomaco fit nocumẽtũ ex cibo: ita. s. vt expulsiua insurgat ad expulsionẽ: et sic simil' fit ex vlcere intestinoꝝ vicinorum stomaco vel ꝓpter mãm saniosam q̃ resudat ad stõm vel aliter ꝓpter cõmunicatũ nocumẽtum sua vicinitate ad stõm. Alia cã est ꝓpter dolorem stomaci vel propter dolorem circunstantiuꝫ membrorum. et hoc dupliciter. Nam dolor stomaci facit fluxum attrahẽdo materias nociuas aliunde: vel etiã qr dolor resoluit spiritum et debilitat cõtentiuam vt nõ possit cõtinere: vl' digestiuã vt nõ possit digerere. Alia causa est catarrus. i. omnis fluxus humoralis ab omnib' alijs membris ad stomacuꝫ siue sit materia acuta vt colerica siue acetosa vt flegmatica siue melencolica acuta fluens ad os stomaci aut nõ acuta relaxans.

Alia causa est vẽtositas q̃ in stomaco agitat cibũ et nõ ꝑmittit vt imprimat' grad' cõueniẽs digestionis in cibum et cõsequenter expellitur.

Aliqñ etiam fit ꝓpter apostemata vel ꝓpter vuln': et sic omnes cause q̃ possunt esse cause vel malitie compl'onis vel male compositionis vel sol'onis cõtinui substantie stomaci possunt esse cause fluxus lienterici: vt etiã supra dicebat' in causis fluxuum in vniuersali. Ex parte etiam causaꝝ extrinsecaꝝ possunt esse cause fluxus p^o ex parte cibi: qr aut cibus nocet sua ɋ̃titate aut multa aut pauca: ꝓpter multitudinem enim superatur virtus cõtentiua vt nõ possit cõtinere neqꝫ digestiua digerere: vñ egreditur sicut intrauit vt dicit Aui. ex paucitate etiã qr est paucus et facile digestibilis et ĩ stomaco calido vt de brodio et lacte dicit' tũc alique partes ei' facillime commutabiles et digestibiles nõ cõueniẽter alterantur immo aduruntur: et sic expellũtur simul cum alijs partibus nõ digestis: et sic non est tot' cibus indigestus: lꝫ ex parte etiã hui' cause fiat diaria.

De causis extrisecis lienterie.

De causis ex pte cibi

Aut ex cibo etiam contingit vt ꝓpter qualitatem in cibo vt caliditatẽ et igneitatẽ mordicãtẽ: vel ꝓpter frigiditatẽ eius qr debilitat cõtentiuam vel digestiuã: et sic aqua frigida sepe facit fluxum liẽtericũ ꝓpter etiã nimiã humiditateꝫ vt si cib' sit nimis humid' et subtilis: et sic potest resudare ꝑ portanarium ipso clauso remanente et proprie cum ab epate multum diligit' vt est vinum subtile et ꝓprie dulce: tũc descẽdit ꝑ parte ad intestina nõ digestũ: et ad istũ modum reduci possunt aliqui fructus humidi et subtiles multũ ſm eoruꝫ aliquas partes vnde exeunt indigesti ſm partem. Alia causa sumit' ex parte cibi ꝓpter venenositatem cibi: quia natura ipsuꝫ refugit: et sic fungi et alia cibaria venenosa faciũt fluxum: et ad istum etiam reducitur ille qui fit ex cibo in quo est virtus solutiua vel lenitiua.

Fungi et cibaria venenosa.

Alia causa est abomĩatio stomaci quãdo stomacus abhoret ab aliquo cibo vt a vino ꝓpter occultam proprietatem vel caseo: tunc similiter refugit et ipsum non sustinet: et aliqui ab alijs rebus cum proprietate fugiunt.

Aliquãdo etiã qr cibus abominabilis est qr male preparatus vt in stomacis delicatis: et sic etiam medicina sumpta per superius aliquãdo fluit a stomaco antequaꝫ preparetur a stomaco et digeratur.

Aliqñ etiã ꝑꝑ ordinẽ nõ debitũ seruatũ vt p̃posito cibo de facili digestibili: et postea succedẽte immediate cibo stiptico vt cuꝫ p^o comeditur lac: deĩde immediate pira assata: tũc pira nõ cõtinebũtur debito tꝑe in stõ neqꝫ lac digeret' sufficiẽter: immo ipm totũ ꝓcipitat' et exibit non digestum. Vel quando p^o sumuntur cibaria grossa et difficilia: vt panis durus et caseus vetus: et postea vel oua sorbilia vel brodium: tunc cibus vltimus qr facilis digestiõis putrefit in tempore in quo cibus durus in fundo existens proparte digeritur: et tunc expellitur &c. lꝫ iste modus magis faciat diariam saltem ſm partem.

Aut fit exitus cibi ꝓpter medicias vt ꝑꝑ remanentiam virtutis medicinaꝝ in stõ q̃ impressit notabilem lesionẽ in virtutibus et debilitatem fecit in contentiua: aliquando etiam remanet in villis stoma[illegible] de substãtia ipsi' medicine:

vt de scamonea cōtingit qn̄ nimis terik:q: imbi
bik in villis stomaci ꝛ debilitak natura:ꝛ tunc
iste fluxus aliqn̄ est periodicus dicit Auic. q: in
tempore determiato aggregata ista materia fa-
ciet fluxum liētericū ꝑ modum supra dcm̄ de do
lore:qm̄ nō omnis modica pars de materia pōt
facere fluxum. Aliqn̄ etiam fit fluxus ex venenis
corrodētibus substātiā stomaci. ¶ Aliqn̄ fit a
casu ꝛ ꝑcussione fluxus cibalis:q: ꝓpter ꝑcussio
nē ꝛ casum fit agitatio in cibo:etiam aliquādo
in humoribus ꝛ mixti cum cibo faciūt ad lubri
citatē in cibo vel fit ꝙ cibus nō potest debite di
geri:ꝛ sic etiā motus laboriosus post cibū fact⁹
est causa citi descensus cibi in stomaco.

A casu.

¶ Et aliqn̄ fieri potest ab aere calefaciēte liq̄fa
ciēte hūores versus stōm vel humectāte relaxā
te ipsum stomacū vel sua frigiditate impingēte
materias ad interiora:vel etiā sua siccitate mē-
bra extrinseca cōstringēte:ꝛ sic per diuersos mo
dos potest causare lienteriā per modum notū:
alie etiā possunt adduci cause:sed iste quia ma-
gis communes sufficiant.

Ab aere calefaciente.

Quid nominis diarie. ¶ Cōsequenter restat dicere de diaria
tanq̄ de secunda specie fluxus ꝛ in hac seruabi
tur ordo sicut ꝛ supra in lienteria habit⁹ est. Pri
mo videbik quid sit diaria. 2° ponentur distin-
ctiones ꝛ species eius. 3° cause. ¶ Pro intelligē
tia specialiori posit orn̄ in litera ꝛ totius mate-
rie de diaria. Primum videamus ſm ordinē q̄d
sit diaria. Diaria igitur est flux⁹ humoralis sim-
plex. i. fluxus sine cibo ꝛ sine membrorum exco-
riatione distinguēdo omnes fluxus ī lienteriā
diariam ꝛ dissinteriam:ꝛ ſm hoc est diaria cōis
etiam ad coliricam passionem:sed potest distin-
gui specialiter ab ea per drias ꝓpas colirice q:
diaria non est acutissim⁹ morb⁹ neqꝫ cū vomitu.

Distinctiones diarie. ¶ Species eius quidam est flux⁹ simplex
diaricus:quidam cōpositus. qm̄ quidā fit ex sim
plici humore:quidam fit ex diuersis ꝛ simplex:q̄
dam est flegmaticus:quidam sanguineus vel co
lericus ꝛc. quidam cōpositus ex eis ꝛ sanguinei
species sunt plures. ¶ Alia diuisio ipsius diarie
quedam est stomacalis:quedam intestinalis q̄-
bus proprie ascribitur:quedam est cerebralis:q̄
dam ab ore:quedam splenetica:quedam a reni-
bus:quedam a matrice:quedam a toto: quedaꝫ
epatica proprie:vt supra in diuisionibus gene-
ralibus.

Cause diarie. ¶ De fluxu intestinali p̄mum dicetur de causis eius:dicit igik Aui
cē. de fluxu intestinali ꝙ duplex est. s. cū excoria
tione ꝛ sine excoriatione. Et istius quidā est flu
xus intestinalis intestinoꝝ quinqꝫ suꝑioꝝ:ꝛ q̄-
daꝫ intestini recti:ꝛ de hoc est specialis cura ab
auctoribus per se facta:de quo dicetur infra cū
erit sermo de tenasmone.

De causis diarie.

¶ Fluxus igik talis intestinalis intestinoꝝ su-
perioꝝ dr̄ fluxus lubricatiuus. i. lubricitas inte
stinoꝝ cōicat in causis. In multis cū lubricita-
te stomaci. s. ī debilitate retentiue ꝛ fortitudine
expulsiue:ꝛ in mā lubricāte supficiem intestino
rum:nam propter multitudinem humorum gra
uantium contentiuam stomaci fit lubricitas sto
maci ꝛ similiter in intestinis.
¶ Idem intelligitur de mā lubricante. s. chilo-
sa vel humorali:q: ꝓpter eam aliqn̄ nō figik chi
lus tanto tp̄e in stō vel intestinis vt possit debi
te suggi ꝑ meseraicas:ꝛ p̄ñr fit fluxus chilosus ꝛ
p̄ñr humoralis:applicādo humoralem etiaꝫ ad
chilosum vt est mens auctoꝝ. ¶ Ita etiam sicut
ex acuitate medicinaꝝ fit diaria passio stomaca
lis ita etiam intestinalis. ¶ Ex catarro ēt fluen
te ab alijs mēbris¦ communicant:q: sicut fluit
mā de alijs mēbris ad stōm ꝛ corrūpitur cib⁹ in
stō:ꝛ cōsilr̄ ex humore fluente ad intestina fieri
pōt eodem modo fluxus. ¶ Cōicant ēt in apate
q: sicut apa ledit cōtentiuam stōi ita cōtētiuam
intestinoꝝ. ¶ Etiam ꝛ in dolore q: sicut ex dolo
re trahuntur humores ad stōm ita ad intestina
etiam ex punctione in intestinis fit talis flu-
xus. ¶ Cōicant etiam ex parte ciboꝝ:q: ex acui
tate eoꝝ vel ex malo ordine cum corrumpitur in
stō vel intestinis. Sed si cib⁹ sit indigestus de-
bet dici lientericus. ¶ In quibusdā tn̄ non cōi
cāt videlicet in vlceratione:raro enim fit vlcus
in stō vnde fit diaria:sed sepe fiunt vlcera in in-
testinis:vnde fit diaria passio:qm̄ vtplurimum
magis accidūt vlcera in intestinis q̄ in stoma-
co. ꝛ hoc singulariter ꝓpter plures miseraicas
deferētes cholerā ad intestina q̄ ad stomachū:
q̄uis etiā possint fieri in stomacho. ¶ Nota tn̄
hic vtiliter ꝙ duplr̄ pōt dici aliquē fluxum esse
cū excoriatione vel sine. vno modo ꝙ sit sine ex
coriatione. i. ꝙ secum nō cōiūgatur excoriatio.
Alio modo ꝙ illius flux⁹ causa nō sit excoriati-
ua. i. excoriationē faciens ꝛ opposito mō cū ex-
coriatione:cū primo mō cū diaria pōt esse exco
riatio:vt pꝫ cū fit diaria ex vlcere stōi vel inte-
stinorū:ꝛ ex hoc pꝫ ꝙ hoc argᵐ nō valꝫ. iste est
flux⁹ cū excoriatione: ergo ē dissinteria: sed bn̄
valet si sit fluxus cum excoriatione 2° mō. i. iste
flux⁹ habet causam excoriātē. ergo est dissinte-
ria:et ideo prius dissinteria dicik fluxus exco-
riatiuus q̄ flux⁹ cū excoriatione. Et hoc nota-
te propter dicta supra de differētia inter diariā
ꝛ dissinteriam licet aliquotiens medici non cu
rantes de proprietate terminorum: appellant
etiam dissinteriam omnem fluxum cui coniun
gitur excoriatio:immo etiam aliquando largi⁹
vt infra videbitur cum erit sermo de dissinte-
ria. Et ex his patent cause diarie stomatice et
intestinalis. Consequenter sunt ponende cau-
se aliorū fluxuum.

Ab acuitate medicinarum.

A catarro.

A cibis.

Raro fit vlcus in stō ꝛ sepe fiūt vlcera ī intestinis.

¶ Igitur cerebralis causa est materia descen-
dens a cerebro ad stomachū que sua grauitate
facit fluxum:aliquando etiā sua lenitate facit
fluxum: et etiam sua acuitate ledere potest ita
vt fiat fluxus: et sic diuersis modis potest fieri
fluxus a cerebro.
¶ Et eodem modo fit fluxus ab ore propter hu
miditates fluentes ab ore per mery in stoma-
chum:ꝛ per humiditates in radice lingue ꝛ iste
cause precipue occurrunt in pueris. Contingit
etiam propter vlcera vel pustulas in ore vt ac-
cidit in habētibus alchola:fit etiam ab ore ma
xime in pueris hora productionis dentium liē-
teria ꝛ diaria:quia propter dolorem attrahi-
tur materia ad partes oris:et postea illa mate-
ria defluit ad stomachum: ꝛ prohibens dige-
stionem fit fluxus. Et dicit Gal. tertio afo. ꝙ do
lor talis scindendo gignitur est vehementior q̄
spine pungentis: et ita per alium modum facit

fluxum: quoniam talis dolor, facit eos vigilare ꝛ ita corrumpuntur digestiones in ipsis pueris ꝛ sic fit fluxus.

Fluxus fit a splene ꝑpter tres causas.

¶ Fluxus aūt a splene tres sunt cause precipue ex parte lesionis in virtutibus ipsius splenis. ¶ Prima est debilitas attractiue splenis: vnde nō sufficiēter attrahit depurādo sanguinem ab humore melencolico: ꝛ sic remanet sanguis melencolicus in epate: vel ad membra transmissus respuitur sepe in membris: ꝛ ita granata virtute epatis irritatur ad expulsionē ꝛ expellit ad intestina ꝑpter eorum vicinitatem. ¶ Secunda cā est debilitas expulsiue splēis: qꝛ cū splē nō cōueniēter expellit māᷓ illā melicā attractā vel sēsibiliter vel insensibiliter ad dicta membra vt ad os stomaci pro parte illa materia ibi aggregata irritat virtutē ita aggrauatam ad expellēdū: ꝛ tā virt⁹ nō obtinet dominiū ad expellendū ꝑ viam cōueniētem. vñ ꝯṅr aliunde expellit vt per meseraicas ad intestina. ¶ Tertia causa est fortitudo expulsiue ipsius: qꝛ expellit de humore melencolico plus ꝙ conueniat. verbi gratia. ad os stomaci: ꝛ ita deijcitur digestiua stomaci ꝛ fit fluxus stomacalis: vel si defluit ad intestīa fit fluxus intestinalis. ¶ Pōt etiā causa esse in via media stante oppilatione in illis poris per quos defertur materia ad ipsum splenem. vnde cum non possit ad ipsum pelli pellitur ad intestina ꝛc. ꝛ sic fit fluxus.

De fluxu cā renum.

¶ Causa autem fluxus causa renum vt multum est debilitas attractiue renū: qꝛ nō debite attrahāt: multū de humido aquoso remanet in epate ꝛ transmittit ad intestina: ꝛ fit fluxus aq̄sus sicut ex opposito fit stipticitas ventris. vnde dicitur i afor. Urina multa noctu facta paucū secessum significat. ꝛ econtra potest etiam contingere ex oppilatione in medijs vijs ad renes.

¶ Fluxus autem facti a matrice causa sumitur ex parte retentionis menstrui. nā cū retinet sanguis menstru⁹ qui nō debet retineri ille sanguis regurgitat ad epar per venas menstruales ꝛ tandem per meseraicas expellitur ad intestina.

¶ Fluxus ṽo facti a toto prima causa dicit fortitudo expulsiue in toto expellentis superfluitatem quāti vel qualis: vnde est in causa fluxus vētris. nā sepe aggregat superfluitas ī toto q̄ granās ṽtutē facit fluxū vt apparet in crisib⁹ ī corporibus multū repletis siue corporibus cachochimis in quibus fiunt eūones synthomatice.

¶ Aggregat aūt in toto multitudo materie propter multas causas. vna est ꝓhibitio resolōnis a toto ꝑpter strictionē poroꝝ in toto a cā frida vel a causa exiccāte vt a ventis borealibus aut a balneis aluminosis: et sic aggrauata virtute fit expulsio īmoderata: ꝛ ita etiā friditas aeris siue venti pōt esse cā hui⁹. Et lꝫ dicat Gal. ꝙ friditas intrinseca mēbroꝝ est cā fluxus: ꝛ extrinseca est causa ꝯstrictionis: intelligitur non semꝑ: qꝛ exñte plenitudine in ꝑn° per ꝯpressionem est causa fluxus. Et ideo applicatio balneorū vel emplastrorū stipticoꝝ in ꝑn° supra ventrem addit ad fluxum vt Mes. in canone tertio quando medicina nimis superfluit. ¶ 2ª cā multiplicatiōis materieꝝ in toto dicitur esse multiplicatio cibi plurimū nutritiui nō facto exercitio. 2ª primi de causis replōnis. ¶ 3ª cā hui⁹ dimissio exercitij cōsueti: qm̄ est cā replōnis. ¶ 4ª est dimissio cōsuetarum eūonum vt dimissio fluxus hemorroidalis ꝛ menstruoꝝ ꝛ fluxus sang. nariū in cōsueto. ¶ Alia cā abscisio alicui⁹ mēbri notabilis: vt man⁹ aut pedis ꝛc. vel ipsius indebita mēbri attractio: qꝛ materia que ꝯsueuerat fluere ad illd mēbrū retinetur in ambitu toti⁹: ꝛ tandē fit fluxus. ¶ Cā pꝛīcipalis flux⁹ a toto dicitur esse debilitas ꝯtentiue. nam aliqñ in extreme debilib⁹ fit ventris fluxus vel in ꝑpinquis morti ꝑ viam resolōnis. nā tunc si relaxatur humidū ꝙ sua grauitate se ꝯuertit ad intestina ꝛ fit fluxus qui est imperceptibilis. Ad hanc cām reducitur fluxus qui fit in plurimū timentibus vt in his qui mortem expectant qꝛ virtus relaxatur ꝛ fit fluxus: lꝫ ēt ī his fiat ꝑ aliū modū notū. ¶ 3ª cā est ꝓhibitio receptionis nutrimenti mēbroꝝ in eis: ꝛ hoc est cū est toti et cuilibet particulari membro: et sic illa prohibitio nutrimenti facti in epate qd non recipitur in membris fit vel ipsis membris infrigidatis et que in virtute congelata vel propter oppilationem in vijs vel propter debilitatē mēbrorum in attrahendo vel propter nutrimētū nō esse bene qualificatū: immo nature membrorū cōtrariū vnde absidat in toto vel in venis: et sic tandē grauās virtutē expellitur ad intestina. ¶ Alia causa est caliditas adurens et eliquēs vt in febribus adurētib⁹ ꝛ caliditate liquefaciēte humidū pingue illa materia defluit ad intestina: caliditas etiā resoluēs per alium modū facit fluxū: vt qꝛ debilitat virtus resoluēdo instrumētū vt spiritū quo mediāte ꝑficit digestiua. per viā etiā debilitatis cōtētiue a caliditate fit flux⁹. ¶ Alia causa sumit ex parte materie peccātis qualitate nō q̄ntitate vt qñ materia que est in toto dicit maligna: et vt sic dietaria que est in toto dicit maligna: et vt sic dieta alexādrina facit ad fluxū vt dicit Gal. 2° afor. cōmēto 2° qꝛ comedat porros: allia: cepe: sal: ꝛ acetū: et huiusmodi. vnde generātur humores nitrosi salsi ꝛc. qui terrēt membra vel multum expulsiuam stimulant.

¶ Cā aūt flux⁹ synthomatici ꝑter cām nocētē dicit fortitudo expulsiue ex vna parte et ex alia est habilitas ad expellēdū. talis aūt habilitas hꝫ qñ est obediētia ex ꝑte meatuū et ex ꝑte materie: et sic fit flux⁹ sythomaticus cretic⁹. Aliqñ etiā fit flux⁹ regularis his cōcurrētib⁹ a ṽtute secernēte iuuatiuū a nocitiuo ꝛ nocitiuū expellēte. ¶ Pro fluxu vero epatico est sciēdū primo ꝙ tripl'r dicitur ꝑm auctores aliquotiēs fluxus pēs epatic⁹. ꝑmo dicit flux⁹ epatic⁹ q̄cūqꝫ flux⁹ pēdēs ab ipso epate. i. cui⁹ cā est epatis lesio siue ab epate res humoralis demandetur siue non: et hoc mō flux⁹ chilosus siue oppillatiu⁹ ex meseraicis siue ex debilitate attractiue epatis cōtingēs appellat flux⁹ epaticus. ¶ Scđo mō sumit flux⁹ epatic⁹ pro fluxu humorali q̄uocunqꝫ ab epate ꝑueniēte vitio epatis vñcūqꝫ ipsum epar ledatur siue in cōplōne siue in ꝯpōne siue vnitate: ꝛ qualiscūqꝫ fit māᷓ q̄ ab ipso ad intestina deferat siue eruginosa siue fecifilis fuerit vt volebat Gal. 5° iterio. cap° 8°. Et iste flux⁹ epaticus aliquotiēs dr dissinteria epatica metaphorice vt dicebat Cōciliator differētia. 220. cū tñ in ea rarissime excoriatio intercedat: et hoc mō fluxu epa sumebat Halyab. 3° prac. trac. de hoc fluxu epatico dixit in principio capli. Epatice dissinterie medela ꝛ cura perdifficilis ē ꝛ pauci ab ea libe-

De fluxu epico notabis que sequunt.

rantur:eo ꝙ medicoꝝ multi parū epatis cogno
scāt debilitatē ⁊c. ¶ Tertio mō sumitꝛ strictiꝰ ꝑ
fluxu sanguineo lotiuo:⁊ sic dicitꝛ epaticus pro-
prijssime a medicis:qm̄ ꝑ eum cognoscitꝛ debili-
tas epatis:ꝓcipue digestiua cui ꝓpriū laudabi-
lem est sanguinē gn̄are vt volebat Ga.loco.ꝫ.al
leg.de his omnibus erit sermo:ꝫ principaliter
de epatico pº ⁊ 2º mō sumpto tā𝔮 de magis cō-
muni. ¶ Scdo sciendū de diuersitate fluxuum
epaticoꝝ ꝫm qd dcm̄ est.ꝫ.ꝙ diuersitas fluxꝰ qn̄
ꝙ sumitꝛ ex parte eoꝝ q̄ expelluntꝛ:⁊ sic fluxꝰ epa
tici multipl̄r distinguūtur:qm̄ q̄dam est chimo
sus vel chilosus q̄dam aquosus:vt cuius substā
tia est aquosa similis aquositati hydropicoꝝ:
aut q̄dam lotiuus vt cuius substātia est lotiua:
⁊ est cum emittitꝛ substātia sicut lotura carnis
qn̄ aqua est remisse tincta ꝫm totū:vel qn̄ aliq̄
pars est rubea:⁊ aliqua nō. ¶ Quarto est fluxꝰ
colericus cuius materia colerica est cholera na
turalis vt rubea vel citrina vl̄ preter nām vt vi
tellina prasina ⁊ eruginosa. Quidaꝫ aūt dicitur
esse virulentus qn̄ mā est sicut virus. Quidā āt
vlcerosus:⁊ q̄dam corrosiuus:vt qn̄ emittitꝛ sub
stātia q̄ quasi deciditur ab vlcere sicut sanies in
spissata:vel qn̄ emittitꝛ substātia q̄ deciditur q̄si
ex membro vt substātia q̄ vꝛ quasi rasura dꝛ cor
rosiuus. Quidam aūt dꝛ esse fetidus q̄dam non
etiam q̄dam dicitꝛ esse sanguineus:de quo dixit
Ra.8º cōtinētis caº pº.omnes spēs fluxꝰ sāgui
nei sunt quatuor. Prima in q̄ sanguis eūatur in
terpolatim:⁊ hoc accidit in quo incisa est pars
membrorum aut dimissum est exercitiū:⁊ su.tal'
est purus.2ª in qua sanguis eūatus est similis
aque carnium vel loture.3ª in qua sanguis emit
titur similis feci sanguinis habēti splendorem
in se. Addit in his tribus spēbus.de q̄bus dictū
est:eūatur sanguis supabundās subito. Sed est
4ª species in qua fit passio vlceꝝ intestinoꝝ ⁊
emittitꝛ paulatim inter raritates modicas:et
tūc forte emittitur sanguis purus ⁊ perfectus:
aut forte efficitꝛ coagulatus:aut forte mixtꝰ est
cum putredine ⁊ excoriatione vlceris:⁊ corporū
pāniculoꝝ ipsius q̄ sunt partes intestinoꝝ. Hec
ipse. Ex his potest colligi ꝙ pª species magis pē
det a toto:de quo supra dictuꝫ est.vltima magis
est intestinalis vel dissinterica.2ª ⁊ 3ª sunt epa
tice. Quidam etiam est fluxus in quo educitꝛ qd
dā grossuꝫ spissum sicut substātia carnis epatis
aut educitꝛ sicut fel nigrum subtile:aut sicut ni-
grum feculentum vini:aut sicut feculentū nigꝝ
⁊ est spissum sanguinis:⁊ q̄dam est diuersoꝝ co
loꝝ:⁊ sic sunt tresdecim species. ¶ Alia diuisio
q̄dam fluxus epaticus est cum feb.⁊ q̄dam sine
feb.⁊ hoc est multum cōsyderādū dicebat Gal.
5º interiorum.reprehendens medicos q̄ de hoc
nō faciebāt ꝯsyderationē. ¶ Circa causas autē
fluxus diarici pº dicetꝛ in genere:deīde spālius
de causis specieꝝ eius sic ꝓcedatꝛ. ¶ Causaruꝫ q̄
bus fit talis fluxꝰ:vna causa est apostema ⁊ ma-
xime calidum:qꝛ semꝑ aliquid resudat virulen-
tum ab apostemate calido aut ipsum apostema
rumpitꝛ siue digestū fit siue nō:⁊ sic educitꝛ viru-
lentū vel saniosum ꝑ secessum.aut fit 2º propter
oppilationē:qm̄ cum aperiūtur oppil̄ones ma-
terie multo tꝑe retēte expelluntꝛ ⁊ fit fluxus:aut
fit ꝓpter scissurā venarū:ꝑ scissurā etiā intelli
gēdo apertionē poroꝝ venaꝝ aut fit ꝓpter vlcus
cōsequēs scissurā.aut fit ꝓpter debilitatē attra
ctiue:qꝛ attractiua epatis vel meseraicaruꝫ nō
attrahit qd dꝫ.aut ꝓpter debilitatē cōtentiue:
qꝛ nō sustinet qd est aggregatū in epate vel mē-
bris tꝑe cōueniēti.aut ꝓpter debilitatē digesti
ue:qꝛ nō debite separat sup̄fluitates a sanguie
nec cōuenientēr digerit.vel fit ꝓpter excessuꝫ in
expulsiua qn̄ expellit citius ꝙ opꝫ vt ante𝔮 ma
teria sit cōuersa in sanguinē:⁊ sic vitio expulsi-
ue fit fluxus. Aut est ꝓpter oppilationē mediaꝫ
s.vel in mēbris posterioribus ad epar vel in gib
bo epatis:⁊ sic materia nō pōt transire ad mem
bra:ꝫ factus sit sanguis in epate. Aut ꝓpter op
pilationē i epate.s.i cōcauo vt ꝓpter oppilatio
nē in meseraicis aut ꝓpter acuitatē māe ⁊ mor
dacitatem:qꝛ mā est multū stimulatiua virtu-
tis:vt qꝛ genita ex cibis acutis mordicatiuis.
aut ex repl̄one q̄ euacuatur:⁊ sic sunt duodecim
cause. Dicit tn̄ Aui.ꝙ omnes iste cause reducun-
tur ad duas vel ad fortitudinē virtutis vl̄ ad de
bilitatem virtutis:⁊ iste sunt cause generales
fluxus epatici.

¶ Cause aūt spāles diuersitatū ex parte eiꝰ qd
emittitꝛ:qꝛ pª causa erat materia chilosa:tunc
causa huiꝰ aut est debilitas attractiue epatis
vl̄ meseraicaꝝ in attrahēdo vel est oppilatio in
sinu epatis:vel est oppilatio ꝓprie in meserai-
cis:vel est parti debilitas attractiue epatis et
partim expulsiue stomaci.q̄ tn̄ est ꝓpter oppila
tionē in cōcauo epatis est ꝓprie iste q̄ cōmuni-
ter vocatꝛ chilosus:⁊ talis tendit ad aliqualem
ruborē:⁊ hoc est qm̄ fuit attracta mā chilosa ad
meseraicas:⁊ nō pōt amplius trahi ad epar pro
pter oppilationē cōcauitatis epatis:⁊ sic in me
seraicis fuit aliq̄l̄r alteratus:⁊ qn̄ fit oppilatio
in meseraicis nō est alteratus ad rubeū:sed est
albus:⁊ iste ꝓprie dꝛ oppilatiuus q̄ fit propter
meseraicas. ¶ Causa fluxus aquosi est causa hy
dropisis asclitis:⁊ oēs cause asclitis simil̄r pn̄t
esse cause huius:sed solum differūt in hoc ꝙ mā
talis aquosa recipitꝛ in intestinis:⁊ sic fit fluxꝰ
⁊ nō sic in hydrope. ¶ Cause vero ablutiui fluxꝰ
dicit Ga.6º de accn̄ti.sunt debilitas digestiue
virtutis ipsiꝰ ep̄is:⁊ mā est plus alterata ꝙ q̄ su
pra dicta est de oppilatiua:qn̄.s.virtꝰ digestiua
nō p̄t oēꝫ debitū gdū digōnis imprimē:vel cau
sa est debilitas seq̄stratiue ⁊ digestiue q̄ ad sepa
randū:qꝛ nō est facta debita seq̄stratio aq̄sitatꝫ
a mā sanguiea:vel ēt qꝛ nō fit debita suctio aq̄-
sitatis a renibꝰ ꝑ oppil̄onē eoꝝ vel debilitatē
eoꝝ in attrahēdo. ¶ Cause fluxus col'ici sūt oēs
cāe gn̄atiōis ⁊ multiplicatiōis col'e de:q̄bꝰ dcm̄
est.ꝫ.in caº de icteritia:⁊ ex pte ciboꝝ ⁊ exercitiȷ̄
⁊ passionū aīaliū ⁊c. ¶ Cāe virulēti fluxꝰ.ꝑ vi-
rulētū si intelligis virus subtile cā dꝛ vtplm̄ eē
resudatio virus ex ap̄ate cal'o ⁊ maxime si fit in
cōcauo ep̄is:vel ēt in meseraicis:qꝛ stimulando
expulsiuā facit fluxū:ꝫ si ꝑ virulentū intelligis
saniēꝫ:cā est ruptio adubellati.i.ap̄atis saniati
cū mā saniosa ip̄a educitꝛ per intestina.vel cā ali
qn̄ est apertio oppil̄onū ꝓpter retētionē sup̄flui-
tatū:qm̄ ille māe multo tꝑe retēte sepe reducū
tur ad nām virꝰ:vt ēt volebat Ga.5º interioꝝ.
Aliqn̄ cā virꝰ dꝛ esse adustio humoꝝ ꝑ virulētū
intelligēdo liq̄factionē humoꝝ ⁊ ꝑ fluxū virulē
tū intelligēdo fluxū humoralē subtilē fetētem
nā sicut exhibitio diureticoꝝ ꝓuocat ⁊ multi-

Secundū Ras. spēs fluxus sanguinei sūt quatuor.

De fluxu epatico nota- bis que sequuntꝛ.

De specia- libꝰ causis

plicat vrinã eliquãdo τ subtiliando subam humoris educẽdo ad vias renũ: ita caliditas supflua si fit in epate τ aliqlr supcalefaciẽs facit acq̃rere aliqlem ignitionẽ in humoribus τ adustionẽ in eis: τ sic sepe educũtur p viã virus p intestĩa: τ sic ɔñr fit fluxus taliũ humoꝝ τ dr fluxꝰ virulẽtus. q̃dam ẽt dr fluxꝰ factꝰ sicut ille q̃ de felle colerico subtili: τ huiꝰ cã est caliditas ignea τ materia chilosa facta ex cibis subtilibꝰ aqueis.

¶ Cã ãt fluxꝰ feculẽti silis feci sanguis dr esse vlterior vstio in humoribꝰ q̃ in virulẽto supradicto: τ dr ꝓprie melĩa adusta: silis ãt feci melẽcolie nãli est oĩs causa multiplicãs melĩam naturalẽ vt dr esse ɔgelatio: τ cum fit in humoribꝰ inspissatio a causa frida: τ ɔñr illa mã cũ multiplicat τ aggrauat epar p eã fit fluxꝰ. ¶ Cã fluxꝰ fetidi vtplm est retẽtio mãeꝝ multo tpe ꝓpt oppilationes: τ sicut cum fit aptio oppilationũ fit fluxus fetidus. τ sic ẽt supflua actio calidi ĩ mãꝫ q̃ ducit ad corruptionẽ põt esse cã talis fluxꝰ fetidi. ¶ Fluxus ṽo sanguinei cã fuit dicta supra de fluxu facto a toto τ de causis epatici ꝛc.

¶ Cause fluxꝰ substãtie ipsius epatis est corrosio substãtie epatis ṗcipue ex vlcere. ¶ Fluxus aũt compositus diuersarũ materieꝝ τ diuersorũ coloꝝ seq̃tur potissimũ debilitatẽ pluriũ virtutũ nãlium vt attractiue digestiue ꝛc. τ sic apparet fluxus multũ difformis nõ seruãs ordinẽ ꝓpter varietatẽ lapsus in ipsis ṽtutibꝰ: qr aliqñ vigorat attractiua τ minorat digestiua ꝛc. τ isti decipiunt medicos qr aliqñ fit recidiua τ aliqñ durat per annũ τ plures. Et hic est ꝓprie de quo loquebatur supra Waly.

¶ Fluxus ṽo meseraicalis reducit in causa cũ epatico: qr virtutes τ defectus eaꝝ q̃ debentur esse meseraicarũ sunt virtutes τ defectus ipsiꝰ epatis q̃ dicitur communiter oppilatiuus.

¶ Causa fluxus chistis fellis de quo erat supra dicẽdũ cum erat sermo de causis fluxuũ a membris sumit vl ex parte debilitatis attractiue vl ex parte fortitudinis expulsiue ipsius fellis. Ex parte debilitatis attractiue cum remanet illud qḋ deberet transmitti ad chistim fellis in epate τ ɔñr remittit ab ipso epate τ expellit ad intestina: τ fit etiã fluxus ꝓpter vehemẽtẽ expulsiuam chistis fellis: aliqñ etiã causa est oppilatio vel in via pori ad stomacũ vel in via pori ad epar: τ sic ɔñr abundat in ipso τ tandem p meseraicas remittit ad intestina. Et sic habes causas vles τ particulares omniũ fluxuum in diaria.

De q̃ddita te noĩs dissinterie.

Quid nominis dissinterie. Jaꝫ restat de 3a specie gñica fluxuum vt de dissinteria: τ prius q̃ ad vlteriora ꝓcedaꝫ pro magis speciali intelligẽtia totius materie ṗo ſm ordinẽ nostrum videbit q̃d noĩs ipsiꝰ dissinterie. 2o de spẽbus conseq̃nter de causis eius.

¶ Quid nominis ergo dissinteria duplr dicit: cõmuniter τ ꝓprie. Cõmuniter sumit pro omni fluxu sanguineo vel fluxu humorali acuto maxime ex debilitate virtutũ epis: τ talis dr dissinteria epatica: qr talem dispõnẽ succedit sepe dissinteria ṽa: τ de hac non est sermo hic qr de hac supra dictum est. Secundo mõ sumitur stricte τ ꝓprie: τ sonat dissinteria idem qḋ sonat dissolutio vel discontinuatio intestini. Et ideo dicit Conciliator q̃ hoc nomen dissinteria appropãtur proprie vere dissinterie: τ sic describi solet.

¶ Dissinteria est fluxus intestinalis cum excoriatione. s. intestinorũ. i. cuius causa est ſm actũ excoriatiua intestinorum. Et de hac loq̃ns Aui. 16a tertij. cao de causis omniũ fluxuum dicit q̃ excoriatio est dolor abrasionis ex superficie intrinseca intestinorum cõtingẽs: τ ita p excoriationem intelligit dissinteriam: vt sic intelligat. dissinteria est dolor cõtingens propter abrasionem euenientem in superficie intrinseca siue profunda. quia sublime posita intestinorum: et sic declarat dissinteriam per dolorem: et hoc per effectum.

De quidditate rei.

Species dissinterie q̃dam sumitur ex parte mẽbrorũ: qr q̃dam est dissinteria ex intestinis grossis: q̃dã ex subtilibus. q̃daꝫ ex medijs: τ iterũ alia est superficialis alia profunda: τ item q̃dam est vlcerosa: q̃dã nõ. ¶ Alia diuisio: q̃dã est recens: q̃dam antiq̃. ¶ Alia diuisio: q̃dam est cõtingẽs ꝓpter lesionẽ ipsorũ tm̃ intestinoꝝ: q̃dã p cõitatem alioꝝ membroꝝ maxime ex epe vel felle vl splene: illã tñ q̃ solũ est p ꝓprietatẽ ipsoꝝ intestinoꝝ medici dissinteriaꝫ ꝓprie appellãt vt dixit Ga. 6o meimir cao 9o in ṗuo. ¶ Alia diuisio: q̃dã fit ex causis ṗmitiuis: q̃dam ex causis corpalibus. ¶ Alia diuisio: q̃dã distinguit ex parte causaꝝ ledentiũ: q̃dã ex parte eoꝝ q̃ eũantur: τ ista est triplex piguinosa mucosa τ mucilaginosa: et qñ apparet pinguinosa videt lotura piguedinis carnis: τ dr mucosa vel mucilaginosa qñ educit substãtia mucosa interiꝰ cooperiẽs intestina: τ 2a est curachia vl pellicularis cũ educitur substantia pellicularis. 3a dicitur carnosa vel corticalis quando educitur substantia carnea de ipsis intestinis.

De causis dissinterie.

Cause dissinterie. Alia diuisio sumit ex parte causaꝝ excoriantium τ sic ponunt cause dixit Aui. causa radẽs aut est colerica aut feculenta aut sanguinea acuta aut virulẽta aut saniosa per colericam intelligendo omnes species colere. Notanter dicit sanguinea acuta: qr sanguis purus non facit immediate excoriationẽ: sed sanguis acutꝰ per cõmixtionẽ colere distinguit etiam virulentam a saniosa: quoniam per virulentam intellexit virulentam subtilem vel q̃ resudat ab apate vel aliter malã: τ p saniosam intellexit eã q̃ est ṽa sanies: τ p feculentam intelligit eã q̃ ꝓuenit ex fece. ¶ Nota ẽt hoc q̃ vt plurimũ cãe fluxus aut sunt cause acute aut est cã viscosa: aut est cã dura: τ omnis cã dura est excoriatiua suo incessu vt feces dure: aut est dura p aliũ modũ. s. cũ grauitate vt cibꝰ durus etiaꝫ causat excoriationẽ vt sumptio argẽti vl lythargirij. Alio mõ fit ꝓpter viscositatẽ. nã vehementia adhesionis viscositatis est cã huius vt flegma viscosum cum absoluit ab intestis secũ trahit aliq̃d de sbã intestinoꝝ: oẽs alieꝰ cause sunt cãe pp acuitatẽ aut p se vt colera: aut pp aliud vt sanguis acutũ p mixtionẽ colere: τ sic virus et sanies possunt esse cause dissinterie: qm̃ etiã ꝓpter putrefactionẽ acquiritur acuitas: τ sic facit dissinteriam. ¶ Alia diuisio etiaꝫ de causis: q̃dam est ex causis primitiuis vt sumptio ciborum acutorum τ medicinarum acutarum vt est colloq̃ntida τ clysteria suppositoria acuta: aut causa est corporalis: τ sic vel est sanguis aut colera acuta aut virus vel sanies vt supra. Et de corporalibꝰ q̃dam ẽ per essentiam q̃dam p cõmunitatẽ: τ sic

aut a splene aut ab epe: ⁊ sicut dictū est. s. de cau
sis diarie idē quasi intelligatur de causis dissin/
terie: qm̄ quasi oēs cause diarie ex parte mate/
rie fluentis acute pn̄t eē cause dissinterie. ¶ Et
dixit Judeus 8° cōrinētis. et idē voluit Aui. ex/
presse sub alijs verbis ꝙ tres sunt cause facien/
tes dissinteriā ad tp̄s vt materia cholerica que
vadēs per intestina in quindecim diebus suffi/
cit facere excoriationem: et melēcholica mate/
ria in diebus. 40. et materia flegmatica salsa in
diebus. 30. Nota tn̄ ꝙ iste non est precisus ter/
minus: q2 aliquādo videmus in prima die mate
riam colericā facere excoriationē s̄m eius acui/
tatem vel s̄m debilitatē intestinorū: et ita aliqn̄
s̄m maiorē vel minorem acuitatē materie et for
titudinē vel debilitatem virtutis diuersificatur
tp̄s excoriationis ex materijs precipue cum fit
excoriatio per cōicantem. ¶ De his que sunt per
essentiā cause sunt multiplices: quoniā aliquan
do causa est ap̄a in intestinis: aliqn̄ causa est sa/
nies in intestinis: aliquando causa est sanguis ⁊
virus in intestinis vel vlcus. ¶ Causa ex parte
ap̄atum est satis manifesta. Nam ex ap̄atibus in
intestinis resudat materia que resudās maxime
in augmento excoriat intestina et nocet stoma/
cho: ⁊ sic cū apparet virus in principio excoria/
tionis: tūc ipsum virus est causa excoriationis:
ipsius: aliquādo etiā sumēdo virus factum per
viam putrefactiōis humorū: qm̄ materia humo
ralis per adustionē vel putrefactionē acquirit
formā virus: et sic est causa excoriationis. ¶ Ali
quando etiam causa dicitur esse saniosa que ali/
quādo est incipiēs vt quando rūpitur ap̄a adu/
bellati: et aliqn̄ sanies succedit: et hoc est quan/
do ad excoriationē terminatur vlceratio: et tūc
educitur sanies nō tanꝙ causa: sed tanꝙ effect⁹:
et talia vlcera quedā sunt mūda. i. nō corrosiua
nec putrefactiua: quedam nō mūda. i. corosiua.
¶ Dicebatur etiā supra ꝙ quedā est sanguinea:
et hec etiā quedā in principio apparet propter
emanationē sanguinis aū rasurā vt ex causa pri/
mitiua et casu vel ruptōe vene circa vētrem et sic
fiet excoriatio ex sanguine acuto: vel ex apertio
ne pororū venarum apparebit sanguis verus tn̄
acutus qui faciet excoriationē: quoniā sicut ape
riuntur vene hemorroidales: ita pn̄t apiri pori
venaꝝ in intestinis: ⁊ aliqn̄ in ꝓcessu fit appen/
tia flux⁹ sanguinei: et hec est sp̄ēs deterior dicit
A. qm̄ significat ꝓfundationē in intestinis: qui
tn̄ sanguis ē̄r p̄t addere ad excoriationem: et hec
est que commmuniter cōtingit. Et aliqn̄ intātū
talis excoriatio fit ꝓfunda vt perforentur inte/
stina: ⁊ si fit in intestino ieiunio non est spes cu/
re: tū q2 subtilis est: tum q2 in eo sunt multe ve/
ne. Et si fit rasio in eo fit rasio in illis venis ⁊ pro
pter multā cholerā fluentē ad ipsum que prohi
bet cōsolidationē ⁊ ꝓpter mek̄iā q2 est intestinū
multū ꝓpinquū epati nocetur epar. Aliqn̄ etiaȝ
fit perforatio in intestino aliquo de grossis: ⁊ di/
cit Aui. ꝙ aliqn̄ rumpitur myrach ⁊ est de postib⁹
longinquis: ⁊ longinqui⁹ eo est quod innat dicit
Aui. ¶ Ego tn̄ vidi in Papia vnū doctū medicū
mgr̄m Sātinū de Albertis q̄ hac passiōe preme/
batur cū emissione fecum ꝑ vlc⁹: tn̄ vixit viginti
annis post. Et sic expeditis cū dei laude sp̄ēb⁹ et
differētijs ⁊ causis triū ꝑncipaliū geneꝝ fluxuū:
vt lienterie diarie ⁊ dissinterie: q̄ passio oīb⁹ pōt

No. hystoriam.

accidere intestinis: qm̄ ad ipsam dissinteriaȝ vt
etiā dixit Serar. solet euenire tenasmō q̄ est pas
sio cōiter appropriata intestino recto ⁊ vltimo.
Restat consequenter dicendū de ipso tenasmo/
ne: sicut etiam fecit Rasis in tex. nostro qui etiam
vltimo de ipso determinauit.

Quid nois ⁊ quid rei tenasmō. Ueniam⁹
igitur ad sp̄ālius declarandū
de tenasmone s̄m ordinē nr̄ȝ: p2io q̄d nois ei⁹. 2°
ponēt ei⁹ distinctiōes ⁊ species: ꝯsequēter cause.
¶ Circa igit̄ ꝑmū tenasmō d̄scribit̄ a Mes. i ca
su tenasmons post purgationē ꝙ est appetitus
mendosus egerendi. i. cui nō ꝓportionatur ex/
pulsuȝ appetitui: qm̄ min⁹ egeritur q̄ sit appeti
tus egerēdi. Et addit cum pondere. s. i sicteri: vn̄
solet dici ꝙ tenasmō est egritudo de pōdo: ⁊ ita
pōt declarari ꝙ tenasmō est difficultas egerēdi
cū vehemēti conatu ad expellendū: ⁊ impoten/
tia tm̄ egerēdi q̄tū appetitur cū pondere sicte/
ri: vnde ꝑꝑ pondus conat̄ ad expellendū ⁊ parū
vel nihil emittitur. Gal. autē largius declarans
⁊ per cām dixit 5ª Afo. cōmēto 5° in p2icipio: ꝙ
tenasmon fit ex humorib⁹ pungentibus intesti/
num grossum: quod vocatur colon ⁊ exponitur
per colon culon: nam est littera corrupta.
¶ Quid rei aūt egregie declarauit Serap. 3° bre
uiarij ca. 27° in ꝑn° sub his v̄bis. qn̄ forte fit desy
deriū homini ad conamē egerēdi donec extēdat̄
intestinū rectū ⁊ anus extensione vehemēti: et
est qō egredit̄ in initio pingue viscosum ⁊ appa
ret in eo comitatu ēt. s. pingue viscosum: deinde
apparēt in fece pūcta sanguis pua ⁊ sanguis ꝑ/
mixtus cum ipsa fece: tūc hec egritudo est in in
testino recto ⁊ vocatur tenasmon: ⁊ hec est de/
scriptio vt in pluribus vera.

De q̄ddita te rei.

Distōnes tenasmō. Circa aūt distōnes et
sp̄ēs sit h̄ p̄ª distictio s̄m. A. i ca°
gn̄ali de solōne oīum modoꝝ: ⁊ ēt i ca° signoꝝ. ⁊
i ca° cure ei⁹ ꝙ tenasmō large q̄dā ē sine dolore
s. notabili ⁊ q̄dā cū dolore ⁊ vocat̄ ȝair. ¶ Itē q̄
dā seq̄t̄ ad fluxū ⁊ ad excoriationē: ⁊ q̄dam nō.
¶ Alia diuisio ē q̄ddā ē ȝair veꝝ vt qn̄ est aliqō
essentiale nocumētū ꝯplōnale siue māle siue im
māle i ipso itestino. Quoddā mēdosuȝ vt cuius
cā est fex dura sicca retēta inobediēs expulsioni
⁊ qm̄ ꝑ cōpressionē aliqn̄ aliq̄d exp̄mit̄ de liq̄di
tate fecis: aliq̄tiēs existimāt medici ꝙ sit ȝair. i.
tenasmō veꝝ ⁊ errāt: qm̄ nō est aliqō essentiale
nocu^m i itestino in ꝯplōne vt. s. ¶ Et alia diui/
sio de ȝair vero: ⁊ eā bn̄ nota ꝓ recta intelligen/
tia terminoꝝ qōdā est puꝝ. i. depēdēs a cā imāli
vt a frigore aut a siccitate vel duritie vt accidit
sedētib⁹ sup̄ herbā frigidā vel lapidē duruȝ ⁊c.
qōdam nō purū vt habens causam corporalem.

Cause tenasmon. Cāe āt tenasmonis veri ⁊
est ȝair sunt multiplices: dixit Auic.
Cā ȝair aut ē ap̄a calīm ex q̄ currit aliq̄d. s. i ipso
itestino: aut ap̄a durū aut sup. vlcus vl̄ corrosio
aut mollificatio lacerti: q̄re egredit̄ cū eo anus
aut spasm⁹ q̄re ꝓhibet̄ lacert⁹ retēt⁹ in pte ani
ab opatione. s. vt tm̄ debito tp̄e retineat. Aut su
ꝑfluitas salsa aut alia quomodolibet acuta. s.
adherēs vel imbibita ledens siue aliunde ad in
testina fluens siue non. Aut est fistula aut he/
morroides: aut ragadie. Et dicit quod pluri/
mum fit ex humore mucoso etiam quod pluri/
rimū accidit habētibus flegma putridū: qm̄ pu

De causis ꝑmitiuis.

trefactio relinquit vestigia.s.de ꝑfictione cum acuitate in intestino apud incessionē suā.i.motum suū. ¶ Possunt etiā esse cause primitiue.s. vt est cibus grossus ⁊ durus: aut acutus mordicatiuus: aut frigid⁹ adueniēs mēbro: vt sepe cōtingit tempore frigido: nō debite illis partibus coopertis: aut sedēdo supra rem frigidam: ⁊ tūc fit purū lꝫ etiā ꝓpter istā causam possit ḡnari vētositas q̄ postea est causa eius ⁊ est sepe cōtingēs: ⁊ forte ꝓpter hoc nō posuit eam in causis vt fecerūt alij auctores: vt etiā sup̄ posuit Raß. in tex. ¶ Aliqui aūt reducūt ad numerū ⁊ ordinē ipsas causas: dicūt ꝙ sex sunt cause in ḡnali. Prima est mala complo frigida sine materia ⁊c. 2ª causa est vētositas. 3ª est humor calidus imbibitus 4ª est humor flegmaticus viscosus infusus siue adherēs. 5ª causa est vlcus vel corrosio intestini. 6ª causa est apostema sup .calidū vel durū ⁊ ad hoc adducātur hemorroides ⁊ ragadie. Addātur alie due ḡnales.s.de ꝑmitiuis de cibo ⁊ potu ⁊ occursu aeris frigidi ⁊c. Et ex causa spasmi vł paralysis lacerti ani ad has causas adduci possunt omnes cause tenasmonis veri. ¶ Tenasmonis aūt mendosi causa est fex sicca ⁊c. Et sic sit finis de speciebus ⁊ causis omnium fluxuum ⁊ tenasmonis.

De signis oīum fluxuum.

Signa oīum fluxuū. Seq̄tur de signis. Et qm̄ signoꝝ q̄dā sunt ꝓnostica: q̄daꝫ demōstratiua. Primo ponētur ꝓnostica: q̄dam euētus fluxus in ḡnē. 2° ꝓnostica terminationis fluxus ad bonū: deinde ad malum. Deinde ponētur signa ꝓstica euentus fluxuū spālium: tū ḡnicorū vt lienterie diarie ⁊ dissinterie: ꝑnr signa terminationis eorum ad bonum ⁊ ad malum: pri⁹ tamē liēterie: deinde diarie: ꝑnr dissinterie: postremo de signis ponent̄ signa demrati na. primo flux⁹ absolute: ꝑnr specierū generaliū ⁊ deinde sigª causarum spālium ipsorum. ¶ Hic tū non intendo oīa signa que poni possent enūerare ꝓpter vitare ꝓlixitatem: sꝫ quedā electiora remittēs vos ad vidēdū auctores de his in alijs locis: precipue ab Aui. 2ª primi. de egestionib⁹. ⁊ 2ª 4ᵇ. de signis sumptis ex egōne ⁊ ab eodē 16ª tertij in capitulis proprijs. ⁊ ab Hip. ⁊ Gal. ꝑtiꝫ 2ª afo. ⁊ 3° ⁊ 4° in multis textib⁹ ⁊ cōmētis: ⁊ 6ª etiā afo. ⁊ primo de crisi. capitulo 12°. ⁊ alibi ab auctorib⁹ in multis locis: precipue Raß 8°. ꝑti. ⁊ 17. ca° 3° de egestionibus.

¶ Ponendo igitur signa ꝓnostica euentus fluxus absolute primū sumitur ex ꝑte de sniā Hip. 3ª afo. tex. 12° ⁊ 17° etiā Aui. 16ª tertij. ꝙ stāte aere pluuiali multiplicant̄ humiditates plurime que preparāt ad fluxū vētris etiam si hyems borealis fuerit. Uer vero calm ⁊ humidum ī estate possum⁹ expectare obthalmias ⁊ diarias. i. fluxus. ¶ Aliud signū ꝓnosticum sumitur ex dispositione que repitur in corpib⁹. vn̄ 2ª afo. afo. 2°. Quibus iuuenibus ventres exiccantur his senescentibus fit fluxus ⁊ ecōtra: ⁊ est huius cā precipue ꝓpter caliditatē tp̄e iuuentutis vigorantē attractiuā ⁊ ꝓcedente etate infridantur mēbra ¶ Aliud signum pronosticum sumitur ex parte vrinarum: q2 in feb. acutis si vrīa apparuit alba vel alba. i. trāslucēs subtilis: ⁊ prius fuerit colorata vel citrina vel grossa nō stāte lesiōe in alijs mēbris ꝑticularib⁹: tunc caue fluxū vētris: ꝑꝫ cōsiderāti: q2 declarat̄ ꝙ materia acuta deriuabit ad intestina. ¶ Aliud sigᵐ ꝓnosticū euentus lienterie in quib⁹ antecedūt alique de cāis liēterie supra dictis precipue de dolore stōi nimio siue apatis ei⁹ ⁊c. expectare opꝫ liēteriā. ¶ Aliud signū ꝓnosticū. de diaria ēt est ꝙ corpa hn̄tia cerebra multū humida ⁊ stōm ⁊ intestina debilia marie capiunt̄ a lienteria vel a diaria vt in afor. 3°. 5ᵉ ꝑticule. Trauli ⁊c. ¶ Aliō signū ꝓnosticū. in dissinteria cū apparet diaria cholerica ꝑseuerans significat dissinteriā ⁊ de primo cū fit dolorosa ⁊ incipiant educi pinguedines. ¶ Ex ꝑte regiminis pōt ēt fieri ꝓnosticū de fluxu epatico q2 in eo qui mustū bibit vel vinū grossum dulce qm̄ 3ª primi. ad epaticam ꝑducit dissinteriam. ¶ Aliud signū pronosticū. dicit Hipp. cū hypocūdria sunt extensa multum ⁊ fit rugitus succedente dolore circa illa ⁊ dorsum: tūc ventres cadunt in fluxum nisi ventositates erumpant per sursum vel deorsum vel multiplicetur vrina.

De signis ꝓnosticis ad bonū.

¶ Signa pronostica ad bonum primo in lienteria dicit Auic. de mente Hip. 6ª afo. afo. primo. In diuturnis lienterijs ⁊c. ꝙ eructuatio superueniens est bonum: quia talis eructuatio acetosa vel extrema si non coniungatur a principio sed fit sequēs: est sigr̄atio bona: quia declarat vigorari caliditatem faciētem vaporem: et sic est bonum cum precipue talis sequat̄ defectam contētiuam vel digestiuam a frigido: et est bonum dicit Aui. etiam quia acetositas preparat stomacum et facit acquirere retētionē. ¶ Aliud signū ꝓnosticum ad bonū in diara dicit Hip. 6ª afo. textu. 17°. In oculis patienti. s. a materia humorali tunc a diaria capi bonum est quia materia conuertitur ad intestina ēt alibi cum sunt fellee egōnes ⁊ superueniente surditate bonum: ⁊ ecōtra cum fit surditas et superueniat fluxus boᵐ. ¶ Signum pronosticum ad bonum in fluxu absolute dicit Aui. ꝙ quādo cū fluxu stat bonitas appetitus et nō est causa flux⁹ acuta cholerica est sigr̄atio bona: et est hoc etiam cōe in dissinteria quia significat modicū esse cōmunicatum nocuᵐ stomacho. ¶ Aliud signum ad bonū etiā in diaria est ꝙ in spleneticis dissinteria est signum bonū. s. per dissinteriam intendendo fluxum humoralē ⁊ post signa digōnis ⁊c. ¶ Pronosticum etiā ad bonum in dissinteria cū educuntur per excoriationem cortices grossi et nō subtiles ⁊ cū hoc est remissus dolor et multa fit et longa interpolatio inter ascellationē ⁊ ascellationem et est modica ꝑmixtio eius qδ excoriatur cum egōnibus est significatio bona: precipue si post dolorē satis cito succedat ascellatio. hoc totum clarum est quoniā significat nocumentum non magnū esse in inferioribus tantum ⁊c.

De signis ꝓnosticis ad malū.

¶ De signis ad malū in fluxu absolute dicit. A. 16ª tertij. ꝙ fluxus est ex his que cū nō minuuntur vel non auferūtur faciunt debilitatem ⁊ cū restringitur facit inflationē si sit cibalis vlchilosus dicit etiā ꝙ dispositio veniens post fluxum ducit vtplurimū ad colicā malā: totum clarum est. ¶ Signū pronosticū in lienteria ad malū est malitia cōplectiōis immālis eueniens si cōiungatur virtuti debili est signū ad mortē. ¶ Aliud dicit Aui. 2ª quarti. cōtractū ad diariā ꝓprie cū separat̄ egestio cholerica multa: s. in fe. et nō alleniatur egritudo. s. febris: tūc est sigr̄atio mala. ¶ Aliud ēt. A. ibidē in diaria diuersitas coloris

ei⁹ qđ egredit facta nō p̄ appentib⁹ signis digō
nis vel nō post medicinā solutiuā semp est signi
ficatio mala: tñ lz Gal. p̄mo de crisi caº supra al/
legato ad finē dixerit absolute ꝙ egestio diuer/
soꝝ coloꝝ est mala: qm̄ significat ꝙ in corpe sūt
egritudines diuerse ꝛ mãe diuerse: ꝓpter hoc si
gnificat egritudinem ꝓlōgari ꝛ malignā esse: sꝫ
Aui. prudēter excepit in hoc duos casus: vt ꝑtꝫ.
¶ Aliud signū ēt Aui. in caº de fluxu oīm modo
rū oīs fluxus subito eueniens post egritudinēꝫ
signat mortē: dicit subito: qꝛ nō apparētibus si/
gnis digōnis: qꝛ tūc nō est mortalis nec si sit cre
ticus. ¶ Aliud signū: oīs singultus accidens in
fluxu quolibet ꝛ maxime cū seq̄tur zair. i. tenas/
monē est mortalis. nā talis est vt ꝑlm̄ de inani/
tione ꝛ singultus. ergo de inanitione est signum
mortis. ¶ Aliud signū ꝓnosticū ēt. A. in fine ca
pituli de fluxib⁹ oīm modoꝝ cū cibatur. s. cōue/
niēter hñs fluxū vētris ꝛ debilis nō crescit pul/
sus nec addit: noli eū amplius curare qꝛ morie
tur: intellige nō qđ dimittat sed curet cū ꝓtesta
tione tñ ad mortē: qꝛ aliqñ fiūt mōstruositates
in medicina sicut ēt in nā: vt dicit Auer. 7º colli
get. ꝛ maxime in fluxib⁹ qꝛ terret nā: ꝛ ꝑ tāto di
cit Aui. dās in hoc documētū de nō dimittendo
infirmū ēt cū apparēt signa mortis subite in flu
xibus dixit in fine capl'i gñalis sepe allegati: cō
tinuādo ad textū istū. Et hñs vētrē. i. fluxū ven/
tris morit paulatim nō cū casu pulsus ei⁹: et fit
vermiculosus aut formicās: ꝛ est cū hoc viuus ꝛ
intelligit deinde destruit pulsus eius ipso viuo
i. quasi nullus apparet pulsus: ꝛ tñ est viu⁹ dein
de. i. in ꝓcessu morit: ꝛ hoc maxime est veꝝ ī flu/
xibus post lōgos morbos ꝯtingētib⁹ ex debilita
te cōtētiue mēbroꝝ eueniētib⁹: ꝛ illud ego vidi
Mediolani in dño berteto de vicecomitibus.
¶ Aliud ꝓnosticū: hñs fluxū vētris: ꝛ a medico
si dant cōstrictiua nec cōstringitur est malum.
¶ Etiam aliud eiusdē positū 14ª tertij trac. 4º
caº p̄mo. in fi. cū rexērio vētris ꝯturbat ꝛ ei⁹ solo
facit acq̄rere trāquillitatē est mortalis. i. reten
tio est mortalis ꝛ nō dꝫ medicus restringere: im
mo euāare vel est mortale qñ restringit canoni/
ce ꝑm medicos si ꝯturbat ꝛ solo debilitat ē mor/
tale signū. ¶ Aliud signū ibidē. ꝛ scias ꝙ qñ lon
ge egritudini seīs succedit fluxus est timorosū.
¶ Aliud signū ēt Aui. cōe post fluxū dissinteri/
cū ꝛ diaricū sepe ꝓducitur ad hydropicā passio
nē ꝓpter debilitatē epatis q̄ cōsequit. ¶ Dicit
ēt cū apparet sanguinis fluxus post egōnē cole
ricā. s. excoriatiuā est significatio mala qꝛ signat
ꝓfunditatē rasure vel vlceris. ¶ Etiā egō nigra
post dissinteriā ē mortale siue sit nigra sicut fex
sanguis siue nigra vt fex vini: ꝑtꝫ qm̄ signat vel
fortē adustionē vel cōgelationē. ¶ Aliud signū
in dissinteria Hyp. 6ª affo. In colico fluxu dissin
teria malū. ¶ Aliud sigᵐ ī dissinteria ī sanguis
fluxu desipiētia vel spasm⁹ ē mortale: qꝛ fit desi
piētia ꝓpter esse minoratā in spiritib⁹ aīalib⁹
debitam ꝑ operationibus mensuram. ¶ Aliud
pronosticum in dissinteria: ꝛ ponitur a Rasi 8º
continētis. caº p̄mo. dicit ꝙ si in egestione emis
sum fuerit aliq̄d de subā intestinoꝝ intelligat
gracilium habēdo in se magnitudinis formā ad
modum particule carniūꝫ: impossibile est ꝙ cō/
solidetur id nec aliquo modo sanetur: qm̄ ꝓpter
ipsa esse membra debilia ꝛ medicinas non posse
in loco leso permanere videtur ꝛc. ꝛ hec tamē est
snīa Hyp. 4ª affo. textu. 26. ¶ De pronostico ad
malum maxime in tenasmone: mulieri in vtero
hñti si tenasmō supuenerit incurrit aborsū. stat
snīa Hypp. 5ª affo. textu. 5º. qꝛ fit magnus cona
tus ꝛc. ꝓpter mām ibi imbibitam. Ex quo colli/
ge ꝙ cū est necessaria fecū eductio in p̄gnantib⁹
tutius est dari clisteria lenitiua q̄ꝫ suppositoria
qꝛ per suppositoria fit conatus magnus ad exp̄s
sionem: ꝛ sic adducit aborsum.

De signis ꝓnosticis i tenasmōe ad malū.

¶ His sic habitis ꝓnosticis ꝯñr signa demōstra
tiua geneꝝ ponēda sunt deinde spēꝝ. ¶ Signa
igitur geneꝝ q̄dā hñtur ꝑ relationē infirmoꝝ de
p̄teritis: q̄dā sumunt ex his q̄ cōcomitant fluxū
quedā ex his q̄ sequūtur ad fluxū: qm̄ flux⁹ facti
ꝓpter cās primitiuas hñtur signa ex his q̄ p̄ces
serunt q̄ hñtur ꝑ relationē infirmi: vt si esset flu
xus ꝓpter cibos pōt medicus inuestigare nun/
quid comederit porros: allia: piper sinapim ꝛc.
ꝛ nunq̄d ordinate sumpserit cibos vel inordina
te vt nunquid prius lubricū deinde stipticum: ꝛ
nunq̄d sit exercitatus vehementer post cibū sū/
ptum. ¶ De abominatione ēt cibi sumpti pōt q̄
rere vt si sumpserit cibū abominabilē vel sūpse
rit cibū stō nō appetente immo magis fastidito
ꝛ ita ēt de plurimis alijs cāis primitiuis vt si oc
currit ad aliquid imprimens in stō vel ꝑcussiōi
vel si sumpserit medicinā acutā vel clisteria aut
suppositoria multū acuta vel venena ꝛc.
¶ De corporalibus signa geneꝝ cognoscūtur ex
his q̄ euāant. nam cognoscet medicus in gñe si sit
diaria vel lienteria vel dissinteria. Nā lienteria
est si educatur cibus nō ꝑm totū digestus vel nō
totus indigestus: si sit mā humoralis tm̄ conclu
dit morbū diaricū. Si cū excoriatione intestino
rum: ita vt causa sit excoriatiua concludit ꝙ est
dissinteria.

De signis specierū.

¶ Signa specieꝝ in lienteria qm̄ eius cāe sunt
multiplices vt fuit dictum. Nam aliqñ est debi/
litas in contentiua: aliqñ in digestiua: aliquan/
do simul in contentiua ꝛ digestiua: aliqñ forti/
tudo expulsiue: aliqñ humores in stomaco vel vl
cera vel ventositates vel dolor. De his omnibus
oportet ponere signa spālia. primo tñ ponetur si
gnū gñis in lubricatiuo stomatico. ¶ In lubri/
catiuo ergo stomatico est signum differens a lu/
bricatiuo intestinali vel ab alijs membris: qm̄
stomacus ordinem non hꝫ nec horas ꝑ quas ho/
ras excrescat: immo est ꝑm regimen cibi: qꝛ quā
do sumitur cibus tunc fit secessus aliter nō: non

Nota

aūt sic est de alijs qꝛ crescunt aliqñ non variato
regimine in cibo ꝛ potu. ¶ Signum aūt si cau/
sa sit debilitas digestiue habetur ex eo qm̄ illud
qđ egreditur est sine digestione: qꝛ priuatū omi
digestione aut saltem perfecta: vt qñ virtus nā
lis non impressit aliquem gradū digestionis vl
qꝛ priuatur digestione integra ꝛ perfecta nō qđ
nō sit aliqualis digestio imp̄ssa: vel ēt priuatur
digestione non ꝑm totū qꝛ aliqua pars pōt esse
digesta ꝛ aliqua non. Et nota cū ponimus nālē
digestiuam esse debilem supponimus ꝯtentiuā
constare: ꝛ tunc non cito egreditur cibus sed cū
egreditur est indigestus ad modum dictum.
¶ Qđ si digestiua ꝛ contentiua sunt simul debi
les egreditur cibus non digestus velociter: et si
contētiua sola fuerit debilis ꝛ non digestiua in
se egreditur qđ egreditur non priuatuꝫ digestio

ne tota. Immo dicit Aui. in principio capituli ſignoꝝ. Si egreditur habens digeſtionē quandā ſm tempus more eius in ſtõ. ¶ Qd ſi cõtentiua ⁊ expulſiua ſunt ſimul debiles: tunc illud quod egreditur: egreditur velociter: ⁊ nõ egredit̃ plm ſubito: ſed paulatim qꝛ frequentatur aſcellatio ⁊ tñ nõ ſm totum in vna vice egreditur ſʒ in pluribus vicibus. ¶ Et ſi ſit lienteria ex fortitudīe expulſiue: tunc exit cibus totus nõ mutatus in odore nec colore nec ſuba: qꝛ cibus nõ cõtentus eſt in ſtõ: qꝛ ipſe cibus educitur nõ paulatim: ſʒ ſm totum ſubito. ¶ Si aũt talis debilitas fuerit in virtutibus acq̃ſita ex malitia cõplexionis tm̃: tunc qñ ſit exitus ſit exitus cũ priuatione ſignoꝝ mãe lubricãtis ⁊c. vñ ſequit̃ leſio in virtute nãli. ¶ Si vero cã ſit vlcus vel bothor in ſtõ dicit. A. ſigna ſunt vlceꝝ poſita. 13ª tertij. de vomitu vel de eductione pelliculaꝝ ſtõi vel cõplicãtur bothor in ore: ſed qñ eſt vlc⁹ in ſtõ. tunc cibus in ſtõ nõ moratur vt cõſueuit: ſed citi⁹ egreditur ⁊ paꝝ mutatur: dicit Raſ. ⁊ fuerint cũ hoc punctiones ⁊ dolor in vẽtre ⁊ ſitis ꝑpter caliditatem acquiſitam accñtaliter in mã ⁊ ante cibũ ſumptum per ſeceſſum manifeſtatur aliquid de ſanie ſiue viru.

¶ Et ſi cã ſit mã flãtica lubricãs ꝓhibẽs ſixionē cibi in ſtõ tanto tp̃e vt digeratur: denotatur qꝛ educitur deorſum mã flãtica tunc ⁊ eſt grauitas ſtõi. Et ſi flegma fuerit ſalſum ſtat ſitis ⁊c. Siuero non fuerit cum eo mordicatio in vẽtre nec ſit qd egreditur virus nec pus nec ẽt punctio nec dolor: tunc lubricitatis cã eſt fl'a non acutum.

¶ Et ſi fuerit ꝑpter ventoſitatem ſunt ſigna vẽtoſitatis ſtõi de rugitu ⁊c. ⁊ ſigna ſunt q̃ p̃ceſſerunt ad ventoſitatis gñationem ⁊ ad debilitatē digeſtiue. Et hec de lienteria ſufficiant quãtum ad ſigna cauſaꝝ eius ⁊c.

De ſignis demõſtratiuis diarie.

¶ Opꝫ nunc ad ſigna demonſtratiua diarie deuenire: primo gñis. ſcdo ſpẽꝝ vel cauſarũ eius. Signum igitur gñis eſt ꝙ apparet mã humoralis ſimplex vt ſupra dictum eſt. ¶ De ſignis aũt cauſaꝝ quarſidã ꝑ ꝓprietatem vt apatum ⁊ vlceꝝ: qm̃ in his cõicat fluxus inteſtinalis cum ſtomacali opꝫ aliquam in hoc fluxu diſtinctionem ponere: qm̃ ex parte ipſoꝝ apatũ vel vlcerũ in ſe oĩa ſigna ipſoꝝ in ſtõ ſunt ſigna apatum vel vlcerum inteſtinoꝝ differunt ergo in hoc: qꝛ in lienteria ſiue in nocumento ex parte ipſoꝝ in ſto p̃ter ſigna propria ipſoꝝ apatum cibus egreditur indigeſtus. Sed ſi ſit ex apate vel vlcere in inteſtinis: tunc erit punctio in loco maxime ſub ſtõ ⁊ erit cibus qui exit digeſtus ſaltēʒ vt plurimũ.

¶ Idem ⁊ de flegmate lubricante intelligat̃ in qua cã ẽt cõicat vt erat ſnĩa Aui. qm̃ ſi ſit flegma in inteſtinis exit chilus ⁊ ſimul cum chilo educitur mã flegmatica. Sed ſi fuerit ex flegmate lubricãte ſtõm: ita vt non ſigatur cibus ⁊c. tũc erit cum flegmate nõ chilus: ſed cibus nõ totus indigeſtus vt ſupra. Et ſicut dico de mã lubricãte ita intelligi põt de alijs humoribus potentib⁹ facere diariam: qm̃ tales cãe vel ſit̃es ẽt efficere pñt fluxũ ſtomacalem. Nam dicebat Aui. in caº gñali ad medium: illa. ſ. fluxibilitas q̃ ſit ex inteſtis abſqꝫ excoriatione ⁊ abſqꝫ cã eoꝝ que ſunt ſuper ea. i. membroꝝ myrach cõicat lubricationi ſtomatice in cauſis: per eundem ergo modum diſtiguatur ſicut ſupra dictum eſt de flegmate.

¶ Sed ꝓ clariori intellectu iſtoꝝ dictoꝝ ponenda ſunt ſpãlia ſigna quibus ſpãliter declarẽtur ſinguli humores qui ſunt vel eſſe poſſunt cã fluxus precipue cum de ſignis hic diarie ſit ſermo que declarantur per fluxum humoralem ſimplicem. Declarantur igitur tales humores ex parte ſube ⁊ coloris ipſoꝝ ⁊ ex accidentibus ad ipſos cõſequentibus: qm̃ ſi humor faciens diariaʒ fuerit flegma ſiue nãle ſiue non nãle color eſt alb⁹: ſed flãtis nãlis ⁊ flegmatis aquoſi ſuba eſt liq̃da: vitrei vero ⁊ mucilaginoſi ſuba eſt groſſa tenax: tñ multũ in mucilaginoſo ⁊ nõ tm̃ in vitreo ſed flegmatis ſalſi dulcis ⁊ acetoſi ſubſtãtia eſt mediocris ⁊ ex accidentibus declarantur. Nam ex flegmate acetoſo ⁊ ſalſo ſit punctio cũ minori grauedine ꝙ cum mucilaginoſo vel vitreo: et ex flãte dulci vel aquoſo non ſit punctio.

De ſignis qñ cola nãlis eſt cã.

¶ Et ſi cã fuerit colera nãlis vera erit ſubtilis liquida ⁊ color rubens clarus: ⁊ ſi fuerit citrina erit color citrinus etiam ſuba liquida ⁊ in vtriſqꝫ erit mordicatio ⁊ dolor cum amaritudine ⁊ ſiti ⁊c. ⁊ nõ erit ſenſata grauitas ſed col'e vitelline ſba eſt groſſior ad ſubrubeũ declinans propter flãtis mixtioneʒ: ſed praſſine ſuba eſt mediocris ⁊ color viridis cum morſione forti et eruginoſe ſubſtantia eſt groſſior cum colore viridi ad obſcurum declinãte cũ accidentibus prauioribus plerunqꝫ cõiunctis vt lipothomia vel ſincopi ⁊ caſu pulſus.

De ſignis qñ melia ẽ cauſa.

¶ Et ſi cã fuerit mel'ia ſi ſit nãlis color eſt fuſcus tendens ad nigredinem ſube groſſe ⁊ grauitatem inducens: ⁊ ſi fuerit talis ꝑpter aduſtionem ſuba eſt groſſior maxime ſi fuerit tãlis ex flãte vel mel'ia nãli etiam color eius eſt niger ad lucidum declinãs: ⁊ ſiunt ẽt inde pũctiones cũ grauitate: ⁊ ſi cã fuerit cõpoſita accidentia erunt cõiuncta. ¶ Sed ſi fuerit ꝑpter mãm feculentã ledẽtem inteſtina ſua duritie cõp̃hendit̃ ex exitu exeũtiũ. ¶ Et ſi ſit ꝑpter vẽtoſitateʒ ſigna ipſius de extẽſione ⁊ rugitu ſunt manifeſta. ¶ Iam veniendũ eſt ad cãs ꝓuiam defluxus ſi igitur cã ſit a toto aut eſt eius cã fortitudo expulſiue totius exonerantis ſe: aut cõtingit ex debilitate cõtentiue. Si ſit ꝑpter expulſiuã dicit Auicē. antecedũt cãe repletionales. ſ. qꝛ accepit plus cibi ꝙ cõſueuit vel ſibi conueniat nec excitatur: ẽt declarat̃ qꝛ retinent̃ ſupfluitates cõſuete vt fluẽtes emorroydes vel flux⁹ ſanguinis narĩũ vel fluxus mẽſtrualis ⁊c. vel ex abſciſione membroꝝ vt dictũ eſt in cauſis. nã qñ precedũt iſte cãe ⁊ eſt plectoria in toto: ⁊ tunc ſuccedente fluxu ſi cõſequitur leuitas ⁊ facilitas: tunc eſt ſignum ꝙ eſt facta regulariter a virtute ⁊ ex fortitudine expulſiue virtutis maxime ſi cũ aſcellat ſiue ſepe ſiue raro aſcellat multum pro vice ⁊ eſt ꝯſtantia virtutis: ſed ſi ſit flux⁹ a toto ⁊ nõ cum multuʒ bona tolerantia virtutis ⁊ non eñatur ſubito: ſed paulatine ſiue paꝝ ꝓ vice: nec ſequat̃ aliq̃ alleuiatio cũ corporis imbecillitate: imo debilitate cũ lipothomia: tunc denotat̃ ꝙ eſt ex debilitate maxim⁹ ti cõtẽtiue: vt qñ p̃ceſſit cã debilitãs vt maxim⁹ timor ⁊ maximus coitus: ⁊ videmus corp⁹ demacratuʒ extenuatũ ⁊c. tũc ſignũ eſt ꝙ eſt ex debilitate cõtẽtiue. ¶ Signa ṽo flux⁹ a toto ſi ſit liq̃factiuus ſunt ſatis manifeſta ex eo qd emittit̃ ẽt ex cauſis precedentibus vt de ſe. p̃cedẽtib⁹ ai ſi ꝯ vl'de ponis vel de exercitio multum laborioſo vl'de potatione vini potentis cibis calidis ⁊ alijs liq̃fa

cientibus. Sed hic nota bene ꝙ fluxus liquefa
ctiuus cōicat cū aquoso qui est h umoralis. nā
in pn° vterqꝫ subtilis est: qꝛ id qđ emittitur est
aquosum subtile: sed in ꝓcessu differāt: qꝛ in li
quefactiuo post vnū vel duos dies materia in-
cipit inspissari qꝛ liquefit pinguedo ꝛ substātia
mēbralis etiā couertif ad spissum sicut vnguē
tū ꝛ apparet quidā nitoꝛ siue splēdoꝛ in mate-
ria ꝛ precipue cōcurrētib⁹ causis liquefactiuis
cōibus toti que nō añcedūt in aquoso subtili.
Declaraf ēt ꝙ est ex toto liqfactiu⁹ ꝛ nō ex ꝑti-
culari mēbꝛo qm̄ nō est lesio alicui⁹ ꝑticularis
mēbri: vt qñ nō stat ꝑticularis doloꝛ in renib⁹
vel in alio mēbꝛo. ℂ Aliqñ etiā fit fluxus a to-
to ꝓpter oppil'onē vñ mēbꝛa nō recipiūt debi-
tū nutrimetū: ꝛ tūc signa sunt signa oppil'onis
totius. s. ꝙ mēbꝛa exterioꝛa minuūtur: sunt ēt
signa cause añtis ad oppilationē de cibis oppi
latiuis grossis ꝛ viscosis: vt sunt cibi aliqual'r
calidi ꝛ grossi: aliqñ fit ꝑꝑ oppilationē cutis:
ita ꝙ nō fiat resolutio superfluitatum: ꝛ tūc si-
gna sunt ꝙ mēbꝛa tumescūt et nō extenuantur
ꝛ superfluitates nō resoluūtur ꝛ stat spissitudo
et siccitas cutis ꝛ añcesserūt cause inspissantes
cutim: vt aer frigid⁹ ꝛ huiusmodi. ℂ Alius est
fluxus a toto qui est creticus in moꝛbis ꝛ decla
ratur per signa añtia si sit laudabilis antecesse
runt signa crisis: vt si moꝛb⁹ sit acut⁹ ꝛ in quar-
ta. verbi gratia sit fact⁹ aliquis fluxus ꝛ in 7ª
veniāt toꝛtiones vigilie ꝛ inqetudines ꝛ hmōi
Aliqñ ēt de ꝑmixtione rōnis: tunc est signuꝫ ꝙ
si in 7ª fiat similis flux⁹ ꝙ ille est creticus ꝛ lau
dabilis ꝓcedentibus: vt supponif signis dige-
stionis. Si vero fluxus sit synthomaticus decla
ratur ꝙ subito fit ꝛ nō antecesserūt signa crisis
neqꝫ digōnis. ℂ Modo veniendū est spāliter
ad signa membꝛoꝝ. Pꝛimo est fluxus in somno
quasi catarrū deglutiētes fluxus facti ab oꝛe ce
rebꝛalis: cuius signa sunt qꝛ talis fluxus augef
post longū somnū: ita ꝙ nō est ita cōtinu⁹ sicut
stōaticus: sed magis ꝑiodicus. nā post somnum
retinenf multe materie que tꝑe vigilie expurgā
tur: vñ in somno foꝛtificata virtute ipsas expel
lit: notāter tñ dicif post longū somnū: qꝛ post tē
peratum somnū foꝛtificaf digestiua cerebꝛi ꝛ re
solutiua insensibiliter resoluit: ꝛ sic nō multipli
catur fluxus: tūc etiā minoꝛaf materia: qđ ma-
xime etiā declaraf ex pꝛeapparēte debilitate ce
rebꝛi ꝛ ꝓcedente catarro: ꝛ videnf in somno q̄si
catarrum deglutiētes. ℂ Fluxus facti ab oꝛe si
gna sunt nota de vlcere oꝛis ꝛ hmōi. ℂ Flux⁹ ꝟo
epatici signa distinctiua pꝛimo ex ꝑte locoꝝ sūt
ꝙ talis fluxus est sine doloꝛe cōparando ipsum
ad fluxū intestinalē. Nā cōiter flux⁹ intestina-
lis est cū pūctione ꝛ rasura: ꝛ qñcūqꝫ est rasura
ꝛ punctio: tunc est fluxus intestinalis licet ali
quando fit fluxus intestinalis sanguineus ex
apertione venarum intestinoꝛum ꝛ resudatio-
ne earum: ꝛ tūc nō est punctio. In epico āt non
est doloꝛ de quo sit curādū: qꝛ nō habet sensum
nisi ꝑ pāniculū cooperientē: ꝛ tamē raro cōtin
git ꝙ nocumētum essentialiter fit in pāniculo:
et ideo si aliqñ est doloꝛ est per viam tensionis.
Declaraf autē per hoc ꝙ epaticus non est cōti-
nuus: sed est magis periodicus ꝑ rationē istā.
Et si obijceretur in epate est multitudo humoꝝ
ergo debilitato epate videf ab epate continue
maioꝛ demādari q̄ttitas humoꝛis q̄ ab intesti-
nis: ꝛ sic fit cōtinuus. Dicatur ꝙ argumētū non
valet: ratio est: quia cū est lesio in itestinis pꝛo-
pter sensibilitatem ipsoꝛum ad ipsa multa de-
mādatur materia ad expellēdum rē nocentem.
In epate vero materia faciēs nocumētū nō fa-
cit tristem sensationē: ita ꝙ nec ad ipsum vt si-
bi succurratur materia trāsmittitur nec ab eo
virtus multū insurgit ad expellēdum pꝛopter
modicam sensibilitatē nisi a multitudine mate
rie aggrauetur vnde tūc fit lesio pꝛꝓpter tensio
nem pāniculi: ideo tūc expellitur: ꝛ quoniā nō
nisi in notabili tēpoꝛe materia multiplicatur:
ideo tūc periodice expellitur. ℂ Aliud signū in
stomachali educif materia cum fece mixta vbi
in epatico post secessum fecū materia emittif.
Nota tñ ibi ꝙ hoc signū nō est semper verū: qꝛ
aliqñ etiā in epatico cōmiscētur feces cū mate
ria virulēta: ita ꝙ nō semper succedit materia
post egestiōes: immo aliqñ antecedit exit⁹ ma-
terie epatice ad feces: ꝛ hoc vbi esset ab epate
transmissa materia ꝑ tempus ad intestina: ꝛ iā
descēdisset ad intestinū rectum anteq̄ materia
fecalis descēdat: ꝛ tūc antecedit ad feces: et ita
posset cōmisceri: vt patet: qꝛ tamē materia epa
tica ꝓcipue transmittif ad intestina ꝑ intestinū
ieiuniuꝫ ꝓpter plurimā colligantiā ei⁹ ad epar
per multas meseraicas ꝛ feces ipse apparentem
foꝛmā magis recipiunt in inferioꝛibus: hinc est
ꝙ vt plurimū mā epica succedit ad feces. Et hoc
bene nota ꝙ illā imaginoꝛ esse ꝓpꝛiā cām hui⁹
effectus. ℂ Aliud signum. in epatico manifesta
adsunt nocumēta epis: ꝛ fit coloꝛ malus: aliqñ
pallidus: aliqñ citrinus: aliqñ terreus: et aliqñ
mā est virulēta: ꝛ fit subito ꝛ nō paulatim: no-
ta sunt oīa cōsideranti. ℂ Ex his etiaꝫ pꝫ talis
differentia epatici ꝛ stōacalis: qm̄ stōacalis nō
hꝫ hoꝛas ꝛ̄m se: sed ꝛ̄m regimē vbi in stomatico
nō sic fit varietas ꝓpter sumptionē cibi: etiā qꝛ
in fluxu epatico nō mutaf cibus vel chilus vt
indigestus. i. in esse indigestū sicut in fluxu sto-
matico: etiam in stomacali non necessario com
municatur nocumentum epati nec stat debili-
tas epatis que manifestatur in vrinis.

ℂ Differētia autē epici a fluxu meseraico dicit
Aui. est ꝙ meseraico nō stāt lesiones q̄ sequunf
ad debilitatem epis: ꝛ in meseraicali educif mā
chilosa nō stante oppilatione in meseraica ꝓri
ma, epati educif chilus albus tendens ad modi
cam rubedinē: ita etiaꝫ si est oppilatio in poꝛta
epatis stat materia aliqual'r rubea. Et si fit oppi
latio in venis ante stant materie chilose albe.
ℂ Cōseq̄nēter dicendū est de dfijs ex ꝑte mãeꝝ
et p° de virulēta. dfia igif iter virus vlceris vel
ex resudatione apātis vel adubellati rupto ꝛ vi
rus a causis alijs vt cū fit adustio humoꝝ i epe:
ꝛ si fit virulētia ex adustiōe distinguif ex hoc ꝙ
añcedit necessario febꝛis si fiat ex apāte vl' vlcere
vel cōcomitaf vbi fuerit ex adustiōe nō necessa
rio añcessit febꝛis: ꝛ si postea successit feb. dicit
Aui. hoc est ꝑꝑ aliā cām sicut fit aliqñ ꝑꝑ oppi-
lationē ꝛ retētionē mãeꝝ cū putrefiūt: ꝛ post ēt
aliqñ ꝑ eductionē a ꝟtute ꝑꝑ mãm retētā mľto
tꝑe grauata ꝟtute expellit illā mãm: ꝛ tūc añce
dit fe. ꝛ hoc est vnū ꝯtingēs: ꝛ declaf hoc: qꝛ ī ta
li virulētia facta ꝑꝑ retentionē mãe ꝛ postea ex
pulsionē a ꝟtute sequif ī tali virulētia leui tas ꝛ

Side notes: De signis quā colla mā lis est cā. — De signis qñ mellia ē causa. — De signis flux⁹ a catarro. — De signis fluxus epatis. — De signo fluxus epatici.

trāquillitas multa. Ex his vero vt ex apate nō sequitur leuitas quāta ī illa que fit a virtutis fortitudine: lꝫ cū rūpitur virus ⁊ educitur virulentia sequat̄ leuitas: non tāta tñ sequitur leuitas sicut in illa que fit a fortitudine virtutis. Differētia etiā inter virus ab epate ⁊ a meseraicis est: quia ⁊ si etiā virulētia epatis ⁊ meseraicarū sequatur leuitas: distinguitur tñ in colore: nā in epate est materia alba ad rubeū decli- nans: in meseraica aūt est color magis citrin⁹: qꝛ epar est declinas ad rubeū: ⁊ humores cum extraneātur redduntur rubei aliqualiter vbi in meseraicis declināt ad citrinū: etiam stāte nocu° in epe stat lesio epis supra dcā et. non sic in meseraicis. ¶ Signa feculēti. i. spissi similis feci vini: quia potest euenire ⁊ a cōplone cal'a ⁊ a frigida ad distinguendū vtrū fit a cā cal'a vel frigida ponitur hoc signū: qꝛ in eo qui fit a calida illud nigrum similatur sanguini adusto. dixit. Aui. ⁊ aūcedit ipsum liquefactio humorū membrorū ⁊ fluxus ventris virulētus ⁊ sitis ⁊ paucitas appetit⁹ ⁊ vehemētia rubedīs vrine ⁊ est cū vehementia fetoris ⁊ in fine egreditur sicut sanguis niger. In frigida est sanguis vt in se putrefactus: ⁊ nō ꝓpter extrinsecā caliditatem et sanguis est sicut sanguis liquefactus: ⁊ neqꝫ est multa febris ⁊ fetor est ei minor fetore calidi: ⁊ hoc est bonū signū. na illa calliditas facit ebullitionem vbi causa frigida cōprimit vapores ad cētrum. Sunt etiam alia signa caliditatis epatis in cōplone calida. In frigida sunt signa frigiditatis: nō est fetida materia: ⁊ si ē fetida aliquādo fit propter lōgā eius morā ⁊ aliqñ succedit ad vlcera vel apata. Si igitur fiat fetor per hoc qđ resudat ab vlcere vel apate ibi sūt signa apatis vl' vlceris: ⁊ si nō declarat̄ ꝙ sunt retēte materie lōgo tēpore. ¶ Signa splenitici sūt nota supra ex dictis de dispōnib⁹ splenis. ¶ Et signa ex pte fellis sumūtur etiā ex his que supra dixi cū esset tractatū de ictericia. ¶ Et si ex parte renū ⁊ mĩicis stant lesiones hoꝝ mēbrorū dicere in causis. ¶ Et ibi potest fundari bona regula ꝙ oīs fluxus a mēbris p̄t esse periodic⁹: quoniā aut mā que influitur periodice influit̄: aut si cōtinue quasi influat̄ p̄t modica pars paulatine influi que propter ipsius remissam malitiam non faciet fluxum sed in processu aggregata faciet nocumētum ad fluxum ⁊ sic fiet periodice fluxus.

¶ Succedit modo ponere signa demōstratiua dissinterie que est passio ad quā sepe terminat̄ diaria. ¶ Signa igitur demōstratiua generis sumsitur ex cōprehensione ei⁹ qđ emittitur. Nā cū apparet alcoy. i. excoriatio declaratur ꝙ est dissinteria intelligēdo de excoriatione vt supra dictum est: ⁊ qꝛ alcoy vel excoriatio aliqñ occultatur vt cū fit excoriatio in intestinis superioribus: tūc stat ꝙ ē excoriatio vera et nō appet alcoy: qꝛ excoriatio subtilis est ꝑmixta cū fecibus sed notificat̄ hoc clare si feces misceāt̄ in aqua: qm̄ tūc pellicule intestinorū manifestant̄ ⁊ tūc declaratur dissinteria: que quantū ad specialia signa si fuerit a causis intrinsecis: vt qñ fit ex assumptione cibi acuti vel medicinaꝝ acutarum vel ex impositione clysteriorum acutoꝝ ⁊ similiumsatis ptꝫ. ¶ Sed signa spālia dissinterie ꝑ

De signis spālibus.

proprietatē intestinoꝝ dicit Aui. scias ꝙ dispositio doloris ⁊ puncture ⁊ alcoy est istud ad qđ venire debes. nam cū ita apparet tunc erit in intestinis ꝓculdubio. Et qꝛ plerūqꝫ talis dissinteria pēdet ex humoribus opꝫ ponere signa: vñ si fuerit ex materia colerica p̄cedit eūo colere: ⁊ anteqꝫ fuerit rasura aūcessit dolor pūgitiuus sitis amaritudo oris: ⁊ eūo p̄cessit tanto tpe quāto colera pōt facere excoriationē vt sūt due hebdomade dicit Aui. lꝫ vt dictū est supra in multo minori tpe possit fieri. ¶ Si vero materia fuerit flātica declarat̄ ex exeunte flātico ⁊ ante excoriationem antecessit flegma salsum vel mucilaginosum: qm̄ qñ stat dolor punctio ⁊ sitis ⁊ nō apparet colera: tunc est flā salsum ⁊ in mucilaginoso stat grauitas sine siti sine punctura vehementi vt supra dictum est in signis diarie.

De signis qñ mā est flātica.

¶ Si materia fuerit mel'ica que aliqñ ꝑ adustionem est talis facta ⁊ aliqñ mel'ia nālis est causa ⁊ tunc p̄cessit mel'ie naturalis eūo ⁊ stant accidētia mel'ie. Sed si fuerit mel'ia mala ꝑ adustionē declarat̄ ex colore ⁊ stat fetor ⁊ odor horribilis ⁊ bullitio sup terrā ⁊ est odoris acetosi: ⁊ sic p̄cedentibus talibus eūonibus ⁊ cōtinuata eūone istorum humoꝝ ⁊ succedat postea excoriatio declaratur ꝙ cā fuit talis humor. ¶ Et si cā fuerit sanguis: qꝛ dicit Aui. aliqñ sanguis eductio: qꝛ per viā operationis venaꝝ vel rupturā venarū sup. est cā: tunc ille sanguis a p̄n° nō causat dolorem ⁊ emittit̄ purus: sed in ꝓcessu aliqđ eius retinetur in intestinis ⁊ alterat̄ ad corruptionē ⁊ sic mixtus cū fece nocet: vel etiā de sanguie p̄t fieri corruptio aliter. Et qñ est ex ruptura vene magne declarat̄ qꝛ a p̄n° multa quātitas emittitur. Et si fit ex vena parua nō sic. Et aliquādo hi fluxus sunt ꝑiodici ac si nō essent ex intestis ⁊ tunc signū est ꝙ p̄cedit repletio ⁊ p̄cedūt signa repletionis: ideo dicit Auic. lꝫ punctio ⁊ rasura sint de signis intestinalis q̄si innuat ꝙ nō sꝑ in intestinali cā dissinterie stat pūctio vt in p̄n° in sanguinea: ⁊ sic tunc non sunt ista signa vt cum emittitur sanguis a principio propter rupturā vene vel resudationē: sed tūc ꝓprius est diaria.

De signis qñ mā est mel'ica.

De signis qñ mā est sanguis.

¶ Aliqñ sāguis est cā qꝛ est ex vlcere qꝛ vlcus cū profundat̄ inducit corrosionē venaꝝ: ⁊ sic emittitur sanguis qui acuitate ꝑticipans est cā rasure none: ⁊ tunc si fuerit ex vlcere p̄° apparet virulētia post apparet sanies deinde sanguis: sed scđe excorationis ⁊ forte vlceris facti ex sanguine p̄mo apparet sanguis deinde sanies qñ est vlcus: ⁊ apparet dolor in loco terminato vt quando materia trāsit ꝑ mēbrū vlcerosum: et si vlcus est sordidū tūc est remissus dolor: sed ē si febris ⁊ si fuerit purū vlc⁹ ē maior dolor cū fit incessus materie supra mēbrū: ex quo sequit̄ ꝙ augmentatio doloris in casu nō semꝑ est malū signū: et qm̄ vlcerū sordidoꝝ quoddā est corrosiuū quoddā nō corosiuū. differētia inter vlcus sordidum corrosiuū ⁊ non corrosiuū est hec: qꝛ in nō corrosiuo emittitur sanies alba: in corrosiuo sanies est viridis virulenta: ⁊ ista vlcera aliqñ fiunt ex mā retēta ꝯsueta euari: vñ dicit. A. ibi ꝙ aliqñ fit excoriatio ex gemorroidib⁹. i. ex mā que solebat educi ꝑ hemorroidas ⁊ illa mā retinet̄ ⁊ vlcerat intestina: ⁊ ita est cā dissinterie. ¶ Sig^m fa- cti a fecibus duris declarat̄ ex apparētia squibalarū: ⁊ qꝛ suo incessu causant dolorē: ⁊ sequit̄ allenia° ꝑ lēitiua ⁊ mollitiua. ¶ Qđ si cā fuerit

virulēta ex alijs mēbris missa declarat ex dictꝫ heri. ¶ Et si cū ꝯiungat cum pforatiōe myrach vt supra dictū est cognoscat qm̄ p orificiū vētris cū virulētia educit interdū fex subtilis.

Nota

¶ Et hic scias ꝙ cognoscere locū vlceris nō nimium dat iuuamētū in curatione. nam vulnera supioꝝ curant magis p medicinas p superius: ⁊ lesio inferioꝝ p medicinas p inferius vt dictuꝫ est. Ad hoc ergo declarandū dicit Auicen. si fuerit ex stō vlcerato stāt accn̄tia stōi de vomitu et de eductione: aliqn̄ corticū stōi p vomitum sine sanguine maxie in prin°: qꝛ pars intrinseca stōi nō est multū venenosa: ⁊ stat lesio in digestiua retētiua ⁊ hmōi: ⁊ aliqn̄ cōicat nocumētū in intestinis maxime supioribus: lꝫ ēt interdū in inferioribus. Et si fuerit ex intestinis ⁊ fuerit dolor supra vmbilicū nocumentū est in gracilib᷒. Et si fuerit in iferiorib᷒ est in iferioribus: ⁊ si fuerit in medio est in medijs: hoc tn̄ signū est satis dubium: qꝛ colō ascēdit supra vmbilicū: ⁊ iō si esset excoriatio in colō: tunc esset dolor supra vmbilicū ⁊ tn̄ excoriatio esset in intestinis grossis: sil'r quedā intestina gracilia extēdūtur infra ad sumē: ⁊ sic ex dolore loci iudiciū est incertum. Ponitur igit aliud signū clarius. nā si fuerit ex grossis est excoriatio corticalis grossa: ⁊ subtilis vt plm est ex subtilibus etiaꝫ magna excoriatio vt plm est ex grossis: tn̄ aliqn̄ magna est ex gracilibus: sed si fit magna ⁊ grossa est ex grossis. Dolor ēt vehemēs declarat lesionem esse in gracilibus ꝑpter maiorē sensibilitatē. ¶ Aliud signum ponitur ex fetore: nā maior fetor ex gracilib᷒ emittitur: qꝛ plus retēta est mā cū est ex gracilib᷒: ēt qꝛ magis ebullit mā ledēs ī gracilib᷒ ꝑpter maiorem ꝓpinq̄tatem ad mēbra regalia. ¶ Declaratur ēt ex maiori pmixtione ⁊ minori. nā qn̄ illud qđ educit de rasura intestini est multum pmixtū cū fece: tūc declarat ꝙ illa rasura est in superioribus qꝛ multo ⁊ lōgo transitu trāsit cū fecibus: ⁊ sic multū cōmiscet cum humoribus ⁊ fecibus. ¶ Aliud signū sumit ex pte tarditatis et breuitatis spacij tēporalis eductionis materie post dolorē: qꝛ cū fit dolor si tūc subito fiat secessio declarat ꝙ rasura est in grossis: ꝙ si multum tp̄s intercidat: declarat ꝙ est in gracilib᷒ qꝛ mā transit p multas inuolutiones intestinoꝝ anq̄ꝙ educat postq̄ꝙ fecit dolorē in gracilibus: ⁊ hoc ē euidēs signū. ¶ Aliud signū ēt sumit ex pte ei᷒ qđ emittit: dicit Gal. 5° interioꝝ: qꝛ si cū rasura emittit mā pinguis: tūc est ex intestinis grossis ⁊ si exit mā virulēta subtilis aquosa nō pinguis maxime cum educitur aliquid chilosum: tūc declaratur ꝙ lesio est in gracilibus.

Not. istud signum ꝓnosticum.

¶ De modo terminationis satis dictum est in signis ꝓnosticis. pur etiam ad doctrinā breuiter dicatur ꝙ qn̄ post incessum humoꝝ acutorum: ⁊ post rasuram sequit sanguis est significatio mala: econtra qn̄ post rasuram cum multo sanguie fit remissio: ita ꝙ non fit tanta euacuatio de materia corticali sicut prius: ⁊ minoretur etiā euacuatio sanguinis: ⁊ ꝯñr cum deuenitur ad eductionem mucositatis deficiente sanguine: tunc est bonum signum. Idem dico de humorib᷒. naꝫ si materia fuerit colerica rubea vel citrina: deinde fiat viridis ⁊ prassina ⁊ deterioretur est malū signū: econtra si mā mutetur meliorando ⁊ sequitur leuitas: est bonum signum.

Cura in oibus fluxibus. Seq̄tur iam dicere de cura fluxus. Et qm̄ flux᷒ est de operationibus maxime virtutē ꝓsternētib᷒ cū supfluit: idcirco sibi nō solū debet vera cura que est ad causam: sed etiam coacta aliqn̄ est necessaria vt cura ad ipsum morbum siue accidens. s. fluxū vt fluxus est. Primo ideo ponetur cura ipsius vt fluxus est. scđo est intentio ad causam ei᷒: ⁊ tunc diuidetur in tres species. s. lienterie diarie ⁊ dissinterie: ⁊ vltimo tenasmonis tanq̄ꝙ ad dissenteriam sepe consequentis.

¶ Fluxus igitur vt fluxus hꝫ duo instr̄a ad curam. s. dietam ⁊ potionem. ¶ Quantū ad dietaꝫ vitetur aer calid᷒: qꝛ liquefacit mās ⁊ fluere facit humores ⁊ sic habilitat ad fluxū. Aer etiā humidus nocet qꝛ debilitat cōtētiuam. Aer tn̄ extremaliter frigidus nocet multipl'r. s. virtutes nāles debilitando ⁊ mām a circūferētia ad centrum cōpingendo. Eligatur ergo aer declinans ad tēperamentū in actiuis vel parūper ad frigidum: nā frm̄ ꝯstare facit. s. moderatum: sit tn̄ ad siccū declinās: ⁊ ita oīs aer humidus grossus vaporosus ⁊ nebulosus nocet. Si ergo seren᷒ tēperatus ⁊ ad siccitatē declinans sit luminosus: qꝛ lumē cōuertit mās ad exteriora: sint igitur fenestre camere apte stante tpe sereno. Et si aer sit nebulosus grossus claudantur fenestre ⁊ illumine tur lumine multaꝝ cādelaꝝ: ⁊ hoc intelligit vbi nō sit intētio ad virtutē: qꝛ aliqn̄ tanta est resolutio virtutis facta ꝙ nequeūt sustinere lumen ⁊ tūc sit modici luminis. Qđ ēt dictū est de aere calido intellige nō hn̄do principalē intētioneꝫ ad diuersionē: qm̄ aliq̄ dicūt ꝙ aer ⁊ balnea debēt afferri calida hn̄tes intētionē ad diuersionē sed de hoc videbit cū tractabitur de fomētationibus ⁊c. ¶ Motus ēt in casu nocet sumpta indicatione a fluxu vt fluxus est: ⁊ ideo q̄es conuenit qꝛ facit cessare oēs motiones. Vn̄ dicit Hip. in affo. 15. quarte particule. Si vis elleboꝝ educere moue corpus: ⁊ si non: non moue: p̄cipue tn̄ motus ad ascellationem nocet: vnde docti medici p̄cipiunt infirmis vt ascellent in lecto: qm̄ p surgere ad ascellā nō solum ex motu sed etiaꝫ ex situ sup. ad ascellā nā quasi inuitatur ad ascellādū: vn̄ aliqn̄ opus est stupefactione vt ꝓhibeantur ire ad ascellationē vt vult Aui. Faciat ergo opationes suas in lecto: qꝛ magis ꝓdest illud q̄ꝙ sirupi ⁊ alie medicine. ¶ Et ideo quasi p idē somnus ꝯuenit. nā ꝓfundatio/i eo q̄escere facit oēs motiones p̄ter sudorē: q̄ et in casu ꝯuenit: ⁊ maxime iuuat in restrictione fluxus: ⁊ hoc intelligitur nō semp in prin° fluxus māe: qꝛ in corpe multū repleto reuocaret mā ad intra ⁊ adderet ad fluxū: lꝫ tūc q̄es ꝯueniat nō tn̄ ꝯuenit somn᷒: deinde ēt al'r iuuat somn᷒: qꝛ inducit quādā obtusionē in sensib᷒. vn̄ tūc hebetata mēbroꝝ sensitiua ⁊ intestinoꝝ nō acute pcipiētiū nocumentuꝫ cāe flux᷒: minuit flux᷒: ⁊ ꝓ tāto dixit. A. in cap° gn̄ali: ⁊ scias ꝙ dormire est ex reb᷒ magis iuuatiuis ei q̄ hꝫ fluxū vētris ⁊c. ¶ Inanitio ēt ⁊ paucitas cibi ⁊ potus est cōueniens ⁊ multū necessaria sicut multiplicatio eius est cā fluxus: quia p multū cibū nā grauatur ⁊ sic fit fluxus: ⁊ p parū dari de eo nā facta auara sustinet fluxū: ideo in prin° fluxuum est necessaria tenuissima dieta vt stent p diē quasi sine cibo ꝯstante virtute. Ideo dixit Serap. in prin° cure. Incipiam᷒ igitur ⁊ p

Not. bene hunc casū.

De dispōne aeris in fluxu ventris.

Not. istud documētum

hibeamus infirmū a cibo si est possibile duob⁹
diebus aut plus ſm q̄titatē virtutis ⁊c. ¶ Pas
siones aīales maxime furor ira ⁊ ſilia nocēt p̄ci
pue ꝓpter cōmotionē mēe: ēt timor ⁊ tristitia:
q: ꝯuertūt spūs ad interiora ⁊ ꝑ ꝯñs humores.
Inducat̄ ergo letitia gaudiū ⁊ cōsideratio circa
delectabilia ⁊ sonos cantus ⁊ nō circa specula-
bilia. ¶ Coitus multū nocet: fricationes mem-
broꝝ inferioꝝ maxime nocēt vt cruriū ⁊ pedum
lȝ moderata fricatio supioꝝ ꝓsit vt lacertoꝝ bra
chioꝝ ⁊ dorsi. ¶ Circa regimē in dieta dicit Ga.
in cōmēto affo. scđe ꝑticule. Ex plenitudīe qua-
cūq̄ ⁊c. Et si inanitio sit opȝ facilioribus cibis
corpus nutriri: opȝ ergo notabil'r attēdere circa
exhibitionē cibi ⁊c. ¶ Primo ergo nota φ oīs ci

De cibis nocētibus

bus salsus vehemēter vel amarus vel acut⁹ vel
acetosus vehemēter vel pinguis vnctuosus vel
formal'r humidus vel lubricus nocēt ⁊ ex ꝑte vir
tutis ⁊ qualitatiue dispōnis: ⁊ ideo dixit Auic.
In cibis eoꝝ nō sit salsedo plurima neq̄ acetosi
tas nociua. Notanter dixit: nō sit salsedo plīma
qm̄ aliqualis salsedo dr̄ esse cōueniens sed remis
sa: q: in fluxibus cōicato nocumento stō deijcit̄
appetitus: ⁊ si sit cibus qui offertur sine sale ma
gis etiā deijcit̄: ⁊ tñ egent cibo ꝓ virtute. Sit er
go salsedo mediocris ⁊ cōtra hūc casuȝ multi er

No. errorē sepe a medicis commissum.

rant practici q̄ iubēt cibaria eoꝝ nequaq̄ ꝯdiri
cū sale: dixit ēt nō sint intēse acetositatis: qm̄ re
misse acetosa vt granatoꝝ aliqñ ꝯueniunt: q: ag
gregant mēbra ⁊ q: ingrossant humores: sȝ ace-
tosa fortia nocēt: ⁊ ita ꝯuenit vinū granatoꝝ ali
qualiter acetosoꝝ ⁊ sic ēt vinū cydonioꝝ: vbi tñ
fortiter acetosa nocēt. De humidis ⁊ lubricis ēt
dixit. A. Et nocet eis oē qđ liquidū est ex sorbi-
tionibus ⁊ iurib⁹. ¶ Uitētur ēt in cibis oēs ci-
bi gñatiui humoꝝ q̄ expellunt̄ ꝑ fluxū v t in flu-
xu colerico vitent̄ cibi gñatiui col'e vt oua spēs
aromatice lȝ cōfortēt. Et in fluxu flātico vitent̄
pedes aīaliū ⁊ reliqua viscosa q̄ cōiter laudant̄
lȝ hoc magis habeat intētionē ad cām q̄ ad ipȝ
morbū vel accidēs. ¶ Et cōuenit in prin° panis
sine sale cū modico fermēto paꝝ azimus medio
criter coctus. Et si pinset̄ panis cū aqua ferrata
pluuiali magis cōuenit: panis ēt biscoct⁹ magȝ
inspissat ēt si aliq̄d ponatur ī cā cal'a de sumach
vel de coriandris: ⁊ in frigida de nuce cupssi ma
gis valent. ¶ Carnes a prin° nō cōueniūt ꝓpter
pl'm nutrimētū eaꝝ p̄cipue cōiuncta fe. si tñ sint
necessarie in ꝓcessu sint carnes auiū paruaꝝ vt
ꝑdicū ⁊ turtuꝝ. vnde dixit Aui. sint carnes atha
ragi. i. volatilium: sunt enim meliores q: siccio-
res carnibus gressibilium. Et inter volatilium
carnes ab aliquibus precipue laudātur carnes
turdi: nam dicunt φ cibantur ex granis myrtil-
lorum. Alij laudant qualeas: ego credo φ ex ni-

No. de qualeis.

mia pinguedine nocent ⁊ vnctuositate sua ali-
ter non nocent. Conueniunt etiam carnes qua
drupedum syluestrium: vt capriolorum ⁊ lepoꝝ
gazelorum: ⁊ carnes capretorum: q: habent fri-
giditatem annexam siccitati: etiam aliquādo va
let caro vituli lactanctis: etiam agni: etiam pe
des vitulorum si bene decoquantur. Et dixit Ra
sis. debent poni cum eis stiptica ⁊ constipatiua
etiam si ista preparentur cum aggresta in gelati
na conueniunt in malitia complexionis calide:
q: in frigida non conuenirent. ¶ De ouis Aui.
laudauit ouum elixatum in aceto in atritiōe in
testinorum. i. rasura sua quadam glutinatione:
ideo non laudat in epatico propter opilationē
neq̄ in stomatico propter facilem corruptionē
eoruȝ. Ualent pisces parui ⁊ petrosi. Alij laudāt
pisces maris: sed propter salsedineȝ credo φ ma
gis valent fluuiales: sed de his oībus q: ꝑparāt
ad corruptionem ⁊ grauant stōm exhibeant̄ in
modica quantitate. Unde dixit Filigorius 8°
continentis. ⁊ est communis textus in ista ma-
teria. Iuuamentum magnum confert illis pau-
ca comestio de eo quod non corrumpitur nec pō
derosum sit omnino: ergo multo magis modica
comestio istorum est necessaria: etiam rane cuȝ
materia est adusta ⁊ praua conueniunt: etiā car
nes limaciarum: quia a proprietate confortant
epar. ¶ Cibaria in preparatione sint magis as-

Assata magis ꝯueniunt q̄ elixata.

sata q̄ elixata: ⁊ si sint elixata elixentur in aqua
pluuiali ignita vel ferrata cum lapidibus igni-
tis in ea extictis: q: illa aqua ꝯuertit materias
ad vias vrine: ⁊ acquiritur quedam terrestrei-
tas propter lapides ignitos. sed est melius vt di
cit Paulus ferrum vel calibs: nam ferrum est sic
cum: ⁊ in hoc omnes conueniunt. sed φ sit cali-
dum vel frigidum in actiuis nondum est decla-
ratum ab auctoribus: licet Conciliator prima ꝓ
blematum problemate ⁊c. ponat eum calidum:
⁊ ego credo φ sit frigidum. ¶ Cibaria sint actu
frigida vt panigata sit frigida ⁊ alia etiam ciba
ria. Nam dicebat Aui. in cura gñali: ⁊ opȝ vt nō
sumant in potu nisi frigidum qualecunq̄ sit: fri
gidum enim constringit ⁊ tepidum resoluit ⁊c.

Questio.

Et si stomac⁹ abhorreat pistata frigida: tūc ipsa
sint calida magis q̄ tepida q: tepida relaxant.
¶ Lac etiam dr̄ esse conueniens. Sed est dubita
tio de eo: q: Hy. 5ª affo. videtur vituperare lac
in his q̄bus fellei. i. colerici fiūt secessus dicatur
φ lac nocet non remoto butyro stante mā cole-
rica: sed remota mā butyrosa conuenit: q: sbā ca

No. de lacte

sealis est frigida: ⁊ sic caseus recens non salitus
conuenit in stomacis qui possunt digerere. Sed
si rectificetur ad stipticitatem lac facta infusio
ne in eo: de illis lapillis minutis ignitis vel
addita aqua pluuiali. vt. ℥. iij. aq̄ in. ℥. vj. lactis
⁊ positis in dicto lacte cum aqua lapillis vel fer
ro ignitis ⁊ extinctis φ fiat aq̄ cōsumptio: tunc
magis cōuenit. tñ Ras. loco supra allegato ipm
non concedit stante febre etiam acetosum. Alij
faciūt lac acetosum vt dictū est in cap° de ptisi:
Cōuenit ēt caseus antiquus ſm ꝑparationē in
fra dicēdā in medicinalib⁹. ¶ Ualet ēt cibariū
positum infra ab Azarauio dicit φ vȝ ad omneȝ
modū fluxus. R. biscoctū ⁊ coquatur iteꝝ coqua
tur. i. multa decoctiōe ⁊ sic exhibeatur. Et addit
⁊ si coquatur cum aqua xylocaractarum: ⁊ sunt
silique dulces restringit fortius: ⁊ credo φ sit ma
gis gratum. nō ponam hic cibaria appropriata
diuersis causis: quoniam de his infra aliq̄ bre-
uia ponā in spālib⁹ curis: nec in his curo me ex
tēdere ꝓpter vitare plixitatē. ¶ Circa ferculuȝ
laudat̄ panicū miliū far or ordeū aliq̄l'r tostū et

No. de preparatione rizi.

farina eius: rizū ēt nūq̄ est dādū nisi p° sit assa-
tū: deinde coquat̄ ꝓpter eius caliditatē minuē
dā: vñ est opinio φ est calidi⁹ frumēto: ⁊ dixit. A.
2° cañ. ca° ꝓpo. neq̄ stringit nisi ꝑparet̄ frixione
in cortice suo: ⁊ dixit φ decoctū cū aq̄ strigit vsq̄
ad terminū. i. tēperate. nam proprietatē hȝ acu
tam supficialem q̄ absoluitur per viā adustiōis

et ideo Aui. semꝑ exhibet assatū: decoquātur in aqua pluuiali. ⁊ pro cōdimentis hoꝝ dixit Serap. ⁊ opꝫ vt accipiant iste res cum adipib⁹ galline ⁊ anseris loco olei: ⁊ melior istis est adeps capraꝝ ⁊ melior eoꝝ est adeps hirci. nam de adipe caprina dixit Ras. 8° cōtineñ. ꝙ est melior oībus manifeste cum ipse mitiget valde punctionem que est in intestinis: ⁊ velociter liget super ea vt ipsa glutinet. ¶ Inter olera valet portulaca de qua dixit Ras. 8° cōtineñ. video ꝙ est in vltimo iuuamento pro laboranti vlcere ex acuitate cum ipsa habeat stipticitatem cōuenientē vltima in mitigatione sitis: plātago singulariter valet acetosa spinachia dimittēdo blites et alia humida ⁊c. ¶ Fruct⁹ vituperātur oēs etiā si sint stiptici dicit Aui. q꞉ difficulter digeruntur: hoc dico intētione habita ad fluxū: qm̄ intentione habita ad causam: aliqñ certi fruct⁹ cōueniūt: vñ in dissinteria ex stercore duro laudauit Ras. vt scribitur 8° continētis: pruna et vuas dixit sic. Ego quoqꝫ vidi plures in quib⁹ erat vlc⁹ in intestino maiori ⁊ sumptis prunis multis in cibo ipsi sanati sunt inde cū stercus ab eis emissum fuerit de leui: sed alij cōualuerūt ex sola cōestiōe vuarū. ⁊ aliqñ ad ipsum fluxum in corpore forti et in lubricitate laudauit Iudeus 8° continētis comestionē castanearū: et aliqñ vt dixit ibidem. A. ēt ꝓpter accidēs vt qñ appetitus nō est ad reliqua ⁊ inclinatur ad fructus possunt dari pira nespilla cydonia ⁊ singulariter cornali etiā bñ maturi ⁊ fruct⁹ sorbe si sint bñ maturi: ⁊ postea ponātur sub paleis leti ⁊ nespilla similiter: postea ponātur in decoctione: ⁊ tūc loco pot⁹ exhibeat decoctio ⁊ multū valet: q꞉ postea hꝫ colorē vini ⁊ aliquid pōticitatis: nō dētur fruct⁹ isti post cibū ⁊ maxime in notabili ꝙtitate: sed parū ex eis det añ alia cibaria: vt vniat fundus stomachi ad alia cibaria: q꞉ post cibū faciūt ad cōpressionē alterius cibi: ⁊ ideo errāt qui post cibū dant de diacydonitē notabilē ꝙtitatē: parū tñ datū posset valere. ¶ De potu interdicat eis vinum q꞉ monet oēs excreationes ⁊ humores: a pn° igit in totū subtrahat nisi sit patiens debilis stomachi vel ꝓpter aliā causam virt⁹ sit facta debilis vel stāte vehemētissimo ad ipsum appetitu. ⁊ tunc addit textus. Si aūt nō fuerit excusatio ⁊ virtus fuerit requirens ipsum vt ipso reuiuiscat. i. sit extremaliter debilis sup. tūc exhibeat et sit nigrū stiptici vel austeri saporis: ⁊ parum post addit: et sup. misceatur. Et hoc est bñ notandum: q꞉ istud dictū est cōe in oī fluxu materiali. ⁊ inde Ras. 8° continē. reprehēdit Paulū qui exhibet eum in fluxu flegmatico dixit. Dico hoc eloquiū diuersum est sup. a vero ⁊ erroneum indigens distōne ꝙ sequi debes sup. vt dictū est supra ꝓpter necessitatē virtutis: ⁊ verū est hoc totū qm̄ vinū agitat materias fortiter ⁊ eas fluxibiles reddit. iste tñ cañ. cū multis alijs dictis ⁊ dicendis nō extēdatur ad oppillatiuum in quo quasi oportet cōtrario modo operari ꝙ in alijs saltē canō est verus sumpta indicatione a fluxu vt fluxus est: loco ergo eius det pot⁹ ex aqua pluuiali factus cū extinctione calibis in ea vel ponatur aliquid de syrupo de cydonijs vel de granatis vel de zuccharo rosato vl' mastice ꝭm causas: vel fiant syrupi lōgi cum appropriatis et iulep ad potādū. In processu tamen propter virtutis debilitatem potest dari parum vini ⁊ sit stipticū paucū nigrū ⁊ lymphatum ⁊ nō subtile ⁊ sit vinū grosse substantie aliqualiter austerū ⁊ participans stipticitate: ⁊ sic eger saluabitur si deus voluerit.

Nota de fructibus.

De potu interdicatur eis vinum

¶ Sequitur de modo curationis fluxus ex parte medicinarū: ⁊ primo ponet cura flux⁹ vt fluxus est in cōi. ¶ Sed prius circa hoc remoueatur dubitatio que posset legitime oriri. nam ex quo fluxus est morbus materialis saltem vt sepius cum sit canon gñalis 3° techni. in morbis habentibus causam. opꝫ prius illā abscindere videtur ꝙ in fluxu semper sit curanda causa: et consequenter cessabit fluxus.

¶ Rñdetur ꝙ immo aliqñ est intētio ad fluxū vt fluxus est: ꝑcipue in duobus casibus. Unus est qñ ita supfluit fluxus vt sequat magna debilitas in virtute: qm̄ fluxus q̄libet addit ad debilitatem dicit enim Auic. in de viribus cordis ꝙ euacuatio quecūqꝫ sit virtutē duob⁹ modis opprimit ⁊c. et cum ad virtutē sit primus oculus medici: ad eā opꝫ intendere ēt si augeat causa. Nam dicebat Haly. 8. practice ca. 35°. Cū i morbido corpore accidens qđ cōtingit validum est ꝙ virtutem dissoluat vt in casu supponit hmōi opꝫ contraire malis magis ꝙ̄ morbis tametsi morbi augeant cām ⁊c. et ideo tunc sumit intētio ad ipsum fluxum cōstringendū. ¶ Secūdus casus est vbi. s. sit facta euacuatio plurime cause facientis fluxū: tūc minorata est intētio que sumebatur a cā: vñ dicebat Aui. etiā in cap° generali in cura: vt cū sit id. i. cā ⁊ euacuat. i. euacuata alleuiatus est modus regiminis sup. qui erat ad causam: ⁊ tūc ꝓpter virtutē mēbrorū debilitari ⁊ esse relaxatam sumitur intētio ad fluxum. ¶ Sumēdo ergo intētionē a fluxu, vt fluxus est erit intentio triplex. s. per diuersiua per cōstrictiua ⁊ ꝑ immobilitatiua materiei faciētis fluxum: ⁊ per ꝓhibentia etiā sensum mēbri vt sunt narcotica: et postremo erit intentio ad quedam accidētia cōcomitantia vel ꝯñia fluxū.

Rñsio qōnis.

¶ Prima dico intētio que stat in mēte medici in fluxū est fluxum cōstringere. nā hec formaliter fluxui opponitur: ⁊ hoc immediate ꝯpletur cōfortādo virtutē retētiuam: ⁊ expulsiuā debilitādo etiā: vt supra visum est in causis: quoniā omnis fluxus ad has causas reducit: tamen in opere ⁊ in executione intētio prima est diuersio quoniam vt dicit Mesue in primo de rectificatione medicinarū: in cura fluxus ꝑ medicinas diuertere a vijs expulsionis est res magis necessaria: ⁊ a qua incipere debemus: quia fluēte materia immediate in opere insurgit intentio in mēte medici: vt diuertatur a loco a quo fluit: et hoc cū vomitu in fluxu ⁊ cum cōuertētibus ad circūferētiā maxime mēbrorū superiorū: ⁊ cum sudorē ꝓuocātibus ⁊ dilatātibus poros ⁊c. Et hoc voluit etiā Aui. 4ª. j. cap° 7° de modo succurrendi dispositioni fluxus propter medicine exuberātiā: etiā idē posuit in 19ª tertij in capitulo gñali in cura. ¶ Diuertētia aut diuertunt cōuertēdo mām exteri⁹ sensibiliter eūando vel insensibilr: aut diuertēdo māꝫ ad cōtrariā ptē exteri⁹ eūando: ⁊ h° ꝓpri⁹ cū cōuertit mā ad exteriora: vt cū ꝑ vomitū fit eūo in fluxu ⁊ ē multū iuuās cū vomitiuo leui; vl' cū trahit ad cu

tim materia cũ balneis ⁊ stuffis. Fricatiões ẽt ⁊ stuffe resolutiue vel sensibiliter eductiue prouocãtes sudorẽ sunt efficax ⁊ speciale remediũ dixit Mesue in hac cura: ⁊ in hoc valẽt fricationes cũ pãnis calidis: ⁊ precipue si infundantur panni in vino albo calido fiet melior cõuersio. Fricationes ẽt incipiendo ab ascellis per musculos superiores brachiorũ descẽdendo ad inferiora iuuant. Sed nota ꝙ per fricationes superiorũ partium in casu prestãt: qꝛ nõ solũ euacuant: sed etiã diuertũt: vẽtose etiã plurimum iuuãt: ⁊ posite supra myrrach anteri⁹: ⁊ etiã in spatulis: vñ positio vẽtosarũ ⁊ retẽtio ipsarũ ꝑ quatuor horas sistit fluxum: vẽtosarũ dico cum igne sine scarificatione. Nã dixit Aui. et nos iã experti sumus illud. ¶ Si ẽt est fienda euacuatio ꝑ eãdẽ partẽ: qđ tñ magis pertinet ad curã cause fluxus: qm̃ fluxus curat fluxũ: fiat cũ his que nõ relaxant: sed cũ his que post solõnẽ relinquũt in mẽbris vestigia cõstrictionis ⁊ stipticitatis: ⁊ nõ debilitãt virtutẽ: ⁊ in hoc valẽt precipue mirabolani ⁊ reubarbarum: mirabolani chebuli valẽt ad flegmaticã: citrini ad cholericam: mirabolani indi ad melencholicã. Nã mirabolani vltra virtutẽ cõpressiuã imprimũt virtutẽ sigillationis in mẽbris: ⁊ precipue si assentur mirabolani: ⁊ ipsis cõtritis si infundãtur in nocte in succo cydoniorũ si sit vehemẽs intẽtio ad stipticãdũ: vel in rob rosato vel in aquis plãtaginis vel acetose et in mane ponanť ad ignẽ et lẽto igne fricẽtur manib⁹ ⁊ colẽtur ⁊ colatura exhibeať: tũc plurimũ in casu seruiunt: dosis est in infusione ab. ℥. ß. vsq ad. ℥. j. ⁊ in substantia. ʒ. ij. vsqꝫ ad. vij. ⁊ cum assantur sunt minoris solõnis. Reubarbarũ etiã conuenit qꝛ fert secũ frenũ aliarũ medicinarũ. Et dicit Auer. 5° colliget ꝙ laxãdo mẽbra post solonem facit acquirere stipticitatẽ: sed laudabile est vt aliqualiter asseť: de quo reubarbaro infra erit sermo cũ dicetur de medicis stipticis: ⁊ pñt dari. ʒ. ij. de reubarbaro in substãtia: ⁊ pñt infundi vt dictũ est supra de mirabol. necꝫ hic dꝫ addi spica: nec est verũ ꝙ semꝑ spica sit ponẽda cum reubarbaro: sed hoc est verũ cũ est intentio ad apertionem: sed nõ cõuenit spica qñ est intẽtio ad stipticitatem cũ cõfortatione mẽbrorũ. Ego tamen soleo in his maxime in pn° ⁊ cũ cõiungiť fe. simul exhibere infusionẽ ⁊ substãtiam reubarbari tñ qꝛ mirabolani sunt frigidi magis cõueniũt in fluxibus. Et de cõpositis famosis ad hãc intẽtionẽ est micheleta Nicolai: cui⁹ dosis est a. ʒ. v. vsqꝫ ad. x. cũ aqua plãtaginis vel myrti in causa calida: vel absin. in causa frigida. ¶ Completa intentione diuersionis stat intẽtio cõstrictionis que aliqñ est absoluta ⁊ aliquãdo non: quoniã aliqñ stãte intẽtione cõstrictionis stat etiã intẽtio diuersionis: sicut etiam ecõtra cũ intẽtione diuersionis ⁊ euacuationis stat etiã intẽtio aliqualis cõstrictionis siue cõfortatiõis. Nam stante in fluxu plenitudine cũ est intẽtio principalis ad diuertẽdũ: stat ẽt aliqualis intẽtio cõfortationis mẽbrorũ: qꝛ aliter mẽbra laxa redderẽtur paratiora ad recipiẽdũ superfluitatẽ: vñ medicus cũ medicinis intrinsecus applicatis: opꝫ tũc aliqualr̃ mẽbrorũ cõfortare virtutẽ vñ simul tũc cũ fiunt balnea diuertẽtia vel alia huiusmodi possunt per interi⁹ dari aliqua confortãtia remisse stiptica nõ dilatatiua meatuũ. Et silr̃ aliquãdo cũ est intẽtio euacuatiõis: stat etiã intẽtio aliqualis cõfortatiõis vt aliqñ in euacuatione facta a natura in pn°: vt in fluxu cretico: lꝫ sit intẽtio ad nõ cõstringẽdum: qm̃ si fluxus creticus fuerit nõ est aliquo modo intẽtio cõstrictionis siue ad cõstringẽdũ: etiã si fuerit synthomaticus ꝙuis in via signi sit malus. Tñ dicit Haly. tũc nõ est intẽtio cõstrictionis: sed euacuatiõis in iuuãdo naturam nisi superfluat: tñ tũc in iuuãdo ipsam debẽt aliqualiter cõfortari mẽbra ne illa nimis laxa facilius recipiãt lesionẽ: maior tñ pro tunc stat intẽtio euacuationis. Et in hoc vehemẽter errãt q̃ a pn° similiter cõstrigũt. Unde dicebat Serap. 3° breuiarij ca° 26°. Et opꝫ vt sis sollicitus de esse medicinarũ studio vehementi ita vt recipiãtur in hora sua: qđ est: qꝛ medici dãt medicinas q̃ constringũt in pn° egritudinis ⁊ hoc est error. Et similiter qñ dimittũt infirmũ donec debilitetur virtus: ⁊ fortius fiat vlc⁹: tunc properant absqꝫ proficuo ad medicinas cõstringẽtes. Et sicut dicit puerbiũ. Cõsiliũ bonũ post litis ꝯsumptionẽ. ¶ Et ita patet ꝙ aliquãdo est intẽtio ꝯstrictionis nõ absoluta vt pꝫ. Aliqñ tñ est intentio stipticorũ simpliciter: qñ. s. virtus est extremaliter debilitata per fluxũ: vel qñ multũ est materia minorata vt dictũ est in illis duobus casib⁹ et tũc cõueniũt medicine stiptice. Et earũ tres sunt species vt dicebat. Sera. cap°. ꝓxime allegato: quoniam quedam inspissant ⁊ ingrossant materiã ne reddatur fluxibilis. Alie quia constringũt poros ⁊ vias per quas materie fluunt aut stiptice sunt: qꝛ exiccãt humidũ superfluũ mẽbrorũ vñ mẽbra relaxanť: ⁊ sic membra laxa vniũt ⁊ cõfortãt ⁊ ipsorũ ꝟtutes corroborãt: qꝛ materiebus fluẽtib⁹ resistũt nec ab eis multũ ledũtur. ⁊ hãc sententiã intellexit Aui. in cura fluxus absolute. Nã loquẽs de medicinis restrictiuis dixit: ⁊ restrictiue quidẽ aut sunt exiccatiue desiccatiue. s. humiditatis superflue membrorũ: aut cõstipatiue. s. meatuũ ⁊ viarũ: aut infrigidatiue inspissatiue. s. materierũ ⁊ glutinatiue. ¶ Et dicit Aui. ⁊ silr̃ Sera. ꝙ in his est regula ꝙ a simplicib⁹ incipiẽdum est ad cõposita veniẽdo. Et in simplicib⁹ Mes. numerauit aliquas calidas ⁊ frigidas: lꝫ calide nõ oĩbus his modis cõstringant. Et Aui. loquẽs de eis dixit. Et medicine singulares frigide absolute aut ꝑꝫ virtutẽ retẽtiuam ⁊c. Et in hoc voluit innuere. Aui. ꝙ posuit aliquas calidas ĩter frigidas qꝛ habent operationẽ medicinarũ frigidarũ que est retentio per se. nam inter frigidas vt sunt rose balaustie galle hypoquistidos: tãdem ponit reubarbaꝝ ꝙ licet comparatione leonis est frigidum: comparatione tñ ad corpus humanum est calidũ: vt prima primi de cõplexionibus. Quedã etiam sunt medicine calide stiptice vt cythus ⁊ cortices eius que apud nos non sunt: ⁊ ciminum assatũ ⁊ infusum in aceto ⁊ anisum assatũ similiter: ⁊ myrra: alicubi reperitur myrta: ⁊ hoc magis credo fructus tamarisci. ¶ Et se. nasturtij de quo sunt ꝟba singularissima nã dixit A. 4a. j. cap° 7° in suꝑfluo fluxu ex eo quoqꝫ qđ expertũ est: est vt grana nasturtij pondere. ʒ. iij. sumanť ⁊ torresiãt: deinde coquanť sup. in aliquo succo stiptico vt succo cydoniorum aut myr-

Dosis mirabolanorũ ĩ ifusione ab. vnc. ß. vsqꝫ ad vnc. j. et in sũa a. ʒ. ij. vsqꝫ ad. ʒ. vij.

Nota de reubarbaro ꝙ in h° casu nõ dꝫ addi spica

Tres sunt spẽs medicinarũ stipticarum.

De medicinis stipticis fridis.

De medicinis calidis stipticis.

tillorum donec coaguletur. i. inspissetur ꝛ ad bibē dū tribuatur. Et addit: est nāq̄ȝ vltimū: sed intelligatur ipsum maxime valere in causa frigida: ꝛ volunt auctores ꝙ nō conteratur. naȝ destruitur viscositas eoꝝ in contritione: etiā in torrefactione seminū vniuersaliter est regula quam ponit. A. vt non nimis torrefiant ne extermínetur omnis virtus eorum sed leuiter. De semine acetose nō est dubiū ꝙ est frigida medicina ꝛ stipticitas ꝛ folia acetose laudat Se. in 3° breuiarij: tñ alibi dixit Sera. in simplicibus in cap° ꝓpo de acetosa de mente Ga. ꝙ folia acetose relaxāt ventrē ꝛ reuera in hoc videtur ꝯdictorius: nec scio id soluere nisi forte hoc fit ex vario mō oblationis eorum vt q: cruda vel cocta. nam cruda acetositate sua laxant ꝛc. semen acetose valȝ in fluxu antiquo ꝛ stipticat: etiā ʒ. ij. lapidis berilli puluerizati cum aqua plantaginis vel simili ꝛc. etiaȝ crystallus puluerizatus cum aliq̄ aq̄ stiptica valet: ꝛ si misceatur cum margaritis ꝛ corallis est precipui iuuamēti si sumātur cum zuccharo roſ. ꝛ maxime in prassina colera. nā dicitur bezar eius. ¶ Alij laudāt smaragdum sed maxime valet qñ causa fluxus est venenosa: vñ dicit Auen. in ca° de vulnere accidente in intestinis. qd̄ si fuerit in prin° in fluxu a re venenosa da de lapide smaragdi ad pondus. vij. granoruȝ or. cū modica aqua in potu: ꝛ videbis ex eo mirabilia valet ad dissolutionem virtutis infirmi ita qd̄ eius iuncture vidētur dissolui adinuicē: ꝛ si aduenit eis sudor ꝛ somn⁹ post illud erit iam liber a periculo egritudīs. Et addit: ꝛ nō sumat post assumptionem smaragdi cibuȝ post octo vel nouem horas in processu dixit laudādo vtilitatem eius. vidi ꝙ suspensio lapidis smaragdi contra hemorroidas ꝛ fluxum ventris habet proprietatem mirabilem in effectu: etiā si suspēdatur ad collum vel teneatur in ore: ꝛ alia pulchra dicit in ista materia in eodem ca° ¶ Inter medicias calidas valet singulariter coagulum hedi ꝛ leporis ꝛ caseus antiquus. ¶ De coagulo leporis dicit Auic. detur infanti a quarta. ʒ. j. ꝛ in magno paulatine ascendendo ꝛ detur cum aqua frigida vsq̄ȝ ad. ʒ. quia ipsa iuuat p̄ᵐ coagulādo sua frigiditate aut magis proprie cum aqua plantaginis vel solatri vel huiusmodi. 2° iuuat aqua frigida vt non preueniat virtus coaguli qd̄ est calidum ꝛ siccum subtile penetratiuum ad membra longinqua in quibus non sunt materie coagulāde. Nam ad ipsa si veniret multum lederet humidum animatum liquefaciendo: q: virtus coaguli est liquefacere coagulata ꝛ coagulare liquefacta ꝛ sic in fluxu iuuat: q: coagulat humores fluentes ꝛ indurat vt dicit Auer. 5° colliget. Et qm̄ acutuȝ est magis laudarem ip̄m in aquoso ꝛ flegmatico fluxu ꝙ̄ in colerico: licet ibidem dicat Auer. ꝙ debet dari in fluxu ꝓpter suam ꝓprietatem cui sunt occulte cause. Tamen Auic. in ca° cure generalis videtur multum timere in exhibitione eius. qm̄ multum modificat dosim eius: dixit ꝙ non transeat in pondere. ʒ. j. etiam in corpore magno: ꝛ tñ multos vidi cōtra hunc cañ. ꝑcticare. Post coagulū est caseus antiquus si abluitur cum aqua a sale: ꝛ est fortior omni re dixit. A. ad constringēdū ꝛ magis iuuat ꝙ̄ coagulum ꝛ min⁹ nocet eo. ¶ Modus p̄parationis est gratusetur ꝛ post ea infundatur in aqua tepida. x. vicibus renouādo aquam: reducto postea caseo ad vnā massam ꝛ postea dissoluatur ꝛ exiccetur sup crate ad ignē ꝛ sic tritus talis caseus vetus vsq̄ȝ ad. ʒ. iij. lȝ Aui. det solum. ʒ. ¶ Inter delicata stiptica etiam composita valet zuccharū rosatum precipue antiquū ꝛ diacydonitē de zuccharo et rob de cydonijs ꝛ syrupus de berberis ꝛ de granatis ꝛ de rosis ꝛ de myrtis factus. Et feci fieri confectionem delicatā cum pasta cornaloruȝ et zuccharo sicut fit amarenata: ꝛ est pulchra ad videndū ꝛ gustui grata maxime siti laborātibus: ꝛ illa maxime in causa calida: sȝ in frigida ē aromaticum ro. ꝛ fortius aromaticū gariof. Et si cōiungatur oppilatio parum diacalamēti vł diacinnamomi: ꝛ possum⁹ cōfectiōes facere delicatas ad diuersas intētiones sumēdo de simplicibus dictis supra calidis vel frigidis vel spēbus trociscorum appropriatorū vt de spodio cum semine acetose ꝛ similibus: vel suffuf ꝛ cū zuccharo dissoluto in aquis appropriatis fiāt confectiones ꝑm artē. ¶ Per exterius etiā cōueniūt medicine stiptice ꝛ ex emplastris ꝛ vnguētis ꝛ fomētationibus in causa calida de medicinis frigidis ꝛ cōtra in frigida cum aliquibus calidis. Sed cum est fluxus ꝓpter debilitatē cōtētiue magis conueniūt medicine frigide: fiāt ergo emplastra exterius frigida stiptica: sed nō cum est intētio diuersionis: qm̄ tunc illa frigida stiptica: sed non cum est intētio diuersionis: qm̄ tūc illa frida stiptica nocēt: ideo in p̄n° cauedū est ab vsu istorū exterius: vt etiā supra dixi in diarijs intestinalibus. ¶ Idē dico de fomētationibus ꝛ balneis intelligēdū: sed ipsa balnea stiptica ꝛ fomentationes stiptice minorata materia valent et maxime in corpe demacrato. Nam in corpore pigui vbi est myrach grossum aliquotiēs nō iuuant: qm̄ nō ꝑuenit virtus eoꝝ vsq̄ȝ ad intestina: immo compingūt mām ad intestina: sed qñ mēbra sūt demacrata mā miorata ꝑueniunt iste medicie stiptice. Et iō nota ꝙ in in hoc nō pōt dari regula generalis: immo restringūtur. ¶ In causa ḡ calida cum est intētio cōstrictionis valent fomētationes ꝛ decoctiones rosaꝝ balaustiarū cupularū glādiū plantaginis sumach berberoruȝ ꝛ hmōi. Et in causa frida valent decoctiones absinthij mēthe cyperi nucū cupressi gar. myrre ꝛ hmōi. ¶ Inter vnctiōes in cā cal'a vȝ oleum cydoniorū ro. de myrtis ꝛ sil'ium. In frigida valet oleū masticis mēthe spice absin. ꝛ ex eis fiāt vnguēta fomētationes ꝛ empl'a ꝑm intētionē tuā. Non commemorabo plurima simplicia in casu valentia q̄ enumerare possem ꝓpter euitare prolixitatem: ꝛ qm̄ in eorum enumeratione non est magna vtilitas ꝛ de eis stāt libri vndiq̄ȝ pleni. ¶ Alia intētio q̄ est circa narcotica ꝑ ea q̄ dicta sunt. s̄. satis fit manifesta. Nam ip̄a narcotica lȝ aliqñ sint necessaria ipsa tñ vt dicebat Aui. qñq̄ȝ ꝯferūt inc̄ptū ingrossant mām ꝛ dormire faciūt ꝛ ꝓhibēt necessitatē surgēdi ad scellā ꝛc. Addit tñ qñocūq̄ȝ sit nō des ea ꝙ̄diu potes ab illis excusari: ꝛ noli dare vbi ꝟtus est debilis. naȝ vt visum est ꝙ q̄ supposuit sibi collyriū ex opio ꝛ mortuus est. Eoꝝ tñ vsus maxime cōuenit in tenasmone in p̄n° eius post fluxū vt visū est circa textū. s̄. ꝛ in dissinteria precipue in vlcerosa: immo ea vñr eē necessaria. Nā dicebat Ras. 8° ꝯti: ego q̊ȝ nō vidi medicinā eē i ca° vlceꝝ itestinoꝝ absq̄ȝ

Not. hunc canonem.

De lapide berilli.

De crystallo.

De smaragdo.

opio aut iusq̄amo aut similibus mixtis cum ea. vñ de iure fiat cum ea. s. narcotica desiccēt ⁊ consolidēt ⁊ stupefaciūt sensum membri ⁊ cōstipēt ventrem. Inter que laudat singulariter athanasia ⁊ metridatū recens ⁊ tyriaca aliqualr antiq̄ in causa frigida: ⁊ noua in causa calida ⁊ philonīū ⁊ similia. Sed nunq̄ absoluātur a castoreo ⁊ croco: q₂ tñ de athanasia dantur diuerse descriptiones ab auctoribus: ponā vnaȝ Haly. 10° p̄ctice: cuius excellentia declarat per iuuamenta q̄ ponitur ab eo in litera: cuius verba sunt hec.

Des. athanasie.

¶ Athanasie q̄ cuȝ lupi sit epate assignatio hec oībus epatis medet accidētibus doloribus: et etiā ventris ac vlceribus intestinorū ⁊ splenis doloribus ⁊ dormitationibus si super corp⁹ quasi vnguentū cataplasmet: renibq₃ prodest doloribus ⁊ anhelitus difficultati ac tussi que ex humiditate fit copia in pectore adunate solonem amputat: sanguinis ⁊ fluxum mulierū sputūq₃ sanguineū venaꝝ ꝯsolidat: incisiones fistulasq₃ si cataplasmetur desuper prodest in vnguēti modū: vocat autem hoc nomine eo q̄ potio sit. morborum cura efficax: puta. ℞. ʒafrani myrre opij: castorei cardamomi sem̄. pa. nigri spice aromatice se. iusq̄ami costi radicū eupatorij ⁊ succi eius epatis lupi cornu capre dextri vel cerui adusti: cuiusq₃ partes eq̄les: adunabis hec medicamīa trita ⁊ cribrata vino infundes clare ⁊ bone substantie ⁊ cum melle triplo dispumato distemperabis: ⁊ post sex menses cum opus fuerit vteris quātitate exagij vsq₃ semis ⁊ est. ʒ. j. ℈. fm Simonem ianuensem ⁊c. ¶ Ultima intētio est circa accidentia. nam aliqñ prefuit fe. vnde. fe. est causa ad fluxum inflammatis humoribus ⁊ aliquādo fe. fit ꝓpter putrescentes humores: ⁊ tūc est intentio diuersa sepe a fluxu q₂ in fe. intētio est humectatio et in fluxu intensio est exiccatio: vnde tunc oportet medicum esse ingeniosum ad attendēdū circa illud qđ magis est suspectū vnde stante fluxu cum febre vituperatur lac et maxime nō extracto butyro vbi sine febre conueniret: ⁊ stante fe. cōuenit exhibere aliquem syrupum aperitiuū vt de endiuia cum aliquo stiptico vbi sine fe. forte nō poneret ⁊c. Aliqñ etiaȝ cōplicat tussis cum fluxu: ⁊ tunc maxime est attendendum ad tussim vt minuat q₂ facit ad fluxuȝ ⁊ tūc quedā sunt que iuuāt fluxum ⁊ nō nocent ad tussim: immo valent vt est myrtus ⁊ gummi arabicū: ⁊ sic opȝ intēdere ad ea que nō sunt simpliciter lubricantia ⁊ sunt confortātia pectus. De his etiam ⁊ alijs accidentibus recurre ad loca proprie. Et sic sit expedita cura gñalis flux⁹.

Not. bene.

Cura lienterie. Sequitur igitur iam de cura diuersarum specierum fluxus dicere p° de fluxu lienterico: deinde diarico postea dissinterico. ¶ Et qm̄ liētericus est fluxus cibalis opȝ in cura recurrere ad ea q̄ dicta sunt sup̄ de dispositionibus stomaci collecta maxime ab Aui. 13ª tertij tractatu 3° ⁊ 5° de lubricitate stomaci: qm̄ lienteria est ꝓpria lubricitati stomaci: ⁊ qm̄ talis dispositio habet diuersas causas vt supra visum est: ⁊ quedam causarum eius est ex malitia regiminis: aliqñ ex multitudine vel paucitate cibi: aliquando ex qualitate: aliquādo ex malo ordine: si fit peccatum in q̄titate aucta minuamus cibum: si in diminuta augeam⁹ ipsum: ⁊ sic de alijs si sit abominabilis eligatur cibus delectabilis ⁊ sic conuertatur regimē ad contrarium.

Questio.

¶ Sed si causa fuerit corporalis vt flegma lubricans ipsum stomacum vt sepe contingit: tūc laudāt aliqui vt Ras. in tex. vomitum fiendum predigesta materia: p° cum cibis acuitatem habentibus vt cum synapi cum cepe cum porris ⁊ postea dant vomitiuum: qđ si nō sufficit dant solutiuum. Alij autē in materia flegmatica laudāt nō dari vomitiuum vt Aui. in cura flux⁹ stomaci 16ª tertij. dixit loquens de fluxu a mā flegmatica: verum euacuatio materiei huius. s. flegmatice cuȝ vomitu est difficilis mala: ⁊ idem visus est sentire Ga. 4° affo. in commento 12° affo. Quibus vero ventres lienterici in fine: q₂ flegmatica solum inferiora petit ⁊c. ⁊ clarius in cōmento 9° illius affo. Melencolicos vero ⁊c. Nā ponens sententiam notabilem dixit: intētio nostra in purgandis a corpore est per conueniētia emitti membra: ⁊ dixit: sicut enim colera rubea propter leuitatem sui est purganda a superiori ⁊ cum vomitu: q₂ ipsa per se plurimum ascēdit vsq₃ ad os stomaci: ita colera nigra propter grauitatem sui ab inferiori purganda est: ⁊ eadem est ratio de flegmate: quia materia flegmatica per naturam suam facilius mouetur deorsum.

¶ Pro concordia dicatur q̄ si materia flegmatica abundat in ore stomaci leuigans tunc potest dari vomitiuum: sed si fit in intestinis vel in fūdo stomaci ⁊ grossa ponderosa tunc detur medicina non vomitiua sed secessiua. Et primaȝ partem insinuauit Auic. 13ª tertij tracta. 5° in cura lubricitatis cum dixit q̄ administretur vomit⁹ in omni septimana. s. semel vel pluries fm exigentiam: sed hoc intellexit quando flegma est peccans in superioribus stomaci natans ⁊c. et secundam partem sentiunt auctoritates Ga. supra allegate 4° afforis. Si autem materia esset educibilis partim per vomitum ⁊ partim per secessum: tunc conuenit dari vomitiuum ⁊ secessiuum: prius tamen inducatur vomitus q₂ materia parata ad vomituȝ est per se habilior ad euacuandum: ⁊ pro vomitiuo ⁊ secessiuo recurratur ad dicta supra de dolore stomaci a causa frigida materiali flegmatica.

¶ Sed post euacuationem confortanda est virtus retentiua ⁊ digestiua stomaci cum medicis exiccantibus ⁊ calefacientibus vbi stāte lapsu ad calidum vnde fiat lienteria medicine nō debent esse multum calide: quia tamen in liēteria sequitur in virtute magna. debilitas: ideo semper debent dari aliqua calida aromatica cōfortantia stomacum. De stipticitate non est dubiū cuȝ medicinis ergo frigidis fortis stipticitatis ponantur calefacientia moderate.

¶ In confortatione igitur per! interius valent syrupi de mentha lapsu ad frigidum: valet etiaȝ syrupus de absinthio ⁊ maxime stante lapsu appetitus: nam excitat appetitum mortuum valet miua cydoniorum aromatica ⁊ syrupus de cydonijs cum aromatibus: valent confectiōes aromatice ʒinʒiberis: conditum ⁊ aromaticum ro. diaolibanum Rasis diaʒinʒiber et maxime si sit assum: diagarofilatum. valet diagalanga ⁊ alie confectiones aromatice.

¶ Possunt fieri fomentationes decoquendo species dictoruȝ in vino nigro: ⁊ possunt fieri ce

rota ꝛ vnctiones secundum al's numerata multipliciade dispositionibus stomachi supra: sed vnum singulare est vt habeatur mel dispumatum: ꝛ ex eo vngatur stomachus et venter ꝛ superaspergantur pulueres calefactiui ꝛ exiccatiui de aromatibus.

¶ Quod si materia fit colerica aliunde effusa: tunc euacuatio est principalis cura. nam cum euacuatur humor fluxus ꝛ finitur tunc alleuiatus est modus regiminis: vt dicit. A. in cura fluxus ventris absolute: deinde expedit vt fiat alteratio ꝛ confortatio membrorum in quibus colera generatur ne multiplicetur. Nam dicit. A. specialiter in capitulo presenti in cura fluxus stomachi vel lubricatiui ꝛ specialius in cura vlcerosi. In illa ergo scilicet lienteria cuius causa est colera fluxa ad stomachum vel intestina oportet vt temperes mēbrū in quo generatur. s. epar ꝛ fel ꝛ euacues colerā: ꝛ quia per ꝓprietatem suam facilius in sursum mouetur ꝙ in deorsum: euacuetur ergo ꝑ sursum propterea dixit. Aui. ꝛ rectius est cum vomitu si possibile est: ꝛ postea cum fluxu vētris si nō fuerit in virtute debilitas: ꝛ nō timetur ꝙ accidāt vlcera aut sint facta ꝛc. vbi innuit ꝙ etiam si materia peteret deorsum ꝛ adderet ad nocumētuz vlceris: debet medicus curare vt euacuetur ꝑ sursum Et addit Aui. declarādo cum quibus debet fieri ꝛ ꝛ incipere in primis supp. vbi necessaria est euacuatio cum infrigidātibus stipticitatē facientibus: vñ addit: ꝛ multotiēs quidē sanat hanc lesionē sumere in potu mirabolanos citrinos: ipsi enim. s. mirabolani citrini educūt coleraz ꝛ faciūt succedere virtutē infrigidātē faciētē stipticitatē: de mirabolanis dictū est supra quomō debēt ꝓparari ꝛc. Et cōsequēter facta euacuatione conueniunt stiptica appropriata: ꝛ in hoc laudatur rob de ribes rob de aggresta rob de cydonijs ꝛ sirupi eoꝝ: ꝛ fluente mā debes ꝑseruare os stōi a nocumēto colere fluentis sumēdo paꝝ mice panis infuse in vino granatoꝝ aut succo cydonioꝝ: faciēdo ēt epithima suꝑ os stōi de succo plantaginis vel semperuiue cū modico aceti. Fiant ēt fomētationes cū sandalis addēdo aliquid spodij et vnctiōes cū oleo ro. ꝛ cydonioꝝ ꝛ similibus. ¶ Et si mā fit mixta ex colera ꝛ flegmate qd cognoscetur ex exeuntibus dentur medicine mixte: vbi aūt causa fit mā melica fluxa ad stōm: de hoc videbitur in diaria splenetica. ¶ Et si cā sint vlcera videbitur in cura vlcerum intestinorum: sed quādo est lesio in stomaco magis conueniunt que per superius exhibentur: ecōtra in intestinis vt est cōmunis cañ. in materia ista.

Nota de mirabolanis citrinis in hoc ca u.

¶ Et si cā fit malitia retētiue virtutis tantuz sine mā: tunc nō opz euacuare sed tm̄ intēdere cuꝫ exsiccātibus sꝫ cū tēperatis primū: ꝛ ibi precipue valēt cibaria ad siccū declinātia ꝛ semꝑ rectificētur cū aliquibus aromaticis: ꝛ in cibarijs semꝑ ꝓponantur que stiptica sunt: ꝛ coriandrū est forte ad retinendum cibum in stomaco: vt etiaz dixit Aui. in isto capitulo semper obseruādo cañ. in hoc positum. 13ª tertij. in cura eius a cuius stomaco festinat descensus cibi cum dixit. Et oportet vt administretur ante cibū aliquid ex stipticis frigidis si fuerit illic complexio calida aut ꝑmixtuz cum calidis si fuerit complexio declinis ad frigiditatem: vnde si fit malitia complexiōis frigide in causa ponatur aliquid de diacydoniten cum speciebus ante cibum dulcoratum cum zuccaro etiam parum vini puri aromatici antiqui cum modico panis vsti modicum añ pastuz preparat ad retinendum.

De cura lientērie qñ cā est malitia retentiue.

¶ Et si digestiua fit debilis primum dentur cibaria facilis digestionis ꝛ sint aromatizata cuꝫ frigidis vel corallis sandalis spodio si fit cōplexio calida: ꝛ si fit frigida ponantur aromatica calida vt gariofili ꝛ mastix ꝛ cinamomum singulariter. Et si fit ventositas coniuncta debilitati digestiue ponantur in dictis se. ozimi vel anisum torrefactum vel calamentum: ꝛ exterius potest apponi cerotum temperatum confortatiuū valens in omni tali lubricitate: vbi in causa nō fit apostema vel vlcus stomaci neqꝫ excessiua mala complexio materialis: sed principaliter fit vitio debilitatis virtutis retentiue ꝛ digestiue nō cū multo excessu qualitatiuo manifesto fiat vt infra. Rx. absinthij mēthe cyperi spice costi thuris xyloal. masticis garifilorum. añ. ℥. ij. galie muscate: squinātie: añ. ℥. j. sumach achacie galarū hypoquistidos rosarū ꝛ seminū carū sandaloꝝ al. et rub. añ. ℥. j. ß. laudani. ℥. ij. ß. dragagāti gūmi arabici assatoꝝ. añ. ℥. vj. cere. ℥. j. ß. terēda terātur: cera ꝛ laudanū cū reliquis dissoluendis ad ignē dissoluātur ꝛ dissoluta ad ignē alijs cōtritis addantur ꝛ incorporētur: deinde bulliat in vino pontico cū modico succi cydoniorū ad sufficientiam ꝛ fiat cerotum.

De cura liē terie a debilitate digestiue.

¶ Ubi autem fit lienteria chronica ꝛ iam virtus defecerit. A. ponit curā specialē dicens: ꝛ tēperes cōplexionem si fit calida cum frigidis ꝛc. et ecōtra: qm̄ in lienteria chronica virtus minuitur spūs resoluuntur: et exercitetur exercitio qd tolerare possit in hora supple conuenienti: ꝛ facias ipsum ingredi balneum fricādo extrema ꝛ premēdo etiā extrema cōpressione subtili maxime superiora ꝛ cibetur in forma iacētis sorbēdo ꝛ nō sedētis: ꝛ si cibatur sedēs sint crura eleuata supra partes dorsi cū cibatur: quia partes eleuate descēsum cibi ꝓhibent: ꝛ tūc detur aqua carnis cū modico vini vel milij stiptici ponēdo in eo aliquid tortellarū de seni fricatū digitis ad virtutē viuificādum: ꝛ si tolerat virtus aliqua facientia penetrare cibū ad epar vt aliquid de diatrion pipereon aut de diacalamēto erit conueniēs. Nā vt dixit: cū tu feceris illud attrahet epar aliquid illius cibi et cōfortabitur eo: etiā medicine tyriacales viuificant virtutem: vnde semper est intendendum ad causas principales non relinquendo causam cōmunem que est virtutis cōfortatio cōmemorando etiam semꝑ in hoc vt dormiat quātū potest vt fuit canō Aui. 13ª tertij capº proxime allegato cum dixit in fine: ꝛ oportet vt dormiāt super cibum ꝛ non moueantur nec exercitentur omnino: ꝛ dicūt quidā ꝙ limatura roris marini si decoquatur in vino et bibatur vinum proficit digestiue et retentiue etiam posita supra stomachum in forma emplastri idem facit.

De cura lientērie chronice.

Cura diarie. ¶ Sequitur ponere regimen diarie que in multis communicat cum cura lienterie. nam cum est vicinum in intestinis et communicatur malitia: verbi gratia. in retentiua intestinorū que cognoscitur ꝑ signa per que cognoscitur debilitas retentiue stomachi; vnde dicit Aui. in 19ª tertij in cura

De intētione curatiua diarie ex debilitate cōrentiue stomachi.

fluxus lubricatiui. Et plurimū quidem malitie complexionis intestinorum est cōmunicās malitie cōplexionis stomaci ꝛ signa eius sunt sigª illius: ꝛ ideo cura stomaci su. sufficiat in diaria stante lapsu in cōtentiua intestinorū. ¶ Patet etiam pro parte cura diarie materialis in cura fluxus omniū modorum supra posita: qm̄ in materiali habita intentione ad cām primā cōstāte ꝟtute est fiēda eūo. Nā cum sit eūo alleuiatus est modus regiminis vt supra allegatuꝫ est. vbi tn̄ diaria sit cretica dicebat Aui. 16ª tertij in cura fluxus cretici: nō opꝫ vt retineaꝛ fluxus creticus cum non perducit ad timorem. s. ꝓpter exuberantiā eius. Et idem in sententia dicit Haly. 7° practice in pn° de medela diarie dixit: si diaria crisis acciderit ex causa cum humoreꝫ pellit nocētem ad stomacū vel intestina natura etiaꝫ ab his per solutionē emittit non expedit vt amputetur operā dare ꝛ stringaꝛ nisi forte modum excesserit ꝛ patiētis virtutē flatqꝫ ab ea defect⁹. Etiā tūc dicebat Aui loco pauloante allega. qꝺ si superfluat curetur cum propinquo illi quo curatur colirica passio de qua sufficienter dixi supra ad quem locuꝫ recurre. ¶ Et ex his patet ꝙ vbi natura pigritaret facere crisim ꝛ ꝓcessissent signa fluxus cretici esset regulare aliqualiter cōfortare naturam ad crisim vt habilitando materiā ad expulsionem eam digerēdo ꝛ preparādo vias per quas debet fieri crisis vt aliqualiter lubricando intestina ꝛ aliqualiter virtutem intestinorū stimulando cum quibusdam suppositorijs: lꝫ talia debent esse debilia modice impressionis cōfortādo etiam virtutem cum instrumētis illius. s. spiritū ꝛ sanguinem multiplicando cū cibis facilis digōnis modice q̄titatis ꝛ bone qualitatis faciēdo aliquales leues fricationes supra vētrē vt materia ad locū cōuertatur: opꝫ tn̄ semper munire intestina fluēte materia ne fortis flat impressio in intestinis cum his de quibus paulo post dicetur. ¶ Ubi tn̄ diaria sit cholerica ꝛ nō cretica preter supradicta de euacuatione cū mirabolanis ꝛ reubarbaro. Consequēter ponātur quedam specialia ad confortationē stomachi ꝛ intestinorū ꝛ repressionē malitie materie. Nā si materia cholerica sit prassina eruginosa vltra diuersiones necessario fiendas ꝛ eūones ꝛ alterationes mēbrorū in quib⁹ gn̄atur talis mā vt dictū est supra: singulare appropatū dicitur esse crystall⁹: valēt margarite ꝛ coralli cū eo: vnde ad remissionem acuitatis et malitie bucella pāis tosta cū puluere crystalli in vino granatorū posita si sumaꝛ in pn° cibi valet ad remissionē acuitatis. Si vero cholera sit citria vel rubea valēt' trocisci de spodio vel de balaustijs Raꝭ positi supra in textu: qui tn̄ qꝛ sunt opiati: vt etiā ibidē dictum fuit nō debemus eis vti nisi stāte vehementi necessitate vt in maxima vehemētia doloris ꝛ maxima instātia vigiliarū: ꝛ proprius qn̄ iā est facta euacuatio de materia: Cōponunt enim magnū errorē vt dicebat Meꝭ. qui vtūtur eis a pn°. Et si fiāt trocisci de spodio cū semine acetose sunt maioris efficacie ad restringēdū ꝛ cōfortādū: laudabile tn̄ est in oī spē ꝛ lienterie ꝛ diarie: immo et dissinterie: qꝛ semper stomach⁹ cū his cōpatiꝛ: vt cū reliq̄s medicinis apponātur aliqua ipsū a ꝓprietate cōfortātia: ꝛ de his laudatur a quibusdā: ꝛ singulariter valet stomachus struchij q̄ prius decoquaꝛ ꝛ cū lima postea limetur qꝛ aliter nō potest puluerisari: dicit Nicolus: et detur cum aliquo succo ꝯfortatiuo: vel loco illi⁹ sumanꝛ pellicule iteriores stomachoꝝ galinarum rectificate cum aliquo succo confortatiuo vel vino granatorum ꝛ exiccentur ꝛ postea pulueri sentur ꝛ dentur cum margaritis et similibus. Et sicut in materia calida miscemus frigida cum illis pelliculis que a prorietate magis valent: ꝛ sic ecōtra in frigida cum eisdem miscemus calida vt de thure de gariofil. ꝛ huiusmodi. ¶ In casu autem aliquid exterius applicetur: vnde fluēte materia calida decoquatur cydonium et malassatum cum puluere berberorum et sumach superponatur stomacho ꝛ ventri: vel frustum panis assatum ponatur in aceto et cum pulueribus suprascriptis supponatur stomacho. Si non sit demacratus: quia tunc ponatur in vino nigro aromatico: in fluēte etiam materia per interius debent sumi electuaria appropriata vt de diacydonitē sine spēbus in cā calida ꝛ cū sirupo ro. fiat elīm. Ad ideꝫ vꝫ ēt zuccaꝝ ro. ꝛ si rectificetur cum trociscis de quibus supra: erit fortius: pōt ēt fieri ad candē intentionem iulep vt infra. ℞. aque plantag. aq̄ decoctionis sumach: aque ro. an̄. ℨ. iij. cū sirupo ro. vel alio silī iulepizetur ꝛ fiat iulep: ꝛ cū zuccaro. fiat potio magis grata. Potest etiam fieri cōfectio ex trociscis sandalis ꝛ potest fieri cōfectio multipliciter ꝺm quodlibet magis.

¶ In materia autem frigida possunt extrinsecus applicari que dicta sunt supra de sacellationibus ꝛ vnctionibus ꝛ cerotis componendo secundum artem eligendo simplicia que dicta sūt supra: etiam per interius singulariter valet suffuf Auicen. positum in capitulo lubricitatis stomaci. 16ª tertij factum vt infra. ℞. xyloaloes crudi ꝛ cymini in aceto infusi ꝛ assati ꝛ ameos ꝛ carui zinziberis assati ꝛ cardamomi: ꝛ interiorum paꝭ. tritorum partes equales fiat ex eis suffuf ꝛ sumantur vsqꝫ ad. ʒ. ij. vel vsqꝫ ad. iij. cū vino odorife. puro nigro.

¶ In materia tamen calida singulariter oportet medicum esse attentum ne eger ducatur ad excoriationem intestinorum: vnde in casu dentur clisteria confortatiua intestinoruꝫ: valet decoctio rizi milij gummi arabici dragaganti maxime cum adipe caprino. nam talia viscosa prohibent excoriationem vt sunt pinguedo castrati hyrci vel capre: sed vide ne pinguedines sint salite: quod si sint infundantur in aqua calida: ꝛ agitentur postea paratis decoctionib⁹ de kist ꝛ sic caorꝺ. vel risi habeantur iste pinguedines: ꝛ sic coagulabilide ponantur in clisteri quia aliter coagulabitur. Et ibi bene nota vt dicebat Galenus vndecimo de simplici medicina. capitulo tertio de pinguedine: quod quia caprina cōgelatur faciliter propter spissitudinem: effluit autem porcina si cut oleum: ob hoc ingerimus ipsam scilicet caprinā magis in dissintericis ꝛ tenasmonosis qn̄ volumus eorum mitigare molestiam: propter partium quoqꝫ subtilitatem quandam magis obtundunt acredinem cum in profundo molestatorum corporum est nociuum. i. cum mā nocens est in profundo intrinsecata: vn̄ concludit iuxta hoc igitur ꝛ adeps anserina que molestiā

Nota bn̄.

De intētione curatiua diarie cholerice.

De applicandis ab extra.

No. quare magis in istis clisteribus ponitur pinguedo hirci vel capre quā porci ꝛ sic talia clisteria pue q̄titatis.

De cura diarie a mā meltie.

Nota de diptamo.

De cura diarie a sā guie puro.

corporis inducit in profundo magis obtūdit.s. propter subtiliratem ⁊ profundationem. Ualet etiam ad istam intentionem si ponantur duo vitella ouorum conquassata cum pinguedīe capre dissoluta non multe q̄ntitatis. nam talia magis ꝓficiunt: q2 multo tempore retinentur q̄ꝫ clysteria notabilis q̄ntitatis immissa: q̄ cum facile effluant ⁊ educātur neqꝫ tantum alterāt neqꝫ tantū confortāt: ⁊ hunc cañ. bene menti serua: q2 ꝑcipue ⁊ vtiliter seruit in dissinteria ⁊ tenasmōe.

De cura diarie a mā. melie.

¶ In materia ꝟo melencolica si sit melencolia adusta q2 fluxus pendēs a melēcolia adusta est difficilis curationis quasi nō distat a cancro vt vult Conciliator: tūc apparēte tali humore melencolico tm̄ a p̄n° possemus ad verā curationē intendere nec erit mortale: ⁊ oꝫ vt attēdatur ad epar ⁊ ad splenem vt rectificetur complexio epatis ⁊ splenis: deinde cum cordialibus intēde nō tm̄ stiptica sed etiā quedā calida viuifica cōfortatiua cordis applicādo: vnde diptamus iuuat multum si materia sit melencolica ex melencolia naturali vel facta acetosa ꝑ vlteriorem infrigidationē vl' caliditatē adurenteꝫ ēt si facta sit venenosa: qm̄ vt dicit Apulleus ca° ꝓprio de diptamo. Si quis venenū sumpserit diptami succum cum vino potui datum mirifice facit indifferenter loquēdo de omni veneno: ⁊ addit ⁊ est fortius. Tanta est virus diptami vt non solum interficiat sumptū venenosa animalia reptilia verū vbicūqꝫ fuerint serpētes presentia sui eos interficit: ⁊ si odores eius a vēto tollantur vbicūqꝫ eos tetigerit mox eos ledit aut eos interficit: ⁊ ita patet q̄ꝫ in omni humore venenositate participāte valet: ⁊ tūc dicit. A. ⁊ opꝫ vt attēdamus dispositioni ⁊ intelligatur causa huius melencolie: ⁊ si sit mala complo frigida attende cū calidis ⁊ ecōtra. Et adit: ⁊ si necessaria fuerit flobotomia flobotoma. ⁊ Ra. laudat fieri flobotomiam vene sinistre de vena splenis: ⁊ hoc dicit in diuisionib⁹ q2 facta flobotomia de vena splenis vigoratur ipse splen ad attrahendum ⁊ intellige stante exuberātia sanguinis ⁊ latitudīe venarū: ⁊ in corpore forti si nō vis flobotomiaꝫ ponātur ventose super splenem q̄ illic retineantur dicit Aui. Ra. dicit fluente materia melēcolica ad stomacū sumantur vnctuosa pinguia vt oleuꝫ: q2 tunc deponitur illa materia ab ore stomaci: ⁊ prohibetur quodāmodo impressio malitie ne fiat sensatio dolorosa in stomacū nec consequēter fiat flux⁹ ex parte melēcolie: ⁊ fiat euacuatio humoris ipsius melencolici cum appropriatis vt cuꝫ pillulis de lapide lazuli vl' indis: semper tamen habendo timorem in soluendo ⁊ semper confortādo ipsum splenem.

Nota de diptamo.

De cura diarie a sā guie puro.

¶ Sed si diaria sit ex sanguine aut ē virulētus aut feculētus aut est lotiuus aut purus ⁊ de tribus primis recurre ad epaticum fluxum de quo in lectiōe sequēti: si sit sanguis purus aut fluit a toto ꝓpter dimissum exercitiuꝫ: aut ꝓpter abscissioneꝫ membri: aut propter multitudinem cibi aut dimissionem consuetarum euacuationū aut a siccitate cutis prohibentis resolutionem fieri: ⁊ hoc aut propter rupturam venarum vel propter orificia venaruꝫ aperta. ¶ Si sit ꝓpter exuberantiam in toto ⁊ sine dolore tunc oportet stringere talem sanguinem nisi dum virtus est cadens: immo expectabis retentionem factaꝫ a natura vt dictum est supra de cretico: ⁊ est clara sñia Auic. in cura fluxus sang. absqꝫ excoriatione cum dixit apud p̄nm loquens de fluxu sanguineo. Cuꝫ ergo non est ꝓpter ipsum dolor ⁊ existimas q̄ꝫ est ex corpore aut epate ⁊ non cadit propter ipsuꝫ virtus non retines ipsum nisi timeamus vlcerationem in intestinis aut magnam debilitatem sequentem: nam tunc fiat flobotomia de vena basilica sed sit leuis ⁊ minuta: ⁊ stude ad conuertendum ⁊ inclinandum materiam sanguineam ad oppositum cum fricationibus ⁊ ligaturis extremorum maxime superiorū ⁊ tunc sit necessaria confortatio intestinoruꝫ cū frigidis ⁊ stipticis etiam cum facientibus glutinationem inspissando etiam sanguinem. Ex q̄ꝫ tum ad confortationem intestinorum valent carabe coralli sanguis draconis bolus armenus: ⁊ etiam vltimate trocisci de carabe ⁊ trocisci de balaustijs: sed isti trocis. q2 opiati nō dentur nisi cum reliqua non conferūt vt dictum est. Etiā trocisci de lapide ematitis mirabiliter valent. Laudat Aui. in hoc ca° semen canapis: sed dicit Simon ⁊ bene: fuit error translatoris: q2 vbi reperit sedenagi dicit ⁊ est semē canapis ⁊ debuit dixisse lapis ematites: qm̄ constat q̄ꝫ semē canapis in casu non conuenit cum sit acutum plurimum: ⁊ hoc fuit ꝓpter similitudinem illius dictionis sedenagi que accipitur pro lapide ematitis ad illaꝫ dictionē sedenagi que accipit̄ pro semine canapis: ⁊ tñ lapis ematites est in casu conueniēs. Et qm̄ lapis ematites est durissime substantie: inde auctores confricāt lapidē illuꝫ super cote humectato lapide cum succo plantaginis vel simili: ⁊ simul confricato dentur cōfortātia de succo berberorum ⁊ similia. ¶ Et si sanguis fuerit liquidus aquosus simplicia sint ad calidum ⁊ stipticum declināt ia vt sunt ista mastix squinātū cyperi ⁊ similia q̄ dicta sunt: si nocumentuꝫ sit in intestinis superioribus per sursum exhibita magis valēt: si ī inferioribus ꝑ infra magis valent: si in medijs per vtrunqꝫ: sꝫ habeatur mens bona in hoc ad dietaꝫ q̄ debet esse multum tenuis in p̄n°: vnde laudauit Rasis in isto casu 8° cōtinentis q̄ꝫ abstinendum est nutrimentum ab infirmo per biduum. sin autem per diem vnum. ¶ Attendatur etiaꝫ ad remotionē causarū vñ facta est multiplicatio sanguinis in in toto: vñ si causa sit exercitij dimissio ꝓuocet̄ exercitiū. si causa sit multitudo cibi minuat̄ cibus. si causa sit retētio superfluitatis consuete euacuari vt hemorroidarū fiat ꝓuocatio eaꝝ: ⁊ sic de sanguine a naribus si sit ex spissitudine cutis fiat ablutio in balneo cum rebus cutim aperientibus ⁊ fricationibus asperis: si sit ex retentione mēstruorum ꝓuocentur mēstrua. ¶ Et si fuerit fluxus a toto a liquefactione humorū vt contingit in febribus acutis ⁊ pestilentialibus ⁊ in ptisi: tunc opꝫ vt attendatur ad causam p̄ncipaliter ad hoc ducentem: qm̄ vt vult Auicen. ca° ꝓprio nō speratur vt curetur nisi sicut speratur in curatione cause eius: vñ principaliter oꝫ vt intendatur in dieta cum resumptiuis fridis ⁊ humidis: in quibus sit modica stipticitas ad confortationem contentiue: modica tamen ne prohibeatur penetratio nutrimenti ad mēbra: quoniam vt dixi supra in cura ptisis oportet vt in cibis eorum sit facilitas digestionis ⁊ multi-

tudo nutrimēti cum facilitate penetratiōis ad membra: ⁊ in medicaminibus attēdat cum alterantibus cor principaliter ⁊ alia membra ad frigidum: tamen moderate cum epithimatibus et vnctionibus ad spinā ⁊ interius cum trociscis de spodio ⁊ de camphora ⁊ similibus vt dictum est loco alle. ⁊ illuc recurre. ¶ De fluxu autē sanguinis p rasuraȝ intestinorū dicetur infra in cura dissinterie.

De cura flux⁹ diuersor color.

¶ Et si fuerit fluxus diuersorū humorū ⁊ diuersorū colorum est necessarium prius fieri mundificationē dictorum humorum: deīde rectificanda sunt membra in q̄bus dicti humores generantur cum cōtrarijs lapsui appropriatis dictis membris phibendo etiam cum dieta sicut dictum est supra in generalibus res facientes ad generationem dictorum humorum.

De cura fluxus epatici.

¶ Unde si fuerit epaticus q: fluxus epatic⁹ diuersificatur ex parte cause ⁊ ex parte eius qđ expellitur. Et ideo ponet cura diuersorū fluxuum ex parte causarum: etiam ex parte eorum que emittuntur.

¶ Primo igitur est presupponendum vt vult Halyab. in ca° pprio. ꝙ opȝ medicum esse optime cōtemplantem in cura huius fluxus q: est p difficilis ⁊ pauci liberantur: qm̄ multi medicorum parum epatis debilitatem cognoscūt ⁊ causaȝ eius. Et dicit Ga. ꝙ multos cognouit q̄ mortui sunt ex fluxu epatico: q: medici nō cognouerūt ⁊ male curauerunt. ratio est q: sepe finit mā acuta ex epate ad intestina ⁊ vlcerat illa ⁊ medici curāt cura dissinterie nō attendentes ad causam ⁊ sic moritur eger. Ideo Auicē. 16ª tertij tractatu 2° ad p̄n^m dixit. Jam scinisti causas flux⁹ epatici ⁊ curaȝ vniuscuiusq; cause eius. s. in 14ª tertij tractatu 4° ⁊ 3° oȝ ergo vt attendas ad id ⁊ cures vnamquāq; causam ⁊ eius malitiam cōplexionis epatis ⁊ apostema ipsius ⁊ debilitatē ⁊ oppilationeȝ repletionem eius vnūqđq; ex eo qđ dicit in loco suo sup. loco alle. 14ª tertij. ⁊ vniuersaliter omnem malam dispōnem epatis propter quā potest fieri fluxus: q: si curaueris causam erit curatus flux⁹: vt si fuerit repletio remouendo repletionem. ⁊ sic de alijs: reducēdo ergo ad summam quandam.

De cura flux⁹ chilosi a debilitate ꝟtutis attractiue

¶ Jncipiam p̄^m in chiloso: cuius causa est aut debilitas attractiue aut oppil'o in vijs medijs: puta in meseraicis. Et q̄m debilitas attractiue pēdet vt pl'm a frigiditate: ⁊ ideo est attendēduȝ cū his q̄ viuificāt caliditatē naturalē epatis et membrorum: ⁊ sic virtus attractiua vigorat. Et qm̄ epar debilitatum faciliter labit in oppilationes etiam vbi p̄ª causa sit debilitas attractiue: ideo medicine tales debēt apertione participare: etiā in medicinis et hmōi semp sunt ponēde q̄dam medicine stiptice habētes etiā vim cōfortationis vt supra declaraui in cura dispōnuȝ epaticarum ad quem locū recurre pro hac materia. Et in hoc valēt simplicia multa vt spica cinnamomū cassia lignea squinātum cyperi rubea tinctorum myrra absinth. passule pigues ⁊c. valēt q̄dam composita vt dialacca diacurcuma in calefaciētibus aperiētibus ⁊ cōfortantib⁹ etiā diatrion pipereon in magna necessitate calefaciendi: valet etiam syrupus de bisantijs vł cuȝ syrupo de seminibus cum aceto vel sine s̄m varias intētiones. Nota tū ꝙ in hac specie fluxus pēdēte a debilitate attractiue magis facit confortatio p exterius q̄ꝫ medicine p interius: ⁊ magis pficitur calefactio conueniens p exterius q̄ꝫ p interius ⁊ cum minori nocumēto potest induci. Et valent in hoc si fiant emplastra exteri⁹ de farina lupinorum cum oleo de spica ⁊ similib⁹. Etiam fricationes manu facte cum pānis ad vētrem ⁊ epar valent multum ad adiuuandum attractiuam epatis etiam si pannus infundat in vino aromatico calefacto facta tali fricatione post digestum cibum in stomaco ⁊ in hora q̄ trāsire debet chilus in epar: ponit etiā a quibusdā stante maxima debilitate attractiue: etiam vētosa sicca in hoc laudat supra epar: etiā empl'm de pice. Nota etiam ꝙ non semper expedit in debilitate attractiue vti calefacientibus fortib⁹: immo aliqū opȝ infrigidare vt attrahat et digerat vt vult. A. Nam attractiua ⁊ retētiua fiūt ppter temperamentum anime pportionatum: et ideo excessiua caliditate potest psterni ad attrahendum: ⁊ ideo tunc oportebit infrigidare.

No. bene.

De cura fluxus oppilatiui.

¶ In cura aūt fluxus oppilatiui ⁊ chilosi oȝ vt recurras ad ea q̄ late scripta sunt supra de oppilatione epatis singulariter commemorando sententiā bis positā ab Aui. 16ª tertij trac. 2° cap° p̄°: ⁊ ita de cura fluxus oppilatiui cum dixit. Et id qđ cadit in hoc ca° de errore est vt cadat additio in oppilatione p stiptica: ⁊ vt dentur illi q̄ habet fluxuȝ epaticum oppilatiuum medicine constipatiue addētes ad oppilationē confortantes eam vt constringant materiam ⁊ perduxit id ad errorem maximum. Et addit in ca° fluxus oppilatiui: immo oȝ vt iuuet qđ expellit ad oppilationem cum euacuatione: ⁊ sup. etiam si causa fuerit adhuc mālis parata euacuari: ⁊ hoc nō tantum verum est ex parte ciborum. Nā oēs cibi oppilatiui sunt in casu nociui. Propterea dicit Aui. in cura fluxus epatici ⁊ in inceptione sup. cure ascellationis epatice: p̄^m est vt non approximetur panis sup. eger: qm̄ epar nō recipit ipsum sup. cōuenienter ppter oppilationē quā adducit sua viscositate: immo vt supra dicebat in dicta loco suo opȝ ꝙ cibus eorum sit ex eis in q̄bus est absterfio apertio ⁊ mundificatio sine viscositate: cum quadam tamen confortatione modica: ⁊ iste cañ. nō tantū seruād⁹ est in cibis ⁊ medicinis que per interius sumūtur: imo etiā ⁊ in his que per exterius supra epar apponuntur. nam stiptice medicine supra epar apposite in casu sunt multum nociue: et hoc declarans Auicenna capitulo allegato de cura fluxus epatici dixit. Et multotiens quidem lenit insipiens supple medicus epar in hac ascellatione cum inspissantibus sanguinem ⁊ epar extinguentibus per hoc quod sunt frigida: ⁊ in hoc est mors et successio putrefactionis: immo oportet cum scieris quod causa huius est oppilatio in epate ⁊ meseraica vt intendas cum apertione oppilationis supple cum aperientibus tamen aromaticis confortatiuis calidis vel frigidis secūdum exigentiam: de quibus ample dictuȝ est supra loco suo. Et ita his breuiter commemoratis ⁊ suppositis his que scripta sunt supra breuiter me expediam de curatione huius fluxus.

¶ Si igitur oppilatio est ex apostemate est cura apostematum ⁊ vt fiat flobotomia a principio diuersiua si est necessaria ⁊ fiant reliqua q̄ dicta sunt in apostematibus.

¶ Si est humoralis repletio non apostemo-
sa inter stomacum ꝛ epar stat intentio vna prin
cipalis euacuandi ꝛ diuertendi per vomitum
q̄m dicte materie sunt ꝑ vomitum faciliter edu-
cibiles maxime si fuerint de genere calidarū: fit
etiā euacuatio ꝑ clysteria deorsum: ꝛ stāte mate
ria eūanda per solutiuū fiat eūo cum medicis
electiue eūantibus mām talē mixtis cum medi
cinis apitiuis: q̄ sint tñ remisse aptionis nō fa-
cta eūatione mãe: q̄m fortia apitiua faciūt ad ꝓ
cipitationē materie ꝛ maiorē oppilationē: ꝛ añ
aptionem debēt dari aliqua subtiliatiua eūati-
ua aperiētia debilia: eūatur igr̄ cum reubarba-
ro addita spica: valet in hoc cinnamomū ꝛ cas-
sia lignea: valet crocus in quo est aptio matura
tio absterfio ꝛ confortatio: In causa ṽo colerica
grossa ante euacuationē materie valet syrupus
digestiuus ꝛ subtiliatiuus ꝛ leuiter aperitiuus
vt infra. ℞. succi ēdiuie. succi feni. añ. ℥. vſ. succi
apij: succi lupul. añ. ℥. iij. eupa. M. ʒ. paſſ. ℥. ſ. in-
fundātur in dictis succis ꝛ maneāt per. x. vł. xij.
horas: ꝛ postea coleł: ꝛ addal zucchari debita q̄
titas: ꝛ coquēdo leuiter fiat syrup⁹. Et si placet
vt simul fiat solutiuus potest addi reubarbari
ʒ. ſ. simul cum eupatorio ꝛ paſſ. in dictis succis.

Nota hūc syrupum.

¶ Et si causa oppiłonis sit mã frigida vt flegma
tica prius digeral mã cū oxymelle simplici: post
ea fiat eductio cum modico agarici infusi in aq̄
feniculi ꝛ aqua apij ꝛ abſ. ꝛ modico zinziberis:
ꝛ facta colatura detur addēdo in infusiōe si pla
cet aliquid de mirab. chebulis: ꝛ fiant etiā cly-
steria appropriata de q̄bus supra sunt posite de
scriptiones. Sed hic nota q̄ vomitus nō sic cō
uenit stāte mã flātica: cum mã talis nō sic educi
tur faciliter ꝑ sursum. Deinde factis eūonib⁹ ꝓdē
tur medicine apitiue ꝛ penetrare faciētes ꝛ aro
matice: ꝛ in his maxime valet diacalamentū: nã
est melius illo toto sup. q̄d penetrare facit vt di
xit Aui. de mēte Ga. ꝛ dosis sit. ʒ. j. ante cibū sup.
ꝑ duas horas: ꝛ post cibū cōpleta digōne stōi. ʒ.
ʒ. cū vino albo, vel alio vino subtili dixit Auicē.
Unde nota cū dixit q̄ detur. ʒ. ʒ. cū digeril cib⁹
vel post cibū intelligil non q̄ immediate detur
post cibū neq̄ cū cibus actu digeritur: sed com-
pleta digōne vt transactis sex horis. Ualet etiā
diapipereon diazinziber tyriaca antiqua singu
larissime. In mã tñ calida opꝫ tales ꝯfectiones
multum refrangere cū frigidis vt ꝯcū speciebus
triasandaloꝝ vel diarodon abbatis ꝛ similium:
ꝛ post q̄ dātur debēt fieri fricationes trahēdo ṽ-
sus epar ꝛ dorsum in dextro vt dictum est in cau
sa a debilitate attractiue supra. Laudabile tñ ē
semper in talibus apponi aliquid de epate, adip
etiam inter singularia, passule pingues curant
fluxum lotiuum sua subtiliatione ꝛ calefactiōe
ꝛ q2 sunt amice epatis ꝛ ipsum delectant. Si tñ
opilatio esset a cā calida colerica non laudātur
passule dulces: q2 adducunt ad opilationem et
conuertuntur ad coleram sed ꝯeclinent ad ace-
tosum. Phistici etiam in mãli calida non conue
niunt sed bene in frigida opilatiua conueniunt
q̄uis alij dicant q̄ non propter difficultatem di
gestionis. De auellanis dixi supra q̄ eas nō lau
do: lꝫ Aui. eas laudet in confortando epar: vtan
tur vino subtili non pontico ꝛ misceatur cuꝫ aq̄
fluuiali. ¶ In epatico aūt ex debilitate digesti
ue vnde fit fluxus lotiuus oportet cōfortare vir

Nota bñ.

Not. bene Passule pingues.

tutem digestiuam epatis: ꝛ stante fluxu aquoso
opꝫ inspissare cum his que ad stipticum aliqua
liter declinant. Et si sit lapsus in digestiua ꝓpter
malitiam complexionis frigide concedatur cuꝫ
confortantibus per calida ꝛ in calida per frigi-
da: vñ competit aq̄ endiuie in cał'a cum aq̄ plā-
taginis ꝛ radicis ꝛ foliorum eius: ꝛ semper po-
nenda sunt aliqua aperitiua: ꝛ semper vsus en-
diuie conuenit. Ualet in hoc confectio diarodō
abbatis in caliditate: ꝛ possunt poni in excessi-
ua caliditate trocisci de camphora ad remissio-
nem: sed si sit mãlis fiat eūo prius mãe: in frigi-
da valent etiam confectiones appropriate: sꝫ mi
rabiliter valet diacurcuma. et si de phisticis fiat
pulmentum in cā frigida multum cōfert: ꝛ etiā
in debilitate digestiue: ꝛ passe pingues in hoc ꝓ
prius laudantur cū cibis alijs a ꝓprietate epar
cōcōfortātibus, de quib⁹ abūde dictū est supra
de dispōnibus epatis. Oīa sua cibaria cōdian-
tur cū aromatib⁹ in frigida cū cinnamomo ꝛc.
in causa calida cū sandalis cū berberis et cum
corallis. ¶ Sed vbi fluxus sit virulētus si est ꝑ
viam resudationis apātis recurratur ad curā
apātū: ꝛ si sit talis per adustionē humorū ꝓce-
datur in hoc sicut fit in eo qui fit a cholera ni-
gra adusta vt intēdatur cū fortiter infrigidāti
bus: sicut etiā fit in liquefactiuo vnde expedit
multū infrigidare: cū habentibus tamen con-
fortationem: ꝛ in hoc precipue valēt trocisci de
berberis etiā miscēdo aliquid trociscorū de cā-
phora etiā fiāt supra cor ꝛ epar epithimata ap-
propriata infrigidātia: ꝛ forte etiam infrigida
tio dorsi est in casu multum conueniēs: ꝛ si per
viā liquefactionis educal sanguis purus: tunc
omnia q̄ valēt ad fluxū sanguinis nariū valēt
ad hoc in fluxu liquefactiuo. ¶ Et si fuerit san-
guis feculētus sicut fex sanguinis puri: tūc in-
tēdatur sicut dictum est supra in mel'ia natura
li: ꝛ si fuerit terreus infrigidationem sequēs et
cōgelationē intendatur cū aromatibus cōfor-
tātibus mineras virtutū interius ꝛ exterius:
ꝛ epithimādo epar cū vino aromatico ꝛ aquis
melisse ꝛ cicoree ꝛ alijs aromatibus appropria
tis cordialibus et epaticis: ꝛ tyriacales medici
ne maxime sunt ad hoc mirabilis iuuamēti vt
metridatum ꝛ similia: ꝛ si fuerit sanguis niger
clarus sicut fel nigrū attendatur sicut supra di
ctū est de melencholia adusta cū infrigidātib⁹
et parū humectātibus et malitiam ventosita-
tis remittētibus: ꝛ in hoc vt dictū est singula-
riter valet diptamus cum corallis et terra si-
gillata ꝛ semine papaueris. Et sic sit expedita
ista pars de fluxu epatico.

De cura fluxus sanguinis virulenti.

¶ Qō si fluxus fuerit cerebralis tunc in cura
ei⁹ oportet vt recurratur ad ea que dicta sunt
supra in cura catarri habendo in hoc duas in-
tentiones precipuas. Unam. s. ad ipsum cere-
brum tanq̄ ad membrum mandans: ꝛ alterā ad
ipsum stomachum confortando ne recipiat.

De cura fluxus cerebralis.

¶ Et prima que est ad cerebrum diuiditur in
diuersas intentiones scilicet ad intentionem
euacuationis materie per medicinas euacua-
tiuas preparata materia cum appropriatis di
gestiuis que consequenter euacuatis cum me-
dicinis appropriatis dictis abūdāter supra lo
co suo. Deīde fiēde sunt diuersiōes ꝑ capurpur
gia ꝛ masticatoria: faciēdo diuersiōes post au-

res cū̄ ruptorio si expedit ⁊ hmōdi faciēdo resolutionē ꝑ cutim ⁊ exiccationē materie que remāsit cuꝫ lotione per caput ⁊ sacculis: de q̄bus etiā dictum est supra sufficienter cum aromaticis cerebralibus exiccatiuis. Postremo in hac intentione stat intentio confortationis ipsius cerebri cum medicinis cerebralibus ad prohibēduꝫ regenerationem materie cum confectionibꝰ appropriatis in causa calida vel frigida ſm exigētiam. ¶ Secundam intentionem generaleꝫ que stat in confortatione membrorum recipientiuꝫ maxime stomaci complent fomētationes innunctiones emplastra vnguenta ⁊ reliqua ad stipticum declinātia calida vel frigida ſm exigētiaꝫ applicata stomaco: precipue ori eius: de quibus supra in dispositionibus stomaci dictum est sufficiēter. ¶ Sed hic bene nota ꝙ dieta ad catarrū̄ est in casu etiam necessaria non tm̄ in cibo et potu: sed etiā in alijs. exempli gratia: vt nō dormiat super collum ⁊ vt fiat rasio capitis ⁊ fricatio cum rebus asperis: ⁊ inducat vomitus post somnum vt educatur humor effusus a capite ad stomacum tempore somni: ⁊ de eo etiā qđ dictū̄ est de confortatione stomaci cuꝫ stipticitate oꝫ singulariter obseruari cañ. posituꝫ ab. A. 16ª tertij in cura fluxus cerebralis cum dixit: ⁊ nō opꝫ vt administretur retentio eius a stomaco cū̄ medicinis stipticis ⁊ magnificetur timor supple nisi prius fiat euacuatio materie si esset fluxa a capite: vnde addit: immo opꝫ vt extrahat id qđ de eo aggregat superius ꝑ vomitum vt supra dictum est: ⁊ id qđ descendit de via intestinorū̄ su. etiā educatur ⁊ si non cuꝫ alio saltem cum clysteribus: ne sup. dicta materia sedeat in vētre ⁊ retineatur ibi constipata: ꝓinde addit. A. imo retineatur cum eo qđ est simile illi sup. medicīe ꝙ retinetur ex pectore. i. prohibetur fluere ad pectus et retentione in ore de sistentibus catarrū̄: de quibus dictum est in caº tussis ⁊ catarri ad q̄ loca recurre.

Not. hunc canonem.

¶ Fluxum vero spleneticū̄ curamus sicut supra dictum est in cura diarie ab humore melēco mū̄dificando humorem melēcum ꝓhibendo epar a gñatione illius: extrahatur mā̄ ad splenem si sit debilitas in attractiua eius ⁊ aperiant vie medie inter epar ⁊ splenē̄ si ibidem fuerit opilatio: ⁊ si trahatur materia ad splenem ⁊ tandeꝫ fluat ad stomacum confortandus est stomacus ne recipiat.

De cura fluxus splenetici.

¶ Et fluxus factus a renibus vel a matrice curatur diuertēdo mā̄m ad matricē̄ vel ad renes: ⁊ vigorando attractiuā̄ eoꝝ cū̄ calefacientibus ⁊ ꝓhibēdo cās impedientes ne mā̄e ꝯuertant ad renes vel matricē̄: vt si fuerint opilationes medie cū̄ aperientibus: de quibus supra dictuꝫ est in capitulo icteritie ⁊ hydropis: ⁊ tandem in vltimo constringendo stomacum ⁊ intestina ne recipiant. Et his sit terminata ista ꝑs de cura diarie ſm canones.

De cura fluxꝰ facti a renibus.

Cura. Sequitur modo de cura dissinterie. Cura igitur dissinterie vertit ad duo. s. ad cām ⁊ ad ipsam excoriationem. Unde ꝓmuꝫ qđ opꝫ vt dicit Aui. est considerare cām ipsiꝰ dissinterie nunquid dicatur esse fluens vel iam sit abscissa causa: q2 si cā adhuc fluit propera in abscindendo eam ⁊ cōstringendo ipsam cum eo qđ iam sciuisti. Et qm̄ plurime cāe dissinterie sunt similes causis diarie: ⁊ de his dictum est in cura diarie: ideo restat solum vt veniamus ad causaꝫ que plerū̄q3 est cā dissinterie: ⁊ cā talis est hūor acutus qui discurrens plerunq3 supra intestina vel illis adherens facit ipoꝝ intestinoꝝ rasionē̄ ⁊ solutionem. Aliqñ etiam contētus in venis intestinoꝝ sua acuitate mordicans ⁊ corrodens et sepe resudans ex poris venaꝝ sua etiam subtilitate tandem facit ipsoꝝ intestinoꝝ rasuraꝫ ⁊ excoriationem: erit ergo sermo noster hic principaliter ponere curam dissinterie pendentis ex tali acuitate mā̄e: ⁊ sic duplex erit intentio in cura. Nam prima vertetur ad remotionem acuitatis dicte mā̄e etiam simul diuertendo ⁊ euacuando dictam mā̄m: scđa aūt intentio vertetur ad effectum inductum ab ea. s. ad excoriationem in intestinis factam. Primo tñ erit cura ad eam excoriationē̄ que est sine vlcere. Deinde 2º veniemꝰmus ad eā excoriationē̄ que cū̄ vlcere cōplicat q2 tamē̄ ingenium curatiuū̄ ad talē̄ causam dupliciter perficit vt cū̄ dieta ⁊ potione: ⁊ quia de dieta in generali ī prima parte: q2 tñ in hoc casu rectificatio diete est maxime attēdenda licebit sub epilogo quedā̄ solū̄ cōmemorare de cibo ⁊ potu alia dimittendo ꝓpter ea q̄ diffusius tradita sunt superiꝰ. ¶ Primū̄ ergo vitētur circa cibū̄ ⁊ potū̄ oīa acuta cibaria siue sint acuta ⁊ mordicātia propter ipsorū̄ acrimoniā̄ ⁊ igneitatē̄ vt synapis porri allia ⁊ huiusmodi: siue ēt sint acuta ꝓpter mordicationē̄ vt acetum vini acute mordicās: qđ signāter dico vt al's dictum est: qm̄ quedam remisse acetositatis in casu nō discōuenisit: vt est acetū̄ cydoniorū̄ ⁊ agresta et vinū̄ granatorū̄ nō acetosa nimis. nam talia remisse acetosa iuuāt ad cōfractionem acuitatis materie: vbi si essent vehementer acetosa nocerent. Et per eandē̄ rōnē̄ vehemēter salsa nocēt: ⁊ tñ remisse salsa cōseruādo appetitiuam vehemēter iuuant cū̄ appetitus maxime deficiat in his dispōnibus ꝓpter cōicari nocuᵐ stō. Insipida aūt frigescere faciū̄t appetitum: qui quasi necessarius sit in cura fluxuum. Proinde elegāter vt supra allegatū̄ est dicebat Aui. in cura fluxus ventris absolute. In cibis vero eorū̄ oportet vt non sit mordicatio neq3 salsedo plurima neq3 acetositas nociua ⁊ pro. i. vt moueat virtutem expulsiuā̄ sup. quilibet talis cibus: qm̄ quilibet talis stimulādo expulsiuam nocet. Signāter igitur dixit salsedo plurima ⁊ acetosa nociua. Fiant tñ cibaria remisse salsa ex salegemma vt dicebat Aui. ⁊ eius sal est salgēma ⁊ sit torrefactus. ¶ In regimine etiā ciborū̄ est 2ª regula vt euitetur diuersitas cibariorū̄: immo stent contenti vno genere cibariorū̄: vitent etiā preparationes liquide subtiles lubrice: immo declinent in preparatione cibariorum ad substantiam spissam: ⁊ cōstantē̄. Exhibeantur etiam cibaria actu frigida ⁊ non calida nec tepida. Unde dicebat Aui. capº supra allegato: et oportet vt non sumāt in potu nisi frigidū̄ qualitercū̄q3 sit. Addit: frigidū̄ enim cōstringit ⁊ sufficit sup. ad retitendum: ⁊ tepidū̄ resoluit relaxat liquefacit. Hoc tñ qđ dicitur intelligatur: vt etiā voluit Aui. non in fluxu cui cōiūgitur opplō: quoniam in dissinteria oppilatiua oporteret variare modum regiminis vt supra dictum est ⁊c.

¶ Alia regula in dissinteria fluente materia ⁊

in prin° eius est necessaria dieta multū tenuis: vnde si possent stare duobus diebus sine cibo vt supra allegaui de mente Raß.8° cōtinen. ad hoc vt mēbra redderētur auara ad mām retinēdum esset multū cōueniens. Quā ēt sniam expsse posuit Aui. in cura excoriationis cū dixit ꝙ si tibi possibile est vt ꝓhibeas ipsum a cibo duob' diebus vt fiat corpus auaꝝ eius qđ effundit ab eo fac: qꝛ tñ virtus forte deficeret saltē ex his ꝟbis sumitur ꝙ cibus est subtrahēdus cōstante etiā virtute: nec tūc est exhibendus, cibus nisi semel in die virtute potēte transmutare tm̄ vnica vice de cibo qđ sufficiat ad debitaꝫ restauratione et virtutis cōseruationē: ei' virtute tñ debilitata: ita vt nō possit vnica vice tm̄ fiu e ꝛ debite trāsmutari vt sufficiat ad virtutis custodiā: oportebit tunc nō semel tm̄ sed pluries cibari: ꝗtū ergo possumus debemus minuere. Et dicebat. A. ꝛ expiatur summa eius qđ digeritur: cū ergo nō digeritur aliquid sumat exceptio minor: q ꝟba lꝫ Aui. dixerit in exhibitionis ordinatiōe ꝗtitate lactis acetosi: tñ illa ꝟba debēt trahi vtilr ad oēm ordinationē cibi absolute ex pte ꝗtitatis illi'. ¶ Sed in virtute debili qñ ꝗtitas nisi modica sufficiēter pōt transmutari: opꝫ tunc vt eligant cibi multi nutrimenti ꝛ facilis digōnis de q̄bus sunt epar galline pinguis ꝛ testiculi gallorꝫ nō coeūtiū ꝛ panis infusus in vino lymphato: de quo dictū est supra sine fermento ꝛ furfure vel cū modicissimo saltē fermento: sed panis simulagineus assus vel biscoctus ꝛ tortelle de seni sunt in casu magis cōueniētes: ꝛ vbi panis sit fermētatus lauetur cū aqua pluuiali vel aq̄ decoctionis ordei paꝝ torrefacti. Si ēt cū fit panis pinsēt cū aqua pluuiali esset cōuenientius. Et de carnib' valent que dicta sunt supra ex auiculis vt turturibus ꝑcipue ꝛ perdiconib' fasianis ꝛ hmōi. Tñ dicebat Sera. Et in carnib' quidem non est magnum iuuamentum. Sed addit si aūt prolongatur egritudo administrabis eas necessario: ꝛ elige carnes syluestres super alias carnes: ꝛ elige carnes volatilium super carnes ambulantium: ꝛ carnes ambulantium sup eas que sunt in aquis: ꝛ elige super omnibus istis eas que sunt leues velocis digestionis in q̄bus est aliquid stipticitatis sicut coturnicum ꝛc. Et eandem sniam etiam posuit Aui. in cura excoriationis cum dixit. Cibus vero ipse apud necessitatem ꝛ apertionem debilitatis est ille cui' ꝗtitas minoratur: ꝛ multiplicatur confortatio ipi' sicut epar galline pinguis ꝛ parum panis de simula ꝛ decliuis ad azimitatem ꝛ testiculi gallorum sup. adhuc non coeuntium: ꝛ oua que ascēdunt a sorbilibus ꝛ descendunt ab assatis fortibus: magis ergo valent panicum coctum ꝛ rizū torrefactum. Et dicebat Serap. ꝛ oportet vt decoquantur cum omni sorbitione ex istis cydōia ꝛ nespilla ꝛ pira ꝛ sup. hmōi. Addit fortasse cum miscetur aliquid de cera. Et addit: ꝛ si non est febris oportet vt coquantur cum sorbitione facta cum rizo pedes etiam est forte propter ipsorum humidum esse aliqualiter pingue vnctuosum: ꝛ ex hoc innuebat ꝙ pedes propter viscositatē nō conueniunt in fluxu stante feb. propter opilationem: ꝛ tunc idem intelligatur de alijs multū viscosis: in casu tñ extreme debilitatis fiant pistate ex dictis carnibus attinentes cuidam spissitudini: immo ꝛ aqua carnis dicta in capitulo colirice passionis qñq3 necessaria est cum cibarium spissius transmutare non possunt. Et quādo illa aqua est necessaria vel cum etiam fiunt pistate ex carnibus si tunc coniungatur fe. ꝛ acuitas māe: tunc talia cibaria non fiant ex pullis pūis tm̄, vel alijs auibus: sed cum eis simul ponantur limacie preparate si haberi possunt vel rane vel cancri fluuiales ad decoquendum vltima decoctione: ꝛ pistentur cum dictis carnibus vel exꝓmantur ꝓpter prohibere inflammationem carnium leuium. Nam talia frigida viscosa ꝛ glutinosa ꝓhibent facilem eoꝝ inflammationem: et hoc tñ intelligatur nisi stante vlcere: qm̄ stante vlcere ꝛ maxime corrosiuo vel etiam praua mā fluente: tunc sicut cibaria stiptica nocent ita et glutinosa talia: qm̄ ꝓhibent mundificationem vlceꝝ sicut stiptica constringunt mām in mēbro vlcerato: ꝛ addunt ad maiorem ꝓfundationem vlceris: ideo oportet vt non sit error in hoc: quia non est aliqñ necessitas vt sit in eo qđ aufert ꝟt' sup. vt dicit Aui. glutinationis ꝛ infrigidatiōis vt innuat ꝙ aliqñ infrigidatio vehemens nō cōuenit: ita addit silr in processu neq3 stipticitas: ꝛ hoc intelligitur ēt non tm̄ in vlcere sed etiam fluente mā praua venenosa vt est dictum.

¶ Sed vbi est intentio confortationis ꝛ glutinationis vt in rasura siue mā mala sine vlcere: tunc sint cibaria frigida facta etiaꝫ in aqua pluuiali decoctionis gummi arabici non dico dragaganti: nam dragagantum auget fluxum licet glutinet: ꝛ vt scribit 8° cōtiētis: ideo nō est eo vtendum nisi sit assatum: vt sepe facit Aui. ī hoc casu ad glutinationem etiam facit decoctio xyliquaꝝ vel bazane marine: nam participant humido grosso viscoso. Et dicebat Aui. ꝛ ex cibis eorum qui concedunt ꝛ sunt in seipsis curatio bona: est vt sumantur sauich or. partes. ij. seminis papaueris partem. j. corticis papaueris parteꝫ j. decoquantur valde: ꝛ sumantur sup. cū tortellis de seni vel alio vel ex eo distemperent pistare: ptꝫ vtilitas eius in casu: ꝛ nota ꝙ dixit kist or. ꝛ non dixit farina or. qm̄ illa est lenitiua: sed kist ordei ad stipticum declinat vt als declaraui ex verbis Simonis ianuēsis: qñq3 colligitur or. immatuꝝ ꝛ torresit paꝝ ꝛc. Laudauit ēt Aui. in eodem ca° excoriationis inter cibaria ꝛ maxime medicinalia in casu egrum cibare cum lacte decocto cum lapidibus ꝺm qđ supra dictum est: ꝛ dixit ꝙ iste cibus est ꝺm semitā medicine. i. mlr cum cōueniēs medicinalr vt cū sup. est intentio ad magnā stipticitatem. Sed hic nota de ꝑparatione talis lactis ꝙ Azarauius. 26. sui antidotarij ca° de cibarijs excoriationis ponit moduꝫ diuersum a mō cōi ꝑparandi lac: qm̄ a prin° facit infusionē hoꝝ ignitoꝝ: deinde ponit aquam calibeatam in lacte dixit sic: quare decoquatur lac ponendo in eo lapides ignitos vel frustū calibis inflammatum sup. multotiens inspissando lac ꝛ partem aquosaꝫ lactis consumēdo ꝛ butyrosam nisi esset prius ablata: ꝛ postea ponat tantum de aqua calibeata ꝙ reducatur ad spissitudineꝫ primam ꝛ postea offeratur: sed modus cōis ꝑparationis est diuersus ab hoc. nam cōiter in lacte additur tertia vel quarta pars aque pluuialis ꝛ bullit lac vsq3 ad cōsumptionē aque postea dāt tale lac: ego starē cū ꝑparatione Aza

Cibi multi nutrimēti ꝛ facilis digōnis.

Dragagantum auget fluxum.

No. ꝺ lacte cocto cum lapidibus

De mō preparādi lac

rauiꝫ ⁊ pro auctoritate viri: ⁊ qꝛ rōni magis con sonū est si bene considerabis.

¶ Stante ēt multa intētione ad ꝯstringēdū et in ꝓcessu magis relaxatis mēbris ēt cū intētio ne infrigidatiōis ab auctorib' laudanꝫ lētes ex corticate ⁊ cocte cū aceto. nā sic p̄paranꝫ: primo excorticātur a cortice ipsis calefactis sup̱ tegu la: postea fricatis cū pāno aspero: deīde bulliāt duab' vel trib' ebullitionib' semp̱ abijciendo aquā: postea in tertia vel quarta decoctione ad danꝫ paꝝ aceti cū oleo rosato vel de cydonijs et modico salisgēme cū notabili q̄ttitate aq̄: ⁊ bul liant vsqꝫ ad ꝑfectā decoctionē: ⁊ tūc pn̄t exhibe ri in stō tn̄ potēte digerere sufficiēter: ⁊ nota qđ acetū dꝫ esse modice q̄ttitatꝫ ⁊ lōgo tp̱e decoctū cū alijs vt remoueanꝫ acuitas eius: qꝛ nō bene co ctū mordicat intestina ⁊ incitat ad expulsionē ⁊ ita magis iuuat ad fluxū q̄ ꝓhibeat eū: ⁊ ideo credo ꝙ cōuenieti' p̄parent ad hanc intētionē ponēdo aliq̄d aggreste vel succi cydonioꝝ in de coctione. Et ita sitr valerēt rubilie talr p̄para te.

De mō ꝑpe parādi lē tes.

¶ Inter cibaria Rasͣ. 8° cōtinen̄. de mēte Ra bi. dixit hoc est cibariū bonū ad vlcera intestio rū. s̄x. de rizo infuso in aqua sup. ꝑ multū tēpus deinde cōprimēdo ipm̄. s. fortiter: ⁊ accipe de aq̄ ipsius. s. exp̄ssionis partem. j. ⁊ de lacte partē. j. deinde coque eā sup. sit vsqꝫ dum ingrosseꝫ: dein de da de eo in cibo patienti. Addit: ⁊ no. ꝙ si in de fuerit caliditas pone de aqua oꝝ.

¶ De potu breuiter dicaꝫ vt dictū est supra ꝙ vi nū a prin° ⁊ in ꝓcessu est dimittendū vsqꝫ dū sit ꝑ magna p̱te eūata mā̄ ⁊ remissa inflāmatio: et tūc pōt aliq̄d eius exhiberi: ⁊ de hoc dedit Aui. regulā dicēs in eodē ca° excoriationis: ⁊ opꝫ vt nō bibat vinū nisi qn̄ nō multiplicaꝫ caliditas tūc em̄ bibat ex eo paꝝ ꝙ sit nigrū stipticū: ⁊ ita innuit ꝙ facta abscisione cāe in ꝓcessu ⁊ in ꝯ̄tn te relaxata cōuenit vinū alr nō cōuenit: sed loco eius vtaꝫ aqua pluuiali calibeata cū sirupo de ribes vel alio de sirupis appropriatis: ⁊ hoc to tum qđ dictum est intelligatur nō stante opila tione: qm̄ in opilatiuo esset necessarium vinum vt ptꝫ. Et hec de dieta sufficiant.

Vinū ꝓhi beꝫ a ṗn°.

¶ Hac expedita intētione succedit de medicīa libus in hoc casu determinare: qđ ēt ꝑ tres intē tiones ꝑficitur: vt ꝑ intētionē ad cām eā eūan do vel diuertēdo dū effundiꝫ ad intestīa ab ipis intestinis. Et si fuerit in ipsis intestinis stans vt eisdē eūeꝫ: ⁊ hoc est primū qđ ⁊ a quo incip̱e de bemus vt fuit supra allegatū de mēte Aui. cum dixit in cura excoriationis. postq̄ posuit eē̄ ne cessariā cognitionē loci excoriatiōis vt nūquid fuerit in sup̱iorib' vel in inferiorib' intestīs vel in medijs dixit: deinde primū qđ opꝫ te ꝯsidera re est dispō cāe faciētis excoriationē ⁊ vlcera in testinoꝝ an est adhuc in effusione an cā ei' sit ex ruptura vel repletione aut a p̄ate remanēte: aut est retētū abscissum. s. ab intestinis sup. qđ effū debaꝫ ⁊ iam destructū est ⁊ remāsit vestigiū ei' sup. tm̄ de excoriatione ⁊ vlcere. Et de hoc iā po sita sūt supra signa clara. Addit: si ergo cā adhuc effundiꝫ ꝓpera in abscindēdo eā. s. diuertendo ⁊ eūando ⁊ ꝯstringendo ipsam. s. stringendo mea tus ꝑ quos fluit ne fluat: ⁊ etiāꝫ sup. ingrossan do ipsam mām̄ ⁊ imobilitando ⁊ repellēdo ipsā in transitu ad viam intestinoꝝ. Et in his verbis nota bene ordinē in opere. s. primo fiat eūo: de inde diuersio: deinde cōstrictio ꝑ diuersos mo dos dictos: ⁊ de his dictū est supra in cura gn̄a li cōmemorando ꝙ si pur sit necessaria eūo vt ibi dem dicit Aui. ꝓpter malitiam humoris opꝫ vt fiat talis eūo cum timore ⁊ cautela: ⁊ stude vt nō sit solutiuum tuum vehementer nociuum vesti gio ⁊ vlceri: immo sit sicut mirabolani ⁊ rectifi ca ipsum cū eo qđ miscetur ipsi. s. ꝓhibendo ni miam stipticitatem ⁊ exsiccationem cum eis: q̄ sunt sicut dragagantum sua humectatione leni tiua ⁊ que sunt ei sīlia. Et ex hoc nota ꝙ lꝫ in cu ra diarie nō facta excoriatione in euacuādo de beat esse timor ⁊ cautela vt eūo fiat cum medici nis nō acutis: immo cuꝫ eis que sunt sicut mira bolani qui relinquūt frigiditatem: vt fuit supra dictum: ⁊ tunc non sit timor de nimia stipticita te: vnde non expedit tunc exhibere cuꝫ stipticis aliqua lenitiua: tn̄ in casu excoriatiōis: qꝛ stipti ca sua stipticitate nocent excoriationi: ideo opꝫ in hoc casu quedam lenitiua cum stipticis exhi beri. Et hanc sn̄iam qu asi totam innuebat Rasͣ. 8° continentis. cuꝫ loquitur de fluxu sanguineo.

¶ Secunda principalis intentio vertiꝫ ad mor bum ipsum remouendum remota prius cā quā do in totum abscisum est ⁊ remotum qđ effunde batur vel erat effusum vel erat stans in intesti nis de cā excoriationis: ⁊ hec intentio stat in re mouendo excoriationem: diuerso modo: vt infra videbitur: semper tn̄ attendendo si causa illius fuerit aliqua materia fluens ex aliquo membro vt ex epate. exempli gratia. ꝙ vltra abscisionem cause ⁊ vltra curationem morbi quod opꝫ semp̱ intendere alterationi membri mandantis ꝓhi bendo generationem dicte materie: vt etiam su pra declaratum fuit de mente Aui. in generali bus. Sed hanc specialem sententiam ponit ēt Serap. in cura excoriationis. 3° breuiarij. nā po nens curam excoriationis contingentis ex ma teria veniente ex debilitate epatis dicit. Cū er go extenditur tempus sup. in tali excoriatione curatur sup. communiter curatione intestinorū i. consolidando intestina a quibus educunꝫ fru sta subtilia. Addit: propter id ergo cum medici curant id curatione eius in cuius intestinis sūt vlcera tantū ⁊ recedunt a curatione epatis: tūc ipsi sunt causa mortis illius.

¶ Tertia intentio est ad accidens puta dolorē sepe contingentem in tali excoriatione que in tentio aliquotiens prohibet medicum incede re cura recta. vt videbitur.

¶ Prima ergo intentio que stat in abscisiōe cāe completur cum prohibentibus gn̄ationem cāe ⁊ diuertentibus ad oppositū maxime si sit fluēs ⁊ si sit persistens cum eūantibus de quibus suf ficienter dictum est in cā diarie: sed vt paulo an dictum est supra in eūando mām̄ antecedentē in dissinteria aliquo modo diuerso euacuamus ab eo quo euacuamus in pura diaria. vt. s. quod medicine q̄ conuenienter exhibentur soluentes cuꝫ compressione non sint absolute ab aliq̄bus lenitiuis vt cum dragaganto ⁊ gummi arabico ne sua exsiccatione nimia ledant excoriationem ⁊ in reliquis attendatur vt dcm̄ est eūando māꝫ fluentem cū mirabolanis citrinis: postea ēpla strando epar vel epithimando cū remittentib' ꝯ̄plexionem calidam epatis: ⁊ ēt infrigidādo ꝑ natiue flōmādo de basilica vt supra allegatū est.

Not. hunc cañ. vtilē.

de mente Aui. que etiā flōmia est maxime con
ueniēs quādo sanguis sua acuitate permixtio
nem cholere resudat per poros venarū: et fit cō
sequēter cū dissinterie. Et hāc etiā sniaʒ posuit
Rasis 8° cōtinentis: dixit: in facta cholera ma
nāte ad intestina nō fit sanatio sup. integra: et
sup. etiā vbi fit facta euacuatio de materia ni
si prius emplastretur epar cum medicinis frigi
dis ⁊ minuatur basilica. Addit: oportet nāqꝫ in
in vtraqꝫ specie eius vt rectificetur mēbrū man
dās: quo facto expedit confortare intestina ne
recipiāt: ⁊ cōstringere meat⁹ ⁊ poros venarū a
quibus sanguis resudat acutus: sicut supra di
ctū est in ca° diarie exhibēdo trociscos de spo
dio cū aliquo rob stiptico. Nam de hoc dicebat
Haly. cū aūt diaria sit causa in ventrē defluen
tiū intuendū vtrū hac solōne fiat cholerica aut
flegmatica. si cholerica est patienti spodianos
da trociscos stringētes cum cydoniorū rob aut
pomorū sup. acetosorū aut myrti ⁊c. Et valet si
fiat cōpō vt infra. ℞. granorū granatorū ossiū
omniū mirabolanorū assatorū granatorū ber
berorū boli armeni karabe aā. terantur ⁊ exhi
beantur. ʒ. j. cū mucilagine dragagāti et gūmi
ara. cū aqua extinctionis calibis. ¶ Vel eūdē
processum obseruemus si causa fuerit materia
flātica vel stās vel effusa eā prius euacuādo cū
eis que sunt dicta supra vt cū mirabolanis che
bulis ⁊ polypodio: postea diuertēdo ⁊ cōfortā
do si fuerit ex stomacho vel ex cerebro sicut de
claratū est superius in diaria cerebrali vel sto
machali. ¶ Et idē si fuerit melīca sicut dictum
est in diaria splenetica. ¶ Et si fuerit ex sūptio
ne venenoꝝ siue ex medicina venenosa ꝑ interi⁹
sumpta ꝑ inferius vel superi⁹ opꝫ vt remittaꝶ
malitia māe pri⁹ cū humectātib⁹ ⁊ aliqualiter
ꝓhibētibus ꝓfundationē excoriationis cū bro
dijs pinguibus submissis vel potatis cū modi
co spodio vel bolo armeno. Et dicebat Aui. de
hoc in cura excoriationis vlcerū. Et cū accidit
excoriatio ꝓpter medicinas exhibitas: tunc ex
rebus iuuatiuis est vt fiat clystere ex butyro et
sanguine draconis. s. ponaꝶ in. ℥. iij. butyri vel
sup. lactis nō ablato butyro. exēpli gr̃a. ʒ. j. san
guinis dra. vsqꝫ ad. ʒ. iij. postea attendaꝶ cū me
dicinis a ꝓprietate respiciētib⁹ venena: de qui
bus dictū est supra in cura diarie a chol̄a prassi
na vel eruginosa: q̄ sunt besar dictarū māeꝝ vt
fuit dictū de crystallo et smaragdo ⁊ similibus.
¶ Et si cā fuerit mā putrida vel viscosa q̄ abra
dēdo facit excoriationē ei⁹ cura ponetur in cu
ra tenasmonis: qm̄ vtplm̄ tenasmon pendet ex
ea causa. ¶ Et sil̄r si cā fuerit feces indurate po
netur cura ad eum locū recurratur: ⁊ cum istis
breuiter expedita sit prima intētio curatiua q̄
erat ad causam excoriationis.
¶ Postq̄ succedit intētio 2ª que diuersificatur
sm̄ diuersitatē ipsius morbi. Nā excoriatio ali
quotiēs est pura sine vlcere: ⁊ aliquotiens secū
coniungitur vlcus: ⁊ tale vlcus aliquotiens est
modice sordis ⁊ aliquotiēs est multe sordis: et
aliquotiēs est vlcus corrosiuū et aliquotiēs nō
corrosiuū: ⁊ aliquotiēs sunt latera quasi ostra
cata: de his ergo sigillatim est ponenda cura.
¶ Si igitur fuerit excoriatio pura sine vlcere
ita vt sanguis pur⁹ emittatur vel rasura tm̄ ap
pareat intestinalis de mūdificatione pinguedi
nis cooperiētis intestina interius naturaliter
sine virulētia vel sanie aliqua: tūc intētio no
stra est duplex vna. s. ad glutinatiua: alia ad sti
ptica confortatiua dimittēdo omnia absterfi
ua: ⁊ sic hic posuit Aui. sniam egregiam in cura
excoriationis cū dixit. Et vsqꝫquo dissoluatur
id qd̄ est super intestina. s. de pinguedine. i. ꝙ
non appareat nisi pinguedo vel vnctuositas: et
nō sup. sanies vel virulētia ⁊ remaneant mani
festa sup. intestina sup. ꝑ remotionem pingue
dinis ab eis: nō sup. tūc vt pertrāseas glutina
tionē faciētia: et stiptica sup. etiā q̄ cōueniunt
in restrictionem sanguinis absolute: ꝓpterea
pauloante dixerat. Suppositoria vero ⁊ clyste
ria cōueniētia ad hoc sunt sicut clysteria ⁊ sup
positoria cōueniētia ad fluxū sanguinis abso
lute additis in eis in p̄n° faciētib⁹ glutinatio
nem stipticis: dixit tñ ꝙ in fine eius si perduxit
ad corrosionem: tūc sup. oportet intēdere cum
mūdificatiuis ⁊ cauterisatiuis de quo dicetur
in sequētibus: ⁊ lꝫ his exēplificauerim clysteri
bus ⁊ suppositorijs: idē intelligaꝶ de ebibitis
si excoriatio fuerit in superiorib⁹: et ex hoc pa
tet notabilis error multorū qui in cura fluxuū
excoriatiuorū in p̄n°: euacuata tñ mā ⁊ in totū
abscissa que erat causa excoriationis applicāt
abstersiua dimissis glutinatiuis ⁊ cōstrictiuis:
que tñ abstersiua in casu nostro minime conue
niūt: ex q̄ neqꝫ restat causa faciēs excoriationē
abstergēda neqꝫ virus ⁊ sanies vt supponitur:
in hoc igitur casu laudauit Aui. reubarbarum
singulariter. Nā dicit ꝙ in reubarbaro ē ꝓprie
tas mirabilis in vlceribus in intestinis ⁊ nō in
tellexit prorie vlcera sed corrosionē: et ꝓpterea
addit exponēdo: ⁊. i. in fluxu algotas. i. in exco
riatione pura: ⁊ proprie qn̄ datur in potu in eo
ꝙ est sicut aqua arnoglosse: sꝫ hic nota ꝙ in hoc
casu laudauit reubarbarum non ad solonem ⁊
eductionem vt multi inducunt hunc textū: qui
male viderunt seriem textus ⁊ sequentia ad eū.
Nam enumerauit eū inter medicinas faciētes
stipticitatem etiam cum infrigidatione: qm̄ cō
tinuando dixit: ⁊ glandes assate ⁊ silique virtu
tem fortē habent cōiuncte ⁊ separate. ⁊ addit. ⁊
se. rose est mirabile valde: ⁊ nos iam experti su
mus id qd̄ dixerunt quidā ꝙ qn̄ dātur ex eo in
potu. ʒ. iiij. cū aqua frigida. s. in potētia tali: vt
est sup. aqua plantaginis vel portulace remoue
tur ad eo sup. excoriatio. Et addit: lutū aūt sigil
latum est iuuatiuū valde oī excoriationi: ita ꝙ
corrosioni. i. excoriatiōi sequēti corrosionē sup.
facta mūdificatione: qm̄ stāte necessaria mūdi
ficatione nō cōueniret. Et hoc declarās addit:
de quo in potu daꝶ post mūdificationē corrosio
nis ⁊ sorditiei ⁊ cū clysteri aliquo ex clysterib⁹ q̄
diximus supra supponiꝶ q̄ sup. sūt clysteria glu
tinatiua ⁊ stiptica: ⁊ ideo addit: ⁊ sil̄r cū clystere
fit ex luto sigillato in succo arnoglosse ⁊ stella se
nius. i. terra illius contracte: ⁊ succo portulace
sup. est cōueniens: ex quibus oībus verbis pla
ne intelligiꝶ ꝙ hic Aui. laudauit reubarbaꝝ in
excoriatione pura siue antecedente ad vlcus si
ue sequente ad vlcus: post mundificationē eius
ex quo patet ꝓſr ꝙ tale reubarbarum: nō dꝫ ex
hiberi in infusione in casu nostro: neqꝫ etiam in
substantia nisi prius torrefactum: immo ⁊ assa
tum vt remoueaꝶ caliditas illius: ⁊ ꝑdaꝶ virtus

Puluis bonus.

De cura il li⁹ q̄ fit ex assūptiōe venenosa.

Nota errorem sepe a medicis cōmissum.

Reubarbaꝝ multū valet in excoriatiōe intestinoꝝ.

absterfiua solutiua mūdificatiua: ꝛ acquiratur
in eo virtus infrigidās ꝛ stipticans: ꝛ tunc exhi
beatur sicut cetere medicine stiptice: vt est ter-
ra sigillata semen rose ꝛ huiusmodi. Et hic no.
quoniā iste textus cōiter inducitur ꝛ allegatur
in intētione solonis ꝛ mūdificationis: vnde in
hac intentione mūdificationis: nō ita credo cō
uenire reubarbaꝝ ꝓpter eius caliditatē acutā.
Laudauit Aui. in intentione cōstrictionis ꝛ cō
solidationis. s. in pura excoriatione coagulū le-
poris ꝛ caseum antiquū ablato sale de quibus
sufficienter satis dictū est. Et in hac intentione
valent cōfectiones cōposite vt zuccharꝝ rosatū
cum margaritis ꝛ corallis qn̄ cā fuisset magis
calida: ꝛ qn̄ cā fuerit magis flātica sua viscosita
te radens magis valeret zuccharꝝ rosatū cū pul.
masticis gariofiloꝝ ꝛ spodij: ꝛ ita potes tu va-
riare medicinas diuerso mō ꝑ interius sumen-
das faciendo syrupos ꝛ inlep ƀm alꝭ determi-
nata. Et siŀr potes ordinare clysteria in hac intē
tione appropriata dimittendo clysteria absterſi
Not. bene ua que sunt in cōi vsu que fiunt ex aqua ordei ꝛ
zucchari: ꝛ hic non sit intentio abstersionis: sed
solum debent poni clysteria glutinatiua ꝛ con-
strictiua in intentione nostra faciēdo decoctio
nes gūmi arabi. amilij ꝓ glutinatiuis: ꝛ pro sti-
pticis ponere rosas balaustias candā equinā ꝛ
hmōi: et pn̄r cū vitellis ouoꝝ ꝛ pinguedine renū
caprarum ꝛ siŀibus inuiscatiuis fit clystere cōue
niēs. ¶ Qꝺ si cū excoriatione cōiungeretur ali-
qualis virulētia: modica tamē: tūc insurgit in-
tētio etiā lauationis siue abstersionis: q̄ñ ante
tamē intētione cōstrictionis ꝛ cōsolidationis:
et tūc decoquatur plātago in aqua decoctiōis
ordei: siue cū aqua decoctionis ordei ponaꝶ suc
cus plantaginis cū modico boli armeni ꝛ cum
Pinguedo capre i hoc casu est ele ctior. vitello oui recētis ꝛ pinguedine etiā caprarum
vt supra vel cū aqua decoctionis or. bulliāt cor
tices granatorū ꝛ huiusmodi semper apponen-
do vitellū oui cū piguedine capre que electior
est in hoc casu inter pinguedines. ¶ Sed si do
minans fuerit virulentia ita vt vlcus dicatur
plurime sordis: tūc succedit alia intētio princi-
palis que est mūdificatio ꝛ abstersio non appo-
nēdo stiptica ne mā̄ impinguaꝶ in mēbrū: ꝛ ad
datur ad corrosionē: ꝛ hoc insinuauit Aui. exp̄s-
se in ca°. supius allegato sed si vlcus non fuerit
corrosiuuꝫ debent esse abstersiua satis leuia nō
multum acuta mordicatiua: qm̄ talia vt pluri-
mum dolorē acutū inducunt qui nequaꝗ̄ est in
ducendus nisi maxima existēte necessitate vnde
euitare nō possint vt cōtingit in dissinteria vl-
cerosa plurime sordis ꝛ corrosiua vt statiꝫ diceꝶ.
Nam in intētione nostra vbi nō est corrosio: sed
plurima sordes dicebat Aui. fortasse tunc indi-
gebis abstersiuis ꝛ cauterizatiuis cū eis ꝑmix-
tis que leuia sint sine mordicatione. Nā de mun
dificatiuis sunt gradus in fortitudine ꝛ debili-
tate ꝛ a debilioribus incipiendū. ꝛ in eodē cap°
infra dixit ad hanc intentionē: verū cum nō du
cit necessitas ad id qꝺ est acutum ꝛ ad id qꝺ est
acetosum: tunc meliꝰ est vt nō administres sup.
talia. ¶ De mundificatiuis igiꝶ incipiendo a re
missioribus sunt aqua or. sola decocta cum cor-
tice suo que est ebibita ꝛ clysterizata ƀm necessi
tatem ꝯuenienter. Deinde est aqua ordei cū zuc
charo vniꝰ cocte ꝛ siŀr aqua lactis: deinde aqua

or. cum zuccharo rubeo aut cū melle colato ꝛ in
processu aqua mellis multe ꝑmixtionis aque ꝛ
modice mellis ꝛ magis abstergit si ponatur plꝫ
de melle in decoctione. Aqua etiam fursuris est
multe abstersionis: postea si cū eis ponatur ali
quid salis fit magis abstersiuum. Urina etiam
ad maiorem abstersionē ponitur in clysterijs et
maxime iuuenis cholerici. sed per superius non
laudarē exhiberi: sed stante hac necessitate for-
tis adstersionis possent exhiberi alique medici
ne de lenitiuis ꝛ abstersiuis vt de cassia dissolu
ta cū sero caprino vel cum decoctione mercuria
lis. Et tandē per inferius ad abstersionem valet
aqua decoctionis piscīū salitorū: deinde deco-
ctio prassij vel aristologie lōge: tādē in postre-
mo vbi fiat corrosio faciēs ad necessitatē pluri-
me mūdificationis: addūt aliqui in decoctione
prassij parū piperis: ꝛ aliqui tādē veniūt ad li-
sciuiū ponēdū in clysterijs. Et vltimo veniūt ad
trociscos arsenici et salis qn̄ aliter putrefactio
remoueri non posset. Et de hoc dicebat Raſ 8°.
cōtinētis: vtēdū est trociscis vtriusꝗ̄ arsenici
et salis si in intestinis fuerit vlcera putrefacta ꝛ
mala. Nota tn̄ vt dixi ꝙ oꝫ cū his occurrere cū
magna cautela: qm̄ tales medicine lesionē ma-
gnā faciūt in intestinis: immo tm̄ aliquotiēs ra
dūt ꝙ perforāt substantiā intestinorū. Un̄ con-
uenit ex sn̄ia auctorū vt post dicta clysteria se-
quātur clysteria incarnatiua. De hoc etiā dice-
bat Aui. ca° sepius allegato. Et de his acutis
sup. clysteribꝰ et de illis que fiūt ex arsenico ti-
metur denudatio cutis post cutiꝫ donec perfo-
rētur intestina. Addit et oportet vt sit inceptio
in administrādo ea sup. tm̄ cū scis ꝙ vlcus iam
corruptū est ꝛ non tardetur vsꝗ̄ ad horā in qua
timeꝶ ꝙ accidat foramē ꝓpter dilatationē vlce
rū. s. corrosiuorū ꝛ ꝓfundationē eorū. s. in corro-
dendo. Et innuit Aꝰ. ꝙ si ēt dolor fuerit fortis in
applicatione eorū nō debes desistere stante ne-
cessaria corrosiōe vel mūdificatiōe materiei cor
rodētis. Unde dixit: ꝛ nō cures in corrosione ni
si de medicis cōferētibꝰ corrsioni ꝛ sunt mūdifi-
catiua ꝛ abstersiua cū exiccatiōe et stipticitate.
Addit in ꝓcessu: ꝛ qn̄ꝗ̄ ledunt supple apparen-
ter ꝛ dolorē faciunt: lꝫ non respiciaꝶ ad id. s. ad
dolorē: ponit tamē cautelā in ꝓhibēdo ne per
medicinas tales corrosiuas fiat ꝓfundatio ni-
mia in intestinis dicēs cōtinuando. Et scias ꝙ
qn̄ tu mūdificas cū clysteribus acutis oꝫ vt fa-
cias sequi ea. s. clysteria acuta incarnatiua sup.
clysteria assumpta ex stipticis glutinatiuis: qn̄
s. est facta mūdificatio: et cū sciueris ꝙ caro sa-
na apparet: ꝛ hoc sup. manifestaꝶ qn̄ iam appa-
ret sanguis et excoriatio carnea sine sanie. Ali-
quotiēs tn̄ tanta est vehemētia doloris: ꝙ etiā
nō facta integra mūdificatione expedit venire
ad clysteria minuētia dolorē de quibꝰ sunt cly-
steria glutinatiua que mediāt inter causam cur
rētē et mēbrū. que etiam sua viscositate ꝛ gluti
natiōe ꝓhibēt materiā corrodētē profundari.
Nota de pignedine caprarum Et de hoc dicebat Aui. ꝛ scias ꝙ adeps caprarū
bonꝰ est super totū id qꝺ aggregaꝶ ad clysteria
ex glutinatiuis ꝛ ponit vtilitatē in casu nr̄o di
cēs. Est. n. succurrens et sedans mordicationem
et portat super locū egritudinis velociter. i. fa-
cit ꝑsistentiā supra locū: ꝛ ita minuūt dolorem:
postea minorato dolore si non adhuc est facta

mundificatio integra opꝫ iterato occurrere cuꝫ absterſiuis. Nã lꝫ talia pinguia ⁊ glutinatiua ſedent dolorẽ eius qui hꝫ vlcus corroſiuum in inteſtinis nõ tñ ſanãt ſup. pfecta ſanatione vt dicebat Aui. vñ nõ opꝫ vt multiplicẽtur ſup ea dicta glutinatiua cliſteria ⁊ pinguia: ita vt ſeparent inter ea. ſ. inteſtina. ſ. putrefacta ⁊ inter corroſionẽ ⁊ valẽtia corroſioni ſup. de medicis abſtergentib⁹: interdũ tñ vt dcm̃ eſt vtendũ eſt dictis pinguib⁹ ꝓpter mitigationẽ doloris: immo aliquotiẽs tãta eſt neceſſitas mitigationis doloris in vlceribus corroſiuis ꝙ nedũ debem⁹ occurrere cũ glutinatiuis pinguibus: ⁊ ꝑñr cũ abſterſiuis: immo aliquotiẽs expedit añ abſterſiua ⁊ corroſiua apponere narcotica in cliſterib⁹ vt minorato ſenſu mẽbri poſſimus ꝑñr tuti⁹ applicare medicinas fortis abſterſionis: imo ⁊ corroſiuis. Et hoc ẽt innuebat Aui. ca° allegato cũ dixit. Et qñqꝫ rectũ eſt ſup. tñ coacte vt incipias cũ aliquo narcoticoꝝ: vñ nõ eſt excuſatio q̃n miſceatur iuſquiamũ al. aut opij paꝝ in eis cliſterijs: deinde miniſtra cliſteria acuta niſi cum nõ tolerat ipſa infirmus vt dixit: quaſi innuat qđ qñ ẽt eſſet neceſſitas mũdificationis ⁊ corroſionis cũ arſenico ⁊ ſil'ibus: vbi ẽt eſſet minoratus ſenſus cũ narcoticis: nõ debemus tñ applicare dicta corroſiua in corpore in quo ꝑ applicationẽ hoꝝ ſequitur tãtus dolor ꝙ timet̃ de reſolone ⁊ ſincopi. Sed cũ remiſſiorib⁹ abſterſiuis ꝓcedere debem⁹ dimittẽdo fortia cauſtica ⁊ corroſiua: ⁊ interdũ ẽt occurrere cũ pinguibus ad minuẽdũ dolorẽ: ſed magis frequẽtare debem⁹ abſterſiua mediocria: ita ꝙ ſi nõ põt vnica vice cõpleri de abſterſiõe: ꝑ multiplicatas vices abſtergentiũ mediocriũ cõpleatur. Et ita in ope videt̃ mihi tutius ⁊ ſalubri⁹ operandũ dimiſſis fortiter cauſticis niſi in q̃buſdã corporibus ruſticorũ ⁊ virtutum fortiũ: ⁊ in q̃bus vlcera ſunt putrefacta ⁊ mala vt allegabat̃ de mẽte Ra. ſupra.

Not. bene

¶ De cliſterijs igitur bonũ eſt vt ſeruet̃ ordo poſitus a Ra. 8° cõtinet̃. ſub hac forma dicit. Qđ ſi fuerit in inteſtinis pũctio vehemẽs cũ ſanguine ſupabũdanti. ſ. in manifeſta excoriatione ſiue ſanie elige de cliſteribus qđ hꝫ mitigare ⁊ cõfortare ſicut adeps anatis lutum. ſ. armenum ceruſa amidũ vitell⁹ oui ⁊ ſil'ia. Nã poſſet ordinari cliſtere ſub hac forma. ℞. aq̃ pluuialis ferrate ℥. ix. or. boli armeni ceruſe amidi puluerizatorũ añ. ℥. ß. adipis anatis ſiue adipis capre. ʒ. j. ß. cũ duobus vitellis oui recẽtibus fiat clyſtere: addit textus ꝑñr: ⁊ niſi fuerit in eo qđ emittit̃ ſanguis oĩno: ſed ſanies pura cũ eruginib⁹ malis: tunc vtendũ eſt cliſteri acuto ꝓut vtit̃ cura in vlceribus malis ⁊ diuturnis ſup. extrinſecis cauterij tñ vt dicit ſicut ſupra dictũ eſt vñ velociter vtendum eſt eis cũ medicamine faciẽte corroſionez. Et addit: ⁊ eſt nota ſingularis ⁊ noli eis vti. ſcꝫ corroſiuis duꝫ ſanguis aut aliquid qđ creditur eſſe de vulneribus recẽtibus fuerit. Quã eandẽ ſniam expreſſe poſuit Sera. ꝫ. breuiarij: cũ bona ⁊ apparenti ſil'itudine dixit ſic. Et ſi in inteſtis eſt erpeſtiomen⁹: ⁊ qđ deſcendit eſt ſanies abſqꝫ ſanguine: tunc neceſſarie ſunt medicine acute adurentes. Et ponit cõparationes dicens. Et ſicut erpeſtiomen⁹ eſt in eo qđ apparet de corpore qñ videt ipſum prudens in curatione vulnerum ſup. medicus non ſinit tempus cum adminiſtratione medicinarum ſup. leniũ: deinde cauterizat ipſum poſt illud: immo qñ cõſiderat magnitudinem egritudinis eligit ei ſtatim qđ conuenit ex iuuamentis ſup. fortibus: vñ infert ſil'r qñ erpeſtiomenus eſt in inteſtinis opꝫ vt adminiſtres medicinas cõburentes que ſtatim cauterizent: qm̃ vlcus ſi magnificatur ⁊ forti⁹ ſit nõ cõfert poſtea ſup. adminiſtratio haꝝ rerũ. ¶ Et qꝛ ſuperius dictum eſt ꝙ in caſu fortis abſterſiõis ⁊ corroſionis debem⁹ vti trociſcis vtriuſqꝫ arſenici: hic afferã deſcriptionẽ hoꝝ trociſcoruꝫ ſm̃ ſeriẽ Raſ. loco allegato dixit ſic. Hi ſunt trociſ. vtriuſqꝫ arſenici q̃ operandi ſunt in diſſinteria ſi emittit̃ ſanies tm̃. ℞. vtriuſqꝫ arſeni. ʒ. j. ß. calcis viue nõ extincte rotul. ß. q̃d ſit dcm̃ eſt ſupra charte vſte. ℥. j. achacie. ℥. iij. ſucci barbe hircine ℥. ij. diſtẽperent̃ cũ ſucco plãtaginis ⁊ inde ſiant trociſci: deinde ℞. de his. ʒ. ß. miſcẽdo cum decoctione ſumach ⁊ myrthi: aut corticũ granatoꝝ ⁊ cũ ea fiat cliſtere: ecce qño applicat hos trociſcos cũ magno artificio exhibẽdo tm̃. ʒ. ß. horum trociſcoꝝ in vno cliſteri: ⁊ ſil'r Aui. loquẽs de trociſcis de arſenico dixit: nõ põt eger vti eis q̃ ſũt de trociſcis de arſenico ſolis: ſed opꝫ vt diſſoluãtur in aq̃s fructuũ ſtipticoꝝ ⁊ frigidoꝝ ſicut agreſta ⁊ ſumach ⁊ ribes ⁊ granata acetoſa ⁊ que ſunt eis ſil'ia: ⁊ tandẽ dixit: ⁊ maior ſumma horũ trociſcoꝝ ẽ a. ʒ. ß. vſqꝫ ad. ʒ. ij. ſꝫ meli⁹ eſt ſtare in minori doſi. vt ẽt facit Raſ. bonã ⁊ excellẽtẽ deſcriptionẽ ponit Serap. loco alleg. de iſtis trociſcis ⁊ vſu eoꝝ ⁊ mõ applicationis eoꝝ quã videbis. ¶ Et qꝛ dcm̃ eſt. ſ. ꝙ ꝓpter acuitatẽ ⁊ pũctionẽ q̃ ſeq̃tur ex eis corroſiuis aliqñ neceſſe ẽ minuere ſenſum mẽbri: iõ dicit Aui. ⁊ qñqꝫ non eſt excuſatio q̃n miſceat̃ iuſq̃aſmũ albũ ⁊ opiũ cũ eis: aut ꝑtermittãt̃ narcotica ſup ea: ⁊ in hoc valeret cliſtere faciẽs ẽt ad cõſtrictionẽ flux⁹ ſãguinis ⁊ plurimaꝝ humiditatũ: de quo ẽt dixit Raſ. loco alleg. dico iuxta qđ vidi pluries qñqꝫ accidit diſſinteria cũ humiditatibus multis vñ vtendũ eſt in puluerib⁹ ſtipticis ſicut eſt hypoq̃ſtidos glãdes ſumach coriãdrũ ſup. ponere ſuccũ iuſq̃ami opij ⁊ ſil'ia. Addit: ⁊ ſi opus fuerit pone cum eis de granis myrti gala cornu cerui ⁊c. ſup. ſi cã fuerit cal'a. Nã addit ⁊ ſi fuerit ex frigore ⁊ diſſinteria fuerit ex flegmate adde in eo de naſturtio aſſo: qđ ſi fuerit torſio vehemens ſup. iũcta cũ vẽtoſitate: adde cum eis de carpobalſamo ⁊ partẽ rex diſpergẽtium ventoſitates ſicut eſt ſemẽ apij. ¶ Azarauius aũt particula 7ª ſui antidotarij ca° 2°. inter cliſteria cõſtrictiua fecit cliſtere: cuius cõpoſitio talis eſt. ℞. panici excorticati lẽtiũ excorticataꝝ roſaꝝ ſiccaꝝ balauſtie cupulaꝝ glandiũ. i. pellicule q̃ adherent nucleo glãdis vt ipſe ibidẽ ſeipm̃ exponit añ. M. j. oĩa in libris. iij. aq̃ coquant̃ donec ad tertiã redeant ⁊ colentur: deinde ſumatur ceruſe cineris papiri añ. ʒ. j. boli armeni. ʒ. j. vitelli oui aſſi ⁊ olei roſ. ℥. ß. ex his omnibus in predicto apozimate diſſolutis fiat cliſtere. Ponit aliud ad hãc intentionem ſub hac forma. ℞. ceruſe papiri cõbuſti gummi arabi. añ. ʒ. j. tria vitella ouorũ aſſata ⁊ diſſoluta in. ℥. iij. olei roſ. miſceãtur ⁊ addatur aqua plantaginis vel ſuccus eius debite quantitatis pro cliſteri. ¶ Facit etiam cliſtere in materia corrodente Gale. 9° meimir. ſub hac forma dixit ſic: enema Iſidori ad diſſintericos ⁊

No. de ordine cliſteriorum.

Not. bene hunc caſũ.

Def. troſ. arſenico.

Not. bene doſim hoꝝ trociſ.

Cliſtere ꝯſtrictiuũ

vlcerosos depascētia in recto intestino. ℞. cine-
ris charte. ℥. j. aluminis scissi arsenici. añ. ʒ. iiij.
sandarace. ʒ. iij. dissolue omnia cum vino auste-
ro vt glutinis habeat consistentiam: postea mi-
sce. ʒ. j. vel circa de dictis trociscis cum duobus
cyatis succi ptisane. Non curo multiplicare re-
media nec multiplicare receptas ꝓpter abbre-
uiare. Sed sit sufficiens nobis sub exemplo po-
suisse aliquas descriptiões: ⁊ ex his potes tu dis-
currere ad multa similia. ¶ Sꝫ in clisterijs cor-
rosiuis dꝫ seruari sñia posita etiam a Gal. 9. mei
mir. ⁊ etiam 8° cōti. colligitur supra ꝙ clisteria
arsenici debent fieri iuxta vehementiam sensus
patientis ⁊ etatem ⁊ virtutem ⁊ magnitudineꝫ
corporis: ita ꝙ in maiori fiat clistere maiꝰ ⁊ plus
hñs de virtute acute medicine: precipue si corpꝰ
forte fuerit ⁊ hebetis sensus ⁊ econtra in corpo-
re opposito modo disposito minꝰ de virtute me-
dicine poni debet. Et postq̄ fit completa hec in-
tentio de abstergentibus ⁊ apparuerit sanguis
tunc vt dictum est vtendum est stipticis mitiga-
tiuis doloris: ⁊ in hoc facit si fiat clistere ex suc-
cis acetose virge pastoris plantaginis ⁊ portu-
lace sumendo de quolibet. ℥. v. vel. vj. ⁊ addatur
olei ro. ℥. j. vel sepi caprini tantundem cū vitel-
lo vniꝰ oui. ⁊. ʒ. j. ʒ. terre sigillate pulueri ꝫate vł
fiat clistere constrictiuum cum decoctione rerū
constrictiuarum vt galarum sumach dragagan
ti gummi arabi. añ. postea cum succo plantagi-
nis ⁊ vitellis ouorum ⁊ pinguedinibus vt supra
fiat clistere: ⁊ si dissoluerentur in dictis cliste-
rijs. ʒ. ij. michelete posite supra vsq ad. ℥. ʒ. fiat
clistere magis constrictiuum. Et ista sufficiāt ꝑ
exemplis ad has intentiones perficiēdas ꝑ sup
posita per inferius. ¶ Sed hic oportet adduce-
re cañ. Sera. circa retentionem clisteriorum di-
xit sic: ⁊ postq̄ tu clisterizaueris calefac anū cuꝫ
re calida: ⁊ que missa sunt ad id qđ est: quia hec
operatio magni iuuamenti est in retinendo illđ
qđ clisterizatur: ⁊ sint res cum quibus calefacit
panni aut lana que iam submersi sunt in deco-
ctione rei facientis stipticitatem sicut myrtꝰ ga
le balaustie ⁊c. Et hec sufficiant de interius per
inferius offerendis. Sed iam dicenduꝫ quid est
fiendum per exterius: vnde generaliter vltra ea
que dicta sunt supra in cura diarie in excoriatio
ne intestinorum maxime cum est intentio con-
strictionis ⁊ confortationis membroꝝ ⁊ remis-
sionis acuitatis materie simul cum mitigatiōe
doloris in hoc valet si fiat sessio vsq ad vmbili-
cum in aqua decoctionis rerum stipticarū cum
quinta vel sexta parte aceti vel cū decoctiōe ba
laustiaꝝ ⁊ cortice granatoꝝ roſ. plantaginis vir
ge pastoris hypoquistidos folioꝝ piroꝝ florum
tassi barbati ⁊ caude equine ⁊ similium: ⁊ ꝯiun
cta aliquali cā frigida addatur absinth. mēthe
nucis cupressi masticis ⁊ similia cuꝫ quarta par
te vini nigri: postea fiat inunctio cum oleis su-
pradictis sepe. Valent etiam si ponantur vento
se sicce multiplicate supra ventrem: immo vēto
sa magna posita supra vmbilicum est magni ꝓfi
cui. Dicunt etiam quidam ꝙ si fiat suffumiga-
tio cum anguilla incisa per frusta ⁊ posita supra
carbones sub cathedra plīm iuuat in omni flu-
xu dissinterico: lꝫ quidam velint ꝙ ponantur vi
ne ⁊ recipiatur etiam fumus ad ventrē. Aliqui
etiam ponunt extrema manus ⁊ pedes in deco-

Not. bene hūc cano.

No. hoc suffumiginꝫ.

ctione in qua fiebat sessio prius ⁊ seruit vtiliter
ad extinctionem faciendam confortando muscu
los transuersales vicinitate ⁊ colligantia cum
partibus neruosis manuum ⁊ pedum ⁊ diuersi
diuersas preparant ad dictas decoctiones.
¶ Oportet etiam si nocumentum esset in supe-
rioribus simul cum nocumento inferiorum opꝫ
ibi commemorare que dicta sunt supra de exhi-
bendis per superius in hac intentione de exhi-
bitione zucchari rosati antiqui ⁊ de dyacitoni-
tem cum trociscis de spodio cum semine aceto-
se ⁊ cum aqua plantaginis portulace virge pa-
storis ⁊ similibus etiam exhibendo iulep appro-
priata ⁊ sirupos appropriatos de quibus facta
supra est mentio. ¶ Succedit in postremo po-
nere curam acuitatis doloris contingentis in
dissinteria pro cuius sedatione: licet multa sint
dicta supra: tamen hic breuiter ⁊ summatim di-
catur vt dicit Aui. Et qñ non cessat dolor: tunc
sedeat infirmus in tina in cuius aqua decocta
sunt stiptica: nota cuꝫ aliquantulo anheti fenu
greci ⁊ altee. ¶ Et si fortior fiat sitis ⁊ est aliud
accidens ⁊ angustia in excoriatione colirica di-
cit administra lac acetosum decoctum in aqua
sauich q̄ vtraq sint infrigidata. Addit: qđ si do-
lor adeo fortis fiat donec appropiquet sincopis
non erit excusatio narcoticorum. de quibus di-
ctum est supra sufficienter ⁊ modo exhibitionis
eorum ⁊ per superius ⁊ per inferius: ⁊ athanasia
ponitur precipui iuuamenti in hac intentione.
Et suppositorium de lycio dissolutum cum oleo
roſ. vel camomellino ꝭm diuersas intentiones
⁊ submissum etiam efficacissimum in hac inten
tione: sicut est superius dixi circa textuꝫ in cura
tenasmonis de qua inferius dicetur.

De intētione curatiua accidētium.

Cura tenasmonis. Nunc qꝛ tenasmō est acci
dens vt supra visum est ad dissinteriā
sequens ⁊ est principalis passio intestini recti
ꝭm partem eius extremam cum vehementi cona
tu expulsionis ⁊ impotētia expellēdi: ⁊ sicut su-
pra dictū est in distinctionibus de spēbus eius
quidā est tenasmō dictus zair. i. q̄ fit cū dolore ⁊
ipsius quoddā est veꝝ qđdā mēdosum vt cuius
cā est fex dura retenta. Et de vero quoddā est pu
rum. i. pendēs a cā immāli ⁊ vt plīn a cā primiti
ua: ⁊ quoddā nō puꝝ vt pendens a cā corporali.
Primo per ordinē ponitur cura tenasmonis pu
ri immālis vt plīm pendentis a cā primitiua: de
inde ponitur cura tenasmonis mendosi vt pen-
dentis a retentione fecis: ⁊ tertio ponetur cura
tenasmonis veri ⁊ puri vt pendentis a mala cō-
plexione cū mā in intestino recto vel in extre-
mitate eiꝰ siue cū solōne manifesta cōtinui vt in
apatibꝰ ⁊ ragadijs ani siue sine solōne māifesta.
¶ Si igit fuerit cā tenasmonis mala cōplō fri-
da pēdēs ab aere frigido vel a sessione supra sla-
pidē frm̄ vel terrā vbi ꝯiungit ēt vt frequētius
cōplō sicca: tūc opꝫ intēdere cū ꝯtrarijs remittē
do cōplōnē inductā ⁊ elōgando a cāis ꝯseruati
uis dicte cōplōnis vt a frigiditate aeris ⁊ hmōi
⁊ hec est cā sepe cōtingēs vt supra dicebat. Etiā
ex mēte Au. cū dixit in ꝓprio caº. ⁊ scias ꝙ frigꝰ
nocet tenasmoni in pluribꝰ horis: ⁊ ꝓpter. i. ca-
lefactio subtilis. i. tēperata cōferens ei in pluri
bus dispōnibus. Et addit: ⁊ silr sunt plures spēs
tenasmonis q̄bus confert euaporatio sup. tēpa
ta sic nocet eis īfrigidatio; valēt ꝙ fomētatiōes

De intētione curatiua tenasmonis.

in casu facte ex furfure posito in pecia vel in sacculo: et calefiat sup tegula cū euaporatione modici vini: postea sic calidus applicet ano: si etiā sedeat supra ipsum calidū infirmus fiet maior impressio. Idē operat sacculus fact⁹ ex floribus camomille et anheti. ¶ Et si cū frigiditate piungatur siccitas fiant sacellationes ex semine lini qd in hoc hz pprietatē mirabilē et fenugreci et semine altee: cōferunt etiā decoctiones rerū calidarum: vt calamenti pulegij maiorane matricarie hysopi et similiū: vel faciendo sessiones i eis vel infundendo filtrū in dictis decoctionib⁹ calidis: moderate tñ expsso postea filtro supra sedeat eger: de cōi tñ intērione cōiter accipit aser de ligno nucis et calefit ad ignē: postea linit oleo calefaciente vt de lilio vel de spica et super eo sedeat eger. Si etiā patiens fuerit vxoratus et habuerit vxorem pinguē cuius venter in hyeme sit calidus notabiliter vt esse solet in iuuenibus si maritus applicet nates supra ventrem mulieris taliter calide erit vtile et delitiosum remediū in homine virtuoso et temperato.

Nota hoc remedium suaue.

¶ Et si causa fuerit materia fecalis retēta vnde fit tenasmon nō verus tunc vitet exercitiū et aer calidus et ira et cause inflāmantes et cibi calefactiui et exiccatiui et cibaria sicca etiā fm substātiam et vtat brodijs pinguibus lenitiuis et p superius et p inferius faciendo clysteria lenia et lubrica ex brodijs carniū pinguiū et decoctionib⁹ maluarum altee fenugreci et cū sepo hircino liquefacto qd est humectatiuū virtualr et a pprietate iuuat intestina. et emanante aliqua fecali materia sicca reducta ad aliqualē mollitiē fiāt collyria mordicatiua vt cum melle et salgēma: et opz aliqñ acuere clysteria vt fiat decoctio agarici pauci ligati in pecia parua in clysterijs: et sic stimulabitur virtus ad expellendum.

¶ Completur etiā operatio exterius applicando infra vmbilicū humectatiua mollificatiua faciendo emplastra ex decoctione cauliū altee et similium: et tandē educta materia si cā sit calida opz dari p supiora quedā lenientia frida vt cassiam mannā et similes. Si nō sit cal'a oz dari pillulas de bdellio: et aliqñ dāda est terbentina: qr abstersiua mūdificatiua et a pprietate pfert mēbris neruosis cōfortando pōt dari p superius si circūuoluatur in nebula vt pillule: vel si infundantur in aqua decoc. cauliū vel fenugreci: pōt etiam dari per inferius: et ad hāc curā reducunt que dicta sunt in colica ex retentione fecis.

De cura tenasmonis nō pueri.

¶ Et si cause sunt mā putrida mala siue viscosa siue subtilis imbibita siue adherens est intēdēdum pncipalr dimissis cōstrictiuis. p⁹ circa dietam opz dietā esse subtilē et caueri a fructib⁹ humidis: sed tota intentio pncipalr stat in abstergentibus et mūdificantibus intestinū rectum a dictis materiebus vt abstergēdo humorē viscosum cū aqua mellis vel cū vrina posita in clysterijs q clysteria sint modice quātitatis. Et laudauit Aui. aquā oliuax salitax: et dixit q est melior q sit clystere cum mensura medie libre sumpta ex ea: et ecce qño sumit. vj. tm vncias solūmō p clysteri: et ita procedatur abstergendo donec egrediatur humor peccans: et si expedit cum fortioribus de quibus supradictū est. Et si fuerit p cōitatem a superioribus oportebit etiā p supiora mundificare cū appropriatis de quibus dictum est supra fm exigentiā et necessitatem materie.

Nota bñ.

¶ Et eñata mā opz postea vt procedat cū sedatiuis doloris et clysteribus et collyrijs faciendo collyria si fuerit mā colyrica ex zuccharo candi: ipso prius abluto cum aqua or. et zuccharo rub. et puluis viol. Et in mā putrefacta valet collyrium factum ex melle ro. ¶ Et qm sepe ad hmōi tenasmonem sequit emissio intestini expedit cū fit emissio illius: vt prius fiat mūdificatio lauādo intestinum cū aqua or. vel mellis fm diuersitatem materie et artificiose fiat reditus intestini superius: postea fiant sacellationes cū decoctionibus rerum stipticax calidax vel frigidax fm exigentiā materie decoquendo in cā calida res stipticas frigidas in aqua ferrata: et in mā frigida relaxāte decoquēdo res cal'as in vino nigro stiptico: et tandē ex eis vel p viā sessiōis vel appositionis sacculox ad anū cōfortabit anus et sustentabitur intestinum. ¶ Et aliquotiēs suffumigationes in isto casu valent faciendo pillulas planas ex exiccatiuis cōfortantibus calidis vel frigidis vel mixtis: et ponendo vnā ex eis supra carbones in cathedra. verbi gratia de calidis eligēdo thus masticē sandaracham nucē cupressi cū gariofi. et se. nasturtij assati: et de fridis eligendo bolum armenum terrā sigillatā gūmi arabicum et dragagantum et similia.

Demō reponēdi intestinū qñ exit.

¶ Et si cā fuerit vētositas cura est q dcā est i tenasmone a cā frida apponēdo in clysterijs vl' sacellationib⁹ vel sacculis aliq se. carminātia assata aliqualr vt anisum cyminū carui ameos et hmōi. ¶ Et si cā sit apa itestini: curet vt dcm est supra in cura diarie ab apate. ¶ Et si cā fuerint ragadie vl' vlcera siue hemorroides cura ponet infra loco suo de hemorroidibus. ¶ Et si cā sit spasmus musculi recurrat ad ea q dcā sūt supra in cura spasmi pticularis. ¶ Et si cū tenasmone pfigat dolor et instātia vigiliax occurrat sicut dictū est supra in accūti in dissinteria: hoc addito p spāli q collyria vel suppositoria in hoc casu ppri⁹ valēt vbi in dissinteria sunt magis necessaria clysteria: de suppositorijs excellens est et cōe suppositoriū de lycio: et de his opiatis recurre ad ea que dicta sunt supra in textu. Et sic sit finis huius capli de fluxibus ad laudem dei die tertio Augusti. M.cccclxxvij.

De cura tenasmōis a vētositate

¶ De difficultate vrine. Caplm. xiiij.

Cum vrina minuit aut ex toto retinet nec tumor apparet in femore nec grauitas nec dolor in renibus sentit: succurrendū est ex medicaminibus vrine pnocatiuis que noīauimus: quox vni⁹ cōfectio. R. seminis apij nitri rubee tictox se. olixatri se. iuniperi assari ameos spice ami. ama. añ. ʒ. xx. se. melo. ʒ. x. cantaridarum: quarum capita et ale abscisa fuerint drachmā vnā armoniaci. ʒ. iij. armoniacum in vino dissoluatur et alie species ex eo cōspergant ex quib⁹ fiāt pillule magne ex quibus sumat ab. j. ʒ. vsq ad tres: hoc enim medicamen

valde cōfert corpori cum dissolutionem et laxationem patitur et hyposarche ad expellenda omnia accidentia causa quorū corpus desiccari oportet.

¶ Qđ si contingat mingendi difficultas ex casu vel percussiōe in femore vel in ano vel in eorū circuitu eger ex basilica minnatur: deīde aqua calida loco sepe superfundatur: et vsq; ad spatium medij diei ex oleis fricetur. Egro quoq; percipiatur vt vrinam expellere nitatur.

¶ Si aūt mingēdi difficultas contingat vesica existēte plena ⁊ extēsa et sit hoc post sanguinis vel puris mictū: medicamina que trūbos sanguinis vel puris qđ in vesica generātur soluere ⁊ eliquare consueuerūt dādā sunt. ¶ Cōfectio medicaminis sanguinis vel puris trūbos qui in vesica fiūt dissoluēdis. ℞. cordumeni myrre rubee de qua tingitur: seminis iuniperi armoniaci asse fetide añ. armōiacū dissoluatur ⁊ informētur pilule: ex alijs speciebus ex eo cōfectis de qb⁹ quater ī die sumat cū apozimate de seibus qđ noīauim⁹. ¶ Syrupus etiā acetosus ex forti aceto factus multotiēs detur. ¶ Per syringā preterea immittatur aqua in vesicā in qua dissolutus fuerit sal aut aqua cineris. Et ista est confectio aque que fit de cinere. ℞. cinerē de ilice al'. de glandibus: cinerē de vitibus cali. calcē his omnibus admisceatur tātū aque vt ex ea cooperiri possint ⁊ dimittātur sic per tres dies: deinde colentur ⁊ per syringam iniciātur in vesicam. ¶ Herba quoq; croci hortulani ⁊ sulla cocta supponantur. Tinā ꝑterea assidue ingrediat in qua sit aqua in qua cocta sit cāomilla sticados arabicus sansucus sisimbriū: vel in qua extremitates cauliū ⁊ sulla ⁊ fun⁹ colūbinus cocta fuerit ⁊ sedeat in ea quādiu poterit. Et ex herbis istis sic coctis fiat emplm̄ siue epithima sup femur ⁊ partes ei circūadiacētes. Et dū ī tina moratur sumat ea in potu q̄ vrinā ꝓuocant. ¶ Et si hec oīa nō ꝓfuerint ad instrm̄ quo vrina prouocatur redeundum est.

¶ Si aūt mingendi difficultas post lapidis signa affuerit; eger supin⁹ iaceat ⁊ pedes eius diu et diuersis modis et fortiter quatiēdi sunt. Et si vrina non egressa fuerit oportebit vt cū instrō curetur p qđ mēbro immissum fit impulsio. Cauēdum tamē est ne virge immittatur cum est apa.

¶ Ad difficultatem vero vrine valde confert sepe ingredi tinam et vngere locum ex oleo et medicamina vrinam prouocantia in potu sumere ⁊ abstinere a nutrictibus acetosis et grossis.

Desc. cōfectiōis sanguinem in vesica dissoluentis.

Des. aque cineris.

Istud est capm̄ de difficultate vrine: ⁊ hic incipit 5ª pars principalis 3ᵉ partis principalis diuisionis toti⁹ libri: que sic ꝯtinuatur ad precedētem primā partē. Nā postq̄ in precedēti prima parte generali determinatū est de dispōnibus preter nām diuersis accñtibus intestinis que sunt instrumēta receptionis superfluitatum p̄ᵉ digōnis: vt visum est supra in pñ° capli de colica introducēdo ibi cōtinuatione capli. s. de colica iliaca lienteria diaria ⁊ dissinteria ⁊c. Cōsequēter Ra. ex ordine in hac parte principali determinat de dispōnib⁹ ꝑter naturā mēbrorū seruiētium superfluitati multe: et maxime q̄ decidit ex 2ª digōne: vt de dispositionib⁹ renū ⁊ vesice in quibus recipit aquositas vrinalis. nā in vesica recipit vt in cōseruante ⁊ aggregāte: ⁊ in renib⁹ vt in sequestrante magis vt videbit infra. Quia tñ hec mēbra seruiūt epati ƀƺ hāc supfluitatē seruitio dilatiuo vt tādē dicta supfluitas extra corp⁹ expellat: iō mixtim Ras in hac pte pñcipali determinat de dispōnibus ⁊ vesice ⁊ renū: ⁊ de dispōnib⁹ vrine vt mictu ei⁹ superfluo vel modico ⁊ difficili ⁊ de ardore ⁊c. ⁊ de lapide renū ⁊ vesice ⁊ apatib⁹ eorūdē ⁊c. ¶ Et fm̄ hoc diuidi posset ista pars pñcipalis in duas partes: qm̄ in pª pte ponit caplꝫ gñale satis de difficultate vrine. i. de paucitate ei⁹ ⁊ impotētia emittēdi vel nō debita emissione ei⁹. In 2ª parte pñcipalr facit capm̄ spāle de fluxu vrine ⁊ ei⁹ abūdātia. 2ª ibi (Cū eger multū vrine emittit ⁊c.) Prima pōt diuidi in q̄nq; partes: qm̄ p° ponit capm̄ satis gñale de difficultate vrine: ꝯñr ponit q̄tuor alia spālia capla in quib⁹ agit de causis spālib⁹ difficultatis vrine ⁊ curis earū: ⁊ ita potuisset diuidi pñs capm̄ in duas ptes tm̄: et 2ª in quatuor ƀƺ q̄ quatuor capla ꝯñr facit. 2m̄ capm̄ sequēs est de lapide: ⁊ ē pm̄ scđe ptis: ⁊ incipit ibi (Cū eger virgā sepe fricat.) Aliud ē de apate qđ fit in renib⁹ ⁊ ī vesica: ⁊ icipit ibi (Apa qđ ī renib⁹ fit ⁊c.) Aliđ ē de ardore vrine ⁊ icipit ibi (Cū eger mingit sentit ⁊c.) Ultimū est de mictu sanguinis ⁊ saniei: ⁊ incipit ibi (Cū alicui pp casuꝫ aut pcussionem ⁊c.) ¶ Pñs capm̄ ēt pª diuisione diuidit in tres ptes: qm̄ p° ponit curā difficultatis vrine ꝯtingētis ex defectu ⁊ impoª ꝟtutū ipsi⁹ vesice maxie expulsiue ⁊ nō a cā extrinseca. 2° ponit curā hui⁹ difficultatis ꝯtigētis ex casu vl' pcussiōe vl' alia cā extrīseca. 3° ponit curā difficultatis ēt talis maxie contingētis ex cā replēte vesicā nō apo sa. 2ª incipit ibi (Qđ si cōtingat difficultas migēdi ⁊c.) 3ª icipit ibi (Si aūt difficultas mingēdi ꝯtingat ⁊c.) Prima pars ēt in duas partes diuidit: quoniā primo ponit declarādo nocumētū difficultatis vrine nō esse pendens ex alia causa q̄ ex defectu virtutū vesice, 2° hoc declarato dat ingeniū ad

Continuatio pñtis capli ad p̄cedentia.

succurendum huic dispositioni.2ª ibi.(Succu rendũ sup.est cum medicaminibus vrine ꝓuoca tiuis ⁊c.) Sed anteq̃ ad expositionẽ vlterius ꝓ cedamus: q̃m hec est pars principalis de disposi tionibus renum ⁊ vesice q̃ male comprehẽdi pos sunt: ⁊ pñr nec curari nisi ipsorum habeat ana thomia ⁊ clara cognitio nocumẽtorum eorũ: cõ uenit igit pro recta intelligentia dicendorũ vt prius videat anathomia renũ: ⁊ pñr vesice: dei de veniã ad expositionẽ textus: p° tñ ẽt declato q̃ passiones maxime accidãt in dictis membris.

De anathomia renum.

Anathomia renum.

De renibus igit p^m intelligat q̃ renes sũt duo mẽbra rubea dura carnosa dorso alligata in la teribus posita duorum lateꝝ spõdiliũ dorsi infe rioris nõ rotũda simplr sic porcoꝝ: sꝫ aliq̃lr ob longa sic in bob⁹: vt vult Aggregator brixiensis concaua interius aliq̃lr exterius ꝟo gibbosa: et sunt dorso alligata cũ ligamẽtis ab ipso dorso veniẽtibus circa q̃s adheret multa pinguedo: ⁊ iacẽt sup lumbos tanq̃ sup culcitrã: qui lumbi sunt q̃dã carnes subtiles villose longitudĩales q̃ se tenẽt iuxta spinã ex vtraq̃ pte interiori site inter spõdiles ⁊ syphac dictos renes substẽtan tes syphac mediãte tãq̃ linteamine vt sup eos req̃escãt. ¶ Sũt ãt dicti renes mẽbra officialia q̃ꝝ v̈tus ꝑncipal est vt voluit Auer.2° colliget. vt sint seruiẽtia epati: q̃m attrahũt aquositatẽ q̃ est in sanguĩe ꝑ venã magnã mediãtibus duo b⁹ ramis q̃ dñr vene emulgẽtes: q̃ vena magna venit a gibbositate epis: vñ dicebat. A.18ª tertij in p̃n°. Creati sunt renes ad hoc vt sint instrm mũdãs sanguinẽ ex aq̃sitate suꝑflua q̃ indiget sup.corpus ꝓpter necessitatẽ faciẽtẽ eã necessa riã.s. ꝓpter penetrationẽ masse sanguinee ꝑ ve nas minutissimas ⁊ epis ⁊ mẽbroꝝ: q̃m sine ea nõ potuisset sãguis ad mẽbra ꝑuenit nꝫ tot⁹ chi l⁹ potuisset a toto epe ꝯtãgi nisi fuisset subtiliat⁹ ab aq̃sitate vñ potuit ꝑtrãsire ꝑ oẽs venas mi nutissimas dispsas ꝑ epar vt totũ epar totali tatẽ chili ꝯtãgeret vt dcm̃ est p̃ª p̃mi c° de hũori bus. ¶ Cũ igit necessitati membroꝝ satisfactũ est vt q̃ transiuerit sanguis cum dicta aq̃sitate vsq̃ ad poros membrorum ꝑ venas minutissi mas mediãte aq̃sitate fuit necessariũ vt illa aq̃ sitas attraheret ad aliq̃ r̃ceptacula q̃ nisi attra heret ad ꝓpria receptacula esset causa genera tionis diuersarum spẽrũ hydropis: vt supra vi sũ ẽ: i ca° ꝓpo. de hydrope: ⁊ pp hãc cãꝫ sũt ordi nati renes ad illã humiditatẽ atrahẽdũ: et pro pterea sunt facti duo ⁊ non vn⁹ vt declarat Ga. 6° de iuuamẽtis caplo 3°. nã lꝫ membrũ a quo fit attractio q̃d est epar principaliter sit vnũ et superfluitas sit vna vt dicta aquositas: ⁊ lꝫ cole ra nigra habeat solum vnum membrũ recepta culum vt splenem: ⁊ etiam colera citrina tãtũ vnum: vt kistim fellis: tñ ꝓpter melius natura ordinauit duos renes: q̃m illud superfluum q̃d attrahitur ab eis est multo amplius alijs super fluitatibus: vnde oportuit vel vnum membrũ esse magnum attrahens: q̃d non fuisset conue niens quoniã magnitudo illius fecisset animal inequale siue in dextro siue in sinistro positum fuisset. Ideo cõueniẽtius fuit ea esse duo mino ra etiam si foret communicatum nocumẽtũ vni eorũ vt sepe contingit ex oppilatione alterum posset operationem suam necessariam perficere

Propter quã causã nã ordinauit duos renes.

stante loco apto in quo quilibet eorum situari potest. ¶ Un⁹ tñ ren est altero superior et magis eleuatus ⁊ fortior vt dexter q̃ sinister: ⁊ hoc ex necessitate finis ⁊ necessitate dispositionis cor poris ⁊ debite oꝑationis. Primo q̃dẽ q̃m mẽbrũ a quo emundatur.s. epar locatum est in dextris ⁊ est magis eleuatũ q̃ splen in sinistro: vt ergo cõuenientius attrahat ab ipso epate ⁊ maxime q̃ plures rami qui deferunt sursum sanguinẽ a gibbo epatis trãseũt ad venã amplam pertrãs euntes ad dextrã istius vene stante splene situa to deorsum magis si debent esse illa duo latera equalia ⁊ vt non esset in sinistro locus vacuus fuit eleuatio renis dextri supra sinistrũ s̃m ele uationẽ epatis supra splenem etiã ex alio capi te talis eleuatio fuit inequalis: vt eodem cap° declarat Ga. Nam si essent positi equaliter dire cti: ⁊ ita q̃ rami ꝑ quas attrahũt vt vene emul gentes q̃ terminãtur ad venã chilis equaliter a vena attraherent ⁊ essent illi pori equaliter ele uati esset alter illorum ꝓhibens attractionem alterius de illa aquositate ꝓpter attractionem ipsius ad cõtrariã partẽ parti ad quã attrahit alter: modo aũt quilibet istorũ si vnus sit altero inferior ꝑ se attrahit sine ꝓhibitione alterius: q̃m neuter est in directo alteri⁹: dexter tñ est for tior in attrahẽdo sinistro ꝓpter causam q̃ dicta est supra. ¶ Et fuerũt corpora dura s̃m substan tiã ⁊ spissa: p° q̃ corpus spissum est fortius cete ris parib⁹ in attrahẽdo q̃ rarũ. Et q̃m per ipsa attrahit continue materia aquosa nitrosa acu ta mordicatiua: cui etiã associãtur hũores acu ti in pluribus horis vt vult Aui. Ne ergo impri matur in eis nocumẽtũ facti sunt dure substan tie. ¶ Hec aũt attractio q̃ eis debet vt quidam volunt est a forma specifica ꝓpter cõuenientiã ipsius superfluitatis ad eos sicut ⁊ de intestinis respectu fecũ. Quidã tñ volunt q̃ fit in eis a vir tute nãli attractiua q̃ est in eis multũ valida ꝓ pter caliditatẽ eoꝝ vehemẽtẽ: ⁊ ita attrahentes nõ tm̃ attrahũt aq̃sitatẽ simplr: sed cum pauca sanguis mixtione q̃ pñr dicti renes nutriũt s̃m maximã partẽ eius sanguis facta seq̃stratione aquositatis a sanguĩe dicto in dictis renib⁹ me diãte quodã colatorio q̃ est q̃dã pãnicul⁹ fact⁹ ex venis emulgentibus intrãtib⁹ substãtiaꝫ re num subtiliatis dictis venis ⁊ separatis ad for mã pãniculi cõtextis: lꝫ s̃m veritatẽ ad experiẽ tiam nõ reperiat talis pãniculus in cõcauitate renũ vt cõmuniter scribit: sꝫ in dictis venis ta liter subtiliatis ꝑ subam renũ disseminatis d̃r cõiter q̃ fiat seq̃stratio dicte aq̃sitatis nõ simplr a sãguĩe: sꝫ illi⁹ tm̃ partis q̃ dꝫ transire ꝓ nutri catiõe renũ: q̃m modicissima ps ẽt sãguĩea trãs it intra renes ꝑ poros vritides ad vesicã sil cum vriã pti ad nutricationẽ dictoꝝ poroꝝ ⁊ ptim ve sice vt cõiter d̃r. Istõ tñ nõ v̈r colligi ex ꝟbis. A. in anathomia renũ vel vesice: immo expresse op positũ sentit.19.tertij in ca° de signis mictus sã guinis ⁊ saniei vbi ponẽs signa differẽtialia in ter sanguinẽ mictũ ex aptione venaꝝ vesice ⁊ ex aptiõe venaꝝ renũ i summa dixit. Q̃d ex renib⁹ apparet sanguis multus ⁊ in vesica q̃dẽ aptio ⁊ ruptio su. nõ fit ita vt appareat sanguis mult⁹ sicut fit in renibus: ⁊ ponens rationem dixit. Uesice enĩ aduenit aquositas colata sup. ex reni bus: sanguinẽ ꝟo nutrimẽti recipit vesica ex ve

nis parnis in quibus venit ad eam nutrimētuꝫ tm̄: qꝛ nō est in eis sanguis exuberans. Addit: ⁊ ad renes quidē venit sanguis plurimus cū aq̄ſi tate: colatur ergo apđ eos aquositas ⁊ adueniūt eis vene magne sup. ex renibus ex quibus mem bra alia nutrimētum sumūt. s. suggendo de san/ guine qđ ad eos venit cum aquositate vñ infert quare est sanguis eoꝝ. s. renū plus ꝙ iste quo in digēt plurimus sup. cum emittiꝭ ꝑ vesicā. Ideꝫ voluit Ga. in cōmen. affo. Quicunqꝫ sanguinem sponte mingūt ⁊c. 4ᵃ affo. ad finē illius affo. Et hec snīa etiā est Ga. 6° de iuuamētis: ⁊ ponitur etiā expresse a Rabi pᵃ particula dixit sic: ad ve sicā ⁊ kistim fellis accedūt vene q̄ eos nutriunt preter venas q̄bus attrahūtur superfluitates: qꝛ superfluitas q̄ ad eos accedit est sola ⁊ pura nullam admixtionē habēs: ⁊ ita illud cōmuni/ ter dictū nō est acceptādū. Ad renes etiā termi/ naꝭ vnus neruus q̄ dilataꝭ ⁊ fit inde pāniculus ad cooperiēdos renes ⁊ quo suspendūtur renes dorso vltra reliqua ligamēta a dorso ꝓcedentia Et hec sufficiāt ꝓ anathomia renum.

De anathomia vesice.

Anathomia vesice. Uesica autem est rece ptaculum eiusdē aquosita/ tis ⁊ attractiua eiusdē vt in ea aggregeꝭ ⁊ ꝑ tp̄s cōserueꝭ. Nam dicit. A. 19. tertij queādmodum deus excelsus creauit ⁊ fecit vasa aggregatiua cōprehēdentia totū vsquequo aggregeꝭ: vt post ea: totum expellaꝭ ꝓpter id qđ fit excusatio ab ascellatione cōtinua hora post horā: ita siľr crea uit sacculum vel vesicā comprehēdētē aquosita tē donec insurgāt ad expellendā ipsam semel: et nō sit necessariū expellere ipsā q̄ſi cōtinnesic̄ ac cit patiētib⁹ distillationē vrīe. ¶ Et qm̄ vt dcm̄ est talis aquositas trahiꝭ a renibus ⁊ ad vesicaꝫ a q̄bus vesica satis distat: ideo subtiliatus est creator in attrahēdo supfluitatē ad eam produ cendo duos poros vritides dictos ꝑ quos aquo sitas transit ad vesicā: q̄ pori sunt de substantia simili substātie vesice: q̄ substātia est substantia neruosa ligamētalis quo ad maximaꝫ partē vt possit dilatari cum multa retineꝭ vrina ⁊ cōstri gi ad eius expulsionē: composita est ex duab⁹ tu nicis: quarū interior vt dicit. A. in profundo est dupla extrinsece ad hoc vt ledaꝭ ab acuitate vri ne: est q̄dem dupla in grossitudine ⁊ soliditate: qm̄ ad cōtactū eius ꝑuenit vrina acuta mordi/ catiua vt dcm̄ est supra: ⁊ ad ipsam ꝑueniunt di cti pori pᵒ ad tunicā superiorē penetrātes: dein de habētes incessum habētem ꝙtitatem inter duas tunicas cōsequēter submergūtur in tuni/ ca inferiore eam etiā ꝑforātes: ⁊ tūc recipiꝭ aq̄ſi tas in ꝯcauitate vesice: ⁊ ita disposita sūt hmōi orificia tunicaꝝ vt nō sibi obuiēt. immo partes tunice inferioris obuiant foraminibus tunice superioris: ita vt qn̄ repleꝛeꝭ vesica aquositate nō sit exitus aquositatis in sursuꝫ: immo coope riatur tunica intrinseca ꝑforata a tunica extrin seca expulsa intrinseca ad extrinsecam ab aquo sitate. ne redeat aquositas ad posteriora: vt di/ ctum est.

¶ Ordinauit etiā natura vesice collum ꝑ quod expellaꝭ aquositas exterius ad virgā: qđ collum carnosum satis musculosum terminatū ad radi cē virge est hn̄s quosdā anfractus ꝓpter quos nō mūdificaꝭ ab aq̄ſitate integre ⁊ ꝓprie in ma sculis vt đt. A. nā in mulierib⁹ est breue ⁊ intrat in collū mꝛicis: qm̄ matrix iacet media inter lō/ gaonē ⁊ vesicā: ⁊ ita collū vesice iacet in eis sup collum mꝛicis. ¶ Iuuaꝭ aūt in expulsione vesi/ ca nō ꝓpter musculos appropriatos vesice: quo niā tales vt dicit Rabi pᵃ particula nō sunt ꝓ/ creati ad expulsionē sicut putauerunt aliqui: sꝫ ꝓcreati sunt ad retētionē: sicut etiā de lacertis ani: vt etiā dixit Ga. 6° interioꝝ caᵒ 3° nam ta/ les sunt ꝓhibētes fluxū supfluitatū extra tem/ pus earū: sed cum dicta membra aliqualiť ledū/ tur a supfluitatibus: tūc voluntas stimulat ad expulsionē: ⁊ tūc tales lacerti cessant a retētio/ ne ⁊ ꝓhibitione exitus superfluitatū: ⁊ tūc vir/ tus expulsiua naturalis expellit dictas supflui/ tates: quam tñ expulsionē iuuat cōstrictio lacer torum latitudinaliū myrach. Et hec de anatho/ mia sufficiāt. ¶ Et ex his patet ꝙ hec membra cum sint organica incurrere possunt pᵒ oēs egri tudines membroꝝ simplicium: ⁊ etiā organicorū multas egritudines: nā pᵒ incurrere possūt oēs egritudines compľonales ⁊ simplices cōpositas ⁊ sine materia ⁊ cū materia vt reliq̄ membra sim plicia ⁊ vt organica incurrere possunt egritudi/ nes cōpōnis ⁊ communes: vt in magnitudine ⁊ paruitate ⁊ situ: ⁊ cum sint cōcaua ꝑ q̄ trāseūt materie a toto sepe incurrere possunt egritudi/ nes oppilationis ⁊ humorales ex oī humore ma xime flegmate: ⁊ ex lapide ⁊ arenulis ⁊ sanie ⁊ ex apostematibus. ¶ Fiunt etiam in renib⁹ sepe gn̄ationes piloꝝ ⁊ in poris euritidibus frequē/ tius: sed raro in eis fit lapis qꝛ nō tanto tempo re ibidē moraꝭ materia vt ibidē retineat ad in/ durationē lapidis: ⁊ ꝑꝑ latitudinē pororum re spectu latitudinis venaꝝ renū: ⁊ ꝓpter directū incessum eoꝝ: ēt in omnibus dictis membris ac cidere possunt solutiones continuitatis: ⁊ ab extrinseco vt vulnera ⁊ ab intrinseco vt vlcera ⁊ corrosiones ⁊ dolores: renibus tamen quedam magis appropriantur egritudines: ⁊ quedam magis vesice. nam renib⁹ appropriaꝭ magis ex/ tenuatio ⁊ debilitas in digestione ⁊ seq̄stratio/ ne nutrimēti ꝓprij ⁊ dilatatio meatuū sine co/ latorij vt cōiter dicitur: ⁊ durities. Uesice āt ma gis appropaꝭ scabies ⁊ vstio siue ardor vrīe ⁊ agi tatio vrīe ⁊ vriato ī lecto ⁊ retētio vrine: mictura aūt sanguinis ⁊ saniei ex vtrisqꝫ pendere pōt vt infra videbiꝭ. Renes ēt frequēti⁹ incurrūt egri tudines compľonales calidas: ⁊ ita in tꝑe cali/ do frequētius ledūtur: qm̄ substātia eoꝝ calida est ⁊ carnea ⁊ circūuoluūtur in multa pigue/ dine inflammabili vt supra dictum est: ⁊ ꝓpter hoc dicebat Aui. in fine capľi de egritudinibus renuꝫ. Et multotiēs quidem facit incurrere stri ctura lumbaris dolorē ⁊ caliditatē in renibus: ⁊ in hoc sepe incurrūt iuuenes politi ⁊ galātes qui vt appareant tenues ꝑm membꝛuꝫ portant diploides strictas ⁊ stringūt se cum cingulis. Uesica vero magis labitur ad complexionē in/ naturalem frigidam propter substantiam pan/ nicularē ⁊ neruosaꝫ illius: ⁊ ꝓpterea dixit Aui. ⁊ dolores vesice multiplicātur in aerib⁹ ⁊ regio nibus ⁊ vētis septemtrionalibus ⁊ tꝑib⁹ frigi/ dis. ¶ Ex dictis ēt pꝫ q̄ño egritudinib⁹ mālib⁹ hoꝝ mēbroꝝ cōicāt etiā in nocumēto frequēter membra regalia maxime cerebrū ⁊ epar ꝑꝑ alli gationē venaꝝ vel nerui vel neruoꝝ ad eā. Naꝫ đt Aui. ꝙ cerebrū fit dolorosum ⁊ aduenit ei x̄ti go: ⁊ q̄nqꝫ peruenit ad sirsen cum communitate ēgritudinū calidarum vesice: ⁊ sic epar. Iterum

addit:multotiens enim accidit hydropisis pro/
pter frigus vesice. Cum igit maior vel saltē im/
mediator sit colligantia renū ad dicta membra
q̄ ipsius vesice ꝛ maxime ad epar seq̄tur manife
ste ꝙ q̄ñ multiplicātur egritudines in renibus:
vt etiā dicebat. A. debilitat epar adeo donec ꝑ/
ueniat res ad hydropisim siue renes sint calidi
siue fridi. Et hec sufficiāt de añtib⁹ ad dicēda.j.

Declaratio p(rim)e particule p(rim)e partis principal.

¶ Nūc ad expositionē litere veniamus:in qua
p° vt supra dicebat diuidēdo p° declarat nocu/
mētū difficultatis vrine per absentiā quorūdā
accidētiū pendere maxime ex impotentia virtu
tis expulsiue ipsius vrine. 2° ponit ingeniū cura
tiuū stāte illa causa. ibi 2ª. (Succurendū est ex
medicaminibus.) Dixit ergo de pª parte:cū vri/
na minuit aut ex toto retinet neq̄ in femore ap
paret tumor:ꝛ ex hoc sup. declarat ꝙ nō est apo
stema supra vesicā vel in vesica. Addit:neq̄ gra
uitas est in partibus dictis sup. vt est in femo/
re:ꝛ ex hoc sup. declarat nō esse materiā replen
tē neq̄ humoralē neq̄ lapideā in vesica q̄ sit cā
huius nocumēti ꝓpter oppilationē:q̄m q̄libet
talis materia induceret grauitatē. Addit:neq̄
dolor in renibus sentit vel sup. in partibus me/
dijs:ꝛ tūc sup manifestat ꝙ neq̄ ex nocumēto re
nū vel viarum mediarū sit talis paucitas exit⁹
vrine. Igitur sequit saltem probabiliter ꝙ tale
nocumētū pēdet maxime ex impotētia virtutū
nālium vesice ꝛ compressiue ꝛ expulsiue:ꝛ sic to
ta litera est clara. Non expedit hic declarare q̄d
sit difficultas vrine:ꝛ quot sunt species eius:q̄r
de hoc dicetur infra loco suo post expōnem tex.

Declaratio 2e particule p(rim)e partis pncipal.

¶ Seq̄tur illa pars. (Succurrendū ꝛc.) in qua
ponit quō curandū est dictū nocumētum ꝑ q̄d/
dam medicamen ꝛ ponit descriptionē illi⁹:ꝛ ꝓñr
iuuamēta:nō tm̄ in hoc casu immo vniuersali/
zando iuuamēta ad oēs cās humidas. Dixit igi
tur legēdo lrāz ꝯtinuā tali sup. cā supposita suc
currēdū est ex medicaminibus vrine ꝓuocatiuis
q̄ noīabim⁹:quoꝝ vnū est hoc vt infra. ℞. se. apij
nitri rubee tinctorꝝ olixatri:est apiū macedoni/
cū s̄m Symonē:q̄d nō minus est acutū ꝛ ꝓuo/
catiuū q̄ apiū nostrū se. iuniperi q̄d ita ꝓuocat
vehemēter vt faciat mingere sanguinē:semē as/
sari ēt forte ꝓuocatiuū:ameos se. feniculi spice
amigdalaꝝ amaraꝝ oīm añ. ʒ. xx. se. melonis. ʒ. x.
ista ꝛ si frigida remissiua sunt aliqualr acuitatē
medicinaꝝ supioꝝ:tñ sunt aliqualr ꝓuocatiua
cātaridaꝝ:quaꝝ capita ꝛ ale abscisse sūt:q̄m ali
ter sunt venenose nimis ꝛ vlceratiue viaꝝ vrine
ʒ. i. de q̄bus oīb⁹ supra dictū est:q̄ tñ cantarides
ēt alr debēt ꝑparari vt inferi⁹ dicetur:armonia
ci. ʒ. iij. armoniacū in vino dissoluat ꝛ alie spēs
et eo cōficiant:ex q̄bus fiant forme auellanis si
miles de q̄bus sumātur a. ʒ. ʃ. vsq̄ ad. ʒ. iij. cū aq̄
ciceꝝ vel sup. cum alio ꝓuocatiuo:sed fortis do
sis est nisi in corpore multum robusto dare. ʒ. ij.
Nā hoc electuarium est electuarium q̄d appel/
latur electuarium ducis ꝛ est forte acutū vt pz
inspicienti per intrantia componentia vnde nō
tm̄ valet in prouocatione educendo māꝫ ꝑ vias
vrine:sed etiam in exsiccatione omnis cause mā
lis humide. Proinde addit ponendo iuuamēta
illius:hoc enim medicamen valde confert cor/
pori cum dissolutionem patitur. i. mollificatio/
nem ꝛ relaxationem:vel sup. paralysim ꝛ hypo
sarcham:ꝛ ad expellenda. i. remouenda oīa acci/
dentia:cā quoꝝ corpus desiccari opꝫ. Pro intel/
ligentia huius partis debetis aduertere ꝙ licet
hic Ras. lauder hoc medicamen:hoc nō facit ꝑn
cipaliter ad eductionē alicuius māe per vesicaꝫ
sed q̄r stante impotētia virtutū ipsius vesice ma
xime expulsiue:cum vesica sua frigiditate maxi
me ledatur in operationibus per lapsum ad fri
gidum ꝛ accn̄taliter ad humidū:ꝛ ita ꝑ hoc me/
dicamē fit apta iuuari calefaciendo:ꝛ exsiccādo
etiam ꝓuocatiue cum virtute sua mouētur ad
vesicam:etiam acuitate eius sensitiuam stimu/
lando ad expulsionē iuuant ꝓpter hoc in casu
ipsum laudant:tñ vbi corpus esset plenuꝫ s̄m re
liqua mēbra superiora exhibitio talis ꝓuocati
ui esset multum verenda:q̄m in virtute ipsi⁹ mlr
te māe liquefierent ꝛ conuerterentur ad vias vri
ne:ꝛ sic non stante morbo opilatiuo fieret mor/
bus oppilatiuus:ꝛ de hoc latius dicet in cura
lapidis renum. Nam in corpore pleno nō facta
mundificatione per viā secessus:vel per vomitū
vel aliter nunq̄ regulariter cōpetunt ꝓuocati/
ua:loq̄ndo de ꝓuocatiuis proprie sūptis:q̄ sūt
medicie acute liq̄factiue hūoꝝ ꝛ eductiue ꝑ vias
vrine:in quē tñ errorē sepe incidūt indocti me/
dici:vt lati⁹ īfra videbit. Et hec de ista ꝑte suffi.

¶ Sequitur illa pars. (Q̄d si cōtingat ꝛc.) que
est scd̄a pars ꝑncipalis huius capli: in qua po/
nitur difficultas vrine cōtingens ex cā primiti
ua. s. ex casu vel ꝑcussione supra partes ꝓximas
ipsius vesice:breuiter dixit ꝙ si contingat diffi/
cultas mingendi ex casu vel ꝑcussione in femo/
re:aut in ano:aut ī circuitu:eger ex basilica sup.
flōmetur:deinde aqua calida loco īfundat sup.
embrocando vsq̄ ad spatiū medij diei ꝛ ex oleis
fricetur sup. quibus factis. Addit:egro quoq̄ ꝑ
cipiatur vt vrinam expellere nitat. ¶ Pro intel
ligentia huius ꝑtis est notandū ꝙ lꝫ a casu ꝛ ꝑ/
cussione etiā in alijs locis possit accidere diffi/
cultas vrine vt ex ꝑcussione supra renes vel cir/
ca nucham vel alijs causis multis: vt debilitan
do virtutem sensitiuā ipsius vesice mediātevel
propter spasmū vel relaxationem musculoꝝ ser
uientium expulsiue vesice ex nocumēto neruoꝝ
propter lesionē nuche vt pꝫ:vel ꝓpter debilita
tē attractiue renū:vel ꝓpter oppilationē factā
in eis ex mā fluxa ad eos ex ꝑcussione circa eos:
vt infra latius dicet de causis loco suo. Tñ Ra.
hic voluit ꝑncipalr ponere cās q̄ ꝑ essentiā ma
gis ledūt vesicam dimittendo eas que magis ꝑ
cōitatē ledūt:q̄m de illis siūt alia spālia capla
ideo ꝑncipalr ꝯtraxit talē difficultatē vrīe a ca
su vel ꝑcussione factis circa mēbra ipsi⁹ vesice vt
in femore aut in ano vel in chatim:q̄m ex ꝑcus/
sione in dictis mēbris. s. notabili si fiat difficul/
tas vrine denotat de fluxu māe vel sanguinee vl
alterius ad instrumēta seruientia vesice ad vri/
nandum:vnde cōicato eis nocumento vel oppi
lationis vel alio ex fluente mā maxime sangui/
nea fit talis difficultas. ¶ Ideo tunc insurgunt
due intētiones ꝑncipales:vna est diuersio que
conuenienter completur per flōmia ex vena ba
silica vel per per aliam. s̄m circunstantias que
sunt attendende in flobothomia diuersiua que
aliquando simul debent esse euacuatiua et ali/
quando non: vt sunt circunstantie de reple/
tione corporum maiori vel minori vel circūstan
tia de occursu medici in tp̄e proximo ad casum

vel percussionē vel in tempore longinquo de q̄-bus al's dictum est: q2 tñ basilica immediatius respicit illa mēbra vtplurimū ex ea flobotomia cōueniēs q̄. tñ mensuratur sm alias circunstantias cōsyderādas vt de virtute ꝛc. ¶ Secunda intentio vertif ad eliquationē materie sanguinee si sit coagulata etiā ad leuez mollificationē ꝛ rarefactionē: ꝛ ad hoc iuuat embrocatio cum aqua calida vel simplici vel decoctione maluaꝝ vel foliorum altee ꝛ huiusmodi: vel sessio in balneo cum alijs q̄ latius dicētur infra loco suo. Et cum inunctionibus cum oleis ad hāc intētionē vt cum oleo amigdalarū dulciū ꝛ de lilio simplici ꝛc. Et tunc sic habilitata materia ad exitum p̄cipiatur egro vt nitaf ad expellendū vrinam vt dixit textus: ꝛ sic per hoc est satisfactum difficultati vrine postea cum alijs attendendum est cōsolidationi fiende cum alijs dicendis. Et sic patet litera clara.

¶ Si aūt mingendi difficultas cōtingat.) Hec est 3ª pars principalis huius capituli in q̄ dñs Ras. ponit curam difficultatis mingendi ex materia oppilante aliquando replente ꝛ extendente vesicam. Et facit principaliter duo: ꝛ sm hoc hec pars diuidi potest in duas. Nam p° ponit q̄dam specialia medicamina que pprius valent stante oppilatione a materia humorali siue saniosa in ipsa vesica vel in collo eius non fluxa ibi materia ex casu vel percussione: de qua dicebatur sup. sed magis ex membris superioribus ad vesicam fluxa vel in ea paulatine aggregata. 2° ponit curam stante oppilatione ex materia lapidea in vesica non quidē per medicinas: qm̄ de eis erit sermo in capitulo sequenti sed solum per quendā modū commotionis mēbrorum ad remouēdū oppilationē siue materiā oppilātē ex situ vñ phibetur exitus vrine. 2ª ibi (Si aūt mingēdi difficultas post lapidis signa fuerit.) Prima etiā in duas: qm̄ primo ponit curam dicte oppilationis humoralis per medicinas per superius exhibitas. 2° ponit curam per localia magis ꝛ extrinsecus offerēda 2ª ibi (Per syringā preterea immittaf in vesicā.) Primo etiā in duas. Prima ponit cañ. cōem in curatiōe dicte dispōnis. 2° ponit etiā certas medicinas exhibēdas in forma pillularū cum apozimate de seminib' ꝛ etiā syruporū. ¶ Dixit ergo primo ponēdo cōem cañ. si aūt mingēdi difficultas contīgat vesica existēte plena ꝛ extēsa vel sup. etiā aliter oppilāte tali materia vesicā siue collum vesice: ꝛ sit post sanguinis aut saniei mictū vel sup. alteri' materie viscose flegmatice: vñ sup. declaraf q talis oppilo est ex retētione dictaꝝ materierū: medicamina que trūbos sanguinis aut puris que in vesica generātur soluere. i. dissoluere cōsueuerūt ꝛ liquare dāda sunt. ¶ Pro intelligētia huius partis est notādum q licet opplo in vesica a re humorali cōtingēs: aliquādo fiat ab ipsa vrina tm̄ aggregata circa vesicā ꝛ extēdēte ipsam preternaturaliter in tm̄ q extremitas coli vesice cōstringif: vel q2 ipsa vesica propter extēsionē nimiā non potest se cōprimere supra ipsam vrinā ad expellēdū ꝛ ita prohibetur exitus vrine: q2 tñ talis aggregatio vrine in vesica vel sequitur nocumētum in virtute vel in instrumētis vel alias causas corporales intrīsecas: ad quas causas est specialis cura: vel aliquotiēs sequitur retētionē factam ex imperio voluntatis: vt aliquotiens contingit in astantibus coram regibus ꝛ principibus vel in alio loco venerabili: ꝛ q2 talis lesio anteq̄ sit vehemēs potest phiberi sola volūtate patientis cōuertēdo se ad vrinandum ante extremam extensionem vrine: idcirco de hac non fecit specialem mentionem: sed solū de humorali cōtingēte ex sanguine vel sanie vel sup. materia flegmatica quibus ex imperio voluntatis succurrere nō possumus. Sed si pur cōtingat talis difficultas: tūc in viris cura est embrocare supra vesicam ꝛ collū vesice: ꝛ attractare virgā cū aqua tepida ꝛ niti cōsequēter ad expressionem ꝛ iacere supra ventrē comprimendo vesicā taliter vt dilatetur orificium colli ꝛ ita emittatur. Tina etiam cū appropriatis de qua infra erit conueniens in casu: ꝛ ista vtraq̄ nō tantū in viris sed etiam in mulieribus sunt iuuatiua.

¶ Consequenter postq̄ posuit istum cañ. quod offerenda sunt ea que trumbos sanguinis soluunt ꝛ eliquant: ordinat medicinas ad hoc valētes ꝛ duo facit. Primo ordinat medicinas p superius exhibendas. secundo medicinas per interius per syringam immittendas in vesicam: secunda ibi. (Per syringam preterea ꝛc.) Pria posset diuidi in duas secundū qō duo principalia ordinat medicamina. ¶ Primum in forma pillularum. secundum in forma sirupi. ¶ Dicit ergo primo medicamen quod trumbos sanguinis aut saniei aut sup. flegma ingrossatum in vesica dissoluit. ℞. cordumeni myrre rubee tinctorum se. iuniperi armoniaci asse: omnium añ. partes equales: armoniacum sup. dissoluatur in aceto: ꝛ informentur pillule cum alijs speciebus ex eo cōfectis de quibus quatuor in die sup. ʒ. s. sumātur cum apozimate de seminibus quod nominimus supra in capitulo de colica sumendo supple. ℥. iij. predicte decoctionis cum dictis pillulis: patet enim q ista intrantia sunt multū dissolutiua sua caliditate ꝛ subtiliatiōe: de cordumeni dictum est supra qō est carui aggreste: de quo dicit Auicen. 2° cañ. quod in eo est virtus liquefactiua ꝛ quod valet ad lapidē ꝛc. ꝛ ita sup. ad alias materias grossas ꝛ opilantes vias vrine: ꝛ idem Serapio. de myrrha etiam rubea tinctorum patet: ꝛ de aqua de mente Diascoridis dicit Serapio quod habet virtutem prouocandi vrinam multam grossam: ꝛ fortassis facit mingi sanguinem: de semine iuniperi constat quod est prouocatiuum ꝛ calefactiuum ꝛ exsiccatiuuz de assa non est dubitatio propter vehementem eius caliditatem: nam eleuatur vsq̄ ad quartū gradum: vnde est plurimum dissolutiua: de armoniaco dictum est etiam supra sufficienter qō in casu supple est maxime valens: nam vltra calefactionem mollit ꝛ resoluit. vt voluit Galen' nam mollitio est necessaria in materia coagulata: et per naturam etiam prouocat vrinam. Iuuatur etiam a decoctione de seminibus: vt patet per intrantia: addit sirupus etiam acetosus ex forti aceto factus detur, multotiens cuz aqua raffani vel cum aliquo alio prouocatiuo. naz in sirupo acetoso est virtus subtiliatiua et discoagulatiua ꝛ incisiua: vt patet. Signa autem sanguinis coagulati qui induit naturam veneni infra ponentur loco suo. ¶ De secunda parte

Declaratio p̄ᵉ particule partis principalis.

Nota q̄ mittaf syringa ī vesica apāte crūtei ea.

Declaratio 2ᵉ pticule 3ᵉ ptis principalis.

No. de armoniaco.

huius partis ponit localia remedia per deorsū offerēda ⁊ duo facit. Nam p° ponit quedam medicamina offerenda interius vt per syringam. 2° ea q̄ sunt offerenda exterius in forma fomētationum ⁊ emplastrorum ⁊ balneorum. scđa ibi. (Herba q̄ȝ croci ortulani ⁊c.) Et hic debetis notare p° ꝙ in impositione syringe opꝫ medicum esse bene exercitatū qui habeat syringaꝫ tenuē multū factaꝫ ex materia plicabili vt ex plumbo vel argento. Fit etiā aliquotiēs ex aliquibus corijs piscium induratis plicabilibus tn̄: ⁊ quomodocūq̄ suauiter ponat̃ pp anfractuositatē colli vesice in viris vt dictuꝫ est supra in anathomia eleuatis cruribus ad superiora imponendo in virgam in masculis paulatine inducendo sine dolore: ne ꝓpter dolorem fluat materia faciēs maiorem oppilationem.

Nota qn̄ mittat̃ syringa i vesica ap̄ate extrēi ea.

¶ Proinde Aui. ⁊ alij auctores prohibēt vt nō ponatur syringa stante apostemate in causa. In mulieribus autem opꝫ ꝙ ponat̃ in os matricis eleuando nates ⁊ apud orificium vltimum per duos digitos in parte superiori colli matricis stat orificium ad qđ terminatur collum vesice ⁊ per qđ emittitur vrina: ⁊ ita opꝫ ingeniari vt in illud orificium immittatur syringa ad inducendum materiam medicinalem in vesicam: vn̄ in extremo syringe debet esse aliquid alligatuꝫ foris contentiuum in quo reponat̃ humidum vt est vesica alligata per mediū absciſa ⁊ ſm collū alligata syringe ⁊ per eam fiat compressio ad impulsionem materie medicinalis in syringam sicut ꝓprie est de forma clysteris: ꝑ syringaꝫ ergo docet imponi aquā in qua dissolutus sit sal aut aqua cineris ponens descriptionem eiusdeꝫ aq̄ cineris que sic fit. ℞. cinerem de ylice ⁊ reperit̃ in alio volumine de glandibus: intelligatur de arbore glandium. s. roboris: cinerem de vitibus cali vel clauel. Cali est lapis inspissatus ꝓpter longam decoctionem factam ex liscivio pꝫ: ꝙ est acute multum virtutis dissolutiue. Et si litera dicat clauel vt habetur in libro antiquo est cinis factus de quadam herba salsa qua vtuntur tinctores vt in eodem in glossa: continuādo addit: tandem his omnibus admisceatur tantum de aqua vt ex eo cooperiri possint ⁊ dimittātur sic per tres dies deinde colentur ⁊ in vesicā sup. per syringā immittatur: su. sumendo. ℥. j. pro vice: ⁊ patet ꝑ intrantia ꝙ istud est multum forte ⁊ dissolutiuum acutum: immo ⁊ excoriatiuum. Et ego non auderem vsum illius in corpore macro ⁊ delicato acuti sensus: timerem dissolutionem substantie vesice sed starem in remedijs mitioribus vt in impositione olei de lilio ⁊ tandē cum oleo scorpionum ⁊ reliquis infra dicendis sed in hoc libello Raſ. vt sepe dictum est supposito ꝙ reliqua mitiora sint facta ⁊ non suffecerit tūc applicat̃ fortiores q̄ reperiri possunt. De modo tamen preparandi corpus ad syringandum ⁊ de formis instrumentorum ample dicetur infra ⁊ ad illum locum redibis. ¶ Addit. herba q̄ȝ croci hortulani. Jam in hac parte ponit ea localia q̄ per extrinsecus offeruntur. Primo per viaꝫ fomentationis vel emplastri. 2° per viam balnei vel tine. ibi. (Tinam preterea sepe ingrediat̃.) Dixit ergo p°: herba q̄ȝ croci hortulani ⁊ siclā cocte superponantur. i. simul mascellata cocta in vino albo vl' aq̄ ⁊ vino: pꝫ em̄ ꝙ h̄ in casu conueniūt. Nā herba croci hortulani est herba cuius semē est carthamū de q̄ dixit Se. ꝙ vt⁹ ei⁹ ē coagulare lac discoagulatū ⁊ discoagulare coagulatum: ⁊ ita etiam valet ad sanguinē coagulatū ⁊ ad hūmores; sꝫ folia ei⁹ desiccāt ⁊ calefaciunt dissoluēdo. Sicla ēt est hui⁹ ꝟtutis vt ptꝫ. Et si talibus mascellatis incorporaret̃ paruꝫ olei de amig. amaris ⁊ tandem de scorpionibus: etiam esset maioris efficacie. ¶ Addit de 2ª parte ⁊ est tota lr̃a clara. Tinā ꝑterea sepe ingrediat̃ i q̄ sit aq̄ i q̄ sit cocta camomilla sticados arabic⁹ sisimbrium: aut in qua extremitates cauliū ⁊ similia. i. anheti ⁊ calamēti ⁊c. ⁊ fimus columbinus cocta fuerint ⁊ eger in decoctione eaꝝ sedeat et ex herbis istis coctis fiat empl'm supra femur ⁊ partes ei circundātes. ¶ Addit ⁊ est notabile dcm̄ ⁊ cōiter practicū: ⁊ dum in tina moratur sumat etiā in potu que vrine ꝓuocatiua existūt: nam sup. tunc efficacius operantur: qm̄ cum fortiori virtute attrahunt̃ dicte medicine ad ꝑtes vesice calefactis dictis partibus ex localibus medicinis etiā ꝓuocatiuis: ⁊ in hoc multum valet ⁊ est Gerardi si exhibeat̃ tūc puluis factus vt. j. ℞ piloꝝ spice nardi. ʒ. ss. cantaridarū abscisis capitibus ⁊ alis. ℈. ss. fiat puluis subtilis ⁊ administret̃ cum aqua decoctionis ciceꝝ rubeoꝝ ⁊ semine melonum: ⁊ melius erit si trociscentur cātarides cum dragagā. ⁊ ad hoc valent multa q̄ dicētur infra in ca° de fractione lapidis ⁊ ꝓuocatione eius. laudabile tn̄ erit ad remouendum venenositatē cantaridaꝝ eas trociscare cum mucilagine dragagāti gummiara. ad formā trociscorū postea exiccent̃ in vmbra ⁊ puluerizētur: ⁊ iterato cū dictis mucilaginibus incorporent̃ ad formā trociscoꝝ ⁊ exiccētur vt supra ⁊ sic reseruent̃ pro vsu. ¶ Addit: ⁊ si hec omnia nō ꝓfuerint ad instr̃m cum quo vrina ꝓuocat̃. i. ad syringaꝫ est redeundū. Nā ꝑ syringā vrina ꝓuocat̃ ⁊ aliquotiens impellendo materiā oppilantē colluꝫ vesice ad cōcauum eius vel per virtutes medicinarum ad hoc appropriatarum que deferuntur ad locum mediante syringa.

Quid sit herba croci hortulani.

Not. hunc puluerem vrine ꝓuocatiuum.

¶ Si aūt mingēdi difficultas ⁊c.) Hec est 2ª ꝑs ꝑncipalis 3e partis principalis huius capituli: in qua dominus Ra. ponit curam difficultatis mingēdi ꝓpter oppilationem cōtingentem ex lapide in vesica vel in collo eius ⁊ maxime si fuerit oppilatio in ꝑn° colli versus vesicā: ⁊ hec nō ꝑ medicinas sed ꝑ quendam specialem modum commotionis dicte materie lapidee ad cōcauū vesice: ⁊ tria facit in hac parte. Nā p° facit hoc. 2° ponit vnū spālem cañ. circa vsum syringe. 3° ponit vnū cōmune iuuamētum in difficultate vrīe ex balneo 2ª incipit ibi. (Cauēdū tn̄ est ⁊c.) 3ª ibi. (Ad difficultatem q̄ȝ vrine ⁊c.) ¶ De ꝑma parte dicit duo principaliter que faciunt ad remouendum lapidem si fuerit in principio colli vesice oppilans vt conuertat̃ ad concauum ei⁹ s. per concussionem membrorum inferiorum eleuatorum ⁊ per impositionem syringe in colluꝫ: dixit ergo sic de prima parte. Si autem mingendi difficultas post lapidis signa affuerit ⁊c. ⁊ su. ex hoc arguatur talem difficultatem pendere ex presentia talis lapidis oppilantis dixit. Eger supinus iaceat ⁊ pedes eius ⁊ sup. crura diu ac diuersis modis ⁊ fortiter quatiendi. i. concutiēdi sunt ⁊ si vrina non egressa fuerit supp. cum hoc

Declaratio 3e ꝑticule 3e ꝑtis ꝑncipalis.

ingenio oportebit vt cum instrumento curet. i.
cum syringa per qđ sup. instrumentum in mem
brū immissum fit impulsio sup. lapidis in cōca-
uitatem vesice: q̄ autem sint signa lapidis per q̄
declarat lapis in vesica dicetur infra in ca° seq̄n
ti. ¶ Pro intellectu huius partis est notanduz
ꝙ ista cura maxime valet stāte lapide mediocri
qui si fuerit in cōcauo vesice non propterea pro
hibetur exitus vrine: sed si subintret collum ve-
sice quasi facit integram oppilationem propter
stricturam colli respectu capacitatis vesice: et
ideo talis egritudo appellatur egritudo in situ
qꝛ ibi talis materia existens oppilando nocet
exitui vrine: qui lapis si ab eo situ remoueat et
in concauum vesice impellatur non prohibebit
exitum vrine vt consyderāti patet. Si autem la

Nota ista ingenia.

pis esset magnus vnde fieret extensio vesice pro
pter repleri vacuitatem vesice necꝫ posset subin
trare collum vesice tunc ista remedia non essent
ad iuuamentum: sed cura foret cum extractione
lapidis: vt dicetur infra loco suo. si esset paruus
lapis vñ non in totum ꝓhiberetur exitus vrine
ꝓpter presentiam eius in collo vesice: tunc ces-
saret ista intentio de reducendo lapidem ad cō
cauum vesice: immo staret intentio de minuen-
do lapidem dilatando meatus: ꝛ ꝓuocādo edu
ctionem illius simul cum vrina ꝛ cum balneis ꝛ
medicinis ꝛ emplastris dictis supra: ꝛ etiā lati⁹
dicendis infra in sequēti ca°: solum igitur stāte
lapide mediocri in collo vesice versus extremuz
ad vesicam in totum ꝓhibente exitū vrine. Ista
ingenia sunt multum iuuatiua: qm̄ ꝑ ea facili-
tatur depositio lapidis ad cōcauum vesice. nam
ex eleuatione crurium ꝛ commotione eorum fa-
cta agitatione forti commouetur lapis a situ in
quo erat ꝛ decidit in concauum vesice ꝛ dic̄ tex.
signanter diu statquia nō omnis commotio le-
uis ꝛ modico tempore facta sufficit ad depositio
nem eius. ¶ Et qñ cuz isto ingenio nō remouea
tur ab illo situ: expedit vt violenter impellatur
cum impositione syringe: q̄ tamen suauiter im-
ponat ꝛ in virgam ꝛ in collum prius lenita syrī
ga cum aliquo oleorum: vt de lilio ꝛ de amigda.
dul. ne causetur dolor in eius immissione: ꝛ pro
pterea addit de 2ª parte reddendo medicū acu-
tum in impositione syringe. Cauendum tamen
est ne virge sup. immittat syringa cū est ibi apo
stema. i. vel in virga vel in collo vesice. nam tūc

No. bene.

fieret dolor ad quem sequitur a ttractio: ꝛ conse
quēter alia fieret oppilo: ꝛ sic magis noceret ꝙ̄
iuuaret. ¶ De vltima parte ponit vnū cōe reme
diū cū intendimus ꝓuocationi ꝛ eductiōi mate
rie ꝑ viam vrine: ꝛ etiam multū notabile v̊bum
ꝛ approbatissimum in cura. Dixit em̄ ad difficul
tatem q̊ꝫ vrine sup. remouēdam valde cōfert in-
gredi sepe tinam ꝛ vrinā ꝓuocatiua sepe in po-
tu sumere su. stāte corpore in tina vel in balneo
nam tunc medicine magis valent ꝓpter causaz
supradictam ꝛ abstinere a nutrientibus totum
est clarum: si declaretur ista vltima pars de nu
trientibus. Pro qua est intelligendum ꝙ lꝫ nō
tm̄ ab acetosis sed grossis ꝛ viscosis ꝛ a multis
reliquis de quibus infra dicet fit abstinendum

Nocent acetosa in hoc casu.

tamen specialiter dixit abstinendum ab ace-
tosis: quoniam corpora taliter patientia freq̄n-
ter incurrunt ad appetendum acetosa: ꝛ propter
dolores qui sepe cōmunicantur: ꝛ ꝓpter balnea
vnctiones ꝛ emplastra que omnia sunt resoluti
ua ꝛ exiccatiua: ꝛ ꝓpter medicinas datas desuꝑ
calefactiuas ꝛ exiccatiuas: vnde incurrūt sitim
ꝛ ita appetunt acetosa: que tamen in casu sunt
nociua sua frigiditate ꝛ vt plerunqꝫ annexa sti-
pticitate vt est de acetositate agreste ꝛ granato
rum ꝛ huiusmodi: que omnia in casu nocent vt
patet consyderanti: ideo specialiter de eis fecit
mentionem. Et sic sit finis literalis expositiōis
textus huius capituli.

Expeditis istis cōmunib⁹ necessarijs ad debitam intelligentiam dicē-
dorum ad materiam malarum dispositionuz re
num ꝛ vesice. Primo de anathomia dictorū mē-
brorum: ꝛ egritudinibus consequenter in quas
incidere pñt dicta mēbra: ꝛ declarata textualr̄
litera capituli de difficultate vrine: prius tamē
habita recta continuatione capituli ad maiorē
ꝛ clariorem intelligentiam huius capituli iam
de difficultate vrine ex more nostro per ordinē.
Primo videbitur de quid nominis ꝛ rei difficul
tatis vrine. secundo ponentur species ꝛ distin-
ctiones eius. tertio ponentur cause. quarto si-
gna: ꝛ primo pronostica euentus ad bonum ꝛ ad
malum: deinde demonstratiua generis ꝛ specie
rum: consequenter vltimo veniendo ad curam.

Quid nominis ꝛ quid rei difficultatis vrine. Pro expeditione
igitur primi est sciendum ꝙ dominus Rasis hic
per difficultatem vrine non tātum intellexit in
uoluntariam retētionem vrine ꝛ prohibitionē
exitus eius vt aliqui sunt arbitrati vel difficul-
tatem ꝛ impotentiam in expellendo non absolu
tam: immo cum qua stat aliqualis emissio vel
impotentia absolute ad aliquid de vrina expel
lendum vt fecit Aui in capitulo de difficultate
vrine. Sed per difficultatez vrine intellexit om
ne nocumentum contingere potens in exitu vri
ne propter exuberantiam ꝛ fluxum eius: qꝛ de
hoc fecit infra speciale capitulum quod nocu-
mentum vt dicit Gordonius in exitu vrine ali-
quando aufertur omnino ita vt nihil penitus
exeat. aliquando autem minorantur: quo-
niam licet retineatur preter voluntatem ad tē-
pus nihilominus postea expellitur licet cuz dif
ficultate: aliquando autem corrumpitur exitus
eius ꝛ exit inordinate. Et ita etiam Serapion
sub eodem capitulo determinat de difficultate
vrine ꝛ de distillatione eius: non sic fecit Aui-
cenna. Nam ipse de his nocumentis duo fecit
capitula. Primum de difficultate vrine ꝛ reten-
tione eius. secundnm de distillatione vrine: et
ita secundum Gordonium quem est sequutus
Gerar. ꝛ alij communiter scribentes istis diuer-
sis nocumentis vrine appropriauerunt diuersa
nomina. Nam dixit: quod stranguria grece in
terpretatur guttatim vrine emissio: ꝛ quod dis-
suria interpretatur inuoluntaria retentio vri-
ne: vt cum aliquis appetit mingere ꝛ nō potest
aut quando non potest nec appetit.
¶ Cōseq̄nter Gerar. ꝛ eū seq̄ntes cōit dñt ꝙ sic
ī alijs actiōib⁹ cadit triplex nocuᵐ. s. actio dimi
nuta ablata ꝛ corrupta: silr̄ ꝛ in emissiōe vrine.
Actio diminuta dr̄ vt qñ non potest vrīa expelli
ſm totū vel non nisi per interualla: ita ꝙ ad tē
pus sit retentio inuoluntaria: ꝛ tunc tale ac-
cidens vocatur dissuria. Sꝫ actio ablata est qñ

homo etiam cum conatu emittẽdi nullo mõ p̃t vrinam emittere:⁊ tale accidẽs appellaꝛ ab eo furia. Sed actio corrupta est qñ vrina expellit sed nõ cõuenienter.s.qñ inuoluntarie ⁊guttatim emittit ⁊ tũc vt dixi dicit stranguria:⁊ inde formãt istum versuz. Strangur guttatim fur nihil dissurqȝ per horas. ¶ Sed hic notate ꝙ lȝ Gal. 5° affo.affo.ix.ibi.In ano flegmonẽ patiẽti strãguriã sumpserit ⁊c.ẜm istam acceptionẽ:tamen inherendo magis sentẽtijs Ga.cõibus eidem ẽt 7° affor.commẽto.46.ibi strãguriã ⁊ disuriam vt 6° de accidẽti ca^{o} 2° vltra mediũ corruptam actionẽ vt guttatim emissionẽ appellauit dissuriã.Et itẽ 6° de interioribus ca^{o} 3° dissuriaz appellauit illam inuoluntariã emissionẽ vrine:et strangurĩa paulo infra appellauit impotentiaz emissionis vrine:vt cum vesica nõ poterit ea cõprimere naturaliter que in ipsa sunt:vel cuz opilabitur in inferiori parte vt in collo ⁊c.Et ita expresse 6° de accidenti loco allegato dixit. Urina que exire ꝓhibetur dum vesica eam expellere nequit:aut dum illa via per quam penetrat clauditur ⁊ hec duo stranguria vocantur ⁊ ecce quomodo vario modo immo cõtrario vtuntur isti scribentes his terminis a modo Gal.quẽ vt magistrũ ⁊ regem imitari debemus ita vt dicamus ꝙ stranguria sit vrine retentio vel difficultas emissionis eius.⁊ dissuria sit vrine guttatiz emissio:⁊ ita ẜm istos modos fecit Auic.duo ca. supradicta. ¶ Aliqui tñ subtilius indagãtes ponũt differẽtias inter strangurĩa ⁊ difficultatem vrinandi:vt etiã narrauit Nicolus floreñ. di.p^{o} ꝙ stranguria maiorem vrine retentionez significat q̃ difficultas mingendi:qm̃ retentio vrine que ꝓprius appellatur stranguria presupponit virtutis contentiue in vesica ⁊ in collo vesice potentiam retinendi quam designat superfluitas retentionis:coadiuuante tñ cã opilante ipsum collum:sed in difficultate vrine retentio ipsius presupponit virtutis expulsiue vesice defectum ⁊etiam in lacertis ventris ad expulsionez coadiuuantibus:⁊ inde fit dura ⁊ difficilis vrine expulsio deducta ⁊ remota omni cã al's ĩpedire potente expulsionem eius vrine ⁊ a vesica ⁊ collo eius. ¶ Dicunt scdo ꝙ in hoc differunt qꝛ stranguria ꝓprie ⁊ essentialiter dꝛ oĩs absoluta ĩpotentia expellẽdi vrinam. Difficultas vero vrine est impotẽtia facil'r expellendi vrinã:siue quod idez est dura ⁊ difficilis vrine expulsio:ita ꝙ difficultas vrine est sicut spẽs strangurie ⁊ strãguria est sicut genus ad eam ⁊ ad alias spẽs eius. ¶ Differunt ⁊ tertio vt dicunt ⁊ quasi in primaz dispõnem redit:qꝛ stranguria ꝓuenit ex peccato ⁊ supfluitate retentiue:ꝑcipue ꝓpter lesionẽ exñtem in collo vesice ⁊ eius lacerto:q̃ lesio erit aut ꝓpter spasmum lacerti vel per essentiam in eo vel ꝓpꝛ cõitatẽ ad sua $p̃n^{a}$:vel accidit talis lesio ꝓpter opilationem circa collum vesice quõlibet factam a diuersis causis de quibus spãli9 infra erit sermo:sed difficultas vrinãdi accidit ex difficultate expulsiue propter lesionem exñtẽ in substantia vesice:vel propter cõitatem in nocumento ipsius virtutis ad epar:vel propter debilitatem lacertorum myrach seruientium expulsiue vel propter alia opilantia:vel meat9 vrinales supra vesicam vel vltra collum ⁊ in virga: vel propter nocumentum etiã in ipsa vrina multipliciter vt videbitur infra. ¶ Ego tñ propter recte intelligere ⁊ fugere equiuocationem horũ terminorum consului grecum quendaz de istis nominibus qui respondit de mente cuiusdã dicti Papias:ꝙ exurie diurne vrine dicuntur: dissurie aũt cum exeunt vrine dolorem commouentes que acceptiones terminorum multum elongantur a cõibus acceptionibus medicorum. Et iõ in hoc practicãda est illa aurea snia Ga.posita.11° terapentice.cap^{o}.7°.versus finem cum dixit. Sed ꝙ semper dicimus sequentes diuinum Platonem contemnere quidem opȝ noĩa:non vero contemnere rerum doctrinam. Nam hec quidem ad salutem hoĩs ⁊ fallimentum eius in perniciem definit:noĩbus aũt siue proprie siue improprie vtamur:laborantibus nihil plus vel minus ex hoc tali. Ideo in ꝓcessu nostro loquemur per domesticos terminos de difficultate exitus vrine vt vel de impotẽtia emissionis illius ẜm totũ vel ẜm partẽ vel ad tempus tm̃ vel de guttatim eius emissione vel distillatione: vt etiã fecit Aui.ponẽdo spãles causas harũ dispõnũ: et ẜm diuersitatẽ earum ponentur principales cure:⁊ in cap^{o} ⁊ in sequẽtib9:prius tñ q̃ veniamus ad causas ponentur ex ordine nostro distinctiones de difficultate vrine: expediti de quid nominis et quid rei difficultatis vrine sufficienter.

Distinctiones. De difficultate vrinãdi.

¶ Quãtum ergo ad 2^{m} principale ponẽdo distinctiones difficultatis vrine sit hec $p̃^{a}$:ꝙ in difficultate vrine quedam est in qua nihil emittitur q̃uis fiat conatus ad emissionem: quedã in qua aliquid emittitur cum conatu: et de hac quedam est in qua totũ qđ est in vesica:⁊ quedã est in qua parum vrine tantum emittit. Et de nocumẽto ẽt vel difficultate largo modo sumpta quedã fit vrine emissio voluntaria lȝ difficilis:⁊ quedam inuolũtaria. ¶ Alia diuisio:quedã fit distillando tm̃: ⁊ q̃dã emittit nõ distillãdo:⁊ de tali quedã emittitur magis tp̃e somni q̃ tp̃e vigilie:quedã econtra. ¶ Alia diuisio:de q̃libet tali quedã est q̃ quasi fit incipiendo ⁊ quedã que sequit alios sensibiles morbos. ¶ Alia diuisio ⁊ est Aui.in ca^{o} de distillatione vrine ⁊ de difficultate vrine:quedaz est cum qua est ardor ⁊ dolor ⁊ quedã cũ qua nõ est ardor neqȝ dolor. ¶ Alia diuisio:de qualibet tali dispõne quedã est modici tp̃is quedam prolixi. Modici vt triũ tantũ vel quatuor dierũ siue de retẽtione fit sermo siue de distillatione et paucitate eius. ¶ Alia diuisio que est de diminutione vel paucitate vrine:quedã est sequens certum nature cursum diuertentem vt cũ diuertuntur materie humide ad alias vias:vt ad cutim in sudore copioso:vel ad intestina vt in diaria superflua:⁊ quedam que nõ semper naturalem cursum de qua est principalis sermo.

¶ Potest poni vltima diuisio ꝙ talia nocumenta vel contingunt in corpore puerili vel iuuenili vel senili vel naturaliter: forti vel debili. Et his distinctionibus sum contentus.

Cause.

De causis.

Ueniẽdo nũc ad 3^{m} p̃ncipale de causis supposita prima diuisione de difficultate vrinãdi posita a Gal. 6° de accñti loco allegato cũ dixit. Urina tunc exire prohibetur dum vesica eam expellere nequit: aut dum illa

via per quam penetrat clauditur: tñ ppter me-
lius reducere ad memoriam etiam cause distil-
lationis colligende sunt que ponũtur ab aucto
ribus nostris precipue & singulr̃ a domino Aui.
19ª tertij in capitulo de difficultate vrine & di-
stillatione eius & etiam a Rasi 6° cõtinẽtis caº
3°. & ab alijs illustribus medicis. ¶ Pôt etiam
fieri diuisio talis generalis faciẽs ad memoriaꝫ
facilem specialium causarũ: qd causarũ horum
nocumẽtorũ q̃dam reducũtur ad lesionem mem
brorũ: q̃dam sumũtur ex parte lesionis virtutũ:
& quedã ex parte ipsius vrine siue aliarũ rerum
cum vrina cõmixtarũ. Ex parte aũt membrorũ
multiplr̃: vel ex parte principaliter ipsius vesi-
ce vel ex parte membrorũ eidem cõicantium: et
hoc duplr̃: vel ex parte membrorũ vicinorum vl'
vesice seruiẽtium: vel etiam al's sibi vicinorum
vel ex parte membrorum magis longinquorum
vt cerebri & epatis.

¶ Ex parte quidẽ vesice hoc contingit vl' ex ma-
litia compl'onis ipsius vesice vel ex parte male
compositionis maxime oppilantis. Ex parte q̃-
dem compl'onis vel ex parte malitie compl'onis
calide & est raro vt dicit Aui. & Sera. vel ex parte
cõpl'onis frigide & est vt frequẽtius. Nã ad quã
libet talem excessiuam compl'onẽ debilitata na
tura mẽbri fit ꝯsequẽter nocumẽtũ in operatio
ne vel retentiua in retinẽdo ita ꝙ nõ sustinetur
vrina tãto tempore in vesica vt aggregetr̃: immo
paulatim exit: vel etiã in expellendo: vt qꝛ vesi-
ca nõ possit comprimi supra vrinã ad ipsam ex-
pellendũ: vel qꝛ non exprimit nec exprimere pôt
nisi parũ ex ea: & tunc fit distillatio permixta dif
ficultati vt dicit Aui. Malitia etiã compl'onis
sicce adducere pôt ad hoc. s. ad retentionem vri-
ne superfluam & phibitionem exitus eius: & etiaꝫ
ad distillationem vrine sm̃ maiorem vel mino-
rem excessum: vt declarauit Gale. 3ª affo. com-
mento. 17°. Egritudines quidem pluuialibus: &
etiam idem posuit Rasis 10° cõtinentis capitu
lo allegato satis ad principiũ: vbi ponẽs sñiam
Gal'. 4° de vtilitate particularium dixit. Uenit
ad nos quidam macilentus & extenuatus q̃ non
poterat mingere nisi dum cõgregaretur in vesi-
ca ipsius vrina superabundans: vnde coniectura-
ui id fuisse ex siccitate vehementi mẽbroꝝ eius:
qm̃ cã eius erat ꝙ meatus vrine eius siccat' est
induratus & constrictus: vnde indigebat vt co-
adunaretur in sua vesica vrina superabundans
vt posset expelli violenter: & idem paulopost di-
xit ꝙ hec difficultas mingendi erat eo ꝙ exiccã-
tur hec instrumenta intensione coitus: & ꝙ hoc
fuerat in quoddam viro cui precepi vt vitaret
coitum & sanatus est: hanc etiam sñiam expresse
posuit Gal'. 6° de accidenti caº allegato: cũ dixit
Coartari aũt vesice collum contingit aut ppter
grossitiẽ extra nãm aut ob nimiã siccitateꝫ sicut
in peracutis febribus contingit qñ febris sic-
cissima est intantum ꝙ egrotantes hac febre ne
queunt loqui ppter nimiam oris ariditatẽ nisi
prius os madefiat aliquo liquore. De humidita
te aũt superflua non est dubitatio: qm̃ per eã ma-
xime debilitatur contentiua: vñ non retinetr̃ vri
na sed guttatim emittitur. ¶ Et ita oẽs cãe pri
mitiue adducere potentes ad excessum malitie
cõpl'onis siue ex pte eaꝝ que extrinsecus occur
runt vt est de aere frigido & maxime vẽto borea

Nota hi-
storiam.

De cãis p̃-
mitiuis.

li: siue ex applicatione medicinaꝝ frigidaruꝫ vel
al's exsiccãtium frigidaꝝ: vt ex applicatione ius
quiami mandragore vel aliaꝝ medicinaꝝ oppia
taꝝ in vesicã immissaꝝ tempore adustionis vel
ardoris vrine. Exemplum de exsiccantib' est ap
plicatio balneoꝝ mineralium sulphureoruꝫ vel
aluminosoꝝ & hmõi vt est inunctio cum oleis sti
pticis circa illas partes: & comestio stipticoꝝ ẽt
ad hoc adducere pôt vel humectantium plm̃ su
pra regionem vesice vel ex assumptione ciboruꝫ
interius frigidoꝝ vel medicinaꝝ siue per superius
siue per inferius per clisteria si vesice cõicentr̃ ta
les malitie cõplexionales: nã oẽs cãe tales addu
cere possunt ad difficultatem vel distillationeꝫ
vrine. ¶ Cause etiam corporales intrĩsece vt' hu
morales in vesica existẽtes possunt inducere ma
litiam cõplexionis: vnde debilitatr̃ vesica ĩ ope-
rationibus ei'. nam humores frigidi flegmatici
vel mucilaginosi infrigidando vesicam hanc le
sionẽ adducere possunt: nõ tm̃ ledendo per op-
pilationẽ & corpulẽtiaꝫ: sed per qualitatẽ solã
& ita alij humores diuersis qualitatib' affecti
pportionabiliter inducentes lapsum in vesicã
in qualitatibus suis: similiter p eũdẽ modũ no
cere possunt. ¶ Potest etiã fieri lesio in vesica
ex parte compõnis: vt dislocationis vesice. naꝫ
dicebat Auicen. in capº de dislocatione vesice &
mollificatione eius: & sequitur dislocationem &
mollificationẽ quãdoqꝫ difficultas vrine & quã
doqꝫ inuolũtaria emissio vrine sm̃ id qd acci-
dit lacerto de tensione et dilatatione. nã sup. si
dilatatur ppter mollificationẽ fit inuolũtaria
emissio & distillatio. et si cõstringatr̃ lacertus fit
difficultas in exitu: potest aũt extendi & cõstrin
gi ex remotione vesice a loco suo vt pꝫ: que dislo
catio plerũqꝫ fit causa humiditatis: et qñqꝫ cã
vẽtositatis impellẽtis: causa etiã percussionis
supra dorsum vel circa regionem vesice vel pro
pter casum etiã aliquotiẽs euenire pôt. ¶ Po-
test etiam cõtingere talis difficultas ex parte
cõpõnis aliter maxime ex parte oppilationis
et pprie cũ cõicatur oppilatio ad colũ eius dñ
egredi debet vrina: & hec oppil'o aliquotiẽs fit
ppter presentiam lapidis in vesica qui veniẽs
ad collũ vesice facit prohibitionẽ exitus eius si
fuerit mediocris vt al's dictũ est: & aliquotiens
grauãdo virtutẽ simul cum vrina etiam modi-
ce q̃ititatis insurgit expulsiua ad expellẽdũ eã
cum trãsit ad vesicã: & ita distillando emittitur
eandẽ vel similẽ opl'onem efficere potest sanies
vel flegma grossum vel sanguis inspissatus vel
coagulatus in vesica vel apostema generatum
in vesica vel caro addita versus collũ vesice ge-
nerata: pôt ẽt fieri ex multitudine vrine aggre-
gata in vesica: & fuit sñia Gal'. eodẽ 6° de accidẽ
ti: de stãtibus corã regib' vel in cõuiuio vel ali
quo venerabili loco: qui ex imperio volũtatis
retinẽt vrinã. & istũ eũdẽ casum posuit Aui. nã
cũ figitur vesica. s. extẽsa a multitudine vrine re
tente: tũc cooperitur vel comprimitur meatus
eius idest clauditur. ¶ Et ipsa vrine retẽtio su-
perflua fit aliqñ ppter somnum longum: et in
die ppter occupationes. & dicebat Ga. hoc nõ
tantum accidere in vesica sed in ventre cõtin-
git: & qd q̃plures homines ignorant hanc egri
tudinem stante oppil'one in intestinis: vnde
non possunt contrahi intestina ad expellendã

De cãis cor
poralibus

feces recentes aut humores: ⁊ dicit ꝙ hoc solet euenire ex pharmacie solōne dū hūores ad intestinum defluunt nō exire valentes: dicit etiā ꝙ hoc idē in vētre. i. in stō cōtigit: ⁊ ꝙ si talis egritudo euenit suffocantur sup. hoīes añꝙ intelligant medici vñ hmōi egritudo ꝓcedat: ⁊ hoc totum bene nota. Nam hic habes vnā cām diuersam a causis colice supra positis: qm̄ nō tm̄ propter opilationem cōtingentem in extremo fit talis prohibitio exitus māe: sed q: p nimiā extensionez ꝯtingentē a mā replente nō pñt membra s. se figere ad cōprimendum vel exprimendum: ⁊ hoc ē cōe stō intestinis ⁊ vesice. ¶ Potest quoqꝫ fieri lesio in vesica ex soluta continuitate: vt ex casu vel ꝑcussione non tm̄ ledendo substantiam vesice: sed qm̄ ad se defluunt humores vel sanguis ad vesicam qui postea sunt cā opilationis vt dictū est. Et iste cāe vel sibi silēs efficere possunt etiaꝫ hec nocumenta ꝑpter lesionē colli vesice. Et de hoc dicebat Ga. primo interioꝝ: tripl'r opilatur collum vesice. Uno modo cuꝫ tumescit vel induratur extra nām adeo vt vie vrine claudantur: scdo mō cū res ꝑter nām in loco eius nascitur. tertio mō cū additus eius quōlibet a re adurente clauditur. Primuꝫ est ꝑpter apā cal'm in eo vel frigidum vel durum. Scdm est propter carnem ortam vt verrucā vel poꝝ. Tertiū est sicut lapis vel sanguis coagulatus vel sanies vel humor grossus ⁊ viscosus: immo etiam ventositas circa pōt esse causa huius opilationis. ¶ Et hec opilatio vel similis non solum euenire pōt in collo vesice: immo etiam ⁊ in via virge que seruit vesice virtute delatiua: ⁊ sepe hoc euenit cuꝫ testiculus ad myrach superius eleuatur.

Trib' modis pōt opilari collū vesice.

¶ Et tales vel similes siue cum malitia complexionis etiam euenire possunt in poris vritidib' ⁊ in renibus seruientibus vesice ⁊ nocebunt per alium modū. nam stante opilatione in illis mēbris vel debilitate ex complexione acquisita a q̄cunqꝫ tali causa minuetur vrina: ⁊ nō nisi ad notabile tempus poterit emitti: qū. s. erit aggregata in quantitate tanta ꝙ vesica possit cōuenienter constringi supra vrinam ad eius emissionē. ¶ Et sicut de opilatione dictum est in his membris ledente vel malitia complexionis: idem intelligi potest si contingeret solutio continui in dictis membris manifesta ⁊ maxime de vlcerib' qm̄ stantibus vlceribus in vesica vel meatibus post vesicam vel ante vesicam: aliquotiens contingunt hec accidentia de difficultate vrinandi ⁊ de distillatione: qm̄ propter dolorem qui seq̄tur ad contactum vlceris mediante vrina dicebat Aui. quotiens vult mingere dolet quare nō exprimit mictor vesicam suam cum lacerto ventris fugiens a dolore: ⁊ sic fit cā difficultatis exitus vrine: fit ēt aliqū cā distillationis: vt infra dicetur in cā sumpta ex parte vrine. ¶ Ex parte etiam mēbroꝝ renum ꝓprius fit difficultas propter malitiam compositionis de opilatione: sed non ꝑpter hoc solum: sed ex sola malitia cōplexionali debilitando ipsos renes ꝓcipue in attrahendo ⁊ suggendo aquositatem vrinalē ab epate. Et ad hanc debilitatem sepe adducit complexio frigida ⁊ maxime cum sequitur ad apāta dura renum: vnde non attraheretur notabilis q̄titas vrine a renibus neqꝫ ꝯñr in vesica recipitur ⁊ ita non fit eductio debita q̄titatis vrine. Unde dicebat Gal. 6°. de accidenti loco alleg. hanc non proprie appellari stranguriam neqꝫ vesice passionem contra antiquos: qm̄ dum vesica repletur vrina ⁊ non exit non est idem ac si esset vesica vacua ⁊ non effluit vrina. Nā sup. prima est mala dispositio vesice. Et secunda sup. non sic: sꝫ habet nomen innominatum.

¶ Ex parte etiam membroꝝ vicinantium seruiētium fit nocumentum maxime musculoꝝ ipsius colli vesice seruientium in retinendo. Nam cum ex malitia complexionis leduntur in māli vl' in immāli non apōsa vel apōsa non possunt seruire indebite retinendo vñ aliquotiens contrahūtur super id qđ contrahi dꝫ: ⁊ ita clauditur orificium colli ⁊ fit difficultas ꝯñr in exitu vel ꝓhibitio exitus: ⁊ aliquotiens debilitati in retinēdo ſm qđ fluit vrina ad vesicā ita guttatiꝫ emittitur. Et ꝓportionale nocumentum euenire potest in lacertis latitudinalibus myrach iuuātibus etiam ad expulsionez vrine cū non possunt constringi supra vesicam vel propter nimiaꝫ humiditatem vel frigiditatem vel aliam cām corporalem.

¶ Fit etiam difficultas exitus vrine ex parte ēt mēbroꝝ vicinoꝝ cōicantium: aliquotiens fit retentio vrine ⁊ difficultas exitus eius: ⁊ aliqū distillat io vt contingit ex apātibus euenientibus intestino recto: vel ex alia re ibidem clausa comprimente aliquotiens vesicam: ⁊ tūc fit eductio vrine cum modica existit in vesica: ⁊ aliquotiēs comprimit collum vesice constringendo: ⁊ fit ꝓhibitio exitus vrine. Et si per idem fiant apāta in myrach supra vesicam vel in partibus versus collum adducere possunt ad hec nocumenta: sicut etiam eleuatio testiculi cōprimendo collum vesice: ⁊ idem contingit si fiant apāta in matrice vt fuit sñia Hyp. 5ª affo. affo. 5. cōmento cum dixit. Cum in ano flegmonem patiente ⁊ matrice flegmonem habente stranguria superuenit.

De retētione vrine, q̄ fit ex parte mēbroꝝ vicinātium.

¶ Fit etiam vt dicebat Aui. ex emorroydibus ⁊ tenasmone ⁊ maxime cum emorroydes dolent: aut cā ragadie dolorose: aut si fuerit in dorso in inferioribus aliquid comprimens versus intestinum rectum siue sit apā siue dislocatio spondilis. Nam ad cōpressionem intestini per illū modum sequitur consequēter mediate compressio vesice ⁊ colli eius. ¶ Sed hic potest moueri leuis dubitatio quare est ꝙ per fecem duram existentem in intestino recto ⁊ etiam ꝑpter impregnationem saltem in primis vel medijs mensibus non fit strangurīa vel dissuria cū tñ maior fiat compressio circa vesicam q̄ ex certo apāte in matrice vel in intestino: ⁊ tñ hoc experiētia manifestat. ¶ Dicatur rñdendo ꝙ ad impregnationem ⁊ ad fecem siccam in intestino recto non sequitur dolor: vnde virtus expulsiua non timens dolorem libere exprimit vrinam sicut dꝫ ⁊ nō refugit ab expressione sed in flegmone ani et matricis causatur dolor: vnde in his accidit strangurīa ⁊ forte plus facit dolor ad stranguriam q̄ opilatio vel constrictio vt manifestant ragadie: vt infra videbitur de causa que sumitur ex causa acuitatis vrine.

¶ Aliquotiens etiam causa sumitur ex pte mēbroꝝ longinquorū. vt ex parte cerebri lesi vel ex parte neruoꝝ venientium ad lacertos ipsius vesice vt statim dicetur de nocumento ex parte vir

tutis. ¶ Ex parte etiam epa tis contingit nocu
mentū vt cum epar non generat aquositatē vri-
nalem sequestrando, debite a sanguineitate: vn̄
non nisi modica quantitas vel quasi nulla attra
hitur ad renes ⁊ ꝑn̄r ad vesicam: ⁊ ita q̄si nulla,
fit emissio vrine: ⁊ in hoc esset dicendum vt dice
batur supra de debilitate attractiue renum.

De retētione vrine ex pte v̄tutis.

¶ Cā aūt in virtute aut est i virtute sensibili vt
dicebat Aui. aut in motiua aut in nāli ex pte vir
tutis sensibilis contingit qn̄ accidit nocumētū
in sensu vesice aut lacerti ei⁹: q͛ s. nō debite sen-
tiāt nocumentum vrine: ⁊ inde non insurgit ex-
pulsiua ad faciendum expulsionem fortē aut ex
pulsionem oīno: ⁊ istud nocumentum accidit vt
ante dicebatur supra sepe ꝑpter nocumentū in
p͛in° vt accidit in carabito ⁊ lithargia ⁊ dimi-
nutione sensus. nam tunc virtus regitiua defi-
cit a regimine debito ad operatiōes: aut hoc cō
tingit q͛ non mittantur spūs cōuenienter debē
tes dare sensum ⁊ motum ipsi vesice. ¶ Posset ēt
hoc euenire ex defectu in virtute motiua vt cū
accidit inobedientia in lacerto ad motū cōpres
siuum: ⁊ nō tm̄ hoc est veꝝ de lacerto vesice ⁊ col
li eius: immo ēt de lacerto myrach cū nō est obe
diens ꝑpter debilitatem virtutis ad cōpressio-
nem supra vesicam. ¶ Aut cōtingit ⁊ sepe nocu-
mentum ex parte virtutis nālis vt cū debilitat
virtus retentiua ad non debite cōtinendū: aut
virtus expulsiua propter malitiā cōplexiōis vt
supra dicebatur: ⁊ hec debilitas aliqn̄ hꝫ radicē
a debilitate virtutis nālis epatis ex qua origi-
natur: ⁊ aliqn̄ ꝯtingit ex debilitate virtutis epa
tis immediati: vt qn̄ nō transmittit vrinam vel
non separat eā ab humiditatibus vel transmit
tit eam inordinate ad membra cum massa tota
sanguinea: ⁊ aliquotiens materia aquosa san-
guinea non conuenienter attrahitur: q͛ a reni-
bus tanq̄ non conueniēs obiectum ⁊ proportio
natum renibus ⁊ vesice: immo expellitur aliqn̄
ad concauitatem ventris ⁊ vacui myrach: vt su-
pra dictum est ibi in causis hydropisis: ⁊ iste vir
tutes in epate deficiunt vel minuuntur propter
causas diuersas lesionis epatis vel immateria-
les vel materiales: apostemosas vel nō aposas
vt supra dictum est loco suo.

De retētione vrine ex pte ipsius vrine.

¶ Ex parte etiam vrine contingit nocumentum
⁊ difficultas in vrinando vt qn̄ vrina est adusti-
ua vrens vel excorians: vt latius dicetur in cap°
de ardore vrine. nam tunc dicebat Auicen. in ca
pitulo distillationis q̄ natura retentiua nō va
let retinere vrinam propter dolorem: ⁊ ita remit
titur a virtute.

De signis ꝓ° euētus.

Signa. Succedit modo ponere signa: ⁊ pri-
muꝫ pronostica euentus: deinde ad
bonum ⁊ ad malum: ⁊ consequenter demonstra
tiua ⁊ generis ⁊ specierum.

¶ De signis ergo ꝓnosticis euentus sit hoc pri-
mum: corpora rare texture exposita aeri frigido
⁊ maxime vento boreali ⁊ proprie cum sunt nu-
da circa regionem vesice in eis expectare opor-
tet vrine difficultatem aut retentionem ei⁹ aut
distillationem s̄m diuersum modum lesionis cō
tingentis ex frigore de quibus dictū est sup. pꝫ.
¶ Secundum pronosticum in quocunq̄ mictu
sanguineo: siue fiat ex ruptura vene vn̄ fiat exi-
tus sanguinis per vias vrine siue aliter in eodē
expectare oportet difficultatem vrine: patet ꝓ-
pter facilem coagulationem sanguinis in vesica
⁊ ꝑn̄r opilationem ⁊c. ¶ Aliud pronosticum: in
omni maximo morbo situaliter multum distāte
a vijs vrine expectare opꝫ difficultatē vrine: pꝫ
propter id qđ natura diuertitur a vijs vrine ad
alias operationes necessarias propter acuitatē
morbi: ⁊ nō tantū hoc contingit egrotante par-
ticulari membrorum: immo etiam ⁊ in causone
vt prima quarti. ¶ Alia cōclusio pronostica ad
egritudines cerebri notabiles vt in carabito et
in lithargia in quibus operationes animales
notabiliter corrumpuntur: ⁊ in quibus distem-
perantur spiritus sensitiui ⁊ motiui: ⁊ in his ex
pectare oportet difficultatem vrine: pꝫ qm̄ in
talibus aut non recordantur de emittendo vri-
nam: aut virtus naturalis retentiua ⁊ expulsi-
ua non exeunt in debitas operationes propter
minoratam sensitiuaꝫ: vnde non percipitur no
cumentum vrine. ¶ Alia conclusio: quib⁹ abun
dat sudor aut egestio in eis oportet expectare
paucitatem vrine patet. Nam dicit Gordonius
in capitulo de stranguria: licet sit sententia af-
foristica: tria sunt que augmentata se diminuūt
⁊ diminuta se augmentant: vt est sudor egestio
et vrina.

De signis ꝓnosticis ad bonum

¶ De pronostis aūt ad bonum sit hoc primum:
difficultas vrine siue nocumentum in vrinando
ad modum supra expositum dependens ex mala
cōplexione sine mā factum tale ex cā primitiua
vt ex aere frigido vel similibus facile curat: pꝫ
conclusio. Nam per applicationem cause cōtra-
rie faciliter remouetur complexio inducta si fue
rit fiens de qua est sermo: etiaꝫ potatio vini ad
hoc facit in causa frigida vt fuit sententia Gal.
7ª affo. commento. 46. illius affo. Stranguriā
⁊ dissuriam repletio vini soluit. ¶ Secunda cō
clusio: nocumentum in vrinando cōtingēs post
longum somnum vel propter occupationes di-
urnas vel facta retentione vrine ex imperio vo-
lūtatis tale ēt facile curatur: vt videbit i cura.
Et illā exp̄sse notauit Gal. 6° interioꝝ. ca°. alle-
gato. ¶ Tertia cōclusio: nocumentū dictū ꝯtin
gens ex obliuione vt in lithargia ⁊ silibus: sluē-
xa tn̄ vrina ad vesicā: facile ēt curatur: pꝫ cōclu
sio: qm̄ stāte hoīe recto ⁊ attractis mēbris supra
vesicā leuiter cū humectantib⁹ ⁊ dilatantibus ⁊
cōpressa regione vesice cū manu versus dorsum
emittitur vrina. ¶ Quarta conclusio: nocumen
tum dictū cōtingens ex opilatione lapidis exi-
stentis in vesica occurrentis circa collum vesice
etiam facile curatur: qm̄ remouetur ab illo suo
situ facta eleuatione crurium patientis ⁊ quas-
satione vt dictum est circa literam vel ex imposi
tione syringe vt loco suo videbitur.

De signis ꝓnosticis ad maluꝫ.

¶ De ꝓnosticis vero ad malū sit hoc primū: no-
cumentū contingens ex dolore circa vesicam ꝓ-
pter aliquam causam dolorosaꝫ essentialiter le
dentem vesicam si fuerit in decrepito laboriose
sanatur: pꝫ conclusio de mente Hyp. ⁊ Gale. 6ª
affo. affo. 6°. illo. s. Nefretici ⁊ circa vesicā dolo-
res laboriosi sanantur in senibus. Et dixit Gale.
in cōmē. in fine q̄ senes his passionibus cōmo-
riuntur. ¶ Alia cōclusio: ablatio vrine si diu du
rauit: q͛ s. vsq̄ ad. x. vel. xi. dies mortem signifi-
cat a quacunq̄ causa pēdeat ⁊ raro euadit eger.
Dixit tamen Gordonius quod vidit hominem in
quo retenta fuit vrina in totum per septē dies

et vixit. Patet conclusio. nam per talē retentionem vrine vltra cām regurgitationis ad mēbra superiora de vrina que non pōt ingredi vesicā ꝛ coartationis membroꝝ spūalium ꝛ suffocationis: ꝓ̄r etiā dicta vrina remanēs mixta cū sanguine in venis inficit ꝛ corrumpit sanguinem ꝛ fit causa magnoꝝ nocumentoꝝ. Et pro hoc dicit Ras. 10. ꝯtinentis loco allegato: vidi plures appropinquari morti: ꝛ pars ipsoꝝ mortua est ex retentione vrine: in quibus omnibus ipsoꝝ vesica videbat extensa. ❡ Alia conclusio. difficultas vrinandi cōtingens ex sanguine coagulato in vesicam vt plurimū est mortalis. nam ad illā retentionem ꝛ coagulationē sepe sequunt accidentia multū timorosa. Nam dixit Sera. 4° breuiarij ca° de distillatione vrine: ꝛ accepit a Gal. 6° interioꝝ ca° 3° sepe alleg. ꝙ qñ sanguis coagulatur ꝛ cōgelatur ꝛ nō in vesica tm̄: immo in stomaco ꝛ in intestinis ꝛ pectore accidit patienti istud: paruitas anhelitus ꝛ citrinitas coloris et paruitas pulsus ꝛ durities eius ꝛ cōsequutio ipsius ꝛ nausea ꝛ tristitia ꝛ extenuatio donec nō euadit nisi raro in omni hora ex illis in quoruꝫ extrinsecis mēbris coagulat sanguis ꝛ fit cōgelatus. Et dixit Gal. loco allegato: miruꝫ est qño sanguis dum ex suis venis exierit talia generat accidentia cū alijs humoribus humano corpori vicinior fit. ❡ Alia cōclusio. nocumentū contingens in vrinando ex apāte aut ex vulnere in vesica difficulter multuꝫ curat: ꝛ difficillime in decrepitis. Hanc cōclusionē posuit Rasis. 10. cōtinen. cap° p° de mente Gal. ponens rōnē dixit: qm̄ nō cessāt hec membra sup. renes ꝛ vesica de operationibus ipsoꝝ ꝛ in eis supueniunt superfluitates: ꝛ tū eoꝝ membroꝝ que indigent sanatione: indigent quiete ꝛ ociositate ita ꝙ nō accidet in eis aliquid pūgens neqꝫ excitans sup. sicut est vrina. Unde addit: qm̄ supfluitates accidentes in eis mēbris excitāt vlceratiōes ꝛ apāta ipsoꝝ: vñ hec passio difficilior erit in cura in decrepitis: cū passiones facilis sanationis difficiles sint in decrepitis: ꝛ quāto magis si fuerint difficiles addit: vñ hec passio si accidet in decrepitis nō separatur ab eis ad mortē. ❡ Alia conclusio etiā ad malum ꝛ est Hip. 6ª pticula affo. Quibuscūqꝫ ex strangnria ilios nascitur: hi in septem diebus pereūt: si nō febre supueniente vrina multa fluxerit. Et similē sniam posuit Auic. 19. tertij. in capło de difficultate vrine dixit. Et dictum est sup. ab Hip. ꝙ qui hꝫ difficultatē vrine ꝛ aduenit ei post ipsaꝫ tenasmon: moritur in septimo: nisi accidat febris ꝛ prouocationē plurimam faciat. Ratio huius sumitur ex hoc. nam natura non potuit vehementiā dissurie ꝛ ilios nisi modico tempore tolerare: aliqui tū fe. supueniente remissa effimera liquefactis causis facientibus dicta nocumenta ꝛ eductis per vrinā saluant vel saluari possunt. Et ideo subdit Hip. si non fe. superuenerit vel alia similis causa dissolutiua multa fluxit vrina. Sed pro intelligentia debetis notare vt colligit ibi in cōmento ꝙ post stranguriam sequi potest ilios: qm̄ vesica plena existente ꝛ inflata comprimēte rectū intestinum fit vt feces non egrediantur deorsum quare reducuntur in sursum ꝛ causant ilios: et etiam aliqñ intestina ꝛ grossa ꝛ subtilia sunt cōpatientia vesice in strāguria ꝛ sic incurrere possunt ilios Gal. tū in comento non acceptauit ꝙ propter illā oppilationē nō fiat ilios: sed dicit versus finem cōmenti esset bonū dici humores crudos ꝛ grossos ꝛ frigidos que sunt accidentia huius morbi ilios: nō qꝛ sequant ad ilios: imo sunt ipsius cause. Sed per accidentia intellexit ꝙ sunt eius acuitatis cause qꝛ raro fit ilios ab ipsis sed vt plurimum ab apāte: tū cū sunt cause ilios verificat affo. qm̄ per febrē supuenientē effimeram liquefactis humiditatib' dictis flegmaticis ꝛ fluentibus per vrinā ꝓ̄r minuetur ilios: immo etiā ꝛ strangnria: cū tales materie erant causa harū passionum: sed ipsa nō supueniente vel alia cā simili in effectu cū dicti morbi sint acuti ꝓpter seuitatē accidentiū: lꝫ causa materialis eoꝝ sit frigida nō poterit virtus rationabiliter vltra septimū cōseruari: ꝛ sic in septimo vel ante septimū moriet. ❡ Ultimū pronosticum ꝛ est Rasis loco allegato: si fuerit difficultas mingendi ex parte carnis dure orte in meatu incurabilis est penitus: tū Auic. ponens curam illius visus est esse neutralis. nam ponit curam per balnea mollificantia: dixit. Et fortasse proderit ꝛ fortasse non proderit.

❡ Signa generis demonstratiua sunt manifestissima ex relatione patientis.

❡ Sed signa specieꝝ sepe indigent vt debita cognoscantur multa coiectura. Nam de hoc dicebat Gal. 6° interioꝝ ca° sepe allegato loquēs in hoc casu de strāguria vel dissuria necesse est magnum studium nō solū in his poni sup. ad inuestigandum causas: verū etiā ꝛ in oibus passionibus eius. s. vesice: ꝛ primo de interioribus capitulo primo dixit pur loquens in ista mā: neqꝫ autem solū scientia inuestigandi hic sufficit nobis: sed opꝫ nos perpendere inuenta in illis locis vt res vrinā cōstringens qualis sit manifestabitur: qđ possumus intelligere inuestigatis preteritis ꝛ ꝑ̄sentibus accidentibus ꝑ̄sentia sensualiter apparent ꝑ̄terita cum interrogatione: et non solum infirmi sed etiā suoꝝ sciri opꝫ. Et in his duobus capitulis habet cōueniens multum doctrina in inuestigatione causarum ꝛ specierum istarum dispositionum.

❡ Sequēdo ergo doctrinā Gal. in hoc loco stāte aliqua tali lesione in vrinando. Primo inquiratur ab infirmo si ꝑ̄cesserūt alique cause de primitiuis superius enumerate vt de statione in aere frigido vel de occursu vēti borealis vel de sessione supra lapidem frigidum vel de applicatione rerum frigidarum circa regionem vesice: vt de interius receptione earū vel per superius vel per inferius: ꝙ si aliqua ex eis occurrerit vel multe earum: tunc arbitrandum est malam cōplexionem frigidaꝫ esse in causa. Et si nulla istarum precesserit manifeste alterans ꝛ subito: pōt tamen declarari supra complexioneꝫ frigidam aliunde habentem causam per quedam accidentia presentia: vt qꝛ ibi stet frigoris sensibilitas in toto vel in locis vrine ꝛ ex iuuamento sensibili ex applicatione rerum leuiter calefacientium: que tamen leuis calefactio licet cōmuniter iuuet in passionibus vrine qꝛ vesica est membrum neruosum frigidum: et confortatur a remisse calefacientibus vt etiam dixit Hippocra. quinto affo. affo. 22°. illo. Calidū facit saniē. dixit tandē ꝓdest ꝛ ano ꝛ pudendo ꝛ vesice ꝛc. Tū

Not. bene sequētis.

si mala cõplexio calida fuerit cã nocumenti nõ
tñ iuuat: immo forte leditur ex applicatione re
misse calidoꝝ. ¶ De signis et ptibus est ad hoc
De signis a cã frigida sũptis.
significandũ ex parte vrine. Nam in cõplexione
frigida siue mãli siue ĩmãli apparet albedo vri-
ne siue remissa multũ tinctura ⁊ aquosa ꝫm plu
cum tenuitate eius. naꝫ frigiditas nõ tingit vri
nam: immo ꝓhibet tincturam etiam qꝛ cõstrin
git meatus facit ad tenuitatem vrine. Aliqñ tñ
in mãli cõplexione stãt grossitudo vrine ꝓpter
eductionem mãe frigide cũ vrina: maxime qꝛ de
bilitata vesica multe supfluitates ad ipsaꝫ trãs
mittuntur: ⁊ ꝓinde sepe aliquotiens coguntur
mingere. Propterea in hyeme multi frequenter
mingũt ⁊ nõ sic in estate: qm̃ tunc magis vesica
debilitatur etiam qm̃ mãe cõprimuntur ad in-
terius in hyeme ⁊ nõ sic in estate: ideo aliqñ ap
paret quedã pũctio ab vrina: nõ qꝛ a frigiditate
extrinseca vigoretur calor vt quidã existimãt et
fiat vrĩa acutior: sed qꝛ ipsa vesica facta debilior
a frigore ꝓpter conuersionem etiã mãeꝝ ad eaꝫ
a minori leditur cã: ꝓpterea dixit Aui. in signis
difficultatis vrine a cã frigida qđ sit multitudo
necessitatis surgendi ad mingendũ ante id. i. añ
veram stranguriam: stãtibus ergo his signis cũ
priuatione signoꝝ aliaꝝ causaꝝ satis euidenter
concludere possumus supra malitiã cõplexiõis
De signis a cã ꝓmitiua sũptis.
frigide. ¶ Signa calide ex aduerso si fuerit acui
tas ⁊ inflãmatio ex vrina: qđ ꝑcipietur ex exitu
eius in virga ⁊ ex ꝓcessione causaꝝ calefaciẽtiũ
manifestaꝝ vt ex statione in locis calidis ⁊ ex ꝓ
cessione febrium ⁊c. Et de iuuamento qđ sequit
ex applicatione remisse frigidoꝝ deductis alijs
causis: tũc possumus cõiecturari cãm esse malã
cõplexionẽ calidaꝫ sine mã si nõ fuerit grauitas
vel põderositas: ⁊ cũ mã si ibi affuerit grauitas.
¶ Et ita discurrere possum⁹ ad alias malitias
cõplexionales ⁊ humidã ⁊ siccã: nã in sicca parũ
emittitur de vrina cũ emittitur: ⁊ tũc magis cũ
difficultate: ⁊ cũ mltũ emittit est facilioris exit⁹
vt dicebat Aui. ꝓpterea qꝛ humectat madefaciẽ
do meatum vel dilatãdo ipsum sup. prius exsic-
catum. ¶ Et ita ex parte lesionis virtutis si fue
rit nocumentum in retentiua nimis retinendo
vel in expulsiua in non possendo expellere: cum
dicte virtutes in suis opationibus deficiant ex
malitia cõplexionis possumus cõsequenter ha-
bere signa bene cõsiderando lesiones virtutum
habitis signis malitiaꝝ cõplonaliũ. Etiã ex pte
virtutis sensibilis si fuerit nocumentum q̃ lesio
aliquotiens contingit cum ꝓpria virtus infir-
matur: neruo tñ qui venit ad lacertum collũ ve
sice constringentem suam actionem faciente: sꝫ
tm̃ hoc euenit ꝓpter duritiem sui sensus aliquo
tiens vt dicebat Ga. 6° interioꝝ. ⁊ tunc declara
tur qꝛ semper fuit debilis sensitiue in ꝑcipiẽdo
acuitatem vrine in exitu eius. ¶ Qđ si fuerit ꝓ-
pter nocumẽtũ in neruo q̃ venit ad lacertũ vel
ex indispõne spũs: tunc est talis morbus magis
ꝑ cõitatẽ ex regalibus mẽbris maxime cerebro
vel nucha: ⁊ tunc precesserunt morbi cerebrales
de carabito ⁊ lithargia ⁊ siles: ⁊ ita fieri posset
defectus in expulsiua nãli virtute: qm̃ virtus nã
lis expulsiua non insurgit ad expellenduꝫ nisi ꝑ
cepto prius nocumento. ¶ Et si esset defectus
in motiua voluntarie ꝓpter paralysim vel spas-
mum musculi: vnde non iuuetur virtus in cõti-
nendo debite: tunc siue fiat distillatio vel aliter
difficultas ex repletione vel precesserunt signa
malitie complexionis excessiue maxime frigide
vel humide vel morbi cerebrales vel de disloca
tione spondiliuꝫ inferioꝝ vel al's apata in alcha
tim musculum ledentia vel signa egritudinum
aliaꝝ debilitantium quecũqꝫ fuerint: ⁊ spãliter
dicebat Aui. Et signum mollificationis lacerti
est debilitas ꝓuocationis absqꝫ clisteribus: ⁊ vt
sentiat vt q̃ res intrinseca non est obediẽs mẽ-
bro ⁊ cõpro educit eam. i. vrinam faciliter. Et si-
gnum spasmi lacerti est vt id paꝝ qđ egreditur
egrediatur cũ cõpressiõe. ¶ Et ex his patere po
terunt signa dislocationis vesice vel causaꝝ ei⁹:
lꝫ aliquotiens tactus ⁊ visus ꝑueniant ad cõpre
hendendum dislocationẽ: ⁊ cũ hoc si plena fue-
rit ⁊ extensa vesica: tunc ꝑ cõpressionẽ cuꝫ manu
in regione vesice fiet facilius exitus vrine. ¶ Si
etiam fuerit ꝓpter obliuionẽ vel ꝓpter somnũ
longũ vl' ꝓpter occupationes vel ꝓpter retẽtio
nem vrine ex imperio voluntatis vt ꝓpter ste-
tisse in aliquo venerabili loco: tunc si iste cãe ꝓ-
cesserunt ex relatione infirmi manifestantur.
¶ Et si fuerit ex parte acuitatis vrine stat pun-
ctio ⁊ ardor in exitu ⁊ alia q̃ dicentur infra loco
suo. ¶ Et si fuerit ꝓpter paucitatem vrine q̃ de-
bet recipi in vesica ex nocumento renum vel epa
tis ꝫm modos dictos supra: iam ꝓcesserunt mor
bi vel epatici de q̃bus dictum est superius: vel
morbi renales de q̃bus dicetur inferius. ¶ Et si
cã fuerit coartatio vt plerũqꝫ euenit vñ fiat re-
tentio vrine ꝓter nãm: tunc dicebat Aui. ⁊ oms
spẽs opilationis que accidũt in vesica ex ipsa. i.
ex essentiali nocumento in ea aut ex coartatiõe
i. in via vicinitatis sunt cum dolore: ⁊ tunc dice
bat Sera. in proprio ca° de distillatione. Si vo
cum difficultate vrine est dolor sup. cum opila-
tione in suba vesice vel meatu eius: tunc non fit
nisi aut ꝓpter apã: aut ex coartatione saniei: aut
propter vlcus aut ex malitia complexionis com
posite inordinate de qua dictũ est: aut ex vento
sitate inflatiua grossa: aut sup. ꝓpter alias hu-
miditates grossas: aut sanguinem grossum con
gelatum aut lapidem: quare accidit difficultas
vrine ⁊ expressio vt dicebatur supra ⁊ ꝓpter has
tres causas vltimas non fit tãtus dolor sicut in
ꝓcedentibus. ¶ Et si fuerit ꝓpter apã erunt si-
gna apãtis de q̃bus dicetur infra. ¶ Si vo fue-
rit ꝓpter saniẽ aut ꝓpter vlcus: aut sup. ꝓpter
verrucam genitam: aut ꝓpter lapidem: tunc di
cebat Aui. ⁊ cognoscitur res opilans absqꝫ apa-
te per syringam sup. immissam ꝓpter id quod ex
trahit de sanguine aut humore: nã in immissio
ne syringe si fuerit sanguis opilans aliquid cuꝫ
ea educitur de sanguine: ⁊ cum hoc precessit edu
ctio sanguinis: ⁊ si fuerit sanguis coagulat⁹ stãt
signa timorosa que dicta sunt supra de citrinita
re coloris ⁊ casu pulsus ⁊c. ¶ Et si fuerit vento-
sitas stat dolor extensiuus sine grauitate aliquo
tiens ambulatiuus ⁊ communicatur intestinis
⁊ aliquotiens fixus conclusa mã inter tunicas
vesice. ¶ Et si fuerit cã mãe humoralis viscose:
tũc simul cum syringa educitur aliquid de visco
so: ⁊ cuꝫ hoc precesserit dieta multiplicatiua hu
moꝝ viscosoꝝ de ocio ⁊ comestione ciborũ gros-
soꝝ ⁊ alijs delitijs. vt dicebat Ga. primo interio
rum. ¶ Et si fuerit sanies simul cum syringa edu

citur aliquid de sanie: ⁊ cum hoc precesserunt, vlcera ⁊ apata in renibus vel in vesica vel in vijs medijs: vel forte etiam in membris pectoris: q̄ aliquotiens terminantur ad vias vrine: vt etiã dicebat Auic. 6° interiorum ca° allegato. Et si fuerit lapis vel verruca etiam declaratur per syringam cum immittitur per id qđ stat in facie eius ⁊ non dimittit ipsam incedere ex verruca aut lapide aut incarnatione vt dicebat Aui. ꝓpter id qđ cum syringa tangitur res dura declaratur lapis: maxime si simul cum alijs signis lapidis q̄ infra loco suo dicentur cõplicetur: ⁊ in cõtactu syringe sepe cum syringa educitur sanguis sed modice quantitatis ⁊ fit dolor: non tñ sicut in vlcere. ¶ Ex quibus aũt mẽbris veniat aliq̃tiens sanguis vel sanies: qm̃ ex diuersis locis educi p̄t ad vesicaꝫ: videbitur infra loco suo de mictu sanguinis ⁊ saniei. ¶ Si aũt nocumentum fuerit p viam coartationis ex vicinitate ⁊ apodiatione aliorum membrorum ad vesicã vt de retentione fecuꝫ durarum in intestino recto vel ꝓpter apata ibideꝫ vel in matrice mulieris: vel ꝓpter emorroides ⁊ ragadias: vel ꝓpter cãs extrinsecas de percussione vel dislocatione spondilium alchatim ad anterius vel ex apatibus in illis partibus: tunc ista oĩa p̄cesserunt ⁊ declarari possunt ab infirmo ſm maximam parteꝫ: sicut contingit de illo cui accidit apa in vesica: de quo refert Gal'. pmo interio. dixit. Quidam enim percussionem fortẽ passus est in loco qui est inter pudenda ⁊ testiculos: qui pitoneon đr: ⁊ loco percusso tumefacto vrinam mittere non valebat ⁊c. ¶ Si etiaꝫ fuerit ꝓpter conuersionem testiculi in superius istud ẽt manifestũ est ex relatione patientis. Et sic sum contentus quantum ad signa.

No. hystoriam.

Cura. Consequenter veniendo ad vltimum de cura que diuidenda est in dietam ⁊ potionem: ⁊ aliquotiens in chirurgiam. ¶ Circa dictam non potest dari vera regula de regimine seruando in hoc ca° propter multiplicem diuersitatem ⁊ q̃ñq3 cõtrariam causarum efficere potentium difficultatem mingendi: de quibus dictum est supra: vnde ſm varietatem causarum vnã quãq3 opꝫ variari regimẽ in dieta. ¶ Nam si cã fuerit malitia complexionis calide immãlis vel mãlis opꝫ inclinari regimen ad frigidũ aliqualiter ⁊ ex parte aeris ⁊ ex parte ciborũ ⁊ potuuꝫ ⁊ reliquorum. Et si econtra cã fuerit malitia cõplexionis frigide opꝫ vt conuertantur ea ad calidum. Verum est tñ vt dicit Hypo. 5ª affo. in affo. Calidum saniem faciens ⁊c. ad finem illius tex. dicit. Ano pudendo vesice matrici calidum quidem amicum: ⁊ determinans sup. passiões istorum morborum. frigidum vero aduersum. i. contrarium ⁊ occidens. i. mortificans sup. ipsorum membrorum caliditatem naturalem. Et ita dicit Commentator in fine commenti. per hec verba vl'r demonstrare intendit ꝙ calefacientia sunt iuuatiua his membris: ⁊ infrigidantia sunt inimica: quod est manifeste verum sumpta indicatiõe a naturalibus horum membrorum complexionibus que neruosa existentia sunt debilis caliditatis innate: ⁊ ideo in dispositionibus quasi omnib' vesice debet offerri non solum regimen caliduꝫ: immo ⁊ localia debent applicari ⁊ vesice ⁊ circũstantibus membris cum actuali caliditate preterq̄ꝫ in apostematib' calidis vel in alijs dispositionibus in quibus coniungitur dolor cum ardore ⁊ punctione vehementi. Nam in talib' dispositionibus aliquotiens oportet occurri cum remisse frigidis vel saltem cum tepidis. Nã talis modica caliditas ⁊ aeris ⁊ circunstantiaruꝫ viuificat ipsorum membrorum naturalem caliditatẽ ideo cum talia corpora mingunt opꝫ vt studeãt vt habeant pudenda ⁊ partes circunstãtes coopertas ne aer occurrens ledat: non occurrant tñ aeri multum calido neq3 apud magnum ignem approximent: ne facta commotione in humoribus conuertantur humores deorsum ad vesicã. In corpore tñ puro ⁊ mundificato vbi causa difficultatis opilans esset mã grossa ⁊ viscosa vl'aliter congelata vel sanguis coagulatus: tunc conueniret ad intensa satis calida cõuerti: sed cõuenientiora essent cum humiditate vt est de humiditate balneorum ⁊ tinarum q̄ꝫ calida ⁊ sicca vt stuffarum.

De motu.

¶ Vitetur motus in casu ⁊ maxime mẽbrorum inferiorum ⁊ fricationes eorũdem ne conuertantur mãe ad vesicam: dico signanter fricationes eorũdẽ: qꝛ fricationes superiorum sunt iuuantes ad diuertendum: quieti ergo adhereant.

De somno.

¶ Somnus etiam in casu magis conuenit q̄ꝫ vigilia: qm̃ vigilie ad inflammationem humoruꝫ adducunt ⁊ commotionem: ⁊ hoc verum est in pluribus dispositionibus. Nam vbi contingeret nocumentum ex multo somno: vel ex dispositionibus in quibus multiplicatur somnus vt est de lithargia ⁊c. tunc esset magis inclinandum ad vigilias q̄ꝫ ad somnum.

De passionibus aie.

¶ A passionibus animalibus maxime a tristitia cauendum est. ¶ Inanitio etiam in casu magis conuenit q̄ꝫ repletio: immo oĩs repletio interdicatur ⁊ ventris lenitio prouocetur.

De cibo et potu.

¶ Circa cibum ⁊ potum primo paucus cibus est conueniens vt dictum est: ĩmo si fieret difficultas ex apate oporteret minorare cibum ⁊ subtrahere: dicebat Aui. immo subtrahere duobus diebus: sed de hoc videbitur spãlius loco suo. Vitentur oẽs cibi difficilis digõnis ⁊ grossi gñatiui supfluitatum grossarum ⁊ cibi stiptici ⁊ acetosi multe acetositatis: ĩmo sint cibi ventris aliqualr' lenitiui: ⁊ inclinẽtur cibi ad ꝓuocatiuum. Sed in hac opꝫ habere bonã considerationem: qm̃ cibi multum ꝓuocatiui: etiã vbi cã non esset apa sed mã opilans vt frequentius contingit stante corpore pleno tales cibi essent ad nocumentũ: qꝛ timor esset ne cõuerterẽtur plus ad vesicã p eos ⁊ augmentarent opilationem q̄ꝫ ꝙ subtiliando mãm ⁊ dilatando meatus iuuarent in ꝓuocando vrinam: vt etiam aliqualiter dixi supra circa textum: ⁊ latius dicam infra in medicinalibus: qm̃ vsus prouocantiuꝫ fortium est sepe in casu nociuus: non tm̃ in medicinis absolute: sed etiam in cibis medicinalibus ꝓpter causam dictam: ⁊ que latius infra dicetur.

Not. bene

¶ Et de hoc posuit Aui. sñiam expressam in principio capl'i de curatione difficultatis vrine ponendo sñiam cõem ad cibos ⁊ ad medicias dixit sic. Si cã est humor aut sanies aut sup. alia materia opilans non apans: tunc oportet vt curetur cũ aperitiuis ⁊ diureticis fortibus que scinisti. Et addit exceptionem dicens: si non timetur ꝙ res sit maior sup. in nocendo q̄ꝫ vt cadat in ea. s. vesica diureticum. Et ponit nocumentuꝫ qđ posset contingere cum administratur dicẽs. Deinde cum administratur facit descendere sa-

niem ad vesicam vel sup. humorem ⁊ augmen-
tat dolorem ⁊ tensionem sup. magis opilando ⁊
nõ extrahat aliud sup. de vesica. nã sup. tũc non
cadit diureticum tm̃ in vesica qd̃ subtiliet mãm
in vesica ⁊ dilatet meatus: immo silr̃ cũ diuretico
cadũt multe mãe q̃ faciunt ad nocumentum: et
ita in corpore pleno eoꝝ vsus suspectus est: sꝫ fa
cta mũdificatione de mãebus in toto ⁊ diuersio
ne ad oppositũ vt ad vias intestinoꝝ vel per vo
mitum: tunc vsus eoꝝ est cõueniẽs. ¶ Et de hoc
ordinãs Aza. dietã ꝑticula. 26ª. loquẽs de ciba
rijs hñtium lapidem: ⁊ silr̃ in caº de cibarijs ꝓ-
uocãtibus menstrua ⁊ vrinã ex parte panis eoꝝ
dixit ꝙ sit panis nõ tamisatus de frumento fer-
mentato: vbi non sint lapides nec terra fact⁹ cũ
feniculo. s. semine eius: ⁊ sit bene parat⁹ nõ cru
dus nec nimis coctus. Postea laudãs carnes di
xit ꝙ carnes sint heduli vel capraꝝ iuuenũ ⁊ pul
li ⁊ ꝑdices ⁊ turtures ⁊ colũbi auicule ⁊ hyrũdi-
nes: ⁊ cũ ꝓprietate laudantur in hoc caº carnes
erītij ⁊ vulpiũ ⁊ dãnule: ⁊ dixit ꝙ coquantur car
nes cũ raffanis vel pastinacis vel sparagis: ⁊ ꝙ
brodium ciceꝝ ⁊ faseoloꝝ est cõueniens ⁊ alliaꝝ
porri ⁊ rutha: ⁊ de aqua raffani dicebat Aui. qd̃
hꝫ forte impssionẽ in hoc caº: ⁊ addit ꝙ tm̃ vꝫ ꝙ
opꝫ vt sit cõdimentũ cibi: ⁊ silr̃ aqua ciceris ni-
gri: dixit ẽt Aza. laudãdo ꝓ cõdimẽto cicerum
oleũ amig. ⁊ brodiũ auiculaꝝ: ⁊ ponit modũ con
diendi brodium ciceꝝ ad hanc intentionem ꝟm
hunc modũ. ℞. cicera munda ⁊ remolliant᷑ vna
nocte: ⁊ in mane colẽtur ⁊ ponãtur in vna olla
cũ sale ⁊ teneritatibus ruthe ⁊ galanga ⁊ cum
vno cepe: ⁊ qñ essent cocta ponatur postea ad co
quendũ in brodio panis fermentatus tritus: et
cũ oleo amig. dulciũ erit cib⁹ cõueniens: si etiaꝫ
in dicto brodio coquant᷑ pulli vel colũbi vel aui
cule vel ꝑdices in casu erit cõueniens: butyꝝ ẽt
⁊ oleũ amigdalaꝝ dulciũ sunt ad cõdimenta in
casu valẽtia: oua ẽt sorbilia sunt in casu valen-
tia: ⁊ vinarolum factum ex eis sine caseo cum fe
niculo ⁊ apio ⁊ similibus vꝫ: valent etiaꝫ de her
bis malua altea paritaria borago senationes ⁊
summitates vrticaꝝ cũ stat intentio ad multuꝫ
ꝓuocandum ⁊ salsamentũ sit eis cõueniens ex
caparibus cũ aceto passulato vel cũ modico vi-
ni: vꝫ ẽt far cũ furfure suo ⁊ cũ amigdalato: põt
ẽt fieri salsamentũ cũ quo comedantur carnes
cum pineis ⁊ amigdalis dulcibus ⁊ passulis tri
tis: amigdale tamen amare nisi displicerẽt eẽnt
magis conuenientes: addatur calamenti zinzi-
beris ⁊ menthe partes equales: postea exprimã
tur ⁊ colentur ⁊ addatur parum salis ⁊ zuccari:
quantum sufficit ad appetitum infirmi: ⁊ si pla
cet apponere modicum oxymellis non esset in
casu disconueniens: sed forte magis gratuꝫ nisi
qñ difficultatis causa esset apostema vel vrina
acuta: naꝫ de eis ponetur dieta particularis lo
co suo: de fructibus in secundis mensis sunt fic⁹
recentes vel sicce amigdale sicce dulces ⁊ amare
phistice vue passe munde pinee: ⁊ nuces etiam
non disconueniunt: comedere etiam mel ⁊ zucca
rum ⁊ cannas zuccari in casu iuuant.

De carni-
bus a ꝓprie
tate confe
rentibus.

Nota bro-
diũ bonũ.

¶ De potibus dicit Hyp. 7ª affo. ꝙ dissuriam ⁊
stranguriam potio vini soluit: ⁊ sit vinum subti
le clarum satis vinosum sufficientis quantita-
tis: ⁊ hoc stante cã hoꝝ nocumentorum frigida
non coniuncto apãte vel acuitate vrine: q᷑ tunc
secus esset dicendũ etiam vbi esset sanguis coa-
gulatus in causa dicebat Serap. capº ꝓprio de
distillatione vrine: ⁊ si potus infirmi assidue se-
caniabin. i. oximel: qm̃ acetum est incisiuũ ⁊ mel
cum caliditate est resolutiuum eius quod inci-
dit acetum: propter illud igitur sit iuuamentuꝫ
ad sanguinem coagulatum valde.

Medicinalia. Jam veniendo ad medici
nalia magis primo est no
tandus vnus cañ. qui ponitur a Ras. 10. ꝯtinen
tis. 3º. caº. in prinº. ⁊ est Ga. pº interioꝝ. vbi insi
nuat curationem difficultatis migendi ⁊ reten
tionis vrine sumi debere principaliter a diuer-
sitate causaꝝ: qm̃ non ab vna cã tm̃: sed a diuer-
sis contingit vt visum est: dixit enim sic: si retine
tur vrina opus est nobis inspicere vtrum hec sit
nobis de renibus aut de meatibus vrine aut de
vesica: qd̃ si fuerit in pectine eminentia rotũda
vesica erit repleta: tunc expedit inspicere vtruꝫ
meatus sit opilatus aut actus musculi compri-
mentis eam ad emittendum vrinam defecerit: ⁊
ita sup. per alias causas discurrendo ⁊ scd̃m eas
sup. cura diuersificando. ⁊ ideo oportebit diuer-
sis ⁊ contrarijs vti medicinis in passionibus re
num ⁊ vesice. Nam medicine que valent ad apã
ta ⁊ vlcera sunt multum diuerse ab eis que fran
gunt lapidem ⁊ his que subtiliãt humores gros
sos opilantes. Et hoc insinuauit nobis Gal. 10.
decem tractatuum. a principio cum dixit. Con-
trarijssime autem sunt sibijnuicem virtutes pre
dictorum pharmacorum: que eniꝫ ad flegmono
sas ⁊ vlcerosas dispositiones componuntur mi
tigatiuis indigent pharmacijs: q᷑ vero impossi
bilis est illa cito peruenire ad regiones que sũt
ꝟm renes ⁊ vesicam. Propterea miscebimus eis
diuretica pharmaca: que vero lapideitatem pa
teintibus prosunt vna indigent virtute: que scꝫ
incidere ⁊ abstergere nata est cuꝫ caliditate ma
nifesta: sũt añt hec fere oĩa amara vt dixit: ⁊ sup.
non apta cõferre in mitigatione doloris ⁊ in pas
sionibus apõsis. ¶ Pro tanto in cura difficulta
tis mingendi venimus specialiter ad curanduꝫ
speciales causas huius difficultatis ꝟm ordineꝫ
causarum prius positarum.

¶ Primo igitur si fuerit nocumentum ex parte
malitie complexionis calide vel frigide vel alte
rius vnde ledatur contentiua vel expulsiua di-
cebat Auicen. curetur curatiõe malitie comple-
xionis frigide cum calidis: ⁊ si fuerit calor cure-
tur cum oleis temperatis ⁊ frigidis: in quib⁹ est
lenificatio ⁊ mollificatio: sicut est oleum vio. et
oleum de cucurbita permixtum cum oleo ane-
thino ⁊ camomellino sup. de his paruꝫ sumptis
nota signanter apposuit quedaꝫ calida propter
confortare virtutem ipsius vesice: ⁊ ista possunt
exterius circa regionem vesice applicari ⁊ inte-
rius immitti ꝑ syringam ⁊ per clisteria: ⁊ etiã ꝓ-
portionabilia pñt per superius exhiberi: vt ista
magis videbitur vt esset potus succi portulace
⁊ cucurbite ⁊ citrulli: in causa calida ⁊ lac aceto
sum de quo extractum est butyrum ⁊ similia. Et
in frigida diuretica calida omnia de quibus in
fra erit sermo que calefaciunt vesicã: ⁊ inunctio
nes ⁊ vaporationes ⁊ empl'a ex eis sicut ex oleo
nardino et costino. Et de been singulariter ad-
dit Auicen. loco suo: et si fuerit illic siccitas etiã
administrẽtur tine ⁊ olea mollificãtia ⁊ cibi hu-

Not. bene
hunc cañ.

De scd̃is in
tẽtionib⁹
curatiuis.

mectātes τ regimen cōualescentiū τ balneū τc. Et si fuerit humiditas in cā superflua qm̄ nunq̄ quasi reperit̄ immaterialis sed mālis tm̄: ideo tunc adducet ad mollificationē vel spasmū lacerti: τ ita cura illius erit cura spasmi τ mollificationis ordinando dietā τ cōfortantia p̄ superius sicut dictū est in cura paralysis τ spasmi: et emplastret̄ locus vel epithimetur cū oleis calefactiuis τ exiccatiuis de q̄bus latius dicet̄ infra in ca° de fluxu vrine. τ spāliter dicit Auic. si per supius exhibet̄ fimi colūbini sylvestris pondus. ʒ. vnius cū vrina pueri p̄uocat. laudat etiā stercus muris eiusdē ponderis in aq̄ decoctiōis anethi. Et addit q̄ cōfert ei potus balsami cum aqua calida.

Fimus columbinus laudat̄ in hoc casu.

¶ Et si cā fuerit dislocatio vesice q̄ plerūq̄ sequit̄ p̄sentiā plurime hūiditatis: curetur cū eis cum quibus curat̄ palysis τ mollificatio lacerti: attrectādo tm̄ cū manib⁹ regionē vesice inunctis cum oleis aromaticis cōfortatiuis τ inclinādo patientē in partē contrariā pti in quam inclinat̄ vesica. ¶ Et si cā fuerit casus aut pcussio: fiat p° clystere lenitiuū: deinde fiat flōmia basilice vt in reliq̄s pcussionib⁹: deinde mollificantia tēperata ex statione in tina. Dicebat Aui. sup. fomētationes etiā in hoc sunt conuenientes effundēdo. s. aquā tepidā supra regionem vesice τ fricādo ptes illas cū oleo cōi: postea ingeniari q̄ eger mingat ponendo se ad exp̄ssionez. Et addit Aui. q̄ si emiserit sanguinē p̄l'm sup. vñ sequat̄ debilitas: tūc retinebis euz cum trociscis de charabe qui artificiose fiūt cū oleo nucis sup. vt in virtute olei cito p̄ueniāt ad vesicam. Et si timeat̄ q̄ accidat cōgelatio vel coagulatio sanguinis: curet̄ cū eo qd̄ dicet̄ statim ī cā oppilante inuiscata. ¶ Et de alijs causis p̄miti nis: si cā fuerit comestio rerū stipticar̄ vel applicatio stipticor̄ circa vesicā vñ cōstringant̄ orificia vasor̄: dicit Raf. 10. ɔtiñ. tunc curat̄ cum comestione rerū humidar̄ τ p̄uocantiū cū fortitudine de q̄bus dictū est in ca° lythargie: τ ēt īfra dicetur in enumeratione rerū p̄uocantium. Et addit: τ vnge vesicā τ latera eius cū oleo ruthe τ oleo cucumeris asinini τ sīl'ib⁹. ¶ Et si cā sumatur ex pte virtutū aīaliū vt de debilitate sensus tunc dicit Aui. curet̄ p̄n^m. s. cerebrū. Et si fuerit egritudo p̄cedens a p̄n° sup. ex pte neruor̄ vel spñum cum medicinis habentibus albezarat. i. virtutem tyriacalē sicut sunt tyriaca metridatum antiquata τ administrent̄ inunctiones circa loca τ iniectiones in vesicā ɔuenientes sicut oleuz sambucinū τ de lilio τ de balsamo τ sīl'ia. Et de oleo balsami dixit Raf. 7°. ɔtiñ. τ confert difficultati mīgēdi q̄ clystere fiat in veretro cū oleo balsami. Et addit: dico hoc cōfert spēi que fit ex priuatione sensus vesice ad modū lōge retentionis vrine. Et qm̄ oleū balsami raro repit̄ et est in maxima charistia: loco illius sumendū est oleū de terbētina qd̄ ēt maxime seruit in casu τ est mirabile. Propterea dicit. A. pp raritatē olei balsami τ oleū balsa. τ olea q̄ sunt ei ɔparia signāter dixit cōparia pp oleū de terbēti. q̄ vt volunt autores multū equiparat̄ oleo balsami.

Oleuz terbētine ml'tum eq̄paratur oleo balsami.

¶ Qd̄ si difficultas sumat̄ ex pte causar̄ oppilātiū: p° si fuerit ex āpate in vesica vel in ptib⁹ vicinis ponet̄ cura inferi⁹ loco suo vbi fit capl'm spāle de hoc. ¶ Et si fuerit cā lapis in orificio versus collū: tunc eleuatio pedū τ conquassatio erit in casu iuuans vt dictū est circa literaz: vel impositio syringe s̄m modum vt dicet̄ infra ad imprimendum lapidē in cōcauitate vesice. Qd̄ si lapis esset in vijs medijs supra vesicā vel in renibus vel in virga: vel etiā in concauo vesice de his ponet̄ cura spālis in cap° sequēti. ¶ Et si cā fuerit mā saniosa aut al's inuiscata ex flāte viscoso vel grossa: tunc op3 vt mūdificet̄ dicit Sera. cum rebus q̄ aperiunt τ abstergunt cū v̄tute sicut semine feniculi apij aniso spica τ hmōi: τ cū aqua decoctionis petrosillij τ dauci τ sīl'iū: hoc tm̄ intelligat̄ facta pri⁹ diuersione p̄ vomituz si est possibilis fieri τ eñone τ clisteribus in q̄bus intrat singul'r benedicta cū decoctionib⁹ reruz subtiliantiū τ incidentiū vt cū decoctiōe folior̄ raffani: folior̄ cauliū anethi calamēti τ similiū immo τ tina facta cū eis est notabilis iuuamenti: τ dicit Aui. loquēdo de sanguine coagulato: τ qñ linitur sup. locus vesice cū tyriaca τ mastice τ homorusia est cōfectio fortis posita 5° can. et diacucurma. Et addit: τ qñq̄ sunt necessarie embroce fortes accepte ex eis q̄ sunt sicut pulegium synapis cū fimo colūbino sup. decoctis in oleo sup. appropriato vt oleum de amig. amaris vel de scorpionibus. Et nota ex verbis Auic. qd̄ nō iubet dari aliq̄d desup in sanguine coagulato: sed laudat tantūmō localia de lenitionib⁹ τ embrocis τ empl'is de q̄bus est empl'm factū de oleo balsami aut oleo lilij cū semine dauci τ raffani τ baccis lauri cū farina ciceris nigri τ sīl'ibus: τ si misceant̄ cū oxymelle maxime iuuabūt qm̄ vt supra allegatum est de mēte Serap. sic̄ se caniabin cōfert: q̄ acetū incidit τ mel cū sua caliditate dissoluit: τ ita sīl'r si ponat̄ i empl'is idē operat̄. furfur ēt tritum mixtū cuz oleo de lilio vel scorpionum τ suppositū in casu iuuat. Laudant cōiter medici vt exhibeat̄ p̄ supius de coagulo leporis cum syrupo acetoso: sed d3 esse modice multū quātitatis vt supra declaraui in cura fluxuum: sed melius est eo vti p̄ medicina locali miscēdo cū oleis appropriatis. τ in his τ similibus causis sepe est necessaria iniectio ītra vesicā cum instr̄o de quo infra dicet̄. ¶ Et si cā fuerit verruca vel caro ḡnata siue in poris vrinitibus: que tm̄ caro suscipit curationē siue fuerit in vijs post vesicā dicit Aui. cura ē cū tīnis mollificātibus τ cū abstinentia ab acetosis τ stipticis τ fortasse p̄derit τ fortasse nō p̄derit. Et contrahens Raf. ad eā que est versus collum vesice vel in via virge. 10. ɔtinentis. dixit q̄ facte a verruca vel carne orta vel vlcere incarnato cura est procedendo ad curaz anteq̄ impleatur meatus penitus τ impone instrumentum vrinatiuū ad excitandum ipsum. Nam commouendo cuz instrumento τ infundēdo medicinas dissolutiuas τ exiccatiuas vt decoctione origani cū amomi puluere vel cyperi τ similiū fortasse extenuabit̄ verruca vel caro addita: et in his semper valent balnea mollificatiua. Et ad has cās oppilātes cōtrahens dixit Raf. 10. continentis de mente Iudei: nō est aliquid vtilius difficultati mingēdi pila frequenti. i. balneo cū calefactione hūida τ inunctione cum oleo. Addit: impone de pilis croci in veretro τ prouocabit vrinaz. Addit: et si clisterizatum fuerit veretrum supple imponendo in vesicam cum oleo scorpionum p̄uocabitur inde vrina. Et ista remedia p̄prius valent

A sanie.

A sanguine coagulato

No. d̄ coagulo leporis.

Nota de balneo.

stante oppilatione ab humore grosso: siue etiā sanguine inspissato. Et addit dico vidi in quodam loco: qm̄ si imponis pediculū foramini veretri statim ꝓuocabit vrinā: aliqui ponūt pulicem aliqui cimicē viuos: ⁊ talia iuuant ꝓpter hoc ꝙ suo motu ⁊ titillatione ⁊ pfictione stimulant expulsiuā vesice: sicut etiā suppositoria stimulant expulsiuā intestinoꝝ positā in ano. Et addit de mente libri absq̧ autore. quidam passus est difficultatem mingendi qui nullū iuuamentum suscepit de aliqua medicina. vn̄ quidā teri fecit de cortice oui mundificato de pelliculis bene. ℥. ſ. sicut sunt teste ouoꝝ extractis pullis cum tantūdem zucchari admiscēdo ipm̄ dedit in potu cū modico vini vel alio ꝓuocante ⁊ minxit statim.

Not. histo riam.

¶ Et si fuerit cā ventositas oppilans: tunc cura est cū exiccantibus ⁊ resoluētibus ventositatē: ⁊ si fuerit ꝓpter cōitatem causa renū vel epatis vel intestinoꝝ vel dorsi: tunc dicebat Aui. ¶ In facta vero cā renū ⁊ epis ⁊ intestinorum vel dorsi: opꝫ vt intendaṫ intētio illorum membroꝝ. i. ad illa mēbra sup. p medicinas appropriatas illis mēbris. verbi gratia. in cōfortando attractiuā renū si fuerit debilis cū calefacientibus ⁊ iuuantibus ad attractionē.

Nota hoc remediū.

¶ Et si fuerit vitio epatis nō potentis seq̄strare debite vel debite expellere aquositatē ad renes recurraṫ ad medicinas epaticas dictas superius in cap° hydropisis. ¶ Et ita si fuerit ex dislocatione spondilis recurraṫ ad 22^{am} tertij de cura gibbositatis ad scripta per me ibidem. ¶ Et si ex fecibus duris in intestinis vel apparibus in eis recurraṫ supra de colica ⁊ iliaca in curis spāluim causaꝝ illaꝝ dispōnum. ¶ Et ita si fuerit hemorroide vel fuerint ragadie occurraṫ cum medicinis ad eas de q̄bus dicet infra loco suo: qn̄ tn̄ tales nocerent p̄cipue pp dolorē. de hac dicebat Aui. facta vero cā doloris ꝓhibentis curaṫ cū administratione stupefacientiū et iniectione deinde cū dēscensione vrine: ⁊ in hoc valent trocisci opiati. Ras. 10. ꝯtin̄. ad stranguriam doloris siue sequanṫ cās dictas siue sequātur vlcera siue adustionem vrine: quoꝝ proprietas est statim sedare dolorem: fiunt vt infra. ℞. iusquiami. al. ℥. ſ. opij. ℥. ℨ. seminis citruli ⁊ lactuce: an̄. ℥. iiij. se. portulace. ℥. iij: fiāt trocisci cū aq̄ liquiritie. nam de his pōt exhiberi p superius cum aqua liquiritie: ⁊ p inferius pōt immitti p syringam: sed in modica dosi: ⁊ si cuꝫ his ponaṫ aliquid de a ꝓprietate valētibus pro confortatione mēbri erit cōueniens: de q̄bus dicit Aui. in ca° ꝓprio. de cura difficultatis ex vesica danu le exiccata: ⁊ iterū cancri marini adusti ⁊ vesica capreti a q̄busdā poniṫ de ꝓprietate iuuātib⁹. ¶ Ita similiter dicaṫ si fuerit vitio cerebri: cum medicinis cerebralibus dictis supra. ¶ Addit Aui. cōtinuando textū ꝙ sup. habita intētione ad illa mēbra: tunc si curatio valet in eis bn̄ est. et si nō: nō. i. si curatio nō pōt fieri in eis mēbris cōicantibus nō valebit sup. neq̧ ad remouēdū difficultatem mingēdi: ⁊ cū hoc sup. tunc est necessariū administrare mollificātia ex tinis emplastris ⁊ inunctionib⁹ sup. localib⁹: ⁊ necessaria est administratio diureticoꝝ sup. p supius: nisi ⁊ facit exceptionē singularē: de qua ēt sup. dictum est. Nisi timeaṫ ꝙ ipsa sup. diuretica faciant descēdere materiā plurimā sup. magis oppilantem: qm̄ illo casu vt in corpore impuro lꝫ balnea temperata ⁊ iniectiones temperate possent offerri cōuenienter: nō tn̄ p supius debent offerri ꝓuocātia fortia vt sepe fit dādo litontripon vel iustinū ⁊ similia. Et hec regl'a est obseruanda nō tm̄ in difficultate mingēdi facta per cōitatem aliunde: sed etiā in ea que fit p essentiale nocumentū in vesica vel in vijs: immo ēt in corpore satis puro cū exhibenṫ illa diuretica fortia per sursum debemus semp cū eis ꝯtinuare diuersiones cū clisteribus ⁊ fricationib⁹ mēbrorum superioꝝ ⁊ interdū cū vomitu: al's sepe deducunṫ materie deorsum que ad periculū adducunt quemadmodū in colica a fece dura cum exhibentur medicine solutiue laboriose desup.

¶ Et si cā difficultatis fuerit ex pte vrine. s. aut ex parte multitudidis eius: vt q̄ sit retēta multo tpe in vesica vt dicebaṫ supra: tūc eius cura etiam est cū tinis mollificātibus ⁊ leniētib⁹ factis ex semine lini ⁊ fenugreco arthemisia ficubus passis ⁊ carthamo: ⁊ factis emplastris ex istis rebus: deinde administreṫ syringa ⁊ immittatur in vesicā oleū de terbētina parū: ⁊ exprimatur leuiter supra regionē vesice ⁊ cū conatu emittatur vrina in balneo: si etiā fieret suffumigatio cum pelle ericij dicit Auenzo. in ꝓhemio theisir in retentione vrine dissoluit eā. ¶ Et si cā fuerit acuitas aut adustio vrine: de hoc videbiṫ latius infra in ca° ꝓprio: sed dicebat Auic. in hoc capl'o cura est cū equatione vrine sup. in cōplexione eius remittēdo acuitatē cū cibis ⁊ herbis sup. frigidis ⁊ humidis. Addit: ⁊ est bon⁹ tex. in ista materia: ⁊ ego practicaui eū in ardore vrie: et fecit mihi honorē dixit. ⁊ q̄nq̧ inijciunṫ sup. per syringā glutiuationē facientia: vt sup. sunt mucilagines frigidoꝝ separantiū inter acuitatem vrine ⁊ nocumentū eius. i. cām nocumenti in meatu sensibili. nam sup. per mucilagines fit quoddam cooperimentū in meatu sensibili: ita vt vrina transiens per meatum non imprimat impressionem nocentem in meatu. Et hec sufficiant quantum ad curam specialium causaruꝫ.

Nota bn̄.

¶ Iam superest qm̄ in hoc capl'o maxime vt dictum est sunt necessarie tine ⁊ balnea pro diuersis intentionibus: vt aliqn̄ ad mitigandū dolorem: aliquotiēs ad molliendū mām induratam vel coagulatā: aliquotiēs ad subtiliandū mām grossam: ⁊ ad incidendū viscosam: ⁊ ēt aliq̄tiēs ad dilatandū meatus: ⁊ ad aperiendū ⁊ ꝓuocādum cum extrenuatione materie: ⁊ aliquotiēs ad rumpendum lapidem: ⁊ minuendum eum cū eductione: idcirco erit conueniens ad doctrinā si in hac parte ponatur vna tabula medicinarum intentiones has cōuenienter complentiū eligendo magis electas ⁊ speciales ad has intētiones: non enumerando tn̄ hic medicinas lapidis frangitiuas: qm̄ eas numerabo infra in capitulo sequenti differentes ab his q̄ facilitant exitum vrine ab alijs causis prohibita vrina vel impedita. ¶ De mitigātibus ergo dolorē p° in causa calida sunt lenitiua frigida: vt malua ma tres violaꝝ semina cucurbite melonū citrulli ⁊ papaueris: ⁊ ordeū: ⁊ psilium non fractū: iusq̄amum ⁊ hmōi talia valent in decoctione: ⁊ inunctione valet oleum vio. ⁊ de nenufare ⁊ de papauere: ⁊ lac muliebre cum modico olei camomillini: ⁊ si distemperetur cum cassiaf. cum lacte cū

De mitigā tibus dolorem.

bonū mitigatiuū: etiā medulla panis infusi in lacte cum modico croci: solatrū etiā in hac intē tione valet. ¶ In causa autē magis temperata vel frigida ad mollificationē valent decoctio- nes seminū lini fenugreci passulaꝝ: ⁊ etiā folia altee ⁊ paritarie ⁊ corone regie: ⁊ iterū aqua: in qua decoquūtur napi ⁊ caules ⁊ camomilla at- triplex ⁊ ficus, nam habēt abstersionē cum leni tione ⁊ mel ⁊ zucchaꝝ. Et de oleis sunt amigda- larū dulciū ⁊ de sisamo: ⁊ de oliuis bñ maturis: ⁊ pinguedo ⁊ axungia porci iuuenis: ⁊ medulle ⁊ axūgia cuniculi: immo dixit Gordoni⁹ ꝙ axū gia cuniculi ⁊ pellis eius si supra pectinē ⁊ vir- ga applicentur sup. tepida in omni casu subue- niūt vrinā ꝓuocādo. ⁊ idē operaꝫ zirbus adipi- nus castrati vł capreti pīguis si calefiat ad ignē vel imponaꝫ in aqua tepida decoctiōis altee ⁊ supponaꝫ calidus supra regionez vesice vt sepe sum expertus: ⁊ idē operaꝫ zirbus vituli pinguis. Ex his possunt fieri tine inunctiones ⁊ empłā vt pꝫ. Et si mā fuerit magis frīda grossa ⁊ visco- sa ad subtiliādū ⁊ incidēdū de magis communi bus sunt feniculus petrosilliū apiū arthemisia. Et de fortioribus sunt orobū rutha ⁊ spica: sed spica celtica est magis ꝓuocatiua: ſm Ga. 8° de simplicibus medicinis ameos siseleos pulegiuz calamētū milliefolium. Et de fortioribus etiam sunt iuniperus assaꝝ alliū domesticū ⁊ syluestre ⁊ silr porri domestici ⁊ fortius porrū syluestre et raffani habent magnā intētionē in hoc ca°. Ca medreos camepitheos myrrha acorus ⁊ fortior est rubea tinctoꝝ. nā adeo fortis est vt faciat mī gere sanguinē: ⁊ laurus ⁊ grana eius: ⁊ maiora- na: ⁊ cicuta: etiā stercus colūboꝝ. Et tādē de for tissimis sunt cātarides. nam de eis dixit Ra. 10. ꝯti. Cātarides ponūtur cum medicis q̄ ꝓuocāt vrinā ad faciēdū velocē dissolutionē in difficul tate mingendi. sauina etiā est de maxime ꝓuo- cātibus: immo de ea dixit Ga. ꝙ ꝓuocat vrinam plus q̄ alia medicamina. Et istis cōueniēter vti possumus in fomētationibus ⁊ balneis vñ pos- set fieri balneū vel tina ad sessionē ad hācinten tionē ⁊ erit mollificatiua subtiliatiua incisiua ⁊ apitiua fiat vt. ℥. ℞. arthemisie camomil. mal- nauisci caulisū. añ. ℳ. ij. sisimbrij apij assari: ana ℳ. j. sauine ozimi folioꝝ latorum se. anisi dauci ameos. añ. ℳ. ʒ. oīa decoquanꝫ in aq̄ debite q̄- titatis: ⁊ ea tepefacta in eis sedeat patiēs. et de fece reꝝ fiat empłꝫ sup̄ pectinē. ⁊ ex his ⁊ ex alijs supius scriptis addēdo vel diminuendo potes facere decoctiones ⁊ fomentationes ſm necessi tates vrinādi. Et si timueris nimiā dissolōnē ⁊ ꝯuersionē māe ad mēbra lesa potes apponē ad refrāgēdū cū ꝯfortatiōe q̄sdā medicias nō exces siue calitatis: imo q̄dā eaꝝ ad frigidū declināt: ⁊ si in eis sit ꝓpetas migēdi facē de q̄b⁹ sunt ab sinthiū ⁊ portulaca ⁊ fumusterre erit meli⁹. Nā i his vt scribiꝫ. 10. ꝯti. stat spālitas ad faciēdum migere. ¶ Posset hic multiplicare medicias di- uersas ad has intentiones collectas maxime ex libris simpliciū Ga. ⁊ Dias. sꝫ iste sufficiāt vt ele ctiores ad faciēdū decoctiones ⁊ balnea ⁊ hmōi Sed ad ꝑfectiorē doctrinā cōuenit ponere quas dam medicinas cibales q̄ magis ꝑ superius of- ferūtur de q̄b⁹ sunt amig. dulces ⁊ amare. Sed fortiores sunt amare: pinee pistici semina mio ra frigida in cā calła: ⁊ calła in frida: lac muliebre

De medicinis cibalib⁹ & conueniētib⁹.

de quo poniꝫ. 10. ꝯti. ꝙ potio talis lactis dissol- uit difficultatē mingēdi ⁊ ꝓuocat vrinā abūdā tē. Butyrum etiā coctuꝫ ꝓuocat vrinā ⁊ adeps pulloꝝ columboꝝ ⁊ rape decocte sub cineribus ⁊ mel ⁊ cydoniū de mēte Diasc. ⁊ maxime cōditū cum melle ꝓuocat: ⁊ brodiū ciceꝝ rub. ⁊ faseolo rū rub. maxime sunt de ꝓuocantibus. Et de spē bus ad saporamētū vel cōdimētū ad hāc inten tionē sunt cortices cassieł. cinnamomum carpo balsamū piper cardamomuꝫ cubebe. De mente Ga. enula singułr ⁊ precipue magis valet indis- suria ⁊ in inuolūtario exitu vrine guttatim qñ eius causa est paralysis musculi vesice: nam ca- lefacit ⁊ confortat neruū vesice. vñ metro diciꝫ. Qui assuete vtitur enula nō indiget vt mingat omni hora ⁊ rosmarinus ⁊ radix eius pulueriza ta sumpta cum vino multū ꝓuocāt: ⁊ ita posset cum alijs saporamentis misceri ⁊ crocus. ⁊ si ex istis cum oxymelle fiat saporamētū nō discon- ueniret in ꝓstratione appetitus tałr patiētiuꝫ. ¶ Sꝫ de magis medicialibus ꝑ superius est sin gulariter spica indica ⁊ cyperi ⁊ myrra si sumaꝫ ʒ. alterius istorum cum aqua decoctionis maio rane plurimum cōfert difficultati mingēdi ⁊ ru bea tinctorum ⁊ decoctio eius vt dictum est su- pra est fortioris effectus. Et q̄dam dicūt ꝙ vinū decoctionis alliorum bibitum multum iuuat: ⁊ idem operantur senatiōes cocti cum lardone ⁊ comesti: similr ⁊ puluis maxillarum luciorum salsorum subtilissimus bibitus cum vino cali- do vt dicitur est mirabilis effectus. Idem dicit thesaurus pauperum ꝙ vinum decoctionis iri- gorum cum zuccharo datum potui cito sanat et est secretum. Item ꝙ apponere galbanū ⁊ supra ventrem ⁊ sub vmbilico statim mingere facit ⁊ certum est. Item ponit vnum mirabile qđ non potest reduci in manifestam causam: ⁊ ponit v̄- ba eius: dicit sic. Item audiuimus mirabile ex- perimentum carens ratione manifesta mingat patiens semper quando mingere vult ⁊ sup. po test trib⁹ diebus super vrticas maiores q̄ semi- na ferant dixit vrtica siccabitur ⁊ patiens libe- rabitur. Addit: ideo hoc pono qꝛ sepissime ꝓba tum inueni. Et ista sufficiant q̄tum ad hanc in tentionem propter nō multiplicare verba: quo niam infra etiam cum enumerabuntur medici- ne frangitiue lapidis quia quasi ille omnes va- lent in difficultate vrine habebitur ibi amplior copia istarum medicinarum.

Nota de galbano i hoc casu.

No. experimentum sine ratiōe.

¶ Postremo succedit vt declareꝫ modus syrin- gandi: qm̄ in hoc ca° in multis causis est neces- saria syringa: vt supra visuꝫ est. nam aliquotiēs est necessaria ad deponendum lapidem ex collo vesice in ipsam vesicam vel ad remouendū san- guinē coagulatū vel mām inspissatam in illis vijs: ⁊ aliquotiens fit necessaria ad clysterizan- dū: ⁊ ad aliq̄d ponēdū in vesicā de medicialib⁹: ⁊ aliquotiēs ad extrahendū q̄ntitatē vrinalē ꝑ modū ne detur vacuum. ⁊ tandem qñ nullo in- genio medicinali potest educi vrina ad effugiē- dum ꝓximā mortē: oꝫ declarare modū chirurgi cum ad educendum vrinam cum perforatione: prius tamen est ponendus modus ad facilitan dum exitum vrine stante lapide oppilante sine impositione syringe vltra quassationem dictaꝫ supra: qm̄ syringa non imponitur nisi cum diffi- cultate grandi quem etiam modum posuit Ra

io .continentis.in fine de mente Antilis dicit
sic.Forma q̄ fieri debet ad emittendū vrinaȝ de
nefretico:patiens debet sedere supra genua ap
propinquādo ea ad pectus ꝛ restringēdo mēbra
s.partē eoꝝ ad partē.Addit ꝛ q̄dam ponūt digi
tū in ano ꝛ remouēt lapidē de collo vesice:ꝛ alij
ponūt ipsorū manus sub ipsoꝝ genibus appro-
pinquātes ea ad pectus faciēdo alias formas q̄
bus ipsorū natura vrinā trāsmittit.Addit:ꝛ om
nes forme debēt fieri ad remouēdū lapidem de
collo vesice.¶Et qm̄ iste modus nō sufficiat vel
ꝓpter aliquā causam ꝓpter quā a lapide impe
diatᷣ exitus vrine vñ sit necessaria syringa vł sit
necessaria ꝓpter aliquā causam de paulo ante-
dictis:tūc oȝ disponi corpus ſm vnū quēdam si
tū ad imponendū facil'r syringā vt subintret in
collum:ꝛ tādē in vesicā:qm̄ difficulter fit illius
impositio ꝓpter anfractuositates in diuersum
sitū colli a rectitudine virge in viris:ideo inge-
niati sunt antiq̄ de mō spāli situandi corpus ad
ꝑparādū ipm:vt mō possibili imponatᷣ instr̄m
vrinatiuū sine nocumento:ꝛ vt ꝑueniat vsq̄ ad
vesicā vt dcm̄ est.Nā h̄ vt scribitᷣ in ꝑn° interio-
rū cognitio anathomie p̄cedēs non minoris est
vtilitatis q̄ sciētia agēdi ꝛ iuuādi:ꝛ nō tantuȝ
sunt imaginati de mō situādi corpus patiētis:
sed ēt ad informādū instr̄m tale dcm̄ alcatie ab
antiq̄s.Et Ga.p̄° interioꝝ appellauit ipȝ instru
mētū argaliā qđ idē est q̄ syringa:de quo lȝ ali-
qua dicta sint supra in expositione textus cū ibi
ordinetᷣ syringa ꝛ ad impellēdū lapidē:ꝛ ad cly
sterisandū aquā cineris in vesicā:tū hic ad cla-
riorē doctrinā oȝ spālius manifestare que dicta
sunt a.R.loco alle.io.ꝯti.de mēte Antilis de for
ma instrumēti:quē ēt modū accepit Aui.in ca°
rememorationis reꝝ migē faciētiū cōferētiū in
plib' modis:ꝑus tñ ponemus modū situādi cor
pus ad impōnē dicte syringe.Dixit g̃.R.loco al.
sedeat patiens sup instr̄m acutū sup radicē cau
de ei':signāter dixit acutū ꝛ nō ꝯcauū:vt maior
fiat compr̄ssio in sursum ꝑtiū ani vel colli vesice.
Et dicebat.A.comprimat anū ꝛ sustentetᷣ retro
ne cadat ꝛ eleuet genua sua paꝝ vsq̄ sup̄ ingui-
na remouēdo vnū ab alio.Addebat.A.ꝛ bñ p̄ce
dente balneatione cum tinis mollificātibus ꝛ
ipsius emplr̄atione cū vnguētis ꝛ emplr̄is molli-
ficātibus.Nā dixit Rab.qm̄ sedebit sup os dorsi
ei' adeq̄bitᷣ magis foramē vesice q̄ esse pōt:dei-
de accipiatᷣ instr̄m vrinatiuū de q̄ statim ꝑus il
linitū cum oleis ꝓportionalibus intētioni no-
stre vt in fractione lapidis su.cū oleo de lilio vł
aliq̄ filii ꝛ i acuitate vrie ꝛ vlcerib' vł filib' miti
gādo dolorē cū mucilagie dragagāti vł psilij ꝛ i
pōatᷣ ad iferi' veretri:ꝛ hoc fiat ſm facilitatē ꝛ
tarditatē nō cū dolore.Dic.A.ꝛ cū ꝑuenit i ipsa
q̄titas sic medietas v̄ge:dic.A.ꝑpetᷣ.s.v̄ga eq̄l'
sic stās.i.ad rectitudinē cū d̄cl'one ad sumendū.
Et dicebat.R.ꝛ qm̄ applicabitᷣ ad iferi' veretri
su.syriga.erigēdū ē su.veretrū ꝛ declinādū ē ad
vmbilicū.nā su.ſȝ istū modū ꝑpatᷣ corp' vt subi
tret syriga su.i collū vesice:ꝛ tc̄ impellatᷣ paula-
ti q̄titate vni' nodi aut duoꝝ nodoꝝ qm̄ ē credi
tū q̄ syriga subitrauerit collū vesice:ꝛ cū ꝑuene
rit ad vacuitatē vesice d̄t.A.tc̄ sedatᷣ cū ea dolor
aut miorat aut sētit su.ifirm' q̄ ei' penetratio
iā ꝑuenit ad mouēdū aliq̄d ꝛ ē penetra° sēsata:
postea ꝯuertatᷣ ꝛ d̄clinet veretꝝ ad iferi' ad suā
dispōnē pam i ꝓpatiōe sua:aut vehemēti' iferi'
dicebat.A.ꝛ i h° sp debes seq̄ leuē accessū ꝛ mo-
dicū dolorē.qm̄ hoc signat sup̄ bom ꝓcessū dice-
bat.R.cū g̃ fecerꝭ id ꝛ sētitᷣ q̄ applicauerit syri-
ga ad spatiositatē loci.i.cōcauitatē vesice:tc̄ ēt
d̄t.A.exhe aliq̄d si vis su.vrinā vł aliđ su.cū ē itē
tio ad trahēdū ex cū istr̄o ꝓportionato ad id ꝛ i
pelle aliq̄d ꝑ clystē si vis.i.ꝑ syrigā ad modum
clysterꝭ si vis ipellē id su.i vesica ſm diuersā dis-
pōnē istr̄oꝝ ad hos fines ꝯuiētiū d̄ q̄b' imedia-
te p' dicetᷣ.¶Fora igr̄ istr̄i vt supradcm̄ ē circa
lr̄am dȝ eē ex leuiorib' corꝑib' q̄ sint susceptibi
lia flexionis vt torq̄antᷣ ꝛ iuoluātᷣ ad foram fora
minis ꝛ veretri ꝛ colli vesice vt ipōatᷣ sine dolorᷣ
q̄tū poſe ē.Vñ dicebat.R.loco.al.q̄ istr̄m vria
tiuū mltotiēs ifert vlcerationes ꝛ dolores.Et ꝓ
īde addit de mēte Antil' q̄ op' ē vt aptetᷣ ꝑ q̄lȝ
etate ꝛ fora corpoꝝ patiētiū istr̄ȝ vriatiuū iuxta
modū ipi'.Idcirco ātiq̄ st imagiati facē talia i
str̄a q̄nq̄ de corijs aialiū marinātiū:q̄nq̄ de co
rijs aialiū syluestriū cū certo mō ꝑpatiōis.Naȝ
reuoluūtᷣ sumēdo ex his q̄titatē sufficiētem ad
foram cānule lōge vł syrige ꝛ ꝯglutinātᷣ glutine
casei.Et dicebat.A.aut cū multitudie liq̄factio
nis ꝛ fusiōis ꝛ ꝓiectiōis sāguis hircini sup ipm
Et h̄ fuit multū singularꝭ ꝯsyderatio:nō tm̄ i cō
solidādo ꝛ firmādo hmōi coria vt et eis fiāt in-
strumēta talia:sȝ ēt si fiāt talia istr̄a ex plūbo vł
stāno:vł ex argēto q̄ sūt metalla plicabilia pn̄t
ꝯsolidari ꝛ strigi cū effusiōe sanguis hirci liq̄fa
cti sup ea.Nā dicebat.A.ponēdo inuam ꝯsolida
tiōis cū tali san.Hircin' em̄ sanguis est fortis i
his capl'is ꝛ cū h° stringit plūbū.¶Et oȝ vt sit
caput ei' istr̄i durū magis q̄ alie ꝑtes ꝛ rotūdū
tñ lene ꝛ planū vt dicebat.R.de mente sua hn̄s
foramia i laterib' ꝑua ꝛ mlr̄a ita vt subitret in
aliqđ eoꝝ aliq̄d arene aut sāguis sup.coagulati
cū immittitᷣ ad vesicā aut hūores grossi.Si etiā
habilitas ad penetrādū id qđ iniicitᷣ ꝑ istr̄ȝ per
alia foramia vł ad attrahēdū de vria si ē idigētia
attractiōis:ita vt sit penetratio ꝑ ista foramia
polis siue ei' qđ imittitᷣ ad vesicā:siue ēt vrie cū
attrahitᷣ ꝑ syrigā.bom ē tñ vt dicta foramia sint
parua in quibus non possit egredi sanguis coa
gulatus neq̄ sanies ex paruitate ipsorum.et si
pur oppilarentur aliqua foramina propter ali-
quam materiam vel sanguinis coagulati vel sa
niei dicebat.R.in cannula instrumenti habeat
acum ingrediētē siue sup.stilū subtilem ꝑueniē-
tē vsq̄ ad extremū ꝛ moueatᷣ circa illa foramina
ꝛ lȝ non penetret tñ expellet id ꝛ remouebit.Et
ſm istū modū nō egebit medicus extractiōe in
strumēti ꝛ intromissione frequēti.¶Et qm̄ vt
s.dcm̄ est tale instr̄ȝ aliq̄tiēs ꝑpatᷣ ad clysterisā
dū aliq̄d intra vesicā:ꝛ q̄nq̄ ꝑpatᷣ ad exhēdū vri
nā cū eo:ſm diuersas intētiōes oȝ variari istr̄a.
Nā si sit intētio ad clysterisādū ꝛ aliq̄d imponē
dū:oȝ q̄ circa extremitatē aliquā eius eligatur
aliq̄d qđ est sicut media vesica:ita q̄ extremum
illud instrumēti sit magis dilatatū ꝛ eidē forti-
ter alligatū vel corium subtile sicut fit in clyste-
bus cōmunibus:deide infūdatᷣ i illđ medicamē
ꝛ impellatᷣ ſm qđ impellitᷣ enema vt dicebat.A.
Et in hoc ne subintret aer potest formari instru
mētum vel clystere electū ſm modum positū su
pra in cap° de colica ad illum locum recurre.
¶Si vero intentio sit ad attrahendum cum

De forma instri.

eo vrinã: tũc opʒ disponi instrumẽtũ ad attrahẽdum ipsam ne dekt vacuũ.s. imponendo in extremitate stili cõtẽti in cãnula lanã vł aliquã rem talr adherẽtẽ in totũ adequatã capacitati cãnule sicut ꝓprie fit in squisarolis: deinde extrahatur illa res cũ stilo quasi violẽter ꝑ ipsam cãnã. nã de necessitate tũc extrahek vrina post ipsam. Nã cũ extrahik ⁊ aeri nõ est introitus: oʒ necessario vt extrahak vrina aut aliud. Et in hoc fiũt diuersa ingenia de q̃bus q̃dam posuit Ras. 10. cõti. loco alle. ⁊ ipsum sequutus est. A. quasi ad vnguẽ: sed modus positus hic videk satis clarus. Et hec quantum ad figuram instrumẽtorũ ⁊ modum syringandi sint sufficiẽter dicta.

¶ Succedit nõ ⁊ vltimo ponere curã ꝑ chirurgiã in casu desperato vt qñ nec cuʒ medicis nec cum his ingenijs põt educi vrina vt ṽbi gra. si esset apostema in collo vesice: vel lapis: vel porus de carne adequate oppilans: ⁊ nõ posset remoueri: tũc ponã curã ⁊ ṽba Ra. loco alle. dixit sic: ꝙ si vehemẽs fuerit negotiũ sup patiẽtem et ꝓpinquus fuerit perditioni ⁊ in timore fuerit ne augeat instrumẽtũ vrinatiuũ dolorẽ: scinde modice iuxta drac. i. collum vesice in latere ei⁹: ⁊ impone in eam cãnulam ad emittẽdũ vrinam ⁊ sup. ꝑ eã cãnulam fiat eductio vrine ₰m necessitatẽ. Et de hoc dicebat. A. in cura lapidis vesice ⁊ potest trahi ad oẽm causam oppilantẽ preter lapideʒ: ⁊ qñ vrine sit difficultas ⁊ retinetur causa lapidis vesice. aut sup. ꝓpter aliã causam ⁊ nõ est semita ad scindẽdũ sup. ad extrahẽdũ lapidẽ ꝓpter aliqđ qđ ꝓhibet aut ꝓpter timorem tũc de hoĩbus est aliq̃s ⁊ sup. fuit. Ab inserapiõ vt ponik 10° ꝯti. loco alle. Qui ingeniak. ⁊ in eo sup. loco qđ est inter anum ⁊ testiculos scissuraʒ efficit paruam ⁊ ponit in eã cannulam vt egrediatur sup. vrina. Addit. A. qui cognoscit anathomiam vesice ⁊ cognoscit locũ colli eius cui cõtinuantur vasa spermatis ⁊ cognoscit locum arterie ⁊ locũ carnosum vesice expedit sup. vt caueat id qđ opʒ ipm cauere quare nõ accidat nocumentũ in gñatione sup. ꝑ incisionẽ aut fluxus sang. aut fistula q̃ nõ cõsolidatur. Et addit: p̃parando corpus ante istã scissionẽ fiendã ⁊ opʒ vt euaporet intestina ⁊ vesicã ante id resupin⁹ sup. euaporãdo locũ dictũ cũ decoctiõe alteeʒ camomille ⁊ filĩb⁹ ipso resupinato. ¶ Et dicebat Ra. de mente Abinserapionis supple si gñaretur fistula per incisionem: qđ peius erit est ꝙ non cõsolidabitur: ⁊ hoc minus peius erit in salute patientis in perditione eius. i. sup. ꝙ fit perditio ⁊ mors ipsius patientis. Et sic cum dei laude sit; finis huius capituli satis generalis vtiliter seruientis ad alia capitula.

¶ De lap: de renum ⁊ vesice. Cap. xiiij.

Cum eger virgam sepe fricat ⁊ manu tractat: ipsa quoq; frequẽter erigitur ⁊ subtiliatur ⁊ vrina indifficulter ⁊ cuʒ dolore egredik in qua egritudie fortasse ⁊ lõga on erit lapis in vesica eẽ signatur. ¶ Si autẽ eger cũ difficultate mingẽdi sentit vehemẽtẽ dolorẽ in renib⁹ ⁊ in inguinib⁹ ⁊ nauseã ⁊ vẽtris ꝯstrictionẽ: in renib⁹ lapis eẽ monstrak. ¶ Lapidi ṽo q est in vesica confectio hec vtilis existit: ⁊ est optima ad frãgẽduʒ lapidẽ cũ fuerit vetust⁹. ¶ Ego q̃ʒ iã fregi cũ eo magnũ lapidẽ in minori spatio ꝙ xl. dieꝝ: qđ. ℞. carpobalsami semis raffani seis olixatri: corti. radicis oppoponaci: corticũ radicũ capparis amigdalaꝝ ama. dãno cochie sqnãti cyperi spice inde cassieli. sacculo cõdriõ barmel gẽtiane arist. ro. assari cordumeni armoniaci serapini bdellij pipis acori. añ. gũme dissolute sufficienti balsamo malaxenk ⁊ ex eis alie spẽs ꝯspergãk ex qb⁹ informenk pille: ⁊ sumãtur ex eis inde. ʒ. j. cũ apozimate de seminibus.

Desc. cõfectionis lapidẽ frangentis.

¶ Quandoq; septima pars vnius. ʒ. de cinere scorpionũ cũ eis datur. ¶ Cinis ṽo de scorpionib⁹ hoc mõ fit: scorpioẽs sumãtur ⁊ in ollã nouã positi os habentẽ oppilatũ super laterculũ in furno mittantur in quo nõ sit nimi⁹ calor neq; vehemens et sint in. vj. horaꝝ spatio deĩde extracti puluerizentur ⁊ reponank. Eger vero nutriak ex aqua ciceris ⁊ calagie ⁊ mutagenat: et abstineat a lacte ⁊ caseo ⁊ ab alijs nutrientibus grossis. ¶ Et ingrediak tinã vbi sit aqua in qua cocta sint folia caulium ⁊ sulla barẽgeriek ⁊ mentastrũ ⁊ fimus colũbin⁹ et medulla croci hortulani. ¶ Femur etiã sepe inungatur ex oleo scorpionis ⁊ immittak virge: qđ. ℞. aristol. ro. gẽtiane cyperi corticis radicis capparis. añ. vnc. j. hec omnia in lib. j. olei de amigdalis amaris posita ad solem per hebdomadam vnã dimittantur ⁊ colenk: ⁊ pro vnaquaq; lib. ex eo adiungank ei scorpiones. x. ⁊ totuʒ in vas cuius os oppilatũ fuerit missum ad solem ꝑ duas septimanas morek: deinde colatuʒ reponak. Est enĩ optimum ⁊ mirabile de quo guttatim quotidie in virga mittendũ est postꝙ eger egredik de tina. ¶ Qđ si lapis magnus fuerit nõ inuenik aliud remedium: nisi vt cum incisione extrahatur. de hoc tamen loqui huius nostri libri modũ excedit.

Descr. olei scorpionũ

¶ Cum aũt in renibus fuerit lapis: eger frequenter ingrediatur balneum. Et renes et ilia ex oleis inungantur: ⁊ ea que calefaciunt locum desuper cum panno ponantur: vt sunt ea que nominauimus.

¶ In potu quoqꝫ sumãtur ea q̃ lapidem frangũt. ¶ Si aũt lapis ceciderit τ in virga obstaculum fecerit: aqua calida ab alto distillando ei supinfundat donec rubere videatur: deinde oleum tepidũ guttatim supinijciatur, τ si necesse fuerit suggatur: τ ex hoc mouebitur lapis τ exibit. ¶ Qđ si magnus τ angulosus fuerit: necesse est vt virga inferius incidatur τ extrahatur.

Istud est capitulum de lapide exñte in vesica τ in renibus τ partib' eis adiacẽtib' qđ sic cõtinuat ad p̃cedẽs. Nã postq̃ in p̃cedẽti caº de nocumentis mingendi generaliter est determinatũ τ de diuersis τ varijs causis dicti nocumenti siue difficultatis mingẽdi: τ qm̃ inter eas causas vna singularis fuit presentia lapidis ĩ vesica vl' in vijs medijs inter renes τ vesicã vel inter ipsos renes vel in collo vesice vel in via virge in viris vt supra visum est. Fuit igit cõueniens facere capm spãle de cura lapidis renũ τ vesice vel exñtis in alijs mẽbris vicinãtibus eis: q2 tñ gñatio lapidis maxime fit in renibus τ vesica τ nõ sic ĩ vijs adiacẽtibus vt infra latius videbitur loco suo. Idcirco recte ꝓprius intitulat hoc cam de lapide renũ vel vesice q̃ de lapide in alijs vijs vicinis cõstituto. ¶ Et ex hoc pꝫ ꝙ lꝫ in alijs membris q̃ in renibus vel vesica possit lapis generari: vt in intestinis aliquotiẽs: vt ego vidi in Papia in muliere q̃ passa est colicã: τ tãdẽ facta est sana post emissionẽ octo vel decẽ lapidũ grossorũ ad nucis q̃titatẽ grosse durorꝫ faciẽtiũ sonũ acutũ in ꝓiectione eorꝫ in terra. Et Auẽꝫ. refert de lapide gñato sub lingua caº de nocumentis renũ ad prinm. Et Ga. 4. interiorꝫ. caº vltimo versus finem mẽtionẽ fecit de lapide gñato in pulmone: ẽt retulit mihi socius fidedignus se vidisse lapidẽ gñatum circa carũculas mãmillares ad q̃titatem pinee maioris expulsum p nareꝫ τ durissimũ: q2 tñ raro fit in alijs mẽbris a renib' τ vesica lapidis gñatio ẽt qm̃ lapides in renib' vel vesica gñati: vt sepe solẽt adducere maxima nocumẽta: τ maxime vrinãdi difficultatem: de qua in superiori caº dcm̃ est. Idcirco Rab. hic τ alij cõiter fecit spãle capl'm de lapide ꝯtrahẽdo ad lapidẽ vesice τ renũ: τ sic pꝫ recta ꝯtinuatio cũ p̃cedenti. ¶ Diuidit aũt pñs capl'm p̃ma diuisione in tres partes. Naꝫ p̃mo ponit signa lapidis vesice τ renũ: scđo ponit curã vtrorũqꝫ per diuersa ingenia medicinalia. Et tertio ponit curã lapidis q̃ descẽdit ad vesicã: prius postea lapidis eiusdẽ exñtis vltra vesicã in via media. s. in virga. scđa ibi. (Lapidi vero qui est in vesica τc.) tertia ibi ad finẽ capl'i. (Si aũt lapis in vesicã ceciderit τc.) Prima ẽt in duas. Nã primo ponit signa lapidis vesice siue in vesica gñati. scđo ponit signa lapidis renũ siue in renib' existẽtis scđa ibi. (Si aũt eger sentit cũ difficultate mingendi τc.) ¶ De prima parte dicit. Cũ eger virgaꝫ sepe fricat τ manu tractat τ est primũ signũ: ipa quoqꝫ frequenter erigitur τ est scđm τ subtiliat τ vrina τ difficulter τ cũ dolore egreditur: et est tertiũ signũ in qua egritudine longaon. i. extremitas intestini recti fortasse qñqꝫ exit sup. facta forti cõpressione τ conatu in emittendo lapideꝫ esse in vesica significatur. Pro intellectu huius partis primo est sciendũ ꝙ via situs mẽbrorꝫ descẽdendo prius occurrunt renes q̃ vesica: et sic prius determinandũ esset de lapide renũ q̃ vesice: tñ q2 ad nocumentũ mingẽdi de quo dicebat in caº supiore magis facit vt pl'm lapis vesice q̃ lapis renum: immo lapis vesice aliqñ facit integram retentionem vrine: vt qñ lapis paruus ingreditur collũ vesice τ adequatur ei τ nõ ad tantam difficultatem adducit lapis renũ: q2 cuꝫ lapide renum quasi semp emittit notabilis quãtitas aquositatis vrinalis ad vesicã ꝓpter cãs q̃ magis infra loco suo declarabunt. Idcirco cum non est tunc nocumentum in vesica essentiale libere satis emittitur vrina. Ideo Rab. in hoc tex. intendens ponere vnam de causis nocumẽti vrinandi vt p̃sentiam lapidis in vijs vrine pri' determinauit de lapide vesice ponendo ei' signa et ꝯñr de lapide renum. ¶ Secũdo aduertendũ spãlius pro declaratione signorꝫ ꝙ stãte lapide in vesica fit eius reuolutio p cõcauitateꝫ vesice ſm diuersum motum factũ in homine patiente cõicatum vesice: τ ꝯñr fit agitatio in mã mucilaginosa cõnaturali vesice vel al's fluxa ad ipaꝫ vesicam aliqualiter nitrosa τ acuta facta p commixtionem aquositatis vrinalis salse τ nitrose existentis τ inde fit eleuatio vaporꝫ acutorꝫ puenientium via vicinitatis ad virgã imbibitorũ in poris eius quibus mediãtibus fit quidã pruritus τ titillatio in mẽbro τ p inde incitat patiens ad attractionẽ mẽbri τ fricationem eius: et proinde etiã ad membrũ p calefactionẽ acq̃sitam in membro p attractationẽ τ motũ fit conuersio vaporꝫ τ ventositatũ ad ipm: vñ fit ipsius extensio τ elõgatio: τ ita ad istũ sensum subtiliatur quasi esset paratus ad coitũ: q2 tñ nõ subest materia spmatica nec imaginatio ad actũ coeũdi vt supponit post modicũ tp̃s facta resolutione illorꝫ vaporꝫ in cõtinenti detumescit mẽbrũ: et sic patent prima duo signa. ¶ Dicebat tertio ꝙ vrina difficulter τ cũ dolore egredit. Nam primo stat ibi quasi cõtinuus dolor ex p̃sentia lapidis grauitãtis supra membrũ dolorosum pãniculare τ neruosum: τ etiã incessu τ motu lapidis per eã sepe radẽdo de suba adherente vesice fit dolor difficultat, etiã exitus vrine p̃º q2 sepe p̃uenit lapis ad orificium colli vñ difficultat exitus eius. scđo difficulter emittit vrina: q2 cum aliquali dolore τ vehemẽti conatu ad emissionem ꝓpter cõtinuam incitationẽ in virtute factam ad expellendũ: non tm̃ vrinã: sed etiã lapidem nocentẽ. Et p inde dicebat Aui. τ quotiẽs eſiat ex vrina quã mingit desiderat mingere statim: τ agẽs id. i. desideriũ mingẽdi postq̃ mixit vrinam est lapis expellens. i. p quẽ nitit nã ad expulsionem. ¶ Et ꝓpter istã cãm sequit aliud signũ. nã ad talẽ conatũ in expulsione nõ tantũ vrine: sed lapidis via vicinitatis ad intestinum rectũ comprimit intestinum in deorsum τ qñqꝫ emittit: imo qñqꝫ ꝓpter magnitudineꝫ lapidis grauitãte lapide supra fundũ intestini facit q̃si ad cõtinuam depositionẽ illius extremitatis: immo quasi ꝯtinue appetũt sil' cũ emissiõe vrine emittẽ aliq̃d p posteri': τ sic patẽt signa ipsi' lapidis in vesica siue sit ibidẽ gñatus siue aliũde

Not. ꝙ in alijs membris q̃ in renibus τ vesica põt lapis genenerari.

Declaratio 3e partis.

Quare p̃us determiat de lapide vesice quã renum.

ad vesicā transmissus q̄ sunt satis fortia ad concludēdū presentiā lapidis in vesica. ¶ Ultra tñ ista ponētur alia ⁊ declarātia ipsi⁹ gñationem in vesica ⁊ declarātia transmissionē ei⁹ ad vesicā magis specialia in loco suo infra de signis.

¶ Sequit̃ illa pars. (Si aūt eger sentit cū difficultate ⁊c.) q̄ est 2ᵃ pars pᵉ; partis principalis: in qua dominus Ras. ponit signa lapidis in renibus dicēs. Si aūt eger sentit cum difficultate mingendi dolorem vehemētē in renibus ⁊ in emūctorijs. i. in ilijs versus inguina ⁊ nauseam ⁊ est 2ᵐ sigᵐ: ⁊ vētris cōstrictionē in renibus lapidis esse mōstrat̃. ¶ Pro intelligētia hui⁹ partis nota pᵒ ꝙ pro signo posuit percipi vehementem dolorē in renib⁹ ⁊ in emūctorijs. nam in lapide renū via alligationis ⁊ continuitatis non tm̃ fit dolor in eisdem renibus: immo etiā i emūctorijs: ꝓpter poros vritides trāseuntes ꝑ illas partes ad vesicā q̄ originātur ex cōtextura venarum disseminatar ꝑ substātiā renū: ⁊ dixit ipm̃ esse vehemētē: ꝙ non tm̃ verū est cum transit lapis iam factus expulsus a virtute ꝑ poros vt q̄dam arbitrātur: immo est quasi cōmunis sentētia scribētium: immo etiā in gñatione eius fit vehemēs dolor ⁊ nō sic est in gñatione lapidis vesice. ⁊ ratio hui⁹ sumit̃ ex hoc: qm̄ lapis renuꝫ vt in pluribus nō gñatur in cōcauitate renum: sed in ipsa renū substātia vt voluit Auer. expresse 3ᵒ colliget. ⁊ idē expresse dixit Auēz. in tracta. de dispōnibus renū caᵒ pᵒ. ⁊ ideo cum auget̃ lapis extēdēdo preter naturā subam renū solōnē causando dolorē efficit vehemētē: maxime q̄ꝛ fit eius gñatio vtplm̄ cum inequalitate ⁊ aspitate differēter a lapide vesice: vt infra latius videbitur. lapis aūt vesice cū gñat̃: gñatur in cōcauitate vesice: ⁊ ideo nō facit dissolōnē ⁊ extēsionem vñ causet̃ dolor in gñatione eius immo in vesica ꝑmanēs nō causat dolorē nisi suo incessu aliqualr̃ abstergēdo de suba vesice cum est magn⁹ ⁊ cū est paruus: tūc ꝓprius causat dolorē cū ingredit̃ collum vesice extēdēdo ⁊ nō cū est in vesica: ⁊ ideo imponēdo signa ipsius cum est in renibus vel vesica: signāter dixit de lapide renū cōparatione ad lapidē vesice. Si eger senserit vehementē dolorē in renibus ⁊c. ⁊ nō dixit in lapide vesice ꝙ sentiat vehemētē dolorē in vesica: sꝫ solum ꝙ vrina difficulter ⁊ cum dolore egredit̃ ⁊ tota causa huius sumit̃ ex eo. qđ dcm̄ est. s. ꝙ lapis vesice gñat̃ in cōcauitate eius: vbi lapis renū vtplm̄ gñatur in porositatibus intrinsecis substātie renum: ⁊ ita dolorē causat sicut est de apāte gñato in membro sensitiuo ꝑ viam paulatine cōgōnis: cū gñatur causante dolorē in gñatione eius: vel de lapidibus gñatis in iūcturis cū extēdūt̃: ⁊ ꝙ hˀ snīa sit vera vltra snīam Auer. stat etiā snīa expresse Auen. caᵒ alle. vt dictū est: dixit sic. Et nō est lapis renuꝫ sicut ille qui est ex vesica: neq; gñatur in concauitate sicut arena q̄ gñatur in vesica: sed gñatur in sua substātia. Addit post duas lineas: lapis aūt ⁊ arena q̄ gñatur in vesica crescit in sui cōcauitate ⁊ ideo dolor ex arena ⁊ calculo vesice in pnᵒ sue generationis remotus est a sensu nisi moueat̃: sed in renib⁹ sentitur dolor qñ gñatur sup. vel gñatus fuerit in ipsis arena aut lapis. hec ip e. Non est tñ negandū: q̄n ēt in ꝯcauitatibus ipsoꝝ possit gñari: vt pꝫ ꝯsyderāti causas gñationis lapidis q̄. s. dicēt loco suo: tñ hoc est rarius: qm̄ a concauitatibus eoꝝ facilr̃ educit̃ materia a virtute cū aquositate vrinali ꝑ poros vritides ad vesicā. ⁊ in hac determinatione Ras. 10. cōtinētis. vltimo caᵒ posuit vnā snīam Hippo. 6. epidimiaꝝ. quā tñ diligētius ꝯsyderās non reperi in lib meo. dixit sic. de mēte Hip. quasi neutralis in ista materia nefretici patiūt̃ qđ vehemētius est in dolore in tēpore gñationis lapidis in eis sup. renibus et in tpe eius ascensus ⁊ descensionis eius ad vesicaꝫ ꝓprie ⁊ in alijs temporibus inueniūt quasi aliquid ponderosum positū esse in loco renū. Postea addit: ⁊ qui existimat ꝙ lapis gñatur in ventribus renū dolor penes eum nō erit in tempore gñationis ⁊ erit in tempore sui accessus. Et q̄ existimat ꝙ lapis gñatur in carnibus renū quēadmoduꝫ ille q̄ gñatur in articulis implet hoc dictū. Ego hic credo cum eo qđ dcm̄ est de mēte Auē. ꝙ in tempore gñationis: ⁊ in tpe motus fit dolor vehemens: sed postq̄ꝙ est gñatus nō fit dolor nisi grauatiuus circa renem. Et hoc pōt cōfirmari ex eo qđ apparet in facto in practica. nam talr̃ patiētes sepe in pnᵒ affliguntur dolore clamoso circa renes quasi ꝑ diē vel duos cum gñat̃ lapis postea tñ remittit̃ dolor ꝑ aliquot dies cū quiescit generatus. deinde cum mouet̃ a virtute ꝑ poros versus vesicā laboriose incedēs acerbissimos causat dolores vsq; dum trāsiuit in vesicā: ⁊ tūc manifestat̃ dolor in ilijs precipue. Et hoc bene notare pro bona doctrina in ista materia. ¶ Addit ꝯñr pro signo nauseā ⁊ vētris ꝯstrictionem. Nam nausea via cōitatis stōi ad ipsos renes maxime mediātibus intestinis gracilib⁹ induci potest in stomaco ꝑcepto in eodem nocumēto: vñ fit nausea ⁊ appetitus ad expulsionē ꝑ sursum: q̄ꝛ tñ in stomaco vt supponit̃ nō est materia corporalis expellenda: signāter posuit nauseam ⁊ nō vomitū pro signo fit aliquotiēs ⁊ sepe ꝯstrictio vētris. qm̄ in dolore renū ꝓpter ꝓpinquitatē ⁊ tactū eoꝝ cū intestinis incedēte materia fecali ꝑ intestina cum extēdūt̃ in parte v̄sus renes coartāt̃ ⁊ cōstringūt̃ renes: ⁊ sic auget̃ dolor: ⁊ ꝯñr fit vētris cōstrictio virtute nō attētante exitus fecum: immo quasi ꝓhibēte ipsa territa ꝓpter dolorem: ⁊ ꝓinde sepe cōtingit vt complicetur colica cum dolore renali lapidoso.

¶ Seq̄t̃ ꝯñr illa pars. (Lapidi v̄o qui est in vesica ⁊c.) que est 2ᵃ pars principalis capl̄i in q̄ ponit curā lapidis renū ⁊ lapidis vesice ponendo in fine curā lapidis recepti in virga et ibidē retēti ⁊ duo facit. pᵒ ponit curā lapidis vesice. 2ᵒ ꝯsequēter curā lapidis renum: sicut etiā pus posuit signa lapidis vesice q̄ꝙ renum. 2ᵃ pars incipit ibi. (Cum aūt lapis in renibus fuerit ⁊c) pᵃ etiā in duas: qm̄ pᵒ ponit curā lapidis vesice ꝑ medicinalia cum sup. lapis fuerit paruus ⁊ mollis. 2ᵒ qñ lapis fuerit magnus dixit necessariaꝫ esse opationē manualē cū incisione. 2ᵃ ibi. (Qđ si lapis magnus fuerit.) pᵃ etiā in duas: qm̄ pᵒ ponit curā ꝑ ea q̄ interius sumūtur. 2ᵒ ꝑ medicinas exterius offerēdas ibi. (Et ingrediat̃ tinam ⁊c.) pᵃ etiā in duas. Nam pᵒ ponit regimen per medicinas interi⁹ sumēdas. 2ᵒ ꝑ dietam. 2ᵃ ibi. (Eger v̄o nutriat̃ ex aqua ciceris ⁊c.) Prima ēt in duas. Nā pᵒ ordinat vnā cōpositionē confectionis q̄ est optima ad frāgēdum lapidē in spatio minori. xl. dieꝝ: ⁊ ordinat eam in forma pillu

No. bene.

Nota bñ.

Nota bñ.

larū de q̄bus vult exhiberi. ʒ. ſ. cum apozimate de ſeminibus. 2° ordinat aliam medicinā de ci-nere ſcorpionū ordinando modū ipſius ⁊ doſim miſcēdo eam cum p̄ª cōfectione pro qualibet doſi illi⁹. 2ª ibi. (Quāq; ſexta pars. ʒ. ſ. de cinere ſcorpionū.) ¶ De p̄ª parte dixit. Lapidi ꝟo q̄ eſt in veſica cōfectio iſta vtilis exiſtit: ⁊ eſt optima ad frangēdū lapidē in minori ſpatio. xl. dierū. Ex q̄bus verbis inſinuauit nobis ꝙ eſt neceſſaria applicatio diuturna medicaminū ⁊ cōtinua ad frāgendū lapidem in veſica: q2 poſuit ſpatiū quaſi xl. dierū: nō ſic erit de lapide renum. Nam lapis veſice cōiter eſt durior vel ſolidior: vel vt pluri-mū lapide renū vt īfra ponet loco ſuo de differētijs vtriuſq; lapidis etiā q2 medicine ꝑ ſurſum exhibite magis debilitate refracte veniūt ad veſicā ꝙ ad renes: ⁊ ille q̄ ꝑ ſyringam immittūtur nō ſic cōuenienter actuantur a veſica ſicut ille q̄ ad renes veniūt: q2 veſica membrorū neruoſum exn̄s eſt debilis naturalis caliditatis: nō ſic eſt de renibus. Et ꝯſequēter ponēs deſcriptionem

Deſ. cōfectionis.

eius dixit cōtinuādo cuius confectio. ℞. carpobalſami ſe. raſſani: ſeminis dauci olixatri. i. apij macedonici: corticū radicū opoponaci: corticum radicum capparis: amig. amararū. dācoctie vel dāno cocte. i. baccarum lauri ſquinātī cyperi ſpice inde: caſſie lig. ſacculos cōdrion. i. ſcolopendrie harmel. i. ſe. ruthe agreſtis: vel ſm alios cicute hiſpanice gētiane ariſt. ro. aſſari cordumeni. i. carui agreſtis armoniaci ſerapini bdelij vipis acori: oīum partes equales: gummi in ſufficienti balſamo diſſoluta malaxētur: ⁊ ſup. ſi non habeat balſamū ſumat de oleo terbentine ⁊ ex eis alie ſpecies ꝯficiātur ſicut pillule: ⁊ ſumatur ex eis. ʒ. ſ. cum apozimate de ſemib⁹ dictis ſupra.

Deſ. modi faciendi cineres ſcorpionum.

¶ Addit ponēdo deſcriptionem ⁊ doſim cineris ſcorpionū dixit: quāq; etiā ſexta pars. ʒ. ſ. i. ℈. ϛ. ſimul cum eis dat. Et ponit deſcriptionem eius: nam dicit. Cinis vero de ſcorpionibus hoc mō fit: ſcorpiones ſumantur ⁊ in ollam nouā poſitos habētem oppilatū. i. clauſum laterculum. i. clauſo orificio de terra ex qua fiunt olle ⁊ in furno mittat in quo fit vehemēs calor ⁊ ſint ibi ſex horarum ſpatio: deinde extracti pulueriſētur ⁊ reponātur iſta deſcriptio tota ⁊ completa eſt multum ſingularis vt ſtatim⁹ ſummatim declarabit.

¶ Sed nota prius ꝙ Ra. in hoc libello breuitati cōgandēs vt ſepe dictum eſt multa ſupponit canonice debere ꝓcedere ad exhibitionē huius cōfectionis ⁊ ſimilium multum ꝓuocātiū. de quibus partim dictum eſt in ca° ſuperiori ⁊ partim inferius dicet loco ſuo: vt de lenitione ventris cum clyſteri in quo fit ſimul virtus mollificatiua ⁊ frāgitiua lapidis ⁊ diuretica in quo ponūt adipes ⁊ vnctuoſa ⁊ ſimilia faciētia lenitionem cū humectatione ꝓparāte ad ruptionē lapidis: ⁊ aliqñ etiā exhibet ꝑ ſuperius aliqd ſimile nō de medicinis acutis. nam ille conuertēdo materias deorſum nocēt vt infra videbit lati⁹: ſed ex tm̄ lenitiuis vt eſt caſſiaſi. ⁊ cū oleo amig. ⁊ ſilijbus. etiā cōuenit vt preparētur tine ⁊ vnctiōes locales: ⁊ poſtea qñ lapis eſt paruus ⁊ mollis et exiſtimamus ipſum poſſe cum medicinis frāgi audeamus ad exhibitionē harū fortiū medicinarū qñ nō eſt inſtātia doloris dando. ſ. ʒ. ſ. vſq; ad ℈. iij. ϛ. ⁊ hoc fac̄ Ra. ī tex. q̄ dat. ʒ. ſ. de dictis pillulis poſtea addit. ʒ. ſ. ſextam. i. ℈. ϛ. cineris ſcorpionum: nō vltra. Non ſic faciunt moderni practici qui exhibent vel plerunq; ʒ. ij. ⁊ aliqñ. ʒ. iij. de iuſtino confectione forti in iſto caſu vł litotripon: ⁊ ſimilibus ēt qñ actu dolor eſt multū inſtās qđ eſt valde irregulare. Nam ſtante dolore cauendum eſt a medicinis fortiter mouentibus ⁊ eſt tantum occurendum cum mitigantib⁹ dolorem. que intētio completur cum lenitiuis clyſterib⁹ de quibus pauloante dicebat. Et de hoc

Not. hunc canonem.

poſuit cañ. Auicē. ſingularem in cura lapidis renū: ſed eſt communis in cura lapidis veſice ſtante ibidem dolore moleſtāte dixit ſic. Et cum dolor eſt fortis ſedat qñ curatur cum eis q̄ diximꝰ ſup. mollificantibus ⁊ lenientibus. Addit: deinde cum curatur lapis multiplicatur. i. cum curatur cum medicinis comminutiuis lapidis ⁊ prouocatiuis fortibus multiplicatur ſu. dolor. Addit: quare rectius eſt ſup. eo tempore doloris vt abſtineatur a medicinis fortiter mouentibus ⁊ adminiſtrentur clyſteria lenia lenificantia ⁊ inunctiones q̄ comprimendo ⁊ confricando ſiunt ⁊ cerotaria. i. emplaſtra mollificatiua ⁊ lubricātia. ¶ Deſcriptio autem ſuperius poſita qñ ſtat intētio comminuēdi lapidem in veſica vt cum exiſtimat lapis paruus ⁊ mollis eſt canonica ⁊ regularis tñ fortis. Nam medicine fortiores debētur ad cōminuēdū lapidē veſice ꝙ renum propter id qđ dictū eſt ſupra. Nam virtutes eorum debilitantur in tranſitu earū ad veſicā ⁊ durior eſt lapis veſice vt fuit ſupradictū ⁊ inferius magis declarabit. in ea namq; ſtāt intētiones que ſunt neceſſarie in medicina frangitiua lapidis: quas egregie ⁊ magiſtraliter poſuit Pluſq̄ cōmētator 3° thegni. cōmēto. 59. ſupra textum. Eſt aūt enfraſis ex hoc gñe ⁊c. ibi cōmētādo curationē q̄ debet lapidi cū medicinis cōminuentibus

Quatuor ſunt conditiones ꝯſyderādē in talib⁹ medicinis.

eū poſuit quatuor conditiones eſſe neceſſarias in talibus medicinis. ¶ Prima vt dicte medicine cōminutiue lapidis ſint inciſiue ſubtiliatiue nō intenſe caliditatis. Nam fortis caliditas aggregat lapidē ⁊ exiccat ipſum: ⁊ exemplificat ſicut eſt polium radix ſparagi capillus veñ. cinis ſcorpionum ⁊c. lapis iudaicus. Et dicit de cinere ſcorpionū ꝙ eſt fortior in medicinis ad lapidē veſice ⁊ auicula cuius cauda tremit: de q̄ tñ dicit ꝙ talis plus cum ſua ꝓpꝛietate inſequente ſpeciem illud operat. ꝙ rōne primitiuarū vel ſecūdarū q̄litatū. de his tñ medicinis ſm gradus earum in fortitudine ⁊ debilitate ⁊ cōueniētia maiore vel minore ad lapidē renū ꝙ veſice vel ecōtra ⁊ preparatione multarum earum tabulā ponā ſpālem. ſ. loco ſuo. ¶ Scđa ꝯditio req̄ſita ē vt dicte medicīe ꝯducāt ad loca renū vł veſice per medicinas appropꝛiatas. i. ꝓuocatiuas ꝑ naturā ⁊ diureticas vt tādem veniētes ad lapidē poſſint exercere opatiōes earum ꝓpꝛias. ¶ 3ª ꝯditio ē vt cū eiſdē ꝯmiſceāt alie medicīe viſcoſitate pticipātes q̄ retineāt dcās medicīas miūtiuas lapidis certo notabili tpe ī renib⁹ vł veſica: cū actio oīs requirat tempus determinatum.

¶ Quarta conditio eſt vt cum eiſdem etiam cōmiſceantur medicine cōfortatiue renum vel veſice vt poſſint debite actuari medicine: ⁊ etiam fortificata expulſiua membri minutis lapidib⁹ facilior ſiet eorum expulſio.

¶ Hee autem omnes conditiones reperiūtur in medicina dicta a Raſi: nam ſtant alique medi

De medicinis appropriatis cõminutioni lapidis.

ciue incisiue subtiliatiue appropriate cõminu-
tioni lapidis vt est raffanus bacce lauri amig-
dale amare spica indica, cassial. scolopẽdria ⁊ si-
miles multe. postea stãt medicine cõductiue ad
vias ⁊ ad mẽbra in quibus stãt lapides: vt est se
men dauci ⁊ apij ⁊ assari. postea stant medicine
cõfortatiue vt squinãtũ cyperi. stãt etiã medici
ne cõseruãtes vt genera gummi sua vnctuosita
te: q̄ etiã cũ ꝓprietate cõminuit lapidem. ⁊ de
his oĩbus simplicibus supra habuistis iuuamẽ
ta ipsoꝝ in diuersis locis ex parte primarũ qua-
litatũ eoꝝ ⁊ secundaꝝ ⁊ ita pꝫ artificiosus ordo
huius compositionis qđ artificium seruãt oẽs
illustriũ medicoꝝ in talibus medicinis compo
sitis: ⁊ Aui. inter ceteros fecit vnã singularẽ: de
qua diceť infra loco suo. ¶ Et ex hoc manifesta-
tur error multorũ in veritate imperitorũ medi-
corũ: qui tñ se iactãt ⁊ de se multũ presumunt: q̄
arbitrãtur ꝙ exhibere. ʒ. j. lapidis iudaici vel sã
guinis hirci vel alicui' similis cum modico bro
dij vel modico vini sit ad ꝑfectionẽ huius cure:
nesciẽtes ꝙ lꝫ dicte medicine ꝑ naturã sunt cõ-
minutiue lapidis: nõ tñ ꝑ naturã moueť ad re-
nes vel vesicã: neqꝫ in locis debitis longam mo
ram trahunt nisi cõseruẽtur ⁊c. Et hoc bene no-
tate. Et sic sit expedita tota ista pars.

Nota.

¶ Seq̄tur illa pars. (Eger ṽo nutriať ⁊c.) in q̄
ponit ordinẽ in dieta obseruãda taliter patiẽte
dicit. Eger ṽo nutriať ex aqua vel sup. brodio ci
ceris nigri: nam tale vt cõstat est mollificatiuũ
⁊ aperitiuũ facta decoctione in aqua infusiõis
eorũ in virtute corticis: precipue ⁊ si cõdiantur
cũ sale ⁊ oleo amigdalaꝝ dulciũ magis valebit.
Addit: ⁊ sup. nutriať ex galagie ⁊ mutagenat: et
sunt cibi preparati cũ spẽbus cõfortãtib' dige-
stiuã: vt cum cinnamomo pipere ⁊ cardamomo
⁊ similibus. Addit: ⁊ abstineat a lacte ⁊ caseo ⁊ su.
ab alijs cibis viscosis ⁊ sup. nõ tm̃ viscosis. sꝫ ad
dit ⁊ ab alijs nutriẽtibus grossis. ⁊ su. stipticis
de q̄bus specialius infra diceť in cura ꝑdietam
in loco suo. Ratio huius dicti satis est manife-
sta: nam mã lapidum prima est materia grossa
viscosa: vt videbiť infra de mõ gñationis eorũ.
¶ Seq̄tur illa pars. (Et ingrediať tinã.) q̄ est
pars principalis huius partis in qua ponit cu-
ram per extrinsecus offerẽdaꝫ. Primo ꝑ balneũ
decoctionis quarũdã reꝝ ad hoc faciẽtiũ. 2° per
vnctionem factam circa regionem vesice ex oleo
scorpionũ ⁊ ẽt immissionem eius in virgam: po-
nẽs etiã compositionem ipsius olei de scorpio-
nibus. 2ª ibi. (Femur etiam sepe inungatur.)
¶ Dicit ergo ordinans balneum: ⁊ ingrediať ti-
nã vbi sit aqua in qua cocta sint folia caulium ⁊
alia sup. huius intentionis. s. mollificatiua sub
tiliatiua ⁊ bletes ⁊ paritaria. Addit: ⁊ baregesif
est spẽs abrotani vel arthemisie ⁊ sulla. i. sansu-
cus ⁊ menrastrũ ⁊ fimus columbinus hoc est for
te ad rumpendũ ⁊ medulla se. croci hortulani ⁊
est carthami' qđ etiã habet magnã vim in hoc.
¶ Postea cõtinuãdo de 2ª parte dicit: facto su.
tali balneo femur sepe inungať ex oleo scorpio-
nũ ⁊ immittatur virge. i. nõ tantum fiat inũctio
ex eo: sed etiã immittať: nam hoc est singulare
in ista materia: ⁊ de eo vtimur in practica. Et po
nẽs descriptionẽ ei' olei dixit. Cõfectio olei de
scorpione vel scorpionibus. R. aristologie rotũ
de gẽtiane ⁊ cyperi corticum radicũ capparis:
oĩm añ. ʒ. j. hec oĩa in libra. j. olei de amig. ama-
ris posite ad solẽ ꝑ hebdomadã vnã dimittãť:
postea exprimanť ⁊ colenť: ⁊ ꝑ vnaquaqꝫ libra
ex dicto oleo adiunganť ei scorpiones. x. ⁊ iterũ
ponanť ad solẽ postq̄ coctũ fuerat ⁊ in vas cui'
os opilatũ sit immissum fuerit: ⁊ ꝑ duas etiã se-
ptimanas moreť in sole: intelligať in estate ra
bidi caloris sole exñte in leone: vt bene extrahi
possit virtus dictaꝝ medicinaꝝ in virtute solis
reuoluẽdo vas bis vel ter in die in directũ so-
lis. Addit: deinde colatuꝫ ẽt a scorpionib' repo
natur: est eñi optimũ ⁊ mirabile vt dicit sup. ad
cõminutionẽ ⁊ dissolõnẽ lapidis. Addit: de quo
quotidie in virgã sup. ꝑ syringã guttatim fundẽ
duꝫ est postq̄ egrediť eger de tina. Iuuamenta
istius olei sunt satis manifesta inspiciẽti virtu-
tes medicinaꝝ receptaꝝ in dicto oleo q̄ sunt co-
gnite ex supradictis in cap° ꝓcedẽti. Et sic est ex-
pedita cura lapidis vesice ꝑ medicinalia. ¶ Sꝫ
tu aduerte vt alś dictũ est ꝙ Rasis sepe in capi
tulis ponit magis ordinẽ intẽtionis q̄ ordineꝫ
executionis. Nã in via executionis esset taliter
operandũ: immo quasi opposito mõ ab ordĩe po
sito in litera: qm̃ primo factis cõibus euõnibus
de lenitione vẽtris cũ clisterijs appropriatis ⁊
mũdificato stõ ⁊ vijs medijs de maeb' cõib' cuꝫ
vomitu ⁊ cassia de qua dictũ est: ⁊ ordinata con
ueniẽti dieta primũ ad cõminuendũ lapidẽ de-
bemus intẽdere cũ balneo posito in lra ⁊ silib':
deinde facere inũctiões ⁊ cerotaria supra femur
⁊ pñr imponere de oleo scorpionũ intra vesicam
continuatis aliq̄bus dieb': si nõ rũpatur lapis
possumus pñr stãte hoĩe in balneo dare sibi pil
lulas cõfectionis supra posite: ⁊ cõtinuãdo ꝓm
qđ dcm̃ est. ¶ Consequẽter ⁊ vltimo de ista par-
te ⁊ fuit scđa pars principalis hui' ꝑtis qñ ꝑci-
pitur ꝙ lapis est durus ⁊ magnus. Dicit Raś. et
sunt verba multũ notanda ꝙ si lapis magn' fue
rit nõ inuenitur aliud remediũ nisi vt cũ incisio
ne extrahatur: ⁊ excusans se a determinatiõe in
cisionis in hoc ca° dixit: de hoc tñ loqui. i. de mo
do incidendi ⁊ occurrendi accidentibus que cõ
tingere possent nostri libri huius modum exce-
dit. Nam de mõ incidẽdi ponit in parte chirur-
gie. Ego tñ loco suo infra ponã modũ incidendi
cũ canonibus obseruandis: ⁊ tandẽ modũ cura
tionis post incisionem ⁊ modũ succurrendi acci
dẽtibus q̄ euenire possent. Et ista verba hic Ra.
cũ dicit: nõ inuenitur aliud remedium nisi cum
incisione debent cauere ⁊ terrere medicos ꝑsum
ptuosos qui audent cõminuere ⁊ dissoluere lapi
des grossos ⁊ duros nesciẽtes vt ẽt dicit. Plusq̄
commentator. Cuꝫ tales medicine cõminutiue
lapidis ꝑ superius exhibite debẽt esse fortiores
his q̄ cõminuũt lapidẽ renum: vt ẽt supradictũ
est: ⁊ pluri tꝑe debent ꝯtinuari. In eis est maxi
mus timor excoriatiõis viaꝝ vrinaliũ: q̄ si exco-
rienť difficulter ⁊ multũ cõsolidanť: ⁊ in ꝯsolida
tione eaꝝ sunt necessarie medicine cõtrarie his
q̄ faciũt ꝯ ad rũpendũ lapidẽ. Idcirco ipse Plusq̄
cõmẽ. nõ laudat medicinas ad rũpendũ lapidẽ
vesice: sed magis ad incisionẽ ⁊ extractionẽ illi'
in corpore parato sustinere: q2 in extractione est
magnus timor vt infra declarabitur. Et hoc idẽ
voluit Gal. in tertio tegni. loco supra allegato.
vbi ponens curam opilationis ex lapide prohi-
bente exitum vrine ponit duas curas. Unam in-

Des. confectiõis olei de scorpionibus.

Not. bene.

presenti tempore ⁊ vt nūc ⁊ est transpositio ad
cōcauū vesice. Aliā q̄ est v̄a cura ⁊ est incisio ⁊ ex
tractio eius dixit sic. Que v̄o sup. oppilatio ex
lapide circa vesicā fit in presenti. i. vt nūc gr̄a cu
rationis transpositione indiget. In curatione
v̄o perfecta p̄ incisionē curam⁹: ⁊ ita nō voluit
curari p̄ medicinas lapidē vesice: ⁊ hoc bene sper
petuo menti notate propter periculum illarum
medicinarum.

¶ Sequit̄ illa pars. (Cum autē in renibus fue
rit lapis ⁊c.) Hec est 2ª pars principalis 2ᵉ par
tis prius diuise. vbi Ras. ponit curā lapidis re
nū. p° p̄ tinam. 2° p̄ inūctiones ⁊ loci calefactio
nē. 3° p̄ ea q̄ interius sumūtur de medicinis frā
gitiuis lapidis. partes patēt in litera. Nā p° di
cit. Cum aūt in renibus fuerit lapis eger freq̄n
ter tinā ingrediat̄. ⁊ renes. i. regio renū ⁊ ilia. i.
membra sub q̄bus sunt pori vritides tendendo
v̄sus vesicā ex oleis vngātur: ⁊ ea q̄ locū calefa
ciāt sup. ⁊ humectent etiā subtiliando. i. loca re
nū vel ilio⁊ desuper cum pāno ponātur. i. p̄ viā
fomētationū vel emplastro⁊ vt. s. sumēdo fecem
eo⁊ decoctiōis balnei de quibus dcm̄ est supra.
Proinde addit: ⁊ sunt ea q̄ diximus vt. s. folio⁊
caulīū paritarie senationū altee fenug. ⁊ silīum
q̄ debēt pistari ⁊ incorporari cum oleo appropia
to vt de lilio vel de scorpionibus ⁊ supponi cuꝫ
pāno regioni renū ⁊ ilio⁊ ad mollificādū mām
lapideā ⁊ etiā poros vritides vt habilius a lapi
de incedēte extēdi possit sine dolore. ⁊ talia dn̄t
poni etiā post exitū a balneo supra dicta mēbra
q̄ per cōtinuā impressionē ha⁊ medicinarū sup̄
dicta loca citius complet̄ medici intērio. Et hic
est etiā locus manifestationis erroris multorū
q̄ in tali dolore calculoso apponunt sacculos ex
siccatiuos factos ex milio calefacto ⁊ sale: ⁊ ita
indurāt ⁊ petrificāt lapidē: ⁊ cum hoc extenuāt
meatus vrinales p̄pter cōtinuā exiccationē: et
sic sūt causa magni nocumēti idē intelligat̄ de
frequēti ⁊ cōtinua applicatione panno⁊ calefa
cto⁊ ad ignē circa dicta loca vt cōmuniter fieri
solet. ¶ Dicit 3° in potu q̄ꝫ sumātur ea q̄ lapidē
frangūt. i. postq̄ fuerit in balneo ⁊ sit minorat⁹
dolor vel ipso exn̄te in balneo: vel etiā si mitiga
tus fuerit vl̄ empl̄a vl̄ fomētatiōes: tūc exhibeā
tur in potu ea q̄ lapidem frangunt: Nam tūc stā
te mollificato lapide ⁊ habilitatis etiaꝫ viȷs vt
faciliter per eas educat̄ lapis tunc medicine di
cte supra: ⁊ de q̄bus etiā dicet̄ inferius exhiberi
possunt cōueniēter: al̄s si offerātur nō prepara
tis viȷs nec lapide sunt causa maximi doloris: q̄
aūt sint tales medicīe appropriate lapidi renuꝫ
magis videbit̄ infra loco suo. ¶ Est tn̄ aduerten
dū in applicatione illa⁊ tina⁊ ⁊ emplastrorum
mollificātiuꝫ q̄ nō sit superfluitas in eis: immo
exhibeātur vt dicebat Aui. cum q̄titate que nō
mollificet superflue virtutē. i. relaxet virtutē ⁊
debilitet̄ expulsiua. i. p̄pter quā dissolutionem
virtutis expulsiua debilitet̄ in expellendo: et de
hoc ponit̄ cañ. infra. Et proinde nō debēt semp̄
medici cōsentire infirmis vt frequentēr intrent
balnea ⁊ longo tempore morentur in eis: q2 in
firmi frequēter hoc appetunt: q2 nō dolent cum
sunt in balneo. Et sic sit expedita ista pars.

Nota errorē multorum.

Nota bn̄.

¶ Seq̄tur illa pars. (Si aūt lapis in vesicā ce
ciderit.) s. ex renibus vel poris vritidibus: ⁊ tā
dem transiens per virgā ibi morām faciet vel p̄
pter magnitudinem vel asperitatem: ita q̄ ibi
fiat obstaculum ad exitum vrine: tunc ponit cu
ram lapidis huius in via existētis: ⁊ est 3ª pars
huius capituli in qua duo facit ponens curam:
qm̄ p° habilitat exitum illius per medicinas lo
cales. 2° ponit curam qn̄ illa nō sufficiunt vbi
magnus fuerit lapis per chirurgiā. 2ª ibi. (Sed
si magnus fuerit.) Dixit p° ⁊ est totum clarum.
Si aūt lapis in vesicā ceciderit ⁊ obstaculuꝫ su.
fecerit in virga: aqua calida. s. formal̄r ꝓm virtu
tē distillando ei. s. veretro superinfundat̄ donec
rubere videat̄ ad dilatationē poro⁊ ⁊ rarefactio
nem. Deinde oleum calidum siue tepidū etiam
ꝓm actum ⁊ virtutem. vt est oleum de lilio vl̄ de
amigdalis amaris vel de scorpionibus guttatiꝫ
sup̄iaciat̄. Naꝫ in virtute huius olei fortasse mi
nuet̄ lapis ⁊ educetur a virtute ⁊ maxime si iu
uet̄ virtus expulsiua cum attrahentibus vt cum
suctione q̄ fit cum ore ⁊ comprimēdo partes po
steriores versus caput virge leuiter tamen: vel
ponendo cimicem tamen ligatū circa caput vir
ge vel pediculum. Nam faciendo titillationem
circa illas partes excitabit̄ expulsiua vt cū ma
iori conatu expellat. Ideo addit: ⁊ si necesse fue
rit suggat̄ sup. membrum: ex hoc enim mouebit
lapis ⁊ exibit. i. disponit̄ vt moueat̄ ⁊ exeat: q2
aliquotiens etiam cum istis nō exit. ¶ Ideo cō
tinuando textum de secunda parte dixit: sed si
magnus fuerit sup. lapis ⁊ angulosus necesse est
vt virga inferius incidatur ⁊ extrahatur sup. la
pis: ⁊ tandem sup. curetur cum consolidātibus.
De modo autem incisionis dicit Rasis 9° conti
nentis cap° sepe allegato: q̄ si lapis moram tra
hat sup. in veretro ⁊ non egreditur: scindere ve
retrū debes desup̄ per latitudinē in loco in quo
continetur lapis idest supra ipsum lapidem ex
trahendo ipsum. Addit: ⁊ hoc nō debet fieri nisi
post difficilem crudelitatem sup. stante dolore
⁊ factis reliquis multis. Et sic sit finis exposi
tionis literalis huius capituli de lapide renuꝫ
⁊ vesice.

De q̄ddita te rei.

Not. bene.

Quo sic expedito capitulo de lapide ex ordi
ne ad maiorem doctrinam vidēduꝫ
est p° de quid nominis ⁊ quid rei huius dispo
tionis. Secundo de distinctionibus, ⁊ specieb⁹
cum differentiȷs eorum. Tertio de causis ⁊ mo
dis generationis. Quarto de signis p̄nosticis ⁊
primo euētus ⁊ ad bonū ⁊ ad malum: deinde de
monstratiuis ⁊ generaliter lapidis ⁊ cōsequen
ter specierum. Et vltimo veniemus ad curam.

De quiddi tate nois

Quid nominis ⁊ rei lapidis ⁊c. Quātum
igit̄ ad pᵐ de nomine ab
aliq̄bus auctoribus hanc dispositionem egritu
dinalē renū vel vesice appellāt lapidem vt fuit
Ras. ⁊ Aui. ⁊ Alex. cum Acara. lꝫ Alex. contraxe
xerit lapidem renum differēter a lapide vesice:
qm̄ egritudinem lapidum renuꝫ appellauit dis
positionem nefreticorum: nō sic de lapide vesice
ab aliquibus autem dicitur talis dispositio cal
culus vel arena: ⁊ calculus proprius cum est in
renibus: ⁊ arena vel lapis cum est in vesica vt vi
sus est velle Auen. Haly. vero vtrunq̄ꝫ lapidem
s. renum ⁊ vesice appellauit calculum septimo
practice de renum passionibus in principio.
Hippo. autem quarta affor. siue talis fuerit in
renibus siue in vesica appellauit litiasim cuꝫ di
xit. Quibuscūq̄ꝫ in vrinis arenosa sedimina sub

De q̃ddita terei.

stant:his renes aut vesica litiasim habēt. Ab aliquibus appellatur petra absoluto vocabulo.
¶ Quid rei aūt huius dispositionis lz lapis sit suba ⁊ ꝑñr non sit dispositio in corpore humano subiectiue existens:⁊ ex ꝑñti nō est egritudo: tñ lapis in vesica ⁊ lapis in renibus vel ex lapide in vesica ⁊ lapide in renibus est acquisita dispō que est egritudo. naz ibidem dispō officialis immediate sensibiliter ledens operatiōes debitas vel solitas deberi in corpore humano: nam aliqñ dicta dispositio est opilatiua vt cū est in via ꝓhibens debitum transitum vrine:⁊ aliqñ aliter ledit:⁊ tunc saltem est egritudo in numero: vt cum est lapis in concauitate vesice:nam tunc ledit aut prohibet:ꝑcipue cum est magnus fieri debitam cōpressionem vesice ad expellendū vrinam necessariaz:non incōuenit,tñ ꝙ qñq₃ sit cā egritudinis ⁊ egritudo vt scđa primi. nā cum sit lapidis generatio in renibus ⁊ substantia eoruz in porositatibus immanifestis vt plerunq₃ accidit vt.s. dicebat circa tex. de mente Auer. 2° colliget. ⁊ etiam Auēzo. tunc ibidem est dispō que est egritudo etiam rationabiliter opilatiua: et est ibi lapis cā egritudinis:q₂ solutionis continentis preternaturaliter extendendo mēbrum cum lapis augmentatur. Et hec sufficiant quantum ad primum.

Distinctiones.

Ad scđm veniendo simul determinando de lapide renum ⁊ vesice:vt etiam fecit Rasꝭ. in tex. nostro Et qm̄ cōicant renes ⁊ vesica in cā generationis lapidis vt dicebat Aui. 18ª tertij. in prin° capl'i de lapide renum:vt etiam infra latius videbiꝭ in tertio principali. ¶ Sit igitur hec prima distinctio:quidam est lapis in renibus nocēs ꝑncipaliter:quidam in vesica:quidam in vijs medijs inter renes ⁊ vesicam vt in porisvritidibus ⁊ quidam nocens in virga. ¶ Item de lapide q̃dam est durus:quidam mollis:item quidā frangibilis ⁊ ad substantiam arenosam faciliter dissolubilis ⁊ quidam magis resistens. ¶ Itē quidam est magnus quidam paruus ⁊ quidam mediocris. ¶ Item quidam est rotundus ⁊ quidaz longus. ¶ Item quidaz est angularis spinosus quidam magis equalis. ¶ Item qñq₃ in vesica vel renibus reperiꝭ vnus tm̄ qñq₃ plures: et de hoc dicit Rasꝭ. 10. contineñ. ⁊ iam firmum habemus penes nos ꝙ quidam emisit lapides septez sup. in modico tempore ad modum auellane: et alter habuit lapidem maiorē ouo galline:⁊ paulo añ dixit ꝙ in vesica de his fuit numerꝰ multꝰ forte vsq₃ ad decem:⁊ erat lapis in magnitudine ad modum pomi. ¶ Item quidam est albus: quidam rubeus:quidam cineritius: quidaz ad nigrum declinans:⁊ quidam difformiter coloratus. ¶ Item de lapide quidaz magis accidit in corpore pingui ⁊ quidam in macro. ¶ Itē q̃daz magis euenit in puerili:⁊ quidam magis in sene:vt infra clarius de causis. ¶ Item de hac dispositione quedam accidit homini que non fuit in progenitoribus:⁊ quedā prefuit similis in ꝓgenitoribus vnde dicta est passio hereditaria.
¶ Item hec passio aliquotiens est in actu vt cū est actu lapis ledens:aliquotiens in habitu vt qñ stat dispositio talis membrorum particulario vel totius:vt videbitur in causis:qđ merito istoꝝ membroꝝ fiet facilis gñatio lapidis:vñ talis morbus dictus est periodicus. Et proinde aliquotiens talis dispositio seruat verum reditum:cum contingat ex simili dispositiōe vniformi dictoꝝ membroꝝ ⁊ vniformitate regiminis ⁊ aliquotiens non seruatur vniformis reditus: precipue cum non seruatur vniformitas in regimine. Et item aliquotiens fit talis reditus rarꝰ ⁊ aliquotiens frequēs. ⁊ aliquotiens medio modo:q₂ aliquotiēs bis solum in anno:aliquotiēs de mense in mensem:⁊ aliquando frequentius: ⁊ aliquando rarius.
¶ Item quidam coniungitur cum maxima seuitate accidentium vt precipue de dolore ⁊ in virtute non resistente vt est de corpore delicato sensitiuo ⁊ debili stante lapide duro spinoso transeunte maxime per angustas vias:⁊ qñq₃ tñ non coniungitur tanta seuitas accidentium ꝓpter cās oppositas. Itē talis paroxismꝰ aliquotiēs coniungitur in corpore pleno ꝺm totius habitudinem:⁊ aliquotiens corpus est satis mundum ꝺm se vel de proximo euacuatum. Iste vltime distinctiones sunt multuz necessarie:q₂ scđm eas opz curam multum diuersificari vt infra videbitur loco suo. Et hec de scđo principali.

Cause

De causis.

generationis lapidis. Ueniendo ad tertium de gñatione lapidis renuz ⁊ vesice opz hic multa supponere tradita a ꝑhis de coagulationibus ⁊ modo gñationis eoꝝ:⁊ ꝑcipue ab Arist. 4° metheoroꝝ scđo tractatu cuz dicit:corpoꝝ em̄ quecunq₃ coagulantur ⁊ indurantur:hec quidem a calido patiuntur:hec aūt a frigido:a calido quidem desiccante humidum a frigido aūt exprimente calidum vnde infert dicens:quare hec quidem humidi absentia vt sup. ea que coagulantur a calido fiunt per absentiaz humidi sup. certam datā:hec aūt calidi sup. absentia. s. coagulantur:vt sup. contingit in glacie ⁊ cristallino. Addit: hec patiuntur quecunq₃ aq̄ calidi. i. mixta aquea patiuntur coagulationez per absentiam calidi quecunq₃ aūt terre humidi. i. qđ mixta terrea si debent coagulari patiuntur coagulationem per certi humidi cōsumptionem. s. subtilis ⁊ sup. remanente grosso ⁊ viscoso ligante siccū ⁊ partes terreas:⁊ ita ex ꝑte cāe gñatiue lapidis cum sint mixta terrea fiūt talia a calido humidum dissoluente:non tñ oē terreū est cōuenienter coagulabile sed viscosuz magis vt infra per chartam dicit Arist. tale aūt fit concatenatione sup. partium viscosarum velut cathene componuntur:hec aūt vt dixit ad multa possunt extendi ⁊ conuenire:que aūt non talia sed sup. dura ⁊ sicca frāgibilia sup. sunt ⁊ non ꝓprie coagulabilia:qm̄ vt dicit Auicen. prima ꝑmi de elementis propter siccum prohibenꝭ partes mixti humidi a dinuicez contineri. Unde dixit Aristo. in libro mineralium. ꝙ terra pura lapis non fit:quoniam continuationem nō facit: sed comminutionem:vincens enim in terra siccitas non permittit eam coagulari:deficit eniz ei ad conglutinationez viscositas:propterea dixit ꝙ lutum:q₂ viscosum est ⁊ vnctuosum aptius est commutationi ipsius in lapidem:quod eniz est viscosum non comminui sed coagulari sup. est aptum. Et si volueris clarius intelligere istā materiam videbis Albertum alamanum 4° metheororum. tractatu scđo capitulis 4° 5° 6° 7° ⁊ 8°. ⁊ ibi habebis claram intelligentiaz: tamē

tantuȝ de generatione lapidis sed de alioꝝ mul
torum simili modo factorum.

De mō gñatiōis lapidis vesice.

¶ Proprius nūc deueniendo ad lapidis gñatio
nem in renibus ⁊ vesica qm̄ cōicant renes ⁊ vesi
ca in causis gñationis lapidis vt supra dictum
est de mente Aui. 18ᵃ tertij in prinº caplī de lapi
de renū: qm̄ lapidis gñatio sup. sicut alioꝝ mix/
toꝝ nō cōpletur nisi mã patiente ⁊ virtute agen
te sup. in determinato tpe: qm̄ agētia cū appli/
cātur passis debite dispositis sufficienti tpe in/
ducūt effectū: opȝ principalr ⁊ in renibus ⁊ in ve
sica imaginari duas cās pncipales gñatiōis la
pidis vnam. s. mālē ⁊ subiectiuā ⁊ aliā efficien/
tem. ¶ Mã aūt vt dicebat Auic. est humiditas
viscosa grossa ⁊ flegmatis aut saniei sup. retēte
aut sanguinis aggregati in apate: ⁊ hoc est raro
vt dicebat Aui. Ex qbus verbis nō debes intelli
gere ꝙ tm̄ mã flãtica grossa viscosa aut sanies:
aut sanguis inspissata sit mã lapidis: imo etiaȝ
aliquotiens melīa participans viscositate aliq̄
faciente glutinationem partium potest esse cã
mālis lapidis: ⁊ ita filīꝰ colera grossa vt vitellina
pōt esse mã ꝑportionata ad ipsius gñationeȝ: ⁊
ita oīs mã terrea a dñio participās viscositate ⁊
tenacitate in partibus siue sit sanies siue alias
mã sanguinea: oīs talis pōt esse mã subiecta ad
gñationē lapidis vt multū tñ qꝛ grossities ⁊ vi/
scositas faciūt ad gñonem lapidis: ⁊ he passiōes
ꝓprie attribuunt flãti inter humores. Idcirco
multi auctoꝝ posuerunt mām lapidis esse fleg/
ma grossum viscosum. ¶ Cã aūt efficiens vt di/
cebat Aui. est caliditas egressa ab eq̄litate sup.
vel in se ad intēsionem: qꝛ intēsioꝛ caliditas nã/
li ⁊ cōuenienti opationibus vel egressa ⁊ sup. ex
cessiua facta sup. s. ad agendū: qm̄ nō semp reqri
tur caliditas intēsioꝛ caliditate equali: imo ali/
quotiēs equaliter forte remissioꝛ ꝑpter diutur
nitatem sue actionis pōt facere ad gñationē la/
pidis vt scribitur. 10. ꝯtineñ. caº vltimo de men
te Hyp. in lib. epidimiaꝝ dixit. De caliditate suf
ficiens sup. ad gñationem erit q̄titas modera/
ta sup. gradualis. Et addit argumētū in filī dic.
qm̄ lapis gñatur in aqua balnei sup. artificialis
⁊ balnei nãlis sup. mineralis: lȝ eoꝝ aqua fuerit
tepida. ¶ Et ita Sera. 4º breuiarij capº. 19º. de
gñatione lapidis loquens de cã efficiente dixit.
Et cã efficiens ipm̄ est caliditas: ⁊ hec caliditas
ꝑm plīm est ignea. Addit: ⁊ forsitan est tepida. Et
ponit ēt exemplū: qꝛ aqua termaꝝ q̄uis sit tepi
da: tñ apparet in ea gñatio lapideitatis. quoniã
in diuturna actione q̄uis agēs sit debile: tñ in
longo tpe agens ꝑficit suã operationē. Et iō cuȝ
dixit Aui. ꝙ virtus agēs est caliditas egressa ab
equalitate: intelligatur egressa ab equalitate
intensiue ꝑm plīm: vel egressa ab equalitate q̄tū
ad agendum: qꝛ excessiue agens ex diuturnitate
actionis in lapidem conuertendo sicut est ma/
nifeste videre de flegmate gipseato in iūcturis
pedum: non per viam congelationis sed paula/
tine dissolutionis humidi: a debili tñ calidita/
te. ¶ Et ex his generalibus patet clarꝰ modus
generationis lapidis renum ⁊ vesice. Nam talis
caliditas de qua dictum est agens in materiam
dictam consumendo humidum subtile illiꝰ ma/
terie conuertit eius viscosum grossum in lapidē
vel arenulas differenter ꝑm dispositionem ma/
terie: quoniam materia arenularuȝ est materia

De cã efficiēte ipsiꝰ lapidis.

De dr̄ia inter mām arene ⁊ lapidis.

grossa non multuȝ viscosa: ⁊ materia lapidis est
materia viscosa grossa flegmatica ꝑm plurimuȝ
vt dictuȝ est. Nam materia non existens multū
viscosa non potest bene coagulari ad materiam
notabilis quantitatis a calido exsiccāte: immo
exsiccata ⁊ incinerata quasi sit discontinua scdȝ
oēs partes suas: ⁊ ita ex ea fiunt arenule: ⁊ ita ex
pelluntur discontinue: vbi stans materia visco/
sa propter viscositatem ⁊ adherentiam partiuȝ
copulantur partes adinuicem ⁊ additur mate/
ria paulatim alteri cum exsiccatur. vt exēpli gra
tia. descendente materia viscosa ad renes facta
adherens eis vel in concauitatibus manifestis
vel in poris eorum sua viscositate ibidem inspis
satur ⁊ exsiccatur: cui altera succedens mã tali/
ter disposita prime copulaẜ: ⁊ ita non cessat pau
latim addi cum descendit vel ibidem generatur
⁊ tandem indurescit: ⁊ fit inde lapis notabilis
quantitatis. Aliquando tamen copulatur scdm
quasdam partes ⁊ alias succedens non habens
multaȝ viscositatē nō inherere potest prime sed
a virtute expellitur ⁊ alia inspissata similiter tã
dem expellitur non existens notabilis quanti/
tatis: sed quasi ꝑm partes notabilis lapidis ex/
pellitur ita vt videatur comminutus.

De causis retētionis mãe lapidum.

¶ Etiam generationem horum lapidum decla/
rauit Alex. per quandam similitudinem de gene
ratione vasorum terreorum ex fornace in prinº
capituli de lapide in renibus cum dixit: generā
tur lapides in renibus sup. ⁊ in vesica ex viscosis
⁊ spissis humoribus vel sup. ex alijs materiebus
taliter dispositis nimio calore perustis. Addit
declarando: caloꝛ enim ignitus sup. vt in pluri/
bus in renibus consistens generat lapides quē
admodum videmus figulos de terra operantes
⁊ ipsa vasa sole desiccata cum igne cocta indurā
tur in lapidem ita vt aqua immissa solui nō pos
sint. ¶ Addit cañ. practicum. His ergo cognitis
solliciti esse debemus ne pinguioꝛ idest grossioꝛ
aut viscosa in renibus generetur materia vl' sup
ple alia. s. ad dicta membra demandetur. Addit
neq̧ ibidem ignitus accidat caloꝛ ex distempe/
rantia facta calida augmentatus. ⁊ supple pro/
hibēdo vt dictis membris tanto tempore mate
teria retineatur vt a calore in lapidem induret
quem cañ. vt obseruare possumus oporteret spe
cialiter nunc descendere ad intelligendum cau/
sas ⁊ primitiuas ⁊ corporales antecedentes vel
coniunctas facientes ad generationē dicte mãe
⁊ ad augmentum caliditatis gñantis ⁊ ad reten
tioneȝ dicte mãe notabili tempore in dictis mē
bris: quo tempore possit sufficiens fieri exsicca/
tio mãe ad lapidis generationem: qm̄ si mã cuȝ
expellitur ad renes vel vesicam vel generatur in
eis modico tēpore ibidem moraretur: si a virtu/
te expelleretur non posset in lapidem conuerti.
¶ Et lȝ expresse dixerit Sera. maioꝛ causaruȝ ⁊
magis fortis in gñatione lapidis est grossitudo
mãe. Ego tñ cum bona pace sua probabiliter ar
bitroꝛ ꝙ retētio materie diuturna in dictis mē
bris est potissima causa generationis lapidis vt
declaratum est ex eo quod caliditas non est ne/
cessaria excessiua ad generationem lapidis. Ma
teria etiam ⁊ si fuerit mediocris sube immo mol
lis ⁊ diuturnitate actionis caloris in causa tã/
dem ingrossabitur ⁊ indurabitur facta resolu/
tione in humido subtili: ideo prius ponende

Not. hanc silitudinē.

Not. bene hūc cano.

Not. bene

Not. bene cām ppter quã eom bus heredítarius.

sunt cause retentionis dicte materie in eisdem membris.

De causis retētionis mãe lapidum.

¶ Cause igitur retētionis vel sunt naturales vel accidentales: ꝛ iterū vel cōplexionales vł cōpositionales: ꝛ de vtrisq̃ dicebat Ra. Retentor aũt materiei est debilitas expulsiue in renibus sup. vel vesica ꝓpter cōplōnem sup. naturalem: sed excessiuam lapsam vel diminutā debilitātē operationem vel ꝓpter cōplexionē accidētalē similiter debilitantē quecunq̃ sit illa cōplexio immaterialis vel materialis simplex vel cōposita: modo sequat̃ ad eā debilitas ꝛ adducit causas adducētes ad malitiā cōplōnis maxime calide cōtinuando ponens apā calidũ ꝛ herisipilam aut vlcera in renibus sup. vel in vesica vel in partibus adiacentibus eis. nā talia vt constat faciunt acq̃rere malitiā complexionis calide: vnde sequit̃ in virtute expulsiua debilitas et ita in eis retinent̃ superfluitates residentes: vt dixit oīs aquositatis que peruenit ad eos. i. que sup̃fluitates mouent̃ cum aquositate vrinali ad renes ꝛ ad vesicā. ¶ Facit etiā vehemētia caliditatis dictoꝝ membroꝝ vt multe materie trahant̃ ad eos renes simul cũ aquositate vrinali: ꝛ tandem debilitata expulsiua retinentur dicte sup̃fluitates in eis ꝛ facit sup. calor eos lapides antequam expellatur dicta materia.

¶ Nimia etiā frigiditas debilitādo expulsiuā et immobilitando materiā ꝛ stringēdo meatus esse pōt cā talis diuturne retētionis: sed nō sic est nocens sicut caliditas sup̃flua: qm̃ superflua caliditas plṙibus modis nocet: qꝛ ꝛ plus de mā extrahendo etiā ad generationē effectiue ꝯcurrendo resoluendo ꝛ exiccādo: ꝛ ꝓñr oīa q̃ faciũt ad augmentum caliditatis in renibus vel in vesica vel in ꝑtibus eis adiacentibus possunt esse de causis retētionis materie ꝛ gñationis lapidis: de q̃bus spālius statim dicetur recurrēdo.

¶ Ad retentionem etiā faciũt dispositio meatuum vt strictura in eis vel tortuositas eoꝝ siue sit naturalis siue accidētalis ꝓprius stricturam meatuũ infra renes: qm̃ amplitudo sup̃ioꝝ iuuat ad lapidis gñationē: ꝛ de hoc dicebat Serap. postq̃ꝫ posuit primā cām efficientem esse caliditatem addit. Et secunda causa propter quā fit est amplitudo meatuum superioꝝ ꝛ ꝯstrictio meatuum inferioꝝ: ꝛ hec fortassis est naturalis vt dixit: ꝛ sup. ꝓpter hāc cām qꝛ talis dispō naturalis vt cōicat̃ descēdentibus: idcirco in eis fit hic morbus sepe hereditarius: ꝛ fortassis est propter egritudinem que accidit vel sup. aliam causam extrinsecam facientem oppilationē siue attenuatoriam siue coartatoriam: ꝛ ita apostemata ipsorum membrorum vicinantium eis et maxime frigida dura ꝛ magna: ꝛ similiter retentio fecum ꝛ ventositatis in intestinis cōprimendo renes vesicam vel vias medias sunt de causis diuturne retentionis materie: ꝛ dicta oppilatio est potissima causa huius retentionis: ꝛ vltra he dicte oppilationes addunt ad superinflammationem: ꝛ sic ad causam generationis: et ex consequenti frigus aliquotiens constringēs meatus ꝛ siccitas vndecunq̃ contingat ꝛ ex parte prohibitionis exitus materie: ꝛ ex parte sup. inflammationis que succedit ad oppilationem est de causis generatiōis lapidis. Ideo error in applicatione medicinarum multũ calidaꝝ per interius: ꝛ etiā multũ frigidaꝝ similiter ꝛ extrinsecus applicatarum maxime circa renes ꝓprie de medicinis frigidis sicut fieri solet ꝑ vnctiōe renum cũ vnguentis ꝛ epithimatibus etiā constringentibus vltra frigiditatē sunt de causis multum facientibus: adhuc ēt in hunc errorem de infrigidando renes in paratis ad has passiones sepe incidunt medici nō vltra cōsiderātes.

Not. bene cām ꝓpter quā ēom ꝛ bus hereditarius.

¶ De causis etiā retentionis est multitudo materie que attrahit̃: vñ lꝫ expulsiua virtus eēt in se valida respectu cōmensurati obiecti expellendi: vbi tñ plurimum de materia cōuertat̃ ad renes tanta mā nō poterit a virtute debite expelli: ideo fortitudo attractiue renũ esse p̃cipue potest etiā de causis ad lapidis gñationem vñcũq̃ cōtingat dicta fortitudo: qm̃ ꝑ eā plus attrahit̃ de mā que cũ nō possit expelli ibidem tardatur tp̃e sufficienti ad inspissationem: ꝛ ita tunc vrina eũatur paulatim ꝛ clara quasi coletur per resudationem remanente grosso fecali.

De causis ꝑmitiuis.

¶ De causis ergo primitiuis facere potētibus ad generationē lapidis sunt oēs cause que efficere possunt augmentũ in caliditate vel q̃ adducere possunt ad generationē materie grosse viscositate ꝑticipantis ꝛ que cōuertere possũt dictas materias ad vias renũ ꝛ vesice ꝛ multiplicare eas in dictis mēbris: ꝛ que efficere possunt diuturnam morā dictaꝝ materieꝝ in dictis mēbris vel in poris mediꝭs ꝛ sic discurrēdo p̊ circa aerem. Aer calidus ꝛ siccus resoluens: aer etiaꝫ grossus ingrossans mām est de causis. Aer etiaꝫ frigidus cōstringendo ꝛ virtutē expulsiuā debilitando. Aer etiā siccus exiccādo ꝛ indurādo est de causis. ¶ Et ideo statio in sole. Statio ēt in camera multum frigida ꝛ humida vaporosa et in balneis calidis ꝛ formaliter ꝛ virtualiter p̃cipue exiccatiuis vt aluminosis: accubitus etiā supra culcitrā mollem ꝛ supra dorsum ꝛ strictura pannoꝝ calidoꝝ circa dorsum cum cingulo ꝛ maxime de pellibus vulpinis: īmo etiā strictura diploidis est d̃ cāis ad gñonē lapidis faciētibus. Et de hoc dixit Aui. in ca° de egritudinib⁹ renum in fine. Multotiens quidē facit incurrere strictura lũbaris dolorē ꝛ caliditatē in renibus: ꝛ hic adduci possent etiā cause que extrinsecus applicari possent circa renes calefacientes et interius circa potũ medicinaꝝ ꝛ venenoꝝ calefacientiũ. ¶ Exercitiũ etiā sup̃fluũ adducens ad calefactionē totius vt longa itineratio siue pedes siue eques facta est de causis: spāle etiam exercitiũ dorsi vt est statio pedis vt dicit Auer. adducens ad lassitudinem renum ꝛ inflammationem est de ꝓpriꝭs causis ad hoc. Et ita artes ad inflammationē ducentes vt ars ferraria et vitrearia ꝛ precipue si hmōi exercitia occurrant corpore repleto ꝛ post sumptũ cibũ talia magis nocēt: qm̃ vltra calefactionem faciũt p̃cipitare materias ad renes. Quies tamen superflua faciens ad retentionem superfluitatuꝫ est de causis huius: ꝛ ita statio in aquis frigidis ꝛ debilitando digestiuam stomaci ꝛ consequenter multiplicando per indigestionem mās ꝛ prohibendo dissolutionem earum que generantur est de causis. ¶ Et ex eodem fundamento superflue vigilie et superflue passiones animales ducentes ad inflammationem et maxime si succedant ad cibum sumptũ precipue grossum et ca-

lidum. Et inquietudines que fiunt in lecto post cenam replexionalem sunt de causis maxime facientibus ad hoc. ¶ Repletio etiam stōi q̄uolibet supra eā que cōuenit ꝓprie digestiue est de causis. Sed spāliter si cibi ꝛ potus fuerint calidi ꝛ sicci grossi ꝛ viscosi ꝛ indigestibiles vt sunt cibi carnium grossaꝝ vt est caro vaccina ceruīa leporina porcina ꝛ hircina antiq̄ ꝛ porcina singulariter domestica ꝛ syluestris. Carnes etiam viscose ꝓprius vt carnes agnoꝝ ꝛ vituloꝝ ꝓpin quorum nimis generationi. Carnes etiā auiuꝫ paludestrium ꝛ magni corporis vt anserū anatum ꝛ hmōi. ¶ Et de ptibus animaliū oēs partes musculose ꝛ pingues: ꝛ extrema animalium maxime pedes ꝛ aures ꝛ intestina grossoꝝ animalium: ꝛ de hmōi viscosis sunt genera lactis proprie spissi ꝛ casei recentis ꝛ puine: lꝫ caseus etiam vetus ꝛ duritie substantie ꝛ caliditate ex sale acquisita fit maxime nocens. ¶ Cibaria ēt que fiunt de pasta ꝓprie azima vt laganatri: et sorbitiones ꝓprie de frumento ꝛ amido pastilia artoclee raphioli ꝛ panis azimus vel modici fermenti male leuatus ꝛ male coctus ꝛ similia: et rizum ꝛ sisamum ꝛ omnia genera leguminū maxime fabarum ꝛ lentiū sunt in cā. ¶ Et de piscibus: oēs pisces grossi bestiales ꝛ omnes p̄cipue squamis carentes: ideo anguille ꝛ tenche blasphemantur in hoc casu: ꝛ vl'r oīa viscosa que cū tanguntur se digitis applicant sunt ad nocēdū ita vt etiā Aui. vituperauerit ꝯfectionē de melle viscosam. ¶ De fructibus etiā vituperāt oēs fructus frigidi ꝛ maxime ad stipticū declinātes ꝛ difficilis digōnis vt sunt fructus acetosi qui generant humidū viscosum ꝛ crudum sicut sunt mala immatura ꝛ pira ꝓprie ꝛ nespilla ꝛ castanee ꝛ caro citri: ꝛ ita succi eoꝝ vt succus agreste et sorbe ꝛ hmōi sunt ad nocendū: ¶ Modi etiā p̄parationis de assatis ꝛ tostis ꝛ in patellis coctis: oēs tales nocent. ¶ Et de potibus vinū nigrum grossum ꝛ dulce ꝛ aque grosse turbide: immo etiā aque cisterne: oīs talis potus ponit inter generātia lapidē: ꝛ potus aque frigide debilitans virtutes nāles est de causis hui⁹. Sꝫ hic bene nota ꝙ lꝫ vinum grossum nigrū ꝛ dulce sit ad nocendum: tñ plerunq꜉ potus vini subtilis acuti albi ꝛ clari est de fortioribus causis ad generationē lapidis maxime qñ sumit in notabili quātitate post cibū sumptū faciēdo cibuꝫ penetrare ad vias renū: in quā cām nocumenti sepe incidunt nobiles magnates ꝛ p̄lati q̄ vtunt vinis potētibus post cibum. Nā oīa talia de cibis ꝛ potibus vel plurima ex eis sunt mā māe pxime generationis lapidum: ad modum Auic.

No. de coitu qualiṫ singl'arissime nocet ī hoc casu.

¶ Nō est omittendū hic de coitu: qꝛ nō regulate oblatus sed sup̄fluus ꝛ maxime si post cibū ꝛ stomaco repleto compleatur est precipue et singularissime nocens: quoniam adducit ad inflāmationem renum commouendo cibos indigestos et eos conuertendo ad renes. Et hec quantum ad causas sufficiant de generatione lapidis absolute.

De causis forme lapidis.

¶ Causa aūt spālis quare aliq̄s fit lōgus aliq̄s rotundus aliq̄s spinosus sumit maxime ex pte loci in quo generat. Nā in renibus vt plerunq꜉ generat rotūdus: similiter ꝛ in vesica: sed in poris vritidibus magis oblongus. Lapis etiā vesice per hoc ꝙ in vesica ampla concaua generat pro applicatione partis ad partē cōiter fit rotūdus. Lapis aūt renum ꝛ poroꝝ vritidū plerūq꜉ et sepe fit longus angularis vl' spinosus ꝭm partes extrinsecas: qm̄ mā lapidis in dictis membris ꝭm quasi totū replet vacuitatē loci in quo cōtinetur. Ideo natura cū nititur ad expulsionē vrine nitrose ꝛ acute transiens per circūferētiā ipsorum lapidum corrodit aliquid de ipsis lapidibus versus superficiē: ꝛ ita partes eius passibiliores ꝛ minus duras de sup̄ficie remouet remanentibus aliis durioribus: vn̄ resultat lapis ꝭm sup̄ficieꝫ inequalis angularis vel spinosus. ¶ Cause aut duritiei maioris ꝛ minoris ꝛ diuersitatis caloris in eis manifestabunt infra in signis differentialibus lapidis renum ꝛ vesice. ¶ Causa etiam ꝙ in aliquo fit hereditaria passio hec ꝛ in aliquo nō: clare habita est supra in causis. Et hec de tertio principali sufficiant.

De signis ꝛ p° signis euentus.

Signa. Ueniendo ad quartū p̄ncipale de signis: ꝛ p° ponent signa pronostica euentus vt future generatiōis etiā aliquotiēs proxime: deinde ad signa ꝓnostica ad bonum ꝛ ad malum generato iam lapide in renibus ꝛ in vesica. Deinde ponentur signa demōstratiua lapidis renum ꝛ vesice ꝛ viarum mediarum: etiaꝫ signa differentialia inter eos.

¶ Signum igit primū gn̄ale future generationis lapidis renum vel vesice vel viaꝝ mediarū est antecessio multaꝝ causaꝝ de dictis in tertio principali. s. de causis faciētibus sup̄inflammationem in renibus ꝛ vesica ꝛ p̄mitiuis de q̄bus exemplificatum est ꝛ corporalibus vt ex diuturna fe. vt est quartana aūs ꝛ siles cause: ꝛ multiplicationum indigestionū vel nimietatem cibi absolute: vel ꝓpter sumptionē cibi indigestibilis vel malum ordinē in eis: vel ꝓpter sup̄fluuꝫ motum post cibum: ꝛ ita de reliquis aūtibus ēt ad retentionem materierum in dictis locis ex oppilatione quomodolibet attenuatoria vel coartatoria est de causis dictis.

¶ Scdm̄ ꝓnosticum in hoīe pingui cui p̄cesserunt parētes tal'r patientes qui tū ordinate viuebāt expectare opꝫ similē morbū hereditariū prꝫ ex eo ꝙ gn̄atio lapidis in ꝓgenitorib⁹ non erat ꝓpter malitiā regimīs sed ex nāli mala cōpositione membrorum de qua dictum est supra cui similis debet esse producta in filio: ergo stante pari causa debet ꝓduci similis effectus ꝛ maxime in homine pingui de lapide renum: quia cum pinguedine coniungitur materia viscositate participans cum strictura meatuum.

¶ Aliud ꝓnosticū qd̄ sumit ex parte vrine ꝛ est satis gn̄ale ad futurum lapidē. Omnis vrina in qua est humor plurimus ꝛ nō est ꝑ viā crisis et perseuerat talis vrina pl'ibus diebus etiā cum obseruantia boni regiminis ex ea lꝫ ꝓnosticari supra generationē lapidis: nam declarat ex ea multitudo materie ꝛ cōuersio eius ad renes proportionate ad generationem lapidis cum probabili caliditate iuuante ad attractionē. Ideo licet expellatur secūdum partem debilitata tamen expulsiua renum ex malitia complexionis fit rationale vt multe partes de dictis humoribus retineantur que tandem indurantur.

¶ Aliud ꝓnosticū spālius Aui. in p̄n° capl'i de signis cū vrina in primis est grossa sup. tal'r durans ꝑ tp̄s: deinde incipit cōuerti ad tenuitatē

ꝛ attenuaꝛ ꝑ retẽtionẽ turbidi: tũc existima ei⁹
s. lapidis gñationem. Ista cõclusio est satis ma-
nifesta: qm̃ cũ fit ret ẽtio de mã grossa q̃ ꝯsuenit
expelli: tunc illa mã ꝓbabiliter inspissabiꝛ ꝛ in
durabitur: ꝛ in lapidẽ tandẽ cõuerteꝛ. Et⁹si post
ea succedant accñtia de renib⁹ vel vesica: qꝛ si vi
deris post retẽtionem mãe ꝛ tenuitatẽ vrine do
lorem in loco renũ vel in pectine circa vesicam
vel in vijs medijs poteris cõiecturari de loco ge
nerationis eius. Sed hic nota ꝙ signãter dixit
Aui. ꝙ si attenuatur ꝓpter retentionem turbi-
di: qꝛ tũc signat ꝛc. qꝛ tunc posset attenuari non
ꝓpter retẽtionẽ turbidi sed ꝓpter aliã cãm vt ꝓ
pter eñonem cũ medicina cõuertente mãꝫ ad in
testina: vel ꝓpter esse maximã partẽ mãe eñatã
cõpleta iam quasi eñone de mã: vel ꝓpter aperi
ri opilationes ꝛ eñari ꝑ aliã regionẽ vt cum fit
grossa ꝑ retentionẽ mẽstruoꝝ: postea ꝓuocatis
menstruis ꝑ tp̃s in ꝓcessu attenuaꝛ vel propter
vomitũ vel balnea ꝛ hmõi. Sed in his casib⁹ nõ
attenuatur vrina propter retentionem mate-
rie: vt patet: vt dicebat Auicenna: et hic cum
attenuatur vrina ꝓpter retentionẽ si prius cũ
vrina emittebaꝛ arena residẽs sicut sal pulueri-
zatum: postea in totũ retineꝛ silr̃ ꝓnosticaꝛ la-
pidem. Nam cũ sal gñetur ab aquositate in qua
est plm̃ de terreo cum caliditate adurente mani
festũ est ibi astare cãs gñationis lapidis in reni
bus vel in vesica. Dixit signanter de arena resi-
dente sicut sal pulverizatum: qm̃ in vrinis aliq̃
tiens emittiꝛ mã arenosa subtilis cũ vrine sub-
multũ ꝑmixta ꝛ nõ est residẽs: immo sepe adhe-
rens supficiei vrinalis: ꝛ de hac nõ possum⁹ ꝓno
sticari supra futurũ lapidẽ: qm̃ talis mã magꝭ pẽ
d et ex adustione humoꝝ in toto q̃ꝫ ex adustione
mãe in determinatis mẽbris vt renibus vel vesi
ca: ꝛ he arenule sepe ꝯtingunt in multis coleri-
cis: ẽt a pueritia vt ꝯtingit in me Joanne mat-
theo: ẽt apparẽt in declinatione febriũ ꝛ post lõ
gas fe. ꝛ distinguunꝛ ẽt tales arenule ab eis que
signãt supra lapidẽ: qm̃ si fricẽtur digitis com
primẽdo facile dissoluunꝛ vbi alie duriores dif-
ficulter multũ dissoluunꝛ. Dicit ẽt Auic. ꝙ qñqꝫ
in gñatione lapidis mingiꝛ in ꝓn° rei vrina te-
nuis: ꝛ cũ mingitur grossa est magis significati-
ua sanitatis virtutis sup. expulsiue ꝛ dilatatio
nis meatuũ: ita ꝙ ex his verbis colligitur ꝙ lꝫ
nõ antecedat vrina grossa: immo semꝑ emittaꝛ
tenuis nõ est negandũ q̃n tunc gñetur lapis: qꝛ
nõ est semꝑ necessariũ vt in gñatione lapidis ꝓ
cedat vrina: vt cum mã est multum grossa et pre
grossitie sua non possit descendere neqꝫ penetra
re; aut propter impotentiam expulsiue virtutis
vel propter stricturam meatuum: vt supra dice-
batur in causis: tunc dicta materia retinebitur
ꝛ sic vrina erit tenuis: ꝛ tñ illa mã retenta ꝯuer-
tetur in lapidem. ℂ Aliud pronosticum satis ex
traneum primi euentus doloris ex lapide renũ
qd̃ nunq̃ꝫ fallit in determinato supposito: vt in
generoso milite armorum ductore domino Ale-
xandro vicecomite compatre meo: cui cũ occur-
rit in nocte in somnis semper in proxima sequẽ
ti die inuadit eum: ꝛ sic inuasit eum per multa
tempora dolor renalis ꝛ est cum somniat se cõe-
dere nocte. Et amplius de extraneatione huius
signi est ꝙ si somniat se comedere res difficilis
digestionis. verbigratia. cibaria de pasta: tunc
difficulter affligitur magis q̃ꝫ si somniat se come
dere res facilis digestionis: ꝛ q̃to sunt difficilio
ris digestionis tanto magis molestatur: vt cũ
somniat comedere pisces magnos ꝛ lacunales:
imo vt mihi retulit ꝛ est fidedignissim⁹ ꝙ vna vi
ce se somniabat comedere stamnum: ꝛ tunc ha-
buit dolores crudelissimos in sequenti die intẽ
siue ꝛ extensiue. Huius signi cãm relinquo inue
stigandaꝫ a speculantibus occulta nãe: sicut ne
cesse est fieri etiam ꝛ in multis pronosticis Hip-
po. in libello mortis. ℂ Aliud ꝓnosticum et est
Rasis. 10. continentis. ꝛ trahitur ad infantes di
xit: si infans fuerit abundantium capillorum: et
ex hoc sup. declaratur multitudo grosse mate-
rie in corpore: ꝛ si fuerit cum intensa caliditate
in renibus nisi fuerit largorum pororum: immo
sup. strictorum vt sup. contingit in pinguib⁹ in
eo vt dixit generabuntur lapides multi: patet.
ℂ Aliud pronosticum contrahendo etiã ad eta
teꝫ ꝛ ad pueros: dignior de pueris vt generetur
in eo lapis est ille qui est sicce nãe ꝛ calidi stoma
ci: ratio satis est clara: nam non fit siccitas nãe
ſm plm̃ nisi propter attractionem humiditatũ
ad epar: ꝛ deinde ad membra vrine ex cõsequen
ti transmissis multis mãebus ad renes stãte ca
liditate in eis cõicata etiam a stõ stat cã gñatio
nis lapidis: nec obstat ꝙ sint calidi stõi ꝛ bone
digestionis: qꝛ ꝑ q̃to puer stant in eo humidi-
tates viscose vt statim dicetur. ℂ Aliud ꝓnosti
cum etiam est ex parte etatum in pueris ꝛ in tẽ
pore pubertatis ꝛ adolescentibus parat⁹ est ge
nerari lapis in vesica: immo magis q̃ꝫ in renib⁹:
econtra in senibus paratus est magis generari
lapis in renibus q̃ꝫ in pueris: etiam magis q̃ꝫ in
vesica eorum. Primum patet eo qd̃ virtus expul
siua puerorum membroꝝ superioꝝ ꝛ renũ est for
tis sicut ꝛ reliquę virtutes naturales: ꝛ sic para
ta est pellere mãs ad inferiora si sint obediẽtes
ꝛ mãe etiam que in eis multiplicantur sunt satꝭ
molles passibiles ad educendum propter liqui
ditatem earum: ꝛ sic penetrant per renes ad ve-
sicam: ꝛ ibidem remanent sedimina in fundo ve
sice: ꝛ qꝛ non sic violenter cum vrina emittuntur
per collum vesice sicut emittuntur per renes et
per poros vritidinales: vt patet ex residẽtia ma
terie in vesica. Item qꝛ longo tempore pueri re-
tinent vrinam per consuetudinem: qꝛ non est ni
trosa sicut in senibus; vnde facit longam residẽ
tiam: que cõsequenter adherens in processu in-
duratur; econtra vero in senibus per indigestio
nem multiplicantur humores grossi qui cũ vri-
na transeunt ad renes quoꝝ expulsiua est debi-
lis: ꝛ sic non sunt parati penetrare poros renũ
ideo ibidem retinentur ꝛ indurescunt: ꝛ pñr mo
dica grossa transit in vesicam: ideo plus generã
tur lapides in renibus q̃ꝫ in vesica ꝛ plus in seni
bus q̃ꝫ in pueris.

ℂ Alia conclusio contracta ad habitudinem: in
pinguibus est aptitudo ad gñationem lapidis
in renibus magis: ꝛ in macris est aptitudo ad
generationem lapidis in vesica magis q̃ꝫ in reni
bus: ratio sumitur qm̃ pingues cum frigidi sint
in eis abundant materie flegmatice coniuncta
strictura venarum ꝛ pororum in pinguib⁹: qua
re fit cõsequenter retentio dictarum materieruꝫ
in renibus ꝛ induratio. In macris vero materie
ꝛ si multiplicentur dure non sic viscose adherẽ

Nota

No. q̄ ꝛ hic antea q̄ satis sunt extranea.

tes ꝛ cōiter coniuncta caliditate cum latitudi-
ne viaꝝ in eis expelluntur per vias renum ꝛ po
ros vritides ad vesicam: postea ibidem sua ter-
reitate residentes ꝛ vesica vt membrum panni-
culare exsiccata est corrugata: quare fit retenti-
ua superfluitatum: ꝛ tandem ex longa mora in-
durātur. Et hec de pronosticis euētus sufficiāt.

De signis pnosticis ad bonum

¶ De pnosticis vero ad bonum sit hec pma con
clusio. In habētibus ventres molles ꝛ liquidos
raro gn̄atur lapis in renibus vel vesica. Ptz cō-
clusio: qꝛ in talibus modica mā̄ supflua transit
ad renes vel vesicam cū̄ cōuertatur ad intestina.
¶ Ex quo infertur alia conclusio ꝙ trauli raro
capiūtur a lapidibus: ptz qꝛ facile capiuntur a
diaria longa ꝛc. ¶ Alia cōclusio. In paratis ad
lapidis gn̄ationem sepe supueniens dolor inn-
cturalis podagricus vel alius pseruat a gn̄atio
ne lapidis: qm̄ per dolorē talē cōuertuntur mā̄e
ad oppositum. ¶ Alia conclusio. Qui vtunꝶ vo-
mitu sponte vel artificio bis vel ter in mense p̄-
seruantur vt plm̄ a gn̄atione lapidum: ptz p cō-
uersionem mā̄e ad oppositum: vt latius videbiꝶ
infra in cura de iuuamētis vomitus. ¶ Alia cō
clusio. Stāte actu dolore vel si pfuit calculosus
vel ex lapide in vesica postꝙ antecesserant vrine
grosse humorales: deinde sequute sunt vrine te-
nues p retentionem mā̄e: postea cū̄ inspissantur
est significatio bona maxime qn̄ in fundo reside
ant mā̄e arenose. Ptz cōclusio: qꝛ declaratur la-
pidem esse in via dissolutionis: ꝛ sic est significa
tio ad bonū̄. ¶ Alia pclusio ad bonū̄ ptracta ad
sexū̄: in mulierib' raro eueniūt lapides renū̄ et
vesice. Ptz pclusio: qꝛ multe mā̄e reglr educūtur
p mēstrua in mulierib': ꝛ cū̄ hoc vie vrinales sūt
latiores in eis respectu viroꝝ ꝛ collū̄ vesice spā-
liter magis curtū̄ ꝛ minus anfractuosum: vn̄ li-
berius educūtur anꝙ possint idurari. Et de hoc
dicit Rasis. 10. ptinen̄. Collū̄ vesice iuuēcularuꝫ
breue est ꝛ largū̄ ꝛ tortura ei' modica ꝛ vrīa ipa
rum est magis tenuis: cū̄ ipse sint minores sup.
in regimine malitie: ꝛ caliditas ipsaꝝ est minor
iō in eis nō gn̄atur lapis. ¶ Ultima cōclusio ad
bonū̄. Cū̄ fiunt lapides ex manifesta malitia re
giminis vel ex pcipua coartatione p viā̄ cōita-
tis mēbroꝝ vicinoꝝ vt sepe fit in colica vt dictū̄
est supra in causis: tunc talis egritudo est min'
verenda ꝙ qn̄ est p essentiam ex opilatiōe in vijs
vrine: stante ēt bonitate regiminis: patet cōclu
sio consideranti: ꝛ minus verenda est passio si cō
iungatur in iuuene ꝛ forti non acute sensitiue ni
mis ꝛ latorum meatuum. Et hec de pronosticis
ad bonum sufficiant.

De signis pnosticis ad maluꝫ.

¶ De pnosticis vero ad malū̄ sit hec prima con
clusio: cuius pgenitores fuerūt passi lapides cū̄
bonitate regiminis eoꝝ si in genito gn̄aꝶ lapis
stante in ea bonitate regiminis: lꝫ tunc expecta
ri possit curatio piodica: tn̄ talis morbus rōna-
biliter fiet ei ppetuus ad piodicandum: ptz con
clusio: qꝛ rōnabiliter talis dispō euenit ex dispō
ne nāli membroꝝ in eo. ¶ Alia conclusio etiam
ad malum saltem declarans futuꝝ magnum la-
pidem ꝛ est Rasis 10. continentis. Cuius venter
vesice fuerit calidus valde sup. siue hoc fiat ex cā
intrinseca siue extrinseca necesse sit quasi in eo
gn̄ari lapidem magnum in vesica: declaratur ex
medio suo: qm̄ si venter vesice fuerit valde cali-
dus collum vesice eius erit calidum necessario:
ꝛ ita inflammatur eius collum intelligendo de
caliditate accidentali ꝛ sup. cōsequenter pstrin
git meatus. Ideo addit. Et non manabit de eo
sup. collo turbedo vrine ex angustia meatus ei':
vnde transmittitur pars eius tenuis sup. vrine:
ꝛ ligando pars turbida ꝛ grossa adheret turbi-
ni: deinde efficitur magnus lapis ꝛc. ¶ Alia cō
clusio pronostica ad malum. In quo fuerit lapis
magnus in vesica ꝛ durus ꝛ complexio fuerit de
bilis non oportet curationem expectare: qm̄ stā
te lapide magno ꝛ duro: per medicinas non pōt
curari vt fuit dictum supra: neqꝫ per incisionem
potest sustineri ppter dolorem ꝛ emanationem
sanguinis contingenteꝫ necessario in extractio
ne lapidis vt infra videbitur de periculo in ex-
tractione lapidis. ¶ Aliud pronosticum ad ma
lum: in habente lapidem in renibus vel in vesi-
ca si cum eo coniungatur vlcus in renibus vel in
vesica quasi sit impossibilis curatio. Pꝫ pclusio
qm̄ medicine curatiue lapidis frangitiue ptra-
riantur medicinis valentibus ad curationē vl-
ceris vt patebit infra in cura medicinarum va-
lentium ad has dispositiones: etiam sepe ex sa-
nie resudante ex vlcere fit gn̄atio lapidis vt su-
pra dictum est. ¶ Aliud pronosticum ad maluꝫ
cum significamus supra lapideꝫ per arenas que
emittuntur cum vrina vel resoluuntur ex lapi-
de vel que antecedunt ad gn̄ationem eius: dete
rior est ista substantia arenosa que est nigra: de-
inde que est liuida ꝙ que est citrina vel rubea.
Patet: qꝛ talis a duriori mā̄ deciditur vel ex ea
paratur generari durior lapis: ꝛ ita arena q̄ dif-
ficilius frangitur ꝛ rumpitur ex ea sumitur de-
terior significatio: quia declaratur ꝙ ex duriori
lapide ꝛ magis resistente resoluitur. ¶ Alia con
clusio. In senibus si generentur lapides in reni
bus vel in vesica raro sanantur ex eis ppter im
potentiam expulsionis eoꝝ ꝛ propter aggrega-
tionem superfluitatum in eis ppter debilitatē
digestiue: ꝛ hec fuit sn̄ia af. Nefretici: ꝛ circa vesi
cam dolores fortes laboriose sanātur in senib'.

De signis demōstratiuis.

¶ Ueniēdo ad signa demōstratiua lapidis pus
ponentur aliqua signa demōstratiua lapidis re
num deinde vesice: pn̄r babebuntur signa distin
ctiua inter eos: deinde ponentur signa lapidis
cum induratur ꝛ signa lapidis cum est in via dis
solutionis. ¶ Signa igitur lapidis renum de-
monstratiua: primo ex textu nostro supra colli-
guntur de dolore vehementi in renibus ꝛ i emū
ctorijs presupposita granitate ꝛ de nausea ꝛ ven
tris constrictione que sunt declarata loco suo.
¶ Preter hec signa specialis dolor est cum pun
ctura in rene dextro vel sinistro ƀm qd̄ in eis ge
neratur vel erit generatus differenter a dolore
grauatiuo vel extensiuo: immo quasi videtur si
cut dolor acus perforantis ꝛ sepe disponit eger
seipsum vt non possit erigere: immo stat curuus
quia natura querit dilatationem meatuum ne
tam laboriosa fiat solutio continui per laborio
sam extensionem sequentem ad augmentum la
pidis cum generatur vel ad motum ei' cū̄ trāsit
per angustas vias exeundo scilicet per renes vel
per poros vritides: ꝛ tunc sepe communicaꝶ do
lor ad ancham: ꝛ sepe etiam vsqꝫ ad coxam ꝛ ex-
tenditur vsqꝫ ad calcaneum in parte directa ad
partem lesam.
¶ Item mictus fit frequens magis ꝙ sit consue

tas: qr lapis stimulat virtutē: ꝛ vrina tūc etiam fit magis stimulatiua ꝛ ꝑpter caliditatē ꝛ forte ꝑpter arenā que dissolnit. ¶Et alleuianturali qualiter cibo de recēti sumpto marie humido ꝛ potabili: qm̄ aliq̄ ptes humide trāseūt vsqꝫ ad renes remolliētes eos ꝛ sic habilitātes ad dilatationē eorū: lꝫ ī ꝓcessu cū cib⁹ exit stōm trāsiēs ꝑ īestina faciēs coartationē ī renib⁹ sibi proximis augef dolor: vt supra declaraui ī capitulo de colica: vbi posui manifestas differētias inter dolorē renū vel calculosū: ꝛ dolorē colicum vel iliacū: ꝛ ad illū locū recurre ad habēdū talia signa demōstratiua lapidis renū: qr nō curo hic adducere ꝑpter abbreuiare: sꝫ illis suppositis cū paulo antedictis: qr pur signa sunt cōiecturabilia ꝛ nō demfatia: vt ibidē declaraui de mēte Gal. qui etiam in seipso fuit deceptus.

¶Ad maiorem certitudinem dixit idem Gale. vt scribitur etiam decimo continentis vltimo capitulo quasi ad ꝑncipium postq̄ꝫ supposuit de ꝑprijs signis lapidis renum eē ꝙ dolor sit ibi in vno loco fir⁹: ꝛ erit locus ei⁹ ꝑuus quasi sit ibi spina pūgēs ac erit vrina antea aquea. ¶Et addit: ꝛ si patiēs solebat pati hoc ē ad maiorē certitudinē signoꝝ. Cōseqnter dixit: ego qn̄ video dolorē in pte vritidis ꝛ pectis do in potu de medicis que frāgūt lapides q̄ sūt ī renib⁹ sup. factis mollificatiuis. Vn̄ si videris postea vrinā esse arenosā ꝯfirmare debes ꝙ dolor est de lapidib⁹ nō de colica: vn̄ poteris dare in potu frequēter de dictis medicinis ꝛ hec sñia ponif a Gal. 6° interiorū dicit: qn̄ suspitio est de lapide renū medicinam que frāgit lapidē donaui: ꝛ hec duas vtilitates videf hēre. Unaꝫ qr passionē ꝛ locum ei⁹ denotat: aliam qr ipsa est medicina eius: vnde si post medicinas arenas videbam exire passionem in renibus esse certificabā: ꝛ tunc magis de ea medicina dabam.

Not. bene

¶Et consequenter ponit. Rasis signa ad declarandum si lapis est in renibus vel in vesica vel in vijs medijs. Addit: si fuerit in lūbis pōderositas cū dolore simili morsui acus ibi in renibus erit lapis: ꝛ si dolor decliat ad īferius attingēdo ad īguina lapis erit in vrīe penetrātibus de renib⁹: marie si succedat post dolorē vehemētem in renib⁹ ꝛ signa ei⁹ lapidis renū tūc cū descēdit de lūbo ad vritidē dolor lapis īerit meatibus vrīe: sed postea mitigato dolore erit iā receptus ī vesica: ita ꝙ vltiate ex dolore acuto sicut faceret spina circa renē vel renes cū grauitate etiā circa āchas ꝛ dormitatiōe pedis vel cruris ex parte renis īfirmi ꝛ cū dormitatiōe testiculi: aliquotiēs eiusdē partis ꝛ vrina exeūte paulatī cū aliquali ardore ꝟge ꝛ arenoso sedimine ꝑsēte sup. vel ꝑterito conclusit Gilbertus supra lapidem renum.

De signis distinctiuis lapidis renum ꝛ vesice.

¶De signis ꝟo lapidis vesice vltra signa posita supra circa tex. dixit Rasis. 10. ꝯtiū. dico secūdū ꝙ exptus sum ꝙ extractores lapidū dicūt ꝙ ꝑor significatio lapidis in vesica est exitus ani. Dicebat tamē Auice. hoc ꝟificari cū lapis est magn⁹ cōprimēs ītestinū rectū cū vicinitate ei⁹ vnde compressū tēdit ꝛ egredif: ꝛ ꝑinde patiētes lapidē vesice quādo cogūtur migere: cogunf etiā ascellare cum dolore propter colligantiam ꝛ cōpressionem.

De signis lapidis vesice.

¶Dixit etiam Aui. ꝙ sedimen in vrina est sicut fex oleaginea. i. hypostasis grossa ꝛ mucilaginosa: ꝛ hoc contigit quando mucilaginosum nō cōuertitur in lapidem ꝛ non est oppilatio in collo vesice: propterea dixit ꝙ vt plurimum vrina est subtilis proprie in principio: ꝛ hoc est qr vt plurimum in eis colluꝫ vesice oppilatur a materia grossa vel a lapide iam facto proprie in principio quando lapis est paruus: vnde vrina quasi distillādo egredif: ꝛ nō penetrat nisi subtile.

¶Et dicebat Aui. per duodecim lineas infra. Et est quandoqꝫ cum arenositate fex furfurea. i. hypostasis habens partes furfureas que exeūt de vesica propter rasionem in ea factam a lapide abstergente. i. abradente: ꝛ hoc maxime verū est quando lapis est magnus ꝛ asper: ꝛ inde accidit ꝙ postq̄ꝫ incedunt ꝛ quando mingunt etiā appetunt mingere: qr vesica excitatur ad expellendum quod est in ea de lapide quasi volendo ipsum transmutare cum mictu vrine: ꝛ stat sepe dolor in veretro tū cuꝫ aliquali pruritu vt fuit supra declarātū ꝛ aliqn̄ cuꝫ aliq̄li excoriatione in eo: immo dicit Aui. ꝛ multotiens mingitur sanguis propter rascationem lapidis: ꝛ proprie qn̄ est asper magnus: ꝛ quandoqꝫ veretrum stat in continua erectione non ex fricatione facta ad erigendum: id precipue si fuerit infans vt dicebat Paulus. Et addit: ꝛ si retinetur vrina subito post hec signa significat quod lapis cecidit supra collum vesice.

¶Et quoniam aliquotiens propter lapidē generatum in intestino recto vel apostema duruꝫ circa vltimam partem intestini generatum contingere possunt multa de accidentibus dictis supra ad significandum lapidem vesice propter vicinitatem illorum membrorum: vt patet recte consideranti: idcirco ad certificationem ad declarandum si lapis sit in vesica fecerunt antiqui inuestigationem cum sensu tactus: de quibus singulariter fuit Paulus vnde ad tactū aliquando reperitur tangēdo exterius in loco colli vesice. s. inter anū ꝛ bursam testiculorū cū aliquali compressione ꝛ precipue in macris: et ita si fuerit in veretro quādoqꝫ reperitur cum compressione facta super eum: sed si fuerit in concauitate vesice diligentius oportet operari. Primo faciendo euacuationem materierum grossarum que sunt in intestino recto cum clisteri lenitiuo: quoniam materia fecalis esset ad impediendum tactum lapidis: et si fuerit infans patiens vt dixit sedeat vir super scamnuꝫ aptū vt equalia sint genua ipsius: et sedeat patiens supra ipsius genua: et ponat seruiens brachia ipsius patientis sub genibus ipsius sedentis vnam manum super aliam retinendo: ꝛ postea operetur secundum modum infra paulo dicendum in viro. nam si fuerit vir iaceat patiens supra dorsum suum: quo peracto tangatur veretrum cum testiculis a radice eius eleuando: deinde inungatur digitus index si fuerit puer: aut digitus medius si fuerit magnus cum oleo vel aliqu[illegible] vnctuoso vt butyro vel aliqua mucilagine: ꝛ intromittaf in anū infirmi ꝛ impellat tūc operans cū eo intestinū versus vesicam cum digito manus sinistre premendo in deorsuꝫ supra vesicam cū manu dextra: ꝛ tunc inquirat cū digito intromisso de lapide an sit vnus aut plures: quoniā in corpore macro vel mediocri facta bo

Nota bñ.

Mod⁹ inueniēdi lapidē vesice ad tactū.

na inquisitione cū digito intromisso eleuando
versus vesicam ꝛ cū cōpressione manus dextre
in deorsum versus digitū tangentē si lapis fue
rit sensibilis etiā si paruus manifestabit ad ta-
ctum. De lapide grosso nō est dubitatio ꝙ cito
manifestabit: ꝛ tunc si sit necessaria incisio po-
netur cura loco suo: ꝛ ex hoc habebit certitudo
de lapide vesice: q2 ad tactū ꝛ directionē digiti
mutabit in cōcauitate vesice si ibidē ꝯtineat: ꝙ
nō sic erit si erit apā durum in vesica vel collo
eius vel in intestino recto vel musculis superio
ribus. Et hec sufficiant de signis demōstratiuis
lapidum renum ꝛ vesice.

De dria inter lapidē vesice ꝛ renum.

¶ Ex quibus patent quedā differētie inter eos
quos ponit Aui. 19ª tertij: de lapide vesice dixit
differunt em̄ vtrinqꝫ lapides: ꝛ ille q̄ est in reni
bus est quasi lenior parū ꝛ minor ꝛ magis tra-
hens ad rubedinē: ꝛ ille qui est in vesica est du-
rior ꝛ maior valde sup. vt in pluribꝰ ꝛ magis de
cliuis ad pallorē ꝛ cinereitatē ꝛ albedinem. Rō
totius huius dicti est clara. pmo de paruitate ꝛ
magnitudine: dicebat Haly. q̄ in renibus gene
rantur calculi sunt: q2 renum cōcaua sunt angu
sta: qui aūt in vesica eo ꝙ vesice cōcaua sunt ma
gna: ꝛ ipsi magni ꝛ maxime vt supra dictū est la
pis vesice vt Auer. ꝛ etiā Auenz. generat in con
cauitate eius: lapis aūt renū vt in pluribus ge
neratur in sui suba. i. in cōcauitatibus quasi in
manifestis substātie eius. Ideo vt dicebat do-
lor ex lapide vesice in pn° sue gñationis remo-
tus est ex sensu. Sed in renibus sentit dolor qñ
generatus fuerit lapis in ipsis vt dicit Auē. Est
etiam rō ad hoc: q2 in renibus ꝑpter ṽtutis for
titudinem expulsiue coꝝ nō figit lōgo tp̄e mate
ria lapidea ꝑpter necessitatē etiā emissiōis vri
ne deorsum violēter quasi emittit ecōtra in ve-
sica ꝑpter capacitatem loci stāte ibidē mā lapi
dea cum eo multo tp̄e pōt fieri exitus vrine faci
lis nisi oppilādo ꝑueniat ad collum vesice: ꝛ ita
pōt ibidē retineri lōgo tp̄e ꝛ magnificari ꝛ ma-
xime stāte extēsibili vesica: q2 neruosa. Et ex hoc
sequitur rō scd̄i dicti ꝙ durior est lapis vesice ꝙ̄
lapis renū: q2 pluri tp̄e indurat in vesica in mi-
nori in renibus. ¶ Ptz etiā alia dria de colore
q2 lapis renum est ad rubeū vel citrinuz magis
declinis ꝙ̄ lapis vesice ꝛ ex parte mãe ꝛ ex parte
efficientis qm̄ in lapide renū cōiungit sepe mã
sanguinea: vbi in vesica magis multiplicat ma
teria flātica, que est mã gñonis lapidis in ea. Jō
in renibus tendit ad rubedinē: in vesica magis
ad pallorē vel albedinē pp dispōnē maē: ꝛ q2 ex
diuersis humoribus non tm̄ ex flegmate, vt fuit
declaratū supra: immo etiā ex sanie possūt lapi-
des gñari ꝛ ꝓm diuersitates humoꝝ diuersificāt
colores eorū. Jō nō incōuenit etiā aliquotiens
lapides renū decliāre ad colorem silem calci: vt
si gñaretur ex sanie in renibus: ꝛ ita aliquotiēs
ad nigrum vel fuscū melius vt si generetur ex
humore melēcholico viscositate participante: ꝛ
ita dico nō incōuenire lapidē vesice ad rubeuz
declinare vel ad citrinū: vt si in ea prefuerit mã
sāguinea grossa vel cholera vitellina: ꝛ proinde
manifestatur causa apparētis contingētie sepe
vt ꝙ ab eodē hoīe emittēte lapides siue in reni
bus siue in vesica emittūt sub diuersis coloribꝰ.
Et hoc cōtingere pōt propter diuersitatē mãeꝝ
que subijciuntur generationi lapidis ꝛ que di-
uersitas in materia sepe sequitur diuersitatē in
regimine in eodem: vnde stante eodem regimie
communiter in eodem homine apparet vnifor-
mitas in colore in lapidibus qui emittuntur: ꝛ
ex hoc medicus diligens poterit discurrere sup
materiam ꝛ consequēter preseruare a generatio
ne lapidis ꝓhibendo aggregationem dicte ma-
terie: lz non tm̄ contingat hec diuersitas ex par-
te materie: sed etiam ab agente vt fuit dictum.
nam calor multum igneus excessiue ꝛ subito in-
durans imprimit magis ad citrinum: vbi calor
remissior longiori tempore indurans non sic ci-
trinat.

¶ Ponebat etiam Auicenna. vnum textum mul
tum dubium ꝛ difficilem in ca° de lapide renum
in causis quem. N. florentinus fatetur nō intel-
ligere: ꝛ dixit ꝙ non inuenit a quo acceperit: di
xit sic textus. Et iterum si est lapis renuz ꝛ gene
rat ꝓm plurimū: ꝛ nō adhuc mingit: tūc est sedi
men vrine retētum cum ea: ꝛ si est vesice ꝛ discer
nit ꝓm plurimū post separationem vrine: tūc est
fex sanguinis: deinde associat ei ꝛ diuersificatur
ab eo. Ego autē in hoc textu difficili videor pos-
se adaptare verba satis ad clarum sensum vt pri
mo intelligat ꝙ lapis renum ꝓm plurimum gña
tur respectu lapidis vesice: hoc est clarum ex su-
pradictis: quoniam in renibus stat caliditas cū
strictura meatuū ꝛ deductione materieꝝ ad eos
magis ꝙ̄ in vesica: ꝛ hoc insinuabat in pª pte cū
dixit Si est lapis renum ꝛ gñatur ꝓm plurimuz
sup. respectu generationis lapidis in vesica: ꝛ ꝑ
eo qd̄ addit ꝛ nō adhuc mingitur: tūc est sedimē
vrine retētum cum ea. s. vrina insinuat ꝙ ꝑ tem
pore pro quo gñatus est lapis in renibus stans
quietus ꝛ non adhuc mingit neqꝫ moueat a situ
suo faciēs aliquā solōnem neqꝫ dissoluit tūc est
sedimē vrine retentum cum ea. i. tūc vrina est ꝓ-
nata sedimine q2 non facit sedimen neqꝫ sangui
neū neqꝫ arenosum. Addit: ꝛ si est vesice supp. la-
pis etiam gñatus ꝛ nō sup. moueatur ꝑ vesicam
abradēdo neqꝫ dissoluat de substantia lapidis:
tūc sup. silr est sedimē vrīe retētū cum ea. i. vrina
non facit sedimē neqꝫ arenosum neqꝫ sanguineū
ꝛ sic ꝛ lapis vesice ꝛ lapis renum cum stant com-
municant in accidentibus quātum ex parte vri
ne: in quo ergo erit distinctio ex parte vrine ad-
dit: ꝛ discernitur secundum plurimum sup. cum
mouetur lapis ad exitum post separationē vri-
ne idest facta vrina siue emissa post separatio-
nem sediminis ꝛ fecis ab vrina. tunc potest fieri
distinctio. quoniam cum mouetur lapis a loco
in quo erat generatus in renibus et facit solu-
tionem in continuo: vel cum subintrat poros
vritides violenter incedens per os propter stri-
cturam eorum soluendo continuum tunc emit-
titur sanguis cum vrina: et tunc in vrina post
separationem idest residentiam est fex sangui-
nis apparens et ita aliquotiens durat vno
vel duobus diebus emanatio sanguinea et aliq̄
tiens tribus vel quatuor ꝓm incessum lapidis
per poros ad vesicam: deinde associatur ei sup-
ple lapis: quia postea expellitur postquam est
receptus in vesica dictus lapis renum. Addit
textus: ꝛ diuersificatur ab eo scilicet lapide vesi
ce in hoc: quia cum dissoluitur lapis vesice vel
mouetur ad exitum ꝛ inspissatur vrina post se-
parationem vrine: ꝛ facta sequestratione tunc

De signis īdurationis lapidis.

non est fex eius sanguinis nec est feculentia
sanguinea secundum plurimum: immo emittit
materia flegmatica mucilaginosa vel aliq̄tiens
scabiosa vel sedimen arenosum: vt fuit supra di
ctū de signis lapidis vesice: ⁊ sic ꝑ sedimen post
separationē vrine postq̄ vrina post tenuem fit
grossa: vn̄ declarat motus lapidis discernit la-
pis renū a lapide vesice ⁊ diuersificatur ab eo ꝑ
hoc signum: q2 fex residēs in vrina lapidis renū
post separationem est fex sanguinea ad rubeum
declinās: vbi in lapide vesice fex post separatio-
nē vrine non sic ad rubeum sed ad album vel vi
scosum vel arenosum declinat: ⁊ ita p3 clarifica-
tio textꝰ satis manifesta. ¶ Et ex his vltimo pa
tent signa indurationis lapidis ⁊ mutationis
eius ex parte vrine qđ fuit promissum scribi su-
pra ⁊ in lapide renum ⁊ vesice: nam cum incipit
vrina attenuari postq̄ fuerit mediocris substā
tie. nam variato regimine ⁊ incipit grauitas in
renibus circa vesicam in catim procedēte atte-
nuatione per aliquot dies pro eo tempore pos-
sumus coniecturari lapidem indurari in reni-
bus vel in vesica: cum postea lapis induratus ꝑ
maneat augmentatus extendens renes violen-
ter facit dolorem quasi continuum: ⁊ ita sequit
cōtinua inquietudo patiētis ⁊ continua immo
bilitas de situ ad situm in infirmo querens aliq̄
lem requiem: ⁊ pro eo tempore aliquotiēs appa
ret mictura sanguinea ꝓpter solonem venaru3
renum. Cum postea tendit dolor magis versus
vesicam ⁊ situalis: ⁊ etiā fit motus doloris a re-
ne vel renibus ⁊ quasi extendūtur ilia cū mictu
etiā sanguineo: ⁊ sepe residentia aliquali areno
sa ad rubeū declinā te: tūc incipit lapis commi-
nui ⁊ transire per poros vritides: ⁊ tūc aliq̄tiēs
minuit dolor sensibil'r ꝑm qđ lapis transit de lo
co strictiori ad locum minus strictum: ⁊ tūc ali-
quotiēs clarificātur vel nō sic tinguntur si post
ea cōtingat vt moueat etiam ad locum strictio
rem extēdēdo preter naturā descēdendo: tūc ite
rum redit vrina multū sanguinea: ⁊ ita fiūt iste
varietates vsq3 dum fit subingressus lapis vesi
cā q̄ diuersitates nō cōtingūt ex motu lapidis
vesice vt supra declaratū est: ⁊ in hoc dicebat. A.
diuersificat ab eo si fit lapis renū a lapide vesice
¶ Et hoc qđ dcm̄ est intelligatur vtplm̄ vt dice
bat Aui. q2 posset lapis renum esse ita paruus ⁊
oblongus nō angularis non spinosus q̄ posset
deduci a renibꝰ ⁊ ꝑ poros vritides nō preterna-
tural'r extēdēdo ⁊ soluendo cōtinuum: ⁊ tūc nō
manifestaret vrīa sanguīea ne fex sanguīea post
separationem in vrina. Et sil'r posset cōtingere
de lapide vesice vbi esset spinosus vl' angularis
ꝑ cōmotionē eius ⁊ rasionē maxime cu3 ꝑuenit
ad collū eiꝰ vt vrīa esset sanguinea: ⁊ hoc est ra-
ro maxꝰ in compatione ad lapidem renū: immo
tūc eiꝰ vrina est grossa viscosa mucilaginosa vel
arenosa: ꝓpterea dixit ⁊ discernit ꝑm plurimu3
⁊c. Et sic sit finis de signis ad laudem dei.

Cura ⁊ p̄seruatio a lapide. Seq̄t de cura vl' p̄seruatione a gn̄atione lapidū in re-
nibus vel vesica: ⁊ loquēdo de preseruatiōe ꝓus
duplex erit sermo. nam aliquotiēs est sermo de
preseruatione absolute a generatione lapidum
prohibendo ne materia generationis ad renes
conuertatur ⁊c. Aliquando sermo est de preser-
uatione non simpliciter: sed de ꝓhibitiōe eius

De cura p̄seruationis ne generetur lapis.

qđ aggregatum est circa renes de materia ꝓpor
tionata ne induretur ibidem: et si est arena fa-
cta non augmentatur lapis ⁊ primū exequet in
preseruando a causis q̄ faciunt ad generationē
materie ꝓportionate ad lapidis generatione3.
Et hoc complet cum obseruatione eoru3 que di
cta sunt supra in causis cauendo ab eis que ibi
commemorata sunt habendo cautelam in eis:
⁊ in hoc accommodate dicebat Sera. in p̄nº ca-
pituli de cautela a generatione lapidis. Quia
iam scimus causam generationis lapidis nō fit
nobis difficile scire qualiter premittat homo
cautelam vt non generetur lapis. Et addit: ⁊ cū
generatio huius egritudinis. s. generatio lapi-
dis fit ex duabus causis: vt etiam dictum est su-
pra de mente Alex. saltem sup. vt in pluribus. s.
ex humore grosso viscoso ꝑmixto cum aquosita
te que trahitur ex renibus. i. conducto vel per-
mutato ad renes cum aquositate vrinali que at
trahitur a renibus ⁊ ex caliditate ignea q̄ adu-
rit humorem ⁊ exiccat ipsum sup. si multum ⁊ de
terminato tempore sufficiente ad indurandum
ibidem permaneat. Addit: tūc qn̄ abscindimus
vtranq3 sup. talem causam. s. ⁊ generationē ma
terie grosse ⁊ prohibitionem ignee caliditatis:
abscinduntur cause ambarum simul: ⁊ abscīdit
etiam generatio lapidis. ¶ Et qm̄ vt dixit ⁊ re-
cte: ⁊ abscisio horum fit ꝑ cautelam ⁊ custodiam
a causis facientibus ea. s. principia generatiōis
s. materierum ⁊ efficiens de quibus dictum est
clare supra in causis: ideo hic p̄m quantū ad die
tam pertinet. In cauendo a generatione lapi-
dis sufficit pro vna maxima cōmemorasse que
dicta sunt supra de causis facientibus ad gene-
rationem vt ab eis abstineatur ⁊ omni cautela
caueatur ne superflue bis idem repetere videa-
mur: qm̄ vt dicebat Aui. Cibi aūt patiētium la-
pidem sunt illi qui cōtrarij sunt cibis nocētibꝰ
eis q2 tn̄ ordinata supra in causis sunt de his q̄
efficiunt ad generationē: a quibus omnibꝰ nūc
est abstinēdum: conuenit hic etiā adducere ad
clariorem doctrinā in dieta q̄bꝰ particulariter
est vtendum: ⁊ nō tm̄ a quibus sit abstinendū.
¶ Quia igit supra de aere dicebat q̄ aer grossus
paludosus ⁊ calidus vl' frigidus est in causis ge
nerationis hic cōuenit ad doctrinā nō tm̄ dare
regulam vt ei nō occurrat sed etiā o3 declarare
quis sit eligendus: aer ergo cōueniēs in p̄serua-
tione simpl'r est aer tempatus in passiuis maxie
⁊ in actiuis ad aliqualem declinet frigiditatem
hoc dico in p̄seruatione simpl'r q2 in ꝓhibitiōe
indurationis ⁊ augmēti lapidis: ⁊ etiā in cōmi
nutione ad cōminuēdū lapidē factū ⁊ eductiōe
illius: de q̄bꝰ oībꝰ in dicēdo simul erit sermo d3
aer ad humidū declinare notabil'r ⁊ parumper
ad calidū. ¶ Et ita in preseruatione moderatū
exercitium est conueniens: immo dixit Ras. 10.
pti. de mente Ga. Non generatur lapis in reni-
bus sup. vel in vesica si subuenitur exercitio su.
moderato tamen ad educendum lapidē ex reni-
bus vel materiam que est in renibus non indu-
ratam factis tamen diuersionibus cōuenit mo-
tus: immo aliqualiter laboriosus vt equitare
equos ⁊ saltantes: ⁊ descensus per scalas repē-
tinus est ad hoc iuuans: talis tamen motus fiat
stomaco inanito ante cibum.

De exercitio.

¶ Supra etiam dicebatur de somno in causis

q uomodo nimius somnus ⁊ nimia vigilia sunt de causis gñationis: ⁊ ab his ergo cauẽdum est: ⁊ ita eligendus est somnus moderatus: qꝛ etiaꝫ erat dictũ ꝙ dormire supra dorsum est de causis generãtibus pro quãto facit ad calefactionẽ renũ. Et proinde dicit Aui. in cura de lapide renũ ꝙ dormire supra dorsum est ex eis q̃ lapidi cõferũt. s. ad gñationẽ ex parte calitatis ignee q̃ acq̃rit in renibus. Forte tñ vt aliqui sunt arbitrati ꝙ dormire supra dorsum cõfert lapidi. s. iam generato vt educatur a renib' ⁊ etiam ad eductionẽ materie cõuertende in lapidem: qꝛ ſm istum situm aperisitur vie renum: vñ facilius descendit materia ⁊ egredit. Ideo ego dicerem ꝙ ꝑseruãdo ne materia trahat ad renes melius est nõ dormire supra dorsuꝫ: postea iam aggregata materia circa renes ⁊ factis diuersionibus ⁊ aliunde euacuationibus ad mundificationem eius de renibus conuenit accubitus supra dorsum.

¶ Propterea Azarani' dixit artificiose vitet. s. patiens diu iacere supra dorsum: signãter dixit diu: quia aliquotiẽs iuuat talis accubit' vt cũ est intentio euacuationis ex renibus sed nõ cõcomitatur ne superinflãmẽtur renes.

De passiõi b' aialib'. ¶ In passionibus animalibus fuerat dictum ꝙ passiões inflammãtes vt ira ⁊ furor ⁊ infrigidãtes vt tristitia ⁊ timor sunt de causis generatiõis: ab his igitur cauendum sed inherendũ est gaudio ⁊ bone spei.

De repletione. ¶ Multa etiam repletio vt fuit dictum est nocens: immo dicebat Sera. humoris grossi generationem ante omnem rem prohibet paucitas ciborum ⁊ cautela a malitia digestionis qꝺ est de proprietate satietatis ⁊ malitie digõnis proculdubio est qꝛ attrahere hanc egritudinem sup. qñ non al's fuerit.

De cibo et potu. ¶ Addit: ⁊ si iam acciderit ⁊ iam inceperit hec egritudo excitãt vehemẽter. s. multitudo cibi ⁊ malitia. Et sic cauendum est ab omnibus que adducere possunt ad malitiam digestionis de quibus latius vide supra in tractatu de stomaco. paucitas ergo est eligenda precipue qñ incipit dolor. vnde dixit Auens. quando videris patientem a p̃n° sui doloris subtilia eius cibum: fiat tamen subtiliatio cum bonitate cibariorum cauendo ab omnibus his q̃ grossa ⁊ viscosa exhibent nutrimenta: de quib' ample dictum est in causis: ita sil'r ⁊ in potu vitando potum grossum ⁊ dulce ⁊ ponticum: non tamen vtendo vinis subtilibus multum: ⁊ maxime post cibum vt fieri solet vt ibidem dicebat immo neq; etiam cuꝫ cibis in pura preseruatione ne cõuertãtur materie ad renes. Melius tñ est declinare in paratis ad vina subtilia sed nõ acuta q̃ᵽ ad nigra grossa. nã de his dicebat Ser. ipsa enim adiuuant sup. generationem lapidis iuuamẽto magno. Hoc totum qꝺ nunc dictum est nõ est tantum de viuo vt ꝓuocante intelligẽdum: immo etiam ⁊ de reliquis ꝓuocatiuis: a q̃bus cauẽdum est cum non subest materia in renibus ⁊ intendimus ad puram preseruationẽ.

¶ Sed quando aliquid aggregatum est ex hũo regrosso ⁊ incipit coagulari ⁊ intendimus ne coaguletur tunc dicebat Sera. post vomitum ⁊ sup. reliqua diuertentia oportet vt euacuemus ⁊ solutione educamus ipsum sup. ex renibus cũ cibis ⁊ medicinis que nõ sunt vehementis calefactionis sup. vt est capillus veneris ⁊ scolopendria ⁊ semina communia maiora ⁊ aliqui sparagi. raro tamen in cibis medicinalibus: immo et baucie syluestres ⁊ apium ⁊ feniculus cum reliquis oleribus laudãtur ad hãc intentionẽ: sed sint modice q̃ᵽtitatis.

¶ Et ponit ibi bonum textum vituperãdo oĩa vehementis calefactionis: qꝺ est qꝛ omne cuius fortis calefactio est vt dixit: addit in mãm grossam duritiem ⁊ iuuat ad generandum lapidem ideo de carnibus laudauit carnes auium mõtanarum dixit: ⁊ conferunt carnes auium mõtanarum q̃ non sunt multe pinguedinis: quoniaꝫ vt dicit iste sunt pauce caliditatis quare penetrãt ⁊ nõ indurant vt lapis su. fiat: qm̃ nõ calefaciũt vehemẽter: laudauit tamen Auẽꝫ. passeres ⁊ dixit ꝙ pulli cothurnicum per se conferunt in hac egritudine. alique etiam sunt carnes: q̃ licet prestẽt nutrimẽtũ grossuꝫ per naturam: ⁊ sic faciãt ad generationem lapidis. ⁊ ita in simplici ꝑseruatione noceãt vt carnes leporum ⁊ vulpium: tñ de sua ꝓprietate valent in fractione lapidis: ideo tunc cum est intentio ad comminuendum vsus eorum est conueniens. ⁊ hic etiam recurre ad multa dicta in ca° superiore. de stranguria de enitatione stipticorum ⁊c. Et laudauit ad hanc intentionem inter fructus medullam citrulli: ⁊ qꝺ est in cõcauitate bateche. Nota ꝙ dixit in cõcauitate ⁊ non carnositate: ⁊ laudauit ficus humidas et siccas. ⁊ ibi laudauit vina alba mixta cũ aq̃ fontis vel forte melius cum aqua liquiritie. ⁊ hoc nõ laudauit in ꝑseruatione pura vt videtis. Sed quando stat intentio ad eductionem materie cõtente in renibus qñ stat de presentia eius in eis ꝓpter grauitatem ibidem apparentem: ⁊ per reliqua dicta supra in signis: quando etiaꝫ dubitaremus ꝓbabil'r de materia q̃ ibidẽ paulatine induceretur maxime in consuetis periodicare etiam si nõ esset tanta quãtitas ꝙ grauitaret: tñ esset laudabile semel in hebdomada exhibere aliqua ꝓuocatiua leuia vt potuꝫ vini albi ante cibum mixti cum modico aque liq̃ritie vt cum aggregatione vrine circa renes educat illa materia. ⁊ stante actu lapide pro fructu laudãtur phistici. Nam de eis Auic. dixit in medicinis conuenientibus lapidi: ⁊ in phisticis est ṽt' q̃ ꝯminuit lapꝫ renũ. Et hãc ordiationẽ diete bñ nota vt eã possint diligẽtissime ĩfirmi obseruare: qm̃ ꝑ obseruationẽ illius magis ꝑseruãtur parati incidere in hos morbos q̃ᵽ ꝑ medicinas solutiuas etiã cõuertẽtes ad oppositũ. ⁊ cũ minori virtutis lesione. Et de hoc posuit vnum canõ. singularẽ Sera. in fine capituli de cautela a generatione lapidis. Nam cum dixisset cũ nõ abscindim' cibos grossos ⁊ tarde digõnis ⁊ nõ ponim' regimẽ in eis sanũ ſꝫ qꝺ ꝯuenit ⁊ discernim' ṽtutẽ ciboruꝫ ⁊ potuũ addit: est tũc corruptio ex eis maior. i. nocumẽtũ inde ꝯtigẽs mai' q̃ᵽ iuuamẽtũ cum medicinis ꝯueniẽtibus. Et adducit rõnẽ dicens ꝙ est hoc qꝛ comesta ⁊ bibita sumũt oĩ die necessario: ⁊ nõ est de ꝓpetate hominis vt accipiat eas. s. medicias semꝑ: iõ sup. nocum̃ ꝯtigẽs ex indebito cibo ⁊ potu est oĩ die necessariũ ⁊ ꝯtinuũ: ⁊ sic nõ est cõtinuũ iuuamẽ tñ de medicis: qꝛ cõit nõ accipiũt oĩ die pur additꝫ: ꝙ si pole est q̃busdã hoĩb' illꝺ. s. vt sup. accipiãt medicinã oĩ die: nõ est tñ in medicinis de virtute iuuatiua q̃ stet in operatiõe regiminis nociui. i. qꝺ tanta sit vtilitas in sumendo con

Nota bñ.

tinuas medicinas:ꝙta est in continua rectifica
tione regiminis:qm̄ sup.semper ad medicinas
seq̄tur in virtute aliqualis lesio.etiam istam au
rea sn̄iam bene menti tenere cōtra multos q̄ au
dent supra malitiā regiminis cōsiderēs in qua
si continuo vsu aliquarum pillularū vel aliarū
medicinarum.Et hec de dieta sufficiant.

Notet̄ ista practica.

Medicinalia.

Ueniendo nūc ad medici
nalia simul ampliādo ad
medicinas q̄ cōueniūt in ꝓhitione gn̄ationis
lapidis ꝓpter pn̄tiā mā̄e ꝓportionate in toto
ꝛ ad ꝓhibitionē gn̄ationis ꝛ induratiōis stāte
mā̄ eius in renibus vel vesica:postea etiā ad in
tētionē comminutionis lapidis ꝛ extractionis
eius a loco in q̄ est ꝛ tādē ad eductionē ad extra
corpus vt dicebat.A.stāt intentiones. dixit sic.
Intētiones q̄dem quas medici in curatiōe lapi
dis.i.in ca° lapidis intēdūt sumēdo ibi curatio
nē large:vt ēt extēdit̄ ad p̄seruationē sunt absci
sio materiei eius sup.ꝓportionate ad gn̄anduꝫ
lapidem.s.si fuerit in toto vel in partibus vicis
s.renibus vel vesica iam gn̄ata:ꝛ ꝓhibitio gn̄a
tionis ipsius su.si nō est gn̄ata cum abscisiōe cau
se ꝛ rectificatione eius.i.abscindēdo ꝛ ꝓhibēdo
mā̄s materie gn̄ationis.i.cibos ꝛ reliqua faciē
tia ad mā̄m ꝓportionatā.etiā abscisione cause
sup.effectiue.s.male compl̄onis.s.calide cum re
ctificatiōe ipsi⁹.¶ Et si mā̄ fuerit iam in renib⁹
cōducta morā ibi faciens vel in vesica siue sit fa
ctus lapis siue nō:tūc addit:ꝛ sup.alia intentio
principalis:deinde est mūdificatio ei⁹.i.vt edu
cat̄ talis mā̄ ad extra corpus ꝛ cōminutio ipsius
ꝛ fractio eius et compressio eius et eradicato
ex suo suspensorio idest ex loco in quo contine
tur tanꝙ suspensus cum medicinis que id effi
ciūt sup.stāte mā̄ iam in lapidē cōuersa stat pri
ma intentio in mēte medici post intentionē:vt
extra corpus educat̄ vt eradicet̄ ex loco suo in q̄
est generatus:ꝛ hoc fit cōminuendo ip̄m si fue
rit grossus ꝛ frangendo ꝛ applanādo postea cō
primendo ꝑ poros ꝛ vias:ꝛ ita in via executiōis
opposito mō opamur via intētionis:qꝛ pri⁹ stā
te lapide grosso opamur cōminuendo ꝛ frāgen
do:ꝛ deinde eradicādo ip̄m ex collo suo dilatan
do sup.meatus ꝛ leniendo cū medicinis que id
efficiūt.Addit:deinde stat intētio eius que est
extractio sup.lapidis ad extra corpus cū chiru
gia sup.qn̄ nō sufficiunt intētiones dicte ad mū
dificationem eius ex corpore.Addit:ꝛ subtilia
tio in ipso ꝛ ordine eius.i.opꝫ subtiliter igenia
ri in ipso.s.ad curationē in ordine eius.s. medi
cinarum que debēt offerri vt in tp̄e debito offe
rantur.Addit vltimā intentionē h̄ndā in ca° ge
nerationis lapidis renū paulopost que versat̄
circa accn̄tia sepe cōcomitātia gn̄ationē illi⁹ vl
sequētia ad egressionē eius vt sunt dolores ꝛ vl
cera ad q̄ opꝫ medicū ēt in cura lapidis ꝯsidera
re:qꝛ tales aliquotiēs vt infra videbit̄ minuūt
vel ꝓhibēt cōpleri intētiones supradictas. vn̄
addit:deinde est regimē sedās id qđ sequit̄ inde
de doloribus ꝛ rectificatio ei⁹ qđ accidit eis de
vlceribus.¶ Et sic ptꝫ ex hoc textu ꝙ in cap° la
pidis renū vel vesice stāt tres p̄ncipales intētio
nes.Una ad cām an̄cedentē mālem in toto vel
in ꝑtibus primis renibus genitā abscindendo
vel generandā eā ꝓhibēdo: ꝛ nō tm̄ ꝓhibendo
cām mālē;sed ēt efficientē vel paratā ꝯcurrere

De itētiōi b⁹ curatis lapidē vesice ꝛ renū

Nota bn̄.

effectiue rectificādo malitiā cōpl̄onis.¶ Scđa
intentio p̄ncipalis vertit̄ circa mā̄m in renibus
vel in vesica existentē nō induratā: sed ibidem
moram facientē paratā indurari vel in lapideꝫ
cōuersam:ꝛ tunc ad nō induratā stat intētio ad
mundificandū dictā mā̄m de renib⁹ precedente
p̄ᵃ intētione de ꝓhibitiōe gn̄ationis talis mā̄e
et ꝓhibitione ꝯuersionis eius ad renes vel vesi
cā.Intētio vero q̄ est ad lapidē induratū est:vt
educat̄ extra corpus vel cū medicis ꝓuocatiuis
vel cū chirugia:ꝛ que fit cū medicis ꝓuocatiuis
i.abstergētibus lauātibus ꝛ mūdificātibus ali
qn̄ sufficit in lapide ꝑuo:sicut ēt est in mā̄ q̄ nō
est facta lapis: ꝛ aliquotiēs opꝫ vt coadiuuent̄
medicīe ꝓuocatiue cū medicis ꝯminutiuis ꝛ frā
gētib⁹ lapidē in frusta equādo subam lapidis
ꝛ applanādo supficiem eius si fuerit lapidosus
vel angl̄aris:ꝛ etiā cū medicis dilatātib⁹ meat⁹
ꝑ quos dꝫ incedere lapis:tunc imediate cōpleri
pōt itētio q̄ est ad eradicādū lapidē de loco suo
ꝛ deponēdū ip̄m in vias ꝑ quas dꝫ educi cū mul
tiplicātib⁹ aquositatē vrinalē circa renes vt di
cta mā̄ lapidis cōminuta ꝛ fcā plana p̄cipitari
possit cū multo humido extra locū suū ꝑ poros
vritides si fuerit in renib⁹ ad vesicā vel ꝑ collū
vesice ꝛ calamū si fuerit i vesica.extractio autem
lapidis cū chirurgia qn̄ reliq̄ medicine nō suffi
ciūt si fuerit in vesica dabit̄ mod⁹ clarus infra:
sꝫ si fuerit in renib⁹ quidā qui nō habēt rōnem
laborāt extrahere ꝑ incisionē ilij ꝛ ꝑ dorsū quod
fiendū nō est:sꝫ debem⁹ cū balneis ꝛ alijs dictis
supra ꝛ reliquis diureticis si possibile est per
poros medios ducē ad vesicā.ꝛ de hoc dicit.An.
Et sunt quidā qui laborāt extrahere ipsum sup.
s.lapidem renum ꝑ incisionem ilij ꝛ ꝑ dorsuꝫ sed
est timor magn⁹ in eo:ꝛ opō ei⁹ sup.est illi⁹ qui
rōnē nō habet.¶ Tertia principalis intētio est
ad accidentia dicta.

¶ Exequēdo ergo has intētiones per ordinem
p̄mo p̄supposita ꝓhibitione gn̄onis ꝓportiōa
te materie in toto vel in determinatis ꝑtib⁹ ex
obseruatione regimīs dicti in ꝑte p̄cedenti de
dieta:que tn̄ intētio ēt maxime iuuat̄ ꝑ vnum
medicinale ēt per ꝯfortantia digestiuā stōi in
teri⁹ ꝛ exteri⁹ cū vnctiōib⁹ cerotis ꝛ spēb⁹ eius
ꝛ pfectionib⁹ de quib⁹ ample est dcm̄. s̄. in capi
tulo de ꝯfortātib⁹ stōm.ꝛ ad illum locū recurrat̄
quia bonitas digōnis plm̄ ꝯfert ad ꝓhibitionē
gn̄onis dicte mā̄e sicut ex aduerso dicebat̄ supra
de mēte Sera.de ꝓprietate satietatis ꝛ malitie
digestionis proculdubio est attrahere ante egri
tudinem supp.faciendo ad gn̄ationē dicte mā̄e.
¶ His ergo p̄suppositis ꝛ cōpletis intētionib⁹
succedit alia que est ad materiā si esset in toto
generata vel in ꝑticularib⁹ mēbris nōdū tamē
attracta ad renes:vel si fit ad renes attracta nō
fit indurata.Et si est aliqualiter indurata non
notabilis quātitatis vnita:sed sub forma arene
ꝑmanēs:ꝛ tunc succedit intentio que cōpletur
ꝑ abscisionē materiei cū esione sup.ꝑ flōmiā vel
per solutionem ventris vel per vomitum ꝛ cum
diuersione ad extrema vt cum exercitio tempe
rato in tempore vacuitatis et fricatione et bal
neis aliquotiens . Et in his oportet vt sit sub
tiliatio id est ingenium in ordine applicandorꝫ
vt de his preponant̄ que preponi debēt.deinde
veniēdū erit ad ea q̄ cū ꝓuocatione lauāt renes

vel vesicã. ¶ Primũ ergo qđ occurrit in opatio
ne est lenire vẽtrẽ cũ clysteri lenitiuo nõ multe
q̃titatis ipsum faciẽdo. Et de hoc dicebat Aui.
sup. de his intẽtionib⁹ sup. p̃ª est in leniẽdo ma-
teriã vt declinẽt humores grossi ad latus fecis
⁊ nõ fiat ex declinatione fecis coartatio renũ. i.
nõ fit multe q̃titatis clystere neq̃ attractiuum
sed lenitiuũ: ne materie si alique sunt in renib⁹
ibidẽ coartẽtur p tractũ aliaꝝ materieꝝ protra
ctaꝝ ad intestina ppterea dixit infra. Et iuuãt
sup. tales a clysteribus lenibus tempatis per id
qđ educũt de fece sup. tm̃ ⁊ leniũt naturã: hoc tñ
de q̃titate clysteris magis obseruãdũ est stante
dolore in renib⁹ vel vijs medijs ex lapide vt in
fra dicet. Per hãc em̃ lenitionẽ vẽtris natura in
clinat ad mittẽdũ feces ad intestina deriuando
eam a loco renũ ⁊ vesice: ⁊ ita fiãt clysteria cum
maluis folijs altee se. lini ⁊ cassia ⁊ oleo violato
stante comp̃lone calida. ¶ Facta vẽtris lenitio
ne si cõiungat habitudo sanguiea ⁊ maxime de
grosso dicit Rab. lo. cõti. de mente Ga. in hac in
tẽtione. Qui habuerit in venis suis sanguinem
grossum ⁊ multum incipe ⁊ minue venã interio
ris partis genu ⁊ saphenã: hoc intelligat regu-
lando ßm qđ al's dcm̃ est in cañ. de flõmia: qm̃ si
corpus esset multũ plectoricũ esset fiẽda flobo-
tomia a vena basilica p̃us anteq̃ fiat de saphe-
na: qm̃ si p̃m fieret de saphena stãte plenitudine
cõuerterẽtur materie ad renes: ⁊ sic magis noce
ret q̃ iuuaret. Si etiam esset actu dolor circa re
nes ⁊ dubitaremus de futuro apostemate pro-
pter dolorem stante plenitudine etiã non cum
dñio sanguis esset necessaria flõia. Et de hoc ẽt
dixit. R. cũ corp⁹ est repletũ ⁊ violẽtũ ⁊ cõijcis
i. arbitrãdo existimas q̃ pferãt apã ad dolẽdũ
i. qđ ad dolorẽ sequat apa. Addit: incipe cũ mi-
nutiõe basilice. Et addit bonũ verbũ ẽt stãte la-
pide dixit quo pacto. i. facta minutiõe medicie
⁊ cure in eo ⁊ de facili faciũt opationẽ velociorẽ
⁊ maiorẽ vt de leui exeat lapis. ¶ Si tñ corpus
patiẽtis fuerit flãticũ vt cõiter euenit ⁊ pingue
in quo gñant humores grossi parati ad gñatio-
nẽ lapidis: tũc post lenitionẽ vẽtris p̃mũ qđ dz
offerri est vomit⁹: iuuat q̃dẽ p̃hibẽdo gñonẽ la
pidis ⁊ mãeꝝ ne puertant ad renes: de quo dixit
A. ⁊ ex p̃hibitiuis gñationis eius. s. lapidis est
vomit⁹ post cibũ ⁊ multus vsus ei⁹. Addit ponẽ
do iuuamẽtũ: ipse em̃ expellit supfluitates gros
sas p viam cõtrariam vie cuius motus est ad re
nes ⁊ facit latus renũ vacuũ ⁊ mũdũ. Et ita Se
rap. laudat in primis vomitũ post comestionez
vel ante comestionẽ stãte habilitate ad vomen
dũ: cũ q̃bus aũt cõpleri debeat sepe habitũ est
in supiorib⁹ ad illã recurratur. ¶ Cõsequenter
succedit intẽtio eñonis p deorsum: ⁊ qm̃ mã vt
supponit est grossa indigẽs p̃paratiõe vt educa
tur opz prius eã digerere cũ appropriatis subti
liatiuis in q̃bus sit plus de subtiliatione q̃ de
calefactione exficcãre: imo opz aliqualr̃ hume-
ctari mãm ⁊ p̃hibere supinflãmationẽ vt. s. di-
ctũ est. Jdeo in casu valebit sirupus vt infra. ℞.
oxymellis simplicis. ℥. j. mellis ro. ℥. ß. aquaꝝ ci
coree scolopendrie ⁊ camomille. añ. ℥. j. ⁊ potes
variare sirupos ⁊ aquas ßm diuersitatẽ corpoꝝ
in caliditate ⁊ macie ⁊ maiorẽ stricturã meatuũ
vel minorem. Nã in corpore strictoꝝ meatuũ et
pingui ⁊ grossoꝝ humoꝝ sirupi ⁊ aq̃ magis sub-
tiliatiui debẽt offerri q̃ in hoc mõ disposito: iõ
de sirupis sunt gradus. Nã in hoc casu vz sirup⁹
de duabus radicibus oxymel compositũz sirup⁹
de duab⁹ radicibus sine aceto: sirupus de bizan
tijs ⁊ de liq̃ritia ⁊ de eupatorio ⁊ sikes: ⁊ de aq̃s
sunt aqua cap. ve. absinthij scolopendrie cicoree
lupuloꝝ ⁊ tãdẽ. saxifragie bethonice ⁊ sparagoꝝ
brusci feniculi apij senationũ ⁊ aqua raffani q̃
in hoc ca° vt fuit dcm̃ est mirabilis: ⁊ nõ preter
mittat i hoc casu liq̃ritia vel decoctio eius. Nã
de ea dixit Auẽ. in ca° proprio. ⁊ nota q̃ liquiri-
tia confert renibus ⁊ vesice stomaco mery pul-
moni ⁊ canne eius: ⁊ ita cum intendimus mũdi
ficare renes semper decoctio liquiritie est singu
laris iuuamẽti. Poteris ergo cõponere sirupos
⁊ medicinas magis fortes ⁊ minus sumendo de
medicinis magis ⁊ minus fortibus recurrendo
ad tabulã medicinaꝝ subtiliatinaꝝ ⁊ incisiuaꝝ
positã in cap° superiore. ¶ Deinde facta p̃para-
tione aliq̃bus dieb⁹ de mã cõuenit aliquid edu
cere per deorsum de mã: dico in toto exñte vel in
determinatis locis nõ in renibus vel vesica: nõ
cũ forti tñ medicina nimis: ne coartẽtur renes p
nimiũ descẽsuz mãe p intestina: valebit ergo cõ
positio: vt infra in mã cõiter ptingente in para
tis. ℞. agarici electi. ʒ. ij. spice zinzi. añ. ℈. j. isun
dantur in aquis bethonice ⁊ feniculi cũ modico
oxymellis simplicis p. xij. horas. postea facta ex
pressione addatur colature cassief. ʒ. vj. electua-
rij indi. ʒ. j. ß. vel plus vel minus ßm nãm corpo-
ris: mellis violati. ℥. j. misce. ⁊ si voluerimus cõ-
uertere a vijs primis renum ad intestina: valet
singulariter bñdicta simplex Nicolai exhibendo
ʒ. ij. vel. iij. vel possunt dari pillule de benedicta
eis qui non volunt sumere medicinam potabi-
lem sumendo. exẽpli grã. ʒ. j. specieꝝ eius. ⁊. ℈. j.
aloes ⁊ rectificentur pillule cum melle ro. verũ
est tñ q̃ stante mã in renibus magis iuuant cli-
steria q̃ data desuper: qm̃ q̃ dantur desup puer-
tunt mãs in deorsum etiam versus renes: ⁊ ma
xime stante dolore in renibus. Et propter istam
cãm. A. in cura de apatibus calidis in renib⁹ di
xit. Et non est via ad administrandum solutiuũ
qm̃ dolorem facit ⁊ nocet per id qđ descẽdere fa
cit desuper: clisteria aũt diuertunt a renibus ⁊ a
vijs primis non sic educendo a superiorib⁹ mãs
in deorsum: ideo cum intendimus non tm̃ ad le
nitionem: immo ad eñonem de mãebus appro-
priatis: tunc possumus opponere in clisteribus
aliqua respicientia dictas mãs: vt verbigratia.
turbith in decoctione clisteris ⁊ agaricuz ponẽ
do etiam paritariam radicem apij ⁊ feniculi et
hmõi. Et ad hanc intentionez dicebat. A. postq̃
dixit q̃ iuuãtur a clisterib⁹ leuib⁹ addit: ⁊ q̃nq̃
ponuntur in eis sup. clisteribus de medicis cli-
steris sup. acutis ⁊ perducunt virtutez prope. i.
vsq̃ ad renes a quibus sup. intendimus eñare:
⁊ hoc valet singulariter vt dictum est inter me-
dicinas benedicta.

¶ Facta aũt mundificatione de mãebus in to-
to ad mãm q̃ est in renibus non induratã neq̃
lapideatam sufficit sola ablutio ⁊ lauatio eius
cum leuiter abstergentibus vt in corpore calido
aqua casei est ad abstergendum iuuans: ⁊ aqua
decoctionis or. ⁊ seminum cõium frigidoꝝ mai
me cum liquiritia: ⁊ in corpore minus calo de-
coctio spice: ⁊ in temperata quasi dispõne vz sin

Not. hunc cañ.

No. đ flõª celebrãda i h° casu.

No. đ vomitu in hoc casu.

No. de liq̃ritia i hoc casu.

No. de bñdicta simplici.

Not. bene hunc cañ.

gulariter si sumat᷑ succus paritarie terrestris: vt.℥.j.ʒ.cum vino al.vt cum.℥.j.eius in ieiunio dixit Guil.ꝙ mirifice renes a lapillis mūdificat ⁊ in frigido decoctionē cicerū ru.⁊ radicū fenicu li ⁊ apij cum melle colato cōtinuādo duob᷒,vel tribus diebus exhibēdo in mane notabilem ꝗ̄ titatē valet vsq̄dum remoueat᷑ grauitas q̄ erat circa dorsum q̄ facta mundificatione oportebit postea cōfortare renes cum aliq̄bus ꝯfortātib᷒ de q̄bus dicet᷑ infra post extractionem lapidis. ¶Et hec sufficiāt q̄tum ad intētionē abscisio nis materie in toto vel in renibus nō indurate ⁊ si volueris descriptiones vomitiuorū ⁊ clyste riorꝫ ⁊ abstergētiū ⁊ mūdificātiū:⁊ etiā cōfortā tiū videbis clarius in consilio meo facto de cal culo in parte preseruatiua pro magnifico domi no Marcolino barbauaria.

¶Jam succedit intētio q̄ est ad lapidē postq̄ē induratus lapis in renibus q̄ intētio cōplet᷑ cū his q̄ cōminuūt ⁊ frangūt lapidē vt dicebat᷑ su pra ⁊ cum eis q̄ dilatāt meatus:⁊ cum his q̄ tan dē expellunt eum a loco in quo est:⁊ ita complē tur maxime cū medicis subtiliātibus ⁊ incidēti bus nō multū calidis:⁊ cum appropⁱatis frāgi tiuis de q̄bus.j.⁊ de hoc dicebat Haly.7.ꝑtice caᵒ.4.Cum aūt passio hec robusta iā ⁊ firma est ⁊ completi sunt in renib᷒ calculi oī vtēdum erit regimine subtiliāti ⁊ incidēti:ſ꞉ moderati calo ris medicaminibus calculos frāgētibus ꝓprie ⁊c.¶Hāc tn̄ intētionem vt exequamur si occur rat infirmus cuꝫ tali passione dolorosa ex calcu lo pn̄te in renibus manifestato ex signis oꝫ alia ꝓcedere q̄ dicta sunt supra de abscisione cause:⁊ diuersione ad oppositū cū vomitu ⁊ lenitiōe vē tris prius q̄ venias ad balnea ⁊ medicinas di ctas.⁊ de hoc dixit Ha.curatio eius in tp̄e dolo ris est ꝙ bibat medicinā ad vomēdū in sui pn̄ᵒ⁊ nō fit in hoc negligēs ⁊ nihil remanet in stoma co:deinde fiat clystere:intelligat᷑ p̄supposito cly steri lenitiuo.post vomitū fiat clystere aliqualr̄ acutū:postea ingrediat᷑ balneū vt dixit.⁊ hanc sn̄iam de vomitu ēt posuit Aui.loq̄ns q̄d est fiē dū in pn̄ᵒ doloris dixit ⁊ de illis que iuuant in hac hora est administratio vomit᷒ ⁊ ponit iuua mētū.Et addit.⁊ id est de illis q̄ minorāt mate rias cōprimētes lapidē sup.euādo ꝑ ꝑtē oppo sitā.Sꝫ addit:ſ꞉ fortasse nocet ꝑ id q̄ trahit la pidē ad supiora:ex q̄ textu potest colligi ꝙ cum lapis est eductus ex renibus ⁊ est in vijs medijs in trāsitu descēdēdo:ꝙ tūc nō ꝯuenit vomitus ⁊ maxime laboriosus:lꝫ in pn̄ᵒ insult᷒ ꝯueniat stāte lapide in renib᷒.nā vltra iuuamētū q̄ ef ficit in euōne māe ad oppositū:facit etiaꝫ iuua mētū in cōmotiōe lapidis vt educat᷑ a loco suo: hoc intelligat᷑ qm̄ nō est dolor vehemēs valde: laudabile tn̄ est:⁊ ita est sn̄ia auctorꝫ ꝙ nisi vehe mēs fuerit dolor:eligibile erit ēt dare aliq̄d le nitiuū post vomitū ⁊ clystere ad lubricandū ⁊ le niēdū vētrē:ꝙ ēt lenit vias renū ⁊ lubricare fa cit lapidem:⁊ de de hoc dixit Ra.in diuisionib᷒ Et da in potu de medulla cassief.cuꝫ oleo amig dalino:istud enim lubricare facit lapidem quaꝫ sn̄iam accepit:etiam Auic.dicit in caᵒ ꝓprio.de medicinis ad lapidem.Et nō est malum vt vide batur etiam q̄ est sicut cassiafi.cum oleo amig dalino ⁊ cum succo viscoso q̄ fit de succis diure ticis:vt sup.succus maluarum ⁊ altee:in quib᷒ vt dixit textus est viscositas ⁊ lubricitas cū oleo amigdalino.¶Et ego semper practico istā sen tētiā in pn̄ᵒ facto clysteri lenitiuo cum occurro infirmo ⁊ ordinato vomitiuo leui ⁊ facto vomi tu post tres vel quatuor horas anteq̄ sumat ci bum per horam exhibeo.℥.j.cas.extracte sine armillis addito oleo amigdalarum dulcium de recenti facto reducta substantia ad formam ele ctuarij fluxibilis:⁊ exhibeo cum cocleari totam ꝓfecto mirabiliter iuuat:qm̄ leniendo ⁊ prepa rando vias ad dilatationem mundificat etiam materias q̄ sunt in vijs communibus ꝑ secessuꝫ diuertēdo:ita ꝙ neq̄ ꝑ dolorem cōtingenteꝫ ex lapide:neq̄ ꝑ caliditatem balnei:neq̄ ꝑ medici nas ꝓuocatiuas q̄ sunt necessarie vt exhibeant᷑ possunt postea ꝯuerti ille materie cōmunes ad vias renum.¶Sed vt bn̄ memorie teneatur de clysteribus vt dcm̄ erat supra:clysteria multe q̄ titatis nō debēt offerri stāte mā in renib᷒ etiaꝫ nō indurata.multominus debent offerri stante actuali lapide cū dolore ne coartentur renes ex q̄titate clysteris:⁊ ꝓpter periculum coartatio nis laudauit Aui.magis suppositoriū stāte do lore vehemēti:⁊ sit necessaria lenitio vētris ꝓꝑ ꝯstrictionē māe dixit sic.Et si fuerit ꝯstrictio ali qua nature tūc de rectiorib᷒ reb᷒ erit extrahere fecē cū suppositorio aut clysteri non magno q̄ coartet ⁊ dolorē faciat.Addit:immo supposito riū amabili᷒ est mihi:tn̄ obseruanda est lenitio nāe vel cū suppositorio:vel cū clysteri paruo vt triū vel q̄tuo.℥.Nā vt dicit.A.⁊ in lenificatiōe q̄dem nāe est alleuiatio plurima ⁊ sedatio dolo ris.¶Aliq̄n tn̄ sunt ponēda clysteria cū aliqua li v̄tute mediciaꝝ educētium de mā ꝓxima reni bus vt supra dcm̄ fuit in intentione abscisionis māe:ſ꞉ nūq̄ stāte dolore ⁊ actu lapide in renib᷒ debet exhiberi medicamē solutiuū desup:ſ꞉ de bēt exhiberi clysteria pinguia cū v̄tute diureti coꝝ.Et de hoc posuit cañ.A.⁊ non est semita ad administrādū catarticū.i.pharmaciam:ipsum em̄ ledit ⁊ nocet ꝑ id q̄ descēdē facit desup.Ad dit:clystere aūt cū in eo ponūt᷑ adipes ⁊ inūctio nes;vel sup.poni possunt ⁊ v̄tutes mollificātes ⁊ v̄tutes diuretice facit cū solōne vētris lenita tē sup.in lapide ⁊ in vijs medijs ⁊ frangit dolo rē ⁊ adiuuat ad extractionē lapidis.⁊ ita patet q̄ūo cōsentit ad clysteria ⁊ nequaq̄ ad pharma cias dādas desuper:sed sint modice q̄titatis vt supradictū est.¶Stante etiā dolore vt fuit sup̄ dictū in corpe sanguineo ꝯuenit flobotomia ne trahat᷑ ad apostema.¶Nō etiā stāte dolore sūt exhibēde medicine ꝓuocatiue ⁊ frangitiue lapi dis vt sepe fieri solet ꝑ medicos q̄ applicāt ⁊ iu stinum ⁊ reliqua frāgitiua lapidis:qm̄ talia au gent ad dolorem.vn̄ expedit pᵐ minuere dolo lorem cum his q̄ statim dicētur:deinde intende re cuꝫ medicinis q̄ faciūt ad lapidem.Et de hoc dixit Ras.10.ꝯti.vltimo caᵒ ad finē de mēte Ga. dolor sciatici in dispōne eius insult᷒ indiget cu rari cū rebus q̄ mitigāt dolorē:⁊ mitigato ipso isultu doloris curatio debet fieri cū eo q̄ emit tit lapidē.s.frangēdo cōmonēdo ⁊ ꝓuocādo.Et hāc eādē sn̄iam insinuauit Aui.⁊ est textus sup̄ allegatus circa textū nr̄m cum dixit.Et cum do lor est fortis sedat᷑ quando curatur cum eis que diximus sup. mollificatiuis ⁊ balneis de quib᷒ infra addit.Deinde cum curat᷑ lapis sup.cū me

Not. casū. Halyaba.

No. de vomitu i pn̄ᵒ doloris.

No. bene.

Not. hoc documētū.

dicinis appropriatis lapidi multiplicant sup. dolor: quare rectius est, vt dixit vt abstineat a medicinis fortiter mouētibus ⁊ administrētur clysteria lenia lenificātia ⁊ inunctiones q̄ comprimēdo ⁊ cōfricādo fiunt ⁊ cerotaria lubrificātia ⁊ mollificātia. Et ita in enumerādo medicinas frāgitiuas loq̄ns de sanguine hirci dixit. Et cū voluerís in potu tribuere dabis in potu coclearium vnū in vino aceti. i. acuto in hora quietis doloris. hoc dixit signāter vt sit cōmune ad oēs similes cum exhiberi debēt. Et hūc textum bene menti tenete ne cōtingat error qui sepe cōmitti cōsueuit ꝑpter hoc placuit ipsum hic allegare. Eandem quasi snīam posuit Sera. in pn° capituli de illis in quibus generatur lapis ⁊ magnificatur. De his tñ mollificatiuis q̄ necessaria sunt ⁊ lenitiuis ad mitigationē doloris addebat Sera. q̄dam verba ad snīam pauloante dictā: dixit. ꝙ oꝫ vt duaꝝ rerū administrationē. s. mollificantiū ⁊ lenientiū: etiam facias cum cautela vehementi: qđ est q2 nō oꝫ vt multiplicet sup. sup̄flua administratio rerū q̄ mollificāt ⁊ leniūt vt nō dissoluat virtus membri: ⁊ sup. ꝑpter talem dissolutionē virtutis nō possit sup. membrum expellere a se illud qđ in ipso est extraneū aut elongare illud a se. addit: ⁊ sunt verba bona: ⁊ ꝓprie sicus declarat ꝙ aliquid ex materia ꝑuenit ex humore malo ad membrū in corꝑe sup. aggregato vel in membro alio vel ex egritudinibus q̄ sunt cum materia: ⁊ ita innuit ꝙ nō mundificato corpore timor est in multū humectādo ⁊ mollificādo ꝑpter dicta duo nocumēta maxime 2m ne cōuertātur materie ad membrum aliunde. ⁊ ideo notabilr̄ errant q̄ a pn° doloris nō mundificato alr̄ corpore ponunt corpora in balneis mollificatiuis ⁊ applicāt alias vnctiones. ¶ Et lꝫ Alexā. dixerit in cura in pn° q̄bus lapides in renibus sup. sunt hoc mō curari opꝫ. mox igit in accessione sup. doloris q̄ relaxent ⁊ mitigēt sūt adhibenda. Et addit: vtilius est omnibus balneum. hec v̄ba sunt intelligēda cum sale presuppositis mūdificationib⁹ ⁊ diuersionibus de quibus supra. Sed cum ad localia est deueniendum: tunc in accessione vtilius est oībus balneū: vel vbi esset vehemētissimus dolor ad mitigationem mox in tali accessione q̄ relaxent ⁊ mitigēt sunt adhibēda: ⁊ etiaꝫ vtilius oībus in mitigatione est balneū: sed tūc nō oꝫ multiplicari huiuscemodi nisi prius fiat mūdificatio ⁊ tunc facta mundificatione exhibeātur cum cautela: ⁊ nō ita cōtinuētur ꝙ dissolo fiat in v̄tute. Nam vt dicebat Aui. cōfirmādo istā snīam: ⁊ balneum ⁊ renes supp. ꝑ ipm̄ fortasse ꝑueniūt ad lubricationē eius sup. lapidis: sup. cum debite offertur. Sed addit: et q̄nq3 extrahūt materias ad id qđ de corpore apparet. i. de interius ad extra ⁊ educūt eas a renibus ⁊ ita diuertendo iuuat. Sed addit. ⁊ q̄n multiplicatur vsus eorum, mūdificāt virtutem ⁊ debilitāt virtutē renū sup. ad expulsionē ⁊ ad ꝓhibitionē materierū q̄ ad eos fluūt. Propterea addit: ⁊ similr̄ si administrantur predicta balnea in hora in qua nō sunt necessarie lenificatio ⁊ sedatio doloris. i. administrētur nō stante magna necessitate de sedatione doloris ⁊ corpore nō mundificato faciunt renes susceptibiles materierum ad eos ꝑpter mollificationem ipsorū: ita ꝙ in tempore doloris si corpus est mūdificatum ⁊ ad lubricandum lapidem ⁊ dilatandum meatus ⁊ parandum vt obediāt dilatationi ad incessum lapidis primum ⁊ magis singulare remedium est impositio corporis in balneum mollificatiuum. ¶ Pro hoc dicit Ra. de mēte Alex. 10. cōti. radix curationis lapidis in renib⁹ fit ꝑ balnea pilas vnctionem flegmaticorū ⁊ cū potu rerum frangentium lapidem ⁊ res lenificatiuas dum fuerit in aqua in balneo: ⁊ ita in opere exequi debemus obseruatis semper prius q̄ dicta sunt supra vt prius faciamus balneū post diuersionem ⁊ euacuationem cum clysteri et vomitu leui ⁊ ad mitigandum dolorē ⁊ facilitādū exitum ⁊ extractionem lapidis ex loco suo. deinde fiant inunctiones cum mollificātibus leniētibus circa renes ⁊ illa cōuertendo versus vesicam. deinde exhibeantur medicine facientes ad comminutionem lapidis: vt etiam fuit dictum circa literam: sed in balneo obseruētur cōditiones pauloante dicte: ⁊ etiam inunctionibus vt nō nimis multiplicentur. ¶ Materia autē balneorum est aqua tepida vel parum ad calidum magis declinans decoctionis rerum humectantium ⁊ aperientium cum virtute etiam frangentium ⁊ comminuentiū: lꝫ tales frangitiue nō tātum operētur exterius sicut cum interius sumūtur. Et de medicinis talibus opꝫ etiam eligere diuersas medicinas differentes ꝯm qualitates manifestas maxime in actiuis: aliquotiens calidioribus aliquotiens minus calidis aliq̄tiēs etiam minus frigidis. sint semper tamen humectatiue ꝯm diuersitatem corporum quib⁹ applicātur: ⁊ ꝯm diuersitatem materie generationis lapidis que multum diuersa est vt supra visum est in causis q2 aliquotiens est sanguinea vel colera grossa: ⁊ tunc tales medicine debent ad frigidum inclinari: ⁊ aliquādo est flegmatica grossa ⁊ distinguūtur per signa dicta supra: ⁊ in his oportet ad calidum ⁊ subtiliatiuū magis inclinare. Et de talibus medicis supra posite sunt tabule in ca° superiore. de difficultate vrine ad illum locum recurre eligendo medicinas ad tuā intentionem pro exemplo tamen iuuabit si hic alique afferantur.

¶ Pro balneo igit̄ ꝯficiēdo in corꝑe nālr̄ calido vel accidentaliter cōiuncta fe. vel stāte materia generationis lapidis calida valēt folia maluaꝝ violaꝝ ⁊ altee ⁊ fumiterre ⁊ v̄ge pastoris cū ꝓpe tate ⁊ seia cōia maiora frida. Et in cā frida magis valēt paritaria senatiōes radices feniculi ⁊ apij cū folijs eorūdē: ⁊ sparagi cū radicib⁹ arthemisia ⁊ saxifragia ꝓpe. Et in corꝑe magis frido valent radices iringorum ⁊ tribulorum ⁊ pastinace ⁊ acorus ⁊ cipi ⁊ spica: rubea tinctorum: et hmōi. Et de magis temperatis sunt semen lini fenugreci singulariter cum folijs ⁊ radicibus alteе. ⁊ he medicine mediocres possunt in oī cōueniēter offerri. ¶ Fiat ēt iunctiōes appropāte ⁊ vnguēta cū mucilaginib⁹ reꝝ calaꝝ vl̄ fridaꝝ ꝯꝫ exigētiā de q̄ dcm̄ ē vt ī cā calā olm̄ vio. cū oleo oliuarum maturarum ⁊ cum oleo de papauere si expedit: ⁊ in causa frigida cum oleo de lilio et de scorpionibus ꝓpe camomillino ⁊ anhetino ⁊ cū butyro ⁊ cū ysopo humida ⁊ de tēꝑatis magis ⁊ in omni quasi casu cōferētib⁹: sunt oleum de amig. dulcibus ⁊ amaris: lꝫ oleum amararuꝫ ad calidū declinet ⁊ oleum de sisamo ⁊ pingue

Not. bene.

De mā balnei.

Nota de balneo ⁊ ei⁹ vtilitate in hoc casu.

do galline ⁊ anatis ⁊ anseris, nam ista multum
leniūt dolorē maxīe oleū camomillinū ⁊ anhetī
nū cum pinguedinibꝰ dictis. de his dixit Auē.
Et assidua ponere renibus ⁊ sup. partibꝰ iliorū
ab extra qñ te cogeret cā doloris qd̄ sedet illud
sicut oleū camomillinū ⁊ anhetinū ⁊ pinguedi-
nē anseris: ⁊ hoc est magis notabile vt dixit. si-
militer ꝙ pinguedo anatis: cum his tñ semꝑ cō
uenit apponere aliq̄d croci ad penetrationē cū
humectatione ⁊ ꝓprietate spāli mēbra vrine ꝓ
uocādo. Si aūt imponantur mucilagines de se
minibus dictis diuersis sm̄ diuersitatem mãe
in vnguētis fortē faciūt impressionē. ¶ Possūt
etiā fieri empl'a cū fece rex decoctarū in balneo
massellatarū cum carnositate passulaꝝ vel ficuū
pinguiū sm̄ exigētiā: postea incorporando cum
oleis ⁊ pinguedinibus ⁊ croco vt supradictū est.
¶ Possunt etiā fieri ex farina fenugreci se. lini
ꝓ maiori parte ⁊ cum modico farine orobi cum
mucilaginibus ⁊ oleis vt supra. ¶ Preter ea q̄
applicātur exterius. Quedā etiā valent interiꝰ
ad mitigationē doloris de quibus sunt semina
maluarū ⁊ altee ⁊ cornu cerui si exhibeātur cum
sapa ī q̄titate ꝯuenīēti exhibēdo vsq₃ ad. ʒ. ij. il-
lorū: de his etiā est vt decoquantur folia malue
campestris, nā de decoctione eius dicebat Aui.
⁊ ex decoctionibꝰ q̄bus iuuamētū cōfert lapidi
renū cū eaꝝ administratio assiduat̄ in horis pa
roxismi est vt decoquātur folia malue cāpestris
⁊ ponātur in decoctione eius butyrū ⁊ mel de q̄
sumat̄ in potu res plurima. ⁊ ponēs iuuamētū
huiꝰ potionis vltra mitigationē doloris in hoc
casu addit: frangit em̄ lapidē sup. hec decoctio
⁊ ꝓuocat vrinā ⁊ lenit iter eius. i. vias trāsitus
lapidis: ⁊ extrahit eū cum facilitate. ¶ Et quā-
do ista nō sufficiūt ⁊ dolor est plīm infestās dixit
Alex. ad finem capl'i in cura. Qd̄ si ex acceptis ꝑ-
maneant dolores ⁊ ꝑiculū inesse oñdat vt deie-
cta virtute: fit ēt insomnietas: inuenienda sunt
antidota ⁊ q̄ mitigent dolores ⁊ somnū faciāt ⁊
lapides attenuent ⁊ cōfrangat: qualia sunt phi
lonium aut tyriaca sed nō vetusta vt dixit aut ꝑ
se aut cū philonio mixta. Et ponēs iuuamēta di
xit: melius em̄ est sup. dare stupefactiua: l₃ sup.
sint aliqual'r suspecta, nā in hoc casu cū virtꝰ ꝓ-
sternitur dolore exhibitio taliū reparat v̄tutē
sup. somnū inducēdo ⁊ dolorem minuendo: et si
exhibeantur in balneo erit ꝯueniētius: ⁊ ꝓ hoc
dicit Paulus vt scribit̄. 10. ꝯtinēt. in tp̄e dolorꝫ
vtendū est pilla. i. balneo ⁊ rebus stupefactiuis
si opus fuerit eis: ⁊ has snīas antiquoꝝ imitatꝰ
est. A. cū dicit in ca° medicinaꝝ cōminuētiū la-
pidē. Et si fuerit dolor ex illis q̄ nō remouēt̄ pror
sus tūc necessariū erit dare in potu id qd̄ stupo-
rē facit: ⁊ cū hoc sup. iuuat ēt rūpēdo lapidē ⁊ ꝓ
uocādo: ⁊ exemplificās de his dicit. Et iteꝝ phi-
loniū ⁊ ēt medicamē mandragoratū ⁊ tyriaca q̄
nō est antiqua: immo est ad nouitatē decliuis ⁊
est virtus opij remanēs sup. est cōueniens. Sed
hic bñ nota ꝓpter multos male intelligētes ꝙ
ꝑ tyriacā hic nouā ⁊ in qua sit v̄tus opij nō debe
mus intelligere tyriacā infra sex mēses vel non
fermētatā vt multi sunt existimati: qm̄ tale cō-
positū nō est tyriaca añ fermētationē: ⁊ ꝯñr ī eo
nō est virtus tyriacalis sm̄ quā iuuet vel iuua-
re possit: sed d₃ esse tyriaca nō vetusta vt dicebat
Alex. fermētata tñ ⁊ ad nouitatem declinās vt
post annū infra duos mēses vel tres. Na cū no-
uitate eius stat virtus fortis opij: vbi cū antiq̄
tur minuitur virtus stupefactiua vt est snīa. A.
penul. ca° quarte primi. ⁊ hoc insinuabat cū di-
xit. Signāter immo sit ad nouitatem decliuis ⁊
est virtus opij remanēs: ⁊ tunc ponēs iuuamen
ta illius ad nouitatē declinantis addit: ipa em̄
pluribꝰ modis cōfert: nā ex p̄te tyriacalitatꝫ sup
ple cōfert. s. viuificādo virtutē: ⁊ ex parte ꝓuoca
tionis ⁊ cōminuit lapidē: ⁊ ex p̄te stupefactiōis
doloris ⁊c. Et de hac potest exhiberi ī balneo ad
quantitatē ʒ. s. vsq₃ ad. ℈. iiij. cū aliq̄ aq̄ appro
priata nō calida vt cū aqua decoctionis altee vl'
paritarie ⁊ h'mōi. Et hec sufficiāt q̄tū ad ea que
iuuant in mitigatione doloris: ⁊ ad excitandū
lapidē ⁊ habilitandū vt ex loco moueat̄ añq̄ ꝑ
interius exhibeant̄ medicine ꝓprie frangitiue
et lapidis cōminutiue ⁊ extractiue. Et he medi
cine que dicte sunt de balneis nō solū valent in
lapide renū ⁊ in dolore ex eo: sl'r ēt in lapide ve
sice ⁊ canones dati supra: ita debēt regulare cu
ram doloris contingentis ex lapide in vesica vl'
in collo eius quantum ad balnea ⁊c. sicut etiā
dictum est de lapide renum.

¶ Succedit modo vt afferant̄ medicine q̄ sunt
ꝓprie ad lapidē ad intētiones dictas supra. et
de his vt sunt frāgitiue ⁊ cōminutiue lapidis q̄
dam sunt debiles quedā magis fortes: quedam
etiā magis appropriant̄ lapidi renū quedā la
pidi vesice: l₃ sit dictū de mēte Auenzo. ꝙ medi-
cine lapidum renū sunt ipse eedē que ꝯferūt la
pidi vesice. Alique tñ notabilē faciunt imp̄ssio
nem in lapide renū que modicā faciunt vl' nul-
lam apparēter in lapide vesice: qm̄ fortiores vt
ibidem testat̄ debēt esse medicine ad lapidē ve-
sice facientes q̄ renū: vt ēt supradictū est circa
textum ꝑ cās ibi exp̄ssas saltē medicine que cō-
ueniunt ad lapidē vesice sunt calidiores. vñ di
cebat Aui. ⁊ op₃ vt ille que sunt ad lapidē vesice
sint vehementius cal'e q̄ ille que sunt lapidis re
num. qd̄ intelligi d₃ nō de medicinis a ꝓprieta
te frāgitiuis: q₂ tales nō operant̄ p̄ncipal'r per
manifestā qualitatē sed de medicinis conducti
uis ad loca renū vel vesice: d₃ ēt intelligi de p̄pa
rātibus subtiliando ad medicinas frāgitiuas
cū ꝓprietate lapides vesice q̄ renū ꝑꝑ maiorē
duritiē in lapide vesice q̄ renū vt in luribꝰ su
pra dictū est. ¶ Et hic est cōmemorādū qd̄ dictū
est supra de mēte Plusq̄ cōmētatoris 3° techni
de cōditionibus necessarijs in medicinis q̄ de-
bent ꝑficere hāc oꝑationē. s. cōminuere lapidē:
que tñ ꝯditiones posite sunt ab illustribꝰ auto-
ribus: vt a Sera. p̄cipue 4° breuiarij. ca°. 2°. ⁊ a
Ras. 10. ꝯtiñ. ⁊ ēt ab Aui. in ca° ꝓprio. que tñ cō
ditiones aliqñ nō reperiunt̄ in eadē medicina
simplici: l₃ nō incōueniat plures eaꝝ in eadē re
periri. vna ergo cōditio est vltra hoc ꝙ sit frāgi
tiua ⁊ cōminutiua lapidis exigitur: vt etiā de
ꝓprietate ꝓuocet vrinā: ⁊ cū hoc de se moueat
ad vias renum ⁊ vesice. Exigit̄ etiā ꝙ in medici-
na sit virtus sm̄ quā persistat notabili tp̄e in re
nibus vel vesica vt operationē ꝓpriam sufficiē
ter ꝑficere possit: ⁊ cum hoc qd̄ cōfortet renes vl'
vesicam in expellendo facta comminutione in
lapide: et he conditiones vt dictum est raro in
eodem cōiunguntur: ⁊ tūc vbi reperiat̄ vna sim
plex medicina de cuius singulari ꝓprietate frā

Nota de croco.

De mā balnei.

Nota bñ.

De medicinis appropriatis lapidi renū ⁊ vesice.

De ꝯditionibꝰ necessarijs ī medicis lapidē frāgētibus.

gere sit lapidē in renibus vel vesica oꝫ ꝯñr si cuꝫ ea nō cōiungātur alie cōditiones dicte vt cum ea commisceātur alie medicine pᵒ calide subti- les nō excessiue caliditatis q̄ faciant illas pene trare ad dicta membra vt est cinnamomū vel pi per: q̄ etiā cum caliditate sua iuuēt dilatando ⁊ apiendo meatus etiā subtiliādo mām. 2ᵒ debēt admisceri medicine q̄ faciāt virtutē illarū cōmi nutiuarū ꝯseruari ne dissoluat virtus ⁊ vt tra- hāt morē in loco suo cōuenientē vt dictū est ad operādū. Et tales medicine debēt participare viscositate sicut est polypodiū vel gūa gūmi ma xime dragagātū. exigit ꝯñr vt exhibeāt cum eis alique medicine vt dicebat ꝯfortātes ipsa mem bra in q̄bus sit aliqualis stipticitas ⁊ aromati citas: vt est spica vel sq̄nanto: necesse est etiā ap poni aliquas medicīas q̄ postq̄ sit cōminutꝰ la pis sint fortis ꝓuocationis ⁊ mūdificationis vt sūt sparagi ⁊ cressones. Et si cōiungat dolor ꝯue niet etiā si ponātur medicine sedatiue doloris a ꝓprietate vt est semen altee: immo etiā aliq̄- tiēs oꝫ apponi aliq̄d stupefaciēs vt parum ius- quiami: ⁊ tūc cū ista oīa cōiungūtur in ꝓposito tūc ꝯplet opatio quā intēdimus ⁊ in lapide re- nū ⁊ vesice. ¶ De his tñ medicis comminutiuis lapidis q̄dā hoc efficiūt ꝑ manifestas q̄litates ⁊ q̄r sunt incisiue subtiliatiue: q̄dā hoc efficiunt cum ꝓpetate spāli. Et hāc sniam insinuauit no bis dñs Aui. in caᵒ ꝓpo. de curatione lapidis re nū cū dixit loquēs de medicis agētibus cuꝫ ma nifesta qualitate. Medicine xᵒ cōminuētes eū sup. lapidē sunt ꝼm p̄lm medicine amare q̄ non sunt valde vehemētis caliditatis vt supra dice- batur ēt de mēte Gal. ꝓinde addit. Et oē cuius incisio est vehemētior ⁊ eiꝰ cal̄itas est minor est meliꝰ. Deinde loquēs de medicis agētibꝰ cū pro prietate tm̄ dixit. Et est hic genus medicinaruꝫ aliud. i. in hoc caᵒ: quaꝝ opatio nō ꝓportionat ad cal̄m vel ad frm̄: imo nō faciūt id qđ efficiunt nisi cū ꝓpetate: ⁊ istaꝝ. s. agētiū cū q̄litate mani festa: ⁊ sil̄r q̄ agūt cū ꝓpetate q̄dā sunt debiles ⁊ quedā fortes cū supfluitate in xtute: ⁊ sup. q̄dā mediocres. In hac opatione ēt de illis: q̄dā sunt q̄ sunt vehemētis xtutis ꝼm lapidē renū: sꝫ sūt parue xtutis ꝼm lapidē vesice: ⁊ q̄dā q̄ sūt fortes ⁊ in lapide vesice ⁊ in lapide renū: ⁊ q̄dā q̄ quasi mediocriter operant in vtrisq̄. Sed iste postre me diuisiones maxīe verificant ꝑ ꝓprietateꝫ oc cultā. ¶ De medicis ēt agētibꝰ ꝑ ꝓpriā q̄litatē sunt gradꝰ in fortitudine ⁊ debilitate. Et de his ponā tabulā positā a Ra. 10. ꝯtineñ. vt a leuiori bus semꝑ incipiamus dicit sic. He sunt medicie q̄ frangunt lapidē sup. cū manifesta qualitate q̄ sunt debiliores ⁊ incipit ab eis vt radix grami nis: de qua ēt in scđo cañ. in caᵒ ꝓprio. scolopen dria se. maluauisci semen melonū capillus veñ. simphonia pastoris. i. fistula: ⁊ credit q̄ sit bursa pastoris. Cicer impatoris cyminū: decoctio pen tafilō. decoctio radicū cānaꝝ: aq̄ bletaꝝ acetum squille: ꝯñr ad fortiora sunt poliū maius cicera nigra vel decoctio eoꝝ: radix sparagoꝝ: bdelliuꝫ arabicū: cortices cypi egyptiani: radix rubi ⁊ mr̄ re siles: ⁊ cortex radicis capparis ⁊ armoniacū ⁊ ameos ⁊ siles. Et de his q̄ agūt ex manifesta q̄li tate circa renes ex debilibꝰ tales dicit Sera. in primo ordine ⁊ sunt q̄ cōferūt iuuamētū paruū sunt sicut scolopēdria ⁊ semē altee ⁊ capill. ve. ⁊

De medicinis lapidē frāgētibꝰ cū q̄litate manifesta

virga pastoris ⁊ cyperi: sed cyperus hꝫ ꝓprieta- tem spālem dissoluendi calculum ⁊ ꝓuocādi vri nam: ⁊ iste ꝓprius valent in lapide renū. De his aūt q̄ veniunt ad lapidem vesice: sed nō hñt for- tē opationē in eo sunt cicer nigrū ⁊ aqua eius ⁊ radix costi: ⁊ ipm costū ⁊ bdelliū ꝼm Gal. ⁊ Dia- sco. ⁊ Haly. frangit lapidē in renibꝰ ⁊ vesica. Et de fortioribus sunt saxifragia camepitheos mi- liū solis de quo dicit Aza. qđ đr calap ab auctoꝝ- ribus ⁊ est medicina q̄ repitur in india et pule- gium. ¶ De medicinis aūt operantibꝰ cū ꝓprie tate sunt lapis iudaicꝰ singl̄r: q̄ tñ multo magꝭ vꝫ in lapide renū q̄ vesice: ⁊ cinis scorpionum q̄ vꝫ in vtroq̄ de quo dixit Aui. Et de fortibꝰ abso lute est cinis scorpionū ⁊ oleū scorpionū de quo fiūt due descriptiōes vt videbis ēt a Mes. in fi- ne. Cinis aūt scorpionū fit ꝼm Aui. vt lineas vas simile vrinali qđ sit spissum siue sit ex vitro: qđ tñ melius q̄ ex terra. linias dico luto sapientie i. creta forti cooperiendo desuꝑ prius imponen do scorpiones viuos: ⁊ dimittant i furno nocte vna ad minus: ita tñ q̄ nō adurant. Et cinis le- poris ⁊ maxime capitis illius tal̄r cōbusti hꝫ ad hoc ꝓprietatē: immo ⁊ caro leporis cū masticat de ꝓprietate frāgit lapidē vt scribit 22ᵃ ꝑticu- la a Rabi. vitrum exiccatū sil̄r: nā fit acutius in virtute ⁊ subtilius in virtute vt scribit. 10. cōti- nentis de mēte Gal. ⁊ est snīa egregia: dixit qđ res que vruntur que nō habēt in se acuitatē pe nes ignē augent acuitatē ⁊ tenuitatē ⁊ vitrum sil̄r. Uñ addit: expedit vt vrat pluries ⁊ ponat in cura erit efficax valde. Et dicebat Aui. ponen do modum cōburendi qđ id melius fit si igneat supra coclearium ferreū: ⁊ iteꝝ cribellet: postea ponatur suꝑ aquā fabaꝝ ⁊ ostendet q̄ sit calci- natum: postea iteꝝ exiccet donec puluerizet to tum: ⁊ fiat puluis sicut athomi q̄ sunt in sole. i. subtilissime puluerizet. Dicebat tñ Auēzo. non approbando quasi istū modum q̄ plures medi- corum calefaciunt vitrū ⁊ extrahunt eū de igne multotiens ⁊ putant illud cōbusisse: sed nō valꝫ opꝫ quippe vt dicit ipm vngi cum chitran sub- tili: deinde calefieri ⁊ igniri ⁊ ignitū extrahi cū tenaculis ⁊ submergi in aquā frigidissimā: post ea tergi: ⁊ iteꝝ vngi ⁊ igniri ⁊ in aquā extingui sic faciendo septies. ⁊ tunc dꝫ noīari vitrū vstū nomine ꝓprio: ⁊ ex hoc sublata est mihi difficul tas quā sepe habui q̄ cōiter autores ordinant cornu cerui vrēdo ipm etiā cuꝫ iuuare debet in dissolutione ventositatū: nā taliter ꝑparatum fit acutius. quā tñ sniam etiā expsse ponit Aui. 2ᵃ cañ. c. 5ᵒ. ad mediū capl̄i cuꝫ dixit: medicinis vero quarum substātia est spissa ⁊ ipsaꝝ virtus est nō acuta neq̄ calida adustio acquirit virtu tem calidā sicut calx: ⁊ probat hoc di. ipsa em̄. s. calx fuit lapis in quo nō fuit acuitas: cum ergo aduritur conuertitur in acuitatem. Et ita etiā valet cinis teste oui a quo exiuit pullus. Lapis etiam spongie ⁊ lapis lincis sunt singulares ad comminutionem vtriusq̄ lapidis. Item lapis humanus emissus: et etiam repertus in ventri- culis gallorum valet: ⁊ dicebat autor Tacuini quod in capite limatie grosse inuenitur lapis q̄ tritus ⁊ potui datus cum vino calido statim fa cit mingere lapidem. Etiam cinis teste eius et dixit quod est probatissimum in lapide duro et magno. Lapis etiam porci in vesica repertus

De medicinis lapidē frāgētibꝰ a ꝓpetate.

Nota bñ Quare cōburit cornu cer.

dr valere ⁊ vesica apri exsiccata cū vrina sua singulariter. Et lapis q̄ inuenitur in felle vacce et renes asini exsiccati ⁊ lapilli in ventrem apri inuenti: ⁊ vesica mustelle ⁊ scarabei exsiccati ⁊ cristagalli s̄m aliquos: ⁊ cimex cum puluerizatur: sed est horribile nimis ⁊ cornu cerui s̄m aliquos ⁊ lumbrici terre. ¶ Possum hic numerare quasi infinita ad ꝓpositum valentia: sed non curo multiplicare numerum sed nō dimittam ꝙ gummi cerasi est singulare ⁊ oleum balsami: vt dicebat Auenz. est de melioribus ipsorum: ⁊ sanguis hircinus apud omnes mirifice laudat: de cuius preparatione: lz ab auctoribus in diuersis locis ponat: ⁊ in vtroqꝫ lapide valet vt dicebat Alexā. q̄ etiā laudabat cicadas siccas ⁊ tritas auferendo pennas ⁊ pedes ⁊ miscendo cum vino ⁊ melle: sz dixit ꝙ nimis forte medicamen est qđ fit de sanguine hircino. ideo ponā eius preparationē hic qm̄ ipsum sequuti sunt alij posteriores: conficit hoc modo. In augusto mense cū incipit vua maturari accipias patellam de terra nouam a figulo ⁊ mittas in ea aquam ⁊ bulliat ad ignē ⁊ terre saporem amittet: deinde accipies hircum ⁊ suscipies sanguinem nō qui prior fluet aut postremū; sed medium: ⁊ cum se coagulauerit incides minutim in patella sanguinem ⁊ cooperies patellam lateraliter linteo ne tangatur a puluere ⁊ pone sub diuo: vt ad ipsaz possit sol peruenire vsqꝫ dum exiccet: ⁊ cum siccatus fuerit tere et reponas in piscide sup. bene clausa: postea exhibe coclear. j. pro vice ad bibendum cum sapa cretica. i. vino cocto de creta. i. maluatico: sed ponit conditiones hirci ꝙ sit quatuor annorum: sz nō plus aut minus anteq̄ occidatur ⁊ vt bono odore sit sāguis: vt dixit comedat folia feniculi aut lauri aut hedere aut amomum: etiam in potiōe admisceatur aliq̄d horum. Addit ipse. ego autē sanguini hircino miscui myrram totidem et dedi ad potandum infirmo cum nimios pateretur dolores. ⁊ nullatenus faceret pre magnitudine lapidis sup. vrinā: ⁊ accepta potione cōfractos ⁊ comminutos mox proiecit cum vrina lapides ⁊ confestim superinde bibendo minutatim proiectus est lapis supp. in totum: nec vlterius alij permissi sunt renasci. ¶ Restat commemorare fortissimam medicinarum ad hanc intētionem ab omnibus auctoribus singularissime laudatā ⁊ ē exhibere de cinere vel de carnib⁹ auis cuiusdam minute: de qua dicebat Aui. Et de illis que sunt vehemētis fortitudinis ⁊ meliora omniuz est auis q̄ grece nominatur traguli duritos: et est auis de genere paruarum minor omnib⁹ auibus excepta aue regia. Et dicebat Gerar. in litera exteriore ꝙ auis regia est illa q̄ dicitur regulus: ita ꝙ hec minor est preter auem reguluz. Et addit: ⁊ color corporis eius. s. de qua intēdimus est inter cineritium viridem ⁊ citrinum ⁊ super alas eius sunt penne auree: ⁊ super caudā ipsius ⁊ dicit litera exterior al's mētum sunt puncta alba: ⁊ plurimum apparitionis eius est in hyeme ⁊ apud piscinas: ⁊ apud parietes. Addit ipsius volatui non est fixio: immo volat parum ⁊ cadit ⁊ garrit semper ⁊ mouet caudam: postea ponit quomodo vti debeamus ⁊ preparari debeat dixit: ⁊ ipsa comeditur cruda sicut est ꝙ melius est ⁊ comeditur elixata ⁊ assata ⁊ salitur ⁊ reseruat vt caro salita q̄nqꝫ aduritur sicut est. s. cum plumis aut in furno qui non sit cum illa caliditate s. cum quātitate qua dominetur ei adustio ⁊ destruatur eius virtus: etiam fit in vitreato vase s̄m modum qui predictus est ad scorpiones. et alia addit ꝙ q̄n aduritur in olla lapidea ⁊ non transit terminum nimie adustionis. Addit: ⁊ q̄n ꝙ pulueriza id qđ de ea salitum est ⁊ assatum ipsi⁹ cū pipere ⁊ similibus: ⁊ bibat tritum ei⁹ cū vino claro ⁊ melle aut cuz aqua mellis. ⁊ addit de qualitate illius. Et existimāt quidam ꝙ hec auis sit auis spine. Et addit: ⁊ hec est auis q̄ nominatur frācigene fasuriō: de qua vt ꝓtestatur Aui. nescio an sit illa aut alia: ⁊ existimāt ꝙ quādo exiccatur et bibitur paulatim extrahit lapidem ex omni loco: ⁊ istas ꝓprietates ⁊ qualitates huius auis posuit etiam Sera. expresse in ca° ꝓprio dixit: ⁊ melior ⁊ fortior omnibus medicinis non ad lapidem in renibus tantum: immo ad frangendum lapidem in vesica est auis ⁊c. sz ponit aliquas qualitates quas nō posuit Aui. vt ꝙ habet rostrum minutū: ⁊ ꝙ habitatio eius est in parietibus ⁊ in tentorijs balneorum ⁊ plurimum videtur in hyeme. tandem ponens iuuamentum dixit: ⁊ est ei virtus mirabilis in frangēdo lapidem generatum: ⁊ ꝓhibendo etiā eum de quo timet vt generet: ⁊ posuit vsuz illi⁹ s̄m qđ ponit. A. Rasi. aūt. 10. continē. de hac aue bis vel ter facit mentionem ⁊ ponit cōditiones easdem vt supra ⁊ appellauit eam colicutulam sed dixit ꝙ in alis eius sunt linee ⁊ habet rostrū tenue ⁊ ꝙ est habitans in parietibus ⁊ in sepibus. Et alibi dixit ⁊ in parietib⁹ ⁊ in fossatis. et dixit ꝙ eius virtus potentior est omnibus alijs medicinis ad frangēdum lapidem qui est generatus ⁊ prohibet ne generetur alius. ⁊ ponit modū vsus eius sicut dictum est supra: ⁊ ita de ea ēt faciūt mētionem alij auctores quasi omnes. Et Asar. ponit precipue easdem qualitates cum iuuamentis vt dixit Aui.

¶ De medicinis tamen magis appropriatis ad vesicam sunt proprius squi'la allia tribuli radix scolopēdrie ⁊ polium gummi apium montanū: tū radix cucumeris asinini ⁊ balsamus ⁊ fimus columbinus ⁊ fimus galli. iste sunt alijs fortiores. Et dixit Sera. ꝙ oz vt scias ꝙ medicine que leniunt lapidem in vesica ⁊ frangunt ipsuz sunt superfluitates in bonitate super medicinas que frangunt lapidem qui est in renibus. Et ille que frangunt lapidē qui est in renibus nō in omni hora frangunt illum q̄ est in vesica: sed hic ad ꝑfectionem faciet si ponantur doses aliquorum istorū quib⁹ cōiter vtimur ⁊ sepe operatio aliq̄rū istorū est suspecta sine preparatione ⁊ sine determinata dosi. ¶ De lapide iudaico dicit. Ser. in proprio simplici s̄m Diasco. q̄titas ciceris fricati in cote sicut fiet ⁊ detur ex eo in potu. ¶ De cinere scorpionum dosis est'a danich. ij. vsqꝫ ad danich. iij. de cinere leporis dari potest. ʒ. j. ʒ. ¶ De cicadis ⁊ noctilucis vt voluit Alex. q2 propter acuitatē sūt apte nocere: debēt prius ꝑparari amouēdo eis capita ⁊ alas ⁊ crura: postea pista eas bū ⁊ cōfice cū gummi ara. ⁊ dragagāto solutis in aqua ⁊ fac trociscos ⁊ sicca in vmbra: q̄bus siccatis iterum puluerisa: ⁊ iterum cū eisdem confice trociscos ⁊ sicca: ⁊ sic facias ter vel quater: ⁊ isto eodem modo preparantur cantarides que sepe veniunt necessario ad curam ad ꝑ

De medicinis lapidē frāgētib⁹ a ꝓprietate.

Sanguis hircin⁹ de eius preparatione.

De cineribus auis caude tremule.

De medicinis appropriatis lapidi vesice.

De lapide iudaico de cinere scorpionuz de cicadis.

nocandum. Et cum volueris postea administrare dissolue trociscos pulnerizādo ꝛ inuolue puluerem in oleo amigdalaꝝ dulcium: nā sic exhibēdo nō nocent renibus pōt exhiberi ad q̄ntitatez ℈. ſ. cū aqua liq̄ritie vel aliquo hmōi. Fimus colūbinus p̄paratur vt volebat Auē. vt nutriātur colūbe prius pane in quo sit positū semē feniculi: postea tolle de fece eoꝝ q̄ntū volueris: ꝛ adde ei tantūdē cinamomi ꝛ incorpora cū sirupo sq̄llitico: ꝛ detur. ʒ. ℈. ꝛ si exhibeatur cū. ʒ. ℈. tyriace mirabiliter cōminuit lapidem ꝛ educit. ¶ De p̄paratione sanguis hirci dictū est: sed de dosi ei⁹ dari pōt coclear vnū cū modico aceti vl' vini acetosi vt dicebat Aui. in hora q̄etis aut in aq̄ apij mōtani: ꝛ videbis rem mirabilem. ¶ Uolui hic ēt cōmemorare q̄dā sp̄alia posita a Gale. simplicia in libello de facile acquisibilibus dixit ꝙ lapis q̄ mingiꝭ si teratur ꝛ bibatur frāgit lapides q̄ sunt in vesica: ꝛ murilegi epar cōbustū ꝛ tritū ꝛ bibitum sup. cū aliquo ꝓuocante patiētes lapideitatez sanat: ꝛ lapis qui dr̄ iaspis si bibitur sanat lapides q̄ sunt in vesica: ꝛ radix cibalarie si bibaꝭ cū vino idē facit ꝛ dixit Auē. ꝛ recordor sanasse vnū famuloꝝ Ali filij Joseph q̄ arenā patiebaꝭ ꝛ piclitabaꝭ fregi lapidē ei⁹ dādo ei ī potu tertiā partē. ʒ. ſ. olei de balsamo boni q̄ sequēti die sanatus est. ¶ Et hec de simplicibus sufficiant interi⁹ sumēdis in q̄bus visum est ꝙ vna istaꝝ efficit cōpletā oꝑationē ad cōminuēdū et extrahendū lapidē vt pauloante exēplificatum est de q̄busdā de mēte Ga. ita ꝙ nō oporteat ad eas secū al's admisceri medicinas. Et hoc intelligens Aui. dixit in fine capl'i de cura lapidis renū ante enumerationē medicinaꝝ. Et q̄ñq₃ necessarium est vt de medicina singulari vna sint pl'es haꝝ ꝓprietatū vel sup. oēs: q2 tñ modice tales reperiūtur: idcirco auctores laudauerūt medicinas cōpositas in q̄bus stant diuerse medicine cōplentes intētiones dictas supra: de q̄bus stat primo singularis cōpositio posita ab Auic. q2 in ca° ꝓprio de cura lapidis renū: quā ēt virificat: ꝛ ꝑ singulari eius cōpōne ponā in ca° medicīarum: que appellaꝭ electuariū de cineribus que pōt clare verificari ꝑ verba eius posita īfra ei⁹ descriptionē ad seriē dixit sic. Et cū cōponuntur ex medicinis ad lapidē medicine opꝫ vt iūgaꝭ eis spēs medicinaꝝ q̄ eas adiuuent ad operādū qđ efficiunt de q̄bus sunt medicine fortis ꝓuocationis: ꝛ extrahunt. i. vt extrahant dicte medicine ꝓuocatiue in vrina grossa. i. in vrina abundante ꝓpter eas id qđ eradicatur de lapide cōminuitur. Addit: ꝛ de illis sunt medicine in quibus est alteratio eius qđ alie mouēt medicine. i. imprimūt in medicinas cōminutiuas quādaꝫ alterationē ꝛ morantur. i. vt moreꝭ determinato tp̄e vt sua mora ꝑficiant integritatē sue oꝑationis: ꝛ iste medicine sunt nō velocis penetrationis. i. q̄ addūtur ꝓpter pinguedinē in eis et viscositatem. Addit: ꝛ sunt cū hoc faciētes digōnem. i. p̄parationē in mā lapidea vt frāgaꝭ: qm̄ sup. humectat eā: ꝛ exēplificat sicut gūma feniculi: ꝛ alibi repitur sicut polypodiū: ꝛ vtrūq₃ iuuat. Addit: ꝛ illis sunt medicīe velocis penetrationis sup. ad faciendū cito penetrare medicīas ne debilitentur in virtute longo transitu ꝛ mūdificationis sicut piper ꝛ allia. ꝛ sup. tales medicine ꝛ iuuant subtiliando mām ꝛ in eam penetrando ꝛ diuidendo. Addit: ꝛ medicine cōfortantes membrū sup. sunt necessarie vt addanꝭ: qm̄ mēbrū sup. debilitatur vt renes vel vesica apud diuersitatē imp̄ssionū in eo ꝛ motu sup ip̄m membrum: qm̄ sup. diuerse medicine diuerso mō imprimūt debilitando vt sup ip̄m sup. lapidē sup. virtus mēbri fortificati possit oꝑari cōmouēdo ꝛ expellendo ꝛc. Et exēplficat: ꝛ sunt medicīe supple tales cōfortantes albetzerati. i. aromatice sicut spica ꝛ cassia ꝛ alia sup. hmōi. naꝫ sup. tales medicine sua stipticitate ꝛ cōfortatione iuuant ꝛ ēt ꝓuocatione ꝛ dilatatione meatuū. Addit: ꝛ de illis sup. ēt confortantib⁹ sunt medicine sup. ēt alie q̄ nō iuuant vt spica: sed in q̄b⁹ est stipticitas subtilis. i. debilis sicut sūt robub fructuū ꝛ cōseruet membrū. i. virtutē illi⁹. s. aggregādo ꝛ aliqualr̄ vniendo partes mēbri. Addit: ꝛ q̄ñq₃ cōmiscētur cū istis medicinis sedātes dolorē cū ꝓprietate aut stupefactione sua cū ꝓuocatione i. qñ fuerit dolor cōtinuus ꝛ sit necessariū dare medicinas frangitiuas si est remiss⁹ dolor oportebit apponi medicinas sedātes dolorē cum ꝓprietate: vt sup. sunt semē altee ꝛ flos camomille q̄ ēt ꝓuocant. Et si fuerit multū excessiu⁹ dolor cū stupefacientibus vt sunt flores neunfarj vel tarcon: ꝛ aliqui ponūt opiū: ēt ad ꝯseruādū virtutes medicinaꝝ. ¶ Addit postea Aui. vnaꝫ sniam egregiā ad remouēdū dubitationē q̄ cadere posset in mente imperiti medici: posset q̄s dicere cū tot medicinis nā impedietur in operatione dixit. Cūq₃ cōponimus medicinas secūdū hāc formā addēdo istas medicinas sup. ad illas q̄ rūpunt lapidē cū ꝓprietate de q̄bus dictū est vt est lapis iudaicus ꝛ lapis spongie ꝛc. oꝑatur virtus nālis in ea sup. medicina tota: quare vtitur eis q̄ ad lapidē sunt sup. frangendo apud lapidē. i. cum assistūt lapidi postq̄ vsa fuerit illis ad hoc vt peruenirent ille que sunt ad lapidem ad locum lapidis: ꝛ tunc vtitur liquefactiuis et lenitiuis illis vt permaneat medicina lapidis sup. frangitiua sup. notabili tempore apud lapidem: propterea addit. Et faciant ipsam morari vt operationem suam efficiat per hoc qđ dūa tur ei virtus administratiua cum iam aū id vsa fuerit illis facientibus penetrare que festinare fecerit illis facientibus ad lapidem vt expositū est. Addit: ꝛ cum vtitur comminuentibus sup. appropriatis ꝛ comprimentibus. i. ex loco eduanescentibus ꝛ faciunt operationem suam euanescunt vel sup. pigrescunt vt dicit litera exterior medicine morari facientes et prouocatiue ꝛ penetratiue: et hoc supple efficit virtus naturalis directa ab intelligentia non errante. vt voluit Conciliator: ꝛ ita patet ꝙ dicte medicine: lꝫ videantur diuersorum effectuū non sese impediūt in operatione immo se iuuant.

¶ Et ideo infra. d. Auicen. per duas columnas in cāu posuit vnam descriptionem artificiosam in cāu nostro multum vtilem quam intelliges ex his q̄ dicta sunt: cui⁹ descriptio est talis: dixit sic: post q̄ posuit quasdam medicinas valere inter quas nominauit medicamen factum cum sanguie hirci quod vocatur manus dei propter suam nobilitatem ꝛ medicamen thesaurizatum dictuꝫ factum cuꝫ oleo balsami quod est mirabile. Ponit aliud de quo dixit medicamen forte quod experti sumus ꝛ est a posterioribus dcm̄ elarium d ci

Nota bñ

De modis cōpositis.

Nota hāc sententiam egregiam.

Primū medicamētū cōpositum ab Auic. et vocatū de cineribus

neribꝰ. ℞. cineris vitri cineris scorpionū ꝛ cineris radicis caulis nabati ꝛcineris leporis ꝛ lapidis spongie ꝛ sãguinis hirci exiccati contriti et cineris corticis oui d quo pullus egressus est et lapidis iudaici ꝛ gūmi nucis ꝛ acori ptes eq̃les et petrosillini ꝛ dauci ꝛ pulegij ꝛ gūmi ara. ꝛ. se. altee et piperis: omnium an. partem. j. ʒ. cõficiãtur cum melle et conseruetur. Certe hec descriptio mirabilis est et experta: et dixit sed non curo eam verificare: quia inspiciẽti simplicia itrãtia ꝛ que paulo añ dicta sunt reddit intelligẽti clara ꝛ addit eiꝰ dosiz ꝛ iuuamẽta dicẽs. Cuius dosis fit vsq; ad duos aureos et supra cū aqua tribuloꝝ dcoctoꝝ cum ciceribus nigris. Addit: et hoc sup. electuariū ꝯueniens est nõ tm̄ lapidi renū: sz etiam ei qui ẽ in vesica exhens ipm fit cuz luto albo i. cū feculẽtia terrea alba: ordinat multas alias: sed in hac ꝑsisterẽ. Et istã dscriptionẽ laudarẽ fieri ab oibus apothecarijs: ꝛ quod medici ea vterentur dimissis iustino ꝛ litõtripõ q̃ tm̄ sunt singulares descriptiones in casu q̃bꝰ cõiter vtūtur medici. ¶ Ponã alia s duas vel tres dscriptiones autẽticas illustriū auctoruz: vnã Auẽzo. exptissimi et laudatissimi medici: et magis valeret in corpore calido et in cã magis calida: cuius dscriptio ẽ. ℞. lapidis iudaici gummi cerasi lapidis spõgie marine corticis melonis liq̃ritie. añ. ʒ. iiij. seis dauci: vitri sup. cõbusti: carseni. añ. ʒ. j. medulle pineaꝝ ꝛ amigdalaꝝ. añ. ʒ. iiij. fiat electuarium: dosis eiusẽ. ʒ. iij. cuz modica aq̃ violaꝝ mixta cum quadruplo sui daq̃ sup. apitiua: vt eẽt aq̃ sparagoꝝ vl' huiusmodi. ¶ Aliã dscriptionem posuit Ras. in suis secretis lz aliq̃ ascribãt Sal. ℞. sãguis hirci sicci lapidis iudaici lapidis q̃ inuenitur in chisti fellis vacce citrini anisi assari amigdalaꝝ amararum se. cucumeris lij cocti. añ. ꝯficiant cū aqua et melle in q̃bꝰ fit decocta rubea ꝛcostum et dẽtur. ʒ. ij. cū aq̃ dcoctiõis assari ꝛ camomille. hec ẽt ẽ singularis ꝯpõ vt pz et multū artificiosa. ¶ Aliaz posuit Sal. lo. decẽ tractatuū. que ẽt singularis est et mitigatiua doloris: ꝛ eã exptus est in q̃dã muliere q̃ curata est vt narrat: dixit quod frangit lapides et n̄ sinit eos ꝯsistere. ℞. cassie sup. lignee. ʒ. ij. se. apij. ʒ. iij. mirre. ʒ. x. piperis. ʒ. ij. olibani. ʒ. iij. lapidis d. syria masculi vl' fe. ʒ. s. se. pastinace anisi: añ. ʒ. ij. storacis: ireos. añ. ʒ. iij. se. papaueris albi ʒ. ij. spice nardi. ʒ. ij. amigdalaꝝ amaraꝝ mūdataꝝ assari. añ. ʒ. iij. mirre: se. cypi. añ. ʒ. ij. mell' qd sufficit: da quolibz die ad lapides q̃ frãgit eos ad minima vt dixit ꝛ cernit quousq; mūdificet vesicã ꝛ claruz migat. ꝛ q̃ cū ista ẽ curatus: ẽ ita curatus vt ãplius nõ generetur. ¶ Nõ omittam vnū qd narrat Nicolus: qd si veꝝ est mirabile est de mente quorūdã dixit. Dixerūt quidã tolle sãguinẽ hirci epar pulmonẽ renes ꝛ testiculos pa pismū cū in testino eius et tere ea fil': et fac inde salficiã i grosso intestino eiꝰ et da ex ea ad comedẽdum et videbis mirabile. s. quod si infirmꝰ hẽat annuluz in manu sua post comestionẽ trium boloꝝ dicte salficie: statim lapis de anulo saltabit: ꝛstatim migere q̃ret. ¶ Et de cõpositis singularibꝰ ẽ filo antropos de quo dicitur quod frangendo lapidem etiã ventrez soluit: licet leniter prouocat. ꝛ ista mihi sufficiant pro electioribus propter non prolongare sermonem de medicis que per interiꝰ sumi debent ad lapides renum ꝛ vesice in balneo vt dictum est supra. ¶ Preter autem medicinas que per interius sumuntur: ꝛ preter eas que extrinsecus cū q̃litate manifesta operantur: sunt alie operantes extrinsecus cuz occulta proprietate: et si offerantur supra renes vel vesicam de quibus dixit Aui. de mente Russi: et Russus quidem dixit q plurima balneatio in thermis sulphureis frangit lapidez: quod dictum Aui. nõ simpliciter approbat: qm̄ ex manifesta qualitate vt exiccatiua plurimuz talia balnea non deberẽt cõuenire: ideo dicit Aui. sequẽdo: et hoc fortassis facit ꝑuenire ad hoc iuuamẽtum q quedam aque calide que q̃nq; vlcerant cutẽ sup. faciunt q̃n ponuntur in eis medicine sup. lapidis frangitiue et submergitur in eis pãnus dum sunt calide et ponitur supra locum lapidis sup. talis pannus vt supra renes vel vesicam et resoluit ipsum. i. comminuẽdo dissoluit ipsum lapidem. addit. Et ego iam sum expertus res huius generis. ¶ Ex quo textu duo possumꝰ colligere esse de mente Aui. Unum qd talia balnea exiccatiua ꝑ se non conueniunt sz aliquotiens per accidens excoriando cutim. vñ medicamina lapidis frangitiua inmediatius: postea si exterius applicentur possunt ad lapidem ꝑuenire cuz virtute sua: et ita iuuant. experientia tm̄ visum ẽ sepe q talia balnea mineralia sulphurea frangunt lapides et educunt ꝑ vrinam ꝛ iterius potata ꝛ exterius occurrentia: ꝛ lz sulphur non ponatur in his medicinis ab auctoribus: potest tm̄ ꝯiungi cum aq̃ sulphurea Alia virtus frangitiua lapidis secundū quam operantur q̃ non ẽ nobis manifesta nisi ex effectu: et ꝓinde Aristoteles vigesimaquarta problematum. problemate vltimo. appellauit thermas siue balnea mineralia balnea sacra: que ideo sacra dicuntur: q: ꝑ occulta ꝛ nõ per manifesta sẽsui operantur.

¶ Secundum dictum quod ex textu hic colligitur vtiliter ex Auice. est q ad frangendum lapidem cõuenit applicare exterius supra membra aut renes vel vesicaz medicinas frangitiuas lapidis de quibus dcm̄ est supra vt ẽ lapis iudaicus vel cinis scorpionum ꝛc. Sz opz ꝑparare cutem maxime cum ponuntur supra renes cuz aq̃s calidis aliq̃lr vlcerantibus cutẽ ponẽdo dictas medicinas in dictis aquis ꝛ ibi moram faciẽdo per diez vel noctem: dictis etiam aquis potẽtialiter calidis existibꝰ formalr calidis: ꝛ postea infūdere petias in dictis aquis calidis ꝛ supponere. raro tm̄ propter ꝓfunditatem renum ꝑuenit virtus istaꝝ medicinaꝝ ad ꝓfundum ad frangendum lapidem in renibus: sz circa vesicam si offerantur melius operantur: et ideo inunctio olei de scorpionibus in rumpendo lapidem vesice et interius per syringam immissus et exterius laudatur: non sic laudatur in rumpendo lapidem renum vt visum ẽ sup. circa literam: et ita laudatur etiam stante lapide in vesica si habeatur de sanguine hirci de quo dictum est supra ꝛ liniatur supra vesicam. et idem operatur sanguis cerui de mente Rasis. Et si non habeatur sanguis nisi reseruetur coagulatus exiccatus dissoluatur cum oleo de lilio: et fiat inunctio supra pectinem et versus collum vesice. stante lapide in vesica: et ita credo valerent alie medicine frãgitiue si exterius applicarentur vt est

Scdm medicamẽ cõpositū ꝛ ẽ Auẽzoar.

Tertiū est Ras in suis secretis.

Quartum medicamẽtum est Sal.

Not. aliud medica. qd narrat Nicolus.

De balneis nãlibus in hoc casu cõuenientibus.

Nota de oleo scorpionū.

cinis scorpionū ⁊ reliqui cineres de quib⁹ dictū est nisi forte modus substātie ⁊ terrestreitatis ⁊ adustionis ꝓhiberet penetrationē ad ꝓfundū. ¶ Fit tiā singulare iuuamētū ad hoc ⁊ est forte ⁊ ad lapidem renum ⁊ vesice si ponat emplastrū supra renes vel vesicā factū: vt infra. ℞. succorū senationū ⁊ paritarie ⁊ olei nardini ⁊ de lilio et de scorpionib⁹. ana. ⁊ pone ī eis pulnerē cyperi ⁊ ameos ⁊ euforbij ⁊ cimices plures ⁊ scarabeos: ⁊ bullire fac ad succorū ꝯsūptionē postea cola: ⁊ cū ꝑte ipsius poteris facere vnctionem supra ꝑtes vbi fuerit lapis ⁊ cū alia parte misce duos vitellos ouoꝝ in aqua coctoꝝ ⁊ adde in eis puluerem lapidis iudaici ⁊ lapidis spōgie vel alteri⁹ eorū. ⁊ verisimiliter ex hoc debet sequi mirabiliter effectus in rūpēdo lapidē. Quo rupto circa renes vt a loco suo moueat ⁊ educatur ꝑ poros versus vesicā: singulariter iuuat vētosa sicca q̄ etiā stāte dolore in loco mitigat dolorē si ponat supra renes: de qua dicit Serap. qñ sup. date sūt medicine facientes eruptionē ⁊ stāte etiā dolore sint date medicie stupefactiue Addit: ⁊ post exhibitionē medicinaꝝ stupefaciētiū tunc vētosa vacua qñ ponitur supra locū ꝑmutat lapidem statī permutatione mirabili et sedat acuitatem doloris. Addit: ergo oportet in initio. i. cū intēdim⁹ vt educat ex loco moto iā lapide vt ponat vētosa ꝓpe renes. s. infra deinde post istud facimus eam descēdere paulatim ⁊ dirigim⁹ eam ad anteriorē partē ⁊ ad inferiorē. s. ponēdo vētosā magis ad īteri⁹ ⁊ in deorsū ꝓcedēdo ꝟsus vesicā Et Aui. loquēs de vētosa dixit: ponātur vētose vacue sub lapide: intellexit qñ mot⁹ est lapis ex rene ⁊ fit eaꝝ positio dolorosa vt atrahāt ipsum: deinde deponāt ab illo loco ad illū qui est sub eo ad inferiora: ⁊ ita secūdū gradationē descendant a loco renū secūdū obliquationē emūctoriorum ad inferiora. Et si in eo descensu fit dolor vt sepe euenit propter laboriosam extensionem vt dicebatur supra: tunc oportet vt dicebat Serap. vt sedemus dolorē cū sessionibus ⁊ balneis de quib⁹ supra dictū est: cū aūt descēdit ad vesicam sedatur dolor vt dicebat Aui. ¶ Et tūc stāte etiam lapide in vesica narrauit mihi fide dign⁹ in seipso pluries fecisse experimētuȝ ꝙ si senationes siue cressones calefiant suꝑ tegula cuȝ vino albo et fiat suffumigatio cum eis positis in cathedra sedēte ipso patiente ꝙ infra diē emittit lapis: et. 10. continētis scribit: si suffumiges lapidē laborantē sub veretro suo cuȝ spinis ericij vel sup. cū cute eius spinosa emittet lapidē per vrinam: lȝ Auicē. nō consentiat ad hoc. Si etiam infundantur gūmi cerosoꝝ in vino albo: postea fiat suffumigiū credo in hac intētione valere: ⁊ ita si fieret ieniтio exteri⁹ cum eo ꝟsus vesicā et versus collū inter anū et pudēda credo ꝓficiet. Et de his sum contentus quātuȝ ad medicinas et interius ⁊ exterius assumptas. ¶ Ad accñtia vero veniendo: si fuerit vehemēs dolor recurrēdum est ad ea que dicta sunt supra. ¶ Et si mingatur sanguis propter icessum lapidis soluētis aliquas venulas de renibus vel vesica: tunc opȝ occurrere cum aliquibus constringētibus sedēdo in decoctione rerum stipticarum: sed de hoc dicetur infra statim cuȝ erit sermo de extractione lapidis per chirugiam. ¶ Veniendo ergo qñ pur necessaria sit incisio ad opus chirugicuȝ ad extractionem lapidis oportet q̄dam commemorare que scribuntur de mente Pauli. 10. continē. vt ꝙ leuis sit quasi sanatio in īfantibus versus annū. xiiij. et in senibus difficilis. ¶ In infante igitur si fuerit etatis illius vel circiter dixit precipe. ei ꝙ saltum faciat de vno loco ad alium: vt perueniat lapis ad colum vesice deinde sedeat erecte ponendo manus suas sub anchis eius vt tota vesica fiat declinans ad īferi⁹: deinde tange locum exterius: ⁊ ꝙ si sentis ꝙ lapis contineatur in collo vesice per saltum inde factum statim scinde super eum secundum modum statim dicendum. ꝙ si non senseris lapidem cōductum ad collum vesice: tunc ingenia conducendo lapidem ad collum imponendo digitum inūctū in anum secundum doctrinam supra datam ad cognoscendum si lapis ē in vesica per tactuȝ ibi recurre. Et si difficilis fuerit reductio lapidis ad collum vesice ꝑ digitum noli scīdere sed expecta dum expellatur per se: sup. a virtute ad colluȝ faciendo saltum hincinde: qm̄ appropinquabit ad ipsum collum necessario. ¶ Et tunc reducto lapide faciēdo sine cessatione inunctionem ad pectinē ⁊ versus locum comprimendo manum superiorem vt fuit supra dictum ad inferius per adiuuātem te ita vt figatur lapis in loco studendo vt expellat lapis vt remoueat a cōmissura q̄ titate vni⁹ pili. Nā dicebat Aui. ⁊ caue ne scidas supra ꝯmissurā qm̄ est malū. cōmissura enim sȝ ꝟitatē est loc⁹ mortalis: vt dixit ⁊ tūc scide subt⁹ lapidem eleuato veretro cū testiculis in sursuȝ. et caue ꝙ scissio non fit nimis lata ꝑueniens vsꝙȝ ad vesicā qm̄ non fiet sanatio vera. Naȝ qñ fit scissura in collo vesice ꝓpter id qđ est carnosum non accidet inde dissuria: sȝ accidet dissuria si cadet in corpore vesice: eo ꝙ est tenue ⁊ ꝑiculosū vt decimo cōtinētis. Et dicebat Aui. si ceciderit in corpore vesice nō consolidabitur omnino: prius tñ q̄ profundes videbis accidētia in īfirmo. Nan si accidentia fuerint timorosa ꝓpter vehementiaȝ doloris vt sequatur torsio colli ⁊ casus virtutis ⁊ destructio motus ⁊ sermonis cū depositione palpebraꝝ ⁊ oculi: tunc non perfores ipsum vt dicebat Aui. Nam si perforaueris morietur illico. ⁊ cū accidit singultus dicebat ad fineȝ capituli ⁊ mouetur venter motu extraneo: tunc iam appropinquat mors. ⁊ de non sustinentib⁹ incisionem dixit Serap̄. 4° breuiarij ca° 22°. sūt illi in quibus lapis est lenis ⁊ non consueuerunt sustinere dolores: qm̄ tales nō sustinent dolorē incisionis sicut ex opposito in quibus lapis est asper sunt magis tolerantes dolores ex incisione: q2 ꝯsueti sunt ⁊c. Qđ si apparuerit signa bōa de bonitate rationis cū bonitate coloris ⁊ habitudine quasi sani: tunc perfora faciēdo scissuraȝ que tendat ad trāsuersum parūper: vt dicebat Aui. cū ingenio bono vt non contingāt neruuȝ et facias scissurā minoreȝ mō possit educi lapis et tunc extrahe lapidē vel lapillos si fuerit plures vt nō remaneat in vesica oīno. ⁊ aliqñ lapis vt dicebat Aui. est magnus valde ita ꝙ non potest fieri scissio lata nō cōicādo ad vesicā ꝙ possit extrahi lapis ꝓpter ei⁹ magnitudinem: ⁊ tūc oportet cū tenaculis stringere lapideȝ vt rūpat paulatim ⁊ assumatur extrahēdo ꝙ frāgit vt nō remaneat de fractionib⁹ aliq̄d in vesica. nā si remanserit magnificabit ⁊ fiet magnus ⁊ tūc opor-

Empl'ȝ singulare ad hoc.

De accidētibus.

Nota bñ.

Nota.

Nota

ret complere operationem suendo ⁊ applicādo medicinas consolidatiuas ⁊ ligando conueniē-ter vt sciunt experti in arte: quia nisi bene expertis ⁊ ex multo tempore exercitatis nō est hec cura committenda propter timorem multiplicem ⁊ de vehementia doloris ⁊ de superflua emissione sanguinis vel de casu sanguinis in vesicam ⁊ de coagulatione eius de apostemate apto succedere: ad que omnia accidentia oportet occurrere.

De accidē-tibus super-uenientib⁹ post incisionem.

¶ Primo ne sequatur apostema ex compressiōe forti facta supra ventrem ⁊ ex dolore scissionis ⁊ est res timorosa: dicebat tunc Aui. ⁊ ex eis q̄ non permittuntur euenire est. clisterizare egrum ⁊ extrahere fecem eius sup. cum lenitiuo clisteri et infra diem lenire ipsum cum modico cassie vel manne ⁊ vti dieta satis tenui: que semper sit lenitiua ne sit necessaria compressio ad emissionē superfluitatum. Et si corpus esset satis plenum fiat flobothomia vel ante scissionem vel post p̱ diem: ⁊ quando pur starent accidentia de dolo-lore fiant fomentationes: etiam aliquotiens sessiones in balneo decoctionis rerum minuētiuz dolores vt maluarum ⁊ se. lini ⁊ furfuris. ⁊ calefiant aliqualiter partes vesice: quoniam membrum est neruosum debile cuz vnctione ex oleis de spica ⁊ de lilio: sed est maxime cauendum cū volunt mingere taliter perforati: quoniam vrina multum ledit eos in incessu: ⁊ proinde debet eis minorari potus: ⁊ cum volunt vrinare oportet vt vnus minister conseruet cum manu sua locum ligamenti vbi est facta scissio ⁊ comprimat eum ne vrina remaneat intra ligaturam.

Nota bñ.

¶ Aliud accidens quod sequi potest est superfluitas in fluxu sanguinis: ⁊ tunc oportet intendere constrictioni sedendo in aquis stipticis vt decoctionis rosarum myrtillorum sumach balaustiarum ⁊ absinthij: prius tamen ponendo super locum masticem thus ⁊ attramentum trita. ⁊ Antilis. 10. continentis dicit: si intensus fuerit fluxus sanguinis tere bene vitreolum thus ⁊ aloē spargendo ea super scissuram: ⁊ ponendo cottuz super ipsa: ⁊ postea accipe cottum vel petiam duplicatam ⁊ infunde in aqua ⁊ aceto ⁊ superpone Et stante corpore satis sanguineo fiat diuersio cum flobothomia: ⁊ quando cum his non cessat dicebat Antilis vt scribitur. 10. continentis. tūc sedeat infirmus in aceto potenti: ⁊ idem etiā posuit Aui. ⁊ ponere ventosas super vmbilicum et adiutoria brachiorum: ⁊ dicebat Auic. ⁊ fortasse necessarium est vt ponas super pectinem ⁊ inguina narcotica ad bene immobilitandum sanguinem stupefaciendo ⁊ constringendo: et cum his probabiliter prohibebitur sanguinis emanatio. ¶ Quod si aliquid de sanguine in hora incisionis fluxisset in concauitatē vesice ⁊ ibi coagularetur, ⁊ sic posset nocere ⁊ opilando ⁊ inducendo nocumenta veneni vt al's dictum est: tūc antequā suatur necessarium est vt intromittatur digitus in foramen ⁊ auferatur nocumentū ab orificio vesice: aut cum aqua tepida ⁊ aceto ī loco positis ⁊ calefactis discoaguletur: sed hoc eēt aliqualiter timorosum.

Nota.

¶ Si autem sanguinis non fieret emanatio cōueniens ita vt fit ibi timor apostematis ⁊ corruptionis membri ita vt alteretur collum ad corruptionem: dicebat Aui. oportet vt scalpelletur locus ilico vt currat sanguis: ⁊ vt ponatur desuper emplastrum cum sale ⁊ modico aceti in panno lini tādiu donec prohibeat corruptionem ⁊ occurrendo cum alijs que necessaria sunt in huiusmodi: ⁊ obseruetur quies per multos ⁊ multos dies cauendo a tussi sternutatione ⁊ similibus commotiuis ⁊ a vinis albis ⁊ speciebus ⁊c. Et cum his sanabitur si deus voluerit. Et sic sit finis huius capituli ⁊ tractatus de lapide renū ⁊ vesice. Et si fuerim longior dicaz cum Bordon̄. q2 ista cura est valde difficilis nullus dz habere pro malo si curam diligentissime ⁊ magis particulariter prosequutus sum ad laudem dei.

¶ De apostematibus renum et vesice. Cap. xv.

Apostema quod fit in renibus ⁊ vesica concomitatur febris p̱mixta que non est vehemētis caloris cum qua est horripilatio ⁊ rigor ⁊ frequēs mictus ⁊ dolor in inferioribus costis ⁊ grauitas: ⁊ cum impellitur videtur q̄ aliquid ibi sit suspensum.

¶ Cum itaq̄ hec signa visa fuerint: eger ex basilica minuatur ei⁹ partis in qua grauedinem ⁊ dolorem sentit. ¶ Loco quoq̄ emplastra infrigidantia superponantur: ⁊ si egritudo sit dissoluta fuerit bonuz erit.

¶ Si autem febris ⁊ dolor ⁊ grauitas perseuerauerint ⁊ vrina nimium ⁊ frequenter egrediatur: significatur ibi pus colligi.

¶ Emplastrum igitur est tunc super dorsum ponendum ex camomilla se. lini furfure oleo sisamino conspersis: est ergo precipiendum vt in tina sedeat. ¶ Si aūt eger minxerit pus: semina que nominabimus in. c. de ardore vrine sunt dāda donec pus minuatur.

¶ Deinde trocisci dētur: quos in. c. de mictura sanguinis ⁊ puris nominabimus.

¶ Apostema vero quod fit in vesica debet concomitari feb. conclusa ⁊ difficultas mingendi ⁊ dissuria ⁊ femoris ⁊ virge dolor: ⁊ tunc eger ex basilica minuendus est: ⁊ fiat huius egritudinis cura quemadmodum prediximus.

¶ Est autem quandoq̄ q̄ renum apostema non peruenit ad saniem: immo transit in duritiem: cuius grauitas in renibus sine febre perseuerat.

¶ Est ergo clisterizandus ex mucillagine fenugreci ⁊ seminis lini ⁊ apozimate camomille ⁊ caulium ⁊ melliloti ⁊ maluauisci et furfuris: ⁊ vomat frequenter.

¶ Renibus quoq̄ superponatur empla-

strum ex his que nominauimus: ⁊ si vri-
na minui videtur: vrinam prouocantia dē-
tur. ¶ Hoc quoq̄ pro paruo non est ha-
bendum: quia ex eo peruenitur ad hydro-
pisim.

Postq̄ in precedēti capitu-
lo determinatū est de lapide renū ⁊ ve-
sice vt visum est: ⁊ qm̄ ad cōmotionem
lapidis in renibus ⁊ sepe ad gn̄ationē eius: pci-
pue cū gn̄atur in poris occultis substātie renū
siue in ipsa subā renū vt supra dicebatur: causa-
tur vehemēs dolor ad quē paratū est seq̄ apā in
renibus: ⁊ ita silr̄ ad cōmotionē lapidis in vesi-
ca sequatur ēt dolor vt dictū est: cū sit mēbrum
maxime sensitiuū: ⁊ ad dolorē cōuertant mate-
rie maxime si fuerit in mēbris q̄ de se sunt rece-
ptiua supfluitatū vt sunt renes ⁊ vesica: q̄ māe
cum debite regulantur adducunt ad apostema-
ta. Idcirco conuenienter post capitulum de la-
pide renum ⁊ vesice positum est capitulum de
apostematibus renum ⁊ vesice: ⁊ vnico contex-
tu determinatum est de eis vt vult rubrica: qr a
similibus causis fiunt apostemata vel fieri pos-
sunt in his vtrisq̄ membris. ¶ Determinando
igitur in hoc capitulo de apostematibus renum
⁊ vesice tria principaliter facit: naʒ primo deter-
minat de apātibus renum ⁊ ponit curam dicto-
rum apātum cum non indurantur sed aut resol-
uuntur aut saniantur: scd̄o ponit curam apātis
vesice. tertio reuertitur ad ponendum curā apo-
stematis renum cum induratur. secunda incipit
ibi. (Apostema vero quod in vesica fit ⁊c.) ter-
tia ibi. (Est autem quando renum apostema nō
peruenit ad saniem ⁊c.) Prima etiā in duas ꝑn-
cipaliter diuiditur. Naʒ primo ponit signa apo-
stematum renum ⁊ curam eorū anteq̄ collectio-
nem faciant. secundo ponit curam eorum cū ad
collectionem veniunt. secunda ibi. (Si aūt feb.
⁊ dolor.) Prima adhuc in duas principaliter di-
uiditur. nam primo ponit signa quibus declarā-
tur apāta renum: secundo prosequitur ad curaʒ
secunda ibi. (Cuʒ hec itaq̄ signa visa fuerit ⁊c.)
¶ De prima parte dicit: apostema quod in reni-
bus fit ⁊ vesica concomitatur febris permixta:
alia litera dicit erratica: ⁊ ad idem venit. i. non
seruans ordinem in accidentibus: addit: que nō
est vehementis caloris cum quo est horripilatio
⁊ tremor in inferioribus dorsi ⁊ grauitas et fre-
quens mictus ⁊ dolor ⁊ inflammatio in costis.
i. sub costis: ⁊ cum impellitur videtur egro quod
aliquid ibi suspensum sit.
¶ Est hic notandum ꝙ ibi hec signa que hic no-
tantur appropriantur apostemati renum qd̄ fit
ex mā calida: ⁊ nō apāti vesice vt ptʒ de nocumē-
to in inferioribus dorsi sub costis q̄ signa nō ap-
propriantur apāti vesice: etiam qr signa apātis
vesice ponet infra loco suo. Cum ergo dixit Ra.
apā qd̄ fit in renibus ⁊ vesica concomitatur feb.
⁊c. dʒ sic legi lr̄a. apā qd̄ fit in renibus vel vesica
i. hoc est capl̄m de apāte qd̄ fit in renibus ⁊ vesi-
ca: vt ēt dicit rubrica ⁊ cū eo sup: qd̄ fit in renib⁹
concomitatur feb. pmixta ⁊c. signanter dixit de
apāte renum qd̄ cōcomitatur in eo fe. intelligē-
do de apāte vt positū est in diuisionibus ꝙ non
est induratum: qr cū apāte duro nō cōcomitat
fe. vt ēt dixit Rasis hic in parte illa. Etiam dicit
Auer. 4° colliget in ꝑpo ca° de signis ꝓpriaꝝ
egritudinū renū. qd̄ fe. nō aduenit ab apāte mē-
broꝝ ꝑncipaliū nisi qn̄ apāta erūt parata saniē
facere qd̄ est de apostematibus duris: sed in apo-
stemate non duro vt plerunq̄ in renibus conco-
mitatur fe. qr apā qd̄ plerunq̄ fit in renibus est
apostema calidum: qr mā frigida male penetra-
re pōt intra subām eorum duram: qd̄ ꝑpter eius
ebullitionem euaporando ad cor per colligātiā
ad eum per arterias manifestas imprimit cali-
ditatem continuam in corde: ⁊ ideo concomita-
tur fe. vt plurimum continua: ⁊ sic qr in renibus
vt plm̄ apāta fiunt calida: ⁊ ꝑpter caliditatem
ipsoꝝ membroꝝ ⁊ cōuersionem cōtinuam mate-
rie calide ad ipos hec fe. plerūq̄ fit erratica. i. in
accidentibus mutatur sicut ⁊ fe. permixte quia
aliquotiens est intensior ⁊ aliquotiens remis-
sior ⁊ hʒ intensiones ⁊ remissiones inordinatas
de horripilationibus ⁊ reliquis: qm̄ ꝑpter inor-
dinationem motus māeꝝ ad eos ⁊ ad spinā ali-
qn̄ plures ⁊ aliqn̄ pauciores cōicantur vapores
nuche a quib⁹ ipsa leditur: quia etiam ad renes
fluunt diuerse māe continuo ꝼm diuersitatē ma-
terieꝝ fluentium variari possunt accidentia: et
ita qnq̄ ipsi renes ledūt ex tali diuersitate aduē-
tus māe: ⁊ ꝑpter istaʒ cām fit horripilatio ⁊ tre-
mor in inferioribus dorsi non inordinata: qr vl-
tra euaporationem que fit de mā apātis ad pan-
niculum ipsos cooperiendo si apā nō fit in ipso
sed in subā renum fit ēt cōicatio vapoꝝ ad mu-
sculos ibi vicinos que est cā horripilationis: ex
nouo ēt influxu māeꝝ aliūde ad illas partes fit
etiam additio in horripilatione aliqn̄ pl⁹ ⁊ mi-
nus ꝼm varietatem influxus māeꝝ. ¶ Dixit qd̄
illa febris non est vehementis caloris intelliga-
tur in relatione ad feb. quaꝝ mā calida est pec-
cans intra vasa magna: vel peccat in membris
carnosis non ita duris sicut est caro renum. Cuʒ
hoc tamen stat quod sit notabilis feb. ¶ Addit:
constat grauitas dorsi: de hoc non est dubitatio
ꝑpter materiam apostematis ⁊ dolor ⁊ inflam-
matio sup. percepta in costis. i. sub costis in lo-
co renum. ¶ Fit etiam frequens mictus ꝑpter
id qd̄ inflammatur vrina etiam mordicationem
causans: ⁊ inde incitat ad frequenter expellen-
dum. ¶ Fit etiaʒ dolor grauatiuus si apostema
fuerit in substantia ipsoruʒ non immediata pā-
niculo. Nam vbi fuerit in panniculo vel parte ꝓ-
xima fit dolor acutus sicut etiam supra determi-
naui de apostematib⁹ epatis. ¶ Addit: cum im-
pellitur videtur egro ꝙ aliquid sit suspensuʒ: pa-
tet propter apostema grauitare renē in quo est
⁊ ideo elongatur suspensorium ⁊ panicul⁹ cui
alligatur distendendo. Et ꝑpter istā cām stante
apāte in dextro si eger iacet supra sinistrum vi-
detur grauitas maior ⁊ extensio ⁊ quasi aliqd̄ sit
suspensum in sinistro ⁊ econtra.
¶ Sequitur illa pars. (Cū hec itaq̄ ⁊c.) in qua
ponit curam apātis calidi non indurati. ⁊ duo
facit. Nam primo ponit curam eiusdem apātis
in prin° ⁊ in augmēto cū est intentio dissolonis
cū appi insensibilis. 2° ponit cura eiusdē apātis
tiōe signoꝝ illi⁹ ad ꝯuersionē ad saniē. scd̄a ibi.
(Si aūt fe. ⁊ dolor). Prima ēt in duas. Nā p° po-
nit curā ꝑ sl̄oiam, scd̄o per emplastruʒ. scd̄a ibi.

Decōtinuatiōe pn̄tis capl̄i ad p̄cedentia.

Declaratio p° partis.

Ut plm̄ apāta que fiūt in renib⁹ sunt calida.

Declaratio 2e ꝑticule p° ꝑtis pn̄cipalis.

Desc. ep̄li. Declaratio tertie ꝑtis cule prime ꝑtis principalis.

Declaratio prime ꝑtis cule prime ꝑtis principalis.

(Loco quoqꝫ ꝛc.) ℂ Dixit ergo primo. Cum hec
itaqꝫ signa visa fuerint sup. q̄ dicta sunt vñ sup.
declaretur apa calidū in renibus vel in altero re
ne eger, ex basilica flōmet ei⁹ partis in qua dolo
rē sentit ꝛ grauedinē. hoc intelligat in corpe nō
nimis pleno: ꝛ vbi causa apatis nō fuisset retē/
tio hemorroidarū vel mēstruorū cōsuetorū ī mu
liere vel cōsolidatio vlceris in crure vel in pede
vel similis alia causa: qm̄ in primo casu forte es/
set necessaria flōmia de basilica partis, opposite
ꝛ in alijs casib⁹ de saphena vt als declaraui in si/
mili. Sꝫ stāte habitudine mediocri ista flōmia
est ꝯueniēs multū in pn°: qm̄ p eā fit diuersio sal
tē ab inferiorib⁹ ad supiora saltē per mediū dia
metrū: ꝛ vbi esset fluxa materia ꝑ parte fieret mi
noratio illius ꝛ ꝯsēter diuertēdo ꝛ euacuādo in/
uaret. ℂ Dixit de 2ª parte. loco quoqꝫ empl'm in/
frigidās supponat quale exēpli gratia esset em/
plastrū factū ſm formā vt infra. ℞. farine ordei.
ʒ. j. ʒ. cū aqua decoctionis solatri rosarū ꝛ florū
nenufar ʒ stāte magna caliditate ꝛ cū oleo rosato
fiat empl'm: ꝛ si placet possumus addere de semi/
nibus portulace ꝛ papaueris albi vel potest fieri
inunctio cum oleo rosato ꝛ mucilagine seminis
cydoniorū apponēdo parū aceti. Nā in virtute
horū remittit ebullitio materie ꝛ ꝯfortādo mē/
brū ꝛ aliqualr cōstringēdo meatus fluxure ma/
terie ꝓhibet augmētū apatis: vnde natura cir/
ca fluxā materiā facta pri⁹ diuersione ꝛ minora/
tione operādo ꝓbabilr insensibilr resoluet. Et si
fuerit ī augmēto posset addi parū camomille vel
absinthij vel modicū spice ad resolutionē mate/
rie fluxe: sed de hoc magis infra loco suo. Addit.
ꝛ si egritudo sic dissoluta fuerit bonū erit. ℂ Ad
dit: cōsequēter de 2ª parte ponens signa quib⁹
declarat materiā apatis cōuerti ad suppuratio
nē: ꝛ ꝯsēter ponit curā illi⁹. ibi (Igitur est tunc.)
Dicit de prima parte ꝛ est tota clara. Si aūt ꝛc. ꝛ
dolor ꝛ grauitas perseuerauerint sup. factis ꝛ q̄
dicta sunt de diuersione ꝛ emplastris ꝛ vrina mi
nutatiꝫ ꝛ frequēter egredit significabit ibi pus
colligi: nā per hoc ꝙ vrina minutatim egredit si
gnificatur augmentū ꝛ extensionē fieri in apate
vnde fit clausio meatuū: significat etiā ebullitio
nē fieri maiorē in materia: vnde vrina redditur
acutior ꝛ magis mordicatiua ꝛ exinde vrina gut
tatiꝫ ꝛ frequēter emittit: ex maiori aūt ebullitio
ne declarat futura sanies: vt als declaratū est.
ℂ Et ꝯsēter ponēs curā cū est in via ad saniatio/
nē duo facit. Nā primo ponit empl'm coadiuuās
ad saniationē inducendā ꝛ ad ruptionē apatis.
2° ponit curam rupto apate. 2ª ibi (Si aūt eger
minxerit pus.) ℂ De prima parte dixit est igitur
tūc sup. stāte materia in via ad saniationē super
dorsum empl'm ex camomilla ꝛ semine lini ꝛ fur/
fure ꝛ oleo sisamino cōspersis ponēdū: ꝛ si appo/
neret aliquid de maluis stāte apate calido ꝛ ma
trū viol. in casu ꝯueniret: ꝛ si fiat decoctio in aq̄
de dictis ꝛ infundat filtrū ꝛ superponat loco ad
idē valebit: silr si ponat corp⁹ in balneo predicte
decoc. stāte dolore vehementi erit in casu cōue/
niens. ℂ Proinde addit: ꝛ egro vt in tina sedeat
precipiendū est vehemētia doloris: vel posset fie
ri empl'm cū farina tritici pro duabus partibus
ꝛ vna parte ordei ꝛ cum vna ficu vel duabus co/
ctis in decoctione vt supra ꝛ masellatis: postea
cū oleo de semine lini ꝛ amigdalarū dulc. ꝛ mo/

Decl. ēpli. Declaratio tertie ptis/ cule prime ptis princi palis.

Declaratio prime ptis/ cule prime ptis princi palis.

dico croci fiat emplastrū incorporando farinas
cū dicta decoctione. ¶ Cōsequēter ponit curam
qn̄ iam rūpitur apa ꝛ educit sanies per vrinam:
nā tunc stat intentio mūdificatiua ꝛ abstersiua
cū remittentibus acuitatē que cōpletur cū de/
coctione se. cōmuniū maioꝝ ꝛ modico liquiritie
postea stat intētio cōsolidationis que cōpletur
cū exiccātibus cōfortātibus ꝛc. Et de primo exē
plificabitur in cap° de cura ardoris vrine. Et de
secūdo: in ca° de mictu sanguinis ꝛ saniei. ꝛ hoc
totū dixit in littera dicit sic. Si aūt eger minxe/
rit pus semina q̄ nominabimus in cap° ardoris
vrine sunt dāda: vel sup. decoctio ex eis vel sup.
in forma trazee: vt ibidē videbitur donec pus mi
nuatur: ꝛ ita cū appareat vlcus mūdificatū ap/
parenti aliquali sanguine: deinde dent trocisci
quos noīabimus in cap° de mictu sanguinis et
saniei vt sunt trocisci de carabe et hmōi: de q̄b⁹
videbit infra loco suo: ꝛ tūc pꝫ tota litera clara
vsqꝫ ad istā partē: apa vero quod in vesica fit ꝛc.
ℂ Sed anteq̄ veniam⁹ ad expositionē isti⁹ par/
tis opꝫ vnū ꝑnotare qd̄ posset obijci: ꝛ est ꝙ dñs
Rasis in hoc ca° de cura apatū renū non posuit
quale debeat obseruari regimē in dieta: qd̄ tn̄ re
gimen est per maxime necessariū: nō etiā posuit
cū quib⁹ dꝫ equari materia apatis in toto exñs:
ꝛ etiā ipsius apatis per medicinas que interius
sumi debēt: nō etiā fecit mētionē de alijs gene/
rib⁹ diuersionū ꝛc. neqꝫ de eisdē fecit mētionē in
cura apatis vesice in parte sequēti. dicat ꝙ hoc
fecit vt breuiloquus in hoc libro vt sepe dictū
est: qm̄ quasi silr dietari dꝫ taliter patiens sicut
est ordinata dieta de apatib⁹ epatis. s. in calidis
a pn° subtiliādo multū dietā: imo dieta tenuis/
sima vel sibi proxima ei est necessaria: vt sit dieta
in primis duob⁹ vel trib⁹ vsqꝫ ad quatuor dies
cū aqua or. ꝛ syrupo rosato et decoctione portu/
lace ꝛ similib⁹: dimittēdo oua carnes vinū ꝛ silia
in totum tandem ingrossatis cum farina or. ꝛc.
Et de his recurre ad ea que dicentur infra loco
suo vel que dicta sunt supra de apatibus epatis
similiter dico ꝛ de eis que equare debēt materiā
que dicta sunt supra ꝛ forte inferius dicentur.
ℂ Ueniendo igitur ad expositionem secunde
partis principalis huius capituli dominus Ra
sis duo facit. Primo ponit signa quibus decla/
ratur apostema vesice. 2° ponit curam istius. 2ª
ibi. (Et tunc eger ꝛc.) ℂ De prima parte dicit.
Apostema vero quod in vesica fit debet conco/
mitari fe. conclusa ꝛ difficultas mingendi ꝛ dis/
suria ꝛ femoris ꝛ virge dolor. Est intelligendum
pro intellectu partis ꝙ hec signa sunt signa apo
stematis calidi vesice maxime de fe. conclusa. i.
intensa ꝛ est equaliter quasi semper affligens: et
hoc est quia quasi semper cum vesica apostemat:
apatur ex cā calida: immo forte quasi calidiori
dē necessitate ꝙ apostementur renes: vt dixit
Ras. in diuisionib⁹ in principio capituli de apo
stemate in vesica licet Auicenna dixit ꝙ non plu
rimum accidit apostema calidum in vesica:
sed ipse intellexit de apostemate facto per
viam paulatine congestionis: quia vesica est mē
brum frigidum: et sic apostema calidum est sibi
disproportionabile: sed loquendo de apostema/
te facto ꝑ viā defluxus materia vt plerūqꝫ currit
ex dolore circa vesicā vel ex lapide ꝛc. Tūc verum
est qd̄ dixit Rasis: ꝛ est ratio clara: quoniam mē/

Declaratio scđe ptis principa/ lis.

drū est spissius q: neruosum in quo nō penetrat nisi subtilis materia: ꝛ proinde acuitate materie ꝛ maxima sensibilitate membri cum sit extensio fiūt dolores acutissimi: ꝛ inde inflammatio spūum ꝛ humorū vehemēs: ꝛ febris cōtinua cōclusa ex alligatione vesice ad alia membra regalia. Reliqua signa sunt satis manifesta de dolore femoris ꝛ virge vicinitati epatis ꝛ difficultate mingendi ꝛ dissuria vt dictū est sup. in caº de difficultate mingendi. ℂ Cōseqnter ponēdo curā huius apostematis in 2ª parte dixit. Et tunc eger ex basilica flobotomādus est: intelligatur modo quo dictum est supra de flōmia de apostemate renū: ꝛ ita cū emplīs occurrēdū a pnº magis repcussiuis ꝛ in pcessu minus vsqꝫ dum fiat resolō sicut dcm̄ est. Ideo addit: ꝛ fiat huiusmodi cura quemadmodum prediximus.

Declatio 3e partis pncipal.

ℂ Sequit 3ª pars principalis capituli in qua d. Ra. ponit curam apostematis renū cū nō peruenit ad saniē: immo transit in duritiem in quā faciliter transesit apostemata renū: ꝛ ita videbitur loco suo. ꝛ duo facit. pº declarādo p signa ponit curā cōseqnter ipsoꝝ apatū induratoꝝ. 2º facit nos cautos ad habendū oēm diligentiam in apatibus dictis ne indurētur vel cū sunt indurata vt curētur qm̄ perducfit ad hydropisim. 2ª ibi in fine. (Hoc qꝫ pro paruo nō habēdum est.)

ℂ De pª parte ponēdo signa apatis cū indurat dixit. Est aūt. i. cōtingit qn̄ renū apa nō peruenit ad saniē: immo transit in duritiē: ꝛ sup. tunc declarat cū grauitas in renibꝰ dolore pseuerat. i. cū pseuerat dolor grauatiuus circa dorsuz in regione renū ꝛ sine febre vl cū manifesta remissione ipsius magis ꝛ magis pcedendo: ꝛ sup. de remissione alioꝝ accidētiū de inflammatione et horripilatione ꝛc. ꝛ sup. cū minoratione vrine. Nā cū mā infrigidat facta resolōne partis calidioris cū deducit ad terreitatē vt cōstat minoratur inflammatio ꝛ ebullitio ꝛ pūr euaporatio: ꝛ ita pꝫ ꝙ stāte grauitate ꝛ minoratione aliorum accntiū declat mām lapidari ꝛ indurari. ℂ Et tūc ponēs curā dicit ponēdo tria medicamina siue remedia: vnū p clystere alterū p vomitum. ꝛ 3m p emplm. Est qꝫ sup. tūc clysterisādū ex mucilagine fenugreci ꝛ se. lini ꝛ aposimate camomille. i. decoctione camomille caulium ꝛ melliloti ꝛ maluauisci ac furfuris. i. fiat clystere cum dictis mucilaginibus positis in dicta decoctione addēdo olea humectatiua vt oleū de se. lini vel amig. dulciū vel butyrū recēs sine sale: ꝛ ponat modica ꝙtitas istius clysteris pp̄ter causā q̄ dicta est supra in cura lapidis: pꝫ ꝙ istd clystere est cōueniēs q: humectatiuū ꝛ dissolutiuū: q̄ intētiones debētur in apate duro. ℂ Addit: ꝛ frequēter vomat. i. iuuetur ad vomituz frequēter vt diuertāt māe a via renū. Sed nota ꝙ frequētare vomitū nō tm̄ est cōueniēs stāte apostemate duro: immo etiā multū cōuenit in apostemate nō duro: sed calido in pnº: q: tūc diuersio est magis necessaria: sed verū est ꝙ tūc in puocādo vomitū in pnº est maior cantela necessaria pp̄ter cōmotionē materierū q̄ coniungitur a pnº: ꝛ additur per vomitum siue per actum vomendi maxime si vomitus violenter inducatur cū vomitiuis fortibus ita ꝙ a pnº vomitus qui debet fieri debet esse moderatus ꝛ ꝙ suauius fieri potest cum leuiter inducētibus ad vomendum: ꝛ tāta diligentia nō exigitur in puocando vomitū stāte materia indurata vt pꝫ. ideo laudauit hic vomitum ꝛ nō sic a pnº. ℂ Consequēter ponit vltimum de emplastro dicit. Renibus qꝫ emplastrū ex his q̄ nominauimꝰ sup. detur. i. in apostematibus duris ꝛ epatis ꝛ stomaci ita vt fiat emplastrū sm̄ hāc formam. ℞. farine fenugreci ꝛ seminis lini. añ. ℥. j. aque decoctionis radicum maluauisci foliorum altee ꝛ maluarum paritarie et caulium qd sufficit ꝛ cum tribus ficubus masselatis bene pinguibus ꝛ oleo de lilio: ꝛ cum modico croci fiat emplastrū. Et si placet apponere mucilagines fenugre. ꝛ se. lini magis iuuabit: ꝛ tandem addere grana gummi de bdelio ꝛ armoniaco dissolutis in aceto sm̄ exigentiam.

De empl.

ℂ Postremo in vltima parte in qua facit medicum cautum ad diligenter cauendum ne apostema induretur: ꝛ curando apostema durum dixit hoc qꝫ pro paruo nō habendum est: q: ex eo peruenit ad hydropisim pro quo nota ꝙ ad apostema durum in renibus faciliter deuenitur ad hydropisim: tum q: p ipsum apa infrigidat epar: tum ꝛ ppriꝰ q: p apa durū debilitātur renes in attrahēdo aquositatē sanguineā ab epate ꝛ sic remanet circa epar: tandē p modos alios dictos cum erat sermo de hydropisi ptransit illa humiditas ad syphac: ꝛ sic fit hydropisis: et cuz apate duro facta oppilatione circa renes prohibito debito transitu aquositatis vrinalis ad vesicā tādem ipsa aggregata supra membra a virtute pellit ad dicta loca hydropisis. Et sic pꝫ tota litera clara: ꝛ q̄ dicta sunt de apate duro: et q̄ū eadē trahi possunt ad apostema durū si fiat in vesica. Et sic fit finis huius capituli ꝙtum ad textum.

Nota

Declarato

caº iam exposito literaliter de apostematibus renum ꝛ vesice ad ampliorem doctrinam pro more essent videnda de quid nominis ꝛ quid rei horum apostematum: deinde sunt ponēde distinctiones ꝛ species diuersitatum horum apostematum cōsequnter ponende cause: deinde ponentur signa euentus ad bonum ꝛ ad malum: deinde demonstratiua generis ꝛ specierum: ꝛ vltimo veniemus ad curam.

Quid nominis.

De quidditate nois.

Circa pm nō oꝫ laborare ad declarandū de q̄d nois ꝛ q̄d rei hoꝝ apostematū: q: sunt collectiones: ꝛ in his membris facte sicut ꝛ reliqua apostemata in aliꝭ membris: de quibus dictum est in tractatibus de stomaco ꝛ epate:

Distinctiones.

Veniēdo ad 2m vt ad distinctiones ponentur pº alique distinctiones quas ponit Aui. in pprio caº de apostematibus calidis. ℂ Sit hec prima distinctio. Talia apostemata qn̄qꝫ fiunt in vno rene tm̄ quādoqꝫ in vnoquoqꝫ duoꝝ. s. dextri ꝛ sinistri. ℂ Et itē q̄dā fiunt in corpore ipsiꝰ renis: q̄dam fiūt in pāniculo cooperiente eos: ꝛ q̄dam fiunt in lumbis q̄ substāt renibus vt culcitre eorū ꝛ computātur inter apostemata renū pp̄ter sitū nocumēti eundem in vtrisqꝫ. ℂ Et que fiūt in corpore renis: quedam tendūt ad latus concauitatis: ꝛ quedam ad latus gibbositatis vt apd pāniculum cooperientem. ℂ Item quedam accidunt magis circa partem anteriorem ipsoruꝫ renum: ꝛ quedam magis declinant ad partē dorsi. ℂ Item quedam magis eueniunt in partem

feriore: vt ad partem meatus emulctorij.i. pori
vritidis: ⁊ quedaꝫ in parte superiore vel ad par
tem meatus qui est ad superiora.i. versus emul
gentes. Et he diuisiones vere sunt qñ apostema
nõ est occupãs totũ renẽ cum panniculo: nã ali
quotiẽs est adeo magnũ ꝙ omnes partes renis
occupat: ⁊ etiã vsqꝫ ad pãniculum. ¶ Alia diuisio
de apostematibus etiã renũ: qȯdaꝫ est calidum:
qȯdam frigidũ ventosum. ¶ Itẽ q̃dam aposte-
mata renũ dicit Aui. faciũt collectionẽ ⁊ suppu
rãtur: ⁊ q̃dã insensibiliter resoluuntur ⁊ quedã
indurãtur. Et dixit ꝙ omnia renuꝫ apostemata
velocia sunt ad hoc vt in lapidẽ cõuertãtur. s. ꝓ
pter caliditatẽ renũ ⁊ cõtinuũ motũ eorũ ⁊ duri
tiẽ substãtie eoꝝ. ¶ Ideo addit: ⁊ quomodo nõ
cũ ipsa sint causa lapidis. ¶ Alia distictio. apo-
stemata q̃ collectionẽ faciũt aut rumpũtur cum
rumpũtur ad partẽ vesice.i. expellit mã ꝑ vesicã
⁊ ꝑ poros vritides: ⁊ est vt dixit hoc melius om
nibus.i. melior terminatio aut supp. rumpũtur
ad intestina expulsione facta a natura ab eis. s.
ꝑ resolõnẽ ⁊ vicinitatẽ mẽbroꝝ: ⁊ sicut etiã natu
ra expellit mãm pleuresis: aliquotiẽs in ossa la-
teris ad id qȯ apparet de corpe.i. ad mẽbra extri
seca. Et aliqñ permutat ad intestina talis mate
ria ẜm semitã reditionis ad epar per emulgen-
tes ⁊ venã cõcauã vsqꝫ ad epar. Et postea ꝑ mese
raicas educit ad intestina: ⁊ ita apparet ꝙ aliq̃-
tiens expurgat mã dictorũ apostematũ ꝑ viam
vrine: ⁊ aliquotiẽs ꝑ viã intestinorũ. Sed dicit
Aui. ⁊ expulsio q̃ fit ad intestina qualiscunqꝫ fit
est mala valde. Permutat etiã aliquotiẽs mate
ria vel expellitur a natura ad spatium cõcauita
tis ad loca vacua sicut ꝑmutat aqua in hydropi
si ꝑ modos q̃ dicti sũt supra. Aliqñ tñ dicta apo
stemata cũ veniũt ad saniẽ nõ rumpũtur ꝑ se a
natura sed oꝫ vt iuuẽtur ad ruptionẽ cũ medici
nis rumpẽtibus. ¶ Alia distinctio de istis apa-
tibus: q̃dã sunt modici temporis ⁊ quasi in pñº
q̃dã magis prolixi temporis vt in augmẽto vel
statu. Et q̃dam sunt magis diuturna maxie cuꝫ
sunt dura: ⁊ q̃dã talia cõtiñguntur in corpore na
turaliter forti vel iuuenili: ⁊ q̃dam in debili vel
sene. ¶ Itẽ q̃dã fiũt ꝑ viã influxus vel discursus
materieꝝ ad renes: q̃dã ꝑ viã paulatine ꝯgestio
nis: sed hoc est raro: plures etiã dictaruꝫ distin-
ctionũ coadaptari possunt de apatibus vesice:
vt qȯdã est calidũ: ⁊ qȯdã est frigidũ: lꝫ hoc fit ra
ro vt supradictũ est. ⁊ qȯdã est ꝑ viã fluxus: ⁊ qȯ
dã est ꝑ viã paulatine cõgestionis: ⁊ ita discurre
per alias distinctiões vesice applicabiles: vt ꝙ
quoddã fit magis versus collum vesice: ⁊ qȯdaꝫ
magis versus cõcauũ: ⁊ etiã qȯdã fit in extrinse
ca parte supra vesicã nõ occupãs substãtiam in
trinsecã vesice nisi per viam communitatis.

De cãis et pº extrinsecis.

Cause. Iam veniẽdo ad 3m de causis. Cause
apostematũ horũ membroꝝ sunt cau
se similes his q̃ dicte sunt supra in alijs aposte-
matibus: ⁊ ꝙ q̃dã sunt primitiue ⁊ extrinsece et
q̃dã corporales. ¶ De extrinsecis sunt vt casus
vel percussio supra renes vel vesicaꝫ vel sicut ap
positio ventosarũ attrahẽtiũ vel emplastrorum
calidorũ supra dicta membra corpore existente
pleno ⁊ omnes alie cause primitiue q̃ adducere
possunt caliditatẽ: vnde trahantur materie ad
renes vt est calefactio ex igne tempore hyemis
vt solent facere nobiles post cenam vel prãdiũ.
cõuertendo dorsum eleuatis pannis ꝟsus ignẽ
stante cibo maxime indigesto ⁊ strictura lumba
ris in medio vt dixit: ⁊ ita fortiter equitare ⁊ ita
longo tempore ambulare vel longo tempore sta
re vt fuit dictum supra: ⁊ etiam attrahere cum
violentia chordam baliste ⁊ leuare onera graua
tiua ⁊ coitus precipue sunt de causis primitiuis
faciẽtibus ad hoc: ⁊ iste similes possunt adapta
ri etiam ad vesicam: multi enim se cõuertũt ẜm
partem anteriorem versus ignem discoopertis
illis partibus a vestibus ⁊c.

De causis intrinsecis.

¶ De causis aũt corporalibus dixit Aui. Cause
q̃dem apostematis renum sunt repletio in toto
corpore aut in membris communicãtibus eis
aut ꝓpter q̃titatẽ sanguinis aut qualitatem.i.
acuitatẽ vel malitiã eius.i. vel ꝓpter peccatuꝫ
sanguinis in q̃to de sanguine in toto vel in par
ticulari membro vicinante ⁊ communicante re
nibus vel vesice: aut ꝓpter ꝑeccatũ in quali vñ
expellat a toto vel a membro ad renes vel vesi-
cã: ⁊ sicut dictum est de sanguine ita intelligere
potes ⁊ de alijs humoribus: ⁊ aliquotiẽs de vẽ-
tositate q̃ potissimũ gñatur ex cibis: de quorum
natura est vt vẽtosentur in 2a digestione vel in
3a in quibus humidũ habet fortẽ commixtionẽ
cum partibus siccis: vñ nõ potest a calido in sto
maco in pa digestione separari ab eis ⁊ in vapo
rẽ vel ventositatem conuerti: sed agẽte vlterio-
ri actione calido in 2a vel 3a digestione separat
humidum a sicco: ⁊ ita euaporare potest ⁊ in vẽ
tositatem cõuerti. ⁊ ꝯsequẽter possunt fieri apo
stemata ventosa taliter in dictis membris: ⁊ ita
ab alijs diuersis causis posset generari ventosi-
tas vt supra dixi in dispositionibus stomaci: et
ita ẜm influxum diuersarũ materierum calidaꝝ
vel frigidarũ ad dicta membra fiũt apostemata
in dictis membris calida vel frigida sanguinea
vel colerica vel flegmatica ⁊c. ¶ Plura tñ cõtin
git fieri apostemata circa renes q̃ circa vesicaꝫ:
⁊ ꝓpter faciliorem penetrationem materie in-
tra renes q̃ intra vesicã: ⁊ etiaꝫ q̄ plures humo
res cum aquositate vrinali transeunt ad renes:
⁊ pauciores ad vesicã qui humores aliquotiẽs
transmittuntur a membris ⁊ eijciuntur cum vri
na ad renes ⁊ aliquotiens pur occurrẽtes aquo
sitati vrinali conuertũtur cum ea ad renes ⁊ ad
vesicam: sed maior pars eorum sepe retinet ver-
sus renes q̄ grossiores: ⁊ ꝓpter impotentiam ex
pulsiue renum: ⁊ ꝓpter angustiam meatuũ vel
ꝓpter viscositatem materie ⁊ grossitiem eiꝰ: qȯ
nõ sic esset circa vesicaꝫ. ¶ Cause autem omnes
q̃ efficere possunt ad generationem sanguinis
grossi sunt ꝓprius cause apostematum circa re-
nes: q̄ vt pl'm apostemata que fiunt in renibus
fiunt ex sanguine grosso: ⁊ tu ad eas discurrere
potes per alia sepe dicta.

Pla fiunt apata circa renes q̃ circa vesicam.

¶ Et de causis etiam corporalibus sunt omnes
cause intrinsece facientes solutionem in renibꝰ
vt est lapis in eis vel retentio vrine superflua.
Et hec de causis sufficiant.

Apata circa renes vt pl'm sũt sãguinea.

Signa. Ueniendo ad signa: ⁊ pm inter pno-
stica euentus sit hoc pm: in quibus
parantur generari lapides grossi in renibus vł
ex progenitoribus taliter passis vel ex malitia
regiminis maxime de sumendo cibaria grossa si
mul cum diureticis in his non tantum veniunt
lapides: immo etiam ⁊ apostemata: patet cõclu

sio: qz cũ dicti lapides adducãt ad vehemẽtiam doloris ꝛc. ¶ Alia cõclusio. in quibus dolent renes vel dorsum circa renes cõiuncta caliditate manifesta ꝛ cum vsu ꝓuocantium vel cum lõga statione pedes vel cum longa itineratione possumus ꝓnosticari supra apostemata renũ: patet: ꝛ ita cum antecedunt cause frequentes facientes ad laborẽ ꝛ extenuationẽ ipsorũ renũ ꝛ ipsorum debilitatẽ possunt ꝓbabiliter ꝓnosticari supra apostemata renũ. ¶ Similiter cum antecedũt cause similes circa vesicam de quibus est dolor siue a ventositate siue aliunde intensus ꝛ diuturnus in eis expectare opz apostemata vesice. Et ita cum coniungit̃ lapis in vesica magnus ꝛ spinosus: vnde fiat abrasio de substãtia vesice squamosa vt contingit in scabie vesice: in his expectare possumus apostemata vesice vel partium circunstantium.

De signis ꝓnosticis ad bonũ.

¶ Signa vero ꝓnostica ad bonũ. qñ in pñ° occursus medicaminũ ad apostemata circa renes vel vesicã vt de diuersionib' ꝛ reliquis sensibiliter minuitur acc̃ntia de dolore ꝛ reliquis: ꝛ paulo post dicẽdis in signis demonstratiuis est significatio ad bonũ: pz cõclusio. ¶ Aliud signũ. A. qñ est in via cõuersionis ad saniẽ vel qñ rumpitur dixit ꝛ qñ maturatur ꝛ alleuiat̃ feb. ꝛ augmẽtatur horripilatio ꝛ ingrossat̃ vrina ꝛ multiplicat̃ in ea sedimen bonum: que omnia simul sumpta sunt signa maturationis apostematis: ꝛ qñ rumpit̃ apostema ꝛ remouet̃ febris ꝛ rigor omnino. Si sanies est alba lenis nõ fetida ꝛ egredit̃ cum vrina tũc dicit ip̃e adeo bonũ est qd̃ melius esse nõ potest: qm̃ significat̃ naturã dominari in totũ supra materiam apostematis ꝛ digerẽdo et debite dirigendo ad vias expulsionum a natura sibi deputatas. ¶ Aliud ꝓnosticũ ad bonũ ꝛ est cõmune in apostemate renũ ꝛ vesice. Cuz vrina q̃ al's fuit subtilis ꝛ ignea vel al's grossa terrea mali colorꝫ ita disponit̃ ꝙ appeãt sig^a^ digõnis i eã. de. bõitate coloris ꝛ bonitate sedimis: tũc est significatio bona. Et de hoc dicit Aui. et qñ rubet aqua ꝛ residet in ea sedimen laudabile tũc obedit apostema digestioni in resolõne absqꝫ cõuersione ad rem aliã. i. ꝙ nõ cõuertit̃ ad saniem neqꝫ indurationem. ¶ Alia ꝯclusio apãta sanguinea sunt de se minus mala q̃ꝫ flegmatica vel melencolica. Patet ꝯclusio: qm̃ facili' patiũtur a virtute resolõnem q̃ꝫ flegmatica vel melẽcolica: ꝛ sunt minorum seuorum accidẽtiũ q̃ꝫ colerica: qz non sunt sic corrosiua. ¶ Alia cõclusio: apostemata q̃ fiunt in rene sinistro sunt minus mala q̃ꝫ q̃ fiunt in dextro ceteris paribus: patet qm̃ apostemata dextri magis cõmunicãt epati vbi apostema sinistri magis spleni: ꝛ propter maiorem eleuationem dextri: ꝛ ꝓpter directionez ad epar ꝛ sinistri ad splenem: ꝛ quanto epar est dignius splene ꝛc. ¶ Et ita apostemata que fiunt versus concauum renum sunt minus mala q̃ꝫ versus gibbum cum colligantia panniculi ꝛ quia dolor est minor eius qui fit in concauo: ꝛ quia materia est magis parata eductioni: correspondenter dico de vesica ꝙ apostemata q̃ fiũt in substantia vesice sunt deterioris finis q̃ꝫ que fiunt versus collum vesice: ꝛ in eo plura fiũt: patet ex eq̃litate modi resolõnis mãe vl' mũdificatiõis: ꝛ ita q̃ fiũt ĩ corpore iuuenili ꝛ ĩ corpe bonehabitudinis sunt minus mala q̃ꝫ que fiunt in corpore senili

De signis ꝓnosticis ad maluꝫ.

¶ Proinde veniendo ad signa ad malum: dicebat Gord. ꝙ apostemata renum ꝛ vesice que veniunt in corporibus macilentis sunt valde periculosa: quia deficit eis calor ad digerendum. Addit: ꝓpterea tales passiones in senibus dure sunt ad curanduꝫ. ¶ Aliud pronosticum ad malum etiam eiusdem qñ apparet vrina globosa: aut cum sanie fetida: aut cum vrina est alba tenuis ꝛ febris nõ alleuiatur nec accidentia mitigantur: tunc est signum mortis: ptz: qz cum his declaratur resistentia materie ꝛ impotentia virtutis supra ipsam. ¶ Aliud signum ex parte vrine qñ apparet in apostemate renuꝫ ꝛ vesice post maturationem. i. tempus maturationis etiam si appareat in primis diebus vrina alba clara: ꝛ si continuãdo ꝓcedat ita ꝙ remaneat clara ꝛ tenuis: tunc significat indurationem apostematis dicit Aui. Similiter qñ in hac egritudĩe est viscosa alba ꝛ talis perseuerat est etiam significatio mala: qz significat defluxuꝫ quasi cõtinuũ materierum que cõtinuatio fluentis supra apostema faciunt apostema magnum. ¶ Aliud pronosticum: ꝛ ponitur. 10. continentis: ꝛ etiam p° ꝓnosticorum. Si accidat ex apostemate calido in renibus etiam sup. in vesica alienatio mẽtis non est causa diaphragmatis. i. non existente essentiali nocumento circa diaphragma tunc est signum pernecabile maxime si cõiungãtur alia mala accidentia: qd̃ dico signanter: qz apparentibus bonis signis de virtutis constantia de digestione vrine ꝛ de hypostasi laudabili tunc talis mentis permixtio significaret ebullitionem in mã fortem ꝛ euaporationẽ multã ad cerebrũ: ꝛ nõ ꝓpterea mortẽ: sed cõuersionẽ ad saniem: iõ inspicere opz in acc̃ntibus cõcomitãtib' bonis vel malis: lz signũ absolute sit malũ. ¶ Etiã dicebat Aui si fuerit vesica dura ꝛ dolẽs in oĩb' modis mala erit ꝛ ꝑnecabilis vltra modũ precipue si cũ ea fuerit febris ꝯtinua. ¶ Aliḋ ꝓnosticũ perseuerãte vrina subtili' ꝛ clara cũ modica se. vl' q̃si nulla: vñ declaret̃ apã durũ est significatio mala: pz qz apãta dura q̃si nũq̃ꝫ curant̃ ꝛ portendũt hydropisim vt dicit Ras. in textu nostro ꝙ nõ est pro paruo habẽdũ ꝙ apostema sit durũ Et dixit Sera. ꝙ apostemata renum sunt vehementia ꝛ sunt velocis indurationis vt supra dictum est. Addit: ꝛ tũc ex eis sunt q̃bus omnino non est curatio: sed firmãtur: ꝛ ꝓlongantur ꝛ liq̃faciũt corpus ꝛ extenuant ipsum. ¶ Aliud: cum apostemata adeo sunt magna ꝙ continent totũ renem vel ambos renes: qd̃ possibile est: tũc nõ est quasi spes: patet maxime si sint facte diuersiones ꝛ non sensibiliter contulerint: qm̃ fit integra oppilatio in viis descensus vrine ꝛ ita phibitio transitus eius: et de hoc dixit. A. in cap° signorum apostematis duri in renibus: ꝙ oppilatio qñqꝫ captiuat vrinam: ꝛ cõsequẽter cito trãseunt in hydropisim ꝛ incurabilem ex parte incurabilitatis cause. ¶ Aliud in libro mortis Hip. ꝛ scribitur. 10. continentis loquẽs de apostematibus renũ. In quo fuerit dolor testiculorũ ꝛ eorũ inflammatio et apparẽs fuerit in ancha sig^m^ celestis coloris morietur in die quinto: ꝛ appetet semp vinũ cã in his nõ semp assignat̃ sed tãmen assignare potes rationẽ ꝑsuasiuã si placet: cõsydera tu. ¶ Aliud circũcernens terminatio-

nem apostematis: ꝛ est Ser. postꝙ posuit ꝙ ter-
minatio apostematis p saniē ad vesicam est me
lioꝛ ꝙ ad intestina: ꝛ ad intestina melioꝛ ꝙ si ter
mineꝶ ad loca vacua ꝛ mioꝛis malitie ꝛ facilioꝛ
in euacuatione saniei. Addit: ꝛ deterius hoc to-
to ꝛ difficilius est vt remaneat sanies in renib⁹
ꝛ nō euacuetur. i. vt nō rumpaꝶ apostema nec a
natura nec p medicinas: pꝫ conclusio: ꝛ tunc ad
dit vnū tex. fortem in quo videꝶ consentire ad p
foratione p deorsuꝫ: qđ nō admisit. A. in ca° cure
lapidis: dixit. Et est necessari⁹ tūc prudēs in eua
cuatione eius sup. saniei aut cum cauterio aut
cum incisione.

De signis demostratiuis.

❡ Ueniendo ad demōstratiua p° ponētur signa
cōmunia absolute apostematū renum vel vesice
2° signa magis specialia declarātia loca aposte
matū: vtrū. s. in dextro vel in sinistro vel ambo-
bus: declarātia etiā vtrū apostema sit in carno
sitate vl' in cōcauitate vel in gibbositate vicina
pāniculo vl' i pāniculo. ꝛ vtrū apa sit cal'm vl' fri
gidū ꝛ vtrū i pn° vl' in augmēto: ꝛ vtrū dissolua
tur vel cōuertaꝶ ad saniē vel induretur. Simili
ter si fuerit in vesica vtrū fuerit ꝟsus collu vel
in cōcauitate eius in substātia vesice: ꝛ vtrū ca-
lidū vel frigidū: ꝛ simil'r temporibus eius ꝛ mo-
dis terminationū. ❡ De signis igiꝶ cōibus ꝛ ge-
neralibus ad apostemata renū erāt qdaꝫ signa
posita supra in textu de fe. cōcomitāte erratica:
ꝛ cū qua est horripilatio ꝛ tremoꝛ dorsi ꝛ graui-
tas ꝛ doloꝛ sub costis posteri⁹ ꝛc. que dicte sunt
de fe. pmixta. i. de fe. cuius accñtia sunt pmixta
ꝛ ita si fuerit in vesica accñtia cōmunia sunt: qđ
cū fe. fiat difficultas migēdi ꝛ dissuria cū doloꝛe
femoꝛis: cui sepe cōcomitaꝶ doloꝛ virge: ꝛ ppꝛie
cū fit difficultas vrine. ❡ Scōm est retētio ei⁹:
ꝛ tunc maxime fit cū iacent: ꝛ non pñt eijcere ali
quid de ea nisi sint stantes vt dicebat. A. ꝛ qñq
est retentio spermatis ꝛ stercoꝛis ꝛ inflatio pe-
ctinis que sup. manifestatur magis in macris:
in oibus tñ renum apatibus ꝛ vesice: quasi sem
per cōiungitur difficultas ascellationis ppter
opilationē coartatoꝛiā saltē in ipsis intestinis
ꝛ maxime in colō stāte apate in renibus: et sepe
cōiungitur vomitus cōitate ad stōm: ꝛ aliqñ tiēs
& asma per cōpꝛessionē diaphꝛagmatis ꝛ frigus
extremitatū vt fuit sn̄ia Hyp. 7ª affo. affo. pmo
ppter cām expꝛessam ibi a Ga. in cōmento: quia
apata attrahunt sicut vētose: ꝛ iste eedē coniun
guntur in apate vesice. Et dicebat Aui. ꝙ pulsus
in apatibus renum non hꝫ minoꝛationem. i. nō
tm̄ paruificatur pulsus ꝛ retrahitur in inceptio
ne paroxismoꝝ eius. i. cū incipiunt talia apata
nō tm̄ minoꝛatur pulsus ꝙtam minoꝛationē hꝫ
in inceptione aliquaꝝ febꝛiū. i. quaꝝ mãe faciē
tes fe. sunt in vasis magnis: ꝛ rō est clara tum qꝛ
renes hñt subām nō sensitiuā de se: iō apata in
ipsis facta nō causant notabilē doloꝛem: ꝛ inde
non fit multa retractio caloꝛis ad intra: ꝛ sic nō
sic oppꝛimitur ꝛ paruificatur pulsus: Et item qꝛ
mãe in apatibus remanent magis clause: et sic
minus apte euapoꝛare ad coꝛ ꝙ cum sunt disper
se intra venas: ideo tunc minus oppꝛimunt vir
tutem.

Nota

❡ Dicebat etiam Aui. ꝛ est commune in aposte
matibus in renibus ꝛ vesica: qđ fit nocumentū
in omni diuretico. i. cum sumunt diuretica ma-
gis leduntur: ꝛ hoc est qꝛ per diuretica cōuertū-
tur materie ad apata. Et hoc est bene notanduꝫ
in cura: ꝛ hoc est veruꝫ maxime in pꝛincipio: qm̄
in declinatione forte iuuabunt vt infra dicetur
Addit: quod nocentur etiam ab acutis salsis et
acetosis: patet quia talia omnia moꝛdicant.
❡ Et. 10. continentis scribitur: si volueris scire si
apostema sit in renibus an non: pꝛecipe infir-
mo ꝙ iaceat supꝛa ventrem suum eleuando pe-
ctus de terra parum: qm̄ si ibi fuerit apostema
tunc sentiet ponderositatem quasi esse suspēsaꝫ
ex dorso. Et dicebat Sera. ꝛ non fit ei. s. infirmo
facile doꝛmire supꝛa ventrem suum: immo pluri
mum quietis est in resupinatione supꝛa doꝛsuꝫ
suum: ꝛ ponit huius rationem dicens: qđ istud
est quia membꝛoꝛum apostematoꝛum quies est
vt sint accubita quieta ꝛ non sint suspensa. Et
idem voluit Aui. ꝙ qñ resupinatur est doloꝛ le-
uioꝛ ꝙ fit quando iacet supꝛa ventrem qꝛ suspē-
dit renem supple talis accubitus.

De signis spālib⁹ demonstratiuis.

❡ Sed magis specialius veniendo ad signa lo-
coꝝ vtrū sit in dextro vel in sinistro vel in vtroq
tūc scitur ꝙ est in dextro: quoniā iacere super la
tus eius est facilius ꝙ iacere super oppositum si
bi ita ꝙ possunt iacere in dextro ꝛ non conuenie
ter in sinistro et econtra. ꝛ si nō possunt in alte-
ro laterū iacere sed tm̄ supꝛa doꝛsum ita ꝙ si ia-
ceāt supꝛa dextrū sentiūt suspensionē ex sinistro
ꝛ similiter si in sinistro suspensionē ex dextro: tūc
declaraꝶ ꝙ est in vtroq. ❡ Et itē stante apate in
dextro sepe pꝛotēdiꝶ doloꝛ vsq ad partē epatis
vt dicebat Aui. qm̄ ren dexter vicinaꝶ epati ma-
gis ꝙ sinister. Et si est in sinistro magis extendiꝶ
doloꝛ ad inferioꝛa ad partē vesice: ꝛ si sunt signa
omnia simul dicebat Aui. tūc est apa in ambo-
bus simul.
❡ Si autem apostema sit in substantia renū vel
in ꝯcauitate vel in gibbositate vel in pāniculo
dicebat Sera. Si apa in substātia renū carnosa
sentitur inde grauitas. i. doloꝛ tm̄ grauatiuus ꝛ
nō acutus: qꝛ substātia carnea nō hꝫ sensum de
se nisi remissum sicut etiā supꝛa dicebaꝶ de epa-
te. Et idem dicit Auicē. ꝙ doloꝛ qui magis quie-
tus est: est cum sit apostema in coꝛpoꝛe renis.
Addit Sera. ꝛ si apostema est in panniculo con-
tinente eos aut in concauitate ipsa aut in vijs
vrine que pꝛotendunt ex eis scilicet ascendendo
vel descendendo vt in venis emulgentibus vel
in poꝛis vritidibus: tunc doloꝛ est acutus supp.
multo magis ꝙ grauatiuus. nam tales partes
sunt sensibilioꝛes vt patet: quia magis neruose
vel vicine partibus neruosis. Addit: et sequitur
istud sup. cum est apostema in dictis locis ꝙ in-
firmus non potest stare rectus neq ambulare.
Et si est ei motus voluntarius vel inuolūtarius
sicut est sternutatio aut alius sibi similis sicut es
set tussis: tunc clamat infirmus et conuertitur.
Sed cum est apud panniculum ꝛ apud suspenso
rium dicebat Auicen. sup. magis magnificatur
doloꝛ ꝛ fit foꝛtis ꝛ pꝛohibet erectionem ꝛ tussim
sup. magis ꝙ in alijs partibus.
❡ Et ita similiter possunt distingui loca aposte-
matum ex parte vesice. Nam si fuerit in substan-
tia vesice in tunica intrinseca vel extrinseca do-
loꝛ vehemētioꝛ est ꝙ si fuerit in collo magis car-
noso: ꝛ non stat tāta difficultas in emissione vꝛi
ne sicut cū est in collo: vt pꝫ ceteris parib⁹ in mā
ꝛ ex pte multitudinis ꝛ ex pte qlitatis. Silr disti-

guitur si fuerit in pectine exterius: qr tunc accidentia sunt remissiora de fe. z dolore z reliquis: z sepe manifestatur malus color tunc in cute exterius magis q̄ si fuerit in suba intrinseca vesice: z cum hoc magis iuuantur pervaporationes extrinsecus factas conuenienter vt patet.

¶ Signa vero vtrū fuerit ap̄a calm̄ vel frigidū declarantur ex accidētibus maxime de fe. qr in ap̄ate cal̄o fe. est multum acuta siue fuerit in renibus siue in vesica: lz aliqualr̄ sint errantes vt fuit dcm̄ circa lr̄am: z magis illa q̄ sunt in renibus q̄ illa q̄ in vesica ppter cās ibidem expssas tñ est remissior feb. in ap̄ate renū ēt cal̄o q̄ si mā cal̄a peccaret intra vasa magna vt fuit ibidē dictū. Propterea dixit Ras. q̄ nō est vehementis caloris: si tñ ap̄a fuerit magnū tūc fit feb. fortis. Uñ dicit. A. z qñq3 fit fortis fe. hui⁹ egritudinis ppter magnitudinē ap̄atis: z pducit ad permixtionem sensus ppter cōitatem velaminis. i. diaphragmatis zc. Est tñ inseparabilis vt dicebat Aui. hñs remissiones z cōmotiones inordinatas. ¶ Est etiam in ap̄ate calido inflāmatio sensibilis circa dictas partes: differenter tñ in sanguineo z in colerico: qr magis vaporosa in sanguineo q̄ in colerico z acutior in colerico. Propterea dicit Aui. z inflāmatio est ƀm mām. i. ƀm nām māe: z cū fit vomitus in eo eūat colera per vomitū z vrine sunt magis citrine in colerico: z in sanguineo magis rubee z grossiores vt sepe dictū est. ¶ In frigido āt nō est fe. z si est: est minuta cū puenit ad saniationē flāticā: sed in duro non est dolor de quo sit curandū neq3 feb. nisi in facto post ap̄a calm̄: qr tūc posset esse aliqualis dolor z aliqualis fe. ¶ Et dixit Ras. 10. otiñ. z in ap̄ate cal̄o est punctio z in frigido nō est punctio: ita q̄ cū videris pūctionē indica supra ap̄a calm̄. ¶ Distinguunt aūt flāticū z mel̄icū q̄ cōicant grauitate z tēsione z paucitate vrine z paucitate inflammationis: sed in flātico est mollities z in facie z in oculis z in dorso vbi in ap̄ate duro est maior siccitas circa dorsum z fit stupor circa anchas: z qñq3 stupescūt crura ppter opilationē viaꝝ spūum a siccitate ad dicta mēbra. Et ppterea ēt extenuantur z arefiunt. ¶ Distinguuntur ēt ex parte vrine: qr vrine sunt magis subtiles in mel̄ico q̄ i flātico: z vtrobiq3 est paucitas eius ppter debilitatē in attrahēdo z opilationē: ppterea fit multū tenuis in mel̄ico qm̄ phibetur ppter opilationē penetrare grossum z stāt multa alia signa: de q̄bus al̄s dictū est ad distinguendū talia ap̄ata de antecessione causarū maxime ex pte cibi z pot⁹ calidi vel fri hūidi vel sicci z nāli habitudine corpoꝝ sanguinea colerica vel melencolica zc. Signa aūt indurationis sunt nota ex his que dicta sunt supra de remotione fe. manente grauitate zc. Et hec de signis materierum.

De signis tēpoꝝ ap̄atū renum.

¶ Signa vero tēpoꝝ z terminationis ap̄atum sunt nota ex sepe dictis. Nā cū incipiūt accidentia q̄ dicta sunt de dolore circa renes vl̄ pectinē z extēsione vel grauitate cū fe. zc. tūc declaratur prin^m: cū vero sensibil̄r augent hora post horā: z vrina aliqualis magis tingit tunc est augmētū postea si dissoluunt z minuunt accñtia mala p̄fuit status z est in via dissolutionis. ¶ Signum vero suppurationis ap̄atis renum dicit Aui. qñ ap̄a fit dubleti. i. saniatur magnificat grauitas valde: z p. i. sentitur grauitas sparsa gñatiua in ventre: accidit inflammatio z extensio in locis. i. in locis vicinis ilioꝝ: z est hoc sup. ppter fortē ebullitionem vnde fit fortis ebullitio z dilatatio māe: z euaporatio multa ad mēbra vicina: et accidētia fiunt fortiora sup. de dolore z fe. z aliis z sentitur punctura vehemēs. i. dolor pūgitiu⁹ in ventre q̄ est in loco ap̄atis: qñ aūt maturatū est alleuiatur fe. z ingrossatur vrina stante horripilatione ppter euaporationem ad ptes vicinas et cum rumpitur. tunc emittitur sanies p vrinā saltem vt plm̄: z dicebat Aui. z qñ rumpit ap̄a remouetur fe. z rigor omnino est hoc ppter purgationem māe ap̄atis: z ista nō tm̄ appropriant ap̄atibus renum: sed etiam vesice: z addebat. A. z fuit dictum supra in pnosticis ad bonum: z si sanies est alba tunc q̄ educitur lenis z non fetida: z egreditur cum vrina: tunc adeo bonum est q̄ melius esse non pōt: z silr̄ qñ sanguis aut pus albū z non fit fetidum etiam bonum est. Et hec de signis dicta sufficiant.

Cura. Jam veniendo ad curam. Primo ordinanda est dieta: deinde veniendu3 est ad medicinalia.

¶ Circa igitur dietam primo in aere nō potest dari vniformis regula in apostematibus renu3 z vesice propter cōtrarietatem lapsuum: aliquotiens in eis: cum tñ simili lapsu labuntur eoru3 complexionem debent, alterari quasi equalr̄: nā dicebat Ras. 10. continentis. Circa malam complexionē in vesica z alios morbos ei⁹ sicut curantur renes. s. q̄tum ad alterationem conuertēdo ad contrariū vel, phibendo excessum male complexionis: vnde si fuerit mala complexio calida vel ap̄a calidū op3 aerem z reliqua inclinari ad frigidum notabile: si nocumentum fuerit in renibus: non tñ fit adeo frm̄ q̄ impinguantur humores in toto exñtes ad cētrū. In vesica tñ nō op3 tm̄ infrigidare ēt in cā calida sicut renibus qm̄ est membrū neruosum. vt dictū est supra in ca° difficultatis mingendi: sed op3 ēt in cal̄o parum ad frigidum declinare vel ad tepidū z econtra si ap̄a fuerit frigidum oportet aerem ad calidum declinare circa renes magis temperatum z circa vesicam fit aer sensibiliter calidior: z si non habeatur naturaliter artificietur.

Nota

De motu.

¶ Motus notabilr̄ nocet vtrisq3 ap̄atib⁹ salte3 in prin° fluēte mā: z maxime patiētes ap̄ata calida op3 vt stent in continua q̄ete si talia fuerit circa renes vsq3 dū ap̄a est in via ruptionis: qm̄ tūc motus erit necessarius vt videbit: z de hoc dicit. A. z nō est vlceribus z ap̄atibus aliq̄d cōgruum sicut quies: si tñ fuerit ap̄a in vesica pñt fieri fricationes leues circa mēbra supiora ad diuertendū dimissis fricationib⁹ mēbroꝝ inferiorum z appositionibus ventosarum circa istas partes: immo neq3 cōuenit tunc sessio stāte ap̄ate in vesica: qm̄ comprimit vesicam: quiescat igitur iacens in vtroq3 casu supra dorsum vel in altero latere: in cuius rene fuerit apostema z non in latere sano: sed non stet extenso nimis corpore sed aliqualiter contracto ad minuendū aliqualiter extensionem ap̄atis z dolorē. ¶ Et dormiat moderate: qm̄ nimia vigilia addit ad nocumentum. ¶ Et semp habeat ventris lenitione3 si non nāliter procuretur cu3 clisteriis: de q̄bus infra: z caueant omnino a coitu. ¶ Et deuitent

De somno.

De inanitione ⁊ repletione. De cibo.

irā ⁊ tristitiam ⁊ sperent ⁊ letentur si possibile est. ¶ In cibis opꝫ abstinere ab omnibus cibarijs difficilis digestionis mali chimi ⁊ acutis ꝓuocatiuis ⁊ salsis ⁊ dulcibus multum saltem in primis temporibus ⁊ a cibarijs grossis ⁊ viscosis: ⁊ oꝫ vt abstineant a carne ⁊ vino. Nam dicebat. A. ⁊ nocet ei omne calidū actu: qđ est fortis caliditatis sup. in potētia. Et dixit ꝙ etiā aqua calida nocet eis. Et ponēs regulam dixit: oꝫ vt frangātur. s. malitie compl'onales materie apostematis ⁊ accidētis ⁊ cōiūcte cuꝫ cibis qui sint de genere sorbitionum cōueniētibus renibus ⁊ apostematibus eorum: ⁊ sint de summa eoꝝ q̄ mordicationē nō habēt: qm̄ ipsi. s. renes eis nutriūtur vt sup. essent sorbitiones facte ex farina or. vel simule. Nota tñ ista cōueniēter non exhiberi in primis duobus diebus: sed tūc dieta debet esse tenuissima vel sibi ꝓpinqua: vt nihil dare: vel aquam or. excorticati: cum syrupo ro. vel alio simili in apostemate calido: sed post laudauit Haly. spinachias ⁊ maluas in isto casu. Si tamen in p̄n° ponat̄ aliquid cōfortans de oleribus vt est portulaca ⁊ plantago magis conueniret ad ꝓhibitionem fluentis materie saltē vsqꝫ ad quartā: postea ingrosset̄ dieta dādo cucurbitas ⁊ extremitates pullorū cum modico agreste vel vino cydoniorū ⁊ panicū ⁊ miliū cocta tunc cōueniūt: postea in processu addat̄ sicut dictum est in filibus: nō opꝫ hic multū laborare. Sꝫ hec est regula ꝙ tennior debet̄ dieta in apostematibus vesice q̄ꝫ renū stāte paritate ī materia ꝑ id qđ accñtia sunt fortiora in apostematibus vesice q̄ꝫ renū.

Not. hunc canonem. De potu.

¶ Sed de potu dicit Aui. ꝙ oꝫ vt prohibeas potū aque ⁊ sup. cuiuslibet fluxibilis q̄ꝫ tū possibile est. nam dixit addēdo infra. Et penitus aqua plurima vel sup. potus ei⁹ nō euacuātur quin laborare faciāt renes suo incessu ⁊ motu: ⁊ hoc sup. est ad nocēdū: qm̄ ꝯm qđ dictū est quies multū cōgruit apostematib⁹ ⁊ vlceribus magis q̄ꝫ res alia: ⁊ lꝫ aqua in p̄n° apostematis maxime calidi videat̄ ꝯuenire: ꝓpterea ꝙ infrigidat ⁊ humectat apostemata calida minorando malitiā compl'onis eoꝝ: ⁊ aliqual'r repellendo mām sua frigiditate: tñ q̄ꝛ cōuertēs ad vias renū secū cōducit mās non tm̄ eas q̄ sunt in via delationis ad renes: sed etiā eas q̄ sunt in parte diuersa q̄ cōuerterētur ad intestina nisi ꝑ potuꝫ aq̄ vel alteri⁹ potabilis de se conuertētis ad renes dicte māe cōuertētur ad eos: ⁊ hāc sniāꝫ totā insinuauit Aui. q̄ post v̄ba pauloante dicta de ꝓhibitione potus aq̄ q̄ꝫtū possibile est in hora principij. Addit. nā ⁊ si aqua cōueniēs: ꝓpter ea ꝙ infrigidat ⁊ humectat apāta calida: et sic sup. ꝓpter causam dictā iuuat: veꝝ tñ cū est tal'r ꝙ impellit ꝓuocationē ⁊ coartat versus eos su. renes ea q̄ sunt effusa ad latus partis hui⁹ apātis ad ꝯtriū vie suo motu. i. ꝙ ꝑ aquā vel potum ei⁹: ꝑ hoc qđ mouet̄ regul'r ad vias vrine ⁊ renū impellit ⁊ coartat versus eos renes mās q̄ sunt effuse. i. q̄ effunderēt̄ ad lat⁹ ꝯtriū vie ꝑtis hui⁹ apātis ꝙ est latus. s. intestinoꝝ. nā ꝑ multuꝫ potū multe materie cōuertūtur ad renes cū potu q̄ cōuerterētur ad intestina nisi potus eas conuerteret ad renes: ⁊ hoc est magis ledens apāta in renibus exñtia: qm̄ auget̄ ꝑ cōuersionē harū materierū ad ea apostemata ꝑ potum. Ideo dixit addēdo: tunc nocumētū ei⁹ est supra ipsi⁹ iuuamentū causa qualitatis. i. causa frigiditatis ipsius aq̄ ꝑ quā aqua videt̄ iuuare: ⁊ declarans dixit. Et cum hoc associātur cum ea ipsa sup. aq̄ humores ad renes quorū descensus ad eos facilis fit ꝑ cōueniētiā aq̄. i. ꝯueniētiā aq̄ ad conducēdū eos humores ad renes. ¶ Ex quo textu collige ꝙ si in p̄n° ipsoꝝ apostematū calidorū in renibus ꝓhibet̄ potus aq̄ frigide q̄ de se est apta iuuare infrigidādo ⁊ humectādo vt dictū est: et nō est ꝓpter suā frigiditatē ita parata transire ad renes sicut aqua calida vel ꝯm actū vel ꝯm v̄tutē: ⁊ aqua calida talis formal'r vel in potētia non est apta iuuare ꝓpter apostemata calida sicut facit frigida cōtrarietate sue qualitatis: seq̄tur ꝙ omni cum diligētia cauēdū est a potu rerū calefaciētiū vt maxime a potu vini ⁊ marie subtilis cōuersiui ad renes: ⁊ hoc nō tm̄ in apostematibus calidis: immo etiā ⁊ in frigidis: qm̄ sicut aqua frigida ꝑ suā qualitatē minus iuuat apostemata calida q̄ꝫ noceat ꝑ cōuersionē materierū ad ea: multo magis potus calidi min⁹ iuuabūt etiā in apostemate frigido ꝑ qualitatem cōtrariā: q̄ꝛ magis nocebūt cōuertendo mās ad ipsa apostemata vt ptꝫ recte intelligēti. ¶ Et si a talib⁹ cauēdū est multo magis cauendū est in p̄n° hoꝝ apostematū a cibis ⁊ potibus ꝓuocatiuis ꝓpter causam dictā: qm̄ augmētātur apāta etiā q̄ꝛ multiplicādo vrinā nō euant̄ quin laborare faciāt renes lesos suo incessu ⁊ motu vt dicebat Aui. ⁊ hoc est maxime nociuū in membris apātis vel vlceratis vt dcm̄ est. qñ igit̄ est necessarius pot⁹ opꝫ in tali casu ⁊ parce sumat̄ de aq̄ frigida. Et hoc insinuauit ēt. A. in textu cum dixit: ꝙ si necessaria fuerit tūc opꝫ vt in potu det̄ aq̄ dulcis clara frigida q̄ suggendo ꝑ cottum vł aliud sumat̄ ad insinuādū ꝙ sumat̄ de eo quantominus fieri potest. Ponit vnā cautelā in sumptionē aq̄ frigide vel alterius potus frigidi dicēs. Et opꝫ ne ita sit frigida vt ꝓhibeat maturationē. i. resol'onē. In apātibus aūt frigidis loco aq̄ frigide vel syrupoꝝ fridoꝝ ad stipticum declinātiū q̄ ꝯueniūt in calidis apātib⁹ valeret aq̄ mellis vel aq̄ decoctionis masticis ⁊c. de q̄bus sumat̄ parce etiam. ¶ Et ista snia qm̄ est in casu singularis est vtpl'm notāda ⁊ ꝯ quā sepe cōmitit̄ error ex lasciuitate infirmoꝝ ⁊ modica aduertētia medicoꝝ volo eam ꝯfirmare. ⁊ snia ēt Ser. q̄ in ca° ꝓp̄o dixit loq̄ns de q̄ꝫtitate potus: q̄ꝫtitatē vero eius qđ bibit̄ oꝫ te ponere ꝑ mēsuram qualitatis humoris mali ꝑmixti cū sanguie: qđ est: q̄ꝛ natura infirmitatis sup. talis in mēbris vrie facit necessariā ꝓhibitionē ab eo qđ bibit̄ ex toto donec remaneāt mēbra apāta trāquilla q̄etata qñ nō trāsit. i. vsqꝫ ad tp̄s qñ nō trāsit su ꝑ ea aliq̄d oīo. i. vsqueq̄ trāsierit p̄nᵐ ⁊ augmentū apātis. Et ponit vtilitatē hui⁹ ꝓhibitionis potus dicēs: cum nō sit aliq̄d magis iuuatiuum eis. s. membris lesis neqꝫ rectius q̄ꝫ hoc: ⁊ hoc est ꝑꝑ nocumēta q̄ declarauit Aui.

Hoc totuꝫ de potu aq̄ ē verū ī p̄n° ⁊ augmēto apātis renū.

¶ Hoc ergo totū qđ dictum est ⁊ declaratū de subtractione potus non tantum prouocatiui sed etiam aque: intelligatur vt pauloante dictuꝫ est de mēte Se. obseruari debere in p̄n° ⁊ in augmento apostematis: quia in processu in tempore resolutiōis vł in tempore in quo debet rumpi apostema qđ est saniatum: tunc oportebit exhibere potus prouocatiuos vt loco suo videbitur circa medi

cinalia. Et hec de dieta sufficiant.

Ueniendo ad medicialia
Medicinalia. dicam cum Aui. in pn° cu
re: initium curationis apostematū calidorū est
abscisio cause p flobotomiā ex basilica si sāguis
est vincēs. Et paulopost addit: ꝛ p solōnē vētris
si sunt illic cum sanguine humores acuti: etiam
ꝛ sup. diuertendo per clysteria ꝛ p alios modos
diuersionū al's dictos. Deinde sup. intēdere opꝫ
ad apostema ſm tempora eius: qđ dictuꝫ pᵐ de
flomia nō tm̄ est verū in pn° cure apostematum
calidorū: immo etiā in pn° frigidorū si sanguis
fuerit vincēs in toto: ꝛ maxime si etas ꝛ virtus
ꝛ tempus ꝛ q̄ sunt ei similia cōsentiunt: sup. illđ
vt dicebat Sera. in pn° cure apostematū q̄ fiunt
in renibus ꝛ vesica ita ꝙ hoc dictū etiaꝫ trahit
ad apostemata vesice qualecunqꝫ sit vbi fuerit
in corpe sanguis dominās: tūc in pn° ad diuer-
tendum cōuenit flomia. Sed si nō esset sanguis
dñans sed corpus esset colericū vel alterius dis
positionis: dico tñ ꝙ in pn° apostematis calidi
ad diuersionē cōuenit flobotomia cōstāte virtu
te ꝛ alijs ꝛc. nō sic in apostemate frigido. ¶ Sꝫ
vtrū fiēda sit flōmia de basilica eiusdem partis
vt dicit Ras. super textu nostro superius vl' par
tis opposite: qm̄ in diuersionibus laudauit flo-
botomiā basilice absolute: vel vtrum debet fie-
ri de vena communi vel cephalica eiusdē partis
vt aliqui voluerunt: opꝫ de hoc te regulari ſm
canō. al's datos in questione speciali facta supra
in ca° de frenesi ad illum locum recurre: ꝛ etiam
in ca° de pleuresi ꝛ apostematibus epatis: nam
aliquotiēs conuenit flomia ex latere diuerso in
corpore multum pleno: ꝛ qñ sit dubitatio de flu
xura multa mā: ꝛ aliqñ de cephalica vel media-
na qñ nō esset timor de tāto fluxu māe. Et qñ ēt
esset minor timor sufficeret flōmia de basilica
eiusdem lateris: cuꝫ p eā diuertat quasi p duas
semidiametros. Sed si esset in vtroqꝫ latere con
ueniret flo^a de basilica dextri lateris: ꝛ vbi eēt
apā in vesica ēt diuersio ꝯueniēs fiet p eādē ve-
nā: ꝛ q̄titas illius reguletur ſm v̄tutis tenorem ꝛ
multitudinē ꝛ paucitatē sanguis in toto ꝛ diuer
sam mixtionē humoꝝ calidoꝝ vel frigidoꝝ mix-
toꝝ cū sanguie. ¶ Hoc tñ qđ dcm̄ est de flomia
intelligit cū est intentio diuersionis principal'r
ꝛ aliq̄lis eūonis: sed cū est intētio pncipalis ad
eūandū vt i apāte sanguineo fluxa mā: tunc ad-
debat. A. qñqꝫ est tibi necessariū vt sequi facias
flomiā basilice flo^am ex curuatura poplitis. i. ge
nu si appet. s. sub genu. Addit: ꝛ si nō appet vena
illa tūc fiat ex saphena. Nā iste vene ꝑpter dire
ctionē ad mēbra vrine vt renes vel vesicā imme
diati⁹ eūant de mā peccante in dictis mēbris ꝙ
diuertant: ideo valet talis flomia in ꝓcessu flu-
xa mā vbi in pn° cū est intētio ad diuertendum
magis valet flo^a basilice. Et h̄ fuit snīa. d. Ga. in
li° suo de flo^a. distōne 3^a ca° 5° in pn°: cum dixit
in summa: tñ debemus eligere incipiētes quidē
flegmones antispatice cōuenit euacuare. i. per
partē oppositaꝫ. diuturnas v̄o ex ipsis si fuerit
possibile patientibus sup. particulis debemus
euacuare. si v̄o nō ex proximis eis. Addit: nā in-
cipientibus quidem prohibere oꝫ qđ superfluit
i. qđ fluit superfluens: in antiquatis v̄o solum
ip̄m euacuare. s. opꝫ ꝙ incuratū est. i. fluxum in
patienti particula euacuabitur. hoc autē opti-
me per copulatas venas eis q̄ in ipsa. i. p venas
habentes immediationem ad membra ipa apo
stemata vt in casu nostro est vena geniculi et ve
na saphena. Et hoc bñ nota. ¶ Completa autē
flo^a diuersiua singularis diuersio fiet p vomitū
factū cum re leni ꝛ leuissime inductū. nam p eū
ꝯueniēter diuertunt māe a locis lesis vt fuit di
ctū supra in cap° de lapide renū de iuuamentis
illis. Nam simul eūat ꝛ diuertit. ¶ Semp tñ
dꝫ preponi solō vētris lenitiua cum clysteri le-
nitiuo facto: appositꝫ tñ q̄busdā stipticis i pn°
Nā clysteria lenitiua multo magis valēt i casu
ꝙ potiones lenitiue desup date: qm̄ nō ꝯuertūt
mās ad apāta sicut forte facerent potiones da-
te desup. Et hāc snīam insinuauit ēt. A. cū dicit
ꝛ p^a. sup. de intentionib⁹ q̄b⁹ fit curatio in recti
ficatione apātis renū ꝛ sup. vesice ꝛ solōne hūo
ris materiali sunt clysteria ꝛ potiones. Clyste-
ria em̄ magis sunt ꝯueniētia ad ipsa sup. apāta
cum fixione virtutis sue. i. non debilitantia vir
tutem vel nō debilitata in virtute: ꝙ sup. data
desup: ꝛ cum hoc ipsa nō faciūt descēdere aliq̄d
desup sicut descendere faciūt ea q̄ bibunt: sit tñ
istđ clystere lenitiuū vt dixit infra facile sine ali
quo acuto ꝛ sine sale ꝛ pauce q̄titatis non coar-
tās neqꝫ horribile. i. odiosum infirmo ꝑpter ni-
miā q̄titatem vñ comprimātur renes vel vesica
ꝛ faciat lesionē ꝛ noceat: vt etiā dixi supra in cu
ra lapidis. In clysteri ergo tali ꝓ lenitiuo ꝛ edu
ctiuo ꝛ abstersiuo cuꝫ ꝓpetate ad renes ꝛ ad ve
sicā intret cassia nouiter exc̄ta de cānis: qđ dico
signāter: qm̄ cassia fi. q̄ cōiter repitur in apothe
cis in isto casu nō mō est iuuatiua: immo nociti
ua: qm̄ i ista cassia intrāt q̄dā diuretica q̄ sunt i
casu nr̄o in pn° maxime ad nocēdum: ꝛ hoc obli
uiōi nō tradat: q2 oꝫ vt cū lenitiōe sint aliq̄l'r cō
fortātia vt dcm̄ est intētione sumpta a pn° apo
stematis ad aliq̄l'r repcutiēdū mām fluētē. nam
de cassia dicit Aui. in isto casu. Et cassia fi. q̄dem
est res cōgrua in curationib⁹ renū ꝛ sup. vesice.
nā cuꝫ ipsa ponit in clysterib⁹ ꝛ eis q̄ bibuntur
euacuat sine labore ꝛ associat sup. secū supfluita
tes cōes grossas: ꝛ nō tm̄ hoc valet in principio
calidorum; immo etiam ꝛ frigidorum sed oporte
bit cum ea in decoctione in frigido apponi aliq̄
calefactiua vt camomille ꝛ abs. paꝝ. ¶ In cā 9
calida clystere cōueniēs fiat vt infra. ℞. ros. ba-
laustiaꝝ: añ. M. 5. foliorum maluarum matrum
viol. ꝛ bletis: añ. M. j. portulace plātaginis or.
mundi: añ. tertiā ptem. M. bulliāt sil' in aq̄ plu
uiali si habeat vl' cisterne: ꝛ in frido vt dcm̄ est si
placet addat paꝝ camomille ꝛ abs. deīde de dcā
decoctione sumantur. ℥. viij. q̄bus addat cassie-
fi. s. nouiter extracte. ℥. j. olei ros. olei viol. añ. ℥.
j. 5. zucchari albi. ℥. 5. sine sale fiat clystere: quod
etiam valebit nō tantum in apostemate calido
renum sed etiaꝫ vesice. Et in apostemate frigido
cum cassiafistula ponat de puluere zucchari vel
de melle vio. cum oleo amigdalaruꝫ dulciū ꝛ ca
momille: ꝛ ita cōtinuētur hec clysteria duobus
diebus vel tribus: semp tñ sumēdo de syrupis
infra dicēdis in intentione digestionis ꝛ equa-
tionis materie. ¶ Et in 3ª die vel 2ª post flomiā
facta lenitione cū clysterijs duob⁹ ꝛ minorata
mā p dietam in toto ꝛ diuersa ad partem oppo-
sitā vie renū potest dari lenitiuū desup ēt factū
cum cassia ꝛ aqua lactis acetosi vel cuꝫ aqua fu

Nota bñ.

Not. bene.

Nota bñ de cassia et hibēda in hoc casu.

Clyster cō ueniēs in pn°.

miterre maxime cum coniungit materia calida
acuta ex colera. Et de hoc dicebat Aui. Et id qđ
melius soluit sup. datum desup est aqua casei ⁊
cassiafistula. Et ponit iuuamēta in aqua casei di-
xit: ⁊ in aqua q̄dez casei est declinatio materiei
ad intestina ⁊ ablutio ⁊ abstersio ⁊ infrigidatio
⁊ maturatio ⁊ rectificatio in vlceribus supp. re-
mouendo virulentiā ab eis: ⁊ q̄ ab apatibus ca
lidis: ⁊ maxime in locis calidis semꝑ aliq̄d resu
dat virulentū: vt fuit allegatū 14ª tertij. proin-
de aqua casei etiam in casu cōuenit ex hac virtu
te rectificationis: ⁊ de iuuamētis cassiefi. etiam
in hoc dixit. Et in cassiafi. etiam est solutio ⁊ ma
turatio cum facilitate. Et addit: ⁊ aqua zuccha-
ri ⁊ mellis plurime com-stionis est ei⁹ ordinis.
¶ Addit etiā: ⁊ si est possibile vt humor tempe-
retur. i. equetur deīde solōne educet post est me-
lius: iste est cañ. generalis q̄ꝫ prius digerēda est
materia si est possibile anteq̄ educatur maxime
in materia appropriata: qđ intelligit dum mor-
bus dat inducias vt vbi in toto mā esset modi-
ca: etiam non timeremus de multo fluxu ⁊ non
esset calida ⁊ esset indigentia materie aliqualr
acutioris vt si materia esset grossior ⁊ esset indi
gētia exhibitionis ⁊ reubarbari ⁊c. Sed in ma-
teria tali subtili in qua est timor de nimio flu-
xu laudabilius est etiā ante digestionem vt fiat
euacuatio diuersiua ꝑ secessum ex medicina tali
ter leui quomodocūqꝫ sit seu materia calida seu
frigida in apostematibus renū vel vesice nunq̄
debemus dare in pn° vel augmento solutiuum
desuper acutū: q̄ ꝑ cōmotionem materie ex so-
lutiuo agitāte fortiter multe partes dictarum
materiex cōmote ꝯuertunt ad loca apostemata
dolentia ⁊ ꝑpter naturā dirigentem ad dolorē
propter passibilitatem illorū mēbrox lesorum:
etiā q̄ per ꝯuersionē multax materiex ad inte-
stina vicina renibus vel vesice: vñ fit coartatio
in membris apostematis etiā fit lesio ex q̄litate
materiex ductarū ad dictas partes vicinas. Et
de hoc etiā ponit Aui. spālem cañ. in ꝓprio ca°
cum dixit. Et oz ne solō sit laboriosa fortis ⁊ ma
gnificet nocumētū. i. ꝑpter eam magnificet no-
cumētū ꝑpter humorē plurimuz effusum ad in-
testina vicina renibus: ⁊ sup. etiā ꝑpter conuer
sionē aliquax materiex ad mēbra apostemata
ꝑ modum dictū. Idem dixit infra vltra mediuz
capli: ⁊ nō ē via ad administrādū solutiuuz: q̄m
dolorē facit: ⁊ nocet ꝑ id qđ descendere facit de-
sup: ⁊ ita ꝯm tempus principij ⁊ augmēti: ⁊ etiā
status opz nō tm̄ variare medicinas per inferi⁹
exhibitas: sed etiā ꝑ superius: ⁊ etiā ꝑ exteri⁹ lo
cales cū repcussiuis a pn° ⁊ postea veniēte aug-
mēto miscere aliq̄d de resolutiuis. Et ꝓcedēdo
versus statum vel in statu cum est in via resolu-
tionis dominentur resolutiua que sint ali-
qualiter prouocatiua cum aliquibus mollifi-
catiuis: ⁊ cum conuertitur ad saniem mol-
lificatiua et lenitiua sunt magis cōueniētia.
¶ Tandem cum est intentio ruptionis pro-
uocatiua fortia sunt necessaria. ¶ Et ita regule
tur ꝯm cañ. datum 4ª primi ca° de apostemati-
bus: quem cōem cañ. ēt. A. in duobus xbis con-
clusit in ꝓpo ca° de cura apatū renū cū dicit. Et
oz vt admistrēt i pmis. i. i pn° apatū ex eis q̄ bi
būtur ⁊ ex epithimatib⁹ ⁊ clysterib⁹ ⁊ alijs sup.
modis applicatiuis id qđ est iuuatiuum sup. de

repcussiuis. Addit: deinde misceātur ei. i. versus
augmētū ⁊ in augmēto de his q̄ sunt abstersiua
⁊ mollificatiua ⁊ maturatiua aliq̄d. i. minus q̄
sint repcussiua xsus augmētū: dicit tñ hoc fiat
ꝯm magnitudinē apatis ⁊ eius ꝑuitatē. Addit:
deinde administrent abstersiua ⁊ mollificatiua
⁊ sup. resolutiua sup. dñent cū est intētio ad re-
solōnē. Sed addit: opz vt admistrent de mollifi
catiuis ⁊ abstersiuis ea sup. in q̄b⁹ nō est mordi
ficatio. s. qñ apa nō est magnū ⁊ speram⁹ facilē re
solōnē neqꝫ i corpe est plenitudo. nā tūc aliquo
tiēs sufficit aqua mellis vel zuccari ad resolōnē
Vñ addit infra ꝑ. xx. lineas. Et cū scisq̄ corp⁹ est
mūdū ⁊ apa est ꝑuū ⁊ sup. est intētio resolōnis:
tūc fortasse vt dicit sufficit tibi dare i potu aquā
mellis aut aquā zuccari plurime cōmixtionis.
Addit: nā abstersio ambax ⁊ eax incisio ⁊ subti-
liatio. i. resoluet fortasse resoluet ipm sine mor-
dicatione. Sed qñ esset apa magnū ⁊ expectare
mus resolōnē: lz difficilē tūc oporteret exhibere
aliquas medicinas mordicatiuas de ꝓuocati-
uis ⁊ resolutiuis enumeratis in ca° colice: et in
ca° de lapide. Propterea addit ad textū primuz
si vero sunt necessaria fortiora mordicationē hñ
tia ꝑpter magnitudinē apatis: tūc recti⁹ est vt
in eis vincat qđ mordicationē nō hz: lz sup. aliq̄
mordicatiua aliqualr sint necessaria: sed vincat
qđ mordicationē nō hz: ⁊ vbi mā nō esset in via
sanatiōis ⁊ nō est adhuc maturata complete sa
nies. Hoc idē deberet obꝯuari vt cū abstersiuis
⁊ mollificatiuis vincat qđ mordicationē nō hz
ne ꝑpter acuitatē medicaminū rūpat apa ante
cōpletā maturationē vbi añt sit cōplete matu-
ratū: qđ cognoscit in vrina grossa ⁊c. ⁊ remissiōe
aliquox accidētiū tūc xe ꝓuocatiua ⁊ acuta cō
ueniūt ad rūpēdū apa: sed añ istud tps nūq̄ cō
ueniūt pure ꝓuocatiua. Et hoc idē expssit. A. in
eodē ca° cū dixit: cūqꝫ apa integre maturat. i. ē
maturatū: cui⁹ cognitio est in vrina: tūc in potu
dent diuretica sicut semina. s. acuta: vt feniculi
dauci ⁊ silium ⁊ semē agni casti quod est forte et
acorus: de quibus duobus dicit Ser. q̄ ista duo
adiuuant ad ruptionem ⁊ euacuationem saniei
cum vrina ⁊ eis vtrisqꝫ est proprietas in hoc: ꝓ-
uocant enim cum virtute laboriosa vt dicit. A.
⁊ pillule horum in aqua or. ⁊ similibus vt signā
ter dixit Auicēna in aqua ordei ⁊ similibus. id
est cum aliquibus infrigidantibus exhibeātur
ne forte propter acuitatem medicaminum acu
torum simul cum inflammatione locoruz sania-
torum nimis exsiccetur ⁊ induretur sanies ⁊ pro
hibeatur a cursu. ¶ Et de hoc posuit canones
Serap. in cura exiturarum in renibus cuz dixit.
Et qñqꝫ sequitur collectionem saniei inflamma
tio vehemes que est in locis vacuis ⁊ abscindit
propter istud. i. ꝑpter inflāmationem aduētus
saniei ⁊ cursus eius qđ est vt dixit: q̄ calitas in
spissat saniem ⁊ mutat eam in modū lapidis q̄-
re ꝓhibet etiam currere eā: oportet ḡ tūc vt ad-
ministres clistere qđ sedat ⁊ infrigidat inflāma
tionem sicut aqua or. subtilis ⁊ lac ⁊ sessionē in
aqua calida. Et ita sup. debemus etiaz cauere in
his q̄ bibūtur vt remittatur inflāmatio medici
nax nimis acutax. Et istā sniam ēt dixit Aui. cū
dixit: ⁊ multotiens quidem est cā tarditatis ma
turationis malitia complexiōis calide inflāma
te q̄re equet maturatio: ⁊ ita ꝯm istos canones

Nota hūc cañ generalem.

potes regulare pcessum: in cura horũ apostema
tũ ẜm tpa eorũ ⁊ termiationes eorum ⁊ in reni-
bus ⁊ in vesica. ¶ Sicut ergo dictũ est de clyste
ri in pn° cõueniẽti lenitiuo dñantibus tñ reper
cussiuis ita intelligat de syrupis in pn° ɔueniẽ
tibus: de q̃bus sunt syrupus rosatus syrup⁹ de
granatis ⁊ de succo acetose in causa calida cum
aquis plantaginis portulace ⁊ acetose: ⁊ in cau-
sa frigida cum melle ro. cũ aqua menthe ⁊ absin
thij: ⁊ simil'r de epithimatibus ⁊ inunctionibus
circa mẽbra extrinsecus vt ex succo plãtaginis
(Nota) burse pastoris ⁊ lactuce si esset magna inflãma-
tio circa renes apponendo si placet de sandalis
de corallis de rosis ⁊ de huiuscemodi: ⁊ pro inũ-
ctionibus approximando oleum rosatum oleũ
cydoniorũ ⁊ sil'es vel infundãtur pecie in aquis
sublimatis vel decoctõis ros. solatri cũ modico
aceti. Et in apate frido cũ oleo masticio et camo
millino ⁊ oleo ro. similiter operandũ est circa ve
sicã: sed remissiora debent esse frigida vt sepe di
ctum est: ⁊ semp cum eis debent admisceri aliq̃
medicine viuifice aromatice confortatiue debi
lis innate caliditatis vesice. ¶ Sed qm̃ ista sti-
ptica nõ sunt mitigatiua doloris ⁊ aliquotiẽs
stat intẽtio ad mitigandum dolorem: immo q̃si
debet esse pª vt est dictum in ca° superiore: tũc
qñ vertitur intẽtio ad istud opz minuere stipti
ca ⁊ apponere mollificatiua ⁊ lenitiua cum ali
quibus anodinis ⁊ in clysterijs ⁊ inunctionib⁹
⁊ sessionibus. Et de hoc dicit Aui. opz vt tu assi
due vtaris in dispositione doloris: ⁊ sedatione
suspẽsorijs ei⁹ sedatiuis q̃ diximus multotiens
vt sup. sunt altea camomilla. Unde ante dixe-
rat: ⁊ ex illo est vt emplastretur cum pãno laneo
infuso in oleis calefactiuis ⁊ illis in quibus est
virtus anheti ⁊ altee sup. cũ maluis ⁊ violis et
portulaca. Et addit infra: ⁊ fortasse necessarium
est cã doloris vt ponatur in eis aliq̃d de papaue
re: ⁊ cortices mandragore sunt ɔueniẽtes ad id
vt dixit: ⁊ ista pprie debẽtur in apate vesice p-
pter vehementiã doloris illius: aliqñ tñ cuz est
retẽtio fecis cõseruatur dolor: ⁊ ppterea cliste-
re lenitiuũ tunc in casu mitigat dolorem. Et de
hoc dicebat ẽt Aui. ⁊ qñq3 clistere est extrahens
fecẽ sup. mollificatiuu3: sed infrigidatiuũ sedãs
dolorem p hoc qđ facit descendere id qđ cõpri-
mebat ppterea qđ lenit. Et qñ pur cũ istis nõ mi
tigaretur dolor tunc lenis flõia ⁊ vẽtosationes
sunt ad hoc faciẽtes. Et addit: ⁊ fortasse necessa-
rium est vt in potu tribuas semina diuretica fri
gida cũ paucis calidorꝫ subtiliũ ⁊ aliquo narco
ticorꝫ sicut anisum cum orobo ⁊ opio sup. cum se
mi. endiuie ⁊ citrulli ⁊ hmõi: ⁊ sicut philoniũ vt
dixit: ipsum enim dixit est melius medicamẽ in
hmõi loco: possumus facere cõpositiones multi
plices de cõfectionibus appropriatis ĩ hoc tpe
de zuccaro ros. ⁊ diabuglossato ⁊ trocis. de cam-
phora ⁊ hmõi. ¶ Et cessato dolore p̃terito prin°
⁊ augmẽto cũ est intẽtio resol'onis p intrinseca
cõplet hec intẽtio exhibẽdo feniculũ ⁊ anisum
cũ aqua mellis ⁊ cũ confectionibus resolutiuis
vt est dianisum ⁊ tyriaca antiqua si expedit su-
mendo pax eius: ⁊ p exterius valẽt empl'a facta
ex camomilla melliloto fenugreco se. lini farina
tritici cũ radice lilij si pl3 ⁊ foliorꝫ cauliũ ponen
do de piguedine anatis ⁊ galline vel oleo camo
mellino Uel de lilio: ⁊ de sil'ibus fieri possunt fo
mẽtationes ⁊ inunctiones ⁊ epithima. ¶ Et cũ
nõ speratur resolutio: sed iam est in via ad ma-
turationem seruando canonem dictũ supra de
applicatione mollificatiuorꝫ ⁊ abstersiuorꝫ ⁊ ali
quã mordicationẽ hñtiu3 p interius v3 sirupus
de liquiritia ⁊ aqua decoctionis passularꝫ sicuũ
⁊ mellis ⁊ fortiora ei⁹ sunt si simul in decoctione
decoquatur absinth. ireos spica poliũ ⁊ vltima-
te vrtica ⁊ ad exterius applicãda recurre ad fo-
mẽtationes ⁊ empl'a posita circa textu3 supra in
multis alijs locis ⁊ de pleuresi ⁊ de apate stõi ⁊
epatis. ¶ Postea cũ difficulter rũpitur ⁊ volu- (Nota)
mus puocare ruptionẽ tũc v3 sing'r clistere. Et
de hoc dicit Serap. q̄ si nõ disrũpit exitura cu3
istis rebus: tunc opz vt administremus clistere
acutum vt factum ex floribus anheti ⁊ sicub⁹ ap
ponẽdo parum in decoctione de fimo columbi-
no postea cum modico benedicte ⁊ oleo de lilio
composito ⁊ modico salis gemme. Et dixit Ras.
in diuisionibus in hac intẽtione. Cũq3 sedat do
lor totus ⁊ remanet grauitas tũc precipe egro
vt saliat ⁊ vt descendat a gradibus cum veloci-
tate ⁊ commoueat catim suum ⁊ percute ipsum
supp. circa illas partes si nõ incipit mingere sa
niẽ. Si võ saniẽ mingit excusatus eris ad hoc: ⁊
q̃d siẽdũ tũc erit apparẽte sanie dicet in cap° se
quẽti. de vlcerib⁹. i. in ca° de mictu sanguinis ⁊
saniei. ¶ Quod si apostema induraretur proce-
dendum est cum his que sepe dicta sunt cum
oleo nardino ⁊ de lilio ⁊ cum bdelio ⁊ armonia
co ⁊ adipib⁹ maxime ceruina ⁊ vrsi ⁊ leonis mũ
dificato apostemate aliqual'r: ⁊ ita vtẽdo circui
tione aliqñ mollificãdo ⁊ aliqñ resoluẽdo vt est
regula in apostematibus duris. ¶ Et ista q̃ va-
lent in apatibus duris factis ex calidis: valent
etiã in apatibus duris radicalibus vt in apate
mel'ico. Sed cura differt in hoc q̄ in factis a cau
sa calida semp oz misceri aliqua frigida hume-
ctatiua cũ alijs q̃ nõ sũt necessaria in apate mel'i
co radicali: ⁊ ea q̃ ɔueniũt tpe resol'onis apatis
calidi: ẽt pro magna parte cõueniũt in augmen
to ⁊ quasi in pn° apostematis sl'atici: s3 in apate
sl'atico in his tpibus debẽt aliqua magis stipti
ca apponi: ⁊ ista omnia trahantur ad apostema
ta vesice. Et sic sit finis capituli.

¶ De ardore vrine. Capi. xvj.

Cum eger dũ mingit sentit ar-
dorez ⁊ pũctionẽ in virga a sal
sis acteosis ⁊ acutis abstinen
dus est: ⁊ nutriẽdus est ex tap
beis lenibus ⁊ zibrebezi ⁊ eorꝫ similibus
¶ Hec quoq3 medicina dãda est ei. ℞. se. (Des. pulueris optimi in hoc cãu)
melonis excorticati. ʒ. xxx. citrulli cucurbi
te portulace papaueris albi seminũ. añ. ʒ.
iij. seis iusqami albi. ʒ. ij. zuccari albissimi
ad põdus oiu3 pulueris horum quotidie
ʒ. iij. in mane: alie iij. circa noctem cũ. ℥. j.
syrupi vio. aut iulep sumant ¶ Hec ergo
egritudo nõ est puipẽdẽda: q2 cũ sit man-
siua ⁊ pseuerãs proueniunt ex ea in vesica
⁊ in instrumentis vrinalibus vlcera.

Stud est capitulū de ardore vrine q̄ fit in mictu vt dicit rubrica ꝙ recta cōtinuatione seq̄tur immediate ad cam. de apatibus renū ꝛ vesice. nā cum ad apata renū ꝛ vesice maxime calida q̄ plerūqꝫ fiūt vt dictū est supra sepe sequat̄ resudatio materie virulēte acute mordicatiue q̄ mixta cū vrina reddit vrinā acutā mordicatiuā suo incessu q2 ēt ad apata sepe seq̄tur vlcus: ꝛ sic solo continui incedēte vrina p nām acuta cū vlcera sunt facta mūda imprimit dicta mā vrinalis q̄ p nāꝫ est acuta in dicta mēbra sensitiua ꝛ maxime i vlcere vesice vel colli eius: ꝛ pinde ardor ꝛ perceptio acuitatis in exitu vrine i mictu: ꝛ ptꝫ recta cōtinuatio huius capli cū supiore. ¶ Pn̄s igit̄ cam in quo determinat̄ de ardore vrine ꝛ de punctione vrine q̄ fit in mictu: p̄a diuisione diuidit̄ in tres ptes. Nā primo manifestat ipsam dispōnem q̄ d2 ardor vrine. scd̄o ponit curā istius per dietā ꝛ p medicinas: tertio ponit vnū notandū hn̄dū mēti ad reddēdū medicū diligentē in cura eius in prin° vt nō pseueret. scd̄a ibi. apd̄ pn̄cipiū. (A salsis ꝛ ab acetosis ꝛc.) tertia ibi. (Hec quoqꝫ egritudo nō est paruipēdēda ꝛc.)

Continuatio p̄ntis capli ad p̄cedentia.

¶ De pma parte dicit. Cū eger dū mingit sentit ardorē ꝛ pūctionē in virga: tunc sup. talis eger dꝫ poni in rubrica de patiente ardorem vrine: si gnāter dixit cū mingit sentit pūctionē in virga nā ꝛ si vrina in se acuta absterfiua ꝛ pungitiua esset pmanēs in vesica nō transiēs p virgā vel p collū vesice: forte nō causaret̄ dolor neqꝫ pūctio in virga: ꝛ sic nō p id qd̄ est acuta in seuijs vrine d2 quis pati ardorē vrine: sed p hoc qd̄ ipsa cum trāsit p vgā cū mingit̄ ipmit acuitatē ꝛ mordicationē in virga: ꝛ maxime in extremo eius versus glandulā: ꝛ in glandula pp̄ter maximā sensibilitatē illius. Idcirco bm hāc deberet dici taliter lesus patiēs ardorē vrine: nō esset tn̄ inconueniēs ꝙ ēt nō in actu mingēdi: sed ex mora tm̄ vrine actu in vesica cōicaret̄ nocumētū de punctione ꝛ ardore ēt ad virgā ꝛ caput eius pp̄ter maximā colligātiā ꝛ immediatā quasi ad vesicā ꝛ ad collū eius: ꝛ hoc esset maxime qn̄ in vesica esset notabile nocumētū vel in collo eius de excoriatione vel vlcere vel scabie: sed nō est necesse stāte vrina talr̄ acuta in vesica dolorem cōicare: ita vt dicatur patiens ardorem vrine: vt dictum est nisi duꝫ mingitur vt clarius videbitur infra de causis ardoris ꝛ punctionis. Et hoc est quod intendit.

¶ De scd̄a parte ponēs curā duo facit. Prio ordinādo dietā declarat a q̄bus est abstinendum ꝛ q̄b9 vti ꝯueniat. scd̄o ponit medicinalia ad casum cōferētia. scd̄a ibi. (Hoc qꝫ medicamē ei dādum est.) ¶ Dicit pmo sup. talr̄ patiens a salsis ꝛ acetosis ꝛ acutis: p acuta intelligēdo oīa q̄ in certa q̄titate exhibita in ore imprimūt pūctionē: ab oībus talib9 abstinēdū est: ptꝫ cā. Naꝫ ex talib9 fit gn̄atio humoꝝ acutoꝝ vel aquositatis acute vn̄ vrina fit mordicatiua: ꝛ ideo ab eis est abstinēdū ꝛ nō tm̄ ab his: sed ab amaris ꝛ vehemēter dulcibus vt suo loco spālius dicet̄. Dicit ꝯn̄r ꝛ nutriēdus ex tapheis lenib9. i. ex cibis humectatiuis ꝛ lenitiuis: vel ex lenibus. i. ex humectatiuis simplr̄icibus vt eēt aqua casei vel decoctio portulace vel maluaꝝ. Addit: zibrebeci. i. ex tapheis cōpositis ꝛ eoꝝ silr̄ibus. s. insipidis ꝛ lenitiuis cōpositis: vt eēt decoctio or. ꝛ se. maluarū ꝛ alteeꝛ liq̄ritie paꝝ ꝛ ex alijs cibis magꝫ nutritiuis vbi esset necessitas pp̄ter virtutem vt sunt pultes ordei ꝛ amilij ꝛ carnes captorum et agnoꝝ ꝛ alioꝝ mō sint cibaria insipida nō inflāmabilia. ¶ De scd̄a pte ordinat vnū medicamē dandū qd̄ est in casu cōueniēs ad remittēdū dolorē ꝛ nimiā sensationē mēbroꝝ: ad minuenduꝫ ēt acuitatē mā̄e reddēdo vrinā min9 calr̄am ꝛ minus siccā p impssionē q̄litatis frigidioris ꝛ humidioris in ipsa vrina cū aliq̄b9 ēt ꝯuertētibus dictas medicinas repssiuas ad vias vrine: ꝛ ita cōplet̄ q̄si oīs intētio q̄ hr̄ vel fit hn̄da in ardore vrine in prin° nō cōicata alia lesiōe mēbris vrinalibus vt de solr̄one de apate vel vlcere vel longa debilitate: ꝛ vbi nō fit timor de ꝯuersiōe mā̄erū ad mēbra vrine. Iste aūt intētiōes cōplent̄ p simplicia in hoc puluere intrantia: cui9 cōpō ē. Rx. se. melōis excorticati. ꝫ. xxx. se. citrulli aliqui sumūt p citrullo anguriā: ꝛ aliq̄ pprius vt credo accipiūt quos appellam9 cucumeres: sem̄. cucur. ista oīa sunt infrigidātia ꝛ humectantia: vt ptꝫ: se. portu. se. papa. oīm an̄. ꝫ. iij. ista cōfortant ꝛ aliqualr̄ minuūt sensum: se. iusq̄ami albi. ꝫ. ij. qd̄ est notabile stupefactiuū: zucchari albissimi pōdus oīm: si guāter albissimi: q2 minus calidū immo nō calr̄m vbi zuccaꝝ vnius cocte vel duaꝝ ad calr̄m declinat. Et dās modū vsus eius dicit d̄ puluere hoꝝ quotidie in potu. ꝫ. iij. i mane ꝛ alie ꝫ. iij. circa noctē. i. eūdo dormitū cum. ℥. j. sirupi vio. vel sirupi de portulaca q̄ est in hoc singularis aut iulep sumatur. Et no. ꝙ lꝫ dixerit de hoc puluere nō intellexit ꝙ ista semina exficcētur ꝛ puluerizent̄ ꝛ minueret̄ intētio nostra humectatiōis: sed intellexit vt minutatiꝫ sumant̄ mixta ad modum trachee super cocleari: ptꝫ vtilitas ex dictis.

Des. oprimi pulueris in hoc cãu.

Des. pulueris.

¶ De tertia parte dixit reddēdo medicum cautum in cito occurrēdo. Hec qꝫ egritudo nō ē paruipendēda ꝛ ponit rōnē: q2 cū sit māsiua ꝛ pseuerans pueniūt ex ea in vesica cū instr̄is vrinalib9 vlcera: p instr̄a vrinalia ītellexit porosvritides ꝛ forte renes cū collo vesice ꝛ virga: patet clare. Nā talis vrina acuta exn̄s est apta inducere excoriationem in dicta membra que excoriata facile deducūtur ad vlcera: vt ptꝫ: ꝛ cū sūt vlcerata maxime vesica vel collum eius vt plerunqꝫ sunt mali finis vt videbitur loco suo: ꝛ ideo opꝫ multum insistere in principijs vt dixit. Et hec sufficiant quantum ad textualia.

Quo sic exposito cap° in sequēdo ordinē: de quid nois pmo ardoris vrīe. Ardor vrine vt dictum est circa lr̄am paulo ante sumit̄ p pūctione pcepta in vijs vrine maxime in vga cū vrina mingitur cū qua nō cōiungitur excoriatio vel aliud nocumentum manifestuꝫ in dictis vijs: quoniam vbi esset vlcus siue lapis in collo vesice vel in canna: ꝛ ibi esset punctio etiam in exitu vrine non esset ascribenda hec passio ad capitulum ardoris vrine principaliter: quoniaꝫ istius punctionis: alia esset causa principalis quam ipsa nimia acuitas in vrina: sed quando stante in columitate istorum membrorum non apparente alia causa manifesta ex sola acuitate vrine percipitur punctio hora mictus: tunc proprie hec punctio d2 ardor vrine.

De q̄dditate nois.

Distinctiones. De qua dispōne stant p° distōnes. Prima distō: q̄dam talis accidit post morbos cōes toti vt post se. maxime acutas: ꝛ q̄dā accidit nō p̄cedētibus illis neq3 alia cā sensibili p̄cedente calefaciente de extrinsecis. ¶ Alia distō: talis dispō quedaꝫ accidit in corpore iuuenili ꝛ forti ꝛ carnoso: quedam in corpore macro nāl̄r: quedā in corpore senili: ꝛ si non macro per nām: ꝛ quedā in macro ꝛ senili. ¶ Alia distinctio: quidā ardor p̄cipit nō apparente sanguine vel sanie vel squama furfurea vel carnosa: ꝛ quidā p̄cipitur aliquo istorū simul apparente. ¶ Et itē qn̄ apparet cū punctione sanguinis aut sanies aut alia mā aliqn̄ mict⁹ sanguinis seq̄tur acuitatē ꝛ punctionē: ꝛ aliqn̄ punctionē p̄cessit mictus sanguinis vel saniei. Et dicebat Aui. ꝛ multotiēs p̄ducit primū ad secundum. i. acuitas vrine perducit ad mictū sanguineum ꝛ saniei: patet causando excoriationē sicut fluxus ventris colericus est cā ad vlcera intestinorum: vt dicit Aui. ¶ Item talis ardor vrine quidam est de recenti inductus: ꝛ quidam ex multo tempore.

De causis.

Cause ardoris vrine. Ueniendo ad cās ardoris vrine de q̄bus cōiter ponitur solꝰ continui in vijs vrine siue fuerit rasura siue scabies siue vlcus: quā vt cām spālem ardoris vrine cū sit sermo particularis de ardore vrine non arbitror esse cām eius: qm̄ vt dixi paulo ante in q̄d nois termini: ardor vrine denotat actioneꝫ lesam mēbroꝝ vrinaliū p̄pter mictū vrine tm̄ q̄ de se p̄cipitur acute imprimēs ēt si dicta mēbra essent sana: lꝫ nō optime disposita: saltē in q̄b⁹ nō sit manifesta solutio ꝯtinui. ¶ Hoc ergo mō sumēdo cāe reducitur p̄ncipal̄r ad duas: vt ad malā cōplōnem calām vel aliter acutā siue baurachialē: ꝛ in aliam cām vt in diminutionē vel exsiccationem humiditatis p̄parate a nā cuiusdam glutinose frigide ꝛ lubricatiue gn̄ate talis in carnib⁹ glādosis in p̄tibus vesice existibus vł in vesica: cuius finis fuerit vt transiēs sup meatum vrinatiuū: vt supra sup̄ficiem vesice vel colli eius vel calami staret ibi tanq̄ glutē ꝛ defensaculū imp̄ssionis vrine de se nāl̄r p̄sigitiue: cuꝫ ipsa. s. vrina essentialiter sit aquositas cui pus colericū est admixtū: vn̄ ipsa vrina ēt in corpore sano p̄ nām est acuta: igitur ne lederent suo icessu dicta mēbra vrinalia ordinauit nā dictā humiditatē labi supra dicta mēbra ꝛ ibidem glutinari vt tutamē ꝛ defensaculū dictoꝝ mēbroruꝫ. ¶ Aliud ēt iuuamentū sumitur ex ea tali humiditate lubrica: qm̄ ipsius multe partes insipide frigide existes miscētur cū ipsa subā vrine p̄ nāꝫ acuta: ꝛ ita redditur vrina minus acuta ꝛ ex consequenti minus imp̄ssiua sicut ēt in modica aq̄ salita si addatur multum humidū insipidū viscosum aliqual̄r primū remittitur salsedo illius aq̄ in se. scdō fit ēt minus imp̄ssiua: q2 ingrossata a tali mā glutinosa aliqual̄r. Cuꝫ igitur deficit talis humiditas vel sensibiliter minoratur deficit loco glutinatio ꝛ materie vrinali equatio. s. remissio in acuitate quare accidit ardor: vt dicebat Aui. ¶ Cause aūt defectus vel minoratiōis huius humidi sunt omnes cause exsiccatiue vt vigilie passiones animales longa ieiunia flux⁹ humiditatum naturalium cibi exsiccatiui exercitium laboriosum: ꝛ gn̄aliter oēs cause resoluētes ꝛ spālissime coitus cum superfluit. Naꝫ vltra hoc q̄ coitus exsiccat humiditates in toto minorando humiditates a toto spāl̄r tn̄ minuit: immo finit quasi istas hūiditates spāles lubricatiuas de q̄bus dictum est: qm̄ cum coitu egrediuntur plurime humiditates de dictis sil̄ cum spermate p̄pter vicinitatem spermatis ad easꝛ idem febres eliquatiue sunt de cāis maxime ad hoc adducentibus ꝛ tandē p̄cessus etatiu⁹ producens ad exsiccationem humiditatuꝫ nālium.

Due sunt cause principales ardoris vrine.

¶ Alia cā gn̄alis vt dicebatur sumitur ex malitia complexionis calide vel aliter acute immālis vel mālis impresse in ipsa subā vrine. De immāli quidem aliquotiens ab epate ꝛ a renibus imprimitur per simplicē alterationeꝫ caliditas mordax in vrina ab excessiua illoꝝ membroꝝ caliditate vnde redditur vrina acuta: ꝛ ita posset induci ab alijs membris ꝛ a toto dicta malitia cōplexionalis ꝛ ab aere calido ꝛ a statiōe in sole ꝛ in stuffis ꝛ ab oībus extrinsecus occurrentibus inflammare potentibus.

¶ Potest ēt acq̄ri mala cōplexio calā mālis vel al̄r acuta mālis amara vel salsa ꝛ pungitiua acetositate p̄pter p̄ntiam humoris acuti salsi acetosi vel q̄uolibet aliter mordicatiui mixti cum ipsa vrina. Et hoc mō oēs cāe que multiplicant coleram in toto q̄ maxime demandatur ad vias vrine: vt supra visum est in ca° de icteritia: oēs tales possunt esse cause ardoris vrine p̄ mixtionem humoris colerici cū vrina: ꝛ sil̄r multiplicātes flā salsum ꝛ baurachium. Et ex parte regiminis ꝛ ciboꝝ ad hoc facientium multiplicādo talem mām que miscetur cum vrina vnde sit acuta mordicatiua sunt de causis ardoris vrine: et tu ad ipsas specialiter discurrere potes ad quas non discurro propter abbreuiare. Et hec de causis sufficiant.

De signis.

Signa. Ueniēdo ad sigͣ p̄nostica p° euēt⁹ in oībus corporib⁹ macris p̄cipue in tp̄e senectutis ꝛ p̄prie ī tp̄e decrepite etatis parata est hec dispō de ardore vrine venire. Patet hec conclusio: q2 in his modica est mā nāl̄r humida lubricatiua que de se cum abundat est prohibitiua ardoris vrine: vt dictum est supra: que etiam mā modica existens ex etate ad decrepitā etatem magis minoratur: ꝛ p̄nr deducta cā euētus ardoris vrine signare possumus supra dictā dispōnem. ¶ Alia conclusio: in vtentibus regimine calefactiuo p̄m ꝛ exsiccatiuo vt de parcitate vigilias ꝛ ieiunia: ꝛ stantibus in balneis termarum maxime sulphur. acutis ꝛ hmōi expectare opꝫ ardorē vrine. ¶ Alia cōclusio: in vtētibus cibis salsis amaris ꝛ acetosis frequēter: ꝛ in multo tēpore ꝛ in vtentibus etiam p̄uocatiuis acutis vt seminibus calidis ꝛ brodijs ciceruꝫ ꝛ hmōi expectare opꝫ sil̄em dispōnem: ptꝫ p̄ gn̄ationem humoꝝ acutoꝝ ꝛ cōuersionem eoruꝫ ad vias vrine. ¶ Alia cōclusio: ꝛ ponit a Ras. 10. cōtinen. Hn̄tibus cōplōnes ex q̄bus dissoluitur vapor fumosus: vt sup. sunt hn̄tes complōnes aduſtas nisi frequēter balneo vtant ꝛ humectatiōe ipsoꝝ vrina erit acuta pungens eos. Addit: dein de in fine eoꝝ cum senes erunt frequens erit in eis ardor vrine: ptꝫ ex dictis. ¶ Alia cōclusio: in vtentibus multo coitu ꝛ maxime si corpora fuerint colerica expectare oportebit ardorem vrine patet etiam ex dictis. ¶ Ultima conclusio: etiā

euentus: in icteritia citrina ex oppilatione meseraicarũ per quas dꝫ deferri materia cholerica ad ieiunũ per intestina vt sepe ꝯtingit in colica flagmatica expectare opꝫ ardorẽ vrine: pꝫ qm̃ in isto casu materie cholerice cõuertuntur ad vias vrine mixtione quarũ reddiꝶ vrina acuta impsiua vt est dictũ. ¶ De pronosticis vero ad bonũ

De signis pnosticis ad bonum Primum.

Primũ est ꝙ accidẽs ardor vrine ex causa primitiua vt ex laborioso exercitio vel potu vini acuti vel comestione multi saliti ꝛ hmõi ceteris parib⁹ in lesione depẽdẽte a causa corporali diuturna vt ex fe. colliquatiua vel alia simili citi⁹ põt curari pꝫ.

Secundũ.

¶ Alia cõclusio: occurrẽs in iuuene talis dispositio sanguineo ꝛ fortis restauratiue ꝑ pter diminutionẽ humiditatis lubricatiue de qua dictũ est: postea cũ bonitate regiminis melius curaꝶ ꝙ̃ si cõtingat similis dispositio in corpore senili ꝛ cholerico vel melẽcolico: ptꝫ ꝑpter virtutẽ fortiorẽ restauratiuã in iuuene ꝙ̃ in sene: ꝛ in sanguineo ꝛ humido ꝙ̃ in sicco. ¶ Et ex his patẽt ꝯñr alia pronostica ad malũ vt ꝙ ardor vrine cõtingẽs in sene ꝛ maxime macro vix vel nũꝙ̃ curatur: ptꝫ ꝑpter id qꝺ in talib⁹ nõ fit ꝯueniẽter restauratio vt dictũ est qñ ꝑpter defectũ illi⁹ accidat talis ardor.

De signis pnosticis ad malũ. Primũ.

Secũdũ.

¶ Aliud ꝑnosticũ ꝛ est Aui. in ca° vlcerũ vesice ꝛ in eo cui fit vrina assidue acuta succedũt vulnera ꝛ vlcera in vesica sup. ꝛ collo eius.

Tertiũ.

¶ Alia cõclusio: qñ accidit icteritia ꝛ ꝯñr ardor vrine cõuersa materia cholerica ad vias vrine ex causa oppilationẽ faciẽte ꝛ prohibẽte trãsitũ cholere ad cãnales debitos que fit causa irreparabilis vt esse generatio pori vel carnose substãtie vel apa: durũ in meatib⁹ per quos deberet trãsire: tũc hec dispositio q̃si fit incurabilis: dico signãter q̃si qm̃ forte diuertẽdo cholerã ad alias regiones ne trãseat ad vias vrine: vnde expellẽdo eã per superius ꝑ vomitũ vel aliter per balnea ad cutim posset fieri cura talis ardoris: sed difficile est plurimũ errãtẽ naturã ex multo tẽpore corrigere.

De signis demõstratiuis.

¶ Signa vero demõstratiua generis sunt ex se manifesta per punctionẽ que manifestatur in exitu vrine. ¶ Sed signa demõstratiua causarũ sunt etiã ex se manifesta ex al's dictis ꝑcipue de antecessione causarũ adducẽtiũ diuersarũ ad hãc dispositionẽ. ¶ Stãt etiã quedã de presentib⁹ significationibus ex habitudine macra vel nõ macra: qm̃ stãte toti⁹ habitudine demacrata: significatur tñ illi⁹ esse minorationẽ et exiccationẽ illi⁹ humiditatis glutinose ꝛc. vbi in corpore humido nõ sic sufficiẽter cõueniẽter arguere possem⁹ supra dictã causam: similiter etiã est de vrina si fuerit ignea vel nõ ignea ꝛc. tu clarifica ꝛ discurre ad eas propter abreuiare.

De prima intentiõe curatiua.

Cura. Jã veniendo ad curã que etiã diuidiꝶ in dietam ꝛ medicinalia attẽdẽdo ad istas duas causas principaliter: vt ad remissionẽ acuitatis vrine sequentis vel malitiã calide cõplexionis sine materia vel cũ materia cholerica vel fl'ate salso mixtis cum ea. Et 2° ad regenerãdũ humiditatẽ istã lubricã vnctuosam cuius ꝑsentia in dictis mẽbris vrinalib⁹ minuiꝶ acuitas impressionis vrine: ꝛ discurrẽdo summatim per res nõ naturales. ¶ Circa aerẽ cauendũ est ab aere calefaciẽte ꝛ exiccãte: ꝛ sic est cauendũ a mora in sole ꝛ in stuffis et in locis termarũ vel ꝑpinquis eis: ꝛ inclinãdũ est ad aerẽ frigidũ et humidũ peccante cholera ꝛ in diminutione humiditatis dicte: sed peccãte fl'ate salso saltẽ inclinandũ ad frigidũ aerẽ: est tñ vitãdus aer borealis propter id qꝺ penetrãdo nocet vesicis ꝛ locis neruosis. Quilibet tñ ventus est in casu nocẽs: ꝛ ita vitãdi sunt pãni calidi ꝛ pelles calide omni tẽpore precipue alligati circa dorsum: vnde strictura cinguli et diploidis in hoc casu est fugiẽda: ꝛ ita accubitus supra culcitrã mollẽ de pluma ne inflãmenꝶ epar ꝛ renes maxime in tẽpore estatis.

De somno ꝛ vigilia.

¶ De somno ṽo ꝛ vigilia dicaꝶ ꝙ sit parcitas ꝛ moderantia in vigilãdo: qꝛ nimie vigilie inflãmãdo nocẽt: vnde melius est declinare ad superfluitatẽ in somno ꝙ̃ in vigilia: ꝛ absolute plus est dormiẽdũ ꝙ̃ tẽpore sanitatis nõ supra dorsum neqꝫ ad partẽ dextrã ne inflãmẽtur epar et renes sed supra sinistrã vel supra ventrẽ.

De motu ꝛ quiete.

¶ Et ita vitetur motus nõ tm̃ superflu⁹: sed etiã ille qui esset cõueniẽs tẽpore sanitatis: immo adhereat quieti ꝙ̃tũ po'e est: qm̃ per motũ exacuũtur materie ꝛ mouenꝶ circa mẽbra in quib⁹ sunt ꝛ inde magis imprimũt de nocumento si fuerint acute: ꝛ ꝑinde reuolutio in lecto de latere ad latus fit etiã nociua: qꝛ incitat ad vrinã per modũ dictũ: suaue tñ exercitiũ ꝯfortatiuũ mẽbroꝝ ꝛ in aere tẽperato vel frigido nõ est sil'r discõueniẽs: vt. expresse declarauit. Gal'. 6° de interiorib⁹ etiã dicẽte. A. in ca° de cura vlcerũ vesice ꝛ trahiꝶ etiã ad casum nostrũ. Et exercitiũ quidẽ nocet eis ꝑpterea ꝙ acuit ꝛ super inflãmat: si autẽ nõ facit id est iuuatiuũ propterea ꝙ cõfortat mẽbrũ. Addit: experiatur ipsum ergo sup. pariẽs paulatim ꝛ fiat in tẽpore cõueniẽti vt stomacho vacuo ꝛc. Et si nocet exercitium pedes fiat eques suauiter vel in naui: ꝛ in supplemẽtũ cõpleti exercitij fiãt fricationes mẽbrorũ superiorũ fricãdo spatulas versus brachia: ꝛ brachia in deorsum.

De inanitione ꝛ repletione.

¶ De inanitione ꝛ repletione breuiter dicatur ꝙ nimia inanitio est plurimum nocens. Nã famescere et sitire adducũt inflãmationẽ. Est ergo temperate comedendũ ꝛ bibẽdũ. Sed est prouocanda lenitio ventris ꝙ̃tũ possibile est cũ lenitiuis infrigidantibus clysteribus de quibus infra vel cũ leui suppositorio facto ex zucchаro cando infuso in oleo violato. Et de maxime ledẽtib⁹ inanientibus est coitus a quo maxime cauendũ est tãꝙ̃ ab inimico interficiente in isto casu propter rationes dictas supra in causis.

De accidẽtib⁹ aĩe.

¶ Circa accidentia anime maxime nocet ira furor rixa et nimia sollicitudo: sed moderate gaudere, ꝛ letari in locis amenis ad frigidũ declinãtibus est iuuans.

De cibo et potu.

¶ Jam veniẽdo ad cibos ꝛ potus oportet hic cõmemorare vnã sententiã Aui. in ca° de cura diabetis que sententia est in casu nostro maxime cõueniẽs vbi dixit: ꝙ melior res dispositionis ciborũ quos sumere precipiunꝶ est vt sint tales quatenus comiteꝶ eos lenitas nature ꝛ cõfractio sitis. Et ita in hoc casu cũ causa diabetis ibidẽ sit eadẽ vel sibi similis de caliditate epatis vel renũ sicut etiã in hoc casu opꝫ cibos in isto casu eẽ insipidos lenitiuos cõductiuos ad viã secessus leniẽdo: ꝛ sic debẽt vitari oẽs cibi salsi acuti mordicatiui ꝛc. de q̃b⁹ dictũ est circa lraꝫ.

Questio.

¶ Sꝫ vtrꝫ ĩ cibis eoꝝ debeat esse vis ꝑuocatiõis vrine tãꝙ̃ in cibis medicinalib⁹. Et ita ẽt de medicinis est qꝺ si in casu debeanꝶ medicine ꝑuocatiue: ꝛ apparet ꝙ sic ex textu. d. Aui. in cura in ꝑpo ca° cũ

dixit. Et si nõ fuerint vlcera neq̧ sanies tũc melior est exuberatio vrine: ita et cibi. Et medicine in ardore vrine de quo dictum est cũ quo nõ cõiũgitur sanies neq̧ vlcus debent esse prouocatiue vrine vt exuberet aqua vel vrina circa dicta mẽbra. ¶ Ad partẽ tñ oppositã videt̃ esse ratio cum multis etiã sententijs autorũ: qm̃ cũ ardor vrine sit dispositio dolorosa mẽbrorũ vrine propter incessum vrine per illa membra tẽpore mictus q̃nto magis exhibentur diuretica tãto magis cõuertitur materia subtilis ad vias vrine: et ita tanto ampli⁹ multiplicatur vrina circa illas ⁊ frequẽter fit mictus vrine: et ita fit frequẽtior dolor in illis. ⁊ sic iste partes magis debilitant̃ ⁊ parant̃ ad dissolutionẽ. ¶ Et ad hãc partẽ etiã est text⁹ talis. d. A. ad p̃n^m^ de cura diabetis vbi dicit: ⁊ de illis que oportet ipsum dimittere est labor dorsi ⁊ assumptio diureticorũ: qui textus seruit proposito nostro in hoc vt dicebatur etiã paulo ante qm̃ diabetis accidit ex caliditate ignea: sicut ⁊ etiã ardor vrine. ¶ Cõtra etiã exhibitionẽ diureticorũ stãte lesione vel al's debilitate in dictis mẽbris videt̃ vna expresse sententia. d. Gal. 13°. terapẽ. distinctione 3^a^ ca°. 4. que licet videatur cõtrahi ad ap̃ata: tñ sensus litere trahi põt etiã ad mẽbra que leduntur ex omni causa: vt. s. causa ledẽs ad oppositũ cõuertatur dixit sic: non. n. ratio solũ: sed experiẽtia ostendit aliã alie particule euacuationẽ cõuenientẽ. Addit: considerasti deniq̧ quosdã eorum qui inceperũt flegmõare oculis ipso solo sup. pharmaco purgari per inferiorem ventrẽ ⁊ die vna curatos ꝙ si in epate incipiente flegmonare conatus fuerit quis tale gerere. i. dare medicinã desuper maximũ operabit̃ flegmonẽ sup. qr cõuertent̃ materie in deorsum. Addit queadmodũ demũ ⁊ si renibus vel vesica flegmonare incipientibus diuretica potest pharmaca ⁊ menstrua moueat matrice flegmonante sup. taliter nocebit. Postea ponit sentẽtiã cõem nõ tm̃ in flegmonib⁹: sed in omni fluẽte materia nocitura membris dixit: antispere. n. i. reuellere op3 ab incipientib⁹ reumatizare lõgitudine superfluitatẽ. i. per partẽ multũ cõtrariã nõ trahere ad ea sup. cũ cõuertẽtib⁹ ad istas partes vt in ꝓposito nostro. ¶ Eãdẽ sentẽtiã ponit Aui. 19. tertij. in fine primi tractatus de curatione vẽtositatis in vesica et est sentẽtia vniuersalis dixit. Et recordare qđ dictũ est tibi in cap° renũ ꝙ renes aut vesica qñ sunt dolorosi aut egri nõ appropinquẽt pillulis de seminib⁹ ⁊ augmẽtet̃. i. etiã augmẽtet̃ in renib⁹ ⁊ vesica dolor cũ attractiõe i. cũ cõuersione ad ista mẽbra: ⁊ ita p3 ꝙ in dolore vt i casu nr̃o ꝓhibuit vti diureticis. ¶ Alios text⁹ ẽt allegaui i ꝯsilio ꝑ me facto de ardore vrine satis magno pro quodã magnifico dño Antonio de gẽtilib⁹ ꝯsiliario tũc Illustrissimi. d. ducis mediolani doctissimo legista qui edidit tp̃e suo repertoriũ vt legiste aiũt eis eximiũ ⁊ egregiũ: i quo ꝯsilio disputaui istã materiã ⁊ feci etiã aliã de hoc specialẽ questionẽ: ⁊ eã disputãdo publice tractaui tenẽdo in effectu ꝙ in tali ardore vrine nequaq̃ ꝯueniãt diuretica ꝓ curatione videbis illud cõsiliũ. ¶ Pur. hic etiã adducã quedã noua ibidẽ nõ posita: quã difficultatẽ l3 eã tangat Cõci. sub titulo gñali: vtrũ diuretica ꝯferãt in egritudinib⁹ viarũ vrine differentia. 223. ⁊ recte inspicienti quedã specialia verba in diuersis locis dicte q̃onis videt̃ ipse sentire qđ idẽ intẽdo. Tñ in decisione q̃onis primo declarãs quid est diureticũ dixit ꝙ diureticũ sumit̃ dupl'r. s. cõiter ⁊ ꝓprie. ¶ Diureticũ ꝓprie sumptũ est medicamẽ calidũ siccũ ⁊ acutũ sanguinis subtiliatiuũ subtilis a grossiori discretiuũ ipsiusq̧ tenuioris in vrine vias eductiuũ sicut semẽ apij feniculi ⁊ acorus: que medicine sunt multo calidiores ⁊ sicciores q̃ sint medicine lapidis frãgitiue: vt ego supra declaraui de mẽte Gal. ⁊ de his nõ est dubiũ ꝙ i ardore simplici vrine de quo est sermo tales nõ cõueniũt: qr gratia alterationis cõplexionẽ calidã augerẽt. ¶ Aliud est diureticũ cõiter acceptũ: ⁊ tũc quedã sunt medicine frigide q̃ dicũtur diuretice eo ꝙ habeãt humiditatem aliq̃ subtilẽ aperitiuã vt sunt semina cõmunia maiora frigida que ipsorũ humiditate quadã subtili cõuertunt̃ ad vias vrine ⁊ ita large diuretica dicunt̃. Et de his dxit ꝙ cõferentia horum põt esse triplex in lesione mẽbrorũ vrine vel ratione alterationis s̃m ꝙ ipse alterãdo cũ ꝓprijs qualitatibus vt ifrigidãdo ⁊ humectãdo iuuãt: aut ratione eductionis materie existentis in vijs vrinalibus ad extra corp⁹: aut ex parte deductionis medicinarũ cõuenientiũ ad dictas vias. In casu aũt nostro ex parte deductionis materierũ que sunt in vijs talia cõuenire nõ possunt cũ supponam⁹ in dictis vijs nõ esse saniẽ neq̧ vlcera neq̧ lapidẽ neq̧ aliquod huiusmodi: s3 ex parte deductionis medicinarũ cõueniẽtiũ ad illas vias exẽpli gratia. infrigidãtiũ ⁊ humectãtiũ: q̃ tñ non sint diuretice vt est gũmi arabicũ succus liq̃ritie: ⁊ ex parte etiã alterationis: qr ista semina sunt etiã frigida ⁊ humida si cõmisceant̃ cũ vrina sua frigiditate ⁊ humiditate vident̃ remittere acuitatẽ vrine vt videtur ipse cõsentire: ⁊ tũc dixit ꝙ si corp⁹ esset mundũ ꝙ exhibitio horũ diureticorũ esset cõueniẽs: immo ꝙ ad intẽtionẽ deductiõis medicinarũ appropriatarũ de quib⁹ dictũ est nõ diureticorũ modicũ de diureticis calidis etiam ꝯueniret sicut crocus ponit̃ ad deducẽdũ medicinas frigiditas ad cor in mala cõplexiõe calida cordis: sed vbi corpus esset impurũ: qr peccarẽt humores in toto diuretica nõ cõuenirent nisi facta purgatione ex diuerso per medicinas cõuertentes ad secessum vel ad alias regiones oppositas vijs vrine: quã tñ ꝯsiderationẽ etiã nõ faciũt cõiter practicãtes qui indifferẽter exhibẽt diuretica in ardore vrine siue corp⁹ sit mũdũ siue sit impurũ. Nã dicit Cõciliator per diuretica cõuerterentur materie male ad vias vrine vt cõstat: s3 si corp⁹ esset purũ talia debẽt offerri: ⁊ ita cũ illa sentẽtia trãseũt cõmunes practici etiã intelligẽtes. Et credo ꝙ ista cõmunis practica fundet̃ super vno textu. d. Sera. in ca° de curatione apatiũ que fiũt in renib⁹ ⁊ vesica vbi posuit ꝙ op3 mẽsurare q̃titatẽ ei⁹ qđ bibit̃. Et ibi dixit: si est i vesica [illegible] nis humor malus retẽt⁹ in eis acutus mordicatiu⁹ tunc op3 vt dem⁹ ex eo qđ bibit̃ ꝙ sit multũ ꝯueniẽs: qđ est qr humor superflu⁹ a cutus mordicatiuus qñ permiscet̃ cũ eo qđ bibit̃ multo cõuenienti est nocumẽtũ qđ ex eo prouenit mẽbris apatis paruũ: et ita videt̃ posse trahere ꝙ etiã in casu ardoris vrine simplici cũ permiscet̃ vrina acuta cũ eo qđ bibitur multo cõueniẽti vt humido aqueo subtili est nocumẽtũ qđ ex eo prouenit ex perceptione acuitatis parue respectu illius qđ

Remittit nos ad quoddã ꝯsilium qđ fecit de hac materia.

Quid sit diureticũ ꝓprie sumptum.

Quid sit diureticũ cõiter acceptum.

esset si nō ꝓiungeret cū multo humido. Et credo
ꝙ ab isto tex. d. A. accepit illā sniam supra alle-
gatam. Si nō fuerint vlcera neqꝫ sanies: tūc me
lior cura eius erit exuberatio vrine ꝯsr. i. postq̄
extracte sunt supfluitates cū solutione subtili:
vt dictum est de mente Conciliatoris. ❡ Ego āt

No. opinionē auctoris p̄sentis in hac mā.

in ista mā teneo simplr ꝙ in puro ardore vrine
etiā in corpore mundo diuretica neqꝫ vrine mul
tiplicatiua sunt in casu cōuenientia: ꝛ rō q̄ me
mouet est qꝛ in dicto ardore vrine: lꝫ minuatur
acuitas vrine: per hoc qḋ amplior humidi insi-
pidi q̄titas miscetur cū vrina oblatis diureticꝭ
frigidis: tū qꝛ pnr multiplicatur vrina que de se
stans vrina est acuta: ēt si fuerit nālr disposita
vt declaraui supra: ꝯsr multiplicatur mict⁹ vri-
ne ꝛ fit frequentior: ꝛ inde debilitantur illa mē
bra ꝛ dolor: lꝫ forte minuatur aliqualr intēsiue:
tū mālr multiplicatur ꝙ ad nocumētū adducit
ꝛ ꝙ hoc sit verꝫ vt in totū debeamus ꝓhibere vri
nam ne transeat ad illa mēbra: adduco vnū tex.
d. Ras. 10. cōtinen. dixit. Dico noscas ꝙ supabū
dantia ꝓuocationis vrine infert vlcera in vere-
tro ꝛ vesica. Addit: ꝛ ꝓprie si fuerit calē complo
nis: signanter dixit ꝛ ꝓprie quasi videt innuere
qḋ ēt ex alijs timetur: ꝛ paulo ante cū posuerat
curā difficultatis mingēdi ex vehemēti ardore
vrine: ꝛ ex vlcere in collo vesice absqꝫ opilatiōe
ꝛ apate dixit in vtraqꝫ dispōne opus erit ꝙ di-
minuatur vrina vltra posse qm̄ excitatur dolor
penes mictū qñ stringitur sup vesicam patiens
sup. ad vrinandū: ꝛ sic erit quasi si p̄ssuram pate
retur: eadē ēt videtur rō stante corpore mundo
vt caueamus a diureticis siue apa sit in renib⁹ si
ue fuerit purus ardor vrine. Cū p diuretica non
possint ꝯuerti māe q̄ sunt in toto peccātes: ex q̄
supponit corp⁹ eē purꝫ adapata: ꝛ tū in apate ꝓ
hibet mictus qñolibet: immo ꝛ potus aq̄ frigi-
de ꝓpter id qḋ illa mēbra laborāt vt fuit supra
declaratū in ca° supiore: q̄ ēt de se est in apate ca
lido apta iuuare p hoc qḋ infrigidat ꝛ hūectat:
vt dixit Aui. ꝛ illā sniaꝫ hic adducas ꝓpter quā
cām ēt dicebat Sera. ꝙ opꝫ ponere mēsuram in
potu: qḋ est qꝛ nā infirmitatis .s. viaꝝ vrine facit
necessariā ꝓhibitionē ab eo qḋ bibit ex toto ꝓ
tanto si possibile esset in ardore vrine vt nihil de
vrina trāsiret ad illas vias: credo ꝙ citius cura
retur talis dispō q̄ vrinā ꝓuocādo: ꝛ ita. d. Aui.
singulr laudauit mucillagines ꝛ res viscosas di
xit: ꝛ de illis q̄ cōferunt in casu est potus mucil-

No. errorē vnū sepe a medicis cōmissum.

laginū ꝛ iniectio eaꝝ. nā sua viscositate q̄si obtu
rant meatus transitus vrine: ꝛ ita ēt cōes pra-
ctici: lꝫ incidant in hunc errorem de exhibitiōe
seminum ꝓuocatiuoꝝ: tū ꝓhibent alia ꝓuoca-
tiua ꝛ vina alba ꝛ alia exhibent cibaria viscosa
ꝛ pisces ꝛ cibaria de pasta ꝛ caseū recērē ꝛ hmōi
ꝛ ego multos curaui ꝓhibēdo q̄tum potui mi-
ctum vrine: de his ēt qui erant desperati etiam
cū vera rasura in dictis vijs cū mictu sanguinis
exhibēdo dietā frigidā grossam viscosam: et ita
laudo fieri debere in opere ꝛ nō dubito melius
succedat rōne ꝛ auctoritatibus cōfirmatus ꝛ ex
perientia. ❡ Restat tm̄ soluere ad dictū. A. ꝛ Se
rap. ad q̄ dicta rñdeo p̄mo ad dictū Sera. cuꝫ re
uerentia tanti viri nō admitterē ego in ardore
vrine vel in alijs passionib⁹ viaꝝ vrine stāte mā
in venis acuta vsum ꝓuocatiuoꝝ vt cum multo
humido remitteretur acuitas illoꝝ humoruꝫ si
cut ēt vetauit Cōciliator: sed verꝫ est ꝙ nō dixit
vtendū esse ꝓuocatiuis: sed humido multū con
uenienti. i. cibis ꝛ potib⁹ humidis ꝯueniētib⁹
i. insipidis ꝛ humidis lubricātibus: ꝛ si fuerit vi
scosa magis placeret aliter vt humida cōducti
ua ad vias renū ꝓpter humiditatē suā nō pla-
cerent: qꝛ p ea humida acq̄ritur nāe ꝯsuetudo vt
māe si q̄ in toto reperiant ꝯuertāt ad istas vias
q̄ si fuerint acute sunt p̄parate nocere vt manife
stū est: sed in corpore puro ꝛ mūdo stante ardore
vrine pendēte a mala cōplone tm̄ immāli: dico
ꝙ tūc indicatione sumpta a remissione acuita-
tis vrine ꝛ imp̄ssionis eius dictū Serap. hꝫ veri
tatem: ꝛ hoc sensit textus do. Aui. cū nō fuerint
vlcera nec sanies nec sup. aliḋ de debilitate isto
rum mēbroꝝ sup. corpore puro exñte: ꝛ tunc sum
pta indicatione a remissione acuitatis vrie me
lior cura est exuberatio vrine sup. facta cum hu
midis insipidis: nō tū p rām ꝓuocatiuis: sꝫ qm̄
raro vel nūq̄ repitur corpus simplr purum: ꝛ ꝙ
ista mēbra sint fortia nullo mō debilitata stāte
ardore vrine laudo q̄tū possibile est vt ꝓhibeā-
tur in puro ardore cibi ꝛ medicine ꝓuocātes ēt
qñolibet plurime humiditatis aquose subtilis
gñatiue: dico signāter de cibis vel medicis plu-
rime humiditatis subtilis ꝛ fluxibilis gñatiuis
qm̄ plurime sunt medicine ēt cibi medicinales
quaꝝ frigiditas cū humiditate ab auctorib⁹ in
hoc casu multū laudātur vt sunt cucurbita ꝛ se.
eius excorticata: qm̄ multū infrigidant ꝛ hume

Cucurbite in hoc cāu laudāt cū seīe eoꝝ.

ctant cū grossa humiditate: ꝛ est tardi motus et
exitus a corpore: vt voluit Auē. in ca° de singul-
tu: ꝛ sic nō ꝓuocāt vrinā sicut faciūt semīa citrul
li ꝛ melonū malue ēt: ꝛ forte altea cū folijs eorū
ēt seminibus sunt in intētione infrigidationis
ꝛ humectationis multū cōuenietes ꝓpter hūi-
dū esse viscosum ꝛ grossum eoꝝ: ꝛ ita se. lactuce ꝛ
portulace cū folijs eorūdē ꝛ succus liqr. ꝛ gūmi
arabicū ꝛ dragagantū: istis oīb⁹ cōueniēter vti
possumus: qm̄ lꝫ infrigident ꝛ humectent: tū nō
gñant humiditatē cursibilē fluxibilē vñ precipi
tent in vijs vrine: sed tardo motu mouent: ꝛ cuꝫ
ad eas partes veniūt ibi ꝑsistūt lōgo tpe infrigi
dantes ꝛ humectantes: ideo in casu multum cō
ueniunt: ꝛ forte ad directionem ad illas partes
conuenit secum admisceri aliqḋ diureticuꝫ cōe
de frigidis dictis in modica dosi vt se. citrulli vl
melonum excorticatorum dominantibus alijs
grossioris ꝛ spissioris humidi: de quibus fiēt de
scriptiones infra loco suo. Et hec sufficiant de
ista materia.

❡ Redeundo igitur ad principale nostrum vn-
de disgressi sumus de regimine in cibo et potu
postq̄ erit dictum ꝙ est cauendum ab acutis sal
sis ꝛ acetosis ꝛ similibus imprimentibus pun-
ctionem: ꝛ quod melior res dispositionis cibo-
rum in hoc casu est vt sint tales quatenus conco
mitetur eos lenitas materie ꝛ confractio sitis:
vt dicebat Aui. vt sunt cibaria insipida humida
cum lenitate quadam ad frigidum declinantia
vel temperata dantia aliquo modo nutrimētuꝫ

Nota

grossum glutinosum ꝛ adherens: ꝛ cauendo ab
omnibus prouocatiuis saltem acutis. Nam specialiter
cialiter descendendo cauendum est ab aniso fe-
niculo apio ꝛ hmōi herbis ꝛ a brodio ciceꝝ non
excorticatoꝝ maxime ꝛ faseoloꝝ ꝛ a speciebus oī-
bus acutis ꝛ ab aceto alijs ꝛ hmōi ꝛ a sicub⁹ ma

xime: qm̄ vt testatur. A. in fine capl'i de cura vlceris renum in ipsis est lacticiniū occultum: sil'r ⁊ vue mature recentes ⁊ exsiccate sunt hui⁹ gn̄is: vitentur sparagi lupuli ⁊c. ¶ Panis vero cōueniens nō participet multo furfure: īmo sit multum depuratus ab eo ⁊ sit sine sale: nō sit ēt multum fermentatus: immo paꝝ neq̧ coctus excessiue: ⁊ in casu quo esset talis modi dimittať ꝑs exterior ⁊ accipiatur de medulla eius interiore duoꝝ vel triū dieꝝ ad plus. ¶ De carnibus vero habeatur hic ordo: comedatur de capretis quādiu haberi possint: q2 maxime in hoc ꝓposito cōueniunt: ⁊ capita ⁊ cerebra eoꝝ notabilez hn̄t ꝓprietatē in hoc: sil'r valent carnes vituloꝝ lactātium ⁊ maxime partes neruee ⁊ singl'r pedes eorum. Nā ipsi bene cocti dant nutrimētū frm̄ et humidum ⁊ faciliter digerūtur vt exp̄sse voluit princeps. 2° cañ. ca° de pedibus. Valent ēt carnes agnoꝝ p̄cipue: pulli quoq̧ ⁊ maxime pulastre iuuenes: ⁊ laudātur ꝑdiconi qm̄ dant nutrimentum frigidū ⁊ siccū: vt voluit Auer. 5° colliget. De quadrupedibus syluestribus valēt capoli iuuenes: q2 antiqui nō laudantur in hoc cāu. ¶ In diebus vero in q̄bus non comedūtur carnes mirabil'r ad hoc cōueniunt oua sorbilia ēt non cocta nisi corpus esset suꝑcalefactuz: qm̄ in tali casu forsitā nō cōueniunt ꝓpter eoꝝ facilez corruptionem. hoc ergo non exn̄te oua sic cruda cōueniunt ⁊ laudātur cocta leniter cōtexta ī aq̄ ⁊ aggresta sine sale: tn̄ p̄parari pn̄t in aqua solū cocta vel in viuarolo cū caseo pingui facto sine sale. ¶ De piscibus vero fere dicatur gn̄aliter φ oēs cōueniunt: sed sp̄aliter pisces petrosi ⁊ squamosi vt luciȷ ⁊ temeli fauoni: elixati tn̄ in aqua ⁊ nō assati in patella: ⁊ ita conueniunt cancri sine sale ⁊ aceto: vt dictum est superius. ¶ De ferculis sic ꝓcedatur vtendo oleribus vt spinachiȷs boragine bleta ⁊ portulacis maluis foliȷs violarū lactucis ⁊ talibus frigidis. Sil'r vtendum est de brodio reꝝ superius dictaꝝ ⁊ de pane cocto ī brodio ⁊ de rizo farre ⁊ de frumento rupto pisto miliȷ panici: ēt de lacte caprino vel vaccino: immo eoꝝ nutrimentū rectificat vt vult Isaac in dictis particularibus. Comedatur ēt lac caprinum maxime loco collationis tp̄e estatis cū modico zuccari: tn̄ nihil comedatur post quatuor horas: neq̧ exercitetur neq̧ dormiatur vt iubet Aui. 2° cañ. ca° de lacte: ⁊ loco insalate pn̄t sumi de portulacis lactucis: ⁊ maxime paꝝ coctis cū aggresta: qm̄ ꝑ decoctionem frigidiores reddun tur ca° p̄mo. ⁊ si libet cū aggresta vini nigri non pungente. ¶ De fructibus vero valent amarene pruna damascena cocta cruda ⁊ dulcia et pira ⁊ sil'ia preter nuces ⁊ auellanas ficus vuas vt dictuz est superius: hec oīa dicta sunt non exn̄te fe. Sed si fuerit fe. dicebat Ra. 10. contineñ. et si fuerit fe. aqua or. vtendum est nutrimento cum iuribus lenitiuis ⁊ oleo amigdalarum aut adipe gallinarum. ¶ Potus aūt conueniens est vinum vermilium pauci feꝝ mixtuz tp̄e estatis cū aqua decoctionis dragaganti: ⁊ in aliȷs tēporibus cū aqua decoctionis liquiritie vel succi ei⁹ ⁊ non sit dictum vinum bruscum vel acre: sed insipidum vel ad dulce declinans nullo modo acutum. Et hec q̄tum ad dietam sufficiant.

Nota

Non dormiať post cōestiones de q̃tuor horis.

Medicinalia.

Quantum vero ad medicinalia occurrūt intētiōes. ¶ Prima erit de medicinalibus in ardore māli ad mām acutam colericam vel ad flegma salsuz si fuerit in toto eñanda per partem contrariam ipsa prius digesta ⁊ equata ⁊ in sua acuitate remissa. ¶ Scd̄a intentio erit ad ipsaz dispōnem minuendam vel remouendam vt ad remissionē acuitatis ipsius vrine ēt si fuerit ipsius cōplexio im māl'is multiplicādo etiam mām ꝓportionalem in illis membris vrinalibus illi māe lubrice viscose depurate a nā ad minuendum impressionem acuitatis vrine de qua dictum est supra. ¶ Alia intentio ⁊ vltima erit ad cōfortationez illoꝝ membroꝝ debilitatoꝝ prius nō cū lenitiuis tm̄ vt prius conueniebat alterando: sed cuz confortatiuis aliqualiter ad stipticum declinātibus: prius dimissis oībus que adducunt ad inflammationem ⁊ occurrendo cum contrariȷs. ¶ Postea suꝑ oīa est hn̄da lenitio ventris cum clisteri facto vt infra. ℞. folia maluaꝝ ⁊ altee so. vio. añ. M. j. or. excorticati. M. ß. sebesten. nū ero. x. prunoꝝ numero. v. decoquantur in debita q̄titate aque de qua sumatur notabilis q̄titas vt lib. ij. ß. in vino. Et addatur cassie nouiter extracte de cānis ⁊ non cassie fistule quam tenent apothecariȷ ꝓpter id qd̄ dictū est supra in cap° de apatibus. ℥. j. iulep violati vel sirupi vio. simplicis vel zuccari albissimi etiam. ℥. j. olei vio. ℥. iij. sine sale fiat clistere. ¶ Per superius etiā pōt exhiberi lenitiuum ⁊ cōuersiuum ad vias intestinoꝝ ⁊ cū ꝓprietate alteratiuum ⁊ remissiuuz acuitatis ⁊ magis placet in forma boli q̄ potionis vt non transeat ad vias renum fiat vt infra ℞. cassie vt supra extracte nouiter ⁊ tapellate. ʒ. vj. pulpe sebestē. ʒ. iij. prunoꝝ ⁊ tamarindoꝛuz ⁊ granoꝝ berberoꝝ. añ. ʒ. j. cum zuccaro albo fiat bolus ⁊ sumatur in aurora: ⁊ tardetur cibus per quinq̧ horas. ¶ Postea si possit fieri infra duos dies leuis ꝓuocatio vomitus cum aqua ord. excorticati tepida ⁊ cum modico olei violaꝝ iuuabit: sed attendatur ne fiat cum labore. ¶ Consequēter ad digerendū mām si fuerit ī toto colerica vz sirupus vt infra. ℞. sirupi violati simplicis. i. iulep violati sm̄ descriptionē Mes. qd̄ dico signāter q2 sirupus vio. cōpositus fact⁹ cum aqua cucur. vel melonis ad intentionē nostram non pl3. Sit ergo sirupus violatus factus ex infusione violaꝝ tm̄ in aqua cōi. ℥. j. sirupi rosa. ℥. ß. aque decoctionis iuiubaꝝ sebestē. ⁊ ord. excorticati. ℥. iiij. fiat sirupus. In hoc etiam casu singularissime pl3 sirupus de portulaca positus a Mes. cū aquis portulace ⁊ maluaꝝ qd̄ sufficit ⁊ in flegmate salso posset poni cum dictis sirupis aliquid de melle ros. cum aqua fumiterre ⁊ buglosse. ⁊ cū istis sirupis pōt continuari q̄nq̧ vel sex diebus. ¶ Tandem ad eñonem vz princi pal'r aqua casei de qua dicit Ras. 18. continētis Si fuerit dolor vehemens cum sincopi in dispōne sua da de narcoticis violentis: sed dicit paulo post: sed laxandus est venter supp. prius q̄ fiat tantum vehemens dolor de colera rubea ad inducendum declinationem humoris ad intestina cuz aqua casei. exempli gratia. dando. ℥. viij. quando dicta aqua casei per naturam non mo neretur ad renes quod dico signanter: q2 cognoui quandam nobilem dominam in qua cum sumebat aquam casei eam semper emittebat per vrinam ⁊ nihil per secessuz: ⁊ econtra mater sua

Clistere lenitiuuz in hoc cāu cōueniens.

Nota

semper cũ sumebat, soluebat abũdãter per secessum ꝛ nihil p vrinã. ¶ Magis appropriate etiã valet cõfectio: vt infra. ℞. cassie nouiter extracte vt supra. ʒ. vj. pulpe sebestẽ. ʒ. ij. ɔfe. hamech. ʒ. ij. vel. iij. ſm dispositionẽ corpoꝝ ꝛ cũ zuc. albo fiat bolus in quo seruet qᵭ obseruari dꝫ in medicinis solutiuis dãdo lauatiuũ de brodio pulli macro: nõ ita laudo aquã or. ne trãseat ad vias vrine: ꝛ peccãte flegmate salso põt minui dosis cõfec. hamec. ꝛ poni aliquid de reubarbaro in substantia in dicta cõfectione: vt. ʒ. ſ. vel. ℈. ij. ſm ꝙ placet. Et non detur hic in infusione reubarbarũ: qꝛ nõ intendimus apertioni: sed sigillationi magis.

[Nota bñ.]

¶ Cõsequẽter ad aliã intẽtionẽ vt ad dispositionem ipsam. s. ad remissionẽ dicte acuitatis ꝛ minuẽdo impressionẽ minuẽdo ista etiã mẽbra de humiditate dicta lubrica. Primo laudo in corpore sanguineo vel al's naturaliter calido fiat apertio vene basilice leuis euacuãdo etiã in corpore in quo nõ sit abũdãtia sanguinis tres vel quatuor vncias sanguinis faciẽdo strictã flõmiã ad intentionẽ eductionis partis sanguinis magis calide ad infrigidationem principaliter. ¶ Ad hãc etiã intentionẽ valet syrupus de papauere stãte vehemẽti ardore cũ aqua portulace vel cũ aqua lactis vel cũ decoctiõe se. maluarũ ꝛ altee. ¶ Et dicebat Raſ. ꝙ dragagãtũ sumptũ in potu in q̃titate. ʒ. ij. cũ vino cocto perfecte facit ad ardorẽ vesice ꝛ renũ: sed intellige tu de vino cocto nõ vinoso. se. etiã portulace ꝛ succus liquire. est in casu multũ cõueniẽs: ꝛ confert etiã scabiei vesice ꝛ eã applanat: ꝛ dixit etiam Raſ. confert etiã vesice de qua descẽdit ad modum furfuris. Sed nota vt vult Raſ. ꝙ semen portulace ꝓuocat vrinã nisi fuerit assum: ꝛ ideo qñcũq; in casu vtimur se. portulace prius aliqualiter assetur.

¶ Ad intentionẽ nostrã valet etiã potus mucilaginũ sicut est mucilago se. maluarum ꝛ altee ꝛ mucilago se. cydonioꝝ cũ modico mucilaginis se. de papauere ꝛ si exhibeantur cũ aliquo deriuãte ad illas vias vt cũ aqua decoctionis granorũ alchechẽgi ꝛ portulace non assati. ¶ Et soleo ego facere vt feci in cõsilio supra alleg. syrupum de mucillaginibꝰ in hoc casu singularẽ quẽ ego sum expertꝰ ꝛ mirabiliter ꝓficit: cuiꝰ descriptio est vt infra. ℞. se. altee maluarũ ꝛ cydonioꝝ. añ. ℥. ſ. dragagãti. ʒ. iij. infundant in aqua tepida decoctionis maluarũ ꝛ se. papaueris al. ꝛ granorũ alchechẽgi. añ. q̃tũ sufficit deinde fiãt expressiones dictorũ seminũ ꝛ dragagãti de quoꝝ mucillaginibus conficiat syrupus vt infra. ℞. dictarũ mucillaginũ. ℥. j. ſ. decoctionis supra dicte. ℥. iij. dulcoret cũ. ℥. ij. zuc. albissimi pro vice vna et in maiori flãma qñ iste syrupꝰ nõ sufficeret qui dꝫ ɔtinuari sex vel octo diebꝰ ad magis mortificandũ sensum põt addi de mucillagine psilij tãtũdẽ sicut de aliqua aliarũ. ¶ Ad hãc intẽtionẽ etiã valet simul cũ intentione restauratiua illiꝰ humiditatis lubrice si sumant quatuor vel quinq; ℥. lactis ouini extracto butyro aliqualiter facti acetosi cũ modico zucchari albi. ¶ Raſ etiã ponit descriptionẽ trociscorũ in hoc casu multũ valentiũ si fiant vt infra. ℞. se. citrullorũ se. portulace ꝛ amigdalarũ dulcium insquiami albi ꝛ papaueris albi. añ. fiãt inde trocisci cũ mucillagine psilij ꝛ exhibeantur cũ lacte. Et si fuerit vehemens caliditas vt dixit cõpone cum eis opium.

[Des. syrupi. de mucilaginibꝰ singularis in hoc casu.]

[Nota de lacte ouio.]

[Des. trociscoꝝ i hoc casu valentium.]

¶ Et qñ ista nõ sufficiãt que in potu sumuntur possunt expiberi p interius syringãdo medicine appropriatate: ꝛ credo ꝙ sint tutiores q̃ꝙ si exhibeantur per superius. dixit Simon. ꝛ ponit. 10. continentis: nisi sufficiens fuerit quod in potu sumptũ fuerit: ꝛ fuerit in vesica ardor vehemens vel sup. in vijs vicinis inijciendum est per instrumentũ cãnule de lacte recenti ꝛ fiet albo aut de mucilagine psilij ꝛ granorum cydoniorum. scribitur etiam. 10. continentis. mucilago se. lini si immittitur veretro cũ instrumẽto cũ oleo rosato magna erit mitigatio eiꝰ in dolore ꝛ vtilitas eiꝰ: si etiã sumat de mucilagine psilij et misceat cũ lacte mulieris puellã lactãtis vt sumẽdo. ℥. ſ. vel. ʒ. de quolibet istoꝝ ꝛ ponat per syringã multũ minuit de ardore: ꝛ in maxima flãma si misceãtur duo grana cãphore cũ eo fortius operabitur possem infinita multiplicare: sed ista sufficiãt de interius exhibẽdis. ¶ Per exterius aũt circa renes ꝛ epar fiant inunctiones ꝛ epithimata ad remissionẽ caliditatis ꝛ inflãmationis de quibꝰ sepe dictũ est: ad illa loca recurre cũ infrigidantibus ꝛ aliqualiter cõfortantibus. Sed circa vesicam extrinsecus ad regenerãdũ illã humiditatẽ valẽt singulariter cibi humectatiui ꝛ oua sorbilia vt dictũ est circa dietã: ꝛ fiat inunctio etiã exteriꝰ cũ mucilagine se. malue ꝛ oleo amigdalarũ dulciũ ꝛ spinali medulla agni ꝛ sepe supponẽdo zirbũ agni infusum in aqua tepida decoctionis foliorũ maluarũ ꝛ foliorũ violarũ ꝛ altee circũuoluendo cũ zirbo dicto omnes partes femorales supra ꝛ inferius: postea ad cõfortationẽ valet inunctio illarum partium cũ oleo ro. ꝛ mucillagine se. cydoniorũ ꝛ cum puluere myrtillorum subtilissime tritorũ fiat maram ad inungẽdũ dictas partes: ꝛ ita cõtinuando pluribus diebus. Et sic sufficiãt q̃tũ ad hanc materiã.

[Nota singularia ab extra applicãda in hoc casu.]

¶ De mictu sanguinis ꝛ saniei. Cap. xvij.

Cum aliquis propter casum vł percussionẽ sanguinem minxerit: ex basilica minuatur. ¶ Et trocisci qui dicũtur trocisci de charabe tribuantur: qui. ℞. charabe gummi tremule arboris añ. ʒ. v. balaustie hypoquistidos añ. ʒ. ij. ſ. olibani. ʒ. ij. se. apij opij añ. ʒ. j. formentur trocisci pondere aur. j. ex quibus vnus in die cũ apozimate sumach tribuatur. ¶ Ad comedendum vero tribuantur carnes cocte cum sumach ꝛ carnes cocte cuꝫ succo vue acerbe. Abstineat a nutrientibus acutis ꝛ salsis. ¶ Loco vero percussionis superponatur emplr̃m ex bolo armeno ꝛ acbacia ꝛ aloe ꝛ lycio confectis cum aceto ꝛ aqua. ¶ Si autem sanguinis mictꝰ euenerit post comestionẽ ciborũ acutoꝝ aut potũ vini acuti flõmet,

eger trociscos de charabe in potu sumat: ⁊ eodem qd̄ diximus gubernetur regimine.

Des. troc. de bolo.

¶ Pus vero si minxerit egro trocisci isti dandi sunt: qui: ℞. se. melonis citrulli cucurbite absq̄ corticibus: oīum an̄. ʒ. xx. boli ar. gummi arab. thuris pinguis sanguis draconis: oīum an̄. ʒ. x. opij. ʒ. iij. se. apij. ʒ. ij. informentur trocisci pondere. ʒ. ij. ex quibus omni die vnus cuȝ syrupo de papauere vn. j. in potu tribuātur.

Des. collyrij de cerusa.

¶ Uirge quoq̄ ex isto collyrio immittat̄. Collyriū de cerusa. ℞. ceruse sarcocolle olibani gummi arabici opij sanguinis draconis: omnium partes equales: fiant ex eis collyria ⁊ per syringaȝ prius fiat iniectio ex hydromelle ⁊ mingat eger: ⁊ post eius egressionē fiat iterū iniectio istius collyrij dissoluti in lacte asine.

Cōtinuatio p̄ntis capl'i ad p̄cedentia.

Post expeditū capitulū de ardore vrine sequit̄ capl'ȝ de mictu sanguinis ⁊ saniei: ⁊ sup. aliq̄n sanguinis tm̄ vt facta excoriatione sine vlcere ⁊ aliq̄n saniei: et sanguinis aliquotiēs precedēte sanie ad sanguinē vt cū rūpūtur ap̄ata maturata materia ⁊ fiūt vlcera: ⁊ tūc aliquotiēs corrodēte sanie substātiā mēbri de mēbris vrine profundata corrosione vsq̄ ad substātiā venarū post saniē emittit̄ sanguis qui educit̄ de venis corrosis: ⁊ aliquotiēs an̄cedit sanguis ad saniē: vt facta solutione ⁊ excoriatione in mēbro venoso ⁊ nō pri⁹ ꝯsolidato q̄ ad vlcus veniat emittet̄ sanguis ante saniē: ⁊ de his omnib⁹ intelligit rubrica presentis capituli. ¶ Quod capitulū recta cōtinuatione cōtinuat̄ ad precedēs in h̄uc modū. nā postq̄ in p̄cedēti ca. fuit determinatū de ardore vrine: ⁊ cū ardor vrine vt dcm̄ est in precedēti ca. cū perseuerat perducit ad excoriationē: vnde sequit̄ mictus sanguinis ⁊ excoriatio sepe terminatur ad vlcus ⁊ in renibus ⁊ in vesica vel in collo eius: vnde sequit̄ mictus saniei. Idcirco cōuenienter post cap^m de ardore vrine factū est ca^m de excoriatione. vnde sequit̄ mictus sanguinis: et de vlcerib⁹ mēbrorū vrine vnde fit mictus saniei. Ita q̄ hoc ca^m principaliter est ca^m de excoriatione mēbroꝝ vrine et de vlcerib⁹ illorū mēbrorū que declarant̄ per accidētia ipsorū: vt per mictū sanguinis ⁊ saniei. Et q̄ hec sit recta ꝯtinuatio pȝ ex v̄bis Ras. 10. ꝯtinentis. dicit. dico accidit ex cholera ru. vel sup. alia causa acuta in suo meatu in his locis. i. mēbris vrinalib⁹ excoriatio sicut accidit intestinis

Nota hystoriam.

Et ponit hystoriā. quidā quoq̄ iuuenis comedēdo allia plura minxit sanguinē cū ardore vehementi valde. postea apparuerūt in eo accidētia ap̄atis renū. s. rupti puta sanies: vnde conieci q̄ humor acutus excoriauit ipsa loca ⁊ aperuit venā ⁊c. ¶ Diuidit̄ ergo presens ca^m p̄a diuisione in duas partes principales. qm̄ primo ponit curā excoriationis ⁊ mictus sanguinei siue saniei. 2° ponit curā vlceris ipsorū mēbrorū apparente sanie. ibi. 2ª (Pus vero si minxerit sup. eger.) Prima adhuc in duas. primo ponit curā excoriationis vel mictus sanguinis ab vna causa primitiua cōtingētis vt a casu vel percussione. 2° ponit curā etiā mictus sanguinei per gn̄ationē humorū acutorū maxime generatorū ex alia causa primitiua vt p comestionē ciborū acutorū aut potuū. 2ª ibi (Si sanguinis mictus euenerit ⁊c.) Prima etiā in tres diuidi pōt: nā primo ponit curā mictus illius sanguinis cōtingētis a casu vel percussione per flōmiā ⁊ per exhibitionē trociscoꝝ de charabe. 2° ordinat dietā in casu cōuenientē. 3° ponit curā per empl'm superponēdū loco percusso. 2ª ibi. (Ad comedēdū v̄o tribuat̄ caro cocta ⁊c.) 3ª ibi (Loco v̄o percussionis superponatur ⁊c.)

Declatio prime partis.

¶ De prima parte dicit. Cū aliquis propter casum aut percussionem sanguinē minxerit ex basilica flōmet̄: ⁊ trocis. qui dicunt̄ trocisci de charabe in potu tribuant̄. ⁊ ponit descriptionē eorū. dixit. ℞. karabe gūmi tremule arboris credo q̄ sit gūmi arabicū: amborū an̄. ʒ. v. balaustie hipoquistidos: amboꝝ. an̄. ʒ. ij. ℈. olibani. ʒ. ij. se. apij opij: amborū an̄. ʒ. j. informent̄ trocisci ponderis aur. vnius. ex quibus omni die vn⁹ cū apozimate sumach. i. cū decoctiōe sumach tribuat̄.

Des. trociscorum de charabe.

¶ Pro intellectu hui⁹ capl'i ⁊ hui⁹ specialis partis est intelligēdū primo: q̄ lȝ a multis causis ⁊ a diuersis pendere pōt mict⁹ sanguinis: q̄ quasi ab omnib⁹ illis vel proportionabilib⁹ eis a q̄b⁹ pendere pōt fluxus sanguineus ⁊ intestinalis ⁊ epaticus vt patebit discurrere volēti per causas saltē de eis que fiunt a toto ⁊ ab epate si sanguis vel acquositas sanguinea cōuerteret̄ ad vias vrine. tm̄ principaliter in hoc ca° de mictu sanguinis. d. Ra. ponit duas causas speciales tantum. Unā sed que fit a casu vel percussione vel supra dorsum vel mēbra vrine vel alia mēbra: vnde ruptis venis cōuertat̄ sanguis ad vias vrine Aliā s. que fit ex comestione rerū acutarū: per eā intelligendo omnē causam corporalē acutā ⁊ humoralem que suo incessu efficere pōt excoriationē in vijs vrine. Et hoc rationabiliter fecit non determinās de eo qui pēdere potest a toto cretice vel non cretice vel a debilitate digestiue epatis vel sequestratiue ipsius epatis: qm̄ de eis supra est dictū sufficienter q̄tū ad curā in cap° fluxuū ⁊ in ca° dispositionū epaticarū: ⁊ ita nō oportet de his hic determinare neq̄ ego in p̄cessu de his faciā mētionē p̄pter nō prolōgare sermonē. Sȝ de his specialibus causis que maxime cōtingūt causantes mictū sanguineū: qm̄ cū ex percussione rūpunt̄ vene vel ex casu p̄pter ꝯtinuationē ⁊ alligationē venarū aliarū ad venam chilis ⁊ ad emulgētes ꝯñr ⁊ ad renes ⁊ ad vesicā: inde est q̄ p̄pter casum vel percussionē quasi toti cōmunē magis manifestat̄ sanguis per mictū q̄ per aliā regionē vt per secessum vel sputū. etiā q̄ humores acuti cū adducūt ad excoriationē: vel q̄ñ olȝ acuitas vrine per eundē quasi modū adducit ad mictū sanguinis faciēdo excoriationē sicut ē comestio vel potatio ciboꝝ acutoꝝ. Idcirco ꝯueniēter de his specialibus causis mictus sanguinei: in hoc capitulo determinat̄. ego tm̄ īfra loco suo p̄pter declarare mictū qui aliq̄n fit sanguineus vt cōmuniter dicūt medici ex relaxatione colatorij vel dilatione ei⁹: cuius tm̄ causa aliquotiēs est debilitas ipsorū renū sequēs iterdū extenuationē ipsoꝝ renū: ⁊ aliquotiēs aliā causam q̄ nō ab oīb⁹ recte intelligit̄: īmo a paucis: infra loco

suo:de hac causa faciam specialem mentionē:et ponet̄ specialis cura ꝓpter ꝑfectionē doctrine lesionū membrorū vrinaliū. ¶ Scđo spāliter ꝑ verificatione partiū est notādū: ꝙ stante mictu sanguinis ex casu vel ꝑcussione cum talis sequatur rupturā venarū vt cōstat immediate in cura stāt due intentiones. Una est ꝓhibitio emanationis sanguinis ꝑ istas vias. 2ª est cōsolidatio vene rupte. Prima intētio perficit̄ diuertendo ꝑ flobotomiaʒ basilice q̄ respicit principal'r epar q̄ est basis sanguinis:ꝛ eligat̄ basilica dextra si fuerit casus vel ꝑcussio ꝫm totū corpus vel plures partes cōmunes ad dextrā vel sinistrā. Qđ si fuerit in ꝑte sinistra spāliter fiat de basilica dextra:ꝛ si in dextra:fiat de sinistra:patet ratio. Secunda intētio de consolidatione complet̄ ꝑ immobilitātia motū sanguinis ingrossantia ꝛ infrigidātia ꝛ cōglutinātia partes vene rupte cū sanguine ibidē coagulando. Et iste intētiones ꝑficiūtur ꝑ trociscos de charabe in q̄bus est virtus opij ꝛ balaustiaꝝ ꝛ hypoquistidos ꝛ charabe oīum infrigidātiū ꝛ ericcātiū ꝛ gummi ꝛ olibani coagulantiū ꝛ cōglutinātiū:postea est se. apij vt cōuertat has medicias de se ineptas ad motū ad longinquuʒ: ꝫm qđ dirigētur a natura ꝛ ita.ʒ.j.horū trociscorum est multum efficax in hac intētione maxime si exhibeat̄ cum decoctione sumach de quo dictū est in tractatu fluxuum ꝙ decoctio sumach ꝓhibet fluxū ita ꝙ q̄dam dicūt ꝙ appensum retinet id intelligēdo de fluxu omnis humoris. ¶ Consequēter ordinās dietā in casu cōuenientem ad infrigidādū ꝛ cōsolidandū dixit:ad comedendū tribuat̄ caro sup. maxime agnorum ꝛ similiū viscosorū cocta cum sumach ꝛ caro cocta cum succo vue acerbe:ꝛ ita pedes animaliū bene cocti maxime porcorum in casu cōueniūt vt pʒ. Addit:abstineat a cibis acutis ꝛ salsis:pʒ. ¶ De 3ª parte huius partis dixit:loco vero percussionis supponat̄ vel supra locuʒ emplastrū ex bolo armeno ꝛ achacia ꝛ aloe ꝛ lycio sup. pulverisatis confectis cū acero ꝛ aqua:hoc intelligat̄ in ꝑnº. nam in virtute horum fit infrigidatio inspissatio ꝛglutinatio cum ꝓfundatione ꝛ inducat̄ quies ꝛ stent in obscuro ꝛ vniuersaliter ꝓhibeātur oēs cause faciētes ad inflāmationē ꝛ motū humorum vt dicet̄ infra in dieta.

¶ De 2ª parte principali pͤ partis ponit curam similis mictꝰ sanguinei cōtingentis ex sumptione acutoꝝ.s.ciboꝝ vel potuū ꝛ breuiter ponit curā ꝓportionabilē dimisso emplo ad eaʒ q̄ dicta est in causa p̄cedēti de flobotomia fienda ꝛ exhibitionem trociscorū de charabe:patet totum cōsyderanti que dicta sunt paulo ante.

¶ Consequenter de 2ª parte principali huius capituli.d.R.ponit curam vlceris sequentis excoriationem:ꝛ duo facit. Primo ponit curā per trociscos exhibendos desuper. 2º ponit curam ꝑ vnum collyrium immittendum per virgam ꝛ ponit descriptiones eorum. 2ª ibi. (Uirge vero ex isto collyrio immittat̄ ꝛc.) ¶ De prima parte dicit. Pus vero.i.saniē si minxerit.s.eger egro trocisci isti sunt dandi:qđ. ℞.se.melonis citrulli cucurbite:omnium sine corticibus:qm̄ in cortice est aliqualis inunctio.aā.ʒ.xx.boli ar.gūmi arabici thuris pinguis sanguinis draconis:oīum aā.ʒ.x.opij.ʒ.iij.se.apij.ʒ.ij.informentur trocisci pōder.ʒ.ij.ex q̄bꝰ oī die vnus cū syrupo de papauere.ʒ.vnius in potu tribuat̄. ¶ Circa quā partem nota ꝙ intētio q̄ habetur in hoc casu est illa de qua sepe dictum est que habetur in vlceribꝰ s.duplicata. Una est intētio abstersionis stante vlcere putrido. Alia est intentio exiccationis ꝛ consolidationis post mundificationem saniei ex vlcere. Prima completur cum abstersiuis magis ꝛ minus fortibus ꝛ acutioribꝰ ꝛ non acutis ꝫm exigentiam abstersionis materie grossioris vel minus grosse:ꝛ ꝫm complicationem malitie complexionis magis calide ꝛ minus calide. Cū igitur apparente sanie sequente excoriationem a causa calida de qua dictum est in parte proxima:sit intendendum cum abstersiuis equantibus humorem declinando acuitatem humoris vt bauracitatem eius versus dulcedinem. Et talis intentio compleatur per semina maiora frigida conuenientissime vt patet:que intentio abstersionis est maior apparente sanie ꝙ sit intentio exiccationis ꝛ cōglutinationis que faciūt ad consolidationem. Idcirco in medicamine ad casum istum cōuenienti oportet dominari abstersiua consolidantibus:ita fecit dn̄s Rasis q: ponit in his trociscis de se.melōis citrulli ꝛ cucurbite ana.ʒ.xx.que faciūt abstersionē:ꝛ posuit de bolo armeno ꝛ gūmi arabico sanguine draconis ꝛ thure que faciunt ad cōsolidationem.aā.ʒ.x. Et qm̄ medicine tales glutinatiue ꝛ exiccatiue de se nō mouerentur ad vias vrine nisi cū debito deriuāte:idcirco in trociscis posuit.ʒ.ij.se.apij: qđ etiā cū virtute sua vigorat abstersionē seminum frigidorū superiorū:ꝛ qm̄ sanies siue fuerit in renibus siue in vesica siue in vijs medijs cū educitur cū vrina per dicta mēbra multū sensitiua maxime cū transit per collum exius existens nitrosa ꝛ acuta est parata fortē imprimere dolorē:ꝛ maxime in corpore delicato ꝛ macro in quo plerunq; veniūt hec vlcera ex acuitate vrine vt fuit supra dictum:inde fit necessarium ad ꝓhibitionē vehementie doloris aliq̄l'r hebetare ꝛ mortificare sensitiuā istorū membrorū:idcirco posuit in descriptione parum opij vt.ʒ.ij.ʒ.ꝙ etiā ꝑ exiccationem iuuat ad consolidandum:ꝛ ita pʒ verificatio huius partis q̄ descriptio est multum regularis ꝛ obseruanda in simili casu vt pʒ. Si tñ coniungeretur virtutis prostratio vel non esset acuitas ꝛ punctio dolorosa nō esset ponendum opiū. ¶ De secūda parte dicit:Uirge vero ex isto collyrio immittatur qđ. ℞.ceruse sarcocolle olibani gummi arabici opij sanguinis draconis: oīum partes equales:fiant ex eis collyria siue sup.fiet.ꝑ syringam fiat iniectio istius collyrij dissoluti in lacte asine:sed ponit vnū casum hic notabilem:vt ꝙ anteq̄ ponat̄ istud collyriuʒ ꝑ syringaʒ fiat prius iniectio ex hydromelle ꝛ mingat eger sup.iniectū de hydromelle ꝛ post egressionē illiꝰ fiat postea iniectio collyrij. ¶ Ex q̊ textu ostendit nobis processum obseruandū in cura vt pº curemus per primos trociscos ꝑ supius exhibitos leuiter abstersiuos ꝛ leuiter consolidatiuos qui rationabiliter valent stante vlcere in renibus:ꝛ tamen non valent stante vlcere in vesica:tum quia minuitur virtus illarum medicinarum perueniēdo vsq; ad vesicam:tum quia sanies vesice est prauior q̄ renum vt videbitur in processu:etiam vlcera vesice difficilius cōsolidantur q̄ renum:quia vesica est membruʒ ner

Nota de sumach.

Declaratio 3e particule pe partis.

Declaratio pe particule 2e partis principal.

Nota bn̄ declaratione horum tro.

Quare p[onitur] nitur opi[um] in his tro[ciscis]

Declaratio 2e particul[e] 2e partis principal.

nosum debile in restanrando pro tanto quãdo per trocis. superiores nõ perficeretur cura ꝛ vlc⁹ esset in vesica vel in collo ordinanit medicamen consolidatiuum multo fortius ꝙ fuerit ꝓcedẽs cum sarcocolla ꝛ cerusa ꝛ reliquis: sed quoniam vbi esset sanies in vlcere nisi prius mundificaretur ipsa sanies iste medicine consolidatiue sicce existentes essent magni periculi. nam impingerent saniem intra substantiam membri: ꝛ redderent ipsam inobedientem eductioni ꝛ sic disponerent ad maiorem corrosionem membri: idcirco ponit illum canõ. semper obseruandũ in simili casu: vt anteꝙ iniiciantur medicine cõsolidatiue in vesicam prius abstergatur vlcus a sanie cum intromissione per syringaꝫ hydromellis vł aque ordei vel zucchari vel aque lactis ꝛc. ſꝫ absterſiuum de hydromelle est fortius: sed Raß. vt sepe dictum est in hoc libro communiter ponit medicinas fortiores que in casu debent offerri supponens medicum esse canonicum vt a mitioribus semper incipere debeat. Et ita sit completum capitulum quãtum ad expositionẽ lr̄alem.

Not. hunc canonem.

Jam igitur expedito capᵒ textualiter: ad maiorem declarationem materie ꝑᵒ de quid nominis quid sit mictus sanguinis ꝛ saniei est satis manifestum: sed hic per mictum sanguinis non tantum intelligo mictum sequentem rasuram factam ex acuitate vrine: ſꝫ etiam eum qui fit precipue ꝓpter debilitatẽ digestionis ꝛ discretionis in renibus qui est similis loture carnis similis ei in exitu q̃ fit propter debilitatẽ illaꝝ virtutũ i epe: ꝛ ꝑ mictũ saniei ħ nõ tm̃ itellego mictũ saniei ɔtigẽtis post mictũ sanguinis ex rasura: imo ẽt mictuꝫ saniei cõtingentis post rasuram apostematis saniati in viis vrine maxime in renibus vel in vesica vel viis mediis. Et ita hic de hoc tractando tractabitur etiam de vlcere renum ꝛ vesice.

De quidditate nois.

Distinctiones. Quantum ad 2ᵐ ponuntur ꝑᵒ distinctiones de mictu sanguinis quarum sit hec prima. Quidaꝫ est mictus sanguinis de recenti factus: ꝛ quidã antiquus. ℭ Item quidam est mictus sanguinis puri ꝛ quidam est impurus. s. permixtus cuꝫ humoribus grossis vel sanie. Et item quãdoqꝫ mingitur vrina que apparet verus sanguis: ꝛ tamẽ non est verus sanguis vt dicebat Aui. cum liquefit carnositas membrorum. s. epatis aut renum rediens in sanguinem. ℭ Alia est vrina sanguinea similis loture carnis recentis diuerso modo vt dictum est supra de dispositionibus epatis: que aliquotiẽs videtur talis vrina remissa in colore ru. sanguineo ſm totã substãtiã: ꝛ aliqñ apparet similis loture carnis qꝛ ipsius multe partes videntur esse colorate notabilr̄ colore rubeo: ꝛ multe partes videntur nõ sic colorate. ℭ Alia distinctio q̃dam sanguinis mictus fit cum dolore ꝛ quidam sine dolore: ꝛ q̃dam fit cuꝫ dolore grauatiuo: ꝛ q̃dam fit cum dolore pũgitiuo ꝛ acuto: ꝛ q̃dam cum dolore magis dorsi: ꝛ q̃dam cum dolore magis versus vesicam. ℭ Alia distinctio: quidaꝫ mictus sanguinis fit plurime quantitatis ꝛ quidam pauce quãtitatis: ꝛ q̃dã euenit subito non stante prius dolore in aliquo determinato membro renum vel vesice: quidam sequitur ad dolores precedentes ꝛ grauatiuos vel acutos.

ℭ Similes quasi distinctiones possunt formari de mictu saniei. nam quedam mingitur pura ꝛ quedam sanguini permixta. Et quedam notabilis quantitatis ꝛ quedam modice ꝗtitatis.
ℭ Item quedam est cum qua coniungitur magnus fetor: ꝛ quedaꝫ cum qua non coniungitur fetor magnus.
ℭ Item quedam sequitur ad alios dolores: ꝛ q̃dam non. ℭ Item sequẽs ad dolores: q̃dam seq̃tur ad dolores grauatiuos: ꝛ q̃dam ad dolores vehementer acutos.
ℭ Item quedaꝫ est boni coloris alba ꝛ equalis ꝛ q̃dam mali coloris ꝛ eruginosa ꝛ inequalis.
ℭ Et qꝛ dictum est ꝙ quedam exit cum sanguine ꝛ quedam sine sanguine: ꝛ que exit cum sanguine quedam precedit exitum sanguinis ꝛ quedam sequitur exitum sanguinis vt dictum est circa literam.

Cause. Ueniendo ad causas dimissis causis mictus sanguinis ꝛ saniei contingere potentis ex membris que sunt supra renes et vesicam sicut est epar: aut a corpore toto ꝓpter repletionem multam superfluam vnde rumpũtur vene vel aperiũtur pori ꝛc. aut ꝓpter crisim factam a natura periodice de q̃bus dictum est supra de dispositionibus epaticis ꝛ de fluxu sanguineo ab intestinis: dimissis etiã causis primitiuis vt de contingente a ꝑcussione vel casu aut frigiditate nimia constringente: que cause euenire possunt indifferenter aliis membris. Dimittendo etiam mictum sanguinis q̃ sepe cõtingit ex ruptura vene magne vel venarũ emulgẽtiuꝫ quia etiam de ea determiare esset incurrere difficultatem motam a Conciliatore ꝛ ab aliis: qꝛ cum rumpuntur dicte vene super renes: ille sanguis non videtur emitti posse per vrinam: nam debet effundi citius in concauitatem ventris vel pectoris ꝙ per concauitatem alterius vene attrahi ꝛ transire ad vesicaꝫ vt patet consyderãti: ꝛ nisi esset industria nature regulantis occulto mõ euacuationem istius sanguinis tanꝙ disconueniẽtis, postꝙ exiuit venam ꝛ remittẽtis eũ in concauitatem emulgentium ita vt expellat tanꝙ disconueniens per vias vrine sicut etiam aliquotiens expellit saniem de pectore ad vias vrine nõ esset modus ad declarãdum illum sanguinem qui sequitur rupturam vene chilis educi posse ꝑ vias vrine: dimissa igitur hac difficultate contrahendo tantum ad causas mictus sanguinis vel saniei propter lesionem in membris vrine. Nam de his est sermo hic nobis specialis habendus: prius tamen ponẽdo causas mictus sanguinis postea saniei. ℭ Primo sunt quedam cause generales que etiam sunt communes fluxui sanguinis ab aliis mẽbris maxime a narib⁹ de quibus dictum est supra in capitulo proprio. Et de quibus dixit generaliter Auer. 3ᵒ colliget capitulo 19ᵒ. de quibus est acuitas in ipso sanguine ꝛ mordicatio: vnde ꝓpter conatũ in virtute ad expulsionem dissoluitur continuitas orificiorum venarum: aut contingit propter subtilitatẽ sanguinis vnde resudat per poros venarũ sicut tu vides ꝙ quandoqꝫ accidit vtribus olei vt dicit Auer. ꝛ qñqꝫ accidit propter debilitateꝫ substantie venarum que preparate sunt scissioni: aut quia sunt nimis subtiles aut nimis dure aut discooperte: ꝛ tũc multitudo sanguinis ꝛ

De causis.

De causis cõibus.

res extrinsece de casu aut percussione etiam le/
uibus rumpunt eas. Et ita etiam ventositas ex/
tendendo posset esse de causis mictus sanguis
vel nimis dilatando meatus ⁊ poros venarum
vnde euomitur sanguis ab eis vel scindēdo ve/
nam in longum vel transuersum: ⁊ ita similiter
frigus constringens ⁊ comprimens ꝓpterea qđ
coartat via tūc a materia replente aliqñ fit ap/
tio illarum venarū vel abscisio vt dictum est. Et
ꝓ eādem causaꝫ dicebat. A. aliqñ fit mictus san/
guinis ⁊ thetano ⁊ spasmo fortibus cum tantuꝫ
nō possunt dilatari vene ⁊ ita rumpūtur vł ape
riūtur pori ⁊ dilatantur. Iste omnes cause sicut
accidunt alijs membris venosis vnde. s. fiet exi/
tus sanguinis ab eis iste vel similes etiam acci/
dere possunt venis renū ⁊ vesice: ⁊ inde fieri mi/
ctus sanguineus. ¶ Specialiter tamen contra/
hendo ad lesionem renum vel vesice aliquando
acuitas vrine ex presentia colere in ea adducit
ad rupturā vt dictū est: ⁊ ad excoriationē aliqñ
⁊ ꝯñr ad mictū sanguinis ⁊ aliquotiēs incessus
lapidis laboriose, incedētis ꝑ illas venas facit
ad ruptionē: ⁊ sic ad mictum sanguinis. Et aliq̄
tiens dicebat Aui. fit mictus sanguinis similis
loture carnis ꝓpter debilitatē digōnis ⁊ discre
tionis in renibus vt sup. qm̄ ꝑ digestiuā ⁊ discre
tiuam nō separatur sanguineitas mixta aquo/
sitati q̄ est transmissa ad ipsos renes: nō tm̄ pro
nutricatione eoꝝ: sed etiā pro nutricatione quo
rundam aliorum membrorum vt dictum est su/
pra in anathomia: ⁊ tunc a virtute expellitur sił
cum vrina versus vesicam: ⁊ nō tm̄ debilitas in
digestiua ad hoc adducit: immo etiā debilitas
retentiue renū cū non sufficit tanto tpe retine/
re sanguinē cū aquositate vt ꝑparari possit debi
te digestiua: ⁊ ita labitur ante digestionem ⁊ se
parationem talis vrina mixta cū sanguine: tali
qñ debilitas in expulsiua ēt est cā ꝓ quanto nō
debite repellit ad membra mittentia sup̄fluita
tes q̄ transmittuntur cū vrina ad ipsos renes: ⁊
ita recipiendo dictas superfluitates debilitaŧ
contentiua indebite continendo ad sufficienter
sequestrandum sanguinem ab aquositate: ⁊ tūc
fit mictus sanguinis cū humoribus. Et ad hūc
sensum dicit Aui. mictus vero sanguinis ꝑmix/
tus cum humoribus grossis fit pl̄m ꝓpter debi/
litatem renuꝫ: fortitudo ēt attractiue nimia at
trahendo ampliorem humiditatem aquosaꝫ ꝙ̄
conueniat ⁊ ampliorem q̄titatem sanguinis fa
cit vt digestiua ⁊ separatiua non possit cōueniē
ter separare sanguinem ab aquositate: ⁊ ita ꝯñr
emittitur sangnis cum vrina. Propterea dicit
Raß. 10. continentis. ꝙ exuberantia vrine debili
tat renes sup. ab operatione dicta. Et nota ⁊ est
dictū Auer. etiam tertio colliget. ca°. 23°. bonū
dixit. Et nō est impossibile attractiuā augmen/
tari ꝓpter debilitatem retentiue: qđ est qꝛ quā
do debilitatur retentiua non nutriuntur renes
ab aquositate cōuenienter ꝓpter paruā moram
quā hꝫ hel aquositas: ⁊ tūc conatur virtꝰ attra
ctiua ad attrahendū plus ꝙ̄ cōueniens fit ⁊c.
¶ Cause aūt debilitatis digestiue ⁊ retētiue q̄/
bus ꝓprie dr̄ debilitas renū cū remollitiōe sb̄e
eoꝝ pōt habere multas cās. Hic bene nota pro/
pter illos qui nō recte intelligunt istaꝫ māṁ q̄
cum vident mictum sanguineuꝫ sił'em loture car
nis cum nocumento renum semper dicunt ꝙ cā
est relaxatio colatorij: nō intelligētes ꝙ vt ī plu
ribus cā est debilitas cōtentiue aliunde ⁊ dige
stiue absq̄ amplificatione meatuū. ¶ Prima er
go cā pōt esse oīs malitia cōplexionalis ⁊ cał'a ⁊
frigida ⁊ humida ⁊ sicca: nā ex excessu vel defe/
ctu in qualitatibus a debito tēperamento ser/
uiente virtutibus nālibus debilitātur virtutes
in oꝑationibus suis. Et de hac debilitate ex ma
litia cōpłonis dicebat Aui. deterior est illa q̄ cō
firmata est. ¶ Alia cā ⁊ sepe ꝯtingens fit ꝓpter
extenuationem q̄ accidit renibus cōsumpto hu
mido nāli renū sicut fit in ethica: vñ remolliun
tur renes taliter extenuati. ¶ Tertia cā debili/
tatis cōtingit ꝓpter debilitatē meatuū ⁊ eoruꝫ
aꝑtionem ⁊ mollitiē quā eoꝝ acq̄siuit essentia:
vt dicit. A. ⁊ hic ꝑ dilatationē meatuū ⁊ ipsoruꝫ
apertionē debemus intelligere illos meatꝰ: in
quibus colatur vrina ab aquositate: nō quidem
venas disseminatas per cōcauitatem renum ad
modum rhete vt multi ignorantes arbitrantur:
qꝛ tale colatorium nūq̄ repertum est: sed per di/
latationem meatuum ⁊ eorū apertionem debe/
mus intelligere poros substantie renum: intra
quos recipitur sanguis pro eorum nutritione
digestiua ⁊ discretiua separante aquositatem a
sanguineitate. nā tales pori cū dilatantur ⁊ ra/
rificanŧ tota substātia renū debilitaŧ et mollifi/
catur: ⁊ ista est vera debilitas renū: de qua cōmu
niter loquunŧ medici: que est alia causa a debili
tate alias causas cōsequente vt patet ibi intel/
ligēti: ⁊ ista est in; qua apparet vrina; cōiter loti/
ua que talis egrediŧ cū renes debiles sunt in nu
triendo se: vt dicit Aui. fen. 18. ca° primo in fine.
Et ista talis debilitas facit renes: nō tm̄ potētes
debite digerere ⁊ sequestrare: immo ꝙ ampliorē
quātitatē superfluitatū recipiunt ꝙ̄ reciperent
stante bona vnione partium pororū ⁊ debita cō
sistentia ipsorum: ⁊ de hac debilitate loqueba/
tur Sera. dicit ꝙ amplitudo meatuū in quibus
vadit aquositas que currit ad renes donec ipsi
attrahunt eam faciunt ꝙ non possunt eam cola
re: et ita Gał. 6° de interioribus dicit ꝙ accidit
debilitas renū: quoniam ex largitate orificiorū
venarū. s. minutarū terminatarū ad poros ⁊ sup.
ipsoꝝ poroꝝ quibꝰ decolaŧ vrina de vena ꝯcaua
⁊ eius debilitatis causa dicebat Auicen. est sicut
multitudo coitus ⁊ multitudo vrine ⁊ statio in
equis sup. longa ⁊ ipsorum equitatio absq̄ gra/
datione ⁊ consuetudine: ⁊ iste eedem cause pos/
sunt esse cause debilitatis ab extenuatione re/
num sicut ⁊ omnes alie cause resolutiue ⁊ exicca
tiue. Et addit Aui. ꝙ huiusgeneris ad causandū
est ascellatio plurima: qm̄ per eam fatigantur lū
bi super quos iacent renes: et incessio precipue
pedibus: patet. ¶ Ponit etiam inter causas de/
bilitatis renum multitudinē administrationis
stupefacientiū: quā non credo adducere debili/
tatem per viam dilatationis ⁊ rarefactionis vel
exiccationis: sed per aliū modum minuendo spi
ritum ⁊ extinguendo caliditatē naturalem ipso
rum renum: vnde non possunt debite digerere ⁊
sequestrare: ⁊ cū sua naturalis caliditas sit istru
mentum conueniens virtutibus ad suas perfi/
ciendas operationes: et hoc est bene obseruan/
dum ⁊ memorie semper tenendum ne commit/
tatur error in quem incidunt sepissime practi/
ci: qui in omni mictu sanguineo ex nocumēto

Nota.

Not. bene

Nōte fūt cāe debilitatis retē/tiue renū.

Nota.

No. errorē sepe cōmissum a medicis.

renum applicant multum frigida circa renes: non consyderantes ꝙ etiam a causa frigida ⁊ a debilitate etiam renum exinde cōtingente possit fieri mictus sanguinis.

De causis mictus saniei.

¶ Cause vero mict⁹ saniei primo dimissis causis saniei contingentis ex emanatione ruptorū apostematū in membris specialibus vt aliquotiēs cōtingit: ⁊ ex ruptura apostematis epatis ⁊ maxime zirbi eius. Et aliquotiens a toto cretice vt cōtingit in febribus aliquotiēs pestilētialibus vel in dimittētibus exercitiū vt 2ª primi: veniendo tm̄ ad mictū saniei cōtingentis vitio membrorū vrinalium: dico ꝙ mictus saniei sequitur p° oēm solōnē cōtinui a quacūq; causa fiat vel primitiua vel corporea in renibus vl' vesica vel in vijs medijs qñ nō fit subita consolidatio: immo fit talis solutio cū deperditione substātie mēbri siue sit excoriatio siue sit scissura vene vel ruptura vt seq̄tur rupturaz apostematis saniati: ⁊ vniuersaliter sequit̄ omnes causas vlcerū vel vulnerū istorū mēbroꝝ vt est incessio lapidis soluentis dictas partes vel decursus hūorū colericorū excoriātiū ꝑ easdē partes: vel propter humores viscosos per easdem etiā partes transeuntes excoriationem facientes per eradicationem suam ex adherentia sua cuz labore: vt dicebat Aui.

De signis euentus.

Signa. Ueniēdo ad signa. p° pnostica euētus. Omnia signa pnostica apātuz ⁊ ardoris vrine ⁊ vniuersaliter solutionis contingentis in dictis membris cum tales possint omnes esse cause mictus sanguinis: sunt etiam signa pronostica futuri euentus mictus sanguinis vel saniei: patet conclusio: ad illum ergo locum recurratur.

De signis pnosticis ad bonum

¶ Signa vero pronostica ad bonum dicit Aui. de mictu sanguinis vel saniei in fine de mente Hyppo. Cum mingitur sanguis sine dolore ⁊ est paucus in horis quibusdam sup. cretice non est malum in eo sup. de quo sit timendum. Addit: ⁊ est malum cuz perseuerat: tunc fortassis accidet fe. ⁊ mictus puris.

De signis pnosticis ad maluz.

¶ Pronosticū in mictu sanguinis ad malū oīs fluxus sanguinis puri q̄ est multus est mal⁹: ptz q: significat rupturaz vene magne si subito fiat. ¶ Itē apparere sanguinē longo tpe in vrīa semper est malū. ptz cōclusio qm̄ signāt cām esse confirmatā. ¶ Aliud pnosticū: mictus sanguinis vl' saniei sequēs vlcera renū ⁊ est Aui. in ca° vlceꝝ renū est minoris malitie ꝙ̄ sequens vlcera vesice ⁊ ꝙ̄ sequēs vlcera meatuuz inter vtraq; vt poroꝝ euritidū. Et cā huius sumitur q: talis mictus sanguinis vel saniei q̄ seq̄tur vlcera renuz seq̄tur vlcera cōsolidabilia facilius ꝙ̄ sequēs vlcera vesice: ⁊ ēt q: cū vlceribus vesice ꝯiungitur maior dolor. Et hoc totū insinuauit Aui. in eodē ca° cū dicit. Et vlcera q̄dem renū minoris sunt malitie ꝙ̄ vlcera vesice. Et cā in hoc est qm̄ vlcera mēbri neruosi difficilioris sunt sanationis ꝙ̄ vlcera mēbri carnosi. Et infra dixit: ⁊ qñq; associatur dolor in vlceribus vesice cui est cōmotio omni hora sicut parturientis. Et addit: ⁊ significatur qñq; dr̄ia acq̄sita sup. inter vlcus vesice ⁊ renū ex hoc q° dolor in vlceribus vesice est difficilior: qm̄ mēbrū est membrū neruosum ⁊ fortis sensus. ¶ Aliud ēt pnosticū: sanies sequens vlcera corrosiua que est mali odoris cuz mixtione sanguinis ⁊ dolor est multo deterior ꝙ̄ sanies alba sequens rupturam apātis. Et ita mict⁹ sanguinis cum quo coniungitur vehementia doloris vel ex acuitate sanguinis in se vel q: sequat̄ corrosionem est minus malus ceteris parib⁹ in quantitate: ⁊ alijs ꝙ̄ iste qui est sine illis accidētibus: ptz conclusio. Et lz sanguis vel sanies sequens apāta vel vlcera renum absolute ceteris paribus sit minoris malitie ꝙ̄ vesice: tñ aliquotiens sanies sequens vlcus renum est incurabilis: qñ. s. sequitur vlcera corrosiua que tandē ducunt ad fistulas. Et de hoc dicit Auic. ꝙ multotiens quidem ꝓueniunt ex vlceribus renum fistule que nullo mō sanantur: ꝙ̄uis vt dixit sint de illis sup. quedam que cessant a cursu suo. i. ab emanatione saniei vel a cursu suo. i. a profundatione per aliq° tp̄s cū mundificatione corporis i. qñ mundificatur corpus cū medicis appropātis diuertendo ad contrariū: ⁊ currant sup. dicte fistule emanātes sup. saniē cū est ipsi⁹ corporis repletio ⁊ sup. nō mūdificantur.

De signis demōstratiuis.

¶ Ueniendo ad signa demonstratiua primo mictus sanguinis ⁊ saniei vt signa generis sunt ex se manifesta: sed signa specierū declarantur ex signis causarum. ¶ Primo si fuerint ex casu vel percussione vel ex alia offensione circa dictas partes: patet ex sensu. ¶ Si etiā fuerint ex acuitate vrine precedentis ⁊ corrodētis. ¶ Etiam si precessit talis vrine exitus per tp̄s ⁊ prius mictus sanguinis fuit ꝙ̄ saniei. ¶ Et si fuerit mictus sanguinis et saniei post apertionē apātis dubleti in renib⁹ vel vesica vel vijs medijs precesserūt signa apātis in dictis mēbris de quib⁹ dictū est supra in cap° apātū: ad illū locū recurre: ⁊ tūc simul emittitur sanguis cuz sanie. ¶ Sed vtrū specialiter penetrat ex renibus vel vesica dicebat Gal'. 6° de interioribus: scientiam locorum passionum non haberi per mictum sanguinis simpliciter vel per mictū saniei nisi adhibitis alijs significationibus. Quidam enim vt dixit sanguinem mingens plurimū dolorē sentit in renibus ⁊ inordinatū cum fe. rigorem: alij vero hoc idem in vesica habuerunt ⁊ nōnulli in diaphragmate ⁊ pectore: ⁊ quidam in dextro hypocundrio: vnde arbitrati sumus vt dixit eos apostema i loco doloris habuisse ⁊ per saniem eruptum fuisse: ideo oportet vt nos bene inuestigemus vltra mictum sanguinis et saniei ad intelligendum loca a quibus fluunt de dolore precedente in dictis locis et rigore: ⁊ similibus. Propterea dicit Auicen. fen. 9ª ca°. 21°. locus saniei vel sup. sanguinis cognoscitur per dolorem si fuerit dolor et per signa egritudinum aliarum in quibuscunq; membris existent.

Nota.

Proinde specialius loquens dicebat etiā Gal'. primo de interioribus. Si egreditur sanies de vesica emanabit vrina cum qua non admiscetur aliquid sup. de sanguine vel sup. modicissimum cum multum profundatur vlceratio: vel non admiscetur aliquid sup. de vrina cum ipsa sanie. Addit: sed residebit in inferioribus eius sola scilicet sanies similis squāmis et dolor erit in pectine et daret id est peritoneon. Et subdit: et si egreditur a renibus egreditur mixta cum vrina ⁊ egreditur cum ea quasi mollica carnium id est aliquid ad rube. declinans: ita dico similiter de mictu sanguinis. Nam si sanguis mictus est per rasuram vel rupturam venarum

vel dilatationem.s.violentam talis sanguis est
purus mundus ⁊ sup.cum dolore aliquo ⁊ subi-
to.Et si est ex apertione orificiorum est sine dolo
re ⁊ est paulatim emissus:sed sanguis ruptiōis
⁊ incisionis venarū fit plurimus.Et si est ꝓpter
subtilitatem sanguinis ⁊ resudationem eius di
cit Aui.ꝙ cognoscit̃ ex eo q:si fiat sꝉomia qđ ap
paret est tenue valde. ¶ Et si fuerit ab acuitate
etiā sanguinis ⁊ colore eius igneo tūc color ei⁹
est rubeus ⁊ exit cum mordicatione,maxime cir-
ca virgā.Et sanguis qui emittit̃ ex vlceri⁹ cor-
rodētibus est cū dolore vt dicit Aui.⁊ exit pau
latim ⁊ est declinis ad nigredinē:⁊ exit cū sanie
sepe ⁊ pure:⁊ precessit eum sanies:⁊ sepe est cū
eo fetor:licet maior multo fetor sit cum emittit̃
ex vlcere vesice corrosiuo si aliquid appareat de
sanguine.

De signis mictus sanguinis ex debilitate renum.

¶ Signa vero mictus sanguinei ex debilitate re-
nū absolute est vt dicebat Aui.q: vrina ante di-
gestionē sup.tertiā q̄ fit in venis ⁊ ad rētū sup.
nutrimenti ad venas s̄m plm̄ est aquosa:q: sup.
stāte cibo in stomaco vel in epate nō trāsit ad re
nes nisi aquositas subtilis:ideo tūc apparet vri
na aquosa.Addit:cum antē cibus ꝑuenit ad ve
nas.i.cum transit ab epate ad venas sanguis fa
ctus:tūc s̄m plm̄ fit exitus sanguinis ⁊ humidi
tatū grossarū cū vrina ⁊ est plm̄ vrine eius sicut
lotura carnis grosse:⁊ dans rationem hui⁹ signi
qđ est fortissimū signū ⁊ optimū ad hoc declarā
dū dixit:qm̄ ipse sup.ren nutrit̃ cū eo qđ ad ip̄m
currit sup.de sanguine:⁊ nō discernit̃ grossum a
subtili.i.sanguineum ab aquositate sup. ꝓpter
debilitatem ipsorum renū vt supponitur.Et ad
dit:⁊ accidit multotiens vt subsideat sanguinei
tas.i.in fundo stet vrinalis post mictum talis
vrine sanguineitas:⁊ apparet res similis spume
maris.i.res alba.s.supra in vrinali:⁊ hoc est fa-
cta aliqualis digestio in venis supra renes vñ
est facta aliqualis sequestratio sanguineitatis
ab aquositate vrinali:⁊ ideo cum est facta mi-
ctura fit aliqualis separatio de sanguineitate
ab aquositate:q: sanguineitas residet:⁊ hoc est
cum vene sunt incolumes sup.supra renes vel in
epate vt dicebat Aui.facientes ad digōnem con
uenientē in ipso sanguine supra renes.Unde ad
dit:cum vero non sunt incolumes sup.vene supra
renes:sed stat in toto ⁊ in epate mala dispositio
nō discernitur aliquid sup.in vrinali de ptibus
eius vrine:immo remanet cum dispositione sua
i.cum qua mingitur ꝓpter debilitatē digestio-
nis:⁊ ita cum vides separari sanguineitatē ab
aquositate in vrinali arguere potes supra bonā
epatis digestionē ⁊ venarum supra epar. ¶ Et
ex hoc bene notate quare op₃ modificare vnum
cōmune dictū:qđ ponit̃ ad declarandum si san-
guis veniat de longinquis vel de propinquo:⁊
ponitur etiam decimo continentis.Nam dicūt
ꝙ si sanguis vel sanies fuerit cum vrina cum ve
hementi admixtione,ꝙ illa venit de longinquo
⁊ cum separatur in vrina sanies:l₃ mixta minga
tur peruenit de renibus vel partib⁹ eis vicinis
⁊ si transmittitur sanies absq₃ vrina añ mictum
vrine erit vlc⁹ aut in veretro aut in aliquo alio
loco ei vesice ꝓpinquo.Qđ dictū vltimo est ma
nifeste verum:sed nō est necesse vt visum est pau
lo añ ex sniā Aui.ꝙ qñ mingit̃ sanguis cū vrina
vel sanies cū vrīa a membris superioribus ꝙ per
maneat permixtio sanguinis vel saniei in vrina
li:immo aliquotiens fit separatio stante inco-
lumitate venarum supra renes ⁊ a debilitate re
num fiat emanatio illius sanguinis:sed quādo
debilitate epatis vel venarum supra renes non
fiat debita digestio ⁊ sequestratio:tūc veru₃ est
qđ communiter dicitur.

De signis spālib⁹ debilitat₃ renum.

¶ Signa vero specialia debilitatis renum ha-
bētur ex signis causarum debilitatis renū.Na₃
si fuerit mala complexio calida in renibus stāt
signa caliditatis.s.de perceptiōe caliditatis in
locis renum ⁊ de tinctura vrine ⁊ de aqueitate
eius cum siti ⁊ per multitudinem vrine ⁊ freq̄n-
tem eius exitum.Item ꝑ vnctuositatē sup.appa
rentē in vrina vel arenam rubeā ⁊c.Nec obstat
si dicat̃ ꝙ de mente Aui.in signis de debilitate
renum in fine dixit.Cōcomitat̃ q̄dem debilita-
tē renū quomodocunq₃ fit ⁊ extenuationē eorū
paucitas vrine ⁊ defectus in coitu ⁊ debilitas
visus ⁊ dolor capitis ⁊c.intelligatur verificari
hoc verum esse nō semper:q: in mala complōne
calida non prosternente omnem virtutem ipso-
rū renū saltē vt plurimū cōcomitat̃ multitudo
vrine ꝓpter attractionem que fit a calido licet
aliquotiēs fiat multitudo aquositatis nō ꝑ viā
attractionis principaliter ab ipsis renibus:sed
ab expulsiua epatis ⁊ membrorum superiorum:
aliqñ ad ipsos renes stāte multiplicata materia
humida circa epar:sed bene verum est ꝙ vt plm̄
ad debilitatē renū sequitur paucitas vrine:tu₃
q: debilitātur in attrahēdo:tum q: stāte debili
tate in eis fit mlṫiplicatio oppilationū i eis:et
sic paucificatur vrina:ex oppositis signis decla-
ratur complexio frigida:⁊ ita ꝑ signa ꝓpria po-
tes declarare de humida ⁊ sicca.Ex dispositione
etiā dorsi ex pilositate vel nudatione pilorum:⁊
dispositione crurium:qm̄ similiter in eis supra
que membra multum influunt renes declarari
possunt complōnes renum ⁊ ex tactu.Et ex eo ꝙ
cōuenit ⁊ nō cōuenit:vt supra sepe declaratum
est. ¶ Signa vero extenuationis habētur ex ca

De signis extenuatiōis renum.

su appetitus ad coitum:nam ꝓpter extenuatio
nem ⁊ exiccationem minuit̃ sperma:⁊ sepe p̄ces-
serunt cause extenuantes ⁊ minuētes de substā
tia renū sicut cum fit innoluntaria emissio sper
matis in nocte ⁊ in die:vel etiā in frequenti coi
tu ex ꝓposito:vel qñ debilitat̃ cōtentiua renu₃
vñ freq̄ns fit mictus etiā cū extenuatione renū
apparet magna debilitas dorsi ⁊ iliorum:vnde
cū sedēt vel iacēt difficulter surgūt:⁊ hoc ē q: lū
bi exiccātur:immo quasi nō possunt se sustenta
re cū stāt recti:vnde apparet circa dorsum q̄da₃
dolor grauatiuus partibus supioribus grauitā
tib⁹ in dorsu₃:⁊ in flexione stat aliqualis dolor
circa lūbos:q: ꝓpter siccitatē eorū nō bñ patiū-
tur flexionē:⁊ talem exiccationē seq̄t̃ arefactio
quasi in toto ⁊ cōcomitatur sitis eam.

De signis debilitat. renū ex dilatatione meatuum.

¶ Debilitatē vero seq̄ntē dilatationē meatuum
ad modū.s.declatū.Pri⁹ stat istud sigm̄ cōe dcm̄
supra de exitu sanguis ⁊ humiditatū tpe trāsit⁹
nutrimēti ad venas ⁊ ad membra vbi ante ap-
parebat vrina alba subtilis:vt declaratū est su-
pra. ¶ Aliud sigm̄ qđ cum hac debilitate nō stat
dolor nisi qñ mltū intēdit̃ talis debilitas:⁊ pro
pterea dt.A.ꝙ nō ē dolor nisi cū miorat̃ i eo ap-
petit⁹.i.ꝙ i tm̄ ꝑ relaxationē ⁊ aptionē eñaro
multo sanguiē cōicat̃ nocum stō:⁊ tc satis sitrō

nabile q̄ ꝓpter plurimā extenuationē aut fiat
aliqualis solutio in cōtinuo aut minorato hūi/
do exacuatur caliditas ignea in renibus: et ita
fiat aliqualis dolor. ¶ Et si nō fuerit mala com
plexio calida in causa sed frigida vel humida vł
sicca: tūc paucificatur vrina ꝛ fit defectus in coi
tu, debilitatis ipsis renibus influentibus ad
ipsa vasa spermatica: etiā aliqualr̄ debilitat vi/
sus facta resolutione in humido ꝛ spiritibus cō
sequēter. Et forte qñq̃ cōcomitat dolor capitis
ex euaporatione ad caput ꝛ communicato nocu
mēto ꝑ colligātiā ad renes mediāte spinali me/
dulla. ¶ Et signū distinguēs inter talem mictū
sanguineū similem loture carnis ꝯtingētē ex de
bilitate sequestratiue renū ab eo qui sequit de/
bilitatē sequestratiue epatis vel venarū est qꝺ
talis mictus est magis defformis in substātia q̄
pendet a renibus q̄ qui pēdet ab epate. nam ta
lis est maioris albedinis in superiori parte vri/
ne: ꝛ ad grossitiem magis tendēs in fundo eius
vbi sequēs debilitatem epatis non habet tātaꝫ
difformitatem in partibus ꝛ est ad rubedinem
magis trahens. ꝛ proinde est subtilior ꝛ similior
sanguini. Et hoc est qꝛ cum est ex defectu epatis
non dedit epar totalem formam in sanguinem
separando ipsum ab aquositate: ꝛ sic peremanet
tota substantia commixta transiens per renes:
sed quando epar debite sanguificauit dādo for
mam aquositati separatam a forma sanguinis:
licet transeat mixtus sanguis cum aquositate
ad renes ꝛ ibidem nō debite separetur: tñ in vri
nali pars sanguinea grossior residet ꝛ aquosa su
pereminet: et hoc est qꝺ declaraui .ꝫ. contra illꝺ
commune dictum. Et hec de signis mictus san/
guinis sufficiant.

De signis distictiuis saniei a renibus vel vesica

¶ Signa vero saniei distinguēdo nunquid edu
cātur a renibus vel a vesica: sumuntur pᵒ ex Hi.
4ᵃ affo. in affo. Si sanguinem aut pus mingāt
ꝛ squamas ꝛ odor grauis vesice vlcerationem si
gnificat: quas squamas. A. vocat cortices ꝛ simi
liter Sera. Nam dixit si vlcus est in vesica egre/
diuntur cum vrina cortices qui sunt similes pā
niculis: ꝛ dixit Auic. q̄ tales sunt albi magni et
grossi: non sunt tamen grossi absolute cum deci
dantur a vesica immo sunt subtiles late similes
squamis piscium paruorum in subtilitate et la
titudine: sed sunt grossi comparatiue in compa/
ratione ad cortices egredientes ex vlceratione
pororum vritidum q̄ sunt albi parui subtiles.
¶ Differt etiam sanies vesice ab ea q̄ a renibus
vel poris vritidibus qm̄ sanies a vesica est feti/
da: non sic autem exiens a poris vel a renibus.
¶ Et inter ea ēt est differētia: qm̄ exiēs a renibꝰ
est maioris q̄titatis ꝛ minus alba q̄ q̄ exit a po
ris vritidibus: immo rubore participat: sed que
a vesica vel poris est alba vel liuida. ¶ Dicit ēt
Gal. pᵒ de interioribus vt etiā supra allegaui.
Si egreditur sanies de vesica remanebit vrina
cū qua nō admiscetur aliquid de sanie sꝫ reside
bit sola sanies in inferioribus. i. in vrinali. Naꝫ
egrediēs de vesica egreditur mixta cū vrina: sed
ꝓpter modicam permixtionem in transitu cito
separatur sanies ab aquositate vrinali: ita q̄ ap
paret vrina supra saniem clara non sic appare/
bit separata si sanies educatur de renibus: etiaꝫ
q̄ est a vesica est magis fetens. Et dicebat. A. qꝺ
locus etiam cognoscitur sup. distans vel propin
quus ex via commixtionis. Nam q̄to magis est
altior tanto est maioris commixtionis: ꝛ quāto
est inferior tāto est maioris separationis: vñ di/
cebat Rasis. 10. continentis. si vrina mixta cum
putredine vehementi fuerit ita q̄ in toto appa/
reat quasi concussa ꝛ ꝑcussa cum eo vrina ꝛ sic ꝑ
manens sup. tunc procedit a superiori parte su/
pra renes: ꝛ minus mixta de inferiori parte ꝓce
dit qꝺ est verum in sanie et non erat verum in
sanguine vel in vrina sanguinea ꝓpter diuersas
causas in vrina sanguinea ꝛ in vrina saniosa.
Nam sanies cum a longinquo venit magis com
miscetur cum vrina q̄ cum a propinquo: ꝛ eādē
formam recipit vel similem si generatur in lon/
ginquo sicut in propinquo virge. qꝺ non sic est
in sanguine vt dictum est: ideo inferas cōclusio/
nem non esse similem de sanie ꝛ sanguine. Et ꝓ
pterea sanies que emittitur a virga precedit vri
nam vt dicit Aui. ꝛ vrina cito clarescit subsisten
te sanie separata ꝛ elongata a virga postponit
vel admiscetur cum ea vehementer: ideo admix
tio mediocris significat qꝺ est a renibus vel a
poris. ¶ Sanies etiam que fit ex rupto aposte/
mate cum educitur est pluris q̄titatis q̄ que fit
ex corrosione vel vlcere: ꝛ si est ex vlcere ꝛ corro/
sione dicit Gal. in 6ᵒ de interioribus: qꝺ est cum
dolore. ꝛ postq̄ emissa fuerit putredo si emittat
sanguis tūc vlceratio est corrosiua: ꝛ si fuerit ex
alijs causis sanies precesserunt cause que dicte
sunt. Et hec de signis sufficiant.

Nota.

De pᵃ intētione curatiua mictꝰ sanguinis.

Cura mictus sanguinis. Jam veniendo ad
curam primo ponemus curam mictꝰ
sanguinis ꝛ consequenter curam mictus saniei
cuꝫ mictus sanguinis vt frequēter precedat mi
ctū saniei. ¶ De cura ergo mictus sanguīs dicat
q̄ vniuersaliter complet cū dieta ꝛ potione: dif
ferenter tñ de mictu sanguīs cōtingēte a cōmu/
nibus causis vt ex ruptura venaꝝ vel ex incisiōe
propter oppilationem vel causam primitiuam
ꝛ similibus causis ab eo qui fit ꝓpter debilita/
tem sequestratiue ꝛ digestiue renum.
Nam cura fluxus sanguinis a dictis primis cau
sis cōmunibus stat in ordinatione diete ꝛ medi
cinalium ꝫm quod dictuꝫ est in fluxu sanguinis
nariuꝫ ꝛ in sputo sanguīs. Et de hoc dixit Haly.
septimo practice capitulo. 45. Cum sanguinem
homo minxerit sup. a dictis causis basilicā mi/
nuere oportet. Egri quoq̃ curatio disponat re/
gimen quod in sanguinis sputi capitulo dispo/
suimus. Et ideo propter abbreuiare non ponam
hic curam quantum ad dietam vel medicinalia
seriosam de mictu sanguinis cōtingēte ab illis
communibus causis: sed recurratur ad capitu/
lum de fluxu sanguinis narium ꝛ de sputo san/
guinis ꝛ de dissinteria sanguinea: ibi ample ha
bes ꝛ dietam ꝛ medicinalia in hoc casu cōueniē
tia. ¶ Qꝺ tamen dictum est de mente Haly. qꝺ
apparēte mictu sanguineo supra a dictis causis
esse flobotomādū cū flōmia basilice. Circa hoc
vr̄ esse dubitādū breuiter. Nā Aui. in cura de mi
ctu sanguīs dās formā in cura illiꝰ q̄ est creticꝰ
laudauit flobotomiā saphene dicēs sic. Et scias
q̄ cretici ꝛ eius qui est ꝫm semitā expulsionis nō
est retentio necessaria: cum ergo indiges flobo/
tomia tunc magis confert saphene quam basili
ce. Et addit: et sunt bona verba: et non approxi/
mes stipticis sicut est cibus factus cum sumach

De dieta cōueniēti p̄tercp̄ in cretico non superfluo.

nisi postq̄ vrina significat mūdificationē: ⁊ ponēs rationē dixit. Stiptica em̄ congelant qd̄ inuiscatū est sup. in vijs vrinalibus ⁊ cōstringūt ⁊ cōsequēter sup. oppilant vias: quare vt dixit qm̄ q̄ reuertitur aquositas ad posteriora sup. facta oppilatione illarū viarū reuertit aquositas ad posteriora ⁊ in eo est timor: ⁊ ita laudauit flobotomiā in casu dicto esse fiendā de saphena ⁊ nō de basilica. ❡Quidā tn̄ indistincte ad modica aduertentes ex hoc textu colligūt in mictu sanguinis indifferēter cōuenire flōmiā de vena saphena. qd̄ dictū ita absolute ꝓlatum est multū erroneuz: qm̄ in mictu sanguis ex debilitate renū vt videbit in ꝓcessu nō semꝑ cōuenit flobotomia. Itē in cōtingēte ex ruptura venarū in rene vel in renibus vel ex percussione vel ex superfluitate sanguinis qm̄ est fienda flōmia ī dictis casibus vt est cōmunis quasi omniū doctorum snīa fienda est flōmia basilice vt expresse dicit Haly. ⁊ est satisratio ad hoc faciēs: qm̄ ꝑ flōmiā saphenaꝝ videt cōuerti sanguis ad membra inferiora ex situ taliū ptiū ⁊ ex colligātia magna quā habēt vene saphene cū membris vrine: vbi si fiat flōmia ꝑ basilicam fiet melior cōuersio ad oppositū ⁊ a membris a quib' emanat sanguis ad ꝓhibēdū superfluā euacuationē: qr nō ita inclinabit deorsum sicut etiam iuuat in isto casu vt partes superiores nō grauitent supra partes inferiores ne sanguis moueat ad inferiora: ⁊ ꝓinde laudant communiter practici vt disponat corpus sm̄ situm taliter vt partes inferiores eleuētur supra superiores: ita vt iacēs homo eger stans supra dorsum eleuētur nates equalr̄ cum humeris retrahendo vnū calcaneū post alium vsq̄ ad nates: ⁊ ita facta equatione in membris nō ita fluet sanguis de vena chilis in dorsuz: immo equalr̄ spargetur ad oēs partes ⁊ ita minuetur mictus sanguinis. Si igit stat intentio minorationis mict' sanguinei multo magis valebit ad diuertēdū flōia basilice vel cōis q̄ saphenaꝝ vt pz: īmo flōia saphenaꝝ addit ad fluxū sāguīs ad inferiora ⁊ ꝑ vias vrine: qd̄ aūt dixit. A. veꝝ ē si recte intelligāt ṽba sua loquēs de cretico tm̄ ꝯtigēte ex exuberātia sāguīs ī toto vel in ꝑticulari mēbro: nā tunc nō est fiēda flōia exq̄ nō est retētio necessaria nisi postq̄ vrina sigñat mūdificationē vt dixit: ⁊ sic solū c uz supfluit. Et qm̄ in hoc casu pur est necessaria flōia tūc ꝯuenit propter aliquas mās sanguineas retētas in dictis vijs forte opilātes vias vrine: ꝓpter quā causaz fit necessaria eūo dictaꝝ māeꝝ ne ꝓpter opilōnem reuertatur aquositas ad posteriora: vñ vituperauit ēt stiptica exhiberi ꝓpter istū qd̄ inuiscatum est. Et tunc cum est indigentia flōmie ad ipsum sanguinem eūandū qui est in vijs dictis ꝑter nām tunc conuenit flōia saphene propter ligationem illius vene ad dicta membra vrine: ⁊ ita fit soluta hec difficultas. Et ne cōmittatur error in hac tali flōia hec snīa est bene attēdenda: qm̄ si fuerit in prin° fluxus ⁊ mictus sanguinei flōia saphene esset ad magnū nocumentuz.

Uide qm̄ flōmia cōpetit ī hoc casu ⁊ de q̄ vena.

❡In cōi igitur dieta dictarum cōium causarū preterq̄ in cretico non superfluo valet regimen inuiscans sanguinem fluentē: occurrendo p̄mo cum omnibus causis contrarijs ad cās subtiliationis ⁊ emanationis sanguinis cum aere frigido cum statione in obscuro cum dimissione passionum inflammantium ⁊ cum quiete non tantum anime sed etiam corporis ⁊ cum similibus immobilitantibus sanguinem. Postea in cibis dicebat Auicen. adhibeatur regimen eius quod inuiscat sm̄ quod dictum est. Et de cibis est panis tritus in lacte de quo butyrum est extractū ⁊ cibus conditus cum granatis ⁊ cibus factus cum sumach sup. dimittendo carnes ⁊ cōfectiones calidas sup. constante virtute: ⁊ ita vinum ⁊ omnia restauratiua multum. Sed dicit Auic. Et si virtus fuerit debilis confortetur cum iure stipticorum: conforrato cum carne contrita. i. faciendo pistatas dissoluendo carnes cum iure stipticorum. Et ex carnibus sunt carnes turturum ⁊ perdicum cum modico succo granatorum vel aggresta. Et si preparentur dicte carnes cum artimisio ⁊ non sint pingues neq̄ frixe sed sint assate vel elixe: tūc fiūt remotiores a cōuersione superfluitatū ⁊ putredinis. ❡Et loco vini pro potu sit aqua decoctionis ordei excorticati et tosti cū modico vini granatorū vel seminis sumach: vel ponatur diadragātum in aqua decoctionis. Et qm̄ ꝓpter necessitatē esset exhibēdū vinū vel ꝓpter debilitatē vel ꝓpter maximū appetitum infirmi: tūc dicebat Aui. si nō fuerit excusatio vini propter casum virtutis aut desideriū egri ad ipsum: tunc detur sup. vinū ponticum grossum nigrum mixtum sup. cum aqua extinctionis calibis vel cum decoctione aliqua ex dictis supra. Et ita hec sufficiant quantum ad regimen illarū causarum communium. Et si volueris maiorem copiam recurre ad loca dicta supra.

De dieta ꝯueniēti ꝑterq̄ in cretico non superfluo.

❡Sed quādo mictus sanguinis fuerit propter debilitatem renum in digerendo et sequestrando de quo est nobis principalis consideratio. Primo si fuerit talis debilitas ex malitia cōplexionali debilitante digestiuam vel retentiuam: tunc cura est cum permutatione diete ad cōtrarium illius cause: vt in mala complexione calida cum infrigidantibus: ⁊ in frigida cum calefacientibus moderate: et ita discurrendo ad alias humidam vel siccam semper vitando acetosa salsa ⁊ acuta alterando ad contrarium ⁊ cum ebibitis vt etiam extrinsecis alterantibus siue sint epithimata siue inunctiones siue emplastra: et etiam per clysteria alterantia ad contrarium: in quibus tamen semper sit vis lenitionis enemationis ⁊ confortationis ⁊ alicuius aromaticitatis in cibis alterantibus tamen eligendo cibos facilis digestionis ⁊ etiam conuersionis in sanguinem cauendo ab omnibus diureticis maxime fortibus tanq̄ ab inimico interficiente: et si mala complexio conseruetur a materia: fiat euacuatio materie prius ipsa digesta cum suis appropriatis sepe dictis euacuando cū his in quibus nō fit agitatio ⁊ laboriosa eductio: sed cum his que a predominio leniunt cū quadā virtute cōpressiua vt mirabolanorū diuersorum sm̄ exigentiam diuerse materie: ⁊ clysteria appropriata in hoc casu sunt multi iuuamenti. ❡Quod si debilitas fuerit propter extenuationē: tunc regimen totum debet esse humectatiuū ⁊ substantifice restauratiuum: ⁊ quoniam vt plerisq̄ extenuatio sequitur caliditatē inclinetur regimen aliqualiter ad frigidum occurrendo ad omnes causas que efficere possunt extenuationē. De dimissione exercitij ⁊ vigiliarū ⁊ fluxibilitate vrine

De cura mict' sanguinis ꝑꝑ debilitatē renum.

De cura mict' sanguinis ꝑꝑ extenuationem.

τ dimissione omnis euacuationis τ maxime coitus: τ in casu isto est singulariter intẽdendũ cũ clysterijs humectãtibus de q̃bus scripsit Judeꝰ τ scribit in.10.continẽtis. Ex paucitate pinguedinis renũ accidit debilitas, supp. in renibus τ debilitas visus τc. vñ addit ꝙ tũc clystere fiat cum oleo vel sup. alio humectãte: qm̃ habet proprietatem faciẽdi illud qđ nõ facit aliud preter ipsum impinguãdo renes: aut cum oleo amig. dulciũ: aut cum butyro vaccino: τ si coniũgatur caliditas fiat clystere cum aqua oz. τ oleo cucurbite vel viol. τ si fuerit coniuncta frigiditas cũ extenuatione oleũ nucum est mirabile: de quo dixit Ras. 10. continentis in causa frigida in renibus fiant clysteria cum oleis calidis lenibus τ accipiat de pinguedine vaccina τ oleum nucũ τ oleo amigdalarum amararum τ aqua feniculi τ anethi: τ fiat clystere cum eis: τ in cibis fiat restauratio cum generibus lactis τ maxime cũ lacte ouino: de quo dixit Auic. τ lacti q̃dem ouino nõ est compar in egritudinibus renum. Oua etiam sorbililia sunt ad hãc intentionem valentia: τ brodia pinguia maxime facta de renibus pinguibus capretorum τ agnorum cõiũcta causa calida τ castratorum magis infra: τ de reliq̃s recurre ad ea que sunt dicta in caº de ptisi.

Not. de lacte ouino.

¶ Si vero debilitas sequat largitatẽ meatuũ renum q̃ communiter dicitur debilitas τ est debilitas vera: dicit tũc in hoc casu stat etiam dieta conueniens τ medicine appropriate: τ q2 cũ hac dilatatione magis cõiungit vt plurimũ caliditas: tũc dicebat Aui. opꝫ vt sit intẽtio prohibendi causas dilatationis τ glutinandi τ cõfortandi: τ ꝓhibitio q̃dẽ causarũ dilatationis est dimissio motus τ coitus τ odire balneationem plurimã: τ sup. quecunq̃ actualiter plurimũ humectãtia ꝓpter id qđ relaxãt: τ declinare ad q̃etem τ tranquillitatem abhorrere diuretica vt dicit Aui. Et dico obserua ꝙ tñ ad hoc qđ supra dixi de ardore vrine. Conglutinatio aũt et confortatio ꝑficitur cũ glutinatiuis τ stipticis frigidis vt in pluribus τ cibis quidẽ sicut sanich sup. ordei τ dactylis siccis τ zacarotis sup. aliqualiter immaturis: τ de cibo facto sup. ex milio panico τ rizo tosto impinguatis cũ adipe caprarũ: precipue τ de pultibꝰ oz. cũ milio τ cõgelatiuis factis cũ granatis ẽt vel succo eorũ acetosorũ vel muzorũ aromatizatis ẽt cũ coriandro τ corallis τ rosis si plꝫ τ cũ his q̃ sunt silia. Et administrent in potu gña lactis vt supra dicebat: abstracto butyro si cõiũgatur cã cal'a: sed nõ exñte malitia cõplexionali manifesta lac coctũ est ꝯueniẽs vaccarũ τ ouiũ: sed vaccarũ est ꝓprius: lac tñ asininũ τ camelle τ capre ẽt cõuenit: sed loco mediciẽ magis cũ nõ datur cũ alijs cibarijs exhibeantur. ℥. iiij. vel. v. dicti lactis cũ. ℨ. j. boliar. subtilissimi τ comedere renes cũ reliq̃s cibis ꝓpter ꝓprietatem τ maxie captorũ est plm̃ ꝯueniẽs in oĩ debilitate renũ. Carnes ẽt eritij syluestris τ danule laudant cũ ꝓprietate sua. ¶ Et si fuerit mictus sanguis ex vesica q̃ tñ raro euenit: tũc de ꝓprietate valẽt vesice capretorũ vt supra fuit dictũ: et fiat lenitio ventris cũ clistcribus et brodijs pinguibus sicut paulo ante dictũ est in debilitate ab extenuatione. ¶ Diuersio ẽt ꝑ vomitũ in oĩ nocumento renum est multum cõueniens vt supradictum est ex mente acutorũ. nam dicit Ser. in isto casu: τ ego non narro laudem vomitꝰ ꝓpter eñonem repletionis viscerũ tm̃: immo puto vt dixit ꝙ qñ homo vtitur eo assidue sanatur ex vlceribus que fiunt in renibus sanatione completa: τ sup. idem est de alijs morbis renũ: τ ideꝫ quasi dixit Aui. de vlcere renum dixit: lꝫ vomitꝰ sit melior quo vlcera renum medicantur: τ ꝙ est sufficiens adeo excusans ab alio qñ est vsus eiꝰ frequens modo laboriose nõ fiat: τ ẽt positio ventosarũ siccarũ sup. in spatulis est etiam cõueniẽs.

De cura mictꝰ sanguinis ex vesica.

¶ Sed in hac debilitate τ in ea q̃ est ab extenuatione debemus multum cauere a flõia nisi corpus sit multũ sanguineũ: sed vbi corpus sit mali coloris τ citrini: qđ vt plm̃ euenit ꝓpter factã esse magnam sanguinis eñonem: tunc opꝫ maxime cauere a flõia: vñ dicebat Ras. loco allegato: dico hec est species quedã de mictu sanguis sup. a debilitate: vnde suscipe significationẽ de cute τ colore eius: vnde sup. si fuerit citrinus addit: cautus sis in minutione sanguinis in hac vel ne minutionẽ sequaris in hoc qm̃ debilitas designat super epatis frigiditatem sup. ex causa mictus sanguinei saltem frigiditatẽ priuatiuã: tñ habita significatione sup. que dicta est addit: ꝓcede cũ eo qđ ꝯfortat epar sicut cum spica squinãto τ mastice τ cũ aliquibus frigidis mixtis de rosis corallis draganto τ similibꝰ. Per superius etiã valent ea que supra dicta sunt de fluxu sanguineo cũ causa aliqualiter calida sine corrosione exhibendo frigida stiptica conglutinatiua ex parte syruporũ cõfectionũ trociscorũ τ similiũ: vt syrupũ rosatum minã cydoniorũ τ syrupũ de ribes τ similiũ cũ aquis appropriatis: τ zuccharũ rosatũ inter cõfectiones τ dragagãtũ frigidũ et sic trocis. de spodio cum semine acetose τ fine sm̃ diuersitatẽ intentionis τ trocisci de cãphora si expedit. faciendo etiã inunctiones circa renes cũ infrigidantibus τ cõfortatiuis non tñ nimis stipticis ne fiat oppillatio nimia adducens aliquotiẽs ad lapidis generationẽ: sed paulatine ꝓcedat cũ cõglutinãtibus stipticitantibus τ leniter infrigidantibus τ confortantibus. ¶ Sed si fuerit mictus sanguinis de vesica dicebat Rasis. 10. cõtinentis: clysterizare cũ decoc. sumach rosarũ atq̃ portulace luto sigillato hypoquistidos τ similibus cũ eo quod adheret ei cõsolidat vulnus velociter sup. de sepo hirci vel mucilagine cydoniorum vel dragaganti. Addit: τ ponas cũ eo clysteri ista sup. si expedit: τ sedeat patiens in decoc. nucũ cupressi τ galle τ similiũ: τ emplã testiculos cũ huiusmodi simile vt. ℞. balaustiã τ achaciã τ tere cũ aqua gũmi arabici τ linire cũ eis testiculos τ partes circũstantes: τ reitera linitionem istam pluries vt dixit dum confortetur τ alleuietur super eum passio quoniam confert: hec ipse. Hoc totuꝫ intelligatur qñ fieret ex casu vel percussione vel forti corrosione in collo.

De cura mictus saniei.

Si vero mictus fuerit saniei siue sequatur excoriationem siue aliam causam de quibus supra: quantum ad curam stant intẽtiones que stant in curatione vlcerum renum τ vesice circa dietam in declinatione aeris ad frigidum declinando et ad siccum aliqualiter nisi sit causa vlcerationis τ consequenter saniei incessus humorum grossorum viscosorum adherẽtium per illas vias dimittendo etiã omnia acuta inflammantia τ omnia cõducentia ad renes

ſicut dictum eſt ſupra de cura apatum minoran
do potum ⁊ maxime vini qd̓ eſt in caſu multum
nocens. Sed tpe potus loco vini ad aliqualem
mundificationem ⁊ abſterſionem vꝫ aqua ordei
excorticati cum zuccaro albo et groſſo vel melle
ſecundum diuerſitatem materiei in ſubtilitate
⁊ acuitate ⁊ groſſitie: ⁊ decoctio liquiritie eſt p̄
cipua: vt fuit ſuperius dictum ⁊ cum aliquibus
paſſulis.

¶ Et in cibis vlr̄ ꝯſeruetur qd̓ dictum eſt ſupra
de ardore vrine ad remiſſionē acuitatis ipſius
ſaniei: ſed non debēt cibi tm̄ ad glutinoſum ⁊ vi
ſcoſum decliuare ſicut in ardore vrine: immo de
bent participare aliquali mūdificatione ſubti-
li ⁊ aliquotiens notabili mundificatione ſi ſa-
nies fuerit groſſa: nō tñ ſimplr̄ abſoluēdo ab ali
quibus confortantibus ne membrum reddatur
paratum ad aliunde recipienduꝫ ſupfluitates.
Propterea dixit Aui. in cura ſcabiei veſice in pn̄
cipio: opꝫ vt adminiſtrentur abſterſiua mundi
ficantia que ſint de exſiccatiuis ſup. aliqualiter
abſqꝫ mordicatione.

¶ In medicinalibus igitur ſingulariſſime valet
aqua lactis de qua ſcribitur. 10. cōtinentis. di-
xit Raſ. Dico ꝙ nō eſt aliqd̓ melius aqua caſei
in his locis: qm̄ lauat hec loca violēter dū albe
ſcit aqua ⁊ eſt bona ſilr̄ in his: lꝫ vlcera vt dixit
indigeant his ad ꝓuocādam vrinam ad mūdifi
cādum ſaniem. Addit: ⁊ ēt melius eſt vt educat
coleram rubeā ſup. p ſeceſſum ⁊ corrigit acuita
tem ſup. ſaniei. Addit: ⁊ hec oīa aggregantur in
aqua caſei. Lac ēt aſininū eſt in caſu cōueniens
ad mundificandū ⁊ confortandum maxime ſi vl
cera fuerint in veſica chronica: nam iuuat abſqꝫ
mordicatione: qꝛ ſup. talia mūdificātia non de
bent eſſe amara vel aliter acuta: ⁊ ideꝫ ſilr̄ eſt in
ſanie renum ſaluo: vt dicebat. A. loco allega. qd̓
abſterſiua de ſanie veſice ſint ita penitus fortio
ra ꝙ ea que ſunt in reliquis vlceribus: qñ dictū
trahatur ad oīa medicinalia apparente ſanie.
Nam de hoc ēt ſcribitur. 10. ꝯtineñ. de mēte Ale
xandri ad vlcera chronica in veſica in quib⁹ ceſ-
ſauit cura ſup. qꝛ alie non ſufficiunt medicine:
dandū eſt in potu de lacte aſinino rotul. j. in
die. ¶ Et purgandū eſt corpus ſed ante laxatio
nem p̄paretur cū his q̄ remittunt acuitatem in
toto: ⁊ in hoc valebit ſirupus factus vt infra. ℞
ſirupi violati ſimplicis ſirupi de fumoterre ⁊ ſi-
rupi de portulaca. añ. ℥. ß. cū aqua decoctiōis li
quiritie vel cū aquis endiuie acetoſe ⁊ boragis
fiat ſirupus ⁊ continuetur.

¶ Ad hanc ēt intētionem valeret ſirupus magi
ſtralis quē ordinaui in cōſilio meo facto de vlce
re renum ſerioſo p illuſtri dño ⁊ milite dño Jo-
anne de peſani frācigena: cuius deſcriptio ē vt
infra. ℞. lactuce epatice maluaꝝ ordei mūdi flo
rū fumiterre. añ. M. j. iuiubaꝝ ſeīs papaueris
alb. añ. M. ß. violaꝝ floꝝ cucurbite. añ. ʒ. ij. ſucci
liqritie ſem̄. altee. añ. ℥. ß. tamarindoꝝ. ℥. j. ß. pru
na numero. 10. facta ſufficienti decoctione colet
⁊ cū zuccaro ſirupizetur. Et ſi volueris exhibere
ad abſterſionē m̄aei coniuncte: exhibe cū aqua
decoctionis capil. vene. ⁊ maxime ſi educatur ſa
nies ex vlcere malo. Nam dicebat Auic. in malo
quidem ⁊ maligno ſup. vlcere renum opꝫ prepa
rare ad mundificandum ſup. cum eis que ſunt
ſicut capil. veñ. lꝫ ſit temperatus. ¶ Deinde fiat
eño ſemper leuis conuertendo m̄am ad inteſti-
na exhibendo caſſiam tm̄ vel mānam: ⁊ in forma
boli magꝫ placet ꝓpter cām ſupradictā: fiat igi
tur vt infra. ℞. caſſie noniter extracte de cānis.
℥. ß. pulpe ſebeſten. ʒ. iij. granorum berberorum
numero. v. ſe. malue. ʒ. ß. omnia ſimul malaſſent
⁊ cum zuccaro fiat bolus: quo vtatur oīb⁹ ſepteꝫ
vel octo diebus. ¶ Et poſtea vtatur cōfectioni-
bus alterantibus ⁊ remittentibus ſaniei acui-
tatem que ſunt ſimiles remittentibus acuitatē
vrine de quibus ſupra: non tñ ſic conglutinanti
bus ⁊ ſtipticis niſi facta mundificatione ſaniei.

¶ Qua expedita intentione veniendo ad abſter
ſiua ipſius ſaniei. Si ſordes eſt in vlcere dicebat
Aui. da in potu abſterſiuum in quo eſt fortitu-
do ꝓuocationis ſicut eſt aqua zuccari ⁊ aq̄ mel
lis cū aliquibus ſeminibus. ſ. diureticis donec
prouocent ⁊ lauent: ſed in hoc eſt habēda conſi
deratio ſm̄ diuerſitatem ſaniei. Nam dicit Ale.
inſpicienda eſt ſanies: ⁊ ſi fuerit pūgens tenuis
⁊ facilis expulſionis ꝓcede cū eis q̄ infrigidāt ⁊
abſtergunt modice ſup. ſicut eſſet aqua lactis vl
aqua decoc. ordei ⁊ liquiritie. Addit: ⁊ ſi fuerit
groſſa noli dare aliqd̓ infrigidatiuum ſm̄ vnde
cū non fuerit acuitas nec punctio da de lupinis
⁊ fenugreco ſup. in decoctione vel furfuris deco
ctione: ⁊ credo ꝙ cōueniat tunc ponere in deco
ctione aliquid de melle ro. ⁊ iſtud idem obſeruā
dum eſt apparente ſanie ex veſica: ſed cum eſt ex
veſica non tm̄ valent ea que exhibentur per ſu-
perius ſicut ea que abijciuntur in eam p ſyrin-
gaꝫ que ſint ꝓportionabilia his que dicta ſunt
prouocantia tñ debent eſſe fortiora.

¶ Completa aūt intētione mundificationis ⁊
abſterſionis: vt cū poſt ſaniē emittitur ſanguis
tunc ſuccedit intentio ꝯſolidationis. Et hoc di
cebat Aui. ſi aūt mundificetur ſup. vlcus: tūc ſis
occupatus in ſigillatione vt nō eueniat corro-
ſio ⁊ infra dixit: ⁊ opꝫ vt cōmiſceas cū medicis
vlceꝝ oībus ſup. facta mundificatione congluti
natione facientia ſicut ſunt amiliū dragagantū
⁊ gūme frigide: ⁊ ſup. vt eſt bolus armenus ⁊ ter
ra ſigillata ⁊ ſanguis draconis: qꝛ tñ talia ſunt
tranſitus difficilis ad mēbra vrine ſi ſumant p
ſuperius: idcirco opꝫ ſecū cōmiſceri aliqua con
ducētia ad vrinaꝫ de ꝓuocatiuis: lꝫ in ſe nocēāt
cōuertendo mās ad vias vt fuit dictum ſupra: ⁊
hoc etiam inſinuabat Aui. cū dixit cōtinuando
parū poſt ad verba antedicta: ⁊ opꝫ iteꝝ vt mi-
ſceantur in eis diuretica ⁊ medicine ſubtiliati-
ue vt faciant peruenire ad ipſa. i. membra vrine
medicinas rectificātes ⁊ ſigillantes: lꝫ in ſeipis
noceant ⁊ ſup. commoueant de dolore forte ni-
mis abſtergendo: ⁊ ideo parū de eis poni debet.
propterea Serap. ponens iſtam ſniam dixit: et
poſt mundificationem ſaniei ⁊ purificationem
vlceris bonam oportet vt adminiſtrem⁹ res cō
ferentes que incarnant ⁊ conglutinant vlcera:
⁊ paulopoſt addit: ⁊ oportet vt admiſceātur cuꝫ
eis etiam vna ex medicinis acutis velocis pene
trationis vt perueniat ad loca leſa cum facilita
te: ſignanter dixit vna: vt inſinuet parum de ꝓ-
uocatiuis in iſta intentione commiſceri debere
qm̄ facta mundificatione prouocatiua commo-
uent dolorem. ¶ Et tunc ſi dolor ſit fortis opor-
tebit primo intendere ad dolorem. nam de hoc
dixit etiam Aui. ⁊ de radicibus quas te opꝫ con

Not. de lacte aſinino

Sirupus magiſtralis hoc caſu cōueniēs.

Not. bñ de dolore.

siderare est vt cum dolor sit fortis curetur dolor prius: deinde vlcus: ppterea tunc aliquotiens necessariuz est vt cōmisceantur cū medicis alijs medicine stupefactiue q̄ iuuant in vlceribus dolorosis multipliciter: tum q2 remouent doloreȝ vel minuunt: tum q2 exsiccant ⁊ sic vlceri conferunt: tum q2 infrigidando repercutiunt ⁊ prohibent fluxum mãe: ⁊ hoc etiam Aui. expresse posuit in ter. dicens: ⁊ q̄ñq3 necessarium est vt ī his misceantur narcotica ex herbis sicut iusquiamum al. ⁊ mandragora ⁊ opium ⁊ insquiamum nig. ⁊ id propter sedationem doloris ⁊ exsiccationem et repercussionem.

¶ Oportebit ergo considerare exhibitis mundificatiuis ⁊ abstergentibus vt nō apponant nisi modica ꝓuocatiua vt dictum est. Sed intendamus cum sigillantibus ⁊ cū glutinantib9 ⁊ maxime si fuerit dolor: ⁊ de hoc dixit Rab. io. conti. dico sicut apparet ex quarto affo. q2 q̄to vlc9 est magis infectum: tanto magis operatio medicinarum ꝓuocantium insequatur: sed q̄ñ est mundum modice saniei aut multi sensus euitāda est oino. s. talium ꝓuocantium exhibitio: sed tunc indiget conglutinatiuis cum modica quantitate ipsoꝝ. s. ꝓuocantium inquantuȝ possint inducere ea ad locuȝ vlceris: de his conglutinatiuis tū sunt quedam que etiam apparente sanie aliquali ppter remissionem acuitatis saniei ab anctoribus laudantur vt sunt oua sorbilia recētia non cocta: de quibus Alex. in ca° de his qui mingunt p vrinam pus: dicit q2 oua gallinacea recētia accepta cruda multuȝ adiuuant. Addit: ego enim scio quendā qui q̄ñ nascebātur oua semp mox sorbebat ea: ⁊ sic se iuuari sciebat: nā ⁊ mordicationes ⁊ dolores qui in vesica erant mox sibi mitigari dicebat: ⁊ ita valet gummi arabicū ⁊ semen altee ⁊ mucillagines eorum ⁊ succus liq̄ri. immo ⁊ ipsa radix liquir. nam de ea dixit Auicē. ⁊ radici liquiri. inest exsiccatio ⁊ mundificatio ⁊ conglutinatio ⁊ consolidatio: ⁊ ita singularissime valet in omni vlcere ⁊ in euacuatione saniei cum sanguine ⁊ sine: modo veniat ex renib9 vel vesica. ¶ Et cum est apparens sanguis magis: vnde declaretur ꝓ magna parte factam eē mundificationem tunc singularissime vȝ si exhibeatur aqua lactis vel ipsum lac qd̄ debet sumi s̄m continuationem dieꝝ cum quantitate digestionis: cuius quantitas vt dicit Aui. in cura vlcerum vesice ad plus sit in renibus. ℥. iij. tantum ⁊ exhibeatur cum trocisc. de papauere stante dolore vel cum trocis. alchechengi vel de spodio cū bolo armeno ⁊ terra sigillata: ⁊ stante dolore in vesica ⁊ exeunte sanguine ex vesica: tunc si dissoluatur collyrium al. de quo dictuȝ est supra in de obtalmia per syringam in vesica dissolutum cū lacte mulieris vel fricatum super cotte multum ad hanc intentionem laudatur. Hic possem multiplicare ad hanc intentionem in remittēdo pūctionem ⁊ dolorem cuȝ medicinis appropriatis de quibus dictum est: ⁊ cum consolidantibus si ne sanies ex renibus fluxerit vel vesica: sed sufficiant que dicta sunt.

No. d ouis gallinaruȝ crudis.

¶ Nolo tamē obliuisci de vno electuario qd̄ fecit Nicolus satis excellenti ad mundificandum ⁊ consolidandum ⁊ sedandum dolorem: cui9 descriptio est vt infra. ℞. quatuor seminum frigidorum communium mundatorum: seminis papaueris albi seminis malue ⁊ portulace granorum myrti dragagant i gummi arabici pinearū mundatarum ⁊ iniubarum phisticorum amigdalarum dul. candi liqui mucillaginis psilij añ. ℥. s. boli armeni sanguinis draconis spodij rosarum myrthe. añ. ℥. ij. zuccari quantuȝ sufficit fiat el'arium: ⁊ exhibeatur cum aqua decoctionis liquiritie coclear. j. pro vice: ex hoc etiam si esset nocumentum in vesica dissolui posset cuȝ aqua zuccari vel cum melle vel cum lacte s̄m diuersas intentiones ⁊ mitti in vesicam cū syringa: ⁊ vbi esset profundatio vlceris ⁊ timeretur de fistula in instrumentis vrine.

No. des. cuiusdā el'ua rij ī hoc casu cōuenientis.

¶ Facit etiam trociscos consolidantes ⁊ minuētes dolorem in casu valentes vt infra. ℞. luti sigillati thuris sanguinis draconis charabe gummi arabici ana. partem vnam: seminis melonis partem. ʒ. se. apij ⁊ opij. añ. partem quartā vni9 dosis est. ʒ. ʒ. quolibet mane ⁊ sero cum aliquo liquore de appropriatis. Addit: ⁊ si volueris prohibere sanguinem violēter adde gallam immaturam. ¶ De extrinsecis autem applicandis nō existente vlcere maligno circa renes valet inunctio circa eos facta cum vnguento Sal'. vel fiat emplastrum cum farina ordei cum oleo rosato: ⁊ si timemus dilatationem vlceris addatur parum olei masticini cū puluere thuris: ⁊ possunt fieri clysteria cum lacte ⁊ bolo armeno ⁊ sanguine draconis iacendo supra dorsum vel vesicam s̄m qd̄ in altero eorum est maior lesio ⁊ maxime mundificata sanie pro magna parte. ¶ Et si plura volueris remedia ⁊ dietam magis claraȝ si sanies veniat ex renibus vel alijs medijs vide cōsilium supra allegatum de vlcere renuȝ. Et si fuerit sanies ex vesica vide cōsilium factum per me de vlcere vesice pro quondam nominatissimo mercatore in italia Alexandro bonromeo: ⁊ ibi habebis copiam remediorum. Et ista sufficiant de hac materia.

Des. troci. ad candeȝ intētionē valentiuȝ.

¶ De multitudine vrine. Cap. xviij.

Cum eger multum vrine emittit ⁊ in emissione ardorem non sentit aut mingit in somno suo nec patitur sitim nec corporis extenuationem incurrit: ea que vrinam cō stringunt danda sunt. ¶ Medicamen retinens vrinam. ℞. glandium. ʒ. l. olibani ʒ. xxx. seminis coriandri sicci boli ar. gummi ara. añ. ʒ. x. fiat ex eis puluis de quo in mane. ʒ. iij. ⁊ circa noctem totidem ad trāsglutiēdum dentur. ¶ Qd̄ si cum hac egritudine sitis fuerit validissima clamosa et aqua q̄ bibit cito egrediatur: aqua ordei cum psilio detur. ¶ Et nutriatur cum succo vue acerbe ⁊ sumach ⁊ similibus boruȝ nutrientium: ⁊ cum cibo qui fit de simula ordei ⁊ masal: et rob acetosum da ei in potu. ¶ Et prohibeatur a labore ⁊ cum muliere concumbere.

Des. medic. ne vrinā restringent.

¶ Isti q̄q3 trocisci in potu sumāt. ℞. spo

dñ.ʒ.x.lactuce seminis portulace.aña.ʒ.xv. coriandri sicci.ʒ.j.se.rob.rub. boli ar. añ.ʒ.v.balaustie.ʒ.ß.cāphore.ʒ.s.sumātur in potu cū succo granati acetosi. ¶ Herbe etiaʒ frigide terantur et super renes ponantur. ¶ Et caueat sibi a cibis calidis et vino et ab omnibus que vrinā prouocant. ¶ Illud autem quod ex nimio stolidorū errore prouenit: est qꝛ dant in hac egritudine medicinas calidas: vnde ilico ducūt ipsum ad ptisim.

Continuatio capli p̄sentis ad p̄cedentia.

Istud est cam de fluxu vrine siue de his qui nō possunt retinere vrinā sup. abūdante vrina vt in alio antiquo volumine reperit: quod cam recta ɔtinnatione ɔtinuat ad precedēs per hūc modū. Nā in precedēti caº determinatū est de mictu sanguinis: ꝛ cōsequēter saniei: cōtrahēdo mictū sanguinis precipue vt visum est admictū contingentē talem ex debilitate virtutis renū ꝛ maxime cōtentiue sequente, precipue largitatē meatuū ipsorū renū: vnde plus mouetur de sanguine cum aquositate ad renes ꝙ ɔueniat: ꝛ qm̄ sepe ad talem mictū velut lotura carnis nisi occurrat ad causam illius sequi solet propter relaxationē illorū meatuū ꝛ cōsuetudinē fluentis multe materie aquose ad renes mict⁹ vrine abūdātis: quoniā aquositas vrinalis, sola tenuior est ꝙ cū sanguine mixta: neq̄ ita retinet a natura mēbrorū cū mēbra extenuant sicut sanguinis ꝛ ꝓpter eius nimiā abūdātiā ad vesicā non pōt a virtute retineri. Id circo post capm de mictu sanguinis ꝛ saniei ɔueniēter dñs Rasis fecit cam de fluxu vrine siue de his qui nō possunt retinere vrinam. ¶ Sed vt specialius intelligat istud capm ab aliquib⁹ inscribit de inuolūtario mictu vrine: qm̄ inuoluntarius mictus dupliciter intelligi potest. Uno modo vt emittat vrina nō concurrēte volūtate: immo sine percepto sensu ipsi⁹ eductionis vrine: ꝛ ita hoc modo inuolūtarie. Alio modo potest dici inuolūtarie mict⁹ vrine: qꝛ lʒ patiens nolit mingere: tñ patiēs cogit ad mingēdū stimulatus ꝛ vrina egredit ꝛ nō ꝓpter acuitatē ꝛ punctionē neq̄ in modica quantitate distillādo: ita vt aliqñ sic: ꝛ aliqñ nō: vt dicebat supra in capitulo de dissuria et strāguria: qꝛ de tali hic nō est sermo: sed iste mictus est vrine multe q̄ntitatis et est frequens. Et de hoc est ꝓprie sermo hic: lʒ etiā trahi possit aliquotiens ad eū qui fit etiā distillādo etiā si egrediat isensibiliter: sed ꝓprius in hoc capitulo cū est sermo de inuolūtario exitu vrine intelligit de inuolūtario exitu vrine multe q̄ntitatis que abūdans q̄ntitas si coniungat cū ea sitis ꝛ frequens vrine mictus ꝛ vrina fuerit aquea vel nō notabiliter alterata a potu qui sumit tūc ꝓprie talis mict⁹ appellat diabetes vt infra loco suo videbit: sed si fuerit talis mictus vrine multe absq̄ siti vel nō notabili vel insensibiliter remittat vel inuolūtarie alio modo sumēdo: qꝛ cū retinentia etiā voluntarie tūc dicit ꝓprie multitudo vrine. Et si fiat in somno cōtra volūtatē dicitur de mingētib⁹ in lecto vel in somno. ꝛ de his etiā determinat in hoc cap. Et ita in hoc cap. Rasis cōprehendunt quatuor capl'a dñi Aui.s. de inuoluntario exitu vrine: de multitudine vrine: ꝛ de mictu in lecto ꝛ de diabete. ¶ Diuidit ergo hoc presens cam sua pª diuisione in duas partes: qm̄ primo determinat de multitudine vrine q̄ nō est diabetes: cū qua nō ɔiūgit sitis saltē de qua sit curādū. 2º determinat de multitudine vrine que ꝓprie est diabetes. 2ª incipit ibi (Quod si cū hac egritudine.) Prima adhuc in duas. Nā primo determinat de tali fluxu vrine ꝛ mictu maxime cōtingēte a causa frigida ꝛ humida relaxāte declarās hāc per signa. 2º ponit curā per vnū puluerē exhibēdū. 2ª incipit ibi (Ea que vrinā ɔstringūt dāda sunt.) ¶ Dicit ergo de p̄ma parte. Cū eger multū vrine emittit ꝛ in emissione ardorem nō sentit aut mingit in somno suo: neq̄ patit sitim neq̄ corꝑis extenuationē incurrit. sup. iā declarat ꝙ talis passio ꝓprie dʒ appellari multitudo vrine vel flux⁹ vrine vt distinguit ɔ diabetē: et ꝙ est pēdēs a causa frigida. ¶ Pro intellectu cuius partis est aduertēdū ꝙ multitudo vrine est tāq̄ gen⁹ ad fluxū vrine ꝛ ad diabetē. Nā in vtra q̄ dispōne exigit vt fiat mict⁹ multe quātitatis vrine: sʒ differūt in hoc: qꝛ flux⁹ vrine: qui ꝛ etiā dicit multitudo vrine ɔcte differt a diabete: qm̄ in diabete semꝑ ɔiūgit sitis ꝛ valida: ꝛ plerūq̄ sequit causam calidā attrahētē vt infra magis loco suo: vbi flux⁹ vrine ꝛ mict⁹ in lecto nō determinat sibi sitim saltē notabilē: ꝛ plerūq̄ pēdet a cā frigida ꝛ humida relaxāte ɔtētiuā renū p̄mo ꝛ ɔñr ɔtētiuā musculi seruientis vesice vel collo ei⁹ in retinēdo vrinā ex neruo ei⁹ paralyticato vel stupido facto ex abūdātia humiditatis in eo vt euenire solet sepe pueris mingētib⁹ in lecto ꝛ decrepitis humiditate suꝑflua abūdāte i eis. Et iō Rasis hic vt breuiloqu⁹: vt ēt in alijs capl'is declarauit eādē dispōnē ꝑ cāʒ ad hāc vt p̄mo cōcurrētē. iō signanter dixit: ꝛ in emissione ardorē nō sentit aut mingit in somno suo nec patit siti neq̄ corꝑis extenuationē icurrit: q̄ oīa declarāt cām esse frigidā ꝛ humidā. ¶ Cōsequēter ponēs curā illi⁹ flux⁹ multe vrine a dicta cā dixit: ea q̄ vrinā ɔstringūt dāda sunt sup. a medico ex ɔtri sup. vitāda q̄cūq̄ vrinā multiplicāt: ꝛ ita vitāda oīa formalr ꝛ vtu alr humida ꝛ brodialia ꝛ potationes ꝛ hmōi: ꝛ maxime q̄ frigida sunt in vtu te ꝓuocatiua: tñ acuta etiā nociua sunt vt infra loco suo magꝭ declarabit. Idcirco ordinauit ipse medicinā ɔueniētē ꝛ exiccātē. vñ ɔtinuādo dixit: medicamē retinēs vrinā. ℞. glādiū.ʒ.l.olibani.ʒ.xxx.se.coriandri sicci boli armeni gūmi arabici aā.ʒ.x. fiat ex his puluis de quo in mane.ʒ.iij. ꝛ circa noctē totidē ad trāsglutiendū dentur sup. cū aliquo ꝓuocāte appropriato vt cū modicissimo potu decoctionis spice vel squināti vel enule q̄ in hoc est singularis vt penetrare faciat dictas medicinas stipticas de se difficilis penetrationis ad mēbra vrine. totū est clarū: qꝛ simplicia sunt in casu vtiliter manifesta. ¶ Sequit illa ꝑs. (Qđ si cū hac egritudine.) q̄ ē 2ª ꝑs p̄ncipalis hui⁹ capl'i i q̄ dñs Rasis ponit curā vni⁹ spālis mltitudinis vrine q̄ ꝓpe đr diabetica passio. Et diuidit i duas ptes p̄ncipales: qm̄ p̄mo ponēs signa illi⁹: pōit ēt curā ꝑ dietā ꝛ q̄sdā medicinas: ɔñr manifestat vnū errorē magnū i quē icidūt medici stulti vt reddat medicū cautum ab

In hoc caº cōprehendunt quatuor capitula dñi Auicē. pm de inuolūtario exitu vrine
2m de multitudine vrine.
3m de mictu i lecto
4m de diabete.

Decl'atio prime partis huius capituli.

Des. medicine vrinā retinētis.

errore. 2ª in fine capl'i. (Illud aũt qđ ex magno stolidorum errore ⁊c.) Prima adhuc in duas: q̃m primo ponit signa dicte passionis. 2° ponit curã illius. Et primo per dietã: ⁊ postea ꝑ medicinas 2ª ibi (Aqua ordei cũ psilio dec.) ¶ De ꝓma parte dicit: ꝙ si cũ hac egritudine sitis fuerit validissima clamosa ⁊ aqua que bibit vel sup. aliꝰ potꝰ cito egredit. s. nõ alteratus saltẽ notabiliter in accidẽtibꝰ cũ quibꝰ sumebat: tũc sup. talis dispõ dꝫ appellari diabetes: ⁊ est pẽdẽs a causa calida vt infra magis declarabit loco suo: ⁊ ex hoc ptꝫ ꝙ hec passio est multum diuersa a precedẽti ⁊ ex natura causarũ ⁊ accidẽtiũ: lꝫ cõmunicet cũ precedenti in genere. s. in multitudine mictꝰ vrine: ꝓpterea dixit ꝙ si cũ hac egritudine. i. cũ multo mictu vrine ⁊c. ¶ Cõsequẽter ponẽs curã: primo ponit dietã cõueniẽtẽ in casu. 2° ponit vnũ tro. in casu ꝯueniẽtẽ: declarãdo etiã in fine a quibꝰ cauere debeat circa dietã. 2ª ibi (Isti quoq; trocisci.) 3ª ibi (Et caueat sibi a cibis calidis ⁊c.) Prima etiã in duas. Primo ordinat quid est fiendũ maxime ꝓpter accidẽs de siti qđ est molestissimũ: ⁊ ꝯñr ordinat nutriẽtia. ¶ Dicit ergo primo. Aqua or. cũ psilio dec. intelligat nõ cũ tota substãtia psilij. nã substantia ⁊ medulla q̃ est in ipso est fortis calefactionis: itavt fortis sit medicina rubificans aut vlcerãs: qđ esset maxime nocens in proposito: sed cortices illi et qđ est super ipsius corticẽ est fortis infrigidationis ⁊ humectationis: qđ totũ posuit Aui. 2° cañ. ca° primo. vltra prohemiũ versus finẽ. per aquã ergo or. cũ psilio intelligamus aquã or. in qua sit facta infusio psilij educta mucilagine de eo per infusionẽ eius in aqua de parte corticali tm̃. nam istud est forte extinctiuũ inflãmationis ⁊ sitis. ¶ Deinde cõtinuãdo nutrimenta cõuenientia dixit: etiã nutriatur cũ succo vue acerbe et ex sumach ⁊ ex similibus horũ nutrientiũ sup. frigidorꝫ ⁊ stipticorũ vt sunt lentes excorticate ⁊ miliũ ⁊ panicũ ⁊ rizum tostũ ⁊ plãtago ⁊ acetosa ⁊ similia. Addit: ⁊ cum cibo qui fit de simula ordei quid sit simula dictũ est sepe: ⁊ masal sup. nutriatur. i. lacte acetoso de quo butyrũ fuit extractũ. ¶ Addit: pro potu lac propterea acetosum in potu sumat ⁊ rob acetosuꝫ da ei in potu sup. vt esset rob de acetositate citri ⁊ succo acetose: ⁊ de granatis ⁊ similibus sup. miscendo cũ aqua ordei excorticati vel decoctionis prunorũ ⁊ tamarindorũ vel berberorũ ⁊ similiũ. ¶ Addit: ⁊ prohibeat laborare labore sup. corporeo ⁊ animali ⁊ cũ muliere cõcũbere. nã talia in casu plurimũ nocent calefaciẽdo ⁊ exiccãdo ⁊ maxime coitus ꝓpter motũ dorsi cũ euacuatione humidi naturalis: ista oĩa sunt nota. ¶ De secũda parte ponens medicinã conuenientem in casu in forma trocis. dixit: isti quoq; trocisci in potu sumant quod. ℞. spodij. ʒ. x. lactuce se. portulace: amborũ añ. ʒ. xv. coriãdri sicci. ʒ. ſ. seminis rosarũ ru. boliar. omniũ añ. ʒ. v. balaustie. ʒ. ij. cãpho. ʒ. ʒ. sumant in potu cũ succo granatorũ acetosorũ sup. ʒ. ſ. de tali trocisco puluerizato ⁊ mane ⁊ sero ante cibũ ꝑ duas horas vel tres stomacho inanito. ¶ Addit pro alteratione renum vnũ locale in casu cõueniẽs ad remittendũ calefactionem renũ. Dixit herbe etiã frigide terantur ⁊ super renibus ponantur sup. succus earũ. s. succus plantaginis portulace ⁊ acetose solatri ⁊ aliqñ semperuiue vt inferiꝰ

Declaratio secũde partis principalis.

Nota de psilio.

Desc. tro.

latius dicet infundẽdo pecias in dictos succos ⁊ superponendo renibus. ¶ Ultimo circa hanc partẽ ordinans a quibus est cauendum dixit. Et caueat sibi a cibis calidis vt sup. sunt carnes et maxime pingues ⁊ omnia acuta vt sunt pori allia cepe synapis ⁊ similia: ⁊ omnia vnctuosa: a vino ⁊ ab omnibus vniuersaliter etiã que vrinam prouocant: totum est clarum.

¶ De 3ª parte principalis huiꝰ partis ponit errorẽ a quo cauendũ est in quẽ sepe incidũt medici dixit. Illud aũt qđ ex magno stolidorũ errore ꝯuenit est q: dãt sup. tales medici rudes in hac passione egro medicinas calidas: vnde ilico ducunt ipsum sup. infirmũ ad ptisim. i. ad consumptionẽ. patet ex quo causa huius nocumenti est mala cõplexio calida vt dictũ est liquefaciens ⁊ attrahens humiditatẽ de mẽbris si postea vtãtur medicinis calidis immediate adducunt ad cõsumptionẽ ⁊ ptisim. ¶ Causa aũt huius communis erroris sumit ex eo ꝙ vrine apparẽt albe ⁊ clare ꝓpter id qđ nõ figunt in renibus tẽpore quo possent tingi etiam q: in multa quãtitate earũ: licet misceatur aliquid tingẽs per naturã suã: vrine tñ ex nimietate earũ nõ tingunt: ⁊ ꝓpter albedinẽ ⁊ claritatẽ vrinarũ arbitrant tales ignari medici et de grosseto ꝙ causa eorũ sit frigiditas dominans: ⁊ ita ordinant medicinas calidas ⁊ ducunt ad mortem egrotantẽ.

Declaratio secũde partis principalis.

Nota de errore sepe commisso.

Succedit post declarationem capituli textualiter ex ordine primo declarare quid nominis multitudinis vrine ⁊ diabetis ⁊ quid rei ipsius. 2° ponẽtur distinctiones ⁊ species. 3° ponentur cause. 4° signa pronostica: primo aduentus ad bonũ ⁊ ad malũ: deinde demõstratiua ⁊ generis ⁊ specierum: consequenter veniemus ad curam.

Quid nominis autẽ multitudinis vrine est satis clarũ: sed ipsa diuersificatur: q̃m aliqñ sumitur loco generis vt ambit ad omnẽ fluxũ vrine abundantem siue sit cũ siti siue sine siti: siue sit cũ siti clamosa que nõ satiatur per potũ siue sit cum siti nõ tm̃ intensa: sed que saltem satiatur ad tẽpus. ⁊ cũ est cum siti clamosa ⁊ aqua emittitur sicut bibit tũc dicitur diabetes cõtracte ⁊ non tm̃ multitudo vrine. Et hoc insinuauit nobis Aui. in cap. de multitudine vrine in principio cum dixit: multitudo vrine est ꝫm modos de quibus est ille qui est ꝫm semitã diabetis. Addit: ⁊ nõ istius est cũ quo est sitis tm̃. i. ꝙ non solum cõuenit hoc nomen multitudo vrine fluxui multitudinis vrine absolute cũ qua est sitis tantum sup. nõ notabilis: immo eiꝰ cũ qua est sitis que nõ satiatur ⁊ egredit aqua sicut bibit: ⁊ tũc sup. est ꝫm semitã diabetis proprie sumpte vt est species multitudinis vrine. Nã aliqua est multitudo vrine que non est diabetes in qua cum multitudine vrine stat sitis: sꝫ nõ tãte intensionis ꝙ nõ possit satiari: neq; egredit aqua sicut bibit vel sup. potus alius: ⁊ tunc sup. nõ debet dici diabetes. Et propterea addendo dixit: ⁊ de illis est sup. speciebus multitudinis vrine sup. aliqua cũ qua est sitis ⁊ nõ sunt ei dispositiones diabetis ⁊ eius virtus. i. ꝙ accidẽtia nõ sunt ita intẽsa de siti insatiabili: ⁊ ꝙ nullo modo alteret aqua ab ea qualitate in qua sumebat: immo stat aliqñ multitudo qñ cõiungit sitis de qua non est curandum. Et potus cum sa

De q̃ddita te nois.

mitur non ilico mingitur:immo ꝑ tempus figit in renibus aquositas:⁊ ita aliqualiter alterat in substantia ⁊ in colore ab his cū quibus sumebatur. Et hoc declarans addidit:⁊ de illis est cū quo non est sitis de qua sit curandum. ⁊ ita patet ꝙ non oīs multitudo vrine est diabetes:lꝫ in omī diabete exsiccatur multitudo vrine:⁊ sic diabetes est spēs multitudinis vrine:vt etiaꝫ dicebatur circa textum. Et sic habes verificatum illuꝫ textum Aui. multum intricatum in principio capituli de multitudine vrine.

De q̄ddita te nois et rei diabet.

¶ Ueniendo ergo spālius ad quid nois ⁊ rei diabetis dicit Sera. in pn° capituli:scias ꝙ renes infirmantur egritudine cui sunt tria noīa:quod est q̄r vocatur diaspagos:⁊ huius intentio et interpretatio est sitire faciens:qm̄ accidit cum ea sitis vehemens. Addit:⁊ noīatur etiaꝫ diabetes cuius intentio est penetrare eo qđ penetrat ī ea s. multitudine vrine qđ bibitur ⁊ currit ⁊ non figitur sup. in renibus vel vesica. Et vocatur etiā sanudo namesir:qm̄ vrīa accipitur assidue. i. q̄si continue in vasis que recipiunt vrinam illoruꝫ que vocatut ciasir:⁊ sunt vrinalia sup. mēbra vt pori vritides ⁊ vesica ⁊ v̄ga. ¶ Et ita hic ex snīa Sera. colligitur ꝙ ad hoc qđ multitudo vrīe debeat dici diabetes tria req̄runtur. Primū vt eaꝫ concomitetur sitis vehemens. Scđm vt id qđ bibitur quasi immediate per vrinam educatur et tunc non alteretur. Tertio ꝙ assiduus fiat mictus per assiduam receptionem potus in membris vrinalibus. Propterea infra dixit:⁊ hec quidem egritudo est similis lubricitati intestinorū vel sup. stirim que vocatur lienteria:ex intensione desiderij. s. ad vrinandum vel ad egerendū et velocitatem eḡonis. Nam sicut in lienteria vel lubricitate stomaci vel intestinoꝝ fit velox exitus cibi ⁊ non mutati vel nullo modo digesti:similiter ⁊ in diabete fit velox exitus potus nullo modo mutati:vnde siłr sitis non satiabilis ꝑ potum per modum vt infra dicetur. Et ꝓpterea dixit Gal. 6. interioꝝ. ꝙ hanc passionem quidaꝫ lienteriam vrine appellant:quidam diabetem: alij vero siticulosum appellant. ¶ Et istā snīam Sera. accepit Aui. in prin° capł'i de diabete vbi dixit ꝙ sunt in greco noīa alia ꝙ̄ diabetes: dicitur enim q̄nꝗ dispacunis ⁊ cadicis:⁊ dr̄ arabice circuitus ⁊ rota molendini ⁊ lubricitas renum ⁊ prius declarauit quid rei ipsius dixit: est sup. diabetes vt egrediatur aqua vel sup. alius pot⁹ sicut bibitur in tempore breui. Addit:⁊ ꝓportio quidem huius egritudinis ad ebibita ⁊ ad membra sua sup. vrinalia est ꝓportio lubricitatis stomaci ⁊ intestinoꝝ ad comesta. Et hoc idem exp̄sse dixit Alex. ⁊ a lienĕtericis accepti cibi ptrāseūt vt nec modice retineantur in ventre. i. in stomaco vt digerantur ⁊ nutriant corpus. ⁊ ideo similis est diabetes q̄tum ad potū per vrinalia mēbra. Unde addit:p̄terea multi non solū diabetē vocant hanc passionē:sed ⁊ vrine diariā. i. decursionem. Preterea addit:q̄r qđ bibit sup. infirm⁹ mox decurrit sicut potatum fuit per vesicam:talis ergo dispō rarissime est cōtingens vt tāta sit lubricitas vrine ex nocumēto renū q̄ta fit lubricitas cibi ex nocumēto stōi:qm̄ ex nocumēto stomaci. vt exēpli grā. stante excoriatione in stō ex occursu cibi ad illā partem lesaꝫ terretur nā ad retinendū:ideo incōtinenti labitur extra stomaDe quiddi tate rei.

cū nullo mō digestus ꝓpter malā stōi sensationem:non sic aūt ꝯtingere pōt de sensitiua renū vt terreatur ꝓpter potū subito occursu ad ipsos renes:ita vt remoueatur in totū cōtentiua a cōtinendo ꝓinde rarissime accidit ei passio: vt id qđ sumitur de potu incontinenti mittatur per vrinam sicut cōtingit in lienteria:ꝓpterea dixit Ga. loco allegato. hanc passionē raro videm⁹:nā in toto tp̄e meo vt ait non vidi eā nisi duab⁹ vicibus:q̄ verba sunt scripta a Rabi. 8. particula suoꝝ affo. affo. 69. ⁊ in seq̄uti affo. 70. ait Moyses:⁊ siłr ego non vidi eam cōtingere in occidente:neꝗ audiui ab aliquo meoꝝ doctoꝝ antiquorum qđ viderit eā. Addit:sed tn̄ hoc in egypto vidi aliquos patientes vt dixit hmōi egritudinē infra. x. annos plus q̄. xx. Addit:⁊ hoc significat ꝙ multotiens ḡnatur in regionibus calidis: et forte accidit:vt dixit in regione egypti saporositate aque nili quā omnes bibunt:ex quibus verbis expresse colligi potest insufficientia multoꝝ medicoꝝ nostri tp̄is qui sepe intitulant fluxum multe vrine ⁊ abundantiam eius in Italia esse diabeticam passionem. Que passio abūdās multitudinis vrine sepe apparet in nostratibus: sꝫ nō dꝫ dici diabetes ꝓpter cās dictas. Et hec sufficiant de hoc primo principali.

No. verba Galeni.

Distinctiones.

Quantū ad scđm sit ꝑhec ꝑma distō ꝙ multitudo vrine quedā est q̄ non seq̄tur varios morbos sine eductuū cōes siue renū:īmo fit quasi incipiēdo:quedā est seq̄ēs alios morbos vel toti cōes vt febrē elinquantē vel particulares morbos renum vt dolorē apata ⁊ mictū sanguinis ⁊ hmōi. ¶ Alia distinctio:q̄dā multitudo vrine est cū siti notabili q̄dā sine siti. ¶ Alia distō:q̄dam est multitudo multū exuberans vt vnius bocalis vrine vel circiter collecte in nocte:quedā ⁊ si młte q̄titatis nō tn̄ multū exuberantis. ¶ Alia distinctio:q̄r edā sequitur ad largas comestiones ⁊ potus:⁊ quedā fit ipsis nō p̄cedentib⁹. ¶ Iteꝫ quedam fit cum perceptione alicuius punctionis ⁊ mordicationis:⁊ quedam quasi insensibiliter expellitur:⁊ quedam medio mō. nā sensibiliter expellitur:sed non cū perceptione acuitatis. ¶ Ultima distinctio:q̄dam accidit in corpore robusto multi humidi nālis sanguineo vł flāatico dn̄anter:quedam in corpore macro colerico ⁊ quedam in corpore puerili vel decrepito: q̄dā in corpore iuuenili vel sene.

Cause.

Ueniendo ad tertiū de causis de multitudine vrine. ¶ Prima cā frequenter cōtingens de primitiuis est multitudo pot⁹ p̄cedens ⁊ abundantia cibi humidi. Nam ex precessione tante humiditatis siue per viā cibi siue per viam potus nā grauata stōi meseraicaruꝫ ⁊ epatis cōuertit ipsam per viam vrine:vn̄ audiui de quibusdam qui q̄tuꝫ sumebāt de potu tm̄ emittebāt per vrinā:immo si sumpsissent brentam vnā vini relaxata in totū virtute retētiua membroꝝ medioꝝ inter stōm ⁊ vesicā emittebāt illud totum vinū mingendo:quasi ab ore ad vesicā fuisset vna via recta. ¶ Scđa cā multitudinis vrine de primitiuis sumitur ex assumptione ciboꝝ vel medicinaꝝ ꝓuocantium q̄ aliq̄n exhibētur in dolore calculoso vel in lapide vesice liquefacientiū mās ⁊ eas cōuertentiū ad vias vrine. ¶ Et ita si circa renes essent apposite medici

De causis: primo primitiuis.

ne attractiue cū ꝓprietate cōuertētes humidū ad renes de medicinis dictis supra in cura lapidis: illud totū potuisset esse cā multitudinis vrine. ¶ Et aliqñ hoc cōtigere posset ꝓpter nimiā obturationē poroꝝ cutis a q̄bus multi vapores humidi debeāt insensibilr̄ emitti vel ꝑ sudorem sensibilr̄: vñ ꝓhibiti talr̄ ꝑ cutē emitti ⁊ in corpore retēti expellūtur ingrossati ad mēbra vrie: ⁊ ita multiplicant vrinā. ¶ Et ꝑ eūdem modū cū fit opilatio in vijs ꝑ quas ad intestina cōsuenit multa mā aquosa transmitti ⁊ ꝓhibetur eiꝰ transitus ad ea transit ꝯñr ad vias vrine: et ita multiplicatur vrina. ¶ Et aliquotiens fit ex mlta supfluitate humiditatis in stō vel in epe gñare supra eā q̄ necessaria est ad penetrationē sanguinis ad mēbra: ⁊ ita ab expulsiua istoꝝ mēbrorum grauata virtute expellitur ista abūdās q̄ntitas versus vias vrine: ⁊ ꝓpter hanc cām sepe accidit multitudo vrine in flāticis ⁊ nā frigidis ⁊ etiam in pueris etatiue humidis: p̄cipue his qui vtuntur malitia regiminis declināte ad frigidum ⁊ humidū: vt de vtētibus multo potu aq̄ frigide ⁊ multis fructibꝰ: ⁊ ideo in talibus non tm̄ aduenit multitudo vrine: sed sepe mictus in lecto cōcurrente in his mollificatione lacerti vesice a supflua humiditate: qđ accidēs magis cōtingit in somno q̄ͣ in vigilia: tum q: in somno reuocantur multe māe ad interiora: q̄ tpe vigilie ad exteriora deferūtur. Et dicebat Aui. adiuuat pueros ad mingendum in lecto eoꝝ ꝓfunditas in somno: cū ergo mouetur sup. vrina ad vesicā expellunt eam dicit Aui. nā ⁊ volūtas occulta. i. virtus nālis expulsiua ⁊ nāle desiderium: qđ nāle desiderium vel voluntas est similis voluntati aīe in vigilijs ante ipsoꝝ vigilationē: ⁊ ita emittunt vrinam sicut tpe vigiliaꝝ: qđ ēt aliquotiēs contingit in decrepitis ꝓpter abūdantiam humiditatū crudaꝝ relaxātium in eis musculū vesice. ¶ Et aliqñ cā multitudinis vrine sumit ex frigiditate occurrente extrinsecus vt contingit aliquotiens ꝓgredientibus pedibus nudis tpe frigido ⁊ nō debite coopertis ꝑm totū: vnde dicebat Aui. in caº multitudinis vrine. Frigus em̄ multotiens ꝓuocat ꝓpterea qđ cōstringit. s. cōprimendo mās humidas ad interiora: ⁊ ꝓpterea qđ calefacit ventrē vt dixit ꝓhibēdo. s. trāspirationē vapoꝝ calidoꝝ mēbra interiora calefiūt ⁊ ꝯñr mala cōplo calida in eis mēbris acq̄rit q̄ est cā multitudinis vrine multiplr̄ vt statim dicetur: ⁊ nō tm̄ multitudinis: sed ēt diabetis in qua accidētia sunt intēsiora ⁊ seniora q̄ͣ absolute in multitudine vrine: ⁊ ideo tunc frigiditas ē cā quasi ꝑ accidēs huius multitudinis ⁊ nō ꝑ se cū per se immobiliter humores ⁊ meatus vrinales cōstringat: ⁊ nisi supfluat confortat contentiuam membroꝝ: per modos tñ dictos adducere pōt ad multitudinem vrine: ⁊ quasi per accidēs etiam extremaliter infrigidando ⁊ mortificādo virtutem contentiuam membroꝝ posset esse cā fluxibilitatis: sed hec cā rarissime contingit.

¶ Unam etiam causam lꝫ raro contingentē posuit Ra. 10. continentis. multitudinis vrine: et est caliditas aduenieus cerebro liquefaciēs humiditates ⁊ flegma: vnde fluit ad renes abūdāter: ⁊ ita emittitur cum vrina. ¶ De causis ergo principalissimis est superflua caliditas in renibus que diuersis modis nocere pōt debilitando

Cā p̄ncipalior multitudinis vrine.

virtutem contentiuam dilatando etiam meatꝰ ⁊ orificia pororum aperiendo: vnde non cōstringuntur tanto tempore vt possit aquositas figi ⁊ permanere in renibus conuenienter: ⁊ iō tunc vel relaxata contentiua cum continuo fluat humiditas ad ipsos renes naturaliter propter sines als dictos illa materia aquosa non contenta continuo fluit ad vesicam. Et hoc totum insinuauit Aui. cum dixit: ⁊ causa quidem diabetis sup. principalis ⁊ corporalis est dispō renum. s. mala: aut ꝓpter debilitatē accidentē ei. s. in virtute cōtētiua: ⁊ hoc sup. a cā cala immālivel māli: ⁊ dilatationē ⁊ apertionē orificioꝝ meatꝰ supple ab eadē cā factā: quare nō adunantur supp. dicti meatus: vel cōstringuntur tanta hora qua figatur aquositas in renibus vt ibidē persistat: immo ⁊ cōtinuo fluit. ¶ Uehemētia ēt caliditatis in ipsis renibꝰ ꝑ aliū modū adducit ad hec. s. vigorando nimis attractiuā ipsoꝝ: vñ ex multitudine māe humide que attrahitur ad ipsos dominante attractiua supra dictam mām ex multitudine illius nō figitur virtus retentiua ad retinendū ꝓpter pondus illius nimie māe. Et si retentiua nō esset in totū ꝓstrata saltē ꝓpter grauitatē dicte māe virtus expulsiua ipsoꝝ renū insurgeret ad expellendū dictam multitudinē materie grauantē. Et hoc insinuauit Serap. in his verbis cū dixit. Et cā in debilitate ꝯtētiue i ipsis renibꝰ est multitudo māei q̄ attrahit ad ipsos sup. a cōplexione renum calida: qđ est q: qñ ipsi grauantur ex multitudine eius qđ attrahit ad eos non figitur virtus retentiua ꝓpter pōdus illius. Cum ergo leditur ꝑ istud virtus retētiua remouetur virtus expulsiua qñ grauat sup eam sup. dicta mā ⁊ euacuat sup. eā ꝑ vesicam. Et addit: ⁊ cā vehementie virtutis attractiue q̄ est in renibus: est caliditas egrediens ab equalitate: qm̄ virtus attractiua cōfortat ⁊ fit fortis ex caliditate: priꝰ tñ q̄ͣ attrahatur aquositas pura ab ipsis renibus attrahitur aquositas cū sanguine vt fuit dictum supra de mictu sanguis: sꝫ postea consumpto humido vel notabiliter minorato humido in venis: ⁊ in toto nobis non sentientibus ⁊ venis sanguinem nō remittentibus: ꝯñr ꝑ necessitate ipoꝝ renū attrahit aquositas a venis p̄mo emulgētibus: deinde ab epate ⁊ tandē deficcatur humidū in epate: ⁊ insurgit attractiua epatis ad attrahendū a stō mediantibꝰ meseraicis: ⁊ ita consumpto humido in ore stōi fit sitis ⁊ valida: ⁊ ꝯñr bibunt multum: sed ꝓpter exsiccationem venaꝝ cito attrahitur dictū hūidū ab epate ⁊ a venis: neq꜡ tm̄ in stō moratur vt alteretur: ⁊ tandem de vena ad venam attractꝰ expellitur ꝑ modum dictum: ⁊ ita ptꝫ modus gñationis diabetis. Et quare ad eā seq̄tur sitis clamosa q̄ potu nō satiat: qm̄ semꝑ remanēt mēbra exsiccata ex quo humidū qđ potat nō transit ad mēbra: immo attrahitur ad renes ꝑ modū dcm̄ ⁊ ad vesicā. Et ex hoc ptꝫ qđ ad hanc dispōnem sepe seq̄tur ethica: qm̄ stāte siccitate in mēbris calor nālis ignitur ⁊ exacuitur ⁊ fit innālis exsiccatiuus magis q̄ͣ restauratiuus ex quo accedit ad nāꝫ igneā cū remouetur a nāli ꝑ ignearionē. ¶ Et hanc sniam totā ⁊ istū modum declarauit Gal. 6º. interiorum. caº scđo supra allega. Nam postq̄ͣ posuerat cōparationem huius passionis ad lieteriā ēt i hoc qđ cōicāt i desiderio attrahē

Quare in hac passione accidit sitis clamosa.

di vt stomachus in lienteria et renes in diabete dixit de dicto desiderio renũ augmentato. Quo quidē augmētato prius aquaticus sanguis a venis attrahit nō sentiētibus nobis: hoc.n. attracto necesse est sanguinē desiccari.i.minui ⁊ notabiliter cōsumi vnde desiccant vene. fit ergo necesse vt ait vt humiditatē ab epate sibi alliciāt. cũ aũt epar desiccat humorē a stomacho ⁊ itestinis attrahit. venis aũt que sunt in ore stomachi desiccatis: ⁊ infirmus eādē sentiēs siccitatē merito bibere desiderās potum subito ⁊ fortiter capit: quo quidem assumpto vene que ab epate ad stomachũ veniũt desiccate cōfestim attrahũt totũ eũ sup. potũ qui quoq̃ de vena ad venā attract⁹ ad renes descendit sicut in libro virtutũ naturaliũ ostendimus ⁊c. ¶ Quā sentētiā accepit Aui. cũ dixit. ꝓpter vehemētiā attractiue ꝓpter virtutē calidā innaturalē cũ materia aut absq̃ materia. ⁊ est id qđ est plurimũ renes attrahunt ab epate vltra ꝙ id qđ tolerāt: q̃r expellũt id: ⁊ sup. ꝓinde q̃r nō morat humidũ in renibus. deinde etiā trahũt ab epate vt dixit: et ita quasi ꝯtinue attrahũt: q̃r humidũ in eis nō moratur. Addit: ⁊ epar ab eis que sunt ante ipsum.s. mēbris sup. attrahit: nō igit cessat vt dixit illic attractio cōtinua aquositatis ⁊ expulsio sup. ĩ renib⁹. Unde addit: ⁊ tu scis qñ expellit sup. a renib⁹ id qđ currit sup. ad eos qñq̃ perducit ad liquefactionē et ad ethicā ꝓpter multitudinē attractionis humiditatis ex corpe: q̃r ꝓhibet sup. corp⁹ ab eo: qđ oportet ipsum recipere de superfluitate humiditatis per potũ aque: ex quo sup. quasi totũ currit ad renes. Et hec de causis sufficiant.

De signis euentus. Primũ.

Signa. Ueniēdo ad signa primo pronostica euētus in largiter potātib⁹ maxime vltra ꝯsuetũ: ⁊ similiter in vtētib⁹ regimine multũ humido formaliter ⁊ virtualiter: ⁊ in vtētib⁹ vocatiuis expectare opꝫ multitudinē vrine. pꝫ cōclusio.

Secundũ.

¶ Aliud ꝓnosticũ. In cōsuetis habere fluxibilitatē vētris vel vētris mollitiē si exiccat vēter taliter durās per tp̄s expectare opꝫ multitudinē vrine. pꝫ cōclusio ex sentētia Hyppocratica. ⁊ colligit etiā de mēte Aui. in ꝓprio ca° de multitudine vrine cũ dicit. Et illi⁹ quidē vrina minorat cui⁹ egestio multiplicat ⁊ subtiliat.i. humectat. Et addit: ⁊ est ad ꝓpositũ nostrũ: ⁊ illi⁹ cui⁹ exiccat egestio multiplicat vrina.

Tertiũ.

¶ Alia ꝯclusio. In habētib⁹ debilitatē renũ: vnde fit mictus sanguinis ex largitate meatuũ expectare opꝫ nisi remediet multitudinē vrine: pꝫ ex precedentib⁹.

De signis ꝓnosticis ad bonũ.

¶ Pronosticũ ad bonũ: multitudo vrine cōtingens ex causa ꝓmitiua vt ex potatione multi humidi ⁊ frequenti potu in corpore nō ꝯsueto multũ potare nec multũ vrinare: talis multitudo de facili curat: pꝫ q̃r ꝑ correctionē mali regiminis curat: ⁊ ita dicat de ꝯtingēte ex alijs causis primitiuis. ¶ Itē multitudo vrine ꝯtingēs in pueris: ⁊ de mingētib⁹ in lecto etatiua humiditate per ꝓcessum ad virilitatē curat: patet q̃r exiccātur instrumēta faciētia retentionē vrine in processu etatiuo que ꝓpter paralysim ⁊ humectationē faciebat exitũ quasi inuoluntariũ vrine cum abundantia eius ꝓpter causam dictā supra.

De ꝓnosticis ad malum.

¶ De ꝓnosticis ꝟo ad malũ sit hoc p̄m: ⁊ est Ras. 10. ꝯtinētis. ꝙ multitudo vrine: immo et proprie diabetes cũ ꝯtinuat ⁊ prolongatur perducit ad exiccationem ⁊ ad ethicam: ⁊ patet ex dictis.

Secũdũ.

¶ Alia cōclusio: multitudo vrine ꝯtingēs in decrepito vix aut nũq̃ curat: patet. q̃r in processu ꝯtinuo ꝑ indigestionē plures multiplicant materie humide que faciunt ad multitudinē vrine. Alia ꝯclusio: diabetes sepe perducit ad hydropisim per viam debilitatis epatis: patet conclusio nō dico ad asclitem: sed magis ad tympanitem.

Tertium.

¶ Alia cōclusio est Gal. 6° interioꝝ: ⁊ ponit etiā a Ras. 11° cōtinentis. ad p̄n^m. ⁊ curatio eius erit difficilis. Ultima ꝯclusio pronostica ad malũ: et est Gordonij. Si talis passio ꝯtinuauerit: loq̃ns de diabete: ⁊ remediatũ non fuerit sup. macerat corp⁹ ⁊ crura debilitant ⁊ perducit in ꝑditionē.

De signis demōstratiuis, diabetis.

¶ Signa demōstratiua multitudinis vrine sunt ex se manifesta.

¶ Sed signa demōstratiua diabetis que est species eius declarant ex multitudine vrine sine fe. ex se: ⁊ sine pũctione ⁊ acuitate vrine saltē notabili: ⁊ ꝙ cũ ea cōiungit sitis nō tm̃ in causa pure calida: immo etiā qñ prima causa fuerit frigida que vt plerisq̃ adducit ad exuberantiā per accidens calefaciēdo mēbra intrinseca: etiā si cōtingat ex mortificatione. exēpli gratia. propter potũ multe aque frigide debilitata cōtentiua amplior quātitas humiditatis ducitur ad vesicā ꝙ conueniat per modũ supra declaratũ: ⁊ ideo puroris stomachi exiccat humidũ ⁊ ita fit sitis. Propterea dixit Uiaticus ꝙ diabetes est ex defectione cōtentiue virtutis: vnde semper nimia est sitis. ¶ Et Aui. loquēs de facta a causa frigida dixit. Factũ aũt a frigiditate qui cũ hoc nō euacuatur a siti ⁊ eius presentia non accidit nobis sup. vidisse vnq̃.

Nota.

Nota ꝙ hic fatetur se nō vidisse diabetē a causa frigida: licet ab aliquibus antiquis sapientibus sit positum regimen in ea: vt dixit Aui. ⁊ inferius ponetur. signa eius manifestantur ex precedēti causa infrigidāte. ¶ Sed in diabete contingente ex caliditate exuberante vt plerũq̃ euenit: immo de ea dixit Ra. vbi supra. Dico causa vera in hac passione est mala complexio calida accidens in renibus quasi esset ignea: vnde fit dilatatio ⁊ largitas in meatibus ita vt nō possit vrina sigi: ⁊ cum hoc augetur attractiua in plurimũ attrahendo ⁊ exiccando in tali diabete vnde fiat sitis clamosa nec ex potu satiatur: patet ex dictis. Et hoc etiam posuit Aui. in tali ca° expresse cum dixit. Et habens quidē egritudinē meatuũ ⁊ trāsitus.s. ⁊ dilatationē eorũ sitit quare bibit ⁊ non satiatur sup. per potũ: immo mingit sicut bibit.i. assidue post potum mingit non valens retinere penitus vt dixit. ¶ Et ex hoc patet aliud signum ꝙ vrina in diabete etiā in causa calida: licet aliquotiens in prin° sit aliqualiter tincta: vt cum fit trāsitus a mictu sanguinis ꝓpter debilitatem renũ ex largitate meatuũ ad diabeticam passionē: tñ in processu vrina apparet subtilis clara velut aqua si aquam bibat: ⁊ si alius potus coloratus vt vinũ aliquotiens mittit vinũ per vesicā taliter coloratũ: q̃r emittitur sicut sumebat: ⁊ tota causa hui⁹ sumitur ex hoc: qm̃ illud qđ sumit loco pot⁹ nō permanet in trāsitu: neq̃ in epate tanto tēpore vt in eo imprimi possit aliquis gradus digestionis a calore naturali mēbrorũ neq̃ cũ eo ꝑmisceri possunt humores reddentes substātiā vrine mediocrem vel alterantes colorem eius: immo mingitur sicut sumebat vt dicit Ras. Et hec de signis.

De cura diabetis. Prima intẽtio curatiua.

Cura. Ueniẽdo ad curã prius per dietã qm̃ diabetes vt plurimũ accidit ex caliditate ignea vt dicebat Aui. regimẽ eius est infrigidatio ⁊ humectatio: ideo eligãt aerẽ frigidũ ⁊ humidũ in quo quiescãt acceptãdo aerẽ septẽtrionalẽ: cui⁹ tñ spiraculũ si possibile est sit versus partẽ propinqui fluminis currẽtis. euitent aerẽ meridionalẽ ⁊ vẽtũ australẽ. ⁊ si camera fuerit terrena in hac intẽtione eligibilior est. ⁊ rectificare aerẽ cũ aromaticis frigidis ⁊ odorare similia vt nenufar ⁊ cãphorã est in casu iuuãs.

De motũ ⁊ quiete.

¶ Uitent motũ ⁊ exercitia. Nã dicit Ras. 10. cõtinentis. precepi taliter patiẽti ne moueret penitus ne dissolueret ab eo aliquid sup. per resolutionẽ quare debẽt stare ĩ vltima corporis quiete. Exercitiũ tñ mẽbrorũ superiorũ maxime brachiorũ et fricatio eorũdẽ est satis ꝯueniens: vbi exercitiũ inferiorũ est maxime nocens ⁊ precipue dorsi de quo dicebat. A. Et de illis que opꝫ ipsum euitare est labor dorsi. ⁊ ideo de potissime nocẽtib⁹ est coit⁹ a quacũqꝫ causa dependeat multitudo vrine siue diabetes. ¶ Et nõ debẽt tm̃ quiescere corpore: sed etiã mẽte. vnde curiositas ⁊ diligentia ad occupationes et ita furor et tristitia in casu multũ nocent.

De somno.

¶ Et de somno dicat ꝙ. licet profunde dormire nimis sit nocens: immo adducit ad mictũ in lecto vt supra dictũ est: tñ somn⁹ debet esse vigilia ꝓlixior. Nã de his que valent ad hoc est dormire pro ꝗ̃to quietant humores ⁊ remouet ⁊ retinet aquositas et sic stat occupatio a siti.

De inanitione.

¶ Inanitio etiã ⁊ nimia paucitas pot⁹ est in casu discõueniẽs: tñ lenitio vẽtris frequẽtata cõuertẽdo materias ad vias secessus ⁊ diuertẽdo a vijs vrine est multũ cõueniẽs. Nã plures eorũ sunt sicce nature: ⁊ de hoc dicebat Aui. ⁊ lenificatio quidẽ nature cõfert eis: ⁊ si nõ cũ alijs saltẽ cũ clysteribus tẽperatis. ¶ Et addit: plures nãqꝫ horũ sicce existũt nature. ¶ Et proinde veniẽdo ad cibaria dicebat Aui. vt fuit supra allegatũ: melior dispositio ciborũ quos sumere ꝑcipiunt est vt sint tales quaten⁹ cõcomitet eos lenitas nature ⁊ confractio sitis. ⁊ ideo in cibis eorũ opꝫ vt sit virtus infrigidatiua humectatiua ⁊ lenitiua dimittendo omnia salsa omnia acuta mordicatiua ⁊ amara: immo dicebat Ras in textu. mõ caueat a cibis omnib⁹ calidis ⁊ vino ⁊ ab oĩb⁹ que vrinã ꝓuocãt sup. etiã si fuerint cibaria frigida vt sunt cucumeres melones citrulli ⁊ interiora eorũ: ⁊ idẽ intelligat de oĩb⁹ alijs fructibus ꝓuocatiuis. ¶ Unde dicebat Aui. plurimũ curationis ei⁹ est infrigidatio ⁊ humectatio cũ fructib⁹ ⁊ olerib⁹ ⁊ robub frigidis. ¶ De illis q̃ nõ ꝓuocãt sicut sunt lactuca papauer vt dicit: immo vituperauit etiã cydonia lꝫ in eis sit frigiditas ⁊ stipticitas ꝓpter ꝓuocationẽ eis cõiũctã. vnde dixit: opꝫ vt custodiant a fructibus in quib⁹ est infrigidatio ⁊ stipticitas cũ ꝓuocatione sicut sunt cydonia. ⁊ semper opꝫ medicũ in regimine intẽdere ad accidẽs de siti vt minuat ꝗ̃tũ possibile est: dãdo de his que bibunt vel potant pl⁹ ꝗ̃ sit cõmunis ꝯsuetudo in sano. Et hoc dixit Sera. opꝫ vt dem⁹ ex eis q̃ bibunt pl⁹ ꝗ̃titate ꝯsuetudinis currẽtis ⁊ non dimittamus eũ sitire omnino. s. patientẽ.

De cibis.

¶ Et de electione cibariorũ in casu ꝯuenientiũ addebat Sera. et dem⁹ ex cibis illos quorũ difficilis est alteratio vt nõ subtilient ⁊ calefaciãt ⁊ cõburent ꝓpter caliditatẽ acutã epatis ⁊ renũ. Et addit paulopost. Est ergo necessariũ illis vt det cibus multe grossitudinis vt remaneat in stomacho sup. nõ trãsiens velociter: ⁊ exẽplificat sicut est sorbitio que fit ex candaruso. i. spelta grossa ⁊ tritico ⁊ ordeo. ¶ Ex quib⁹ verbis colligit ꝙ cibaria omnia inflãmabilia sunt vitãda ⁊ cibaria aromatizata cũ specieb⁹ ⁊ oua sorbilia infusa vel cocta in testa ⁊ lac coctũ cũ butyro: qḋ dico signãter: q: lac extracto butyro ⁊ acetosum factũ postea decoctũ addita aqua extinctionis calibis in eo et cõsumpta per decoctionẽ est in casu cõueniens cibariũ. Cõfectiones etiã de melle sunt vitãde: ⁊ ita carnes inflãmabiles oẽs vt passerũ dressarum qualearũ ⁊ huiusmodi. Et ita dico de fructib⁹ calidis maxime de ficub⁹ ⁊ vuis ⁊ saporamẽtis calidis. ¶ Quã sententiã accepit Aui. virtualiter in his verbis cũ dicit. Cibi aũt sint illi qui nõ sunt velocis cõuersiõis ꝓpter suã subtilitatẽ ad cholerã vt sup. sunt cibi calidi de se inflãmabiles ⁊ subtilis substãtie. Addit: aut ꝓpter suã subtilitatẽ ⁊ paucitatem sup. facilis cõuersionis: ita vt fiãt vapor. Nã dominante calore stomachi ⁊ circunstantiũ mẽbrorũ in materiã pauce ꝗ̃titatis etiã nõ calidã cõuertit dicta materia in vaporẽ ⁊ quasi aduritur. Et ideo in processu addit: ⁊ de illis que ipsis ꝯferũt sunt sorbitiones. i. pultes de cãdaruso et aqua chist ordei. et almosifach. i. sorbitiones de frumẽto. Et ĩ ꝓcessu laudat pedes vaccinos sup. optime coctos sua viscositate tenaces et pisces recẽtes ⁊ lac ouinũ decoctũ cũ aqua sup. calibeata donec aqua cõsumatur ⁊ aliquid de lacte ⁊ de carnib⁹ qñ sit necessitas. Si sit necessitas carniũ valent carnes capreolorũ ⁊ agnorũ vt vitulorũ ꝓpinquorũ generationi elixatorũ sed bene coctorũ. Carnes etiã porcorũ iuuenũ nõ salitorũ ⁊ maxime pedes eorũ sunt ad istã intentionẽ: ⁊ ita ea q̃ dixi supra generaliter in dieta pro ardore vrine: etiã de ferculis ⁊ reliquis inuiscantib⁹ de caseo recẽti sine sale ⁊ similib⁹ in hoc casu cõueniũt: et ad hũc locũ afferant. Sed de olerib⁹ dicit Theodosius vt ponitur a Rasi: da in cibo de portulaca lactuca ⁊ cucurbita.

De potu.

¶ De potu aũt eorũ dixit Aui. de bibitis iuuatiuis est lac de quo extrahit butyrũ acetosum infrigidatũ: ⁊ de ipso meli⁹ est id qḋ est magis spissuꝫ: ⁊ ꝓprie qḋ est ex lacte ouino ⁊ aqua cucurbite assate ⁊ succ⁹ citrulli cũ psilio ⁊ aqua granati acetosi. i. succ⁹ ei⁹ ⁊ aqua prunorũ ⁊ silia eorũ. Et ibi laudauit aquã sublimationis ex lacte vaccino vel ouino acetoso extracto butyro facta distillatione: ⁊ nõ memini alibi ab A. aliqñ fieri distillationem. Et dicebat Sera. ⁊ sint oĩa que bibũt aqua cucurbite assate ⁊ aqua granorũ acetosorũ ⁊ aqua prunorũ vt etiã dixit. A. ego laudarẽ aquã extinctionis calibis apponẽdo aliquid de succo granatorũ vel de rob de ribes vel de rob de agresta ad dulcorationẽ ⁊ saporationẽ. Et qñ esset necessariũ vinũ exhibeat vinũ grossum ponticũ ⁊ cũ aqua calibeata mixtũ. Et hec dicta de dieta sufficiãt.

De secũda intẽtione curatiua.

Medicinalia. Ueniẽdo ad curã per medicinalia. primo si multitudo vrine sequat causam primitiuã de nimia potatione aut de vsu medicinarũ ꝓuocatiuarũ vel de aliquo simili cura ꝯsistit in abscisiõe illi⁹ cause ⁊ occursu cũ ꝯrijs ⁊ cũ cõfortantibus cõtentiuam renũ et vesice: de quib⁹ in spãli infra dicet.

¶ Et si causa fuerit mala compl'o frigida et humida stomaci vel epatis plurimā humiditatem multiplicantiumque demādetur ad vias vrine cura consistit in minoratione quantitatis humiditatis et rectificatione complexionis frigide ⁊ humide ſm ea que dicta sunt supra in cura de dispositionib⁹ epaticis ⁊ stomaticis in cura asclitis ⁊ in cura lubricitatis stomaci non vlcerati vt vulnerati: ⁊ ad ea loca recurratur.

¶ Et si causa fuerit paralysis ꝑncipal'r musculi vesice seruiētis ad cōtinēdū ab humiditate: que etiā debilitet cōtētiuam renum vñ fiat mictus aliquotiēs in lecto dicebat Ras. II° cōtinētis sicut accidit pueris ⁊ senibus ꝙ sanāt eam vnctiones cum oleo nardino facte sup lumbos ⁊ localia similia si fit circa vesicā vel circa renes etiaꝫ calefactiones facte cum calefactiuis sup. fomentationibus vel sacellationib⁹ epithimatibus ⁊ hmōi. Ex medicinis calidis ⁊ ꝯfortatiuis de q̄b⁹ dictū est supra ca° de difficultate vrine de dissuria vel stranguria. Et dicebat Asa. curatio ei⁹ ex frigiditate ⁊ humiditate est cum rebus calidis vt tyriaca metridatū trifera magna ⁊ vino veteri. vel accipiat de ligno aloes ⁊ gariofil'. aā. ʒ. ß. ⁊ bibat q̊libet die cū vino vl' accipiat de rutha sicca cum melle. ʒ. j.

De cura mict⁹ in lecto puerorum.

¶ Et pro pueris mingētib⁹ in lecto dixit: pueris ꝑpter ipsorū somni grauitatem ⁊ humiditatis multitudinē vrinando in lecto plurimū cōtingit ⁊ curatio eius est ꝙ vtātur vesica capre vel bouis ⁊ bibāt ex ea. ʒ. ij. cum aceto ⁊ aqua.

Nota de vesica capre vel bouis.

Puluis appropriatus Rasi.

¶ Ponit etiaꝫ puluerē ad hoc appropriatū vt infra. ℞. glādiū myrti olibani: aā. partē vnā coquāt in vino ⁊ colētur. ⁊ appositis in ipso. ʒ. ij. olei myrtini bibat ex eo. ʒ. j. ß. dixit etiā ꝙ si puer bibat. ʒ. ß. gallie bone cū vino odorifero ad idem opat. ¶ Et dicebat Gal. in libro de facile acquisibilibus his qui mingunt in lecto guttur galli combure ⁊ tere ⁊ da bibere in ieiuno cum aqua tepida. Aliud. testiculuꝫ leporis sic cōtere ⁊ da bibere cum vino odorifero. Aliō. calamētū ⁊ myrra da in aq̄ bibere ante cenā. Ponit aliud a proprietate valens dicēs accipe tres linguas anseris ⁊ coque ⁊ da comedere tribus diebus qualibet die vnam.

¶ Et si causa fuerit calida vehemēs ſm caput eliquās a capite deorsum cuius signa erūt rubedo oculoꝝ cum sensata caliditate circa caput: tūc intēdēdū erit remissiōi cal'itatis circa caput dñantis ꝓhibendo etiā euaporationē q̄ capiti cōicat: ⁊ cum his q̄ dicta sunt supra cap° de soda calida ⁊ in ca° de paralysi. ¶ Sed ad ꝯfortationem membroꝝ relaxatoꝝ vt renum ⁊ vesice: valet puluis factus vt infra ⁊ est Ra. loco alle. ℞. glandiū granoꝝ myrti thuris ⁊ balaustiaꝝ. ana dari potest. ʒ. j. in potu in aqua plantaginis vel sil'is ſm malitiā cōpl'onis cōiuncte. Et breuiter dicit Theodosi⁹ vt scribit II° ꝯti. abūdātie vrīe cū siti cōfert granū myrti ⁊ spica sicca tamaridi.

De cura diabetis a cā frigida.

¶ Sꝫ ꝯhēdo magis ad diabetē q̄ est spālis passio de q̄ dcm̄ est supra si fuerit a causa frigida qd̄ rarissime vel nunq̄ accidit qd̄ fatebat Aui. se nū q̄ vidisse vt supra dictū est. Dicebat. A. de mēte antiquorum. Oportet vt sit subtilitas. i. magnū ingenium ad sedandam sitim eius sup. non exhibēdo multū frigida propter causam: sed magis ad humidum declinantia temperata vt sup. cuꝫ penidijs ⁊ zucharo vio. cum amido ⁊ succo liq̄. Addit: deinde soluatur supp. talis eger cum clysteribus lenibus aliquotiēs de quibus sup. habuisti copiam superius postea soluatur cū pillulis de aloes decem numero: quarum vnaq̄q̄ fit sicut cicer vt dixit: patet ꝙ tales pillule valēt in casu ꝑpter aloem calefacientem ⁊ exiccātem ⁊ cōuertētem humidum ad viam intestinorum. nam in tali numero erit dosis quasi. ʒ. vnius cū ß. Addit: deinde dimitte eum tribus dieb⁹ ⁊ iteretur regimen sup. post. deinde fac eum euomere super cibuꝫ cū raffano: ⁊ q̄ sunt eis sil'ia de mediocribus sup. vomitiuis ad conuertendum materiam ad oppositum: deinde calefac corpus ei⁹ cum ventosis sup. siccis positis in diuersis partibus corporis maxime superioribus. Et addit: ⁊ ponantur sup ipsum vaporationes ⁊ suffumigationes ⁊ ꝑprie supra extremitates eius supp. cum medicinis calefactiuis aromaticis confortatiuis. nā calefactio extremitatū multū iuuat virtutes naturales vt dictuꝫ est supra de dispositionibus stomaci. ¶ Dicit etiam Aui. in ca° sequēti de mente ꝓpria. dico ꝙ omnes medicine q̄ sunt ad coitum calefacientes iuuatiue sunt ei qui habet multitudinem vrine ex frigore ⁊c. Et fecit descriptionem vnius medicaminis in casu valentis: vt infra. ℞. castorei ⁊ myrte ⁊ asse ⁊ cupularum glandium ⁊ pyretri: lꝫ alia litera dicat myrre: sed credo ꝙ melius dicit myrte. oīuꝫ aā. partes equales. fiant ex his pillule cum aq̄ myrti humide de quo sumat ad māsionē. ʒ. j. interpolando ꝑ duos vel tres dies. ʒ. j. pro vice.

De cura diabetis a cā cal'a.

¶ Sed si diabetes fit pendēs a caliditate excessiua renum q̄ est vera causa illius vt supra dictū est. tūc Hor. posuit intētiones in cura ⁊ ordinem in eis dixit: ⁊ q: ista passio prouenit vt plurimū cum calore: ideo curam eius ꝑtractemus in primis fiat clystere lenitiuum sup. cum frigidis lenitiuis: ⁊ in hoc valeret clystere vt infra. ℞. maluarum matrū violarū attriplicis. aā. M. j. iniubarum numero decē: sebesten numero. xij. oīa sil' bulliant in aqua debite q̄ntitatis ⁊ facta colatura accepta debita q̄ntitate soluat in ea cassia extracta. ℥. j. cum oleo violato ⁊ rosato ana. ℥. j. ß. fiat clystere sine sale: clystere. s. lenitiuuꝫ. ⁊ Aui. dixit: ⁊ q̄nq̄ fiat eūatio cū clysteribus lenibus sicut q̄ fuerit cum fenugreco ⁊ oleo de cucarbita ⁊ oleo amigdalino.

Clystere ad hoc valens.

¶ Addit ēt ꝯtinuādo Hor. Deinde ꝓuocet vomitus: deinde fiat flōmia: deīde purget sup. ꝑ superius cū māna ⁊ cassiaf. deinde potet aquā multū frigidā ⁊ postea euomat eam deīde vtat potione sup. infrigidāte ⁊ ꝯfortante ⁊ stiptica vl' trociscis appropātis ad hoc: deīde ꝯfortētur renes ⁊ sup. vesica exterius sup. cū emplastris vnguētis ⁊ epithimatib⁹ ⁊ sil'ib⁹ appropriatis infrigidātib⁹ ⁊ stipticātib⁹ ¶ De vomitu non est dubitatio qd̄ est in casu cōueniēs: qm̄ ꝯuertit mām̄ ad oppositū: sic etiā ⁊ sudor est in casu maximi iuuamēti: de q̄bus dixit Aui. ⁊ opꝫ vt ꝯuertat aquositas a renib⁹ cum vomitu ⁊ sudore forti. Intelligatur non cum fricationibus factis circa dorsum neq̄ medicinis ꝓuocatiuis sed ponendo corpus in stuffa sicca: ita vt sudet corpus ſm totū. ⁊ de hoc dixit Oribasius vt scribitur. IO. continentis. ⁊ caueatur ab eo qd̄ ꝓuocat vrinam ⁊ sudore vtātur in balneis siccis. Et addit: ⁊ melius erit alijs oībus eis. s. sudare in balneo sicco. nam dixerat Sera. ⁊ opꝫ vt caueāt

Nota.

sibi a prouocãtibus vrinam: immo ingeniet vt attrahat mã ad id qd apparet de cute proprie. i. ad membra extrinseca z eũetur sup. materia per sudorem sup. posito corpore in balneo sicco vel stuffa vt dictũ est. ¶ Qd aũt dixit Bor. de flobotomia intelligẽdum q nõ semp cõueniat: immo rarissime cõuenit ex quo timor est de arefactiõe z de ethica. Si ergo est cõueniẽs debet esse mltũ minuta solum infrigidatiua z in corpe sanguineo in pñº huius dispositionis qñ ad hec nõ est inducta exiccatio vel extenuatio. z ideo de ea loquens Aui. dixit. Et qñq indigẽt flõmia in pñcipijs egritudinis. ¶ De eo aũt qd dicit Bor. circa solõnẽ p ventrẽ cum cassia z manna zc. intelligat qñ mala complõ calida cõseruat a mã: z tũc valeret succus rosarũ cui ppriũ est eũare materias calidas sine agitatione: z cum hoc sedat sitim: de quo dixit Aui. z rob menthe confert eis valde z aqua ros. Post addit: immo succi ro. ℥. ß. cõfert eis sedãs sitim eorũ: tñ credo meli' esset nihil dare p superius lenitiuum solutiuũ: sz fienda est lenitio vẽtris cum clysteribus vt dcm̃ est. ¶ De eo aũt qd dixit q potent aquã multũ frigidã: z postea euomãt eam. Istud est singulare remediũ in habẽte stomacũ nõ nimis debilitatũ z in quo facilis sit actus vomẽdi: ita vt eũari possit anteq aqua calefiat in stomaco. Nã si ita fiat cõuenit dispositioni principali cõuertendo ad oppositũ z accidẽti clamoso de siti. z hoc est cõmune preceptum auctorum. Nam de eo dixit Aui. z occupatio a siti est regimẽ antecedẽs: qre opz vt occupet saltẽ sumendo in potu supfluitatẽ aque. Addit. Et melius illo est vt sumat in potu aquã fridã valde: deinde euomat eam z iteretur istõ in eo. De quo ẽt dixit Oribasius loco alle. magnũ sup. iuuamẽtum datur eis sup. taliter patiẽtib' si bibũt aquã frigidã z eam euomunt statim. Nota notãter dixit statim: ne forte trãseat ad epar: z si vteremur loco aq̃ fontis crude aqua infusionis tamarindorum z psilij vl' lenis decoctionis eorum credo ad istam intentionem magis iuuaret.

¶ Jam vltimo accedẽdũ est ad alteratione infrigidationẽ z inspissationẽ mãe z cõfortationẽ renũ z viarum vrine stipticãdo z vt fiãt lacerti fortes eorũ mẽbrorũ ad cõtinẽdũ. Nã in remissione male q̃litatis calide minuit attractiua renũ z acquirit strictura in meatib' ipsorũ renum q̃ ambe sunt cause pñcipales diabetis z sitis. Et de hoc dicebat Sera. est necesse vt solliciti sim' in cõtrietate malitie complõnis: z ponamus curationẽ nostrã huius egritudinis sm hũc modũ ita vt infrĩdemus renes infirmos z cõfortemus eos z acq̃ramus corpi toti eq̃litatem z hoc fieri põt cum diuersis ingenijs medicinalib' interi' exhibẽdis z exterius. ¶ Et de interius exhibendis p superius sunt trocisci de balaustijs positi ab Aui. sm hũc modũ. ℞. achacie põdus. ʒ. ij rosarũ. ʒ. iij. balaustie. ʒ. iiij. gũmi ara. ʒ. ß. dragagãti. ʒ. ß. bibat sup. ʒ. ß. pro vice cum mucilagĩe psilij z cũ aqua cucurbite. Ualent etiam in hoc trocisci de spodio cum semine acetose. ¶ Sed hĩ est bene notandum q licet indicatione sumpta immediate ab hac dispositione sint necessarie intẽtiones q̃ dicte sunt de infrigidando ingrossãdo z stipticando: tamen sumpta indicatione ab effectu quẽ inducit de exiccatione z extenuatione toti' multũ stiptica sunt verẽda z interi' z exterius. z proinde cõuenit regulr in pñº huius dispositionis ante inductã eũationẽ vt adimpleãtur intẽtiones q̃ dicte sunt: z tunc trocisci dicti de balaustijs sunt cõueniẽtes: sed in pcessu facta exiccatione nõ sic: immo opz sales trociscos moderari cum aliq̃bus fridis humectãtibus. ¶ Et similiter de exterius applicandis oportebit moderare stiptica cum aliquibus humectatiuis et facere inunctionẽ ad spinã vsq ad mediũ dorsi cum humectatiuis frigidis de q̃bus dictum est in cura ptisis: epithimãdo etiã cor cum his q̃ dicta sunt in cura tremoris cordis a causa calida: sed circa renes z vesicã semp q̃ applicari debent ad frigidũ z stipticũ debẽt declinare: ideo in pñcipio cõueniunt rob de granatis: rob de ribes z de agresta z syrupus de cydonijs: z syrupus ẽt myrtinus est fortior si exhibeat cũ aqua plantaginis vel portulace vel cucurbite vel de papauere sm maiorem z minorẽ necessitatem extinctionis. ¶ Et interdum possunt dari trocisci qui superius dicti sunt cum aquis fridibus. ¶ Et ordinauit Nicolus vnũ syrupum valentẽ in pñº z quosdam troc. sub hac forma. ℞. pruna numero. v. coriandri z myrti: añ. ʒ. ij. rosarũ florum nenufaris añ. ʒ. iij. bulliant in aqua debite quantitatis de qua post decoctionem sumãtur. ℥. viij. colature z succi capriolorum vitis. ℥. iiij. z syrupizet cum succharo. ¶ Compositio trocisci est vt infra. ℞. mucilagines psilij coriandri preparati spodij coralli charabe sanguinis draconis sandalorũ añ. ʒ. ij. camphore. ʒ. v. cõficiãtur cum dicta mucilagine z dẽtur cũ lacte onino de quo est extractũ butyrum. ¶ Et si sit necessaria maior restrictio vt sit veniendum ad stupefaciẽtia. Nam stupefactio aliquotiẽs est necessaria nõ tm̃ p exteri' applicata: immo etiam p interius: etiã de hoc dicebat Aui. z stupefactio partis alchatim est ex eis q̃ cõferunt p dormitationem virtutis sup. attractiue ab inobedientia aque z defectu eius ab attractione iterum: z tunc fecit Ras. trocis. in isto casu multum singulares. IIº continentis ad principium de quibus dixit. Dico isti sunt trocisci pfecti. ℞. rosarum succi liquir. gummi ara. dragaganti añ. ʒ. ß. camphore opij. ana chirat. ß. informentur trocisci cum mucilagine psilij z detur. ʒ. ß. in potu cum aqua tamarindi: z in his nõ est nimia vis stipticitatis: vt patet.

¶ Sz vbi timeretur de siccitate in processu possent exhiberi trocisci de quibus dictum est cum iulep viol. vel syrupo de nenufare z similibus: z possent ordinari confectiones restauratiue ad frigidum declinantes de quibus in cura ptisis ample scriptum est: possent hic multiplicari descriptiones in infinitũ de exhibendis per interius z in principio z in processu z in forma pulueris z syruporum z confectionum: sed non curo propter abbreuiare. z quoniam de his pleni sunt libri videbis vltra reliquos Halyab. z Serap. hic si volueris latius compositiões ad hoc vtiles videre.

¶ De medicinis aũt p extrinsecus pº z singularissime facit sessio in aq̃ frida vsq ad renes. Nã de hac dicit Ras. loco alle. dico iuxta qd vidi in diabete q sessio in aqua fontis frigidi dum liuescat cutis z liuida fiat plm iuuat: qm corroborat musculum vesice z infrigidat renes z tollit si

Nota bñ.

Not. hoc remedium.

Des. tro. de balaustijs.

Des. cuiusdã syrupi.

Des. troc.

tim: ꝛ forte si sumeretur tanta q̄titas aque calibeate prius extremaliter infrigidate in aqua fōtis ꝙ in ea posset fieri ꝯueniēs sessio in tina parua ꝛ efficacius operaret̄ in casu. ¶ Possent etiā fieri emplastrationes supra renes ex farina or. dissoluta cum succo plan. vel semperuiue vel cū oleo myrtillorum vel cydoniorū vel papaueris cū sandalis ꝛ corallis ꝛ similibus: ꝛ facit ad hoc empl'm vtile Gor. sub hac forma. ℞. cupularum glādiū: psidie sunt cortices granati balaustiaꝝ achacie rosaꝝ boli ar. hypoq̄stidos. añ. ℥. s. laudani. ʒ. ij. misceant̄ cum syrupo myrtino ꝛ extendant̄ supra renes. ¶ Ualet tpe cucurbitaruꝫ ad infrigidādū plurimū rasura cucurbite. ꝛ si incorporētur cum succo solatri cū modico aceti erit forte infrigidās cum cōfortatione. Portare etiā laminā plumbeā pforatā supra renes ꝛ aliquotiēs infundere eam in succo solatri vel portulace ꝛ superponere est efficacis iuuamēti. ꝛ multa sunt dicta supra in ca° de apostematibus renuꝫ calidis in pn° q̄ ibi vtiliter referri possunt non curo prolongare sermonē inutiliter. ¶ Circa vesicā etiā fiant inunctiones cum cōfortātib⁹ cuꝫ oleo rosato ꝛ de cydonijs: ꝛ q̄ꝛ membrum est neruosum ponat̄ aliquid de oleo masticino vel de absinthio vel de mentha. ꝛ posses facere sacellationes: ꝛ emplastrationes ꝛ vnguēta cōuenientia in casu cum medicinis appropriatis tibi notis ꝛ supradictis. Et hec sufficiant de isto cap° ꝛ tractatu⁹ renum ꝛ membrorum vrine.

Empl'm Gordo.

Not. de lamina plūbea in hoc casu.

¶ De vermibus qui in ventre ꝛ ano nascuntur. Cap. xix.

Qui hoc nocumento solitus est ledi: a cibis grossis ꝛ vnctuosis sibi canere dꝫ ꝛ quotidie anteq̄ cōedat sumat bucellas aliquas cum sinapi ꝛ almuri: hoc enim ipsos gn̄ari phibet. ¶ Si vero eos gn̄ari contingat non conuenit nisi vt expellantur. ¶ Medicamen ascarides expellens buringi excorticati cum valde famelicus est eger. ʒ. vij. sumat. ¶ Medicamē magnū expellēs lūbricos. ℞. buringi excorticati turbith se. nil: oīm partes equales: lupinoꝝ nasturtij cā. bil. añ. partem mediam: sumantur ex eo in potu. ʒ. vij. prius tñ bibat eger lac mox vt mulctum fuerit per tres dies: ꝛ deinde die quarta dietet se: ꝛ de predicto medicamīe in lacte adhuc calido vt est mulctum dissoluto aceto dum est valde famelicus bibat. ¶ Uermes vero minuti qui in ano fiūt p quibus gn̄atur pruritus in eo: ꝛ ideo cōfricatur anus expelluntur cum cotto quod ex oleo abluto inuolutum immittat̄: aut īmittatur cū oleo de grisomilis aut succo mētastri: aut inuoluatur ex parua q̄titate aloes ꝛ felle vaccino ꝛ supponatur.

Def. medicaminis.

Sequitur capitulū de vermibus q̄ in ventre nascūtur ꝛ ano ꝛ ē eius rubrica capl'i ꝙ capl'm lꝫ via ordinis videat̄ debere seq̄ capl'm de colica ꝛ de fluxu intestinoꝝ cū fit de gn̄atis in mēbris q̄ sunt receptiua supfluitatū grossaꝝ prime digōnis vt ī intestinis: quē ordinē seruauit Aui. 16. tertij q̄ posuit hūc tractatū de vermib⁹ in vltimo illius: ꝛ ita reliq̄ auctores cōiter ita ordinauerunt. Continuādo sermonē de vermib⁹ cū reliq̄s passionibus intestinoꝝ. Ras. tñ hic ꝛ in cōtinente considerans ꝙ v'mes nō tm̄ in intestis īmo ēt ꝛ in reliq̄s fere oīb⁹ mēbris gn̄ari possunt: q̄ꝛ ꝛ in auribus ꝛ in dētib⁹ ꝛ ex oī quasi mā putrefacta. Et ita nō sunt tm̄ passiones eoꝝ intestinoꝝ: sicut est colica ꝛ fluxus: immo stat quorūdā sententia ꝙ corpus sanū nō euadit a vermibus in aliqua ei⁹ parte. Idcirco nō fuit necessaria cōtinuatio tractare de vermib⁹ post colicā ꝛ fluxū vētris: q̄ꝛ tñ vermes f'm multū generant̄ in intestinis ꝛ maxime in ītestino recto ꝯtinuationē habēte cū ano: visum est Rasi debere determinare de eis in illa parte ī qua agit̄ de dispositionib⁹ ani: vt dixi supra ī ꝯtinuatione capituli de colica. ¶ Determinādo ergo de vermib⁹ in hoc capl'o tria facit pncipaliter: qm̄ primo docet phibere gn̄ationē vermiū. 2° ipsis gn̄atis docet eos interficere ꝛ educere. 2ª ibi (Si v'o ad tps gn̄ari ꝯtingat.) 3° specialiter docet curare vermes paruos qui generātur in intestino recto continuato cū ano. 3ª ibi. (Uermes quoq̄ꝫ minuti qui in ano fiunt.) ¶ De pª parte dicit ꝯtinuādo cū rubrica de v'mib⁹ qui in intestinis nascunt̄ ꝛ ano. i. in intestino recto generant̄. Qui hoc nocumēto solit⁹ est ledi. s. v'miū: a cibis grossis ꝛ vnctuosis sibi canere debet ꝛ quotidie anteq̄ comedat sumat bucellas aliquas cū synapi ꝛ almuri. Addit: hoc enim ipsos generari phibet. ¶ Pro intellectu cui⁹ partis est aduertendū vt infra latius dicetur cū erit sermo de causis generationis vermiū loco suo ꝙ materia generationis vermiū est materia flāmatica grossa cū putrefit: ideo ad preseruationē generationis opꝫ cauere ab omnib⁹ eis que sunt parata adducere ad gn̄ationē humoꝝ grossoꝝ fl'aticorū ꝛ ita cibi grossi ꝛ oīa viscosa: ꝛ in q̄b⁹ ꝯiungit̄ cal'itas aliq̄lis ad putrefactionē faciens vt sunt pinguia ꝛ dulcia: lꝫ in pinguib⁹ ꝯiungat̄ substātia subtilis: vt 2° can. ca° 3°. tñ quadā viscositate reddunt̄ mā proportionata gn̄ationi vermiū. ab his ergo oīb⁹ canere opꝫ: et nō tm̄ a cibis sil'ib⁹: sꝫ a reliq̄s causis adducētib⁹ ad gn̄ationē fl'atū vt est repletio nauseatiua ꝛ oīs cā adducens ad indigōnē: ꝛ pcipue exercitiū laboriosum post repl'onē: ꝛ oēs sil'es cause de q̄b⁹ infra. Et eꝯ ꝯñr q̄cūq̄ꝫ attenuāt ꝛ subtiliāt ꝛ calefaciūt et diuidūt humorē grossum ꝛ viscosum: oīa talia sunt cāe phibitionis gn̄ationis ipsoꝝ v'miū si sumāt̄ ī ieiuno marie vt v'tus eoꝝ nō alterata a cibo īmediati⁹ f'ꝫ totā suā potētiā occurrere possint ad dcāꝫ mām subtiliādā īcidēdā ꝛc. synapis aūt ꝛ almuri sūt h⁹ gn̄is: ꝛ ō ꝛ oliue salite ꝛ cappares saliti: ꝛ ꝛ cū aceto si añ aliū cibū sumāt̄ sūt ad hāc ītētionē: sil'r synapis ꝛ ancluuie sūt ad hāc ītētionē: de q̄b⁹ lati⁹ dicet̄. j. in dieta. Et ita pꝫ ista ps clara.

Continuatio p̄senti capl'i ad p̄cedentia.

Declaratio prime prin.

Deckatio 2ᵉ ptis pn cipalis.

❡(Si vero ad tempus ꝛc.) Jam 2° ponit curam
ipsorum vermiū cum sunt generati intelligēdo
de his q̄ sunt magis nocētes vt sunt longi ꝛ asca
rides q̄ vt plurimū generātur in intestinis me
dijs in intestino inuoluto longi ꝛ rotundi ꝛ lati
vt ascarides magis in monoculo ꝛ colō vt. ſ. ma
gis dicet: qui vt fortiores existētes ꝓpter eorū
grossitiem ꝛ magnitudinē ꝛ pro maiori propin
quitate ad membra nobilia vt stomaco ꝛ cordi
sunt parati magis nocere q̄ lumbrici subtiles ꝛ
parui generati in intestino recto: ꝛ eis cōsequen
ter fortiora debētur remedia ad eos interficien
dū ꝛ expellendū. ideo ponēs curā de eis duo fa
cit principaliter. Primo ponit duo remedia in
terficientia dictos vermes. 2° ponit modum vsus
istorū remediorū ad hoc vt vehemētius operen
tur. 2ª ibi. (Bibat tñ prius eger lac.) Primo igit
ponit vnū medicamē interficiēs ꝛ expellēs eos
maxime ascarides. 2° ponit aliud qḋ est fortius
nō tm̄ faciēs cōtra ascarides: sed etiā lūbricos
q̄ sunt longi ꝛ rotundi. ❡Dicit ergo p°. Si vero
ad tp̄s gn̄ari ꝯtingat nō cōuenit aliud nisi vt ex
pellant. ꝛ ponēs remediū dixit: medicamē asca
rides expellens buringi excorticati cū valde est
famelicus eger. ʒ. vij. sumat. Addit ponēdo aliḋ
medicamē fortius. Medicamē magnū expellēs
lumbricos ꝛ sup. valens etiā ad ascarides. ℞. bu
ringi excorticati turbith seminis nil partes eq̄
les: lupinorū nasturtij cābil: oīum an̄. partem. ʒ.
sumātur ex eo in potu. ʒ. vj. ❡De 2ª pte ponēs
modū vsus dixit. Bibat tñ prius eger lac mox. i.
statim vt mulctum fuerit sup. ipsum lac ꝑ tres
dies sup. cōtinuādo cum eger est famelicus ꝛ de
inde die quarta dietet sic: ꝛ de predicto medica
mine in lacte ad huc calido dissoluto vt mulctū
est sup. lac ꝛ aceto supp. pauco mixto cum valde
famelicus est bibat. ❡Pro intelligētia harum
partiū opꝫ p° notare circa pᵐ dictū in eo qḋ di
xit q̄ qn̄ sunt generati nō conuenit aliud nisi vt
expellātur. hoc dictū verū est in via intētionis.
Nam cum vermes sint res preter nām pª intētio
stat vt extra corpus euāentur. Et hoc insinuauit
Gal. 14° megathegni. ꝛ scribit 11° ꝯtiū. ca°. 6. ad
pnᵐ dixit. Uermes sunt res ꝓcedentes extra na
turā: ideo expedit q̄ emittātur a corpe radicit⁹.
Et tñ in via executionis vt emittātur a corpe p̄
cedit alia intētio de mortificatione eorum. Nā
cum sunt viui difficulter expellunt: sed mortui
facilr̄ a virtute ꝛ cū fecibus transeuntibus edu
cūtur. Propterea addit Gal. sed possunt emitti
postq̄ fuerint interfecti: qm̄ indiminuti. i. non
interfecti inserūtur intestinis vt dixit: ꝛ qn̄ mo
riūtur vel sup. sunt mortui transmittūtur cum
egestione: ideoq̄ dicebat Ras. q̄ nō ꝯuenit aliḋ
nisi vt expellant intelligat via intētionis: quo
niā via executionis precedūt alie intentiones.
Prima est ꝑparare vermes vt alliciātur ad medi
cinas mortificatiuas eorum inuitādo eos vt su
māt qḋ offertur: exhibēdo cibaria eis grata dul
cia ꝛ vnctuosa ꝑ aliquot dies hora famis vt aui
dius moueantur ad sumēdū qḋ exhibet: postea
vt defraudentur stat intentio de exhibendo me
dicinas eorum mortificatiuas que sunt medici
ne amare salse acute acetose vel cum proprieta
te apparentes. Postea sequitur alia intētio de
expulsiōe ad extra corp⁹ qn̄ a natura expellūtur
cum medicinis ad hoc appropriatis. Nam que

Des. de me dicinis ver mium.

dam sunt medicine de quarū natura est vt ver
mes mortuos extra corpus expellāt: ꝛ q̄dā sunt
q̄ interficiunt ꝛ expellunt de q̄bus infra dicetur
loco suo. Et iste medicine q̄ expellunt debent ci
to succedere ad mortificatiuas qn̄ a natura non
euāantur vermes mortificati. Nam de hoc dicebat
Aui. in curatione vermiū in vniuersali: non enim
opꝫ vt ꝓlonget eorum. i. vermium statio in vētre
post mortē ꝛ exiccationem ꝛ inferat. i. ne inferat
vapor eorū nocumētū venenosum supp. cerebro
vel cordi: ꝛ hūc ꝓcessum obseruauit dn̄s Ras. in
textu nostro vt patet inspiciēti. Nam lꝫ dixisset
q̄ nō cōuenit aliud nisi vt expellantur. Posuit
tñ immediate medicinas q̄ faciūt ad mortifica
tionē eorum: sed vt habilius mortificarent ꝛ reci
perent dictas medicinas dixit. Bibat tñ prius
eger lac tanq̄ sup. nutrimētum desyderatum a
vermib⁹ per tres dies. deinde 4ª die ꝛc. ❡Secū
do notādū q̄ medicine mortificātes vermes per
manifestā qualitatē sunt ꝑcipue medicine ama
re calide. Nā de illis dicit Aui. amari em̄ calidi
cōplexio cōtraria est eis cū caliditate ꝛ est cōtra
ria cū qualitate illis quas ipsi magis diligūt. s.
vnctuosū ꝛ dulce. Et ita Ras in descriptionib⁹
medicinarū mortificātiū posuit medicinas tali
ter amaras mortificātes dictos vermes: de qui
bus in prima descriptione ꝛ in 2ª ponit buringi
excorticati: qḋ diligēter inspiciēs nō reperi ī ali
quo auctore quid sit nec alibi in auctorib⁹ ita no
minatū: sed bene reperi brāg in multis locis. 11°
ꝯtinē. loco alle. Nā postq̄ enumerauit inter me
dicinas tales lupinos abrotanū filices ꝛ similes
dixit: sꝫ qḋ vidi esse velocioris valoris: ita vt emit
tat substātiā ipsorū in toto ꝑfecte absq̄ alia sub
uersione est brang tritū ꝛ cribellatū in pondere.
ʒ. x. si dat mixtū cū lacte: ꝛ ita vtit quasi in oībus
descriptionib⁹ cōtra vermes. Quid tñ sit brang
etiā cū diligētia quesiui ꝛ nō reperi in Simone
nec in alijs synonymistis: sed in vno antiquissi
mo volumine Almansoris reperi in expositione
illius termini buringi in litera exteriore q̄ est se
men calidum quod de seni exportatur simile pi
peri pro quo pōt poni de orobijs arabū. Apud
Aui. bene reperit |bedarugi ꝛ est ozimū fluuiale
qḋ est calidum ꝛ siccū: qḋ forte in casu ꝯuenit ad
materiā euacuādo etiā humorē: nō tñ credo esse
ipsum. ponit turbith: qḋ soluit flegma ꝛ interfi
cit vermes. postea semel nil qḋ est calidū in pri
mo ꝛ siccū in secūdo: ꝛ est aliud domesticū: aliud
syluestre: ꝛ ī syluestri ē acuitas vehemētioris exic
catiōis vt dicit Aui. ꝛ plurimū valet in materie
bus putridis ꝛ vlceribus: et sic valet in materia
vermium vt patet: immo est mirabilis operatio
nis in eis vt dicit Auicē. in capitulo proprio. De
lupinis non est dubitatio q̄ in casu valent. De
nasturtio similiter de quo dicit Auicen. q̄ con
fert puncture venenosorum vermium bibitum
ꝛ more emplastri suprapositum cum melle: et cū
ex eo suffumigatur fugat eos. Canabil est semen
arenosum quod cooperit rubedo non tamen in
tensa: ꝛ est calidum ꝛ siccum in tertio ꝛ interficit
vermes ꝛ ascarides ꝛ expellit eos cum sua pro
prietate vt. A. capitulo proprio. 2° can̄. Et ita pa
tet illa pars tota clara.

Que sunt medicie a q̄litate ver mes inter ficiētes.

❡Sequitur 3ª pars principalis totius capitu
li in qua. d. Ras ponit curam vermium minuto
rū ꝛ subtiliū generatorū in intestino recto vsus

Deckatio tertie ptis pncipalis

De quiddi
tate nois ꝛ
rei.

Tres spēs
vmiū sunt
apō oēs.

anũ. Et pᵒ ponit accñtia illius. 2ᵒ pñr ponit curã ibi. (Expellunt ⁊c.) ¶ De pᵃ dicit ponẽdo accidẽtia eoꝝ. Uermes ꝗ̃ minuti qui in ano fiunt p̄ro q̄bus gñatur prurit⁹ in eo. s. ꝑꝑ titillationẽ ⁊ motũ debilem qui fit in illis partibus ab eis: ⁊ ideo confricat̃ anus ad remotionẽ illius pruritus supp. a patiẽte. Et ponẽs curã addidit: ⁊ expellũtur innoluto cotto ex oleo abluto cum immittit̃ sup. tale cottum innnctũ intra anũ cum stilo: ⁊ hoc est medicamẽ blanditiuũ ꝯueniẽs cũ v̄mes sunt aliq̃l'r eleuati vt ꝯuertãtur deorsum adiutrimẽtũ eis delectabile. Addit: aut innoluto oleo de chrysomil'. sup. dicto cotto aut in suc. mẽtastri: ⁊ hec est magis cura vera interimens v̄mes ⁊ educẽs sua amaritudine ⁊ acuitate. Addit: aut inuoluat̃ sup. cottũ in mixtura facta ex parua q̄ntitate aloes ⁊ felle vaccino ⁊ supponat̃ ad modum collyrij: ⁊ istud est fortius pernecãs vermes: vt patet. Et hec de capitulo summatim sufficiant.

Sententiato textualiter caᵒ de vermib⁹ ex ordie nostro. pᵒ videdũz est quid nominis ⁊ quid rei ipsius vermis. 2ᵒ ponentur distinctiones: consequenter cause: deinde veniemus ad signa: ⁊ vltimo ad curam.

De quiddi tate nois ⁊ rei.

Quid nominis. Circa ḡ pᵐ loquẽdo de v̄mib⁹ i corꝑe humano gñatis. Uermis q̄d nois vl' rei est aĩal in corpore humano gñatũ ꝑ viã putrefactionis a caliditate nõ putrefaciẽte simpl'r ⁊ ad cineritium deducẽte: sed a caliditate aliq̃ mõ viuificãte ad cõplexionẽ preparate pro forma talis aĩalis imꝑfecti ꝑ modum infra latius declarãdũ in tertio principali de causa generationis ipsoꝝ ⁊ mõ: sꝫ ꝯhendo ad v̄mes de q̄bus agit̃ in hoc caᵒ vt de v̄mib⁹ intestinorũ: v̄mes sunt animalia ita dicta in intestinis per putredinem generata.

Distinctiones. De spẽbus aũt eoꝝ: q̄daꝫ sunt longi ⁊ rotundi ⁊ ꝓprio nomine vocãtur lumbrici: q̄dã sunt lati nõ longi ⁊ ꝓp̄e dicũtur ascarides vel cucurbitini. Nam sicut primi assimilantur ramis portulace vt dicit Haly. ita tales cucurbitini assimilãtur seminib⁹ cucurbite. Et q̄daꝫ sunt minuti subtiles similes eis q̄ gñantur aliq̃ñ in caseo: ⁊ etiam aliq̃ñ sunt his minores: ⁊ sicut dicebat̃ circa literam lumbrici v̄e q̄ sunt longi ⁊ rotũdi vt plurimũ gñant̃ in intestino inuoluto. Ascarides v̄o vl' cucurbitini vt plm̃ gñantur in monoculo vel colon. Minuti aũt vt pl'm gñant̃ in intestino recto ꝑꝑ cãs vt ĩfra dicet̃ spãlius loco suo. Et hãc distinctionẽ de v̄mibus in tres spẽs fere posuerunt omnes auctores vt Raſ. Serap̄. ⁊ Haly. et Rabi moyses 9ᵃ particula: ⁊ reliqui preter Aui. q̄ posuit in eis quatuor spẽs vt sunt lõgi ⁊ sup. rotundi ⁊ lati ⁊ rotundi ⁊ sunt ascarides: ⁊ lati sup. nõ rotundi: immo ad longitudinẽ declinãtes: ⁊ parui sup. graciles. Et ita Aui. voluit ꝙ lati sint due spẽs ⁊ sunt qui gñantur in intestinis grossis superioribus: quomodo aũt q̄dã sint lati sed nõ rotundi: ⁊ q̄dam lati cum rotunditate ⁊ aliquali longitudine: potest declarari ꝑ latos intelligendo eos vermes latos adinuicem separatos notabiliter ⁊ distantes ⁊ tales appellant̃ ꝓp̄rie lati non rotundi ⁊ quidam sunt lati: et si adinuicem separati sint tamen sunt adinuicem ꝯtigui ꝑꝑ id q̄d ligantur in q̄dam folliculo sine panniculo ad retunditatẽ declinante: vñ apparent quasi esset vnus v̄mis aliqual'r rotũdus et longus: lꝫ in eo folliculo sint inclusi plures lati ⁊ de longitudine talis folliculi intellexi mirabile a quodã eximio doctore nostre facultatis magistro Dñico de laude: cui credo firmissime ꝑ q̄litate hoĩs q̄ dicit vidisse in laude post pharmacũ exhibitũ vnũ apparẽter v̄mem lõgũ ad q̄ntitatẽ duodeci brachioꝝ mẽsuratũ: i. q̄ erãt incluse ꝑtes eminentes rotũde: vt cucurbitinis ꝯuenit alijs partẽ illius folliculi ꝯtinẽtibus nõ eleuatis: ita ꝙ videbãtur ille ꝑtes illius folliculi vniuersaliter ⁊ difformiter eleuate: vñ ꝯcludit̃ illos cucurbitinos fuisse f̃m se separatos: sed ꝑ connexionẽ ⁊ alligationem in pãniculis videbantur facere vnũ v̄mẽ longũ. ¶ Alia distinctio de vermib⁹: q̄dam ꝯiungũtur cũ stipticitate vẽtris: q̄dã cum lubricitate. Et itẽ q̄dã ꝯiungũtur cũ vehemẽtia appetitus: q̄dam cum ꝓstratione eius ⁊ vomitu. Itẽ q̄dam affligunt ⁊ dolorẽ vehemẽtẽ inducũt diuturnũ ꝑ diẽ vel dies ⁊ q̄ñ ꝯtinuũ ⁊ q̄dã faciũt punctiones ⁊ dolores ꝑ interpolationẽ. Itẽ alia distõ. q̄dam ꝯiungũtur cum fe. q̄dã sine fe. ⁊ q̄ cũ febre q̄ñqꜫ cũ emittuntur apparẽt mortui q̄ñqꜫ viui. Itẽ q̄dam ꝯiungũtur i corpore puerili vel ad pubertatẽ tẽdente q̄dam in sene vel decrepito. quidam in iuuene: ⁊ ita fiat distinctio de complexionibus ⁊ de sexu. Et hec sufficiant quo ad distinctiones.

De causis gñalibus aĩaliũ per putrefactionem.

Cause. Ueniendo ad 3ᵐ p̄ncipale, de causis: lꝫ multa dici possent subtilia de gñatione aĩaliũ ꝑ putrefactionẽ declarãdo multa de putrefactione ⁊ causis eius tacta. 4. metheororũ ab Ari. ⁊ Alber. alamano: tñ q̄r istõ non est nostre consyderationis in loco solum veniã ad declarandum causas generationis vermium in intestinis de q̄bus dixit Themistius vt colligitur. 12. metaphy. cõmẽto. 18. satis ad ꝓpositum. ¶ Et nõ decipiat te vtilitas taliũ aĩaliuꝫ supp. q̄r difficilis est cõsyderatio eoꝝ: sicut etiã est difficile recte cognoscere causas gñationis ꝑfectorũ. nam vt ibidẽ dixit si tu bene cõsyderaueris de aĩalib⁹ maioribus istis inuenies ꝙ ꝓcessus nãe in eis est talis processus vt in istis: necesse em̃ est vt ꝓportiones ⁊ forme sint in natura f̃m q̄s facit su. nã id q̄d facit. nã nos bñ scimus (vt dixit) ꝙ in spermate cuiuslibet aĩalis ⁊ ẽt in semine plante sunt ꝓportiones ꝓp̄e ⁊ rõnes q̄b⁹ fiunt ea q̄ gñantur ex eis aĩalia ꝓpria ⁊ plante ꝓp̄e: ita ꝙ ex spermate hoĩs non fit equus neqꜫ equi hõ: neqꜫ ex semĩe alicuius plante alia planta. vbi igitur sunt respõdẽtia istis ꝓportionib⁹ in eis ex q̄bus gñantur ista animalia q̄ generãtur ex putrefactione sup. ex caliditate nõ simpl'r putrefaciente in materia: sed aliqual'r digerente ⁊ preparante ad formam horum imperfectoꝝ tũc gñantur talia aĩalia a nã. ¶ Et hoc est q̄d dixit Sera. in p̄nᵒ capituli de lumbricis vel ascaridibus 3ᵒ breuiarij causa generãs ista sup. animalia est natura: q̄d est: q̄r vbicũqꜫ inuenit materiã que conuenit generationi: possibile est ei vt generetur ex ea id de cuius ꝓprietate est susceptio eius: propter id ergo inquit q̄ñ inuenit sup. natura in intestinis materiam cõuenientem gñationi lumbricorũ ⁊ ascaridum ⁊ v̄miũ nõ ꝓhibet ingredi eã in gñationẽ: ⁊ ꝑ nãm h̄ intelligimus vt volebat Auer. i eodẽ ꝯmẽto v̄sus finẽ

calorem quendā viuificū gñatum ex caloribus stellarū τ solis q̄ nō est calor ignis neq̄ʒ igneus ignis em̄ vt dixit corrumpit animalia: nō generat: iste autē calor gñatur: τ iste calor habet formā q̄ cōseruat in sua mēsura: τ ista forma nō est anima in actu sed in potētia: quā Arist. assimilauit arti τ intellectui vt dixit: vñ dicimus ꝙ sol τ alie stelle sunt pn^m vite cuiuslibet viui in natura: qꝛ calores generati ex caloribus stellarum habēt mensuras ꝓprias ex q̄titatibus motuūʒ stellarū τ dispositionibus earū adinuicē ex propinquitate τ remotione. Et addit ꝙ ista mensura prouenit ab arte diuina intellectuali q̄ est similis vni forme artis principalis: τ inde natura facit aliquid ꝑfecte τ ordinate: q̄uis nō intelligat quasi esset rememorata ex ꝟtutibus agentibus nobilioribus ea q̄ dicūtur intelligētie vt dixit. ¶ Et ex his pʒ generalis modus gñatiōis aialium p putrefactionē generatoꝝ τ etiā ꝟmiū τ ascaridū in intestinis. Sed spālem modū hoꝝ in intestinis magis declarat Aui. 6ª tertij trac. 5° de ꝟmibus in pn° capituli ordinādo bñ textū cum dixit: ꝙ creati sunt ꝟmes τ musce τ q̄ cursu eoꝝ currūt ex māebus putridis τ humidis cum euadit mā. s. ſm partē a putrefactione. s. vltimata: immo vestit sup. p calorē acquisitū in materia putrida cōplone q̄dā ꝓpter id qḋ rectificatur ad recipiēdas dispōnes τ cōplonē necessariā figure τ forme hoꝝ aialiū. Nā vt dicebat 2ª pnū ab eodē. A. de causis calefaciētib᷒: putrefactio em̄ sepe accidit cū in corꝑe remanet postq̄ ab eo cā extranea calefaciēs separat caliditas extranea τ in mā humida accēdit τ eius humiditatē mutat sup. caliditas extranea ab eo qḋ cōplexioni substātie in q̄ est erat ɔuēniēs: qꝛ sup. corrumpit cōplonem faciētē p forma illius in cuius mā stat ista caliditas extranea τ ita supp. corrūpit inducēdo ad cinerationē: ita ꝙ eā sup. mām ad aliam cōplonē spālium nāliū siue ad aliā formā nō ɔuertit. Postea addit: τ est ad intētionē nostrā. Est nāq̄ʒ. i. ɔtingit sup. aliquotiēs cū caliditas τ hu. sup. nāles mutant sup. a caliditate extranea ab hoc qḋ vni complexioni conuenisit τ pñr abijciunt a forma illius mixti τ sup. in tali mutatione: τ fiūt sup. τ caliditas et humiditas alij ɔplonū nāliū cōgrue sup. preparātes ad formā qḋ nō est putrefacere sed digerere. i. taliter mutare humiditatē τ caliditateʒ vt ɔueniat alicui forme aiatoꝝ non est putrefacere sup. simplr: sed qm̄ nō ɔuertit ad incinerationē lʒ abijciāt a forma ꝓcedēti: pro q̄to tñ preparat ad aliā formā vocat digerere τ nō putrefacere. Et hoc est qḋ sentiebat Ari. i fine capituli de putrefactione cum dixit ꝙ aialia fiūt in alijs q̄ putrefiunt propterea ꝙ caliditas segregata nālis exñs sup. aliquo aiali gñando ɔstare facit segregata sup. prius p putrefactionē: exempli gr̄a. in casu nr̄o cū flegma qḋ est in intestinis putrefit a calitate extranea p diuersos modos: etiaʒ minuet calitas nālis illi᷒ flatis p extraneā calitatē dissoluētē humidū ꝓpriū calitatis ei᷒ ꝓprie si ita dissoluat humidum a calitate extranea vt abijciat cōplo illius mixti. Tandē abijcitur a forma illius mixti τ fit corruptio illius p putrefactionē in illam preparātem ad corruptionem resoluto τ exiccato humido ꝑus a sicco suo separato faciēte ɔtinuatione in mixto. Sʒ si euadat mā ɔsumit humiditas aliq̄lis q̄ erat ɔueniens forme mixti vt nō deducat tota ad incinerationē sʒ in illa alteratione vel trāsmutatiōe humidi a calitate etiā extranea fit rectificatio talr in mā aliq̄lr vt ꝑparet forme vel figure ꝟmiū vl' vesparū: tūc ɔñr inducit forma τ fit gñatio eoꝝ: τ ita illa ꝑmutatio vocat digō τ nō putrefactio Et ꝑinde addit Aui. 16. tertij loco alle. ꝙ ille materie sup. flatice in casu nr̄o cū rectificat q̄ erāt putrefacte ad id qḋ tolerant τ suscipiant de forma fit animal vermiculare vel muscale. Et de hac difficultate Cōciliator fecit bonā τ vtilē qōnē: videbis si placebit eā. ¶ Sed spālius veniēdo ad cās haꝝ specieꝝ vt ꝙ aliqui ꝟmes dicātur esse longi q̄ proprie dñr lūbrici: τ aliq̄ lati q̄ dñr ascarides: τ aliqui parui subtiles. Sumit pncipaliter hec diuersitas ab humiditate extensibili: q̄ si nō separat neq̄ʒ diuiditur in partes τ est multe q̄titatis: tūc potest fieri vermis longus vt sunt ꝓprie lumbrici q̄ aliquotiēs tm̄ extēdūtur ꝙ venisit ad summā q̄ est vltra cubitū vt dicebat. A. ecōtra ꝟo si materia fit multe q̄titatis vel fit notabilis q̄titatis τ extēsibilis tñ si diuidatur τ separet ɔtinuitas in mā tūc fiunt parui sed aliquotiens fiunt lati vt sunt ascarides qñ s. fit separatio vel ꝓhibet ɔtinuitas materie ſm lōgitudinē τ nō ſm latitudinē: sed tūc fiūt parui τ subtiles vel qñ mā est modica subtilis: vl' et si dicat esse notabilis separ in partes minutas τ si ꝓhibet ɔtinuitas magis ſm latū q̄ ſm longū tūc fiūt parui graciles. ¶ Et ꝓpter has causas ɔtingit vt longi fiāt in inuoluto intestino τ lati vt ascarides in intestinis grossis suꝑiorib᷒ τ graciles in inferioribus: qm̄ causa sepationis τ minorationis māe in inferiori intestino exñs sumit partim ex eo ꝙ facta est minoratio materie chilose ɔtinue vsq̄ʒ ad intestinū illud ex attractione epatis mediātibus meseraicis nō modicū remansit suꝑfluum qḋ p putrefactionē tādē ɔuertat in ꝟmes. ¶ Et alia cā τ ē fortior quam ponit. A. est mltitudo ɔturbatiōis fecis qꝛ cum gñant ꝟmes in illo intestio ꝑꝑ freq̄ntē exitū fecis p ipm̄ itestinū rectū diuidit illa mā in ptes minutas ēt si eēt notabilis cuʒ putrefit: τ talis diuisio adiuuat ad hoc vt qñ remaneāt pui cum gñant in ipo itestio: ēt cū siūt facti pui exhit eos fex anq̄ magnificēt ꝑꝑ vicinitatē eoꝝ ad exituʒ strictū vt dicebat Aui. eꝰ est i intestinis suꝑiori b᷒ ad q̄ ſm magr. ā ptē descēdit de mā chilosa q̄ nō ſm totū attrahit p meseraicas i epar: immo mlta i eis itestis retinēt q̄ ſm ptē trāsmittit ad iferiora itestina ꝙ declarat alligatio meseraicarū ēt ad itestina grossa. si ɔtingat igr̄ vt remaneat de pte chili i gracilib᷒ ꝑꝑ eoꝝ reuolutiōes notabilis q̄titas τ putrefiat tc̄ ide gñant ꝟmes lōgi q̄ dñr lūbrici: sʒ freq̄nti᷒ fiūt i itestio inuoluto q̄ i ieiuno vl' duodeno qm̄ maior portio colere trāsmittitur ad dicta intestina excitans eorum expulsionem τ eam mundificans a superfluitatibus q̄ ad intestinum inuolutum: τ ideo plus de materia communiter reperitur apta putrefieri i inoluto q̄ i in alijs suꝑiorib᷒ τ ēt magis q̄ i meādijs ꝑꝑ oppo^am cām ad illā q̄ dcā ē de paucitate māe i itestio recto. Et sic pʒ ꝙ lōgiores fiūt i intestinis suꝑiorib᷒ τ maxime in inuoluto τ pui graciles in intestino inferiore ꝓpter vndequaq̄ʒ et ſm latū τ lōgum minui mām ex fecis couturba

So l τ alie stel e sunt pn^m vite cuiuslibet viui in nā.

De causis spālib᷒ aialiū per putrefactionem τ pcipue ꝟmiū.

De causis ꝑꝑ q̄s vermes aliq̄ generātur longi alij lati τc.

tione vt dictū est: ⁊ in monoculo ⁊ colon genera-
ri ascarides q̄ sunt grossi lati ꝓpter presentiam
notabilis q̄titatis materie: q̄ tñ discōtinuatur
ſm longū ꝓpter motū fecis in eis q̄ ibidē acci-
dentalem formā recipit declinādo ad latitudi-
nē grossitiem ⁊ spissitudinē quam non habebat
in superioribus. Tales tñ v̄mes nō sunt simplr
rotundi sed ad longum aliqualr declinātes: qm̄
vt voluit Philosophus. 17. ꝓblematū . ꝓble. 2°
Queritur ꝓpter quid est ꝙ in lōgitudie magis
animalia ⁊ plāte oriunt: ⁊ ibi concludit ꝙ talia
animata sunt lōgiora q̄ꝫ lata ⁊ grossa ꝓpter hoc
prin^m ꝙ longitudo immixtis nālibus precipue
animatis pfectior est q̄ꝫ latitudo ⁊ ꝓfunditas:
qm̄ includit illas duas: lʒ ab eis ſm mathema-
ticā consyderationē separari possit: ⁊ ideo vt ꝑ-
fectior ad eā inducit p̄n^m generās vel natura ꝓ-
ducēs p̄ncipalr: ⁊ nō sic ad alias dimēsiōes q̄ sūt
imꝑfectiores. Sed dicūtur tales vermes cucur-
bitini rotundi ⁊ lati: qr magis accedūt ad lati-
tudinē respectu sue longitudinis q̄ꝫ alie' v̄miuꝫ
superioꝝ spēs ꝓpter dictā causam. ¶ Utrū aūt
lūbrici q̄ fiūt in inuoluto fieri possint ēt in alijs
duobus supioribus intestinis: ¶ Dicēdum bre-
uiter ꝙ sic cum in eis possit reperiri materia et
agēs: vt pʒ. ¶ Et vtrū eoꝝ gñatio possit fieri in
stomaco est dubitatio. Nam Ari. 4° metheoroꝝ
vbi exp̄sse dixit. v̄mes non posse in stomaco gña-
ri. dixit enim. ꝙ animal non fit in digōne ipsa si-
cut q̄daꝫ aiunt: sed in segregatione putrefacta
⁊ in inferiori ventre. i. in intestinis: deinde ascē-
dunt sursum similr ꝑ meri ⁊c. ⁊ adducit rōneꝫ di-
cēs. Digestio em̄ est in inferiori ventris. i. in sto-
machi fundo siue in inferiori ventre. i. in stoma-
cho: ⁊ melius addit: viget em̄ in eo calidū multū
digestū ⁊ humidū bene terminatū: ⁊ ita pʒ ꝙ cū
talia aīalia fiāt per putrefactionē ⁊ indigestio-
nem ꝙ nō fiāt in stomacho. ¶ In oppositā par-
tē est cōmunis medicoꝝ sentētia qui nō tātū in
stomacho: immo quasi in singulis partib' dicūt
ꝙ possunt generari preter q̄ꝫ in corde vel circa
ipsum: vt supra visum est. Nam vbi fieri possunt
vlcera putrida: ibi etiā possent fieri vermes: qm̄
vbiq̄ꝫ corpori in vlceribus putridis generantur
vt patet. ¶ Cū igit in stomacho possint fieri vl-
cera post apostemata patet ꝙ ibi possunt gene-
rari. ⁊ hanc sententiā posuit Gal. textu 3ª afo. cō-
mento. 27. ibi. Senioribus vero factis. vbi dixit
versus finē: bene aūt intelligimus in stomachis
puerorū ⁊ in intestinis cibos corrūpi ⁊ putrefie-
ri: vnde materia fit horū vermiū: ⁊ nouiter geni-
tis sup. in stomachis eoꝝ etiā sup. corrūpunt ci-
bi. Addit tñ non tantus calor inest vnde possint
tales humores aggregari. i. digeri ad formā ani-
matorū huiusmodi igit secūde etatis sunt ꝓprij
i. post etatē plantatiuā dentiū vsq̄ꝫ ad. xij. annū
generantur vermes in stomachis ⁊ in intestinis
pueroꝝ: ⁊ ita nō omnia genera vermium fiūt in
intestinis: qui postea ascendant ad stomachum
vt visus est sentire Ari. ¶ Sed pro huius diffi-
cultatis cōcordia dixit Conciliator pro respon-
sione ꝙ in homine sano non multū lapso in quo
operatiōes naturales nō sunt lese nec in stoma-
cho nec in intestinis primis duob' superiorib'
ꝓpter abūdātiā cholere in eis ⁊ paucitatem ma-
terie flāmatice in eis propter causam supra di-
ctā nō generant vermes; sed in corpore multū la-
pso egrotatiuo aut egro actu contingit vermes
q̄nq̄ꝫ lʒ raro in stomacho generari ⁊ in dictis in-
testinis superiorib': cū in eisdē per indigestionē
⁊ corruptionem possint materie proportionate
vermibus reperiri simul cū agente de quo dictū
est supra. ¶ Aliqui tñ de diuersitate harū specie-
rū in lōgitudine ⁊ paruitate reducūt causam ad
materie diuersitatē supponētes primo vt est au-
ctoꝝ sentētia ⁊ Aui. specialiter: ⁊ ꝙ non ex omni
materia humorali ꝯuenienter vermes generari
possunt. nā de hoc dicebat Aui. in ca° proprio: ⁊
nō est eoꝝ generatio ex humore omni: ipsi em̄ nō
generantur a cholera rubea neq̄ꝫ nigra: qm̄ vna
earū est vehemētis caliditatis. s. rubea ⁊ sup. sic-
citatis ⁊ sup. cōsequēter amaritudinis: quare nō
generatur ex ea vermis humidus: immo est ꝯ̄ria
cōplexioni eius: ⁊ dixit 2° can. ca° 3° ꝙ amarum
est grauis substātie sicce: ⁊ propter id ipsius pu-
ruꝫ nō recipit putrefactionē ex qua aīal gñetur
neq̄ꝫ purū eius nutrit animal: addebat in ca° ꝓ-
prio de v̄mibus cōtinuando ad superius de dua-
bus coleris dicta postq̄ꝫ erat dictū ꝙ colera ru.
est ꝯtraria ꝯplōni v̄mis. Addit: ⁊ altera est frigi-
da ⁊ sic. i. colā nigra lōginq̄ a ꝓportionabilitate
aīalis sup. qr aīal cōseruat a calido ⁊ hu. Addit
de sanguine ꝙ nō cōueniat generationi eoꝝ: san-
guini v̄o custodia est attributa sup. a nā ne cor-
rūpat in vasis ꝓp̄rijs ⁊ mēbris vehemēter in-
digēt eo. s. ad restaurationē ⁊ est proportionabi-
lis carni hominis ⁊ ossib' ei' nō vermi sup. ex q̄
complexio vermis est multū diuersa a cōplone
hois. Addit: ⁊ nō est ēt ex eis sup. sanguis q̄ fun-
dūt ad intestina ⁊ remanēt in eis: ⁊ sup. corrūpā-
tur ⁊ ꝯuertāt ad nām v̄mis: vñ ꝯcludit: īmo mā
v̄miū est flegma qñ calesit ⁊ putresit ⁊ multipli-
cat in intestinis ⁊ remanet in eis. ¶ Supposi-
to ergo ꝙ materia v̄mis est flegma dicūt isti de
q̄b' fuit Gerar. ꝙ ſm q̄tuor spēs ei' pñt v̄mes ge-
nerari ex vitreo nāq̄ꝫ ⁊ gipseo propter eorum ni-
miam grossitiem ⁊ frigiditatē nō sunt apta sup.
talia flegmata gñationi v̄miū vñ restat ꝙ alie
q̄tuor spēs cōueniūt. s. nāle flā dulce ⁊ salsum ⁊
acetosum. Et dicūt ꝙ flegma salsum vtplurimū
reperitur in intestinis gracilibus ꝓpter calidi-
tatē illorū mēbrorū ⁊ maiorē mixtionem colere
cū flegmate in eis q̄ꝫ in alijs: ⁊ qm̄ tale flegma ē
calidi' a caliditate fit diutius maior extēsio ſm
lōgum q̄ debet lumbricis q̄ lōgi sunt ⁊ rotundi
ipsoꝝ ergo gñatio maxime fit in supiorib' inte-
stinis. Ex flāte āt dulci vel ex naturali cū putre-
fiūt gñant v̄mes cucurbitini: ⁊ ex flegmate ace-
toso generantur v̄mes parui graciles: qr ꝑꝑ fri-
giditatē ⁊ hūiditatē est mā min' ꝓportionata
forme aīali: ideo fit eoꝝ gñatio in itestino recto
vbi alij v̄mes. s. ascarides quoꝝ mā est min' fri-
gida lōgiores ⁊ latiores existētes gñant in inte-
stinis medijs. Et ita ex his duabus causis gene-
ralibus satis suasiuis simul ꝯplicatis euidēter
ꝯcludit sup̄ cās diuersitatis istoꝝ v̄miū. ¶ Sꝫ
cāe spāles gñationis v̄miū q̄ cōiter ponunt ab
auctorib' sunt cause remote ipsoꝝ v̄miū: ⁊ sunt
oēs cause q̄ ducere possunt ad generationem
flātis: ⁊ i hoc ponūt nauseatiuā satietatē ⁊ mo-
tū post cibū ⁊ q̄cūq̄ꝫ faciūt ad corruptionē digō-
nis eē de cāis gñatiōis v̄miū: ⁊ silr q̄sī positiue
gñant flegma vt frumētū viscosū ⁊ panis azim'
⁊ quecunq̄ꝫ de pasta fiunt: ⁊ caseus humidus

Marginal notes:

Not. illud ꝓblema.

Questio.

Rñsio questionis.

Nota.

Cōplo vermis ē multū diuersa a cōplone hominis.

De causis magis spālib' v̄miū.

⁊ fructus: ⁊ similia de quibus sepe dictū est: iste possunt esse cause generatiōis vermiū; sed sunt causa remota: ⁊ hoc posuerunt vt euitēt huiuscemodi ⁊ corrigātur si committat error in eis ⁊ in via preseruationis educūt flegmata ab intestinis. ¶ Cause vero vnde aliqui sunt multū mordicatiui ꝯtinuo quasi cruciātes corpora sumuntur ex mobilitate ipsorū vermiū ꝗ mobilitas insequitur complōne calidiorem vel minus frigidam. Sumuntur etiam ex paucitate superfluitatum ꝗbus depascuntur dicti vermes: vñ cū minorātur eis nutrimētū figunt se supra membra ad suggēdum ipsum nutrimentum: vñ suo morsu dolores inducunt qñq; cruciantes: immo vt dictum est supra qñq; perforant intestina. contingit etiam aliquotiens hoc ꝓpter acutam febrē coniunctam cum eis. Nam quia leduntur ex acuitate febris stimulati ⁊ exagitati inordinate mouētur ⁊ mordicāt: ⁊ ita ptȝ ꝗ sint cause ꝟmiū ⁊ nocumētorū eorū maxime de mordicatione tñ ex vermibus in intestinis preter hoc nocumentum de morsu: qꝛ sequit de indigētia cibi eorū.

De accñtibus ꝟmes vt est epilepsia exiccata.

Sunt alia nocumēta vt ꝙ faciunt accidere colicam ⁊ ileos vt fuit supra dictū: ⁊ etiā ex cōtrarietate complōnis eorum ad complōnē humanam fiūt etiā aliqñ mala accidētia vt de syncopi ⁊ de epilepsia cōicatis vaporibus ab his eleuatis a corde ⁊ a cerebro. Et de his nocumētis d̾r. A. ⁊ qñq; gñantur ꝑꝑ ꝟmes ⁊ serpētes epilepsia ⁊ colica ⁊ fames canina: ꝓpter qđ vehement capiūt cibū: ⁊ qñq; seqtur eos tremor cordis maximus vt infra magis dicet de signis demōstratiuis eorum. Et hec de causis sufficiāt

De signis ꝓnosticis euentus.

Signa. Ueniendo ad signa p̄ᵐ ꝓnostica euētus sit hec p̄ma cōclusio. In pueris post etatem plātatiuā dētiū ex natura etatis cū accidētibus cōuenientibus ad eā expectare opȝ generationē vermiū. Pȝ ꝯclusio p̄ᵒ de mēte Hi. ⁊ Ba. 3ᵃ affo. affo. supra alle. ibi. Senioribus ꝟo factis. ⁊ est ratio qm̄ in eis est multa humiditas cōiuncta calido oppresso in humido: vñ nō fit regulabilis cōueniēter sed putrescibilis cū aliquāta caliditate tñ potēte facere ad aliqlem digestionē sufficiētē pro forma aialis talis imperfecti. Et ē alia rō ēt ad hoc: qꝛ in hac etate ꝟsus pubescētiā tendēdo mouēt motib⁹ inordinatis et post cibū superfluum quem sumūt qdā voluptuatione: vñ tales cibi ꝑparant ad putrefactionem ⁊ ita ꝯñr ad gñationem vermiū ꝑ modū declaratū. ¶ Alia cōclusio in solitis ad facietates nauseatiuas ⁊ ad comestiones rerum putrescibiliū ⁊ ꝗ iam pro ꝑte putrescūt expectare opȝ gñationē ꝟmiū. Hec ꝯclusio ponit ab Hip. 6ᵒ epidimiarū caᵒ 7ᵒ: ⁊ a Rasi 11ᵒ ꝯtiñ. caᵒ 6ᵒ dixit. Lumbrici accidūt ex satietatib⁹, nauseatiuis spissis. i. frequētib⁹ factis: ⁊ ex comestione reꝝ ꝗs inficit putrefactio: vt exempli gr̄a. esset de comedētib⁹ ꝗ leas pro magna ꝑte putrefactas vt aliqñ faciūt: ⁊ de comedētib⁹ pisces iam notabil̄r ēneatos a salsugine ⁊ nō ꝑfecte salitos. ¶ Alia ꝯclō ꝓnostica. ꝟmes maxie expectare oȝ in autumno: ptȝ ꝑ ꝑcessionē comestionis fructuū in estate ⁊ propter ineqlitatē tꝑis in autumno: vñ ꝟtutes nāles debilitāt. ⁊ ad siles ꝯclusiones discurrere potes multas ex ꝓcessiōe causaꝝ adducētiū ad putrefactionē maꝫ in intestinis. ¶ Alia ꝯclusio: ⁊ est Gordonij in iuuētute magis expectare opȝ ꝙ in senectute. Nam in iuuenibus ꝓpter malitiā regiminis magis ꝙ in senibus generant humores crudi ꝗ tandē putrefacti sunt. Mā cōueniēs ad gñationē eoꝝ calore ēt ibi forti exñte ducēte ad putrefactionē ⁊ aliqlem digōnē ꝗ calor nō reperitur in senibus vt causa efficiēs necessaria maxime in decrepitis.

De signis ꝓnosticis ad bonū.

¶ De signis ꝟo ꝓnosticis ad bonū non possunt aliq dari ꝗ sint simpl̄r ad bonū: qm̄ ex ꝟmibus saltē declarat mā putrida in corꝑe humano: et ideo siue ꝯiungat febris siue nō ꝯiungat in eis febris semper est significatio mala: vñ dicebat Gord. ꝙ de sui natura semꝑ sunt malum signū: ⁊ qꝛ significāt lesionē ꝑtis ⁊ corruptionē materie peccātis ⁊ qꝛ sunt ex toto genere ꝑter nām. s. in corpore humano. iō vt dixi nullo mō pñt esse bonum nec ꝑ se nec ꝑ accñs inquātū ꝟmes. Comparatiue tñ vt dixit possumus loqui de ꝟmib⁹ ad bonū vel ad malum. ¶ Sit ḡ hoc p̄ᵐ ꝓnosticū s̄m Aui. de ꝟmibus minus nociui sunt parui ꝗ gñant in intestino recto. Et adducit. A. rōnē dicēs: ⁊ qm̄ sunt parui ⁊ qm̄ sunt elongati a principijs. i. a nobilib⁹ membris: ⁊ qm̄ vt dixit sunt apti ad expellendū cum fece forti spissa sup. ⁊ nō sunt necessarie multe medicine ad expellendū eos. Nā cū ꝯtinētur in intestino recto succedēte mā fecali spissa transeunte ꝑ angustū ꝗsi ꝑ viaȝ raptus educūtur extra corpus cum fece. ¶ Alia ꝯclusio ꝟmes lati ⁊ parui ꝙtum est ex ꝑte nocumentorū sunt minus mali ꝙ longi. Patet ꝯclō: qm̄ tales plerūq; educunt ꝑ viā ani extra corpus: vñ longi sepe ascendūt ad stomacū ⁊ educūtur ꝑ os. Etiā tales lati: qꝛ debiles exñtes respectu longorū nō possunt nocere intestinis tāto nocumēto cū sua fixione in eis sicut lōgi. Et hoc dixit etiā. A. in textu cū dixit: ⁊ lati ⁊ parui plurimi exitus sunt ex ano ꝓpter vicinitatem ani ⁊ debilitatē: qꝛ nō possunt figi in intestino fixione longoꝝ: ⁊ ideo minus nocēt ⁊ facilius expelluntur. Uñ addit: ⁊ sicut longi sunt vehementioris fixiōis sicut parui sunt vehemētioris expulsionis. Et lȝ vt dcm̄ est tales parui ⁊ lati cum ꝑmanēt citius sint apti expelli ⁊ min⁹ nocumētū sint apti inducere: tñ si accidat vt remaneāt ī corꝑe ⁊ magnificētur tūc dicit Aui. ꝙ sunt deteriores oībus: qꝛ sunt ex deteriori mā radical̄r magis putrida: qꝛ mā repta in īestinis īferiorībus vt min⁹ regulata a ꝟtute videt maiori gradu putrefactionis putrefieri ꝙ repta in supioribus. Si igit magnificentur magis ledent. post ḡ ꝑuos absolute in malitia succedūt eos longi ⁊ post lōgos ē malitia latoꝝ: qm̄ mā latorū est ⁊ de maioris putrefactiōis ꝙ lōgoꝝ vt dcm̄ est: ⁊ de latis deteriores sunt qui sunt velut in folliculo innoluti ꝑꝑ multitudinē eoꝝ simul se inuātium in nocēdo ⁊ maiorem difficultatē in expellēdo.

De ꝓnosticis ad malum.

¶ De ꝓnosticis ꝟo ad maluȝ sit h̄ p̄ᵃ conclusio. cum in ꝟmibus coniungitur fe. maius nocumētū sequitur ex eis ꝙ sine fe. hec cōclusio est Aui. ⁊ adducit ad huius verificationē aliqs rōnes. p̄mo qꝛ magis fiūt idigētes cibo: 2ᵒ qꝛ febris magis affligit eos: ⁊ ita magis excitantur ad morsum. 3ᵒ quia fiunt magis malitiosi cum feb. per putrefactionem in mēbris acquisitā dicit sic. Et cū hñtib⁹ ꝟmes adest fe. accñtia sūt fortia et maligna: quoniam feb. consumit cibum eorum ⁊ signū quare mouentur ad querendum ipsum ⁊ signū

tur in intestinis:ꝛ qm̄ febris nocet eis in substā
tia eoꝝ ꝛ affligit eos:ꝛ est scđa cā. Addit ꝑ tertia
cā. Et qm̄ fe. addit ī nā eoꝝ putrefactionē ꝛ acui
tatē ꝛ afflictionē:ꝛ qm̄ colera cū effunditur ad
eos in fe. ledit eos ꝛ est explanatio scđe cause:cō
cludit:cū ergo sup. ꝓpter has cās nocumētoꝝ
in eis inuoluunt in intestinis ꝛ mordicāt ea no
cēt vehemēter:ꝛ ꝙ ꝓpter paucitatē cibi magis
affligant. Dicit Raſ. de mente Pau. loco vbi su-
pra dicit. Scire debes ꝙ q̄to patiens magis fa-
mescit tanto maioꝛ erit pūctio vermiū eo qđ fa-
mescent:vñ addit:ideo dꝫ nutriri q̄libet patiēs
vt careat ipsoꝝ pūctione si fuerit nociua. Addit
sed nutriri dꝫ in tpe q̄etis añ insultū pūctionis
ꝛ anteꝙ accidat pūctio:sed de hoc videbiṫ ma-
gis in vltimo principali in cura infra. ¶ Alia cō
clusio ꝛ ponitur. II. cōtiñ. emissio lūbricoꝝ in fe-
bribus summarie. i. vl̓r est mala verū tñ viui me
liores erunt mortuis. i. minus malū erit emitti
eos viuos q̄ mortuos:immo dixit de mortuis q̄
tiens de febricitāte emittunṫ vermes mortui si
gnificabūt supra mortē eius:siue ergo viui siue
mortui fuerit est sigñatio mala:deterioꝛ tñ signi
ficatio est si emissi fuerint viui ꝛ mortui ante de
clinationē:nā post declinationē sigñant saltem
fortitudinē virtutis expulsiue:ꝛ hoc insinuauit
Aui. accipiēs istā sniam cū dixit. Et cū egrediun
tur vermes hñtium febres acutas viui nō sunt
vehemētis malitie:ꝛ ita notauit ꝙ est significa
tio mala sed nō extremal̓r mala. ¶ Addit decla-
rando. Nam significāt sanitatē virtutis ꝛ qđ. i.
potentiā expulsionis. i. virtutis expulsiue si pro
prie post declinationem sup. tñ cū apparent ta-
les viui est minus malū sup. signū:qm̄ si appa-
rent ante declinationē vt dicebaṫ loco alleg. II.
contineñ. sigñant sup debilitatem ꝛ defectū vir
tutis aut humores malos sup. exuberantes. Ad
debat Aui. ꝛ si egrediūtur mortui sunt signū ma
lum:ꝛ rō sumitur qm̄ ibi significatur de cā siue
fuerit caliditas siue alia cā in corpore humano
pl̓m ledēte qua mortificātur isti vermes. Addit
ꝛ ad summū egressio eoꝝ cū egōnibus in febrib⁹
nō est sigñatio bona ꝛ ꝓprie añ declinationem.
¶ Alia cōclusio ē̄t ꝓnostica ꝛ poniṫ. II. ꝯtineñ. ꝛ
ē̄t ab Aui. exitus vermiū nō cōiūcta fe. cum san
guine est malū. nā dicit Aui. indicāt nocumētū
in corpore ꝛ in intestinis:qm̄ sup. significaṫ ꝑ exi
tum san. vulnerationē inductā ex morsibus eoꝝ
vermiū in intestinis. ¶ Alia ꝯclusio ad malū cō
trahendo ad paruos tm̄ dixit Azara. in ꝓpo ca°
de signis paruoꝝ. Hoꝝ quibus hec passio inua-
dit abbreuiantur anni:ꝛ ego vt dixi in meo tpe
expertus sum in pluribus hominibus.

De signis demōstratiuis.

¶ De signis vero demōstratiuis:q̄daꝫ sunt cōia
vermib⁹ absolute:quedā sunt magis appropa-
ta determinate speciei vermium.

¶ De signis aūt cōibus q̄ primū numerabat. A.
sunt cursus saliue ꝛ humiditas labioꝝ in nocte
ꝛ eoꝝ exsiccatio in die:ꝓpterea vt dixit ꝙ calidi
tas expandiṫ in die ꝛ in nocte coartatur. Cū er-
go spargiṫ caliditas sup. ad exteriora in die at-
trahiṫ humiditas cū ea. i. cū caliditate ꝯuertū-
tur humiditates ad exteriora:quare vermes in
currūt in famē sup. ꝯuerso humido ad exteriora
ꝛ paucificato humido in interioribus in die vñ
sup. coguntṫ vt attrahāt a stō cū incurrūt ṽmes.
famē:ꝛ ita exsiccaṫ stomacus ꝛ supficies ꝯtinua
ei ex supficie oris ꝛ labij sup. maxime inferioris.
Addit. A. qđ ē̄t ad hanc exsiccationem oris et la
bioꝝ in die adiuuat aer exterioꝛ q̄ sup. caliorꝛ et
magis exsiccatiuus est in die q̄ in nocte. Et ita
ad declarandū siccitatē eius in patiēte vermes
in die posuit signū manifestū vñ dixit:quare la-
borat infirmus in humectādo labiū suū cū lin-
gua sua:qꝛ sup. sepe emittit linguā sup labiū vt
humectet:ecōtra vero in nocte fit cursus saliue
ꝛ humiditatis ꝑ os:qm̄ cū caliditate q̄ coartatur
interius sil̓ ē̄t ꝯuertūṫ humiditates ad interio
ra:q̄ humiditates agitanṫ a motu ipsoꝝ ṽmiuꝫ
ꝛ maxime q̄ in stō repiuntur ꝛ ita cōicaṫ humidi
tas versus os patiētis:ē̄t multi vapores q̄ ele-
uanṫ cū nō mouenṫ ad exteriora ꝯuertunṫ sursū
ad cerebrū q̄bus multiplicanṫ humiditates ꝛ li
quefiūt a cerebro in deorsum. ¶ Scđm signū po
nitur ab eodē Aui. ꝛ est ꝙ hñtib⁹ vermes accidit
rixa ꝛ horribilitas locutionis quasi ipse sit irat⁹
maloꝝ moꝝ:ꝛ q̄nqꝫ ꝑueniūt ad alienationē pro
pter id qđ eleuanṫ de vaporib⁹ malis:ꝛ accident
ei accñtia carabit⁹ nisi ꝙ nō colligūt pilos. i. nō
tm̄ leduntṫ in imaginatiua sicut patiētes cara-
bitū q̄ colligūt pilos:hoc intelligaṫ nō eē̄ neces
se cū tali ira ꝛ rixa ꝯtingēre a ṽmib⁹ eē̄ nocumē
tū tale sicut in ṽo carabito:imo pl̓m sic ꝯtingit
immo neqꝫ patiunṫ soda vt dixit sup. vt in pluri
bus sup. rāte intēsionis sicut patiunṫ hñtes ca-
rabitū in q̄b⁹ est nocumētū essentiale ꝑm cere-
brū ꝛ in ṽmibus intestinoꝝ de q̄b⁹ est sermo fit
nocumētū cerebro ꝑ cōitatē ex vaporibus eleua
tis:qꝛ tñ illi vapores eleuanṫ a mā male q̄litatꝫ
ꝓ maxima ꝑte putrida multū alterāt ṽtutē aīa
lē ꝛ imaginatiuā a suo cursu nāli ad furorē ꝛ ri-
xā. ¶ Ponit tertiū sigᵐ ꝙ accidit eis stridoꝛ dē
tiū ꝛ ꝓprie in nocte ꝛ sunt in plib⁹ horis q̄si ma
sticēt aliq̄d. Cā primi de stridore dētiū ꝛ ꝓpe in
nocte ꝯtingit ꝓpter plures vapores malos ele-
uari ad cerebrū in nocte q̄ in die ex ꝯñti fcā ma
iori lesione in pāniculis cerebri ꝛ in neruis ꝯñr
ꝑcepta lesione a virtute sensitiua illoꝝ mēbroꝝ
fit mot⁹ spamosus in lacertis mādibulaꝝ et ita
dētiū stridoꝛ:nō incōuenit ē̄t ꝙ talis stridoꝛ ali
quotiēs insequaṫ passionē aīalē in ṽtute appe-
titiua ꝑcepto nocumēto ad vindictā inducēdaꝫ
si possent cōtra ledentē stridēdo dētib⁹ sicut fa-
ciunt irati. Sed dicebat Raſ. in. II. ꝯtineñ. loco
alle. ꝛ distinguendū est inter stridorē dētiū ꝯtin
gentē eis in somno ꝛ aliū stridorē ex alia cā:qꝛ
stridoꝛ dētiū ex eis erit accñs ꝑ aliquā horā tm̄
ꝛ nō ꝯtinuū sicut ex cā veri spasmi sup. ex nocu-
mēto essentiali ꝑm cerebrū:ptꝫ ex quo nocumē-
tū de ṽmib⁹ fit ꝑ cōitatē nec est sic ꝯtinuū. Cā se
cūdi vt ꝙ quasi in plib⁹ horis masticēt sumiṫ ex
cā ꝓportionali dicte cāe. ¶ Stāt ē̄t alia cōia ac
cidētia de pūctiōe ꝛ morsu circa vētrē:ꝛ aliquo
tiēs de infrigidatione extremitatū cōicato no-
cumēto grādi cordi:hec tñ signa de pūctione ꝛ
tortione circa vētrē sunt satis incerta. Nam de
his dicebat Sera. in istis accidētibus nō est ac
cidens sufficiens ad significandū eos. s. vermes
qđ est qꝛ possibile est vt sint ista accidētia ex hu
moribus colericis retētis in intestinis. Vñ ad-
dit:ꝓpter hoc ergo indigem⁹ vt verificemus co-
gnitionē ex eo qđ ꝑcessit gñationē eoꝝ vt ē pau
citas digōnis cōtinua ꝛ appetitus mult⁹ ꝛ gulo
sitas ꝛ assidua assūptio ciboꝝ grossoꝝ:ꝛ sup. eoꝝ

qui gn̄ant humorē flaticū. Nā sup. ex his declaratur ꝙ illa pūctio nō est pendēs a cā colerica. ¶ Fit ēt sepe illis patientibꝰ mutatio in colore faciei aliqn̄ ad liuidū aliqn̄ ad subrubeū ſm retractionē caloris: aliqn̄ plus vel minus ⁊ maiorem euaporationē vel minorē in diuersis horis.

De accn̄tibus hn̄tiū vermes.

¶ Et dicebat Raſ. loco alle. de mente Ga. in liº signoꝝ epilogando: signa accidūt laborāti lūbricos an forte patiētes sincopim an forte moueāt in somno stridēdo dētes ⁊ iacēdo supra ventres et vehemētia doloris: an forte cuz eis erit spasmus ⁊ febris ⁊ subeth cū calore faciei ⁊ infrigidatione extremitatū extēsis manibꝰ vcz ad latera cū interiectiōe lamētabili ⁊ sudore frido. Addit. tn̄ tangēdo ventrē eius inuenies res duras an forte mouebunt sub manu ⁊ exinde erit tortio pulsus: qꝛ erit debilis aut diuersus: ⁊ tandē de mente Judei dixit: si scire volueris vtrū lumbrici in vētre sint aut nō ſpge supra vētrē patiētis de aqua frigida mane: qm̄ si fuerit in ipō loco cōgregabūtur ad modū balocule. Et sup. idē fiet si fiat sperſio aque supra ventrem.

Ad cognoscendum si sint vmes in ventre.

¶ Et qꝛ q̄dā accn̄tia de his cōicāt cuz carabito epilepsia ⁊ colica. ¶ Signa distinctiua carabiti sunt posita supra de mēte. A. sed de dolore ⁊ morsione ꝯtingēte in intestinis vt distinguant a colica dicebat Ra. loco alle. ⁊ distinguēdū est inter eos. s. vermes ⁊ colicā: qm̄ vētres cū vmibꝰ non erūt cōstipati penitꝰ sicut sup. in colica: ⁊ color eoꝝ erit citrinus sed in colica erit magis ad pallidū declinās: ⁊ iacebūt patiētes sup. vmes sup faciē vt dixi intelligat aliquotiēs nō sic in colica: vt ptꝫ. ¶ Signa distinctiua inter epilepsiaz vel spasmū essentialē cerebro ⁊ spasmū a vmibꝰ q̄ maxime declarat ꝑ stridorē dētiū sunt dicta: qm̄ stridor a vermibus fit ꝑ horas nō sic ꝯtinuꝰ sicut spasmus in epilepsia tēpore paroxismi vel in spasmo per essentiam in quibus dictꝰ stridor quasi est continuus.

De signis demōstratiuis spēꝝ

¶ Signa vero demōstratiua spēꝝ ipsoꝝ vmiuz est vna q̄dā cōis distō vt dicebat. A. ⁊ est exitus illius spēi vmiū ex egressione. i. ex ano vł ex ore. Nā cū apparēt lōgi rotundi declaratur ꝙ tales erāt in cā. Idē dico de cucurbitis ⁊ de paruis.

¶ De spālibꝰ tn̄ signis ad declarandū lōgos signāter pº dicebat. A. cōmotio oris stōi ⁊ est ſmordicatio eiꝰ cū pūctione eius qd̄ seqtur ipm̄ sup. stōm sup. de intestinis gracilibus ⁊ difficultas deglutiēdi. Ista oīa sunt clara cū tales vermes lōgi fiant in intestinis versus stōm vt dictū fuit supra. Cōicant igit maiora nocumēta stō ⁊ ꝑtibus eiꝰ q̄ alie spēs vermiū q̄ inferius magis generant vt fuit supra dictū: ⁊ ita nocumetum qd̄ cōicatur cerebro ⁊ cordi est maius ex his vmibꝰ q̄ ex aliꝭ ꝓpter maiorē vicinitatē hoꝝ ad dicta mēbra ⁊ ꝯn̄r accn̄tia ad dictū nocumētū seqntia magis manifestant ex his vmibus q̄ ex aliꝭ.

¶ Propterea Auēzo. in caº ꝓprio de signis hoꝝ loquēs dixit. Signa vero lūbricoꝝ lōgoꝝ citrinoꝝ sunt fames nō vera ⁊ volūtas vomēdi dum est ieiunus ⁊ motus extraneus in intestīs ⁊ stō: ⁊ qn̄ dormit sup. patiēs stridet dētibus: ⁊ qn̄ vigilat fluit mucillago de ore suo. i. mā satis viscosa ꝓpter cōmotionē factā in humiditatibꝰ stoi. Addit: ⁊ excitatur taliter patiens quasi stupefactus. Et hic no. ꝙ sicut Auēzo. dixit ꝙ sit fames nō vera dicit. A. ꝙ in eis fit casus appetitus ſm pl'm ⁊ nocumētū ex cibo ⁊ lubricitas: vn̄ nota ꝙ ex dictis vmibus ꝓpter ꝓpinquitatem eoꝝ ad os stōi ⁊ nocumentū ꝑceptū ex vaporibꝰ eoꝝ vn̄ abhominant dicti vapores fit ſm pl'm casus appetitus in eis: ⁊ fit nocumentū ex cibo in eis: qꝛ corrūpitur cibus in eis leso sensibilr stō: ⁊ in eo fit lubricitas corrupto cibo: ⁊ hoc ꝯtingit ex vicinitate hoꝝ vermiū ad os stōi. Aliqn̄ tn̄ cū vermes tales gn̄antur elōgati a stō magis vt inuoluto in corpore modicoꝝ humoꝝ fcā successione nutrimenti a vermibus fit quedā fames ad sumendum nutrimētū: tn̄ cū ea sepe ꝯiungit abominatio ꝓpter id qd̄ ꝑcipiūt malā q̄litatē a vmibus resolutā. Jō talē famē appellauit Auēz. famē nō verā: vt pl'm tn̄ cū eis ꝓpter corruptionē cibi fit lubricitas. ¶ Et sepe vt ēt dixit. A. tēdunt vētres eoꝝ ita, vt videāt hydropici ꝓpter id qd̄ debilitat e paruicinitate ⁊ lesione coruz ēt qꝛ multe mā̄e cōiuncta fe. ꝓprie q̄ pl'm cum his cōiungitur vērosantur: ⁊ ita extēdunt myrachꝰ ⁊ vētres eoꝝ: ⁊ in his maxime accidit q̄si cōtinuꝰ pruritꝰ nariū ꝑ euaporationē ꝓximā ad nares.

Accidūt vmes hn̄tibꝰ ꝯtinuus pruritꝰ nariū.

¶ Et qn̄qꝫ accidit cū eis tussis sicca ⁊ tremor cordis cōitate pulmonis ⁊ cordis ⁊ palpitatio oculoꝝ ⁊ aliquotiens aptio vnius oculi cum declinatione alterius ad clausionem ꝓpter ventositates eleuantes ⁊ extendentes palpebras: ⁊ propter vapores in eis receptos aliquotiens ineq̄liter. Dicebat tn̄ Ra. de mente Pau. he significationes dicte non sunt reqrende in totum sed in partem: ⁊ forte inuenietur ipsoꝝ maior pars ita ꝙ nō fiat argumētū. Hec oīa accn̄tia nō ꝯiungūtur in casu: ergo ⁊c. ¶ Dixit Aza. de istis vmibus ⁊ ex signis ꝓprijs eoꝝ est stridor dentium: ⁊ possibile est ipsuz saltare vt fatuus ⁊ maxime in hora profundationis somni.

De signis latorum ⁊ ascariduz.

¶ De signis vero latoꝝ ⁊ ascaridū in inferioribꝰ in medijs intestinis gn̄atoꝝ dicebat Aui. cū latis aūt ⁊ rotūdis appetitus ſm pl'm multiplicatur: ⁊ ponit rōnē qm̄ ſm pl'm elōgantur a stō: q̄re nō nocēt in eo sup. nocumēto faciēte ad abominationē ⁊ rapiunt cibū sup. ad nutricationē eoꝝ: ⁊ ideo cū nō reperitur cibus in stō in tēpore famis mouent motu nocēte pl'm ⁊ debilitāte virtutem ⁊ mollificante eam ⁊ morsicādo scōm partes versus vmbilicū in q̄bus reperiuntur: iō paucificato humido vt plerūqꝫ fit appetitus caninus in eis saltem duobus vel tribus diebus: qꝛ in ꝓcessu deficitur appetitus ꝓpter cās notas. ¶ Aliud signū ꝙ tales lati facilr ⁊ cito ab inceptione sue gn̄ationis euāantur extra corpus vt dicebat Sera. sicut etiam graciles ⁊ nō sic lōgi ꝓpter quatuor cās vt dixit: quaꝝ vna est propter ꝓpinq̄tatem loci in quo sunt cū ano: ⁊ 2ª est ꝓpter latitudinē loci vt dixit: ⁊ tertia est ꝑ ꝑuitatē ipsiꝰ aīalis: ⁊ q̄rta est debilitas ipsiꝰ: ita ꝙ non pōt inuiscari corpori intestinoꝝ ⁊ retineri in eo addidit: longorum aūt rotundoꝝ causa est istis causis contraria: vt patet.

De signis paruoꝝ.

¶ Paruos aūt dixit. A. sign̄at pruritus ani ⁊ inseparabilitas cōmotiōis ad ipm̄. i. quasi ꝯtinuo stat pruritus. nā ꝓpter motū eoꝝ debilem circa partes ani fit quedā ibidē titillatio: ⁊ ꝯn̄r pruritus. Et dicit Aui. ꝙ qn̄qꝫ adeo fit fortis talis pruritꝰ donec accidat sincopis ꝓpter dissolōnē ptꝫ ꝙ ali ⁊ dicebat Raſ. vbi supra de istis paruulis ꝙ ex qui eoꝝ educuntur cum egestione ex eo quod ex

parvitate eorũ non possunt adire in intestinis. ¶ Aliud signũ posuit. A. cũ aggregant in intestino habẽs eos inuenit grauitatem sub hypocundriis suis ꝛ dorso: pꝫ ratio: qm̃ intestinũ rectum stat extensum supra dorsum in fundo: vt patet. Et ita sufficiẽter sit dictũ de signis.

Cura. Ueniẽdo ad vltimũ principale de cura duplex est intẽtio. Una vertit circa regimẽ cõueniẽs in dieta. Et secũda circa medicinalia. Et pmũ regimẽ circa dietã est duplex: quoddã cõsistit in quadã preuisione a futurorũ generatione: quoddã magis appropriat iam genitis. ¶ Primũ cõpletur in euitatione oĩm eorꝫ que faciũt ad flegmatũ generationẽ ꝛ materierũ indigestarũ seu corruptarũ: immo ꝫm hoc oꝫ vti his que cõtrariant dictis materiebus. Primo in aere declinãdo ad calidũ parũ ꝛ siccũ: ꝛ vitent tristitiã ꝛ timorẽ ꝛ ociũ vel quietẽ nimiã ꝛ somnũ nimis prolixũ: immo de motu siue exercitio debẽt parati ad vermes: siue etiã actu patiẽtes si possunt multũ exercitari. dixit nãq꜡ Rasis 11. ꝯtinẽtis loco sepe allegato. Dico ego vidi plures de quib⁹ emittebant lũbrici absq꜡ medicamine adhibitorꝫ solo fastigio tm̃. i. solo forti exercitio curatos. ¶ Sit etiã ꝯrietas materie eorũ in cibis. Nã debẽt vti cibis calidis abstersiuis vt sunt brodiũ caulium ꝛ hysopi ꝛ maiorane et brodiũ cicerũ rubeorũ ꝛ carnes similiter sint taliter alterantes ꝛ exiccatiue vt colũborũ ꝛ similiũ. Et ꝫm hoc dicebat Aui. cibusquidem qui est necessarius eis sup. ad hãc intẽtionẽ ꝫm oppositionẽ cause opꝫ vt sit calidus ꝛ siccus in quo nõ sit viscositas ꝛ sit in eo abstersio. nã talia valent ad remotionẽ cause: vt patet: ꝛ preseruãt a putrefactione ꝑpter siccitatẽ: ꝛ si cõiungãtur vermes de facto etiã vermes abstergunt ꝛ extrahũt eos extra corpus: ꝛ hoc idẽ dicebat Aza. 26. particula. ꝛ de cibariis habẽtiũ lũbricos cũ dixit: ꝛ sunt omnia cibaria sic sup. eis ꝯueniẽa sicut panis nõ tamisatus ꝛ fermẽtatus biscoct⁹ ꝛ carnes frixe in cazola ꝛ acetũ forte ꝛ almuri. i. res multũ salite ꝛ raffani ꝛ synapis ꝛ similia: tãdem dixit: ꝛ caueatur ab omni cibo grosso ꝛ lacte ꝛ ab omni re tarde digestionis ꝛ pane azimo ꝛ similibus cibariis: et in potu vtantur vino austero maxime cũ stat de eis dubiº. ¶ Aui. tñ modificãs verbũ suũ de vsu cibariorũ calidorũ ꝛ siccorũ facit aliquas exceptiones. ¶ Prima est ꝙ in habentib⁹ vel paratis ad vermes paruos qui generant in intestino recto dicit. Uerũ habẽtibus vermes paruos melius est vt horum cibi sint ex genere illorꝫ qui sunt boni chimi ꝛ velocis digestiõis: ꝛ adducẽs rationẽ dicit. Nã virtus eorũ ꝫm semitã positionis. i. qui sunt calidi et sic. non peruenit ad eos omnino sup. cũ fortitudine ꝓprietatis istorꝫ ciborꝫ ꝑpter distantiã. Addit: ꝛ cũ sint boni chimi sup. tales cibi qui offerunt minorat chilus corrupt⁹ qui est materia eorꝫ: ꝛ ita pꝫ ꝫm hanc exceptionẽ ꝙ in cibis patientiũ vel paratorũ ad lũbricos nõ semper debẽt eligi cibaria multũ medicinalia: immo plurimi nutrimẽti ꝛ velocis digestionis vt in casu dicto. ¶ Facit etiã aliã exceptionẽ in corpore multũ debilitato vt sepe ꝯtingit siue causa debilitãs fuerit fluxus qui sepe cõcomitat lõgos siue alia causa: tũc opꝫ vt cibaria sint multũ nutriẽtia ad restaurationẽ virtutis ꝛ preparent vt faciliter digerantur: ꝛ ita pistate ꝛ aqua carnis ꝛ similia in fluxu cũ virtute stiptica in casu sunt necessaria: ꝛ hoc expressit. A. cum dixit in caº de cibatione taliũ: ꝛ qñ debilitat flux⁹ vel sup. alia causa necessarie sunt que nutriunt cũ fortitudine: ꝙ si nõ digerant. s. in substãtia cõmunis preparationis ponant de genere sorbitionũ ꝛ aquarũ carniũ. ¶ Facit 3am exceptionẽ vt stãte fluxu a causa calida vt febre vel sup. cũ prostratione appetit⁹ ꝯiũcta causa calida: nam tũc nõ debemus vti cibariis calidis ꝛ sic. ꝫm oppositionẽ ad materiã: immo frigidis cõstringẽtib⁹ ꝛ faciẽtib⁹ ad appetendũ vt robub ꝛ syru. frigidis cũ cibis frigidis cũ panico ꝛ milio decoc. ꝛc. ꝛ cũ granis granatorũ: ꝛ hoc etiã expressit cum dixit. Et cũ sunt flu. vẽtris ꝛ caliditas cibamus cũ sorbitionibus acetosis cũ sumach factis: qm̃ sup. tale cibariũ est interficiẽs sup. cũ tali ꝓprietate ꝛ ꝯstrictiuũ ꝛ alteratiuũ ad frigidũ: ꝛ sil'r aqua granatorũ aceto. vt dixit. Et hos tres casus bñ ꝛ singulariter nota: qꝛ ꝯtra eos sepe indocti propter occurrere cũ cõtrarietate ad materiã in dietando nõ attendentes ad virtutem vel ad accidẽtia perducunt egros ad perditionem.

¶ In regimine aũt magis appropriato genitis dicebat Aui. de ordine exhibẽdi cibi. Hora aũt ꝛ ordo sunt: qm̃ opꝫ vt ipsi nõ egeãt. s. cibo. s. infirmi nõ esuriãt ꝛ mordicẽt stomachũ sup. vermes ꝑpter esuriem infirmorꝫ: ꝛ fortasse faciãt cadere ꝟtutẽ appetitiuã sup. vermes mordicãdo: immo cibentur vt dixit ante motũ eorꝫ. i. anteq̃ mordicent in hora quietis: ꝛ separet cibus. i. diuidat: qꝛ det modicũ pro vice vt possit digeri in tpe ꝯuenienti: ideo addit: ꝛ cibent cibo pauco. ¶ Et ista snĩa est supra posita etiã a Sera. vt vidistis. Et hec dcã de dieta intelligant cũ nõ stat nobis pñcipalis intẽtio ad mortificãdũ eos ꝛ educẽdũ ad extra corp⁹ cũ ꝟtute medicinarũ interficiẽtiũ et educẽtiũ: qm̃ qñ stat talis intẽtio nõ opꝫ vt ꝑueniam⁹ cũ cibo: immo expediẽs est ad hoc vt vehemẽti⁹ in maiori desiderio ꝟmes recipiãt medicinas interfectiuas corp⁹ fiat famelicũ vt subtrahat cib⁹ ꝟmib⁹. ¶ Et hoc expressit Aza. ponens vtrũq꜡ modũ regiminis. primo ponens cõmunẽ modum ꝯueniẽtẽ in dieta cũ nõ est cõis ĩtẽtio mortificatiõis dixit: dormiat infirm⁹ sup. sufficiẽter ĩ mane: postea ꝟo ieiun⁹ exerceat motũ ꝛ tẽperatũ laborẽ: deĩde parũ comedat ꝛ accipiat post cibũ ex reb⁹ siccis ꝛ sup. nocẽtib⁹ ꝟmib⁹: ne sup. ꝟmes ascẽdant collecto primo cibo ad stomachũ vt de oliuis de pane cũ aceto ꝛ sic regat se plurib⁹ diebus: ꝛ in hoc tpe oꝫ caueri a dulcib⁹ ꝛ vnctuosis ne inclinent ꝟmes ad motũ sursum. Postea addit: ꝛ est ad ꝑpositum nrm: ꝛ cũ intẽdit sumere medicinã ꝓ ꝟmib⁹ abstineat a cibo a meridie vsq꜡ ad crastinã diẽ: ꝛ cũ surrexerit ĩ mane exerceat laborẽ ꝛ reddat fatigationẽ sui corporis: deinde accipiat medicamẽ sup. interficiẽs vermes ꝛ distẽperet cũ lacte statim mulso vel supp. cũ melle ꝛ sumat: postea ꝟo sustineat famẽ tota illa die vsq꜡ ĩ sero. Et cũ hoc factũ fuerit dicit: exibunt oĩa aĩalia ꝛ ꝟmes de vẽtre ĩfirmi: postea dietet cũ dieta nutritiua vt. s. Et hoc totum bñ obserua: qꝛ nõ opꝫ sp infirmũ dietari ꝫm extremã tenuitatẽ ĩmo oꝫ plurib⁹ dieb⁹ large dietari: ita tñ vt cib⁹ possit digeri: qm̃ vt. s. alleg. est de mẽte Ras nisi cibatio fcã fuerit accidet pñctio ĩ ieiũio ẽt macies ĩ corpe cũ debilitate. ¶ Qñ tñ ꝯstaret nob̃ d̃ mortificatiõe

De prima intẽtione curatiua.

Prima exceptio.

Secunda exceptio.

Tertia exceptio.

vermiū ꝫm totū ꝯuenit nobis vt per aliquot plu-
res dies sit etiā dieta inclinata ad ꝓhibēdū ma-
teriā generationis vermiū eoꝝ: qm̄ aliter gn̄a-
buntᷣ infra mēses. Et hoc etiā insinuauit Aza. ex-
presse cū dixit post verba supra alle. Et cū eiꝰ cor-
pus mūdificatū fuerit ex illis disponatᷣ eiꝰ die-
ta ī pluribꝰ diebꝰ: vt sicut panis cū oleo ⁊ aceto ⁊
almuri ⁊ oliue ⁊ cappares ⁊ synapis ⁊ panis sic-
cus lupini cicera ⁊ similia. Addit: ⁊ cū hoc regi-
mine nūꝙ̄ redibūt ad eū cū volūtate dei. Et dixit
Auē. caᵒ ꝓprio ꝙ acetū frāgit causas generātes
vermes in vētre: ⁊ etiā pulmētū factū de frumē-
to ⁊ de ordeo ⁊ de aceto abscindit causas gn̄atio-
nis vermiū in ventre. Et dicebat. A. de aceto lo-
quēs in fine capl̄i de signis vermiū ante curā: et
ex eis que cōferūt omnibꝰ istis. s. ad prohibitio-
nem etiam valent in curatione est vt sorbeant in
tempore somni aliquid aceti.

Nota istā sententiā.

Medicinalia. Jā magis veniēdo ad me-
dicinalia opz primo cōme-
morare vnā sententiā positā a Rasi. ii. ꝯtiñ. loco
alle. vbi reddit medicos diligētes ad mortifican-
dū vermes ⁊ extrahēdū eos dicit: subuenire de-
bes aliqñ cū emissione vermiū iuxta modū qua-
litatis ipsorum: qm̄ plures negligētes fuerūt in
emissione ipsoꝝ ac patiēdo spasmū sunt mortui
corrodētibꝰ ipsis vermibꝰ ⁊ morsum faciētibꝰ in
intestinis ac stomacho ipsoꝝ. Et ibi ponit ꝙ q̄-
dā viderūt vermes pforātes vētrē ⁊ egressi sunt
cū. ¶ Dicebat ergo Sera. caᵒ ꝓprio: opz vt cibē-
tur qui habēt hāc egritudinē cibo subtili cali-
do ⁊ sic. cū quo sit qualitas illiꝰ cibi interficiēs
ascarides vermes ⁊ lumbricos ⁊ expellens eos ⁊
qualitas alia abstergens ⁊ leniens ventrē qñ in-
terfecti sunt vt nō remaneāt in intestinis. Et ꝫm
hanc formā opz vt sint medicine etiā subtillati-
ue ⁊ calefactiue ⁊ exiccatiue ⁊ interficiētes lūbri-
cos ⁊ expelliētes eos per clystere empl̄a ⁊ suppo-
sitoria que attrahunt ⁊ exire faciunt lumbricos
sup. postꝙ̄ sunt mortui vel quasi mortui. Addit.
qđ autē exire facit est aut dulce aut vnctuosum
qđ euacuat eos. Addit: ⁊ est verbū egregium qm̄
ipsi nō obediūt euacuationi dū permanēt in vi-
ta: sed tenentᷣ in intestinis sup. infixe ꝫm disposi-
tionē: cuiꝰ dissolutio est diffitilis: quapropter cō-
cludit necesse est interficiantᷣ in primis aut po-
nas eos inter mortuos ⁊ viuos. Et addit: ⁊ nō in-
terficiantᷣ vt plurimū nisi cū rebꝰ amaris: ⁊ tunc
sup. cū sunt mortui opz intēdere ad educendū cū
dulcibꝰ ⁊ vnctuosis vt dictū est. ¶ Et hic opz vt
recurras ad ea que dicta sunt supra circa tex. qm̄
in executione ad educēdū vermes extra corpus:
primo opz preparare vermes vt alliciantᷣ ad me-
dicinas mortificātes eos a quibꝰ naturaliter re-
fugiūt cū sint eis venena vt sunt medicine ama-
re vt dictū est: ⁊ ideo nō capiūt eas nisi preparē-
tur primo faciēdo eos famelicos subtracto cibo
per tp̄s vt dictum est: deinde administrentᷣ ante
dictas medicinas interficientes dulcia aut vn-
ctuosa vt tanꝙ̄ ad obiecta orta vermes ꝯueniāt
⁊ sumāt ex eis duobꝰ vel tribꝰ diebꝰ: etiā illa die
qua intēdimꝰ occidere vermes. Deinde exhibeā-
tur medicine interficiētes sole aut misce cū dul-
cibus ⁊ vnctuosis vt cū lacte vel melle ⁊ forte est
meliꝰ. Et hec regula obseruāda est nō tm̄ in ebi-
bitis et per superius sumptis: sed etiā in clyste-
rijs ⁊ suppositorijs vnde cōmiscentᷣ tales medi-

De 2ᵃ intētiōe curatiua.

Nota hūc cañ.

cine interficiētes cū lacte aut fauo mell̄ ⁊ simili-
bus. Nā tūc dicebat Aui. sunt ipsi sup. vermes ad
sumēᵐ ex eo. s. medicamine diligētes magis: ⁊ ē
istud interficiēs eos magis. Unde addit: ⁊ qñꝙ̄
sumit in potu habēs vermes sicut lac duobꝰ die-
bus: ⁊ deinde potet die 3ᵃ in lacte medicinā in-
terficientē eos vt dictū est circa literā. ¶ Et iste
modus etiā tenendus est in clysteribꝰ: vt. s. cū in-
tēdimus necare vermes cū clysteribꝰ vt ascari-
des vel cucurbitinos vel paruos qm̄ tales non
patiuntᷣ ab ebibitis sicut lōgi: opz primo eos ꝓ-
parare vt alliciantᷣ ad sumēdū clysterizata mor-
tificātia cum lacte caprino addito zuc. vel melle
vel cū brodio pingui: ⁊ reiterentᷣ donec descēdant
ad inferiora ad acquirēdū dulcedinē: ⁊ postꝙ̄ de-
scēderint misceantᷣ in dictis clysteribꝰ medici-
ne interficiētes vel fiāt clysteria ex dictis medi-
cinis solis interficiētibꝰ: hoc etiā ingeniū obser-
uetᷣ de priꝰ preparādo eos ad medicinas. ¶ Pōt
etiā extēdi hoc ad ea que extrinsecꝰ via vnguēto-
rū vel empl̄oꝝ offeruntᷣ vt prius fiat lenitio vē-
tris cū lacte vel oleo dulci vel melle per horā vel
duas: postea superponantᷣ vnguēta vel empl̄a cū
appropriatis mortificātia. ¶ Cū tñ debēt exhi-
beri medicine interficiētes vermes per superius
ponit. A. vnū cañ. ꝙ opz vt stringantᷣ nares vehe-
menter ⁊ multiplicetᷣ extractio anhelitus. nā re-
ctius est vt dixit vt non permisceatᷣ cū anhelitu
aliquid de odore earū vt talis odor medicine in-
terficiētis percipiatᷣ ab eis vermibꝰ vel vt nō no-
ceant ipl̄oni: ⁊ idē positū est primo ꝯtiñ. Qñ etiā
debemus exhibere medicinas interficientes ad
extra. Tunc ponit etiā. A. cañ. vt nō exhibeātur
circa stomachū sed circa vmbilicū: qm̄ medicine
tales plerūꝙ̄ nocent stomacho sua nimia acui-
tate. Et hoc bene nota ꝓpter multos applican-
tes tales medicinas ad stomachū multū erran-
tes: immo tūc debemꝰ cōfortare stomachū cū me-
dicinis stomachū iuuātibꝰ ⁊ ꝯfortātibꝰ ad appe-
tēdū: ⁊ hoc insinuauit. A. cū dixit. Et qñ tu mini-
stras medicinas venenosas interficientes sup.
vermes: tūc melius est vt linias stomachū cū me-
dicinis stipticis: ⁊ ꝓprie in quibꝰ est virtꝰ inter-
fectiua vermiū sicut sumach achacia ⁊ hypoqui-
stidos dissoluta in vino appositis sup. alijs me-
dicinis nō nimis fortibꝰ ⁊ amaris de farina lupi-
noꝝ aloe myrra ⁊ similibꝰ distēperatis cū vino
succo ruthe in forma empl̄i circa vmbilicū. nā de
curatione ꝯtinua in curatione vermiū: vt dice-
bat Aui. est rectificatio appetitus cū cadit et vt
sup. sepius cadit maxime cū prolōgatᷣ mora eoꝝ.
¶ De medicinis aūt interficiētibꝰ vermes: q̄dā
calide sunt: quedā frigide: q̄dā tēperate: ⁊ de his
q̄dā sunt que simul cū mortificatione eoꝝ extra-
hūt eos: ⁊ quedā earū appropriantᷣ magis lōgis
⁊ q̄dā magis ascaridibus: ⁊ quedā paruis. ¶ De
medicinis aūt calidis interficiētibꝰ vermes sunt
lupini: ⁊ ꝓprie aqua in qua infunduntur mētha
mentastrū cordumeni costū semen porri nigella
frōdes vel folia persicoꝝ radix filicis singularis-
sime: ⁊ precipue valet ad cucurbitinos. Nā de ea
dicit Ras. loco alleg. ii. ꝯtiñ. ꝙ bibita in pōdere
aur. iiij. que tñ dosis magna est vt mihi videtur
emittit vermes cucurbitinos cū aqua mell̄. Et di-
xit Auē. caᵒ ꝓprio ꝙ alsarcas. i. filix eius aqua
decoctionis bibita excludit vermes ex vētre oēs
siue magni sint siue parui. ¶ De frigidis autem

Nota hos cañ.

Nota hūc cañ.

vel parue caliditatis sunt sicut semē coriandri ꝛ semē apij: est eñi valde forte interficiēs oēm vermē vt dicebat Aui. ꝛ ad remissionē eius caliditatis sumatur in potu de sirupo acetoso aut lacte acetoso aut bibatur decoc. eius: ꝛ rubus est de his medicis ꝛ decoctio corticū arboris granati acetosi aut muzi: ꝛ cū cōiūgitur cū caliditate flux⁹ vētris cū vermib⁹: tunc arnoglossa sicca ꝛ iterū sumach dissolutū in aqua est mirabile: ꝛ hypoquistidos ꝛ lutū sigillatū cū vino mirabilia sunt ēt vt dicebat. A. immo ꝛ semē portulace interficit eos: silr de frigidis sunt endiuia ꝛ maxime amara ꝛ lactuca amara ꝛ apiū cū aceto cōditum. ¶ De his aūt calidis q̄ cū mortificatiōe educūt vermes ꝛ pp̄rie lōgos sunt alliū pp̄rie coctū in aceto et assumptū. Et dicebat Sera. fm Diasco. q̄ ēt russum comestū crudū expellit eos: ꝛ fm quosdā ēt coctū. Et dicebat. A. q̄ ēt q̄nq̄ interficit ascarides: absinthiū aūt ꝛ semē caulis ꝛ nasturtiū forte est ad interimendū vermes lōgos: ꝛ fm quosdā ad educendū ꝛ semē attriplicis vt dixit. A. solone educit eos cū mortificatione ꝛ ēt polypodiū Et addidit. A. ꝛ meli⁹ quo educūtur fluxu vētris post mortificationē est aloes. ¶ De his etiā est potare oleū multe q̄titatis: nā silr interficit ꝛ expellit ꝛ maxime si fuerit onfacinū vel alr amarū ꝛ educit lubricādo: ꝛ dicebat de hoc. A. ꝛ q̄n hō bibit de oleo potionē ēt supfluit q̄titatē q̄ possibilis est bibēdo ipm interficit eos. s. lōgos ꝛ extrahit ipsos: ꝛ pp̄rie oleū onfacinū qd̄ ēt interficit latos: ꝛ de quantitate olei posuit Azara. ppriam mēsurā in cura vmiū ascaridū: quorū cura difficilior est: de q̄bus dixit Auē. medicīa nō extirpat eos nisi cū frequētia administrationis p supius ꝛ p exterius: nam postq̄ Azara. posuit vnū suū experimentū dixit de oleo debitā q̄titatē dicit sic. Qd̄ aūt pbaui pluries adversus eos q̄ dicūt cucurbitini est vt ieiunet infirm⁹ p vnā diē: postea comedat ad saturitatē ex nucib⁹: ꝛ nihil aliud comedat in illa die: qm̄ hoc educet eos ad modū folliculorū. Addit: ꝛ potus quidē olei post pseruationē a malis cibis facit eādē operationē: ꝛ sit q̄titas q̄ sumit de oleo. ʒ. xij. vt in lra dicit: ꝛ est. ℥. j. ß. forte q̄ ista est modica dosis ad educēdum lubricādo: ꝛ ideo p vna vice fortassis sufficiet: sed dꝫ cōtinuari multiplicādo q̄titatē q̄ possibilis est vt dicebat Aui. Addit. ꝛ Aza. et si biberit de chitrā post cibi abstinētiā in q̄titate vnius. ʒ. interficiet ꝛ educet eos. Puluis etiā diptami cū vino aut lacte bibit⁹ iterficit ꝛ educit eos ēt ascarides: ꝛ rutha singlr est ad hoc faciēs ꝛ oleū eius ꝛ eius deco. cētaurea ēt minor est mirabilis innamēri si exhibeat postq̄ abstinuerit infirmus p horas a cibo vt dicit Auē. in ca° ppo de vermib⁹ ꝛ cornu cerui mirabilr ēt ad hoc facit De reubarbaro quidā dicunt ꝛ est in cōi vsu: sed nō repio apud illustres de eo fieri mētionē i isto ca°. ¶ De medicis aūt frigidis ad hoc magis valētib⁹ sunt myrtus ꝛ faufel ꝛ semē attriplicis vt dcm̄ est. ¶ Et de cōpositis valētibus ad hos vermes. Aza. ponit modū medicaminis expti vt dixit qd̄ est dādum fm ingeniū datum supra pri⁹ s. p duos vel p tres dies exhibēdo lac vel fauum mellis ꝛ fiat vt infra. ℞. turbith. ʒ. j. ß. cētauree minoris. ℈. ij. terant ꝛ cū aqua mellis bibantur aū cibū ꝛ abstineat a cibo tota illa die. Facit ēt emplꝫ ad hanc intentionē vt infra. ℞. colloq̄n. ʒ. v. terantur ꝛ cū felle bouino distēperent in vino tēperato ꝛ emplr̄ vēter fm canones datos. q̄ Si ēt inungat vēter cū tyriaca ꝛ cū succo cētauree vel succo costi est ad hoc multū faciēs: ꝛ ista tria sūt fortia: vt ptꝫ. ¶ De valētib⁹ aūt ad ascarides silr mortificādo ꝛ educēdo est pulpa colloq̄ntide ꝛ aloes ꝛ succus enule de quo dixit. A. loquēs de medicis ad ascarides. Et ex eis q̄ extrahunt eos sine nocumēto est vt bibatur. ℥. iij. suc. enule recētis: est eñi mirabile valde vt dixit. Et succus fol. psici multū ad eos facit: ꝛ spina egyptiaca ꝛ polium magis cū ppr̄ietate: ꝛ. II. contineū. aqua portulace bibita emittit latos vmes. ¶ Et ex his possent fieri sirupi appropriati. ℞. suc. radi. enule, suc. mētastri suc. absinthij depuratorū. aū. ℥. iiij. suc. cicoree ꝛ graminis q̄ singularissime valēt in casu. aū. ℥. vj. decoquat i eis cornu cerui vstū sumach semē portu. aū. ʒ. ß. ꝛ colētur ꝛ cū melle vel zuc. sirupizent. ¶ Ad hanc ēt intentionē faciūt sirupus de absinthio sirupus de prassio ꝛ siru. de calamēto cū aquis appropatis vt ruthe mēthe in cā frigida: ꝛ sirupus acetosus cū aquis cicoree endiuie amare graminis in cā calida. ¶ Et oleum nucū datum in potu pluries qualibet die mortificat ꝛ emittit eos: ideo matrone mediolanēses ex ꝯsuetudine ad minus semel in hebdomada nutriūt infantes ꝛ pueros cū pane assato infuso in oleo nucū cū modico vini. ¶ De cōpositis aūt faciētib⁹ ad ascarides quorū curatio est difficilis est medicīa posita supra de mēte Aza. vꝫ ēt si fiant pille ex aloe pulueriza to. ʒ. j. ß. diptami. ʒ. ß. incorporent cū melle vl̄ sumātur in forma boli: ꝛ ita tyriaca magna ꝛ hiera simplex ꝛ metridatū sunt de appropriatis et pille facte cū absinthio ꝛ aloe ꝛ melle. Et pōt fieri cōpō pillularū vt infra. ℞. sem̄. sci vel herbe ieiunine vel scehe qd̄ idē est absinthij. aū. ʒ. j. colloquin. ℈. j. salis indi. gra. v. misce ꝛ dent ieiuno: interficiūt ꝛ educūt vt dr̄ ꝛ est rōnabile. ¶ Exterius aūt vꝫ emplm̄ fcm̄ vt dicit Auē. ex farina lupinorū ꝛ cētaurea subtiliatis mixtis cum modico aceti ꝛ marubiū distēperatū cum aqua dulci cui admisceat decima ps aceti. Pōt ēt fieri ēplꝫ si nō est febris fm hāc formā ꝛ est Serar. ℞. succi absinthij: succi fol. psici. aū. ʒ. ij. aceti. ℥. j. fellis vaccini. ℥. j. seis alexādrini cōiter appellat herba ieiunina pulpe colloquin. puluerizatorū. ana. ʒ. j. farine lupinorū amarorū qd̄ sufficit: misceant ꝛ fiat emplm̄ in bona forma. Inunctio ēt de oleo ruthe ꝛ absinthij vꝫ ad hoc: sed si cōiūgat fe. fiat emplꝫ de farina or. ꝛ suc. absinthij ꝛ modico suc. foliorū psici. Et Gen. facit vnguentū ex succo psicarie ꝛ abrotani ꝛ absinthij ꝛ cētauree ꝛ foliorū persici ꝛ rorismarini ꝛ frondiū lupinorū: de istis oibus recipiatur. ℥. j. postea sumatur suc. nasturtij aquatici lib. j. aceti fortis. ℥. iiij. butyri li. iiij. fiat vnguentum ꝛ valebit ad totam vnam ciuitatem. ¶ In his etiā vermibus ppter difficultatem eorū debent fieri clisteria ꝛ ad interficiendum ꝛ ad educendum ꝛ fiat clistere cum suc. marubij ꝛ absinthij ꝛ aqua decoctio. filicis ꝛ cū melle: nam continuatio medicaminis tandem interficiet eos ꝛ deponet.

¶ Et aliqui faciunt vnum emplastrum qd̄ a proprietate vermium est mortificatiuum: ex quo si fiat inunctio ventri in casu pficit: cuius descriptio est vt infra. ℞. tyriace. ℥. j. aloes myrre cro

De medicinis vmes educētib⁹.

No. de potatiōe olei.

Reubarbarū apud aliquos dꝛ interficere vermes.

De succo foliorū psici.

Emplm̄ interficiens vermes.

ci. añ. ℈. j. lumbricoꝝ terrestrium contritoꝝ ⁊ vo
cantur caratim. ʒ. j. coriandroꝝ preparatoꝝ. ℈.
iiij. fellis tauri. ʒ. ij. aceti acutissimi modicū mi-
sce ⁊ incorpora ad lentum ignem: ⁊ postea exten
de sup corio ⁊ fiat sicut cerotuz in forma scuti cu
spis ponatur super vētrem. Et si prius leniretur
venter per duas horas cum butyro solo vel cum
melle credo fieret fortior impressio. ¶ Et si ali-
qñ ascendunt vermes versus stōm ⁊ faciunt titil
lationem in mery: bonū est adiuuare eos vt edu
cātur per vomitum. Et ad hoc iuuabit dare in
potu aquam deco. sebestē ad quam moueant ver
mes: vt habet. ii. ptiñ. aut pone in ore patientis
fauum mellis ⁊ precipe ei vt paꝝ deglutiant sa-
liuā: qm̄ ascendent ad os ipsius ⁊ egredient: sic
etiam cū vermes descēdunt ad inferiora facilli-
me cū enematibus factis ex dulcibus educūtur
ad inferius. ¶ Aliqñ tñ dicebat. A. exigit dispō
vt interficiātur vermes ⁊ non educantur sup. cū
medicinis solutiuis: immo interficiātur cuz sti
pticis amaris vt sup. qñ piungeret fluxus vł vo
mitus vel casus appetitus. Nā opz vt aggreget
tūc mors eoꝝ ⁊ retentio nāe: ⁊ ideo exhibeantur
medicine in q̄bus sit interfectio vermiū cum sti
pticitate vt succus mēthe ⁊ achacia ⁊ hmōi. Nā
dicit. A. ꝙ egredientur postea sup. vermes mor-
tificati aut p expulsionem nāe aut per medicinā
sup. positā in clisteri attractiuā aut supposito-
rium: ⁊ hic cōueniunt ea q̄ conueniunt in cura
paruoꝝ vermium quoꝝ cura est dixit Serap. Si
aūt hz vermes paruos clisterizet cū aq̄ de cher-
na ⁊ alchitrā: ⁊ cōfert etiam aqua oliuaꝝ salsaꝝ
qñ clisterizatur cū ea cū almuri ⁊ decoctiōe ab-
sinthij ⁊ filibus. Et dicebat Aui. eradicāt māz eo
rū ⁊ interficiunt eos suppō salis ⁊ forti' hoc est
clistere in quo recipiuntur cētaurea ⁊ cartham'
⁊ hysopus ⁊ rubea ⁊ colloq̄ntide pulpa cū admi
nistratur calidū. Et randē Aui. dixit: ⁊ ex eis que
colligunt paruos est vt immittat in anū caro pi
guis salita ⁊ sit sup eā alligata fimbria fili. Ipsi
nāqz aggregantur sup eā vt dixit q: diligūt: de-
inde extrahatur post expectationem hore vnius
sup eā q̄tum possibile est. i. velociter ⁊ subito ⁊
ita sup. extrahent cum ea ⁊ itera hoc medicamē
vsqz dum mundificetur. Et de mortificātib' eos
dicit Aza. si fiat lycinium ex cotto infusum cum
modico oleo petrolio interficiet eos: ⁊ filr facit
lycinium ex nigella vel lupino. Sed hic oportet
aduertere cum applicantur dicte medicine for-
tes vt custodiatur tūc anus vt nō perueniat te
nasmon. vt dicit Aui. confortando. s. anum cum
suppositorijs facientibus ad tenasmonem vt cū
sepo hircino ⁊ reliquis dictis loco suo. Nā acui
tas medicinaꝝ fortiuz sepe perduceret ad tenas
monem. ¶ Et qm̄ vermes sepe accidunt infanti
bus debilibus non potentibus sustinere medi-
cinas per interius ꝓpter passibilitatem eoruz.
Rasis in libro de egritudinibus puerorū dixit:
non oportet nos dare pueris medicinam cōtra
passionem hanc ad potanduz neqz sup. ad cliste
rizandum sed eligemus ea que ponuntur extra.
Addit medicina extrahens lumbricos ab inte-
stinis sup. eorum. Accipe cyminum pista cuz fel
le taurino recenti ⁊ pone super vmbilicum. Si-
gnanter nota dixit super vmbilicum: vel accipe
lupinos ⁊ baccas lauri ⁊ pista ⁊ incorpora cum
felle taurino ⁊ da ad bibendum quotidie oleuz

Emplm̄. p pueris.

oliue ⁊ comedat aliquas amigdalas amaras.
¶ Aliqui etiam faciunt emplastrum magistra-
le pro lumbricis puerorum coniuncta febre ⁊ est
vtile fiat vt infra. ℞. suc. mercurialis ⁊ portula-
ce. añ. ℥. iiij. succi foliorum persicorum. ℥. iij. aceti
fortissimi. ℥. j. farine ord. quod sufficit ad debite
incorporandum fiat emplastrum ⁊ ponatur su-
per partes vmbilici pueri. Et his sum contētus
ad laudem dei altissimi ⁊ virginis eius matris.

Alid ēpłm p pueris coniuncta febre.

¶ De emorroydibus ragadijs ⁊ fistula in ano. Capi. xx.

CUm sanguis recens sine dolo-
re per inferiorem fluit regionē
interpolato tñ tempore nō est
constringendus nisi patiēs de
bilitetur: a multis enim passionibus exin
de liberatur. ¶ Si aūt ex eo debilitetur et
indiget constrictione: trocisci de charabe
cuz succo sumach dentur. ¶ In comestio
ne quoqz sumat sumachiam ⁊ cibum qui
cum succo vue acerbe fit ⁊ his similia de il
lis que nutrientia sunt.
¶ Si vero multum debilitetur nutriatur
cum succo carnis cui plurimum admisce-
tur succus cydonioꝝ ⁊ vinuz. Vinū quoqz
bibat stipticuz. ¶ Et super epar ponatur
emplastrum de spica qd in. c. de epate no-
minauimus.
¶ Et si ista non suffecerint: cōfectio de sco
ria ferri detur: qd. ℞. mira. indoꝝ belliri-
corum ⁊ emblicorum. oīm añ. ʒ. v. spice si-
nanti cyperi. ℔. pipis olibani ameos oīm
añ. ʒ. ij. scorie infuse in aceto per hebdoma
dam vnam ⁊ postea torrefacte. ʒ. xv. confi-
ciantur omnia cuz melle dispumato quod
fuerit coctum cum apozimate emblicoruz
sicut in capitulo de melencolia nominaui-
mus de quo quotidie ad nucis magnitudi-
nem sumatur: hoc nāqz emorroydarum et
menstruorum sanguinem constringit: flu-
xui quoqz ventris longi temporis reme-
dium affert. ¶ Si autem in ano oritur ali
quid preeminens extra ex quo magnus ꝓ
uenit dolor nec ab eo fluit aliquid: succus
cepe cum pauca lana aut fel vaccinum sup
ponatur. ¶ Suppositorium quoqz lōguz
de ciclamine subijciatur qd patiens p totā
teneat noctem: ⁊ si contingat egredi remit
tatur donec infrigidetur et egrediatur san
guis. ¶ Cum autem dolor vehementissi-
mus fuerit ⁊ apostema magnum in ano:
flōmetur eger ⁊ emplm̄ hoc supponat: se-

Des. confectionis de scoria ferri.

Des. emplr.

dat enim bemoro. dolorem cuz adest apostema cum eis: qd. ℞. mellilotuz camomillam q̄ tandiu in aqua coquātur donec dissoluātur: deinde sumatur ex aqua decoctionis earum q̄tum vna manu capi potest: vitellus oui assati vnus: croci. ʒ. j. opij. ʒ. ij. se. lini triti fenugreci maluauisci: oīum ana ℳ. j. conficiātur oīa ex rob in quo bdellij ʒ. iij. fuerit dissolute ⁊ folia supposita: post q̄ sup ficies ex oleo sisamino in quo adeps gallinaceus fuerit dissolutus aut anatis inuncta fuerit more emplastri superponaẗ dum adhuc sit tepida. ¶ Alia cōfectio dolorem ⁊ apostema sedans: cepe albuz optime coctū teratur ⁊ cum butyro vaccino misceatur vt mollefiat et tepefactum ano in quo est apostema superponatur. hec enim dolorem sedant vehementem.

Des. pillulaꝝ de bdellio.

¶ Cuz vero in ano ragadias habuerit patiens q̄ eum ledunt cum ipsius venter siccus est pillulis de bdelio vtatur: q̄. ℞. mirab. ni. Rebuẗ. amborum ana. ʒ. x. serapini ʒ. iij. nasturtij al. ʒ. ij. bdellij al. mollis et pinguis. ʒ. xv. dissoluatur bdelliū in succo porrorum ⁊ ex eo conficiantur alie ⁊ informētur ex eis piliule ⁊ sumatur ex eis frequenter a. ʒ. j. vsq̄ ad. ʒ. iiij.

¶ Locus vō si adustionez patiatur: ex vnguento de cerusa inungaẗ. ¶ Si autē nō sentitur in ea adustio: vngatur ex vnguento qd fit ex adipe q in gibbo camelli inuenitur ⁊ bdellio qd sic fit. vz vnguētuz de senē. ℞. cere citrie: olei sisamini: adipis anatis: medulle cruris vaccini: adipis qui est in gibbo camelli: bdellij: oīum partes equales: bdelliū pus mucilagine se. lini dissolnatur. deinde oīa misceāẗ: hoc enī optimum existit. ¶ Si aūt eger ragadias in ano habuerit pfūdas a qb⁹ fetēs virus fluxerit: medicamē acutū qd in. c. de vulneribus descripsim⁹ ei supponaẗ qd eger p duos dies patiaẗ. Et si in eis aliqd remaneat qd resudet: medicamē iterū apponatur qd eo vsq̄ fiat donec locus siccet ⁊ nō resudet.

¶ Qd si ea q̄ ibi fiūt eminētia extra ⁊ pendētia fuerint intātū vt arescāt ⁊ nigrescāt butyrū tepidū multotiēs supfūdaẗ donec nigredo ab eo remoueaẗ. ¶ Si autē resudatio reuersa fuerit: acutū medicamē iterū ibi apponaẗ: ⁊ si nō resudauerit: ex vnguēto de cerusa curetur. ¶ Et etiaz qn̄q̄ eminentes hemorroides extra curātur cuz ferro cauterisādo: loqui tn̄ de hoc plus est q̄ huius nostri libri modus requirat.

¶ Fistule vō generantur in ano velociter qm̄ figura eius facit esse illud necessariū: q̄ sunt vtrinq̄ penetrantes aut nō penetrantes. Cum autem pforate sunt vtrinq̄: stercus egreditur ex eis ⁊ ventositas. Si autē non egrediẗ stercus neq̄ ventositas nō est penetrans ab vtraq̄ parte. Loqui vō de eius cura pfecte plus est q̄ hic noster liber expetat.

¶ Sz q̄ oēs fere homines semp maximū incurrūt errorē in cura eius vn̄ ⁊ maxime incurrūt nocumētū: nos excitabimus eos ad hoc qd huic egritudini congruū erit: ⁊ ostēdem⁹ q̄lr a pdicto errore se custodiant ⁊ dicimus q̄ fistula vtrinq̄ pforata cū ab ano remota fuerit nullo mō ferro tangenda est cum incisione enim ferri constringitur stercus inuoluntarie egredi.

¶ Est etiam aliud quare fistula ab vtraq̄ pforata ferro tangi non debet: q̄ toto tempore vite egri sic permanere poterit nō magnum faciens nocumentum: neq̄ pueniet ex ea aliud nisi resudatio ⁊ fluxus.

¶ Si qd ab ea fluxerit acutū fuerit ⁊ mordicatiuum ⁊ fetidum habuerit odorē cui⁹ etiā q̄titas q̄tidie augeatur erit fistula putrida: ⁊ cū hoc herpetestiomeno cui ex medicamine acuto ⁊ ex eo qd complet oīa succurrēdum est anteq̄ dilateẗ ⁊ magnificeẗ. ¶ Cū āt resudauerit nisi parū neq̄ q̄titas q̄tidie augeaẗ neq̄ magnificeẗ neq̄ odor ibi augmētat⁹ fuerit: nō est in ea aliqd qd sit timēdū nisi resudatio ⁊ flux⁹ q̄ medicari pot donec sicceẗ ⁊ detumescat ⁊ nō resudet per longum tempus. Si aūt resudatio redierit: medicamē predictū adhibeaẗ ⁊ h̄ mō poterit blandiri per totum tempus vite egri ⁊ nō nocebit. ¶ Modus adhibendi huic egritudini medicamen ex collyrio quod in cap. de fistula oculi nominauim⁹ sumatur ⁊ optime teratur: ⁊ fistula prematur donec quicquid in ea continetur egrediaẗ: ⁊ si radius eā īgredi poterit īnoluaẗ: cotto: deīde ex predicto medicamīe post q̄

mollificatũ fuerit intinctus in fistulam im mittatur. Si vero in ea minime radius in gredi poterit dissoluat medicamẽ in aqua ⁊ subleuetur coxa egri supposito puluina ri: et eo supino iacente predictũ medicamẽ distillando super fistulam fundatur: ⁊ fiat hoc in mane ⁊ circa noctem per tres dies: ⁊ sedeat in aqua de cucurma ⁊ lauet ex ea.

Post determinationem de lũbricis vt de dispositione cõtingente sepe in intestino recto versus anum: vt fuit supra dictũ. Cõsequẽter .d. Rasis recto ordi ne determinat de quibusdã alijs malis disposi tionib⁹ cõtingẽtibus circa anũ siue extremitatẽ inferiorẽ intestini recti: ⁊ sm hoc duo principali ter facit. qm̃ primo determinat de dispositioni bus quibusdã preter naturã appropriatis ano ⁊ partibus ei proximis. 2° determinat de quadam dispositione que cõmunicat in mulieribus cum matrice: vt de egressione ani ⁊ matricis sine apa te vel cũ apate. 2ª ibi in pñ° illi⁹ capituli. (Cum anus extra egrediatur apate carẽs.) Prima etiam pars in qua agit de appropriatis passionib⁹ ano tria facit principaliter. Nam primo determinat de hemorroidib⁹ ani sm diuersas eoꝝ dispositio nes. 2° determinat de ragadijs ipsi⁹ ⁊ sunt scissu re circa anum facte. 3° determinat de fistula sepe cõtingẽte in ano. Et de his duab⁹ dispositionib⁹ determinat tãq̃ de sepe ɔsequẽtib⁹ ad hemorroi das. Et sm hoc Rasis de hac parte tria facit. 2ª incipit ibi (Cũ vero ragadias habuerint patien tes.) 3ª incipit (Fistula vero que in ano fit freq̃n tius.) Prima pars etiã in duas principales diui ditur. Nã primo determinat de fluxu sanguinis hemorroidalis. 2° de ipsis hemorroidib⁹ cecis ⁊ nõ fluẽtibus. 2ª ibi (Cũ astit in ano orit aliquid preeminens ⁊c.) Prima etiã in duas diuidit. Nã primo docet quis fluxus sang. hemorroidalis nõ est ɔstringendus. 2° declarat quis sit cõstringen dus doces etiã modũ ɔstringẽdi. 2ª ibi (Si autẽ debilitet.) ¶ De prima parte dicit. Cũ sanguis recens. i. de nouo apparens postq̃ ante nõ appa ruerit saltẽ multo tẽpore sine dolore per inferio rẽ fluit regionẽ: interpolate tñ nõ est cõstringen dus nisi ex eo patiẽs debilitet. Et huius rationẽ ponit addẽs: A multis eñ passionib⁹ exinde libe rat. vel sup. ɔseruat: sup. eius euacuatio est ɔue niẽs: ⁊ sic talis fluxus nõ est ɔstringẽdus. ¶ Pro intelligẽtia hui⁹ partis opꝫ primo notare de mẽ te oĩm auctoꝝ cõmuniter q̃ fluxus hemorroida lis sanguineus intelligitur fluxus sanguinis ex ano veniẽs ex apertione orificioꝝ quarũdã ve narũ in circuitu ani existentiũ que sunt quinq͡ꝫ a vena chilis originẽ habẽtes: principalissime de putate a natura ad recipiẽdũ sanguinẽ grossum qui propter eius grauitatẽ est paratus deorsum descẽdere: immo inclinat ad descensum. Et ideo cũ abũdat humor melencolicus in sanguine vel superfluitas q̃ti in sanguinẽ ꝑcipue cũ sanguis est grossus a natura dirigit ab epe ⁊ ab alijs ve nis ad dictas venas circa anũ existentes hemor roidales appellatas ꝓpter causam loco suo dicẽ dã. Nã talis fluxus harũ venarũ est qui ꝓprie di citur hemorroides si fit de diuersis venis: vt di cebat Ras de mẽte Gal. 11° ɔtiñ. ca. 7°. ⁊ sunt ver ba Gal. 6. affo. in prin° cõmenti. 12. illi⁹. Hemor roidas sanari antiquas ⁊c. vbi dixit. impossibile est hemorroidas esse sine apertione orificioꝝ ve narũ ani ⁊ fluxu sanguinis ab eis: ⁊ ibi sumebat hemorroidas ꝓprijssime: inclinãte etiã tali ma teria sua grauitate ad modũ deorsuꝫ: vt ɔñr per poros illarũ venarũ dilatatos extra corpus per anũ educat. Ex quo pꝫ q̃ in corporib⁹ in quibus abũdãt humores melencolici mixti cũ sanguine cũ fit talis euacuatio per dictas venas: talis eua cuatio videtur regularis facta a virtute maxime virtute euacuante periodice ⁊ sine dolore: vnde declaret euacuationem talem regulari a virtute euacuãte in tpe in quo materia est aggregata et sistẽte euacuationẽ postq̃ est euacuata supfluẽs materia. ⁊ iterato post tps cũ aggregat euacuã te ⁊ ita periodice euacuãdo sm ordinẽ: sicut etiã ɔtingit ⁊ in mẽstruatione mulierũ ordinata cũ fit euacuatio de mẽse in mẽsem periodice: tũc ta lis mũdificatio sanguinis grossi melẽcolici per dictas venas mẽstruales dicit eẽ regularis: nec est ɔstringẽda nisi superfluat debilitata virtute. Ita silr̃ quibusdã hominibus accidit per naturã vt multiplicãtib⁹ eis sanguinẽ grossum ⁊ humo rẽ melẽcolicũ cũ eo a natura: talis humor cũ mlꝫ tiplicat periodice ad illas venas demãdet: in q̃ bus cũ recipit materia: tũc earũ orificia aperiun tur ⁊ effluit ⁊ extra corp⁹ educit: ⁊ post ipsi⁹ edu ctionẽ naturaliter dicta venarũ orificia claudũ tur: ⁊ talis vt ɔstat dicit regularis: ex ɔñti nõ est restringẽda nisi ad debilitatẽ ducat. nã per eã ꝓ seruat a multis egritu^m gñib⁹. de quib⁹ dicebat Aui. 17. tertij. in cura vlti. Et scias q̃ in sanguine qui currit ab hemorroidib⁹ ⁊ ex ano ẽ securitas ab herpetestiomeno ⁊ mania ⁊ melẽcolia ⁊ epi lesia melẽcolica ⁊ cãcro ⁊ scabie ⁊ lepra ⁊ similibus morb. sup. quorũ materia est humor melicus siue naturalis siue adustus. Declarat autẽ debilitas iclinãs ad restrictionẽ apparẽte tali sanguie q̃ñ est talis ⁊ tãta vt ducat ad nõ potẽdũ hoiem q̃ñ stare rectũ ⁊ mollificationẽ genuũ: imo dicebat Aui. ⁊ cõprehẽsionẽ syncopis. i. ad ꝓpinquitatẽ syncopis. ¶ Et ex hoc infert q̃ apparente eñone sanguinis ab hemorroidib⁹ alteri⁹ spẽi a sangui ne melico: vt apparẽte sang. bono ⁊ laudabili si ue cholico siue fl'atico: q̃ talis eño nõ est simplr̃ regularis: ⁊ ex ɔñti est restringẽdus nõ expectã do ex̃neã debilitatẽ: qm̃ sanguis bon⁹ dꝫ a ṽtute retineri ad mẽbroꝝ nutricationẽ: ⁊ cũ ẽ sanguis cholicus subtilis ɔueniẽtius educit ꝑ aliã regio nẽ vt ꝑ nares. sanguis aũt fl'atic⁹ ɔueniẽti⁹ regu lat si digerat eq̃ fl'a: vt sepe a natura san. posti ea eũando cũ medicinis appropriatis ipsi fl'ati. Et hoc totũ isinuauit Aui. cũ dixit: ⁊ nõ opꝫ q̃dẽ vt ex hemorroidib⁹ aptis currẽtib⁹ sang. fluens retineat donec ꝑueniat ad debilitatẽ ⁊ mollifi cationẽ genuũ: ⁊ cõphẽsionẽ syncopis et videat sanguis nõ niger: ⁊ ita caute loq̃ns dixit: Videa tur sanguis nõ niger: vt icludat oẽm aliũ sangui nẽ a nigro melico debere ɔstringi siue fuerit san guis laudabilis siue flegmatic⁹ siue cholericus. ¶ Nota tñ q̃ ẽt apparẽte illo sanguine melico: lꝫ nõ sit simplr̃ ɔstringẽd⁹ cũ oib⁹ ingenijs ad cõ strictionẽ faciẽtib⁹: de quib⁹ videbit infra loco suo. Est tñ talis flux⁹ moderãdus antẽq̃ ꝑducat

Declaratio pme ptis.

Utilitates fluxus he morroida rum.

ad illam debilitatē de qua dictū est:ita vt mate
teria nociua ⁊ supflua paulatim eūcetur ⁊ virt⁹
ꝯseruet.⁊ hāc sniam posuit Aui.cōtinuādo lite
rā dixit.Et melius est vt extrahat paulatim nō
subito.⁊ hoc etiā insinuauit nobis Hip.6.affo.
affo.in ista mā famoso 12° vbi iussit in fluētib⁹
hemorroidibus esse periculum in restringendo
ſm totū oēs venas cōstringēdo nisi vna relicta
fuerit:quasi dicat.nō totaliter est talis flux⁹ per
mittēdus nec restringēdus totalr:sed moderan
dus ⁊ intercipiēdus.nam ⁊ si. fieret eūatio mali
humoris:tñ dicebat Aui.in de viribus cordisq
eūatio q̄cunq̄ fit sup.etiā de malis humoribus
virtutē duobus modis ledit debilitādo.si ergo
seq̄tur ex tali eūone debilitas multa circa epar
⁊ mēbra nālia:tandē ꝑparātur ad hydropisim.⁊
ideo cum cōtinuāt tales fluxus nō expectemus
talem debilitatē quā posuit Aui.qm̄ in mēbris
radicalibus esset notabilis tūc flux⁹ diuturnita
te acquisita debilitas:sed qñ fluxus talis est re-
cēs vt sine dolore ⁊ periodicus:vt dicebat Ras.
in tex.nostro tūc nō est cōstringēdus nisi ducat
ad debilitatē q̄ dicta est:q: q̄dā sunt corpora ita
debilia ꝙ ex omni leui eūone ita debilitātur:et
tūc ēt si esset recēs dz cōstringi:nec tūc tm̄ in ꝑn
cipalibus mēbris est acq̄sita magna debilitas:
sz cū ꝓlongat debemus moderare ⁊ aliq̄lr inter
cipere fluxū ⁊ nō expectare ꝙ corpus adducatur
ad tantam debilitatem.Et sic patet literam esse
claram:⁊ tu lege eam.

Declaratio 2e ꝑticule p̄e partis principal.

¶ Si autē debilitat.) ¶ Hec est 2ª pars in qua
docet ꝯstringere fluxū talem hemorroidalem cū
ꝟt⁹ debilitat cum diuersis ingenijs.Pri° mitio
rib⁹ ⁊ 2° fortioribus.Et ſm hoc posset diuidi ꝑs
ista in tot partes quot pūcta ponit.Nam p̄° po
nit exhibitionē esse fiēdā de trociscis de karabe
2° ordinat nutriētia ꝯueniētia.3° ponit vnū em
plastrū appropriatū.4° ordinat elcarium de sco-
ria ferri:⁊ ponit eius descriptionē.Et ordinan
do dietā p̄° ponit ordinē in dieta ꝟtute nō mul
tum debilitata:deinde ponit ordinē in dieta ꝟ-
tute multū ꝓstrata:ptes patebūt legendo. Dicit
de p̄ª parte.Si aūt debilitet ⁊ indiget su.talis
fluxus ꝯstrictione trocisci de karabe cū succo su
mach det.rō partis est clara:qm̄ in ꝟtute horuz
trociscoꝝ fit infrigidatio ꝯglutinatio cōstrictio
meatuū cū aliq̄li stupefactione:vt visum est su-
pra in ca° de ꝯstrictione sanguis.vbi posuit eoꝝ
descriptionē.⁊ ꝑ hos trociscos intelligit alios
ad hāc intētionē faciētes vt sunt trocisci de ba
laustijs ⁊ troc.de spodio cū se. acetose:cum aq̄s
appropatis vt cū aq̄ plātagis:portul. burse pa-
storis ⁊ silibus. ¶ Addit.ponendo ordinē in die
ta dixit:in comestione q̄z sumat sumachiaz.i.ci
bariū factū cū virtute sumach:vt expositum est
supra:⁊ cibū q̄ cū succo vue acerbe fit:⁊ silia eis
de his q̄ nutriētia sunt.Addit:si ꝟo mltū debili
tet nutriat cū succo carnis.i.cū pistatꝫ de carni
bus sup.appropriatis ad stipticū declinātibus
vt sunt ꝑdices turtures.⁊ similes vel ꝑ succum
carnis possum⁹ intelligere aquā carnis ſm ordi
nē als datū:cui sup.succo admisceatur succ⁹ gra
natoꝝ vel cydonioꝝ vel su.berberoꝝ vl' agreste.
Addit:de potu:vinū q̄z stipticū.s.nigrū grossuz
⁊ austeꝝ:hec omnia clara sunt ex dictis in cap°
de mictu sang.⁊ in ca° de fluxu sang.narium.

Declaratio 3e particule p̄e ꝑtis principal

¶ De 3ª parte ponit vnum emplastrum ponen-
dū sup epar qd̄ ēt i ꝟtute sua ē stipticū ꝯfortati
nū ⁊ ꝓhibitiuū flux⁹ ⁊ relaxatiōis ꝯtentiue epa
tis qd̄ est emplm̄ de spica:dixit ⁊ super epar po-
nat emplm̄ qd̄ in ca° de epate noiauim⁹:in quo
intrāt spica:mastix:cipeꝝ:sq̄nātū:calamus aro
maticus:myrra:crocus:q̄ nō tm̄ valēt ad inten-
tionē dictā:sed etiā in ꝟtute multū debilitata:
multū ꝯfortāt epar ꝓhibēdo a gñatione vētosi
tatis ⁊ aq̄sitatis:⁊ sic ꝯñr a casu in hydropē:de
q̄ multū dubitat stāte fluxu multū debilitāte.
¶ Ultimo ꝯñr qñ ista nō suffecerint ordinat ele
ctuariū de scoria ferri:qd̄ est multū singulare in
intētione nr̄a:⁊ nō tm̄ ad fluxū hemorroidalem
sz ēt mēstruoꝝ:⁊ ordinat dosiz illi⁹ exhibēdo ad
q̄titatē nucis quotidie.Et hoc est multo forti⁹
remediū ꝙ ea q̄ dicta sunt supra vt pꝫ inspiciēti
itrātia.dicit sic:⁊ si h̄ nō suffecerint elcuz de sco-
ria ferri det.Et ponēs descriptionē ei⁹ dixit.Rx.
mirabol.nig.belliricoꝝ embli.oīum aā.ʒ.ʒ.spi-
ce:sq̄nā.cyperi.ꝶ.piperis:ameos:olibani.oīuz
aā.ʒ.ij.scorie infuse in aceto ꝑ hebdomadā.j.et
postea toste.ʒ.xv.conficiātur omnia cum melle
dispumato:qd̄ fuit coctū cū apoximate emblico
coꝝ:sicut noiauim⁹:vt dixit in ca° de melēcolia
nā ibi posuit q̄d itelligere debem⁹ ꝑ mel embli
coꝝ:versus finē capituli in elcario:qd̄ vocat leti
ficās.Addit:cōtinuando in tex.nr̄o ponēdo do
sim ei⁹ ⁊ vtilitates dixit:de quo.s.elcario ad nu-
cis magnitudinē sumat sup.cū modico vini au
steri vel cū aq̄ plantaginis vel absinthij ſm exi
gētiā cause.eādē ēt intētionē complent trifera
ferruginata ⁊ trifera minor ex arte fenonis q̄s
descriptiones habes apud Me.Hic breuiter no
tare debes ꝙ lz Ra.posuerit in tex.curā constri
ctionis fiēde ꝓpter instātē debilitatē virtutis.
Ista ēt cura fiēda est qñ est necessaria cōstrictio
ēt ꝯstāte ꝟtute vt qñ.s.eūatur humor non dign⁹
eūari ꝑ illam regionē siue fuerit sanguis lauda
bilis siue subtilis siue aq̄sus.Nā tales oēs ꝯstri
gere opꝫ:vt supra dictū fuit diuertēdo si op⁹ est
cum flobotomijs ⁊ ventosationib⁹ ⁊ reliq̄s de
q̄bus dictū est:alterando tñ dietā ⁊ medicinas
ad calidū ⁊ fridū ⁊ magis siccū ⁊ glutinosuz ſm
diuersitatē causaꝝ de q̄bus abūde scriptū est su
pra in silibus caplis ⁊ forte aliq̄d dicet infra la-
tius loco suo. ¶ Seq̄tur 2ª ꝑs principalis hui⁹
capli.(Si aūt in ano orit aliq̄d.)in qua.d.Ras.
ponit curam hemorroidarū improprie sumpta
rū.s.nō fluentiū sed cecaꝝ:a q̄bus nihil notabi-
le fluit de humore:⁊ duo facit.Nam p̄° ponit cu
raz ipsarum cū sunt eminētes ⁊ non fluētes stā-
te aliquali dolore in eis.2° ponit curam earum
cum dolor est vehementissimus. 2ª incipit ibi.
(Cum autem dolor vehementissimus fuerit et
apostema magnum ⁊c.) Prima in duas.p̄° po-
nit curam dictarum eminētiarum circa anū nō
fluētiū ꝑ duo medicamina appropriata ad aper
tionē dictarum venarū non multum fortia.2°
ponit curam ad eādē intētionē ꝑ aliud fortius
suppositoriū.2ª ibi.(Suppositorium q̄z longuz
⁊c. ¶ De p̄ª parte dicit.Si aūt in ano oritur ali-
q̄d preeminēs extra ex quo magnus ꝓuenit do-
lor nec fluit ab eo alquid.s. taliter preeminēti
succ⁹ cepe cū pauca lana aut fel vaccinū suppo
natur.s.ifusa i dicto succo cepe p̄us cocto ⁊ est
miti⁹ remediuz:vel in succo crudi ⁊ ē forti⁹ aut
i felle vaccino ⁊ ēt ē forti⁹.Pro intellectu hui⁹ ꝑ

Declaratio p̄e ꝑticle 2e ꝑtis principalis.

tis ꝛ sequentiũ est aduertẽdũ ꝙ sicut dictum est in parte superiori vene hemorroidales sunt ve- ne circa anũ existẽtes ab apertione orificiorum: quarũ a natura expellit sanguis melicus: ꝛ sup dicta orificia venarũ natura produxit vnã pelli culã nõ cõsisa in totũ de virtute retentiua ipsa- rũ venarũ ꝛ orificioꝝ earũ: que pellicula vbi nõ esset fluẽte quasi ꝯtinuo materia humoralis ad dictas venas ꝑpter sitũ ipsarũ: grauitate etiã materie inclinate ad motũ deorsum: vt dictũ est supra fieret quasi ꝯtinuatio flux⁹ materierũ per easdẽ venas qḋ esset nature tediosum ꝛ adduce- ret ad debilitatẽ: prouidit ergo natura de dicta pellicula supra ipsarũ venarũ orificia ad ꝓhibi tionẽ cõtinui exitus dicte materie. si ergo ꝯtin- gat sanguinẽ fluere extra orificia dictarũ vena- rũ ꝛ illã pelliculã ẽm poros ꝓprios nõ dilatari vel corrũpi: tũc ille sanguis clandet ĩtra dictas venas ꝛ eãdẽ pelliculã prohibẽtẽ exitũ ei⁹: ꝛ ꝑ- inde extẽdit illa pellicula violẽter a materia ex- tẽdẽte: ꝛ ꝯñr dolor inde causat maior vel minor ẽm maiorẽ vel minorẽ extẽsionẽ ꝑter naturã fa- ctã in dicta pellicula: ꝛ maiorẽ etiã extẽsionẽ ve narũ vel minorẽ de materia retẽta ꝓhibita ex- pelli ꝯcurrẽte etiã maiore vel minore acuitate dicte materie. Et ex hoc pꝫ ꝙ in cura istarũ vena rũ taliter tumefactarũ stat cũ intẽtiõe remissio nis doloris sequẽtis ad talẽ extẽsionẽ ꝑter natu rã ꝑᵐ ingeniũ immediate ad aperiẽdũ poros di cte pellicule vt ille sanguis ꝑternaturaliter ibi dẽ retẽtus ꝛ dolorẽ causans possit ab illis venis elici in quib⁹ ꝑᵐ claudebat. ꝛ ĩ hoc cũ medicinis aperitiuis cõplet: quarũ proprietas est: vt dice bat. A. 2° cañ. loco alleg. vt moueat materiã exi- stentẽ intra concauitatẽ meatuũ ad exteriora ꝛ remanere faciat dictã cõcauitatẽ apertã. et hoc nõ efficit nisi qꝛ subtilis est et resolutiua: aut qꝛ subtilis est ꝛ incisiua: aut qꝛ subtilis est ꝛ lanati ua. Et addidit: omne aũt acutũ est aperitiuũ. vt exẽpli gr͞a. cepe ꝛ omne amarũ subtile est aperi- tiuũ. exẽpli gr͞a. omne genus fellis: et oẽ subtile liquidũ est aperitiuũ cũ ad caliditatẽ declinat: vt sup. est oleũ de amigdalis ama. ꝛc. ¶ Et ex his tãꝙ ex fundamẽto pꝫ verifica° totius partis. nã

De modo aperiendi has venas dũ op⁹ fue rit.

ex lana infusa in succo cepe tãꝙ in succo aperiti uo: ꝛ superposita dictis venis tumefactis prepa rat ad eruptionẽ vel illoꝝ orificioꝝ apertionẽ: ꝛ sic ad exitũ sanguinis in vacuitate ꝯtẽti: qḋ si nõ sufficiat infundat lana in felle vaccino: ꝛ est for- ti⁹ ad hãc intẽtionẽ ꝛ superponat. ꝛ sup. si nõ suf ficit ꝯtinuãdo lrãm dicit Ra. de 2ª parte huius partis: suppositoriũ qꝫ lõgũ de ciclamine super- ponat ꝙ patiẽs per totã teneat noctẽ qḋ etiam suppositoriũ est fortius: ꝛ maxime si fuerit actua tũ in multo tp̃e sua acuitate ꝛ mordicatione. Et addit Ras. ꝛ si ꝯtingat egredi sup. tale supposi- toriũ reintromittat in anũ donec scindatur illa pellicula ꝛ aperiant orificia venarũ et egrediat sanguis. Et ita pꝫ ista pars clara. ꝛ lꝫ sint multa alia remedia ad hanc intentionẽ cõplendã que infra loco suo dicent: ista sufficiãt vt vehemẽter fortia. ¶ Sequit illa pars. (Cũ aũt dolor vehe- mẽtissimus fuerit.) Hec est 2ª pars hui⁹ 2ᵉ ꝑtis

Declaratio 2ᵉ ꝑticule 2ᵉ ꝑtis ꝑn cipalis.

ꝑncipalis: in qua. d. Ra. docet succurrere accidẽ ti cõmuniter ꝯtigẽti ad tales hemorroidas emi nẽtes ꝛ apõsas nõ fluẽtes ꝛ est dolor vehemen- tissim⁹ qui etiã vehemẽtior fit: qñ ꝑ medicinas vel suppositoria que applicant dictis hemorroi dib⁹ intẽdũt medici apertionẽ dictarũ venarũ: vt fuerũt medicamina paulo ante dicta que sua acuitate ꝛ mordicatione inflãmãt dicta mẽbra: ꝛ hoc faciẽdo duo facit. Nã primo ponit curã mi tigationis talis doloris per flõmiã fiendã. 2° ꝑ emplastra sup. supponẽda: ꝛ ponit iuuamenta ꝛ eoꝝ etiã discriptiones ꝛ modũ applicatiõis. 2ª ibi (Et emplm̃ hoc supponat.) ¶ Dicit ergo pri- mo. Cũ aũt dolor vehementissimus fuerit ꝛ apa magnum. i. magna tumefactio facta fuerit in di ctis mẽbris flõmet eger sup. de vena basilica si- nistri lateris. nã per talẽ flõmiã diuertit a fluxu materie: vt sang. melici ad illas ꝑtes. etiã aliqua liter infrigidant humores facta flõª: ꝛ ita mino rat extẽsio dictoꝝ mẽbroꝝ ꝛ acuitas materie in impressione sua que erãt cause principales ipsi⁹ doloris: ꝛ ita minuet dolor. ¶ Cõsequẽter facta diuersione et aliquali diminutione doloris vel saltẽ ꝓhibitione augmenti ei⁹ per flõmiã dictã ponit empl͞a duo dicta facientia ad remissionez doloris. Pri͞m magis valens in remissione dolo- ris in cura magis coacta: qꝛ medicamẽ est stupe factiuũ. 2ᵐ est magis regulare minorato dolore faciẽs ad materie resolutionẽ in dictis mẽbris incluse simul cũ apertione orificioꝝ venarũ si nõ fuerint pri⁹ dicta orificia dilatata. 2ᵐ ponit ibi (Alia cõfectio dolorẽ ꝛ apa sedãs.) ¶ De prima parte dixit: Et emplm̃ hoc sup. facta flõª suppo- nat. Sedat. n. hemorroidarũ dolorẽ cũ adest cũ eis apa. ꝛ hui⁹ dicti ratio sumit ex hoc: qꝛ ex par te ipm̃ emplm̃ cõponẽtiũ acquirit in emplõ vt⁹ ex vna parte mollificatiua mẽbroꝝ extẽsoꝝ ꝛ le- nis resolutiua cũ caliditate tẽperata ex anodi- nis vel parũper calidioribus: acquirit etiã opij virt⁹ minoratiua sensus mẽbri in virtute intrã- tis: ꝛ ita ꝯñr minuet dolor: cuius descriptionem ponit: vt infra multũ intricatã: quam ego sic or- dino. ℞. mellilotum. camomillã que sunt velut anodine medicine exẽpli gratia. fenug. de quoli bet. ℳ. ʃ. seminis lini: fenug. maluauisci. omniũ

Desc. ẽpli doloris mi tigatiui.

aã. ℳ. etiã vnũ: que tãdiu in aqua coquant do- nec dissoluant. i. reddant debite decocte. deinde sumat ex aqua decoctionis earum qḋ sufficit: qḋ declarauit paulo post cũ addit: ꝙtum manu vna capi potest. deinde semẽ lini ꝛ maluauiscum ꝛ fe nug. terant ꝛ cõficiantur cũ rob. i. vino cocto, in quo bdellij. ℥. iij. dissolute fuerint. postea vitell⁹ oui assatus vnus cũ eisdem incorporetur cum. ℥. ij. opij: ꝛ croci. ℥. ʃ. ad opij correctionem: ꝛ ita su- perponatur membris dolẽtibus postꝙ eorũ su- perficies. i. pars extrinseca ex oleo sisamino: in quo adeps gallinacea fuerit resoluta aut anatis inuncta fuerit. i. pars extrinseca inuncta fuerit cum oleo sisamino vel adipe anatis. Nam post di ctam inunctionem illud totũ more emplastri su perponat donec adhuc tepida sint sup. intrãtia in tali emplastro. Patet enim ꝙ in his est virtus lenis mollificatiua cũ leni resolutione de mate- ria ex parte camomille mellilotí et maluauisci: seminis leni ꝛ fenug. Stat etiam in hoc intẽtio minoratiua sensus ex ꝑte opij cum croco correcti minoratiua etiã acuitatis hũoris ex ꝑte vitelli oui assati ꝛ bdellij intrãtis cũ ꝓprietate ꝛ iuuã- tis dicta mẽbra ani: ꝛ oĩa talia ꝑparant ad agẽ- dũ si pri⁹ fiat inũctio cũ oleo sisamino vel adipe galline vl̃ anatꝫ: q̃ cũ mollificatiõe mẽbroꝝ ꝛ cũ

ꝓprietate quasi in omni dolore ꝯueniunt. Et si
de his fiat inunctio circa dicta loca etiã cum in
tẽdimus applicare medicamina acuta ad aptio
nẽ venarũ de q̃bus dictũ est in particula supio-
re erit multum immãs ꝛ regulare ad opationem.
¶ Cõsequẽter ponit aliud medicamẽ magis va
lens ad resolutionẽ materie q̃ remãsit in dicis
venis cum virtute tñ mitigatiua doloris dixit.
Alia confectio sup. in forma emplastri dolorem
ꝛ apostema sedans cepe album optime coctum
teraꝶ. signanter dixit album ꝛ optime coctũ: qꝛ
vt voluit Diasco. ꝛ Sera. ꝙ q̃ sunt rubei coloris
sunt acutiora q̃ꝫ alba cocta etiã minus acuta q̃ꝫ
cruda ꝛ cum butyro vaccino misceãur vt molle
fiat ꝛ tepefactũ ano in quo est apostema suppo-
naꝶ. ꝛ ponens laudem huius dixit. Hoc em̃ dolo
rem vehemẽtẽ sedat. Nam remissa acuitate ꝑ de
coctionẽ maxime in albo stat quasi nulla acui-
tas sed temperata caliditas cũ humiditate fa-
ciẽte ad resoꝲonem cuꝫ mitigatione doloris. Et
hec sufficiãt de textualibus de hemorroidibus.

Des. empli mitigatiuũ doloris

¶ Seq̃ꝶ nũc 2ª pars principalis huius capꝲi: in
q̃. d. R. determinat de curatione ragadiaꝝ. i. scis
surarũ cõtingẽtiũ circa circuitũ ani vt sunt ac-
cidẽtia sepe ꝯseq̃ntia ad hemorroidas cuꝫ male
curãtur ꝛ duo facit ꝑncipaꝲr. Nã pº docet cura-
re tales ragadias cum q̃bus nõ ꝯiũgiꝶ emissio
virulentie: immo q̃si sunt immãles ad bonũ in-
tellectum: qꝛ ab eis nõ fluit materia subtilis 2º
docet curare eas a q̃bus fluit mã saniosa vel vi
rulentia ꝛ maxime cum sint ꝓfunde. 2ª ibi. (Si
aũt eger ragadias in ano habuerit.) Prima ẽt i
duas ꝑꝫ qꝺ ꝑ duo docet curare dictas ragadias
s. pº cum pillulis de bdelio. 2º cum medicinis lo
calibus. scꝺa ibi. (Locus vero si adustionem ꝛc.)
¶ De prima parte dixit. Si ꝟo in ano ragadias
habuerit patiẽs que eũ ledũt cũ vẽter ipsiꝰ siccꝰ
est pillulis de bdellio sepe vtaꝶ: cõtinuãdo po-
nit descriptionẽ ipsaꝝ pillulaꝝ. Sed priꝰ est in
telligendũ ꝙ ragadie idẽ sunt qꝺ scissure q̃ mẽ-
bris accidũt: que q̃nq̃ accidũt in labiis aliquã-
do in manibꝰ ꝛ pedibꝰ tpe magni frigoris ꝯiun
cta siccitate: signãter ergo ꝯtraxit hoc ad eas q̃
fiũt in ano. Vñ dixit: q̃ vero in ano sunt ragadie
nã sunt scissure q̃ fiunt in ano vt plꝲm: lꝫ aliquã-
do magis ꝓfundenꝶ supius quaꝝ vt plꝲm cã im-
mediata est cõpꝲo sicca q̃ ꝯtrahẽdo ꝑtes ani se-
parat eas adinuicẽ: lꝫ huiꝰ siccitatis cã aliquo-
tiens fit humor acutus descẽdens ꝛ aliquotiẽs
medicine acute in anũ posite vt sepe ꝯtingit in
curatione emorroydaꝝ ad exsiccationẽ inducen
dã: lꝫ ẽt ab aliis cãis euenire possint: vt infra vi
debiꝶ loco suo: qꝛ ẽt ꝓpter aptionem violentaꝫ
emorroydaꝝ surdaꝝ factã cũ ferro euenire solẽt
iõ de eis accñtibꝰ ad ipsas emorroydas. Ra. eui
dẽter hic de eis determinauit. ¶ Et ex hoc pꝫ ꝙ
oĩs incessus rex duraꝝ per illas partes adducit
ad nocumentũ dictaꝝ ragadiaꝝ ꝛ ad dolorẽ ma
gis dilatãdo ragadias: ꝛ ita incessus fecis dure
maxime ledit: ꝓpterea dixit ꝙ ledũt patienteꝫ.
Cũ vẽter ipsius siccus est: ordinat igitur primo
pilꝲas de bdellio q̃s vult sepe sumi debere et in
casu valẽt ad multiplices intẽtiones: ꝑmo ad le
niẽdũ ventrẽ nõ mollẽ cũ virtute mirabolanoꝝ
intrãiũ ꝛ bdellii ẽt mollificatiui: q̃ medicine et
si adducãt ad ꝓhibitionẽ siccitatis vẽtris: non
tñ educũt humores ꝯuertẽdo aliũde eos ꝑ anũ:

Quid sint ragadie.

sed aut cõprimẽdo vt mirabolani aut mollificã
do in ꝟtute bdellii. Nã medicine laboriose soluẽ
tes in casu nõ ꝯuenirent simpꝲr: ꝛ mollificatiue
nõ ꝯuenirent in ragadiis a tali cã pẽdentibꝰ vt
ab emorroydibꝰ soluiꝶ in q̃bꝰ necessaria est cõso
lidatio ꝛ exsiccatio. Valẽt ẽt iste pilꝲe in casu ad
exsiccationẽ humiditatis accñtalis q̃ solet in ta
libus ragadiis ꝯiũgi ꝓhibentis ꝯsolidationem
ipsaꝝ ragadiaꝝ: ꝛ hoc in ꝟtute nasturtii multuꝫ
exsiccatiui: nã est siccũ in tertio cũ caꝲitate quasi
in eodẽ: ꝛ in ꝟtute serapini qꝺ ẽt est siccũ in scꝺo
extenuatiuũ ꝛ aliqualꝲr solutiuũ. Et de dosi haꝝ
dicit Ra. sumi põt a. ʒ. ſ. vsq̃ ad. iii. Plurime ta-
mẽ alie descriptiões repiuntur de eisdẽ pilꝲis ꝺ
bdellio q̃ sunt ab auctoribꝰ diuersis descripte.
Et Mes. ponit tres descriptiones eaꝝ ꝛ vnã ex
intẽtiõe ꝓpria: sed sunt magis stiptice ꝛ magis
valent in fluxu hemorroidarũ ꝛ mẽstruoꝝ q̃ꝫ in
hac nostra intẽtione: immo in nostra intẽtione
nõ cõuenirent qm̃ relinquerent nimiã siccitatẽ ꝛ
vẽtris cõstipationẽ: ꝛ p̃r esset timor ne feces in
durarenꝶ: ꝛ ex ꝯñti in exitu earũ causaretur maiꝰ
nocuᵐ q̃ꝫ iuuamentũ per dictas pillulas. Et de
hoc dedit canonẽ Aui. in cura ragadiarũ ad finẽ
cũ dicit: ꝛ deuitentur stiptica exiccantia egestio
nem. Et ex hoc bene notate ꝙ stãtibus hemorroi
dibꝰ siccis nõ fluentibus superflue vel etiam ra
gadiis non fluente sanguine superfluo sicut fere
nunq̃ꝫ cũ eis cõiungiꝶ ꝙ cũ debemus vti pillulis
de bdelio nõ debemus acceptare cõpositionem
pillularũ Mesue q̃ cõmuniter fit in apothecis:
sed debemꝰ vti pillulis de bdellio hic a Rasi po-
sitis. Pillulis aũt de bdellio Mesue debemꝰ vti
cũ intendimus forti restrictioni ꝛ exiccationi vt
in hemorroidibꝰ fluentibus ꝛ in fluxu mẽstruo-
rũ cõstringedo: vt dictum est. Ad quas intentio-
nes Mesue principaliter ordinauit: et hoc bene
nota. ¶ Lego literã: Cũ vero in ano habuerit ra
gadias patiens que cũ ledũt eũ venter ipsius est
siccus pillulis de bdellio sepe vtaꝶ. ℞. mirabol.
nig. ꝛ kebuloꝝ amborũ. añ. ʒ. x. serapini. ʒ. iii. na
sturtii al. ʒ. ii. bdellii mollis ꝛ pinguis. ʒ. xv. dissol
uaꝶ bdelliũ in succo porrorũ ꝛ ex eo ꝯficianꝶ alie
medicine ꝛ informenꝶ pillule: in succo porrorum
est ꝓprietas ad egritudines ani ꝛ ad hemorroi-
das ꝛ ragadias simul cũ virtute incitãte expul-
siuã ad expulsionem. Et addit ꝛ sumaꝶ ex eis fre
quẽter a. ʒ. ſ. vsq̃ ad. ʒ. iii. nõ ponit hic Ra. mirab.
citrinos neq̃ alia genera mirabola. Sꝫ ista duo
tantũ ad intẽtionẽ exiccationis sanguinis me-
lencolici cõsueti fluere ad hemorroidas qꝺ perfi
ciꝶ per miraboꝲ. nigros ꝛ ad exiccationẽ etiã hu
miditatis accidẽtalis fꝲatice aquose ꝓhibentis
cõsolidationẽ. ꝛ istud perficiꝶ per mirabolanos
kebulos: vbi si sanguis esset acutus vel aliqua
materia cholerica adduxisset ad ragadias exic-
cando ꝛ corrodendo: tũc reliqua genera mirabo
lanorũ cõuenienter intrarent sicut in illis: quas
fecit Mes. nec tũc expediret ponere serapinũ et
reliqua multũ calida nisi refrãgerenꝶ per frigi-
da sicut cõuenienter fecit Mes. ad intentiones
suas. Nã in suis pillulis preter mirabolanos et
scoriam ferri ꝛ semina porri quia valent cũ pro-
prietate addidit: ꝛ corallos ꝛ karabe ꝛ margari-
tas ad exiccandum ꝛ infrigidandum: et sic patet
litera clara. ¶ Cõsequenter ponit curã per loca
lia. Primo qñ in loco ꝑcipiꝶ adustio ꝛ caliditas.

No. de pillulis de bdellio in hoc casu.

Not. hunc canonem.

Nota.

Des. pillularum de bdellio.

2° qñ nõ sentit in eo adustio. 2ª ibi. (Si aũt nõ sentit ⁊c.) ¶ Dicit p°. locus ꝗ̃o si adustionem patiatur ex vnguẽto de cerusa vngat: qḋ vnguẽtũ ipse ordinauit in 7° huius tractat⁹ supra in ca° de adustione ignis ⁊ aq̃: in quo intrat oleũ ro. ⁊ albumen oui cum cera ⁊ cũ cerusa tante quantitatis q̃tum recipere possunt dicta ad formã vnguẽti semp̱ supra dicta simul cõterẽdo in circuitu mouẽdo in mortario plumbeo ⁊ cũ pistello plumbeo si fieri põt: ⁊ q̃dã addunt vt dixit parũ camphore: pꝫ eñ ꝙ in his est virtus infrigidatiua ꝯfortatiua ⁊ g̃natiua carnis: ⁊ ꝑñr fit remissio vstionis ⁊ inflammationis ꝑcepte in dictis partibus. ¶ De 2ª parte dicit. Si aũt non sentit in eo adustio vnguat ex vnguẽto qḋ fit ex adipe q̃ in gibbo camelli inuenit ⁊ bdelio quod appellat vnguẽtum de senẽ: ⁊ ponit eius descriptionem: qḋ sic fit. ℞. cere citri. olei sisamini adipis anatꝫ: medulle cruris vaccini: adipis q̃ ẽ in gibbo camelli: bdelij: oĩum partes equales: bdeliũ in mucilagine semis lini dissoluat: deide oĩa misceãt: hoc eñ optimũ existit: vt dixit: pꝫ enĩ ꝙ hoc vnguẽtũ valet in talibus in q̃b⁹ nõ est calor vñ declarat ꝙ cũ scissuris cõiungit friditas cũ aliq̃li siccitate: q̃ etiã facit in cõseruãdo scissuras aggregatione quarundã partiũ ad seip̃as ⁊ ab elongatiõe ab alijs sicut cõtingit in hyeme fieri scissuras cũ frigiditate cõiũcta siccitati: et tũc cõplet cura ꝑ calefaciẽtia ⁊ humectãtia: cũ q̃bus ꝯiungit cũglutinatio: ⁊ hoc totũ complet ꝑdictas medicias intrãtes in compõne hui⁹ vnguẽti: vt pꝫ intelligẽti. ⁊ q̃ adeps gibbi camelli apud nos nõ reperit loco eius vt etiã recte dicit Gerar. possum⁹ apponere sepũ caprinũ cui⁹ vtilitatẽ respectu aliaꝝ pinguedinũ in hoc casu supra declaraui in cura fluxuũ: ⁊ cũ hoc vnguento poteritis recte curare ragadias ⁊ scissuras q̃ maxime fiũt in tẽpore hyemis in manibus ⁊ in pedibus: ⁊ erit vobis honor ⁊ vtilitas.

De. vnguẽ i.

Declaratio 2e ꝑticule 2e ꝑtis p̃ncipalis.

¶ (Si aũt eger ⁊c.) Hec est scḋa ꝑs principalis huius ꝑtis in qua. d. Ras. ponit curã ragadiaꝝ difficiliũ curationũ putridaꝝ ⁊ duo facit. Prio ponit curã ꝑ medicinas eaꝝ q̃ sunt ꝓfunde interius. scḋo ponit curã ꝑ cauteriũ actuale non tñ ad ragadias putrefactas: sed ẽt ad emorroydas vlcerosas. scḋa ibi. (Est aũt qñ eminentes emorroides.) Prima ẽt in duas. Nã p̃mo ponit curã ragadiaꝝ saniosaꝝ ⁊ putridaꝝ cũ medicina caustica ⁊ cauterizãte potẽtialr. scḋo docet remouere escarã: ⁊ ꝑñr ordinat ꝯstringẽdo ẽt ꝯsolidationẽ. scḋa ibi. (Qḋ si ea q̃ ibi sunt.) ¶ De p̃ma ꝑte dicit. Si aũt eger ragadias in ano habuerit profundas. s. eleuatas vel sup. in circuitu ani apparẽtes vel alr ꝓfundas. i. corrosa carne multũ ex q̃bus fetẽs virus fluxerit: ⁊ sic denotat eas esse prauas ad ꝯsolidãdũ: medicamẽ acutũ qḋ i ca° de vlcerib⁹ scripsim⁹ sup. in 7° tractatu. ei superponat sup. infundẽdo lyciniũ i dicto medicamine ⁊ supponẽdo lyciniũ si nõ tñ fuerint in circuitu: sed supra anũ qḋ si fuerit in loco apparẽti extẽdat sup petia ⁊ loco supponat. Addit: qḋ sup. medicamẽ acutũ eger ꝑ duos patiat dies: signãter dixit patiat: q̃ cũ patiẽtia ferat dolorẽ exinde veniẽtẽ cauterizãdo. nã sup. in tpe duoꝝ dierũ ꝓbabilr dꝫ fieri imp̃ssio medicamĩs tñ exsiccãdo ꝙ inde nihil resudet de virulẽtia. Addit: ⁊ si in eis aliq̃d remaneat sup. de sordido qḋ resudat: medicamẽ supra dictũ iteꝝ apponat qḋ eo vsq̃ fiat donec locus sup. patiẽs siccetur sup. ad sensum: ⁊ nõ ẽt desudet aliq̃d ex eo virulẽtũ sup. si fuerit ꝓfundũ sup. vlc⁹. ¶ Pro intellectu hui⁹ ꝑtis est notãdũ ꝙ hic vt in reliq̃s. d. R. p̃suppones alia medicamina mitiora facta ponit vltim̃ medicamẽ hic: ⁊ quasi forti⁹ ꝙ fieri põt: qḋ ẽ plꝫ corrosiuũ vt ptꝫ inspiciẽti descriptionẽ ab eo positã in ca° de medicinis minuẽtib⁹ carnẽ superfluã. vbi posuit hoc vnguẽtũ acutũ in q̃ intrat arsenicũ ⁊ ziniar ⁊ calx ⁊ cali: q̃ oĩa sũt adustiua cũ ꝑpatiõe alia ẽt faciẽte ad acuitatẽ: ad qḋ ego nõ auderẽ nisi pri⁹ exhibitis mitiorib⁹ medicis vt est vnguẽtũ ab eo positũ in eodẽ ca° qḋ appellat vnguẽtũ viride vel egyptiacũ. Nã hic debemus semp̱ cõmemorare vnũ dictũ positũ. II. ꝑti. de mẽte Bin Sera. dicit sic: qñ approximatur fel tauri sup. vel alie medicine acute multũ opꝫ vt administrent cũ timore ⁊ cautela et cognitione eorũ sup. corporũ in quib⁹ administrant. nã opꝫ vt attẽdat velocitas sensus mẽbri de quo dicet infra loco suo: ⁊ fortitudo acuminis medicine: ⁊ ita laudarẽ semper icipiẽdũ cũ mitiorib⁹. ¶ Cõsequenter sup. exibito tali caustico dicit Ra. ꝙ si ea que ibi fuerint eminentia extra et pendentia fuerint sup. adusta ⁊ cauterizata intantũ vt arescãt ⁊ nigrescant. i. appareat vera escara: butyrũ tepidũ multotiẽs super ponatur donec nigredo ab ea remoueat. ¶ Et ex hoc tex. collige cũ seq̃nti tex. ꝙ aliquotiẽs apposito medicamine caustico ꝓfundat ei⁹ operatio taliter vt inducat effectũ quẽ intẽdit medicus: vnde facta escara ⁊ tãdẽ remota cũ butyro multotiẽs superposito restat sola intẽtio cõsolidationis ⁊ restaurationis partis deperdite: aliquotiens etiam si manifestetur escara. nõ tamẽ est completa intentio medicine caustice vñ remota escara expedit secũdare etiam medicinam dictã anteq̃ veniamus ad consolidationem. Et hoc insinuauit in parte sequenti cum addidit. Si autẽ resudatio reuersa fuerit sup. de humore ⁊ virulentia sup. remota escara: medicamen acutum ibi iterum ponatur. Addit: ⁊ si non resudauerit sup. aliquid de virulentia vnguẽto de cerusa vtat su. ad ꝯsolidãdũ. ¶ Consequenter de vltima parte huius partis dixit. Est etiam. i. contingit quãdo eminẽtes hemorroides extra sup. putrefacte vel aliter ledentes curãtur cauterisando cum ferro. s. ignito. q̃ opatio talis cum ferro cũ intẽdimus ad causticationem est multo salubrior q̃ applicatio medicinarum causticantiũ nisi in certis casib⁹ q̃s ego posui clare supra. ⁊. 22. tertij in cura herniarũ. vdi dicebat Aui. ꝓhibere opationẽ cũ ferro oĩno. Nam ibi tractaui ample istam materiã de cauterijs in hernia precipue facta a relaxatiõe panniculi: ⁊ ibi adduxit vnum textum Albucasis: qui in particula. 3. Asa. in his verbis iacet. Et scitote filij ꝙ ex secreto curationis per cauterium ⁊ bonitate eius sup. actualis sup. cauterium cum medicina comburente est: qm̃ ignis est simplex cuius actio nõ peruenit nisi ad membrũ qḋ cauterisatur ⁊ nõ membro alij cõiuncto nisi nocumẽto paruo. Medicine ꝗ̃o comburentis actio ꝑuenit ad illud qḋ elongat ex mẽbris ⁊ fortasse facit accidere in membro egritudinem difficilis curationis ⁊ sanationis. Addit: ⁊ fortasse interficit: posuit tamen ibidem casus ali

Not. bene consilium Matthei.

Declatio 3e ꝑticle 2e partis p̃ncipalis.

quos in quibus eligēdum est cauterium potentiale supra actuale:⁊ ibi declaraui moduȝ vsus cauterij potentialis ⁊ actualis. ad illum recurre si placet. Ras. tñ hic se excusat ad dādū modum oꝑationis cauterij actualis. Naȝ hoc ad chirurgiam ꝑtinet. vñ dixit: loqui tñ de hoc plus est q̄ꝫ huius nostri libri modꝰ requirat. ¶ Notate circa hāc partē ꝙ. d. Rasis lȝ posuerit principalr̄ ḃ curam ragadiarū cum ragadie sunt putrefacte tñ qꝛ hemorroides aliquotiēs ad hoc reducunt vt silr̄ putrefiāt ⁊ ab eis fluat virus: vñ ꝯsequenter transeunt in ragadias: idē igit̄ curationis modus eisdem debet̄. Et hoc insinuauit nobis in textu cū dixit ꝯtinuādo curā dictarū ragadiarū putridaꝝ ampliando ēt ad hemorroidas tales dicens: ꝙ si ea q̄ ibi fuerint extra eminentia ⁊ pēdentia sunt ⁊c. ibi manifeste loquebatur de hemorroidibus putrefactis. Et sic pȝ litera clara vsqꝫ ad illam partem.

¶ Fistule ỽo.) q̄ est 3ª pars principalis huiꝰ capituli: in q̄ determinat de fistula sepe in ano cōtingēte ⁊ frequēter sequēte ad ragadias profundas ⁊ putridas. Diuidit̄ in duas partes ꝑncipales. Nam in ꝑª ponēs quādā diuisionē de fistula ani dicit ꝙ determinare de fistula in hoc loco nō est cōueniēs: qꝛ ad alium librū ꝑtinet vt ad 7m vbi de chirurgia agit̄. De 2ª parte adducit vnaȝ causam necessitātem eum ad loquendū vtiliter ēt in hoc caº de curatione fistule. 2ª ibi. (Sȝ qꝛ fere omnes homines. s. practici semꝑ incurrunt maximū errorē ⁊c.) De ꝑª parte duo facit. Nam ꝑº declarat quomodo fistule velociter gñantur in ano. 2º posita diuisione de fistulis: ꝙ quedam sunt penetrātes ⁊ q̄dam nō penetrātes ponens signa vtrarūqꝫ. ibi (Que autē penetrantes sunt ⁊c.) ¶ De ꝑª parte dicit. Fistule ỽo gñantur in ano velociter: qm̄ figura eius. s. ani ⁊ sup. dispositio eius facit illud esse necessarium. ¶ Addit de 2ª ꝑte q̄ aūt penetrātes sunt aut nō penetrātes ab vtraqꝫ ꝑte. i. q̄ est rō ꝙ stat aꝑtū orificium in fistula exterius ⁊ interiꝰ. Postea ponēs figª ad declarādū q̄ sit ꝑforata ex vtraqꝫ ꝑte: ⁊ q̄ non dixit. Cum aūt ꝑforata vtrinqꝫ. i. interiꝰ ⁊ exteriꝰ stercus ꝓgredit̄ ⁊ vētositas supp. ꝑ orificiū exterius ⁊ nō su. tm̄ ꝑ anū. Si aūt nō egredit̄ stercꝰ neqꝫ vētositas sup. ꝑ orificiū extrinsecus sȝ solū ꝑ anū nō est ꝑforata ab vtraqꝫ ꝑte. Postea excusat se a longa determinatione de hac mā in hac ꝑte dixit. Loqui tñ de hoc supp. sufficiēter plus est q̄ꝫ huius libri nostri modus requirat. ¶ Pro intelligētia huius partis est ꝑº aduertēdū ꝙ situs ⁊ figura ani manifestat facilē gñationem fistularū in ano ⁊ ꝑtibus eius: vt dixit tex. qm̄ cū fistula vt declaui. s. in caº de fistula: lachrymali dicat vlcus ꝯcauū cauernosum ⁊ putrefactū interius cū ꝓfunditate orificio extrinseco nō semꝑ sensibili vel stricto respectu capacitatis ꝓfūde eiꝰ cū talia vlcera cauernosa maxie fiāt talia ꝑ ꝑntiā māe saniose virulente q̄si cōtinue corrodētis ⁊ substātiā membri cōsumētis: q̄ materia saniosa vel virulenta hoc efficit cū nō sufficienter pōt purgari vel mundificari. proinde cū anꝰ sit mēbrū officiale vt talis via exitꝰ fecū ⁊ superfluitatū putridaꝝ: ⁊ cū hoc est munitū musculis ꝯtētiuis retineāt̄ māe fecales ⁊ putride in intestinis notabili tꝑe ꝯtingit si in ꝑtibꝰ ani fiant vulnera vel vlcera ꝓpter aliquā cāꝝ vt sunt ragadie ⁊ hemorroides cū rumpuntur: ⁊ dicta vulnera siue vlcera nō possunt bñ cōsolidari ꝓpter incessum materieꝝ ꝑ illa mēbra: ⁊ sicut cuȝ ad saniē ꝑducūtur ēt male possunt expurgari a sanie cum sit intra orificiū clausa: ꝯñr dicta sanies parata est corrumpere intestinū ⁊ ꝑforare ⁊ extra transire ad partē carneā musculosam tandē corrodēdo vsqꝫ ad extrinsecus ⁊ ꝑforādo: ēt ecōtra ꝯtingit mām in substātia carnea aggregari: ⁊ tādē rumpi ad interius: ⁊ aliqñ ad exterius prius q̄ꝫ ad interiꝰ: ēt ꝓpter situ deorsuȝ materie sunt parate fluere ad illas partes humidas ⁊ putrefieri ⁊ retineri vt nō debite mundificētur ꝓpter illud qꝺ dictū est. ⁊ ita pȝ ꝙ figura ani ⁊ eiꝰ dispositio facit quasi esse necessariū vt cū fiunt ibi vulnera vel vlcera tandem trāseant ad fistulas q̄ aliqñ sunt penetrantes. s. corroso intestino et ꝑforato quo ad vtrasqꝫ tunicas cum orificio ēt extrinsecus innate versus anum: ⁊ qñqꝫ nō sunt penetrātes: vt pȝ. Cū aūt sunt penetrātes aliq̊ties cōtingit vt ꝑ extrinsecū mittat̄ stercus vel vētositas: vt pȝ: qꝛ mā transit ꝑ orificium intestini ad exterius ⁊ maxime euenit qñ fistula est supra musculos: qꝛ tūc quasi cōtinuo exit de humiditate vel vētositate ꝑ exterius orificium. Sed si fistula nō esset supra musculos sȝ esset in ipsis musculis tūc sola hora compressionis vt qñ patiens vadit ad latrinā ⁊ cōprimat se stricto ano quasi vt egerē velit tūc etiā exterius aliq̄d emittitur: ⁊ rō est clara: sȝ qñ nō sunt penetrātes nō fit exitus vētositatis neqꝫ stercoris: vt pȝ. ¶ Ex ꝑte tñ chirurgici qm̄ nō semꝑ ēt in penetrātibꝰ emittit̄ stercus sed trāsit incessu recto ꝑ anū: habēt ipsi aliō figm ad declarādū si sint penetrantes vel nō imponēdo stilum plicabilem in orificiū extrinsecū. deinde cum digito longo manus dextre imposite in anum perquirūt tentā vel extremitatē stili versus partē lesam: ⁊ ita cū reperiunt stilum penetrasse tūc certificati sunt ꝙ fistula est penetrās: ⁊ aliqñ cū tactu ꝑcipiūt stilū nō penetrasse: sȝ quasi ꝑuenisse vsqꝫ ad intrinsecā tunicā intestini. Et hec fistula nō est minꝰ mala q̄ꝫ si fistula penetraret: vt pȝ. ⁊ sic hec tota ꝑs est clara. ¶ Seq̄tur illa ꝑs. (Sȝ qꝛ.) q̄ est 2ª ꝑs huius partis: in q̄. d. Ra. ponit cōueniētiā ⁊ q̄si necessitatē determinādi i hoc liº aliq̄d de mā chirurgica vt de curatiōe fistule ⁊ vlceꝝ cauernosorū: ⁊ duo facit ꝑncipalr̄: qm̄ ꝑº facit qꝺ dcm̄ est ꝓhibēdo certū modū curatiōis ab antiq̄s fieri solitum solōnis cum ferro in fistula penetrāte: qm̄ i fistula nō penetrāte cōiter nō fit incisio cū ferro. Et de hoc dixit. A. 17. tertij: in capº ꝓpo in cura in ꝑnº. Ex nō penetrātibꝰ q̄dē si nō fuerit nocum cursus plm̄ sup. virꝰ ⁊ fetor supfluus nō erit malū dimittere eas sup. vt nō tāgāt̄ cuȝ ferro. Sȝ de penetrātibꝰ antiq̄ cōiter in oī tali curabāt cū ferro siue eēt eleuata supra musculos siue nō: ⁊ hunc errorē vult corrigere. 2º ponit curā in istis dispositionibus pertinentem. 2ª ibi. (Si aūt id qꝺ ab ea fluxerit.) Prima adhuc diuidit̄ in duas. Nam ꝑº ponit necessitatē determinationis. 2º ponit errorē cōiter ab antiq̄s cōmissum in curatione talis fistule ani ⁊ causā erroris. 2ª ibi. (Et dicemus ꝙ fistula.) De ꝑª parte dixit: ⁊ est totuȝ clarum: sed quia fere omnes homines sup. practici ⁊ ignorantes sepe incurrūt in maximum errorem in cura huius egritudis

Declatio 1ª pticle 3ª ptis principalis.

Declatio 2ª pticule 3ª partis principal.

Declatio 3ª particule 3ª ptis principal

vñ maximum fit nocumētmu excitabimus eos ad hoc qđ huic egritudi cōgruuũ erit. ꝛ ostendemus qualr a predicto errore se abstineāt. ⁋ Dixit de 2ª parte supponēdo errorē q̄ cōiter committebatur. s. ꝙ tales medici in fistula ani penetrāte etiā ꝓcedebāt incidēdo cum ferro cũ erat fistula penetrās ad interius ꝛ exterius. Et remonēs hũc errorē dixit: ꝛ dicemus ꝙ fistula vtriq ꝑforata cum ab ano remota fuerit nullo mō est tangēda ferro. i. cũ incisione vel sup. cum alio incidēte: ꝛ adducit rōnes dictas ad hᵒ declarādũ. Prima sumit ex nocumēto magno qđ seq̄tur ex tali incisione. 2ª sumitur ex eo quod per non fieri incisionē ꝛ fieri verā curā dicte fistule ꝯsequitur magnũ nocumētũ. ⁋ Dixit pᵒ adducēdo primā causā: ex incisione enim ferri vel facta sup. cum ferro vł alio ingenio cum fistula est ab ano remota ꝯtingit stercus inuoluntarie egredi: qđ est maximũ nocumētũ vt pꝫ. Ponit aliā rationē dicēs esse aliud sup. argum quare fistula ab vnaquaq ꝑte ꝑforata ferro tangi nō dꝫ: qꝛ toto tꝑe vite sue sic ꝑmanere poterit nō magnũ faciens nocum: nec ꝓueniet ex ea aliđ sup. nocum nisi resudatio ꝛ fluxꝰ saniei sup. vel virulētie vel sup. stercoris ꝑ partē exteriꝰ ꝑforatā. ⁋ Pro intelligētia quarũ partiũ pᵒ nota ꝙ illi antiqui p̄tici q̄ vtebātur ꝑforatione cũ ferro in fistula penetrāte mouebātur q̄dā apparenti ꝛ rōnabili causa: quā ēt ponit Aui. 3. q̄ti. trac. 3ᵒ in cura vlcerũ ꝓfundoꝝ ꝛ cauernaꝝ: vbi dixit ꝙ in cura erit necessariũ ne in eis ꝯtineat virus: immo currat. Et si inuenis sup. talia vlcera habere sitũ ꝯueniētē ad cursum dicte humiditatis: vt qñ orificiũ eius est ad inferiora tũc sup. potest curari cũ medicis vehemētis exiccatiōis ꝛ mũdificatiōis sił. Addit ꝙ si fuerit diuersũ illius: vt sup. qꝛ orificiũ nō sit deorsum: si possibile est alterādo situm de p̄paratione ita vt orificiũ remaneat deorsum faciat. Et si nō est ei possibile: vt dixit nō est excusatio quin secet vlcus vsq ad radicē suā sectione exquisitissima q̄ non relinquat cauernā: aut q̄n fiat vt accidat cursus aut meatus in radice sua p̄ter eius orificiũ talis vt recipiat salutem: ꝛ verũ est ꝙ ista est cura regularis sumpta indicatione ab vlcere curando cauernoso: qm̄ nisi fiat talis sectio stāte cauernositate nō recte mũdificat vel mundificari pōt a sanie: ꝛ ꝯñr nec pōt fieri ꝯsolidatio sꝫ sumpta indicatione aliquotiēs a dispōne mēbri hec cura ꝑfici nō pōt nisi cũ magno nocumēto vt in casu nr̄o: vt statim dicam: ꝛ ꝓpter hoc addit Aui. ꝛ obseruetur in hoc dispō mēbri ꝛ an accidat ei timor supp. ex tali sectione vt recte ꝯtingit in casu nr̄o. nā ꝓpter sectionē illiꝰ fistule ad ꝓfundũ seq̄tur nocumētum qđ dictũ est vt extra supp. emittat egestio inuoluntarie. ⁋ Pro q̄ nota: vt dicebat ēt Aui. pª primi de anathomia musculoꝝ ani siue sicteris. circa anũ sunt q̄tuor musculi ꝛ cũ eius carne vehementer miscēt. Unꝰ eoꝝ coheret. i. rotũdat circa non et strigit anuꝫ: ex sua exp̄ssione reliq̄as stercoris q̄ sũt in ipso excitat: postea est aliꝰ magis interiꝰ hĩs duo extrema: ꝛ vnũ ꝯtinuat ad radicem virge: ꝛ par aliđ est sup hoꝝ oēs. i. magis in sursum eleuatũ ſm etiā transuersum cuius iuuamētuꝫ est lōgaonē. i. intestinũ rectũ sursum eleuare et ꝓhibē ne egrediat ꝑ mollificationē ꝛ laxitatē in eo: ꝛ dicti musculi etiā iuuāt ad sustētanduꝫ feces ne egrediāt nisi ꝯcurrēte imperio volũtatis aīalis ad exprimēdũ: ꝛ ex hoc maxime sequit verificatio ꝑtis: qꝛ cum est fistula ab ano remota si cum ferro incidat exquisitissime: vt dictum est ꝑforādo incidēdo ab vtroq orificio intrinseco ꝛ extrinseco in deorsum ꝑ totũ vsq ad vltimũ natis ꝛ ani sicꝯñr scisio ꝛ solꝰo oiuꝫ illoꝝ dictorũ musculoꝝ ſm transuersum: ꝛ ita ꝓhibetur a debita opatione sua ꝑficiēda vt a sustētatione longaonis et fecum in eo retētaꝝ ꝛ a clausione ani ideo cũ ꝑueniũt feces ad illas ꝑtes a nāli virtute expulsiua vel a grauitate eaꝝ exterius educũtur: ꝛ ꝑ anũ etiā inuoluntarie: ꝛ ꝓpterea est ꝯsyderāda dispō mēbri: vt dicebat Aui. loco all. nā tales musculi talr soluti ꝓpter p̄sentiā mulroꝝ neruoꝝ inclusoꝝ in eis cum soluuntur tales nerui ꝑ transuersum q̄ nũq̄ ꝯsolidātur ēt ꝓpter dolorē est timor: ꝛ iō semꝑ ꝑmanet illud nocumentũ: vt inde inuoluntarie egrediat stercꝰ: ꝛ dictorũ neruoꝝ ꝓpter dolorē aliq̄ñ cũ scindũtur causat spasmꝰ. ꝓpterea dixit. 17. tertiĩ loco alle. elōgate aũt cũ ꝑmũtur cum ferro ꝛ est curatio q̄ aliqñ fit incidit lacertꝰ retētiuus totꝰ aut plm eiꝰ ꝛ destruit tota retētio su. ani. ꝛ ꝑducit ad egressionē stercoris inuoluntarie. Addit: ꝛ qñq sunt cōtinue in neruis ꝛ venis ꝛ est in eis timor sup. i icisione: neq ꝓpterea si nō ꝯsolidat talis fistula seq̄tur magnum nocum: vt dicit tex. noster: qꝛ patiēs poterit toto tꝑe vite sue ꝑmanere apparēter sanus ad opationes ꝯsuetudinarias: solũ restat ꝙ ex fistula nō curata aliquotiēs fit fluxꝰ ꝛ resudatio humiditatis ꝑ orificiũ extrinsecum qđ vidi in facto in dño genitore meo: q̄ passus ē hāc forsan ꝑ. xx. annos in senio: ꝛ cũ medicꝰ esset exercitabat in practica etiā equitando ac si non esset lesus: sꝫ qđ maius eueniebat erat de resudatione saniei ꝛ virulentie: sicut đt tex. Sed credo ꝙ fistula eius nō ascēderet supra musculos: qm̄ nō semꝑ emittebat virus: sed solũ cũ comprimebat se: imo sepe claudebat orificiũ extrinm. Qñ ḡ stat fistula supra musculos neq cum ferro dꝫ curari neq cum medicamie cauterizāte: sꝫ solũ intēdendũ est cũ abstergētibus ꝓhibētibus ꝑ corrosionē dilatari vlcus vt infundēdo de aqua mellis cum mina ꝛ de similibus. Solum autem debet fieri interdũ x̄a cura in fistula exn̄te itra musculos vel intra eos: in qua tamen non semper oportet facere veram curam vt dicetur in ꝑte sequēti. Et ad declarandum etiam si fistula sit supra vel infra p̄ter signũ dictũ dat aliđ euidēs ꝛ est vt ponat chirurgicus digituꝫ lōgum intra anum ꝛ dicat infirmo ꝙ constringat anum: et si percipit medicus ꝙ constringatur equalr digitus eius tunc fistula erit supra vt patet.

⁋ Seq̄tur alia ꝑs in q̄ ponit curā q̄ fieri dꝫ in fistula nō ascēdēte ꝛ tria facit. pᵒ ponit curā illiꝰ fistule sed maligne. 2ᵒ ponit curā fistule non sic praue. 3ᵒ ponit modũ curationis cōuenientem in fistula in applicatione medicaminum. 2ª incipit ibi. (Cum āt nō resudauerit nisi paꝝ.) 3ª incipit ibi. (Modũ aũt adhibēdi medicamē.) De pª ergo parte ponens curam talis praue fistule pᵒ manifestat eam per quedam signa. 2ᵒ ꝓcedit ad curationem cum medicamine. 2ª ibi. (Cum medicamine acuto.) ⁋ Dicit pᵒ si aũt id qđ ab ea fluxerit fuerit acutum ꝛ mordicatiuum sup. de sanie vel virulentia et fetiduꝫ habuerit odo

Circa anũ sunt q̄tuor musculi.

Declaratio 4e ꝑticule 3e partis principal.

rem: vñ sup. declaret magna corruptio ⁊ dñium calidi preter nãm supra naturale saltẽ ex parte mãe: cuius ẽt qͣtitas quotidie augeat erit fistula putrida ⁊ cũ hoc herpetestiomenuz adusta. s. erit talis malitie vt ꝑ nãm suam sit corruptiua mẽbroꝝ etiã spermaticoꝝ. Vñ addit ponendo curã huius: cum medicamĩe acuto ⁊ cũ eo qᵭ cõplet oĩa succurẽdum est anteq̃ dilatet ⁊c. i. sup. prius immisso medicamine ꝑ modũ infra dicẽdũ intra fistulam sup. debet medicari abstergẽdo saniẽ ⁊ virulentiã ⁊ exiccãdo cũ dicto medicamine acuto prius attẽtãdo cum leniori tñ forti vt est vnguẽtũ apostolicũ ⁊ centaurea. de qua dicebat. A. est mirabilis ad hoc. Nam a pn° stante multa sanie: vt ẽt dixit Aui. loco alle. oꝫ vt incipiat in primis ab eo qᵭ est fortis mordicationis ſm se. qm̃ tales medicine occurrunt in p̃mis partibꝰ putridis ⁊ corruptis nõ recte sentientibus: deinde cum mũdificat sanies ⁊ virulentia ⁊ caro videt aliqualr̃ rubere gradatim ꝑueniatur ad minus fortia abstersiua ⁊ minus fortia exiccatiua vt ad aristologiã cum melle ⁊ pauco aceto. Postea in ꝓcessu etiã cũ magis minuit virulentia vel sanies minor apparet ⁊ minus ferẽs: agrimonia cum sale immixta est medicamẽ cõiter laudatũ vel succus eius: mũdificato tñ semꝑ vulnere vel vlcere: vt infra videbit de sanie expressꝭ ab ano ⁊ tandẽ potest fieri abstersiuum ẽt remissius cum aqua ⁊ melle ⁊ modico aceto vt sumẽdo lib. j. aque ⁊ ℥. iij. mellis cum ℥. s. aceti q̃ omnia simul bulliãt. ⁊ si imponãtur folia oliue in decoctione ad exiccationẽ magis iuuabũt ⁊ sepe cum his mundificatur vlcus ita vt appareat caro rubea ⁊ in quo postea opꝫ intẽdere cuꝫ cõsolidãtibus. Propterea dixit addẽdo in text. Et ex eo qᵭ cõplet oĩa sup. succurrẽdũ est sup. facta mũdificatiõe añq̃ dilatet ⁊ magnificet oportebit cõsolidari: q̃ aũt sint debite cõsolidãtia exiccãtia cũ abstersione aliquali sunt dicta supra sepe ⁊ in fistula oculi ⁊ in vlceribꝰ gingiuarum.

Nota de agrimõia in hᵒ casu.

Nota.

¶ Et hic opꝫ semꝑ cõmemorare vnũ singulareꝫ tex. A. in curatione vlceꝝ virulẽtoꝝ ⁊ iuuabit ẽt ad ptẽ sequentẽ dixit: ⁊ nõ faciat te errare q̃daꝫ ⁊ est vt sit medicamẽ magis abstersiuũ q̃ opꝫ ⁊ sup. exsiccatiuũ q̃ opꝫ: quare corrodit membruꝫ sup. ꝑ abstersionẽ ⁊ resoluit carnositatẽ eius ob humorositatẽ currẽtẽ quã existimas virꝰ ⁊ sup. erit nãlis humiditas vel sup. ꝓpter nimiã siccitatẽ exsiccabit humidũ nãle coagulatiuũ ⁊ conuertẽdũ in mẽbrũ. Et ꝓpterea addit. A. q̃ hmõi medicamẽ ponit vlcꝰ ꝓfundius. ¶ Si tñ nõ posset ꝯueniẽter mũdificari neq̃ ꝯñr ꝯsolidari ⁊ intẽdat medicꝰ verã curationẽ illiꝰ dubitando de amplificatiõe vlceris ⁊ corrosiõe ⁊ ascẽsione ad partẽ supra musculos: tũc vera cura cõplebit per duo ingenia vl' alreꝝ eoꝝ faciẽdo sectionẽ totiꝰ carnositatis medie inter orificiũ extrinsecum ⁊ anũ: vt ꝯñr possit bñ purgari a virulẽtia ⁊ tãdẽ exsiccari ꝯueniẽter ⁊ cõsolidari. Primꝰ modꝰ est vt acũ plũbeã ponas in foramẽ extrinsecũ plicatã versus anũ ⁊ ipaꝫ ꝑ anũ extrahas in quo acu habeas forte filũ duplicatũ ⁊ extracta acu capita fili duplicati stringe adinuicẽ paulatine omi die filũ stringẽdo donec tota caro quã filũ cõprehẽdit amputet. Et ad mitigationẽ doloris ꝯueniet si prius ꝑ. ij. dies dictũ filũ fuerit infusuꝫ in aqua plãtaginis decctionis iusq̃ami ⁊ seminuꝫ

Nota hos duos modos cure.

papa. in qua ẽt dissoluant tria grana opij si etiã supra mẽbrũ ponat aliqᵭ anodinuꝫ iuuabit ad remissionẽ doloris: sed tutior erit oꝑatio ad ꝑficiendũ curã fiat oꝑatio cũ ferro vt eleuãdo filuꝫ immissum a duobꝰ capitibꝰ ⁊ totã carnẽ cuꝫ nouacula incide donec filũ sit penitꝰ liberatum: et postea cura cũ ꝯueniẽtibꝰ abstergẽtibꝰ ⁊ tãdem ⁊ exsiccãtibꝰ. Nã talis oꝑatio est multo electior q̃ cũ incisiõe cũ filo. Si ẽt vis cũ medicina caustica curare potes ad filũ alligare petiã intinctaꝫ in caustico ⁊ trahere cũ filo dictã petiã intra vlcus: postea facta escara ⁊ denigrata impone butyꝝ supra petiã ⁊ trahe silr̃ petiam intra vsq̃ dũ remoueatur escara postea consolida.

¶ Consequẽter ponit curã fistule nõ sic praue: p̃mo intẽdẽdo ad curationẽ verã. scᵭo blandiẽdo qñ est radicalr̃ mala ⁊ recidiuãs. secunda ibi. (Si autẽ resudatio.) Dixit ergo primo. Cũ autẽ resudauerit nisi parũ. i. q2 nõ appareat nisi modica sanies vel virus ex fistula neq̃ eiꝰ qͣtitas ꝯtinuatione auget. s. de sanie neq̃ malꝰ odor ibi augmẽtatꝰ fuerit nõ est in ea aliquid qᵭ sit timẽdũ sup. de corruptione futura maiori: sed sup. qᵭ remanet nõ est nisi resudatio fluxꝰ vt dixit q̃ medicari põt donec exiccet. i. sup. vere curet cũ his q̃ dicta sunt supra: aut stringat. i. sup. cũ exiccãtibus tm̃ ita vt apparenter ꝯsolidet: q2 orificiũ cõstringit extrinsecus ⁊ ꝑ lõgũ tp̃s nihil emanat: ⁊ tñ nõ est facta sup. vera ꝯsolidatio ex bona carne interiꝰ. ¶ Et si ꝯstringit exteriꝰ vt nihil resudet per lõgũ tp̃s: sꝫ sup. tñ in ꝓcessu rescindit cõsolidaᵒ facta: qm̃ rescindunt vlcera acuta qñ nõ generat in eis caro bona: vt dicunt Gal. ⁊. A. Nã cũ retinet in eis superfluitas nõ mũda opꝫ vt corrũpat ꝯtinuitas ꝑueniẽs. 2°. Ideo addit de secũda parte. Si aũt resudatio redierit. i. q̃ aperiat orificiũ qᵭ erat strictũ ⁊ resudet denuo materia per magnũ tp̃s medicamẽ predictũ. s. exiccatiuũ sup. postea reliqua q̃ dicta sunt adhibeant sup. ad multũ exiccãdũ ⁊ abstergẽdũ materiã virulẽtã que est causa recidiue: vel saltẽ ꝓhibeat augmẽtũ corrosiõis cũ illis medicinis dictis exiccatiuis ⁊ abstersiuis. Et addit: ⁊ hoc mõ blãdiri p̃t per totũ tp̃s vite egri ⁊ nõ nocebit sup. notabiliter. ¶ Sed hic oportebit considerare in administratione dictarũ medicinarũ ⁊ est cañ. A. si nõ videris humiditatẽ ꝑ has medicinas minui aut videris eã augeri tũc facias q̃ tale medicamẽ ſm id corpꝰ cũ est exiccatiuũ q̃re adde in ꝯfortatiõe eiꝰ ⁊ exiccatione ⁊ adiuua ipm̃ cũ abstersiõe pauca: q̃ si vlcꝰ nimis exiccet tũc oꝫ minuere de exiccatiõe ⁊ abstersiõe ⁊ siccitate: ⁊ serua hoc p̃ceptũ vt dixit in medicinis etiã faciẽtibus nasci carnẽ sup. silr̃ ne vtaris medicinis nimis exiccatiuis ⁊ abstersiuis vt etiã supra dictum est: qm̃ vt dicit. A. medicamen cũ sit magis abstersiuũ q̃ oportet corrodit mẽbrũ ⁊ resoluit carnositatem eius ad humiditatẽ currentẽ. s. q̃ caro membri per medicinã talẽ resoluitur in humiditatẽ currẽtẽ quasi sit virꝰ. Unde addit: medicus in virtute abstersionis medicine: ⁊ ita cõmittit error magnꝰ: qm̃ mẽbrũ qᵭ dꝫ ꝯsolidari magis ꝯcauat. ¶ Ad hoc aũt cognoscẽdũ vt si medicamen sit nimis abstersiuum vel nimis exiccatiuum est signum quoniã tale humidum currens non est fetens sicut vetũ virus: etiam qm̃ fiunt accidẽtia quasi apostematis vñ infirmꝰ sentit mordicationẽ manifestã in

Declaratio 3e particule 3e ptis principalis.

Not. hunc cañ.

vlcere ꝑpter abstergi de substãtia mẽbri vel minui de eius substãtia ꝑpter nimiã exiccationẽ ideo tunc oportebit cum medicinis dictis addere alias medicinas nõ tm̃ abstergẽtes verũ etiã exiccãtes: ꝛ si cum exiccatione coiungat̃ nimia caliditas ad sensum infirmi misceantur aliq̃ ad exiccãdũ de medicinis frigidis sicut aliquotiẽs iusquiamus al. vel rosa vel corallus ꝛ siũes: ꝛ hec omnia bñ mẽti tene ne cõtingat error in applicatione dictarũ medicinarũ. ¶ Nota etiã qd̃ ex hoc debes colligere ꝙ aliquotiẽs nõ est fiẽda vera cura neq̧ cum medicinis causticis neq̧ cum ferro: sed est tm̃ blandiẽdũ ꝺm modũ etiã in parte sequẽti dicẽdũ: vt. s. qñ fuerit praua ꝛ nõ resudauerit nisi parũ neq̧ malus odor augmẽtetur tũc nõ est aliquid timẽdum. s. de ꝓfundatione ꝛ corrosiõe maiori. Nã qd̃ malus est in dicta fistula est resudatio illius virulentie q̃ nõ est ad nocendũ: ꝛ cuꝫ ea põt durare ꝑ totũ tp̃s vite sue sine aliquo nocumẽto. ¶ Alius casus est vbi succederet fistula ad hemorroidas q̃ al's fluere consueuerãt: sed postq̃ est facta fistula nihil currit de sanguine. nam tũc ꝑ fistulam expurgat̃ illud qd̃ solebat educi ꝑ hemorroidas: vñ si cõstringeret̃ fistula ꝛ curaret̃ esset timor: de quo dicit Hi. in affo. Hemorroidas sanari antiquas nisi vna relicta fuerit ꝛc. solum ergo debet fieri vera curatio quando fistula non est ascendens et quando ista fistula est mala et corrosiua: ꝛ tunc electior modus est cum ferro: qm̃ cum ferro comburẽte natura ignis superfluum remouet ꝛ corruptũ locum rectificat ꝛ nõ ꝑmittit ꝙ materia corrupta dispergatur. velle autem curare cum medicina caustica stãte malitia in materia corrodente aliquotiens ex fistula deducitur ad herpetestiomenũ: qm̃ mã per medicamen acutuꝫ magis deprauatur.

Nota hũc casum.

¶ Sequitur illa pars. (Modus adhibẽdi medicamen ꝛc.) q̃ est tertia pars principalis hui⁹ partis in qua. d. Ra. ponit modũ curatiõis ꝯueniẽtem in applicatione medicinaꝝ in fistula eligendo ẽt medicinã in hoc singl'r cõuenientẽ ad blãdiendũ ꝛ apparẽter curandũ: ꝛ est collyriũ positum ab eodẽ supra de fistula lachrymali factuꝫ in forma sief ꝙ in actiuis nõ est multũ eleuatuꝫ sed est ad siccũ notabil'r declinãs: nã sit vt infra. ℞. aloes thuris sarcocolle san. draconis balaustiaꝝ anthimonij aluminis. oĩum ptes equales floris eris q̃tum est quarta ps illius: fiãt de eis sief: de quo vt ibidẽ dixit si exhibeatur in fistula tanta est eius vis vt faciat egrũ ꝑ multos menses apparere sanũ: qm̃ ita exiccat ꝛ confortat vt nihil a fistula emanet ꝑ aliquot mẽses. Et ꝑmo ponit electionẽ huius medicaminis cũ ꝑparatione corporis ad ip̃m vtil'r accipiendũ. scd̃o ponit modũ debite eius applicationis. (Et si radi⁹ ꝛc.) ¶ Dixit ergo primo ꝛ est l̃ra tota clara. Modus adhibẽdi medicamẽ huic egritudini ex collyrio qd̃ in ca° de fistula oculi noĩauimus sumatur ꝛ optime terat̃ sup. dictũ collyriũ factum in forma sief: ꝛ fistula ꝑmatur. i. lateral'r sup. ad cõprimẽdũ exterius saniẽ vel virulẽtiã donec q̃cquid in ea ꝯtinet̃ egrediatur. ¶ Addit: ꝛ est scd̃a pars de mõ applicationis: ꝛ si radius. i. stilus in eã fistulã ingredi poterit: qꝛ sup. orificiũ sit apertum inuoluat̃ sup. in extremitate stili de cotto: deinde ex ꝑdicto medicamine postq̃ mollificatum fuerit vel sup. distẽperatum cum aliquo liquore in formã vnguenti vt cũ melle ro. intinct⁹ sup. stilus ad fistulã mittatur. nã sup. cum tali medicina immissa cũ stilo poterit purgari vlcus ꝛ exsiccari in virtute illius medicine. ¶ Addit: si vero minime ingredi poterit sup. stilus qꝛ orificiũ extrinsecũ sit strictum dissoluatur medicamen in aqua. i. dictũ sief puluerizatũ dissoluat̃ in aliquo liquore vt fiat medicamen currens. vt verbi gr̃a cũ aqua mellis: ꝛ tunc addit: ꝛ subleuent̃ coxe egri imposito puluinari: ꝛ eo sup ventrem iacẽte ꝑdictũ medicamẽ distillãdo sup fistulã fundat̃ sup. ita vt penetret intra eã: et hec fiant in mane ꝛ circa noctẽ ꝑ tres dies. nã in virtute huius medicamis ꝓfundãtis se intra fistulã manifestabitur effectus exsiccationis si semꝑ priusq̃ fiat talis distillatio bñ exprimat̃ sanies ꝛ ita exsiccabitur ꝙ forte ꝑ magnũ spatiũ vltra nihil emanabit de virulentia ꝛ apparebit tunc sanus. ¶ Addit ꝙ sedeat in aqua de curcuma et lauet̃ ex ea. nã in curcuma: vt dixit Sera. est virtus calefactiua ꝛ desiccatiua in 3° gradu: et abstersiua ꝛ maturatiua ꝛ perforatiua ꝛ resolutiua ꝛ ita iuuabitur quomodolibet ex ea. Et sic sit finis expositionis literalis huius capituli.

No. des. collyrij.

Exposito

textualiter ca° de hemorroidib⁹ ragadijs ani ꝛ fistulis ei⁹: de quibus vltimis duab⁹ dispositionib⁹ eius nõ curo amplificare materiã: tum qꝛ de eis satis q̃tũ ad curã pertinet circa tex. annotaui que vtilia sũt in dictis dispositionib⁹ viderent̃: tũ etiã qꝛ ille dispositiones ad perfectionẽ cure semper indigẽt operatione chirugica: nõ apparuit mihi elaborãdũ nisi annotãdo ea que ad curationẽ facere viderẽtur vt factũ est in superiorib⁹ ꝑrime circa textũ: sed de hemorroidib⁹ que plerũq̧ cadunt sub cura phisicorum ꝛ perfectio curationis compleri potest per eos absq̧ chirugica operatione: ꝛ circa eas multe occurrent difficultates ex diuersitate specierũ earũ. Idcirco cõuenienter visum est mihi ampliare materiã annotãdo ea que annotari ꝯsueuerũt in alijs capl'is: vt primo videatur de quid nominis ꝛ rei hemorroidarũ. 2° ponent̃ species et distinctiones earũ. 3° videbunt̃ cause: deinde veniemus ad signa ꝛ pronostica ꝛ demonstratiua. Et postremo veniemus ad curam.

Quid nominis

ꝛ rei hemorroid̃. Pro primo igit̃ expediẽdo est aduertẽdũ vt etiã dixit pro parte Guilel. de Brixia. Nã ꝙ hoc nomen hemorroides equiuoce sumit̃. Nã aliquotiẽs sumit̃ pro quinq̧ venis descẽdẽtib⁹ a vena chilis: quarũ vltima terminat̃ ad orificiũ ani ꝛ dicũtur cõiter hemorroides. Et aliqñ sumitur hoc nomẽ magis ꝯtracte non pro illis venis tm̃: sed pro tumore ꝛ pro inflatione ꝯtingẽte in capitib⁹ dictarũ venarũ terminatarũ in ano que vident̃ a p̃ata ani ꝛ non sunt a p̃ata vt hic distinguunt̃ ab alijs a p̃atibus ani. Tertio etiã magis ꝑprie sumit̃ hoc nomẽ hemorroides vel hemorrois ita vt nõ omnis tumor illarũ vel alicui⁹ earũ ꝑprie nominet̃ hemorrois: sed solũ qñ tales vene fluũt ꝑprie sanguinẽ emanãtes dicunt̃ hemorroides: ꝛ hec videt̃ esse ꝑpria significatio huius termini cũ sit terminus qui dicit̃ ab ema qd̃ est sanguis ꝛ rois qd̃ est fluxus quasi sanguinis fluxus. Et hoc modo sumens Aui. dixit de mẽte Gal. ꝛ nõ est possibile vt accidãt hemorroides ni

De q̃ddita te nois. Quinq̧ modis sumitur hemorrois.

si aperiant orificia venarū in ano: vt etiā dictū
est circa lfam: ꝛ ſm hūc modū ēt sanguis fluens
ꝑ venas nasi vocatur emerrois nasi: ꝛ inde emor
rosagia.i.sanguis sup̄flue fluēs. Ultimo sumit
emorrois ꝓ fluxu māe virulēte vel saniose ex di
ctis venis q̄ assilatur fluxui māe ex vlcerib' ani
nō a dictis venis. Et hoc mō sumpsit. A. ēt illuꝫ
terminū vbi supra.17.tertij.ca° 2°.in prin° cū di
xit. Scias ꝙ multotiēs existimat aliq̄s ꝙ hēat
emorroydes ꝛ nō hꝫ nisi vlcera in recto ꝛ in eis
q̄ sunt circa ip̄m. Dicte aūt vene cū tumescūt et
ab eis nihil fluit ab auctoribus q̄busdā dicunt
cōdilomata: ꝛ ita auctores de his loquētes ali-
q̄n sumūt multū diuerso mō istū terminū emor
roydes: cōiter tñ loquēdo de emorroydibus su-
muntur emorroydes pro dictis eminentijs in ex
tremis dictarum venarum existentibus aliquo
tiens fluentibus ꝛ aliquotiens non.

Distinctiones.

Et ſm hoc veniēdū est ad
scōm p̄ncipale de distōni
bus ꝛ sp̄ebus istaꝝ. Cōiter igit ab auctorib' di-
uidunt emorroydes in tres sp̄ēs q̄ maxie sumūt
ſm formā ꝛ modū sube eaꝝ. Et hoc mō: vt dicit
Sera.3.breui.ca° ꝓprio.in prin°. Emorroydarū
sunt tres sp̄ēs. Ex eis em̄ sunt q̄ sunt lōge silēs x̄
rucis.i.sunt dure ꝛ acute. Et ex eis sunt que sunt
late rotūde ꝛ color eaꝝ est cineritius ꝛ Aui. dixit
ꝙ sunt purpurei coloris aut ad purpureitatē de
cliues ꝛ similātur granis vue. Et ex eis sunt que
similātur moro ꝛ vocant morales ꝛ sunt molles
sanguinee: vt dicit. A. q̄ preter has sp̄ēs addidit
aliā dixit. Et sūt de emorroydib' emorroydes q̄
sunt quasi vesice.s. vesice pisciū. Sed aliq̄ dicunt
ꝙ vesicales reducunt ad vueas: qḋ satis est ꝓba
bile ſm subam eaꝝ: lꝫ ſm colorē diuersificentur:
q̄m vuee assimilāt botro vue de vua nig. ꝛ nō sic
vesicales: sed sunt albe sed late rotūde sicut iste:
morales aūt similātur moro celsi no perfecte tñ
maturo sed ad rubeū declināt: sed sunt granolo
se sicut ꝛ fructus mori. ¶ Pꝫ nūc ex dictis ꝙ iste
diuisiones nō cōpetūt emorroydibus fluētibus
sed tumefactis tm̄: ꝛ inde ponit. A. aliā diuisio-
nē de emorroydib' ꝛ dixit. Et diuidunt ēt emor
roydes in aptas fluētes ꝛ in surdas cecas de q̄-
bus nihil currit: ꝛ tales sunt duplices si conside
ras. Nā quedā sunt cece a q̄bus nūq̄ aliq̄d flue-
re ꝯsueuit: ꝛ aliq̄ sunt cece in q̄bus retinet flux'
earū ꝯsuetus: ꝛ ſm oēs hos modos ꝯtingit cor-
pus ledi ab emorroydibus vt a fluentib' cū flu
xus est sup̄fluus: ꝛ a cecis nō cōsuetis ad fluxuꝫ
ꝓpt ap̄ata eaꝝ vel dolorē ꝛ a cōsuetis fluere cuꝫ
nō fluunt ꝓpter retinere humores solitos eūari
ꝛ ꝓpter dolorē ꝛc. Ponit alia distinctio quod de
emorroidibus q̄dā sunt ꝓfunde interius nō ap
parentes nisi cū artificio ꝛ cum speculo vel anū
inuersando cū ventosis vel aliter: ꝛ quedā sunt
exterius nate circa extremū ani apparentes: et
ille sunt de q̄bus stat p̄ma distinctio q̄ sumitur
ex colore ꝛ ex forma ip̄saꝝ: q̄ distinctio nō potest
manifestari de occultis tñ ꝙ quedā sint fluētes
ꝛ quedā non pōt de oībus manifestari: vñ etiaꝫ
de occultis quedā sunt fluentes ꝛ quedam non.
¶ Diuersificant ēt dicte sp̄ēs ex p̄te māe ꝯtente
nā verrucales maxime pēdēt ex humore melīco:
ꝛ quedā sunt q̄ magis pendent ex sanguīe vt mo
rales: ꝛ quedā ex mā mixta ex sanguineo ꝛ melē
colico ꝛ sunt vuee: ꝛ quedam gñantur ex flegma

De q̄dditate nois. Quinq; modis sumitur hemorrois.

Prima distinctio sūpta ex colore.

te aquoso sed raro ꝛ sunt vesicales. ¶ Pōt etiaꝫ
fieri diuisio de emorroydibus sumēdo large ter
minū: q̄m quedā sunt de illis venis q̄ sunt cece ꝛ
alique sunt que sunt fluētes plures ꝛ aliq̄n vna
tm̄: ꝛ ex eis ēt quedā sunt que sunt chronice ꝛ ex
multo tp̄e: ꝛ quedā nō ēt de his quedā sunt q̄ in
totū remouētur siue sint cece siue fluētes: ꝛ post
ea redeūt ꝛ quedā cū redeunt diuersificātur: q̄m
quedā redeūt obseruādo ꝓpriū periodūꝫ: vt qḋ
eueniant de mēse in mēsem vel de tribus mensi
bus in tres menses: ꝛ quedā redeunt sine perio
do ordinato: ꝛ quedā fiūt post morbos per crisiꝫ
manifestā ꝛ quedā sine maīfesta crisi ꝛ sine mor
bo p̄cedente. ¶ Item de eis nō fluentib' quedā
sunt q̄bus ꝯiungitur vehemens dolor ꝛ clamo-
sus siue sit exterius apparens siue occulte: ꝛ que
dā cū q̄bus non ꝯiungitur talis dolor ēt de pro
fundis quedā tendūt ad partem superioreꝫ ver
sus dorsum: ꝛ quedā tendūt ad partē virge vt ad
partem inferiorē. ¶ Et de emorroydibus fluēti
bus stant ēt diuisiones. nā quedā eaꝝ de fluenti
bus sanguineis sup̄fluunt in emissione sangui-
nis respectu corporis in quo repiuntur: ꝛ q̄dam
emittunt ip̄m in debita q̄titate ſm ꝓportionē
sanguinis abundātem in corpore cuius sunt: ꝛ q̄
dam deficiūt in eūando q̄titatē sufficientē: q̄m
si minor fuerit eūata q̄titas esset cōuenientior
illi corpori cū illis circūstantijs: ꝛ ita sicut dcm̄
est de q̄titate correspōdenter dici pōt de quali-
tate humoꝝ q̄ expellūtur cū sanguine: q̄m per di
ctas venas aliq̄n fluit sanguis debite qualita-
tis sibi: vt qꝛ grossus melic': ꝛ aliquotiens fluit
sanguis laudabilis vel colericus nō conueniēs
eūoni ꝑ dictas venas: ꝛ ita aliquotiēs fit flux'
in debito tp̄e ꝛ cōsueto periodo ꝛ aliq̄n non.
¶ Et ex hoc pꝫ ꝙ aliquotiēs fit fluxus talis q̄si
nālis ꝛ cōueniens respectu q̄titatis: vt q̄n esset
aggregata sup̄fluitas sanguinis boni in toto et
eūaretur ſm ꝓportionē de q̄titate sufficienti il
lius sanguinis: vel vbi ēt esset colericus: tūc ta-
lis eūo esset ꝯueniens ſm q̄titatē ꝛ nō ſm qua
litatē: qꝛ non esset grossus melencolicus: et ita
contingit esse fluxū cōuenientē in quali ꝛ nō in
quanto: vt cū eūaretur sanguis grossus ꝛ nō suf
ficienter: ꝛ aliquotiens est cōueniens eūo: qꝛ in
tp̄e consueto ꝛ periodo debito: etiam disconue-
niens in alijs circunstātijs duabus dictis: ꝛ ali
quotiens esset disconueniens in tempore quia
non fit in tempore consueto: ꝛ tñ erit conueniēs
in quantitate ꝛ qualitate: ꝛ ita potes fabricare
diuersas cōbinationes vt pꝫ. ¶ Iteꝫ de tali flu
xu quidam coniungitur in corpore naturali for
ti sanguineo vel colerico: ꝛ quidam in corpore
debili per complexionem vt flegmatico ꝛ melē
colico: ꝛ ita fac distinctiones ꝛ de etate ꝛ de sexu
Et hec de distinctionibus sufficiant.

Cause.

Iam veniendo ad tertium principa-
le de causis dicatur primo ꝙ causarū
quedam sunt corporales ꝛ intrinsece: ꝛ quedam
sunt extrinsece vel primitiue. Et de corporalib'
quedam sunt antecedentes ꝛ quedam coniun-
cte: ꝛ de antecedentibus quedam sunt comple-
xionales vel compositionales: ꝛ quedam humo
rales.
¶ Cause coniuncte emorroydaꝝ que sunt addi-
tiones vel tumores illaꝝ venaꝝ circa anuꝫ sunt
humores dictas venas ibidem intumescere fa-

De causis.

cientes: ꝛ ille eedem fluentes sunt cā coniūcta
fluxus illarum venaꝝ cū fluunt: ꝛ ita ꝓm diuer-
sitatem humoꝝ ibidem cōtentoꝝ: ꝛ etiam fluen
tium diuerse gn̄antur spēs ꝓm diuersitatez māe
sicut dictum est supra ꝙ fiūt morales ex sanguie
magis colerico: ꝛ verrucales ex sanguine magis
melēcolico: ꝛ vuee sunt inter istas. i. pendent ex
sanguine minus melīco ꝙ̄ verrucales: ꝛ magis
melencolico ꝙ̄ morales: nā oēs tales vt credit
pendent ex sanguine participante melencolico:
ꝛ nulle pendent ex melēcolia pura neqꝫ sangui-
ne puro de cecis intelligendo: sed oēs ex sangui
ne melencolico plus ꝛ minus ad modū expositū
ꝛ lz. A. dixerit ꝛ plm quidē gn̄antur emorroydes
ex melēcolia ꝛ sanguine melencolico nō intelle
xit ꝙ ex pura melīa gn̄entur: sed cū dixit ex me-
lencolia intellexit ex sanguine multū melēcoli-
co: ꝛ cū dixit: ex sanguine melēcolico intellexit
fieri ex sanguine participante melencolica mā
sed non multum. Immo aliqui dicunt qꝺ nulle
emorroydes fiūt ex flegmate tm̄: sed cū dr ꝙ fiūt
ex flegmate dicūt isti debere intelligi ex sangui
ne flātico a dn̄io: participante tn̄ mā melencoli
ca. Ego aūt crederem nō esse incōueniēs dictas
venas aliquotiēs intumescere ex pn̄tia flegma-
tis aquosi sine sanguine inclusi in dictis venis
vt ptz de vesicalibꝰ q̄ sunt similes vesicis pisciū
vt dicebat Aui. q̄ declinant ad albū simplr ꝛ nō
ad rubeuz. Sed hoc raro vt fuit dictū supra: qm̄
vene sunt locus sanguinis ꝛ nō flegmatis puri
ꝛ forte gn̄atur illa aquositas vel ad illum locuz
conuertitur q̄ est inter poros venaꝝ ꝛ pelliculā
cooperientem extrema venaꝝ: de qua dictuz est
supra circa textum: vbi declaraui modū dictarū
eminentiaꝝ: cū fiunt ꝓpter mām exire porosve
naꝝ ꝛ retineri intra illā pelliculā cum non dila
tantur vl' rūpuntur pori illius: ꝛ ita clausus san
guis ibidem ꝛ auctus per fluxum extēditur illa
pellicula violenter: ꝛ fit dolor ad quem locū re-
curre pro maiori intelligentia.

Nota

De cāis antecedētibꝰ

¶ De causis aūt an̄tibus cāe cōplexionales sūt
complexio calida ꝛ humida in toto vel in epate
multiplicans sanguinem vel complexio calida
ꝛ sicca inflammans ꝛ adurens precipue in epa-
te faciens ad gn̄ationem humoris melencolici:
vel mala etiam dispō splenis debilitans ipsum
in mundificādo epar est de causis huius. ¶ Et
de causis cōplonalibus sunt latitudo meatuuz
ꝛ situs illaꝝ venaꝝ deorsum vnde habilitat mo
tus illaꝝ māeꝝ ad eas. ¶ Et de causis materia-
libus antecedentibus sunt humores dicti rep-
ti in epate vel in aliꝭ viꝭ parati conduci ad di
ctas venas.

De cāis ꝓmitiuis.

¶ Cause aūt extrinsece ꝛ primitiue sunt omnes
cause facientes ad multiplicationem humoruz
grossoꝝ ꝛ etiaz sanguinis acuti: humores tamē
grossi magis faciunt ad fluentes. Et sic omnes
cause extrinsece que calefaciendo etiam rarifi-
cant meatus ꝛ ponūt humores in motu sunt de
causis ipsarum emorroydarum ꝓpter hoc in vē
to australi ꝛ in regione australi multiplicantur
emorroydes vt voluit Aui. ꝛ ita in aere calido ꝛ
humido per eundem modum: ꝛ ita motus ꝛ ex-
ercitium laboriosum: non tamen plurimum ex
siccatiuum est de causis huius: ꝛ etiam oēs cau-
se que faciunt ad apertionem meatuum ꝛ fluxū
māeꝝ vt sunt prouocatiua diuretica sunt de cau
sis: ꝛ ita etiam que extrinsecus conuertunt hu-
mores ad illas partes vt longa calefactio ani cū
pannis calidis: ꝛ longa fricatio ꝛ ventose si po-
nantur supra nates: ꝛ maxime in circuitu ani ꝛ
equitatio longa maxime laboriosa. ¶ Quedam
tn̄ sunt cāe que magis appropriantur emorroy-
dibus fluentibus vt est acceptio aloes: nō aliter
preparati: qm̄ per virtutem suam aperit orificia
venaꝝ: ꝛ etiam dactyli cuz ꝓprietate speciali fa
ciunt ad gn̄ationem emorroydaꝝ: vt dixit Rabi
22ª particula suoꝝ affo. ꝛ ita quecunqꝫ extrinse
cus occurrunt versus siccteri laboriose imprimē
do vt sunt suppositoria grossa faciūt ad eruptio
nem illius pellicule cooperientis illas venas: ꝺ
qua dictum est ꝛ sic ad fluxū: ita silr clisteria acu
ta siue suppositoria in quibus est virtus dilatā
di poros vel apiendi sunt de causis talibꝰ: ꝛ silr
egressio fecis dure que idem operatur vt cā simi
lis primitiua. ¶ Sed cause retentionis fluxus
in consuetis ad fluxum periodice maxime sumū
tur ex grossiori sanguine ꝛ sicciori fluxu ꝙ̄ ante:
vnde fit corrugatio pororum venaruz. Etiā hoc
aliquando accidit propter vstionem factam cuz
cauterio actuali vel potentiali circa orificia di-
ctarum venaꝝ ad retinenduz sanguinem super
fluentem. ¶ De cibis quecunqꝫ faciunt ad gene
rationem sanguinis melencolici ꝛ sanguis acu
ti plurimum: vt sunt carnes grosse ad generan-
dum sanguinem melencolicum. s. bonum ꝛ cer-
uorum ꝛ similium: ꝛ caseus antiquus ꝛ alia simi
lia sepe dicta sunt de causis huiusmodi: ꝛ simili
ter acuta mordicatiua: vt sunt cepe: pori: ꝛ reliq̄
acrumina sunt de causis saltem emorroydarum
ad fluxum ꝛ amara ꝛ salsa ꝛ similia. ¶ Composi
tio etiam naturalis de latitudine illarum vena
rum cum complexione calida siccteri est de cāis
ad gn̄ationem emorroydaꝝ. ¶ Propterea recte
dicitur a quibusdam ꝙ sit passio hereditaria ꝓ
pter similem compositionem ꝛ complexionē fuis
se in parentibus: ꝛ cōsequenter transfusam in fi
lios. Et summatim hec de causis sufficiant pro-
pter abbreuiare: potes tu si placet ad plīma ex
his discurrere.

Qualiter aloes apit emorroydas.

A q̄busdā dr passio hereditaria.

Signa. Consequenter veniendū ad signa ꝓ
mo de ꝓnosticis euentus sit hoc pri
mum qn̄ in parentibus prefuerunt emorroydes
ex dispōne naturali membroꝝ vt ex caliditate ꝛ
siccitate epatis simul cum compositione facien
te ad dictas emorroydas de qua dictū est: ꝛ ipa-
rum cause tales naturales fuerunt totales cāe ꝛ
non malitia regiminis: tunc in filiꝭ expectare
opꝫ similes emorroydes: ptꝫ conclusio cuꝫ a pa-
rentibus soleant imprimi in filios nāles dispō-
nes vt cōplexionales ꝛ cōpōnales. ¶ Scōm ꝓ-
nosticum magis spāle: in q̄bus gn̄atur sanguis
grossus siue per nām ex dispositione mēbroꝝ vt
epatis ꝛ splenis: vt dictum est supra: siue ex regi
mine gn̄atiuo talis sanguinis grossi vt ex cibis
sumptis talis dispositionis sicut est caro salita
ꝛ caro vaccina ꝛ lentes ꝛ fabe ꝛ caseus antiquꝰ
ꝛ huiusmodi: tūc in his expectare oportet emor
roydas ꝛ proprie cecas: patet conclusio conside
ranti. ¶ Alia conclusio etiam specialis ꝛ est Ra
sis in diuisionibus in capitulo proprio ad finez
de egritudinibus ani: in illo in cuius sanguinis
natura est acuitas: emorroydes necessario gene
rantur ꝛ tales sup. vt ꝓprius sunt currētes: ptꝫ

De signis ꝓnosticis et primo euentus.

q: talis sanguis sua acuitate penetrat p poros:
etiã a virtute expulsiua irritata expellitᷣ ab ipsis
venis: ⁊ ita fiũt hemorroides fluentes sicut di-
xit ex opposito. in habẽtibus sanguinem dulcem
⁊ carnes teneras humidas nõ fortasse generantᷣ
hemorroides. ¶ Alia cõclusio pximi euent⁹ qñ
nõ adhuc manifestantᷣ cũ accidit grauedo in in-
ferioribus dorsi ⁊ fit morsura q̃dã ⁊ dolor in ege
rendo cũ pruritu circa anũ qñ nõ prefuit fluxus
ventris neq̃ tenasmõ: signũ est euentus hemor-
roidarũ de proximo: qm̃ declaratᷣ materiã descẽ
disse ad illas partes que iã aliqualiter extendit
illas venas preter naturã: lʒ nõ adhuc sensibili-
ter vt supponitᷣ: sed in processu fluente materia
fiat manifestũ augmẽtũ in dictis venis ⁊c. Et si
cõiũgatur tristitia ⁊ aliquotiens iracũdia ⁊ in-
habilitas operationibus motiuis: illud erit for
tior significatio ad hoc significandũ: ⁊ maxime si
al's fuit ɔsuetus pati hemorroidas: ⁊ post cura-
tionẽ cũ succedebãt periodicando antecedebãt
signa que dicta sunt: tũc erit fortior significatio:
et etiã magis proprie si talis reditus periodicus
fuerit ordinatus: patet cõsideranti.

Quartum signum.

De pnosticis ad bonum. Primũ

¶ De pronosticis vero ad bonũ sit hoc primum:
hemorroides apparentes ceteris parib⁹ in ma-
litia materie sunt minus male q̃ latentes ⁊ pro
funde: patet qm̃ tales melius cognoscuntur de
qua specie sunt ⁊ ad eas melius possunt applica
ri medicine ad curationẽ que sunt manifeste q̃
ad occultas. ¶ Alia cõclusio in hemorroidibus
fluentib⁹: stante etiã paritate in materia remis-
siores fiũt dolores q̃ in cecis: patet qm̃ materia
purgatᷣ in fluentibus que retenta ⁊ quãtitate ⁊
qualitate nocet causando dolorẽ. ¶ Alia ɔclu-
sio: hemorroides intrinsece que sunt versus supe
rius vt versus dorsum etiã minus ledunt q̃ ille
que ɔtuntᷣ: vel etiã iacent in deorsum. Et de hoc
dicebat Aui. loquens de profundis: ⁊ sunt dete-
riores earũ proprie ille que tendũt ad partẽ vir-
ge: qñq̃ eñ sup. tales stringũt vrinã. i. prohibent
exitũ vrine cũ apostemate vt dixit sup. oppilãte.
¶ Aliud pronosticũ ad bonũ maxime in fluen-
tibus patientibus hemorroidas succedẽs flux⁹
sanguinis nariũ remouet fluxũ hemorroidarũ:
licet etiã nõ fluentes recipiãt inde iuuamentũ:
patet ɔclusio: qm̃ per fluxũ narium fit deriuatio
sanguinis qui per deorsuʒ fluebat ad partes na
riũ. ¶ Alia ɔclusio similis huic: in mulierib⁹ pa-
tientib⁹ hemorroidas fluentes si multiplicentᷣ
mẽstrua in eisdẽ curantᷣ hemorroides. ¶ Alia cõ
clusio ad bonũ posita etiã 11° ɔtinẽtis: etiam de
mẽte Hippo. dixit aptio. s. hemorroidarũ si san-
guis inde effusus fuerit niger curat cholerã ni-
grã. Propterea etiã dicit Aui. ⁊ scias q̃ i sangui-
ne qui currit ab hemorroidibus ⁊ ex ano est secu
ritas ab herpetestiomeno ⁊ mania ⁊ melia ⁊c.
¶ Aliud pronosticũ ad bonũ ⁊ est Hippo. 6ª par
ticula affo. Melẽcolicis ⁊ freneticis. vel vt dixit
Gal. in cõmẽto: hemorroides innate bonũ. patet
ɔclusio: qm̃ diuertitᷣ materia in deorsuʒ. ¶ Aliud
pronosticũ est Serap. de apparẽtibus ⁊ occultis
postea cõprehẽsione morales sunt minus male
saltẽ quãtũ ad sanitatẽ ⁊ accidentiũ ⁊ modũ ter
minationis que dicuntur sanguinee q̃ vueales
que magis ad adustũ attinent: patet cũ sanguis
fit mitior nõ adustus q̃ adustus: qm̃ etiã ad mo
dũ terminationis ⁊ curationis saltem per diuer

Secũdũ pnosticũ ad bonum.

Tertium

Quartum

Quintum

Sextum

Septimũ

Octauum

sionẽ ⁊ resolutionẽ sunt minus male q̃ verruca-
les immo sunt deteriores earũm vt dicit etiam
Aui. ad intellectum datũ: q: pendent ab humo-
re magis melencholico.
¶ Et ita possunt fieri signa pronostica ad malũ:
vt q: verrucales sunt deteriores ad intellectum
datũ: ⁊ morales quantũ ad seuitatẽ dolorũ sunt
deteriores: patet ex dictis. ¶ Aliud pronosticuʒ
ad malũ vniuersaliter in omnibus. Omnes egri
tudines ani ⁊ hemorroides inter eas nõ facili-
ter curantᷣ ppter multas causas vt dicit Gal. 10.
decẽ tractuũ 7° capitulo. Est enim sensitiua suf-
ficienter hec particula ⁊ faciliter irritatᷣ ab acri
bus ⁊ austeris pharmacijs vt dicit: etiã q: super
fluitas cibi trãsit per eã. que sepe est mordax et
acuta propterea dicebat Aui. 17. tertij de egritu
dinib⁹ ani in pn°: qm̃ est callis. i. via ad trãseun
dũ: ideo peruenit ad eũ fex suo incessu diminuit
eũ a quiete cũ qua completᷣ receptio iuuamenti
medicinarũ: que medicine imprimũt iuuamẽtũ
cũ persistũt supra mẽbrũ: ⁊ sic si nõ possunt mo-
rari supra mẽbrũ nõ iuuãt: ⁊ ita etiã suo incessu
multiplicatur dolor: ⁊ sic attrahuntᷣ materie ad
locũ doloris maxime cũ locus sit positus in infe
riori parte: vnde facilis fit descẽsus superfluita-
tis ad ipsum cõcurrente maxima debilitate illi⁹
mẽbri ppter presentiã hemorroidarũ ledentiũ:
vnde facilius recipit superfluitates. eãdẽ vel si-
milem sententiã posuit Rasis 11° cõtinentis.
¶ Alia cõclusio ad malũ ⁊ ponitur 11° cõtinẽtis
ca° 7° de mente Hippo. de morte veloci: in quo
fuerint hemorroides ⁊ inguini fuerint fistule su
perabũdãtes morietᷣ in die. 2°. ɔclusio probatur
per experta ab eo. ¶ Alia cõclusio est Hipp. aliã
cõclusionẽ etiã posuit Hipp. 6ª affo. in periculo
modi curationis earũ ⁊ maxime de fluentib⁹ an
tiquis loquẽdo dixit. Hemorroidas sanari anti
quas nisi vna relicta fuerit. s. qua sola possit fieri
purgatio de materia periculuʒ est fieri maniam
aut ptisim: ⁊ dicebat. Cõmentator in cõmẽto. est
periculũ fieri dolorẽ capitis ⁊ hydropisiʒ ⁊ alios
morbos melencolicos sicut est scabies et cancer
⁊ lepra ⁊ huiusmodi: ⁊ ratio est clara. Nã per re-
strictionẽ omniũ hemorroidarũ ɔsuetarũ efflue
re redit sanguis melencolicus feculentus supra
epar: ⁊ ita ei⁹ cõplexionẽ corrũpit: ⁊ ille sanguis
tandẽ educi potest ad alia mẽbra et causare põt
egritudines predictas ⁊ alias plures. hoc totum
intelligatᷣ nisi post retentionem hemorroidarũ
humor solitus est fluere frequenter euacuetur
aliunde aut diuertatur aut ipse iterũ hemorroi
des prouocentᷣ. ¶ Alia cõclusio cõmunis ad bo-
nũ ⁊ ad malũ: ⁊ ponitur etiã 11° cõtinẽ. de mẽte
Gal. Illi quorũ venarũ orificia in inferioribus
aperiuntᷣ siue sint ordinate a natura nõ patiuntᷣ
pleuresim peripleumoniã maniã corrosionẽ sca-
biẽ aut aliquẽ similẽ morbũ. Addit: q̃ hmõi ha-
bẽtib⁹ hemorroidas si nõ curantᷣ cũ ɔueniẽti or-
dine. s. q̃ restringantᷣ oẽs: vt dictũ est in cõclusio
ne superiori: ita q̃ nõ amplius effluet ab eis san
guis accidũt eis predicte egritudines. Et idẽ di
xit Aui. intelligatur nisi succurratur aliũde a na
tura vel arte vt in cõclusione superiori dicebatᷣ.
Et hec de pronosticis sufficiant.
¶ Signa vero demonstratiua: si hemorroides
sint extra apparentes sunt satis manifesta et
non tantum q̃ ibi sint hemorroides: sed etiam

De signis pnosticis ad malum Secũdum

Tertium.

Quartũ

De signis demõstratiuis.

declarant̄ species earū:⁊ si sint interiꝰ declarat̄
ex lesione incessus stercoris per illas partes cum
aliquali pōdere ⁊ pruritu: ⁊ imponat̄ digitꝰ in-
tra anū vt tāgatur ⁊ nō prefuerūt fluxus vētris
vel tenasmō. ꝙ si nō fuerint manifeste neq̄ fluē
tes ⁊ debeāt declarari species earū: opꝫ vt cōpri
mat̄ anus ⁊ exprimat eas egervt cōprehēdi pos-
sint. ⁊ Rasis in diuisionibꝰ iussit vt ponant̄ ven
tose supra anū ⁊ extrahant̄ ita vt videri possint:
⁊ tunc distinguuntur species per visum ⁊ tactū.
¶ Quod si fuerint fluētes manifestat̄ de eis per
exitū sanguinis ab eis differenter ab exitu san-
guinis ex fluxu vētris dissinterico vel tenasmo-
ne: qm̄ cū fluxu sanguineo tali mō nō stat fluxus
aliorū humorū separatorum a sanguine vel fecū
sicut in fluxu dissinterico neq̄ fit exitus illiꝰ cū
expressione vehemēti ⁊ conatu cū itur ad scellā
sicut fit in tenasmone: immo fluit sanguis distil
lando sine labore: etiā sanguis talis nō educitur
mixtus cū fecibus sicut fit in dissinteria. Itē in
pn° ascellationis in hemorroidali fluit sanguis
nō sic vtplurimū in dissinteria: lꝫ etiā in hemor-
roidali fluat aliquotiēs post egestiones: lꝫ non
cū dolore sicut in dissinteria ⁊ distillādo fluit vt
dictū est: ⁊ tergēdo anū apparet pecia maculata
sanguine: etiā ipso aliquotiēs sano apparente.

De colore habētium hemorroidas.

¶ Et dicebat Aui. plurimis quidē habētibꝰ he-
morroides adest color ꝓpriꝰ eis: ⁊ est citius decli
nās ad viriditatē: cuiꝰ causa sumitur ex hoc: qm̄
habētibus hemorroides si sunt de cecis dolor vē
hemēs fit vt cū sunt cece inflate: ⁊ inde sup. inflā
mant̄ humores ⁊ spūs ⁊ mēbra maxime epar: vn
de deducunt̄ humores ad cholericū ⁊ citrinū de-
clinantes: ⁊ sic citrinat̄ color earū. si aūt hemor-
roides sint fluētes ⁊ nō restringat̄ sanguis vt ple
rūq̄ fit superfluitās in euacuatione sanguinis.
vnde semper egredit̄ cholera saltem in ꝓportio
ne ad sanguinē: ⁊ ita fit color pur citrinus ⁊ ali-
quotiens tandē fit viridis. si tn̄ euacuaret̄ per he
morroidas sanguis melencolicus remanēte bo
no ⁊ ↄuenienti ⁊ nō superfluēte euacuatiōe: tūc
fieret color bonꝰ in cute sicut sepe ↄtingit in mu
lieribꝰ post mēstruatiōnē debitā. Nō incōuenit
tn̄ immo aliquotiēs accidit vt ex hemorroidibꝰ
fluat nō tm̄ sanguis: immo aliquotiēs aqua ci-
trina vel aquositas quedā lotiua: vt pꝫ ꝓprie de
hemorroidibꝰ que sunt sicut vesice piscium. ¶ Si
gna etiā specialia materierū inclusarū in hemor
roidibus siccis dixit Azaranius: signum earū ex
humoribꝰ grossis ⁊ viscosis est ꝙ stat ibidē de ru
gitu ⁊ inflatione vētris ꝓpter ascensionē vētosi
tatū in humoribus. i. ex ipsis. ¶ Signū vero hu
morū calidorū ex cibis ⁊ medicinis est: qr nō se-
quit̄ cū predictis accidētibus sup. appropriatis
hemorroidibꝰ tumor neq̄ vētris rugitus: sed se-
quit̄ cū hoc pruritꝰ in ano ⁊ pressura ad ascellan
dū de qua existimat infirmus ascellare tn̄ nō est
ita. ¶ Addit: ⁊ summa signorū est: qm̄ cū videas
eas grossas duras scias eas eē ex humoribꝰ vstis
⁊ siccis: ⁊ qn̄ vides eas molles calidas et hūidas
scias eas esse ex sanguine putrido: ⁊ si vides eas
molles absq̄ dolore scias eas esse ex flate grosso
⁊ si fuerit scissura ⁊ siccitas in ano cum acuitate
⁊ dolore vehementi scias esse eas tūc ex cholera
rubea acuta ⁊ calida.

Cura. Expedito de signis veniēdo ad curā.
primo ponet̄ regimen ad dietā perti
nens: ↄñr veniemꝰ ad medicinalia ꝟm diuersas
intentiones que haberi possunt in cura hemor-
roidarū ex multiplici distinctione earū ⁊ diuer-
sitate earum: de quibus visum est in distinctio-
nibus ⁊ causis ⁊ signis superius.

De prima intētione curatiua.

¶ Circa igit̄ dietā ꝓpter diuisionē generalem
que sumit̄ de eis ꝙ quedā sunt fluentes sangui-
nee ⁊ vtplurimū ex humore acuto: ⁊ quedā sunt
cece ⁊ vtplurimum pendentes ex materia grossa
melēcholica mixta sanguini: vt supra visum est.
Idcirco non pōt dari vna regula in dieta: immo
expedit eā variare ꝟm hanc diuersitatem que re
perit̄ in fluentibus ⁊ non fluentibꝰ: ⁊ hoc obser-
uauit do. Serap̄. in ca° proprio 3° breuiarij qui
ordinauit dietā in hemorroidibus nō absolutā
sed cū cōditione diuersam: immo ↄriā ꝟm diuer
sitatē ⁊ cōtrarietatē dispositionū earū dixit sic.
Cibi aūt ↄuenietes sup. in fluentibus si euacua
tio sanguinis est supra mēsurā: opꝫ vt sint pauci
stipticitatē facientes ex eis in quibus non sunt
superfluitates sicut sunt rizi ⁊ miliū ⁊ cādarusi
cū passulis contritis ⁊ granis granatorū sup. si-
mul decoctis. Postea paulopost addidit: et qui
habet hemorroidas oppilatas: tūc est cibus eiꝰ
ↄrius istis sup. ↄueniens sicut res que mouent
sanguinē et opprimūt ipsum sup. vt expellatur.
Ideo addit ⁊ cōferunt istis etiā res que prouo-
cant sanguinem menstruū. nā que prouocāt san
guinē menstruū prouocant etiā hemorroidas: ⁊
ita nō potest dari vniformis regula in dieta he-
morroidarū ↄuenienti: nō tm̄ in cibis ⁊ potibꝰ:
immo neq̄ etiā in reliquis rebꝰ nō naturalibꝰ.

De regimine hemorroidarum cecarū.

¶ Et hoc ↄsiderās Aui. in cibatione eoꝝ ordina
uit dietā quāsi ex ↄrijs extremis dixit: opꝫ sup.
taliter patientes: vt alienent a se omne grossuꝫ
ex carnibus ⁊c. postea addit: ⁊ omne adurēs san
guinē ⁊ sup. nō tm̄ adurens subtilians ⁊ acuens
nisi ꝟm quātitatem iuuamenti. Primū pertinet
principaliter ad cecas. 2m dictum principaliter
ad fluentes. Dixit signanter nisi ꝟm quātitatem
iuuamenti: quasi innuat ꝙ in materia grossa ali
quotiens ad subtiliationē ⁊ apertionē ↄueniūt
subtiliātia acuta: vt pꝫ: ⁊ ita fit aliquotiens ad
ꝓuocationē cōueniūt subtilia ꝓuocātia: lꝫ ab-
solute adurentia nō ↄueniāt neq̄ in cecis stāte
materia adusta grossa ne multiplicetur materia
grossa per adustionē: neq̄ in fluentibꝰ ne nimis
acuat̄ materia ⁊ dilatent̄ meatus ꝓpter nimiā
caliditatem in cibis et medicinis adurentibus.
Postea specialiter cōtrahēs ad diuersas causas
ipsum regimē ex parte cibi ⁊ potus: primo ad ce
cas ⁊ ad materiā grossam dixit: ⁊ oꝫ vt comedāt
ea quoꝝ digestio est velox: ⁊ fiat cibus eoꝝ bonꝰ
ex carnibꝰ ⁊ vitellis ouorū ⁊c. Postea cōtrahens
ad dietā que cōuenit in hemorroidibus fluētibꝰ
dixit: ꝙ si fuerit illic solutio ⁊ cursus superfluus
sanguinis conferunt rizi et cibus factus ex gra-
natis cū passis sup. cū arillis contritis. Et ita pa
tet quomodo varianda sit dieta: immo quasi cō-
traria est dāda ꝟm cōtrarietatem dispositionū.
¶ Aliqui tn̄ auctores respicientes ad hemorroi
das tm̄ cecas posuerūt dietā cōuenientē in oc-
cursu ad melēcholicū grossum vt fecit Rasis in
diuisionibus vbi principaliter ordinauit absti-
nentiam eorū que generant sanguinem grossum
dimittendo cibos grossos etiā acutos: et quidā
inspexerūt attendentes principaliter ad hemor

roidas fluentes magis periculosas ⁊ sic ordina
uerunt dietā ad frm̄ ⁊ stipticū declinātem. Et ita
obseruauit Rab. in textu nostro superius: ne er-
go committatur error oportet specialiter diuer
sificare dietam.

De regimine fluētiū.

¶ In fluentib⁹ igitur emorroydibus vitet aer
calidus siccus ⁊ inflāmatiuus: ⁊ inclinandū ad
aerē frm̄ ⁊ grossum magis vel siccū ⁊ humidum
ꝑm diuersitatē mãe: ⁊ ita vitetur motus ꝑcipue
laboriosus ⁊ pedes factus: etiaȝ eques maxime
trotando vel saltādo ⁊ vl'r ab oī multa eqtatio
ne: ⁊ maxime sup mala bestia vt dixit Aza. ¶ Et

Nota

ita cauendū a sup̄fluis vigilijs: lȝ et profundus
somnus noceat cōuertendo humores ad interio
ra. ¶ Et sil'r cauendū a passionibus aīalibus in-
flāmantibus ⁊ a coitu ⁊ sup̄flua inanitione ma
xime in ieiunijs. ¶ In cibis cauere opȝ ab oīb⁹
inflāmantibus ⁊ acutis ⁊ salsis ⁊ acetosis vehe-
menter ⁊ amaris inclinando ad frigida glutino
sa ⁊ stiptica cū est intētio ꝯstrictionis pauci nu
trimenti vel multi ꝑm exigentiam virtutis ꝑm
qd̄ dictum est circa lr̄am. Et si volueris spāliter
videre a q̄bus cauendū ⁊ q̄bus vtendum in hac
dispōne ⁊ accidentibus q̄ sepe sequunt̄ ad eaȝ ⁊
sup̄fluitatē fluxus sanguinis aliquotiens de sin
copi vel pulsu cordis ⁊ alijs: vide q̄ sunt sup̄ius
posita in prima parte in ca° de fluxu sanguinis
narium. Nā de his ampla habita est doctrina: ⁊
ꝑ tanto vlterius non curo me extendere. ¶ Sed

De potu euitetur vinum.

in potu in hac dispōne cū nō sit corp⁹ debilita-
tum: est in totū a vino cauendū ⁊ vtēdum aqua
ferrata deco. sumach vel dragaganti. vbi tn̄ stā-
te debilitate est dandum aliquid de vino nigro
pontico mixto cum dicta aqua.

¶ Sed vbi simus in casu emorroydaꝝ cecaꝝ in
prin° fluētis mãe cauendū et ab oībus cōmouē
tibus humores ⁊ ꝯuertentib⁹ in deorsuȝ ⁊ vitā-
do omnes causas que dicte sunt supra ⁊ stando
in quiete.

¶ Sed qn̄ mãe nō sunt fluxe doloreȝ causantes
⁊ fit intentio ad ap̄tionē emorroydaꝝ vt mã edu
catur dolorem causans: tunc regimē cōmotiuū
est aliqual'r in casu necessariū: magis tn̄ intēdē
dum erit ap̄tioni dictaꝝ venaꝝ ꝑ localia q̄ꝫ per
dietam cōmouentem ⁊ ꝓuocantem: ⁊ tunc vitā
da sunt quecūq̄ faciunt ad gn̄ationē humorum
grossoꝝ. Et ita aer grossus ⁊ nebulosus ⁊ habita
tio ī locis terrenis ⁊ paludosis: ⁊ ita nimia q̄es
est nociua: lȝ etiam forte exercitiū adurendo dis
cōueniat. ¶ Et ita discurratur ad reliqua faciē
tia aggregationem humoꝝ grossoꝝ dimittendo
omnia que faciunt indigestionem: ⁊ a superflua
repletione cauendum est: ⁊ ea oīa sunt vitanda
que ex se sunt sanguinis grossi gn̄atiua: vt sunt
legumīa carnes antique grosse pisces bestiales
⁊ paludestres ⁊ herbe maxime acute ⁊ amare et
eruca precipue ⁊ acrumina ⁊ sinapis ⁊ simīlia: eli
gendo ea quoꝝ digestio est velox boni chimi: et
vtendo pro potu vino satis temperato in substā
tia ⁊ in colore: mixto tn̄ cum aqua decoctionis
radicis buglosse: si etiam fieret aqua calibeata
erit multum conueniens in casu. Et pro haben-
do ampliorem notitiam de dieta in ista intētio
ne conuenienti recurre ad dicta superius de me
lencolia ⁊ de passionibus splenis: qm̄ dieta ibi
deȝ posita in hoc loco seruiet tibi vtiliter. Et hec
quantum ad dietam sufficiant.

Medicinalia.

Jam veniendo ad medici-
nalia vt habeatur recta do
ctrina ⁊ ordinata qm̄ tripliciter contingit cor-
pora ledi ex emorroydibus: vt dictum est in di-
stinctionibus. s. de cecis non consuetis fluere: ⁊
ex cecis fluere consuetis: sed iam natura fluenti
bus: ⁊ etiam ex superflue fluentibus. Prius inci
piemus ponere curam cecarum non consuetarū
ad fluxum: deinde aliarum consuetarum fluere
ledentium ⁊ non fluentium: tertio ponemus cu
ram fluentium superflue: qm̄ alie non sunt con
stringende precipue consuete fluere. ¶ Pri⁹ ta-
men ponemus vnum cano. obseruandum in ce-
cis: qm̄ non est necessaria curatio quam posuit
Aui. in cura earum cum dixit. Amplius si nō fue
rit dolor neq̄ ap̄a neq̄ inflatio sup. ledens non
erit tunc plurima necessitas curationis earum.
Nam earum curatio qñq̄ perducit ad fistulas ⁊
ragadias vt dictum est circa literam: ⁊ ita supp.
tunc sunt dimittende. ¶ Sed qn̄ est necessaria
curatio vel propter dolorem vel propter inflam
mationem vnde fiet ei impedimentum ex tumo
re earum: ⁊ si aliunde non sequatur nocumentū
tunc ponebat Aui. etiam duos cano. cōes in cu-
ra omnium emorroydaꝝ ledentium. Primus est
vt studium impendatur in lenificatione nãe. i.
vt sit venter mollis ex mã molli. Addit rationeȝ
dicens vt non noceat durities fecis ano sup. suo
incessu ⁊ magnificetur labor. i. nocumentum qd̄
sequitur in cecis inflatis nisi intēdamus ad flu
xum earum: ⁊ etiaȝ in fluentibus superflue: qm̄
si intenderemus fluxui egestio dura forte conue
niret. ¶ Alium can. posuit etiam cōem in prin°
cure: qui lȝ possit ampliari ad omnem lesionem
emorroydalem saltem ꝑm partem: tn̄ ꝓprius tra
hitur ad curam cecarum sua inflatione vel dolo
re ledentium dixit: oportet vt in inceptione sup
ple cure rectificetur corpus sup. in malitia com
plexionis ⁊ euacuetur sanguis malus sup. ali-
quotiens euacuando materiam melencolicam
vel aliam colericam que facit sanguinem malū:
⁊ aliqn̄ euacuando ipsum sanguinem maluȝ ita
vt flobothometur saphena ⁊ vene que sunt ī po
steriori parte calcanei sup. in parte domestica ⁊
vena abnadil: ⁊ est vena ī curuatura geniculi et
in parte domestica ⁊ est fortior vtriusq̄ eaꝝ vt di
xit sup. ad euacuandum mãm coniunctam contētā
in venis. Nam in cecis eductio sanguinis ex eis
vt fluant cum nocent qn̄ non remouetur dolor ꝑ
alia videtur esse prima intentio curatiua q̄ꝫ si nō
fiant fluentes saltem euacuetur materia cōiun
cta de sanguine malo qui est in eis: ⁊ hoc fit flo
bothomando venas que alligationem habēt ad
dictas venas īflatas quales sunt dicte vene: nā
educere sanguinem per eas venas fluxum earū
dilloem minuet.

Trib⁹ modis ledunt corpora ab emorroydibus ex cecis no fluere ꝯsuetis: ex cecis fluere ꝯsuetis ⁊ ex superflue fluentibus.

¶ Specialiter igitur veniendo ad curam earuȝ
cum sunt inflate dolorose tria occurrunt in intē
tione curatiua. Primum est vt mitigetur dolor
⁊ sic detumescant vt a virtute ꝯn̄r resoluantur.
Scd̄o vt exsiccentur cum medicinis istā intētio
nem complentibus qn̄ per hec duo nō remoueā
tur succedit alia intentio de ꝓuocando sangui-
nem contentum ad exteriora: vel educendo eum
cum omnibus ingenijs de quibus dicetur in cu
ra emorroydaꝝ cecaꝝ cōsuetaꝝ fluere: qm̄ tūc mi
nuetur dolor ⁊ detumescent dicte vene: ⁊ facili⁹

earum potest fieri exsiccatio.

De mitigatione doloris.

¶ Pro expedienda igit᷑ pᵃ intentiōe de mitigā
do dolorem: primū est diuertenda mā ne ꝓpter
dolorem fluat ad locū: ꝛ in hoc maxime facit flo
bothomia lenis basilice etiam in corpore nō sā
guineo: qm̄ in sanguineo dʒ esse copiosior. Nam
vt dicebat Aui. in caᵒ de apatibus calidis in fie
ri: ꝛ opʒ vt administretur flōia in prinᵒ hoꝝ apa
tū. ¶ Qñqꜫ em̄ sedat᷑ dolor solū sup. facta flōia:
ad hanc etiam intentionē multū facit si ponan
tur ventose in spatulis aliquotiens cū scarifica
tione aliquotiens nō ꝭm dispōnē corpoꝝ. Cōse
quenter fiat balneatio si flōia vel vētosa nō suf
ficit cū rebus minuentibus dolorem anodinis
facientibus ad aliqualē remissionem acuitatis
māe: ꝛ ad leuē resolutionem cū lenitione ꝛ mol
lificatione. Nam per mollificationem in emor
roydibus non consuetis fluere humectatur mā
que plerunqꜫ est melencolica: ꝛ sic preparat᷑ ad
resolutionem: qꝺ si nō resoluatur saltem ꝑ medi
cinas extrinsecus offerendas ad aptionē poroꝝ
vt effluat sanguis talis retentus ꝑparantur di
cte emorroydes vt in eis fiat bona ipressio a di
ctis medicinis: fiat ergo sessio in aqua decoctio
nis reꝝ vt infra. ℞. maluarum folioꝝ altee. ana.
M. ſ. ʒ. seīs lini ꝛ fenugreci: floꝝ cāomille ꝛ mel
liloti. añ. M. ſ. folioꝝ tassibarbassi ꝛ floꝝ eiꝰ: sti
cados. añ. M. ʒ. bulliant in aqua debite ꝗtita
tis aliq̄bus bullitionibus postea in ea tepida
fiat sessio vsqꜫ dum mitigetur dolor. Et Gordo.
dixit ꝙ apiū multū iuuat in mitigando doloreʒ
eaꝝ: ꝛ ita posset addi in decoctione: si etiaʒ velle
mus in forti dolore minuere sensum membri po
test addi de iusq̄amo ꝛ capitibus papaueris al.
aliq̄d in decoctiōe: ꝛ si tedeat balneari infundat᷑
pannus laneus grossus vel filtrū in dicta deco
ctione ꝛ supponatur locis dolentibus: si etiā ac
cipiatur fumus dicte decoctionis sub cathedra
iuuabit ad intentionē nostrā. Si ēt sumat᷑ pars

Emplʒ vtile.

de fece decoctionis ꝛ mascellet᷑ cōmiscendo cuʒ
oleo viol. ꝛ mucillagine seīs lini ꝛ cum medulla
cerui fiat emplm̄ ad intētionē multū ꝯueniens.

¶ Ad mitigationē ēt doloris in hisverrucalibꝰ
duris est vt fiat vnguētum ex vitello oui cōquat᷑
sato cū oleo amig. dulcium ꝛ mucillagine altee:
ꝛ si ponatur paꝝ olei chrysomillaꝝ ꝓpter conne
nientiam fiet in casu vnguentū multum vtile.

¶ In hac ēt intentione vʒ si fiat emplm̄ qꝺ po
nitur. IIᵒ continētis. coquatur corona regia siue
mellilotum forti decoc. deinde misceatur cum vi
tello oui ꝛ farina fenugreci ꝛ se. lini ꝛ cum viol.
postea cum oleo persicoꝝ fiat emplm̄. ¶ Et hic
qñ ista non sufficiant fiat emplm̄ positum circa
text. in quo ēt est virtus stupefactiua aliqualis
cum mollificatione ꝛ resolutiōe. ¶ Et qñ staret
manifesta caliditas cum punctione ignea: pōt
fieri emplm̄ de limacijs magnis que reperiūtur
sine testa in locis humidis que bulliant in du
plici vase in oleo de semine lini ꝛ violato ꝑ ho
ram vel circa: postea misceantur cum farina or
dei ꝛ seminis lini ꝛ supponantur ipsis contusis

Aliud emplastrum.

ꝛ massellatis adinuicem. ¶ Ualent etiam si su
mātur poma maciana remota parte interiori li
gnea: ꝛ coquantur in oleo de se. lini ꝛ vino cocto
vsqꜫ dum bene mollefiant: postea in toto eo in
fundat᷑ pulpa mollis panis: ꝛ oīa simul terātur
in forma emplastri superponatur. addendo paꝝ
vitelli oui si placet cum modico croci. Et Haly.
7ᵒ practice fecit emplm̄ mitigatiuuʒ in emorroy
dibus terendo sisamum cum oleo rosato ꝛ albu
gine oui bene commiscendo: ꝛ si apponeretur pa
rum de semine iusquiami esset magis mitigati
gatiuum stante multa inflammatione.

Unguētū. Nota

¶ Et qñ ista non sufficerent ad mitigandum do
lorem fiet linimentum Azarauij: de quo liniant᷑
emorroydes tales apparentes factum vt infra.
℞. olei rosati medulle bouis. añ. ℥. ſ. bdellij dra
gaganti al. ceruse achacie cere albe. añ. ʒ. iij. opij
ʒ. j. terantur ꝛ cū ol. rosato ꝛ medulla dicta reliq̄
misceantur donec bene incorporentur: addēdo
de oleo si expediet. nam hoc est multum efficax
in hac intentione. Et si emorroydes interius ex
titerint causantes dolorem administret᷑ de hoc
linimento cum lycinio intromisso ligato cum fi
lo. Hic possent multiplicari remedia ad stupefa
ciendum: sed qm̄ abunde de silibus dictuʒ est. ſ.
in curis ꝛ colice ꝛ doloris a lapide ꝛ in cura te
nasmonis proprius nō curo multiplicare: sʒ ad
illa loca si placuerit recurras.

¶ Hac expedita intētione succedit alia de exsic
catione dictaꝝ venaꝝ talr̄ tumefactaꝝ q̄ ꝯueniē
ter ꝑfici pōt: ꝛ quasi sine timore qñ ex eis vt sup
ponitur non cōsuenit nā als̄ sanguineʒ per eas
expellere: etiam si omnes exsiccentur ne ibi per
manentes parata recipere fluxum humoꝝ aliū
de a superioribus intumescant ꝛ dolorē causent
maxime qñ etiam corpus non est paratū ad me
lencolicas egritudines: nam si fit dispositū ad
eas vel in aliquam earum incidere consueuerit:
tunc eas in totum remouere esset periculuʒ: im
mo in dictis dispositionibus ꝛ in periculo euen
tus earuʒ nisi natura manifestaret emorroydes
essent artificio prouocāde vt fuit sententia hyp
po. in afforis. vt fuit allegatum supra in pronosti
cis melencolicis ꝛ freneticis siue nefreticis vt
reperitur alia litera emorroydes innate bonuʒ:
vnde si non fuerint debent prouocari: ꝛ tandem
per eas fiat expulsio sanguinis melencolici in
ducendo apertionem earum per modum infra
dicendum in emorroydibus consuetis fluere et
non fluentibus: sed quando nō stat talis timor
possumus in totuʒ eas remouere: ꝛ ita laudo fie
ri debere si possibile est vt in totum remoueant᷑
tales cece non als̄ consuete ad fluxum.

¶ Et ad hoc primum oportet mundificare cor
pus vltra flobothomiam ab humore melencoli
co vel als̄ humore flegmatico grosso ꝭm diuersi
tatem materie prius preparando materiam
cum sirupis digestiuis ꝛ equantibus dictā ma
teriam cū appropriatis sepe dictis vt cum siru
po de fumoterre vel de bisantijs ꝛ violato ꝛ oxi
melle simplici ꝛ sirupo de epithimo ꝛ similibus
cum aquis appropriatis vt buglosse et cicoree:
boraginis mellisse ꝛ similibꝰ. ¶ Deinde fiat eua
cuatio cum appropriatis medicis dictos humo
res respicientibus: vt cum diacatholicone elle
boro indo ꝛ confectionis hamech ꝛ similibus:
vel cum pillulis de agarico vel de epithimo vel
de fumoterre. et cum chebulis conditis in fre
quenti vsu: ꝛ cum triphetis appropriatis.

¶ Et hic ponam vnam descriptionem vnius so
luti multum singularis in hac intentione ꝛ mul
tum appropriati fortis ad educendum hu
mores tales terrestres et notabiliter correcti:

Nota.
Des. huius medicine.

quod ordinauit Auenzoar in capitulo de ver-
ruca: cuius est mundificare corpus proprie ab
humore frigido duro et sanguine grosso. cōposi-
tio est vt infra. ℞. aloes: agarici: polypo. recētis
croci orientalis mūdi: seminis vrtice: succi liqui
ritie lapidis lazuli preparati: bdellij: oppopona
ci. añ. ʒ. j. foliorū colloquintide et ipsius colloquin
tide. añ. pondus duorū granorum succi cucume-
ris amari siue asinini pondus granorū. ij. teran-
tur et distēperentur preter colloquintidā et foliū
eius: quia oportet eas incidi minutissime et misceri
cum. ʒ. ʒ. amigd. dulciū et cū pondere. iiij. grano-
rū gūmi dragaganti et fricentur bene amigdale
trite et gūmi dragaganti et bene mixte cū medici
nis cōficiātur omnia cū syrupo acetoso: exhibet
ipse vsque ad. ʒ. v s. ego darem. ʒ. iij. vsque ad. iiij. est
singularis compositio. ¶ Et ita mundificato cor
pore et rectificatis mēbris corde precipue et epa-
te cum confectionibus tyriacalibus et cū metri-
dato diabuglossato confectione de gemmis cō-
fectione muscata et similibus et obseruato debi-
to regimine humectatiuo: tunc possumus inten

Des. pillularum de bdellio.

dere ad exiccationē cū medicinis datis per inte
rius et per exterius. ¶ Per interius valēt pillule
de bdellio secundum descriptionē istam factam vt in-
fra. ℞. mirabolanorum belliricorū indorū et embli

Des. pillularū de sādaraca.

corū partes equales: nigelle partē. j. dissoluant
cum oleo de chrysomillis donec immergantur et
conficiantur cum melle: fit dosis. ʒ. ij. ¶ Lauda-
uit etiā Aui. specialiter pillulas de sandaraca fa
ctas vt infra. ℞. sandarace: corticū ouorū: fumi-
terre: seminis porri: partes equales: salis armo-
niaci pars media: scorie ferri preparate in aceto

Nota de galbano.

partes quatuor: fiant ex eis pillule: de quibus su
matur vna. ¶ Laudauit etiam Aui. et fuit Joan-
nicij prius exhiberi. ʒ. ij. galbani sicci. dixit sic.
¶ Et ex eis que experta sunt et electa est vt in po
tu sumatur galbani sicci pondus. ʒ. ij. in aqua sup.
buglosse vel alia simili ipsum remouet eas. Ad-
dit. et si in potu sumantur tribus vicibus non redi
bunt. Et mihi dixit fide dignus affinis meus no

Nota de pelle leonis.
Nota istud secretum.

stre facultatis prestans doctor quod ipse expertus est
verū esse. Ego non vsque hodie expertus sum: sed
est rationabile. Nā calidū est in 2° et siccū in 3°.
Itē scribitur quod sedere super pellem leonis curat
hemorroidas: sup. remouendo eas. ¶ Speciale
etiā experimentū posuit Lanfrancus Mediola
nensis: vt etiā alius scripsit ad cōsumendas hemor
roidas dixit: fit modus experimēti. quod hemor-
roidas adeo consumit: quod post nouem dies non
apparet vestigium et est de meis secretis vt dicit
℞. radicū tassibarbassi ad libitū: laua et exicca in
furno paulatine et non cōburantur: sed ipsorum ser
uata virtute fiet inde puluis de quo sumantur. ʒ.

Ab extra nota medicamē Gal.

ij. et vitellū vnius oui et farine tritici. ʒ. ij. incor-
porentur et fricentur in patella cū bono oleo: et fiat
crispella que sumatur in omni die in ieiuno vsque
ad dies nonē. ¶ Exterius autē Gal. fecit. 10. mei-
mir cōpositionē ad condilomata que sunt tales ce
ce nō fluentes quo nullum melius est vt dixit vt
īfra. ℞. aluminis scissi. ʒ. ij. cere. ʒ. vij. croci. ʒ. iiij.
opobalsami. ʒ. s. hyssopi. ʒ. viij. olibani aloes. añ.
ʒ. iiij. misce. Et thesaurus pauperum dixit: anthi
moniū cōfectum cum suc. tassi barbassi cum bō-
bice ponatur super hemorroides optime sanat
earū inflationes. ¶ Et 11° continentis scribitur
de libro absque auctore hoc esse expertū. ℞. cucu-
meres et capperes et fumigando eos frica cum
eis ipsas hemorroides. Suffumigium etiam fa-
ctum cum porris coctis et butyro et colloquinti-
da facit ad exiccationem. Et 11° continentis de
mente Diasco. folia myrti si coquantur et teran-
tur cum vnctuositate et fiat emplastrū ex eis va-
let. ¶ Et Auēzo. dixit in ca°. sū. allegato: si apposi
tū fuerit super verruca vel poro modicū de cha-
ruba viridi exiccabit illud donec cadet. Et Aui.
dixit. si in aqua silique submergatur lana et po-
natur super hemorroides: quoniam per eam de-
struitur omnino. Nam siliqua est charuba et ita
ad idem venit. Et idem dixit: et ex eis que currūt

De capite pisci saliti.

cursu proprietatis est vt sumatur caput piscis sa
liti et exiccetur: approximando igitur cum tanto
casei veteris quantum ipsum est et pulueri zetur su-
per circulum ani. ¶ Fumigium etiam factum ex
anacardis valet: de quo idem dixit quod de fumiga
tionibus fortior est anacardus solus aut cū reli
quis medicis. Et modum fumigij posuit Aza. dicēs
accipe de anacardo et teratur grosso modo et in-
uoluatur in pinguedine galline nigre: postea po
natur super pruna et recipiatur fumus per arun-
dinem. Dixit etiam. Quod autem facit cadere he
morroidas in longo tēpore est quod fumigetur cum
folijs myrthe et sedeat in aqua in qua cocta sunt
quoniam nigrescunt et cadunt. et similiter dixit Auēz.
si superponatur de oleo casei quod reperitur in
vegetibus in quibus reconduntur veteres casei
exiccabit illud donec cadat. ¶ Quibus sic factis
si taliter non remoueantur et dolorose permaneāt
vel tumide: quod tamen non credo: tutius erit veni-
re ad aliā intentionem de educendo sanguinē cō
tentū in eis. Que intētio principaliter vertitur
circa hemorroidas cecas fluere cōsuetas: quoniam in
eis cum sunt consuete fluere nisi inducatur fluxus
in eis cū sunt facte tumide esset periculū de in-
cursu egritudinū a quibus securantur per fluxū ea
rū: de quibus dictū est supra de quo dicebat Aui.
quando retinetur sanguis ex eis fluere consuetus vel
sup. est retētus timetur aliqua egritudinū sup.
dictarum et timetur hydrops propter id quod ac
cidit in epate de apostemate malo duro etc.

De 5a intē tione curatiua.

¶ Hec autem intentio de prouocatione sangui-
nis per eas perficitur primo cū flobothomia sa-
phene: de qua dictū est supra de mente Aui. quod fit
iuuamentū per flobothomiā eius ad apertionē
earū vel cū flobothomia vene curuature popli-
tis: et si flobothomia nō sufficeret talis: quia nō pro
uocentur dicte vene: licet aliquotiens illa flobo-
thomia suppleat fluxus earū: tunc ad prouocan
dū subtilietur sanguis in eis cum aperitiuis nō
fortis caliditatis adurētis. ¶ Nā talia multū for
tia īspissādo reddēt sanguinē nō fluxibilē. Fiet
igitur post balneū cū humectatiuis calefaciētibus et aliqua
liter apitiuis vt cū matricaria maiore paritaria fe
nugreco capil. veneris et passulis. Postea factā bal
neatiōe supponatur de fece earum emplastrum: et ita molli
ficata et subtiliata materia in eis fricentur dicte vene fri

Aliter nepita.

catiōe aliqualiter aspera cū folijs fic.: expresso tamen prius la-
cte de dictis folijs lōga fricatiōe donec hemorroi
des apiantur. vel et fricatio cū pitaria ad istā ītētio
nē. Matricaria ēt media que dicitur herba gatta: similiter si cū
ea fiat fricatio facit ad aptionē pororum: et prouocat sā
guinē. Et si vene sint iterius tumescētē: tunc fiat lyci
niū cū pulpa colloquintide et misceantur cū oleo amig
dalarū amararum et supponantur: quoniam emittet sanguis

vt est sententia ꝛ Rasis ꝛ Aui. post quinq̃ horas
si permutentur omni hora et fint quinq̃ lycinia
in quinq̃ horis vt dicit Aui. si fiat etiam suppo-
sitoriũ ex allio vel cũ cepe ꝛ infundat in oleo de
amigdalis amaris facit ad prouocãdũ. Et dixit
Aui. imponat aliquid de lacticinijs ꝛ staphisa-
gria ꝛ stercore colũbino: dixit ꝙ ipsum aperit p-
culdubio: q꞉ tñ talia fortiter imprimũt sua acui
tate ꝛ causant dolorẽ. Ego magis inhererẽ in mi
tioribꝰ vt in ponẽdo suppositoriũ factũ de hyera
vel de pasta pillularũ comuniũ: ꝛ si pur ducerẽt
ad dolorẽ tũc dixit Aui. cũq̃ dolor fuerit fortior
sup. per dictas medicinas ponat in ano lyciniũ
ex oleo ro. ſ꞉ ad ꝓhibendũ dolorẽ cũ executione
eductionis sanguinis in hemorroidibꝰ ꝛ prouo-
catione earum facit si ponant sanguisuge super
eas ꝛ proprie supra magis tumidas imponẽdo
sanguisugas electas: ꝛ que steterint in aqua cla
ra ad minꝰ per quatuor horas. postea ponat vna
earum in cannula ꝛ tingẽdo venã tumefactã cũ
modico sanguine pulli ꝛ cõuertẽdo cãnullã ſm
caput sanguisuge vsq̃ dũ adhereat ad ipsam ve
nã applicabit quidẽ sanguisuga ad venã ꝛ sug-
get donec impleat ꝛ cadat: qḋ si nõ ceciderit sed
stet supensa etiã repleta puluerizet super eã ali
quid salis ꝛ cadet et possunt poni tres vel qua-
tuor ſm exigentiã vt egrediat sanguis totꝰ qui
est in eis de sanguine malo qḋ est vt dicebat Se
ra. q꞉ qñ nos facimus hoc sedat dolor: et hoc est
electius remediũ: qḋ fieri potest in casu nostro.

No. de impõne sanguisuge.

Et ego nõ laudo cõmunẽ practicã vt aperiantur
cũ flomo: qm̃ sepe per flobothomũ perducit ad
fistulas: ꝛ ego vidi periculũ in hoc. Et ita fit com
pleta hec intentio que cõuenit cecis fluere con-
suetis ꝛ restrictis cum post restrictionẽ ledunt.
s. eas aperire vt fiat prouocatio.

Vitupat apertio hemorroidarũ cum flobothomo.

¶ Quia tñ aliquotiẽs post apertionẽ earũ vel
cũ medicinis vel cũ flobothomo superabundat
fluxus in eis: neq̃ tñ ad oẽm fluxũ ꝛ cũ est nota-
bilis cõuenit vt restringat: immo dicebat Aui.
vt fuit allegatũ circa tex. ꝙ opꝫ vt studiũ intẽda
tur in aperiẽdo surdas sup. ꝯsuetas fluere vel cũ
nocent per aliquẽ modũ dictoꝝ supra: ꝛ cum per
alias medicinas nõ curant faciẽdo vt currat san
guis ex eis quãtũ possibile est vsq; equo debili-
tet ꝛ egrediat sangui s rubeus clarus in quo nõ
fit nigredo ꝛc. qḋ quõ intelligi debeat visum est
supra circa literã: qm̃ etiã anteq̃ ad illud deue-
niat: interdũ oportet vt fiat restrictio sanguinis
ideo ad declarandũ hoc qñ superfluit ꝛ fit neces
saria restrictio: opꝫ hoc manifestari per colorem
patiẽtis cũ alteratur ad albũ vel citrinũ aut in
plũbinũ. Pro hoc dixit Rasis IIº ꝯtinẽtis de mẽ
te Hip. in 2º epidimiarũ. cui intẽsus. i. superfluꝰ
fuerit sanguis hemorroidarũ color cutis ipsorũ
in albũ cõuertitur aut in citrinũ aut in plũbeũ:
qm̃ ſm distinctionẽ qualitatis sanguinis sup.
remanentis cõdominabit color ꝛc. ꝛ in facta mu
tatione coloris in colore sensibili a colore natu
rali ad albũ vel citrinũ vel pallidũ: tũc si succe-
dat debilitas fit necessaria retẽtio: ꝛ de hoc di-
xit Rasis paulo ante ad v̾ba dicta. Dico ꝙ si fue-
rit rursus sic factus color ꝛ debilitetur inde cor-
pus: tunc sanguis egredit absq̃ volũtate sup.
media ꝛ expulsione nature: vnde incidendus est
statim. ¶ Cũ ergo stat intentio ad restrictionẽ:
tunc oportet alterare dietã ad stiptica ꝛ infrigi-
datiua: ꝛ vitãda omnia acuta amara salsa ꝛ mul
tũ dulcia vt fuit supra dictũ. de cibarijs stipticis
est bene cõsiderandũ ne cõmittatur error qui se
pe cõmitti cõsueuit: vt ꝙ talia nõ sumantur an-
te cibũ sed simul cũ cibo vel post ipsum ne exic-
cent feces: ꝛ tũc sua duritie ꝛ asperitate noceãt:
quo supposito diuertat sanguis a via hemorroi
darũ cũ apertione vene basilice vel saluatelle in
manu vt fuit supra dictũ: sed modicũ extrahatur
pro vice de sanguine. nã in hoc casu ad diuerten
dũ: vt al's dictũ est melior est multiplicatio nu-
meri multiplicatione quãtitatis.

De 6ª intẽtione curatiua.

¶ Est etiã at-
tendẽdũ ad equationẽ humoris dñantis in san
guine maxime subtili ꝛ acuto ꝛ ad eductionẽ il-
lius etiã nitrositatis in sanguine cũ his que su-
pra dicta sunt: ꝛ hic singulariter valet triphera
ad istã intentionẽ: de qua dicit Theodosius vt
scribit IIº cõtinẽtis. ꝙ incidit sanguinẽ hemor-
roidalẽ perfecte triphera parua mixta cũ parte
squãme ferri ĩfuse in aceto per hebdomadas an-
te hoc trite. Et Aui. dixit ex eis que bibuntur ad
hoc est triphera minor: ĩ qua posita est scoria fer
ri infusa in aceto hebdomada vna sup. ad minus
a qua postea coletur acetũ: ꝛ postea fricetur tor-
refaciendo in sartagine calida ita vt bibat. i. vt
exiccet ipsum acetũ: ꝛ deinde scoria teratur sicut
puluis subtilissimus: ꝛ põt rectificari aliter vbi
est necessitas accelerationis modo vt infra. R.
squãmã que reperit iuxta incudem et subtilissi-
me tere ꝛ bullire fac in aceto: postea colet ꝛ fri-
cetur torrefaciendo in sartagine calida: deinde
iterato puluerizet: ꝛ iterũ bulliat in aceto: et sic
ter fiat vel quater ꝛ vltimo puluerizando subti
lissime: deinde misceatur cũ reliquis in triphe-
ra positis minore: ꝛ est singularis ad hanc inten
tionem.

De 2ª intẽtione curatiua.

Nota ꝓparationem squame ferri.

¶ Et aliqui exhibẽt de isto puluere sco-
rie tantum cum modico vini sic rectificato ad bo
nificandum colorem: ꝛ ita ego vidi in facto ꝙ mi
rabiliter in hoc operabatur: quoniam humidita
tes superfluas ꝛ humorem melencolicum consu
mit: ꝛ in multum pinguibus vtimur isto pulue-
re ad diminutionem pinguedinis: ꝛ quidam di-
cunt ꝙ cancrum occidit ꝛ fistulam curat exiccan
do saniem: similiter ad intentionem nostram va
let triphera minor posita a Mesue.

Nota bñ de puluere squame ferri.

¶ Et de me-
dicinis datis desuper ad intentionem constri-
ctionis et prohibitionis fluxus sunt syrupi ap-
propriati stiptici in causa calida: et in causa fri-
gida dicti supra ad prohibendum fluxum mate-
rie ad venas. nam valent trocisci de terra sigil-
lata ꝛ de balaustijs ꝛ de carabe tãdem cũ aquis
appropriatis vt plantaginis ꝛ consolide maio-
ris: et foliorum myrti et burse pastoris ꝛ similiũ
et in aquoso flegmate reddente sanguinem
fluxibilem valet syrupus de mentha cum aquis
absinthij: buglosse: et cum decoc. masticis ꝛ simi
libus. ¶ Possunt etiam fieri electuaria et confe
ctiones cum diacydonitem de zuccharo sumen-
do ipsius. ℥. ß. trociscorum de charabe trociscorũ
de spodio cum semine acetose. añ. ʒ. ß. ℈. corallorũ
rubeorum margaritarum albarum. aña. ʒ. ℈. ꝛ cũ
syrupo de acetositate citri fiat confectio in cau-
sa calida: ꝛ in causa humida non calida possunt
addi species diaolibani Rasis nono Alman-
soris de passionibus stomachi vel species diaga
riofilati. ¶ Debẽt etiã rectificari mẽbra vt epar
ꝛ stomachus extrinsecus cum appropriatis alte

ratiuis cõfortatiuis vnctionibꝰ emplastris ce-
rotis calidis vel frigidis ꝫ exigẽtiã sepe dictã.
¶ Postea de localibus. Primo valet vt fiat ses-
sio in aqua decoctionis rerum stipticaruꝫ vt ro
sarum plantaginis foliorum rubi cum sumach
⁊ balaustijs ⁊ corticibus granatoruꝫ ⁊ gallis hi
poquistidos achacia ⁊ sitibus. Et si fiat dicta de
coctio in aqua cisterne in qua extinguatur prius
ferrũ aliquibꝰ vicibꝰ erit magis iuuãs ad intẽ
tionẽ nostrã: ⁊ si placet cõfortare cũ aliq̃bus ca
lidis decoquantur in ea absinthiũ ⁊ nux muscata
⁊ thus ⁊ mastix. ¶ Postea fiãt inunctiones suꝑ
hemorroidas vt infra ⁊ est Gerardi. ℞. aloes suc
cotrini: sanguis draco. thuris: pilorum leporis
subtiliter puluerizatoruꝫ. añ. ʒ. ij. tele aranee. ʒ.
j. albuminis oui bene agitati: qđ sufficit incor-
porẽt ⁊ misceantur extẽdãt suꝑ pannũ. ¶ Põt ẽt
facta inunctione cum oleo myrtino ⁊ rosato su-
aspergi puluis factus de semine rosarũ cuꝫ myr
tis ⁊ sumach ⁊ modico thuris. ¶ Consequenter
possunt fieri emplra ex alijs stipticis: semꝑ tñ cõ
memorãdo ꝙ cum talibus stipticis difficiliꝰ fit
cura ꝓpter dispositionẽ loci: qm̃ vt dicebat Ga.
io. meimir. Nõ potest locus mordicitatẽ medi-
cinarũ stipticarum tolerare existẽs facile sensi-
tiuus. Unde addit: ꝓpter qđ idonea pharmaca
sunt ei metallica q̃cunqꝫ neqꝫ acria neqꝫ põtica
omnino existũt: etenim cum lota fuerit vt dixit
oꝑantur absqꝫ mordicatione. Et ita in hoc casu
valet cerusa. lythargirium: anthimoniũ cũ dra-
gaganto ⁊ lycio ⁊ thure singulariter. Nã si incor
porẽtur cum oleo ro. vel myrtino, vel cum succo
plãtaginis vel portulace est singulare si fiat ex
eo inunctio: possunt ẽt apponi pecie intincte in
succo tassibarbassi cum oleo chrysomillarum.
Nã hec vtraqꝫ appropriate valẽt. ¶ Quidaꝫ di-
cũt ꝙ si teratur turtur vsta ⁊ sumatur ex ea cũ balau
stijs ⁊ gummi arabico assis cum oleo de chryso-
millis multũ valet: ⁊ꝙ aristologia vsta pulueri
zata etiã trita restringit statim superposita.

Nota bonum restrictiuum.

Nota hoc experimentũ.

¶ Possem hꝰ infinita multiplicare remedia. sed
nõ curo. ista sufficiãt vt electiora. ¶ Dixit etiaꝫ
Nicolus ꝙ experimẽto mirabili inuẽtum est ꝙ
cinis buffonis applicatus hemorroidibus solꝰ
vel cum aliquo cõueniẽti tollit dolores earum
sanguinem sistit ⁊ exiccat eas si etiam indurate
fuerint: nec opꝫ vereri venenositatem ipsiꝰ: qm̃
remouetur per vstionem sicut etiam tollitur a
scorpionibus.

¶ Et si hemorroides sint de intrinsecis ⁊ ꝓfun-
dis que fluunt fiat lycinium intinctum in com-
positione vt infra ⁊ intromittatur. ℞. thuris: sã
guinis draco. boli armeni: pilorum leporis. añ.
ʒ. j. cineris testarum oui: ⁊ foliorum oliue. añ. ʒ.
ʒ. tele aranee. ℈. j. omnia incorporentur cum se-
po castrati ⁊ cum succo tassibarbassi ⁊ superpo-
natur lycinium quater in die: ⁊ cum his mate-
rialibus curabitur si deus voluerit.

¶ Modus autem sistendi sang. ⁊ remouẽdi he-
morroides in totum cum ferro. vel ligatura po-
situs est circa tex. ad illum locum recurre. Et hec
sunt expedienda per dominum chirurgicum.
Et hec sufficiãt pro ista mã de hemorroidibus.

¶ De exitu siue egressione ani: deinde matricis alijsqꝫ dispositionibus eiusdem. Capitulum. xxj.

Cum anꝰ exit egreditur carẽs apate
⁊ ita disponitur ꝙ si impellatur
ingreditur: cerufe: balaustie: galla
rũ: alumis: anthimonij: oĩum
partes sumantur equales ⁊ in puluere redi
gantur: ⁊ super locum ex oleo ros. calefacto
inunctũ puluerizentur ⁊ anus intromittatur
⁊ constringatur: qđ tamẽ fieri cõuenit post
q̃ eger a scella reuersus fuerit: ne eũ cito ad
scellaꝫ surgere sit necesse. ¶ Sumãtur etiã
galle balaustie cupule glandiũ: folia myrti:
⁊ coquãtur in aqua donec rubea fiant et
sedeat in ea et lauetur ex ea. ¶ Qđ si anus
qui apostemosꝰ est ingredi minime potest
eger aquã calidam frequẽter ingrediatur
⁊ in ea sedeat ⁊ vngat anum ex cera et oleo
camomillino aut anbetio donec ĩgrediatur.
Cumqꝫ intromissꝰ fuerit ex bis que nomi
nauimus curetur.

Iam cum dei gratia decla-
rato prius capᵒ textualiter de hemor-
roidibus ⁊ alijs passionibus eis vici-
nis vt de ragadijs ⁊ fistulis ani: ⁊ pñr ampliata
materia ad declrationem ampliorem de ipsis he
morroidibus propter intricationẽ ⁊ difficulta-
tem cognitionis ⁊ cure earum factus est spãlis
tractatꝰ de eis ponẽdo species diuersas in eis ⁊
causas diuersas ⁊ signa ⁊ vltimo curã. Nũc cõse
quẽter pro complemẽto doctrine de dispõnibꝰ
preter nãm q̃ circa anum accidũt. d. Rasis fecit
capitulum de egressione ani sup. intelligẽdo ẽt
mollificationẽ eius. ⁊ hoc recta cõtinuatiõe ha
rũ passionum adinuicem: Nam ad hemorroides
multiplr̃ solet sequi egressio ani ⁊ mollificatio
eius precipue cum ad eas sequatur dolor vt freq̃n
tius: ⁊ ita solet mã multa fluere ad illas partes
q̃ sepe fit cã relaxatiõis ⁊ mollificatiõis lacerti
cõtinẽtis intestinũ rectum in debito situ ꝫm ex
tremũ inferius: ⁊ ita faciliter fit exitus ani. per
alios etiã modos seq̃tur hec passio ad ꝓcedentẽ
vt pleniꝰ infra habebitur in causis loco suo: ⁊ qm̃
egressio matricis ꝑ easdẽ quasi ⁊ omnino siles
causas fieri põt ꝑ quas fit egressio ani ⁊ nõ nisi
parũ diuersificatur in cura eiꝰ. Jđ Ra. cũ fuit bre
uiloquus ĩ hoc libello placuit eidẽ vnicũ facere
capᵐ de egressione ani ⁊ matricis vt dicit rubri
ca: ⁊ ita determinãdo in capᵒ duo facit. qm̃ ꝑmo
determinat de egressione ani. Secundo in vlti-
ma parte capituli determinat de egressione vul
ue siue matricis. scđa incipit versus finem. ibi.
(Uulua ꝓterea si egressa fuerit.) Prima adhuc
in duas: qm̃ ꝑᵒ determinat de egressione ani si-
ne apostemate. 2ᵒ de egressione eius cum aposte
mate 2ᵃ ibi. (Qđ si anꝰ qui apostemosus est ⁊c.)
Non determinabo secundam partem huius ca-
pituli in hoc capᵒ. s. de exitu matricis: qm̃ illã ꝑ
tem reseruabo vt principalem ad tractatum de
dispositionibus matricis qui est specialis ⁊ pro
prius tractatus distinctus a dispositionibꝰ mẽ

Nota cõtinuationeꝫ pñtis capituli ad ꝓcedentia.

broꝝ q̄ sunt receptacula supfluitatū mēbroꝝ nā
lium principaliter: ⁊ ita mihi sufficiet hic sentē
tialiter declarare capitulū de egressione ani vt
litera iacet remittendo amplificationem mate-
rie ad ea q̄ dicētur in sequēti cap° de egressione
matricis propter vniformitatem causarum ⁊ p
portionalem modum curationis in vtrisq;. Pri-
ma pars igit hui⁹ capituli etiā diuidit in duas
partes. Nam p° declarat p signa egressionē ani
cōtingētem ex relaxatione ani siue sicteri vt mu
sculi ipsius intestini recti cōtētiui. 2° ponit mo
dum curationis eius. 2ª ibi. (Ceruse balaustie
⁊c.) ¶ De pª parte dicit. Cum anus extra egre-
diatur apostemate carens: ⁊ ita disponitur qd̄ si
impellat ingredit sup. sine difficultate ⁊ dolore
⁊ sup. ad tactū pcipitur mollicies: tūc sup. decla
rat q̄ talis exitus pēdet ex mollificatione lacer
ti ani ⁊c. ¶ Pro intellectu cuius partis est notā
dum q̄ licet a diuersis causis vt ante dicebatur
pendere possit talis exitus: vt etiam infra dicet
de causis exitus matricis: cum tn̄ sit exitus eius
sine apostemate: quantum ad ppositum ptinet
deductis causis primitiuis ⁊ solōnis continui
ipsius lacerti ani: talis exitus a duabus princi-
paliter causis pendere potest. s. aut ppter vehe-
mentiam mollificationis lacerti ani constrigen
tis anum ⁊ contrahentis intestinum rectum in
sursum cum lacertus nō est mollificatus ⁊ rela-
xatus ipsum ad inferiora ppter paralysim con-
tingētem in eo ex humiditate subtili imbibita
ſm plurimū in ipso. cum qua humiditate aliqn̄
cōiungit caliditas: q̄ coadiuuat ad attractionē
⁊ imbibitionem dicte humiditatis in lacerto: ⁊
aliqn̄ subtilitate sola penetratiua etiam cōiun
cta remissa frigiditate paralyticat ⁊ mollificat
dictus lacertus. ¶ Et hui⁹ signa sunt que dicta
sunt circa literam vt q̄ si impellit sup. a medico
cū digito ingredit anus faciliter in sitū suum si
sit carēs apate vt supponit. Et est ad; tactū mol
lis vt dicebat: p qd̄ signū distinguit ab egressio
ne ani cōtingētis ex spasmo ⁊ extensione lacerti
cōtrahētis ppter humiditatē magis grossaȝ in
cōcauitatibus ꝓtētā magis dilatantē ⁊ tēsionē
facientem. Nam ad tactū tales partes pcipiūtur
dure ⁊ nō obediūt vt facile remittātur ad situm
suum: ⁊ proinde talis est difficilis curatiōis re-
spectu illius que est ab humiditate subtili para
lyticāte: cum qua cuȝ impellit ingreditur anus.
¶ Etiam iste due cause p signum speciale distin
guuntur. Nam cum accidit ex mollificatiōe ani
sepe fit exitus fecis inuoluntarie: vbi cum sequi
tur tensionem in neruo cōstrictiuo cōstringitur
anus ⁊ phibetur exitus fecis: vn̄ sepe ad eaȝ cō-
sequitur colica vt dicit Aui. ¶ Discernitur etiā
si cum humiditate coniungatur caliditas vl' nō
ex pceptione caliditatis illaꝝ ptiū ad tactū vl' nō.
Ideo Rasis hic vt etiam breuiloquus posuit si-
gnum speciale maxime declarans causam cōmu
niter contingentem in exitu ani sine apostema-
te vt ipsam mollificationem differenter a causa
ppter tensionem per hoc qd̄ facilis fit reductio
eius. Et ita de ea posuit curaȝ principaliter per
duas medicinas locales. vnaȝ q̄ magis respicit
dictam mollificationem pendentem ab humidi
tate cum frigiditate: ⁊ aliam ad eam mollifica-
tionem cui cum humiditate cōiungitur calidi-
tas. secundam ponit ibi. (Sumantur etiam gal
le ⁊ balaustie.)
¶ Dic̄ ergo de pª parte supponēs causam dictā
ceruse: balaustie: gallarum anthimonij: alumis
oīum sumantur partes equales ⁊ redigātur in
puluerem ⁊ super anum ⁊ ex oleo ro. calefacto in
unctum sup. prius puluerisentur su. ⁊ hoc facto
anus sup. comprimatur ⁊ intromittatur cuȝ ma
nu ⁊ constringātur supp. nates ⁊ coxe qn̄ an⁹ fue
rit reduct⁹ sup. cuȝ bindis: vel patiēs cū ratiōe
determinet sic stare vt medicine longo tempore
possint suum effectū operari. Et ideo ordinans
tempus qn̄ debet applicari hoc medicamen vt
vtiliter seruiat: q2 multo tempore permanere
possit sup loco addidit: qd̄ tn̄ fieri ꝯuenit postq̄
eger a scella reuersus fuerit ne eum surgere ad
scellam cito sit necesse: pȝ eīm q̄ tūc multo tp̄e p
sistēt medicine in loco aliter si foret necesse ipm̄
frequēter surgere ad scellam cum dictis medici
nis vbi similiter fieret exitus ani. Addit de scd̄a
parte sumātur etiam galle balaustie cupule glā
diū: folia myrti ⁊ coquātur in aqua donec rubea
fiat ⁊ sedeat in ea ⁊ lauet ex ea. ¶ Pro intelligē-
tia huius partis ⁊ totius capituli est aduerten
duȝ q̄ in cura huius passionis: p° opȝ recurrere
ad ea que dicta sunt supra in cap° de paralysi et
spasmo in pª parte: ⁊ q̄tum ad dietā ſm magnā
partem ⁊ medicinalia: dico signāter ſm magnā
partē i dieta: qm̄ in isto casu stat necessaria mo
derata ventris lenitio: q̄ non sic esset necessaria
in ppria paralysi vnius lateris. nam facta mol-
lificatione vl' paralysi in sicteri vel i lacerto ani:
si vēter fieret stipticus foret necessaria compres
sio ad emissionem superfluitatum: ⁊ tūc ad com
pressionem sequeretur exitus ani: qui timor nō
esset in paralysi vera non cōiuncta mollificatio
ne ani: ideo in casu isto preterq̄ in cibis stipti-
cis vel medicinis stipticis que non debent exhi
beri ante cibum: immo aliqd̄ modice lenitiuum
est preponendum: in reliquis omnib⁹ debet ser-
uari dieta sicut in paralysi vel spasmo materia-
li ab humiditate declinādo ad siccū ⁊ in aere et
in reliquis n ō nālib⁹ rebus: ⁊ ita etiam in ci-
bis eligēdo cibaria q̄ ſm totā summā declinēt
ad siccū: ⁊ dimittēdo acetosa omnia ⁊ vina alba
⁊ subtilia: ⁊ breuiter obseruentur que dicta sunt
in dieta supra loco allegato. Et ita dico in medi
cinalibus oportet equare materiam ingrossan-
do ⁊ aliqualiter inspissando liquiditatem illi⁹:
⁊ euacuare materiam antecedentem in cerebro
⁊ nucha ⁊ neruis existentem: ⁊ diuertere p vo-
mitum ⁊ cōfortare cerebrum ⁊ membra neruosa
cum his que exiccando etiam cum proprietate
dicta membra confortant: ⁊ ita elige de his ⁊ cir
ca dietam ⁊ circa medicinalia q̄ posita sunt sup̄
loco allegato. ¶ Quibus canonice factis: q̄ om-
nia supponuntur hic a Rasi fieri debere. Venie
do ad localia stante egressione ani ex mollifica-
tione quod cognoscitur ex exitu fecis inuolunta
rie vt dictum est supra: tunc fiant localia que po
sita sunt circa literam: sed regulare esset si calidi
tas esset in causa. ¶ Primo fiat absterſio ⁊ mun
dificatio intestini quod est extra cum aqua deco
ctionis ordei excorticati ⁊ zucchari vnius cocte
postea lauetur locus absterſionem aliqualiter
confortando vt cum vino nigro: vl' meli⁹ fiat ses
sio i vino nigro decoctiōis corticū granatoꝝ ba
laustiaꝝ sumach ⁊ modico nucū cupssi vl' absin-

Declaratio pe ptis pre sentis ca pituli.

Declaratio 2e pticule pe partis principal.

ad cōfortationē membri neruosi: deinde fiat in-
unctio cum oleo rosato ⁊ modico camomillino
quo facto etiā superaspergatur puluis qui posit⁹
est in textu pulueri∫ando ea que ponūtur in de-
coctione cū sunt sicca vt. ℞. gallaruꝫ balaustia
rum: cupularū glandiū: foliorū myrti. an̄. partē
vnā: spice masticis. an̄. partem mediam: postea
claudatur orificium ani cum fuerit intromissum
intestinū cum digito: ⁊ si difficilis fiet introit⁹
cum digito: ponatur ventosa sicca sup cutim supe
rius. nam est forte remediū ad eleuandū sursum
intestinū: ⁊ tūc vt dictū est intromisso intestino
stet cū coxis strictis vel ligetur cum institis stādo
sup dorsum. ¶ Sed si humiditas cōiūgatur cū fri
ditate prius facta absterfione ani cum aqua de
coctiōis furfuris ⁊ bletis ⁊ in modico mellis: cō
seq̄nter fiet sessio in aq̄ decoctionis absinthij:
spice: saluie: sauine rosaꝝ ⁊ sumach: vel ponatur
spōgia infusa in dicta decoctione ⁊ supponatur
loco: ⁊ si apponatur aliq̄d vini nigri in decoctiōe
erit melius. postea reducatur facta inunctiōe cuꝫ
oleo ro. ⁊ cum oleo camomillino prius ⁊ postea
pulueri∫atione cum puluere facto a Rasi in pᵃ
parte vt ex cerusa: balaustijs: gallis: ātimonio
alumine: ⁊ si ponatur modicū thuris vel myrrhe
etiā iuuabit ad intētionē nostrā. ¶ Et ita q̄ñ cū
ꝯtingit ꝓpter ascellationē exire anū fistula fiāt
abstergēdo prius anū cum abstersiuis dictis. de
inde descēdēdo i decoctionē diuersificādo eā i ma
gis fridis ⁊ min⁹ fridꝫ ſm qd̄ ꝯtingit ī mā de cali
ditate: semp tn̄ apponēdo aliqd̄ confortatiuum
aromaticū ꝓpter dispōnem mēbri neruosi: dein
de fiat inunctio: ⁊ postea superaspergatur puluis
qui dictus est: ⁊ singularē puluerem posuit Gal.
lo. meimir. positū ab Asclipiade: vt infra. ℞. sco
rie plūbi sumach. an̄. ʒ. viij. rosaꝝ. ʒ. iiij. myrrhe.
ʒ. ij. applica vt dixit talē puluerē siccū p̄lauans
anum cū vino austero aut cū decoctione lenti-
sci: ⁊ si dictus puluis vel alius reducatur in for-
mā suppositorij vel cum succo hypoquistidos vel
cum oleo myrtino ⁊ teneatur facta reductione
forte magis iuuabit.

¶ De secunda parte huius partis ponit curam
exitus ani cum cōiungitur apā q̄ñ nō potest cō-
uenienter remitti intestinum ꝓpter apa: ⁊ p̄mo
ponit modū cure ad intromittendum. Scd̄o po
nit curam postq̄ est facta reductio. Dixit ergo p̄
mo ꝙ si anus qui apostemosus est ingredi nō pt
eger aquam calidam frequenter ingrediatur: et
ita sup. minorato dolore ⁊ mīorato apate remit
tatur ad situm suum. Addidit de scd̄a pte. Cunqꝫ
intromissus fuerit ex his q̄ noīauimus curetur.

¶ Pro intelligentia huius partis est notanduꝫ
ꝙ aliquotiēs stāte mollificato lacerto ani fit exi
tus eius facilis ipso nō exñte apato: sed coniun
cta caliditate in mā reductio difficilis erit maxi
me corpore existente repleto: qm̄ trahuntur mãe
ad locum ⁊ apatur locus: aliquotiens tn̄ p⁹sq̄
descendat apatur intestinum: ⁊ tunc sua graui-
tate ponderat versus extremitatem eius: vn̄ eo
mollificato precipitatur deorsuꝫ cum apate gra
uitante quasi queratur locus latior: ⁊ aliquali-
ter extra eductum intestinum apatum aliquali-
ter magis induratur ⁊ difficilis fit remissio ei⁹
ad interius: ideo oportet tunc intendere vt ha-
bilitetur ad reductionem cum mollificantibus
⁊ remittentibus dolorem sedendo in aqua tepi-
da: vt dicit tex. Et si in aqua fuerit decocta mol-
lificatiua vt malua altea: semen lini magis pro
ficiet ad intentionem ⁊ remissionem doloris et
indurationis eius: qua facta mollificatione vi-
deatur si facilis fiat remissio: ⁊ tunc facta abster
sione fiat inunctio vt supra: ⁊ postea pulueriza-
tio vt dictuꝫ est. Qd̄ si aliquali difficulter remit
tatur: ponatur ventosa vt dictum est supra.

¶ Sed si apparuerit exitus ani coniuncta tēsio
ne vel spasmo: tunc dicebat Aui. administras le
nificātia ⁊ supp. ex balneis talibus ⁊ ex oleis et
alijs sup. mollificatiuis: ⁊ facta sup. mollificatio
ne oportet administrare stiptica ſm qd̄ dictum
est reducto prius intestino. Nā hic precipue sūt
necessaria lycinia cōstrictiua: qm̄ an̄ reductio-
nem illi pulueres non ita tute applicantur pro-
pter tensionem ⁊ spasmum membri. Et qm̄ i hac
causa coniungitur retentio fecis oportebit ali-
quotiens iuuare naturam clysteri∫ando cū acu
tis ⁊ resolutiuis ⁊ subtiliatiuis vt cum aqua de
coctionis cartami ⁊ cum aqua salita ⁊ similib⁹:
nam excitabunt virtutem ad expulsionem et si-
mul exiccabunt materiam que fuit causa nocu-
menti. Ideo Aui. ad textum allegatum cōtinuā
do dixit: ⁊ in fine illi⁹ oportet. i. facta mollifica
tione ⁊ reductione vt administres stiptica ⁊ mo
uentia. i. educentia fecem cum eis in quibus est
subtiliatio ⁊ resolutio ad excitandam virtutem
sup. expulsiuam ⁊ ad euacuandam materiam si-
cut aqua salsa sup. mineralis ⁊ aqua salita ⁊ col
loquintida ⁊c. Et hec sufficiant quantum ad de
clarationem huius capituli de istis causis p̄mi
tiuis que aliquotiens sunt cause horum nocu-
mentorum ⁊ curis earum causarum, ad capitu-
lum etiam sequens de exitu matricis: qd̄ tn̄ capi
tulum Rasis posuit vt partem huius capituli
propter causam dictam supra.

Descr. pul. in textu positi.

Declaratio 2ᵉ p̄ticule p̄ᵉ partis principal.

Declaratio 2ᵉ p̄tis p̄n cipalis.

De curatione exit⁹ ani cū spasmo

¶ Pars quarta principalis huius noni libri que est de exitu ⁊ dispōnibus matricis. Capitulū. xxij.

Vulua preterea si egressa fuerit similiter erit medicanda. Est tamen necesse vt fortiter ligetur vt egra semper supina iaceat et coxa superius eleuetur.

Accipiēdo ergo istam par
tem vt capᵐ speciale vbi dicit. Vulua
p̄terea ⁊c. Hec ps est principalis pars
hui⁹ noni Almansoris. Nam est 4ᵃ pars princi-
palis eius in qua determinatur de passionib⁹ ac-
cidētib⁹ mēbris gn̄onis i mulierib⁹ vel de nocu-
mētis ꝯtigētib⁹ seq̄ntib⁹ ad dictas dispōnes. s.
matricis. Et diuidit pᵃ diuisione in octo ptes: qm̄
p̄ᵒ ponit caᵐ de exitu matricis breuiter ⁊ in epi
logo. 2ᵒ facit capitulū de superfluitate mēstruo
rū constringenda sicut de constrictione eorum:
cū superfluunt. 3ᵒ ponit curam in retētione mē
struorum vt de prouocatione eoꝝ. 4ᵒ ponit curā
de scissuris q̄ fiūt in vulua. 5ᵒ de nascētijs. i. apo
stematibus que fiunt in vulua siue plaga. 6ᵒ po
ponit curam plagarum q̄ fiunt in eadem 7ᵒ de-
terminat de p̄focatione matricis. 8ᵒ ⁊ vltimo fa

cit capᵐ de mola matricis. ¶ Primum caᵐ bre
niter diuidit in duas. p° ponit vnā curam gene
ralem ⁊ cōem fieri debere cum fit egressio matri
cis cū cura etiā q̄ debet exitui ani. ⁊ hoc ꝓpter
rōnē dictā sup̄: q: ab eisdē ⁊ silib' causis fieri pñt
exitus ani ⁊ matricis. 2° ponit vnū spāle fieri in
exitu matricis: qd nō sic fieri potest cōuenienter
in exitu ani. ibi. (Est tamen necesse vt fortiter li
getur.) ⁊ ex hac diuisione capituli patet recta cō
tinnatio huius capituli cum precedenti.

De anathomia matricis.

Anathomia matricis. Et qm̄ hic vt dictū
est agit de passionib' matri-
cis ⁊ ꝯsequētibus ad eas: iō ad rectā intelligen-
tiā dicēdoꝝ opꝫ p° ponere anothomiā matricꝭ ⁊
eius cōpositionē ⁊ partes eius ⁊ eius iuuamen
ta ⁊ vtilitates. Breui' tñ qd fieri poterit dimis-
sis multis late dictis ab Ari. precipue 15° ⁊ 17°
de aīalibus: ⁊ ab Aui. 6° aīalium ca° p° vltra ea
q̄ dicta sunt ab eodē 21ª tertij. ⁊ ab alijs auctori
bus medicine in diuersis locis nō necessarijs ad
intelligētiā dicēdoꝝ. ¶ Prius tñ vt euitet equi

Hic termin' matrix diuersis modis accipitur.

nocatio de matrice, est notandū ꝙ auctores me
dicine vtunt hoc termino matrix diuerso mō.
Nam aliquotiēs ꝑ matricē intelligūt solam cō-
cauitatē vel sinū in quo generat embrio ⁊ reci-
pit materia gñatiōis eius: aliquotiēs accipiūt
matricem nō pro illa tm̄ vacuitate: sed ꝑ mem
bro organico composito ex diuersis mēbris etiā
ſm spēm differētibus ad vnū finē principaliter
ordinatis vel seruiētibus vt ad gñationem. Et
hoc tale membrū est de quo dicebat Aui. ꝙ ma-
trix est instr̄m gñationis mulierū. i. in mulieri-
bus. s. effectiuū ⁊ subtiuū ⁊ instrumētale. Naꝫ ꝑ
quasdā partes eius est effectiuū pñᵐ lꝫ nō suffi-
ciēs ⁊ totale vt ratione testiculoꝝ ipsius de q̄
bus dicet: q: ſm positionē Gal. ⁊ medicoꝝ sper
ma muliebre qd in testiculis in matrice mulie-
ris gñatur nō tm̄ passiue sed etiā effectiue ad ge
nerationē cōcurrit. Et ſm hoc ab Auer. 4° colli-
get: dr̄ ꝙ matrix obtinet aliquo mō principatū
inter membra principalia: ⁊ ſm cōcauū eius vl'
sinū in matrice est instrumētum receptiuū ⁊ ſm
collum: cuius os extrinsecum vocat ꝓprie vul-
ua: ⁊ os extremum eiusdem colli versus matricē
qd opponitur ori extrinseco in directū appella-
tur hodie os matricis. qd totum collum instr̄a-
liter seruit ad deferendum materiā seminalem
viri in ꝯcauitatem matricis ꝓpter ī se recipe in
strumētū virile: ⁊ ita matrix taliter sumēdo vo
cat instr̄m gñationis in mulieribus ⁊ effectiuū
⁊ organicū instrumentale.

Os extrinsecū matricis vocat vulua.

¶ Et nota vt etiā tollat alia equiuocatio: q: est
dictū ꝙ os extrinsecū colli matricis proprie ap
pellatur vulua quod est verum cum sit sicut vul
ua vel porta faciēs ad introitū in gñatione. tñ
Aui. ⁊ reliqui auctores in diuersis locis ꝑ vuluā
sepe intelligūt matricē totalem vel cōcauitatē
eius. ¶ Loquēdo igit de matrice declarādo eaꝫ
ꝑ tria genera causarum: vt ꝑ causam formalem
materialem ⁊ finalem: matrix q̄tum ad formam
dicebat Aui. 21ª tertij. ꝙ in radice creationis est
similis instrumento gñationis qd est in viris. s.
virge ⁊ osseo cōtinenti testiculos pendēti. Naꝫ
virga in viro ꝓportionat collo matricis in mu-
liere: ⁊ osseum in viro ꝓportionatur syphac et
cōcauitati matricis in muliere: sed in viro ista
membra sunt completa ad exterius prodeuntia
⁊ manifesta: vbi corespōdentia sibi membra in
muliere sunt retēta in interioribus vñ collū ma
tricis videt sicut qddam oblongum ad interius
terminatū ſm cōcauū: ⁊ cōcauitas matricis vi-
det vt membrum ad posterius terminatū: ⁊ ita
cōcauū matricis est ꝓportionatū osseo viri po-
sterius situato ⁊ collum anterius ad virgā. Naꝫ
matrix ſm collū ⁊ cōcauū est quasi instrumētuꝫ
cōuersum ad respectū virge ⁊ ossei viroꝝ vt di-
cebat Aui. est eñ osseum syphac matricis ⁊ qua
si virga est collum matricis: ⁊ est eius figura ob
longa ad rotunditatē decliuis diuisa principa-
liter in duas partes ſm cōcauitateꝫ terminatā
ad collum vnū sicut ad vnum pñᵐ: q̄ due partes
vidētur sicut due matrices q̄ cooperiuntur tuni
ca vna: q̄ cōiūgit eas loco vno: vnde per hāc par
tem cooperientē vnā dicit matrix membrū vnū
⁊ nō plura. Et de hoc dixit Rabi. particula pª v'
sus finē: facte sunt in muliere due matrices ten-
dētes ad vnum pñᵐ ⁊ illud est collum matricis.
Addit: ⁊ corpus matricis est exterius circūdatū
pellicula q̄ cōiungit ipsas duas matrices in lo-
co vno ad quem cū ꝑuenit ligat eas. Et de hac
etiā tunica extrinseca cooperiente ⁊ duabus in
trinsecis coopertis dicebat Aui. ⁊ tunica quidē
extrinseca pura est ⁊ vna ⁊ intrinseca est sicut di
uisa in duas diuisiones quasi distinctas non si-
cut cōsolidatas: ita ꝙ si excoriaretur tunica exte
rior earum duarum excoriaretur quasi a duab'
matricibus in quibus esset vnum collum ⁊ non
sicut a matrice vna.

Matrix dr̄ mēbruꝫ vnū ⁊ non plura.

De quantitate mr̄icꝭ.

¶ Quantitas vero eius in puellis non perfe-
ctis neq; aptis ad concubitum est multum par
ua: immo minor veficis earum: sed cum ꝑueniūt
ad augmentum ⁊ perfectionem sufficientem ad
generationem tunc completur quantitas eius
sicut etiam ⁊ q̄titas mamillaruꝫ in mulierib'.
Nam ante horum membrorum complementum
erat vanum: ⁊ tunc eius extēsio ⁊ longitudo est
quasi sicut extensio colli eius: cuius longitudo
eq̄lis. i. cōiter ꝯtingēs in mulierib' est vt dice-
bat Aui. inter sex digitos ⁊ inter vndecim: q̄ñq;
tñ abbreuiatur ⁊ prolongatur ꝓpter vsum coi-
tus ⁊ dimissionē eius. Et ita multo magis ma-
gnificabitur in parientibus ⁊ concipientibus ⁊
multiplicantibus partus: ⁊ maxime parienti-
bus gemellos ⁊ proprie cum sit superimpregna
tio propter necessitatem: ⁊ ꝓpterea aliquotiēs
extenditur vsq; ad vmbilicum: licet communi-
ter veniat ad eius propinquitatem.
¶ Et locus eius est qd est stans in medio inter
vesicam ⁊ inter intestinum rectum. Nam iacet
super intestinum rectum tanq; supra culcitram
vt sit status eius lenis et in parte posteriori su
perfluit ad vesicam. i. ascendit vltra vesicam: et
sicut supra extenditur ad vesicam: ita vesica de-
orsum elongatur infra eam. i. concauitatem ei'
quod dico signanter: quia collum matricis lon-
gius est collo vesice inferius: immo terminatur
orificium colli vesice in mulieribus ⁊ intra col-
lū matricis versus os extrinsecum illius. ¶ Et
licet figuratio eius dicta sit oblonga ad rotūdi-
tatem declināns: tñ videt ad figurā quadrāgulā
declinare ꝑꝑ cornua ei' q̄b' alligat ad anchas
⁊ ad duo ilia: q̄ quidem duo cornua sunt arcua-
ta ⁊ incipiūt in directo testiculorum q̄ sunt car-
nes quedam albe plane rotunde parue. nam te-

sticuli in mulieribus sunt circa mediū matricis situati: q̄ ligamēta ⁊ cornua sunt iuxta matricē grossa ⁊ lata ⁊ iuxta anchas q̄bus alligant̄ sunt subtilia. nam ita se habēt ad matricem in ortu eius ⁊ terminatione ad anchas sicut sunt procedētia cornua bouis a capite eius: ⁊ ideo m̄ricis cornua vocata sunt ⁊ ꝓpter latitudinē eorū circa ipsoꝝ p̄n^m a matrice matrix ibidē videt̄ dilatata: ⁊ ita apparet quadrāgula: ⁊ hoc est manifeste videre in anathomia.

Quare vt plm nō generant̄ nisi duo gemelli.

¶ Ultra tñ duo receptacula manifesta de q̄bus dictū est ꝙ sunt due partes principales m̄ricis: dicit Auic. ꝙ in medio matricis est quasi semita sup. diuidēs illas duas ꝑtes in q̄ semita sunt additamēta incidētia rugosa ꝑ quā semitā tāꝙ̄ ꝑ viā diuidētē inter dextrā vacuitatē ⁊ sinistram fit aptio dictaꝝ duaꝝ cōcauitatū in q̄b⁹ cōcauitatibus recipit̄ mā̄ gñationis p̄ncipal̄r: vnde si fieret gemellorū ꝯceptio haberet vnusq̄sq꞉ locū distictū ab alio: ⁊ iō vt m̄l̄tū cū multiplicat̄ fet⁹ nō sunt nisi duo ꝓpter duas manifestas ꝯcauitates ⁊ m̄rices: de q̄b⁹ dcm̄ est: q꞉ tñ aliquotiens visum est plureꝫ gñari fetus ⁊ manifestari quasi monstruose vt voluit Alex. 9° de hystorijs. Idcirco ꝯsentiūt medici de mēte Ga. 14° de vtilitate ꝑticulaꝝ. Q̄ð in tota m̄rice sunt septē cellule: nō tñ manifesta diuisione separate: quaꝝ tres sunt in dextra ꝑte eius: ⁊ tres in sinistra: ⁊ vna est in medio eius in illa semita: de q̄ dcm̄ est supra. et in q̄libet eaꝝ pōt spma recipi ⁊ aggregari: et ita possunt cōcipi septē fetus in vna impregnatiōe vt dicūt. Dicūt ēt q̄dam posse plures multo gñari fetus ⁊ iam est experiētia visum ꝙ sunt plurimi formati fetus vltra septē ad magnū numerū vñ opꝫ dici de necessitate: ⁊ ita dicūt q̄daꝫ ꝙ in vnaq̄q꞉ cellula decē sunt rugositates. Iō ⁊ pl̄es in quarum vnaquaq꞉ rugositate pōt embrio generari: ꝙuis hoc raro cōtingat. Q̄ð tñ frequentius cōtingit de dictis mōstruositatib⁹ est vt generent̄ tres propter duas cellulas manifestas ⁊ illam viā mediā: postea ꝙ gñentur quinq꞉: q꞉ in qualibet duaꝝ vacuitatū manifestarū sunt due vacuitates: aliqñ tñ pl̄es gñant̄ vt dictuꝫ est: q꞉ etiā in eadem chisti plurimi gñantur. Et de hoc dixit Aui. in ca° de grauitate partus ponens ꝙ numeratio embrionū aliquotiēs comprimit et difficultat exitū. Et ibi addit: fortasse em̄ in ventre vno sunt quinq꞉. Addit: immo qñq꞉ est nūeratio maior illa q̄ parui sunt ⁊ diuersi .i. distinstincti. Addit: ⁊ qñq꞉ est nūmeratio plurima valde in chisti vna. Et hec sufficiant quātum ad formam illius.

Ultra septē fet⁹ vix sunt generari.

Quid sit matrix.

¶ Iam veniēdo ad modū compositionis ⁊ gen⁹ cause mālis cū quo simul ponētur iuuamēta et vtilitates modi substātie ipsius ⁊ partium componētiū ipam matricem. ¶ Primo igit̄ dicat̄ ꝙ matrix est substātia dura neruosa ex duabus tunicis cōposita: sed tunica intrīseca est grossa diuisa q̄si in duas matrices vt dictū est: extrinseca est tunica subtilis quasi vt cooperimētū illarū duaꝝ intrinsecarū: ⁊ in intrinseca sunt disseminate multe vene. ⁊ de ea loq̄bat̄ Aui. commēto de aīalibus. cū dixit. Et creabat̄ matrix ex m̄l̄tis venis ⁊ ramificat̄ ex venis p̄noīatis vt sint ibi ad sustētamētū creature: ⁊ orificia haꝝ venarū q̄ figūt̄ in m̄rice siue diuidūt̄ noīant̄ foramīa m̄ricis: ⁊ eis ꝯtinuātur pāniculi embrionis mediātibus cotilidonib⁹ ⁊ tandē ꝑ pāniculos alligātur ad venā vmbilicalem infātis: ⁊ ita mediātibus istis venis fit nutricatio ⁊ sustētamētum fetus: q̄ gñatio fuit in vita necessaria ꝓpter bonū vniuersi ad gñationē aīalium quorū conseruatio in indiuidius particul̄r nō pōt ꝑpetuari nisi ꝭm successionem ⁊ ꝓpagationē eoꝝ. et hanc sñiam posuit Ari. 2° de gñatione aīalium. ꝓpe p̄n^m cū dixit. Iā scimus ꝙ aīa est nobilior corpe ⁊ animatū nobilius inanimato ꝓpter aīam: et q꞉ est ens nobilius non ente: ⁊ q꞉ vita est nobilior priuatione vite: ⁊ nā̄ in reb⁹ cōtingētibus vt res diuina est causa melioratiōis ꝓpter hoc fuit gñatio aīaliū: ⁊ qm̄ nā̄ huius generis nō potesse eterna vel nō posset ꝯseruari vsq꞉ ad diē iudicij ꝭm fidē nr̄am: opꝫ ergo ꝑ aliquē moduꝫ vt ꝯseruet̄ cū nō possit idē numero esse eternum in forma aūt est possibile. propter hoc fuit gñatio aīaliū ⁊ creatio maris ⁊ femine propter generationē. Per easdē etiā venas educit̄ superfluitas menstruosa descendēs ꝑ illas quaruꝫ alique terminātur ad intra cōcauitatem vel sinum matricis nō existēte pregnatione: ⁊ ita tandem ꝑ collum expellit̄: ⁊ aliq̄ terminātur ad colluꝫ matricis: ad partes tñ ꝓpinquas ori intrinseco colli: ⁊ ita fluit sanguis ꝑ collum ⁊ expellitur ꝯñr. Et ista est cā ꝓpter quā aliquotiēs in p̄gnātib⁹ stāte p̄gnatione emittit̄ sanguis mēstruus vt exp̄sse dicebat Ga. 5° affo. in cōmento sexti. illi⁹ aff. Mulieri i vtero habēti si purgatiōes exierīt ⁊c. lꝫ os intrinsecū colli matricis fiat in dispōne cōceptionis in summo ꝯstrictionis: quā fortasse nō ingredit̄ extremitas acus vt dicebat Auicē. 21. tertij. qð postea orificiū dilatat̄ p̄cepto dei excelsi hora part⁹ ⁊ eius exit⁹: sicut est illð orificiū extrinsecū .i. vulua cum osse sacro aperit̄ ad exitū fetus: dilatat̄ tñ ēt intrīsecū orificiū colli hora cōcubitus ad suggēdū spma ēt stāte p̄gnatione: qm̄ plurimum delectat̄ matrix in receptione ei⁹ vt stati dicet̄ max^e tꝑe supimpregnationis q̄ aliquotiēs fit vt probat Ari. loco al. ⁊ ibi ponit pulchrā hystoriā de hoc dicēs. Et iā accidit cuidā mulieri impregnate gemellis ⁊ post imp̄gnata fuit 2°. ⁊ cum venit tempus pariendi peperit duos saluatos ⁊ peperit tertium in quinto mense ⁊ mortuus est subito. Addit idē etiā accidit cuidam alteri mulieri qð peperit vnū filiuꝫ in 8° mense: ⁊ in vltimo cū complebat̄ tp̄s imp̄gnationis peperit duos filios quoꝝ vnus erat mortuus subito: alius vixit ⁊ cibabat̄. Addit: ⁊ q̄dā mulieres abortiunt ⁊ impregnātur siml̄r ita ꝙ vnus exit de matrice ⁊ ali⁹ ꝯcipit̄. ¶ Substātia tñ matricis ⁊ partiū intrinsecaruꝫ ⁊ tunice extrinsece est neruosa sicut ēt ⁊ colli ⁊ intrinseca est aspera ad modū lingue bouis vt meli⁹ cōtineat sperma. ⁊ hoc ꝓpter illa additamenta de q̄bus dictū est supra incedētia ꝑ illam semitam mediā: proinde licet in ea sint disseminate multe vene: nō tñ ꝓprie debet dici venosa neq꞉ composita ex villis venarū: ⁊ in extrinseca sunt pauce vene. Et proinde dicebat Aui. ⁊ extrinseca propinquior est ad hoc vt sit neruosa. facta est ergo neruosa substantia eius vt sit extensibilis dilatabilis ⁊ constringibilis ꝭm diuersas necessitates. Nam opꝫ eam dilatari tempore impregnationis vt prestetur locus cōueniens extensioni fetus: ⁊ etiam tempore partus cuꝫ necessaria sit

De substātia m̄ricis qual̄r est neruosa.

reuolutio infantis ĩ vtero. Nã tũc dilataꝛ ꝛ eiꝰ dilatatio est ẜm dilatationẽ ꝛ reuolutionẽ embrionis. Est etiã necessaria cõstrictio eiꝰ aliquotiens vt tempore partus facta reuolutione embrionis. nam tũc cõstringiꝛ matrix posterior cõprimẽdo ad anterius ad adiuuãdũ exitũ fetus.

De ligamẽtis mꝛicis

¶ Ligamẽta etiã eiꝰ q̄ sunt multiplicia: sunt ẽt talr̃ neruosa extensibilia ꝛ laxa vt sil'r possit dilatari ꝛ cõstringi: matrix. q̄dam tñ sunt magis laxa: ꝛ q̄dam minus. Nam ligamẽta q̄bus alligaꝛ dorso sunt ligamẽta fortia ꝛ pura ꝛ minus laxa ꝙ alia ligamẽta q̄bꝰ alligaꝛ anchis q̄ dicebanꝛ cornua: de q̄bꝰ dcm̃ est supra. ꝛ q̄dã alia: vt q̄bꝰ ligaꝛ a pte suminis ꝛ vesice ꝛ ossei lato. nam illa sunt magis laxa extensibilia magis. oĩa tñ sunt aliqualr̃ laxa vt obediãt dilatationi matricis ꝛ compressioni tempore necessitatis dicte. Et pro tãto nõ est negãdũ quin matrix aliquotiẽs moueaꝛ corporaliter ꝛ situaliter eleuãdo se superiꝰ a situ sibi cõnaturali: vt ꝓpter vapores vel vẽtositates inclusas in sursum eleuãtes: vñ comprimaꝛ diaphragma saltem mediate etiã situaliter a matrice mota vt infra videbiꝛ de suffocatione matricis: verũ est tñ ꝙ non multum eleuaꝛ neqꝫ recipiꝛ in stomaco vel in gula vt q̄daꝫ bestiales mulieres affirmãt: qm̃ ad talem motũ ꝓhibent ligamenta q̄bꝰ alligaꝛ ad mẽbra dicta: q̄ ꝛ si possint aliqualr̃ extẽdi: nõ tñ multũ vt ptꝫ: ꝛ hoc ẽt probaui 6° interiorꝝ. penultimo ca°. ¶ Sed hic opꝫ bñ notare ꝙ cum diciꝛ matrix esse neruosa ꝛ habere ligamenta nõ debet intelligi ꝙ sit neruosa: qꝛ eius compositio sit ex neruis ex cerebro veniẽtibꝰ: sed dꝛ neruosa ꝓpter siĺitudinẽ membrorũ neruosorꝝ vt dixit Joannes alexandrinus ꝑ° commẽto libri epidimiarũ. Nam sicut nerui dilatãtur ꝛ cõstringũtur: sic ꝛ matrix dilatatur ꝛ cõstringiꝛ: vt dcm̃ est. Nam si ex neruis a cerebro ortis componereꝛ multum cõicaret cerebro in doloribus eius ꝛ ecõtra: qꝺ nõ videꝛ ad sensũ lꝫ aliquotiẽs fiat cõicatio nocumẽtorum matricis ad cerebrũ vt stãte apostemate calido in matrice vl' facta retẽtione mẽstruorum ꝛ supueniẽte febre. Nam exñte apostemate calido ꝑ alligationẽ ꝑ cornua ad anchas vicinitate spine et nuche cõicaꝛ nocumẽtũ cerebro: ꝛ ita retentis mẽstruis facta euaporatione ꝑ diuersas vias ad caput põt fieri nocumẽtũ: nõ est tñ negãdũ q̄n ad matricẽ veniãt q̄dã nerui sensitiui ex cerebro q̄bus sentit ꝛ interdũ dolet ꝛ voluptuaꝛ tpe receptionis seminis. Et hãc sñiam totã etiaꝫ posuit Aui. 20ª tertij cum dixit. Et cũ dꝛ matrix neruosa nõ intelligiꝛ ꝑ id qꝺ eiꝰ creatio sit ex neruis cerebri: immo ꝙ creatio eius sit ex substãtia siḿi neruis alba priuata sanguine viscosa extensiua sup. sicut sunt nerui. Addit: ꝛ nõ adueniunt ei. s. matrici ex cerebro nisi nerui pauci q̄bus sentit. Et reddẽs rõnẽ dixit: ꝛ si esset vehemẽtiꝰ neruosa sup. ꝑ dictos neruos ad eam veniẽtes vehemẽtius communicaret cerebro. Et hoc totũ bñ mẽti tenete: qm̃ matrix nõ est vere neruosa: sed ẜm siĺitudinem vt dictum est. ¶ Et qꝺ dictuꝫ est de matrice idem intelligaꝛ de collo eius. Nam est neruosum ad intellectum dictum quasi sit cartilaginosum etiam asperũ: quasi sit in eo ruga supra rugam vt fiat maior delectatio in actu coitus. ¶ In matrice etiam sunt duo oua: vt dictũ est supra. q̄ sunt dicte carnes glãdose: ꝛ sunt duo testiculi mulieris ad rotunditatem magis declinãtes ꝙ testiculi viri ꝛ minores sunt testiculis virorũ: ꝛ in eis fit generatio spermatis sicut ꝛ in testiculis viri ẜm sñiam medicorꝝ: etiã cooperiuntur tunicis ꝓprijs sicut testiculi viri tunica intrinseca ossei: qm̃ iacent inter duas tunicas matricis ita vt exterius manifestẽtur ꝓpter tenuitatem extrinsece tunice: ꝛ ad testiculos alligantur vasa seminalia: per q̄ euomiꝛ materia spermatica q̄ vasa seminalia terminãtur ad collum matricis prope orificiũ intrinsecũ: ꝛ ita recipiꝛ mã spermatica muliebris intra collum mꝛicis. Et dicebat Auicen. 9° aĩalium: ꝛ opus est in hoc qm̃ orificiuꝫ matricis sup. intrinsecum festinat ad suggendũ cũ sentit ꝓpriũ sperma ꝛ tunc sugget sperma maris cuꝫ ambo succederint in vnũ: ꝛ operabitur in vna hora duplex iuuamẽtũ vt dixit. s. sup. mulier. s. eiectionem ꝓprij spermatis ꝛ attractionem alterius: ꝛ ita melius ꝯñr colligiꝛ matrix ꝓpter magnum desyderiuꝫ sup vtrũque sperma ꝛ hoc est maxime iuuans ad generationem: lꝫ Auer. 2° colliget non assentiat huic positioni medicorũ in ca° de iuuamẽtis testiculorum. Nã ibi dixit ꝙ testiculi mulieris non habẽt effectuꝫ in gñatione: ꝛ ꝙ sperma qꝺ generaꝛ in mulieribus in gñatione habet intentionem ꝛ probat ꝑ sensum: qꝛ homo videt ꝙ mulier impgnaꝛ absqꝫ eo qꝺ spermatiꝫet vt dixit: ꝛ ibi põit hystoriã de illa sua vicina de cuius sacramento ꝯfidere poterat vt dixit: q̄ iurauit in anima sua: ꝙ impregnata fuit subito in balneo lauelli in q̄ spermatiꝫauerant mali homines cuꝫ essent balneari in illo balneo ꝛc. ꝛ tãdẽ ponit vnã sñiam sibi placẽtẽ q̄ fuit Auedani q̄ dixit ꝙ vulua sine matrix trahit sperma ꝑ vnã ꝓpriã virtutẽ q̄ est in ea a tota specie: ꝛ ꝙ ad hoc non est necessaria delectatio vt dixit. Hec tñ opinio nõ cõiter acceptaꝛ neqꝫ ego ei assentio: sed sto cũ positione cõi medicorꝝ. Et Aui. cõmẽto animalium ꝙ sperma muliebre iuuat ad gñationem per diuersos modos ꝛ ad delectationem cõueniẽtẽ: ꝛ ad gñationem etiã passiue ꝛ materialr̃ cõcurrendo ad formationem embrionis. Sed istud in hoc loco latius declarare nõ curo: qꝛ nõ est presentis ꝓpositi. Tamẽ istam sñiam visus est saltem olfacere Auer. 4. colliget cap° vltimo vbi loquens de signis ꝓprijs egritudinũ vulue. i. matricis dixit ꝙ hoc membrũ est principale ẜm aliquẽ modũ principalitatis: qꝺ non videtur aliter posse intelligi nisi ex parte testiculorum eius ꝛ spermatis ꝯsequẽter. Et hec de matrice sufficiant.

Mouetꝛ interdũ matrix corporaliter ꝛ situaliter.

Mulieres hñt duos testiculos vt viri.

Precipitatio mꝛicis dꝛ motꝰ eiꝰ ad dextrã vl' sinistrã partem.

Nota hystoriam.

De q̄ddita te rei dispõnũ mꝛicis.

Quid nominis

ꝛ q̄d rei q̄rũdã dispõnũ mꝛicis. Declarata sic anathomia mꝛicis q̄ ab aliq̄bꝰ vt scribiꝛ ꝑ° ꝯmẽto epidimiarꝝ: dꝛ adelphis ꝓpterea ꝙ orientia ab ipa adelphi. i. frẽs dñr. adelphos em̃ grece latine dꝛ frẽ. q̄dã aũt appellãt eaꝫ tumorẽ cõiter aũt appellaꝛ matrix ꝓpter id qꝺ est sicut mater quedam embrionis. Hec autem moueꝛ qñqꝫ a loco suo ꝛ situ nãli sibi q̄ incõueniẽs est dispositio cõpositionalis siue moueaꝛ in sursum siue in deorsum lateraliter declinãdo: siue etiã elongeꝛ extra orificium eius extremum inferius absoluto vocabulo vocatur dislocatio matricis ꝛ de hac dislocatione ꝛ speciebus eius que diuersa nomina sortiuntur vt statim dicetur ꝑ ampliatione mãc erit sermo. Nã lꝫ. d. Ra. ꝑncipalr̃ loquꝛ

De cãis generalibus

tus fuerit:in cap° nostro de egressione matricis q̄.ab aliquibus vocaẗ lubricitas matricis:⁊ ab aliq̄bus lapsus matricis ad exteriora:vt a Se. ⁊ ab. A. appellabaẗ talis dispositio augmētum matricis ⁊ exit' eius:⁊ a Bordonio dr casus matricis ⁊ aliquotiēs cōuersio ei':⁊ hoc ideo fecit qꝛ hec dispō freq̄ntius euenit q̄ alia mala situalis dispositio:tñ ēt aliq̄tiēs cōtrahiẗ matrix in sursum opposito mō motui deorsum:⁊ appellaẗ proprie suspensio matricis ad modum Aui. de q̄ fecit paruū cam:lꝫ ab aliq̄bus appelleẗ suffocatio:vt qꝛ in suffocatione matrix aliq̄ñ aliqualr cōuertiẗ in sursum:nisi tñ cōiungaẗ in ea eleuatione matricis accñtia similia epilepsie non debet dici ꝓprius suffocatio:qꝛ tale nomen est ꝓprius nomē accidētis q̄ morbi vel cause ei' vt videbiẗ. Aliq̄ñ etiā cōuertiẗ a suo situ nāli versus alterū laterū:qꝛ vel ad dextrā vel ad sinistrā partem ⁊ tunc appellaẗ ab aliq̄bus proprio nomine precipitatio sicut fecit Bor. qui cum fecit capm de precipitatione matricis in pn° capituli dixit. Matrix precipitatur aliq̄ñ ⁊ declinat v̄sus alterū vertebrorū versus alterā ancharꝫ ⁊ tūc appellaẗ vt vult precipitatio lꝫ iste termin' p̄cipitatio aliq̄ñ sit cōis ad quācūq̄ mutationē matricis a naturali suo situ:⁊ sic pꝫ quid nominis harū dispositionū. ¶ Et ita sumēdo illū terminū precipitatio qd idem sonat sicut dislocatio matricis tūc declarādo quid rei talis dispositiōis dici potest q̄ talis precipitatio est declinatio siue motus matricis a situ sibi naturali ⁊ ꝯuenienti ad innālē:siue aliq̄lr se eleuādo siue declinādo ad alterā partē.s.vel dextrā vel sinistrā siue ad orificium vulue:siue fiat exitus eius manifestus siue non:⁊ hic sumitur declinatio non solum pro motu:immo ⁊ pro fine eius ad quem vt situ tali propter quem malum situm sit impedimentum ⁊ lesio matricis sensibile in operatione principalissima vt generationis vl' cōceptionis siue debite receptionis materie seminalis virilis ⁊c. vt patet discurrenti. Et hec de primo p̄ncipali sufficiant.

Precipitatio mficis & mot' ei' ad dextrā vel sinistrā partem.

Distinctiones.

Ueniēdo ad scōm principale de distōnib' sit hec prima distō:q̄libet talis situalis mutatio diuersa:de qua dictū est in distōne:aut est recens ⁊ nouiter facta:aut est antiqua ex multo tp̄e talis. ¶ Scōa distinctio:in tali situali mutuatione:aut siẗ cōiungiẗ apā in matrice aut nō:⁊ ita aut ꝯiungitur in ea retentio menstruoꝝ aut nō:immo aliquotiēs sup̄fluitas eoꝝ. ¶ Alia distō:aliquotiens cum tali situ coniungitur dolor in pectine ⁊ in partibus circūstantibus magis ⁊ aliquotiēs nō. ¶ Alia distō:q̄ñq̄ ꝯiungiẗ cuꝫ hac dispōne febris:⁊ aliquotiens non. ¶ Ultima distinctio:talis dispō q̄ñq̄ cōiungiẗ in muliere iuuene q̄ñq̄ in sene vel in etate media ꝯstituta: et quedam est coniuncta viro ⁊ quedam non. Et hec sufficiant.

De cāis generalibus

Cause.

Ueniēdo ad tertiū de cāis sit ista cā ḡnalis.s.oīs cā potēs imprimere notabile nocumentum in ipsam matricem siue cōplexionale siue cōpositionale siue soluōnē ꝯtinuitatis maxime si fiet impressio in determiāta p̄te matricis singulariter:omnis talis cā pōt efficere dislocationem siue precipitationem ei' diuerso modo:vt statim dicetur.

¶ Sed spālius veniēdo ad diuersas differētias ⁊ spēs dislocatiōis:p̄mo ad suspēsionē ei' dicebat. A. q̄ q̄ñq̄ accidit suspēsio ei'.i.eleuatio in sursum ꝓpter clausurā.s.orificij matricis.nā talis clausio orificij ei' ꝓhibēs debitā euētatiōnē disponit matricē vt moueaẗ ad locū ad q̄rēduꝫ debitū spiraculū sibi ꝯueniens ⁊ moueẗ in sursum in p̄tē cōtrariā clausioni:vel meli' dici pōt s.q̄ stāte orificio clauso ꝓhibita euaporatione fieri consueta per dcm̄ orificiū repleẗ matrix vaporib' malis eā cū ventositate sursum eleuantibus:⁊ ita matrix in sursum eleuatur ⁊ hec est ꝓ prior cā. ¶ Aliam cām posuit Aui. dixit:et q̄ñq̄ accidit sn. talis suspēsio matricis ꝓꝑ apata cala ⁊ dura:q̄m tunc matrix si fuerit apata circa partem inferiorem matricis versus collum ei' mouebitur in partem oppositam loco apato:⁊ ꝯñr mouebitur in sursum ⁊ fiet suspēsio eius.nā matrix declinat ad cōtrariū loci apati ꝓpter id: qꝛ percepto nocumēto in latere apato matrix ibidē ꝯhiẗ ⁊ decurtaẗ ꝯuertēdo se versus partē oppositā vnde sequiẗ declinatio eius ad latus oppositū etiā nō obstāte grauitate apatis ad ꝯhēdū ipsam ad lat' suū. ¶ Aliā causam posuit Gal'. talis ascēsus. 6° interiorū. ca° 3° ⁊ penultimo vltra mediū capituli reducēs ad causas spasmi repletionalis hāc eleuationē. Nā dixit rñdendo questioni q̄ si interrogenẗ cur vulua intra saliat.i. sursum eleueẗ vel lateraliter moueaẗ ⁊c. dixit rñdemus ideo qꝛ vulua se cōstringente.i.matrice: collū ei' etiā ꝯstringiẗ:⁊ hoc ex sanguine venarū ad eā ⁊ cathenis veniētiū.i.ꝓpter repl'ōnē venarū ipsi' matricis ex sanguine:⁊ ita fit spasm' de plenitudine:⁊ est sententia affo. Hip. de spasmo ex plenitudine extēso corpore b̄m latū absolute lōgitudo abbreuiaẗ ⁊ curuior efficitur ⁊ sup. b̄m plenitudinis q̄titatē dilataẗ ꝯcta parte inferiori. talis aūt repletio venarū sepe fit ex ꝓhibitis mēstruis ꝓpter causas ꝓhibitionis: de quibus loco suo diceẗ maxime si extensio venarū in oīb' fiat equaliter tunc fiet motio vulue equaliter et ad superi'. Nā vbi fieret inequalis repl'o vt in p̄te dextra magis vel in sinistra: fieret inclinatio magis matricis ad alterā partē vt statim diceẗ. Et hec eadē snīa plani' scribiẗ 9° ꝯti. 2° ca° satꝫ ad prinm dixit. Declinationē matricis ad latera ⁊ ei' coadunatio ad superi' accidit ex cursu mēstruorū ad venas ⁊ oppilatione orificioꝝ ipsarū venarū:⁊ inducit eā ad cōcauitatē matricis vnde declinationē patieẗ ⁊ adunabiẗ:⁊ inde matrici accidit spasm' ex extēsione. ¶ Sed si fuerit eq̄lis coadunabitur ad superius. Tñ si fuerit in vna parte ⁊ nō in alia:causa ipsi' passionis erit retētio mēstrui quod nō currit de matrice.

De causis spālibus

¶ Et ex his patēt alique cause precipitationis matricis ad alterū laterū:vt si fuerit apa in latere dextro:declinabit matrix ad lat' sinistrū per modū supra declaratū. ¶ Q̄ñq̄ etiā cā est duricies alteri' duarū partiū: sed nō apostemās.vñ ꝓpter materiā ibi vel ꝓpter grauitatē acquisitā sit tractus alteri' partis ad eā:vnde in altera p̄tiū grauitate ⁊ pōdere acq̄sitis illa trahit alterā ⁊ ꝓprie si altera p̄s ab hūiditate fuerit mollificata:nā tūc ꝯuerteẗ illa pars ad aliā oppositā: q̄ si fuerit spasmata ꝓpter replentē materiā multo magis ꝯuerteret aliā p̄tē habilitatā ad casuꝫ ad eā:⁊ ita aliq̄tiēs vlcera ⁊ relaxatiōes ligamē

De causis p̄cipitationis mficis

torũ vnius partis stãte essentiali sanitate in altera faciet casum partis egre supra sanam ⁊ ita adducere põtes causas diuersas diuerso modo occurrẽtes q̃ dicte sunt supra in pᵃ parte in caᵒ de tortura oris.

De causis descẽsus mr̃icis ⁊ p̃mo de primitiuis.

¶ Cause ṽo descẽsus ⁊ lubricitatis ipsiꝰ matricis ⁊ aliquotiẽs cõuersionis eiꝰ: q̃dã sunt primitiue ⁊ q̃dam sunt corpales. Et de primitiuis sũt casus ab alto ⁊ maxime si fiat supra pedes suos: ꝓpter quem casum rumpũtur ipsius ligamenta aliqua: ⁊ sic descẽdit matrix in directũ: ⁊ ita per cussio supra regionẽ matricis cuꝫ pede calcitrãdo vt aliquotiẽs faciũt q̃dã mariti bestiales circa vxores suas: ⁊ ita vehemẽs conatus in sublenãdo res multũ ponderosas est de causis huius rumpẽdo. Et accidit etiã aliquotiẽs vt d̃r Asa. hoc ex frequẽti sessione in locis frigidis aut propter submersionẽ in aquã fridã vt dicebat Bor. aut inunctione ex vnguẽtis fridis: aut q̃ exposuit se vẽto frido. Nam debilitantes tales cause mr̃icẽ possunt esse causa exitꝰ illiꝰ: ⁊ ita tristitia ⁊ timor nõ inquãtũ reuocãt ad interiora: sed in q̃tũ infrigidãt ⁊ paralyticãt vt dicebat Bor. et sil'r comestio fructuũ frigidoꝝ ⁊ multus potꝰ ẽt virtual'r humectatiuꝰ ẽ de causis p̃mitiuis huiꝰ nocumẽti matricis. ⁊ iste oẽs vel sil'es cause pñt adaptari si recte ꝯsyderabis ad exitũ ani etiam in viris. ¶ Sunt etiã alie cãe p̃mitiue q̃ magis appropriate faciũt ad exitum mr̃icis vt est vehemẽs vociferatio vel vehemẽs sonitus ⁊ ꝑceptio eiꝰ ꝑ auditũ vt ex tonitruo vel bombarda ⁊ his sil'ibꝰ: q̃re terrefacta fit matrix vt dicebat Aui. ⁊ ita cõmotione eiꝰ descẽdit: ⁊ ita ꝑ eundẽ modũ etiã multa sternutatio ⁊ tussis vehemens cõmouẽdo violẽter matricẽ in deorsum ⁊ excutiẽdo põt esse cã fortis ad hũc effectũ: partus etiaꝫ cũ fit difficilis ꝓpter vehemẽtiam cõpressionis in expellẽdo fetũ ẽt dolor inde ꝯtingens vt voluit Sera. est de causis: ⁊ magnitudo fetus cum sua grauitate ponderando est de cãis sed maxime ad hunc effectũ faciẽtibus. Aut etiã contingit ex exitu fetus subito vt dicebat Aui. et similes cause vel proportiones ad exitum fecis difficilẽ aut ad quãtitatẽ eius grauãtem cuꝫ labore expressiuo vt fit aliquotiẽs ĩ tenasmone pñt esse cause exitus ani ⁊ ad exitũ etiã matricis. De primitiuis etiã causis est maxime mala oꝑatio obstetricis ⁊ labor eius ĩ extrahẽdo fetũ ⁊ secundinaꝫ: q̃m vehemẽter ⁊ violẽter quasi cũ secũdina extrahit aliquotiẽs matricẽ.

De causis intrinsecis descensus matricis.

¶ Aliquotiẽs aũt cadit ⁊ descẽdit matrix ꝓpter causaꝫ intrinsecaꝫ et corporalem vt dicebat Aui. ꝓpter humiditates mollificãtes sup. ligamẽta eiꝰ vnde ipsis paralyticatꝭ ⁊ relaxatis vel stãdo vel modice ĩcedẽdo matrix sua grauitate deponitur: ⁊ hoc cõtingit aliquotiẽs nõ solũ ꝓpter humiditates relaxãtes: sed ꝓpter humiditates putrefaciẽtes accidẽtes ligamẽtis: et ita descẽdit matrix. Et hec est principalissima cã cõiter cõtingẽs: que causa proportionari põt ẽt ad exitum ani correspõdenter vt patet. Et ad hanc causam cõmuniter occurrũt medici tanq̃ ad cõem cãm cõtigẽtem.

¶ Et matrix aliquotiẽs exit scd̃m orificiũ extrinsecũ tm̃: aliquotiẽs quasi scd̃m totũ collũ. Et dicebat Aui. ꝙ q̃n̄q̃ egreditur tota supple p̃terq̃ cõuertatur vel reuersetur: ⁊ q̃n̄q̃ cõuertitur: q̃ fundus matricis exit stãte collo in debito situ: ⁊ hoc contingere põt ꝓpter vlcera ⁊ corrosiones ligamentoꝝ indebite ligantiuꝫ sinum matricis ⁊ fundum eius stante bonitate ligamentoꝝ ipiꝰ colli: ⁊ tunc inuersabitur matrix ꝫm sinum: ⁊ credo ꝙ iste fuerit casus de quo narrat Auen. 39ᵒ. tertii. in caᵒ ꝓprio de latitudine matricis: cũ dixit. Cum essem iuuenis vidi mulierem cuiꝰ matrix exiuit ad modũ plumaceoli parui ⁊ permãsit sic tempore longo ⁊ nesciui vt dixit ad q̃d deuenerit negocium: q̃ non amplius vidi eam: et in processu capituli dixit ponens mulierem posse viuere etiam sine matrice: ⁊ narrauerunt medici ꝙ possibile est putrefieri chordas matricis i. ligamenta matricis sup. totius ꝓpter qd̃ cadit matrix ⁊ permanet mulier viuens non impediẽte ipsam. s. mulierem aliquid a sui vita. Addit: ⁊ postq̃ insperi hoc in libris narrauit mihi hoc fide dignus ꝙ vidit mulierem cui hoc accidit ⁊ ꝑmansit exercens opera sua longo tp̃e nihil lesa ab illo accidente. Et ego vidi vnaꝫ in Papia de qua dicebatur qd̃ ab ea exierat tota matrix ꝫm partes putrefactas in diuersis temporibꝰ ⁊ supuixit ꝑ aliquot annos post ⁊ erat ex nobili genere. Et hec de causis sufficiant.

No. hystoriam.

Mulier viuere põt sine mr̃ice.

Nota hystoriam.

Signa. Jam veniendo ad signa. p̃ᵐ ponẽtur q̃dam signa pronostica euentus ꝫm ordinem nostrum: deinde ad bonũ ⁊ ad malum: ꝯsequẽter demõstratiua generis: postea specierũ. ¶ Primũ ergo ꝓnosticum euentus generale sumit ex precessione causarum primitiuarũ adducere potentium maxime ad precipitationem in deorsum ex calcitratione in ventrẽ mulieris vel ex saltu vehementi ⁊ frequentato vel ex precessione aliarũ: de q̃bus dcm̃ est: q̃ aliquotiens adducere possunt nõ tm̃ ad precipitationẽ ⁊ ad casum: sed etiã ad latus. ¶ Aliud magis speciale ꝓnosticũ euẽtus dislocationis in sursum vel deorsum vel lateral'r sumit ex omni causa pueniẽte siue sit primitiua siue sit corporalis de se parata notabile nocumentũ inducere in matricẽ: ⁊ hoc mõ fumigatio rei male ⁊ fetẽtis per deorsum adducere põt ad saltũ ⁊ motũ matricis ⁊ sil'r omnis causa faciẽs sol'onẽ in cõtinuo circa matricem vel in matrice adducere põt ad diuersum motũ matricis: vt esset cõcubitus cũ viro sibi nõ ꝓportionato vel habẽte instrumentum recedẽs a mediocri in longitudine ⁊ grossitie sicut in aliq̃bꝰ aliq̃tiẽs reꝑitur q̃ ꝫm illõ mẽbruꝫ q̃si monstruosi exñtes magis sunt de nã asinina q̃ hũana: ⁊ ita ẽt oẽs alie cause q̃ adducere pñt ad ap̃ata matricis cũ occurrũt ex his possumꝰ ꝓnosticari. s. p̃cipitationẽ mr̃icis sumẽdo large illũ terminũ. ¶ Alia ꝯcl'o. cũ apparuerit mulieres nã fl'atice ⁊ dederit multum se ocio cũ regie hũectatiuo ĩ talibꝰ expectare oꝫ p̃cipitationem mr̃icis pꝫ cũ in talibꝰ parate sint abũdare materie circa mr̃icẽ multe q̃titatis q̃ replẽtes cõcauitatẽ mr̃icis ibi grauitatem causantes cũ mollificatione ligamẽtoꝝ facient ad descensum matricis. Et si in alteram partium magis recipiantur q̃ in altera facient precipitationem ad latꝰ ⁊ si claudatur os matricis intrinsecum facta ex vtraq̃ parte laterali distensione fiet retentio vaporum ⁊ ventositatum in matrice: ⁊ sic fient causa ascensus ⁊ suspensionis matricis. ⁊ si tu consyderabis poteris alia multiplicare pronostica euentus ex his q̃ supra dicta sunt: ⁊ ista causa q̃

De signis ꝓnosticis ⁊ p̃ᵒ euẽtꝰ.

dicta est magis adducere pōt ad p̄cipitationez in mulieribus q̄ iam iuuētutē transierūt q̄ͥ i iuuenib⁹ vt ptz: ⁊ ita magis expectare opȝ has passiones in autūno q̄ͥ in aliꝭ tpibus anni: ⁊ i tpe frigido ⁊ humido ⁊ flāte vento boreali: lȝ etiam vētus australis ad hoc adducat p aliū modū vt ibi patebit consideranti: iste oēs cōclusiones p̄nostice adaptari possunt etiam ad exitum ani si considerabis.

De signis pnosticis ad bonuȝ.

¶ De pnosticis vero ad bonū lȝ nullū dari possit simplr̄ bonū: tn̄ cōparatiue loquēdo cū fit cōmotio matricis situalis ēt dolorosa a cā primitiua in muliere al's sana vt pp̄ter occursum aeris frigidi vel aq̄ frigide vel aliaꝝ medicinaꝝ frigidaꝝ: vn̄ fiat gn̄atio vētositatis in matrice: et p̄ñr fiet impulsio matricis in diuersum situm talis dispō fit facile curabilis: ptz cōclusio: nā stāte al's corpore sano ⁊ mundo si occurratur cū medicinis calefactiuis resolutiuis circa regionem matricis facta vētositatis resolōne facilis fiet reductio matricis ad situm p̄prium. ¶ Et istud pronosticū quasi ampliari pōt ad oēm situalem motionē matricis a situ nāli vbi fuerit dependens ex modico tpe a cā primitiua vbi matrix extra orificiū se p̄cipitauerit sensibilr̄ ſm notabilem partē ⁊ nō rupta sint ligamēta q̄b⁹ alligat̄ qm̄ tunc stāte de recēti facta tali mutatiōe a cā primitiua: nisi in casib⁹ dictis videat̄ facilr̄ posse reduci ad sitū suū nālem: ⁊ ibidem cōueniēter obseruari cū applicatione medicaminū p̄ueniētium de q̄bus loco suo infra dicet̄: ptz p̄siderāti. Dixi notanter facta de recēti ⁊ nō multū elōgata deorsum vel cōuersa ⁊ nō ruptis ligamētis p̄pter id qđ statim dicetur in pnosticis ad malū.

¶ Alia cōclusio mala situalis matricis dispō ēt cōtingēs a cā corporali vel ab humiditate claudente orificiū bn̄ fiet suspēsio eius vel addita humiditate replēte vnū latus matricis vn̄ fit motus alterius ad eandē partē vel humiditate silr̄ mollificante ligamenta eius vnde extendat̄ matrix in deorsum aliquotiens: talis etiam est facile curabilis: ptz per euacuationem dicte mãe et ad reductionem p̄ñr matricis ⁊ p̄ñr exsiccationē ⁊ confortationem eius stante obedientia infirmi ⁊ medico regulariter operante.

De signis pnosticis ad malum

¶ De pnosticis v̄o ad malū sit hoc p̄mū ⁊ ē Bordonij: si matrix diu steterit dislocata ⁊ potissime si exierit ad exteriora sup. notablr̄ ō difficili aut nū q̄ͥ curatur: ptz cōclusio: supposito maxime q̄ ex parte artis nō fuerit defectus in reductione: nā declaratur ex quo in multo tpe nō fuerit reducta cāȝ illius dislocatiōis fuisse fortē ⁊ fortassis pōt argui supra rupturā ligamētoꝝ vel alicuius eoꝝ: p̄pterea dicebat Aui. p̄firmādo istaȝ sn̄iam loquēs de exitu eius in prin° cure nō speratur curatio nisi eius q̄ recēs est in adolescentia. ¶ Alia p̄clusio pnostica: cū fit cōuersio matricis in deorsum p̄prie cū egredit̄ quasi tota et p̄uertit̄ radix ⁊ fundus eius versus vuluā: precipue cū accidit p̄pter cām part⁹ difficilis aut labore obstetricis in extrahendo fetū ⁊ secūdinaȝ nō sperat̄ curatio: ptz qm̄ stantib⁹ q̄ dicta sunt p̄babilr̄ cā huius fuit violēta ruptio ligamētorū: vt ptz. ¶ Alia cōclusio: cū fit malus sit⁹ matricis ex ap̄atibus in matrice duris vel ex cācro in ea vel ex spasmo inanitionis siue fit suspēsio siue ad latus inclinatio siue p̄cipitatio siue deorsum extra emissio non speratur cura: ptz p̄clusio qm̄ non speratur remotio cause vt satis ptz: ⁊ in sequentibus magis fiet manifestum.

De signis demōstratiuis.

¶ Jam veniendo ad signa demonstratiua signa gn̄is dislocationis matricis vel p̄cipitationis large h̄n̄tur maxime ex iudicio patiētis vt ex nocumēto p̄cepto cū aliquali grauedine ⁊ ipulsione in alteꝝ sitū matricis ⁊ cū dolore: sed spāliꝰ descēdendo ad casum matricis vel exitū eius dixit. A. ponēdo signa q̄ accidit inde mulieri dolor in pectine magnus ⁊ dolor in dorso ⁊ i catiȝ: ⁊ multotiēs acciderit ei exp̄ssio in egōne. i. cum egerit ēt emissa egōne: hoc accidit propterea q̄ matrix cōuersa est versus p̄fundū intestini recti vn̄ sentit ibi grauitatē ibi cōprimētē: ⁊ ita nitit̄ ad exp̄ssionē eius: ēt cū actu egōnis sicut supra dictū est: silr̄ stante lapide in vesica. ¶ Fit ēt et est aliud signū difficultas in emissione vrine: q: coartatur ⁊ cōprimit̄ vesica circa collū eius vesice p̄pter id qđ mouet̄ matrix versus orificiū extrinsecū eius: ⁊ ista accidētia p̄prius verificant̄ qn̄ subitus fit casus ipsius matricis. s. ab aliqua cā de primitiuis dictis supra: q: qn̄ paulatinus fit descēsus eius ⁊ ſm sitū eius nō conuersa matrice ſm fundū inferius: tūc non causantur hec accidentia neq̄ de dolore neq̄ coartatione tanta: lȝ aliqualis fiat grauitas vel ponderositas v̄sus inguina: ⁊ hoc p̄tingit facta elongatione ab humiditate lubricante ligamenta paulatine relaxante: ⁊ p̄inde tunc nō fit dolor: immo quasi tūc insensibilr̄ egredit̄: ⁊ hoc certificare sciet infirma: sed cū fiunt dolores vehemētes dixit. A. qn̄q̄ sunt cū hoc feb. nā p̄pter dolorē facta inflāmatione saltē in spiritib⁹ fierent febres effimere: ⁊ tūc talr̄ descēdens matrix nō facta inclinatione vel dislocatione ad alterā partiū: si obstetrix imponat digitū in vuluā ⁊ repiat orificium intrinsecū directe oppositū extrinseco ⁊ nihil sibi occurrat in extremitate digiti: tūc declaratur q̄ matrix est descēdēs ſm rectū ⁊ nō est dislocata ad alteꝝ lateꝝ neq̄ cōuersa: ita q̄ fundus cōuertatur ad extrema versus vuluā: nā cū cōuertitur nō sentit obstetrix foramē rotundū ⁊ percipitur p tactū sicut res descēdens leuis tactus nam pars eius interior fit exterior. ¶ Aliđ sigm ponunt cōiter auctores qđ a p̄prietate magis verificari pōt in descensu cum conuersione matricis: ⁊ est spasmus ⁊ tremor propter cōitatem factam nuche per ligamenta eius ⁊ tandem cerebro: ⁊ aliquotiens fit tremor sine causa manifesta. vt dicebat Aui. sup. alia. ¶ Et de vrina dicebat Rosarius anglicanus q̄ vrina in tali dispositione est vrina alba in colore spissa: in substantia liuens superius cum resolutionibus cinerosis residentibus multe adherentie: ⁊ hoc maxime verificatur in descensu cōtingente ex cā mãli flatica lubricante ⁊ grauitante: ⁊ etiaȝ que est inter cās corporales vt plm̄ contingens.

De alio signo exitus matricis.

De signis p̄cipitationis m̄ricis

¶ Signa vero declinationis ad latus sunt qđ tunc in illa parte in qua declinauerit fiet vehemens extensio: ⁊ licet in parte opposita fiet aliqualis dolor: maior tamen fiet in parte declinationis: ⁊ aliquotiens apparebit ibi tumor aliq̄lis vel sicut res rotūda: ⁊ sepe mulieres taliter patientes si sunt stantes non possunt sedere nisi cum difficultate neq̄ surgere si sunt sedētes nisi cum labore. Obstetrices etiam satis notabiliter

distinguunt per tactum si inclinat ad dextrū vel ad sinistrum. Et si ibi fuerit apa̅ta q̄ sint cā hui⁹ vel cancer vel alia mā̅ comprimens non apa̅ns ꝑ parte etiam distinguuntur per tactum obste- tricis simul cum iudicio patientis ⁊ cum prece- dentibus de reple̅one mā̅li ⁊ cū his q̄ infra dicēt in capl'is proprijs de apa̅tibus ⁊ cācro matricis. ¶ Signa vero suspēsionis ⁊ ascēsus declarātur ex dolore ⁊ grauitate versus vmbilicū vel supra ⁊ ibidē ꝑcipitur saltem a muliere res eleuari q̄ vterum eleuetur supra vmbilicum situaliter ꝑue niens vsq̄ ad diaphragma vel non ꝓpter diuer sitatem snīaꝝ auctoꝝ hincinde in ca° de suffoca tione matricis dicēt: cū hac ēt dispōne ascensus stant sepe accn̄tia q̄ cōiungunt in suffocatiōe ꝓ prie sumpta de difficultate anhelitus ex sincopi ⁊c. q̄ postea cū fuerit remota stāt pur accn̄tia ele uationis versus vmbilicū cū quadā rotūditate q̄ ad sensum exterius aliqn̄ ꝑcipitur: ⁊ in hac dis positione sepe cōcomitatur nausea ⁊ abomina- tio ⁊ sepe vomitus vt ꝓpter quasi immediatam cōitatem ad stōm: ⁊ sepe coniungitur vertigo ⁊ scothomia euaporatione facta de vaporibus ad partem anteriorem ⁊ cerebri ⁊ ad oculos cōmix tione eoꝝ cū spiritibus. ¶ Sed si cā ascēsus fue rit reple̅o sube matricis vel venaꝝ ei⁹ vn̄ fit spas- mus reple̅onalis hoc cognoscitur ⁊ ex p̄cedētib⁹ ⁊ etiā ex tactu obstetricis. ¶ Et si cā fuerit eua poratio alicuius rei fetide vel male qualitatis vnde fugiat matrix: habeatur hoc iudicio patiē tis. ¶ Et si cā fuerit apa̅ habebūtur signa ꝓpria loco suo. Et hec sufficiant quantum ad signa et demonstratiua generis ⁊ specierum ⁊c.

De signis ascēsus matricis.

Cura.

Jam veniendo ad curā q̄ diuidit i dietam ⁊ medicinalia. Primo circa dietā in oī tali dispōne siue cā fuerit p̄mitiua siue cor poralis mō sit mala situatio matricis: tunc cir- ca aerem opz vt declinet aer ad cal'm ꝓpter de- bilem caliditatem ipsius matricis: et ēt vt pl'm debet ad siccum declinare. Uitandus ergo est omnis aer frigidus et ventosus: et omnis aer male qualitatis ⁊ mali odoris nisi cum matrix esset p̄cipitata deorsum ⁊ q̄reremus eius ascēsū ꝑ malos odores q̄ deberent offerri deorsum: al'r q̄libet aer malus vel fetidus excitat matricem ad motū vel ad saltū: ꝓhibeatur ergo mulier pa tiens ab oī aere fetido ⁊ maxime frigido: ⁊ sit vn deq̄ bn̄ coopta ēt fm crura ne aliqđ actu frīm dictis mēbris occurrat. Et stāte casu matric; qđ est accn̄s inter spēs p̄cipitationis magis ꝯtigēs est cauēdū ne ēt aer vel vapor siue odor fetidus aliquis ad os vel nares ꝑueniat: immo semꝑ te- neat patiēs aliq̄d odoriferꝝ de his q̄bus delecta tur superius ad os vel nares: sicut ecōtra tūc ni hil boni odoris vulue ꝑ interius approximetur nā in matrice videt esse virtus quasi aīalis que delectatur bonis odoribus ⁊ tristatur malis: et ita econuerso stante suspensione matricis vl' suf focatione vt latius videbitur loco suo: debent poni aromatica deorsum ⁊ fetida superi⁹ vt con uertatur matrix ad inferiora fm determinatio- nes dicēdas in medicinalibus. ¶ Stante etiā p̄cipitatione matricis ⁊ casu eius opz singulari ter cauere ab oī motu corporali ꝓgressiuo: imo ⁊ statione: nā tunc opz mulierem in toto q̄etari ⁊ iacere vt ꝯm̄r possit matrix intra reduci ꝑ mo- dos infra dicēdos: ⁊ ī hoc casu loco exercitij fiāt

De p̄ma intentiōe curatiua.

De motu.

fricationes membroꝝ superioꝝ vt spatularū ⁊ brachioꝝ: fricatio aūt membroꝝ inferioꝝ est in casu nocēs q̄ cōuertit ad inferiora: ⁊ ideo oīs cā adducēs ⁊ cōuertens ad inferiora est a q̄ ab- stinere opz: ideo dicebat Aui. opz eā abstinere a sternutatione ⁊ mouētib⁹ tussim: ⁊ ita a fumo ⁊ puluere ⁊ sil'ibus vt ab inspectione in sole: qm̄ tussis ⁊ sternutatio excutiendo in deorsum mul tum faciūt ad p̄cipitationē ⁊ exitū eius sicut ēt adducūt ad exitum ani. Et ideo cauendū est ab expssione forti fecū hora egōnis: qm̄ adducit ad nocumētū vt supra. ¶ Propter quam cām cauē dum est a nimia repletione ⁊ curanda est vētris lenitio: econuerso si matrix fuerit suspensa talia que dicta sunt ad iuuamentū cōprimendo in de orsum vt ptz. ¶ Et qm̄ inter māles cās p̄cipita- tionis siue casus ⁊ cōuersiōis ad latus est exube ratio humiditatis: iō opz vt caueāt a somno ni mis ꝓlixo. ¶ Et de passionib⁹ tristib⁹ aīalibus cōuertētibus ad exteriora: ⁊ ita a timore et tri- stitia cauendū est: ⁊ stare in gaudio in bona spe multū iuuat in oī dispōne: ⁊ ita vitent oīa hume ctatiua ⁊ balnea humectatiua. ¶ Et idē dico de cibarijs: sunt fugienda cibaria humida formali ter ⁊ virtualiter ⁊ ēt q̄ frigida sunt ⁊ ab oībus q̄ sunt difficilis dīgōnis: ⁊ inclinandū est ad ciba ria ad siccū declinātia fm virtutē: q̄ tn̄ sint facil' digonis ꝑ nām vt sūt carnes auiū mōtanarū ⁊ p̄parentur cū aliquibus aromaticis nō multū calidis: sed ad siccū declinantibus vt cū corian- dris nuce muscata mace ⁊ sil'ibus: ⁊ hic adducā- tur ea q̄ dicta sunt supra in ca° emorroydarum. ¶ Potus aūt cōueniens fit ex vino nigro. i. vua rum nigraꝝ: sed sit nō potens vinū ⁊ sit rubeum lymphatū cū aqua pluuiali vel ex aqua extictio nis calibis ⁊ hyeme si misceatur cum aqua mel lis ad bonam partem erit conueniens: ⁊ quomo docunq̄ vitetur potus aque frigide: immo ēt ⁊ cibi ⁊ potus non frigidi ꝑ virtutem si sumantur actu frigidi nocent: vnde laudabile est ēt potū aliqualiter minui in frigiditate qn̄ dz sumi. Et hec quantum ad dietam sufficiant.

De passiōibus anime.

De cibo.

De potu.

Medicinalia.

Mō veniēdo ad medicina lia dicebat Sera. in prin° capl'i de lapsu matricis loquēs de exitu ei⁹ con tingente ex oīm cā si fuerit primitiua siue fuerit mālis mō sit salubris si lapsus matricis ad exte riora est ex dolore ꝑtus aut ex cā alia: tūc opz in p̄mis vt euēs intestina ex stercore cū clisteri le- niēte sup. nō attractiuo ⁊ ꝓuocēs vrinā sup. uon cū medicis ꝓuocantib⁹ desuꝑ datis: sed sup. in nes nām inuitādo ad vrinā cū diuersis ingenijs inducēdo eā ad imaginationē vrinandi vidēdo alterā vrinare: ⁊ audiendo descēsum aq̄ stillan tis cū sono q̄ fit sil'is in mictu vrine: cōprimendo ēt leniter cū manu supra regionē vesice: nā ꝑ ta- lem lenitionē vētris ⁊ ꝓuocationē vrine q̄ ope rationes siūt difficiles ꝯiūcta p̄cipitatōe matri cis euātis intestino recto ⁊ vesica habili⁹ postea remitti pōt matrix in locū suū: q̄ loc⁹ nāl'r est vt sit iacēs media inter anū ⁊ vesicā: vt. s. fuit dcm̄ ⁊ hoc est cōe p̄ceptum nō tm̄ in exitu matricis s; ēt in p̄cipitatione ad latus ēt in suspēsiōe: nā in oī tali cū dz reduci matrix ad situm suū ꝯueniē- tius reducetur facta euōne illoꝝ membroꝝ ꝙ stante repletione eorūdem vt ptz qua facta euō ne addit Ser. deide p̄cipe mulieri vt dormiat. ī

De scda intētione curatiua.

ret iacens ac si deberet dormire: ⁊ sit caput eius
inferius.i.decliue ⁊ anche eiꝰ altiores eo: ita ꝙ
nates eleuent supra caput situaliter colligendo
coxas suas cū cruribꝰ versus nates: ꝯsīr sup. tali
ter corpore situato infirme ⁊ dilatatis coxis ope
randū est vt matrix exteriꝰ laxa introducat. ⁊ po
nens modū reductionis ad viuificandū matricē
egressam que aliqualiter debet esse alterata ab
aere ꝓbabiliter dixit: funde super locū egressuꝫ
ex matrice ex oleo ros. multū tepido: ⁊ inde sup.
cōfortata matrice per tale oleū laudāt aliqui vt
ad partē proximā apponat stercus bouinū cali
dū vt fumiget hoc malo odore vt cōuertat: ⁊ ali
qui apponūt folia porri. nā cū talibꝰ retrahitur
matrix ad interius ad locū suū naturalem: ⁊ ad
hāc reductionē etiā multū facit si apponat ven
tosa magna supra vmbilicū sicca: etiā fiat ad for
mā ceroti ex galbano ⁊ superponat vmbilico: si
etiā fiat suffumigatio eius: qm̄ cū virtute faciet
eā remitti ad locū suū. Idē operat aspaltum.

Fumigatio porri facit ascendere mřicem.

¶ Quod si sursum nō reducatur cū his ingenijs
dicebat Aui. ⁊ sententiā istam accepit a Serap.
assume lanā ex velleribus lenibus.i. multū leui-
ter carminatam ⁊ fac eam adherere matrici sup.
inūctā prius vt dictū est: deinde accipe lanā aliā
sup. spissiorē ⁊ infunde eā succo achacie sup. stā-
te inflāmatione in parte aut sup. nō existēte in-
flāmatione infunde eā in vino in quo dissolutū
sit aliquid stipticū nō aromaticū: vt esset thus ⁊
laudanū: ne ꝓpter talia aromatica prohibeatur
ascēsus eius: sed cū balaustijs ⁊c. ⁊ si fiat talis in
fusio in vino pōtico erit melius: ⁊ precipe obste-
trici vt supponat eā ad aliā lanā super os matri
cis ⁊ paulatine cōprimēdo reducatur cū facilita
te ad interiora matrix. ¶ Deinde laudabile erit
postq̄ erit reducta: vt ex cera masselata fiat for-
ma ad modū virillis mēbri circa quā inuoluatur
etiā lana ⁊ infundat in aliquo oleo cōfortatiuo
calido vel frigido ꝺm exigentiā: vt myrtino vel
masticino: postea imponat vt ascēdat vsq; ad os
mřicis intrinsecū: ⁊ si superponerent aliqui pul
ueres ꝯstrictiui magis faceret ad intētionē no-
strā ad ꝓhibendū descensum eius: alliget tū filū
ad dictā cerā taliter formatam vt possit aliquo-
tiens leniter abduci: saltē hora mictus ne impe
diat illā operationē. deinde laudāt vt accipiat
alia lana grossior: ⁊ infundat in aceto ⁊ aqua vel
sup. in vino pōtico: vt dictū est: et pone eā super
vuluā: ⁊ ita seruet mulier iacens ꝺm ꝙ dictū est
cū cruribus eleuatis ne cadat: ⁊ tūc ponant due
vētose lateraliter ad anchas ad loca ad que ter-
minant cornua mřicis ad cōtinēdū mřicē in de-
bito situ: si etiā per tp̄s post voluat patiēs leui-
ter super latus suū: ⁊ ponantur vētose etiā sup.
super catim ⁊ dorsum multū iuuabit ad retinen-
dū mřicē in debito situ: ⁊ in hac dispositione fac
infirmā odorare bonos odores: vt supra dictū est

Nota hoc emplastrū

¶ Deinde pōt fieri empl'm ad ponēdū ante ⁊ re-
tro attractiuū aliqualiter ⁊ cōstrictiuū factū ex
oppoponaco ⁊ galbano ⁊ ex storace liquida ⁊ mo
dico picis cū mastice thure et cera qđ sufficit ad
incorporādū ⁊ extēdat super duo coria ad quāti-
tatē palmi infantis: ⁊ ponant ante ⁊ retro ⁊ pro
hibebit descēsum eius: ⁊ aliqui faciūt decoctio-
nē ex rebꝰ stipticis ⁊ faciūt sessionē in dicta de-
coc. sꝫ ego magis laudo primū vt mulier sit quie
ta iacens: ꝙ si ꝓpter aliq̄ causam descēderet re-
iterent que dicta sunt ꝺm ordinē: sed nō cōmitta
tur error in applicarione odoriferoꝝ vel fetidoꝝ
inferius: ⁊ maxime fetidorū in precipitatione et
casu matricis. ¶ Placet hic cōmemorare quas-
dam cautelas obseruādas quas al's ordinaui in
ꝯsilio meo facto in casu tali pro quadā magnifi-
ca dn̄a de burgūdia: qđ iudicio meo erit in casu
multū iuuās ad curationē: est ergo obseruandū
in hoc casu pro regula: ꝙ qn̄ inferius fetida sup-
ponunt simul ⁊ eodē tp̄e aromatica quedā supe-
rius etiā offerant: peruenietibꝰ vaporibꝰ eoꝝ fe-
tidorū ad membra superiora sensitiua ⁊ nobilia
perterrita virtute ab eis regul'r cōprimunt mu-
sculi mēbrorū superioꝝ ad inferiora ad remouē-
dū illū vaporē fetidū: ⁊ in virtute in deorsum cō
primēte matrix etiā in deorsum cōprimet. ⁊ hoc
aliquotiēs visum est in delicatis. ¶ Est etiā ad-
uertendū singulariter ꝙ lꝫ fetida vt sic ꝯuenire
videant: in aliquibꝰ tn̄ corporibꝰ maxime deli-
catis: ⁊ in quibꝰ vie ⁊ meatus sunt satis ampli: ⁊
quoꝝ virtus sensitiua mřicis est multū acuta: ex
approximatione multū excessiue fetidorū sequū
tur notabilia nocumēta: vn̄ sequit aliquotiens
casus virtutis subito ⁊ syncopis ꝓpter permuta
tionē tēperamēti sp̄us ex eis: ⁊ lꝫ posita sint aro
matica superius: ⁊ hoc ꝺm excessum ꝓportionis
fetidorū super aromatica. 2^{m} nocumentū est: qꝛ
ꝑcepto nocumēto a virtute sensitiua matrix mo
uet aliqn̄ inordinato motu ⁊ diuerso: ⁊ inde fit li
gamētorū ipsius diuersa extēsio ⁊ pro tāto fiunt
diuersi ⁊ intēsi dolores. ¶ Cū his etiā ad memo
riā reduco, ꝙ ꝺm pl'm tales male vaporationes ꝑ
suffumigationē sunt actu calide: vn̄ ꝯtingit ali-
qn̄ vt multitudo horū fumorū receptorū in par-
tibꝰ obstructis ipsius matricis extēsionē faciūt:
⁊ ꝯsīr dolorē: nōnūq̄ etiā formali sua caliditate
occurrēdo humiditatibus in matrice ventosabi
libus ipsarū multe partes ventosant: ⁊ ita extē-
dentes matricem ⁊ partes circūstantes causant
dolorē. Et ego intellexi a quibusdā taliter patiē
tibꝰ ꝙ cū offerebantur fetida incurrebant vehe-
mentissimos dolores: ⁊ credo ꝙ causa illorū do-
loꝝ esset causa altera duarū dictarū. ¶ Et ex his
ꝯcludo duo in opere obseruāda in applicatione
taliū fetidorū. Primū est cū incipimus approxi-
mare fetida per inferius incipiamus a debilibꝰ
fetidis: que si nō sufficiēter ꝯferāt tādē ad fortio
ra accedamus. 2^{m} ꝙ prius apponamꝰ ipsa fetida
intra matricē q̄ per suffumigationē: ꝙ si nō suf-
fecerint vt qn̄ materia esset cōtenta in locis an-
gustis vel intra pāniculos eiusdē: quo casu ma-
gis cōferūt iste suffumigationes: tunc ad eas ve
niendū erit. ¶ Pro primo igitur expediēdo lau-
do vt sumant summitates foliorū vrticarū recē-
tiū ⁊ grosso modo pistentur ⁊ cum pecia lane vel
bōbice intra mittatur bis in die in modū empl'i
vel aliter ⁊ est satis forte: sumat ouū de sub galli
na putrefactū ⁊ rūpatur ⁊ vitellū cum albumine
conquasset: ⁊ in eo infusa lana in formā pensarij
supponat: ⁊ hic nō obliuiscat quin superius aro
matica ponant. ¶ Aliud qđ ego experiētia mul
totiens cōprobaui est. Rx. matricarie medie id est
crispole sic dicte papie. M. j. pistetur grosso mo
do ⁊ immergatur in oleo de semine lini: ⁊ postea
calefiat ita vt effumet: etiam si aliqualiter in-
flaretur et tunc supponatur cum filo penden-
te et statim reducta est matrix. ¶ Et si placet

Nota has cautelas sicut canōes

Nota bn̄ q̄ sequunt

Nota duo obseruanda i applicatione fetidorū.

ſetida per euaporationes offerre in iſto caſu con
fert vt ponatur terbentina ſuper carbones vel
ponantur plume perdicis ⁊ eſt fortius. qđ ſi non
ſufficit ponatur aſſa fetida et eſt fortiſſimũ pre-
terꝙ de illo ouo quod eſt maxime forte: ⁊ reuera
ego non vtor eo ꝓpter vehementiſſimũ eius feto
rem: qui aliquotiens ⁊ aſtantibus cõmunicat: ⁊
ideo in applicatione huius fetidi ⁊ alioꝝ ſemper
obſeruet: ⁊ cũ mulier fumigat vndequaꝫ ſit bñ
cooperta ne malus vapor cõicet narib⁹ patiẽtis
⁊ alijs aſtãtib⁹ qui forte maxime lederent ex eo.

Nota modum ſuffumigandi.

De cura diſlocationis materialis.

¶ Jam veniendo ad cauſam diſlocationis mate
rialẽ: ſi cauſa fuerit materia ſanguinea replens
⁊ ſpaſmans maxime de ſanguine menſtruo vnde
ad diuerſum ſitũ poteſt moueri matrix vt dictũ
eſt ſupra: licet vtplurimũ in caſu declinet ad vnã
duarũ partiũ que pars cognoſcit ſingulariter vt
dictũ eſt per tactũ obſtetricis cũ alijs dictis ſu-
pra vt ex precedente retentione menſtruoꝝ: tũc
dicebat. Aui. ĩtelligẽs in iſto caſu oꝫ vt flobotho
met ſaphena partis cui oppoſita eſt pars decli-
nationis ſi ſentit repletio ⁊c. ideſt fiat flõmia a
parte cui. ſ. parti oppoſita eſt pars declinatiõis.
i. a qua ſit declinatio: ⁊ eſt illa pars in qua eſt fa-
cta declinatio: ita ꝙ fiat flõmia ex eadẽ parte ꝓ-
pter ꝯueniẽtẽ directionẽ ſaphene eiuſdẽ partis
ad partẽ egrã vt cõuenientior fiat euacuatio de
materia replente ſanguinea: ⁊ fiat ſm tenorẽ vir
tutis: ⁊ hoc debet eſſe primũ in executione in de
clinatione matricis a tali cauſa: deinde debent
offerri alia que dicta ſunt ad reducendũ matricẽ
ad locũ ſuũ ⁊ ꝯſeruãdũ eã in debito ſitu.

De cura diſlocationis a ſpaſmo.

¶ Et ſi
fuerit facta cõtractio a ſiccitate ſicut in ſpaſmo
ſiccitatis ⁊ nõ eſt ei groſſitudo ad tactũ: tũc oꝫ
intẽdere cũ lenitiuis exterius applicandis et ex
balneis ⁊ clyſteribus ⁊ per anum impoſitis ⁊ in
matricẽ ⁊ cũ ſuppoſitorijs: ⁊ inunctionibus de-
clinãtib⁹ ad calidũ vel frigidũ vel tẽperatis ſm
id qđ cõtingit de lapſu ad calidũ vel ad frigidum
de quibus habes copiam in multis caſib⁹ ſupra.
maxime in apatib⁹ duris in inteſtinis vel in re-
nib⁹ vel in veſica. ad dicta loca recurre. Et forte
aliquid dicet ſpecialius de hoc de apatibus que
fiũt in vulua: ſemp tñ intẽdere oꝫ in caſu cũ ci-
bis humectatiuis ⁊ impinguãtibus. ¶ Et ſi ꝓ-
pter talẽ cõtractione matricis fiat ſuſpẽſio eius
que in hac cauſa euenire ſolet reducatur ad ſitũ
ſuũ facta preparatione ⁊ remotione cauſe mate-
rialis vel immaterialis cũ approximatione feti
doꝝ ſuperius ⁊ cũ applicatione ſupra vẽtrẽ ver-
ſus ſtomachũ cũ empl'is ſiue fomẽtationib⁹ que
fiãt ex filice ⁊ abſinthio calefactis ⁊ irroratis cũ
modico aceti: tandẽ procedatur cũ his que infra
dicent in ca° de prefocatione. ¶ Et ſi cauſa mali
ſitus declinationis vel ꝑcipitationis fuerit ma
teria abũdans humida ⁊ frigida que vtplurimũ
ponit cauſa que ſepe nocet quãtitate ⁊ corpulẽ-
tia vt viſum eſt in cauſis: ⁊ aliquotiens qualita
te ⁊ ſubſtãtia vt groſſitie ⁊ viſcoſitate cũ frigidi
tate: tũc oꝫ intendere primo digeſtioni ei⁹: ꝯñr
euacuationi: ⁊ tandẽ cõfortationi matricis ipſa
prius reducta ad ſitũ naturalẽ.

De ſcđa intẽtione curatiua.

¶ Pro prima igi
tur expedienda intẽtione digerat materia cũ ap
propriatis: vt cũ mellero. ⁊ ſyrupo de duabus ra
dicibus cũ aceto vel ſine ſm tuã eſtimationẽ: et
cũ aquis bethonice matricarie ⁊ bugloſſe fiat ſy
rupus: vtile tñ erit ſi prius ꝙ cum his digeſtiuis
reſpicientibus materiã appropriatã procedam⁹
mũdificent materie cõmunes cũ pillulis de hie-
ra vel eleſanginis exhibẽdo. ʒ. j. ante cenã per ho
rã: ⁊ vltra diẽ poſtea exhibeant ſyrupi qui dicti
ſunt ⁊ ꝯtinuent quinꝫ vicibus vel ſex.

Deſcr. pillularum.

¶ Poſtea
purget materia cũ pillulis vt infra. ℞. pillularũ
de bñdicta: agarici trociſcati. añ. ℈. ij. ſileris mõ
tani. gra. iij. cum oxymelle ſimplici. fiant pillule
quinꝫ: ⁊ ſequẽti nocte ſumant. ʒ. j. ß. metridati
vel ꝯfectionis huius. ℞. diabugloſſati. ʒ. ij. ſpe-
cierũ diãbre. ʒ. ß. miſce cũ modico ſyrupi de ſtica
dos. ¶ Poſtea veniẽdũ erit quietata natura per
duos vel tres dies ad fortiores ſyrupos calefa-
ctiuos ⁊ ſubtiliatiuos vt ad ſyrupũ de calamen
to cũ ſyrupo de ſticados ⁊ cũ aquis ꝓportionali
bus: vt meliſſe: ruthe: pulegij: bethonice ⁊ ſimili
bus: ſemper tñ habẽdo mẽti: ꝙ lꝫ talia ſubtilia-
tiua et aperitiua ſumpta indicatione a materia
vt multũ ꝯtingẽte in caſu ꝯueniãt: tñ vbi corp⁹
eſſet repletũ ⁊ timeremus ne materie in toto exi
ſtẽtes per talẽ ſyrupũ ꝯuerterent ad matricẽ de
berem⁹ ſemper cũ dictis ſyrupis apponere ali-
qua ꝯfortatiua ſtiptica vt maſticis vel nucis mu
ſcate ⁊ raſure eboris: ⁊ ſimiliũ in decoctiõe aqua
rũ: ⁊ poſſet fieri ſyrup⁹ magiſtralis: vt infra. ℞.

Deſc. ſyrupi magiſtralis.

radicũ bugl'. acori: radicũ lilij: ⁊ iringoꝝ. añ. ℳ.
ß. arthemiſie: roriſma. calamẽti. añ. ℳ. j. capillo
rũ ve. duas partes. ℳ. ſticados: ſpice: ſquinanti
añ. ʒ. ij. florũ camomille ⁊ mellilotí ⁊ liquiri. añ.
℥. j. ſe. aniſi: ſeniculi: ⁊ petroſillij. añ. ʒ. iij. caſſieli.
ʒ. ij. decoquant in aqua ſufficiẽti ⁊ colet: poſtea
cũ equali quãtitate zuc. ⁊ mellis fiat ſyrupus et
aromatizet cũ modico cinamomi ⁊ croci: ⁊ de eo
exhibeãt. ℥. ij. pro vice cũ aqua pulegij vel matri
carie vel pulegij vel meliſſe ⁊ ſumant quinꝫ vel
ſex dieb⁹. ¶ Poſtea fiat ſolutio vt dictũ eſt ſupra
vel fiat vt infra. ℞. agarici electi. ʒ. ij. turbith. ʒ.
j. ſpic. zizi. añ. ʒ. ß. infundant per vigintiquatuor
horas in aquis meliſſe: bethonice: ⁊ bugloſſe cũ
modico oxymellis ſimplicis: poſtea fiat expꝛſſio
⁊ colature addat caſſie nouiter extracte. ℥. ß. ele
ctuarij indi maioris. ʒ. ß. bñdicte. ʒ. ß. miſce fiat
potio: exhibeat hora medicinarũ ſolutiuarũ ſer
uando ordinẽ debitũ in eis: deinde ſequẽti no-
cte ſumat: vt ſupra dictũ eſt in pillulis.

De tertia intẽtione curatiua.

¶ Cõſe-
quenter veniẽdo ad medicamina localia põt fie
ri mũdificatio de materia ꝯtenta in matrice qñ
nõ fuerit precipitatio eius in deorſum: ſed decli
natio ad latus vel aſcẽſus accipiẽdo mercurialẽ
⁊ aliqualiter ꝯterendo ⁊ cũ modico ſileris mõta
ni incorporet ⁊ ponatur in pecia rara ⁊ fiat pila
parua ligata cũ filo et ponat in collũ mꝛicis te-
neat in nocte: idẽ operat ſi accipiat metridatũ ⁊
ligetur in pecia vt. ŝ. ⁊ ponatur vt. ŝ. ¶ Qua fa-
cta mũdificatione ſupereſt alia intẽtio de cõfor
tatione ⁊ reſolutione reliquiarũ que remãſerũt:
⁊ in hoc valet ſi fiat inunctio infra vmbilicũ vſꝫ
ad inguina cũ oleo ſpice ⁊ oleo irino ⁊ laurino ⁊
ſimilib⁹: deinde fiat fumigatio recipiẽdo fumũ
ex paſta poſita ſupra prunas infra cathedrã fa-
ctam vt infra. ℞. maſticis galarum balauſtia-
rum. aña. ʒ. j. raſure eboris. ʒ. ß. cum modico ter-
bentine ⁊ cere fiat paſta. Non audeo in hoc caſu
fumigare cum⁹ aromaticis ne conuertatur ma-
trix inferius ad ea. Et ita cum his et reliquis
que dicta ſunt ſupra erit perfecta cura cum dei
laude.

¶ De fluxu menstruorum superfluo. Cap.xxiij.

Pro superfluis menstruis constringendis trocisci de Karabe per hebdomadaz vnā sunt dandi. ¶ Qḋ si non cōtulerit confectio de scoria detur. ¶ Et fiat minutio ex basilica. ¶ Uentose quoqꝫ ad mammillas apponantur. ¶ Et in comestione cibis vtatur stipticis.

¶ Et hoc medicamen egra sibi subijciat. qḋ. ℞. olibani balaustiarū gallaꝝ anthimonij achacie aluminis: oīm partes equales: puluis hoꝝ optime tritoꝝ cū pauca lana subijciatur. ¶ Femur vero ꝛ dorsum ex epithimatibꝰ que in capitulo de fluxu vētris nominauimus epithimetur: ꝛ sedeat in aqua de curcuma. ¶ Quod si ista non contulerint ex alio pessario acuto fiat immissio ꝛ maneat in vulua.

De continuatiōe p̄sentis capituli ad p̄cedens.

Istud est capitulum de superfluitate mēstruoꝝ cōstringenda vt dicit rubrica: qḋ recta ꝯtinuatione cōtinuat̃ ad p̄cedēs in hunc modū: nā postq̄ in p̄cedenti determinatum est de p̄cipitatione matricis ꝛ casu eius: q̄ aliquotiens imo multotiēs cōseq̄tur multitudinē m̄ae ꝯtēte in matrice grauitantis ꝛ deprimētis sepe viscose grosse exn̄tis ꝑ cuius p̄paratione ꝛ tandē eiōne sepe fiūt necessarie medicine calefaciētes subtiliatiue ꝛ apitiue virtutis: quaꝝ sepe dilatant̃ ora venaꝝ mēstrualiū vltra q̄ conueniant ad debitā mūdificationē: ꝛ sepe ꝓn̄r ad dictā dispōnē seq̄tur fluxus mēstruoꝝ supfluꝰ: iō ꝯueniēter post ca^m^ dictuz Ra. posuit capl'm de ꝯstringēdo fluxu superfluo menstruoꝝ: qḋ ca^m^ p̄ma diuisione diuidi pōt in duas ꝑtes. Nā p̄mo ipse ponit ingenia ad curādū talē supfluitatē ꝛ ꝑ medicinas ꝑ sursum exhibēdas ꝛ ꝑ flōiaz ꝛ dietā ꝯueniētē: 2° ponit curā ꝑ localia ꝛ medicinas inferiꝰ ad matricē offerēdas ꝛ interius ꝛ exterius: scḋa pars incipit ibi. (Et hoc medicamē egra subijciat.) Prima pars diuidi pōt in tres ꝑtes. P̄io numerat duas medicinas cōueniētes in casu exhibēdas ꝑ supius scḋo ordinat flōiam esse fiendā diuersimā fi'̃ cuz vētosis apponēdis ad mām̄illas: tertio ordinat dietā cōuenientē in casu. scḋa ibi. (Et fiat minutio ex basilica). tertia ibi. (Et in cōestione stipticis vtat̃). Prima pars pōt diuidi in duas ſm qḋ duo medicinalia ponit. scḋm ponit ibi. (Quod si nō ꝯtulerint.) ¶ Dicit ergo de p̄ma ꝑte ꝑ supfluis mēstruis ꝯstringēdis trocisci de karabe ꝑ hebdōam vnā sunt dādi. ¶ Pro intellectu huius ꝑtis ꝛ seq̄ntiū est aduertēdū q̄ lz supfluitas mēstruoꝝ a diuersis cāis ꝯtingere possit vt infra videbit̃ loco suo in tertio p̄ncipali de cāis: tn̄ dn̄s Ra. hic vt ēt in alijs faciēs capl'm ponit curā in cā vt pl'm ꝯtingēte: ꝛ qm̄ cā vt multū ꝯtingēs ē acuitas humoris ꝛ subtilitas illius: vn̄ fit mordicatiuus sanguis ꝛ penetratiuus ꝛ tādē dilatatiuus meatuū: idcirco ad hāc cām respiciēs p̄ncipal'r ponit curā ꝑ ea q̄ dicta sunt in l'fa attendēdo ēt ad cām ꝯsequentē ad illā cām vt ad relaxationē ꝯtētiue virtutis venaꝝ ꝛ amplificationē orificioꝝ dictaꝝ venaꝝ q̄ cāe cōiter ad al's cōsequunt̃. ¶ Scḋo nota q̄ nō oīs fluxꝰ mēstrualis est ꝯstringēdus. Nā mēstrua tēperata in q̄litate ꝛ q̄ntitate sua ꝛ in tp̄e suo currēte ſm ꝯsuetudinē suā nāl'ē sunt cā sanitatis mulieris ꝛ mūdificationis corporis eius ab oī nocumēto ī q̄ntitate ꝛ q̄litate: vt dicebat Aui. 21ᵃ tertij. tract. 3°. in principio: immo addit q̄ supp. talia menstrua tēperata faciūt ipsam sup. mulierē acq̄rere castitatē ꝛ paucitatē desiderij. Nā cū fit retētio eoꝝ vel paucitas eoꝝ vt dixit infra in eodez ca°. tūc multiplicat̃ cū ea rep'to vasoꝝ spermat̃ eiꝰ quare fit desiderās sup. viꝝ nō casta. ¶ Et iō bn̄ nota q̄ in talibꝰ expedit viros eē bn̄ attētos ne decipiāt̃ ab vxoribꝰ eoꝝ: solū igit̃ cū supfluūt mēstrua sunt ꝯstringēda vt infra ēt la tiꝰ videbitur: iō Ra. hic dixit de supfluis tm̄ mēstruis constringēdis ꝛc. Et tūc laudauit trociscos de karabe ꝑ hebdōam vnā debere dari sup. exhibēdo. ʒ. ſ. cū aliquo liq̄do appropriato cū aqua plātagis vel burse pastoris in tali cā cal'a vel cū sirupo de myrthis vel aliquo hmōi. Et Gerar. voluit q̄ exhiberent̃ in sero dimissa cena: qm̄ supfluitas mēstruoꝝ adducit ad debilitatē: ēt tenuitas nimie diete facit ad subtiliatiōnē ꝛ acuitatē nimiam humoꝝ: nō laudarē ego in talibꝰ exhiberi cibuz tm̄ semel in die: sed forte bis vel ter virtute debilitata exn̄te. Et iō hora ꝯueniētior exhibendi tales trociscos est exhiberi in mane ſm ēt cōem doctrinā practicātiū ꝛ post quos tardet̃ cibꝰ ꝑ tres horas ad minus. Juuamēta hoꝝ troc. sunt in casu manifesta: nā tales trocisci sunt ingrossatiui sanguis ꝛ remissiui acuitatis ꝛ pūctionis eius ꝛ ꝯstrictiui meatuū ꝛ poroꝝ ꝛ immobilitātes motū m̄ae vt supra declaraui in ca° de fluxu sanguis emorroydalis ꝛ in ca° de mictu sanguinis: vbi Ra. posuit descriptionē eoꝝ. Addit ꝓn̄r q̄ si nō ꝯtulerint sup. sufficiēter: cōfectio de scoria det̃: cuiꝰ descriptio posita est ēt in cura emorroydaꝝ fluentiū vt ibi declaraui: illa confectio vz cōfortādo virtutē retentiuā: ꝛ ꝓhibendo nimiā relaxationē meatuū: imo ēt ꝯstringēdo que cōiter cōsequit̃ ad oēm fluxū diuturnū ꝛ p̄seruādo a casu in hydropē de quo stat ꝓbabilis suspitio in omni supfluo fluxu sanguineo. ¶ Hic tamen aduerte q̄ lz hec posita in l'fa pl'm faciāt ad sistendū dictū fluxū regul'r: tn̄ p̄us incipere debemus vel saltē nō tardare debemꝰ ad euāndū illū humorē colericū reddentem illū sanguinē acutum ꝛ mordicatiuum cū appropriatis sepe dict̃ vt cū mirabolanis ꝛc. Et hanc intētionē supponit Rasis debere compleri a medico ēt mediocriter docto. ¶ Addit ꝓn̄r ꝛ fiat minutio ex basilica: que quomodo valeat dictum est supra in simili de mictu sanguinis a cā calida: nam diuertendo etiam infrigidat totam massam sanguineam infrigidat etiam epar: ꝛ sic prohibet generationem humoꝝ calidoꝝ: ꝛ hec debet esse diminuta ꝛ non multe quantitatis pro vice: sed frequentare est magis conueniens. Addit: ventose quoqꝫ ad mammillas apponantur: ratio est satis manifesta: q̄ cum mammille habeant mani

Declaratio p̄e partis.

Nota

Nota

Periculū de hydropisi in omn̄ fl'a. superfluo sāguneo.

festam colligantiam cum matrice pervenas manifestas per quas sanguis menstruus ſm partē conuertitur ad mammillas vt lac gn̄etur tēpore partus vel post partum: ideo ꝑ appositionez ventosaꝝ siccaꝝ circa radices mām̄illaꝝ ꝯuertit̄ sanguis mēstruus versus mām̄illas: ⁊ ita immediate diuertit̄ a matrice ⁊ sic a fluxu ꝑ eā. Appositio ēt ventosaꝝ in spatulis est ēt iuuās ī diuertendo vel melius in ꝓhibedo fluxū humorū ad inferiora: sed illa q̄ fit a mām̄illis est appropriata diuersio a matrice. ℭ Addit ꝯn̄r ponēdo ordinē in dieta ⁊ in comestione. stipticis vtat̄ cibis sup. ad frm̄ declinantibus in tali cā vt sunt cibi facti cū succo sumach ⁊ succo vue acerbe et alijs cibis de q̄bus dictum est in fluxu emorroydali a tali cā vt sunt viscosi frigidi: vt sunt pedes vituloꝝ ⁊ congelata ⁊ sil'ia de q̄bus magis videbitur infra loco suo. Nā ꝑ talia nutrientia stiptica vniūtur partes mēbroꝝ ⁊ vie coangustantur per quas cōsueuerfit fluere mēe: etiam sanguis ingrossatur ⁊ acuitas eius minuitur: ⁊ ita talis dieta est in causa multum iuuans ⁊ non minus ꝙ medicine: ⁊ sic sit expedita ista prima pars p̄ncipalis.

Decl'atio 2e ꝑtis p̄ncipalis.

ℭ Consequenter de secūda parte principali ponens remedia localia in casu cōuenientia duo facit principal'r. Nam primo ponit quedā domestica remedia satis leuia: scd̄o ponit vnum forte remedium qn̄ reliqua non contulerint sufficienter. scd̄a ibi. (Qd̄ si ista non suffecerint.) P:ia potest diuidi in tres partes ſm qd̄ tria principal'r ponit puncta: qm̄ primo ordinat vnum medicamen supponendū in vulnā in forma suppositorij ad hanc intentionem. scd̄o ordinat epithimata fienda circa femur ⁊ dorsum: tertio ordīat sessionem siue balneum. scd̄a ibi. (Femur ⁊ dorsū) tertia ibi. (Et sedeat in aqua de cucurma.)

Des. medicamis qd̄ ē primū igenium curationis.

ℭ Dicit ergo primo. Et hoc medicamē egra subijciat. i. sibi supponat egra medicamen in vulnā ⁊ ponit descriptionez eius qd̄. ℞. olibani, balaustie gallaꝝ anthimonij achacie. an̄. partes equales sup. cōterantur: ⁊ puluis eoꝝ optime tritoꝝ sup. mixtus cū aliquo succo cōstrictiuo vt cū succo plantaginis vel portulace vel burse pastoris vel cum liquiditate stercoris asinini expressi: et est optimum in casu ⁊ cum pauca lana inuoluta in dicta mixtura in forma suppositorij ſm modos dictos in ca° superiore ligata cum filo subijciatur: nam in virtute horum vt constat fiet cōstrictio ⁊ inspissatio pororum venaruz mēstrualium maxime terminatarum ad collum matricis: vt patet consideranti per immediatam applicationem medicīe ad dictas partes: ⁊ hoc est de fortioribus remedijs que fieri possent in hoc capitulo cum sibi similibus de quibus dicet̄ infra loco suo: sed talibus ingenijs non cōiter vtū tur practici: sed tantum intendunt cum extrinsecus applicandis de quibus paulo post: ⁊ ꝓinde tardius completur sanatio: ⁊ si vellemus fortius operari ad constringendum etiaz poros venarum terminatarum ad concauitatem matricis possent imponi clisteria in matricem cū succis vel decoctionibus appropriatis: secum etiā tenuissime contritis pulueribus ad intentionem nostram facientibus: de quibus latius infra dicetur.

ℭ Consequenter dixit qd̄ femur. i. partes inferiores ventris inferioris ⁊ dorsuz. i. partes dorsi inferiores versus catiz ex epithimatibus supple frigidis stipticantibus: que in capitulo de fluxu ventris nomina uimus epithimetur. i. infundendo petias lineas duplicatas vl' stuppam in succis frigidis cum modico aceti mixtis supple aspergendo etiam pulueres constrictiuos supra stuppas prius infusis dictis stuppis in aquis vl' decoctionibus stipricis appropriatis de quib' habes copiam in capitulo fluxus dissinterici et de mictu sanguinis. ℭ Dicit tertio applicando aliud ingenium ad curam: ⁊ sedeat in aqua de curcuma. i. decoctionis eius supple accedens fit balneum vsq; ad vmbilicum: ⁊ hoc magis valeret quando causa cursus esset sanguis aquosus frigidus quoniam cucurma ad calidum ⁊ siccuz notabiliter declinat vt fuit supra dictuz: sed in casu isto magis valeret si sederet in decoctione foliorum myrthi ⁊ quercus ⁊ plantaginis ⁊ glādium ⁊ sumach ⁊ similium ⁊ fiant etiam inūctiones cum appropriatis post exitum a balneo vel emplastra appropriata ⁊ ponātur supra partes dictas.

ℭ De secunda parte principali huius partis ponit curam huius nocumenti cum fortiori remedio quando reliqua non contulerint ⁊ est remedium causticum ad inducendum escaram supra ora venarum: quod fit ex vnguento acuto facta inuolutione lane in eo in forma suppositorij: ⁊ tunc supponatur vt pesarium: sed hoc est attrox ⁊ crudele quasi remedium. Naz de illo vnguento acuto dictum est satis supra in capitulo de emorroydibus ⁊ ragadijs ⁊ fistulis ani: et ibi declaraui quomodo esset vtendum mitioribus remedijs: ⁊ ita multo magis in hoc casu etiam vtendum leuioribus remedijs: ⁊ ad illum locum recurras procedēdo sicut ibidem dictum est. Nā dixit textus noster ꝙ si ista sup. dicta superi' nō suffecerint vel al's si contulerint: ex isto pesario acuto. i. inuoluto in medicamine acuto fiat immissio: ⁊ maneat in vulua supple vsq; ad cōpletam operationem causticationis inducende intelligatur semper tolerante natura infirmi mitigando dolorem aliquotiens sicut dictum est in capitulo de emorroydibus. Et sic sit finita expositio l'ralis huius capituli ad laudem dei.

Uiso iam capitulo textualiter de fluxibilitate menstruorum constringenda: restat ad ampliationem materie videre per ordinem primo de q̄d nois ⁊ rei menstruoꝝ ⁊ superabundantie eorum: ꝯn̄r veniemus ad distinctiones ⁊ species: deinde ⁊ tertio ad causas ipsorum cuz superfluunt: consequenter ad signa. Et vltimo ad curam.

De q̄d dicta te nois.

Quid nominis ⁊ quid rei. Circa igit̄ primum vt intelligatur q̄d sit superfluitas menstruorum: oportet primo scire quid nominis menstrui vt sciamus que sit superfluitas eius. Dicitur autem menstruum cōiter a mulieribus flos mulieris ⁊ recte quidem: quoniam sicut arbores sine flore non faciūt fructum: similiter ⁊ mulieres sine menstruo nō concipiunt: non quidem quod necesse sit sensibiliter manifestari menstruum in muliere ante impregnationem quoniam hoc non est necesse: sed sufficit ꝙ non sit generatio sine preparatione mulieris cum tempore apto ad manifestationē mē

struoꝝ cū materia mēstrui vel sibi similis de necessitate ꝯcurrat ad generationē fetꝰ. Ab aliquibus etiā dicitur profluuiū: cū per ipsum mulier plerūqꝫ a superfluitatibꝰ expurget: dicit etiā ab aliquibꝰ euacuatio mēstrualis in mulieribꝰ siue lunatica: qm̄ aduentus eiꝰ in mulieribꝰ lunā insequitur: qm̄ naturaliter euenit in fine mēsis lunaris ⁊ in declinatiōe luminis lune vt dicit Ari. 9° de hystoriꝫ: ⁊ quarto de generatione animaliū mēstrua manifestari ſm naturā circa deficiētes lunas: ⁊ ex hoc manifestari pōt ꝙ exitus sanguinis ex matrice siue ex concauitate vel ex collo eiꝰ large appellat mēstruū: sed tūc proprius cū ſm naturā fiat de mēse in mēsem ſm ordinē lunationū. ¶ Et ex cōsequēti scire possumus quid per superfluitatē menstruoꝝ debemꝰ intelligere nā scito ꝙ mēstruū quātū ad quid rei est naturalis ⁊ ꝯsueta euacuatio sanguinis ex matrice certis periodis eueniens ⁊ semel in mēse. scimus cōsequēter ꝙ si sensibiliter amplior q̄ntitas sanguinis emittatur q̄ꝫ cōsueuit emitti in equali tpe vt in duobus vel tribꝰ diebus: vel q̄ꝫ in toto spatio tēporali cōmuniter purgationis mulieris: quod vt in pluribus ex quinqꝫ vel sex dierum vsqꝫ ad octo: vel si prolonget tp̄s purgationis ita vt pluribus diebus duret mēstruatio q̄ꝫ cōsueuit anticipando tp̄s vel prolongādo tp̄s appellatur superfluitas mēstruationis vel superfluitas menstrui sed dicebat Aui. ꝙ raro accidit vt alteretur in tēpore suo. potest ergo declarari superfluitas menstrui per superabūdātē ⁊ superfluā sanguinis euacuationē a matrice respectu cōsueti ⁊ debiti tali mulieri ſm aliquē dictoꝝ modoꝝ superius positoꝝ. Et hec de pͥmo principali sufficiāt.

Ut pꝫm accidunt mēstrua mulieribus in fine lune.

De quidditate rei.

Distinctiones.

Ueniēdo ad species ⁊ distinctiōes: sit hec prima distinctio. ꝙ superfluitas cursus mēstruoꝝ dicebat Aui. qn̄qꝫ fit ſm semitā qua natura expellit superfluitates: quod quidē est laudabile. nā ⁊ si excedat quātitatē cōsuetā euacuari ꝑpter id tn̄ q̄ reperit aliquotiens materia ampliꝰ preparata ad euacuationē q̄ꝫ ante cōsueuit propter varietatem in regimine vel propter alias circunstantias contingit tn̄ vt amplius euacuet natura de materia q̄ꝫ antea sit cōsueta euacuare: ⁊ sic apparebit cursus et superfluitas menstruoꝝ: ⁊ tn̄ fiet a natura ⁊ erit laudabilis euacuatio: qm̄ per talem euacuationē nō perducitur corpꝰ ad superfluā turpitudinē ⁊ cursum quo nō indigetur vt dicebat Aui. nam ſm diuersas circunstantias in corporibus regulariter etiam fit euacuatio inequalis q̄ntitatis sanguinis euacuandi. nam maior debetur euacuatio in muliere in iuuētute q̄ꝫ in pueritia ⁊ plus q̄ꝫ in senibus: ⁊ plus tēpore veris q̄ꝫ in tēpore hyemis: ⁊ plus de gentibꝰ in ocio q̄ꝫ in vehemēter exercitatis: ⁊ plus in sanguineis q̄ꝫ in melencolicis: ⁊ plus in cholericis q̄ꝫ in flegmaticis ⁊c. Facta ergo mutatione in aliqua circunstantiarū continget euacuari de sanguine ⁊ euacuari plus q̄ꝫ sit cōsuetū euacuari: ⁊ tn̄ talis euacuatio erit conuenienter facta a natura: et si sit superflua respectu cōsuete. Et ex hoc infertur correlarie ꝙ nō omnis superfluitas menstrui est constringenda: ⁊ proinde signanter Raß fecit rubricā in ca° tex. nostri de superfluitate menstruorum cōstringenda: denotans aliquā superfluitatem menstruoꝝ non esse cōstringendā vt in casu dicto: aliqua igit est superfluitas a natura ⁊ ſm semitā qua natura expellit superfluitates vt dicebat: ⁊ qn̄qꝫ fit vt addebat Aui. ſm semitā egritudinis: aut ꝑpter dispositionē in matrice: aut propter debilitatem ⁊c. vt videbitur in causis. ¶ Secunda distinctio. quedam est superfluitas cursus menstrui recens ⁊ de recenti facta: ⁊ quedā chronica ⁊ ex multo tēpore iam continuauit. ¶ Alia distinctio de recenti facta: quedam vocatur recenter facta superfluitas ex parte q̄ntitatis sanguinis que expellitur: quedā de recēti facta superflua ex parte temporis inuasionis: q2 fit reditus periodi inuasionis ad euacuādū citius q̄ꝫ ꝯsueuit: vt q2 ꝯsueuerat superuenire mēstruū singulis tribus hebdomadis iā venit singulis duabus hebdomadis q̄uis hoc raro accidat: et aliquotiēs accidit vt eueniat singula hebdomada: tn̄ rarissime si etiā prolongetur euacuatio ita vt si cōsueuit terminare in quatuor diebꝰ iam procedit continuando sex vel septē diebꝰ: et omnis talis vocatur superfluitas. ¶ Alia distinctio. cū tali euacuatione aliquotiens cōiungitur fortitudo virtutis saltē in prinͦ euacuationis ⁊ aliquotiens cōiungit debilitas. ¶ Alia distinctio. talis superfluitas fluxus menstrui aliquotiens sequitur ad retētā euacuationē sanguinis ꝯsueti per alias regiones euacuari: vt per nares vel per hemorroidas: ⁊ aliquotiens fit non precedēte aliquali retentione ꝯsuete euacuationis: immo aut nulla prefuit euacuatio de sanguine per alias quinqꝫ regiones: aut si prefuit adhuc persistit simul cū euacuatione mēstrui. ¶ Alia distinctio. in exitu talis menstrui: aut percipit pūctio ⁊ ardor ⁊ aliquotiens non. ¶ Item aliquotiens fit exitus sanguinis puri ⁊ laudabilis apparentis: ⁊ aliquotiēs sanguinis nigri ⁊ fusci: ⁊ aliquotiens ad albū declinantis vel ad citrinū. ¶ Idē dico ex parte substantie ꝙ aliquotiens apparet sanguis grossus: aliquotiēs subtilis ⁊ liquidus: ⁊ aliquotiens mediocris in substātia. ¶ Alia distinctio: aliquotiens cū sanguine liquido emittuntur trūbulositates coagulate: ⁊ aliquotiens non. ¶ Alia distinctio ampliādo materiā de mēstruis ad mēstrua alba. i. ad fluxū humiditatū a matrice nō rubearū: quedā menstrua sunt rubea i. ad rubeū declinātia: quedā alba ad intellectū dictū. ¶ Ultima distinctio de menstruis sanguineis quoddam menstruum superfluum proprie dictum vt quod fit de sanguine emanante a venis que terminantur intra ad concauitatem matricis: ⁊ quoddam fit de venis terminatis a collo matricis de quo dictū est supra circa anathomiam: ꝙ sepe fit in pregnantibus talis sanguinis emanatio et ab aliquibus vocatur sanguis hemorroidarum a matrice. Et hec de distinctionibus sufficiant.

Cause.

Ueniendo ad tertium principale de causis. primo sunt ponende cause generales menstrui in mulieribus ⁊ proprie mulieribus humanis: quoniam in aliꝫ animalibus preterq̄ꝫ in homine non sic, vt plurimum reperitur menstruum vt voluit philosophus nono de hystoriꝫ animalium: ⁊ etiam alibi in diuersis locis in libris de generatione animalium: quoniam superfluitas nutrimenti in aliꝫ animalibus transit sepe in cornua vel plumas vel pilos; et sepe in vrinam que manifestatur

De causis generalibus.

grossa in multis animaliū: vnde in feminis hominū accidit menstruū omni mense magis ꝙ̄ in aliјs animalibus vt ibidē dicit Aristo.
⁋ Causa aūt generalis menstrui in mulieribus clare ponit̃ ab eodē Ari. 16° de animalib' ca° 5° ſm cōputationē in libro meo: vbi loquens quō ꝯueniāt superfluitates maris ⁊ femine ad generationē ⁊ de menstruis feminarū dixit ꝙ omnes tales habēt mēbra recipiētia superfluitatē qua indigēt sicut sanguis qui hꝫ locū venas: ipsa ergo sup. superfluitas sanguinis vadit in eas. s. venas sicut in vasa. Addit: superfluitas ergo feminarū est ex duabus venis magnis. s. vena maiori ⁊ adorti: qm̄ iste vene diuidūtur ⁊ ramificant̃ in multas venas subtiles ⁊ graciles que perueniūt ad matrices. Cū ergo cōplent̃. i. replent̃ iste vene ex cibo magis ꝙ̄ debēt. i. ex sanguine ⁊ nō pōt natura digerere ipsum ꝓpter frigus: ⁊ sanguis non pōt exire ꝓpter subtilitatē venarū. i. stricturam poroꝝ venarū nō pōt resolui: tūc vadit ad matricem. i. in matricē vt dixit. Addidit: ⁊ cū matrix nō pōt retinere illū sanguinē ꝓpter multitudinē ⁊ stricturā loci: vel sup. grauitatē acquisitā in virtute propter multitudinē accidit mulierib' tūc fluxus sanguinis. Unde correlarie cōcludit: ⁊ propter hoc menstruū mulieris nō habet resolutionē nec tp̄s determinatū. s. precisum. tñ addit: ⁊ menstruū in maiori parte venit ad diminutionē lune: ⁊ hoc est rectū vt dixit: qm̄ corpora animaliū illis tēporibus sunt frigidiora: qm̄ aer est frigidior in illo tēpore: ⁊ tūc alteratur sanguis ⁊ efficit̃ ex eo superfluitas, ⁊ erit menstruū ſm resolutionē ⁊ tp̄s qd̄ diximus. et infra per. xv. lineas posuit iuuamenta illius. s. istius sanguinis superflui conducti ad matricē. Istā aūt superfluitatē natura nō adducit ad locū mētcis nisi ꝓpter melius. s. mulieris: q2 sup. mūdificatur superfluitas a muliere: ⁊ sic ꝓpter cōseruationē indiuidui et ꝓpter generationē: ⁊ sic ad cōseruationē speciei facit. Et ita pꝫ ꝙ causa mēstrui sumit̃ ex superfluitate sanguinea ⁊ ex debilitate digestiue virtutis ⁊ ꝙ ꝯuertit̃ ad matricē a natura ꝓpter fines dictos. ⁋ Et eādē sentētiā posuit. 18. de animalibus in diuersis locis. nā ibi declarauit ꝙ ꝓpter debilitatē digestiue ad ꝯuertēdū sanguinē vt fit ꝓportionata materia generationi plures generantur femelle in feminis iuuenib' ꝙ̄ in ꝯsistentib': etiā senes femine generāt plus feminas ꝙ̄ cōsistētes propter hāc rationē: qm̄ calor in iuuenib'. i. adolescētib' nō est cōplet' ⁊ calor in senibus est diminut': qm̄ oēs iste res vt dixit erūt propter diminutionē ṽtutis naturalis vñ sanguis mēstru' fit humidior. Et ibi ponit vnā sn̄iam supra allegatā addēdo q̄dā singularia verba cū dixit. Et ꝓpter hoc. i. ꝓpter debilitatē nature erit mēstruū mulierū naturaliter in diminutione lune magis. nā isti dies sunt frigidiores aliјs diebus mēsiū ꝓpter diminutionē lune ⁊ paucitatē caloris vt dixit. Addit vnū verbū singulare dicēs Sol vero facit estatē ⁊ hyemem omni anno: luna aūt facit hoc omni mēse ⁊ ideo sup. debilitat̃: sicut tp̄e hyemis aer est frigidior recedēte lumine solis a nobis: ita i vltima quadra mēsis lunaris que proportionat̃ hyemi ꝓpter defectū luminis lune īfrigidant̃ corpora ⁊ ita sup. debilitat̃ digestio ⁊ ꝯñr multiplicat̃ mēstruū. ⁋ Et istā sn̄iam etiā expresse posuit A. de aīalibus in tractatu de gn̄atione animaliū in ca° de spermate vbi dixit ꝙ q2 mulieres naturaliter sunt debiliores maribus: ⁊ vene sunt strictiores et caro magis humida: ꝓpter hoc ꝯtingit in eis superfluitas multa ⁊ nō digesta. Et addit in ꝓcessu ꝙ causa spermatis est ꝯ̄ria cause mēstrui: qm̄ mēstruū generat̃ qn̄ digestio abscindit̃ a cōplemēto ⁊ sperma generās generat̃ per cōplemētū digestionis: ⁊ ꝙ talis superfluitas mēstrualis generat̃ principaliter a debilitate digestiue. ⁋ Pōt etiā suaderi qm̄ mulierib' calidiorib' ṽginib' ⁊ fortib' ⁊ bñ digerētibus aut nō fit mēstruū in eis aut fit modicum: q̄ ṽo sunt frigide cōplexionis ⁊ debiles magis pl' mēstruant̃: qm̄ pl' habēt de sanguine indigesto sicut mulieres que ociose viuunt ⁊ multis se replēt cibis: ꝓpter indigestionē etiā multū abundāt mēstruis nisi forte per accidēs fierēt oppilationes ex humoribus frigidis vel viscosis vel ex multa pinguedine: nā tūc minorantur mēstrua earū. ⁋ Et simile est etiā in viris frigide cōplexionis ⁊ melencolicis in quib' per indigestionē multiplicatur sanguis grossus qui a virtute digerit̃ plerūq; periodice ad venas hemorroidales vt expellat̃: sicut etiā sanguis mēstrualis periodice a natura deriuat̃ ad matricem vel ad venas ei' vt expellat̃ pro iuuamēto indiuidui vt dictū est: ⁊ forte ꝙ in hoc etiā ꝯcurrit attractiua aliq̄lis ipsi' matricis vt ista superfluitate voluptuetur sicut dictū est supra de vesica que voluptuat̃ de vrina: ⁊ chisti fellis que voluptuat̃ ex cholera: ⁊ ꝯñr attracta materia ad matricē vel ad venas ei' tūc effluat dicta materia a mtrice nō stāte impregnatione maxime in declinatione lune.

Nota bñ.

⁋ Et si obiјciat̃ ꝙ in plenilunio deberēt magis euacuari dicte humiditates: cū tunc sint magis augmentate ꝓpter influentiā lune humectatiuā que vigorat̃ a lumine ad imprimēdū: dicat̃ ꝙ supposito ꝙ plures gn̄erent̃ hūiditates in corpibus in p̄mis dieb' i dieb' lunationis vsq; ad oppositionē ꝙ̄ in vltimis aggregādo bonas humiditates ⁊ superfluitates simul: tñ de superfluitatib' perviā indigestionis genitis ceteris parib' plus generat̃ post pleniluniū in duab' vltimis quadris lunarib'. Nā ꝓpter diminutionē luminis debilitant̃ virtutes magis ⁊ ceteris parib': magis infrigidat̃ aer vt est allegatū supra de mēte Ari. q2 igit̃ in tp̄e pleniluniј pauciores sunt superfluitates expellende: ⁊ q2 tūc amplior caliditas est in aere cōuertens materias ad exteriora: idcirco nō ꝯuenit sic talis euacuatio sicut deficiēte lumine in luna qn̄ infrigidatur aer: vnde ⁊ augmētatis humiditatib' ⁊ facta motione earū de circūferentia ad centrū ꝓpter frigiditatē ꝯsequēter fit euacuatio taliū materierum per illas vias. Et ad hāc rationē nō attēdētes aliqui modice cōsiderationis: ⁊ qui forte sententias philosophi nō viderūt dixerūt ꝙ femine iuuenes aliter menstruantur ⁊ aliter consistentes ⁊c. Et aliј dixerūt de directo cōtra veritatem ⁊ experiētiā s. ꝙ menstrua eueniūt mulieribus in plenilunio quod falsum esse iam constat ex declaratis. Et ex his patet causa generalis mēstrui in mulierib' ex qua artificiosus intellectus potest deducere ad causas superfluitatis menstrui.
⁋ Sed iam veniendo magis specialiter ad causas superfluitatis menstrui dicatur generaliter ꝙ cause aut sunt primitiue aut corporales. Et

Causa q̄re fine lune accidit mē struum.

Cā q̄re in mulierib' iuuenib' ⁊ senib' generant̃ femelle.

De causis magis spā lib' superfluoꝝ menstruoꝝ ⁊ primo de causis extra ṽtutū.

de corporalibus causis siue fit superfluitas quo
ad tempus euentus eius anticipando vel plus
cõtinuãdo siue quo ad quãtitatẽ: aut causa se te
net ex parte virtutis aut ex parte menstrui aut
matricis ꝑcipue aut ex parte materie vt ex par-
te sãguis q̃ eũaꝛ. ¶ Et q̃ fit ex pte ꝟtutis vl' fit ex
parte ꝟtutꝫ dñantꝫ ⁊ regulãtis eũonem sicut fit
aliquotiens in crisibus ⁊ maxime in egritudini
bus: quarum causa est exuberãtia sanguinis: nã
tũc aliquotiẽs natura insurgit supra multitudi
nẽ eius expellendo multã quãtitatẽ de sanguĩe
supra eam que consueuit expelli: aut etiam for-
te anticipãdo tempus eũationis cõsuete vl' pro
maiori parte purgationẽ complẽdo: q̃ sanguis ⁊
si videaꝛ superflu⁹ tñ sepe est laudabilis eũatio
talis: ⁊ su. talis nõ ẽ cõstringẽda: ⁊ istã cãm exp̃s
sit Aui. in p̃nº capituli de sup̱fluitate cursus mẽ
struorũ cum dixit. Superfluitas in hoc qñq3 fit
ꝫm semitã qua nã expellit sup̱fluitates: qð q̃dẽ
est laudabile vt dixit. ¶ Et aliquotiẽs causa su-
miꝛ ex parte debilitatis ꝟtutis ꝑcipue cõtẽtiue
orificiorũ venarũ: vñ sanguis cũ ad extrema ve
narũ ꝑuenit ꝓpter aliquam de causis. s. dicẽdis
⁊ si nõ multum abũdet tñ ex debilitate cõtẽtiue
relaxatis poris emittiꝛ sanguis: ⁊ superfluit ꝫm
alterũ dictoꝝ modoꝝ: ⁊ hec debilitas l3 seq̃ pos-
sit quasi oẽm malitiã complexionalẽ vt sepe tñ
sequiꝛ sup̱fluitatem humidã in ipsis venis ⁊ in
orificijs earũ: ⁊ ista causa multũ difficulter cura
tur: immo sepe ꝓlongaꝛ talis fluxus ꝓpter dif-
ficultatẽ reductionis earũ venaꝝ ad siccitatem
vel temperamẽtũ: ⁊ sepe talis debilitas insequi
tur relaxationẽ vel ruptionem pellicule coope-
rientis ora extrema venarũ. ¶ Et aliquotiens
causa sumiꝛ ex parte fortitudinis expulsiue ex
pellẽtis sanguinẽ sup̱fluum: ⁊ hec causa tenet se
ex parte virtutis ⁊ ex parte mãe vt ipsi⁹ sangui-
nis ꝓpter ipsi⁹ q̃titatem. nã sãguis aliquotiẽs
abũdat in quãto: q2 epar ⁊ virtus cõuersiua chi
li ⁊ flegmatis in sanguinẽ est multũ potẽs gene
rare sanguinẽ supra mensuram q̃ necessaria est
debite nutricationi mẽbrorũ: ⁊ tũc abũdãs ille
sanguis in venis supra necessitatẽ ⁊ cõueniẽtiã
nãe insurgit ipsa nã vt res diuina ad cõuertẽdũ
sup̱fluitatẽ illã sanguineã ad venas matricis ⁊
ita expellit plurimã sanguinis q̃titatẽ stãte ex-
pulsiua forti vt dictũ est: ⁊ aliquotiẽs etiã expel
liꝛ etiam sanguis in q̃to peccãs: nõ quidã q2 su
p̱fluat a debita q̃titate q̃ cõuenit nutricationi
membroꝝ: sed q2 mẽbra extrema ꝓpter debilem
cõuersiuã eoꝝ nõ ꝯuertũt debitã q̃titatem san-
guinis in ea: ⁊ ita paulatine sup̱excrescit quan-
titas sanguinis in venis: l3 ab epate non fuerit
generata amplior q̃titas q̃ cõueniebat: ⁊ tunc
grauaꝛ virtus ab ab aggregatiõe superflua san
guinis in venis: ⁊ ita partim suo põdere moueꝛ
dorsum partim a virtute expulsiua forti dirigiꝛ
ad venas matricis: ⁊ tandem expellitur sup̱flui
tas eius: ⁊ istos casus insinuauit Auic. in litera
in capitulo ꝓprio in tex. satis difficili cu3 dixit
facta a causa sanguinis aut propter dominium
⁊ multitudinem eius cum virtute. s. repletionis
eius: ⁊ sup. etiam cum virtute forti expellente ⁊
est primus casus: aut supp. etiam cu3 virtute ex-
pellente nõ superfluitatem absoluta3: ideo illa
esset conueniens si membra debite conuerterẽt
vt dixi ⁊ est secundus casus: ideo addit non cu3

virtute nature ⁊ rectificatione eius. i. ꝓpter nõ
posse rectificari ⁊ conuerti materiam in mẽbra
fit aggregatio dicti sanguinis.
¶ Et aliqñ causa sumiꝛ ex parte fortitudinis at
tractiue ipsius matricis que attractiua fortifi-
cata ꝓpter aliquas causas calefaciẽtes vt infra
videbiꝛ in causis primitiuis: ⁊ tunc attracto plu
rimo sanguine ad eam fit etiã superflui mẽstrui
eũatio. ¶ Et hic est notãdũ ꝙ quomodocũq3 cõ
uertatur plurima q̃titas sanguinis ad matricẽ
siue etiã fiat a virtute dirigente superfluitatem
sanguineã vt in crisibus vel aliter vt dictum est
quelibet talis eũatio est aliquo mõ nõ natura-
lis pro q̃to orificia venarũ per que fluit mã cu3
aperiuntur fit aliquo modo a causa preternatu
rã. s. ab extẽsione eoꝝ ⁊ venaꝝ facta ꝓpter multi
tudinẽ respectu earum si nõ esset peccatũ in q̃li.
¶ Et ita cõtinuãdo in causis q̃ sumũtur ex par-
te mãe vt ex parte sanguinis: nam aliqñ sumiꝛ
causa huius ex pcõ sanguinis in quali: vt si san-
guis fuerit acutus nimis p̃ũgitiuus: vñ territa
ꝟtute venarũ relaxaꝛ cõtẽtiua ⁊c. Aut causa su-
miꝛ ex parte substantie vt liquiditatis ⁊ subtili
tatis eius vñ resudat sanguis p̱ poros venaru3
⁊c. ⁊ vt plerunq3 cõiungiꝛ cum eius subtilitate
caliditas ⁊ acuitas: ⁊ tũc resudat mã: ⁊ aliquan
do relaxanꝛ orificia venarũ: ⁊ ex hoc declaratur
ꝙ in p̃nº fluxuum mẽstrualium prius manifesta
tur eũatio sanguis subtilis ⁊ clari ꝓpter id qð
resudat p̃m mã subtilis: postea descẽdit mã gros
sior dilatatis poris ⁊ orificijs venarũ: tãdem in
ꝓcessu facta eũatione de maiori parte mãe cum
incipiũt cõstringi orificia venaꝝ educiꝛ sãguis
ad subtilitatem ⁊ paucitatẽ: ⁊ hoc exp̃ssit Auic.
in tex. cum dixit ꝙ omnis fluxus sanguinis lo-
q̃ns de sanguĩe mẽstruali incipit paulatĩ subtiꝛ
deinde incipit ꝓculdubio ꝑuenire ad grossitu-
nẽ: deĩde descẽdit ⁊ ꝑuenit ad subtilitatẽ ⁊ pau
citatẽ ⁊ aquositatẽ. postea addit vniuersalizan
do: ⁊ hec est dispositio in omni fluxu sanguis ob
quãcunq3 causam fit: q2 in p̃nº orificia sunt stri-
cta ⁊ in fine etiã cõstringũtur ⁊ adunãtur ꝓpter
stipticitatẽ. de causis etiã ex parte mãe sepe po-
nitur vẽtositas in venis inclusa: vnde suo inces-
su ⁊ impulsione ad orificia venarum dilatantur
dicta orificia ⁊c.

¶ Jam ponẽde sunt cause ex parte mẽbri vt ma
tricis vel partiũ eius: inter quas p̃ª ⁊ principa-
lis est ruptio venaꝝ vel cotilidonũ violenter fa
cta in pregnãte vt post partũ laboriosu3: ⁊ preci
pue cum obstetrix male operaꝛ in coadiuuando
partũ: vñ aliquotiẽs indiscrete attrahũt cum fe
tu secundinã nõ adhuc separatã a matrice neq3
exiccatis cotilidonibus conuenienter: vñ et per
violentiã rumpuntur ⁊ separantur ab orificijs
venarũ matricis ꝓpter qð fit maxima sanguis
effusio: ⁊ hoc est accidẽs sepe contingens ꝓpter
qð vidi mulieres parturiẽtes sepe male fmiare.
¶ Et aliquotiẽs causa sumiꝛ ex scissione venaꝝ
matricis vel ruptura earum cõtingẽtibus ex ca
su vel percussione vel calcitratiõe ad partes ma
tricis. ¶ Et aliquotiens causa sunt vlcera corro
siua in matrice que adducũt ad corrosionem ve-
narum eius: ⁊ aliquotiens ragadie sunt causa
huius. Nimia etiam apertio orificioru m venaꝝ
siue fiat cum fricatione vt ex concubitu frequen
ti ⁊ laborioso: siue ex medicinis exhibitis desu-

De causis sumptis ex pte mãe.

De causis sumptis ex parte mẽbri.

per multum aperitiuis ⁊ prouocatiuis siue cū
pessarijs acutis suppositis: vt fieri solet ad facili
tādum partum ⁊ maxime innaturalem. Omnes
tales cause possunt esse sufficiētes ad superflui-
tatem tamen menstruorum.

De causis primitiuis.

De causis autem primitiuis sunt omnes cau-
se conuertentes sanguinē in dorsum versus ma
tricem: ⁊ sic fricatio fortis extremitatū inferio
rum ⁊ multa ventosatio in eis maxime circa sa-
phenas ⁊ proprie flobotomia facta in eis ⁊ in ve
na sub genu: omnes tales cōuertendo ad matri
cem sunt cause talis superfluitatis menstrui et
ita balneum calidum aperitiuum sedendo in eo
⁊ ꝓprie ista adducunt ad fluxum superfluum qn̄
precesserint restrictio fluxus consueti sanguīeī:
vt verbi gratia. fluxus narīū vel hemorroidarū.
Quecunq̄ etiam cause subtiliant sanguinem
⁊ reddunt eum multum acutum de primitiuis
sunt facientes ad fluxum mēstruorum vt est aer
calidus ⁊ siccus exercitium laboriosū corporeū
animale: ⁊ ita cibi acuti ⁊ pūgitiui aromatizati
cum speciebus acutis vel mixti cum acrumini-
bus vt cum cepe porris allijs / ⁊ synapi vel simi-
lib⁹: ⁊ vrīa alba potētia ⁊c. q̄cūq̄ soluūt ꝯtinuū
in matrice vt vulneratio siue plaga inducta ex ꝑ
cussione vel offensione ⁊c. ⁊ virga magna faciēs
deflorationem in virgine ⁊ coitus immoderat⁹
⁊c. Iste omnes cause ⁊ similes possunt esse cause
superfluitatis menstrui sanguinis:

De causis mēstruorū alborum.

Sed ad amplitudinem materie est cōmemo-
randum vnum accidens sepe contingens in mu
lieribus interdum ⁊ est fluxus humiditatum al
barum ex matrice: que materie aliquotiēs sunt
putride fetentes: ⁊ aliquotiens non putride sed
viscose clare tamen non fetentes: vtplurimū tū
redduntur putride cum non a virtute debite re
gulentur. propterea Aui faciens capm speciale
de tali fluxu qđ intitulauit de cursu matricis di
xit. Quandoq̄ accidit mulieribus vt currant ex
matricibus earum humiditates putride supp.
absq̄ sanguine grosso: aquoso ⁊ flegmatico sed
albe sed vt dictum est: etiam aliquotiens fluāt
humiditates flegmatice albe non putride imo
aliquotiens ab eis emittitur iterum sperma vt
dicebat Aui. frequenter in mulieribus maxime
viraginosis habentibus testiculos calidos ⁊ se-
pe pruritum matricis.
Et distinguitur intra hanc materiam albam
putridam vel non putridam ex vna parte ⁊ ma-
teriam spermaticam ex alia: q2 cum sit exit⁹ ma-
terie spermatice sepe concomitatur desyderium
⁊ appetitus ad coitum: lꝫ aliquotiens sed raro
ꝓpter debilitatem membrorum spermaticorū
⁊ relaxationem eorum in continuando propter
superfluam humiditatem descēdit sperma etiā
sine desyderio coitus. sed tunc discernit̄ ab alijs
humiditatibus: qm̄ substantia videtur magis
mediocris saltem vtplurimum ꝙ alie materie q̄
vel peccant liquiditate ⁊ subtilitate substantie
vel grossitie ⁊ mucilaginositate.
Alia etiā distinctio sumitur ex parte coloris
qm̄ ille materie nō sunt splendide sicut est mate
ria spermatica nec materia spermatica tm̄ absi-
dat sicut dicte materie: immo magis periodice
fluit vbi relique materie quasi cōtinuo fluūt nā
in eis os vulue quasi continue humidum reperi
tur etiā ⁊ est forte signum. Nam ad cursum sper-
maticū in modico tpe seq̄tur in toto debilitas
manifesta vn̄ debilitantur virtutes nāles ⁊ aīa-
les precipue motiue: q̄ debilitas non sic seq̄t̄ ad
expulsionē aliaꝝ sup̄fluitatū: immo sepe ad eas
sequit̄ alleuiatio ⁊ fortificatio. Et lꝫ dictū sit
ꝙ dicte materie sunt quasi cōtinue fluentes i q̄
busdā tū mulieribus vt dictū est: dicte materie
q̄ dicūtur alba mēstrua ēt periodice emittūtur:
q2 in eis manifestantur ante aduentū mēstruo-
rum rubeorum: qm̄ aggrauata nā matricis ex
vtraq̄ superfluitate aggregatis illis māeb⁹ al-
bis in cōcauitate matricis ⁊ mēstruis rubeis cō
tētis intra venas matricis incipit prius natura
se exonerare de mā cōtēta in cōcauitate: ⁊ tunc
apparēt menstrua alba: ⁊ tūc consequenter ape
riuntur pori venarū menstrualium ⁊ succedunt
menstrua rubea. ⁊ q2 dictum est de mente Auic.
ꝙ de dictis materieb⁹ q̄dā sunt putride: immo
vt plerunq̄ sunt tales ⁊ videntur in substantia
⁊ in colore similes saniei: plurime tū ex eis nō re
soluuntur ab vlceribus matricis cum vt multū
nō coniungatur cum eis dolor neq̄ febris: sꝫ fre
quentius fiunt tales materie ex materieb⁹ cor-
ruptis alteratis a virtute membrorum ad albū
concurrente etiam caliditate, preter naturā in
mā conuertēte ad naturam saniei: non repugna
ret tū ꝙ ab vlceribus in membris supra matricē
conuerteretur sanies ad matricem: sicut etiam
materia pleuresis aliquotiens conuertitur per
vias vrine: ⁊ licet vt dictum est tales materie al
be cum educuntur periodice vt frequentius an-
tecedant ad menstrua rubea: possunt tū etiā cū
menstruis rubeis coniungi etiam per tempus
conseruari post mundificationē menstruorū ru-
beorum: vt patet consyderanti. Cause autem
horum menstruorum alborum plerunq̄ sunt re-
pletio sup̄fluitatū multiplicatarum in toto ꝑ
viā indigōnis maxime in mulieribus flegmati-
cis a nā frigidis ⁊ vtentibus dieta frigida et re-
pletione ciboꝝ frigidoꝝ ⁊ humidorū ⁊ reliq̄s si-
milib⁹ sepe dictis vn̄ a nā cōuertūtur ille super
fluitates ad ipsā matricē: p̄cipue epate notabi-
liter humido existēte simul cum cerebro in q̄b⁹
māebus si coniungat̄ accidētalis caliditas red
dūtur putride: ⁊ qn̄q̄ nō stāt putride sꝫ aliquo-
tiēs viscose aliquotiēs liq̄de ꝺm diuersitatē ma
terieꝝ ⁊ ciboꝝ ⁊ agētis: multe ēt dictaꝝ māerū
ꝑ indigestionē ⁊ impotētiā resolutiue matricis
aggregātur ī m̄rice ⁊ tādē piodice expellūt̄: ⁊ ali
q̄tiēs sicut gn̄ant̄ ita expellūtur. Cāe aūt imme-
diate corꝑales ⁊ compl̄onales ⁊ māles sunt no-
te satꝫ ex his q̄ dcā sunt de lubricitate stōi ⁊ ite-
stioꝝ: ad illū locū recurrat̄. Et hec de causis mē-
struoꝝ rubeorū ⁊ alborum sufficiēter sint dicta.

De causis mēstruorū alborum.

De signis euentus.

Signa. Ueniēdo ad quartum principale de
signis primum pronosticis mēstruo
rū rubeoꝝ sit hoc p̄m signū gn̄ale: qn̄cūq̄ antece
dūt cause primitiue plures vel alique earum q̄
dicta sunt ad inducendum superfluitatem men
struorum in his expectare oportet fluxum men-
struorum superfluum: precipue in deflorationi-
virgineis: complete tamē etatis a viro non sibi
cōuenienter ꝓportionato: sed habente instr̄m q̄si
asininum vt dictū est in causis ⁊c. 2a cōclusio
magis specialis si contingat mulieri impregna-
ri que sit tenere etatis vt. xiiij. vel. xv. annorum
abundante materia sanguifica ⁊ alia materia

generatiōis ad embrionē magnū generādū: ex-
pectare opꝫ superfluitatē mēstrui in ea.cōclusio
ptꝫ:qm̄ ꝓbabiliter matrice parua existēte ante
tp̄s debitū pariendi producetur fetus ad magni
tudinē vltra eā que cōuenit extēsioni debite ma
tricis iuuencule:⁊ ita fiet necessarius exitꝰ em-
brionis ante tp̄s debitū naturalis partus: ⁊ ꝯse
q̄nter ruptio ligamētorū et cotilidonū violēta
ipsis immaturis existentibus:⁊ ex hac causa se-
pe repertū est mulieres male terminari ex exube
rātia fluxus. ⁊ de hoc expresse dicit Serap. satis
ad p̄n^m capituli de ruptione sanguinis ex matri
ce vbi numerans causas dicit. Et multotiens ac
cidit propter aborsum donec ex ea patiēs ipsam
appropinquat perditioni. Et fit etiā quando pa
rit mulier fluxus.post partū cōpletū. ¶ Alia cō-
clusio:in muliere cholerica debite menstruante
si superueniat febris acuta per aliquos multos
dies durans vel si etiā febre non superueniente
acuta vtatur cibis calidioribus ⁊ sicciorib' ma-
xime si cibi fuerint pronocatiui in tali expecta-
re opꝫ fluxū mēstruoꝝ superfluū : cōclusio satis
clara est.nam in muliere generabūtur humores
magis acuti vel sanguis acutus mordicatiuus:
vnde fiet apertio poroꝝ orificiorū venarū violē-
ta cū difficultate cōstrictionis eorū:⁊ ex inde se-
quitur cōclusio. ¶ Alia cōclusio ⁊ vltima quātū
ad hoc.in muliere habente ap̄a in matrice cali-
dū cū non resoluitur sed ad saniē cōuertitur : in
tali expectare oportet superfluū fluxū sanguinis
ꝓbabiliter.patet cōclusio:quoniaꝫ fiet vlcus in
matrice ⁊ presentia saniei fiet corrosio simplici-
ter de venis matricis:⁊ tandē emanatio sangui
nis supflua per eas. ¶ Possem multiplicare hic
pronostica euentus sicut dictū in cap° de mictu
sanguinis:sed ista sufficiant si prius ponant q̄-
dam ꝓnostica de primo ex parte vrine posita a
Rosario anglicano. Dixit si vrīa nigra apparue
rit in colore spissa in substantia:multa in q̄titā
te cū sedimine nigro residēte in fundo: solutio-
nem mēstruoꝝ sign̄at:ptꝫ ꝯclusio: q2 declaratur
aliquas resolōnes fieri de sanguine grosso retē
to que per collū matricis venientes miscenť cū
vrina ⁊c. Ponit aliud etiam ex parte vrine:quod
est etiam quasi demonstratiuum in prin° fluxꝰ
cū vrina est tincta ꝓpter guttas sanguinis mix
tas cum ea vt videantur quasi cōtenta rubea in
ea: tunc iam incipit menstruari:ptꝫ.

De signis ꝓnosticis ad bonū.

¶ Ueniendo ad ꝓnostica ad bonū sit hoc p̄muꝫ
⁊ est Hyp. 5^a particula affo.cum dixit. Mulieri
sanguinem vomēti menstruis rūpentibus solo
fit ⁊ ampliatur vt dicit Cōmētator de oī sangui
ne ad superiora moto p̄ter nām:nā si ad superio
ra moueatur:postea vero veniat ad inferius:ne
cesse est vt superior motus soluatur vt dixit.
¶ Alia conclusio ad bonuꝫ:in superfluente san
guine emorroydali propter cessationeꝫ mēstrui
in muliere virtute constante superueniat fluxꝰ
menstrualis est significatio ad bonum:patet cō
clusio:nam declaratur virtutem conuenienter
regulare naturam ad euacuationem:⁊ q̄d cessa-
bit fluxus emorroydalis in eadem. ¶ Alia con-
clusio etiaꝫ ad bonum:in muliere carnosa multi
sanguinis cum incipiunt apparere menstrua si-
bi superflua respectu consuetorum menstruorū
⁊ non sequatur nocumentum ex tali euacuatio
ne: immo alleuiatio.in virtute est significatio
ad bonum:naꝫ denotatur ꝙ talis euacuatio fit
s̄m semitam nature regulariter operantis vl' ex
pellentis superfluitates:⁊ ista cōclusio amplia-
tur etiam ad superfluitatem menstruorꝫ albo
rū si succedant in muliere flegmatica vtēte ocio
quando sequitur in ea alleuiatio ⁊ agilitas in
motibus:⁊ bonitas in appetitu ⁊ digestiua ⁊ si
milibus:patet conclusio:⁊ istam conclusionem
expressit Aui.in principio capituli signorum de
superfluitate menstruorum cum dixit. Eius qui
dem que est s̄m semitam expulsionis naturalis
signum est ꝙ non sequitur ea nocumentum:im-
mo perducit ad iuuamentum eius:⁊ non adue-
nit ei lesio neq; alteratio virtutis. Addit:⁊ plu-
rimum quidem accidit hoc in pinguibus.i.car-
nosis sup.abundantibus multo sanguine ⁊ non
in vere pinguibus:cognoscitur autem supflui-
tas ⁊ repletio sanguinea per ea que dicta sunt se
cunda p̄mi capitulo de signis repletionis ex exu
berantia venarum ⁊ colore rubeo faciei ⁊c.de la
xitudine ⁊ reliquis similibus. ¶ Alia conclusio
pronostica ad bonum : si cum consueta eūone
sanguinis menstrualis coniungatur capitis do
lor aut vertigo siue tremor cordis succedēte eua
cuatione periodica de sanguine superfluo respe
ctu consuete euacuationis ⁊ succedat remissio
doloris capitis ⁊ minuatur vertigo vel auferať
⁊ similiter tremor cordis est significatio ad bo-
num:patet conclusio:cuꝫ per huius fluxū remit
tantur accidentia dicta:vnde talis fluxus ⁊ si su
perfluat a consueto est tn̄ cum his circunstātijs
conueniens:qm̄ per eum diuertitur euaporatio
que fiebat ad superiora. ¶ Ultima conclusio ad
bonum:in muliere patiente febrem sanguineaꝫ
cum putredine vel sine si succedat superfluitas
fluxus sanguinis menstrui maxime in die creti-
ca ⁊ non perducat ad maximam debilitateꝫ est
signum ad bonum:ptꝫ cōclusio:qm̄ denotatur ꝑ
ipsum salutem futuram huius febris facta eua
cuatōe de materia dicte febris. ¶ Et de his dua
bus conclusionibus maxime verificatur illō di-
ctum Gal. 6° interiorum.cum dixit:cōtingit flu
xus sanguinis menstrui vulua nihil infirmitatꝫ
habente:quia natura totum corpus per vuluaꝫ
sicut per renes mundificat ⁊c.

De signis ꝓnosticis ad malum

¶ Jam veniendo ad signa ad malum sit hoc pri
mum ⁊ est generale domini Hypo. 5^a affo.affor.
58°.cum dixit. Menstruis pluribus euenienti-
bus accidunt egritudines supple consumptiue
cum est superfluitas in eis vt macies ptisis de-
bilitas epatis vel spasmus inanitionis. Et de
his dicit Gale.sexto.de interioribus sequiť hūc
fluxum malitia caloris deficcatio extremitatuꝫ
⁊ totius corporis modica digestio:tumor peduꝫ
desiderium deficit.i.appetitus.
¶ Alia conclusio:omnia menstrua succedentia
in muliere p̄gnante maxime cū abundant ⁊ fiāt
de venis matricis ⁊ non colli tm̄ sunt ad maluꝫ
Nam de hoc dicebat Hyp.loco allegato. Mulie
ri in vtero habenti.i.p̄gnanti si purgationes ex
eunt.i.menstrua:impossibile est fetum esse sanū
dico signanter si supfluant. Nam vt dicebat Ga.
in cōmento:si enim parua vel rara eueniunt et
semel ⁊ bis non necesse est infirmari fetum. Naꝫ
tunc vt dicit menstrua sunt defluentia per ve-
nas in collo sunt matricis:quod non est multuꝫ
ad nocēdū:cū secundina orib' venaꝝ inferioris

cōcauitatis vulue sit suspensa ⁊c. ¶ Alia cōclu-
sio etiam Hip. in loco allega. In fluxu muliebri
spasmi ⁊ animi defectio. i. syncopis si supuenit
malum est: qm̄ vt dicit Commentator hoc fit nu
trimento cordis deficiente: ⁊ spasmus succedens
est spasmus inanitionis. ¶ Alia conclusio ⁊ est
etiam Hippo. loco allegato: cum apparent men
strua sine debito colore immo. s. vel liuida vł ni-
mis ignei coloris vel fusci: etiam q2 fuerūt non
ꝫm se in debita substantia facta q2 grossa, nimis
vel viscosa vel liquida nimis vel non in debito
tempore: tunc est significatio ad malum. ptꝫ con
clusio: nam talibus apparentibus est indigētia
purgationis vt ibidem dicit Hipp. qm̄ denotatᷓ
ibi esse malos humores quorum presentia alte-
ratur menstruum de quibus dicebat Ga. in com
mēto: cum in corporibus mulierum mali domi-
nātur humores: non solum mutationes coloꝝ
in menstruis sed etiaꝫ interpolati temporis cor
ruptiones faciunt: vnde si humores plus q̄ opor
tuerit sint grossiores in cursu suo redduntur du-
riores ⁊ tardiores ecōtra contrarie. Et ista suffi-
ciant de pronosticis.

De signis demōstratiuis ⁊ primo generaꝝ.

¶ Veniēdo ꝯñr ad signa demōstratiua: pͦ signi
generis superflui fluxus ⁊ q̄tum ad quātitatem
respectu consueti ⁊ quātū ad anticipationē pe-
riodi vel q̄tū ad cōtinuationē purgationis pos
sunt manifestari relatione mulieris patientis.
¶ Sed signa superflui fluxus nō tm̄ absolute sꝫ
cōstringēdi q2 superāt eūationē debitam in tali
corpore. pͦ stat vnū cōmune signū de debilitate
virtutis. Nam de eo dicit Gal. in 5ª affo. in com
mēto affo. pauloāte allegati. In fluxu muliebri
defectio vero virtutis oī inanitioni sup. supflue
est vłis. Stant etiam signa posita supra de mēte
Gal. 6ͦ. interioꝝ de corruptione coloris ⁊ tumo
re pedū ⁊ defectu digōnis totius corporis ⁊ de-
fectu appetitus: consequūtur etiam cōiter ⁊ do
lor pectinis ⁊ ancharum ⁊ grauedo crurium et
coxarum ⁊c.

De signis demōstratiuis.

¶ Signa vero speꝝ supflui fluxus: pͥmo si fit ex
parte causaꝝ pͥmitiuaꝝ ille fiēt note ex indicio
patientis si medic⁹ diligēs inq̄sitor velit esse: vt
dicit Gord. Et si fuerit ꝑpter cās intrinsecas vt
si fit ex ꝑte virtutis vt a fortitudine eius ex alijs
causis hn̄tur satis supra in tractatu fluxuum de
fluxu sanguineo: etiam in de sputo sanguinis ⁊
ēt de caͦ de mictu sanguis: vn̄ breuiter q̄dam cō
memorabo. ¶ Cū igitᷓ seq̄tur fortitudinē v̄tutꝫ
aggregata mā in toto p̄cesserunt signa repletio
nis de aggrauatione totius corporis ⁊ de debili
tate appetitus: ⁊ vt pł'm fit in sanguineis: et fit
inde alleuiatio in corpore ⁊ minorātur nocumē
ta dicta.
¶ Quod si fuerit debilitas fluxus causa huius
in virtute siue digestiua siue retētiua: stabūt ēt
signa debilitatū maxime epatis de malitia colo
ris: ⁊ vt pł'm talis fluxus fuerit chronicus male
subē aquosus etiam mali coloris non clarus ru
beus. ¶ Et si fuerit ꝑpter putrefactionē i ipso
sanguine vn̄ a nā reijcitᷓ cognoscitᷓ quia sanguis

De signis sumptis ex ꝑte mãe.

fluēs est corrupt⁹ mali coloris fetidus: ⁊ vt pł'm
fit exitus eius cū pūctione ⁊ dolore. ¶ Et ita cō
tinuādo de signis ex ꝑte mãe dicebat. A. in facta
vero ꝑpter subtilitatē sanguis cū mā aquosa ⁊
humiditate ⁊ sanguis aquosus non calidus et
addit: ⁊ nocētur cū stipticis: qd̄ dcm̄ dꝫ intelligi
de stipticis multa stipticitate ꝯiūcta frigidita-
te intēsa: qm̄ lꝫ ꝑ stipticitatē videantᷓ cōferre: tn̄
q2 intense frigida nocēt cause plerūq3 adducen
ti ad sanguinē aquosum vt dn̄io frigiditatis: et
ita reddit medicos cautos in casu dicto ad non
exhibēdū medicinas ꝯstrictiuas cōiter oblatas
a medicis q̄ sunt notabilr̄ frigide vt sunt troci-
sci de karabe de terra sigillata ⁊ siłes. ¶ Et si
cā est acuitas sanguinis cognoscitᷓ ꝑ colorē suū
vt dicebat. A. ⁊ acuitatē ipsius. i. mordicationeꝫ
⁊ velocitatē sui exit⁹ q2 nō fit exitus ei⁹ tardi⁹ ⁊
rarius: immo frequēs: q2 nō stat mulier nisi pau
co tꝑe cū abscisione egressionis eius. In colore
aūt declaratur rubeus clarus cū quadā declina
tione ad citrinitatē ⁊ sua acuitate ⁊ pūctiōe sti
mulādo expulsiuā fit ꝯtinu⁹ vł q̄si exit⁹ eius sine
intermissione ⁊ cōiungitᷓ plerunq3 caliditas ꝯti

Ex parte coloris.

tis in tali dispōne. ¶ Colorē aūt declarant me
dici accepto pāno lineo ⁊ intincto in dicto san-
guine: deinde exiccato in vmbra: tunc in casu co
lor erit citrinus: qm̄ colera est in causa: ⁊ de hoc
expresse dicit Ras. 9ͦ cōtinētis de mēte Pauli.
in humiditatibus q̄ exeunt color erit condomi-
nans ꝫm humoris condominantis colorem: ⁊ si
sanguis fuerit condominās erit coloris aq̄ car-
nium. i. loture carnium nouiter decolatarū ⁊c.
¶ Et ibi ponit illum modum ad declarandum
de colore illarū humiditatum ex pāno intincto
⁊c. vt dictū est: ⁊ si ad albū declinaret declararetᷓ
de sanguine flegmatico vt supra dictū est in caͦ
de icteritia: ⁊ si apparet liuiditas in colore de-
claretᷓ de presentia melencolie notabilis in san
guine: ⁊ si ad ruborē magis declinat sanguis est

Ex parte membri.

magis purus. ¶ Et si fuerit ex ꝑte mēbri vt ma-
tricis vel ꝑtiū eius vt si fuerit ex parte venarū:
q2 ex ruptura siue fractura vene matricis intrin
sece vel ad matricē alligate: tūc sanguis erit mł
tus subito eueniens: qd̄ si fuerit a corrosione ve-
naꝝ ꝑpter vlc⁹ vel aliā cām dicebat Auic. cū fit
ab vlcerib⁹ est cū dolore immo cū vehemētia ei⁹
⁊ q̄uolꝫ cū fit a corrosione egreditᷓ paulatim q̄si
fex ⁊ ꝑprie vt dixit qn̄ est a venis absq3 arterijs:
⁊ si fuerit egrediens de ꝓfundo matricis erit co
lor min⁹ niger vt dixit: ⁊ hoc verū est qn̄ ꝑuenit
a mā adusta: ꝑ quā color sanguinis denigretᷓ q̄
q̄to subtilior est ⁊ minus adusta: ⁊ minus nigra
magis ꝓfundatᷓ in substantia matricis corrosio
⁊ ita consequenter quanto corrosio est profun-
dior ⁊ ex profundo magis veniens: sanguis tan-
to est minus niger: cum corrosione etiam cōiun
gitur sepe fetor ⁊ maxime quando corrosio est
diurna.
¶ Et si sanguis educatur per hoc q̄ corrodantur
arterie magis q̄ vene ipsius matricis: tunc san-
guis est subtilior ⁊ clarior ⁊ calidior exiens cum
maiori impetu ⁊ cum minori interpolatione: et
aliquotiens coagulatur talis sanguis et frusta-
tim emittitur per trumbositates sanguineas.
nam calidior existens cum peruenit ad partem
aliqualiter frigidā facilius coagulatur: ⁊ si fue-
rit corrosio apud collum vel orificium intrinse-
cum matricis dicebat Auicen. possibile est vt tā
gatur: factus vero a venis colli matricis et vo-
catur sanguis hemorroidalis vt supra dictum
est: licet aliquotiens fiat cum periodis discerni-
tur tamen a menstruali per hoc q̄ sepe fit nō ser-
uās periodū: immo etiā seq̄ns repletionē vt di

cebat Aui. ꝛ q̄nqꜫ cōiungit dolor capitis ꝛ graui
tas eius ante proximū exitum eius. ℂ Et fact⁹
ex ragadijs cognoscit per visum etiam tactū ab
obstetrice: ꝛ ista sufficiant quantum ad signa re
mittens si volueris maiorem copiam habere de
signis fluxus sanguinei: ad loca superius alle-
gata recurre.

De signis mēstruoꝝ alborum.

ℂ Sed signa menstruorum alborum ꝛ sperma-
tis interdum fluentis ex superius dictis patēt
sufficienter.

Cura. Ueniendo ad vltimū de cura in fluxu
mēstruorum opꝫ p̄° commemorare qđ
dictū est supra. ꝙ nō omnis fluxus mēstruorum
ēt supfluus ꝑm aliquē modorū dictoꝝ supra est
cōstringēdus. Nā fluxus creticus aliquotiēs re
gulariter factus est supfluus: ꝛ tn̄ talis nō semp
est cōstringēdus siue fuerit etiam ex repletione
abundāte sanguine in toto: siue ēt fuerit ex gra-
uedine sanguinis sup corpus: lꝫ nō supfluat de-
bite nutricatiōi membroꝝ ꝑm modū declaratū
superius. nam de hoc toto dicebat. A. in p̄n° ca-
pituli de cura fluxus sanguinis menstrualis: fa-
cta q̄dē sup. eūatio. ꝑm semitā expulsionis natu
ralis ꝛ facta repletione ꝛ grauedie sanguīs sup
corpus: opꝫ ne retineatur donec timeatur debi-
litas vt sup. qn̄ mulier incipit esse discolorata ꝛ
difficulter mouetur ꝛ sustentet se ꝛc. sed cum co-
lor dicebat Raſ. in diuisionibus: est cum sua dis
positione sup. bona neqꜫ alterat sup. ad malitiā
nō opꝫ vt laboret in retētione: loquēs de fluxu
ex multitudine sanguinis dum nō appareat de
bilitas vt dixit. ꝛ nō fit alteratio in colore. pōit
tn̄ vnā caudā vtilem i mā dicēs: nisi sit egressio
ei⁹ iam valde plurima: ex q̄b⁹ verbis videt deno
tare ꝙ ēt vbi nō fiet mutatio in colore neqꜫ seq̄t
sensibilis multū debilitas invirtute: vbi tn̄ fiet
violenta euacuatio ꝛ repētina de sanguie: opor
tebit tn̄ ꝛ si nō in totū cōstringere: saltē minue-
re superfluitatem euacuationis: ꝛ tūc fient que
dicētur paulopost in medicinalibus.

ℂ Stāte igit tali supfluitate vel alia qualibet
ab alijs causis indicās de retētione duplex erit
intētio sicut ēt dicebat supra in tractatu de flu
xibus intestinoꝝ ꝛ in colerica passione. nam ali-
quotiēs ꝑpter timorē in virtute stat indicatio
ad sistēdū fluxū vt fluxus est nō habita intētio-
ne ad cam: ꝛ aliquotiēs dantur inducie sufficiē
tes ad regulariter opandū: ꝛ tūc intēdere possu
mus ad causam fluxus. habita ergo intentione
ad fluxū vt flux⁹ est breuiter me expediā: qm̄ am
ple dictū est supra de hoc in tractatu fluxuum ꝛ
ad illum est recurrēdū. Sūmatim tn̄ discurrēdo
p res nō nāles. ℂ Primo circa aerē: vitetur aer
cōmouēs humores ēt cōuertēs eos ad exteriora
ꝛ ita vitet aer calidus faciēs ad motū ꝛ ēt intē-
se multū frigidus ꝑpter id qđ cōuertit mās in-
terius: sit ergo habitatio mulieris patientis in
aere vel temperato vel ad frigidū parū declinā-
te ꝛ parumper ad siccum.

De dispōne aeris.
De motu.

ℂ Circa motū dicat ꝙ motus est multuꝫ ad no
cēdū: ꝛ quies ꝛ corporalis ꝛ animalis est multū
necessaria: tn̄ fricatio extremitatū superiorū vt
spatulaꝝ ꝛ brachiorū: immo ꝛ cōstrictio adiuto
rioꝝ brachioꝝ diuertēdo mām est multum cōue
niēs. Addit tn̄ Aui. in cap° ꝑprio ꝙ si ligentur
vtriqꜫ pedes ad radicem coxarum apud duo in-
guina videt ēt in casu cōuenire. De quo dicto p̄t
esse dubitatio ꝓbabilis: qm̄ ꝑ illam ligaturam
dolorosam cōuertuntur māe ad inferiora v̄sus
matricē: sicut ēt ꝛ vētose si ibidem apponantur
ꝓuocant menstrua vt voluit Aui. 4ª primi. ca°
21. ad qđ dicat concedēdo ꝙ in p̄n° fluentis ma
terie tales ligature inferiorū membrorum sicut
etiam ꝛ vētose cruribus superposite sunt ad ma
gis ꝓuocanduꝫ sanguinem ad matricem: sed in
ꝓcessu qn̄ est facta maxima euacuatio de mate-
ria: ꝛ vbi etiam esset fluxus multum repētinus
ꝛ magnus: tunc omnis diuersio vbicunqꜫ fiat
a matrice aliqualiter diuertit nisi ponat in di-
rectū matricis vētosa cōuertēs: qm̄ in modica
mā ex ventosis etiam applicatis apud inguina
vel ligaturis dolorosis illa conuertit ad dictas
partes: neqꜫ tanta remanet abundās ꝙ fluat ꝑ
matricem vt supponit: ꝛ hoc bene menti obser-
uanduꝫ est ne contingat errare. Unde stāte mul
titudine materie fluxure in toto opꝫ ad longin-
quum diuertere: ꝛ ideo tūc ventose posite intra
duas spatulas tunc maxime iuuant: ꝛ precipue
iuuant ventose posite sub mamillis maxime cū
habēt orificia magna: qm̄ ibi sunt vene quibus
mamille alligantur matrici per quas demanda
tur menstruum mamillis vt cōuertat in lac: vn̄
ꝑpter alligationē ad matricem magna fit ꝑ eas
ventosas diuersio a matrice: ꝛ debent diu appli
cari ꝛ cum multo igne vt vehementior fiat attra
ctio. Nā de his ventosis dicit Hip. 5ª affo. Mu-
lieri mēstrua si velis retinere sicciā maiorē vl' sic
cias mamillis appone. sub mamillis eleuando
mamillas prius anteq̄ apponant vētose. Et de
his ēt loquēs Aui. dixit. Apponātur vētose i in-
feriori parte mamille ꝛ vbi incedunt vene acce-
dētes ex matrice ad mamillas: ꝛ suggātur supp.
ab aliqua vili persona ad magis attrahēdū ap-
ponēdo os supra vētosas perforatas supius. vl'
ponat pānus infrigidatus ad inspissandū aerē
inclusum vt fortior fiat attractio: ꝛ eligatur vē-
tosa magna vt dicebat Aui. ipsa em̄ vt dixit reti
net sanguinē in hora vna. ℂ De somno ꝛ vigilia
summatim etiā dicat ꝙ in p̄n° fluentis materie
somnus maxime ꝓfundus nō cōuenit qm̄ ad in
teriora cōuertit: ꝛ tūc vigilie magis valent exte
rius cōuertēdo: sed in ꝓcessu minorata iam ꝛ di
uersa mā somnus est cōueniēs q̄etando hūores
ꝛ remittendo acuitatē eorū ꝛ cōfortādo virtutē
ꝛ ita obscuritas aeris in ꝓcessu magis cōuenit:
vbi in p̄n° illuminatio magis cōuenit ad diuer
tēdum. ℂ De passionibus animalibus breuiter
oēs anime passiones commouētes ꝛ agitatiue
sunt vtplm̄ nociue ꝛ ita furor ꝛ sollicitudo mul-
tū nocēt. timor etiam ꝛ tristitia cōuertēdo inte-
ri⁹ sunt ad nocumētū: sꝫ bn̄ sperare ꝛ gaudere iu
uant. ℂ De inanitione ꝛ repletione dicat ꝙ te-
nuitas ꝛ paucitas in cibo ꝛ potu est multū con-
ueniēs: immo quasi necessaria in p̄n°: vt nā red-
dat auara ad retinēdum: ꝛ similiter vētris leni
tio est multum attendenda ne feces indurētur
vn̄ fiat necessaria compressio ad expressionē. naꝫ
talis expressio multum facit ad exitum ꝛ ꝓuoca
tionem menstrui: immo cum est necessaria leni-
tio ventris multum seruiunt clysteria lenitiua
ꝛ nequaq̄ iuuant suppositoria immo ledunt ꝓ-
pterea ꝙ tantum expressionem incitant.

De somno ꝛ vigilia.

De passiōib⁹ aīalib⁹.

De inanitione ꝛ repletione.

ℂ Sed circa dietam in cibo ꝛ potu in hac inten
tione ad fluxum vt fluxus est generaliter conue

niunt ea q̄ inspissant sanguinem ꝛ conglutinant ꝛ stipticāt constringendo meatus ꝛ poros venarū etiam qui confortant matricem vt aliūde nō recipiant superfluitates: ꝛ ideo stiptica participātia glutinatione ꝛ acetositate in hoc casu conueniūt: ꝛ proinde lac extinctum cum ferro ignito in hoc casu plurimum laudat̄ ꝛ similiter milium ꝛ panicum cocta in brodio decoctionis pedis vituli cum modico sumach ꝛ agreste multuȝ cōueniūt: ꝛ vt fuit regula superius in fluxibus ad quem locum recurre.

Nota hūc canonem.

¶ Pro maiori copia in hac mā debēt omnia cibaria ꝛ potus sumi actu frigida: ꝛ interdicat̄ vinū vt dicebat̄: ꝛ bibāt de aqua calibeata cū modico syrupi de acetositate citri vel de ribes vl' de cydonijs ꝛ similibus nisi in casu debilitatis virtutis vbi fit necessarium vinū: nam tunc debet eligi grossum mixtū cum aqua vt supra vel cum aqua decoctionis sumach ꝛ myrtillorum.

¶ Et ex fructibus conueniūt granata ꝛ pira et nespilla ꝛ mora rubi immatura ꝛ castanee cocte precipue cum cortice interiori ꝛ cum eo comeste ꝛ similes fructus de q̄bus supra loco allegato.

De cura superflui fluxus mēstruorū ab acuitate sāguinis cāti.

¶ Specialius aūt veniēdo ad curā regularem q̄ fit cum abscisione cause huius fluxus de quo dicebat Sera. curatio vō eruptionis sanguinis ex matrice est cum destructione cause facientis eam: q̄ snīa nō tm̄ vera est cum medicinis a proprietate faciētibus ad causam: sed etiam hec est obseruanda in dieta cōueniēti. Nā regimen in dieta debet opponi cause ꝛ morbo si possibile ē: vt. s. aer i fluxu a cā calida ad frigidū inclinet̄ et in fluxu a relaxatione ab humido multū ad siccū: ꝛ ita dico de reliquis rebus nō nālib⁹ discurrēdo. ¶ Sed spālius in cibis si causa fuerit acuitas in sāguie nocēs ꝑ modū dictū sup̄: tūc cibaria cōueniētia sunt lactuca cucurbita casens recēs carnes viscose vt pedes aīalium. Et portulaca in hoc ponit̄ singularis iuuamēti ꝛ plantago de qua dixit Aui. in hoc casu arnoglossa est res melior: immo nō est ei compar. Addit: ꝛ q̄nq3 abscindit fluxū sanguis omnino bibita ꝛ iniecta ꝛ vtraq3 cōsolida ꝛ gellatine facte de pedibus aīaliū cū vīo ḡnatoꝝ vl' agresta: ꝛ aq̄ ferrata ꝛ aq̄ decoctiōis diadra. loco pot⁹ ꝛ lac acetosū scm̄ ēt loco pot⁹ ē cōueniēs: ꝛ deuitēt oēȝ cibū ꝛ potū calidū actu vl' potēa: s3 sꝑ sit infrigidat⁹. ¶ Et si causa fuerit debilitas retētiue: tūc op3 intēdere cū cōfortātib⁹ stipticis nō semꝑ frigidis: s3 aliquotiēs calidis ſm dispōnē cōiungi calidā vel frigidā circa matricē. ¶ Sed si esset debilitas in virtute cōi in toto ꝛ p̄ñr ēt in cōtētiua oīum membroꝝ: de hac loquēs Aui. dicebat op3 vt patiens fluxuȝ sanguinis cibet̄ cum eis que sunt sicut vitelli ouorum sorbilium: ꝛ cum omni qđ est velocis digestionis confortatiuo. Addit: ꝛ q̄nq3 op3 vt cibet̄ aqua carnis forti. s. restauratiua q̄ acetosa facta sit cum aqua sumach ꝛ aqua acetosa i. decoctionis eorum sup. cum coniungitur mala complexio calida. nam istud valebit ꝛ fluxui ꝛ cause fluxus. Et de hoc dictum est supra abundanter in caº de colerica passione: ꝛ ad illum locum recurre: vt de oleribus bonis ꝛ de potu cōuenienti qđ debet esse vinum nouum grossū dulce: vt dicebat Aui. in hoc caº in hac intentione: ꝛ deuitetur antiquum subtile propter acuitatē: non intelligendo per nouum mustum turbiduȝ sed vinum primi anni. Et si non fuerit dulce per naturam potest aliqualiter dulcorari cum zuccharo vt natura reddatur magis auara ad ip̄m accipiendum.

De cura superflui fluxus menstruoruȝ a debilitate retentiue.

¶ Et si causa fuerit liquiditas ꝛ aquositas i sanguine oportet cibaria ad grossuȝ declinare ꝛ aliqualiter siccuȝ vt rizuȝ ꝛ milium ꝛ cibaria de pasta aromatizata cum coriandris ꝛ spodio ꝛ corallis ꝛ modico gariofi. vtēdo ēt vino nigro stiptico grosso mixto si expediat cum aqua decoctionis masticis precipue. Unde de hoc dicebat Auicenna oportet penitus vt declinetur cum medicis earum ꝛ cibis eorum ad illum qđ exiccat ꝛ inspissat sanguinem.

De cura a ruptura venarum.

¶ Et si causa fuerit ruptura venarum ex casu vl' percussione vel ex corrosione oportet vt intēdamus cum his que valēt in fluxu ex acuitate sanguinis infrigidando sanguinem ꝛ inspissando ꝛ constringendo meatus.

De cura mēstruorū alborum.

¶ Sed in fluxu menstruorum alborum flegmaticorum vt euenire solet euitare oportet omnia humida ꝛ virtualiter ꝛ formaliter ꝛ ita in aere: fugiat omnem habitationem terrenam: ꝛ vitet prolixitatem somni ꝛ precipue diurni: ꝛ l3 quies etiam noceat prohibendo resolutionem sup̄fluitatum: tamen exercitium paulatine conuertendo in deorsum nocet. sicut etiam ꝛ coitus est ad nocendum in casu licet videatur exiccatiuus: q2 tamen cōuertit ad matricem nocet. videt̄ tristitia ꝛ repletio nauseatiua maxime de cibis frigidis ꝛ humidis ꝛ viscosis: inclinetur ad dietā siccā ꝛ formaliter ꝛ virtualiter. De cibis tamen facile digestibilibus de quibus habes copiam supra de lienteria ꝛ diaria ab humiditate superflua: ad illum locum recurratur aromatizando cibaria cum aromatibus appropriatis de q̄bus loco allegato: ꝛ etiam de quibus abunde scripsi in consilio per me facto in isto casu pro vxore domini gubernatoris Astensis: ad illum locum recurre pro copia diete. Et hec de dieta sufficiant.

Medicinalia.

Ueniendo ad medicinalia prius supposito quod dicebatur de regimine diete ꝙ non omnis superflu⁹ fluxus est constringendus: tamen adducebatur cum per fluxum corpus paratur ad debilitatem propter vehementiam eius: ꝛ si etiam fuerit in muliere sanguinea absidante superfluo sanguine: vel fuerit etiaȝ ex grauitate sanguinis supra totum: licet non debet restringi cum medicinis restrictiuis simpliciter ante acquisitam debilitatem: tamen in dictis casibus ꝛ etiam in cretico in morbis sanguineis senserunt auctores nostri aliqualiter minui exuberantiam flux⁹ cum eūantibus partē māe aliquotiēs sanguinee precipue ꝛ aliquotiens diuertentibus vt cum flobotomia precipue de qua dicit Aui. ad principium capituli de cura huius fluxus menstrui: ꝛ q̄nq3 excusat flōmiam donec timetur debilitas: propterea quia expellit repletionem ꝛ trahit materiam ad contrarium: ꝛ ita laudat minui exuberantiā fluxus maxime a causa repletionali a sāguine anteq̄ corpus inciderit in debilitatem: et similiter valerent in isto casu cum est timor de futura proxima debilitate diuersiones posite in spatulis et sub mamillis de quibus dictum est supra: et hic laudauit Gordonius in corpe pleno fieri flobotomiam ex vtraq3 basilica.

Nota bñ.
Nota cañ
Serap.

Nota bñ.
Nota cañ.
Serap.

¶ Sed ego starem contentus in basilica dextri lateris tantum in hac intẽtione pro maiori parte diuersiua. Et Sera. hic ponit casuz ꝙ opz medicum hic esse multũ diligentem in tali casu in repletione sanguinea ad consyderandum si cuz sanguine sit commixtus alius humor aut nõ: et maxime si alius humor fuerit vincẽs: ⁊ si non dicit ipse administra flobotomiã in iunctura sup. ex basilica dextra: ⁊ si est permixtus cum humore alio sup. vincẽte: tũc opz vt incipiamus vt dicit cũ mundificationibus humoris sup. cuz his q̃ dicẽtur infra. Deinde fiat flobotomia in intẽtione eũationis mãe. ¶ Et in hoc fluxu: immo ⁊ quolibet alio superfluo ꝑ inferius: cum timetur debilitas cõuenit diuertere ꝑ vomitũ in corpore ad ipsum parato: sed sit vomitiuũ leue nõ agitatiuum: ⁊ ꝓuocet etiaz fluxus sanguinis nariũ ꝫm modos supra dictos: nam multũ ad istã intẽtionẽ faciet. ¶ Et. A. etiã ĩ casu ad diuersionẽ videtur laudare prouocãti a' dicit maxime ĩ facto ꝓpter tenuitatẽ ⁊ aquositatem sanguinis: dico ꝙ necessarium in hoc est vt fiat ꝙ currat aquositas eius: ⁊ operet sup. medicus sup ipsum cum ꝓuocatione. s. ꝑ vrinã vt communiter exponit ⁊ sudatione ⁊c. qđ dictũ est mensurãdũ. Namlicet cõuertere ad oppositũ ⁊ ad cutim sit cõueniens: tñ ꝓuocãtia fortia si ꝑ interius exhibeãtur commouẽdo humores ⁊ subtiliãdo ⁊ meatus dilatãdo videnť facere ad ꝓuocationẽ etiã ꝑ matricẽ: ideo nõ laudarẽ vt alibi declaraui 22ª tertij ⁊ in pͣ parte huius satis late: ꝙ fluente materia ad inferiora cuius cõstrictionẽ queramus vnꝙ exhiberi debere ꝓuocãtia acuta ꝑ interiꝰ neꝙ ẽt ꝑ exterius: nisi maxima pars minorata sit de mã ãñte fluxura vbi esset notabilis ꝗtitatis: ⁊ tunc non ẽt audere exhibere ꝓuocantia vrine in casu isto neꝙ ꝓuocãtia ẽt sudorem ꝑ interius: qm̃ ꝓuocãtia vrine ẽt prouocãt per matricẽ vt supra declaraui de mẽte Auer. ꝓuocantia tñ ꝑ exteriꝰ sudorẽ nõ in prinº: tñ in casu ad diuertendũ multum iuuaret faciẽdo fricationes ⁊ fomẽtatiões ad dorsum cũ aqua decoctionis liq̃ritie capillorũ veneris ⁊ solatri q̃ in hoc casu liq̃ditatis multum vz: qr cũ virtute ꝓuocatiua ẽt extinguit ⁊ ingrossat ⁊ exsiccat. Sed in muliere magis flatica strictorꝫ porꝫ posset fieri fomẽtatio circa dorsum cũ panno infuso in aqua decoctionis assari ⁊ apij: ⁊ forte ẽt aliquotiẽs ꝓuocare ꝑ exteriꝰ supravesicã non incõueniret: sed esset eius opatio magis suspecta ꝓpter vicinitatẽ matricis: ⁊ ita ad istũ sensum intelligo tex. dñi Aui. cũ dixit. Dico ergo ꝙ necessariũ in hoc sup. casu tenuitatis ⁊ aquositatis sanguĩs est vt fiat ꝙ currat aquositas eius sup. ad ꝯtrariũ a via matricis ⁊ opetur sup ipm̃ sup. medicus cũ ꝓuocatione aliq̃tiens ꝑ vrinã ⁊ aliquotiẽs sup. cũ sudatione sup. cũ exterius ꝓuocãtibus vrinã ⁊ sudorẽ ⁊ nõ interiꝰ: ꝓpterea addit modũ ꝓuocãdi ꝑ exterius infra cũ dicit: ⁊ fricetur corpus eius cũ panno aspo ⁊ leniať corpus eius cũ aqua mellis: ⁊ ita sup. vt dicebat prius ẽt cũ eis q̃ sunt sicut decoctio assari ⁊ apij ⁊ rubee ⁊ q̃ sunt siĺia illis: ⁊ ita videť solũmodo intẽdere ad ꝓuocationẽ ⁊ sudationẽ cũ medicinis ꝑ exterius: lz etiã posset intelligi tex. ꝙ non per hec verba velit fieri ꝓuocationẽ vrine ꝓpter timorẽ vicinitatis matricis: sed cũ dicit ꝓuocatione ⁊ sudatione: ly ⁊ teneatur expositiue. i. prouocatione ad sudorẽ: ⁊ hunc passum sic declaratum bene menti tene ne ꝯtingeret errare ex doctrina huius tex. male intellecti.

De cura superfluitatis menstruorꝫ liq̃ditate.

¶ Ueniendo igitur spãliter ad curaz speꝫ fluxꝰ menstrui suppositis his que dicta sunt de diuersione ꝯtinuando in eo q̃ est a liq̃ditate ⁊ subtilitate sanguinis cũ qua liq̃ditate sepe conuenit debilitas ꝯtentiue virtutis vbi ꝑmũ: lz stãte aliquali mã peccante in toto eũare debiliter cum his q̃ cõprimendo ⁊ exsiccãdo eũant: vt sunt maxime mirabolani chebuli vel citrini ꝫm qđ liq̃ditati ꝯiungitur aqueitas flãtis vel liquiditas colere exhibendo. exẽpli grã. ʒ. iij. vsꝙ ad. ℥. ß. de eis cum aqua plantaginis ⁊ absinthij ⁊ modico sirupi rosati: ⁊ existente mã liquida ꝑ mixtionez subtilis colere maxime iuuabit eũare ꝑ vomitũ. Sed si esset liquiditas flatis qñ non sufficiant chebuli põt euacuari cũ turbith non acuato cũ zinzi: vt educat magis subtile flegmatis: neꝙ ante euacuationẽ cõfert exibere medicinas stipticas. nã de hoc dicebat Halyab. loquens de fluxu tali humorali: corpꝰ euacuare oportebit mulieris ab eo humore cũ eius sit illũ deponere medicamine maxime per vomitũ vt dixit ĩ casu dicto: qm̃ hic materiã ad superiora reducit. ⁊ sup. talis inde faciliter euacuať. Addit: ⁊ est sentẽtia cõmunis ad oẽm' fluxũ materialẽ. i. cuiꝰ causa sit materia nocens. dixit: nec ꝯferes cũ antecedentibꝰ illã sup. euacuationẽ medicaminibus. s. quorũ sit sanguinẽ stringere ⁊ fluxũ auferre: ⁊ ita dat cañ. de nõ exhibẽdo medicinas stipticas nisi preeuacuata materia. idẽ dicebat Ra. ĩ diuisionibꝰ vbi ponit curã generalẽ dicẽs: in fluxu mẽstruorum sup. materiali ex humore mixto sanguini cura eiꝰ est prima cũ eo quod extrahit chimũ dñantẽ: deinde post illud potus medicinarũ que ꝯstringũt fluxũ ex eis que ꝯueniũt cõplexioni ⁊ etati ⁊ siccant corpus absꝙ calefactione manifesta. ¶ Facta igiť euacuatione dicebat Haly. ꝙ rebꝰ expedit vti desiccantibus ⁊ restringentibus sup. calidis vel frigidis vt dictũ est. ⁊ sup. aromaticis aliqualiter pro confortatione mẽbri ne recipiat: de quibꝰ est cyminũ torrefactũ ⁊ mastix singulariter ⁊ spica ⁊ squinantũ et thus ⁊ similia. ⁊ de frigidis stipticis ⁊ aromaticis sunt sandali rose sicce myrtꝰ spodiũ ⁊ cornu cerui singulariter vstũ: etiã scoria ferri in hoc hz singularẽ cõueniẽtiã. de his ergo possunt fieri pulueres et exhiberi ꝑ superiꝰ cũ syrupo de mẽtha vel ro. ⁊ cũ aq̃s absinthij vel rosarũ ꝫm diuersitatẽ causarũ in calido vel frigido: ⁊ hic cõueniũt coagula leporina. Nã 6º ꝯtiñ. in casu fluxꝰ mẽstrui dixit Ra. ⁊ ꝯferũt ei coagula leporina et oĩa coagula: q̃ tñ exhibeanť cũ mẽsura nõ trãsesido. ʒ. immo incipiẽdo a. ʒ. ß. ⁊ paulatine ꝓcedẽdo addere vt dixi supra in tra. fluxuum. ¶ Et in hoc casu cũ decoctione rerũ dictarũ possunt fieri sessiones vsꝙ ad vmbilicũ: et sit decoctio nõ calida: sed frigida ꝗtum tolerari põt sine lesione. potest igiť fieri decoctio vt infra ℞. absinthij mẽthe spice: añ. M. j. nucis cupres. ⁊ foliorũ myrti. añ. ℥. ß. ⁊ hoc in causa frigida cũ debilitate ꝯtẽtiue ⁊ liquiditate. ⁊ si cõiũgať causa calida sumanť folia pirorũ ⁊ quercus ⁊ prunorũ ⁊ balaustie ⁊ cortices granatorũ cum granis myrtillorũ ⁊ sumach: ⁊ bulliant ista omnia in aq̃ pluuiali: ⁊ postea bulliat cũ modico aceti ad cõsumptionem sufficientem: ⁊ ex his ⁊ ex fece eorũ

Qualiter hoc casu cõferunt coagula leporina.

potest superponi ventri loco emplastri: ⁊ etiam posterius. ¶ In hoc ēt valebit si fiat emplm̄ de stercore arietis cum farina frumēti cū melle et spica in causa frigida: ⁊ in causa calida cum myrtillis ⁊ bolo armeno ⁊ puluere emathitis ⁊ charabe ⁊ similibus. ¶ Potest etiam fieri pesariū in causa vel suppositoriū valens vt infra. ℞. balaustiarū gallarū olibani achacie aluminis terre sigillate. anā. ⁊ cū stercore asinino ⁊ succo plantaginis vel vino stiptico ipsa pulueri sata incorporētur ⁊ cū lana supponātur. ¶ Stercus etiā asini nō solum recēs est cōueniēs ⁊ suppositū ⁊ fumigatū. Et dixit Nicolus florentinus ꝙ stercus asininū cōtritū cum nucleis nucū vstarū est conueniēs: ⁊ etiā ipsi nuclei vsti contriti cum vino stiptico sunt vtiles si supponātur. ¶ Possunt etiā fieri epithimata cū pāno infuso in succis appropriatis vt in succo plātaginis ⁊ mēthe ⁊ cōsolide vtriusqꝫ cū modico aceti supponēdo ante ⁊ retro. ¶ Per interius ēt sumēda valet elꝛ̄uꝫ si fiat vt infra. ℞. corticū gra. radicū cōsolide maioris siccarū spice olibani masticis: ana. ʒ. ß. margaritarū. ʒ. ij. corallorū rubeorū hyacintorū vtriusqꝫ been spodij seminis rosarū ru. anā. ʒ. j. ⁊ ad glutinatione pōt addi dragagāti gummi ara. anā. ʒ. ß. et cum syrupo myrtino vel de mētha ꝗtum sufficit pōt fieri elꝛ̄ium. ¶ In hac ēt intētione valet singulariter elꝛ̄ium de scoria ferri ꝯfortādo ꝟtutes ⁊ remouēdo liquiditatē. si etiā ex zuccharo ro. ⁊ diadragāto cū diamargariton fiat cōfectio erit cōueniēs. ⁊ in tali casu a debilitate cōtētiue aliquotiens sumere opiata: vt. ʒ. j. tyriace none vel ꝯfectionis requies erit ꝓlꝛ̄m iuuans: semper sumendo cum vino nigro vel aqua plātaginis ꝰm diuersas intentiones.

Nota hec suppositoria.

Nota de stercore asinino.

¶ Et si cā fuerit nimia acuitas sanguinis ex colera pūgente: primū fiat eūo illius colere cū mirabolanis citrinis vel cū reubarbaro parū vstor per tp̄s infuso i aqua plātaginis ⁊ acetose ⁊ burse pastoris sumendo. ʒ. j. vsqꝫ ad. ℈. iiij. postea exhibeantur sirupi appropriati constrictiui de cydonijs de ribes de acetositate citri ⁊ silꝛ̄es cū aq̄s appropriatis precipue plantaginis ⁊ burse pastoris: ⁊ vlꝛ̄r est intendendū in administratiōe ciborū ⁊ medicinarū acetosarū ⁊ stipticarū infrigidātiū ⁊ ingrossantiū sanguinē ⁊ opilātiū ⁊ glutinationē faciētiū. Et hic laudauit Aza. singulꝛ̄r rob de myrtha ⁊ de cydonijs ⁊ coriandrū siccum ⁊ sumach: ⁊ in ferculis comedat de portulaca cuꝫ rizo vsto ⁊ silꝛ̄ia: ⁊ in hoc laudātur pedes aīaliū et lentes elixate cū modico aggreste: ⁊ acetositas citri est in casu multū excellēs ⁊ ēt berberorum. ¶ Et valent in hoc trocisci de spodio cū semine acetoso singulꝛ̄r: ⁊ si fortificētur cū modico camphore erunt potētiores ad intētionē. Et ex dictꝭ trociscis pñt fieri ꝯfectiones appropriate in forma electuarij dissoluēdo zuccarū albū cū his pulueribus in aqua plātaginis ⁊ succo cydonioruꝫ vel sirupo myrtino ⁊ silꝛ̄ibus: ⁊ ita pōt facere i forma cōfectionis solide dissoluendo zuccarū in aq̄ ros. cū succo berberorū ⁊ erit cōfectio delicata reducēdo eā ad ad formā rotularū ꝰ plꝫ. ¶ Et laudauit. A. in hoc cōfectionē vltimi iuuamenti vt infra. ℞. terre sigillate boli armeni aluminis iameni ⁊ gallarū ⁊ sanguis dra. anā. ptes equales: vt exēpli grā. ʒ. ß. de quarū summa accipiatꝛ̄. ʒ. j. ⁊ camphore pōdus duorū granorū ⁊ gallie sexta ps. ʒ. qđ totū dissoluatꝛ̄ i. ℥. j. sirupi myrtini ⁊ exhibeatur cū cocleari. nā est multū cōueniēs: vt ptꝫ infrigidādo ingrossando costringendo ⁊ confortando.

De cura superflui fluxꝰ mēstruorū ab acuitate sāguinis facti.

¶ Et hic laudauit ēt. ʒ. ij. cōcularū marinarū que asportantꝛ̄ a sancto Jacobo adustarū cū aqua decoctionis sumach ⁊ cydoniorū ⁊ dactylorū supple immaturorū pulueri zatis dictis ꝯculis. ¶ Et qñ ista nō sufficiāt Ra. ⁊ Aui. cū reliquis trāseunt ad opiata: ⁊ inter medicinas tales singulꝛ̄r facit athanasia Nicolai cū succo plantaginis dando vsqꝫ ad. ℈. iiij. ⁊ Ra. 9° ꝯtinen. posuit trociscos de corallis de mēte Pauli in hac intētiōe vt infra: ⁊ sunt fortes multū in stupefaciēdo. ℞. corallorū seis iusq̄a. thuris. anā. ʒ. viij. luti armeni terre rubee. i. macre opij. anā. ʒ. iiij. balau. karabe. anā ʒ. ij. distēperentꝛ̄ cū succo plā. ⁊ inde fiant trocis. ⁊ trocisci de karabe cū sua ꝯstrictione moderata in ista intentione magis placent. ¶ Et si cum hac causa cōiungeretur dilatatio pororū ⁊ apertio orificiorū venarū Auenz. dabat in potu infusionē liqui. violarū ⁊ nenufaris ⁊ de semine cydoniorū: anā. ʒ. ij. ⁊ octauā partē. ʒ. de psilio ⁊ stet in infusione per noctē vnā in. ℥. xvj. aque. deinde mane bulliant lento igne vsqꝫ ad consumptionē medietatis: postea facta colatura de eadē sumātur. ℥. v. ⁊ addatꝛ̄. ℥. j. ß. de syrupo ro. facto de rosis siccis: ⁊. ℥. ß. de syrupo agreste in ieiuno: signanter dixit Auēzoar laudando syrupum rosatū illū de rosis siccis: qm̄ syrupus rosatus de infusione rosarū viridium cōmuniter factus non habet magnā vim in cōstrictione. ideo habet vim apertionis vt alꝛ̄s memini declarasse in quadam questione speciali per me facta ad decisionem vnius cōtrouersie et circa hoc mihi cōmisse per doctores. ¶ Et ideo hic nota pro regula vniuersaliter ꝙ qñ vtimur syrupo rosato in intentione totali ꝯstrictionis semper vti debemus syrupo rosato de infusione rosarū siccarū: postea possunt fieri emplastra ⁊ sessiones vel balnea ⁊ epithimata cū appropriatis ⁊ supra epar vt supra partem anteriorem ⁊ posteriorem cum aquis ⁊ succis multū infrigidantibus.

No. de ꝯculis q̄ asportantꝛ̄ a scō Jacobo.

Nota hoc documētū de syrupo rosato.

¶ Et eadē cura debetur in facto ꝓpter difficultatē partus ⁊ ex fractura venarū ex percussione vel casu: sed hic semper fiat aliqualis diuersio: cū flōmia: postea procedatꝛ̄ cū reliquis principaliter cōstringētibꝰ ⁊ glutinātibus ⁊ stipticantibus cū confortatione: ⁊ interius per superius: ⁊ etiā exterius cū localibus sessionibꝰ epithimatibus emplastris de quibus dictū est: ⁊ similibꝰ: ⁊ etiā cū pesarijs ⁊ clysterijs in matricē impositis: et maxime cū succo arnaglosse qui in hoc est mirabilis. De quo dixit Sera. vnā sententiā aureā de mēte Gal. in ca° ꝓprio. dixit sic: ⁊ Gal. quidē optimus dixit: q: cū vidit eruptionē sanguinis ex matrice remanere quatuor diebus continuis ⁊ administrauit in curatione eius medicinas retinentes sanguinē absorbentes ipsum interius ⁊ exterius nō cōtulit aliqua ex eis: postea administrauit succum arnaglosse ⁊ clysterizauit ex eo matricē: q: abscidit sanguinē et fecit ipsum stare statim ⁊ posuit ꝗtitatē illius que fit. ℥. ix. ¶ Addit: ꝙ de sua consuetudine est miscere cum succis aliquid de medicinis retinentibꝰ sanguinē: vnde si fiat ruptura in venis magis miscet cū succo medicinas fortes stipticas sicut achaciam ⁊ balaustias ⁊ barbam hirci ⁊ gallas immatu

De cura superflui fluxus menstruorū a difficultate partus facti.

succo medicinas fortes stipticas sicut achaciã ⁊
balaustias ⁊ barbã hirci ⁊ gallas immaturas ⁊
filia: ⁊ si ruptura fuerit de venis puis tm̃ dixit:
sufficit vt misceam⁹ cũ arnaglossa aloẽ ⁊ terraȝ
sigillatã ⁊ q̃ sunt eis filia: ⁊ ex istis eisdem q̃ di-
cta sunt possunt fieri pesaria vl' suppositoria ad
casum nostrum.

De cura fluxus superflui menstruoruȝ ex corrosione.

¶ Et si fluxus sanguinis fiet ex corrosione ⁊ exulce
ribus: tũc vt refert Aui. de mẽte quorũdã cura-
tio dȝ esse composita ex mũdificatione sup. mãe
corrodẽtis ⁊ stipticitate ⁊ cõfortatione abster-
gend o. s. cũ aqua decoctionis ordei ⁊ zuccari. De
inde ponanẽ stiptica in decoctiõe vt spica ⁊ ma
stix ⁊ thus ⁊ arnaglossa ⁊ filib⁹: ⁊ tũc fctã mũdifi
catione cũ aliquali ꝯfortatione dixit Ra. 9° ꝯti
neñ. clisterizanda est matrix in qua fuerit corro
sio cũ succo plãtaginis ⁊ burse pastoris ⁊ aqua
endiuie. ¶ Et ad intẽtionẽ remissionis doloris
⁊ ꝯsolidationis tũc singularissime valebũt tro-
cisci de corallis positi supra de mẽte einsdẽ stu-
pefactini ponẽdo. ʒ. ſ. in dictis succis: ⁊ ita vsus
eoꝝ ꝑ inferius nõ ita esset ad nocẽdũ: sed ꝑ supe
rius ⁊ interius exhibiti essent timorosi. ¶ Et ad
cõsolidationẽ magis dicebat ẽt Raſ. loco alle. ⁊
in fluxu ex corrosione fiat curatio cũ supposito-
rijs factis de mineris sicut cũ lytargirio anti-
monio luto sigillato ⁊ luto armenico. s. ista debi
te puluerizando ⁊ miscẽdo cũ succis vel aq̃ deco
ctionis reꝝ stipticaꝝ ad cõpõnẽ debitã clisteris
vel pesarioꝝ ꝫm qd intẽdimus clisterizare vl' pe
saria facere. Et pesariũ ordinauit Aui. ꝯueniẽs
sub hac forma. ℞. testas furni. i. lateres combu-
stos ⁊ achaciam ⁊ hypoquistidos: aggregentur
simul ⁊ fiat pesarium cum aqua decoctionis gal
larum immaturarum.

No. des. cu iusdã pesarij.

¶ Et in facto ab emorroydibus qr nocumentuȝ
maxime ꝯtingẽs ex eis est dolor: opȝ vt intentio
principalis sit ad remissionẽ doloris: iõ dicebat
Aui. ⁊ illa q̃ est ex emorroydib⁹ cureẽ curatione
emorroydaꝝ cũ semine lini ⁊ aqua calida. s. deco
ctione seis lini q̃ est anodina: ⁊ aliquotiens flõ-
mare leniter basilicã. Et qñ minoratus est dolor
postea intẽdendũ est cũ medicinis ꝯstringẽtib⁹
de q̃bus supra dictũ est: ⁊ hic vȝ si fiat pesariũ ex
gũmi arabico ⁊ amilo ⁊ gallis immaturis ⁊ cum
alumine ⁊ modicissimo opij si expedit ⁊ cũ succo
barbe hircine. ¶ Et ꝑ istis localib⁹ est postremo
notanda vna egregia snĩa. d. Raſ. 9° ꝯtiñ. corre-
ctiua erroris q̃ euenire ꝯsueuit in applicatione
medicinaꝝ faciẽtiũ ad cõstrictionẽ sanguis cuȝ
supfluit: qm̃ cũ reliq̃ medicine nõ sufficiunt au-
dent medici supra medicinas causticas vt supra
visum est de emorroydibus: q̃ medicine in mem
bris neruosis vt est matrix sunt multũ verẽde ꝑ
pter dolorẽ. Ideo ꝑpter hoc posuit cañ. loco al.
De his medicis dixit nõ supponanẽ aliq̃ medici
ne cõbustiue qm̃ locus est neruosus: que snĩa tra
hatur ad oĩa mẽbra neruosa: ⁊ ĩ isto casu ⁊ quasi
in oĩ specie eius fluxus talis singularissime hȝ
inunctio de vnguento comitisse ordinato per
Guillelmum in hoc ca°.

Nota hũc cano.

Cura fluxus humiditatum albarum. Expe-
dito de sanguinis fluxu menstruali ꝑ
medicinas canonicas: restat ponere curam flu-
xus humiditatum albaꝝ: ꝯñr ponentur quedaȝ
spãles medicine cũ ꝑprietate magis valẽtes in
vtroq; fluxu. Circa ergo mãm humiditatum al-
barum fluentiũ dimissa curatione spmatis fluẽ
tis: cuius curatio ad aliũ locũ ꝑtinet ad quã in
tẽditur vt plerũq; cũ cõfortantibus vasa semi-
naria infrigidando ⁊ exsiccãdo ingrossantibus
mãm spermaticã: non tñ cũ his q̃ multiplicant
sperma: immo magis minuũt ⁊ manifesta quali
tate ⁊ cũ virtute spãli ⁊ tu de his habebis plenã
notitiaȝ si q̃ris cõsiliũ ꝑ me factum de innãli exi
tu seis ⁊ pollutione ꝑ dño quodã Burgũdo: sed
tandẽ veniemus ad ponendũ curã ꝑfluuij albo
rũ menstruoꝝ. i. humiditatũ putridaꝝ vel nõ pu
tridaꝝ flaticaꝝ: ⁊ qm̃ ille q̃dã sunt lubrice aquo
se: quedã viscose: de vtrisq; erit quidã sermo cõ-
munis postea spãlis supposita prius dieta cõue
nienti de qua supra. ¶ Sit ergo prima regla in
cura ⁊ est. A. in ca° ꝑprio. in casibus talibus opȝ
vt incipiatur a mũdificatione corporis cũ flõia
⁊ solone vẽtris si indigetur ambobus. i. qñ fue-
rit necessitas mũdificationis humoꝝ cũ replõ-
ne in toto vt stãte illa humiditate colica fluẽte
ad albũ tñ inclinata ⁊ liq̃da cũ habitudine to-
tius calida ꝑprie sanguinea: tũc ꝯueniet ⁊ flõia
⁊ pharmacia ⁊ aliqñ est necessaria solo ventris
tm̃: ⁊ hoc ꝑprius apparẽte mã flãtica nulla exi
stente acuitate siue aquea fuerit: siue viscosa stã
te habitudine totius frigida ⁊c. Nã tunc non fit
necessaria flõmia immo esset ad nocẽdũ: sed sola
medicina solutiua est necessaria ad eũandum.

Nota hũc cano.

¶ Deinde facta eũone est intẽdendũ cũ diuertẽ
tibus magis appropriate: ꝯñr stabit intẽtio mũ
dificationis particularis dictaꝝ mãeꝝ ex mrice
postea cũ mũdificatiuis cõueniẽtibus ꝫm exigẽ
tiam mãe: deinde ꝯñr exsiccationis ⁊ cõfortatio
nis cũ medicinis appropriatis: ⁊ post ideo dice-
bat. A. adhibeãtur stiptica ⁊ cũ clisterizatis ẽt ĩ
matrice ⁊ cũ ebibitis ꝑ superius: qm̃ tũc clisteri
zata ⁊ mũdificatiua ⁊ cõfortatiua: vt ẽt dicit. A.
magis ⁊ cõueniẽtius sup. operanẽ post eũoneȝ.
¶ Quia tñ mã q̃ eũanda est nõ tm̃ est mã cõiun
cta in matrice: sed ẽt añs in toto vel ꝑticularib⁹
mẽbris vt pl'm maxime in cerebro stõ vel epate a
q̃bus eũare mãm nõ digestã est irregulare: ideo
prius ꝯueniet digerere mãm in dictis mẽbris vl'
in totũ: ⁊ ꝯñr eũare añq; particul'r ad matricem
descẽdamus cũ medicis localib⁹: semꝑ tñ hñdo
oculũ ad matricẽ lesam vel mãm peccãtẽ in eaȝ
in digestiuis eũatiuis faciẽtib⁹ ẽt ad mãȝ eũan
dã a toto vel a ꝑticularibus mẽbris. ¶ Et quo-
niã mãe peccãtes plerũq; sunt ꝑ indigõnẽ tales
facte flatice viscositate ꝑticipantes: ⁊ digestio ⁊
equatio haꝝ mãeꝝ fit ꝑ subtiliantia ⁊ incidẽtia
⁊ apientia: ⁊ sepe in talibus corporib⁹ repiũtur
mãe circa stõm ꝑportiõales q̃ ꝑ dictos sirupos
ipsis subtiliatis ꝯuerterenẽ ad matricem: iõ lau
dabile est priusq; exhibeanẽ sirupi tales digesti
ui vt mã in stõ exñs leniter eũetur: ⁊ vbi mulier
apta sit ad vomitũ ⁊ mã sit parata vt eũeẽ nulla
ꝑstantior erit oꝑatio q; vomitus: qm̃ cuȝ eũone
diuertet. ¶ Sed si mã foret adherens al'r inepta
ad vomitum: tunc laudarem exhiberi. ʒ. ſ. pill'aꝝ
elefanginaꝝ ꝑ diem ante sumptionẽ digestiuoꝝ
⁊ sil'r vȝ si exhiberentur. ʒ. vj. hiere simplicis Ga.
in ell'o cũ modico zuccari in bolo que facta eũo
ne cõi inspiciẽda est nã mãe eũande. ¶ Si igiẽ
mã fuerit liquida ⁊ fluida: aut cũ ea cõiungitur
acuitas ⁊ punctio aut non: si cõiungatur pũctio
tunc digestiuum conueniens põt fieri vt infra:

Digestiuũ cõueniens in hoc cãu.

℞. mellis rosati. ℥. j. sirupi de fumoterre. ℥. ß. aq̄ rū plātaginis ⁊ absinthij. an̄. ℥. ij. misce: qḋ si nō fuerit cū acuitate vȝ mel rosatū cū sirupo de mē tha ⁊ cū aqua absinthij ⁊ mēthe vel cū decoctio ne squnanti ⁊ spice ⁊ granoꝝ myrtylloꝝ. Nam in altera istaꝝ māeꝝ nō ꝯueniūt subtiliatiua neqꝫ incisiua: ⁊ vt pȝ ꝯsideranti: iō intēdēdū est cū in spissantibꝰ ⁊ aliqual'r cōstare facientibꝰ mām ne fluat: ⁊ ideo si decoquant̄ illa simplicia q̄ dicta sunt in aqua calibeata erit ꝯuenientius.

¶ Qḋ si mā fuerit viscosa nocēs: tūc ad digōnez fiat sirupus vt infra. ℞. oximellis simplicis mel lis ro. an̄. ʒ. vj. sirupi de sticados. ʒ. ij. cu aq̄s mel lisse artemisie ⁊ prassij an̄. ℥. j. misce: ⁊ pōt aroma tizari cū cinamomo vel galāga vel aliquo hmōi ⁊ si ꝑticiparet cū viscositate terreitate ⁊ fuscedi- ne ꝓpter ꝑn̄tiā humoris mel'ici posset poni in si rupo aliquid sirupi de bizantijs vel de epithimo cū aqua scolopēdrie ⁊ aromatizari ēt cū modico croci: ⁊ in tali mā flatica sil' cū participatiōe me lencolie posset fieri sirupus magistralis vt infra ℞. mellisse prassij matricarie assari. an̄. M. j. ra- dicū enule. ℥. j. leuistici scolopendrie. an̄. M. ß. blacte bizātie calami aromatici anisi. an̄. ℥. ß. de coquantur cōueniēter ⁊ fiat sirupus cū melle et pauco aceto squillitico ad maiorē ꝓfundationē postea aromatizet̄ cū granis quatuor musci et ambre. an̄. ij. ꝯtinuet̄ iste sirupꝰ cū aquis appro- priatis vt mellisse scolopendrie calamēti vel ru the ⁊ ꝯtinuetur tribus vicibus vel quinqꝫ.

Des. sirupi magistralis.

¶ Qḋ si mā frigida fuerit liq̄da tandē facta di- gestione ⁊ equatione in mā liq̄da fiat eūo vt in- fra. ℞. turbith ⁊ agarici an̄. ʒ. j. mirabolanorum chebuloꝝ, cōtuscoꝝ. ʒ. vj. spice ⁊ sqūnanti. an̄. ʒ. ß. infundant̄ in aq̄s absinthij ⁊ mellisse: ⁊ si cōiun gatur acuitas addatur aqua plātaginis ⁊ fumi terre in infusione ⁊ stēt in infusione p. xij. horas postea fiat colatura cui addat̄ cassie extracte. ℥. ß. bn̄dicte simplicis. ʒ. ij. mellis rosati. ℥. j. misce ⁊ fiat potio: ⁊ si nō sufficit dosis addatur. ʒ. ß. ele ctuarij indi maioris: ⁊ si nō plȝ in forma potiōis potes facere pillulas de bn̄dicta sumendo spēs eius ⁊ incorporare cū melle ros. ⁊ coniūcta acui tate simul addere de mirabolanis chebulis vt di ctum est: etiam modicum reubarbari si addatur non disconueniret. ¶ Sed vbi mā fuerit visco- sa vel mucillaginosa oportebit vt infundat̄ tur- bith vel agaricus in aqua decoctionis acori sti- cados mellisse ⁊ matricarie cum modico oximel lis squillitici ⁊ ponatur zinzi. paꝝ cum reliquis ⁊ tunc iuuabitur operatio illoꝝ solutiuorum ad mās magis grossas: ⁊ oportebit has euōnes cuȝ digestiuis suis aliquoties bis vel ter reiterare.

¶ Quibus factis euōnibus si poterit postea fie ri diuersio per vomitum cum vomitiuo appropa to erit plurimum conueniens: fricationes etiaȝ extremoꝝ superioꝝ maxime ⁊ fricationes capi- tis ⁊ pectinationes vbi mā fluat ex capite erunt multi iuuamenti.

¶ Quibus expeditis intentionibus de euacua tione ⁊ diuersione humorum peccantium in to- to oportebit simul cum his que particulariter euacuant materiam ex matrice rectificare mem bra a quibus demandabatur mā vt cerebrū sto- macum ⁊ epar cum appropriatis confectionibꝰ ⁊ sacellationibus ⁊ reliquis medicinalibus in- terius vel exterius ſm lapsum hoꝝ membroꝝ et ꝓprie confortantibus: in casu igitur maxime cō ueniens est exhibere. ʒ. j. tyriace bone vel metri dati cum. ℈. j. trifere maioris: ⁊ ita valent reliq̄ confectiones calefactiue ⁊ exsiccatiue de diam- bra diamusco ⁊ diamargariton ⁊ similibꝰ remit tendo caliditatem si fuerit cōiuncta acuitas in mā cum diabuglossato vel zuccaro ro. ⁊ alijs ꝓ- portionalibus.

¶ Et circa mām vt eūetur ex matrice opȝ ꝑmuȝ intendere anteq̄ circa matricē apponant̄ stipti ca desiccātia ne ꝑ ea cū purgatur mā intra mri- cem que dȝ expelli vt mundificetur. Proinde di cebat Aui. postq̄ ordinauit flōiam ⁊ sol'onē ven tris si indigetur addit: deinde clisterizetur ma- trix in primis cū mundificatiuis ⁊c. ⁊ ibi laudat decoctionem prassij ⁊ yreos q̄ sunt fortia abster siua. Sed hic opȝ aduertere q̄ vbi mā participet acuitate ⁊ sit liquida: talia fortia abstersiua non conueniunt: sed opȝ incipere a remissioribus ab stersiuis: sicut aquam zuccari ⁊ mellis: ⁊ stāte for ti acuitate ⁊ punctione valebit aqua ordei ⁊ aq̄ lactis caprini. Sed vbi mā esset mucillaginosa ⁊ grossa: tunc decoctio prassij ⁊ yreos est multuȝ conueniens. Et vbi mā sit medie sube: decoctio furfuris cum melle magis appropriatur ⁊ fortiꝰ erit si perforetur colloquintida: ⁊ si fuerit recens melior ⁊ impleatur oleo de lilio ⁊ dimittatur in loco calido sic die ⁊ nocte donec suggatur totuȝ oleum ab ea: deinde cum expressione eius colle tur calidum ⁊ clisterizetur cum eo matrix q̄n est tepidum.

Not. hunc cano.

¶ Aliq̄n etiam consueuerunt medici mūdifica- re matricem cum suppositorijs vel pesarijs: q̄ ēt appropriātur diuerso modo ſm diuersitatē māe Naȝ stante materia grossa si ligetur. ʒ. j. metrida ti vel. ß. in petia rara ⁊ supponatur mulieri per totam nocteȝ fortiter mundificat mās tales: idē operatur tyriaca antiqua ⁊ trifera antiqua. Et vbi mā sit mediocris in grossitie: tunc si sumat̄ cottū ⁊ imponatur cottum in terbentina ⁊ sup- ponatur multū purgat matricē idem facit succꝰ mercurialis: immo ⁊ folia eius aliquantulū con trita ⁊ ligata in petia rara ⁊ supposita mundifi- cant ab humiditatibus putridis vt sepe expien tia vidi: ⁊ si fuerit coniuncta acuitas ⁊ mordica tio in mā potest addi cuȝ dictis folijs mercuria lis de fumoterre recenti si habeatur: vel infun- dantur in succo eius vel decoctione eius dicta folia postea pesarizentur vt supra: ⁊ idem etiam operantur folia lapacij acuti cōtrita: ⁊ talia cli- sterizata vel supposita cōtinuentur vsqꝫ dū mū- dificetur. Signum aūt ꝑfecte mundificationis eius q̄ cū talia subijcientur aliqualē causabunt dolorem vbi prius non causabāt vel intēsiorem notabil'r q̄ prius. ¶ Qua cōpleta intētione mū dificationis addebat. A. deinde ꝑn̄r post id adhi beant̄ clisteria cū stipticis clisterizatis: nam ta lia clisterizata vt dicit magis operantur et sup- cō- conuenientius post euacuationem: ⁊ tunc ꝯ- uenientius etiaȝ possumus applicare st iptica ꝑ superius cum ebibitis ⁊ comestis eluarijs vel cō fectionibus calidioribus vel minus calidis ſm varietatem dispōnis māe: ⁊ de confectionibus conuenientibus ad exsiccationeȝ in forma eluā. rij in mā mediocri ⁊ putrida est: vt sumantur. ℥. ß. specierum diamargariton vel cōfectiones de margaritis. Auicē. posite. 21ª tertij. in regimine

Not. pesa- ria leuia matricem purgantia

vniuersali pregnātis: ꝛ cum. ℥. j. diabuglossati. ꝛ ℥. ß. zucchari roſ. ꝛ cū miua cydonioꝝ aromatica fiat confectio. Et in materia magis grossa ꝛ viscosa possunt addi species pliris arcoticon. et si materia ad melīcā declinet pōt addi de corticibus citri ꝛ xyloaloes in cōpositiōe simul cū seta cruda incisa. ¶ Fit etiā electuariū in ista materia faciēs ad cōceptū si impedimētū fiat cā cursus matricis: desiccat em̄ materias ꝛ matricē cōfortat: vt infra. ℞. cinamomi garioſi. galange xyloaloes zinzi. añ. ʒ. j. blacte bizātie croci spice nucis muscate rosarū rub. cardamomi macis piperis lōgi trocisco diarodō sandaloꝝ citrinoꝝ sirici crudi incisi ambre: añ. ʒ. ß. musci gra. iiij. ꝯfice cū zuccharo albo dissoluto cū. ℥. iiij. syrupi roſ. doſ. est. ʒ. iij. vsq ad. ℥. ß. cū potu vini aromatici. Et si materia ad magis calidū declinaret ꝛ ad acuitatē posset addi i specieb⁹ de rosis ꝛ sandalis ꝛ granis coriādri ꝛ corallis ad ꝓportionē quam volueris. ¶ Postea circa localia fiāt sessiones cū decoctionib⁹ rerū exiccātiū ꝛ cōfortantiū: vt. ℞. absinthij menthe corticū interioꝝ quercus ꝛ folioꝝ ei⁹: rosarū: añ. M. j. squināti corticū thuris añ. ℥. ß. sumach cupularū glandiū folioꝝ myrthi corticū granatoꝝ: añ. M. ß. aluminis. ℥. j. decoquant omnia in vino qñ prefuit materia grossa ꝛ in cōplexione frigida: ꝛ in aqua ferrata in complexione magis calida et fiat sessio in ea vsq ad vmbilicū ꝛ bene abluat mulier partes matricis intus ꝛ extra. ꝛ si infundant spōgie in dicta decoctione ponant in regione matricis multis vicibus multū iuuabūt ex eadē etiā decoctione pōt clysterizari matrix ꝛ suffumigari accipiēdo fumū sedēte muliere super tabula perforata sup vas in quo fit decoctio calida: ꝛ vndiq bene cooperiat taliter vt fum⁹ ascēdēs ex ea ad vuluā perueniat ꝛ subintret: ꝛ si infrigidat decoctio dz calefieri lapis vnus grossus: ꝛ ita imponat calidus ꝛ decoctio calefiet ꝛ fumabit. ¶ Possunt etiā fieri pesaria cōfortatiua exiccatiua cū mastice thure ꝛ nuce cupressi ꝛ squināto incorporatis cū succo bistorte ꝛ supponat. ¶ Et potest fieri suffumigiū vt infra. ℞. thuris nucis musca. cyperi. squinanti seminis agni casti. añ. ʒ. j. laudani. ʒ. ij. misce fiat pasta ꝛ fiāt formule plane de quib⁹ ponatur vna supra carbones ad recipiendū. ¶ Fiant etiā localia exteri⁹ de vnctiōib⁹ ꝛ emplīs factis cū appropriatis vt cū oleo de lilio de spica de mastice ꝛ similib⁹: ꝛ pōt fieri emplīm ex spica nardi ꝛ spica celtica ꝛ absinthio ꝛ folijs lilij et similib⁹ confortatiuis aromaticis distēperatis cū succo abrotani vel arthemisie: ꝛ his sum contentus q̄ꝓ tum ad localia.

Not. hunc cano.

Not. pesaria lenia matricem purgantia.

¶ Superest modo vltimo pro cōplemento hui⁹ capli de superfluo fluxu ꝛ mēstruoꝝ rubeoꝝ ꝛ al. vt ponant quedā que cū specialitate quedā magis valent: ꝛ ita quasi in omni specie ipsoꝝ offerri possunt. De quib⁹ quedā exhibent per interi⁹: quedā per exterius. De his que per interi⁹: quedā per interius per superius: quedā per inferi⁹. ¶ De his aūt que per superius valent est sigillū sancte Marie viride comestū trib⁹ dieb⁹ optime operat precipue in fluxu acuto sanguineo. Item corallus bibitus menstruū retinet. Item puluis testarū ouorū vnde pullus exiuit: similiter ꝛ puluis cornu cerui vt dicit Rosarius. quelibet talis optime stringit menstrua. Itē radix vel semē nenufaris citrini ponit fortius omni rē ad sistēdū fluxū mēstruorū: similiter ꝛ fex que exit de quercu arbore si bibat a muliere cū aqua fluuiali.

De quinta intētione curatiua. Nota de sigillo scte Marie.

¶ De his aūt que exteri⁹ localib⁹ apponunt dicebat Ras 6° ꝯtinētis. de mēte Oribasij si accipiat gluten corij vaccini ꝛ liquefiat cū aceto lymphato: deinde inuoluat pānus in eo ꝛ superponatur vmbilico ita vt adhereat incidit mēstrua. ꝛ dixit Ras ego expert⁹ sum ipsum ꝛ inueni ipm alijs emplīs efficaci⁹. In his passionib⁹ laudat etiā emplīm de stercore arietis factū ante ꝛ retro ¶ Quedā etiam sunt que solū appēsa vel retēta apud se mirabilē effectum in hoc casu faciūt: de quib⁹ est dicit Albert⁹ corniola in anulo aureo ligata ꝛ in digito portata vndequaq fluat sanguinē stringit: ꝛ maxime mēstruū ꝛ hemorroidarū: qui etiā aliter nō pōt cōstringi. ꝛ idē etiā dicit ꝙ iaspis viridis habēs venas rubeas dispersas per substātiā eius in argēto ligat⁹ et gestat⁹ omnē fluxū sanguinis etiā menstruū cōstringit. Et in thesauro pauperū scribit in ca° isto: si mulier portet secū cinerem rane maioris in sacculo nihil emittet sanguinis: ꝛ ponit argumētum ad probandū dixit: si vis ꝓbare liga ad collū gallie ꝛ post vnā diē interfice eā ꝛ sanguis nō exhibit. Dicitur etiā ꝙ medi⁹ virgultus herbe dicte pes leporinus collo suspensus idē operat. ¶ De his aūt que per interius inferius vt per vuluā valēt in casu: primū est stercus leporis si modicū eius supponat i vulua retinet mēstrua ꝛ desiccat matricē exiccatione vehemēti. dicit Guil. stercus ēt asini ꝛ fumus ei⁹ idē operat: solatrū quoq submissum idē operat. dicit etiā ꝙ succus vrtice femori linit⁹ restringit mēstrua: qd forte credo hz vim in mēstruis frigidis liquidis: puluis etiā factus ex florib⁹ nucis exiccatis ꝛ ex florib⁹ cucurbite impositus facit ad idē. Itē cinis glādiū cōbustarū iniectus vulue humores ꝛ sanguinē cōstringit ꝛ humores putridos fluentes siccat. Itē achacia pesarizata retinet mēstrua. Et ista sufficiant.

Nota hoc emplīm vale de vtile in hoc casu.

¶ De retentione mēstruorū seu eorū ꝓuocatione ꝛ de facilitando partū. Ca. xxiiij.

Cum ex retentione menstruorū magna sequitur passio: trocis. de myrra dentur: quod. ℞. myrre. ʒ. iij. lupinorū optime tritorū. ʒ. v. foliorū ruthe mētastri pulegij cerui ni rubee de qua tingitur: asse serapini opoponaci: omniū. añ. ʒ. ij. informentur trocisci pōderantes. ʒ. ij. ex quibus detur in die vnus cū aqua in qua semen iuniperi coctū fuerit. hoc naq medicamē adeo vehemēs existit in prouocandis menstruis: vt etiā fetū excutiat si qua eo sepe vtatur.

Des. tro. de myrra.

¶ Uentose quoq sub curuatura poplitis sunt ponende: et flobotbomia ex saphena fienda est: postremo quoq ventose femori sunt superponende.

De ꝯtinuatione p̄sentis capituli ad p̄cedētia.

SEquitur capitulū de prouocatione mēstruorū sup. fiēda ī retentione eorū sup. nō naturali: qd̓ capitulū recta cōtinuatione ꝯtinuat̃ ad precedens in hūc modū. Nā postq̄ in precedenti determinatū est de restringēdo mēstrua sup̱fluētia ad intellectū datū supra cū sunt restringēda per diuersa ingenia ad restringendū vt per interius ⁊ per exterius: ⁊ per localia in m̄rice posita: ⁊ qm̄ per dicta remedia aliquotiēs: vel propter nimis ingrossare humorē ⁊ immobilitare eū ad fluxū: vel propter debilitare expulsiuā virtutē: vel propter nimis cōstringere meatus ⁊ poros ꝑ quos fluit sanguis vel fluere dꝫ: sepe sequit̃ restrictio superflua vnde ꝯn̄r necessaria fit ꝓuocatio. ideo ꝯueniēter post capm de sup̱fluitate mēstruorū ꝯstringenda ordinauit dn̄s Ras capm de ꝓuocatione mēstruoꝝ ꝯstrictoꝝ: ⁊ ita pꝫ clara rubrica capituli ⁊ cōtinuatio ei⁹. In quo capitulo duo principaliter facit. primo ponit ingeniū curatiuū ad prouocādū qn̄ est necessaria ꝓuocatio mēstruorū ꝯstrictorū per trociscos de myrra ponendo descriptionē eorū ⁊ iuuamēta ipsorū. secūdo ponit aliud ingeniū in ꝓuocatione mēstruorū ꝑ quedā chirugica ingenia ꝯuertētia sanguinē ad matricē: etiā per poros venarū eius vt per ventosas ponēdas in determinatis locis ⁊ ex flōmia faciēda ex saphena. secūda pars incipit ibi. (Uentose quoq̄ sub curuatura ⁊c.) Prima pars etiā in duas diuidit̃. nā primo declarat qn̄ ex retentione mēstruoꝝ est fiēda ꝓuocatio. secūdo ponit executionē ad ꝓuocationē cū est necessaria ꝑ trociscos de myrra. secūda ibi apud principium. (Trocisci de myrra dent̃.)

Declaratio prime partis.

¶ De prima ergo parte dixit. Cū ex retētione mēstruoꝝ magna sequit̃ passio: vel sup. est nata sequi: q᷑. s. retentio nō est naturalis: tunc sup. est prouocanda fluxibilitas mēstruorum. Ex quo textu insinuauit nobis dn̄s Ras q̄ nō omnis retētio mēstruoꝝ indicat de ꝓuocatione fiēda ipsorū. ¶ Pro cuius clara intelligētia opꝫ primo notare: vt etiā clarius infra dicetur loco suo de quid nominis retētionis menstrui: qd̓ mēstrua nō solū dicunt̃ retineri qn̄ antea fluxerint: ⁊ postea in totū retineant̃: sed etiā qn̄ nō fluūt in tp̱e quo fluere debēt per naturā: vel qn̄ si aliqualiter fluunt non sufficienter sicut fluere ꝯsueuerūt: vel q᷑ in tp̱e tardet̃ exit⁹ eoꝝ a cōsueto periodo. Exemplū primi: vt si in muliere sanguinea ociose ⁊ delicate viuēte in quintodecimo vel sextodecimo anno nō manifestent̃ menstrua: tūc lꝫ nō vnq̄ antea mēstruauerit dicta iuuenis: tn̄ ex cōi sermone medicorū tūc dicunt̃ in ea mēstrua retineri. Exēplū secūdi: vt si in muliere in tp̱e sue purgationis periodice ꝯsueuit euacuari certa sanguinis quantitas vt vnius libre vel duarū cōueniēter: ⁊ iā in toto spatio tēporali purgationis nō euacuantur nisi sex. ℥. tūc etiā ſm morē dicēdi medicoꝝ hec mulier collocanda est in capitulo retētionis mēstruoꝝ: ⁊ si in ea nō fit totalis retētio eorū: sed sola diminutiuo euacuationis aut minoratio. Exēplū tertij: vt qn̄ mulier ꝯsueuit purgari ⁊ mēstruare q̄nq̄ vel sex ꝯtinuis dieb⁹ nūc mēstruatur tm̄mō duob⁹ dieb⁹: vel vbi ꝯsueuit periodicare in purgatione oib⁹. xxiiij. dieb⁹ interpollādo tm̄: nūc tardat periodicationē in purgādo vsq̄ ad. xxx. dies: etiā secundū istos modos ex loquutione cōmuni medicoꝝ dicitur talis mulier pati retentionē menstrui: q̄ aliquotiēs indicat de ꝓuocatione. ¶ Secundo nota q̄ retētio menstrui aliqn̄ est naturalis aliquotiens nō. Dicitur naturalis retētio qn̄ talis fit a virtute regulariter operāte ⁊ ad quā retentionē nō est natū sequi nocum: immo magis iuuamētū: vt cū mulier impregnat̃ in tp̱e quo per naturā debuisset mēstruari in quartodecimo anno vel in quintodecimo ⁊c. ⁊ non superueniāt ei mēstrua: vel si al's cōsueuit mēstruari facta impregnatione retineant̃ menstrua: ita q̄ in suo cōsueto periodo nō mēstruet̃: tūc talis retentio dꝫ dici naturalis: q᷑. s. facta a natura cōueniēter ꝓ formatione fet⁹ ⁊ nutricatiōe eiusdē neq̄ tūc ad dictā retētionē nata est sequi passio vt manifestū est: ⁊ ita sil'r cū fiet retētio mēstrui: etiā ꝯsueti in muliere in qua est minoratus sanguis ⁊ non superfluit ad eū qui necessarius est pro nutricatione mēbroꝝ debita. ⁊ hoc vel naturaliter etatine minorata sanguifica epatis vel ꝯstrictis meatibus: etiā per etatē per quos fluere cōsueuerat vt cū retinet̃ in tēpore mēstruatio post quinquagesimū annū in muliere et cōmuniter disposita. talis etiā retētio dꝫ dici naturalis nec ad eā nata est sequi passio vt patet. ¶ Similiter si mulier fuerit egrotās ex multo tēpore vnde fuerit extenuata ꝓpter minorationē humoꝝ in toto vel ꝓpter ieiunia ⁊ abstinētias vel fortia exercitia resolutiua vel passiōes animales: vel ꝓpter diuersiti sanguinē ad alias regiones vt per hemorroidas: vel ꝓprius per fluxū sanguinis narium: tunc occurrētib⁹ talibus causis vel sibi silib⁹ si fiat retētio ꝯsuete menstruationis vel absolute vel respectiue: talis retentio dꝫ dici naturalis nec ad eā nata est sequi egritudo vt pꝫ: ⁊ ꝯn̄r nulla istarū indicat de ꝓuocatione. Et in hoc vidi sepe multos medicos bestialiter errare in mulierib⁹. intēdūt prouocare in mulierib⁹ cōualescētibus extenuatis ⁊ demacratis ꝓpter lōgos patiētes morbos quasi volētes educere sanguinē ex rapis in quibus nō est. Et ego vidi vnā magnificā iuuenē factā ethicā per stolidū medicum per hūc modū qui omnino volebat cū acutis medicinis ꝓuocatiuis de iuuene illa demacrata ⁊ extenuata q̄si naturaliter ⁊ ꝯualescēte mēstrua prouocare.

No. de errore a medicis sepe cōmisso.

¶ Aliū etiā casum ponit. A. 21a. tertij. capitulo de restrictione mēstruoꝝ in mulierib⁹ quibusdā in quib⁹ ꝓpter vehemētiā virtutis cōprehēdētis cibos. s. digestiue ⁊ sup. etiā nutritiue: ⁊ sup. etiā fortitudinis resolutiue: lꝫ ꝯueniēter cibent̃ nō multiplicāt superfluitates per mēstrua. Nā de his dicit Aui. ibidē q̄ huiusmodi quidē mulieres nature virorū naturis similes existūt ⁊ sūt potētes super digestionē vltimā ⁊ distributionē necessariā ⁊ expulsionē superfluitatū sup. insensibiliter ſm modū quo expellūt eas viri: ⁊ ita pꝫ q̄ in talib⁹ nō oportebit ꝓuocare mēstrua ⁊ tales sunt mulieres viragines: sicut etiā ꝯtingit in quibusdā alijs multū exercitatis ⁊ tenuiter mulierū viuētib⁹ vt in mulierib⁹ rusticoꝝ maxime tēpore estatis nā in talib⁹ nō abūdat sanguis ad mēstruationē ⁊c. ¶ Aliqua aūt est retentio non naturalis: sed ꝓpter naturalis que nō fit a virtute naturaliter preter naturā aliquā causam nō naturalē vel ram occurrentem facientem oppillationem vel ex parte materie vel ex parte venarū ⁊ pororū earū vel ꝓpter hebetationem in virtute expulsiua

Accidētia ɔ̄ntia ad retētionez mēstruoꝝ.

vel nimiā fortitudinē retētiue ꝑ modos īfra di-
cēdos loco suo. Et ad hanc retētionē seq̄ solent
accidētia mala q̄ enumerant a dn̄o Gal. 6° inte
rioꝝ. caº. penul. supra alleg. s. Dolor in femorib⁹
ꝛ collo ꝛ capite ꝛ base oculoꝝ ꝛ acuta febris ꝛ ac
cidētia debilitatis epatis de vrīa silli loture car
nis: ꝛ vrina aliquotiēs est nigra ꝛ viridis ꝛ eru-
ginosa ꝛ nōnullis vrina cōstringit̄ vt dixit: ꝛ ali
qñ fiunt cal'a apata ꝛ flegmones ꝛ herisipila ī di
uersis mēbris: vñ cōcludit si purgatio erit cōue
niens nihil hoꝝ accidentiū scias eas hr̄e. Nam
hec pl'm cōcomitāt̄ cessationē mēstruoꝝ vt dixit.
⁋ Facta ergo cessatione mēstruoꝝ nō nāli tunc
stat indicatio de ꝓuocatione eoꝝ: q̄ nisi ꝓuocē
tur sunt parate seq̄ passiones male vt dictū est.
Et hoc totū insinuauit nobis dn̄s Rasꝭ. cū dixit
in prima ꝑte textus. Cū ex retētione mēstruoꝝ
magna seq̄tur passio vel sup. est nata seq̄. ꝛ sic de
clarabat retentionē esse nō nālē: ꝛ tunc sup. stat
intētio ꝓuocationis. Jō addit ad dictā intētio
nem de scd̄a ꝑte trocisci de myrrha dent̄: in qua
ꝑte duo facit: q̄m primo ponit cōpōnem ipsoꝝ
trociscoꝝ. scd̄o ponit eius iuuamēta. ibi secūda.
(Hoc nāq̄ȝ medicamē ꝛc.) ⁋ De p̄ma ꝑte ponēs
cōpōnē dicit. Rx. myrrhe. ʒ. iij. lupinoꝝ optiē tri-
toꝝ. ʒ. v. folioꝝ ruthe mētastri pulegij cymini ru
bee tinctoꝝ asse serapini oppoponaci. añ. ʒ. ij. ex
quib⁹ detur vnus sup. ʒ. j. in die in aqua in qua
semē iuniperi coctū fuerit sumēdo sup. ℥. iiij. vel
v. dicte decoctionis cum dicto puluere.

Declatio 2e ꝑticule p̄e ꝑtis p̄n cipalis.

⁋ Postea declarans iuuamēta huius medica-
minis dixit: hoc nāq̄ȝ medicamē adeo vehemēs
existit in ꝓuocādis mēstruis: vt ēt fetū excutiat
sup. excutiendū qñ nā ꝑ se nō sufficit: si qua sup.
mulier eo sepe vtat̄. ⁋ Pro intellectu cui⁹ ꝑtis
opȝ ēt memorare qd̄ sepe dictū est ꝙ. d. Rasꝭ. hic
vt breuiloquus nō ponit curā retētionis men-
strui ex quacūq̄ȝ cā ɔtigere possit: q̄m in aliqua
cōtingente faciente retētionē mēstrui: vt exem
pli grā. si fiat a mala cōpl'one sicca siue mā ɔstri-
gente poros ꝛ venas matricis: tūc exhibitio ho-
rū trociscoꝝ esset ad nocumētū ꝓpter siccitatez
eoꝝ vt pȝ: sed ipse hic posuit curam retētionis p̄
ter nām facte a cā vt multum cōtingente: ꝛ ma-
xime cū sequitur retentio ad fluxibilitatē: nam
tūc potissimū seq̄tur ꝓpter medicinas oblatas
frigidas q̄ adduxerunt ad ingrossationē sangui
nis vltra quā cōueniat: vel ad cōstrictionē sup-
fluā poroꝝ ꝛ venaꝝ: vel ꝓpter acq̄sitā debilitatē
in expulsiua virtute ex occursu frigidoꝝ: quibus
stantib⁹ cāis q̄ sunt plerūq̄ȝ cāe dicte retētionis
siue ex medicinis exhibitis ꝑ modū dictuȝ indu
cte fuerint siue ꝑ alium modū de causis infra di
cēdis maxime ingrossantib⁹ sanguinē vt est nau
seatiua satietas maxime cū cibis grossis ꝛ visco
sis ꝛ sil'ibus: tūc tales trocisci de myrra ɔueniūt
vt pꝫ inspicienti virtutem simplicium in casu
qñ in debito tꝑe offerrentur: immo tunc essent
multum conuenientes: nā in his est virtus mul
tum subtiliatiua māe grosse: virtus ēt dilatati-
ua meatuū ꝛ poroꝝ venaꝝ matricis ꝛ cū hoc ex-
siccatiua ꝛ stimulatiua virtutis expulsiue ad ex
pellendum conuertendo etiam sanguinē ad ma
tricem ꝛ membra expulsionum per vrinā vel mē
strua: de virture hoꝝ simplicium dictū est supra
in diuersis locis particulariter: sed fere omnes
tales attingunt ad caliditatem tertij gradus cō
iuncta siccitate: ꝛ ita patet q̄sio in casu valeant
si in debito tꝑe offerantur exhibendo trociscum
vnum sup. ʒ. vnius cū aqua decoctionis iunipe-
ri vt dictū est qd̄ est multum ꝓuocatiuum vt di-
ctum est. nā est calidum ꝛ siccū in tertio gradu:
vt dicit Auer. 5° colliget. de quo dixit ibidem ꝙ
hȝ ꝓuocare vrinam ꝛ ꝓuocat menstrua fortius
alia re donec faciat mingere sanguinem et facit
aborsuȝ ꝛc. ⁋ Sed hic opȝ notare ꝙ lȝ exhibitio
hoꝝ trociscoꝝ ad intentionē dictā sit ɔueniens:
hoc intelligatur p̄suppositis ꝛ factis reliq̄s ca-
nonice fiendis in retentione māli añq̄ȝ exhibeā
tur talia fortiter ꝓuocatiua. s. de eūando mām
in toto: ꝛ ēt a partibus matricis si ibidē sit cau-
sans opilationē p̄dictam cū mā cū appropriatꝫ
ꝛ facta diuersione cōuenienti ad venas matricꝫ
post eūonez cum sessionibus p̄parantibus dila
tantibus meatus: ꝛ cū reliquis etiā cōuertētib⁹
sanguinem ad matricez de q̄bus infra: ꝛ postea
exhibitis aliquibus ꝓuocatiuis leuiorib⁹: que
qñ non sufficiant tandem deueniēdū est ad hos
fortissimos trociscos: nā vt sepe dictuȝ est vt bre
uiloquus supponit reliqua prius fieri debere:
ponens vltimata remedia ad intentionem fa-
cientia.

Declatio 2e ꝑticule p̄e ꝑtis p̄n cipalis.

⁋ Consequenter nota ꝑ hoc qd̄ dicit in secūda
parte de iuuamentis hoꝝ trociscoꝝ ꝙ hoc medi
camen intantū vehemēs existit in ꝓuocādis mē
struis: qd̄ etiā facit ad educendū fetum adiuuā
do nām ad excutiendū qñ excuti dȝ de qua ꝓuo
catione ꝛ excutione fetus: lȝ aliqualiter disgres
sionem faciamus a principali ꝓposito: q̄ tñ. R.
hic non fecit capl'm de iuuantib⁹ ad exitum fet⁹
viui siue mortui: q̄ tñ opȝ medicū sepe occurre-
re ad facilitandū partū in p̄gnante ꝛ ad iuuādū
excutionem eius: ꝛ ēt sepe mortuū emittendū vi
sum est mihi cōueniens hic vt ēt fecit Gerar. sū-
matim ꝛ in epilogo notare quedam ad hanc in-
tentionem facientia.

No. de facilitantibus ꝑtū ꝛ fetū mortuū ꝓuocātib⁹.

⁋ Pro intelligētia ergo gn̄ali huius notanduȝ
vt ēt notauit Gerar. ꝙ fetus qui dȝ educi est du
plex: quidā est viuus ꝛ alius mortuus. Et de fe-
tu viuo quidā est q̄ dȝ iuuari ad exitū tꝑe part⁹
nālis vt in nono vel decimo mense cū apparent
signa ꝓrimi partus. s. de grauitate versus os fe
moris ꝛ quasi impotētia cōtinendi vrinā cū do
loribus dorsi inferioris ꝛ cuȝ dolore in inguine
cū inflammatione in ore matricis vehementi ꝛ
humectatione eius fluente aliquali humidita
te ꝛ inflāmatione partiū ꝓrimaꝝ ori matricis:
tunc dicebat. A. nā tūc non est inter id et inter
hec accidentia ꝛ inter partū nisi ꝓrimum sup.
tp̄s. Et dicit Aristo. 9°. de aīalibus ad finem: qd̄
apud partum augmentantur dolores in pluri-
bus locis ꝛ ꝙ vertit se fetus apud inguen. ꝛ ibi
ponit vnum notandū ad cognoscendū añ partū
si sit masculus vel femina dixit: descēdēte aquo
sitate si natus fuerit mas descendit prius virus
aquosum citrinum: si aūt femina descendet hu-
miditas sanguinea. ⁋ Aliqñ etiam est fetus vi-
uus ꝛ dȝ coadiuuari ad partum: qñ. s. etiaȝ in tē
pore non cōuenienti ad partū vt in q̄nto vsq̄ȝ ad
nonum apparent signa ruptionis ligamentoꝝ
de supfluitate exitus sanguis cū p̄cedente dolo
re notabili ꝛ pōderositate dolorosa circa os ma
tricis ꝛ inguina ꝛ p̄cipue cū tandē emittit̄ nota
bilis q̄ntitas aquositatis: ēt ab obstetrice sepe

ꝑcipitur fetū esse cōuersum ⁊ nām esse inclina-tam ad emittendū fetū: tūc ⁊ si partus nō sit simpliciter nālis ⁊ fetus viuus existit. qḋ declarat ex motu eius ēt tūc medicus coadiuuare nām ad facilitandū partū cū medicinis tñ leuibus non interficiētibus fetū. ¶ Et de facilitatib⁹ q̄dam sunt q̄ sunt offerēda añ partū maxime nālē cum incipiūt manifestari signa futuri part⁹ vt in 9° vel. 10° mēse: qm̄ vt dicit. A. 21ª tertij. de pregnatione ⁊ partu ad finē capl'i. Et pl'm quidē nascit in. 10° ille cui accidit vt desideraret partū in 9° p̄parare ⁊ nō fuit ei p̄paratū sup. cū p̄parantib⁹ ⁊ facilitātib⁹ partū: ⁊ ꝯñr laudabile erit ī nono p̄parare ad partū vt nō tardet exitus vsq; ad decimū: quedā aūt iuuāt facilitādo partū t̄pe ꝑt⁹ ⁊ in actu quasi pariēdi. ¶ De p̄parantibus ante horam pariēdi est exhibitio pinguiū. verbi gr̄a. exhibere in mane. ℥. vij. vel. viij. de brodio pingui decoctionis galline pinguis vel renū castrati vl' vituli cum. ℥. ß. zuccari vnius cocte: ⁊ ita ꝯtinuare. viij. vel. x. dieb⁹ in mane: cū iā certi sumus qḋ intrauit nonū saltē ꝑ. viij. dies. Et ita ambulando tñ moderate p̄cipueq; ascēdendo ⁊ descēdendo cu fit ꝑ scalas. Nā talis est faciēs pl'm ad facilitandū partū. ¶ Et ego soleo ēt facere fieri inunctiones circa femoralia ⁊ circa inguina ⁊ posterius versus caudā ad minus semel in die de vnguento vt infra. ℞. mucillaginū altee ⁊ fenugreci factaꝝ ex aq̄ arthemisie añ. ℥. ß. olei amigdalaꝝ dulcium pinguedinis galline ⁊ olei de lilio. añ. ℥. iij. croci ⁊ cinamomi. añ. ℈. j. misce cum modico cere fiat vnguentum molle. Nā cum vnctione huius vnguēti vidi experimento multū facilitari partū ⁊ minui dolores in muliere q̄ cū vehemētissimis doloribus semꝑ cōsueuerat parere si facta fuerit inunctio ꝑ. viij. dies añ ꝑtū.

De p̄parantibus ante horam pariendi.

¶ Et qñ incipiūt dolores circa dorsum vel circa ventrē: tunc fiat inūctio cū oleo de lilio ab vmbilico infra ⁊ posterius. Nā de eo dicit Ras. 9°. cōtiñ. ⁊ oleū lilinum non h3 sil'e in dolorib⁹ matricis. Postea cū magis approximant partus et crescūt accñtia q̄ dicta sunt: tūc ꝯueniet frequētare balnea ex decoctionib⁹ humectatiuis pinguibus vt maluaꝝ altee seīs lini ⁊ seīs fenugreci cū butyro ⁊ alijs pinguedinibus. Nā talia iuuant ad dissolutionē ligamentoꝝ secūdine ⁊ facilē apertionē ossis sacri: sed hic op3 aduertere ꝙ omnia balnea non debent applicari per tempus notabile ante partum. Na3 de hoc dicebat Aui. in regimine vl'i pregnantis oportet vt non assiduent balneum: balneum nāq; eis execrabile est vsq; apud propinquitatem partus.

Balnea nō debent applicari neq; frequentari ꝑ multū t̄ps ante partu3.

¶ Ea aūt que magis faciunt ad facilitandū partum q̄ñ in actu parturiendi vt cū ia3 incipit ingrossari os matricis ⁊ aperiri cum doloribus intensis ⁊ proprius cu3 declaratur ꝙ secundina est rupta: qr̄ incipiunt humiditates apparere ⁊ euacuari ad habilitandum expulsione3: primo facit retentio anhelitus ⁊ expressio fortis eius in deorsum naribus clausis: preparata prius muliere super cathedra perforata lata aperta anteri⁹ cōuertendo crura posterius versus dorsum: ⁊ tunc inducatur sternutatio primum facilis: deīde fortior ⁊ sit situata in aere conuenienti non frigido ⁊ tunc obstetrix continuo inungat partes femoris intus ⁊ extra cu3 vnguento dicto vel cū oleo de semine lini ⁊ cum digitis inunctis applicata modica stuppa: ⁊ similiter inuncta iuuat ad dilatationem vulue ⁊ oris matricis. Et cum incipit apparere secūdina ⁊ non fuerit facta ruptio nisi modica: tunc op3 dilatare apertionem secūdine vel scindere eam cum vnguibus si fieri pōt ⁊ si non cū instrumento incidente: sed caute operando ne tangatur fetus: deinde bonum est coadiuuare ad expulsionem cum medicinis datis desuper ⁊ etiam per inferius. ¶ De medicis aute3 per superius valet singulariter cassia lignea cinamomum ⁊ crocus: ⁊ cortex etiam cassief. est plurimi iuuamenti: ita vt dicit Aui. ꝙ. iiij. auf. cassief. sup. corticum eius faciunt statim partu3 sed forte hic per cassiamf. intellexit cassiā ligneā vt exponit Symon ianuensis. Et ego soleo facere compositionem vt infra. ℞. corticum cassief. ʒ. ß. cinamomi ⁊ croci. añ. ℈. j. exhibeantur cū. ℥. iij. vel. iiij. aque arthemisie vl' aque ruthe vel decoctionis iuniperi de qua dictum est supra.

Nota hūc cano.

¶ In hoc etiam maxime cōmendatur confectio dñi Aui. cui vt dicit nō est aliud equale facta vt infra. ℞. myrrhe castorei storacis calamite. ana. ʒ. ß. cinamomi sauine. añ. ʒ. j. conficiātur cū melle ⁊ dentur cum vino albo: ⁊ possunt fieri pillule ex eis: ⁊ si dentur cū decoctione fenugreci pri⁹ bene loti multum iuuabit. Et vidi in expientia ꝙ si exhibeatur cū puluere illo meo dicto supra. ℈. ß. boracis mineralis de speciebus saliu3 quo vtuntur aurifices mirabil'r educit ⁊ fetum ⁊ secūdinam ⁊ proprie cum aqua arthemisie que etia3 a proprietate idem operatur. ¶ Pñt ēt fieri fumigationes in deorsum ad eandem intentione3 cū aromaticis vt ligno aloes cassia lignea ⁊ galia muscata incorporatis cum modico myrre ꝑ deorsum: ⁊ ista omnia valent non tm̄ ad facilitādū partu3 nālē: sed etiā partū innālē stāte viuo fetu. ¶ Et d̄r ꝙ si magnetē mulier tenuerit ī manu statim parit. Item corallus albus alligat⁹ coxe facit ad facilitandum partum. Et dicit Guil. de varignana. ꝙ lapis aquile suppositus a proprietate partum accelerat ⁊ dolorem minuit: et idem facit ligatus in petia ⁊ superligatus coxe dicit etiam se expertum esse ꝙ si tollatur cor galline ⁊ ligetur super coxa dextra mulieris gallina adhuc palpitante partum accelerat.

Nota

¶ Qḋ si fetus fuerit mortuus qḋ cognoscitur primu3 ex precedenti difficultate partus: precipue q̄tuor diebus vel quinq;. Nam dicit Aui. in caº de regimine aborsus ⁊ abstractione fetus mortui. Et scias ꝙ qñ difficilis fit partus quatuor dieb⁹ tunc iam moritur fetus quare occupatus sis in vita matris ⁊ nō occuperis in vita fetus: imo vt dicit stude in abstractione illius. Ego tñ nō starem cōtētus in hoc solū. Et in de signis ēt fetus mortui est vt mulier ꝑgnās remoueat satis repē te. de latere ad latus. Et tūc si ꝑcipit mulier ꝙ fetus moueat ad motū ipsius quasi nō alligat⁹ debite ad dorsu3: sed tanq̄ res corpulēta cadēs ad latus depssum: ⁊ postea facta reuolutione cadat in alteꝝ latus: tunc est signum satis euidēs mortis fet⁹. ¶ Aliud signū ponit cōiter ex p̄cedenti aliquo casu vel timoris vel tristitie ⁊ similium causaꝝ si ante casum percipiebatur motus fet⁹: ⁊ postea nunq̄ per tres vel quatuor dies ꝑcipiebatur talis motus ⁊ successerit vertigo vel scothomia vel lippothomia in tempore casus p̄dicti: tunc declaratur fetum mortuum.

Not. signa ad cognoscendum si partus sit mortuus.

¶ Sed qm̄ aliquotiens ꝓpter debilitatē fetus
nō mouetur sensibiliter sunt igeniati medici ad
discernendū de viuo vel mortuo vt obstetrix im-
ponat manus in aqua decoctionis camomille ꝛ
mellilori vltra tepiditatē parū calide: et postea
applicet manus taliter calefactas supra ventrē
mulieris supine attractādo aliqualiter ꝛ leuiter
cōprimēdo partes vētris: ꝛ ita faciat quinqȝ vel
sex vicibus: ꝛ tūc attēdat mulier si fetus moueat
nec ne: qꝛ si fuerit viuēs ꝛ si debilitatus ipso ali-
qualiter viuificato per cōmunicatā sibi calidita
tem probabiliter fiet in eo aliqualis motus. ꝙ si
nullus percipiatur motus est signum probabile
mortis. ¶ Aliud signū postremū ponit cōmuni-
ter quod est signū certūliā mortis fetus per tp̄s ꝛ
est fetor quē percipit ipsa pregnās: immo ꝛ astā-
tibus cōmunicat: in quo casu intendendū est cū
fortiorib' remedijs in extractione fetus. ꝛ in hoc
valēt ꝛ data desuper et appēsa vel supposita vel
suffumigata per inferius: de quib' dicit Aui. ꝙ
ex medicinis bonis est cinamomū cū permiscet
cū rubea sup. tinctorū. Nā adeo fortis est ꝙ ipsa
bibita facit abortire fetū: aut etiā suppositū: et
cum hoc sedat nauseam vt dixit. ¶ Et de fortib'
medicinis in extrahendo fetū mortuū est qd̄ di-
cit Aui. vt infra. ℞. asse pondus. ℨ. ß. folioꝝ ruthe
sicce. ℨ. iiij. myrrhe. ℨ. ij. ꝛ dicit ipse ꝙ est dosis vna
credo ꝙ si diuidat pro duabus vicibus: erit etiā
satis fortis. ꝛ sumat in potu cū decoctione sauī-
ne. Quidā etiā dicūt ꝙ. ℈. ij. de galbano dissolu-
to in. ℥. j. vel. ij. lactis caprini si ipsum potet mu-
lier expellit fetū mortuū. ¶ De his autē que per
interius applicata ad idē faciūt fortissimum est
radix ciclaminis si coxe alligetur. Immo adeo
fortis est ꝙ si mulier trāseat super eā parere fa-
cit. nā de hoc dicit Aui. ꝛ buchormariē ī hoc caº
fortis est valde bibita ꝛ supposita: ita ꝙ quidam
estimant ꝙ si pregnās iacet super eā perducit eā
ad abortiendū. Itē folia saluie matrici supposi-
ta mox partū deponūt: immo dicit ꝙ opꝫ vt sta-
tim remoueant ne forte attrahant etiā matricē:
sicut est maxime cauendū ne pira sint in domo in
qua parere debet mulier: qꝛ ꝓhibent exitū. ¶ Et
dicebat Aui. de mente quorūdā. Et de illis que a
ꝓprietate hoc possunt est vngula asini si cū ipsa
fumigetur fetus mortu': nā extrahit eū. Addit: ꝛ
cū stercore ei' fit fumigatio per traiectoriū extra
hit mortuū velociter ꝛ similiter fumigatio cum
oculo piscis saliti. ¶ Ualet etiā emplastrum ad
extrahendū fetū mortuū si ponat sub vmbilico
vt infra. ℞. succi ruthe lib. ß. myrrhe puluerizate
ℨ. iij. galbani dissoluti ī succo arthemisie. ℥. ß. mi-
sceant omnia ad formā emplī ꝛ extēdat supra pā
nū ꝛ calidum superponat: ꝛ fortius erit si addat
parū pulueris colloquintide. nā assa galbanū ca
storeū ꝛ puluis colloquintide habēt magnā viꝫ
in ista intentione: nunq̄ tū exhibeant ista fortia
nisi prius exhibita sint leniora: etiā vbi exiret fe
tus siue viuus siue mortu' nō ꝯuenīēter nisi pri'
rectificato debito situ illi' vt exeat ſm vnū bra-
chiū vel ſm vnum pedem est necessaria obstetrix
multū docta stante fetu viuo ad reducendū pri'
ad debitū sitū intra matricē: ꝛ deinde exhibeant
illa prouocatiua dicta. ꝙ si fuisset mortuus ope-
ratio chirugica erit necessaria: ꝛ in hoc eligat di
ligens ꝛ expertus chirugicus. Et ista mihi suffi-
ciant de his intentionibus satis summarie.

Medicamē Auicē. ad expellēdum fetuꝫ mortuum.

¶ Uenio nunc ad literā nostram que est secūda
pars principalis huius capituli ibi. (Uentose
quoqȝ ꝛc.) In qua dn̄s Rasis ponit ingenia loca
lia ad prouocationē faciētia cū ventosis positis
sub curuatura poplitis: postea cū flobothomia
ex saphena facienda ad conuertendū sanguinem
ad matricē: postremo laudat ventosas apponi
debere femori vel supra radicē coxarū. nā ille ꝓ-
prius ꝛ immediatius educūt ex matrice. vt patet
ꝛ hoc totū intelligat precedentibus reliquis cō
munibus in casu fiendis: de quibus latius infra
loco suo determinatur. Et ista sufficiāt pro expe-
ditione literali capituli.

Declaratio secūde partis principalis.

Expedito

caº literaliter cū disgressione fa-
cta de facilitando partum ꝛ edu
ctione fetus aliquotiens viui in partu nō natu-
rali: ꝛ aliquotiens mortui vt visum est: restat ad
ampliationē materie videre breuiter de quid no
minis ꝛ rei cōstrictionis mēstruorū: deinde sunt
ponende distinctiones ꝛ species etiā summatiꝫ:
ꝯn̄r veniem' ad causas ꝛ ad signa ꝛ ad curā.

Quid nominis

ꝛ rei cōstrictionis men-
struoꝝ. Circa primuꝫ sciē
dum ꝙ iste terminus retentio menstruoꝝ nō tm̄
dicit priuationē menstrui absolute: immo etiam
ꝛ diminutionem a consueta euacuatione vel ex
parte q̄ntitatis eius ꝙ debet euacuari: vel ex par
te temporis purgationis cum non purgatur tan
to tēpore q̄nto ꝯsueuit opposito modo ad ea que
dicta sunt de superfluitate mēstrui ſm diuersos
modos. sumit etiā aliquotiēs restrictio mēstrui
quasi improprie nō pro ablatione euacuationis
ipsius vel diminutione: sed pro difficili et labo-
riosa in accidentib' euacuatione: lꝫ euacuet de-
bita quātitas ꝛ cōsueta de materia: qꝛ tū cū inci
pit euacuari ꝛ in tp̄e ꝓximo euacuationi in qui-
busdā mulierib' fiūt graues dolores ꝛ difficilia
multū accidētia ex causis ꝓportionalib' causis
absolute retētiōis vel diminute: ꝛ ita debent in-
genia ad prouocandum quasi sicut ꝛ in absoluta
retentione: ideo medici aliquotiens sumunt istū
terminum retētio menstrui large multū: vt etiā
se extendit ad difficilem ꝛ laboriosam purgatio
nem eiusdem menstrui.

¶ Quid aūt rei retētionis mēstrui vt proposito
pertinet cui debet ꝓuocatio est retētio mēstrui
non naturalis vel preter naturā ad quā ꝯsequit
vel est apta sequi passio vt dicebat circa literam
qm̄ ꝓhibitio exitus mēstrui tp̄e impregnationis
vel eius diminutio: siue etiā in muliere post qua
dragesimum quintū annum vel in demacrata vt
in precedenti morbo vel exercitijs laboriosis vt
dictum est: nulla talis clauditur sub rubrica re-
tentionis mēstrui cui debetur prouocatio: sicut
etiam fuit dictum de muliere viragine supra de
mente Aui. in qua non solent emitti menstrua ꝛ
ita in eis non conuenit prouocare menstrua cū
non emittuntur. Quam etiam sententiā posuit
Rabi 16 particula affo. 7º de mēte Ga. in expōne
6. epidimiarū dixit. Aliquotiēs viroꝝ natura de
clinat in muliebrē naturā: quoꝝ caro delicata est
ꝛ mollis tāq̄ corporis mulierū. Addit: ꝛ aliqua-
rū mulierū quarū man' grosse ꝛ dure natura de-
clinat in naturā virorū. vn̄ ꝯcludit: ꝛ iō in mulie
re habente naturā viroꝝ ꝓpinata sibi medicina
mēstrua ꝓuocās nō pōt muliebria. i. mēstrua ꝓ-
uocare. Et hec de hoc principali sufficiant.

Distinctiones. Ueniendo ad distinctiones ⁊ species retentiõis mẽstrui possunt formari multe distinctiones ꝓportionales his que dicta sunt supra de sup̃fluitate mẽstruationis vt ꝙ quedã est retentio.i. ꝓhibitio fluxus mẽstrui ꝓpter causam naturalẽ ꝭm modos dictos supra: quedã ꝭm causam accidẽtalẽ de qua est principalis sermo. Et de hac dicebat. A. ad prinᵐ capituli de retẽtione mẽstruorũ ⁊ paucitate eorũ ꝙ quedã sunt ꝓpter causam innatã: ⁊ quedã ꝓpter causam antecedẽtẽ.i. propter accidentalẽ causam. ¶ Alia distinctio ꝯtrahendo retẽtionẽ mẽstrui ad paucitatẽ eorũ: quedã est paucitas absoluta minor euacuatione cõmuni vt in pluribꝰ mulieribꝰ reperte. Et de hac nõ est principalis intẽtio cui debet prouocatio: qm̃ ⁊ si sit modica respectu euacuationum cõmuniũ vt in pluribꝰ mulieribus debitarũ: posset tñ esse debita humide mulieri: immo fortassis sup̃flua respectu eiusdẽ mulieris: sed tunc dicit esse paucitas mẽstrui in illa ⁊ retẽtio ꝓñr qñ deficit a sibi debita euacuatione ⁊ ꝯsueta ob aliquã accidẽtalẽ causaꝫ. nã de hac est sermo noster cui debet cura. ¶ Alia distinctio loquẽdo de retẽtione per paucitatẽ mẽstrui a causa nõ naturali q̃dã est recẽs ⁊ ex modico tp̃e talis: quedã chronica ⁊ multi tẽporis. ¶ Alia distinctio: quelibet talis retẽtio vel paucitas aut reduci põt in manifestã causam accidentaliter occurrẽtẽ: vt est euacuatio sanguinis abũdans per nares aut per hemorroidas ad impressionẽ earũ minuẽtiũ humores ⁊ extenuãtiũ: ⁊ alias sĩles de quibꝰ infra aut nõ. ¶ Alia distinctio: talis retẽtio vel paucitas aut cõtingit in muliere in primis annis mẽstruationis postꝙ̃ certis periodis satis debite menstruata est: aut in medijs aut in postremis: et de primis duobus membris diuisionis maxime intelligitur. Possem ad alias discurrere: sed ista sufficiant.

De causis primo corporalibꝰ.

Cause. Ueniẽdo ad causas ipsius retẽtionis large sumpte dicatur ꝙ quedam sunt cause primitiue ⁊ quedã corporales. ¶ Et de causis corporalibꝰ quedã sunt tales ꝓprie in matrice: ⁊ quedã per casum cõmunẽ vt dicebat Aui. in causam cõmunicantẽ vel in toto vel in particulari mẽbro ad ipsam matricẽ. ⁊ quelibet talis siue ꝓpria ĩ matrice siue per viã cõmunitatis aut est ꝓpter casum in virtute vt ꝓpter fortitudinẽ retẽtiue vel debilitatẽ expulsiue: aut ꝓpter causam in materia sup. que dꝫ expelli: que aliq̃n peccat in venis toti cõmunibꝰ: ⁊ ita in vijs per quas dꝫ fieri ꝯuersio sanguinis ad matricẽ: ⁊ ita põt dici ꝙ est etiã ꝓpter causam in instr̃o idest in via ĩ toto vel in particularibꝰ mẽbris. aut est ꝓpter causam in instr̃o ꝓprie solo vt dicebat Auic.i. in matrice.s. viarũ eius per quas dꝫ emitti sanguis mẽstruus. ¶ Et ita descẽdẽdo particulariter specialius ad causas corporales. Primũ si cã fuerit in v̾tute tũc talis debilitas expulsiue potissimũ sequitur malitiã cõplexionis frigide ⁊ sicce sicut ex aduerso eiꝰ fortitudo sequit dñiũ in calido et humido caliditate iuuãte ad expulsionẽ effectiue ⁊ humiditate principaliter iuuãte ⁊ disponẽte ad expulsionẽ vbi frigiditas inspissando materiã ⁊ immobilitãdo debilitãdo caliditatẽ naturalẽ ⁊ siccitas ꝯstringẽdo meatus faciũt ad debilitatẽ expulsiue: caliditas tñ excellẽs: etiã exsiccando humidũ mẽbrorũ facit ad constrictionem meatuũ ⁊ adurẽdo materiã inspissat eã: ⁊ ita indisponit ad expulsionẽ. Et tales malitie complexionales adducere possunt ad debilitatẽ huius virtutis: nõ tm̃ ꝓprie m̃rici: sꝫ etiã in toto vel in particularibꝰ mẽbris cõicantibꝰ m̃rici: exempli gr̃a. infrigidato ⁊ exiccato ep̃e principaliter minorat gñatio sanguinis in eo. secũdo minorat seq̃stratio sanguinis vel ab alijs humoribus. ⁊ itẽ 3° debilitat expulsiua ep̃is in expellẽdo sup̃fluũ sanguinẽ ad matricẽ: ⁊ ita sĩr si sit lapsus in venis totiꝰ preter epar ꝭm dictas cõplexiones. ⁊ si multiplicet ab ep̃e ad venas totiꝰ sanguinis: tñ ꝓpter vehemẽtiã virtutis retẽtiue ipsarũ venarũ. nõ permittit dicta virtus trãsmitti materiã ad m̃ricẽ superfluã: ⁊ ꝓñr ꝓhibet superfluitatẽ menstrualẽ: q꞉ retinet sanguinẽ in venis disp̃sis ĩ mẽbris ꝑ nutrimẽto ipsarũ vt dixi.s̃. in cañ. de mulieribꝰ viraginibꝰ: ⁊ ita mala cõpl̃o frida ⁊ sicca ⁊ ẽt cal̃a ⁊ cũ mã ⁊ sine mã põt causare nocuᵐ in v̾tute vt dcm̃ est cõtẽtiua ⁊ expulsiua, simul cũ nocumẽto in instr̃o.i. in via vt pꝫ. Et has cãs expssit ẽt Aui. nõ faciẽs mẽtionẽ de mala cõplexione hũida: qm̃ cõpl̃o hũida relaxãdo meatꝰ ⁊ fluxibilẽ faciẽdo mãm ẽ magꝫ cã fluxibilitatis vt pꝫ.

De causis sumptis ex parte materie.

¶ Cause ãt ex p̃te mãe sunt ẽt diuerse q̃ adaptari p̃ñt: ⁊ ẽt toti. Nã paucitas sanguĩs mẽstrui ad m̃ricẽ veniẽs vel p̃uatio eiꝰ ẽ cã subtractõis mẽstrui vel paucitatis eiꝰ vbi paucitas sanguinis ĩ venis totiꝰ ⁊ in ep̃e est cã ꝑ viã cõitatis ꝙ nõ sup̃fluat q̃titas trãsmittẽdo ad m̃ricẽ. Et ꝓpterea eñõ sanguinis ꝑ nares aut ꝑ hemorroidas aut ꝑ aliã regionẽ: ⁊ ẽt multa cibatio in nutricibus de lacte ꝓprio ĩ pueris iã magnis est de causis retẽtionis mẽstrui. ¶ Ex p̃te ẽt materie stat diuersitas in q̃titate ꝓpter exuberãtiã sanguinis in venis: qm̃ tũc fit cã vt virtus nõ dñet ad materiam expellẽdã vnde nõ põt regulare expulsionẽ de venis cõibꝰ ad m̃ricẽ: imo etiã extẽdũt aliquotiẽs tal̃r vasa ex sup̃flua plenitudine ꝙ nõ possunt cõstrigi ad exprimẽdũ materiã ex eis: sicut etiã fuit supra declaratũ a materia vesice ab vrina vñ ꝓhibet vrinatio. ⁊ ꝑ sĩles modos multitudo materie sanguinee in venis m̃ricis põt esse causa etiã retẽtionis mẽstrui: lꝫ ẽt efficere possit hoc ꝓpter oppillationẽ ex multitudine. ⁊ hoc est de causis p̃cipuis ꝓpter q̃s sepe ꝯtingit vt mulieres multũ sanguinee nõ mẽstruent aut parũ. ¶ De causis ẽt ex p̃te materie est malitia substãtie vt duricies sanguinis ⁊ grossitudo eiꝰ: sicut ẽt viscositas eiꝰ siue fuerit in toto siue fuerit in venis m̃ricis. Et si ꝯtingat vt sĩl ꝯiũgat multitudo ĩ sanguine cũ grossitie eiꝰ ⁊ viscositate: tũc fit magis cã retẽtionis vel ꝓhibitionis mẽstrui.

De causis ex p̃te istr̃i

¶ Et cã q̃ est ex p̃te istr̃i ꝓprij: ex p̃te istr̃i dicebat. A. est oppil̃o q̃cũq꞉ fuerit siue attenuatoria vel ex occursu cãe fride ⁊ sicce vel ex cõprimente mẽbro sibi vicino apãato vel nõ apãato vt eẽt apã in itestino vel circa p̃tes vesice: imo ẽt ex ipsa matrice: vel ꝓpter myrach multũ pingue mulieris cõprimẽtis matricẽ: siue etiã fuerit oppl̃atio coartatoria ex p̃sentia.s. sanguĩs grossi viscosi vel m̃ri vt dcm̃ est vel ꝑ ꝑmixtionẽ cũ eo fl̃atis grossi viscosi vt sepe ꝯtigit in mulieribꝰ ociose ⁊ ĩ m̃ra q̃ete viuẽtibꝰ. ¶ Põt etiã oppil̃o carnosa esse cã huiꝰ vt pꝫ siue fit ex gñatiõe carnis vel pori in ꝯcanitatibꝰ venarũ: ⁊ forte multiplicatio pinguedinis in cõcaui/

De causis ... ex virtutũ.

tatibus venaꝝ est hui⁹ generis: ꝛ silr cū fit clausio poroꝝ venaꝝ terminataꝝ ad cōcauū mꝛicis: vel ꝓpter coagulationē sanguinis ibidem: vel ꝓpter escaras ibi factas ex medicinis causticis ab indoctis medicis q̄ ad matricē offerri nō debēt vt supra dictū est de mēte Ra.9.cōti. ꝛ ꝑ eundem modū cicatrices sequētes cōsolidationem vulneꝝ in mꝛice siue apostematū al's ruptorum siue fracturā venaꝝ ꝑ viā oppilationis esse possunt cause retētionis fluxus mēstrui: ꝛ nō tātuȝ oppilationes q̄ fiūt in venis ipsi⁹ matricis: immo q̄ fiūt in venis colli aliquotiēs faciūt ad dictā retētionem. ¶ Et has causas ex parte materie ꝛ ex parte oppilationis notauit Gal. 5. aff. cōmento. 29. cum dixit. Cause enim curande sunt vel grossities sanguinis vel cōstipatio venaruȝ sanguinem ad vuluam mittētium vel angustia oris ipsarum sup. venarum matricis: ita etiaȝ ꝛ cōstrictio ꝛ oppilatio quecunq; fuerit accidens tūc os intrinsecum matricis est de causis cōstrictionis vel prohibitionis fluxus menstrui.

De causis ꝑmitiuis.

¶ Cause aūt primitiue generaliter sunt omnes cause extrīsecus occurrētes q̄ adducere possunt ad nocumētum vel ex parte virtutis inducende s. compl'onē frigidā ꝛ siccā: ꝛ ita aer frigidus occurrens ꝛ siccus ꝛ cibi frigidi ꝛ sicci: ꝛ silr medicine taliter alterātes siue interius siue exteri⁹ applicētur ꝓprie circa mꝛicem vt sepe fit in restrictione fluxus menstrui: sunt de causis ꝑmitiuis cōstrictionis vel paucitatis mēstruoꝝ: ꝛ similr oēs cause occurrētes calefaciēdo supflue ꝛ adurētes humores ꝛ cōstringētes meatus ꝑ exiccationē: vt est laboriosum exercitiū precipue in tēpore calido: ꝛ cibi ꝛ medicine plurimū calefaciētes exiccātes siue interius siue extra operentur sunt de his: ꝛ ita ieiuniuȝ ꝛ subtractio cibi non tm̄ calefaciendo supflue: sed etiam subtrahēdo mām gn̄ationis sanguinis et abundātia ei⁹ est de ꝓpriis causis: ita similiter dolores ꝑ istū modū operantes sunt de causis. q̄cūq; etiam cause faciūt ad nimiā repletionem sanguinis vt delicate multū viuere ꝛ in magna quiete in muliere cuius epar est multuȝ sanguificū: etiā est de causis ꝑ modū declaratū supra similiter ꝛ quecūq; ingrossant sanguinem ꝛ inspissant vel viscosum reddūt vt est nauseatina satietas ꝛ comestio ciborū viscosoꝝ ꝛ grossoꝝ ꝛ pot⁹ aq̄ frigide ꝛ fructuū humectātiū ꝛ infrigidātiū est de causis cōstrictionis. q̄cūq; ēt faciūt ad oppil'onē attenuatoriā vt vehemētia anime accn̄tia ꝛ febres diuturne ꝛ ptisis ꝛ silēs sunt de causis retētionis. similiter illa omnia q̄ faciūt ad coagulationem sāguīs ipo fluēte vel parato fluere circa venas mꝛicis de occursu medicinaꝝ subito ad ꝑtes matricis sunt de causis: sicut ēt ea q̄ ꝯuertūt ad oppositū vt est ꝓuocatio sudoris in casu balnei et q̄ ꝯuertūt sanguinem ad nares vel ad hemorroidas. omnes tales cause primitiue sunt de causis cōstrictionis vel paucitatis menstruorum.

De signis ꝛ ꝑo euēt⁹.

Signa.

Uemēdo iam ad signa ꝓnostica: primum euentus: deinde ab bonum et ad malū: ꝛ consequenter ad demonstratiua specierum ꝛ causarum.

¶ Sit hoc ꝑm ꝓnosticū euētus ꝛ gn̄ale. Quādocunq; antecedūt cause manifeste primitiue siue corꝑales de his q̄ adducunt vltra malitiam complexionalem ad fortitudinem retentiue ꝛ debilitatem expulsiue de quibus dictū est: vl' que subtrahunt mām sanguineā vel minorāt eam in toto vel q̄ etiā ꝓhibēt transitū materierū sanguineaꝝ ad matricē vl' aliter faciūt oppilationem circa venas matricis ſm aliquā diuersaꝝ specierū oppilationis: tūc semꝑ medicus potest ꝓnosticari de cōstrictiōe mēstruoꝝ vel paucitate eorū. ¶ Alia ꝯclusio euetus: qn̄ in muliere etiā apparēter sana incipiūt minorari mēstrua in q̄titate vel cum difficultate maiori mēstruat ꝛ minus est tempus purgationis mēstruoꝝ q̄ꝫ cōsueta fit: ꝛ hoc nō accidat veniēte ꝑ prima senectute: sed antea in tꝑe iuuētutis tūc obseruato simili regimine cum ꝑcedēti ꝓnosticari supra futuraȝ retentionē menstrui large sumendo retentionē: patet cōclusio. Nam sicut incipit supfluere menstruū incipit paulatim subtilis: deinde augetꝰ et grossior fit: deinde descēdit ꝛ ꝑuenit ad subtilitatē ꝛ paucitatē vt allegatū est supra de mente Aui. ita ꝛ similiter cum incipit constringi vl' minorari incipit paulatim constringi: postea augmentatur constrictio obseruato regimine simili propter augmenratam esse causam.

De signis ꝓnosticis ad bonuȝ.

¶ De ꝓnosticis aūt ad bonū lȝ nulluȝ sit simpliciter bonū loquēdo de paucitate. i. cōstrictione nō nāli respectu debite sue eūationis vn̄ sumitꝰ indicatio de ꝓuocatione: tn̄ aliquotiēs cōstrictio in casu est laudabilis etiā facta a causa nō nāli: puta a medicinalibus alteratiuis vt qn̄ ꝓpter fluxibilitatē supfluam sanguinis deduceretur mulier ad dispositionē cacecticā. ꝛ beneficio medicoruȝ minoretꝰ fluxibilitas quasi vsq; ad restrictionē: tunc talis restrictio in casu est laudabilis vt pȝ. ¶ Aliud ꝓnosticū ad bonū in restrictione fluxus mēstrui ponitꝰ ab Hip. 5. affo. Mulieri mēstruationibus deficiētibus sanguinem de naribus fluere bonū est. qd̄ dictū videtꝰ aliq̄liter dubiū in retētione mēstruoꝝ preter nām facta ex frigiditate cum stipticitate vel ex oppilatione facta ex mā flegmatica grossa in venis matricis. Nam ꝑ talem fluxum sanguīs ꝑ nares videtꝰ augeri causa retētionis: potest tn̄ dici tenēdo ꝯbū Hip. verū absolute ꝙ lȝ ꝑ talem fluxum nariū nō eūetur mā faciēs oppil'onē: ꝓhibetꝰ tn̄ a casu in multas egritudines ī quas incurreret mulier ꝑ retētionē totalem sanguīs: de q̄bus dicetꝰ paulopost in ꝓnosticis ad malū: ꝛ sic est sigm bonū: cū nō superfluit dicta eūatio ꝑ nares: ēt est bonū: qm̄ facta tali eūatione de sanguine superfluo retēto alleuiatꝰ nā: ꝛ sic exonerata redditur potentior ad melius aperiēdum oppilationes que erant causa retētionis.

De signis ꝓnosticis ad maluȝ

¶ De ꝓnosticis ꝟo ad malum sit hoc ꝑm. Retentio sang. consueti euacuari per menstrua nisi ꝑ aliam regionem euacuando diuertatur vt ꝑ fluxum sanguinis narium vel hemorroidas vel alr neq; hoc succedat veniente senectute: ꝛ obseruato simili regimine quo prius conuenienter menstruabatur. tunc ex tali retentione pronosticari possum⁹ futuras egritudines in corpore mulieris. Et istud pronosticum ponit Auic. in effectu dixit. ꝛ sanguis effluit supra matricem cum exitu. i. vt exterius emittatur: ꝛ cū nō inuenit meatum sup. apertum ita vt sup. possit euacuari per venas matricis reddit sup. ad illa membra a q̄bus emittebatur. Addit: cum ergo iteratur id s. transmissio sanguinis ad matricem: ꝛ prohibe

tur euacuatio dilatatur, in corpore sup. dictus sanguis non euacuatus ⁊ facit incurrere egritudines sup. diuersas.

¶ Sed spãliter magis cõtrahendo ad egritudines in quas pnosticari possumus ex retentione mẽstruoꝝ pter nãm p° sunt; oẽs egritudines posite supra circa textũ de mẽte Gal'. 6. interiorũ: etiã dicebat Sor. si mã retineat pter nãm potest medicus pdicere alterã ex istis passionibus aut multas. s. q̃ptũ est ex membris supioribus vt est mania melencolia epilepsia caligo: ⁊ ita de alijs ⁊ q̃ptuz est de membris spũalibus sicut est tussis ptisis suffocatio: ⁊ q̃ptũ est de passionib⁹ mẽbrorũ inferioꝝ podagra: ⁊ ita de alijs. Uñ cõcludit cañ. pcticũ: vtile igit est mẽstruũ pter nãm retentũ puocare. Easdem sñias posuit. A. dixit: ⁊ accidũt ex ea sup. retẽtione pter nãz egritudines capitis ⁊ neruoꝝ sicut epilepsia ⁊ paralysis: ⁊ egritudines pectoris sicut tussis: ⁊ malitia anhelit⁹ ⁊ pl'ime ex egritudinib⁹ epatis sicut hydropisis: ⁊ alie: ⁊ alterat ex ea forma. i. habitudo in colore accidũt etiã ei cuius mẽstrua retinentur vt ibidẽ dicebat. Egritudines matricis de q̃b⁹ est pcipitatio mricis ppt collectionẽ suã. i. colli ipsi⁹: ⁊ declinationẽ ad partẽ lateris: qm̃ vt dicebat supra de malo situ mricis ppter retẽtionẽ menstrui aliqñ replent vene vnius lateris magis q̃ alterius: ⁊ ita fit nocumẽtũ vt supra declaratuz est. Fiunt etiã ibidẽ apostemata mricis: ⁊ calida dura: ⁊ ita fiũt egritudines stomaci de debilitate digõnis: ⁊ casu appetitus: ⁊ corruptione ei⁹.

¶ Aliud sigm spãle ad malũ: retẽtio menstrui sequẽs cicatrisationẽ vlceꝝ vel rupturã factaz in orib⁹ venaꝝ ex q̃bus mẽstrua fluunt: simil'r et sequens oppilationẽ ex incarnatione vel generatione pororum quasi sunt impossibilis curationis: patet conclusio.

De signis demõstratiuis generis.

¶ Ueniẽdo ad signa demonstratiua p° generis sunt satis manifesta relatione patientis q̃ non subsistunt cause vñ regul'r retineãt de q̃b⁹ dictũ est supra: cõcomitãt ẽt accidẽtia q̃ dicta sunt de mẽte Gal. cũ est retentio pter nãm de dolore in inferioribus ⁊ de tristitia: ⁊ de dolore in collo: ⁊ difficultate sepe vrine: ⁊ grauatur corpus: ⁊ extenuat: ⁊ cũ hoc veniũt sepe horripilationes propter euaporationes: ⁊ accidũt sepe inquietudo: ⁊ tristitia ẽt ppter easdem euaporationes.

¶ Et. 9. cõti. dicebat de mẽte Hip. seq̃t retentionẽ menstruoꝝ necessario sm longitudinem dierũ detrimentum in matrice aut gñatio apostematis calidi vel herisipile aut sephiros aut cancri: ⁊ sepe cõcomitat dolor renũ ⁊ spine. ¶ De signis ẽt est qd̃. ponit. 4. af. Si mulier q̃ neq; pregnãs est neq; gñauit lac hz sup. exuberans ⁊ perseuerãs huic menstrua defecerũt: ⁊ tũc opz memorari qd̃ dcm̃ est supra de supfluitate mẽstruorũ: ⁊ retẽtione: q̃ tales mulieres sunt cauẽde: nã fiũt lasciuiores ad coitũ: ⁊ coitũ appetẽtes: qm̃ retẽtis menstruis circa matricem resoluũtur ab eis ptes q̃dã acute vaporose q̃ prurituz causant circa genitalia vnde excitantur ad coitum.

De signis demõstratiuis specialibus.

¶ Uñ veniẽdo ad signa specialia causaꝝ: pmo si causa fuerit cõpl'o calida adurẽs dicebat Aui. signa sunt inflãmatio ⁊ exiccatio matricis: ⁊ stãt reliqua signa significãtia caliditatẽ sicut exẽpli gratia mulier bene colorata apta ad opationes sepe ẽt cõiungit sitis: ⁊ vrina fit tincta cũ veloci tate pulsus ⁊c. sed si fuerit caliditas sine mã erit vrina tenuis neq; stabit grauitas in toto vt ptz in ptibus inferioribus. Et qñ pur' emittit menstruũ tũc nulle alie supfluitates emittũtur nec alio tempore: vbi si caliditas cõseruat a mã tũc vrine sunt grossiores ⁊ aliq̃d de supfluitatib⁹ colericis emittit vel p mricẽ vel p alias regiones.

De signis a siccitate.

¶ Qd̃ si causa fuerit sola siccitas ⁊ paucitas sanguinis dicebat Aui. significãt signa siccitatis: ⁊ verificant eam extenuatio corporis: ⁊ vacuitas venaꝝ cum pulsu sup. duro: ⁊ pcesserũt aliq̃ egritudines p se extenuãtes vt febres resolutiue: vl' antecessit ieiunium: ⁊ vigilie vel alie cause extenuãtes: ⁊ stat citrinitas coloris vel plumbeitas cũ citrinitate vt supra verificatũ est in simili.

¶ Et si cõiungunt simul caliditas ⁊ siccitas sũt signa composita.

De signis a grossitie sanguinis.

¶ Et qñ causa fuerit grossities sanguis tũc maxime membra inferiora vt crura habent venas inflatas: ⁊ ad nigrũ manifeste declinãtes: ⁊ vrina rubicunda vl' subnigra fit spissa: ⁊ fit color palpebraꝝ: ⁊ circa oculos obscurus ⁊ si pũgat oppilatio ppter grossitiem mutabit vrina in tenuitate vel spissitudine sm mutationẽ aptionis oppilationũ aliquotiẽs.

De signis a frigore.

¶ Et si causa fuerit vt plerũq; euenit ex frigore cũ vitio humoris grossi frigidi ⁊ flegmatici: tũc dicebat. A. stat grauitas somni: ⁊ pfundatio in ipso ⁊ albedo coloris corpis: ⁊ viriditas venarũ vel ipsaꝝ sup. offuscatio ⁊ raritas pulsus. dixit: ⁊ multitudo vrine su. flegmatice: q̃r. s. grosse pallide. Uñ addit: ⁊ flegmaticitas egõnis. i. omnis eductio de supfluitatib⁹ est flegmatica: vbi si esset friditas sicut mã: ⁊ si vrina sit discolorata sit tñ tenuis ⁊ vtrobiq; est paucitas sitis: ⁊ plerũq; coniungit mollities corporis ⁊ sepe multitudo pinguedinis q̃ etiã addit ad oppilationem maxime cũ est circa myrach infra vmbilicũ ⁊ nõ appetunt tales mulieres coitũ: ⁊ aliquotiẽs emittũtur in istis menstrua alba viscosa: ⁊ aliquãdo emittũtur etiam tales supfluitates p intestina: vt dicebat Sor. ¶ Et si est a siccitate extenuante ⁊ cõstringẽte: ⁊ aliquotiẽs a strictura vel tortura venaꝝ declarat ex sensu: ⁊ precesserũt sepe cause extenuãtes vt supra dictũ est: ⁊ cõmuniter stãte tali strictura venaꝝ cũ mẽstruabãtur ex ꝯsuetudine semp quasi erãt diminuta menstrua ⁊ fiebat euacuatio cum dolore in catim ⁊ sumine: et qd̃ emittebatur erat subtile multum.

¶ Signa vero a pinguedine ⁊ ab apostematib⁹ vel ab alijs causis de cicatrisatiõe vel pãniculo orto vel carne vel musculo ortis in collo vel circa os intrinsecum matricis cum inspectione et actu haberi possunt etiam de aere frigido vel sicco occurrente: vel de medicinis interius vel exterius oblatis constringentibus: ista oĩa fiũt manifesta realtione patientis: et ita de reliquis causis primitiuis dicatur. ⁊ ista sufficiant de signis.

Cura. Ueniẽdo iam vltimo ad curã hui⁹ accidẽtis retẽtiõis mẽstrui oz p° supponere q̃ scripta sunt supra q̃ nõ omnis talis retẽtio indicat de sui puocatione: immo ẽ q̃dam q̃ nulla curatione indiget vt q̃ fit a causa naturali de pgnãte ⁊ sitib⁹: immo ẽt q̃ fit a cã non nãli vt ex extenuatione humorum: ⁊ paucitate cibi ⁊ sanguinis in toto vel in matrice quecũq; causa fuerit in hac non debet puocatio: sed solum

Nota aliũ canonem.

regimen resumptiuuz vt statim dicet in hac dis-positione est cõueniẽs. ¶ Quedam etiaz in qua talis retentio seq̄tur causam p̄ter nãm vt oppi-lationem cõtingẽtẽ ꝓpter cõsolidationẽ vlcerũ q̄ fiebant in matrice est difficilis curationis: cui quasi nũq̄ debet ꝓuocatio saltem ꝑ exhibita ꝑ superius. Nam de hac dicebat Serap. ⁊ oppila-tio q̄ accidit ꝓpter cõsolidationẽ vlcerũ: q̄ sunt in orificio matricis: vel sup. in orificijs venaruz matricis qñ cõsolidãtur est difficilis curatiõis valde: ⁊ fortasse est de cuius sanatione despera-tur omnino vt dixit. Sed addit. q̄ si impelleris ad curationẽ illius sup. pertinaciter ab infirma tũc cum empl'is ⁊ pesarijs leniẽtibus ⁊ aperien tibus opz vt curemus eam. ¶ Tãtũ ergo debet cura cũ dieta ⁊ potiõe retẽtiõi p̄ter nãm ad quã nata est passio sequi: ⁊ curatio futura est possibi lis: qꝛ tñ diuerse species retẽtionis diuersas ha bẽt cãs: quarũ q̄lz diuersa indiget dieta. Idcir-co multi auctorũ nullam de dieta fecerũt mẽtio nem in tali casu. Et si alicubi est repta dieta spe cialis in casu: talis est repta in retẽtiõe mẽstrui cõtingentis a causa vtpl'm eueniẽte vt fecit Ha lyab. ad finẽ capituli ordinãdo regimẽ cum exer citio forti: ⁊ multo: ⁊ ieiunijs cum diminutione cibi habẽs ꝯsyderationẽ ad retẽtionẽ cõtingen tẽ a frigiditate: ⁊ presentia materierũ grossaruz viscosarũ oppilantiũ ⁊c. Idem fecit Azaranius 27. ꝑticula caº. 24. de cibarijs ꝓuocãtibus men strua ⁊ vrinam. nam ordinãs dietã in cibo dixit quod cibi conuenientes sunt panis non tamisa tus cũ feniculo cymino ⁊c. vt supra declaraui in dieta difficultatis vrine. ¶ Stãte igitur ista causa vitet aer frigidus ⁊ grossus ⁊ ventosus et fiat electio aeris ad cal'm declinãtis: ⁊ hic exer-citium ⁊ motus ⁊ fricatio inferiorꝝ: ⁊ ita vigilie in casu cõueniunt. Et ita declinẽt cibi ad subti-liatiuũ ꝓuocatiuũ: ita vt sint ẽt carnes cocte cũ raffanis ⁊ sparagis ⁊ sil'ibus: ⁊ brodiũ cicerꝝ ⁊ fa seolorꝝ ⁊ ꝓprie rubeorꝝ multũ cõmendãtur cum stat tp̄s ꝓuocationis: ⁊ dimittere ẽt ⁊ in cibis ⁊ medicinis oĩa, stiptica acetosa ⁊ ingrossatiua hu morꝝ: ⁊ hoc sil'r est obseruandũ qñ retẽtio men-strui maxime sequitur sup̄fluitatem pinguedi-nis: qm̄ tunc regimẽ dz esse calefactiuũ subtilia tiuũ incisiuum in occursu oĩm rerꝝ nõ nãlium: ⁊ hic singulariter laudatur exercitiũ frequens cõ secutiuũ: ⁊ sicut dico de cibo ita intelligatur de potu ẽt aromatizãdo cibaria cũ cinamomo ⁊ cũ cassia lignea ⁊ modico croci. Ita vtẽdo potu aro matico vt vino subtili albo vel saltem medij co loris. ¶ Sed hec regula non dz in alijs specieb' retenti menstrui obseruari: qm̄ stãte calitate ex cessiua adurente humores ⁊ ingrossante: tũc opz vti regimine infrigidatiuo ⁊ humectatiuo in ci bis tñ aperitiuis. nã vt dicebat Serap. curatio harꝝ egritudinum est cũ remotione causarꝝ faciẽ tium eas ⁊ remotio earꝝ est cũ ꝯtrarietate. Et in hoc sepe contingit error in regimine: ⁊ in medi-cinis in retentione menstruorꝝ: qm̄ cõiter medi-ci intendunt cum calefacientibus subtilianti-bus ⁊ aperientibus ⁊ addunt in cãm: ideo hic oportet bene attendere maxime in dieta: et hic aqua ordei singulariter laudatur ⁊ cibi hume-ctatiui. De oleribus infrigidantibus ⁊ humectã tibus sunt vt de lactucis spinachijs cucurbita:

Nota

No. errorẽ sepe a me-dicis com missum.

citrullis endiuia matribus violarum impĩgua tis cum oleo violarum ⁊ amigdalarum dulciuz dimittendo omnia calefacientia maxime sicca. ¶ Illis autem quibus accidit hec egritudo pro pter extenuationem ⁊ paucitatem cibi in venis siue propter egritudines precedentes siue fortia exercitia vel ieiunia vel alijs vijs euacuationũ tunc dicebat Serap. ⁊ Halyab. q̄ cibi qui sunt multi nutrimenti ⁊ pot' vini antiqui. i. nõ gros si non tñ acuti: immo si fiat notabilis mixtio cũ aqua zuccari melius iuuabit ad humectandum ⁊ quies ⁊ tranquillitas ⁊ delitie ⁊ ocium: omnia talia humectantia in casu multum valent: ⁊ bre uiter regimen sit resumptiuum sicut al's sepe di ctum est.

Ab exte-nuatione.

¶ Et si causa fuerit mala complexio frigida tã-tum vel calida ⁊ sicca constringens ⁊ extenuans sine materia: tunc dieta conueniens sit cum ca-lefacientibus cibis vel infrigidantibus hume-ctantibus tamen de quib' sepe dictũ est. ¶ Et si militer si fuerit ex panniculo orto faciente clau-sionẽ vel ex apostematibus in matrice: opz vt in-tendatur cũ mitigatiuis: ⁊ facientibus in dieta ad curã ap̄atũ: ⁊ clausiõis sepe dictis: ⁊ ideo hic opz recurrere ad superius sepe dicta sicut etiã qñ causa esset per viã cõmunitatis ledẽs vt ex nocu mẽto epatis vel stomachi vel aliorꝝ membrorꝝ: ⁊ hoc totũ insinuauit do. Aui. in duobus verbis in principio capituli curationis huius nocumenti docens nos abbreuiare verba q̄tum possumus dixit. Cura quidẽ sup. cũ dieta pendente ex cale-factione ⁊ infrigidatione ⁊ generatione sangui-nis sup. grossi: et humectatione corporis sup. fa-ciẽtis oppil'onẽ: ⁊ curationes ap̄atũ sup. matri-cis vel mẽbrorũ vicinorũ: ⁊ cura clause. i. pãnicu li generati: ⁊ similium: vel carnis addite vel san-guinis coagulati in poris ⁊ similiũ: vt cicatricũ: sunt nota omnia talia sup. ex parte regiminis ex radicibus iteratis. i. ex canonibus sepe dictis. Et hec sufficiãt quantũ ad dietam.

De 2ª inte tione cura tiua.

Medicinalia.

Ueniendo nunc ad medici nalia primũ in ea que est impossibilis quasi curationis per prouocatiua vt propter carnem ortam vel pãniculũ generatũ vel cicatrices ⁊c. in quib' prouocãtia data desu-per essent ad nocumentũ in isto casu retento san guine cõsueto euacuari nisi preseruetur corpus mulier cadet ĩ egritudines vt dictũ est supra. Et ideo primum intendendum est talibus nocumẽ tis aptis euenire: deinde attendedũ est curatio-ni cum localibus possibilibus saltem prohiben do augmentum cause etiam si de curatione esset desperatio.

¶ Circa ergo primum preseruando a nocumen-tis propter retentionem sangui. consueti emitti per menstrua: et periodice fiat minutio sangui-nis ex basilica vel communi vt non multiplice-tur: ⁊ fiat etiam mundificatio materierum qua-rum portio miscebatur cum sanguine cum ap-propriatis medicinis ad materiam: et inducan-tur exercitia in tempore debito fienda ad prohi-bitionem aggregationis materierum in toto: et fricationes ad hoc plurimum valent. Et hoc insi nuauit Aui. cum dixit: ⁊ facta quidem a clausura que non curatur: et ab oppillatione orificiorum venarum ab incarnatione vlcerum; et alijs;

eius cura est abstractio sanguinis vt non mul/
tiplicetur: ⁊ mūdificatio corporis: ⁊ vsus exerci/
tiorum. ¶ Deinde veniendo ad localia. nā si fue
rit retētio talis ꝑ hoc ꝙ generaꝫ pāniculus: tūc
dicebat Rab. 9. continētis accidit matrici ꝙ ob
turaꝫ os ei⁹: ⁊ efficiꝫ tunica sup illud: ⁊ cū ea nō
erit dolor neq̄ alia emanatio: vtēdū est medica
tionibus su. localibus. Addit: vñ sedeat in aq̄s
lenificatiuis sicut in decoctione seminis lini et
fenugreci: ⁊ clysterisanda est cum clysteri in pri/
mo cum his rebus: etiā valet vt sedeat mulier in
aquis mundificatiuis ⁊ lenificatiuis dictis: ⁊ cū
oleo sup. de lilio ⁊ suppositio etiā fiat cū lana in
fusa in oleo lilino. radix etiā corone regie. i. mel/
liloti si infundaꝫ in dicto oleo in hoc valet. Dei
de ordina vt fiāt cannule: ⁊ si inuoluantur in la
na ⁊ infundātur in oleo: ⁊ supponātur vt pertin
gāt vsq̄ ad panniculum cum aliquali impssiōe
leui: ⁊ fiant in processu maiores ⁊ grossiores. Si
mulier toleret vsq̄ ad ruptionem panniculi vel
minorationē carnis addite cum medicinis pu/
trefactiuis vel corrosiuis eius ꝺm sciētiā chirur
gicoꝝ expertoꝝ. Et qñ ista nō sufficiāt addebat
Rab. in tali casu: ⁊ etiā in hemorroidib⁹ que ali
qñ sunt causa clausionis cū q̄bus etiā coniungi
tur dolor. Q̄ð nisi mitigeꝫ dolor sup. cum dictis
mitigatiuis: vtēdū est corroborātib⁹ lenificatio
nē cum fief. i. cum suppositorijs vel pesarijs cum
adipe anserino ⁊ medulla ossium ceruoꝝ: ⁊ bdel
lio. Addit: ⁊ nisi suffecerint vtendū est cura cum
ferro incidēdo panniculum vel su. aliā carnē ad
ditā vel hemorroidas ꝺm modū debitū. ¶ Et si
apostema mꝛicis vel circūstātiū fuerit in cā aut
declinatio mꝛicis fuerit ad malū situm dicebat
Serap. tunc opꝫ vt studeamus in primis in cu/
ratione haꝝ egritudinum: q꞉ qñ sanaꝫ remouē
tur ea q̄ sequunꝫ ipsas ex retētione mēstruoꝝ et
sup. ⁊ ipsa retētio: immo opꝫ vt redeamus ad ea
q̄ scribūtur in dictis capl'is. Et de hoc dicit Aui.
⁊ curationes apatum ⁊ cura clause vel clausure
⁊ siꝉiuꝫ sunt nota ex radicibus iteratis. ¶ Siue
ro cā fuerit paucitas sanguis in toto potissima
curatio stat in dieta resumptiua vt dictuꝫ est su
pra: ⁊ ex parte quietis ⁊ delitiaꝝ ⁊ ciboꝝ hume/
ctantiū substātifice ⁊ tandē multiplicato sāgui
ne in toto ꝯuenienter deinde sanguinē ad mꝛi/
cem ꝑ modos īfra dicēdos. Et si retētio mēstruo
rū est ex siccitate principal'r cōfert balneatio cū
aqua dulci vel decoctionis reꝝ humectantiū ad
cal'm declinantiū vel infrigidantiū vel tēpera/
tarum ꝺm qð siccitati ꝯiūgitur cal'itas vel frigi/
ditas vel tēperantia in actiuis vt in cā sicca cuꝫ
cal'itate fiat decoctio lactucaꝝ maluaꝝ matris
violaꝝ or. excorticati ⁊ florum nenufaris ⁊ sil'iū.
Et si cum frigiditate fiat balneatio cum aq̄ de/
coctio. seminis lini fenugreci ⁊ sisami ⁊ radicuꝫ
maluaꝝ ⁊ altee ⁊ impingueꝫ cū oleo amigdalio
⁊ pinguedine galline ⁊ butyro ⁊ similibus. Et si
coniungatur temperantia in actiuis fiat deco/
ctio cum altea melliloto paritaria arthemisia ⁊
camomilla ⁊ cum multo oleo communi impin/
guata: ⁊ fiat sessio in ea tepida vsq̄ ad vmbilicū
mane ⁊ sero: ⁊ fiat inunctio ad totam spinam cū
oleis similibus proportionatis.

¶ Sed cui coniungitur frigiditas magis q̄ est
causa constrictionis venarum propter vehemē/
tiam eius ⁊ spissationis sanguinis ⁊ consequē/
ter stipticitatis: tunc dicebat Serap. ⁊ idem di/
cit Haly. sufficit in prouocatione eorum vapora
tio cum specieb⁹ sup. aromaticis sicut dixit opti
mus Hyp. in tractatu quinto libri affo. s. illo af.
Muliebria educit ex aromatibus ⁊c. vbi vt di/
cit Serap. sermo eius est ꝙ calefactio cum reb⁹
aromaticis est ex eis que prouocant sanguinem
menstruum ⁊ exemplificat. s. illa que fit cum cas
siali. ⁊ costo ⁊ amomo ⁊ carpobalsamo ⁊ cinamo
mo ⁊ flore squinanti ⁊ alijs ex eis que sunt simi/
les eis in virtute ⁊ aromaticitate. Et adducit ve
rificando rationem huius quod est: quia vapo/
ratio cum huiusmodi speciebus subtiliat gros/
situdinem sanguis: ⁊ incidit eam ⁊ aperit opila
tionem que accidit in instrumentis menstruo/
rum ⁊ calefacit frigiditatem sanguinis in vasis
in quibus est retentus sup. propter spissitudinē
acquisitam ex frigiditate. vnde sup. humectatur
sanguis ⁊ fit fluxibilis. Propterea addit: ⁊ hume
ctat sup. talis euaporatio vt ros exiccationē sub
stantie eius. Et hic bene notate ꝙ licet dictum
sit de mente Hip. ꝙ calefactio ex aromatibus iu
uat per modos dictos: tamen hoc intelligi debet
tantummodo de calefactione facta ex euapora/
tione per deorsum ⁊ nō per medicinas sumptas
per superius. nam tales nō debent esse ⁊ aroma/
tice ⁊ si sint calefacientes ⁊ subtiliatiue. Nā istū
cañ. posuit Auēz. in capi. proprio dixit loquens
in casu: vbi humores grossi ⁊ viscosi sunt in causa
vt statim dicetur tunc erit necessarius syrupus
acetosus squilliticus. Addit: ⁊ erit necesse in oī/
bus administrationib⁹ tuis sup. datis desuper
admiscere que faciunt declinare virtutes medi/
caminum ad partes matricis: quod dictum est
multum notandum in tota cura. Addit: ⁊ medi/
cine bone ad hoc sunt in quibus est virtus pro/
uocandi ⁊ multiplicandi ⁊ in quibus fit odor fe/
tidus: vnde concludit: apiū vero ⁊ ameos ⁊ dau/
cum sunt bona ad hoc. feniculus est bon⁹ in hoc:
habet enim de fetiditate quod sufficit vt dixit.

¶ Si v̄o causa fuerit materia grossa viscosa op/
pilans proprie flegmatica vt sepe euenit: tunc
non sufficit tantum euaporatio per deorsum cū
aromatibus maxime cum cōiungitur in toto re
pletio aliquotiens sanguinea aliquotiens alio/
rum humorum. Nam in dicto casu si sola fiat eua
poratio cum aromaticis fieret commotio in ma
teria in toto existente ⁊ conuerteretur ad matri
cem et esset causa maioris oppillationis: immo
tunc oportet per superius prius occurrere etiam
aliquotiens cū flobothomia. Et de hoc loquens
dicebat etiam Serap. si autem cause que prohi/
bent cursum menstruorum sunt magne fortes
non sufficit tunc calefactio sup. facta per euapo/
rationem per deorsum cum istis rebus aromati
cis in prouocatione menstruorum vt dixit. Qua
propter oportet vt administretur regimen subti
liatiuum sup. stante materia grossa ⁊ mundifica
tio cum medicinis subtiliatiuis: de proprietate
quarum est vt euacuent humorem propter queꝫ
ingrossatur sanguis sup. flegmaticus vel melen
cholicus: et propter quem oppillantur orificia
venarum in quibus descendit talis humor.

¶ Ad practicam ergo veniendo in corpore ple/
ctorico in quo propter grossitiem sanguinis et
multitudinē ei⁹ fit oppil'o in venis matricis: cō/
iuncta etiā in habitudine totius repl'one san/

Nota hūc cañ.

No. verba Auenzo.

No. casum istum ⁊ de mō curandi.

guinea: etiam si similis in matrice esset oppila-
tio a materia grossa flegmatica viscosa in tali
casu ad materiam in toto existentem conuenit
flobotomia fiēda de vena communi nō nimie q̄
titatis ne sanguis conuertatur ad superiora.
Et non fiat flōmia saphenarum in isto casu nisi
prius facta flobotomia de vena communi: quo-
niā fieret commotio fortis in materia toti⁹ san-
guinea: ⁊ cōuersio versus matricem ⁊ maior op-
pilatio cōsequēter. Si etiā esset in toto p̄sentia
humoruz flegmaticorū viscosorū vel aliter gros-
sorum: vñ p̄ cōitatē eoꝝ ingrossel sanguis in ve-
nis matricis: in hoc etiam casu ante flōmiam sa-
phenaꝝ ⁊ conuersionē sanguis ad matricem est
prius p̄parāda materia in toto cū digestiuis ad
eñationem simul cū mā̄ exñte in venis matricis
⁊ est eñanda cum appropriatis medicinis ad eā

Nota hũc canonem Uiatici.

⁊ de hoc dicebat Uiaticus in casibus dictis.
Medicemus auferentes res illas vñ egritudo
solet euenire donec causa mēstruoꝝ.s. retētiōis
maior. i. añs sit ablata: deīde incipiēduz nobis
est a flōmia in vena q̄ vocał saphena ⁊c. Et ita
vult dñante mā̄ flegmatica in toto vel sanguīe
in venis mr̄icis: vñ reddał ineptus ad motionē
⁊ fluxibilitatem oportebit ipsum p̄digesta mate
ria ⁊ eñata flegmatica prius habilitare ad flu-
xū anteq̄ fiat flōmia saphenarum: ⁊ ita si fuerit
dñans sanguis in toto vt cā antecedēs p̄p mul-
titudinē retētionis mēstrui dz fieri flōmia p̄us
de vena cōi vel basilica q̄ de saphenis vt supra
dcm̄ est cōtra quē cañ. sepe incidunt medici ad
modica respiciētes ⁊ forte ducti errore p̄pter v̄-
bū. d. Rasis in diuisionib⁹ cū dixit in fine hui⁹
capłi: ex flobotomia saphene est ex eis q̄ prouo-
cāt menstrua sed flōmia ex manu abscindit ea: ⁊
silem sñiam ponit Ga. in suo de flōmia. particu-
la 6ª. ⁊ ponił a Rabi. 16ª particula cum dixit.
Flōmia man⁹ in apatibus mr̄icū impedit men-
struū: ⁊ ideo caue tibi ab illa sup. cum est necessi-
tas menstruationis. Et addit: sed flōia supra ca
uillā. i. saphenarū facit ad mēstrua. s. p̄uocatiua

No. alium cañ. practicantium.

⁊ b̄ añ tp̄s sup. cōsuetū mēstruorum dieb⁹ tribus
vel quatuor. Unde hic bene nota q̄ cū debet fie
ri flōmia saphene ad p̄uocādū semp̄ debet fieri
p̄ tres vel quatuor dies ante tempus solitū men
struationis: hi textus debēt intelligi cū sale qñ
s. est sola intētio ad eñandū sanguinē ex matri-
ce. nā tūc eñatio vt dicit Ga. dz fieri p̄ copulatas
venas ad matricē. i. immediatam alligationem
hñtes: qd̄ nō est in casib⁹ dictis: tūc sit p̄ª intētio
exequutionis ad añtē cām vt dcm̄ est. aliq̄tiens
ergo p̄uenit in habitudīe sanguinea fieri debere
flōmias de vena brachij ad minorādū plenitudi
nē: sed non fiat copiosa nimis ne diuertał a ma-
trice vt dcm̄ ē. ¶ Et aliqñ opz fieri eñonē de mā̄

No. bonuz digestiuuz ĩ hoc casu.

q̄ miscel sāgnini immobilitāte ip̄m: p̄us tñ ipsa
digesta: cui⁹ digō cū sit mā̄ grossa ⁊ flegmatica
vt p̄łm debet compleri p̄ subtiliātia ⁊ incidētia
exempli gratia: cum syrupo vt infra. ℞. oxymel-
lis simplicis. ℥. j. syrupi de duab⁹ radicib⁹ sine
aceto. ℥. ß. aquarum arthemisie apij ⁊ feniculi
añ. ℥. j. misce: cōtinuetur quatuor vel quinq̄ vi-
cibus: prius tñ bonū esset vt etiā supra dixi añ
syrupos aperitiuos sumere. ʒ. j. pillularum elefā
ginarum post quos syrupos exhibeatur medici
na eductiua materierum appropriatarū ad edu
cendum materiam flegmaticam grossam; nō tā-
tum a toto sed specialiter a matrice cum his q̄
statim dicētur. ¶ Et facta dicta euacuatione si
non sufficit dicta mūdificatio oportebit aliquo
tiēs bis vel ter reiterare dictam euacuationem
ſm maiorem ⁊ minorem cacochimiam in corpo
re repertam semp̄ predigerendo cum fortiorib⁹
in p̄cessu q̄ ante: vñ tunc valebit oxymel squil-
liticum cum syrupo de calamēto cū decoctione
rubee tinctorū ⁊ apij ⁊ calamēti: ⁊ aqua sublima
tiōis ruthe est mł̄tū ĩ hoc efficax ⁊ sp̄ aromatisē
tur syrupi cum cinnamomo vel spica p̄pter con-
uertere ad matricē.

Des. magistralis syrupi de arthemisia.

¶ Ad digōnē etiā taliū mā̄eꝝ. vz. facta ad min⁹ semel eñone vz syrupus de arthemisia magistra
lis: cui⁹ descriptio ponił vt infra. ℞. arthemisie
M. ij. pulegij calamēti origani melisse p̄sicarie
sauine sansuci enule campane camedreos p̄fora
te camepitheos matricarie cum flore centauree
minoris ruthe bethonice abugilisse. añ. M. j. ra
dicū feniculi apij petrosillij spargi brusci saxifra
gie enule diptami cyperi rubee tictoꝝ ireos peo
nie. añ. M. j. seminis iuniperi leuistici petrosil-
lij apij anisi nigelle carpobal. costi assari piretri
cassie lignee cordumeni calami aromatici fu. añ
℥. ß. conquassenł ⁊ infundātur in aqua fluuiali
sufficiēti p̄ diem ⁊ noctē: postea decoquātur ad
medietatis aque consumptionē: ⁊ tūc dimittan
tur ab igne donec aqua tepuerit: ⁊ tūc cuz mani
bus fricētur in ipsa aqua: ⁊ postea colentur ⁊ in
colatura addał mellis ⁊ zucchari qd̄ sufficit ad
p̄fectionē: ⁊ p̄pter viscositatē humoris addatur
de aceto acuto vel sq̄llitico magis ⁊ min⁹ ſm q̄
placet: ⁊ fiat syrupus ⁊ aromatisel cū cinnamo-
mo ⁊ spica. ¶ Postea fiat talr̄ digesta mā̄ eñatio
cū medicis appropriatis vt cū infusione agarici
cum turbith in oxymelle ⁊ aquis appropriatis.
Postea addēdo de electuario indo qd̄ est singu-
larissimū in casu nostro: ⁊ bñdicta hic etiaz mul
tū cōmendał ⁊ pillule eius ⁊ hiera simplex Gał.
Et pillule fetide ⁊ similes ſm doses communes.

Alius cas⁹ retētionis mēstruoꝝ.

¶ Et si mā̄ fuerit sāguis grossus a caliditate in
spissatus tūc oportebit si illa cal̄itas cōseruel a
mā̄ in toto p̄cipue colerica intēdere ad digōnē
illi⁹ mā̄e ⁊ p̄ñr ad eñationē cū alterātibus frigi
dis aperitiuis tñ ⁊ vim habētibus etiā ad mr̄i-
cē: de q̄b⁹ est syrupus de iuiubis ⁊ de succo endi
uie cū decoctione seminū cōium frigidoꝝ maio-
rū ⁊ in magna incensione syrupus de papauere
cū aq̄ decoctionis or. ⁊ seminū cucurbite ⁊ papa
ueris multū facit: ⁊ si nō fuerit magn⁹ excessus
in caliditate: sed propter diuturnitatē actionis
sit inspissata mā̄: tūc possumus intēdere cū qua-
si temperatis subtiliantibus tñ ⁊ aperitiuis: vt
cū syrupo de bizantijs ⁊ cum aqua capillorū ve.
⁊ lupulorū ⁊ sp̄gorū. Et si volum⁹ calefacere ma
gis: parū tñ aqua camomille scolopēdrie vł̄ cus-
cute habebūt in hoc bonam intentionem cū sy-
rupo de bizantijs ⁊ cum syrupo de duabus radi-
cibus. Et ista etiaz valebunt in sanguine grosso
quasi fecali nō per viam adustionis inspissato.
¶ Postea facta preparatione in materia fiat cō
sequenter euacuatio de mā̄ in toto simul etiā
cum appropriatis ad matricem: ⁊ in hoc ad ma
teriam colericam conseruantem adustionem:
⁊ ad sanguinem spissum p̄ viam feculentie valet
infusio reubarbari singulariter in aquis endi-
uie ⁊ lupulorum; ⁊ hoc non pretermittatur ad

apertionem ⁊ ad prouocationem quin cadat in
societate eius spica cum modicissimo vini subti
lis aromatici nisi fuerit nimia flamma in toto
q̄m tunc dimittendum est vinum. Nam spica cō
uertit ad matricem: ⁊ in infusione ponatur etiā
de aqua arthemisie q̄m magis appropriabit ad
intentionem infundendo. ℨ. ij. vel. iij. reubarba-
ri s̄m q̄d dictum est per. 12. horas: postea colatu-
re addendo de succo rosarum. ℥. j. vel. ℨ. x. et cum
modico succharo dulcoretur: vel addendo de ele
ctuario ro. Mesue ad dosim sufficientem. Nā in
his intrat scamonea vl' diagrediō in v̄tute quo-
rum vltra solutionem appropriataꝫ ad mām iu
uatur ad ꝓuocationem menstruorum ⁊ ī sāguīe
inspissato non per viam adustionis ad intentio
nem eūationis subtiliationis ⁊ apertionis sin-
gularissime facit infusio aloes de qua dictuꝫ est
in pᵃ parte. Valet etiam confectio de manna in
uētione Sa. nā cum solutione non nocet stoma
co: ⁊ dicte euacuationes aliquotiēs reiterentur
s̄m exigentiam semper predigesta materia.
¶ Et preter solutiua dicta desuper conuenit ēt
ad istam intentionem fieri clysteria magis ⁊ mi
nus fortia s̄m diuersitatem materie. In materia
eīm grossa valet hierapigra Gal'. agaricus ⁊ bene
dicta cum decoctione appropriata vt centauree
absinthij sauine abrotani ⁊ similium: ⁊ in min⁹
grossa cum leuioribus. ¶ Qua expedita intētio
ne ad mām in toto ⁊ a ꝓprietate ad matricem cō
uenit etiā ꝯfortare mineras totius exhibēdo ele
ctuaria ⁊ cōfectiones appropriatas vt in causa
frigida viscosa valet exhibitio dialacce diacur-
cume diacymini ⁊ diacalamentum est fortissi-
mum tyriaca antiqua. Et in causa calida valēt
triasandali ⁊ diarodon abbatis cum aquis ap-
propriatis: ⁊ possunt rectificari membra regalia
exterius cum appropriatis sepe dictis.
¶ Quibus completis intentionib⁹ superest vl-
timo vt proprius attendamus ad prouocationē
menstruorum cum medicinis: de ꝓprietate qua
rum est hoc efficere. Et dicebat. A. ꝙ sunt ille ta-
les q̄ mouent sanguinem ⁊ matricem ⁊ faciunt
ipsum penetrantem in poris sup. venarum ma-
tricis faciunt poros apertos ⁊ de illis que cōdu
cunt sanguinem ad matricem multa sunt inge-
nia. Nam omnia q̄ aliqualem faciunt dolorē cir
ca coxas mulieris vt ligature fortes ⁊ fricatio-
nes circa coxas ⁊ crura aliqualiter aspere faciūt
ad hoc ligature tamen non debēt esse permanē-
tes notabili tempore sed debent aliquotiēs re-
laxari ⁊ postea constringi. Et de hoc dicebat. A. ⁊
assiduatio constringendi cuꝫ bindis membra in
feriora ⁊ ligandi ea ⁊ dimittendi ea sup. sunt ex
cōuertentibus sanguinem ad matricem: ⁊ vento
satio vt dixit super crus ⁊ calcaneum ⁊ proprie
pinguis. i. cum scarificatione vt dixit est magis
conueniens sup. ad istam intentionem. Addit: ⁊
q̄nq̄ꝫ necessarium est vt fiat flobotomia super sa
phenam pedis alterius quando sup est facta flo
botomia ex saphena vnius pedis ⁊ est vena que
est post cauillam. i. infra cauillam pedis distan-
ter a cauilla per quantitatē digiti grossi ex trās-
uerso: ⁊ ita innuit ꝙ non sufficit: tātuꝫ semel fie
ri flobotomia de saphena: immo oportet iterare
aliquando de vno pede aliquādo de altero: semꝑ
tamen sit minuta flobotomia vt duarum vncia
rum ⁊ non vltra pro pede et quo talis non fit ꝑn
cipaliter ad euacuādum sanguinem ex matrice:
sed ad commouendum magis ⁊ ad conuertēduꝫ
ipsum ad matricem: ⁊ ita si fiat flobotomia de
vena geniculi ⁊ poplitis que nō sunt debiliores
in hac intentione ad diuertēdum ad matricem
semꝑ fiant de modica quantitate sanguinis. Et
ventose cum scarificatione super coxas aut suꝑ
calcaneum q̄ aliquando fiunt de vno pede ⁊ ali-
quādo de altero semꝑ sint in modica q̄titate. Et
talia ingenia ꝓcurētur vt supra dictuꝫ est ex sen
tentia Rabi per duos vel per tres dies ante pe-
riodum consuetum menstruationis. Deinde di-
cebat. A. ponens ordinē in opere administrētur
medicine vt aperiātur pori sup. venarum matri
cis ⁊ currant humiditates. i. disponātur ad cur-
sum. Addit: deinde administrētur medicine pro
prie ad ꝓuocāduꝫ sup. date desuꝑ ⁊ per clysteria
in matricem ⁊ pesaria etiā emplastra q̄ sunt sub
tiliantia sanguinem ⁊ aperientia oppilationē.
¶ Et hūc ordinem bene nota in intētione ꝓuo-
cationis quem artificiose posuit. A. in isto caᵒ q̄
male obseruat in practica: vt ꝙ prius intēdam⁹
cum conuertentibus sanguinem ad matricem ⁊
sup. commouētibus sanguinē in venis m̄ricis:
facta tamen prius eūatione de mā in toto si fue-
rit expediens ꝑ flobotomiā vel medicinas vt di
ctum est. Et post conuersionem sanguinis ad ma
tricem attendamus cum medicinis dilatanti
bus poros venarum matricis: q̄ intentio cōplet
cōuenienter cum balneis ⁊ sessionib⁹ ⁊ inūctio-
nibus ⁊ emplastris. Et deinde exhibeātur medi
cine ⁊ per superius ⁊ locales ꝓprie ad ꝓuocādū
q̄ sunt subtiliantes sanguinem ⁊ aperientes op
pilationē diuerse s̄m diuersitatem grossitiei ma
terie ⁊ etiam ex diuersitate cause ingrossantis si
ue flegmatice siue melencolice mixte cuꝫ sangui
ne vel ipsius sanguinis fecales vel ꝑ adustionē
inspissati. ¶ Et de omnibus his medicinis siue
ꝑ exterius applicandis siue ꝑ interius: ⁊ marie
de ꝓuocātibus dabat cañ. Ra. in diuisionibus
cum dixit. Et vti debemus medicinis ꝓuocanti-
bus mēstrua sed leuiore ꝑus: postea media: dein
de fortiore: quē cañ. obseruauit Mesuanius in ca
pitulo proprio cum dixit. Et vtatur medicinis
sanguinem menstruum deponentibus in ꝑmis
facilibus postea mediocrib⁹: ⁊ vltimo fortibus
si necesse fuerit. Postea ponens ordinē in dictis
medicinis enumerat eas incipiendo a facilib⁹
dixit sic. ¶ Medicine simplices faciles supple
ad hanc intentionem sunt aqua decoctionis fa
seolorum ⁊ cicerum rubeorum ⁊ alborum ⁊ fenu
greci ⁊ decoctio feniculi ⁊ scariole apij caulium
anisi anheti camomille sparagi ⁊ eius radices:
melissa ⁊ similia illis simplices vel composite.
¶ Mediocres vero medicine sunt mentastrum
fluuiale cyminum sticados ameos asse idest sa-
turegia cuscute flores squinātī spica absinthiuꝫ
petrosillium lilium aspargū armel cassami dar-
mē amomum leuisticum.
¶ Fortes vero medicine sunt rubea tinctorum
iuniperus mentastrum syluestre arthanita luf.
i. dragontea elleborus niger castoreum oppopo
nacum serapinum armoniacum piper euforbiū
cassialignea assarum nigella nasturtium syna-
pis myrrha sinsania colloquintida condisū car
pobalsamum xylobalsamum opobalsamuꝫ peo
nia ⁊ similia.

Nota sitū saphene.

Nota iterationē flobotomie saphene aliquādo esse necessariaꝫ ⁊ q̄litatē flobotomie.

Nota hūc cañ. Ras.

De medicinis simplicibus mēstrua prouocātib⁹.

¶ Aui. ãt inter medicinas q̃ bibunt visus est ponere ordinẽ in fortitudine ⁊ debilitate dixit sic. Et de illis q̃ bibuntur sunt calamẽtũ ⁊ decoctio eius cum aqua mellis ⁊ eius pulueri satio super aquã mellis: addit: ⁊ sauina est fortior eo: addit: ⁊ pulegiũ est forte valde ⁊ cinnamomũ. Ita videtur insinuare ꝙ cinnamomũ est fortius sauina in ꝓuocãdo ⁊ calamento ⁊ pulegio. Addit: ⁊ hierapi. ⁊ serapinũ ⁊ oppoponacũ ⁊ fruct⁹ ei⁹ ⁊ castoreũ ⁊ cordumeni ⁊ decoctio enule ⁊ decoctio alusnem ⁊ decoctio faseoleoꝝ ru. ⁊ semẽ sansuci. Aza. tñ posuit decoctionem faseolorum inter faciles vt supra. ¶ Possem multiplicare infinita quasi simplicia q̃ nominãtur a Rasi 9° cõtinen. de mẽte Gal. ⁊ aliorũ. Sed ꝓpter abbreuiare ꝑ̃ter dicta ponã q̃dam singularia de q̃bus sunt lupini amari rutha centaurea minor cyperuz feniculus poliũ daucus folia maiorane sicca arthemisia paritaria diptamũ siler montanum spica cortex cassie fi. borax acorus lactuca asini de qua dicit Aui. ꝙ ꝓuocat mẽstrua fortiter ⁊ interficit embrionem viuũ ⁊ extrahit fetũ mortuũ: ⁊ confert ap̃atibus duris in matrice ⁊ supposita ⁊ sedẽdo in aq̃ ipsius. Addit: ⁊ est x̃bũ notabile ⁊ est res magis ꝓuocãs menstrua ⁊ magis cõueniẽs conueniens ⁊ dixit quod administratur in vltimo avreus bibitus ⁊ supposit⁹. idest aureus est maxima dosis eius ⁊ de ea fecit Aui. 2. capitula in 2° cañ. vnũ in rub. de lactuca asini. aliud ca^m de siniar. Post has medicinas est etiã semẽ agni casti ⁊ leuistici: nã sunt fortes ad hoc radix eius ⁊ miliũ solis ⁊ serpillũ ⁊ bethonica ⁊ cardus bñdictus: nam vt dr̃ infallibilr̃ ⁊ potẽter menstrua ꝓuocat: alliũ ẽt ⁊ folia eius maxime in decoctione ⁊ balneo multũ iuuãt: ⁊ ista oĩa ꝯueniũt i cã frigida plr̃m ꝯtingẽte. ¶ Sed vbi cã sit cal̃a ista nõ sic cõuenirent. Sed endiuia cicorea scariola ⁊ seia eoꝝ ⁊ cucumeris ⁊ cucurbite ⁊ cẽtaurea et tassus barbassus maxime radix eius ⁊ radix altee ⁊ capil. ve. ista magis valerent: ⁊ si ponerent aliqua leuia calefacientia vt fenugrecum ⁊ caules fortius operarentur.

Singularia ad mẽstruoꝝ prouocationẽ

¶ His igitur sic enumeratis post ꝯuertẽtia ad matricẽ cũ ingenijs, dictis: restat ſm ordinez vt ordinent balnea ⁊ sessiones q̃ multũ faciunt ad dilatationẽ poroꝝ venaꝝ: de q̃b⁹ est si fiat decoctio vt infra. ℞. arthemisie pitarie folioꝝ ⁊ radicũ altee folioꝝ feniculi ⁊ absinthij fenugreci camomille. añ. ℳ. j. folioꝝ allioꝝ pulegij. añ. ℳ. ʒ. petrosillij spice celtice añ. tertiã partẽ. ℳ. bulliant ista oĩa in quatuor situlis aq̃ vsq3 ad ꝯsumptionẽ quarti: postea sedeat in ea mulier: ⁊ si ponatur media pars vini vel quarta ps vini albi erit fortior operatio. Si ẽt recipiatur fum⁹ ꝑ embotũ de dicta decoctione cooꝑiendo vas in quo est dicta decoctio cal̃a in cuius medio sit instr̃m ad modũ tube ⁊ vas ponat sub cathedra ꝑforata cũ tali instr̃o sedẽre muliere. ſ. cathedram ita disponẽdo ꝙ ps strictior instr̃i intret collũ matricis vsq3 ad dimidiũ circũdando pãnis ita vt fumus aliũde nõ ascẽdat: talis euaporatio plr̃m faciet ad intentionem. ¶ Et si voluerimus eam fortificare possumus cum dictis supra apponere etiam aliqua aromatica de cinamomo et ligno aloes ⁊c. ¶ Et de fece istaꝝ reꝝ põt poni supra femur ad formã empl̃i vel possunt fieri empl̃a cuz farinis fenurgeci ⁊ se. lini ⁊ cũ decoctione dicta ⁊ de lilio ⁊ oleo anhetino ⁊ cũ modico croci fiat emplastrum ⁊ superponatur infra vmbilicum.

Not. de ordinatione balneoꝝ ⁊ sessionum.

¶ Possunt ẽt fieri inunctiones circa ꝑtes illas cũ oleis de lilio vel spica anhetino ⁊ sĩl̃ibus: addendo semꝑ aliq̃d croci ⁊ cinamomi vel cassie lignee: ⁊ cũ his cõplebitur intẽtio scd̃a de dilatãtibus poros venaꝝ vt currant humiditates exhibitis: ꝯñr his q̃ sunt subtiliantia sanguinez ⁊ aꝑientia opilationẽ q̃ ꝓprie dñr medicine ꝓuocatiue siue exhibeant ꝑ supius siue exhibeantur local̃r ꝑ matricẽ cũ suppositorijs pesarijs siue fumigationibus ad ipsam matricẽ: cõmemorando in hoc qd̃ dicebat supius de mente Auen. in hoc differre dictas medicinas cum exhibentur ꝑ superius ab eis que per deorsum: qm̃ medicine ꝑ superius exhibende non debent esse aromatice: ideo debẽt declinare aliqual̃r ad fetidũ vbi contraria que exhibent per inferi⁹ ad aromaticitatẽ debẽt declinare ⁊ comemorãdo vt a leuiori incipiat vt dicebat Ra. in diuisionib⁹ ⁊ cũ hoc vt allegabat de mente Rabi. exhibeant ꝓprius ante tp̃s mẽstruationis per duos vel tres dies: ⁊ post exitũ mulieris a balneo dilatant pori de primo qñ tñ sudare cessauerit: ⁊ sic pro tunc teneant pedes in aqua decoctionis: etiã medicinarũ cõuertẽtiũ ad matricẽ aperitiuarũ vt est spica nardi calamus aromaticus assarum cassia lignea ⁊ huiusmodi magis valebit. ¶ Ueniẽdo ad practicã possum⁹ recurrere prius ad ea que dicta sunt supra de ꝓuocantib⁹ vrinã incipiẽdo a debilioribus: qm̃ vt fuit ibi allegatũ: ⁊ est sentẽtia Sera. in ca° isto vniuersaliter omne qd̃ ꝓuocat vrinã ⁊ aperit oppillatiões ꝓuocat sanguinẽ mẽstruũ qñ bibit ⁊ qñ supponit cũ lana. ¶ De ꝓuocãtib⁹ ergo sine nocumẽto est vt vult Sera. compositio vt. j. ℞. castorei acori seminis anisi ⁊ apij sup. añ. ℈. j. ⁊ da in potu cũ vino sup. albo lymphato.

No. iterũ hunc ca. multuz in hoc casu practicum

¶ Dixit Halya. faciẽdo electuariũ qd̃ in casu est multũ excellens dando. ʒ. j. cũ vino veteri fiat vt ĩfra. ℞. assari pulegij sauine: cuiusq3. ʒ. ij. anisi petrosillij se. apij ameos ruthe agrestis. cuiusq3. ʒ. iij. ⁊. ʒ. serapini armoniaci opoponaci: cuiusq3. ʒ. j. gũmas in aqua infunde. pigami. i. ruthe sicce medicamina tere diligẽter ⁊ omnia cũ melle misce despumato: hoc est singulare vt ptz inspiciẽti cõpositionem dando. ʒ. j. pro vice. ¶ Dixit Aza. ꝙ si dederis mulieri. ʒ. ʒ. castorei omni die cũ. ʒ. iij. succi mentastri fluuialis vel bibat. ʒ ij. corticum cassie sup. fistule cum aqua decoctionis rubee tinctorum multum facit ad prouocationez. ¶ Et Gal. in libro de facile acquisibilibus fecit decoctionem vt infra. ℞. prassium nepitam rutam corticem celsi. añ. ʒ. ij. coque in vino et aqua sup. vsq3 ad consumptionem medietatis ⁊ da bibere.

¶ Ponit aliud Sera. quod prouocat mẽstrua retenta septem annis vt dicit: factum vt infra. ℞. myrrhe calamenti montani: omnium añ. ʒ. iiij. passularum mundatarum ab interioribus suis. ℥. ij. ruthe recentis. ℥. iiij. sauine. ʒ. vj. terantur et conficiantur cum felle tauri et administrentur: crederem ego ꝙ intelligeret per viam suppositorij: quia per superius non auderem cum felle tauri sed cum aqua decoctionis radicum: rubee tinctorum est medicina satis domestica dãdo vsq3 ad. ʒ. ij. quando minor dosis nõ sufficiebat.

¶ De pesarijs autem prouocantibus est secũdũ

Halyabatem vt fiat decoctio lupinorum piga/mi. i. ruthe absinthij ⁊ in aqua dissoluatur modicum galbani ⁊ lana infusa in dicta mixtura supponatur. ¶ Aliud. ℞. castorei. ʒ. ſ. ℈. musci gra. ij. ⁊ cum oleo sambucino dissolue postea lanam in ea inuolue ⁊ submitte. ¶ Item ⁊ est domesticuꝫ sumatur de radice rubee maioris ⁊ intingat in felle alicuius animalis maxime rapacis vel cuꝫ melle ⁊ cum puluere nigelle superasperso. dixit Rosarius anglicanus ꝙ sit optimum suppositorium ad hãc intentionem ab eo probatũ ⁊ leuis precij. ¶ Fit etiam aliud nastale ad hanc inten/tionem excellens cum pulpa ficuum pinguium ⁊ succo mercurialis addendo gentiane ⁊ pulegij ana. ʒ. ij. nigelle. ʒ. ſ. subtilissime contritorum fiat mixtura ⁊ cum lana supponatur. Et Gale. ibi supra accepit duas ficus siccas ⁊ nitri obolum. ſ. bene incorporando fiat pesarium. ¶ Pro suffu/migijs autem singularissime valet colloquinti/da posita supra carbones sub cathedra: ipsa eñ vt dicit Auic. prouocat in dispositione. i. statim ⁊ sensibiliter oppoponacum ⁊ serapinum ⁊ cor/dumeni ⁊c. Si etiam fiat suffumigium ex deco/ctione sauine lauri ⁊ pulegij: ⁊ de eadẽ decoctio/ctiõe lauet mulier vuluam ⁊ partes circũstãtes nam multum proficit. Et dicunt quidam ꝙ si sumatur succi ruthe. ℥. ſ. ℈. cum vino calido biben/do in sero prouocabuntur menstrua in mane se/quenti. Dixit Ga. se esse expertum ꝙ si mulier pesarizetur cum spica nardi ⁊ ex ea bibat eodẽ tpe prouocabũtur menstrua. ¶ Posses facere clysteria imponenda in matricem cum decoctione re/rũ appropriatarũ multiplicãdo numerũ infini/tũ ex simplicib⁹ dictis supra: nõ curo ad oĩa dis/currere ꝑpter euitare prolixitatem. ¶ Sed nõ omittam: qđ est empericum: tamen ab aliquib⁹ illustribus scriptum: dicunt si patiẽs suis manibus dissoluat fermentum frumenti sicut fit cuꝫ pinsatur panis: deinde ad posteriora flectat manibus suis tm̃ ⁊ ore ter suggat dicta mulier de tali dissoluto: deinde bibat coclearium vnum mellis dicunt ꝙ mẽstrua reuertentur retinẽtia suum ordinem naturalem.

Suppositoriũ familiare.

Nota hoc empicum.

¶ Et hec sufficiant de tota materia commemo/rando ꝙ si ꝑ interius applicata nastalia vel clysteria vel fumigationes fierent dolores propter acuitatem medicinarum ⁊ punctiones. tũc eo casu dimittende sunt dicte medicine per tempus ⁊ intendendum mitigationi doloris imponẽdo de oleo rosato vel violato ⁊ alijs mitigatiuis doloris. Et hec sufficiant.

¶ De ragadijs matricis. Ca. xxv.

HE curande sunt ex medicami/ne de ragadijs ani. ¶ Pesa/rium quoqꝫ ex adipe anatis ⁊ ysopo ceroto ⁊ medulla cruris ceruini mixtis cum cera dissoluta in oleo de lilio aut narciscino subijciatur: si neqꝫ feb. neqꝫ acuitas affuerint. ¶ Qđ si illud fuerit cũ calore ⁊ acuitate: oleũ ro. adhibeatur ex vnguẽto qꝫ de cerusa similiter fiat pesariũ. ¶ Si aũt calor fuerit vehemẽtior sumat succ⁹ portulace semperuiue lactuce aut mucilago psilij: ⁊ fiat tabula de plũbo similis marmori in q̃ terũt colores habẽs in circuitu labium paruũ ⁊ ponat in ea aliquid de predictis succis ⁊ cum pistello plũbeo adeo sup ipam moueat vt de plumbo predicto liquori multũ misceantur ⁊ inspissetur succus ex quo fiat pesariũ postq̃ oleũ ro. ei admixtum fuerit ⁊ superponat. hoc enim medicamen cancro vulnerato qui est in matrice optimum existit ⁊ alijs ei similibus.

POst capitulum de prouocatione menstruorũ fecit. d. Rasis tria parua capitula de quibusdã malis dispõnibus matricis que plerũqꝫ sequunt ad ꝓuocationẽ mẽstruoꝝ vt de scissuris vel de ragadijs que fiunt in vulua. ⁊ sm de nascentijs vel apatibus que ibidẽ fiũt sine vlcere. ⁊ tertiũ de vlcerosis intitulatũ de plagis siue de cancro: aliquotiẽs vlceroso ⁊ aliquotiẽs non. Et hec tria capitula recta ꝯtinuatione cõtinuãt cũ ꝑcedẽti. nã postq̃ in precedẽti ca° determinat de ꝓuocãtib⁹ mẽstrua: que vt supra dictũ est re/tinent plerũqꝫ a materia grossa frigida oppilã/te: ad deopilationẽ talis materie fiunt necessa/rie medicine ⁊ per superius ⁊ per inferius acute occursu quarũ ad matricẽ ꝑpter acutã calidita/tẽ fit exiccatio in partib⁹ ei⁹ intrinsecis vel ꝟsus collũ: ꝑcipue cũ occurrũt medicine locales in forma pesarioꝝ taliter acute: vñ facta plurima calefactione ⁊ exiccatione ꝯñr fit distractio ⁊ separatio partiũ vel colli matricis vel ꝯcauitatis ei⁹: ⁊ ita fiũt scissure ⁊ ragadie in partib⁹ matricis: et qm̃ ad scissuras ꝑpter incessum humorũ calido/rũ ad matricẽ sepe ꝑpter vehemẽtiã doloris oc/curentibus materiebus corrosiuis circa dictas scissuras solent sequi apata per diuersos modos als dictos. Ideo rationabiliter et recto ordine post capm regadiarũ sequit capm de apatib⁹ matricis. Quia tñ apata matricis sicut ⁊ alioꝝ mẽbrorũ aliquotiẽs resoluunt anteq̃ sanient vel in/durent: ⁊ aliquotiẽs cũ nõ resoluunt terminãt ad dubleti ⁊ ad saniationẽ: ⁊ qñqꝫ cõuertunt ad duritiẽ aut cãcrũ. Ideo etiã recto ordine ꝯñr pri⁹ fecit capm de nascẽtijs vel apatib⁹ nõ saniatis: ⁊ deĩde tertio capm de apatib⁹ vlceratiuis ⁊ saniosis vel induratis ⁊ de cãcro: ⁊ ita hũc ordinẽ obseruãdo prius faciã expositionẽ literalẽ horum triũ capitulorũ: postea ad ampliationẽ declara/bo materiã de apatib⁹ matricis absolute nõ curans ampliare de ragadijs: qm̃ vt dicit text⁹ hic in principio cura est sicut ragadiarũ ani de qui/bus supra est sufficiẽter determinatũ includen/do sententiã simul horũ capitulorũ. ¶ Tota ergo ista pars diuidit in tres partes principales sm ꝙ tria facit capitula: partes patent. Primũ ergo capm prima diuisione diuidit in duas. Nã pmo ponit curã ꝯueniẽtẽ ragadijs ex causa frigida cõtigentibus. secundo ponit curã ragadiarũ a cau

Continuatio presentis capituli ad precedentia.

sa cal'a.scda ibi. ¶(Qd si febris vel punctura ibi adsit.) ¶De prima pte ponit curam gnalem remittens se ad ea que facta sunt in ragadijs ani. Scdo ponit quedã spãlia remedia ĩ cã frigida. ¶Dicit ergo primo loquẽs de scissuris q̃ fiũt in vulua: he curande sunt ex medicatione ragadiarum ani sup. diuerso mõ scdm diuersitatẽ causarũ et scdm varietatẽ eleuationis vel appropinquationis ad orificiũ ani correspõdenter et in matrice. Nã si ragadie fuerint visu cõprehensibiles circa os extrinsecũ matricis: debẽt curari cũ medicis applicãdis in suba magis corpulẽta. Et si fuerit in cõcauo debent curari cũ impositis magis liq̃dis pueniẽtibus ad pfundũ: declarat aut ragadias esse in matrice cũ nõ apparent sensu: q2 distant ab orificio extrinseco pcipue p actũ coitus qm̃ in illo actu mulier ẽt si sint in cõcauo pcipit dolorẽ pter expansionẽ spermatis calidi supra dictas scissuras et si sint in collo versus orificiuz posterius vltra dolorẽ q̃ fit in actu cõcubit9 extrahitur membrũ virile sanguine fedatum.

Declaratio prime ptis pncipalis

¶Consequẽter ponẽs remediũ in cã frigida factis ragadijs p aggregationẽ partiũ et pter separationẽ a frigido qd declarat p hoc qd dixit. Si neq3 feb. neq3 pũctio affuerint et sup. stẽt signa ragadiarum q̃ dicta sunt supra: tũc laudat pesariũ dicit sic. Pesariũ quoq3 ex adipe anat' de hysopo ceroto. i. de hysopo humida et medulla cruris cerui mixtis cũ cera dissoluta ĩ oleo hirino vl' narciscino submittatur. i. supponat: pt3 q ista puenist ad remouẽdã fritatẽ et siccitatẽ inductã q̃ fuerũt cã nocumenti cum talia sint calefaciẽtia et humectantia vt pt3: illa tñ sola sepe non sufficiunt sed ad cõsolidationem op3 vt ponant quedam medicine consolidatiue vt cũ thure mastice et draganto cum modico aloes.

Declaratio 2e ptis pncipalis.

¶Consequẽter in scda parte huius capli ponit curã ragadiarum q̃ fiunt a cã cal'a sine fine mã siue cũ mã: qd declarat p hoc qd dixit q si febris vel pũctura ibi adsint et duo facit. Na3 primo ponit curã dictarum ragadiarum a cã cal'a nõ multũ excessiua. scdo ponit curã qñ calor est multũ vehemẽs p vnũ singularissimũ remediũ cuius laudes ponit in fine capli. ¶Dicit ergo pmo q si fe. et punctura ibi adsint nõ tñ sup. intẽsa oleum rosatum adhibeatur. Addit: ex ceroto quoq3 d cerusa sil'r fiat pesariũ supp. cũ bõbice imposita et inuoluta in eo: istud est totũ clarum. Nam oleũ rosatũ infrigidat et remouet ardorem aliqual'r consolidatiuum: idem dico de vnguento de cerusa. Si tñ ragadie sint cũ putredine ita vt aliquotiens emittatur virulentia vel sanies: tũc op3 accedere ad clisteria leuiter abstersiua in matricẽ cum aqua ordei vel zuccari vel aqua lactis caprini et similibus de q̃bus dictum est supra: et facta mundificatione succedant consolidatiua. ¶De scda parte ponens curam qñ calor est vehementior dixit faciendo medicamẽ multum artificiosum: si autem calor vehementior fuerit sumatur succ9 portulace vel lactuce vel mucillago psilij vel supp. omnia simul et fiat tabula de plumbo sil'is marmori in quo teruntur colores sup. pictorum habens in circuitu labium paruum sup. ne liquor possit exterius effluere et ponatur in ea sup. tabula plumbea aliquid de predictis succis vl' supple dicta mucillago psilij vel sup. omnia simul et magis placeret cum pistello plumbeo vel supp. cum massa plumbea plana ex vna parte adeo super ipsam. s. tabulam moueãtur dicti succi donec de plumbo tabule et masse conterentis multum liquori predicto misceatur et inspissetur succus ex quo fiet pesarium sup. imponẽdum intra matricem postq̃ oleum rosatum ei admixtum fuerit. Et ponens laudes hui9 medicaminis addit: hoc nanq3 medicamen cancro vlcerato sup. multum doloroso qui est in vulua. i. in matrice vel collo eius optimum est et alijs eius similib9: patet enim q hoc est multum mitigatiuum doloris et consolidatiuum ratione plumbi remittit ardorem et punctionem et si postea coniungatur vlcus mitigato dolore ad absterfionem fiãt clisteria cum aqua zuccari vel mellis.

No. modũ faciẽdi tabulam de plumbo.

¶Facit etiam Gerar. vnum vnguentum in hac intentione infrigidatiuum et consolidatiuu3 in substantia liquida imponendum in matricem. vt infra et est egregium. ℞. draga3anti gũmi arabici infusorum in aqua ros. ceruse lote olibani sanguinis draconis. añ. ʒ. s. lythargirij. ʒ. ℥. olei ros. ʒ. ij. cere quod sufficit fiat vnguentum liquidum: patet enim quomodo ex intrantibus in casu fit multum conueniens.

Descri. vnguenti.

¶Facit etiam vnam decoctionem in lacte capno inijciendam in matricem et in casu ibidem vt infra. ℞. ceruse aloes olibani sãguinis dracõis boli arme. añ. ʒ. ij. conquassentur et bulliant in quartis. iij. ℥. lactis caprini vsq3 quo redeant ad quartam. j. coletur et colatura inijciatur ad remouendum pruritum et ardorem.

¶De apostematibus vulue non saniatis. Cap. xxvij.

Si cũ apostematibus istis adest calor et feb. fiõmia ex cephalica fiat. et patiens aqua ordei nutriatur et liniantur renes et femur et ilia et sumen ex epithimate apostematis calidi et infrigidetur locus quantum possibile est. ¶Si vero postq̃ febris et acuitas quieuerit et remãserit ex apostemate calido aliquid ex vnctionibus liquidis curetur: et muler in huiusmodi liquidis sedeat donec mollescat et maturetur.

¶Pesarium mollificans dura apostemata matricis et conferens doloribus in ea factis et paulatim ea quiescere faciens. ℞. adipis anatis medulle crucis vaccini bdellij mollis croci vitelli oui assati fecis olei de seminibus: fecis olei de lilio: omnium añ. partes equales. dissoluantur in vino aut rob et fiat ex eis pesariu3. est enim optimũ ad sedãdum dolorem et mollificandum duritiem matricis. ¶Patiens preterea sedeat in aqua in qua coquantur fenugrecũ et camomilla et mellilotum et caulium extremitates sigillatim aut omnia simul.

Equitur aliud capitulū
de apātibus que fiunt in vulua nō sa
niatis: ⁊ est scđa pars principalis hu/
ius ptis prius diuise ꝯtinuata cū p̄cedenti ſm
modū supra dictū: qđ caᵐ p̄ma diuisione diuidi
tur in duas partes. Nā p̄mo declarat apā eē ca/
lidū p quedā signa: p̄ñr ponit curam dicti apāt
in prinᵒ eius ad phibitionē eius augmenti ⁊ re
motionem eius. scđa ibi apud prinᵐ. (minutio
ex cephalica fiat.)

Declatio pᵉ partis.

¶ De p̄ma pte dixit. Si cū apāte vulue. i. matri
cis adest calor ⁊ febris sup. acuta: tūc sup. decla/
ratur apā tale esse calm ex mā cal'a essentialr di/
xit signanter: si cū apāte matricis. i. cū signis ap
propriatis apāti matricis de dolore ꝯtinuo cir/
ca matricē ⁊ grauitate in pte ⁊ difficultate vri/
nandi aliquali ⁊ ēt egerēdi: ⁊ qñq̄ cōicat eis sto
macus ⁊ sic fit nausea ⁊ singultus: ⁊ cōicat aliq̄/
tiens cerebrū vñ fit dolor capitis in sincipite p
pter cōitatē hoꝝ mēbroꝝ cū matrice vt videbit
infra latius loco suo. Tunc si ꝯiungat calor vehe
mēs sup. circa ptes matricis ⁊ sup. dolor acut' ⁊
fe. acuta: tūc manifestum est apā eē essentialr ex
mā cal'a vt manifestū est cū in apāte frigido: li/
cet sit grauitas circa matricē ⁊ inflatio nō est tñ
de dolore de quo sit curādū. Et in vētoso lꝫ sit do
lor aliquotiēs multū intēsus: nō tñ est grauitas
de qua sit curandū. Ideo stāte grauitate ⁊ tēsio
ne sil' cū dolore acuto ⁊ caliditate multū pcepta
in partib' matricis si cōiūgatur febris acuta cū
lesione mēbroꝝ cōicantiū: tūc euidēter significa
tur q̄ tale apā est ex mā cal'a pprius a dñio san/
guinea ppter multitudinē venaꝝ mēstrualium
ad matricē terminataꝝ. Et no. q̄ Ras. in hoc caᵒ
vt in multis alĳs fuit breuiloqu' solū fecit mē/
tionē de tali apāte cal'o: tñ qr frequētius tale ac
cidit in matrice ppter cāꝫ dictā de venis ad ma
tricē terminatis ⁊ ppter subam mēbri eē neruo
sam ad modū supra declaratū: ēt qr talia apāta
sunt magis piculosa q̄ flegmatica vel ventosa.

Declatio 2ᵉ pticule pᵉ ptis pn cipalis.

¶ De scđa pte ponēs curā dicti apātis duo facit
principalr. Nā p̄mo facit qđ dcm̄ est ad phibitio
nē augmēti eius. scđo ponit curā illius cum ali
qualr induraƭ qñ nō pōt in totū resolui ꝯuertē/
do ad saniationē. scđa ps incipit ibi. Si ꝟo post
q̄ febris ⁊ pūctio ꝗeuerint ⁊c. Priᵃ ps posset di
uidi in tot ptes quot principalia pūcta pōit de
cura. s. p flōiam diuersiuā in prinᵒ ⁊ scđo de die/
ta ꝯuenięti ex parte eius qđ sumiƭ de cibo ⁊ po/
tu: ꝯñr de applicatione localium extrinsecoꝝ et
sup. ēt intrinsecoꝝ cū alteratione acris. Dicit er
go de oībus his partibus legēdo lr̄am ꝯtinuaꝫ
stāte sup. tali signatione de apāte cal'o minutio
ex cephalica fiat: alicubi repitur ex basilica: ⁊ pa
tiens ex aqua ordei nutriatur: ⁊ epithimenƭ re/
nes ⁊ femur ⁊ ilia ⁊ sumen ex epithimate apāt
calidi sup. in prinᵒ ex infrigidante sup. notabilr
⁊ aliqualr ꝯfortāte repcutiente: ⁊ infrigideƭ lo/
cus q̄tū possibile est. ¶ Qđ dixit de flōia intel/
ligatur p̄cedēte vētris lenitiōe saltē cuꝫ clisteri
lenitiuo infrigidāte facto cū decoctiōe orđ. mal
uaꝝ ⁊ matrisiuolaꝝ ⁊ solatri cū cassia ⁊ zuccaro
albo ⁊ oleo violato sil' cū rosato sine sale: postea
fiat flōia diuersiua in corpore pleno ⁊ ex cephali
ca vt longior fiat diuersio: ⁊ ex basilica in corpe
mediocri vbi nō tanta est necessaria diuersio: et
ita dissoluiƭ difficultas diuersitatis lr̄e rep̄te de
cephalica ⁊ basilica: lꝫ dixerit Serap. in caᵒ isto
Flobothomamus in primis basilicam titillarē
i. in manu vt attrahatur materia ad superiora ⁊
ita magis ad longinquū: ⁊ hoc est in corpore ma
gis pleno: de hoc aliquid dicetur infra loco suo.
¶ Consequenter rectificetur aer ad frm̄ quātū
possibile est cū aspersione reꝝ frigidaꝝ vel eua/
poratione eaꝝ in camera ppria ſm modū vt in/
fra dicetur loco suo: deīde fiant epithimata cir
ca matricē ⁊ circa renes cum humectantibus et
cōfortantib' vt cū succis plantaginis portulace
semperuiue si expedit ⁊ lactucaꝝ ⁊ silium: et aquis
sublimationis eorūdē cū modico aceti ⁊ vini cy
dorioꝝ. Et faciendo inunctiones cum oleis ap
propriatis vt rosaꝝ ⁊ nenufaris cydoniorū myr
tilloꝝ ⁊ silium: ⁊ hoc in prima die vel scđa ⁊ vsq̄
quo debiliter intendūtur dolores fluente mate
ria: postea cū non intēdūtur remittantur dicta
frigida extremalr ⁊ ponātur aliqua debilia reso
lutiua cū eis ſm canones sepe dictos ⁊ de q̄bus
diceƭ latius infra loco suo. ¶ Et ita in regimine
diete dimittantur carnes oua vinum ⁊ quecūq̄
inflāmabilia vl' inflāmare potētia vtēdo aq̄ or/
dei in prinᵒ cū modico zuc. vel iulep ro. violato
⁊ silibus: postea cū spinachĳs lactucis portula/
cis cucurbita ⁊ silibus de quibus amplius dice
tur loco suo circa dietam infra: ⁊ ēt de his recur
ras ad ea que sunt dicta supra; de apātib' renum
⁊ vesice: nā quasi in oībus cōicant saltē q̄tuꝫ ad
dietam. ¶ De scđa parte ponit curā eiusdē apā

Declatio pᵉ ptis pn cipalis.

tis qđ non resoluitur in totū sed aliqualr indu/
ratur disponendo aut ad dissolutionē: aut vt ad
saniē ꝯuertatur: ⁊ duo facit: qm̄ p̄mo ponit intē
tiones ad curationē: scđo exeq̄tur ordinādo die
tā: ea q̄b' pficiunƭ dicte intētiōes ordinādo: pᵒ
pesariū ⁊ vltimo cū balneo in quo sedeat mlier
q̄ oīa faciēt vel ad cōuersionē in saniē ⁊ tandem
ad rupturā vel oīmodā resolutionem ptes pate
bunt legendo. ¶ Dicit ergo p̄mo de ista pte. Si

De pesarĳ.

vero postq̄ febris ⁊ pūctio ꝗeuerint. i. fuerit ali
qualiter remissa remanserit ex apāte aliq̄d sup.
in via indurationis: qđ declarabitur ex pōdero
sitate loci cum remissione alioꝝ accidentium vt
infra latius videbitur in signis: tunc sup. vt di/
xit continuando ex iniectionibus liquidis cu/
retur. i. immissis intra matricē medicis liquidis
virtualr ēt humectantes ⁊ mollificātes. Addit:
⁊ mulier in hmōi liq̄dis sedeat. i. in hmōi deco/
ctionibus sedeat vsq̄ ad vmbilicū donec molle
scat ⁊ matureƭ sup. apā vel resoluaƭ. ¶ Conseq̄n
ter ordinat pesariū immittendū in mr̄icē ad hāc
intētionē: deinde ordinat decoctionē in qua de
beat sedere mulier. ibi scđa. (Patiens p̄terea se/
deat.) Dicit ḡ pᵒ ꝯfectio pesarĳ. i. cōpō rei imittē
de in vuluā ⁊ mollificātis apāta vulue ⁊ sup. ali
quotiēs resoluētis ⁊ ꝯferētis dolorib' in ea fa/
ctis ⁊ paulatim ꝗescere facientis. ℞. adipis ana
tis medulle cruris ceruini medulle cruris vacci
ni bdellĳ mollis croci vitelli oui assati fecꝫ olei
de seminibus: fecis olei irini: omnium ptes eq̄/
les: dissoluantur in vino aut rob. i. vino cocto ⁊
fiat ex eis pesarium supple liquidum immitten
do in matricem vel inĳciendo ipsum cum cliste
ri vel inuoluendo lanā succidam in dicto liquo
re postea imponendo: sed mens Rasis fuit quod
stante apostemate in ꝯfundo matricis vt ponaƭ

istud medicamē liquidū fluens ad intra matricē vt meli⁹ ptingere possit ad locū apatū. ꝛ mulier tūc se cōuertat supra locū dolorosum vt medicamen ibidē persistere possit ꝛ cōueniētius operari. pꝫ eīm ꝙ hoc medicamē est mollificatiuū ꝛ resolutiuū ex parte intrātiū vt pꝫ: ꝛ ita disponet apa super ipsum qḋ remāsit vel ad saniationem vel ad resolutionē. Et laudans hoc pesariū dixit est eīm optimū sup. tale pesariū ad sedandū dolorem cū hic intrent anodina multa: ꝛ mollificandū duritiē vulue. i. matricis. ¶ Consequēter de alia parte ordinat decoctionē vel balneū in quo debet sedere mulier. Etiā ad dictas itētiones dixit: patiēs pterea sedeat in aqua i qua cocta sint fenugrecū ꝛ semē lini ꝛ camomilla ꝛ mellilotū ꝛ caulium extremitates sigillatim vel simul. Ista omnia sunt nota ex sepe dictis. nā faciūt ad mollificationem cum resolutione. Et sic sit finis huius partis.

¶ De vlceribus apostematibus ꝛ cancro matricis. Capitulum. xxviij.

Cum a vulua fluxerit sanies spissa aut virus tenue: si ex propinquo manat loco neqꝫ fuerit ibi profunditas fetida neqꝫ putrida: sumēda sunt aloes ꝛ myrrha ꝛ sanguis dra. ꝛ sarcocolla atqꝫ olibanū ꝛ loco superponenda donec consolidetur. ¶ Si aūt ex loco manauerit remoto: ex pesario qḋ nominauimus in. c. de sanguine ꝛ sanie fiat ꝑdisnia. ¶ Si aūt qḋ fluxerit est fetidū odorē habens malū: ex pesario secundo acuto fiat iniectio postqꝫ locus mundificatus fuerit ex aqua ꝛ melle iniectis per instrumentum eneum.

¶ Si vero cum hoc quod fluit fuerit punctio ꝛ dolor est apostema durum quod tactu discernitur summopere cauendum est ne aliquo acuto medicamine tangatur: sed fiat iniectio ex fricatione plūbi quam diximus aut ex vnguēto de cerusa: ꝛ flobothometur ex basilica ꝛ custodiatur ab omnib⁹ que choleram nigram gignunt ꝛ seminib⁹ et speciebus que pro condimento admiscētur cibis.

Hec est 3ª pars principalis huius partis vel 3ᵐ caᵐ intitulatū de plagis siue apatib⁹ vlceratis matricis ꝛ ptinuat ptinuatione vt supra: ꝛ diuidit principali diuisione in duas partes. Nā primo ponit curā apatū vlceratorū nō cācerosorū ipsius matricis. 2° ponit curā apatis cancerosi vlcerati. 2ª icipit ibi (Si vero.) Ipsoꝝ nō cācerosorū cū sunt in loco propinquo vt in collo matricis vel apud orificiū intrinsecū vel extrinsecū. 2° ponit curā eoꝝ cū sūt in loco remoto vt in profundo matricis. 2ª incipit ibi. (Si aūt ex loco remoto manauerit ꝛc.) De prima parte dixit. Cū a vulua fluxerit pus spissum. i. sanies grossa vel virus tenue si ex propinquo manat loco neqꝫ fuerit ibi profunditas fetida. i. superflue fetens vel profunditas fetida. i. sanies ex multo tpe fetida neqꝫ fetida sup. multū: sumenda sunt aloes et myrrha ꝛ sanguis drac. ꝛ sarcocolla ꝛ olibanū: ꝛ loco superponēda sup. ex quo locus est ppinquus: vel sup. reductis his in puluerē vel incorporatis cū aliquo liquore appropriato ad cōpositionē vnguenti.

¶ Sed nota nō esse mētē Ras hic ꝙ apparēte tali sanie vel virulentia etiā multū fetida debeamus immediate applicare tales medicinas cōsolidatiuas. Nā in hoc esset error magn⁹ vt als declaratū est in simili: sed voluit prius mūdificari debere tale vlcus a sanie vel virulentia vt in parte sequēti expresse ponit: qꝛ tū tale apa cācerosum est in loco satis manifesto et pōt sensualiter abstergi cū vlcus est sordidū. Idcirco in hac pte nō sic specialiter fecit mētionē de absterſione ꝛ mūdificatione ante medicinas cōsolidatiuas sicut i parte sequenti vbi vlceratio sit pfunda neqꝫ sensu visus vel tactus bene perceptibilis: ꝛ in quibus ex natura sit⁹ materie putride sunt apte magis retineri: semper ergo debent preponi medicine mūdificatiue cōsolidatiuis cū vlcus est sordidū: quales aūt sint dicte medicine mūdificatiue necessarie sufficienter dictū est supra in capitulo vlceris renū ꝛ vesice vel de mictu sanguinis ꝛ saniei. Nā in virulenta materia ꝛ acuta abstersiuū cōueniēs est aqua ordei vel zuchari vel aqua lactis: et in sanie grossa aqua mellis vel decoctio prassij ꝛ similes sunt magis necessarie: ꝛ ad maiorem doctrinā recurre ad dicta supra. ¶ Sequit alia pars: que est secūda huius partis in qua ponit curā talis vlceris existētis in pfundo matricis duo faciēs. Nā primo ponit curā illius a quo emanat sanies nō mltū fetida. 2° illi⁹ a quo emanat fetida multū. ibi (Si autē qḋ fluxerit fetidū hꝫ odorē.) ¶ Dixit de prima parte remittēs se ad vnā cōpositionē factā in capitulo de mictu sanguinis ꝛ saniei: si aūt ex loco remoto manauerit sup. sanies nō multū fetens: ex pesario qḋ nominauimus in capitulo de sanguine ꝛ pure fiat ꝑdisnia. i. immissio in matricē cū aliquo liquore. Nā in illo capitulo ad mediū capituli i illa parte: pus vero si minxerit eger. ordinauit Ras trociscos in casu nro cōuenientes in quib⁹ est virt⁹ lauatiua ꝛ remissiua caliditatis ppter naturā simul cū intētione etiā cōsolidationis. Nā ex quo tale vlcus in matrice in loco pfundo nō est plurime sordis neqꝫ male malitie qḋ declarat ex eo ꝙ sanies inde emanās nō est plim fetēs cōueniēter pōt exhiberi medicina in qua simul sit virt⁹ abstersiua ꝛ ꝯsolidatiua relinquēdo operationē nature sagacis i abstergēdo saniē p abstersiua ꝛ ꝯsolidando p ꝯsolidatiua: cōpō erat talis. R. se. melonis citrulli cucurbite: oīm absqꝫ corticib⁹: aā. ʒ. xx. boli armeni gūmi ara. olibani thurꝫ pinguis sanguis drac. oīꝫ: aā. ʒ. x. opij. ʒ. ij. ʒ. seminis apij. ʒ. ij. ꝛ formēt trocisci i pōdere. ʒ. ij. p quolꝫ declaratū est iuuamētū hoꝝ trociscoꝝ in casu vlceris vesice. ꝛ idē iuuamētū sequit i casu nro dissoluēdo vnū vel duos trociscos de dictis in lacte ꝛ imponēdo: ꝛ sic fiet mundificatio vlceris quasi integra. Et si sit intentio ad consolidationē magis tūc valebit collyrium de cerusa positū in co-

Des. trociscoꝝ pulcra. vesice.

dē capitulo:cuiꝰ descriptio estvt infra. ℞. ceruse
sarcocolle olibani gūmi ara. opij sanguinis dra.
omniū partes equales:dissoluant̄ ista cum lacte
caprino vel in lacte asine ⁊ imponant̄. ¶Et si ap
paruerit notabilis sanies ⁊ multū fetens tūc di
xit Ra. in tex. nostro cōtinuādo de secūda parte.
Si aūt qḋ fluxerit fetidū hꝫ odorem ex alio pessa
rio acuto fiat iniectio postꝙ locus mūdificatus
fuerit ex aqua ⁊ melle iniectis per instr̄m. s. ī ma
tricē:ptꝫ em̄ hoc qūo de sentētia sua est vt prius
mūdificet̄ vlcus cū ē sordes cū abstersiuo:⁊ post-
ea exhibeat̄ medicamē ꝯsolidatiuū:qḋ tn̄ parti-
cipet aliquali acuitate ad corrosionem ad remo
tionē carnis putride:dico signanter parū acuti:
qm̄ fortia acuta vt fuit supra allegatū nunꝙ de-
bent imponi in matricē ꝓpter mēbri sensibilita
tē:vnde in casu isto ad consolidandū cū collyrio
pauloante posito posset addi aliquid aluminis
cōbusti ad effectū dictū.

¶Sequit̄ alia pars principalis huiꝰ capl'i. vbi
ponit curā vlceris cancerosi ⁊ duo facit. Nā pri-
mo ponit signa ad declarādū ꝙ vlcus est cācero
sum reddendo cautū medicū in operatione illiꝰ.
secundo ponit curam ibi. (Sed fiat iniectio ⁊c.)
¶Dixit ergo primo ⁊ est totū notandū. Si vero
cū hoc qḋ fluit sup. de sanie vel virulentia multū
fetēte affuerint pūctio ⁊ dolor ⁊ apā durū quod
tactu discernit̄:summopere cauēdū est ne ex ali-
quo acuto medicamine tāgat̄:⁊ ita innuebat ꝙ
etiā stāte sanie fetida si cōiungant̄ accidētia cā-
cri de duritie apātis simul cū punctione doloro
sa ⁊ sepe si videri pōt apparet in eo color rubeus
offuscus cū caliditate aliquali. nā dicebat Raꝭ
in diuisionibꝰ. cū induratur apā in matrice ⁊ nō
resoluit̄ sup. factis debitis remedijs:immo anti
quatur dolor ⁊ remanet in ipso cū duritie calidi
tas pauca ⁊ pulsatio nō fortis: tūc apā factū est
cācer:tūc dixit tex. noster nequaꝙ debemꝰ appli
care aliquas acutas medicinas:qm̄ per eas ma-
litiat̄ materia ipsiꝰ cācri corrosiui vt supra decla
raui in prima parte in capitulo de polypo ⁊ car-
ne addita in naribꝰ. vbi bis ī tex. replicauit istā
sentētiā:cū caro talis est dura cū pūctione sup.
dolorosa summopere cauendū esse ne hec egritu
doꝫ vel ei similis ferro aut acuto medicamine tā-
gatur:sed sup. blādiēdū ⁊ ꝓhibēda putrefactio
⁊ acuitas in materia. Jdeo de secūda parte dixit
Ra. in tex. nostro ordinādo cōuenietē dietam in
casu:sed fiat iniectio ex confricatione plūbi quā
diximus sup. cū succis portulace lactuce ⁊ muci
lagine psilij vt dictū est in capitulo superiore. de
scissuris siue ragadijs matricis. nā ibi laudando
medicamen vt vidistis:dixit hoc medicamen cā-
cro vulnerato qui est in vulua optimū est ⁊ alijs
sibi similibꝰ. Et ita blādiendo opꝫ curare infun-
dēdo in matricē de dicta cōfricatione plūbi vel
dissoluendo cerotū de cerusa cū aliquo de dictis
succis vel aliquid sublimationis dictarū herba
rū:postea intendendū est omni ingenio rectifica
tioni humorū in toto ⁊ ꝓhibitioni eorū a lapsu.
vnde addit tex. ⁊ minuat̄ ex basilica sup. aliquo-
tiens ⁊ custodiatur ab omnibus que cholerā ni
grā gignūt ⁊ sup. cholerā rubeam:⁊ maxime que
cholerā nigrā per viā adustionis gignūt ꝓpter
inflāmationē eoꝝ. Jdeo addit:⁊ custodiat̄ a simi
libus sup. calidis ⁊ speciebꝰ que pro cōdimento
admiscent̄ cibis sup. que solent esse acute vt cina
momū. ꝫ. piper ⁊ sil'es:⁊ ita īsinuauit ꝙ ab oībꝰ
inflāmabilibꝰ vel inflāmare potētibꝰ in tali ca-
su cauēdū est ⁊ inclinādū sup. ad infrigidātia et
adustionē remittētia. Et si volueris cōuenientē
doctrinā de hoc videbis ordinata per me in ꝯsi-
lio facto de cancro pro quadā nobili de gētilibꝰ
ciue ianuensi. videbis etiā aliqua medicinalia
po sita supra in prima parte in capitulo alleg. de
polypo. Et ista sufficiant pro expositione literali
hoꝝ triū capitulorum.

Expeditus de textualibus hoꝝ triū par-
uorū capituloꝝ restat pro am-
pliatione māe dimissa pte ragadiarū mr̄icis ꝓ-
pter causam dictā venire ad materiā apātū ma-
tricis:quā etiā summatim ⁊ breuiter attingam
ne ꝯtingat ꝓlōgare sermonē inutiliter remittēs
me ī multis ad ea que dicta sunt supra ample de
pleuresi ⁊ apātibꝰ renū ⁊ vesice cū quibꝰ apātibꝰ
vesice maxime cōmunicant apāta matricis. Ero
igitur excusatus primo de quid nominis apātū
matricis. nā ita est apā matricis egritudo conti
nens in se tria genera morborū in matrice sicut
alia apāta aliorū mēbrorū in alijs mēbris.

Distinctiones. De diuisionibꝰ etiā dimit
tā multas diuisiōes apā
tū cōmunes:de quibꝰ dictū est in locis supra al-
legatis:vt ꝙ quoddā est tale per viā inceptiōis
⁊ per viā paulatine cōgestionis:⁊ quoddā seqns
ad illos morbos ⁊ per viā defluxus. Et ita dimit
tā diuisiones que sumunt̄ ex parte morboꝝ:vt ꝙ
quoddā est in pnᵒ quoddā in augmēto ⁊c. Jdē di
co de diuisionibꝰ que sumunt̄ ex parte termina-
tionis:qꝛ quoddā resoluit̄ ⁊c. ¶Non omittēdo
vnā diuisionē in apātibꝰ matricis maxime neces
sariā cū ad duritiem terminātur. Nā de eis que
ad duritiē terminant̄:quedā terminant̄ ad duri
tiē cancerosam:⁊ quedā nō. Et de cācerosis: q̄dā
sunt facta vlcerosa:⁊ quedā nō. ¶Similiter di-
co de speciebꝰ apātū ex parte diuersitatis mate-
rie:vt ꝙ quoddā est calidū ⁊c. Similiter multas
alias omittā al's dictas. ¶Solū ponam vnā di
stinctionē que de apātibꝰ matricis appropriat̄
que talis est. qn̄ꝙ tota matrix apāt̄:qn̄ꝙ ſm par
tē tm̄ vel partes apānt̄:⁊ hoc mēbrū subdiuidit̄.
Nā dicebat Aui. loquēs de apātibꝰ calidis matri
cis:⁊ qn̄ꝙ fiunt in ore matricis. i. in collo mr̄icis
ꝟsus os extrīsecū vel os ītrinsecū mr̄icis: ⁊ qn̄ꝙ
fiūt in cōcauitate in partibꝰ eiꝰ in quibꝰ partibꝰ
qn̄ꝙ fiunt in altero duorū laterū vt ante ⁊ retro
vel sup. a dextris vel sinistris sigillatiꝫ:⁊ qn̄ꝙ in
diuersis partibꝰ eius diuerso modo:qꝛ in dextra
ante ⁊ in sinistra retro:vel aliter ſm alias possi-
bilitates. Jstis positis tm̄ de distinctionibus ve
niendū est ad tertiū principale de causis.

Cause. Causarū igit̄ apātis matricis quedā
sunt primitiue:⁊ quedā sunt corpora
les. Et de corporalibus quedam sunt humorales
quedam sunt ventose.

¶Et de humoralibꝰ si sanguis est in causa vt ple
rūꝙ euenit tūc maxime ꝯtingit ex retētione mē
struorū cū fit refudatio a venis mēstrualibꝰ ītra
spaciositates substātie mr̄icis. ⁊ per hunc modū
dicūt aliqui:immo fuit sentētia. A. in caᵒ ꝓprio
ꝙ qn̄ꝙ fiūt talia apāta ꝓpter eleuationē sperma
tis. i. ꝙ recepto spermate ī ꝯcauitate mr̄icis siue
virili siue muliebri pōt subīgredi substātia sper-
matis ītra substātiā matricis;⁊ inde fiet apā qḋ

De causis quando a sanguine.

reducit ad nām humoraliū: ꝛ credo maxime sanguineoꝝ ꝓpter rōnabilē cām: qꝛ cū sanguie magis cōicat ꝙ cū illis maxime in manifestis qualitatibus. Et hic potes inferre pulchrū correlarium supposito ꝙ sperma vt tenendū est nō possit nisi in testiculis gñari: qd̄ aliqd̄ est apa in aliquo mēbro qd̄ nec sibi sil'e pōt in eodē membro ꝑ viā paulatine ɔgōnis gñari: vt est de apate ex spermate gñato in matrice: qd̄ tm̄ ꝑ subintroitū in subam matricis gñatur. ¶ Et sicut dictuȝ est de sanguine ꝙ esse pōt mā apatis matricis: ideȝ intelligat ꝛ de colera ꝛ flāte ꝛ melia ꝛ nāli ꝛ preter nām: sepe tñ ɔtingit ex q̄busdā humiditatibus flaticis: qm̄ multitudo humiditatꝫ sepe ad matricem demandatur: ꝛ ēt ibidē gñatur.

Nota hoc pulchrum co.relariū

¶ De causis aūt primitiuis ꝛ extrīsecis dicebat Serap. ꝙ accidit ex ꝑcussione ꝛ ex casu ꝛ fortasse accidit vt dixit: ex aborsu post partum qñ obstetrix facit laborare mulierē. i. laboriose educit fetū ꝛ secūdinā. Nā tūc ꝓpter dolorē matricis disponit ad apata. ¶ Et qñq3 apatur ēt ex multitudine coitus qñ est supra mēsurā ꝛ egrediens ab equalitate: ꝛ nō tm̄ fit ex multitudine: sꝫ aliquotiēs ex exuberanti ꝙtitate instri ꝛ laborioso coitu. Et ita suppositoria acuta ꝛ pesaria qñolibet cum immittuntur mordicatiua in matriceȝ pñt esse de causis. Et sil'r ventose cū ponūtur in regionibus matricis in corpore impuro nō facta diuersione aliunde: ꝛ empl'a cal'a ꝛ inunctiones et sil'ia supra matricem posita pñt esse de cāis apatum matricis. Et hec de causis sufficiant.

Signa. Ueniēdo ad quartū ꝑncipale de signis sit hoc gñale: qñ occurrūt cause de ꝑmitiuis vna notabilis vel plures in muliere de q̄bus dictū est pauloante: in ea expectari opꝫ futuꝝ euētū apatis in matrice. Et hic afferant alia ꝓnostica euētus correspōdēter hisq̄ dicta sunt supra in apatibus alioꝝ mēbroruȝ in locis allegatis. ¶ Et sil'r de ꝓnosticis ad bonuȝ cū tñ nullū sit simpl'r bonū sed cōparatiue tm̄ d̄ q̄bus ponebat vnū Aui. in fine capl'i signoꝝ cum dixit. Et apa quidē matricis ꝛ eius dubleti quādo sunt in ore matricis possibile est vt sanētur. ¶ Et ɔtinuādo de ꝓnosticis ad malū dixit. Et si sunt ꝓfunda. i. in ꝓfundo situata nō est possibile vt sanent' sup. est valde difficile. ¶ De ꝓnosticis ēt ad malū dicebat Gor. oē apa matricis est difficilis curationis valde ꝛ potissime ꝙto magis approximat' ad interiora. Addit: qñ aut apa matricis trāsmutat' ad saniē: ꝛ si qd̄ erit sit virulentum diuersoꝝ coloꝝ ēt pessimū. ¶ Aliud posuit Ra. in diuisionibus de apate cācerosovlcerato cū dixit. Et cācer vlceratus est deterior ꝙ eē possit. Addit: ꝛ signū quidē vlcerationis ei9 est ꝙ currit ex matrice virus nigrū fetidū ꝛc. ¶ Aliō signū ꝓnosticū ad malū est. A. dixit in ꝓprio ca° de apate calido. Et de his qd̄ est deterius est qd̄ cōe pluribus partibus: ꝛ maxime sup. si fuerit in concauitate vt pauloante dicebatur. Et hec de pronosticis sufficiant.

De signis ꝓnosticis ad malum

¶ Ueniendo ad signa demōstratiua ꝑmū dicemus signa demōstratiua gñis ꝛ ꝑnr speꝝ maxie illaꝝ q̄ sumunt' ex ꝑte locoꝝ apatis ꝛ ex parte terminationis eius ad cancrū ꝛ ipsius facti cancri vlcerati ꝛ nō vlcerati: nō faciēdo mentionē de signis diuersitatis mãeꝝ calidaꝝ vel frigidaꝝ eaꝝ ꝛ speꝝ. nā de eis sepe dictū est. ēt qꝛ vl'r ex signis gñis pōt declarari: qm̄ dicebat Aui. si apa fuerit cal'm erūt oia accñtia illa vehemētiora nō etiā faciā mētionē de signis tēpoꝝ apatis neq3 terminationis ad saniē vel eruptionē: qm̄ oia talia signa sunt supra notificata in locis supra allegatis. ¶ Ueniēdo igit' ad signa gñis: q̄dā sunt proprietatis eius apatis: q̄dā sunt signa ꝑ cōitateȝ in mēbris q̄bus cōicat matrix.

¶ De signis ꝑ ꝓprietatē est dolor in matrice et grauitas vel pōderositas cū extēsiōe aliquali: ꝛ ꝑcipit mulier matricē quasi corrugari vel inferri iectigationē ꝛ sepe ꝑcipit' durities i loco matricis ꝛ coartatio in exitu vētositatis: ꝛ in ꝓcessu dicebat. A. accidūt exꝑssio ꝛ difficultas. i. conatus in egerēdo. ꝛ difficultas sup. inuria vt dicit glosa interlinearis: ꝛ id fit vt dicit Aui. ꝑ coartationē apatis sup. factā ꝛ intestino recto: et ēt circa vesicā ex ipo apate matricis: cū ipsa matrix iaceat in medio intra intestinū rectū ꝛ vesicā vt supra dcm̄ est in anathomia eius: iō nō est mirabile si ēt remittat' vētositas aliquotiēs ita vt nō videat' vētositati meatus ad exeundum vt dicebat Auicē. hec sunt signa ꝓprietatis apostematis matricis. ¶ Signa vero ꝑ cōitatē membroꝝ q̄ matrici cōicant: q̄dā sunt signa prima q̄ manifestant' in mēbris vicinis matrici: quedam in situ al'r distātib9: de primis sunt qd̄ apparet pōderositas in dorso in ꝑte inferiori: ꝛ ēt in anchis ꝓpter alligationē ad has ꝑtes ꝛ īpedimentum: manifestat' ēt in vtraq3 coxa maxime interius: lꝫ ēt exteri9 ꝛ in anchis ꝛ in inguine fit nocumētū ꝓpter maximā colligātiā ad has ꝑtes: ꝛ aliqñ obstupescunt genua ꝓpter expāsionem nerui lati in deorsum ꝑ crura. ¶ De signis v̄o cōitatis mēbroꝝ magis longinquoꝝ dicebat Auic. stomacus em̄ cōicat ei quare dolet sup. aliq̄tiēs ꝛ accidūt in ea tristitia ꝛ angustia ꝑ cōitatē etiā ad cor vicinitate stōi ꝛ nausea ꝛ singultus ꝛ corrūpitur digō aliquotiēs ꝛ appetit9 aut sup. saltē debilitat'. Addit de cerebro: ꝛ cerebruȝ cōicat ei sup. matrici quare accidit dolor capitis in sincipite. i. in vertice: qꝛ matrix hꝫ directū aspectuȝ ad anteriorē capitis partē quare ad eā magꝫ cōicāt vapores ab apate eleuati. Addit: ꝛ dolor supple fit in collo ꝛ radice oculoꝝ ꝛ ꝓfunditate iporū cū grauitate fit in collo maxime in ꝑte posteriore ꝑ cōitatē ꝑ nuchā mediantib9 spōdilibus ꝛ in radice oculoꝝ ꝓpter vapores eleuatos ad panniculos cerebri anterius q̄bus originantur tunice oculoꝝ. Per cōitatē ēt cū toto dicit Aui. ꝛ sentit in toto corpore grauitatē. i. relaxationē virtutis in toto: nā mulier nō pōt recta incedere: immo claudicat apud deambulationē: ꝛ cum est sedēs nō pōt eleuari: ꝛ cū est stans difficulter sedet ꝛ vl'r ois motus localis fit ei difficilis. Hec sunt signa gñis q̄bus sufficienter declarat' apa matricis maxime cum inflatur pecten.

De signis ꝑ proprietatem.

¶ Signa vero specieꝝ ex ꝑte locoꝝ dicebat. A. ꝛ signat partem apatis. i. in locū in quo est apa locus pulsationis sup. ꝛ doloris. nā si apa est in parte anteriore: tunc dolor fit in sumine: ꝛ si i posteriore tunc nocumentum fit decliue ad dorsuȝ ꝛ si in parte dextra vel sinistra tunc nocumentuȝ cōicatur magis ad ancham dextram vl' sinistraȝ ꝛ si est in vtraq3 parte dextra ꝛ sinistra cōicat' ad vtrasq3 pixides. Et dicebat Ra. 9° ɔti. ibi ponit quasi sil'em istā sniam: ꝛ si fuerit in latere patien

De signis specierum

tur cū hoc inguines valde cū ipsa ancha. Si ēt
in parte anteriori magis difficultatur vrina ꝙ̄
sī est in parte posteriori. Et de hoc dicebat Hyp.
3ª affo. ꝓcipue matrice flegmonē patiente stran
guria superuenit. i. frequens fit guttatim vrine
emissio: ⁊ ibi sumebat flegmonē ꝓ quocūq; apā
te vnde ab eo vesica cōprimitur: ⁊ hoc maxīe ve
rū est qn̄ apā accidit versus collū ꝓpter id qd̄ su
pra dicebat de situ eius: q2 ſm cōcauū vesica est
altior ⁊ nō sic cōprimit. Econtra vero qn̄ apā est
in pte posteriori maior fit expssio in egōne ⁊ ma
ior difficultas. Qn̄. ēt apā est ꝓpinquū ori matri
cis sup. intrinseco dicebat. A. ꝙ vehemētius est
i. in accidētibus magis ledēs ⁊ durius eo qd̄ est
in concauitate: qm̄ os matricis sup. intrinsecū
est neruosum sup. magis ꝙ̄ pars intrinseca ⁊ cō
caua. Et hoc ēt dicit Ra. loco allegato dixit ꝙ si
fuerit apā in ore matricis erit dolor vehemens
in nocumēto ⁊ extendent inguines valde. Est ēt
aliud signū qm̄ apā versus os intrinsecū est tan
gibile ab obstetrice hn̄te manū delicatā et me
dium digitū longū: ⁊ illius qd̄ est in cōcauitate
tactus fit difficilis: vt dicebat. A. ⁊ addebat po
nendo vnū signū cōe ad distinguēdū partē in q̄
sunt apāta: quē textū ēt supra allegaui in caº ꝓ
cipitationis matricis dixit. Et in quacūq; par
te fit apā declinat matrix ad cōtrariū illius: ⁊ fit
difficilis somnus supra cōtrariū eius: ⁊ rōnem
adduxi supra maxime: q2 matrix refugit a parte
dolorosa: ⁊ ita cōuertitur in partē oppositam ēt
si apā videat ad se ꝓuertere ꝓpter grauitatē: ⁊ si
apā fuerit in collo ꝑcipiet ad tactū vel percipi
poterit ēt ꝑ visum maxime ponēdo speculū sub
muliere sicut ordinauit Ra. ad cōprehendēdum
emorroydes in matrice loco allegato.

De signis apatis matricis tendentis ad duritiem.

¶ Iam veniēdo ad signa terminationis ad du
ritiē qn̄ non ꝑfuit apā neq; est factū incipiendo
tunc minuitur dolor ⁊ pulsatio ⁊ febris ⁊ reliq̄
insequētia apāta cal'a: sed nō minuit grauitas
⁊ pōderositas immo fortassis auget. ¶ Sz sigm
apātis duri facti est apprehēsio eius cū tactu. i.
ꝙ ad tactū ꝑcipit durities in eo: siue exterius cō
primendo siue cū intromissione digiti si fuerit ꝟ
sus os eius ⁊ cū apāte duro ēt quasi induratur os
matricis intrinsecū: ⁊ in totū quasi nō est dolor
nisi cū fit cancer. Nā tunc dicebat Auic. doloris
vero euētus minoratur cū eo sup. apāte duro dū
nō fit cācer. Et si est sup. dolor aliqualis qn̄ non
fit cācer est res leuis: ⁊ cū tangit cācer ledit ta
ctus vehemēter. ¶ Et Ra. in diuisionibus dixit
in prinº capli cācri vt supra allegatū est ꝑ pte.
Cū' induratur apā accidēs in matrice ⁊ non resol
uitur ⁊ remanet in ipso durities caliditas ꝑuat
dolor ⁊ pulsatio nō fortis: tūc apā dur̄ factū est
cācer. Etiā qn̄ est cācer ⁊ pōt visu decerni: tūc ap
paret apā dur̄ nō equalis figure vt dicebat. A. a
quo ꝓcedūt vene grosse tortuose sicut varices ⁊
est mali colorꝫ turbidi. i. offusci decliuis ad rube
dinē sup. nō clarā q̄ est sicut rubedo fecis ⁊ qn̄q;
trahit ī colore ad plūbeitatē ⁊ viriditatē: ⁊ istas
diuersitates colorꝝ plane declaraui in ꝯsilio per
me facto supra allegato. ¶ Sed qn̄ non pōt per
visum cōprehendi significat ipsum grauitas cui
concomitatur lesio ⁊ punctio dolorosa circa pe
cten ⁊ emunctoria. Immo dicit Aui. ꝑuenit lesio
eius ad diaphragma sup. qn̄q; ⁊ dorsum ⁊ acci
dit dolor cū eo in vtrisq; oculis ꝓpter euapora
tionem que fit in eo succedente in eodem adu
stione ⁊ putrefactione: ⁊ tunc aliquotiens cōco
mitatur feb. q̄ est incipiens cum leuitate cū in
pit euaporatio: deinde acuitur ⁊ fit fortis cū ve
hementia doloris succedēte maiori putrefactio
ne ⁊ adustione in mā: ⁊ hoc est cū est in via ad vl
cerationem: ⁊ tunc qn̄q; succedit frigiditas ex
tremitatum ꝓpter dolorē vehementē et sudor
frigidus: que accidentia vel silia nō reperiūtur
in apāte duro cum non canceratur ⁊ sepe conco
mitatur dolor cordis in canceroso ⁊ aliquotiēs
sincopis propter vapores venenosos communi
catos cordi.

De signis distictiuis iter cācrū ⁊ vlceratū ⁊ nō vlceratū mficis.

¶ Signa aūt ad distinguendum nunquid can
cer fit vlceratus vel non vlceratus: sunt ꝙ in nō
vlcerato non apparet sanies vel virulentia de q̄
fit curandum: lz stent reliqua accidentia dicta.
In vlcerato aūt manifestatur pus notabilis ꝙ̄
titatis qd̄ non est equale habens sordiciem ⁊ vi
rulentiam: que ſm plurimum est mali coloris vt
dicebat. A. nigra ⁊ qn̄q; ē rubea ⁊ viridis ⁊ raro
fit alba: ⁊ est talis humiditas acuta fetida sepe
sicut virus perueniens ad viriditatem.

¶ Et dicebat Raſ. ꝙ si fuerit in ea vlcēra crepa
ta ⁊ est cōe: ēt ad cancrū vlceratū manabit ex eis
erugo ⁊ feb. patiet sup. saltē in prinº eruptionis
ꝓpter euaporationem. Addit: ⁊ extenuabit cor
pus eius ⁊ nocebūt ei medicīe mollificatiue ⁊c.
Et addebat, A. ⁊ qn̄q; currit sanguis purus sup.
ex matrice ꝓpter id qd̄ accidit illi de corrosione
s. venarꝫ matricis quare existimat ꝙ id fit men
strua: ⁊ tn̄ sup. non sunt: ⁊ ita qn̄q; tm̄ euatur de
mā putrida ⁊ de sanguine ꝯtento in venis ꝑris
malitiato propter corrosionem dictarum venarꝫ
qd̄ alleuiatur feb. ⁊ minuitur dolor acq̄sita trā
piratione in ipso apāte vlcerato: sed qn̄ocunq;
fit non est ei curatio vt dicebat Aui.

¶ Et dicebat Raſ. 9º continen̄. ⁊ est cōe ad om̄e
apā durum etiam non cancerosum: qn̄ extendit
tempus. i. prolongatur huius apātis duri infla
tur pedes ⁊ extenuantur tibie ⁊ cessabunt men
strua. Et qn̄q; etiam dicebat Aui. magnificatur
venter ⁊ accidit dispositio sicut hydropisis: im
mo sup. quandoq; fit vera hydropisis ꝓpter cōi
tatem ad epar. Et hec sufficiant q̄tum ad signa.

¶ Requiras alia signa specierum ex parte ma
terie vel diuersorum temporum apostematis ⁊
terminationis ad resolutionem vel saniem in
alijs locis supra vbi determinatum est de apāti
bus istis sum contentus ad presens. Hic volui
latius ponere signa apostematis duri cum can
cerato in matrice: qm̄ apātum durorum in ma
trice cum non in modico tempore curantur: faci
le declinant ad cancerositatem: ⁊ sepe cum non
possunt visu comprehendi fuit expediens pone
re signa manifestatiua eius ⁊ non vlcerati et vl
cerati.

Cura. Ueniendo ad curam primo circa die
tam ⁊ stante apāte calido vt plerunq;
euenit. Nam circa hoc opꝫ medicum esse magis
diligentem: tunc ſm diuersa tēpora morbi opꝫ
diuerso modo dietari: vt etiam dictū est in apā
tibus aliorꝫ membrorꝫ maxime neruosorꝫ vt pleu
resis ⁊ frenesis. nam opꝫ ita regulari in hoc sicut
⁊ in frenesi precipue in prinº. Nam de hoc dice
bat Rasis in diuisionibus in isto capitulo rega
tur supple eger regimine patientis birsen idest

aña calidū cerebri dādo in potu aquā ordei ⁊ si- milia. Nō igitur me extēdā particulariter ad sin- gula q̄ ꝯuenięter dici possent ⁊ circa dietā ⁊ cir- ca medicinalia remittens vos ad ea que scripta sunt in prima parte de frenesi ⁊ pleuresi: ⁊ postea in hac parte de añatib' stomachi ⁊ vesice. ¶ Sꝫ summatim colligēdo circa dietā sit sua habita- tio in aere frigido boni odoris in passiuis ad tē- peramētū declinātē: vitet mot' ⁊ oēs cause inflā- mātes. ⁊ ita furor ira sunt ad nocendū ꝑpter id qꝺ faciūt ebullitionē in materia ⁊ habilitatē ad fluxū. vitent etiā quecūqꝫ cōuertūt materiā inte- rius in ꝑn° ⁊ ita tristitia ⁊ timor omnino vitent ⁊ gaudere ⁊ bene sperare est in casu cōueniēs. Et ꝑpter istā causam de ꝯuertēdo materias interi' dicebat Aui. ⁊ precipiat sup. egro vt vigilet q̄tū pōt: q̄m sup. somn' ꝯuertit materias ad interio- ra. vnde in p̄ª ⁊ 2ª die bonū est notabiliter incli- nare ad vigilias. ¶ Circa cibū ⁊ potū opꝫ vt die- ta sit multū tenuis: immo declinās ad latus te- nuissime. Nā de hoc dicebat Aui. ⁊ opꝫ vt prohi- beat cibus et minoret in diebus primis vsqꝫ ad tres dies. vñ in p̄ª die ꝯstāte virtute sufficit exhi- bere aquā ordei cū iulep rosato. et in secūda die dare pultes ordei: et hoc nisi virtus sit dissoluta vt dictū est. Nā in corporib' delicatis nō sufficit aqua ordei vel aqua zuchari tm̄: immo ⁊ i prima die opꝫ dare de pultibus ordei aut de farre cola- to aut panē lotū ⁊ coquant i brodijs macris pul- larū gallinarū paruarū aut perdicū: rectificatis etiā brodijs cū lactuca ⁊ portulaca ⁊ similib' fri- gidis. Nā ex tenuitate diete natura fit auara ad ꝓhibēdū fluxū humorū: de quo fluxu tm̄ ē timor in ꝑn° hoꝝ añatū caloꝝ. Vitent etiā oīa potabi- lia ꝑpter id qꝺ faciūt ad subtiliationē ⁊ ad flu- xū preter ea que sunt necessaria via cibi. Nam de hoc dicebat Aui. ⁊ opꝫ vt ꝓhibeat aqua penit'. i. quilibet pot' ⁊ ꝓprie in prima die. qñ tñ neces- sarius est potus exhibeat aqua zuchari albi de- coctionis coriandroꝝ in ꝑn° vel sebesten vel iu- iubarū: ꝯñr ꝓcedēte morbo ⁊ fluxa materia opꝫ ꝭm necessitatē magis ingrossare dietā dādo de carnibus auicularū paruarū vel pullos perdicū aut gallinarū paruos. Et qñ declinat egritudo dicebat Aui. ciba eā sup. virtutē ⁊ cōforta ⁊ vini fica sup. cū cibo magis restauratiuo vel in maio ri q̄titate exhibito: ⁊ tūc pro potu potes exhibe re vinū si sit debile etiā mixtū cū aqua decoctio- nis zuchari. ¶ Hoc totū qꝺ dictū est verificat in añatib' calidis. nā in añatib' frigidis flegmati cis ⁊ melēcis tūc alia dieta magis nutritiua ⁊ in ꝑn° ⁊ in ꝓcessu est necessaria: q2 stat' ⁊ termina- tio illi' est lōga: opꝫ etiā vt patiēs inhabitet ae- rē tēperatū in ꝑn° in actiuis declinantē ad sicci- tatē si aña fuerit flegmaticū: ⁊ declinet ad humi dū si aña fuerit melēcū: ⁊ vigilare in flatico est sa tis cōueniēs vbi in duro somn' est magis neces- sarius. ⁊ cibi horū sint nutritiui facilis digestio nis ⁊ paucarū superfluitatū. in flatico ad siccū ⁊ virtualiter ⁊ ꝭm artificiū iclinati: ⁊ in melēco ad humidū etiā ꝭm artificiū. et pot' in flatico pōt esse vinū aliqualiter vigorosum et de vua nigra vbi in melēco ꝯueniētius erit vinū albū minus potēs: imo lymphatū cū aqua decoctiōis zucha ri vel liquiritie. Et hec q̄tū ad dietā sufficiāt.

Vigilie laudant in hoc casu.

De cibo et potu.

Medicinalia. Veniendo ad medicinalia in ꝑn° sctā vētris lenitiōe in añate calo ꝯstāte v̄tute ⁊ reliquis cōpetit di- uersio p flōªm basilice cōis vel cephalice ꝭm ca- nones al's datos: ⁊ aliqualiter dictū est supra cir ca textualia ꝭm exigētiā maioris vel minoris di uersionis: que licet flōª brachij videat esse nocēs per hoc qꝺ diuertit a mēstruis vel a mēstruatio ne: cū tñ retētio mēstruorū plerūqꝫ sit i causa: tñ per hoc qꝺ ꝓhibet fluxū materie in ꝑn° ipsa est necessaria. Et istā cautelā insinuauit etiam Aui. in ꝑn° quasi capli in cura cū dixit. Et flōª lꝫ cōse rat ad id. i. i ꝑn° est tñ i ipsa sup. apparēs nocuᵐ qꝺ retinet mēstrua ⁊ trahit sanguinē ad superio ra: cū tñ meli' sit vt prouocent mēstrua ⁊ magis iuuatiuū ꝓprie ei in quo cā est retētio mēstruoꝝ tñ decidēdo cōcludit dicēs. Et rectius quidē in ꝑn° est vt flōmet basilica quare ꝓhibebit effu- sionē materie supra locum añatis. deinde ꝯñr. i. fluxa materia i totū adhibeat flōª saphene: q̄m illa est vehemētioris cōitatis sup. cū matrice et magis attrahēs sanguinē sup. ex matrice q̄ illa basilice. vt ergo trahat sanguis ex m̄rice postq̄ fluxit simul cū sanguine retēto menstruali tunc post duos vel tres dies a flōª basilice ꝯuenit flō mia saphenarū ad finē dictū: etiā dicit. A. vt suc currat ei sup. nocumēto qꝺ fecit icurrere flōmia basilice. s. de retinendo menstrua vel ꝓhibendo fluxū eoꝝ ⁊ extrahendus est sanguis ꝭm mēsurā. nā in virtute debili extrahēdus est sepe ⁊ paula- tim: et in forti pōt vnica vice extrahi notabilis q̄titas: ⁊ maxime per saphenas vbi non sufficit diuersio ⁊ minoratio tm̄: sed est necessaria eradi- catio. Ideo dicebat Aui. ⁊ perueniat ad summū in extrahēdo sanguinē sup. cū saphenis vna vice vel pluribus ꝭm dispositionē virtutis: ⁊ intelli- gatur ad summū vt aliqui posuerūt euacuando ex basilica de materia añcedente: q̄m illa flōmia semper facit dubitationē in casu isto ꝓhibendo mēstruationē: sꝫ flōª saphenarū euacuādo mate riā est ꝯueniēs vt trahat sanguis qui est in ma- trice retētus ad locū vt dicebat. A. s. saphenarū alligationē habētiū ad matricē: ⁊ ita exponatur tota litera Aui. a multis male itellecta ꝭm expo sitionē datā. ¶ Qua facta flōª dicebat Serap. ⁊ post illud si virtus est remanēs administramus medicamen solutiuū sup. nō tñ agitatiuū vt al's dictū est in similib': ⁊ maxime nulla precedente digestione. sufficiat ergo solo quasi lenitiua tm̄: sed appropriata materiei calide: vt cū māna vel cassiaf. dissoluta cū aqua solatri et endiuie. Et si placet i pararo ad vomēdū ꝓuocet vomit': etiā ad diuersionē leuis q̄m diuertit notabiliter ad superiora de quo dicebat Aui. q̄ vomitus est ve- hemētis iuuamēti ad idē. ¶ Pro digestiōe igit materie calide valet syrupus de endiuia: ⁊ syru- pus violatus vel rosat' in ꝑn° cū aqua decoctio nis florū boraginis buglosse ⁊ nenufaris. ⁊ stāte magna inflāmatiōe exhibeat in syrupo aqua so- latri decoctionis papaueris albi ⁊ iusquiami al bi: ꝑonēdo etiā aliquid arthemisie vel rasure ebo ris ad cōuertēdū ad matricē in decoctione. Sed in añate frigido flegmatico exhibeat syrup' de melle rosato cū syrupo de duabus radicib' vel sy rupo de arthemisia de quo est posita descriptio supra cū aquis buglosse melisse ⁊ pulegij aroma tizando cum modico cassie lignee ⁊ calami aro- matici. nam est singularis vt voluit Rasi in ca- lefaciendo matricē ⁊ cōfortādo ꝑpter aña. Sed

si fuerit apa melicũ nõ per viã adustionis: addat cũ dictis syrupis aliquid de oxymelle simplici ⁊ de aquis scolopẽdrie cuscute. ⁊ si factũ fuerit apa per viam adustionis põt fieri syrupus cõueniẽs etiã in cãcro vt infra. ℞. mellisse boraginis ⁊ buglosse: aña. M. j. scolopendrie ⁊ cuscute: añ. ℥. ß. epithimi thimi endiuie ⁊ portulace: añ. ʒ. vj. coquant ⁊ cũ colatura fiat syrupus cũ zucharo et melle addendo parũ aceti ⁊ exhibeat cum aqua buglosse boraginis ⁊ lupulorũ ⁊ continuent isti syrupi in causa frigida magis ⁊ in calida minus.

De medicinis euati⸗ uis i cal'o apate.

¶ Post quos syrupos oportebit moderate euacuare materias. verbi gratia. in materia sanguinea mixta cholere infundendo mirabolanos citrinos in aquis endiuie portulace lupulorũ ⁊ fumiterre infundendo de his. ʒ. vj. cũ modico violarũ: ⁊ facta expressione addat colature mãne vel cassie. ʒ. vj. vel. ℥. ß. cũ. ʒ. j. diaprunis solutiui vel electuarij rosati si expediet ad solutionẽ.

¶ Sed hic bene nota ꝙ in apate cholerico separato a natura sanguinis credo ꝙ cõueniẽs esset immediate facta aliquali lenitione in principio nõ tñ facere lenitionẽ cũ cassia vel mãna: immo etiã ante aliã digestionem aliquid appropriate euacuare etiã cũ mirabolanis etiã forte cũ modico diaprunis solutiui. ¶ In materia aũt flegmatica euacuatiuũ cõueniens est in quo est virtus turbith: ⁊ ideo benedicta in casu laudat. ⁊ si exhibeat solũ turbith cũ preparãtibꝰ eũ ad solutionẽ ⁊ cõuertẽtibꝰ eũ ad matricẽ. vt exẽpli gratia. exhibendo. ʒ. j. turbith electi puluerizati cũ zinzi. ⁊ calamo aromatico ⁊ modico arthemisie. vt añ. ℈. j. de quolibet ⁊ exhibere cũ modico vini al. debilis erit conueniens potio. ¶ Et in materia melencolica nõ adusta valebit ad euacuandũ si sumat. ℥. j. diacatholiconis vsqȝ ad. ℥. j. ß. et dissoluat cũ aqua decoctionis scolopẽdrie cuscute thimi epithimi ⁊ polypodij: aña. parũ. vt. ʒ. j. pro quolibet in decoctione. In materia aũt adusta põt exhiberi. ʒ. j. cassie. cũ. ʒ. j. ß. cõfectionis hamech ⁊ cum aquis lupulorũ boraginis ⁊ melisse: ⁊ ita i talibꝰ materiebꝰ frigidis flegmaticis vel duris ⁊ similibus ad cancrũ oportebit frequẽtare euacuationes: sed semper sint moderate. Sed in materia adusta preter solutionẽ fiendã vt dictũ est oportebit etiã renouare aperturã vene basilice. Nam in cura cancri dicebat. A. cancer oportet vt medicet cũ euacuatione sanguis ex basilica assidue. i. frequenter: sed parũ pro vice extrahendo sup. ad intẽtionẽ refrigerationis principaliter ⁊ ꝓhibitionẽ adustionis. Addit: ⁊ saphena post ipsaȝ sup. debet flõmari in quibusdã horis vt dixi: qꝛ nõ frequẽter sed raro vt aliquid de materia quasi ꝯficta educat ne ꝯuertat ad apa. Addit: ⁊ educat melia solutione vẽtris sup. etiã aliquotiẽs ne ꝯuertat ad apa ⁊ forte aliquid de materia apatis eñet. ¶ Quibꝰ factis digestionibus ⁊ euacuationibꝰ est intendẽdũ cũ rectificationibꝰ mẽbrorũ regaliũ ꝯfortãdo cũ electuarijs appropriatis ⁊ epithimatibꝰ ⁊ reliquis eis cõuenientibꝰ vt in apatibꝰ calidis rectificãdo epar et kistim fellis. ⁊ in frigidis flegmaticis cerebrũ ⁊ stõm. ⁊ in melicis duris nõ adustis ipm splenẽ. ẽ in adustis epar ⁊ splenẽ eligẽdo ꝯfectiones ⁊ electuaria vnctiones et epithimata dictis mẽbris appropriata de quibus sup. in multis capl'is habuistis copiam.

De euati⸗ uis i apate flatico.

De euati⸗ uis i apate melico.

¶ Quibꝰ sic factis succedit intẽtio ad apa curãdũ ſm tpa eiꝰ: de qua intẽtione breuiter me expediã remittẽs me vt supra dictũ est in alijs capitulis. in pñº ergo apatis calidi dicebat Sera. ⁊ est sentẽtia cõis etiã in alijs apatibꝰ ⁊ est canõ cõis in diuersis locis positꝰ. dixit. Et postꝙ mundificat corpus sup. mũdificatione sufficiẽti: facimus empl'm mrici cũ empl'is que repellũt ⁊ refrenãt in inceptione egritudinis: ⁊ ĩfra enumerãs tales medicinas dixit. Et maior pars medicinarũ que refrenãt ⁊ expellũt ⁊ stipticitatẽ faciunt sunt rose ⁊ lentes excorticate ⁊ cortices granatorũ ⁊ arnoglosa ⁊ cime vitis ⁊ solatrũ ⁊ endiuia ⁊ psiliũ ⁊ semẽ portulace ⁊ virga pasto. ⁊c. ⁊ farina or. De his ergo possunt fieri epithimata supra mricẽ faciẽdo decoctiones ⁊ pñt fieri empl'a ⁊ sessiones ⁊ embrocationes: empl'm multũ ꝯueniẽs esset si fieret vt infra. ℞. farine or. ℥. j. ß. farine lẽtiũ excorticatarũ. ℥. ß. succi plãtagi. ⁊ virge past. in sanguineo: ⁊ rasure cucurbite vel succi semperuiue vel lactuce in cholerico. omnia ista incorporent cũ oleo ro. magis in sanguineo: ⁊ violato in cholerico: ⁊ extẽdant sup pecijs ⁊ ponant ante ⁊ retro in regione mricis. Et fiãt etiã clysteria intra mricẽ cũ lacte acetoso decoctionis plãtag. ⁊ portulace i sanguineo: ⁊ cũ mucilagine psilij in cholerico: vel fiat clystere cũ oleo ro. qm̃ est ꝯueniẽs. Sed hic nota ꝙ lȝ dixerit Sera. ꝙ postꝙ est mũdificatũ corpꝰ mũdificatione sufficiẽti tũc occurramꝰ cũ dictis in pñº apatũ: ꝙ nõ opȝ expectare totalẽ mũdificationẽ post digestiua ad occurendũ apatibꝰ maxime cal'is cũ repercussiuis: immo opȝ ab ipo pñº fctã lenitione vẽtris ⁊ diuersione materie principiare ad repcutiẽdũ ⁊ nõ tardare vt ꝓhibeat augm apatis ꝙtũ posse est. ¶ Facta igit repcussione i pñº in caº vt dictũ est: dicebat ẽt Sera. Et in statu egritudinis nos miscemꝰ cũ istis medicinis ea q̃ resoluũt sicut fenugre. ⁊ altea ⁊ camomilla ⁊ mellilotũ ⁊ anhetũ ⁊ crocus ⁊ puluis molẽdini ⁊ que sunt ei silia: ⁊ per hoc qđ dixit in statu egritudinis vt dicit l'ra exterior. ꝑ statũ intellexit vehementiã egritudinis. i. augm egritudinis ⁊ verũ statũ. Nã i augmẽto aliqđ de his debẽt apponi cũ repcussiuis: ipsis tñ repcussiuis dominãtibꝰ ⁊ i statu eq'r misceri vt est canõ cõis in multis locis. Jõ in augmẽto pñt addi cũ empl'o dicto in decoctione altea et mellilotũ cũ modico camomille vel aliquid de farina molẽdini. vel cũ modico adipis galline diuersificãdo in sanguineo ⁊ cholerico plꝰ vel minꝰ i exiccãdo vel humectãdo: ⁊ ita i statu possent addi de istis medicinis vsqȝ quasi ad equalitatẽ aliarũ medicinarũ repcussiuarũ siue ꝑ viã ẽpl'orũ siue ꝑ viã decoctionũ vl' sessionũ ⁊c. ⁊ ita possent fieri clysteria i mrice cũ olei s addẽdo oleo ro. ol cũ camomillinũ vl' de lilio: vel faciẽdo decoctiones ex simplicibꝰ diuersis appropriatis. ¶ In declinatione aũt dicebat Sera. ⁊ in declinatione apatis permutamꝰ ſm ordinẽ ad id qđ calefacit ⁊ resoluit plus ⁊ qđ ꝯuenit apatibꝰ frigidis sicut sunt armoniacũ et medulle bdelliũ ⁊ storax ⁊ cera ⁊ pinguedines et subtiliãt: oẽs ⁊ olea cal'a q̃ resoluũt ⁊ alleuiãt ⁊ distẽdũ pñt addi dñanter. ⁊ camomilla ⁊ altea ⁊ distemperare cũ cera apponẽdo aliquid de oleo de lilio ⁊ de pinguedine anatis. Et cũ est i manifesta declinatione addere armoniacũ bdelliũ ⁊ crocũ cõtinuando vsqȝ ad cõpletã resolutionẽ.

De 3ª intẽtione curatiua.

Defendis qñ apa cõuertit ad saniem.

¶ Sed si apostema cõuertat ad dubleti ⁊ ad saniē: tūc dicebat Sera. maturabimus ipsum cū medicinis istis eisdem quas diximus ⁊ adiungemus ad eas qḋ est vehemētioris caliditatis: ⁊ cōfert cum velocitate maturationis ei⁹ emplr̄m qḋ fit cum fenugreco ⁊ farina tritici decocta cū aq̄ ficuum ⁊c. Et Ra. 9° cōti. de dubleti dicit: curandum est cum mollitiuis ad aperiendum velociter: ⁊ debet sedere mulier in decoctione fenugreci ⁊ fisimbrij ⁊ maiorane ⁊ cum adipibus ⁊ oleo laurino ⁊ camomillino ⁊ modico myrrhe ⁊ facit emplr̄m sumēdo ℥.j. armoniaci ⁊ dissoluēdo cum farina tritici ⁊ fenugreci ⁊ seminis lini cū decoctione arthemisie mellilloti ⁊ cū adipib⁹ fiat emplastrum.

¶ Tandem curetur eruptio illius cum modis ⁊ ingenijs alijs dictis supra de pleuresi dādo decoctiones p superius: ⁊ facere sessiones in decoctiōe rerū magis acutarū vt est decoctio altee bacce vrsine mellilloti ⁊ fenugreci ponēdo aliq̄d pulegij ⁊ ficus siccas ⁊ radicem lilij in decoctione ⁊ tandem apponere aliq̄d de fimo columbino ⁊c. tandē tussiēdo ⁊ commouēdo se vt supra dictū est pcuret eruptio. Et nota hoc qḋ dixit. A. in dubleti ꝟo opꝫ vt occuperis in maturādo ipsam. ⁊ reperitur ēt lr̄a negatiua vt nō occuperis in maturādo ipsam. ⁊ credo melius iaceat ꝓpter sequentia: vt exponat nō occuperis in maturādo ip̄am sup. cū medicinis ad ruptionē faciētib⁹: q̄m addit. Sed si est ꝓpinqua ori matricis ⁊ est possibilis sectio eis s̄m modū regiminis clausule fiat vt sup. aperiat cū instr̄o chirurgico vt dictū est sup̄ in retētiōe mēstruorū. Addit. intrīseca aūt. s. dubleti possibile est vt ꝯsyderet ipsa maturatio ex ipsamet. i. ruptio fiat absq̄ medicinarū iniectione sup. i. cōtinet in loco manifesto vt possit incidi: tūc supp. bonū est incidere ⁊ nō occupari cum medicinis fortibus ad rumpēdū. Sed si est in loco ꝓfundo ad quem locū nō posset ꝑuenire oꝑatio chirurgica tūc oportebit cū medicis operari. Jō addit in ꝓcessu: ⁊ fortasse est necessariū vt rumpat cum medicis dictis in dubleti supp. aliorū mēbrorū sicut sunt empl'a facta ex synapi ⁊ ficubus ⁊ fimo columbino ⁊c. ¶ Et facta ruptione apostematis est vtēdū cū mūdificātib⁹ ⁊ per sursū datis ⁊ in mr̄icē impositis mūdificādo ēt mēbra ad que aliquotiens erumpit sibi vicina. nā aliquotiēs rumpit ad vesicā ⁊ aliquotiēs ad ītestia. Et de his oīb⁹ habuistī notitiā. s. late ⁊ de vlcerib⁹ vesice ⁊ vlcerib⁹ ītestiorū: ad illa loca recurratis mūdificādo virulentiā cum medicinis min⁹ calidis ⁊ p supius ⁊ p inferius vt cū decoctione seminū cōium maiorū ⁊ zucharo liq̄ritia: ⁊ mūdificādo mām magis sordidā ⁊ feculentam cum aqua mellis ⁊ cum decoctione prassij ⁊ filijbus al's dictis: postea consolidando cum medicinis appropriatis etiam sepe dictis.

De agēdis qñ apa est durum.

¶ In apate āt cū ad duritiē ꝯuertit: si durities nō est cācerosa est intēdēdum cū resoluentibus mollificatiuis ⁊ resolutiuis dñantib⁹ mollificatiuis: ⁊ in hoc valēt empl'a dicta supra in apatibus fridis mel'icis: sꝫ oꝫ ƀ semꝑ poni q̄sdam medicinas infrigidatiuas ad ꝓhibēdū adustionē ⁊ habuistis supra pesariū Ras. positū in lr̄a mollificās apata dura ⁊ quiescere faciēs dolorē matricis qḋ optimū est in casu. ⁊ possunt fieri suppositoria vel nastalia facta decoctione altee et matricarie in vino ⁊ aqua cum modico adipis galline ⁊ cum modico terbentine ⁊ immittatur vinū decoctionis in matricem: sessio etiā in dicta decoctione ad idem facit. Et qñ istud nō sufficit in decoctionē addātur radices ebuli ⁊ fiat sessio in ea: tandem fiat inunctio cum mucilaginib⁹ ⁊ adipib⁹ cū mucilagine altee maluarū ⁊ semis lini ⁊ adipibus anseris anatis ⁊ galline ⁊ cū medulla cruris cerui ⁊ vituli addendo vitellos ouorum ⁊ cum modico croco ⁊ vnguētū diaquilon est in hoc casu cōueniēs. ¶ Qḋ si apa pur cācerat tūc vt dicebat supra in textu cauēdum est ne ab aliquo acuto medicamine tangat: sed cū leui tm̄. Nam cum non adest pulsatio valet inūctio de adipe galline cum oleo camomellino et modico olei vio. sed cū adest pulsatio ⁊ augmētat dimittam⁹ ista simplr̄ mollificatiua ⁊ occurramus cū vnguēto posito circa lr̄am de plumbo cū succis ⁊ cū oleo ro. ⁊ mucilagine psilij ⁊ sil'ib⁹ ꝓhibētibus vlcerationē. Nā in hoc intēdendū est q̄ntum possumus ne vlceret remittēdo pulsationē ⁊ dolorē. Et dicebat Ras. in diuisionibus ⁊ cū augmētat pulsatio curet cum oleo ro. ⁊ mucilagine psilij sup. immissis in matrice ⁊ cum emplastris infrigidātibus tandiu donec sedet pulsatio paulatim. Addit: deīde redi ad calefacientia cū facilitate. i. leuiter ⁊ lenificātia ēt moderate sup. remissa pulsatiōe semꝑ appositis aliq̄b⁹ fridis ꝯfortātib⁹. Et addit: nam si tu nō feceris illud vlcerabit. ⁊ in hora pulsationis dicit Se. ꝯfert iuuamētū magnū papauer tritū qñ ponit sup ip̄m cū aq̄ coriādri humidi aut virge pastoris aut solatri. ¶ Et qñ fuerit facta vlceratio intēdēdū est mitigationi doloris cum abstergētib⁹ leuib⁹ vt cum lacte immisso in mr̄ice cū modico zuchari. Et postea intēdēdo ꝓhibitiōi vlcerationis ⁊ sil'remissioni doloris ēt clysterizādo cū lacte mulieris ⁊ aqua arnoglosse ⁊ aq̄ solatri tepidis aut aqua portulace aut virge pastoris. Et stāte vehemēti dolore dicebat Auēz. in ca° proprio de apatib⁹ mr̄icis: oꝫ aūt q̄ dolor sedetur ⁊ melius qḋ ego scio in hoc casu. i. remissione doloris est oleū ro. cū oleo vitellorum ouorū nō vsto. Addit: ⁊ bn̄ nota: oleū āt vitellorū ouorū habet mirabilē ꝓprietatē in iuuamēto mr̄icis: similr̄ aliorū membrorū maxime quorum sensus est clarus ⁊ egritudo in ipsis ꝑfecta fuerit. Addit: fiat igit ei q̄lꝫ die clystere sup. in mr̄icē cū ambobus oleis predictis bis in die.

De agēdis qñ causat vlceratio.

¶ Sed si vlceratio profundetur ita vt corrosio fiat in venis manifestis matricis ⁊ fiat flux⁹ sāguineus: tunc dicebat Serapion si autem currit ex eis sanguis multus miscemus cum istis succos scilicet arnoglosse solatri ⁊ portulace cerusam plumbi ⁊ bolum armenum ⁊ succum barbe hircine ⁊ his similia bene commiscendo ⁊ imponendo in matricē ⁊ thutia preparata hic multum commendatur: ⁊ ita cum his prolongabit in vita mulier vsq̄ ad votum altissimi: attendēdo principaliter ad regimen in dieta ⁊ ad freq̄ntem mundificationem corporis cū appropriatis humoribus adustis. nam ita Auen. curauit sine medicinis in cap° de cācris: finis autem medici vt ipse dixit in isto ca° de apostematibus matricis est prolongare tempus mulieris in sua egritudine suas naturales operationes exercēte. Et sic fit finis huius capituli cum dei laude.

¶ De pfocatione matricis. Cap. xxviij.

Cum mēstrua p longū tpis spaciū retēta fuerint aut mulier a cōmixtiōe viri diu abstinuerit lz valde affectauerit: ⁊ euenerit grauitas ⁊ dolor in iferiorib⁹ ptib⁹ femoris: ⁊ senserit q̄si aliqd sursū trahi a pte sumis fortasse post ista superuenit ei syncopis et quasi mortua cadet: perpēdi quoq; vix poterit quod ipsa attrahat aerem vel habeat pulsum: ⁊ forsitan prefocabitur: et morietur: ⁊ fortasse sanabitur: laboriose tamen. ¶ Hec itaq; passio ilico vt euenerit curāda est: cuius cura est vt pedes fortiter fricentur ⁊ ligentur ⁊ ventosa magna sumini superponatur: ⁊ obstetrici quoq; precipiatur vt digitum oleo bene redolente inungat ⁊ in circuitu oris vulue dum est intus bene cōmoueat. Naribus preterea cōdisi insufflentur: ⁊ circa aures ipsius voces clamando proferantur: ⁊ nihil qd bene redoleat olfaciat: immo redolentia ⁊ algalia remoueantur ⁊ pecten ⁊ eius inferiora ex eis epithimētur ⁊ naribus malum reddētia odorem applicentur vt stercus castoreū ⁊ sulphur.

¶ Cum autem sanitati restituta fuerit ex hoc medicamine curetur ne egritudo redeat. Quod si hec egritudo post mēstruorum venerit restrictionem: ea dentur que menstrua prouocant ⁊ in pedibus fiat minutio ⁊ ventose in eis apponantur.

¶ Si autē post longā viri disiunctionem contingat: ex quo etiam sepe accidit incipiat viri consuetudinem habere: aut obstetrix iteret illud qd sepe diximus in oi pauco tpe: aut medicamina que minuunt sperma dentur que pdixim⁹: ⁊ dēt tro. de myrra quos in cap. de menstruis puocandis nominauimus.

Istud est ca^m de pfocatione mulierū qd recta cōtinuatione continuat cū pcedēti de apatib⁹ mricis. nā cū prefocatio mricis sit accns suffocatiuū pēdēs pncipalr ex nocumēto mricis facta aliq̄li ɔctione ⁊ spasmo mricis ad fugiēduz rem nocētē: ⁊ vtplm eleuatione eius in sursum ɔsus diaphragma cū euaporatione ēt māe malitiose immo quasi venenose ad cerebruz ⁊ cor: vnde fit egritudo similis epilepsie ⁊ syncopi vt dicit. A. in pn° capli de prefocatiōe mricis ⁊ vt latius videbit infra loco suo. Et cū talia nocumenta sepe cōtingat ppter apostema mricis: nā ad ipm seq̄tur ɔctio matricis ⁊ spasmus qd est vnum nocumētū officiale. Primum in prefocatione matricis: postea frequēter ex mā apostematis malitiosa et venenosa maxime apostematis cācerosi de quo in textu superiore pauloante dicebat: eleuātur vapores vel eleuari possunt pcedentes mediātibus arterijs ⁊ neruis ad cor ⁊ ad cerebrum vel pāniculos eius quorū pceptione vaporū propter eorū venenositatē dicta mēbra ɔhunt: ⁊ inde fit syncopis ⁊ epilepsia: q̄ sunt accntia dicte pfocationis: sicut ēt ex spmate retēto corrupto vl ex sanguine mēstruo similr corrupto fiūt similia nocumēta de q̄bus dr mulier pati pfocationem mricis. Jō recta cōtinuatione post cap^m de apostematib⁹ mricis. Rab. fecit cap^m de pfocatione mricis: qd ca^m pa diuisione diuidit in tres ptes. Nā p° ponit accntia pfocatiōis: manifestādo ēt cōmunes causas ei⁹. 2° ponit necessitatē subite curationis ei⁹ ⁊ curam ipsius. 3° ponit regimen pseruatiuū facta curatione. 2a ibi. (Hec ita passio ilico ⁊c.) 3a ibi. (Cum aūt sanitati restituta fuerit. ¶ Prima ps ēt diuidit in duas. Nā p° ponit quasdā causas vt frequēter ɔtingētes. 2° ponit accntia ei⁹ ⁊ sepe cōcomitātia: ⁊ q̄dā q̄ aliq̄n tm. 2a ibi. (Et si euenerit grauitas ⁊ dolor in pectine. De pa parte dixit. Cum mēstrua p longum tpis spatiū retēta fuerint vel mulier supp. ɔsueta ad cōcubitū a commixtione viri diu abstinuerit: lz valde affectauerit: sup. iste due cause sunt vel aliqua istarū q̄ añcedūt ad hanc dispositionē q̄ vocat suffocatio mricis. ¶ Et ponēs signa cōcomitātia addit de 2a parte: ⁊ euenit sup. mulieri grauitas ⁊ dolor in pectine. ⁊ senserit quasi aliquid sursum trahi a pte sumitatis. hec sup. sunt signa cōcomitātia ad suffocationē. Addit ponendo q̄dā alia q̄ aliquotiēs succedūt i pfocatiōe dicēs: fortasse post h. i. accidētia sup. dicta de dolore in pectine ⁊c. si supueniet ei syncopis ⁊ quasi mortua cadet: ppēdi q; vix poterit q ipa attrahat aerē vel habeat pulsum: Et ponens modum terminationis addit: ⁊ forsitā pfocabit ⁊ morietur sup. cū deueniet ad talia accntia ⁊ fortasse sanabit laboriose tn̄ vt dixit. ¶ Pro intellectu harū partiū debetis p° notare q dñs Rab. vt sepe dcm̄ est enumerando causas alicui⁹ dispōnis in hoc libello enumerat q̄sdā nō excludēdo alias: lz eas tm̄ q̄ vt plerūq; sunt cause dicte dispōnis: de q̄b⁹ sit retētio mēstruorū: diuturna ēt retē° spmatis. Nam tales cause sepe coniungūtur: licet multe alie possint esse cause talis dispōnis vt humores putridi in mrice vl apata ei⁹ vt. s. dicebat: ⁊ vt infra latius dicet loco suo: iste tn̄ vt freq̄ntius accidūt immo adeo frequēter q quasi idisticte dixerit Ser. in ca° ppō. de pfocatione matricis q euētus eius nō est nisi ex abscisione spmatis ⁊ abscisione menstruorum: magis tamē ex abscisione spermatis q̄ menstrui. nam vt ipse narrat dixit q vidit sm plurimum hoc accidere viduis supple alias consuetis ad concubitum q̄uis nō abscisa essent earum mēstrua: ⁊ non vidit eā. s. dispōnē accidere hñtib⁹ viruz q̄uis abscisa essent earū menstrua. Ego tn̄ istud frequenter vidi in vna sorore mea coniuncta viro vigoroso, diligēter possessionē laborāti ppter retentionem menstruorū. Nā ex retentione mēstruorū cū corrūpit calor nālis eorū ⁊ putrescūt in matrice eleuat vapor tāte malitie q p nocu^m eius

Declaratio p° partis pncipal.

matrix contrahit ⁊ q̃si situalr̃ sursuȝ eleuat̃ simul cum vapore dicto putrido cōicato diaphragmati: vñ comprimit̃ diaphragma ⁊ fit difficultas in anhelitu ⁊ in voce: qꝛ ꝓpter compressionem diaphragmatis pulmo nō potest cōuenienter dilatari: ⁊ ꝑ easdem vaporationes cōicatas cerebro et cordi vt dictū est supra fiunt accidentia de epilepsia ⁊ syncopi. Uerū est tñ ꝙ frequētius hoc accidit ex retentione spermatis cū putrefit vt adolescentib⁹ viduis ad frequētē concubitū consuetis ⁊ post abstinētiā libidinosis tñ ⁊ curiosis ad cōcubitū. Nam cum retinet̃ spma in dictis mulieribus: ⁊ cum corrūpit̃ ꝑ modū dcm̃ de sāguine mēstruo acq̃rit gradū maioris malitie: ⁊ sic disponit ad deteriora nocumēta: ⁊ cōsequēter sufficit inducere hoc accidēs. Aliq̃n in muliere etiaȝ fortis virtutis in resistendo qñ putrefactio sanguinis menstrui nō sufficeret: ꝓpterea dicebat Sera. significat ergo nobis hoc ꝙ aduētus eius s. dispōnis est ex abscisione i. spermatis ꝓprie: qꝛ menstrua sup. cū retinētur ⁊ putrefiunt q̄uis faciāt accidere accidētia multa. s. egritudines melencolicas ⁊ syncopim ⁊ nauseā ⁊ cōstrictionem anhelitus ⁊ accñtia alia multa. Uerūtñ nō ē de ꝓprietate eorum vt faciāt accidere abscisionē anhelitus. i. vt videatur mulier quasi mortua: sicut est de abscisione spmatis vt dicit. Et hoc verificās per quādā ꝓbabilem rationē dixit: ꝙ sicut spmati est ỽtus magni iuuamēti nā. i. nāliter: qꝛ facit ad ꝯseruationē speciei sup. nobiliori modo q̄ faciat sāguis mēstruus: eꝫ si spma sit egressuȝ a nā. i. corrūpat̃ est eius ỽtus magna. i. maior in malitia sup. in sanguine: q̄ snīa fuit ꝑus dicta a Gal. septimo de ingenio sanitatis cōparādo lac ad sanguinē ex nā ex quo lac est nobilioris substātie nāliter se hñs q̄ sanguis ex quo ex sanguine ꝑ decoctionem vlteriorem gñatur: ita similr̃ citius corrūpit̃ lac q̄ sanguis. ⁊ cum corrūpitur deteriorē gradū acq̃rit q̄ sanguis. De his ergo duobus spālr̃ fecit mentionē ⁊ nō de alijs. ¶ Et ex dictis pȝ ỽificatio totius tex. vt cum mulieri aduenit grauitas ⁊ dolor in pectie ꝓpter dcās mās vl' alias ibidem retineri ⁊ ꝓpter ebullitionem cum putrefiunt extēdi ⁊ dolorē causare: et ꝙ sentit q̃si aliq̃d trahi a ꝑte suminis ꝓpter cōtractionem mr̃icis simul cū euaporatione dicte mãe in sursum. Qđ aūt addit: ꝙ fortasse superueniat eis syncopis nō intelligat̃ ꝙ hoc accidens absoluat̃ a syncopi: immo concomitat̃ syncopis vt infra magis videbit̃ loco suo: ⁊ epilepsiæ: sed nō semꝑ cōcomitat̃ syncopis valida vt q̃si mortua iaceat. Ideo addit: ⁊ q̃si mortua cadet su. fortasse: ita vt vix perpēdi poterit ꝙ ipsa attrahat aerē vel habeat pulsuȝ: aliq̃tiēs tñ lȝ habeat syncopim ⁊ ꝑcipit̃ anhelit⁹ aliq̃lis ⁊ etiā pulsus qđ nō est vehemētis malitie: sed cū est tāte intēsionis ⁊ malitie vt quasi mortua videat̃ forsitā prefocabit̃ ⁊ morięt̃ vt dixit text⁹. Et forsitā sanabitur sȝ laboriose. Et sic pȝ tota litera clara.

¶ Hec itaqꝫ passio ⁊c.) ¶ In hac 2ª ꝑte. d. Ras. ponēs necessitatē subire curationis cum ei⁹ curatione tria puncta principaliter ponit. Naȝ pͦ ponit quedam ingenia diuertentia materias in deorsum: ⁊ etiam excutientia in deorsum. 2ͦ ordinat prohibitionem vnius a quo maxime cauendum est. 3ͦ reuertitur ad ea que potissime offerri debent. 2ª ibi. (Et nihil qđ bene redoleat olfaciat. 3ª ibi. (Et pectē ⁊ eius superiora ⁊c.) ¶ De pͣ parte ponens diuersa ingenia conuersionis materierum ad inferiora: ⁊ prius ponens necessitatem curationis subite dixit. Hec itaqꝫ passio ilico vt euenerit curāda est: cuius curatio est vt pedes fortiter fricentur ⁊ ligentur sup. coxe ⁊ vētosa magna pectini supponat̃. ratio primi dicti est satis clara. Nam ex quo in p̃focatiōne cuȝ accidētibus dictis stat imminēs periculum de suffocatione ⁊ morte vt dicebat̃ in textu supiore nisi ꝓuideat̃: seq̃tur oportere medicum esse multū diligentem in curatione. Fricatio autem peduȝ est in casu iuuās si dolorose fiat cum sale trito ⁊ modico aceti. nam sua acuitate ⁊ pūctione dolorem causantia cōuertūt supfluitates ad inferiora. Et ꝑ eādē rationē dȝ fieri ligatura fortis circa coxas aliquotiēs remouēdo ⁊ aliquotiēs iterato ligādo. Nā ꝓpter excitari dolorē natura cōuertit materias cōtentas in matrice: maxime vaporosas ad partes dolorosas inferius quoꝝ ascēsione vaporū fiebat principalis lesio. Et per idē ⁊ ventosa magna supposita pectini in casu iuuat.

¶ Addit ponendo vnū specialē modū curatiuū maxime valentē in prefocatione contingente ex spermate retēto: licet etiā faciat in causa retētionis mēstrui ⁊ aliarū humiditatū putridarū retētarū in matrice qđ cōmuniter ponit̃ ab omnib⁹ illustrib⁹ auctorib⁹ dixit. Obstetrix quoqꝫ mulieri precipiat vt digitū oleo bene redolente inunctū sibi. i. infirme subijciat. i. in collū matricis et in circuitu oris vulue: ⁊ dū est int⁹ bene moueat cōcutiēdo sup. ad omnē partē: ita vt simul acquirat̃ delectatio ⁊ dolor. Nā ꝓpter hoc sequit̃ declinatio matricis ad inferiora simul cū preparatione prouocationis mēstruorū ⁊ exitus spermatis quoꝝ retentione fiebāt dicta nocumenta vt supponit̃. Nā ad dictā cōmotionē sensatione cōuenienti simul ⁊ aliqualiter tristi ꝯuertunt̃ spūs ad matricē: ⁊ ita subtiliant̃ humores ⁊ sperma infrigidatū: ⁊ dilatant̃ meat⁹ ad expulsionē: et ita preparat̃ ad exitū dictarū materierū per portā vulue: ⁊ ꝯñr diuertit̃ ab ascēsu vaporū ⁊c. Et hoc est precipuū remediū in viduis etiā caste viuentib⁹ ⁊ monialib⁹ ⁊c. in quib⁹ hec solet passio accidere vt 6ͦ interioꝝ versus finē dixit Gal. sed in iuuenib⁹ nuptui dādis vel maritatis quib⁹ pōt cōiūgi vir ꝓprius: optimū remediū est vt cōiungant̃ viro ad cōcubitū. nā sequit̃ maior delectatio ⁊c. sed qñ nō pōt ꝯiūgi viro: tūc talis cōmotio facta cū digito est multū iuuās: de qua dicebat Aui. in caͦ ꝓprio. Et cōmotio oris matricis ⁊ partiū vulue eius est cōferens ei siue retētio sit mēstrualis siue spermatica; ipsa eñ facit declinare mr̃icē ad inferiora ⁊ ad equalitatē ⁊ preparat mēstrua ad ꝓuocationē sup. ꝓpter causaȝ dictā. ⁊ infra spāli⁹ ponēs curā de p̃focatione ꝯtingēte ex retētiōe spmatis dixit: ⁊ opȝ vt intromittat obstetrix man⁹ suas. Intelligat̃ digitū lōgū mediū in vulua ei⁹ sup. patiētis inūctas vel inūctis digitis oleo de lilio aut nardino aut laurino: ⁊ cōmoueat ꝑtē vulue ⁊ portas mr̃icis cōmotiōe plurima leui. Addit: ⁊ necessariū est vt associet̃ ei cū delectatiōe dolor sup. i tali cōmotiōe ⁊ fit sicut dispō coit⁹: ipsa eñ cōmotio facta fortasse expellet spma frigidū ⁊ saluabit̃ vt dixit. ¶ Addit ꝯñr Ras in textu nr̃o ponens aliud remediū ad deponendū materias ⁊ vapores ꝑ portā vul-

Declaratio secunde partis pncipalis.

pͫ remeͫ sꝫ ligature fricatiōes ⁊ ventose.

ne maxime cum p̄cesserūt q̄ dicta sunt in narib⁹ applicāda dicēs. Naribus preterea cōdisi insufflentur: ⁊ circa aures ipsius voces clamādo proferātur. Ratio primi dicti est: nā per insufflationē cōdisi vel ellebori vel alterius mordicatiui: vt piperis zinziberis ⁊ silium intra nares excitatur natura p sternutationē expellere causam dictā mordicātē: ⁊ ita cum sit sternutatio fit excussio laboriosa mēbroꝝ spūaliū circa inferiora naturalia ad deponēdū ⁊ expellendū supfluitates q̄ in eis cōtinētur nālibus ⁊ in matrice: ⁊ ita iuuat ad expulsionē materierū ⁊ vapoꝝ ⁊c. p portā vulue. ¶ Causa alteri⁹ dicti est ppter excitare mulierē a paroxismo syncopis: p̄cipue ⁊ epilepsie vt cōuertātur spūs ad exteriora ppter clamorē ⁊ vociferationē: vt supra dictū est in capitulis pprijs: in q̄bus ita operamur p̄terq̄ q̄ nō cōueniūt aromatica superius sicut in syncopi: iō ad remotionē hui⁹ erroris Ras. in textu cōtinuando de 2ᵃ parte hui⁹ partis dixit: ⁊ nihil sup. mulier stās in paroxismo qđ bene redoleat olfaciat immo bū redolentia sup. oīa ⁊ algalia remoueātur sup. a ptibus supiorib⁹ ne ad nares pueniāt Et iste textus est multū bū notādus: qm̄ contra istū textū sepe cōmittit error ab indoctis. nam in paroxismo mulieris p̄focate cōiter succurrit p astātes cū aspersione ⁊ irroratiōe vini aromatici supra faciē infirme: ⁊ ita cōicat odor suauis ad ptes illas ⁊ tādem matrici q̄ suauib⁹ delectatur odoribus: ⁊ p̄ñr disponit ad ascēsum: ⁊ ita fit nō tm̄ cōseruatio paroxismi: immo q̄si eius augmētū. ⁊ ppterea in seq̄nti lr̄a addit Ra. in textu nr̄o q̄ pecten ⁊ ei⁹ superiora. i. ptes circūstātes pectini ex eis sup. aromatib⁹ ⁊ bū redolētibus epithimentur vt cū vino aromatico ⁊ galia vł musco dissoluta cum eo ita applicādo circa partes inferiores vt euaporatio eoꝝ nō possit ad nares puenire ne sursum naturaliter moueatur vt dictū est: immo p̄parādū est vt fugiat in deorsuz apponēdo circa nares fetida. Jđ addit in tex. ⁊ narib⁹ maluz odorē habētia applicentur vt sterc⁹ vł castoreū vel sulphur: ⁊ ita valet assa fetida ⁊ fum⁹ factus de plumis pdicum combustis ⁊ alijs huiusmodi: ⁊ ratio hui⁹ toti⁹ est: qm̄ sicut matrix odoribus gratis delectatur ⁊ ad eos se inclinat: ita ex fetidis cōtristatur ⁊ refugit. Et tñ ex hoc nō fiat argumētū. ergo in matrice est virtus olfaciendi ⁊ sic erit aīalis vt eā noīauit Plato: cui difficultati rñdet Serap. dicens. Respondebimus illis sup. sic dicētibus q̄ matrix delectabitur rebus bonis: nō q̄ ipsa sit aīalis: immo qm̄ est ei ppetas naturalis sup. ad hoc sicut epati ⁊ spleni est proprietas vt declinēt ad res dulces q̄uis nō sit in eis vtrisq̄ v̄tus gustus: similr̄ etiaz vt dixit: mater delectatur s̄m hāc semitā his reb⁹ bonis: que aūt spālia aromatica sint supponēda: ⁊ de modo obseruādo dictum est de eis supra in caᵒ de precipitatione matricis in ascensione eius: ⁊ aliq̄d dicetur infra loco suo. Et sic est ista pars tota clara lege eam continuam.

Not. errorē a medicis sepe cōmissum.

¶ Cum autem sanitati restituta fuerit.) ¶ Hec est 3ᵃ pars principalis huius capituli in qua. d. Ras. duo facit. Primo ponit vnum communem moduz preseruandi mulierem postq̄ releuatur a paroxismo ne reiterato incidat in paroxismū. 2ᵒ ponit specialem modum curationis dicte p̄focationis. 2ᵃ ibi. (Qđ si egritudo euenerit.)

Declaratio 3ᵉ partis pncipal.

Dicit ergo primo. Cum autem sanitati restituta fuerit sup. mulier ex hoc medicamie curetur ne egritudo redeat) sup. ordinando que dicta sunt supra de cauendo ab applicatione aromatuz superius ⁊ fetidorum inferius: immo fetida debēt superius offerri ⁊ aromatica deorsum vt dictum est. ¶ Quam sententiam posuit Gal. in libro heresum sub his verbis: que enim sanat iam egritudines fientes: hec anteq̄ fiant prohibent consistere ⁊c.

¶ De 2ᵃ parte ponens specialem modum curationis duo facit. Nam p̄ᵒ ponit curam satis generalem presoactiōis contingentis ex retentione menstruorum. 2ᵒ ponit curam appropriatam prefocationi contingenti ex retentione spermatis. 2ᵃ ibi. (Si autem contingat post longā ⁊c.)

Declaratio 2ᵉ pticule 3ᵉ partis pncipal.

¶ De p̄ᵃ parte dixit: ⁊ est tota clara ex his q̄ dicta sunt supra ex retētione menstruorū: q̄ si egritudo euenerit post menstruorum restrictionem ea dentur que menstrua puocant ⁊ minutio fiat in pedibus ⁊ ventose ponantur in eis sup. mulieribus vel in eis pedibus. s. magis: puta in coxis vt dictum est. omnia ista regulando s̄m cañ. dictos suo loco. ¶ De 2ᵃ parte dixit. Si autem cōtingat sup. tale accidēs post longam viri desuetudinem. i. q͛ als consueuit cōiungi cum viro ex multo tempore precedenti non fuit cōiuncta viro. qđ accidēs frequētius ad hanc causam cōtingit vt dixit textus ⁊ declaraui supra. Addit: incipiat supp. mulier habere viri consuetudinem. i. concubitum cum viro pmittēte sup. nostra lege christiana. q̄ si nō: addit: aut obstetrix cogat eā sepius facere qđ diximus. i. inungere digitū longum oleis aromaticis ⁊ immittere in vuluaz: et ibidem facere commotionem s̄m modum datuz ad puocationē exitus spermatis retēti. Addit: medicamina q̄ꝫ que sperma minuūt dentur que sunt medicamīa exiccatiua sicut rutha ⁊ calamētum ⁊ similia: de q̄bus dicetur infra loco suo. Naz ista facient ad diminutionem spermatis cuius causa fit nocumentū. Addit: vltimo etiā ad hāc intētionē ⁊ ad intētionem etiam prefocationis ex retētione menstruorū: ⁊ dētur trocisci de myrra quos in capᵒ de puocandis menstruis nominauimus. ptꝫ enī q̄ tales trocisci calefaciendo mās ⁊ subtiliando ⁊ dilatando meatus vt supra fuit declaratū iuuant ad eductionem materierū retentarū in matrice preternaturaliter ⁊ consequenter facit ad purgationem: ⁊ exhibeantur factis balneationibus ⁊ sessionibus prius in decoctionibus conuenientibus s̄m als ordinata ad puocandum menstrua vt etiam infra aliq̄d latius dicetur. Et sic fit finis expositiōis literalis huius capituli.

Pro āpliatiōe nūc māe de suffocatione mricꝫ obs̄uādo ordinē p̄ᵐ de q̄d noīs ei⁹ suffocaᵒ mricꝫ vt dicebat Gal. 6ᵒ interioꝝ caᵒ pe. sepe al. a q̄busdā talr̄ appellatur: ⁊ ab alijs ablatio āhelit⁹ pp nocuᵐ mricū. i. ablatio āhelit⁹ pp nocuᵐ mricū. Intētio tñ eoꝝ vna ē vt dicebat. a q̄busdā ēt dr̄ molestatio mricꝫ vł p̄focatio. i. molestatio cū prefocatioue. Nā recipit hec dispositio nomen ab accidēti qđ sequitur malā mricis dispōnē: qđ accñs est notabilis āhelit⁹ diminutio: ⁊ aliquotiēs quasi apparēter in totū ablatio: ⁊ aliquotiēs quasi apparēter in totū ablata anhelitus operatio: vnde sepe mulieres quib⁹ hec accidit dispositio etiā tādē suffocantur vel

prefocãtur:qr tñ hoc accidẽs ꝯtingit ꝑpter cau
sam in matrice ex cõmunitate matricis ad supe
riora:idcirco ponit hoc capm de suffocatione vl
prefocatione qȝ est accidens spiritualium mem
brorum in tractatu de passionibus matricis ex
causa eius.

De quidditate rei.

¶ Quid aũt rei lȝ dixerit Gor. ꝙ suffocatio ma-
tricis est ascensus matricis ad superiora vsqȝ ad
diaphragma ꝑpter vapores corruptos veneno-
sos ꝑpter quos accidit compressio spũalium et
syncopis ꝛ ablatio sensus ꝛ mot⁹ in toto corpe.
Si tñ h̃ descriptio intelligat̃ vt ṽba iacẽt nõ est
vera:lȝ tñ cõiter admittat̃:qm̃ matrix ascenden
do corporalr̃ nõ ꝑuenit neqȝ ꝑuenire potest vsqȝ
ad diaphragma:vt supra declaraui in anatho-
mia matricis ꝑpter alligationẽ ipsi⁹ ad ãchas ꝛ
dorsum inferius:vt etiam clarius manifestauit
Ga.6.affo.in cõmẽto affo.Quibuscunqȝ est strã-
guria ꝛc.Et vt alibi etiã dixit Gal.6° interiorũ
ca° alleg.vbi declarauit matricẽ nõ solũ corpo
raliter vsqȝ ad diaphragma posse ꝑuenire:imo
neqȝ ad stõm.põt tñ dici ꝙ ascẽdit ad diaphrag-
ma.i.ṽsus diaphragma mediate.nam potẽtialr̃
mediãtibus vaporib⁹ potest ascẽdere ẽt vsqȝ ad
diaphragma ꝛ supra ad cor ꝛ ad cerebrũ vt statiȝ
dicet̃. ¶ De hac ḡ magis spãliter ꝛ clari⁹ descri-
bẽdo dicebat Aui.vt fuit dictũ supra circa lr̃am
ꝙ h̃ egritudo est filis epilepsie ꝛ syncopi sed ei⁹
initiũ est ex mr̃ice:ꝛ ꝙ ꝑ cõitatẽ forte cordis ꝛ ce
rebri mediatione velamis.i.diaphragmatis su.
ad cor ꝛ rhetis.i.pie matris supra cerebrũ per ve
nas ꝛ arterias q̃bus cõicãt dicta mẽbra ad mr̃i-
cẽ cor mediãte diaphragmate ꝛ cerebrũ median
te rheti.i.dicto pãniculo:vñ tot ꝛ tãta cõicãtur
nocumẽta cerebro ꝛ cordi vt manifestẽtur quasi
accidẽtia syncopis ꝛ epilepsie in tali dispositio
ne sed nõ est tñ accidẽs de epilepsia i hac dispõ-
ne qȝ est i vera epilepsia q̃ ꝯtingat ꝑ ꝓprietatẽ
nocumẽti in cerebro vel in partib⁹ eius vel per
cõitatẽ ab alio nocumẽto cerebro tm̃ cõicato:i-
mo simul cõicato nocumẽto ꝛ cerebro ꝛ cordi ex
ipsa mr̃ice mediãtibus vaporib⁹ ꝛc.vt dicentur
ĩfra fiũt accñtia syncopis ꝛ epilepsie:ꝓpterea di
xit Aui.p̃a tertij.in ca° de epilepsia.Et q̃daȝ mo
dus epilepsie est cõpositus cũ syncopi quem for
sitan medici extrahũt de ca° epilepsie:verum in
ĩpo ẽ ꝛ spẽs est eius ꝑpter ipsum nominatur.pre
focatio matricis vt dixit.Cum aũt ascendit ma-
trix corporalr̃ ṽsus diaphragma vel ꝑpter malã
cõpositionẽ in ea contingentem ex apostemate
matricis in partib⁹ ṽsus collũ eius per modum
supra declaratum vel ꝑpter vẽtositates vel va-
pores in ea inclusos ꝑpter clausionem oris ma
tricis q̃ consequenter eleuati in sursum ꝛ ipsam
matricem situaliter ad aliquid in sursum eleua
re possunt:tũc põt fieri suffocatio aliqualis me-
diante compressione diaphragmate facto inobe
diẽte in dilatatione:sed tũc nõ necessario fiunt
manifesta accidẽtia syncopis vere vl̃ epilepsie.

Assimilat̃ suffocatio matricis syncopi ꝛ epilepsie.

Nota bñ.

Sed quando fit communicatio vaporum malo
rum ꝛ venenosorum qui resoluuntur a materia
spermatica retenta in matrice vel ex sanguine
menstruo ibidem etiam retento resoluto calore
naturali in eis ꝛ eis infrigidatis cum deducun
tur ad materiam venenosam:tunc fit ꝛ prefoca-
tio simul ꝛ syncopis ꝛ epilepsia.ꝛ istum modum
posuit Aui.loco alleg.p̃a tertij:licet idem in isto
cap° de prefocatione matricis voluerit ꝙ non
semper acquiritur dicta venenositas ꝑpter illã
infrigidationem:immo voluit tales materias
aliquotiens calefieri ꝛ ad putrefactionem dedu
ci.dicit tñ ꝙ fit conuersio eius qȝ retinetur ad
frigus ſm plurimum ꝛ proprie cum accidit vt in
radice sit frigidum qȝ retinetur ꝛ ꝙ parum.i.ra
ro conuertitur ad putrefactionem ꝛ ꝙ putrefa-
ctio sit causa huius venenositatis. venenositas
autem talis est maxime malitie cum in talibus
coniungitur:quoniam tales materie vt fuit su
pra dictum naturaliter disposite sunt nobi-
lissime materie:ideo econtra cum corrumpun-
tur ad pessimum gradum malitie cõuertuntur
vt dicebat̃ de lacte:qȝ quando naturaliter dis
positum perfectius est sanguine puro ita cuȝ ex
traneatur ꝛ putrefit acquirit maiorem malitiã
lac q̃ sanguis.Simile est de spermate ꝛ de san-
guine menstruo naturali comparatiõe ad alias
humiditates:quã etiaȝ comparationem posuit
Aui.adhuc in isto ca° dixit ꝙ sperma est magis
susceptibile conuersionis.i.putrefactionis quã
sanguis.sicut etiam lac generatum ex sanguine
susceptibilius est cõuersionis q̃ sanguis:ꝛ cõse-
quẽter ad maiorẽ malitiam cõuertit̃ vt etiaȝ vo
luit Sera.cum igit̃ a dicta mã taliter venenosa
eleuatur vapor etiã modice q̃titatis ꝑueniens
ad diaphragma sua mala qualitate ipsuȝ immo
bilitat ꝛ sic ad ꝓfocationẽ adducit:ꝛ mediãtib⁹
arterijs ad cor perueniens contracto corde vt fu
giat a nocumẽto fit syncopis:silr̃ ꝑ venas alias
vel arterias ꝑueniẽs ad piã matrẽ ꝛ ad cerebrũ
fit spasm⁹ ꝛ cõtractio cerebri ꝛ pñr epilepsia. Ne
qȝ hoc videat̃ mirabile vt dicebat Ga. loco alle.
qr q̃ non credunt ꝙ ex parua q̃lȝ mã in aliquo lo
co clausa nocumẽtũ toti corpori inferat̃ nõ me-
morat̃ eoꝝ q̃ semp cõtingũt ꝑ morsus.videlȝ ara
nee cuius q̃dẽ venenũ paruissimũ est ꝑ angustũ
foramẽ exiens:similiter ꝛ scorpionis qȝ multo
deterius est aliquib⁹ fiunt accidẽtia magna ꝛc.
ꝛ aliquotiens mors.Et hec sufficiãt de quid no-
nis ꝛ rei.

Nota hãc sententiã Gal.

Distinctiones.

Iã veniẽdo ad spẽs ꝛ di-
stinctiones sit h̃ p̃a distĩ-
ctio de ꝓfocatione mulieris:q̃dã est q̃ accidit pe
riodice:vt omni mense ꝛ omni anno semel:et q̃-
dã nõ:vtplurimũ tñ accidit cũ periodis q̃bus-
dã sicut epilepsia:vt dixit Sera. ¶ Secunda di
stinctio.quedã est in qua seuissima sunt accidẽ-
tia ꝛ in qua mulier iacet velut mortua:ꝛ q̃tũ ad
anhelitum ꝛ pulsum ꝛ deꝑditionẽ sensus ꝛ mo-
tus:immo etiam perditionẽ locutionis sicut fit
in apoplexia ꝛ ꝓpria epilepsia:q̃ ẽt aliq̃tiẽs du
rat talis vno die ꝛ duobus dieb⁹ vt voluit Ras.
in diuisionib⁹:ꝛ est illa q̃ ꝓprius pendet ex sper
mate.q̃dã est que non est adeo fortis :immo re-
missorum accidentium in qua stat ꝛ anhelitus
manifestus licet paruus ꝛ pulsus ꝛ cito releuat̃
a paroxismo.

¶ Quedam est medie malitie :in qua stat ma-
gna oppressio virtutis cuȝ prefocatione magna
gna anhelitus ꝛ non multum durat paroxism⁹:
ꝛ cum releuatur a paroxismo recordatur eorum
que dicta sunt in paroxismo:ꝛ narrat quedam
propria accidentia de seipsa :vbi in primo casu
mulier non recordatur de his que dicta sunt
aut facta.

¶ Alia distinctio: q̄dam talis prefocatio seq̄tur ad manifestas causas vt ad diuturnā retētionē spermatis consueti expelli p̄ coitū: vt accidit viduis aut factis monialibus q̄ al's fuerūt maritate: aut p̄pter retētionē diuturnam menstruorū: ⁊ q̄dam talis dispositio accidit non precedente manifesta causa.

De causis.

Cause. Alia distinctio ⁊ erit p̄n^m causarum q̄dam prefocatio accidit ex sola compressione facta in diaphragmate et matrice aliq̄liter eleuata mediate cōprimēte ip̄m diaphragma: nō t̄n cōicatis vaporibus malis ad cor vl' ad cerebrū q̄d possibile est. naz p̄ talem compressionē diaphragmatis fit casus ad terrā vel erectam nō pōt se mulier continere: ⁊ fit similis syncopi vel epilepsie ex tali subito euētu: ⁊ tale accidens est ex nocumēto matricis: ⁊ sic est suffocatio matricis. ¶ Et q̄dam accidit p̄ euaporationē p̄ncipaliter factā ad dicta mēbra de mā malitiose q̄litatis in matrice exn̄te nō cōcurrēte situali motu matricis. Et q̄dā accidit ex vtraq̄ simul causa vt ex motu situali matricis compressiuo i sursum ⁊ euaporatione mala: ⁊ p₃ q̄ p̄ª est min' mala q̄ 2ª: ⁊ scd̄a minus q̄ tertia: q̄m tertia est oib' deterior: ⁊ est de qua dicebat̄ supra de mēte Aui.

Nota.

q̄ in ea accidunt due species egritudinis: quarū vna est egritudo officialis q̄ in primis cōsequit̄ matricem quare spasmat̄ ⁊ cōtrahit̄ in p̄mis ad superiora: ⁊ 2ª est egritudo materialis cū eo q̄d facit p̄cedere mām retētā su. in matrice ad duo membra principalia ex vapore malo venenoso vt dicit. Et hec est q̄ p̄prie est similis epilepsie et syncopi nō tantum quantum ad subitū casum: sed etiā q̄tum ad multa alia acc̄ntia de p̄ditiōe sensuum ⁊c. In prima asit in qua fit t̄m compressio diaphragmatis nō sic manifestātur accidentia vere syncopis neq̄ vere epilepsie: l₃ fiat notabilis mutatio ⁊ minoratio in anhelitu ⁊ p̄hibitio formationis vocis: vn̄ sequitur q̄ p̄ter hoc q̄ fit casus subitus sicut in epilepsia ⁊ syncopi ēt in hoc saltem fiunt accidentia similia syncopi ⁊ epilepsie in p̄hibitione manifestationis sensus ⁊ motus p̄ vocem p̄priam eiusdem mulieris dū est in actu paroxismi. ¶ Et ex his p₃ quomō inter dictas prefocationes esse potest magna differētia in accidētibus eaꝝ in intensione ⁊ remissione: immo ⁊ in diuersitate: de q̄bus diuersitatibus dicebat Gal'. 6° interiorū caº supra alleg. penultimo. ⁊ idem ponit̄ a Rasi 9° cōti. capº 2° ad p̄n^m dixit. Uidi plures mulieres patiētes su. prefocationem non sentire nec moueri sed pulsus earum erat debilis valde ⁊ paruus: etiaz in quibusdam earuz nō manifestabatur pulsus radicitus: ⁊ quarundam sup. mulieruz pars. i. aliqua mulieri sentiebat ⁊ mouebat̄ ⁊ nullo modo loq̄bat̄ oīno nec faciebat anhelitū nisi cuz labore vt sup. esset in p̄nº casu ⁊ pars alia mouebat pedes ⁊ manus. Unde addit' Rasis ideo estimo quod species huius passionis q̄ appellatur suffocatio matricis sunt plures morbi. Addit: an forte p̄tingit q̄ dubiū sit iudiciū vtrum sint mortue vel viue sup. in certo casu: ⁊ hoc est p̄pter diuersitatem causarum euentus ipsius vt pauloā te dicebatur. Hec etiam diuersitas maxime accidit cum causa sit sperma retētum cum presentia aliorum humorum in matrice calidorum vel frigidorum. Naz dicebat Rasis loco allegato: sperma si remāserit in corpore alterabitur iuxta humorem corporis. i. qualitatem eius q̄d declarat dicens: q̄ si humor fuerit frigidus sup. in matrice retentus infrigidabit̄ valde in' vltimo modo sup. sperma: ⁊ ita sup. magis manifestabūtur accidentia syncopis ⁊ prefocationis anhelitus. Addit: ⁊ similiter fiet in humoribus alijs sup. calidis sup. tunc magis manifestabuntur accidentia spasmi ⁊ epilepsie de motu ⁊ contractione: vt patet consyderanti.

De signis magis specialibus.

¶ Specialius veniendo ad causas. Cause ascēsus matricis situaliter sunt omnes cause dicte supra in capº precipitationis in ascensu eius de clausione oris matricis ⁊ repletione venarū ei' ⁊ apostemate ⁊ spasmo ⁊c. vide loco suo etiam de ventositate inclusa ⁊ subleuante matricem: sed cause non t̄m eleuationis sed euaporationis ad superiora inter corporales sūt omnes humores in matrice reperti putridi male qualitatis ⁊ proprie cum fiunt venenosi. Nam dicebat Aui. non est impossibile vt generetur in earum corporib' mulierum ⁊ earum substantia vnus humor similis veneno ⁊ maxime in hoc membro. s. matrice eo q̄ est receptaculum superfluitatum corporis q̄ parate sunt recipere putrefactionem: ⁊ ita ex apostematibus matricis male dispositis p̄prie ex cancro possunt eleuari vapores taliter malitiosi vt p̄ueniatur ad hoc accidēs vt pl'm t̄n talis dispositio euenit p̄pter retentionem mēstrui vl' sp̄matis vt fuit sup̄ declaratū p̄pter nobilitatē istarū materieꝝ cum sunt in dispōne nāli. Nā dicebat Gal'. loco alleg. ⁊ idem ponit̄ a Rasi q̄ prefocatio matricis accidit virginibus: ⁊ ēt viduis sup. al's solitis coire q̄n̄ apperūt incestū ⁊ p̄uantur eis: nunc sup. tunc declarat̄ de retentione spermatis qui retentus ducitur ad naturam veneni vt supra dictum est: ⁊ modum illius posuit Aui. p̄ª tertij caº de epilepsia: immo dixit.

Quare viris aliquando accidit ex corruptione spermatis accidentia similis suffocationi.

¶ Similiter quandoq̄ solet euenire homini cū in vasis suis seminalib' aggregetur sperma plurimum ⁊ componatur idest inspissetur ⁊ infrigidetur ⁊ conuertatur ad qualitatem venenosam ⁊ accidit ei supple viro simile illius supple accidentis quod accidit mulieri de prefocatione: et secunda tertij de iuuamentis coitus dixit. Et quandoq̄ accidit viro ex dimissione coitus ⁊ abundantia spermatis ⁊ frigore eius ⁊ conuersione eius ad venenositatem vt mittat sperma ad cor ⁊ cerebrum vaporem malum venenosum: sicut accidit i mulierib' ex coartatiōe matricis. Et Rasis dicebat loco allegato quod accidit viris habentibus abundans sperma penes dimissionem coitus de vigilia ⁊ ponderositate capitis ex defectu cibi ⁊c.

¶ Et 3° tech. in commmento textus. Uenereorū virus vsus ⁊c. dixit Halya. quod superfluitates ex spermate cum in corpore aggregantur et non expelluntur per coitum sed coartantur: generātur ex eo egritudines male: quia generantur ex coartatione eius vapores mali: qui ascendūt ad cor ⁊ cerebrum ⁊ stomacum ⁊ corrumpunt sanitatem ⁊ generant egritudinem.

¶ Addit: et fortasse est ex eo aliquid simile in potentia veneno sicut accidit ei qui coitum cōsueuit ⁊ dimittit eum longo tempore ex debilitate appetitus cibi et pigritia in motibus ⁊ generatio humoris melencolici. ¶ Addit: et fortasse

corrumpit ꝛ exiccat ex eo qd̓ est simile virtuti veneni sicut id qd̓ accidit viduis ex prefocatione matricis: vñ cõcludit ꝙ multi virorũ sunt q̃ moriuntur ex eo subito ꝛc.

De causis primitiuis suffocationis.

¶ De causis aũt faciẽtibus ad euaporationem primitiuis sunt omnes cause faciẽtes coartationẽ materierꝫ ꝛ vaporꝫ interius: ꝛ sic oẽs cause faciẽtes ad aggregationẽ mãeꝫ: ꝛ ita aer frigidus cõstringẽdus ꝛ quies ꝛ somnus supfluus ꝛ negligẽtia fricationis ꝛ dilatationis porꝫ ꝛ balnei si fuerit cõsuetũ corpus ad illd̓: ꝛ multiplicatio cibi ꝛ potus grossi ꝛ abstinẽtia a coitu maxime in consuetis: ꝛ precipue cũ frequẽter phãtasiantur de ipso coitu ꝛ expellere nõ possunt siue nõ volũt. Complexio etiã frigida naturalis cũ strictura porꝫ est de causis antecedẽtibus p hoc ꝙ est prohibitiua resolutionis materierũ. Et hec de causis sufficiant.

De signis pnosticis ipo euẽtꝰ.

Signa. Ueniẽdo ad signa pᵐ pnostica euentus istoꝝ signoꝝ qdã sunt pnostica ẽt de longinquo: qdã sunt pnostica proximi euẽtus paroxismi. ¶ De pnosticis euẽtꝰ de longinquo sunt antecessiones causaꝝ de q̃bus dictum est: vt si in muliere vigorosa fiat retẽtio mẽstruorũ supflua ꝛ innaturalis vel in tali muliere orbata viro cum quo cõsueuit frequẽtius ad actũ coitus: ꝛ tñ p ṽtutẽ moralem statuit se abstinere ab actu ꝛ ɔtinẽt viuere: ꝛ tñ nõ mutat regimẽ cõsuetũ delicatũ: immo vtit̃ quiete ꝛ delitijs vt cõsueuit: ꝛ aliquotiẽs fabulat̃ de actu coeundi vt sepe euenit in mulieribus potẽtibꝰ ꝛ magnificis relictis a viris: in his expectari opꝫ p̃focationẽ m̃ricis: pꝫ ɔclusio ex dictis supius. ¶ Et spãle pnosticũ de phibitione exitus mẽstrui in hora debita dicebat Ras. ẽt loco allegato si m̃lier fuerit pfecte etatis in termino menstruoꝝ ꝛ fuerit virgo declinabit sanguis ad matricẽ ꝛ nõ inueniet transitũ sup. ppter aliquã cãm reuertet̃ ꝛ ascẽdet ad diaphragma ꝛ ad cor sup. euaporando: ꝛ sic fiet suffocatio matricis ꝛ gñalr in muliere cõsueta paroxismare: i tali oportebit expectare in tpe autũni paroxismos futuros magis q̃ alijs tpibus: pꝫ cõclusio ex maiori corruptione humorꝫ ɔcurrẽte ẽt aliquali restrictione pororũ corporis: silr si p̃cesserit apã in matrice ꝛ male curatum deductũ sit ad cancrũ cũ vlcerat̃ rõnabiliter expectari opꝫ p̃focationẽ matricis: ꝛ tu potes formare similia pnostica ex diuersis accidẽtibus de causis dictis.

De signis euẽtꝰ pxie venturis.

¶ De pnosticis vero euẽtus pxime primũ sigᵐ est difficultas in anhelitu sepe cũ pulsu cordis ꝛ debilitas sustẽtationis su ijpsiꝰ cũ quadã pigritia ꝛ paruitas in pulsu cũ aliquali tẽsione ꝛ aliquotiẽs dolor capitis ꝛ somnolẽtia: ꝛ alteratio coloris faciei aliquotiẽs ad citrinitatẽ aliquotiens ad ruborẽ ſm qd̓ vapores eleuati a liqñ resoluunt̃ a sanguine retẽto ad rubeũ declinãtes: vel ex mã magis malitiosa imprimẽte in cor: vñ incipit fieri retractio spũs versus cor: ꝛ ita fit inclinatio ad citrinum vel pallidum: ꝛ ita aliquotiens fit sitis ex caliditate vaporum ascendẽtiũ per os stomaci: ꝛ ꝙ plurimum euenit est ꝙ mulier imaginatur quasi aliquid eleuetur ex pectine eius: ꝛ quãdoq̃ mouentur huc ꝛ illuc quasi inuoluntarie propter nocumenta communicata lacertis ex vaporibus: ꝛ impeditur eis quasi loquela ꝛ intellectus vt ipse fatentur: ꝛ mihi sepe narrauerunt propter misceri vapores cũ spiritibus animalibus cum ad cerebrum p̃ueniũt: ꝛ dicebat Serap. cum appropinquat hora paroxismi accidit debilitas consilij ꝛ pigritia ꝛ corruptio cogitationis ꝛc. Et si hec accidentia antecesserunt que dicta sunt de pronosticis longinquioribus: tunc ista signa sunt euidentiora paroxismi euentus: ꝛ ista omnia possunt verificari ex communitate vaporum eleuatorum ad cor vl̓ ad cerebrũ anteq̃ in sincopim cadant vel in epilepsiam. Et cum magis approximat paroxismus sepe apparet mulieri vt habeat aliquid glandulosum in gula quasi paratum ipsam suffocare: dicunt sepe mulieres ꝙ hoc est matrix que ascẽdit ad gulam: ꝛ hoc accidens prouenit communicato iam nocumento diaphragmati facto aliqualiter inobediente in dilatatione: vñ fit principiũ prefocationis. Et ista sufficiant de pronosticis euentus.

¶ De pronosticis vero ad bonum sit hoc generale cum stant signa euentus menstruorum post retentionem menstruorum vnde successit prefocatio matricis est significatio bona. Et cum iam fit euacuatio ipsorum menstruorum ex multo tempore retentorum est etiam melior: quia est significatio citioris solutionis. Et ita si fuerit ex spermate retento dicebat Rasis nono continentis loco allegato de mente Gal. in libro humorũ sperma si acciderit in ore matricis laborãtis suffocatione matricis mitigatur inde passio eius statim. ¶ Aliud signum pronosticum ad bonum nõ simpliciter sed secundum quid prefocatio contingens ex retentione menstrui vel alijs humiditatibus etiã corruptis: ꝛ frequentius est minus mala q̃ contingens ex retentione spermatis: patet cõclusio ex superius declaratis. ¶ Alia cõclusio: cũ accidit suffocatio matricis in pregnante: qd̓ tñ raro euenit succedẽte partu preseruatur a casu in paroxismos prefocationis. nam dicebat Aui. ꝙ non accidit prefocatio in partu cum motus partus fit laboriosus sup. ad inferiora expellendo sup. superfluitatem per deorsum: quarum presentia in matrice tempore pregnationis fiebat euaporatio ad superiora: ꝛ hoc verum est vt in pluribus: quoniam non repugnaret: ꝛ ego vidi in facto ꝙ etiam in actu pariendi vel post partum de proximo euenisse suffocationẽ matricis ex euaporatione etiam ad superiora de materiebus que cõmouentur in partu ꝛ si earum materierum corpulentia moueatur ad inferiora.

¶ Alia cõclusio. dicta dispositio accidens in muliere frigide complexionis naturaliter vt in flegmatica vel melencolica ceteris paribus in malitia materie est minus mala q̃ si cõtingat in muliere calide cõplexionis. patet cõclusio: qꝛ diminutio vel quasi prohibitio anhelitꝰ citius fit ad mortẽ ceteris paribus in muliere cuiꝰ cõplexio sit calida vbi est indigẽtia maioris euentationis q̃ in opposito modo disposita: pꝫ consideranti.

De pnosticis ad malum.

¶ Et ex his possunt formari cõclusiones pnostice ad malũ opposite his que dicta sunt vt ꝙ deterior est prefocatio ex spermate contingens q̃ ex menstruo ꝛ similes: ꝛ ꝙ dicta accidentia sunt difficiliora. Et quando durat per vnam diem naturalem vel vltra illa est deterior q̃ quando accidẽtia sunt remissiora ꝛ paroxismus est breuior.

¶ Et potest formari alia conclusio ꝙ illa preso

catio est deterior in qua accidētia magis cōmunicāt cum syncopi vera q̄ q̄ communicāt cū epilepsia: pꝫ cōclusio ex quo syncopis est morb' deterior q̄ epilepsia ceteris paribus. ¶ Aliud pronosticū ad malum ⁊ vltimū: in muliere cui accidit p̄focatio matricis frequēter vt quasi bis in hebdomoda cum grauibus accidētibus ⁊ cū difficili releuatione ab eis etiā cum bona obseruātia in regimine diete ⁊ medicinarū in hac expectare opꝫ subitam mortem: pꝫ cōclusio ⁊ declaratur futura mors in paroxismo cuꝫ fit pulsus paruus diuersus itercisus ⁊ cutis corporis videat quasi sudore modico irrorari ⁊ occultat in totuꝫ anhelitus ⁊ facies ⁊ vngues manuum denigrantur. Et hec de pronosticis sufficiant.

De signis demōstratiuis.

¶ Veniēdo ad signa demonstratiua paroxismi suffocationis. p^m est casus subitus sicut contingit in epilepsia ⁊ in syncopi. ⁊ fit cum eo defect' sensus saltem exterioris ⁊ quasi ablatio anhelitus: ⁊ si in totū non defecerit anhelitus vt clare dicit Ga. 6° interiorū cap° sepe allega. ⁊ mulier patiēs in actu casus est post casum vt vult Sor. tenet manus compressas supra ventrem ⁊ tenet genua reflexa. Et dixit Ras. 9° continentis loco alle. ⁊ accidit inflatio hypocundriorum ⁊ ascensio matricis ad superius sup. apparet mulieri q̄ ascendat ⁊ apostema fit in pectore. i. apparenter fit tumor in gula: ⁊ si vocet ꝓprio nomine lꝫ intelligat respōdere nō pōt: sed post paroxismum de oībus recordatur. Et hoc dictū sumitur etiaꝫ de mente Ras. in diuisionibus cum dixit: q̄ mulieri in hac egritudine nō deficit ratio sua neq̄ currit ex ore spuma sup. vt in pluribus horis vt statim dicetur. Addit: ⁊ sentit sup. mulier q̄dam eleuari ex parte pectinis vsq̄ quo perueniat ad os stomaci; deinde cadit ⁊ superuenit ei sincopis ⁊c. Et hoc verū est vt in pluribus qđ dico signanter: q̄ ex nono ꝯtin. videtur quasi colligi sn̄ia cōtraria immo de facto ꝯtraria. Nā ibidē dr̄ loco allegato q̄ suffocatio matricis est vehementior sincopi: qm̄ laborans p̄focatione audit qn̄ appellatur ꝓprio noīe: ⁊ qn̄ datur in aurib' ei' vox terribilis: qđ tn̄ nō est cōiter cōtingens in sincopi forti. Nā cū sunt releuati a paroxismo non recordātur se aliq̄d audiuisse. Sed Ra. loco allegato cōparabat suffocationē fortem ⁊ pessimā ad sincopim non fortē. Nā verū est q̄ in aliqua sincopi audiūt cū vocātur ⁊ memorant post paroxismū immo aliquotiens ēt in paroxismo rn̄dent: sed hoc est in debili ⁊ ita in p̄focatione forti aliquotiens neq̄ audiūt neq̄ intelligūt: ⁊ ꝯṁr post releuationē a paroxismo nihil dicere pn̄t de dictꝫ ⁊ factis circa eas. Si igit fiat cōparatio ſm debitam correspondentiam terminus latitudinū malitie p̄focationis ad sincopim per essentiam cordis accidentia sincopis sunt vehementiora ⁊ difficiliora accidentibus p̄focationis: lꝫ nō tanto tp̄e duret paroxismus sincopis sicut suffocationis: q̄ tn̄ cum fit suffocatio matricis sepe cōiunguntur non tm̄ accidentia sincopis sed etiaꝫ epilepsie. Idcirco dicit Aui. comparando eaꝫ ad sincopim quod est fortior sincopi pura sup. q̄tuꝫ ad pluralitatem accidentium in ea q̄ in sola sincopi: differt tn̄ a sincopi: qm̄ sincopizata sepe respondet interrogata qn̄ non sic respondet prefocata. In prefocatione etiam mediocri maius nocumentum communicatur diaphragmati ⁊ mēbris anhelitus q̄ in sincopi pura mediocri: ⁊ differt a sincopi ⁊ epilepsia in hoc. vt dicebat Aui.

De dr̄ia inter suffocationē ⁊ sincopim.

¶ Et licet ipsa sit similis epilepsie in pluribus indicijs in hoc quod subito accidit: tamen inter ipsum ⁊ epilepsiam distinguit retentio eius qđ eleuatur ex matrice ⁊ pectine. i. percipit in suffocationem aliquid eleuari vt dictum est. Etiaꝫ addidit quia ratio in hac non minoratur valde ⁊ semper: immo solum in dispositionibus vehementioribus valde: ⁊ quando euadit suffocata narrat quod plurimuꝫ eius fuit in ea nisi sit maxime immoderata: ⁊ spuma non currit sicut est discursus eius in epilepsia difficili ex cerebro: vt etiam dixit Ras. in diuisionibus vt paulo ante dicebatur. Et si currit. s. spuma sedat egritudinem statim ⁊ non indiget q̄ excuset ab ea vt dicit Auicen. etiam sepe non spasmantur neq̄ os eis torquetur in hac dispositione sicut in epilepsia: qn̄ sup. cum hac passione non coniungit vera epilepsia: qm̄ cum coniungitur etiam tūc coniunguntur accidētia vere epilepsie.

De dr̄ia inter suffocationē ⁊ epilepsiam.

¶ Et addit ponēdo differentia inter ipsam ⁊ apoplexiam. Differentia vero inter ipsam ⁊ apoplexiā est manifestior ⁊ quomodo non cum sensus nō destruatur in ea sed plurimū integre. s. in suffocatione sicut in apoplexia: ⁊ non fit gemitus sup. vel clamor in ea sicut in apoplexia. Et dicebat Ras. 9° cōtinen. cū apoplexia nō cōicat in runkatione vel in stertere fit cū apoplexia: ⁊ laborans apoplexia nō sentiet aliq̄d omnino: ⁊ in hac sensus est supstās.

De dr̄ia inter suffocationem et apopliam.

¶ Quomodo etiā differat a subeth ꝓprie sumpto nō coniicta suffocatione: qm̄ aliquotiēs cū suffocatione cōiūgit subeth: vt etiaꝫ dicit Aui. ⁊ etiā ꝑmixtio rationis dictū est sufficiēter supra in ca° de subeth: ⁊ in capl'is de epilepsia ⁊ apoplexia: ibi ēt inuenies signa differētia q̄lia harū dispōnū adinuicē: ⁊ etiā a lythargia q̄ cōicāt sepe in insultu paroxismi: ⁊ q̄ homo iacet velut mortuus: sed in passionibus cerebralibus sepe nō mutat color faciei a colore quasi sibi nālī ꝑ notabile tempus: qn̄ tn̄ in syncopi vel suffocatione matricis videt color earum quasi mortuorum ꝓpter id qđ dictum est locis allegatis: ad illa loca recurre in prima parte.

Nota

De signis spērum.

¶ Signa aūt spērū: vt nūq̄d fit ex retētione mēstruoꝝ vl' spmatis. Si ex retētione mēstrualis significat retētionē mēstruoꝝ ⁊ seq̄t eā. s. retētionem mēstruoꝝ qn̄q̄ exuberatio lactis ⁊ corpus eius est grauius ⁊ sensus debiliores vt dicebat ⁊ dolores oculoꝝ ⁊ colli: q̄ omnia sunt declarata supra de retentione mēstruoꝝ: sed hec signa opꝫ intelligi a muliere in tempore quietis ⁊ non paroxismi suffocationis.

¶ Spermaticam autem dicebat Aui. significat elongatio spatij a coitu cum desyderio: ⁊ castitate: sed de desyderio male confitebūtur mulieres Sed quādo fit in mulieribus manifesta euacuatio menstrui ⁊ cum hoc sunt orbate viris vl' sunt virgines in tempore sufficienti ad coitum et potentes ⁊ vtūtur regimine delitioso. Et si fiat tūc suffocatio matricis: tunc probabiliter cōcludere possumus q̄ causa eius est retentio spermatis. Et si fuerint tales humores in causa mmalitiosi facti cum sanguine peccantes. si fuerint humores grossi flegmatici vel melencolici declaratur ex his que sepe dicta sunt de significationibus

De cu... suffoc... nis a ... tione ... struor...

horum humorum. Et si fuerint colerici similiter ⁊ accidentia sunt fortiora ⁊ sepe in hac perueni-tur ad permixtionem rationis ⁊ sincopim fortez vt dicebat Aui. ꝓpter cōitatem fortem cerebri ⁊ cordis: has etiaz materias declarant antecessio regiminis ⁊ dispositio vrinarum ⁊ reliqua nota Et si fuerit repletio venarum inequalis in ma-trice in dextra vel in sinistra vel ante vel retro: signa sunt posita supra in capitulo precipitatio nis matricis: similiter si causa huius fuerit apo stema in matrice vel cancer vlceratus vel nō vl ceratus signa sunt posita supra in capitulis ꝓri mis. Et hec de signis sufficiant.

Cura. Ueniendo ad curam ipsa diuiditur in eam que debetur tempore quietis in muliere parata ad suffocationem ⁊ in illaz que debetur tempore paroxismi: ⁊ illa que conuenit in tempore quietis diuersificatur ſm diuersita-tem causarum ⁊ ex parte regiminis in dieta ⁊ ex parte medicinarum. Ideo nō specialiter discur-ram ad particularia regimina: qm̄ de regimine causarum huius accidentis dictum est in capi-tulis proprijs dictarum causarum: ⁊ commune regimen debet esse subtile saltem ex parte quan titatis cibi vt multitudinis eius: lz aliquotiēs debeat esse resumptiuum bone qualitatis: sed in superfluo menstruo retento ⁊ retentione sp-matis debet regimen esse extenuatiuum: qꝺ nō sit multiplicatiuum sanguinis neqꝫ consequen ter spermatis. Ideo tunc cauendum est ab ouis ⁊ a vino precipue: licet vinum in omni disposi-tione tali discōueniat propter eius euaporatio nem sicut ⁊ alia omnia euaporatiua in casu no-cent de sursuz exhibita via cibi ⁊ potus. ¶ Sed non est etiam omittendum vt caueatur ab oīb⁹ que conuertūt mās ad interiora. Et ideo caueat ab aere frigido ⁊ a vento: ⁊ ita quies ⁊ nimius sō nus nocent: sed vigilie ⁊ exercitium maxime pe-des factum si non ducant ad super inflammatio nem est multum conferens in casu ad preseruā-dum a paroxismo. Gaudere etiam ⁊ bene spera-re est iuuans sicut tristitia est maxime nocens.

¶ Conseruare etiam ventris lenitionem singu la die est multum cōueniens: si nō cū alio saltez cum clisteribus. Nam si supueniat paroxism⁹ fa cilius alleuiabitur: immo etiam stante paroxis mo dicit Rasis loco allegato de mente Pau. qꝺ si longus fuerit insultus passionis. s. paroxismi durantis confert eis illud quod extrahit vento sitates sup. per anum sicut cyminum ⁊ nitrū sup ple incorporata cum melle: vnde supponenduz est de eis in ano vt dixit. Addit: etiam fiat cliste re ad emittendum stercus ⁊ ponit iuuamentum dicens. Cum inde. i. propter clistere largitas at-tribuatur matrici. i. reddat liberior matrix ad expurgandum materiam per inferiora: ⁊ ita le-nitio ventris multum iuuat in preseruando ꝓ prie cum clisteribus ⁊ suppositorijs deorsum at trahentibus.

Nota

Medicinalia. Ueniendo magis ad me-dicinalia etiam breuiter ⁊ summatim: quoniam cura causarum posita est supra in specialibus capitulis.

De cura suffocationis a retē-tione menstruorum.

¶ Si fuerit causa huius retentio menstrualis recurratur ad dicta in caplo ꝓprio de retētione menstruoꝝ: tn̄ spāliter dicebat Aui. in hoc cap° qꝺ in isto casu fiat flōia ex basilica: ⁊ postea ex sa phena ſm cas. sup. supra datos: ponit bonā cau telam qn̄ non est fienda flōmia de basilica dicēs si non est illic albedo superflua ⁊ cā retentionis nō est multitudo humiditatis grosse viscose in nuens ꝙ in dicto casu abundante flegmate: li-cet fiat retentio menstrui non est fienda flōmia saltem de basilica neqꝫ de saphena a principio: sed predigesta materia flegmatica ⁊ eūata dcā mā cū appropriatis medicinis subtiliatiuis et aperitiuis ꝓuocatiuis: nā tunc possumus post-ea intendere ad cōuertendum sanguinē ad infe-riora ⁊ dilatandū meatus venaꝝ matricis cum flōia saphenaꝝ ad modum supra declaratum.

¶ Digestio aūt materie flegmatice pficitur cuz subtiliantibus aperientibus dandis ꝑ superi⁹ nō aromaticis neqꝫ gratis infirme: ⁊ in hoc siru pus acetosus ⁊ oxymel valet: ⁊ oxymel squilliti cum est fortioris potentie ⁊ sirupus de bizātijs cū aceto cū aquis appropriatis dictis vt supra pulegij ruthe ⁊c. ⁊ si fiant decoctiones cū rebus taliter subtiliatiuis ⁊ ꝓuocatiuis siml' habenti bus vim cordialitatis ⁊ ꝓhibitionis venenosi-tatis vt est decoctio singul'r diptami ⁊ cicoree et radicis buglosse apponēdo temp aliqꝺ deriuās ad matricē vt siler montanū ⁊ arthemisiā: fiet cū his digestio cōueniens ⁊ appropriata: etiā dice-bat Aui. ꝙ sumere in potu succū agni casti cum vino ⁊ oleo sup. aliquo ꝓuocatiuo ⁊ tyriacali vt esset oleum de lilio esset in casu conueniens.

Non sunt digestiua aromati-ca neqꝫ isir mis grata

¶ Et facta digestione dicebat Auic. fortasse ne-cessariū erit post septimuz soluere ventrem. i. cū facta est digestio ꝑ septem dies exhibeatur solu tiuum cum appropriatis vt est hiera magna ⁊ hiera ruffi ⁊ sil'es: ⁊ pillule fetide in hoc casu cō-mendātur ⁊ bn̄dicta ꝑcipue ⁊ pillule eius ⁊ aga ricus est medicina singularis in casu ⁊ digestiua eūatiua. Nam de hoc dicit Aui. in hoc caplo. Et agaricū est valde bonū in hac egritudine qn̄ po tatur cum vino. ¶ Postea intendendū est facta eūone cū prouocātibus sanguinē mēstruū retē-tum cū medicis supra dictis multis: ⁊ diamar-te multū singul'r in casu laudatur. naz de hoc di cit Ras. 9° contin̄. dico cōfert suffocationi mri-cis. i. parate ad suffocationē diamarte si freqnē ter datum fuerit in potu cum aqua faseoloꝝ ru-beoꝝ cū pauca rutha ⁊ pauco oleo nucū ꝑ dies ⁊ dicebat Aui. ⁊ castoreū qnqꝫ sanat integre sup. datum in potu: ⁊ sir blacte bizantie: dixit etiaz ponendo cōpositionē vnius electi in casu: ⁊ iteꝝ sumat pōdus. ʒ. j. oppoponaci: ⁊ tertia. ʒ. j. casto rei. i. ℈. j. detur in potu cū vino: est em̄ iuuatiuū valde ⁊ diureticū vt dixit. ¶ Est ēt intēdendum subtiliationi sanguinis ⁊ aptioni meatuū cum balneis ⁊ sessionib⁹ de qbus dictū est. Et etiam cum emplastris ⁊ euaporationibus eligendo ea que subtiliant sanguinem ⁊ faciunt eum coleri-cum: vt dicebat Aui. ⁊ imponendo aromatica su pra fundum matricis versus vuluam: sed supra matricem situaliter ad fundum stomachi debēt apponi ea que subtiliant ⁊ calefaciunt cū eua-poratione fetida: ⁊ in hoc galbanum ⁊ aspaltuz mollificata in aceto ⁊ succo ruthe si extendātur super corio subtili lato quatuor digitis ⁊ longo occupando totum vētrem per transuersum mul tum iuuat in casu preseruando a paroxismo: cū tn̄ de recenti apponitur sit prius facta mundifi-catio ⁊ de mēbus cōibus totius in toto: ⁊ etiaz

No. bn̄ hoc empl'm qꝺ ēt laudat christofor⁹ barzizij.

ex matrice cum appropriatis pesarijs attrahen
tibus ꝛ aromaticis in vuluā imponēdis: de qui
bus supra habita est copia in ca° retētiōis men
struoꝝ. ¶ Et his factis si matrix declinat ad al-
teꝝ latus fiat tunc flōia in saphena eligendo sa
phenā partis opposite parti declinationis vt si
declinat ad dextrā fiat flōia de saphena sinistra
ꝛc. ¶ Et si fuerint tales humores putrefacti no
cētes in matrice colerici siue melēcolici fiat eoꝝ
digestio ꝛ eūo cū appropriatis sepe dictis desu-
per datis in q̄bus semꝑ sit vis ꝛ ꝓprietas aper-
tionis ꝛ ꝓuocationis ꝑ deorsum sine aromatici
tate vt supra fuit cañ. Auenz. de retētione men-
struoꝝ: ꝛ in hac cā oportebit frequētare eūones
semꝑ ꝓdigerendo mām postea facere sessiones ꝛ
balnea cum appropriatis non nimis calefacti-
uis: immo cum caliditate humectatiuis aroma
ticitate participantibus: ponendo etiam in em
plastro posito supra stomacuꝫ de galbano aliqđ
stipticum non aromaticum frigidum ꝛ compres
siuum remissiuum caliditatis gummi dicte vt
galle myrti ꝛ sumach: ꝛ ita debet confortari con
sequenter os stomaci cum vnguentis conuenie-
tibus sed non aromaticis propter cano. dictuꝫ
contra quem sepe incurrunt medici: ꝛ si pur veli
mus ponere aliquod aromaticum: dicebat Aui.
ꝙ gariofili iuuatiui sunt.

De cura suffocationis mricis ab apate.

¶ Qđ si cā fuerit apostema vel cancer curetur ꝑ
inferiora curatione dicta supra in capitulo pro
prio semper cauendo ab euaporatione ad su-
periora cum conuertentibus in deorsum ꝛ cum
prohibentibus euaporationem applicatis mē-
bris superioribus fetidis ꝛ cum emplastro dicto
de galbano. Sunt etiaꝫ confortande minere ꝓn
cipalium membrorum interdum cuꝫ appropria
tis calefacientibus viuificantibus ꝛ vapores ꝛ
ventositates dissoluentibus: ꝛ in hoc tyriaca et
metridatum ꝛ diacyminum sunt maxime facien
tia: semper etiaꝫ imponendo aliquid sileris mō
tani pro appropriato iuuamento ad matricem.
¶ Et si causa fuerit retentio spermatis vt sepe
euenit: tunc si mulier nō est maritata nuptui de
tur nisi votum vel aliud impediat. Nam cōmix-
tio cum viro conuertet mām spermaticaꝫ ad in
ferius qđ si velit continenter viuere vtatur regi
mine extenuatiuo minorando cibum ꝛ potum ꝛ
maxime nutritiuos ꝛ laboret exercitio labo-
rioso dissolutiuo ꝛ tristetur considerando de pe
nis inferni ꝛ caducitate perditionis humane ꝛ
similibus: ꝛ hoc nisi cum sit proxima paroxismo.
Nam tunc oportet ab his diuertere et gaudere
bene sperare quantum possibile est.

Des. trocis. cōpositorū a Ras.

¶ Et oportet vt vtatur medicinis exsiccatiuis
spermatis ꝛ minoratiuis eius. Et Ra. dedit vnā
bonam compositionem 9° continentis loco al-
legato faciendo trociscos in hac forma. ℞. folio
rum agnicasti folioꝛuꝫ ruthe seminis cicute mē
tastri montani siseleos aristologie ꝛ rubee ticto
rum. añ. fiant inde trocisci ꝛ exsiccentur ꝛ detur
in potu vnus. ʒ. j. cum decoctione mentastri et
ruthe. Istis potest vti bis hebdomada vel ter.
¶ Et vltimo debet fieri id quod dictuꝫ est supra
circa tex. ꝙ statim dicetur de fiendis in paroxis-
mo de commotione vulue imponendo digitum
obstetricis inunctum prius in oleo aromatico
de lilio ꝛc. faciendo titillationē per modum di-
ctum commouendo portam vulue ꝛ portam ma
tricis commotione plurima leui ita vt associet
ei cum delectatione dolor: ꝛ dicebat Aui. ꝛ supra
fuit allegatum: ꝛ hic aliqui imaginantur vt su-
matur vnum intestinum longitudinis cōis mē
bri virilis: ꝛ ita impleatur vento ꝛ bene sit ten-
sum: ꝛ ita imponunt commouendo vt dictuꝫ est
Aliqui vtuntur alijs ingenijs ꝛ instrumentis de
quibus matrone ꝛ obstetrices sunt medicis pe-
ritiores: ꝛ hic non est omittendum quod dicebat
Aui. Et caue in huiusmodi dispositione flōmiaꝫ
sup. saphenaꝝ sed proprius basilice. Naꝫ ex quo
sperma retentum nocet venenositate per flōiaꝫ
esset timor de conuersione venenositatis ad in-
tra venas: sicut etiam in venenatis prohibetur
flobotomia propter istam causam.
¶ Cura ergo que proprius debetur est quasi si-
milis illi que debetur sincopi preseruatione cū
his que excitant caliditatem ꝛ confert ad id di-
cebat Auicē. ꝛ accidentia huius mala confectio
nominata confectio iuuamenti: qm̄ iuuamētuꝫ
eius est mirabile ꝛ vehemēs vt dixit: ꝛ similiter
tyriaca commendatur: ꝛ ita exterius possunt fie
ri sacculi ꝛ epithimata supra cor que viuificent
innatam caliditatem confortando semꝑ dimit-
tendo aromatica preter eam aromaticitatem q̄
in gariofilis reperitur: sꝫ spica ꝛ been ꝛ folia lau
ri sunt de his que apponi possunt etiam in deco
ctione epithimando. Et si vellemus inclinare ad
frigidum dixit Rasis 9° continentis ꝙ succ⁹ fo
liorum plantaginis confert ei.

De agēdis dū mulier est in paroxismo.

¶ Veniendo nunc ad ea que in paroxismo fieri
debēt oportet repetere que dicta sunt supra cir-
ca tex. fiat fricatio pedum ꝛ ligatio tibiaꝝ: imo
dicebat Rasis loco allegato de mente Pau. in tē
pore insultus liganda est tibia cum fascijs ꝛ fri-
canda: etiam regimen fiat vt regimen sincopis
dum reuertatur anhelitus sup. tamen non ap-
ponendo aromatica supra vt in sincopi sola: im-
mo vt dixit appropinquatis malis rebus fetēti
bus ad nares ꝛ appositis ventosis supra ingui-
na ꝛ supra inferiora ventris. ¶ Addit: qđ si lon-
gus fuerit insultus passionis confert eis illud
qđ extrahit ventositatem sicut cyminum ꝛ nitrū
vnde supponendum est de eis in ano ꝛ imponē-
da sunt olea boni odoris in matrice ad mollifi-
candum eam sup. cum digito imposito vt cōuer
tatur ad inferius vt est oleum camomille maio-
ris ꝛ oleum folij vel sup. de lilio. Addit: ꝛ imposi
tio in naribus fiat cum sinapi vel sup. alio acu-
to ad sternutationem inducendam ꝛ emplastrā
di sunt pedes supple cum aromaticis post frica
tionem ꝛ ventosas positas in cruribus ꝛ coxis.
¶ Addidit: ꝛ voces magne dentur in auribus ꝛ
acute ꝛ terribiles. ¶ Et excitandus est vomitus
supple infundendo pennam intinctam in oleo
intra guttur vel forte immittendo aliquod vo-
mitiuum lene violenter inter os mulieris vt de
coctionē anheti ꝛ raffani cum oxymelle simplici
Et nota ꝙ licet vomitus videatur cōuertere ad
superiora ꝛ sic nocere in casu: ꝑ q̄to tñ est mot⁹
fortis excitat virtutem ad exteriora ꝛ sic diuer-
tit a paroxismo. ¶ Fumigationes etiam fetide
ꝑ superius ꝛ odoramenta grata ꝑ inferius mul
tū valēt: ēt excitatio facta in portā vulue cū di-
gito vel alijs ingenijs vt dictū est ēt in paroxis-
mo iuuat. Et dixit Rasis 9° continentis de mē-
te Ruffi: ꝙ serapinum si olfatur cuꝫ aceto soluit

suffocationē matricis ⁊ ꝙ aspalt⁹ bonus est suf-
focationi matricis positus in igne ad suffumigā
dū olfatus: ⁊ ꝙ galbanus etiā positus ad fumi-
giū restituit ꝟtutē sup. oppressam in paroxismo.
Et per inferius dixit ꝙ est vngendū os matricis
cū oleo laurino ⁊ fiat fumigatio cū xyloaloe vel
sup. cū ambra ⁊ musco incorporatis cum cera. Et
Dias. dixit ꝙ rutha trita cū melle: ⁊ sic linita sup
vuluā vsqꝫ ad anū cōfert. ¶ Et Aui. iussit ꝙ tene
re anhelitū per os ⁊ nares ipsi⁹ est multū iuuās:
sed mihi apparet timorosum aliquotiens in pa-
roxismo. ¶ Et ponit canonē Aui. cōtra quē sepe
faciūt mulieres: dixit: ⁊ caue ne in paroxismo ne
des ei in potu vinū. ¶ Et laudauit etiam Aui. vt
fundat super caput ei⁹ oleū odoriferū calefactū
ꝯfortatiuū ⁊ calefactiuū valde sup. distillādo in
parte anteriori capitis ad excitādū caliditatem
naturalē ⁊ cōuertendū exterius simul ad resolu-
tionē vaporū cerebro cōmunicatorū: ⁊ hoc ma
xime verū est qn̄ est cōmunicatū nocumentū cere
bro magnū: ꝓpterea dicebat Rasis nono conti-
nentis loco allegato de mēte Judei ꝙ si priuata
fuerit mens in ea infunde desuper de oleo musce
lino calido ⁊ aliqui faciunt cauteriū potentiale
cū oleo calido supra cōmissuram anteriorem ca-
pitis: ⁊ aliqui cū ferro ignito profundando qua-
si vsqꝫ ad craneū: sed ego ad istud non auderem.
Et sic sit finis istius capituli cum dei laude.

Nota cañ. Aui. ꝯ̃ quē sepe faciūt mulieres.

¶ De mola matricis. Capi. xxix.

Mulierib⁹ plerūqꝫ accidit passio ex qua pregnātiū dispositionis similitudinem incurrūt: vēter nāqꝫ crescit ⁊ discolorate fiunt ⁊ retinentur menstrua: motus tamē qui est in hac egritudine non est vt motus infantis: licet quādoqꝫ de suo moueatur loco cū duriter tangitur: ad vltimū vero cum angustia ⁊ dolore frustū carnis infirma ac si pareret emittit: plerūqꝫ vero solūmodo ventositas et humorū multitudo emittuntur: et deinde minuitur venter et remouentur accidentia. ¶ Postq̄ vero tempus preterierit in quo scitur puerū debere moueri si adesset: trocisci de myrra dandi sunt ⁊ apozima de seminibus ⁊ oleum de rasin ad bibendum: ⁊ pesariū ex rutha ⁊ mentastro ⁊ alia pesaria predicta in. cap. de alleuiatione partus sunt immittenda doses quoqꝫ de pillulis fetidis frequenter tribuende sunt: cum hoc enim cito euadunt.

Hoc est vltimum capitulum de dispositionibus non naturalibus que matrici accidunt in mulieribus intitulatū capitulum de mola matricis: ⁊ sic est vltimū capitulum quarti tractatus huius noni quod continuatur ad precedentia in hunc modū. Nā postq̄ in precedenti capitulo supiore mediate determinauit de apātib⁹ matricis que sunt vera apāta in substantia matricis existētia ad bonum intellectū: ⁊ in capitulo immediate precedenti determinauit de quodā accidenti difficili sepe sequente ad dicta apāta vt de suffocatione matricis. Nūc cōsequenter vltimo determinat de quadā apparēti dispositione apōsa matricis vt de extensione matricis preter naturā simili extēsioni naturali pregnantis: ⁊ simili aliquotiens apōse vere que nō ex vero apāte ꝯtingit: sed ex materia corpulēta quandoqꝫ carnosa dura contenta in cōcauitate matricis ⁊ est que proprie appellatur mola: et qn̄qꝫ ex alijs humiditatibus vel ventositatibus etiam in concauitate matricis vel vacuitatibus venarum cōtentis ex quibus fit extēsio tumorosa ⁊ apōsa: sicut fit etiā ex apostematib⁹ veris qn̄ materia recipitur vel aggregatur in substantiā mēbrorū: ⁊ aliquotiens generatur ex carne addita in cōcauitate matricis augmētata etiā quādoqꝫ animata inherēte matrici vel poris venarū eius vt videbitur infra loco suo de causis. Et hec extensio ex talibus membris causata similis extensioni que apparet in vera pregnāte appellat̄ mola non vera: qm̄ vt dicebat Azar. dicit̄ mola matricis ad similitudinē lapidis molaris in matrice qui mouetur ad diuersas differētias in matrice cadendo sicut lapis ꝯm resolutionē mulieris ad alterā partiū eius: ⁊ hoc proprie verificat̄ de illa substantia apparenti carnea in concauitate reperta eius ⁊ non de alijs vt patebit infra. Quelibet igitur alia ab ista faciens extensionem ad similitudinem pregnantis dicitur mola non vera: propter ergo dispositionem istam esse non naturalem ⁊ apostemosam: quia cum manifesta extensione ventris a causa non naturali communicat cum capitulo de apostematibus matricis licet improprie: ⁊ quoniā etiam cum accidēti de suffocatione matricis sepe cōiungitur mola nō vera ex retentione materierum malarum in concauitate matricis ⁊ aliquotiens etiam mola vera vt videbitur. Fuit igitur conueniens post capitulum de apostemate matricis ⁊ de suffocatione matricis facere capitulum de hac dispositione que appellatur mola matricis: ⁊ ita sit declarata rubrica capituli.

Quare dicitur mola matricis.

¶ Diuiditur autem presens capitulū prima diuisione in duas partes. Naꝫ primo declarat hāc dispositionē per signa quedā. secundo ponit curam illius. 2ª ibi. (Postq̄ ergo tēpus preterijt.) Prima etiā in duas. nā primo declarat qn̄o hec passio assimilatur dispositioni pregnantiū per quedā accidētia. 2° manifestat per quoddam signū differentiā inter hāc dispositionē ⁊ pregnationē: declarando etiam modum terminationis illius. 2ª ibi. (Motus tamen qui est in hac egritudine ⁊c.) ¶ Dixit ergo primo. Plerumqꝫ accidit mulieribus passio ex qua pregnantium dispositionis similitudinem incurrunt: et declarans hoc addit. Uenter enim crescit sup. paulatine sicut in pregnatione: ⁊ discolorate fiunt et retinētur menstrua sup. in eis ⁊ sup. fit grauitas in toto: et alia accidētia quedam pregnantium vt infra videbitur loco suo de diminutione appetit⁹ vel corruptione eius: quoniam per presentiam harum materierū in matrice cum paulatine augetur in matrice paulatine intumescit venter et aggrauata natura ꝓpter rē incōsuetā fiūt discolorate sicut pregnantes in principio: ⁊ ꝓpter op

pilationē ⁊ debilitatē fit retētio mēstruorū ali-
quotiens in totū vt exhalatione malorū vaporꝝ
a dictis materieb⁹ ad stomacū vel alia membra
fiūt alia accidētia pregnātiū: ⁊ tñ nō sunt ꝑgnā-
tes: ⁊ ponēs signū ad declarādū ꝙ nō sunt ꝑgnā
tes. p° ponit vnum stāte tali tumore simili vt in
pregnātibus dixit: motus tñ qui est in hac egri-
tudine non est vt motus infantis: sup. in vtero:
q̄ sup. nō mouet̃ subito ⁊ ex se faciēdo impressio
nē manifestam muliere exñte quieta lꝫ qñqꝫ de
suo moueat̃ loco cū duriter tangit̃. i. imprimit̃
in muliere supra vētrē vel se circūuoluit vt dcm̄
est: huius tñ oppositum videt̃ sentire. A. vt vide
bitur infra loco suo. Addit: ponēdo aliud signuꝫ
distinctiuū sumptū ex parte terminationis ta-
lis dispōnis dicēs. Ad vltimū xpo cum angustia
⁊ dolore frustū carnis sup. verū vel apparens in
firma ac si pareret emittit. Addit: plerūqꝫ solum
mō vētositas ⁊ humorū multitudo emittuntur
⁊ deinde minuit̃ vēter ⁊ remouētur accñtia su.
de extēsione vētris ⁊ alia q̄ sequebātur. ¶ Tota
litera est clara satis. Tñ ad clariorē intelligētiā
debetis notare ꝙ in hoc textu dñs Rasi. manife
stauit causas q̄ vtplerūqꝫ sunt cause huius acci
dētis. s. false pregnationis ex mō terminationis
huius dispōnis ꝑ hoc qđ nō terminat̃ ꝟ inflatio
ꝑ exitū fet⁹: sed ꝑ exitū frusti carnis aliquotiēs
in xpa: vel sup. ꝑ exitū substātie sanguinee coagu
late apparētei carnee vel ꝑ exitū vētositatis vl̃
aliarū humiditatū: ⁊ sic pꝫ ꝙ si ꝑ exitū istaꝝ ma-
terieꝝ fit terminatio dicte apparētis impregna
tionis ꝙ tales fuerūt cause huius tumefactiōis
⁊ sic exprimit molā verā ⁊ nō verā: sicut dictū est
prius. Sed nota ꝙ mot⁹ harū materierū per ma
tricē in nō vera mola nō est similis motui fetus
in vtero neqꝫ sil̃is ei qui fit in vera mola. Nā cū
humores vētositates vel vera caro addita gñat̃
in ꝯcauitate matricis ⁊ fiat mot⁹: tūc nō fit mo-
tus istarū materierū situalis ī matrice: q̄ aliqñ
fit ſm reuolutionem mulieris talis ꝙ dicat̃ sil̃is
motui lapidis molaris in matrice si esset: qm̄ ta
les materie nō mouerent̃ nisi vel per cōpressio-
nē factā in vētre mulieris vel per reuolutionem
eius: ⁊ tñ nō moueret̃ tūc motu forti sicut moue
ret̃ lapis vbi in matrice esset cū mulier cōuertit̃
de latere ad latus. nā lꝫ humiditates et materie
humorales mouerent̃ ad motum mulieris ad di
uersos situs: cū tñ est manifesta extēsio vētris ab
humiditatib⁹ vel vētositate propter plenitudinē
vacuitatis matricis nō fiet mot⁹ situalis fortis
⁊ impetuosus sicut esset motus lapidis: ideo que
libet talis vocat̃ mola nō vera. ¶ Sola igit̃ di-
spositio que est pendens ex sanguine inspissato
vel ex alia materia corpulenta dura non innexa
matrici: sed in cōcauitate inspissata siue per viā
coagulationis a frigido siue per viā adustionis
a calido vt infra videbit̃ in causis: talis dicitur
mola vera que emittit̃ sicut frustū carnis: ⁊ talis
est que maxime cōicat cū pregnatione in accidē
tib⁹: maxime in retētione mēstrui. nā sequit̃ se-
pius hec dispositio ad eam: cōicat etiā ꝙ crescit
paulatine grauitas ī matrice ⁊ pōderositas dor-
si sicut in impregnatione: nō etiā fiūt manifesta
accidentia preter naturā tāta de corruptione ap
petitus ⁊ discoloratione ⁊ malitia forme ab hac
causa: sicut etiam ab alijs humiditatibus malis
retentis: ideo magis vicinatur pregnationi natu

Mola ma
tricis vera
magis cō-
uenit cum
vera ipre-
gnatione
ꝙ nō vera.

rali. Hec etiā magis cōicat in motu vehemēti et
impetuoso facto in matrice cū motu infantis si-
tualiter cōmouendo de loco ad locū ꝙ̄ alie ma-
terie: vt patet: tñ differenter a motu fetus: quo-
niā etiā talis materia nō mouet̃ ex se: sed per re-
uolutionē mulieris vel per cōpressionē factā su
pra ventrē eius tantū: saltē vt in plurib⁹ vt vide
bitur: quod dico propter quedā dicenda infra lo
co suo. Et hec est que frequentius decipit medi-
cos: licet etiam stent signa distinctiua ad decla-
randū inter hanc ⁊ pregnationem verā que infra
ponent̃ loco suo veracius: ⁊ talis materia cū edu
citur cū maiori dolore emittit̃ ꝙ̄ cum humidita
tes vel ventositates emittuntur: q̄ sepe fit dura
resistens diuisioni multū: etiā cū ferro vt ponit
Aristo. 18° de animalibus quod latius dicet̃ lo-
co suo: ⁊ inde tunc stante clausione ossis sacri cū
labore multū emittitur. Alie tñ etiā materie cū
synthomatice tantū expellantur stimulata natu
ra ⁊ nō naturaliter aperto osse sacro ꝑcepto dei
excelsi sicut fit in partu naturali: et sint plurime
ꝙ̄titatis stante strictura meatus ⁊ violenta im-
pulsione facta a natura stimulata multum: labo
riosa etiā de eis fit eductio et dolorosa magis ꝙ̄
in partu naturali vbi ꝯcurrit ad partū virtus di
rigens cum dilatatione ossis sacri mirabiliter ⁊
motus fetus inclinante appetitu eius ad exitū:
licet ruptio cotilidonū aliqualem dolorē causet
etiam in partu naturali simul cū reuolutione in
fantis. ¶ Est tñ vna alia species false impregna
tionis vt qñ causa est caro generata in matrice
⁊ augmentata vere per susceptionē nutrimenti
ex venis matricis ⁊ fit verū animal motū habēs
manifestū que cū emittit̃: laboriose multū emit
titur quare preter causas dictas ꝙ nō aperitur
os sacrū oportet vt remoueat̃ a matrice cui cōti
nuat̃: ⁊ talis nō fit nisi cū magno labore nature
rationabiliter. Et ego vidi in facto bis ī vna mu
lieri nobili que visa est ꝑgnās vere: ⁊ in decimo
mēse cū grauibus accidētib⁹ partus: immo gra-
uissimis ⁊ intēsiue ⁊ extēsiue que eduxit frustum
carnis magnū durū habēs duo additamenta se
parata in parte tenuiori: postea in alia ꝑte erāt
rotūda ⁊ grossa ad lōgitudinē duorū digitoꝝ et
vltra mouebat̃ nō habēs al̃s distinctiones: ego
tñ infra narrabo vnā hystoriā: que cōtigit in vxo
re mea: ⁊ fui deceptus etiā in accidētib⁹ ⁊ in mo
tu: immo ex parte mot⁹ in totū assimilabat̃ mo-
tui infantis: dicā īfra. Et sic pꝫ littera nr̃a clara.
¶ Cōsequenter ponens curā hui⁹ dispositionis
duo facit. Primo docet cautelā ad accelerandum
curationē huius dispositionis ne antiquetur. 2°
ponit curā ꝯtinuādo per medicinas. ibi (Trocis.
de myrra dādi sunt.) ¶ Dicit ergo primo: postꝙ̄
ergo tp̄s preterierit in quo scitur puerum debere
moueri si ad esset: alia litera habet deberet nasci
si adesset: sup. tunc debemus incipere ⁊ nō tarda
re curationē: tp̄s aūt mot⁹ erit triū vel quatuor
mensiū vsqꝫ ad quinqꝫ ad vltimū manifeste etiā
in fetu muliebri. tēp⁹ vero partus est nonus vel
decimus mēsis vel vndecimus vsqꝫ. ad. xiiij. Quā
do ergo non mouetur in tēpore determinato id
quod est in vtero quia ad vltimū in quinto men
se maxime muliere aliter existente sana ⁊ debitū
cibum sumente: tunc fit coniectura rationabilis
ꝙ non est vere pregnans ⁊ maxime si fuerint que
dam accidentia false pregnationis de maiori pi-

Nota hā
hāc speciē
false imp-
gnationis

Nota hy-
storiā.

gritia ꝛ grauitate mēbroꝝ toti⁹ ꝙ in vera p̄gnāte ꝛ fuerit inflatio pedū maxime ꝛ maior malitia forme ꝛ magis discolorata: tunc sup. debem⁹ intendere ad curationē mole. Si ēt transiuerint mēses partus nālis ad vltimū ad. xiiij. mensem nō oportebit amplius sperare imp̄gnationē qꝛ nō est repertum apud pħos vel medicos ꝙ mulier transiuerit illū terminū in p̄gnatione vera: licet Halya. ponat vnā hystoriā tertio tegni de fetu nato cū barba ꝛ dentibus: sed nō fuit rōnale ſꝫ mōstruosum: sicut de nato cū duob⁹ capitib⁹ vñ nō cōcludat̄ p hoc qꝺ stetisset in vtero duob⁹ vl̄ tribus vel quatuor annis. In falsa ēt p̄gnatione accñtia ita crescent p. x. ꝛ. xiiij. mēses in malitia qꝺ fiet satis manifestū de egrotatione ꝛ non de priuatione nāli. Ideo credo ꝙ prima lr̄a sit verior ad insinuandū ꝙ virtute mulieris exñte adhuc forti cū citius cōstet nobis mulierē nō esse p̄gnantē vt in q̄nto mēse si nō fiat motus vehemēs ꝛ impetuosus ꝛ ex se in muliere ēt q̄eta existente ꝙ tūc intēdam⁹ cū medicis ad curationē mole siue vere siue nō vere. ℭ Ideo ꝯtinuādo in cura tūc dixit trocis. de myrrha dādi sunt ꝛ apozima de seminib⁹ ꝛ oleū de rasin. i. de balsamo vt reperi expositū in lr̄a exteriore adhibēdū: ꝛ pesarium ex rutha ꝛ mētastro ꝛ alia pesaria que facilem faciūt partū sunt immittēda. Addit: doses quoqꝫ de pillulis fetidis frequēter tribuēde sūt cū hoc em̄ cito euadet vt dixit. ℭ Hic nota ꝓ intelligētia hui⁹ totius ꝙ. d. Ra. hic ponit diuersa ingenia curatiua ſm diuersitatē māeꝝ q̄ efficere pñt molā verā ꝛ nō veraꝫ. Nā in sanguinea per retentionē mēstrui laudat trociscos de myrrha qui offerri debēt canonice ſm al's dicta de retētione mēstrui prius faciēdo balnea ꝛ sessiones ꝛ dādo subtiliantia ꝛ apientia vt apozima de seminib⁹ vt dixit: postea laudauit oleū balsami ad dilatandū meatus ꝛ vētositatem resoluēdum qñ vētositas esset in cā ēt ad minorandum ꝛ exsiccādū mām inspissatam vel discoagulādū mām coagulatā q̄ fit in mola vera ꝛ excitandum virtutē ad expulsionē: nā tale oleuꝫ in oī specie ad educēdū conuenit. Laudauit postea pesariū ex rutha ꝛ mentastro ꝓprius in ventosa: postea gn̄alia ordinauit pesaria q̄ facilē faciūt partuꝫ de q̄bus dictum est supra in ꝓuocatione menstrui difficilis: ꝛ ad eductionē fetus mortui. Nā illa eadē valēt ꝛ in mola vera qñ canonice medici operantur ꝛ interpolate vt loco suo dictū est: laudauit postremo pillulas fetidas frequenter dari debere ꝛ in hoc vbi in cā essent māe humorales ꝛ maxime viscositate participantes vt sepe euenit: ꝛ dixit doses debere dari frequēter ad insinuandum ꝙ non sufficit vna sola purgatio: sed oportet multas exhiberi mūdificationes cū pillulis dictis ꝛ similibus ad curam perficiēdā semper preparando cum digestiuis appropriatis de quibus dictum est maxime in capitulo p̄cipitationis matricis supra. Et hec sufficiāt q̄tum ad expositionem literalem huius totius capituli.

Rephēdit hystoriam Haly.

Nota hāc speciē false imp̄gnationis

Nota hystoriā.

Iam ad maiorem declarationē capl'i ſ molā opꝫ primū videamus de q̄d noīs ꝛ rei ipsius: deinde veniemus ad spēs ꝛ ad cās ꝛ ad signa ſm morem: ꝯſr ad curam.

De q̄ddita te nois.

Quid nominis. Circa primū de q̄d noīs pħs. 10. de aīalib⁹ ad finē appellauit istā dispōneꝫ molin: ꝛ penultimo de gn̄atione aīalium appellat hanc dispōnē malaginē: appellauit ēt eā molā ibidē. Et Gord. dixit ꝙ apud quosdā vocatur pecus: ꝛ apud alios alpit. Aza. aūt vt dictū est circa lr̄am appellauit eā molā ad sil'itudinē lapidis molaris ꝛ ex pōdere ꝛ grauitate ꝯtingente in vētre mulieris ac si ibidē esset mola vel si ibi esset lapis: ēt ex motu huius māe p ventrē ſm reuolutioneꝫ mulieris vel cōpressionē factā supra ventrē ad sil'itudinē motus lapidis. ℭ Aui. aūt cū reliq̄s magis q̄d rei declarātes de mola dixerūt ꝙ mola est mēdosa ꝛ falsa imp̄gnatio. Nā dicit ꝙ accidūt mulieri dispōnes sil'es dispōnibus p̄gnātiū in accidētibus de retētione mēstruoꝝ ꝛc. vt videbit̄ infra in signis: ꝛ tñ sup. nō sunt vere p̄gnātes qꝺ insinuauit p hoc qꝺ dicit: accidit dispō sil'is pregnationi: ita dixit Ra. ēt 9° ꝯtineñ. scꝺo ca°: ꝛ scꝺm istū modū accipiēdi molā large nō solū mola sumitur ꝓ frusto carneo vel falsa p̄gnatione ꝓpter frustū dictū carne ſꝯtingentem in matrice vt ꝓprie sumitur: ꝛ cōiter sic declaratur ab auctoribus: sed pro omni falsa pregnatione simili in accidentibus saltem in quibusdam communibus cum pregnatione vera.

De quiddi tate rei.

Species ꝛ distinctiones. Et sic sumēdo veniendo ad spēs ꝛ distinctiones q̄dā est mola vera: q̄dā est mola nō vera. Per molā verā intelligēdo illā apparentē p̄gnationem q̄ seq̄tur frustū carnis vel sup. sanguis coagulati vel inspissati in matrice. Et alia est nō vera mola: ꝛ hoc d'r de oī falsa p̄gnatiōe q̄ seq̄tur aliā cāꝫ ab ista: siue sit vētositas in matrice siue alie sup fluitates ibidem aggregate. Et istud insinuauit Aui. in tex. cū dixit declarās modū terminationis haꝝ spēꝝ a muliere: ꝛ qñ ꝙ deponit sup. mulier frustū carnis: cui est forma quedā cui⁹ spēs nō cōprehendūtur. i. nō est vna determinata forma in tali frusto sed diuerso mō figurat̄. ℭ Addit: ꝛ qñqꝫ est id qꝺ egredit̄ vētositas tm̄: ꝛ qñqꝫ sunt sup fluitates aggregate sup. in matrice: q̄re egrediunt̄ cū sanguine plurimo q̄ retinet̄ vl' sup. retinebat̄. Addidit: ꝛ mola ex oībus istis est diuisio scꝺa. i. est mēbruꝫ diuisionis: qꝺ ꝑtinet mole nō vere. Et ꝓ tanto auctores ꝛ Arist. locis allegatis: ꝛ Albertus. 10. de aīalibus cū reliquis cōiter auctorib⁹ loquentes de mola inuestigantes cās inq̄runt cās mole vere: ꝛ ita descēdūt ad curam illi⁹: lꝫ Ra. in tex. nostro sup̄ius vt visuꝫ est in lr̄a de vtrisqꝫ fecit specialem mentionem.

ℭ Alia distinctio maxime cōtrahēdo ad molaꝫ verā lꝫ ampliari possit ad oēm: quedā est modici tp̄is ꝛ q̄dā multi tp̄is. Nā quedā remansit sic vt dicebat Aui. quatuor annis vel q̄nqꝫ ꝛ qñqꝫ ꝓtenditur vsqꝫ ad finē vite ꝛ nō recipit curationē vt dixit. Et sil'em sn̄iam posuit Arist. loco alleg. 18° de aīalibus. qꝺ forte durabit illa infirmitas quousqꝫ senescat mulier ꝛ forte vsqꝫ ad morteꝫ.

ℭ Alia distinctio de mola ꝓpria q̄dam est dura multum: quedā non sic dura. Et de duritie forti dixit philosophus loco allega. de isto frusto carnis ꝙ istud est valde durum ita forte ꝙ non diuidetur a ferro nisi difficile. Et Anglicanus dixit ꝙ tantum induratum est tale frustuꝫ carnis aliqñ ꝙ vix posset scindi cum securi.

ℭ Alia distinctio necessaria in mā de qua breuē feci mentionem supra circa textuꝫ preter molas

dictas que faciunt apparētē impregnatiōez: est vna tertia species de qua non faciunt mētionez cōiter auctores q̄ est frustū carnis in matrice generatum aīatum qđ nō omisit Aristo. 10. de aīalibus. nam ibi dixit ꝛ veniemus ad tertium p̄ncipale de causis generalibus.

De causis ḡnalibus.

Cause. Qđ accidit tale frustū a calore: qm̄ qñ matrix fuerit calida ꝛ sicca attrahit spma sup. ꝓprium ad se ꝛ retinet illud. Addidit: ꝛ si illud sperma non fuerit admixtum ex duobus sup. maris ꝛ femine: nō ḡnatur ex eo aīal: ꝛ tūc fit sicut caro ēt sicut ouum venti ꝛ non est aīal: qm̄ non est ex duobus spermatibus neqꝫ est aīatum vt dixit: non negat tñ quin fiat mola: ꝛ tale frustū etiam per concubitum mulieris cū viro. Sꝫ qñ non cōmiscentur illa spermata cōmixtiōe bona: tunc ḡnatur vt dixit res non cōpleta: neqꝫ tñ oīno extranea a natura vt dixit: ꝛ ibi p̄onit hystoriam quam etiam repetit. 18. de aīalibus ꝙ q̄dam mulier coiuit cum viro: ꝛ putauit ꝙ eēt impregnata: qꝛ tumor vētris augmentabaṫ oī die: ꝛ cū ꝑuenit tps partus nō peperit neqꝫ diminuebatur tumor: ꝛ ita remansit ꝑ tres vel quatuor annos: ꝛ post accidit ei dissinteria ita ꝙ fere moriebatur: quousqꝫ peperit frustū carnis qđ dicit̄ mola vt dixit: ꝛ ita videtur innuere nō posse generari frustuꝫ aīatum: sed expientia manifestat oppositum in multis. Et ego vidi bis vel ter in facto frustum aliqualiter figuratum qđ mouebatur: ꝛ ita vixit ꝑ horas: cū tñ credidisset mulier se esse p̄gnantem vere: quo emisso cessauit p̄gnatio cū accidētib⁹ eius: ꝛ hoc est rōni cōsentaneū qm̄ si ex carne apparēter nō aīata in matrice generata pñt fieri accidētia p̄gnationis vere vl' similia eis: per eundem modū pñt fieri ex vera carne ḡnata p̄ter nām in matrice aīata ꝛ recipiēte nutrimentū veꝝ ꝑ cōtinuitatē cū venis matricꝫ vel est ḡnata ipsa mā in cōcauitate matricis ex sanguine attracto ibidē in via putrefactionis: exñte cū digōne tñ quadā ꝛ p̄paratione faciēte ad formā aīalis impfecti: sicut dicebaṫ supra in ca° de ḡnatione vermium. Cū ille mãe rectificātur ad id qđ tolerant vt suscipiant de forma aīalis: ꝛ q̄ intelliget modū ḡnationis vermiuꝫ qui pñt in matrice ḡnari. vt ētvoluit Gor. in isto ca° de mola: lꝫ vermes raro ibidem ḡnantur: et ipse etiam admittit ꝙ in matrice pōt generari aīal erronee: qđ potest appellari mola seu arpia ex semine mulieris corrupto etiam cum carētia spermatis viri vt statim spālius declarabiṫ. Poterit tñ intelligere ḡnationem fieri posse de aīali imperfecto in matrice alio a vermibus ꝑ modū similem generationi vermiuꝫ. Et ego audiui mirabilia sed non vidi de animali generato in matrice cum alis quod cum exiuit matricem volauit: multa tñ dicuntur ꝙ non semper vera sunt: ꝛ forte ꝙ Aristo. verbis suis non voluit negare simpliciter posse generari animal in matrice nō concurrente vtroqꝫ spermate: sed intellexit animal quod est homo non posse generari vtroqꝫ spermate non concurrēte maxime per hoc quod dixit ꝙ generatur res non completa: non tamen omnino extranea a natura: per hoc videbaṫ innuere ꝙ potest generari aliquod animal imperfectum non concurrente vtroqꝫ spermate: maxime cum fit retentio menstrui in mulieribus: nā abscisio menstrui ꝛ aggregatio ipsius in cōcauitate matricis est de principalibus causis ad generationem huius carnositatis: qm̄ ibidem repto menstruo cum vehementia caliditatis sup. ex spermate ꝓprio muliebri vel ex alia cā extenditur illa mā cum nutrimento ꝛ propter defectū virtutis masculinitatis nō concipit vt dixit. A. i. non producitur fetus humanus.

Not. hystoriam.

De causis spālibus.

¶ Et. A. x. de animalibus. duobus modis dixit posse fieri molam vt vel ex semine mulieris non concurrente semine viri: ꝛ hoc euenit in somno qñ emittit mulier sperma ꝓpriuꝫ ꝛ permiscetur cum menstruo vel emittitur semen viri cū semine mulieris: sed aut egreditur semen viri: aut si retinetur non sterit debito tempore cū circūstātijs facientibus ad conceptuꝫ fetus humani qđ euenire potest ex omni cā reddente ipsum impotentē ad generandum cum spermate mulieris: ꝛ tunc generatur a caliditate ipsius aliqualr̄ digerente frustum carnis diuerse forme cui⁹ spēs nō cōprehendūtur vt dicebat Aui. supra sicut fit generatio ouorum venti: vt etiam dicit pħus loco allega. 10. de animalibus.

¶ De causis ergo spālibus esset si sanguis menstruus esset ineptus ad recipiendum impssiōes facientes ad formam fetus humani: ēt si vtraqꝫ spermata maris ꝛ femine essent conueniētia ad debite agendum vel debite patiendum: vel si stāte p̄paratione in sanguine menstruo conueniēti non esset conueniens dispositio in spmate virili ad generandum vt aliquotiens ꝯtingit in senibus ꝛ infrigidatis coeuntibus cuꝫ muliere iuuene bone dispositionis ex parte principiorū in ea ad ḡnandum vel ex sīlibus alijs causis positiue impedientibus vel deficientibus necessarijs facientibus ad debitaꝫ generationem fetus humani stante menstruo reperto in cōcauitate matricis: naꝫ tunc si coniungatur frigiditas dn̄ans fiet coagulatio sanguinea: ꝛ frustum apparēter carneum: non tñ aīatum ꝑ viam inspissationis ꝛ coagulationis: qđ si coniungatur caliditas faciens ad digestionem aliqualem ꝛ permixtionē deficiente aliquo prin° de actiuis vel nō sufficiēter concurrente fiet ḡnatio alicuius aīati diuerso mō figurati ſm p̄parationes acq̄sitas in mā ex cāis supiorib⁹ astralib⁹ ꝛ ex cāis inferiorib⁹ ꝛ ita fiet ḡnatio hoꝝ impfectoꝝ de q̄b⁹ dcm̄ est.

De causis mole nōve.

¶ Fit ēt alia apparētia p̄gnationis ꝛ falsa pregnatio ex inclusiōe aliaꝝ mãeꝝ ex matrice nō sic indurataꝝ de q̄bus aliquotiēs est vētositas sola ḡnata in matrice siue in cōcauitate ei⁹ siue in venis extendēs eā p̄pter nām: ꝛ ḡnatur ex humiditatib⁹ ibidē inuētis clausa matrice: de qua dicebat. A. ꝛ qñqꝫ accidit ei sicut hydropisis ꝛ inflatio vētris sicut q̄ tēdit ad duritiē sup. ꝓpter primā extēsionē factā a vētositate cū humiditatib⁹ vñ sup. fit son⁹ obtusus cū ꝑcutiṫ ꝛ nō assilaṫ ad ad tympanitē sup. hydropisim clamantem voce tympani. i. nō fit son⁹ acut⁹ sīlis sono typani cū ꝑcutiṫ in tali mola vētosa cū hūiditatib⁹ sicut fit in hydropisi y̆a tympanite. Et q̄dā est magis hūoralis in qua stat multitudo humoꝝ vel hūiditatū in matrice q̄ sunt ibi longo tpe in matrice ꝛ multiplicate alie a sanguine menstruo ꝑ diuersos modos aggregatiuos eaꝝ in matrice de q̄bus dictū est supra de p̄cipitatione mēficis: iste sunt cāe satis immediate ꝛ prime talis false impregnationis. ¶ Sed cause magis remote sunt

cause cõplexionales ⁊ cõpositionales ipsius matricis faciẽtes ad gñationẽ vel retẽtionẽ dictarũ materierũ humoraliũ in matrice de quibꝰ sunt mala cõplexio frigida matricis ⁊ obstructio vel clausio oris matricis vel pororũ venarũ mřicis: etiã cause primitiue faciẽtes ad prohibitionem resolutionis materierum vt aer frigidus inspissans: ⁊ faciẽtes etiã ad aggregationẽ materierũ flegmaticarũ viscosarũ vt sunt cibi frigidi viscosi ⁊ nauseatiua repletio ⁊ similes: de quibꝰ sepe supra dictũ est. Et hec de causis sufficiãt.

De signis ꝓnosticis euentus.

Signa. Ueniendo ad signa p̃ᵐ ꝓnostica euẽtus sit hoc p̃ᵐ signũ generale: cũ antecedũt cause manifeste ad generationẽ mole vt est retẽtio mẽstruorũ per duos vel tres mẽses in naturalis in muliere viragine appetẽte coitum emittẽte semen in somno: tunc in hac possumus ꝓnosticari de futura mola ꝓprie sumpta: patet ex dictis. ¶ Similiter qñ viri infrigidati melẽcolici vel etate multũ defecti coeũt cũ mulieribꝰ iuuenibꝰ: tũc ꝓpter ineptitudinẽ vel insufficiẽtiã spermatis virilis ad debite imprimendũ in sanguinẽ mẽstruũ mulieris disposite pro fetu humano: tũc in ea possumus ꝓbabiliter ꝓnosticari de futura mola etiam vera. Et sic possumus in melencholicis qui exercent actũ coitus cũ beneficio medicinarũ faciẽtiũ ad coeundũ vt ad erectionẽ inducẽdã cũ generatione vẽtositatis ⁊c. nõ existente tñ in eis semine prolifico neq; sufficiẽter spumoso per naturã: si etiã hoc eueniat in mulieribus que cũ illis cõmiscent̃ opꝫ in dictis mulieribꝰ expectari futurã molã etiã ꝓprie sumptã. ¶ Similiter ⁊ est aliud pronosticũ si mulier existit indisposita nõ habens sanguinẽ mẽstruũ paratũ recipere impressionẽ ad formationẽ fetꝰ humani neq; ad debitã retentionẽ menstrui vel ad mixtionẽ spermatis proprij hora cõcubitus ⁊ artificialiter per medicinas vellet disponi: cum tñ radicaliter nõ sit parata ad generandũ: in tali etiã possumus expectare futurã molã. Et ita potes formare alia pronostica de mola non vera ex precessione causarũ facientiũ ad multiplicationẽ materierũ humoraliũ vel ventositatis in matrice: q̃ cause sunt note ex sepe dictis superius.

De signis ꝓnosticis ad bonuꝫ.

¶ De ꝓnosticis vero ad bonũ dicat̃ ꝙ mola nõ vera ex vẽtositate ꝯtingẽs sit satis faciliter curabilis ceteris paribus cõparatione ad alias humorales: pꝫ ꝯclusio. ¶ Alia cõclusio: humorales modici tẽporis etiã facilꝰ curant̃ q̃ꝫ sibi similes chronice: ptꝫ ꝯclusio. ¶ Alia cõclusio ꝯ̃hendo ad molã verã ⁊ erit pronosticũ cõe ad boᵐ ⁊ ad malũ: oĩs talis mola vniuersaliter vt dicebat Gordo. est difficilis curationis: sed mola antiqua nõ curatur ⁊ recens fit cure difficilis: sꝫ ꝓprius hoc verificat̃ maxime loquẽdo de mola animata per alligationẽ ad poros venenarũ mřicis pꝫ ꝓpter difficultatẽ ruptionis ⁊ separatiõis eiꝰ a mřice: mola etiã que est dura facta multũ siue per coagulationẽ siue ꝑ adustionẽ difficillime emittit̃: ⁊ ꝓpter hoc medici sibi caueant de promittendo salutẽ mulieribꝰ taliter patiẽtibꝰ. Et ego cognoui vnũ medicũ satis prestãtis fame qui dixit vni mulieri patiẽti molã ex multis mẽsibus ꝙ ipse volebat infra duas vel tres horas eã curare: ⁊ ꝙ in facto videret ꝙ emitteret vnũ frustũ carneũ magnũ durũ infra duas horas cũ quibusdã medicinalibus per eũ adhibitis. Et ipsa prudentior medico respõdit: bõe dñe mi: si ista materia grossa per tot menses generata est in vẽtre ⁊ cõtinuo est augmẽtata in tãto tp̃e: qꝛ trãsiuerat annus ⁊ vltra: qñ̃o põt educi nisi multũ violenter in modico tp̃e: ego nõ volo liberari ita repentine cum medicinis ita violentis: qꝛ timeo ꝙ citius me interficerent q̃ꝫ curarent: ⁊ ita vbi prius existimabat eũ virũ doctũ: postea cõtinuo tenuit ipsum bestialem ac modicarum literarũ.

De signis demõstratiuis generis.

¶ Jam veniendo ad signa demõstratiua. Signa demõstratiua generis sunt ex se manifesta ex apparentia similitudinis pregnantis vere: cum tñ nõ sit vere pregnans. nã cõicat in retentione mẽstrui ⁊ grauitate ⁊ põdere maxime circa dorsum: ⁊ inflatur venter ita vt quasi videant̃ aliquotiẽs presocari ꝓpter cõpressionẽ diaphragmatis. Et dicebat. A. ⁊ accidit inflatio mamillarũ ⁊ repletio earũ: ⁊ quãdoq; accidit earũ apatio. Nã retẽto sanguine mẽstruo in mřice: fit ascẽsus partis eius ad mamillas sicut cõtingit etiã in vera pregnatione tẽpore partus: sed hec tumefactio mamillarũ nõ tm̃ tardat̃ in hac falsa pregnatione sicut in vera: qm̃ in vera pregnatione multum de sanguine trãsit in nutrimẽtũ fetus: ⁊ sic nõ tãtũ multiplicat̃ in mřice. Addit Aui. ⁊ sentit sup. mulier in vẽtre suo motũ qui est sicut motꝰ embrionis ⁊ magnitudinẽ corporis supp. mole maxime vere que est sicut quantitas embrionis: qđ sup. corpus mouetur per cõpressionem factam supp. in dextra ⁊ sinistra parte: ⁊ ita fit mutatio etiam coloris sicut in vera pregnante in primis diebꝰ.

De signis demõstratiuis.

De dĩa inter molã carneã et humoralẽ.

¶ Sed signa specierũ distinguunt̃. Nã inter nõ verã ⁊ verã est hec differẽtia: qm̃ in mola vera dicebat Auic. est estimatio ꝙ sit embrio ⁊ sentitur corpꝰ formatũ in matrice. i. apparet mulieri manifeste ꝙ hꝫ in vẽtre embrionẽ qꝛ grauitatem in determinato situ aliquotiens ⁊ motũ in eodẽ et aliquotiẽs grauitatẽ ⁊ motũ in alio situ cum est mola vera ac si esset embrio verus. Sed in ventosa ⁊ aquosa nõ sic sentitur nec sic estimat̃: nã venter vndequaq; videt̃ extendi in his ⁊ ita grauantur partes diuerse vẽtris: nõ est tñ in vẽtosa grauitas notabilis neq; pondus grauitãs dorsum sicut in alijs. ¶ Est etiã differẽtia: qꝛ in carnosa etiam si non fiat in ea motus sentitur pondus maius q̃ꝫ in alijs speciebus: et similiter durities maior saltem in determinata parte: et in aquosa est maior grauedo q̃ꝫ in ventosa: sed est durities minor: immo ad compressionem quasi nulla sentitur durities in aquosa. Et cum fit reuolutio mulieris supra latus vel compressio cum manu ad vnum latus versus aliud: in aquosa videtur motus aquositatis ⁊ est facilius suscipiens impressionem: ⁊ in ventosa non sic.

¶ Distinguuntur tamen he due aquosa ⁊ ventosa a vera hydrope: quoniam in vera hydrope cõtentis dictis membris in spatiositate magna inter syphac et intestina cum fit reuolutio mulieris vel percussio supra ventrem percipitur sensibilior motus aque in aquosa ⁊ sensibilior sonus in tympanite in ventosa q̃ꝫ quando consimiles materie clauduntur in spatio ⁊ vacuitate matricis: etiam cum conuertit se mulier supra alterum latus in hydrope a talibus materiebus pars supra quam declinat magis sensibiliter intumescit et alia aliqualiter detumescit: que diuersitas non sic reperitur cum est

extensio matricis in mola: etiā in hydrope communiter inflātur pedes ⁊ sepe palpebre oculoꝝ in mola aūt nō semꝑ: immo raro cōtingit tñ vt cum mola cōiūgaꝛ vera hydrops: immo sepe ad molam diuturnā seq̄tur hydrops communicato nocumēto matricis ad epar: ⁊ tūc non potest fieri distinctio vera inter accidētia q̄ sequūtur ad molam tantum ⁊ accidentia hydropis.

De signis distictiuis inꝛ molā ⁊ verā impgnationē.

¶ Jam veniendo ad signa distinctiua inter molam veram ⁊ pregnationem veram cum qua maxime cōmunicat dicebat Aui. ꝙ de signis discernētibus inter molam harū specierū sup. verā ⁊ inter pregnationē verā est ꝙ res illa nō moueꝛ nisi hora quadā. i. cuꝫ fit compressio a dextro ad sinistrū vt supra dixerat: deīde post id nō moueꝛ ⁊ sup. nō accidit hoc in vera ꝑgnatione: quoniaꝫ in xᵃ ꝑgnatione moueꝛ embrio non solum hora compressionis vētris: immo etiā in alia hora ex phātasia eius saltē impꝑfecta vel appetitu inclinātem ad motū. Addit: ⁊ est durities vētris in ea sup. in mola xᵃ vehemētior duritie vētris ꝑgnātis cōceptione vera. Sed nota h̄ ꝙ lꝫ xᵇa Auic. possent verificari de q̄dā vera mola vt de frusto sanguis coagulato vel inspissato a calido ⁊ non aīato: sꝫ paulatine augmētato impꝛoꝑe ꝑ additionē partis ad ꝑtē sicut fit in augmēto lapiduꝫ vñ paulatine crescet vēter ⁊ fiēt accñtia pregnationis de grauitate ⁊ pōdere cū retētione menstrui ⁊c. tūc in tali mola xᵃ verificabiꝛ qᵒ dicebat. A. vt ꝙ fiet motus ꝑ compressionē factā vel ꝑ reuolutionē mulieris ⁊ nō aꝉr: cū tale frustum nō moueaꝛ ex se ab intrinseco ꝑnᵒ q̄d fit aīa: sed a grauitate tm̄ vel ab extrīseco: ēt ꝑ compressionē maioꝛ ꝑcipiꝛ durities ⁊ maioꝛ in ꝓcessu in tali mola q̄ꝫ in xᵃ ꝑgnatione. Tñ cum reuerētia tāti viri ista signa nō distinguunt inter verā molā absolute ⁊ ꝑgnationem: qᵒ pꝫ de mola aīata carnea ⁊ aliquotiēs formata ⁊ figurata cū organis ⁊ instrumētis faciētibus ad motū vꝉ sicut reptilium vel volatiliū vel ꝓgressiuoꝝ vt supra dictū est. Nā tūc in tali mola pꝫ ꝙ fit in ea motus nō ab alio sed aliq̄tiēs ex se: sicut etiā ⁊ informata aīa intellectiua. Et hoc insinuabat Auicē. ad ꝑnᵐ satis capituli vbi loquēs de muliere molata dixit. Et sentit in vētre suo motum q̄ est sicut motus embrionis: magnitudinē corporis eiꝰ q̄ est sicut q̄ꝫtitas embrionis. ꝑ duritiē etiā nō potest bñ distingui: qm̄ aliqua mola durior est embriōe: ⁊ aliq̄ minꝰ dura ante tp̄s vehemētis coagulationis vꝉ adustionis vt pꝫ. ¶ Dixit Gerar. ad distinguēdū īter talē molā ⁊ ꝑgnationē verā ꝙ post 3ᵐ mēsem in ꝑgnatione xᵃ incipit motꝰ in masculo vel in fine tertij: ⁊ in femella tardiꝰ: postea cōtinuaꝛ motus ⁊ moueꝛ de se vt dicebatur: sꝫ dixit ipse cum Aui. supra ꝙ in mola nō est motus aliquis ꝑ se: sed tm̄ violenter qᵒ constat esse falsum de omni mola per ea que dicta sunt.

No. signa Gerardi.

¶ Dixit q̄ꝫ pro secundo signo ꝙ fit mollities in pedibus ⁊ manibus in mola rationabili debilitate caloris magis q̄ꝫ in cōceptu xᵒ. ¶ Et ponit aliud signum ꝙ virtutes mulieris sunt debiliores in mola ⁊ maxime virtus motiua q̄ꝫ in vero conceptu. ¶ Ponit aliud signum de duritie ventris de quo dictū est: ista omnia sunt dubia: qm̄ aliq̄ mulier ꝑgnās certo tp̄e est multo debilioꝛ ꝑꝑ aliq̄s circūstātias q̄ꝫ alia patiēs molā: vel ēt q̄ꝫ ipa eadē in alio tp̄e cum est patiens molam.

¶ Ponit vltimo aliᵒ signū qᵒ est post apparēs dicēs: ꝙ in xᵃ pregnatione stat tp̄s determinatū pariēdi nō sic in mola: qm̄ aliquotiēs durat ad annos ⁊ vsq̄ꝫ ad finē vite: sed per hoc signū nō possumus distinguere in primis mēsibus molā a vera pregnatione.

Not. signa ꝑp̄ris auctoris.

¶ Signa igiꝛ ad distinguendū inter molā verā aīatā ⁊ ꝑgnationē verā in muliere sana vidētur multū dubia ⁊ satis incerta: vt pꝫ ex dictis. Ego tñ hic ponā quedā ꝓbabilia ⁊ satis ꝓpinqua veritati q̄ si simul cōplicenꝛ faciēt quasi certitudinē distinctiuā inter molā etiā animatā ⁊ verā ꝑgnationē. Primū signū est vbi mulier non coiuerit cū viro: de cuius bona vita ⁊ fide sua stat bonū testimoniū apud oēs: ⁊ accidūt accidētia filia pregnationi est argᵐ ꝙ talis ꝑgnatio est falsa et nō vera. ¶ Aliud signū si antecesserit retētio mēstruoꝝ preter naturā per tres vel quatuor menses q̄ñ nō cōmiscebaꝛ viro: postea ꝑ duos meses a ꝑnᵒ cōmixtionis cū viro fiat motus etiā quasi cōcepti in vtero cū reliquis accidētibꝰ pregnationis: etiā cōcludēdū est de mola per dictū motū. Quoniam dictus motus factus est ante tp̄s debitū motui embrionis. ¶ Si etiaꝫ mulier q̄ñ cōcubuit cū viro licet in 3ᵒ mēse fiat motus ⁊ retētio mēstrui nisi antecesserint accidētia vere ꝑgnationis in ꝑnᵒ. probabiliter dici pōt ꝙ nō est vere pregnās. nā vt est cōis snia auctoꝝ ⁊ poniꝛ a Rasi specialiter etiā 9ᵒ cōtinē. cāᵒ. 3. de signis ꝑgnationis dixit. accidit post finē coitus horripilatio cū rigore adunatione oris matricis ⁊ absterfione absq̄ꝫ duritie: deinde retinenꝛ mēstrua per modicū tp̄s aut supuenient modica mēstrua ⁊ inueniеꝛ pōderositas in coxa eius ⁊ inflabunꝛ mamille eius cū modico dolore ⁊ excitabiꝛ nausea in ea ⁊ in facie eiꝰ apparebit pānus ⁊c. Postea addit: sed post mēsem vnū ⁊ tres excitabūtur in ea appetitus mali cū debilitate cibi sup. ad sumendū cibū vnde erit abominatio cū dolore capitis ⁊ grauitate oculoꝝ: ⁊ postea sup. veniente 5ᵒ mēse vel 6ᵒ rectificabitur appetitus ⁊ minorantur hec accidentia ⁊ faciei ⁊ oculoꝝ ⁊ capitis virtute bene regulāte materias. ¶ Et infra dixit de mēte Ser. de signis pregnationis nō dꝫ inueniri humiditas post coitū: ⁊ erit os matricis siccū ⁊ desiccatū vnde interroga eā sup. mulierē sup. hoc vt dixit: ⁊ si sentit in tp̄e coitꝰ q̄si defectū cordis occupare eā ⁊ an doleat pecten eiꝰ ⁊ vmbilicus ⁊ vulua modice: q: ꝯstrigiꝛ os m̄ricis valde sup. cū fit impregnatio: nec erit appetitus in coitu ⁊ appetit res acidas ⁊ virescet vel nigrescet caput mamillarū ⁊ in citrinū colorē cōuertetur albedo oculoꝝ. tūc si stāt accidētia xᵉ ꝑgnationis de tētione ⁊c. est signū vere ꝑgnationis: sꝫ si nō ꝑfuerint accñtia q̄ in ꝑnᵒ euenire solent de horripilatione ⁊ rigore ⁊ adunatione oris matricis ⁊c. ⁊ lꝫ successerit abominatio ⁊ malitia coloris cū ꝓfunditate oculoꝝ ⁊c. si hec accñā venientе 5ᵒ vel 6ᵒ mēse nō remittanꝛ: sꝫ q̄si ꝯtinuo crescēdo ꝓcedāt: signū est falseimꝑgnationis. ¶ Et ꝓpꝛiꝰ signū qᵒ distinguit de motu est ꝙ in mola etiā animata motꝰ eiꝰ ē magis rarꝰ ⁊ magis grauis: embrionis aūt motus est ordinatus ⁊ magis impetuosus factꝰ cū percussione magis forti q̄ꝫ ceteris paribꝰ in mola cū fiat a re magis naturali ⁊ nō occasiōata: ⁊ sic a re magꝭ forti ēt dicebat Auer. 4ᵒ colliget ꝙ mola trāsit terminū nāe mo

tus embrionis: q2 cum fit cum tumescentia ventris in mola ēt q̄ animatꝰ vere ꝑcipit motus in 4° forte vel 5° mense vbi in p̄gnatione vera stāte muliere alr̄ sana ꝑcipietꝰ motꝰ in dictis mēsibus: ēt vtplm̄ i p̄gnatione vera mulier videtur sanior ad oēs oꝑationes vbi in molarica virtus est debilior cū reliq̄s difficilioribus accn̄tibus. ¶ Hec tn̄ dico accn̄tia oīa. lꝫ si simlꝰ cōiūgātur faciāt satis euidētē ꝛ multū veritati ꝓximā cōiecturā de v̄a vel falsa p̄gnatiōe: tamē de facto s̄ūt incerta: nec lꝫ certe cōcludere ex eis supra p̄gnationē verā vel falsam. Et ego in his accn̄tibꝰ fui deceptus. Et volo hic narrare hystoriā q̄ in vxore mea contigit q̄ passa est falsam p̄gnationem ꝛ tn̄ ego cuꝫ reliquis multis ꝛ doctissimis medicis ꝛ matronis exꝑtissimis diiudicauimꝰ eam esse vere p̄gnātem: casus fuit talis. Uxor mea etatis annoꝝ. xxxiij. vel. xxxiiij. bona habitudine ꝛ sanguinea: bona etiā cōpōne postq̄ prius deo dāte habuisset tres filios diuersis tꝑibus ꝛ p̄mi duo obiissent tertiꝰ cum iam ꝑuenisset ꝓxime ad 7m annū q̄ fuerat ꝛ forma corꝑis ꝛ animi discursu mltū excellēs ꝛ: indies sicut etate ꝓficiebat: ita magis viribus animi ꝛ corꝑis: ita vt supra vires humane ꝯditionis videretꝰ egregie dotatꝰ. Naꝫ quartodecimo mense eius manifestauit discursuꝫ q̄ adolescēti mediocris ingenij in āno. xiiij. recte cōuenisset: hoc tandē ꝑ duos dies egrotus factꝰ cū bono semꝑ sensu ꝛ mēte catholica christiana grās dn̄o referens signo crucis se muniēs spūm ad dn̄m exhalauit: qđ factū est vt nos orbati filijs ꝛ a tali ꝑcipue vehemētius q̄ conueniebat indoluimus: ꝛ adeo vehemēter q̄ mr̄ pre tristitia ꝯtinua ꝑ tres q̄si cōtinuos mēses q̄si amēs ꝛ debilis discursus effecta est: tādē ei successerūt signa vere p̄gnationis: vn̄ incepit leniri de afflictione mētis defuncti filij: incepit q̄ꝫ in oꝑatiōibꝰ aīalibꝰ ꝛ nālibꝰ rectificari restrictis mēstruis magnificabatꝰ vēter paulatie ꝛ icrescebat cū bonitate caloris mr̄icis ꝛ eq̄li q̄si pōdere vētris et dorsi ꝛ cū reliq̄s accn̄tibꝰ q̄bꝰ ipsa olim p̄gnans efficiebatꝰ: saluo q̄ in singulis tꝑibus debite sue mēstruatiōis ordiate paꝝ ꝛ modicissimi sāguis ꝛ mēstrui manifestabatꝰ: cū tn̄ an̄ apparitionē signoꝝ p̄gnationis copiose multū mēstruabatur: succedēte 3° mēse ad finē: vel i p̄n° q̄rti ꝑcepit ipa motū quasi cōcepti vt als cōsueuit tꝑe p̄gnationis cum accn̄tibus reliquis ꝛ appetitu ꝛ bonitate coloris ad melius cōuersis: ꝛ ita successiue in dies amplius manifestabatꝰ motꝰ ita q̄ 7° ꝛ 8° mēse ꝛ manifestiꝰ in 9° mihi sepe palpāti manibus supra ventrē eiꝰ obijciebatꝰ motus velut infantis cū inspissatione aliq̄tiēs impetuose sub manu cōprimēte ꝛ amplius sepe ēt ipa ꝛ iacēte ꝛ aliq̄tiēs stāte manifestabatꝰ vsu situalis motꝰ rei globose in vtero a dextro aliq̄tiēs v̄sus sinistrū. ꝛ q̄n̄ depressio crescētibus semꝑ in ea accn̄tibus ad bonum: ꝛ de appetitu ꝛ bonitate coloris crescente sola grauitate ex pondere circa partes inferiores vētris ꝛ inhabilitate ad motū ꝓgressiuum vt in reliquis communiter vere pregnantibus euenire solet in dictis mēsibus: ipsa tamē aliquotiens leniter dubitāte de vera pregnatiotione propter id solum qđ singulis suis temporibus modicissime menstruabatꝰ: cum tn̄ als esset pregnās nullomodo mēstruaretꝰ. Hoc tn̄ ꝛ mihi ꝛ alijs quibusdaꝫ ēt doctissimis viris ad augmētū fidei p̄gnationis faciebat: ꝛ idem faciet tibi si ꝯsyderabis q̄ dicta sunt: ꝛ ita his signis confirmatus in opinione vere p̄gnationis cū iudicio ēt multaꝝ matronaꝝ in his exꝑtarū: ipsa etiam annuēte accepimus in domo vnaꝫ nutricē i p̄n° noni mensis q̄ erat ꝓxima ad partū: ꝛ infra octo dies peperit vnā filiam ꝛ eā tradidi vt nutriretꝰ sub alia nutrice sustinēdo lac enixe cum alijs aduēticijs lactātibꝰ suggētibus lac eius: hoc sine tn̄ vt purgato lacte eiꝰ tꝑe partus vxoris fetus haberet nutrimentū sibi cōueniēs. hoc tandē trāsiuit nonus mēsis ꝛ. x. ꝛ. xj. cū continua expectatiōe futuri ꝓximi partꝰ: tādē trāsiuit duodecimus ꝛ q̄rtusdecimus ꝯtinuatis sꝑ accn̄tibꝰ apparētis v̄e p̄gnatiōis ꝛ reseruādo nutricē in domo vt dcm̄ est: post 11m tn̄ incepit spes minui ꝛ diffidētia itēdi: ita q̄ expedito 14° mēse sublata mihi omni spe dixi ego cōsorti mee non ampliꝰ eē sperādū de p̄gnatiōe cū nusq̄ legissem verā p̄gnationē vltra 14m mēsem extēdi posse: immo raro vltra 9m ꝛ rarius vltra 10m lꝫ aliq̄tiēs mulieres cū sunt molate in p̄mis mēsibꝰ vt duobus vel tribꝰ mēsibꝰ si impregnātꝰ post v̄a impregnatiōe: qđ possibile est: sic possibilis est supimp̄gnatio de mēte p̄hi ꝛ alioꝝ: ꝛ tūc cū pariunt in 9° mēse ꝛ sil cū partu n̄ali emittitꝰ mola saltem si fuisset mēstrualꝰ: dicūt tūc mulieres se pepisse in i 12°: lꝫ partꝰ i v̄itate fuerit i 9° hoc tādē sic nos delusi de ista p̄gnatiōe ex vna parte dubitabam de mola v̄a aīata: ꝛ sic q̄si de impossibilitate cure ex alia ꝑte cū oꝑatiōes oēs eēnt in ea incolumes ꝛ n̄ales ꝛ aīales preter motiuas insurgebat dubitatio q̄ ibi nō eēt aliq̄d tale inn̄ale. Nā in tāto tꝑe debuisset cōicare nocum epati ꝛ reliq̄s mēbris ꝛc. ꝛ ita in facto fuit: q̄m̄ infra mēsem sine medicis aliq̄bꝰ acutis: sꝫ cū solo vsu pillulaꝝ elephāginaꝝ semel i hebdomada remota est oīs detumescētia vētris ꝛ i habilitas motꝰ ꝛ remansit ꝑpetue sana: hoc totū credo rectū eē a deo vt releuaret misericorditer tristitiā ꝛ passionē mētis cōem nr̄am ꝑcipue vxoris q̄ vt dixi quasi iam amēs effecta erat: vt ostēdēs eā verā esse p̄gnantē minoraretꝰ eiꝰ dolor: immo q̄si i totū auferretꝰ: sicut ꝛ factū est: cognoscēs nos infirmos vt paruulos q̄ cū aliq̄ ēt leui re tristabili afficiuntꝰ sup̄ modū dolētes a p̄ribꝰ ꝓuocātur ad risum et ad lenitionē doloris datꝰ eis pomū in manu nō vt comedāt: sꝫ ad leniēdū tm̄: ꝛ interea fortiores facti tolerabiliꝰ sustinēt qđ antea nō sustinebant.

¶ Neq̄ꝫ verecūdor ego dicere me casum illū nō intellexisse: q̄m̄ ēt ꝛ sapiētiori medicorū Auen̄. cui nō essem dignꝰ soluere fimbrias calciamētorū: sibi eidē ꝯtigisse legitꝰ de q̄dā p̄gnāte. Naꝫ vt ipse refert. 36. theisir erat in domo Haly filij Joseph mulier q̄ cōceperat qđ mihi erat incognitū vt dixit cui dedi medicinā mirabilis fortitudis in q̄ nullus posset existimare euadere sine aborsu bibēdo ēt paruā eius particulam: ꝛ tn̄ nihil ꝑturbationis ꝛ malitie ꝑtulit ꝛ in debito termino parturijt infantem a lesione immunē. Addit doluī errando q̄ illi dederim medicinam talem contra mādatum artis: sed feci deceptus. i. ignorans. Addit: ꝛ pro tanto nobile fuit verbuꝫ Gal. cum tractaret de fractura panniculi cerebri de quo notum est non posse quem viuere: ꝛ cum vi

No. hystoriā q̄ accidit vxori auctoris p̄sētis ꝛ qualr cum vxore fuit etiam deceptus.

No. aliam hystoriā d̄ Auen̄. q̄lr ēt fuit deceptus i q̄dā muliere p̄gnante credēte illam pati molā matricis. Audi q̄ dicit p̄n̄s auctor ꝯ̄ multos medicos huius tꝑis credētes se oīa scire vel lēge plura q̄ vnq̄ sciēt.

dissetquedā ibi liberatū dixit illum a deo libe/ratū sui potētia atq̄ sapiā. hec ipe. Subijciam⁹ ergo ceruices nr̄as ⁊ supbiā nr̄am: neq̄ firmem⁹ nos oīa posse scire: non ꝓptera desinamus a studio ⁊ cōtemplatione cōtinua. Sed multa sunt q̄ reliquēda sunt in manu domini: cuius nomen exaltet: ⁊ in cui⁹ manu arbitriū ⁊ iudiciū est ve/rū: vt dicit Auenƺ. qui etiam generare facit post 100. annum: vt est experientia compertum: licet aliquis de summis philosophis dixerit post 70 annos homines non posse generare.

Cura. Jam veniēdū est ad curā q̄ duplex vel triplex est: q2 ꝑ tria ingenia complet aliq̄tiēs vt ꝑ dietā potionē ⁊ chirurgiam. Et dieta est duplex: q̄dā est vniuersalis q̄ respicit absolute nocu^m^ mr̄icis ex p̄sentia materiex ibidē preter naturam cōtentarum: ⁊ vt tale membrum et situaliter deorsuz positum. Et de hoc dicebat. A. ꝙ regimē in ea est paucitas motus: ⁊ dimissio exercitij ⁊ resupinatio in dormiēdo cū eleuatione inferiox ⁊c. Hoc totū dixit ne mā̄e cōuertant ad mr̄icē a supioribus mēbris: ⁊ in hac vniuersali dieta opȝ ēt intēdere cū his q̄ ꝓhibēt gn̄ationē supfluitatū in stomaco epate vel cerebro cū paucitate cibi maxime: sufficiēti tn̄ ad v̄tutē i morbo chronico: exhibēdo ēt cibaria facilis digōnis ⁊ boni chimi ⁊c. Hec ēt dieta respicit sp̄alem causam false pregnationis de carne indurata facta melica vel de retētione mēstrui ꝓpter siccitatē. Si tn̄ intēderem⁹ ad p̄gnationē factā ex humiditate vel aq̄sitate aggregata in mr̄ice: tunc laudauit Aui. sp̄al'r in ca° de aq̄ cōgregata in matrice i cura exercitium forte: tn̄ intellexit de exercitio ꝑticulari fiendo supra mr̄icē calefactiuo ⁊ exsiccatiuo: vt est ponere vētosas siccas supra mr̄icē ⁊ pānos calefactos ⁊ sacculos appropriatos cōsumptiuos humiditatis: sȝ dieta in cibo ⁊ potu dȝ esse v̄tual'r exiccatiua: sȝ facile tn̄ digestibilis ex mō substātie sicut supra visum est in cap° hydropis asclitis. Idē dico ⁊ i vētosa nisi in totū cōiungat extenuatio: ⁊ in hac max^e^ canēdū a cibis vētosabilib⁹ vt leguminib⁹ ⁊ sil'ib⁹ ⁊ breuit regimē particulare q̄rat in capl'is appropriatis ad cām ꝑticularem vt si fuerit causa vētositatis in ca° colice vētose: Et si fuerit hūiditas in cap° hydropisis: Et si retētio mēstruox in cap° ꝓprio ⁊ si fuerit mā inspissata q̄rat dieta in curis apo/stematū durorum vel in cap° melencolie. Et hec summatim quantum ad dietam sufficiant.

Medicialia. Ueniēdo magis ad medicialia suppo^a^ sꝑ vētris lenitiōe fiēda cū clysterijs approp̄atꝫ cū mollificātib⁹ et hūectatiuis in mola indurata ⁊ cū resoluētib⁹ i vētosa ⁊ cū exiccātib⁹ ⁊ extenuātib⁹ in aquosa tc̄ dicebat Ra. 9° ꝯti. de mēte Simonis ad curādū mulierē cui⁹ vēter inflat absq̄ p̄gnatiōe fiat minutio sup. ꝑ flōmiā: ēt laxatio supp. cū sol'one itelligat qn̄ fuerit ꝯueniēs vt stāte plenitudine i toto de mā sāguiea. fiat p̄us flō^a^ de basilica dei de si an̄ apparētē imp̄gnationē suisset facta retētio mēstruox: tūc fiat ēt flō^a^ de saphenis: prius tn̄ p̄parato sāguie: q2 subtiliato ⁊ mūdificato et dilatatis poris venax ꝑ sessiones ⁊ balnea ⁊ in/unctiones supra matricē cū his de q̄b⁹ dictū est supra in cap° retentionis menstruorum.

De cura mole mr̄i/cis humo/ralis.

¶ Et si fuerit mā hūoralis peccās alia a sanguine in toto vel in matrice: fiat etiā euacuatio cū sol'one p̄digesta mā cum approp̄atis ad mā̄m dictis. s. ⁊ aliq̄l'r ifra dicēdis: ita ꝙ hoc est cōe regimē ꝑ medicias. ¶ Qd̄ ēt insinuauit. A. in cap° ꝓp̄o cure mole: addēdo tn̄ vomitū ad flōmiam ⁊ sol'onē vētris. nā ꝑ vomitū ꝯuertunt mā̄e ad oppositū, ⁊ ita ꝓhibētur a cursu ad mr̄icē dixit: Et si indiget flō^a^ ⁊ eūone ⁊ vomitu fiat. signāter dixit si indiget: qm̄ aliq̄tiēs est necessaria flō^a^ tm̄ ⁊ nō solutiuū: ⁊ aliqn̄ ecōtra vt p̄tȝ de vomitiuo credo eē laudabile in oī specie ꝯsentiētibus reliq̄s eē exhibēdū saltē leue ad min⁹ semel vel bis i hebdomada cū aq̄ decoctionis seis atriplicis vel anheti ⁊ modico oxymellis: postea cōfortare stōm facto vomitu cū appropriatis: deinde post hoc regimē cōe d̄t. A. ꝯtinuādo ad v̄ba dicta cō/trahēs curā ad molā ꝓp̄e sumptā addidit: ⁊ i reliq̄s curatiōib⁹ fiat curatio ap̄atū grauatiuorū i. sup. sicut fit in ap̄atib⁹ duris. Addit declarando: ⁊ cū mollificatiuis. s. empl'is ⁊ euaporationib⁹ ⁊ embrocis ⁊ tinis q̄b⁹ sup. factis mollificatiuis. Addit: ⁊ ex eis q̄ aborsum faciunt: post id. i. fortiter ꝓuocātib⁹ ⁊ educētib⁹ fetū viuū ⁊ mor/tuū. Et ponēs iuuamēta hox mollificatiuorū et postea ꝓuocātiū ꝯtinuādo dixit: qn̄q̄ em̄ resol/uūt mā̄m faciētē molā: sup. dicta mollificatiua: ⁊ ꝙ ei sil'e est resoluūt sup. mollificant ⁊ putrefa/ciūt dictā mā̄m ⁊ liquefaciēdo minuunt: ⁊ qn̄q̄ eijciūt eā sup. seq̄ntes medicie fortes ꝓuocatiue ⁊ ita iussit in tali cura p̄us eē intēdēdū cū humectātib⁹ mollificatiuis ꝙ̄ approximēt acuta prouocatiua. ¶ Cōuenit tn̄ cōiter vt elaboret ante sessiones ⁊ balnea cū exoluētib⁹ medicis ⁊ a toto ⁊ a mr̄ice: ne si tot essent mā̄e purgāde ꝑ sessiones attrahātur ad mr̄icē. Proīde addit: ⁊ multotiēs sufficit i ea labor dādi i potu hieralogodiō vl' su. aliam spēm hiere vt hierā ruffi ⁊ alias hieras vl' pill'as fetidas de q̄b⁹ diximus circa tex. Addit: ⁊ dādi i potu oleū alchechengi: e st em̄ vehe/mētis iuuamenti in hoc vt dixit. Et nota hic q̄d ꝑ tale oleum non intellexit oleum alchechengi q̄d est spēs solatri vt aliq̄ crediderūt: sȝ intelle/xit vnū oleū ꝯpo^m^ ab eo positū 5° can̄. i tract. de oleis: q̄d est oleū aliq̄l'r solutiuū cū mirabolāis ītrātib⁹ ⁊ q̄busdā gūib⁹gūmi acuti ⁊ cū turbith ⁊ cū multis ꝓuocātib⁹ ītrātib⁹. nā vt ibidē prouocat mēstrua ⁊ calefacit mr̄icē ⁊ frāgit lapidē ⁊c. ¶ Reducēdo ḡ istū tex. ad p̄cticam i casu nr̄o fcā flō^a^ si expedit ⁊ sol'one vētris cū clysteribus approp̄atis hūectatiuis exhibeat syrup⁹ digestiuus fact⁹ vt infra. ℞. arthemi. maioris ⁊ mīoris mellisse altee leuistici bethonice ⁊ calamtēi an̄. decoq̄nt: ⁊ de colatura cum melle ⁊ modico aceti fiat syrupus ⁊ exhibeat cū aq̄s appropriatis sex vel octo diebus facto p̄us vomitu si fieri po/tuit: deīde exhibeāt solutiua dicta vl' aliq̄ ex eis ⁊ ego laudo bn̄dictā ml'tū ℔ cū hiera fim. Gal'. et agaricū ēt cū speciali ꝓprietate: ⁊ educit ex mr̄ice: ⁊ vētositatib⁹ mr̄icis cōfert: vt. 9. ꝯti. ⁊ etiam lapis lazu. bn̄ lot⁹ ⁊ p̄parat⁹ sicut est morbꝫ melicis medicia approp̄ata: ita ēt ⁊ in mola tali idu/rata: qm̄ vt dcm̄ est de mēte. A. ⁊ fit curatio i mola sicut est curatio ap̄atū grauatiuox. ¶ Et fcā sol'one bis vel ter fiāt ꝯsequēter sessiōes hūectatiue cū decoctiōib⁹ altee ⁊ ficuū ⁊ passulax ⁊ cū seminibus fenugreci ⁊ seminis lini ⁊ sisami ⁊ cū bona quantitate butyri fiat balneum in quo sedeat mulier mane ⁊ sero. Et cuȝ exiuit de balneo

Nota.

fiat inunctio supra matricem cum oleo de lilio ⁊ mucilagine altee ⁊ fenugreci ⁊ medulla cruris vituli vł cernini vel reliqs silibus cum modico croci. Et si p superius ēt exhiberet decoctio hūe cratiua de passulis sebesten dactylis ⁊ ficubus cum semine altee ⁊ modico arthemisie ad cōuertēdū ad matricē esset cōueniēs: ēt post balneum laudat Anglicanus vt obstetrix inungat manū suā in oleo petroleo ⁊ intromittat intra vuluaз ita vt tāgat partes inferiores eius. Nā vt dicit id oleū fetū ⁊ molam ⁊ secūdinā educit: ⁊ valet cōtra difficultatem pariēdi: ⁊ in diuite muliere laudat vt inūgātur partes inferiores matricis cū balsamo: ēt si daꝛ p supius est optimū cū aliq̄ ꝓuocatiuo ⁊ in mola ⁊ in fractione lapidis.

¶ Deīde exhibeāꝛ ea q̄ ꝓuocāt factis sessionib⁹ q̄tuor vel q̄nq;: ⁊ ex medicis bonis est cinnamomū cū pmisceꝛ cū rubea vt dicebat. A. in cap° de regimine aborsus. Ipsum em̄ abortire facit fetū bibitū aut supp^m ⁊ cū hoc sedat nauseā vt dixit ⁊ forti⁹ erit si exhibeaꝛ succus porri ⁊ sauine exhibēdo. ℥. ʒ. pro q̊lз: postea fiāt suffumigia cum vngula asini ⁊ myrra ⁊ reliqs q̄ dicta sunt supra ad ꝓuocationē mēstruoꝝ: faciēdo ēt pesaria: nō tñ nimis acuta inducēdo aliq̊tiēs sternutationē in ea. Et si cū his educeꝛ in nomīe patris: et si non: relinque eam nature: qm̄ forte natura in tēpore curabit si deus voluerit.

De cura mole mſicis a sāguine coagulato.

¶ Et si cā fuerit sanguis inspissat⁹ p viā coagulationis cui⁹ signa sunt vehemēti⁹ timorosa vt dictū est supra de coagulatione sanguīs in vesica: cura fiat cum his vł ꝓportionalib⁹ de q̄bus dictū est in ca° de strāguria vel in cap° de mictu sanguīs ⁊ saniei: ꝙ si dictus sanguis fuisset ī ore matricis coagulat⁹ vñ fiat opilatio ⁊ ꝓhibitio exitus aliaꝝ mãeꝝ: tunc p̄cipiatur obstetrici vt infundat digitos suos ī oleo de lilio ⁊ imponat in matricem attingendo vsq; ad os matricis intrinsecū: ⁊ ibi dissoluat dictum sanguinem commouendo cū digitis ⁊ extrahat si possibile est.

De cura mole mſicis ab hūiditatibus causata.

¶ Qđ si cā fuerit humiditas in matricē extēdēs tunc cura est primo cū mūdificātibus totū ⁊ matricē ab humiditatibus cū solutiuo appropriato: facta digōne tñ in mā: ꝯñr administrenꝛ ꝓuocatiua fortia ⁊ p supius ⁊ p localia empła ⁊ vnctiones ⁊ pesaria appropriata de q̄bus dcm̄ est in ca° hydropisis asclitis. Nā de hac eadē dicebat Aui. curatio eius est vt administreꝛ flōia et sup. sołο vētris si indiget ea. Postea addit: ⁊ dētur in potu ꝓuocātia vrinā: ⁊ vt faciant eā sedere in rebus ꝓuocātibus aquositatē fortis ꝓuocationis: ⁊ ēt res q̄ administranꝛ in empłis hydropisis. Et vltimo addit: ⁊ nō est malū vt clisterizetur clisteribus hydropicoꝝ sup. in matricē ⁊ cū collyrijs. i. suppositorijs ꝓuocātibus aquā ⁊ mēstrua. Addit: ⁊ suppositio ellebori albi cōfert ei ⁊ cōtrahit aquā plurimā: ⁊ ip̄e in ca° de medicinis facilitātibus partū fecit suppositoriū forte dicēs: collyriū factū ex elleboro ⁊ oppoponaco ⁊ felle taurino facit descēdere fetū viuū ⁊ mortuū: ⁊ ita ēt est forte in isto casu. Si ēt obstetrix digitis postq̄ exierit mulier a balneo dilatet cū manu prius inūcta cū oleo petroleo os intrinsecū matricis liberi⁹ forte educeꝛ aqua. Et multa spālia ad hoc ꝓficiēdū ⁊ de solutiuis appropriatis ⁊ balneis ꝓuocātibus ⁊ exsiccātbus aquositatem posui ego in ꝯsilio serioso de hydropisi facto p magnifico dño Dñico moro veneto patritio tunc capitaneo brixie ad illū locū recurre p copia istius propter abbreuiare.

De cura mole mſicis a vētositatibus causata.

¶ Et si cā fuerit vētositas in matrice q̄ frequentius accidit q̄ aliquotiēs sensibilr minuiꝛ ⁊ aliquotiēs mirabilr intumescit ⁊ subito cū reliqs signis dictis supra: tūc ēt fit curatio cū flmōia ⁊ solutione vētris si expedit: sed sołο ventris plerūq; est magis necessaria: immo frequētare sołο nē videꝛ esse quasi ad necessitatē p eūando pmo mās a toto cū hiera sim. vel hiera maiore: postea eūando ēt a matrice cū hieralogodiō p̄cipue nisi cōiungaꝛ febris ⁊ extennatio: ⁊ laudauit. A. vt exhibeaꝛ cū decoctione de radicib⁹ vel de seminib⁹ vt est decoctio facta cū radicib⁹ feni. et apij ⁊ cū pulegio ⁊ calam̄. ⁊ rutha ⁊ sił'ib⁹ ⁊ cū seminib⁹ ruthe. ame. cymi. ⁊ car. Laudauit etiā ad solutionē. A. cū egritudo fit chronica hieram archigenis. Et addit: ⁊ oleū alchechē. de quo dictū est. s. iuuatiuū est ad hoc valde sup. datū in potu ad soluēdū. ¶ Cōsequenter danꝛ ꝯfectiones dissolutiue ventositatis vt diacyminū ⁊ dianisum ⁊ ꝯfec. de seminib⁹ ⁊ sił'es: ⁊ tyria. et metrid. sunt etiā ī hoc casu efficacissime virtutis. Et de mēte Raß 9° ꝯtiñ. dixit ꝙ opoponacū sumptū in potu mixtū cū melle aut suppositū dissoluit vētositates a matrice ⁊ eius duritiē. ¶ Deinde possunt fieri vnctiones ⁊ empła ⁊ balnea dissolutiua vētositatis de quib⁹ habes copiā supra in ca° colice: ad illū locū recurras: ⁊ apponanꝛ etiā ventose sicce frequenter supra ventrē. ¶ Possunt etiā fieri clystea ī matricē appropriata ⁊ suppositoria appropriata. Et dicebat Raß 9° ꝯtiñ. ꝙ rutha cocta in oleo si cum ea clysterizatur vulua confert ventositatibus grossis in matrice. Ireos etiā coctū de mēte Dias. confert doloribus matricis q̄ñ imponitur decoctio eius: et valet ad aperiendū os ipsius q̄ñ includiꝛ vētositas. Si etiā fiet suppositoriū ex cimino rutha ⁊ cū baccis lau. incorporandū cū melle ad intentionē valebit. Et si addatur semē agni casti ⁊ cēta. ⁊ cala. ⁊ ame. etiam erit efficacior operatio. Opoponacū etiā cū melle mixtū est suppositoriū appropriatū: ⁊ doronici cū proprietate dissoluūt ventositatē matricis bibiti cū vino potenti aut exterius approximati cum melle vel aliquo oleorum dissolutiuoꝝ vt ruthe vel anheti. Et hec de toto ca° sufficiant.

¶ De hernia ⁊ eminentia siue ruptura inguinali. Capitulū. xxx.

Cum aliquis in myrach ventris habuerit eminentiā que cū supinus iacuerit ⁊ cū leniter digitis locus compressus fuerit remoueꝛ ⁊ cum sederit redibit: passio adest q̄ ruptura dr. ¶ Qui hoc itaq; patiꝛ sibi cauere dз ne post comestionē moueaꝛ neq; comedaꝛ fabas ⁊ hoc precipue neq; faseolos neq; lētes neq; olera neq; aliquē cibū inflatiuū. ¶ Studere ēt dз vt ei⁹ vēter sp sit mollis. Hoc namq; regīe połe est ipm euadere dolorē. ¶ Loco p̄terea aliqđ semp ponēdū est obstaculū ⁊ stringēdus et proprie cum

se mouere voluerit. ¶ Grossus quoq; si fuerit ꝛ ventrem habuerit granē non debet vti motu nisi venter prius sub vmbilico ampla cingat fascia. ¶ Emplm̄ ad rupturā. ℞. gallarum cupressi partes. ij. myrre cyperi sansuci gallarum acbacie olibani gūmi ara. oīum añ partē vnā: gūme prius in vino soluant ꝛ aggregētur cum eis reliqua: ꝛ sup rupturā egro supino iacente ponātur: ꝛ stringat locus ꝛ nō soluat vsq; ad tres vel quatuor dies: postea egro supino iacēte soluat ꝛ illo eiecto de eodem emplastro superponatur: ex hoc eniȝ probibetur ampliari.

¶ In ruptura āt testiculorum pellis ossei augmētatur: qđ fit aut ꝑpter vētositatem aut ꝑꝑ aquā q̄ ibi congregat: aut q2 intestina descendunt ad locum illum.

¶ Si v° ꝑpter intestinoꝝ descēsū ꝯtigat: erit grauis ꝛ dolorosus ꝛ sentiet dolorē cū tāget. Tal'r itaq; patiēs sicut ꝑdiximꝰ regēdꝰ est ꝛ empl'm predcm̄ supponendū est ꝛ locus ligatura assidue stringēdꝰ est. Ruptura em̄ cū nō strīgit dilatat ꝛ augmētat semp. ¶ Si āt causa aque fiat locꝰ apparet lucidus ꝛ tersus: huic itaq; confert epithimari epithimate: qđ in. c. de hydropisi nominauimus. Aqua vero in hac agritudīe plerūq; petit inferiora ꝛ fluit inde: vñ eger ꝑ aliqđ tempus sanus efficitur: sed postea redit egritudo. Postq̄ ergo aqua fluxerit curandus est eger ex cauterio ꝛ medicamine acuto: ex hoc em̄ prorsus curabitur nec redibit egritudo: de hoc tamen loqui plus est q̄ hic noster exigat liber. ¶ Cum auteȝ hec egritudo ventositatis causa contingat locus fricandus est ꝛ ex oleo sambucino in quo castoreum ꝛ euforbium dissoluta fuerint inungendus ꝛ ex eodem intus in virgam guttatim distillandum est.

Hoc est principium, vltimi tractatus huius noni Almansoris. in quo determinatur de dispōnibus mēbroꝝ extremoꝝ ꝛ exteriꝰ apparentiū q̄ diuiditur in sex ꝑtes ꝑncipales: qm̄ p° determinat de q̄dā dispōne apparēte circa inguina vel bursaȝ testiculoꝝ q̄ appellat hernia vel ruptura: scđo determinat de dispōnibꝰ iūcturaꝝ maxīe dolorosis ꝑ prius ꝯtrahēdo ad podagrā vel sciaticā tāq̄ magis laboriosis ꝛ difficiliorībꝰ ad curādū ꝑꝑe cū antiquant. tertio determinat de gibbositate et est tumor ꝛ arcuatio q̄dā apparēs ex nocumēto iuncturaꝝ spōdiliū dorsi: quarto determinat de dispositione quarūdam venarum que ad tumorem ꝛ manifestationem earum manifestatur exterius ꝛ proprie venarum incedētium per crura vt de varicibꝰ. q̄nto de quadā dispōne etiā magnitudinis ꝛ grossitiei tibiaꝝ vel alterius earū q̄ est toti mēbro cōis vt de elephātia: sexto determinat de q̄busdā vulneribꝰ vel vlceribꝰ lūborū siue lacertoꝝ extrinsecoꝝ ad sensum manifestoꝝ supra regionē renū exn̄tiū. Ultimo determinat de doloribꝰ exterioꝝ ēt mēbroꝝ maxīe extremorū cū dolores exterius quasi nō in ꝑfundo fiunt scđa ꝑs incipit ibi. (Cū i iūcturis fuerit dolor.) tertia ꝑs incipit. (Cū gibbositas fieri ceperit.) quarta. (Cū vene plene ꝛ grosse ꝛc.) q̄nta īcipit (Hec passio postq̄ māsiua fuerit.) sexta ibi. (Cū aliq̄s lōgo tꝑe supinꝰ iacuerit.) vltima ibi. (Cū dolor aut manu aut pede ꝛc.) ¶ Primū ergo determinat in hoc tractatu de hernia siue ruptura inguinali siue bursali: qm̄ recta continuatione post capm̄ de mola maxime vera sequit tractatꝰ huius dispositionis. nā cū talis mola de qua dictū est difficillime fit curationis: ꝛ fiunt ad eā necessaria remedia fortia acuta multū stimulātia virtutē ad expulsionē inferiꝰ simul cū sternutatione ꝛ reliquis ad illud iuuātibꝰ: ꝛ qm̄ ad talē cōpressionē: vt etiā dicebat. A. in ca° de difficultate partus: in fine: q̄ñq; peruenit res in quibusdā earū ad hoc vt scindatur myrach vētris. i. syphac: ꝛ sup. descēdet zirbus vel intestina ad inferiora. Ideo recta cōtinuatiōe post capm̄ de mola determinatū est de ruptura vel hernia. ¶ Et pro clariori intelligētia de rubrica capituli opȝ preintelligere q̄ hic terminus ruptura: vt etiam declaraui 22ª tertij dupliciter sumitur. primo ꝑprie vt accepit. d. A. 2ª primi de egritudinibꝰ solutiuis cōtinuitatis q̄ ruptura est solutio panniculi: ꝛ hoc mō distinguit ꝯ plagā q̄ est sol'o in carne vt ibidē notauit. d. A. 2° mō sumit cōit demēte auctoꝝ vt est idē qđ crepatura vel hernia: ꝛ hoc mō idē est qđ augmētū vel eminētia apparēs vt pl'm v̄sus inguina vel in ipsa bursa testiculoꝝ: ꝛ ꝰm hoc solēt auctores hoc cam̄ aliquotiēs ītitulare cam̄ de ruptura: vt fecit Rasis in tex. aliqñ de crepatura aliqñ de hernia: q̄ oīa noīa sunt synonyma: ꝛ hoc mō sumit ī ꝑposito: dr aūt hec eminētia ruptura: qm̄ plerūq; talis eminētia sequit rupturā ꝑꝑe sūptā vt sol'onē ī pāniculo syphac: dr ēt crepatura ꝑꝑ aliā cām: dr aūt hernia ꝰm aliquos q̄ est dispō nō īherēs sup. ꝯueniēter: q2 ītestina nō debite īherēt pāniculo fcā ipsiꝰ solutione. Uel al'r vt ego dixi loco allegato. dr hernia q̄ est dispō multū īherēs vt denotet eiꝰ difficilis curatio: ꝛ sicut fieri pōt talis eminēª in inguinibꝰ vel circa bursaȝ ꝑꝑ rupturā dicti panniculi: ita pōt fieri ruptura siue meliꝰ eminēª circa vmbilicū ꝑter nām: q̄ ēt sequet rupturā pāniculi syphac circa illū situ: sȝ de ea hic nō loq̄t Rasis sed de inguinali tm̄ vel bursali: qm̄ illa frequētiꝰ aduenit q̄ vmbilicalis maxime ꝑpter magis grauitare intestina deorsum circa inguina.

Anathomia vētris. Et q2 dcm̄ ē q̄ talis eminētia vt plerūq; seq̄t rupturā pāniculi syphac: oȝ hic preintelligere anathomiā cōpōnis totiꝰ vētris quā ēt posuit Aui. 22ª tertij ca° p°: ꝛ eā ibidē seriose decl'aui dimittens m'lta ibidē egregia posita ꝯ cōem sniam q̄rūdā

Cōtinuatio presentis capituli ad precedentia.

sed tm̄ ennmerabo ordinē situs membrorū pro necessitate intelligētie futurorū. ¶ Primū ergo dicebat Aui loco alleg. ꝙ occurrit de vētre.i.de cōtinētib⁹ ventrē.s.cōcauitatē inferiorē nālem mēbrorū.s.incipiēdo ab exterioribus descēdēdo est cutis sup. ꝑprie sumpta q̄ est organū tact⁹ includendo etiā lardonē sub cuti:deinde sub ipsa est pāniculus primus.s.q̄ dr̄ vere myrach:cōtra aliquos vt ibidē declaraui q̄ volebāt istū terminū myrach nō dici de ꝑprio pāniculo:sed de aggregato ex omnib⁹ mēbris vētrē componētibus siue cōtinētibus nālia:cū tn̄ sit ēt vnus panniculus q̄ ꝑprie vocat̄ myrach ab alijs mēbris distinctus q̄ seq̄t̄ cutim dictā cū lardone supra musculos:vn̄ addidit:deīde sunt lacerti p̄o.s.duo lōgitudinales:postea quatuor trāsuersales : postremo duo latitudinales:ꝫ aliquotiens ꝑ myrach intelligāt auctores aggregatū ex oībus mēbris vel aliq̄b⁹ ipsius vētris supra syphac pāniculū ꝑprie acceptū:qm̄ seq̄tur ad dictos musculos. Vn̄ addit:postea ē beriterō quē existimauit Bētil.esse quēdā pāniculū distinctum a syphac:sed ego vt ibidē declaraui ꝯ eū ꝑ beriterō intellexi verū syphac q̄ est panniculus rotundus sicut spa vndequaq̄ cōtinēs nālia:infra quē tn̄ est alius pāniculus saltē ꝙtum ad anterius ventris ⁊ vocat̄ Sirbus adipinus adherens immediate intestinis ⁊ reflectit̄ inferi⁹ v̄sus posterius sup quo iacēt intestina deorsum ⁊ ipse iacet sup syphac: ⁊ ita pꝫ qūo ꝑ rupturā syphac in ꝓfūdo aliquotiēs exit Sirbus:⁊ cū eo aliquotiēs exeūt intestina:⁊ ista ruptura siue eminētia aliq̄tiēs tm̄ reperitur circa inguina vel alterū eorū:⁊ aliquotiēs descendit ⁊ manifestatur etiam in bursa testiculorum:de qua vtraq̄ loquitur Rasis in textu.

¶ Et qm̄ cū dicta tumescentia bursali aliq̄tiēs cōicat in apparētia eminētia alia nō ex descēsu intestinorū vel Sirbi cōtingēs:ꝫ ex mā aquea vl̄ vētosa aggregata in bursa siue in osseo. Idcirco ꝑpter hāc silr̄itudinē in eminētia bursali ad eā eminētiā q̄ seq̄tur rupturā ipsius syphac etiam R.in isto caͦ determinat de tali eminētia aquea vl̄ vētosa dimittēs alias spēs varicose ⁊ carnee tāq̄ minus cōtingētes. ¶ Diuidit̄ ergo istō cam p̄a diuisione ī duas partes p̄ncipales:qm̄ p̄o determīat de hernia siue ruptura inguinali vl̄ bursali siue eminētia cōtigēte in dictis ꝑtib⁹ ꝑprie ex ruptura pāniculi syphac.2o determinat de simili eminētia ꝯtingēte ex aq̄sitate vl̄ vētositate reꝑtis circa dicta mēbra.2a pars īcipit ibi vltra mediū capl̄i.(Si āt cā aq̄ fiat ⁊c.) Prima etiā in duas.nā p̄o determīat de ruptura inguinali siue eminētia inguinali.2o de eminētia circa testiculos apparēte.2a ibi.(Cū aūt in testiculis fit ruptura.i.eminētia apparēs.) Prima ēt in duas. nā p̄o ponit signa ad declarādū verā rupturā syphac in inguinali.2o pōit curā.2a ibi.(Qui hoc itaq̄ patit̄ ⁊c.) ¶ De p̄a ꝑte dicit:Cū aliq̄s a tunica vētris q̄ est media sup.inter cutim siue myrach large sumptū ⁊ Sirbū vel intestina q̄ appellat̄ syphac vt supra dictū est quiddā egredi sentit̄:qd̄ cum supinus iacuerit ⁊ locus digitis cōpressus fuerit remouet̄:⁊ cum sederit vel sup.steterit redibit:supp.id qd̄ prius erat remotum de eminētia:passio adest q̄ ruptura dicit̄:⁊ sic ista sunt signa ad declarādū rupturā verā syphac circa inguina. ¶ Notādū h̄ p̄o ꝑ intelligētia hui⁹ capl̄i ⁊ ceterorū gn̄alr̄ de eis q̄ dici possent infra ꝑlima ad doctrinā vtilr̄ q̄ facerēt intellectū clariorē ad ꝑfectionē ītelligētie dictarū māerū. Ego qr̄ absīde scripsi ⁊ clarificaui mās istas exponēs 22.tertij.A.iā ꝓmulgatā multis annis:vbi mlta egregia nō tm̄ textualia:ꝫ ad ampliorem doctrinā ⁊ ꝑ dubitationes ⁊ q̄stiōes lōgas:aliquotiēs nota feci:ne bis idē repetā:qm̄ in dicta.22. fen.de oībus his capl̄is:de q̄bus infra legēdum est:⁊ seriose ab.A.tractatū est:⁊ ego lati⁹ explanaui. Ero igr̄ cōtētus dimissis plurimis vtiliter dicēdis ī mā tm̄mō dicere ēt summatim ea q̄ ad expōnē text⁹ nr̄i faciēt nō ampliando mās neq̄ seruādo ordinē supius habitū in reliq̄s alijs superiorib⁹ capl̄is circa spēs causas ⁊ signa ⁊ curā remittēs me ad ea q̄ ibidē scripta sunt. Si quis ampliorē ⁊ vberiorē doctrinā de istis capitulis ⁊ māeb⁹ eorū hr̄e voluerit:⁊ laudarē quēlꝫ q̄ hūc librū meū habuerit. ¶ Postremo sibi scribi faciat ea q̄ in expōne illius fen a me scripta sunt: qm̄ nō ambigo ꝙ ex studio habito in expositiōe illius fen reddet̄ clare intelligēs oīa h̄ textualr̄ posita cum his ēt q̄ ab.A.loco illo scripta sunt.

¶ Spālr̄ g̊ descēdēdo ad tex.nr̄m est notādū ꝙ eminētia q̄ apparet circa inguina nō descēdens in bursam testiculorum aliqn̄ fit ex relaxatione tm̄ ⁊ elōgatione myrach ab osse femoris silr̄ cum syphac:⁊ tūc Sirb⁹ silr̄ cū syphac relaxato:⁊ aliq̄tiēs ibi ītestina faciūt eminenam q̄ ꝑpter silr̄itudinē cū eminēa ꝯtingēte ꝑꝑ rupturam pāniculi de q̄ statī dicet̄:ēt dr̄ ruptura siue hernia. Aliqn̄ āt rūpit̄ ip̄m syphac vt dicebat̄:⁊ ꝑ rupturā pāniculi syphac exeūt Sirb⁹ vel intestina ⁊ recipiūt̄ inter syphac ⁊ myrach:stante tn̄ adherentia myrach cū osse femoris:⁊ ita apparet ibi q̄dā additio ⁊ eminēa:⁊ ita iste due eminētie q̄ appellant̄ hernie inguinales cōicant:⁊ hoc est qd̄ dicebat A.ꝙ sigm cōe rupturis ē additio apparēs in.aliquotiēs circa inguīa:dico notāter aliquotiēs: qm̄ homīe stāte erecto talis eminentia apparet ꝑpter descēsum illorū mēbrorū vt Sirbi vel intestinorū circa ꝑtes inguinū siue ex relaxatiōe cōtingat siue ex ruptura dicti panniculi syphac:aliq̄tiēs tn̄ talis eminēa nō apparet.nā cū hō pōit se supinū ī relaxatiōe pura ⁊ descēsu aliq̄li ꝑꝑ eā nihil manifestat̄ maxime eleuatis cruribus:qm̄ mēbra dicta q̄ erant supra os femoris facientia eminentiā clausa tn̄ intra syphac relaxato reducta sunt ad locū ꝑpriū:⁊ ita tūc nō apparet eminētia aliq̄. Silr̄ ēt ꝯtingit in v̄a ruptura:qm̄ Sirbus vel intestina q̄ exiuerāt syphac ꝑ rupturam ei⁹ vn̄ fiebat eminētia apparēs stāte homine recto cū fit supinus:aliquotiēs remittunt̄ intestina interi⁹ ꝑ seipsa ad locū ꝑpriū:⁊ sic remouet̄ dicta eminētia q̄ p̄us erat apparēs:⁊ iō nulla talis est semꝑ apparēs:ꝫ aliq̄tiēs q̄lꝫ earū fit apparēs cū hō postea ēt surgit stās ⁊ tussiēdo ⁊ anhelitū ꝯtinēdo vt cū cōprimunt̄ illa mēbra in deorsum:siue stante pura relaxatione siue stante vera ruptura fit iterato noua apparentia eminentie. ¶ Communicant ergo vtreq̄ dicte hernie inguinales in hoc ꝙ fit ibi additio sup.in inguine apparens sup.aliquotiens ⁊ additur ei⁹ apparitio apud motum ⁊ compressionem anhelit⁹ vt dicebat.A. Inter has tamen sunt signa distinctiua. Nam eius que est propter relaxationē manifestatio non fit subito sed paulatine:neq̄ cū

Declaratio p̄e ꝑticule p̄e partis principal.

De dr̄ia inter herniā factā a relaxatiōe ⁊ factā a ruptura panniculi.

ea fit dolor de quo sit curandum. In ea aūt q̄ fit
ꝑ rupturā pāniculi fit manifestatio magis subi
to ⁊ plerūq; seq̄tur ad aliquā causam primitiuā
de saltu vł compressione cū pede circa partes in
guinis: vel ad sustētandū onus graue vel alias
causas similes multas positas loco alle. ⁊ talis
descēsus ⁊ eminētia sequēs cū fit cum dolore ma
nifesto ꝓpter pāniculi rupturā ⁊ subintroitum
zirbi vel intestini in foramine pāniculi dilatan
do. ¶ Aliud signum distictiuū est: qm̄ ī eminētia fcā
ꝑ relaxationē cū hō fit iacēs supra dorsum vt di
cebaꝶ occultaꝶ dicta eminē^a vbi in eminē^a facta
ꝑ rupturā pāniculi nō immediate semꝑ ēt hoīe
resupinato fit occultatio dicte eminētie: immo
expedit vt a chirurgico vel ab infirmo paulatie
tractādo manibꝰ ⁊ comprimēdo vt zirbus ⁊ ite-
stina remittāꝶ interius ꝑ ip̄m orificiū syphac: et
hoc maxime euenit qñ notabilis ꝑs hoꝝ mēbro-
rū iā exiuit ꝑ dcm̄ orificiū syphac: ⁊ tunc in redu
ctione fit ēt dolor cū ad reducēdū fiat aliq̄ extē-
sio foraminis rupti e syphac membri dolorosi. Et
de hac eminētia tm̄ inguinali vel ruptura fecit
mētionē. d. Ra. in tex. nr̄o ⁊ nō de ea q̄ est ꝑ viaz
relaxationis: qm̄ illa q̄ est ꝑ rupturā est multum
suspecta ⁊ difficile curabilis: ⁊ alia faciłr curaꝶ
remouēdo supfluā hūiditatē cū dieta ⁊ medicis
exiccādo: ⁊ ita de ea vt breuiloquus nō fecit mē
tionē. ¶ Et sic pꝫ ꝯhēdo hec sig^a posita in lr̄a ad
herniā vel rupturā pāniculi ꝙ h̄ sunt clara sig^a
lege eā: Cū aliq̄s a tunica vētris q̄ est media ad
modū expositū: ⁊ est syphac q̄ddaꝫ egredi sentiꝶ
sup. de mēbris q̄ interiꝰ syphac debēt cōtineri: ⁊
ita ꝑ hāc ꝑticulam egredi distiguiꝶ ab ea q̄ ex re
laxatiōe: qm̄ in hernia ꝑ relaxationē mēbra nō
egrediūtur syphac: sed retinēꝶ in syphac relaxa-
to ⁊ mollificato. Addit ꝙ cū supinus iacuerit su.
eger ⁊ locꝰ digitis cōpressus fuerit remoueꝶ su.
id qđ egrediebaꝶ: ꝯñr remoueꝶ eminē^a prius ap
parēs: ⁊ cū sederit vel sup. steterit erectus redit
su. talis eminētia: ⁊ sentiet patiēs q̄ddā ēt egre
di ꝑ syphac: tūc passio adest q̄ ruptura dr̄. i. ꝓpē
hernia inguinalis seq̄ns verā rupturā pāniculi
sup. max^e cū p̄fuerit dolor ēt fiet dolor cū fit com
pressio digitis ad reductionē eiꝰ. Et sic pꝫ tota
litera clara.

Declaratio 2^e particule p^e ptis principal.

¶ Qui hoc itaq; ⁊c. Hec est 2^a ꝑs huiꝰ ꝑtis in q̄
d. Ra. p^o ordinat dietā ad p̄seruādū in hoc casu
max^e a dolore. 2° ponit curā ꝑ medicias locales
⁊ ꝑ ea q̄ fienda sunt ad verā ꝯsolidationē ⁊ cura
tionē ꝯñr. 2ª ibi. (Loco p̄terea aliq̄d supponen-
dū est.) ¶ De p^a ꝑte ponēs regimē p̄seruatiuuꝫ
⁊ ꝓhibitiuū augmēti dicte dispōnis dixit. Qui
hoc itaq; patiꝶ sibi cauere debet ne post cōestio
nē moneaꝶ neq; comedat fabas ⁊ hoc p̄cipue ne
q; faseolos neq; lētes neq; olera sup. cōia frida ⁊
hu. neq; cibū aliquē inflatiuū vt sup. sunt fructꝰ
⁊ castanee p̄cipue. Addit: studere ēt debet vt eiꝰ
vēter semꝑ sit mollis. Et ponēs vtilitatē huius
diete dixit: hoc em̄ regimine połe est ip̄m euade-
re dolorē. ¶ Pro intelligentia huiꝰ partis debe
tis notare ꝙ in hac parte nō intēdit ponere re-
gimē qđ facit ad ꝯsolidationē p̄ncipałr: sed illđ
tm̄ qđ facit ad ꝓhibitionē augmenti rupture et
doloris: ⁊ tale cōstat ꝙ debet esse remotiuū oīs
cause potentis facere extensionem eius ⁊ dilata
tionem panniculi syphac: quoniam ad extensio-
nem eius fit dilatatio rupture vel orificij ī dicto
pāniculo. ⁊ ita motus supra repletionem est no
cēs: ⁊ ita ēt coitus de quo ēt fecit mētionē. A. et
iō ab eo cauēdū est: qm̄ stāte repłone stomaci et
intestinoꝝ ꝑ motū grauitāt intestīa deorsum su
pra syphac: ⁊ ita ꝑ coitū ꝑ adherētiā coeūtiū fit
cōpressio intestinoꝝ inferiꝰ: ⁊ ꝯñr extenuato sy-
phac p̄parāt ad dilatationē orificij: ⁊ nō solum
motus supra repłonē nocet: immo ēt q̄lꝫ motus
ꝓgressiuus ꝓpter cām dictā: ⁊ ꝑ eādē rōnem oꝫ
cauere ab oībꝰ q̄ vētositatē gñant ⁊ inflationem
cū ꝑ inflationē fiat extēsio ipsiꝰ syphac: ⁊ sic fit
dilatatio orificij: ⁊ ꝓinde cauēdū est ab oībꝰ le-
guminibꝰ ⁊ a fructibꝰ max^e hūectatiuis: ⁊ sicut
ꝓhibēꝶ olera humectatiua ꝑ interiꝰ: ita etiā hu-
mectātia exteriꝰ cū occurrūt nocēt: iō ēt balnea
Jō dicebat. A. ꝙ oꝫ ꝙ tales deuitēt oēs rēs mol-
lificātes: ita vt ⁊ balnea ⁊ a carnibus grossis et
ab aq̄ frida ⁊ silibꝰ potētibꝰ facere inflationem:
dixit tm̄ p̄cipue de fabis: qm̄ fabe sunt ad moduꝫ
inflatiue ⁊ vsq; in 3^a digōne: qm̄ vt dicit Gał. p^o
regiminis acutoꝝ in cōmento illo magno super
tex. 19. ibi. Ptisana x̄o ordeacea merito me iudi-
ce ⁊c. ad finē cōmenti dixit. Ego dico ꝙ cū deco-
q̄s ptisanā ordei decoctione valde bona fecisti
iam cibū bonum non inflatiuum. Addit: sorbi-
tionem autem ex fabis si tribus coxeris diebus
nō erit possibile ꝙ inflationem eius ab ea remo
neas: qm̄ quidem est inflatio eiꝰ ex ꝓpria suba
eius. ¶ Qđ aūt dicit textus ꝙ studēdū est vt vē-
ter semper sit mollis: hoc intelligatur nō exhibē
do ꝑ supius medicinas mollificatiuas neq; leni
tiuas: siue cibos hmōi vt dictuꝫ est: qm̄ tales im
pediūt cōsolidationem: vt pꝫ cum sit stipticoruꝫ
indigentia in consolidatiōe: debet tm̄ esse vēter
mollis saltem ꝑ clysteria ne si vēter induręꝶ fiat
necessaria compressio ad expulsionē q̄ laboriosa
compressio in deorsum facit ad dilatationem ru
pture pāniculi: ⁊ ideo retētio anhelitus est ēt ad
nocendū: ꝓinde tubicine sepe incurrūt istaꝫ ru-
pturā: sicut ēt ⁊ magna vociferatio nocet ⁊ tus-
sis laboriosa ⁊ sternutatio: ab his ergo omnibus
⁊ similibus si caueatur possibile erit euadere a
dilatatione: ⁊ consequenter a dolore sequēte di-
latationem vt dicebat textus noster. Et sic sit ex
pedita ista pars.

Nota.

Nota de fabis.

Nota hūc canonem.

¶ Loco p̄terea.) In hac 2^a ꝑte huius ꝑtis ordi-
nās curā ꝑ localia saltem ad ꝓhibēdum dilata-
tionem duo facit. Primo ponit vnū generale ob
seruandum ad istam intentionem cōseq̄ndaꝫ. 2°
sp̄alius ponit emplm̄ optimū valens: ordinans
etiā debitum vsuꝫ eius. 2^a pars incipit ibi. (Cō
fectio empłi ad rupturaꝫ.) ¶ De p^a parte ponēs
curam. Dixit p^o loco preterea aliquid supponen
dū est ⁊ obstaculum stringendum supp. ne aliq̄d
descēdat: ⁊ p̄cipue cum se mouere voluerit vt di
xit. Addit: grossus q; vel supp. pinguis si fuerit
sup. eger ⁊ ventrem habuerit grauem non debet
vti motu nisi prius vēter sub vmbilico ampla ci
gaꝶ fascia. s. ad sustētandū dicta mēbra ne graui
tent in deorsum ⁊c. ¶ Consequēter ponēs cōpō-
nē empłi siue ceroti faciētis ad ꝓhibitionem di
latationis: imo ad ꝯsolidationem si fieri sit połe
dixit. Cōfectio empłi ad rupturā. ℞. gallaꝝ cup̄s
si ꝑtes duas: myrre cipi sansuci achacie olibani
gummi ara. oīum añ ꝑtē vnā. gumme prius ī vi-
no resoluantur supp. nigro stiptico: deinde alia
his admisceāꝶ ⁊ sup rupturam. i. locum rupture

Declaratio 3^e ꝑticule p^e partis ꝑncipalis.

egro supino iacēte ponātur.i.reductis prius di-
ctis mēbris ad locū suū ꝛ nō apparēte eminen-
tia: ꝛ stringatur locus: sup. cum brachali appro-
priato: ꝛ nō soluat.i.non remoueat vsq; ad tres
vel quatuor dies: postea egro supino iacente et
illo dicto emplo͛ p͛o eiecto: q: ꝯsumpta v͛tute p͛us
de eodē emplo͛ supponat: ꝛ su. et stringat locus.
Addit: ex hoc enī ꝓhibet ampliari su. dilatatio
vel vulnus ipsius syphac.

Nota.

¶ Pro recta intelligē-
tia hoꝝ dictoꝝ essent hic multa dicēda vtiliter ꝛ
subtilr: sꝫ qm̄ ea late scripta sunt loco al. 22ª ter-
tij ad illū locū vos remitto summatim annotā-
do qd̄ dominus Rasis in hoc textu per hoc quod
dixit ex hoc ꝓcessu in medicatiōe ꝓhibebit am-
pliari solo͛ facta in pāniculo voluit nobis insi-
nuare duo. Primū est vt ꝙ oī ingenio debemus
cauere ne ampliemus foramē. nā dicta āpliatio
fieri nō pōt sine vehemētia doloris: etiā stāte fo-
ramine dilatato multū aliquotiēs descēderent
illa mēbra ī magna ꝗtitate: vñ difficillima for-
tasse fiet reductio ipsoꝝ supius intestinorum: et
ita sepe fit ꝓhibitio exit͛ fecis: ꝛ ꝯñr colica ma-
la q: ex inguīali ꝓuenit ad bursalem facta ma-
gna ruptura: ꝛ ꝯñr sequitur aliquotiens mors.
¶ 2m qd̄ innuebat est ꝙ tales hernie cū sequun-
tur solōnē pāniculi difficile multū curant. nam
antiq͛te ꝛ in corpe duro ꝛ ꝓuecte etatis siue al's
melencolico vix vl' nūꝗ curant ꝓpter siccitatē
labioꝝ vulneris ꝛ debilitatē restauratiue illius
mēbri nervosi: vñ difficilis fiet applicatio labio-
rū adinuicē ꝛ difficilis glutinatio ipsoꝝ cū exic-
catione faciēte ad ꝯsolidationē. illa aūt q̄ curat
vt maxime accidit in pueris mollibus quorum
virtutes nāles sunt fortes: sed qm̄ ad ꝯsolidatio-
nē est necessaria quasi ꝯtinua q̄es ꝛ iacere supra
dorsum cū reliquo regimine de ꝓhibitiōe fortis
loq͛le ꝛ clamoris ꝛ alioꝝ multoꝝ: ꝛ talib͛ obser-
uantijs subijci pueros est multū difficile: iō etiā
in eis cōsolidatio difficulter inducit. Et ꝓinde
stāte difficultate cōsolidationis vel quasi ipos-
sibili ꝛ timore de magno nocumēto apto seq̄ ad
dilatationē vulneris insinuauit hoc regimē ꝓn-
cipalr deberi ad ꝓhibēdū dilatationē vulneris
dilatatio aūt vulneris ꝓhibet cū his q̄ ꝓhibēt
descēsum mēbroꝝ supioꝝ ad inferiora: ꝛ q̄ sustē-
tant ne sic mēbra cōprimant deorsum vt faciāt
extēsionem in panniculo facientē dilatationeꝫ.
Et qm̄ aliquotiēs necessario vel quasi oportebit
patientē stare rectū vel ambulare vel coire cum
vxore ꝓpria: ꝛ ita ad cōplēdas consuetudinales
opationes disponi vt intestina cōprimāt ī deor-
sum. Ideo in hoc casu ne fiat violēta extēsio pā-
niculi: opꝫ vt patiēte iacēte supra dorsum appo-
natur aliq͛d supra locū scissure qd̄ faciat ad ag-
gregationē labioꝝ vulneris ꝛ exsiccationē sup-
flue humiditatis ꝓhibētis cōsolidationē: et ēt
faciēdo glutinationē cū aliquali exsiccatiōe cuꝫ
q̄bus forte fiet vera cōsolidatio pāniculi coad-
iuuata ēt nā ꝑ aliquas medicinas datas per su-
perius ad hoc faciētes: de q̄b͛ loco allegato ha-
bebitis copiam. Exterius ergo ꝯuenit applicare
empl'm positū in lr̄a extensum sup coriū. nā v͛tu-
te simpliciū intrantiū sunt oēs intēriōes de ag-
gregatione labioꝝ ꝑ medicinas stipticas vt ī nu-
cibus cupssi ꝛ in gallis ꝛ myrrha ꝛc. Sunt etiaꝫ
virtutes exsiccatiue humidi supflui ꝓhibentis
cōsolidationē: ꝛ cū calefactione ꝛ cū exsiccatiōe
ipsoꝝ: in gūmi ēt est virtus glutinatiua ꝛ inspis-
satiua cū leui exsiccatione: ideo empl'm est ad in-
tentionē nostrā faciens. Cōiter tñ vtunt medi-
ci hoc ceroto de pelle arietis ꝛ sup emplo͛ exten-
so sup corio posito supra locū rupture supponat
lamina plūbea ſm eandē formā circūuoluta pe-
tia ad laminā: deinde decēter ꝛ cōueniēter ligē-
tur cū brachali hñte plumaceolū satis mollem
planū nō acutū in medio: ita vt debite applica-
ri possit plumaceolus ꝛ adequari ad cerotū vel
empl'm suppositū: ꝛ ipsius formā ꝛ figurā posui
loco alleg. Et hoc est obstaculū de quo dicit Ra.
in tex. qd̄ astringendū est debite saltē ad ꝓhibi-
tionē descēsus laboriosi intestioꝝ supra syphac
ꝛ ad ꝓhibitionē dilatationis vulneris. Et si ēt
hō sit pinguis cui͛ vēter sit magnificatus bonū
est ingeniū vt q̄ñcūq; dꝫ patiēs surgere siue ad
scellā vel alias operationes exercere cū quibus
intestina grauitent in deorsum vt cum fascia li-
getur venter inferius ad sustentandū dicta mē-
bra ꝛ dicta sustentamenta siue de fascia ventris
siue de brachali semper debite custodiantur ad
prohibitionē descensus ꝛ in tēpore maxime cum
patiens debet ascellare vel aliqualem motū pro-
gressiuū efficere: immo cum hoc debet etiā ere-
ctus stare. Et cū istis sit clarificata ista pars.
¶ Cū aūt intestinalis fit ruptura ꝛc.) Hec est 2ª
pars principalis huius capituli in qua dñs Ras
determinat de ruptura siue eminētia: que nō tm̄
in inguine: immo de ea que in osseo siue bursa te-
sticuloꝝ manifestat: ꝛ duo facit. Nā primo decla-
rat causas a quib͛ vt frequentius ꝯtingit talem
tumorē vel eminētiā fieri in osseo. 2º ꝓsequit de
vna tali cā vt de ea q̄ fit ꝓpter descēsum intesti-
noꝝ. 2ª ibi. (Si vero ꝑꝑ descēsuꝫ intestinoꝝ ꝛc.)
¶ De prima dixit. Cū aūt in testiculis fit ruptu-
ra.i. apparentia eminentie circa testiculos: testi-
culorum pellis.i. bursa testiculoꝝ augmētatur:
ꝛ ponens causas huius augmēti ꝛ tumoris bur-
se testiculoꝝ dixit ꝙ fit vel propter ventositatē
vel propter aquā que ibi cōgregatur: vel q: inte-
stina: vel sup. etiā zirbus descendunt ad locū il-
lū: ꝛ sup. ex presentia eoꝝ augmentatur bursa te-
sticuloꝝ.

Declaratio p͛e pticule 2e ptis pn-cipalis.

¶ Pro intelligentia huius partis de-
betis notare ꝙ. d. Ras nō posuit hic omnes cau-
sas herniarū bursaliū. idest tumoꝝ apparentiū
circa bursas testiculoꝝ q̄ cōmuniter a medicis
numerant. Nā vltra descēsum intestinoꝝ vel zir-
bi ad bursam testiculoꝝ: vnde fit hernia bursa-
lis intestinalis: ꝛ preter congregationem aque
vel ventositatis intra tunicam vel tunicas ossei
vel burse testiculoꝝ: vnde fit hernia aquosa vel
ventosa ponunt medici alias species vt varico-
sam que fit per aggregationem sanguinis vt plu-
rimū melencolici extendentis venas que circū-
uoluuntur testiculis ꝛ sunt deferentes nutrimē-
tū testiculis etiam que ab aliquibus appellātur
vasa seminalia: vnde intumescentib͛ illis venis
que descēdūt per dydymū ꝛ sustētāt testiculos a
dicta materia iclusa in venis fit illa species q̄ va-
ricosa dicit. nā percipiunt ille vene tumefacte si-
cut varices q̄ sunt sicut vene inflate tibiarū tor-
tuose incedētes. Nō etiā fecit mētionē de carno-
sa q̄ aliquotiēs fit per gñationē carnis circa te-
sticulos vel coagulationē sanguinis circa illas
ptes: neq; etiā de aposa ꝯtingēte etiā ex apatib͛
testiculoꝝ: de quib͛ specieb͛ etiā alij auctores

mētionē fecerūt: ꝛ credo ꝙ de istis nō tractauit
Ra. qm̄ sepe tales: immo vt frequētius recte cu
rari nō possunt sine abstractione testiculi vt pa
tebit tibi si recte ꝯsyderabis: ꝛ declaraui hoc lo
co allegato superi⁹. Alia aūt spēs vt aquosa ven

Nota bn̄.

tosa ꝛ intestinalis ēt si intestina ꝑueniāt ad con
tractū testiculoꝝ recte curari possunt sine absci
sione testiculi: lȝ multi imperitoꝝ chirurgicorū
in tali intestinali in qua nō est necessaria extra
ctio testiculi ad curationē faciāt extractionem
eius in magnū p̄iudiciū patiētis qui alr̄ curari
potuisset vt declaraui loco suo. ¶ Nota 2° ꝑ hoc
qđ dicit de aquosa vētosa ꝙ iste fiunt: qm̄ tales
materie in bursa cōgregātur: ꝑ ibidē cōgregari
nō itellexit tales mās ibidē paulatī aggregari
ꝑ viā indigestionis ꝛ impotētie resolutiue ꝟtu
tis vt dicimus aliquotiēs apostemata fieri per
viā paulatine congestionis: sed ꝑ tales mās ibi
cōgregari intellexit eas ibidē multiplicari: siue
hoc fiat ꝑ modū dcm̄ siue fiat ꝑ moduȝ defluxus
māe ex supioribus ad dicta receptacula testicu
culorum siue kistis testiculorum. Nam si intesti
na descēdere possunt desuper in bursam testicu
loꝝ: multo magis aquositas ꝛ ventositas ꝑ eas
dē vias descendere possunt: ꝛ hoc totuȝ insinua

Declaratio 2e ꝑticule 2e partis principal.

uit in ista parte. ¶ De 2a parte determinās de
vna specie taliū herniaꝝ: vt de ea q̄ est ꝓpter de
scēsum zirbi vel intestinoꝝ: p̄° ponit signa ei⁹ ad
distinguēdū eā ab alijs. 2° ponit curā. Dicit ergo
p̄°. Si ꝟo ꝓpter descēsum intestinoꝝ contingat
eger erit grauis ꝛ tristis ꝛ sentiet dolorem cū tā
geꝭ. Et ponēs curā dixit: taliter itaqȝ patientes
sicut p̄diximus regēdi sunt sup. q̄tū ad quietem
ꝛ ꝓhibitionē humectātiū ꝛ cū appositione ob
staculi de brachali ꝛc. ꝛ empl̄m predictum super
ponēdū est: ꝛ locus cū ligatura semꝑ est stringē
dus. i. nō tm̄ in incessu: immo ēt stando ꝛ iacēdo
Adducit rōnem dicens: ruptura em̄ cū nō strin
gitur. i. stricta remanet sup. cū ligatura dilataꝭ
ꝛ augmētatur semꝑ qđ verbū est multū notabi
le. Et ratio huius sumitur ex hoc: qm̄ semꝑ ꝑtes
superiores grauitant supra inferiores: ꝛ sic sem
per faciunt descēsionem panniculi suꝑ quo pon
derant: ꝛ p̄ñr ad dilatationē vulneris. ¶ Pro in
telligentia huius partis est ēt notandū qđ hic
d. Ra. ponit curam hernie intestinalis bursalis
ꝛ illā declarat q̄ est maxime difficilis cure: vt eā
s. q̄ fit ex ruptura panniculi. Nā aliqua est her
nia bursalis ꝛ intestinalis q̄ nō fit ꝑ rupturam

De hernia intestinali q̄ fit ꝑ dilatationem.

panniculi: qm̄ quedā fit ꝓpter dilatationem dy
dimoꝝ tm̄ siue dilatationem illoꝝ foraminū nā
liter factoꝝ in syphac ꝑ quos transeūt vasa semi
nalia vel vene circūuolute ad testiculos de q̄b⁹
dictū est: q̄ foramina nālr se hñtia debēt esse tm̄
stricta p̄cise vt ꝑ ea transire possint dicta vasa:
ita vt foramina adequenꝭ vasis in ꝯtinēdo: si igi
tur dilatenꝭ maiori dilatatione dicta foramina
cū supra ea iaceant zirbus ꝛ intestina: ꝑ ea ergo
foramina tūc intestina ꝛ zirbus descēdēt: et ista
mēbra sic descēdentia nō descēdēt ꝓpter ruptu
ram panniculi: sed ꝓpter dydimoꝝ dilatationē
tm̄ forte paulatine factā vñ in tactu nō fit dolor
sicut si esset ex ruptura pāniculi: ꝛ hec est ruptu
ra q̄ appellatur ramex ſm̄ quā ꝑueniūt intestīa
ad cōtactū testiculoꝝ: ꝛ curatio eius fiet cū exsic
cātib⁹ ꝛ cōstringētib⁹ positis supra locū ossis fe
moris: facta tñ prius reductione istoꝝ mēbrorū
in locū suū: nā cōstrictis his meatib⁹ siue dydi
mis ad dispōnē sibi nālē ꝑ medicinas cōstringē
tes ꝑ supius ꝛ ꝑ inferius localr̄ oblatis poterit
fieri debita cura lȝ aliquotiēs fit necessaria opa
tio chirurgica: non tñ cū extractione testiculi: ꝛ
modus curationis positus est in loco suo.

¶ Alia est spēs ēt hernie bursalis ꝛ intestīalis
vel zirbalis: q̄ neqȝ seq̄tur rupturā pāniculi ne
qȝ dilatationē dydimoꝝ: sed solā relaxationem
panniculi syphac ꝛ dilatationē myrach ab osse
femoris de qua dicebaꝭ in ꝑticula supiore d̄ her
nia inguinali. nā ex tali inguinali sepe fit bursa
lis elōgato syphac in deorsum ꝑ bursam: sed hec
intestina nō ꝑueniūt ad ꝯtactū testiculi: immo
semꝑ remanēt clausa ꝛ cōtēta in syphac mollifi
cato ꝛ relaxato deorsum in osseo: ꝛ raro elongaꝭ
talis eminētia vsqȝ ad fundū burse: sed ꝑmanet
extēsio vsqȝ in certā partē burse: ꝛ hec est q̄ paula
tim magis aduenit: sicut etiā que aduenit per di
latationē dydymorū: sed illa que est ex tali dila
tatione dydymoꝝ trāsit vsqȝ ad fundū burse: sed
ista q̄ est ex relaxatione non profundaꝭ deorsum
nisi forsitā in multo ꝓcessu ꝛ lōgo tꝑe: ꝛ ista etiā
faciliter curaꝭ cū exiccātib⁹ ꝛ glutinationē faciē
tib⁹ facta semper prius debita reductione illoꝝ
mēbroꝝ ad sitū ꝓpriū cū quiete: postea ꝯsequēti
etiā brachali ꝯtinuo ꝛ reliq̄s late dictis loco suo
ꝛ hec sufficiant ꝑ expeditione hui⁹ ꝑtis. Signa
spālia distinctiua iter has spēs herniarū bursa
liū itestinaliū cū curis spālib⁹ habes loco dicto

De hernia intestinali q̄ fit ꝓpter rupturam panniculi.

¶ Sequiꝭ illa pars (Si aūt causa aque fiat ꝛc.)
Hec est 3a pars principalis capl̄i supra diuisa: vl̄
forte ꝛ meli⁹ est 2a pars 2e ꝑtis p̄ncipalis capitu
li i q̄ determinaꝭ de hernijs bursalib⁹: q2 postq̄ i
ꝑte p̄cedēti determinauit de hernia bursali ite
stinali vel zirbosa: iam determinat in hac ꝑte de
alijs duab⁹ spēb⁹ hernie bursalis vt de aquosa ꝛ
ventosa ꝛ duo facit. Nam primo determinat de
aquosa ponēdo ei⁹ signa ꝛ curā. 2° de ventosa. 2a
ibi (Cū aūt hec egritudo vētositatis cā ꝯtingit.)

Declaratio p̄me particule 3e ꝑticule p̄ncipalis.

¶ Dicit ergo primo ponens sigā hernie aquose.
Si aūt causa aque fiat. i. talis eminētia bursalis
fiat ꝓpter aquā ibi cōgregatā q̄ fit cā ei⁹ loc⁹ ap
paret lucidus ꝛ tersus. i. equalis ꝑ totū clar⁹ ꝛ tē
sus. Sȝ nota ꝙ aliquotiēs tāta est tēsio in loco
ꝓpter plenitudinē aque ꝙ dubitauerūt etiā ali
quotiens periti medici vt ego vidi in facto ꝙ qm̄
ad tactū ꝑcipiebaꝭ durities ꝓpter multā tensio
nē que nullomō cedebat tactui ꝙ illa hernia nō
esset aquosa: ꝛ tñ de facto vt narraui hystoriā lo
co suo 22a tertij de vno nobile ciue papiēsi facta
aꝑtura cū flomo exiuit q̄titas aquositatis vltra
vnā taciā: sȝ declaꝭ manifeste ꝙ fit aquosa si i ob
scuro accepto lumine candele posito lateraliter
ad osseū inflatū in alia parte apparebit claritas
seu luciditas aquea manifeste vt dicit tex. stāte
multa tensione vt dictū est. ¶ Consequenter po
nens curā dixit: huic itaqȝ cōfert epithimari ex
epithimate. i. fomētatione qđ in ca° de hydropisi
nominauim⁹ quod est epithima pl̄m exiccatiuū
fcm̄ cū farina ordei ꝛ cyperis ꝛ stercore ouino ꝛ ni
tro ꝛ bolo ar. ꝛ sil̄ib⁹: ex his pōt fieri empl̄m cui⁹
est vt dicit Raꝭ loco alle. magnā partē aque de
siccare: ꝛ ita possum⁹ fieri facere famētationes
ex decoctiōib⁹ rerū calefaciētiū ꝛ exiccātiū. ꝟ. g.
ex decoctione
l cū cymino folijs agni casti cū cyꝑis anheto ꝛ so
ꝛ sebuli ꝛ sil̄ib⁹; ꝛ ita valēt ēt inūctiōes ꝛ sacella

tiones que valent in hydrope asclite ⁊ in vndimia de q̄bus habes copiā loco suo:semꝑ tñ ordinabis dietam cōuenientē dimittendo humida ⁊c. ❡ Addit:aqua quoqꝫ in hac egritudīe plerūqꝫ petit ad inferiora ⁊ fluit inde sup. aliq̄tiēs resudando vel melius fluit inde cōuenienter si ibidē ꝑforetur inferius cum flōmo:eleuato ꝑus in sursum testiculo ne ad ip̄m ꝑueniatur cuꝫ flōmo:nam ⁊ sic facta aptura fluit inde aqua cōuenienter ⁊ facile cōsolidatur:vñ eger ꝑ aliq̄d tp̄s vt dicit sanus efficietur. Addit:sed postea redit egritudo sup. aliquotiens non obseruato debito regimine neqꝫ bene in totū exsiccata mā vel nō cōfortato mēbro sed debili exñte parato aliūde recipe aquositatē ꝑ viam fluxus vel multiplicare in seipso aquositatē ꝑ indigōnē: ꝓinde ad ꝓhibēdū recidiuā vel reditum huius morbi addit. R. in tex. postq̄ꝫ aqua fluxerit sup. facta ꝑforatione curandus est eger ex coctura. i. cum canterio ⁊ modū ingeniauit. A. ēt de faciendo ꝑforationem cū ferro ignito q̄d sit subtile in quo sint vncini ⁊c. modū declaraui loco suo. Nā per tale ferrū ignitū facta eūone aquositatis acq̄rit exsiccatio q̄ facit ad remotionē totius humiditatꝭ s. qualis portio remāserat in bursa q̄ cuꝫ remanet est cā recidiue:acq̄ritur ēt ꝑ canteriū fortitudo in mēbro ad resistēdū aliunde māe defluēti vt al's supra est declaratū. ❡ Hanc eandē vtilitatē vel silem affert si facta eūone de aquositate supra bursam testiculoꝝ vltra parteꝫ solonis apponat emplm exsiccatiuū ꝑ duos vl' tres dies ad exsiccādū reliquas humiditates si qua remāsit ⁊ apponēdo supra partē ꝑforatā medicamen cōsolidatiuū stante semꝑ hoīe iacēte supra dorsum ⁊ eleuatis cruribus: ⁊ hoc emplm exsiccatiuum est illud medicamē acutū de quo dixit Ra. in tex. factū sup. ex cymino ⁊ baccis lauri ⁊ stercore ouium ⁊ silibus. nā tale erit exsiccatiuum ⁊ consumptiuū totius māe q̄ remāserat ⁊ supplebit vices cauterij: ⁊ ego magis laudarē istud q̄ꝫ cauteriū actuale. Sed nota q̄ꝫ vbi esset acq̄sita ꝓpter ꝑforationem cōplo cal'a in osseo esset tardanda applicatio huius empli vsqꝫ duꝫ esset remota mala complexio.

❡ Tandem laudat Gerar. ⁊ est bonū dictū ad ꝓseruandū ne aliunde fluat mā deorsum postq̄ꝫ ꝑfecte est eūata mā vt fiat emplm stipticū q̄d extendatur supra coriū ꝑforatū: ꝑ q̄d possint trāsire virga ⁊ testiculi: ⁊ ita apponat vt transeat ad radicem testiculoꝝ versus os femoris ⁊ retineatur illic multo tp̄e ad cōfortandū ⁊ cōstringēdū meatus illos ꝑ quos cōsueuit trāsmitti mā ī deorsum vt nō amplius fluere possit. Cōpōnē ceroti facit vt infra. R. masticis. ʒ. ij. nucis cupssi. ℥. ß. dragaganti: gūmi ara. añ. ℥. ß. pulnerizāda pulnerizent ⁊ cū pistello calo relique cōmisceantur ⁊ massellent cū modico olei ro. sufficeret medietas istius: ⁊ si forte loco olei poneret devrina iuuenis colerici magis valeret ad intētionem nostram: ⁊ hoc totū est q̄d insinuauit in lra cum dixit. Postq̄ꝫ aqua fluxerit curandus est eger ex coctura: ⁊. i. ex medicamine acuto: ex hoc eñ prorsus curabitur neqꝫ egritudo redibit: q̄ꝛ tamē vti cauterio ꝑtinet ad chirurgiā addidit: de hoc tñ loqui plus est q̄ꝫ hic noster requirat liber.

Declaratio 2e particule 3e partis principalis

❡ (Cū aūt hec egritudo ⁊c.) Hec est vltima ꝑs huius ꝑtis in qua dñs Ra. ponit curā alterius hernie bursalis. s. vētose q̄ in extēsione ⁊ equalitate cōicat cū aquosa. Sed in hac non est grauitas sicut in aq̄sa: neqꝫ apparet illa lucididitas que apparet in aquosa ⁊ est alijs leuior ad curandū: ⁊ breuiter dixit. Cū aūt hec egritudo vētositatis cā cōtingit: loc' fricādus est sup. cū pānis calis fomētādus ⁊ leuiter fricādus ad dissolutionē vētositatis: ⁊ ex oleo sambucino in quo castoreū ⁊ euforbiū dissoluta fuerint inungēdus: ⁊ ex eo intus virgā guttatim distillādū. Hec oīa intelligant ꝓsupposito debito regimine ⁊ in dieta ⁊ in medicinalib' circa mās in toto exñtes q̄ possent esse cāe cōseruatiue vētositatis vel multiplicatiue eas digerēdo ⁊ eūando postea cōfortādo stomacū ⁊ epar in digōnibus eoꝝ ꝓprijs: ⁊ vtendo cōfectionib' dissolutiuis vētositatis appropriatis sepe dictis. ❡ Sed circa localia nota q̄ꝫ ego insisterē cū fomētationib' ⁊ vnctionibus ⁊ emplastris supra osseū ⁊ nō auderē ad impōnē illi' olei talr calidi ꝑ virgā. Nā impositio dicti olei nō ꝑuenit immediate ad testiculos vel bursā: sꝫ ꝓfundat ad vesicā: vñ lꝫ mediate eius virt' vicinitate mēbroꝝ possit iuuare in casu: tamē forte posset inducere spāle nocumētū in vesica ⁊ iuia cāne: vñ laudarē nō esse hoc admittendū nisi in corpore multum frigido ⁊ cōplonaliter ⁊ etatiue. Emplm aūt q̄d cōiter fit in casu est empl'z de fabis excorticatis lēto igne bullitis cū modico aceti: postea massellaris ⁊ cū cymino desuꝑ posito reducatur ad formam empli: et possunt fieri alia empla appropriata ex farina orobi cū anheto ⁊ cymino rutha sicca ⁊ cū oleo nardino vel costino ⁊ silibus q̄ cōtinuentur donec in toto resoluta sit mā ventosa faciendo aliquotiens pri' fomentationes appropriatas infundēdo spōgias in decoctione vini albi ⁊ aque in qua decoquantur folia ebuli rutha calamentum cū seminib' siseleos cymini ⁊ silium. Et ista sufficiant ꝓ expeditione huius capli summatim expositi.

Nota

❡ De doloribus iuncturarum. Cap. xxxi.

Um in iuncturis fuerit dolor ⁊ apā ⁊ locus cū tāgitur fuerit tactu calidus ⁊ color rubeus: eger si dolet in dextro pede ex dextra manu flōmet: ⁊ si in sinistro ex sinistra est flōmandus. ❡ Et locus ex hoc medicamine est leniēdus. Epithima. R. ros. ru. sandali fauf el fief memithe boliar. apij oīm partes equales: ex istis in aqua ⁊ aceto dissolutis fiat epithima.

De epithimatis.

❡ Psilium quoqꝫ aceto infusum in charta missum superponatur ⁊ cū tepuerit mutetur ⁊ loco eius aliud superponatur.

❡ Venter ꝓterea ex apozimate mirabo. et hermodactilis soluatur. Apozima. R. mirabo. citri. ʒ. xv. pulueris turbith fricati polypodij amborū añ. ʒ. iij. sene se. fumiterre. ana. ʒ. iij. hermodactyli al. se endiuie sem. apij ros. omnium añ. ʒ. ij. coquantur in tri

bus lib aque donec ad vnam redeant: deinde manibus fricētur ⁊ colentur ⁊ bibantur cū zuccari tabarzeth. ℥. x. ¶ Si q̄s aūt apozima fastidiuerit pillulas istas sumat que in lecto iacētes surgere ⁊ īcedere faciūt ⁊ pedibus ambulare. ¶ Pill. q̄ nō valentes incedere faciūt surgere. ℞. aloes. ℥. j. scamo. quar. ℥. j. rosa℞ ru. trita℞ sextā. ℥. j. bermodactyli alib ℥. ß. informentur ex eis pille q̄ erūt dosis. j. ¶ Eger vero nutriat ex cibis frigidis ⁊ stipticis ⁊ abstineat a vino ⁊ cōfectionibus q̄ ex melle fiūt ⁊ carne.

Des. pillularum.

¶ Cū aūt apatis calor quieuerit ⁊ eius inflāmatio: ex his q̄ calidorū apatum resoluunt reliq̄as curetur. Quo℞ vnū. ℞. ceraz in oleo de lilio resolutā cui admisceatur mucillago fenugreci ⁊ se. lini: deinde terant̄ sil' donec vniātur ⁊ fiat ex eis epithima.

¶ In tpe aūt sue incolumitatis ⁊ proprie circa tp̄s in quo egritudo inuadere cōsueuit ⁊ ꝙ maxime in vere assuescat flōia ⁊ vētris solone ⁊ ex his q̄ colerā expellunt rub. Et a potu vini abstineat ⁊ a comestiōe eoruz q̄ ex melle cōficiūtur ⁊ a carne ⁊ sint ei⁹ cibaria acetosa ⁊ stiptica ⁊ his siſia ex his que infrigidant. ¶ Membra aūt q̄ hanc cōsueuerūt incurrere passionē minus solito laborem pati assuescant: ⁊ ꝑcipue cū tēpus inuasionis timetur ⁊ cū corpus fuerit plenū ⁊ vene plene: ⁊ fuerit diu ex quo neq̄ minutus neq̄ solutus fuerit.

¶ Cum aūt cum dolore iunctura℞ neq̄ calor neq̄ rubor in colore fuerit: fueritq̄ eger frigide cōplexionis ⁊ locus tactu sentitur frigidus: in principio curationis eius pillule maiores de hermodact. sumantur.

Des. pilla℞ hermodactylo℞ maiorum.

¶ Pillule maiores de hermodact. ℞. hermodactylo℞ satirion meisabara. oīm añ. ℥. v. bi: rapi. ℥. x. colloq̄ntide centau. mi. amborum añ. ℥. v. euforbij. ℥. ij. turbith. ℥. x. seitaragi indi. zinzi. sinapis piperis castorei. oīm. ℥. j. informētur ex eis pillule ex quib⁹ a duabus. ℥. ß. aut. iij. sumatur: he nāq̄ pille valde conferunt: q2 nō valentes surgere incedere faciunt. ¶ Epithima ad podagraz frigidam. ℞. castorei storacis liquide euforbij myrrhe aloes acacie oīum partes equales: ex his omnib⁹ vino veteri admixtis fiat epithima. ¶ Cum itaq̄ dolor quieuerit succurratur patienti ex distillatione multe aque calide ab alto ⁊ inūctio fiat ex oleo de lilio: ⁊ emplastrum de bdellio molli ⁊ storace ac fenugreco ⁊ semine lini ⁊ armoniaco supponatur. Qd hoc mō ꝯficiatur armoniacum ⁊ bdelium in vino veteri resoluantur ⁊ alia oīa eis admisceant̄ ex quib⁹ fiat emplm̄ ⁊ superponatur. ¶ Hec nāq̄ egritudinis spēs est q̄ in lapidis duritiem transit ⁊ reddit membra ⁊ iūcturas fungis similia. Quapropter hanc habens passionem a fastidio ⁊ ab aqua frigida et a cibis grossis abstineat ⁊ a frequēti ebrietate custodiatur: eiq̄ ꝑcipiendum vt dum sanus est motu vtatur ⁊ a coitu abstineat ꝑcipue cū satur fuerit: neq̄ balneum ingrediatur neq̄ exercitetur post comestionez. Vinum preterea vetus ⁊ puruz bibat: eis quoq̄ dum sanus est vtatur que vrinam prouocare consueuerunt.

De ꝯtinuatione ꝑtis capli ad ꝑcedentia.

Post determinationem de herniis ſm diuersas species earum: cōsequenter dñs Rasis recta cōtinuatione determinat de doloribus iuncturarum sepe sequentibus ad curationem herniaruz maxime ad herniam aquosam vel ventosam. Nam cū sit cōe in omnibus herniis ad curationem vti longa quiete que de se est multiplicatiua superfluitatum in toto: ⁊ in dictis herniis maxime inuentosa fit necessarius vsus medicina℞ subtiliātiū calefacientium ⁊ aperitiuarum: per quas ꝑparatur trāsitus māe℞ ad iūcturas: ⁊ in vētosa et ⁊ in aquosa post resolōnē vētositatis ⁊ exficcationē māe ꝯiūcte cōtente in bursa testiculo℞ fit necessaria cōfortatio illo℞ mēbro℞ burse ⁊ mēbrorū vicino℞ ad ꝓhibendū fluxū māe ad dicta mēbra: ⁊ cū nā cōsueuerit trāsmittere ad ea sup̄fluitates ipsis fortificatis ⁊ resistētib⁹ cū aggregabunt̄ māe in toto ⁊ nō possint expelli ad dcā membra ⁊ dilatatis meatibus ad iuncturas per medicinas dictas dissolutiuas ventositatis datas per superius: consequenter natura transmittet dictas superfluitates ad iuncturas: ⁊ sic ꝑ hunc modum ad curationem herniaruz euenire solet dolor iuncturalis. ¶ Determinando ergo de doloribus iunctura℞. d. Ra. duo facit. Nam primo determinat de doloribus iunctura℞ pedum vt de podagra: secundo determinat de sciatica passione: ⁊ de his duobus determinat tanꝙ de frequentius euenientibus ex natura situs mēbrorum deorsum ⁊ differenter de his fecit duo capitula: qm̄ curationes saltem quantuz ad locales medicinas in sciatica respectu alia℞ infirmitatum iunctura℞ vt videbitur: sunt multum differentes. scđa ps incipit in ca° sequenti ibi. (Dolor vero q̄ vocatur sciaticus.) Prima ps etiaz in duas diuiditur: qm̄ primo ponit signa ⁊ curam podagre a cā calida: ⁊ etiam modū ꝑseruandi in

corpore cōsueto ad dictā podagrā in tēpore sue sanitatis a casu in eā.2° ponit curam podagre a causa frigida.2ª ibi.(Cum aūt cū dolore iuncturarū.)Prima etiā in duas:qm̄ primo ponit signa et curā actualis podagre calide.2° ponit modū preseruādi tēpore sanitatis.2ª ibi.(In tempore vero incolumitatis ⁊c.)Prima etiā in duas.Nā primo ponit curā ipsius in p̄n° ⁊ augmēto cōuenientē.2° ponit curā illius post augmētū.2ª ibi (Cū autē calor ap̄atis quieuerit.)Prima etiā in duas.Nā primo ponit curā per medicinas.2° ꝑ dietā.2ª ibi.(Eger ꝟo nutriat̄ ⁊c.)Prima adhuc in duas.Nā primo ponit signa ad declarādū talē dolorē podagricū esse a causa calida.2° ponit curā illius.2ª ibi prope p̄nᵐ.(Eger si dolet in vētre ⁊c.)¶Dixit ergo primo.Cum in iūcturis supple pedū fuerit dolor ⁊ ap̄a ⁊ locus cū tangit̄ calidus sentitur ⁊ color rubeus vel supple citrinus sup.apparet:tunc sup.indicandū est ꝙ talis dolor est pendens ex causa calida.

Declaratio p̄me particule p̄me p̄tis p̄ncipalis

De q̄ddita te nois.

Quid nominis ⁊ quid rei harū passionū. Quia notādū pro intelligentia terminoꝝ vt plene declaraui 22ª tertij super generali cap̄.de dolorib⁹ iūcturarū: ꝙ apud auctores medicine tales dolores sortiunt̄ diuersa nomina.nā reperiunt̄ ista noīa gutta arthetica chiragra sciatica ⁊ podagra.¶Gutta aūt dicitur cū talis dolor iūcturarū fit potissimū per defluxū humorū ad iūcturas:⁊ non fit cōiter talis dolor per viā paulatine cōgestionis humorū in talib⁹ mēbris:cū sint mēbra mot⁹ in quib⁹ resolutiua mēbroꝝ debet sufficere ad resoluēdū superfluitates proprij nutrimēti eorū:sed propter motū ⁊ concauitatē iuncturarū disponunt̄ ad recipiendū aliunde superfluitates ⁊ sic cū gutta idē sonet qꝺ stillicidium:cum he passiones maxime fiāt per viam defluxus vel stillicidij cōmuni vocabulo omnis passio iuncturalis appellat̄ gutta:⁊ lꝫ multi alij morbi a morbis iuncturalium mēbrorū etiā sepe fiāt per viā defluxus : ⁊ vt frequentius vt est squināntia pleuresis obthalmia.nā tales proprij morbi sicut dolores iuncturarū a simili causa defluente pēdentes nō dicunt̄ gutta.Et hoc q: trāsit⁹ materie ad iūcturas per viā defluxus fit quasi guttatim in dictis iūcturis:in quibus licet sit concauitas manifesta receptiua superfluitatum:q: tñ natura muniuit iūcturas neruis ⁊ musculis desuper miro modo contextis ad eas roborandas ⁊ fortificandas vnde non fit liber transitus materie ad concauitatē:sed quasi distillando cadit in concauitatē iuncturarū:⁊ sic cōuenienter gutta dici potest nō sic est de fluxu materierū ad alia mēbra qm̄ ad ea liberior fit trāsitus et penetratio de materia fluente ad ea.¶Arthetica aūt q̄nqꜫ synonyme sumit̄ vt gutta q: omnis dolor iūcturalis appellari p̄ot arthetica ab artos qꝺ est iunctura vel cōcathenatio: quod idē est:q: iuncture cū ligamentis cōcathenantur:⁊ teneo tenes:quasi idē sonet arthetica quod dolor tenens artus vel concathenationes vel iuncturas:proprie tñ sumendo artheticā cōtrahitur ad dolorem iuncturarum cōmunē pluribus iuncturis:vt cum simul dolent diuerse iūcture vt dorsi manuum pedum ⁊ similium.

¶Chiragra autē proprie est dolor in iuncturis manuum cum cubitis vel digitis:⁊ dicitur talis a chiros qꝺ est manus ⁊ gradior graderis quasi supergradiens manus.¶Sciatica vero proprie dicitur dolor circa anchā maxime cū a iunctura anche incipit ⁊ descēdit ad coxam:vt infra dicet̄ loco suo.¶Podagra autē est dolor in articulis pedum ⁊ calcaneis contingens:vnde dicitur podagra quasi dolor pedum super gradiens: et hoc quod dicitur de podagra ⁊ chiragra maxime intelligitur quando dolores horum membrorum fiunt reuersiui:vt q: incipiat dolor in pede:postea remoueatur per curationem : vel deinde post tempus reiterato reddit:tūc talis debet dici podagra:⁊ maxime non concurrente causa primitiua manifesta secundi reditus.Sed vbi accideret dolor in pede:exempli gratia:in poplite pedis ⁊ p̄cessisset aliqua causa primitiua que nūq̄ postea reuertetur non est dicendus podagra.

¶Hic essent multa dicēda generalia vt si tales morbi sint hereditarij:⁊ que est deterior dispositio iūcturalis vel podagra vel sciatica vel chiragra:⁊ si tales morbi in p̄n° sunt facile curabiles vel ne:⁊ similes questiones multiplices possent hic moueri ⁊ declarari de quib⁹ nō faciā mentionem:quoniam eas ample tractaui 22ª tertij : et longam questionem feci de hereditate harū egritudinū : ibidem etiā declaraui istam materiam in consilio magno per me facto de podagra pro magnifico domino Thoma de Bononia ducali consiliario:videat ista curiosus in locis dictis.

Signa in causa calida.Ueniendo ad textum nostrum est notandū ꝙ licet aliquotiens fiat dolor iuncturalis a mala complexione sine materia maxime calida vt est manifestuꝫ ex causis doloris:tamen quia talis dolor rarissime est contingens:idcirco de eo non fecit hic mētionem dominus Rasis sicut nec etiam fecit mētionem de dolore ventoso sicut inter materiales dolores tanq̄ breuiloquus in hoc libello:sed solum determinauit de dolore materiali humorali a causa calida vel frigida absolute tanq̄ de frequentius contingentibus.

De signis

¶Dixit ergo declarando eum a causa calida. Cum in iuncturis fuerit dolor ⁊c.sup.notabilis ⁊ intensus.nam secundum hoc distinguitur a dolore a causa frigida.nam in causa calida est acutior cum punctione vel pulsatione:non sic in frigida stat punctio vel pulsatio : et per punctionem et pulsationem distinguitur etiam a dolore a mala cōplexione calida sine materia: in quo necꜫ est grauedo necꜫ talis pulsatio necꜫ manifestus color significans materiam determinatam : sed de materialibus in sanguineo: tamen est maior pulsatio q̄ in cholerico et in cholerico maior inflammatio ⁊ punctio.Addit: et apostema manifestat sup. dolorem materialem differēter ab immateriali.Declarat etiam apostema materiale a causa calida differenter ab eo qui a causa frigida:quoniam materie calide citius cōuertuntur ad exteriora ⁊ sic faciunt manifestum tumorem:non sic materie frigide:immo sua grauitate magis resident in profundo iuncture non sursum eleuate.

¶Sed nota ꝙ in principio doloris in podagra non semper manifestatur apostema et tumor vt cum incipit materia fluere et per venas resudat transiens vt gutta descendendo ad profundum iuncture : et tunc propter extensionem ligamentorum et neruorum fit vehe-

mens dolor in iũctura anteꝙ̃ sursum materia cõuertat̃ ad cuti: ideo tũc nõ apparet apa circa mẽbrũ: sed dolor fiet vehemens in iũctura: immo cũ incipit manifestari tumor exterius incipiũt minui dolores: qm̃ ꝯuertit̃ materia ad partes minꝰ dolorosas. Cõmuniter tñ ĩ causa calida cito manifestat̃ tumor ꝓpter ebullitionẽ in ea cito cõtingentẽ: ⁊ ideo declarauit etiã talẽ materiã per apa iũcture sup. subito apparẽs: declarauit ꝯñr eã per locũ cũ tãgit̃ calidus: q2 ad tactũ manifestat̃ materia calida differẽter a materia frigida vbi locus nõ calet saltẽ per aliquos dies. Declarat ꝯñr ex colore loci. nã si color fuerit rubeus vel ad rubeũ inclinatus declarat̃ supra causam calidã: q2 materiã sanguineã vel cholericã: lꝫ nõ semper etiã in causa calida a prinº appareat color rubeus: nã aliquotiẽs est vehementis profunditatis: qñ nõ adhuc apparet color in cute sibi correspõdens vt declarauit Aui. in cap. ꝓprio. 22ª ter tij de signis dolorũ iũcturarũ: qd̃ est caplm multũ excellens ⁊ vidẽdũ in ista materia: in processu tñ manifestabit̃ color diuersus a colore cutis et ad rubeũ inclinatus qui sic non manifestabit̃ in causa frigida. ¶ Sunt etiã alia signa ad distinguendũ que cõmuniter ponunt̃ maxime signum quod sumitur a iuuantibus ⁊ nocẽtibꝰ vt ꝙ dolor a causa frigida iuuat̃ per calida; ⁊ econtra a causa calida iuuat̃ per frigida: sed qm̃ hoc signũ est multũ fallax: ⁊ per ipsum sepe deciperet̃ medicus propter impressionẽ accidẽtalẽ. Nã medicine calide aliquotiẽs iuuãt in causa calida resoluendo partẽ materie: et aliquotiẽs medicine frigide iuuãt etiã in causa frigida ⁊ nocẽt in causa calida ꝓpter id qd̃ inspissant materiã calidã in ꝯuertẽdo eã ad loca magis dolẽtia. Propterea dicebat Aui. 4ª primi. de hoc signo ad cognoscẽdũ materias caue ne te decipiat impressio accidẽtalis. de hoc ergo tãꝙ̃ signo fallace nõ fecit Rasis mentionem in tex. Et sic sit declarata ista pars signorũ a causa calida.

De signis sumptis a iuuantibꝰ ⁊ nocentibus.

Cura in causa calida. Cõsequẽter ponẽs curã horũ dolorũ in pñº et augmẽto tria facit. Nã primo ponit curã per flõmiã. 2º ponit curã per medicinã localẽ vt per epithimata vel linimẽta ponẽda super loco vel in circuitu eius. 3º ponit curam per medicinas solutiuas. 2ª ibi. (Et locus ex hoc medicamine.) 3ª ibi. (Ueterũ preterea ex apozimate ⁊c.) ¶ De prima parte dixit: sup. suppositis his que dicta sunt. Eger si dolet ĩ dextro pede ex dextra manu: ⁊ si in sinistro ex sinistra est minuẽdus ⁊c. Circa quã partẽ etiã multa dici possent de flõmia fiẽda ⁊ ex qua vena. Sꝫ qm̃ etiã ibi ample determinaui istã materiã in loco suo quedã breuia tm̃ ponã. nã stãte corpore pleno vt fuit sententia Gal. 3º techni. anteꝙ̃ fiat diuersio opꝫ euacuare a toto. Sed vbi corpus nõ fuerit multũ repletũ vt dicebat ibi Plusꝙ̃ cõmetator. In apate calido vnius mẽbri primum fiat tractus materie ad oppositũ: deinde fiat repercussio. vt etiã ordinauit. d. Rasis in textu. ¶ Ad diuersionẽ ergo aliqualiter euacuatiuã que vocat̃ diuersio minoratiua est flõmia facta per eãdẽ partẽ: ex parte tñ opposita vt de deorsum in sursum vbi est quasi diameter integer oppositionis: ⁊ iste est multũ cõueniẽs. Nã si fieret ex parte opposita nõ tm̃ ẜm lõgitudinẽ sed etiã ẜm latitudinẽ: vt exẽpli gratia. si esset dolor in dextro pede fieret flõmia ex sinistra manu. i. brachio tũc fieret quasi impossibilis attractio et diuersio de materia fluẽte que est proxima membro leso nõ correspõdentibꝰ habiliter meatibꝰ in tali diuersione: sed si fiat ẜm vnã oppositionem tm̃ vt dixit Rasis multũ iuuat̃ patiẽs per eã. Nã primo iuuat̃ q2 minorat materiã ad cõtrariũ trahẽdo: et ita ꝓhibet̃ quasi ẜm totũ fluxus materie ad locũ lesum. 2º iuuat qm̃ etiã euacuãdo ⁊ nõ solũ diuertẽdo reddit̃ corpus paratũ ⁊ mẽbra vicina loco egro vt possint recipere materiã fluentẽ cum repercutit̃ cũ medicinis repercussiuis: quã recipere nõ possent si vasa forent plena. Unde dicebat Gal. loco allegato. ꝙ corpꝰ repletũ nõ recipit nõ incõuenit etiã vt per talẽ diuersionẽ euacuatiuã: maxime cũ sit copiosa: ⁊ q̃ debet̃ in sanguinea: vt attrahat̃ aliquid de materia fluxa iã ad mẽbrũ per modũ cõmunẽ ne detur vacuũ. in cholerica etiã ꝯuenit talis flõmia ꝓprius cũ cholera nõ separat̃ a nã sanguinis: etiã qñ esset separata a natura sanguinis ⁊ essent dolores vehemẽtes circa mẽbrũ patiẽs ad prohibendũ cõuersionẽ materierũ ⁊ sanguinis ad mẽbrũ dolens etiã ꝯueniret flõmia. ex eadẽ parte: sed minutiua diuersiua tm̃ ⁊ nõ euacuatiua. In reliquis autẽ materiebus ⁊ in doloribꝰ pẽdẽtibꝰ ab eis nõ cõuenit flõmia nisi corpꝰ fuerit plenũ: immo tunc flobothomia facta in principio doloris multũ nocet vt fuit cañ. Aui. qm̃ materias cõmouet ⁊ eas per corpꝰ fluere facit. Et hec sufficiãt de ista parte. ¶ De 2ª parte dicit sic. Et locus ex hoc medicamine epithimãdus sup. facta flõmia. Et cõpositionẽ ponit epithimatis: dicẽs: cõfectio epithimatis. ℞. rosarũ ru. sandalorũ sup. rubeo ꝯfaufel est auellana indica: fiet memithe: boli armeni: opij. ana partes equales. ex his in aceto et aqua dissolutis fiat epithima. ¶ Addit ponẽdo aliud psiliũ quoqꝫ aceto infusum in pergameno immissum vel sup. super pecia superponat̃: ⁊ cũ tepuerit mutet̃ sup. aliud renouãdo frigidũ. ¶ Pro intellectu huiꝰ partis est aduertẽdũ ꝙ post diuersionẽ cõueniẽter fit repercussio supra locũ dolẽtẽ ⁊ ad stringẽdũ meatus partiũ vicinarũ ĩ pñº fluẽte materia ⁊ ingrossando materiã: ⁊ ad cõfortãdũ vniẽdo mẽbrũ ne recipiat que repercussio cõpleat̃ ꝑ frigida ⁊ stiptica: forte etiã fiet de materia fluxa aliqualis repercussio ad venas proximas maxime cõfortata etiã mẽbri virtute ad expellendũ a se ⁊ nõ recipiẽdo materiã aliũde. hec tñ repercussio nõ equaliter ⁊ cũ eisdẽ medicinis semper fieri debet. Nã in materia sanguinea dominãte minus frigida debent̃ ꝙ̃ in cholerica in repercutiẽdo: ⁊ magis frigida in cholerica: ⁊ magis stiptica in sanguinea: propter id qd̃ materia colerica est calida et sicca magis: et ita si fuerit materia mixta cũ his vt sepe ꝯtingit de materia flatica mixta: tũc etiã ad repercutiẽdũ minꝰ frigida deberent̃. Rasis tñ vt breuiloquus vt sepe dictũ est ponit medicinas ad aliquã intẽtionẽ: que semper fortiores sunt in eadẽ intẽtione presupponens medicũ esse canonicũ et regularẽ in offerẽdo prius mitiora remedia anteꝙ̃ ad fortiora deueniat. Istud aũt epithima siue linimẽtum maxime primũ est multũ forte ⁊ verẽdũ propter fortẽ stupefactionẽ illiꝰ. 2m est magis mire lꝫ sit forte satis: neqꝫ debet medicus immediate occurrere cũ his a pñº doloris: sed qñ reliqua nõ suffi

Declaratio 2e particule prime partis principalis.

cerent in acutissimo dolore posset medicus ꝓsu
mere sup. ista: ⁊ vtẽdo prius illo de psilio infuso
qđ est egregiũ remedium: qm̃ ꝑ infusionẽ extra/
hitur mucillago eius frigida exñs: ⁊ in virtute
aceti fit eius virtus penetrans ꝓfundũ iũcture
⁊ ponit̃ inter leuia stupefaciẽtia: sed primũ epi/
thima est forte multũ: vt ptꝫ ꝑ intrãtia declara/
ta in prin° huius operis in p̃mo cap°. esset ergo
incipiendũ a mitioribus remedijs: de q̃bus me
dicamẽ p̃cipuũ est vt extrahatur pulpa cassie fi.
⁊ dissoluatur cũ aqua solatri vel oleo ro. vel cuꝫ
aceto ſm diuersas intẽtiones ⁊ extẽdatur super
petia ⁊ ponat̃ supra mẽbrũ: nã hoc est singulare
multũ ad mitigationem doloris. Uel fiat ẽpl̃m
cũ farina ordei vel lentiũ excorticatarum ⁊ cum su
mach ⁊ bolo armeno: facta decoctione plãtagis
⁊ rosarum ⁊ cũ oleo rosato ⁊ modico aceti ⁊ est sin/
gulare: sed qđ est cõe ad mitigandũ dolorẽ fortẽ
est vt sumatur medulla panis siliginis ⁊ infun
datur in lacte vaccino ⁊ addatur opij. ʒ. ß. croci
grana. v. ⁊ supponantur: folia ẽt iusquiami cale
facta supra tegulã aspersam cũ modicissimo ace
ti cõiter laudantur ad minuendũ dolorem.

¶ Sed nota hic ꝙ id qđ dictũ est de diuersiõe ꝑ
flõiam ⁊ de repcussione in doloribus horum mem/
brorum intelligitur regulariter: qm̃ in certis casi/
bus spãlib⁹ quos posui loco suo nõ semp opor/
teret taliter opari: verbigrã. vbi talis dolor iun
cturarum etiam a cã calida esset factus ꝑ viam
crisis vel expulsionis cretice in febre acuta vt se/
pe fit maxime in pedibus non debemus in isto
casu diuertere cõuertendo sursum ad p̃ncipalia
neqꝫ repercutere cũ fortibus propter imminẽs
periculum vt vides: sunt ⁊ alij casus videbis lo
co suo. Et hec est de ista parte.

Declaratio 3e particule p̃e partis p̃ncipal.

¶ De tertia parte dixit ordinans solutiua. (Uẽ
ter p̃terea.) In qua duo facit. Nã primo ordinat
vnum solutiuũ ꝑ viam decoctionis ⁊ potionis:
scđo ordinat solutiuum in forma pillularum si pa/
tiens fastidierit sumere apozima. ¶ Dicit ergo
primo. Uẽter p̃terea ex apozimate mirabolano
rum ⁊ hermodactylorum soluatur: ⁊ faciens cõpo/
sitionem eius dixit. ℞. mirabo. citri. ʒ. xv. pulue
ris turbith albi ⁊ sup. pri⁹ fricati: polypodij am
borum añ. ʒ. iij. sene seminis fumiterre: amborum añ.
ʒ. iiij. hermodactylorum alb. se. scariole. i. endi/
uie: se. apij rosarum añ. ʒ. ij. coquantur omnia in
quatuor lib. aque: alibi reperitur in trib⁹ donec
ad vnam redeant: deinde cum manib⁹ fricẽtur ⁊
colentur exprimẽdo ⁊ dentur cũ zuc. taberzeth.
i. albissimi. ʒ. x. ¶ Ponit aliam descriptionẽ pil/
lularum ad hanc intentionem dicẽs. Si q̃s autem
apozima fastierit. i. talẽ potionẽ dictas pill'as
sumat: ⁊ ponens vtilitatem earum dixit: que nõ va
lentes surgere faciũt incedere. ℞. aloes. ʒ. j. sca/
monee. ʒ. j. partem quartã. s. gra. xv. rosarum ru.
tritarum sextam. ʒ. vnius. i. gra. x. hermodactylorũ
alborum. ʒ. ß. formẽtur ex his pillule que erunt do
sis. j. vt dicit. ¶ Pro intelligẽtia huius. De solu
tiuis est primo notandum ꝙ lꝫ dñs Ras. ordĩet
hic solutiua in cã calida cõuenientia vt pꝫ ex se
rie textus: tamen in his compositionibus solu/
tiuorum intrant multa que mãm flegmaticam
etiam respiciunt: ⁊ maxime in decoctiõe vł apo
zimate vt turbith polypodiuꝫ ⁊c. Et hoc fecit ad
insinuandum ꝙ in morbis iuncturalibus a cã
calida non oporteat solum dictum humorẽ eũa

Des. pillu/larum.

re. s. coleram vel flegma tantum in pendentibus
a flegmate: sed semper eũare de colera aliq̃d cuꝫ
flegmate dñante: ⁊ econtra dñante colera eũa/
re etiam aliquid de flegmate. Nam pl̃m quideꝫ
qđ fit de doloribus iuncturarum vt dicebat. A.
fit a flegmate cum colera ⁊ raro fit a sola colera
qm̃ colera sola non facile ꝓfundatur in iunctu/
ras sed sui leuitate ⁊ igneitate mouetur magis
ad superiora membra: flegma etiam solum pro/
pter frigiditatem ⁊ grossitiem eius per viam de
fluxus raro facit dolores iuncturarum nisi i vir
tute colere subtiliantis ⁊ iuuantis flegma in pe
netratione ad ip̃as iuncturas: ⁊ ita humores se
iuuant ad causandum dolorem iuncturarũ: qm̃
colera fit tanq̃ vehiculum flegmati vt penetret
ad iuncturas ⁊ flegma sua mixtione cum colera
retardat vel prohibet eleuationem eius ad mẽ/
bra superiora. Et ideo medicine q̃ cõueniũt eũa
tiue iuncturis debent participare medicis eua
cuantibus coleram ⁊ euacuantibus flegma sal/
tem vt pl̃m: immo ẽt si fit dñans multuꝫ flegma
vt aliqñ contingit saltem in doloribus q̃ fiunt
per viam paulatine cõgestionis: ⁊ tunc etiaꝫ eo
casu non dꝫ eũari solum flegma: qm̃ lꝫ tunc per
eũonem de proximo fieret curatio illius doloꝫ:
tñ ꝓbabiliter post fiet redditus alterius dolo/
ris ꝑ viam defluxus postea flegmatis cum cole
ra. Et istum casũ insinuauit Aui. in prin° capitu
li de solutiuis in curatione gñali de dolore iun/
cturarum cum dixit. Oportet vt in eis nõ educatur
solutione flegma solum immo cũ colera. Et ad/
dit rõnem dicens: nam cũ in eis solum fl'a solu/
tione educitur iuuantur statim ⁊ redit colera et
facit currere ad membrũ flegma vice alia. Et ita
dñs Ra. hic ordinans compositionem huius so/
lutiui in formam apozimatis fecit cõpositioneꝫ
ex diuersis simplicibus habentibus respectum
non ad coleram tm̃ sed etiam ad flegma: ⁊ eã re
ctificauit cum multis infrigidantibus: vt patet
Propterea ꝙ tales medicine eũantes a iunctu
ris non debẽt esse vehementis caliditatis ne li
quefiant humores ⁊ disponãtur ad fluxũ ad iũ/
cturas: ⁊ maxime posuit hic rectificãtia frigida
vt principaliter fit intentio ad eũonem humorum
frigidorum. In hac etiam cõpositione ponunt̃ me/
dicine quarum ꝓprietas est vt ꝓfundentur acuita
tes medicinarum solutiuarum vsqꝫ ad iuncturas: de
q̃bus est semen apij. Et de solutiuis sunt hermo
dactyli qui etiam eũant a iuncturis ⁊ cum hoc
habent iuuamentum necessarium in omni me/
dicina solutiua a iuncturis: qm̃ faciunt succede
re solutioni stipticitatem in meatibus iunctu/
rarum ⁊ confortant iuncturas: quarũ non fit tunc
possibile propter stipticitatem ⁊ confortationẽ
eorum vt redeant superfluitates que remanserunt
post medicinam ad dictas iuncturas: qꝛ tamen
hermodactyli per naturam nocent stomaco: in/
trant in compositione mirabolani ⁊ ros. rectifi
cantes nocumentum ipsorum: ⁊ cyminum tñ ẽ me/
dicina ⁊ similiter mastix que multum minuunt
de nocumentis hermodactyloruꝫ: ⁊ ita ptꝫ quo
modo hec compositio est multum excellẽs: ⁊ cre
do posset dari ad minus. ℥. vj. vsqꝫ ad. viij. cuꝫ. x.
ʒ. zuc. albissimi sine timore de ista decoctione.
¶ Aduerte p̃nr ꝓpter pillulas quas ordinauit
ꝙ lꝫ respectu simpliciũ ⁊ modi cõpositionis sint
iste pillule multũ singulares in casu nostro: tñ

Nota

Not. hunc cano.

Hermodactili nocẽt stomaco.

sunt fortes nimis ꝑ vna dosi: immo sufficerent ad tres vel quatuor doses propter scamoneam intrantẽ vt ptz: q² tñ expsse Rasis dicit ⁊ est dosis vna Genti. glosando istã descriptionez dixit ꝙ fuit error translatoris in ponendo dosim scamonee. Nã vbi dicit tex. debere sumi quartã ptẽ ʒ. j. scamonee: debuit dixisse quartam partez. ∋. j. tm̃ vt gra. v. vel. vj. ⁊ ista via est satis tuta: lʒ ẽt esset dosis satis fortis supra quam ego nõ auderem pro vna dosi nisi in corpore multum forti.

Not. hunc errorem.

Questio.

¶ Utrũ aũt exhibitio istaꝝ medicinaꝝ vel sibi similium acutaꝝ ⁊ a ꝓprietate soluẽtiũ in doloribus iũcturaꝝ debeat fieri in prin° hoꝝ doloꝝ vel post digestionẽ mãe est bona ⁊ subtilis difficultas in qua laborauerũt illustres medici. Nã sententia. A. videꝛ ꝯtraria põni Sera. ⁊ Haly. in hoc qm̃ ipsi vidẽtur innuere tales medicinas laboriose soluẽtes nõ esse exhibẽdas a prin°. Sed si sunt necessarie medicine dãt medicĩas leues añ digõnẽ ⁊ lenitiuas ꝑ magna parte. Nã dicit. A. ⁊ de hoib⁹ sunt loquẽtes de eis q̃ describunt initium. i. q̃ dicũt in initio cũ facili post facile sup. esse eũandũ: ⁊ sigillãt cũ forti sup. medicĩa post maturationẽ. Postea addit Aui. ⁊ rectius q̃dem est in hoc. i. in hac difficultate. Si sit mã subtilis colerica festinare eũonem sup. cũ forti medicina cum videtur maturatio. i. q² in tali videtur maturatio etiam a prin° propter facilitatẽ euacuationis eius. In grossa aũt q² cõiter conifigitur plenitudo in ea ad minorandum mãm etiaz bonum est facere ẽũonem minoratiuam a prin° cũ medicinis appropriatis plenitudini supp. sicut fit ẽt a prin° in flegmatica. Non est tñ malũ premittere qđ eam subtiliet ⁊ maturet ⁊ ꝑparet ipsam ad hoc vt expellatur. i. simul eũare ⁊ aliq̃liter digerere: eũando tñ a prin° cum medicinis appropriatis debilibus: tñ in soluendo in dosi ⁊ ꝯñr in processu magis digesta mã eũare cum fortioribus gradatim ascendendo: ⁊ ita melius est ad istum intellectum vt blande tractaretur: in prin° tñ incipe a re forti vt dicebat Aui. forti. scʒ cum virtute ad euacuãdum a longinquis: ꝙuis facilis sit incolumior. i. sit fortis debilis in forti dosi: non quidem facilis: q² lenitiua vt multi faciunt empericorũ: qm̃ talis medicina nihil euacuat de mã coniuncta neqꝫ sigillat solutionem post factam euacuationem sicut necessarium est fieri vt dictum est supra constringendo meatus ⁊ confortando membra patientia: immo de tali loquens Aui. dicebat ꝙ ipsa mouet mãm et non facit currere aliquid de quo sit curandum sup. de cã coniuncta. Addit: immo fortasse subtiliat mãs cõgelatas alias ⁊ facit eas currere ad membrũ ⁊c. Hanc difficultatem ego late declaraui loco suo que est necessaria vt recte intelligatur ad debite curandum in his passionib⁹: eã videbis loco suo. ¶ Conuenit tñ anteꝙ̃ fiat euacuatio cum fortibus eradicando vt fiat digestio cum appropriatis ad mãm. Et in mã calida valent sirupus roŝ. mel ro. semper cauendo a sirupis lenitiuis cum aqua endiuie ⁊ cicoree vel plãtaginis vel in multum inflammata cuʒ aqua solatri: postea in processu cum aqua saluie: ⁊ veniẽte statu cum modico sirupi de sticados: etiaʒ de soluentibus appropriatis sunt pillule de hermodactylis minores Mesue: quas oportebit nõ semel tantum dari sed forte bis vel ter vsqꝫ ad eradicationẽ materie: ⁊ ista sufficiant pro expositione huius partis remittentis me ad multa q̃ essent hic necessaria ad dicta loco allegato.

¶ (Eger vero nutriatur ⁊c.) In ista parte postꝙ̃ ordinauit medicinas conueniẽtes ordinat ꝯñr dietam conuenientem his duobus temporibus maxime in principio ⁊ augmento dicens. Eger vero nutriatur ex nutrientibus frigidis ⁊ stipticis ⁊c. Et hic bene nota ꝙ laudat stiptica in casu de frigidis non est dubitatio: q² reprimũt acuitatem humorum calidorum: sed stiptica iuuant inquantum stringunt vias ⁊ meatus per quos fluit materia ad iuncturas: ⁊ si hoc laudauit in cibis medicinalibus intelligendum erit idẽ de medicinis absolute. s. ꝙ in eis semper debet esse virtus aliqualiter stipticans faciens succedere solutioni stipticitatem: ⁊ ita medicine pure lenitiue de soluentibus vel subtiliatiue ⁊ aperitiue. De digerentibus nunꝙ̃ in tali casu simpliciter conueniunt ⁊ maxime in principio ⁊ augmẽto. In processu autem ⁊ in declinatione nõ esset tanta vis istorum stipticoꝝ, neqꝫ necessitas: immo modica vt patet. Ualerent igitur pro cibis milium ⁊ pannicum ⁊ aliqñ rizũ torrefactum et alique bletes vel spinachia cum plantagine vel acetosa ⁊ lentes excorticate vel plurium decoctionum ⁊ panis lotus ⁊ tandem far colatuʒ: in decoctione cuius ponantur aliqua grana coriãdrorum vel granorum berberorum vel granatorum in casu isto.

Declaratio 3e ꝑticule pe ꝑtis pn cipalis.

¶ Addit: ⁊ abstineat a vino ⁊ ꝯfectionib⁹ que ex melle fiunt ⁊ carne. Nam vt patet talia omnia calefaciunt ⁊ humores calidos multiplicãt paratos ad fluxum: sed vinum cum quadam spãlitate ⁊ manifesta qualitate penetratiua non tm̃ de doloribus iuncturarum a causa cal'a: sed etiã in causa frigida est ab auctoribus prohibitum maxime ante tempus manifeste declinationis: ⁊ loco eius in causa calida conuenit aqua zuccari cum vino granatorum in primis temporibus vel cum modico nucis muscate magis in ꝓcessu: ⁊ in causa frigida ⁊ maxime tempore hyemis aqua mellis est potus ei conueniens cuʒ aliquo aromatico: ⁊ cõiter ponitur saluia in decoctione: ⁊ ꝙ vinum non conueniat feci questionẽ longam loco sepe allegato 22ª tertij: ⁊ quid loco ei⁹ dandum sit: etiam ample ibidez declaraui: licet aliquotiens via medicine in cã frigida ⁊ maxĩe in declinatione sed non via potus ad cõmixtionem cibi facientis ab auctoribus laudetur ⁊ sit conueniens vt ibidem declaraui: vt etiam dixit Rasis in hoc capitulo in fine.

¶ Sequitur alia pars. (Cum autem calor apãtis quieuerit ⁊c.) In qua dominus Rasis ponit curam horum dolorum cuʒ apostemate post ꝓncipium ⁊ augmentum: immo iam apparente declinatione per medicinam localem offerendã ad resoluendum reliquias que remanserunt de mã ledente ⁊ est tota pars clara dicens. Cum autem calor apostematis quieuerit ⁊ eius ardor supp. minui inceperit ex eis que calidorum apostematum reliquias resoluunt curetur quorum vnius confectio. i. compositio. ℞. ceraʒ in oleo irino resolutam cui admisceatur mucillago fenugreci ⁊ seminis lini: deinde terantur simul donec vniãtur sup. ad formam boni emplastri vel vnguenti; et fiet ex eis epithima id est linimentũ supra

Declaratio hui⁹ ꝑtis.

Des. vnius resolutiui

locum. Patet enim ꝙ hoc est leue resolutiuum ⁊ mitigatiuum doloris per intrantia. nam in cera pura ⁊ si sit equalitas in complexione: non est tamen dubitatio quin in ea sit aliquid resolutionis vt dicebat Aui. 2° can̄. in capitulo. Demum. In oleo irino est resolutio cũ confortatione mēbrorum neruosorum: reliqua ꝯsunt clara. prohibētia indurationem materie a qua semper debemꝰ cauere in morbis iuncturalibus ⁊ sunt mitigatiua doloris cum leui resolutione vt sepe dictum est. Possent formari fomentationes inūctiones et alia emplastra ad hanc intentionem. Sed qm̄ de eis magna habetur copia loco allegato propter abbreuiare non prolongabo sermonem.

Declaratio 3e ꝑticule p̄e partis p̄ncipalis.

¶ In tempore vero sue incolumitatis ⁊c.)
¶ Hec est secũda pars prime partis principalis huius capituli in qua dñs Rasis ponit modum ad preseruandum a tali morbo vel sibi simili qui cōmuniter fiunt reditiui nisi a principio debite curentur: ne in eos fiat reditus vel recidiuatio: ⁊ maxime quando al's redire consueuerũt. Et ponit aliqua egregia puncta facientia ad preseruādum ⁊ tempus: ⁊ quando precipue maxime cauēdum sit. Et legendo literam continuam dixit. primo in tēpore vero sue incolumitatis in quo sup. stat aptitudo ad recidiuam propter passibilitatem illorum mēbrorũ ex precedentibus morbis: ⁊ precipue circa tempus in quo egritudo eã inuadere consuenit: ⁊ tunc maxime in vere assuescat sup. talis ante illud tempus vti minutione ⁊ ventris solutione ex eis que choleram expellunt rubeam ⁊ a potu vini abstineat et a comestione eorũ que cum melle fiunt ⁊ a carne. ¶ Sint eius nutriētia acetosa stiptica ⁊ similia ex eis qui infrigidant totũ. vsqꝫ ad hanc partē est satis manifestũ ex eis que dicta sunt de nutrimentis preter id quod dictum est de acetosis stipticis. nam signanter dicit de acetosis stipticis que in casu cōueniunt prout est acetositas agreste ⁊ granatorꝫ ⁊ similiũ: qm̄ acetosa acetositate acuta penetratiua facta ex aceto vini sunt in casu multũ nociua ⁊ ab eis cauendũ tanꝙ ab inimico nocēte: vt late declaraui loco supra allegato 22a tertij.

¶ Sed maxime hoc obseruandũ vt dixit in tempore veris: quoniã illo tempore humores per corpus dilatantur: quoniã liquefiunt a caliditate veris: qꝛ aggregati in tēpore hyemis infrigidati ⁊ ingrossati et quasi immobiles facti non sic per corpus mouebantur neqꝫ erant parati ad motũ ⁊ ideo illo tempore precipue cauendũ est: ⁊ similiter in autũno: qm̄ in tēpore estatis per indigestionē sunt multiplicate materie male ⁊ ꝑ comestionē fructuũ: que tm̄ a caliditate estatis cōuertebantur ad mēbra exteriora: sed succedente autũno qui blasphemat̄ propter sui inequalitatez virtutes debilitantur naturales ⁊ a frigiditate aeris materie ad interius cōprimunt̄: ⁊ sic disponuntur vt fluant ad iuncturas: ⁊ ideo etiã in autũno opꝫ talia corpora ꝓprius cōseruari. si etiã ꝯsueuit fieri reditus horũ morborũ in alio tēpore paroxismaliter ꝓpter aliꝙ particularē influētiã ita disponērē: oportebit corpꝰ circa illud tp̄s ante horã cōsueti euētus etiã preseruari cauendo a cibarijs multiplicatiuis humorũ calidorũ vt dictũ est: ⁊ vtēdo cibis cōpressiuis ⁊ faciendo flōias vel solutionē vētris si indigētia fuerit repletionis flōie vel solutionis vētris: qđ cognoscitur ex signis distinctiuis positis 2a primi: ⁊ ex eo vt dicit tex. noster paulo post infra: cũ corpus fuerit plenũ ⁊ vene plene ⁊ fuerit diu ex quo non est minutus neqꝫ solutus: ⁊ sup. ante aliquotiēs erat necessaria flōa vel solutio vētris. ¶ Et si nō sint necessaria neqꝫ flōa neqꝫ solutio vētris tunc circa tp̄s ꝯsueti reditꝰ saltē caueat a comestione rerũ nocentiũ multiplicantiũ humores calidos ⁊ dilatātiũ meatus ⁊ subtiliātiũ humores ⁊ habilitātiũ mēbra ad receptiones parata recipere dilatādo meatus ad ea mēbra: ⁊ dicta mēbra calefaciēdo: que calefacta magis attrahũt de materiebus: proinde cōtinuādo in tex. dicebat Ras ⁊ est dictũ cōmune: nō tm̄ in p̄seruādo a podagra: sed etiã a dolore aliarũ iũcturarũ ⁊ īstrumēta. i. organa vel mēbra iũcturalia que hāc cōsueuerũt incurrere passionē minꝰ solito laborē pati assuescant ⁊ precipue cũ tp̄s inuasionis timet̄. Addidit: ⁊ fuit dictũ ⁊ sup. maxime cũ corpꝰ fuerit plenũ ⁊ vene plene ⁊ fuerit diu ex quo nō minutus neqꝫ solutus fuerit. ¶ Et aliqui laudant etiã ad preseruādũ a doloribus iuncturarũ hominē paratũ incidere in dictos dolores vltra reliqua dicta: vt cũ stercore bouino vel vaccino ꝓprie tp̄e maij oēs iũcture emplastrent̄ ipso calido existente prout exiuit a iumento: ita ꝙ emplastret̄ collũ ⁊ dorsum ⁊ relique iuncture quatuor vel quinqꝫ diebꝰ ꝯtinuis: ⁊ habēt hoc pro magno secreto ad preseruādũ. ¶ Singulare etiã est ad preseruādũ ita vt in totũ nũꝙ redibũt cũ obseruatione boni regiminis vt fiāt vesice cũ cantaridibus ⁊ melle anacardorũ vel alio simili in brachijs vel in manibꝰ: vel etiã faciēdo cauteriũ vt feci ego in manu in magnifico dño Alexādro spinola ducali cōsiliario: qui erat totꝰ arteticus: postea nunꝙ recidiuauit: sed si fiant vesicatoria intātũ teneant̄ aperta vlcera scalpellando locũ ⁊ fricando cũ re aspera vt exeat virus vel aquositas humorosa ꝑ multos dies. Et sic fit sentētiata ista pars prima capituli tota.

Declaratio 2e ꝑtis p̄ncipalis.

Cura. In causa frigida. (Cũ aũt in dolore iũcturarũ ⁊c.) Hec est secũda pars principalis huiꝰ capli in qua dñs Ras duo facit p̄ncipalr̄: qm̄ primo ponit curã doloris iuncturarũ a causa frigida priꝰ manifestās eã dispositionē ꝑ signa: ⁊ hoc ꝑ medicinas. 2° ponit ordinē in dieta ꝯuenietē. 2a ibi. (Quapropter habēs hāc passionē a fastidio ⁊c.) Prima adhuc in duas. Nam primo facit quod dictũ est de cura ꝑ medicinas solutiuas in causa frigida cōuenietes in tēporibus ante declinationē. 2° ponit curã per medicinas locales in casu ꝯuenietes in diuersis tēporibus ipsiꝰ morbi. 2a ibi (Epithima ad podagram frigidã ⁊c.) ¶ De p̄a ꝑte, ponēs signa doloris podagrici a causa frigida dixit. Cum aũt cũ dolore iũcturarũ neqꝫ calor neqꝫ rubor affuerit fueritqꝫ eger frigide cōplexionis: sup. flegmatice vel melencholice: ⁊ locus tactu sentitur frigidus: sup. tunc indicatur causam illius doloris esse frigidam: ꝙ si percipiatur remissus calor: non tamen rubor manifestus in loco cum grauitate ⁊ pondere ⁊ dolore non acuto significatur de materia mixta: dominante tamen materia frigida: ista omnia sunt manifesta ex multotiens et sepe dictis. ¶ Consequenter ponendo curam per medicinam solutiuam dixit in principio curationis. Pillule maiores de hermodactylis dāde sunt: q

℞. hermodactylorũ satyrion mezereõ siue faciẽs
viduas: est species lacticinij: laudatur multũ in
eductione aquositatis in asclite debite prepara-
tũ: laudatur etiã specialiter in podagra ⁊ sciati-
ca secũdo cañ. ca° pprio. ccccxvj. de megeheregi
omniũ añ. ʒ. v. hiere pigre. ʒ. x. colloquintide cen
tauree mino. añ. ʒ. v. euforbij. ʒ. ij. turbith. ʒ. x. sa-
taragi indi zizi. synapis piperis castorei: omniũ
añ. ʒ. ʃ. informentur ex his pillule sup. cum melle
rosato ex quibus a. ʒ. ij. ℈. vsq; ad tres vt dicit su-
mantur: ⁊ ponens vtilitatẽ earũ dixit. Hę nãq;
pillule valde conferunt: q2 non valentes surge-
re incedere faciunt. Ista simplicia omnia valent
in casu bene inspicienti: quedã ad soluẽdũ: que-
dam ad dilatandũ meatus vt virtutes medicina
rũ solutiuarũ possint vsq; ad profundũ mẽbrorũ
iũcturarũ peruenire: vt est setarai zinzi. synapis
piper ⁊ castoreũ: ⁊ quedã prohibent nimiã exic-
cationem iuncturarũ per medicinas multũ cale

Nota de satyrione.

faciẽtes ⁊ exiccantes solutiuas ⁊ aperitiuas: vt
singulariter fuit satyrion siue testiculus vulpis:
quod cũ caliditate est etiã multũ humectatiuũ:
⁊ inde laudat̃ singulariter inter medicinas coit⁹
Iste tñ pillule sunt fortes vt patet ⁊ multo for-
tiores q̃ pillule de hermodactylis Mes. maio-
res: super quas ego magis auderẽ q̃ super istas:
sed vt dictũ est Rasis in hoc libello semper vtit̃
fortiorib⁹ medicinis. ¶ Et de medicinis electis
in hac intẽtione vt dicebat A. 22ª tertij in capi
tulo de doloribus iuncturarũ precipue sciatice
dixit. Et nõ sunt alique sup. tm̃ vtiles sicut pillu
le iuuamẽti siue proficni quas ponit 5° cañ. neq;
sicut hiera hermetis de qua dixit ibidẽ q̃ illius
qui bibit eã incipiũt iũcture dolorose rorẽ emit
tere ⁊ sudare: ⁊ nõ est in ea solutio ventris pluri
ma vt dixit: immo mundificat cũ subtiliatione.
Et in capitulo de cura sciatice dixerat de medi-
camine hermetis quod est mirabile valde magis
tñ valet cũ quadã prouocatione post alias eua-
cuationes: de talibus solutiuis habes copiã lo-

Not. hunc cañ.

co allegato: nõ curo multiplicare. ¶ Sed debes
notare q̃ licet dixerit Ras in textu q̃ in dolore a
causa frigida in pn° curationis pillule maiores
de hermodactylis dãde sunt: non intelligatur q̃
a principio curationis simpliciter debeant exhi
beri in materia frigida inepta ad soluendũ pillu
le tales fortes: qm̃ melius est in tali materia vt
supra fuit dictũ de mente Aui. vt blande tracte-
tur in principio. Et si aliqñ exhibeãtur tales me
dicine fortes hoc est post digestionẽ ⁊ post alias
medicinas solutiuas mitiores exhibitas ad ma-
teriã minorãdã. Sed cũ est intentio euacuatio-
nis eradicatiue: tunc possumus in principio cu-
rationis talis vt eradicatiue euacuationis vti
talibus pillulis fortibus. Et istũ sensum bene no
ta: q2 ista verba hic posita essent pnª magne rui
ne ⁊ magni erroris nisi recte intelligãtur. ¶ In
pn° igitur in tali causa frigida q2 plerũq; cõiun
gitur repletio possunt exhiberi alique pillule mi
noratiue de materia: sed nõ multũ fortes: ⁊ exhi-
beatur etiam de talibus modica dosis vt faciãt
ascellare bis vel ter tantum. nam posset fieri cõ-
positio vt infra. ℞. turbith electi mũdati ⁊ inte-
rius ⁊ exterius. ℥. ℈. zinzi. ʒ. ʃ. hermodactylorũ. ʒ.
ij. masticis cymini añ. ℈. ij. cũ succo iue fiant pil-
lule de quibus dari põt. ʒ. ʃ. in tribus pillulis et
fiet solutio leuis ⁊ appropriata. ¶ Postea inten

dendum est cum digestiuis ad materiam cum ca
lefactiuis ⁊ incisiuis fluẽte materia cũ virtute sti
ptica ipsorum. Sed postq̃ est fluxa ⁊ pro magna
parte minorata materia procedatur: tũc cũ sub-
tiliatiuis ⁊ incisiuis ⁊ abstersiuis: vnde in primo
casu valeret mel rosatũ cũ syrupo de sticados pa
rum cum aqua saluie abs. cicoree. Et qñ est fluxa
materia posset poni oxymel ⁊ simplex ⁊ cõpositũ
cũ syrupo de sticados cũ aqua decoctionis radi-
cis acori ⁊ bethonice ⁊ herbe artetice ⁊ seminis
peonie dimittendo semina multũ calida vt feni-
culum ⁊ ameos ⁊ reliqua huiusmodi: ne materia
cõuertat̃ ad lapideitatẽ: etiã ne liquefaciẽdo hu
mores facient eos magis fluxibiles. de oxymelle
tñ feci questionẽ specialẽ si cõueniat in isto casu
in loco sepe allegato: videbis ibidẽ vbi etiã nu-
meraui multas medicinas digestiuas in casu ap
propriatas: ideo non volo hic vlterius multipli-
care.

¶ Consequenter facta euacuatione ordinat
medicinas locales cõuenientes in casu ante sta
tũ numerando vnã precipue factã vt infra dixit
ad podagrã frigidã. ℞. storacis liquide castorei
euforbij myrre aloes achacie: omniũ partes equa
les: ex his omnibus cũ vino veteri admixtis fiat
epithima ⁊ lenimentũ. patet enim q̃ hoc est con
ueniens in casu calefaciendo ⁊ resoluẽdo ex par
te castorei ⁊ euforbij ⁊ myrre: postea stat virt⁹ cõ
strictiua cõfortatiua prohibitiua fluxus ex par-
te storacis liquide in qua est cõfortatio cum sti-
pticitate. 2° cañ. postea ponitur achacia etiã ad
prohibendũ fluxũ cũ remissione caloris medici-
narũ calidarũ. ¶ Sed hic ego cõmuniter lando
emplastrũ Aui. de fenugreco infuso et bullito in

Nota bñ hoc emplʒ Aui. ʃ. hoc casu.

aqua ⁊ aceto: postea facta longa bullitione mi-
sceatur tantũdem mellis ⁊ iterum bulliat vt in-
corporetur cum emplastro: nam est mitigatiuuʒ
doloris aliqualiter confortatiuum ⁊ resolutiuũ:
quod etiam valet in causa calida fluxa materia.
¶ Potest etiam fieri lenimentum cum cassia in-
corporata cum melle cum dominio mellis fluxa
materia ⁊ dominio cassie ipsa non fluxa apponẽ
do super de hermodactylis puluerizatis.
¶ Addit consequenter ponendo emplastrum si-
ue cerotum conueniens post fluxam materiam:
prius tamen preparando penetrationem ad em-
plastrum cum distillatione aque ab alto dixit.
Cunq; dolor quieuerit patienti succurratur ex
distillatione multe aque calide sup. decoctionis
camomille ⁊ altee ab alto ⁊ inunctio fiat ex oleo
irino ⁊ emplastrum ex bdellio molli ⁊ storace et
fenugreco ⁊ semine lini ⁊ armoniaco superpona
tur: ⁊ ponens modum compositionis eius dixit
q̃ hoc modo conficitur: armoniacum et bdel-
lium in vino veteri resoluantur: et omnia alia
eis admisceantur ex quibus fiat emplastrum et
superponatur. Nam sup. per bdellium et armo-
niacum vltra solutionem que in eis est prohibe
tur materia simul cum alijs lenitiuis de semine
lini ⁊ fenugreco ab induratione: que materia fa
cile induratur in iuncturis in processu nisi pro-
hibeatur. (Ideo addit Rasis declarans iuua-
mentum emplastri quod dictum est. Hec namq;
species egritudinis que in lapidis duritiem
transit: supple. faciliter et reddit instrumenta et
iuncturas fungis similia id est inepta ad mo-
tum propter duritiem materie incluse in eis sup

ple nisi mollificetur. Et sic sit expedita ista pars.
¶ Sequitur alia pars principalis hui⁹ partis in qua ipse ponit dietā cōueniētē in patientibus podagrā frigidā: ⁊ nō cum actu tm̄ patiūtur: sed etiā tempore sue sanitatis. Dicit ergo p° ꝙ hn̄s hāc passionē a fastidio. i. superflua repletiōe cibi ⁊ potus ⁊ ab aqua frigida ⁊ a nutrientib⁹ grossis ⁊ a frequēti ebrietate custodiatur. Istud totum clarū est: qm̄ hec oīa faciūt ad gn̄atiōnē humorꝝ grossorꝝ flegmaticorum q̄ fiunt causa huius passionis vt patet.

¶ Hoc totum quod dixit est obseruandum non tantū dum est actu patiēs: sed etiam in ipso sano vt preseruetur a casu in hanc dispōnem: addit: eiꝗ̄ precipiēdū est vt dum sanus est motu vtatur. Signāter dixit dū san⁹ ē: qm̄ cū actu dolet mot⁹ maxie pedū est discōueniēs ne sequatur dolor ad quē seqtur tract⁹ ⁊ influx⁹ m̄ae ad loca dolentia nisi forte in manifesta declinatione. Nam tūc leuis motus fortificādo iūcturas ⁊ per calefactionem subtiliando m̄am facit ad resolōnē reliquarū q̄ remanserūt: ⁊ ita simil'r tempore sanitatis cum nō est corpus paratū ad dictos dolores de proximo motus cōuenienter factus nō supra repletionē viuificādo caliditatē membrorū ipsorꝝ iuncturalium facit vt virtus expulsiua illorꝝ mēbrorꝝ sufficiat ad expulsionē superfluitatū ꝓprij nutrimēti earꝝ: ⁊ sic nō aggregabuntur supfluitates in iuncturis ꝑ viam paulatine congestionis q̄ aggregarentur tp̄e quietis: cū tn̄ tales dolores a causa frigida plerūꝗ̄ fiāt ꝑ m̄am aggregatā ꝑ illum modū paulatine cōgestionis.

Nota de coitu.

¶ Addit: ⁊ a coitu abstineat: ⁊ intelligatur non in hora debita facto: pro q̄to addit: ⁊ p̄cipue cū est satur. i. ſm stomacum repletus fuerit: intelligatur ēt de coitu supfluo. Nā talis est q̄ debilitat v̄tutes maxime n̄ales ⁊ mēbra neruosa: ⁊ ꝯn̄r adducit ad hec nocumenta: sed moderate factus maxime in viro potēte excitādo caliditatē naturalem ꝓhibet aggregationē materierꝝ frigidarꝝ: ⁊ ita aliquotiēs iuuat in casu isto: sed nō fiat cum multo labore ⁊ ꝯcussione.

Nota de balneo.

¶ Addit: neꝗ̄ balneū ingrediatur: intelligatur de balneo aque simplicis maxime tepide: nā ꝑ tale balneum remolliūtur iuncture ⁊ nerui: ⁊ ita relaxata dicta mēbra fiūt passibilia ad receptionem superfluitatum aliūde: ⁊ etiam impotentia ad resolutionem superfluitatum ꝓpriarum: sicut ex opposito ꝑ aggregationem ipsorum membrorum per medicinas aliqualiter stipticas reddūtur ipsa membra fortiora in resistendo influētie materierum ⁊ potētiora ad digerendum ⁊ resoluendum. Ideo balnea mineralia ⁊ aluminosa ⁊ salsa ⁊ erea ⁊ ferrea in casu conueniunt: de quibus dicebat Aui. 2ª p̄mi capitulo. 19. doc. 2ª ꝙ aque sup. minere eree ⁊ ferree ⁊ salse etiam iuuant in egritu. que; su. fiūt ex frigiditate ⁊ humiditate ⁊ in doloribus articulorum ⁊ podagre ⁊ conferunt laxitati ⁊c. Et in capitulo sequenti de his que proueniūt ex vsu solis ordinauit balneum in habētibus dolores neruorum ⁊ articulorum ⁊ habentibus spasmuꝫ ex oleo calefacto in quo decoquatur vulpes dicit ꝙ si in ipso supple oleo vulpes sup. integra ⁊ viua ligata pedibus cum capite cocta fuerit aut abaudum idest mustella ⁊ factum fuerit supple balneum ex illo oleo erit medicamen melius qđ esse potest dolorem habentibus iuncturarum ⁊ podagram ⁊c. Et de balneo ⁊ similibus feci questionem specialem loco sepe allegato 22ª tertij.

Nota de vino i hoc casu.

¶ Addit neꝗ̄ exercitetur post comestionem: patet. Dixit consequenter. vinum preterea vetus ⁊ purum bibat intelligatur non album sed nigrū ⁊ ad stipticum aliqualiter declinans maxime si vsus sit illius loco potus cibalis: sed si forte sit vsus in declinatione loco medicine posset exhiberi parum purum ⁊ subtile ad resoluendum reliquias materierum que remansissent.

¶ Dixit. vltimo eis quoꝗ̄ dum sanus est vtatur que vrinam prouocare consueuerunt: intelligatur hoc dictum esse ponderosum cum multo sale: quoniam sanus ⁊ repletus si vteretur ꝓuocatiuis disponeretur ad dolores iuncturales maxime si al's fuerit consuetus ad eos: ⁊ proprie si multipliciter alias fuisset lesus: quoniam medicine prouocatiue proprie sumpte vt est semen feniculi dauci ⁊ apij sua acuitate subtiliant hūores ⁊ liquefaciunt ⁊ dilatāt meatus: ⁊ sic parāt materias ad fluxum ad loca consueta ⁊ parata de se recipere vt sunt membra iuncturarum. Ideo sepe ad curationem doloris calculosi propter necessarium vsum diureticorum solet sequi dolor articulorūꝫ ⁊ sepe podagra. Et de hoc feci specialem etiam questionem in loco allegato: ⁊ etiam alibi contra sententiam vnius doctissimi ducalis magistri Benedicti de nursia college nostri: qui in doloribus actu existentibus iuncturalibus propter quosdaꝫ tex. similes dicebat diuretica offerri debere: ⁊ tamen text. hic noster dicit: cum sanus est: ⁊ non cum stāt dolores sed cū sanus est ⁊ quasi mundus in quo al's non consueuit saltem non frequenter licet semel euenerit confortatis prius membris iuncturalibus: tūc si moderate assuescat his que vrinam prouocare consueuerunt: credo ꝙ sit conueniens ꝓpter id quod diuertuntur materie a vijs iuncturalibus. Si etiaꝫ reperiantur tex. ꝙ in tempore egritudinis prouocatiua conueniant: de quib⁹ fuit vnus textus. d. Aui. positus in curatione generali de doloribus iuncturaruꝫ. vbi dixit ꝙ plures de habentibus dolores iuncturarum frigidos ⁊ complexiones humidas non iuuantur cuꝫ solutione plurima facta potione ⁊ clysteri. Et addit ⁊ cum medicantur cum diureticis sanantur.

¶ Responde vt exposui illum tex. loco suo: ꝙ tales non iuuantur. s. complete cum solutione ⁊c. Et ibi laudat tantuꝫ diuretica factis euacuationibus pro magna parte eradicatiuis. nam cum modicum de materia remansit in toto ⁊ in iuncturis dicebat ibi textus ꝙ prouocatio desiccat materiam dolorum iuncturarum que resecatur ex superfluitate digestionis illorum membrorū: ⁊ tunc non est timor de conuertendo materias ad iuncturas cum non sint abundātes in toto: immo ſm totum euacuate: sed id modicum qđ remansit de materia in iuncturis ex talib⁹ diureticis recipit iuuamētū dupl'r. Uno mō ꝑ simplicem alterationē exiccādo: cū tales medicine sint sicce. Alio mō subtiliando materias q̄ sunt in iuncturis ꝓpter caliditatē siccitati cōiūctaꝫ quib⁹ subtiliatis per easdem vias per quas defluxit dicta materia a virtute membrorū expelli possit per vias vrine: ⁊ ita iuuabuntur talia corpora: videbis loco allegato. ¶ Et sic sit finis huius capituli.

¶ De sciatica. Capitu. xxxij.

Dolor vero qui sciaticus vocatur est qui ab ancha ꝑ coxam totaz vsq̧ ad genu in longitudinē ꝓtendit: quãq̧ etiam in longitudine ad virge similitudinē extensus per crus vsq̧ ad pedem descendit: ⁊ tūc si in complexione dominatus fuerit calor ⁊ in vrina tinctura: ex basilica manus eiusdē partis ꝑus minutio facienda est: deinde ex sciatica.

¶ Si aūt egri complo frigida fuerit ⁊ color fuscus sepe ꝓuocandus est vomitus ex apozimate raffani cum syrupo acetoso. Coxa quoq̧ ac pedes ⁊ crus ex oleo in quo castoreū ⁊ euforbiū ⁊ storax sint resoluta inūgātur assidue. ¶ Qḋ si dolor in coxa māsiuus fiat: eger ex almuri nabati ⁊ baurach clysterizetur ⁊ ex enemate acuto qḋ in .c. de apoplexia noīauimus. Collyriū quoq̧ ex ciclamine ⁊ colloquintida factuz supponatur: ꝙ eousq̧ fieri cōuenit donec eger excoriationē incurrat: ex ea eīn dum accidit plerunq̧ consequit̃ sanitas. ¶ Si aūt passio īueterauerit: synapis sumat̃ ⁊ cū fimo colūbino eiusdē q̄ntitatis terat̃ ⁊ ex apozimate ficuū conficiātur ex qbus coxe emplm̄ supponat̃: qḋ tādiu dimittat̃ donec in loco vesice plene aqua fiant ⁊ scindātur ⁊ fluat aq̄ q̄ in eis est ⁊ vaporet̃ locus cum aqua calida: deinde eger per aliquot dies quiescere dimittat̃: ⁊ si nondum sanitati restitutus fuerit: ad hāc eandē curā redeundum est. ¶ Qḋ si egritudo valde mansiua fuerit et longi temporis ⁊ timetur ne vertebrū resiliat aut egressus fuerit: locus ex instrumento qḋ rote assimilatur cauterizandus est: ⁊ intendatur cum coctura super caput āche apud coxe principium ponenda: huius tñ rei sermociatio istius nostri operis metas transcendit.

¶ Taliter preterea patiens in tempore sospitatis vomere consuescat ⁊ soluere vētrē ⁊ regimen subtiliare ⁊ a cibis grossis ⁊ frequenti ebrietate abstinere.

Hoc est capitulū de scia tica siue de dolore scie qḋ cōtinuat̃ ad precedens recta continuatione in hunc modum. Nam cum in precedenti capitulo sit determinatuz de dolore podagrico qui inter dolores iuncturarū est dolor frequentius adueniens corporibus: et prius q̄ ceteri dolores iuncturales ꝓpter situm maxime pedum deorsuz respectu aliarum iūcturarum vnde parantur ad recipiendum influxuz ab alijs membris ꝓpter etiam motum progressiuum calefacientem dictas iuncturas: vnde fit attractio materierū ad eas plus q̄ ad alias iuncturas. Et qm̄ ad diuturnitatē dolorum pedum solet sequi etiam sciatica nisi debite prouideat̃: ꝓpterea ꝙ ꝑ influxum materierum de superioribus ad pedes debiles factos per viam transitus per venas medias alique materie faciliter recipiuntur in venis terminatis ad iuncturas scie siue pixidē in qua voluit̃ vertebrū qḋ est extremitas ossis coxe q̄ scia est proprie concauitas ossis anche: ⁊ ita ab aliq̄bus talis dolor aliquotiens appellatur sciaticus: aliquotiens dolor anche. Ideo ad dolorem podagricum consueuit sequi dolor sciaticus. Sepe tamen etiam coniungitur influente simul materia stante plenitudine ad sciam ⁊ ad iuncturas pedum: tamē de eis .d. Rasis fecit duo capitula distincta sicut ⁊ alij auctores: qm̄ cura sciatice multum elōgatur in curis a curis dolorum aliarum iuncturarum maxime in hoc ꝙ repercussiua vera non admittuntur in sciatica in augmēto doloris sicut in alijs admittuntur doloribus: quod patet etiam per Rasim in textu qui etiam in dolore sciatico a causa calida de medicinis frigidis localibus nullam fecit mentionem: ⁊ hoc est propter profunditatem magnam iuncture scie: ne materie intus profūdentur per stipticas medicinas que profundate difficillime postea remouerentur: immo quasi nunquā curari possent nisi cum cauterio actuali vel potentiali in omni cura timor de medicinis frigidis non haberi potest tantum reliquis iuncturis propter minorem capacitatem earuz. Et istam sententiā expresse posuit domin⁹ Aui. in cap° de cura sciatice cum dixit. Et tu q̄dē scis ꝙ ipsi sup. dolores sciatici differūt ab alijs doloribus iuncturarum. Nam repercussio in ꝑn° dixit: quandoq̧ nocet eis nocumento vehementi: qm̄ materia ꝓfunda est ⁊ repercussio retinet eaz illic ⁊ ponit eam talem ꝙ difficilis fit eius resolutio: ⁊ preparat eam ad hoc vt dislocetur in iūctura ⁊c. ⁊ sic conuenienter factum est capitulū de sciatica post capitulum de podagra ⁊ differēter ab alijs doloribus iuncturalium qui magis in cura communicant.

Nota dcā Auicenne.

¶ Diuidit̃ presens ca^m ꝑ^a diuisione in tres partes. Nam ꝑ° ponit curam ⁊ signa doloris sciatici a causa calida. secundo ponit curam eiusdem a causa frigida. 3° ponit modum preseruationis corporum paratorum ad hos morbos in tempore incolumitatis eorum: maxime tñ contrahendo ad preseruationem doloris a causa frigida: qm̄ tales vt frequentius eueniunt. secūda pars incipit ibi. (Si autem egri complexio frigida fuerit ⁊c.) tertia pars incipit ibi ad finē capituli. (Taliter preterea patientes in tpe sospitatis ⁊c.) Prima etiam in duas diuiditur: qm̄ ꝑ° ponit signa absolute ad declarandum dolorem sciaticum. secundo ponit signa ⁊ curam specialis doloris sciatici a causa calida. 2^a ibi. (Et tunc si in complexione fuerit caloris dominium.)

Declaratio ꝑ^e partis ꝓncipal.

¶ De prima ergo parte dixit declarando talem dolorem sciaticum. Dolor vero qui vocatur scia-

Quid sit dolor sciaticus.

ticus est qui ab ancha vsq3 ad genu in longitudinem protenditur: quandoq3 etiam in longitudine ad virge similitudinem vl' sup. chorde grosse similitudinē extensus per crus vsq3 ad pedes vel pedē sup. parum descendit: hoc totum clarū est, ex alligatione iūcture scie cum genu p neruū quendam latum expansum per coxam exteri⁹ q̄ alligatur ad chordas iuncturam genu ligantes de quo declaraui loco allegato versus finem capituli de doloribus iuncturarum: ⁊ ita per illuz neruū stante dolore circa sciam preparat effusio materierum ex toto corpore desuper vsq3 ad genu ⁊ q̄nq3 vsq3 ad pedem: ⁊ ita apparet dolor q̄si sit p chordam extēsam infra virgā vsq3 ad pedē.

Declaratio 2e pticule pe partis principal.

¶ De 2a parte huius partis ponēs curam doloris a causa calida. p° ponit signa eius ⁊ ꝯsequenter curā. ¶ Dicit ergo p° ꝙ sup. stāte dolore sciatico ad modū declaratū: tūc si in complone sup. naturali fuerit caloris dominiū: vel etiā in complexione mēbri accidētaliter manifestet dn̄ium caloris: ⁊ in vrina appareat, tinctura tūc sup. declarat ꝙ causa doloris est cal'a. Et ꝯn̄r ponēs curā addidit: ex basilica, sup. tūc manus eiusdē partis prius minutio faciēda est a flōmia ⁊ deinde ex sciatica sup. ex vena, posita in pede in pte syluestri apud cauillaz. ¶ Pro intellectu partis p° debes notare ꝙ principal'r declarauit dolorem sciaticū a causa calida p habitudinem calidam totius ⁊ p tincturā vrine sup. ad rubeū declinātē: ⁊ nō declarauit p colorem alteratū ad rubeū vel citrinum in cuti partis anche neq3 p tactum calidū illius partis sicut supra fecit in cognitione doloris podagrici: ⁊ hoc est q2 errare contingeret per hec duo signa qm̄ stante mā in pfundo iuncture scie: ⁊ si calida fuerit causans dolorem ppter tn̄ eā longari a cuti nō necessario manifestabitur alteratio in colore vel in tactu. Naz colores corpoꝝ qualitatē humoꝝ ostendūt nisi in pfundo accubuerint: vt dicebat Ga. 2a affo. stātibus ergo humoribus in pfundo ēt calidis nō fit necesse colorem cutis mutari p eam sensibil'r sed ex dn̄io caliditatis in toto q̄ manifestatur p multa signa: ⁊ ex tinctura vrine cū dolore vehemēti in ancha maxime ēt cū repletione venarū totius possumus arguere supra cām calidam a dn̄io sanguineā. Nā cā calida colerica a dn̄io raro vel quasi nūq̄ facit dolorem iuncturalem et maxime sciaticū ppter id qđ supra dixi: q2 tales mā e subtiles de natura ignea magis conuertūtur ad exteriora q̄ pfundentur in iuncturis.

Oēs canones positi p curatōe podagre ēt nō seruiūt

¶ Scđo nota ꝙ l3 Ra. in hac dispositiōe ponat curam per flōiam tm̄: cū reliqua q̄ maxie ad dietam faciunt de minoratione cibi in principio: immo vt plm̄ de tenui dieta ⁊ cū dimissione exercitij ⁊ oīm eoꝝ que faciūt ad motum ⁊ calefactionem maxime de diminutione carnis ⁊ vini ⁊ similium, sunt in hoc casu p̄cipue obseruanda: sed de his nō facit mentionem, supponens vt redeatur ad canones positos supra in cura doloris iuncturaruz ⁊ maxime podagre q̄ omnes obseruari debent in sciatica propter illud quod dictū est de repercussiuis in principio. Nam talia nō debentur in sciatica vt dictum est propter materiam profundare: sed cum est intentio sedationis doloris in principio: tunc dicebat Auicen. oportet vt sedes eos cum mollificatiuis lenificantibus sup. habilitantibus membra neruosa ad dilatationem ne nimis violenta fiat extēsio illorum membrorum ebulliente materia: tamē Auicen. facit exceptionem nisi materia fuerit nimis subtilis calida valde faciens dolorem sup. acutissimum: vnde tunc propter remissionē qualitatis materie ⁊ propter timorem natum sequi de spasmo oportet aliquid apponi de medicis frigidis ad doloris remissionem: licet Rasis in de iuncturis phibuerit quecunq3 frigida in sciatica etiam si a causa calida quodammodo comburente de hoc dixit loco allegato sepe.

Not. vtilitatē flōie hoc casu.

¶ Nota consequenter ꝙ flobotomia in isto casu est maxime conueniens in principio facta ex basilica: ⁊ in processu facta ex sciatica. Nam per flobotomiaz basilice fit diuersio de materia sanguinea fluente: per flobotomiam autem sciatice fluxa materia fit radicatio illius propter directionem, vene sciatice ad anchamvel sciam: sed ex qua vena basilica fieri debet vtrum ex basilica brachij eiusdem lateris vel alterius: licet Rasis dixerit hic ꝙ sit fienda ex basilica eiusdem lateris hoc intellexit stante iam fluxa pro parte materia ⁊ in corpore non multum pleno vbi stat intentio non tantū diuersionis: sed etiam euacuationis sed vbi essemus in principio fluentis materie vel corpus esset plenum ⁊ staret intentio diuersionis tantum: deberet fieri flobothomia ex basilica partis opposite vt latius declaraui de mente auctorum loco suo. Nota etiā ꝙ licet simpliciter dicat Rasis in fienda flobothomia euacuatiua que nunq̄ est fienda in casu nisi post diuersiuam maxime in corpore pleno debeat fieri flobothomia de vena sciatica ppter causam dictam: hoc intelligatur verum vt in pluribus. Nā aliquotiens de materia in scia cōmunicatur nocumentū ad partem domesticam coxe magis q̄ ad partem syluestrem: et sic per venas magis alligationem habentes cum saphena q̄ cum sciatica: quo casu stante dolore magis in parte domestica q̄ in syluestri coxe vel cruris esset fiēda flobothomia euacuatiua de saphena et nō sciatica vt etiam dicit Auicen. Et ita cum his flobothomijs canonice factis ⁊ reliquis de dieta ⁊ vomitu leui ad diuertendum aliqualiter sepe dicti dolores sciatici a tali causa pendentes cito curantur: ⁊ ita sit expedita ista pars.

Declatio scđe ptis pncipalis.

¶ Sequitur alia pars. (Si autem egri complexio frigida fuerit ⁊c.)

¶ Hec est secunda pars principalis huius capituli in qua ponit curam doloris sciatici a causa frigida ⁊ duo facit. Primo ponit signa ad declarandum talem dolorem. secundo prosequitur in cura, secunda ibi. (Sepe prouocandus est vomitus.) ¶ De prima parte dixit ⁊ est clara. Si autē egri cōplexio frigida fuerit ⁊ color fuscus: ⁊ sup. dolor fuerit grauatiuus paulatine factus cū reliquis signis frigiditatis sup. declaratur tūc talem dolorem depēdere a causa frigida. Et ponēs curā duo facit principaliter: qm̄ primo ponit curā illius cū nō est dolor antiquatus. secundo ponit curā eius cū passio inueterauerit. secūda ibi (Si aūt passio inueterauerit ⁊c.) Prima etiā in duas. Nā primo ponit curā illius fatis in p̄n° vel augmēto eius. 2° cū dolor sit mā̄siuus magis in statu: nō tn̄ fuerit lōgi tēporis ⁊ multū mā̄siuus chronicus. 2a ibi. (Quod si dolor in coxa mā̄siu⁹ fiat ⁊c.) Prima etiā potest diuidi in duas s̄m ꝙ

duo spālia remedia ponit vnum ꝑ vomitū: scḋ3
per medicinā localem. ¶ Legendo lr̃am ↄtinuā
dixit. Si aūt egri cōpl'o frigida fuerit ⁊ color fu
scus sepe ꝓuocādus est vomitus cū apozimate.
i. decoctione sup. alicuius vomitui cum sirupo
acetoso: vt sup. esset decoctio facta ex semine an
heti vel raffani vel cū raffano. Addidit de secun
do pūcto: coxa quoq3 vt pes ⁊ crus sup. cum an-
cha ex oleo in quo castoreū ⁊ euforbiū et storax
sint resolutiua inungatur assidue. ¶ Pro intel-
ctu primi puncti nota ꝙ in tali dolore a cā frigi
da laudat vomitū esse sepe ꝓuocandum cū ali-
quo incisiuo ꝓuocatiuo: nā vomitus in casu est
multum cōueniens in tali dispōne: ⁊ multo ma
gis q̄ sol'o ventris cū pharmaco ⁊ maxime fluen
te mā: l3 ēt in fluxu māe cōueniat ēt in facto per
viam paulatine congōnis: qm̄ ꝑ vomitū diuer-
tuntur māe: si fluant ad partē oppositam vie flu
xus ad anchas ēt ꝑ vomitū eūantur māe ante-
cedētes q̃ eūate non mouebuntur ad anchas: et
nisi tal'r eūetur ꝓpter dolorem cōuertūtur faci-
le ad eas: ideo oi tp̄e vomitus est cōueniens: nō
sic aūt ventris sol'o: nā ꝑ sol'onē ventris conuer
tūtur māe ad partem doloris: propter hoc dixit
Aui. in ca° isto de cura sciatice. ⁊ iā diximus qḋ
vomitus iuuātior est q̄ ventris solutio propter
motū māei ad partem doloris sup. per sol'onem
ventris ⁊ vomitus mouet eam sup. mām eūan-
do ab ea. s. parte doloris ⁊ supra dixerat: ventris
aūt sol'o qūq3 vsq3 ad finē postponitur ⁊ est suffi
cientia in vomitu forti ⁊ nō trahat solutio fort3
mām ad inferiora sup. versus locū doloris vnde
sup. forte recipietur aliquid de ea in transitu in
loco doloris. Addit: nisi sit parua. i. pauca mate-
ria: nā cū est modica mā in toto nō erit timor ēt
ꝑ medicinam solutiuam secessiuam vt cōuertat
pars eius ad locū doloris: qm̄ nā regulabit eam
modicā ↄuenienter eūando ꝑ intestina: ⁊ ita vo
mitus est laudabilior q̄ solutio ventris in casu
signāter ergo dixit sepe ꝓuocādus est ⁊c. Solu-
tiua tn̄ q̃ in casu ↄueniūt ⁊ sepe fiunt necessaria
debent regulari ꝫm qḋ supra dictum est in capi
tulo superiore de cura podagre.
¶ Circa scḋm punctum nota ꝙ id qḋ laudauit
Ras. de inunctione fienda cū oleo in quo sit vir-
tus castorei ⁊ euforbij ⁊c. nō intelligatur in ꝓn°
doloris siue fiat ꝑ viam defluxus siue ꝑ viā pau
latine cōgestionis: qm̄ tunc est necessaria miti-
gatio doloris que fit cū anodinis ⁊ aliqualiter
confortantibus vt cū fomentatione ex aqua de
coctionis camomille ⁊ fenugreci ⁊ furfuris ⁊ si-
milium: non etiam tute conuenit talis inūctio
vel sibi similis que fit taliter cū fortibus resolu
tiuis ⁊ exsiccatiuis in statu vel ēt in declinatio
ne cum mā est aliqualiter indurata ꝓpter timo
rem petrificatiōis: sed op3 admisceri aliq̄d mol
lificatiuum vt sepe dictum est ꝓpter euitare di-
ctum periculum indurationis: tn̄ Rasis vt bre-
uiloquus vt sepe dictum est: ponit remedia vlti
ma que fieri debent post mitiora: ⁊ qn̄ reliq̄ non
sufficiunt: ⁊ tunc istud est satis forte ad complē
dum intentionem solutionis.
¶ Ultimate cōsequenter ponit curam talis do
loris cum sit mansiuus: primo per quedā reme-
dia conuertentia ad intestina. secundo per ea q̃
conuertunt ad cutim exterius. secunda ibi. (Si
aūt passio inueterauerit ⁊c.) ¶ Dicit ergo ꝑmo

Uomitus valde laudat in hoc casu.

Nota

Nota hūc cano.

ꝙ si dolor in coxa mansiuus fiat ⁊ sup. etiā in an
cha: eger ex almuri. i. salsamento humido quod
discurrit ex piscibus salitis vel ex carnibus sali-
tis ⁊ nitro clysterizetur ⁊ ex enemate acuto qḋ in
cap° de apoplexia nominauimus sup. etiā clyste
rizetur. Addit: collyriū quoq3 ex ciclamine ⁊ col-
loquintida factū supponat: qḋ eo vsq3 fieri cōue
nit donec eger dissinteriā incurrat vt dixit: et po
nens vtilitatē huius dixit. Ex ea. n. dum accidit
sup. dissinteria plerūq3 cōsequit sanitas: ista oia
vt patet sunt multū fortia: l3 parata mltū iuua-
re in corpore. parato tolerare impressionē horū
medicaminum vt in corpore robusto forti: ⁊ ego
al's vsus fui isto ingenio in quodā armigero qui
fuerat iacens q̄ pluribꝰ mensibus de sciatica cū
essem iuuenis: ⁊ curatus est: ⁊ successit mihi ho-
nor magnus. Sed in corpore debili ⁊ delicato ne
quaq̄ est eis vtēdū: qm̄ forte perducerent ad syn
copim acuitate medicaminū: nec nūc ego lauda-
rem etiā in corpore forti esse procedendū vsq3 ad
dissinteriā: l3 laudē esse vtēm clisteribꝰ satis for-
tibꝰ attrahētibꝰ materiā flegmaticā ad itestina
nā in eis nō tātū est timor sicut est de medicinis
solutiuis datis desuper: patet. ¶ Cōsequēter de
alia parte dixit. si aūt passio inueterauerit sup.
si dicta nō sufficiāt: synapis sumat: ⁊ cū fimo co-
lūbino eiusdē q̄titatis teratur: et ex apozimate
ficuū. i. decoctione ficuū satis spissa cōspergant.
i. incorporent: ex quibꝰ coxe. i. extremitati eiꝰ vel
scie emplastrū superponatur: quod tādiu dimit-
tatur donec in loco vesice plene aque fiant ⁊ scin
dantur ⁊ effluat aqua que in eis est.
¶ Addit: pānus quoq3 aqua calida infusus sup-
ponat. s. sup. ad cōuertendū aquositatē per illas
vias: vel supple ponantur aliqua folia attracti-
ua: vt folia caulium vel folia hedere: apponēdo
etiā aliquid mellis super ea ad magis attrahen-
dū. ⁊ ita per aliquot dies fiet attractio aquosita
tis ad exteriora de profundo anche. ¶ Deinde di
cit Ras. Et eger per aliquot dies quiescere dimit
tat: ⁊ si nondū sanitati restitutus fuerit ad hanc
eandē curā redeundū. Patet eñ ꝙ talis cura de
vesicatorijs succedere debet ad alias curas pre-
cedentes. Nā per precedentes medicinas ⁊ solu
tiuas ⁊ per clysteria perficit intētio principali-
ter ad materiā antecedentē: l3 etiā aliquid con-
uertat ad ea de cōiuncta ⁊ euacuet: ⁊ per istud in
geniū curatiuū vesicatoriū vel sibi simile perfici
tur intētio de euacuādo materiā cōiūctā per cu-
ti attrahēdo: quod fieri non debet si in toto esset
materia apta fluere. Ex quo patet debitus or-
do in his medicinis secundum Rasim applican-
dis. nam tales non debentur medicine nisi reli-
quis prius factis: ⁊ cum passio inueterauerit: ex
quo patet error multorum in opere qui in dolo-
re sciatico non factis euacuationibus post tres
vel quatuor dies a principio faciunt vesicatoria
⁊ verberationes cum vrticis supra locum dolen-
tem ⁊c. ¶ Consequenter ad istam eandem inten
tionem quando etiam per dicta non remouea-
tur egritudo ponit remedium vltimo fiendum:
precipue cum timetur ne fiat dislocatio iunctu-
re propter mucilagines replentes vacuitates
eius ⁊ mollificationem ⁊ elongationem ligamē-
ti ad quam dislocationem aliquotiens deueni-
tur in tēpore longo: ⁊ est remediū cauterij actua
lis: in virtute cuius exiccatur illa superflua hu-

Nota hūc casum.

Nota bn̄.

No. de vesicatorijs.

No. errorē multorū.

miditas cõtenta in iunctura que est causa dicti nocumẽti: et etiã cõfortaē iunctura remouendo malam complexionem frigidã inductã a materia. Et iuuãdo partes vt aliunde nõ recipiãt dixit. quod si egritudo valde mansiua fiat et longi temporis: et timeē ne vertebrũ prosiliat vel egressum fuerit locus ex instrumẽto qd rote assimilaē cauterisandus est: et coctura sup coxe pn^m ponenda De his aũt cauterijs feci lõgam declarationem in loco suo. 22. tertij ibi videbis: et hic ero excusatus sicut ẽt se excusat Ras. dicẽs: huius tamẽ rei sermocinatio: qm̃ sup. partis chirurgice hui9 nři opis metã trãscendit. ¶ Seqtur alia pars et 3a principalis hui9 capli in qua. d. Ras. ponit regimẽ preseruatiuũ talis doloris a causa frigida dixit. Taliter pterea patiẽtes in tpe sospitatis q sup. solent incurrere tales dolores vomere cõsuescãt et solnere ventrẽ sup. cum appropriatis et regimẽ subtiliare. i. paucũ sumere debẽt de cibo et potu: vel sup. vti regimine subtiliatiuo tm̃ cõfortatiuo et nutrientibus grossis et freqnti ebrietate abstinere conuenit: hoc totum clarum est. Et sic sit finis capituli ad laudẽ oipotentis dei.

Declaratio 3e partis principal.

¶ De gibbositate cũ fieri icipit. C. xxxiij.

Cum gibbositas fieri incipit: pillule maiores de bermodactylis dande sunt et oleum de rasim cum aposimate de seminib9 sepe sumendũ. ¶ Locus quoqz ex oleo sambucino in quo storax liquida et castoreum et euforbium resoluta sint frequenter inungendus est et a cibis frigidis et grossis abstinendum. ¶ Aqua etiam calida in qua cocta sint mentastrum et sansucus et sticados arabicus ab alto super locum distillãda est: deinde frequens fricatio et inunctio ex oleis calidis facienda est. ¶ Qd si is qui banc patitur egritudinem puer fuerit balneum solummodo et inunctiones sufficiunt ex bis que diximus. ¶ Si autem cũ gibbositas incipit affuerit febris: a predicto regimine omnino abstinẽdum est: sed apozma ex berbis factum cum cassiafi. in potu est tribuendum.

¶ Globo omia quoqz ex basilica facienda est: et emplastra vebemẽtia loco superponẽda sunt.

Sequitur capitulum de gibbositate: qd est nomen commune ad eminentiam posterius factaz circa dorsum: vel ad anterius circa thoracem: que speciali, tamen vocabulo dicitur struma: vel curuatio vel ad latus dextrum vel sinistrum: et dicitur contorsio quando tales eminentie immediate pendent ex aliquali non perfecta dislocatione spondilium: sed ex aliquali caruz remotione a debito situ et nõ vni9 tantum vel duarum: sed qñ plures quasi vniformiter difformiter ad alteram differentiaruz positionis interius vel exterius vel lateraliter inclinantur recedentes a debito situ: qd ca^m recta continuatione continuatur cum precedentibus duobus per hunc modum. Nam postq̃ in precedentibus determinatum est de quadam dispositione membrorum iuncturarum. s. de dolorosa contingente in dictis membris ppter distensionem membrorum neruosorum alligantiuz inter iuncturas ppter presentiam materie q aggregata est in dictis iuncturis: vt in iuncturis peduz in podagra: et in iuncturis scie in sciatica: et p similem modũ fieri possunt et in alijs iuncturis vt manuum spatularum etc. q dolor spatularum tã q̃ dolor iuncturarum q sunt medie in profunditate respectu iuncturarum pedum et ancharum: qr pfundiores iuncturis pedũ et minus profunde iuncturis anchaꝝ medio mõ debẽt in pn° curari q̃tum ad repcussiua: qr nõ in totũ debet fieri repcussio sicut fit in iuncturis pedũ et manuuz etc. et ita p dolores illorum membrorũ iuncturaliuz: et p curã eorũ implicite determinatũ est de alijs doloribus aliarum iuncturarum et curis earũ. Restabat igiē determinare de quadaz dispositione etiã iũcturali qñqz dolorosa qñqz nõ: maxime cõtingẽte in iũcturis spõdiliũ de remotione aliqli eoꝝ a situ sibi debito ad anterius vł posterius vel lateraľr ad modũ dictũ: et ita fecit capitulum cõueniẽter de gibbositate: q seqtur dictam remotionẽ spõdiliuz a debito eaꝝ situ vel ex ipsaꝝ remotione vt dicebat Aui. ¶ Et dimissis causis multiplicibus haruz dispõnũ et distinctionib9 spẽb9 eaꝝ et signis de qb9 abũde scripsi in 22a tertij in ca° pprio: seqẽs tm̃ expositionẽ textus lřalem hic. d. Ras. in isto cap° pprio duo facit pncipaľr. Nam p° ponit curã gibbositatis cõtingẽtis a causa plm eueniẽte: puta ab humiditate relaxante musculos intrinsecos vel extrisecos debẽtes cõtinere spõdiles in debito situ: vel ẽt a causa mãli spalmãte dictos musculos alligatos spõdilibus cõtrahẽtes musculos in partẽ in qua sunt spasmati et hoc sine apostemate. Secundo ponit curam gibbositatis pendentis ex apostemate in membris interioribus cõtingẽte alligatis etiã dorso vel etiam in exterioribus: vñ tractu ipsoꝝ apostematum cõuertũtur spondiles ad eas partes. 2a pars incipit ibi (Si aũt cum gibbositas incipit affuerit feb.) Prima ps ẽt in duas diuidiē: qm̃ p° ponit curã gibbositatis a mã humida relaxãte pẽdente in corpore puecto parato ad sustinẽdum medicinas solutiuas. 2° ponit curã dicte gibbositatis cõtingentis in etate puerili non sufficiente tolerare medicĩas solutiuas. 2a ibi. (Qd si is qui patiē egritudinem puer fuerit.) Prima etiam in duas. primo ponit curaz per medicinas solutiuas. 2° per localia ponendo etiam regimen in dieta. 2a ibi. (Locus q̃z ex oleo sambucino.). ¶ De prima parte dixit. Cum gibbositas fieri incipit pillule maiores de hermodactylis dande sunt et oleum de rasim. i. de se. pẽtadactyli vel cataputie cuz apozimate de se. sepe est dandum.

Declaratio pe partis.

Declaratio pe pticul pe partis principal

¶ Pro intellectu huius partis est notandum q cum dixit in pn° vel cuz fieri incipit gibbositas etc. debent dari pillule nõ intellexit q primum cum occurrimus cum medicinis debeamus da

re pillulas de hermodactylis maiores q̄ trahũt a iuncturis cuz fortitudine non preparata neq̄ digesta materia: sed prius debemus digerere et consequenter euacuare cum tali forti medicina licet dictum sit prius conuenienter a pñº debeamus minorare materiam cuz aliqua forti debili medicina. Nam vt dicebat Aui. cura huiꝰ dispositionis est cura paralysis ⁊ spasmi humidi: ꝑ eundem ergo modum debemus dare digestiua: postea euacuatiua sicut ⁊ in paralysi dictuz est: ad illum locum recurre. Sed ad istuz intellectũ dixit. Cum incipit fieri gibbositas ⁊c. dãde sunt pillule. i. fienda est cura a pñº huius dispositionis cum incipit manifestari ⁊ non debemus tardare ad factam completam remotionem spondilium ⁊ ad manifestam gibbositatem: q: tunc cura quasi fit impossibilis: ⁊ ego plurimos vidi tales nunq̄ curatos: licet etiam cum magna diligẽtia multorum. Et ita insinuat medicum debere esse sollicitum a pñº apparitionis ad perficiẽdam curam: ⁊ qm̄ talis dispositio aliquotiẽs occultatur per tempus: cum incipit patiens aliq̄liter difficultari circa partes dorsi vel thoracis debet medicus facere talem denudari ⁊ in totũ expoliari ⁊ cum filo tenso a lauda capitis vel a fine colli vsq̄ ad os caude videat medicus si alique spondiles declinant ad interius vel ad latꝰ ita vt nõ obseruent debitum situm earum: ⁊ tm̄ ꝙ si aliter apparuerit incipiat ad curationẽ ne antiquetur dispositio: qm̄ fiet perpetua. ¶ Nota consequenter qd̄ illud oleum debet exhiberi in modica dosi. Nam est multum acutũ solutiuũ ⁊ desiccatiuuz: possent exhiberi. ʒ. ij. vsq̄ ad tres cum aqua decoctionis seminum: tamen medici nostri temporis non habent in vsu exhibere de tali oleo per superius. ¶ Consequenter de 2ª parte dixit. Locus quoq̄ ex oleo sambucino in quo storax liquida ⁊ castoreum ⁊ euforbiuz resoluta sunt frequenter est inungendus ẜm q̄ talis inunctio est multum resolutiua ⁊ exiccatiua se ꝓfundans vsq̄ ad iuncturas: ⁊ Aui. in hoc capº facit oleum de euforbio compositum qd̄ est in casu multum excellens. ¶ Addit ordinando dietã. Et a nutrientibus frigidis ⁊ grossis abstinẽduz est: ⁊ supp. ab omnibus multiplicantibus humiditates flegmaticas. ¶ Addit ordinãdo embrocationem supra locum ad maiorem penetrationem in profundum cum virtute resolutiua exiccatiua ⁊ confortatiua membrorum. Aqua etiam calida in quo cocta sint mentastrum ⁊ sansucus ⁊ sticados arabicus ab alto supra locum distillãda est: deinde frequens inunctio sup. post factaz embrocationem ex oleis calidis facienda est. nã sup. tunc melius penetrabit virtus olei.

Declaratio 2ᵉ ꝑticule.

Declaratio 3ᵉ ꝑticle ꝑme partis principal.

Declaratio 2ᵉ partis principal.

¶ Qd̄ si is qui hanc patitur egritudinem.) Hec est secunda pars huius partis in qua. d. Ras. ponit curam talis dispositionis a materia liquida flegmatica in corpore non parato sustinere medicinas solutiuas vt in etate infantili: ⁊ breuiter dicit quod si is qui hanc patitur egritudinẽ puer fuerit balneetur solum supple embrocãdo cum decoctione dicta pauloante: ⁊ infictiones ex his que supra diximus sufficiunt dimittendo purgationem: postea supple rectificando membra ad debitum situm secunduz plicationem ad anterius in gibbo: vt iacẽte exempli gratia puero supra tabulam planam secundum dorsum et paulatine comprimendo vel cum plumaceolis ⁊ fascijs ligando conuenienter comprimendo in partem oppositam: ⁊ si forte esset necessaria aliqualis mollificatio ad faciliorem reductionem fiat cum aliquo humectante moderate oblato: postea facta reductione fiat exiccatio cum medicinis exiccatiuis confortatiuis. Et ex hoc textu collige contra multos medicos qui in omni casu materiali: etiam in pueris ⁊ infantibus volunt vti medicinis solutiuis: ⁊ tamen male operantur cum aliquotiens sufficiant sola alteratiua in etate tenera. ¶ Et hec sufficiant de hac parte.

Declaratio 3ᵉ partis principal.

¶ Si autem cum gibbositas incipit ⁊c.)

¶ Hec est tertia pars principalis huius: in qua ponit curam gibbositatis ex apostemate pendẽtis maxime a calido quod exterius manifestatur ad sensum quãdo cum eo propter dilatationem lacerti incipit manifestari gibbositas. naz si tunc fiat dolor acutus in parte ⁊ pungitiuus cum extensione ⁊ febris concomitetur: tunc supple declarandum est talem gibbositatem pendere ab apostemate: ⁊ tunc dicebat Rasis in textu quod a predicto regimine omnino abstinenduz est. s. a datione pillularum. De hermodactylis: ⁊ ab aposimate de seminibus calidis: ⁊ ab vnctionibus calidis de quibus est dictum: patet tota ratio. nam per talia fieret inflammatio in materia ⁊ commotio eius ⁊ consequenter augmentum in apostemate. Ideo in hoc casu conuenit regimen quod debetur in apostematibus calidis in principio cuz flobotomia partim diuersiua partim euacuatiua. nam tunc cum incipit gibbositas saltem apostema est in augmẽto manifesto: quia non nisi cum notabili quantitate materie in apostemate incluso potest fieri tractus musculi alligantis spondiles ad interius: ita vt manifestetur gibbositas. Ideo tunc competit flobotomia etiam partim euacuatiua vltra diuersiua etiam reliquis consentientibus: ⁊ exhibeatur regimen tenue dimittendo calida ⁊ vtendo frigidis aliqualiter ad stipticum declitibus in principio magis dimittẽdo ex toto vinum: ⁊ dande sunt medicine lenitiue ⁊ aliqualiter solutiue materierum calidarum per secessuz vt cum cassia ⁊ tamarindis cum decoctione herbarum frigidarum vt endiuie lactucarum solatri et huiusmodi cum modico capillorum veneris et apponere supra locum repercussiua moderata cum debilibus resolutiuis: ⁊ tandem procedere secundum omnia tempora apostematis vsque ad declinationem variando medicamina secundum canones sepe dictos in alijs apostematibus: et postea facta cura apostematis intendere comprimẽdo leuiter dorsũ ad interiora cũ diuersis ingenijs de q̄bꝰ dcm̄ est: ⁊ ita si fuerit struma ⁊ cõuersio spondiliuz ad interius ꝓpter apostema in pleura vel in mediastino vł in alijs membris alligationẽ habentibus ad spondiles tũc fienda est cura sicut dictum est in locis suis: postea facta curatione dictorum apostematum ingeniãdũ est cum attractiuis positis supra dorsum ad cõuertẽdũ spondiles ad debitũ situm: et ita ẜm hos modos fiet possibilis cura si occurratur in pñº harum dispositionum: alˢ nõ fit bene

possibilis reductio cum antiquaꝝ. Et istã curaꝫ breuibus expediuit in litera cũ dixit. Si autem cum gibbositas incipit affuerit ꝛc. a predicto regimine sup. calefactiuo omnino abstinendũ: sed apozima. i. potio ex herbis frigidis factum cum aq̃ tribuẽdũ est. Addit: minutio ꝙ̃ ex basilica faciẽda est. Empl'a vehemẽtia loco superponenda i. vehemẽtis ꝟtutis in ꝓfundatione ꝓpter mẽbra esse iũcturalia: vel empl'a vehemẽtia su. ad attrahendum facta curatione apostematis siue apostematũ membrorum interiorum vt struma cum stat intentio conuersionis spondilium ad exteriora ad debitum situm. Et hec de capitulo sufficiant.

¶ De varicibus. Capi. xxxiiij.

Cum vene grosse ꝛ plene ꝛ diuerso mõ curuate ꝛ virides in crure apparuerint: egritudo q̃ vitis vocatur esse significatur.

¶ Hec autem egritudo frequentius accidit his q multũ pedib⁹ laborare consueuerunt ꝛ q cibaria que coleram nigram generant sepe sumunt. ¶ In principio itaq; curationis huius passionis basilicam minuere conuenit: ꝛ ventrem ex his que coleram educunt nigram soluere: quoꝝ mentioneꝫ fecimus in capitulo de melencolia: hec aũt sepe facienda sunt: ꝛ ab oĩbus a quib⁹ melencoliam patientes custodiuntur in hac egritudine abstinendum.

¶ Postq̃ vero hoc regimen diu adhibitum fuerit ex venis quas ĩ crure apparuisse diximus minutio fiat: a quibus sanguis tamdiu fluere dimittatur donec quicquid in eis est euacuetur.

¶ Deinde huiusmodi patiens coleraꝫ nigram expellentibus vtatur ꝛ ex basilica minuatur ꝛ caueat sibi ab omnibus que coleram generant nigram.

Hec est secunda pars principalis huius partis de nocumẽtis cõtingentibus in membris manifeste exterius apparentibus infra membra naturalia principaliter ꝛ seruientia dictis membris: ꝛ cõtinuatur ad precedentia de gibbositate ꝛ dolore iuncturarum per hunc modum. Naꝫ postq̃ in eis determinatum est de dispositionibus dictorum membrorum iuncturalium dolorosis vt frequentius ꝛ q̃nq; non dolorosis: ꝑñr in hac parte determinat de quibusdam etiam dispositionibus que exterius in membris apparere consueuerunt. Et tria facit principaliter: nam ṗmo determinat de duabus dispositiõibus que in cruribus accidunt: que sunt male dispositiones in compositione: maxime in augmento cruriũ: non tamen equaliter ꝛ sine vulnere vel vlcerib⁹. Secundo determinat de quadam dispositione vulnerosa siue vlcerosa sepe sequenti ad diuturnuꝫ accubitum ꝛ longam moram in lecto: que longa mora sepe fit necessaria in patientibus dolores iuncturarum etiam in curatione varicũ vel elephantie vt de vlceribus lumborum ꝛc. Cum aliquis longo tempore supinus iacuerit ꝛc. Tertio pro complemento huius doctrine totius ꝛ none partis. Raß. determinat de doloribus absolute qui accidunt in exterioribus membris maxime manuum vel pedum in quib⁹ accidere nõ consueuerunt: ita quod non sunt redditiui sicut dolores podagrici. vel chiragrici: secunda pars incipit. (Cum aliquis longo tempore supinus iacuerit.) Tertia in principio vltimi capituli. (Cum dolor in manu aut in pede fit.)

Continuatio ꝑ̃sentis capli ad ꝑ̃cedentia.

¶ Prima pars etiam in duas. nam primo determinat de varicibus quantum ad declarationem eaꝝ ꝛ curam: secundo determinat de elephantia dispositione vicina multum in causis dispositioni varicum ibi. (Hec passio postq̃ mãsiua ꝛc.) Prima pars etiaꝫ in duas: primo declarat que dispositio dꝫ dici varix vel vitis cruriuꝫ manifestando etiam que corpora sunt parata ad hanc dispositionem. secundo prosequitur ponendo curam huius dispositionis. scđa ibi. (In principio itaq; curationis ꝛc.)

Declaratio ṗme partꝫ ṗ̃ncipalis.

¶ Primo ergo ponit declarando quid intelligimus per varices dicens. Cum vene plene ꝛ grosse diuerso modo curuate ꝛ virides valde in crure apparuerint: egritudo que vitis dicitur adesse significatur. Dicit. secundo declarans quibus magis accidit: hec autem egritudo frequentius accidit his qui multum pedibus laborare consueuerunt: ꝛ qui nutrientia choleram nigram generatiua frequenter sumunt.

¶ Pro intelligentia horum duorum pũctorum nota primo ꝙ manifestat has varices ex quibusdam eas concomitantibus essentialiter: et ex quibusdam etiam accidentaliter ꝛ separabiliter concomitantibus. Essentialiter autem concomitantia varices sunt grossitudo venarum protensarum per crura incipiendo a coxis descẽdendo plerunq; tortuose existentes: et hoc est propter presentiam materie grosse recepte in dictis venis: que cum nõ possit recipi in venis minoribus propter grossitiem: sed tantum in ramis magnis: venarum magnarum continetur in eis et magis aggregatur: et ita extenduntur dicte vene ꝛ magnificantur: ꝛ cõsequenter fiunt sensu apparentes: vbi prius non tumefacte neq; replete sensibiliter apparebant: ꝛ hec manifestatio proprius accidit quando crus secundum reliquas partes maxime carneas minoratur: quod sepe contingit in varicibus: quoniam talis materia plerũq; est grossa melencolica vel flegmatica grossa cũ sanguine peccãs: vñ sanguis talis nõ põt recipi ĩ poris venarũ minutarũ neq; labi

per venas minutas supra membra ad debitam nutricationem membrorum: et sic cum tumore et grossitie venarum magnarum ꝑpter inclusionẽ materie grosse in eis fit extenuatio dictoꝝ membrorũ ꝑpter subtractionem nutrimẽti eorum: et ꝑ cõsequẽs ille vene magne per crus disperse nõ recte incedentes grossiores apparẽt ad modum ramoꝝ grossorũ vitis: vnde varices ꝑpter hanc silitudinem vites appellantur. ¶ Nota tñ ꝙ lz dictũ sit tales dispositiones maxime pẽdere a sãguine melencolico grosso tardi motus: q: talis est qui maxime conseruatur in dictis venis magnis non paratus transire ad alias venas minutas. Et ꝑinde Ras. declarauit talem mãm ꝑ colorem apparẽtem in dictis venis vt per colorem viridem sup. declinantem ad obscurum: tamen aliquotiens: vt etiam voluit Aui. expresse in capitulo ꝑprio: sanguis mundus nõ melencolicꝰ est causa eius. Nam propter multitudinem sanguinis aliquotiens tanta fit repletio et extensio dictarum venarum: vt consequenter fiat oppilatio in poris earum vt non possit recipi materia sanguinea in venis minutis. Sanguis autẽ subtilis colericus vel sanguis flegmaticꝰ aquosus propter ipsius facilem penetrationem ad venas minutas: nõ ita aggregatur in venis magnis vt faciat dictam dispositionem. ¶ Et ex his patz verificatio eius qḋ dictum est in secundo ꝑsicto ꝙ hec egritudo frequẽtius accidit his qui multum pedibus laborare consueuerunt puta itinerantibus et saltantibus vel cursoribus et coram regibus astantibus. Nam in talibus omnibus conuertuntur materie multe ad venas crurium caliditate acquisita in eis propter motum: et cũ descendunt materie grosse vt fit in corporibus melencolicis et vtentibus regimine melencolico: ille mãe retinentur ibidem per modũ dictuz supra: et sic nõ putrefacte: sed solũ tales ibidẽ retente faciunt dictam extensionem apparentem. Nam si dicte mãe essent putrefacte non saluaretur cum eis dicebat Aui. pes. i. crus ab vlceratione et apostematibus malignis. Et hec de ista parte: lege literam.

Not. q̊bus frequẽtiꝰ hec egritudo accidit

¶ (In principio itaq3 curationis.) Hec est scd̃a pars principalis istius capituli in q̃ dominus Ras. ponit curam dictaꝝ varicũ: et diuidi potest pars in tres partes: q꜡m primo ponit curam haꝝ habita indicatione ad mãm in toto existẽ antecedentem ad has dispositiones: secundo ponit regimen curatiuuz materie coniuncte in dictis venis existentis: tertio redit ad ponendum ingenium in preseruando a recidiua facta detumescentia illarum venarũ et euacuatione facta materie coniuncte. secunda ibi. (Postꝙ̃ vero hoc regimen diu adhibitum fuerit.) tertia ibi. (Deinde hmõi patientes.)

¶ De prima parte ponens curam habita indicatione a materia in toto existẽte: primo ponit curam per euacuationem fiendam per flobotomiam et solutionem ventris. secundo per regimẽ commune pertinens ad dietaz. secunda ibi. (Et ab omnibus a quibus conseruantur patientes melencoliam.)

Declaratio pᵉ pticulᵉ scd̃e partis principalis.

¶ Dicit ergo de prima parte. In principio itaq3 curationis huius passionis basilicam minuere conuenit supple aliquotiens et ventrem ex eis que coleram nigram educunt soluere supple cõuenit facta supple prius digestione colere nigre cum medicinis digestiuis cum appropriatis ad eam siue fuerit naturalis siue fuerit adusta: et postea cum solutione cum appropriatis quoruz mentionem fecimus in capitulo de melencolia vt dixit: vt exempli gratia. in materia grossa melencolica valeret pro euacuatiuo hiera pigra cũ lapide lazuli preparato cum aqua buglosse: et in materia adusta minus grossa valeret infusio epithimi in aqua lactis caprini cum alijs similibꝰ: de quibus euacuatiuis et digestiuis habetur copia in capitulo de melencolia vt recte dixit Rasis. Et ego etiam feci specialem tractatuz de his medicinis valentibus in morbis melencolicis post expositionem capitulorum de varicibus et elephantia. 22ª tertij. quem vide si placet.

¶ Addit: et est egregium verbum: hec sepe faciẽda sunt supple de flobothomia si sit expediens et de solutione ventris cum appropriatis supple anteꝙ̃ veniamus ad euacuandũ materiam coniunctã: quoniam si corpus non fuerit bene mundum cum fieret euacuatio de materia cõiũcta facilis fieret reditus aliarũ materierũ antecedentiũ ad crura propter sitũ mẽbrorũ et habilitatem in recipiendo simul cũ grauitate materie ponderantis ad motum deorsum: flobothomia tñ non semper est necessaria: vt cũ esset sanguis a dñio multum melencolicus receptus in dictis venis vel flegmaticus de flegmate grosso et vbi tũc habitudo in toto esset illis proportionalis. Sed quando habitudo esset sanguinea a dñio vt sepe contingit abundante humore melencolico naturali qui est fex sanguinis: cũ postea fit lesio in operationibus splenis in hoc casu et in multis similibus esset necessaria flobothomia ex alijs sepe declaratis. ¶ Addit vltimo quo ad hanc partem summatim ordinãdo regimen dicens. Et ab omnibus a quibus obseruantur vel sup. obseruare debent patientes melencoliam in hac egritudine abstinendum est. Patet cõclusio cum huius egritudinis materia vtplurimum sit melencolica vt dictum est. Ideo etiã et a leguminibus et a carnibus grossis et a vino grosso nigro et caseo veteri et similibus multiplicatiuis humoruz melencolicorum est abstinendum: et ita a solitudine et habitatione in locis tenebrosis et a vehementibus cogitationibus cauendum est: et a motibus progressiuis laboriosis: et a statione longa et ad contraria est conuertendum. ¶ Consequenter dominus Rasis ponit curam propriam respicientem materiam coniunctam in dictis venis contentam dicens: postꝙ̃ vero hoc regimen diu adhibitum fuerit ex venis quas in crure apparuisse diximus minutio fiat a quibus sanguis tandiu fluere dimittatur donec quicquid in eis est euacuetur. ¶ Nota ꝙ signanter primo dixit postꝙ̃ regimen dictum supra diu adhibitum fuerit ꝛc. vt innuat modicum proficere ad curationem varicum euacuare cõtentum sanguinem in eis nisi primo sit facta completa euacuatio de materia in toto et obseruato longo tempore debito regimine prohibitiuo generationis sanguinis melencolici. Ad quam sententiam male docti modicum attendentes sepe incurrunt infamiam: quia faciunt flobothomias in dictis venis euacuantes sanguinem actu contentum in eis credentes complete curam esse factam: et tñ

infra biduum vel triduum fit recidiua: ita ꝙ ve
ne remaneant ita tumefacte sicut prius propter
id quod denuo fluunt materie ad dictas venas
aptas recipere. Proinde Rab. non tantum con-
tentus de euacuatione prius facta per tempus
⁊ cum flobothomijs ⁊ pharmacijs ⁊ cum debito
regimine anteꝗ. fiat euacuatio dicti sanguinis
per eas venas etiam iussit post continuari de-
bere euacuationes ⁊ aliquotiens flobothomiā
secundum exigentiam cause ne fiat redditus et
recidiuatio dictarum varicum: ⁊ proinde addit
ad literam precedentem: deinde supple euacua
to sanguine de venis huiusmodi patiens cole-
ram expellentibus vtatur ⁊ minuatur ex basili-
ca ⁊ obseruet ab omnibus que coleram nigrā ge
nerant: sicut etiam ante dixerat. ¶ Ex quib⁹ ver
bis nota Gerar. ꝙ consideratis istis omnib⁹ qd
melius sit non tangere cum ferro in varicibus:
nec aliquid cirurgicum operari nisi solummo-
do euacuare materiam ⁊ abstinere a cibis melē
colicis. quia vt dixit varices non impediunt pa
tientem in vita: si pur tamen volunt curari pro-
pter decorem ⁊ non propter necessitatem: vt ali
quo tiens faciunt iuuenes galantes quibus ap
paret indecorem eis videri ab amasijs suis cum
dictis venis inflatis in cruribus vt fuit in quo-
dam domino Sebastiano de valperga nobili pe
demontano prospero ⁊ forti qui ꝓpter ignomi-
niam tantum me sepe sollicitauit vt curaretur:
⁊ ego ostendi sibi periculum curationis neqꝫ ꝑ
manus meas transiuit: sed pertinaciter sollici-
tus quesiuit vnum empericum magistruꝫ Spe-
rantiam qui tandem cum cauterio actuali per-
duxit illum ad mortem: cuius hystoriam posui
22. tertij. in capitulo de varicibus.

Nota egregiam sniaz Gerardi.

Not. hystoriam.

¶ Modus tamen recte operandi esset vt facta
euacuatione de materia in toto cuꝫ obseruatio
ne boni regiminis fiat flobothomia in dictis ve
nis deorsuꝫ apud cauilā in ꝑte domestica vt i. sa
phena si fuerit vena tumefacta ī ꝑte domestica
vt frequentius euenit. Et in sciatica apud caui
lam exteriorem si fuerit vena tumefacta in par
te syluestri: ⁊ ita comprimendo suauiter a sur-
sum in deorsum exprimatur totus ille sanguis
grossus a loco flobothomie: quia flobothomia
debet esse multuꝫ lata propter purgari inde san
guinem grossum: ⁊ si natura terretur in euacuā-
do totum vna vice fiat dicta euacuatio in pluri
bus vicibus vsqꝫ dum totus sanguis fuerit eua
cuatus complete ⁊ non videatur vena aliquali-
ter tumefacta: postea vero fiat ligatura cuꝫ bin
da lata quatuor digitis infusa prius in aqua ci-
neris cum modico aceti ⁊ sursum ligando stri-
ctior sit ligatura in fundo: ⁊ postea ascendendo
minus stringat. Et si materia fuerit ad calidum
declinans que euacuata est apponantur in de-
coctione rose ⁊ balaustie ⁊ sumach myrthi ⁊ hu-
iusmodi. Et si fuerit ad frigiduꝫ declinans vt ad
melencoliam naturalem inclinetur: apponātur
in decoctione lupini ⁊ fiat aqua cineris ex deco
ctionibus caulium ⁊ corticum quercus: ⁊ si pul
uerizetur desuper aliquid de tamarisco magis
iuuabit ante ligaturam vel fiant inunctiones
cum oleo absinthij ⁊ myrtillorum: ⁊ stet in quie
te cum crure eleuato: faciendo etiam infra duos
vel tres dies leuem flobothomiā si materia fue
rit sanguinea: ⁊ euacuando etiam materiā gros
sam cum appropriatis ⁊ obseruatione boni re-
giminis contrarij multiplicatiui humor grof-
sorum: ⁊ ita singulis duobus diebus renouan-
do ligaturam vsqꝫ ad quindecim dies ipso sem-
per iacente: ⁊ postea cum voluerit surgere fiat
caliga de pelle canis stricta que saltem attigat
vsqꝫ ad genu: ⁊ ita paulatine assuefiat tempera
to motui fortassis curabitur.

¶ Et si primo modo curari non potest sunt alia
ingenia fortiora ad curationem scindendo in di
recto varicis ⁊ extrahendo varicem: postea per
transuersum vniendo: ⁊ de his sunt diuersi mo-
di quos posui in loco supra allegato 22ª ter-
tij ad enm locum recurre. Ego tamen non aude-
rem supra aliquo illorum propter timores eue-
nire potentes: ⁊ sic starem contentus in miriori
bus de quibus dictum est. Et sic sit finis.

Nota

¶ De elephantia. Cap. xv.

Ec passio postꝗ̄ mansiua fue
rit incurabilis est. Cum autez
incipit: si ei subueniatur et vt
debet medicata fuerit aut sa-
natur aut manet sic nihil addens.

¶ Cum ergo pedis grossities augeri vide
tur ⁊ color offuscari: vene quoqꝫ que vites
vocantur apparere ceperint: eger quoti-
die cogendus est vomere ⁊ custodiendus
ab ambulatione ⁊ statione ⁊ venter vomi
tu precedente ex pillulis maioribus de her
modactylis soluendus est: deinde ad vomi
tum redeunduꝫ post illud hoc quoqꝫ mul
totiens fieri oportet. ¶ Eger preterea a ci
bis grossis est abstinendus: ⁊ tibia a calca
neo incipiendo sursum vsqꝫ ad genu strin
genda: ante tamen constrictionem epithi-
manda est ex aloe ⁊ myrrha ⁊ achacia ⁊ hy
poquistidos et alumine cum aceto forti
dissolutis.

¶ Ex basilica quoqꝫ manus cōtrarie par-
tis minutio facienda est: neqꝫ erectus stet
nisi pes strictus ligatus fuerit: neqꝫ epithi
ma vllo modo dimittat: vomitu quoqꝫ fre
quenter vtatur.

¶ Quod si paruum intercesserit spatium
a precedenti vomitu: ⁊ appetit quiescere
vapora ipsum cum seminibus caulium et
sticados arabico cinere de vitibus ⁊ lupi-
nis et mentastro et stercore caprino ⁊ fa-
rina fenugreci: et liniatur etiam ex aqua
cineris per spatium vnius diei aut duo-
rum. Ipse enim huius egritudinis ma
ximam resoluit partem atqꝫ leuiorem
reddit.

Continuatio p̄ntis capl'i ad p̄cedentia.

Oc est capitulum de elephantia quod recte sequitur capitulum precedens de varicibus: cū iste passiones in multis communicent maxime in essentialibus: naz vtraq; est dispositio proprius compositionalis in augmento crurium: nam sunt passiones cruribus appropriate: qm̄ si in alijs membris fieret tumefactio venaꝝ: ita q̄ essent vene plene ꝛ grosse ꝛ diuerso modo curuate: ꝛ aliqualiter ēt ad fuscū declinantes: nō ꝓpterea deberent dici varices qn̄ tales in crure non apparuerint. Idem dico de elephantia si mēbra intumescerent ꝑm totum'alia a cruribus: ꝛ color etiam offuscaret nō ꝓpterea deberent dici tales dispōnes elephantie: sed solum cum in cruribus apparēt tales tumescentie. Nam vt dicitur. 22ª. tertij. de mente Auenz. taliter disponūntur pedes in hac passione vt assimilentur pedi vel tibijs elephantis.

¶ Cōicant ergo he due dispositiones varices ꝛ elephantia q̄ sunt egritudines augmēti appropriate cruribus. Cōicant etiam in causis: qm̄ ex omni humore grosso vtraq; fieri possunt: ꝛ vt plerunq; ex melencolico humore: sed ex sanguinis plenitudine nimia vtraq; fieri possit. Cōueniūt etiam in curabilitate vel in nō curabilitate: qm̄ vtraq; eaꝝ cum est cōfirmata fit incurabilis ꝓpter mām fieri terrestrem in ꝓcessu ꝛ virtutem crurium debilitati. ¶ Sed differunt in hoc qm̄ in varicibus est augmentum inequale ꝑm crus qm̄ ille vene tm̄ intumescunt ꝛ forte relique partes extenuantur: in elephantia aūt totum crus ingrossatur quasi equaliter cum pede: ꝛ si iā stat maior durities imprimendo in toto crure q̄ in varicibus vbi stat durities magis in venis.

De drīis varicum ꝛ elephantie.

¶ Et ꝓpter duritiem ꝛ colorem fuscuz in crure differt elephantia ab vndimia: qm̄ vndimia est apā album molle: q2 a mā flegmatica molli dependens: ꝛ ita vbi fit in crure tm̄ ꝛ nō cōicetur alijs membris tumor ꝑm totum crus ꝛ nō fit durities in comprimendo neq; color ad fuscum declinans: ibidem declaratur vndimia differenter ab elephantia: in qua est grossities cruris cum duritie ad imprimendū ꝛ inclinatione coloris ad fuscum. Et distinguitur talis vndimia a cacesia per hoc qd̄ in cacesia cōicatur tumor etiaz in alijs membris vt faciei ꝛ palpebris. Et licet varices ꝛ elephantia cōicent in mā vt qd̄ pendent ex mā grossa, vt p'lm melencolica plerunq; adusta ꝛ non putrefacta tn̄ differunt dicte māe: q2 in varicib⁹ mā melica vt plerūq; est ex sanguīe adusto ꝛ in elephantia plerūq; ex flāte adusto: lz ex eadem spāli mā fieri possint: ceteris tn̄ paribus in specie māe grossior apparet mā varicū q̄ elephantie: maxime in frigidis per viam defluxus: nam ꝓpter grossitiem māe in varicibus clauditur mā tm̄ intra venas magnas vbi in elephantia subtilior transit ad venas paruas vsq; ad mēbra aliquo mō nutrientia: ꝛ sic apparet conueniens tractatus de elephantia post capitulum de varicibus.

De drīa elephantie et cacesie.

¶ Diuiditur aūt p̄ns capl'm prima diuisione in duas partes. Nam primo ponit de elephantia, q̄ fit curabilis ꝛ que incurabilis: scd̄o prosequitur ponendo curam curabilis vel saltem ad ꝓhibēdum augmentum eius, scd̄a ibi. (Cum ergo pedis grossities augeri videtur ꝛc.) De prima parte dixit. Hec aūt passio postq̄ mansiua fit. i. lōgi temporis incurabilis est: rō dicta est supra. Si aūt cum inceperit ei subuenitur ꝛ vt dz curata fuerit sup. cum omni diligentia ꝛ canonice aut sanatur aut manet sic nihil addens. Ex quo verbo potes hic colligere q̄ etiam cum occurrit in prin° ꝛ curatur ꝑm qd̄ opz aliquotiens nō sanatur perfecte propter passibilitatem membrorū ꝛ debilitatem crurium: sed solum preseruat ab augmento.

Declaratio p̄e ptis.

¶ De secunda parte ponens curam ponit diuersa remedia curationis quedam pertinentia ad euacuationem materie maxime per vomitum quem multum laudat frequenter debere fieri et per solutionem ventris: et etiam per diuersionē aliquotiens per flobothomiam: ordinat etiam regimen conueniens cum cura particulari fienda cum ligatura ꝛ cum fomentationib⁹ ad crus ꝛ cum his que superponuntur cruri ad exsiccandum: ꝛ singulariter laudat fomentum in vltimo capituli: legendo ergo literam continuam ꝛ secundum partes sententiando dixit. Cum ergo pedis grossities augeri videtur: scilicet in principio: ꝛ color offuscari sup. ipsius pedis vel cruris: vene quoq; que vites dicuntur apparere ceperint: ita q̄ hic ponit curam vtriusq; etiam applicatis dispōnibus: eger assidue cogatur vomere: ꝛ custodiendus ab ambulatione nimia ꝛ statione propter causas dictas in capitulo superiore: ꝛ venter vomitu precedente ex pillulis maioribus de hermodactylis soluēdus: deinde ad vomitum redeunduz. Addit: hoc quoq; multotiēs fieri oportet. s. vt cogatur vomere supple cū vomitino satis forti: postea vomitu precedēte soluatur cum pillulis de hermodactylis: ꝛ postea iterato vtatur vomitu. Et ita ptz quomodo multipliciter laudat vomitum in casu sepius replicans de eo: propterea q2 per vomitum fit euō et diuersio ad partem oppositam parti cruriū: nō sic aūt per medicinam solutiuam secessiuam fit diuersio vt ptz: immo per eam videntur conuerti māe ad crura: ꝓinde propter timorem conuersionis māe ordinat pillulas de hermodactylis que faciunt succedere stipticitatem post solonē: ꝛ si in eis apponatur aliquid de lapide lazuli in mā melencolica vel de epithimo ꝛc. a proprietate magis valebunt. ¶ Prius tn̄ q̄ fiat vomitiuū forte vel solutiuum laboriosum per secessuz per medicinas desuper datas oportebit prius leniri ventrem cum clisterijs aliquo modo appropriatis: etiam materia digeratur cuz digestiuis ꝑm qd̄ expedit ꝑm diuersitatem materierū quaꝝ distinctiones per signa ꝓpria colligere potest ꝛ particularia digestiua ꝛ vomitiua ꝛ solutiua appropriata posita in tractatu proprio: de varicibus ꝛ elephantia loco allegato. ¶ Addit. ponendo curam pertinentez ad dietam. Eger preterea a nutrientibus grossis est abstinendus ꝛ supple oībus gn̄antibus humorem melencolicum.

Declaratio 2e partis.

Not. hunc cano.

¶ Addit: ꝛ est cura particularis ꝛ tibi a canilla incipiendo sursum vsq; ad genu stringenda sup. si tumor fuerit tantummodo vsq; ad genu: sed si extendatur per totam coxam oportebit fiat strictura cum ligatura cum fascia etiam per totam coxam vsq; ad radicem natis vel cum calcia de pelle canis vt dicebatur.

Declaratio 3^e partis

¶ Addit ⁊ est notabile verbū: ante tamen ꝙ fiat strictura vel ligatura epithimanda est sup. tibia tota ex aloe ⁊ myrra ⁊ achacia ⁊ hypoquistidos ⁊ alumine cum aceto dissolutis. Ista sunt exiccatiua ⁊ confortatiua membri maxime aloes ⁊ myrra ⁊ alumen achacia ⁊ hypoquistidos cum frigiditate reprimunt acuitatem ⁊ adustionē in materia: acetum ponitur ad profundationem virtutum medicinarum ad intra humorem melencholicum.

Declaratio 4^e partis

¶ Addit: ex basilica quoqꝫ manus contrarie partis minutio fienda est: supple. si expedit vt esset in causa sanguinea ⁊ in corpore pleno ad diuertendum. sed non semper est fienda flobothomia: vt patet ex dictis supra. ¶ Addit. neqꝫ stet rectus sup. patiens sup. multo minus ambulet nisi prius pes fuerit ligatus: neqꝫ epithima vllo modo dimittat sup. quod dictum est ante ligaturam.

Declaratio 5^e partis. Nota d̄ vomitu ī hoc casu.

¶ Addit: etiam vomitu quoqꝫ frequenter vtatur: ecce quomodo multipliciter laudat vomitum: ne tamen intelligas quasi singula die fieri debere vomitum: quoniam per ipsum si frequenter factū fuerit fieret stomachus lacuna flegmatum: vt patet decimatertia tertij. Addit: ꝙ si paruum intercesserit spatium a precedenti vomitu sup. facto: ⁊ appetit quiescere sup. infirmus et a vomendo ⁊ a medicinis solutiuis ordinat quedā localia tunc dicens: superponantur semina caulium sticados arabicum cinis de vitibus ⁊ lupini ⁊ nitri ⁊ stercus caprinuꝫ ⁊ farina fenugre. oīa sup. talia mascellentur cum vino ⁊ aceto ⁊ aqua ad formam emplastri: ⁊ sup. superponantur.

Declaratio vltime partis.

¶ Addit vltimo: fomētum quoqꝫ ei fiat ex aqua cineris. i. ex liscinio facto de cineribus vitis per spatium vnius diei vel duorum id est notabili; ⁊ extenso tempore sup. recipiendo fumum ex liscinio calefacto: vel infundēdo spongias nouas in dicto liscinio ⁊ superponendo per diem vel duos anteꝙ superponatur emplastrum dictum. Nam talis fomentatio multum preparabit ad operationem dicti emplastri: ⁊ etiā resoluet de materia ⁊ exiccabit. Proinde laudans hanc fomentationem addit. Ipsa enim sup. fomentatio' huius egritudinis magnam minuit partem ⁊ leuiorem reddit sup. eam consequenter ad magis patiendum: et si in dicto liscinio ponatur aliquid de vino albo credo etiam magis iuuabit. Et sic sit finis huius capituli cum dei laude.

¶ D: rubore ⁊ vlceratione lumborum seu renum. Capitulum. xxxvj.

Cum aliquis longo tempore supinus super dorsum iacet loca renum plurimumqꝫ rubent et mala ibi fiunt vlcera. ¶ Cum ergo loca ista rubere cum augmento visa fuerint: milium siue panicum aut folia salicis sub eo sternenda sunt: ⁊ ipse in die multotiens est eleuandus: loca quoqꝫ que rubent aqua roſ. super niuem infrigidata roranda sunt ⁊ flabellanda.

¶ Quod si calor perseuerauerit imponatur epithima de alubrati quod in capitulo de apostematibus nominauimus.

¶ Et si vesice et vlcera ibi exorta fuerint ex vnguento de cerusa curentur.

De continuatiōe p̄sentis capituli ad precedentia.

Stud paruum capitulum recta continuatione continuatur cum precedentibus maxime ad curam varicum ⁊ elephantie: ⁊ etiā ad dolores iuncturarum. Nam cum in his doloribus multum prosternatur virtus: ⁊ corpora ita debilitentur ⁊ macrefiant vt necesse sit eos multo tempore accumbere in lecto. Et idem dico in cura elephantie ⁊ varicum: oportet eos quiescere in lecto cum frequētatis euacuationibus vt dictum est: vnde corpora macrefiunt ⁊ extenuantur: ⁊ quoniam ad diuturnam moram in lecto cum extenuatione membrorum ex iacendo supine vt cōmuniter iacent corpora debilitata taliter iacentibus solent accidere rubores ⁊ vulnera vel vlcera circa lumbos in musculis extrinsecis propter contactum pānorum ⁊ caliditatem que acquiritur in dictis locis sicut fit frequenter in prificis prius ꝙ moriātur: ideo fuit conueniens hic Rasim ponere curam huius ruboris vel vulneris vel vlceris sepe contingentis ad precedentes dispositiones: et duo facit. Nam primo manifestat hanc dispositionem. secundo ponit curam illius. secunda ibi (Cum ergo loca illa.) Dicit de prima parte ⁊ est clara. Cum aliquis longo tempore supinus iacuerit loca renum id est exteriora puta musculi exteriores in directo renum plerumqꝫ rubent et mala fiunt ibi vulnera. (Cumqꝫ loca ista ⁊c.) Iam ponit curam primo ad preseruandum ne fiant vulnera vel vlcera. secundo ponit curam cum iam sunt facta ad consolidandum. ibi (Et si vesice ⁊ plage ⁊c.) ¶ Dicit ergo primo. Cum ergo loca ista rubere visa fuerint: milium siue panicum vel melius farina eorum vel folia salicis vel sup. plantaginis vel vitis et aliorum similium infrigidantium ⁊ aliqualiter lenientium sub eo ponenda sunt id est super linteamine molli et plano.

¶ Addit: et ipse sup. eger multotiens in die voluendus est: ne supple secundam illam partem calefactam fiat adherentia et contactus pannorum. ¶ Addit: loca quoqꝫ que rubent aqua rosata super niuem infrigidata irroranda sunt vel sup. aliquo sibi simili vt esset succus lactuce vel solatri. nam per hanc irrorationem remittitur complexio calida acuta et ingrossatur cutis ne fiat vulnus vel vlceratio. Sed quando corpora propter debilitatem extremam non possent nisi supine iacere. tunc bonum esset vt sumatur bombix carminatus ⁊ perforetur ad modū strati perforati et locus calefactus ponatur in perforato bombice ne contangat alios pannos ⁊ ne consequēter fiat iflāmatio dicte partis: ⁊ ita cū his i-

frigidantibus applicatis parti ꝛ cū regimine in dieta ad frigidum inclinato. ꝛ constante virture aliquotiens faciendo flobothomiam minutam infrigidatiuam: vel etiam euacuando nitrositatem ex sanguine interdū cum manna vel cum succo rosarū poterit preseruari ab excoriatione vel vlceribus dictorum membrorum.

declaratio 3e partis.

¶ Consequenter dicit q̄ si calor perseuerauerit imponatur epithima de alubrati vel alibi dicit de homera quod in capitulo de apostematibus nominauimus: ꝛ est epithima infrigidatiuum multum cum aqua ros. ꝛ camphora ꝛ succis frigidis: ꝛ ibi valeret vnguentum de plumbo positum supra de cancro vlcerato matricis singulariter. ¶ Addit vltimo ponendo curam quando facta sunt vlcera dicens. Et si vesice ꝛ plage ibi exorte fuerint ex ceroto albo curentur. i. ex vnguento de cerusa curentur vel cum vnguēto de lythargirio quod est positum supra in 7° huius in capitulo de medicinis generantibus carnem quod fit ex lythargirio ꝛ oleo rosa. ꝛ cum aceto aliquotiens ꝛ cum modico camphore quod generat carnem in estate cum in vulnere calor ꝛ ardor affuerit vt dixit. Et sic est finis huius capli.

declaratio vltime partis.

¶ De doloribus membrorum extremorū siue exteriorum. Cap. xxxvij.

Cum dolor in manu aut i pede fit: eger interrogandus est si ex percussione hoc ei accidit: aut si aliquid super ipsum membrū cecidit: aut super ipsum diu iacuit: aut si contingit ex causa extrinseca.

¶ Si autem ab exteriori causa non contigerit: locus dolens considerandus est an sit magis rubeus q̄ reliquum corpus: aut non: si eñ toto corpore rubicundior fuerit ex calidi apostematis medicamine cu an dus erit.

¶ Et si membrum neq̃ fuerit calidū neq̃ rubeum: sed iam quotidie offuscatur et siccatur: aqua calida ab alto super ipsum distillanda est ꝛ ex oleo ꝛ cera resoluta inungendus ꝛ dimittendus sic donec dolor sedetur.

¶ Quod si locus grossior videatur ꝛ tactu etiam frigidior sentiatur frequenter erit fricandus: ꝛ aqua calida in qua sansucus ꝛ camo. ꝛ sticados arabicus cocta fuerint: ab alto vt diximus sup ipsum erit distillāda ꝛ ex oleo de cheiri citrino inungendus. Regimen quoq̃ subtiliandum erit. Ipse vero vtatur exercitio ꝛ in balneo sudet. Si autem ista nō suffecerint venter ex his soluatur que humiditates educunt.

¶ Membrum preterea si tactu sentitur frigidum fricetur prius: ꝛ deinde inungatur ex oleo costino et sambucino et oleo de been tepidis et his similibus.

¶ Quod si ista non suffecerint: ex vnguentis que in capitulo de paralysi nominauimus inungendus erit donec sanetur.

Istud cum dei laude cui in infinitum regratior q̄ me Joan. matheum ex ferrarijs de gradi mediolanensem perduxit ad finē huius operis est vltimum capitulum huius noni Almansoris: ꝛ est complens doctrinā de doloribus mēbrorum exteriorum vt dicit rubrica: et ita recto ordine fuit vltimum huius noni: quod prima diuisione diuiditur in duas partes. Nam determinando primo de cura exteriorum dolorum: docet inuestigare primum causam doloris istius. secūdo cognita causa prosequitur in cura secundum diuersitatem causarum. secunda ibi (Si enim toto corpore rubicundior fuerit.) supple cutis.

Continuatio presentis capli ad precedentis.

¶ Dicit ergo de prima parte ꝛ est tota littera clara. Cum dolor in manu aut pede fit idest incipit manifestari: eger interrogandus est si ex percussione hoc ei acciderit: aut si aliquid super membrum ipsum cecidit: aut super ipsum diu iacuerit: aut si ꝯtingat ex causa extrinseca supple alio quouis modo: ꝛ tunc supple si ex tali' causa manifesta contigerit est occurrendum cause primitiue vel impressioni eius mitigando dolorem cū mitigatiuis aliqualiter contrarijs cause: ꝛ prohibendo humores a fluxu in corpore pleno cum diuertentibus et euacuantibus s͞m sepe dicta. nec in hoc est habendus magnus timor.

¶ Addit: si autem ab exteriori causa non contigerit: locus dolens considerandus est: an sit magis rubeus q̄ reliquum corpus aut non. Consequenter facta ista consideratione ponit curam secundum diuersitatem causarum: ꝛ posset diuidi in tot partes quot dicuntur esse cause: qu arū curam talis doloris ponit: partes patebunt legendo. ¶ Dicit ergo primo. Si enim toto corpore rubicundior fuerit supple locus: ex calidi apostematis medicamine curandus erit: sicut supra dictum est in capitulo superiori: et ita fiet cura vniuersalis et particularis sicut dictum est in apostematibus calidis. ¶ Addit ponēdo signa apostematis frigidi vel doloris a causa frigida. Quod si membrum neq̃ calidum neq̃ frigidum fuerit: sed iam quotidie offuscatur ꝛ siccatur: q2 coniungatur aliqualis siccitas cum frigiditate: aqua calida supple temperata ab alto super ip̄m distillanda est. nam talis est mitigatiua doloris remouendo etiam siccitatem: ꝛ ex oleo supple cōmuni vel amigdalarum dulcium vel sisamino ꝛ cera resoluto inungatur: ꝛ dimitendū est sic donec sedetur.

¶ Quod si locus grossior videatur ꝛ tactu est frigidus sentitur. Ponit curam talis doloris a causa frigida ꝛ humida que manifestatur per tactū frigidum ꝛ grossitiem cum aliquali mollitie nō

rubificato loco: ⁊ tunc ponens curam huius cãe dixit ꝙ frequenter erit fricandus. Intelligatur tñ moderate ne fiat attractio materierum ad locum: ⁊ aqua calida in qua sansuccus.i. maiorana ⁊ camomilla ⁊ sticados arabicus cocta fuerint: ab alto vt diximus super ipsum est distillãda. Patet enim ꝙ talis fomentatio est mitigatiua doloris simul cum resolutione materie ⁊ confortatione membri. Addit. ⁊ ex oleo de cheiri.i. viola citrina que est calefactiua resolutiua ⁊ cõfortatiua est inungendus. Addit: regimẽ quoqꝫ subtiliandum id est vtendum regimine subtiliatiuo calefactiuo ⁊ exsiccatiuo. Addit: ipse vero multo vtatur exercitio: ⁊ ĩ balneo sudet: ista oĩa sunt nota. ¶ Addit: si aũt ista non suffecerint: qꝛ localia tantum: tunc supple erit signum ꝙ ĩ corpore erit repletio de materia proportionali humida fouente ⁊ conseruante dolorem. Ideo dixit ꝙ tunc venter ex bis soluatur que humiditatem supple flegmaticam educunt: vt sup. cũ turbith vel agarico ⁊ alijs similibus.

¶ Consequenter etiaꝫ ad localia rediens dixit. Membrum preterea si tactu sentitur frigidũ fricetur prius: deinde inungatur cum oleo costino ⁊ sambucino ⁊ oleo de been tepidis ⁊ his similibus. Patet enim ꝙ omnia ista sunt calefactiua resolutiua ⁊ exsiccatiua. ¶ Addit postremo ꝙ si ista non sufficiant exvnguentis sup. fortioribus que in capitulo de paralysi nominauimus locꝰ inungatur: vt verbi gratia esset vnguentum de bdellio ⁊ similia. Et sic sit iam omnium factori laus ⁊ gloria per infinita secula seculoꝝ. Amen.

¶ Et hic completur feliciter totum opus ⁊ physicum ⁊ practicum excellentissimi artium ⁊ medicine doctoris Joannis Matthei ex ferrarijs de gradi super nonum Almansoris.

¶ Excellentissimi artium ⁊ medicine doctoris Antonij de gradi Mediolanensis tractatus insignis de febribus: signa: causas ⁊ curas febrium cõplectens: qui in alijs practicis dñi Joannis Matthei de gradi hactenus impressis non habetur.

¶ De diffinitione feb. ⁊ eius diuisione: ⁊ de feb. effimera. Cap. j.

Quantum ad secundam partem hui⁹ opusculi q̄ est de egritudinibus communibus ⁊ primo de febrib⁹ aliquid summarie valde dicam solum vt socij habeant aliqualez ingressuz ad opus practicū vt premissuz fuit in phemio partis p̄e.

¶ Unde feb. est calor innaturalis cursum superegrediens nature procedens a corde in arterias suoq; ledens effectu. Et propter hoc quod dicitur calor separatur ad alijs dispositionibus preternaturalibus que non sunt feb. que etiam non sunt solutiones apātū per ly innaturalis separatur a calore naturali similiter procedente a corde ad alia membra: ideo subiungitur cursum superegrediēs nature. i. mouet temperiem naturalis caloris: quia quacunq; causa distemperetur calor: nec vitio spiritus vitalis distemperet fe. tūc nō poterit esse fe. licet fiat alia egritudo: ideo dicitur suoq; ledens effectu. i. sensibiliter lesionem inducens. ¶ Sunt autem consequēter genera tria feb. vnum fit a vitio spiritus et dicitur effimera: aliud fit a vitio humoris: et dicitur communi nomine putrida: aliud fit ex principali vitio membrorum: et ethica nūcupatur: et hec tria genera comparantur tribus causis repertis in balneo. Aui. ponit primo cap. prime quarti. Incipiendū tamen ab effymera: ideo quod facilius fit: et facilius recedit: et aliarum feb. sepe est causa. ¶ Effimera itaq; est feb. ex distemperantia spiritu͂ū procedens ⁊c. Et dicta est effimera ab effimeron pisce: cuius vita vltra diē nālē non protēditur: sic effimera saltem veravix vltra vnuz diem extenditur: sed tamen medico non interueniēte: aut nimia grossitudine materiei: aut nimia opilatiōe intrinseca seu extrinseca ad tertiū vel ad quartum diem durat. Que si vlterius protenditur in putridam: vel ethicā conuertitur: natura effimera est morbus per se: vt cum ex calore: aut est accñs insequens alias egritudines: vt quando cum bubonibus superuenit: et hoc scdm Auicē. ¶ Cause feb. effimere sunt multe. que tamen omnes ad quattuor reduci possunt. ¶ Prima causa sumitur ex causis extrinsecis actu vel potentia calefacientibus vel opilantibus poros: vt caliditas solis vel ignis balnei sulfurei: aut stuffe cuz rebus calidis: aut aqua frigida: et breuiter omne quod claudit poros: retinet vapores. ¶ Et nota q scdm diuersitatem vaporum retentorum diuerse feb. retinētur: nam si vapores retenti sint calidi similiter ⁊ corpus fit calidum: ⁊ sic faciliter fit effimera: si humores seu vapores qui retinentur sint calidi ⁊ humidi: similiter corpus fit putrida si calidi ⁊ sicci: similiter ⁊ corpus fit effimera: ⁊ de ipsa faciliter fit tertiana: ⁊ de tertiana sepe fit ethica.

¶ Secunda causa effimere sunt cibi ⁊ potus et medicina calida actu ⁊ potentia vt vinum ⁊ piper. ¶ Tertia causa motus animalis ⁊ corpore⁹ vt exercitium ira tristitia vigilia ⁊ motus q̄ videtur corpori ex motu temperato ⁊ accidentib⁹ anime ⁊c.

¶ Quarta causa sunt egritudīes materiales superuenientes corpori vt apostema emunctoriorū mēbrorꝫ nobiliu͂ vt inguinu͂ ⁊ assellarum.

¶ Signa gñalia effimere primo sunt nō de q̄titate siue de humore non a cāis añtibus sed p̄mitiuis: ⁊ vt plm non fit cū horripilatione neq; cū rigore nisi sit effimera facta ex opilatione a materia humorali: q: est media inter effimeram verā putridam approqinquans tamen putride.

¶ Itē calor nō est acutus pūgens nec mordicās ad tactū: sed est lenis ⁊ suauis: ⁊ cū peruenit ad statum nullam aut modicam facit angustiam et vt plm curatur cum sudore humoroso naturali: ⁊ p hoc differt a putrida. vnde dicit Auicē. si ponatur eger in balneo ⁊ sibi nō adueniat aliqua horripilatio nec aliqua dispositio a sua dispōne tūc est sig^m effimere ⁊ si sic significatur putrida.

¶ Item in effimera pulsus ⁊ vrina parum a sanis ⁊ naturalibus differunt: differt ēt ab ethica q: cā esse est ex paruo tpe ⁊ simul paꝝ durat ⁊c.

¶ Signa specialia causarum primitiuarum sumuntur ex relatione egri. vt si ex mora in sole caput ⁊ cor ⁊ facies sunt calida: ⁊ si tangat pulsus declinat ad velocitatem. si ex frigiditate color cutis ⁊ facici est obscurus aut liuidus. ¶ Si ex vigilijs ⁊ vigilie antecesserint. adest grauitas capitis ⁊ oculorum rubedo sepe cum lachrymis: et lassitudo in capite: et in alijs membris pulsus est frequens cum eius debilitate ⁊ duritie arterie. Si ex sollicitudine facies declinat ad citrinitatem. pulsus fm plurimum diuersificatur in dilatatione ⁊ constrictione, penes diuersitatem sollicitudinis.

¶ Si ex labore. antecessit labor cum calefactione precipue iuncturarum: cū lassitudine ⁊ siccitate corporis. Pulsus vero debilis ⁊ paruus aliquantulum durus vrina semper citrina ꝑpter motum. Si ex catarro vel coriza a calidis: est rubedo facici ⁊ oculorum: inordinatio sentitur in gutture. Acuitas cum adustione gutturis. Si ex catarro qui descendit est frigidius cum vērosita te ⁊ oppilatione: ⁊ qđ spuitur est viscosum.

¶ Si ex somno precessit somnus profundus. adest inflatio oculorum raucedo vocis cū oppilatione in naso: grauitas ⁊ pigritia totius cum debilitate memorie.

¶ Si ex vitio spiritualium: vt ex ira p̄cedente: adest velox anhelit⁹: ⁊ frequēs rubedo oculorū: ⁊ maxillarum: ⁊ tremor. quidem: ⁊ sic de alijs.

¶ Si ex tristitia vrina est ignea. acuta propter siccitatem: facies declinat ad citrinitatem: pulsus est debilis cum duritie oculi submersi ⁊ resoluti cum quiete.

¶ Si ex obmissione balnei cõsueti: aggregatur sudor: ⁊ superfluitas in cute ⁊ toto corpore vrina est spissa turbida: coloratur cum grauitate anhelitus: ⁊ lassitudine totius corporis: aliquando diminuitur appetitus: q2 superfluitates ꝯsuete non expellũtur. ¶ Si ex balneo ⁊ aquis termarum balnea precesserint: est asperitas cutis cuꝫ quadam nigredine additio caloris post tempus pulsus est debilis: ⁊ velox: similiter anhelit⁹ est magnus ⁊ spissus: sitis eque melius sedatur ex attractione aeris frigidi ꝙ ex potu: omnia membra sunt cum rubedine ⁊ maxime facies cũ grauitate ⁊ lassitudine. ¶ Si ex spiritibus naturalibus ⁊ maxime ex fame pulsus est debilis et paruus: ⁊ aliquando durus vrina tincta cum ardore: aliquando destruitur appetitus post famẽ cum eructuatione fetida ⁊ amaritudine oris: et commotio oris stomachi ⁊ grauitas totius corporis ⁊ membroꝝ. ¶ Si ex fluxu ventris est pauca vrina cum multis vigilijs ⁊ siti. pulsus est paruus spissus: ⁊ durus. ¶ Si ex potu vini puri: vrina est multa dolor capitis: obũbratio oculorum grauitas stomachi. ⁊ aliquando vomitus. ¶ Si ex cibis calidis: pulsus est velox. spissus cũ amaritudine oris. sitis cum manifesta calefactione stomachi ⁊ membrorum: vrina est tincta. ¶ Si ex fastidio eructuatio est acetosa fumosa vrina cruda aut aquosa palpebrarum grauitas: inflatio ⁊ grauitas stomachi: ⁊ aliorum nutritiuorũ. ¶ Si ex siti vrina est pauca colorata: ⁊ cum punctura pulsus velox: ⁊ frequens cum debilitate desinat potare rem frigidam fluxibilẽ. ¶ Si ex aliquo contento in stomacho: quod euacuari non possit est grauitas stomachi cũ eructuationibus postꝙ aliquid emittitur aquositatis fastidium ⁊ nausea: oculorum tenebrositas. cõmotio labij inferioris. ⁊ comestio rei lenitiue vt medicine et cibi. ¶ Si a cibo multi nutrimenti grossi ⁊ duri inflammatur stomachus. additur eructuatio vnctuosa cum grauitate membrorum ⁊ cum comedit aduenit somnus cum suffocatione anhelit⁹: ⁊ pigritia ad motum. ¶ Si ex cibo subtili in stomacho est caliditas. eructuatio fumosa: calida: oris amaritudo. vrina est colorata tenuis sepe est dolor capitis in sincipite: ⁊ sic de alijs. ¶ Pronosticatio. Effimera est difficilis cognitionis: et curationis facilis. ⁊ bñ velocis terminationis. q2 nõ transit diem naturalem: ⁊ terminatur per sudorem: vt supra propter tamen malitiam regiminis transit ad secundũ diem ⁊ aliquando vltra. ⁊. iiij. ⁊ efficitur putrida: aut ethica: quod scitur si post statum egritudo nõ commouerit. pulsus fit diuersus. ⁊ vrina indigesta: ⁊ maxime si fe terent egred[a] ex corpore. Item si corpus fit aridũ in tactu timendum est de ethica. non ita negligatur effimera: q2 sepe malas facit egritudines.

¶ Cura igitur perficiatur ne transeat in aliã dispositionem deteriorem. Si sanguis sit in abundantia in egro etate: consuetudine ⁊ alijs particularibus permittentibus fiat flobothomia: ne trãseat in sinocham. si colera abundat suauiter purgetur: ne incidat in causoneꝫ: vtatur insuper cibis facilis digestionis: vt succo ordei et precipue in declinatione harum fe. competit: nisi sint parati ad putridas: vt crapulati. opilati. patientes catarrũ: nisi catarrus esset adustus: q2 tales possent balneari. vt Aui. vniuersaliter dicit. cognita causa contraria causis contrarijs curatur. Si igitur ex vigilia fuerit. iaceat in molli lecto vngantur nares. ⁊ frons cum oleo vio. tepido: vel oleo nenu. fundatur super caput aqua decoctionis camomille: rose: ysopi: et cum cessauerit aliqualiter calor: intret balneum conuenienter. ¶ Si ex mora in sole inũgatur caput ex oleo ro. vio. ⁊ ace. parũ ⁊ renouetur: ⁊ hoc fiat sepius deinde balneetur cum aqua decoctionis ro. vio. et solatri. ¶ Si ex sollicitudine inungatur totum corpus oleo ro. vtatur vino odorifero lymphato in rebus humidis lauetur vt supra. ¶ Si ex labore quiescat: inungantur loca lesa ⁊ precipue spina oleo ro. vio. post feb. balneetur in decoctione ro. ⁊ vio. Cibaria sint facilis digestiõis: dormiat pro posse. ¶ Si ex catarro purgetur cuꝫ turbith aut cum cochijs: aut cum alio conuenienti: comedat pthisanam ordei cum lacte amigdalarũ: bibat brodium cicerum: vel iulep: vel syru. vio. vel de nenufare cum aqua decoctionis liquiritie: iuiubarum: ⁊ passularum. ¶ Si ex lõgo somno fricentur extrema: aspergat̃ facies aqua ro. in estate: ⁊ hyeme cum aniso: fiat clystere lenitiuum: si non assellauerit illa die. in declinatione feb. balneetur in decoctione camomille: ⁊ absynthij.

¶ Si ex ira balneetur pectus cũ sand. rosis: camphora: bibat aquã ro. cum vino de granatis: vtatur lactucis ⁊c. intret balneum. vio. foliorum salicis. ¶ Si ex tristitia. curetur vt supra de solitudine: ⁊ vltra confortetur cor cum odoriferis frigidis. vt sand. ⁊c.

¶ Si ex aere frigido: fricentur extrema: ⁊ totum corpus suauiter cum oleo de spica: vel de aneto intret stuffam siccam vt sudet: postea comedat cibaria digestibilia. ¶ Si ex dimissione balnei: intret balneum consuetum.

¶ Si ex longa mora in balneo. aspergatur corpus aqua quasi frigida: ⁊ epithimetur cor vt supra dormiat pro posse. ¶ Si ex fame: cum incipit laxari: comedat pthisanam frumenti cũ zuc. ⁊ succo granatorum: vel agresta: et si adsit feb. cũ syru. vio. ro. nenufarino paulatim deglutiendo curetur: balneetur vt supra.

¶ Si ex fluxu ventris. vtatur citonijs decoctis in igne: ⁊ lentibus excorticatis cum vitellis ouorum: bibat vinum nigrum cum decoctione sumach: vel aqua cisterne: parum moretur in balneo: ⁊ postea bibat syru. de cito.

¶ Si ex potu vini vomat: pro posse dormiat: postea intret balneum ro. ⁊ sudet. vtatur frigidis: vt aqua frigida cum succo de gra.

¶ Si ex cibis calidis. bibat agrestam: aut oxizacharam cum aqua frigida purgetur cum tamarindis: prunis: ⁊ manna: ⁊ balneetur vt supra.

¶ Si ex siti: bibat aquam frigidam cum syr. ro. vel vi. nenu. aut cũ vino de granatis. vel de agresta: comedat acetosam.

¶ Si ex aliquo contento in stomacho: fiat vomitus: deinde clysterizetur.

¶ Si ex multo nutrimento ⁊c. dormiat ⁊ abstineat a cibo ⁊ potu: vtatur vino odorifero penetratiuo perficiente digestionem.

¶ Si ex cibo subtili: abstineat ab eo: ⁊ vtatur vino de gra. lactucis. ⁊c. ⁊ abstineat a motu: ⁊ intẽtio sit rectificare stomachum.

¶ Si ꝓpter apostema: qd̕ scitur ex antecessione eius: cura est vt in principio flobo. aut purgetur

subtiliter regimen ⁊ non bibat vinum sed succū de granatis cum aqua. pro agresta comedat succum ordei: ⁊ si apostema possit etiā percuti repercutiatur. sicut decet in augmento ⁊ statu vtatur maturatiuis ⁊ resolutiuis sm ꝙ reqrit tale apostema posse resolui: vel alio modo posse terminari infrigidetur aliqualiter via: que est inter cor ⁊ apostema. non tamen sic ꝙ deducatur apostema ad sclyrosim condiantur cibaria cum agresta et vino granatorum.

¶ De quibusdā generalibus ad febres putridas. Ca. ij.

De febre putrida sequitur determinare. Febris putrida fit ex principali vitio humoris: vel humorū putrescentium coarctatorum in membro sic ꝙ non expirant libere: ⁊ tunc calesit ⁊ putresit: ⁊ mittit fumum putridum ad cor: ⁊ fit putrida fe. ¶ Cause huius in genere sunt tres primitiue. vt aer cibus ⁊c. antecedentes: vt humorum multitudo: grossities: eorum viscositas: inanitiones ⁊ resolutiones: vt retentio fumositatum: ⁊ constructio pororum: ⁊ sic de alijs. Et ille due cause vltime sunt potētes ad causandū putredinē. nam retentio fumositatum corrumpentium humores: et dissoluentium sua ebullitione calorem naturalem alterāt cause cōiūcte. vt putredo in feb. ⁊ sicut aquositas in ydropisi: ⁊ materia aggregata in apostemate. Quomodo autem differant iste cause: vt putredo in feb. ⁊c. habetur supra secūda primi. ¶ Et harum putridarum vna est continua alia interpollata: continua fit de materia corrupta et putrefacta in vasis: si extra vasa, interpollata dicitur. ¶ Itē fe. interpollata est triplex. colerica fleg. ⁊ melencolica.

¶ Et continuarum quattuor sunt species secundū ꝙ quattuor sunt humores potentes peccare in venis: ⁊ quia continue sunt molestiores. ideo ab eis inchoandum. ¶ Nota tamen ꝙ tam continua q̄ interpollata. alia est continua simplex. alia continua composita simplex est quando fe. non est cōiuncta cum alia egritudine: vt cū alia fe. Composita tripliciter dicitur. primo quando componitur cum alia specie fe. eiusdem generis vel diuersorum: ⁊ de ista dicetur infra. Secundo quando componitur cum alia egritudine. vt cū hydropisi. aut cum apostemate: ⁊ de illa dictum fuit aliqualiter in fine antecedentis capituli. Tertio ratione materie composite: vt in tertiana nota: ⁊ sic de alijs. ¶ Continua igitur feb. est: que fit de humorib' putrefactis intra venas cōtinue affligens vsq3 ad creticam declinationem. ¶ Et cause huius principaliter sunt tres. putredo continua. effumatio putredinis ad cor: ⁊ defectus nutrimenti. ⁊ corruptio sanguinis: quē nō regit natura: ⁊ ideo eius fumus: seu venenosus effumat ad cor. Et ideo in sinoca: in qua iste cause omnes continuantes cōcurrunt minus est requies. in alijs autem continuis. in quibus due cause tantum cōtinuant: contingit: ꝙ aliqua sit requies: ⁊ hoc colera: flegma: melencolia: altera siue altera qualitate putredinali pungēt causam ex adustione sanguinis calidi ⁊ humidi putrefactis in quibusdā horis plus: ⁊ in quibusdā horis minus. ¶ Et qr continuarū feb. alie sunt simplices: que ex vna tantū materia fiāt in vasis putrescente: vt sinocha. Alie continue sunt: que fiunt ex vna materia putrescente intus tantum ⁊ extra vt emitrithei. Primo premittēdo dicētur de simplicibus quedam vtilia. ¶ Primo considerandus est gradus discrasie feb. eo ꝙ cura curatiua debet esse proportionalis discrasie. vt patet tertio techni. Sed qr in acutis egritudinib' maxime affligitur natura: et laborat intenta valde circa morbi digestionē. ideo dieta tenuis est exhibenda. ne grossis grauetur cibis. In longis vero ⁊ cronicis grossa dieta debet exhiberi: eo ꝙ virt' est conseruanda: etiā poterit digerere: cū a p̄n° non nimium molestetur. In statu vero semper sit subtilis respectu principij: ⁊ q̄to remotior ē status: tanto grossius dietetur in prin°: et econtra. ¶ Virtus etiā egri est consideranda. nam si egritudo erit acutissima. status erit propinquus: et tunc si virtus est fortis stabis cū tenui dieta vsq3 ad statū: vbi vero virtus sit debilis. grossior dieta offeratur vt stet vsq3 ad statum. ¶ Item in accessionib' per tres horas ad minus: vel per plures. si est possibile nihil est dandum: qr tunc corrumpitur cibus in stomacho nisi in casu. in quo non flueret materia ad os stomachi. aut in alio consimili. Similiter in crisi nihil detur.

¶ Consideretur complexio egri. tempus. regio: etas. aer. consuetudo: ⁊ sic de alijs partibus: nam puerilia corpora maiori refectione indigent: iuuenes minori: senes saltē primi quasi min' etas: aer regio calida frequenti indigent refectione: ⁊ econtra si ista sint frigida: qr tunc indigent maiori dieta continua: ⁊ non discreta. ¶ Item cōsueti multum comedere: plus de cibo requirunt: ⁊ si econtra fiat econtra. ideo Hypo. dicit. Et enim etati ⁊ regioni ⁊c. ¶ Flobothomia si cōuenit q̄to citius tanto melius dum egritudo est in p̄n° dum natura nō est debilitata multum ⁊ afflicta post: quartum diem raro flobo. ⁊ cū magna cautela: ⁊ in die non cretico: ⁊ cum sint contraria vt supra etas. tempus ⁊c. qr hoc prohibet flobothomiā precipue si virtus fuerit debilis ⁊ si aliqualiter fuerit fortis et flobothomia sit necessaria valde parum extrahatur de sanguine. Nam preceteris est seruanda virtus: nam si omnia alia indicarent de flobothomia: ⁊ virtus dissentiat: nullo modo fiat et tunc in tali casu fiāt scarificationes. aliquando sudent materie balnei: et vbi ad hoc fieri non possit. cibus minoretur: et assiduet motum et scarificationem: aut fiat purgatio. nō tamen in die cretico: et in interpollatis fiat in die quietis ante tempus accessionis. Si tamen humores furiosi sint in vena currente de membro ad membrū: subito a principio suauiter purgetur: ne materia ad aliquod nobilium membrorum currat.

¶ Item sinthomata in feb. interdum fiunt adeo magna ꝙ cogitur medicus obmissa feb. ipsa repellere. Si igitur cū febre adsit sinthoma quod curam ad se trahat. curetur illico. vt in pleuretico ⁊ sanguineo vtiliter fit flobothomia ad caloris repressionē ⁊ sedationem doloris: ⁊ si ꝯtra. qr sinthoma aliquo modo febri cōtrariatur: et si magis eā intende ad sinthoma non ex toto negligendo febrē. quia frigida negantur in febribus

cum apostemate:⁊ in spleneticis ⁊c. Et etiam in his qui naturaliter habent pectus strictum ma cilentu3:eo ꝙ si ante digestionem detur indura tur pectus ⁊ splen:⁊ percutiet etia3 spiritualia. Sed post digestionẽ materiei sine predictis con cedi potest ꝙ pre nimio calore febris varijs an- gustijs:⁊ nimia siti angustiatur eger. Etiam cau te ante digestionem humorum danda est aqua frigida:si tamen predicta non adsint. tunc cõce- di potest cum 3ucc. aut alio conuenienti. Dolore etiam capitis precedente nihil fiat nisi forte sit maior ꝙ̃ febris.

¶ Custodiatur igitur virtus principalium mẽ- brorum ⁊ aliorum vt flobotomaci splenis et ma tricis ⁊c.

De fe. sanguinea. Capitulũ. iij.

Descendẽdo igitur dico. ꝙ si sanguis in multitudine abũdat ⁊ precipue in spũalibus facit sinochã inflati- uam effimere similem a pñº propor tionaliter. Et dicitur sinocha pu- trida:q̃ alio nomine dicit̃ sinochus q: in hac febre vrina nõ fetet:⁊ pulsus est fortis in putrida autem est ꝑ oppositum ⁊ cause sunt q: cum aliquis consuetus est exercitari:⁊ dimi- sit exercitium aut q: vsus est multipliciter san- guinem aquosum:vt sanguis generatus ex fru- ctibus:⁊ alijs similibus cibis:eo ꝙ talis sãguis cito putrescit ex indebita transpiratione ⁊ tunc generat sinochã putredinalem:q̃ habet tres spe cies:⁊ prima dicit̃ augmastica:⁊ procedit semꝑ augmentando:⁊ semꝑ videtur ꝙ si in augmento q: putrefactio est maior resolutione. ¶ Secun- da dicit̃ epigmastica ab epi. qđ est supra:eo ꝙ in cipit fortiter:⁊ semꝑ diminuitur:⁊ est alijs salu brior:q: resolutio est maior putrefactione.

¶ Tertia est hontena ab homos qđ est vnũ vbi omnia sunt equalia ⁊ videtur tota quasi status eo ꝙ resolꝰo est equalis putrefactioni. ¶ Et si q̃- ratur quare iste species non fiunt in alijs humo ribus. ¶ Respondetur ꝙ tales modi resolutio- nis cum putrefactione non bene reperiuntur in alijs humoribꝰ aut subtilitate materie:aut ecõ- tra scilicet viscositate.

¶ Signa añcedẽtia sunt membroru3 grauitas reflexio spatularum:reflexio venaru3 ⁊ plenitu- do earũ:rubor ⁊ calor ⁊ flagellatio totius.

¶ Signa cõcomitantia sunt aperitio lampada rum ardẽtiũ frenesis:turbatio mentis:tenebro sitas oculorum:plenitudo pulsus. vndositas:nõ tñ cũ multa diuersitate:vt in causonide: dulce- do oris:vrĩa rubicũda spissa in substãtia sine ob umbrata ⁊ liuore. Hec eñ sinochã de solo sãgui- ne significat. Sed si vrina sit ru. magis tenuis in substãtia ꝙ̃ spissa obumbrata ⁊ superius tenuis linẽs:causonẽ sinochidẽ significat. Signa subse quẽtia sunt tumor faciei mollicies totius corpo ris:⁊ aliquando sunt morbilli:⁊ variole:⁊ carbũ culi:⁊ sunt signa valde mala:q̃ consueuerunt in temporibus pestilentialibus aduenire:⁊ h̾ oĩa sunt remissa in sinocha inflatiua:q̃ effimere pro portionatur:vt supra. Differt tñ augmastica ab alijs eo ꝙ venter de die in diem magis constrin gitur:vrina in primis est russa:postea ru. pulsus est spissus inequalis. ¶ Pronosticatio. Si appa rent pustule liuide:aut nigre mortem significãt similiter si in vẽtre auditur sonus:seu rugitus vt timpana:aut tonitrua:q̃ non remouentur ex solutione ventris significat mortem.

¶ Itẽ dicit Aui. lachryme si apparẽt ꝑpter ma- litiam morbi difficultas anhelitus: prefocatio: ⁊ apostematio in vijs anhelitus:⁊ si post somnũ sentiat se grauatũ:similiter h̾ significant mortẽ.

¶ Item si permittat̃ ad causonidẽ:aliqñ ad fre- nesim:aliqñ cum infrigidatione sup̲uenieñte ad litargiriã:operatio etiam velox:vł tarda digestio nis significat crisim breuẽ vel longam : salutem vel mortẽ:relata ad virtutem omnia in oĩ mor- bo. ¶ Ista duo cõuenirent si cupis bene ꝓnosti- cari. ¶ Cura generalis consistet in euacuatione pº:⁊ in alteratione scđm parox. ad alias fe. Cu ra igit̃ sinoche fe. tota consistit ex flo. q̃ debet fie ri vsq3 ad sincopim:si corpꝰ fuerit forte. Ita Gał. 9º de ingenio sanitatis. Sincopis autẽ infrigi dat complexionem fortem ⁊ potus aque frigide qñq3 excusat ab alia infrigidatiõe:multi eñ ab hac fe. hoc modo curantur. ita Aui. caº proprio. Flobotometur de vena media:vł de basilica de xtri brachij si nihil obstet:credo tñ ꝙ melius sit flo. in pluribus vicibꝰ:q: signa fortitudinis vir tutis aliqñ fallunt:⁊ si particulariter non cõsen tiunt de flobotomia :vẽtose intra spatulas si sit crapula:fiat fortis abstinentia:fiãt fricationes ꝯsus extremitates:clysteria ⁊ suppositoria sicut decet:q: illa multum conferunt:⁊ cum crapula sit digesta fiat flobotomia. Mitigetur calor fe- bris cum isto.

¶ ℞. succi granatorum dulciũ. ℥. iij. succi grana ti musi. ℥. ij. aque cocte sine 3ucc. timore flamme aut cu3 modico 3uc. vt magis liuias aut sy. vio. cum aquis aut decoctionibus conuenientibus.

¶ Si vero adsint apostemata vtat̃ ptisana pur- getur cum ista decoctione. ¶ ℞. tamarindorum ℥. ij. prunorum vio. añ. M. j. florum bora. ℥. j. bul liant in sufficienti ꝙ̃titate aque ⁊ in. ℥. v. dissol- uatur. ℥. j. manne vel loco illius cassie. ℥. iiij. suc- ci gra. dulcis. ℥. j. ⁊ sequitur. ℥. j. gra. muzi. Vngã tur frons ⁊ timpora cum oleo vio. vel nenu. vel populeon:vel fiat ibi epithima ex sand. vio. roꝭ. temperatarum cum aqua ro. ⁊ succo semperuiue lauentur manus ⁊ pedes in aqua tepida deco- ctione malua. vio. ro. ⁊ sic de alijs ⁊c.

¶ Cura sinoche putredinalis est:vt flobotome- tur vel ventosetur vt supra:deinde vtatur syru. isto. ¶ ℞. vio. lenti. rostri por. epatice añ. M. j. succi lactu. lib. j. vio. ℥. ij. quatuor seminum frigi dorum:florum nenu. añ. ℥. j. seminum papa. albi lactuce:portu. añ. ℥. ß. iuiubarum sebesten añ. nu me. xij. 3uc. lib. ij. fiat syru. quo vtatur mane ⁊ se- ro cum. ℥. iiij. decoctionis vio. ⁊ prunorum:aro- matizetur cum sand. Deinde purgetur cum ista decoctione mundificante sanguinem.

¶ ℞. florum vio. nenu. añ. ℥. iij. prunoru3 dama sce. numero. xx. quatuor seminum frigidorũ mũ- datorum añ. ℥. j. tamarindorum. ʒ. vj. decoquan- in lib. ß. a que:⁊ in colatura addatur cassie mun- de. ℥. j. ⁊ detur in aurora.

¶ Aut mundificetur cum his que colaturã eua cuant:ita Auicenna prima quarti capitulo de cura huius.

¶ Ideo. ℞. fumiterre. ℥. j. bulliat in. ℥. v. aque:et

in colatura infũdatur mirabolanorum citri. ℥. ß. de mane exprimatur cui addatur. ℥. j. cassie et zuc. parum. hoc enim cõuenit quia mirabolani illi educũt materias colericas fumusterre adu-stum mundificat sanguinem.

¶ Cassia autem reprimit acuitatem sanguinis leniendo enim educit materiam colericaz. Alia etiam mundificantia vt decoctionem capillorũ veneris. misce.

¶ Unctio ad caput ⁊ lotio ad pedes fiant prius fricando crura cum oleo vio. ⁊ hoc confert: quia tunc descendit materia inferius: ⁊ alleuiatur caput. ¶ Epithimetur q̃z cor ⁊ epar cum sanda. al. ⁊ ru. ⁊ oleo ro. ⁊ vio. aqua ro. cum modico cãphore: ⁊ potest addi de rasura cucurbite. Epithima cordis est hoc in forma.

¶ ℞. aque ros. ℥. iiij. aque buglosse. ℥. ij. vbi sit magna flamma: aque nenu. ℥. j. trium san. añ. ℈. ij. croci. ℈. ß. misce ⁊ in eo infundatur pann⁹ scarlatinus: aut scindon de grana ⁊ mamille sinistre applicetur. ¶ Epithima epatis.

¶ ℞. aque endiuie. ℥. iiij. aque solatri: aque nenu. si queris magnam infrigidationẽ añ. ℥. j. aq̃ ro. ℥. iij. sand. ru. spodij añ. ℈. ij. aceti. ℥. j. cum pãno lineo epithimetur ypocundrium dextrum.

¶ Unguentum etiam ex dictis collige.

¶ Si autem materia sit digesta ⁊ incitet sitis: ⁊ non sit qđ prohibeat: bibat quantum potest de aqua clarissima: teneatur in ore aqua psilij: q̃ sic fit: infundatur semen psilij in aqua p noctem: et in mane coletur: ⁊ addatur parum zuc.

¶ Syrupus ad idem.

¶ ℞. aque ro. aque solatri: vini gra. ⁊ cytoniorũ ⁊ camphore parum fiat syru.

¶ Et nota q predicti syr. possunt dari qualibet hora: ⁊ pro potu: ⁊ pro medicina. Et si venter est stipticus: detur cum aqua pluuiali. Si nigra sit lingua cum limositate cum canna: ⁊ addatur et fricetur cum spongia infusa in aqua.

¶ Pro vigiliarum inquietudĩe lauentur pedes in aqua decoctionis malua. viol. capitis papa. lactu. por. aut lac ipsarum ⁊ papa. misce cũ albumine oui. vel cum lacte mulieris cum pãno ⁊ applica fronti. ¶ Si autem caput sit humidũ: sufficiunt sole fomentationes ⁊ fricationes pedũ. Si venter sit stipticus: fiat clystere cõmune: q: hec egritudo iuuatur ex fluxu sanguinis nariũ. Si in die cretico differat fluere in precedentib⁹ signis pronosticis fluxum sanguinis narium p nosticantibus: prouocetur cum spargula: vel cũ setis apri. vel cum sanguinarola. Et si soluta fe. diutius duraret: ligentur extremitates: ⁊ aspgatur facies aqua frigida vel ro. ⁊ sic de alijs.

¶ De causonide. Capitu. iiij.

Causon est fe. continua de colera vl' de flegmate salso putrescente intra venas propinquas cordi. aut ĩ alijs membris propinquis vt ori stomaci: epati: ⁊ pulmoni: ⁊ dicta est a caumate: qđ est incendium ⁊c.

¶ Cause huius patent: q: colera rubea: aut flegma salsum peccantia in quantitate in locis propinquis cordi ⁊c. Et in hoc differt a tertiana cõtinua: quia illa est de materia putrefacta in venis remotis a corde ⁊c.

¶ Signa huius sunt summuz incendium: inflãmatio in toto corpore: inquietudo cum mala intollerantia: ⁊ multis pernecabilius accidẽtib⁹ vt frenesis: instantia vigiliarum: cõtinua sitis: lingua arida ⁊ nigra. Aliquando somnus est profundus: sincopis icteritia: tremor: fluxus: ⁊ aliquando retentio egestionũ adest: pulsus est paruus ⁊ velocissimus. vrina rub. ⁊ subtilis: tamen multipliciter diuersificatur: quia aliqñ est a p̃ncipio cruda propter multitudinem oppilatiõis aliquando tincta propter resolutionem colere: aliquando liuens ⁊ turbata propter multã putrefactionem. Urina tamen in causonide de colatura rubea: communiter est ignea ⁊ tenuis in substãtia. Si ex flegmate salso: vrina tũc est rufa cum substantia declinante ad spissitudinem: q: flegma salsum fit qñ altera ps flegmatis aduritur: ⁊ inficitur colera: ⁊ intensio in calore dat a colera ⁊ substantia a flegmate: ⁊ tũc os est salsum ⁊ pruritus in toto corpore: ⁊ eger aliquãdo est somniculosus: ⁊ breuiter omnia accidentia sunt remissiora q̃ in causone colerico.

¶ Pronosticatio. Hec egritudo est valde breuis ⁊ cum terribilibus accidentibus: ⁊ si omnia sig.a bona apparent in p̃n° morbi liberabitur in die quarta aut infra aliquando. Aliquando autem extendit se vsq3 ad. vij. ⁊ vlterius non prolongatur: q: natura non suffert prolongationem accidentium.

¶ Item a causone habito rigore superueniente solutio fit in 4° affo. ⁊ intelligit de rigore frigido sequente ex fortitudine expulsiue.

¶ Item senibus raro accidit causon: ⁊ si accidit pereunt: sed in iuuenibus ⁊ pueris accidit plurimum: ⁊ in infantibus est leuior ⁊ facilius euacuatur propter humiditatem eorum.

¶ Cura consistit in tribus. s. in cõtrarietate cause morbi temporum ipsius: ⁊ natura accidẽtiuz q: in causa morbi est putrefactio cum forti oppilatione. Primo remoueatur oppilatio longis ⁊ leuibus fricationibus fricando pectus ⁊ latera ⁊ partem magis dolentem cum aceto oleo camomillino: ⁊ aqua ro. Sed circa morbum oportet p° extinguere flammam: ⁊ inducere materiã ad mediocritatem cum huiusmodi.

¶ ℞. vngule cabal. lenti. lact. epatice añ. M. j. succi cucu. cucurbi. melo. indi facta resina. aque endi. ana. ℥. j. sand. alb. ⁊ ru. ana. ʒ. j. seminuz frigidorum mundatorum. se. papaueris albi. ana ʒ. ß. camphore. ℈. ß. cum sufficienti quantitate aque zuc. ⁊ syrupizetur: ⁊ dẽtur. ℥. ij. cuz aqua cõuenienti.

¶ Aliud ad idem.

¶ ℞. succi pomi citri vel citranguli. ℥. quatuor bulliant cum. ℥. ij. de ber. ⁊ cum zuccha. syru. ⁊ in fine decoctionis adde camphore. ℈. ß. vel fac manere in ipso psilium ligatuz in pecia subtili.

¶ Aliqui etiam decoquunt cucurbitam excorticatã ⁊ in partes diminutas in pasta dimissa: et ⁊ succo expresso addunt partem zucch. vl' coclearia duo: syr. ⁊ in omni hora egro tribuatur. hoc enim extinguit calorem ⁊ prouocat somnũ: ⁊ confortat stomacum.

¶ Deinde purgetur cum isto qđ etiã dari potest in p̃n° causonis: ⁊ maxime colici cũ est exiccatio fecum.

¶ ℞.syr.vio.ʒ.tres. mucillaginis psilij.ʒ.ij.aut semi.cytoniorum:aqua decoctionis prunorum aut vio.ʒ.v.Et si vis fortius operari:adde in decoctione tama.ʒ.xj.⁊ in colatu a pdicta.℥.j.cassie:⁊ si fortis fuerit eger infundatur in dicta decoctione mira.citri.ʒ.iij.⁊ plus sm qd tibi videtur cõuenire.Et si ex flegmate salso fuerit.addatur in digestionis de radicibus aperitiuis:vt de brusc.asparago:⁊ similibus in laxatiuo de chebulis.

¶ Syrupus euacuatiuus.qui potest competere vtriqꝫ causoni.¶ ℞.mira.citri.mundatorum ℥.iiij.cheb.℥.ij.terantur zuch.lib.ij.succi maratri lib.j.aq̃ ro.lib.ʒ.fiat syr.de quo datur plus et minus sm tenorem virtutis:⁊ quantitatem materie peccantis.¶ Item sm tempora curetur.si timetur infra quartam paucus vel nullus cibus detur:si virtus tolerare queat:⁊ si non:detur cibus in mane:qꝛ tunc videtur esse aliqualis remissio iuxta conuenientiam particularium.Inter alia igitur sunt micha panis ter in aqua lota cum zuc.succus gra.acetosorum:aut eius syr.qꝛ feruorem reprimit.sitim mitigat:⁊ materiam digerit.ptisana ordei:aqua eius:lac amigd.brodium cicerum:aliq̃n parue pulle alterate cuꝫ lactu.portu.⁊c.aqua frigida cum syr.de papauere aut nenufarino:si nutritiua:sint absqꝫ oppilatione:⁊ interiora sine apostemate.

¶ Si autem natura moueret ad materiam ad frigidiora:sed lente minue ipsaꝫ cum syrupis vt supra aperientibus aperiendo nares.s.venas ipsius omnes si ad stomacum cum vomitu:si ad vias vrinales cum diureticis ⁊ fricationibus circa illas partes:si ad intestina cum clysteribus ⁊ suppositorijs si ad totum corpus cum temperate calidis.Flobothomia nunq̃ fiat:⁊ si sic hoc est de raro contingentibus de ratiõe acuitatis aut opilationis aut aliquorum particularium:vt qꝛ sit carnosus ⁊ sanguie plenus.Ad sitim dolorem capitis:ariditatem lingue:⁊ ad vigilias fiãt que dicta sunt in capitulo supra.Sed quia consueuit frenesis aduenire:ideo si alienare incipiunt radatur caput ⁊ super commissura vsqꝫ ad oculos ponantur petie intincte in succo lactuce solatri aque ro.aceti parum ⁊ sint actu tepida.Si vero alienatio remansit propter incinerationem materie fomentetur caput cum decoctione camomille ⁊ melliloti ordei viola.⁊c.Et si ex vaporibus ascendentibus fricentur extrema ⁊ ligentur dolorose:epithimentur etiam spiritualia:⁊ os stomaci die ⁊ nocte cum puluere sandalorum rosꝫ.papaueris camphore parũ misce cum aqua rosꝫ.vel succo semperuiue:solatri:aut acetose vel endiuie.Camera etiam sit lata cum fenestris septentrionalibus declinans ad frigiditatem:in qua aut fiat cursus aque cũ aliquo instrumento ⁊ spargantur frondes salicum viole ⁊c.Similiter frondes vitium ⁊ quercuum ⁊ sepe mutentur:⁊ breuiter cura huius est cura tertiane continue pure;sed ista alteratiua sint fortiora.

¶ De tertiana continua. Cap.v.

Ertiana continua est illa que fit ex colera putrefacta in venis remotis a corde:⁊ propter hoc differt a causone.ideoqꝫ sinthomata tertiane continue debiliora sunt sinthomatibus causonis.Intensiora tamen sunt maligniora q̃ in tertiana interpollata:⁊ propter hoc non negligatur.

¶ Signa igitur sunt media inter causonẽ ⁊ tertianam interpollatam vnde est dolor capitis cõtinuus sitis continua instantia vigiliarum:constipatio ventris:arefactio lingue cum nigredine vel citrinitate ⁊ tũc est deterior.Sed si apparẽt alba est melior ⁊ non est rigor neqꝫ frigus.Pulsus est velox spissus cuꝫ diuersitate maiori:quia expiratio est maior satis inspiratione.¶ Itẽ vrina citrina tenuis obumbrata in puero tertianã continuam significat.Urina aliquando est intẽsa rubea:vel subruffa cum quadam liuiditate:et est tenuis in substantia.

¶ Cura potest esse eadem cum causone colerico nisi q̃ in tertiana continua minus frigidis expedit vti:⁊ minus tenui dieta.

¶ Ponam tamen aliquid propter ordinare receptas.Auicenne Auicenna dicit q̃ non oportet:q̃ cum fortibus primo' operetur vt curetur:sed cum leuibus.¶ Recepta prima fit.¶ ℞.endiuie scariole:rostri porcini añ.ʒ.j.ʒ.vini granatorum ʒ.iij.zuc.q̃tum sufficit.

¶ Aliud ad idem.¶ ℞.endi.sca.lingue ceruine:capillorum veneris:politrici.adianthos añ.M.j.vio.℥.ij.quatuor semi.frigidorum se.lactu.portulace:scariole añ.℥.ʒ.prunorum dama.xx.zuca.lib.ij.fiat syr.de isto:detur mane:⁊ sero ⁊ in nonis:si expedit.℥.j.ʒ.cum aquis conuenientibus:aut syrupo acetoso:vel detur oxizacchara cum syrupo de prunis.

¶ Solutiuum ad idem.¶ ℞.florũ bora.buglosse añ.℥.j.prunorum dama.x.liquiritie rase:passularum enucleataruꝫ.℥.ʒ.corticum mirabo.citri.ʒ.ʒ.infusorum per noctem in predictis decoctionibus.℥.j.vel minus prout videbitur:fricentur de mane:cui addatur cassie munde.℥.j.electuarij de succo ros.ʒ.j.vel plus si apparet:spice nardi parum:nisi esset malitia epatis.¶ Ubi not.q̃ si cũ hac feb.sint vermes:sicut plurimum contingit in pueris:emplastretur venter cum isto emplastro:quod interficit vermes:⁊ frequẽter mitigat febreꝫ.¶ ℞.farine ordei.℥.j.succi grassule minoris.lib.ʒ.aceti al.℥.j.fiat emplastrum.

¶ Item stude q̃ semper habeat ventrem lenem:vnde clysteria fiant cum decoctione malue:satis hoc enim iuuat ad interficiendum vermes:dicta ⁊ alia accidentia curentur:vt supra de cura causonis:⁊ infra de tertiana.

¶ De febre quotidiana continua. Ca.vj.

Ebris quotidiana continua fit de flegmate putrefacto inter vasa.Fit autẽ vt plurimũ in hyeme ⁊ in oibus quietis:⁊ in regionibus frigidis:⁊ locis humidis ⁊ specialiter in vẽtribus rebus viscosis ⁊ fridis:qꝛ hic coartãt

calorem naturalem in epate: quare multiplicāt
materiam humidam viscosam in nutritiuis ⁊ in
venis: vnde cum natura non euacuat ipsam ma
teriam: putrescit ⁊ facit febrem continuaȝ lētā.
¶ Signa. Primo est absq̧ frigore ⁊ interpolla-
tione. in hora vero flegmatis hoc est circa occa-
sum solis citius affligit facies est tumida infla-
ta. sitis modica aut nulla: nausea destructio ap-
petitus: vomitus flegmaticus: pulsus paruus:
mollis: tardus: ⁊ inequalis: quia quandoq̧ for-
tis: ⁊ quandoq̧ debilis. Expiratio est maior in-
spiratione sistoles: in pulsibus est velocior dya-
stole: lente affligit cum pauca quiete: ideo est lō
gi spacij multū absconsa: ideo lactica ab aliqui-
bus dicitur. Sed qr continue calefacit: corpora
exiccat: nam ex modo afflictionis videtur cōue-
nire cum ethica. ¶ Pulsus est subtilis ⁊ strict⁹
in flegmatica cōtinua est paruus ⁊ mollis cum
quadam latitudine. Item quasi semper est vni⁹
tenoris: ꝙuis post cibum inflammetur eger for-
tius quam ante. Lactica vero in principio no-
ctis siue sumpsit cibum: siue non: semper magis
incipit infestare.
¶ Item vrina in principio spissa discolorata est
cum quadam liuiditate in augmēto ⁊ statu ruf-
fa. ⁊ in ea multum variatur vrina in colore ⁊ sub
stantia. ¶ In ethica vero semper est quasi vni⁹
coloris: ⁊ est in substantia ⁊ colore quasi similis
vrine sani: oleagina tamen in superficie.
¶ Item pellis faciei ⁊ hypocundriorum in ethi
ca densantur: ⁊ est arida. in. lactica nō immo est
mollis absq̧ asperitate. Uerum iste due species
sepe adinuicem componuntur: ⁊ sunt tunc male
coniuncte: ⁊ quasi impossibilis cure: eo ꝙ lacti-
ca ex natura seu materie requirit ex toto contra
rium illius: qđ conueniret ethice pro eius cura.
Dixi supra qđ in febre lactica variatur multum
vrina.
¶ Pro quo notandum ꝙ vrina lactica subtilis
in substantia: pauca in quantitate in principio
quotidiane continue cum alijs malis signis: vt
alienatione in somnietate debilitate appetit⁹
difficili respiratione cuȝ virtute debili mortem
propinquam significat. si vero virtus sit fortis:
significat longitudinem egritudinis.
¶ Si vero vrina sit lactica ⁊ mutetur de subtili
ad mediocrem spissitudinem ⁊ sit multa in quā
titate: apparens in statu vel ante cum alijs bo-
nis signis significat salutem.
¶ Cura. Primo digeratur materia cum syr. ace-
toso composito: aut cum oximelle: aut cum mel-
le ro. cum aquis radicum ⁊ dentur. ℥. ij. pro vice
cum aquis conuenientibus in aurora ⁊ ante ce-
nam: purgetur sepe vsq̧ a principio cum aliquo
ex medicaminibus de turbith superius dictis:
deinde confortetur stomacus cum zuc. ro. ⁊ dya-
rodon abbatis: ⁊ bibat post illud aquam deco-
ctionis ysopi: ⁊ radic. feni. vuarum passarum: et
vtatur a pn° dieta confortante naturam: anteꝙ
virtus debilitetur: bibat vinū albuȝ lymphatū
debile. Et breuiter in cura huius fe. monitio est
primo in confortare stomacum: ne stomacus de
ficiat. qr eius abstinentia significat mortem vt
supra. Secundo attendendum est ad digerēduȝ
et euacuandum materiam cum remedijs: q̄bus
melius fieri potest: vt cum electuarijs confortā-
tibus: ⁊ sic de alijs ꝯueniētib⁹: vbi timeas ꝙ cō
uertatur in ethicem: aut componatur cuȝ ea mi
sce medicamina intendendo plus aut magis in
festantem non negligendo alia.
¶ Confortatur aūt stomacus cum pane infuso
in ace. ⁊ etiam vngantur palme manus ⁊ plante
pedum cum succo menthe: cum quo bulliāt ro.
masticis: cisti parum: ⁊ sic de alijs.

¶ De q̄rtana cōtinua. Ca. vij.

Quartana cōtinua fit de humore me
lencolico coartato ⁊ putrefacto in-
tra venas.
¶ Differt tamen ab interpollatis.
dato ꝙ fiant ab eadem materia: qr
in continua non fit interpollatio:
neq̧ frigus sine rigore ⁊ sine horripilatione: sed
de quarto in quartum ⁊ omni die hora octana
diei magis affligit.
¶ Signa igitur sunt eius caliditas accidētalis
⁊ siccitatis lingue cum asperitate ⁊ siti maiori:
pulsus est apertior ꝙ̄ interpollata: ⁊ magis velox
⁊ spissus vrina est ruffa. aut rubea subtilis plus
spissa.
¶ Cura si vrina fuerit ruffa spissa aut rubea et
alia particularia consentiant. flobotomet: ita
vult Aui. prima quarti cap° de quartana. Conti
nue enim semper conuenit in omni egritudine
flo. q̄ est de materia coniuncta in venis: vel cur-
rens per venas: precipue quando materia pec-
cans non est separata a sanguine ⁊ fiat flo. lata.
¶ Sed nota ꝙ in quartana continua debet me
dicus plus declinare ad infrigidationem ꝙ̄ in
interpollata. in qua plus debet attendere ad sic
citatem. non negligat tamen humectare: qr hu-
mectatio calore quartane obtunditur: ⁊ siccita
tem melencolie destruit.
¶ Intentio igitur in continua est prouocare se-
cessum cum suppositorijs. aut cum medicinis le
nibus: tamen materia digeratur cum syru. facto
ex polipodio: sene lapide lazuli: prunis: centau-
rea ⁊c. decoctio eorum syrupizetur cum zuc. aut
cum alio conuenienti: vt patet supra in p^a parte
de egritudinib⁹ particularibus causatis de me
lēcolia: ⁊ de passionibus splenis. Et post. xj. diē
purgetur cum. ʒ. j. pillularum de lapide lazuli:
aut cum isto infundātur. ℥. ß. mira. indorū in. ℥.
v. decoctionis polipodij: epithimi: lapidis lazu
li. sene: centauree minoris: agarici: clysterizetur
sepe cum isto in aurora: aut in alia hora cōueniē
ti. ¶ ℞. aque decoctionis sicle. ⁊ epithimi lib. j.
olei vio. ℥. iij. salis. ℥. ß vel. ʒ. ij. mellis. ℥. ij.
¶ In cibis aūt ⁊ potibus ⁊ etiam in alijs fiat. vt
dicit infra de cura quartane interpollate: qr idē
est regimen: nisi qr in ista melior ⁊ subtilior req-
ritur consyderatio ꝓpter cōtinuā afflictionem:

¶ De quibusdam vniuersalib⁹ ⁊ de feb. interpollata. Capi. viij.

Interpollata febris est illa: q̄ fit de mā
putrescēte extra venas. ¶ Cāe diuersi
tatis interpollate sūt hūiditates ⁊ re-
pugnātia humoris ad putredinē velo
citas māei: vł tarditas fluētis ad locū putredis
velor vł tarda putrescētiū hūorum cōsumptio.
¶ Interpollatarum fe. alie sunt que fiūt ex vno
solo humore: tamen in vno loco putrefacto fiūt:
composite vero sunt relique febres. ¶ Sed

simplicium quedam fiunt ex colera ⁊ dicunꝭ ter
tiane:quedam ex flegmate ⁊ dicuntur quotidia-
ne:quedam ex melencolia ⁊ dicuntur quartane.
Tertiana sepe fit in iuuenibus colericis macilē
tis estate:⁊ regione calida ⁊ sicca:⁊ sic de alijs.
Quotidiana sepius fit in pueris:vel in senibus
vltimis ⁊ pinguibus ociosis:etiam in hyeme et
regione frigida ⁊ humida ⁊ sic de alijs. Quarta-
na vero frequentius nascitur in primis senibus
⁊ macilentis:⁊ in autumno:⁊ in regione frigida
⁊ sicca:⁊ sic de alijs.

¶ Item interpollatarum feb. alie sunt vere:alie
sunt note. Vere sunt in quibꝰ omnia similia vel
plura conueniunt. Note per oppositum:p̊° de si
milibus interpollatis tam veris ꝙ̄ non veris di
cetur:⁊ p̊° de tertiana vera.

¶ De tertiana vera inter pollata. Cap. ix.

Tertiana vera est feb. trium dierum
tenens ex quid nominis:aut qꝛ co-
lera rub. ab hora tertia diei vsqꝫ ad
nonem durat ⁊ mouetur.

¶ Fit igitur tertiana ex colera ru.
multiplicata extra venas in aliqua
parte corporis:vt in stomaco vel in alia parte
corporis materia moratur:⁊ cause putrefactio-
nis principaliter preualent:qꝛ non antecedēter
sed putresiunt in loco:in quo natura non euēta
tur ⁊ eiꝰ putrefactio expirat ad cor. ⁊ fe. causant
tertianam.

¶ Cause speciales possunt esse plures:vt cibus
calidus:aut distēperatus:aut in nimia quātita
te:aut in pauca cū repitur in ieiunio:qꝛ tunc p-
mutaꝭ in stomaco ⁊ epate ad calidū:⁊ siccū:aut
qꝛ opatio fellis impediꝭ vt nō attrahat coleraꝫ
aut ex aere:aut a rebus calidis aut nimio exerci
tio:aut accn̄tibus anime:vt vigilia ira ⁊ feruore
cōmunitate cordis:⁊ sic de alijs. ⁊ etiaꝫ alia cau
sa nō minima:vꝫ oppilatio poroꝝ cutis:ꝑ quos
opꝫ euaporare calor aliqn̄. aut cōpko radicalis
ad hoc pparat. ¶ Cuius fe. h sunt signa. Inten-
tentio sitis magne:dolor capitis fit cum rigore
sepiꝰ:⁊ tardius cum frigore:rigor em̄ fit ex fumo
sitate calida ⁊ acuta:pūgitiua sensibiliū mēbro
rū:vlꝭ ex nimio acumine colere rū. spasmātis q̄si
interiora:ꝙobrē sane cū spū ad interiora currē-
te infridāꝭ extrema quousqꝫ mā calesiat:cuiꝰ ca
lor ꝑ totū corpꝰ diuidaꝭ. ¶ Incipit igꝭ cū forti
rigore. q̄ assimilaꝭ pūcturis acuū:⁊ est cū pauco
frigore:ita ꝙ spaciū rigoris. ¶ Aliqn̄ accidit vo
mitus colē hora paroxismi ⁊ ante ⁊ post:adest se
pe alienatio ⁊ estuatio:⁊ soluiꝭ vēter ⁊ curaꝭ ꝑ
hoc aut ꝑ vomitū colicū:aut ꝑ sudorē nālē ipsa
fe. in vno paroxis. ⁊ qn̄qꝫ appet cola in oībꝰ istis
mūdificātibꝰ. ¶ Pulsus in statu paroxi. est regu
laris ⁊ velox ⁊ spissus nō multū diuersus:sed in
p̊n° parox. est paruus non omnino spissus ⁊ tar-
dus:nō habens diuersitatem sensibilem. Urina
est subtilis clara inferius obumbrata superiꝰ in
iuuene colerico cum alijs particularibus signis
tertianam veram ⁊ simplicem de colera rub. si-
gnificat. nam causa rubedinis est calor cordis
cum subtilitate:⁊ est siccitas colere:⁊ hic vrina a
p̊n° ypostasim non habet:quia calor impeditus
est super digestionez humoris ⁊c. Et si vrina ru.
subtilis obūbratur in superficie in iuuene fleg-
matico:aut melencolico duas tertianas signifi-
cat:⁊ ita in sene:sed in puero significat tertianā
continuam. Item eius paroxis. nō transit. xij. ho
ras:vel ad plurimum. viij. ⁊ consumitur tota fe
bris semꝑ q̄si in quarto paroxismo:⁊ nūꝙ trāsit
vij. qꝛ sic non esset tertiana vera. Finitur etiam
paroxismus cum sudore subtili manifesto.

¶ Sumuntur igitur signa principaliter a tribꝰ
aut a naturalibus:vt qꝛ iuuenis colericus. ⁊ sic
de alijs:aut nō nālibus vt estas:aut qꝛ comedat
calida ⁊c. ⁊ affligiꝭ. xij. horis:⁊ sic de alijs.

¶ Pronosticatio. Tertiana vera in septem pe-
riodis iudicaꝭ longissima. ¶ Item si videris vri
nam egri intendentem ad rufedinem tinctam:
aut rubedinem claram equalis spissitudinis:de
inde videris morari quin veniat in ea nubes al
ba natās in summo eius:aut pēdens in medio:
⁊ nō sciueris tunc iudicare:ꝙ hec sit tertiana pu
ra:⁊ ꝙ nō transit quartum periodū alijs signis
ꝯsyderatis quin finiatur in consortium medico
rū non debes poni.

¶ Item si vrina fuerit multum citrina ⁊ nō ap-
pareat in p̊° periodo nubes in medio nec in sum
mo:ꝑnosticari debes ꝙ hec ꝓlongabit vsqꝫ in
vij. ⁊ sic de alijs. ¶ Cura cōsistit p̊° circa ꝯdigōnē
Secūdo circa eūationē. Tertio circa remotionē
discrasie febris. Quarto circa remotionē accidē
tiū. Quinto circa regimen sex rerum non natu-
ralium. ¶ Circa primum fit syrupus.

¶ ℞. syr. ace. ℥. ij. syr. vi. ℥. ss. misce cum aquis cō-
uenientibus aromatizetur cum pul. san. ru. ⁊ de
tur in tribus vicibus. Primus datur ad aperiē-
dū oppilationem. Secundꝰ ad alterandum ma
teriam ⁊ laxandum. conuenit in p̊n° syr. ace. non
tn̄ est multū vsualis. ¶ Syrupus iste sic fit.

¶ ℞. endi. nouelle:sca. ro. por. vtriusqꝫ epatice
summitatuꝫ papaue an̄. M. j. quatuor semi. fri.
mūdatorum an̄. ℥. j. san. vtriusqꝫ an̄. ʒ. j. ace. al. vi.
gr. an̄. ℥. j. florum vio. nenuf. an̄. ℥. ss. zuc. albi. li. j.
fiat syru. de isto.

¶ Pro delicatis fiat iste syru. ¶ ℞. aque cucur.
aque endi. an̄. ℥. ij. aque nenu. ℥. j. ss. vini gra. ace.
an̄. ℥. j. zuc. quantum sufficit:⁊ in isto sufficit so-
la dispumatio absqꝫ vlla clarificatione.

¶ Syru. etiam vsualis simplex competit. Et si q̄
ris aliqualem confortationem cordis ⁊ vnionē:
vꝫ syr. ro. vel de aceto citri. ꝓ parte vel iulep ro.
⁊ sic de alijs multis:de suc. ace. syru. de agre.

¶ Syru. Gentilis de fulgineo.

¶ ℞. endi. noue non lote:hec enim infrigidat ⁊
leniter aperit. sit noua. ne moueat antiquitate
non lota. si queris aperitionem. qꝛ per lotionem
abluuntur partes subtiles aperitiue lactu. con-
uenit propter idem potus. cuius est linire:alte-
rare. ⁊ lubricare. sca. cuius est alterare lentigi-
nes aque currentis propter idem ro. por. ꝓpter
idem. capillorum veneris propter lenitatis ap-
tionem ⁊ alterationem ana. M. j. quatuor semi.
communium frigidorum minorum. s. endi. sca.
lact. portu. propter idem an̄. ℥. ss. spo. ʒ. j. propter
confortare epar. florum bor. vio. nenu. an̄. ℥. ss. se.
papa. al. colatura horum decoc. syrupizetur cuꝫ
li. j. ss. vel. ij. zuc. Dosis est pro vice. ℥. j. ss. cū. ℥. iij.
aque endi. ⁊ cum. ℥. ij. aque cap. vene. ⁊ si placet
℥. j. aque lingue bouis.

¶ Digesta materia transeundum ad secundum

⁊ primo purgetur cum ista decoctione que euacuat materiam leniendo.

¶ ℞.vio.℥.iij.pru.da.xij.fol.bor.nenu. quatuor semi.frigidorum mundatorum ana.℥.j.tama.ʒ.vj.⁊in.℥.v.decoctiōis distemperetur.℥.j.cassie pinguis:⁊ detur in aurora:⁊ hec cassia euacuat coleram ⁊ flegma.

¶ Ex hoc tamen non inconuenit:quia semꝑ in hac feb.agitatur aliquid flegmatis:⁊ non ponā tur mirabola.quia vt dixit Auicenna capitulo de cura tertiane.Et non auscultes sermonē eius qui concedit in principio solutiua fortia:vt mirabolanos.⁊ his similia.Dicit tamen Rasis qꝺ in estate ⁊ tempore valde calido debet dari dicta decoctio in principio noctis:vnde post tertium aut quartum:vel quintum non inuenit dare mirabo.citrinorum.⁊ ideo aliqui dant cum sero lactis caprini.Potest etiam purgari cum.ʒ.iij.Uel ℞.elec.de succo ro.faciendo bolum cum zuccharo rubeo aut albo vt in decoctione antedicta.

¶ De flobotomia dicit Auicenna capitulo eodē Et si est possibile vt flobotomes:fiat flobo.vsqꝫ ad tres periodos:⁊ marie si materia sit furiosa. Unde dicit Auicenna ꝙ si virtus fuerit fortis et vrina est rubea grossa non citrina ignea:ex qua timeatur propter flobotomiam est res magis cōueniens.Flobotometur igitur tunc de basilica: deinde post flobotomiam facit sequi solutionē ventris subtilem.

¶ Clystere conueniens est duplex:lenitiuum et mordicatiuum.primum primo competens.

¶ ℞.summitatum mal.vel bism.M.iij.radic.lilij albi.aut etiam yreos ana.℥.ʒ.iuiu.sebe.añ.℥.j.olei vi.℥.iiij.fiat clystere.scd̄m fit hoc.

¶ ℞.succi ficle:vio.añ.℥.iij bau.siue salisgemme.℈.ij.cum aqua ordei fiat clystere. Euacuata materia transeas ad tertium: valet ad remotionem discrasie:⁊ hoc fit cum infrigidantibus intus ⁊ extra.

¶ Per intra dicit Auicenna quod post paroxismum vtendum est aqua ordei:⁊ omni die zucch. vio.⁊ misce cum aqua de nenu.aut cum aqua frigida.In vesperis sumat de isto.

¶ ℞.zucchari rosati triasandalorum.ana ℥.iij.misce.

¶ Tempore vero paroxismi sumat syr.violatuꝫ aut rosatum cum aqua fontis bullita ⁊ infrigidata.Et vbi patiens desyderet aquam:dum nō sit impediēs vt apostema:aut aliud:vt supra capitulo de causone:detur quantum potest sumere vna vice.Nam dicit Galenus se vidisse multos curari.

¶ Ab extra diuersa possunt applicari. Nam si materia in spiritualibus sit:qꝺ scitur ex siti maxima:que potu mitigari non potest epithima cordis suprapositum conuenit.

¶ Si in stomaco qꝺ scitur ex amaritudine oris nausea:vomitu:prouocetur vomitus cum decoctione semi.attripli.⁊ asse cum syrupo aceto.⁊ si non sustinet vomitum.purgetur cum pᵒ solutiuo supra descripto.

¶ Si vero sit in epate vel chisti fellis.quod scitur.quia vrina est valde rubea aliquantuluꝫ accedens ad spissitudinem calidior ⁊ acutior.euacuetur mā cuꝫ reubar. infuso in.℥.v.aque deco. communis.vel cum.ʒ.j.pillularuꝫ aggregatiuarum siue de reubar.

¶ Alteretur epar cum epithimate infrigidatiuo cōmuni supra in capitulo de causone descripto.⁊ proprie cum morsu dyaboli.qui a proprietate curat tertianam epaticam.Ungatur continue spina cum vnguento Gal.confortatiuo aut cum alio frigidiori. aut humidiori prout tibi videbitur.

¶ Quantum ad quartuꝫ.quod erat remotio accidentium.scire debes ꝙ accidentia consequentia sunt multa ⁊ diuersa sicut.s. vigilia:dolor capitis frenesis:vel alienatio:sincopis fluxus ventris:ycteritia vel adustio:denigratio lingue:postulatio:⁊ fixura labiorum:⁊ potest addi rigor ⁊ frigiditas.que fiunt in principijs paroxis.sudor vomitus:⁊ casus appetitus:vel debilitas:fluxus sanguinis narium :profunditas somni: vel stupor.

¶ Sed quomodo hec accidentia curētur satis patet ex predictis in prima parte:⁊ partiꝫ supra s.de siti si non sit qꝺ prohibeat:demus de aqua ordeacea:vel de frigida.

¶ Item tamarindi masticati ⁊ in ore retenti sitim mitigant.

¶ Item grana granatorum:⁊ si sit tussis granatum dulce:⁊ aqua endiuie:sed cum febre cum calore magno epatis sine apostemate aqua solatri quando cum apostemate interiori:sed aqua nenufaris plus cum febre pestilentiali:sed aqua plantaginis plus, cum abominatione stomaci caliditate ⁊ fluxu ventris.Si isto modo fit colera prassina:vel eruginosa:vel cristallus ⁊ cāphora cum mucilagine psilij facta in aqua ro. Item ⁊ zuccharum rosatum violatum cum cassia mūda ⁊ mucilagine psilij: seminis cytoniorum vel prunorum.

¶ Potest fieri confectio:que sitim mitigat:ventrem laxat ⁊ pectus lenit:⁊ potest dari in omni etate consumptis ⁊ pregnātibus:licet sit nigra: non abominetur tñ:vel ponatur aliquid quod eius nigredinem remoueat.

¶ De vigilijs satis patet:similiter ⁊ de dolore capitis:vnde dicitur ꝙ succus berbene fronti appositus ⁊ illinitus tollit dolorem capitis a causa calida.Et si frigida vt in flegmatica febre vel melencolica betonica saluia.camomilla ros.pre ceteris valent in frenesi non vera:si sit ex cōmotione antecedente:si natura nihil fiat:Si nō valent:clystere attractiuum ligatio extremitatuꝫ: ⁊ fricatio earum:linitio frontis ⁊ timporū cum succo papaueris lactuce:semperuiue aque ros. cum lacte mulieris:aceti parū ⁊ sic de alijs.

¶ De sincopi dicetur intra capitulo de febre sincopali.

¶ De fluxu ventris satis patet in prima parte.

¶ Notandum tñ ꝙ in fluxu colerico valet decoctio sumach cū cibis.Itē grana granatorum:et vuarum passarū si puluerizentur.Dosis.ʒ.j. vel ij.expertum est ꝙ curat dissinteriam colericam vel epaticam. ¶ Confectio ad idem.

¶ ℞.dyadragāti:triasandali.zucchari ros.veteris añ.℥.j.spodij.ʒ.ij.camphore parum confice.

¶ Item tormentilla:coriandruꝫ:⁊ sanguinaria siue in puluere:siue in decoctione mixta: siue ꝑ se stringunt omnem fluxum curabilem.

¶ Item in constipatis ventris fiat clystere commune de malua vio. mercu.oleo communi:furfure ⁊ modico salis:⁊ si vis facere mordicationē:

ponatur mel: et si bene mordicatiuum facere volueris: ponatur de centaurea: abrotano: et absinthio: si mitigatiuum addatur de camomilla ⁊ aneto: si prouocatiuum vrine: mentastrum. calamentum: ⁊ arthemisia: si carminatiuum ventositatis: rutha: semen aneti ⁊c. si attractiuum a capite ⁊ stomaco. addatur vera. galie. ℥. j. Si vis purgare coleram ade cassiam. si flegma adde agaricum. si melencoliam: sene. Si a renibus in causa frigida. ponatur benedicta: si a causa calida: ponatur electuarium de succo ros. si consolidatiuum: vtramque plantaginem ⁊ bursam pastoris si mitigatiuum ⁊ lenitiuum. adde oleum violarum. si nutritiuum quando quis non potest comedere nec bibere vt in squinantia. mundifica intestina a fecibus deinde per clysteria immittantur bona brodia. vt gallinarum ⁊c.

¶ De icteritia patet supra.

¶ Super adustione lingue. que remouent sitim valent in hoc. Candi etiam valent in omni siccitate tali: ⁊ aqua calida cum aceto valet in denigratione lingue.

¶ Contra vlceratione oris ⁊ lingue ⁊ labiorum. que si aduenit post signa digestionis. est bonum signum. Valet dragagantum cum rosis liniendo vlcera ⁊ pustulas. ⁊ ita oleum amigdalarum dulcium. mel autem rosa. mundificat labia vlcerata sed zuccharum rosatum plus valet in lingua excoriata. deinde puluis boli armeni.

¶ Circa vomitum si adueniat in principio paroxismi. vel post signa digestionis: ⁊ maxime si esset a colera prassina. vel eruginosa non restringatur. Sed in alijs casibus potest restringi confortando stomacum cum isto communi.

¶ ℞. mente absynthij. rosa. panis assi fortiter ⁊ aceto aspersi an. M. j. Et si vis fortius operari adde de mastice olibano ⁊ zedoaria: ⁊ si causa est frigida de calamo aromatico: si causa calida de corallo ⁊ sandalis. Ex his etiam potest fieri vnguentum cum oleo rosa. de citonijs ⁊ cera. Ad extra odoret mentham cum pane asso aceto asperso. Item ligentur ⁊ fricentur extremitates et sic de alijs.

¶ Circa casum appetitus caueant que destruunt appetitum vt crocus: sed de puluere calamenti cum succo menthe fiat salsamentum: quo vtatur in causa frigida ⁊ in calida cum nuce muscata ⁊ aggresta.

¶ Circa sudorem si superfluat: extinguatur flabello sepe super egrum: non abstergatur sudor: quia aperiendo poros maiorem sudorem prouocat. Expertum est quod inuoluatur eger in linteamine madefacto aqua frigida: in qua sit de puluere myrtillorum ⁊ rosa. ⁊ foliorum quercuum.

¶ Si autem vis sudorem prouocare: aperi poros cum oleo tepido de camomilla: aut vino albo fricando: ⁊ tunc cooperiatur bene patiens ⁊ dormiat. Aut.

¶ ℞. sem. lini bethonice: folio. lauri: ebuli: maiorane: hedere terrestris: paritarie: ⁊ vas ligneum repletum istis herbis ponatur ad plantas pedum ⁊ cooperiatur solum corpus: ⁊ anhelitum retineat sub pannis ⁊ sudabit. Aut impleantur vesice aqua calida vel spongie expresse: ⁊ hypocundrijs approximentur: bibat etiam aliquod subtile actu calidum.

¶ De fluxu sanguinis narium patet supra.

¶ Circa profunditatem somni ⁊ stuporem fricentur extremitates et ligentur ⁊ trahantur capilli ⁊ aures ⁊c. forte clamando fiant ventosationes in spatulis: clisteria mordicatiua: ferida naribus applicentur: vt supra de prefocatione matricis: deinde approxima sternutatoria ⁊c.

¶ Experimentum cor vel oculi philomene sub ceruicali positi non permittunt dormire: sed fel leporis cum vino bibitum dormire facit ⁊ oppositum destruit.

¶ Circa regimen sex rerum non naturalium multa possunt dici: sed quia secundum diuersitatem fecum oportet ita diuersificare: ideo de ipsis in capitulis earum dicetur.

¶ Unum tamen notatur quod semper ante paroxismum debet cibari eger saltem per quatuor vel quinque horas ante: ⁊ quanto leuius tanto melius: solum quod virtus non deficiat: et si aliter fiat addit in malitiam maximam: et paroxismi longitudinem.

¶ De tertiana nota. Cap. x.

Tertiana nota est. que secundum aliquos dicitur. adulterina siue bastarda. Fit enim ex materia composita ex colera ⁊ flegmate grosso vel subtili in stomacho vel in alia parte corporis extra venas in loco: vbi cause putrefactionis valent. Nam si flegma grossum admiscetur colere: fit colera vitellina: si subtile aquosum citrina et alia colera. que dicitur prassina. que generatur ex vitellina per adustionem secundum Auicennam sed secundum Gal. prassina eruginosa seu zinaria potest generari ⁊ per adustionem et per admixtionem melencolie cibis calidis valde in stomacho calido: ⁊ de istis non fit feb. vt dicit Isaac. Sed Auer. secundo colliget asserit quod sic: sed est mortalis: ideo de his non fit febris salubris: ⁊ sic saluetur vterque.

¶ Tertiana igitur nota fit sepe ex colera citrina: vel vitellina: raro ex prassina: et rarissime ex eruginosa.

¶ Sed queritur quare continua affligit omni die: ⁊ interposita de tertio in tertium.

¶ Respondetur quod materia putrefacta extra venas non retinetur in loco ita calido: nec fit tanta conculcatio: quin prohibeatur materiam putrefactam tempore paroxismi resolui totaliter.

¶ Sed quare aduenit secundus paroxismus: hoc est ex aliqua caliditate extranea in loco putrefactionis derelicta forte cum aliquo cineritio materie antecedentis paroxismi. Sed quia sanguis putrefit continue ⁊ colera de tertio in tertium. Ratio est: quia sanguis in se habet ambas causas putrefactionis scilicet caliditatem ⁊ humiditatem: ⁊ nunquam extra venas reperitur ideo in continua putrefactione consistit absque regimine. sed in flegmate est multa humiditas. que est potissima causa ad putrefactionem: ideo est quasi in continua putredine. quia multam affinitatem habet cum sanguine nam conuertitur in sanguinem tempore necessitatis, sed quia est extra venas. ⁊ cum hoc est frigi-

dum: impeditur sua continua putrefactio: et in-
terpollat horis sex: ⁊ affligit horis .xviij.

¶ Colera vero est sic priuata humiditate: et sic
extra venas: q̃uis habeat caliditatem iuuan-
tem ad putrefactionem: attamen tardat suam
putrefactionē per horas .xxxvj. ⁊ affligit per ho-
ras .xij. ad plus. ¶ Melencolia vero est sic ex-
tra venas: ⁊ pauca respectu aliorum humorum:
⁊ cum hoc habet frigiditatem ⁊ siccitatem con-
trariantes putredini: igitur quiescit per horas
xlviij. ⁊ affligit per horas .xxiiij. Alia ratio est qꝛ
mouentur sic formaliter: sicut magnes attrahit
ferrum: ⁊ scamonea coleram ⁊c.

¶ Signa tertiane note sunt fere eadem cum si-
gnis tertiane pure: differũt tamen in aliquibus
quia in ista ſm plurimum paroxismi extēdũtur
vltra horas .xij. frigus est maiꝰ rigore: tardatur
eius accessio longius durat: non est in ea tanta
siccitas. nec cauma quemadmodum in pura: nõ
eradicatur cum sudore copioso: lingua nõ est sic
aspersa nigra vel citrina sicut in pura. Siẜr no-
cetur mãifeste ex potu aque frigide: similiter do
lor ⁊ grauitas capitis: ⁊ tersio in ventre maior q̃
in pura: ⁊ sepe prolongatur paroxismus vsq̃ ad
horas .xxx. ⁊ plus ⁊ ſm qđ prolongatur vltra ho-
ras .xij. elongatur plus a tertiana pura: tũc par
ticipat plus de flegmate: ⁊ econtra minus.

¶ Item vrina citrina non intensa per totum te
nuis vel mediocris accedens ad tenuitatē ex co
lera citrina fe. significat.

¶ Urina autem subcitrina remissa mediocriter
tenuis magis accedens ad tenuitatem in super
ficie minus tenuis tertianã ex colera vitellina
significat. ¶ Item pulsus non est multum velox
spissus respectu vere tertiane. ¶ Differt etiã ex
parte modi paroxismandi: qꝛ in tertiana vera ꝑ
mus periodus est debilis. secundus est fortior.
tertius est fortissimus. quartus in vltimo: ⁊ est
status ⁊ nequissima accidentia. quintus autem
incipit declinare: ⁊ .vj. plus .vij. est modicus aut
nullus. Hoc autem non cõtingit in tertiana no-
ta ⁊c. ¶ Cura est vt prius fiat clystere lene omni
die: aut suppositoriũ: et sumat oĩ die in aurora.
℥ ß. oximellis cõpositi: ⁊ mellis ro. vel syrupi ace
tosi cõpositi: vel de bizantijs cum aqua decoctio
nis prunorũ: radicũ petrosillij: ⁊ feniculi. ¶ Sy-
rupus in forma. ¶ ℞. bru. aspera. graminis. añ.
℥ ß. endi. non lote nouelle: scariole: rostri por.
vtriusq̃ epa. scolop. summitatũ lupuli añ. M. j.
quattuor seminum frigidorum maiorũ. ℥ j. liqui
ritie: vuarũ passularũ mũdatarũ añ. ℥ ß. florum
bor. vj. bug. añ. ℥ j. aceti al. ℥ j ß. ros. ℥ ij. zuc. al.
q̃tum sufficit vt lib. j. ⁊ fiat syrupus. ¶ Alius ad
idem pro debilitate vel pro delicatis. ¶ ℞. ra.
bru. asperagi graminis añ. ℥ j ß. aque endi. ℥ iiij.
aque nenupharis: aque capi. vene. ℥ vj. ace. al. ℥
j ß. zuc. al. lib. j. Uel sic. ¶ ℞. orizac. cõposite: sy-
ru. de endi. añ. ℥ j ß. Dos: eius est. ℥ j ß. cũ aquis
cõuenientibus: vt endi. fe. bug. capil. ven. ⁊c.

¶ Introducatur vomitus ante cenam cũ aqua
decoctionis añ. ⁊ seminis attriplicis ⁊ oxi. cõpo
sito actu calido. ¶ Et cõsidera istud: quod vomit
qꝛ si sit citrinus clarus purus generatur in epe. si
alterius coloris vt suc. por. ⁊ erugo eris sit in sto-
ma: si fex sit alba ꝓuenit a chili. si eger sit coleri-
cus sit a tota cõplexione. Materia digesta purge
tur: nõ expectes tñ vltimã digestionē: qꝛ oportet

pluries purgare. ¶ ℞. flor. bora. bug. añ. ℥ j. pru
norũ da. xij. liqui. ra. pass. mũdatarũ añ. ℥ ß. zinz.
al. ℈ j. aga. ele. ʒ ij. corticũ mira. ci. che. infu. ꝑ no
ctem de mane exprimant ⁊ ℥ v. colat. addantur.
ʒ ij. elec. de suc. ro. ⁊ detur in aurora. Uel sic.

¶ ℞. turbith gum. ⁊ mundi. ʒ ß. dya. gr. ij. vel. iij.
pul. ⁊ incorpo. cum me. r. ⁊ detur sic: aut dist. cum
aqua or. detur vt supra: aut cum isto.

¶ ℞. turbith gum. vt supra. ℈ j. dya. zinzi. añ. ℈
ß. vel minus si apparet dyadraganti frigidi. ℈ j.
zuc. albi. ʒ j. pulue. ⁊ incor. cum modico syru. vi.
in formã nu. fiat bolus ⁊ deauretur. Aut purge-
tur cum turbith ⁊ aqua deco. prunorũ: ysopi: aut
cum. ʒ ij. dyarob cum turbith. aut cum. ʒ j. pillu
larum aggregatiuarũ Me. et sic de alijs solutis.

¶ Nota tamen vnum q̃ si colera superet in cor-
pore multiplica in solutiuis: que colerã purgat.
⁊ ecõtra si flegma. ⁊ si equaliter procede cũ medi
cina: que purget ambo equaliter. tamen in prin
cipio melius poterit purgari colera q̃ flegma:
quia habilior ad motũ. ¶ Sumatur sepe in die de
confectione ista.

¶ ℞. dyarodon abbatis: triasandali añ. ℥ iiij. ⁊
bibat post illud vinum grana. cum aqua deco-
ctionis ysopi: prunorum. vel liquiritie mixtum.
Et simul cum prolõgatur loco istorum sumat ro
satam nouellã: aut aliud tale. qꝛ magis destruit
materiã frigidam. ⁊ stomachum confortat ⁊ ap-
petitum. Ungatur stomachus sepe cum oleo de
mastice: ⁊ de citonijs: ⁊ ros. ⁊ aceti parum. ¶ Cly
sterizetur sepe nisi per se semel. aut bis assellaue
rit: ⁊ continuentur clysteria lenia vt hoc.

¶ ℞. ysopi: foliorum sicle añ. M. j. carthami mũ
dati: sebesten. aña. ʒ j. turbith gumosi. ʒ j. vel. ij.
prout tibi videbitur. florum camomille: viol. an
na. ℥ ß. olei ozimi. ℥ iij. baurach. ʒ j. cassie. ℥ j.
fiat clystere.

¶ Si virtus esset debilis exhibe carnes hedi. et
pullorum alteratas cum lactucis ⁊ borach. ⁊ con
diantur cum agresta ⁊ cum puluere cannelle. bi-
bat vinum clarum mixtum cum aqua.

¶ Si autem inꝰ principio feb. vsq̃ ad duas vel
tres dies habitudo sit carnosa: ⁊ vene sint plene
⁊ sic de alijs. flobothometur. quia alleuiat egrũ:
et materiam antecedentem minuit. Et si nullo
modo sumere vellet de solutiuis dictis: purge-
tur cum isto syrupo solutiuo.

¶ ℞. mira. citri. ℥ j ß. sene. ℥ ß. polipodij. ʒ ij. se-
minum lactuce endiuie ro. aña. ʒ ij. coque in li-
bram. j. aque donec redeat ad lib. ß. deinde adde
zuc. ℥ iij. syru. ⁊ in fine decoctionis addatur sca-
monee suspēse cum filo. ʒ ß. dentur. ℥ ij. pro vice.

¶ Digesta materia plus vel minus prout ope-
rãti videbitur. ⁊ illud plus resistit colerica gros-
sa. Aliud ad idem pro delicatis datur de tertio
in tertium.

¶ ℞. viol. florum boraginis. ⁊ buglosse aña. ℥ j.
prunorum. xx. mirab. citrinorum. ℥ ij. chebulo-
rum. ℥ j. sene. ℥ ß. seminis endiuie. ʒ iij. reubar-
bari electi. ʒ ij. decoquantur omnia preter mira.
et reubarbarum. qui debent poni in colatura et
stare per diem et cum syru. deponitur ab igne. li-
getur dyagri. in pecia plus et minus consideran
do virtutem ⁊ q̃titatem materie peccantis. Su
mat etiam omni die inꝰ aurora vnum trociscum
de rosis: vel de stella cum syrupo de rosis. ⁊ aqua
decoctionis ysopi. ⁊ pas.

¶ Ad prohibendum autem paroxismum febris tertiane: vnge pulsus brachiorum ⁊ tympoꝝ pa rum ante accessionē cū succo pedis columbini.
¶ Emplastrum ad idem siue epithima.
¶ Rx. san. vtriusq3. ʒ.ss. ros. viol'. añ. ʒ. j. 5. farine ordei. ℥. j. alo. ℥. ss. confice cum succo absinthij et solatri: ⁊ aceti paꝝ suppone epati añ accessionē.
¶ Contra tertianam puerorum.
¶ Rx. succi plantaginis semperuiue: solatri: ru the añ. misce cum farina ordei non cribrata: ⁊ cū albuminibus ouorum fiat emplastrum stō.

¶ De duplici tertiana. Cap. xj.

Duplex tertiana est fe. de colera pura vel non pura singulis dieb' affligens propter materiaʒ in diuersis locis putrefactaʒ. Et differt a quotidiana: q2 in duplici tertiana paroxismus est fortior de tertio i tertium. In quotidiana non intenduntur paroxismi notabiliter: q2 flegma omni die facit paroxismum suum: ⁊ mouetur equaliter ratione sue essentie ⁊ mot' corporis supercelestis. Colera autem ex natura sua mouetur de tertio in tertiuʒ.
¶ Et nota q̄ refert dicere duas tertianas ⁊ duplicem tertianam. Naʒ in hoc differunt quia in duplici tertiana colera facit paroxismum omni die tertia ⁊ die interpellatiōis facit paroxismū solum ratione quantitatis materie loci. In duabus autem tertianis colera facit duos paroxismos omni die tertia: q2 vterq3 motus paroxismalis est a motu corporis supercelestis.
¶ Duplex igitur tertiana pura fit de colera naturali rub. vera in diuersis locis extra vasa putrefacta: ⁊ differt a simplici propter diuturniorem afflictionem: quia eger singulis diebus affligitur. ¶ Urina est rub. aut subru. cum substātia mediocriter tenui ⁊ grosso circulo obumbrata superius. ¶ Item vrina citrina ⁊ subcitrina obumbrata ⁊ confusa in substantia in sene f'm duplicem tertianam significat.
¶ Curatur autem vt simplex tertiana. ¶ Tertiana nota duplex etiam affligit singulis dieb' ⁊ vrina turbatur ⁊ obumbratur superius: et ita de alijs signis proportionatis tertiane note. Curatur aūt sicut tertiana non nota ⁊c.

¶ De febre quotidiana. Ca. xij

Quotidiana est fe. de flāte extra venas putrescente gñata quotidie affligens: habens duodecim horas in summo labore ⁊ sex in falsa quiete: ⁊ sex in v̄a q̄e te: ⁊ fit de flāte naturali: vel vitreo insipido.
¶ Cā huius est omne illō qō gñat humores flāticos in nimia quantitate: sicut cibus ⁊ pot' flāti sicut pisces: fructus: herbe frigide: cibaria de pasta: lacticinia: repletio nauseatiua: inordinata cōestio crudi. sup indigesta cibaria cruda pinguia ⁊ viscosa fetida vt alec exsiccatuʒ: et alij pisces fetidi: somnus: ociū: opilatio. Nā flā viscosum dupl'r ledit. s. pꝑter suuʒ frigus ⁊ ratiōe sue grossitiei ⁊ viscositatis opilantis. ¶ Item potare sepe inter prandium ⁊ cenam ⁊ statim post cibum cōiter: aut fortiter moueri vel equitare vel dormire. Libenter venit in hyeme in sene ⁊ i puero flegmaticis: piscatoribus mulieribus ⁊ habētibus eructuationes acetosas aut catarrum descēdenteʒ ad stomacū. Et diuiditur in quotidianam veram: ⁊ hec fit de flegmate nāli aqueo insipido: ⁊ in quotidianam non veram seu notam: ⁊ hec fit de diuersis speciebus flātis non naturalis. Nam quedā fit de flāte dulci: ⁊ hec est ꝑpinquior quotidiane vere: tñ est breuior: q2 cum minori frigiditate in prin° paroxismi: q̄dā est flāte salso putrefacto extra venas: ⁊ in locis etiaʒ motis a corde ⁊ est cū pruritu ⁊ siti magna: quedaʒ est de flegmate acetoso: vbi est pars melencolie ⁊ est valde longa cum appetitu canino ⁊ acetositate sicut in alia est salsedo: quedam de vitreo grossissimo: sicut vitrum liquefactum qō est purum: ⁊ ideo apparet subtile: ⁊ esse ibi dolor colicus sepe communicans.
¶ Item diuiditur ex parte tp̄is aut horaꝝ: q2 q̄dam est hyemalis ⁊ quedam vernalis ⁊c. ¶ Itē alia diurna alia nocturna. Prima q̄ñ paroxismi accidunt in die ⁊ typus in nocte. In secunda fit econtra. ¶ Signa primo sumuntur a re nāli: q2 vt p'lm accidit frigidis ⁊ humidis: vt decrepitis pueris mulieribus ⁊ sic de alijs. A non naturali q2 vt p'lm venit in hyeme i aere nubiloso: ⁊ sic de alijs. A re p̄ter nām' vt q2 in prin°, venit typus cum magno frigore sine siti: corpus nō pfecte mundificatur a paroxismo pꝑter māe adherentiam viscositatem ⁊ grossitiem: ⁊ ideo est ibi sudor modicus aut nullus nisi versus crisim: et post digestionem māe. ⁊ per hoc differt a quotidiana notoria qua aliq̄ñ est multus sudor.
¶ Habet etiam signa ꝑpria. s. dolorem stomaci pꝑter flegma abūdare plus in eo: ⁊ tunc est sine appetituciboꝝ. Et si abundat in epate vel splene matrice: aut intestinis scitur ex dolore illius loci: si in spūalibus sitis est maior vrina magis colorata: ⁊ quedam ampulle minute apparēt in supficie. ¶ Pulsus est latus pꝑter humiditatē ⁊ abūdantiam māe tardus ⁊ debilis pꝑter caloris nālis paruitatem diuersus: q2 aliq̄ñ nā dominatur māei: ⁊ tunc est fortis ⁊ aliq̄ñ econtra: ⁊ tunc est debilis: est tñ rarior ⁊ minor pulsu tertiane ⁊ quartane.
¶ Urina in prin° est alba pꝑter multitudinem opilationuʒ ⁊ frigoris: deinde fit rubea propter putredinem ⁊ cōturbatur pꝑter malitiam digestionis. ¶ Item vrina glauca vel pallida cū sb̄a tenui ⁊ residentia globosa trombosa finaliter flā vitreum sine fe. sign̄at: ⁊ si est perturbata vel vmbrata fe. sign̄at fleg. que aliq̄ñ facit quartanā ꝑpter tarditatem putrefactionis: aliq̄ñ sextanaʒ ⁊c. aliq̄ñ vna pars putrefit ⁊ alia remanet i sua frigiditate ⁊ fit lipparia vel empiala: de qua dicetur infra. ¶ Item vrina subcitrina vel subrufa: liuens ⁊ obumbrata cum substantia declinā te ad spissitudinem fleg. de salso flāte sign̄at.
¶ Item vrina ruffa cum substātia spissa flegma dulce significat: ⁊ si non est fe. color est magis remissus. Et si cum fe. est liuens obumbrata. Adest etiam sudor frigidus cum dolore capitis. Incipit fortius affligere de nocte propter humiditatem sanguinis ⁊ flegmatis ⁊ caliditateʒ sanguinis. Adest fetor egestionis ⁊ vrine egestiō est spissa ⁊ tincta: ⁊ optimum est in quotidiana de flegmate naturali.
¶ Item vrina alba subtilis pauca ⁊ aliquantu

lum globosa feb. effimerinam significat: cuius signa sunt dolor stomaci omni die inuadit: incipit cum frigore grauitate et profunditate somni: et sepe cum sincopi dolor est in spina dorsi: facies ē plumbea: et sic de alijs. ¶ Item vrina ruffa mediocriter aut subruffa minorem emitritheum significat: et si vertat se ad maiorem spissitudinem rubeorem et liuorem mediū emitritheum signāt sed si sit modo intēsa et modo remissa et modo tenuis etc. maiorem emitritheum significat.

¶ Primo notandum quod fe. fleg. de difficili eradicatur ppter mãe multitudinem grossitiem et viscositatem ideo est timorosa: ideo sicut colerica raro inuenitur cōtinua: ita quotidiana raro inuenitur interpolata.

¶ Item si in prin° appareat motus spontaneus et in fine plurimus sudor signāt egritudinē breuem et salubrem: quia sequitur quod mã nō est multum grossa nec viscosa et pori non sunt multum densi et ideo saluior est quia est mundorum typorum.

¶ Item isti libenter incidunt subethicā et stuporem propter abundantiam flegmatis: et sic de alijs. ¶ Cura huius fe. consistit in tribus principaliter. s. in digestione mãe: in eūone eius et in accidentium remotione. ¶ Et nota quod oēs spēs quotidiane cōicant in prin° in tribus. s. lenificatione aut vomitu: et in administratione subtiliātium et incidentium. ¶ Digeratur igitur mã cū his que attenuant f'la vt cum oximelle simplici et cum radicibus quod fit cum aceto: in quo coctum sit calamentum pullegium et origanum aut cum isto. ¶ Rx. radicum feni. petrosilij: asparagi: brusci: apij: endiuie: scariole: scolopendrie. ca. ve. cētauree: politrici: añ. M. j. vio. ℥. ij. quatuor seminum frigidorum maratri: se. brusci petrosi. endiuie añ. ℥. j. florum camomille boraginis: melliloti apij. añ. ℥. ß. vini mali gra. li. ß. fiat siru. Aut cū isto. ¶ Rx. radi. quinque vt feni. etc. vt supra scolopen. cap. ve. dyanthos centauree politrici betonice hysopi eupatorij. añ. M. j. menthe parum. vt. ʒ. ij. vel. ℥. ß. cinamomi. ℥. ß. calami aromatici ʒ. j. spicenardi. ℥. ß. liquiritie rase. ℥. j. anisi maratri carui zucca. et mellis quantum sufficit. Dosis istorum est. ℥. j. pro vice cum aquis conuenientibus vt bethonice boraginis mellisse etc. ¶ Potest etiam fieri talis stiladigia: siue claretum valens ad preseruandum flegmaticos.

¶ Rx. polipodij in bona quantitate mundetur et tritum infundatur per diem vnum vel per duos in vino: deinde bulliat aliquantulum: cui addatur mel vt dulcoretur: et his adde puluerem cinamomi: zinzi. galange et specierum minus calidarum ponantur in sacco triangulato suspenso: et pluries vinum desuper proijce et colaturam collige. Prima etiam die potest dari oxymel compositum cum aqua tepida decoctionis laneti vel attriplicis vt vomat: sed non est multum cogendus. ¶ Et considera ex vomitu expellere vel per secessum vtrum sit viscosum vel subtile vel alicuius conditionis: quia secundum quod fuerit addendum est in medicinis maioris incisionis vel minoris. Si autem bis adestauerit perseuēter in die naturali non fiat clistere vel suppositorium: et vbi non fiat clistere ex frigidis dictis et addatur agarici modicum.

¶ Et nota quod materia in diuersis locis vel membris continetur: ideo aliqualiter diuersificētur digestiua ponendo semper aliquid: quod ferat virtutem digestiui ad locum. Digesta materia purgetur sepe: vt de quarto in quartum: vel aliter prout videbitur tibi: quia in quotidianis de flegmate oportet sepe digestiua et curatiua reiterare. Purgetur etiam cum isto.

¶ Rx. maratri: anisi quatuor seminum frigidorum: polipodij ana. ℥. vnam florum boraginis. ℥. duas mirabola. chebul. indorum. ana. ℥. ß. turbith: agarici ana. ʒ. ß. in. ℥. quinque hui⁹ decoctionis adde cassie. ℥. ß. et detur in aurora: aut cū medicamine de turbith: de cui⁹ proprietate est eradicare hanc febrem et omnes humores flegmaticos generatos ex fructibus et piscibus et similibus: quod sic fit.

¶ Rx. turbith albi gummosi mundati exterius et interius cribellati. ʒ. decem. masti. zinzibe. ana. ℥. j. zucca. ℥. j. ß. misce: dosis est ab aur. ß. ad vnum cum aqua tepida: aut cum conuenienti. Item ad idem.

¶ Rx. turbith vt supra zinzibe. ʒ. ij. masticis. ʒ. v. zucca. ℥. ij. puluerizentur. Dosis est a. ʒ. vnā vsque ad duas vel tres ad plus cum aqua calida decoctionis: hysopi: vel radicum feniculi aut petrosilij vel leuistici. Si rugitum patiatur cum pillulis de hiera purgetur. Dosis est. ʒ. vna aut cum polipodio agarico et turbith: aut cum alio vt cū dyarob de agarico etc.

¶ Si autem egritudo ista post predictum regimen videatur augeri: aut stare: soluatur cū isto: et non attendas super perfectam digestionem: quia omni die aliquid digeritur: et in reliquo aliquid digeritur: quod etiam moueri poterit: et in reliquo digestio expectatur. Ita Auic. c. de cura periodice flegmatice.

¶ Rx. turbith. ℈. ij. absinthij quartam. ʒ. vni⁹ colloquintide octauam. ʒ. vnius detur in auro: a Et post purgationes semper in aurora sequēti die detur. ʒ. j. tyriace antique cum aqua decoctiōis hysopi: se. ameos vel amomi. Uel vtatur isto in forma et est siru. solutiuus. ¶ Rx. flor. viol. boraboraginis buglosse. añ. ℥. j. carthami mundi quantum sufficit: zinzibe. albi anisi ana. ʒ. ij. liquiritie rase. vuarum passularum. ana. ℥. ß. turbith boni agarici. ana. ʒ. j. mellis et zucca. ana. quantum sufficit: coquantur parum: deinde liquefiat in ea. ℥. ß. dragaganti. et. ℥. j. succi ros. clarificetur et detur pro vice. ℥. j. ß. et conuenit delicatis: varietur tamen dosis secundum conuenientiam particularium. Utatur etiam dyarodon abbatis vel ros. nouella et de cardamomo. ¶ Quantum ad tertium de cura accidentium conuenientium primo dolori stomaci potest haberi ex dictis supra in de casu appetitus: quia in hoc valet spongia intincta in decoctione mente: ros. absinthij camomille bethonice etc. Et emplastrum ros. masticis zedoarie: laudani: mente: aut vnctio cum oleo nardino masticis etc.

¶ Scdm accidens est frigus in principio paroxismi: quod tollitur si pedes vsque ad genua et man⁹ vsque ad cubitos ponantur in aqua calida decoctionis camomille bethonice foliorum lauri leuistici: paritarie: et nō permittantur infrigidari sed cito desiccentur et inuoluantur pānis lineis duplicatis aut triplicatis. Ponantur et lateres calefacti et aspersi in predicta decoctione: et inuoluti in pāno ad pedes, vngatur spina cum oleo: in quo

decoquantur piretrum, staphisagria, calamen-
tum, piper &c. deinde tergatur cum panno aspe-
ro in vino calido. ¶ Tertium est longitudo pa-
roxismi: quod abbreuiatur cum isto. ¶ R. vrtice
minoris. M. ß. foliorum vitis: semperuiue, sola-
tri an. M. j. tele aranee. ʒ. ij. salis cõmunis quod
sufficit, et fiat emplastrum et ponatur pulsibus
brachiorum. Item micha panis cum castoreo tri
ta & confecta cum ouo molli assato & oleo lauri-
no, & emplastrata super stomacho & vmbilico mi
tigat & alleuiat paroxismuz. ¶ Quartum est sin-
copis: vel fames sincopalis remouetur frequen-
ter comedẽdo parum. detur igitur micha panis
cum aqua mellis. et confortat stomachum quia
vtplurimum fit propter dolorem stomachi.
¶ Quintum est stupor & curetur vt supra dictum
fuit. Circa sex res non naturales maxime circa
cibum & potum aerem & somnum debet attendi.
Abstinentia igitur esset bona medicina huius
quia corpora desiccat, nisi status esset lõgiquus.
Detur igitur a principio parua pulla condita cũ
aceto, vel agresta, aut alio salsamento. In princi
pio augmento paroxismi non dormiat sed in de-
clinatione per horam aer declinet ad siccũ &c.

¶ De quotidiana nota cõsequenter dicitur. Ca. xiij.

Quotidiana nota fit de flegmate in-
naturali: & non seruat modũ acces-
sionis: neq; horam: vt dictum est in
vera quotidiana. Et signa possunt
haberi ex dictis in ca. antecedenti.
¶ Similiter et cura: nisi q addan-
tur in medicinis & alijs. calida aut frigida s'm q
significabunt, signa in additione caliditatis et
frigiditatis: vel diminutione earũ respectu quo
tidiane vere.
¶ Cum igitur quatuor sint species communiter
flegmatis innaturalis: a quib' potest fieri quo-
tidiana nota. ideo breuiter de cura vniuscuiusq;
aliquid dicetur. ¶ Si igit' quotidiana nota fue
rit de flegmate salso digeratur cum isto. ¶ R. ra
dicum feni. petrosi. asparagi: brusci: endi. scario-
le: lingue ceruine: capil. ve. centauree: polifrici:
dranches an. M. j. vio. ℥. ij. prunorũ. xx. quatuor
seminum frigidorum: florum bora. an. ℥. j. mara-
tri: se. endiuie: scariole: berberis. ℥. ß. zuc. li. ij. vi-
ni gra. li. ß. fiat syr. detur pro vice. ℥. j. ß. cũ aquis
conuenientibus. ¶ Digesta materia euacuetur
cum isto. ¶ R. vio. florum bora. an. ℥. iij. maratri
polipodij: quatuor seminum frigidorum an. ℥. j.
mirabo. citri. chebulo. an. ℥. ß. vel minus si appa-
ret: vt an. ʒ. ij. indorum. ʒ. ij. infundantur in dicta
decoctione & exprimantur: &. ℥. iiij. illius addan-
tur. ℥. ß. cassie reubar. ʒ. ß. vel. j. agarici. ℈. j. hec
colentur et dentur in aurora. ¶ Item tertia die
post medicinam ante accessionem per horam in-
ter balneum aque calide: & in exitu sumat. ʒ. j. ru
bee trociscate: & misce cum aurea alexandrina cũ
aqua calida: postea inungatur spina cũ oleo ca-
momil. & vio. an. Et si virtus sit fortis: & alia con
senserunt flobothomet' de basilica dextri in esta
te: & sinistri in hyeme. ¶ Lauentur pedes & bra-
chia cum ista decoctione. ¶ R. fol. salicis vitis:
arundinis recentis: vio. an. M. iij. ¶ Si autem
fit ex flegmate vitreo quod scitur ex dictis supra
etiam quia omnia accidẽtia sunt fortiora in hac
febre q in alijs quotidianis notis. vnde in ista
est fortissimum frigus paulatim excrescens & de-
crescens: & cum calore abscõso: & sentitur maius
frigus in statu q in alijs tẽporibus: & sic de alijs
vt cum inflammatione stomachi & viscerũ dolo-
re &c. ¶ Digestiuum igitur debet esse excellens
caliditatis, vt est oximel squilliticum. vel saltez
fit ex herbis diureticis calidioribus vt enula cã-
pana, raphano, calamento, origano radi. apij. fe-
niculi &c. ex decoctione horum cuz zucharo fiat
syrupus. ¶ Syrupus igitur in forma.
¶ R. oximellis squillitici. ℥. j. acetosi composit'.
℥. ß. melli ro. colati. ʒ. ij. cum aquis conuenienti-
bus. detur omni die de mane quousq; materia
sit digesta. ¶ Et istud flegma cõmuniter cõtinet' i
intestinis. ideo cõuenienter euacuet' per fortia
clysteria premissis aliquibus lenitiuis cũ deco-
ctione radi. apij. ebuli. & fol'. malue. & furfure. & sic
de alijs in qua distẽperetur. ℥. j. benedicte exula
te. & cũ oleis conuenientibus de lilio sisamino.
&c. et cũ. ʒ. j. baurach. ¶ Per os euacuet' cũ yera.
aut aliqua yera cũ decoctione feni. polipo. squi
nãti aut cũ. ʒ. j. pil. fetidarum aut de sarcocolla.
aut aggregati. maiorũ. Mesue. Deĩde fiat stuffa
vel enchatisma ex saluia. calamẽto origa. mẽta-
stro. ebulis. nepita. &c. cũ his detur tyriaca cum
decoctione aneti: anisi saluie &c. vinũ sit odorife
rũ. ¶ Si ex flegmate dulci minuat' s'm virtutẽ &
etatẽ. deinde digeratur cũ syru. cõposito. vel syr.
aceto. cũ aqua decoctionis radicũ calidarũ diu-
reticarum. vel oxymelle cũ aqua decoctionis vio
larũ prunorũ & herbarũ calidarũ aut cum isto in
forma. ¶ R. vio. centauree: politrici. capil. ve. fu
miterre. hypericon. radicum feni. petrosil. apij
an. M. j. prunorum. xx. iuiube. sebesten an. ℥. j. cũ
zuc. fiat syr. detur vt. s. Euacuetur materia cum
his que euacuant flegma salsum: verum benedi
cta non videtur cõuenire hic nisi in hyeme: aut
quando flegma hoc esset in renibus. Si ex fleg-
mate acetoso digeratur vt supra sicut flegma vi-
treũ. & euacuatur cum euacuatiuis flegma. & me
lencolie ponẽdo plus de vno q de alio s'm q cõ
uenire videbitur &c.

¶ De quotidiana interpollata composita. Ca. xiiij.

Febris quotidiana interpollata est
cõposita ex duplici flegmate extra
vasa putrefactio. et differt a sim-
plicibus per fortiorẽ et diuturnio-
rem afflictionem & maiorem calo-
ris intensionem: & qñq; paroxismo-
rum continuationem. et quandoq; bis typũ pa-
tiuntur, & nulla est quies iterum per vrine turba
tionem semper est obũbrata superius sub circu-
lo: & cura est eadem cum quotidiana simplici.

¶ De quartana vera. Ca. xv.

Quartana pura seu vera interpolla-
ta fit ex melencolia naturali cũ cõ-
uenientia aliorum particularium:
& qñq; ẽ simplex: qñq; duplex. Sim
plex de 4° ĩ 4^m affligit ĩ horã meĩie
tãz ordinẽ. p° fit exiccatio: deĩde fit

horripilatio: deinde rigor: deinde frigus: deinde tremor: deinde calor lentus: ⁊ ad vltimum sudor paruus vel nullus. ¶ Causa huius est omne quod multiplicat melencoliam ⁊ putrefacit illam: sicut carnes bouine: anatine: carnes salse: caseus antiquus: caules: lentes: aer pestilentialis: malitia splenis. vt opilatio vel induratio eius: magna caliditas adurens humores: allea: porri cum lacticinijs: ieiunium in estate: labor nimius inordinatus: motus caloris modo ad intra modo ad extra: tempus anni: vt autumnus et estas. cibi frigidi ⁊ sicci: assi ⁊ frixi: acuti: colerici: vt qui faciliter conuertuntur ad coleram: vt mel: mustum ⁊c. modicum dormire: nimis moueri: accidentia anime: vt sollicitudo: tristitia: vehemens timor. ¶ Signa sumuntur primo a re naturali: vt quia complexio sit frigida ⁊ sicca in senectute cum extenuatione: ⁊ sic de alijs. A re non naturali: quia nascitur in autumno: ⁊ in vtentibus frigidis ⁊ siccis in regione frigida ⁊ sicca. ⁊ sic de alijs. A re preter naturam. primo in generali: deinde in speciali discurrendo per species quartane.

¶ Generaliter primo mouetur cum rigore ⁊ horripilatione. est enim rigor laboriosus: ⁊ ossium fractiuus cum dolore splenis ⁊ spondilium: ⁊ grauitas epatis ⁊ stomaci ⁊ maxime post cibum cum percussione dentium: ⁊ eius caliditas est maior ⁊ magis acuta quam in flegmatica. ⁊ minor quam in tertiana ⁊ causone: sed eius siccitas ⁊ asperitas non sunt ita: vt siccitas tertiane. Pulsus eius est paruus: strictus occultus plusquam in alijs feb. mutatur calor naturalis in facie. Urina alba ⁊ tenuis cum quadam dyafinitate: aspersus oculis in die paroxismi: ⁊ ante paroxismum quartane de melencolia naturali. Si materia sit in epate: vrina tendit ad spissitudinem ⁊ nigredinem. Si in spiritualibus: ampulle apparent in superficie vrine. ⁊ sitis non faciliter mitigatur ex potu. Si in splene: a duritie quartane est durities splenis. Si in stomaco. a principio est dolor stomaci. Si in intestinis est dolor intestinorum. ⁊ egestio panis: ⁊ sic de alijs. ¶ Pronosticum. Estiue quartane vt multum sunt breues autumnales vero longe: ⁊ maxime que ad hyemem coniunguntur. ita Hyppo. secundo affforismo.

¶ Item crisis quartane pure venit in septem periodis: ⁊ sic curaretur in. xx. diebus secundum vnum modum: ita videtur velle Gal. 3° pronosticorum commento. vj. Alio modo intelligitur: quod terminatur in septem periodis. s. septimanarum: vel intelligitur quod terminatur in 7° periodo quia in septem mensibus absolute. vel in septem mensibus post diem quadragesimum.

¶ Cura est cum digestiuis euacuatiuis ⁊ accidentium mitigatiuis. ¶ Nota tamen quod licet dicat. A. quod omnes quartane in principio minuantur considerare debes an sanguis dominetur: ⁊ tunc plus minuas: si non: minus vel nihil: ⁊ tunc intende ad digerendum habendo in mente ista quatuor. Primum quod in principio quartane non dentur nimis calida. secundum: quod non dentur nimis frigida. tertium quod non detur nimis subtilis dieta. quartum quod non detur multe pharmacie.

¶ Item studeat medicus in confortatione epatis ⁊ splenis: ⁊ etiam aliorum similium.

¶ A principio igitur digeratur materia cum isto. ¶ ℞. radicum feniculi. petrosil. brusci: pentaphilonis graminis endiuie: scariole: capil. ve. adyanthos: cicoree: radicum buglosse ana. M. j. vio. ℥. iij. florum boragi. seminis brusci: sparagi: quatuor seminum frigidorum. liquiritie mun. seminum lactuce: berberis: sand. ℥. j. vtriusque sand. ana. ℥. ß. spodij. ʒ. ij. prunorum. xxv. zuch. lib. ij. vini gra. acetosorum lib. ß. fiat syru. detur. ℥. j. ß. cum aquis conuenientibus. ¶ Signata aliqualiter materia purgetur cum istis. ¶ ℞. vio. ℥. iij. florum boragi. ℥. ij. scolopen. endi. scariole ana. ℥. ij. prunorum. xx. decoquantur et in. ℥. v. infundantur mira. indorum. ℥. ß. reub. lapi. lazuli ana. ʒ. ß. distemperentur ⁊ dentur in aurora.

¶ Item si virtus non sufficiat in potionibus: fiat istud clystere sepe ante paroxismum. ¶ ℞. foliorum malue. branche vrsine: vio. ana. M. j. olei vio. ℥. ij. succi mercurialis ⁊ cassie ana. ℥. j.

¶ Utatur omni die isto elec. ¶ ℞. Dyaboraginati. zuc. vio. ana. lib. ß. triasandalorum. ℥. j. misce.

¶ Post prandium vtatur isto. ¶ ℞. triasan. ros. nouelle ana. lib. ß. misce. ¶ Et no. si quartana transeat in hyemem addatur in digesto de polipodio ⁊ epithimo. vtriusque sticados: ⁊ de floribus camomille ⁊ mellilori: ⁊ de radicibus capparorum et acori secundum estimationem medici propinquam veritati. Et ideo tunc potest dari in aurora et ante cenam per duas horas: cum non etiam sit in principio. ℥. ij. oxymellis compositi. vel. ℥. j. ß. oxymellis squillitici: aut syru. acetosi cum. ʒ. iiij. cappari. ciperi. assari: epithimi. dulcorate cum zuc. Aut cum isto in forma. ¶ ℞. epithimi recentis. foliculorum sene: florum boraginis ana. M. j. cinamomi. ℥. ij. spice: macis: cardamomi ana. ℥. ß. gariof. ʒʒ. ana. ʒ. ij. seminis ani. ℥. j. fiat nectar vel syru. de quo sumant omni mane. ℥. iiij. Die vero accessionis in principio paroxismi sumat cum multa aqua tepida decoctionis ane. ⁊ attriplicis: de oxymelle vel de syru. acetoso: ⁊ vomat pro posse: aut syru. acetosum cum aqua decoctionis raphani: et alijs etiam diebus fiat vomitus si commode fieri potest ⁊ si non in die ante accessionem purgetur cum ʒ. j. pillularum fetidarum: quarum descriptio ponetur infra: vel cum. ʒ. j. pillularum de lapide lazuli Mesue: vel cum decoctione de epithimo scripta supra capitulo de melencolia. Aut cum isto dyasene.

¶ ℞. sene. ℥. iij. cinamomi. gariof. macis: cardamomi: galange. ligni aloes: piperis longi. ʒʒ. zedoarie: spice nucis. musca. ana. ʒ. iij. auelanarum serici combusti: lapidis armeni ana. ℥. j. ß. zuch. ℥. v. mellis alb. lib. iij. Dosis est ab. ℥. ß. vsque ad ℥. j. Deinde vtatur confectionibus: vt dyamargariton: ⁊ interdum de dyacalamento de leritia gali. et sic de alijs. Aut isto medicamine cum melencolia fuerit adusta premisso digestiuo ad tempus.

¶ ℞. ellebori nigri. ʒ. j. ß. tere ⁊ misce cum. ℥. iiij. rob. de vino per noctem: ⁊ in colatura addantur tria grana dyagridij non triti in vltimo et. ℈. j. pulueris reu. Detur de mane sequenti post purgationem. ʒ. j. tyriace cum vino odorifero. Utatur balneis: diebus quibus non affligitur. in quibus non sudet pro posse. Utatur etiam quiete ⁊ somno. ⁊ breuiter omnia multiplicantia humiditatem et pinguedinem vbique. ¶ Abstineat a coitu: ⁊ labore: et ieiunio: ⁊ specialiter in diebus quietis. In die vero quietis potest comede-

re ante accessionem p horas quinq;: bibat vinũ
album valde lymphatum. Condiantur illa bo-
na cibaria cum puluere cardamomi: eo ꝙ suda-
re facit ⁊ materiam digeri post accessionem per
multas horas: ⁊ die quietis comedat carnes pul
li ⁊ castrati hedi ⁊ agnorum: ⁊ rapas coctas ⁊ fi-
cus siccas ⁊ virides ⁊ spinachia: boraginem cuꝫ
feniculis petrosi. ⁊c. Item si fuerit cum opilatio
ne in diebus quietis non lymphetur vinum.
¶ Contra accidentia que sunt horripilatio fri-
gus ⁊ dolor ⁊ durities splenis. Primo contra fri
gus valent dicta supra. ca. 3°. ab isto: inungatur
spina oleo camomillino ane. de lilio añ. ℥. j.
¶ Contra horripilationem fiant predicta ⁊ pe-
dum fricatio. ⁊ vtatur isto electuario multũ vti
li qñ ꝓlongatur vltra. xl. dies.
¶ ℞. assari. sene. calami aromatici gariofi. cina
momi seminum endiuie: scariole: lactuce sanda.
alb. ⁊ ru. roſ. seminis basiliconis. añ. ʒ. iij. spodij
ʒ. j. lapidis lazuli sepe abluti. ʒ. ß. fiat electuariũ
cum siru. acetose aut alio. Et nisi fuerit multum
vetantia.
¶ ℞. asse. foliorum ruthe sicce piperis lon. ana.
℥. ß. mellis quod sufficit. detur quantum auella
na in mane. Et si vis alia remedia pro accidenti
bus recurre supra.

¶ De quartana nota. Ca. xvj.

Uartana nota semper fit ex mate-
ria grossa: in qua adheret humidi-
tas accidentalis: vnde ex composi
tione ⁊ duritie sui subiecti putre-
fit longius durat ⁊ fortius affligit
⁊ eius paroxismus longius durat:
⁊ cum fortioribus fit accidentibus: ⁊ hec fit quã
doq; de colera adusta quandoq; sanguine adu-
sto: quandoq; de flegmate adusto ⁊c. ¶ Signa.
Si ex colera adusta affligit de quarto in quar-
tum sed mõ in mane: modo in tertia: mõ in me-
ridie: modo in vesperis. Urina extra accessionẽ
est colorata valde maxime post noctem paroxis
mi: quandoq; eijcit coleram per os: quandoq; p
infra: ⁊ si non communiter est tinnitus auriuꝫ.
Si ex flegmate adusto modo in vesperis: modo
in nocte modo in hora flegmatis affligit: vrina
est similis vere quotidiana de fleg. salso sub pal
lida post paroxismũ citrina: ⁊ primo tenuis ma
teria incipiente digeri: apparet exacerbatio ma
gna: sunt etiam alia signa communia: vt abũdã
tia salsi flegmatis dolor capitis. Si a sanguine
adusto affligit modo in aurora: modo in vesperꝫ
modo in horis flegmatis: modo in horis sangui
nis vrina est subrussa vel russa ⁊ spissa: ⁊ quan-
doq; cum quadam liuedine ⁊ nigredine: ⁊ pre-
cipue in superficie ⁊ frigus parum aut multum
calor maior in matutinis: nam motio febris est
ſm motioneꝫ humoris a quo generata est: adest
inflatio hypocundrij sinistri cum grauitate ⁊ do
lore: ⁊ maxime post cibum splenis durities gra-
uitas capitis: precipue frontis in vere proprie
aduenit: in ceteris est periculosior: ⁊ raro eger
euadit.
¶ ¶ Pronosticatio. Omnis quartana que ex se
incipit ⁊ non sequitur aliam egritudineꝫ est me
lior ⁊ breuior. ⁊ melius curatur ꝙ que sequitur:
⁊ sic de alijs.
¶ Cura. Si ex melencolia colerica digeratur cuꝫ
siru. acetoso vel orizacchara cũ decoctione sca-
riole portulace quatuor seminuꝫ frigidoꝝ addẽ
do ex radicibus prout tibi videtur. Uel cuꝫ isto
in forma. ¶ ℞. radicum fenicu. petrosilij: brusci:
asparagi. añ. M. ß. endiuie: scariole: scolopen. ro
stri porcini cicoree politrici centauree. añ. M. j.
quatuor seminum frigidorum liquiritie mun.
berberis. añ. ℥. j. viola. florum boraginis añ. ℥. j.
foliorum ro. rub. sanda. alb. ⁊ rub. spodij. ana. ʒ.
iij. prunorum dama. xx. polipo. ℥. ij. zucca. lib. ij.
vini grana. lib. j. siru. Dosis est. ℥. j. ß. pro vice est
cũ aquis cõuenietibus. ¶ Digesta materia eua
cuetur cum tribus partibus catartici imperia-
lis ⁊ quarta hierepi. Uel cũ in forma. ¶ ℞. vio.
florum bora. añ. ℥. ij. polipodij quatuor seminuꝫ
frigidorum. añ. ℥. j. mira. citri. ʒ. ij. reubar. ʒ. j. cas
sie. ℥. ß. fiat decoctio ⁊ in ea infundantur mira. ⁊
reubarb. ⁊ colentur ⁊ dentur in aurora vel cum
alio ⁊c. tertio die post medicinam balneetur: et
in exitu detur rubee trociscate ⁊ mitridati ana.
ʒ. ß. Deinde si apparet flobothometur de basili-
ca dextri brachij: ⁊ si venter sit constipatus: cli-
sterizetur sepe cum clisteri' communi. ¶ Ciba-
ria sint frigida ⁊ humida boni chimi. In die pa
roxismi abstineat a cibo maxime si sit in nonis:
alijs diebus vtatur carnibus ⁊ alijs prout dꝫ.
¶ Si ex flegmate digeratur materia cũ aliquo
siru. conuenienti vel oximelle composito ex de-
coctione seminum frigidorum ⁊ herbarum: ad-
ditis seminibus maratri petrosilij: anisi: ⁊ parũ
apij: ⁊ sirup. acetoso vel orizaccaro cuꝫ aqua de
coctionis seminis fe. thimi epithimi sene: cuscu
te. Aut cum isto. ¶ ℞. quatuor radicum añ. M.
j. fumiterre: scolopen. cicoree acrimonie: adyan-
thos: mediani: corticis frassini: tamarisci: cap-
paris: scabiose: lapatij acuti: fumiterre: eupa-
torij: calamenti ortulani: hysopi añ. quar. j. flor
tamarisci. ℥. ß. cassie lignee: ameos anisi: carui:
assari: seminis apij: iuniperi añ. ʒ. iij. quatuor se
minum frigidorum mundatorum. ℥. j. vtriusq;
sticados. añ. ℥. ß. spicenardi. ʒ. j. mellis squilliti-
ci. ℥. j. ß. aceti albi paruꝫ zucca. quar. iij. sirupize
tur: dentur pro vice. ℥. ij. cum brodio cicerũ: aut
alijs aquis conuenientibus. ¶ Solutiuum in
forma potest esse.
¶ ℞. turbith boni ⁊c. ʒ. ß. epithimi. ℥. j. agarici.
ʒ. ij. polipodij quercini: qr. j. passularum munda
tarum. ℥. ij. decoquantur ⁊ dulcorentur cũ zuc. ⁊
fiat siru. ⁊ sic de alijs: variando tñ ſm dominiuꝫ
humoris peccantis ⁊c. Deinde euacuetur cũ me
dicamine euacuante coleram ⁊ flegma: ꝓut me
dico videbitur. ¶ Prouocetur igitur vomit⁹ in
die paroxismi cum aqua calida ⁊ sirup. acetoso.
Exercitetur temperate ante paroxismum p qua
tuor horas deinde quiescat ⁊ sic de alijs: vt. s. de
cura quartane ve. qr cura harum vt multum de-
pendet ab illa. ¶ Si ex sanguine flobothomet
primo de basilica vel de saluatella sinistra: vel si
non saltem ventosetur in spatulis: ⁊ sit medicus
cautus ne euacuetur subtile. Irroretur ita vena
aqua calida ⁊ fiat flobothomia lata. Deinde di
geratur materia cum siru. acetoso vel orizacca-
ra cum aqua decoctionis sene: epithimi: cuscute
⁊ radicum ⁊ seminum diureticorum in cuius co
latura. ℥. iiij. dissoluantur cassie. ʒ. ij. manne. ʒ. j.

reubar.ʒ.ʃ.dentur cum siru.vio.vel cuȝ aqua lupulorum quia sanguinem mundificat. Uel euacuetur cum decoctione vio.borag.sene ⁊c.additis mirabo.citri.⁊indis.an̄.ʒ.ij.reub.ʒ.ʃ.vtatur in mane dyaboraginato:deinde triasanda.

¶ Et nota ꝙ borago quocunq́ȝ modo in hoc mirabiliter valet. ¶ Item nota circa predicta: q̃ semper hora paroxismi vitet somnum:q2 frigus vel horripilatio erit minor ⁊ paroxismus alleuiabitur. ¶ Item nota ꝙ quartana aliquando durat vsq́ȝ ad annum vnum vel duos:⁊ ſm Auicen.vsq́ȝ ad septem annos vel.xij. ¶ Sunt etiā quedam febres que sunt de genere quartane nōte ⁊ dicuntur ab Aui.psicamos prima quarti.et fiunt ex materia ex qua fit quartana sed est grossior durior ⁊ minor:⁊ ſm plurimum fiunt ex melencolia flegmatica gipsea vel pontica:vt dicit Auicen.auctoritate Hyp.⁊ dicuntur quartane. Sunt autem sextane vel septene aut nouene ⁊c. quia fiunt penes tales reuocationes. G.dicit se non vidisse has fe.tempore suo.

¶ Cura tamen earum est eadem cum cura quartane:in istis tamē requiritur maior subtiliatio ⁊ digestio longior cum grossiori dieta ne virtus deficiat propter longā afflictionem:ideo de his non fiet aliud capitulum ⁊c.

¶ De duplici quartana ⁊ febre erratica. Capi.xvij.

Duplex quartana fit de melencolia in duobus locis extrauasa putrefacta:⁊ differt a simplici per diuturniorem afflictionem:⁊ per hoc q̃ in duobus dieb⁹ affligit:in tertio die interpollat curetur aūt vt simplex. ¶ Quartana aūt duplex nota fit ex colera adusta vel sanguine adusto: vel flegmate salso adusto in duobus locis extra vasa putrefactis affligens in duobus diebus sequentibus ceteris horis sicut simpliciter nota.⁊ curatur sicut predicta. Et licet iste febres raro contingant:nō in conuenit tamen eas aliquando euenire: iō medicus sit cautus in decernendo:vt conuenientia remedia valeat exhibere. ¶ Sunt alie etiam febres erratice ⁊ fiunt qn̄q́ȝ ex diuersis humorib⁹ in diuersis locis:aut ex vno putrefactis ⁊ adustis ideo aliqn̄ dicitur tertiana erratica aliqn̄ quotidiana erratica:versus tn̄ autfinuȝ in quartanam erraticam conuertuntur:in se non errant: sed quelibet sequitur motum sue materie.

¶ Item vrina citrina vergens in speciem coloris glauci subtilis radiosa in superficie:lōgo tēpore talis apparens:⁊ maxime ante autumnuȝ febrem erraticam de melencolia naturali adusta significat. ¶ Curantur autem composite ſm nām suoꝝ cōponentium:⁊ finaliter sicut quartana:vnde ſm q̃ magis a sua specie recedit:magis interpollat modo vno motu modo alio vt planete errantes. ¶ Nunc ponam aliqua experta contra quartanam:primum requiretur serpilluȝ in vino ⁊ da bibere ante accessionem stō ieiuno.

¶ Ad idem valet vinum decoctionis folioruȝ ⁊ radicum assari. ¶ Item medius ciatus.i.mediū vitrum succi berbene ante accessionem:ꝓuocat sudorē ⁊ vomitum fortiter nec amplius reddit.

¶ Trocisci. ℞.folioꝝ ruthe.ʒ.ʃ.trocisc.ʒ.iij.iusquiami.℥.ʃ.cassiefi.℥.ij.sulfuris viui.℥.iiij.fiant trocis.⁊ detur pro vice.ʒ.ʃ.cum mulsa vel aceto.

¶ Unguentum contra frigus quartane vel quotidiane. ¶ ℞.succi brāche vrsine.℥.iiij.spice masticis cina.carda.yreos ana.ʒ.ij.cum oleo camo. fiat vnguentum ⁊ vngantur renes.

¶ Item puluis hyrundinis ⁊ turturis an̄. cum oleo ⁊ cera bene valet. ¶ Item succus saluie syluestris eupatorij ⁊ marubij.an̄.℥.ʃ.ante accessionem multum valet.

¶ De febre sincopali. Ca.xviij.

Febris sincopalis est que ſm maiorem partem in tertia die paroxismum facit. Fiat autem hec ex materia colerica conuersa cuȝ sua putrefactione in venenum:ideo multiplicatur in estate ⁊ autumno in hominibus colericis ⁊ vtentibus calidis ⁊ siccis vt alleis sina.pipere nasturtio ⁊c.

¶ Signa sunt casus pulsus post duas vel tres percussiones sitis vehemens vrina acuta colerica:liuida superius:eger cito macrescit:⁊ in breui facies tornatilizatur: fit sincopis vt plurimū in prin° paroxismi:⁊ istud est ꝓpriū signū hui⁹.

¶ Cura stat in cōfortatione virtutis ⁊ ꝓhibitione sincopis:ideo regatur cū cōfortantibus cor: ⁊ infrigidantib⁹ calorē ⁊ spm̄:custodiat aūt ab oī eūone. ¶ Si vero sincopis acciderit cū clausone oris apiatur os ⁊ ꝓiciatur in eo de aqua ordei mixta cum aqua de granatis mucis:aut de aqua frigida ⁊ vini stiptici paꝝ induat sepe camisiam infusam in aqua ro.mixta cū camphora ⁊ puluere sandaloꝝ:nullo mō extrema fricentur q2 trahent calorē ad extra:⁊ in diminuēdo spm̄ inducent sincopim ⁊ sepe mortem. Sumant aūt paroxismum trociscum de karabe cum aqua ro. aut vino de granatis:aut succo de berberis aut aggresta:aut vino stiptico. Bibat etiam aquam frigidam cum cum succo fructuum aut cum acetositate citri post multas accessiones sumat de tyriaca cum vino gra.aut de aggresta. Hoc eniȝ destruit venenositatem colere ⁊ nutriatur cum pullis ⁊ hedis alteratis cum lac.cucurb.⁊ endiuia ⁊c.conditis cum vino grana.⁊ acetositate citri.⁊ sic de alijs.

¶ De fe.sincopali fria. Ca.xix.

Febris sincopalis frigida fit ex flegmate putrescente in venis vel extra: cōuerso ad nām veneni q̃ cum effumat ad cor sui ventositate coarctat calorē ⁊ spm̄ in eo quare fit sincopis ⁊ fit vt plurimum in hyeme ⁊ autūno in cōplexione frigida in vtentibus frigidis vt aqua flegmaticis melicis vt piscibus ⁊c. ¶ Signa sunt aduentus sincopis omi die hora paroxismi:precipue circa occasum:deficit pulsus in omi scda percussione oculi sunt inflati:facies pallida cum mollicie corporis: malus appetitus cum vomitu flegmatico:vrīa apparet spissa discolorata:aliqn̄ tenuis cum liuiditate quadam. ¶ Pronosticatio. ¶ In ista ⁊ in superiori cum apparet naȝ cito deducunt ad mortē:ideo medicus non sit piger ī succurrēdo.

¶ Cura. Sumat in aurora.℥.ij.siru.acetosi vel mellis rosa.aut oximellis compositis in aqua mellis vel decoctionis ciperi et mellis;cui ad-

dātur.ʒ.ij. ſiſeleos:aut feni.aut ameos:vel amo-mi.Omni die a principio fricentur tibie leuiter ⁊ lōge:vnde materia ad extra trahatur. Sumat ante paroxiſmū michā panis cū aqua ordei: aut ydromelle:⁊ zuc.Si vero ſitiat: ſumat.℥.ſ. ſyru. acetoſi:vel oximel cū aqua decoc.paſſularū: aut granorū granatorū dulciū. Si vero fameat ⁊ nō fuerit debilis multū :,nutriatur cū cibis dictis: aut micha panis infuſa ī vino rubeo ſtiptico mixta:abſtineat omni modo ab aqua frigida:⁊ piſcibus ⁊c.Si fuerit debilis nutriatur cū pullis et carnibus hedinis:arietinis aſſatis:⁊ cū agreſta. Et ſi non aſellat:fiat clyſtere omni die cum aqua decoc.cōmunis cū melle:⁊ ſale ⁊c. ſuppoſitū cū ſapone gallico:aut melle cocto. ¶Confectiones huic ⁊ ſuperiori multum ſunt conuenientes.'ſed pro his ⁊ alijs recurre ſupra ad capitulū ſecunde partis de paſſionibus cordis.

¶De febre empiala. Ca.xx.

In febre empiala calent interiora,: ⁊ exteriora frigeſcūt:⁊ dicitur ab epi. quod eſt ſupra ⁊ ala qđ eſt algor: q̄ſi frigidū habēs algorem: in lipparia eſt econtra:licet Aui.dicat oppoſitū ſed nō eſt vis q: de noib' non eſt curandū. Materia igitur huius fe. non eſt flegma groſſum.ſiue colera groſſa mixta cum humido cuius vna pars putruit ex caliditate extranea:q̄ interiora calefacit ⁊ ſitim generat. Alia pars nō potuit calefieri: q: remota a loco putrefactiōis Refugit igitur caliditatē ex ſua caliditate actuali infrigidando extrema:fit etiā frigiditas: q: ſepe reſoluitur ex eo vapor:qui nō putrefit: ſed cū ſua caliditate aſſociat vaporē vſq; ad quid:deinde vapor redit ad frigiditatē:quā habebat ante putrefactionē:⁊ ſic mēbra extrinſeca infrigidantur. Uel pōt dici: ꝙ flegma iſtud vitreū ſm vnā partē putreſit ab ītra:quare calefacit: ⁊ ſm aliā partē ſpargitur ſuper lacertos et infrigidat ſua actuali frigiditate.Dantur alij modi: qui relinquunt in preſenti. ¶Sed nota differentiā inter hanc ⁊ emitritheam.nam in emitrithea materia colerica putrefit in exterioribus:⁊ facit rigorem manifeſtū de tertio ī tertiū. Similiter caliditas eius extranea'valde plus durat q̄ eius frigiditas: vel rigor non fit in empiala ⁊ lipparia.

¶Signa ſunt vrina colorata ⁊ tenuis:pulſus eſt paruus:velox ⁊ ſpiſſus:⁊ eius inſpiratio manifeſta adeſt.ſicut ⁊ frigiditas in exterioribus ⁊ caliditas in interioribus manifeſte ledens:⁊ acceſſio fit vtplurimū omni die:et eger ſentit fractionē ⁊ fatigationē quādā in mēbris:adſunt alices et oſcitationes ⁊c. ¶Cura. In aurora: in mane: ⁊ ante cenā ſumat.℥.ij.ſyr. ace.cōpoſiti: vel mellis ro.cū.℥.iiij. vel.v.aque deco.radi.feni.petro. ⁊c.Et ſi indiges fortiori inciſiuo.adde oximellis ſquillitici.et ſic de alijs.ſicut dictū fuit. Purget ſepe cū iſto. ¶℞.mira.citri.indorū añ.℥.ſ. bulliant.in.℥.viij. aque cum prunis.xx. ⁊ ro.℥.ſ.vſq; ad conſumptionē.tertie partis.⁊ in colatura addātur.℥.ij.ſyr.ro.⁊.℥.ſ.vel.ſ.turbith.⁊. ℈.ſ.ſ.ʒʒ. pulueris.aut cū pillulis.vł alio ꝯuenienti. Intret balneū.in quo nō ſudet niſi parū. Omni die recipiat trociſcū de roſ cū ſy.ace. vel melle ro.in aurora.precipue factis multis purgationibus.'Et ſunt. ¶℞.roſarū ru.℥.ſ.ſ.ſpice nardi.ſucci.liquiritie añ.ʒ.ſ.ſeminū citoniorum.endi.añ.ʒ.ij. fiat trociſcus cū ſyr.ro.aut aqua ro.⁊ ſit vnuſquiſq;.ʒ.ſ.vel.ij. Aut ſumat hora predicta. Eodē modo trociſcū de ſpodio ⁊ eſt. ¶℞.ſpodij.℥.ſ.ro.ru.℥.iij.ſuc.liquir.laudani añ.ʒ.v.cū mucil. pſilij conſice trociſcos: et ſit vnuſquiſq;.ʒ.ſ.vel.ij. Utatur etiā aqua cicerū cum radicibus. Limphetur vinum cum aqua decoc.ſebeſten.et paſſularum cū vadit dormitū.ſumat q̄tū vis de iſto. ¶℞.dyarodon abbatis.roſate nouelle añ.℥.ij. in dieta ⁊ breuiter in alijs regatur vt in quotidiana vera ⁊ interpollata. diuerſimode.tamen ſm materiam peccantem.

¶De lipparia. Ca.xxj.

Lipparia eſt febris cōtraria empiale:⁊ fit ex flegmate vitreo non putrefacto. aliqualiter tamē ab ipſo ſpargitur vapor.quod putrefit ab extra quare īflāmat.⁊ non apparet hoc frigus niſi hoc tempore. quo eſt quietum. Uel ſm alios fit ex colera.que putrefit ſub cute.⁊ ex ea fumus tranſit ad cor. et facit febrem. Alia pars trāſit ad ſtomachū.et ad inteſtina vbi ꝯtinetur vtplurimū hoc flegma vitreū.⁊ aliqñ melencolia.⁊ ipſum diſſoluit. Et eſt exēplū de ſole et glacie. ex illorū igit diſſolutione per membra inferiora ſentitur infrigidatio.

¶Signa ſunt pulſus rarus ⁊ tardus.⁊ ſimiliter inſpiratio abſq; ſiti.ſentit etiam manifeſte frigus intra.⁊ caliditatem extra.⁊ eſt cum interpollatione manifeſta nam aliquādo infeſtat de die in diem.quandoq; de quarto.in quartum. vrina etiam apparet diſcolorata tenuis ⁊c.

¶Cura Sumat pro vice in aurora ante cenam ℥.ij.oximellis compoſiti vel ſquillitici cum melle ro.℥.ſ.⁊ aqua decoc.radi.ciperi:⁊ ſimiliū.

¶Et ſi melencolia eſt in cauſa:,digerat ſicut decet:⁊ purgetur ſepe cum yerapi.aut cū medicina de turbith:aut cū decoctione chebulorum:,cum aqua decoc.radicum ⁊ capperi:,addendo.℥.ſ.de turbith:aut cum pillulis appropriatis:vel confectione de turbith:prout tibi videbitur. Deinde ſumat de tyriaca in aurora etiā cū vadit dormitum cum aqua decoc.radicū. Confortetur ſtomachus cū dyagalanga:aut alia cōfectione calida cōuenienti in diebus quietis:de trocis.roſ.⁊.de ſpodio detur vt ſupra cū aqua decoc.radicū. Fiat balneum vel ſtuffa de folijs ſalicis:vel vitis:vel quinq; neruie: tormētille.feni.addatur parū abſynthij ad aperiendum poros:⁊ fricetur totū corpus:⁊ cum hoc ſit factum inuoluatur in linteamine calido:et cooperiatur in loco vt ſudet. Si tamen cum exit de balneo detur de aurea alexādrina:aut de alio cōſimili ⁊ conuenienti nō erit malū. Remedia etiā ſupra in colica in prima parte huius competunt:ideo recurre ad illa ⁊c.

De febribus cōpoſitis. Ca.xxij.

Febris cōpoſita dicitur quādo febris componitur cum alia febre eiuſdem generis vel diuerſi. Exēplū primi:ſicut quādo tertiana cōponitur cum tertiana continua:vel interpollata :vel quotidiana cū q̄tidiana interpollata

vel continua. Exemplum secundi: quando quoti
diana componitur cum tertiana cōtinua vel in-
terpollata: vel cū quartana: vel econtra. aut ter-
tiana cū sanguinea: aut quotidiana cum ethica
aut quartana cum ethica. Nam aliquando tres
fe. cōponuntur adinuicē: vt due tertiane inter-
pollate cū continua quotidiana: vel sanguinea:
aut tertiana continua: aut due interpollate quo
tidiane cum tertiana continua vel sanguinea: ⁊
sic de alijs: quia sicut cōponuntur due interpol-
late: ita due continue: et licet aliqui non conce-
dant propter difficilem cognitionem eius quia
ordo periodorum: et accidentia sic miscentur ꝙ
cognosci non possunt nisi subtiliter medici que-
rerent: ⁊ cum hoc ꝗtitauerint diuersas species
feb. compositarum.

¶ Accidentia enim paroxismi harum fe. compo-
sitarum variantur tripliciter: nam omnes paro-
xismi earum aut sunt communicantes: aut sub-
intrantes: seu submittentes: aut coalternantes
Primi dicuntur cum vnus incipit cum adiectio-
ne manifesta addendo in rigore frigore et hor-
ripilatione: siue adueniat eadem hora. siue pa-
rum post. postꝗ primus incepit. Subintran-
tes sunt: ꝙ anteꝗ desinat primus: incipit secun-
dus. manifeste coalternantes sunt: quando pri-
mus incipit ⁊ finitur: ⁊ sequitur quies anteꝗ ad
ueniat secundus vt si tertiana in tertia hora
diei incipiat et finiat in duodecima: et stet sine
afflictione vsqꝫ ad tertiā vel quartā horam diei
secundi: ⁊ tunc superueniat accessio: vel rigor: se-
cunde: vel alterius febris: tūc talis paroxismus
dicitur vere coalternans: ⁊ fit in omnibus alijs
cōtinuis ⁊ interpollatis. ¶ Et no. ꝙ primus ⁊ se
cundus male cognoscuntur: vltimus melius.

¶ Signa sunt: consideratio modi. qualitatis: et
afflictionis. ⁊ nō dyudica de natura fe. cōposite:
⁊ causa eius per circūuolutiones ⁊ reuolutiones
paroxismi: vel afflictionis: nam due quartane fa
ciunt paroxismū omni die: dum paroxismus co-
alternetur: ⁊ propter hoc que facit paroxismū de
tertio ī tertiū: nō dicitur tertiana: nec omni die
quotidiana. Sed pōt vocari sic: qꝛ sunt due quar
tane: ⁊ secunda sic: qꝛ sunt due tertiane: ideo cō-
uenit vt medicus cōsideraret in modo afflictio-
nis. hora ⁊ qualitate. Nā si eger incurrit paroxis
mū de tertio in tertiū: qui paroxismus fit absqꝫ
rigore manifesto ⁊ puncturis ⁊ pulsus nō fit ve-
lox ⁊ spissus: immo durus et tardus. Similiter
vrina fit tenuis discolorata: vel spissa. ⁊ si fuerit
paroxismus longior ꝗ in tertiana ⁊ in motu suo
nō fuerit velox: immo tardus tūc vere iudica: ꝙ
talis fe. nō est tertiana: sed potius quintana. et
precipue si fuerit sine siti. ⁊ caliditate. ⁊ oris ama
ritudine. ¶ Si vero fe. que affligit omni die fue
rit sine frigore manifesto. immo cū rigore ⁊ pun-
cturis. ⁊ mordicatione cū siti magna. ⁊ caumate:
⁊ amaritudine oris. secessu. vel vomitu colerico.
cum pulsu veloci ⁊ spisso. absqꝫ mani^a diuersita-
te: ⁊ cū vrina acuta colerica: tūc iudica ꝙ hec fe.
ꝗuis faciat paroxismū omni die non est quoti-
diana. sed est due tertiane. Et ſm hunc modū cō-
positionis fe. iudica de qualibet fe. cōposita. Nā
cū videris hominē extenuatū. ⁊ vrina fuerit simi
lis sane cū quadā oleagīe. ⁊ aliqñ fuerit spissa co
lorata sentit invenis supercalefactionē actualē.
Et pulsus fit strictus subtilis cū quadā mollitie
⁊ omni die in occasu solis sentit in mēbris. dorso
⁊ lacertis frigus aliquod. vel aliquā accessionē.
⁊ cū hoc habuerit nauseā ⁊ malū appetitū. et in
oculis ⁊ facie quasdā inflationes liuidas seu pal
lidas. ⁊ in pedibus. Similiter ⁊ vene corporis iā
incipiūt apparere. ⁊ cū hoc cutis frōtis ⁊ timpo
rū incipit arefieri: ⁊ semper post comestionē ca-
lor. fe. augetur iudica secure. ꝙ hec sit feb. ethica cū
flegmatica composita ⁊ sic de alijs suo modo ⁊c.

¶ Cura. Cum cognoueris fe. cōpositam cuꝫ alia
feb. eiusdē generis vel diuersi. vt tertiana cū quo
tidiana. aut quotidiana cuꝫ ethica: ⁊ sic de alijs.
tunc cura fe. compositam eiusdem generis cum
medicinis dictis in cura simplicium. ⁊ istius ge-
neris. Et si materia reperiatur composita vt in
tertiana non vera. cum medicinis dictis in cura
tertiane non vere. ¶ Si vero tertiana cōpone-
retur cum flegmatica. compone medicinas ter-
tiane ⁊ fleg. ⁊ si magis inest de tertiana ꝗ de fleg
matica: adde in cōpositione medicinarū: ciborū
decoctionibus: et sic de alijs: que magis valent
contra coleram non negligendo materiam fleg
matis ⁊ econtra. Si vero sint equales: adde oīa
equaliter: eodem modo procede qñ ethica cōpo
nitur cum flegmatica: vel alia febre. ¶ Et nota
ꝙ qñ ethica cōponitur cum alia febre: ⁊ precipue
cū quotidiana: hec cōpositio vtplurimū est mor
talis. Eodem modo accidit si aliqua febris cōpo
natur cum alia febre superueniente propter apo
stema superueniens stomacho vel epati ⁊c.

¶ Item si tertiane vel quartane superuenirent
pleuresis: aut peripleumonia: aut squinantia:
tūc medicus cum medicinis conuenientibus se
opponat ad apā: ⁊ suā fe. maiori consideratione
non negligēdo fe. priorem. ¶ Item no. ꝙ febres
composite: ⁊ precipue que sunt diuersorū generū
sunt maioris timoris: ⁊ difficilioris cure ꝗ sim-
plices: ideo in cura cū inuestigatione velis pro-
cedere. nā pauci reperiūtur: qui procedant in cu
ris compositarum: licet vtplurimum occurrant
plusꝗ simplices tēporibus presentibus propter
inordinatū regimen in sex rebus nō naturalib⁹:
⁊ sic de alijs causis materias cōpositas generan
tibus ſm ꝙ cōuenit, ⁊ decet. Medico tñ non de-
cet cum quasi continue operetur in eis.

De emitritheo. Ca. xxiij.

Emitritheus. i. media tertiana est feb.
cōposita ex duabus febribus: quarum
vna est tertiana. ⁊ alia est alterius ge-
neris: vt flegmatica ⁊c. et dicitur ab
emi: quod est mediū. et tritheus. quod est tertia-
na. Et huius cōmuniter sunt tres species. minor
medius ⁊ maior. Minor fit ex cholerica putrefa
cta extra. ⁊ flegmate intra. medius quando ecō-
tra. maior quando colerica putrefit extra ⁊ melē
colia intus. ⁊ pōt dari quartus quando ecōtra.
¶ Et igitur emitritheus non est nisi vna species
febrium cōpositarū. cuius vna pars est tertiana
pura vel non pura ꝗuis alia tertiana interpol-
lata alijs modis varijs possit cōponi cum quar-
tana interpollata vel continua. aut flegma. in-
terpollata. non tamen propter hoc dicuntur spe
cies emitrithei. sed dicuntur febres composite.
vel earum species. ¶ Signa minoris emitrithei
sunt feb. continua propter flegma putrefactum
intra vasa. semper eius accessio intenditur cir-

ca occasum solis:facies ⁊ oculi tumescunt, minus tamen q̃ in flegmatica pura. Una die leui⁹ interpollat. alia die fortius propter coleram:q̃ tunc mouetur. ideo fortius riget ⁊ rigorem non habet. qr materia est putrefacta intra vasa. Pulsus est paruus velox. ⁊ spissus cum quadam mollitie. Urina est ruffa vel subruffa in colore confusa ⁊ spissa in substãtia manifeste superius liuẽs liuore declinante ad albedinem siue flegmaticitatẽ. ¶ Signa medij emithritei sunt paroxismi miores q̃ in minori emithriteo, est tñ calor cõtinuus faciens de 3° in 3^m^ paroxismum.

¶ Item omni die in horis flegmatis frigescunt partes corporis propter flegma putrescens extra. adest dolor capitis:amaritudo oris. vrĩa est ru. confusa in substantia obumbrata in superficie liuens a media regione superius.

¶ Sig^a^ maioris emitrithei sunt calor cõtinu⁹, licet lentus a principio. faciens motuz de quarto in quartum in horis melẽcolie. In primis tñ in horis colere sentit typum de tertio in tertiuz diem. ⁊ frigus in extremis:vt in volis manuum ⁊ pedum. adest taciturnitas. palpebrarũ oppressio. in principio paroxismi suffocatur vox. facies est fusca. vrina aliqñ nigra cum aliquantula rutilatione in fundo. aliqñ vsq; ad fundum liuẽs. aliqñ ex mortificatione cinerosa ⁊ plumbea per totum. Et ideo dicit Gal. in passionario q̃ poti⁹ diuina manu q̃ humana curatur.

¶ Signum autem sumptum ab vrina distinguens inter hec tria scilicet minorem. medium. ⁊ maiorem emitritheũ positum est supra cap° de quotidiana febre.

¶ Cura primi est vt digeratur materia ſm q̃ decet:deinde soluatur:⁊ fortius a principio bonũ esset euacuare minoratiue cum respicientib⁹ coleram ⁊ flegma:⁊ si colera abundauerit sup flegma:qd raro contingit:adde in medicinis colere super medicinas flegmatis:⁊ si econtra fiat ecõtra. Purgetur igitur cum decoctione tamarin. ⁊ turbith:manna cum aqua decoctionis prunorũ ⁊ syru. ro. sicut dicit. In medio emitritheo purgetur cum reubar. mixto cum syr. ro. aut aqua prunorum:⁊ sumat bis in die pro digestiuo syr. ace. cum aqua decoc. prunorum ⁊c.

¶ Inducatur vomitus hora afflictionis cuz syrupo acetoso composito:⁊ aqua calida. Nutriat cum succo ordei:aut farri cum lacte amig. i quo sit aliquid piperis:vel cinnamomi post multas purgationes:sumat de trociscis ro. vel spodij cũ aqua radicum. Utatur dyarodon abbatis:rosata nouella:aut cum dyagalanga:⁊ Such. ro. veteri. Sumat carnes conditas in veru cum agresta ⁊ puluere cardamomi:aut cĩnamomi. Circa. xx. dies sumat de tyriaca cum vino granatorum. In maiori autem emitritheo si est spes de salute purgetur cum:deco. sene:thimi:epithimi:capillorum veneris:tamarin. ⁊c. vel cum dicta decoctione:⁊ reubarb. vel mirabolanorum citri. ſm qd decet. Et pro ampliori cura recurre ad superius dicta de quartanis ⁊c.

¶ De ethica. cap. xxiiij.

Ethica est febris continua ⁊ vniformis sine vitio humoris:cuius subiectũ est cor ⁊ membra solida.

¶ Et nota q̃ aliqua est ethica:q̃ dicit esse sine febre:vt ethica senectutis: ita q̃ siccitas est multum intensa:⁊ caliditas ⁊ frigiditas sunt quasi equales.

¶ Alia est cum fe. ⁊ hec habet tres species. Prima est cum consumitur humiditas roralis cordis:⁊ membrorum ⁊ est simile de oleo in lampade. secunda est cum consumitur cambium:et est simile de oleo imbibito in lichinio. tertia est cũ consumitur gluten:⁊ est simile de humido substantiali lichinij cum consumitur ab igne:⁊ tũc lichinium incineratur.

¶ Causa autẽ huius sunt omnia que calefaciũt ⁊ exiccant ⁊ inflammant cor ⁊ membra solida:⁊ ideo prouenit aliquando febris ethica ex febribus antecedentibus:sicut ex effimera :causone: ⁊ similibus:⁊ precipue cum percipitur in eis abstinentia in non suo tempore:⁊ quãdo aufertur potus aque frigide vbi deberet dari:tales enim consumuntur de facili:⁊ precipue calidi:⁊ sicci: extenuati.

¶ Aduenit etiam ethice sine febre precedente: sicut ex nimia tristitia:⁊ angustia:ira labore:et fatigatione corporis ⁊ anime ⁊ ex aere sicco:aut ex vsu rerum calidarum:vigilia:coitu:⁊ breuiter omnia:que corpus extenuant.

¶ Aduenit etiam propter vitia epatis:pulmonis:,cordis:et pectoris : sicut ex tussi empimatis ⁊c.

¶ Signa ethice sunt. p° qñ maior calor pcipit in arteria profundis vicinis:qñq; febris hec est equalis ⁊ vniformis:nulla cadit in ea diuersitas q̃tum ex ratione sui:cutis declinat ad quãdam ariditatem:⁊ tunc significat q̃ iam est in prima specie.

¶ Prima igitur spẽs ſm Aui. est difficilis cognitionis:⁊ facilis cũationis:⁊ ratio :qr p^a^ species est sine siccitate notabili, ita Ga. in lib. de differẽtijs fe. dicit. Alterat tñ color cũ aliquali mutatione compositionis membrorũ officialiuz. Urina habet aliquã pinguedinẽ supnatantẽ absq; renum dolore ⁊ grauitate:apparent etiam in ea q̃dam resolutiones squammose. In 2ª autẽ specie apparet siccitas notabilis:⁊ cum hoc quacũq; hora cibat :magis inflammat:sicut apparet in calce:dum aspergitur aqua. Pulsus est subtilis ⁊ debilis plusq; in prima facies incipit manifeste extenuari:nondum tñ fiet arida ⁊ tornatilis:concauantur oculi:sed non profundantur: minuitur caro manifeste:⁊ pulchritudo oculorum appetitus adhuc remansit cum digestione quadã. Urina est oleagina:⁊ in ea apparẽt resolutiones furfuree.

¶ In 3ª autem specie oculi sunt concaui manifeste profundi cum facie tornatili:cutis extẽsa: palpebre pendent inferius:aures sunt cõtracte color citrinus:spatule eleuate:venter sicc⁹ quasi adherẽs dorso:labor magnus in volis manuũ ⁊ plantis pedum. collum est tenue cum eminentia epigloti. pulsus est vacuus ⁊ durus sicut corda tensa. aliquando cadit cum debilitate virtutis:vox eius est occulta ⁊ vix auditur:⁊ breuiter non apparet nisi corium ⁊ ossa. Urina liuida in colore pinguis:siue oleagina in toto cum resolutionibus crinoidis apparentibus in toto corpore vrine tertiam speciem ethice significat.

¶ Si vero resolutiones fuerint furfuree apparentes in toto corpore vrine secundam speciem

significat. Si vero vrina sit liuida cum resolutionibus squamosis apparentibus in toto aliqualiter oleaginosa: siue oleagina primam speciem significat. Si ex ptisi: aut ⁊c. signa patent supra in prima parte capitulis proprijs ⁊c.

¶ Signa ethice senectutis sunt pulsus paruus ⁊ durus: vrina tenuis ⁊ remissa ⁊c.

¶ Pronosticatio. ¶ Prima species faciliter curatur: sed difficiliter cognoscitur. Secunda difficiliter curatur. Tertia nullo modo: quia substantiales humiditates cordis ⁊ membrorum sunt consumpte: vel multum vicine consumptioni. media autem medio modo se habet.

¶ Item quando vngues incuruantur tunc est in statu: quando autem capilli cadunt: tunc est proximus morti. Et si venit fluxus ventris: adhuc est magis proximus: quia virtutem eorum cito deiecit. Quando etiam tibie incipiunt inflari vlterius diu viuere non potest: immo vt plurimum infra tres vel quatuor dies moritur: precipue si sint alia signa tertie speciei.

¶ Item patientes ethicam non bene discernit de calore quia mala complexio diuersa facta est equalis: quare non sentitur.

¶ Item quando ethica componitur cum putrida, difficiliter curatur: vt patuit supra.

¶ Cura prime speciei ⁊ etiam secunde: vt dicit. A. prima quarti de ethica principaliter consistit in infrigidatione ⁊ humectatione.

¶ Vtatur igitur eger isto syrupo mane ⁊ sero.

¶ ℞. gummi: dragaganti: se. papaueris al. lactuce: portulace: se. communium mundatorum an. ℥. iij. se. cytoniorum. ℥. j. vio. san. albo ⁊ rub. ros. an. ℥. ij. ordei. ℥. s. florum nenufaris. ℥. ij. acetose M. j. zuc. lib. x. Ant cum isto.

¶ ℞ radicum vngule caballine aquatice. vmbilici veneris. vio. lentiginis. aque rostri porcini. epatice. scariole. capill. vene. ana. M. s. lactuce. M. ij. succi cucurbite: lactuce. an. lib. s. vio. florum nenusa. recentis. an. ℥. ij. quatuor seminum frigidorum mundatorum. se. lactuce. portulace. papaueris albi an. ℥. s. passularum mundatarum. candi. penidij: myrtillorum: foliorum ros. rub. recentium: sandalorum alb. ⁊ rub. rasure eboris. corallj albi ⁊ ru. se. altee: malue: nuclei: pinearum: medulle se. bombicis. amigda. dulcium. an. ℥. ʒ. iniube. sebesten an. numero. x. dragaganti. gummi ara. amig. spodij ana. ʒ. iij. ordei excorticati lib. s. zuc. albi vel ru. fiat syrupus cum aqua clari fontis. Et si eger fuerit stipticus ⁊ fuerit in prima specie detur sibi ista decoctio.

¶ ℞. vio. florum nenufaris an. ℥. ij. quatuor se. frigidorum mundatorum an. ℥. j. cassiefistu. pinguis ⁊ munde. ℥. s. addatur in. ℥. v. dicte decoctionis. ⁊ detur in aurora.

¶ Si vero virtus fuerit fortis ⁊ non multum eger macilentus non inconuenit aliquando. licet rarissime fiat. ⁊ non sit in vsu practicantium: extrahere de basilica tres vel quatuor guttas sanguinis. vt calor ⁊ spiritus euentetur.

¶ Vtatur omni die in mane isto electuario.

¶ ℞. zuccha. rosa. viol. ana libras quinque corallj vtriusque ana dracmam vnam dyadraganti siue cinnamomi: dyapapaueris ana. ℥. j. misce ⁊ detur cum aqua ordei.

¶ Item cum cibus descendit: detur ptisana ordei. ⁊ aqua ordei: in qua fiat maxime nutriatur euellatur quod comeditur de cancris: ⁊ abluatur cum aqua calida ⁊ modico salis: deinde cum frigida: vt auferatur odor: deinde coquantur cum ordeo: ⁊ de illa aqua fiat ptisana: addatur tamen decoctioni aque candi: penidij: semi. papaueris an. ℥. ʒ.

¶ Item si eger non sit tussiens: mittatur in balneo bis in die aque dulcis ⁊ tepide. prope lectum in loco in quo caliditas cum ledere non possit: nec horripilatio inuadere. aspergatur de aqua leniter super ipso: donec corpus ⁊ vene incipiant ingrossari ⁊ parum rubere: deinde aspergatur aqua declinante ad frigidum deinde leniter transeat in lectum: ⁊ extremitates corporis: ⁊ tota spina inungatur oleo vio. nenufa. vel de papauere: vel iaceat in domo quieta ⁊ humida bene redolente: in lecto sint panni frigidi albi infusi in aqua ro. ⁊ ibi sit concha plena aqua frigida: in qua sint folia ros. salicum ⁊ vitis circa lectum: mutentur omni die salices collecti de mane: ⁊ irroretur aqua ros. confortata dormiat quantum potest.

¶ A vigilijs cogitatione: motu a coitu. a lecto multum calido: a fame ⁊ a siti abstineat.

¶ In nocte bibat iulep: quod fit ex aqua ⁊ zucc. in ortu solis aquam ordei.

¶ Cibaria multis vicibus tribuantur: precipue in estate abstineat ab omnibus calefacientibus ⁊ desiccantibus scilicet pane azimo: ab omni carne grossa a piscibus marinis: sed si sint aque dulcis: conceduntur.

¶ Condiantur tamen cibaria cum succo granatorum dulcium: cum lactucis: cucurbitis spinachijs ⁊c.

¶ Vinum sit subtile satis bene limphatum cum predicta aqua ordei.

¶ Vtatur in cena succo ex farina frumenti cum lacte caprarum ⁊ zuc. vel penidijs.

¶ Infra diem supra pectus ⁊ spinam ponantur panni infusi in aqua ro. dissoluta cum san. rub. ⁊ camphora: ⁊ cum exiccentur renouentur: aut vngantur cum isto.

¶ ℞. mucilaginis psilij: ⁊ seminis cytoniorum an. ℥. j. dragaganti. ℥. s. ʒ. foliorum nenufaris vio. seminis nenufaris vio. ⁊ seminis cucurbite. an. ℥. ij. cere lote al. quantum sufficiat fiat vng.

¶ Si autem siccitas et tenuatio sit magna: aspergatur corpus ipsius lacte caprino: et nutriatur cum pullis iuuenibus nutritis cum farina ordei mixta ⁊ decocta cum medullis testudinum nemoralium.

¶ Et si eger habuerit maiorem ardorem. accipiat in aurora vnum de istis trociscis puluerizatum cum aqua ro. vel ordei.

¶ ℞. spodij boli ar. an. ʒ. ij. ros. ru. ʒ. iij. semis portulace: citrullorum cucurbite ⁊ carabe. ana. ʒ. ij. cum syru. de papauere fiant trocisci ponderis dracmarum duarum.

¶ De lacte vero nota: quod lac mulieris suggendo sumptum conuenientius est omnibus. secundo lac asine. tertio lac caprarum: ⁊ vtatur eo a principio vsque ad finem cum zuch. si coagularetur in stomaco: nutriantur tamen illa animalia ex oleribus frigidis ⁊ humidis vt lactucis: spinachijs ⁊c. ¶ In balneo tamen vltra herbas predictas: vt vngula caballina folijs vitium lactuce: salicis extremitates

agnorũ coquantur in balneo. Et vbi post assum
ptionem lactis sitiret ⁊ oris amaritudinem ha-
beret. sciat ꝙ conuertitur ad inconuenientẽ ma
teriam: ⁊ tunc primo querat etiam mouere illaȝ
egritudinem siue dispositionem malam: vbi ti-
meret fluxum ventris sumat sepe de trociscis
istius spodij.

¶ ℞. pul. ro. ru. spodij. ana. ℥. ʒ. boli ar. gummi
arabi. añ. ʒ. ij. succi berberis: ⁊ sumac. añ. ʒ. iij. ace
tose. ʒ. ij. balau. ʒ. j. ʒ. fiant troci. ʒ. j.

¶ Si autem timuerit equaliter de ethica et de
alia infirmitate. cura in omnibus equaliter fit
composita. vt si ethica coniungatur cum pu-
trida de colera: addatur in digestiuo endiuie:
scariole. añ. ℳ. j. capillorum ve. ℳa. ʒ. Et si co-
lera sit grossa. addatur de alijs plus aperitiuis
ſm exigentiam humoris. Si de flegmate adda
tur parum mente. ysopi. ⁊c.

¶ Si de melẽcolia addantur cõueniẽtia illi de
inde purgetur cum medicina lenitiua. vel laxa-
tiua conuenienti. Tertio conforta virtutem cũ
resumptiuis cibarijs ⁊ medicinalibus consyde-
rando particularia.

¶ Item in ethica senectutis regatur. vt dictum
est preterꝙ si fiat ex abundantia humiditatis
in stomaco priuante digestionem stomaci ⁊ epa
tis. quare non nutriuntur membra nutrimẽto:
vt decet. tunc rectificetur stomacus. ⁊ appetit⁹
ab intra ⁊ ab extra. remouendo etiam istam hu
miditatem si expedit. Quomodo autem hec per
ficiaẽ videas in prima parte de dispositionib⁹
stomaci. Similiter si ex apostematibus vt peri-
pleumonia ⁊c. recurre supra ⁊c.

¶ De febre pestilẽtiali. Ca. xxv.

Febris pestilentialis est feb. putri-
da continua conclusa contagiosa:
vt plurimum ex putrefactione hu
morum in ventriculis cordis infe
ctorum mala qualitate venenosa
ex corruptione eorum: vt plurimũ
inducta a superioribus effectiue ⁊ ab inferiori-
bus materialiter. Et licet elemẽta in se non pu-
trefiant: qꝛ simplicia tñ ratione vaporum corru
ptorum corrumpũtur ⁊ alterantur. Aliqñ etiam
alterantur alteratione occulta: que facit accide
re putredines in istis feb. ⁊ tales cause nõ equa
liter inferuntur omnibus habitationib⁹ seu ha
bitantibus in loco pestilentiali: qꝛ homines nõ
sunt equaliter dispositi. ita dicit Aui. ca° de fe.
pestilentiali.

¶ Generantur igitur diuerse febres quia in ali
quibus sanguinee, in aliquib⁹ colerice: flemga.
vel quartane ſm diuersitates corporum. ¶ Cãe
huius sunt tres in genere. primitiua: añs ⁊ con-
iuncta primitiua est ꝑmutatio aeris ab eo qδ ẽ
ſm nãm. Scδa sunt humores dispositi vt susci-
piant putredinem aeris. Tertia sunt humores
precipue existentes in ventriculis cordis infecti
a quibus eleuatur putrida fuligo inficiẽs sbam
cordis ⁊ spirituum: ⁊ ꝯñr totum. ¶ Signa ꝓ no.
future pestis sunt apparitio comete: mutatio tẽ
poris modo ad calidum modo ad frigidum aer
caliginosus cũ videtur debere pluere ⁊ nõ pluit
estas calida ⁊ humida; aues dimittunt nidos
suos ⁊ oua: ⁊ reptilia apparent super terram: et
sic de alijs. ¶ Signa pñtis pestis pestilentialis
sunt: calor apparet lentus extra ⁊ intus est for-
tis valde cũ siti ariditate ⁊ sicci. lingue ⁊ male to
lerat anhelit⁹ difficilis qñqꝫ nausea ⁊ casus ap-
petitus: dolor stõi: tẽño hypocũdriorꝫ: casus vir
tutis ꝑducens ad sincopim: ꝑmixtio rõnis vigi
lie aliqñ est tussis sicca: aut alia absqꝫ mundifi-
catione. Apparet ẽt bothor subalbida: aliquan-
do rubea qñqꝫ cito apparent ⁊ cito occultãtur.
Pulsus debilis velox ⁊ spissus augmentatur vt
plurimum nocte: sistoles est maior dyastole: ali
qñ est fluxus colere ⁊ aliorꝫ humorꝫ oĩa exeuntia
fetent. Urina aliqñ non mutatur ab vrinis sa-
norum in colore ⁊ suba ⁊ aliquando est fetens:
aliquando apparet ruffa vel ru. spissa ⁊ liuida
multum.

¶ Et δr. A. ꝙ aliqñ est fe. pestilẽtialis. ĩ qua nõ
percipit eger neqꝫ tangens multitudinẽ caloris
⁊ nõ alteraẽ pulsus. vnde iste fe. tã ex parte pul-
sus ꝙ̃ ex parte vrine derident medicos: qꝛ aliqñ
⁊ sepe vrina ⁊ hypostasis sunt laudabiles: ⁊ eger
tendit ad mortem. quia natura non audet in-
uadere morbum propter eius malitiam: et sic
de alijs.

¶ Cura est duplex. ꝓseruatiua ⁊ curatiua. p̃ª cõ-
sistit in admini stratione debita sex rerum non
naturalium. ¶ De aere primo cũ sit de magis al
terãtibus corpus. fugiatur igitur aer humidus
⁊ turbidus transmutãdo se ad alia loca. vbi aer
sit bonus declinans ad frigidũ ⁊ sic. et hoc est sin
gulare remediũ. Et si hoc nõ posset fieri. rectifi-
cetur aer habitationis cũ modico igne de bonis
lignis. s. de iunipero: rore marino ⁊c. ¶ Suffumi
getur etiã camera fenestris lineis retentis. ne in
grediatur aer ex ligno aloe: thure. ⁊ aliqñ ex san-
dalis: ⁊ camphora. aer rectificetur ſm diuersita-
tem temporis in caliditate ⁊ fri. ⁊c. irroretur do-
mus sepe ex aqua et aceto. in tempore calido. et
teneatur bene munda a superfluitatibus. Et si
contingat aperire fenestras: aperiantur septem-
trionales: ⁊ eius ventus. s. boreas opponitur pe
stilentie: supposito ꝙ putrefactio aeris nõ fit cõ
munis: ita secunda primi: et 5° Alman. et 6° col-
liget. Et si contingat exire cameram: expectetur
ꝙ sol sit super terrã quia aerem rectificat: ⁊ por-
tet de odoramentis dicendis: vt aerem attrahen
dum aliqualiter rectificet: teneat in ore de corti
ce citri conditi et diu masticet: ⁊ super omnia ca
ueat: ne approximet patientibus pestilentiam:
ne suo anhelitu inficiatur. ¶ Cibaria sint boni
nutrimenti ⁊ facilis digestionis declinantia ad
frigidũ ⁊ sic. ⁊ sicut decet: non sicut alia condian-
tur. cum alterantibus: vt dicetur: diuersicentur
tamen ſm diuersitatem etatum: complexionum
⁊ tẽperiem. ¶ Carnes igitur de volatilibus alijs
meliores sunt pulli parui: perdices: aues monta
ne. De quadrupedibus sunt hedi ⁊ vituli lactan
tes: alie carnes relinquantur: sicut caro porcina
anserina: ⁊ aliorum in aquis degentium. Silue-
stria etiã maxime si sint antiqua: si nõ: aliqua cõ
ceduntur. vt leporũ capriolorum ⁊c. Carnes assa
te sunt meliores elixatis: licet etiam ille aliqñ ⁊
brodiũ carũ ꝯcedanẽ: dũmodo comedanẽ cũ ace
to: aut agresta aut vino gra. Et pro delicatis fiãt
gelatine ⁊ agrestate: aut salsamenta cum aliquo
predictorꝫ succorũ; vt succo acetose; aut aqua ro

⁊ sit ibi parum de specieb⁹ calidis: tamẽ in hye-
me: ⁊ in antiquis frigidis ⁊ humidis potest vti
cinamomo. zinz. ⁊c. sed in estate ⁊ i colericis nõ.
Non comedat pisces nisi sint de aquis petrosis
currentibus a luto mundis: ⁊ sint mobiles vt lu
ti⁹ ⁊ thimere ⁊c. reliqui assentur: vt in veru: aut
super carbones cum gratis.
¶ Caseus butyrum ⁊ reliqua lacticinia per viã
cibi relinquantur: ita ⁊ olera. Aliquando tamen
via medicine conceduntur: sicut est blitis: spi-
nachia: attriplex: borago: lactuca: endinia ⁊c. et
tres vltime: iste si condiantur cum aceto ⁊ agre-
sta: competunt qr coleram alterant si sit in casu
ad caliditatem febrilem.
¶ Legumina ⁊ precipue substantia eorum non
conceduntur: ordeum tñ ⁊ panicum: ⁊ brodium
cicerum concedi possunt.
¶ Fructus humidi relinquũtur. aliqñ tñ pruna
cõcedũtur: vt leniãt ventrem. Similiter arãtia
⁊ gra. maxime in calidis naturaliter. Post cibuz
etiam conceditur pirum coctanum coctum in
igne cum coriandro confecto: ita etiam cappari
cum aceto in p̃n°: similiter ⁊ limones: fungi: tar
tufuli: ⁊ cibaria suffocantia: ⁊ de pasta: ⁊ sic de
alijs relinquantur. Panis sit de frumẽto bñ co-
ctus ⁊ fermẽtatus. ¶ Vinũ in assuetis sit odori
ferum mixtũ aqua boni fontis mediuz inter no
uum ⁊ antiquum: semp etiã alij potus medicia-
les: qui ante cibum vel post p tempus bibũtur:
vt syr. ro. violarum: de limonibus: zuccharũ ro.
vio. aqua ordei ⁊c. ¶ Non comedat vsq3 ad satu
ritatem: nisi priori cibo iam digesto: ⁊ superflui
tatib⁹ expulsis non toleretur tñ sitis: nec fames
cum sit in horis debitis. Item quanto pauciora
fercula sumuntur: tãto melius erit. ¶ Premit-
tantur elita assatis ⁊ subtiliora grossis: vt oua
sorbilia carnibus. Vnusquisq3 vtatur motu sibi
consueto: qui vires eius non excedat ⁊ fiat hora
qua cibus sit digestus in stomaco epate ⁊ venis
vt ante prandium ⁊ cenam: ⁊ si non potest exer-
ceri fricentur extremitates: ⁊ totum corpus le-
niter statim post cibum non moueatur ipetuo-
se. Et non dormiat immediate post donec cibus
descendat de ore stomaci nec dormiat quis de
die nisi consuetudo cogat: ⁊ tunc parũ dormiat
in loco sicco ⁊ frigido. ¶ De mane cum surgit
expellantur feces per se vel cum arte vt clisteri:
aut suppositorio ⁊ similiter superfluitates secũ
de digestionis per vrinam: ⁊ tertie per fricatio-
nem aut exercitium ⁊ ita alie superfluitates: vt
mucillagines per nares ⁊ os rascando ⁊ faciem
lauando cum aqua calida: vbi sit virtus radicis
yreos: aut rorismarini. pectinando similiter ca-
put ⁊ fricando. ¶ Relinquantur tristitia furor
⁊c. nisi corpus indigeat minoratione carnis. Eli
gat igitur gaudium temperatum habitãdo cuz
dilectis: vt cum francischina: betia ⁊ aquilina:
⁊ sic de alijs: sermones ⁊ cantus iocundos absti
nendo a coitu multo ⁊ frequenti: abstineãt ma
xime corpora macra sicut ab inimico. Sed tem-
perato vtat coitu vim nãe non inferendo: bal-
neum ⁊ stuffa relinquantur.
¶ Circa medicinas preseruatiuas ab hac febre
talis ordo seruabitur. Primo dicetur de his que
ab intra. Secundo de hisque ab extra. Prime in
ter alias sunt tres. ¶ Nota tamen q̃ in p̃seruan
do ab hac febre intendere debet medicus vt cor
pus mundificetur: ⁊ sit bene transpirabile. vnde
si corpora sint humida exsiccentur ⁊c. Si cacho-
chimia purgẽtur: ⁊ primo vniuersaliter cũ eua-
cuatione sibi conuenienti sicut decet: deide opi
lationes aperiantur: deindeventer sit lubricus.
¶ Et tunc prima medicina conueniens sunt pil
lule aloetice siue communes.
¶ Ideo ℞. aloes partes duas myrrhe: croci. añ.
partem vnam reformentur. Dosis est. ʒ. j. Puluis
tamen hor ab aliquibus plus laudatur: ⁊ dant
cum aqua ros. aut succo limonum vel aliquo ta
li: qr melius prohibet ebullitionez humoris cõ
bustiuam: que vt plurimum sequitur: ex q̃ fiunt
antraces ⁊ carbunculi. ¶ Item aliqui dant oxi
zaccaram simplicez. vt. ℥. j. ß. cum quinq3 coclea
rijs aque cicerum: ⁊ est eorum secretuz in preser-
uatione talis ebullitionis: ⁊ exhibent etiam in
estatibus tediosis ⁊ estuosis. ¶ Secunda medi
cina est. ʒß. tyriace maioris fermẽtate. ¶ 3ª est
bolũ arme. cum aceto aut aqua bibitũ. dosis est
℈. j. vsq3 ad. ʒ. ß. cum vino ⁊ si febriat cum aqua
ro. Et potest addi huic se. citri cum modico zuc-
cha. al. ⁊ rasura cornu cerui ⁊ pulueris cordialis
⁊ tũc cõfert habẽtibus v̾mes: ⁊ silr potest misce
ri cum zuc. ro. aut vio. ⁊ det de mane. ¶ Potest
etiã fieri confectio de bolo ar. ℥. j. terre sigil. ℥. ß.
se. citri. ʒ. ij. cĩnamomi. ℥. j. coriãdri p̃parati. ʒ. iij.
galãge zedoarie. añ. ʒ. j. pulueris cordialis. ʒ.
ij. ß. zuc. disso. in aqua ro. ĩfusionis san. rub. q̃tũ
sufficit: ⁊ fiat confectio in morsellis: ⁊ si addatur
rasure cornu cerui ⁊ aliqua quantitate tũc vale
bit contra vermes. Potest etiam addi de cortice
citri conditi minutim inciso. ʒ. j. aurifoliati. ʒ. j.
⁊ erit pro delicatis. ¶ Et notãdum q̃ cinnamo-
mũ ⁊ galanga: ⁊ zedoaria nõ debẽt pulurizari:
sed in parua frusta incidi ⁊ cõtundi. ⁊ hec confe-
ctio cum sit cum speciebus solum conceditur in
hyeme annosis frigidis ⁊ humidis: sed in alijs
temporibus auferũtur species. ¶ Medicine ex-
trinsece sunt tres. prima est pomũ de laudano.
¶ ℞. corticũ citri. ʒ. ß. calamenti gariof. sansuci:
ozimi. añ. ʒ. j. ß. doronici: been al. ⁊ ru. ligni aloes
calami aro. ana. ʒ. j. ros. ℥. ß. musci. ℈. ß. storacis
calamite. ʒ. iij. terbentine. ʒ. ij. laudani. ʒ. iij. cam
phore parum cuz aqua ro. ⁊ buglosse: fiat pomũ
in medio perforatum.
¶ Secunda est puluis iste.
¶ ℞. corticũ citri. ℥. ß. gario. sansuci: calamenti
añ. ʒ. ij. gar. san. ru. añ. ʒ. j. ro. ℥. ß. camphore ⁊ mu
sci añ. parum. Potest etiam addi pro diuitibus
parũ ambre ligni aloes ⁊c. puluerizent ⁊ ligẽt i
sindone. ¶ 3ª est spõgia infusa in istis. ¶ ℞. pul
ueris immediate predicti. ℥. ß. infũdãt. ℥. ij. ace-
ti parũ infundat spõgia parua in illa mixtura.
leniter exp̃mat: ⁊ innoluta in aliq̃ drappo sepe
odoret. Et si essent catarrosi: fiãt ista odoramẽta
prout sua dispõ req̃rit. ¶ Et no. q̃ odorando ali
qd istorum confortat cor. ⁊ cuilibet venenosita-
ti resistit aeris ⁊c. ¶ In curãdo autem hãc febrẽ
sunt q̃tuor intẽtiones. pª est ad cãm. 2ª ad v̾tutẽ
3ª ad feb. 4ª ad accñtia. ¶ pª fit alterãdo ⁊ ade
quando mãm peccãtem: ac etiam curando eam.
¶ Si autem sit maior ebullitio: seu putrefactio
in sãguĩe q̃ in alijs humorib⁹ pportiõalr. cũ in
tali fe. oẽs putrefiant: tũc flõmia p̃cedat farma
tiã. immo aliq̃ mode. ni dicũt q̃dz flomari ante
omne pleniluniũ p tres vl q̃tuor dies extrahẽdo

ʒ.ij.vel.iij.sanguinis:ꝛ communiter flobotome
tur de epatica:vel splenetica vel de communi si
conqueratur sub asellis:ratio qꝛ tum melius ex
tinguitur talis ebullitio cōbustiua sanguinis ꝛ
calor existens in venis ꝛc.Si econtra sola phar
macia sepe excusat.ꝛ tunc diuersificetur medi-
cina euacuatiua ſm humorem plus excedētem:
qd medico perito relinquitur:nec expectetur di
gestio ſm Aui.ꝛ Auenz.quia hec putrefactio ve
lociter interficit:nisi cito succurratur. Et si in
ista fe.incipiant apparere morbilli aut pustule
subalbide ꝛ ru.tūc desiste ab euacuatione ꝛ vta
ris prouocantibus ad extra cum fricationibus
suauibus iuxta afforismum Hyp.prime particu
le.Undecūqꝫ natura repit ꝛc.¶ Et nota ꝙ etiaꝫ
aliqui commendant flobotomiam copiosaꝫ de
eadem parte.s.vsqꝫ ad sincopim in tertio casu:ꝛ
dicunt ꝙ talis flobo.non solum commouet ma-
teriam venenosam sed etiam ad extra euacuat.
Obmittitur tamen ꝑpter vulgares quia si non
curarentur ex tali flobotomia:valde inculparēt
medicum ꝛ hoc dicunt fuisse de mente Gal.

¶ Solutiuum igitur in illis in quibꝰ speratur
salus qd scitur ex signis sumptis ab exeūte mu
tato:qualitate mutata:ꝛ opatione lesa fit hoc.
¶ ℞.reubarb.electi.ʒ.ß.spice parum.folliculo-
rum sene.ʒ.j.ꝛ diuersificetur hec medicina ſm di
uersitatem humoris peccantis consyderādo vir
tutem.ꝛ alia particularia:qd etiaꝫ medico relin
quitur:sint tamen solutiua harum febrium faci
lia addendo in eis aliqua confortantia mine-
ras virtutum boni saporis ꝛ odoris.Potest etiā
in eis addi aliquid boli armeni propter eius
speciale iuuamentum.

¶ Secunda intentio perficitur nutrimento in
confortando cor.ꝛ spiritum.ꝛ sanguinem bonū
multiplicando.cuꝫ assumptione aque carnis vi
tellis ouorum recentium.vino odorifero ꝛc.

¶ Secundo spiritum clarificando.ꝛ hoc fit cuꝫ
puluere subtili margaritarum infuso in succo li
monum.aut alio cōuenienti.ꝛ detur per os.

¶ Tertio prohibendo dissolutionem spirituū.
cum aliquo appropriato.

¶ Quarto alterādo ipsum.vt si cor sit nimis fri
gidum cum aliquo calido.sicut cum doronico
ꝛc.ꝛ si calidum cum aliquo frigido sicut cū cam-
phora.ꝛ aqua ro.ꝛ cū buglossa.lapide lazuli ꝛc.

¶ Quinto cum letificantibus sua proprietate.
vt ex assumptione iacinti cum aliquo potabili.
ꝛ sic de alijs.

¶ Que igitur secundam ꝛ tertiam operationeꝫ
perficiunt sunt hec primum.

¶ ℞.zuc.ros.vio.an.℥.ij.manus xp̄i cum perlis
subtiliter puluerizati aut dissoluti cum succo li
monum.℥.j.san.ru.℥.ß.pulueris cordialis.ʒ.ij.
auri dissoluti artificialiter.℈.j.syru.de acetosi-
tate citri.aut acetose.℥.ij.pulueris boli armeni
ʒ.ß.cum zuc.al.q̄tum sufficit.fiat confectio du-
ra vel liq̄da sicut plꝫ.¶ Alia ad idē.¶ ℞.dyabo-
ragi.vel residētie eiꝰ zucch.an.℥.ß.corticum citri
cōditi minuti incisi.℥.j.pulueris cordialis.ʒ.ß.
folioꝝ auri.ij.vel.iij.cū zuc.si expedit.fiat confe-
ctio in morsellis.¶ Syrupus ad idē.¶ ℞.succi
acetositatis citri.℥.j.ß.cū aq̄s cōuenietibus:vt
buglosse:melisse ꝛc.ꝛ ēt alijs.si sit alia intētio q̄
ꝯfortatio.¶ Itē syru de acetosa de agresta de li
monibꝰ:ꝛ sic de alijs ſm.Me.¶ Ualēt ad idem

similiter trocisci de camphora ꝛ dantur cuꝫ rob
aut syrupo de acetositate citri.¶ Potus etiam
boli ar.cuꝫ vino subtili bene limphato aqua ro.
ꝛ terra sigillata ſm Aui.perficiunt dictam intē-
tionem.¶ Item.℞.pulueris suprascripte confe
ctionis.℥.ß.sed de bolo ar.non ponatur nisi.ʒ.j.
ꝛ auri.℈.j.ꝛ addatur ligni aloes.℈.j.ambre pa-
rum terantur.candi zucchari ad pondus medie
tatis.¶ Epithima ad cor.¶ ℞.san.oīum ro.an̄.
ʒ.j.sete combuste.been alb.ꝛru.an̄.℥.ß.flo.bora.
bug.an̄.ʒ.ij.ossis de corde cerui gra.iij.bulliant
omnia parū in li.j.aque ro.deinde addatur ace
ti.croci.ꝛ camphore parum.Et si debeat epithi-
mari epar.epithimetur cum aliquo conuenieti
vt supra.

¶ Et ex his potest fieri odoriferum ad nares:et
ponitur in ampulla vel funditur.ꝛ est cōueniēs
Potest etiam fieri linimentum timporuꝫ ꝛ pul-
suum.¶ Cibus aggregans vtrāqꝫ intentionem
coque pullaꝫ in aqua:renoua aquam in qua po
nantur lactuca acetosa vel cucurbita vel ordeū
facta decoctione coletur:ꝛ in brodio potest fieri
pannata cum vitellis ouorum:aut pultes cū fa
rina or.Potest etiaꝫ dari per se:semper in fercu-
lis pone de vino gra.aut agresta:ꝛ si ponat de
puluere dicto supra.ʒ.ß.erit melius.Pulla etiā
potest pistari ꝛ distemperari cum aqua sua:aut
aqua rectificata cum auro.Fit etiam gelatinuꝫ
cum succis predictis ꝛ carnibus hedinis:ꝛc.

¶ Quarta intentio vertit se ad accidentia:que
possunt esse multa ab Aui.prima quarti nume-
rata:inter alia est instantia vigiliarum cui suc-
curritur cum dyapapauere dando post cibū q̄
tum est castanea:ꝛ cum vnctione pulsuum ꝛtim
porum cum vnguento populeon:ꝛ cum tibiarū
lotione in aqua decoctionis salicis:neunfaris:
vitis:ꝛ sic de alijs.si fit alienatio mentis fiāt di-
uersiones:ꝛ breuiter accidentia curantur:vt su
pra in alijs febribus ꝛc.

De variolis ꝛ morbillis. Capitulum. .xxvj.

Uariole sunt pustule parue rotūde q̄ cō
muniter toti accidunt corpori:ꝛ fiūt a
materia mala sanguinea putrefacta in
venis.¶ Morbilli autē sunt pustule
colerice in minori q̄titate:ꝛ duritie minores va
riolis ꝛ fiūt ex mā sanguinea colerica.vel cū cole
ra.¶ Signa variolaꝝ ꝛ morbilloꝝ sunt feb.con
clusa acute caliditatis:pruritꝰ narīū:grauitas ca
pitis:rubedo oculorū cū pulsatione in timpori-
bꝰ ꝛ frōte:pūctio in toto corpe:timor in somno:
ꝛ oīa h̄ accītia sunt intensiora in morbillis q̄ in
variolis:qꝛ fiūt de mā magis adusta in oculis:
tn̄ magis accidūt variole q̄ morbilli.¶ Prono-
sticatio.Uariole citrīe dure:parue ꝛ violacee.vel
mltū rubee ambulatiue vt formice:oēs sunt ma
le nāe:ꝑcipue cū maturātur ꝛ egrediuntur cum
labore:ꝛ neqꝫ fe.neqꝫ estuatio alleuiat:Et si cuꝫ
hoc tremor cordis egro superuenerit indubitan
ter moreret ꝛ si econtra.argue bonū.

¶ Cura diuersificatur ſm tempora.naꝫ alia est
cura ante apparitionem:alia cum apparēt.alia
cum crustam faciunt.

¶Cum igitur sentit dolorem in dorso: ⁊ ita de alijs signis significantibus futuram egritudinem euenire: floboto. aut scarificetur cum ventosis: deinde sumat micham panis cum succo gra. ⁊ aqua frigida. aut pultes ordei seu farri cū lacte amigdalarum aspergendo semper desuper aggrestā: aut de vino gra. acetosoꝝ: aut lētes excorticatas conditas cum aceto: aut cibarium factum ex oleribus frigidis: aut lactucis cucurbitis conditis cum lacte amigdalarum. Bibat succos stipticos sumat decoctionem tamarindorū ⁊ prunorum cum māna vtatur trociscis cāphoratis: aut de spodio: aut alijs dictis cap° de cura ethice. Isto modo prohibetur egressio eorum ⁊ si non: saltem minoratur.

¶Cū igiṫ apparēt nullomō flobo. nec vētoseṫ nam flobo. traheret materiam ad intra: ⁊ ꝑpter idem prohibeatur solutiuum: nō vngatur oleo: nec comedat vnctuosa: necꝫ bibat vinum: quia inflammat ⁊ auget: obmittat etiam trociscos ⁊ alia superius dicta q̄ operantur cum intentione nature intentione nature intendētes expellere. ¶Prouocetur igitur sudor ⁊ nullomō stet in aere frigido: immo cooperiantur pāno scarlatino suauiter fricādo: vt trahatur materia ad cutim. Ideo sepe in die sumat de aqua ista.

¶℞. ficuum siccarum: passularum: lentiū excorticatarum. se. feni. ligni de myrto. aut sand. ru. an̄. ℥. j. coquantur in libras quatuor aque vsꝫ ad cōsumptionem tertie partis. ¶Alia ad idē. ¶℞. radicum fenic. petrosillini. succi berberis an̄. ℥. j. san. ℥. ß. ficuum siccarum passula. an̄. ʒ. iij. contundantur ⁊ bulliant in aqua. vt prius. Sepe in die ponatur de isto in naribus oculis ⁊ gula. ne ibi generetur morbillus. aut variola.

¶℞. aque ro. lib. j. sumach vel berberis. an̄. ℥. j. carnositatis granatorum. ℥. ß.

¶Item puluis anthimonij fricatus cum succo coriandri vel solatri infusus in oculis ⁊ narib⁹ defendit ⁊c.

¶Cum vero sunt mature ⁊ virus ex eis manat regatur cum dieta ⁊ potionibus dictis supra. Et vbi fuerit multum debilis: potest comedere de carnibus pullorum: vel hedorum coctis cum lactucis: cucurbitis ⁊c. cōditis cum agresta acetositate citri: vel arancij. Et cum indiget mūdificatione. sternatur lect⁹ isto puluere. ¶℞. roſ. siccarum vio. vel floruꝫ nenufaris misce cū sand. ⁊ fiat puluis. Cum vero feruor ⁊ feb. recesserit: et cortices incipiāt remoueri. tunc bibat vinū debile bene limphatum. Et si nimis tardarent exsiccari liniantur cum aqua salsa. deinde balneetur in aqua dulci decoctione maluauisci vel malue: hoc etiam confert tempore quo incipiūt apparere. deinde vngatur oleo roſ. ⁊ camomillino tepidis.

¶Si autem signa concaua remanserint vel feda: impinguetur corpus cum iuribus gallinarū ⁊ carnium cum vitellis ouorum: bibat vinum dulce limphatum: vtatur sepe balneo aque dulcis per longum tempus: ⁊ precipue post cibum. vngantur loca illa omni sero cum isto.

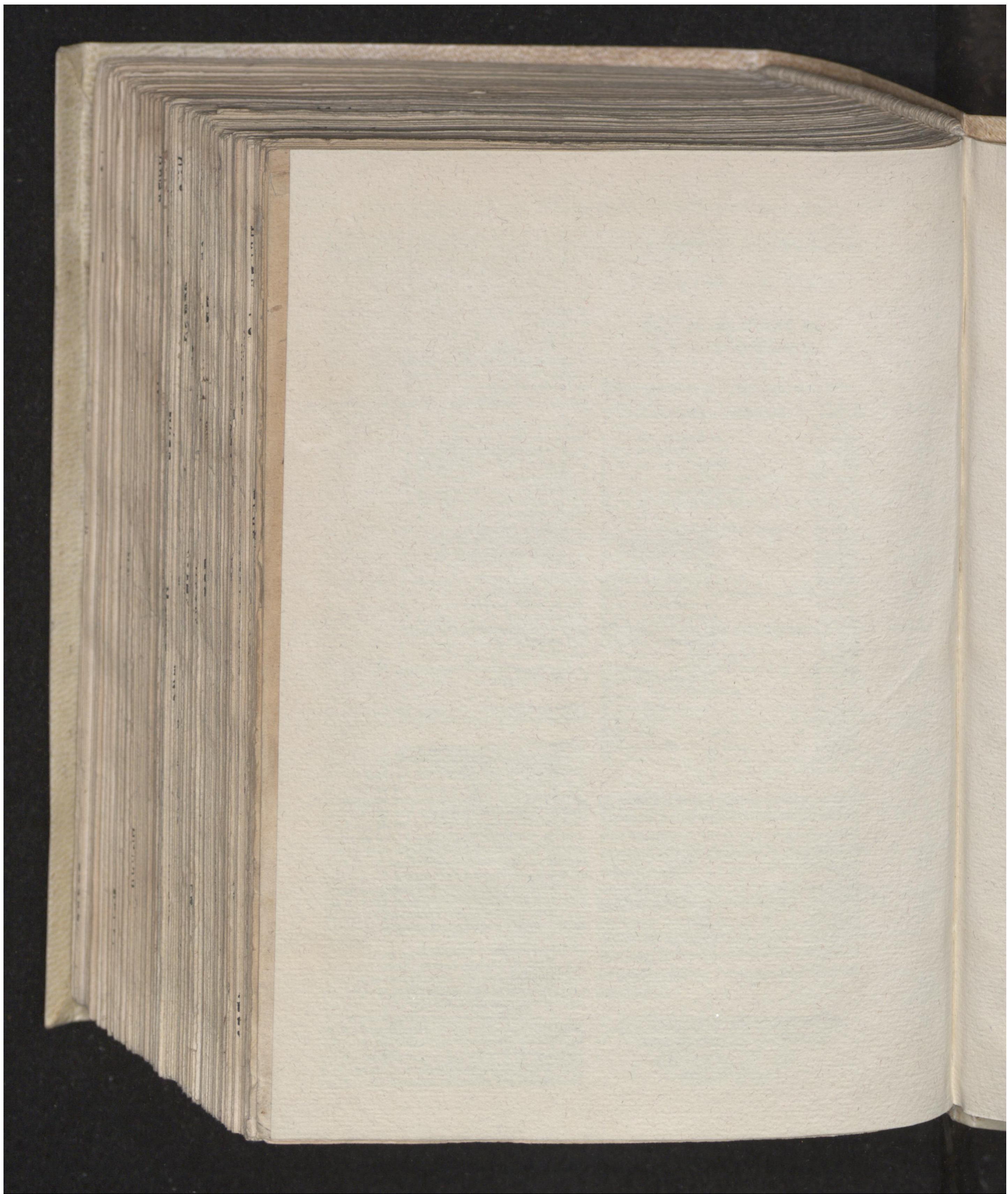
¶℞. litargiri triti ⁊ abluti cum aqua decem vicibus. ⁊ radicum cannarum siccarum farine risi ossium vetustorum: seminum melonum. farine cicerum. an̄. ℥. j. puluerizentur: ⁊ misce cum mucilagine psilij: fenugreci: seminis lini. De mane lanetur cum aqua decoctionis farine farri vel risi ⁊ si vis alia remedia recurre ad primam partem de ornatu faciei ⁊c.

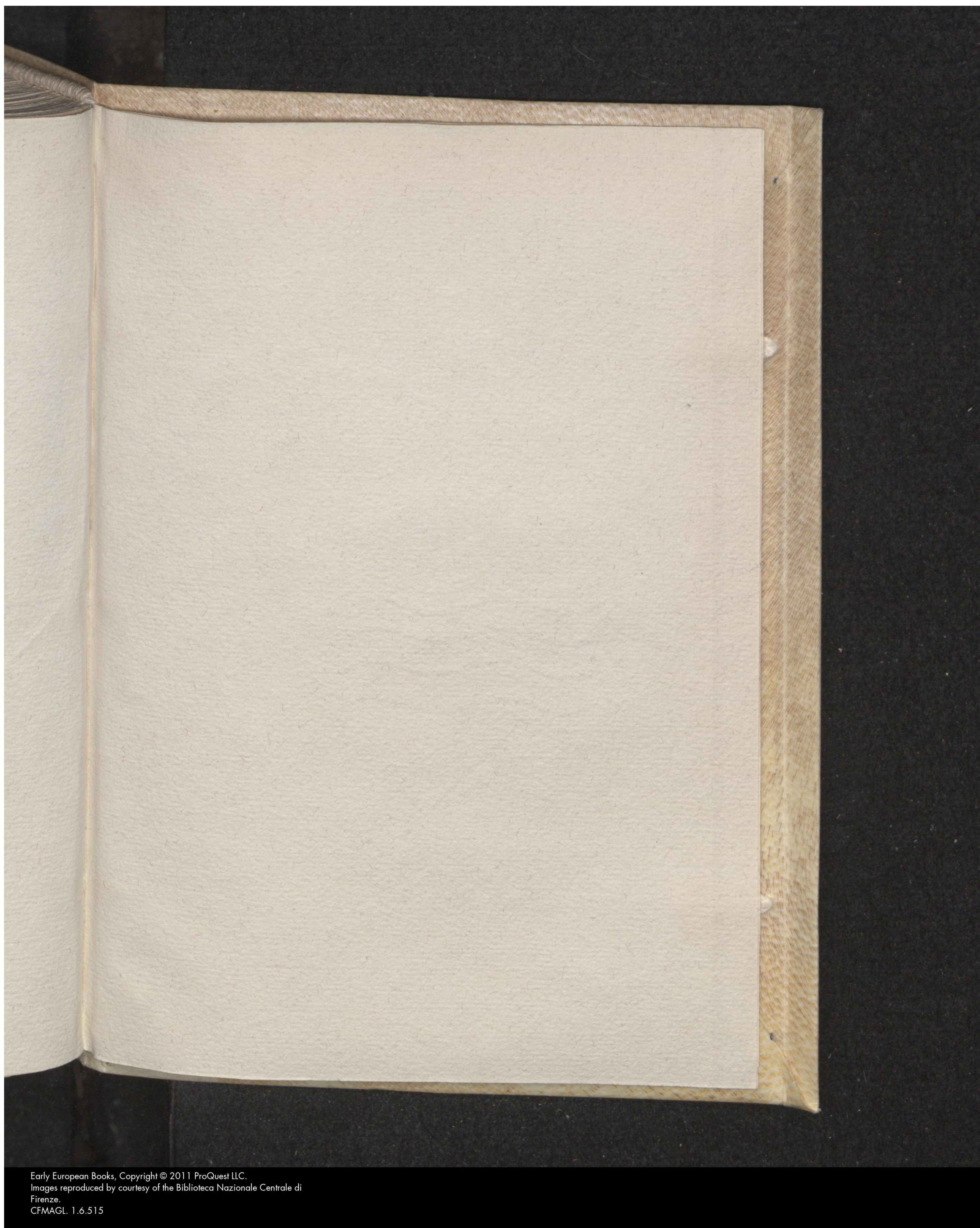
¶Et sic est finis huius tractatus. ¶Laus deo.

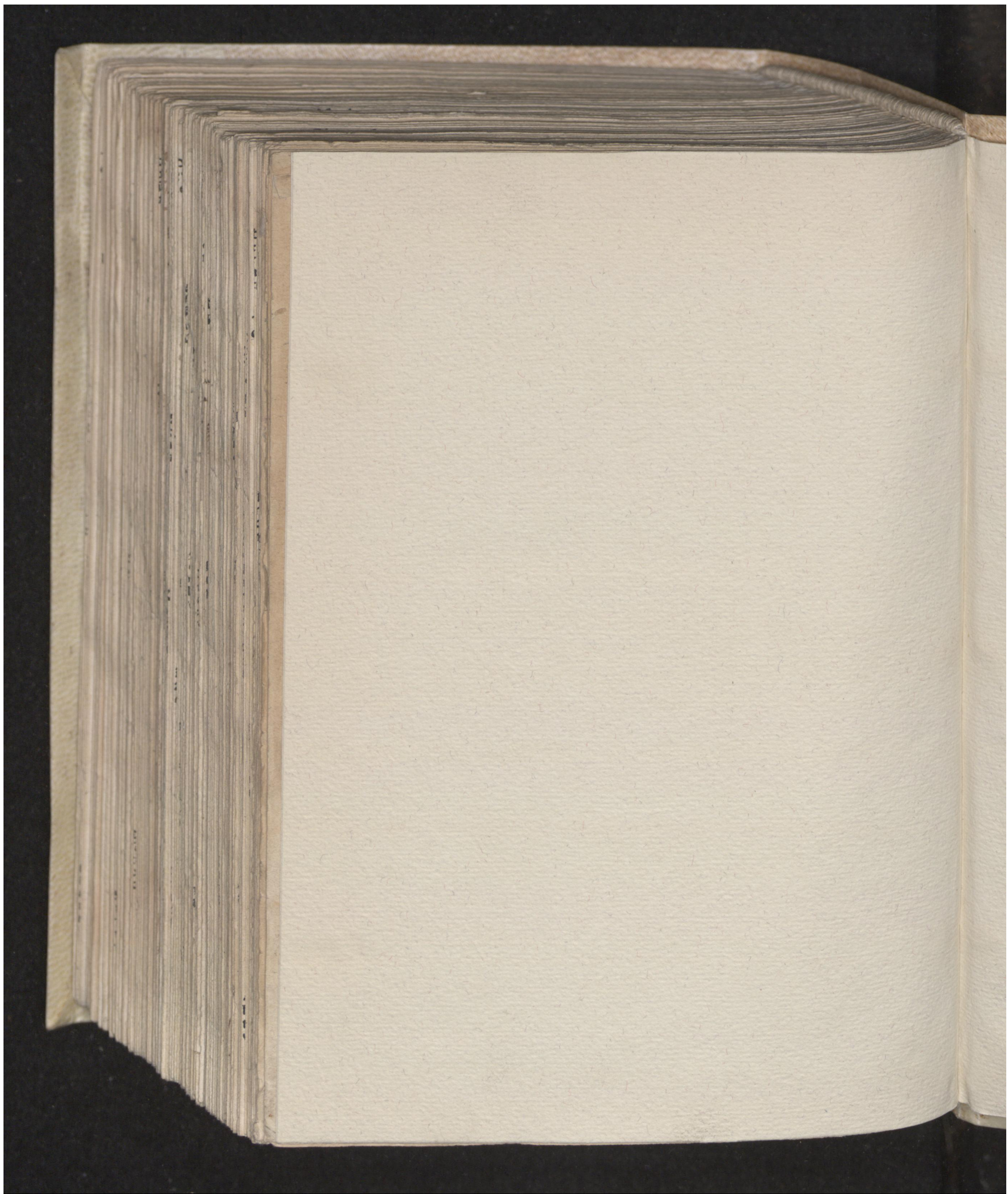
¶Tabula tracta. de fe. Antonij de Gradi.

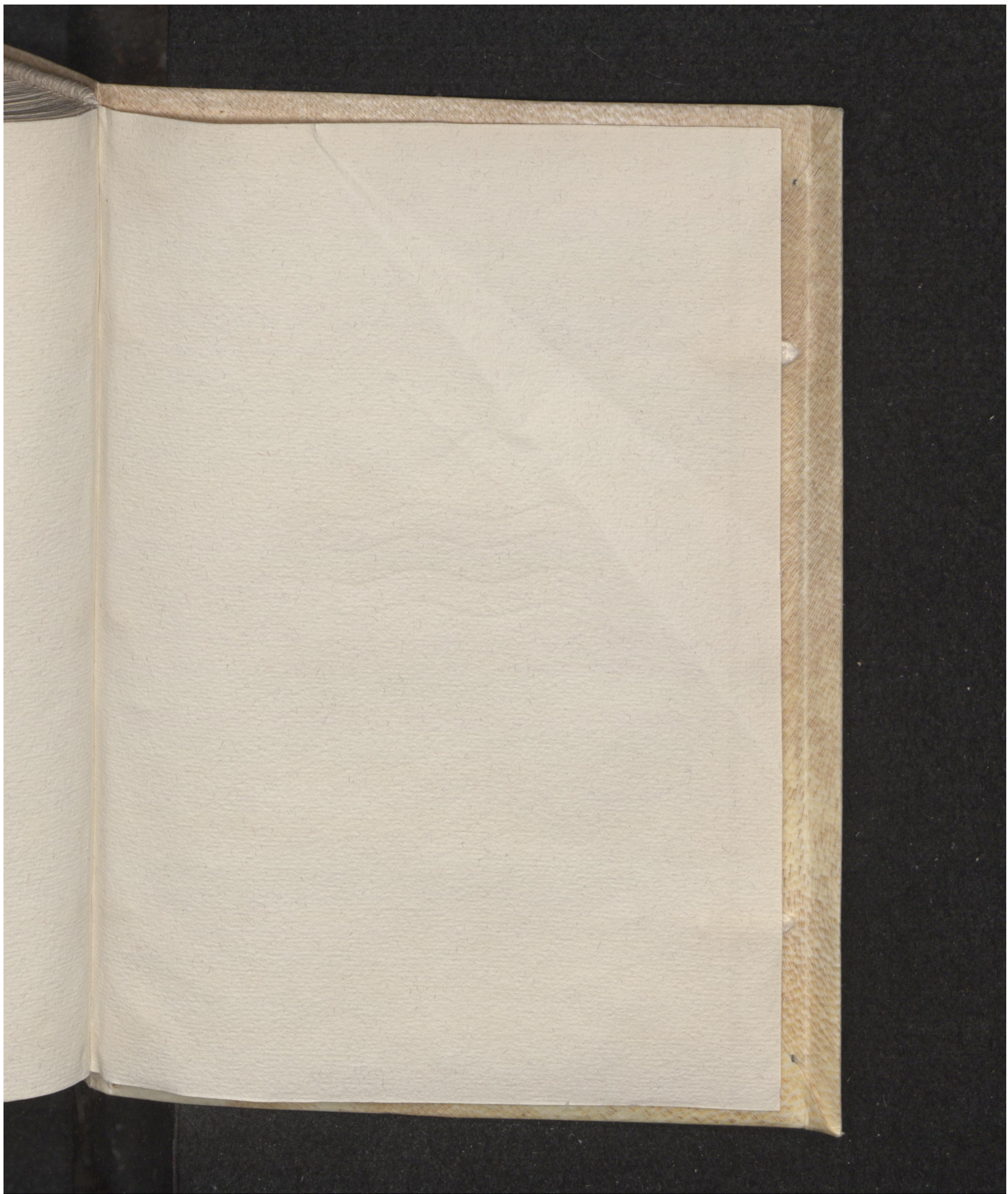
¶Finit hic vniuersum opus tam physicū q̄ practicū profundissimi artium ⁊ medicine doctoris domini Joannis Matthei de gradi Mediolanensis in nonum Almansoris: quod a vertice ad plantam pedis omnes particulares egritudines exactissime discutit: nec non insigne opusculū de febrib⁹ domini Antonij de gradi Mediolanēsis totam febrium materiam affatim complectens: quod in alijs Matthei de gradi practicis hactenus impressis nō reperies.

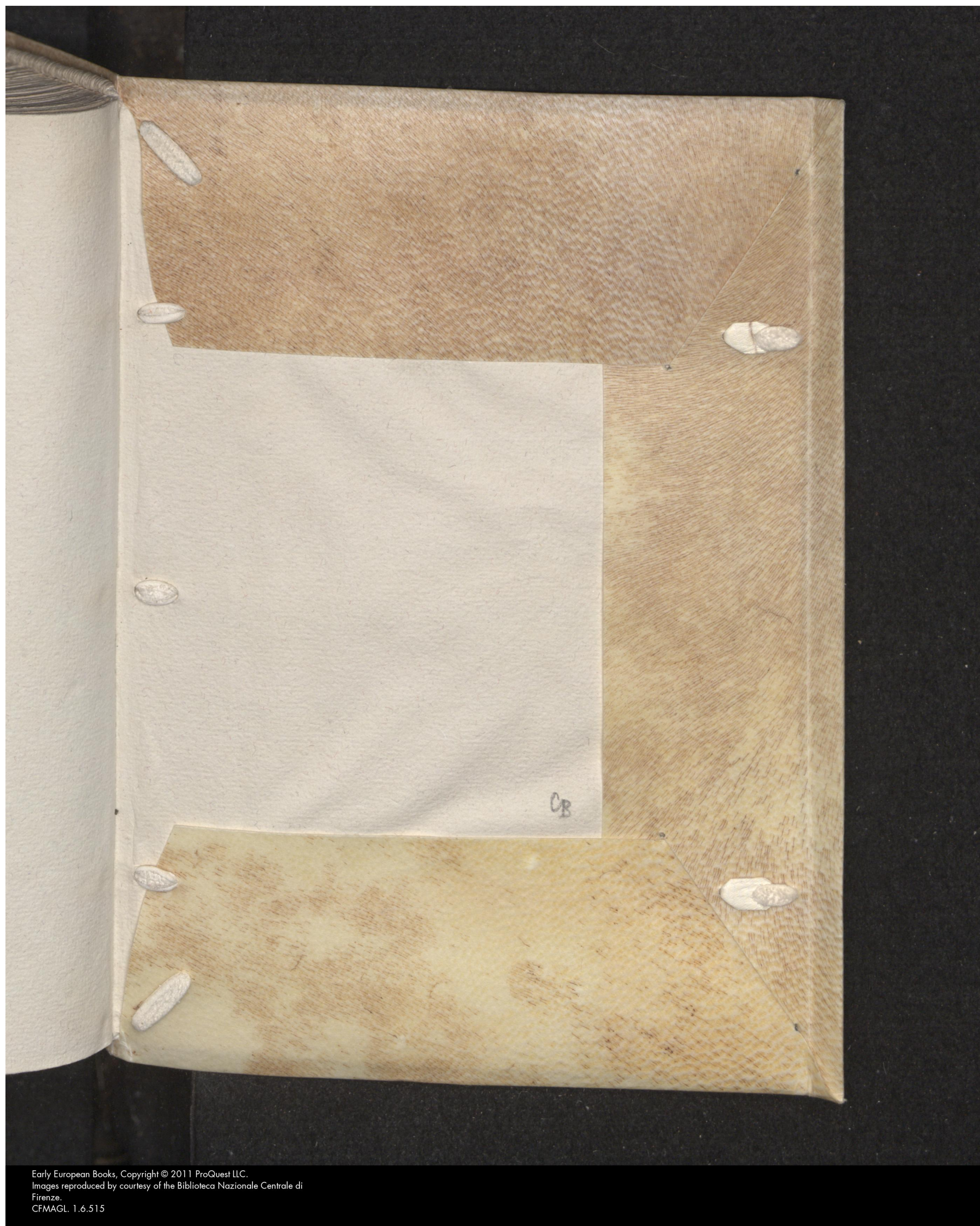
¶Lugduni impressa industria Joannis moylin al's de cābray.
Anno dn̄i. 1527. die xxvij. Aprilis.

CB